MEDICAE
ARTIS
PRINCIPES

II

1567

1818

4177 (3) . Vol 2

A. IX. C

Sch. s. xfo.

PHILARETI MEDICI DE pulſuum ſcientia libellus,

Albano Torino Vitodurenſi interprete.

CLARISSIMO DOMINO IOACHIMO SCHILLERO AB HERderen,inſigni,cum ratione tum experimentis,medicinæ doctori,
ALBANVS TORINVS S.

MVLTIFARIIS ſanè(quemadmodum, etiamſi nullus admoneam,probius noſti) indicibus ſolertes medici corporis valetudinem ægritudinúmque genera ſcitè venantur, Ioachime doctiſſime. Inter quos equidem duas(nam omnes referre longum) per Apollinem,fidas earum rerum exploratrices, nec adeo fallaces nuntias numero:exquiſitam de cordis & arteriarum percuſſibus doctrinam,& exactam retrimenti veſicæ cognitionem.Quæ vtraque ad naturarum diſcrimen,& morborum ſpecies noſcendas vtiliſſima & neceſſaria ſunt. Quibus niſi medici ad prætentandum iter ſcipionis modo iugiter vtantur,periculum eſt ne hallucinantes, perinde atque oculis capti, vndique impingant.Quod,vt eſt medicis turpiſſimum,ita eſt languentibus nihil damnoſius:quoniam illi fruſtrati,cum rubore ingenti turpiſſimè interdum ædibus eiiciuntur:hi verò,ſi non efferuntur,dolores tamen immenſos ſubeunt. Percuſſus quippe,arteriarum præcipuè,caloris & algoris vim in ſpiritibus: lotia verò,humorum quātitatem & qualitatem, ſicuti alui retrimenta,ventris concoctiones cruditatéſque,detegunt. Pulſuum porrò diſciplinam Philaretus hic noſter, perluſtratis pluribus ac diuerſis medicinæ authoribus, quam alii vix multis voluminibus complexi ſunt,in ἐπιτομὴν redegit:vbique quod erat exquiſitiſſimum & rei maximè neceſſariū,apis more decerpens, adeo feliciter vt ſpes ſit pium lectorem artiſque medicæ tyronem,in hoc argumenti genere haud ita multum deſideraturum.Galenus quippe medicorum κορυφαῖος ferme,adamuſſim quidem,ſed pluribus libris quàm pleriſque liceat euoluere,& argutius quàm poſſit à quouis intelligi (quum per ſe ſit difficilis de pulſibus tractatio)ſcripſit.De vrinarum verò ſcientia Theophilus omnium primus exactius diſputare cœpit,& omnibus breuiter,quaſi penicillo,ſuis(vt aiunt) coloribus graphicè expreſſit.Nam qui ante ipſum floruerunt,de vrinis negligenter abſque omni ordine confuſum quoddam & profundum chaos tradiderunt,quemadmodum ipſe in operis præfatione admonuit.Quantum autem Actuarius,qui palmā in eodem ſcribendi genere meruit,Theophilo debeat,liquidiſſimè conſtabit ei qui vtriuſque monumenta ſedulò euoluerit. Sunt præterea inter huius noſtræ ſcholæ profeſſores,oculati (ſi diis placet) vrinarū ſpectatores,ſed potiſſimè triobolares quidam circumforanei lotiarii,qui doctrinam de vrinis tutiorem & promptiorem eſſe afferant, quòd ea ſub aſpectum omnia ponat,quàm de pulſibus ſcientiam,quæ rem omnem tactui commiſit: quaſi facilius ſit viſu quàm tactu iudicare. Ipſe de percuſſibus diſciplinam vt certiorem multo, ita & difficiliorem iudico: requirit enim ſyncerum intellectum, manus tenerrimi ſenſus,& attentionem acutiſſimam,quæ, miſſa manu in carpum, motuum & quietum interualla,& ſpatiorum tempora,craſſitudinéſque interuenientes,& cætera quæ ad eam rem ſpectant,amuſſatim metiantur.Vnde certiores corporis & ægritudinis notæ, quàm ex ſolius retrimenti veſicæ contemplatione eliciuntur. Semper equidem extremam eſſe dementiam putaui, totam hominis habitudinem,omniáque morborum genera velle è lotio coniectari, poſthabita,quæ prior eſſe debet,quæ de pulſibus tractat ſciētia.Sed (vt ſummatim expediam)qui vtranque diſciplinam de pulſu & lotio calluerit,eum ad exploranda morbi indicia & præuidentiam, vel nihil vel perparum certè fugerit, quemadmodum illum qui hac in qua hodie ſola vulgus medicorum ſe exercet ſcientia citra alterius quæ in primis diſcenda erat,vtitur,infiniti errores comitantur. Proinde hoſce in iuuentutis vſum vtroſque libellos Latina oratione in publicum edere viſum eſt,vnde quæ ad vtriuſque rem ſpectant,compendio hauriant: & tuæ humanitati eam lucubratiunculam(cuius ipſe fuiſti ὡς ἐργοδιώκτης) nuncupare, vtpote pulſus explorandi & vrinas contemplandi peritiſſimo. Vale ex animo chariſſime Schillere, nulláque ſit tibi dies μητρυιά, ἀλλὰ μητέρες πᾶσαι. Baſileæ Idibus Martiis, anno XXXIII.

PHILARETI MEDICI DE PVLSVVM SCIENtia commentariolus perutilis & neceſſarius,

Albano Torino Vitodurenſi interprete.

QVI hactenus de pulſuum ſcientia poſteris prodiderunt, ii magna ex parte vel mancis tractatibus, vel exactè quidem exornatóque ſcribēdi artificio,ſed prolixioribus certè λόγοις rē ipſam explicauerunt. Nos verò contrà, ſi non euigilata orationis concinnitate,ſumma tamen fide & diligentia,miráq; breuitate(quo memoriæ quæ docemus, haud difficulter inhæreant)quæcunque de pulſibus ſcire fuerit neceſſarium,in compendium redigere, & earum rerum florem tanquam per capita cōſcribere ſuſcepimus.Quocirca vbi in quinque partes quaſiq; hypotheſes omnem quæ ad perfectam pulſuum notitiam attinet tractationē diſpeſcerimus: verbi gratia,in percuſſus finitionem, vtilitatis eius commemorationem,arteriæ deſcriptionem, eiuſdem vocabuli etymon & cauſam, & ipſius denique inſtrumenti(hoc eſt metæ ſpiritus)originationem: primùm(diuina annuente virgula) eam partem quæ de fini-

A tione percuſſus eſt,aggrediamur.

De percuſſus finitione, Caput I.

QVO dilucidius intelligantur ea quæ de pulſuū ſcientia hoc compendiolo explicare decreuimus,confeſtim ab exordio,quid ſit pulſus definiendum eſt. Σφυγμὸς *id eſt percuſſus*,cordis motus & arteriarū eſt, qui ſecundum συστολὴν & διαστολὴν,*id eſt diſparationem & contractionem*, ad refrigerandum inſitum feruorem, & diſcutiendum propulſandúmque excrementa fumida, editur. ſiue (vt veteres Græcorum medici quidam definiunt) σφυγμός, ἐστι διαστολὴ
B καὶ συστολὴ ἀδιαίρετος ἀρτηρίας καὶ καρδίας, *hoc eſt, percuſſus, eſt intenſio & remiſſio indiuiſibilis arteriæ & cordis*. Eſt autem διαστολὴ arteriæ ſublatio, dilatatióque: συστολὴ verò, arteriæ ſubmiſſio & contractio.

De vſu percuſſuum arteriarum, Cap. II.

FRuctus verò & opportunitas percuſſuum, duplex eſt: refrigerium ſcilicet natiui caloris per immiſſum

ſpiritum,eiuſdémque per emiſſum hunc purgatio,ſuperfluitate ſcilicet ad fumi naturam proximè accedẽte profligata. In diaſtole enim, *hoc eſt ſublatione*, arteriæ ſubſtantia quædam attrahitur. Explicata nanque arteria,refrigerans aer ingreditur qui refocillat vitalem firmitudinem,vnde & animalis ſpiritus oboritur.In ſyſtole, *id eſt compreſſione*,conuenientibus ad centrum extremis arteriæ, id quod ex humorum deuſtione in toto corpore tanquã fumoſum excrementum contractum eſt, eliminatur & excernitur.

Quid arteria,quid vena, Cap. III.

ARteria eſt corpus in longum porrectum, teres inſtar canalis,ac ſinuoſum,duabus tunicis(*quæ χιτῶνες appellantur*)contextum,ex corde propagatum & in ſingula corporis membra diſtributim diffuſum,aeris & ſpiritus naturalis abundantioris receptaculum, mixti cum pauculo admodum ſanguine.Ineſt enim arteriis agitandi facultas per diſparationem & contractionem,quo inde cordis fumida euaporatio comparetur, & partibus cæteris ſpiritus infundatur.Vena verò ſpiritus vaſculo ſimilis,ſanguinis eſt receptaculum cum exiguo naturali ſpiritu confuſi.

De etymologia arteriæ, Cap. IIII.

Ἀρτηρία ſecundum etymologicos appellata eſt παρὰ τὸ τὸν ἀέρα τηρεῖν, *quod eſt, ſi ad uerbum interpreteris, ab eo quòd ſeruet aërem ac ſpiritum naturalem uitalémue.* Aeris nãque ac ſpiritus(ceu diximus iam pridem) cõceptaculum eſt, in quo abundantior ſpiritus, ſanguinis verò multò minus conſiſtit.

Arteriarum,venarúmque origo fontéſve, Cap. V.

ARteriarum,à læua cordis fibra,quæ aorta appellatur,bipartito ramo oriri certum eſt: quorum alter quidem per cætera viſcera interna deorſum verſus dupli ci propagine in dextram & ſiniſtram ad coxendices vſque & pedes,digitóſque pedum deſcendit:alter verò ſurſum verſus porrigitur,& itidem ſciſſa in duos riuos propagine mox ad dextram & ſiniſtram per brachia in palmas ac caput tendit:& is qui ad caput protenditur, conſtituit arterias ad interuallum aurium, quas παρωτίδας nominant.Qui verò dextram ſiniſtrámque intrinſecus perreptat,per alas ad brachia,& flexum brachii cubitóſue, ad extimos vſque palmarum digitos peruenit. Cæterùm in hoc commentariolo tam compendioſo animus eſt ad præſens, ictuum agitationem, & dignotiones eorum,& cauſas denique ſtrictim ſummatimque conſcribere,& poſteris tradere.

De percuſſuum mutationibus, Cap. VI.

TRifariam in animalis corpore pulſus mutari ſolet generatim (multiplicia enim ſunt ſpeciatim mutationis genera.)Prima nanque ipſorum mutatio ex cauſa naturali fit:ſecunda non naturalis quidem, ſed nondum præter naturam:tertia præter naturam exiſtit:quemadmodum & ex marium & fœminarum ætatibus, præterea & cæteris id genus coniugatis, mutationem ſubit. Mortalium quippe genus(quod vel cæco perſpicuum eſt)in mares diſpeſcitur & fœminas. atque illorum ſanè,alii temperatura calidiore,alii verò frigidioris temperamenti exiſtunt.Et illi quidem graciliores natura, & macilentiores: hi verò obeſiores magiſque corpulenti ſiue carnoſi ſunt. Atque in vniuerſum maribus ſemper lege naturæ plus inſiti tum caloris tum roboris quàm mulieribus inditũ eſſe,res ipſa declarat & clamitat. Viri igitur,pulſus magna ex parte non iniuria citatiores,maiores,longéque vehementiores edunt. Fœminæ verò(vt frigidioris naturæ)tardiores,exiliores,& non parum languidiores arteriarum ictus habent. In vtriſque verò,puta maribus ac fœminis,pro temperamenti tenore plus minus intento, percuſſus quoque arteriarum plus minúſve intenduntur.

Calidiores enimuero natura, percuſſum vſque maiorem,citatiorem, & vehementiorem edunt: quoniam in calore ſemper promptior agilitas, & motus lõgè citatior. Frigidiores contrà,minorem, lentiorem & non adeò vehementem: ſiquidem in frigido perpetim quædam (vt ſic dixerim) eſt tarditas, ægerrimáque mobilitas. V-

A triſque porrò,viris inquam & mulieribus,alius atque alius eſt(vt videtur)corporis habitus: verbi cauſa, macilentus & corpulentus. In macilẽtis gracilioribúſve,percuſſus eduntur maiores,longè rariores, & haud multo vehemẽtiores:corpulenti verò,minores,crebriores, & lãguidiores arteriarum percuſſus edunt. hoc itaque modo percuſſus naturâ mutantur. Reſpicienda quoque in pulſuum exacta dignotione, & ſolicitius etiam obſeruanda ſunt coniugata circunſtãtiæ: verbi cauſa,loci, tempora,anni, ætates,& conſtitutiones particulares. De anni itaque horis,ſuper quibus præ cæteris diſſerere inſtitui,ad hunc ſe B modum habet. Anni tempora quatuor in partes à veteribus diſtributa ſunt,ver ſcilicet,æſtatem, autumnum,& hyemem.Quorum duo vtique,ver nempe & autumnus, boni temperamenti:cætera duo,prauæ temperaturæ exiſtunt. Veris itaque & autumni tempeſtate,cordis & arteriarum motus, propter temporum qualitatis temperiẽ, magni peruehementéſque, ſi ad reliqua tempora conferas,non immeritò eduntur: celeritate verò & frequentia mediocres,idque ſemper iuxta ætatum proportionem.

C Per æſtatem verò citatiores eduntur percuſſus & crebriores,idque ſemper pro vnaquaque ætate neceſſitatem inducente,propter ambientis nos extrorſum aeris calidũ ſtatum. Per hyemis verò tempus,animantia percuſſus habent lentos ac raros,propter aeris nos ambientis frigidum ſtatum,& quæ inde conciliatur ſtricturam. Atque hunc in modum pulſus pro temporum ratione differunt.

Iuxta regiones itidem,pro vniuſcuiuſque loci temperamento,arteriarum percuſſus mutantur. Calidior ſiqui dem regio maiores & citatiores arteriarum percuſſus, D ceu æſtas,efficit:frigidior cõtrà,minores & lentiores,tãquam hyemalibus horis, pulſus reddit: temperata verò regio,perinde atque ver, magnos & vehementes arteriarum ictus edit. atque ita quidem iuxta regiones variant. Alii porrò aeris nos ambientis ſtatus, haud aliter atque anni tempora,pulſus variant. Feruidi quidem, feruidis anni temporibus:gelidi, gelidis:medii,mediis, proportione reſpondẽt. & ad hunc quidem modum aeris qualitates pulſus commutant. Iam opportunum fuerit de ætatum quoque pulſuum mutationibus verba facere. E Si ætates aliquo inter ſe diſcrimine diſſidẽt,inter percuſſus quoque earum nonnihil variati diſcriminis intercedere conſueuit. Puerorum nanque,& recèns in lucẽ editorum infantũ pulſus citatior eſt:crebrior item & languidus:iuxta magnitudinem verò,& vehementiam medius. citatior autem eius ætatis pulſus fit, quoniam in ea ætate calor naturalis in ſubſtantia abundat. crebrior,eo quòd caliditas in pueris iuxta quantitatem redundat. languidus, propter ſubimbecillam eorum quaſique langueſcentem adhuc virium potentiam. Senum verò arteria- F rum percuſſus è diuerſo lentiores & multo rariores,ſi cõferas ad pueros, exiſtunt: idque ob eius ætatis vires iam exhauſtas & imbecilles: & quòd annis contraxerunt frigus. Ii verò qui intra hos cõſiſtunt,hoc eſt florente ætate(*Græci ἀκμαστικοὺς uocant*) pulſus maximos & vehementiſſimos edunt,propterea quòd viribus longè valentioribus quàm vel pueri vel ſenio cõfecti,præditi ſunt. Cõpari modo & hominum temperamenta & percuſſus arteriarum,temporum conſtitutionibus qualitatibúſque mutantur.Ambiẽs etenim nos quicunque ſtatus &(quemad- G modum demonſtratum eſt) continens,in ſuam temperaturam tranſfert contentum. Ad hunc igitur modum pulſus pro ætatum ratione ſe habent. Vterum porrò geſtantes fœminæ,percuſſus paruos,crebros,&citatos edũt. paruos quidem, quòd vires à conceptu nonnihil moleſtatæ deiiciũtur: crebros & citatos,propter angorem quo in ventre habentes tentantur, & propter fœtum conceptum. In partu verò,maiores, crebriores citatioréſque redduntur pulſus. cætera iuxta naturam ſeruantur:ita cõceptus & partus, pulſuum immutationem faciunt. So- H mni quoque, etſi naturales, arteriarum tamen motiones immutant.Inter ſomnum etenim percuſſus ſemper minores & languidiores fiunt:idque ex euidẽti cauſa, quòd videlicet naturalis calor, extimis corporis partibus relictis,intimius penetrat, & altum tanquam centrum petit.

Qui expergiſcuntur à ſomno, percuſſus à principio magnos quidem & vehementes, citatóſque & crebros parúmque turbulentos edunt: haud verò diu pòſt, mediocres, & iuſtam ſymmetriam obtinentes. Temperaturæ præterea corporis aſcititiæ & acquiſitæ, naturalium more pro re nata pulſuum immutationem conſtituunt. Nec aliter ſanè & habitudines corporis acquiſitæ, perinde atque naturales habitus, percuſſus immutant. Nam tenuis & macilentus, ſi carnoſus fiat ſiue corpulentus, percuſſum natura corpulentis obeſiſve perſimilem edit: ſi cōtrà corpulentus gracilitatem contrahat, puta quum vel naturaliter corporis robur afficitur, vel ſecundum ſubſtantiam alicuius principis partis, vel alia neſcio qua occaſione eam moleſtante, percuſſum eundem habet quem is qui natura talis eſt. Hactenus de pulſibus ſecūdum naturam.

De percuſſibus non naturalibus, Cap. VII.

OPportunum nunc fuerit de aliis quoque pulſuum mutationibus ex cauſis nō naturalibus vocatis, proficiſcentibus. verbi cauſa, exercitiis, balneis, eduliis, multi vini, & aquæ itidem plurimæ potu, paucis differere. Exercitationes igitur moderatæ, percuſſus reddunt magnos, citatos, vehementes & crebros: immoderatæ & ſupra languentis vires ſuſceptæ, exiguos, & languidos pulſus concitant. Balneis calidis efficiūtur percuſſus magni citati, crebri, & vehementes: gelidis, exigui, lenti, rari & languidi. Cibaria copioſa reddunt percuſſus inæquales & inordinatos: moderata, pulſus concitant magnos, vehementes, citatos & crebros. inedia, minus quàm moderata edulia, pulſum variat. Vini potus iuxta ciborum rationē percuſſum euariāt: aqua itidem perinde atque edulia inæquales, & inordinatos percuſſus concitat. Cætera cuncta eatenus percuſſum arteriarum euariant, quatenus alunt, vel calfaciunt vel refrigerant. Hunc in modum in cauſis non naturalibus vocatis motuum arteriarum, mutationes fiunt. Percuſſuum ex cauſis præter naturam mutationes, haud aliter atque prædictorum euariationes conſiderandæ ſunt. vocantur autem cauſæ ſiue res præter naturam, morbus & ſymptoma, & immoderata omnia. Breuiter enim ſcire oportet quòd naturalium cauſarum quælibet, & earum quæ non naturales dicuntur, ſi immoderatè fiunt, ſecundum quantitatem exceſſus in id quod præter naturam eſt, tranſit.

Quæ contemplanda ſint in pulſuum obſeruatione & notitia, Cap. VIII.

QVoties igitur laborantem quem antea nunquam oculis vſurpaſti, & proinde albus an ater (vt aiunt) ſit ignoras, primùm inuiſis, immittíſq; manum in carpum, principio ſexum accuratius ſolicitiúſque tecum reputa, máſne ſit an mulier. ſi mas, conſidera maris curioſè percuſſum: ſin mulier, muliebrem arteriarum motum. Mox ægrotantis quoque naturam perpende pariter & ætatem: deinde tempus anni & regionem: factáque omnium diligentiſſima collatione, coniice cuiuſmodinā fuerit neceſſario in proſpera valetudine arteriarum percuſſus. tum vtique adamuſſim facilè deprehendes mutationis percuſſus præter naturam factæ quantitatem.

De pulſuum generibus, Cap. IX.

HAbentur autem percuſſuum genera decē, quorum primum genus ſecundum quantitatem diaſtoles in omnem dimenſionem conſiderare expedit. Sunt autem totius corporis arteriæ dimenſiones tres: in longum ſcilicet, altum, & latum. Haud abſurdè igitur quicunque trina diſtinctione pariter ſecundum longitudinem, latitudinē, & altitudinem medium modum excedit, magnus appellatur. Dicunt itaque in finitione, magnum pulſum eſſe qui triplici dimenſione ſimiliter ſit inſigniter auctus.

Alterum genus percuſſuum, ſecundum quantitatem motus arteriæ in diaſtole & ſyſtole, *id eſt diſparatione & contractione* conſideratur. Habentur autem nonnullæ huius generis pulſus diuerſitates: quoniam eſt & ſiccatus & lentus, & mediocris. Eſt verò citatus, qui arteria momento dilatata quatitur: lentus qui longo temporis ſpatio modica intercapedine moueur: mediocris, qui medium ad vnguem obtinet. Tertium verò percuſſuum genus, ſecundum robur virtutis editur, ídque triplici differentia. nam eſt aut vehemens, aut languidus, aut medius. Crebritas nanque ſiue frequentia, quoties magnitudinem accipit, pulſum vehementem ac validum reddit. Quum enim virtus maximè regnat, pulſus vehementior efficitur, atque è diuerſo. Eſt autem pulſus vehemens, quando tangentis manus validè repellitur: languidus qui inualidè imbecillum ictum edit: mediocris verò qui mediam ſeruat proportionem ad vtrunque qui naturalis dicitur.

Quartum percuſſuum genus eſt, quod in conſtitutione organi, nempe arteriæ, verſatur. Sunt verò huius quoque generis differentiæ tres. nam inſtrumento rigidiore quàm natura exigat, pulſus redditur durus, ſiue aſper: eodem autem molliore, à mollitie nomen ſortitur pulſus, & vocitatur mollis: medium inter duritiam & mollitiem quodammodo obtinente, moderatus ſeu mediocris efficitur. Percuſſuum genus in ordine quintum, ſecundū quietis quantitatem perpenditur. in quo creber præcipuè & rarus conſiderandus eſt. Punctum enim temporis quietis, crebrum: longius verò tempus intercalatum, rarum pulſum efficit. Secundum æqualitatem & inæqualitatem, ſextum cenſetur in ordine percuſſuum genus. Obſeruatur autem id cum in vno tum in pluribus percuſſibus, quod ſyſtematicon vocatur. in vno quidem, ceu in caprizante: in pluribus verò conſiſtens, vocatur inæqualitas. Cæterùm in vnaquaque inæqualitate inordinationem fieri oportet, quemadmodum in omnibus, quoniam arteriæ ictus vel decidit vel intercidit. id quod ſolet viribus aliqua ex cauſa deiectis accidere. Septimum genus percuſſuum ſecundum plenam ordinationem inordinationémque efficitur. Inciſo nanque inæquali, percuſſus æqualis fit: inæqualis verò, ſecundum periodos inordinatas. contemplatur autem cum in vno arteriarum motu, tum in pluribus. Secundum plenum ac vacuū, hoc eſt pro arteriæ figura & repletionis quantitate, octauum genus pulſuum conſideratur: ſingula nanque vaſcula vel plena vel vacua cenſentur. Eſt igitur plenus qui arteriam oſtendit ſolidiorem, vndoſámque eius in humore compreſſionem: vacuus verò qui arteriæ excitationem bullientem facit, ita vt ſub digito inanitatem fateatur.

Nonum genus percuſſuum per rhythmum fit, in quo temporis proportiones ad tempus metiuntur. è quare pulſus deficientes & intercidentes deprehenduntur. Eſt verò deficiens pulſus, inquit Galenus, in quo nō ad binos modò, ſed ternos pluréſue percuſſus immobilis perſiſtit arteria: intercidens autem, quum poſt duos ictus, peculiari ordine motio fit, vnde media intercidit percuſſio.

Quoniam autem calor qui in corde continetur, per vniuerſum arteriæ corpus diffunditur, inibíque euidētius apparet: decimum quoque percuſſuum genus prædictis annumerant, in quo vtique per tactum materiæ quæ ſubeſt corpori, qualitas perpenditur: verbi cauſa, malè temperata & mordax. Conſideratur igitur in pulſuum generibus, quantitas, motio longitudinis, virtus, qualitas, motus ſpiſſitudinis, æqualitas, ordinatio, plenitudo, concordia rhythmúſue, & calor. Deinceps memorandum nobis videtur quænam ſint percuſſuum cauſæ & differentiæ.

De cauſis & differētiis pulſuum, Cap. X.

ENumeratis iam decem percuſſuum generibus, cauſas eorundem aliquas cum differentiis ſuis, tribus (quod aiunt) verbis deinceps perſtringemus. Nam ſiquis exactam harum rerum notitiam haurire deſideret, is ſedecim de pulſuum negotio volumina exarata non ignoret, quæ conſulenda arbitror. Nos verò breuitatis ſtudioſi, cū delectu modum ſeruātes, ſummam rei certè neceſſariæ in arctum redigere, & tanquam per capita differentias aliquot cauſáſque pulſuū recenſere inſtituimus. Feriunt humani corporis arteriæ, ad tēperati caloris cum in corde tum in cæteris partibus corporis tutelam. Saltus & percuſſus hoc dirimuntur diſcrimine, quòd ſaltus propter incidentem ſpiritum toto corpore editur: percuſſus verò per functiones ſpiritalis potentiæ in ſolis arteriis concitatur. Percuſſus magnus à vehemente hoc diſſidet, quòd magnus, arteria in longum, latum & profundum dilatata, tribus dimenſionibus perpenditur: vehemēs verò

motu,(valde nanque ferit)proinde virium robur porten
dit. Diſſidium inter percuſſum crebrum,& citatum,in
continuo cōſiſtit atque diſcreto. creber enim,arteria non
niſi momento quieſcente quaſi continuus eſt: citatus ve-
rò,quum arteria modico tempore dilatata fiat, diſcretus:
perinde atq; ſiquis ocyſſimè volet ac ſubſiſtat. Percuſ-
ſus rarus & tardus hoc diſſidio dirimuntur, quòd rarus
longiore quietis ſpatio interpoſito, imbecillitatis index
eſt(ex infirmiore nanque robore proficiſcitur, & proinde
plus ancipitis habet diſcriminis)lentus verò ex ſolo calo-
ris defectu naſci ſolet. rarus autem vires maximè deie-
ctas ſignificat. Percuſſuum ſecundum diaſtolen *hoc
eſt dilatationem* arteriæ, octo ſunt diſſidentes ſpecies:
puta magnitudo, paruitas, vehemētia, remiſſio, celeritas,
tarditas, duritia, & mollities. Indicium pulſus in duo-
bus, ſenſu videlicet & intellectu, ſitum eſt. ſenſus enim
præſentia iudicat: intellectus verò præterita & futura.

Pulſuum arteriarum effectrices cauſſæ tres ſunt: vir-
tus nempe quæ corpus mouet ſpiritus ſemitæ: & vtilitas
propter quam mouetur, & inſtrumentum obtemperans.

Pulſus arteriarum primum & omnium maximè vim
caliditatis, frigiditatiſque in ſpiritibus indicant. Per-
penditur pulſus cum moderatus tum immoderatus, qua-
drifariam: iuxta nempe magnitudinem, celeritatem, ve-
hementiam & ſecundum crebritatem. Differunt inter
ſe pulſus inæqualis & inordinatus, quoniam inæqualis
in vno percuſſu fit, & (ceu demonſtratum eſt pridem) in
pluribus quoque conſiſtit: vel enim in vna modò diſpa-
ratione, vel in plurimis congregatis. nūcupatur verò ea-
dem inæqualitas conſiſtens, in multitudine pulſuum con-
ſiderata. Inordinatus autem pulſus fit ſecundū rhythmō.
veluti ſi tres magnas percuſſiones & vnam exiguam, co-
mitantur duæ ingentes. Eſt autem rhythmus ordo & lex
temporum, in quibus ſpirituum canales inſurgūt & con-

A cidunt. Pulſus deficiens & intercidens nonnullo ſanè
dirimuntur inter ſe diſcrimine, eo quòd deficiens ex ma-
iore virium imbecillitate oritur, & in eo interdum omni
motione amiſſa, immobilis permanet arteria & maius
detrimentum indicat, extremum nēpe potentiæ lapſum:
intercidens verò pugnante & reſiſtente, corporis viribus
ſeipſas excitantibus ſua ſponte ad repellēdum contraria,
& minus detrimentū arguūt. Pulſus σπασμώδης & κλο-
νώδης quoque inter ſe differunt, quia ille vaſculum ſpiri-
tus ad fidis tentæ inſtar extendit: hic verò dextrorſum
B ſiniſtrorſúmque tranſfertur. Percuſſus fluctuantes fiūt
ex abundanti humore contento, ſemitam ſpiritus didu-
cēte, perindéque in aqua inter cutem, *quam* ὑπὸ σάρκα *co-
gnominant.* Percuſſus qui à bis feriendo, δίκροτος, *id eſt bis
pulſans* vocatur, & δορκαδίζων, *hoc eſt caprizans*, hoc inter ſe
differunt, quòd hic inſurgendo & extollēdo, ſed aliquan
tulum interciſus: deinde citatus differentes motus efficit,
ceu caprea, *à Græcis* δορκὰς *appellata*, quæ ſaliens hæret pe-
dibus ſublimis in aere, & alterum ſubitum longè citatio-
rem ſaltum perpetrat. Editur autem is pulſus viribus hu-
C mani corporis angore preſſis, & moleſta quapiam cauſa
oneratis. Dicrotus verò bis quidem vna percuſſione pul-
ſat, ſed impari celeritate: incipiens enim, citatior: deſinens
verò, tardior eſt. Fit autem talis propter duritiem inſtru-
menti feriente, & iterum violenter reuerberante ſpiritu
ſecundum ictum abſoluit, quemadmodum in incudibus
mallei percuſſionem reciprocant. Percuſſus σκωληκίζων
id eſt uermicularis, à formicante(*qui Græcè* μυρμηκίζων *uocatur*)
eo diſtat, quòd vermicularis quidem quandoque conuer
titur demutatúrque in melius, & amplius eius patet inæ-
D qualitas: formicans verò, virtute deiecta & prorſum inter-
mortua editus, interitum prænuntiat. Atque hæc qui-
dem in præſentia de ſimplici cordis & arteriarum motu
pauciſſimis perſtrinxiſſe ſufficiat.

THEOPHILI MEDICI DE exacta retrimentorũ veſicæ cognitione libellus,

Albano Torino Vitodurenſi interprete.

PRISCOS aliquot multos circa medicinæ ſtudia mirè vigilantes, & citra controuerſiam doctiſſimos, de vrinarum differentiis negotium aggreſſos eſſe liquidiſſimè conſtat: quorum omnium A & Ω Hippocrates Cous, cuius monimentis ſacroſanctis præcipuè inſudamus, princeps extitit. Poſt hunc Galenus vniuerſo orbi terrarum author ſuſpiciendus, eandem diſputationem ad retrimenta veſicæ ſpectantem, ſcribendi prouinciam ſuſcepit. Ab hoc Magnus medicus σοφιςὴς, *id eſt uir ſapiens*, de vrinarum proprietate dignoſcenda, præcepta poſteris reliquit ſpecioſa. Quos ſanè, ob multas res ad mortaliũ vtilitatem inuentas, egregiis ſummiſque laudibus certatim extollere (ne deos facere dicam) cõuenit: etſi neminem ex his rem totam vt par fuit, attigiſſe, ſed inchoatam modò & mancam de vrinis diſputationem reliquiſſe (multis ſcitu neceſſariis præteritis) compertum ſit. Hippocrates nanque Cous circa has res inuigilans, parua quædam, certè ſpecioſa quaſique florem huius negotii, paſſim obiter modò attigit: neque vrinarum genera, neque ſpecies, neque differentias, neque cauſas, neque iudicium ac præuidentias diſpoſitionum futurarum præter naturam, vel ſanorum corporum, vel ancipitum ægrimoniarum, neque alia multa quæ numeris omnibus exacta diſputatio poſcere videtur, adamuſſim abſoluit. Compari modo & Galeno quoque Pergamenſi, in eo quem περὶ κρίσεως inſcripſit libello, vbi res quæ ad vrinæ diſciplinam ſpectant carptim tractat, neſcio quónam pacto paruæ curæ fuit de hac re non curioſius ſolicitiúſque diſputare. Bonam nanque negotii portionem, vel omnino intactam, vel inchoatam ſaltem, vel parum denique enucleatam de vrinis, ſiue genus ſiue ſpecies ſiue differentias conſideres, diſciplinam reliquit. Poſt hos deinde longo temporis tractu Magnus medicus atque philoſophus, ratione quidem ſed ſine periculis vſu (quæ mater artium exiſtit) obſeruatis, ſcientiam de vrinis poſteris tradere aggreſſus eſt. haud abſurda ſanè diſtributione de lotiis diſciplinam auſpicãs, de eorum differentiis & ſpeciebus plus quiddam aliis ſcripſiſſe videtur: de præuidentiis verò & auguriis præſagiiſque (τὰ προγνωστικὰ *Græci uocant*) quæ ex vrinis ſumuntur, pluribus omiſſis, claudam & ipſus quoque de lotiis artem tradidit: adeò quidem vt ad perfectam earum rerum cognitionem, à poſteris medicæ rei ſtudioſis ſectatoribus millia deſiderẽtur, & ſeſe extricare non potentes, abſolutiorem eius rei ſcientiam indagare cogantur. Neque id, mea quidem ſententia, temerè, quoniam ex ea naſutus quiſque ac ſolers medicus rectè diiudicare, & præuidere, quaſique diuinare, & ex euidentibus res abditas abſtruſáſque coniectura quadam aſſequi ad vnguem poteſt. ſiquidem exacta vrinarũ cognitio ſcitáque inſpectio, abditas quaſque & affectas corporis ſedes, tanquã in tabula, exhibet & tẽperamentum & diſpoſitionẽ vniuſcuiuſque, naturaliſne ſit, an non naturalis quidẽ, ſed nondũ contra naturã, an præter naturã deniq; Naturæ etenim ſuæ aptitudine accuratus vrinarũ & ſolers intuitus, tã certus quã Apollinis (vt ſic dixerim) oraculũ, eſt nuntius eius quæ in iecinore exiſtit virtutis effectiuæ ſanguinis, aliquo modo libera ſua functione præpeditæ. Quocirca neutiquã (meo quidẽ iudicio) abſurdũ fuerit neq; importunũ, etiã ſi ipſius laborẽ pro virili meo reddẽdi diſputationẽ exactã omnibus numeris de vrinis ſuſcepturus, quẽadmodum in arduis rebus fieri ſolenne eſt, numẽ implorauero. Inuoco itaque Chriſtũ Dominum noſtrũ, verũ & vnicũ opitulatorẽ cũctarúmque rerũ liberaliſſimũ largitorẽ, vt ope ſua ductúq; ſuo dignetur adeſſe conatibus noſtris, quò hæc noſtra lucubratio dignitatem exactiſſimæ de vrina diſputationis aſſequi & indipiſci poſſit. quamobrẽ vt prõptius voti reddamur cõpotes, ea ratione agamꝰ. Primũ omniũ à lotii definitione ſumemus exordiũ: poſt hæc de generatione vrinæ: mox in quẽ locũ excernatur, & vbi fiat eius liquoris ſequeſtratio, docebimus. Ab his poſtremò ad eruẽdam vrinarum abſolutã doctrinã in genera, ac ſpecies & differentias, diſputationem (diuino ſuffragante auxilio) diſtribuemus.

De definitione nominis lotii, Cap. I.

LOtium eſt ſanguinis aliorúmque humorũ colatura æſtúſve, vel vt alii quidã vocauere, ſerea quædã redũdantia, quã nõnulli dilutã & aqueã indigitant. neque deſunt, qui lotiũ ſaniẽ ſãguinis eſſe cõtendãt. Verùm de nomine nolim equidẽ in præſens vllã mouere cõtrouerſiã.

De generatione lotii, Cap. II.

SImam iocinoris partẽ vena σπλαγχνικὴ *à Græcis, ramalis uerò Romanis uulgò* appellata, diſperſim perreptat. quæ ſortita eſt virturẽ effectiuã ſanguinis à cõditrice natura: vbi inter apparatum ſanguinis, ſerũ eius, hoc eſt lotiũ, quoq; generatur. Eſt verò ortus eius huiuſmodi: Vbi iã in hepate vis ſanguinis effectiua ſuo munere probè functa chylum ſuſceptum in ſanguinẽ alterauerit, facta eius humoris cõmotione turbáve, quicquid illic ſubtile & facile tranſiens fuerit (eſt autẽ id flauæ bilis quædã ſuperfluitas innata) id omne ſurſum (quia leue) petẽs, in ſublime eleuatum à folliculo flauæ bilis χοληδόχῳ *à Græcis* vocato (qui ad gibbũ iecoris iacet) per propinquum meatũ excipitur, & ad aliquã nimirum vtilitatẽ attrahitur. ſiquid verò ſubeſt terreſtris & fæculẽti humoris, id ipſum liẽ qui e regione adiacet, per ſuum meaculũ exugit, naturalibus quibuſdã tractionibus ſingulis id quod peculiare exiſtit emulgentibus: tertiũ porrò, ac qui dilutus ſeroſus humor eſt, cũ ſanguine nõdum ſequeſtratus, relinquitur: hunc renes tandẽ per venã *Græcè* κοίλην *Latinè cauam* appellatã, attrahunt, & in vrinã cõparant. Quæſierit autẽ hîc haud abſurdè quiſpiã, nũquid quẽadmodum choledochus *hoc eſt bilioſa ueſicula*, bileum humorẽ, & lien atrã bilẽ ſanguinis περιττώματα, *i. ſuperflua*, ex ſimis iocinoris partibus per ſuos meatus emulgunt: ita & renes quoque lũbive huic viſceri adiacẽtes, dilutũ humorẽ & aqueũ ſuperfluum attrahendo ex eodẽ loco, ſuſcipiãt. Reſpõdemus, humorẽ hunc nõ ocyus à ſãguine ſequeſtrari, ſed magnæ opportunitatis cauſa, ad maius videlicet opus indiſcretum, à natura ſeruari. Ramalis nãque vena, ſanguinis, vt diximus, effectrix in ſimo iocinoris loco ſita, venæ cauæ appellatæ exti huius cõuexo adiacẽti, per teretes & ſtaminoſos quoſpiã anguſtóſque meaculos ſuggerit. Quũ igitur & ratione & ſenſu cõpertum ſit ſanguinẽ craſſioris eſſe ſubſtantiæ, atque ad penetrandũ venulas præpeditas anguſtioréſque vias, ſine impedimẽto ineptum, opus habuit comite ſeroſa redundãtia facilè trãſeunte. In hoc itaque natura ſagax, iſtum liquorẽ indiſcretum obtinuit, vt tenuitate ſerei ſuperflui, facilè cum ipſa ſanguis in κοίλην, *hoc eſt ſinuatam ac concauam* venam dilaberetur. Vbi verò eadem ſuperfluitas in ramum venæ cauæ quæ ſpinæ dorſi incũbit, & à ſummo deorſum progreditur, in renúmq; oppoſito in duplicem propaginẽ ſcinditur in Λ Græcæ literæ figurã (quarũ altera ad renem dextrum, altera ad læuum fertur, per quos meatus à grandiore & cõcaua vena aquoſum ſuperfluum in ſinus renum deriuatur) fuerit intruſa, excipiẽtes ipſam renes, bella metamorphoſi in lotii ſubſtantiam tranſmutant: & per vrinæ vias *quas Græci* οὐρητῆρας *dicunt*, in veſicã quæ lotii receptaculũ eſt, & ab eadem gente κύστη vocatur inſtillare cõpellunt. Ac ſi ſanguen ſyncerum & ad vnguẽ abſolutum fuerit (quod per exactum cõcoctionis officiũ contingit) neceſſum eſt & recrementum eius etiam eſſe huiuſmodi. Sin ſanguinis effectiua virtus à ſua functione

per occaſionem quampiã præpedita, fruſtretur, id genus
ſeroſa ſuperfluitas euadit,quam *Græci* οὖρον, *Romani urinam
ac lotium* appellant.Cuius etiã rei gratia interdum lotia te
nuiſſima candidáque apparent,interdum verò cum albo
colore craſſa : crudiore euadẽte ſanguine & imperfecto,
effectrice facultate ſanguinis iacente,&cõcoctione facta
veluti crudiore. Vbi autẽ ſãguineus humor plus ſatis tor-
refit ac feruet, conſimilẽ quoque ſuperfluitatem efficit.
Proinde ex illiuſmodi cauſarum generibus lotiorum e-
tiam ſpecies in alias atque alias identidem conſtitutiones
faciéſque commutantur . Ante omnia igitur cuiuſmodi
eſſe oporteat lotium naturale, quod ſanguinis ad vnguẽ
facti comes eſt, differere inſtiruimus : inculpatúmque
principio lotium, quòd naturæ leges nullo exceſſu ſupe-
rat,neque vel latum vnguem deficit,& ob id naturale vo
catur,definitione explicabimus. Inde cognoſcetur facilè
excedẽs vel deficiẽs neutiquam ſanum,ſed illegitimum
& præter naturam eſſe. Eſt itaque naturalis vrinæ defini-
tio eiuſmodi.

Notæ & finitio vrinæ ſecundum naturam & o-
ptimæ, Cap. III.

LOtium ergo ſecundum naturã optimum eſt,cõditio-
nibus omnibus, quas ſapiẽtiſſimus Hippocrates de-
ſiderat,præditum.Definit autẽ is pulcherrimè illud,præ-
ſagiorum ſecundo, quum inquit, Τὸ δὲ οὖρον ἄριστόν ἐστιν ὅ-
ταν ἔῃ λευκή τε ἡ ὑπόστασις καὶ λείη καὶ ὁμαλὴ ἐπὶ πάντα τὸν χρό
νον. *hoc eſt, Vrina illa inculpabilis eſt in qua reſidet candidum,laue,
& æquale per omne tempus.* Liquet autẽ definitionẽ numeris
ſuis tum demũ cõſtare,ſi cõſequatur cum ſubſtãtia me-
diocri & colore decenti,& cõtenta ſuum locum obtinẽt,
ad hunc ſcilicet modum : Lotium præcellẽs & omnium
optimum eſt ſubſtãtia mediocri ſedimento (*quam ὑπόστα
σιν Græci nuncupant*)cãdido,& læui, & æquabili,colore ru i
lum & ſubigneũ,(*ſiue fuluũ ſubfuluúmque dicere mauis*) quod
aliquantulum flaueſcat ob fulgorẽ , idq; per lõgum mor-
bi decurſum obtinebit. Galeno quoque in hiſce ſtudiis
vehemẽti teſte,vrina colore ſubrutilo ſubfuluóve,& ſub-
flauo,hoc eſt remiſſæ rubedinis,(ſi reliquæ bonitatis con
ditiones nõ deſint)ceu inculpabilis probatur. Sed Magnꝰ
ſophiſtes ac medicus colorẽ fuluum ignitúmve , & ſub-
fuluum ſubrutilúmve optimum eſſe cõtendit. Nos verò
optimum id ducimus lotium quod inter vtrunque me-
dium locum & cõtemperantiã obtinet.Quodcunque ve-
rò ſecundum aliquot horum quatuor plus æquo exupe-
rat,vel ſi quicquã iſtorum defecerit,vel ab hiſquomodo-
cunque immutatur,id non naturale ſed illegitimum ap-
pellamus. Cæterùm ſuper coloribus & ſedimentis nõ eſt
narrãdi locus, ſed non multo pòſt de iiſdẽ ſermonem fa-
ciemus.De ſubſtantia verò in præſens differemus.

De differentiis ſubſtantiarum ipſius vrinæ,
Cap. IIII.

OPportunum eſſe puto hîc de fluorum profuſionúm-
ve differentiis diſputare : eo quòd quæuis vrina, ſua
eſſentia profuſio exiſtit aut conſtitutio.Subſtantia nãque
vrinæ aliud nihil quàm humiditas eſt, quã pleriſq; circa
has res ſapientiſſimis medicæ artis profeſſoribus, profu-
ſionẽ humorémq; corporis nuncupare viſum eſt,quoniã
quicquid in viſceribus aliiſve partibus effunditur in ea-
dẽ ab oculato ſpectatur:verbi cauſa,biles & ſanguis. Sunt
autẽ eiuſmodi cõſtitutionis ſubſtãtiæq; principes diffe-
rẽtiæ nimirum duæ,tenuitas & craſſitudo: & ex vtriſque
conſtãs mediocritas & tẽperata cõſiſtentia. Temperatæ
autẽ & mediocris cõſtitutionis lotium ſecundum naturã
exiſtens,nõ diſpeſcitur:quod verò tenuatur,ſcinditur bi-
fariã. Vel enim ſubtili ſubſtãtia meiitur,& ſubtilis perſi-
ſtit:aut mingitur quidem ſubtile, ſed inde turbeſcit,lutu
lentúmq; redditur,& craſſeſcit. Verùm illud quàm hoc
(quoniã extremè incoquibile)exactiꝰ cõcoctionis officiũ
præfert. Turbidum verò effectum & incraſſatum,cõco-
ctionis initium portendit.Eodẽ modo craſſeſcentiũ duæ
ſunt ſpecies: Aut enim micta craſſa exiſtit vrina,& indiſ
creta, vt à principio erat,ita manet : vel meiitur quidem
craſſior:craſſitudine verò tota infunditur ſiſtendo *cõce
dente,ſubtilis efficitur. Ac prima quidẽ quum ſpectatur,
vehementẽ humorũ perturbationẽ in corpore,& firmitu
A dinẽ vacillare:altera verò turbulentiã quidem eiuſmodi
diſpeſci,ſed virtutis ſanguei humoris effectricis coquẽdi
officiũ reſuſcitari, clarè ſignificat. Copulemus itaq; cum
colore ſubſtantiã,& definiamus quæ ex iiſdẽ ipſis tẽpera-
menti corporis notæ , cum in hominibus ſecundum na-
turã,tum quomodolibet præter naturã habẽtibus. Quo-
niã autẽ cãdidus color reliquos colores,albis(quod aitũ)
equis dignitate præcedit, & ſubtilis ſubſtãtiarum cæteras
anteit,cũ cõſtitutione qualitates collocabimꝰ,tanquã ſub
vnũ iugũ primitus ſubtilis eſſẽtia & cãdidi coloris vrinã.
B ac dicamus quot modis albus & tenuis calor intelligatur.

De iudiciis è ſubtili & candido lotio,vel tenuis ſub-
ſtantiæ & albi coloris, Cap. V.

LOtium igitur ſubtilis eſſentiæ albique coloris,pluri-
ma portẽdit. Nã ſi in mortalibus nulla præter naturã
affectione conſtitutis extrema cum tenuitate & cando-
re lotium appareat, prælargã ingurgitationẽ meri , cum
prolixis eduliis pariter præter modum coniunctã oſtẽdit,
& præcipuè quum vinum fuerit exile & leue. Lotium hu-
ius generis à pueris mictum,vt improbum vituperãdum
C eſt, dicẽte diuino Hippocrate , ἐν τοῖσι παιδίοισι τὰ ὑδατώδεα
κάκιστα,*hoc eſt in pueris lotium tenue & dilutum deterrimũ eſt.* Nõ
diſſimilis ſubſtãtiæ & coloris vrina ſpectatur in ſenectu-
te per naturã accidẽte,& in appellata à claris prudẽtibúſ-
que medicis, ſenectute ab ægritudine diuturna,& præ ſe
fert vniuerſalẽ imbecillitatẽ virium. Lotium præterea
tenue albúmq;,quod ampliore copia & cõfertim proflu-
xit(eã affectionẽ quæ *Græcis* διαβήτης nuncupatur,*Latini per
circuitionem,Exuperans urinæ profluuiũ appellant:*ſapiẽtum qui-
dã pæoniæ artis artificum matellæ inter cutẽ vocitarunt.
D & præſtãtes quidã medici,lotii διάρροιαν,nõnulli verò ce
leberrimi à ſiti quã parit extra modum,διψακόν) portẽdit
hominis cõtra naturã affecti calidæ diſtẽperantiæ renum
ægritudinẽ,quorum vehementiſſimo attractu neceſſum
eſt eiuſmodi vrinarum vim prouenire , & ſine tinctura
percurrere,ſiue trãſire.nã hoc eſt διαβαίνειν,vnde διαβήτης
deducitur.Lotium tenue inſuper & cãdidum,cõfertim e-
mictũ in febribus quotidianis amphemeriniſve, remiſ-
ſionẽ morbi ab huiuſmodi humore ſignificat . Similem
quoq; vrinã,albã puta & tenuem,eſt cernere in iocinoris
E intemperie cõtra naturã frigidi.Quin etiã eaſdẽ ſubſtan-
tias efficere cõperiuntur præfarctæ & occluſæ meatuum
obſtructiones,quas *Græci* ἐμφράξεις nominant. itidem in
renum morbo qui νεφρῖτις *Græcè* vocatur , & in quartana-
rum febrium principio.Spectatur etiam tenuis & candi-
dæ ſubſtantiæ lotium in aqua inter cutem,propter abun-
dantem humorum cauſam , euadere. Lotium porrò te-
nue & album in vitiis & ægrimoniis colli, capitis item &
humerorum,σκοτοδινίαν,*hoc eſt uertiginẽ, &* λειποθυμίαν,*quod
eſt animi deliquium,*ſignificat . *Vbi notandum eſt quod Græcis* ση-
F μαίνειν,*portendere cum futurum tum præteritum declarat:uerbi gra
tia,apud* Hippocratem *in hoc oraculo,* Ἱδρὼς πολὺς ἐξ ὕπνου ἄνευ
τινὸς αἰτίης ἑτέρης γινόμενος , τῷ σώματι σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ
χρέεται· ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντι τοῦτο γίνηται, σημαίνει ὅτι κε-
νώσιος δέεται τὰ σώματα: *quod eſt, Sudor multus ſub ſomno citra e-
uidentem aliam occaſionem promanans , corpus nimio cibo uti præ ſe
fert. quòd ſi, quum cibum quis non ſumpſerit, hoc fiat, euacuanda eſſe
corpora docet.*Lotium tenuis & albæ eſſẽtiæ in febribus an-
cipitibus ſuperueniens,quietẽ indicat morbúmque defi-
cere. Lotium eiuſdẽ cum coloris tum eſſentiæ circa re-
G miſſionem ac terminum grauiſſimarum febrium,morbi
diſceſſionẽ,& quaſi tranſmigrationẽ futurã in eas partes
quæ renibus ſubiacẽt. Lotium ſubtile cum colore cãdi-
do,in ea febre cui ab ingẽti ardore nomẽ inditum eſt καῦ
σος,ſi apparuerit,amentiã φρενίτιδα've inſinuat.quoniã καῦ-
σοι , *i. feruidæ febres,* ex vi magna flauæ bilis originẽ trahũt
quæ ſi vrinã colore ſuo nõ tingit, argumẽtum eſt clariſ-
ſimum bilei humoris abundantiã aſcẽdiſſe,& capitis ar-
cẽ cõprehendiſſe . Qui ſi in priore capitis cerebríve partẽ
inflammationẽ(*quam Græci* φλεγμονὴν *uocant*)cõfecerit,po-
H tiſſimè in ea membrana *quæ Græcè* μῆνιγξ appellatur, vel
phrenitin vel παραφροσύνην, *hoc eſt delirium* excitat . Quòd
ſi autem ex occaſione quapiam : verbi cauſa , ſanguinis
narium profluuio , ex amplo ſudore capitis, vrina cum
albore tenuatur , mali decrementum, quietémque pro

foribus eſſe indicio eſt. Nam ſi ſub eiuſmodi vrinæ conſtitutione phrenitis diuturna ſui ſimilis eſſe pergit, æger ille breui ſuperis concedet ab oris. Opportunum nunc & operæpretium, puto, fuerit, vt de colorum differentiis quæ vrinas tingunt, compendioſè diſputemus. Et breuiter numerum earum & qualitates, & cuiuſmodi cum fluore ſubſtantiáve poſſint componi, ſi non omnes, bonam ſaltem partem perſtringemus. Lotiorum alia ſunt candida, alia ſpicea, alia aurea, alia crocea, alia rubea, alia vinea, alia paſſea, alia veneta, alia liuida, alia nigra. neq; in hiſce omnes colorum ſpecies ſitæ ſunt: verùm in horum mediis & ſubmediis, perinde ac complures eſſent hinc colorum ſpecies introductæ. Intra quas primùm locum tenet candida. cuius latitudo in varias ſpecies diffunditur: quoniam intentionem & remiſſionem albedinis accipiunt. Sunt candidorum enim lotiorum, alia cryſtallea, alia niuea, alia inſtar calcis, alia veluti aqua limpida ac pura. Glacies enim cryſtallúſve & nix & calx & aqua, alborem quidem præ ſe ferunt, ſed non ſupremam albedinem nacta ſunt. A ſumma nanque albedine remiſſus color exiſtit lacteus, ita vocatus quòd ſimilis eſt lacti, qui bonitate præſtat aqueum & cryſtalleum: deinde albedo glauci ab hoc tantum receſſit (ſequitur enim lacteũ glaucus) quantum *χαροπὸς, hoc eſt rauus & blandus* color, remiſit alborem glauci. Nam glaucum exiſtit inſtar cornu attenuati perſpicuum, ſiue tranſparens modo ceratoeidis, id eſt cornea (vt vulgò appellant) tunicæ. Rauum autẽ (quod χαροπὸν medicorum ſcholæ appellant) ſimile eſt velleribus ſubalbicantibus cameli, vel vngui lapillo ita nuncupato, qui onychites & à quibuſdam onychinus vocatur.

Hæc itaque colorum genera, qualitate ſecundum intenſionem & remiſſionem (ceu diximus) in lotio candido conſpiciuntur, & concoctionis functionem iacere ſignificant. Vbi verò candida tincturam aliquam bilis, lotia capiunt, haud paruo à cruditate ſecedentia, in prima ratione ſubſpiceæ cernuntur, ita quidem vt ſpeciem perſimilem bili infuſæ liquori claro, (puta aquæ mediocriter decoctæ) vel apozematis ſemicrudæ carnis imaginem præferant. Deinde ſi coquendi virtus ſuo munere ad tempus fungi proſequatur, tincturam magis intendens, lotiũ ſpicei coloris exhibet, (quem & palearem vulgò nuncupant) ſignificans bilem probius decoctam dilutum lotiũ ſuſcepiſſe, & tinctura inde intenſiore imbutum. Quam vtranque vrinæ ſpeciem hac comparatione dilucidius accipe: Si malicorii liquoris, vel cytini decocti, vel id genus ſpicei humoris alicuius (nolo enim de ſuccis perſimilibus contendere) expreſſi parum ſucco alicui limpido, vt aquæ inieceris, colorem ſubſpiceum reddes: ſin amplius ex eodem addideris, colorem ſpiceum induces: quorum alter ab altero nomenclaturam ſortitur. Poſtquam inde concoctio proceſſerit, tum tinctura liberalius colorabit ſpiceũ, atque ſubrufa ſiue ſubaurea (quæ omnium temperatiſſima ſunt) lotia gignuntur, auro Celtico non vſquequaque puto perſimilia. Huicce ſuccedit lotium aureum, fuluũ appellatum ac igneum, ſonoro potius, puróque puto auro ſimile. Poſt hæc ſubcrocei coloris lotium ſequitur, quod cartamum, *quem Græci κνίκον dicunt*, refert, qui colore inferior croco eſt. deinde exactè croceum, quod nihil differre à vero croco videtur. Succedunt memoratis *ὑπέρυθρα hoc eſt ſubrubea & ἐρυθρὰ, id eſt rubei coloris* lotia. Quorum illa ſanguinẽ dilutum repræſentant, veluti ex candido colore accedente fulgore, cuiuſmodi infectores flammeum nuncupant, qui lapidi Armenio ſimilis color eſt: & à Galeno ſanè phœnicos, *id eſt palmeus*, vocatur, eo quòd palmulis permaturis ſimilis ſit, qui dactyli dicuntur. Atque adhunc modum alii atque alii, dempto vel addito colore fiunt. Rubeum verò ſimilem cogitaueris puro ſanguini & ſincero: excedens nãque aut deficiens, non ſanum ſed illegitimum eſſe reputa. Vineum porrò lotium poſt memorata collocatur: quod nomen accepit à vino, quàm rubrum eſt, nigriore, etiam apud Græcos. οἴνωψ enim vinum nigrius huic genti appellatur, (quòd ea vrina nigri vini faciem præferre * ſignificat) etiã Homero, apud quem non ſemel legitur ἐπ' οἴνοπα πόντον. vel colore purpurei ſanguinis, & inſtar iocinoris. Proinde id extũ ſæpius, vinúmque vineum inſpicere expedit, atq; inde eiuſmodi vrinæ colorẽ conſiderare. Venetus porrò vel cæruleus color, tanquam tabidus ſanguis exiſtit ex bili flaua, ſeu valde aduſta, & inſtar gari, & lotii regio morbo (quem & arquatum dicunt) implicitorum, ſimilis. Cæterùm (vt ſummatim dicam) de Veneto colore ita habet: Venetus (Galeni libro de ſymptomatum differẽtiis quarto, definitio) color eſt, vbi candor ſplendori iunctus, non ita parùm in atrum degenerat. Fit enim is quando purum album & nigrum æqua ratione confunduntur: verbi cauſa, ſi ceruſſa cum pice æquis ponderibus permiſceatur. Fuſcus verò phœnicos, idem ait, color, ex albo nigróque commixtis gignitur, velut ficuum atrarum quum exaruerunt. Viridis præterea color, *quem χλωρὸν Græci, Latini porracinum & praſinum quandoque uocant*, plures ſpecies habet, quoniam alius eſt, vt qui in foliis braſſicæ: alius, vt qui in foliis graminis: alius, vt in foliis violæ herbæ: alius, vt qui in ſmaragdo, qui margarodes vocatur & ſmargarodes: quæ ſingula colore ſunt viridi ſecundum intenſionem & remiſſionem, ita quidẽ vt inde ob exceſſum caloris appellationẽ ſumpſerint, & à caliditate proueniunt cuncta viridia. Liuidus præterea vrinæ color, phoſnio obſcurior eſt, quem ſiquis plumbi colorẽ dixerit, rem acu tetigerit. Is certè tantum verſus nigrum inclinauit quantum à colore cæruleo receſſit. cuiuſmodi ſunt coloris vibices luridæ ex verberibus corpori citra vulnus inflictæ, & exploſu flaceſcẽtes. generatur autem hic cum ex frigore tum ex plaga. Quin & quandoque non tam algoris quàm ardoris indicium eſt. ſi viride ſuccedit, calorem: ſin pallidum, frigiditatem portẽdit. Niger poſtremò color nemini (vt arbitror) non euidens eſt: nam reliquos anteit, neque veluti cæteri quoque latitudine vacat, quoniam more aliorum intenditur & remittitur. Oportet autem virum huic rei indulgentem memoratos colores perpendere: & in numerato omnes habere, quoniam ex his non pauca cum indicia tum præuidentiæ ſumuntur. Quin etiam colores propriis nominibus carentes, etſi definiti non ſint, ſecundum intenſionem & remiſſionem, collatione ad memoratos facta, conſiderandi ſunt. Atq; ita quidẽ de omnibus coloribus hactenus ſufficienter ex veteribus philoſophis ac medicis dictũ ac definitum exiſtimari poteſt. Verumtamen hinc colorũ qui explicati ſunt ſyzygiã cum craſſa & tenui ſubſtãtia, & quæ inde ſumi debẽt indicia & ſignificationes cũ in valetudine ſecũda, tum etiã aduerſa, explicabimus. Quum verò de coloribus verba facientes candidi differẽtias recẽſuerimus, lacteum quoq; & glaucũ & rauũ non tanquã colorum quempiã incõiugatum ſilẽtio præteribimus quin cum ſubtili ſubſtãtia copulemus, & quod pariter portẽdat liquidò indicabimus. Lotium tenue, lacteũ & cãdidum, intra febriũ exordia ſuperueniẽs, perniciosum, eo quòd febris & ægritudinis diuturnitatẽ euidẽter declarat: in vigore verò & remittente morbo, ſi multũ eiuſmodi lotiũ appareat, malũ finẽ haud ita obſcurè portẽdit. Tenuis eſſentiæ cum cãdido & lacteo colore lotiũ, ſummã cruditatẽ ſignificare, veteres medici viri ſapiẽtes, vno ore omnes docuerũt. Colores verò etiã cæteri quicunq; albedini propius accedunt, coquẽdi virtutẽ pariter iacere, & naturalis caloris imbecillitatẽ arguunt. calidi enim eſt, vrinã coloratiorẽ reddere. Haud etenim ab inſito naturalique calore, colores inficiũtur, & proinde tenuis color cruditatẽ exprimit. Concoctricẽ facultatẽ munus ſuũ aggredi docet vrina tenuis, ſpicea & ſubſpicea. Calor nãque naturalis adhuc imbecillior exiſtẽs quã vt poſſit ſubſtantiã vrinæ cõtumacius renitentẽ & craſſã facere. Colorẽ autẽ non adeo contumacẽ, ſed procliuiorẽ facilè intra cõcoctionis primũ aggreſſum alterat. Subtilis eſſentia ſubaureus aureúſq; vrinæ color (quẽ alii ſubrutilum vocant) ſuperioribus eſt præſtantior ac melior. Indicat autem inſitum corporis calorem ad ſe rediiſſe, viréſque ſuas recuperaſſe, quoniam vrinam non parum coloratiorem reddit: tenuis autem permanet eo quòd nondum tantum habet virium vt contumacem renitentem ſubſtantiam momento in craſſam permutet, & ob id quoque vrinam crudam appellamus. Quando eiuſmodi lotium in aqua inter cutem ſuperuenit,

ſonticum habetur & periculoſum: veluti quum dilutum & aqueum, planè ſalutare. Eſt præterea lotium cum tenui eſſentia ſubcroceum & croceum, (*Græci ὑπόξανθον & ξανθὸν dicunt, hoc eſt flauum & ſubflauum*) quæ ſubſtantia, cruditatem: coloribus verò, non naturæ modò exceſſum, verùm materiæ quoque penuriam oſtendunt. Nam quum adoleſcentum quiſpiam cibis defraudatus, inedia laborat, & naturæ & ætatis ratione lotia flaua & ſubflaua conſpiciuntur, propterea quòd caloris plurimum habent innati, qui tum intimius præter naturam abundans, bilis nimietatem parit, quoniam ardore immodico haud difficulter alteratur in bilem ſanguis, præſertim quum in tempore æſtiuo diuturnior perennat inedia, in quo frequenter innumeræ febres ferme corripiunt, atque inde quidem lotia ſubflauo flauóque colore tinguntur. Ex vigiliis præterea, ſolicitudinibuſque & laboribus flauæ rubeæve vrinæ redduntur. Sic vtique de tenuis ſubſtantiæ lotii complexu, & quibus cum coloribus iungi poſſit, ſufficiēter dictum eſſe exiſtimo: reſtat, vt de iiſdē in hūc modum perſpicuitatis gratia tranſigam & ob oculos tanquam in tabula ponam. Tenue lotium poteſt eſſe cum colore candido. Tenuis vrina exiſtit quandoque cum colore lacteo. Tenuis vrina glauco cum colore nonnunquam conſpicitur. Tenuis vrina colore interdum eſt rauo. Eiuſdem eſſentiæ lotium ſubflauum, & vt paucis dicam, Tenue lotiū flauum. Tenue lotium ſpiceū. Tenue lotium ſubſpiceum. Tenue lotium ſubfuluum. Tenue lotium fuluum.

De lotii coloribus cum craſſa ſubſtantia, & eius indiciis, Cap. VI.

QVandoquidem tenuis eſſentiæ lotii, quibus cum coloribus poſſit cōnecti, ſatis ſupérque (vt videtur) hactenus mentionem fecimus, iudiciáque eiuſdem curioſius explicauimus, opportunum nunc videtur de craſſa quoque ſubſtantia, quæ cum quibus coloribus queat infici, tranſigere ac perſequi. Vrina craſſa & candida plurimum crudi humoris in vaſis redundare oſtendit, & multiplicem pituitam: verbi gratia, vitream, ſalſam, & omnis qualitatis expertē. Id genus lotii, craſſum ſubſtantia, multum quantitate, candidum colore, in morbis ancipitibus abſceſſus articulorum diſcutit, non tam prius his languētibus quàm iis qui vtcunque iam malo tenentur, & qui in magna vi craſſorum humorum inueterauerunt.

Craſſa porrò vrinæ ſubſtantia cum lacteo colore non rarò conſpicitur: quæ ſi in decremento finéve morbi superuenerit, calculum nunc veſicæ, tunc renum oſtendit.

Lotium craſſum colore χαροπὸν, *quem blandum quidam interpretantur ſiue cæruleum*, ſi neutiquam perturbatur, complures id genus humores corpus occupaſſe, & languorem pernicioſum vndique perfuſum, ſignificat. Quū verò lotium turbulentum (quale iumentorum eſt) redditur, capitis dolorem vel adeſſe vel aduenturum breui, oſtendit. Quū autem id conſpicitur, ſi turbulentum iam quoquomodo ſit, & reſiſtens igni admotum clareſcat: (bullæ enim in ſumma ſuperficie lotio calfacto natant) vel vrina quoquo modo perturbata fuerit, aut deuoluitur extrinſecus, calorem, bulláſque in ſumma cute fore ſignificat. Alioqui eiuſmodi craſſum lotium fruſtuloſum, non multum, ſi cum febre ſpectatur, non bonum, ſed multitudo veniens ex his, tenue *prodeſt, & febris diſceſſionem declarat. Poſt haſce vrinas ſubrubea quoque cum craſſa ſubſtantia ſæpe conſpicitur, & ſi ſedimentum fuerit eiuſmodi, morbum diuturniorem quidem, ſed à periculo immunem & non incurabilem oſtendit. Lotium cum craſſa ſubſtantia, rubeum quoque interdum cernitur. portendit autem ſanguinis magnam vim in corpore dominari, veluti in febre continua, & in ancipitibus cunctis. Huiuſmodi verò lotium ſi paulatim exit, ſonticum eſt, nunquam etenim non periculum denuntiat. Compari etiam modo & id genus lotium, ſi in eiuſmodi febribus turbulentum reddatur, cum ſurditate & dolore capitis, colli item & iliorum (*quæ ὑποχόνδρια Græci dicunt*) laborantem regio morbo corripi ante diem ſeptimum demonſtrat. Craſſa pariter & οἰνωπὴ, *i. uini faciem habens ad atrum tendentis*, vrina, ſi in febris æſtuoſæ (*Græci καῦσον appellant*)

A capitis doloribus emingitur, vel decretorium iam exiſtere, vel pro foribus id eſſe inſinuat. Lotium præterea cum craſſitudine ſæpius veneto colore exiſtit. Si id à conualeſcentibus meiitur, meatuum angorem præ ſe ferunt, vel hominem ſtrenuè plurimùm cucurriſſe, & malorum liberationem. Si in ſenibus huiuſmodi lotium effluat, idque tempore multo, vrinæ veſicam ex prauis humoribus à naturali conſtitutione permutari plerunque, & liberationem vtplurimùm portendit. Si in fine morbi humoris calculoſi (*quem Græci morbum λιθίασιν uocant*) tale reddaB tur lotium, permutari, & vrinæ ſtrangulationem ſtillicidiúmque (*eadem gens στραγγουρίαν nuncupat*) imminere arguit. Lotium ſubſtantia craſſum & colore viride in febre non vacātibus morbis, auruginem vel oſtendit præſentem vel minatur. Lotium cum lurido colore craſſum in febribus non reſidens, mente captum ſignificat. Neque tamen id ſolùm ſed quiddam etiam aliud: in febre nanque cauſo eiuſmodi lotium profluēs, ſtanguriam futuram declarat. Iungitur itidem cum lotii craſſitudine nigredo, & id atram bilem expurgari docet, veluti in C decremento febris quartanæ, & liberatione ſolutionéque bilis atræ. fiunt etiam tales quandoque vrinæ ex algore, & ſanguinei humoris toſtura. Ex eiuſmodi ſanè cauſis dū incraſſeſcit ſubſtantia, eiuſmodi colores cum craſſitudine eſſentiæ gigni manifeſtat. Scire autem oportet quòd vera ratione tres habentur atri lotii ſpecies craſſiores. Quòd craſſior quàm natura ferat lotii ſubſtantia, hinc liquidiſſimè conſtat. Nam dum febris quartana ſoluitur, & atra bilis per lotium prodit, id ipſum craſſius reddi & nigrius certum eſt. Itidem quoque quādo morbus quiſpiam meD lancholicus diſcutitur, & reliqua vrina excernitur melācholiæ cauſa. Cæterùm quum atrebilarius humor terreus & craſſus & ater ſit, vrinas quoque craſſas & nigras efficit. Pari quoque modo ex toſtura ſanguinis, nigrior vrina (vt demonſtratum eſt) apparet, ſubſtantiámque parem facit, quoniam materiā quam ex humoribus in vaſculis, (hoc eſt receptaculis ſanguinis) toſtura haurit, colliquefactionis ratione frigus indēſat, & craſſū reddit. Portendit autem eiuſmodi lotium in febre conuulſionem ex ariditate toſturáve. Neque id tantùm indicat: ſed in febribus E valde ancipitibus ita emanās cum capitis & colli & dorſi ſudore, & ſpiritus difficultate, pernicioſum eſt, ratione deuſtionis: quin & aſthma non rarò portēdit. Significat præterea in febribus acutis id genus lotium cum graui odore & fœtido adueniens, interitum, ſi non veſica laboret. Eſt verò quando huiuſmodi vrina ſalutaris eſt, nempe in affectionibus quæ originem ab humore nigro traxerunt: quartanam enim febrim celerrimè terminat. Quemadmodū igitur de ſubtilis eſſentiæ lotio, & quibus id cum coloribus poſſit imbui ac cōiungi, paucis perſtrinximus, F & iudicia ac ſignificationes eorum, & cauſas ad hæc recenſuimus, & veluti ante conſpectum, claritatis gratia, in deſcriptione quadam ſerie poſuimus: ita & quæcunque de craſſa vrinæ ſubſtantia ſcitu & memoratu digna videntur, & quæ quos colores accipiat, & ſignificationes, & cauſas eorundem, accuratè enarrauimus & diſcuſſimus. Reliquum eſt vt per hanc deſcriptionem quam ſupponam lectori tanquam ex ſpeculo appareat. Craſſum ſubſtantiæ lotium eſſe poteſt candidum. Craſſæ ſubſtantiæ lotium eſt interdum lacteum. Craſſum ſubſtantia lotium G eſt quandoque rauum. Craſſum lotium breuiter ſubrubrum. Craſſum lotium colore viridi. Craſſum lotium lurido colore. Craſſum lotium, nigrum. Craſſum lotium, Venetum aut cæruleum.

De mediocri vrinæ ſubſtantia, & quibus coloribus poſſit imbui, Cap. VII.

SVbſtantia itaque lotii tenui craſſáque abſoluta, reſtat vt nunc de moderata quoque eſſentia curioſius diſputemus, & quibus colorari poſſit coloribus recenſeamus. nam ea ſola eſt ſecundum naturam ſubſtantia. Cum hac H itaque Galenus libro quem περὶ κρίσεως *hoc eſt de indiciatorio*, inſcripſit, colorem ſubfuluum, ſubrutilum, ſubrubeúmque conſiſtere aſſerit: Magnus verò Sophiſta, fuluum & ſubfuluum, aut ſi vocare mauis rutilum ac ſubrutilum. Nos verò tantæ authoritatis viros erroris

inſimulare palã, aut reprehẽdere, religione prohibemur. quæ tamen ab vtriſque horum ſilentio ſunt præterita, haud negligenter reſarciemus, & congruam mixtionem cum mediocri ſubſtãtia cõfundemus, dicemúſque quòd cũ media vrinæ eſſentia cũcti colores cõpulãtur, (omiſſis ſubfuluo & ſubrubeo) in medio habentes fuluum. Sunt itaque mediocris ſubſtantiæ colores, ſubrubeus, fuluus & rubicundus. Sed vt id liquidius clareſcat, non parergon fortaſſe fuerit per ſeriem amplius hæc in huiuſmodi deſcriptione aperuiſſe. Moderatum lotium ſubrubeum. Moderatum lotium fuluum. Moderatum lotium rubicundum.

De eo quod reſidet in lotio *à Græcis ὑπόστασις, à Romanis ſedimentum appellatum*, Cap. VIII.

VBI verò oratio de iis quæ hactenus memorauimus neutiquam (vt videtur) abſurdè & ſufficienter facta eſt, & habita eſt haud negligens ordinis in his deſcribendi ratio, & formula quadam liquidè cuncta ob oculos huius diſciplinæ ſtudioſis poſuimus: nunc ea contenta quæ in fundum matulæ deſcendunt, *quæ Græci ὑποστάσεις, hoc eſt ſubiecta, ἀπὸ τοῦ ὑφίστασθαι, hoc eſt ſubiici*, vocauere, explicemus, docẽtes quæ frugi ſit hypoſtaſis, & quæ ab hac præter naturam intenſionem remiſſionémve præ ſe ferat, ſignificatáque aperiemus, quæ ſontica diſcrimen portendant ſedimina, & quæ minus periculi, quæ ſalubritatem ſignificent cum in ægris tum in ſanis corporibus, & quæcunque præſagia inde ſumi poſſunt: hypoſtaſinq; & ſubſtantiæ colorúmque mixtionem ceu terminum perfectũ annotabimus. Ad quæ aperiẽda, veri ſummi optimique Dei fauor adſit, nequid quod ad rem faciat, prætermittamus. Sumamus itaque exordiũ ab hypoſtaſis (ſic enim vtendum eſt poſitis nominibus) inculpatilis expoſitione. Euidentius tamen & cæteris omnibus eruditius de ea Hippocrates ſapientiſſimus medicorúmque omnium princeps diſſeruit: de qua vt nihil detrahemus, ita ne tantillum quidem adiiciemus. quoniã appoſitio detractióque præter naturam ſunt. Facit igitur diuus ac ſapientiſſimus Hippocrates verba de ea quæ præter naturam non eſt hypoſtaſi. Lotiũ itaque ſecundum naturam, hoc eſt inculpatile, eſt in quo id quod ad fundũ matulæ conceſſerit, cãdidum & læue & æquabile per tẽpus cunctũ morbive decurſum exiſtit. Et ſanè ſapiẽs ille vir, breuitatis amator & ſummus artifex, hunc in modũ ex cõtento defi nitionem contexit, præteriens eſſentiam, colorem, tanquam particularia. Nos verò in præſens quæ omiſſa & intacta ab eo ſunt, ita ſarcire conamur, vt quotquot in hunc commentariolum inciderint, miro perfundãtur gaudio. plerique enim diffinitionem mancam audientes, tanquã parum ſapientem, ſummum authorem iudicant. Quocirca diffinitio numeris omnibus abſoluta lotii ſecundum naturam eſt huiuſmodi: Lotium optimum eſt & inculpabile in quo contentum matulæ fundum petens, (*à Græcis ὑπόστασις, à Romanis ſedimen & ſubiectum appellatum*) colore album, læue præterea & æquabile per vniuerſum morbi tẽpus reſidet: ſubſtãtia verò nõ diffugit moderationẽ, colorẽ fuluũ & ſubfuluũ cum perexigua rubedine cõiunctum præferens. Quoniam autem diffinitio hunc in modum abſoluitur, conſequens eſt in lotio quatuor hæc conſiderare, ſedimentum, colorem, eſſentiam, & tempus. Cæterùm cuiuſmodi ſingula in ſingulis eſſe conueniat, ordine explicabimus. Hypoſtaſis itaque naturalis colore alba eſt, & inferiorem quidem, ſed inculpabilem locum occupat, hoc eſt, neque matulæ fundum attingit, neque ſeparatur multum ab eo: læuis præterea & continua, & æquabilis, pluſculos ita dies permanens. nam id verè eſt æquale per tempus ſeruatum. Siquæ igitur hypoſtaſis vnã aut alteram ex quatuor hiſce conditionibus non habuerit, vel in diuerſum conuertatur, hanc minimè naturalem cenſeto. Cæterùm perinde atque iam pridem formulam aut compoſitionem ſubſtantiarum colorúmque concinnauimus, ita & hîc quoque cuncta, quæ obſeruanda ſunt, cum hypoſtaſi componere conabimur. Fiat autem poſtremo quod in hypoſtaſi perpendendum venit, æquabilis videlicet metamorphoſis in contrarium, reliquis immutatis perſiſtentibus, vltimum etiam inæquale. Se-

A dimentum album, continuum & inæquale, concoquendi
virtutem deiectã ſignificat. Interdũ enim vſqueadeo debilitatur ea, vt ſatis nõ valeat cõcoquere natura, ſed crudũ quidpiam relinquit, propterea quòd non perpetua fiat ſingulis diebus concoctio, ſed nunc quidem decocta, nunc verò cruda hypoſtaſis. Rurſum fiat & continui tranſformatio, ita quidem vt vtraque hæc in vnum conuertãtur, adeò vt hypoſtaſis ſit neque continua neque æquabilis.

Candidum ſedimentum diſcretum, ampliorem cruditatem præfert, & in coctrice facultate deficientibus
B duobus. neque enim æquabilitas tantùm, ſed & læuitas quoque amiſſa eſt: adeò vt hypoſtaſis præterquam quòd inæqualis videtur, diuulſa quoque cõſpiciatur. Cæterùm continuam hypoſtaſin flatuoſi ſpiritus interſecant & diuellunt, craſſitudinis indigi, & æqualitatem diſrumpentes. Hiſce itaque rationibus cætera ſubiecti portio vtriſque his crudior quàm ex vno horum, neceſſariò conficitur. Mutemus verò denuò quod conceſſum principio eſt.

Eſt præterea lotium, non leuem ſed diſſectam & æquabilem habens conſtitutionem. Cuius ſortis lotium
C perniciosum cenſeo, quoniam multos ſpiritus quibus nequit natura euaporationis tantum conciliare vt digerantur, declarat. Porrò lotium nonnunquam diuulſum redditur & inæquabile, & ſuperiore ſalubrius eſt, eo quòd non perpetim in dies diſpergatur veluti æquabile, ſed interdum tamen diſſipetur, interdum verò minimè, atque ob id quidem minus eſſe flatus qui continuitatem diuellat ac diſtrahat. Id ipſum in arteriarum deficientis percuſſus exemplo declarabimus. Nam ſi is multis diebus eundem tenorem mordicus obſeruarit, magis ſonticum eſt
D quàm ſi diebus ſingulis alteretur. hoc enim erit inæquale. Præſtat itaque (quod horrendum auditu videtur) lotiorũ hypoſtaſin eſſe diuulſam & inæqualem, quàm non continuam & æquabilem.

De enæorematis quod eſt ſublationibus, & primitus quid continuum enæorema ſignificet, Cap. IX.

EA igitur contenta quæ in matulæ fundum deſcendunt, (hypoſtaſes dicuntur) ea candido colore eſſe expedit. Si eadem proprium locum prætermiſerint, & ad
E medium totius matulæ conceſſerint, appellantur *Græcè ἐναιωρήματα, hoc eſt ſublimia, ſiue dicas ſublationes, ἀπὸ τοῦ ἐναιωρεῖν, id eſt ab elatione pendendóue*, quaſi æquo ſpatio ab vtriſque extremis ſecederent. Eſt verò & ipſum quoque enæorema continuum & æquabile. Illud enim ſubcrudiuſculum adhuc non potuit à natura exactè concoqui, vt ad infernum locum ſecederet. Hoc concoctum quidem ſed flatulenti cuiuſpiam ſpiritus participatione incidentis contentum in medium matulæ locum effertur.

De nubibus quæ natant in vrina & primitus candidæ nubis, continuæ & æqualis notiones, Cap. X.

F QVæcunque autem contenta ad ſummam vſque vrinæ ſuperficiem peruenerunt, *νεφέλη hoc eſt nubes*, vocauere, qui circa haſce res prudentes fuerunt: ſumpta tranſlatione à nubibus, quòd quemadmodum nubes à terra ſummè ſecedunt, ita & hæc contenta à fundo matulæ, quod illi terræ proportioni reſpondere putauerunt, in ſummam vrinæ ſuperficiem, vltra mediam regionem ex multo ſpiritu impulſa, aſcendunt, & eodem in loco hæ
G rent. Cæterùm nubes albo colore & ſpumoſa, ſupremam lotii ſedem in febribus ancipitibus intercurſans, bileum humorem portendit. Si in ſynocha febri album lotium nubes ſpumoſas habeat, valde exitioſum: ilia enim (*quæ ὑποχόνδρια dicuntur*) dextra doloribus affici notat. Si in cauſo, *hoc eſt in febre ardente*, lotium nubes atræ occupant, in quartanam febrem tranſire declarat. Sin verò neque flatus neque ſpiritus infernum matulæ locum fundúmque petit, exactum coquendi officium ſecundum naturam abſolui denuntiat. Vocatúrque (ceu dictum eſt) ὑπόστασις,
H qua infernam habitudinem ſignificant. Cæterùm quæcunque de hypoſtaſi, item & de enæoremate memorata ſunt, eadem & de nube dicta putato. Vocantur autem hæc omnia communi & generali nomine *περιφιστάμενα, hoc eſt contenta*, & ſolo ſitu diſſident. Liquet igitur cur de-

A hoc loco non fuſius ac amplius quàm ſignificata ſeu notiones tradam. Alteratur autem albus color quandoque ex hypoſtaſi in nigrum. Nigredo contentorum, ſemper quidẽ mala, ſed in nebula minus prauum. In enæoremate grãdius malum, in hypoſtaſi peſſimum eſt indicium.

Compari quoque modo de contentis habet candidis. nam ſi candida, diſiecta, & æquabilis fuerit habitudo inferna, (quod ſedimentum eſt) non malum: ſi nubes candida, melius: ſi enæorema ſit candidum, euidẽtius & præſentius bonum. Hippocrates quoque infit, Nubeculæ in lotio ſuſpenſæ, albæ quidẽ bonæ: nigræ verò, malæ ſunt.
B Atque ex his ſanè ſatis dictum eſſe de trium contẽtorum ſitu exiſtimari poteſt. Quoniam autem de tempore, ſubſtantia, locóque determinauimus, non fuerit parergõ, imò operæpretium, de coloribus deinceps per ſeriem tranſigere. Exiſtit verò ceu diximus naturalis ſedimenti color, candidus: non naturalis, niger, vel liuidus, vel ſpiceus vel ſubfuluus, vel rubeus, vel viridis. Hypoſtaſis proinde ſubrubea, à ſanguine diluto (velu i ſuprà docuimus) originem trahit, & cruditatem quidem portendit, verùm non lethalem. Rubea verò hypoſtaſis à ſincero ſan
C guine proficiſcitur, & exactum ſignificat concoctionis officium: quæ vbi moderata fuerit (hoc eſt, neque abundãs, neque deficiens & indiga) omni diſcrimine vacat. Quocirca quũ hypoſtaſis ſubrubea, materiæ familiaris ſit, nihil infert periculi. Materia autem, qui aqueus ſanguis eſt, proxima ſanguini exiſtit, atque ob id amica corpori: quare non multùm obeſſe poteſt (vt diximus) homini. Cæterùm quòd cruditatem quandam indicat, tempus ob id concoctionis expectandum eſt. Quod ſanè, vt res clamitat, humorum tempus ſuccedit, quoniam ii ante ſangui-
D nem gignuntur: verbi cauſa, pituita & liquor: poſt ſanguinem verò, bilis vtraque. Sinceri verò ſanguinis generatio in medio vtrorumque exiſtit. Quoties itaque ſubrubeũ eſt lotium, colorem hunc ſumi à diluto ſanguine oſtenditur. Dilutum verò ſanguen & aqueum, ſemper ante ſincerum ſanguen naſcitur, atque ob id cruditatem & coquendi munus mãcum aut debile declarat. natura enim ſanguine inchoato, vrinam aqueo colore inficit. Liquet igitur (quod diximus) ſanguinem eſſe illum ſubcrudum & incoctum. Tempore itaque natura opus habet ad ſan-
E guen dilutum coquendum. Rubea verò hypoſtaſis iudicatorium diem fore ſeptimo portendit. Nam ſi quarto die ſupremo loco nubeculam habuerit lotium rubeam, vnà cum cæteris concoctionis indiciis, perſpicuum eſt die ſeptimo morbum iudicari. vnde Hippocrates, Quibus ſeptima iudicatur, his nubeculam habet quarta die rubeam, & alia ex ratione. Hactenus igitur de ſubrubri coloris rubeíque ſignificatione ſatis ſit. Sedimentum lotii coloris luridi, caloris virtutiſque extinctionem ſigni
F ficat. Præterea in febribus ancipitibus liuida vrinæ hypoſtaſis ſuperuenientis diei periculum denuntiat. Viride lotii ſedimentum, feruorem immẽſum, & cacohecticam ægrimoniam portendit. Sedimentum ſubnigrum, ab abſoluto nigrore nonnihil deficiat. Prædicit autem id, ſi plurimùm ad medium locum tendit, & enæorematis nomen accipit, in febre feruente (quam *καῦσον* dicunt) dementiam, & omne genus ſanguinis fluores, comitante magna ex parte iudicio, *quæ κρίσις Græcè uocatur*, non citra rigorem ſudorémque. Vrinæ hypoſtaſis atra, vt pluri-
G fariam, ita & diuerſam ſignificationem habet. Eſt etenim quando algoris, & eſt quando ardoris indicium eſt. de qua re in hunc breuiter modum diſputabimus. Quòd ſi ſedimentum, quod ſubiectum eſt, de quo hîc agimus, nigrum anteceſſit, liuidum fuerit, & nigredinem acceperit, frigiditatem ſubeſſe ſignificat. ſin autem hypoſtaſis viridis præceſſerit, & ater eius contenti color ſequutus ſit, dubio procul ex calore id factum ducito. Candidus color perpetuò inculpatæ ὑποστάσεως indicium eſſe creditur. Vbi ſciendum eſt quòd color non raró imponit ar-
H tifici quantumuis ſolerti. quum videlicet crudus humor in habitudine quæ hypoſtaſis eſt, inferna, albus conſpicitur, & boni ſediminis ſpeciem præfert, quum nõ ſit, tum candore decipitur artifex, bonam hypoſtaſin iudicãs. Cæterùm id odore à naſuto pulchrè deprehenditur: graueo

A lentem enim odorem, ac fœtidum emittit. Quin & lumbi vlceribus impetiti, veſica item & iecur, vel alia quædã pars, dum per lotium expurgatur, purulentum quippiam eiiciunt: affirmante idipſum Hippocrate, libro ſentẽtiarum quarto: Siquis ſanguinem, inquit, vel pus minxerit, vel lumbi vel renes vel veſica vlcerata ſunt. Et rurſum. Quibus in vrinaria fiſtula, *quæ οὐρήθρα uocatur*, tubercula gignuntur, ſi ſuppurent & prorumpant, mali ſolutio fit.

Neque latere quempiam poteſt, quòd per eundem vrinarium meatum interdum ſanies emingitur. Cæterùm
B crudus ille humor ex inæquabilitate eſſentiæ hypoſtaſεως diiudicari poteſt, quoniam crudi humoris ſedimentum ſemper diſiectum cernitur, & ſabuloſum eſt. Horum verò ideo facta eſt mentio ne medico color imponat, ſed admonitus is ſtudeat verã hypoſtaſin à ſanie crudóque humore diſcernere: memineritque, ſi quiſpiam ſanguinem aut pus mingat aut ſquamas, malúſque & grauis odor inſit, vel lumborum vel renum vel veſicæ exulcerationem ſignificare: & ſi arenoſa in lotio ſubſiſtant, idque diutulè, veſicam aut renes calculo laborare. Quatuor igitur hacte-
C nus hypoſtaſis differentias, colorem, regionem, ſubſtantiam & tempus, compendioſè explicauimus. Reliquum eſt vt eadem, quatuor partibus ſubſcripta formula ante oculos ad hunc modum ponamus. Candidum lotii ſedimentum, continuum & æquabile. Candidum lotii ſedimentum, continuum & inæquabile. Candidum lotii ſedimentum, diſiectum & æquabile. Candidum lotii ſedimentum, diuulſum & inæquabile. Iſtæ igitur ſunt quatuor ſedimenti in formula tanquam in tabula propoſitæ ſpecies. Cæterùm vt altitudo corporis vri-
D næ trifariam diſpeſcitur, in fundum ſcilicet, ſuperficiem, & vtrarumque extremitatum medium, ita & contẽtorum *quæ Græcè παρυφιστάμενα dicuntur*, quoque tres locos eſſe docuimus, eáque contenta quæ ad imam regionem matulæ conceſſerunt, diximus ὑποστάσεις vocari: quæ verò ad totius altitudinis ab vtriſque pari ſpatio peruenerunt mediũ, ἐναιωρήματα: quæ autẽ ad ſupremã vſq; regionem cõceſſerunt, νεφέλην appellari. Singularũ adhæc rationes ob quas videlicet eiuſmodi regiones occupãt, & quid portẽdãt quidq; indicẽt. & vt eius quæ ad matulæ fundũ con-
E ceſſit deſcriptionẽ, & differentias deniq; retulimus, ita & ſublimiorum quoq; (*Græcis ἐναιωρήματα* vocatas) diſſidẽtes ſpecies hac formula tãquam ex ſpeculo patefactas elucere volumus. Enæorema, *hoc eſt ſublatio*, candidum cõtinuum & æquabile. Enæorema candidum continuum & inæquale. Enæorema candidum diſiectum & æquabile. Enæorema candidum diſiectum & inæquabile.

Hæ ſunt ergo enæorematis ſpeciales differentiæ, quas hîc tanquam in tabula propoſuimus. Procedenti verò ſermone iudicia & præuidentias vniuſcuiuſque differentiæ
F exponemus. Nunc verò & tertiæ quoque contentorum ſpeciei, quæ ad ſupremam lotii regionem peruenit, & nubecula vocatur ſeu nebula, differentias proſequemur, quidque portendant ſingulæ, ſilentio non prætereuntes. Eſt autem eius deſcriptio talis. Nubecula candida, continua, æqualis. Nubecula candida, continua, inæqualis.

Nubecula candida, diuulſa, æqualis. Nubecula candida diuulſa inæqualis. Trium itaque παρυφισταμένων differentias breui quidem ſed abſoluto ſermone enumerauimus, & formulis quaſi deſcripſimus. nunc de cæteris
G ad hanc diſciplinam neceſſariis tranſigamus. Tria ſunt quæ hominis corpuſculum conſtituunt, ſpiritus videlicet, humores & ſolidæ partes. Humida autem ex quibus humanum corpus conſtat, humores ſunt, & eorũdem περιττώματα. Cæterùm ſuper iis quæ putrefactis humoribus iniunguntur, nihil quod referre oporteat, relictum eſſe autumo. Quocirca inpræſentiarum vt de vrinis exactam diſputationem reddamus, quæcunque ex ſolidis partibus per vrinas effluunt, ſingula perſtringemus. Enimuerò potiores quædam earum partium, nonnunquam eliquan-
H tur & olei ſubſtãtiam induunt, vel aliam id genus ideam æmulantur. Quum igitur adeps & caro ſolidarum partiũ liquidiora & molliora exiſtant, adipem quidem in primis vt omnium ſolidarum partium molliſſimam, & ad ſoluendum præ cæteris multo magis idoneum, mox

etiam carnem reſoluit. Adipem itaque liquefactum calor præter naturam in olei eſſentiam permutat. Quia verò eiuſdem non ſtatim quanta quanta eſt, fit cumulatim colliquefactio, verùm initium quoddam reſolutionis, incrementum item, & temporum ſummum vigorem habet, non fuerit fortaſſe parergon clariorem eius cognitionem facere. Lotii oleacei trinæ ſunt ſpecies, quarum quælibet proprio nomine gaudet. Siquidem in principio quum olei colorẽ præferunt quidem, ſed nondum exactè eo colore tincta ſunt lotia, ea præſentatur ſpecies quæ oleicolora dicitur, quũ exiguum pinguis liquefactum eſt. In augmẽto verò ſpectatur oleapparẽs, quòd olei faciem præ ſe ferat, quum liquefactio iam maius ſpatium occupauit. Vbi verò adeps pinguéve iam exactè colliquatum fuerit, lotia colorẽ oleaceum exhibẽt, vocãtúrque huiuſmodi vrinæ oleaceæ. Proinde olei colorẽ repræſentãtes vrinæ, dilutæ & quaſi aqueæ, colliquationiſque pinguedinis principium declarant. Quæ verò incremento tẽporis olei inſtar apparent, exactiorem habent olei ad vrinam cõmixtionem. Oleaceæ verò vocatæ quæ in ſummo, manente ægritudine, conſpiciũtur, & colore & ſubſtãtia oleum referunt. Lotium in febre oleaceum nigro tinctum, incenſionem & adulterinam caliditatem ex conuulſione, interitúmque oſtẽdit. Atque vt ſummatim expediam, memoratæ vrinæ, quandoque liquefactum pingue totius corporis, quandoque renum tantummodo, ſignificant. Nam ſi paulatim huiuſmodi color proceſſerit, ita vt multo tempore eiuſmodi oleacei colores confirmentur, febris per vniuerſum corpus diffuſa: ſin breui & cumulatim iidẽ conſpiciantur, ſolorum renum affectio demonſtratur. cuius vtique rei euidens argumentum eſt, vehemens præſentis ſtatus caliditas. Illo nãque modo calor in toto corpore ſentitur: hoc verò, in renibus ſolis excitatur. In confeſſo enim eſt, quòd pinguedo in multas partes diffunditur. vel enim lumbos inuoluit & totos quaſi operit: vel in cunctas corporis partes diffunditur. Ea verò quæ circa renes eſt lumbóſve, pinguedine colliquata, & per lotium exeunte, magis cumulatim prorumpit quàm id quod in vniuerſo corpore exiſtit pingue. quoniam illa haud longè ab vrinariis meatibus: hoc verò ab his eminus conſiſtat. Hippocrates verò Cous id nauiter & ſcitè perpẽdit, quum in libro ſententiarum ita prodidit: Quorumcũque lotio pingue multum & coactum ſedimẽtum ineſt, iis renum mala & grauia fore portẽdit. indicium ſatis præclarum, pingue lumborum colliquefieri. Atque alibi: Lotium in febre feruida ſedimẽtum pingue habẽs, interitum demõſtrat: quòd ſi abſque febre in ſenibus eiuſmodi cõpareat, *παράλυσιν, hoc eſt membri cuiuſpiam ſolutionem*. Atque hoc pacto quiſque memorata cõſiderans, vrinas oleaceas ex colliquatione pinguis factas iudicare ſatis valuerit. proinde de his receptui canẽtes, par eſt vt de reliquis quæ æquè ad hanc diſciplinã facient, diſputemus.

Depaſto iam corporis pingui, reliqua quoque caro eliqueſcit, & erui inſtar globoſa excernuntur in lotio ſedimẽta, atque duo ſignificãt. aut enim renum aut totius corporis languorẽ: ſi cõcoctum fuerit lotium, & eruoſæ ſint hypoſtaſes, morbum renum: ſin incoctum, totius corporis malũ portẽditur. Proinde quũ ſolidæ ac rigidæ corporis partes cõtineãt in ſeipſis lõgum, latũ & altum, quæcũque euidẽtiora fruſtula ab hiſce cum latitudine & lõgitudine (nam nõ adeò euidentẽ habẽt altitudinẽ) abſciſſa diſſultant, aut ſuperficie tenus abraduntur, & laminarum (*quæ Græcis πέταλα dicũtur*) inſtar in lotio cõſpiciũtur, veſicæ vitium ſignificant, atque inde nomenclaturã ſortiuntur πεταλώδεις, *id eſt laminea*, quòd πετάλοις, *hoc eſt laminis*, quæ ex tritico friato excoriãtur, ſimiles videantur. Cæterùm iuxta præfatã rationẽ ex lumbis quoque eiuſmodi laminarum ſpecies abſcinduntur. Nam ſiquis laboret febre & lotium lamineam ſortiatur eſſentiam, vniuerſum affici corpus cõiectare oportet. Quæ ab hectica febre non incẽditur, ſi febris nõ adſit, veſicæ ſolius malum ſubeſſe putato. Ablacerãtur & exeũt huiuſmodi quoq; hypoſtaſes nõ tã ſi vrina fuerit cõcocta q̃ incõcocta. Quòd ſi cruda fuerit, vniuerſi corporis malũ præmonſtrat: ſin cum inculpabili cõcoctione, ſolius veſicæ malũ adeſſe ſignificat. Vbi ve-

A rò febris depaſto pingui altius corporis receptacula corripuerit, & ſolidiora attigerit corpora, euidentiora quidẽ & craſſiora, ſed anguſtiora quàm ſint lamineæ hypoſtaſes, in vrina abſciſſa fruſtula *πιτυρώδεα, hoc eſt furfurea*, excernuntur: vnde & hypoſtaſes appellãtur furfureæ, quòd videantur ſimiles furfuri bene moliti tritici. Ac eiuſmodi ſanè hypoſtaſes, itidẽ vt præfatæ, & ſolius veſicæ ægritudinẽ, & vniuerſi corporis malũ oſtẽdunt. nã ſi febris affuerit, totius corporis eſt malum: ſin minus, veſicæ ſolius. Ac, ſi lotium fuerit incoctũ, morbus totius eſt corporis: ſin cru-

B dum, ſolius receptaculi vrinæ. Cui ſentẽtiæ cõcinit Hippocrates: Quibus, inquiẽs, in lotio craſſo furfuracea quædã ſimul eminguntur, his veſica ſcabie laborat. Quum autẽ febris per tria corporis interualla cõprehenderit, per longitudinẽ, latitudinem ac craſſitudinem, euadunt tales furfurum craſſiorum hypoſtaſes, appellãtúrque *κριμνώδεις* & *ἀδρομερέστεραι*. Vbi nolim te latere *κριμνώδεας* appellari ἀπὸ τοῦ κρίμνου, à craſſiuſcula quadã farina quã *κρίμνον Græci* vocãt, *Latini ſimilam*: *ἀδρομερέστεραι* autẽ, quòd ſectiones frumẽti, quum molitur, volitãtes, *ἀδρομερῆ* priſca *Græcorũ* lin-

C gua vocabantur. Sunt verò nihil aliud quàm ex malè mollito tritico ordeóve cribrati furfures, non tenues ſed craſſiores & pleniores. Cæterùm *κριμνώδεα* huiuſmodi, duplicem ſignificationẽ prætẽdunt, vel ſolidorum corporum vehemẽtẽ ac validã attritionẽ colliquefactionémq;, vel ſummã toſturã ſanguinis. at ſi cãdido colore fuerit ſedimẽtum, ſolidorum eſt corporum lãguor: ſin rubeo colore infectũ, ſanguinis. cuius vtique rei locuples teſtis eſt Hippocrates Aphoriſm. 7. Quibuſcunque, inquit, febricitãtibus nõ leuiter lotium bilioſum, ſedimina veluti farina

D craſſior, nõ bonũ. Itémque, In febribus longis vrina cum ſedimento ſimilagineo, & aliis ſalubribus indiciis concurrẽtibus, morbi diſceſſionẽ pronuntiat. Itẽ in febribus enæorema ſimilaceum, longã ægritudinẽ fore ſignificat. Sed hactenus de craſſioris eſſentiæ ſediminibus quæ in lotiis apparent, ſatis dictum arbitror. Nunc par eſſe videtur, iudicia etiã vrinarũ ſedimine priuatarum declarare.

De lotiorũ hypoſtaſi carẽtium, iudicio,

Cap. XI.

Hypoſtaſi priuata vrina, tenuiſſimæ eſſentiæ & percãdido colore, obſtructionẽ vaſorum nõ cõtemnendã

E vel ingẽs frigus, & cõcoctricis potentiæ indecentẽ debilitatẽ, præſagit. & ſi lotium in his modeſtum ſit, & hæc erunt mediocria. Atqui hypoſtaſi ſpoliatum lotiũ, ſpiceo colore ſubſpiceóque, minorẽ meatuum obturationẽ declarat: cæterùm ſimilẽ cruditatẽ. Nam cõcoctionis excremẽta cõtenta nõ præeunte cõcoctione nõ incõcocta eſſe non poſſunt. Aureo autẽ colore & croceo citra ſedimen lotium, oppilationẽ quidẽ nõ paruo exiliorẽ præferunt: ſed cruditatẽ obſeruãt, veluti adulterinus calor expugnaſ-

F ſet naturalẽ. Quin & cruciatus vehemẽtes iſtiuſmodi lotia cõſtituunt, & exercitationes acres, defectionéſque materiæ, oblongas vigilias, & ſegnitiẽ denique naturæ. Vlterioribus tincta coloribus lotia, ipſis coloribus ſuccorum dominantium cum qualitatem tum proprietatem demonſtrant. de quibus ſuprà ſatis dictum eſt.

De iudicio vrinarum ab odore tetro, Cap. XII.

A Grauiter olente lotio non vna tãtùm notio ſumẽda eſt: ſiquidẽ à graueolẽtia vrinarum eſt cõiectare putredinẽ alicuius partis interioris. Grauiter olens vrina &

G vellicans, humorum putredinẽ ſignificat. lotium tetri odoris, mordax & vrẽs, tabẽ denuntiat. Et rurſus in febribus lotium dilutum & albicãs & copioſum cum cãdidis enæorematis tetro odore, mentis vacillationẽ alienationémve (*quam παρακοπὴν Græci uocant*) ceſſaturã indicat. Et aliter: Lotium in febribus ancipitibus craſſum, atrũ & graueolens, veſica nõ lãguente, interitum demõſtrat. Vel lotium tetrum odorẽ emittens, colliquefactionẽ & putrefactionẽ naturæque extinctionẽ portẽdit. atque ita quidẽ à fœtida vrina coniectãdum. Satis nunc ſuper talibus vri-

H nis dictum autumo. de complexu deinceps tranſigamus.

De complexu hypoſtaſeos colorum & ſubſtantiæ,

Cap. XIII.

Qvandoquidem ſuperius tenuis & craſſæ eſſentiæ lotia cũ coloribus haud inſcitè, vt reor, cõpoſuimus:

Nunc de complexu ſubſtantiæ(quem & fluorem dicunt) & hypoſtaſis,quæ cum quibus coloribus cõuenire queãt, & quidnam horum vnumquodque præſagiat,verba facere inſtituimus. Vbi ſciendum eſt quòd vbi hypoſtaſis fuerit ſubſtantia craſſa, ex confeſſo concoctionem exactam oſtendit,vel immenſam craſſiorum incoctorúmque humorum affluentiam. Cæterùm huiuſmodi ſedimentum cum tenui vrinæ ſubſtantia conciliari non poteſt. Copulemus itaque vno ſub iugo eſſentiam craſſiorem cum æquali ſedimine,& cum colore rubeo & ſubrubeo.in complexum nanque hi,cruditatem præ ſe ferentes,conuenire nequeunt. Auſpicabimur itaque à colore ſubrubeo complexum contexere,quia hoc ab diluto ſanguine, illud ab abſoluto ſanguine proficiſcitur. Scito autem quòd colores nonnulli ſubſtantiæ profuſionis coniuncti ſedimenti quidem,ſed imperfecti conſpectantur. Quum ſubrufo igitur colori craſſa ſubſtantia,quemadmodum diximus, coniungitur,morbi longitudinem præſagit. Quòd ſi cum ſubrufo colore lotii, ſubrufum ſedimentum non diſiectum & æquabile copulatur, et ſi craſſa fuerit vrinæ ſubſtantia pariter & craſſa hypoſtaſis rufa, & idem portendit, & affluentiam ſanguinis oſtẽdit. Meiitur & huiuſ-

A modi complexus ſedimen craſſum,atrum cum lotii ſubſtantia craſſa & atra. Et non tam eſſentia quàm ſedimine ipſo ingentem vim ſanguinis ſignificat. Fit nonnunquam in lotio talis complexus,qui nõ tam eſſentia quàm ſedimine ipſo toſturam ſignificat. Pari etiam modo ſubſtantiæ ſediminique colores appoſiti coniuncti idem declarant,ſiue ſecundum redundantiam ſiue defectionem, citra tamen vtrorumque cum eſſentiæ tum hypoſtaſis mediocritatem: modò colores præter naturam non ſint, ſed naturales. verbi cauſa,fuluus & ſubfuluus:quibus quũ B huiuſmodi lotium tingitur,exactam cõcoctionem, non tam eſſentia quàm ſedimento coloribúſque, præſagit.

Quòd ſi lotium croceo apparuerit colore & ſublatio atra ſit,nulla ſpes ſalutis affulget,ſed interitus demõſtratur. Si lotium fuerit roſaceum,(quod redundantem bilem albam ſignificat)ac in medio nigra contineatur nubecula, interitum ſignificat: At ſi nigra non ſit ſed aliter,ſcito toſtam eſſe bilem in vniuerſo corpore. Sed oratio ſuper vrinarum cognitione doctrináque ſatis habita,& per genera,ſpecies,ac differentias ſcitè admodum facta diſtri- C butione,hoc in loco gradum ſiſtat.

ACTVARII ZACHARIAE FILII DE SPIRItu animali libri duo: prior De actionibus & affectibus ſpiritus animalis, poſterior De ſpiritus animalis nutritione:

AD IOSEPHVM RACENDYTAM.

Iulio Alexandrino Tridentino interprete.

ACTVARII in librum ſuum De actionibus & affectibus ſpiritus animalis, præfatio.

QVVM aſſidua tua nuper philoſophandi conſuetudine circunfuſas intellectui noſtro tenebras diſcuſſeris, coegeriſque ad nos ipſos redire, ac perſpicere ſpiritum ineſſe nobis diuinum atque intellectualem, qui in animali hoc & intelligibili ſpiritu elucens, functiones noſtras perficiat: commentariúmque tibi præterea exhibendum cenſueris de ſpiritu animali noſtro, quò purior is arte adiutus perduret: tum de victus ratione qualem huic adhibere conueniat: iniquè ſanè facturus ſum niſi tuæ in hoc voluntati morem geſſero, librúmque in tui gratiã hunc, quo pro conſilio vtare, exarem: quò ſcire promptius poſſis quanam victus in hoc ratione vti debeas, corporique vnà ſanitatem, ac ſpiritui huiuſmodi animali intelligẽdi vim ſinceram illam elargiaris: propterea quòd præ cæteris curam te in hoc vnum contuliſſe video omnẽ, mens vt tibi, dum theoremata contemplatur, inſtrumento nimirum vſa idoneo, animæ deinceps facultates illuſtret: vnde ſanè beatum te eſſe arbitrêre, ſpiritus huiuſce quiete ac conſtitutione. Atque hoc tibi à me muneris perſolutum iamdiu oportuit, pro iis quibus nobis vſui ſis artis bonis. Conueniens denique eſſe viſum eſt obtemperare iam, optimáque & abſolutiſſima artis theoremata aggredi, tibíque vnà tali tantóque amico, patrique optimo, gratificari. Nam quòd medicorũ theorematum finis ſit ſpiritus, qui in nobis eſt, animalis contemplatio, quo planè ſpiritu rationalis animæ facultates illuſtrantur: itémque initium is & veluti fundamentum ſtatuatur iis hominibus qui in mundo ipſo intelligibili verſantur, tu quidem exactè ſanè noſti, nóſque (vt ſcis) ſatis de his nuper philoſophati ſumus. Quòd verò quibuſdã quaſi ſcalarum gradibus aſſimilentur philoſophicæ ſpeculationes, quæ quidem menti aſcenſum à vilioribus ad digniora præſtent, interim tamen mutuo inuicem auxilio egeant, hinc facilè colligis. Etenim mens, quǽque circa ipſam verſantur animæ actiones, in quæcunque facultates ſuas tranſmiſerint, perſpicua illa ſuſcipiendiſque formis idonea permanere cupiunt. Hæc porro nunquam quidẽ conuenientem ſibi ex arte rationem integrã ſeruarint, quæ penes temperamentũ qualitatémque ſpectatur, ac quantitatẽ: niſi mens prius ipſa diligẽter perſpiciens, cõmodũ victus rationis medicamẽtorúmque vſum inueniat, in iis quidem in quibus operæpretiũ ſit ita fieri: quandoquidẽ in omnibus id non euenit. Quæ quũ ita habeant (id quod lõgè ſanè ipſe quàm nos melius dictis confirmaris) ſatius fuerit, repetito hinc ſermone, declarare prius quæcũque ſcire eum conueniat qui fortè in librũ hunc inciderit: ne falli contingat rationũ ignorãtia, quibus hominis œconomia diſpenſatur. Siquidem veriſimile eſt fore vt ad aliorũ quoque manus perueniat liber is: quibus non eo quo tu in philoſophia habitu præditis videri nõ omnino inepta poſſint etiã hæc quæ ante propoſitã materiã dicẽda ſunt.

Quum igitur eorum quæ ſecundum naturam perficiuntur, nullum neque temere, neque vt ſors tulit fiat, maneátque hoc firmiter maximum atque incõcuſſum axioma: iniquum ſanè fuerit, eorũ quæ fiunt erroneam ac minimè opportunam originem cauſari, eo quòd veras, quibus illa conſtant, rationes ignoremus: quum æquius ſit ab iis quæ comperta habemus, ad incomperta tranſire, horúmque ita vnà inquiſitionem moliri. Hoc
A enim pacto etiam eorum quæ alioqui nos fugiunt, plurima ſeſe manifeſtarint menti diligenter iſta ac ſollicitè tractanti. Natura enim hæc, & ſimilitudine, quæ ſecundũ ipſam ſunt, nouit: excellentia autem, quæ poſt ipſam: participatione verò, & alteratione, & affinitate, quæ ſupra ipſam. Porro quòd non omnibus innatum hoc ſit, vt ea intelligant, cauſa in eo fuerit, quòd inde auerſi circa materiam hærentes inhiamus. Itaque ne, producto in longum ſermone, inſtitutum videar trãſiliiſſe, propoſiti noſtri initium à reipſa ſumemus quæ in
B quæſtione verſatur, ſi paucula prius quædam de anima dixero, ſic nimirum orationis ipſius ratione exigente.

DEMONSTRATIO EX PARTICVLARIBVS animalium irrationalium proprietatibus, quòd diuina quædam nobis inſit ſubſtantia. CAP. I.

HOminem ex contrariis conſtare in vnum coeuntibus, anima videlicet & corpore, & tibi ipſi ante alios clarum ex demonſtratiua methodo factum eſt, & multis præterea ex ipſa quam de ſenſu ſumunt fide:
C id quod, qui in ſenſum reſpiciat, nõ ſanè minus ex defunctorum quoque corporibus deprehendat, quæ, quũ melius ſemper quiddam recedit, puta anima ipſa, demortua viſantur. Cæterùm hoc quum in animantibus quoque reliquis appareat, nondum ſanè diſcrimen inter nos & ratione carentia animalia ſtatuerit manifeſtũ. Ratione verò manifeſtũ facilè fit quid inter irrationalẽ rationalémque animã interſit. Animaliũ enim vnumquodque ratione carentium præcipua quædam innata obtinet, quæ ipſum conſtituant: hiſque ipſis,
D priuſquã videri poſſit edoctum, nulla præeũte formula vtitur: neque quomodo ad hoc deuenerit intelligere interim valens, neque verò quo pacto ad aliud ſe conferat inſtitutum ſciens, ſed iiſdem ſemper vnumquodque vtitur. Etenim apis eaſdem vbique adhibet extruendis aluearibus figuras: quum tamen interim liceret diuerſa etiam figurarum ratione præſtare ſecuritatem: eodémque ſemper artificio vtitur: neque illa vnquam vt ab opere ſuo ceſſet, perfeceris: neque verò ſi feceris, aliud illam opus aggredi animaduertes. Quin
E ſi eam animal iam factam à parentibus ſegreges, idque quum nondum mellis faciundi œconomiam didicerit, vnde id & quomodo conſtet, iámque dimiſſam liberè euolare ſinas, eadem hæc quæ progenitrix præſtabit, nec ſanè operis quicquam omittet: propterea quòd nõ antea initiata à parentibus ſit: nec, ſi vel plurimum laboret, maius vnquam quicquam quàm reliquæ præſtiterit. Formicæ tritici granorúmque reliquorum aceruis gaudent, quæ æſtatis maximè tempore colligunt, hyeme verò nunquam foras prodeunt: nulláque his, vt
F apibus, florũ cura, aut roris tenuis: quin in eadem ſemper ſibíque propria incumbunt: neque eas in aluearibus hyemare vnquam videas, neque (vt mures ſolent domeſtici) in tectis, aut parietũ cauernis: ſed vnaquæque ſubterranea ſibi habitacula parat, futurámque cæli temperiem conſtãter vſque expectat. Araneus texit retia, vnde illi victus ſuppetat: quem ſi vel arctiſſimo incluſeris foramini, nunquam tam otioſum reddes vt non & filamenta producat, & inſidias culicibus tendat ſaltitantibus, aut muſcis, aut inſectorum animalium alicui, quorúmque captura facilis ſit. Aliáque aliis, ſibi
G autem propriis interim ſtudiis delectantur. Siquidem leo venatum maximè exit, ac cætera rugitu territat: neque hunc tam vnquam cicurem reddideris quin dimiſſum idem ſemper factitare videas. Lepores contrà vniuerſam perpetuo vitam formidoloſam ducunt.

Canibus autem amor magis quidã in dominos ineſt: aliſque itẽ alia inſita viſitur quaſi prærogatiua quædam. Et(quod in totum dicendum ſit) nullum reperias animaliũ quod non aliis conditione quadam præſtet, omnia autem à ſe inuicem exuperantur. Quo ſanè fit vt non ſolùm hac de cauſa ſemiperfectum dici animalium vnumquodque poſſit reliquorũm ſua in ſpecie, verumetiam multo magis ſi conceſſerimus paruam ea quandam obtinere particulam ac veluti tranſfluxũ rationalis partis noſtræ: nempe artifice ita opificii ipſius ratione diſpenſante, quò videlicet ex apparente hac ſocietate ad affine ſibi conuertantur animalia rationis expertia, meliori autem & ſuperiori concedant, faciléque in ſeruitutem redigantur. Quemadmodum ſanè & nobis, quibus ipſis intellectualis ſubſtãtia concredita eſt, attributum fuit vt ad mentẽ noſipſos tantùm dirigamus, atque extollamus ſanctam illam ſupra mentem atque ſubſtantiam. Quòd ſi errore in hoc collabamur, quũ nos inde decidimus, tum verò bruta reptiliáque iiſdem à nobis ſpatiis diſtant. Id quod manifeſtum maximè fit ex conuerſione iterum ad Deum noſtra. Iam tum enim effera venenatáque animalia obediunt, trahuntúrque in ſeruitutem, & cicura reddun tur iis qui penes dignitatem intellectualem illam nobis conceſſam ipſi vitam ducũt. Atque hæc ſatius quidem fuerat ex te perquirere, circa intellectus opera maximè verſato, quique alia huic omnia poſteriora ſemper duxeris: nobis autem, quoniam perſuaſum eſt hæc ita ſe habere, multum ſanè exiſtimandum eſt eſſe inter hominẽ brutáque animalia interſtitii, ſicuti planè poſterius quoque confirmabimus.

QVOD ANIMALIVM RELIQVORVM NVLlum animalis alterius prærogatiuam fert, homo autem cunctorum ſibi vendicat prærogatiuas, harúmque meliorem quàm illa vſum nouit, rationem ad hæc adhibens & intelligentiam. CAP. II.

QVòd ſi quemadmodũ innata quadam proprietate alia aliis prudentia præſtant, ita pluribus quoque modis aliis cum genere humano communicarent, non ineptè ſanè quis affirmaret, hominem eandem cum brutis aut(quod proximum eſt)non diſſimilem certè animam ſortiri. Nunc tam deteriore animalia rationis expertia quàm rationalia conditione ſunt, vt animaliũ irrationaliũ nullũ, quãlibet arte quauis aut vi coactũ, alterius vnquam opus peragat: ſed ad eundem ſemper modum prudentiora opus edunt quod ſibi proprium ſit: quo modo ſanè minus quoque prũdentia, ſuum. ac collatione quidem inuicẽ iſta demonſtrantur. Cæterùm intra proprios vnumquodque limites moréſque perpetuò conſiſtit: homo verò, quippe qui animal ſit rationale, multóque meliore ac nobiliore opificio conſtet, tanto magis cætera exuperat animalia ratione carentia, quanto hæc (nequid maius dicam)plantas vincunt. Ac planè quemadmodum in ignobiliſſimo quoque animali inſpicias, licet plantarũ œconomiam omnem, nutricationem ſcilicet, & augmentum, & fructificationem, breuiter quodcunque plantarum proprium eſt: contrà autem in his nullius ineſſe videas animalis aut ſenſum, aut motum, nedum mores, & officia: eodem modo quantum natura homo cæteris animantibus præſtet perpendas. Ac primùm inter homines alius alio prudẽtior apparet, & idoneus magis: horum autem vnuſquiſque artes ſubinde complures mutat ac mores, modiſque euariat infinitis. Neque temere quicquam inuenias eorum quibus cætera animantia præſtãt, aut moribus, aut vitæ ratione, quod non in hominibus quoque ſpectetur, ratione ex ſimilibus ſimilia ſemper inueſtigante: ac tanto magis excellere videntur noſtra, quoties ad vnam quandam cum aliis imitationem ſe conferũt, quanto magis hæc cum conſideratione fiunt quæ ratione nititur. Quòd ſi ſingula quoque horum examinare libet, ſic quoque potiſſimum notes quantũ ab his homines diſtent. Hîc enim & brutorum ferociam notes, & timiditatem, ibi vitæ communicãtiam, ac ſolitudinem: ſicuti temperãtiam in aliis, aut intemperantiam, ſcientiáſque, ac cæli

A mutationes, atque artes medicas: breuiter quodcũque in hominum vita ſpectatur vile, aut gratioſum. Adhæc homo non ſolùm vt apes mel recondit, ſed diuerſos etiam liquores ſuccóſque ad vſus diſpenſationem reponit, frugúmque formicarum more horrea cõſtituit, tum penui immittit quæcunque humanæ vitæ prodeſſe ratione ac rerum experientia comperta ſunt. Porro aucupes piſcatoréſque araneis melius retia contexere nouerunt, ſicuti medici ipſi ſalutaria parare medicamenta, lethaliáque: horúmque ſimul omnium rationẽ B hi reddere poſſunt: at rationis expertia animalia nec ſatis quomodo iis quibus vtuntur, vtantur, nouere, nec ad alia trãſire valent. Quo ſanè mirari in primis ſubit, quonam tandem pacto, aut quibus demum perſuaſi argumentis nonnulli partem animæ noſtræ intellectualem ad irrationalia vſque animalia detruſerunt: quum ne ſpirituum quidem omnium peſſimi ſic ſe propriè habere exiſtimentur vt ad brutorum ſe conferant corpora, qui nihilominus ad homines quotidie tendunt. Sed quòd maximo inter ſe diſcrimine diſcrepent C rationalia iuxtà ac rationis expertia animalia, fruſtra ſanè quis narratione longiore probare contendat, quum vel ſenſu perſpicuum id eſſe poſſit.

QVOD ANIMA NOSTRA DIVINVM ATQVE intellectuale ex propriis actionibus colligat. CAP. III.

QVòd verò brutorum ſpiritus ille cum corporibus vnà abeat, nullatenus perſtans, noſter autem is immortalis diuinúſque habendus ſit, vel hinc perſpiciamus licet, quoties noſtrum hunc brutorum illi D conferentes, conſultantem inuenimus, diiudicantem, ratiocinantem, ſuadentem, diſſuadentem, nunc hoc, nunc illo modo, ac plurima & mirifica ex inſomniis quieſcente ſemper corpore explanãtem. Et quid quæſo attinet de inſomniis mentionem facere, quum iis quoque quibus repurgatus animalis ſpiritus, vitáque omnis ad rerum contemplationem conuerſa fuerit, omnia in aperto ſint, quæ alioqui natura ſua ſenſui ſe noſtro ſubſtrahere ſolent? Etenim quales tandem humores, aut ſpirituum effluxiones, aut irrationales facul E tates tam vnquam expeditè, nunc quidem exiguo admodum horæ momento, orbis vniuerſi peragratione, mundana opera perſpexerint, nunc autem relictis poſt ſe his, & ad diuina magis acceſſione, rerum, etiam quæ nondum ſunt, euentus pronuntiarint? An hæc animalium rationaliũ videlicet prærogatiua eſt? Propterea autem quòd non ad hæc conuerſi viuamus, ambiguitas ſuboritur num diuinũ id nobis & immortale inſit. Iã primùm enim, niſi talẽ nos quoque obtineremus ſubſtantiam, nunquam quidẽ ſciremus diuinã in mundo F & intelligibilẽ ſubſtantiã eſſe. Naturæ enim affinitate ſenſibiliũ iuxtà & intelligibiliũ vnũquodque cognoſcimus. Atque hoc quidẽ pacto, quod in nobis diuinum atque intellectuale eſt, ex actionibus, quas hoc ipſum edit, deprehẽditur. Sed & cõplura alia & quidẽ dilucidiora ſemper ad hoc afferre licet argumẽta ratiocinãtibus, idque ſi rationalẽ animã dictorũ ſemper ſuppoſitũ ſtatuamus. Neque enim propoſitũ nobis nũc eſt de hac tractare, ſermonis tamẽ vicinia quadã in iſta quoque excurrimus. Porro ex pluribus quoque aliis col- G ligi ſyllogiſmo poteſt, ſimplicẽ eſſe per ſéque mobilẽ rationalẽ hanc atque intellectualẽ ſpiritũ. Immortalis autẽ quòd præterea ſit, cũ ex iis ipſis quæ circa nos verſantur, colligitur, tũ ex iis quæ ſenſui patẽt. Etenim ſi (ſecundũ Hippocratẽ quoque ipſum) vnum eſſet homo, minimè ſanè doleret: (vnde enim pateretur nõ haberet) ſpiritus intellectualis & incorporeus quomodo quæſo interitũ ſubeat: cui quidẽ nihil ſit quod paſſionem inferat? Quòd ſi quod rationale nobis ineſt, diuinum, immortaléque eſt, noſtra autẽ corpora hæc per- H petuò fluxa ſunt atque obſtupida, illud diſquirendum, quibuſnam prius corporibus aſſocietur anima, tum per quæ ſuis ipſa facultatibus corpora illuminet. Hoc enim perſpecto, facile fuerit, artis quoque ipſius beneficio, quæ prius huic ipſi communicant, meliora reddere. Quemadmodum enim praua victus ratio ſegnio-

res nos,ac mente retuſa, eodem ſanè modo quæ accõmoda ſit, perſpicaciores,ádque intelligendum aptiores facit. Hócque ipſum,etiam antequam victus rationis ſcopũ aggrediatur, per ſe poteſt vnuſquiſque diſquirẽs cognoſcere,quoties ſeipſo quis actionibus quibuſlibet obeundis nunc ſegnẽ magis factũ eſſe intelligit,nunc prõptum. Cæterùm ſimplex eſſe quod diuinũ innatũ nobis eſt,ac facultatum multarũ, terminíſque circunſcriptum propriis,informéque,& incorporeum, ex illius ipſius actionibus diſcere licet. Quòd autem actiones ſuas edat, ſpiritu noſtro veluti inſtrumento quodam vſum,id fortaſſe in narrationis quoque proceſſu manifeſtum fiet.

ANIMAM NVMERO VNAM, AC SVBSTANtia ſimplicem,facultate multiplicem videri.

CAP. IIII.

ANima igitur,vna quum ſit (ſicuti dictum eſt) ac ſubſtantia ſimplex, ſuis autem ipſa facultatibus multiplex ac diuerſa, corpori huic noſtro additur. Quum enim inter huius facultates aliæ diuinæ magis & puræ ſint, aliæ, ſi cum his conferantur, abiectiores, quæque opus ſuum in corpore demum abſoluant,vt ſeſe ſpiritui huic noſtro addat, aptam eſſe per haſce poſteriores vires rectè ſanè affirmarimus. Nec iam mihi hoc loco fidem adhibere noli, quum abundè poſſim etiam ex iis quæ ad manus habemus, ſenſuíque ſeſe offerunt, argumenta colligere. Vnum certè atque alterum allatum exemplũ, minimè quidem cõtendendi cupidis ad fidẽ ſatiſfecerint, animã ſimplex quiddam ac multarũ facultatum eſſe. Ergo in ſimplicibus medicamentis quibuſdam, quæ duabus tribúſve qualitatibus prædita ſunt, nulla harum alii officit, neque ſecundum ſenſum, neque verò ſecundum facultatem: ſed cuiuſcunque tandem harum familiaris fuerit pars affecta, huius ipſa vſum perſentit, proprietate nimirum quadã,qualitate illarum actiua efficaciter in contrariis partiũ affectibus agente. Siquis enim aloen deuorarit, animaduertet is humores ventriculi os infeſtantes perpurgari, facultate ſcilicet illius abſterſoria: huius item euaporatu aut illitu diſcutiuntur quæ pupillæ tenebras offundunt:rurſus deforis impoſita, adſtringendi vi robur addiderit ventriculi ori reſoluto: ſicuti ſanè lumbricos quoque interfeceris, ſi vmbilicũ & abdomen inunxeris. Atque hæc ita diiudicãtur,dum facultas illius vnaquæque in partium contrariis affectibus opus præſtat. Porro capparis facultate alia ventriculum confirmare creditur, atque alia humores hũc ipſum occupantes abſtergere:aliáque item diſſecare,ac viſcera infarctu liberare:multáque præterea alia id genus inuenias,quæ commixtas multorum vſuum facultates obtineant. Quòd ſi igitur ſimplicia ita medicamenta facultatibus prædita ſunt,facilè(propè dixerim) cõfectibilibus ac diſſentientibus, diuerſúmque inde in nobis opus in affectibus contrariis edũt: cur non quæſo diuina atque intellectualis ſubſtantia conuenientia ſibi perfecerit pro facultatibus quas obtinet?

DE PROPRIIS FACVLTATVM ANIMAE Actionibus.

CAP. V.

AC mens quidem parum omnino aut nihil per ſe cum ſpiritu noſtro commercii habet. Hæc enim quum intellectualis rationaliſque animæ noſtræ princeps ſit & in primis ſincera facultas, maximè excurſu ad ſimilia gaudet,vnde ſibi intelligibilia omnia concipiat:quo planè tempore maximè eam auerſam eſſe contingit à facultatibus quæ penes ſenſum ſpectãtur: quũ ſenſui noſtro (quo vno in primis pecudum more viuimus)ſita maximè ex oppoſito ſit illius actio. Quæ ſanè, vt nihil interim illi maius concedamus quàm quòd dignitate & efficacia excellit quibuſcum commercium init,ſic quoque multo iis quæ ſẽſui ſubiecta ſunt,præſtiterit. Denique hæc in facultates inferiores,quæque poſt ipſam ſunt inſtrumenta, quæ quidem perpolita fuerint,& nitida,multa ex iis quæ aſpectu potiora ſunt, tranſmittit, ad ipſum vſque ſenſum. Quatenus autem rudia illa eſſe contingit, eatenus cogitationes quoque inde profectæ,rudi ac prorſus erronea forma accipiuntur. Intelligentia autem menti dignitate proxima, per quẽdam quaſi gradum à mẽte in facultates quæ deinceps ſunt,effingens ſpectacula traducit, quantitate ac colore carentia. Hæc autem opinio excipiens animæ facultas ambigua quædam (quippe quæ ex cogitationibus ſtabilibus,& inſtabilibus imaginationibus formata ſit) imaginationi tradit. Atque hæc mens quædam quum ſit (quemadmodum ſanè & dicitur)paſſioni obnoxia,colores, & formas,& figuras,& qualitates, & ſitus,aliáque id genus, vnaquæque affectis rebus addit. Ac plurimis ſanè eorum qui ſe contemplationi totos tradiderant,reſoluta mente contigiſſe audio indignũ quidpiam prorſus propoſito ſuo, temporiſque fruſtra iacturam feciſſe. ſiquidem violenta omnino pars hæc eſt,ac contrà quàm animæ actiones affecta. Quantum enim difficile factu menti eſt, vt cogitationem in iſta deducat, ſenſuíque ſubiiciat: tãtum ſanè haud promptũ eſt imaginationi, vt ſe paſſionibus ſubtrahat quaſcunque ſenſus adfert. Videtur enim imaginatio ſenſuum,quædam tãquam quies ac veluti promptuarium eſſe in vita. Ac brutis quidem hoc ipſum pro parte eſt omnium principaliſſima: nobis cõtrà principium hoc eſt à ſenſu animalium facultatum. Verumenimuero quoniam ſenſum nobis affectum videmus, interdum vnum quendam,interdum omnes, pluréſve, nec ſanè minus contingit vt & imaginandi quandoque vis, & ratiocinandi, & memorãdi patiatur, age, illud quoque inquiramus,quomodo iſta patiãtur, quibúſque de cauſis,tum cuiuſnam victus rationis adminiculo, minimè obnoxius quis reddatur huiuſmodi affectibus,vt(quod polliciti ſumus) ad finem ita demum ſuum deducatur narratio. Ergo animam minimè pati poſſe, paſſionum autem noſtrarum participem fieri ob ſpiritum qui nobis ineſt, animalem, quo illa quaſi vehiculo quodam vtitur,pérque hunc ipſum ſuas eam perficere actiones, partim iam demonſtratum eſt, partim dicendum reſtat. Quòd autẽ in mediocribus huius ipſius alterationibus & tranſmutationibus fiat interdum vt non ſpernenda quædam ſymptomata corpora inſequantur,hoc quoque in ſermonis progreſſu oſtenderimus.

DE DISPENSATIONE NVTRIMENTI, VBI & de differentia ſpirituum, qui tum in ventriculo generantur,tum iocinore, tum corde, tum cerebro: ac quemadmodum his ipſis facultates animales tanquam vehiculis vtantur.

CAP. VI.

QVúmque ſpiritus is animalis finis ſit (quẽadmodum ſanè nõ ineptè quis dixerit) œconomiæ quæ nobis ineſt,neque huius vnquam interquieſcat afflatus & difflatus, operæpretium fuerit cõſiderare vndenam generationem ſortiatur, tum quomodo ſincerus ſeruetur. Et quoniam propoſiti quidem noſtri principium is ſummáque ac veluti caput habetur,non parum autem conferre exiſtimandus ſit de reliquis etiam ſpiritibus tractatus, quum præſertim abſolutior ita narratio alioqui inſtituatur: aperiendum ſanè oratione de humoribus quoque fuerit, qui prima cenſentur elementa in nobis, déque ſpiritibus qui ex his generantur, atque ante omnia de nutrimenti diſtributione, ſpirituúmque qui ex ea prodeunt: ne fortè, ſiqua parte manca narratio inueniatur, claudicare ita pollicitationem noſtram contingat. Ergo præmanſo cibo, ínque ventriculum ad concoquendum delato, ſi quidem is ſucci boni,faciliſque concoctu, miniméque flatuoſus ſit,ac bene ſe ventriculus habeat: nulliſque humoribus infarctus fuerit, tempeſtiua ſanè ita concoctio redditur, nihilque prorſus, aut pauxillulum certè quid ſpiritus ſuprà infráve erumpit. Exhalatio autem inde vaporoſa quædam in caput reſiliens,huius ſquallorem madefactu temperat,ac meatus deobſtruit, adpulſu quodam leni, ſenſuúmque contentionem relaxat,& vigiliis ſoporoſam quietem conciliat: atque ita demũ ceſſat,diſpẽſato,vnde emittebatur, alimẽto per ventrem,ac remiſſo. Quòd ſi probi quidẽ fuerint cibi, contingat autem ventriculum,aut temperatura aliqua mala,aut humorum quorundã infarctu laborare,&imperfecta euadet cõcoctio, vaporéſque inde reſiliẽtes,

aut craſſi caliginoſique erunt, aut fumidi & fuliginoſi, qui poſſint facilè omnes temporis mora craſſum turbidúmque reddere ſpiritum qui nobis ineſt. Quòd ſi cibi praui malique ſucci quũ ſint, qualitates præterea alienas referant, concoctúque nonnunquam difficiles fuerint, ſic quoque accident non diſſimilia iis quæ iam memorauimus. Ita quũ partim qualitate, partim quantitate nocumentum inferant alimenta, inſtrumenta autem ipſa aut intemperamento afficiantur, aut tenaci humorum obſtructione, ex vaporibus inde reſultantibus alterationes gignuntur huiuſmodi in ſpiritu hoc, mediocres quidem, quum aberratum mediocriter fuerit, inſignes autem, quum inſigniter. Verùm quum digeſto in humores elementares ipſos nutrimento, viſcera quæque exceptos ſuccos vi ſua innata exquiſitius cōfectos aſſimilarint, ex alteratis ita cōfectiſque petunt quidē caput vapores, ſed qui tamen perturbare illud nō cōſueuerint, niſi valde exuperarint. Optimus tamen omniũ ſuccus, qui ipſe ſpirituũ noſtrorum principium eſt ac materia, in iecur tendēs, viſcerique aſſimilatus primùm ſpiritũ hunc naturalem progenerat, quo pars etiam animæ noſtræ concupiſcibilis declaratur: hoc enim quaſi inſtrumento quodam animalis eius facultas vtitur ad concupiſcendum, citráque rationem appetendum. Hæc autem ita ſe habere argumento id fuerit, quòd affecto hoc viſcere, humoréque eius in corruptelam abeunte, & cibos auerſari, & cuncta faſtidire videmur, à veneriſque vſu alieni, pronique in iram & amarulentiam ſumus, affectúſque id genus, prout ſpiritus qualitas aliqua exuperarit qui vitiatus in ea fuerit. Nam ob ventriculi conſenſum, redundantes vitiati humores minus omnino noxii ſunt, poſſiſque hos minore negotio ſuperare. ſic autem alimenti defectum ſentit deſtitutum corpus: propterea quòd viſceri huic functio concredita eſt quæ ſtirpium propria habetur. Huius ipſius ſpiritu animæ facultas moderatrix conuenientia ſuggerit. Porro quòd videatur in ventriculo progigni ſpiritus quidam diuerſus ab aliis, quo particulatim etiam in iis quæ appetimus, ſenſus varios concipimus, quoties nunc huius, nunc illius, interdum etiã praui, ſicuti boni interdum cibi appetentiam retinemus, manifeſtum ſanè fuerit, quum quotidie ita affici videamur, ac nunc quidē ſimilia appetere pro humorum exuberantia: interdum autem exuberantibus contraria, corrigendæ nimirum nimietati. Atque is quidem ſpiritus frigidus humidúſque (ſi cum iis conferatur qui deinceps habentur) eſt, cibariáque particulatim appetendi facultatis vehiculum quoddam. Hanc porro ipſam excipit iocinoris facultas generalior quæ ſit capáxque magis, ac principium appetitus maioris & concupiſcentiæ. Nec ſanè mirum: ſiquidem vna numero quum ſit anima noſtra, varias interim actiones edat: quum pro apta inſtrumentorum natura multarũ hæc eſſe virium cenſeatur, corporique vniuerſo accommoda proprietatibus quibuſdam. Atque de his traditum in hunc modũ ſit. neque enim progredi vlterius licet, quódque polliciti ſumus tranſilire. Spiritus igitur animalis is ſicuti tenuior multo ac purior, calidiórque reperitur eo qui in ventriculo inter alimēti cōcoctionem generatur: ſic ſanè eo qui deinceps eſt, lōgè humectior eſt, videtúrque multum infra illius tenuitatē ac calorem ſubſiſtere. Etenim quum poſt diſtributionem in gibbas iecoris partes, ſanguis ſecundum venam diducatur quam λαϐδοειδῆ appellant: huius planè ipſius pars inferiora petere videtur, pars rectà ad cor tēdere, quæ per dextrũ cordis ventriculum in ſiniſtrum permeet, exactiúſque inibi cōfecta, per arterias ſuperius inferiúſque tēdat, ſpiritúmque ita progignat, quē vitalem appellãt: qui in corpus vniuerſum à corde, nō ſecus atque à fōte quodã procedit, quod fabricatũ à natura vitæ inſtrumentũ fuit. Neque enim par fuerat, vt natura rerum harum formatrix, inſtrumentum cōſtitueret naturale, quo animalia locum ſubinde mutantia alerentur, augerentúrque, niſi vitæ prius inſtituiſſet. Nam ſi ob loci mutationem principali animæ parte eguerunt, quæ dignitate alias antecellat, longè adhuc magis

A additam hanc oportuit vitalem. Viuentiũ enim nonnulla loci mutandi facultatem non habent: at eorum quæ locum mutant, nullum non vitæ quoque factum particeps fuit. Quòd ſi quis materialem præterea cauſam conſideret, inueniet is vitali longè facilius eſſe quàm naturali, vt in animalis principaliſque ſpiritus ideam tranſeat: ſic vt vſus ipſius, ita cogente neceſſitate, poſt naturalem vitalis exiſtat: poſtremò autem ſic quoque animalis gignatur. Cæterùm quemadmodũ ſumpto à ventriculo initio ſpiritus tenuior in proceſſu fit, non B ita calidior quoque ſemper euadit: ſed ad cor quidem vſque ipſum, ſicuti tenuitas, ita & calor procedendo promouet: multũ tamen interim humidi demitur ſemper. Deinceps autē ab hoc caloris quidem multũ remittit ſpiritus, tenuitate autē proficit, humiditate iã quoque defectus. Arteriis enim, veniſque ſurſum latis, & in minima vaſa diductis, hinc demum plexus reticularis fit, inferius per tenuem membranam ſic vocatam, cerebri corpus ipſum intercipiens. Hinc porro e nutrito cerebro animalis denique ſpiritus generatur in C ipſius finibus, cui iam animæ noſtræ actiones commiſſæ ſunt, quum inſtrumentum factum ſit dignitate primum, ac tenuitate affine. Verùm quũ de parte omniũ maximè cētemplatiua inſtitutus nobis ſermo ſit, diutius quoque contemplemur oportet, nequid nos temere fugiat quod dicendum ſit: hoc enim pacto, integrã narrationem reddidimus, numeriſque ſuis digeſtam.

DE CEREBRI FORMATIONE, DEQVE ANImalis ſpiritus diſcrimine, qui in cerebro cernitur.

CAP. VII.

D SPiritus itaque animalis hic, quum in cerebro perficiatur ipſo, non ſanè pauca admiratione inde digna proueniunt, de quibus addubitare libeat. Quandoquidem in viſceribus aliis in quibus vitalis naturaliſque ſpiritus perficitur, in quãcunque corporis partem diſtributi hi fuerint, functiones ſemper eaſdem ſpectare licet, aut, ſi aberrare paululum contingat, exiguum id, nec ſanè notatu dignũ habetur. At hic aliter ſe habet. hîc enim aliæ viſuntur actiones, aliæ ibi, atque alibi aliæ: &(vt ſummatim dicam) vnus idémque viſceris huius E ſpiritus, actiones diſpenſat varias ac multiformes: vt hîc iam dubitandum veniat, num ſecundum viſceris partium ipſarum differentias, hîc quoque diuerſus factus ſimilis ſibi nō perſtet ſpiritus, an verò idem perpetuò quum ſit, alius videatur ſecundum ſubſtantiales viſceris differentias, atque eneruationes, enatáſque appendices: an verum eſſe pateat quod ſecũdo loco diximus. Etenim quum cerebri inſtrumentum huiuſmodi loco circunſcriptum anguſto, in antica quidem parte in duos diuiſum ſit ſinus, retro autem pars huius F alia ſpectetur, quam cerebellum vocarunt: ſitque quod in ſinuum medio eſt perforatum, ne inhiberi ſpiritus poſſit, quocunque tandem hunc impetus egerit, ſubtérque duram membranam ante duos memoratos iam ſinus, vacua caluaria reperiatur anterius, ſic vt hâc quoque animalis ſpiritus effluere queat: minimè profectò ſentiēdum aliter eſt quàm quòd tenuis pellucidúſque quum ſit ſpiritus is, in quaſcunque cerebri partes incubuerit, alteratus transformetur, polyporum more: niſi tamen ridicula ſit comparatio. Porro quòd viſcus G hoc non ſanè exactè admodum ſimilare ſit, vel ratione diſcas, etiãſi ſenſum hoc penè effugiat. Id quod ex iis quoque quæ ab hoc ipſo oriuntur, deprehendamus licet: ſiquidem anterior huius pars molliores propagines habet, ſicuti ſanè poſterior validiores. Nam tametſi iſta, ſic exigente rerum vſu ipſo, ita fiant, materialis nihilominus cauſa prius ea ſubeſt. Nerui enim qui retrò propagantur, & mouere ſatis poſſunt, & traducere, & circũferre, & quicquid edendũ ſit violenti, præſtare: H qui verò ante, ſenſui atque alterationi facti accommodi magis ſunt. Itaque quum ab exortibus ipſis non vſquequaque ſibi ſimile videatur, ſpiritus autem viſceris partes omnes permeet, non ineptè ſanè exiſtimabimus, ſpiritum ipſum, vtpote tenuem tranſmutatúque facilem, ſecundum diuerſas partium immutationes, hîc quidem alias, alibi verò alias actiones

edere. Ac quemadmodum in feneſtris lucem admit- [A] tentibus, quibus addita ſpecularia vitrea ſint diuerſorum colorum, radios videmus lucem inde per hæc deferentes, colorum qui in vitro floridi viſuntur, qualitatem ſeruare, quum ipſi interim eiuſdem ſecum ſpeciei, nullóque infecti colore perſtent: ad eundem modum hic quoque conſiderandum eſt. Quum enim cerebrum ad inſtrumenta ſenſoria cuncta neruorum propagines ſenſilium tranſmittat, nec ex eodem vniuerſi prodeunt loco, ac ſpecie præterea inuicem diffident, ſuntque exortus, pro inſtrumentorum, [B] quæ ſuſceptura hos erant, proportione facti, alibi quidem craſſiores, tenuiores alibi: neruis interim inde exorientibus, hîc denſis magis apparentibus rariſve, ibi autem mollioribus, aut contrà durioribus factis, quomodo ſanè alii quoque meatus habentur dilucidiores, alii obſcuriores, prout quiſque ad actionem vnamquanque obeundam propriè ſe magis habere exiſtimatur. Videtur enim ſpiritus is ſecundum diuerſas horum conſtitutiones immutatus, varios quoque apprehendendi modos edere. [C]

DE SPIRITVS ANIMALIS FVNCTIONE IN oculis, & reliquis ſenſoriis. CAP. VIII.

SIc igitur per tenuem membranam ſubter anteriores cerebri ſinus exorti nerui, in oculos tendunt, apprehenſiſque ita humoribus tranſlucidis, quòd tunica inde contexatur, quam à retis cuiuſdam ſimilitudine, ἀμφιβληστροειδῆ vocant, ſenſus inibi alteratio fit per ſpiritum lucidum. nam quòd hæc ſecundum ſubſtantiam alterentur, non ſanè rectè quis affirmarit. Quòd igitur aer patitur à ſole illuminatus, tale quiddam corpora [D] quoque hæc tranſlucida patiuntur à ſpiritu noſtro luminoſo. Itaque actu tranſlucido oculo ſenſibilique, poſtquam ſpiritus agendi initium ceperit in rem pati natam proprietate, ambientem iam aerem quoque ipſum immutat, ſecundum lucem hanc, quæ foris eſt ad bene longum interuallum: non ſecus atque euenire videmus in aquarū guttis, quæ quum deciderint, percul ſis à ſe aquis per interualla aliquot, commotionē præbent quandā. Iam enim ſplendidus ab extrinſeco lumine factus, exigua quadā indiget commotione, ſic vt [E] hunc ipſum ſpiritus quoque noſter is lucidus, ſatis poſſe videatur immutare, actu iam tranſlucidū: imbecillus enim quum ſit adminiculo eget deforis aduenietē. In animantibus tamen nonnullis rationis expertibus, vſqueadeò ſpiritus is noſtrum antecellit, vt huius beneficio ad certum vſque ſpatium noctu ferre proſpectum valeant, vnde ſplendor etiam emicet quidam diligentius inſpicientibus, oculis nimirum ipſis, ac proximo aere ob vehementem ſpiritus impetum illuſtratis, id quod perſæpe in diuerſis animātibus notauimus. Quū [F] igitur quaſi in corpus vnum quoddā tranſlucidū coaluerint oculus ambiénſque vnà aer illuminatus, ſenſilis facultas per corpora actu tranſlucida veluti deuecta, primū quidē affinia ſibi ſentit, quod genus ſunt colores: deinde eodem modo magnitudines quoque, eo quòd cum magnitudine vnà colores ſpectētur. Atque oculi quidem ipſi quum intentione ſola trāſlucidi fiāt ob ſpiritum in eos decumbentem lucidum, aerémque apprehendāt extraneū actu iam trāſlucidum, duóque ita cōmiſceantur lumina, quæ mutuò inter ſe potentiā [G] cōmunicent, iámque velut vnum trāſlucidum, ſenſiléque corpus fiat, ſenſibilia ita vndique manifeſta viſioni euadunt. Nam quòd coni ab oculis procedentes, temporis momento ad cæli vſque ipſius conuexa perueniant, aut quòd ſenſibilium ipſorum ſpecies ad ſenſum vſque accedāt, minimè conſentaneum rationi eſt. Verùm ſermo de his (quem quidem tractare hoc loco non conuenit) finem ita ſortiatur.

QVO PACTO A SENSV IN IMAGINATIOnem tranſcendunt ſenſibilia, déque imaginationis [H] actionibus. CAP. IX.

ETenim quòd ſenſibilis, luminoſúſque ſpiritus in oculos per neruos quoſdam perforatus à cerebro exortos feratur, ſitque is prima viſus cauſa: & ſpiritus ductus ipſi oſtendunt, quos ſpectare ex anatome liceat, & clarum alioqui fit, quum angulum vtrunque comprimimus, tum ſicui repentè interdum percuſſi oculi fuerint, quibus ſplendeſcentia, ac veluti ſcintillātia quædam obuerſari videantur: ex eóque præterea quòd oculorū altero occluſo, alterius pupilla dilatetur: quod iis qui ſuffuſione laborant euenire non ſolet, vt quibus alienum corpus ſpiritui opponatur. Itaque ſi ſpiritus oculis ineſſe demonſtretur luminoſus, auribus autem aereus (fuerit enim operæpretium etiam de reliquis ſenſibus pertractare): ſicuti linguæ humectus ſuccoſúſque, guſtus verò auditúſque in medio ſitus odorandi ſpiritus, factus quaſi vaporoſus ſit, ſicuti tangendi, terreus: miremur ſanè quonam pacto vnus idémque ſpiritus quum ſit, diuerſa tamen ſpectentur ſenſibilium ſpirituum diſcrimina, pro ſenſoriorum proportione. Anne hoc quoque ſapientiſſimi opificis noſtri operū nulli ſecundū, ſenſoria inſtrumēta adderitis ſenſibilibus, quæ his proportione reſpōdeant? Vt enim facilius quæ foris ſunt ſentiremus, ſpiritu nobis opus fuerat, quippe quo nihil in nobis nec tenuius, nec alteratu facilius ſit: quò verò affinia ſenſibilia propria ſibi redderet, atque apprehēderet, ſēſoria proportione ſenſibilibus quæ reſpōderent, inſtituit. Ac in oculis quidē luminoſum hoc eſſe iuſſit. ſic enim futurum meritò erat, vt ſenſu colores perciperet, ac magnitudines per luminis extranei medium: in aereū autē, ſpiritum auditus noſtri ſenſilē transformās, immiſit, quemadmodum ſanè in ſucculentiā, cui guſtatilium qualitatum tributa diſtinctio eſt: inter vtrunque verò horum odoratus inſtituit ſenſorium, quò ſentire vapores poſſet: ſicuti ſanè tactus quoque ipſius ſenſorium terreum fecit, vt ſenſu craſſiora corpulentioráque perciperet. quod ſapiens ille Empedocles verſibus his innuit,

Tellure aſpicimus tellurem, vndiſque videmus
Vndas, æthra æthram ſpectamus, & ignibus ignem.

Nec ſanè admiratione quenquam capi velim, quonā pacto vnus idémque ſpiritus ductibus diuerſis prodiēs, diuerſa quoque ſentiat alteratus. Nam quòd alteratus ſit, ac ſpeciei qualitatem quandā ſortitus ad id in quo ſenſu exerceat, cauſa eſt pars ea cui immutatus, factus affinis eſt. Alii enim cerebri exortus aliis affines magis molliorésque ſunt. Denique deriuatus à cerebro ſpiritus, quum idem ſit atque in primo progreſſu erat, videtur tamen alius alio ſincerior. Cæterùm quomodo is inter primum effluxum, facilè deinde particulatim qualitatibus immutetur, vel ex plātis ipſis diſcas licet, in quibus, quum ſuccus idem radicibus excipiatur, diuerſus tamen is colore, ac qualitate ſpectatur, in ramis, foliis, floribus ipſis, fructibúſque, qui deinceps his habentur. Quòd ſi quis longo hæc tempore fieri dicat, illa autem breui, conſideret is quantum ſit inter ſpiritum ſuccóſque ipſos interſtitii.

DE ACTIONIBVS MEMORATRICIS PARTIS. CAP. X.

SEnſum porro ſenſorii cuiuſque inſtrumenti commune eſſe promptuarium, inque hunc ex ſenſoriis cuncta recipi, ſic quoque manifeſtum ſit: licet nihilominus hinc etiam colligere vnum eſſe eundémque ſenſilis facultatis noſtræ ſpiritum, quo planè ſenſilis animæ noſtræ facultas conquieſcat: propter quam participationis ratione ſpiritus is, vt ſenſilis diceretur, ſortitus eſt: vt qui de ſuis theſauris minimè valeat facultatem huiuſmodi proferre, cuncta autem ab anima per hunc in corpus deriuentur. Atque horum quidem quæ extrà ſunt, vnaquæque ſenſu ad primum ſenſile traducta, proportione diiudicantur quomodo ſe habeant penes colorem, quātitatem, ſonitum, vocem, rhythmum, odoratum, guſtatiles qualitates, caliditatem, humiditatem, qualitatéſque oppoſitas, duritiem videlicet ac molliciem, & reliquas quæ ſub ſenſum cadunt. Minimè autem ad ſenſum tantùm hæc progreſſa ſubſiſtunt, aut in imaginationem ſolùm vſque tendunt (hoc enim eorum eſt, quæ vitam ducant abſque ratione, vtpote quibus œconomiæ totius caput videatur eſſe imaginatio): ſed longius etiam procedit homo: quum enim rationem perfectam habeat, hac & ratiocinatur, & com-

prehẽſa interius ſenſibilia explicat. Et quoniam natu- A
ræ ſuæ proprietate minimè aptus natus eſt ſenſus pri-
mus, vt & eorum quæ prius ſenſit formulas retineat,
& alia ſuper hæc ſenſu perficiat (corporea enim quum
ſit facultas huiuſmodi, tanti non eſt vt in plura diſpe-
ſcere poſſit), ſenſationũ formulas excipiẽs imaginatio,
quaſi ab animæ rationali parte excitata, inquirit per-
tractátque, nunc quidem ea quorum formulas à ſenſu
accepit: rurſus autem ea ſimiliter quæ ipſa notauit, ma-
gis his quàm facultates aliæ vſa ad quodcunq; opinata
fuerit formandum. Tantum enim ineſt erroris ac veſa- B
niæ imaginationi, vt quæcunque naturæ conceſſa non
ſunt vt efficiãtur, ipſa ſibi liberè prorſus fingat. Et qui-
dem in turpiſſima nos hæc errata citò coniiceret, niſi
ratio quaſi ſpeculatrix quædam, inſanos huiuſce impe
tus acriter obiurgãs, velut è ſpecula quadã nimietatem
cohiberet. Atque hæc relictis iam rudioribus his, & ſen
ſibilibus coercita, in alium tranſit rerum apparatum:
& implumium adhuc paſſerculorum more alas expli-
cat, impetúque fertur à terra quidem euolãdi, aera au-
tem tranſcendendi, ſed erroribus acta, fruſtra laborat: C
ratio tamen quorundam quæ futura huic ex vſu ſint,
prius ſimulacra in memoria repoſita collocat. Hæc
porro quaſi promptuarium quoddã intactum, eorum
quæ ab imaginatione & ſenſu per rationem ſuſcepit,
formulas conſeruans, nunquam quicquam niſi affecta
remittit: & nunc quidem quæcunque ab ea exegeris,
promptè largitur, ſi inquiras, nunc ipſa non longo poſt
tempore ſecum reminiſcens, explicat: bonos in hoc
promos imitata, qui interdum quæ domini petierint
exhibent ad manum, interdum inueſtigantes, ab aliiſ- D
que in alia deuenientes, tandem quod quærebant, inue
niunt: & hæc quidem ita ſe habent.

DE RELIQVIS FACVLTATIS ANIMALIS Actionibus. CAP. XI.

QVoniam verò longius quoque progredi ſermone
neceſſe habemus, opus ſanè fuerit, repetitum
prius hunc ipſum ita explicaſſe. Mens igitur ac ſenſus
quum facultatum animæ rationalium termini ſint ex-
tremi, facultates quæ in medio ſunt, liberas ſinũt quo-
cunque tandem velint inclinare: vnumquodque au- E
tem ſuarum alia partium facit quũ illa vicerit. *Neque
enim dignitati hîc tantùm tribuitur quantum poten-
tiæ atque impetus vehementiæ: quemadmodum in tru
tina fit multarum lãcium, vt quæ magis degrauat lanx
leuiores ſemper attrahat, nullo diſcrimine, factǽne ex
nobiliori metallo lances ſint, aut ignobiliori. Sicuti igi
tur ſumpto à ſenſibus initio, imaginatio velut alarum
explicatu, ſeſe ad ſublimia erigit, ſed non ſine qualita-
tibus ſuas ipſa edit actiones: ſic mens quoque quum à
ſeipſa ad intelligentiam res tranſmittit, nulla nec ma- F
gnitudine, nec qualitate, nec ſpecie: eo quòd hæc intel
ligentia explicet, & inueſtigatione excutiat, hac ali-
quid irrepit quod ipſa non ceperat, per quæ intelle-
ctum eſt ſimplici ipſam intelligentiæ notione intel-
lectualia non attingere. Quemadmodum enim ſen-
ſus, ſimplici aggreſſu ſenſibilia attingens, horum ſpe-
cies in imaginatione reponit: hæc autem ipſa iis iam
quæ ſenſu percepit, pro arbitrio quæ vult addit, de-
mítque, ob potentiæ exuperantiam, réſque interdum
quæ nullæ ſunt, ſibiipſa fingit: ad eundem modum in- G
telligentia ex propria mentis illuminatione, contra-
ria prorſus quàm quæ imaginationis eſt ad ſenſum
ratione, quæ intellecta ſunt nõ ſine quaſi quadam ſpe-
cie ſuſcipit: mutuatis autem quaſi ſimulacris quibuſ-
dam ab imaginatione, veluti vmbratili delineatione,
mentis in ea ſpectacula conſtituit. Ambarum porro in
medio ſuccedere diximus partem animæ opinatri-
cem, quæ pro arbitrio natura ſua poſſit ad quæcunque
velit, annuere, contrariis inter ſe facultatis vtriuſque
afflatibus immutata. Interdum enim indiciis ab intel- H
ligentia deductis ſubſcribit, rectéque & ſecundum ra-
tionem opinari dicitur: interdum autem in imagina-
tionem & ſenſum vergens, horum vna erroribus tra-
ducta, rapitur. Cæterùm ſermo de his, vt quæ tractari
hoc loco non poſtulent, hoc iam fine claudatur, ſatis a-
lioqui rerum affinitate explicatus. Deinceps verò ope-
ræpretium fuerit de horum ipſorum paſſionibus tra-
dere: hoc enim propoſiti noſtri inſtituto accõmodum
maximè fuerit.

DE AFFECTVVM DIFFERENTIA, QVI IN viſu conſiſtunt, ac ſenſoriis reliquis. CAP. XII.

SEnſili itaque animæ facultate, animali (ſicuti oſten
dimus) ſpiritui adiuncta, ſpiritu autem ipſo per pro-
pria ſibi organa ſenſibiles res apprehendente, conſen-
taneum eſt vt aut organum primum vnde ſpiritus ini-
tio fertur, affectu aliquo laboret, aut immutatus ſpiri-
tus ipſe ſit, & ſymmetriam exceſſerit, aut inſtrumen-
torum aliquod quod à primo principio ducitur, intem
peratura aliqua laboret, humoríſve alicuius occurſu. I-
pſo quinetiam interdum ſenſorio affecto, nihilo ſe-
cius ſentiendi vis deperditur. Et in oculis quidem
(hinc enim ſumamus initium) quum aut temperatura
mala aliqua vitiatur cerebrum, ea in parte vnde exorti
ex cerebro nerui in oculos deriuantur, aut humor in
eos aliquis defluit, viſu deſtituitur ſic affectus. Oculis
autem ipſis patientibus, quoties ob ictum aut tuber-
culum aliquod noxam contrahunt, ſi quidem intus o-
culi humores laborent, tunicǽve, non ſanè minus fue-
rit hoc diſcrimen primo illo: (quod neceſſariò tamen
non ſequitur, tunica patiente, quam adhæreſcentem
vocant, præſertim ſi à pupilla procul conſtiterit affe-
ctus). Quum autem ſubſtantia peregrina aliqua tuni-
cam ſubintrat corneam, aut illi quædam quaſi mem-
brana oboritur, Suffuſio affectus prior appellatur, & cu
rationem admittit tardiorem: alter verò, Vnguis, qui
minore negotio ſanatur. Atque hæc quidem nocumen
tum viſui inferunt, inſtrumenti oblæſione. Nonnulla
autem conſenſus lege conſtant, ſicuti in fuliginoſi ex-
crementi exhalatione ab ore vẽtriculi. Videntur non-
nullis ante oculos occurſare quædam quæ culicem, aut
capillamenta repræſentẽt, aut muſcas, aut tale aliquid:
eo nimirũ quòd excremẽta hæc ſpiritui ſeſe opponãt lu
minoſo: atque hæc quũ maiora minoráque euadant, ac
bene valẽte vẽtriculo ceſſent, cõſortii fieri ratione diiu
dicamus. Sanè tu quoque iſta probè noſti, qui quidẽ af-
fectu hoc correptus fueris, videríſque ante oculos talia
quædã obuerſari: ac primùm quidẽ verebare ne ſuffuſio
hoc eſſet (propterea quòd ſymptomatis nõ diſſimili-
bus affectus quoque is aduentare ſoleat:) ego autem ſo
labar te, partim quòd multum iam abiiſſet temporis,
quum breui affectus ille fiat, partim quòd interdũ me-
lius, deterius interdũ te haberes. Cæterùm colores
ante oculos viſuntur, palleſcentes quidem & ſufflaui
in iis qui regio laborant, quales planè affectus ipſe ex-
hibet, vt in quo trãſfuſa per corneã tunicã bilis ſit: ſub-
rubri autẽ, in iis qui hypoſphagma ex quocunque tan-
dem ictu patiuntur, ſanguinis nimirum effluxu: ſplẽde-
ſcentia autẽ ante oculos apparent, quum ſanguis ad na
res impetu turget: quod magna ex parte viſitur in ſan-
guinis è naribus profluuio: ſicuti ſanè diuerſæ etiam co
lorum ſpecies oculis ſeſe offerũt, quum ad eos bilis re-
currit, quòd hanc ipſam vomitu interdum euacuatum
iri ſignificet. Verùm tractatus de his ad aliud fortaſſe
negotium attineat, quum præſertim propoſitum nobis
nunc non ſit de affectibus omnibus tractare.

DE DIGNOTIONE, ET CVRATIONE AFFEctuum qui in reliquis ſenſoriis conſiſtunt. CAP. XIII.

NOn ſecus atque oculi, auditus quoque afficitur,
quum aut cerebri pars ea, neruúſve auditorius
intẽperatura aliqua laborat, aut externa aliqua mate-
ria ſpiritus animalis progreſſum impedierit, quæ qui-
dem plurimum conſueuerint auditum exſurdare. So-
let autem auditus perturbari humore etiam aliquo aut
purè in meatu conſiſtente auditorio, aut quum foris
aliquid influxerit, aut tuberculi additamento. Hæc
porro repurgata atque educta, ſanitatem loco reſti-
tuunt. Nec minus vaporibus interdum flatulentis, ac
craſſioribus è ventriculo reliquíſque viſceribus diuer-
ſis de cauſis reſilientibus, conſiſtere in auribus tinnitus
ſolẽt: qui ipſi curatione vẽtriculo in primis reliquíſque

viſceribus adhibita tollantur: fit etiam aliquando vt ob inſtrumenti ſenſorii exactam vim exiles quidam tinnitus infeſtent aures, non illos quidem vt cauſa procreet notatu digna, ſed quòd exquiſita ſentiendi vis neglectiſſimum quenque ſonitum percipiat: hos porro medici quum tolli aliter non poſſint, dimouent, ſentiendi vi nimia repreſſa medicamentis accommodis, ſicuti fortaſſe pòſt dicemus. Odoratus autem inſtrumenti affectus primi numerãtur quicũque ob cerebrum neruóſque ibidem fiunt, eodémque modo in lingua. Peculiares autẽ ſunt, quum ibi quidẽ humores infarciuntur graueolẽtes, ſic vt inde odor quoque huiuſmodi capiatur: hîc autẽ qualitatibus non diſſimilibus quas lingua ſentiat, obſidẽt linguã humores. Affectus hi aut in ſenſoriis conſiſtere ipſis alicubi ſolent, aut quũ alias ſedes occuparint, conſenſus lege, nõ minus his moleſtiæ adferre cõſueuerunt. Intemperaturã autem omnem communi ratione, nõ ſolùm id præſtare vt corruptè ſentiãt ſenſoria, ſed etiam vt nullatenus ſentiãt, præſertim ſi intẽperaturæ vis ingruat, quæ ſenſorii proprietati aduerſetur, vel hinc apertum redditur. ſiquidem humiditati magis quàm ſiccitati obnoxius auditus eſt: contrà ſiccitas maximè infeſtare linguam ſolet, non ſic autem humiditas: aliáque aliis magis minúſque qualitatibus vitiantur: in vniuerſum autem omnia omnium exceſſu. Tactus autem affectus (de hoc enim dicendum reſtat) priuatim quidem torpores ſunt, ſentiendique tum difficultas tum priuatio, ob quaſdam neruorum intemperaturas, aut humorum defluxus, quòd ſpiritui ita ſenſili viæ intercludantur. Per totum autem pati tactus non poteſt niſi communis quoque vnà ſenſus patiatur. Hoc autem ſublato, quiſnã tangendi quæſo ſenſus fuerit? Opprimi verò ſenſus communis ſolet, aut propter frigiditatis humiditatiſve exceſſum, aut ob humores non diſſimiles quoſdam illuc confluentes, ſic vt ſpiritus iam progreſſum intercipiant. Quòd ſi conſenſus quoque ratione talia quædam accidant, ob exhalationis alienigenæ recurſum, minore hæc negotio tolluntur remediis adhibitis. Nec ſanè mirum hoc videri debet: ſiquidem placidioribus his ac quotidianis vaporibus caput petentibus, ſenſúſque contentionem laxantibus, iámque humectam reddentibus, ſine ſenſu ac motu iacent animalia, affectu hoc naturali, ſomno ſcilicet correpta. Sed de ſenſoriis inſtrumentis narrationem, vt quam breuiter attingere voluerimus, ſatis ſit ad hunc modum explicaſſe. Deinceps conſentaneum fuerit repetito ſermone, de horum quoque dignotionibus tractare. Et quoniam vel ob ineptam miniméque proportione reſpondentem formationem, & elementarem humorum intemperaturam, vel ob culpatam victus rationem, humorúmque dominium, permulta accidunt circa principalem actionem errata, eorum qui ob naturalem ita formationem laborant, non eſt ſanè artis noſtræ vitia corrigere. qui verò prima elementorum temperatura praua conſtant, horum aliquis aſſiduo longuóque remediorum vſu ægrè reſtitui poſſit. Sæpius autem artem diligenter tractantibus occurrunt quæcúnque ab intemperatura proueniunt aduentitia, humorúmque exceſſu. De his igitur nos quoque tractemus oportet, diſputemúſque, quot qualibúſque modis conſentaneum ſit actiones animales noſtras noxam ſentire. Hinc nanque facilior & dignotio cõtinget & curatio. Sed quoniam hæ cum animali vnà ſpiritu immutari videntur, de hoc dicendum prius. Itaque cerebrum quum in ſuis ipſius finibus ſpiritum huiuſmodi progeneret, indéque hunc veluti è fonte quodam in ſenſoria reliquúmque corpus diſtribuat, ſiquidem inſigniter patiatur, fieri interdum poteſt, vt ſenſoria deperdantur, affectu ſcilicet conſiſtente qua parte neruorum è ſenſoriis propagines incipiunt. Accidit porro affectus aut ob humorem aliquem illuc confluentem, aut ſimplicem intemperaturam: nec minus interdum contingit, vt ob primarii partium aliarum affectus conſortium, talia fiant. Ac communis quidẽ ſenſus affectus numerantur, morbi attoniti, comitiales, comata, catalepſes, quæ magis minúſque nos infeſtent. Quòd ſi materiæ alienæ influxu iſta accidant, quæ ſpiritus exitum occupet, ſæuiori hinc morbo remedia quoque adhibenda valentiora, incidendo, attenuãdo, deobturãdo, purgãdo, reuellendo, deriuando, ſicuti ſanè poſtulare videatur affectus, humorúmque exceſſus. Et in ſenſu quidem communi hæc conſiſtunt: inter ſentiendi autem inſtrumẽta particularia oculus afficitur, quum non pro eo ac conſueuit videt: ſed aut lippitudine, aut obſcuritate, aut perturbatione corripitur, aut quaſi per tenebras viſum profert, aut obuerſari ſibi putat quaſi muſcas quaſdam culicéſve, aut capillamenta: vel etiam quum patiente cerebro ad oculos vſque affectus tranſeunt, aut quum in his ſolùm ſuboritur. Et ſi quidem primò cerebrum patiatur, victus ratio perpendenda eſt, reuocandáque hæc ad melius vniuerſa, priuſque iis adhibenda remedia, quibus videlicet prius affectus inoleuerit, partim conuenienti victus ratione, partim etiam accommodo medicamentorum vſu. Ac lippitudines, quæ quidem humorum exuperantiam indicant, auertendæ deriuandæque ſunt medicamentis quæ per nares purgant, (Græci ἔῤῥινα vocant), & alioqui exſiccandæ victus ratione quæ ex vſu ſit. Obſcuritas autem ab exhalationibus fit craſſioribus ſicuti tenebricoſa, coloréſque varios referentia ab humoribus vellicantibus. Affectus verò prior victu indiget modicè calido, puróque, ac minimè flatuoſo alimento: atque ita ventriculi ori robur indere oportet. Humores autem mordicus vellicantes, medicamentis purgantur conuenientibus, victúque mutationem accipiunt qui ad contemperamentum ducat. Quæ verò ante oculos obuerſantur culicum aut capillamentorum ſpecie, ſi futuram ſuffuſionem coarguant, priuſquam hæc conſiſtant, medicamentis diſcutiuntur corpus totum purgantibus, maximéque caput. Mitiora habentur quæcunque ex recrementis procreantur fuliginoſis, ſurſum ad viſorios meatus actis. Amolimur autem hæc quoque alimentorum vſu ſucci boni, concoctúque facilium, purganturque catapotiis ex aloe: quemadmodum ſanè de medicamentis ad hæc facientibus, quum propoſitum omne abſoluerimus, explicabimus. Cruentis autem iam oculis, phlegmonéque tentari cœptis, valdéque mordacem ſenſum lacrymarum effluuio capientibus, ſanguinis detractione ſubueniendum, agendáque victus ratio per contraria humorum exuberantiæ, ſiquidem in his contraria contrariorum remedia ſunt. Peculiares autem auditus affectus ſunt, tinitus, & ſurditas. Ac ſurditas quidẽ accidit ob primi ſenſibilis nerui cerebrique inibi ſedis intemperiem aliquam, humoriſve alicuius infeſtationem, aut humoris conſiſtẽtiam in auditorio meatu, aut alienæ cuiuſdam ſubſtãtiæ infarctum. Et primi quidem affectus ægrè admodum remediis tolli poſſe videntur: minore autem negotio ſecundi, nempe diſcuſſo quod infeſtabat. Sonitus autem conſiſtunt quidẽ etiam propter immodicos infarctus, alienóſque humores: nec ſanè minus, quoties vapores infernè ſurſum verſus attollũtur, qui craſſiores quum ſint ac caliginoſi, exitúque impedito, afferunt ſenſorio inſtrumento moleſtiam. Humores porro flatus hoſce gignentes, partim repurgans, partim contẽperans diſcuſſeris, eodémque modo flatus inibi cõſiſtẽtes. Quòd ſi in ipſo quoque iam auditu obfirmentur, medicamentis localibus vtare, præſertim verò infeſtantium humorum diſſectione, attenuatione, & repurgatione. Nec nos ſanè lateat vapores interdum acriores quoſdã circa auditũ ſurſum actos, nõ quidẽ ex materia notatu digna, vehementius tamẽ cõſueſſe ægrũ infeſtare. quum nanque tenues mordacéſque ſatis ſint, ſenſilẽ neruum vellicatu maximè irritare videntur, quos quum non ex facili ſit ratione alia ſanaſſe, interdum ſanamus medicamentorũ quæ ſenſum obtundant vſu, (Græci ναρκωτικά vocant) exactum nimis ſenſum retundentes. Affectus autem, quibus nec bene, nec malè odora ſentimus, ad facultatem pertinent odorandi. Hæc interdum, vt & ſenſoria reliqua, propter cerebri intemperiem aliquã, ſpiritúſque ſenſorii infarctũ, deperditur: maximè

verò,ac tantùm non quotidie videmus, vaporum foris A
aduenientium ſenſum amitti, in diſtillationibus, mu-
core,& grauedine,meatus ipſos percolatorios(quos ex
argumento Græci ἠθμοειδεῖς appellant)obturantibus:ſi-
cuti rurſus qui ſic affecti ſunt, poſtquam humores hu-
iuſmodi putruerint, odoris mali ſenſum inſpiratu acci
piunt.Nec minus quum humorum corruptela vētricu-
lus laborauit, ſenſus accidit odoris,qui piſces,aut cœ-
num,aut rem referat peregrinā.Illa porro medicamen
tis diſcutiuntur quæ per nares purgent,odorémque bo
num reddant, quemadmodum ſuis fortaſſe locis dice- B
tur.Quæ verò aliunde ſenſum illuc immittunt, ſi per-
purgentur,ſenſum quoque vnà ſui auferūt. Lingua au
tem rarenter admodum ipſa per ſe ſic afficiatur, vt
qualitates extraneas ſentiat: ſemper autem humorum
vnà qui ventriculi os occupāt, perſentiſcit qualitates,
quò tunica quæ iſtam obueſtit, ad ventriculum vſque
deferatur:ſic fit vt amari,ſalſi, acidi, acerbi,dulciſque
præterea ſenſum percipiat:fit aliquādo tamen vt qua-
litatem alienam, prorſúſque indicibilem ſentiat, prō
humorum nimirum qualitate qui ad ventriculi os de- C
cubuerint:ſuntque his remedio medicamenta quæ ex-
tenuent,diſſecent,abſtergant,repurgent,prout humo-
rum vnuſquiſque indicauerit.ita enim ſurſum quoque
ferri exhalationes deſierint, quæ caput infeſtare in-
terdum ſolent. Nonnullis enim totum in conſenſum
trahitur,dimidia aliis pars,aliis ſinciput, aut tempora,
quæ amoueantur ceſſéntque prorſus humorum con-
temperamento ac repurgatu. Omnibus verò alimenta
exhibenda ſucci probi.Cæterùm torpores,& ſentiendi
difficultates potiſſimum ob refrigerationem acci- D
dunt, neruorúmque ſenſilium obſtructos meatus. A-
moliemur hæc,refrigerata quidem excalfaciendo,hu-
moréſque extenuando,tum meatus deobturantibus ac
rarefacientibus medicamentis laxando: hoc enim lo-
co commoda in primis habetur attenuans victus ra-
tio. Et quoniam diſputatum de affectuum dignotio-
ne, cum eorum qui in ſenſu communi, tum verò qui
priuatim in inſtrumentis ſenſoriis conſiſtunt, iis qui-
dem qui ſermonis breuitatem admittunt,ſatis eſt. Re-
ſtat deinceps diſſeramus de differentiis partium facul E
tatúmque animæ,quæ ineſſe nobis videntur:tum quo-
modo non in omnibus eædem apparent,ſed ad ſingu-
los quoſque(propè dixerim)homines euariantur:ſic e-
nim melior narrationis digeſtio inſtituetur.

QVOMODO DIVERSA APPETIMVS, TVM qui fiat vt apud omnes actionum animæ earundem vſus non idem conſtet. CAP. XIIII.

IGitur quemadmodum circumambiens nos aer v-
nus idémque quum ſit, ſiquidem propria eius note-
tur qualitas, priuatim tamen differentias multas ad- F
mittit, frigidior, calidior, humidior, ſiccior,tenebro-
ſus etiam factus, lucidúſque, ac corruptior, aut quic-
quid tale ſit. Atque ipſe interim quum iſta patiatur,
aer nihilominus vocatur, quæque aeris ſunt facit,po-
teſtate licet non æqua: ad eundem planè modū de ſan
guine quoque noſtro exiſtimandum, mutationes non
diſſimiles ſuſcipiente.Neque enim ſolùm quum ſecun
dum primam naturalémque formationem, frigidior
moderato ſanguis,aut calidior,aut craſſior,aut tenuior
fuerit,in talem quoque cōuertere alimenta quæ defo- G
ris adueniunt,deproperat alteratrix aſſimilatrixque fa
cultas: verumetiam cibis gaudere illis potiſſimū ſole-
mus,voluptatémque inde capere,qui accommodi ma-
gis videntur ad talem in nobis ſanguinem progignen
dum, niſi ſiquando appetitus nequam aliquis natiuū
noſtrum rectúmque rerum congruentium appetitum
deuictum obſcuret. Quòd ſi tot ſanguinis differentiæ
numerantur,quæ temperamenti omnes ſymmetriā ex-
cedunt,remittuntur autem hæ atque intenduntur æta-
te:anni tempore,victus ratione, humorúmque redun- H
dantia:quúmque hunc immutet locorum etiam diuer-
ſitas morúmque,aliáque præterea ſexcenta: quamob-
rem quæſo non, & quidem rectè, contendat aliquis,
non ſolùm minimè eundem omnibus ineſſe ſanguinē,
ſed nec duobus quidem ſubinde hominibus? quando-
quidem ne vni quidem eidémque numero homini i-
dem ſemper perſtet,variis admodum de cauſis immu-
tatus. Si itaque hæc ita habent, longéque adhuc plures
mutationes atq; alterationes in corde ſuſcipit ſanguis,
veniſque,& arteriis, inque viſcere ipſo, ad quod vlti-
mò defertur:(etenim veriſimile ſit, viſcera ipſa non æ-
qua omnia temperie conſtare,ſed intemperaturæ om-
nino alicui⁹ exceſſu aut defectu euariare):nec ſanè mi-
nus formationis quoque ratio ad hæc facit, ſatiſq; hæc
omnia temperamentum immutare atque alterare va-
lent, cur non iure affirmet quiſpiam pro huius ipſius
immutationis modo temperamentóque, ac qualitate,
ſpiritus quoque inde procreatos immutari? quos pla-
nè ſpiritus,quaſi inſtrumēta quædā,aut(ſi mauis)vehi-
cula,facultates animæ,actionéſve veluti conſcendētes,
infinitam morum varietatem,variáſque cognitionum
ſpecies exhibent hominibus. Atque vnius eiuſdémque
ſpirit⁹ ſufflatio,variis ac multiiugis partibus,rhythmiſ
que differentibus compoſita, ſecūdum harum quoque
ſeriem, ſuſcipiendique ſpiritus propenſionem, diuer-
ſos diſcordéſque inter ſe partium quaſi concentus e-
dit.Vbi ſanè opus ſit muſicæ huiuſmodi perito, qui no
uerit fidibus,quibus cantum claudicare, aut ſibi inui-
cem repugnare contingat,tonum proportione reſpon
dentē inducere:nec ſinat inſtrumento vſque adeo ad-
mirabili præfectam mentem concentibus vti diſſonis,
nulloque rhythmo.Quoniam verò cantilenæ aliæ qui-
dem voluptatē alliciūt,aliæ iram bellúmque ſuſcitant,
ſuntque nihilominus præterea quædā,quæ præſtent vt
ad ſeipſam anima noſtra reuertatur,placidámque hanc
attentione & manſuetam reddant:par eſt vt hæc ſpiri-
tu qui nobis ineſt, efficiant, qui in iecore,corde, cere-
bróque ipſo procreatur. Porro de eo qui in iecore ac
corde generatur ſpiritu, breuiter tractaſſe ſufficiat,
quum tertii in primis nobis vſus conſtet. Cæterùm ſer
monis cōſortio,operæpretiū ſit, mētionē quoq; de his
facere,quò videlicet alii quoque nō ignorēt iſta, ſicui
huiuſmodi cognitio curæ fuerit:quum ipſa alioqui di-
gna ſatis ſit,quæ per ſe tractetur contemplatio,nec mi
nus interim faciat ad corporeæ ſanitatis dignotiones.

DE ACTIONIBVS NATVRALIS SPIRITVS. CAP. XV.

QVum igitur ſpiritus huiuſmodi naturalis, primò
quidem in iecore,deinde in venis quoque o-
mnibus perficiatur, hoc voluptatem ſentimus,natura-
léſque nobis appetitus perſequimur,quippe qui inſtru
mētū ſit naturalis animæ noſtræ facultatis:hoc & nutri
mur,ſimiliáq; nobis procreamus primo,tametſi reliqui
quoq; ſpiritus opus ſuū cōmunicēt: ſic naturales quo-
que facultates fiunt. Breuiter quæcunque inuenientur
ſecundum ſtirpium entelechiam perfectè conſumma-
ta,eadem videre eſt in iecinoris quoque facultate nu-
meris ſuis abſoluta. Et quoniam ſpiritus qui in iecore
perficitur, diuerſo (ſicuti dictum eſt) temperamento
conſtat,ac qualitate,propter cauſas quas iam antea re-
tulimus:veriſimile certè ſit,ſanguinem quoque noſtrū
vnà ita immutari, aliúmq; alio magis appetitu hoc il-
lóve duci,& hunc quidem ex rebus his voluptatem ca-
pere,illum verò ex aliis:ſicuti ſanè alium in quemcun-
que tandem appetitum alio propēſum magis eſſe.Hinc
porro etiam quæ deforis adueniunt, primis elementa-
ribúſq; cauſis,ac materialibus,aſſimilatione addita,di-
uerſas induūt colorū ac ſpecierū differentias. Quòd ſi
præterea iecinoris diuerſitatē cōſideres per tēperamē
ta & formationes,venarúmq; latitudinē atq; anguſtiā,
multorū,quæ appetētiæ & nutricationi indulget,atque
iis quæ ſtirpiū peculiaria habentur, cauſam in natura-
lem ſpiritū hūc reiicias: maximè autē quòd naturales
in hoc animæ noſtræ facultates hoc ipſo op⁹ exerceāt.
Et ſiquidē is ad tēperiei ſymmetriam deducatur victus
ratione,validus eſſe videtur,& qui ſe ſpiritibus aliis op
ponat,præſertim ſi hi quoque non ſanè recta victus ra-
tione,naturalique tēperamento regātur. Quòd ſi ſpiri-
tus is morbis quibuſdā, victúſque ac tēperamenti ex-
ceſſu,& qualicunque tandē errato, nequaquam vt de-
cet ac par eſt generatur:animæ in eo facultas,hoc ipſo

quaſi vehiculo ignobili quodam turpique vſa,actiones quoque per hunc impefectas ſegnéſque edit. Atque huius in te vigor roburque flaccuit,qui virtute te exerceas,cibique paucitate,ac ratiocinandi vi ſobria, floridum iecinoris ſpiritum euanidum reddas, vitámque corpori immerſam ducere minimè inſtitueris. Quibus verò ſtudium circa hunc eſt,iis calens humectáque victus ratio conuenit : quando vt in ſtirpibus quoque is florẽs vigeat, hæ magis quàm cæteræ qualitates in cauſa ſint. Verùm de his ſermo ſatis (vti diximus) tractatus,conferat ſe iam ad ſpiritum qui deinceps eſt.

DE ACTIONIBVS SPIRITVS VITALIS. CAP. XVI.

VEna itaque caua diducta,inque dextrum cordis ſinum ingreſſa,ſanguinémque ibi per tenuia quædã foramina eructante,ſiniſter inde hunc ventriculus excipit,tenuiorem quidem iam foraminum percolatu factum,multo tamen magis ob continuam motionem,viſceriſque calorem. Semel igitur quum temperamentũ ſuum egreſſus ſit, ac bene calidus iam factus, tenuiórque,nec vt antea humectus ſit,ſpiritum quoque qualis prior erat procreare deſiit. Ac quemadmodum ob cauſas quas prius recenſuimus,ſanguinis diſcrimina enarrabamus,ſic hîc quoq; inſpicere licet,vt diuerſo omnes conſtent viſceris huius temperamẽto, ac compoſitione diuerſa, neque eaſdem id expleat ſemper concoctiones,ſed alibi vincat,alibi ſuperetur. Quòd ſi non pauciores hîc quoque differentiæ viſuntur quàm quæ in reliquis viſceribus ſũt,quî fieri quæſo poteſt,vt hinc progenitus ſpiritus vitalis vnus idémque in omnibus reperiatur? quum neque iiſdem vtantur omnes cordis commotionibus, neque ad eũdem omnes modum aut iraſcantur,aut timeãt, ſed prout qualitatem nactus fuerit ſpiritus is ad propenſionem, in affectus commotus animum perturbantes, ac rationis expertes, opúſque per animæ facultatem peragens, cui huius ipſius arbitrium permiſſum ſit. Quemadmodum igitur in iecore naturales appetitus ac facultates conſiſtere diximus, ad eundem hîc quoque modum de his intelligendum facultatibus, quæcunque videlicet animalium propriæ habentur, ac ratione carent,& in brutis apparent. Spiritu igitur vigente huiuſmodi, nec valente ratione impetum huius reprimere, iræ ac formidines fiunt præter rationem,animique perturbationes variæ, ſicuti ſanè mœror etiã,& triſtitia,& lætitia,& alacritas:idque nulla deforis adueniente re quæ ſic hominem afficere poſſit,ac ſolo demum ſpiritu ipſo ita ad hæc parato. Nec ſanè aliquis,dum opificii rationem ignorat, hæc vt incerta reiecerit,ſi prius hoc ipſum perpenderit,quòd ſcilicet animabus noſtris rationalibus multas atque eximias facultates quum indiderit rerum opifex ſummus, harum vnaquæque opus peragere creditur, pro inſtrumenti ſui robore ac potentia. Quòd ſi quis non iniquè ſe facere exiſtimat, dum affectibus ſeducitur rationis expertibus, argumento, quòd naturales hi neceſſitates inſequantur,is ineptè ita arbitrari deſinat,ad hunc modum edoctus. Etenim quicunque ſe ad impetus rationis expertes transfert, culpa ſanè vacaret niſi quæ ſuperius præeſt ratio, ad hæc quidem faciẽda nos hortaretur,illa contrà dehortaretur. Nunc quum hæc res noſtras pro eo ac decet regere natura ſoleat, ſiquidẽ huic ipſi principatũ permittamus, nihil planè incõmodi acciderit : aliis verò dum principatum concedimus, pro turpiſſimo mancipio circunferimus mentem,appetitus irrationalis titillatione decepti. Cæterùm conſueuêre diutinæ animi circa vnumquodque tandem appetibile conſuetudines, illuc naturalem omnem neceſſitatem trahere: non diſſimili planè euentu atque ſiquis aluum ſubducentium medicamentorum,aut ſudorem elicentium abuſu, hoc ipſum præſtet vti materia vniuerſa eò confluat: idque etiamſi medicamentorum aliquando huiuſmodi ſtudium poſtea ablegarit : vſqueadeo quidem,vt niſi quis contraria adhibeat remedia,non ſit facilè ſanitatem recuperaturus. Atque hoc,vt in tranſcurſu dictum,nunc quidem omittatur : fuerit autem ſatius hæc quoque aliquando pertractaſſe, atque abſoluiſſe.

A Neque illud neſciamus oportet,temperamentum ſcilicet hoc quoque loco exhibẽdum,quod viſceri proportione reſpondeat, ſiquis huius facultates conſeruatas cupit, ſicuti planè contrariis quoque has ipſas amolimur. Quum enim cæteris calidius ſit viſcus hoc atque etiam ſiccius, talem quoque libenter admiſerit victus inſtitutionem, quemadmodum contrariis flacceſcens languerit, ſpiritumque vnà ſuum immutatum ſenſerit. Quibus autem indiciis natiua cuiuſque temperatura dignoſcatur, etiam aliunde diſcas licet: nam ſiquis hæc quoque oratione explicet, prolixitatem is operi addiderit. B Quoniam verò ſatis de his quoque dictum eſt, differendum iam de maximo omnium humani opificii ſcopo, nẽpe animali & principali ſpiritu, vt in quo ingentia quædam atque mirifica appareant,diſpenſationis quæ in homine ſit,myſteria.

DE ACTIONIBVS ANIMALIS SPIRITVS, Deque intelligendi in hoc diſcrimine CAP. XVII.

QVum itaque cerebrum ſanguine alatur in venis arteriiſque contẽto, communibúſque huius ac C particularibus proprietatibus differentias multimodas indat, ſicuti ratione manifeſtas, ita ſubterfugientes ſenſum, par eſt exiſtimemus ſpiritum quoque hinc progenitum infinitas ſecundum ſe differentias proferre in patenti ſanitatis actionúmque campo. Etenim hinc ſciendi diſcrimina emergunt, ingeniique ſagacitas, & acumen, tum memorandi ac reminiſcendi vis, & imaginationum functiones ſuſcipiendis formulis idoneæ, ac quæcunque operari homines quotidie videntur circa animalem hunc rerum ordinem. Quemadmodum D igitur in ſpiritibus his deforis mundaniſque, differentias videre eſt plurimas, idque quum horum vnica ſit materia:(quippe horum alios calidos magis eſſe dicimus, frigidos alios, ſicuti humidiores alios, aut ſicciores, & tenuiores, & craſſiores) :tum verò ſingulæ qualitates hæ latè patent,quæ diutius quoque ſi in corporibus noſtris moram trahãt,aliquid notatu dignum efficiunt: ad eundem planè modum conſiderare oportet de ſpiritu hoc animali. Denique ſpiritus is noſter quum multitudine exuperarit, animæ edit functiones E qualeſcunque tandem, perdurantes magis:quum verò tenuitate pollet, acutas, tum quæ quocunque impetus nos egerit penetrent:ſicuti idem craſſior factus,ſegniores retuſioréſque motus ſuos oſtendit. Ac caliditas quidem ſi mediocris adſit, excitare hunc & veluti ſtimulum huic addere ſolet: eadem autem intentior fortaſſe præſtiterit,vt acrius quidem is cõmoueatur, loco tamen minus cõſiſtere hunc ſinit,facítque vt huc illuc fluctuet caloris vehementia. Frigiditas autẽ, ſiquidem F modicè hîc exuperet, firmiores obeundis negotiis ac cõſtantes facit,non perinde autẽ acutos:intentior autẽ, torpidos,& ad quæcũq; animũ applicarint munia, obdormiſcẽtes. Humiditas quæ quidem moderata ſit,facilem formarum ſuſceptionem reddit, ſicuti fluxam & euaneſcentẽ,intentior. Id quod de vehementiori quoque ſiccitate dicẽdum ſit, nam temperata ſpiritum ita facilè mobilẽ efficit ac leuem. Quæcunque verò in qualitatum tot complexu & latitudine viſuntur,lõgũ ſanè fuerit ſermone recenſere. Ac notas quidem ſingularũ G cerebri qualitatum redundantium poſſis aliundè etiam addiſcere: differentias autem quæ in intellectu apparent ob dictarum qualitatum compoſitionem, ex relatis iam coniicias licet: atque ita conuenienti victus ratione defectum emendes ac contemperes. Oportet tamen vnumquenque qui circa hæc ſtudioſè verſatur, perpenſa prius naturali cerebri ſymmetria quæ illi inſit,ita demum ad hanc victus rationem adaptare, non ignorantem ſimilibus temperaturas foueri, ſicuti contrariis torqueri. Neque verò illud nos lateat, natura- H lia cerebri emiſſaria adaperta ſẽper ſeruãda eſſe, quãdo non leuiter ſpiritus progreſſũ impediũt, quæ perpurgari operæpretium fuerat: quod non minus præſtandũ in reliquis corporis vniuerſi excretionib⁹, quũ eæ quoque infeſtare ſpiritum conſueuerint exhalatione. Quibus verò iſta medicamẽtis iuuari ſoleant, in orationis

progreſſu dicetur. Nũc ad particulares animæ facultates,harúmque affectus reuertamur.

DE SENSVS AFFECTIBVS. CAP. XVIII.

ITaque ſede affecta in qua opus peragit communis ſenſus,aut omnino intercipiuntur ſenſoria inſtrumẽta, aut erratum in eis contingit, ídque vel propter humores quoſdam illuc confluentes, vel ob tranſmiſſos vapores. Quam ſanè infeſtantium ita moleſtiam ſi quidem purgatione diſcutere liceat,reſtituitur ſenſus. Porro ſicuti ſenſus intercipitur humorum vaporúmque infeſtantium multitudine ac qualitate,ita ſentiendi difficultates accidunt,quum quæ noxam inferunt,mediocria fuerint. Cæterùm debes ad hunc modum,poſtquã infeſtantem humorem coniectura conſequutus fueris ex ſymptomatum concurſu,ac præcedenti victus ratione, & ætate, & anni tempore, & omnino temperatura,quæ euaporatu feruntur aut defluxu reprimere, eadémque contrariis ad contemperamentum ducere, ſicuti quoque repurgare, quũ id res poſtulare videatur, vti poſtea dicemus. Ac ſenſus quidem is ſi continuè afficiatur,non ſanè facilè ferre noxam ſolet:vt qui veluti corporea quædã animæ facultas ſit,maximúmque cum corpore commercium obtineat,prorſus vt nec facilè affectu correptus reſtituatur, nec ſi reſtituitur, ſæpius id ferre poſſit: éſtque de hoc antea quoque tractatũ. Qui verò deinceps ab hoc ſũt,quippe qui nõ ſanè multũ corporea craſſitie participẽt, infeſtantia facilius quàm hic, ferũt,ſic vt nec facilè ita aboleatur animans, præſertim quum quod infeſtat ſola notetur intemperie.

DE AFFECTVVM DIGNOTIONE, AC CVRAtione,qui in imaginandi,memorandi, ac ratiocinandi vi conſiſtunt. CAP. XIX.

IMaginatricis igitur facultatis affectus, qui quidem iam inualuerit dominetúrque, fit quum qui ſic affecti fuerint, quæ ſæpenumero viderint non agnoſcunt: hic ſcilicet affectus iam dominium exercet, víxque his aliquando perſuaſeris,vt conſueta ſibi viſa agnoſcant. Primordiales autem affectionis occaſiones ſunt, quum facultas huiuſmodi morbo alioqui tentata, opus peragit,ægréque poteſt ſenſa informare, ſomniorúmq; viſa diſſona apparent,ac tumultuaria alienáque, necnon cõſuetis diſſentanea. Atque hæc ſpiritu fiunt coinquinato,aut à temperatura aliqua mala,aut humoris alicuius corrupti euaporatione. Humorum porro exuberãtiam etiam aliunde diſcas: victus verò ratio qualis adhiberi debeat,in ſermonis proceſſu tractabitur. Imaginationi opponitur memoria, quæ promptuarium ſit formarum,quas ipſa ab imaginatione ſumpſit. Patitur hæc quoque, aut quum temperatura mala aliqua afficitur, aut humore decumbente. Ac correpta quidem inſigniter parte hac,obliuionem incurrimus quorũ antea cognitionem retinebamus, affectúſque huiuſce modicos modica quoque ſequuntur ſymptomata. Quòd ſi quem negociorum vndique moles obruat, deinde non facilè is quæ oporteat memoretur,nimiam animi ſollicitudinem in cauſa eſſe exiſtima: quum nũquam non validiori facultatis animalis actioni loco cedat imbecilior: quemadmodum ſanè in rebus quoque ſenſibilibus his contingere videmus, vbi anteuertens allectamentum aliquod, quum ſenſum ad ſe traduxerit, non ſinit vt aliò is feratur: & affecta quidem memoria, ſine affectu ſeruari imaginatio poteſt: ſicuti planè oblæſa imaginatione,ſuam ipſius adhuc actionem conſeruarit memorãdi vis. Quũ verò intermedius harũ locus affectionem ſenſerit,in quo ratiocinatricis facultatis noſtræ ſedem eſſe autumant, non itidem ille quoque affectus conſortium euaſerint. Etenim ratiocinandi vi alias quæ deinceps ſunt facultates dirigẽte,ſpeculatoris ducíſque cuiuſdam more, quum illæſa hæc permanet, hac ipſa externíſque aliis cæterarum affectus dignoſcimus: quum verò affecta ea fuerit, memoria vnà atque imaginatio abolẽtur. vbi enim conſilii totius præſes patiatur, quomodo tandem cenſes affectum iri miniſtros qui illi parent dictóque audientes ſunt? Quorum ſi vnus aliquis tantum patiatur, par eſt conſilii præſidem incolumem aliorum vtì poteſtate poſſe. Atque hæc (vti diximus) noxam ex humoribus ſentire conſueuerunt,vaporibúsve qui hinc reſiliunt,quorum planè contemperamento debemus & repurgatione ſecuritatem ita ægrotis præſtare.

DE CAVSIS AFFECTIONVM, QVAE IN PARte animæ opinatrice,& intellectiua conſiſtunt. CAP. XX.

DE facultate animæ opinatrice, tùm qua intelligimus, eſt quod addubitetur,quonam tandem pacto fiat vt hæ quoque patiantur, quum neque ſedem his propriã ratio vllam deſtinet,neque vero materiæ participatum. Etenim imaginatrix vis locum ſortita eſt anteriorem,oppoſitum autem memoratrix, ſicuti ſanè medium vtriuſque vis animæ ratiocinatrix: opinionis autem & intellectionis ſedem ignoramus. Anne manifeſtũ illud eſt, animã facultatibus aliis vti,opúſque his peragere quum per ſe ipſa ſit,aliis quum corpori communicet? Quum igitur hæc ſenſus imaginationíſque actiones relegit, ſi citra nocumentum omne ſpiritus ſit cui additur, nullum facit timoris in homine indicium: quum verò colore euariare hunc contigerit, aut refrigerari,aut ſiccari,aut alio quouis modo immutari, ipſa quidem nondum per ſe patitur: iam antea verò ſenſoriis denunciat quorum ſibi opinionem ceperit per exempla. Nam ſiqua ipſa fortè ſuſcepit quorum initium è ſenſu ducatur, facit vt ſeſe hæc ipſa pati credat ægrotus. Nam ſiccitate quidem redundante,quaſi è teſta factus aliquis ſit,timet rei durioris occurſum,ne collidatur: interdum fit vt aquam quis vitet in humoris iã ignoratione,ob vehementem ſpiritus ſiccitatem: quẽadmodum in iis qui aquam fugitant videre eſt: in humiditatis verò exundatione pontes ac foſſas tranſire timor eſt,quũ nihil alioqui ſubſit mali: frigiditatis porro eſt,omnes auerſari,& hominum congreſſum vitare, ſicuti caliditatis quæ mordicus vellicet,cum impetu exilire,nullóque conſiſtere loco. Quatenus autem qualitates hæ ex humoribus conſtant deterioribus & corruptela maiore infectis,eatenus ſpiritus quoque peius afficitur,ac facultas animæ ſecundum hunc opinatrix, facit vt abſurda magis animo verſemus. Quòd ſi quis prauè diiudicat,nullatenus is tamen malè ſe opinari exiſtimat. Etenim opinio ſumptis propoſitionibus falſis quibuſdam ex affectibus qui in corpore conſiſtunt, errorem ita opinanti inducit. Ac vix aliquando tamẽ errores huiuſmodi dignouerit aliquis ſapientiæ eximiæ beneficio: quemadmodum philoſopho accidit, quem dixiſſe ferunt, Quid commune cani cum balneo? quũ ſyllogiſmo hoc ex veriſimilibus colligeret, ac morbum fugaſſet quo aqua metuitur,poſt calidi balnei vſum capiti adhibitum,& reliquo corpori. Tu ipſe quoque noſti,vt nuper ad minimam quanque occaſionem animo conturbabare, triſtíſque ac minimè affabilis videbare, contrà atque anteacto tempore fueras: reíque huius cauſam inueſtigabas: inciſa autem ob affectum qui tũc vrgebat, vena, inſpectáque ſanguinis corruptione, iam cauſam tenere te credebas,rémque nobis communicaſti: vbi ſcis non pauca nos ſuper hac re diſſeruiſſe. Opinórque hoc fuiſſe quod te in primis mouerit ad me impellendum, vt tibi commentarium hunc conſcriberem,ob vulgatum nimirum enuntiatum illud, quòd ſcilicet cum corporis vnà temperaturis,animi quoque mores immutentur: non ille quidem,vt ſecundum ſui ſubſtantiam alteretur, ſed quòd per huius potius facultates quas in corpus exercet, qualis ſit noſtra humorum conſtitutio dignoſcatur. Quòd ſi quum duo quædam in diuerſa trahant,mens videlicet & temperamentum, quocunque inclinauimus,illuc reliquum quoque trahitur, non ob id temperamenti tollitur ratio: par eſt enim vt temporis tractu temperamentum immutetur habitu meliore coactum: ſicuti rurſus cõtraria quoque eueniunt, quum in contraria inclinarimus. Porro cõſultius fuerit, narrationem de moribus, quòd quum corporis vna temperatura immutentur, vt quæ hoc loco minimè tractari poſtulet, alii conſiderationi reſeruaſſe: priuatim autem aliquando fortaſſe dicemus de

anima eiúſque moribus, atque actionibus, & communicatione cum rerum ordine ſenſibili iuxtà ac intelligibili. Vti verò nunc ſe res habet, quum alio ſcopum intenderimus, ſanè huic quoque rei ſtylum concedamus. Verùenimuero quum ſermo ad propoſitū iā ſibi finem peruenerit, iuſtáque hunc menſura circunſcripſerimus, & quantum viſum ſatis ſit ad contemplationem, logicámque cōſiderationem, diuerſati in hoc ſimus, hoc iā fine concludatur. Sequenti verò volumine tradem us quæcunque ad victus pertinent rationem, & medicamentorum vſum, quò ſcilicet his ita præeuntibus deductus, & ſanitatis conſerues integritatem, & animalis ſpiritus dilucidior ſplendidiórque reddatur, poſſiſque, quum repræſentata huiuſce ſimulacra quæ ex mēte ducūtur, puriora exceperis, ad nos vſque trāſferre viſiones meliores: vt ſicuti bonorum aliorum, ita contemplationis quoque tuæ participes euadamus: faxitque Deus vt eius voluntate in melius iſta agantur. Nobis autem illud in votis ſit, vt pro deſiderio tuo tādem aliquando otium ad huiuſmodi cōtemplationem conferre valeamus, quando vt nunc quidem res habēt, multo magis inclinare in diuerſa videtur animæ facultates. Diuini verò ſpiritus afflatu futurum facilè ſpero, vt materialis, humique ſerpens animus noſter transformetur, ménſque ad ſublimia ſeſe erigat, téque ipſum ſequatur quaſi manu deducta.

ACTVARII ZACHARIAE filii de ſpiritus animalis nutritione liber,

Ad eundem Ioſephum Racendytam.

Præfatio.

QVEMADMODVM in vitæ noſtræ actionibus, cogitātes facimus vt mente prius conuenientia ratiocinemur, horúmque rationes ac cauſas ſcrutemur, deinde trāſcriptis ita imaginationi ſimulacris, operi aliquādo tādem accingimur (neque enim fieri aliter poteſt vt rite promoueat quod aggreſſi fuerimus), nō diſſimili planè ratione hoc quoque loco faciendum nobis eſt. Quum enim ſermo via ac ratione præſenti materiæ accommodis, inuenerit quonā medio anima corporibus adaptatur, tum quomodo per hoc actiones nobis ſuas immittat, ac quibus præterea erratis minimè exquiſitæ functiones reddantur, reliquum ſanè fuerit conſiderare, quænā adhibenda ſit victus ratio, tum quibuſnam medicamentis locorum affectus diſcutere poſſimus. hoc enim pacto progrediente propoſito, finis ita inſtituto operi imponetur congruus. Et quoniā (ſicuti retro etiam dictū eſt) ſpiritum noſtrum pro concoctione, humorúmque exceſſu immutari docuimus, differendum quanam ratione & concoctiones debitæ fiant, & humorum exuperantia corrigatur. Sic enim cum ſpiritus claritate vnà inuehetur vniuerſi quoque corporis ſanitas.

DE CONCOCTIONIS AFFECTIBVS. CAP. I.

PORro concoctionem auferunt tum quæcunque ventriculum quantitate degrauant, tum ſiqua qualitate redundarint, tum alimenti ipſius proprietas, aut quū ventriculi corpus alieni humores obſederint, aut cōſuetæ exercitationes intermiſſæ, aut interceptæ excretiones fuerint, aut quum alteratrici facultati tale aliquid ſeſe oppoſuerit. Ac quæ quantitate noxam adferunt, cauſam apertam ſanè obtinent: quippe concoquendi à ſe alimenti quantitate facilè vincitur concoquens calor. Curatur autem ad minoris quantitatis alimētum recurſu, ac modicè calidis fomētis, rebúſque defectum virium robur recolligentibus. Quæ verò qualitate noxam inferunt, ea ſunt quæ vehementer aut refrigerant, excalfaciúntve, aut alio quouis modo moleſtiā afferunt ventriculo. naturalis enim concoctio, caloris ac humoris mediocritate perficitur. Quòd ſi qualitates hæ aut excedant, aut remittantur, non ab re aberrare hic quoque concoctionem contingit.

A DE DIGNOTIONE HVMORVM IN VENTRICVlo redundantium. CAP. II.

AC naturalis quidem ventriculi temperatura vnaquæque familiari gaudet victus ratione, contrariis autem torquetur. Mala autem temperatura, ſi afficiatur ventriculus, ſanitati reſtituitur cōtrariorum vſu. Quòd ſi cibi in ventriculo diutius ac ſolito longius morā traxerint, húncque degrauent, acidique ructus quidam adſint, aut qui ex quacunque tandē qualitate alia ſimplicem ciborum qualitatem repræſentent, frigiditatē B dominari dicimus. Sed ſi vertigo perturbet, ſputique multitudo velut efferueſcat, cum humiditate hanc eſſe definimus. Lingua autem ſi areat, potúſque deſideriū adſit vnà cum corporis totius ſqualloe, ſiccitas ita ſuperauerit: hócque pacto contrariis intemperaturam amoliemur. Calore autem vigente, ſit quandoque vt ſitis vnà inuadat, præſertim ſi affectui ſiccitas addatur: caloris autem ſenſus circa viſceris locum percipitur, ructúſque ſurſum plurimum bene calidi, ac nidorulenti ferūtur, corpúſque aridum eſt, ac perfrigerationis C deſiderium adeſt. Ac ſimpliciores quidem qualitates ſimplicia quoque ſequūtur ſymptomata, ſicuti complicatas complicata. Quod verò ad alimenta attinet, ita diſtinguendum, ſi quæ aſſumuntur frigida vel calida valde fuerint, aut concoctu difficilia, aut quæ ventriculū malè habeant, non ſanè minus quàm quæ prius retulimus, à conſueta concoctione deiiciunt ventriculum. Concoctioni quidem rebellia ſunt quæcunque neruoſa fibroſave fuerint: interque piſces, cetacea: prætereà hæc durata, & emaciata, & ſalſamentorum plurima, & D olerum quæcunque capitatis radicibus conſtant: breuiter, quæ terrea ſunt, ac tangi contumacia. Quòd ſi quando contingat vt probè iſta conficiantur, non propterea immutatam horum ita naturam credimus, ſed ob ſuperātem ipſorum qualitatem contemperamentum potius quoddam cum ventriculo factum. Solent autem temperamenti ſymmetriæ melius ſemper reſpondere concoctiones. Quæ verò, vti ventriculo inimica, minimè concoqui diximus, de iis, eo quòd ventriculum reſoluant, ita pronunciamus: quod genus ſunt, quæcunque E quum pinguia oleoſáque natura ſint, relaxant: quibus ex aduerſo habentur adſtringentia, quæque ventriculi os obfirmant & corroborant. Etenim facilè aberrauerit concoctio, minimè in ſeipſum contracto vētriculo, contentúmque alimentum compreſſu fouente. Hæc porro (ſicuti diximus) quum ventriculi robur huiuſmodi diſſoluant, faciunt vt is neutiquā cōcoquere valeat. Aliter autem humores qui ventriculū occuparunt, cōcoctioni aduerſantur, eo videlicet quòd vētriculus F nullius rei interpoſitu aſſumpta alimēta minimè attingat. Quāto enim magis huiuſce cōtactū effugerint aſſūpta, tāto ſanè magis horū quoque cōcoctionem vitiari par eſt. Quòd ſi inſidentes præterea humores praui valde fuerint, maior quoque videbitur inde cruditas, quæq; vnà inuadunt ſymptomata. Porro agnoſces ita affectos ex vētriculi viſcerúmque reliquorū grauitate: nec minus interdum coniecturā facies ex qualitatibus quæ linguæ repræſentātur. Cuius generis ſūt acores, acerbitates, ſalſilagines, & amarores, ſaporéſque inæqualiter G ingrati, ructúſque non diſſimiles, qui videlicet piſcium corruptelam referant, cœnique aliquid ac fœtoris: tum abhorrentes qualitatum ſenſus in homine, oriſque ventriculi demorſus, & puncturæ, & grauitates, aliáque id genus ſymptomata, quæ humorum ita redundantiam oſtendant. Quæ verò hinc capitis quoque grauitas manifeſtetur, & vertigo, & vigiliæ, & ſomni pluſquam par ſit, ac tinnitus in capite, auribúſque potiſſimum, tum vertigines tenebricoſæ, ſomnique turbulenti ac ſoporoſi, inſomniáque abſurda, longum ſanè fuerit ſermone recenſuiſſe: illud tantùm affirmamus, redundantes H ex his humores ſignificari. Ac vertigines quidem qualitatéſque acidæ, & ſitis priuatio, ſomnique ſoporoſi, & capitis grauitas, ac ſonoroſi tinnitus, appetentiæque interdū abhorrētes à ratione, notæ ſunt pituitoſi humoris exuberātis. Salſus autē ſapor, qui ipſe quoque pituitoſus eſſe cēſetur, affecta qualitate ſua lingua,

præſtat vt qui hoc tenentur,ſiti corripiātur:qui etiam A ex intempeſtiuo potu non ſanè prioribus noxæ minus contrahunt. Acerbi autem cuiuſdam in lingua perceptio,corporiſque vniuerſi ariditas, ſomnique inquieti,ac inſomnia terrifica, mœrórque, & metus,& triſtitia, ex nulla digna ſatis cauſa,atræ potius bilis notæ ſunt: ſicuti ſanè flauam ſubeſſe indicant morſus vellicatúſque,oriſque ventriculi dolor, & amaritudines,ac tenebroſæ vertigines,vigiliæque adhæc, & acuti circū caput auréſque ſonitus. Neque id verò ignorandum, coeuntibus ſcilicet his,eorum quoque vnà coire ſymptomata: B licet autem ex ſimplicioribus de compoſitis quoque coniicias. Quòd ſi hi in abſurdas præterea temperaturas ac qualitates & corruptelas ſexcentas degenerent, quot tandem qualéſque cenſes ſymptomatum inde ideas exiſtere poſſe? vſqueeo vt ſpiritus quoque animalis ipſe confuſior,ita perturbetur(miſſos enim facio reliquos nunc ſpiritus, præſertim quum ipſi vnà etiā immutentur), ſolidáque animæ iudicia affectionéſque corruptè denunciet: non diſſimili planè modo atque quempiam auribus affectum, C & quæcunque iuſſerit dominus obaudientem, multa fugiunt, aliáque hic pro aliis exequitur,vt qui ſentiendi inſtrumentum malè affectum circunferat. Cæterùm humores hoſce,poſtquam ventriculum ita occupaſſe cognoueris, curabis eo modo quem procedente narratione trademus: ſin vltrà etiam progrediantur ii,& ad viſcera vſque ipſa tēdant,inibique firmentur,deterior ſanè euadet affectus, præſertim ſi craſſiores terreique magis humores fuerint qui ſic detinentur. Hinc nāque incipit affectus,ex argumento hypochōdriacus appellatus, auram ſurſum D tranſmittere, ac vehementiore grauioréque animum mœrore afficere,obſidente nimirum viſcera grauitate. Hinc porrò ſomni etiam tumultuoſi accidunt, efferáque inſomnia,ex atra ſcilicet bile veluti meditabunda. Medeberis autem via ac ratione poſterius explicandis.

DE AFFECTIBVS SANGVINIS. CAP. III.

SAnguis porrò ſi quidem multudine nocumētum inferat,torpidos & ſōniculoſos facit,cibúmque ac potum auerſantes, & qui ſudorem aliquando præter rationem emittant: E atque libenter hi cibos admittunt alimenti pauci. Quibus ſanè ſanguinem detrahere præſtiterit, quo rurſus nutriri corpus incipiat, quando nimietas omnis naturæ inimicetur. Quòd ſi in corruptelam is abierit, aut computruerit ob calorem aliquem extraneum, vel ſucci praui alimenta, ſi quidem modicè id patiatur,mediocres quoque reddit inæqualitates quaſdam. Quam planè ob rem quod praui ineſt euacuare oportet, alimentiſque vires reſumere ſucco bono præditis: F ſin in aliam degenerauerit ſpeciem,qualitatémque propriam exceſſerit,affectus illos creat, quibus humorum ex ſanguine immutatorum redundantia correpti, affici ſolent. Sanguine enim in alienum iam humorem conuerſo, inde quoque exoriens ſpiritus inficitur,atræque ita bilis affectus conſiſtunt, ſicuti in mediocri mutatione leuiores,ita in vehementi deteriores. Sunt porrò hi,metus, animi deſpōſio, triſtitia, delirium, grauitas,torpor,reſolutio,animi impetus ſine ratione,quúmque repentè quis exilit,formido, ſermonum actionúmque inconſtantia,ipſarúmque interdum corporis partium veluti cōuulſio: G in ſumma, quicquid parti animæ noſtræ cognitrici principique ingratum moleſtúmque, hoc ſeſe pacto inter initia detegit. Ac quæ conſortii quidem lege conſiſtunt,leuiora ſunt, & præeunte fiunt viſcerum grauitate. Quique linguam diuexant ſapores,& qualitates variæ,ne hunc quidē vſqueadeo infeſtare affectus ſolent,vt qui facilè intendātur atque remittātur,obuia etiam quauis victus ratione. Quibus verò cerebrum primario affectu patitur, iis aut vniuerſus ſanguis in melancholicum degenerauit, aut in reticulari cerebri plexu qualitate eiuſmodi H ſuſcepta,affectus id genus conſiſtunt. hinc enim & cerebrū nutritur,& talem inde quoque ſpiritum gigni veriſimile fit. Quum itaque habitū affectus induerit,difficillimè ſanatur: ac ſi quidē melācholicus humor ſanguinis immutatione conſtiterit, genera melancholiæ crearit, multo tamen leuiora quàm ſi ab exquiſita atra bile orirentur. Quòd ſi melācholicus humor ortum dūcat ex flaua bile commutata, furibundæ ita atque immanes deſipiſcentiæ fiunt. Fit enim vt quum flauæ bilis mordacitas etiamnum ſuperet in melancholico iam creato humore,ſenſumque irritet atque exſtimulet, affectus afferat difficiles,& qui coerceri non poſſint. Si verò immutatus valde non fuerit ſanguis in atram bilem,cōſiſtere ita inſaniæ potius ſolent,fiúntque hoc pacto cum riſu plurimum deſipiſcentiæ: qui ſanè affectus ſanguinis detractione,atque efficaci purgantium medicamentorum vi,victúſque ratione accommoda ſedantur: poſtquam longo temporis tractu fructum ex artis adminiculis perceperint. De quibus ſi nunc particulatim diſſerere velimus,longum id ſanè fuerit,ſimulque pollicitationem noſtram tranſgrediatur (neque enim propoſitum nobis nunc eſt vt de affectibus omnibus tractemus, horúmque curationibus): cui rei ſatis eſſe poſſint ea quoque quæ diximus. Porro qui animum relatis adhibuerit,poſſit is ex iam dictis nondum etiam dictorum coniecturam facere. Deinceps verò addendum narrationi fuerit de qualitatum diſcrimine, atque alimentorum facultate, adhæc de exercitationibus,reliquáque victus ratione: tum quæcunque medicamentorum rationem obtinent, ſiue quòd qualitates noſtras immutent alteréntve,ſiue quòd corporis noſtri humores deobſtruāt ac repurgent,aut compactos craſſóſque reddant. Exhibita enim in hunc modum oratio fuerit,propoſiti ſui finem aſſecuta.

DE DIFFERENTIIS QVALITATVM ET FACVLTATVM quæ illis inſunt. CAP. IIII.

SEd enim tractandum prius de qualitatibus quæ in alimentis apparēt ac medicamentis, quanā vnaquæque facultate ſit natura prædita: deinceps verò priuatim de vnoquoque alimēto & medicamento dicendū, ac reliqua victus ratione, prout progredientibus oratio ordinem ipſa digeſſerit. Inter qualitates igitur aliæ ſimplices ineſſe videntur particularibus alimentorum ac medicamētorum facultatibus, aliæ verò compoſitæ: atque aliæ quidem intenſæ, remiſſæ aliæ: aliæque in idem cum qualitate vnà effectrice contemperatæ tendunt, aliæ in oppoſita:ſic diſcuſſis particulatim qualitatibus,multa ſanè harum faſtigia inſpicias. Ergo qualitatum alia dulcis habetur,alia pinguis,alia acida,alia adſtringens, alia ſalſilaginoſa, deincépſque ab hac, amara,& poſtremò acris:ſuntq; hæ quæ generatim ſenſui noſtro repræſententurqualitates:quòd ſi aliæ quædam extiterint quæ huiuſmodi eſſe non videantur, cōmuni nihilo minus ratione cū illis eæ continentur. Nā aquoſæ dulcedines communi dulcium ratione cenſentur. Oleoſæ verò qualitates pinguibus adnumerantur, quemadmodum planè adſtringente qualitate auſteræ acerbǽque ſpecies cōtinentur, maioris minoriſque ratione diſcrimen ſortitæ. Præter enumeratas iam qualitates aquea quoque & frumentacea habentur, nullam quidē manifeſtā ſenſui qualitatem repræſentātes, ſed quæ familiares tamen nobis eſſe videantur magna ex parte,ac in maximo latitudinis cāpo ſpectētur. Vinoſā verò dixerit aliquis qualitatū diuerſimodè coeūtiū miſturā eſſe,quæ differētias admittat innumeras,& modò in hāc,modò in illā qualitatē inclinet. Ac frumentaceā quidē eſſe dicimus quæ in ſeminibꝰ viſitur cerealibus, ac leguminibus,aliiſq; id genus:aqueā verò,qualē olera herbǽque referūt,fructúſque,& radices quædā,quæ nihil ſenſum immutet: qualitatē porrò hāc noſtræ quæ ſymmetria conſtat ac temperatura æqua,collatā,frigidam eſſe dicimus,inſigni latitudine ſpectandam. Alia verò ab hac,quam dulciaqueam nomines, tanto magis à frigiditate receſſiſſe videri poteſt ſimplicis aquæ qualitatis,quāto plus eā dulcedinis adeptā cēſueris:hæc verò quoq; tēperamēti æqualis collatione,frigida quadātenus eſſe cenſetur. Vtræque quidem iuſto humidiores ſunt:at quæ exquiſitè dulcis fuerit,temperamento cōſtat moderato:quo verò intētior fuerit,ſicuti caliditatē acquirit quandā ſupra moderatā,ita humiditatis nonnihil ex moderato deperdit. Pinguia oleoſáque ipſa

quoque temperata ac naturæ amica quum ſint, facultā A
te prætera pollent contenta relaxandi remittendique:
videntur autem aliquatenus dulcibus præſtare, ſiquidē
concoctio in his exquiſitior euadat:vtraque autem in-
ueterata multum quidem adipiſcūtur caloris, & humo
ris amittunt. Quæque exactè fuerint dulcia, temporis
progreſſu amaritudinem contrahunt,in oppoſitā qua-
litatem degenerantia, quādo vt dulcedinis vlterius in-
tentionem ſuſcipiant non habeant:pinguia autē in ni-
doroſa abeunt:& neſcio quomodo rectè appellem per-
ceptum ex his ſenſum,quoniam nondum is proprio vo B
cabulo ſignificetur.Non diſſimiliter afficiūtur quæ ex-
trinſecus igni multo elixa fuerint, & quæ cum calore
innato diutius moram traxerunt,præſertim ſi in acrio-
rem is vergat.Acida verò qualitas inter frigidas quum
partium tenuium ſit, vt incidat quidem ac modicè ex-
tenuet,habet:non minus autē exſiccare conſueuit.Au-
ſtera modicè adſtringunt, cōpingúntque materiam,&
incraſſant, ac laxa corroborare ſolent, quum partibus
iam conſtent craſſioribus, refrigeréntque atque exſic-
cent. Horū porro qualitate intentiore acerba apparent C
quæ potius craſſiorum partiū ſunt,& vehementius ex-
ſiccant: ſalſa verò quæ dulcibus calidiora ſunt,pingui-
búſque non multo ſicciora, tenuium apparent quodā-
tenus partium,ac attenuātia, humiditatum exuſta ple-
nitudine:adaucta verò,amara,quaſi ſalſa euadunt, quæ
& ipſa calida ſunt,& ſicca, vincentiáque ſalſa abſtergē
di facultate .Sicuti rurſus acria omnium maximè cali-
da iuxtà ac ſicca habētur : partium verò tenuium,quæ-
que ſe ad profundum facilè intrudant, tum verò inci-
dant,attenuent,deobſtruant,adurant. Verumenimue- D
ro cōmunis de qualitatibus ſimplicibus ſermo ad hunc
modum terminetur. Habet autem facile qui velit ex
ſimplicioribus his etiā cōpoſita dignoſcere: ſunt enim
profectò ſexcenta huiuſmodi quæ contrarias inter ſe
ac diſcriminatas qualitates obtineant: quæ ſiquis accu
ratius conſiderarit,poſſit is opportuno horum vſu con
trario etiam modo affectis mederi.Id quod perſpiciens
ars omnium optima,qualitatum complexus, & tempe-
ramenta imitatur artifició,ſecundum ea quæ in herbis,
fructibus,reliquiſque ſimplicioribus corporibus appa- E
rent,quo affectus ſanet varios complicatóſque.

DE FRVMENTACEIS ALIMENTIS, AC LE-
guminibus, horúmque differentia. CAP. V.

ATtamen frumentacea,tum quæ ſimplicis alimen-
ti facultate continentur, minimè pro qualitatum
modo conſideranda veniunt, niſi tale quoque aliquid
in his appareat: ſed concoctione vnumquodque, & e-
lixatione,& craſſitie,& tenuitate probatur.Quibuſdam
enim elixationis modus ac cōdimenti deeſt , ſic vt in-
grata ob id duráque ei qui nutriri debeat,ſeſe offerant, F
tempúſque exigant vt conficiantur longius.Ex anima-
libus alia quum maiore conſtent corporis mole, durio
ra & terrea magis ſunt,alia non itidem:quin ipſa quo-
que inuicem boni habitus,ætatiſque ratione differunt,
victúſque ad hæc ratione & exercitationibus. Proban-
túrque omnia hæc temperamenti proprietate,ſic vt nō
omnibus eadem conferre videātur : quin potius alia a-
liis quadrent magis, tēperaturæ & exercitationis pro-
portione reſpondentia, vſqueeo vt niſi quis particula-
tim horum differentias nouerit, ac temperaturas qui- G
bus aptari poſſunt, fruſtra ſanè is victus rationem inſti
tuendam aggrediatur. Itaque (ne hac quoque ex parte
claudicet ſermo) de his trademus congrua. Fortaſſe e-
nim aliis quoque qui in iſta inciderint, vſui fuerit opus
hoc.Illud certè conqueri de nobis non debes, ſi quan-
tum ad præſentem inſtituti noſtri partem pertinet,de
carnibus quoque,orationis affinitate ducti, dicemus:
quippe qui diu iam ab eiuſmodi alimentis abſtineas,
ob perſonæ quam geris dignitatem. Fortè nanque via
hac & ratione aliis quoque ſuggeres quæ futura illis ex H
vſu ſint : dum quidem illius ſemper rationem habes,vt
victus pro vitæ honeſtate animique virtute inſtituatur
quibuſcum conſuetudo tibi intercedit: minimè tamen
interim detrectes, quæcunque hominum ſanitatē iu-
uatura videantur,decernere. Quamobrem hac quoque
in parte narrationem hanc noſtram non intempeſtiuā
exiſtimes oportet. Quoniam verò alimenta plurima eſ-
ſe ac varia ſolent, longè verò adhuc plura videntur
præparationis diuerſitate,vndenam quæſo initium ma
gis ſumere expediet?aut vnde melius?Melius autem fue
rit,ex communibus magis,& quibus omnes(propè di-
xerim) mortales vtantur. Triticum igitur (hoc enim
maximè humano generi commune eſt alimentum)vnū
idémque ſpecie quum ſit, facultate non idem ſemper
videtur,quando aliud fuluum,denſumve, aut vtrūque
videatur: aliud contrà album & exile,aut rugoſum,aut
confarctum. Vnde non ſanè paucas differentias colli-
gas. Quod nanque fuluum magis fuerit, calidius eſſe
exiſtimatur:(ſcilicet illud non neſcire debemus, in iis
quæ ſpecie eadē continentur,calidiora videri quæ ful-
ua magis ſint)quod dēſum fuerit, elaboratu difficilius
eſt,ac multum præſtat alimēti : ſicuti ſanè corrugatum
tenuéque,ob facultatis propriæ vitium tale euadit. At-
que iis quidem qui ſe exercent præſtat ſolidioribus ve
ſci,vt qui per habitum vehemētius ſemper difflentur:
ideóque ſolidius nutrimentum requirant. Quibus verò
alia ab exercitata ærumnoſáque vita inſtituta victus
ratio eſt,leuius conuenit,quódque nihil in ſui matura-
tione aberrauerit. quod enim tale fuerit, imbecillum
eſt,atque imperfectum.Præſtat autem vt neque extra-
nei odoris alicuius particeps ſit,qualē contingere huic
veriſimile eſt ex cellarum repoſitu : neque verò alieni
ſeminis miſtura notetur.Quoniam autem triticum eli-
gendum tibi magis eſt quod leue ſit,æquè id in omni-
bus ſupponendum.iis enim qui magis exercentur, craſ
ſius maioriſque alimēti exhibendum : leuius verò mi-
núſque enutriēs, iis qui otioſam vitam degunt. Reſtat
vt particulatim quoque quæ de hoc traduntur, audias.
Virens etiamnum ſiquis modicè aſſumat, modicā quo
que inde noxam perſentiet: quum enim humidius ad-
huc ſit,minimè viſceribus adhæreſcit,ſed aluum ſubit,
nullo illato damno: largiore autem vſu noxiū eſt,quip
pe quod elaborationem poſtulet maiorem. Modicè eli-
xo ſiquis vtatur aſſiduè,maximos is incurrerit affectus,
vitam quidem nactus minimè ærumnoſam. Plurimum
enim fit vt quum crudum inelaboratúmque ſit, viſce-
ribus hæreat : vnde in reliquum corpus,quaſi inſuauis
fons quidam,deriuata humorum cruditas,non medio-
criter affectu hoc correptum infeſtet.Longè commen-
datius habetur, ſi repurgatum exactéque elixum vſui
adhibeatur:quale fere paratum ex oleo & adipe come-
dimus.Moliti verò accuratè tritici pars quædam eſt te-
nuiſſima,quæ farinæ pollē dicitur, Græcè παιπάλη: pars
alia craſſiſſima, quam furfuraceam nominant : vtriuſ-
que verò in medio farina eſt,quam ſic vocant, & ſimi
lago,pollenta ipſa ſicuti ſolidior,ita purior. Ac ex pu-
riore quidem & nitidiore farinæ totius parte panis cō
ficitur,quem à ſiligine ſiligineum vocant,ex ſimilagi-
ne verò ſimilagineus,ſicuti furfuraceus,Græcis πιτυρί-
ας dictus,detracta puriore parte:συγκομιστὸς autem(id eſt
confuſaneus)appellatur,cui demptū furfuraceū tantū-
modo fuerit.Omnes porro aut cum ſale vnà ac fermen
to præparantur, aut ſine his : itémque aut in furno cli-
banóve coquuntur, aut cinere: quorum hos, ἰπνίτας &
κλιβανίτας appellant(quaſi furnaceos dicas,& teſtuace-
os):illos autem ἐγκρυφίας (id eſt ſubcineritios)quòd in-
ter coquendum cinere obducantur. Commendatiores
ſunt,ſi præparatio ſpectetur, quibus ſal & fermentum
additur:ſi coctura, furnacei ac teſtuacei. Quum enim
minimè cinere vitientur,& huiuſmodi ſorditie, multo
magis probantur. Sal verò & fermentum conducere in
primis ſolent, eo quòd quicquid ineſt recremētitii ab-
ſumant,ſimúlque concoctionem quandā addant, qua-
ſique confectionem elegantiorem ſubactis farinis. Nā
quæ nullo nec ſale nec fermento parātur,quū vires re-
quirāt vt cōcoquātur valētiores, corpúſq; vnà quàm exer
citationi deditum ſit, tibi ea vitanda ſunt, qui omnem
viuēdi rationē cōmutaris. Panis igitur omniū maximè
cōmēdatur ſiligineus,vt qui valētiſſimè nutriat:ſecūdū
hūc cōfuſaneus habetur : horū verò in cōfinio ſimilagi
neus locatur:omniū deterrimus furfuraceus,qui quidē

pauciſſimũ alimentũ corpori præſtet, ac feſtinãter per A aluum deſcendat,faciléque in melancholicum humorem conuertatur. Siligineus vti ex parte conſtat tritici repurgatiore,ſic etiam alimẽtum elargitur corpori puriſſimum: ſimilagineus, vt qui compactior ſit, etiamſi ſanguinem is quoque procreet ſincerum, certè elaborari diutius poſtulat,vt conficiatur: vtriuſque medius, (qui cõfuſaneus dicitur) ad vſus cõmoditatem,minuſque præterea noxius, vtpote qui neque concoctu difficilis ſit,vt ſimilagineus,neque verò vt ſiligineus,multum exhibeat alimenti,ac meatus obducat. Illud quo- B que ſciendum,magis minúſque decoctos panes,pro coctura frustratione viribus quoque ſuis deſtitui: idem etiam in reliquis eduliis omnibus quæ decoqui poſtulent, ſubintelligendum fuerit. Quæ verò ex farina, aqua,oleóque ſubacta,in ſartagine decocta parãtur,multum quidem alimentum,idque ſolidius,præſtant,ventriculum autem requirunt perquam robuſtum: corporibúſque iſta magis conueniunt athleticis,quòd humorem in aliis facilè progenerent crudiorem. Habes ad hunc modum ſermonem à nobis explicatum de triti- C co,præparatíſque ex hoc ipſo. A tritico hordeum numeratur: vt enim neſcio quis dixit, Poſt panem eſt bona maza. Minus igitur hoc nutrit, at magis abſtergit, frigidiúſque natura habetur, & quod frumentaceis aliis fructibus præſtet: ac præparatus inde cremor multi ſanè vſus,cum ſanis, (ſi quidẽ hi temperamẽto acriore fuerint) tum verò febricitantibus,quos quidem refrigeret atque humectet. Tu ipſe æſtatis tempore hoc vtare perpurgato,ac ſtudioſè decocto, quo modo pulticulam quoque præparamus. Quòd ſi huic cremorem D præterea ex amygdalis adiectum curaueris,edulium ita ſanè paraueris melius,leuéque,ac ſucci probi,tũ confici facile,atque attenuandi abſtergendique vi præditum,& modis omnibus vtile. Hordeum probandum quod albidum ſit ac bene habitum,nec odore aliquo vitiatum. Zea inter leuia & ipſa edulia eſt,perpurgata, ac pultis in morem decocta: at neque ſanguinem generare conſueuit bene ſincerum,neque ſatis enutrire,ſed nec roboris tandem aliquid corporibus addit. Hac tamen aliquando quoque vtare,quum edulii vſus vene- E rit leuioris. Milium,quum ſicuti zea exiguum præſtet alimentum,hoc nomine vincit quòd plus neſcio quid ſtabilitatis exhibet,ac flatulentiam parit: cuius te vſum abdicare velim,niſi quum meliorũ penuria vrgeat. Fabæ,vt quæ ſanguinem creent craſſum, flatúmque non diſſimilem,relegãtor etiam à te in victus ratione: licet abſtergendi alioqui atque enutriẽdi præditæ eſſe facultate videantur. Quòd ſi harum quandoque vſus tibi ingruat neceſſarius,præfertur ex his pulmẽtum, vt quod F & abſtergat magis, & flatulentiæ plurimum inter coquẽdum remiſerit. Quòd ſi ſemina præterea aliqua admiſceas flatũ diſcutientia (Græci ἄφυσα appellãt) melliſque aliquid ad hæc,ſic plurimum ſanè inde noxæ diſcuſſeris. Deteriores his phaſeli ſunt,qui calidi iam deputentur ac terreſtres, cerebrique (vt creditur) ſpiritũ conturbent,ſomnúmque inquietum reddant. Cicer alimentum præſtat corpori validius quidem,idque modicè purum,alioqui flatuoſum,& quod valentiorẽ ventriculum poſtulet. Iuſculum tamen ex hoc præfertur, G quòd & abſtergat,& vrinam cieat, quãdoquidẽ qualitate id ſalſilaginoſa quadã participet: quãobrem hoc potius quàm illius ſubſtantia admittenda. Oryza edulium eſt modicè calidum ac ſiccum, & alibile, & meatus obducens: temporis autem interuallo ſumpta, nihil ſanè moleſtiæ corpori attulerit. Inter legumina peſſimum omnium edulium lens habetur,vnde craſſus,terreſtris,& atrabilarius ſanguis gignatur: ventrem ſiſtit, bis térve aut pluries etiam feruefacta, abiectóque iure: quando minimè ad hunc modum paratam,aluum ſub- H ducere magis affirmant. Sanè ab hac quoque abſtinendum cenſeo, vt nocentiſſima, & agreſtibus accommoda magis. Iam ſermonem ad alia reuocemus, qui diu ſatis diuerſatus ſit in narratione frumentaceorum ac leguminum: poſſis autem ex dictis etiam nondum tractata dignoſcere. In omnibus potiora cenſentur viridia,vtpote quæ leuem etiamnum humiditatem retineant. Poſtquam enim hanc quoque temporis tractu amiſerint,craſſiora euadunt, terreáque magis. Ac quẽadmodum areſcentibus ſuccoſa præferuntur,ſic crudis elixa,& incoctis decocta. Et quoniam tenuioris vitæ tibi ingreſſo inſtitutum, ea edulia curantur quæ è terra prodeunt ſponte ipſa ſua, faciléque parabilia ac ſimplicia ſunt,poſt tractatũ de leguminibus, de oleribus quoque dicamus,arboreiſque fructibus,atque autũnalibus: poſt hæc de animalibus quoque,horúmque vſu.

DE OLERIBVS, ET AVTVMNALIBVS FRVCTIbus,horúmque diſcrimine. CAP. VI.

IAm illud hoc loco ſcire expedit,olera omnia tenuem aquoſúmque ſanguinem progignere ſolere: ſi quidẽ cum craſſioris eſculenti ſanguine conferatur: aliúdque ab alio differre pro qualitate,ſuccíque bonitate, atque excellenti aliqua proprietate. Ac braſſica quidem vt in olerum cenſu tractata,edulium eſt modicè calidũ, ſiccũ autem magis: feruefacta hæc, nec abiecto humore, emollit aluum: eandem adſtringit,quater aut eo etiam plus proiecto liquore, atque ita deuorata. Quod minimè mirũ videri debet, quũ huius ſuccus abſterſoria facultate polleat, ſubſtantia autẽ eius adſtringens ſit. Atrabilarium humorem hæc plus iuſto parit: quapropter huius quoque vſus,niſi vrgente fame, reiiciendus tibi. Beta braſſicam bonitate longè antecellit: neque enim melancholicum humorem procreat, quod braſſica facit: ex humore præterea,quem inſitum hæc habet, nitroſo,aluũ ſubducit: olus hoc quoque calidũ modicè habetur. Betæ autẽ radices ſubrubræ rubræque valentius nutriunt,ſanguinémque gignunt longè quàm folia craſſiorem: illud inſuper obtinent,quòd flatum pariũt, quum facilè alioqui per aluum deſcendant: ideóque hæ quoque ad vſum aliquãdo adhibendæ. Frigidæ humidæque naturæ olera ſunt portulaca,& atriplex, temperamẽto atque anni tempori calidioribus accommoda: ſanguinem gignunt tenuem, aquoſúmque: corporibus frigidioribus aduerſantur. Inter edulia frigida intybus quoque cenſetur: facit ad calidas temperaturas. Sanguinem is quoque gignit tenuem, ſed lõgè quàm atriplex faciat deteriorẽ. Olus vẽtriculo alioqui aptum, & quod iecur corroboret ob adſtringendi vim, qua præditum modicè eſt. Lactuca frigidior multo humidiórque eſt, ſed quæ tenuem tamen ac bene nitidum ſanguinẽ generet,ſi probè concoquatur,facilémque ſomnum conciliet,perfrigerato atque humecto cerebro. Sed neque hac tamen abuti conueniet, quòd cerebrum immodicè humectum frigidúmque reddat: atque ideo huius ipſius actionum contentionem relaxet. Radicula agreſtis quidem,acris,& ob id medicamentoſa eſt, vt quæ humores in ventriculo viſceribúſque contentos diſſecet atque attenuet: edulium eſt concoctioni rebelle ſatis. Omnibus modis placidior habetur cui olitoris cura acceſſerit,ſic vt neque altera illa vti neceſſe iam habeamus: quippe quæ (acrium reliquorum more) ſanguinem exaſſet, acrémque reddat: niſi quis tamen hac ipſa pro medicamento vtatur. Apium,& fœniculum, & id genus alia, calidæ ſunt ac ſiccæ naturæ, vrinam verò cient, & infarctu liberant, alioqui concoqui difficilia: quapropter his quoque vt medicamẽtis vtendum quũ vſus exigit. Porrum cepis alioqui probabilius,ſi decoctum edatur: multum enim ſucci mali acríſque remittit elixatione: concoqui tamen quadamtenus contumax hoc quoque eſſe cẽſetur, ob fibroſum quod illi ineſt, etiamſi humores in thorace contentos,faciles reiectatu reddat ob innatum lentorem: lotium hoc mediocriter mouet. Cucumeres porro crudi quid aliud quæſo fuerint quàm quod eſſe dicuntur? crudum enim hi humorem procreant, ſúntque bene frigidi iuxtà atque humidi,& elaboratu difficiles. Pepones autẽ,vt qui maturitatem adepti ſint,longè meliores: ſolent nihilominus hi quoque,quũ aut non probè concocti fuerint, aut nõ facilè per aluũ deſcẽderint,quoſcũque in vẽtriculo humores nacti ſint,his ſeſe addere,eóſq; in corruptelã vnà trahere: quũ non magno negotio aluum ſubeãt ob detergẽdi facultatẽ. Plerunq; infeſtantiũ quoque non-

A nulla ſecum extrahunt:ſanguinem tamē hi quoque tenuem aquoſúmque generant, etiam probè concocti. Cucurbita ſi cruda eſtur, in medio eſt peponum ac cucumerum:decocta melior euadit, frigidæ humidæque temperaturæ alimentum præſtat: huiúſque plurimum vſus vt medicamenti conſtat, aliàs inutilis ac minimū alimenti exhibere putatur, humorémque gignere aquoſum, præſertim quum frigidum nacta fuerit vētriculum. Amanitæ, fungi,& tubera,vt quæ frigidæ humidæque naturæ ſint,ſuccúmque generent craſſum crudúmque, calido ſiccóque temperamento conueniunt. B Inter olera omnium maximè commendantur aſparagi.nam quum ventriculo minimè graues inter concoquendum ſint, ac modicè calidi, & partibus conſtent tenuibus,ſanguinem aſſiduè gignunt purgatiorem: iidem,ſiquod aliud vnquam edulium,lotium cient.Quā ſanè ob rem, non verno tantùm tempore (quo in primis vigent)his velim vtare,ſed ad reliquum etiam anni tempus conditura repoſitos ſerues,qui planè & nutriant, & defæcatum ſanguinem largiantur: nec ſanè C minus viſcera quoque infarctu liberent,horúmque vnà humores attenuent. Atque de his hactenus: deinceps de fructibus dicendum. Ceraſa frigida humidáque ſunt,quorum alia dulcia molliáque,dura alia habētur,& quæ adſtringant magis.Deligenda priora illa,vt quæ melius concoquantur, faciliúſque aluum ſubeant. ſecunda magis faciunt ad ventriculum,qui in bilem agitur: quippe quæ nec facilè omnino corrumpantur,& ventriculum adſtrictoria facultate corroborent: immodico tamen horum vſu, niſi vnà in corruptelam ab D inſitis humoribus trahantur, aquoſus humor procreatur. Ex pomis bonitate cætera vincūt quæ Regia appellātur,quæ ipſa quoque frigida ſint:cordi verò amica cenſentur,ideo quòd vapores cor impetentes fuliginoſos fumidóſque repellant,nec ſanè minus ſurſum in caput delatos. Denique noxā quoque ex vino in capite contractam ſedant: neruos quidem tentant, ac memorandi vim retundere creduntur, potiſſimum quæ natura acida fuerint: nempe frigida hæc ſatis ſunt, & ſubſtātiæ tenuitate ſeſe iam ad profundum addūt.Pro E bantur ex his magis quæ in hyemem repoſita ſeruantur dulcia. Maturitatem enim temporis mora adepta pleniorem,congruo quoque vſu aptiora reddūtur,nec ſanè facilè corrūpuntur. Perſica poma atque Armeniaca frigido ipſa quoque atque humido temperamēto conſtant: probè concocta tenuem humidúmque ſanguinem generant. Solent porro hæc quoque,niſi facilè aluum ſubierint,in corruptelam abire,& cum humoribus vnà immutari, quoſcunque tandem offenderint. F Quamobrem quibus ægrè per aluum deſcendant,conſuluerim ego iis omnino vt ne ea quidem attingant,niſi quis temperamenti proprietate corpus affirmet libēter alimenta huiuſmodi admittere. His pruna commendantur magis,ſi quidem facilè per aluum deiiciantur.Solent enim nonnullis hæc quoque corrumpi,non ſtatim per aluum reiecta. Punica vt inter autumnales fructus alimento leui conſtant, ſanguinémque perpetuò gignunt tenuem,ſuntque ventriculo amica,& quæ mordaces ſuccos aboleant:quapropter horum quoque opportunus tibi vſus conſtet, quum videlicet in corpo G re exuperare calor videatur,aut anni tempus tale vrgeat:alioqui ſuperuacaneum fuerit, quæ pro medicamenti ratione ſumuntur, his vt eſculentis vti, præſertim quum contraria temperamentum ſuggerat quàm rationis expers appetitus ac conſuetudo poſtulet. Cotonea ex autumnalibus fructibus.inter edulia adſtringentia connumerantur, quæque aluum ſupprimant.Solent hæc nonnullis ante cibum ſumpta aluum potius coercere, ſicuti à cibo, emollire. Quod minimè mirum ſit, H quandoquidem ventriculi os adſtringendi facultate comprimentia,alimoniam vi protrudant:quemadmodum ſanè in vtre quoque ac veſica idē manibus præſtamus,facilé que contenta educimus: præſertim ſi repleta quidem vaſa fuerint, vehementius autem ſuperiores partes cōprimamus. Inter hoſce fructus maximè omniū adſtringunt ſorba,corna,& meſpila,quorū vſus maximus ſit vt medicamentorum:& quòd ventriculo alioqui vtilia ſint adſtringendi vi. Alimenti autem vice ſumpta, ſanguinem exhibent minimè commendandum: tum verò adſtrictæ plus æquo aluo nocumentum capiti reliquóque corpori inferunt. Ficus atque vuæ in ciborum cenſu autumnales fructus omnes vincunt, vtque & ſanguinem progignant cæteris laudatiorem,& corpus alant: etiamſi flatuoſæ alioqui eſſe cenſeantur, carnémque corpori ſubminiſtrent flaccidiorem, viſceribus in ſcirrhum duratis, & infarctu laborantibus aduerſæ. Præſtant eo nomine ficus quòd renum arenulas repurgent:vtræque aluum ſubducunt, ſicuti eandem nuclei conſtipant, veteraſcentes multum humiditatis recrementitiæ amittūt. Iuglandes.i. caſtaneæ,inter arboreos fructus refrigerāt & exſiccāt, ac modicè adſtringunt:flatum interim egregiè pariūt. Sanè exploratū eſt has quoque alere: elixatu flatuoſæ facultatis plurimùm remittūt, alioqui in meatibus hæſitātes,ægréque concoctibiles. Nuces vulgares,ſcilicet hæ quas Regias vocāt, calidæ quidē cēſentur & ſiccæ, ſed caput pertētant ſiquis aſſiduè vtatur, & ventriculo infeſtæ ſunt,ac difficilè cōcoquuntur:cum ficubus vnà commanſæ probantur magis,quòd per aluū citius vnà deiiciantur. Nuces quas Ponticas appellant,hoc eſt auellanæ,quo nomine adſtringūt,poſſint ſanè ventriculo idoneæ cēſeri, ſed quæ nihilo tamen ſecius cōcoqui cōtumaces ſint, ob confertiorē ſubſtantiā, qua præditæ viſuntur, quódque aluum magis ideo adſtringant. Has amygdalæ bonitate ſuperāt,potiſſimū verò expreſſus inde cremor,oleúmque.Hoc nanque cōpertum eſt, fauces aſperámque arteriā leniri, humoréſque in thorace contentos proiectu faciles reddi.Ex earum autem cremore elixato ſorbitiuncula paratur optima, quæ & alat,& diſſecet,& renibus opituletur, & viſcera thoracémque perpurget, nō perinde tamen ventriculo accōmoda ſit. Amygdalæ ſi integræ deuorentur, concoctu difficiles euadūt: optimum paraueris edulium ſi harū cremorē ſuccreto decoctóque ordeo immiſcueris, aut alicui tali,amylóque in primis.Hoc enim omnibus præſtat,vt quod leuiſſimum ſit,& concoctu facile, ac boni ſucci,ſanguinémque progignat nitidum & tenuem. Ac ſermoni quidem huiuſmodi ſatis à nobis hactenus producto(qui quidē orationis breuitatē ſectemur)hic finē faciamus.Deinceps verò de reliquis quoque alimentis tractemus. Quòd ſi narrationis affinitate mentionem quoque de his fecerimus quorum à te vſus reſpuitur, condonabis nobis hoc, ſi in aliorum quoque gratiam hæc tradantur.

DE ANIMALIBVS TERRESTRIBVS, AQVAtilibus,volatilibus:horúmque differentiis.

CAP. VII.

Animalium, quorum ſpecies multæ habentur, alia terreſtria ſunt,alia quæ volatu fidant, aquatilia alia. Horum ſingula in maiora minoráque faſtigia,pro ſpeciei diuerſitate, diducuntur. Atque horum rurſus vnumquodque ætatis differentia diſcriminatur,vt alia iuuenilia ætate,alia vigentia,ſenióve confecta videantur: præterea cicura alia ac domeſtica ſunt, alia ſylueſtria: itémque alia exercentur magis,alia minus. Quæ itaque terreſtria ac pedeſtria vocantur (etenim repetendum ab initio fuerit)calida ſemper plus iuſto ſunt, & quæ valenter nutriant,ſanguinémque gignant craſſiuſculum,& athleticis corporibus conueniant magis. Volatilia atque aerea, leuiora quidem multo ſunt, & quæ non vſqueadeo alant, quadamtenus autem ſicciora & fibroſiora ſunt, ſanguinémque gignunt tenuiorē: ex his ipſis quæcunque in aquis degunt humectiora habentur & carnoſiora. Aquatilia communi quidem ratione longè relatis iam humidiora ſunt ac frigidiora non parum verò inter ſe differunt: quandoquidem aliud ſit piſcium genus,aliud mollium,aliud teſtaceorum, aliud cruſtatorum. Atque inter piſces alii cetacei ſunt & pelagii, alii littorales & ſaxatiles. Atque ex his qui corporis conſtāt mole maiore,alimentū corporibꝰ præſtāt liberalius craſſiúſque,ſicuti minores parcius puriúſque,præſertim ſi ex ſaxatilibus fuerint. Nec

ſanè differentiarũ minus ex eorum quoque paſtu cõtẽ A
pleris. Quum enim in vniuerſum laudatiores ſemper
habeantur marini iis qui in aquis dulcibus degũt,non
ſanè pauciores hinc quoque differentias colligas:nam
qui in alto ſẽper diuerſantur,feriuntúrque aſſiduè flu-
ctibus,& fatigantur melius,& cibis veſcuntur repurga-
tioribus, prorſuſque inter piſces carnem obtinent ni-
tidam ac ſolidam : quo fit vt aliis magis nutriant ſan-
guinémque progignant craſſum. Qui verò cibum ca-
piunt in fluminum oſtiis,locíſque paluſtribus ac limo-
ſis,aut vbi cloacæ deſinunt, guſtatu pingues quidẽ ſen B
tiuntur,nec ingrati, valde tamen praui ſunt,vt qui ſa-
lubris nihil contineant. Saxatiles,qui in aquis degunt
puris , carne meliore quoque prædititi ſunt , vt & haud
grauatè concoquantur, & ſanguinem generẽt tenuem
purúmque. Mollia omnia,quod ad ſucci bonitatem at-
tinet,piſcibus multis præferuntur. ſanguinem enim gi
gnũt tenuẽ,& nitidũ:neruis tamẽ multis conſtant:quã
gratia & pertinacius cæteris concoquuntur,& frigidio
ra cẽſentur,nempe exanguia. Piſcium molliúmque in
confinio cruſtata conſiſtunt:quum verò facilius quàm C
mollia conficiantur, ſanguinem præterea gignant pu-
riorẽ ac tenuiorẽ,minor ineſt teſtatis vſus,vt quæ nihil
defatigatione exerceãtur : quã planè ob rẽ nõnulli his
pectines præferũt , vtpote qui inter reliqua teſtata ſoli
diuagẽtur,locúmq; mutẽt. Sãguinẽ teſtata exhibẽt te-
nuẽ & aquoſũ: alioqui cõfici etiã rebellia,& quæ haud
facilè aluũ ſubeant. Deliguntur à multis piſces quibus
ſquamis oſſibúſve obducta cutis ſit: quibus ego porro
fidẽ adhibeo,quòd hoſce diſſimilibus ſiccos magis eſſe
exiſtimẽ. Nã quod inter humida ſiccũ reperitur,cõmo
deratũ cenſeri omnino debet:ſicuti ſanè etiã quod in- D
ter ſicca humidum fuerit:cuiuſmodi ex auibus,gallina
ceum genus eſt,& phaſianorũ,híſque etiam magis ana
tes,atque anſeres, quæque in aquis degunt omnia. Et
quoniam terreſtria ſubſtantia cõſtare terrea diximus,
multóque ſanguine ac ſucco, corporíque alimoniã ex-
hibere non diſſimilem , deligenda ex is quæ tenerio-
re ætate ſunt, minoréque corporis mole quàm pro ſpe
ciei differentia , nec quæ exercitatione multa agiten-
tur. Nã quæ paulo magis inertia ſunt,humectiora hæc
& excrementitia habentur:ſicuti quæ diutius exercẽ- E
tur,ſicciora & leuiora: fugiendus verò in omnibus ex-
ceſſus. Quin artuũ quoque ipſorum alimoniam ſiccio
rem, minúſque recrementitiam exhibent extimæ par-
tes quàm intimæ,minores quàm maiores, pro natura-
lis videlicet formationis ratione. Probatur porro ho-
rum vnumquodque etiam à genere carnis.quanto nã-
que animalium caro ab albedine degenerat,tanto ma-
gis ſucci boni vſum deperdit. Cõmuni verò omnium
ratione ex iis quæ ſpeciei eiuſdem ſint,quæ tenera ad-
huc ætate ſunt,alimentum præbent humidius,ætate au F
tem conſiſtentia,calidius ſicciúſque:vtriſque deterio-
ra,quæ iam conſenuere, quòd humorem adaugeant a-
trabilarium & excrementitium:ídque quo maiore cor
poris mole conſtiterint,fuerintque exercitatiora. Illud
quoque operæpretium ſit non ignoraſſe,agreſtia ſcili-
cet domeſticis calidiora ſiccioráque eſſe.quæ tamen ſi
congruo omnia vſu exhibeantur (pro conuenienti ni-
mirum temperamenti ratione) nihil incommodare ex-
iſtimentur. Habes iam tractatum de alimentis ſatis ti-
bi explicatum.rerum enim diſtributione hac continẽ- G
tur particulatim differentiæ omnes: ſic vt minimè ne-
ceſſum ſit particulares tibi horum ſpecies recẽſere,ho
mini philoſopho , & qui facilè poſſis iſta inueſtigare.
Nunc reliquũ eſt vt de vino cæteríſque humidis qui-
bus vtimur, differamus, nequid orationi deſit.

DE VINO, AQVA, LACTE, OVIS, MELLE, OLEO, ſapa,aceto,vuæ immaturæ ſucco, Punicis malis,& ſale: déque eorum differentiis. CAP. VIII.

Ergo vinum (de hoc enim dicendum prius,propte-
rea quòd plurimus quoque huius vſus ſit) hoc qui- H
dem craſſum eſt, illud verò tenue: hoc auſterum, illud
dulce:atque inter hæc aliud album,aliud fuluum,aliud
rubens. Horum porro in confinio ſtatutas differentias
ſponte omitto. neque enim neceſſe nũc habemus ora-
tionis minutias eiuſmodi perſequi. Itẽ aliud polypho-
rum eſt,quod multum aquæ vt diluatur admittit,aliud
oligophorum,quod minus. Craſſa magis alibilia ſunt,
ac craſſiorẽ ſanguinem gignunt:in cauſa ſunt vt viſce-
ra obſtruãtur:contrà ſe habẽt tenuia,vtpote quæ & v-
rinam eliciant,& ſanguinem generent tenuẽ. Accom-
modatiora ventriculo quæ auſtera ſunt , minus tamen
alunt:è diuerſo ſe habent dulcia. Sed & alba,minus ca-
lida cæteris. Priores enim calefaciendi partes obtinẽt
fulua, ſecundas rubentia: in omnium vltimis locantur
aquoſa,quæ pauculum aquæ vt diluantur poſtulant:o-
ligophora vocant. minus hæc caput tentant. Atque iis
quidem qui ſeſe bene habitos eſſe ſtudent, vina gene-
roſa ac bene colorata conueniunt magis : tibi verò cui
ſimplex tantùm ſanitas curæ ſit, ſpiritúſque animalis,
videri poſſit ſatis etiam oliphogorum facturum, quòd
& album ſit,& tenue: niſi ſiquando frigefactus neceſſa
riò ad calidiorũ vſum confugias. Aqua vtẽdum quæ
nec qualitate aliqua prædita , nec reſes ſit : cuiuſmodi
ſtagnantium aquarum eſt,earum præſertim quæ palu-
ſtribus nec ventis peruiis locis reſident. Laudabilior
fontanæ aquæ vſus eſt,aut quæ ex puteis aſſiduè agita-
tis hauritur. Secũda ab his commendatio fluuialium,
niſi in has quoque cloacæ deriuent, quæ vrbium aut re
gionis alioqui alicuius ſordes eluant. Fugiendus in pri
mis earum vſus quæ inſigniter frigidæ fuerint,quæque
niuibus eliquatis defluunt, tum quibus , veluti præſe-
gmina,minutulæ harenulæ quædã innatent,limoſique
aliquid ſubſidat, quæque non procul à ſponte naſcen-
tibus calidis fluunt. Inculpatiſſima omnium aqua quæ
citò tum frigeſcit tum incaleſcit, nec guſtu aut odora-
tu qualitatẽ aliquam repræſentet. Lac porro ipſum
quum ex ſubſtantiis diuerſis cõfletur, ſeroſa videlicet,
butyroſa,& caſeoſa,adhibendum ſemper ad vſus ſerũ,
vt medicamentum ſolummodo : vtpote quod frigi-
dum iam ſit,& aluum emolliat,nec quicquam nutriat,
& abſtergat. Butyrum quum calidum ſit ac minimè e-
uidenter humidum,ventriculo aduerſatur:probè tamẽ
concoctum ſanguinem gignit, facilè in bilem abit,ha-
bitudinem nactum calidiorem. Caſeoſa pars terre-
ſtris eſt,& quæ meatus infarciat , atque ægrè conficia-
tur:præſertim ſi in viſcera incidat obturata, & alioqui
anguſtiora. In totum verò lac alibile eſt,boníque ſuc-
ci : caput tentat, iis quidem quibus facilè id repletur:
quibus caſei modo cogitur, iis viſcera obſtruit. Deli-
gendum lac maximè caprinum,vt quod ouillo tenuius
ſit & bubulo: caſeus verò qui & recens ſit & ſalis pau-
xillum admixtum habeat:aliorum verò vſus reſpuen-
dus,propterea quòd & difficilè concoquantur, & ven-
triculo aduerſentur,& obſtruant, & ſanguinem procre
ent craſſum. Ouis vtendum gallinarum in primis do-
meſticarum, deinde ab his,phaſianorum,poſtremò a-
natum,atque anſerum. Præcipua oui pars luteum eius
eſt , vnde alimentum corpori ſubminiſtretur liberale
purúmque:nam alia & concoctu peruicax eſt, & vt ela
boretur diutius exigit. Porro ex his quæ de animãti-
bis diximus,licet de horum quoque ipſorum ouis con
iectare. Piſcium oua longè minore tum calfaciendi tũ
nutriendi facultate prædita ſunt: quanto nanque auiũ
carnes piſcium carnibus præſtant,tanto ſanè magis pi
ſcium oua ſuperantur ab iis quæ auium ſunt. Quæ ſale
ſiccantur,ægrè conficiuntur, ac ſanguinem corruptela
inficiũt. Id quod de ſalſamento omni dictum intelligi
volo: quandoquidem ſalſamentum omne putreſcentẽ
corruptúmque ſanguinem reddat,quod vitandum præ
omnibus fuerit. Mellis vſus ſenibus cõuenit,ac tempe
ramento frigidis , & hyemis tempore : incommodum
hoc biliosis, atque æſtate ſumptũ. Quum enim calidũ
id ſit & ſiccum,ac pro guſtatili quam obtinet qualita-
te familiare,in iis qui tãto moderato frigidiores ſunt,
quanto id calidius,conflato ita exceſſus vtriuſque com
plexu,moderato temperamento par eſt ſanguinem in-
de generari. Coeunte verò in idem gemino tempera-
mento , mellis videlicet, eiúſque qui aſſumit quod in
melle ineſt dulce,in bilem vertatur neceſſe eſt: ſcilicet
idem hîc perpeſſum quod foris ignis potentia plus iu-

ſto decoctum patitur. Sunt qui detracta huic ſpuma, atque ita retuſa in primis eius acrimonia, minus id calidũ reddant:id ſi tu quoque facias,eduliiſque hoc nõnullis præterea admiſceas, niſi calor obſtiterit aliquis, qui incõmodum minetur,probatiſſimo ita medicamẽto vtare,quod præterquã quòd alat,leniter etiam ventrem purget. Oleum verò quum calidum modicè,humidúmque ſit, ob pinguetudinem eſſe infeſtum vẽtriculo ſolet:quod cõmune ſit oleoſæ pinguiſque qualitatis vitium. Quo fit, vti modicè opſoniis additũ,non ſanè manifeſto noxam ſuam detegat: ſupra modum verò ſi adhibeatur, quum natura innatare conſueuerit, facultatem ventriculi contentricem reſtinguit. Quod ex lini ſemine fit,vtpote quod nec calidum adeo glutinoſúmve ac craſſarum partium ſit, cum minore negocio aluum ſubit:tum ventriculum minus infeſtare creditur. Vtrunque bonitate vincit amygdalinum, quippe quod & partibus conſtet natura tenuioribus, & minus ventriculo incommodet,tum verò diſſecet, contẽtóſque in thorace humores facilè eliciat, ac fauces præterea leuiget. Sapa inter opſoniorum additamenta (Græci προσοψήματα vocant) ipſa quoque cenſetur. hæc ſicuti calefaciendi vi inferior melle eſt,ita valẽtius nutrit, ventrem modicè ſubducit, viſcerum obſtructioni minimè idonea. Acetum niſi quis frigiditate laboret, vtiliter eſculentis inditur. Id enim quum frigidum ſit, ſiccúmque, ac tenuiſſimarum partium, & diſſecantiſſimum, confarctos ventriculo viſceribúſque humores incidit,atque attenuat,& abſtergit: ſique prius craſſarũ partium cibus aliquis ingeratur, attenuatur is, & inſigni aceti vi veluti elaboratur. Omphacium & acidorum punicorum ſuccus,commodè vt medicamenta exhibentur,nam aliâs neceſſarius eorum vſus non fuerit. Siquidem omphaciũ tametſi ventriculo conferat,quatenus tamen partibus cõſtat craſſis,frigidúmque eſt, ac vẽtrem ſupprimit,non omnibus ex vſu eſſe videri poſſit. Acidorum porro punicorum ſuccus quum tenuis ſatis ſit, flauæque bili repugnet, ſanguiníque in primis feruido,ac iocinori æſtuanti,non ſanè ventriculo interim cõmodus ſatis habetur. Huius abuſus aluũ quoque ſupprimit, ideo quòd acidæ qualitati, adſtringẽtis nõnihil immixtum obtineat. Sal inter opſoniorum additamenta calida ſiccáque reponitur,quæque modicè appetentiam excitent: facit ad humorum, ſiquid redundãt, exſuctionem & reſiccationẽ: conſultius tamen fuerit,frequentiorem huius vſum vitaſſe,quòd & ſiccatoria alioqui facultate præditus ſit,& ſitim augeat,& ſanguinem corrumpat: ſiquidem ex hoc ſi condimentum tãtũ quæratur cibis,gratúſque his inde ſapor cõcilietur, paululũ quid noxæ inferat:at nimius eiuſdẽ vſus officit.

DE CIBORVM QVANTITATE, CAP. IX.

PORRO aſſumendi cibi vniuſcuiuſque modus is eſto, quo nondum ſatietas ceperit. Sic enim exuperans natiuus calor,cibos qui in ventriculo continentur, cõfecerit. Præſtat autem alimentorum quoque vires obſeruaſſe, vt ſi ex iis fuerint quæ valentius & plus nutriunt, multo ante expletam appetentiam abſiſtamus: ſineorum quæ parum ac leuiter alunt, liceat plura ingurgitare:ſiquidem hæc diutius cõcoqui poſtulant,illa facilè aluum ſubeunt. De potu coniectura facienda, pro ſumpti alimenti humiditate,ac ſiccitate.

BIS NE EADEM DIE ASSVMENDVS CIBVS, nécne, CAP. X.

QVONIAM verò quæris ex me,num ad ſanitatis tutelam ſpiritúſque animalis perſiſtentiam præſtet ſemel quotidie,an bis potius cibum capere: ego ſatius eſſe crediderim, vt diſtributo in tria cibo omni meridie portionibus duabus veſcaris, reliqua ſub noctem. nam & aſſiduam ita cerebrum humectationem ſentit, & facilior conciliatur ſomnus, & longius ſpiritus perdurat irrigatu iugi fotus, nec facilè ita igneſcere continget ob ieiunium,neque refrigerari: ſiquidem vtrunque eueniat temporis ac temperamentorum diuerſitate. Quòd ſi inualuerit conſuetudo,nec velis bis rei eidem vacare,poſſis cõſuetudinẽ ſeruare,quæ naturales facultates in habitũ iã induerit, vt citra detrimẽtũ aliquod eæ tãto tẽporis interuallo opus peragãt: præterea autẽ, vt nõ durabilior ita ſpirit⁹ ſit,certè nitidior euadet, quẽ admodũ ſanè poſteri⁹ docebim⁹ in orationis repetione.

DE SOMNO, EXERCITATIONE, AC BALNEO, CAP. XI.

SOmni à cibo corpus vniuerſum humectum reddũt, huiúſque penitiſſimas quaſque partes irrorare credũtur,facultatéſque noſtras exſuſcitare,ac ſenſoria innouata redintegrare,naturalémque vnà ſpiritum,vitalémque,& animalem,ac veluti denuò corpus totum reficere. Ante cibum exſiccandi vim præſtant, corporíſq; noſtri madorẽ omnẽ depaſcũtur,interi⁹ ſe agẽte calore. Nihil enim aliud eſt ſõnus q̃ ſẽſuũ detẽtio ſuauior quædã caloríſq; ad interna reuocatio:iſq; ſi alimẽtũ ꝙ ſatis ſit appoſitũ ſibi offenderit, conficit hoc, ínque vniuerſum corpus diſtribuit,idémque præſtat,crudiores aliquos atque inconcoctos humores nactus: ſic porro fit,vt ad hunc modum ſomni cibum præcedentes commendentur.nullo verò reperto hi alimento familiares naturaléſque humores inuadunt, hóſque ipſos abſumunt.Denique opus fuerit eum qui dormiturus ſit,calori fomenti ſemper aliquid plus minúſve addidiſſe,niſi factum ab eo paucis antea horis idem fuerit: id quod inſtitutæ tibi victus rationi commodius ſit,vt confecto iam cibo,vaporoſóque quod ineſt ac flatuoſo diſcuſſo, repurgatiore ita demum digeſtione madeſcat cerebrum:ne quando quum ſiccius hoc eſſe cenſeris, deceptus vnà cum cibis ſomno te committas:hoc enim pacto humidius ipſum iuſto reddideris. Ac ſomnus quidẽ,æquè ac vigiliæ ipſæ,ſi moderatus ſit probatur, corporique vniuerſo commodat, pro vniuſcuiuſque habitudine,victúſque ratione adhibitus:ſicuti certum eſt eundem exceſſu aut defectu nocumentum inferre. Inter reliquam victus rationem probatur exercitatio quoque, qua & naturalis calor refocilletur, & excremẽtorum reliquiæ,aut per halitum digerantur, aut inferius protrudantur: atque iis quidem qui valentioris alimẽti cibum ſumpſerunt,exercitatione vti conuenit vehementiore ac contentiore deambulatione,venatu,palæſtra,curſu,diſco,pila parua:ſummatim quodcunque tãdem exercitationis genus exiſtimetur reſpirationem vehementiorem concitare poſſe, ac calorem adaugere, & tenui quodam ſudore humectam cutim perfundere,his ipſis accommodum. Tibi verò qui tenui ita victus ratione vtare,ſatis ſit etiam breuior deambulatio, præſertim ſi ante cibum ineatur: ac mane quidem breuior ea & tardior eſto vergente anni tempore ad calidum: contentior autem & diuturnior hyeme. Illud perpetuò obſeruandum,vt tantiſper ſe quis exerceat,dum nondum laſſitudinem exercitatione contrahat, quam ſi ſuboriri perſentiſcat,deſiſtere conuenit. Exercitatio à cibo aut alimentum præripit, aut hujus ipſius per corpus digeſtionẽ imperfectam reddit, aut calore aucto venæ arteriǽque ad extimam corporis ſuperficiem impetu ante concoctionis abſolutæ tempus,alimentum arripiũt, crudiorúmque ita humorum in corpore copiam penitius colligunt: quæ ſanè omnia ingẽtium morborum primordia fiunt. Balneorum verò vſus nulli ſecundus, quippe quibus ſolidiores corporis partes humeſcant,ac meatus reſerentur:infarctúque hi omni attenuati liberentur. Horum certè tibi potiſſimũ admittendus vſus, prǽque alia victus ratione, qui corpus geſtes recrementis vacãs ſubaridúmque, ſic à te ieiunii conſuetudine confectum & frugalitate. Nam qui corpore conſtant carnoſiore, aut collectorum humorum multum circunferunt, noxam potius contraxerint intempeſtiuo horum vſu:quibus tamen ipſis ſi euacuẽtur prius, iã impertiri hac iuuamẽtũ ſuũ queãt, vtpote quæ meatus irrigẽt atque expediãt, ſatiſque per halitũ digerãt:in iis verò qui repletione laborant, antequã ꝙ ſatis ſit per halitũ digerãt, interius cõſtitutos humores reſoluunt atque accẽdunt, & adhuc deliteſcentes conturbãt & excalfaciũt. Spõte verò naſcentibus quæ calfaciẽdi vi prædita ſunt,vt vtare nunquã ſanè cõſuluerim, vt quæ ſiccatoria maximè vi polleãt. Quum enim nitrũ hæc atque alumen, & atramentum ſutorium referant,

humorem exhauriunt potius quàm reponant.Hortan- A
di ſunt vt ad ea ſe conferant qui malo corporis habitu
ac turgidiore tument, quibúſque periculum eſt ne in
aquam intercutem incidant,quibus ſiccatoria victus ra
tio conferat: ſanis verò hominibus iis præcipuè, qui
paululum modò ſicco calidóque temperamento con-
ſtant,valde damnanda. Verùm ſermoni huiuſmodi fi-
nem faciamus,ſatis iam explicato, iis quidē qui ex pau
cis doctrinæ multū colligere valeant.

DE IIS QVI ERRORE ALIQVO MORBIS TEN- B tantur,horúmque victus ratione, CAP. XII.

QVoniam verò nonnulli reperiuntur, qui ob neceſ-
ſitatem ingruentem,aut appetitus intemperātiam,
aut temporum mutationem, aut errata aliqua, diuer-
ſiſque de cauſis non diuerſimodè prorſus affecti,impru
dentes valetudinem ſincerā amittunt, dum diſtillatio-
ne aliqua corripiuntur,aut intemperatura,aut crudita-
te, aut obſtructione, prætérque rationem exinanitio-
ne,aut repletione:ſanè his quoque oratione noſtra ſub
ueniendum, ne recti ignorantia contingat hoſce inco- C
lumitatem prorſus deperdere,ſeſéque ita negotiis diffi
cilioribus implicare.Eos igitur quos ſimplex intempe-
ries infeſtat,fugere in primis conuenit primitiuas cau-
ſas,hiſque deinde contrariorum vſu ſuccurrēdum. Ac
quum calor ſuperarit, demendum de vino eduliiſque
craſſioribus, quietique potiſſimum vacandum ac vitæ
parſimoniæ:vincente verò frigiditate, contrariis vten-
dum. Exſiccati victus ratione reficiendi ſunt humecta:
ſicuti è diuerſo humidioribꝰ contraria via præſtruēda.
Cæterùm de iis quæ pro alimentis cedunt,ſuperius di- D
ximus: ſiquis verò etiam medicamenti vſus fuerit, po-
ſterius explicabimus. Temporis verò tractu quum ob
errata nonnulla humores aliqui inualuerint,ſic quoque
contraria adhibènda victus ratio,affectibus ingruenti-
bus,ſed & nihilo ſecius ea adminiſtranda quæ mox di-
centur. Ac bilis quidem ſi exuperet flaua, impetúque
hæc ſurſum feratur, tentanda vomitio, ſi promptior ea
fuerit:eadem catapotiis ex aloe euacuanda,dummodo
nulla febris infeſtet, quum inueteratior ac putrefacta
ventriculum infarcit,imóque huius fundo adhæreſcit. E
Quòd ſi nimium exæſtuet,iámque febrem accendat,ac
ſolam victus rationem reſpuat: ſatius tunc fuerit refri-
gerantibus vti atque humectantibus,confectúmque ex
violis zulapium,aut aceto,aut punici mali ſucco,aut ro
ſis,ſaccharúmque vnà quod vocant,epotaſſe: tenacius
verò inſidentem præſtat purgatoriis medicaminibus
educere. Quum pituita infeſtarit, antidotis vtendū ca-
lidioribus vomitúque, ſiquidem ſummatim hæc inna-
tet, necnon catapotiis quæ dicentur modicè pituitam F
detrahentibus. Sanguine verò moleſtiā inferēte,quid-
nam tandē præferri quæſo poterit ſanguinis miſſioni?
Cæterùm bilis redundantis indicia ſunt, capitis inter-
dū dolor, oríſque amaritudo, vertigo,ſitis,potus deſi-
derium,cibi verò faſtidium.Contraria ſunt quæ pituitā
indicent,adéſtque interdū capitis etiam grauitas,quē-
admodū ſanè ſuperius de his explicatum fuſius à nobis
eſt: atque hæc ipſe planè per te, etiā ſi nulli tractemus,
poſſis ingenioſis dignotionibus colligere. Laſſitudinis
ſenſus cuiuſdam in corpore, pedibus præſertim,ſubor-
tus,ídque quum nihil ſe defatigauerit corpus,humorū
aliquem turgere indicio eſt: fuerítque tūc operæpretiū
alimentorum copiæ ſubtrahere, huiúſque etiā qualita-
tem immutare,ſi opus ſit, purgandúmque vnà corpus,
ſuperātis humoris exinanitione. Si ex cruditate mole-
ſtia ſentiatur,fiátque id ob ciborum quantitatem, mi-
nuenda quoque horum quantitas: ſin idem ob quali-
tatem eueniat, ad aliud ciborum genus deueniendum:
ſicuti ſanè defectas ob frigiditatem vires reſumere ca-
lidioribus conuenit.Diſtillationem verò medicamen- H
tis quæ per nares materiam eliciunt, Græci ἔρρινα vo-
cant,deriuare: & quæ iam antea decubuerunt, modicè
calidis educendique vi præditis medicamentis euoca-
re.Tū verò febri iā correptis minuendus omnibus ſan-
guis,niſi quid obſtiterit aliud,& tenuis victꝰ ratio iniū-
gēda.Sed ad aliud iā opus hæc pertinēt. Cæterùm vt ex
iis quoque quæ excernuntur coniicere valeas, de his
vti res poſtulare videtur, mentionem faciemus.

DE CONSIDERATIONE EX VRINIS, CAP. XIII.

VRina in homine temperamenti vndequaque mode
rati optima, quæ ſubrufi ſufflauíve coloris ſit,ſub-
ſidénſque album, lene & æquale appareat, ad háncque
veluti amuſſim quandam poſitā directæ probātur vri-
næ, quaſcunque in humanæ ſpeciei latitudine ſpecta-
mus.Ipſe porro cum tua ipſius vrina, quū melius te ha-
bere cognoueris, ſi reliquas perpenderis, minimū ab-
erraueris in iudicando. Humorum cruditatem indicāt
vrinæ ſubſtantia tenues: quandoque verò etiā propter
obſtructiones tales apparent, quòd quaſi percolentur.
Ita craſſiores,vti naturam humorum iam concoctionē
aggreſſam fuiſſe,ſic nondum eos confeciſſe oſtendunt,
hóſque ideo etiamnum turgere. Præſtat vt poſtquam
redditæ fuerint, perturbentur ſtatim, potius quàm ali-
quandiu fluidæ perſtent. Colores in his qui ad albedi-
nem tendunt,innati caloris defectum monſtrāt: ideó-
que humorum imperfectam concoctionem,ac quo ma
gis vrinæ à colorum ſymmetria euariarint,eo ſanè ma-
gis à ſanitāte diſtant, quæ temperamentum ſequitur
proportione reſpondens.Quæcunque colore magis in-
fectæ viſuntur, pro ſuperiorū proportione ad calidius
vergunt. Duci ex coloribus quoque euidēs ſatis ſigni-
ficatio poteſt,humorum maximè vigentium: ſiquidem
rufæ vrinæ ſubrubeǽque & rubeæ, ſanguinei humoris
redundātiam indicant: flauæ verò eiuſdemmodi quo-
que bilem.Si ſubſidens præterea coloratū viſatur,quali
infectum hoc colore fuerit,talem quoque in venis hu-
morem vigere exiſtimare debemus: aſperius idem ac
diſſipatius diſſolutionem ex alieno flatu ſignificat.Fri-
gida porro ea cenſenda ſint,an calida,id verò ex vrinæ
totius contēplatione dignoſcitur. Inæqualia ſi fuerint,
erratum aliquod in victus ratione admiſſum, aut erra-
ticarum febrium aliqua, diſcordem ita inæqualitatem
effecerit. Sciēdum præterea quoſdam,crudis in vrinas
decumbentibus humoribus,poſt quā reſediſſent hi, in-
ter ſubſidētia eos deputaſſe.verùm iſtud intereſt,quòd
hi temporis mora concocti, in ſublime ſe attollunt, ac
poſtremò euaneſcunt. Quæ verò ſecundun naturā me-
dium locum ſuſpenſa occupant, aut ſublimia petunt
(nubeculas appellant), notæ ſunt facultatis quæ nondū
ſatis humores cōfecerit. ſubſidentia verò ſecuritatem,
venarúmque ſalubritatem pollicentur. Vrinæ ipſæ co-
loribus deterioribus infectæ,iuxtà ac cōtenta, eum ex-
uperare humorem ſignificant, cuius colorationem præ
ſe tulerint. Diſputatum porro à nobis diligētius de his
eſt priuatim libris ſeptem, vbi vrinarum differentias,
dignotiones,cauſas,itémque prænotiones ex his tradi-
dimus. Ipſe verò potes ex iis quæ iam breuiter attigi-
mus,ſanitatis immutationes agnoſcere. Deinceps verò
de alui quoque excrementis paucula quædam narran-
da ſunt, quò abſolutior ita ſermo euadat.

DE DIGNOTIONE EXCREMENTORVM ALVI, CAP. XIIII.

OPtima ſunt alui excremēta,quæ mollia,læuia, ſub-
rufa,aut ſubflaua ſpectātur: tum quæ proportione
reſpondent iis quæ ingeruntur: quatenus autē limites
hos exceſſerint, immutatum vnà temperamentum de-
ſignant, aut corporis vniuerſi, aut ventriculi ipſius,
atque inteſtinorum. Ac quum frigus quidem inualue-
rit,ad albidius tendunt excrementa & humidius: ſicut
quum calor vigeat,in rufum magis flauúmque: eadem
ſi copia non reſpondeant, aut exercitatione nimia dif-
flantur, aut in vrinas deriuantur: quorum ſi neutrum
acciderit, indicio eſt contineri intus excrementum,
quod glande ſuppoſita, aut clyſtere iniecto educere
expediat.quòd ſi quæ excernūtur plura appareāt quàm
pro aſſūpti cibi proportione, aut ceſſatū eſſe à cōſuetis
exercitationibus indicāt,aut diſtributionē in corpꝰ im
perfectā reddi, aut humoris alicuius demorſu infeſtari
vētriculū atq; inteſtina. Ac quū cōſueti quidē colores
apparuerint,nō ſanè ingens malū portenditur:maiores

morbos coarguũt multicolora,cruẽta, ramentoſa,aut ſi cum dolore, aut teneſmo excernantur. verùm alterius hæc ſunt operis. Illud in euacuatione omni conſiderandum,quòd ſi qualia purgari expediat, purgentur,confert , ac bene ferunt,ſin minus , contrarium euenit : id quod certum in primis indicium habeatur,tam in euacuationibus quæ ſpõte proueniũt, quàm quæ arte fiũt. Reliquum eſt vt de pulſibus pauca quædã tradamus.

DE DIGNOTIONE EX PVLSIBVS, CAP. XV.

ITaque adaucto calore , ſic vt immutare cor poſſit, pulſus maiores mediocribus euadunt: qui ſi vlterius intẽdatur,citatiores fiunt.quòd ſi nec magnitudo poſſit,nec velocitas multitudinem caloris vincere,iam frequentia quoque acceſſerit. Etenim pulſus eleuatione, aut quũ arteriæ corpus exterius mouetur (id enim medici διαστολὴν vocãt), ambientis aeris aliquid intrò rapitur,quo vitalis ſpiritus refrigeretur , alatúrque: contrario verò motu (συστολὴν appellãt, id eſt ſubmiſſionem) quicquid ineſt fuliginoſi caloris, vitalique ſpiritui inutile,excernitur. Ipſe certè, collato eleuationis inter ſe & ſubmiſſionis tempore , poſſis ſyllogiſmo colligere, calórne vincat , an fuliginoſa eiuſmodi fumidáque recrementa: vnde ſanè queas, ſiquidem arteriarum motum aſſequare,multa etiam eorum quæ deliteſcant,dignoſcere atque exactè prænoſcere. Sciendum nihilominus non eadem proportione qua intendi cœperant,remitti ſolere pulſus,opprimente frigore: nam tardiores primò fiunt,deinde rariores,poſtremò inualeſcẽte iam frigore etiam minores.Inter differentias ſpeciéſque pulſuum omnes , præferuntur qui vehementiores fuerint: ſoli quippe hi digitorum compreſſum repellunt , contráque nituntur,& præ omnibus cordis vitaliſque vnà ſpiritus robur validũ in primis eſſe declarant : contrarium lãguidiores indicant:qui maiores licet ſint,vehementẽ tamẽ cõtactum refugiunt,vitaliſque roboris imbecillitatẽ notant:ſicuti ſanè inæquales ob degrauantẽ plenitudinẽ fiunt, partiúmque principaliũ obſtructiones inſignes. Deterioris notæ ſunt deficientes, præſertim ſi quies motus vnius tempus exceſſerit : iam enim cor à motu ſuo deſiſtere ſignificant, aut ob redundantem humorum plenitudinem, aut ob paulo pòſt futurã internecionẽ. Duri pulſus ſemper quidem illi pulſuum magnitudinẽ imminuunt,dum attollitur arteria: fiunt autem vel ob ſiccitatem,vel ob frigiditatem,vel phlegmonen partium potiſſimum neruoſarum : ſicuti molles ob eiuſdemmodi habitudinem tales euadunt,ſudoriſque interdum aduentum, qui ipſi etiam fluctibundè ferantur : verùm hæc à nobis iam antea in opere alio tractata ſunt , vbi etiam de morbis particularibus breuiter diſſeruimus. Quum enim cubiculi regii cuſtos ad Hyperboreos Scythas legatus mitteretur , poſtularétq; à nobis is, vti cõmentariũ ſibi exhiberemus, quo morbos diiudicare ſic ſatis poſſet , horúmque ipſorũ notitiam aſſequi,tum cognitis curationem adhibere: nondum planè opus totum abſolueramus, quum perflante Noto diſceſſit ille,legationem iam qua fungebatur,ingreſſus: nos verò inchoatum opus ſemiperfectum reliquimus. Ne igitur illius amicitiam nõ illibatam ſeruaremus,gratiámque reponeremus integram,nondum id cuiquam exhibuimus,quum nec ſuprema alioqui impoſita adhuc illi manus ſit. Poſtquam autem redierit ille, fueritque à nobis opus abſolutum,Deo fauente , ita ſanè & gratiam illi retulerimus, tibique operis exemplar exhibere non grauabimur: id quod nõnihil ad omnem medendi methodum conducere tibi poſſe videbitur. Quod enim huic operi deeſt, traditum tibi explicatius à nobis eſt : poſſis tamen ipſe ex iam dictis & præſentẽ ſanitatem tueri, & periclitantem iam reuocare. hoc enim loco,eam in primis artis partem tractamus. Reſtat vt de naturalibus excretionibus dicamus,& nocumentis quæ harum ſuppreſſionem inſequuntur.

DE PROFVSIONE, AC SVPPRESSIONE NAturalium conſuetarúmque excretionũ, CAP. XVI.

SVdores ſi æſtatis tẽpore , aut præcedente labore aliquo fiant, nihil ſanè mali aut incommodi portenderint, quin non parum quoque iidem contulerint : nulla verò euidẽti cauſa facti, oppletas eſſe venas coarguũt: quamobrem aut ſanguinem mittere expediat,aut parcius eſſe. Idem contingit à morbo ſeſe reficientibus ciborum aſſumptione nimia. Atque his plurimum ſudores erumpunt, quo tempore alimonia concoquitur: ſicuti iis qui ex ſanguinis redundantia noxam ſentiũt, poſtquam confecta iam ea fuerit: ſubtrahendus nihilominus vtriſque cibus. Nonnullis idem euenit ob nimiam cutis rarefactionem, quibus ſi copioſior is feratur,periculum imminet animi defectus. Permittendũ ſanè his,vt & maiore ciborum copia vtãtur,iiſque quæ calefaciendi vi præditæ ſint:tum verò extimam corporis ſuperficiem refrigerent & condenſent: quibus verò ob deſtillationem aliquam pectus , vniuerſúſque thorax grauatur,bene cum his agitur ſi neque febri corripiantur , neque circa coſtarum aliquam , aut mamillas, aut pectus conſiſtat dolor. Siquidem hæc cum morbis iam cenſentur ipſis,maioréque egent victus ratione,ac ſermone prolixiore,quàm vt præſenti inſtituto conueniat. Modicè ſi degrauetur thorax humoris illuc delati pondere , aut tuſſis irritet, dulcium , tepidiorúmque vſus conuenit : quǽque humores fluxione decumbentes reiectu promptos parare conſueuerint. Niſi enim hoc ſibi pacto conſulat ægrotus,iam & humor qui defluxit loco ſe obfirmarit , & dolorem concitarit, aliúdque deterius quiddam conciliarit. Illud nunquam non prouidendũ,vt ex alto decumbentes humores in nares deriuemus.ſic enim thoracẽ illæſum ſeruaueris,aliò eo quod infeſtabat,delato. Aluum adſtrictã comitãtur capitis grauitas,vertigo,oris amaritudo, cibi tum ingratitudo tum faſtidiũ. Diſcutitur moleſtia ſi clyſteris vſum ſentiat aluus,proſpiciẽdum certè, vt ne ea ſupprimatur. Nonnulli reperiũtur quibus temporis interuallo quodam longè plura ſolito ſponte deiiciat aluus,idque ſtatis quibuſdã temporibus , ſimúlque infeſtantiũ ita multa detrahuntur,ac melius degunt:quidam pluri-mis variiſque supernè redditis, multis ſeſe imminentibus malis liberarunt vomitione: quæ niſi de more procedãt,poſtquã iam in conſuetudinẽ ita verterit natura, multi inde ac difficiles morbi oriri ſolent. Illud omnino præſtandum vt cõſuetis excretionibus ceſſantibus, artis his adminiculo ſubueniamus. Quod idem faciendum in iis quibus ferri per nares aut hæmorrhoidas ſanguis conſueuit. Sic enim coercito præter rationem ſanguine,aut cõſuetos meatus adaperire expediet,aut venarum ſcarificatu redundãtiã eius exinanire : niſi ſi ob exercitationes quãdoque multas cõſumpta ſuperfluitate,aut ob cibi ſubtractionem imminuta, nõ admodũ vrgeat eiuſmodi neceſſitas. Sanè quemadmodum quæ immodicè ac pluſquam par eſt, euacuantur, corpus infirmum frigidúmque reddunt, naturaléſque facultates retundunt:ad eundẽ modũ ſi quæ purgari oportuerat, ſupprimantur,mentẽ degrauãt,infarciuntque ac cõturbãt,doloréſque alios ex aliis,& morbos coaceruant,viréſque omnes tẽporis tractu lãguidiores reddũt. atque de his hactenus. Quoniã verò de victus ratione , priuatímque de cibis tradidimus , quos ad vſum admittere, & quos repudiare conueniat , inque his omnibus artis partẽ quæ ſanitatẽ tuetur,tibi ita explicuimus,quò præeunte hac & proſpera valetudine frui,& imminẽtes repellere morbos poſſes. Videtúrque in vniuerſum victus ratio huiuſmodi in ſpiritus omnes æqua omnium diſtributione vſum ſuum diſpenſare. Tibi verò propoſitũ id in primis ſit , vt animalis ſpiritus incolumis perſtet atque eluceat. In id iam narrationem omnem conferemus,ac conuenientia trademus,repetito ita ſermone.

QVOMODO SPIRITVS VNVSQVISQVE EX propria methodo adaugeatur,præſertim verò animalis, CAP. XVII.

QVum itaque ſpiritus inter ſe diuerſos quatuor ratione inuenerimus , ac primus quidem ſit qui inette ventriculo videtur , frigidúſque is atque humidus appareat.(frigidum appello , non qui refrigerandi facultate polleat , ſed altero qui poſt eum habetur , calidus minus ſit : quomodo ſanè ſiquem ex his ſiccum pronuntiauero , id à me humidiorum

collatione dictũ intelligi volo: ſiquidẽ cõmuni omniũ A
ratione ſpiritus naturalis vnuſquiſq; , ex quo animãtia
fouẽtur,calidus humidúſque natura cenſetur):ergo ſpi
ritui huic qui in ventriculo cõſiſtit, quũ appetendi vis
inſideat, quo is ſeipſo purior euaſerit,ſimile veri ſit, vt
ſẽſus quoq; de ſuo exhibeat potiores: ſicuti quo magis
à mediocritate receſſerit, eo infirmiores quoque vires
ſuas præſtet: profectò videre eſt facultatẽ hãc ſiccitate
ac calore magis affici quàm cõtrariis qualitatibꝰ.Quũ
verò huic ipſi ſuccedat facultas quæ iocinore contine-
tur,quámque naturalẽ nuncupamus,hæcque ipſa nita- B
tur facultate qua alimur, augemur, ſimile nobis gene-
ramus,& cõcupiſcimus,calida humidáque natura præ-
ditus eſt huius ipſius ſpiritus. Ac victus ſanè ratio quæ
qualitates has ſpectet , id præſtat vt iocinoris facultas
nouata inſtauretur ac vigeat:quod genꝰ ſomni ſũt pro
lixiores,ac balnea, animiq; tũ hilaritas, tũ relaxamẽtũ
in vita,exercitationes pauciſſimæ,alimẽtáque,quæ mo
dicè excalfaciendi humectãdíq; facultate prædita ſint.
Quũ verò vitalis atque iraſcibilis facultas corde cõti-
neatur,ſpiritúq; hæc opus ſuũ exerceat,qui lõgè q̃ ioci C
noris calidior ſit, idémque ſiccus, quãto qualitates hæ
repertæ intentiores fuerint intra naturales ipſarũ limi
tes,tanto ſanè validiores eædẽ actiones ſuas ediderint:
ſic fit vt exercitationis cõtẽtione, equitatione, pugna,
venationibus excitetur,victúſque ratione quæ ad cali-
dius ſicciúſque declinet. Vtrãuis igitur harũ facultatũ
deficiẽtẽ iã refouere ſtudueris,accõmoda victꝰ ratione
liberaliter vſꝰ,luculẽtiorẽ hãc ipſã præ te tuleris. Verũ-
enimuero miſſa hæc faciamꝰ quæ minimè tibi curæ eſſe
ſcio,niſi quatenus eorũ neglectus valetudini tuæ aduer D
ſatur. Nunc de eo dicemus quod tibi ex animo ſit,adii
ciemúſque ſermoni quod par fuerit. Et quoniã(ſicut di
ctũ prius quoque à nobis fuit)ſpiritus qui cerebro cõti
netur,multo infra vitalis ſpiritus caliditatem ſubſtitit,
iámque hoc ipſo eſſe etiam ſiccior videtur,ſic vt vndi-
que colligẽti ſiccior reliquis ſpiritus is ac frigidior ap-
pareat: quænã,quæſo,cõueniẽtior huic victus ratio de-
putabitur quàm quæ modicè refrigeret atque exſiccet?
Iis certè qui ſimpliciter ita ſpiritus huiuſce incolumi-
tati ſtudẽt,prior illa ac cõmunis,quã iã abſoluimus,ac- E
cõmoda fuerit victus ratio: vtpote qua cerebri ſpiritus
durabilior quidẽ lõgè gignatur,minimè tamen vſque-
adeo ſincerus atque imperturbatus. Ipſe verò pauculis
quibuſdã in victus ratione hac immutatis(ſicuti mone-
bimus),feliciꝰ quod cupis aſſequare: æquè ſanè ac muſi
cis vſu venire videmus, quibus vna alteráve fidicula ſi
relaxetur, aut intendatur, aliis interim loco ſuo nõ di-
motis,diuerſus omnino quidã à priore cõcentus reſul-
tet. Ergo quẽadmodũ animorũ exhilarationes,& rela-
xamẽta,ſomníque,ſpiritum naturalẽ noſtrũ humidiorẽ F
reddunt , vitalẽ verò cordis ſpiritum calidiorẽ efficiũt
iræ ac exercitatio cõtẽtior:atque aliter tamẽ ſpiritus hi
ciborum aſſumptione immutantur,humidiores calidio
résve facti : ad eundem planè modum quæ refrigerant
atque exſiccant, ab extrinſecæ victus rationis formula
deſumpta, aliter cerebrũ ipſum affecerint, atque aliter
vigiliæ, operúmque aſſiduitas , & perſeuerantes animi
circa intelligibilia cogitationes. Hoc enim pacto motu
plurimo actus, perſpicacior tenuiórque ac ſplẽdeſcen-
tior,actionéque continua ſiccior calidiórque euadit.I- G
taque ſemel quũ rectà tetẽderit,in melius proficit,do-
miniúmque in reliquos exercet. Profectò videas,qui-
cunq; ſobrietati ſe addixerũt,operámq; eiuſmodi pro-
fitentur,eos alimentorum copiam & craſſitiem abdica-
re,plurimúmque abſtinentiæ confidere, ne horum vſu
ſpiritus is craſſeſcat, néve, ſi liberaliore ita victu ſpiri-
tus reliqui euicerint,naturalis præſertim,qui facultate
vtraque ac qualitate animali repugnet, in ſeruitutẽ ab
his tractus redigatur animalis ſpiritus. Quemadmodũ
igitur ſobrii aquæ vſu efficiuntur , quòd minor ita per H
corpus digeſtio fiat,cibi autem paucitas materiam non
ſuppeditat naturali ſpiritui quæ ſatis ſit,ac vigiliæ diu-
turniores iam inde ab initio craſſiores exhalationes co
hibẽt, vnde perpetuò nitidior corporibus euacuatis a-
nimalis ſpiritus repræſẽtetur:ſic eodẽ aquæ potu craſ-

A ſior ſpiritus is & tenebricoſus redditur,ob terreum fe-
re euaporatum.Ieiuniis verò inflammatur,fitque in irã
propẽſior, vigiliis exſiccatur,miniméque ſuſcipiendis
rerum formis idoneus efficitur , quum familiarem ſibi
victus rationem ſpiritus indepti non fuerint. Ne igitur
contraria victus ratione diſtraharis,ac deteriorum de-
lectu meliora reiicias,cõmentariúſque is detrimenti ti-
bi alicuius anſam exhibeat,additis his quoque oratio-
ni,abſolutũ ita ſermonẽ reddemus. Quum diu iã & abſ-
tinentia à cibo lõga, & rerum meliorum cõtemplatio-
B ne animalem ſpiritum cõtabefeceris, non debes iã,aut
ieiuniis crebris corpus emaciare , aut aquæ potu:ſiqui-
dẽ in anteacta vita , natiuo tibi cerebri calore aquæ v-
ſu quodammodo contemperato , proſperiore quoque
valetudine es vſus. nũc verò facta ad frigidius inclina-
tione, reſarciendum quod deeſt mediocri vini vſu.Ci-
bis verò frigida in primis facultate præditis non ſanè
vtendum:ſiquando verò frigiditas amplius etiamnum
inualuerit, Andromachi quoque theriacæ cõuenienter
vſui adhibebitur: quippe quæ antidotus ſit,extenuandi
C facultate,medicáque vi prædita,qua per halitum dige-
rat,facultatéſque noſtras exſuſcitet. Quoniã verò cibo-
rum paucitate ſquallorem corpori contraxiſti, nec faci
lè eſt aliam ingredi victus rationem , quum tibi iã hæc
in habitudinem abierit,balneis vti expediet, quibus &
corpus vniuerſum madeſcat,& difflẽtur quæ ad profun
dum corporis acta,purgari poſtulant , & facultates na-
turales defectæ reuocentur. Cæterùm quemadmodum
animalẽ hunc ſpiritũ ſtatuiſti tibi,quo ſcopum omnem
ſtudioſè dirigeres: ſic par ſanè fuerit vt nec alios cõtẽ-
D ptui habeas. Nam & in morbis cõſortii legẽ experiun-
tur inuicẽ,& ſanitatẽ mutuã ſentiunt. Quapropter feli-
cius tibi ceſſerint omnia,ac melius ſtabiliẽtur,ſi quũ cõ
munis puríq; victus rationẽ in primis habueris , parua
quadã in hunc propẽſione,ſpiritui etiã huic aliquid cõ
dones: pro huius ipſius contemperamenti proprietate,
multóq; plus iuuamẽti ex melioris victus ratione hac &
reperta à nobis methodo ſuſcipiet habitus, quẽ ex phi-
loſophia ſumpſiſti, tuus, placitorúmq; diſquiſitio pro-
batorũ,ac ſtudium quod in veritatẽ ſemper cõtuliſti.
E Cæterùm orationi iã huiuſmodi finẽ imponamus,quæ
explicata ſatis ſit,iis quidẽ qui ſermonis breuitatẽ cõſe
ctãtur: nec ſanè minus qui medicorũ theorematũ prin
cipia nota habeãt,fuerintq; philoſophiæ ſacris initiati.
A te interim veniã petimus, ô diuini ſacríque ordinis
vir, ſi minus fortè ex toto deſideriũ tuũ expleat cõmẽ-
tarius is. Scis enim diſciplinas multifidas huiuſmodi
haud facilè paucis poſſe verſibus cõprehẽdi, ſic vt ſer-
uata ad plenũ methodo ſua tradãtur. Etenim ſi quũ ve-
terũ illorum libros lecturi explicamus qui ſapiẽtia cæte
F ros antecelluere,nõnulla interdũ deeſſe videmus, quæ
dixiſſe præſtabat, nihil ſanè mirum ſi huic quoque ope
ri plurima certè (ne omnia dicã) defuerint eorum quæ
tradita oportuit: iis tamen qui mentem certè commo-
tam non habeãt (nedum iis qui eodem quo tu in phi-
loſophia habitu præditi ſint), iſta quoque ſatis eſſe vi-
deri poſſint,ex iis quæ tradidimus,ad ea quorum nullã
oratione mentionem fecimus , veluti manu quadam
deductis. Quod in ſcientiis etiam aliis vſu venire vide-
mus: vbi qui rem dignoſcere ſciuerint , iactis diſcipli-
G narum principiis,reliqua etiam quæ à principiis haben
tur,facilè comprehendunt. Verùm vrge quæſo propo-
ſitum , & nunc quidem votis nos confirmatos iuua, &
ad meliora traducito: nunc verò colloquiis ſanis men-
tem noſtram repurgato , conſiliiſque nos grauibus ad
ea hortare quæ deceant. Neque enim habeo cui magis
quàm tibi obtemperem , qui & velis optima, & philo-
ſopheris , nouerímque te placitis inhærere veris philo
ſophiæ ,noſtríque vnà curam gerere. Quòd ſi ea præbe-
bitur temporum occaſio vt mutua frui conſuetudine
H diutius poſſimus , multa à nobis quæſitum iri ſperaue-
rim ad philoſophiam opportuna , & ad rerum cogni-
tionis profectum ſuppeditatura. Quod Deus faxit vt ad
hæc aliquando tandem annuere poſſimus , rerúmque
ordini intelligibilium inhiare , bonorúmque inde fru-
ctum percipere : videréque ea ac pati quæ nunc mens

illecebroſi alle&amētı ſeductione velut ebria, ſummo quodam attactu, ſic ratione tenus percipit: in te verò mens, vt quæ exquiſitè contempletur, non redit ad blā ditias haſce & illecebras. Quòd ſi vnà ita purè nitidéque philoſophemur, dabitur fortaſſe, quorum nunc rationes ignoram⁹, exquiſitius ea introſpicere. Quod quū tributum nobis à natura ſit, ſic fit vt primas magis cauſas amplexemur: vnde ſi ſemel à contēplationibus illis collapſi decidamus, arduus videatur ad ea regreſſus: lō A géque à facultate quæ eò retrahat ſummotus. Quòd ſi quando quæ cōtemplatione aſſequutus es, dignabere nobis quoque impertiri, trāſmiſsis ita in nos pulcherrimis mētis tuæ viſis, cum hoc te maximè dignū feceris, tū verò mētis cōmunicationē natura ineſſe omnib⁹ oſtenderis. & ſi inde nos ſummoueat rerū meliorū inſcitia, ſimul illud quoq; fortè præſtiteris, vt pars animæ intellectualis noſtræ, quæ iā fere extīcta elāguit, reſtituta exſuſcitetur, à tēq; ita perſuaſi ad meliora nitamur.

AMPLISSIMO PROFESSORVM MEDICINAE APVD PARISIORVM *Lutetiam collegio, Iacobus Gopylus S.*

QVVM Actuarij libros de urinis, ab Ambroſio Leone Nolano in Latinum ſermonem conuerſos, ad tria exemplaria Græca recenſuiſſem, multáque comperiſſem malè è Græcis conuerſa, tantam obſcuritatem afferre ut à paucis intelligerentur: locos omnes in quibus interpres auctoris ſenſum non expoſuit, uel exemplaris quod ſequebatur, uitio falſus eſt, emendaui ſimpliciter, & ſine ulla exornatione, quòd res ad explicandum difficiles ſint, & ὁμοειδεῖς, nec tam αἰθηρογεγραφεῖσθαι poſſunt quàm uidentur. Id tamen perfeciſſe D. Iacobi Hollerij medici doctiſſimi, qui multis huius auctoris locis magnam lucem attulit, opera mihi uideor, ut magno cum fructu hi commentarij legi poſſint: ſine quibus ἡ περὶ διαγνώσεως πραγματεία abſoluta eſſe non poteſt. In quo mihi ipſe non aſſentiar, niſi planè idem probetis: ueſtro enim iudicio ſtare uolo. Valete.

ANNOTATIO CAPITVM EORVM QVAE IN LIBRO DE DIFFEtiis vrinarum continentur.

Quòd cognitio de vrinis, vtilis ſit, Caput I.
Quòd nemo antiquorum vſque ad noſtra tempora, de vrinis exactè tractauerit, Cap. 2.
Quòd tria ſint ſtatuta, & prima principia humani corporis, Cap. 3.
De apparatu ſanguinis atque reliquorum humorum in quo de vrinæ generatione, Cap. 4.
De ſuperfluitatibus, quæ in vnaquaque concoctione ſequeſtrantur, Cap. 5.
Aduerſus eos qui opinantur inutilem eſſe conſiderationem quæ fit ab vrinis, Cap. 6.
Quòd nihilè ſignificantibus paſſiones, ſufficiens ſit ad vniuerſam conſiderationem de paſſionibus, Cap. 7.
De differentiis colorum qui in corpore vrinæ videntur, Cap. 8.
De differentiis ſubſtantiarum ipſius vrinæ, Cap. 9.
Aduerſus eos qui opinati ſunt, cauſam quā craſſeſcunt vrinæ, eſſe à frigore foris aſſiſtente, Cap. 10.
De differentiis colorum earum rerum quæ in vrinis continentur, Cap. 11.
De differentiis ſubſtātiæ contentorū in vrinis, Cap. 12.
De differentiis locorum contentorū in vrinis, Cap. 13.
De læuitate & oppoſitis cōtentorū in vrinis, Cap. 14.
De hypoſtaſi orobea, furfurea, laminea, atq; ſimilacea, Cap. 15.
De differentiis eorum quæ complicantur in contentis vrinarum, Cap. 16.
De differētiis eorū quæ natāt in ſuperficie vrinæ, C. 17.
De bullarū differētiis, & de diffinitione coronæ, C. 18.
De differētiis coronarum corporis vrinæ, quæ ſunt alterius generis. Cap. 19
De variatione colorum & ſubſtātiarū vrinarū Cap. 20.
De varietatibus cōtentorum & ordine, & inordinatione vniuſcuiuſque eorum, Cap. 21.

ACTVARII DE DIFFERENTIIS VRINARVM LIBER.

Ab Ambroſio Leone Nolano Latinus factus, ad Græcorum autem exemplarium fidem à Iacobo Gopylo recognitus.

Præfatio.

QVVM magno olim ſtudio in iis verſarer quæ gratiam & delectationē tantiſper adferunt dum leguntur, dignum aliquid alacritate atq; egregia illa mea voluntate poſteris relinquere in animo habebā. Verùm quum aliis diſciplinis eruditus, in rebus tamen inanibus operā ponerem, deſerendum hoc ſtudium putaui, in eámque commentationem mihi incumbendū duxi, quæ (ſiqua in me ſcribendi facultas eſſet) vtilitatem aliquam cæteris adferret. Siquidem qui argumenta hæc inania tractant, magnam dicendi vim, qua perſuadeant, cum venuſtate cō iunctam adferant oportet, qua nos eatenus indigemus vt ſermone res ipſas oſtendere poſſimus. Siquis autem optima argumenta tractanda ſuſceperit, etſi elegantis orationis ornatus ei defuerit, perſuaſurum tamen eis qui vtilitatem audierint quam ſermone pollicitus fuerit, puto: atque ita eos damnum quod ex incompta oratione erit, toleranter laturos. Quæ quum conſiderarem, neglecto orationis ornatu, dicendi genus quod ſimplex ratio poſtulat, amplexus ſum. Ita enim ſimplicibus & orationis artificio minimè eruditis vtilitatem me allaturū putaui. Quum igitur multiplex variúmque ſit ſcribēdi argumentum, aliique alia dicant & ſuadeant: nullū tamē maiore omnium approbatione quàm quod de humani corporis natura eſt, tractādū ſuſcepim⁹. Etenim ſiqui neq; de corpore, neq; de anima quicquā ſcripſerint, ſic probantur vt magnā hominū vitæ vtilitatē attuliſſe videātur: multo magis laudandi ſunt qui ea literis mādarūt, quibus humani corporis natura cōprehenditur. Quare quū hæc ita ſe habeant, lubētius in his verſabor quæ vtilitatē aliquā allatura ſunt, quàm in iis quæ delectationem aliquā tantiſper allatura ſunt dum audiuntur. Varia igitur quum ſit humani corporis conſideratio (alia enim de elementis, alia de fœtus formatione, alia de corporum inciſione tractatio eſt), tractationi quæ de morbis eſt, quum & ipſa varia & multiplex ſit, quatenus ad eorū cognitionē pertinet inſiſtā.

C

QVOD TRACTATIO DE VRINIS VTILIS SIT, CAP. I.

QVum multæ res ſunt ex quibus morbos quibus affi cimur cognoſcere poſſimus, tū quæ de vrinis tractatio eſt, ad morborū cognitionē multū cōfert. Quæ vna res me impulit vt hāc tractationē aggrederer, præſertim quū viderē rem hanc à nullo adhuc tractata, ſimul & quā magno eā vſui eſſe poſſit. Igitur quū omnis de vrinis diſputatio à nobis in quatuor partes diuiſa ſit, in differentiam, iudiciū, cauſam, & præuidentiam, differentias primùm (adiuuante Deo) attingam.

D

QVOD NEMO ANTIQVORVM NOBIS COGNItorum perfectè hanc rem tractarit, CAP. II.

QVandoquidem autem viri harum rerum periti, qui nos anteceſſerūt, parū accuratè de his, neſcio quomodo ſcripſere. (Sapientiſſimus enim Hippocr. quū pauca quædam ſparſim de vrinis dixiſſet, imperfectā tractationē reliquit. Galenus quoque huius rei maximè & ipſe intelligens, hāc medicinæ partem parum accuratè tractaſſe videtur. Eatenus enim hanc attigit quatenus

vtique par erat ipſum perſuadere multitudini, vrinarũ cõſiderationem humanis corporibus vtilem eſſe: quod reliquum eſt neglexit. Quin & magnus Alexander & Theophilus, ac alii quidam qui in hanc rem diligentiùs quàm alii incubuiſſe videntur, hanc tractationem imperfectam reliquerunt, vt qui ab ipſa velut experientia orſi, neque differentias, neque cauſas, neque alia quibus tractatio abſoluitur, poſuerint): quum, inquam, medicam artem tum Hippocratis & Galeni monumentis, tum aliorum virorum qui poſt hos multa inuenerunt, illuſtriſſimam atque excultiſſimam viderem: eam verò partem quæ de vrinis veluti claudã, & aliquo qui eam attolleret indigentem, hunc laborem mihi iniunxi, diſputationémque hanc (Dei immortalis verborum ſuppeditatoris ope fretus) aggreſſus ſum. Si igitur à nobis pro artis dignitate tractata ſit, gratia Deo agatur omnis ſapientiæ nobis authori: quòd ſi quod cõtẽdebamus conſequuti non ſumus, nemo ob id nos reprehendat, vt qui ꝙ volebamus & cõtẽdebamus nó obtinuerimus. humanũ enim eſt ab eo quod decet aberrare. Quin potius iudicio præditus veniam det, & quæ haud rectè dicta ſunt, expungat, in eorúmque locum meliora ſubſtituat. Vt enim nemo non laudauerit eorum egregiam voluntatem qui quomodo libet de republica bene mereri ſtudent, ita malos bonóque publico inuidenteis habere eos oportet, qui animi alacritatem eorum criminantur qui meliora ſequuntur. atque id quidem me à crimine vindicauerit, quòd amicorum, qui me eò pertraxerunt, precibus paruerim. Quum autem ars medica quo loco vrinas tractat, manca ſit, futurúmque ſit vt ob multorum reprehenſionem omnino negligatur, de vrinis tractationem aggredi maximè rationi conſentaneum mihi viſum eſt. Sic igitur ſermonem noſtrum auſpicemur.

QVOD TRIA SVNT PRIMA PRINCIPIA EX quibus humanum corpus conſtituitur, CAP. III.

QVum tria ſint quæ vitam humanam conſtituant, ſcilicet cor, hepar, & cerebrum, córque primas habeat partes: vt quod ſit velut theſaurus naturalis caloris ac vitalis roboris, & affectus ex quacunque cauſa tũ ipſi accidentes, arteriarum perpetuo motu indicet, tũ qui in reliquis corporis partibus fiunt, quæ cum eo veluti principe communionem habent: hepar verò ſecundæ dignitatis ſit, ac caloris cordi inſiti magis particeps ſit quàm aliæ corporis partes, ídque per venam cauam appellatam, quæ omnium venarum principium eſt, ſicque ei faciendi ſanguinis vis ab opifice natura cõmiſſa: tertium autem cerebrum ſit, ſenſum motúmque, ac actionem ἡγεμονικὴν corpori ſuppeditans: communicéntque inter ſe, ac conſortii lege patiantur: quũ vna ſit in omnibus confluxio & conſpiratio, nos de vi hepati inſita dicere propoſuimus. Siquidem hepar vim ſanguinis efficiendi à natura habet: vrina verò ſanguinis colatura eſt. Sed vt ſermo clarior ſit, de ſanguinis apparatu prius diſputare par eſt, deinde de vrina, vt ſermo ſerie quadam procedat.

DE APPARATV SANGVINIS, ET RELIQVOrũ humorũ. In quo, de vrinæ generatione, CAP. IIII.

CIbo igitur in ventriculo alterato & concocto, quũ meſaraicæ venæ, quæ originem ab hepate habent, per ramalem vocatam venam, vẽtriculum ipſum & inteſtina exſuxerint, & veluti emulſerint quod purius eſt, cibum in chylum mutatum, tanquam per colum trahentes, ipſum ad cauã hepatis partem traiiciunt, virtutiq; ſanguinis effectrici tradunt. Hic igitur, ſi nihil impedimẽto fuerit, dum in ſanguinem alteratur, quicquid tenue ac acrius in eo fuerit, id omne veſica bilem excipiens, ad gibbum hepatis collocata attrahit, pauco admodum exactam illã ſecretionem ad aliquam vtilitatem effugiente: ſiquid autem terreſtris & melancholici humoris genitũ ſit in ſanguine, idipſum lien qui è regione adiacet, attrahit, naturalibus quibuſdam tractionibus, vnoquoque id quod proprium eſt attrahente. Tertium verò, qui ſeroſus humor eſt, relinquitur: verumtamen non etiam in hoc loco humor is vacuatur, ſed ad maiorem vſum ſeruatur à natura: quandoquidem tam

A ratione quàm ſenſu compertum eſt, ſanguinem craſſiorem eſſe, ac ineptum ad penetrãdas venas paruas: hũc verò humorem ſeroſum, & facilè tranſeuntem eſſe, tum ob id natura indiſcretum ipſum ſeruauit, tum etiã quòd ipſa erat à concauis hepatis partibus ad conuexas chymum traiectura, & venæ cauæ coniunctura, ducẽte ſeroſo humore. Quæ deinde cõiunctos humores parũ alterauit in venæ cauæ ramo, qui à figura lãbda Græcæ literæ, lambda vocatur: conceſſit renibus vt traherent & ſecernerent ſeorſum humorem. Quantum verò ſanguinis reſtitit, id per venam labdeam atque amplam cor-

B dis, cæteris quæ deinceps ſunt venis diuiſum diſtribuit. Sanguis verò qui hinc ad profundiora loca concedens, cogitur in alterationem carnis, non priorem quam habebat rubedinem ſeruans, ſed à quarta vocata concoctione decidens in diminutam albedinem: quandoquidem eiuſmodi concoctio ad valde remiſſam rubedinem, qui ſanguinis color eſt, ac in eam quæ carnis eſt tranſmutat. In hac enim & reliquis partibus ſimilaribus finis nutritionis eſt. Et quãtum cõgruens atque purum illic eſt ingenitum, idrori perſimile ſit indicibili

C naturæ diſpenſatione. Quoniam verò illic etiã ſuperflua congeri ab exacta illa concoctione neceſſe eſt, hæc ſi ſubtilia & magis aeria ſint, oportet vt ita diſſoluta per occultã ſpirationẽ, abeãt, ſenſum ipſum latẽtia. Sed quoniã aliquid nos fugit, id ſermoni adiiciendum eſt.

DE EXCREMENTIS QVAE IN VNAQVAQVE concoctione excernuntur, CAP. V.

QVatuor ſunt (vt arbitror) concoctiones generales, quæ in diuerſis locis corporis fiunt: prima in ventre, ſecunda in ramali vena meſaraicíſve, & in caua par-

D te hepatis, quemadmodum tertia in gibba hepatis parte ac venis quæ hinc proficiſcuntur. Vltima in extremis corporis partibus: & in illis fit appoſitio quædam & cõpago atque aſſimilatio. Harum cõcoctionũ primæ excrementa ſunt quæ vomuntur, atque per ventrem deſcendunt: ſecundæ verò humores ſunt alterius ſpeciei: tertiæ ſunt vrina, & quæ vrinæ ſubſiſtentia continentur: in vltima & quarta ſuperfluunt tam ea quæ latenter per ſpirationem abeunt, quum ſubtilia ſint, quàm

E quæ craſſiora quum ſint in ſuperficie, velut efflореſcũt. Quũ igitur omnes cõcoctiones hæ proprium munus obeant, tunc vrinæ congruum colorem atque conſiſtentiã oſtendunt, & contenta proprium locum habentia, & læuia, & æquabilia conſpiciuntur. Vrina enim (inquit Hippocr.) optima eſt illa, quæ albam & læuem & æquabilem hypoſtaſin habet. item alii quidam perficiendo definitionem dixêre, Vrina optima eſt, quæ ſit hominis ſecundum omnia temperati, ac magnitudine reſpõ-

F dente ei quod bibitum eſt, colore ſubaureo vel ſubcroceo: hypoſtaſi verò alba, læui & æquabili. Nanque per quaſcunque cõcoctiones contigerit ſanguinem aberrare ab eo quod decet, vrina etiã manifeſtè trãſmutatur: atq; per quas cauſas trãſmutata ſit, indicat inuenire. ſiquidem humoris qui in venis eſt, per totum corpus concedentis excrementa, apparent in matellis. Decenter hæc certò oſtendere poſſunt quomodo peccatũ eſt in concoctionibus, veluti clarè res apparet in abſceſſibus. Nãque ſi album, & læue, & parũ vel nihil olens fluxerit pus, neque quicquam diuerſi generis continue-

G rit, demonſtrat bonam vlceris fieri concoctionẽ: ſi verò quicquam horum defecerit, indicat concoctionem peccaſſe: ita vt hinc liceat coniectare, vel malignũ redditũ eſſe vlcus, vel retardari, vel nigreſcere, vel aliquid maius vel minus pati, ad proportionẽ peccati quod in cõcoctione fuit. Ita in vrinis videre eſt: nãque quãtitates vrinarum ſi minus ſeruauerint proportionẽ, & conſiſtentiæ non ſeruauerint mediocritatem: colores verò ſi ſuſceperint tincturæ intentionem vel remiſſionẽ: contenta autẽ neque cõſiſtentiã, neque colorem, neque lo-

H cum, neque læuitatem & æquabilitatẽ ſeruauerint, decenter ſignificauerint effugiſſe naturæ ſtatum, & moderationem ipſam, atque noxam aliquam tum aliquâ factam eſſe in corpore. Siquidem magnas intemperaturas ſimilariũ & organicarũ partiũ, & obſtructiones, & intẽſos humores, cõcoctionéſq;, & cruditates, atq; reli-

quas quaſque non contemnendas paſſiones,vrinæ ipſæ demonſtrant illi qui inuentis methodis vſus fuerit.

ADVERSVS EOS QVI OPINANTVR INVTI-lem eſſe conſiderationem vrinarum, CAP. VI.

QVoniam quidam tractationem de vrinis vt rem inutilem aſpernantur, contendúntque obnixè nihil conferre vel ad iudicium,vel ad præuidentiam,ouium, vel equorum,vel canum,vel aliorum animalium,vrinis imperitos decipiẽtes, nos aduerſus eos hæc paucula vbi dixerimus , reliqua deinceps explicanda aggrediemur. Quum igitur vrinam eſſe colaturam ſanguinis dictum ſit à viris harum rerum peritis, & quæ memorata ſunt animalia ſãguinea natura ſint, quid miri erit,ſi & vrinæ horum animalium ad vrinas hominum mutuam quandam rationem habuerint? Ea certè ratione vrinæ hominum & animaliũ illorũ inter ſe differre poterunt, quòd non eandẽ cõcoctionẽ in omnibus fieri cõtingat: ſiquidem neque alimenta , neque exercitia,neque genuinæ vires & temperaturæ omnibus eædem ſunt. Neque mirari id oportet in iis animalibus quæ ſpecie differunt: quum vel maximè animalium eorũdem ſpecie, atque ſanorum vrinæ multo differentes inſpiciantur, ob differentias temperaturæ,& alimentorum,& ætatũ, & conſuetudinum, & locorum, & eorum omnium quæ aliud alterare ſolent.Nam interdum vrinæ quæ in quibuſdam ſanis cernuntur , in aliis ægrotantibus eædem ſpectantur. Senum quoque vrinæ ſi in pueris inſpiciantur, demonſtrãt eos minus rectè habere:& quæ puerorum ſunt,in ſenibus ſi inſpiciantur , oſtendunt in eis ſanitatẽ perturbatam eſſe. Quinetiam in ægrotantibus multas differentias videris, ſecundum morborum qui contingunt differentias.Itaque interdum contingit animalium irrationalium vrinis,ſimiles eſſe vrinas malè ſanorum hominum: quemadmodum ait Hippocr. de conturbatis vrinis hominũ,quæ ſimiles ſunt vrinis iumentorũ.At verò ipſe aliquãdo decreui de vrinis quæ videtur in animalibus nobis coſueſcẽtibus, tractare,ne à verſutis hominib⁹ nobis imponatur.Sed quũ intẽpeſtiuum cenſerẽ cum his ludere, qui ſtulta in naturã loquũtur(otio enim abuti iure is dici poſſit,qui inde artẽ laudare conetur,præſertim quũ intelligat cõtingere,vt brutorũ vrinæ cum hominum vrinis ſpecie,in quibuſdam affectibus conueniãt):quum,inquam, intempeſtiuum hunc ſermonem ſuperuacaneum eſſe ducerem,& ea quæ ſatis eſſe debent,antè oſtendiſſem, his qui in re ſeria & graui ludunt, ab eis abſtinui. reliqua nunc oratione perſequi tempeſtiuum fuerit.

QVOD NIHIL E SIGNIFICANTIBVS PASSIO-nes,ſufficiens ſit ad vniuerſam conſiderationem de paſſionibus, CAP. VII.

CVpiẽti vel exquiſitè dignoſcere,vel prædicere morbos qui accidunt, non ſolùm opus eſt cognoſcere vrinarũ differentias,vbi etiam ipſæ vrinæ ſolæ ſatis eſſe videntur, ad infeſtantes morbos conſiderandos,verumetiam pulſus ipſos tangere, atque deiectiones ſpectare,& motionem reſpirationis,& poſituram faciei,& corporis totius decubitũ,atque linguæ prolationem:vt horũ vnoquoq; propriũ munus ſuppeditãte, nõ etiã ex iſtimatis ipſis qui mutuis afficiantur affectibus , reddi poſſit certum iudicium,& præuidentia certa. Pulſus enim primùm vim caliditatis & frigiditatis indicant:vrinæ verò demonſtrant quantitatem,& qualitatem humorum:deiectiones oſtendunt ventris concoctiones,& cruditates:ſermonis enim pronuntiatio teſtatur actionem virtutis rationalis. Qualitates inſuper decubitus totius corporis,ac faciei affectus,alia quædam tibi demonſtrant,veluti ex aliis libris cognoſcere eſt : quãdoquidem neque pulſus ipſi omnes morbos,neque deiectiones,neque vrinæ,neque alia quæ inuẽta ſunt ad faciendũ iudicium de morbis qui nos affligunt, detegũt: ſed horum alia aliis promptiora ad cognoſcendas ægritudines.Et quantum ad vniuerſalem paſſionum conſiderationem faciendam, cõtemplatio de vrinis creditur eſſe poſt pulſus:quãtum etiam poſt ſpiritus, humorũ ſubſtantia per omnia trãſit: tutior tamẽ & prõptior

A diſciplina de vrinis, quàm quæ de pulſibus eſt , extitit: nam quæ de vrinis diſciplina eſt, omnia ſub oculos exponit:illa verò rem omnem tactui cõmittit. Et fortè facilius eſt viſu quàm tactu iudicare, & prorſus exactam cognitionem capere:quare prõptius vrinarum doctrina diiudicabuntur paſſiones.At verò diiudicaturo paſſiones per pulſuum tactus, opus eſt puro intellectu, atque manus optimo ſenſu,& attenſione ſumma:vt diligenter metiri valeat motionum ſpacia,atque quietum & ſpaciorum tempora , & intercedentes ſpiſſitudines,

B & quæcunque de pulſibus diſciplina pertractat. Quæ quidem etſi exacta ſint,& ſuſcepta ad iudicãdas ægritudines , tamen difficilia ad comprehendendum ſunt. Verumtamen illum qui vtramque cognitionẽ de pulſu & vrina calluerit,aut nihil,aut perparum fugerit, quod & ad iudicium & præuidentiam conducit : ſicuti & qui altera deſtitutus, in multos errores incidit , non minus conferente diſciplina de vrina ad indicandas ægritudines,quàm diſciplina de pulſibus.Sed tamen hæc eo pacto iacta ſint. Nunc verò quum propoſuiſſemus de vri-

C narum differentiis diſputare , primùm de differentiis colorũ facta diſputatione,deinde de reliquis dicemus, veluti quæcunque in vrinis inſpiciuntur. Quot igitur ſpecies colorum in vrinis ſigillatim appareant,non facilè eſt docere,quòd plurimi colores ob quaſdã humorum miſtiones atque concoctiones inſpiciuntur.Licet tamen ex his principales ſpecies ratione definire , vtã quibuſdam definitis ſignis etiam cæteros colores coniectare,qui definiti ratione hactenus non ſunt,defectu nominum propriorum.

D DE DIFFERENTIIS COLORVM QVI IN COR-pore vrinæ videntur, CAP. VIII.

VRinarũ aliæ ſunt albæ, aliæ ſpiceæ , aliæ aureæ,aliæ croceæ,aliæ rubeæ,aliæ vineæ,aliæ paſſeæ,aliæ venetæ,aliæ nigræ. Nec in hiſce omnes ſpecies colorum abſolutæ ſunt, ſed etiam in horũ mediis & ſubmediis, tanquam hinc plures eſſent collectæ colorum ſpecies. Albarum verò vrinarũ aliæ ſunt cryſtalleæ,aliæ niueæ, aliæ vt aqua pura:& hæ ipſæ ſunt ſũmæ albedinis. Quoniam verò colorum genera capiunt intenſionem & re-

E miſſionem,quæ memorata ſunt , albedinis intenſæ habentur.Poſt hæc referamus quot ſint albedinis remiſſæ. nanque à ſumma albedine remiſſus color extitit lacteus:ita vocatus , quòd ſimilis ſit lacti , qui melior eſt aqueo , & cryſtalleo,ſed tanto interuallo à glauco (qui ſecundum lacteum eſt) relinquitur, quanto charopus à glauci albedine diſcedit. Nam glaucus color eſt veluti cornu pellucidũ:charopus verò,qui ſimilis eſt pilis ſubalbidis cameli;vel vngui lapillo ſic appellato. At verò

F poſtquã aliquã tincturã vrinæ capiunt, lõgè à cruditate diſcedẽtes, primùm ſubſpiceæ exiſtunt , deinde ſpiceæ, ita vt aliæ videantur ſimiles bili quæ mediocriter feruerit infuſa humori , aliæ verò ei quæ multum feruerit. Quòd ſi cupieris aliã cõparationem,illa hæc eſt: puta humorẽ corticis,& cici mali punici decocti. Neq; contendã de ſuccis perquã ſimilibus,& de nomine ſpicei coloris,quod ob conſuetudinẽ neminẽ fugit. Igitur ſi parũ eiuſmodi ſpicei humoris expreſſi inieceris ſucco alicui claro,ſubſpiceũ colorẽ:& ſi plus addideris ex eodẽ,effeceris colorẽ ſpiceũ, quorum alter ab altero ca

G pit appellationẽ.Porro quũ cõcoctio proceſſerit, tũ tin ctura plus colorabit ſpiceũ:atq; ſuffuluæ,ſiue ſubaureæ dicas,vrinæ (quas mediocres & tẽperatas eſſe inter omnes ratione cõpertũ eſt)gignũtur,quæque nõ vſquequaq; ſimiles ſũt puro auro.Poſt haſce vrina eſt aurea, ſiue fulua vocata,quæ poti⁹ obrizo ac puro auro ſimilis eſt. Diſcere poteris id ipſũ ſi verſat⁹ fueris in cõclaui, vbi diuitũ pecuniæ reponũtur, ſi tibi aurũ purũ nõ fuerit.Subcrocea verò vrina poſt haſce collocatur,quæ colore ſimilis eſt cartamo. Nouerũt ꝙ plurimi florẽ her-

H bæ hui⁹ vocati cartami,qui colore ĩferior eſt flore croci: quãobrẽ hinc oportet æſtimare colorẽ ſubcroceũ.Quæ vrina verò eſt exactè crocea , hæc nihilo differre videtur à croco Coryceo: quum omnes croci aliorum locorũ differãt præſtantia coloris à croco Coryceo. Verũta mẽ ne nominis peregrinitate fallaris,opinatus crocum

Coryceum valde differre colore à reliquis crocis, ego A loco huius tibi propono crocum qui ab Atho importatur,cuius colore duce tu procedas. Verũ nec te oportet animum intendere coloribus qui apparẽt in cartamo, & croco:non enim parũ aberraueris (ſubrubei enim & rubei illorũ colores ſunt), ſed intẽdas coloribus illorũ, quũ illorũ flores fuerint ex aqua triti. Sequũtur haſce vrinæ ſubrubeæ atq; rubeæ:quib' ſatis fuerint ad rei huius oſtẽſionẽ colores qui apparẽt in cartamo & croco, vt dictũ eſt. Id etiã diſcas ſi ſubrubeũ colorẽ eſſe ſimilẽ intellexeris Armenio bolo & Lẽnio ſigillo : rubeum B verò & puniceũ ſimilẽ cogitaueris illis pomis quæ rubeũ colorem præ ſe ferunt, veluti ceraſis, malis,& aliis id genus quæ leuitate corticis,& maturitate, coloribus differre videntur. Vrina vinea memoratis ſuccidit, quæ nomen id accepit à vino quàm rubrum eſt nigriore,colorémque hepatis habet. Quamobrem oportet eũ qui ſæpe viderit hepar animalis irrationalis,ſi non hominis,& ſæpe vinũ huius coloris biberit,inde vineũ colorẽ æſtimare. Memini ſæpenumero eiuſmodi vinũ in foro vidiſſe à mercatoribus conuectum, quod adeo e- C rat vineo colore perfuſum, vt cados etiam quibus vectum fuerat,proprio colore infeciſſet. Quinetiam parum eiuſmodi vini plurimæ aquæ miſtum, etiam rubicundo colore ſpectatur. Paſſeus verò color eſt, qui ex intenſione vini conſtat, maximè ſimilis paſſo, quod & hepſema dicitur : fit autem (quandoquidem & ſunt qui hoc ignorant) ex muſto decocto vſque ad tertiam partem. Addit quoque & orationis claritati ceraſi fructus color,qui ad nigredinem inclinat. Iam verò vbi de paſſeo colore nouiſti exactè,nũc reliquos diſce. Ve- D netus vel cæruleus dicas,color omnibus(vt arbitror)notus eſt,qui ex puro albo atque nigro æqua ratione permixtis,gignitur. Et ſi idipſum etiam ſenſu velis noſſe,ceruſſam, vel albiſſimam calcem, vel aliquid aliud ſimile,atramento, vel pici, vel bitumini, aliiſque ſinceris nigris ſi miſcueris æquis ponderibus, venetum colorem eo modo productum videris. Verũtamen de viridi colore vbi primùm hoc modo diſputarimus, & de oleaceo, & liuido, deinde de nigris dicemus. Viridium igitur colorum alius eſt,vt qui in foliis braſſi- E cæ,alius, vt qui in foliis graminis, ærugine & ſmaragdo,ita vt ex his acceperint appellationem. Diſcere ergo oportet colores hos è rerum illarũ coloribus, illos hiſce conferendo. At verò oleacearum hoc modo genere communi appellatarum vrinarum,alia apparentiam habet olei,alia eſt olei coloris, alia oleacea eſt, quæ generi cognominis eſt. De colore verò primæ ſpeciei harum trium ambigitur,an aqueus,an oleaceus ſit, ob tenuitatem coloris tingentis humorem : in ſecunda F verò ſpecie color olei euidens,vrinæ colorẽ intendens. Oleaceam verò vrinam,quæ tertia eſt ſpecies,ratio definiuit,quòd colori olei ſimilis ſit : ſed tamẽ hæ ſpecies non ſunt craſſæ ſubſtantiæ, & coloris intenſi,ſed potius ſunt ſubſtantiæ ſubtilis. Quæ verò ſunt intenſi coloris, illæ potius congruunt cũ ſpeciebus quæ ſub genere viridium collocantur. Quoniam verò ſufficiẽter dictum eſt de differentiis viridium & oleacearum vrinarum, conſequẽs eſt dicamus de liuidis & nigris vrinis apparentibus. Liuidum igitur colorem eſſe plumbi colorem G ſiquis dixerit, magnam claritatem rei attulerit: quare & ex hoc illum conicere oportet. Verũtamen tantum ad nigrum accedit, quantum à colore veneto recedit. Quamobrem ſi dupli rationẽ nigrum ad album in miſtione habebit, hinc exactè cognoſci poſſunt, quæ ſint liuida.atque ita eiuſmodi liuida ſe habent. Nigros verò colores nemo(vt arbitror)ignorat,qui cunctis euidentes ſunt. Harum igitur rerum ſtudio deditum,oportet commemoratos colores apud ſe expendere, eóſque in animi tabellis depingere, vt qui per eos multa diiudi- H caturus atq; præcogniturus ſit. Cogitare inſuper eum oportet,an colores qui definiti non ſunt propter nominũ propriorũ paupertatẽ,ſupra dictos colores remiſſos & dilutos,an intenſos & ſaturos habeant. Itaque ſiquis deſcriptos à nobis colores rectè nouerit, facilè eos qui ab eis deciderũt noſſe poterit. Quare nõ eſt quod diuti' tractationi de colorum differentiis inſiſtamus. Fũdamentibus enim diſciplinæ partem, ſi explicata ſint ea quæ decent artem, hæc ſatis ſunt. Et ſæpe ſi quiſquam non omnes colligens,dixerit colores qui poſſunt conſtitui, illi tamen qui collecti ſunt ſatis eſſe poſſunt ad diſciplinæ vſuram eis. Eo itaque pacto finẽ ſortiatur oratio quæ eſt de differentiis colorum vrinarũ. Verũmtamẽ hic confert diſputare de differentiis ſubſtantiarũ,quæ ſunt corporis vrinæ.

DE DIFFERENTIIS SVBSTANTIARVM IPſius vrinæ. CAP. IX.

Vrinæ in matulis emictæ, omnes fere ſubtiles apparent,quum calidæ adhuc ſunt. Calor enim naturalis eatenus præſtans, non ſinit vt flumẽ ipſum quod vrinæ corpus eſt, cogatur atq; craſſeſcat propter aliquã cauſam. Verumtamen calore eo abeunte, aliquæ vrinæ velociter, aliquæ tardè craſſeſcũt : quemadmodum aliquæ craſſæ emeiuntur, aliquæ contrà vt mictæ ſunt, ita manent. Craſſeſcentiũ verò aliquæ tenuãtur,aliquæ indiſcretæ,vt à principio erãt,manent. Quinetiam huiuſmodi craſſeſcentiũ, aliæ perquam mediocriter craſſeſcunt turbidis ſimiles,aliæ magis craſſeſcũt,aliæ plurimum. Oportet etiam differentias quæ in hiſce ſecundum magis & minus ſunt,intelligere. Quæ verò tenuantur, aliæ quòd craſſius continebant, id in fundum matulæ colligunt: ſed ipſæ etiam craſſæ reſtant,aut turbidæ,aut temperatæ,& tenues remanent,craſſitudine tota in fundum concedente. Quamobrem oportet diligẽter etiam ediſcere differentias harum quæ non parum conferent diſputationibus quæ de iudicio & præuidentia habebuntur. Eodem modo oportet diſcere differentias vrinarũ tenuium,tãquam nõ omnes eadem tenuitate conſiſterent,ſed earum alias valde tenues eſſe, nihilq; differẽtes ab aqua tenuiſſima:alias ab hui' ſubſtãtia diſceſſiſſe : quinetiã alias tenuiores eſſe,alias declinare ad mediocrẽ cõſiſtentiã. Atque ex his ſufficiẽter dictũ eſſe de differẽtiis ſubſtantiarũ exiſtimari poteſt.

ADVERSVS EOS QVI OPINATI SVNT CAVſã qua craſſeſcunt vrinæ, eſſe à frigore foris aſſiſtẽte. CAP. X.

Sed quoniam non defuerunt imperiti iudicandi de vrinis,qui vrinas ipſas non proprietate quadam diſpoſitionum eis contingentium,ſed externo frigore accidente craſſeſcere putauerint:idque fieri credunt maximè vbi viderint mictas vrinas tenues paulo poſt craſſeſcere,idcirco aduerſus eos conuertenda oratio eſt,& quomodo ipſi decipiantur,demonſtrandũ. Aiunt ſecedente calore ab vrinis, frigidum vincẽs quod foris eſt, ipſas craſſas facere. At verò id tantùm abeſt à veritate, vt ab iis quæ quotidie cernũtur, cognoſcere ſit eorum ignorãtiam, videlicet quum ſemper vrinæ obiectæ externo aeri frigido,non ſemper craſſeſcãt. Adhæc veriſimile eſt aliquando vrinas craſſeſcere, quum ſcilicet ambiẽs aer fuerit perquam frigidus: at ſi vrinæ ſub dio etiã pernoctauerint, fortaſſe gelaſcent potius ꝙ craſſeſcent. Adde quòd ſi vrinæ ad occurrens frigus ſemper craſſeſcerent,ob caliditatẽ ambientis aeris tenuari poſſent : ſed tamen videre licet hyeme vrinas tenuiſſimas manere, nec vnquam ab externa frigiditate ſuperari, & æſtate craſſiſſimas,calido nihil diſſoluente. Quid etiam dicent oculati vrinarum ſpectatores, vbi hodie viderint vrinam tenuem,cras autem caſſeſcere,eodem aere nos ambiente vtriuſque diei conſtituto? At verò quonam pacto poterunt præuidere quidnam ſibi velit ea mutatio,& quas ob cauſas fieri contingat? mihi videntur multum delirare, excidentes à veritate. Quibus autem ſignis in vrinis nouerint multitudinem humorum, aut eorum craſſitudinem, aut concoctionis principium,non potentes in totum definire vrinarum craſſitudinem? Præter hæc eorum rationem ſtabilire conati ſunt,matulam in aqua calida ponentes, eámque ad breue aliquod tempus calido occurrentem, oſtendunt tenuem factam,nequeuntes intelligere, quòd calidum artificiale non minus quàm naturale vrinas diſſoluere poſſit,ſi aliquid craſſitudinis habeant. ſed ne hoc quidem ſatis eſt eis ad defẽſionẽ. Quòd ſi duæ ma-

tulæ in eodē aere poſitæ ſint, altera craſſeſcat,altera ita A
vt erat appareat, quiſnam huius reddere aliquā ratio-
nem poterit, niſi eam quam nos ſuo in loco reddituri
ſumus? Siquidem ſi aeris ambientis frigiditatem cau-
ſam faciant,vereor ne decipi conuincantur,altera ma-
tula tenui manēte. Verùm quum magnam eorum rudi-
tatem quod à nobis dictū eſt ſatis redarguat, ad ea quæ
cōſequuntur pergamus. Quum igitur demonſtratum
ſit,quòd vrinarum aliæ craſſæ ſint,aliæ tenues,aliæ me-
diocres,diuiſerimúſque eas vt decebat,nunc operæpre
tium erit vt de differentiis eorū quæ in vrinis inſiſtūt, B
diſputemus.

DE DIFFERENTIIS COLORVM EARVM RE-
rum quæ in vrinis continentur. CAP. XI.

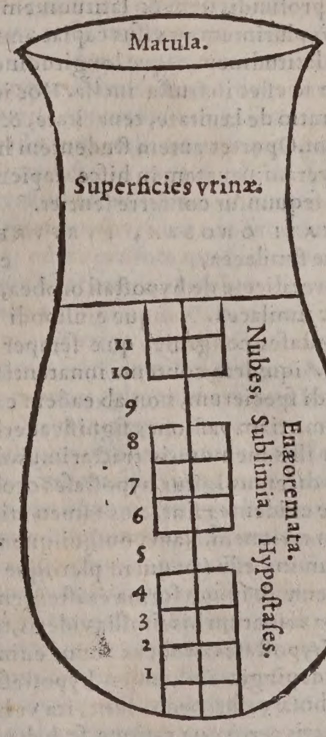
VRinarum quæ ſecundum naturam ſunt,contenta ſi
alba,& læuia,& æquabilia fuerint, atque ſubſtantia
mediocri,& ad fundum matulæ conceſſerint,tunc ter-
tia concoctio ſecundum naturam perfecta eſt. Verum-
tamen ſi cōtenta ea exceſſerint, vel defecerint ab eiuſ-
modi indiciis quæ ſecundum naturam ſunt, etiam ſa-
nitas deprauata eſſe demonſtratur. Dicendum ergo pri C
mùm de coloribus quos in hiſce eſſe contingit: deinde
de reliquis congruente oratione tractandū. Igitur con
tentorum alia ſunt colore mediocri,quæ ſecundum na
turam ſubalbida eſſe volunt: alia decidētia ab hac ipſa
mediocritate,quorum alia ſunt intenſa albedine, alia
verò ſubſpicea atq; ſpicea, alia verò procedētia magis
colorantur,adeo vt videantur bilea,atque orobea, etiā
ſubrubea,& rubea,& cruenta,& vmbrida,& veneta,at-
que nigra.Hi ipſi & huiuſmodi ſunt colores contento-
rum in vrinis.Sed tamen ex hiſce oportet conſiderare D
de aliis coloribus qui nunc dicti non ſunt,quemadmo-
dum in capite De differentiis colorum corporis vrinæ,
diſputauimus.Sed de differentiis colorum contentorū
quambreuiſſime fieri potuit ſic dictum eſt, nūc de eo-
rum ſubſtantia dicemus.

DE DIFFERENTIIS SVBSTANTIAE CONTEN-
torum in vrinis. CAP. XII.

MEdiocritas ſubſtantiæ cōtentorum in vrinis, qua-
lis ſit,experientia docuit. Sed vt ratione quoque
definita ſit,hoc pacto dicimus de ſubſtantia mediocri E
contentorum.Contenta quæ mediocri ſunt ſubſtantia,
craſſiora ſunt ipſo humore toto vrinæ: ob hanc etiam
rationem manifeſtum viſui extitit, nec ita habet vt ſic
viſio tranſeat per ipſum contentum,vt tranſit per hu-
morem vrinæ. At verò quia de mediocri ſubſtātia hu-
moris vrinarum ſuperius orationē audiuiſti, licet iam
tibi(tanquam facto principio à certo ſigno)poſſe & te-
nuia & craſſa contenta cognoſcere, quanuis decentia
explicentur à nobis hoc pacto.Tenuium contentorum
quæ magis conſentiunt cum colore corporis vrinæ, ea F
minus apparent quàm quæ magis diſcrepant à colore
corporis vrinæ.quare oportet etiam hoc pacto ratione
definire.Nam horum ipſorum quædam parum decidê-
re à mediocritate,quædam magis, quæ ſanè non facilè
quiſpiam videat: quædam verò plurimum decidunt,
quæ vix etiamſi radium ſolis per matulam traieceris,
videre poteris.Contentorum autem quæ verſus craſſi-
tudinem à mediocritate vergunt,quædam paruo craſ-
ſiora videntur,ita vt non facilè viſus ea penetret, quæ-
dam magis vergunt, ita vt viſus in ipſis terminetur:ra- G
tione verò putatur plus etiā craſſitudinis ineſſe. Quæ-
dam etiam plurimum vergunt, vt nihilominus quàm
viſus,ratio ipſa terminetur.non enim poſſibile eſt craſ-
ſitudinem maiorem reperire illa quæ in contentis eſt
quæ ſubſtantia ſimilia ſunt puri. Scire autem oportet
hæc nos dicere ea ratione qua diceretur de omnibus
contentis, ſiue hæc fuerint tertiæ concoctionis, veluti
ſuperfluitates, ſiue humorum crudorum ſegmēta, ſiue
pus,ſiue internorum vaſorum fruſtula.Iudicia nanque
de ipſis(concedente Deo) ſuis in locis referemus.nunc H
verò quæ deinceps ſequuntur,per ſeriem dicamus.

DE DIFFERENTIIS LOCORVM CONTENTO-
rum in vrinis. CAP. XIII.

ALtitudine igitur corporis vrinæ trifariam diuiſa,vt
in fundum & imam regionem matulæ,ſuperficiem
ſupremámve regionem,vtrarúmque harum extremita
tum medium, ea contenta quæ in fundum matulæ de-
ſcendunt,hypoſtaſes(hoc eſt ſubiecta)vocauêre qui ha
rum rerum periti fuerunt, à verbo ὑφίστασθαι,videlicet,
præpoſitione Sub ſignificante infernam habitudinem:
quæ verò conceſſerunt ad medium totius altitudinis,
appellauerunt ἀναιωρήματα(hoc eſt, ſublationes) vel di-
cas ſublimia,arbitror deriuantes ab elatione,tanquam
æquo ſpatio ſecederent ab vtriſque extremis.Quæ ve-
rò peruenerunt vſque ad ſuperficiem,vocauêre nubes,
tanquam à terra ſummè ſecederent, putantes fundum
matulæ proportione reſpondere ipſi terræ, quoniā ad
ipſum fundum grauia deſcendunt. Communi & gene-
rali nomine hæc omnia παρυφιστάμενα (hoc eſt contenta)
dicta ſunt,eo quòd in qualibet altitudinis parte corpo
ris vrinæ inſiſtant & contineantur. Atque eo pacto de
loco contentorum iam pridē medici diſputarunt, tan-
quam principia ponerent eorum quæ in arte medica
ſunt thorematum.Sed tamen licet quoque diuidere ſer
monem hoc pacto: quæ diuiſio multum conferet & ad
iudicia & præuidentias.Igitur hypoſtaſium (vti autem
oportet hoc modo poſitis nominibus)aliæ occupauêre
locum inculpabilem,quum neque totæ tangant fundū
matulæ,neque abiungantur ab eo: aliæ verò quæ pro-
prium & inculpabilem reliquerunt, quæ quoque diui-
duntur ratione. Nāque earum aliæ totæ hærent fundo,
aliæ minus, ac pluſquam eis conueniat,abiunguntur,
veluti ſibi definitum locum defugere conantes.Enæo-
remata verò quæ exactè medium locum totius conſe-
cuta ſunt, hæc exactam rationem enæorematum ade-
pta ſunt, quæ verò ſiue inferius, ſiue ſuperius quàm
medium eſt,manſerint,hæc quoque ſublimia appellata
ſunt abuſu nominationis.nam ab vtriſque extremis ſe-
ceſſerunt. Plurimum verò hæc ita definita tractationi
quæ de vrinis eſt, conferre reperiuntur. Quamobrem
oportet vt putemus tria eſſe ſublimium loca. Nubium
autem aliæ parum ab eo abſunt vt ſuperficiē attingant,
aliæ in ipſa ſuperficie natant. Quoniam verò nubes hæ
tertio loco indiguerunt (nanque non licuerat ſuperius
concedere, deficiente humore & corpore vrinæ),tan-
quam neceſſitas cogeret reſpondere eregione fundo
matulæ,præ viribus ſibi agnatæ ſunt: perinde ac quum
experirentur medium ipſarum, & ſuperficiei locū de-
lere,ita exactè vbi terminauerint humoris altitudinē,
hæſere ſuperficiei vrinæ, vt polypi lapidibus exactè(vt
aiunt)adhærent. Quoniam igitur demonſtratum eſt,
tres locos generaliſſimos contentorum eſſe, quorum
ſingulos in ternos nos diuiſimus,accidit vt omnes ſint
nouē,quos bene cognoſcere diſcentes oportet:nanque

Fundus matulæ.

Formula locorum in quibus ſunt contenta vrinarum.

magnopere vtiles ſunt. Verumtamen vt clarius cerne- A
re poſſis id quod dictum eſt,omnem rationem de locis
contentorum per hoc exemplum ante oculos pono.
Intellige altitudinem vndecim digitorum, vel cubito-
rum,vel paſſuum,vel cuiuſuis menſuræ, & puta eorum
quatuor eſſe in loco capiente hypoſtaſes.Vnum in con
finio hypoſtaſium & ſublimium , ita vt ſit poſt finem
hypoſtaſium,& ante principium ſublimium. Similiter
alterum in fine enæorematum,& principio nubium.Itē
duos alios in loco nubium,vt locus mediocris nubium
ſit vltimus,ac vndecimus digitus: qui verò ſubditus ei B
eſt,& veluti ab vltimo deciderit,ſit decimus. At qui plu
rimum ſubierit, atque in fundo vice verſa ſe habet er-
ga vltimum,is ſit primus. Locorum verò hypoſtaſium
exactè proprios locos habētium,tertius digitus ſit. Sed
ſupernarum hypoſtaſium locus ſit quartus digitus,in-
ferius medio ſubſidentium ſit ſecundus. Quinetiam in
enæorematibus, qui vſquæquaque medius eſt,is ſit ſe-
ptimus digitus:ſicuti eorum quæ multum ſe attollunt,
ſit octauus , inferiorum ſit ſextus. Nanque quintum &
nonum digitum non occuparunt vnquam contenta. C
Sunt enim termini potius quàm loca contentorum in
vrinis. Vbi verò oratio de locis contentorum ſufficien
ter facta eſt,eo pacto maneat: quam vnuſquiſque etiam
à formula hîc deſcripta diſcere poterit . nunc reliqua
explicemus.

DE LAEVITATE ET OPPOSITIS CONTEN-
torum in vrinis, CAP. XIIII.

COntenta vrinarum quæ ſecundum naturam ſe ha-
bent,præter alias proprietates , definitum eſt læuia
eſſe. Primùm dicendum eſt qualia ſint eiuſmodi læuia: D
deinde quæ ſint hiſce oppoſita. Læuia igitur contenta
ſunt quæ continua ſibi ſunt & coacta, tanquam vnum
& continuum corpus , cuius partes non videantur eſſe
veluti rugis inter ſe coniunctæ & conſtrictæ , neque à
ſe inuicem diuiſæ.hoc modo ſe habet ſecundum natu-
ram læue contentum. Eorum verò quæ non eo modo
ſe habent,alia eam continuitatē vſqueadeo intenſam
habent,vt viſcida euaſerint:alia verò continuitatem di
uulſam habent,ita vt reddita ſint aſpera . Atque viſci-
dorum contentorum,alia modicè ita affecta ſunt, adeo E
vt commota matula , illa quodammodo diſſoluantur.
alia magis affecta,adeo vt valde commota matula,ipſa
modicè diſſoluantur:alia inſuper vſqueadeo viſcida &
tenacia,vt etiam ſiquid commoueatur, non facilè diſ-
ſoluantur,quum iam ἐγκόλλα, id eſt inſtar collæ & glu-
tinis tenacia,facta ſint. Contra verò,aſperorum conten
torum alia ita modicè affecta ſunt,vt viſus capiat par-
tes eorū iam diſcretas: alia magis affecta,vt viſus etiam
magis capiat profunditatem & latitudinem corporis
vrinæ:alia verò plurimum,vt viſus capiat omnem pro- F
funditatem & latitudinem,atque longitudinem magis
capiat,perinde ac eſſet in fruſta inciſa. Hoc itaque pa-
cto ſe habet oratio de læuitate, tenacitate, & aſperita-
te contentorum. Oportet autem ſtudentem hæc diſce-
re,quoniam operam nauatam in hiſce capiendis , non
parum iis quæ ſequuntur conferre ſentiet.

DE HYPOSTASI OROBEA, FVRFVREA, LA-
minea,atque ſimilacea, CAP. XV.

POſt hæc decet dicere de hypoſtaſi orobea,furfurea,
laminea, ac ſimilacea. Nanque eiuſmodi contenta G
appellare hypoſtaſes congruit , quæ ſemper fundum
matulæ petunt. Siquidem contenta innatantia,partici-
pantia eiuſmodi ſpecierum, non ab eadem cauſa ſunt,
ita vt ne eaſdem etiam paſſiones ſignificauerint. At ve
rò vbi prius de illis memoratis tractarimus,deinde de
eorū ſimilibus dicemus. Igitur hypoſtaſes orobeæ , etſi
ab ipſo nomine euidentes ſint, nos tamen etiam decla
rabimus earum rationem. Nam vnuſquiſque nouit oro
bum inter legumina eſſe (vt qui in pleriſque locis ſeri
conſueuit)rubeum & ipſum forma exiſtentem. Quum H
igitur contenta vrinarum his ſimilia videris,tunc ocu-
lis ſpectaueris hypoſtaſes orobeas . nunc enim oratio-
ne ſola res tibi depingo. Sed tamen hypoſtaſes hæ ni-
hilominus globoſæ veluti orobi ſunt , ita vt hoc pacto
intelligere poteris certò qua ratione ſe habeant. Fur-
A fureæ verò hypoſtaſes ſunt quæ videntur ſimiles furfu
ri bene moliti tritici. Hæ ſanè longitudinem definitam
habent,vt verè furfures manifeſtò appareant. Quare li
cet diſcere ab euidentibus ſpeciebus ſic appellatis , ita
vt non oporteat ſermonem de hac re longius protra-
here,vt qui ſufficiat ex ipſo ſic impoſito nomine. Lami
neæ verò hypoſtaſes notæ ſunt rationi: ipſæ quidē ſunt
ſimiles laminis , ſed non per longitudinem (hac enim
potius videntur diſſimiles),ſed ſimiles ſunt ſpecie. La-
minas verò nouimus appellatas eſſe, quæ & longitudi-
B nem,& latitudinem habent,non etiam euidētem pro-
funditatem. Eodem modo appellata ſunt quædam in-
ſtrumenta à mulieribus inuenta ad lanificia. Quinetiā
lapis quidam eſt eodem nomine vocatus Petalites,hoc
eſt lamineus, qui conciſus eſſe videtur in eiuſmodi la-
minas . Quamobrem ex hiſce conſiderare oportet de
laminea hypoſtaſi. Sed reliquum iam eſt vt dicamus de
hypoſtaſi quæ accepit nomen à ſimila . Similas omnes
nouimus vocatas eſſe quæ ex malè molito frumento,
ordeóve videntur furfures. Quæ nāque furfuribus ſunt
C pleniora , hæ ſimilæ vocantur , non vt furfures , ſed vt
tripliciter ſpaciatæ:& ob haſce vocantur ſimilaceæ hy-
poſtaſes. Reſtat iam etiam docere de complicatis con-
tentis, & diuerſarum ſpecierum , quæ diſſimilaria dici
poſſint.

DE DIFFERENTIIS EORVM QVAE COMPLI-
cantur in contentis vrinarum, CAP. XVI.

INterdum hæc ipſa varia apparent. Nam aliquando
veluti ſimilæ quædam deſcendunt cum contentis:a-
liquando veluti furfures,& veluti laminea atque oro-
D bea. Eſt aliquando videre quædam cum contentis , vt
capillos longos palmo, ac minus, & magis. Quinetiam
aliquando videre eſt ramenta quædam ſubrubea bre-
uiſſima , atque hæc omnia nunc pauciora , nunc plura
ſpectari ſolent. At verò quidnam vnumquodque horū
ipſorū ſibi velit, in locis propriis explicabimus : ſicuti
& eorum cauſas in iis qui de cauſis libris reddemus.

DE DIFFERENTIIS EORVM QVAE INNA-
tant in chymate, CAP. XVII.

NVnc operæpretium eſt vt dicamus de iis quæ inna
E tant in ſuperficie vrinæ. Innatant igitur in ſuperfi
cie vrinæ bullæ,quæ etiam lampæ , hoc eſt ſpumæ quæ
in ſuperficie vini inſident,appellantur : innatant quo-
que liquamenta quædam. Verumtamen prius diſputa-
bimus de innatantibus liquamentis,deinde de innatan
tibus bullis. Apparent itaque in vrinis aliquando inna-
tantia quædam veluti araneæ,quales ſunt maximè con
tinuæ,atque velamini ſubtili ſimiles , non quales ſunt
illæ quæ non omnino ſunt continuatæ:ſed quum maio
res circuli feruntur circa minores, quos rectæ lineæ &
F obliquæ ſecant,ortæ à centro,& ad extrema peruenien
tes. Interdum etiam feruntur in ſuperficie vrinæ pūcta
olei,nunc pauca,nunc plura, nunc tenuia, nunc craſſa:
veluti in pingui iure refrigerato innatare vidētur,quæ
res à multis appellata eſt ſpuma. Verumtamen hæc ipſa
euidentia erunt alio in loco, ita vt de his plura nunc di
cere non oporteat. Quinetiam interdum atque circa
coronam feruntur quædam veluti laceramenta veſtis,
& veluti pilis contexta, quæ à Græcis ῥάκια & τριχία vo
cantur:eadem ſunt longè minora iis quæ prædicta ſunt
G atque pleniora. Oportet etiam hæc ipſa prænoſſe diſcē-
tem:nanque paulo inferius in locis opportunis , reipſa
nobis obuiam faciente,de eis latius diſputabitur. Nunc
verò de bullarum differentiis dicamus,veluti in initio
ſtatuimus.

DE BVLLARVM DIFFERENTIIS, ET DEFI-
nitione coronæ, CAP. XVIII.

BVllarum aliæ perquam magnæ ſolent eſſe, aliæ per-
quam paruæ, aliæ mediocres. Item aliæ per omnem
ſuperficiem vrinæ eunt , aliæ per ſolam coronam , vel
H per totam coronam , vel per aliquam eius partem, vel
plures partes diſperſas,vel per coronam,& mediam v-
rinæ ſuperficiem , vel per alteram ſolam medietatem
ſuperficiei,aut inordinato ac alio modo & complicato,
tam per ſuperficiem quàm per coronā innatant. Quin-
etiam earum quæ per coronam eunt, aliæ ſingulæ, aliæ

binæ ſunt, aliæ ternæ, aliæ alio maiori numero conſi- A ſtunt: atque aut omnes propè pari magnitudine ſunt, aut minores, quæ ad medium cõcedunt. Eodem modo ſe habent in ipſa altitudine matulæ. Nanque bullæ aut ſingulæ, aut binæ, aut ternæ, aut alio modo ſociatæ ſũt. Sed quoniam duo nos latent minus exquiſitè ſermone tractata, ea claritatis cauſa nũc adiiciam. Vnum igitur eorum quæ prætermiſimus, eſt de bullis: ſiquidem videri poterunt cuiquã quæ dicta ſunt intelligenda eſſe de innatantibus bullis quæ ſimul fiũt cum vrina, quum emeiitur. At idipſum putare non licet: ſed intelligẽda B ſunt de eis quæ remanent poſtquam quieta fuerit vrina, atque omni ex parte refrigerata. Nam bullæ eiuſmodi quieſcentis & refrigeratæ vrinæ nequicquam à continente afficiuntur: atque eo quòd nihil afficiuntur ab aere, indicant generationem eſſe à præſtantiore cauſa. Nam quæ paulo pòſt quàm intumuerunt, diſſoluuntur, debiliores habent cauſas, ac perquam facilè ſolutæ abeunt. Quare conſiderare oportet de bullis iis quæ multo tempore immorãtur, & cauſas harum & iudicia diſcere oportet. Alterum verò eorum quæ nos præ- C teribant, eſt deſcriptio coronæ: ſiquidem multos turbare poterit, audientes coronam quandam in vrinis apparere, minúſque eam comprehẽdere ob ſcopi ignorantiam. Coronam ergo dicimus lineam adumbratam, quæ circuncurrit per ambitum ſuperficiei vrinæ. Si vtique matulæ fuerint rotundæ, etiam circulo circunſcribunt vrinarũ ſuperficies. Sed hæ ſuperficies ad extremitates deſcriptæ, ſi matulæ rotundæ fuerint, decenter vocari poſſunt coronæ, ob figuræ proprietatem. Sin fortaſſe matulæ fuerint quadrãgulæ, aut multangulæ, D tum bullæ quæ per extremitates vrinæ cucurrerint, nõ etiam par eſt vt in corona currere dicantur, quum ablata ſit figura rotunditatis. quanuis vnuſquiſque dicere poſſit, bullas harum & illarum matularum eaſdem eſſe ratione iudiciorũ & cauſarum. Hoc itaque pacto ſe habent differentiæ bullarum, in quibus exerceri oportet, quòd non mediocriter collaturæ ſint iis quæ deinceps dicentur. nunc reliqua tranſigamus.

DE DIFFERENTIIS CORONARVM CORPORIS vrinæ, quæ ſunt alterius coloris, CAP. XIX.

E MVltæ coronæ aliæ commodiores quàm quæ ſuperius dictæ ſunt apparent, circumeuntes ſuperficiẽ matulæ: quæ non innatant in humore vt innatant bullæ, ſed potius ſunt circunferentiæ humoris corporiſve vrinæ. Siquidẽ quum vrinæ humor aliquo quouis tingatur colore, cum coronæ circunſiſtunt affectæ diuerſo colore vel albo, vel flammeo, vel bileo, vel viridi, vel nigro, vel aliquo alio. At verò hæc ipſa iis qui attentè ſpectant, facilè apparẽt. ſed non aliter quàm præſentia eſſent malè videntibus, quemadmodum in ſtellis crinitis obſcurè apparentibus accidere ſolet. F Nanque crines earum obſcurarum facilius parum videntibus, quàm viſum intendentibus, apparent, quum viſu infixo vel potius à multo colore & luce attracto obſcurentur. Atque hæc de coronis dicta ſint, quæ conferent in locis opportunis: nunc verò dicamus ea quæ ſequũtur. Nanque videbatur mihi nunc complicationes, quas eſſe contingit è coloribus, & ſubſtantia & contentis, huic ſermoni addere: ſed quòd præterquam quòd res multiplex & varia eſſet, difficulter etiam percurri poſſet, G atque adeo ſine vlla neceſſitate protẽderetur, prætermiſi, quum non admodum neceſſe eſſet me ſic ſcribentem complicare: ſiquidem in præſente diſputatione explicamus vrinarũ differẽtias: tractationes verò quæ ſequuntur, continebunt iudicia, cauſas, atque præuidẽtias. Qui ergo in his fuerit verſatus, is perquam facilè poterit componere tam cum coloribus ſubſtantias, quàm cum coloribus & ſubſtantiis contenta etiam differentia colore, ſubſtantia, loco, læuitate, æquabilitate, atque differentiis hiſce oppoſitis. Quinetiam idem fa- H cilè poterit diiudicare, quænam componi poſſint, & quæ non poſſint. itaque conſulo his qui rei huius ſtudioſi ſunt, vt in his verſentur, vt quæ non leue momentum ad perfectam cognitionem collatura ſint. Siquis enim antè didicerit quas ob cauſas ſint colores, chymata, adhæc conſiſtentiæ, & alia, & nouerit quid vnumquodque ſibi velit, facilè quidem ea complicauerit. Et vbi promptè complicauerit, ita exactè & iudicia eorum & cauſas reddiderit. Sed hactenus de hiſce ſatis dictum eſt.

DE VARIATIONE COLORVM ET SVBSTANTIARVM vrinarum, CAP. XX.

POſt hæc conſiderandum eſt de variatione ſubſtantiarum & colorum quæ in vrinis apparent, atque præter hæc etiam contentorum: quinetiam de differentiis temporum. Nanque vrinarum colores, aut in eodẽ, vt ſe habent, manent ſemper, aut tranſmutantur, aut in peiores colores mutantur, aut in meliores. Et alterutro modo mutando, aut proueniunt ad extremos colores, aut manẽt alicubi firmati, vel paulo vlterius procedũt. Quoniam verò decens eſt vt ad magnas alterationes colorum commutentur etiam cõtenta, inſpicere oportet quænã fiant in hiſce varietates tam colorum quàm ſubſtantiarum, & læuitatis, atque ſpaciorum loci. Deinde confert etiam conſiderare, an hæ mutationes fiant longiore, an breuiore tempore. non enim parum conducet obſeruare tempora mutationum. Quin & interdum etiam ſubſtantiæ ſolent ſimul mutari, neque ſemper ita afficiuntur, quum maiore motione in eis quàm in coloribus mutandis opus ſit. In quibus conferens erit non modò diſcere mutationes, ſed etiam tempora earum diſquirere, ac diligenter animaduertere, an velocius, an tardius ſuccedant. non minimum enim hæc ad præcognitionem atque iudicia collatura ſunt. Quin & illud ſcire conuenit, quòd varietatum aliæ ſint ordinatæ, aliæ ordinem nullum ſeruent. Oportet enim hæc ſpectare & conſiderare. In ſequentibus enim videbis, vt ex hiſce bene conſideratis multa adiumenta prouenerint ad iudicandum & præuidendum. Animaduertas quoque. nam interdum videris varietates ordinatas peiores eſſe iis quæ ordinem non ſeruant, quæ explicabuntur ſuis locis: hic nanque nobis ſolùm propoſitum eſt de differentiis vrinarum diſputare. Et vt oratio clarior reddatur, hoc pacto per exempla tranſigimus. Colorum variamenta fiunt tum quum de colore in colorem tranſmutatio fiat. Si enim vrina nunc apparuerit alba, craſtina verò aurea, & conſequenti die alia: vel cõtrà, nunc quidem ſubrubea, craſtina verò aurea, atque poſthac pallida vel alba: atque etiam hoc modo nunc quidẽ ſit ſubrubra, deinde viridis, vel cærulea, vel nigra: vel illo modo, nũc quidem ſubrubea, deinde rufa, & charopa, adhæc lactea, aut aliquo modo aliter, veluti tu complicaueris: (cõtingit enim rem nunc hoc, nũc illo modo apparere, vt victa, vel vincens fuerit virtus vitalis. Nanque differentiæ concoctionum, ſiue prauè, ſiue bene fiant, in vrinarum mutationibus ſpectantur): multas quoque videris in conſiſtentiis varietates, ſi animaduerteris ea quæ fiunt. Siquidem interdum vrinæ ſemper craſſæ ſunt, nullámque ſequeſtrationem habentes. Interdum verò in eis ſubſidit ad fundum matulæ id quod craſſius eſt, reliqua vrina craſſa etiã remanente: interdum omnis craſſities ad fundum concedit. Videre quoq; eſt vt craſſum quaſi recurſu quodã ipſum chyma conturbat magis aut minus. Eadem quinetiam in tenuibus vrinis fieri cõtingit, tam ſi multum quàm ſi parũ tenues fuerint. At verò ſi vel cũ prauo, vel cum bono colore fuerint conſiſtentiæ, ita vt haſce cum coloribus componas, plures (vt arbitror) varietates ex eis effeceris. Omnes quoque varietates, aut cum ordine fiunt, aut abſque ordine. Siquidem ſi vſque ad tempus quoddam quædam ſubſtantia cum quodam colore ſit complicata, poſthac verò ſiue ſubſtantia, ſiue color, ſiue vtrunque alteretur, deinde iterum, vt primò erant fiant, idque per plures reditus erit, varietas cenſeretur cum ordine fuiſſe. Contra verò abſque ordine videbitur, quum vt fortuna dederit, ita mutatio colorum & ſubſtantiarum ſucceſſerit, hoc eſt in inordinatis reditibus & temporibus. Verumtamen (vt apertius res intelligatur) vtimur eiuſmodi exemplo. Si igitur duobus deinceps diebus eædem vrinæ apparuerint, tertia verò fiat alteratio, quarta & quinta die vrinæ ſimiles fuerint,

iis quæ in prima & ſecunda, atque ſexta commutatio fiat ſimilis ei quæ in tertia, idque in pluribus dierum eiuſmodi reditibus prouenerit, varietas ordinata vocari poteſt. Quòd ſi acciderit, vt duobus deinceps diebus eædem apparuerint vrinæ, tertia verò die tranſmutentur, quarta alterentur, quinta etiam diuerſæ à prædictis ſpectentur, neque per aliquos reditus eædem fiant anteactis, ſed exierint, vt ſors dederit, & abſque ſerie, tum varietas eiuſmodi appellari poteſt inordinata. Diſcere in hiſce licet & cauſas & iudicia, & præuidentiã, tum quum de his diſputationem fecerimus.

DE VARIETATIBVS CONTENTORVM, ET ordine, & inordinatione vniuſcuiuſque eorum, CAP. XXI.

Eædem accidere poſſunt inordinationes & varietates in ipſis contentis, quippe quæ interdum concedunt ad matulæ fundum, interdum pendentia videntur, atque aliquando attolli vſque ad ſuperficiem chymatis. Quinetiam interdum læuia ſunt, interdum diſſipata, vt interdum alba, interdum in alios colores mutata: & aliquando tenuia effecta ex craſſis, aliquando craſſa ex tenuibus. Nihilo quoque minus interdum ex ſuperiore decidunt ad inferna, interdum ex inferiore ad ſuperna feruntur. Idque cum diuerſis coloribus, & ſubſtantiis, in quibus multas reperire poteris varietates, ſi rem ipſam expenderis. Nobis enim ſatis ſunt quæ dicta ſunt, etſi indagatio ſubminiſtrare poſſit maiorem longitudinem orationis de hiſce rebus, quoniam nobis minus facilè eſt recenſere ſingulas vrinas. Nobis igitur facilè non fuit ſingulas vrinas cõponere, tum propter ſermonis prolixitatem, tum quia in his verſaturo reliqua ex iam dictis intelligere licet, & oratio iuſtã prolixitatem habere videatur iis qui breuitati ſtudent. Ob hæc finem imponentes eiuſmodi orationi, quæ modum menſurámque decẽtem nacta eſſe exiſtimetur, ab hiſce ad ea quæ de iudiciis vrinarum habentur, diſputationem tranſferimus. Congruum enim eſt vt is qui ad artis huius myſteria capeſcenda contendit, primùm vrinarum differentias noſcat, vt rectè edoctus ſit quot & qui in vrinis colores appareant, atque cum quibus ſubſtantiis ſoleant inſpectari: deinde iudicia diſcere ſuper præhabitis vrinarum differentiis. Qui enim eo pacto inſtructi fuerint, iis perquam facilè erit dignoſcere quæ ſint curanda, & de quibus deſperãdum ſit. Atque præter hæc alia diſputatio ſuccedit, quæ de cauſis vrinarũ habetur: eſt inſuper liber de præceptione, veluti iudicatione aperiente præuidentias. Nanque qui diligenter iudicauerit vrinas, is infallax præſcius euadet. Quorum vnumquodque (Deo concedente) ſuis in locis explicabitur. Nos tamen hoc in loco finem facientes diſputationi de differẽtiis vrinarum, veluti ab alio principio aggreſſi, ſermonem qui poſt hunc eſt, tractemus.

ANNOTATIO CAPITVM QVÆ IN LIBRO priore De iudiciis vrinarum habentur.

De differentia matularum, & quæ ex matulis ſit aptiſſima, Caput I.
De loco congruo ad ſpectandas vrinas, Caput II.
De tẽpore proprio ſpectandarum vrinarũ, Cap. III.
De iudicio vrinæ in omnibus mediocris, Cap. IIII.
De iudiciis vrinarum ſecundum ſexum & ætatem. Caput V.
De iudiciis vrinarum quæ fiunt in ſimplicibus intemperaturis, Caput VI.
De iudiciis vrinarum ſecundum exercitia & ocia, Caput VII.
De iudiciis vrinarum per anni tempora & regiones, Caput VIII.
De iudiciis vrinarum, quæ fiunt à ſomno atque vigiliis, Caput IX.
De vrinis inediæ atque famis, Caput X.
De iudiciis à paruitate & magnitudine humoris vrinæ, Caput XI.
De iudiciis albarum vrinarum, Caput XII.
De iudiciis vrinarum ſubſpicearum & ſpicearum, Caput XIII.
De iudiciis aureæ & croceæ vrinæ, Caput XIIII.
De iudiciis ſubrubeæ & rubeæ vrinæ, Caput XV.
De iudicio vineæ vrinæ, Caput XVI.
De iudicio paſſei coloris vrinæ, Caput XVII.
De iudiciis viridium vrinarum, Caput XVIII.
De iudiciis vrinarum oleacearum, Caput XIX.
De iudiciis venetarum & liuidarum, & nigrarum vrinarum, Caput XX.

ACTVARII DE IVDICIIS vrinarum libri II.

Ab Ambroſio Leone Nolano in Latinum ſermonem uerſi, & à Iacobo Gopylo ad fidem exemplarium Græcorum recogniti.

ACTVARII in ſuum priorem librum De iudiciis vrinarum, Præfatio.

CVM corporis affectus, quicunque hi tandem fuerint, ex vrinarum ſignificatione nemo noſſe poſſit niſi qui earum differentias prius ſciuerit, nos ſuperiori libro differentias vrinarum tractauimus, omnemque rationẽ & methodum huius rei abſoluimus: ſupereſt vt nunc de vrinarum cognitione agamus, quod in arte medica vtiliſſimũ eſſe cõperitur. Siquidem ſi medicus non facilè poterit conuenientem victus rationem præſcribere, vel medicari, vel aliam aliquam curationem adhibere corporibus quouis morbo laborãtibꝰ, niſi ſtatim iudicauerit quænam ſit ægritudo quæ corpus corripuit, arbitror non parum collaturas huic methodos quæ de cognitione traduntur, arte iuuentas. Aliæ ergo methodi cognitoriæ aliis morbis magis conueniunt: communis autẽ & ad omnes propemodum pertinet vrinarũ cognitio. Opportunè & rectè dicere quiſpiam ea poteſt, quæ cõcoctioni & cruditati quæ fiunt in primis venis, accidunt, adhæc quæ tertiæ concoctioni: præterea quæ renibus, veſicæ, & vrinæ meatibus. Is porro dicet humorum incrementa, atque imminutiones, atque obſtructiones principalium meatuum, & quæcunque in hiſce fieri contingat: de quibus tractandum eſt in ſequentibus. Sed iam primùm hic dicendum eſt de matula, & loco, & tempore, in quibus confert conſiderare vrinas. Deinde de propriis rebus ſubdendum.

DE DIFFERENTIA MATVLARVM, ET QVAE **A** ex matulis ſit aptiſſima, CAP. I.

MAtulæ igitur comparentur ex vitro tenui, atque albo, vt colores exactè appareant. Nanque aliquæ ſunt, quæ ſubuirideſcunt: quamobrem non exactè pellucidæ manere queunt. Candorem enim coloris ſequitur pelluciditas. Virideſcentes igitur non ſolum coloribus aliquid auferunt, ſed etiam ſubſtãtiam vrinarum minuunt: quinetiam in eis, neque contenta exactè videntur: priores illæ itaque præferendæ ſunt. Figuræ verò matularum differẽtes habentur, à quibus etiam accidit quodammodo iudicium lædi. **B** Nanque in matulis valde patentibus, vrina, præſertim ſi fuerit quantitatis mediocris, diſtributa per amplitudinem ſolam, parum ſpacii quod ſecundum logitudinem eſt occupabit, nec licebit cognoſcere, quem locum profunditatis contenta occupauerint, quum pauca admodum vrina ſit. Aberrare ſimiliter licet in matulis extranearum figurarum, veluti ſunt arctæ, atque prolixæ, vt quæ nunc ſolẽt effici, veluti ſunt quoque quæ infernã partẽ ſanè quàm latam, planámque habent: ipſæ verò colliguntur, vt à **C** fundo aſſurgant. Quæ verò fundum habent non planum, ſed deorſum verſus extumentem, ita vt fundus in conum propè videatur colligi, hæ quidem, vbi oportuerit, ad mouendas vrinas, eáſque multas capiẽdas opportunæ cenſentur (nanque vaſa capaciora ad id vtilia eſſent): ſed vt ſeruentur vrinæ vt decet, videntur minus quàm cæteræ matulæ conferentes, quæ figura ſimiles ſunt vitreis cyathis quibus ad bibendum vtimur. Quãobrẽ ſi opus ſit diſcere matularũ figuras maximè congruentes, quæ ſimiles ſunt vaſis vitreis ex quibus bibi- **D** mus, videbuntur vtiliſſimæ. Veruntamen non oportet matulas cingi cingulis vitreis quæ eas obſcurẽt, neque habere fundum ad multam vrinam continendam, ſed ſint, quoad fieri poteſt, ſimplices ac læues, atq; aliquãto maiores quàm cyathi quibus ad bibendum vti conſueuimus, vt quantitas vrinarum, quæ perfectè ſuſcipienda eſt, cõtineri poſſit. Et de figura matularum hæc ſatis: vt verò vrina inſpicienda ſit, hoc pacto monſtramus.

DE LOCO CONGRVO AD SPECTANDAS V- **E** rinas, CAP. II.

QVoniam loca vmbroſa non parum de coloribus auferũt, eos in obſcurum tranſmutantia, lucida autem & ſole illuſtrata loca colores multo remiſſiores propter multam perſpicuitatem reddunt, oportet hoc cauere, atque obſcurationes quas vtraque illa loca inuehunt, fugere. Auferũt enim colorum eſſentiam, ita vt vrinæ exactè conſiderari non poſſint: quærendúſque locus medius eſt inter hæc, qui colores nullo pacto lædere poſſit. Si igitur contenta manifeſtè tranſpareant, **F** ſatis nobis fuerit: quòd ſicubi loca ſint valde obſcura, & nõ lucida, tunc trãſferre vrinas oportet prope ipſum ſolem, vt in loco ſublucido latentia tranſpareant.

DE TEMPORE PROPRIO SPECTANDARVM vrinarum, CAP. III.

OPeræprecium maximè videri poterit, ſi tempus illud definiatur quo quiſquam, vt maximè decet, vrinas inſpicere valeat. Idcirco ea de re ita dicendum eſt, vt de ea quæ nobis maximè vtilis viſa ſit. Vrinæ igitur in matulis factæ, ſi adhuc ſubcalidæ tactu fuerint, vt ſo- **G** lùm exhibent colores exactè ſpectari, ita in eis minus exactè ſpectantur contenta, ſubſtãtiæ, atque etiam bullæ. Nanque bullarum aut omnes, aut aliquæ vnà cum exſpirante vrinæ calore abeunt, aut manent cum refrigerata vrina: contenta verò ſtatim facta vrina non facilè apparent. Vbi verò illa refrigerata fuerit, ea hora conſpectantur, ſed tempore quodammodo mẽſurato. Nanque principiò ſubapparent nubeculæ quæ aut manent, aut pedetentim ad medium matulæ concedunt, veluti poſtremò ad fundum deſcendunt. Conſiſtentiæ **H** verò quæ mediocritatem ſeruant, cum coloribus conſpectantur: quæ verò ad craſſitudinẽ vergunt, hæ poſtquam ſtatuta ſunt contenta, demonſtrantur, tardius etiam, quæ ex his rurſus ſubſident. tales enim vrinas exquiſitè ſpectare priuſquam refrigeratæ fuerint, non oportet. Quinetiam non oportet has vrinas commoueri vehementer, priuſquam omnia videris, ne multa in eis tranſponantur. Bullæ nanque & rumpuntur & tranſportantur: contenta quoque concuſſa vi, diffugiunt propria loca, quemadmodum omnium craſſorum, com motione facta, confunditur quæ facta erat veluti ſtabilitas. Et hæc ipſa de tempore quo exactè vrinas ſpectari opus eſt, cognoſcere decet diligentem artis medicæ inueſtigatorem, quæ fortaſſe ſatis dicta eſſe videri poſſunt. Nunc opportunũ eſt, vt incipiamus docere diſciplinam de iudiciis vrinarum, hinc auſpicio facto.

DE IVDICIO VRINAE SECVNDVM OMNIA mediocris, CAP. IIII.

QVum ex quadam veluti amuſſi & regula mediocri & temperata, & ſecundum naturam vrina, liceat affectus cognoſcere, decens eſſe videtur, vt prius de vrina ſecundum naturam, & quæ mediocris eſt, diſputetur: deinde de iis quæ aliquo pacto diſſimiles ſunt mediocri. Veruntamen quoniam non omnibus hominibus eædem ſunt corporis temperaturæ, & ætates, neque exercitia eadem, neque cibi iidem, neque eædem regiones, & anni tempora, neque cætera alia eadẽ ſunt, quæ ſuapte natura corpus humanum alterare poſſunt: arbitror ſermonem abſoluta methodo traditum iri, ſi de ſingulis horum diſputem, idque paulo inferius poſtulãte reipſa. Nunc verò illud potius opportunum eſt, vt hominem omni ex parte temperatum primò ſtatuamus: deinde ad eum referamus vrinam ſecundum naturam ſe habentẽ. Cognoſcenti enim vt vrina ſecundum naturam ſe habeat in homine omni ex parte temperato, veluti hinc initio capto, licebit cognoſcere omnes caſus & declinationes à temperamento. Quamobrem & iudicia in his perquam facilè patebũt, veluti trãctãdo apertè demonſtrabitur. Vt enim regula & amuſſis, quum adhibentur, oſtendunt vt ligna curua, & obliqua atque diſtorta ſint, ita vrina quæ omni ex parte mediocris eſt, demõſtrat eam quæ vel magis, vel minus à mediocritate ipſa declinauerit. Eſto igitur homo exactè ſanus, & vigens, ætate, & temperatura corporis mediocris, qui veſcatur cibis boni nutrimenti, & temperatis, exerceat ſe neque diminutè, neque præter modum, ſitque in regione & anni tẽpore tẽperatis: & (vt ſummatim loquamur) in omnibus eius rebus ſit mediocritas, medio & diuiſione carens: huius viri vrina eſſe vult colore ſubaurea, vel ſubcrocea, ſubſtantia mediocris, atq; proportione reſpõdens ei quod bibitũ eſt, in qua nulla innatet bulla, neque tuberculum aliquod ſubſideat, nõ inhæreat matulæ hypoſtaſis alba, læuis, æquabilis: omniáque ſint ſibi ſimilia, neque quicquam cum hiſce complicetur ex eis quæ ſolent inferri ſimilia capillis & ramentis, & eiuſmodi generis. Hæc vrina optima eſt, & ſecundum omnia mediocris atque ſana. Quæ verò aliquo modo ab hac defecerit, hoc ipſo ab optima & pura ſanitate decidiſſe intelligatur. Nec ignoramus ſanitatis ipſius magnam eſſe latitudinem, atque aliquã eorũm quæ rectè reiecta ſunt à regula vrinarum, in vrinis eorũ qui ſimpliciter ſani ſunt, apparere poſſe. Veruntamen ſcire oportet orationem præſentem non eſſe de ſanitate quæ latitudinem habere putatur, ſed de ſanitate eã quæ pura & inculpabilis eſt. Hac enim veluti depicta, certiſſimè noueris, quanto quis ab ea receſſerit. Quum itaque demonſtratum ſit, quænam ſit vrina eorum qui temperati atque omni ex parte mediocres habentur, decẽs erit, ſi nos veluti à quodã ſigno certiſſimo (quod in omnibus eſt mediocritas) profecti, paſſim diſceſſerimus: vt iudicare per ſigni diſtantias valeamus, quo pacto ægritudines ſeſe habeant: atque dignoſcere decenter, in quibus labor ſuſcipiendus ſit.

DE IVDICIIS VRINARVM SECVNDVM SExum, & ætatem, CAP. V.

PRimùm de vrinis ſecundum ætatem, & ſexum, & naturales quaſdam intemperaturas, & exercitia, & anni tempora, & regiones, & cibos, dicemus. Deinde de vrinis ægritudinum generalium quæ vnicuique accidere ſolent, diſputabimus, ſi prius definiuerimus, quid velint & ſignificent colores, conſiſtentiæ, cõtenta, & quæ

in eis ſpectantur. Temperati igitur viri & florentis ætatis vrina eſt ſubaurea & ſubflaua,& hypoſtaſin & conſiſtentiā mediocrem habet. Senū verò ſubtilis & alba,atque paucam hypoſtaſin habens,quæ ad cruditatem inclinat. Paruorum verò puerorum vrinæ vt parum recedunt à ſubaureis,& ſubflauis , ita ſubſtantia parum ſuperantiuuenum vrinas,& hypoſtaſin cumulatam congregatámque continent. Et quo pueri fiunt natu maiores,eo colores vrinarum eorum erunt intenſiores , hypoſtaſis verò quantitas videbitur minor. Quum verò pueri ad vigorem iuuentæ vadunt,tum colores vrinarum ceſſant procedere pluſquam ad ſubaureum,hypoſtaſis verò in mediocri quātitate apparet. At verò quantum ætas à floreſcente declinat,tantum etiamvrinæ ab eiuſmodi colore recedunt,verſus album euntes, atque hypoſtaſis eo minor & obſcurior apparet. Atque ætatū tales vrinæ(vt vno verbo dicam) apparent. Mulierum verò vigentis iuuentæ, atque temperatarum vrinæ nō multum recedunt à colore ſubaureo & ſubflauo,quum declinent verſus album quarum ſubſtantiæ ſunt ſubtenues : verùm hypoſtaſin congregatam magis videntur habere quàm virorum vrinæ. Differentias itaque ipſarum,in iis quæ de ætatum differētiis, certò diſcere eſt, per ea quæ proximè dicta ſunt.

DE IVDICIIS VRINARVM QVAE FIVNT IN ſimplicibus intemperaturis, CAP. VI.

ADhæc operæpretium eſt docere , quæ accidant ob naturales & vt ſunt morbi intemperaturas. Nāque quum ſint duæ paſſiuæ qualitates , itē aliæ duæ actiuæ, humiditas & ſiccitas, quum ſint paſſiuæ, ſi exceſſerint ſolæ,parum:caliditas & frigiditas multūm alterare poſſunt. At verò vt humiditas excedens obtundit vrinæ naturalem colorem,ita quantitatem auget: exaſperabitur & huius ſuperficies: hypoſtaſis verò arctior & crudior apparebit . Siccitas verò minuit vrinæ humorem atque contenta. Et colores mediocres pelluciditatem quandam maiorem & ſplendorem habent : hypoſtaſis verò,quanquam cætera mediocris eſt , tamen neſcio quo modo cōſiſtentia craſſiore eſt. Caliditas verò paulo excedens modum,vrinam ſubauream,atque ſubflauam reddit:ſed aucta vbi fuerit,eam efficit auream,atque flauam, & vrinæ ſubſtantia conſtat, vt mediocris, & ſplendor mediocris in ea eſt. Hypoſtaſis etiā mediocris eſt habita cōparatione ad quantitatē vrinæ,veruntamen recedit ab albedine conſueta. Frigiditas quinetiam facit vrinas vergere ad album colorem,atque recedere à mediocri cōſiſtentia: ſed aucta frigiditate,aut vrina tenuior,aut craſſa redditur. Si vel ſubtilis fuerit, vel non pura, hypoſtaſis erit aut obſcura & pauca : aut multa, ſed varia & incocta. Atque hæ ſunt vrinarum ideæ ſecundum ſimplices intemperaturas. Tu verò ea quæ tradidimus ſequens , ab hiſce facilè intellexeris, quæ vrinæ ex complicatis intemperaturis fiunt & apparent.

DE IVDICIIS VRINARVM SECVNDVM EXercitia,& ocia, CAP. VII.

QValiſnā vrina profluat ab iis qui multa exercitia, atque ſupra quàm vires ferant,ſe exercent:item qualis ab iis qui in ocio degunt , & ſedentariā vitam ducunt,nunc tempus eſt referre. Siquidē qui plus quàm par eſt,laborant ac ſe exercent iis vrina ſubflaua, atque etiam ad flauum colorem accedens apparet. Hypoſtaſis quoque his parua atque tenuis ſubſidet, cuius quoque colorem contingit alterari. Quinetiam in vrina eiuſmodi hominum interdum innatare apparet liquamen quoddam,præſertim quum homo vehementer ſe fatigauerit, etſi aliquando aliqua alia cauſa conſentiat:ſed tamen vbi id viſum fuerit, ſuſpicandum eſt cauſam aliquam ægritudinis adeſſe. Sed nobis non eſt propoſitum de hiſce vrinis nunc diſſerere. Eorum verò qui in ocio & quiete vitam agunt,vrinæ ad albedinem vergere ſpectatur,in quibus hypoſtaſis & maior & craſſior & aſperior ſubſidet. Atque de his ſufficienter ſic dictum fuerit.

DE IVDICIIS VRINARVM PER ANNI TEMpora,& regiones, CAP. VIII.

DE vrinis quæ per mutationes ſecundum anni tempora & regiones apparent in hominibus,ſic cōuenit dicere. Vere igitur,quātum tempus proceſſerit verſus calidum , tantum colores vrinarum à ſubſpiceo, ac ſpiceo recedentes,procedunt verſus colorē ſubaureum & ſubcroceum. Quinetiam abeunte inæqualitate ſubſtantiarum,accedit ad id quod eſt ſecundum naturam ipſa & æqualitatis cōmenſuratio. Hypoſtaſis quoque tēporis huius ex craſſiore incipit mutari in tenuem, atq; procedit verſus tenuitatis mediocritatē. Adhæc quantitas humoris maior tunc apparet , quàm quæ ex proportione ſunt. Veruntamen quum æſtas incipit,atque frigus exactum eſt,vrinæ apparēt ſubaureæ, atque ſubflauæ:conſiſtentia verò,mediocris. Hypoſtaſis verò tenuior mediocri apparere incipit,ſed alba,& læuis, & æquabilis. Procedente autem æſtate, ac ad ſummum accedente,quantitas humoris minor ex proportione ſpectatur:at hypoſtaſis à naturali albedine recedens, verſus ſubſpiceum colorem concedit,éſtque multo minor ac tenuior. Sed tenuitas in vrina fulget cum ſplendore quodam , & ipſa quoque inclinat erga croceum atque aureū. At verò vbi autumnus acceſſit, tum colores reuertuntur ad mediocritatem , ſed ſplendor & tenuitas adhuc remanent. Hypoſtaſis obſcura eſt adhuc & parua,ſed alba,læuis,& æquabilis. Procedente verò autumno, ad mediocritatem , ſecundum omnia, redit vrina. Quum verò ſol fuerit circa ſolſtitium hyemale , tunc quantitas vrinæ ex proportione redditur. Color verò vergit verſus album,& hypoſtaſis maior eſt,cætera autem mediocris. Procedente verò hyeme, conſiſtentia vrinæ varia ſpectatur,color etiam albus:quantitas verò humoris maior ex proportione rei ebibitæ: at verò contenta huius,& maiora ſunt,& incocta. Vbi verò æquinoctium vernale adeſt,tum hæc diſſeparantur , atque coguntur redire ad mediocritatem. Atque hinc diſcere licet quales vrinæ per anni tempora appareant. Vrinæ autem ſecundum regiones , proportione reſpōdent iis quæ fiunt ſecundum anni tempora. Atque oportet virum prudentem, dum ſimilia comparat , ex iis quæ dicta ſunt circa anni tempora coniectare , & quæ fiunt in locis diuerſis,illā proportione reddere ipſis anni temporibus. Cibi quinetiam & ratio viuendi calidior , vel frigidior, vel ſiccior , vel humidior producit tales vrinas,quales gignunt memoratæ intemperaturæ. Et cibi concoctu faciles , bonique ſucci, tales vrinas pariunt, quales generantur in temperatis, vt cōcoctu difficiles, & mali ſucci alimenta gignunt vrinas colore varias, & tenues,& quarum contenta ſunt prorſus extranea. Sed minora & diuerſæ ſubſtantiæ contenta apparent in vrinis concoctu difficilium ciborum : maiora verò ac in totum ſibi diſſimilia in vrinis alimentorum mali ſucci. Et hoc pacto poteris ex hiſce iudicare de vrinis quæ apparent per ætates,& ſexus,& intēperaturas,& regiones,& tempora anni,atque viuendi rationem.

DE IVDICIIS VRINARVM QVAE FIVNT A ſomno,atque vigiliis, CAP. IX.

EOrum qui dormiuerunt per paſſiones, non per naturam,vrina ad album colorem vergit,cuius conſiſtentia eſt ſubtenuis & craſſa : contenta verò plura apparēt,ſed cruda. Qui verò ſecundum naturam ſomnolenti ſunt & dormierunt , vrina minus alba eſt: quippe quæ ſpicea ſpectatur , cuius conſiſtentia vergit ad mediocritatem:quinetiam cōtenta ſunt maiora,atq; bene cōcocta. Eorū verò qui vigilarūt non ſecundū naturā, vrina minimo mutatur. Sed qui vigilarūt ob aliquē affectū à quacunque cauſa ſit, circa principiū etiā minimo mutatur in ſubſtātia,& colore,& contentis:procedente verò tēpore diſſipantur,atq; deficiunt contenta. Vrinæ quoque humor tenuis fit,atque paulatim concedens ad tenuiorem:color verò aut ad album , & aqueū vergit,aut ad aureum, & croceum, & oleaceum, & nigrum,ſecundum cauſæ mutantis proprietatem. Adhæc eorum qui multum comederunt , neque concoxerunt comeſa,vrina eſt ſubtilis,& alba,& interdū abſque hypoſtaſi. Diurnantium verò cum cruditate comeſorum vrina eſt varia in conſiſtentia,& in contentis.

DE VRINIS INEDIAE ATQVE FAMIS, CAP. X.

IEiunantium vrina flammea, atque crocea, & tenuis apparet, atque minorem hypoſtaſin continet. Qui fame verò premuntur, horum vrina eſt tenuis, & alba, & hypoſtaſi priuata, & cum quodam ſplendore occurrit. Ac de hiſce hoc pacto ſe habeat oratio. Poſt hæc fas eſſe videtur, vt de quantitate humoris vrinæ, atque colore ſigillatim dicamus, & de ſubſtantia, & contentis, & iis quæ in ſuperficie vrinæ innatant: vt vnoquoque explicato, & quos affectus præſertim vnumquodque eorum conſequatur, iudicia certa ab iis fiant, qui hiſce rebus operam nauant.

DE IVDICIIS A PARVITATE, ET MAGNItudine humoris vrinæ, CAP. XI.

PRimùm diſputandum de paruitate, & magnitudine humoris vrinæ, deinde de affectibus qui hiſce accidunt. Siquidē eorum qui perfectè ſani ſunt, vrinæ quātitas proportionem quandam ſeruat eorum quæ bibita ſunt. Nanque alterationem aliquam factam eſſe in iis quæ intrinſecus ſunt, ſignificat vrina maior, aut minor, ſiue longè ſuperarit proportionem ebibiti, ſiue longè receſſerit ab ea. Decens eſt de modo quātitatis humoris diſputare. Nanq; vrina ſi maior viſa ſit exiiſſe in ſanis corporibus, ſignificat multū bibitū eſſe, præſertim ſi vinum fuerit exile, cuius vrinæ color ad album trāſmutatur, atque conſiſtentia ad tenue: cōtenta verò tenuia & varia non etiam læuia. Nam inſiſtentibus quoque crudis humoribus, vbi cocti fuerint, perualida manente natura, copioſa & ſubtenuis excernitur vrina, atque prædictis minus alba, ſed in hac meliora apparent contenta. Multa quinetiam vrina ſpectatur in iis qui pauca excernunt ob naturalem quendam ventris affectum, quæ colore mediocri eſt, atque maiorem & craſſiorem hypoſtaſin cōtinet. Item multa vrina ſolet mingi ob medicinas vrinatorias, quæ colorem naturalem melius quā prædicta ſeruabit. Hypoſtaſis verò eſt ſubtilior (ita vt obſcuretur,) ſed ſplendor quidā in humore eius fulgebit. Atque hæc dicta ſint de his qui mediocriter ſani ſunt: in ægrotantibus verò hoc pacto vrina habet. Multa vrina prouenit in paſſione quæ ab accidente ſitibūda, à celeritate euacuationis diabetes, & fluxus vrinæ appellata eſt. Eadem alba eſt, & tenuis, ac hypoſtaſi priuata. Illud autem ſcire oportet, interdum in ægritudinum terminationibus multitudinem profluere vrinæ albioris & tenuioris, atque mediocrē habētis hypoſtaſin, præſertim quum præceſſerit vrina craſſior, & globulentior. Et qui hydrope morbo capti ſunt, iis vrina maior quàm mediocris fieri ſolet, atque aquea quæ crudam & inæqualem hypoſtaſin habet. Quòd ſi vrina multa exierit, ac flammea, & ſubcrocea, vel ſimili aliquo colore tincta, hanc damnare oportet, præſertim ſi cum non bonis contentis profluxerit: ſin verò fuerit vineo, vel paſſeo colore, atq; ſic multa proceſſerit, præſertim nulla concoctione præeunte, peior adhuc eſt, & mortificationem quādam & colliquationem oſtendit vniuerſæ corporis ſtructuræ. Atque hæc dicta ſint de vrinis quantitatis mediocritatem ſuperātibus. Vrina verò proportione minor quàm mediocris effluens, per horum contraria prouenit. Nanque diæta ſiccior paucam vrinam facit, ſed ſubcroceā: atque minorem hypoſtaſin, & craſſiorem quodammodo mediocri continentem. Item glutinoſa & obſtruentia, tam alimenta quàm pharmaca, gignunt paucam vrinam: ſed hypoſtaſin etiam paucam, & tenuem. Quinetiā quum multa ſit ventris euacuatio, tum minor proportione exit vrina, atque ad tenuitatem inclinat, & hypoſtaſin perobſcuram, & tenuem, & non læuem continet. Aliquando etiam ob craſſitiem vel multitudinem crudorum humorum, pauca, tenuis, alba, ſine hypoſtaſi, & aliquando craſſa, quæ crudiores habeat hypoſtaſes & non læues. Adhæc pauca vrina producitur ob febris vehementiam, & color ſignificat tibi febris quantitatem. Parua quoque vrina deſcendere videtur ob aliquā vaſorum vrinalium affectum, veluti ſunt locorum horum dolores, atque ipſa in ipſis vrinis contenta, de quibus inferius latius diſputabitur. Nunc verò de vnoquoque colorum decentia referemus. Iudicia itaque de coloribus, quum multiplicia ſint, quippe quòd non omnes colores propriis nominibus definiti ſint, ſed ſolùm generaliores: medii verò & ſubmedii colores, & ſimpliciter ſpeciales, ſint propriarum appellationum expertes, difficile eſſe videtur ſingulos enunciare, & vix ratione comprehendi poteſt. Veruntamen qui ingenio pollens ac natura diligens fuerit, nec paruam harum rerum habuerit peritiam, is perquā facilè ex iis quæ dicta ſunt, poterit cætera non dicta complere.

DE IVDICIIS ALBARVM VRINARVM, CAP. XII.

ALbi vrinarum colores (incipiendum enim eſt ab albis: album enim eſt corporum ſimplicium, quod eo demonſtratur, quòd nullo colore alio infecti ſint) diuiduntur in plures ſpecies per differentiā magis & minus. ſed quæ & quot ſint, in iis quæ de differentiis vrinarum, apertè dictum eſt. Quamobrem non opus eſt producere orationem ſuper eis quæ illic ſufficiēter habita ſunt. Sed addamus nunc oportet, quid ſignificent colores albi quum apparent. Demonſtratū iam eſt quæ ſit vrina omni ex parte mediocris ſecundum colorem, & conſiſtentiam, & contenta, & quemadmodum ſolertem medicum à ſigno aliquo certo incipientem, receſſu ab his, morbos æſtimare oportet. Cōcoctione igitur humorum corporis rectè facta, color decens ſplendet in humore vrinæ: imperfecta verò coctione, ſpiceus, & albus color, & qui inter hoſce ſubmedii ſunt, apparent. Veruntamen definiendo modos, quibus vrinam albam apparere cōtingat, clarius reddemus vnicuiq; id quod decet. Alba igitur vrina in iis qui ſani ſunt, ſemel apparens, ſignificat multam vini potionem, præſertim vini exilis: & iudicii huius fidem faciet ipſa vrinæ magnitudo. Quòd ſi quantitate ſit mediocris, & hypoſtaſin proportionalem contineat, indicat frigidam quandam intemperaturam hepatis. Et ſi hypoſtaſis ſit multum obſcura & occulta, ipſa verò vrina multum alba, demonſtrat ſenectutem vel ſecūdum naturam, vel ex morbo. Quinetiam alba vrina in hydropicis prouenit, quæ videtur continere hypoſtaſin diuerſam atque crudam. Nihilo quoque minus in iis qui patiuntur obſtructionem aliquam in viſceribus internis atque renibus, exit vrina alba atque tenuis. Quæ in febribus acutis vrina alba exit, eiuſmodi apparet, vt humor qui ipſam tingebat aliò tranſmiſſus ſit. Eadem verò mediocris, vel copioſior quàm par eſt, interdum habet contenta diſperſa & tenuia, interdum veluti ſemen humanum, atque refugiens fundum matulæ, interdum prorſus deficiunt cōtenta. Nihilominus etiam quum humor tingens vehementer inclinat in ventrem, vrinæ albæ ab abſentia humoris tingentis fiunt: quod diſcere licet ab iis quæ egeruntur. Quemadmodum etiā contrà interdum accidit, nimirum tinctas vrinas apparere ex egeſtionibus albis. Sæpenumero enim humores vbi impetum eiuſmodi aliquem fecerint, inclinationem capere conſueuerunt. Et ſi licet omnia vno verbo complecti, hoc pacto dicēdum eſt. Vrinæ albæ fiunt aut à craſſitudine & multitudine crudorum humorum, aut ab obſtructione meatuum, aut à potus magnitudine, aut ab incoctione, aut etiam ab auerſione humoris tingentis, atque à frigiditate naturali, & quæ à morbo eſt: & hæ quidem valde albæ ſunt, atque cum tenui conſiſtentia exeūt. Quæ verò cum ægritudine fiunt, minus albæ prædictis ſunt, ſed indicant multum humorem crudum vigere in corporibus. Atque albus vrinæ color hæc ſignificat: quo verò intenſior eſt, eo peior exiſtimandus eſt ratione habita ad ſanitatem.

DE IVDICIIS VRINARVM SVBSPICEARVM & ſpicearum, CAP. XIII.

VRina quæ ſubſpicea & ſpicea apparet, indicat minorem incoctionem quàm quæ ſuperius memoratæ ſunt, veluti naturam aggredi concoctionem ſignificans. Sed tamē ipſa videtur cruda, cōparatione habita ad mediocrem vrinam: tantùmque diſtat hæc à ſanis, quo plus albedinis habet. Alba enim præterquā quod à

mediocri conſiſtentia recedit,colorem conuenientem A etiam non habet.illa verò parum diſtat, parúmque deficit in colore,& conſiſtentia:vt quum hæc poſt albam apparet ſignificat concoctionem excitari: ſed oſtendit innatam caliditatem à mediocritate magis recedere verſus minus.Quibus ita ſe habentibus,non facilè ſubſtiterit aliquod concoctum ex contentis. Quum enim vrinæ ſubſtantia incocta fuerit, incocta eſſe contenta oportet:& ſpicea vrina hoc pacto manca eſt in colore mediocri,& ſecundum naturam.Quum verò vrina magis tingitur,capitque ſubſtantiam mediocrem,tunc ap B paret ſubaurea,& ſubcrocea: qui colores ſunt perfectæ concoctionis,ſignificantes toti corpori ſanitatem certam ineſſe. Verùm nihil fortè oberit, ſi dixerimus vtroſque conſentire cum mediocribus vrinis ac naturalibus.Siquidem iis qui placida ſint natura, potius apparet vrina ſubaurea: qui verò multam bilem gignunt, iis apparet ſubcrocea: quemadmodum in melancholicis & phlegmaticis videtur mediocris vrina inclinare verſus album. Sed de coloribus mediocribus nunc mihi non eſt tranſigendum: quippe quod prius diſputa- C tum eſt in capite de canone vrinarum, non ſolùm de mediocri,& ſecundum naturam colore, ſed etiam de ſubſtantia & contentis mediocribus. Quare reliquum eſt dicere de coloribus qui poſt hoſce ſtatuti ſunt,recedúntque à mediocritate,qua aliquam affectionem corporis ſignificant.

DE IVDICIIS AVREAE, ET CROCEAE VRINÆ, CAP. XIIII.

AVrea & crocea vltra prædictas apparens vrina,intenſionem quãdam præter naturam caliditatis o- D ſtendit.ea verò ſi ſubtenuis, aut mediocri craſſior eſt, hypoſtaſi caret,aut perpauca, & obſcura contenta habere videtur.Quinetiam aurea ſignificat intenſionem caliditatis potius per materiæ quantitatem quàm per defectum materiæ.Crocea verò, contrario modo ſe habet.nanque aurea apparet ob multorum ciborũ,& medicinarum acutarum ſumptionẽ, óbque ebullitionem ſanguinis ab ira. Item ob intẽperaturam quãdam vergentem ad calidum in viſceribus:accidit quoque ob affectum quẽdam ſimilem. Crocea verò apparet ob mœ E rorem,ob curam,ob vigilias,ob ſolis æſtum,ob laborẽ, atque ob alia, quæ vt rubeam & tenuem bilem aggerunt in corpore, ita naturalis humiditatis defectum quendam efficiunt.

DE IVDICIIS SVBRVBEAE, AC RVBEAE VRINÆ, CAP. XV.

POſt haſce inſpicitur vrina ſubrubea, ſed craſſa frequentius,interdum etiam tenuis apparens. Sed rubea potius oſtendit tincturam bilis rubeæ. nam cõperta eſt ratione & experientia eiuſmodi bilis ſpecies: de F qua dicetur proprio in loco. Quinetiam ſerea ſanguinis ſuperfluitas, quæ magis apparet in febribus vehementibus, quæque ob humoris affinitatem in debilibus hominibus (niſi aliqua impediens cauſa reddita ſit) etiam apparet, in qua vehementior quoque febris ſolet accendi.Eiuſmodi rubrum ratione cognitum eſt, & ab eiſdem memoratis, bili rubea, & ſero ſanguinis, nos docuit,vt ipſum ſit in ſubrubeo humore, accepitque vtraque illa tantum intenſa eſſe, quanto rubor extitit manifeſtior.Illius quoque meminiſſe opus eſt.Nã- G que vena ſciſſa aliqua ex iis quæ circa vaſa vrinæ, vel vlterius ſunt,ſanguinéque miſto cum vrinis, eiuſmodi ſpectatur vrina.Sed coniudicandum id eſt tum à locali dolore,tum ab antecedente cauſa: & procedente ſic tempore vulnus ſaniem facit,vnde ſanie iam cum vrina currente certius fit iudicium,atque fides ſuper vrina cum ſanie.Similiter accidit, vt vaſa colantia ſeream ſanguinis ſuperfluitatem, cum paſſa fuerint maiorem raritatem ob aliquam cauſam, nec hactenus ſciſſa ſint: tunc ſecernitur ſanguis qui cum vrina miſcetur.Quin- H etiam hoc pacto cognita venit laxitas quædam renum. Nanque hanc ſequitur maior vrinæ excretio, atque in homine apparet maior debilitas:quæ eo certius laxitatem eam indicant, quo minus habeantur ſigna venæ diſciſſæ.Adhæc ſubrubeus & rubeꝰ color mediocre malum ſignificãt, etſi ab eiuſmodi rubeo humore geniti ſint(ſiquidem is humor peculiaris magis extitit ipſi homini):idem quoque nõ valde prauus extitiſſe probatur nobis arguentibus id à proprietate colorum.

DE IVDICIO VINEI COLORIS VRINAE, CAP. XVI.

TAntum in peius inclinat vineus color, quantũ diſceſſit à ſubrubeo rubeus. Significat enim bonum humorem aſſari, atque mutari vel in flauam vel in nigram bilem,quarum vtraque peiores paſſiones cæteris gignit.Quòd ſi cum eo colore vrinæ aliquid bonæ hypoſtaſis appareat,tunc malũ hoc mediocre erit,& ſpes eſt naturam breui victuram:ſin verò mala fuerint contenta,aut nihil omnino cõtentorum apparuerit,vrináque videatur vt nubes craſſa pauco lumine ſolis ſuffuſa,hoc eſt mixta ex tenebricoſo, & lumine pauco,omnino prauus eſt color,ac multo virtutis robore indiget ad recuperationem faciendam.Adhæc interdum in ſanis hominibus qui multa elaborarunt,aut longum iter fecerũt,eiuſmodi vrina vinea ſpectatur: ſed tum etiam aliqua bona ſigna cum ea concurrunt.

DE IVDICIO PASSEI COLORIS VRINAE, CAP. XVII.

PAſſeus color qualis aſpectu ſit antea docuimus in iis quæ de differentiis vrinarum. quidnam autem ſibi velit,nunc opportunum eſt docere. Eiuſmodi igitur vrinam dicimus oſtendere,multum recedere à mediocritate, multóque virtutis robore ad optimam mutationem indigere.Quinetiam quemadmodum vineus color ſignificabat humorẽ ſanguineum aſſari,ita nunc paſſeus indicat bileum aduri. Quamobrem eiuſmodi vrina permanens, veriſimiliter inſuper oſtendit morbum arquatum adeſſe.Quòd ſi in alio appareat,ſiue ſignificet hunc incompotem viuendi eſſe morbo dominante,ſiue victoriam naturæ redeuntis, videlicet cum ſignis concoctionis, diſcere eſt diligentius in eis quæ de præuidentia,quæ poſt libros de cauſis vrinarum,fauente deo,ſcribemus.

DE IVDICIO VIRIDIVM VRINARVM, CAP. XVIII.

VIridis vrinæ color tam malus eſt quàm tempore longo, fortunáque ſecunda, atque virtutis robore indiget,vt ad bonum reducatur: quinetiam promptus eſt ad inferendum malum ægrotanti. Eſt enim deceptor, præſertim ſi excitatus fuerit,ac multum deſtiterit à colore ſano. Nanque oſtendit humorem bileum tantum præſtitiſſe humoribus cæteris, quantum is color à cæterorũ coloribus in malignitate diſſenſit.Quòd ſi eiuſmodi humor magis aſſatus fuerit, niger color generabitur.Sed quidnam ſibi velit is niger color, paulo inferius aperietur,vbi de nigro colore diſſeremus.Nũc verò reliquos colores attingamus. veruntamen quia ſimilitudo quædam eſt inter colorem oleaceum atque viridem, par eſt, vt hoc in loco de vrina oleacea diſputetur.

DE IVDICIO VRINARVM OLEACEARVM, CAP. XIX.

VRinæ oleaceæ in tres ſpecies diuiduntur, quarum vnaquæque proprium inuenit nomen. Nanque alia appellata eſt oleapparens,alia oleicolora, tertia verò generis appellatione facta differẽtia, dicta eſt oleacea.Sed harum ſpecierum quælibet,quáſnam etiam differentias euidentes habeat, dictum eſt in tractatione de vrinarum differentiis. iudicia verò apponere nunc opportunum eſt. Quàm autem vrinæ eiuſmodi præter naturã caliditatis ſigna ſint,ipſi colores fidem faciunt. Intenſiones verò malorum huiuſmodi colorum, oſtendunt tibi differentias caliditatis præter naturam,atque inde ſpecies ratione diſcernere, & iudicia volentibus reddere oportet.Ergo pingui liquefacto, quum ipſum incenderit adulterina caliditas, non modò in principio & augmento, verumetiam in vigore morbi, vrinæ eiuſmodi aſpiciuntur: ſiquidem in principio oleicolora præſentantur. Nondum enim exactè eo colore tinctæ ſunt vrinæ, vbi etiam paucum pinguis liquefactum ſit.At in augmento ſpectatur oleapparẽs, quum lique-

factio iam maius ſpatium habuerit. Sed vbi exactè pingue colliquatum ſit, tum vrinæ colorem oleaceum præſe ferunt. Hoc enim indicatur paſſio eſſe in ſummo, ob in totum colliquefactionem factam eſſe pinguis. Sed illud meminiſſe oportet, nempe quòd memoratæ vrinæ interdum ſignum ſunt liquefacti pinguis vniuerſi corporis, interdum renum ipſorum ſolorum. Atqui idipſum ratione diſtinguendum eſt, atque iudicium in ipſis exquiſitum reddendum, ne quiſquam aberret, deceptus à paſſionibus ſimiliter ſignificatis. Ergo ſi paulatim eiuſmodi color proceſſerit, ita vt multo tempore confirmentur eiuſmodi oleacei colores, ſignum eſt febris per totum corpus diffuſæ: ſin verò breui atque cumulatim iidem appareant, paſſio renum ſolorum demonſtratur adeſſe. Quibus inſuper fidem faciet vehementia caliditatis præſentis. Nam hoc modo caliditas in renibus ſolis excitatur: illo verò in toto corpore ardere ſentitur. Atque hoc pacto vnuſquiſq; ſecutus memoratà præcepta, vrinas oleaceas iudicare poterit. Sed iam par eſt diſputare de reliquis coloribus.

DE IVDICIIS VENETARVM, ET LIVIDArum, atque nigrarum vrinarum, CAP. XX.

VRinarum veneta, & liuida, atque nigra eodẽ colore tinguntur, quæ intenſione, remiſſionéq; tingentis humoris nactæ ſunt diuerſos colores, atque nomina diuerſa: ita vt ob idipſum ſignificare reperiantur diuerſas quaſdam ægritudines. Veruntamen veneta eo citerior eſt liuida in malignitate, quo nigra liuida eadem extitit vberior. Niger color autem non ſiuit colorẽ eſſe peiorem ipſo, adeo vt ianua Ditis hoc colore etiã ſignificetur. Præterea ſunt colores quibus nouiſſimè hi qui dicti ſunt, poſſunt accidere, de quibus paulo inferius dicetur. Venetus color, vel tincturam mediocrem melancholici humoris ſuſcipiens, vel frigus vehemẽtius, vel mortificationem quandam nactus, ſic apparet. Liuidus verò color, eodem modo generatus in vrina ſpectatur, interdum verò indicat plagas atque verbera incuſſa homini. At verò veneta vrina, quæ ſubtenuis apparet, generatur per ſuperficiem fuſi melancholici humoris: quæ verò verſus craſſitudinem vergit, hæc fit ob multam frigiditatem. At quæ per mortificationem virtutis veneta eſt, hæc non habuit prius aliquam concoctionis ſignificationem, ſed à prauis coloribus ad peiores trãſmutata eſt. Eiſdem rationibus iudicaueris liuidam vrinam ſignificantem ſimilia dictis. Quæ verò liuida apparet ob plagas & verbera, eam vibices ac notæ corporis tibi ſignificabunt, aliáque ſigna quæ comperire poteris. Quinetiam vrina ſummè nigra, interdũ ſignũ eſt caliditatis ad extremũ profectæ, præſertim vbi viridis vrina præceſſerit, aut aliqua ei proxima: interdum ſignificat extremam frigiditatem. Et cognoueris hæc ita ſe habere hac ratione: nimirum quum liuida & veneta has præceſſerunt. Quoniam verò qualitas quæcũque ea ſit quæ ad extremum peruenit, ſolet diſſoluere ſubiectum, non potens tolerare immodeſtiam qualitatis: ſiquidem ſubiectum à mediocritate cõſiſtit: quod diſcere eſt tum ex aliis tum præſertim ex actione corruptionum quæ ſingulis diebus fieri ſpectantur. Veruntamen ne omni ex parte videamur demõſtrare vrinarum colores nigros prauos eſſe, idipſum ratione definiendum eſt. Quandoquidem cõpertum eſt nigras vrinas homini ſalutares eſſe in morbis præcedẽtibus, quæ originẽ ab humore nigro traxerunt: tam enim ſpecies melancholiarũ quàm quartana febris intermittens, vrina nigra apparente, celerrimè ſoluuntur. Neque quoque nouum fuerit, ſi melancholico & ſplenetico viro poſt datum pharma cum abſterſiuum & diureticum, eiuſmodi nigra vrina exierit, præſertim ſi alia etiam cauſa adiuuans adeſſe viſa fuerit. Veruntamen quem aliquando caſum eiuſmodi ipſe vidi in ſeruo meo, non pigebit ipſum enarrare: qui fortaſſe quoq; aliquo pacto conferet diſputationi præhabitæ, atque res auditu non ingrata eſt. Acceſſi ad quendam curatione indigẽtem, ſecutúſque me eſt ſeruus meus, ea pharmaca deferens quæ collatura exiſtimauerã ægroto. Atque ibibi manu capiẽs pharmacũ (erat enim trochiſcus amarus), miſcui cum eo tantum oxymellis quantum ſatis eſſe putaui, atque infudi de feruẽte aqua, vt liquidius & facilius ad bibendum eſſet pharmacum, idque ægroto præbui. Ille verò calicem labris admouens, poſtquam ſenſit medicamenti inſuauitatem, atqueadeo amarus ipſe factus, & cætera ſuperbus & moroſus, quique ad medicamenta capienda non facilè medico obſequeretur: volui etiam ipſe ludere, atque redarguere abominationẽ medicinæ, quæ ingenita ei erat ab animæ mollicie. Itaque vbi dixiſſem moleſti nihil tolerare debere virum quẽquam niſi ad vtilitatem cõparandam, dedi ſeruo pharmacum ad bibendum, dixique id non mediocriter collaturum eſſe corpori. Seruus acceptum calicem, manúque labris appoſitum, euacuatũ oſtẽdit, vbi ſanè quamlibenter ebibiſſet medicamentum: quo facto illinc diſceſſimus. Ipſe profectus ſum quò decreueram: ſeruum verò miſi ad amicum quendam ob rem aliquam neceſſariam, iuſſiq; vt celerrimè reuerteretur. Erat iter eò (vt arbitror) triginta ſtadiorum: obedientem reperi, atque celeriter reuerſum. Sed vbi ad meiẽdum coactus eſſet, ei viſum eſt nigrum meiere: mihique retulit idipſum malum, atque cauſam neſciens, magnopere contriſtatus eſt. Iuſſi itaque vt poſtera die in matula oſtenderet vrinam: ſic itaque egit, etiam euentũ diſcere expectãs, verebatúrque ne fortè ignorata cauſa, repentè moreretur. Ego quoque inſpecta vrina nigra, primò miratus ſum, oblitus pharmaci quod nuper dederã, neq; quartanam in eo affuiſſe conſiderans, neque melãcholiam: ſolummodo tamen videbam temperaturam eius vergentem ad quendã purum humorem nigrum. Sed hanc ſolam non credidi fuiſſe cauſam facti, nulla altera reddita cauſa. Poſtquam verò recordatus fui medicinam quam exhibuerã, intellexi rem, atque riſi: iuſſique puerum confidere, ita vt ei nihil mali expectandum eſſet. Vrina autem plurimùm tincta erat nigrore: quoniam (vt puto) nõ ſæpius vſus fuerat ea medicina. Poſtera verò die vrina apparuit veneta: & die quæ hanc ſequuta eſt, mutata eſt ita vrina, vt ad eam quæ ſecundum naturam eſt, conceſſiſſe ſpectaretur. Fortaſſe à principio nõ fuiſſet tincta vrina tam facilè ab ebibito pharmaco, niſi etiã labor maximopere adiuuiſſet, quòd ita facile medicamentum diſtributum fuiſſet, & vigẽtem materiam atque abundantem attraxiſſet. Horum ergo vniuſcuiuſque meminiſſe oportet, atque accidentia cõſiderare, ſiue à pharmacis oriantur, præſertim quæ humores eiuſmodi commouent, ſiue à cibis & potibus ſimili colore affectis. Veruntamen hæc ipſa in corporibus ſanis contingentia, aut parum aut nihil mali ſignificant: in ægrotantibus verò longo tempore maximè ab humoribus malancholicis ſalutaria, & ægritudines ſoluentia exiſtunt. Sed in iis qui febribus acutis laborant, ſemper praua ſunt, atque fere mortis nuncia. Quum itaque demonſtratum ſit, quænam ſit vrina omni ex parte optima, & quæ hãc ipſam maximè ſequatur: atque poſt hæc quidnam ſibi velit vnuſquiſque è coloribus vrinarum, reliquum eſſe videtur vt de conſiſtentia vrinarum, déque contentis diſputetur, definiendo ratione vniuſcuiuſque iudicia, & quid eorum vnumquodque velit explicare. Sed tamen vbi decentem modum diſputandi fecimus, neque par eſt diſputationem ipſam differre, ne vertiginem legentibus afferamus, ſic eam hîc ſiſtemus, vt quæ ſufficiẽter omnium ſupradictarum vrinarum cognitiones & iudicia tradiderit. Sed ad aliã quæ ſequitur diſputationem tranſeamus, re ipſa nos eo pacto vocãte. Donum quinetiam Dei putari poterit, ſi id cui magno ſtudio incumbimus, perfecerimus. Nanque & nobis qui nihil ab eo quod rectum eſt aberrauimus, nihil erit quod vitio verti poſſit: hi verò qui hanc diſciplinam amplexati fuerint, ſine errore de his vniuerſalibus iudicabunt, tanquam pugno concluſas cauſas tenentes. Neque arbitror quicquam melius contingere poſſe quàm ſuper malè affecto corpore verum iudicium, quod decet omni ope experiri, vt diligenter exerceamus.

ANNOTATIO EORVM QVÆ SINGVLIS CAPITIBVS libri poſterioris De iudiciis vrinarum continentur.

De iudicio ſubſtantiarum urinæ, Caput I.
De iudicijs ſuper quantitate contentorum, Caput II.
De iudicio ſuper ſubſtantia contentorum, Caput III.
De iudicijs ſuper albis contentis, Caput IIII.
De iudicijs ſubſpiceorum & ſpiceorum contentorum, Caput V.
De iudicio contentorum bilioſorum, Caput VI.
De iudicijs contentorum uenetorum, liuidorum, & nigrorum, Caput VII.
De iudicio contentorum ſubrubeorum, Caput VIII.
De iudicio contentorum cruentorum, Caput IX.
De iudicijs orobeæ, furfureæ, lamineæ, ſimilaceæ hypoſtaſis, Caput X.
De iudicijs contentorum mediocriter miſtorum, Caput XI.
De iudicijs ſuper contentorum læuitate, & contrarijs eius, Caput XII.
De iudicijs ſecundum loca contentorum in urinis, Caput XIII.
De iudicijs bullarum urinæ, Caput XIIII.
De iudicijs coronarum diuerſorum colorum, Caput XV.
De iudicijs eorum quæ innatant in urinæ humore, Caput XVI.
De iudicio urinarum ab odore malo, Caput XVII.
De iudicijs urinarum hypoſtaſi priuatarum, Caput XVIII.
Quòd fieri non poſſit ut particularia concipiantur tanquam in infinitum exeuntia, Caput XIX.
Quòd non facilè febres ephemeræ ab hiſce iudicentur, Caput XX.
De iudicijs tertianæ puræ, & non puræ febris, Caput XXI.
De iudicijs quartanæ puræ, & non puræ febris, Caput XXII.
De iudicijs febrium amphemerinarum, Caput XXIII.
De iudicijs urinarum in febribus cõtinuis à putredine, Cap. XXIIII.
De iudicijs urinarum, quæ fiunt ob aliquod membrorum principalium affectum, Caput XXV.
Quòd nolẽtem exactè de urinis conſiderare, oporteat præter alia etiam probè callere diſciplinam de pulſibus, Caput XXVI.

ACTVARII DE IVDICIIS VRINARUM, liber poſterior.

Præfatio.

DISCIPLINA atque ratio morbos co- A
gnoſcendi, & arti medicæ maximè vti-
lis ab his olim magno ſtudio culta eſt,
qui in eas res diuerſis in locis inuentas
incubuerunt: verùm quum ad id abſol-
uendum tractatione vrinarum indige-
rent, neque quiſquam tamen eam aggrederetur, iam
ipſi eam attigimus, ita tamen vt ſuperiore illo non ab-
ſoluerimus, ob id altero hoc ipſo libro indigemus, vt o-
mnis recta ratio quæ de iudiciis eſt, reddatur. Si igitur
videamur ſuper hiſce diſputationẽ protrahere, id non B
incongruum videri poterit iis qui promptiores ſunt ad
accuſandum, præſertim ſi res neceſſarias & ſufficientes
demonſtrauerit oratio. Quandoquidem & qui diſcunt,
ii facilius hinc nouerint, ſermone ad hanc methodum
ſufficiẽte, explicato, eos qui curare morbos aggrediun
tur, cõfidenter eos curare aggredi debere quos cogno
uerint victum iri: eos verò non attingendos quos natu
ra ſuperiores fore viderint. Siquis igitur velit in ſingu
lis diſputationibus docere quemadmodum polleat in
arte medica iudicatio, hic videbitur feciſſe quidẽ com C
modum indoctis, qui ſemel indocti eſſe conuicti ſunt,
doctis verò recordationis nõ inutilis munus etiam pa-
raſſe. At verò laboris plenum hæc iterum dicere ratus,
non inutile verò in memoriam reuocaſſe, quãti ſit mo
menti ipſa exquiſita cognitio, & quantum polleat in
arte iudicatio, non minus virtutis auxiliũ verbis, quàm
magnæ promptitudini ſtudentium affert. Sed hæc ipſa
relinquamus, quum de eis orationem protrahere non
multum opportunum habeatur. Nos verò vbi in ſupe-
riore libro diximus de vrina quæ omni ex parte ſecun- D
dum naturam eſt, & de quantitate humoris eius, at-
que de coloribus, reliquum eſſe videtur docere in hoc
libro de conſiſtentia ipſius humoris, atque de cõtentis,
déque iis quæ in contentis videntur: quinetiam de bul
lis, & aliis quæ in ſuperficie vrinæ innatant, demúmque
ſiquid aliud circa vrinam exquiratur.

DE IVDICIO SVBSTANTIARVM VRINAE, CAP. I.

QVum præceſſerit quæ in venis fit decens conco-
ctio, tum mediocris apparet vrinæ conſiſtẽtia, E
quãtúmque illa receſſerit ab eo quod decet, tantũ quo-
que ſubſtantia decidere à mediocritate ſpectatur. Nam
quum cruditas præfuerit in venis, tum conſiſtẽtiæ di-
uerſæ producuntur. At verò quia quæ adeſt cruditas, fit
aut ob debilitatem naturalis caloris malè affecti ab ali-
qua intẽperatura, aut ob aliquẽ humoris exceſſum ob-
tundentẽ caliditatem naturalem, quæ conſiſtentiæ ob
primã cruditatẽ præſentantur, hæ ſanè quamtenues ap-
A parent. In quo ſi diligenter animaduerteris, multas in-
ſpexeris differentias ſecundum gradum non exquiſitæ
concoctionis. Quæ verò fiunt ob aliquorum humorum
exceſſum conſiſtentiæ, craſſiores apparent, ita vt pro-
portione reſpondeãt erroribus factis in coctione. Quin-
etiam eaſdem cõſiſtentias efficere comperiuntur mea-
tuum obſtructiones, atque eorundem deoppilationes.
Nam in illis veluti arctata materia continentur craſſæ
partes, quamobrem apparent tenues vrinæ. In reſera-
tis obſtructionibus verò craſſæ ſpectantur vrinæ, veluti
B natura expellente per meatuum amplitudinem, non ſo
lùm concoctas ſuperfluitates, verumetiam eas quæ non
bene concoctæ ſunt. Neque ſuperuacaneum videri po-
terit ſi hæc diſtinctius referantur. Siquidem quæ vrina
ab inedia profluit tenuis, hæc ipſa ſubcrocea ſpecta-
tur, atque aut minima, aut nulla cõtenta habet. Quem-
admodum ob diuturnam magnámque euacuationem,
vel vẽtris, vel ſanguinis, vel etiam vrinæ, veluti in Dia-
bete, vrinam tenuem eſt videre, atque albam, ac probè
abſque hypoſtaſi. Similis etiam vrina ſpectatur in ap-
C pellata ſenectute ab ægritudine, & in ſenectute per na-
turam accedente. Vrina verò craſſa, aut abundantiam
humoris ſignificat, aut corporis ſuperficiei denſatio-
nem ob frigus factam, aut concoctionis principium:
veluti in quibuſdam ægritudinibus fieri ſolet, videli-
cet quum in eis vrina tenuis præceſſiſſet: verùm aliæ
colore definiuntur, aliæ facili mutatione, aliæ conten-
torum craſſitudine. Contingit autem concurrentibus
vel duabus, vel tribus, vel pluribus cauſis naturã oſten-
dere vrinas complicatas: de quarum compoſitione nũc
D nobis propoſitum nõ eſt diſputare, ſed de ſimplicibus.
Illud enim plurimum orationem protraheret, atque ad
inquirendum perdifficile eſſe videtur. Hoc verò nihi-
lominus eſt promptum quàm facile, atque ſtudentibus
non paucas occaſiones præbens, vt poſſint iudicare re-
ctè de vrinis quæ cõplicatæ appareant. Atque ita ſatis
tradidiſſe ea quæ ad vrinarum conſiſtentiæ cognitionẽ
pertinent, videmur, quũ quæ præcipua ſint dixerimus,
vt qui perſpicaci ingenio & intelligẽtes fuerint, ex his
reliqua æſtimare poſſint, ſi modò à nobis aliqua præ-
E termiſſa ſint. Nanque protrahere orationem, tanquam
magna reprehenſione dignum ſentiens, fugiendum eſ-
ſe decreui.

DE IVDICIIS SVPER QVANTITATE CONTENTORUM, CAP. II.

NVnc decẽs eſt cõſiderare contentorum tractatio-
nem aggredi. Atque primò dicendum de eorum
varietate in quantitate eorũ. Deinde de colore & ſub-
ſtãtia, atque de læuitate & æqualitate, atq; ſiquid aliud

in eis appareat. Contenta igitur in vrinis aut maiora eſ- A
ſe contingit, aut minora, aut vſquequaque mediocri
quantitate. Quum itaque mediocria extiterint, decen-
ter quædā afferri poteſt iudicatio. Sin verò fuerint quā
titate maiore quàm par eſt, mediocria verò ſecundū a-
lia, tum ſigna erunt hominem multo cibo vti. Quum
multi cibi capti facilè concoquantur à robuſta calidi-
tate naturali, & vita in otio ſine exercitatione tranſi-
gitur: hæc ſimpliciter ſignificant hominem vti cibis
qui pinguefacere ſolent. Eſt interdum non parua quæ-
dam cohibitio difflationis, quæ in vniuerſo corpore B
fit, atque reuerſio reliquorum naturalium excremen-
torum, non tranſitio facilis, atque tam magna proii-
ciuntur contenta vt à contrario minora prouenire cō-
tingit, quemadmodum à mediocritate mediocria con-
tenta fieri ſolent. Tenuia verò contenta, ſiue maiora
quàm deceat, ſiue minora, ſiue etiam mediocri quanti-
tate fuerint: ſic intelligere oportet, quòd aliquando hu
moris crudi ſanè quamſubtiliati ſignum ſint, quod
hinc cognoſces. Nanque ſi modicè commoueris matu-
lam, ipſa contenta facilè attolluntur, atque læuitas diſ- C
ſimilis redditur.

DE IVDICIO SVPER SVBSTANTIA CONTEN-
torum, CAP. III.

INterdùm debilitata ob frigiditatem tertia cōcoctio
vſqueadeò eſt, vt contenta non valeant perduci ad
mediocrem ſubſtantiam, ad quam multo difficilius,
quàm res priores, quarum ipſa cōtenta ſunt ſuperflui-
tates, producuntur. Differunt autem hæc à rebus prio-
ribus, quòd contenta non citò promoueantur ad me-
diocritatem, tempore & virtutis robore indigentia. Di D
uerſa quinetiam quantitas, quæ in ipſis contentis eſt,
præſentat menſuras humorum, qui intrinſecus tractan
tur. Craſſa itaque apparentia contenta, ſi non malè o-
lent, & perlæuia fuerint, non etiam ſanies erunt, ſed e-
runt humorum crudorum quorundam in venis manen
tium amputatio, ita vt ratione habita quantitatis &
craſſitudinis, humorem vigentem teſtentur. Eſt quo-
que videre aliquando contenta multum excedere me-
diocritatē, quum in morborū criſibus natura excernit
ſuperfluitates quæ ſunt in venis, ita vt confertim & a- E
bundè euacuetur materia, ita vt timorem non paruum
incutiāt ignorantib[9] facti huius cauſam. Sed tamē hac
ratione diſtingui poſſunt: nempe ſi mala non ſint, ma-
lùmque colorem non habeant, & poſt vigorem morbi
appareant. Nanque eiuſmodi cōtenta in principio aut
augmento febris apparentia, vt ſuſpecta habere opor-
tet, præſertim ſi cum malis coloribus producantur. Sed
hoc reponendum eſt in libris de præuidētiis: in illis e-
nim de hoc ipſo plenius (annuente Deo) diſputabimus.
At verò addendum eſt orationi illi quod de genere hu F
morū crudorū habetur: differt tamen à prædictis, quòd
viſcidum ſit & mucoſum id de quo agitur. Quinetiam
interdū accidit vt eiuſmodi mucoſa detēta in vaſis v-
rinariis, homini dolorem non paruum afferant: ea au-
tem puri ſimilia dixeris: ſed differunt ab eo, quòd nec
malè oleant, & quòd multū ſint viſcida. Pus verò quā-
dam quoque viſcoſitatē habēs, diſtat à viſcoſitate quæ
in humore crudo memorato ineſt. Cognoſcitur etiam
pus, eo quòd præceſſit in loco dolor: quódque contigit
ſanguinem mingi: atque pus poſitum ſuper carboni- G
bus grauiter olet. Sic itaque quæ iudicia ſint ferenda
ſuper contentis maioribus, aut minoribus temperato,
ſiue craſſitudinem, ſiue tenuitatem habeant, ſiue me-
diocritatem aliquam ſeruent ab hiſce quæ dicta ſunt,
diſcere oportet virum prudentem ac ratione diſquiren
tem. Sed poſthac diſputādum eſt de coloribus qui in
contentis apparere ſolēt. Colores verò qui contēta de-
cent, nemo dixerit eſſe vehementer albos, aut ſubſpi-
ceos: ſiquidem ab vtriſque horum recedentes, medio-
critatem quæ inter hoſce eſt nanciſcuntur. H

DE IVDICIIS SVPER ALBIS CONTENTIS,
CAP. IIII.

QVum contenta fuerint vehemēter alba, tum aut hu
moris alicuius phlegmatici ramenta ſunt aut
pus ſummè concoctum, quod ab aliquo interno mēbro
affecto ſecretū eſt. Et diſtinxeris hæc ſignis iis quibus
prædiximus ſaniem atque humores diſtingui. Nanque
dicta dicere, vt ſuperuacaneum putantes, refugimus:
neque minus vt abſurdum reprehendimus, quum quiſ-
piam vult dicere decentia, illa prætermittit.

DE IVDICIIS SVBSPICEORVM ET SPICEO-
rum contentorum, CAP. V.

ADhæc contenta ſubſpicea atque ſpicea minus bo-
na quoque ſunt, vt quæ exciderint à colore qui ſe-
cundum naturā eſt. Veruntamen quiſpiam tolerare po
terit hæc tanquam mediocria, videlicet à mediocri bi-
le colorata, quæ in profundò corporis merſa eſt.

DE IVDICIO CONTENTORVM BILIOSO-
rum, CAP. VI.

BIlioſā contenta etiam mala habentur: quippe quæ
exauctam eſſe bilem rubeam in concoctione tertia
ſignificant. Quemadmodum etiam peiora ſunt conten
ta nigricantia, ſuperata iam virtute à turma prauorum
humorum. Niſi enim virtus optimè (vt arbitror) ſe ha-
beret, non etiam colores eiuſmodi extraneos ſuſcipe-
ret obſeſſa à corrupta materia.

DE IVDICIIS CONTENTORVM VENETO-
rum, liuidorum, & nigrorum,
CAP. VII.

HIſce prædictis peiora videntur eſſe contenta, quæ
vel veneta, vel liuida, vel nigra apparuerint. Tantò
enim cenſentur ſuperaſſe naturæ vim, quanto deterio-
ra fuerint. Verūtamen quiſquā poterit cōtenta ſimilia
facere rebus ciuilibus hoc pacto. Ponat vrbem eſſe na-
turalē habitationē diffuſam per totum corpus: item po
nat vrbanum exercitū omnes actiones virtutis: item le
ges & ordinem ponat eſſe concoctiones, quæ ſecūdum
rationem fiunt. Quoniam verò vrbis quoq; pars eſt de-
finita in mœnia externa atq; anteportalia, pars in mœ-
nia interna atq; propugnacula, tertia verò ac vltima ve
luti in ipſam arcē: oportet volentē diſcere ea quæ ſecun
dum naturā fiunt, cōparare ipſam cum hac imagine. I-
gitur mediocres incoctiones dicere poterit quiſquam
eſſe legum trāſgreſſiones. Nā ſi modicæ fuerint, parum
læditur ipſa cōmunitas: ſi verò proceſſerint, tū infertur
ſeditio. Quòd ſi etiam magis auctæ fuerint, tum ciuitas
omnino euertetur. Hic in extremis & diuturnis crudi-
tatibus interdum ob longū tempus ſubeunt periculum
laborātes. Quæcūque verò ob imbecillitatē cuſtodum
ab hoſtibus in vrbem inferuntur, hæc oſtendunt praui
humores collecti in corpore, atq; in profūditatem iam
recepti. Nam quū ſuperauerint, atque ſuper arce fortio
res erunt, quid aliud potius quàm euerſionē euenire vt
bi putauerit quiſquā, omni iam corruēte virtute? Secun
dū hæc igitur quiſquā poſuerit cōtenta nigra, ſigna eſ-
ſe hoſtium incūbentium muris, atq; in loca vrbis eo for
tiora profectorū, quo magis verſus fundum matulæ cō
tenta cōceſſerint. Hoc itaq; pacto ex hac imagine con-
ſideraueris ea quæ in natura noſtra cōtingunt. Sed in-
ſtitutus ſermo repetendus eſt, atque de reliquis con-
tentorum coloribus ita dicendum eſt.

DE IVDICIO CONTENTORVM SVBRVBEO-
rum, CAP. VIII.

COntenta ſubrubea atque rubea cruditatem quandā
in tertia concoctione ob rubeæ bilis exceſſum de-
monſtrant. Putantur tamen mediocria, & fortaſſe ſine
periculo eſſe. Nam alia memorata contenta, non minus
quantitate quàm qualitate nocentia ſunt: hæc verò ſo-
la quantitate ſolent virtutem ipſam offendere. quibus
ſublatis virtus perquam facilè ad ſeipſam reuertitur.

DE IVDICIO CONTENTORVM CRVENTO-
rum, CAP. IX.

PRæter hæc apparent contenta veluti cruore ſuffu-
ſa, quæ peiora vſquequaq; ſunt rubeis contentis: ſed
meliora quàm liuida, atque nigra. Nanque ſignificant
non elaboratum omnino eſſe ſanguineum humorem.
Quòd ſi ob multitudinem virtute infirma id fiat, tole-
rabile fortaſſe hoc videbitur, & homo id ferre poterit.
indiget tamen tempore non paruo ad recuperandā ſa-
nitatem. Quòd ſi per virtutis ipſius debilitatem per
ſe accidentem id apparuerit, tum hoc eſt malum extre-

mum accuſans virtutē defatigari in ſua actione, atque A
diſſoluere eos humores qui conſueuêre maximè vtiles
eſſe animali. Quæ diſtinctè noſſe poteris, ſi cōſideraue-
ris præcedentes concoctiones, atque habitum, & æta-
tem ægrotātis, & anni tempus, & regionem, & victum,
& præſentem rerum abundantiam. Hæc enim conſue-
uerunt nihilominus aliis conferre ad facienda iudicia,
ita vt par ſit volentem certa ferre iudicia, eniti medi-
tari hæc ipſa.

DE IVDICIIS OROBEAE, FVRFVREAE, LAMINEAE, ſimilaceæ hypoſtaſis, CAP. X. B

NVnc verò decens eſt diſputare de orobea, & furfu
rea, & laminea, atque ſimilacea hypoſtaſi, quidnā
vnaquæque earum ſignificet. Nam quales ſpecie ſint,
in iis quæ de differentiis vrinarum dictum eſt. Nunc
iudicia de eis apponemus, vbi hoc pacto nos antè diſ-
putationem direxerimus. Orobea igitur hypoſtaſis in
vrinis tum apparet, vbi pingui iam conſumpto, caro
inceperit conſumi. Neque ignorare oportet, quòd in-
terdum hāc paſſionem ſolorum renum indicat orobea
hypoſtaſis: quod diſtinguendum eſt, ne parum expertis C
imponatur. Ergo in iis qui toto corpore febriūt, ſigni-
ficat orobea hypoſtaſis totius corporis liquefactionē:
qui verò non febre affliguntur, renes ſoli hāc affectio-
nem patiuntur. Definitur inſuper id à concoctione.
nanque cruditas totius corporis conſumptionem eſſe,
concoctio verò ſimul conſpectata, renum ſolorum ſi-
gnificat. Altera praua hypoſtaſis eſt furfurea, ſic voca-
ta, quæ peior eſt prædicta, non tamen tam mala quàm
laminea. apparet hæc, quum febris in profundis vaſis
infixa eſt. Illius meminiſſe oportet: nanque interdum D
eſt ſignum ſolius veſicæ patientis. Sed diſtinguitur hoc
etiam concoctione, & cruditate, ac febre, & febris abſen
tia: veluti de orobea iamdudum dictum eſt. Lamineam
verò hypoſtaſin tum gigni intelligendum eſt, quum fe
bris procedens partes corporis ſolidas attigerit. Sed
quæ dicta ſunt de furfurea hypoſtaſi, ea intelligenda
ſunt hoc in loco. Aut enim totius corporis paſſio exiſti
matur, ſi & febris & cruditas aderit, aut ſolius veſicæ,
tum quum in homine non eſt febris, & in vrina demon
ſtratur decoctio. Peſſima eſt ſimilacea, tantum has pra E
uitate ſuperans, quantum ipſa mortificationi propin-
qua eſt. Nanque febris præueniens etiam vſque ad con
ciſionem partium amplarum, ſimilaceam eiuſmodi hy
poſtaſin reddidit. Veruntamen hîc eſt diſtinguēda ſi-
milacea hypoſtaſis ab aſſato ſanguine. Nanque ſi con-
tenta fuerint alba, tum ſignum eſt ſimilaceam eſſe: ſin-
verò ſint rubea, ſignum eſt ſanguinis aſſati. Oportet au-
tem prudentem circa hæc ipſa timendo diligenter cō-
ſiderare quæ dicta ſunt, atque eo pacto & dicere & fa-
cere id quod conuenit. Itē & bis, & ter, ac ſæpius (ſi dede F
rit occaſio) idem diſcutere, ſiquo pacto primus ingreſ-
ſus id min⁹ cōceſſerit, præcogitare quod infallibile eſt.
Nā ſiquis primo impetu atq; ingreſſu iudicare & face-
re ſtudēs, à veritate aberrarit, riſus eū cōſequetur, ægro
taréque fortaſſe iudicabitur, & ignorantiæ condemna-
bitur. Qui verò bene meditatus, atque diligentius res
expenderit, hunc ſequitur gloria dicendi veritatem, ita
vt ei ægroti pareant. Quæ etſi curſim, ſufficienter tamē
dicta eſſe arbitramur.

DE IVDICIIS CONTENTORVM MEDIOCRITER miſtorum, CAP. XI. G

NOn latere nos oportet, interdum humores quoſdā
ad ipſum matulæ fundum decumbentes iam ſub-
tiliatos & diſiunctos à craſſo ſpiritu: aſſatos verò atque
conſiſtentes oſtendere ſimilitudinem quandam dicta-
rum hypoſtaſium. Sed haſce dignoſcere facilè poteris,
partim eo quòd præceſſit multa craſſitudo hypoſta-
ſium, partim eo quòd hæ ſtatim tempore commotæ at-
tollūtur, atque volant, & diſſipātur. Prædictæ verò pra-
uæ hypoſtaſes ſemper acquirūt multitudinem, & craſ- H
ſitudinem, atque plurimū ſeruant matulæ fundū, nullo
pacto diſſidentes. Sed de prædictis ſatis eſt hoc pacto
dictum. Conſequens autem eſt dicere de hypoſtaſi bo-
na commiſta cum prauis quibuſdam, ac incoctis fruſtis
humorum quorūcunque. Siquidē interdum accidit, vt
ramenta quædam conſpiciātur cum contentis, quæ aut
verſus colorem aureum vergunt, aut verſus album, aut
propinquum. Quæ ſi multa fuerint, ſemicoctam mate-
riam eſſe indicant, illum verò humorem in profundi-
tate corporis abundare, atque cōcremari: cuius ramen
ta ſimul cum contentis natātia, ſi parua ſint, modeſtio
rem eiuſmodi humoris malitiā demonſtrāt, atque hæc
à malis cibis produci. Sed tamen eregione ſibi reſpon-
dent res, ratione magnitudinis, hoc modo. Nāque quo
maiora fuerint ramēta, eo minorem eſſe crematiorem
humorum in venis oſtendunt, quo minora caliditatem
maiorem. Ob quam cauſam autem id fieri neceſſe ſit,
nos inferius aperiemus: nam in præſenti propoſuimus
ſolummodo de iudiciis dicere. Interdum quinetiam in
cōtentis veluti capilli ſubalbi palmo longi, & minores
& maiores inſpiciuntur, qui quum videntur indicāt re-
num quandam paſſionem. Quum conſpectātur in con
tētis plura, ac diuerſi generis corpora, fuerintq; à qua-
libet cauſa diſperſa in ſinum ipſum vrinæ, tum certum
eſt dolores in corpore diſperſos corripere hominem:
quemadmodum nos aliquādo vidimus illa in muliere
quadā, quæ ſpontanea laſſitudine vlceroſa ægrotabat,
atque in altera quæ diutius ægrotauerat partium com-
poſitione. Sed prioris vrina plura & aſperiora eiuſmò-
di corpuſcula iniecta in cōtentis cōtinebat, atque pro-
bè ſimilia furfuri pererrantia in toto humore vrinæ,
qui humor quoque aureus erat: alterius verò vrina erat
ſubtenuis atque alba, ita vt parum recederet tam ſub-
ſtantia quàm colore ab ea quæ ſecundum naturam eſt.
Corpuſcula verò iniecta contentis videbantur minora,
& tenuiora prædictis. Quarum etiam illa quæ patieba-
tur ſpontaneam laſſitudinem, regimine viuēdi à nobis
inſtituto curata eſt. Altera perſuaſa eſt à me, iuſſum
pharmacum bibere profuturum eius paſſioni. Verunta
men metu retardata accipere diſtulit: nondum enim
nomen pharmaci audierat, neq; biberat. erat enim mu
lier cætera moribus agreſtibus educata. Ipſe verò eam
relinquens diſceſſi, & quidnam ei euenerit ignoro. Ve
runtamen hæc ipſa relata ſunt nobis, non vt ſermo hi-
ſtoriis decentior ſit, ſed vt vos animaduertatis quan-
tum conferre conſueuit diligens vrinarum conſidera-
tio. Illud interim conſulere vellem vobis, qui tam deli-
catè operā datis diſciplinæ de vrinis & ante ipſam in-
cūbitis cognoſcēdis rebus, quas quotidie fieri in ægro-
tātibus contingit, vt hæc quæ diximus cōſideretis non
parum medicæ arti conferre potentia. Sed quaſnam ob
cauſas illa fiant, docebimus (Deo fauente) in iis libris
qui de cauſis vrinarum inſcribūtur. Et hæc ſatis ſint de
contentis quæ apparent eſſe complicata.

DE IVDICIIS SVPER CONTENTORVM LAEuitate, & contrariis eius, CAP. XII.

DE contentorum læuitate iam par eſt docere. Con-
tenta igitur ſi omnia continua & læuia manſerint,
ſignificant noui nihil in homine productum eſſe. Sin
verò fuerint aſpera atq; veluti diſperſa, nō parua quæ-
dam perturbatio ſignificatur generata eſſe in profun-
ditate corporis ab aliquo adulterino (hoc eſt, ex calido
& humido compoſito) & violento ſpiritu, qui dimouē-
do ita materiam diſſeparauit ſua ipſius vehementia, vt
hinc acciderit quod iam dictum eſt. Quòd ſi contingat
aliquod valde crudum eſſe complicatum cum conten-
tis, indicat id pulſum eſſe violentia ſpiritus ad termi-
nos corporis, atque ob anguſtiam locorū in quibus eſt
inculcata ea craſſa materia, eſſe non paruū doloris ſen-
ſum. Atque vt diſſimilaria complicantur cum conten-
tis ſubſiſtētibus, ita quoque doloris ſenſus extiterit. Et
quo magis rurſus materia diſtributa eſt in ſinum hu-
moris vrinæ, eo in pluribus corporis partibus noueris
doloris ſenſum adeſſe. Diſces autem horum affectuum
cauſas diligentius in libris de cauſis vrinarum. Quine-
tiā vt cōtenta eo pacto aſperata, atq; inter ſe diſtantia
ſunt, ita quoque in eis diuerſa iudicia habueris. Quem-
admodum ſi hæſerint ſibi atque conſtricta ſint, indi-
cāt craſſitudinē materiæ impenetrabilē, teſtāte id qua-
litate viſcoſitatis. Ita vt in quo loco humoris vrinæ hæc
diutius māſerint, oſtendāt in illo corporis loco paſſio-

uem diuturnam eſſe, eo magis ſi hæc multum viſcida A fuerint, ab ipſa materia habuerint id quòd difficulter mutari poſſint. Sed de læuitate, & contrariis eius, ratio ab intelligente poterit iudicari.

DE IVDICIIS SECVNDVM LOCA CONTENTORUM in vrinis, CAP. XIII.

NVnc dicemus de locis contentorum; definiendo quæcunque ab eis cognoſcere licet homini ſcientiæ vrinarum initiato. Quum igitur contentorum ea quæ ad fundum matulæ cõcedunt, appellata ſint hypoſtaſes: ea verò quæ vſque ad matulæ medium eleuãtur, B vocata ſint ſublimia: nubes verò dicantur quæ ad ipſam vrinæ ſuperficiẽ perueniunt: in iis quæ de vrinarum differentiis ſcripta ſunt, exactius de hiſce dictum eſt. Quamobrem non opus eſt vt orationem illam etiã in hiſce protendamus: ſed nunc decet aperire quæcunque in vnoquoq; vrinarum loco referuntur. Igitur hypoſtaſis quæ ad fundũ ſedere videtur, ſi fuerit bona & moderata, nihil noui ſignificat: ſin verò fuerit cruda atque diuerſa ſpecie, ſignificat prauitatem naturæ. Diuerſa verò partium poſitione, oſtendit ſegnitiem ipſius C minus aſſurgentis aduerſus rebellionem humorum nocentium, ita vt opus ſit hic & tempore, & robore. Animaduertendum quoque eſt ne hypoſtaſis hæreat, inhærens fundo matulæ. Itẽ eſt hypoſtaſis tenuis. Hæc enim eſt quæ in libro de differentiis vrinarũ dicta eſt obtinuiſſe tertiũ locum hypoſtaſiũ, quæ nõ mediocrem læſionem adeſſe capiti ſignificat, habens rationẽ nubium inter hypoſtaſes. Quæ verò ſublimes ſunt, loci quidem differentia malæ ſunt, cætera verò bonæ ſunt, & ſubſidẽtibus moderatiores: atque his ſola loci diffe- D rẽtia, vt bonæ ſint, deeſſe videtur, vt quæ à ſpiritu quodam adulterino leuiores redditæ ſint. Ex his verò quæ nubium rationẽ obtinent quæ bonæ ſunt, omnino quatenus nubes ſunt, non parum receſſerunt verſus diſtantiam à loco qui ſecundum naturã: quamobrem multo quoq; indigent tẽpore: quæ verò prauæ ſunt, eo moderatiores videntur reliquis, quo abſceſſerunt à loco, qui ſecundum naturam eſt, quique debetur hypoſtaſibus ſecundum naturã. Cõmuni nãque ratione hac ipſa hæc intelligere oportet. Itaque bona contenta oportet à ſu E perioribus locis verſus inferiores deſcẽdendo accedere: ab inferioribus verò reuerti, contrarium eſt. Praua verò melius eſt à fundo abſiſtant quàm ad ipſum concedant. Et hoc pacto contenta quæ inuehũtur in vrinã ſecundum diuerſa loca humoris vrinæ iudicari poterunt. Quinetiã plurimum confert diligẽter cõſiderare contentorum differentias. Nãque vbi contenta quæ ſecundum naturã ſe habẽt, fuerint ad ſuperficiem vrinæ à multo ſpiritu euecta, cognoſcere poteris in capite prauam ac non paruam affectionem adeſſe. Quemadmo- F dum quoque in ſublimibus affectionem noueris adeſſe per partes corporis eãdem proportionẽ habentes, ita vt quod eſt in vrinis vniuerſum interuallum, corporis interuallo proportione reſpondeat. Adulterina verò & præter naturalia contenta ſi conceſſerint verſus fundum peiora demonſtrant accidentia. Quãobrem diligenter cognoſcere differẽtias confert. Interdũ enim humores cõcocti, & ad vrinæ ſuperficiem cõcedentes, inexpertis medicis apparentiã bonorum contentorum attulerũt: qui ſuper concoctis illiuſmodi contentis G fundantes vaticinia ſua, plurimum à propoſito aberrare comperti ſunt. Veruntamen hoc potius ad munus præuidẽdi attinet: idcirco par eſt vt id illuc differamus, atque veluti ab alio capite incipientes, dicamus.

DE IVDICIIS BVLLARVM VRINAE, CAP. XIIII.

QVum in vrinis conſpiciantur ſæpenumero innatare bullæ quædã, quæ differunt colore, magnitudine, ac numero, veluti quoque in eis quæ dicta ſunt de differentiis vrinarũ, de hiſce diligentius explicatum H eſt: nunc nobis demonſtranda ſunt iudicia, quæ ſuper hiſce habere opinamur, vt veluti per concordiã procedentis orationis, ſubiunctio quædã conſonãs redderetur. Siquidem bullæ ipſæ cum differentiis quibuſdã colorum conſueuerunt cõparere. Nãque & cum ſubalbis, & ſpiceis, & aureis, & ſubrubeis maximè cõſpectæ ſunt coloribus. Non enim cum nimium albis vnquã, neque cum rubeis coloribus alterius cõplicari poſſunt, quum ſpiritus hi gigni non poſſint vbi eſt vincentium qualitatum exuperantia. Bullæ enim ſigna ſunt ſpiritus adulterini, quemadmodum in iis quæ de cauſis vrinarum diligentius declarabimus. Oportet hæc ipſa cognoſcere quæ non parum conferentia ſunt habendis iudiciis ſuper bullis. Bullæ igitur quæ in corona ſola, integra ſerie circunſiſtunt, ſi contigerit vt colore humoris vrinæ tinctæ ſint, ſignificant ibi maiorem capiti affectionem adeſſe, atque dolorem non mediocrem: quæ verò ſparſim in corona manent, hæ à debiliore cauſa generantur, atque ſimiliter ſignificant debiliorem dolorem. Veruntamẽ hæ eo maiores dolores capiti adeſſe oſtendunt, quo intenſius cum aureo colore inſpiciuntur. Nãque nunciant magnam nocentis ſpiritus ſæuitiam. Bullæ verò albæ, vel vicinæ albis, conſiſtentes in coronæ ambitu, paruum aut nullum dolorem adeſſe capiti demonſtrant, atque eo magis quum colore albo fuerint. Quòd ſi tum fuerit vrina tenuis, habueritque contenta non omnino concocta, indicant caloris naturalis imbecillitatem: ſin verò craſſa fuerit vrina, tum ſpiritus germanus prorſus eſt humoris eius vrinæ. In vrina verò tenui & abſque hypoſtaſi, potius indicant renum obſtructionẽ. Itaque ſuper bullis quæ in corona ſola manent, eiuſmodi iudicia quiſquã habere poterit. At verò quia interdum bullæ circa mediam ſuperficiem vrinæ colliguntur, præter coronam, operæpretium eſt etiã de illis ſic iudicium facere. Siquidẽ quæ in corona circumeũt, ſignificant dolorificam quandam affectionem in capite adeſſe. Nunc concedentes ad ipſum medium, oſtendunt remiſſionem quandam affectionis dolorificæ, tanquam cauſa doloris retrocedat. Quinetiam aliæ bullæ inæqualiter diffuſæ per vrinæ ſuperficiem, nihil tale ſignificant, ſed ſolùm arguunt multã naturæ debilitatẽ, maximè quo minor fuerit obſtructio, & crudorũ humorum plenitudo. Quæ verò alia rectè dici poſſunt, illa tibi abſoluet oratio quæ de cauſis. Quas ob cauſas autem ipſæ bullæ conſiſtant, atque cur non cum omnibus coloribus appareant, in iis quæ de cauſis vrinarum, explicabimus. Verũtamen illud hoc in loco ſubiungẽdũ eſt, nimirum quòd ſæpenumero apparentes, antea tamen non viſæ bullæ ſatis fuerunt ad oſtendendum ſignum bonum cõcoctionis. Natura itaque concoctionem aggrediente, quinetiam in iis qui ſeminis fluxu laborant, bullæ frequentiores in vrinis apparent per coronã. Interdum etiam quædam corpora quam paruiſſima cum bullis inferuntur, quæ vt capilli craſſa ſunt: non etiam in longum protracta, ſed vſqueadeo, vt quiſquam arbitretur in dictis bullis eſſe diametrum, & paulo minora & maiora, ſiue ipſius ſeminis quis dicat eſſe veluti ſegmenta, aut etiam renum colliquamenta. Sed oratio ſu per hiſce ſatis habita, hoc in loco gradum ſiſtat.

DE IVDICIIS CORONARVM DIVERSORVM colorum, CAP. XV.

QVoniam meminimus orationis de corona, etiam hæc veluti adinuenta illi adiungenda eſſe putamus. Siquidem perſæpe colores apparent in corona matulæ, declinantes à toto colore, qui in humore vrinæ eſt. Nam aliquando tranſmutantur ad benignos, etiam ſi cæteri boni non ſint, hæc amplecti vt bona ſigna oportet: aliquando verò mutantur in peiores quàm ſint humoris colores, quos auerſari oportet, præſertim ſi cõceſſerint in multo peiores. Nã in aureis vrinis, & rubeis & vineis, & aliis id genus, ſi alba fuerit corona, aut albæ ſimilis, ſignificat bonum in vrinis eſſe, tãquam natura inceperit dominari. Sed ſi viridis, & cærulea, & deterior corona fuerit, contrarium & malũ adeſſe coniectare oportet, nempe quòd praui humores dominari nitantur. Hoc itaque pacto licebit à coloribus coronæ manifeſtè indicantibus cognoſcere quæ ſint tam medicis quàm ægrotantibus conuenientia, vt hi rectè curentur, illorum verò certã iudicia fiant.

DE IVDICIIS EORVM, QVAE INNATANT in vrinæ humore, CAP. XVI.

A Quoniam aliqua diuerſæ ſubſtantiæ innatant vrinis, quæ ſimilia ſunt araneis,atq; punctis velut ex oleo iniectis , etiã hæc par eſt ſigna eſſe putare alicuius colliquationis , aut renum ſolorum, aut totius corporis. Veruntamen ſi parumper apparuerint , & ſe item reſoluerint,nihil graue adeſſe ſignificant.Quòd ſi perſeuerauerint,tanquã principium colliquationis oſtenderint,exhorrere oportet.

DE IVDICIO VRINARVM AB ODORE MALO, CAP. XVII.

B At quia etiam ab odore malo vrinarum eſt coniectare putredinem aliquam interioris membri tam maiorem quàm minorem, operæpretium eſt de his iudicium facere.Igitur ſi puris quicquam in vrinis affuerit,euidẽs eſt cauſa : quòd ſi id nõ aderit, ac mediocria videantur concoctionis ſigna, alicuius particulæ mortificatio ſignificatur. Quemadmodũ ſi praua in vrinis fuerint ſigna , mortificatio perueniſſe in toto corpore exiſtimatur:atque hoc pacto ex odore ratiocinari licet. Quoniam igitur de omnibus quæ communiter in vrinis continentur dictum eſt , atque in his declarata pro C viribus ſunt iudicia , decens eſſe videtur etiam iudicia declarare vrinarum hypoſtaſi priuatarum , quæ maximè vtilia ſunt diſciplinæ de vrinis.

DE IVDICIIS VRINARVM HYPOSTASI PRIuatarum, CAP. XVIII.

Vrinarum hypoſtaſi priuatarum aliæ perquam tenues apparent,aliæ non vehementer tenues : quædam autem mediocritatem ſuperantes , mediocribus ſpiſſiores videntur:non tamen craſſæ appellandæ ſunt hæ quæ mediæ ſũt inter mediocres & mediocriter craſſas. D Quoniam autem omnes non iiſdem coloribus colorantur:aliæ enim ſunt vehemẽter, aliæ mediocriter albæ,aliæ ſpiceæ,& aliæ croceæ, atque aliæ aliter:(non enim opus eſt omnia explanare , quæ aliis in locis ſæpe dicta ſũt)ob id oportet volentẽ de hiſce dicere,hinc incipere.Igitur quũ tenuiſſima vrina,atq; vehemẽter alba,& hypoſtaſi priuata prouenerit,aut non contemnendam obſtructionẽ vaſorũ, aut immoderatã frigiditatẽ atque cruditatem demõſtrat.Quòd ſi vrina fuerit mediocris,etiam hæc erunt mediocria.Sed tamen licet ſpicea E & ſubſpicea minorem obſtructionẽ ſignificent, nõ tamen etiam minorem cruditatem.Nãque non præeunte concoctione,non etiam contenta poterunt eſſe cocta,quæ ſunt excrementa factæ concoctionis.Vrina verò aurea & crocea oſtẽdunt minorem obſtructionem: ſed cruditatem continent, tanquam naturalem caliditatem expugnaſſet adulterina caliditas. Quinetiã eiuſmodi vrinæ hypoſtaſi priuatæ prouenire poſſunt ob ingentes dolores,ac immenſa exercitia,atque nihilominus ob materiæ defectum.Quæ verò vrinæ vlterioribus F coloribus quàm qui dicti ſunt, tinguntur, vt rubea , & paſſea,& alio quouis modo , hæ per ipſos colores oſtendunt dominantium humorum qualitatem atque proprietatem. Atque dictum eſt de colorum proprietate libro ſuperiore.Quatenus verò hæ vrinæ ſunt hypoſtaſi priuatæ, non euidenter poſſunt oſtendere obſtructionem , vt euidentiſſimè indicent aliquam putredinem atque cruditatẽ in genere venarum. Interdum etiam inflammatio aliqua magna in membris principalibus conſiſtens,eiuſmodi vrinas proiecit: idque non immeritò, G eo quòd illuc contracta eſt materia ab adulterina caliditate attrahente illam tanquam cucurbitula. Sed hoc ſpectat ad libros de cauſis vrinarum : qua pro re par eſt potius,vt eouſque ſeruetur ad dicendum.Nunc verò quæ deinceps ſunt ſequendo dicamus. Siquidem vrinæ abſq; hypoſtaſi ſemper (vt nouimus) prauæ fuêre,eo quòd longè ab eo recedunt , quod ſecundum naturam eſt. Sed tantum inter ſe differunt in prauitate, quantum etiam colores inter ſe differentes fuerint. Quòd ſi colores & ſubſtantiæ parum abfuerint à me- H diocritate,contenta verò non appareant in eis,reprobandæ ſunt,tanquam ſegnitiem naturæ quandã arguentes,etſi veluti oſtenſuræ ſint hypoſtaſin paulo pòſt aduenire. Nanque quum virtus parum ex aliquo ſuorum operum exciderit , etiam facilis reparatio ſequetur. Quinetiam apparere poſſunt abſque hypoſtaſi,& ob dolorem ingentem,& ob longas vigilias. Vtrauis enim harum affectionum facit eo , vt eouſque virtutem diſſoluat,vt vrinis auferantur contenta. Nam etiam earundem vtrauis vbi magna fuerit (vt dictum eſt),& à quauis cauſa genita,ſi diu manſerit,per ſe poterit virtutem extinguere, quare & ſigna concoctionis auferre. Nam etſi horum ipſorum alterum alterius eſſe ſymptoma contingit,non tamen cauſa defectus contentorum eſt horum accidentium cauſa , ſed defectus contentorum adeſt propter ipſa accidentia . Igitur etiam illud oportet inueniendo ſubiungere. At quaſnam ob cauſas hæc fiant, abſoluet diſputatio de cauſis vrinarum : ita vt tum redditis cauſis , non poſſint latere iudicia vrinarum hypoſtaſi priuatarum. Quinetiam homini volenti iudicare , opus eſt quadam propria inclinatione ad ſolertiam,ſagacitatem,& coniecturam infallibilem. Siquidem neque vrinarum ſubſtantiæ , neque colores, neque contenta , neque ea quæ circa hæc ſunt , terminari poſſunt definita aliqua quantitate. Materiæ enim ſemper motæ & diffluentis nemo vnquam poſuerit menſuram ſtabilem atque certam.Hoc enim fieri contingit ſolummodo in iis ſubſtantiis quæ ante oculos eodem modo manent. Sed naturæ opera in motis corporibus definitionibus & notis veluti exprimuntur.Opus itaque eſt re quadam ſtabili ac ſimul cum tranſmutationibus vadente,cui quiſpiam innixus,ſenſibus certò diſcernere mẽſuras alterationum atque motionum poſſit.Mentis itaq; puræ munus eſt inuenire , vt decet, tam menſuram tranſmutationum in iis rebus quæ non ſemper eodem modo ſe habent , quàm differẽtias ipſis adiicere,& rationes illarum inſuper diiudicare.Quamobrem ſiquis fortaſſis nactus fuerit eiuſmodi quandam vrbanitatem naturæ,is ſanè quamfacilè , & per hæc poterit,& promptè ea quæ relicta ſunt , inueniendo adiungere,quæ vniuerſalibus determinationibus cõprehenſa ſunt:relicta verò particularibus ſcripturis. Veruntamen etſi hæc ipſa nihil pertinent ad propoſitum ſcopum de iudiciis , non idcirco omnino ſunt à ſermone diſſona.Nos verò poſtquam addiderimus etiam diſputationi de vrinis , quæ contingere poſſunt quibuſdam ægritudinibus,finem faciemus diſputationi de vrinarum iudiciis : (nam hoc ſolum deeſt ad perficiendum tractatum de iudiciis.) præſertim quum ſermonis prolixitatem,vt rem calumniæ maximè opportunam , fugiamus. Vrinæ autem ſupra dictæ non parua cauſa fuerint his quæ complicatè expendũtur. Veruntamen ante hæc ſcire oportet, nos de ſimplicibus coloribus diſputationem facere:(nam in hiſce ſolummodo nominibus abundamus propriis atque notis) demonſtrantes qui humores cum quibus coloribus ſimul appareãt. Nõ facile autem fuit enumerare compoſitos humores in coloribus apparẽtes, propterea quòd propriis nominibus carebamus: quin & id non admodum ad comprehendendũ facile fuerit vobis qui harum rerũ ſtudioſi eſtis,præſertim quum hæc coloribus quarundã ſpecierum aſſimilentur,& explanatione non ſatis exacta exprimãtur. Adde infinitã & cognitu difficilem miſtionẽ eſſe è diuerſis humorum quantitatibus. Quamobrem quum demonſtrata ſint genera colorum,& vt vnuſquiſque habeat hæc definitionib⁹ quibuſdam,atque ſimilitudinibus rerum notarum cõparata, decens eſt vt prudens etiam coniectet colores ipſos à diuerſis humoribus coeũtibus,atque diſquirat,quoad fieri poterit,quæ eſſe poſſint miſtiones in ipſis coloribus.

QVOD FIERI NON POSSIT VT PARTICVLAria concipiantur tanquam in infinitum exeuntia, CAP. XIX.

Putamus tempus nullum ſatis eſſe ad exactè capiendas deſcribendáſque complicationes rerum variarum,quæ ſingulis diebus in vrinis inſpiciuntur. Siquis enim colores prædictos ac eorum intenſiones, & remiſſiones , atque ea quæ ex eorũ inter ſe mixtione æqualiter , vel inæqualiter fiunt , ſi inquam vel ratione, vel proportione & ſimilitudine,vel quocunque alio modo contingat: quinetiã congregationes conſiſtentiarum,

quas contingit vrinarum eſſe cum vnaquaque prædi- A
ctarum miſtionũ,quæ fere infinitæ ſunt,inſuper & con
curſus vtrarumque prædictarum,quæ ſigillatim fiunt
cum contentis quæ apparere contingit in illis, ſi quiſ-
quam compoſuerit, is(vt arbitror)cumulos rerum quã-
plurimarum, atque propè infinitos effecerit. In quo
prætermitto dicere,ſi quiſquam etiam eniteretur pro-
ferre complicamenta,quæ fieri contingit in differẽtiis
ætatum,& temperaturarũ,& generum,quum fiunt per
vnum,& duo,& tria ex eis,& aliquo alio modo,quine-
tiam annorum, & ciborum, & exercitiorum, & anni B
temporum,& regionum, & ſomnorum, & vigiliarum
& qualiumcunque imbecillitatum.Nanque fortaſſe v-
niuſcuiuſque intellectus in vertiginem incidet,qui ho-
rum particularia in vnum miſcuerit.Neq;(vt arbitror)
is ſatis temporis habebit ad complendam deliberatio-
nem: atque plura effugient ipſum indigentem tempo-
re,ita vt etiam ipſum infinitum manere oporteat infi-
nitum. Veruntamen quomodo erga hæc ipſa extitit
præſumptio virtutis rationalis,quæ ſcitè prius fecit cõ-
templationẽ,atque vniuerſalibus conceptionibus col- C
ligens quæcunque ad illam attinerent,exactam metho
dum in omnibus ipſi arti peperit,vnde tam differẽtias
quàm præuidentias quæ in ipſa ſunt, diligenter expli-
cauit. Quamobrem etiam ab hiſce coniectare licet ea
quæ nondum dicẽdo in lucem deducta ſunt.Re itaque
ita ſe habente,conſideranda etiam hoc in loco ſunt il-
la quæ diſputationi propoſitæ deerant,vt finem propo
ſiti vbi indepta ſint,nos tractatum de cauſis vrinarum
(Deo concedente) aggrediamur.

QVOD NON FACILE FEBRES EPHEMERAE ab hiſce iudicentur, CAP. XX. D

Febrium ephemerarum,quæ ab ira,& triſtitia,& labo
re,& vigiliis, & curis,& æſtu, & frigore,& inædia,&
cruditate generantur,atque reliquarum quæ ſecũdum
ſpeciem reperiuntur, paruam quandam differentiam
in vrinis videre poterit quiſquam, ſi modò alius mor-
bus non inciderit,aut alicuius humoris putredo ſimul
fuerit. Siquidem alterato ſolo ſpiritu, eiuſmodi fe-
brium ephemerarum ſpecies producuntur. Vrinas ve-
rò demonſtratum eſt,potius indicia facere accidentiũ E
circa humores in venis manentes. Veriſimile eſt non
inſigniter in his febribus vrinas alterari, niſi in colo-
re. Is enim facilè afficitur, neque in hoc magna fit al-
teratio priuſquam ſentiantur atque alterentur humo-
res in venis à qualicunque velis febrium ephemarum.
At hæ priuſquam alterent, ſoluuntur, maximè ſi nactæ
fuerint conuenientem diætam.Quòd verò in colore v-
rinæ alteratæ remanſerunt,id minimum eſt,atque ſub-
ſtantiam fere mediocrem ſeruauére: contenta quoque
habentia decentem proportionem. Atque de febribus F
ephemeris hæc opinamur. Febres verò in putredine
humorum accenſas diſcere eſt mox in ſequẽte oratio-
ne.Veruntamen quòd earum aliæ ſint deficientes, aliæ
continuæ,prius de intermittentibus, deinde de conti-
nuis dicemus.

DE IVDICIIS TERTIANAE PVRAE, ET NON puræ febris, CAP. XXI.

Tertianæ puræ febris quum fit, vrinæ ſpectantur
aureæ & croceæ, ac conſiſtentiam mediocri craſ-
ſiorem habentes. Atque primis diebus eius nullum G
ſignum concoctionis ſubſiſtendo continetur. Tem-
pore verò procedente ſigna concoctionis apparent,at-
que alia ad mediocritatem ipſam concedere ſecũdum
rationem.Tertianæ verò impuræ vrinarum color mul-
to differens ſpectatur,vergens ad id quod bilioſius eſt.
Conſiſtentia etiam craſſior quàm exacta eſt, videtur:
atque in eius vrinis plura ſigna cruditatis circa conten
ta cernuntur.Hoc itaque pacto & puræ, & impuræ ter-
tianæ vrinarum ſpecies oſtendere ſe ſolent.

DE IVDICIIS QVARTANAE PVRAE, ET NON puræ febris, CAP. XXII. H

Quartanæ(quæ à liene trahit originem)vrina tenuis
eſt atque alba, & hypoſtaſi priuata ſpectatur
in principio.Tempore verò procedẽte, præſertim die-
bus remiſſionis,apparet in ea hypoſtaſis cumulata,etſi
vrinam ipſam interdum turbidam apparere contingit.
Ea verò die quæ afflictionem habet, etiam tenuis & al-
ba vrina inſpicitur:hypoſtaſis verò quodammodo ob-
ſcura,ſiquidem concoctionem morbus accipiat.Quum
verò purè ad concoctionem peruenerint materiæ mor
bi, etiam vrinæ puriores ſpectantur, concedentes ad
id quod ſecundum naturam eſt,atque pleraque accidẽ
tia ſuapte natura diſſoluuntur.Quinetiam interdum in
vrinis apparente nigro humore, illa quæ laborem affe-
rebant deſinendo minuũtur. Quartanæ verò profectæ
ab hepate inflammato, aut caliditate alia quodammo-
do affecto,vrina perrubea eſt,ita vt ſandaracham refe
rat:atq; craſſior mediocri apparet, hypoſtaſin vt quan
titate moderatã,ita diſſimilem continens.Interdum ta
men vrina in totũ craſſa ſpectatur atque rubea, ita vt
humorum implicatio atque dominium extiterit.Vrinæ
itaque quartanarum eiuſmodi apparere conſueuerunt.

DE IVDICIIS FEBRIVM QVOTIDIANARVM, CAP. XXIII.

Quotidiana febris quum adeſt, vrina tenuis eſt,& al
ba,ac veluti aquea, & hypoſtaſi priuata in princi-
pio:quemadmodum in quartana dictum eſt.Sed quum
proceſſerit, fit craſſa, atque hypoſtaſin cumulatam &
craſſam oſtẽdit,quæ eſt ſoboles quædam cruditatis hu-
morum.Quinetiam tempore progrediẽte, cõcoctionis
quoque ſigna obſcurè apparẽt, quum etiam paſſio fue
rit profecta ad infebricitationem. Nanque febrium e-
iuſmodi intermittentium tunc coniectamus ſolutionẽ
breui futuram eſſe, quum ſigna concoctionis alicuius
apparuerint.Veruntamen quotidianis celeritate præ-
ſtitit tertiana febris deficiens.Tota enim huius poten-
tia nõ excedere poteſt vnam atque alterã hebdomada,
niſi tertiana non pura eſſet.Et quantum concoctio pro-
tenditur,tãtum ſignificat ſolutionẽ non adhuc adeſſe.

DE IVDICIIS VRINARVM IN FEBRIBVS continuis à putredine, CAP. XXIIII.

Continuarum febrium à putredine primùm vrinæ
colores alterantur vergendo verſus aureum, & ru-
beum,& vineum,& paſſeum,atque ſimiles, vt humorũ
qualitas & quantitas fuerit. Vrinæ quoque huius con-
ſiſtentia inæqualis eſt,& potius inclinat verſus craſſio-
rem,interdum etiam erga tenuiſſimam.Quùmque co-
lores apparent vel albi vel diuerſi, contenta in princi-
pio non apparent concocta,ſed vel inæqualia vel diuer
ſa.Procedente verò ægritudine, ſiquidem facilia om-
nia ſunt,& concoctionis apparent ſigna.Non ignorare
id etiam oportet:nãque interdum poſt febris vigorem,
contenta,cumulata,& craſſa ſubſidere ſpectãtur,quum
putredo quæ in venis erat,illuc impetum ceperit,atque
ea quidem recipere oportet,vt quæ ſalutem in propin-
quo eſſe ſignificent,ſed ea auerſari conuenit,ſi in prin
cipiis appareãt:opus eſt enim tunc tempore,& virtutis
robore ad concoquendum. Mala cẽſetur vrina eorum
niſi procedente ægritudine contenta appareant,& re-
liqua apparentia meliora fuerint.Fortaſſis enim eo mo
do creſcente ægritudine, ac in vrinis malis ſignis appa
rentibus, mors præripuerit ægrum in ipſo augmento.
Veruntamen hoc ſpectans ad partem præuidendi,opor
tet vt eò vſque differatur. Reliquum eſt, vt de vrinis
modis diuerſis alteratis diſputetur.

DE IVDICIIS VRINARVM QVAE FIVNT OB aliquod mẽbrorum principaliũ affectũ, CAP. XXV.

Quum igitur inflãmatio,& eryſipelas, & alius quiſ-
piã ſimilis affectus calidus fuerit in aliqua partiũ,
vrinæ inſigniter alterantur,& tãtùm inter ſe diſtãt,quã
tum mẽbra inter ſe differũt & dignitate & vicinitate
primi callidi. Hepate igitur & pulmone patientibus a-
liquem eiuſmodi æſtum ab aliquo humore, vrina ſpe-
ctatur perquam rubea,atque ſanguinea, & vinea ſecun
dum quantitatem & qualitatem caliditatis. Ægri ve-
rò quum eiuſmodi affectus patiuntur in cerebro, aut
membrana ſuccingente, aut in ventre, tum eorum
vrinæ minus alterantur. Patientium verò memora-
tas affectiones in liene, vrinæ color prauus apparet
à nigredine humoris qui in eo abundat, ſi modò hu-
mor hic capiat impetũ exeũdi per vrinas:ſed horũ ſe-

bris minor eſt, quàm quæuis patientium in prædictis A
membris. Vterus verò & renes,& veſica,& colon,& podex patientia vrinam alterant, ſed minus quàm quum cerebrum & membrana ſuccingens eiſdem capiantur paſſionibus. Verũtamen in omnibus hiſce cõtenta tam ſignificant naturæ potentiã,atque imbecillitatẽ,quàm manifeſtiora loca affecta:quorum aliqua dicta ſunt,aliqua quoque dicentur. Membrorum verò quæ extrinſecus ſunt & longè diſtãtia à caloris fonte, eiuſmodi affectus patientium vrina mediocriter,ac non etiam manifeſtè alteratur,& concoctionis ſigna potius oſtendit, B
quum nulla febris putrida ab illis membris accẽdatur, cuius febris ſigna paulo ſuperius reddidimus. Contrà verò quæcunque membra acceperunt principium morbi ab aliquo influente frigido humore, ſiue cerebrum ſit,ſiue hepar, ſiue pulmo, ſiue membrana ſuccingens, ſiue venter, ſiue particula alia, horum membrorũ illa quæ longius à fonte caloris ſepoſita ſunt, magis alterantur,atque frigiditatis & cruditatis humoris vrinas oſtendunt. Minus rurſus quæ abundarunt caliditate ob venarum amplitudinem,atque caloris propinquitatẽ: C
vel enim omnino non recipiũt,aut ſi ſuſceperint,modeſtã tranſmutationem factam oſtendunt in vrinis. Prauiorem nempe vrinam illa mẽbra patientia oſtendũt, quæ vel loco, vel naturali quadam temperatura longè à caloris fonte ſepoſita eſſe contigit. Veruntamen de hiſce conuenientius in libris De vrinarum præuidẽtia, definietur. Quoniã verò temperaturam ſimplicium in auctarum ſpecies vrinæ didiciſti,ſciuiſti quoque adinuenire humorum exuperantium ſpecies in vrinis,facilè adinuenire poteris vrinas in ægritudinibus homi- D
nem corripientibus, vt de his rectum iudicium facias. Non enim nobis licet enunciare ſingula quæ in particularibus ægritudinibus videntur, tum quòd orationis longitudinem fugimus,tum ſufficientem methodum præcepta ad iudicandum tradiderimus. Quamobrem facilè quoque videbitur viro ſtudioſo qui multum illũ ſermonem collegerit, & qui antè legerit libros De differentiis & cauſis morborum, de ſingulis vrinis apparentibus iudicare. Siquidem ſi quiſquam diligenter hæc viderit,noueritque à quibus humoribus vnuſquiſ- E
que morbus non contemnendus generetur, atque in prõptu habuerit ea quæ hîc tradita ſũt præcepta,is perquam facilè ratiocinans adinuenire poteſt, quæ in quibus ægritudinibus vrinæ apparere debeant. Nanque alia diſcet facillimè, veluti quæcũque in genere venarum conſiſtunt. Quæ verò vltra venas fuerint, ea etſi fortaſſe difficilius comprehenderit, non tamen quæ habiliora fuerint,fugient virum exactè conſiderãtem. Quæcunque enim ſpiritu ſolo alterato,aut neruoſo genere patiente fiunt,hæc non facilè eſt comprehendere per conſiderationem vrinarũ, niſi venarum genus ſuſcipiat ſenſum membri, quod prædicatur ſubiiſſe paſſiones:hinc enim paſſiones fiunt manifeſtè in vrinis.

QVOD VOLENTEM EXACTE DE VRINIS conſiderare, oportcat præter alia etiam probè callere diſciplinam de pulſibus, CAP. XXVI.

TVtius fortaſſe de vrinis cognoſcere videtur is qui peritus eſt diſcernẽdi pulſuum motiones. Arteriæ nanque(vt nouimus)neruoſam tunicam habent, atque ſpiritum implentem eas continent. Quamobrem ipſæ primùm cognitionem præbent ſcientibus tangendo pulſum, alterationem aliquam factam eſſe in ſpiritu, atque neruoſo genere. Vrinæ verò illa melius oſtendũt quæ in humoribus & cõcoctionibus ſunt, & cõtingunt. Quòd ſi vera fateri decet,ſtudenti rectè iudicare,opus eſt vtraque prædicta cognitione. Quẽadmodum enim ruentem domum renouare feſtinanti opus eſt vtraque manu:nanque duarum altera deficiente, non tutum erit diſponere ea quæ oportet: ita quoque medicam artem indipiſci volenti vtraque diſciplina præter alias opus eſt. Veruntamẽ de vrinarum iudiciis diſputatio ita explicata,bona quidem eſt exercentibus,vtilis verò ægrotis corporibus qua veritatem attigerit, & diligẽti ſtudio comparãda ab his qui mentẽ habent, iudicatur. Nobis autem, vbi reddidimus orationi decentem modum,par eſt hoc in loco ſiſtere curſum eius,ne garrulitatis accuſemur,& vt morſus quos quiſquam accuſando cogitauerit orationi noſtræ infigere,illud nunc audiens compeſcat. At verò quum alia quæ putantur manifeſta ex dictis eſſe, relinquantur:alia etiam dicentur in libris præuidentiarum, eo quòd illic magis cogruere exiſtimantur. Partes enim huius diſciplinæ inter ſe communicant. Quamobrem non mirandum eſt, ſi aliquid videatur relictum eſſe quod potius cõuenire cum illis nobis viſum eſt. Adhæc etſi aliquid in diſputatione prætermiſſum eſſe videatur,veniam det quiſquis affectum humanum criminando obiectat,qui accidere ſolet pleriſque, qui ſingulis diebus literis incumbunt. Atque hæc hoc pacto ſe habeãt. Par eſſe quoque videtur,vt cauſas eorum quæ dicta ſunt, in libros qui hoſce ſequuntur,referamus. Quæ fortaſſe etſi parum conferre ipſi arti videãtur, tamen tutam cognitionem eſſe de iudiciis in prædictis inſtitutionibus cõſtruere poterũt. Redditis enim cauſis credere quiſquam magis ducetur iis quæ dicta ſunt. Atque oratio de iudiciis vrinarum vbi iam ſufficienter habita ſit, relinquatur, atque ſequatur ea quæ de cauſis,ita poſtulãte nexu totius cõpoſitionis. Deus verò largiatur,vt illa tractando definiamus quæ veritatis fidem facere valeant.

ANNOTATIO CAPITVM EORVM QVÆ SINGVLA capita libri prioris De cauſis vrinarum complectuntur.

De cauſa permanſionis animalium, Caput I.
De cauſa generationis contentorũ in vrinis, Cap. II.
De cauſis cruditatum,quæ ſolent accidere, Cap. III.
De cauſis quantitatis vrinæ, Cap. IIII.
De cauſis vrinarum albarum, Caput V.
Aduerſus eos qui vrinas vſquequaque à ſanguine colorari defendunt, Caput VI.
De cauſis ſubſpiceorum & ſpiceorum contentorum, Caput VII.
De cauſa aurearum & crocearũ vrinarum, Cap. VIII.
De cauſa ſubrubearũ ac rubearũ vrinarum, Caput IX.
De cauſa vrinæ vineæ, Caput X.
De cauſa vrinarum paſſearum, Caput XI.
De cauſis vrinarum viridium, Caput XII.
De cauſis vrinarum venetarum & liuidarum, Caput XIII.
De cauſa ſubſtantiarum vrinarum, Caput XIIII.
De cauſa contentorum alborum, Caput XV.
De cauſa ſubſpiceorum,& ſpiceorum, ac bilioſorũ contentorum in vrinis, Caput XVI.
De cauſa contentorum ſubrubeorum,& rubeorum,atque cruentorum, Caput XVII.
De cauſa contentorum fuſcorum, & liuidorum, atque nigrorum, Caput XVIII.
De cauſa quantitatis ac ſubſtantiæ contentorum, Caput XIX.
De cauſis hypoſtaſeωn orobearum,furfurearum, laminearum,& ſimilacearum, Caput XX.
De cauſa contentorum miſtorum vel diſſimilarium, Caput XXI.

ACTVARII DE CAVSIS vrinarum libri II.

Ab Ambroſio Leone Nolano in Latinum ſermonem uerſi, & à Iacobo Gopylo ad fidem exemplarium Græcorum recogniti.

ACTVARII in ſuum priorem librum De cauſis vrinarum, Præfatio. A

QVI inſtituit ſcribere de aliqua quæſtione, huic non ſolùm par eſt res neceſſarias literis tradere, verumetiam omnia quæ inſtitutioni vtilia eſſe creduntur. Hoc enim pacto omnia cōplectens oratio perfecta exiſtimatur. Eam ob rem & diſputatio de cauſis vrinarum ſubnectenda nunc eſt. Quan- B doquidem qui in medica arte multa experiendo ſunt exercitati, ac nulla ratione vtuntur, iis ſatis eſſe poterit ſola tractatio de iudiciis: qui verò amant elegantiorem artē philoſophia reddere, nihilque ſine cauſa ſcire volunt, iis neceſſarium eſt, vt apparetur tractatio de cauſis vrinarū. Nanque qui exactè ſciuerit ſcrutari cauſas affectuum, is facilius iudicata comprehenderit, atque quæ relicta ſunt, ſubiungere valuerit. Contrà verò qui ignorauerit diſputationem de cauſis, non etiam certò cognouerit iudicia quæ fiunt de vrinis. Quamobrem fas eſſe videtur, vt tractatio de cauſis vrinarū ſubiūga- C tur, vt omni ex parte & exactè, & perfectè ſe habēs oratio videatur ſufficiēs omnib⁹ iis qui reb⁹ hiſce operā nauāt. Quāobrē quū propoſitū ſit dicere de cauſis vrinarū quomodocūque apparētiū, operæpretiū erit collocare in ipſo ingreſſu diſputationis orationē de cauſis cōcoctionis, veluti ſuapte natura id poſtulent.

DE CAVSIS PERMANSIONIS ANIMALIVM, CAP. I.

HVmana natura dum enitur ſeruare hominis manē- D tiam, per eas quæ in ſpeciebus rerū fiūt ſucceſſiones, quæ aguntur per mutuas generationes, effētque opus manentia quoque particularium, ne ſimul interiret quod generaretur, adinuenit nutrimentorum inſtitutionem, atque hiſce ſtabiliuit vitam particularium, prius ædificatis nutritionis vaſis pluribus atque variis, quibus indidit potētiam vitalem. Humida igitur & ſicca atque ſpiritus quum diuidant ſubſtantiā ipſam corporis, atque in ipſis fundata ſit vita: tractatio de nutritione quæ per ſpiritum fit, ad alias diſputationes pertinebit. Ea verò quæ ſuper ſicco & humido nutrimento E eſt, par eſt vt iam aperiatur, quæ magnoperè collatura eſt diſciplinæ de vrinis.

DE CAVSA GENERATIONIS CONTENTORUM IN VRINIS, CAP. II.

CIbum primum præmanſum, atque præparatum ita vt promptus ſit ad concoctionem recipiendam, ipſum atque potum venter excipit, qui corrugatus alterat hæc genuino calore, modò nihil impedimēti interceſſerit. Vbi verò nutrimentū hoc ſuccificauit, id quod F tenuius ac purius in eo fuerit, per venas ab hepate ortas exugitur, & velut exuccatur ad meliorem hac ipſa quandam tranſmutationem. Nanque primam reuera tranſmutationem nutrimentum, vbi in ventre ſuſceperit, vltra hanc alteram capit in venis mediis, & hepate, quæ melior eſt priore, ſed minor tertia quæ poſt ipſam eſt. Veruntamen vbi in ventre ſufficienter (vt dictum eſt) nutrimentum cōcoctum eſt, & quod inutile eſt per inteſtina ſecretum fuerit, quod autem vtile eſt diſtributū fuerit, id virtus quæ in hepate & venis eſt excipiēs, ipſa per ſe, ſi ſana fuerit, alterat atque tranſmutat in ru- G bedinem ſanguinis, atque illic in cauis locis fit ſanguinis diſcretio, neque permittitur longius temere procedere, ne minus purum nutrimentum traditum corpori, carnem malam produceret, illic in gibbo hepatis appoſuit veſiculam bilicipē: atque effecit, vt quod eſſet ſubtilius atque acrius ſanguine, id ad eam veſiculam pertinentem meatum concederet: quantum verò eſſet terreſtre & crāſſum, id lien ad ſe attraheret. Atque eo pacto diſcreto humore terreſtri ac flaua bile, relictum ſeroſum humorem non etiam hactenus permiſſum eſt ſeparari, quum eo modo manere viſum ſit etiam renibus adiacentibus. Veruntamen per venæ truncū, perque cauitatem hepatis traiectus ſeroſus ille humor etiā vſque ad gibbum, atque præſentatus venæ, quæ Caua nuncupatur, idque vt ſanguis traiiceretur. Anguſtia enim meatuum magna ineſt in medio hepate per ſciſſuram venæ Cauæ, cuius ſciſſuræ figura vocata eſt lambdea à Græca litera (hoc eſt bicruris) ſeparatus ad renes illinc latus. Veruntamen quantum ſanguinis remanſit, id profectum ad cor nactúmque alterationem meliorē quàm habebat, inde procedens, per venas diſtribuitur corporis ſingulis partibus veluti irrorans corporis ariditatem. Ergo primæ cōcoctionis quæ in ventre fit, excrementa ſunt tam quæ expuuntur quàm quæ per inteſtina eiiciuntur. Concoctionis verò quæ in cauis hepatis fit, ſuperfluitates demonſtrantur, tam vtraque bilis quàm vrina. Remanet igitur dicendum de tertia cōctione, quæ in venarum genere perficitur. Nanque hac facta demonſtratione, habebitur ſufficiens apparatus ad ea quæ dicenda ſunt de cauſis eorum, quæ in vrinis inſpiciuntur. Tertiæ igitur concoctionis propria ratione excrementa ſunt tam contenta, quæ in vrinis apparent, quibus ſunt tenuiores ſudores, & quæ per cutim inſenſibiliter trāſpirant. Ergo quod peccatum fuerit in huiuſmodi tertia concoctione, id omne demonſtrabunt ipſa contenta. Atque qui ſciuerit ob quā cauſam hæc ipſa tranſmutentur, is demonſtrauerit iudicia veluti certiſſima eſſe. Veruntamen de iudiciis dictum eſt, decens eſt vt nunc de cauſis dicamus, ita vniuerſo ſermone procedente. Quum igitur de cauſis contenti antè diſputatum ſit, reliqua attingamus ſerie quadam decenti procedentes. Igitur vt accidere ſolet in abſceſſibus, atque quibuſuis vlceribus, ita res habet in vrinis. Nam ſi virtus naturalis concoctrix vicerit, perparum, aut nihil malè olet pus, atque album, & læue, & ſimilare omni ex parte eſſe contingit. Si verò non vicerit naturali virtute, contraria hiſce ſpectantur, aſperum, diſſimilare, & coloribus differens, grauiter etiam olens, atque prorſus à ſanis diuerſum. Simile quiddam ſpectare licet in contentis. Nanque quod in venis alteratum nō eſt in ſanguinem, id in ſpeciem ſimilem puri tranſmutatur, vincente concoctrice virtute. Quantum verò hæc ipſa non vincens aberrauerit, tantum etiam contenta ſpectantur mutari in ſpecies malas. Atque hæc vt dictum eſt, ſe habent: in ſequentibus verò oratio repetenda eſt.

DE CAVSIS CRVDITATVM QVAE SOLENT accidere, CAP. III.

CRuditates in ventre contingere ſolent ob quādam intemperaturam accidentem ei. Fieri etiam interdum poſſunt ob aliquam paſſionem inſtrumenti, veluti ob craſſitudinem, vel multitudinem, vel tenacitatem, vel aliquam qualitatem alienam ipſorum humorum, aut ob aliquam cibi proprietatem. Sed cruditates in hepate fiunt tam ob has ipſas cauſas quàm ob debilitatem virtutis concoctricis. Per eaſdem ac ſimiles cauſas quoque actio tertiæ concoctionis aberrare reperitur. Atque hæ cauſæ ſunt (vt omnia vno verbo complectar) per quas vnaquæque concoctio à ſuo opere aberrarit. Illud verò par eſt non ignorare: nāque ſiue colores exceſſerint mediocritatem, ſiue receſſerint ab ea, crudos habendos eſſe generali nomine cruditatis dicere oportet. Quonam modo vtrique dicti ſunt crudi, non huius

diſputationis eſt docere,ſiue obſcura fuerit propter aliquam frigiditatem genuina caliditas, ſiue abundarit ob aliquam adulterinam caliditatem.Flatuum enim & aquæ inter cutē arthritidiſque & ſimilium à cruditate factorum affectuum propter frigiditatem aliquam vel adulterinam quandam caliditatem, vincentem naturalem,atque ſuauem,vt vrinæ rectè crudæ dici poſſunt, vt quæ mediocritatem non retineant.Quum citra & vltra mediocrem, & ſecundum naturam, vrinam non eſt reperire meliorem vrina mediocri, & quæ ſecundū naturam: quæ verò vel exceſſerint, vel receſſerint à mediocritate,appellandæ ſunt crudæ. Tu verò vel aliud nomen indideris,vt rem definias: non enim ego differentiā fecerim inter nomina, modò non aberraris à ſcopo. Hoc itaque pacto ſatis haberi poteſt ex iis quæ dicta ſunt, cognitio de cruditate & cauſis, vnde proficiſcatur, præſertim ſi ſecundum naturam concoctio fiat à mediocritate caliditatis & frigiditatis,atque ſecundū naturam ſe habentium. At verò poſthac primò dicendum eſt de quantitate vrinæ,quam ob cauſam plus minúſve quàm mediocris procurrat.Deinde de aliis deinceps, veluti expoſita ſunt in iis quæ de differentiis, & iudiciis.

DE CAVSIS QVANTITATIS VRINAE, CAP. IIII.

VRina tum profluit multa,quum homo vſus fuerit cibis multis præſertim humidis,atque potu largiore,maximè ſi vinum aquoſum eſſe contigiſſet.Demonſtratum autem eſt aliis in locis, vt cibi boni,ſed humidiores,maximè omnium & nutriunt & diffluunt: vinū verò potius quàm cætera nutrit, atque citius diſpergitur. Quamobrem par eſt,vt vinum abundè bibitum, etiam abundè mingatur,quemadmodum ad idipſum aqueum vinum maximè habile reperitur.Similiter ſe habent ea quæ quum tenuia ſunt,facilè minguntur. Cauſas verò horum reddendi nunc tempus non eſt,partim quia ab aliis de hiſce ſatis diſputatū eſſe nouerim ſuis in locis, partim quia præſens tractatio idipſum minus poſtulat. Ergo decens eſt, vt vrinæ appareant maiores, & tenuiores, atque decoloratiores. Nanque quantum hoc ipſum prouenit potius ob rationem quantitatis: albedo verò & tenuitas à cruditatis imbecillitate proficiſcitur,quæ non eo peruenire potuit,vt vinceret quātitatem, quod mediocre eſt exuperantem. Nanque ſi præſtitiſſet,genuiſſet illi & colorem & ſubſtātiam mediocrē,atque aliqua cōtenta decentia indidiſſet.Quòd ſi vrina maior quàm quod bibitum eſt, profluxerit, tū quum crudi humores concocti fuerint, ob hanc ipſam cauſam eueniſſe probatur. Nanque concoctionem ſequitur nutritio, & ante hanc diſtributio. Decet autem vt concoctæ materiæ ſuperfluitates humidæ excernantur.Optimo iure itaque in humoribus crudis iam concoctis vrina multa apparet. Quinetiā vbi humores crudi concoctique nutrire & humectare corpus poſſunt, non opus eſt bibitione,aut pauca quæ cōſuetudine potius fieri ſolet, quæ quoque per vim quandam fit.Quū verò huiuſmodi excrementa indigeant excerni,his ſeruiūt renes & vaſa diuretica: quod videre eſt in iis quæ quotidie in hominibus ægrotis, atque parum ſanis corporibus fiunt. Sed tamen ab hiſce multis vrinis differunt vrinæ multæ,quæ apparēt ratione criſis in febriētibus:qua non ſolùm excrementa per renes excernuntur, quæ fiunt crudis humoribus concoctis, verumetiā per eoſdem excernitur omnis differētia humorū morbos efficientium. Adhæc diuretica pharmaca efficiunt vt multa vrina profluat, partim naturali partium ſubtilitate, partim caliditate. Omnia enim fere diuretica ſunt huiuſmodi naturæ. Verùm caliditate facilius mouēt vrinæ multitudinem:partium verò ſubtilitate procedentia humoris cruditatem ſcindunt ac diuidunt,atque proprietate pharmacorum efficiunt,vt per vrinam potius excernantur. In paſſione quoque quæ Diabetes appellatur, intemperatura quædam inaucta caliditatis circa renes cauſa eſt. Hæc enim ita affecta, renes attractabundos ſeroſæ ſubſtantiæ effecit: hi verò ab hepate, venarúmque omni genere æqua tractatione citò attra-

A hunt,legem naturæ membris nullam ſeruantes. At verò quoniam ob hanc rationem accidit egeſtas, atque naturalis humiditas defertur à tanto humiditatum raptu, ſitis nō mediocris homini ſuboritur. Nec minores ſunt potus quàm ſitis,& vrinarum excretiones, renibus ſecundum proportionem attrahentibus ad ſe humiditates. Quamobrem multæ fuerunt vrinæ,neque hiſce minores potus:vbi verò nulla fuerit mora,& temperatura bona,neque inibi adeſſe poterit concoctio. Præter hæc quibus natura venter ſiccus eſt,ab iis vētris ſiccitas effecit B vrinas multas profluere. Excrementa enim quæ excerni volunt, vbi venter multitudinem euacuare nō poterit præ morbo,qui natura ei acciderat,ad vias vrinæ facto momento feruntur. Illud quoque addendum eſt,quod maximè fieri ſolet tam in colliquatione totius corporis habitudinis quàm in mortificatione contentricis virtutis.Quandoquidem vbi defatigata natura eſt ob peſſimum aliquem morbum,virtus humorum contentrix,tanquam abiiceret,illos diſſoluit.Ipſi quidē excernuntur feſtinantes ad exitum: ſed quomodo mo- C mentum exeundi capiant, non licet ſimiliter cognoſcere.Nanque interdum per ſudorem abundantem viſi ſunt profluere, interdum per ventrem, interdum per vrinam multam,de qua nūc habetur oratio. Sed rationes quibus multæ vrinæ, quomodocunque exeant hæ ſunt,reddita cauſa ſufficiente vnicuique earum. Poſthac dicendum eſt de pauca vrina, quàm,nā ob cauſam parua profluat.Dictum eſt in iis quæ de iudiciis vrinarum,quot modis pauca veniat vrina: dicetur etiam hîc memoriæ reficiendæ cauſa, vt ſingulis proprias cauſas D reddamus.Vrina igitur pauca mingitur à ſiccitate ciborum,paucitate potus, item ab exercitio vehementi,atque à cæteris quæ corpus deſiccare conſueuerunt. Scimus autem, vt cibis ſiccioribus excretio quæ per ventrem fit,potius apta ſit:tum verò caliditas roborata cōſumēs,humiditatem corporis deſiccat. Par eſt in iis vt pauca vrina ſpectetur,quum non ſatis humiditatis ad irrigandum vniuerſum corpus, & attenuantia illa veluti minuant ipſius quantitatem. Pauca quinetiam ſpectatur vrina ob pharmaca & cibos glutinoſos obſtruentes E meatus. Hoc enim caſu neque diſtributio fit nutrimētorū,neque quæ diſtributa ſunt, facilè ſecerni poſſunt. Quare accidit vt non ratione defectus,ſed ob quandā obſtructionem,vrinæ paucæ appareant. Simile accidit ob humorum craſſitudinem,atque tenacitatem:qui nihilominus quàm glutinoſi cibi & medicamenta, cohibent exitus opportunos,ita vt intrinſecus accidit humiditatem abūdare:foras verò profluere minorem quàm deceat. Quòd ſi pauca vrina appareat ob multam eua- F cuationem ventris, manifeſtas cauſas oſtendet.Non etiam mancas, quum iam ſubductio ventris multa fieri videatur,& multitudo ſuperfluitate cœpiſſe momentū fluēdi per illas partes. Etenim naturæ opus eſt euacuare totam ſuperfluitatem per conſuetos meatus.Sin fortè alter altero meatus euacuando exceſſerit, per alterū minor quantitas euacuatur. Adde,paucam etiam vrinā profluere ob vehemētiam febris, & ſi æger biberit plus quàm conſuetum eſt,& nihil abſurdum eſt,febrem vehementem humiditatem omnem ſuperfluam cōſume- G re, quandiu ſi diuturnior fuerit, adipē & ſolida ipſa interdum attingit.Vrina item pauca apparet,vel ob renū ſolorum, aut reliquorum vaſorum vrinatoriorum affectum,vel ob facultatis expultricis totius imbecillitatē: cuius cauſa euidens eſt,nempe vel aliqua intemperies, vel affectus aliquis inſtrumentalis.Sed qui librū de cauſis morborum legerit, is illic edoctus cognouerit hæc exactius.Hoc itaque pacto de vrinarum quantitatis cauſis,diſputatio ſatis quum ſit,hîc ſiſtatur.Reliquum eſſe videtur referre cauſas colorum, atque poſt haſce con- H ſiſtentiarum,deinde contentorum: vt omnium reddita ratione,& horū explicatis cauſis,facilè vnuſquiſq; credere poſſit memoratis iudiciis,atque prōptiſſimè & dicere & efficere ea quæ decet in eiuſmodi rebus. Qui enim rationem eorum quæ fiunt ignorauerit, hūc puto non facilè poſſe credere iudiciis: neque ſi crediderit, poſſe reſiſtere, vbi commotus à rationibus diuerſis

fuerit. Hoc itaque pacto cauſæ quæ viſæ ſunt genuinæ, A
putantur & prædicantur eſſe ſcientiæ de vrinis. Similiter aggredi diſputationem de cauſis colorum operæpretium eſt.

DE CAVSIS VRINARVM ALBARVM, CAP. V.

VBi de albarum vrinarum cauſis primò dixerimus, quemadmodum in iis quæ de differentiis & iudiciis vrinarum diſputauimus, ita quoque de cauſis aliorum colorum tractabimus, ordine illorum hic quoque ſeruato. Igitur (ſicuti ratione demonſtratum eſt) quum
exacta & mediocris in hepatis ſima parte facta fuerit B
concoctio atque diſcretio, ita vt terreſtris humor perfectè diſtributus ſit lieni, quòd humor is non facilè habeat reſtaurationem: ſeroſus verò humor ſequatur vnà cum ſanguine ob vtilitatē quam illic diximus: bilis verò rubeæ pars maxima, atque propemodum tota collecta appareat in veſiculā fellis: nanque eius pars quædā cum ſanguine remanet, tum vt ipſum ſubtilem efficiat, ac facilem ad diſtributionem faciendam, tum etiam vt adiuuet ſerum ad facilem diductionem ſanguinis. Nan-
que mordaci qualitate qua pollet, irritando vim excre C
tricem ſimul cum vrina exit, quum apparuerit inutilis tertiæ concoctioni. Mixta autem colorem mediocrem dat chymati, vt ſenſus & ratio nouit. Nempe colores vrinarum eoúſque participant ſanguinis apparentiam, quouſque ſplendor humorem radians pulchrè facit. Id autem eſſe ſanguinis munus creditur iis qui rectè iudicare nouerunt. Atque hæc ſint dicta de temperata vrina. Quoniam autem veriſimile eſt huiuſmodi flauā bilem abundare & deficere, atque aquoſiorem & colora-
tam eſſe: tales erunt vrinarum colores ſecundum eorū D
differētias, quales cauſæ fuerint. In albis igitur coloribus, maximè cryſtallo & aquæ ſimilibus, aliquis ſummā cruditatem ex frigiditate naturæ ortam, aut maximam obſtructionem vaſorum præſertim vrinas ſecernentiū, aut bilis tingentis ad alias partes traductionem, agnoſcere aliquis poſſit. Vrinā verò quæ albedinē remiſſam oſtendit, præſertim quæ vergit ad glaucum, & charopū colorem, non facilè dixerit propter flauæ bilis ad alias partes traductionem, ſed potius ob debilitatem virtu-
tis alterantis, & concoquentis humores fieri, nemo pru E
dentium inficias ire poterit.

ADVERSVS EOS QVI VRINAS VSQVEQVAque à ſanguine colorari defendunt, CAP. VI.

QVoniam quidā ſunt qui arbitrantur vrinas à ſanguine colorari, aduerſus eos pauca quædam ſcribere decreuimus, vt eorum errorem tollamus. Scimus igitur ſano manente corpore, præſertim ſi humores in mediocritate conſiſtant, naturam nunquam excernere
aliquem ex humoribus, qui alere corpus cōſueuerunt, F
quum eiuſmodi nutrimenti ſemper indiga ſit. Quinetiam ſi natura tot machinetur pro nutritione animalis, atque ſemper deſit à completa, non parum abſurdum eſſe videtur, ſanguinem vnà cum vrinis excerni. Adde, ſanguine rubeo cum vrina ſubalbida confluente, oportere vrinam apparēre ſubrubeam ſecundum naturam. At hoc à ſanitate tantum recedit quantum rubeum appareat. Quinetiam quidnam prohiberet ſanguine ſemper abundante, vt non etiam ſemper vrinæ eiuſmodi ſpectarentur, quales ſecundū naturam eſſe ratione de-
monſtratum eſt? Præter hæc non etiam id conſentit cū G
eiuſmodi viris. Nāque rebus augentibus bilem in corpore, vrinæ multæ bilioſæ generantur: oportebat enim magis colorari à ſanguine aucto. At hoc longè aliter ſucceſſit quàm viri illi opinati ſunt. Quinetiam qui eiuſmodi multum bilioſas vrinas mingunt, etiam multā bilem & euomere & egerere ſolēt. Atque qui animaduertere voluerit, is perſuadebitur eſſe alias vrinas mediocres, ac hiſce vicinas, quæ à rubea bili, non à ſanguine colorantur. An autem aliqua vrina vel à ſanguine,
vel à bili nigra coloretur, paulò inferius demonſtrabi- H
tur. Vbi ergo iam nouiſti quis humor maximè vrinas coloret; didiciſtique propter quam cauſam colorem eis non imponat, eas vtique albas relinquens: perquam facilè hinc cognoueris in cæteris vrinis colorationes, cōprehenſa methodo de coloribus. In quo quum contingat te dubitare: (id autem quod manifeſtum atque explicatum eſt omnibus in locis, tutius eſt ad capeſſendā diſciplinam), non etiam nos ſiuerimus te vexari ab aliqua occaſione, vnumquenque è coloribus, qui iampridem aliis in locis demonſtrati ſunt, oſtendēdo, qua ob cauſam eo pacto vrinas colorēt. Accidere enim poteſt, vt ſi non didiceris, multa ignores. Igitur vltra vrinas albas apparēt ſubſpiceæ atque ſpiceæ: quæ iam vim ſenſerunt virtutis alteratricis & concoctricis. Quandoquidem (vt ſæpe dictum eſt) vbi bilioſus humor non adeptus ſit concoctionem decentem, tum vrinas albas apparere, atque principium colorationis eſſe ſubpallidū & pallidum: decenter quiſquam in hiſce poterit exiſtimare concoctionis principium ſumpſiſſe cibum qui ad nutriendum aſſumptus eſt, atque colorem inſitum iam excitari apparere, mediocritérque materiā dominari: ita vt ſi non in totum, mediocriter ſaltem natura attigerit concoctionem. Nanque vbi bilis flaua ſufficienter concocta eſt, ipſa à ſui nominis proprietate iudicium facit cuiuſnam coloris ſit. Veruntamen ſi intentionem ſuſceperit, tum apparebit rubea, & violacea, & cærulea, & braſſicea, & ſubnigra, ita vt iamiam ad nigram bilē tranſitura videatur. Quemadmodū contrà quum abeſt à colore qui ſecundum naturam apparet, color ſubcroceus ſuccedit, atque ſubaureus, & ſpiceus, & ſubſpiceus, atque qui hoc deterior eſt. Quum igitur hæc ita habeant, par eſt vt hoc pacto introducatur oratio. Vbi mediocris, atque, vt decet, concoctio fit, tum flaua, atque rufa bilis generatur: & vrinæ apparent ſubflauæ atque ſubrufæ, colore bilis remiſſo ob miſtionem ſeroſæ humiditatis, cuius color albus eſt. Quamobrem ſi dictum fuerit colores eiuſmodi eſſe vrinarum mediocriū, qui miſtiones ſunt è flauo atque albo colore, non erit oratio ab eo quod decet aberrans.

DE CAVSIS SVBPALLIDORVM ET PALLIdorum contentorum, CAP. VII.

COntenta ſubpallida (nam hoc pacto de his quoque dicendum eſt) deteriorem indicabunt tincturam, quæ fieri ſolet à bili, quæ concoctione diminuta eſt. In quo ſi quiſquam conſiderans eiuſmodi ſubpallidos colores, perparum à veritate aberraturum illum putamus, ſi eiſdem rationibus in cæteris coloribus vtatur. Nanque pallidos colores in vrinis apparentes, dicere poterit eſſe immiſtiones ſubflaui atque albi coloris, qui ſeroſæ ſubſtantiæ eſt: veluti ſubpallidus color generatur è miſtione pallidi, atque ſero ipſarum vrinarum, idque quum in concoctione quodammodo fuerit peccatum: & de pallido colore vrinarum eiuſmodi ratio reddi poteſt. Nunc verò de reliquis coloribus dicamus, vt vniuſcuiuſque cauſæ reddantur. Veruntamen, vt noſti, dictum eſt quæ ſint vrinæ mediocres, & quam ob cauſam ſint ſubrufæ, & ſubflauæ: poſthac de vrinis rufis atque flauis apparentibus referamus.

DE CAVSA RVFARVM ET FLAVARVM VRInarum, CAP. VIII.

TAles colores vrinarum faciunt vnumquenque exiſtimare humorem ipſum bilioſum, aut quātitate, aut qualitate intenſū, proceſſiſſe eò, vt & coloratior atque acrior eſſet. Siquidem quum vltra flauum & rufū bilis color proceſſerit, vrinæ manifeſtò apparēt ratione miſtionis colorum diuerſorum.

DE CAVSA SVBRVBEARVM AC RVBEARVM vrinarum, CAP. IX.

VRina ſubrubea & rubea producitur aut à miſtione rubeæ bilis, aut à ſanguinis ſanie, quæ impetu quodam eò fertur. Bilem autem rubeam interdum apparere, ex medicis audire licet. Ego verò ſæpenumero vidi bilem eiuſmodi, veluti in quodam, pauliſper antequam febriret. Tum enim venter egeſſit ſubrubea excrementa, & vrina ſimilem colorem referebat. At verò non oportet orationem producere in iis rebus quæ euidentes ſunt. Illud potius referre cōuenit, quæ vrina appareat: vbi exauctus fuerit ſanguis ſanioſus. Vbi igitur abundauerit ſanguis, non etiam facilè ab eius naturali ſpiritu ventilatur. Nam quum arctata ſint veluti eius vaſa à multitudine, tum ſanies quædam ingeneratur

in ipſo ſanguine. Quemadmodũ in corporibus, quæ nul A
lo modo ventilantur, atque humiditatem quandã par-
ticipantia iam in putredinem vergunt, pus quoddã ge-
neratur, quod à grammaticis appellatur ἰχὼρ, hoc eſt
putreſcẽtium corporum pus: vulgò verò dicitur ὀμίχλη,
hoc eſt caligo. Hæc ipſa ſunt ſigna mutationis, quæ ab
aliqua cauſa inducta eſt, ſed ſignificantia id quod non-
dum putrefactionem accepit. Ergo in ſubrubeis vrinis
apparet ſanguini acceſſiſſe ſaniem quandam, qualis eſt
ὀμίχλη, quæ ſingulis dieb⁹ ſpectatur in corporibus humi
dioribus, ſed excernitur à virtute excretrice eã appellã B
te. Sanies enim ea, quum rubeo colore ſit (eſt enim vel-
uti ſanguis corruptus), fueritque vnita cum ſeroſo hu-
more, illius colorem alterando mutat in ſuum. Verun-
tamen abeſſe à perfecta rubedine ſpectatur: aqueſcit e-
nim ita vt eadẽ ſubſtantia eſſe videatur, qua eſt humor
ipſe ſeroſus. Quinetiam nec latere illud oportet. Nam
etſi quadam ex parte ſeroſus humor tingat vrinam, id
tamen obfuſcatur in miſtione, tam ab excedẽtis ſaniei
ſubſtantia quàm à colore: atque hoc pacto ſubrubeæ v-
rinæ cauſæ reddi poſſunt. Rubea verò vrina gignitur, C
aut ob nimiam multitudinem bilis rubeæ, aut ob ſaniẽ
multam ſanguinis quæ impetu fertur cum vrinis. Hæc
enim multitudine excedentia parum apparere ſinunt
miſtionem ſeroſi coloris. Quinetiam quum exactè ru-
bea ſit vrina, & coccinea, demonſtrat ſanguinem ab a-
liqua parte profluxiſſe: aut quum rupta eſt aliqua earũ
venarum quæ ad vaſa vrinaria ſunt, aut quum tranſco-
lantibus vrinam renũ vaſis hiatus quidam & nimia ra-
ritas eſt. Quare accidit vt ab hiſce non parum ſubſtan-
tiæ ſanguinis ipſius profluat, afficiátque ſuopte colore D
vrinas. Sed ſermo ſuper ſãguine miſto aliis in locis cla
rior habebitur, qui in hoc loco ſuperuacane⁹ eſt. Nãq;
de vrinis, non de mictu ſanguinis diſputare nunc pro-
poſitum eſt nobis, cuius oratio dimittatur. Poſthac ve-
rò dicẽdum de colore vineo vocato, atque de aliis qui
deinceps ſequuntur.

DE CAVSA VRINAE VINEAE, CAP. X.

QVinã ſit color vineus appellatus, in iis quæ de dif-
ferentiis vrinarum explicauimus: quídque ſignifi-
cet, docuimus vbi de iudiciis actum eſt. Nũc verò ſub- E
iungenda eſt oratio de cauſis, ob quas hic color produ
ci ſoleat in vrinis. Igitur in iis qui multum cucurrerunt
atque laborarunt, accidit, vt vrina eiuſmodi coloris ap
pareat ob ſanguinis aſſationem. Nanque vbi aſſiduus,
& vehemens motus ſanguinem calefecerit, atque plus
iuſto inflammauerit, reſudaréque in vrinariis meati-
bus effecerit, tum collectione vtrorumque color vine-
us productus apparet. Neque cuiquam id mirum ſit, v-
bi etiam globuli ſanguinis in cutim per ſudorem diſtri
buti, quum & à labore & ſolis æſtu interdũ homo cor- F
ripiatur. Ego quinimo in quodam iuuene id ipſum me-
mini me vidiſſe. Nanque ipſe amicique complures ſub
Canis ortũ ab vrbe profecti, venimus ad nũdinas quaſ-
dam oraturi ſanctum qui illic maximopere à cũctis ve-
nerabatur, atque illic diſtẽti ſumus ſpectando multa ob
ornatum viſu digna. Neque tertia diei hora elapſa erat
tum quũ eò perueneramus. Atque poſt vota facta Deo
pauliſper etiam immorati ſumus. Iámque meridies ad-
erat quum redire cogitauimus. Ergo ſole aduſti, ad cre-
puſculum domum peruenimus, maximo per eam diem G
labore tolerato. Nam partim quia nemo noſtrûm con-
ſueuerat fatigari longa via & æſtu, partim etiam quòd
vnuſquiſque erat molli corpore, vehemens æſtus nos
corripuit. Veruntamen ipſo ſtatim tempore nocumen-
to illo ſolutus ſum: vnus verò ex eis qui nobiſcum vene
rant, qui etiam molliori cõſtabat corpore, quódque ex
facili afficiebatur, erátque ipſe quoque homo liber, vt
præ ſe ferebat, nocumẽtum ob viam & æſtum ſuſcepit.
Nam poſtera dies demonſtrauit vt ipſe ab itinere eo of
fenſus eſſet: venter enim eum ſtimulauit. Quare acceſ-
ſit ad chytropodam, atque ſubnigrum humorem excre H
uit. Quẽ vbi aſpexit, iuſſit abſportari, ac veniens ad me
paſſionẽ enarrauit, rogauítque quidnã ſibi vellet eiuſ-
modi excrementorum mutatio. Igitur ipſum quum no
uiſſem conſuetum eſſe ſecare venam, atque multo iam
A exacto tempore non vſum eſſe eo more, item eſſe cali-
dum hominem, atque ad patiendum habilem, addens
quoque heſternum iter: tum certò cognoui eum ſuda-
uiſſe, atque ſanguine per ſuperficies internas venarum
aſſato, ac deinde attracto ad ventrem, directóque ad e-
gerendum, ac tandem excreto per ſedem apparuiſſe e-
iuſmodi excrementorum genus. Quamobrem hinc ra-
tiocinatus de vineis vrinis, ſubiunxi etiam hoc in loco,
vt generentur ab eiſdem cauſis, in quo oportet ſtudio-
ſum fidem adhibere rationi. Et eæ ipſæ in ſanis corpo-
B ribus & dicuntur & apparent. In iis verò qui à febribus
vehementibus corripiuntur, vrina demonſtrat ſaniem
ſanguine abundare, atque putreſcere quoque, & vri: &
& hac ratione mutari in ſpeciem bilis flauæ, atque dif-
fugiſſe ideas exactas colorum vtriuſque humoris, vſ-
queadeo vt nihil proprii remanſerit: vineum verò co-
lorem ita vocatum, produxiſſe colorẽ ſanguinis tranſ-
mutati in bilem. Atque ratio de colore vineo hoc pa-
cto redditur.

DE CAVSA VRINARVM PAOSEARVM, CAP. XI.

C
PAſſeus quoque color longius à mediocritate ma-
net, atque maiorem alterationẽ adeptus eſt. Siqui-
dem à bili flaua mediocri ratione generata, mediocris
vrina proficiſcitur. Quantum verò illa ab eo quod de-
cens eſt, exceſſerit, tantũ quoque vrina mutari demon-
ſtratur. Flaua bilis nimirũ eiuſmodi exaſſata, atque vel-
uti violacea effecta, adeo vt paruo quodã momento in-
digeat ad tranſeundum ad ideam humoris melancho-
lici, vbi penetrauerit venarum ſubſtantiam, paſſeũ co-
D lorem in vrinis oſtendit.

DE CAVSIS VRINARVM VIRIDIVM, CAP. XII.

VRinarum viridium ita vocatarum quæcunque ob
liquefactionẽ pinguis generantur, hæ clariores, at-
que ad oleaceum colorem vergentes producuntur. Fi-
unt autem eiuſmodi vrinæ à miſtione pinguis colliqua
ti, quod in oleaceum colorem mutatum eſt à circũue-
niente febre. Quæ verò ad nigredinem magis inclinãt,
hæ adumbrata viriditate fulgent: ſed multitudinẽ vio-
E laceæ, atque cæruleæ ſic appellatæ bilis oſtendunt. Hæ
enim quæ multum virides ſũt, parua quadam mutatio-
ne indigent, vt ad nigræ bilis ſpeciem tranſeãt. Ab hiſ-
ce nanque nigri colores generantur. Atque viridis co-
lor (vt dictum eſt) fit ob exceſſum prauiſſimæ bilis ex-
auctæ quãtitate & qualitate, atque ad aliud bilis genus
iam adductæ.

DE CAVSIS VRINARVM VENETARVM ET liuidarum, CAP. XIII.

VRina veneta atque liuida, item etiã nigra, & à fri-
F giditate & ab humore nigro generantur, differen-
tiáque qua mutuò differũt, oſtẽdũt quãtitatẽ & quali-
tatẽ humorum eiuſmodi vrinas tingentium. Similitu-
dine verò ſpeciei arguunt vnitatem illorum. Vnius e-
nim ſpeciei caloris communicant. Neque paruam diffe
rentiam inter ſe habent in intenſione & remiſſione co
loris. Quinetiam neque ſemper ab eiſdẽ cauſis omnes
productæ ſunt, ſed veluti diuerſo modo. Quandoquidẽ
veneta ob caliditatem non fit eiuſmodi, neque liuida
quoque, ſed interdum ob frigiditatem, interdum ob ni
G grum humorem. Sed liuida ſuperauit venetam, quia fit
ob plagas, interdum & lora incuſſa homini. Niger verò
vrinæ color, & ob frigiditatẽ valde exauctam, & exceſ-
ſum caliditatis, & ob influxũ humoris nigri, atque ob
extremam mortificationẽ. Quæ (ni fallor) etſi in iis quæ
de iudiciis tranſacta ſunt, nunc tamen ſubiunxerimus
cauſas quæ eis congruere exiſtimantur. Igitur liuida
ob plagas fit, oſtẽdit magnam ſanguinis mortificatio-
nem factã eſſe. Plagis enim diſtrahentibus, atque mor
tificantibus ſanguinem: ſanguis verò mortificatus ſub-
nigreſcere conſueuit, qui ſerò tandem à virtute excre-
trice per ventrem pulſus, ſimul & per vrinaria vaſa o-
ſtẽdit huiuſmodi vrinas, atque etiam excrementa. In-
terdum verò impetum exeundi capiens per alterũ me-
atuum, alterum prætermiſit. Quod hac ratione capitur:
nanque quæ vrina nequiuit demonſtrare, hæc venter

excernens oſtendit: veluti contrà,quæ venter non potuit excernere, hæc ipſa demonſtrarunt vrinæ. Vt ipſe interdum ſpectaui vrinam albam atque tenuem,excrementa verò perquam biliosa vidi. Quemadmodum aliàs alba excernente ventre, non paucam bilem adeſſe corpori vrina ſignificauit. Veruntamen quum hoc ipſum munus ſit iudiciariæ facultatis, in illa relinquantur explicanda. Nunc verò quæ deinceps ſunt ſequendo dicamus. Veneta igitur & liuida & nigra, denuntiant bilem nigram à qua tinguntur, teſtantúrque frigiditatem non aliter quàm caliditatem, præſertim in vrinis nigris. Frigiditate autem ſolere nigreſcere humores, quemadmodũ immodica caliditate, diſcere eſt ex his. Frigiditas enim contrahendo ſpiſſat corpus, veluti aſſiduè videre licet in nubibus. Eæ enim quantum ſpiſſitudinis admiſerint, eo nigriores ſpectantur pellucentia abeunte ob ſpiſſitudinem. Quinetiam nihilo ſecius ob mortificationem profectam è frigiditate ſolet nigreſcere vrina: is enim color proprius eſt mortuis corporibus. Quoniam vita opponi dicitur morti, omnino etiam propria viuentium, opponentur mortuorum propriis. Atqui ſi ſubalbida, atque ſubruſa ſanis reddantur, quænam reddi poſſint magis propria iam mortificatis quàm nigra, quæ ſortita ſunt colorem hunc omnium extremum? Caliditas quinetiam ſolet nigrefacere vrinam exaſſando,& adurendo materiam contentam in venis: quemadmodum etiã in carbonibus extinctis apparet. Hi enim ab ignis caliditate nigreſiunt, ſuſcipientes illam in humiditate, quæ in eis ineſt. Singulis etiã diebus ſpectare potes homines, quorum extremæ partes liuidæ atque nigræ effectæ ſunt ab exceſſu frigiditatis. Quin & vlcera quædã praua, etiam Anthraces appellata, quæ vergunt ad nigrum colorem ob immodeſtiam caliditatis. Ego nimirum memini vidiſſe vrinam nigram, quum frequens eſſem in loco vbi medici verſantur. Venit quidam matulã ferens, in qua vrina veneta & ſubtenuis ſpectabatur. Veruntamen is vbi vrinam feciſſet, nequiuit venire erectus, ſed venit valde incuruatus: nam ſenſerat circa renes vehemẽtes dolores. Retulit quoque priuſquam inciſa ei fuiſſet vena, mediocriter doluiſſe ex renibus, atque ſatis ſanguinis fluxiſſe. Poſtea verò dolores vehementer exauctos, ita vt praué affecerint hominem. Erat autẽ tum hybernum tempus, atque fortunà quadam pluſquam decebat frigidum. Igitur hæc videns & audiens, conſideraui immodicam quandam frigiditatem in cauſa eſſe, dixique opus eſſe vt calidioribus vteretur. Vos autem decet eiuſmodi res cõtemplari, atque diſcere eniti, quòd frigiditatis exceſſus ſæpenumero vrinas eiuſmodi repræſentet. Sed oratio de cauſis colorum, tum quia ſatis (vt arbitror) tractata eſt, hic finiatur: tum etiam quia aliæ quæſtiones in hiſce quæ de cauſis vrinarum diſputantur, pertractandæ, orationem ad ſe trahunt. Redditio igitur cauſarum in iis quæ particularia ſunt, longa, (vt arbitror) oratione indigebit: neque eam valde certã adipiſcetur, ob id quòd particularia nulla menſura, numeróque nullo definita eſſe compertum eſt. Quinetiã iis qui vniuerſalibus quibuſdam definitionibus, quoad fieri poteſt, determinauerũt generalia, atque reddidere illorum cauſas, ſuperuacaneum eſſe videtur, ſi iterũ interrogauerint particularia quæ in vniuerſalibus definitionibus comprehenduntur. Præter hæc conuenit vt facta diſputatione de cõſiſtẽtia vrinarũ, reddãtur cauſæ, quæ illarũ eſſe exiſtimãtur. Quũ igitur duæ ſint qualitates actiuæ, & effectiuæ, duæ itẽ paſſiuæ, ac harũ qualibet ſit aut dominãs, aut victa, omnis cõcoctio, & cruditas gignitur in quib⁹ ſpecies cõſiſtẽtiarũ cõſiſtũt. Cõcoctio enim (vt ait Philoſoph⁹) eſt perfectio à calido, naturali, & genuino facta ex paſſiuis oppoſitis. Hæc autẽ ſũt propria in vnaquaq; materia. Quũ enim ipſa concocta fuerit, tũ perfecta eſt, & extitit, atq; principiũ perfectionis à caliditate naturali iactum eſt. Quanuis etiam ab aliquo externo auxilium ad perficiendũ præſtetur. Finis verò ad propriam aliquam atque definitam ſpeciem tranſigitur. Cruditas autem accidit ob horum ipſorũ contraria, ſcilicet quia materia non regitur à ca-

A lore naturali, aut ob eius prauitatem, aut exceſſum, aut ob aliquam intemperaturam, quæ occupauit naturalẽ caliditatem. Atque (vt de hac re ſummatim dicam) concoctio eſt à caliditate naturali cuiuſuis materiæ in ſpeciem definitam, propriam concoquenti mutatio. Nanque quum materia fuerit mediocris, eique naturalis caliditas fuerit dominata, tum concoctio fit ſecundum ipſius rationem. Atque excrementorum excretiones capiunt ſubſtantiam ſecundum proportionem expetitam.

B DE CAVSA CONSISTENTIARVM, CAP. XIIII.

VRinæ conſiſtentia mediocris apparens, etiam concoctionem exactè factam oſtendit. Atque quãtum illa à mediocritate diſtiterit, tantum quoque cõcoctionem à perfectione aberrauiſſe, atque quouis modo excidiſſe demonſtrat. Quoniam verò vrinæ tenues atque craſſæ, & quæcunque mediocrem ſubſtantiam effugiſſe videntur, vt diuerſam aliquã ſubſtantiam adeptæ ſunt, ita arguunt naturæ ipſius incoctionem: decẽs eſſe probatur vt cauſæ earum reddantur, vt congruere putatur.

C Igitur quia naturalis calor dominãdo, cibo & potui atque humoribus internis, ſuapte natura cõcoctiones, vt decet, effecit: ſin verò acciderit aberrare aliquo pacto, cruditas in hiſce aderit, vt iam dictũ eſt. Atque tenues vrinæ apparentes demonſtrant caliditatem naturalem excidiſſe ab eo quod conuenit: aut quia ſuperata eſt ab aliqua potente frigiditate, aut quia extranea & corruptrix caliditas aliqua occaſione præcedens, occupat caliditatem naturalem, ita vt hæc obſcuretur, atque ab actione propria prohibeatur. Id autẽ ita ſe habere videre

D licet in cibis qui elixãtur: nãque min⁹ elixãtur ab igne illa quæ cõtigit elixari ſub ſole vehemẽter radiãte, quã quæ i vmbroſo & ſole min⁹ illuſtrato loco. Veluti quoq; quæ contigit ſub aere maximè frigido elixari, minus elixantur quàm quæ in aere tepido elixãtur. Illic enim ſolis calor calorem ignis attrahens, hic verò vehementis frigoris vis caliditati ignis repugnans, efficiũt vt minus in iis coquenda elixentur, quàm quæ nõ in eiuſmo di locis elixantur, tanquam nihil impedimento eſſe cõ-

E tingat. Quamobrem hinc accidit vt opſonia minus cocta ſint. Quinetiã qui ſub diuo æſtuante aut frigido elixantur, ea incocta ſunt eo tempore, quo cocta ſunt ea, quæ in vmbroſa & calidiore domo elixantur. Idem etiã diſcere licet in lucernis. Nãque vbi lucernæ minori maiorem admoueris, tum minor ab exceſſu maioris languẽſcet, ſi non etiam extinguatur. Atque hic ſola quantitate variata lumina idipſum patiuntur, illic verò etiã differentia qualitatis, quæ in eodem eſt genere. Quam-

F obrem oportet virum prudẽtem intelligere compoſitionem ex vtriſque differentijs, idque quærere pari ratione iis quæ ſunt in erroribus concoctionis. Nam quã tum cõcoctrix & alteratrix vis ab aliqua qualitatum actiuarum prædictarum paſſa fuerit, tantum conſiſtentiæ mediocritatem effugerint verſus tenuiorem conſiſtẽtiam. Idque maximè accidere videtur, vbi intemperaturæ ſimplices fuerint intenſiores. Vbi verò vis concoctrix non per ſe patiatur, aut ab aliqua intemperatura, ſed ab aliquo exceſſu materiæ, tũc potius vrinæ craſſiores apparebunt. Decet quinetiam, vt ſi tractu tempo

G ris naturalis calor languẽſcat, aut contrà materia ipſa excreſcat, vrinæ diuerſæ & craſſæ ſpectentur. Et quum natura concoquere aggrediatur materiam, quam nondum omnem perdomuerit, vrinam de tenui in craſſam mutari oſtendit. Quin quum vel à frigiditate dominãte, vel ab externa caliditate impeditam, minus aſſequatur vt faciat officium ſuum, quatenus ipſa ſuperare non potens aggreditur cõcoctionem, vrina tenuis profluit, atque naturalis caliditatis magna debilitas adeſſe de-

H mõſtratur. Adhæc quum natura cœperit materiæ dominari, ipſam habilem ad terminandum efficiens, quatenus minuit illius malitiam, ac materiæ reliquum excitatur atque craſſeſcit, mediocre quoddam capiens momentum eundi ad bonum, tum concoctionis principiũ indicatur. Nãque quum à principio vrinæ apparuerint tenues, idque non ob aliquam nudam intemperaturã,

nunquam ad mediocritatē fieri poterit mutatio, ſi pri-
us in eis non ingenita fuerit craſſitudo. Illæ enim vri-
næ,veluti & experientia & ratio demonſtrauit,arguunt
magnam virtutis debilitatem,atqueeo potius quo cum
coloribus peioribus inſpectantur. Craſſæ verò indicant
pugnam quandam naturæ,atque certamen veluti nitē-
tis, vt dominetur materiæ: atque iamiam fortè domi-
nantis , ſi nō apparuerint in vrinis ſubſtantiæ vehemē-
ter craſſæ.Hîc enim par eſt, à materia tanta ſubactā na-
turam ſuccubuiſſe.At verò quòd poſſunt quidam oppo
nendo dicere, Nāque ſi tenuia extremæ cruditatis ſūt,
mediocria verò optimæ concoctionis,oportebat ſubte-
nuia, ſed non craſſa apparere ſigna naturæ incumben-
tis concoctioni.Quibus reſpondendum eſt vt decet,at-
que explicandæ ſunt quæ exiſtimantur eſſe ipſarum v-
rinæ ſubſtantiarum. Igitur quum hominum qui à mor-
bis correpti ſunt,alii ob intemperaturam ſimplicem a-
liquam auctam patiuntur,alii ob abundantiam alicuius
materiæ qui ob intemperaturā ægrotant, vt dictum iā
eſt,ab iis potius tenues vrinæ profluunt.Qui verò ob a-
liquam materiam plus iuſto auctam dolent,ab iis in in-
itiis ægritudinum frequentius vrinæ tenues mingun-
tur,quæ procedente tempore craſſeſcunt. Interdum e-
tiā ab initio vniuſcuiuſque craſſæ inſpiciūtur . De qua-
rum vnaquaque referendum eſt quod decet. Igitur eo-
rum qui ob nudam quamcunque intēperaturam ægro-
tant , vrinæ perquam tenues apparent , minus verò te-
nues ſpectantur pugnante etiam natura : ſicuti medio-
cres proueniunt quum dominata fuerit. Nanque horū
ipſorum primum accidit ob extremam naturæ ſolutio-
nem nequeuntis aſſurgere eo, vt officium ſuum effice-
ret,ita vt vrinæ materia prorſus inelaborata relinqua-
tur: alterum verò ob paruam ipſius reſtaurationē, quia
iam aggreditur : tertium quoque ob dominatum nul-
lo aliunde impediente. Teſtabūntur hanc rationem e-
tiam colorum mutationes. Atque ob eiuſmodi cauſas
apparent vrinæ tenues , & ſubtenues eorum qui ab
aliqua nuda intemperatura correpti fuerint.In eis verò
qui minus ſanè habent ob aliquos humores qui exceſſe
runt,etiam diutius vrinæ apparent,nondum aggrediē-
te natura, perinde acſi adhuc eſſet morbus crudus.At-
que quantum vrina fuerit tenuis , tantum cruditas ad-
eſſe exiſtimatur. Quum igitur tanta fuerit materiæ cru
ditas, nihil ea ratione paratur ad excretionem , virtute
retentrice materiam ipſam quoque continente , atque
virtute naturali pro viribus nitente concoctionem im
ponere .Ergo quum hoc ita habeat,atque neque natu-
ra queat concoquere materiam , neque cibus ac potus
foris ſuppeditati, menſuris concoctionis expenduntur.
naturali virtute intenta ad maiora,fit vt ob hoc tenuis
vrina non craſſa ob illud appareat. Veruntamen vbi na
tura vincit materiam, tum cruda concoquuntur:præſer
tim ſi per ventrem ac vrinam ſecedere debeant,tum v-
rinæ demonſtrantur habere craſſitudinem non medio-
crem.Conuulſa nanque materia ſuperflua,ad exitū do-
minante quodammodo concoctrice virtute,etiam vri-
næ demonſtrantur craſſæ.Quare plerique ab hoc ſigno
coniectantes excrementorum impetum eūdi deorſum,
auſi ſunt prædicere futuras eſſe ventris excretiones nō
paucas. Sed quum id ipſum ſit pars facultatis progno-
ſticæ, par eſt vt ſeruetur quouſque illuc ventū ſit. Nos
verò ab iis quæ ſunt nobis euidentia,ſubiunxerimus e-
tiam hoc ad propoſitæ rei confirmationē. Nanque cō-
ſueuêre in ſuperficie huius corporis tumores quidā va
rii generari. Quorum alii nonnunquam quicquam pu-
ris,aut puri ſimilem humiditatem cōtinent,ita vt quo-
ties ipſos diſcideris, carnem inueneris extraneam. Alii
verò attrahentes ad ſe cunctam materiam, tractu tem-
poris concoquunt,atque alterant in puris ſpeciem.De-
inde ſiue caſu, ſiue arte ſuperfluitatem puris euacuaue
rint,ad id quod ſecundum naturam eſt,reuertūtur.Sed
tum tumores hoſce ſi in initio diſcideris,quoniā mor-
bus adhuc crudus eſt,nihil humiditatis hauſeris , præ-
ter ſanguinem natura congruentem membris. Sed ſi in
initio concoctionis eos ſecueris,inſpexeris pus ſubcru-
entum. At ſi in ipſa vehementia ſeruaueris tumorē in-

A tegrum, ac deinde iam protracta cōcoctione diuiſeris,
aſpexeris pus ſincerum atque concoctum fluere. Hæc
ſunt conferenda à te cum vrinis,ô vir optime. Nam in
illis crudo etiam manente morbo,nihil in vrinis cæte-
riſque excretionibus emittitur , ſed paruum quoddam
eiicitur,morbo incipiente inualeſcere. Quum verò ve-
hementia iam affuerit , concoctio tum perfecta ma-
teriæ gignitur,ac vrinæ craſſitudinem capiunt,materia
deorſum verſus deſcendente. Vrinæ enim craſſæ ſem-
per fuêre ſigna humorum quorumcunque aliquo pa-
B cto implentiū ventrem,& inteſtina,atque hepatis par-
tes cauas. Veruntamen quando hæc ſignificēt ventris
excretionem,& quando non ſignificent,explicabitur in
iis quæ de præuidētia. Et(vt omnia vno verbo dicam)
ſic habeto , vrinæ tenuiſſimæ extremam quandam de-
bilitatem naturæ, atque cruditatem arguunt,ob defe-
ctū caloris natiui.Craſſæ verò factæ,atque eiuſmodi ma
nētes vel etiā cōſtitutæ, oſtēdūt primò calorē genuinū
concoctioni incumbere, deinde dominari quodammo
do. Veruntamen nondum eo perueniſſe vt integrè con
C coxerit, ſiue à quantitate vel qualitate humorum, ſiue
à propria laxitate langueſcentem & obſcuratum. At ve
rò quoniam dictum eſt vrinas tenues apparere ob ob-
ſtructionem, referendæ etiam in iis quæ tenuitatis cau
ſæ exiſtimantur.Ergo quum vel circa renes,atque reli-
qua vaſa vrinaria,vel circa aliquas particulas potentes
coercere,vt vrinæ mediocres exeant,obſtructio aliqua
non parua gignitur ab aliqua affectione,tum vrina per
anguſtias,veluti per defæcatorium colata perquam te-
nuis exit. Neque mirum videri poterit,quod ſpectare
D eſt in iis quæ ſingulis diebus factitantur. Quidam e-
nim quum vinum limoſum & craſſum ſentiunt , illud
defæcatorio ſæpenumero colant , atque decenter atte-
nuant colaturis auferendo craſſitudinem, ita vt pelluci
diſſimum vinum efficiāt. Simile fieri in vrinis collige-
re oportet. Quamobrem vbi acciderit,vt ob aliquam
obſtructionem vrina tenuis appareat,tum quis cauſari
potius debuerit meatus obſtructos eſſe quàm virtutis
concoctricis debilitatē.Sed de concoctione & incoctio-
ne atque materiæ cruditate ſuffiiciēs iam facta diſputa-
E tio hoc pacto maneat. Atque ab hiſce diſcat vnuſquiſ-
que hiſce ſtudiis incumbens , quòd vrinarum ſubſtan-
tiarum aliæ ſequuntur cōcoctiones humorum, aliæ in-
coctiones , aliæ quoq; cruditates. Mox verò par eſt di-
ſputare de cauſis contentorum in vrinis.

DE CAVSA CONTENTORVM ALBORVM, CAP. XV.

QVemadmodum concoctionis & incoctionis quæ
in vētre,& cauis hepatis,atque vicinis inſignibúſ-
F que vaſis fit , conſiſtentiæ vrinarum potiſſimum ſigna
extitêre:ita quoque concoctionis, quæ in genere vena-
rū perficitur, putare oportet contenta ſigna eſſe. Quā-
obrem dicendum eſt primo de hiſce , atque de colori-
bus,qui vnà cum contentis apparent , atque quæ cauſa
exiſtimetur eorum eſſe. Deinde de ſubſtantiis conten-
torum,atque locali trāſmutatione,déque reliquis quæ-
cunque in eis ſuſpiciuntur. Contenta igitur mediocri-
ter alba & læuia & æquabilia teſtantur ſanam virtutem
eſſe in tertia concoctione. Nanque ſicuti in ſanguine
perfectè concocto colamentum apparet ſubrufum, at-
G que ſubflauum,cui opus fuit humore colorante, ita o-
portet conſiderare quoque in ipſa concoctione,quæ in
genere venarum agitur. Siquidem ſanguis nondū per-
fectus generatur cibo ſuccificato in ventre diſtributo,
atque in hepatis concauitatibus alterato: ſed vbi idem
purè alteratus ac perfectus fuerit in genere venarum.
Atque ratione compertum eſt, hîc atque in concoctio-
ne quæ in venis,excrementum ac inutilem ſubſtantiam
vrinam eſſe: illic verò &in concoctione quæ in vētre &
inteſtinis , ſuperfluitatem eſſe excrementa , ac vtraque
H ſigna eſſe. Quin & vt pus à mediocri concoctione hoc
conſequitur vt exquiſitè album ſit,ita ratione comper
tum eſt,ſanguinem ad album colorem vergi, quum de
colore ſuo tranſmutatur legibus naturæ alteratus atque
tranſuerſus.Fidem etiam faciunt humores , tum lac,tū
ſemen: quippe quæ de ſanguine mutantur in album co

lorem. Ergo & cōtenta in vrinis ſimilem rationem ſeruantia, ſigna ſunt ſanæ concoctionis. Demonſtratum enim eſt, hæc ipſa excrementa eſſe ſanguinis exactè concocti in venis. Quod enim non mutatum eſt in meliorem mutationem atque alterationem, id in hanc ſpeciem, vt mutatum ſit, mutatur à virtute naturali vincēte. Ob hæc igitur contenta, alba rectè eſſe videntur & appellantur. Veruntamen non intenſam habent albedinem, eo quòd neque modo puris mutātur. Si enim ſubſtantiam puris ſuſcepiſſent, etiam eiuſmodi ratio redderetur colori ſecundum naturā. Quæ verò intendūtur in albedinē, hæc potius ſoboles humorū pituitoſorum eſſe probantur, aut ſanguinis imperfecti mutati in ſimilitudinem puris à potentia virtutis alteratricis.

DE CAVSIS SVBPALLIDORVM ET PALLIDOrum, ac bilioſorum contentorum in vrinis, CAP. XV

IN quibuſcunque vrinarum contentis ſubpallidus & pallidus atque bilioſus color apparuerit, in iis ob eiuſmodi cauſam inſpectari oportet. Quando aliquis eiuſmodi humor abundauerit, aut quum ſanguis ipſe corrumpitur in bilioſam & alienam qualitatem, aut quum multa fit ciborum ſumptio, maximè qualitatem eam gignētium, aut quum eiuſmodi humores intrinſecus excreuerint, aut quū alia quæuis ſimilis affectio & victus ratio habita fuerit, quæ efficere ſoleat paria prædictis: non autem facilè potuerit natura expellere omnem ſpeciem humorum eiuſmodi, aut tempore longo laborans, aut à multitudine victa: fit vt eiuſmodi humor bilioſus in tertia concoctione redundet. Idémque miſtus ſanguini, atque redundans in genere venarum, atque quoad fieri potuit, inde abiectus per cōtenta in vrinis, præſtantem in venis humorū qualitatem oſtendit. Nāque à rebus excretis expēduntur quæ præſumpta ſunt. Itaque naturæ inſpectorem oportet per omnes colores, conſiſtentias, & cōtenta diſcurrentem, & ſigillatim expendentem quæ in his ſunt, ac analogias & proportiones exponentem, ſic pronuntiare. atque ita quiſpiam faciens, parum ab eo quod rectum eſt aberrarit.

DE CAVSIS CONTENTORVM SVBRVBEOrum & rubeorum, atque cruentorum, CAP. XVII.

DE ſubrubeis rubeiſque, atque cruentis contentis ea referre ſatis fuerit, quæ quum definita non ſint, ab ipſo ſenſu diſcere licet. Nanque vbi humor ſanguineus fuerit promotus ad concoctionē meliorem, quod tāquam non aſſumendum viſum eſſet, non adeptum fuerit permutationem ſecundum naturam quòd vinci nō poſſit, aut ob multitudinem excedentem mediocritatē, aut quia virtus contentrix quæ illic eſt, debilitata eſt vſqueadeo, vt etiam optimos humores abire ſinat, tū cōtenta eiuſmodi producuntur. Quandoquidem ſi virtus illic ſuperior fuerit, perquam facilè omnia alterarentur, atque mutarentur. Sicuti contrà ſi quicquam illa paſſa fuerit, etiam contenta ſpectatur auerſa ab eo quod ſanum eſt.

DE CAVSIS CONTENTORVM FVSCORVM, & liuidorum, atque nigrorum, CAP. XVIII.

FVſca in vrinis contenta, & liuida, & nigra inſpectantur, aut ob mortificationem vitalis virtutis. (nam in hanc ſpeciem mutatur mortificatus humor), aut ob humorem nigrum qui illuc ab aliquo loco cucurrit, vel illic genitus eſt, deinde vt in vrinis ſubſideret profluxit: aut ob ſanguinē mutatum mortificatúmque, atque cū vrinis commixtum. Quandoquidem vbi cum ſanguine ſimul diſtribuitur humor is melācholicus, eo quòd excretrix virtus debilis eſt, etiam vſque ad tertiam concoctionem ibit. Inde verò expulſus à reſidua etiam animali virtute, idem miſtus cum contentis, ipſa colorat: ita vt ſi mediocris fuerit, reddet fuſcos atq; liuidos colores: nigros verò efficiet, ſi qualitate & multitudine exceſſerit. Atque hoc pacto melancholicus humor redundat, & pro eiuſmodi cauſa extrà ductus apparet. Quinetiam accidit, vt interdum contenta videantur nigra, quum ſanguis exiſtit melancholicus, aut eo quòd à cibo eiuſmodi ſuccū gignente fit, aut quòd bilis, aut ſanguis in eiuſmodi humorē tempore mutatus ſit, aut ob

A aliam quamcunque cauſam. Nanque ratione & vſu idipſum comprehenſum eſt. Aſſumitur enim à natura omnis ſanguis qui purus eſt, in tertia cōcoctione: qui verò mutatus fuerit in bilem nigram, hic ſeparatur à virtute excretrice. Sed tamē id orationi huic addatur. Nā vbi ſanguis mortificatus atque verſus fuerit in colorē nigrum, aut ob tormenta & ſcuticas homini incuſſas, aut ob virtutis remiſſionem ac mortificationem, tum hunc ipſum natura tāquam ſuperfluum illinc deriuat: atque tum vrina eiuſmodi excretis contentis abundat. B At oratio de cauſis colorum, quos in contentis eſſe cōtingit, hoc pacto finiatur, dictis à nobis quæ ſint neceſſaria. De quantitate verò contentorum docere iam par eſſe videtur: deinde de cæteris iis quæ ſuper ipſis quæruntur.

DE CAVSIS QVANTITATIS AC SVBSTANtiæ contentorum, CAP. XIX.

MVlta contenta vrinarum, vt multum nutrimentū corpori diſtribui, ita robur quoddam alteratrici virtuti adeſſe ſignificāt. Quum enim materia deerit, ac C naturæ robur affuerit, non tum efficit abundantem nutritionem. Quòd ſi ſemper materiam agglutinarit, atque aſſimilarit, ſemper quoque eiuſmodi conſumptionem ſequetur excrementorum multitudo non parua. Non enim par eſſe compertum eſt, vt in quacunque diſtributione nutrimenti quæ corpori fit, non etiā excrementum aliquod ſeparetur. Quamobrem quum multū alimenti natura elaborarit, multa quoque excrementa adeſſe neceſſe eſt. In quo nec illud ignorare oportet: nanque alteratrice concoctricéque virtute ipſa ab alia D quauis cauſa obſcurata, plurima excrementa feruntur: veruntamen hæc ad craſſitudinem vergunt, dum concoctionem exactam effugiunt. De quibus paulo inferius, vbi de contentorum conſiſtentia tractabimus. Nunc verò de paucitate contentorum dicendum eſt. Atque hæc pauca contenta explicatū eſt quòd ob inediā & exercitia, atque obſtructiones, & concoctiones tardas generātur. Ergo virtute nutritiua potēte, & materia abūdante, huius meliora aſſumuntur, peiora verò expellūtur, quæ excrementa ſunt, etſi hæc etiam aſſumantur. E Quando verò conueniens & pura nutritio ex toto defecerit, etiam contenta in vrinis ratione eadem quantitate minuuntur. In iis verò qui multum ſeſe exercent, etſi nutrimentum multum adſit, contenta tamen minora in vrinis apparent, eo quòd in eiuſmodi corporibus excrementa conficiuntur & tenuantur, atque per occultas tranſpirationes abeunt, ita vt paucum quiddam relinquatur arctatum in exitu, atque cum vrina deſcendens: neque mirum eſſe poterit, ſi contenta pauca ſpectētur, meatibus obſtructis, atque craſſo per anguſtias, F quas fecit ſola ſubtilia trāſire ſinente. Atque hoc in loco oratio de quantitate cōtentorū ſiſtat curſum. Poſthac dicendū eſt de conſiſtentia, hoc eſt quā ob cauſam tenuia vel craſſa contenta ſpectentur. Hoc enim pacto reddita vbi fuerit ratio, ſeruatus erit ordo vt propoſitum erat. Igitur contenta tenuia quum pura fuerint, ac non facilè aſſurgentia, quū matula commota ſit, ſignificat magnam quandam debilitatem naturæ in tertia concoctione adeſſe. Si enim hæc firma eſſet, fortaſſe gigneret in ea concoctione mediocrem ſubſtantiam. At G verò nunc quemadmodum circa primam & ſecundam concoctionem peccari contingit: (illic enim tenuia & ſubhumida fiunt excremēta, hic verò albæ atque aqueæ vrinæ) ita in tertia cōcoctione peccari ſolet. Contenta enim tenuia ac indefinita, minúſque domita à calore genuino manent. Quinetiam quæ apparent tenuia ob crudum humorem tenuatum, veluti in iis quæ de iudiciis vrinarum ſcripta ſunt ſuperius diximus, ea ab roborata iam genuina caliditate fiunt, attenuante ac diſſipante omnem craſſitudinem materiæ, quæ venis inhæſit ob humorum cruditatem. Similia hiſce ſingulis die- H bus in his quæ in aere fiunt demōſtrantur. Quādoquidem in illis ſolis calore eminente, omnis craſſitudo corporis nubium attenuatur, atque in aerem conuerſa diſſipatur, vt eodem calore ſuperato coguntur nubes, atque craſſeſcunt. Adhæc ob multam conſtrictionem ni-

greſcunt, ita vt horridum etiam inſultum terrenis minitentur. (A) Hoc item exemplum ſatis eſſe poterit in craſſis contentis vrinarum oſtendendis. Nanque genuinò calore debilitato,non etiam facilè hinc humores & domari & attenuari poſſunt. Nanque caloris ipſius in humoribus proprium eſt tenues & veluti indefinitos humores cogere, & definitos reddere cōcoctione:crudos verò & craſſos attenuare & concoquere: atque craſſitudinem accidit in contentis inſpectari. Quæcunque enim eorum quæ ad nutriendum aſſumuntur, non euicta concoctione ob aliquam impedientem cauſam,eadem (B) aut tenuia apparent,aut craſſitudinē habētia ſunt, vtraque diffugientia mediocritatem cōcoctionis. Quæ verò contenta videntur craſſitudinem habere natura, ratione criſis excrementa expellente,id ob virtutis excretricis robur potius fit, quæ mala & inutilia expellit, quum præſertim illuc impetu ferantur. Quinetiam cōtenta quæ videntur eſſe craſſa ob eiectionem puris, oratio quæ de iudiciis acta eſt, docuit:cauſam verò reddet oratio de concoctione. Quandoquidem quæ exactè concocta eſſe apparent, ea mediocrem ſecundum (C) genus conſiſtentiam capiunt:quæ verò aberrauerint ab exacta concoctione,illa demonſtrantur aut tenuiora,aut craſſiora. Hinc etiam cenſendum de pus efficientibus. Nāque pus mediocre eſſe videtur,quod genitum eſt concoctione vincente,idémque craſſius quibuſuis contentis ſpectatur, tenuius verò ſanguine ſpiſſo. Sed de pure rationem aliis in locis diſcere poteris: quare hîc relinquatur, vbi non adeo opportunum eſt vt tractetur. Nos verò quum de ſubſtantia contentorum quæ in vrinis apparent, diſputarimus,decet vt etiam (D) de hypoſtaſi orobea,furfurea, laminea,atque ſimilacea doceamus.

DE CAVSIS HYPOSTASIVM OROBEARVM, furfurearū,laminearū,& ſimilacearū, CAP. XX.

Qva ſpecie ſint eiuſmodi hypoſtaſes, dictum eſt in tractatu de differentiis vrinarum,& quid ſibi velint in iis quæ de iudiciis ſcriptum eſt. Nunc verò ipſarum cauſas explicemus, atque orationem abſoluamus. Igitur quum febris ad carnem vſque proceſſerit, ita vt eam & iungat & liquefaciat,iam antea conſumpto pingui, (E) tum in fundo matulæ ſubſidet quantum de ſubſtātia carnis depaſtum eſt. Nō enim in eo fundo ſublimatur, neque errat eiuſmodi cōbuſtum ita facilè: quemadmodū fieri ſolet in contentis quæ ſpecie ſimilia ſunt huic,ſed ſemper fundo hæret,naturali quadam grauitate iacēs. Atque quòd hoc pacto febris peruenit ad partem corporis informem atque craſſam,etiā hypoſtaſin eiuſmodi reddidit. Quinetiā in hypoſtaſi furfurea quædam figura ſeruatur contentis,à qua etiam nomen deductum (F) eſt. Nanque poſtquam vis febris attigit duras corporis partes,eiuſmodi furfures apparent, veluti fruſtula quædam abſtracta à corpore præ duricie renitente. Siquidem eorum quæ ab igne ſoluuntur,alia liquefaciendo ſoluuntur, alia frangendo & ſcindendo, veluti ea quæ obtinuerunt ſubſtantiam duram ac rigidā. Atque quò corpora duriora fuerint,eo fruſta maiora euadunt:quippe quòd ignis impetu primo reſiſtunt, deinde cedentia vincuntur magis quàm quæ humidā ſubſtantiam ſortita ſunt. Quemadmodum ſingulis diebus (G) videre licet in ſingulis rigidis atque lapidibus. Diſſultant enim non parua fruſta ab hiſce quum aduruntur: quæ verò ſoluuntur liquefactione, hæc comparātur ſeuo,& ceræ,atque ſimilibus. Quamobrem & adeps & caro hiſce ſimilis eſt. Ob hanc rationem quo febris magis attigerit ſolidiora corpora, eo maiora & euidentiora fruſtula abſciſſa videbūtur. Idem etiam diſcere licet ab hypoſtaſi laminea & ſimilacea,quæ ſunt fruſtula partium ſolidarum à febre hectica incenſarum. Atqui quēadmodum à mediocri & naturali calore fingitur,atque (H) perficitur vnaquæque harū, ita ab extraneo calore, ac immodica febre diſſipatur diſſoluiturque, & conſumptionis corporum febris eſt cauſa penetrans vſque ad profunditatem: ſed quòd appareant fruſtulorū ſpecies quædā diuerſæ, à liquefacta materia ſuborta eſt differentia. Quamobrem habes etiam rationem hypoſtaſis furfureæ,& lamineæ,atque ſimilaceæ ſufficiente iis qui ſufficienti pollent ingenio. Veruntamen non ignorare oportet interdum humorum crudorum ſpiſſatorum effigiem quandam apparere,vergentem ad ſpecies ſimiles prædictarum hypoſtaſium. Quemadmodum accidere ſolet in iis quæ coquuntur in ſartagine. Hæc enim dū aſſantur,arctantur, atque quo magis vſtulantur, eo peiora rediguntur. Similia his conſiderare oportet,& hoc pacto ſe habere in vrinis,atque coniectandum,quo maiora fuerint fruſtula, eo imminentiorem febrem eſſe. Quinetiam interdum in cōtentis vrinarum eorū, quos abſque febre contingit eſſe, eiuſmodi ſoboles malè elaborati alicuius humoris apparent,quæ tractu temporis declinant atque diſſoluūtur, ac veluti capilli interdum in vrinis ſpectantur. Quorum iudicia ſuo in loco declarauimus.

DE CAVSIS CONTENTORVM MISTORVM VEL diſſimilarium, CAP. XXI.

Nvnc verò par eſt vt cauſas contentorum diſſimilarium ſubiungamus, fortaſſe non inutiles iis qui hiſce ſtudiis operam nauāt. Siquidem vbi humores aliqui relinquantur per aliquos meatus,neque fuerint diſſoluti aut attenuati, neque quoque citò per vrinas expulſi,ſed tractu tēporis in meatibus mora fecerint, ſpiſſitudinem,oſſiſque naturam ſuſceperint, ab aliqua caliditate in eiuſmodi ſpecies trāſmutantur: ita vt neque oſſa perfectè ſint,neque humores exactè cōſiſtant, ſed potius ſunt humores ad oſſis naturam vergentes. Reliqui igitur quæ ſimilia ſunt ramentis atque furfuribus, & quodcunque aliud dicere volueris ſimilitudinem faciens,poſſent conſiſtere etiā per reliquas corporis partes. Quæ verò ſimilia ſunt capillis,in iis vaſis quæ à renibus ad veſicam deſcendunt,generantur. Atque quanta eſt longitudo vaſorum internorum, tanta generatur humoris ſpiſſitudo & aſſatio, atque illa veluti capilli ſimiliter extenduntur. Proinde quum ſæpius hæc ſpectauerim in aliquorum vrinis, nequicquam aberraui à iudicio & præuidentia,dicens illos malè habere ex renibus. Et illi veluti conuicti cōfeſſi ſunt paſſionem,atque confidentes,curationem mihi crediderunt. Sed tamen hoc ſpectat ad aliā diſputationis partē. Nos verò quoniam propoſuimus reddere cauſas vniuſcuiuſque eorū quæ apparet in vrinis, ſic hactenus fecimus. Nam in vnoquoque colorum cauſas aſſignauimus,& quæ ſunt in conſiſtentia,item quæ in cōtentorū coloribus, & quātitate,& conſiſtentiis. Verùm quòd oratio videtur habuiſſe modum decētem, hoc in loco eam terminemus, ne videamur legentibus præter modum protuliſſe ſermonem. Quandoquidem paucis verbis ſiquis velit ſententias multas claudere,id tam breuitatis quàm ſtudii frugalis munus eſſe probabitur. Volentis verò dicta repetere atque egredi vſque ad contrapoſitiones & inanes cōtentiones, fortaſſe hominis ingenioſi putabitur: ſed minus congruerit viris ſtudioſis, atque paucis ſenſus multos componere nitentibus. Sec de his hoc in loco ſatis,de quibus aliàs plura. Nobis verò quantum relictum eſt, in altero libro etiam oratione non ſuperante modum ſcripſimus. Quòd ſi tandem quicquam videatur prætermiſſum eſſe,idipſum ego puto præceptis vniuerſalibus contineri. Sin verò, quod contingere ſolet hominibus, aliquis quicquam adinuenerit, ne quiſquam accuſet paſſionem humanam,ſed potius illius in uetum addatur hiſce dictis, vt plenior ſit eiuſmodi inſtitutio. Nanque hoc pacto tractatio per gradus multos vbi acceperit incrementum, tendet eo vt perfecta conſiſtat,atque ſtudioſis aderit non ignobilis inſtitutio.

ANNOTATIO EORVM QVÆ SINGVLA CAPITA libri poſterioris De cauſis vrinarum complectuntur.

De cauſis contentorum læuium, & aſperorum, atque glutinoſorum, Caput I.
De cauſa generationis ſpirituum extraneorum, Cap. II.
De cauſa generationis bullarum apparentium in urinis, Caput III.
De cauſa diuerſorum locorum quos occupant contenta, Caput IIII.
De cauſis diuerſorum colorum ipſarum coronarum in ſuperficie urinæ manentium, Cap. V.
De cauſis priuationis contentorum in urinis, Cap. VI.
De cauſis urinarum per genera & ætates, Cap. VII.
De cauſis urinarũ quæ à ſimplicibus intemperaturis profluunt, Caput VIII.
De cauſis urinarum eorum qui ſe plus iuſto exercent, atque ſegniter uiuunt, Cap. IX.
De cauſis urinarum uariatarum ab anni temporibus & à regionibus, Cap. X.
De cauſis urinarum profectarum à nutrimentis bonis & malis, Caput XI.
De cauſis urinarum ſomnolentorum & inſomnium, Cap. XII.
De cauſis urinarum profluentium ab ijs qui uel ob ſatietatem, uel famem non exerunt, Cap. XIII.
De cauſis urinarum per genera ægritudinum, Cap. XIIII.
De cauſis urinarum profluentium in utriſque tertianis, Cap. XV.
De cauſis urinarum quartanarum, Caput XVI.
De cauſis urinarum in febribus amphemerinis profluentium, Caput XVII.
De cauſis urinarum profluentium in continuis febribus, Caput XVIII.
De cauſis urinarum profluentium in calida affectione membrorum principalium affectorum, Cap. XIX.
De cauſis urinarum, quum principalia membra affecta ſint affectione frigida, Cap. XX.

ACTVARII DE CAVSIS VRINARVM liber poſterior.

Præfatio.

QVOD accidere ſolet rerum ſpectandarum amantibus, vbi aliquam perpulchram domum intrauerint. (non enim neceſſarias partes ſolũmodo diſquirere volunt, fundamẽta, fornices, colũnas ſuffundatas, atque tectũ, & alia eiuſmodi, verumetiam ſi quid domo adiectum ſit pulchritudinis excellentis varietate figurarum & picturarum præſtantia, atque pellucedine incruſtationis): id quoque mihi accidet, non ſolùm inſudanti iis rebus quæ arti neceſſariæ ſunt, ſed etiam circa eas exercenti, quæ pulchritudinem dictis nihilominus quòd tutum fundamentũ præſtare poſſent. Proinde volumine altero opus fuit, quò tota mens de cauſis vrinarum explicaretur, idque vt oratio quæ habita eſt ſuper vnoquoque iudicio, decentem cauſam accepiſſe videretur. Veruntamen contemplatio de vrinarum cauſis, à veteribus philoſophis perculta eſt, non aliter quàm ſi in philoſophia res vna eſſet ad tractandũ propoſita. Nũc verò neſcio quibuſnam è medicis nobis æqualibus placere videatur, quũ antiquam illam philoſophiæ venerationẽ perdiderint, vixque iis quæ de differentiis vrinarum atque iudiciis ſcripta ſunt, incumbant. Quamobrẽ tempore non paruo diſtuli proferre cauſas à me inuentas ſuper vrinis, quæque diu prætermiſſæ, manſêre negligẽtia eorũ qui artem medicam exercuerunt. Verùm vbi ad me redii, cenſens ſi imperfectam diſputationem reliquiſſem, ſegnitiæ cuiuſdam exiſtimari: ſin verò ſcripſiſſem quæ decet, ſtudii cuiuſdam non ignobilis opus extare: aggreſſus ſum diſputationem de cauſis, putans noſtram hanc præceptionẽ plurimum eſſe collaturam, iis præſertim qui philoſophiæ ſtudiis delectantur. Ergo per hæc rectè exiſtimatum eſt, ſi diſputatio de cauſis vrinarum ſubiungeretur, cuius partem explicauimus, párſque ad tractandum nobis relicta eſt. Opus autem eſſe videtur omni, quæ alterius eſt, cauſa: atque in reliquis differentiis vrinarũ, ſuas cauſas reddere, ſimul vt nobis oratio procedat facilior, ſimul vt iis qui aliorum diſputationẽ taxare nitũtur, præcludatur ingreſſus accuſationis. Quia igitur etſi colorum & ſubſtantiarum cauſas iam reddiderimus, atque præter haſce etiam eas quæ ſunt contẽtorum, non tamen explicatæ ſunt cauſæ omnium eorũ quæ ſuper hiſce antea dicta erant. Sunt enim reliqua quæcunque ſpectant ad læuitatem, & inæqualitatem, ac loci poſitionem ipſorum contentorũ: item quæ ad bullas attinent, atque ſiquod aliud natet in vrinarũ ſuperficie. Decebit nunc me prætactas ſuper hiſce cauſas reddere: deinde dicere de ſequentibus, veluti ratio procedens inſtruxerit.

A DE CAVSIS CONTENTORVM LAEVIVM, ET aſperorum, atque glutinoſorum, CAP. I.

QVoniam in contentis quæ mediocria ſunt, in aliis etiam læuitas præſens demonſtrat concoctionem ſecundum naturam, eadem ſiquo pacto immutata fuerit, oſtendet concoctionis defectum. Quòd ſi non læuitas fuerit, ſed quam aſperitatem nomine oppoſito appellauerimus, ea ſignificabit defectum quendam concoctionis naturalis diſſimilari, quadam ſubſtantia intercidente contentorum continuitatem, tanquam huius contraria. B Glutinoſum verò quiſquam hoc dixerit modo, ſubſtantiam percraſſam atque tenacem: ob quã etiã contenta quũ denſari contigerit, mutuò coeunt. Eiuſmodi enim humorum corruptio mutuò glutinat partes veluti diſtantes, non aliter quàm ſuccus quidã aut coagulum. Et ab eiuſmodi idea quiſquam poterit ratiocinari ſuper glutinoſis contentis. Nunc verò dicendum eſt de aſpero, & quodnam ſit illud quod eius continuitatem diuidat: ſiquidem fortaſſe hinc alia ratio apparuerit non ignobilis. Nanque in concoctionibus perC fectis nihil eſt non domitum. Humores enim domiti, atque ſufficienter concocti eſſe demonſtrantur ab iis quæ excernuntur. Spiritus verò diuerſi & extranei, ne principium quidem conſiſtentiæ capiunt, emoti à calore naturali. Manifeſtum eſſe videtur vt concoctione deficiente in aliquo horum, tam humores incocti producuntur quàm ſpiritus propriam ſubſtantiam accepiſſe ſpectantur. Sed de cruditate & incoctione humorum ratio tractata eſt in libro ſuperiore. At verò hoc in loco cõuenire videtur, reddere rationem de ſpiritu D extraneo dominante, vt in omni tractatione abſolutus ſermo, in hoc etiam à nemine reprehendi poſſit. Igitur quod fieri ſolet in conſpectu noſtro, atque euidenter in elementis: (nanque aeris tranquillitas generari tam in frigore vehementi quàm in ardente calore ſpectatur): id etiam fit in corporibus noſtris. Nanque maximis frigoribus vbi correpta fuerint, & calor omnino debilitatus fuerit, tum denſitas quædã à frigiditate cõtrahitur. Neque tum quoque ſpiritus excitantur, qui vt excitentur, modica caliditate indigent: veluti cõtrà maE gno æſtu, atque aliis vrentibus febribus, combuſta tota ſpirituũ materia. Quinetia in remiſſa caliditate tanquã pugnante natura, atque nitẽte frigidos humores diſſoluere atque concoquere, ſpiritus complures ingenerantur, quantitate & conſiſtentia differentes. Nanque aliqui eorum pauca egent mutatione & concoctione, alii verò fere omnem concoctionem effugientes etiam vincere videntur. Quod etiam diſcere eſt in alterationibus conſtitutionis aeris, quas circa nos ſingulis diebus fieri cernimus. Frigore enim valido antecedẽte, atque pluuiis & niuibus vſquequaque præ-

ſtantibus, ſpiritus nullos apparere neceſſe eſt. Nec vn- A
de ergo extante principio motionis ſpirituum,etiã dẽ-
ſitas quædam corripit materiam ſpiritus progignentẽ.
Veruntamen vbi naturalis calor illuxerit, atque cœpe-
rit præſtare materiæ, tum denſitatis ſoliditas ſoluitur.
Atque ſpiritus capere ſubſtantiam ſolent, vt quantitas
ſubiectæ materiæ,atque ſinus patitur: deinde per omne
diſcurrunt. Quinetiam quum fuerint modici, à calidita
te multum præſtante concocti quieſcunt. Et ſi fuerint
multi,atque ſupra quàm ſit caliditatis potẽtia,parum,
vti decet,expelluntur:ſed in ſe contracti atque conſtri- B
cti ab ignis qualitate aliena,afferunt alium humiditatis
globum,qui maiore apparatu ad diſſoluendũ eget. At-
que eo pacto à ſingulis mutationibus gignuntur diffe-
rentes conſtitutiones aeris. Quamobrẽ quam rationem
hoc ipſum ambiens omne, atque ſolaris caliditas erga
elementa nos continentia,habet, eandem caliditas ge-
nuina cordis erga ſubſtantias humorum diuerſorum
qui in nobis ſunt,obtinere defenditur.

DE CAVSA GENERATIONIS SPIRITVVM extraneorum, CAP. II. C

Verùm quum ex concoctione ſecũdum naturam,at-
que conueniente,genuini ac naturales, ex deficien
te verò extranei atque triſtifici ſpiritus generantur, cõ
tinuitatem contentorum ſoluentes: hi ipſi extranei at-
que corrumpentes eſſe certè exiſtimãtur:atque hac ra-
tione ſolutio continuitatis contentorum rectè arguere
poteſt concoctionis imperfectionem aliquam. Sed ta-
mẽ eo maior euaſerit ſolutio,quo ſpiritus euaſerit præ-
ſtantior. Quemadmodum igitur in nubibus diſciſſis ſpi
ritus motionem ſignificamus, ita in cõtentis laceratis, D
ſpiritum extraneum diſcindentem arguimus.

DE CAVSA GENERATIONIS BVLLARVM APparentium in vrinis, CAP. III.

Qvum tam diſſoluta & ſublimata cõtenta quàm
quædam in vrinis innatantes bullæ fiant ob extra
neum ſpiritum, conuenire videtur vt ſuper hiſce cauſæ
referantur. Illius igitur meminiſſe oportet, ſpiritũ nõ
ſemper eandem eſſe quantitatẽ neque qualitatẽ eandẽ.
Nanque alii ſunt multi, alii pauci, vt alii tenuiores, alii
craſſiores, atque alii calidi,alii frigidi, quos etiã cõiũ- E
gere par eſt: quorum coniunctorum,alii erunt multi &
craſſi & frigidi, alii multi & craſſi & calidi, vt alii pauci
& craſſi & frigidi, alii pauci & craſſi & calidi. Quinetiã
ſi diuiſionem facere velis, diuiſeris multos atque pau-
cos,menſura & limite ipſi impoſito, tam craſſos quàm
tenues, atque poſt hoſce ſubiunxeris calidos atque fri-
gidos, quamplurimas differentias coniunctionum ad-
inueneris:vt ab hac ratione ductus, cognoſcere poteris
cauſas tam contentorum proprium locum minus ſer- F
uantium, quàm differentiarum quæ ſunt in ipſis bullis.
Ergo ſpiritus craſſiores potius in bullis apparent inclu-
ſi,tenuiores verò magis diſperſis contentis congruunt.
Quemadmodum eorum quantitates quadrant magis
cum quantitate bullarum,atque cum receſſu, quæ faci-
unt contenta recedendo à fundo: atque etiam cum i-
pſorum cõtentorum diſſipationibus, quum magis diſ-
perguntur. Qualitates verò ipſorum ſpirituum argui
poſſunt à qualitatibus quæ in coloribus arguuntur. Ve-
runtamen repetenda ſunt hæc,vt quoad fieri poteſt cla
rior euadat oratio hoc pacto. G

DE CAVSA DIVERSORVM LOCORVM QVOS occupant contenta, CAP. IIII.

Nvtrimentorum corpus intrantium, quædam con-
coctione prima domita ſunt,atque ſiquid ſpiritus
ipſis affuerit, id alteratum à naturali caliditate diſſipa-
tur. Alia verò ſunt quibus etiam ſecunda concoctione
opus eſt,vt & domẽtur,& ſpiritum diſſipent. Inſuper a-
lia quædam ſunt quæ magis inſitum ſpiritum continẽ-
tia,tertia quoque concoctione indigent: veluti ſunt il-
la quæ humorem prorſus crudum ac propè corrupti- H
uum gignunt. Hoc itaque pacto conſiderare oportet ſu
per humoribus, qui & in vẽtre,& in venis, atque in lo-
cis vlterioribus habentur. Quamobrem vbi circa pri-
mam concoctionem genitus ſit ſpiritus, is quærit exi-
tum,& errabundus vnà cum vrinis excernitur. Si fuerit
tenuis & quantitate mediocri, ſubſtantia ipſius produ-
cta à minimo principio, bullas quaſdã inflat ſuper vri-
næ ſuperficie,atque ſimul ob refrigerationem vrinæ diſ
ſipatus,bullas diſrũpit. Quòd ſi ſpiritus craſſior & ma-
ior cum vrina excernatur,atque humiditatem moueat,
& conuertat dũm ad id aptus ſit,tum bullæ generantur
in matula,quæ non ſtatim diſſoluuntur, quòd ſpiritus
craſſitudine ſua vt nõ euaporatur ita cõſtringitur. At-
que eiuſmodi bullæ potius ſigna ſunt ſpirituum gene-
ratorum in ventre. At verò ſpiritus qui in ſecunda con
coctione apparent ſuperare concoctionem, contenta à
fundo attollunt aliqua ratione, quemadmodum diſſi-
pant ea quæ ad profunditatem corporis conceſſerunt,
ſecundum exuperantiæ rationem. Atque eiuſmodi
ſpiritus frequentiſſimè in morbis calidis apparere ſo-
lent,atque idcirco potius per profunda tranſeũt: quin-
etiam in crudis & incoctis humoribus, ſi contenta ap-
paruerint concocta, multis ſpiritibus generatis attol-
luntur,multo calore diſſoluente multam materiam cõ-
pactã,quæ generare potuit multos ſpiritus. Sed vbi na-
turalis & concoctrix caliditas perſtiterit, illa verò cru-
da & incocta materia domita fuerit, tum contenta in-
cipiunt deſcendere ſpiritibus diminutis,atque demum
euaporatis ſubſidere ad matulæ fundum. Illud quine-
tiam non erit auditu dictúve mirabile,vt à locis contẽ-
torum in vrinis ſignificentur quodammodo corporis
affecta loca. Siquidem facta proportione altitudinis to-
tius vrinæ cum altitudine humani corporis, tum par-
tes vrinæ ad quas contenta conceſſerint,proprium lo-
cum effugientia, ſignificant loca corporis ipſis reſpon-
dentia,morbo affecta eſſe, idque meritò. Spiritus enim
is extraneus atque corruptiuus, quo fuerit præſtantior
& fortior, eo lõgius materiam expellit verſus ſublimes
partes matulæ, à fundo incipiens, quum oporteat ma-
teriam deſcendere atque excerni,ſi à nullo ſpiritu pul-
ſa eſſet. Quemadmodum in diſſolutionibus contento-
rum ſecundum latitudinem vinæ,videmus dolores er-
rare ſecundum latitudinem corporis, veluti dictum eſt
in iis quæ de iudiciis vrinarum tractata ſunt. Spiritu e-
nim materiam expellente,præſertim ſi ipſa aſpera fue-
rit & incocta, & vbi mota fuerit & errauerit in totũ cor
pus,grauitas ob multitudinem inducitur carnibus: do-
lor verò fit à motione ſpiritus, atque à qualitate aliena
materiæ inductæ. Sicuti in bullis quæ ſignificant dolo-
res capitis,aut renum,& præter defluxum in pulmonẽ.
Etſi alio in loco de ſubſtantia ſpiritus dictum ſit, quæ-
nam poſitio ipſorum contentorum pepererit iudicia,
præſens verò oratio cauſas aſſignabit. Igitur vnum-
quodque prædictorum ab aliquo quod diſſimile eſt na
turali ſpiritu generari,res ipſæ(vt puto)demonſtrabũt,
quum diebus ſingulis aliqua motione præternaturales
ſpiritus generentur, ſiue quum ferueant ſubiectæ ma-
teriæ, ſiue alio modo moueantur. Cui orationi fidem
faciunt tam aquæ feruentes, atque idcirco bullas fa-
cientes,quàm frigidæ aliunde motæ. Bullæ ergo velu-
ti corona circumeuntes vrinæ ſuperficiem, ſi fuerint
paruæ,atque inter ſe cõpactæ,à ſpiritu craſſiore ac non
facilè difflabili generantur. Quatenus ergo bullæ con-
ceſſerunt vſque ad vrinæ ſuperficiẽ, ſimili ratione de-
monſtrãt ſpiritus in corpore aſcẽdiſſe vſque ad caput.
Quatenus verò in eis adeſt craſſitudo & glutinũ,vt non
ſinat bullas maiores fieri & ſublimiores,indicant ſpiri-
tum etiam eſſe materialem,neque facilè difflabilẽ. Bul-
læ enim quanto magis ſublimantur, ac intenduntur in
ſuperficiem,eo potius ſpiritus digeſtus abſceſſiſſe à ma
teria ſignificatur. Et dolores obſcurari dicimus,eo po-
tius quo magis frigiditas aderit in ſpiritu. Non enim fa-
cilè frigidi ſpiritus conſueuerunt mouere dolores. Ve-
rũtamẽ diffluente materia quæ ſpiritus excitauit, quòd
iam concocta ſit, bullæ collectæ innatãt circa mediam
ſuperficiem vrinæ,atque etiam corona bullarũ innatat,
neque quicquam doloris etiã ſignificans, quũ iã mate-
ria euaporata deſcẽderit. Etſi maximè reditꝰ fiat ad pul
monis loca,tunc materia deſcendens cõuoluta cum ſpi
ritu qui in pulmone eſt, magis etiam inflatur. Quate-
nus verò expellitur, ſuperante iam natura excernitur:

demonſtratur verò à bullis, quæ circa medium inna-
tãt. Quinetiam eadem motione circa renes & veſicam
facta, contingente ab aliqua locorum anguſtia, ſpiritus
ingenerantur, & bullæ excitantur. Non minore quoque
motione circa vaſa ſeminaria facta, generantur ſpiri-
tus, atque tranſmittuntur ad vaſa vrinaria. Atque miſti
cum vrina, ſpectantur in illa emicta excitaſſe bullas dẽ-
ſiſſimas. Quinetiã interdũ apparẽt hoc pacto atque ve
luti capilli, aut veluti ſeminis ipſius ſplẽdores, aut ve-
luti renum calefactorum colliquamina. Adhæc quò bul
læ fuerint minores & denſiores, atque circa ſolam coro
nam circumcurrerint, plures & potentiores, & craſſio-
res ſpiritus demonſtrantur, tanquam adhuc hærerent
materiæ: quò verò magis contrariæ his quæ dictæ ſunt,
producuntur, eo ſpirituum imbecillitas atque digeſtio
promptius iudicantur. Hoc itaque pacto diſputatio ſu-
per ſpiritu habita finiatur. Nanque vir ſtudio incum-
bens vt decet, conſiderando poterit ab hiſce dictis re-
liqua & adinuenire, & orationi adiungere.

DE CAVSIS DIVERSORVM COLORVM IPSA-
rum coronarum in ſuperficie vrinæ manentium,
CAP. V.

POſt hæc dicendum eſt de coloribus diuerſis, qui in
corona ipſa ſpectantur. Igitur quum totius humoris
vrinæ, qui è ſubſtantiis diuerſarum ſpecierum compo-
ſitus eſt, partes craſſiores concedere verſus fundum ve
lint, neceſſe eſt vt partes tenuiores innatent. Aliis autẽ
in locis demonſtratum eſt, tenuiora eſſe paſſibiliora, &
vt ab aliqua cauſa facilius alterantur, ita promptius ma
nifeſta fieri. Quamobrem ſi humores nocentes fuerint
pari virtute, & pari menſura vrinas tinxerint, nulla co-
rona euidens ſpectari poterit. Sed tamen ſi virtus vin-
cens, aut victa manſerit, etiam coronæ colores hoc vel
illo modo apparere neceſſe eſt, quum videlicet vrinæ
commodè poſſint coronam præſentare.

DE CAVSIS PRIVATIONIS CONTENTORVM
in vrinis,
CAP. VI.

QVoniam vrinarum aliquæ non habentes conten-
ta oſtendunt magnum defectum concoctionis, &
inſignes harum cauſæ ſunt: operæpretium eſt etiam ſu-
per hiſce cauſas reddere, non parum conferentes vo-
lentibus rectè iudicare. Vrinæ igitur quæ abſque con-
tentis apparent ob extremam incoctionẽ, hoc eſt quòd
materia incocta eſt, abſque contentis producuntur. Cõ
teſtantur idem tam colores quàm vrinarum conſiſten-
tiæ: quandoquidem demonſtratum eſt, contenta eſſe
excrementa quædam tertiæ concoctionis. Si hæc minus
inſpiciantur, oſtendent concoctionem illam defeciſſe.
Nanque vbi fit concoctio, etiam excretio alicuius ſu-
perfluitatis agitur. Non enim cõtingit facta concoctio-
ne excrementum excerni: ſed vbi concoctio minus
conata fuerit, non etiam in ipſa concoctione ſuperflui-
tas ſpectatur. Obſtructio quinetiam exiſtimanda, colãs
exactè vrinã, decens eſt vt detineat contenta, quæ craſ-
ſiora eſſe humiditate vrinæ contingit, habita propor-
tione ipſa, quum humiditas tum tenuior quàm par eſt
proueniat. Quinetiã in inediis atque ciborum defecti-
bus, quum natura deſtituta ſit humore alituro, deficiũt
vrinæ contenta. Siquidem nutritione non præcedente,
non etiam in illis excrementum expectari poteſt. Pro-
inde in inſignibus euacuationibus ventris diutiniſque,
vrinæ hypoſtaſi priuatæ cernũtur: aut quòd cõtenta im
petũ exeũdi illac ceperint, aut quòd ob euacuationẽ im
becillitas quædam accidat virtuti cõcoctrici: inſuper &
ob multã materiæ corruptionẽ, à qua nihil ſumere natu
rã veriſimile eſt. Nãque vbi materia habilis eſt, etiã ini-
bi nutritio fit, atque præter hæc excrementi alicuius ſe
queſtratio, vt dictum eſt. Vbi autẽ egeſtas ſit, ac mate-
ria deerit, aut quia nõ adeſt, aut quia etſi adſit, prorſus
corrupta aut alterata eſt, neque nutriti animal, neq; ſu-
perflui quicquã quod à nutritione reiectũ eſt, excerni
poteſt. Quinetiã nihilominus vrinæ abſque cõtentis ap
parent ob collectionẽ totius materiæ factã, aut ab inflã
matione, aut aliqua alia affectione. Nã ob multã calidi-
tatẽ attrahũtur excremẽta, tãquã humoribus meliorib⁹
deficerẽt. Nãque vbi cõtigerit immẽſam caliditatẽ abũ-

A dare, eo plures humores attrahũtur, atq; excremẽta etiã
cõtrahuntur. Quod diſcere licet ab iis cucurbitis, quæ
ſingulis dieb⁹ à medicis vſurpari ſolẽt. Nãque hæ cũ me
diocri quadã flãma hærẽtes alicui parti corporis, ad ſe
attrahunt tam vicinas quàm remotas materias, quũ ali
qua ſint quæ ſortita ſunt quoddã munus ita attrahẽdo,
vt ingenerata caliditas attrahit. Si igitur cucurbita hæ
rẽs tot poteſt mouere, multo plura arbitror poſſe inflã-
mationẽ, atque eryſipelas, aut aliquã ſimilẽ affectionẽ,
ad ſe, vt decet, attrahere. Alio quoq; caſu vrinæ apparẽt
B abſque cõtentis, vt natura expellente aliquò excremẽ-
ta, ob imbecillitatẽ ingenitã mẽbri à cõgerie multitudi
nis. Extitit enim etiã hoc ipſum ratione quadam mẽbri
debilitati, vt ad ipſum omne inutile expelleretur. Nã v-
bi infirmũ mẽbrum nequiuit manu tenere permanẽtẽ
virtutẽ excretricẽ, illato materiæ cumulo grauatũ, nõ ſo
lùm nõ repellit materiã influentiũ, ſed etiã ſuperinfluẽ
tiũ ſuſcipit, ob defatigatã (vt videtur) virtutẽ expultri-
cẽ. Sed oratio de vrinis hypoſtaſi priuatis ſufficiẽter (vt
arbitror) tractata nũc finiatur: oportet enim ſeruare ne
C diſputationes protrahãtur. Veruntamen nos, tanquã a-
lio initio inciperemus, dicamus quas ob cauſas proflu-
ant vrinæ variæ diuerſis ætatibus, & tẽporibus, & regio-
nibus & diætis, atque moribus quibuſdã diuerſis: etſi de
hiſce in iis quæ de iudiciis ſcripta ſũt, diſputatũ ſit. Nã-
que hoc modo vbi tractatũ fuerit, diſputationẽ de cau
ſis vrinarũ, optatũ finẽ adeptã eſſe arbitramur: atq; vt
& poſitiones in priorib⁹ libris factæ, hoc pacto redditis
cauſis certã fidẽ ceperint Et ne captioſa oratio aliqua,
& captu difficilis videatur, ſubiũgemus capita illa quæ
D definita ſũt in iis quæ de iudiciis, vt ſuper illis cauſas ex
plicantes, mutuã fidem inter illa ſtudẽtibus faceremus.

DE CAVSIS VRINARVM PER GENERA ET AE-
tates,
CAP. VII.

VIrorum temperatorũ vrinæ ſunt ſubrufæ, atque ſub
flauæ, atque mediocres in conſiſtentia & contẽtis.
Cuius rei reddita eſt cauſa ſigillatim libro ſuperiore à
me definito. Veruntamen licebit mihi repetenti hac in
parte orationem illam breuibus, aliqua dicere. Nanque
vbi demonſtratum eſt in mediocribus concoctionibus
E ſanguinis etiam bilem reddi mediocri colore, ſiue fla-
ua, ſiue rufa ſit, decens eſt vt ab eo illinc diſtributo hu-
more flauo, atque miſtione facta cũ ſerea humiditate,
vrinæ ſubrufæ & ſubflauæ producantur, atque congru-
entes conſiſtentiæ in concoctionibus perfectis: quarum
alba, & læuia, & æquabilia, atque ad fundum conceden-
tia ſunt contenta, etiam alterationem conuenientem in
tertia concoctione arguentia. Virorum autem florenti
ætate, atque tẽperatorum, vrinæ quales ſint iam antea
dictum eſt. Atque ſuper eis redditæ ſunt cauſæ, quarum
F nunc etiam meminimus, vt locus poſtulat. Conueniens
eſſet etiam reliqua quæ in iis quæ de iudiciis dicta ſunt,
repetere, vt redditarũ cauſarum, à nobis perfecta pro-
cedat oratio. Igitur ſenum vrinæ ad album vergentes
apparent, ſubtenues, atque effugientes mediocritatem
ſubſtantiæ, quarũ contenta pauca, & veluti cruda ſunt.
Puerorum verò valde iuuenum vrinæ, colore parũ infe
riores ſunt ſubflauis & ſubrufis, ſed propè ſuperãt ſub-
ſtantiam vrinarum virorum ætate florenti, ac contenta
plura poſſident. Hic ſermo (vt arbitror) in iis quæ de iu
G diciis factus eſt, cauſas verò hiſce rationibus diſcere
oportet. Ergo quum ſenum ætas quantum proceſſerit,
tantum verſus frigidum declinat, par eſt vt vrinæ & al-
bæ & tenues reddãtur, tũ genuina caliditate marceſcẽ-
te, tum concoctione diminuta, obſcuratáq; ab eminẽtia
frigiditatis. Proinde decens eſt nutritione diminuta, vt
contenta minora ſpectentur, proportione reſpondentia
aſſumptioni nutritiuarum humiditatum: quoniã ſenes
impotentiores reperiuntur, tum quia diſtributio perdi
ta, tũ quia concoctio multum debilitata eſt, eorum vri-
H narum contenta, & minora, & veluti incocta inſpiciun-
tur. Puerorum verò quũ naturalis & genuinus calor ex-
titerit multus, atque vnà cum multa humiditate natu-
rali, vrinarum colores fuêre remiſſiores quàm quæ in
iuuenibus proueniunt, multa humiditate madeſcentes.
Quatenus verò abundat genuina caliditas, meliorẽ cõ-

ſiſtentiam accidit profluere quàm quæ in florente ætate generatur. Caliditas enim genuina maior meliores concoctiones efficit. Caliditas enim iuuenum florentis ætatis etiam maior quum ſit qualitate quàm quãtitate (iam enim verſus acutum cõceſſit), etiam colores quos diximus præſentauit. Puerorum verò caliditas potius quantitate præſtans, circa ſubſtantiam humorum producendam excelluit. In quo minimè mirum ſit, ſi horũ multa contenta ſpectẽtur in vrinis, ſi multa humorum elaboratio facta ſit. Adde, pueros multum comedere ſolere: quamobrem accidit hinc multa excremẽta generari. Non pauca etiam eſſe contingit ob nutricis facultatis actionem, quæ neceſſitate membrorum requirentium fit. Nanque calori opus eſt materia, tum ad nutriendum, tum etiam ad membrorum incrementum. Et idcirco plura contenta ſpectantur in pueris quàm ſenibus & iuuenibus. Sed diſputatio ſuper ætatibus iam ſufficiẽter explicata, hîc finiatur: atque de reliquis poſthac dicamus. Mulierum igitur iuuenum vrinæ, etſi in omnibus mediocres, mancæ tamen ſunt, colore ſubruſo atque ſubflauo. Quinetiam pellucidiore quodammodo ſubſtantia ſpectantur: plura quoque contenta quàm vrinæ virorũ habent. Huiuſcemodi iudiciis vrinæ mulierum probãtur: ſed cauſæ ſi ſubiunctæ fuerint, firmauerint iudicia. Genus itaque muliebre domeſticum eſt, ac paucis exercitiis vtens, atque remiſſam habens naturalem caliditatem, habita comparatione ad caliditatem maſculorum, efficit concoctiones debiles: poſſidet autem naturalem ignem languidum. Hæc ipſa ſubalbidas vrinas pariunt, atque ſubtenues, non perfectam cõctionem & æqualem ei quæ in maribus fit capiẽtes: plura verò contenta duabus de cauſis (vt arbitror) obtinentes. Nanque tum exceſſu naturalis humiditatis, tũ abundantia excrementorum quæ oriuntur à debili cõctione, plura quoque cõtenta in vrinis apparere neceſſe eſt. Quamobrem ab hiſce quiſquam ſi conſiderauerit orationem quæ de iudiciis habita eſt, ſummè veram eſſe ſuſceperit.

DE CAVSIS VRINARVM QVAE A SIMPLICIBUS INTEMPERATURIS PROFLUUNT, CAP. VIII.

De vrinarum mutationibus quæ proueniũt à ſimplicibus intemperaturis intenſis, hoc pacto dicẽdum eſſe conuenit. Nanque caliditas parum excedens mediocritatem, ſubrufas & ſubflauas etiam gignit vrinas: ſed plus exaucta, rufas & flauas: quæ mediocritatem ſubſtantiarum tranſgrediuntur, & ſplendor quidam iplis adeſt: contenta verò mediocria, ſed albedinẽ quam ſecundum naturam ipſis ineſſe diximus, diffugiẽtia. Cõtraria hiſce producit figiditas: nanque quantum frigiditas intenditur, tantundem albeſcunt vrinæ, atque à mediocri ſubſtantia recedunt quodammodo. Quinetiã aſperiorem ſuperficiem, & contenta minora & cruda conceperunt: interdum verò vniuerſæ craſſeſcunt atq; conturbantur. Humiditas quinetiam obtundit naturalem vrinarum colorem in aqueum vergẽtem, atque in ſuperficie earum adeſt aſperitas: contenta & plura & crudiora ſpectantur. Atque hoc pacto in ſubſtantia ſe habere vrinas oportet. Siccitas quinimo diminuit vrinis tam humorum quàm contentorum quantitatem: pellucidum affert & ſplendorem, atque color hiſce adeſt, qualis eſt naturalis, & ſubſtantia mediocris, modò defectus nutritiuæ humiditatis non affuerit. Acriores fiunt vrinæ exaucta caliditatis qualitate: vrinæ eiuſmodi ſe habent, quæ ab intemperaturis producuntur. At verò nunc ſubdamus cauſas iudiciis fidem facientes, hoc pacto. Igitur caliditate intenſa (vt dictum eſt) mutantur vrinarum colores. Ergo decens eſt, vt etiam in iis qui capiuntur ab intemperatura calida: ſiquidem, ſi modeſta fuerit caliditas, vrinæ ſpectantur ſubrufæ ac ſubflauæ. Eadem verò exaucta, rufæ ac flauæ profluunt. Nam vbi ingenerata caliditas efficit bilem acriorem, atque humiditas ablata eandem purificando minuit, tales colores in vrinis apparere neceſſe eſt. Dictum quinetiam eſt, caliditatis præſtantia fieri mediocres concoctiones, vt inde vrinarum conſiſtentiæ moderatæ appareant: par eſt vt eadem abundante, nondum tamen diſſoluente corporis valetudinem, vrinæ habeant conſiſtentiam ſupra mediocritatem. Neque mirũ cuiquam ſit, ſi vrinæ ſuperficies ſplendeſcat ob intenſam qualitatem humoris colorantis. Nanque exaucta acrimonia, & humiditatem aſperantem conſumente, ſplendor conſpectatur. Præter hæc contenta cæteris in rebus mediocria quum ſint, non abs re fuerit, ſi ea ob intemperaturam à caliditate adauctam, perdiderint aliquid albedinis, quum tinctura quædam ab exuperantia bilis diſtributa, coloret ipſa contenta. In iis autem qui à frigida intemperatura corripiuntur, quo magis verſus frigidius proceſſerit, eo albiores colores præſentantur in vrinis. Quum enim demonſtratum ſit quòd bilis flaua mediocres vrinas colorans, fit à mediocritate & exquiſita concoctione, optimo iure, ſi non exquiſita fuerit concoctio ob aliquem frigidum affectũ, bilis flaua proprium & genuinum colorẽ non habebit, ſed recipiet vel pallidum vel ſubpallidum, pro modo erroris qui in concoctione fuerit. Quamobrem congruere videtur, vt ob miſtionem ſeroſæ humiditatis, appareant diuerſi colores vergentes ad album, ratione receſſus à perfecta concoctione. Proinde vrinæ humor concedit verſus tenuiorem conſiſtentiam, quum non facilè à genuina caliditate dometur atque concoquatur. Quin ob eandem rationem vrinæ ſuperficies aſpera ſpectatur, quòd humor qui ſplendorem eum præbebat, dum coqueretur, concoctione fruſtratus ſit. Minora tamen & cruda contenta harum vrinarum ſunt. Nanque diminuto calore, etiam diſtributio minor erit: minora verò decet eſſe etiam ea quæ à minore humorum aſſumptione proficiſcuntur. Item in concoctionibus quæ ob imbecillitatem caloris prauæ ac debiles euaſerunt, & contenta crudiora ſpectantur. Neque mirum ſi conturbentur & craſſeſcant, vbi cruditas vincit ob imbecillitatem coquentis & alterantis caliditatis. Nam vbi caliditas naturalis præſtiterit materiæ, tum ea quæ tenuia ſunt craſſeſcunt concocta. Quæ verò alia ratione craſſa erãt, hæc tenuantur atque diſſeparantur: quas ambas conſiſtentiæ ſpecies per diuerſas cauſas potuit introducere intẽperatura frigiditatis: tenuia enim potius per puram ipſius intemperaturam, craſſa verò per cruditatem quæ humoribus acceſſit. Humiditas quinimo argui poterit à quantitate excrementorum: confirmauerit etiam obſcuritas diſtributi coloris. Nam quum concoctio euadit imperfecta ob humiditatis exceſſum, & mediocris conſiſtentia non eſt, tum ſubtenues ſpectantur, & colores deſtituuntur, eo quòd miſtio fuit cum multo seroſo humore. Neque quoque mirum ſit ſi multa & cruda ſpectentur contenta: nanque ab humorum humiditate facilis producitur diſtributio, quare par eſt vt multa elaboratio adſit. Accidit autem quum humidum quod diſtribuitur multum ſit, non perfectam humorum elaborationem fieri. Proinde fit vt contenta [illegible] multa tum cruda præſentẽtur. At verò in ſicca intemperatura quæ corpori accidit, vrinarum humiditates paucæ profluũt, ob paucitatem humiditatis: colores verò ſunt quales qui ſecundum naturam in iuuenibus & exercitatis hominibus apparent. Quòd ſi illa intenderetur etiam hæc ipſa increſcerent: & conſiſtentiæ redduntur ſimiles ſanis & mediocribus, interdum tamen intenduntur. Colores verò eiuſmodi manent, humore colorante nihil patiẽte: & ſi ille increuerit, colores quoque increſcere videbuntur. Veruntamen quemadmodum in humiditatis exceſſibus non facilè præſtat concoctrix facultas, ſic nunc in ſiccis intẽperaturis facillimè præſtans, non modò efficit mediocrem conſiſtentiam, ſed etiam interdum quandam craſſitudinem infert. Splendor verò quidam & læuitas illuſtrant ſuperficiem vrinæ ob vigorem colorantis humoris. Contenta quinetiam pauca ſunt, quum pauca ſit quæ diſtribuitur humiditas. Eadem ſunt mediocri ſubſtantia, atque exactè cõcocta, quòd facilè domita ſunt à caliditate cõcoquẽte. Atque oratio de cauſis vrinarũ in iis vrinis quæ ab intemperaturis ſimplicibus profluunt, hoc pacto tractata ſit. Id autẽ nos latere non debet, hæc dicta eſſe de qualitate vna hominis intemperati, cæteris (quoad fieri

poteſt)mediocribus manentibus. Quum autem diſputatio definiuit cauſas intemperaturarum ſimpliciũ,licebit viro ingenioſo adinuenire ex hiſce qualitates cõplicatas ac intenſas. Adhæc in iis quæ de iudiciis dictum eſt, eorũ qui mediocriter ſe exercẽt, mediocres vrinas profluere: veluti quoque in iuuenibus & exercẽtibus ſe dictum eſt. Eorum verò qui vltrà quàm par eſt laborarint, ſéq; exercuerint, vrinas etiã erga rufum flauúmq; colorem vergere,atque earum cõtenta pauca eſſe & tenuia,etiam in colore alterata: quinetiam interdum colliquamina quædã in hiſce innatãt. Segnẽ verò ac ſedẽtariã vitam traducentiũ,& vrinæ ad album vergunt, & contenta plura & cruda ſpectãtur.Igitur vrinarum eorum qui modeſtè ſe exercent,cauſæ in ſuperioribus explicatæ ſunt, vbi diſputatum eſt de homine vſquequaque mediocri & inaffecto.Sed nunc ſubdere reſtat cauſas vrinarum eorum qui immodicè ſe exercent: deinde ſimiliter eas, quæ vrinarũ ſunt illorum qui in ſegnitie atque ocio vitam terunt.

DE CAVSIS VRINARVM EORVM QVI SE PLVS iuſto exercent ac ſegniter viuunt, CAP. IX.

QVum maior quàm par eſt ſit calidi motio,accenſa ab exercitiis externis plus iuſto exauctis,tum bilioſus humor augetur,combuſtus ab accedente caliditate. Quinetiam per eiuſmodi accenſionem vrinarum colores ad rufum & flauum attolluntur. Diminuta ergo ſeroſa humiditate quæ temperabat, atque bilioſi humoris adaucta qualitate,neceſſe eſt cõtenta & pauca & tenuia ſpectari. Quum autem membra ab exceſſu caliditatis attenuentur, & digerantur, difflata vel ſudore vel inſenſibili tranſpiratione: rarefacta ob exercitia pelle, decens eſt vt exauctis eiuſmodi exercitiis,aliqua colliquamina in vrinis appareãt innatãtia, profecta vel à renib[9],vel fortaſſe ab aliis quibuſdã partibus corporis,tũ multa cũ motu caliditate aliquo pingui colliquefacto. In iis verò qui ocioſam & inertem vitam viuunt, vrinæ recedũt à mediocritate coloris, vergẽtes ad album, ob paucitatem calidi motionẽ habentis, ac in ſeipſum inclinantis,atque vacatione motionis marceſcẽtis. Siquidẽ veluti in rogis euenire ſolet,vbi ligna ſufficiẽter congeſta fuerint, ſi quiſquã extrinſecus motus factus ſit,facilius accẽditur atque cõburitur materia:& ſi quicquã proiectũ in rogũ fuerit, ſtatim ab igne deuoratur. Vbi verò nulla foris adhibita fuerit motio, tum magna difficultate diſtributa materia vritur, atque metus oritur nõ paruus,ne ignis extinguatur à multa diuerſáque ſuperimpoſita materia. Nõ aliter accidere ſolet ocioſis & exercitatis hominibus. Eã ob rem ad album inclinat color vrinarum illorũ qui ſegnem & quietam vitã ducunt: cõtenta verò earum & multa & crudiora ſpectãtur.Nãque quieta vitã facilè diſtributio fieri poteſt atq; alteratio,ſed cõcoctionẽ facit caliditatis præſtantia.At quia demõſtratum eſt, quòd caliditas non mota tractu tẽporis marceſcere ſoleat, decẽter in viris ocioſioribus accidit plura ſpectari cõtenta, atque crudiora fruſtrata perfecta cõcoctione. Atque hac in parte terminetur oratio de cauſis vrinarũ ſe exercẽtiũ atq; ocioſorũ. Poſthac verò trãſeundũ eſt ad cauſas aſſignandas vrinarum à temporibus anni atque regionibus alteratarum.

DE CAVSIS VRINARVM VARIATARVM AB anni temporibus,& à regionibus, CAP. X.

INeunte vere vrinarum colores albi ſunt & ſubflaui, etſi interdũ craſſeſcant: quantitas verò humoris earum maior profluit habita ratione ad comeſa.Contenta quoque & plura & craſſiora ſpectantur: ſed procedẽte tempore verſus calidum, colores aſcendunt ad mediocritatem,eodem modo contenta. Æſtate verò incũte vrinæ ſubflauæ & ſubrufæ,contenta verò tenuiora exeunt. Sed æſtate vigente vrinarum fluores pauciores ſunt habita ratione ad comeſa, ſed vergẽtes ad flauum atque rufum.Quarum conſiſtentiæ ſunt pauco recedẽtes à temperato, etſi quidam ſplendor in eis refulſerit: contenta quoque & tenuia, & minora, atque colorata ſupra albedinem ſunt. Declinante verò æſtate, atque autumno ineunte, remittuntur colores tã fluoris quàm contentorum,ſed tenuia etiam manent. Procedente verò ad frigidius,etiam colores mediocres redduntur. In hyemali autem ſolſtitio vrinæ ſunt quantitate mediocres,ſed ſubalbidæ,contenta plura,conſiſtentiæ verò mediocres. Vigente verò hyeme color vrinæ albus eſt,cõſiſtentiæ verò inæquales: nã interdum craſſæ, interdũ tenues ſpectantur. Quatitas fluoris maior quàm mediocris:contenta verò & plura & cruda frequentius inſpiciuntur, quæ differentiis temporum anni alteratæ eiuſmodi vrinæ(vt paucis omnia dicam)videntur. Reliquum eſt cauſas harum repertas docere. Nam hoc pacto facta diſputatione, facilius erit reddere cauſas super regionibus, quæ ratione reſpondent ipſis anni temporibus. Sed repetenda ſunt prædicta,ac ſuper vnoquoque eorũ reddenda eſt cauſa. Ineunte igitur vere,atque ſole verſus nos reuertente,tum quum Vergiliæ intempeſta nocte ſpectantur, vrinarum colores etiam ſunt albi & ſubpallidi, & conſiſtentiæ inæquales, ſed quantitate maiores, contentáque & maiora & cruda. Quandoquidẽ frigoris adhuc dominantis ambitu vincitur naturalis calor:quare defectus concoctionis accidunt tam in colore quàm in conſiſtentia. Quia verò alimenta plura ſunt, multorum verò comeſorum plura ſunt excrementa atque contenta vrinarum, ex hiſce etiam plura & cruda ſpectari neceſſe eſt, non vt par eſt domitis humoribus. Adhæc maiores vrinæ profluũt ab humiditate humorum in corpore per totam hyemem collecta. Hyeme enim vbi multi cibi aſſumpti fuerint, atque longiores trahentur ſomni, aderitque aeris qualitas frigida & humida,decens eſt humorum crudorum non paruam congeriem cumulari. Quinetiam hyeme etiam manente,ſpiſſatur eiuſmodi materia,ac paulo fortè plures quàm mediocritas poſtulat, profluunt. Sed vbi ver illuxerit,& conſtitutio humida fuerit,iámque humores melius concocti ac ſoluti, tum vrinæ maiores quàm aſſumpta comeſa deceat,minguntur. At verò tẽpore procedente, túmque quum Suculæ orientales apparuerint,& colores,& conſiſtentiæ,non modò contenta ad mediocritatem cõcedunt. Siquidem dum aer nos ambiens extiterit temperatus,omnia quoque quæ propter hanc præcedentem conſtitutionem alterata erant, ad mediocritatem reducuntur. Quando verò aeris nos ambientis temperatura non admodum frigida fuerit, vt genuinam caliditatem lædere poſſit, nec adeo calida vt digerere valeat caliditatem quæ in nobis eſt,tum naturales vires actiones noſtras excitant ad mediocritatem,& id quod ſecũdum naturam eſt,modò nihil extrinſecus impedimento adſtiterit. At verò quum orientalis Orion exoriri cœperit,iámque æſtiuũ ſolſtitiũ aderit,tum vrinæ apparent ſubflauæ atque ſubrufæ,& cõtenta mediocribus tenuiora, idque decenter. Calore enim liberè in toto corpore diffuſo, atque dominante præſenti materiæ, concoctionéque facta vt decet,etiam vrinæ profluere probantur,mediocrem colorem habentes,ſed tenuiores, nec aliter ſe habent contenta in eis: horum plures partes tenuantur,atque digeruntur ab aeris caliditate. Vigente verò æſtu, túmque quum Procyon orientalis exoritur,vrinæ quãtitate minores profluũt,habita ratione ad ea quæ diſtributa ſũt. Quinetiam attolluntur ad colorẽ flauũ & rufum,& earum cõſiſtentiæ ſunt tenuiores temperatis:item contẽta & pauca, & tenuia, atque quodammodo coloratam albedinem oſtendentia. Siquidem aeris calore qui nos ambit,vigente atque attrahente ad ſe noſtrũ hunc naturalem ignem,eundémque in qualitate intẽdente,maiores fiunt ac frequentiores bibitiones: minores verò excretiones quàm bibita poſtulãt, partim diſſoluta materia in ſudores, partim digeſta per occultas euaporationes: quinetiam adaucta bili ab aere æſtuante, etiam colores memorati ſpectantur. At calore naturali digeſto, concoctiones ſecundum naturam diminutæ proueniunt. Idcirco vrinarum conſiſtentia tenuior gignitur,cõtenta quoque colorantur ab abundantia bilis, ſed minora & tenuiora ſpectantur, quòd digeratur & tenuetur materia,atque concoctiones debiliores fiant. Pluraq; aque ex his quæ dicta ſunt, accidunt ob calorẽ

naturalem extrinſecus expugnatum. Ineunte autem au- A tumno,quúmque Arcturus exoritur, remittuntur colores tam chymatis ipſius quàm contentorum in eo, cõcedendo ad mediocritatem,ſed remanẽt tenuia,& pellucida,& pauca. Siquidem calore vehementer diminuto,etiam colores qui ob illum vehementer excreuerãt, incipiunt ſubduci, quouſque deſinere videatur caliditas. Quinetiam ob aeris præſtantem ſiccitatem, & minora,& pellucida, tam chyma quàm contenta in eo ſpectantur. Procedente verò tempore,atque tum cum Ver- B giliæ orientales occidunt, tam colores quàm contenta mediocria ſunt: quòd concoctiones meliores fiant,vbi nimia difflatio acta ſit caliditatis aeris compreſſæ. Nãque frigidis ventis ſuperflantibus, caliditas naturalis reſumit vires,atque temperamentum omnibus concoctionibus affert. Quum autem hybernũ ſolſtitium aderit,Capráque oriẽtalis occidat, tum colores à mediocritate recedunt, atque conſiſtentiæ tenuantur:contẽta verò multiplicantur,fortaſſe etiam mediocria ſeruãtur. Quandoquidem aere frigidiore redacto,vnà quoq; C alteratur quodãmodo interna caliditas, atque increſcit humor pituitoſus, ita vt oporteat humorem colorantẽ qui in nobis eſt,debilitatum obſcurari. Quia verò ciborum ſumptiones ampliores fiunt, & concoctiones ſunt validiores,eo quòd tum calor roboratur,ac ſomni longiores accedũt adiuuantes ipſas concoctiones, fit vt cõtenta plura ſpectentur. Vigente verò hyeme,atque tum quum Fauonius ſpirare inceperit, vrinarũ humor maior eſt, habita ratione ad comeſorum quantitatem, atque albæ inſpiciuntur, & inclinant ad conſiſtentiarum intemperaturas:cõtenta verò in hiſce plura exiſtũt,at- D que crudiora ſunt. Quandoquidem frigore aeris eouſque exaucto, vt etiam noceat genuinæ caliditati,bilioſóque tum prorſus tabeſcente humore, albas profluere vrinas compertum eſt,ſed differentes conſiſtentiis. Nã aut erunt tenues,eo quòd non adeptæ ſint perfectã cõcoctionem,quod accidit ob præſtantiam frigiditatis aeris:aut craſſæ & conturbatæ ob humorem qui crudus vocatur, per propriũ tẽpus vigentem. Quoniã autẽ genuina caliditas non poteſt domare, & concoquere mul- E ta comeſa ,& frigus proprietatem habet cogere materias, ob id contenta plura apparent profecta à multa elaboratione nutritionis. Cruda verò & craſſiora interdum videntur, aut præ frigiditate tabefaciente genuinum calorẽ, aut præ materia in diſtributionem ſumpta longè maiore quàm virtus valeat per caliditatẽ perficere. Hæ igitur ſunt cauſæ vrinarum mutatarũ per ſingula tempora anni, quæ reddi poſſunt ab iis qui ſtudiis harum rerũ delectantur. Ac vnuſquiſque ab hiſce ſumpto principio conſiderationis,poterit quoque reddere F cauſas quæſitas ſuper regionibus. Cauſæ verò vrinarum in ratione victus commutata, rationem habebũt ſimilem illis quæ explicatæ ſunt de intemperaturis.

DE CAVSIS VRINARVM PROFECTARVM A nutrimentis bonis & malis, CAP. XI.

NOn mirum cuiquam eſſe debebit ſi è nutrimentis boni ſucci, & ad coquendum facilibus faciles cõcoctiones vrinarum appareant,atque ſincera contenta. Siquidem quũ calor naturalis facilè alteret quæ ad coquendum facilia ſunt, & expeditè nutritio fiat in boni G ſucci alimentis,promptiſſimè omnia perficiuntur,atq; omnia quæ in vrinis videntur,hæc mediocria inſpiciũtur,queẽadmodum contrariũ accidit in cibis mali ſucci, & ad coquendũ difficilibus,ægrè cõcoctiones fiunt:corrupta autẽ & varia contenta ſpectantur,virtute concoctrice non ſuſcipiente humores ad alendũ ineptos, ſed illos reſpuente,ſiquando fortaſſe exhiberẽtur. Fiunt enim incoctiones præter cætera, quia cibi ad coquendũ inepti ſunt:aut enim virtus concoctrix lædi ſolet à qualitate ciborũ,aut ab eorum quantitate exuperante. Nã- H que multa,ac virtutem exuperantia,non facilè domari poſſunt à naturali caliditate: quæ verò praua ſunt qualitate,ea non aliqua ratione admittuntur, virtute tractrice familiaria nutrimẽta ſolũmodo attrahente. Et ſiqua fortuna illa fuerint admiſſa,eadẽ ab expultrice virtute excernũtur. Admitti illa poſſũt ob virtutis aliquã

A læſionẽ ab aliqua affectione. Atque de hiſce hactenus.

DE CAVSIS VRINARVM SOMNOLENTOrum,& inſomnium, CAP. XII.

SOmnolentorum vrinæ enarratæ ſunt, quæ colorẽ ad album vergentẽ habent,ſed cõſiſtentia ſunt vel mediocriter tenui vel craſſa:contentis autem pluribus atque crudis abundant. Inſomnium hominum verò præſertim malè ſanorum vrinæ dictæ ſunt eiuſmodi:nãque ſunt tenues & verſicolores,interdum albæ apparentes, interdum rufæ,& flauæ,ac oleaceæ,& nigræ,ſed in cõtẽ B tis ſunt magis alienæ. Nãque aut ipſa cõtenta deficiũt, aut præſentia ſi fuerint illa,ſublimia ſũt & aſpera,& coloribus malis ſpectãtur:quæ dicta ſunt in iis quæ de iudiciis ſcripta ſunt. Nunc verò cauſæ hoc ordine ſubiũgendæ. Siquidẽ nouimus ſomnũ ſecundũ naturã,& hominis ſani, fieri ob humiditatẽ ſuauẽ, atque mediocrẽ caliditatem naturalẽ,hominis verò aliter affecti ſomnũ accidere ob humiditatẽ multã, præſertim pituitoſam, atque ob cibos & medicamina frigida. Sed vigilias nouimus euenire maxima ex parte ob ſiccitatẽ, interdum C etiã ob caliditates multas. Quũ igitur hoc vel illo modo affectis hominibus, & ſomni & vigiliæ fiant, decente ratione etiam vrinæ eiuſmodi profluunt. Demõſtratum enim eſt,vt ad album vergẽtes vrinæ,cõcoctionẽ defeciſſe demonſtrent:ac nihilominus hiſce incoctionẽ demonſtrãt cõſiſtentiæ vrinarũ,declinãtes à mediocritate,atque præter hæc etiam cõtenta cruda atque multa. Igitur vbi eiuſmodi cruditates fuerint mediocres,ſenſibilẽ læſionẽ nõ afferunt patiẽtibus, ſed faciunt vt dormire amẽt. Nãque ſuccis crudis paulatim calefactis atq; D ſolutis,multi vapores humidi aſſurgũt,cerebrũ verò ex illis multa nutritione fruitur. Quoniã verò nõ facilè hiſce humores deficiũt,nõ etiã vapores ab illis orti defecerint. Quãobrẽ accidit eo pacto abundè madere cerebrũ,atque ſomnos plurimos gignere. Arbitramur enim ſomnũ generari, vbi nutrimẽtũ bonũ diſtributũ in cerebro cõcoquitur, dúmque ipſum cõcoquitur,& ſenſus animales intus colligũtur,virtute maiore coercẽte minorũ actiones. Poſtquã verò cõtigerit vt aſſumptũ nutrimentũ cõcoctũ ſit,ſoluuntur eo nexu ſẽſus, atq; hoc E pacto animalibus vigiliæ repetũtur. Sed tractatio de ſomno ab aliis ſufficiẽter explicata,nũc relinquatur à nobis,atq; procedẽdum in incœpto. Ergò ſõnolẽtorum vrinæ ob eiuſmodi cauſas fiunt:inſõnium verò cõtrariæ, ob cõtrarias cauſas(vt arbitror):quãdoquidẽ quæ deficcare cõſueuére, hæc ſuapte natura vigilias introducũt. Quãobrẽ flaua bilis eo modo attenuata,& in cerebrũ diſtributa,nõ ſolùm nõ ingerit ei nutrimẽtũ madefaciẽs, verumetiã aufert id quod adeſt,ita vt inde homo vigi- F let. Nãq; eiuſmodi colores potius eſſe proprios flauæ bilis demõſtratum eſt. At verò quòd cõtẽta ſint ſigna cõ coctionis dictum eſt. Cõcoctio verò nõ tam facilè fit,ſi aut aliqua intẽperatura exceſſerit,aut vſquequaq; euigilauerit homo: decẽs eſt vt cõtẽtorum ſpectetur inæqualitas,atque cõfuſio maxima. Vrinæ verò albiſſimæ atque tenuiſſimæ profluunt, aut ob bilis aſcẽſum ad ipſum cerebrũ, & ita manẽtes ſignificãt vigilias à bile eſſe in cerebro,aut ob inſaniæ ſpeciẽ:nãque maxima ex parte vrinæ eiuſmodi inſanientium ſunt. Quinetiam vrinæ oleaceæ atque nigræ frequẽtius mortẽ minantes, G nihil mirum fortaſſe ſi inſomniẽ afferãt & inſaniã. Has cauſas ſuper hiſce habere poteris, etiã aliis in locis dictas,ita vt fugiendum ſit dicta repetere adeo importunè:procedendum verò poſthac vt reliqua explicentur.

DE CAVSIS VRINARVM PROFLVENTIVM AB iis qui vel ob ſatietatem vel famem nõ cõcoxerunt, CAP. XIII.

EOrum qui multum comederunt & non concoxerũt, vrinæ albæ,tenues, ac hypoſtaſi priuatæ ſpectantur: H atque perſeuerantium in cruditate vrinæ fiunt,ſubſtantia & contentis extraneæ. Contrà verò eorum qui inedia laborarunt,primùm flauæ,& rufæ, & tenues, & priuatæ contentis vrinæ ſpectantur. Fame verò preſſorum albæ,tenuéſque,ac hypoſtaſi priuatæ proueniunt,atque ad prauos quoſdam colores tranſmutantur. Sed ſuper hiſce(quoad fieri poteſt)reddendæ ſunt cauſæ indigen-

tibus & eas requirentibus, quæ non contemnendæ videri poterunt diligentibus rationum exquiſitoribus. Igitur quum concoctio fieri ſoleat vbi cibi fuerint domiti, cruditas verò vbi cibi multum exceſſerint menſuram, quemadmodum vbi cruda minus exceſſerint mediocritatem: decens eſt vt hac ratione, dum homo ſe multis cibis onerauerit, error à perfecta concoctione contingat. Nanque aut nihil, aut parum natura videtur elaborauiſſe cibos: quum neque colorem, neque ſubſtãtiam mediocrem effecerit, atque abſtulerit contenta, tanto receſſu à concoctione. Veruntamen in quibus minus iuſto deciderit, tractu tẽporis verò onerata inducitur, vt ſuſtineat errores, eiuſmodi virtus ſemiperfectas actiones producit. Similiter dicendum de impranſis: quandoquidem ſemper naturali calori comeſis opus eſt, vt & ſeipſum confirmet, & partes corporis nutriantur, vbi ſufficiens collecta materia fuerit, tum quæ decet fieri fiunt. Vbi verò illa defecerit, tum in ſeipſum conuertitur, ac ſiquam eſſe humiditatem contigerit, illam abſumit: qua ablata ipſe acrior redditur, & flaua bilis proficit qualitate eius calida & ſicca inaucta. Proinde vrinæ proueniunt ſecundùm illam calidi affectionẽ: minora verò contenta ſpectantur, vbi deerint homini alimenta: quæ quum concocta ſunt & nutriunt, mittut hæc ſigna nutritionis. Veruntamen poſtquam calor, quoad fieri poteſt, ſurrexerit, atque intrinſecus indiguerit nutrimento, ſtatim ipſe contabeſcit. Ipſo verò calore tabeſcente, etiam corporis habitudo ſtatim parata eſt concedere verſus frigidum & album & prauũ: deinde etiam ad peius vergentes colores, & coloribus mutuò ſe habentes ſubſtantias reddit. At verò de huiuſmodi rebus quum ſatis dictum ſit (vt arbitror) diſputatio terminetur. Neque vos latere velim, qui ita mediocrem menſuram multæ diſputationi habẽdæ ſuper hiſce rebus feci, vt etiam opus eſſet ſuper reliquis aliam tractationem facere, atque illos implicari circa infinita, qui dum via breuiore quod ſtudent aſſequi, capere cupiant, in aliquas alias diſputationes ſecedentes, ſeipſos in longas tractationes intrudunt. Quamobrem decere videtur vt ab hiſce tanquam ab alio initio aggreſſi, referamus cauſas inuentas ſuper reliquis quæſtionibus. Nanque hoc pacto à nobis facilius & diſtinctè explicabitur propoſitum, atque ſtudioſis promptius licebit verbis paucis præcepta multa diſcere.

DE CAVSIS VRINARVM PER GENERA ÆGRITUDINUM, CAP. XIIII.

DIcendum eſt hac in parte de vrinis apparentibus in ſingulis ægritudinũ generibus, atque earũ cauſæ reddendæ. Siquidem hoc pacto decentem per ſingula capita compoſitionem ſuſcipiet diſputatio, atque finis decens toti orationi ſtatuetur. Igitur dictum eſt in tractatibus de iudiciis vrinarum, in febribus ephemeris puris, nulla cauſa alia præſente, videre quiſquam poterit vrinas non inſigniter mutatas. Nanque ſiquo modo contingeret mutari, perparum atque occultè mutarentur. Febribus enim ephemeris generatis ob alterationẽ ſolius ſpiritus ad calidius intẽſi, par eſt vt ne in vrinis etiam manifeſta ſpectetur alteratio. A paruis enim occaſionibus parua momenta, à magnis magna proueniunt. Quum itaque vrina demonſtret humorum alterationem, ephemeræ verò febres oriãtur è mutationibus ſpiritus, vt dictum eſt, ad calidius intenſi: decens eſt, vt aut nullo pacto, aut perparum alterentur ephemerarũ vrinæ. Nanque priuſquam humorum materia ſentiat alterationem naturali ſpiritui accedẽtem, illi ſoluuntur, vbi ſortiti ſint rationem victus conuenientem. Sed tamen in febribus ephemeris, quum parua quædam mutatio fiat, etiam paruæ ſpectantur in vrinis mutationes. Quòd ſiqua fortè aderit in corpore materia corrupta, vſqueadeo vt parua mutatione indigeat ad inflammandum, facilè inflammatur & comburitur, atque excitabit febres putridas. Vrinæ verò apparebunt, quales in putredine humorum prouenire febres ſolent, de quibus mox dicemus. Febrium ergo in putridis humoribus factarum, quæ fuerint intermittẽtes, hæ vrinas alias, quæ verò fuerint continuæ, hæ vrinas alteras eiiciunt, & ſecundùm differentiam putrefactorum humorum, atque continuitatem, & intermiſſionem in eis. Dicendum itaque prius nobis eſt de febribus quæ deficiunt, earũ cauſas reddentibus: deinde de reliquis, veluti ratio procedens monſtrauerit.

DE CAVSIS VRINARVM PROFLVENTIVM IN vtriſque tertianis, CAP. XV.

PVrarum tertianarum vrinæ verſus flauum & rufum (vt dictum eſt) colorem attolluntur: ſubſtantia verò earũ oſtẽditur mediocritate craſſior. Ac in primis diebus nihil contenti eiicitur: tẽpore procedente tã contenta ſpectãtur quàm colores ad mediocritatẽ, & ad id quod ſecundum naturam, concedunt, atque ægritudinis ſolutio breui aduentura ſperatur ab ipſis cõcoctionibus præmonſtrata. Eiuſmodi ſunt iudicia tertianarũ putridarũ deficiẽtiũ ab vrinis facta. Nũc par eſt vt ſubdamus earũ cauſas. Igitur bilis flaua vbi exaucta ſit per aliquã cauſam illius generatricẽ, & extra venas aberrauerit, tũ febres vocatæ tertianæ generantur, atque deficiẽtes fiunt, quippe quũ in venis bilis multa non ſit. Venæ autẽ ipſæ etſi participes fiãt eiuſmodi humoris, tum ob vicinitatẽ, tũ ob humoris ipſius abundãtiã, nõ ita tamẽ vt cũ eo etiã ſãguinis dulcedo miſceatur: hac enim ratione cõtinuæ febres hæ eſſent. Quoniã igitur extra vaſa ſepoſitus eſt eiuſmodi bilioſus humor, putrefactus eſt quodãmodo: idcirco demõſtrabit tã putredinẽ quã intermiſſiones quas paſſim facit. Coloratur autẽ vrinæ ratione bilis iniectæ. Veruntamẽ quòd bilioſum hunc humorẽ non bene corruptum eſſe in febribus tertianis demõſtratũ eſt, idcirco colores, quales diximus, inſpiciũtur: atq; à multitudine & moderata bilis craſſitudine, quæ per vrina ſeparantur, euenit vt vrinæ ſubſtãtia craſſior quàm mediocris eſt, ſpectetur. Abſunt autẽ cõtẽta in primis diebus ratione cruditatis, atque cuiuſdã obſtructionis: nanque quòd nõdũ natura potuit domare materiã, neq; cõcoctionibus vſquequaque incubuit: quãobrẽ neque contenta ſpectantur, quæ ſigna ſunt cõcoctionis. At verò vbi natura ſe collegerit, atque roborata fuerit, expulſæq; ſint ſuperfluitates, retẽtis iis quæ vtilia ſunt, rectéque & cũ ordine tractata ſint ea quæ ad humorẽ affluentẽ ſpectãt: tũ cõcoctionis apparẽt ſigna, hoc eſt cõtenta. Quinetiã ad mediocritatẽ tã colores quàm ſubſtãtiæ concedunt. Sed oratio de vrinis proflũetibus in tertianis puris, hæc ipſa eſt breuibus explicata. Notharum verò tertianarum vrinæ aureum colorem excedunt, ita vt ad vineum etiam colorem attollantur: ſubſtantia verò ſunt craſſiore quàm quæ in tertiana pura ſpectatur: contenta verò harum vrinarum vel pauca & praua ſunt, vel nullo modo apparent. Rectè igitur quiſpiam dixerit impuram tertianam magnitudine & qualitate bilis ſuperaſſe tertianam puram, ita vt longiore tempore ad concoquendum opus ſit. Siquidem eiuſmodi vrinæ (vt etiam ſuperius dictum eſt in iis quæ de iudiciis & cauſis colorum ſcripta ſunt) proueniunt à maiore & deteriore bili. Neque mirum ſit ſi maiore tempore ad concoquendum opus ſit: nãque multa vbi fuerit materia putrefacta, maiore tempore ad concoquendum potente virtute indigens eſt. Sed tamen fortaſſe de hac re in diſputationibus de præuidentiis memoratũ fuerit. Nunc verò ad aliud caput tranſeat oratio, quæ perquam ſatis in hiſce immorata eſt.

DE CAVSIS VRINARVM QVARTANARVM, CAP. XVI.

QVartanarum quæ potius originẽ à liene traxerunt, primis diebus vrinæ ſunt albæ atq; ſubſtãtia tenui. Tẽpore verò procedẽte, præſertim diebus quietis, ſpectãtur contenta earum cumulata atque cruda, ac interdũ totum ipſum chyma turbidum apparet. Diebus verò afflictionem habentibus, adhuc etiã tenues ſe oſtendũt, & cõtenta mediocria atque tenuia, quum erga ſolutionem paſſio vergat. Interdum etiam nigræ vrinæ ſpectãtur, quæ indicant ſolutionem paſſionis quæ corpus occuparat. Febres præterea quæ quartã quaque die paroxyſmum habent, euidentiam habent memoratæ febris quartanæ, ſed multo citius deficiunt, eo quòd potius generantur à calida hepatis intemperatura. Harum vrinæ

ſubrubeæ atque rubeæ, taleſque qualis ſandaracha ſpe A ctantur:quarum conſiſtentia primum tenuis eſt,interdum etiam craſſeſcunt: cõtenta verò non abſque flauo colore oſtenduntur. Sed tamen aliquando accidit, vt earum vrinarum contenta aliena videantur,ſicuti etiã colores ipſius chymatis.Demonſtratum eſt autem aliis in locis,quòd quartana febris deficiens à victu frigido & ſicco,qui humorem melancholicum peperit,generatur.Ergo quotieſcunque eiuſmodi humor exauctus fuerit, atque circa lienẽ firmatus, tum quarto quoque die paroxiſmum habet,ac vrinas albas & tenues eiicit.Nãque eiuſmodi humor quum craſſus ſit, atq; idcirco B obſtruens:item quum frigidus ſit,hac ratione calorem genuinum lædens, prauæ concoctiones fiunt,ac tenues,& albæ vrinæ ſpectantur:ſed nihilominus ob importunitatem frigiditatis humoris, quàm ob cooperturam quæ fit in meatibus.Nanque humor exauctus obſtruens præ craſſitudine,ſed præterea ratione puræ frigiditatis quũ ſit tenuis,tenuiores vrinas progredi efficit. Quinetiam tempore procedente humoris tempore tenuati, materia facilis ad tranſeũdum redditur vaſis vrinariis, & hy C poſtaſis cumulata ſpectatur, aut per totum conturbantur vrinæ.Veruntamen vrinæ craſſæ, & contenta earum apparent ob tenuatos humores, albidi verò colores videntur ob humoris frigiditatem,quæ concoctionem veluti cogens non ſinit mediocrem conſiſtentiam vrinis largiri.Neque mirum eſſe debet, ſi diffluentibus nigris vrinis,ſolutionem quartanæ coniectemus.Humor enim melancholicus veluti principium atque radix extitit ipſius quartanæ:qui dum excernitur, oſtẽdit hominem ægritudine liberari. Neque vſquam viſum eſt, ſicuius D ſtirpis radix fuerit abſciſſa, vel ſupra terram erradicata manſerit, non etiam ea quæ poſt ipſam radicem veluti poſt principium orta ſunt,mortua quum ſint,corrumpantur atque tabeſcãt.Quartana verò quæ recta ratione vocatur notha,eo quòd hepar malè affectum ſit,illiuſmodi vrinas tranſſfundit. Quandoquidem ipſum viſcus calidum eſt, vel aliter nimium concalfactum per defluxum quendam calidioris materiæ,ſimul calefacit omne venarũ genus,ſanguis verò feruet: ſed bilis præmiſſa afficit ita corpus, vt contingat ob hæc vt vrinæ E mutentur in eiuſmodi coloris ſpeciem. Quinetiam interdum accidit, vt earum contenta extranea videantur ob obſtructiones,& intempeſtiuas diætas,aut ob humorem qui tingit concarceratum,aut tranſmiſſum ad alias corporis partes. Præter hæc ſi pulſum tangere oporteat,minus exactè ab eo conieceris hanc deficientem febrem eſſe,ita vt continuam potius eſſe quiſquam dixerit quarto quoque die affligentem. Quoniam verò,etſi rationibus credendum ſit, interdum opus eſt vt acquie F ſcamus nominum conſuetudini potentiori,ſimpliciter hanc quoque quartanam appellemus,quum hoc ipſum videatur virorum compluribus.

DE CAVSIS VRINARVM IN FEBRIBVS QVOtidianis profluentium, CAP. XVII.

Quotidianæ febris vrinæ albæ,& tenues,atque aquoſæ ſunt primùm: tempore verò procedente craſſeſcunt,& cumulatas hypoſtaſes oſtẽdũt, humore iam cõcocto.Atque huiuſmodi febris (vt dictũ eſt)producitur à frigidis & humidis cibis,atque victu gignente humores illis ſimiles.Quamobrẽ ob hæc omnia crudum hoc G pacto, & pituitoſum exauctum humorem dicere poſſimus lædere genuinam caliditatem exceſſu frigiditatis, atque claudere meatus:quare tenues & albæ & ſine hypoſtaſi vrinæ ſpectantur.Contrà verò(vt dictum eſt)naturali calore dominante,& alteratio, & concoctio,atq; nutritio fit. Sed hoc decidẽte à proprio munere, etiam vrinæ aberrare ab eo quod par eſt ſpectantur. Veruntamen confirmata genuina caliditate attenuatur quod multum erat craſſum,atque ſequeſtrantur excrementa cruditatis. Sed oratio de febribus intermittẽtibus, quũ H reddiderit ſufficientes rationes vt cauſæ caperentur, hoc in loco terminetur.Poſthac verò referamus cauſas vrinarum febrium coniunctarum & continuarum,atq; earum quæ generantur ab aliqua immenſa caliditate, deinde earum quæ fiunt ab aliqua frigiditate, vt ſuper hiſce capiens cauſam oratio poſſit eo pacto terminari.

DE CAVSIS VRINARVM PROFLVENTIVM in continuis febribus, CAP. XVIII.

Febrium continentiũ atque continuarum vrinæ verſus deteriora cõcedunt, contenta quoque praua ſpectantur,atque varia,pro qualitate humorum excedentium. Nanque febres putridæ aut à pura bili putrefacta generãtur,aut à ſanguine,aut à pituita,aut à bili nigra, aut ab omnibus miſtis, veluti fiunt à duobus aut tribus humoribus differentibus complicatis. Sed tamẽ febriũ ortarum è ſimplicibus humoribus facilè quiſquã & iudicia & cauſas cõcipere poterit,atque illas reddere. Cõplicatarum verò difficilis eſt exacta cognitio:& illa mutua complicatio proprio nomine vacauit.Poſthac memorauerimus ſimplices febres tanquam captu faciles: de quibus ſuperius in tractatibus de iudiciis eas declarando diximus. Complicationes verò,eo quòd nominũ propriorum appellatione vacauére,ſinamus,vt qui hiſce ſtudiis indulgent,opinando diſcant.Igitur febrium à corrupto ſanguine orientium,vrinæ ſubrubeæ, & rubeæ, atque vineæ profluunt,pauloque pòſt craſſeſcunt, & ſimiliter contenta proueniunt:veruntamen quum in hiſce febribus ſanguinis incrementum adeſſe videatur in venis:vbi verò incremẽtum mediocritatem & quod decet exceſſerit, aliqua etiam corruptio ſequatur par eſt, eo quòd ob multitudinem domari non poſſit ſanguineus humor huiuſmodi:cuius quantum inutile atq; ſuperfluum eſt, in vrinis ſequeſtratur, atque eiuſmodi colores præſefitat. Quinetiam eiuſmodi vrinæ conſueuerunt citius quàm cæteræ craſſeſcere, ob proprietatẽ humoris præſentis :ſiquidem humor hiſce pauco quodam momento indiget,vt conſequatur concoctionem. Quòd autem virtus concoctrix ſuperatur à multitudine, arguunt contenta quæ non ſuſceperunt colorem ſecundum naturam.Bili verò præſente,atque putrente in genere venarum,vrinæ flauæ & rubeæ interdum apparent:frequentius verò ſpectãtur palleæ,& virides,& nigræ. Atque in hiſce ſi contenta affuerint, apparent bilioſa,& valde praua.Siquidẽ vbi eiuſmodi humor præſtiterit, etiam vicinitate corruperit ſanguinem, atque multitudine & qualitate detruſerit virtutem, inditúſque humoribus nutrientibus, oſtendit contenta difficilia, atque praua chymata.In febre verò continua ob putrefactam pituitã,vrinæ apparent ſubalbidæ atque craſſæ, veluti glaucæ & charopæ. Nanque colore arguunt qualitatem humoris tingentis, & contenta earum ſunt crudiora ob humoris malam ad coquendum habilitatem,aut ipſo ob multitudinem præſtante genuinæ virtuti,aut ipſa virtute per ſe patiente, & quæ à paucis humoribus facilè defatigatur. Melãcholicus verò humor ſiquando putruerit, ac diſcurrerit corpus,febrẽ effecerit, quæ degeneris eſt,ob exauctum humorem in humore pituitoſo. Huius vrinæ fortaſſe albæ & tenues primùm profluunt. Sed quum ipſe humor vnà deſcendit, veluti ad exitum veniret, tum vrinæ apparent venetæ atque nigræ.Quarum priores illo modo apparent ob operturam quam facit humor,ac ob eius momentũ ſurſum verſus : poſteriores verò ob reſeratam obſtructionem meatuum, atque momentũ humoris deorſum verſus:& hæc rarò apparent.Scire autẽ oportet,nobis propoſitum eſſe diſputare de iis quæ plurimum apparent, non de iis quæ rarò contingunt.

DE CAVSIS VRINARVM PROFLVENTIVM IN calida affectione membrorum principaliũ affectorum, CAP. XIX.

De vrinis profluentibus ab iis qui inflammationem & eryſipelas in principalibus partibus internis patiũtur, dictum eſt abundè in iis quæ de iudiciis vrinarum:nũc verò reddendæ ſunt cauſæ.Siquidem hæc quo fuerint viciniora fonti caliditatis, eo magis ob vicinitatem & ob principatũ vrinæ tinguntur,eo quòd principales partes maximè patiuntur. Sed tamen primùm tenues ſpectantur,atque abſque contentis:niſi quòd aliquando propter collectam materiam ab attrahẽte caliditate præter naturam concoquantur, & quòd natura ſemper vertatur circa ea quæ vrgent. Neque par eſt vt

ipſa obliuiſcatur prauorum gubernatorum, quum ipſa A facilè ſentiat alienum dolorem, & ob eum patiatur: idque fit quia materia excedit, aut quia virtus ipſa ante certamen laborat. Vbi verò concocta fuerit inflammatio, vrinæ craſſeſcunt, atque remittuntur de intenſo colore, & cumulatas atque corruptas hypoſtaſes habent, quum illinc ſecreta ſint excrementa. Sed interdum accidit, vt etiam pus mictum ſubſideat, quod de affecto membro profluxit.

DE CAVSIS VRINARVM, QVVM PRINCIPALIA membra affecta ſint affectione frigida, CAP. XX. B

QVum principalia membra ſint affecta frigiditate, tum vrinæ ſpectantur albæ & tenues, vt dictum eſt, atque frequentius abſque contentis: interdum verò etiam craſſæ cum contentis crudis & pituitoſis. Et quum albedinis latitudo multa eſſe contempletur ſecundum menſuram frigiditatis, etiam vrinæ albæ tranſmittuntur. Nanque vbi corporis pars affecta ſit pauca aut multa frigiditate, ſecundum frigiditatis quantitatem vrinæ proueniūt. Nam quum frigiditas exceſſerit, ac peruenerit vſque ad cor, quatit vehementer cordis ipſius C robur, atque calorem debiliorem efficit. Et quantum ipſe lāguerit, hoc erit imbecillior eius actio propria, debiliores verò concoctiones fiunt. Concoctione verò debili, vrinæ eiuſmodi profluunt. Atque hæc in iis quæ de iudiciiis vrinarum ſcripſimus, dicta ſunt: quamobrem non opus eſt orationem producere. Quoniam verò tota oratio de cauſis hoc modo ſufficienter habita eſt, etiam deſinat ad vlteriora procedere, etſi multa alia inducant, vt adderetur oratio. Quamobrem niſi lex aliqua breuitatis nos cogeret, adiūgeremus orationi priori opus aliud de cauſis iudiciorum, oſtendentes magnū illud quod in contemplatiua arte eſt. Sed tamen integram præſcriptionem in omnibus habuerit diſputatio, ſi poſt tractatus de cauſis, ſubdiderimus eos qui de præuidentiis docent, quíque vtiles arti ſunt, & veluti vaticinatores motionum naturæ eos reddunt, qui enixè hiſce rebus operam nauant. Sed ſi, vt fert animus, pars huius diſputationis ſucceſſerit, donum Dei ſolius exiſtimandum ſit, gloriam calumniæ non patentem pariēs iis qui illo impartiti fuerint: ægrotantibus verò vtilitatem non paruam. Quamobrem diſputatio de cauſis vrinarum finem capiat, atque iam incipiamus tractare de præuidentiis vrinarum.

ANNOTATIO EORVM QVÆ SINGVLA CAPITA libri prioris De præuidentiis ex vrinis continent.

Quòd poſt pulſus, vrinæ aptantur ad præuidendum, Caput I.
De præuidentia ex vrinis albis, Caput II.
De præuidentia ex vrinis ſubſpiceis atque ſpiceis, Caput III.
De præuidentia ex vrinis ſubaureis & ſubcroceis, Caput IIII.
De præuidentia ab vrinis aureis & croceis, Caput V.
De præuidentia ex vrinis ſubrubeis & rubeis, Cap. VI.
De præuidentia ab vrinis vineis, Caput VII.
De præuidentia è paſſeis vrinis, Caput VIII.
De præuidentia ex vrinis viridibus, Caput IX.
De præuidentia ex vrinis venetis, & liuidis, & nigris, Caput X.
De præuidentia è ſubſtantia fluóreve vrinarum, Caput XI.
Quòd quanto magis vrina coloratur, eò plus præſentis tenuitatis ſummoueatur imaginatione, Cap. XII.
Quòd quanto magis craſſeſcunt vrinæ, eò plus coloris ſummoueant, qui inerat priuſquā illæ craſſeſcerent, Caput XIII.
De præuidentia ex craſſa vrinarum ſubſtantia, Caput XIIII.
De præuidentia ex contentis diſſimilaribus, Cap. XV.
De præuidentia ex bullis, Caput XVI.
De præuidentia ex coloribus diuerſis ipſius coronæ, & malè olente vrina, & colliquaminibus. Cap. XVII.

ACTVARII DE PRAEVIDENTIIS ex vrinis libri II.

Ab Ambroſio Leone Nolano in Latinum ſermonem uerſi, & à Iacobo Gopylo ad fidem exemplarium Græcorum recogniti.

ACTVARII in priorem ſuum librum De præuidentiis ex vrinis, Præfatio.

VIDETVR quibuſdam, qui prōpti ſunt ad criminandam præuidentiam, non fieri poſſe quenquam præſcire quæ euentura ſunt in iis rebus quæ ſeſe ſecūdum naturam ſequuntur. Siquidem ad hoc dicendum nihil aliud eos cōpulit quàm D ignoratio eorum quæ ſecundum naturam fiunt, & ſtudium bonis diſciplinis obtrectandi. Quamobrem timorem etiam non paruum afferebat iis qui recta ratione ſciendi præſcientiam haberent, contumacia eorum qui promptiores ſunt ad carpēdas præuidentias. Quandoquidem figuras quaſdam aſtrorum atque vires diſquirentes, item congreſſus, & in domo dominos, atque alia quæcunque in aſtris adeſſe dicuntur atque ſcribuntur, horúmque alterationes quaſdam circa elementa futuras præuidentes contemplatione ſcientiæ, vitant prom E ptitudinem multorum ad criminādum, putántque melius eſſe vt taceāt. Sunt enim qui eiuſmodi ſtudia præſtigiis atque conſuetudinibus dæmoniorum magis tribuunt: vnde ignorantiam naturalium alterationum, quam habent, cōuincunt. Quinetiam qui ſomniſpiciis, atque quibuſdam principiis ſimilibus iis quæ ſecūdum naturam ſunt, præuident quæ futura ſint eorum quæ ad nos ſpectant, ii latere ſtudēt, eo quòd id hominum multitudinem lateat. Veruntamen hoc pacto in ambiguo eſt, res pulchras tractatu temporis tabeſcendo deleri. Sed eiuſmodi viri nimirum admirationi eſſent potius ſapientibus quàm ab eis taxarentur, quòd rerum quæ ſecundum naturam fiunt, ſpectatores eſſe probantur. Sed de hiſce oratio ad alios magis ſpectat, quibus opus optabile eſt perſequi hæc ipſa. Nobis verò medicam artem perſequentibus, atque ſtudentibus per ipſam capere præuidentias circa humana corpora, munus hoc ipſum potius quàm illorum alicui congruit. Quæcunque igitur præſcire fas eſt arti medicæ incumbentibus, vt perfectam præuidentiam faciant, hæc libri omnes præcedentes docent. Oportet enim præuidere ſtudentem, vt ſciat tum humores elementares, tum naturales ſpiritus, temperaturáſque, & alterationes, & mutationes vniuſcuiuſque, & principatus membrorum, & eorum primas rationes. Itē quæ membra ſimul patiātur, & quæ contraria paſſione laborent, & quæcunque alia inuenta ſunt, & tradita iis qui volunt diſcere naturales

corporis motiones. Nãque qui in hiſce prius fuerit meditatus, is & facilius iudicauerit, & promptius præuiderit, ſequendo naturales motiones humorum. A

QVOD POST PVLSVS, VRINAE APTANTVR ad præuidendum, CAP. I.

FAcultates multæ ab iis qui ſapientia excelluerũt inuentæ ſunt tam ad præuidendum quàm ad iudicandum mutationes quæ in corporibus humanis fiunt, quarum principatum habuiſſe videtur de pulſibus diſciplina. Ab ea enim in illis qui poſſident ipſam exactè, plures præuidentiæ ſuboriuntur. Nãque quum ſpiritus B primus ſenſit, & alteratus eſt mutationibus corporis: ſpiritus verò potius quàm ſanguinis conceptacula ſint arteriæ: decens eſt vt præuidentiæ à pulſibus factæ ſint firmiores. Quia verò humores poſt ſpiritus ſunt ſecundi, hi quum alterati fuerint, exhibent in vrinis ſignum, ſignificantes per eas puriorem ipſorum alterationem: vrina enim humorum coloratura extitit. Alteratis itaque vrinis ob humorum aliquas mutationes, facultas ſufficiens præuidendi facta eſt rationi. At verò quia, vt dictum etiam ſuperius eſt, præuidentia communicat C cum iudiciis, ſi cuiuſquã eorum quæ illic enarrata ſunt, hoc in loco meminerimus, vt exactior euadat diſputatio, nemo quæſo nos accuſet garrulitatis, ſicubi id acciderit, imò totum præferat ſuperfluo. Quandoquidem eiuſdem diſputationis repetitio afferre poteſt (vt arbitror) aliquid ſic perfectum vt in eo nullus error ſit. Si quis verò diffugerit vti oratione antea dicta, ne ſermo ſermonem communem efficiat, is multa perdere poterit quæ eſſent referenda. Sed hoc potius propoſitæ orationi errorem non paruum pariet. Illud verò quiſquam D probauerit magis eſſe munus recordationis, & cogruitatis dicendorum quàm alicuius importunitatis: veluti arbitrantur ii qui ad maledicendum ſunt promptiores. Nos verò quemadmodũ in aliis factitauimus, prius exponendo colores & ſubſtantias, deinde contenta, & quæ ſuper hiſce ſpectantur: ita nunc agamus, capitum ordinem eundem meliorem eſſe quàm eorum perturbationem exiſtimãtes. Sed tamen cum vnoquoque eorum quæ dicenda ſunt, cõmiſcetur obliquitas, nihilominus ob ipſius quàm illorum referendam præui- E dentiam. Et ita faciamus, hinc (fauente Deo) initium auſpicantes.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS ALBIS, CAP. II.

QVoniam demonſtratum eſt vrinas albas in complures ſpecies diuiſas eſſe, veluti in libris De differentiis vrinarum dictum eſt, opus eſſet vt de hiſce conſiderantes diuidant eas, atque ſuper eis pro viribus præuidentiam faciãt. Vrinæ igitur albæ colore, cryſtalleæ verò & aqueæ ſpecie, ſemper tenues ſi manſerint, F illa ſignificãt quæ in libris De iudiciis dicta ſunt. Nunc oportet hæc ſubdere: nanque quum vrinæ rufæ, aut rubeæ, aut vineæ, aut aliquo colore tinctæ præceſſerint in febre vehemente, ſi in eiuſmodi albos colores mutatæ erint vrinæ, atque adhuc febris manſerit vehementior, neque aliquod inſigne ſignum criſis aderit, decenter noſſe poteris futurã eſſe phrenitin: atque eo peiorem, quo præmonſtrati colores fuerint peiores. Nec omnino mentitus fueris, ſi rurſus tinctis vrinis pronuntiaueris phrenitin ſolutam eſſe. Siquidem vrinæ illæ demon- G ſtrant bilem quæ chyma tingit, attolli ad caput, ad quæ perſeuerans, additionem afferre poterit paſſioni mortem. Vrinæ verò ſi iterum coloratæ fuerint, arguũt ſolui paſſionem membri promouentis primũ ſenſum, cõuerſa rurſus bile verſus infernas partes corporis. Vrinæ verò eiuſmodi cum craſſa ſubſtantia, cũmque globulentis contentis, ſi præceſſerint in debilibus febribus, multitudinem verò atque colorem album mutauerint poſt morbi vigorem, præuidetur quòd nondum febris ſoluta ſit. Nanque natura quum vicerit materiam, con- H coxeritque ac aſſumpſerit quantum vtile ineſſe videatur, ſuperfluum & inutile per vrinas expellit, quũ exiſtimetur nõ opꝰ eſſe vt id retineatur. In paſſione quinetiã Diabete, ſi neque coloratum vrinæ corpus, neque conſtans & minutum ſit: oſtendit fluorem vrinæ in matula ad malum procedere. Nãque natura antea fatigata timorem non paruum affert, ne æger vitæ damnum patiatur. Nec ignorare oportet eiuſmodi vrinarum colores in ſenibus ſignificare modica quædam mala: iuuenibus verò & vigentibus deteriora, eo magis ſi contenta nulla ſpectentur, etſi quæ ſpectentur ſint praua minúſque conuenientia: nanque in ſumma cruditate, & frigiditate, atque longa quadam debilitate, atque præter hæc in immodicis obſtructionibus apparere ſolent. Et quum vrinæ redierint ad mediocritatem, parum affliguntur corpora, & quæ antea lædebãtur, faciliúſque virtus recuperatur reſumens proprias vires. Quòd ſi in eiſdem ſpeciebus manſerint, inferent capitis difficiles pulſus, & obtenebrationes, & vertigines, & morbum comitialem, ciborum faſtidia, & prauorũ eduliorum interdum cupiditatem, & caninos appetitus, artuum dolores aderint, & neruorum motiones difficiles, renum & capitis diuerſæ paſſiones, & inteſtini coli triſtes ſenſus, & tabida ex ægritudine ſenectus. Talia præuideris vbi tenueris differentias vrinarum albarum, quæ dictæ ſunt in iis quæ de iudiciis ſcripta ſunt, & prælegeris librum Galeni De accidentibus. Nanque memoratarum paſſionum aliæ ſequuntur incoctionem continuam potius, aliæ frigiditatem ingenitam ab aliqua cauſa, aliæ obſtructionem aut humorum tranſpoſitionem. Verũtamen præter hæc oportet eum qui ſtudet vera ſuffragia ferre præuidendi, cõſiderare ætates, & temperaturas, & cõſuetudines, & ſexus, & tempora anni, & interdum victus anteactos. Nanque hæc ipſa dimetienti, atque mente cogitãti, vrinam ſecundum naturam, atque eam quam in matula cernit, comparanti, facilè apparuerit quantum vrina præſens ab ea quæ ſecundum naturam eſt, aberrauerit. Atque prompta præuidentia ſuper vrina præſente reddita erit, modò præconſiderata fuerit ægri partium facilitas ſentiendi & patiendi. Res enim hæ maximè conferre ſolent ad prædicanda futura, quum non omnes in eiſdem paſſionibus eodem modo ſentiant. Quamobrem in eiuſmodi intenſis albis, eiuſmodi quiſquam præuidentias reddere poterit, ſi benè iudicare didicerit. In iis autem vrinis quæ remiſſè ſunt albæ, vt lactea, glauca, & charopa, atque id genus cæteris, has quas dicã ſignificationes præuiderit. Nam in initiis & incrementis febrium eiuſmodi colores vrinarum ſunt mali, præſertim quo vehementiores ſunt febres. Apparet enim in hiſce multitudo materiæ putrefactæ augeri: in febrium verò declinatione apparentes ſignificant ſalutem, eo potius ſi multitudo vrinarum exierit. Illud enim arguit aut multitudinem cruditatis humorum cumulari, aut tingentem humorem vergere ad alias corporis partes. Hoc verò arguit declinationem febris, præſertim quum vrinæ quæ præceſſerũt, fuerint magis rufæ: excretio verò excrementorũ confirmetur ab expultrice virtute. Hæc igitur conſiderans ob ea quæ in principio apparent, præuideris ægritudinis malignitatem, atque tempore multo ad concoquendum indigere eiuſmodi cruditatem dixeris. Quia verò in eiuſmodi vrinis magnitudo febris nondum manifeſta eſſe ſtatuitur, alioqui ſiue maligna febris quidẽ exiſtimata eſſet, opus eſſet vt tangens pulſum conſideret & magnitudinem febrium, & virtutis firmitatem. Conteſtantia etiã fuerint excrementa, & faciei colores, atque alia accidentia quæ referuntur & apparent. Vbi igitur ab aliis ſignis magnitudinem febris didiceris, cognoueriſque naturalis virtutis firmitatem, atque conſideraueris menſuram cruditatis, oportet vt hac in parte teipſum diligentiorem oſtendas, ita vt ſingulis conſideratè & exactè menſuram ſtatuas. Atque ſi plura ſigna cruditatis aderint, multiſque diebus ea augeri videantur, febriſque magnitudo conſtiterit, contrà verò firmitas virtutis minor, atque debilis comprehendatur: par eſt vt natura hoc caſu fatigata ſuccumbat, atque ſolutionem malorum mortem eſſe præuideas, eáque die qua coniectaueris virtutem feſſam defecturam. Quòd ſi illa etiã ſe habuerint (vt dictum eſt), virtutis verò firmitas præſtiterit, ſpes eſt ægrotantem tractu temporis ſuperfuturum cauſis affligantibus, ſi tuta viuẽdi ratione

vſus fuerit. Multa verò accidentia praua interueniunt. Quòd ſi illa fuerint minora, corporis verò naturalis ſit mitas melior, ſuperſtes erit homo, praua autē accidentia mediocriter adſunt. Ergo in febrientibus hominibus, & eiuſmodi vrinas mingentibus, ſitis minor erit quàm quæ ratione febris expectatur: & vrinæ maiores, & ventris ſiccitas, capitis grauitas, & dolores alieni, & vertigines, & ventris dolores. Interdum patientis huius vēter excernit bilioſa. At verò à tempore mutationum vrinarum proſpexeris febris ſolutionem, quemadmodum à concoctionibus qualitates criſium. Verūtamen in vrinis remiſſè albis, quæ à febrientibus profluunt, eiuſmodi præuidentia reddi poteſt. In omnibus autem ſanis ſi eiuſmodi vrinæ apparuerint, mediocrem à frigiditate offenſam arguūt. Sed prædicere in hiſce quoque oportet, quaſnam paſſiones & accidentia ob mode ſtiores frigiditates aduenisse opinat⁹ ſis: præterea illud quoque præſcire fas eſt. Nanque accidentia quæ modò orationi ſubiunximus, non vt ex neceſſitate ſequentia eſſe dicimus, neque rarò apparere, neque omnia, neque plura, neque minora, ſed vt contingentia cum eiuſmodi ægritudinibus ſemper apparere, aut omnia, aut plura, aut minora, & vt fert paſſionum magnitudo & tolerantia, & ſentiendi facilitas hominis patientis. Oportet autem prorſus vt is qui eiuſmodi res conſiderauerit, & ſolers, & peritus, & doctus ſit.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS SVBSPIceis atque ſpiceis, CAP. III.

Subpallida & pallida vrina in febribus non ſpectatur. Et ſi contigerit vt cum hiſce vrinis adſint febres, hæ imbecilles ac facilè ſolubiles ephemeræ quædam eſſe poſſunt. Sed ſi ardentiores febres præceſſerint, vrinæq; eiuſmodi pòſt apparuerint, ſignificāt febrem ſolui, atque corporis habitudinem iam concedere ad frigidiorem qualitatem, quæ alteratione orta, à decente diæta corrigitur atque confirmatur. Hinc ſequuntur vrinæ quæ mediocres apparēt, de quibus mox par eſt dicere.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS SVBAVREIS & ſubcroceis, CAP. IIII.

VRinis ſubruſis & ſubflauis neſcio an quicquam magis ſanitatem poſſit ſignificare in iuuenibus atque adoleſcentibus corporibus. Veruntamen in ſenibus atque mulieribus, quorum ob frigidam quandam intemperaturam, quæ eis natura accidit, vrinæ ſunt ſubpallidæ, atque in iis quorum vrinæ ad albiores vergētes apparent ob quandam rationem: veluti de hiſce abundè in locis aliis diximus, ſi memoratæ vrinæ profluxerint, ſignificant eorum habitudinem verſam eſſe ad qualitatem acriorem, idque ob aſſiduas quaſdā comeſſationes rerum acrium, aut ob exercitia modum excedētia. Siquidem diætæ caliditatem quandam inferentes, in cauſa fuêre, vt in iis hominibus vrinæ eiuſmodi generentur. Sed quum hæc mediocria ſint, mediocres quoque offenſas pariūt, quæ facilius etiam corrigi poſſunt.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS AVREIS & croceis, CAP. V.

RVfæ flauæque vrinæ ob maiores occaſiones apparent in ſenibus & mulieribus, atque cæteris id genus: ob minores verò ſpectantur in iuuenibus ætate florenti. Quamobrem eiuſmodi vrinæ apparent in iis qui longè recedunt ab illis qui ſecundum naturam & temperaturam has vrinas faciunt, arguunt cauſas præcedentes maiores fuiſſe, atque eos febre correptos eſſe, bili iam flaua per totum corpus diffuſa. Ergo quot cauſas caloris ab opportuna coniectura indeptus fueris, prænuntiaueris illas effeciſſe argumentum in bili, præſertim ſi præſciueris diætam, & omnē meientis educationem. Contulerint etiam rationi tuæ accidentia, quæ oriuntur à bili diſperſa corpori. Quandoquidem vertigines ſolent apparere bili affectis, & dolores capitis, ac amaror oris, ciborúmque faſtidium, atque ſitis non parua. Quinetiam iuuenes florentis ætatis, atque calidioris temperaturæ vrinas eiuſmodi meientes, dixeris decenter etiam ipſos, ob ſimiles diætas & exercitia nimia, perueniſſe ad eiuſmodi meiendarum vrinarum conditionem. Quinetiam ſi minores quàm quæ dictæ ſunt, fuerint occaſiones earum vrinarum, proferre poteris etiam imbecilliora accidentia, atque illos longiore tēpore indigere ad ſoluendam paſſionem: minore verò hos qui ſecundum naturam in vrinis memoratos colores adiectos habent. Sed hic quoque de ſubrubeis & rubeis coloribus vrinarum dicere conuenit.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS SVBRVbeis & rubeis, CAP. VI.

TAm in adoleſcentibus quàm iuuenibus florentis ætatis, ſi apparuerint eiuſmodi vrinæ, proprietate humoris tingentis, arguunt non nimium auctam læſionem eſſe. In ſenibus verò, atque iis qui iampridem naturalē caliditatem minuerunt, quum apparuerint, peſſimæ ſunt, atque quamplurimo tempore indigere ægrum ſignificāt ad reuertendum ad naturalem conditionem. In quo non paruus metus eſt, ne præ afflictatā vitali virtute ſolutio paſſionis ſit mors. In adoleſcentibus verò & iuuenibus ætate vigētibus eiuſmodi vrinarum colores ſi apparuerint, oſtendunt ſanguineum humorē exauctum eſſe, veluti in iis quæ de iudiciis vrinarum prædiximus. Tu verò poteris præuidentiam certam facere hac ratione, vt ſi æger vſus fuerit diæta, quæ generare potuerit huiuſmodi humorem, aut conſueta ſanguinis natura, vel arte vacuatio cohibita ſit. Senibus autem rarò vrinæ ita tinctæ apparent, quibus naturalis virtus etiam valida eſt, atque exercitia & diæta conueniens. Veruntamen hiſce opus eſt tempore longiore ad recuperandam ſanitatem. Quinetiam accidens, quod non frequentiſſimè eis euenit, aut mortem aut longā ægritudinē parit. Nanq; in his debilis eſt virtus contētrix & expultrix, vſqueadeo vt etiā nequeat familiarē humorem continere, ſed potius ita languet vt ipſum dimittat. Siquidem colores hi ratione augmenti eiuſmodi humoris valde breues ſunt & obſcuri in ſenibus, etſi ratione magnitudinis febris colores huiuſmodi appareant tantum quantū febris magnitudo præſtiterit. Nanque ratione receſſus à colore naturali, magnitudo febris comprehenditur: ratione verò caſus extranei ab ætate, malignitas febris arguitur: ratione quoque debilitatis naturalis virtutis periculum ſpectatur. Quoniam verò ab incremento bilis rubeæ interdum eiuſmodi vrinæ apparent, decenter conſideraueris hanc exauctam eſſe per ea quæ ipſam bilem gignunt. Quæ iuuenibus vigētibus maximè inſpicitur, ſed deteriora efficit accidentia quàm quæ ab incremento ſanguinis oriuntur, atque eo deteriora, quo acrior & leuior humor hic extiterit: ſed modeſtior quàm bilis flaua ſtatuitur. Illic enim ſitis per quam modeſta eſt, atque ſomni non multum perturbati: hic verò contrà, atque eo plus quo bilioſus humor vergens ad ſiccitatem cum acrimonia ſuperauit ſanguineum humorem. Quinetiam coctione & cruditate fiunt quædam criſes: tarditate verò & craſſitudine motionū & mutationum, tempus longitudinis inuenitur. Nāque veloci motione ægritudinis cum firmitate genuinæ virtutis, faciles mutationes ad melius fiunt, & celeres ſolutiones ægritudinum ſequuntur: pigris verò ægritudinis motionibus etiam tempus maius extenditur. Oportet autem in omnibus virtutis firmitatem adeſſe, ne virtute præfatigata ad peius vergat ægritudo. Quanuis igitur poſt principii latitudinem, atque poſt augmentum, ad prauum & bilioſius colores concedant, oportet tamen cauere atque metuere ne prorſus naturalis calor ſuffocetur ab aliena hac ipſa & corruptrice caliditate. Quòd ſi contrà colores ad id quod ſecundum naturam reuertantur, etiam concoctiones in vrinis appareant, fas eſt nos approbare naturæ operam, atque ægrotos confidere oportet.

DE PRAEVIDENTIA EX VINEIS VRINIS, CAP. VII.

VInei vrinarum colores peiores eſſe videntur ſubrubeis atque rubeis. Sanguine verò bileſcente potius oriri ſolent eiuſmodi colores. Nanque quum ſanguis ab aliqua cauſa alteratur ad mediocrem ſpeciem bilis, tum eiuſmodi colores ſpectantur. Quamobrem minimè mirum ſit, ſiquando bili eo pacto excedente, ſitis non modica exoriatur, ſomni perturbati, ſiccitas

oris,febris acumina,deliria, tuſſis cum dolore hepatis: A quæ mutationibus colorum iudicantur ſi praua ſint,an etiam ſalutaria. Per ſingulas verò concoctiones iudicamus celeritatem ſolutionis. Sed de hiſce aliàs erit exactior diſputatio: nunc dicamus de paſſeo ita vocato colore.

DE PRAEVIDENTIA EX PASSEIS VRINIS, CAP. VIII.

VRinæ paſſeæ cum multitudine,& craſſitudine,corruptioneque in hepate cumulatæ bilis ſpectantur, à qua arquatos maximè fieri nouimus. Quaobrem non B aberraueris,eiuſmodi vrinis ſpectatis, ſi pronunciaueris auruginem aduenturam homini. Veruntamē quum nondum inflammata eſt materia(quoniam inflammationem præuenit materiæ excretio),paruæ quædam & immanifeſtæ febres ſuboriuntur, atque ſitis perquam modica,quibus accidentibus plerique decipiuntur. Atque quū plenioribus ſeſe cibis aluiſſent, combuſſerunt materiæ magnam partem, ac excitarunt febrem vehemētiſſimam,item corporis iactatus, & vigilias,& ſitim immenſam induxerunt. Ipſe verò in quodam familiari C aliquando ſimilia accidentia vidi, quæ nunc opportunè referam. Erat hyems quum viſus eſt à me familiaris meus:qui quum magna iniuria affectus eſſet à quodā, ſurrexerat diluculo, atque circa regiam frequentabat, quærens ſolutionem iniuriarum inuenire. Atque hoc pacto agens,multos dies inedia preſſus eſt: & ſiquando eum oporteret coactum ſumere cibum,comedebat frequētius acria,& ſale macerata. Suſtinuit autem corpus eiuſmodi ciborum oblationes ſufficienter ob aeris conditionem, ſed vt decebat eum cauſam agere aduerſus D hoſtes,ita ſecum angebatur,tanquam vereretur ne magno damno afficeretur. Quibus ex cauſis cœpit malè dormire. Item ei corpus erat ſiccum, ac parum ſolebat dormire. In more quoque erat vti prauis alimentis, vt licebat vnicuique conicere. Erat enim homo parcus, ita vt timeret ne conſumeret paruam veſtem atque pecuniolam. Hæc itaque omnia humorem illum bilioſum accumulauere,atque per vrinam euacuabatur. Quia verò forte quadam euenit vt ipſe vrinam ſpectauerit exeuntem cum colore non naturali, atque paruam quan- E dam malam affectionem ſentiebat, rem omnem mihi narrauit, petiitque facti cauſam. Ego verò arbitratus ſum eiuſmodi vrinam non ex tempore ab eo profluxiſſe,videns ipſum adhuc ſanum eſſe: vrinam verò illam videram in ægritudinibus peſſimis apparuiſſe: ille dixit ſe in matula vrinam poſtea oſtenſurum. Ego verò diſceſſi: at ipſe iterum ad cōſueta tractanda rediit,in quibus toto die ſine cibo verſatus eſt, quum verò de nocte rediiſſet,paucumque cibum ſumpſiſſet,iacuit. Poſtera ſummo mane detulit mihi matulam cum vrina paſſea, F & qualis eſt arquatorum: ipſe putabat etiam febre carere: prædixi niſi caueret, caſurum eſſe in auruginem. Ipſe primo die cauens quietus manſit, pedetentim increſcente paſſione: poſtera eum vidi, neque quicquam mali patientem. Non enim ſitis aliqua exiſtimāda ſuborta ei erat,neque febris ſenſibilis, neq; aliquod ſignū apparebat ex iis quæ in ægrotantibus videntur. Atque nos reliquit, dicens nihil nos ſcire: atque cibum craſſiorem ſumpſit, & vinum infirmum bibit: & nondum nox erat quum humor ille commotus eſt, & percaluit, G atque conturbatio non parua hominem corripuit, nóſque tum intelligens rectè iudicaſſe,acerſiuit, atque ſalutem nobis credidit. Ego verò illum verbis (vt viſum eſt)caſtigaui,vt medicis iubentibus fidem haberet. Atque quum intelligerem humorem eiuſmodi bilioſum non adeo inflāmatum eſſe,iuſſi vt caueret à cibis craſſioribus atque vino, vtereturque victu tenuiore: monuique ipſum ſanum fore ſi præſcriptum victum ſeruaret. Iam cutis corporis atque oculorum album arquatū ſpectabatur,& homine à morbo liberato,victuque non H admodum tenui vſo, prædixi humorem vacuatum iri ſine dolore,præſertim ſi neque cibi,neque ambiens aer ad illius incenſionem hominem irritent. Nāque quum eiuſmodi bilis ſit craſſa,vix quidem accenditur: ſed vbi accenſa fuerit,non facilè poteſt extingui. Sed de hiſce ſatis,deinceps ad alia eundum,ac de coloribus oleaceis diſputandum.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS VIRIDIBVS, CAP. IX.

VIridium colorum omnis varietas veluti in duobus generibus ſpectatur,altero oleaceorum, altero viridium, eodem nomine cum genere vocatorum, veluti in iis quæ de differentiis vrinarum dictum eſt. Oleaceæ autem quæ ob colliquationem pinguis generatur, hecticam febrem adeſſe arguunt: veluti in iis quæ de iudiciis vrinarum explicatum eſt. Quæ verò ob malignitatem ægritudinis virides apparent, hæ non in minore prauitate quàm quæ oleaceæ ſunt, conſtituuntur. Sed confert hac in parte animaduertere. nanque ſi memorati colores oleacei,paulatim retrocedentes,ad naturales vergant,prædicendum tum eſt ſolutionem fieri accidentium corpus ambientium. Quòd ſi etiam febre valetudinem lædente peiores vrinæ profluere videantur, decet prædicere periculum imminens, atque cautè conuerſari cum ægro periclitanti:idque ne occaſionem reprehendendi des iis qui ad maledicendum ſunt promptiores, acſi negligenter ad curandam ægritudinem ingreſſus eſſes. Nam quum malū proceſſerit, etiam contenta peiora ſpectantur,quemadmodum paulo inferius dicetur,vbi diſputarimus de præuidentia ex contentis. Quinetiam eo tutiorem feceris prænuntiationē, quo magis intellexeris per omnes concoctiones errores naturæ. Duorum porro colorum viridium,quos ratio nouit,neſcio vter peior ſit: quumque vterque alterum ſuperare contendat,neſcio vtrum promptius ægrotantem tollat. Quantum ergo bilis ſuperans alios humores vicerit,demōſtrant vrinarum colores. Videre autem poteris,atque prædicere, vbi didiceris accidentia. Nanque inſania & aſſidua & intermittens corripit ægrotātes,vomitus itēm atque excretio bilis interdum puræ,æruginoſæ atque aduſtæ,ſitis aſſidua,& æſtus,lingua aduſta,atque hypochōdria ſubcontracta. Hæc atq; alia id genus ſunt accidentia viridis bilis. Sed ſi virtus robuſta fuerit,& colores remittantur, atque mutentur ad bonos, ſpes eſt hominem ſuperfuturum eſſe, atque confidendum eſt. Sin verò nihil ex hiſce aderit,& vrina eiuſmodi perſeuerauerit, metus non paruus eſt, ne ob ſpaſmum à ſiccitate & æſtu accidētem ægroto, ſomnus quidem ex quo excitari nō poſſit,hominem capiat. Eo igitur pacto per ſingulas mutationes, & concoctiones, & cruditates,prænuntiationes ducere oportet eum qui exquiſitè rem conſiderat.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS VENETIS, liuidis,& nigris, CAP. X.

VEnetæ vrinarum, & liuidæ,atque nigræ, quæ vltra prædictas ſunt, frequentius ab humore melancholico colorantur. Nihilo tamen minus ob alias etiā cauſas eiuſmodi vrinæ ſpectantur, quemadmodum etiam in iis quæ de iudiciis vrinarum, dictum eſt. Nunc ſubiungamus quod conferat ad præuidentiam,quod relictum eſt in diſputatione de iudiciis. Igitur quæcunque vrinæ eiuſmodi ſpectantur,vel albis, vel aliis ſimilibus coloribus præcedentibus,præſertim ſi vel melancholia, vel febris quartana præceſſerit, atque præter hæc lien fuerit tumefactus, plenus humore huiuſmodi, hæ ipſæ euacuatæ teſtantur ſolutionem memoratarum paſſionum:quare oportet confidenter prænuntiare. Nanque ſi paſſiones hæ ſoleant ob humorem melancholicum excreſcere,prorſus diſſolui eas neceſſe eſt,euacuato humore augente. Quamobrem paulatim procedentes ad id quod ſecundum naturam eſt, tolluntur. Quinetiam quum vrinæ virides ac liuidæ præceſſerint, decens eſt tanquam delaſſatam medelam cedere. Ad extremam enim prauitatem tum euectæ ſunt paſſiones, ſi earum aliæ à caliditate, aliæ item æqua ratione à frigiditate generētur. Hæ enim qualitates quum ad ſummum terminum excreuerint, ſoluere conſueuerunt compaginē corporis,virtute naturali minus ſuſtinente incommoderationem. Adhæc in febribus mediocribus ſi fortè eiuſmodi vrinæ apparuerint diebus non criticis,fueritque valida virtus, mortem minantur. Neque idcirco

vincentur ægri, ſi duo bona cum vno ſigno prauo pu- A gnarint. Quòd ſi febris fuerit acuta,tum mors expectanda eſt,maximè ſi iudiciaria dies fuerit indicans. Sed de iudiciariis diebus aliis in locis dictum eſt à ſapiente Galeno. Licet tamen nobis hoc pacto inter diſputandum de eis dicere, quantum videtur cōuenire diſciplinæ de vrinis. Nanque nitentibus exquiſitoria diſcere,ars tradita à Galeno cōferet. Quoniam verò de præuidentiis in coloribus vrinarum cōtemplatis, à nobis dictum eſt, par eſſe videtur vt hac in parte oratio de eis terminetur. Poſthac verò aggrediamur diſputationem de ſub- B ſtantiis vrinarum, veluti etiam in aliis libris inſtruximus. Deinde de contentis, atque cæteris quæ in hiſce ſpectantur.

DE PRAEVIDENTIA ET CONSISTENTIA Vrinarum, CAP. XI.

QVum in vrinis conſiſtentiæ tam multæ & variæ conſiderentur:quarum plures vt quæ intermediæ ſunt,nominibus propriis vacarūt, de quibus diligētius in iis quæ de differentiis vrinarum ſcripta ſunt, determinatum eſt: nunc conueniens eſt vt etiam ſuper eis C præuidentiam aperiamus, quæ nihilominus quàm quæ dicta ſunt,cōferens erit tractationi de vrinis. Quæcunque igitur vrinarum conſiſtentiæ mediocriter concretæ ſunt,faciléque ſolui poſſunt,concedentes ad mediocritatem,etiam modo quodam virtutem confirmari ſignificant hac ratione. Quantum verò ſeceſſerint verſus immodeſtiam,declinantes à mediocritate, tantum deiectam eſſe virtutem oſtendunt,atque humorum in corpore manentium ſubſtantiam tam quantitate quàm qualitate diſtare ab eo quod ſecundum naturā eſt. Ve- D runtamen immorandum eſt hac in parte, atque declarandæ ſunt ſingulæ quæ ſpectantur vrinarum conſiſtentiæ. Tenues ergo ſubſtantiæ quam ob cauſam appareant,& quid ſibi velint, in libris ſuperioribus explicatum eſt:nunc reliqua ſubiungentur. Nanque tenues cō ſiſtentiæ quæ in eodem manentes perſeuerant, arguūt paſſionum quæ corpus occupant accidentia tum manere tum etiam fortaſſe increſcere, tanquam nondum erigente ſe natura ad occurrendū humoribus affligentibus. Siquidem conuenit vt accidentia increſcant,paſ- E ſione quæ corripuit inſtāte, atque naturali virtute paulatim ceſſante:quandoquidem in primis diebus ſi valida firmitate reſiſtere ipſa virtus videatur, aut parum ſe erigere,quātum tunc par eſt,reliquo tempore inferior reddita cedit. Quamobrem colores in vrinis tenuibus peiores apparebunt, atque manifeſtiores erunt cruditates. Hæc tu igitur vbi conſideraueris, prænunciaueris, aut naturam multo tempore indigere ad ſanandum, modò tum etiam virtus firma ſit, aut ipſa nequeunte tanto tempore pugnam tolerare, vt victrix euadat, æ- F grum ſubire vitæ damnum. Quòd ſi immodicæ tenuitates remiſſionem fecerint, atque accidentia diminuantur,virtúſque,tanquam re firmata,procedendo concoctionem inducet. Quamobrem hæc intelligens, decet vt ægrotis ſalutem prænuncies. Neque ignorare oportet colores commiſtos, quòd tenuitatis præſentis aliquid phātaſiæ aufertur,quatenus colores mixti fuerint cum conſiſtentia, quemadmodum multus color aufert craſſitudinem. Veruntamen decens eſt vt poſthac de hiſce diſputetur, præſertim ſi hæc quoque cōferant ad G capeſcendam diſciplinam. Quare vt pàr eſt, deinceps conſiderandum eſt.

QVOD QVANTO MAGIS VRINA COLORAtur,eo plus præſentis tenuitatis ſummouetur imaginatione, CAP. XII.

TAntum ſummouent tenues ſubſtantias vrinarum imaginatione cæteri colores,quantum ipſi ab albo receſſerint:quum dictū ſit id tenue eſſe in vrinis quod eſt maximè pellucidum:color autem albus maximè aereæ ſubſtantiæ particeps eſſe voluit. Decenter itaque H vtriuſque coeuntibus in corpore tranſlucidiſſimo matulæ,facilius viſus per omnia tranſit, nihil reſiſtēte corpore tranſlucido. Nāque viſus tum eſt actū viſus,quùm firmatur ſuper corpore trāſlucidum terminante. Nanque in tenuibus & aereis neutiquam firmatur, quum vndequaque tenuia ſunt & trāſlucida. Conueniens eſt etiam in vrinis,ſimili ratione habita, vt tenues cum albo colore,potius quàm cum alio colore penetret viſus: veluti viſus magis impeditur in corpore minus pellucido,vt difficilius pertranſit,quēadmodum facilius pertranſit in albis:ita vt ex hiſce liceat inferre, illis minus tenuia eſſe hæc in quibus tempore maiore viſus per colores immoratur. Quinetiam tantum inter ſe colores differre ſummouenda tenuitate per phantaſiam, quantum cæteri colores recedūt ab albo. Atque compertum iam eſſe videtur idipſum vrinis iis quæ quum cōſiſtentia ſint tenues, colore verò nigræ, difficilius ſpectantur in matulis. Quandoquidem hæ nigræ fere tota perſpicuitate priuatæ ſunt:tum contrarietate quam habēt cum maximè albis,& perſpicuis,tum participatione potiore naturæ terreſtris:atque decens eſſe vt quæ à perſpicuitate verſus oppoſitas deciderint,hæ decidāt menſura ſimili,qua nigra paſſim recedunt ab albis.

QVOD QVANTO MAGIS CRASSESCVNT Vrinæ,eo plus coloris ſummoueant, qui inerat priuſquam illæ craſſeſcerent, CAP. XIII.

AT verò ſuper iis quæ craſſitudine ſummouent colores,eiuſmodi ratio haberi poterit. Siquidem corpora perſpicua eiuſdem ſubſtantiæ, quo magis ad tenuitatem acceſſerint,eo tranſlucidiora efficiuntur. Nāque quæ tranſlucidiora ſunt, hæc puriores & proprios colores præſentant: viſuſque eo facilius tranſit per tenuiora quo facilius ſuſtinet colores qui in ipſo recepti ſunt. Decens itaque eſt vt colores ſummoueantur, tum ab ingenita craſſitudine, tum etiam quòd viſus in ſuperficie rerum craſſarum requieſcens, non pertranſit. Adhæc quum læuitas multa differat ab aſperitate ſuſcipiēdo viſum,craſſa verò magis ſimilia ſint aſperis corporibus,decens eſt vt craſſitudo auferat colorem in iis, quemadmodum mare vento criſpatum ratione aſperitatis aufert colorem qui aderat. Quinetiam idem diſcere eſt in lapidibus adeptis ſuperficiem quandā. Nāque vbi arte & complanati & læuigati fuerint, eorum colores euidentiores ſpectantur quàm qui adhuc aſperi manent. Sed de hiſce ſatis hactenus dictum eſſe arbitror. Poſthac explicanda ratio eſt ſuper iis quæ putantur in vrinarum craſſa ſubſtantia, vbi de tenuibus ſufficienter tractatum ſit.

DE PRAEVIDENTIA EX CRASSA VRINArum ſubſtantia, CAP. XIIII.

CRaſſæ vrinæ ſi in febre ſpectantur, vbi tenues & tranſlucidæ præfuerant,procedēte ægritudine, demonſtrandum prædicendúmque eſt, quòd ſtatim declinatio futura ſit. Nanque hoc caſu videtur natura ſuperaſſe materiam,atque tum incipere illam concoquere; ita vt excretiones ventris fieri potuerint, coacta & cōcocta materia:eóq; melius & tutius quo citius vel plus craſſitudinis inerit,vel vniuerſæ materiæ excretio fiat. Conuenit itaque vt poſthac,paulatim ablata craſſitudine tanquam concocta, & minuta materia quæ affligebat,accidentia diſſoluantur, naturalibus excretionibus exauctis, atque vrinæ ad proprium colorem reuertantur. Quòd ſi vnà cum acceſſione febris vrinæ craſſæ ſpectentur,quæ neque proceſſu temporis deſinant craſſeſcere,neque ſi deſiuerint, attenuentur, ſed ſemper aut craſſitudini addant,aut ſi non addiderint, non etiā tenuentur,neque ad meliores colores mutentur: diſcere licet tum adeſſe virtutis infirmitatem, atque coniectare multitudinem non paruam humorum, ita vt metus nō paruus ſit,ne fatigata iam natura ſuarum actionum obliuiſcatur. Quo quid eſſe poteſt peius corpori eius actione conſtante? Veluti non iam pridem in adoleſcente vidimus. Is enim corporis firmitate & magnitudine præſtabat, ſed plurimis atque variis vtebatur, ſine vlla viuendi ratione,eſcis. Quinetiam adoleſcens interdum corripiebatur à febre continua,atque incidendo in ventris fluxus,liberabatur. ſed tandem captus à febre acceſſa à magna putredine,me vocauit,mihique curam eius credidit. Erat dies tertia qua ad eū acceſſitus ſum, veni,& æger non mediocriter ſe habebat: tetigi pulſum, nouique non paruam febrem à putredine humorum ge

nitam eſſe. Deinde matulam vidi multam craſſitudinẽ A continẽtem, vſqueadeo vt maiorem non potuiſſet habere,cuius color erat uarius & alienus. Non enim videbatur albus, neque rubeus, neque niger, neque rufus: atque omnibus his coloribus ita apparentibus, nihil tamen exactè ſecretum & definitum proprio loco erat, neque valde miſta, ſed mediocri miſtura erant. Hanc itaque alienam ſpeciem intuitus vehementer admiratus ſum, atque viſus ſum intelligere magnam humorũ corruptionem, niſi verius quidam intuitus eam vrinam ab homine obortam dixiſſet eſſe humorum reſolutio- B nem quandam in elementa. Quinetiam præter hæc aderant excretiones ventris immodicæ grauiterque olentes humorum corruptorum,qui iam ceperant impetum fluendi per infernas partes:atque quædam diſſolutio totius corporis eius aderat ob vehementiam febris, & magnitudinem euacuationis virtute deiecta. Nãque bilis pura,& veluti aquea profluebat multa, & aſſidua ſurrectione excedẽs mediocritatem. Ea itaque die hoc pacto malè ſe habuit: poſtea verò etiam vrinæ excretionem continuit: tum quia totus impetus materiæ in C ventrẽ conceſſerat,tum quia febris vehementia exſiccatus fuerat muſculus circa veſicæ colum,qui contineret ne vrina intempeſtiuè efflueret.At verò vſqueadeo remiſſa eſt.virtus eius concoctrix à magno momento materiæ fluentis deorſum, vt iam mortificata videretur. Quinetiam è naribus aliqua fruſtra ſanguinis mortificati effluxêre,atque per fauces expulſa ſunt. Quod vbi medicus quidam ex iis qui frequẽtabant, vidit, venam incidit quum nihil opus eſſet, arbitratus ſanguinẽ expelli debere ob multitudinem. Quoniam verò quarta D dies iam erat ab ea qua vrinam continuit, veſica verò extumuit à multa collecta vrina,nec viam ad exitum habente.& dies iam ſexta erat,atque ſpaſmus immodicus corripuit ægrotum: atque eo modo facilius proſtrata reliqua virtute,ſuccubuit æger accidẽtibus. Et hoc iam relatum nobis eſt, quòd non valde decere videbatur, craſſitudine vrinarum orationem attrahẽte. Quoniam autem decens eſt vt aliqui noſſe cupiant hanc alteram hiſtoriam,eam ſubiunxeris prædictis ob vrinas ſimiles enarrandam.Nanque vbi ea non à propoſito diſcrepet, E ſi non etiam referretur, poſſet ſtudiis hiſce incumbentem mediocri afficere triſtitia. Venit igitur quidam à pagis ad nos matulã ferens, vrinam ſanè quàm craſſam atque varia continentem,ac probè qualis ea quæ iuuenis paulo antè dicti fuerat.Solùm enim ab illa diſcrepabat,quòd nõ videbatur rufa:& ſi liceat exemplo rationem oſtendere, nebulis ſimilis erat,quæ nõ vſquequaque auerſæ ſoli,neque illuſtratæ,craſſæque ſuapte natura manentes verſicolores ſpectantur.Is ergo qui matulam habebat,aquam intercutem patiebatur, atque tu- F midus erat,retulitque iampridem ſe grauiter ægrotaſſe, atque ægritudine ſolutum incidiſſe in eam paſſionem.Mihi viſum eſt hominem, quum debilis eſſet cõcoctrix virtus,victu abuſum eſſe: ita vt eam ob rem inciderit in eam ægritudinem,multitudine crudorum humorum in corpore cumulata. Atque tum abiit edoctus quo victus modo vti deberet.Neq; deinde audiui quid actũ ſit ab eo,vt qui ad me poſtea nõ redierit.Quinetiã tu qui his rebus incumbis,intelligens vehementer craſſas vrinas adeo prauas eſſe,etiam haſce,vt par eſt, præ- G nuntiationes ſuper eis facito, ſpectans naturalem virtutem, atque mutationes ſubſtantiarum & colorum vrinæ.Et ſi fuerint tenuatæ,& meliores colores ſuſcipientes,expectandam eſſe affligẽtium remiſſionem, ac declarandum illa abitura.Sin verò ad contraria conceſſerint,dicendum mala ſucceſſura eſſe, atque auertenda eſſe:ea enim tum arguunt magnã virtutis debilitatem, tum magnam repletionem malorum humorum.Sed de ſubſtantiis vrinarum oratio hîc terminetur, vbi de eis ſufficienter dictum ſit, præſertim quum prudentibus H mediocria,verbo duntaxat veritatem attingentia, multa porrigãt momenta ad ægritudinum præuidentiam. poſt hac verò decens eſſe videtur vt de contentis dicamus,ſic præſtituto ordine orationis poſtulante.

DE PRAEVIDENTIA EX CONTENTIS DISSIMILARIBUS, CAP. XVI.

QVòd contenta quæ ſunt alba,læuia, atque æquabilia per omne tempus apparentia,tutam conditionem,atque ſanitatem ſignificent, Hippocrates primus docuit, tum experientia etiam cum ratione edocuit. Quantùmque hæc minuuntur, tantum eſt imminuta ſanitas,pro modo receſſus ab eo quod ſecundum naturã eſt. Quinetiam cætera ſecundum naturam & ornatum habentibus contentis,proprium verò locũ non habentibus,quantum à fundo matulæ diſtulerint ſurſum verſus concedentia, eo plus eſſe ſpiritus attollentis ac leuem reddentis ſubſtantiam,oſtendunt:arguúntque illa loca corporis malè ſana eſſe, ad quæ contenta contigit concedere,habita ratione humani locorum corporis & matulæ.Atque in eodem loco perſeuerantia maius nocumentum cum debilitate virtutis ſignificant:quæ ſi in eo loco pauco tempore manſerint, modicum momentum oſtẽdunt.Tale autem ipſe quoque memini me vidiſſe in quadam muliere,quæ à quodam Syro pharmacum purgatorium datum bibit. Quoniam illud fuit acrius intra paucum tẽpus purgauit quæ oportebat, ſed acrimonia procedens etiam inteſtina tetigit.Ergo ſanguinolenta excrementa ferebantur,ac dolores & in ſuperiore ventre, & inteſtinis ſequebantur. Id vbi vidit medicus, atque alii qui ægrotanti præſtò erant, ſiſtere conati ſunt ſanguinolenta illa, & multum ſiſtentibus viſi ſunt. Mulier verò ita affecta tunc viſa eſt ſana eſſe, ſed tamen paucos poſt dies, circa hypochondria ſenſit pondus atque dolorem. Atque præter hæc, faſtidium cibi mediocre,ac ſitis aderant, vrina interdum turbulenta & craſſa erat,& externo igne contenta extenuata habebant medium locum humoris.Interdum non etiã erat vrina craſſa & turbida,atque nihilominus contenta in eius medio loco ſpectabantur. Ego igitur hæc videns, cõſiderabam à pharmaco iampridem ei dato nõ mediocrem materiam attractam fuiſſe à profundioribus partibus corporis,atque illic conceptam eſſe ob abuſum medicaminum adſtringentium: atque cibos aſſumptos,cum eiuſmodi adſtringentium generibus induxiſſe obſtructionem arbitratus ſum:atque dicẽs eam oportere vti clyſteribus & glãdibus, videbam me rectè conſideraſſe,& ita fieri vt ægrota liberaretur quodammodo à ſuis doloribus.Veruntamen quum hæc ipſa remedia non poſſent vſquequaque illam ſanare, idcirco ſubdidi, opus eſſe vt maiore purgatione quàm quæ ex clyſtere eſt, vteretur.Neutiquam perſuaſi (non enim parum metuebat ab eis quæ pridem acciderãt, videbámque ipſam non defecturam, quòd multum experta eſſet),neque mihi ea proponenti aſſentire voluit,à memorato timore adhuc diſtenta. Vbi verò pauco poſt tempore lapſa eſſet in peiora, accerſiuit virum quẽdam inter doctos artis medicæ celebrem,qui precibus eius parens profectus eſt, arbitratúſque eſt ægrotantem incidiſſe in paſſionem hypochondriacam,quæ paſſio non adhuc erat(vt mihi viſum eſt),veriſimile tamen erat futuram: ſed ille paulo pòſt purgatiuum medicamen bibere perſuaſit, dixitque non alio modo illam liberari poſſe à paſſionibus eam occupantibus, niſi crediderit documẽto eorũ qui rectè iudicare ægritudines ſciunt. Quia verò paruum momentum interdum maxima poteſt(nam nos quoque laudauimus viri illius ſententiã), perſuaſa eſt ægrotans, atque pharmacum mediocriter purgans ebibit,ſtatimque liberata fuit.Hoc pacto contentorum conuerſatio facta à fundo matulæ ad alia loca,oſtendit proportione quadam partes malè ſanas corporis.Nanque excrementa ſani corporis natura deorſum feruntur vt expellantur, ſi fortè ad loca contraria expellantur,illic aggerari conſueuêre,atque tractu temporis patientem affligere.Quinetiam quæ ſublimantur adúſque medium vrinæ humorem, potius materiã tetigiſſe hypochõdria,& viſcera,atque etiã pectus arguũt. At verò quæ vt nubes innatant, demonſtrãt materiam paſſionem eſſe in capite. Præter hæc addam alterã hiſtoriam,vt magis quæ dicta ſunt,clarè ſpectẽtur. Quidam familiaris meus iacebat febriens, ac vrinarũ contenta prorſus ſublimata primò ſpectabantur,ac deinde

nubila erant: æger verò cœpit delirare, atque abſque A ſenſu iacens naturales neceſſitates impleuit. Vndecima die contenta in ſuperficie vrinæ innatauerunt alba, & ſubtenacia, atque qualia dicta ſunt in libro de differentiis vrinarum, qua contraria ſunt aſperis: videbantur enim craſſiora eis quæ ſecundum naturam ſunt, atque veluti diceres, ſpermatica. Die ſequenti hāc, atque altera (vt arbitror), nihil contentorum in vrinis viſum eſt. Paulo pòſt remiſſa eſt hominis inſania, omniáque cœperūt melius habere quæ paſſus fuerat. Nondum exactè ad priſtinam valetudinem reuerſus erat, B quum parotides vtrinque ſubortæ ſunt: quæ vbi maturatæ & apertæ fuerūnt, curatæ ſunt. Videbantur igitur illa contenta ſemper ſubnubilantia ſignificare inclinationem materiæ ad illa loca. Hæc ergo decet vos, qui hiſce rebus ſtudetis diſcere, atque proferre vultis decentia. Atque hæc contenta alba, & non permixta corpori diuerſi generis, ſolo loco differētia, eiuſmodi partes langueſcere ſignificare ſolent. Quòd ſi aliqua diuerſi generis corpora cum eis immiſta fuerint, ſignificant à colore humorem: ſi verò eiuſmodi contenta omnino C fuerint diuiſa, atq; occupauerint chymatis latitudinē, etiam proportione in ægro paſſionum ſenſus excitantur ad eiuſmodi partes, expulſa materia à notho ſpiritu. De quibus rebus dictum eſt in iis quæ de iudiciis vrinarum. Prauo colore quinetiam contenta eo peiores affectus corporis enunciāt, quo magis conceſſerint ad fundum matulæ: veluti concedunt eo contenta ſecundum naturam. Enæoremata enim nigra, ſi deſcenderint ad fundum, arguunt ægritudinem perueniſſe ad ſupremam prauitatem. Eadem quo magis ſubnubilan- D tur, eo potius ægrum ſupereſſe poſſe oſtendunt, confirmata naturali virtute. Siquidem illa demonſtrant naturam veluti victam cedere, hæc verò quodammodo repugnando propellere: quòd contentis his accidens, modo contrario ſe habet contentis ſecundum naturam: contenta verò bilioſa, & ſanguinea, & rubea, vt rationem mediam tenent inter ſana & ea quæ maximè praua ſunt, ita mediocritatem obtinuerunt in criſi, hæc enim indigent longiore tempore ad concoquendum. Quamobrem oportet vt conſideretur virtus ægri, atq; E ad eam ratione habita proferatur præuidentia. Sed de contentis cumulatis, & plus matulæ poſſidentibus, atq; craſſitudine differentibus à mediocritate, hoc pacto licet diligenter diſcere. In initiis atque augmentis ægritudinum apparentia, præſertim ſi febris fuerit non contemnenda, arguunt humorum copiam quæ indiget ad concoquendum firmitate virtutis, & tempore, & fortuna bona, vt arbitror. Quamobrem coniecturam feceris ab hiſce, anguſtias meatuum eſſe circa pectus, veluti à multitudine humorum ſeptum tranſuerſum arcta- F retur. In vigore verò ſummo febris atque declinatione, contenta illa ſalutaria & bona ſunt, quum febris impetum ceperit in ea. Diſputatio autem de hypoſtaſi orobea, & furfurea, & laminea, & ſimilacea ſuperius, atque quantum expediebat in iis quæ de iudiciis vrinarum, tractata eſt. Hac verò in parte illud eſt ſubdēdum de ipſis. Nanque ſi eiuſmodi cōtenta plura fluxerint, atque in peiora proceſſerint, fas eſt pronūtiare mala eſſe, atque naturam laſſatam deficere, quòd illa corporis habitum & compagem corrumpant. Contra verò ſi pauca G apparuerint, atque ad minus mala aſſiduè vergāt, pronuntiandum ſalutem ægri aduentare, atque ſperādum eſſe. Habes iam (vt arbitror) diſputationem ſuper contentis ſatis explicatam, iis qui breuitatem orationis amant, iiſque qui quamplurima mediocri oratione diſcere cupiunt. Poſthac ad reliqua tranſeamus. Quum igitur notum ſit, ratio quæ ſuper bullis eſt, quātum conferat ad iudicādas vrinas, veluti de hiſce illic diximus: nunc quoque ſubiungamus quantum ſatis eſſe videatur ad præuidendum. H

DE PRAEVIDENTIA EX BVLLIS, CAP. XVI.

Bullæ apparere in vrinis ſanorum innatantes, præſertim ſi maiores, & diffuſæ abſque ordine inſpiciātur. In iis verò qui febre laborant, quæ nondum antea viſæ erant, ſolutionem propè febris ſignificant. Nāque vbi apparuerint, ſatis ſunt vt perſuadeat febris præteriiſſe vigorem, atque declinare: ſuntque veluti obſcura quædam ſigna concoctionis, atque tum exiſtimantur nuncia contentorum concoctorum. Interdum pro bullis non apparentibus ſufficiunt craſſæ ſpumulæ, veluti in vino apparere ſolent innatantes. At verò ſi bullæ vnà cum febre apparuerint atque proceſſerint, dolores non modicos capitis arguunt, ſed etiam periculoſos, maximè ſi cum tenui ſubſtantia vrinæ veluti corona innatauerint: cum craſſa ſubſtantia verò tanquam cum modeſtiore, bullæ quoque moderatiores apparent, & moderatiora ſignificant. Quòd verò illic dictum eſt ſignum eſſe fluxionis in pulmonem, quum in præcedente capitis dolore viſum ſit, hoc pacto ſe habet. Nam poſtquā æſtas acceſſerit (tunc enim potius quàm aliàs accidere ſolet vt homo efficiatur calidior, ſitis eum capit, atque plura quàm par eſt, pocula ebibūtur), tunc inquam caput deſiccatum attraxit humiditatem multam, atque repletum eſt ea, pauloque pòſt dolorē illum atque pondus mediocre paſſum eſt. Attracta humiditate plus quàm deceat (vt dictū eſt), eo quòd capitis ſubſtātia effecta eſt calida, nequit tantam humiditatem concoquere, caput ipſum non dominans humiditati, à qua dolores generantur. Veruntamen vbi caput grauatum eſt, tum humiditatis pars aſſumitur, pars ſoluitur, eáq; delata deorſum, & ſubtilitate ſua defluens in pulmonem excitauit tuſſes, atque paruum quoddam in ventrē ſuffluens, tantundem conturbauit. Atque in ſanis & ægris eiuſmodi apparētes vrinæ, ſimilia ſignificare pòſſunt. Veruntamen in ægris, vel multæ potionis alicuius oblatio, vel ſiccitās orta à dolore, atque aliæ cæteræ cauſæ differentes ſunt munere hoc ipſo faciēdæ præuidentiæ. Bullæ quinetiam quæ dolorem capitis ſignificabāt, ſi breui diſſoluantur, ſignificant dolores quoque diminui. Quæ verò vſquequaq; ſunt & maiores, atque abſq; ordine diffuſæ per matulam, arguunt dolores qui præceſſerunt, diſſolui. Quia verò bullarum ſignificantium dolorem capitis, aliæ ſunt per totam coronam, quæ etiam ſignificant totius capitis dolorem, aliæ per dimidiam coronam, quæ medietatis capitis dolorē arguunt, atque reliquæ proportione: reliquum idipſum diſcendum eſt ex hiſce quæ dicta ſunt.

DE PRAEVIDENTIA EX COLORIBVS DIuerſis ipſius coronæ, & malè olente vrina, & colliquaminibus, CAP. XVII.

Super coloribus diuerſis, qui in corona ſpectātur, hoc pacto opinari oportet. Nanque colores coronæ, ſi peiores fuerint quàm qui ſunt reliquæ ſubſtantiæ vrinæ, referre oportet malos eſſe, atque eo magis quo peiores apparuerint. Quòd ſi meliores fuerint, fas eſt proferre illos eſſe in principio dominii naturæ. Illinc enim veluti à principio natura inciperet vel ſuperare vel ſuperari, licet per iudicia è coloribus coronæ habita vt decet, ſcire ſalutē & mortem. Veruntamē ipſæ coronæ, quum non multum concolores ſunt reliquo vrinæ fluori, neque apparēt, tū à colore totius eſt ratiocinandū. Quando verò colore differunt coronæ, tum ſunt manifeſtæ ſapiētibus. Inde verò coniectandæ ſunt motiones corporis. Atque de coloribus coronæ dictum eſt ſuperius etiam in iis quæ de iudiciis. Quamobrē etiam id quod nunc dictum eſt, ſi additum ſit illi, fortaſſe ſatis eſſe videbitur iis qui ex breuibus ratiocinando capiunt plura. At verò nunc recordati ſiquid prætermiſſum fuerit, clauſerimus hac in parte librum primum de præuidentia. Igitur vrina malè olens, cum prauo chymate & cōtentis profluens, arguit omnem corporis habitudinem mortificatam eſſe, ita vt opinandum ſit mortem vicinā eſſe. Alio modo ſi ſe vrina habuerit, pronunciandū cōferre, maximè ſi pus ſubſiderit. Ille enim malus odor ſignificat plagam alicuius internæ partis corporis. Et ſi procedente tempore minor fuerit odor & pus, fortaſſe naturam præſtare coniectare poteris: ſi verò contraria fuerit, pronuntiandum mortem futuram. Quinetiam ſi colliquamina continua innatantia, & veluti aranea apparuerint, malum eſt, atque proferendum eſt, vel re-

nes læſos eſſe,vel corpus non ali,colliquatione præſente. Atque hæc in parte hac finiantur. Quoniam verò decentem menſuram fecimus huic libro, hoc in loco diſputatione terminamus, vbi percurrimus quæ in coloribus,& ſubſtantiis,& contentis,& quæ in hiſce ſpectātur,& in coronis,& bullis, & odoribus, atque colliquaminibus innatantibus ad præuidentiam conferre ſolēt. Quæcunque verò reliqua ſunt, liber ſequens continebit. Nanque fortè in illo omne munus diſciplinæ huius terminarimus. Illic etiam referenda ſunt, & quæ decentia,& quæ relicta ſunt. Quanuis accidat nos, quum homines ſimus,etiam aberrare, etſi in aliis multas cauſas inuenerimus: ignoſcat nobis prudentior, minimè ſpectando id quod ſummum eſt in arte, ſed potius addat quodcunque contemplatus præter hæc adinuenerit in ægris & ſanis,tractationis vtilitatem ſpectans.

ANNOTATIO EORVM QVÆ SINGVLA CAPITA libri poſterioris De præuidentiis ex vrinis continent.

De præuidentia ex urinis hypoſtaſi priuatis, Caput I.
De præuidentia ex urinis febrium deficientium, Caput II.
De præuidentia ex urinis continuarum febrium, Caput III.
De præuidentia ex urinis profluentibus in unaquaque cordis affectione, Caput IIII.
De præuidentia ex urinis facta alteratione in pulmone, Caput V.
De præuidentia ex urinis ab hepatis affectibus, Caput VI.
De præuidentia ex urinis ab affectibus cerebri, Caput VII.
De præuidentia ex urinis ab affectibus uentris, Caput VIII.
De præuidentia ex urinis profluentibus à coſtarum paſſione uera & non uera, Caput IX.
De præuidentia ex urinis ab affectis renibus & ueſica, Caput X.
De præuidentia ex urinis ab affectis colo & inteſtinis, Caput XI.
De præuidentia ex urinis ab affectis utero & podice, Caput XII.
De præuidentia ex urinis ab affectibus extremitatum membrorum, Caput XIII.
De præuidentia ex urinis ſuper ægritudine,an uelocius,an tardius ſoluatur, Caput XIIII.
Breuis repetitio capitum totius diſputationis, Caput XV.
Quonam pacto ad eiuſmodi diſciplinæ genus promotus ſit auctor, Caput XVI.

ACTVARII DE PRÆVIDENTIIS ex vrinis, liber poſterior.

Præfatio.

EXERCITATIONEM ſtudiúmq; præuidentiæ olim Hippocrates vir ſapientiſſimus adeo magna cura amplexus eſt,vt etiā prognoſtica ſcripta reliquerit. Atque poſt Hippocratē, tractata eſt ars à Galeno Pergameno vſqueadeo,vt ſi quiſquam alius ſecutus eos fuerit (etſi aliquid ipſi etiam prætermiſerint),is multū huic rei prouiderit. Nāque abſque ratione ſi quiſquam curationem aliquam fecerit, id fortunæ potius quàm artis opus eſſe probatur. Sed ſiquis ratione ægritudinibus curādis operam dederit,prædixeritque tam præſentia quàm quæ antea euenerunt, atque ea etiam quæ ventura ſunt, cenſebitur id eſſe artis munus omni veneratione colendum. Quinetiam non paruam perſuadendi gratiam, atque auctoritatem exercentibus affert ipſa præuidendi facultas. Ægroti enim audientes ab his ea quæ patiuntur, antequam ipſi reuelarint, promptiſſimè ſalutē eorum his medicis credunt. Atque medici eiuſmodi cum tuto fundamēto,atque percurrente ratione,& dicūt, & tractant ea quæ oportet. Quinetiam fama bona per ora multorum vagatur præuidentiæ in ægrotis, quæ iis qui exercuerunt ſe præbet vt digni fide habeantur. Quum igitur multa ſint è quibus quiſquam exercendo parat præuidentiam,nihilominus quàm alia extitit præuidētia ex vrinis. Non enim in hac qui ſe exercuit (vt arbitror)etiam tantillo aberrauerit à præuidentia quæ agenda ſit ſuper omnibus paſſionibus humano corpori accidētibus. Igitur vbi in libro ſuperiore pertractauimus omnia quæ videbantur conſentanea eſſe ſuper coloribus,& ſubſtantiis, & contentis, atque aliis quibuſdam, nunc prōptè reliqua diſputando ſubiunxerimus. Quoniam verò vrinæ hypoſtaſi priuatæ plurimum conferre poſſunt ad præuidentiam faciendam,de eis primùm dicemus,deinde de cæteris tractabimus, veluti ſunt ea quæ in differētiis febriū dici ſolēt, atq; in membris internis affectis. Atq; præter hæc etiā quæcunque diebus decretoriis,& non decretoriis vrinæ poſſint oſtēdere.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS HYPOSTAſi priuatis, CAP. I.

ETſi inter vrinas illæ quæ hypoſtaſi carent ſint malæ, vt par eſt, non paruam tamen differentiam ſortitæ ſunt. Siquidem in acutis febribus circa initia & augmēta ſi non apparuerint contenta, ſignificatur non parua virtutis debilitas. Nanque ad tantam imbecillitatem ipſa peruenit,vt ob vehemētiam cauſarum affligentiū, neceſſariarum actionum oblita ſit. In quo quid aliud quiſquam dicere poterit quàm ægritudinem non peruenturam aduſque ſummum vigorem, defatigata natura? Atque hiſce in febribus multæ vigiliæ fiunt,immodicæ tumultuationes,ſemiinſaniæ,anxietudines, atque hiſce peiora,ægritudine minante mortem. Quòd ſi febres mediocres fuerint, atque in initiis, & augmentis eiuſmodi vrinæ apparuerint,euenit vt ſimilia accidentia ſpectentur,ſed eo moderatiora quo & virtus ſit firmior,& febres mitiores extiterint. Siquidem par eſt vt aliquando virtus ſe reuocet, vbi non adeo oppugnata fuerit à cauſis ægritudinem inferentibus,atque concoctionibus indulgeat,atque contenta præſentet, quæ alicuius cōcoctionis ſigna ſunt. Accidit quinimo interdum quum vrinæ tenues,ac hypoſtaſi priuatæ ſint, febriſque fuerit mitior,ſi aliæ quædam cōcauſæ aderint, vt abſceſſus generetur in aliqua parte corporis, in qua ſe febris cumulatè collegerit. Concauſæ verò eſſe poſſunt hyberna aeris qualitas, iniudicabilis conditio, & motio erratica & incerta ægritudinis, atque ægri virtus mediocriter debilis. In initiis itaque & augmentis ægritudinum, ſi vrinæ hypoſtaſi priuatæ apparuerint, hæc ipſa prædicere poteris. In declinatione verò ægritudinis,ſi eiuſmodi vrinæ ſpectatæ fuerint, nō multum dānare eas oportet. Nanque id quod ſtudebamus ſummo ſtudio factum eſt,ſcilicet naturam ſupereſſe debilitati. In vigore verò & declinatione ægritudinis,ſi illæ vrinæ apparuerint, videri poterit id non eſſe alienum: ſi natura veluti iam ſuperaſſet,prius reuocat ſe,deinde agit quæ ſua ſunt,nutritiones parās corpori, oſtēdénſque in vrinis contenta. Siquidem eo tempore quo ſe colligit atque refocillat,parua quædā attrahit, ne deficiens valeat munera prædicta præſtare. Atque vbi collecta fuerit, attrahit maiorem materiam nutrituram, atque tum manifeſta contēta exponit. Res(vt arbitror)

ſimilis illi eſt quæ iis viris accidit, qui quum feris ma-
gnis certauerunt.hi nempe vt vincerent, magnos labo
res ſubiuêre. Vbi verò vicerunt, primùm cunctis poſt-
habitis reuocāt vires quæ laborauerunt; ac deinde ſua
ſtudia perſequuntur.Quinetiā interdū(veluti paulo an
tè dictum eſt)bullæ vbi apparuerint,ſatis ſunt pro cōten
tis quæ nōdum prius apparuerunt.Atque ob cruditates
& obſtructiones accidere ſolet, vt vrinæ ſine hypoſtaſi
profluāt in corporibus ſanis.Verùntamen ſi paruo tem
pore hæ inſpiciātur,poterit reſiſtere homo ſanus: ſed
ſi malum id protraxerit tempus,perquā facilè ab ægri-
tudine corripi poteſt. Tu verò propte prævidere pote-
ris,vbi ſciuiſti quænā ægritudines in quibus affectioni-
bus maximè prouenire ſoleant,nihilominus cōtempla-
tis & ætate,& diæta,& aëris qualitate, atq; cæteris quæ
in vrinis inſunt,quemadmodum ſuperius diximus,quā
ad præuidentiam earum ægritudinum intendātur. Sed
ratio quæ ſuper vrinis hypoſtaſi carentibus,quàm fieri
poſſit breuis,eiuſmodi reddi poteſt. Poſthac decens eſt
vt de præuidentiis,quæ à prænotis vrinis in diuerſis fe
brium generibus proficiſcuntur,dicamus.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS FEBRIVM deficientium, CAP. II.

FEbrium intermittentium,tertianæ inquam,quarta-
næ,& quotidianæ,quæ ab obſtructione & cruditate,
atque etiam multitudine humorum ipſas accendentiū
generantur,initiis frequentiſſimè vrinæ abſque hypo-
ſtaſi proueniunt,quemadmodum etiā ſuperius dictum
à nobis eſt.Ab hiſce itaque ſumpta cōiectura præuide-
re poteris longitudinis tempus: ſiquidem vbi nondum
genuina caliditas concoxit aliquam materiam, & paro
xyſmi & febres in iis fiunt, tanquam pugnaret adhuc
natura vt cōcoquat humores affligentes,& eos excer-
nat. Ergo par eſt vt quantiſper vrinæ non participes
concoctionis fuerint, tantiſper paroxyſmi corripiant
ægrum,atque eum affligant. Sed vbi concoctionis etiā
paruum ſignum dignoſcitur, ſpes eſt hominem ſuper-
futurum ægritudini, atque virtutem vſquequaque ſu-
peraturam ægritudinis cauſas. Nanque etſi in ſingulis
paroxyſmis virtus tam paruum quiddam alteret & cō-
coquat vt non ſentiatur, non idcirco exiſtimanda eſt
ſuperauiſſe morbum cuius multa materia, & cruda, &
inhærens eſſe probatur. Vbi verò eo virtus peruenerit
vt vicerit affligentem humorem; tum contentā quæ
cōcoctionis ſunt ſigna, in vrinis manifeſta ſpectantur,
atque teſtantur naturam concoxiſſe,atque expuliſſe o-
mne excrementum,quod non hactenus expellere qui-
uerat. Verùntamē inter febres intermittentes hoc ex-
cellit tertiana febris, quòd nubes ſola in vrinis huius
inſpecta,ſatis fuit ad ſignificandam ſolutionem ægritu
dinis.Humoris enim tenuis ac qui facilè digeratur,faci
les ſunt concoctiones, & obſtructionum apertiones.
Et vbi facilè natura incumbit, inibi accidētia facillimè
diſſoluuntur.Quamobrem oportet te prudentē ob hæc
ipſa, ex temporibus cruditatis coniectare tarditatem
remiſſionis,atque ab initio concoctionis præuidere ce-
leritatem criſis & iudicii. Sed de eiuſmodi diebus etſi
diſputatum ſit à Galeno in iis quæ de criſi tractauit,for
taſſe tamen etiā nobis hac in parte licuerit dicere me-
diocriter de eis,quantum videatur cōuenire tractatio-
ni de vrinis.Poſthac igitur vbi primò determinarimus
de vrinis quæ apparent in febribus continuis, quātum
ratione noſtra exiſtimatur ſufficere ad faciendam præ-
uidentiam,deinde de reliquis dicemus.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS CONTINVArum febrium, CAP. III.

FEbres continuæ ab humorum putrefactione genitæ
quæ qualéſque ſint,vel ſimplices,vel complicatæ,ſi-
gnificant ab inductis coloribus. Quantitatem verò pu-
trefactionis, atque qualitatem humorum arguunt tum
ſubſtantia vrinarum,tum contenta,de quibus diligen-
tius diſputatum eſt.Nunc illa ſubdēda ſunt quæ videā-
tur ſufficere ad præuidentiam faciēdam, ita vt hinc in-
choandum ſit.Dum igitur facilè concoquuntur vrinæ,
atque paruo tempore , ad id quod ſecundum naturam
eſt,feſtinant,exiſtimamus celerem motionem eſſe , at-
A que firmam virtutem. Sin verò vrinæ non citius, ſed
tempore potius longo concoquantur, ſi malæ fuerint,
& diſtantes à mediocritate, oſtendunt celerem motio-
nem ægritudinis, ſed virtutis infirmitatem non par-
uam. Quamobrem hic ſuboritur metus magnus, nè
priuſquam hæ perueniant ad cōcoctionem, virtus de-
fatigetur.Quòd ſi mediocriter malæ ſint vrinæ, tempò
re verò tendant ad mediocritatem, arguunt intelligi
debere virtutem non firmam eſſe, atque oſtendunt æ-
gritudinis motionem pedetentim fieri. Sin verò vrinæ
B celerrimè alterentur, nec multum deſtiterint à medio-
critate, ſignificant virtutis firmitatem, non tamen æ-
gritudinis malitiam.Sed tamen oratio ſuper ægritudi-
nis qualitate & affectione hinc videri poterit.Nā opor-
tet vrinarum mutationes diligenter obſeruare, atque
intelligere à quibus ad quas tranſmutentur, atque an
in vrinis ignauia,& malitia ægritudinis appareat: nan-
que ſi contrà ſe habuerint,illa ſubdola & praua eſſe ſi-
gnificantur.Quinetiam præter hæc par eſt conſiderare
tempus mutationum,atque ex hiſce coniectare poteris
C futuras criſes, ſiue tardiores, ſiue celeriores extiterint,
de quibus paulo inferius diſputabitur. Nunc verò tan-
quam alio initio incepto dicamus de accidentibus v-
nicuique principalium membrorum. Quando igitur
vel aliqua inſignis intemperatura corripuerit aliquod
è membris principalibus, aut humor defluxerit ad ali-
quod eorum non mediocriter affligens, ob hoc ipſum
alterantur vrinæ,ac eo magis quo maiores venas & ar-
terias habet membrum quod paſſum eſt,quoniam eiuſ-
modi venoſa vaſa facilius ſenſerunt alterationem in
D corde factam. Non enim quòlibet ex membris princi-
pibus malè affecto ipſum manet immutabile,ſed quum
ad aliqua membra peruenerit alteratio, ipſum etiam
mutatur vel calidius, vel frigidius redditum. Deinde
tractu temporis eo pacto cæteris membris affectis, eui
dentiores tā pulſus quàm vrinæ apparent, ſuntque ima
gines illius affectionis quæ intrinſecus eſt. Sed oratio
de pulſibus pulcherrimè & ſubtiliſſimè à Galeno viro
ſapientiſſimo tractata eſt,vnde volētibus diſcere licet.
Nunc verò nos ſubiungamus quæcunque vtilia diſcipli
E næ fore putamus.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS PROFLVENtibus in vnaquaque cordis affectione, CAP. IIII.

QVum demōſtratum ſit cor eſſe ob caliditatem in-
temperatum,tum vrinæ alterantur, atque acriores
& tenuiores redduntur. Atque quum iam ignis ipſum
depaſcitur, tum mediocres in initio ſpectātur colliqua
tiones:paſſione verò procedēte,etiā vrinæ apparent o-
leapparētes,& oleicoloræ atque oleaceæ. Quòd ſi eiuſ-
F modi alienus ignis depaſcens adipem,attigerit carnem
atque ſolida mēbra,tum illæ hypoſtaſes inſpectabūtur,
quas in hecticis & tabidis febribus conſiſtere diximus.
Nā ratione cōpertum eſt illas eſſe orobeas,furfureas,la
mineas,& ſimilaceas. Frigidā autem intemperaturā ſi
cor patiatur,mediocriter alterantur vrinæ inclinantes
ad albiores,atque contenta eis aderunt cruda, & quan-
titate mediocria:nāque colores alterātur mediocriter,
ſi nondum compatiatur hepar. Contenta verò medio-
cria & cruda erunt,quum iam calor naturalis (qui alte-
G rare & coquere creditur)lāgueſcat à frigiditate quæ ac-
ceſſit.Iámque ſi intēdatur ipſa frigiditas in corde etiā
lāgueſcet naturalis & genuina caliditas. Albæ præterea
vrinæ & tenues erunt,atque hypoſtaſi priuatæ. Sed ea
mala qualitas ſi valde exceſſerit, tum cōtenta earū red
dentur liuida & nigra. Atque fortaſſe vrinæ omni ex
parte nigræ ſpectabuntur, quum aut melancholicus hu
mor illuc profundatur ob extremam debilitatem ge-
nuinæ virtutis,aut frigiditas induxerit tum mortifica-
tionem,tum nigrores,qui ſunt mortificationis colores:
H nanque contingit etiam alterutrum eorum fieri.Hoc e-
nim eueniet ob extremam infirmitatem virtutis excre
tricis,quum illuc confluxerit nigra bilis,tūmq; homini
accidunt timores,& triſtitiæ, & oris ſonitus immodici.
Illud verò eueniet quum frigiditas multum fuerit ex-
aucta, tum efficit vrinas nigras, præſertim quū auerſus

fuerit color vrinam illuſtrans.quod diſcere licet in nu- A bibus quæ quotidie apparēt. Hæ enim quum rarefactæ mediocriter fuerint, tū illuſtratæ proprios colores oſtendūt,quæ nimis ſpiſſatæ,& craſſeſcētes nigricare ſpectantur.Nam vrinæ prius fiunt vmbrilucæ, exaucta deinde aſperitate procedente tēpore nigreſcunt. Atque hoc pacto affecto corde,eiuſmodi vrinæ proueniunt.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS FACTA alteratione in pulmone, CAP. V.

QVoniam pulmo poſt cor promptius alteratur, etiā vrinas afficit,quacūque intemperatura ipſe fuerit B affectus,de hac re prius diſputarimus, deinde de reliquis.Si igitur affectus ſit pulmo calida intemperatura, vrinæ mutabūtur ab iis quæ ſecundū naturā, ad rufum vergentes.Et ſi creuerit caliditas,etiā in vrinis colores excreſcere videbuntur,atque fieri rubeæ,ac vineæ.Cuius etiā rei argumenta ſunt ab iis quæ extrinſecus, veluti eſt mala ſpiratio,& ſitis,& linguæ ſiccitas,& nigritia.Frigiditate verò ſi affectus ſit pulmo, reſpirationes primò erūt tardiores, poſterius etiā pauciores:& abſq; ſiti ægroti erunt,ac aerem quem inſpirāt,frigidum ſen C tiunt,atque paruas tuſſes excitant. Eorum vrinæ vergunt ad album, non tamen vehementer: nanque pulmo membrum calidum eſt.Et quum parum alterauerit vrinas ad album,tum arguit magnam in eo factam eſſe refrigerationem.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS AB HEpatis affectibus, CAP. VI.

SI hepar à calida intemperatura fuerit affectū, producet vrinas rufas & ſubrubeas. Sed intēperatura eiuſmodi exaucta,vrinæ apparebunt valde vineæ & paſſeæ: D atque tuſſes magis moleſtabunt, atque ſites, ſi gibbæ partes hepatis inflammatione laborauerint. Quemadmodum vomitus potius excitabuntur,ſi ſimæ eius partes malè fuerint affectæ:intemperatura verò mediocriter frigida,ſi hepar laborauerit, vrinæ profluēt pallidæ & ſubpallidæ: exaucta verò ſi frigiditas fuerit,vrinæ apparebunt albæ. Sed interdum in eis ſpectare eſt craſſitudinem cum albedine.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS AB AFFEctibus cerebri, CAP. VII. E

CErebro mediocriter affecto, vrinæ proueniunt rufæ atque ad ſubflauas inclinantes, maiore verò caliditate producta,ita vt inflammationem adeſſe exiſtimetur, vrinæ ſpectantur vineæ atque ſubſanguineæ: contrariæ hiſce prouenerint ſi frigiditate affectum fuerit.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS AB AFFEctibus ventris, CAP. VIII.

VEntris & ſtomachi, qui ob calidam intemperaturā ceciderunt,mutationes per vrinas minus oſtendū F tur.Nanque frigida intemperatura quum correpti ſint, tum vrinæ ita albæ gignuntur,vt eſt frigiditatis menſura.Calidiore verò intemperatura affecti, rufas & flauas vrinas profundūt,in quibus adeſſe ſolēt ſtomachi dolores,quæ καρδιαλγίαι appellantur à Græcis. Item ſitis & bilis interdum tenuis atque croceæ, vomitus, & ſatietas, & oris amaror, atque capitis dolores quidam modici. Quemadmodum in affectione mediocriter frigida laborantes ſunt appetentes, atque ſiti carentes:ſed frigida affectione exaucta, redduntur vertiginoſi, atque ſe G regere nequeunt,veluti animo linquūtur, atq; tremorem cordis ſentiūt,cibum potūmq; faſtidiētes.Hæc igitur ipſa potius in intēperaturis puris dicta ſunt. Quòd ſi materia quoque aliqua coiuerit cum omnibus hiſce dictis,has vrinas reddet.Nāque quum vrinæ exiuerint, craſſeſcent,atque contenta in eis cumulatiora ſpectantur,& ægritudines in affectibus eiuſmodi diuturniores fiunt, quum humorum concoctionibus diſſoluatur ægritudo.Sed hæc quidem concoctiones & incoctiones, atque mutationes vrinarum manifeſtare poſſunt: nos H verò ad cætera tranſeamus.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS PROFLVENtibus à coſtarū paſſione vera & nō vera, CAP. IX.

PLeuritidis vrinæ in initiis ſubrubeæ ſunt, deinde procedentes rubeſcunt,atque vineæ fiunt,& craſſeſcunt,atque mutationibus oſtendunt quæ ſint euentura.Humore verò frigido ſeptum tranſuerſum moleſtante,atque perquam modicum dolorem mouente, minimámque ſpirandi facultatem, eo quia pectus aggrauatum eſt ab eo,vrinæ albæ & tenues,item conturbatæ & craſſæ proueniunt.Splen porro à quacunque intemperatura corripiatur, etiam in ea vrinarum colores oſtendunt.atque facilius à frigidis corripitur homo,atque hi oſtendunt:tardius verò à calidis,ac non etiam multum hi oſtendunt.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS AB AFFEctis renibus & veſica, CAP. X.

REnibus & veſica affectis,ſimiles vrinæ proueniunt. Dictum eſt etiam de hiſce in iis quæ de iudiciis vrinarum, diligentius, atque de cæteris quæ eis accidere conſueuerunt,ab illis dictis diſcere oportet. Quoniā verò ea membra fuerūt vrinarum vaſa,facilius quū quicquam ipſis acciderit,demōſtrauerint, in promptu habentes modum demōſtrationis.Nā cætera membra ſolummodò,quum vehementer propria affectione alterauerint vrinas,nullū aliud ſignū euidens oſtēdunt.Quamobrem quum aliqua debilis paſſio ipſis aduenerit, non etiā promptè in vrinis illa ſpectatur.Hæc verò quoniam cæteris fuerunt poſteriora,ſerum collectum recipiunt, atque paſſiones proprias,etiamſi mediocres fuerint:interdum demonſtrant, id tanquam mercedem, ipſa potius quàm cætera membra recipientes, pro miniſterio quod naturæ præſtant.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS AB AFFEctis colo & inteſtinis, CAP. XI.

COlo atque inteſtinis inflammatione laborantibus non etiam vrinæ colorabuntur ſecundum illa quæ magis naturalem calorem habēt. Sed frigida intēperatura quum eiuſmodi partes corripiantur, & eiuſmodi humor influxerit in ipſas, tum vrinæ ſpectabūtur albæ & aqueæ. Atque ſiqua fuerit obſtructio in colo,tum vrinæ erunt hypoſtaſi priuatæ: in inteſtinis verò ſi acciderit obſtructio, vrinæ erunt craſſæ frequentius atque lacti ſimiles.atque paſſione procedente,excretiones erunt plures atque crudiores. At nūc reliquum eſt vt de vtero dicatur.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS AB AFFEctis vtero & podice, CAP. XII.

VTerus,qui vt membrum eſt principale,ita maximè alterat totum corpus,qua corripitur ab aliqua intēperatura. Ergo vrinæ eo modo accidit, vt ſint ſimiles tractu tēporis iis quæ ab intemperaturis aliorū mēbrorum nō adeo principaliū eueniunt.Sed vbi in hiſce mēbris genitū ſit pus ab aliqua cauſa, quod ſit ſanè quàm mediocre,id nō erit euidēs in vrinis. Sed ſi fuerit excedens,tum colligetur in veſica pus,atq; apparebit hærēs fundo matulæ,quod manifeſtū erit & à ſpecie, & ab odore. Atq; priuſquā loquatur ægra,tu dixeris eam affectionem:diiudicaueris verò,vt nō ſit veſicæ pus,cōmouendo facilè vrinā,atq; intelligendo nunquā indoluiſſe veſicā.Quinetiā quum mēſes abſque ratione retineātur,vno iam mēſe præterito, apparent vriā cum cōtentis ramenta rubea innatare. Atq; procedente retētione, etiam ramenta eiuſmodi plura ſpectantur,atque vrinæ color ad ſubrubeum atque etiā ad rubeum tendit. Veruntamen vt orationi gratia aliqua afferatur, atque ſides dictis nō parua fiat,hanc ſubiunxero hiſtoriā, quæ incumbentibus hiſce ſtudiis erit perquā vtilis. Mulier quædam diues atque mollis,tres aut quatuor filios pepererat,quorum tres fere infantes mortui erant, ſolùm vnum audiebat mater. Atque quodā tempore præterito,ipſáque ambigēte dum videret ſpem omnem ſuam in ſolo vno filio,qui repente tolli poſſet,fluctuare. Verebatur enim ne ſi puer moreretur, cogeretur alienis bona ſua tradere.Nāq;(vt dictū eſt) vbi amiſerat alios, quærebat modū quo alterum filiū pareret,atq; ſpē ſeruaret.Ergo(vt mos eſt mulieribꝰ) deſideriū aperuit,atque ſolutionem quærebat. Quidā dixère hanc ſolutionem, ſi menſium aliqua fieret natura vel arte retentio (nanque ipſi menſes plus iuſto profluebant),cōciperet. quod perſuaſa,rei operam dedit,ac vehementer reten-

A ti ſunt menſes,vnde conceptus ſpes magna eam tenuit.
At verò ſecundus menſis erat,mulierque modicè cōtur
babatur.Nāque cumulato ſanguine mēſtruo per vterū,
neque locus exeundi habebatur:accidentia, vt videba
tur,poterant eſſe ſigna conceptus. Nāque in initiis con
ceptuum ſimilia accidere ſolent. At tertius aderat men
ſis,&paſſiones proceſſerāt.Vbi verò etiam quartus ad-
uenit mēſis,túmque quum grauidis mulieribus,ſiquid
præfuiſſet moleſtiæ,illud ſedatur: ipſi verò magis ven-
ter intumuit,atque accidētia peiora ſentiebantur. Igi-
B tur circa quintum menſem audiui vt mulier correpta
eſſet ab ea paſſione:erat enim mihi vna ex maximè fa-
miliaribus.Quamobrem ad eam acceſſi, atque intrans
vidi ipſam ſupinā iacentē in lecto,& ſalute acta rogaui,
vt haberet,ac tetigi pulſum.Illa verò ſubtili ac pertenui
voce reſpōdit. Pulſus erāt pertenues atq; diuerſi,atque
virtus genuina propè victa. Cutis veluti cortex maligrā
nati, & color eius vergebat ad icterū,& omnia quæ cir-
ca faciem ſunt,multum attenuata,atque manus,& hu-
meros ſatis hærentes pectori habebat. Sed venter ma-
C gnopere extuberabat. Quoniam verò oportebat etiam
vrinam ſpectare,ea quidem erat tenuis,atque mihi vi-
ſa eſt mediocriter ſubſanguinea. Contenta verò in ea
ſubſidebant ad matulæ fundum valde rubentia , atque
veluti ſimilacea. Atque tunc mihi non poterat facilè cō
gnoſci paſſio,quæ nō multum trita eſt breuiatiis libris
medicorum , eo præſertim quòd nemo ex iis medicis
qui illuc frequentabant,paſſionem intelligeret,ſed pu-
tarent omnes aquam intercutem eſſe. Quoniam verò
paulo pòſt legi de paſſionibus mulierū , doctúſque ſum
D quàm graue eſſet retinere menſtruum ſanguinem, au-
diuerámque mulieri hunc retentum eſſe,deinde hac ra
tione ſuper eius vrina ratiocinatus ſum, illam rectā ra-
tione illiuſmodi profluxiſſe. Nam partim ob manifeſtiſ
ſimam collectionem ſanguinis in vtero,tumore effecto
eiuſmodi,partim ob vicinitatem veſicæ ſanguine com
miſto cum vrina, factum erat vt vrinæ colorarentur,
ſed ob aſſationem ſanguinis apparuerint contenta ſimi
lacea atque rubea. Hoc pacto ab immodica menſtruorū
retētione,præſertim ſi natura antea multa profluxiſſēt,
E vrina alteratur,atque tractu temporis cōmutatur. Cæ-
terùm vt omnem hiſtoriam finiamus,reliqua ſubiūga-
mus. Sextus menſis aderat, quum in ilibus exterioribus
factus eſt abſceſſus, atque mollitus eſt tempore proce-
dēte. Vbi verò ſeptimus menſis aduenerat,prorſus mol
litum eſt medicorum emplaſtris, atque deinde apertū
eſt,ac reliquo tempore defluxit ab eo ſanguineum pus;
ſed venter abinde euacuabatur:quāobrem magna ſpes
ſalutis & viro eius oborta eſt, & medicis illuc frequen-
tātibus:quod nō ita ſucceſſit, ſed paulo pòſt euacuatio
F ſimul omniū ſpem perdidit. Nam(vt arbitror) quatuor
dies poſt tumoris aperturā, venter euacuatus eſt re ō-
mni affligente,atque commiſſus eſt,mulier verò velu-
ti inanimis redacta, abſque reluctatione aliquā vitam
efflauit. Hæc eſt hiſtoria, & ita ſe habuit. Tu verò dili-
gēter hinc audiuiſti,vt ratione vicinitatis participatus
ſit color vrinis ob ſanguinem collectum in vtero , vtq;
mediocri collecto ſanguine,contenta ſola perparum al
terētur. Sin verò collectus exceſſerit,etiā alteratio erit
maior:ſin autem vſqueadeo excreuerit,vt etiam venter
G extumeſcat, etiam colores mutantur vrinæ, atque pri-
mò in ſubrubeum tranſeunt,deinde in rubeum , atque
ſubſanguineū:contrà verò tum aſperiora ſpectātur. Si-
milia hiſce accidunt,quum podex inflammatione diu-
tius intumuerit,atque hæmorrhois abſque ratione re-
tenta ſit,maximè ſi pridē multò tēpore ſanguinē pro-
fundere ſoleret,fueritque homo multi ſanguinis,atque
per aliū locum euacuauerit ſanguinē ſuperingenitum.
Nanque tantum hæmorrhoidis retētio diſtat à retētio-
nibus quæ in vtero,quātum ea quæ ſecundum paſſionē
H ſunt,ab iis quæ ſecundū naturā habentur,ceciderūt. illa
enim tractu temporis confirmata,nititur reuerti ad na
turam. Excretionis verò ab vtero factæ ſecūdum natu-
ram retentio,maiorem alterationem in corpore & vri-
nis efficere poteſt. Quāobrem quales vrinas retētio mē
ſtruorum vnius aut duorū menſiū effecerit, tales quo-

A que hæmorrhois retenta,reddet per multo plura tēpo-
ra. Eadem ratione ſiquid aliud fuerit præter naturā in
vtero,hoc infuſum in vrinis ſignificationem quandam
paſſionis parat iis qui hiſce rebus diligenter operam na
uant. Sed de hiſce ſatis: poſthac dicendum eſt de reli-
quis,ſiqua modo aliquo relicta ſint.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS AB AFFECTI-
bus extremitatum membrorum, CAP. XIII.

QVum manus ac pedes affecti fuerint, vel ab intem
peratura multū frigida, vel frigido humore,aut ab
B intēperatura calida , vel materia calida quæ defluxit,ſi
cæterum corpus ſimul etiā ægrotauerit, tum in vrinis
affectiones eædē efficientes euidēter apparebūt. Quā-
obrem quātum qualitas & quātitas humorū ægrotum
intēdātur, tātum etiā vrinæ trāſmutatæ diſtabūt ab eis
quæ ſecundū naturā. Quòd ſi cæterū corpus per ſe ſa-
num fuerit,atque cauſa aliqua affligēs influxerit ad ex
tremas corporis partes,ita vt hæ malè habeāt, non etiā
mediocriter alteratæ apparebunt vrinæ. Sin verò illa
cauſa abundātius fluxerit, etiā vrinæ tum mediocriter
C ſpectabūtur alteratæ,quū vix paſſio aduſque cor perue
nire videatur. Quinetiā differētiæ colorū & cōtentorū
arguunt qualitatem & quantitatem humorum,& con-
coctio & cruditas tam morem ægritudinis quàm vir-
tutis firmitatem oſtendunt, veluti ſpatium temporis
demonſtrāt celeres & tardæ vrinarū mutationes. Ope-
ræpretiū eſt præter ea id etiā non ignorare,vt non par-
uas differētias habeāt inter ſe corporis partes. Nāq; alio
modo alterabit calefactus pes , & alio veſica calefacta:
itē alio modo vterus,alio renes, & alio lien,alio tunica
D ſuccingēns,quemadmodū illo modo caput, hoc modo
hepar,aut pulmo. Nanq; hæc magis participarūt colo-
rem,aut naturali proprietate,& in propriis conceptacu
lis,aut vicinitate primi calidi , aut ſenſus magnitudine.
Oportet enim ſcientē proprietates,& vires vniuſcuiuſ-
que membri,etiam ſingulorum menſurā propriā habe-
re,tam quum mediocris caliditas exaucta fuerit,quàm
quum ob exceſſum corruperit ſubiectum:veluti contrà
quum qualitas fuerit modicè & immodicè infrigidans.
Nanque membra calidiora facilè à cauſis calidis alterā-
E tur & conuincuntur, difficilius verò à frigidis mouen-
tur:quemadmodum frigida membra tardius à calidis,
celerius à frigidis afficiuntur. Siquidē eorum quæ ſunt
viciniora qualitati naturali tēperatura & proprietate,
vnumquodque facilius alteratur. Veruntamen vt ma-
nifeſtius rem capias,hinc veluti exemplo diſcere licet.
Hepate mediocriter caliditate affecto, accidit vt vrinæ
rufæ atque flauæ proueniant. Sed ſi eiuſmodi vrinæ in
colo ægro fuerint apparentes, maiores dolores ineſſe
arguent,atque vnuſquiſque arbitrari poterit, membrū
F prorſus inflāmatione laborare. Quòd ſi pes aut manus
patiatur , atque vrinas eiuſmodi profuderit,dixeris æ-
grotantem dirumpi dolore atque vri. Nam quantum
diſtiterint membra à primò calido,eò maiore etiam ca
liditate alterantur:eadem ratione res ſe habet in frigi-
ditate. Nanque hepate correpto ab intēperatura aliqua
frigida,vrinæ ſubalbidæ ſpectantur: altero aliquo mem
bro remotiore refrigerato, non ita facilè etiam vrinæ
mutantur. Ergo etiam principalia membra ſi ab aliqua
fuerint paſſione correpta,facilius vrinas alterabunt,ra-
G tione principatus: remotiora verò, vel ſi peiori morbo
affecta fuerint, mediocriter vrinam alterabunt, atque
tardè. Quamobrem hinc ratiocinandum eſt eo peiores
affectiones eſſe in eiſdem vrinis, quo membra affecta
vnde profluunt,magis diſtiterint poſitione & proprie-
tate à principio. Atque oportet virum prudētem eo pa-
ctò animaduertendo,in vrinis diſquirere proprietates
mēbrorum,atque affectiones eorum per ea quæ in vri-
nis ſpectātur,ratione cognoſcere atq; prædicere. Poteſt
nimirum plurimū conferre huic propoſito diligens in-
H ſpectio differentiarū partium neruoſarū & venoſarū.
Præter hæc quæcunque propria quatuor temporibus
anni, & ætatibus, & temperaturis, & conſtitutionibus
morborum apparuerint,hæc mitiora exiſtimare opor-
tet quàm quæ aliena eſſe cōtingit. Itē quæcūq; facilius
concoquūtur & tranſmutantur, hæc demōſtrant natu-

ram firmam eſſe, atque humores concoqui & alterari A
celerrimè. Quæ verò vel temporis tractu mutantur, vel
mutata in peiora proceſſerint, illa reprobare oportet,
atque putare animal paruo momento indigere ad inte
ritum incurrendum. Veruntamen vt hiſtoriam hac in
parte referã diſputationi cõuenientẽ, ad alia cõuertar.
Senex quidã familiaris meus in febrem incidit, atque
malè habebat: quod vbi audiui (vndecima tũ erat dies),
ad eum viſendum iuiterat vicinus atque vir probus. In-
ueni illum ſupinũ iacentem, atque ſubtuſſientem, ſpu-
táque craſſa cum ſonitu excreantem: ſordéſque illi cir- B
ca oculos non parua hærebat. Sed ſputa non nimiũ ma-
la erant, niſi quòd procedentia etiam in ventrẽ deſcen
debant, eúmque emollíuerãt pluſquàm par erat. Pulſus
eius erãt hominis vehemẽter febriẽtis: cætera verò erãt
obſcuri. Vrinæ ſubrubeæ, atque deinde rubeæ apparue-
runt. Sextadecima parũ mutatæ ſunt vrinæ circa modẽ
ratius. Iterum effectæ ſunt craſſæ, & rubeæ, & ſubſangui
neæ circa contenta. Venter etſi multa excreuiſſet, nihil
tamen adiuuit. Adhæc per ventrẽ vnà cum excremẽtis
mediocris quantitas ſanguinis euacuata eſt, ita vt ob C
hæc viſus ſit homo emori. Et egò non amplius acceſſi,
neceſſitate quadã ad alia me cogẽte, ſed audiui tribus
poſt diebus hominẽ mortuũ eſſe. Videbatur igitur ille
maiorẽ febrem quàm quæ ſenẽ deceat, habuiſſe, idque
hyberno tempore. Nã quum eiuſmodi res accidit, cõſue
uit non mediocriter conquatere virtutem naturalẽ, ita
vt tractu temporis cadat. Quinetiã ab aſſidua ſiti febris
vehementia arguebatur: tuſſis non parũ hominẽ mo-
leſtabat. Quòd verò nõ videbatur natura facilè vince-
re materiã, demonſtrabãt per tot dies cruditates vrina- D
rum. Nãque opus erat multo longiore tempore, ſi ſigna
ſalutis præceſſiſſent, vt hinc profecta ad ea quæ ſecun-
dum naturã conceſſiſſent. Hoc enim quod ſecũdum na
turam habet, tantùm temporis longitudinem require-
bat. Quamobrem procedente tempore, peiores ſubſtan
tiæ, & contenta vrinarum ſpectabantur. Quid igitur
quiſquam aliud ab hiſce putauerit, quàm futuram eſſe
mortem, paſſim cadente virtute? Hoc pacto oportet vi-
rum mente præſtãtem vaticinãdo præuidere futura, at-
que mutationes vrinarum ad bonum, hilariter accipere E
atque prænuntiare: contrà verò execrari momenta ad
malum inclinantia. Quinetiam mutationes longiore
tempore factas arguere ægritudinis tempus multum
protrahi, & quæ matutino potius fiunt mutationes, has
oſtendere breuiori tempore ægritudinem terminatum
iri. Ergo ſi prima die vrinæ concoctæ apparuerint, tertia
vel quarta ægritudinẽ ſolutum iri proferas: quòd ſi ſe-
cunda vel tertia concoctæ fuerint, ægritudinis ſolutio-
nem peruenire vſque ad ſeptimã. Quòd ſi quarta dies
etiam incoctã vrinam oſtenderit, non etiam ſi quicquã F
fiat, ipſa hebdomada criſin morbo poſuerit. Nanque
criſes quæ in hebdomada fiunt, quarta potius antea a-
perit atque oſtendit, præmittens parua quædam conco
ctionis ſigna. Quemadmodum contrà in malum muta-
ta, ſi valde praua ſigna præmiſerit, mortem in ipſa heb
domada inferet. Sicuti quoq; vndecimæ octaua eſt in-
dex, & vndecima decimæquartæ, atque alia alius, veluti
in libris de criſi ſapiẽs Galenus tractauit. Atq; tẽporum
productiones hac ratione conſiderando adinueneris,
quum in ternarium & quaternarium omne tempus G
ægritudinis dimenſus fueris. Secundum quam ratio-
nem etiam principium ſecundum latitudinem dictum
dimetimur.

DE PRAEVIDENTIA EX VRINIS SVPER AEgritudine, an velociꝰ, an tardiꝰ ſoluatur, CAP. XIIII.

IN morbis acutè motis, euenit interdum vt aliquid
anticipet, contrà verò vt aliquid minuatur in iis quæ
mouentur tardius, ſiue euaſuri, ſiue morituri ſint homi
nes in ægritudinibus ipſis. Siquidem, vt exemplo vta-
mur, ſi quarta die appareat cõcoctionis exactæ ſignum H
in morbo peracutè moto, iam nondum plena ea quæ
incepit hebdomada, ſequetur criſis, ſi contigerit, ma-
teria ob celeritatem præſultante. Sin verò ægritudo mo
ueatur ſegnius, tum vix etiam perfecta hebdomada cri
ſis reddetur, vſqueadeo vt opus ſit etiam media octaua
ad criſin faciendam. Contrà verò, ſigno nobili prauo
die indice inſpecto, in ægritudine acutè mota, ſexta die
præripietur homo, quemadmodum octaua, ſi ægritudo
ſegnius moueatur. Sed de criſi diſputatio, & dierum
productionis numerus ab hiſce poterit comprehendi.
Licet tamen exactius ſcire ſtudenti, ac exercere, qui le-
gerit librum illum qui de criſi à Galeno cõpoſitus eſt.
Præter hæc illud non ignorare oportet: nanque tempo
re vehementiæ ægritudinis, vrina quam fecerit ægro-
tans, multo peior apparet quàm quæ fiunt horis remiſ-
ſionis, idque optimo iure. Nanque tum vrina ea appa-
ret, quum caliditas quæ cõcoquit, incũbit aliis. Nã etſi
in iis appareat aliquid incoctũ, hoc tamẽ eſt ſignũ incli
nationis caliditatis naturalis ad alia. Quum enim erga
maiora atque affligentia vehementer vires omnes col
ligendo intẽdat & habeat natura, tum neque facilè nu-
trit, neque alterat, neque concoquit, ſed interpoſita in-
ter duo mala eſt, tanquã vtrunque eorum ſubitura: pu-
tatur enim neutrã actionem perfectam exequi. Nãque
ſi quum ob vnam operam fuerit afflictata, neutiquam
facilè conuenientia expedire quiuerit: longè maiores
errores commiſerit, vbi diſtenta multis actionibus, a-
gere quicquam fuerit aggreſſa. Quando autem humo-
res vicerit, ita vt concoctionẽ in ipſis fecerit, tũ melio-
res colores & ſubſtãtias vrinarum oſtendet quàm quas
in paroxyſmis apparere contigit: tunc etiam proiiciun-
tur contenta ſecundum rationem cõcoctionis. Quòd ſi
natura aggrediens, & irritata nihil eorũ quæ debet per-
fecerit, & vrinæ ſimiles in paroxyſmis, & in remiſſioni-
bus videantur, ſignificatur natura nondũ materiã vin-
cere. atque hac ratione oportet conſiderare ea quæ ſi-
mul quoque feruntur. Nãque ſi motiones morbi fuerint
celeres, natura verò concoctionẽ nullã oſtenderit, atq;
hoc pacto procedatur, metus non paruus adeſſe debet,
ne defatigata virtus propriã actionẽ amittat. quo quid
poteſt eſſe deterius, quum mors his inhæreat? Quãob-
rem prænuntiãdum id eſt cõſideranti diligenter ſimul
omnia quæ ad ægrum pertinẽt. Si verò ægritudinis mo
tiones fuerint tardiores, modeſtiores quodammodo fe
rentur paroxyſmi, confidendum eſſe nuntiaueris, acſi
tractu temporis ægritudinem ſolutum iri cenſeas, mo-
dò virtus ſit firma. Nanque etſi lateat naturam in ini-
tiis colluctatam eſſe, appareatque nõ hactenus materiã
vincere, etiam cruditates non contemnendæ ſpectan-
tur. Sed iam incœpto tempore videtur concoquere: at-
que paſſim materiæ præſtare, etiam æger facilius paro-
xyſmos tolerat, atque concoctionis ſigna cernũtur. Sed
tractatio de præuidentia ex vrinis (vt arbitror) adepto
hac in parte fine, in eadem etiam omnem diſputationẽ
de vrinis concludit: non enim amplius ſermonem ex-
tendere, neque circa eadem eodem modo conuolui at-
que verſari operæpretium eſſe probatur.

BREVIS REPETITIO CAPITVM TOTIVS diſputationis, CAP. XV.

QVum hactenus tractatum de differẽtiis vrinarum,
atque de iudiciis exegerimus, ac præter hoſce a-
lios de cauſis vrinarum, veluti nunc demum eos qui de
præuidentiis, viſum nobis eſt nihil relictum eſſe, quod
referre oporteat. Nam in vnaquaque diſputationis par
te tractata ſunt quæcunque ſpectãt ad colores, & cõſi-
ſtentias, & quantitates chymatis, & contenta, & quæ in
contentis eſſe dicuntur & apparent, qua mutãtur ſecun
dum colorem, & ſubſtantiã, & quantitatẽ, & læuitatem,
& aſperitatem, & poſitionem in ſpatio ipſo chymatis,
& quæcunque ſuper bullis dicta ſunt, & odore, & colli-
quamine innatante. Quinetiam ſubiũctæ ſunt diſputa-
tionibus prædictis, quæcunque membrorũ ſympathiæ,
& primarii affectus ſunt, & intẽperaturæ, & actiones, &
cruditates, & genera, & ſpecies febrium, & longitudi-
nes, & breuitates ægritudinum, & quæ ſpectant ad mor
tem & vitam. Quorum alia euidenter ſunt expoſita, a-
lia prætermiſſa, quòd dum hæc ſunt comprehenſa, ex
illis inuenta diſcuntur. Præter hæc & quæcunque li-
cet ſcire illi qui librum hunc exercuerit. Iam iuſtum
eſt (vt etiam viſum eſt) vt hac in parte omnẽ orationem
ſuper hiſce terminemus, petentes id ab his qui ſcripta

hæc lecturi ſunt, ne prompti ſint in maledicendo, nóſque ab omni culpa vindicent. Quòd ſi reminiſceremur eorum quæ in initio facultatis huius dicta ſunt, ſubdendum etiam hoc ipſum orationis curriculo eſſe videtur.

QVONAM PACTO AD EIVSMODI DISCIPLINÆ GENUS PROMOTUS SIT AUCTOR, CAP. XVI.

IAmpridem philoſophíæ parti naturali operam dederam, eámque pro viribus eram adeptus, quum etiã cupiditas quædam me ſubiuit medicæ artis capeſcendæ. Aggreſſus itaque ſum cõtemplatiuam eius partem, atque in ea omnem operam, vt par erat, cõtriui. Quinetiam animaduertens hinc medicæ artis partem curatoriã, quæ hominibus amica eſt, hinc partem quæ cum philoſophia conſentit, exhorruiſſem illa inſudatione quæ curandis ægris corporibus aſſidua delegatur, niſi ſuccurriſſet magna ratione perueſtigandas eſſe ægrorum paſſiones, ita vt in illa exercitatione videbatur mihi abſtinendum eſſe à valida quadam motione in iis rebus quarum antea nullam vlla ratione contemplatus eſſem. Itaque vehemẽter hiſce ſtudiis inhæſi, atque pro viribus incubui, multis rationibus adhibitis, vt ſignificationibus paſſiones comprehẽderem. Putabam enim curationem, in qua nulla eſſet adhibita contemplatio, tutam nullo pacto fore: eam verò in qua certa ratio dominaretur, cum tutam tum faciliorem exiſtere. Veruntamẽ quum tractu temporis eo pacto procederem, etiam aliquid ſubiungere ipſi arti meditatus ſum, vt id in arte ipſa eſſet cauſa cognitionis, etſi cernerẽ omnia rationum conamina medicam artem adiuuantia, plena eſſe ingenii & diſciplinæ, maximè illa quæ glorioſus ſapientia & arte Galenus introduxit. Dum ſcientiam de vrinis quærerem, vt meipſum exercerem, reperi pauca quædam de ipſis neſcio quo pacto ſparſim ſcripta ab iis qui artis eiuſmodi fuerunt exploratores. Ipſe verò inſpectis ſingularibus vrinis tã in hominibus ſanis quàm ægris, perpauca principia collegi: atque illa animaduertendo, & ratione indagãdo, breui eo perueni, vt vniuſcuiuſque cauſas indagatas reddidiſſem, vſqueadeo vt poſſem ab vrinarum ſignificatione abſolutè diiudicare. At verò vbi tractu temporis animaduerti illas inuentiones ſanè quàm veras eſſe, cognoui cauſas certas illorum effectuum adinueniſſe, & reliquorum, tanquam à quibuſdam optimè habitis principiis, profectus ſum ad iudicia & præuidentias ferendas. In quo non parum contulit ſociata diſciplina de pulſibus, atque reliquiæ quædam, quæ ſcriptis traditæ ſunt ab antiquis viris. Vnde viſus ſum aliquid arti medicæ ſubiunxiſſe, vt dictum eſt. Nanque hac ipſa parte maximè mancam eſſe medicam artem inueniens, ſummo ſtudio eam perficere aggreſſus ſum, ac incœptum, concedente Deo, ad finem perduxi. Et ſi noſtra hæc diſputatio videatur aliquo modo conferre ſanis & ægris hominibus, tanquam veritatis ſequax, Deo omnium bonorum largitori gratiæ ſummæ habendæ ſunt. Nos verò nefas eſt, vt quiſquam accuſet nomine ignorantiæ. Quòd ſi etiam quicquam errarimus (nam errare perquam facilè cõtingit), ipſe idem inuentor noſtrum errorem deleat atque oſtendat, & veritatem demonſtret, quandoquidem vehementer amarem, ſi dum circa res graues tractando viſus ſim aberraſſe, fortaſſe quoq; gratias actas feremus, ſi (dum res maximas primus prænouerim ac tractarim) diſputatio aliquo in loco claudicans, vt videretur dare maledicis anſam me carpendi, caſtigaretur, ac reciperet rectitudinem conuenientem ad cognitionem capeſſendam. Adhæc tractatio de omnibus ſigillatim nõ ſolùm nobis exiſtimata eſt difficilis, verumetiam aliis quibuſuis viſa eſt non facilis. Neque eo quòd vnum totum quod artis eſt, collegimus, illud vtile nobis eſt (pluribus enim indigemus, vt totum hoc ipſum tractemus; præſertim quæ nos auditores etiam cupimus vt conſequamur, idque reſpuentes prorſus ipſum totum artis): ſed quoniam quæ vniuerſalia ſunt, paucis verbis & rationibus continẽtur, atque faciliora ſunt ad capiendũ, promptioráque ad pronuntiãdum, vtilia ſunt. Quumque oporteat diuidendo explorare, vſque ad quædam liberè procedere poteſt oratio. Nã vbi ad maximè propria particulariáque peruentum fuerit, tum ad vlteriora prohibetur progreſſio. Particularia enim diſtributa ſunt infinitudinis natura, & ratio deficeret ſi hinc ad vlteriora procedere aggrederetur, veluti compertum eſt. Quamobrem quæcunque referri poterant per eiuſmodi vniuerſalia ſuper humore vrinæ, & contentis, ac cæteris, nos diximus, inque cunctis (vt arbitramur) veritatem oſtendere magnopere enixi. In quo ſi quicquã dignarum rationum videatur apertè prætermiſſum, hoc ipſum potentia quadam in dictis (vt puto) continetur. Quoniam verò tractatio hæc noſtra expoſita eſt viris prudentibus, fortaſſe etiam ipſi exercendo, ab hiſce ſingularia facillimè cognouerint, & quæcũque complicari poſſunt & non poſſunt. Quinetiam facillimè ex hiſce tanquam manudicti, promptiores fieri poterunt reddendo in complicatis tam iudicia quàm præuidentias. Nãque nobis viſum eſt negotium potius ſuperfluũ iterum eãdem rationem repetentibus, dum complicaremus quæ complicari poſſent, atque ſuper hiſce rationes redderemus. Illud autem intelligendum eſt, eiuſmodi noſtram præſentem diſputationem veluti primitias quaſdam eſſe in arte: exercentibus verò ipſam licebit ab eius auxilio plurimum adiuuari. Sed conſpectanti artis medicæ partem hominibus amicam, atque deſideranti introducere ea quæ videntur hominibus collatura, licebit frui bonis ex arte, atque introducere, ſiquid aliud videatur deficere. Maximè autem cõferentia ſunt, quæ ad præuidentiam faciunt, & curam accidẽtium corpori humano ægro. Illorum autem qui verum omnium ſcientiarum ſibiipſis parare nitũtur, moleſtéque ferunt ſicubi quicquã quiſquã vitæ humanæ vtilitatis attulerit, altiſſimos linguæ ſtupores fugiẽdos eſſe. In quo potius adinueniendum eſſet medicamen affectum qualitate contraria eiuſmodi morbis, vt rectè caueremus ne linguæ aliorum in periculo eſſent ſubeũdi ægritudines tam prauas. Veruntamen fortaſſe præſentaneum atque pertinaciſſimum medicamen videri poterit aduerſus hunc morbum hoc ipſum, in Deo ingenua confidentia, erga homines cum quibus conſuetudinem habemus conſtantiæ mediocritas, atque verborum rationumque noſtrarum exacta quædam conſideratio.

ACTVARII MEDICVS, SIVE DE methodo medendi, libri VI.

Cor. Henrico Mathiſio Brugenſi Medico interprete.

ACTVARII in ſuum De methodo medendi librum primum, Præfatio. A

QVONIAM ad Hyperboreos Scythas,ita
diuino ſapiente ac optimo Imperatore
iubente, legatus pro gente noſtra pro-
fecturus,noſtram tibi operam deeſſe mi
nimè debere arbitrabaris, ſed aliquid
noſtræ quoq; artis cōgredi, quò ſiquid
fortè è re nata valetudini infeſtū occurreret,ex exiguo
libello,quod ex vſu eſſet ſumere,ſuccurreréque ei poſ- B
ſes:arduū ſanè, artē maximā ac præſtātiſſimā adeo faci
lè breuibúſq; verſib⁹ veluti ex tēpore perſcribere,vide-
batur: nō ſecus quàm ſiquis omnē omniū hominū vitā
victúſve rationē paucis admodū verbis apud ignotos
explicare conaretur. Quapropter mihi eiuſmodi tracta
tione multo maximè ſuperſedendū eſſe iudicabā,ne,dū
artem ampliſſimā in anguſtum libellū cōtrahere con-
cluderéque nitor,iniuriā ei non leuem facerem. Atque
idcirco(vt tu quoque amicorū optime meminiſti) com
mentationem hanc etſi ſæpenumero rogatus reieci,ab C
eáque penitus abſtinuiſſem,niſi vetus hominum idém-
que ſcitum adeo dictum in mentem veniēs, aliud per-
ſuaſiſſet, nempe amicitiæ neceſſariò cōcedendum eſſe,
atque,etiamſi artis interim dignitas eleuetur, interpel
lationibus id largiendum potiſſimum,ſi commodi nō-
nihil interpellantes inde ſenſuros eſſe iudices.Opus igi
tur aggrediendum,ac ceu pignoris loco tibi tranſmit-
tendum eſſe cenſui,vt ſi(quod votis omnibus eſt expe-
tendum)te nobis æquè ac diſcedens rectè valens reſti-
tues, vnus id commētarius ſit ſinceræ amicitiæ noſtræ D
monumentū:ſin aduerſi quippiā,vt ſunt humana, con-
tinget,ex his noſtris præceptis opē tibi petere, ac pro-
pulſare id queas. Verùm quid in hoc tam vario multi-
plicíque argumento,quod rectum ſit adferas? eſt enim
ſummè potius verendum, ne dū ea quæ neceſſaria ſunt
explicare cōtendo,& quædām prout cōpendii ratio co
git,prætereo,in dubias te perplexáſque ambages con-
iiciā:aut dum alia obſcurè,nec ſatis apertè trado,eiuſdē
mali auctor fiam. Quas ob res rurſus pedē referre ac ſi-
lere ſatius eſſe ducebā,prorſúſque quieuiſſem, niſi oc- E
currens quædā cogitatiuncula ad ſcribendum,nec iam
amplius in tractatione cunctandum incitaſſet. Nam ex
multa noſtra conſuetudine, non illiberaliter mihi ar-
tis theoremata viſus es percepiſſe: adhæc meminiſti
quàm ſæpe fuerim vt artis ſacris initiareris adhortat⁹,
adeo ingenuè eam es amplexus: demum eorum quæ in
arte præclara ſunt,de quibus ſæpe inter nos egimus,nō
es vſquequaque oblitus: hæc inquam omnia in men-
tem reuocata, animum deſpondere non permiſerunt,
neque ægrè ferre ſiquid ex artis dignitate non pertra- F
ctetur.Conieci enim in mēte tua longè antea eius præ-
cepta repoſita eſſe,vt ex non exiguo inde principio, &
quæ explicanda ſunt aſſequi poſſis. Quare hoc iam no-
do diſſoluto, reliquum eſt, vt ad noſtrum inſtitutum
(Deo auſpice)accedamus.

QVAE MEDICO SINT PRAEGNOSCENDA AD medicinam factitandam, CAP. I.

QVum is qui morbos ad perniciem & mortem du-
centes,ab iis qui in ſalutem ſanitatémque finiunt,
diſtinguere cupit, quænam ſint ſalutaria, quǽque mi- G
nus ſigna,item quæ ſit animalis ſecundum naturam fa-
cultas, ac demum coctionis indicia, nouiſſe debeat:
(his enim vt decet cognitis, qui iis ſtudioſius inuigila-
uerit,& conſulere & rectè agere poterit)æquum erit,vt
vnumquodque horum explicemus,deinde quæ paten-
tibus iam vitiis, medicamenta & epithemata admoliri,
& qui victus accōmodari oporteat, doceamus. ita nan-
que progredičte oratione, inſtitutum noſtrum ad pro-
poſitum vmbilicum perducetur. Qui igitur ea in om-
nibus hominum corporibus dignoſcere velit,naturales
eorum functiones ſanǽne ſint annon,perſpectas habe-
re debet:nanque eas intuitus, ſiquando in ſtatum præ-
ter naturam labantur,quantum à ſanò abſunt,inuenire
poterit.Verùm quia fieri nequit,vt eæ ſigillatim enar-
rentur, quempiam, quem ceu normam ſpectare, & ad
quem reliquorum omnium ſanitates expendere ac di-
rigere oporteat,neceſſe erit proponere.Erit autem nor
ma ea ipſa,quæ in functionibus noſtris,quum ſecūdum
naturam habemus,relucet.Functiones porro,tum ob a-
liam atque aliā facultatem, tum ob errorem, quinetiā
ob hunc illúmve partium ſimilarium & officialium ſi-
tum temperiémque, qualéſnam ſint apparent.eſt quip-
pe latus ſanitatis cāpus, quæ ſigillatim ad vniuſcuiuſq;
conſtitutionem expenditur. Verùm quum non pauca
ſint priuata temperamenta,vnúmque optimum & com
moderatum eſſe exiſtimetur: antea particulatim eſt de
iis agendum,vt ita functiones,quæ ſecundum naturam
ſunt,& quæ minimè,tradamus.

DE TEMPERAMENTORVM VNIVERSIM AC ſigillatim in corporibus differentia, CAP. II.

ITaque quum alia primo ac ſummo loco calida,frigi-
da,ſicca,& humentia eſſe dicantur, quippe quæ qua-
litatis,ob quam eiuſmodi apparēt, ſummum nacta ſint
abſceſſum:alia verò ſecundariò ac remiſſè, vt quæ pri-
morum ſimpliciúmque corporum participatione talia
ſint:illa elementa atque horum principia iure optimo
nuncupari queant,& de iis agendi hîc non eſt admodū
accōmodatus locus.Verùm quia de primis elemētis in-
ſtituta eſt tractatio,& compoſita ſunt reliqua corpora,
tā animata quàm animæ expertia, ea aut vtriſque quali
tatibus intenduntur,aut rurſus eaſdem retuſas obtinēt,
vel tertiò alteram,quæcunque tādem illa ſit, intenſam
natura poſſident, & altera à ſummo interdum ordine
abſcedit.Quoniam ergo fieri non poterat,vt quæ ex il-
lis conflantur,æquis menſuris temperarentur, (eſſent
enim quæ ex ſimilibus æqualibúſque coagmentantur,
forma moribúſque ſimilia)quæ ex primis hoc quòd ſint
ſorte adepta ſunt,in ſexcētas formarum ac temperatu-
rarum differentias perquā ſapienter fuerunt diſtracta:
adeo vt vix duo aut animalia,aut plantæ, aliúdve cōpo
ſitum quoduis, eiuſdē eſſe naturæ aut qualitatis conſpi
ciatur:quin ſemper temperatura cōpoſitióque diuerſa
formā euariet,aut formarum diuerſitas ſimilem tempe
raturā ac compoſitionē aſſiduè veluti in ſua vota pelli
ciat pertrahátque.Quapropter quū hæc ita ſe habeant,
atque quæ ex primis illis elementis ſunt coacta,tum tē
peramento,tum primorū corporum additamēto inter
ſe mutuò diſſidētia, in ſexcētas formas diſſecta fuerint,
age aliquid etiā particulatim de tēperamentis diſſera-
mus,prout ex iis à quib⁹ ſenſim promouemur,ac quaſi
ducti progredimur,& diſtantioribus, de eo quod maxi
mè ſpectādum eſt,compertum habemus.Primo itaque
ſummóque abſceſſu calidū ignem eſſe cenſemus: quòd
nihil eorum quæ ſenſui noſtro ſubiiciuntur, æquè ac il
le abſumētem igneámque vim obtineat. Porro quæ in
corporibus his apud nos compoſitis, plus illius partici
pare conſpicimus, quanuis ſi cum primis conferantur,
ſecundā caloris claſſem teneant: tamen ea quoad ſen-
ſum noſtrum, quem nimirum iam exoluunt, ſum-
mo primóque ordine calida nuncupamus: eiuſmodi
eſt in plantis allium, ſinapi, euphorbium, pyrethrum,
ac ſiquod aliud qualitatis ſenſum labefactat:in anima-
libus verò quæ ignea ſunt, & validiores cibos confici-
unt,atque animoſa indomitáque ſunt,puta leo,parda-
lis,& volucriū pleræque.Primū verò frigidū in elemē-
tis eſt aqua, in plantis papauer, & lactucæ, & cicuta, in
animalibus piſces, & in eo genere magis quæ mollia

quæque ſunt teſtacea ac cruſtacea. Sic aquam quoque A
primò humidam putamus, etſi alii aliter ſentiãt. Atri-
plicem item,& lactucam,& cucumerem,ſecundo ordi-
ne,& primorum participatione,humidas in plantis:at-
que in animalibus,piſces cõplures,cochleas, & quæ vo
cãtur terræ inteſtina, iudicamus.Siccũ denique primò,
meritò quiſpiã ignẽ eſſe aſſeret:& in plãtis piper, cicu-
tã,ac ſiquæ validè exſiccare exiſtimãtur:in animalibus
autẽ,canes,lepores,quæque inſecta ſunt: atq; hæc ſi in-
ter ſe,aut cum cõmoderatò ſuo cõparãtur,calida vel fri
gida,aut humida vel ſicca appellãtur,ſed illic intenſæ, B
hic verò remiſſæ. At verò omnia ex quatuor natura cõ-
ſtãt:alia enim eſt inſectorũ ſiccitas,ſi cum terræ inteſti
nis cõferãtur,alia canis aut equi:ſic alia eſt piſciũ humi
ditas,ſi cum accipitrũ vulturumq; humiditate cõpare-
tur.Cæterùm quãuis cũcta ſe mutuò participẽt, vtpote
ex qualitatibus cõmunibus cõpacta, attamen propriis
quodq; tẽperaturæ terminis præfinitur, atq; alia quidẽ
ſi cum aliis cõferãtur,talia aut talia eſſe cẽſentur. Verũ
omnia in id quod præ cunctis cõmoderatum eſt reſpi-
ciunt.nã cũcta aut participatione eorũ quæ participat; C
aut cõparatione cum iis ad quæ expendũtur, talia nun
cupãtur,& participatione primas perſonas ſpectantia:
collatione verò eas quæ primas inſequuntur,in tempe
ramenti ratione aut deficere aut excellere videntur.
Porro omnium maximè commoderatum exquirẽtibꝰ,
eſt homo, qui inter diuerſarum ſpecierum compoſita,
temperamenti commoderati quaſi regula quædam cen
ſetur. Atqui homo hic,quod quidem ad temperamen-
tum pertinet, multifariam quoque ſecatur, & quo ad
cognitionem varius eſt,vtpote qui ad alterutrũ oppoſi- D
torum poſituum ac temperamentorum latus,leui mo-
mento propendeat nutétque.

DE HOMINIS TEMPERAMENTO, CAP. III.

ITaque qualis eſt inter animalia homo, talẽ mihi in-
ter homines eum qui eſt temperamento cõmodera-
tus,animo concipe.Nã queadmodum in animalibus e-
iuſdem generis,ob ætatem,temperamentũ, viuẽdi ra-
tionẽ,& exercitia, aliud alio calidius & frigidius, ſicciꝰ
& humidius eſſe aſſerimus,etſi intra ſuos terminos tẽ- E
periem cõtempleris:ita alius ab alio dum frigidior,ca-
lidior,humidior,ſiccior nuncupatur,tẽperamentò diſſi
det,nõ ſecus quàm ſi cum eo qui eſt vndiquaq; cõmo-
deratus,cõparatus candidior aut nigrior,vel carnoſior
graciliórve,aut maior & minor eſſe videtur. Et quan-
uis ratione potiùs ac mẽte quàm ſenſu hominem omni
ex parte cõmoderatũ cõplectamur,attamen nos in eum
quaſi collimãtes,cæteros tales aut tales eſſe aſſeueramꝰ.
Proinde homine planè cõmoderato, ceu norma conſti
tuto,eos qui ab hoc commoderato temperamento, ad F
alterutrum latus declinãt,intemperatos, qualitatéſque
quas habent,intemperies appellamus. Quum ergo vna
temperata eſſe conſideretur,media videlicet,& quæ in
neutram partem propendet, qui ab hac cõmoderatio-
ne receſſerunt, calidiores aut frigidiores, humidiores
vel ſicciores nuncupantur. Latum nihilominus ſatis eſt
eius ſpatium. nam in calidioribus tẽperato,aut humi-
dioribus,& his oppoſitis, alius aliũ natura exuperat:
aut vna ſola qualitate commoderatum excellens,in re-
liqua ac quæ in eadem ſerie aduerſatur, cõmoderatus: G
aut vtriſque à commoderatione dilapſus, adeo vt qua-
tuor ſint ſimplices intemperies,frigiditas caliditas,ſic-
citas & humiditas:& quatuor cõplicatæ, caliditas cum
ſiccitate aut humiditate,& frigiditas cum earũ vtraq;,
ac præter has nona,quæ cõmoderata & tẽperata,(Græ-
cis σύμμετρος ϰ̀ εὔκρατος nominatur). Prout itaque homo
ob cauſas quæ materiam formámque in prima coag-
mentatione ſuppeditant, temperaturã coaleſcit:ita ſa-
nè pro ætatis victúſque cõmutatione, eam tum incre-
mento, tum decremẽto permutat atque euariat, & in- H
terdum ad cõtrariã detorquet. Porro neque hoc latere
debet, quòd homo aut æquali atque in omnibus mem-
bris ſimili tempérie cõſtat, aut alia ſui parte tempera-
tus,& alia intẽperatus eſt,& alia contrariã obtinet tem
periem,prout hæc illã exuperat. Siquidem alius frigi-
dum fortè nactus caput, reliquo toto corpore calidus
eſt,alii cerebrum humet,& ventre,exempli gratia, ſic-
ceſſit:ſic hac parte frigidus,alia calidus erit. Atq; ſin-
gula ſuis functionibus,pro receſſus modo, ſecernuntur.
Patefaciunt autem ſe exuperãtiæ quum morbo corri-
piuntur, quòd ab cõtrariis opem, & à ſimilibus noxam
ſentiant:ſic quoque quæ ab ortus primordio cũ forma-
tione conatæ ſunt intẽperies,ſimilibus augentur,& cõ-
trariis emendantur. Atque quod ad temperamentorum
tractationem pertinet, quòd huius documẽti princi-
pia antea didiceris,hæc ſatis ſit nouiſſe.

DE HOMINIS FVNCTIONIBVS, QVAE SEcundum naturam ſint,& quæ ſecus, CAP. IIII.

POrro iã tempus eſt,ex quibus tẽperamentis quæ fũ-
ctiones prodeãt, expendere. Siquidẽ aliæ aliis ſunt
magis aptæ, & naturalibus quibuſdã temperamentis fã
miliares magis. Quare ſi iã quaſi in tabella,cõmoderati
hominis naturales actiones depingãtur,licebit indè eo-
rũ quoque qui intẽperati ſunt aut toto corpore, aut a-
liqua eius parte,functiones intẽperiei proportione re-
ſpondentes cõiectare. non enim cõmentationis breui-
tas,vt omnes ſigillatim excutiámus, patitur. Proinde
mente mihi cõcipe hominẽ tempérie victúque mode-
ratum,moderatè temperatã regionem incolentem, æ-
tate florentem:huic ſi nihil externum infeſtat,appeten
tiæ,& naturales omnes actiones probæ erunt, ſomni, &
inter dormiendum decubitus boni,concoctiones item,
& quæ eas inſequuntur excretiones rectè fient: quine-
tiam ſinceræ erunt ſenſuum inſtrumentorum functio-
nes,& præ cæteris,quæ magis generis locũ tenent,prin
cipes,& denique volũtariæ,quæque ab electione pẽdẽt
motiones, integræ erunt. Qui diſſimiles huic nacti ſunt
temperies,ſimiles quoque habent affectus,ac tanto de-
teriores,quanto ab hoc, corporum, ætatum, locorum,
& victuum,ac anni temporum tempéries magis diſtãt.
Atque appetẽtiæ abſurdæ, prauæque naturalium facul-
tatum functiones,tumultuoſi,nec ſibi conſtãtes,neque
ſtabiles ſomni, cubãdi rationes inſuetæ,coctionum er-
rata,varii excretorum colores & conſiſtentiæ, ſpiritus
animalis non ſatis firmæ actiones: hæc omnia aut impa
ctam alicui membro intẽperiem, vt ob eam talis ſit af-
fectus,taliſque actio,aut breui impendere corpori no-
xam denuntiant,pro ratione nimirum detrimenti fun-
ctionis totum gubernantis naturæ. His(velùti antea do-
cuimus)temperamẽta,anni tempora, regiones, ætates,
victus ratio,& quæ extrinſecùs occurſant, quibus ſigil-
latim recenſendis nunc non eſt locus,& opitulantur, &
aduerſantur. Illud tantùm in præſentia ſcire licet,quòd
quicquid vnicuique ſecundùm naturam euenit, in illo
etiam delinquet. Cæterùm primùm dicendum videtur
quibus indiciis affligentes morbi diſcernantur, deinde
ipſi quoque morbi explicandi,ac quæ viuendi formula
ac diæta ipſis accommodata ſit. nam ſi hac ſerie conne-
ctatur tractatio, quidnam ſit ipſorum quodque melius
ſecuriúſque diſcemus.

DE PRAECIPVIS HOMINIS FVNCTIONIBVS, CAP. V.

QVum tres ſint in corpore magni momenti faculta-
tes,nempe vitalis,& calor inſitus, adhæc princeps
ſentiénſque & mouens,& demum nutriens, alterans,&
augẽs, ſingulæ ſuam adeptæ ſunt ſedem. Harum prima
cor arteriámque obtinet,per quæ tanquã canales quoſ-
dã,innatus vitaliſque calor in vniuerſum animalis cor-
pus deducitur:altera ab hac tenet cerebrum, ſpinalem
medullam,neruóſque qui inde exoriuntur, ac per quos
principes actiones,ſenſúſque omnis ac motio volunta-
ria obitur. Tertia atque harum vltima ineſt iecinori ac
venis,per quas ſanguificatio ac nutritio perficitur.

DE NATVRALIBVS FACVLTATIBVS, CAP. VI.

ATque hæc in vniuerſum, & reliquæ partes inſtrumẽ
tales ac diſſimilares, præterea ſimilares quoq;, na-
turalibus facultatibus gubernantur, attractrice inquã,
retentrice,alteratrice, & excretrice. Vnumquodque e-
nim ſimplex primùmq; mẽbrum, ab eo quod diſtribu-

tum eſt alimento, ſibi familiare attrahens, retinet pri- A mùm, deinde alterat, quódq; ex eiuſmodi nutrimento ſibi accõmodatũ eſt ac idoneũ apponit: quòd verò alienum eſt veluti repudiatũ excernit: atq; ita quod appoſitũ fuit antea iã agglutinatur, ac progreſſu tẽporis aſſimilatur, ceditque in mẽbri propriũ tum augmetũ tum nutrimentũ. Verùm quum tot ſint nos gubernãtes facultates, quot putas ab iis cõmitti errores prout ipſarũ quæque delinquit? Quum modo perperã ſuo fungitur officio, ingruente intẽperie quapiã: modo ob qualitatẽ humorum auctã, aut immoderatã quantitatem defati- B getur: vel quum prima ipſarũ facultas, è qua hæ pẽdent, ob vitium aliquod naturale, caſumve qui vitari nequit, agere iam deſiſtat. Atque hæc (vt diximus) ſunt omnibus membris vitia functionéſque cõmunes, ſolùm patientium locorum præſtantia ac nobilitate inter ſe diſtinctæ.

DE VNIVSCVIVSQVE PARTIS INSTRVmentalis peculiaribus affectibus, CAP. VII.

PEculiaria vniuſcuiuſque ſunt, cordis primùm, frigora & calores, quæ primario vitio illi cõtingunt, tum C qui ob aliorum membrorum antea laborantium affectum quempiam, habitus affectionéſque accedunt: cuiuſmodi ſunt animi deiectiones, motus ratione carentes, palpitationes, ſyncopæ, & quodcunque primùm eo refertur. Cerebri verò & ſpinalis medullæ, & neruorum qui inde progignuntur vitia ſunt, nihil aut ægrè ſentire, delirium, morbus comitialis, melancholia, phrenitis, lethargus, vigilia, detẽtio, ſopor, (illa Græcis κατάληψις, hic κῶμα nuncupatur,) nihil aut difficulter moueri, conuulſio, tumor, neruorum diſtenſio, eorundémque D reſolutio, ac ſiquid eſt eiuſmodi. Iecinoris porro & venarum quæ ex eo exoriuntur, ſunt coctionis & ſanguificationis quæ tum in ipſo, tum venoſo genere obeũtur, fruſtratæ actiones, quæ varia morborum genera procreant, ſic cibi qui prima ſua coctione fruſtrantur, variique qui circa illos committũtur errores, morborum ſpecies inferunt, qui facilè numerari nequeunt. Horum autem quiſque ſuis ſignis deprehenditur.

QVOMODO VNVSQVISQVE MEMBRORVM officialium affectus diſcernatur, CAP. VIII. E

VItia quæ in cerebro, ſpinali medulla, neruiſq; inde propagatis inſident, commercia actionéſque tum ſenſuum, tum motuum patefaciunt: ſic cordis affectus, vitalibus facultatibus (quas ζωώδεις appellant) ac pulſuũ differentiis diſtinguntur. Iecur item venoſúmque genus infeſtantia, ea quæ per vrinas deferuntur denunciant. Quæ verò vomitu aut aluo ducuntur, ea quæ & os ventriculi, & ipſum adeo ventriculum ac inteſtina ad hærentia malè habent, indicare ſolent. Eodem pacto quæ thoracem affligunt, iis quæ tuſſi redduntur, necnõ F reſpirationis generibus innoteſcũt. Veruntamen ſcire licet vnumquodque membrum quocũque tandem vitio inficiatur, & potiſſimũ ſi inſignis fuerit affectio, ſedéſque laborãs princeps, vnà ſecum quodque aut loco aut præſtantia proximum alterans & cõmutans, in perniciem rapit. nã quum conſpirabilia cuncta ſint & compatiẽtia, à ſe mutuò afficiuntur & mutãtur. Verùm quũ ſingula ſibi propriis (vt diximus) patefiant indiciis, & alia præterea ſint, quæ vbi increuerunt vitia, atteſtẽtur: vbi primùm de peculiaribus cuiuſque notis egerimus, G de affectu quoque quem conſenſus excitat, vt nequa in noſtra hac commentatione confuſio oboriatur, pertractabimus.

DE PVLSVVM EXAMINE EORVMQVE Agnitione, CAP. IX.

QVare quum omnium præſtantiſſima, maximéque ad vitam tuendã neceſſaria ſit quæ è corde promanat facultas, non iniuria de ea primùm differendum nobis eſſe videtur, quò vitalis roboris modos, qui plurimũ tum ad dignotionẽ, tum ad inhærentiũ vitiorũ prænotionẽ cõferent, ſcire poſſimus. Dehinc de reliquis quo- H que agemus. Itaq; quũ pulſus motio primũ cordis affectus, deinde eũ qui à partibus hinc inde collocatis ad ipſum pertingunt, prodat, antea in hoc ſtudendũ eſt, vt pulſuũ motus, atq; ita poſt hos eorũ diſcrimina agnoſcere diſcamus. Quũ ergo nihil aliud ſit pulſus natura, niſi arteriæ dilatatio contractióque, & quæ intercedit quies media: quúmq; dilatatio (ita διαστολὴν vocamus) ſit motus ab internis foras, quo externus aer attrahatur, & inſitũ calorẽ nutriat refrigerétque: cõtractio verò (quæ συστολὴ nuncupatur) motus ab externis intro, vt fuliginoſa, quǽq; ſuperuacanea ſunt vitalis ſpiritus excremẽta propellãtur: diligenter hæ motiones tibi ſunt inſpectãdæ, & earũ velocitates, itẽ interuallorum diſcrimina, ipſorúmque tẽpora, præterea pulſationũ vehemẽtiæ, & arteriæ cõſiſtẽtia, inſuper quies quæ inter cõtractionis terminum & dilatationis principiũ interuenit, ac ipſius tempora, quantúmque hæc inter ſe mutuò diſtãt, inuenienda. Hinc nanque omnia haud difficulter patebunt. Quòd ſi nihil externum aut internum moleſtiam facit, nec quicquam nota dignæ alterationis pulſui adferre poteſt, commoderatum cum in magnitudine & vehementia, vt non facilè tactui cedat, nec durus ſit, atque in ſubſequentibus motibus æqualem reperies.

Si aliquid fuerit quod infeſtat, ipſe quoque eueſtigio immutabitur. Aucto nanque calore, niſi arteriæ duritíes renitatur, primùm pulſus in magnitudinem excreſcit: deinde ſi nec in ea quidem vſus acquieuerit, additur magnitudini celeritas. Quòd ſi ob caloris abundantiam, etiamnum præterea aliud deſiderauerit, prædictis accedit, potiſſimum ſiqua adfuerit arteriæ durities, ob quam magnitudo vſui non ſatiſfaciat. Quòd ſi frigus increuerit, contrà efficit: ac primùm rarus eſſe incipit, deinde tardus, ac poſtremò fit paruus. Porro ſiccitas aut humiditas ſi moram traxerint, illa duram, hæc humidam madidámque arteriæ tunicã efficit: verùm actionis qualitatibus complicatæ, conſimiles quoque pulſus facient.

Quòd ſi ſubſequentes pulſus, æquabili motu cieantur, nihil præterea noui denũtiatur: ſin alter motus paulo plus minúſve tẽporis intermiſerit, vt ceſſationis tempus duobus inſequentibus motibus ſit æquale, nunquã quenquam ſeruatum iri conſpicies, præcipuè ſi æger ætate vigeat. Senes nanque interdum fortaſſis euadant, quòd innatus eorum calor ob paucitatem omnia languidiuſculè ſua munia præſtet. Quòd ſi inter ſubſequentes æqualéſque motiones nonnulli intercidérint, multo ſunt mitiores, quòd ad malitiam ſpectat, atque intermittentibus meliores habendi ſunt. Nam etſi aliquem vſus defectum ſuppleri denotẽt, nihilominus facultatis robur præ ſe ferunt. Porro quo pulſus ablatio, (ἀσφυξίαν Græci nuncupant) intermittẽtibus eſt deterior, eo his inferiores, ſi malitiã conſideres, ſunt intercidentes. Denique qui ex multis pulſuum generibus variam inæqualitatem efficiunt pro ipſorum exceſſu, ita à commoderato abſceſſiſſe connotant. Verùm ne nimium obſcura noſtra reddatur oratio, vbi vnumquẽq; pulſum finierimus, tibi cordis facultatem quænã inde colligitur, caloris item incrementum ac decrementum, & ſiqua in prĩcipuis partib[9] obſtructio inflãmatióque viget, & quòd humorum coctiones ac multitudo præpollere exiſtimantur, demonſtrabimus. Proinde quum nihil aliud ſit pulſus (velut dictum fuit) quàm arteriarũ motus, is quo ab internis foras cietur, dilatatio, & quo ab externis intro fertur, contractio nũcupatur. Vſus autem dilatationis eſt, vt ad caloris portionem externus aer ob eius cõtemperationem attrahatur: cõtractionis verò, vt fuliginoſa fumidáq; excrementa protrudãtur. Si vſus plurimum vrget, magnus primùm, deinde velox quoque pulſus efficitur, & magnitudo quidem dilatationis in tres pulſuum dimenſiones, nempe longitudinem, altitudinem & latitudinem excreſcit: celeritas verò vbi adeſt, dilatatio ab externis intro, & contractio ab internis extra, exiguo temporis interuallo remeant: contrà accidit vbi paruus eſt & tardus. Nam paruitas appellatur, vbi à commoderato tribus dimenſionibus recedit: & tarditas, quãdo poſt lõgum tẽporis ſpatium arteriæ motus reſtituitur. Durum porro eum qui inter pulſandum, tactum veluti comprimit, nuncupamus: & mollẽ, qui ceu humidus & leuis tactui occurrit. Vehemens autẽ eſt, qui cum placido tactu, iniectis digitis

obnititur:contrà languidus dicitur, qui tangentibus di A
gitis facilè cedit.Sic quoque denſum eum qui frequen
tibus motibus,& rarum,qui lōgo pòſt tempore cietur,
vocamus. Cæterùm eũ qui duobus aut tribus pluribúſ-
ve pulſuum ſpeciebus conſtat, inæqualẽ nominamus:
eiuſmodi porro inæqualitas interdum in vno pulſu, &
aliquãdo in plurib⁹ cõſiſtit.In vno pulſu inæqualitas nũ
cupatur, quãdo quatuor immiſſis digitis pulſum appre
hẽdimus,& vnoquoque digito variè eum moueri per-
ſentimus. Interdum pulſum alio motu cieri duo digiti,
alio reliqui duo ſentiunt:& rurſus alius vno,atque alius B
reliquis tribus ſentitur.Adhæc aliâs in ſimplici impræ-
meditatáque digitorũ impoſitione,arteriã his tardius,
illis velocius, & illis denſius, his rarius moueri ſentias:
ſic nonnullis magis, aliis minus dilatari, vt aliquibus
hæc,verbi gratia,pars durior, & quibuſdam alia molli-
or perſentitur.Atque hæc in vna totius arteriæ corpo-
ris dilatatione,aut cum ordine, aut citra ordinem fieri
videntur. Nam ſi inſequentes motiones eodem modo
ciẽtur,ordo appellari poterit: ſin alio atque alio modo
ferũtur,inordinatio & ἀταξία appellabitur. Porro quẽ- C
admodũ hæc in vnico pulſu fit inæqualitas, ita & in ac-
cumulata inæqualitate(quam συστηματικὴν appellant)fieri
differentia conſpicitur: nam nonnunquam maior aut
minor apparet, aliquãdo velocius aut tardius ferri,aut
aliter cieri videtur,prout in ſpeciebus pulſuum ordinẽ
quendam ſeruauerit,aut citra ordinem moueatur. Ve-
hemẽs pulſus, roboris caloris innati,vitaliſque faculta-
tis inſeparabile eſt indicium, ſecundus poſt hunc ve-
lox eſt,at magnus non perpetuó. Qui his ſunt contrarii,
langorem imbecillitatémque vitalis firmitudinis con- D
notant. Itaque hinc intelligas, ſi inæquales ſunt pulſus,
quid portendant: nam vbi magni,aut vehementes, aut
veloces prævaluerint,facultatem vitalem etiamnũ va-
lidam eſſe:ſin contrà tardi,parui,& languidi,exolutam
dicito:atque ita coniectare licebit quiſnam morbi euẽ
tus ſit expectandus. Porro quòd præſtãtiorum partium
obſtructiones faciant pulſus inæquales, excretiones il-
larum quæ eiuſmodi reſtituunt (ſiquidem facultas ſu-
perior euaſerit), ſatis declarant. At verò ordo inordi-
nationi præſtat, potiſſimum ſi meliores pulſus ſunt ſu- E
periores: ſin ſuccumbunt, inordinatio quàm ordo po-
tior eſt. Nam ordo naturæ in illo pulſus genere mo-
ram quandam ac durationem ſignificat, eo quòd hu-
mor peccans in parte, quæcunque tandem illa ſit, im-
pactus fixúſque hæreat: at inordinatio infeſtantium hu
morum, errorem facultatíſque pugnam indicat, atque
idcirco præſtat facultatem non admittere pulſus dete-
riores:ſi nanque admiſiſſe videbitur,neceſſe eſt ægrum
perire. Cæterùm duri pulſus, quũ corporis arteriæ ſint
peculiares,interdum ſiccitatem externã, aliquando in- F
ternam comitãtur, velut in hecticis ac maraſmaticis fe
bribus, & potiſſimum neruoſarum partium inflamma-
tionibus,ac febribus ſqualidis,& vehementibus naturæ
pugnis vſuuenit. Et quemadmodum dilatationis cele-
ritas ac magnitudo vſum arguit,ita idẽ in contractione
eſt inſpectandum: nam ſi hæc in magnitudinem ac ce-
leritatem increuerit,ſuum vſum denuntiat, nempe pu-
trium humorum copiam, atque ex eis fuliginoſorũ ex-
cremẽtorum collectionem. Diſcernes autem,an alia ali
qua ſit in dilatatione magnitudinis celeritatíſq; cauſa, G
nécne, ſi motus,atque in motibus dilatationis tẽpora,
cum temporibus quæ in contractionis quietibus appa-
rent,comparaueris. Hinc ergo occaſiones,humorũm co
ctiones & cruditates, quæque ex his iudicia ſint expe-
ctãda,ſcire poteris. Atque in acceſſionum ſignificatio-
nibus(quas ἐπισημασίας Græci nuncupant)contractiones
in magnitudinem ac celeritatem potius quàm dilata-
tiones excreſcunt:quòd quæ in contractionibus agit fa
cultas expultrix vrgeat,quò nimirum id quod fuligino
ſum inutiléque in imo corpore fouetur,protrudat pro- H
pellátque:qua de re minores quoque tardioréſque pul-
ſus hîc in dilatationibus reperiuntur, quòd nondũ vſus
accelerare cogatur. Verùm vbi fumidum fuliginoſúm-
que excrementum difflatum fuerit, & inſitus ac natu-
ralis calor eſt ſuccenſus,vrgente iam vſu,dilatatio ſuc-

A ciſa,ac quaſi mutilata contractionis celeritate, magni-
tudinem velocitatémque aſciſcit. Quinetiam iudicia
quæ eo tempore ſuccedere ſolent, ſecuriora ſunt: atta-
men ſi quæ tunc fieri incipiunt, & contractio plus tem-
poris quàm dilatatio occupare videtur,imperfecta eſſe,
ac vtplurimum in morbis recidiuas minari ſolẽt,quòd
ſemicocta quædam materia etiamnum intus ſuccenda
tur. Quòd ſi quando vndoſum,& vermiculantem,& for
micantem,& conuulſorium,& vibratum, & bis pulſan-
tem,& caprizantem pulſum nominare audiueris,horũ
B quoque cauſas ac dignotiones hinc perdiſce. Vndoſus
ergo ab humida mollique arteria oritur, vnà cum facul
tate mediocriter fatiſcẽte: reperitur autem in humidis
pituitoſiſque affectibus,puta lethargo, febribus quoti-
dianis, intercutis aquæ ea ſpecie quam ἀνὰ σάρκα ap-
pellant,maximè ſi ea ab inflammatione, aut viſceris a-
licuius ſcirrho ortum non duxerit. Quòd ſi maiorem
firmitudinem, & præterea altitudinem arteriæ habue-
rint,iamiam adfore ſudores prænuntiant: idque præci-
puè ſi coctionis notas præiuiſſe conſpexeris. Porro di-
C ctus eſt vndoſus,(& Græcis κυματώδης)quòd quaſdã vn-
darum circumſcriptiones in cõtractionibus efficiat:ſic
& vermiculãs,(ſiue σκωληκίζων vocatur)propterea quòd
contractiones veluti vndoſas,breuiores moliatur, mo-
túmque vermiculi cuiuſdã imitetur: hic ex arteriæ mol
licie,facultatiſque ſatis inſigni imbecíllitate progigni-
tur. Accidit autem in copioſis euacuationibus, ſangui-
nis aluique profluuiis,choleris,hæmorrhoidibus, fluxu
muliebri nominato,prauis ſudoribus,quin & iis quibus
ob nimium humorem pulmo computruit,niſi adſit in-
D flammatio quæ arteriam induret. Appellant autem for
micantem,quòd eum ex animalis paruitate denſitaté-
q;,ac quæ adeſſe videtur celeritate, talẽ cõiiciãt. Cæte-
rùm quo vndoſo vermiculãs,eo eſt vermiculante formi-
cãs deterior,vt qui extremã vitalis roboris infirmitatẽ
cõnotet. Cõulſiu⁹ verò (ſiue σπασμώδης qui vocatur)pul
ſus,intẽſis ſẽſimq; motis fidib⁹ ſimilis eſt,quòd arteriæ
ad ſuos fines quaſi cõuellãtur. Euenit in vitiis neruos di
ſtẽdẽtibus, neruearúmq; partiũ inflãmationib⁹: eſt hic
quoque durus, ac ob duritiem haudquaquam magnus,
E verùm celer & denſus, præcipuè quantum vſus poſtu-
lat. Porro vibratus (vel κλονώδης),quem etiam turbulẽtũ
quidam nominant, fieri ſolet quando valida eſt facul-
tas,& vſus vrget. Cæterùm non cedit ob duritiem arte-
ria, atque vſus aut caloris abundantiam ſequitur,vel
quòd ſpiritus animalis abſumitur,augetur. Non parent
facilè inſtrumẽta vbi obſtructiones, & compreſſiones,
aut durities præceſſerunt: atque durities fit quũ inſtru-
menta inflãmantur,vel indurantur, hoc eſt ſcirrho in-
feſtantur,aut intenduntur. Bis autẽ pulſans(quẽ δίκροτον
F appellant)cum impetu quodam concitatur, breuiúſque
mouetur, deinde ſubſtitit, atque ita demum reliquum
motionis abſoluit. ita enim in vna dilatatione pulſari
debet tactus, vt vibratus nihil eo amplius habeat, niſi
quòd palpitent membra & vndique concutiantur. Ve-
runtamen caprizans,etſi quum bis feriente hoc habeat
cõmune,quòd bis pulſet,attamen haudquaquã ab eadẽ
efficitur cauſa, quòd in eo neque ſit inſtrumentorum
durities, neque intemperies aliqua fatiget: verùm fit,
quum facultas,quod quidem in ſe eſt, ſuum tuetur ro-
G bur,ſed arteria ob copiam, aut compreſſionem,aut in-
ſtrumentorum obſtructionem à motu inhibetur: tunc
enim quies dilatationẽ intercipit. Quare vires ſuas col-
ligens, ſecundum ictum multo efficit vehementiorem,
ceu ſaltus caprarum imitata, quæ ſimul atque à motu
quieuiſſe videntur, denuo longè vehementiori ſaltu
quàm antea ſubſiliunt. Cæterùm decurtati (μειουρὰς Græ
ci vocant)qui vel ex ipſo nomine cognoſci poſſunt,quo
propius ad ſuum terminũ accedunt, minores viſuntur:
quòd videlicet facultas arterias æquali robore dilatare
H amplius nequeat, vt inde vires facultatis aut intempe-
rie quapiam, aut infeſtantium humorum multitudine
obrutas eſſe deprehendas. Porro id perpetuò meminiſ-
ſe oportet,pulſum ſemper vehementem eſſe,quum ro-
bur vitale validum eſt: langor contrà, facultatis imbe-
cillitatem arguit: nam quæ extrinſecus facultatem gra-

uant intercipiúntque, ea tum in ſingulis pulſibus, tum
in inæqualitatibus vocatis accumulatis, quo minus ve-
hemens pulſus ſe prodat, non ita multum interpellare
poſſunt: etſi in omnibus motibus eũdem tenere tenorẽ
haudquaquam videatur, niſi ſiquãdo facultas ob mul
titudinem, craſſitiem, inſignémve obſtructionem, affe-
ctum excipiens, imbecilla iam euáſerit, totúmque pul-
ſum in langorem commutauerit. Tunc enim, ceu fati-
ſcente facultate, nihil aliud quàm mors eſt expectanda.
Siquidem pulſus vehementia, validæ facultatis ſignum
eſt inſeparabile. Atque langor ſemper malus eſt, vt cõ-
trà vehementiã nunquàm non bona: langorem excipit
tarditas, & hanc paruitas; quibus poſtrema ſuccedit ra-
ritas: hæ ſi plurimum increſcunt, minus bonæ ſunt. Mi-
nus quoque quàm vehementia commendantur, vbi in-
crementum ceperint, primùm celeritas, deinde magni-
tudo, niſi cum morboſo humore coniuncta fuerit. Cæ-
terùm ne quò in dignotione pulſuúmque examine, ob
ætates, temperamenta, cõſuetudinem aliquam, aliáque
quæ ſecundum naturam occurrere poſſunt, impingas;
ex his etiam ea quæ in pulſuum conſideratione vſui
fore puto, tibi annectam. Scire licet mares fœminis
multo maiorẽ & vehementiorem, nonnihilque tardio-
rem, ac ſatis rarum pulſum obtinere, ſi victus ratio vni-
cuique ſexui accõmodata ac opportuna ſeruetur: nam
quum viri magis ſe exerceant, ſintque prætereà natura
calidiores, atque idcirco robuſtiores, æquum eſt, vt ob
vſum pulſus in magnitudinẽ, & ob robur in vehemẽti-
am excreſcant. Fœminis verò quum frigidiores ſint, &
domi alioqui deſideant, vſum par eſt exolutum eſſe, &
roboris tenorem laxatum eſſe, vt ob id à vehemẽtia &
magnitudine dilabantur. Verùm quoniam pluſquã v-
ſus poſtulat, magnitudini eorum deeſſe videtur, celeri-
tas denſitáſque ſubſtituitur. Porro eorum qui natura
ſunt calidiores, maiores, velociores, multóque denſio-
res pulſus eſſe reperies, non tamen longè vehemen-
tiores: nam ſi illa augerentur, vſum quempiam ac vrgẽ-
tem vehementiam haberent, neque veriſimile eſſet a-
deo increuiſſe, vt vnà cum calore facultas quoque ad-
aucta non eſſet, ſed ex humoribus temperamentíſque
commoderatis conſtaret. Cæterùm gracilibus longè ma
ior, & tardior multo, ſed paulo vehementior eſt pulſus.
Nam quum carnis moles arteriam non obſepiat, ipſa in
magnitudinem ſe attollit, manifeſtiórque tactui occur
rit. Quúmque vſus hic acquieſcat, aliquid de eius den-
ſitate aufertur: verùm eo pulſus videtur eſſe vehemen-
tior, quo arteria tactui magis nuda obiicitur. Ita pueri
& adoleſcentis pulſus celerrimus eſt, ſenis verò eo tar-
dior, reliquæ ætates mediæ intercedũt. Verùm ſenex à
puero in raritate magis quàm celeritate diſſidet. Quod
verò ad vehementiam ac magnitudinem attinet, maxi
mus eſt præ cæteris ætatibus florentium pulſus, quo ſe-
num languidior eſt, & puerorum, medium inter eos lo-
cum obtinet. Cæterùm quoniam cauſæ ob quas pulſus
alteratur, explicatæ ſunt, noſtique quid de hominũ æ-
tatibus ſit iudicandum, æquum eſt vt hinc coniecturam
faciens, cauſas quoque ipſorum inuenias. Porro quod
ad anni tempora ſpectat, vere pulſus maximi ſunt & ve
hementiſſimi, ſed celeritate ac denſitate moderati: ta-
les ſunt & autumno medio. Vbi iam appetit æſtas, lan-
guidi, & celeres, & denſi euadunt: at autumno progre-
diente, omnia, magnitudo, vehemẽtia, celeritas, denſi-
tas imminuuntur, adeò vt hyeme accedente, in parui-
tatem, langorem, tarditatem, & raritatem ſint commu-
tati. Verùm quoniam quo pacto anni quoque tempora
temperamentorum mutationibus nos alterent nouiſti,
te pulſuum etiam cauſas pro earum ratione inueſtiga-
re decet, quum antea quid pulſus mutare poſſit, ſatis
explicauerimus. Quare inde ſumpta occaſione, ipſe tuã
mentem non ingrato exercitio excolas. Sunt & ſo-
mni, ſiquid aliud, ſecundum naturam, commutántque
etiam hi pulſus, atque initio quidem minores, langui-
diores, & rariores fiunt, quandoquidem calor intro ab-
ſcedit, & facultas grauatur, natiuúſque calor ciborum
copia marceſcere videtur: verùm temporis progreſſu
tarditatem raritatémque intendunt, potiſſimum quum
A cibus confectus eſt: & poſtremò maiores vehementio-
réſque euadunt. Nam quòd iam animal ſit nutritum, &
calor cibum elaborarit, vires quidem facultas ſumpſit,
& calor vtcunque auctus eſt: ſed quòd vſus non ita mul
tum premat, quódque etiamnum contractio ad interio
ra magis feſtinet, quò ex confecto alimento ſuperflua
propellat, tarditas raritáſque dilatationis increuiſſe vi-
detur: attamen temporis ſpatio, ſomni ad langorẽ pul-
ſus iterum conuertunt: idque non iniuria: nam quoniã
diuturnius ad interna caloris profugium, cordis robur
B ſuffocare conſueuit, nõ eſt à ratione alienum, vt quum
quiſpiam ſomnum protraxerit, diutiúſque quàm dece-
bat dormierit, cordis quoque vis exoluatur. Verùm eo-
rum qui expergiſcuntur à ſomno, ſtatim magni, vehe-
mentes, celeres, denſi, & cum robore quodam coniun-
cti ſunt pulſus: at paulo pòſt commoderati euadunt. Nã
in repentinis mutationibus æquum eſt ita vſuuenire, vt
quum multus intus calor ſit accenſus, multúſque dum
cibus, ſpiritúſque vaſa permeat, vapor collectus, quos
in violentis ac confertis motibus facilè explodi non i-
C gnoramus: quúmque his omnibus de cauſis calor auge-
atur, & facultas confirmetur, eiuſmodi, dum excitamur
& expergiſcimur, pulſus fiunt, taléſque nonnihil perdu-
rant, ac poſtea ad commoderationem quandam, & ſta-
tum natiuũ redeunt. Exercitia quandiu moderata ſunt;
magnos, vehementes, celeres, & denſos pulſus excitãt:
at ſi modum exceſſerint, vt multa ſint ſupráque labo-
rantis vires, paruos, languidos, celeres, & ſummè den-
ſos efficiunt. Siquidẽ ob illa quum ſpiritus abſumitur,
ac calor increſcit, magni ſunt & celeres, habéntq; quũ
D facultas excitetur, cum vehementia denſitatem: hæc ve
rò, ob plurimam caloris diſſipationẽ, facultatíſque ex-
ſolutionẽ, pulſus paruos languidóſque procreant. Por-
ro balnea; calida ſi fuerint commoderata, magnos, cele-
les, denſos, & paulò vehementiores: ſin autem immode
rata, paruos, languidos, ac nonnihil veloces, denſóſque
gignunt: at ſi hîc non quieuerint, exigui, languidi, tardi
& rari fiunt. Frigida verò extemplo exiguos, languidio
res, tardos & raros: verùm poſtea ſtuporem frigúſque
inferentia, paruos, exiguos, & tardos: at excalfacta ac ro
E borantia, magnos, vehementes, ſed celeritate vehemen
tiáque commoderatos generant. Cæterùm cibi multi,
adeo vt facultati oneri ſint, inæquales inordinatóſque
pulſus: commoderati, magnos, vehementes, veloces &
denſos, pauciores quàm vt ſint nutriendo ſatis, commo
deratis ſimiles pulſus progignunt: verùm breuior eſt
mutatiò, ac minore tempore perficitur. Vinum verò,
quod ad alia pertinet, nõ ſecus quàm cibi pulſus immu
tat: verùm hoc differt, quòd eueſtigiò nutriat, ipſúmq;
antè nutricatione quàm cibi defungatur: adhæc celeri-
F tatem magnitudinémque potius quàm vehementiam
& denſitatem adauget: nam propemodum quo cibus
moderatus pulſibus vehementiores ac perdurantiores
vires præbet, eo vinum in magnitudinem magis illos
attollit. In voluptate magnus eſt, rarus, tardúſque pul-
ſus, non tamen excellit vehementia. Calor enim in vni-
uerſum corpus diffunditur, motúſque eius foras præua
let, quemadmodum mœrentibus intro: mœroris porro
paruus, tardus, rarúſque eſt pulſus. Quòd ſi motus eſt
recens vehemenſque, velox eſt, inordinatus, inæqualíſ-
G que: ſin vetuſtus eſt, erit qualis in mœrore. Dolor vehe-
mens in partibus præcipuis ſi incipit, maiorẽ, vehemẽ-
tiorem, velociorem, denſiorémque pulſum efficit: au-
ctus verò ita vt robori vitali incommodet, minorẽ, lan-
guidiorem, celerem ac denſum excitat. Quòd ſi faculta
tem labefactet, in lãguorem, paruitatem, celeritatíſque
falſam quandam ſpeciem, atque immodicam denſitatẽ
commutatur. Porro omni inflãmationi communis eſt
veluti ſerrinus, vt alia arteriæ pars dilatari, alia verò mi
nimè videatur, quòd videlicet arteria durior eſſe appa-
H reat: habet hinc etiam vibrati quippiam, & velox den-
ſúſque eſt, non tamen ſemper magnus. Quum incipit,
maior eſt naturali, & vehementior, & velocior, ac den-
ſior: at vbi iam increuit, omnia quoque hæc adaugen-
tur, & durior palam ac vibratus magis eſt. Vbi verò vi-
get, durior quidem & vibratior eſt, non tamen denſior

& velox. Quòd ſi diutius perdurauerit, ac iam plurimũ indurauerit,vt ſcirrhum referat,præter prædictos,gracilitas denſitáſque accedit. Taliſque pulſus eſt,quũ inflammatio totum animal prehẽdit, ob magnitudinem, partiſque quam obſidet præſtantiam. Cæterùm prædictorum quiſque intenditur remittitúrque,iuxta inflammationis magnitudinem,atque ipſius inflammatæ partis naturam:nanque partes magis nerueæ,duriores minoréſque,ac ſerrinos potius excitãt pulſus, cõtrà quàm venoſæ arterioſæque , in quibus tamen maior eſt qui eſt in arterioſo magis genere, faciléq; inæqualis & inordinatus efficitur . Itaque iam liquidò conſtare poteſt quiſnam ſit pulſus, quum iecur,aut lien, vel renes,& veſica,aut colum , & ventriculus inflammatione laborat: item quis ſit pleuriticorum,aut peripneumonicorum,& omnium in vniuerſum partium inflammatarum quas febris comitatur. Quinetiam partes magis ſenſatæ,pulſus ob dolorem commutant : quæ verò minus habent ſenſus,pro ſolius affectus ratione pulſum variant. Cæterùm quoniam iam methodum de pulſibus quambreuiſſimè fieri potuit explicauim⁹, (poteris enim quæ deſũt, quæ tua eſt ingenii perſpicacitas , pro eo quem in hac ſpeculatione paraſti, habitu , ex iam dictis contueri ac ſubſtituere) opportunum erit , vt tractationem de vrinis, quæ non leuem adferet vtilitatem, aggrediamur.

DE IIS QVAE AB VRINIS SIGNIFICANTVR, CAP.X.

QVoniam demonſtratum fuit iecur eſſe ſanguificationis inſtrumentum , ex quo ceu fonte venoſum genus,non ſecus quàm canales quidam,per totum animal ſanguinem partitur,defértque, adhæc quum vrina ſit ſanginis colamẽ, iure optimo illius coctiones & cruditates,defectum & exceſſum, intemperies & humorũ exuberantias, putredines & corruptiones , ac quicquid in iecinore venoſóque genere ſuboriri poteſt, inde deprehendas:ſic & illa quæ aliquid cum eo commune habent,ex illa innoteſcunt. Nam quẽadmodum arteriarum motus,cordis affectus primò,deinde aliorum mẽbrorũ,à quibus etiam cor afficitur,indicant:(haudquaquã enim arteriæ mutarentur,niſi cor antea fuiſſet immutatum)ita vrinæ quoque,iecinoris,venarúmque affectus,ac eorum coctiones primùm ſignificant : verùm ob communionem ac conſenſum plurima aliarum partium inſtrumentalium vitia aperiunt , priuatim tamen iecinoris affectus indicant , de quo primo loco differendum eſt.

DE IECINORIS AFFECTIBVS, CAP.XI.

PRima,aliiſque communia vitia iecinoris ſunt,intẽperies ab irruentibus humoribus, meatuum obſtructio,inflatio, inflammatio, & cum inflammatione perquam noxius ſcirrhus:peculiaria verò ſunt,arquatus,& ſiquid aliud circa veſicam felleam infeſtat,quemadmodum fluxus hepaticus quã ἡπατικὴν, & vulgò δυσεντερίαν ἡπατικὴν vocant,adhæc Diabetes qui εἰς οὖρα διάῤῥοια quoque(quaſi dicas profluuiũ per vrinas)nuncupatur, quãuis hoc vitium renibus cum iecinore commune ſit. Iecinoris item refrigeratio imbecilliorem ſanguificationem efficit,vnde habitus turgidi, prauique (nempe καχεκτικοὶ)oriuntur. Præterea calor immodicus febres gignit,bilémq; eius exurit:quæ ſi ſurſum deorſúmve fertur,facilius æger liberatur,neque vllum in poſterũ impendet periculum: ſin in venas profluat, atque ad cutẽ vſque diffundatur,arquatus iam hoc vitium (& Græcis ἴκτερος) nuncupatur. Diiudicatur autẽ ac diſcernitur ex coctione præeunte:nanque ſi præceſſerit coctio,vtplurimum ratione iudicii ea eueniunt : ſin minus, aut humor ſua copia opprimens grauánſque præpollet, aut bilis effuſio imbecillitatem facultatis retentricis denuntiat. Quare ſiquidẽ adhuc facultas naturalis fuerit valida , ſpes eſt ægrum ab affectu iri liberatum : ſin autem hæc quoque fuerit imbecillis,quidnam aliud quàm deterrima quæquæ expectare oportet? Attamẽ nonnullis, ſiquando eiuſmodi humor,ab eo ſpectantem victus rationem , nimium increuerit , citra manifeſtam febrim arquatus oboritur. Verùm eum opportuna victus ratio facilè ac citra periculum emendat. Verumenimuero ſi iecur inflammatio exercuerit,& vitium conuexam eius partem occupauerit , ſiccas fere excitat tuſſiculas , calórque copioſior, ac interdũ dolor perſentitur: at ſi ſimam eius portionem inflammatio prehenderit, vomitus potius cietur , quo pituitæ quippiam cum bile primùm,deinde notatu etiam digna educitur.Sunt hi multo minus quàm illi ſiticuloſi. Verùm ſi inflammatio in ſcirrhum degenerauerit,exigua ſalutis ſpes eſt, etſi ſtatim mors non ſuccedat:ſiquidem vbi iam iecur ſcirrhũ cõtraxit,vt valetudinẽ recipiat, lõgè omniũ naturæ difficillimũ eſt. Cæterùm vt à parte adeo præſtanti quũ laborat,proba fiat ſãguificatio,fieri nequit:quare relinquitur,vt quum aqueus imperfectúſque ſanguis gignatur,ab eiuſmodi etiam diſtributo corpus nutriatur:quo fit vt aquæ intercutis id genus (quod ἀνὰ σάρκα nominant) excitetur , in quo ſanguis hic prauus aqueúſque diducitur quidem in corpus,at non agglutinatur.Quare ab eiuſmodi cauſa ineuitabilem aquam intercutem potius procreari arbitrandum eſt. Fiunt præterea non ignobiles iecinoris obſtructiones ab humoribus eò cõfluentibus, meatúſque ob præcedentem ſiccitatem cõniuẽt. Vnde primùm cibus parcius quàm par eſt impertitur:verùm poſtea magnæ obſtructiones in ſcirrhoſum affectum viſcus coniiciunt. Porro ſimilibus vitiis lien quoque implicatur,ſed minus quàm ſuperiora onerant offẽdúntque laborantẽ, faciliúſque qui in eiuſmodi inciderint affectus,euadunt.Cæterùm ſi eius noxæ plurimum creuerint, tunc iecur quod eregione illi opponitur, fit damni particeps , temporiſque ſpatio ad ipſum etiam iecur periculum peruenit.Porro qualem in hepate creari arquatum diximus , talis etiã affecto liene oboritur, vbi eius humor in totum corpus diffunditur,verùm nigriore colore inficitur, carétque hic affectus proprio nomine. Qui hoc arquato corripiuntur , nonnulli in ſubpallidum, alii in viridem, quidam in liuidum aut nigriuſculum colorem mutantur,pro humoris peccantis natura aut cõditione , & quiuis alii ab arquatis eſſe videntur. Ac ſi variis lienoſis mentem adhibueris, rem ita ſe habere , vt narratur , comperies. Verùm de his hactenus: quare ad id quod antea inſtitueramus reuertamur.

DE ALIMENTI DISPENSATIONE IN IECINORE & vrina commoderata, CAP. XII.

QVum iam iecur per venas quæ ad ventrem inteſtináque exporriguntur, quicquid in iis ſucci,boníque eſt attraxit , & veluti exuxit:altera rurſus in eius cauis fit ſecretio,ac id quod leuius eſt & ceu florem, veſica quæ iecinoris gibbæ parti adhæret, quã felleam, (ſiue vt Græci dicunt,χοληδόχον) nominant,attrahit:quod verò fæculentum magis eſt,& ægrè exitum inuenire poteſt,liẽ ad ſe allicit colligítque. Reliquum demũ,quod purum iam eſt, & ad nutrimẽtum idoneum, etiamnum cum ſeroſo hoc humore coniunctum, per caua iecinoris ad eius gibba defertur , ſeróque hoc vtitur , vt ceu viã ſibi ſternat, quãdoquidem ſanguis quòd ſatis craſſus ſtagnánſque ſit , alia ratione per anguſtos vixque permeabiles meatus ac venas penetrare poſſe minimè videtur. Verùm vbi iam ad gibba peruenit, cauámque venam nactus,in ea quæ à Λ literæ ſimilitudine λαμβδοειδὴς dicta eſt,quæque haud ita procul abeſt,fuerit diductus,& renes ſerum ad ſe traxerint : alia eius portio deorſum,vt inferiores partes alat,alia ad cor diffunditur, indéque veluti ex altero fonte ad reliquas corporis tũ partes tum membra emanat. Non eſt igitur à ratione alienum, quod ex humore qui cum ſanguine diutius eſt conuerſatus ac commoratus, plurima reſciſcere liceat, non ſecus quàm ſi ex loco qui nobis cordi eſt , nuncius minimè mendax emitteretur. Quòd ſi etiam alter qui diutius quàm ille fuerit cunctatus,adueniat,poſt ipſam ſcilicet inſequẽtem ſanguinis mutationem, quam ſubſidentiã(Græci ὑπόστασιν)in vrinis appellare cõſueuimus, pauca admodum eorum quæ ad concoctionem pertinent , illum quidem qui diligentius noſtra hæc ſcripta euoluerit,latêre poterũt. Quare à commoderata vrina, ceu regula quapiam,noſtri inſtituti curſum tenẽtes, ita ad eam quæ à commoderata longius abeſt,& naturalis

eſt, progrediamur. Vrina igitur in homine vndiquaque commoderato præſtantiſſima, eſt ſubflaua,aut ſub rufa,conſiſtentia commoderata, quæ potus quantitati proportione reſpondet,cuique ſubſidentia alba, læuis, & æqualis eſt:hæc nobis contemplationis de vrinis norma proponatur. Cæterùm quoniam hæc definitio de quantitate,colore,conſiſtentia,& contentis agit,de horum vnoquoque latius etiam differendum eſt, ac primùm de coloribus.

DE COLORIBVS IN VRINIS AC DIGNOTIONE quæ inde habetur, CAP. XIII.

QVũ vrinæ ob humores,humorũmq; cõplicationes, & differẽtes cõcoctiones multis variiſque colorib⁹ inficiantur , vnũ perpetuò eſt memoria tenẽdũ, ꝙ quæ propi⁹ad naturalẽ acceſſerint,illæ quoq;ſecuriores ſint, quippe quæ ſalubres nõ ſolùm colores, verumetiã cõſiſtentiam,& contenta moderata comitantur. Nam ſi alioqui multum ab iis deſciuerint, ſolis fides coloribus non eſt adhibenda. Quæ à commoderato ad retuſum remiſſúmque colorem abeunt, hæ pallidæ aut ſubpallidæ erunt,charopǽque,& candidæ,ceu aqueæ ac lacteæ. Atque hæ pro maioris minoriſque ratione,errorẽ in cõctione denotant:nam pallidæ à concoctione minus abeſſe indicant:ſubpallidæ magis , & poſt eas charopæ. at candidæ,& velut aqueæ,naturam humorum cõcoctioni manus propemodum non eſſe admolitam ſignificant. Fiunt autem hæ,quum frigus,aut ob temperamentum, aut victum,vel ætatem, frigidúmve morbum præualuerit.Nonnunquã tamẽ in phrenitide pernicioſa,& morbo peſtifero,ac non contemnendis obſtructionibus,vrinæ quibuſdam candidæ apparent. Atque in aliis inficiens humor veluti ſupra natare , aliæ ceu percolatæ viſũtur,quas à crudioribus humoribus putribus ac nõdum ſecretis conflari cenſemus. Quæ diligentius animaduertenda ſunt,ne perinde tibi ac vulgo imponant, anſámque errandi præbeant. Porrò vrinæ quæ à commoderato ad candorẽ recedũt,eiuſmodi ſunt, taléſque habent cauſas:quæ verò pluſculùm tinguntur, primùm rufæ erũt & flauæ,deinde ſubrubræ & rubræ,poſtea vinoſæ & cæruleæ, adhæc virides & liuidæ, atque ita demum nigræ. Et rufæ flauǽque euadunt, ob mediocrem aliquam febrem,qualis eſt diaria,ob laſſitudinem, vigiliam, victum calidiorem,& quodcunque animo concipere potes,quod calorẽ mediocriter augere valet:ſubrubræ verò & rubræ,quidnam aliud quàm aut calorem iam eſſe, aut paulo pòſt fore,ob ſanguinis nondũ probè confecti multitudinem indicauerint? hinc ſanè ſynochas febres occaſiones ſibi arripere aſſerunt. Atqui vinoſæ,cæruleæ,& virides, ſanguinem iam ad aliud prauitatis humorum genus degeneraſſe commonſtrant: quinetiam bilioſos putres humores vigere , qui multiformes ſunt,pallidi,flaui, glaſtei,præterea quidã & æruginoſi,porracei,rubri,ac nigri. Cæterùm nigri colores cæteris ſunt deteriores,frigúſque ingens,ſi liuidæ præceſſerunt vrinæ,ſignificant: nigreſcunt nihilominus etiam vrinæ ob maximum calorem , quum humores ſuperaſſantur: verùm hæ ab illis diſcernuntur , quòd has vinoſæ,cæruleæ,& virides præire ſolent. Quare quum ad ſummũ fere prauitatis peruenerũt, plerunque mortem portendũt. Siquidem eos ſolos qui diuturnis quartanis aut melancholia correpti eſſent,in quibus nimirũ noxius humor iudicii ratione excerneretur, cum eiuſmodi vrinis ſeruatos eſſe memini,& virides, prauæ cuiuſdam corruptǽque bilis exaſſationem innuunt. Denique quæ oleagino colore inficiuntur, oleique ſpeciem præ ſe ferunt,oleoſǽque ſunt,vtplurimum in hecticarũ febrium principiis , quum iam pinguedo colliqueſcit, exiſtere ſolent. E quibus quæ olei colorem imaginémque referunt, pinguedinis iam incipientis liquari,notæ ſunt:oleoſæ verò,eã liquatam eſſe indicant. Atque hæc de coloribus dixiſſe , prout breuibus perſtringi potuerunt , ſufficiat : ſequitur vt de fuſionis conſiſtentia agamus.

DE DIGNOTIONE EX VRINARVM CONSIſtentiis, CAP. XIIII.

QVemadmodum antea in aliis medium quoddã inter extrema collocauimus,ita hic quoque moderata conſiſtentia præponenda eſt: nanque admodum tenues fugiendæ ſunt,vt quæ ſummam cruditatem connotent,& valde craſſas,æquè malas arbitrari oportet:nam illæ naturam ob qualitatem aliquam ſimplicem pluſculum auctam , aut humorum quorundam quantitatem, concoctionẽ non eſſe aggreſſam indicant:hæ verò idipſum ob quantitatem potius quàm qualitatem euenire nunciant,atque idcirco ſplendent illæ,& perquam pellucẽt: at hæ perturbatæ ſunt turbidǽque. Cæterùm qui cum conſiſtentiis cõſpiciuntur colores, humores,& malitiam ipſorum quanta ſit edocebunt:nam minus malæ ſunt tenues cõſiſtentiæ,ſi colores propius ad ſubrufum & ſubflauum acceſſerint, ſic ex craſſioribus meliores illæ quæ tenuibus ſuccedũnt,atque ex his quæ citò ſeque ſtrantur ſubſidéntque præferendæ ſunt: nam quæ ab initio craſſæ ſunt, nec ſegregantur , peiores cenſentur, vtpote quæ plenitudinem , facultatiſque concoctricis imbecillitatem arguant. Et plurimum tenues conſiſtẽtiæ,conſentientibus interim coloribus, immodicam frigiditatem ſiccitatémque,& magnas obſtructiones, aut viſcerum ex intemperie quapiam debilitatem,vtplurimum ſignificãt. Indicant nihilo ſecius & calorem cum ſiccitate,ſi ei colores vnà cum conſiſtẽtiis permixti atteſtentur: atque idcirco vigiliæ potius & tenebricoſæ vertigines (quos σκοτοδίνας vocant) ,ciborum faſtidia,& ſites,ac eiuſmodi quidam caſus inſequũtur. Porro colores crudæ,turbulentæ,craſſǽque vrinæ,humores,quos colores oſtentant,vigere ſignificant: atque vtplurimum hîc ægros ſiti minimè infeſtari cernas. Verùm quũ plurimi vapores ob multitudinem ab humoribus attollantur,capitis grauitates doloréſque comitantur. Quinetiã hi non ſecus quàm illi cibos faſtidiunt, etſi nõn iiſdem de cauſis:nam quum illic ſiccitas dominetur,opus eſt vt ipſa perinde ac cibus ſiccus humectetur : at hic poteſt humoribus qui præſentes & ad manum ſunt, perfrui. Cæterùm de fuſionis conſiſtentia breuitati ſtudẽtibus hactenus ſatis ſit : reliquum eſt,vt iam de contentis dicamus.

DE DIGNOTIONE EX CONTENTIS VRINArum, CAP. XV.

QVoniam candidum, læue, æqualéque ſedimentum ſanũm,ac ſecũdũ naturam eſſe aſſeruimus:non iniuria quæ talia non ſunt, pro bonis minimè ſunt habenda: atq; eo ad deterius prolapſa quo magis ab eo quod ſecundum naturam cõmoderatúmque eſt,receſſerunt, quòd in colore,conſiſtentia,ſitu,æqualitate & læuitate conſiſtere ſolet. Verùm de ſubſidentium coloribus tractatio idem nos docebit quod etiam in fuſionibus demonſtrari aſſeuerabamus: ac tanto hos deteriores eſſe putato,quàm ii qui in fuſionibus viſuntur,quanto colores qui ſunt in ſedimentis ſecundum naturam, candidi magis conſpiciũtur. Cæterùm haud decet penitus ignorare,crudos quoſdam lentóſque,& qui ægrè incidi poſſunt humores, interdum in vrinis ſubſidere , & falſam quandam probi ſedimenti imaginem præbere. Verùm hi & alia ratione diiudicantur , & maximè quòd paulatim concoquantur & diſſoluãtur. At verò pallida ac rufa ſedimina,bilioſum quempiam humorẽ ſanguini admiſtum eſſe indicant:ſubrubra verò ac rubra, necnõ liuida,nigráque, quales etiam fuſionum proponebã colores, humorem ſanguineum vigere inſinuãt. Verùm enimuero quæ eruum referunt(ὀροβοειδεῖς Græcis appellatæ)ſubſidentiæ,& furfureæ, & lamineæ, ac ſimilaceæ, carnium ſolidarúmque partium colliquationem oſtendũt. Quòd ſi vniuerſum corpus febres obſederint,totũ corpus liquari ſignificant: verùm ſi febris aliqua hectica defuerit,ſolos renes,ac veſicam malè affici commõſtrant:atque quum hi affectus incipiunt,ſubſidentiæ erui ſimiles apparẽt,vbi iam increuerũt furfureæ : quòd ſi in deterius prolabantur, ac iam ſolida attingant,lamineæ, ſimilaceǽque fiunt, quæ nimirum maiora craſſioráque fruſta habent: hæ ſanè peſſima ſemper ægrotantibus minitãtur. Itaque in vniuerſũ ſcire licet,craſſas ſubſidentias facultatem concoctricem nondũ præ-

pollere portendere, ſiue hoc ob propriam ipſorum imbecillitatem, ſiue craſſitiem, humorúmve multitudinẽ eueniat: tenues verò dominantis iam facultatis notas eſſe. Sed nec illud latére decet, quòd iã matulæ fundus propria ſit ſedimenti naturalis ſedes: ſi ad loca media ſupernáque magis abeat, ſublimamenta quædam (quæ ἐναιωρήματα vocant), ac nubeculas (quas νεφέλας appellant), efficit, ſpiritu aliquo calidiori ea propellente, ac ſurſum protrudente. Proinde non ab re quiſpiam exiſtimauerit caput aggrauari, & feriri: quòd ſpiritus id veluti commiſceat, & humores qui viſcera exagitant, pro poſituræ ſubſidentiæ portione, ſurſum impellat. Verùm vbi cauſæ infeſtantes fuerint diſſipatæ, ipſæ quoq; ad ſua ſecundum naturam loca reuertuntur. Cæterùm quæ ex crudis alieniſque humoribus conflatur ſubſidẽtia, (appelletur enim hæc quoque cõmuni nomine ſubſidentia, vt Græcis ὑπόστασις) naturalibus, aut iis quæ his propinquæ ſunt, ſubſidentiis loco opponitur. Siquidem quum fundum perinde ac priores & quæ ſecundũ naturã ſehabent, occupat, magnam concoctricis alteratricíſque facultatis debilitatem denũtiat. Quòd ſi media ſublimioráque matulæ petit, naturam concoctioni manum admolitam eſſe cẽſere oportet: eóque magis quo ceu nebula ſublimior fertur: ſiquidem paulo pòſt, ſi animum aduerteris, album tenuéque ſedimentum in fundo conſidere conſpicies. Itaque ex omnibus modos cõ coctionúmque diſcrimina, quæ in coloribus fuſionis, videlicet quæ in conſiſtentiis, quinetiam quæ in ipſis ſedimẽtis conſpiciuntur, ratiocinatione colligere decet. Quare ſi teipſum gnauiter exercueris, vt ex eiuſmodi coctionum humorúmque differentias inuenias, plurimum tibi ea methodus prodeſſe poterit, quò ex ſingulorum horum decrementis incrementíſque, concoctricis facultatis actione accuratè perſpecta, de præſẽtibus ac futuris iudiciũ minimè temerarium feras. Cæterùm tractatio de vrinis hactenus ſufficiat: nam ſi maiorem ac diligentius examinatam cognitionem deſideras, poteris opus noſtrum quod priuatim in ſeptem libros diſtinximus, euoluere, omnémque de vrinis contemplationem perdiſcere, non parum ad ægritudinum notitiã inde vtilitatis reportaturus: illic nanque vrinarum differentias ac dignotiones ſigillatim exquiſitè explicatas conſpicies, cauſáſque & prænotiones additas reperies. Nam hìc, vt cõpendii ratio poſtulat, ſuccisa tractatione, principia tantũ ac argumenti capita proponũtur: quòd vel hæc prudẽtiſſimo viro & tibi adſimili ſatis eſſe perſuadeamus. Verùm quãdoquidem ad ipſum cerebrum delati ſumus, age de eius functionibus, ac affectionibus quæ neceſſaria ſunt tradamus: quò vbique oratio noſtra abſoluta integráque ſit ac ſecura, quanuis alioqui compendium diſtinctæ tractationi noceat.

DE CEREBRI DORSIQVE MEDVLLAE AFFEctibus, CAP. XVI.

CErebrũ itaque quum origo fónſque ſit ſenſus ac motus, neruorum proceſſus motionéſque non paucas progignit, & nunc oculis, nũc faciei vniuerſæ ac linguæ motum aut ſenſum præbere videtur. Verùm quia fieri nõ poterat, vt nerui adeo affectibus expoſiti, & quamlongiſſimè progreſſuri, citra tutum aliquem comitatũ, à cerebro dimitterentur, motum ſenſúmque udituri: dorſi medullam, eiuſdem qua cerebrum naturæ, produxit, quæ colli, ſpinæ, ac reliquorũ perreptans vertebras, ſtatis quibuſdam interuallis, neruorum emittit coniugationes quaſdã, quæ ſenſum motúmque mẽbris ſubiectis miniſtrant. Quare quum ſingulis mẽbris, qui motum & ſenſum tribuant, dati ſint nerui, (per eos nanque ſpiritus animalis, qui ortum initiúmque à cerebro ducit, tranſmittitur), ſi nihil iis obſtiterit, membra ſuis ſecundum naturã motibus ſenſibúſque rite ac probè funguntur. Verùm ſiquid aut ab intemperie qualibet, aut mutilatione diſſectionéve, vel infarctis humoribus nerui ſenſerint vitii, membra quæ ſubſequuntur, motu ſenſúque, aut eorũ altero (quidã enim nerui ſenſũ, alii motum ſuppeditant) ſtatim priuantur. Quinetiam eorũ de cauſa, membra conuulſionibus tremoribúſque tentantur, quippe nerui ob plenitudinem, ictum, & ſiccita-

A tem, in ſua principia contrahuntur, tamen ſi ob ſiccitatem aut ictum conuelluntur, grauiori malo implicãtur: tremunt verò membra, quoties nerui hoc quod nacti ſunt ob facultatis imbecillitatem, aut quòd ſpiritus paucior affluat, vel neruus ipſe affectus ſit, vt facultatem à cerebro eo proficiſcentem, integrè deferre nequeat, cõtinere non poſſunt. Quapropter ſiquando manus, aut cruris, vel cuiuſpiam ex minoribus partibus ſenſum motúmve oblæſum eſſe conſpexeris, eos neruos qui patiẽtibus partibus ſenſum motúmque ſubminiſtrabant,
B offenſos eſſe arbitrator: ſic ſiquæ conuelluntur, aut tremunt, id facultati partim victæ, partim vincẽti alternis vicibus tribuito: quòd nimirum grauia ratione naturali deorſum abeant, ſed his facultas attollens renitatur, atque ita cum æquis fere viribus, & oppugnantia & reluctantia decertant, tremor vitium oboritur. Cæterùm ſcire licet, quòd cuiuſmodi vitia affectis neruis oboriri ſolent, eadem fere dorſalis medulla parit: quippe quæ alterum ſit poſt cerebrum neruorum principium: nãque iis conuulſis diſtenſiones (qui τέτανοι appellantur) obo-
C riuntur. Et ſi in neutram partem conuulſio magis propendet, ſed erecti, ac ſtatuarum inſtar nuſquam inflectuntur ægri, id vitii genus peculiari nomine τέτανος (& nobis neruorum diſtenſio) nuncupatur. At ſi in pectus magis conuelluntur, ἐμπροσθότονος: quemadmodum ſi in dorſum & ſcapulas cõuulſio inclinat, ὀπισθότονος affectus denominari ſolet. Atque eorum omnium cauſæ, dorſi medullæ ictus, & refrigerationes, ac eiuſmodi quidam humores confluentes cenſentur. Adhæc qui eo vitio correpti ſunt eandem perpetuò figuram conuulſi reti-
D nent, & os aperire, aut aliqua ratione moueri nequeũt: quare hæc omnia non immeritò ad neruorum vitia referas. Quòd ſi cerebrum primaria affectione laborauerit, & vitium totum corpus obſederit, hæc atque huiuſmodi alia argumenta ac indicia proponẽtur. Quinetiã ob conſortium cerebrum affici deprehenditur, ſi nimirum æger, quæ qui mente ſibi conſtant, non loquitur, aut lingua præpeditur, vel reliqua ſenſus inſtrumenta flacceſcunt, ſed melius quoque, ſi delirat & furit, ſi vix & tardè ad interrogata reſpondet, ſi veternus prehen-
E dit, & oculi conniuent, ſi in ſomnis pluſquam par eſt vigilat, ſi repẽtè perinde acſi formidoloſi quippiam inuaderet, contrahitur, ſi denique nullius meminit, ſed præter rem abſurda loquitur. Hæc nanque atque id genus alia vbi ſuperuenerint, cerebrum malè affici ſignificant. Et quanuis eorum quædam ſuæ conſtitutionis initium aliunde habeant; attamen hæc tanquam ob conſenſum laborante cerebro, ſe produnt. Porro frigidi humidíve ſucci, aut eiuſmodi quædam intemperies, vel vtrunque, ſtultitiam (μώρωσιν Græci nominant) carũ,
F lethargum, ſoporem ac ſomnum pigrum excitare ſolent. Quòd ſi præterea ii humores computruerint, illis languida quædam febris coniungitur. Verùm vigilia immoderata, & phrenitis, à calore vel ſiccitate, aut etiã earum qualitatum vtraque, vel nuda quapiam intemperie, aut ſuccis eiuſmodi vaporibúſve, ortum ducũt: nam quædam partis humorem abſumunt, atque idcirco iis quos commemorauimus, ſpiritus ad motum aptior eſt, quædam contrà irrigant humectántque, quare eum ad motũ ſegniorẽ reddunt. Porro furor (qui μανία dicitur),
G ac melancholia, fere ſemper citra febrim oboriri ſolẽt: & ſanguis aſſatus primus eſt ipſorum fomes: poſt hæc verò, bilis atra. Quòd ſi hæc atra bilis è flaua fuerit conflata, ferinum formidoloſúmque furorem efficit, qui laborantem vel à carnibus propriis minimè abſtinere cõpellit. At morbus comitialis, quem humor pituitoſus, qui qua ſpiritus egreditur, infarcitur ac decumbit, aut melancholicus procreat, totius corporis conuulſionem infert, aut in acceſſione ſẽſu priuat: verùm ſimulatque ſymptomata conquierũt, nihil noxii aut moleſti ægris
H inde obtigiſſe exiſtimatur. Oritur hic quum cerebrum primùm afficitur, nempe vbi inſueti quidam humores, craſſioréſque vapores, qui ſpiritus exitum obſepiunt, obſtántque quominus facultas ſenſum miniſtrans, foras prodeat: hincque ex humorum ſpiritúſque certamine ac lucta conuulſiones inſequuntur, & ſpuma quæ

nihil aliud eſt quàm ſpiritus humorúmque miſcella,óre profunditur:quòd videlicet obſtructio præcipuas partes fatiget. Fit nihilo ſecius & alter comitialis morbus, commercii lege, quem praui à ventriculo corruptique humores & vapores exhalantes progignũt. Eſt præterea aliud quóque ſacri morbi genus,quod à membri alicuius aura quæ perinde ac venenatorũ virus,frigida corrũptáque ad caput,vbi iam antea pernicioſus ſuccus collectus eſt,aſcẽdit,committitur. Cæterùm adeo hoc à ſuperioribus differt, vt noxii illius halitus qui motũ ſuo ſurſum cietur, ſenſum quendam percipiant ægri,quòd nimirum vitium cerebrũ primaria affectione ante huiuſmodi ſenſum occupauerit. Qui verò ob ventriculi conſortiũ id morbi genus pati conſueuerunt, veluti in meditullio cõſiſtũt:quòd neque penitus ſenſu deſtituatur, neq; vt hi poſtremi affectus motũ adeo propè perſentiant. Atque hæ ſunt morbi ſacri comitialiſque ſpecies. At verò οἱ θεοπληκτῶν,(quaſi numine obſeſſos & diuinaculos dixeris),affectus, melancholicæ eſſe ſpecies cenſeri poteſt. Hi nanque à maiori aliqua vi afflari videntur, & modò non futura prædicere,ceu nituntur vates quidam. Alii ea quæ nihil formidoloſi oſtentant, expaueſcunt,& temere conuelluntur:animum itẽ deſpondent, ac hominum commercia fugitat: ægritudo verò aut in riſum, aut in feritatem deſinit: horum affectuum ille μανία (& furor nobis) hic μελαγχολία nuncupatur. Eius quoque generis fuerit, quæ λυκανθρωπία, ceu homines lupinam quandam naturam induerint, appellatur: qui hac detinentur,nocte intempeſta hac illácque circumcurſitant, atque in monumentis ſolitudinibúſque oberrant,luporum in morem : verùm interdiu reuertuntur, & ad ſeſe redeunt,ac domi reſident. His pedes cruráq; cruenta ſunt,quòd in lapides & ſpinas impingant,oculi linguáque ſqualent,ſiti enecantur,& debiliter intuẽtur. Nolim dicere quid aliis vſuueniat,quorum hi mortem perpetuò expaueſcunt, illi contrà expetunt: ſic nõnulli vulgi cœtus deuitant, & quantum poſſunt ſilentiũ ſibi maximum indicunt : quidam rurſus, niſi cum aliis conuerſentur ac exhilarentur, tumultuantur, & admirabundi obſtupent. Atque horum omnium cauſa eſt, infeſtantis humoris tum quãtitas tum qualitas: adhæc locus,quem dum propius accedit,animæ ibidem actionem proritat atque excitat. Porro qui(incubo noſtris) & ἐφιάλτης Græcis dicitur, vitium quod in ſomnis prehendit, ſua quidem natura non admodum prauum eſt, verùm magna quædam mala portendit. Siquidem morbi comitialis,melancholiǽque ſpecies, morbum itẽ attonitum, atque ea non procul abeſſe, ſi frequens incubus inuadit,ſignificat. Vocatur autem Græcis ἐφιάλτης, quòd quiſpiam ægris inſultare videatur(vt nobis ab incubando incubo). nam qui eiuſmodi malo corripiũtur, ceu quendam incumbentem ac ſtrangulantem perſentiunt, neque membrum vllum ſuum dimouere queunt. Fugere verò eum, ſi digiti velut in aceruum contrahãtur,afferunt. Hic continuas cruditates inſequitur,& corruptorum vitioſorúmque humorum, qui in ventriculo coguntur,fit comes. Quare etiam huic inter cætera,ne cruditates faciat,proſpiciendum. Atque vitium quod à tenebris Græci σκοτωματικὸν (noſtri vertiginem) nominant, & ipſum caput tentat,nec vortices rotáſve ægros intueri permittit, quippe quòd viſus vnà cõmoueatur, oculiſque tenebræ idcirco offundantur. Quinetiam ſi ipſi vehementius commouentur, eadem perpetiuntur. Mali cauſa ſunt vapores vel humores, qui exhalantes, anteriores cerebri ventriculos petunt, & ſpiritum qui inde prorumpit,interturbant ac concutiunt. Cæterùm quòd pro quatuor humorum diuerſitate , diuerſi quoque animales affectus procreentur, vel ex iis humoribus qui ſigillatim redundant & præpollent, liquidò cõſtat. Nam quemadmodum ſanguis ob quandam ſui mutationem ac ſitum quem in cerebro nactus fuerit,peculiari ratione furorem conſtituit,& atra bilis melancholias,ac flaua phrenitin creat: ita coma ſiue ſoporem,& ſtultitiam,lethargum item, ac ſenſus difficultatẽ, quædam pituitoſæ ſubſtantiæ collectio,& regurgitatio progignit. Attamen humores vtplurimum inter ſe permiſcẽtur,ſuóſque in miſtionibus exceſſus per ſymptomata propria produnt. Verùm eapropter ignorandum nõ eſt,quinam humores cæteris præpollent, vbi ſemel eorum proprietatem,ac ſua cuiuſque indicia & notas perſpexeris. Quin & id nouiſſe decet,memoriam aboleri, vbi poſtremus cerebri ventriculus eſt affectus, idque ſiue intemperies quædam,ſiue humor eo confluens,eius actionem labefactauerit. Imaginatio verò deperit, ſi qui in anterioribus eſt ventriculus patiatur: vt ſi medius cerebri ſinus offenditur,ratiocinatio potius collabat. Atqui huius offenſam illæ vtplurimum inſequuntur: ſed ſi alter illorum afficitur,vt ratiocinatio quoque noxam ſentiat non eſt neceſſe. Inſuper nec illud latere debet, quòd quum præcipuæ principéſque partes patiuntur, illæ etiam quæ inde pendent, præcipuè ſi loci vicinia adſit,conſentiunt, non tamen neceſſum eſt,vt ſi ignobiliores noxã ſentiant,ea nobiliores quoque pertẽtet,nanque quum illic mediocre vitium infeſtat , id ea quæ loci vicinitate coniuncta ſunt, etiam inficit: at hic opus eſt vt in affectis partibus, multum noxæ increſcat, quò principaliores à vicinis ſuis vitientur. Cæterùm de cerebri & dorſi medullæ vitiis tractationi finis imponatur,vt prorſum progrediamur.

DE PVLMONIS THORACISQVE AFFECTIBVS, CAP. XVII.

AT verò quoniam poſt prima principia, alia rurſus exiſtunt,quæ ſi dignitatem ſpectes, cedere,attamẽ nihilo quàm illa minus vitam tueri ſolent, pulmo inquam & thorax, adhæc venter, & quæ infra ventrem ſunt,vt de his quoque quantũ res exigit,pertractemus, æquum eſt. Itaque thorax quæ inter guttur ac ſeptum tranſuerſum,pectus,dorſum,ac vtrinque latera intercedunt,complectitur:& à neruis qui per collum demittũtur, ſuum obtinet motum, quo & pulmo & ſuccingens tunica,necnon intercoſtales muſculi, & quicquid intra eius terminos concluditur, vnà cientur. Aer porro in inſpirationibus per fauces aſperámque arteriam,refrigeraturus ac nutriturus ſuſcitaturúſque cordis ignem,ingreditur:in expirationibus verò,quicquid fuliginoſum fumidúmque indidem reperitur,excernitur. Qua de rẽ quum thorax bene valet, vndiquaque cõmoderata eſt reſpiratio : etſi effatu dignam ſentit alterationem, ipſa quoque quamociſſimè commutatur : atque ſi calor increuerit,maximæ celerrimǽque fiunt reſpirationes:ſin frigus copioſum præceſſerit, contrà ſe habent: ſic vbi pars quæpiam vehementius indoluerit,par eſt vt reſpirationes paruæ denſǽq; fiant : magnæ verò & raræ, quum interdum delirium vrget: atque hæ alterationes communi ſanè ratione quum vniuerſum corpus afficitur,eueniunt. Cæterùm quum thorax multis variiſque affectibus corripiatur, tum alia ratione, tũ maximè reſpirationibus, idque certius, eius vitia deprehẽduntur. Atque reſpiratio abolita aut deprauata (quod in morbo attonito, & ſemiperculſis,hoc eſt ἡμιπληξίαις, atque vteri præfocationibus vſuuenire ſolet) primorum neruorum,quæ motum thoraci largiuntur,ſunt vitia:reſpirationis verò difficultatem partes quæ circa thoracem malè afficiuntur,pariunt. Nam quum humor quiſpiam qui ſpiritus vias obſepiat,influit, eius difficultatem infert:aut quando pars aliqua thoracis inflammatione tẽtatur,aut indureſcit, & ſcirrhum contrahit,tunc continuæ denſǽque reſpirationes efficiũtur, quales in membranæ thoracem interſepientis, & ſepti tranſuerſi,ac ſuccingentis coſtas membranæ inflammationibus,& ſcirrhis,ac reliquis doloribus quacunque tandem de cauſa excitatis,fieri videmus:nam quum ſatis dilatari ob impediẽs vitium,nequeat, vſúſque vrgeat,id quòd deeſt, continuis & paruis dilatationibus ſuppletur. Eiuſmodi in paruis quoque euenire diximus,vbi frequẽtia,ſiquãdo vſus inſtat,adaugetur. Cæterùm quibus pulmo per ſe offendi ſolet, ſunt venarum ſuarum ruptiones, arteriarum ſuppurationes & tabes, quæ quòd humor indidem collectus exitum vi quærat,tuſſes ſtimulãtes inuehũt: ſed quòd ſpiritus iter interdum ab eo infarciatur, ſpiritus quædam difficultas ſuccedit. Atque cùm ita propria noxa moleſtat, quòd perpetuò motu agitetur,

perquam exigua ſpes eſt ſalutis. Si quidem omni cũ vl- A
cere inflammationi quamcunque tandem partem ob-
ſederit, motus aduerſatur: ſed & alioqui pars hæc ſua
natura ægrè expurgari poteſt: quo fit vt priuſquam id
quod noxium eſt educatur, ſerpens vlcus cohærentes
partes erodat abſumátque: quũ copioſiori morboſóq;
calori ſit peculiare, vt adiacentia quæque putrilagine
vitiet. At ſi aliunde confluens humor ſpiritus vias obſe
derit, ſpiritus quidẽ difficultas eum comitatur, qui ob-
ſtructionis magnitudini proportione reſpondeat: ve-
rùm non ſemper inde pulmonis eſſentia offendi cõſue- B
uit. Quare ſi à capite fluxio duxerit originem, & cumu-
lata pituitóſáque fuerit, eas quæ peculiari quodam no-
mine nuncupantur, δυσπνοίας (id eſt reſpirationis diffi-
cultates) efficit: quæ ſi intendantur, in ὀρθόπνοιαν migrat
vitium, quod quia nonniſi recta ceruice ſpiritus trahi
poteſt, à figura ſibi nomẽ inuenit: atque hîc ſpiritus dif
ficultas ſatis inſignis eſt, quòd lenta quædam pituita in
pulmonis vaſa confertim irruat. Sed æquè quoque diffi
cilis trahitur ſpiritus, ſi calidiores fluxiones à capite de
ferantur, velut in pulmonis inflammatione, quam περι- C
πνευμονίαν (& noſtri quidam pulmoniam nominant) v-
ſuuenire conſueuit, vbi nonnunquam in gutture, & gur
gulione, ac glandulis linguæ adhærẽtibus (ἀντιάδας Græ
ci appellant), primùm humor firmatur, & nõnunquam
affectus anginoſos excitat, licet poſtea in pulmonẽ de-
cumbat. Atque hi perrarò euadunt, quòd morbi acumẽ
concoctionis tempus anteuertat. Cæterùm æquè atque
hæc praua malignáq; eſt altera pulmoniæ ſpecies, quã-
do intercoſtalibus muſculis, & tranſuerſo ſepto, ac ſuc-
cingente membrana, inflammatione, abſceſſúque obſeſ D
ſis, derepente totus fluxus in pulmonem ingruit. Nan-
que pulmo, debilitata iam facultate, veluti nouo facto
principio noxam excipiens, non amplius id quod infe-
ſtat propulſare poteſt: ſiquidem iam antea æger ob ex-
puitionẽ eſt defatigatus: quocirca etiam paucos in gra-
uibus adeo affectibus necem effugere conſpicies. Por-
ro quoniã & inflammationes, & ſcirrhi, & dolores qui-
uis partium ad thoracem ſpectantium ob anteceden-
tes aliquas cauſas excitati, eum quantum vſus poſtulat,
dilatari non patiuntur, reliquum eſt vt quod opus eſt E
denſitate ſufficiatur, atque idcirco homo difficilem ſpi
ritum ducere videtur: nanque tùm doloris ſenſus, tum
ſiquis tumor & ſcirrhus fuerit impedimẽto, obſtat quo-
minus thorax amplius attollatur. Qua de re eiuſmodi
omnes magis minúſque difficulter reſpirare, pro mouẽ
tium muſculorum vicinitate, ac offenſæ magnitudine
comperies, niſi locus affectus longius abſit, & maiorib⁹
quidem inſpirationibus indicetur: verùm alioqui homi
nem non fatiget. Atqui omnium difficulter ſpirãtium,
ſiue ob paruas cõtinuáſque quaſdam inſpirationes, ſi- F
ue ob maximas, adhæc dolorem & vim ſentientium,
vt amplius externum aerem facilè admittere nequeat,
(ſiquidem communi nomine hæc omnia iam ſunt diffi
cilis reſpirationis genera nuncupanda:) vnicũ ſanè ma-
ximum eſt remedium, nempe vt à continentibus fouẽ-
tibúſque cauſis promptè liberentur: alioqui vt ab impe-
denti vllus periculo elabatur fieri haud poteſt: natura
enim in ſpiritus difficultate tempus trahi non cõcedit,
quòd cordis gratia, pulmone, ſiquo alio, opus habeat
maximé: ſiquidem quòd cordi proximus ſit, ſuos leui G
momento affectus cum eo cõmunicat. Abſoluitur por-
ro æger euaditque, ſi inflammationes ilico concoquã-
tur, & humores facilè tuſſi educantur, qui & ipſi ſuo co-
lore ac conſiſtentia naturæ, in ſanitatem nutum & pro
penſionem denuntiant. Neque hæc omnino negligere
oportet, quòd ad vitiorum thoracem obſidentium di-
gnotionem, plurimum conferant. Atque ab iis qui pri-
uatim difficulter ſpirantes, quique ἀναφορικοὶ Græcis,
(hoc eſt ægrè extuſſientes) nominantur, ſpumoſa, & hu-
mecta, & lenta, ac demum craſſa expuũtur: quæ ſanè ce- H
lerem ſolutionem, pro tuſſis expuitioniſque facilitate,
promittunt. Quòd ſi tardè ac nonniſi poſt cõtinuas tuſ
ſes ægrè educantur, aut craſſitiem, vel lentorẽ, aut co-
piam cruditatémve humoris, aut naturæ infirmitatem
ſignificant, idque omni quod tuſſi effertur commune

eſſe putato. Nec te lateat velim, eos ſolos dypnoicos à-
naphoricóſque ſuperſtites euadere, quos aluus mollior
aut vrinæ cumulata excretio à morbo vindicauit: quũ
nimirum humor repẽtè eo procumbit. Porro quùm in
pleuritide, pulmonia, tabe, & reliquarum thoracis par-
tium abſceſſibus, ſordes tuſſi facilè redditur, ſalutare ſe
re ſecurúmque eſt: at ſi in vſqueadeo potentibus affe-
ctibus aluus turbatur, vtplurimum periculo res vacare
non ſolet: nam quia ex continua alui excretione facul-
tas languida exoluitur, humor tardius & vix tuſſi trahi-
tur: prius enim quam ſupernè exeat, in pulmonis caua
delabitur, neque quòd præ imbecillitate æger ſuccum-
bat, tuſſi amplius educi poteſt, vt iam periculum immi
neat, ne inſpirationis viæ inde occludantur, ac cordis i-
gnis ſuffocetur, quippe ſputa non facilè ſuccedunt, nec
etiamnum ſunt concocta. Sputa in pleuritide ac peri-
pneumonia, quæ ex coctione conſiſtentiam quandã ac-
quiſiuerunt, ea ſubalbida & ſubcruenta eſſe videntur.
At porracea, nigra & lẽta, his ſunt contraria, & ſi diffi-
culter redduntur, ac ſerò tandẽ in morbo exiſtunt cũ
virium robore, longitudinem, ſed cum imbecillitate, vt
plurimum mortem denotãt. Verùm deterius eſt tuſſim
non accedere, aut ægrum nihil effatu dignum expuere:
hæc nanque omnia morbi malignitatis, facultatíſque
infirmitatis ſunt indicia. Cæterùm iis qui ſanguinem
ſolùm tuſſi educunt, nulla adeſt ſpiritus difficultas, niſi
quando in ipſius vias ſanguis confluxerit, ídque vena
arteriáve quapiam, quacunque tandem de cauſa rupta:
hæ nanque propter caſum, aut ictum, vel violentam va
lidámque vocem, ſiue eroſionem ac oſculorum aper-
tionem, cruorem fundunt. Atque reliquorum quidem
manifeſtæ ſunt cauſæ: verùm eroſio ob acrem eroden-
témque eò confluentem humorem, qui in teneris par-
ticulis commoratus ſuam malitiam cum vicinis cõmu-
nicat, euenit: oſcula autem venarum, arteriarúmve ob
retentricis facultatis imbecillitatem, vt veriſimile eſt,
aperiũtur: ſed & ob tenues, acréſque fluxiones ſtimulã-
tes, & demum ob copiam vim facientem, referantur. Et
quæ tenuia, flaua & ſpumea ſunt, arteriam potius: quæ
verò purpurea & craſſiuſcula, venam ruptam eſſe con-
notant. Adhæc ſanguinis quantitas, vaſis magnitudinẽ
denuntiat. Atque quæ colorata admodum perſpicuáq;
ſunt, ſublimiores thoracis locos: quæ verò nigricant, &
liuida ſunt, ab imo trahi ſignificant. Sic quæ à pulmone
reddũtur, ſpumea fere apparẽt: at quæ aliæ partes reii-
ciunt, non item. Porro omnibus quæ è thorace educun
tur, commune eſt quòd tuſſi redduntur: quemadmodũ
vomitus ſymptoma eſt eorum quæ per gulam du-
cuntur. Locum autem affectum dignoſces, aut ex thora
cis grauitate, aut dolore qui in maioribus reſpirationi-
bus in patiente loco perſentitur: at proprium maximè
in nõdum ruptis abſceſſibus eſt, quòd in illud latus, cui
abſceſſus inſidet, æger faciliùs decumbat quàm in ad-
uerſum & oppoſitũ, propterea quòd in oppoſitum cu-
banti quiddam veluti pendeat & grauet, ac reſpiratio-
nem confundat. Hi porro diſrupti aut ſurſum vel deor-
ſum prorumpunt: idque aut cum tunicis eos ambienti-
bus, (quod ſanè etiam ſecurius eſt, non enim illic de-
nuo iidẽ cõſiſtunt,) aut ſimulatque humor eductus eſt,
poſtremæ membranæ quoque diſſolutæ prodeunt: nam
non exiguus eſt metus ſi non egrediuntur, ne abſceſſus
iterum conſletur, veluti liquore aliquo reliquo, qui
paulo pòſt futuri abſceſſus ſit cauſa. Humor autem qui
diffractis iis emanat, principiò leuis eſſe, & cum cruore
in coctione conſiſtentiam, atque vtplurimum eandem
ſpeciem habere, nec grauiter olere, faciléque educi, &
æger melius morbum tolerare debet: nam qui eiuſ-
modi non eſt, & longitudinem, & malignitatem morbi
ſignificat.

AFFECTVVM QVI VENTREM TENTANT DIgnotio, CAP. XVIII.

VBi de ſpiritus inſtrumentis quæ conſentanea ſunt
explicauimus, nunc ad ea quæ alimentũ excipiunt
eſt tranſeundum, ac quomodo & à quibus cauſis affici-
untur, quidque quæ inde vel per aluum ſubeũt, vel per
vomitum redduntur, indicant, exponendum: ita enim

progrediente ſermone, ſi cibus ventriculũ non aggra-
uauerit, nec qualitate momorderit, alterauerítque, at-
que ſi ipſa ventriculi ac ventris ſubſtantia & facultas
bene valuerit,leuiter concoctio fertur, nec vlli vel exi-
gui & doloris expertes fiũt ructus,atque inteſtina poſt
vẽtriculi cõcoctionẽ alimẽtum excipientia, nihilq; in-
de oneris ſentiẽtia (vbi quicquid ibi humidi eſt ſibi aſ-
ſumpſerũt)interuallo quod ſatis eſt interiecto, ſuperũa
caneũ leui negotio citráque dolorẽ explodũt,læue,mol
le,& ſatis pallidum,vel ſaltem ſubflauũ,niſi ab alimen-
ti tinctura,alio colore inficiatur. Attamen quæ euacuã-
tur, cũ cibo conuenientiã quandã in qualitate ac quã-
titate ſeruare debent, quippe ſi aſſumpta quãtitate aut
qualitate à commoderato receſſerint,aut intẽperies ali
qua tentauerit, vel humor quiſpiã alienus infarctus,ali-
mẽti inſtrumenta labefactauerit ac vitiauerit, multi va
riiq; affectus exoriũtur. Et cibus potúſq; ſui copia one-
rãtes,aut vomitus,aut alui profluuii cauſa eſſe aſſolent,
vel ſi vomitu lotióve nõ reddũtur, tardã coctionem ac
cruditatẽ procreãt. Quòd ſi in qualitate multũ à cõmo
derato abceſſerint, ſi quidem quæ excedit calor fuerit,
morſus ſtomachũ inteſtináque pungens,dolor capitis,
& ructus nidoroſus inſuauiſque oboritur:ſin frigus vin
cit,flatus excitatur, & ructus eſt acidus,aut alius qui ci
bi qualitatẽ indicet, & circa vmbilicũ inteſtina torquẽ
tur,ςρόφον Græci nominãt,& fluctuatio vexat. Atq; hæc
vomitu aut fæcũ deiectione, & pauco ſimul ac puro ci-
bo ſedãtur : porro intemperies ſimili cibo nõ iniuria ir
ritatur,vt cõtrario leuatur. Nec quicquã fortaſſis à ra-
tione alienũ accidit,ſi quæ ſimilia ſunt,ſe mutuò auge-
re queũt,& ex quàmaximè contrariis cõmoderatũ cõfi
citur & tẽperatur:quãdo ſenſus, qui ratione potior eſt,
nos doceat:quòd ſiquis calida ſiccáque qualitate altere
tur,calidis ſiccíſque maximè afficitur,& humida ac fri-
gida poſtulat,quæ intẽperiẽ vtpote cõtraria cõpeſcere
poſſunt. Atque huiuſmodi excedẽs quæpiã qualitas gi-
gnit. Quòd ſiqua fuerit humorum ibi cõrruptela, quid
nõ mali moleſtare æquũ eſt?quippe ſi frigidi, lenti,cru
dique inhæſerint vẽtriculo, tarda difficiliſque coctio,
vertigo itidem, acidus ructus,& abſurda appetẽtia in-
ſequitur. Hi vtplurimum nõ ſitiunt, niſi nitroſus ſalſuſ-
que humor infeſtarit: tũc enim ſiti ſatis moleſta enecã
tur : ſi verò bilioſus putriſque eſt humor qui offendit,
ecquod nõ inſuauitatis genus,vt par eſt, ægri experiũ-
tur?nonulli enim amarorẽ incuſant, aliis iniucũditatis
quippiam, quod verbis explicare non valent: quibuſdã
fœtida piſcoſáque qualitas, & aliis alia perſentitur, at-
que omnes moroſos reddere,ægróſque turbare ſolent,
adeo ob humorum putredinem corruptelámque ſibii-
pſi diſplicent. Nec mirum,ſi quibus ingrati putréſque
eiuſmodi ſucci ventriculo ac eius ori inſident, cibum
reſpuant, & potum magis expetant: quippe inſuauium
humorum illuuies,neruorum è cerebro ad famem pro-
liciendam ad os ventriculi pertingentium ſenſum ob-
tundit, ſiccitáſque ipſorũ eius os premit, & ad vitii ſeñ
ſum excitat. Qui iis affectibus corripiuntur,abſtergen-
tibus incidentibúſque medicamentis,vomitibus,& ac-
cõmodatis purgationibus in priſtinam valetudinẽ reſti
tuuntur. Verùm quoniã veriſimile eſt nõnullos aſſiduis
vomitibus,vẽtris profluuiis,choleris, teneſmis,dyſente
riis,lienteriis,torminibus, ventris fluctuationibus, coli
doloribus,ac id genus reliquis corripi, age de his quo-
que aliquid, quod præſẽs locus exigit, atque ita iis quæ
per aluum ſecedunt, differamus.

DE DIGNOTIONE EORVM QVAE VOMITV reiectantur, CAP. XIX.

Atqui hoc ſemper in omnibus antea nouiſſe decet,
conſuetudini primum eſſe animum adhibendum,
deinde de iis quæ excernuntur pronuntiandum: ſiquí-
dẽ nõnullis qui naturæ quibuſdam excretionibus ſunt
aſſueti,ea quæ vomitu eiiciuntur, quæve aluus reddat,
lõgè deterrima eſſe vidẽtur,atque vſqueadeo praua, vt
ſi id ignoraueris, multum ab eo quod verum eſt aber-
res:ſin cognoueris,rectius diiudices diſcernáſque.Pro-
inde ſi cibus potúſque commoderatus aſſumitur, & vo
mitus illum inſequitur, vẽtriculus aut propter inſolẽtẽ
A frigidi intus vel foris infeſtãtis occurſum,refrixiſſe,aut
ab acri mordacique ei impacta bile incaluiſſe,aut irrita-
tus eſſe creditur. Atque ea vel vnà cum eſculentis euo-
metur tota,vel quod reliquum eſt, exiguum ſuæ quali-
tatis ſenſum præbebit, vt æger amaritudinem quãdam
ſentiat. Quòd ſi ob frigus vomitus ſuperuenerit,cibus
vel ſolus vel cum exigua pituita expelletur, neque alia
vlla effatu digna noxa inſequetur:niſi, ſi cum vẽtre in-
teſtiniſque offenſa communicatur, alui fluxus, qui ſolà
vtique copia moleſtus eſſe poteſt,proruperit. Ac de eo
B fortaſſis pòſt loquemur , nunc de iis quæ vomitu eiici-
untur deinceps agamus. Qui igitur nulla vim inferente
externa cauſa euomunt,aut humores quoſpiam qualita
tis expertes,pituitoſos,aut acidos,vel dulces,aut ſalſos
expellunt, eóſque vel cum amara qualitate permiſtos,
ſiue ſui copia grauantes,atque idcirco vomitu reiectos:
ſiue quòd bilis quædam deliteſcens eos ſtimulet,quæ &
ipſa interdum vnà poſtremo loco redditur: quare per-
cõtari quoq; oportet, num amaritudinẽ vllã in iis quæ
vomitu reddiderint,perſenſerint. Et qui ſolã bilem edu
C cunt,pallidã,aut flauã,aut porraceã,vel æruginoſam e-
iiciunt,eámque vel purã & ſincerã,aut inter ſe mutuò,
aut cum pituita cõmiſtam, atque aut craſſam & grumo-
ſam,vel tenuẽ & leuẽ,& aut leuis tolerantia,quum an-
tea grauiter æger ferret, ſuccedit,aut ægrius tolerat,&
animi deiectio deliquiúmque comitãtur. Leuius quidẽ
fert,ſi cõuenientia educta fuerint:contrà verò,ſi quacũ
que tandem ex occaſione infra modum ſubſtiterint,ve
lut ſuis locis aperiemus. Bilis porro color quo longius
ab ea quæ ſecundum naturam eſt, pallida inquam ac fla
D ua,receſſerit, eo deterior eſt, ac ſæpenumero inde gra-
uius ferre ſolet. Ex ea autem quæ euomitur,optima eſt
quæ pituitæ permiſcetur,poſt hãc quæ liquidior eſt,gru
moſa minimum, confert. Omnes vtique ſi coctio præ-
ceſſerit, & naturæ robur non defuerit, quantùis inter ſe
prauitate diſtent,attamen ad finem bonum cõtendunt.
Quòd ſi coctionis notæ antea non apparuerint, his cõ-
traria ſunt expectãda, potiſſimum ſi vitalis vis non re-
ſponderit, quod reliquis quoque excretionibus com-
E mune habendum eſt. Neque eas quãtitate metiri opor-
tet, ſed ſi qualia & quomodo purgari decet, purgen-
tur:inde enim longè certior dignotio petetur. Porro de
atra bile quæ euomitur,nihil habeo quod afferam,quip
pe quæ ſemper peſſima vomentibus portẽdat. Diſcer-
netur autem ea,ſi in cinerem proiecta ebullierit,perin-
de ac in acri aceto euenire ſolet:& ſi ægrum interroga-
bis, is ſe acrem admodum & acerbũ humorem qui ex-
pellitur ſentire affirmabit. Quod idcirco diximus vt ex
his eum dignoſcas,& ne humorum ſimilitudo tibi faci-
lè imponat:nanque æruginoſa glaſteáque bilis,vbi diu-
F turniorem moram traxerit ac computruerit, eiuſmodi
quidem colore interdum inſignitur,ſed amarum ſem-
per ſui ſenſum efficit. Cæterùm ſanguis epotus, vbi in
ventriculum deſcenderit,& diutius ibi permanſerit, ni
ger euadit, at ex qualitate agnoſcitur. At verò quo-
niam in ſanguinis mentionem incidimus, eius quoque
tractationem ſubnectamus: quippe ſanguis aut purus,
aut iam denigratus,deinde aut ob caſum,ictum,aliám-
ve antecedentem cauſam, aut prout quidem apparet,
caſu & fortuitò,vomendo expellitur. Atque in externis
G quæ conſpicua ſunt non eſt multum ſtudii ponendum:
verùm quia quæ intus latent, fere ignorantur, fieri
quoque poſſet, vt an auxilium admittant, neſciatur.
Proinde ſi quum aut multitudine ſua grauat, & exi-
tum quærit, aut venarum iecinoriſque retinens facul-
tas languet, ac ventriculi tractrix validius ob inopiam
quampiam contrà nitendo, agit, in eum ſanguis fuerit
tranſlatus: vbi ſemel eiuſmodi,ob diuerſarum partium
facultatis, tũ robur tum imbecillitatẽ, fluẽdi occaſionẽ
H nactus eſt,iam tempore in cõſuetudinẽ vitium migrat,
atque ob eam ſanguinẽ quoque nonnulli vomitu red-
dunt, maximè in ieiunio diuturniori. Aliis vaſa rum-
puntur, ac ob eroſionem,aut multitudinem præuiam,
vel ictum caſúmve aperiuntur,ac quæ ex ſummo cor-
pore excernuntur, coloris ſunt expertia, quæ verò ex
imo reiiciuntur, iam nigreſcunt. Atque hactenus de

vomitibus. Reliquum eſt vt de iis quæ per vētrem ſece- A dunt, pertractemus.

DE DIGNOTIONE EORVM QVAE ALVO DEIICIUNTUR, CAP. XX.

QVum igitur cibus plus iuſto ingeritur, neque cōcoctione euincitur, albicantia liquidáque confertim ſecedunt, & nōnunquam alui profluuii genera ſuccedunt. Atque ex his quædam qualia ab initio extiterunt, perdurant: alia verò in alium commutantur colorē, ac aut in meliorem, & cōcocta, aut in flauum, & liqui- B da bilioſáque excernūtur: neque quicquā adhuc eſt incōmodi. Etenim interdum, ſi quādo facultas expultrix turget, properátque infeſtantes humores deponere, reperta alui profluuii occaſione, vnà cū crudis quod noxium eſt explodit. Quapropter diligēter eſt hic animaduertēdum, ne dum incōſideratius profluuii vim coercere niteris, clanculum humoris qui excerni debebat impetum inſcius cōpeſcas. Sed nec illud eſt ignorandum, quòd aliquando ea in choleram cōmigrāt, & modò ſurſum deorſumque, modò deorſum tantùm prorumpūt. C Atque quæ deiiciuntur, aquea bilioſáque, (ὑδατόχολα Græcis) & nominantur, & apparent: quæ ſi copioſiora fluxerint, neque remediis obſtiteris, infirmitatem, animi deiectionem, atque etiā ſyncopen, ac refrigerationē gignunt. Iā quæ excernūtur ſubalbida, & lactea, nec cohærentia, haud paruā cōcoctricis alteratricíſque facultatis, ob nimiā refrigerationē, imbecillitatē cōnotant: vt quæ fulua & flaua deiiciūtur à bilioſo exuperāte humore, ob immodicum calorem perpetuò procreantur. Cæterùm interdum nōnullis alba, magíſque cōſiſtentia, D ac ceu canum ſtercora redduntur, ſed non confertim, neque frequenter, quod in alui profluuiis quoque cōtingit: atque ea meatum qui bilem in ventriculum exonerat, potius obſtructum eſſe ſignificāt. Quapropter vrinas ii plerunque bilioſas reddunt, quòd eo copioſior bilis diuertat, quæ etiā ſupernè vomitu reiici ſolet: attamen vtplurimū hæc arquatis ſuperueniunt, quòd humor qui colore ſuo ea inficit, ad cutem feratur. Adhæc flauæ, & rufæ, & ceu rubræ deiectiones, à flaua rubráque bile colore imbuuntur, vt quæ æruginoſæ ſunt & porraceæ, E quæque caulium imaginē referunt, ab huius generibus humoris procreantur. At nigræ interdū ex aſſato excretóque ſanguine apparent, nonnunquam à peri mente bile excernuntur. Atqui ſubinde variis quoque inter ſe cōmiſtis coloribus imbuūtur, quæ iā dictis etiā ſunt peiores, quòd humores plurimum vigere denuntient. Porro omnes hi humores quos enumerauimus, ſi facilè & citra dolorem, atque in die iudicatorio coctione præeunte excernuntur, & æger leuior aliquāto inde fiat, omnino ſalubres eſſe cenſentur: ſin cōtrariis de cau- F ſis eueniant, cōtrà quoque de iis ſentiendum eſt: nanque eas animi defectus & deiectio, ſenſus item priuatio & delirium, necnon proiectatio, & quādoque mors repentina comitatur. Cæterùm huic ſermoni annectendi ſunt, & qui à ventriculi aliqua intemperie enaſcuntur affectus, (quos Græci κοιλιακὰ πάθη appellāt): nam vbi refrixit incaluítve vehemētius, vel ſqualet & humet, atque in habitum iam intemperies abiuit, hæ affectiones quæ ab ipſo cœliacæ vocantur, exoriuntur. Qui iis corri- G piuntur, ſitire & exigua febricula tentari, ac flaua rufáque deiicere, atque frigidorum appoſitu iuuari cernes: alios rurſus tardè concoquere, atque vtplurimum nihil ſitire, & cruda aluum reddere videbis: ſic qui ob humiditatem nimiam laborant, anguntur, & liquida ſubpallidáque excernunt, qui verò ex ſiccitate malè habēt, iis parum idque colliquatū ſecedit: hi plus ſitiunt, & ægrius curantur, ac magis cōficiuntur liquātúrque, quòd naturalis corporis humiditas exhauriatur. Vomitus ventríſque fluxus eos malè habent, & eorum quæ deiiciūtur malitia offendit: ſed maximè excretorum quantitas H nocet, quia quum pluſquam par eſt euacuatur, vnà cū excretionibus calor exhalat, exſiccatúrque corpus, ac ob copioſiorem euacuationem, iam ali deſinit. Deſidēdi verò frequēs deſideriū, quod τεινεσμὸν vocant, & alui difficultas, & quæ vulgò nuncupatur hepatica, tū dyſenteria, tū lięteria, nō magis quantitate quàm malitia interficiunt: nā quū bilis perquā acris ac æſtuans fuerit, & inteſtina affectibus excipiēdis opportuna, ipſa inter egrediendum deglubit ac abradit. Atq; ſi vitiū eſt in inteſtino recto, τεινεσμὸς appellatur, eo quòd loc⁹ affectus τείνεται (id eſt extenditur) atque ad excernendum vi cogitur. Nihil in cōtinua violētáque hac excretione quòd ſit alicuius momēti deiicitur, præter mucoſa quædam, ſubcruēta, liquida, lentáque, & quæ ægrè auelli queūt. Quare ob aſſurgēdi potius aſſiduū laborē, quódq; diſtē datur & vehementius ſollicitetur quàm ob deiectionū copiā, ægri vires exoluūtur. Quòd ſicubi mordax hic humor in inteſtinis hæſerit, radit, ac ad deiiciendū ſtimulat, ac Græcis δυσεντερία, (noſtris fere alui difficultas, & quibuſdā tormina) nominari ſolet. Locū autē patiētē dolor qui nunquā ab ægro diſcedit, indicat: nā ſi eum infra vmbilicum perſentit, affectus craſſa inteſtina occupare putatur: ſin ſuprà vrget, tenuia obſidet. Proinde ſi bilis quæ egeritur apprimè praua nō ſit, cuiuſmodi eſt porracea & æruginoſa: nam quæ à nigra cœpit alui difficultas, exitialis eſt, neque febris vehemens, aut corpus ſit putribus humoribus refertum, nihil magnopere eſt metuendum, maximè ſi infra vmbilicum affectus affligit: ſin verò peiora fuerint quæ dominantur, non leuis eſt metus ne homo occumbat. Atque vbi vitiū eſt in recto inteſtino, alimēti excrementa & affecti loci abraſiones, ſeorſum quæque ſecedunt. At vbi in altioribus locis offenſa eſt, cibi ſuperflua & affectus ramenta vniuntur, idque eo magis quo à ſublimioribus reiiciuntur. Atqui quū iā fæcum color & conſiſtentia ad id quod ſecundum naturam eſt accidit, dolores quoque leuantur, & quæ à vulnere prodeunt, meliora & pauciora ſunt, quippe quæ maiori interpoſito tēpore egeruntur: quare tunc curantem, tanquam periculum ſit euaſurus, meliora de ægro expectare oportet. Contraria verò in deterius ægritudinē prolapſam eſſe ſignificant: & quum mediocris eſt affectus, pauca ramenta & leuiter cruenta ac mucoſa egeruntur: remittunt ſe dolores, & maiori temporis interuallo aſſurgunt: quòd ſi augetur, ſanguineæ vtplurimum ſunt egeſtiones. At ſi magis adhuc malum increſcit, & vlcus iam depaſcere cœpit, primùm ſanguis confertim defluit, deinde carnea ramenta, & eo maiora quo ſunt deteriora, & graueolentia ac tantū nō nigricantia decedunt: prauum demum præ cæteris habetur, ſi cibū æger faſtidit. Hac ratione, ſitne malignus annon morbus, diiudicatur. At læuitas inteſtinorum, (quam λειεντερίαν appellant), fere ex diuturniori alui aut profluuio aut difficultate per commutationem & decidentiam euaſcitur, tantóque eſt grauior quatenus facultati iam antea debilitatæ ſuperuenit. Vitium ex ipſo ſanè nomine patefit, quòd læuia & quaſi lubrica facta ſint inteſtina, vt ne ad breue quoddam temporis ſpatium cibum retinere queat: tale quoque propè accidit, quale iis quibus ventriculi ſubuerſio euenire ſolet, qui quòd ea quæ aſſumpſerunt tolerare nequeunt, denuo reiiciūt: his ſi acidus ructus acceſſerit, ſpei nōnihil ſubeſt, retentricem concoquētémque facultatem ad ſe redire, & fere aſſumptis concoctionem admoliri. Quum autem ſanguis reiicitur, in id animum aduertere oportet, num ſuprà an infrà decedat: illud enim ſemper, hoc non ſemper malum eſt: ſiquidē nōnullis, vbi eius copia nimium aucta fuerit, interdum infrà per inteſtina, aliis etiā per ora venarum, (quas αἱμοῤῥοΐδας nuncupant) profluit. Verùm ille qui ab altioribus locis emanat, & aliquādiu in corpore eſt moratus, nigrior eſt: hic verò purus, ſincerus, & qualis ex iam cæſis hoſtiis profluit. Nam qui à iecinore decidit, alius eſt ab his, & carnium recēs mactatarū eluuiei adſimilis. Atq; ille ceu ſuperfluus & nimius, affatim effluens, & paucis ſurgendi laboribus, ob onere febríque nonnunquā hominem liberat: at qui præ iecoris imbecillitate & calore excernitur, opinionem imperitioribus adfert, quaſi is qui laborat, alui difficultate infeſtetur, quum tamen res ita ſe habeat minimè. Nam hîc neque dolor inteſtinorum cruciat, nec continua aſſurgēdi moleſtia, & deſidendi deſiderium adeſt, quin nec paulatim quidē excernitur: nam ſiquis eſſet aut dolor, aut grauitas, fere

cauſam inquirens iecur potius cauſari poſſis:quare illi remedia eſſent applicāda,ac facilè ſi opportuno auxilio ſuccurritur,euadunt. Verumenimuero qui per ora venarum exit, ægros à multis ægritudinibus impendentibus vindicat: nam qui illac moderatè fuerit purgatus,furore,melancholia,pulmonia,lateris dolore, tabe, ac oſculorum venarum apertione haudquaquam corripitur. At vbi hæmorrhoides temporis longinquitate familiares factæ fuerint, ſi rurſus ſupprimantur,præter quàm quòd ab iis quos recenſui, affectibus non liberāt,primùm onus, pigritiámque, deinde vertiginem tenebricoſam, etiam hebetudinem ac ciborum faſtidium pariunt. Atque ita viſcera attolluntur ac grauantur,& interdum inflammatio aut ſcirrhus, & hydropicæ quædam affectiones, ac vertigines oriuntur. Quòd ſi is qui olim ex more per ora venarū (quas αἱμοῤῥοΐδας nuncupant)excernebatur,ad inferna delabitur, pedum ex ſanguine dolores excitat. Quòd ſi ad cutem feratur, multæ variæque puſtulæ (quas ἐξανθήματα Græci nominant)erumpunt. At ſi per aſſuetos meatus immodicè feratur, cruditates malóſq; habit⁹, ac aquā intercutē pro gignit, vbi iā iecur,& vniuerſum corpus fuerit refrigeratum. Porro iis qui ſolita exercitia omiſerunt,aut pleniore victu vti cœperuntquàm antea,vel quibus cōſuetæ,è nare aut vtero,ceu in mulieribus,excretiones ſupprimūtur,aut quibus mos erat venā tūdere aliáve quapiā ratione ſanguinem vacuare,& conſuetudinem mutarunt,vtiā quia corpus vniuerſum peruadat,copia imbecillitáſque adſit, iis inquam primùm hæmorrhoides oboriuntur. Verùm cōtrà quàm hi omnes quos enumerauimus, afficiuntur qui doloribus laxioris inteſtini, (quod κῶλον vocant),aut tenuioris morbo,(εἰλεὸς,& noſtris quibuſdā cōuoluulus nominatur,)laborāt,aut quas torſiones,στρόφους appellant,& fames ingens torquet.

Fames ingēs, quā βούλιμον nuncupāt (hic enim affectus magnā famē ſignificat)vētriculi malū eſt,quo qui laborat,penitus cibū auerſatur. Porro quū praui humores facultatē famē ſentiētē offenderint, aut aliqua ſimplex intēperies increuerit,veluti ſi acidi acerbique os vētriculi irritauerint,à ratione alienæ ac caninæ appetentiæ enaſcuntur: nō ſecus quàm quum in aliis abſurdi ſucci in ore ventriculi coaceruātur, diuerſorum generum ac ineptorū appetētias excitāt:vt qui eo malo affecti ſunt, ne à cœno quidem, carbonibus,& teſtis abſtineant. Id quod liquere tibi poteſt,vel ab vtero gerentium vitio, (quod κίσσαν Græci,noſtri malaciā vocitāt).Atq; has quidē abſurdas ac à ratione abhorrentes appetentias,conuenientium medicamentorum vſu quiſpiā fortaſſe curauerit:at omnium(vt ſic dicā)ciborum, quibus animal coaleſcit,faſtidio,quòd iam emortua ſit ſentiens facultas, vix aliquis probè mederi perſanaréve poterit. Verùm quænam iis accommodata ſunt,poſtea fortè ſubnectemus,nunc inſtitutum agamus.

DE DIGNOTIONE SVPPRESSAE ALVI AFfectuúmque qui eam comitantur, CAP. XXI.

ITaque aluus inhibetur, quòd excrementa aliò deriuent ac commigrent. His autem vrinæ copioſiores, & ſudores ſuccedunt, & occulta perſpiratione pluſculū digeritur:atque his nihil incommodi, ſi aliunde ſuperflua exploduntur,euenit,modò ea ad familiaria ſibi loca denuo reuertantur. At verò quibus aluus ſupprimitur,neque excrementa aliis meatibus egeruntur,hi variis doloribus cruciātur,& ægrè tolerāt. Nam aut quòd quicquid in prioribus fæcibus erat humidi,exhalauit,ipſæque obduruerunt, ac quum lenta viſcoſáque pituita inteſtinis obductæ ſunt, naturalis egreſſus prohibetur: aut quòd inteſtina inflammatione tentantur, aut ob ictum,aut quòd humores quidam confluxerunt,vt ea ex re paulatim expultrix eorum facultas langueat,ſecedere non poſſunt. Quocirca cibos renuunt,& dolores inteſtina affligunt, & ructus mediocres accedunt qui ægrum principio modicè leuent. Verùm quū malum inueteraſcit,inferna refrigerari,ac ſuperna magis incaleſcere incipiunt, quòd nimirum calor in ſeſe contrahatur,atque ita deinde fœtidum ac inſuaue quippiam eructat, quo non æquè leuetur. Ac primum humores cibique vomitū reiiciuntur,neque tantillū ſpiritus infernè dilabitur. At dehinc,ceu malorum colophon eſt ſtercus ore redditum:quo tempore mors nullo pacto vitari poſſe cenſetur. Morbus εἰλεὸς (Græcis,& noſtris conuoluulus) nuncupatur,quòd inteſtinorum anfractus εἰλοῦνται,(hoc eſt conuoluuntur), ob cauſas quas iam recenſuimus. Porro inteſtini laxioris(quod ſupra κῶλον nominari diximus)dolores,inflationes,& torſiones,illas,ἐμπνευματώσεις,has, vt dixi, στρόφους Græci appellant, ob præcedētem obſtructionem: quin & ob frigidorum humidorúmque eduliorū nimiū vſum creantur. Nam vbi frigidus victus plurimum pituitæ congeſſit, id inteſtina excipiunt, & potiſſimum laxum, quòd naturalis eius ſedes formatióque ei rei ſit opportuna, quúmque copia ſua oneret,& qualitate infeſtet, neque facilè quòd lentore prohibeatur, exitum inueniat, inteſtinum laxum tendit,atque doloribus hominem circumcingit. Ac ſuprà humores & nonnunquam cibus vomitu expelluntur, infernè verò nihil facilè deiicitur. Quòd ſi clyſmate aut aliquo alio medicamento,quod confertim pituitam detrahere poteſt,ægro ſuccurritur, dolor mitigatur. Verùm ſi noxia pituita non ſeceſſerit, ſed aut in coxendicem, vel in veſicam procubuerit, iſchiadicos fieri, ægréque alios lotium reddere videmus. Porro ſi infeſtantes hi humores ad crura pedéſve delabuntur,pro ſua qualitate pedes afficiunt, ac ſimul atque paratam ſibi ita viam ſtrauerint, in conſuetudinem iam affectus abit,ac facilè quauis de cauſa ægri patiūtur. At qui ꝙ propter humores in corpore relictos qui nulla neque arte,nec meliori fortuna diſſipari excernique queunt,ſed in manus & pedes deferuntur, inde ægri podagra chiragráque corripiantur,id quidem tam à ſimplicibus quàm complicatis iis humoribus fieri conſpicimus. Verumenimuero præ cæteris omnium maximè podagras & arthritidas committit,qui ex continuis cruditatibus humor crudus coaceruari conſueuit. Nam quum aſſiduè peccetur, & crudis etiamnum cibis alii inſuper ingerantur, crudus colligitur ſuccus: ac quum neque vomitus caſu aut arte expellat,neque vēter egerat,nōnunquā in laxiori inteſtino impactus,eos qui inde κωλικοὶ appellantur, dolores excitat:interdum ad coxendicē delatus,iſchiadicos,ita enim à coxēdice(quod Græci ἰσχίον vocant)affectu nominantur,efficit:aliquando in veſicam irruēs,vrinæ difficultatis fit cauſa. Quòd ſi nuſquā horū locorum firmetur,ſed in manus pedéſq; diſpergatur,chiragras & podagras,itémque arthritidas generat. Atque hi tū alii qui intus relinquuntur humores,ex victu præeunte,ægri tēperamento,ætate, adhæc coloribus,qui in artubus effloreſcunt,diiudicantur: rubent enim artus quum à ſanguinis decubitu dolore cōflictantur,pallent autē potius ſi flaua bilis infeſtat,at ſi atra offendit, magis ſubliuido colore inficiuntur, quēadmodum ſi pituita moleſta eſt, leui albedine notantur. Porro in cōplicatis humoribus, colores quoque ſibi mutuò permiſcētur, colorúmque imagines illis proportione reſpondere conſpiciuntur. Cæterùm tenuiores calidioréſque promptius, craſſiores verò difficilius difflantur: omnes tamē allata ope melius diſcutiuntur. Illud præterea nouiſſe licet, quod vbi in ventre inteſtiniſque copioſa pituita confertim fuerit cōgeſta, atque à calore quouis modicè incaluerit, craſſi, caliginoſi, & qui ægrè exitum inueniāt,ſpiritus enaſcuntur:qui dum in inteſtinorum anfractibus coarctantur, torſiones, & inflationes,niſi opē feras,excitāt. Hi poſtmodū tēporis lōginquitate, locū qui inter peritonæū & inteſtina intercedit,occupāt, ac hydropē eū, qui ꝙ quum ægri abdomē pulſatur,tympani in morē intumeſcat, τυμπανίας dicitur,generāt. Atq; his notis affectus qui ex vētris & inteſtinorū ſuppreſſione gignuntur,diſcernes. Quoniā autē & tineæ(ita ἀσκαρίδας voco),& tenues lūbrici(quos ἕλμινθας Græci nuncupant),& qui lati vocantur, inteſtina atque aluum occupant: vbi pauca de iis quoque verba fecerimus,ad ea quæ reliqua ſunt,ſermonē cōuertemus. Itaque vt in iis quæ foris apparent,quum à mediocri calore humor quiſpiam computruit, muſcæ, vermes, atque id genus inſectorum plurimū generari cer-

nimus,ita & in aluo & inteſtinis fieri animo concipe. Ac A
lumbrici qui in recto inteſtino gignuntur, & nunquam
ſurſum progrediuntur, parui ac tenues quique ægrum
ſtimulent & titillent, reperiuntur, (his Græci ἀσκαρίδες
nomen indiderunt). Reliqui, quas communi nomine i-
pſi ἕλμινθας, (nos, iam vt dixi, tineas & lumbricos voca-
mus), non vnum ac eundem tenent locum, ſed inteſtina
aluumque obambulant, & per os nonnunquam aſcen-
dentes reiiciuntur. Eorum verò alii maiores, alii mino
res, & alii ſubalbi, alii ſubrubri ſunt: nonnunquam item
priuſquã in animal probè efformati fuerint, atque à ſe B
inuicem ſeiuncti, non ſecus quàm tenuium funiculorũ
quidam globi excernuntur. Quòd autem in humorum
qui inteſtinis aluóque cõtinentur, putredine emergũt,
atque vtplurimum cum febre infeſtant, nemini non li-
quere arbitror. Adhæc quòd grauia & formidoloſa ſym
ptomata inferunt, etiamſi quæ ex ſymptomatis euenire
ſolent, fere non inſequantur, vel hoc quoque perſpicuũ
eſt: nam neruorum conuulſio, ſingultus, animi defectus,
proiectatio, ſenſus priuatio, vomitus, oculorũ cauitas,
& mediocris oris hiatus, atque id genus alia, aut omnia, C
aut nonnulla iis qui clanculum lumbricos & tineas edu
cant, oboriuntur. Ex his deteriores ſunt quæ leuiter ru-
bent, & quæ inter morborum initia apparent. Vtræque
enim putredinis materiam vnde ortæ ſunt denuntiant:
nam ſubalbæ quæ ſunt, ex iugi ciborum cruditate gi-
gni viſuntur: reliquæ verò ex alimento quod in ſangui-
nem non eſt probè conuerſum, quódque iam putrilagi
nem contraxit, ac ex reliquis nonnullis eduliis percali-
dis procreantur, atqui quæ ex validiori putri materia
coagmentantur, viribus quoque anteire vidẽtur. Quòd D
verò ſemper quæ ante ſtatum præfixúmque iudicium
prorumpunt, aut multitudine ſua oneri ſunt, aut faculta
tis retinentis imbecillitatem connotant, nos etiam pòſt
manifeſtius explicabimus. Porro tinea vna lata in inte-
ſtinis gignitur, quũ lentus & leuiter calidus humor in-
ternæ inteſtinorũ ſuperficiei illinitur, qui à calore quo-
piã in animal formatur. Hæc quãdoque in plura inteſti-
na porrigitur, interdum etiam per tota permeat, onus
tumorémque quẽpiam ventri concilians, & quicquid in
ventriculum edulii immittitur, promptè abſorbens. Qua- E
re qui illam fouent & nutriunt, haud facilè ferunt ieiu-
niũ, & cucurbitæ ſeminibus ſimilia aluo egeruntur: at-
que hoc eſt latæ tineæ in aluo genitæ inſeparabile indi-
cium. Porro ea nõnunquam in aceruum ceu globus cõ-
tracta, perpetua quadã continuitate cohærens excerni-
tur: interdum in cubitales & maiores minoréſque por-
tiones diſſecatur. Atque hæc adeo moleſta fera ſi ſemel
tota fuerit eiecta, haudquaquam ſanè denuo in poſte-
rum gignatur: reliquæ verò, quæ plures ſunt, propemo-
dum & in omnibus & perpetuò generantur, tanto pra- F
uitate lata tinea inferiores, quãto tenues (quas ἀσκαρί-
δας vocari diximus) his antecellunt. Sed huic tractatio-
ni ita ſumma manus imponatur.

DE MORBORVM QVI PARTES GENITALES
tum marium tum fœminarum tentant, dignotione,
CAP. XXII.

Reliquum iã eſt vt de partibus naturalibus agamus,
& quot affectionibus corripi ſolent, explicemus: ac
primùm de iis quæ maribus fœminiſque cõmunes ſunt,
deinde de cuiuſque propriis loquẽdum. Itaque ſanguis, G
pus, ſtrigmenta, & calculi per vaſa vrinatoria feruntur,
vrinæ itẽ difficultas, eiúſque ſuppreſſio, & quod vocant
profluuium in matulam accidunt. Ac ſanguis quidem
promanat, quum venæ renibus adhærentes dirumpun-
tur aut eroduntur, vel earum oſcula reſerantur, aut exſu
dant, διίδρωσιν appellant, nonnunquam ab ipſa quoque
veſica, eiúſque collo cruor profluit. Hæc autem diſtin-
guent affecti loci dolor & grauitas, quinetiam ſangui-
nis qualitas quantitáſque, ceu in morbis thoracis antea
expoſuimus. Pus verò effunditur, quum iiſdem in locis H
abſceſſus vel tuberculum fuerit enatum, aut ictus quã-
uis de cauſa illatus: nam quòd abſceſſus alibi collectus
per vrinam expurgetur, accidit quidem, verùm rarius:
atq; hi in renib⁹ aut veſica dolorẽ nullũ ſentiunt, niſi ſi
aliena quædã materia eò cõfluxerit, neq; hoc ſẽper. Ad-

A hæc, qui antea parte aliqua dolore infeſtabãtur, ea non
amplius dolẽt, quòd qui eũ creabat humor, iã ſit explo-
ſus. Calculi porro in renib⁹ primùm, vel veſica, coagmẽ
tãtur, quòd ſatis multa ſtrigmentorum vis ibi accumu-
letur: nã quũ tophus ex quibuſdã humoribus conflatus
& à calore exaſſatus eſt, ſemperq; cõfluẽtes arenulæ ad-
hærẽt, ac lẽtis quibuſdã ſuccis agglutinãtur, quæ colli-
guntur lapideã induunt cõſiſtentiã. Lapis è renibus ex-
itum quærens, colici quidẽ doloris ſpeciẽ præ ſe fert: ve
rùm diſtinguitur, quòd ille non perinde atque hic abdo
B men cingat, ſed ad pubẽ ipſámque veſicã, & interdũ ad
teſtes vſque dolor pertineat. Adhæc ſtrigmenta ibi in
matula ſubſident, & aliquando lotiũ non expeditè red-
ditur, nec aluus ſupprimitur, & quũ excernit, dolor in-
de non lenitur, & demũ in veſicã delapſus lapis, omnes
moleſtiæ mitiores leuioréſque efficiũtur. Quare ſiquod
egreditur, rectũ iter ac liberum nactũ fuerit, ægrũ mul-
tis doloribus vindicat: at ſicubi in veſica ſubſtiterit ipſe
tẽporis ſpatio increſcit, & in veſicæ ceruicẽ velut oper-
culum incubãs, vrinæ difficultates & ſuppreſſiones ex-
C citat: eſt quãdo etiã, dum huc illúcque per veſicã vaga-
tur, loca eius abradat, & ſi angularis fuerit ict⁹, infligat,
vt iam cruor púſque vnà cũ lotio reddatur. Atq; eo pa-
cto renũ morbos & inflãmationes (νεφρίτιδες vocãtur) ab
vrinæ difficultatibus quas lapides creãt dignoſces. Nõ-
nunquam quum craſſi lentique humores in veſicã de-
cumbunt, ac eius collum, per quod ceu canalem lotium
eiicitur, obſepiunt, vrinæ difficultates prioribus conſi-
miles generantur: verùm diſtinguuntur, quòd nullæ ad-
ſint calculi notæ, quódque in matulæ infeſtantis humo-
D ris fruſtula quæpiam puri ſimilia, ſed dolore diſſidẽtia
ſubſidere cõſpiciantur. Atque hæc ſunt maribus fœmi-
niſque communia mala, vt & illud quod profluuium in
matulam vocant, quódque ob renum iecinoriſque an-
tecedentem calorem accedit. Nãque renes à venis & ie
cinore ſerum attrahentes, id in veſicam depellunt: ie-
cur verò à vẽtriculo, & hic foris potum deſiderat: qua-
re ſitis illis oboritur. Tenues admodũ & albæ ac copio-
ſæ vrinæ profluũt: nã quũ frequẽter & paulatim meii-
tur, alterius effectus nota eſt, & retẽtricis renũ faculta-
E tis imbecillitatẽ poti⁹ indicat. Porrò ſeminis profluuiũ
(quæ γονόρροια dicitur), coliſq; totius intẽſio (πριαπισμὸν
Græci appellãt), & eius reſolutio, peculiaria ſunt mariũ
vitia. Et in ſeminis quidẽ profluuio, neq; coles intẽdi-
tur, neque æger eadẽ qua ſanus afficitur voluptate, ſed
perinde acſi ſuperfluũ quiddã excerneretur, ſenſu pri-
uatur. Quòd ſi morb⁹ morã traxerit, neceſſe eſt vt æger
in colliquationem collabatur ac pereat: quòd pinguior
humoris portio eiiciatur, ac vitalis ſpiritus nõ parũ vnà
effluat. Cauſa autẽ eius eſt, aut ſeminalium vaſorũ flu-
F xus facilitas, aut impotentia, aut quòd ob enatam intẽ-
periẽ ſemen cõtinere nequeant, aut quòd humor quiſ-
piam mordax ibi abundãs ſtimulet. πριαπισμὸς verò eſt
permanens conſtánſque colis extenſio, ſumpſitque no-
men à Priapo quopiam, apud Græcos pro deo habito,
qui quòd eſſet incõtinentiſſimus, in tabulis arrecto pe-
ne depingebatur. Corripit autem hic affectus quum ca-
lidus craſſúſque ſpiritus in colem decumbit, qui vbi nõ
facilè egredi permittitur, penem vi extendit. Hi exiguũ
vel nihil ſeminis eiaculantur, ſentiunt tamen, quòd ſpi-
G ritus vnà excludatur: & leuari quidem ægri ita quadã-
tenus videntur: verùm denuo eodem malo corripiun-
tur, donec intenſionis cauſa fuerit ſublata. Coles reſol-
uitur, aut quòd nerui illi⁹ aliqua intẽperie debilitẽtur,
aut quòd ſpiritus eò cõfluẽs deficiat, vel meat⁹ eius ob-
ſtruãtur, diſſecẽturve. Sũt præterea æquè mariũ morbi,
inteſtinorũ aut omẽti in ſcrotũ prouolutio, vt & aquæ
quæ ibidẽ colligitur, Græci ἐντεροκήλην, καὶ ἐπιπλοκήλην
καὶ ὑδροκήλην, (noſtri inteſtinorum & omenti, & aque-
um ramicem nominant): quorum deterrimus eſt inte-
H ſtinorum, minus malus omenti, & facillimus curatu eſt
aqueus. Accidit autem ramex inteſtinorum, quum diſ-
ciſſo peritonæo inteſtina procidũt, atq; ita in ſcrotum
deuoluuntur: idque ſiquis ex alto ſe præcipitẽ dederit,
aut obnoxius ſaltauerit, aut cõtẽta magis voce procla-
mauerit, aut pondus aliquod à terra attollere conatus

fuerit,vel concitatius cucurrerit,aut eiuſmodi quædam A
priores notæ morbum patefaciunt. Eadem quoque de
cauſa omentum prolabitur,quum laxato peritonæo de-
orſum proruit. Aqueus denique ramex nihil aliud eſt ni
ſi humores quidam lẽti craſſique qui in tunicam quam
à putaminis vt videtur forma ἐλυτροειδῆ nominant aut
in ſcrotum procumbentes, ramicis imaginem exhibẽt.
Atqui hi ſunt virorum peculiares affectus. Verùm plu-
res ſunt fœminarum morbi,quòd vteri vitiis obiiciun-
tur:ac primùm perinde ac reliquæ omnes corporis par-
tes,intemperiebus tentatur: nã à quacunque id fiat cau B
ſa,incaleſcit,refrigeratur,exſiccatur,&humectatur.Præ
terea venæ matricis ampliores redduntur,quòd purga-
tiones vel ſupprimãtur,vel immodicè profluãt. Suppri
muntur autẽ quum meatus obſtruuntur,vel præcludũ-
tur,aut cõniuent:quinetiã quum vterus in latus torque
tur, aut immodicus medicamentorum cohibẽtium vſus
præceſſit,aut ſanguis aliò fluxũ auertit:inſuper & in lõ-
gis morbis,& inediis,ac pluribus exercitiis,atque etiam
ob inflammationis lentorẽ idem euenit:conniuet por-
ro præcluditúrque vterus quũ nimia ſiccitate ſqualet. C
Cæterùm copioſiores purgationes erumpere ſolent,ob
ſanguinis copiam, aut medicamentorum venarum ora
reſerantium vſum,vel quòd familiares conſuetæque a-
liæ excretiones inhibentur,aut mordaces humores ſti-
mulant,vel ſolitæ exercitationes ceſſant. Anticipant au
tem vel ſolito magis poſtponunt,quum vterus laborat,
aut eundem dierum numerum circuitus non obſeruãt,
& quæ immoderatius purgantur, pluſculum temporis
purgatio accelerat: quæ verò minus,tardior eſt. Demũ
ſanguis menſtruus aut ſincerus emanat,aut billioſis pi- D
tuitoſiſque quibuſdam humoribus admiſcetur. Proin-
de in ſuppreſſionibus poſt alterum iam elapſum men-
ſem,põdus toti corpori oboritur.quòd renes,ilia,ac fœ-
mora capútque cõprimat. At vbi quatuor menſes præ-
terierunt, ea omnia augentur, aluúſque quinetiã intu-
meſcit, & aquæ intercutis ſpeciẽ præbet, & quinto ſex-
tóque menſe magis malum inualeſcit. Quòd ſi quæ ſup
preſſa fuerunt proruperint,omnia leuiora reddũtur mi
tioráque: ſin minus,ſed cum alieno calore inueterauc-
rint,ſuppurabũt,& matrix aliqua iliorũ parte in mucro E
nẽ faſtigiatur, atq; inde quæ affligebãt quibuſdã erum
punt,atque vtplurimũ vnà cũ morbo anima emittitur.
Etenim facultas iã antea debilitata, cumulatã euacua-
tionẽ, & præcipuæ faciliſq; ſenſus partis ſuppurationẽ,
prõptè perferre nequit. Hæ cibũ faſtidiunt,& febres er
rantes ac exiguæ, & inſuauis expirationis ſenſus obori-
tur,ſuperna graciliora fiunt, coloréſque arquatis ſimi-
les redduntur,ac vrinæ rubent,& magis contenta,quip
pe quòd in matrice ſuperfluum erat, in veſica ceu per- F
colatur. Quæ verò immoderatius expurgantur,iis pri-
mùm ſtomachus exoluitur, quòd vnà cum ſanguine ca
lor euaneſcat,deinde in malum habitũ incidunt, & va-
ria tum colore tum cõſiſtentia excernunt. Hic quoque
qui ruber albúſque dicitur fluor,cõſiſtit, quorum quiſ-
que exuperantem in corpore humorem indicat,ac in-
terdum varia ac bilioſa excernuntur. Quòd ſi morbus
longius progreditur,principio graciles ac decolores e-
uadunt, dehinc refrigerato iam iecinore intumeſcunt.
Quin & immoderatis vacuationibus aqua intercutem
ſuccedit, quòd prout apparet,ſimilia iis accidãt,tam in G
familiarium egeſtionum retẽtionibus quàm vacuatio-
nibus quæ modum excedũt:etſi variæ ſint comitãtium
ſymptomatum efficiẽtes cauſæ. Præterea inflammatio,
ſcirrhus, eryſipelas, ictus, & abſceſſus; non ſecus quàm
alias partes, vterum quoque affligunt, ac tantum inter
ſe diſſident,quãtum ſenſu & principalitate pars differt:
hæcque doloribus, & digitorum cõtactu,atque iis quæ
inde effluunt dignoſcuntur. Verumenimuero mola,
quæ alius eſt ab iis quos recenſuimus affectus,alia quo-
que ratione dignoſcitur: eſt enim hic tumor quidam H
carneus,vterum implens,vtplurimum quidem conſiſtẽ
di initium à ſemine minimè prolifico ſumens, attamen
nonnunquam ſua quoque natura vulua eiuſmodi vitiis
implicatur. Augetur porro perinde acſi fœtus inclu-
deretur:& quòd conſuetus ſanguis ibi abſumitur, nihil
quicquam emanat: adhæc temporis progreſſu incremẽ
tum tumórque ventri accedit, & ſimpliciores deceptæ
ſe vterum gerere arbitrantur: nam quòd vterus imple-
tur,vanam quandam imaginem exhibet,ceu prægnans
ſit. Quapropter ſi fortè onere oppreſſus vterus diſrum-
pitur,& mola prolabitur, ab errore ſimul ac affectu vin
dicantur: ſin autem nouem menſes prætergrediuntur,
error quidem detegitur, verùm à morbo non abſoluun
tur. Atqui id digitorum contactu diſcernitur,quippe os
vteri non eo pacto quo prægnantibus affectum eſſe re-
peries,ſed aut inflammatione aut ſcirrho tentari,aut in
latus detorqueri. Ac motus qui adeſſe videtur, nun-
quam dum quieſcunt ſentitur, ſed in quancunque par-
tem quæ ita laborat inflectitur, in illam plenus quoque
vterus corruit:quod ſanè in iis quæ reuera grauidæ ſũt,
haudquaquã contingit: ſed & venter non eſt tactu le-
uis,ac laborantes implacidæ ſunt,& plurimum inſuaui-
tatis perſentiunt. Cæterùm vterus foras procidit ob re-
num ictum,& ex alto præcipitiis,aut quòd inter parien
dum nimio nixu fœtum expellere conantur, aut quum
muſculi à quibus vterus depẽdet,diffringuntur, vel ner
ui laxantur. Atque hæc fœminarum vtero euenire vidẽ
tur. Porro in conſpicuis pudendi partibus aquoſi rami
ces innaſcuntur, quum craſſi lentique humores eo de-
cũbunt. Cæterùm vterus ſtrangulatur plerunque ſteri-
libus,attamẽ & viduis:& mali cauſa eſt genitura mulie-
bris,aut quòd meatus ſeminalis præcluditur. Proinde
hæc genitura quum copia ſua onerat, & temporis ſpa-
tio,quem obtinebat calorem exhalat,propemodum ve
nenatam temperiem contrahit. Quare vbi ad excretio-
nẽ motu cietur,& ea fruſtratur; retro remeat ac ſurſum
repit,ac vterus vnà cõuellitur,& in viſcera ingruit. Itaq;
ſi rectà ad cor ſuo impetu fertur, & lethales ſuos vapo-
res eò trãſmittit,refrigerat id,ac reſpirationem pluribꝰ
horis intercipit,& pulſu ſpoliat, aut eũ deprauat: ſin au
tẽ ad iecur aut ventriculum aut lienẽ prorepit,lõgè mo
deratiora prioribꝰ comitãtur accidẽtia,pro partis prin-
cipatum obtinentis ratione, ac eius cum corde vicinia:
quoniam ex iis quæ cõſenſui peculiaria ſunt,loca quo-
que quæ vterus impetu ſuo affecerit, deprehenduntur:
ſiquidẽ viſcera ea attolluntur, ponderéque premũtur,
ac homo ægrè ſpiritum ducit. Sedãtur autem hæc, ſi vte
rus deorſum deductus in priſtinã ſuã ſedẽ reuertitur,&
murmurillꝰ quiſpiã præcedit. Quinetiã in coxas,aut ilia,
in podicem item ac veſicam delabitur,quæ pondere op
preſſa, ac à muniis ſuis præpedita, locum quem vterus
occupat, innuunt: claudæ enim inde efficiuntur, aluúſ-
que ſupprimitur:atque ob hũc nimirum vteri inceſſum
vrina difficulter & guttatim redditur. Eorum quodque
lenitur quũ iam ad propria loca vterus receſſit. Habes
de partibus genitalibus tractationem ſatis,iis quidem
qui breues eſſe ſtudent, ſupérque explicatam.

DE SVDORIBVS ET EXANTHEMATIS, QVAE in cute effloreſcunt, CAP. XXIII.

CÆterùm quia ſuprà de iis quæ excernuntur, quan-
tum res poſtulat expoſuimus,relictus eſt autem ſer-
mo de ſudore, operæpretium fuerit eius quoque memi
niſſe,atque in eo præſentem librum,vtpote iuſtam ma-
gnitudinẽ adeptũ,concludere. Itaque in nullis qui cor-
pore bene valent, ſudorẽ vnquã prorũpere conſpicies,
ſed ſi modicè quis exerceatur, aut rarefiat, aut copia
vim inferat,vel anni tempus vrgeat, vtplurimum tunc
ſudores proliciuntur. Atque hi qui in ſanis etiamnum
profluunt,nihil peregrinũ denuntiãt: verùm qui in fe-
brientibus, aut qualicunque parte corporis onus ſuſti-
nentibus, nõnunquã emanãt, materiæ impetum eò ver
gere ſignificant. Porro omnis ſudor bonus eſt ſi coctio
præcedit:ſin minus,malus habendus. Frigidi & glutino
ſi,quique toto corpore non effunduntur, nec turmatim
& velut in grumum globati,ſed exiguorum milii grano
rum inſtar erumpunt,aut morbum non leuant, ſed po-
tius exacerbant:morbi longitudinem,partium dolores,
obſtructiones,copiã, cruditatẽ, atque interdum mortẽ
cõnotãt:nam frigidi, cum acuta quidem febre, mortẽ,
cum mitiore verò,morbi longitudinẽ indicant. Adhæc
glutinoſi, cruditatem, humorúmque lentorem, vt qui

aliqua corporis parte tantùm effluunt, eam morbo vrgeri nuntiant. Qui verò ſpecie milium referunt, meatuum anguſtiam, facultatiſque expultricis inertiam oſtendunt. At qui morbum exacuunt & exacerbāt, haud mediocrem vigentis humoris multitudinem notant. Et quemadmodum qui fluere prohibentur, plurimum nocere conſuerunt, ſic ſi cumulatius eruperint, primùm vires exoluunt, natiuúmque calorem digerunt & diſſipāt: deinde vbi creuerunt, ſyncopen adeo, & refrigerationem, vt ex ipſis vtique pulſibus eorum cuiuis diſcere promptum eſt, inferunt: ac tenuiora quidem excrementa in ſudores abſumpta, ita cutem egrediuntur: verùm craſſiora, atque idcirco difficilè exitum inuenientia, videntur ibi in cute ſubſiſtere, & ita paulatim diſcuti: inde enim prurigines, & ſcabioſi affectus: necnon multa variáque exāthemata & papulæ exoriuntur. Siquidem aliis, veluti ſi ab vrtica aut culicibus eſſent demorſi, in cute quædam effloreſcunt, quæ modò permanent, modò reuertuntur, ac craſſitiem, aut copiā, aut expultricis facultatis imbecillitatem commonſtrant. Nonnullis verò rubræ aut purpureæ, vel etiā nigræ emergūt, quales ex pulicum cimicúmque morſibus quotidie nobis apparent: atque hæ haudquaquam promptè redeunt, vtpote quæ ex tenuiori pauciorique materia enaſcantur. Cæterùm ex rubris deteriores ſunt purpureæ, & omnium peſſimæ, nigræ: quippe quæ mortem plerunque denuntiant. Quòd ſi fuerint commixtæ, earum naturam ex abundante humore, atque alia naturalium facultatū cōſtitutione coniicies. Aliquibus & quales ſudores, ἱδρῶα, (& noſtris ſudamina) inde nuncupantur, erumpunt, nec quicquam mali portendunt, ſed è materia ad cutem ruente gignuntur. Producit ea ſalſus & mordacis qualitatis particeps humor, ac pungunt ſenſúmque vellicant & diſcuti deſiderant varios pruritus excitantia. Horum quædam, quum ſcalpuntur, ſanguine manant: alia ſubcādidum vel leuiter pallidum humorem expuunt, vt inde vigentem ſuccum colligere liceat: quoniā illæ ſalſæ pituitæ, hic verò bilis flauæ, & primus, acrioris ſanguinis potius nota eſſe videtur. Nonnulla demum in ſcabioſos affectus commigrant, & exulcerationes exanthematis ſuccedunt: quippe ingentiores, quique maiorem proritandi vim obtinēt, quòd craſſior & quæ difficilius meatus permeat earum ſit materia, pruritus excitat. Atque hîc de ſudoribus & exanthematis ſermoni finis imponatur. Verùm quoniam auſter iam ſpirat, & tempus eſt tibi abire, faxit Deus vt felix terra marique proficiſcaris, nec aduerſi quicquam contingat, & lætum nuntium referas. Nos verò quoniam in iuſtam molem excreuit liber, hîc finem facere eſt æquū: atque vbi redieris (ſiquidem diuina benignitate ſuperſtites erimus) reliquū argumēti abſolutum, in præmium bene obitæ legationis, exoptatique aduentus perſoluemus. Quare in præſentia aliò ſtudium conuertamus: haudquaquam tamē illos amicos imitantes, qui eos quibuſcum amicitiā inierunt, præſentes tantùm obſeruant, & coram nihil non promptè pollicentur: verùm ſimulatque continuas conſuetudines neceſſitas quædam diremit, ſtatim amicitiæ fœdera diſſimulant violántque, & eius ius atque honeſtum è memoria deturbant. At nos perinde ac iam antea tuo ære tibi obſtricti, reliquū quoque pollicitationis conficiemus.

ACTVARII DE METHODO MEdendi liber II.

Præfatio.

QVONIAM, quum felicibus auibus ad eam ob quam mittebaris, legationem nauigaturus flante auſtro è portu ſolueres, nondum promiſſis plenè ſatiſfactum erat, nos quidem ab incœpto deſtiteramus, quòd eam tibi gratiam repoſitam vellemus, & aduentante iam vere, tuum è peregrinatione reditum auidè expectaremus. Metuebam enim (vt verum fatear) ne quem tibi deſponderam libellum, ad vmbilicum perductus, clāculum nobis elaberetur, & ſecundus, ſiquid inde cōmodi vtilitatiſve accedere poſſit, eo perfruereris. Nā quum amicus noſter ſingularis, & pater ſapientiſſimus, quique rerum ſenſilium illecebris nō delinitur, ac philoſophiæ dignitatem ex ratione virtutéque viuens, tuetur, quantum ei qui ad intellectualem ornatum excurrit, licet mihi, ter honorandum caput (intelligis, ni fallor, me de præſtātiſſimo Ioſepho loqui) efflagitaret, vt ei libellū de viuendi formula ſpiritui animali accommodata, ederem: promptè libētérque parui, & quantum ſpoponderam ſatiſdedi: ſi nullā aliam ob cauſam, vel ob eam ſaltem, vt nihil tergiuerſatus id amicitiæ concederem. Verùm quum in ea tractatione, huius quoque ad te libelli mentionem fieri oporteret, ipſéque vt deſcriberetur exigeret, haudquaquam eadem iam facilitate ei iſthuc cōceſſi, quòd tibi primū eam gratiam veluti reconderem & ſeponerem. Attamē id quidem illi ſum pollicitus, me vbi reuerſus eſſes, & librum integrum & abſolutum à nobis accepiſſes, illi quoque exemplar accommodaturum. Tribuit enim nobis plurimum, neſcio qua de cauſa, num amicitiæ neceſſitudiníque obtemperans, an quòd in nobis aliquid ſe dignum inuenturū eſſe cōfidat: cupitque hunc quoque librum noſtræ erga illum beneuolentiæ nō eſſe expertem: ſed & hunc præter iam diuulgatum habere cōtendit ac nititur, vt quum ipſe amicitiam medicámque facultatem colat obſeruétque, hic noſtræ qua illum cōplectimur, inuiolatæ amicitiæ ſit monimentum. Proinde quum tu ſuauiſſimus nobis amicus redieris, & nos, prout polliciti ſumus, reliquum libri primo iam apponimus, & illi promiſſum exoluere cupimus, quòd non minus illius amor, vt quamociſſimè poterimus edatur, perſuadeat. Atque ab amicitia ſincera abſit omnis inuidiæ liuor, quum intelligas quòd quò citius librū tranſmiſerimus, illi item aliquid gratiæ referemus. Sed quod ego de te qui præſtantioribus obtemperas, animo concipio, id ipſe reipſa præſtas, quin potius te in primis melioribus cedere, ac apprimè virtutem philoſophiámque excolere, teſtari poſſum: vt nihil mihi metuendum ſit, ne tu, quem iam olim egregiè perſpectum habeo: aliter atque ego, ſentias. Cæterùm hæc ioco potius quàm ſerio, vt noſti, huic loco inſerui, quare iam tempus eſt vt propoſitum argumentum aggrediamur. Et quoniam in ſuperiori libro de temperamentis, & naturalibus facultatibus, ad hæc de inſtrumentaliū præcipuarúmque partium affectibus quod congruum erat pertractauimus, necnon de pulſibus, & vrinis cæteriſque quæ per excretiones reiici conſpiciuntur: reliquū eſt vt in præſenti de febribus atque morbis qui ſumma corporis cute hærent, deinde qua curandi ratione ac via tollantur, agamus, ita enim tractationis nexus optimè cohærebit. Ac quæ ex prædictarum præcipuarum partium inflammatione, aut intemperie quapiam ſupra modum aucta, febres ſuccenduntur, cauſa omnis in illas eſt conferenda, quòd nimirum adeo excalfecerint, vt ad cor vſque calorem tranſmiſerint, atque idcirco febrem excitarint. Nunc verò de vniuerſalibus potius febribus loquendum eſt, vt omnium cauſæ diſcriminaque tibi innoteſcant.

DE AGNITIONE FEBRIVM, CAPI. A

QVum ergo nihil aliud ſit febris niſi ob anteceden
tes cauſas, externi caloris incrementum, multa
variaque particularium febrium genera oboriuntur.
Aliæ enim diariæ,(Græcis ἐφήμεροι πυρετοί):aliæ continuæ
& continentes,(illas συνεχεῖς, has συνόχους Græci nomi-
nãt):nonnullæ intermittentes,& aliquæ quòd in habi-
tum iam tranſierunt,ἑκτικοὶ appellantur. Et diariæ qui-
dem ex ſolo ſpiritu plus ſatis excalfacto: continuæ ve-
rò ex putribus quibuſdam humoribus,vt hecticæ,quòd
in habitum cordis febrium vitium abierit,committun- B
tur. Harum omnium maximè moderatæ ſunt quæ dia-
riæ nominantur, quippe quæ è mediocri quadã occaſio
ne enaſcuntur: quædam enim ex ambientis frigore aut
calore:aliæ rurſus ex ira aut dolore, aut cura, quemad-
modum nonnullæ ex cruditate, vel laſſitudine, vel alio
quopiam eiuſmodi gignuntur. Vocantur autem dia-
riæ, quòd vno fere die deſinant: ſunt tamen ipſarum
quædam, quæ in quartum vſque extenduntur. Atque
hæ oriuntur quum corpus non eſt impurum. Quòd ſi
cacochymia quæpiam, aut alia incendio apta materia C
latuerit,ea ceu originem, diariæ calorem nacta, affe-
ctum in febrem quæ ex putredine conflatur, commu-
tabit,nec amplius iam vt diaria, ſed vt febris ex putre-
dine finietur. Neque id mirãdũ eſt, quando etiã diariæ
nonnullæ in hecticas,velut poſtea pluribus docebimus,
delabuntur. Ac diarias febres facilè diſcernes,facilli-
méque curabis: verùm quas putredo genuit, non ita
promptè,eas tamen procedente oratione dignoſcere e-
tiam diſces. Proinde diariæ complures cauſas habent
euidẽtes, frigore nimirum, vel calore,aut dolore,iráve D
aut laſſitudine, atque id genus reliquis antecedẽtibus.
Vrinæ in his vtplurimum non carent coctionis indi-
ciis. Pulſus celeriter dilatantur,nec præpropere intro
mouentur:differunt tamen inter ſe,pro antecedentium
cauſarum diſcrimine: quarum principia ſi non ignora-
ueris, modos quoque quibus alterari conſueuerunt in-
iecta manu diiudicare commodè poteris: adhæc ægri
in tolerando leuitas, ſolutionis in diariis celeritatem
tibi ob oculos proponet. Cæterùm febres quæ ex pu-
tredine fiunt, aliæ continuæ & continentes,reliquæ in- E
termittentes vocantur, atque illarum quædam eũdem
ſeruant tenorem,vigorémque,(ἰσοτόνους καὶ ἀκμαστικοὺς πυ-
ρετοὺς Græci nuncupant,) quòd vna eadémque ſit febris
vis,aliæ ἐπακμαστικοὶ dicuntur, vtpote quæ vnà cum fe-
bris robore vſque ad ſolutionem progrediantur: non-
nullæ παρακμαστικοὶ nominãtur, quarum vſquedum de-
ſinunt vigor paulatim ſe remittit. Porro continentes
(Græci, vt dixi συνόχους) peculiari nomine appellamus,
quæ ex ſanguinis nimio feruore accenduntur. Conti-
nuas verò,Græcis συνεχεῖς nominatas, eas potius dicim⁹ F
quas humorum variorum putredo committit.Ex inter-
mittentibus autem aliæ quotidie, quædam tertio, aliæ
quarto quoque die reuertuntur,vt & nonnullæ tardius
quinto aut ſeptimo redire ferũtur:ſunt quoque quæ in-
ordinatis acceſſionibus repetant,quas illi πλανήτας,(nos
vagas atque erroneas nominare ſolemus.) Quæ ſingulis
diebus accedunt, quotidianæ appellantur, atque ex pi-
tuita quæ extra venas putruit,cõflantur. In iis vrina cir
ca initia cruda eſt,ſubcãdida aut perturbata: pulſúſque
contractionis velocitate,materiam quæ ſuccenditur in
dicat.Horror ergo eas primùm prehẽdit, pulſúſque in- G
æqualitas ac tenuitas:deinde ſuccenditur febris,& de-
cem & octo horis,aut paulo plus minúſve per acceſſio-
nem occupat, nec vllo plerunque cum iudicio ſenſibili
deſiſtit.Quarum autem acceſſio tertio quoque die acce
dit,eæ ex flaua bile,quæ & ipſa extra venas vagatur,cõ-
ſiſtunt. Hæ quum rigore vtplurimum inuadunt,dehinc
febris vſque ad horas fere duodecim extenditur, licet
nonnunquam plus minúſve perduret, pro humoris vi-
delicet craſſitie ac copia, & virium ægri robore, cutiſq;
perſpiratu facili.Nullæ hîc in vrinis coctiones ſub initia H
apparẽt, & colore flauæ rufǽve viſũtur, ſuntque illæ cã
lidiores, quæ liberaliori tinctura inficiuntur. Quædã ea
rum ſudore deſiſtunt,aliæ bilis flauæ vomitu,ac eius per
aluũ egeſtione,& ſanguine è nare erumpente deſinunt.

Pulſus in harum inuaſionibus nõ ſentiuntur,vt in quo-
tidianis parui ac inæquales.Atqui quæ poſt quartũ exa-
cerbãtur,& quartanæ nuncupãtur,ex ſucco melãcholi-
co cõſtituuntur. In his extrema primùm refrigerãtur:
deinde ita febris viginti horas perdurat. Vrinæ tenues
ſunt & albæ;quæ poſtea perturbẽtur,& pulſus,qualis in
diariis. Cæterùm febris vnaquæque,ex anni tẽpore,lo-
co,adhæc tẽperamento, viuẽdi ratione, ætate,atq; illis
quæ ſingulos humores augere ſolent,diſcernitur:nã ſi-
quis ex his comitãtibúſq; ſymptomatis eas rite cõiicit,
exiguũ(ni fallor)aut nihil quod ad exquiſitã dignotio-
nẽ pertinet,eum latebit. Atque hæ ſunt ſimpliciũ inter-
mittentiũ febriũ notæ. Verùm ignorare nõ licet,nõnul
las ipſarum aut ſibiipſis,aut aliis permixtas, multa inter
mittentiũ febrium diſcrimina gignere:nam quæ tertio
quoque die accedunt, duplicatæ falſam quandã quoti-
dianæ imaginẽ præbẽt, quòd iã ſingulis diebus repetãt:
ſed ab iis qui rectè iudicare nouerũt,ex acceſſionũ ſpe-
cie,& comitantibus ſymptomatis arguuntur:nã qui re-
ctum poteſt de ſimplici tertiana iudiciũ ferre, is facilè
duplicẽ quoq; diſcernet.Quæ poſt quartũ reuertuntur,
ſi duplicãtur,duob⁹ cõtinẽtibus diebus redeunt,vnóq;
intermittũt:queãdmodũ rurſus,ſi fortè fortuna quarta
na increuerit, tripléxque è ſimplici euaſerit, quotidia-
narũ more ſingulis dieb⁹ acceſſiones infert.Verùm ha-
rũ ſingulæ,eũ qui accuratè ſimplicẽ diiudicare nouit,ſi
ue duplices,ſiue triplices ſiãt,latẽre nõ poterunt.Quòd
ſi interdum quintanas,& ſextanas,& ſeptimanas,aliáſ-
que eiuſmodi,& præterea vagas nominari audiueris,ne
has quidẽ,ceu fieri nequeãt, nullas eſſe arbitrare: nam
quũ quatuor in nobis humores reperiãtur, ipſorũ quiſ
que vbi immutatus eſt,multas variáſque ſuccorũ corrũ
ptorum ſpecies generat: quare pro corrupti quoque hu
moris quouis dominio,etiã acceſſiones repetunt. Porro
vagæ & errãtes,è turgẽti quidẽ materia naſcuntur, ſed
quæ inordinato atque alii nõdum cõfecto alio accumu
lato cibo cõpeſcũtur ſimul &increſcunt.Cæterùm quẽ-
admodum duplicatæ ſecũ febrium differẽtias cõſtitue-
bãt:ita & quum inter ſe permiſcẽtur,alia febrium gene
ra oriuntur: nã quotidiana modò cũ tertiana modò cũ
quartana miſcetur, adeo vt tres fiãt inter ſe cõſiſtentes
cõiugationes,& vnaquæque pro humoris in corpore rẽ
dundãtis natura, ſibi peculiarẽ parit acceſſionẽ. Atque
hæc ad febres interpolãtes ſpectãt. Sed alia præterea eſt
cõtinuarum & interpolãtium cõplicatio: nã nõnullæ ex
iis quæ cõtinuis acceſſionib⁹ vrgẽt,aut quotidie,quãdo
videlicet pituita in venis corrupta cõputruit, aut poſt
tertium,quum venæ bilioſo humore abundãt,aut quar
to quoq; die, quũ atrabilaris humor in venis infeſtat,
cũ prædictis intermittẽtib⁹ cõplicatæ, alias febriũ dif-
ferẽtias cõſtituunt: nã modò quæ quotidiana acceſſio-
ne cõtinua eſt,cum quotidiana intermittẽte, aliâs quũ
ea quæ poſt tertium interpellat, quã etiã ſemitertianã,
(Græci ἡμιτριταῖον)priuatim appellãt:& demum cum ea
quæ quarto die intermittit,implicatur.Sic & cũ ea quæ
poſt tertium exacerbatur cõtinua, interdũ quotidiana,
aliquando tertiana, nõnunquã quartana & intermittẽ-
tes cõmiſcẽtur:eodẽ modo & cõtinua,quæ quarto quo-
que die acceſſiones obtinet,cum tribus his intermittẽ-
tibus permiſcetur:quarũ ſi ſingulares ſimplicéſq; agno
ueris, in cõplicatis quoq; diſcernẽdis haudquaquã ab-
errabis.Sed quia ĩterdũ καύσους, & ἠπιάλους,ac λειπυρίας au
dire cõtinget, harũ etiã cauſas & diſcrimina cognoſci-
to. καῦσος(quã noſtri ardentẽ vocãt)è bile nimis efferue
ſcente eſt, quando & è ſanguine feruido originem tra-
hit,ac vehementiſſimo calore vrget,& omnium facilli-
mè ad id quod res tulerit propendet, quòd tantũ ardo-
rem natura non ferat: nam aut iudiciis cauſas moleſtas
abigit,aut in tanto alieni caloris impetu natura defati-
ſcit:ἠπίαλοι verò ſunt dictæ,quòd ἠπίως ἀλεαίνουσι,(hoc eſt
blãdè mitéque tepefaciũt): non enim febrem vehemẽ-
tem accendunt: habent quidem horrorem euidentem,
ſed febris ſuccedens horrori proportione haudqua-
quam reſpondet: interdum vterque ſimul, & calor
& horror perſentitur. Frigidi & lenti ſucci modi-
cè putres, hunc morbum faciunt. Denique λειπυρίας,

ſatis magno horrore inuadit, verùm euidẽs calor ei nõ
ſuccedit,velut ex ipſo quoq; nomine patere poteſt : nã
λείπεται πυρὸς,(hoc eſt igne,quod eſt calore deficit):nã op
pido quàm frigidus ſuccus ſũma cute innatãs, in acceſ-
ſionum ſignificationibus ab excretrice facultate pro-
pellitur:quare horror comitatur,verùm calor nullus ac
cedit, quòd ne putredo quidem ei ſucco , qui ſatis ægrè
corrumpi ſua natura poteſt,aduenerit. Atque hæc ſunt
febrium quæ intermittunt, & quæ ſecus , genera. Su-
pereſt etiamnum aliud febris genus,quod ἑκτικοὺς,nomi
nant,omnium deterrimum, quódque propemodum cu
rationem reſpuit. Vocant autem ἑκτικοὺς,quòd eæ in ha-
bitum cordis recipiantur: nam quum affectio (ita nunc
διάθεσιν interpretor)quædam afficiẽtis quum affecto ſit
familiaritas ac conſuetudo , quæ haud difficulter com-
mutari poteſt :& habitus , quod eſt ἕξις , ſit conſtans &
quæ ægrè elui poteſt affectio: nõ iniuria febres quæ cor
afficiunt , eius calorem per affectionem immutaſſe di-
centur:quæ verò effecerunt vt calorem in habitum ad-
mitteret,ἑκτικοὶ peritioribus appellabuntur. Cignun-
tur hæ aliquando quòd diariis ſuccedant,vbi nimirum
vehementiori ira exarſimus , vel mœrore curáque iugi
intabeſcimus: eas ſiquis principiis obſtet, curare facil-
limum eſt. Verùm quæ ob partium præcipuarum in-
flammationes , & ſcirrhos,& tabem , ac reliqua magni
momenti vitia committuntur,omnium ſunt longè peſ-
ſimæ, quòd natura duobus grauiſſimis malis reluctari,
propulſaréque nequeat. Naſcuntur quoque haud ſegni
us ex inueteratis maligniſque febribus , quum cor iam
ob præeuntẽ facultatis exolutionem vitium excipit.In-
ter has deterioris ſunt notæ quas ἑκτικοὺς & μαρασμώδεις
nominant Græci, in quibus vitalis vis emarcuit conta-
buítque, à quibus ægri vt euadant fieri non poſſe puta-
tur. Itaque in omnibus hecticis febribus calor in toto
corpore ſuccenſus eſt , verùm etſi nunquã intermittat,
eum tamen fere æger minimè ſentit. At verò vbi cibum
aſſumpſit, aut excitatus alicui ſtudio obnixius incũbit,
ſe calidiorem fieri animaduertit: quod quum nonnihil
difficilius ſuſtinuerit,denuo in priſtinum ſtatum redit.
Pulſus iis parui ſemper ſunt & dẽſi, atque vtplurimum
duri. Vrinas reddũt quales in hecticis enumerauimus,
proportione generi morbi exceſſuique reſpondentes.
Quòd ſi malum progreditur,oculi cauãtur,collabuntur
tẽpora, frõs mirum in modum aret,palpebræ tardè at-
tolluntur,oculi ſordibus opplentur,& tabe defluxioni-
búſque tentantur : & tandem in ipſo hominum cœtu,
aut aliis quibuſdam vitæ muniis nõ ſecus quàm qui a-
nimo linquunt,emoriuntur . Porro illud quoque omni
um poſtremum ignorari haud decet,quòd iis qui hecti
ca febre corripiuntur,variè interdum eæ quas putredo
facit, implicãtur. Verùm ſigna cuiuſque febriũ ſpecies
dirimunt : quæ quũ iã antea ſint explicata,fruſtra nunc
iterũ huic ſermoni inſererentur , vtique quòd breuitas
quã in hac tractatione ſectamur, hoc nõ ſuadeat. Qua-
re ſermonem de febribus hactenus ſatis ſit produxiſſe:
reſtat vt quæ neceſſaria ſupereſſe videntur , quantum
compendium exigit,annectamus.Et quoniam complu-
res morbi iudiciis finiuntur,cõſequens erit, vt poſtquã
affectus qui alicuius momenti ſunt, & febres recenſui-
mus,de iudiciis quæ tuta ſunt, & quæ non, déque in iis
iudicantium dierum potentia , diſſeramus,

DE IVDICIORVM AGNITIONE, CAP. II.

ITaque quum iudicium, quã κρίσιν vocant, nihil aliud
fit niſi expellentis facultatis , quò infeſtantia explo-
dat, excitatio , iudicia quæ præcedenti coctioni ſucce-
dunt, in indicibúſque diebus eueniunt,moleſtiarum re
miſſionem iis qui iudicantur adferunt: quæ verò ſecus,
recidiuã,aut difficiliorem tolerantiã,vel morbi lõgitu-
dinem,vel,quod omnium deterrimum eſt,mortem in-
ferũt.Iudicantur ergo ægri aut vomitu,vel alui egeſtio
nibus,aut vrinis,vel tinearũ deiectionib⁹,aut ſudorib⁹,
aut ſanguinis eruptionibus è naribus,aluo, hæmorrhoi
dibus, quẽadmodum etiã ex vtero, velut fœminis vſu-
uenit. Adhæc in nõnullis & abſceſſus ſub ipſis auribus,
(παρωτίδας appellant,)& reliqui humorum decũbitus,iu
dicii vim obtinuerunt: ſputa item quæ tuſſi redduntur,

A & ſomni nõnunquàm moderati, qui antea deerãt, quũ
acceſſerunt,ægrum à languoris impetu leuarunt.Cæte-
rùm non omnia omnibus ſunt familiaria, ſed pro ægri-
tudinis ſpecie,& ægri habitu,anni item tempeſtate,cõ-
ſuetudine,ac ætate,oboriuntur: nã aliquibus vnum aut
duo, aliis plura quoque,ſed omnia conuenienter acci-
dunt,iis quidem quibus tuta ſalus promittitur. Qua-
propter ne quemadmodum qui in tenebris degunt,te-
mere hæc proferre videamur, age diſtinctionis lumine
orationem dirigamus , ac ſigillatim de iudiciis loqua-
B mur,quò iis quæ cuique peculiaria ſunt, & quæ potiſſi-
mũ inſequitur affectio , cognitis,ita de cõplicatis quo-
que ſententiam feras,faciliſque tota tibi iudicii tracta-
tio euadat.Igitur quæ vomitu aut ſoluta aluo iudicãtur,
primùm indicant materiam quæ febrim fecit ad ipſas
vſque venas non pertigiſſe:ſed in aluo ac inteſtinis pu-
trem accenſámque ſubſiſtere, & inde vſque ad cor alie
num calorem tranſmittere, qui temporis ſpatio ſubli-
miora petens,& homini negocium faceſſat, & naturalis
vitaliſque caloris facultatem ſuo imperio turbet.Dein-
C de hic onera,punctiones,& vrinæ magis alterãtur. Ve-
rùm ſimulatque quæ in nobis eſt ſeruatrix facultas ſe e-
mancipauerit,ſuique iuris fuerit,& incocta coxerit,at-
que ex coctis iam conueniẽtia ſibi ſumpſerit, quicquid
ſuperfluum inutiléque fuerit deorſum ſurſúmque pro
vicinia ac materiæ momento & propenſione,ceu exper
recta protrudit.Nam ſi antea coctionis nullæ extiterint
notæ,vires ægri potius non præpollere, nec eas materiã
turgentẽ ſuperare poſſe exiſtimabitur:quod quia quaſi
defatigatos eſſe ſignificet,lõgè peſſimum habetur , niſi
D mordens quæpiã qualitas antè opportunam coctionem
irritans,ab infeſtantibus humoribus vindicare nitatur.
Sed an ſic iudicãdus ſit prænoſces,ſi affligẽtes humores
ibi magis vigere morbi genus denuntiabit : & ſi facilè
vomit,aut aluus ægro prõptè ſoluitur,neq; aliorũ iudi-
ciorũ notæ, quas poſtea docebimus,adſunt.Porro pri-
uatim per vomitũ iudiciũ expectatur,quũ viſcera velu-
ti cõuelli,& inferius labrum moueri, ac vertigine corri
pi,& tenebricoſa quædã oculis obuolitare,& flaua palli
dáque ac varia cerni vidẽtur: hæc enim atque eiuſmodi
E alia,ſi antea apparuerint,iudiciũ per vomitũ portẽdũt:
ſic per aluũ, onera vẽtris inteſtinorúmq; murmura, itẽ
& punctiones inteſtina permeantes nuntiãt iudicandũ.
Sanguinis verò profluuii iudicia corripiunt primùm,
quum eiuſmodi humor vigere cõſpicitur,idque ex an-
ni tẽpore,& viuendi ratione,adhæc ætate,cõſuetudine,
& demũ ex ægri pulſibus,vrináque cõiectamus. Ac quũ
per nares fluxurus eſt, viſcera conuelli,velut in vomitu
diximus,videntur,& ſplendores oculis obuerſantur.Et
ſi dextrũ viſcus attollitur, nare dextra poti⁹ ſanguis flu
F et:ſin ſiniſtrum,leua. Per hæmorrhoidas autẽ ſanguis
erumpet,ſi renes põdus ſentiunt,ipſáque venarum ora
inflãmatione tentãtur,& quaſi titillata mordentur: ma
ximè ſi iis æger aſſuetus eſt,nec alia ſigna præcedunt,ac
materia turget. Verùm in menſtruis purgationibus,tũ
ex ſimilibus,tum ex ipſo dierum circuitu,quid expectã
dum ſit,dignoſces.Sunt autem iis ſubrubræ & rubræ,ac
veluti cruentæ fere vrinæ,quòd ſanguis eò confluat,ac
moderatè ſuo colore inficiat. Sudores verò ſuccedunt,
quum quæ ex tertia coctione ſuperſunt, abundant exu-
G perántque : quare & in vrinis hic antea cõferta coctáq;
ſedimenta,quæ ſublimius ferantur, apparent: & vndo-
ſus eſt pulſus, ac ſi manum in ſinum immiſeris , inſpe-
xeríſque, vaporoſus quidã ſenſus occurret, quòd vide-
licet id quod tenuius eſt prius diffletur. Vultum bo-
nus color decorat,idque potius ſi ſanguis per nares pro
fluxurus eſt: deinde & in iudiciis quæ fiũt per ſudores.
Si tamen ſeroſus in venis humor exceſſerit ac putrue-
rit,febrémque inde excitarit,craſſæ & turbatæ vtpluri-
mum ſunt vrinæ:ſed quum iam ad iudicium impetu fer
H tur natura, tenues & copioſæ feruntur , attamen longè
ſupra eius quod bibitur menſuram : atque hoc iudiciũ
per vrinas vocatur. At quum crudus eſt humor & anni
tẽpus obſtat , ac propellens facultas id quod ſuperfluũ
eſt protrudit , ſi affligens humor ad caput conuerti-
tur & foras erumpit, ſub auribus abſceſſus enaſcuntur,

quos παρωτίδας vocari diximus:quin & eryſipelata,atq; A
in collo extuberationes, è bilioſis aliiſve corruptis ſuc-
cis generantur:ſin humor deorſum delabitur, fiunt qui
vocatur decubitus,(Græci ἀποσκήμματα dicunt):quòd ſi
noxius humor intro conuertitur,abſceſſus,quos ἀποστή-
ματα vocant,oriuntur:qui ſanè omnes alio rurſus vt cõ
coquãtur excernãtúrq;,opus habent iudicio. Atque qui
foras prodeũt meliores ſũt , faciliúſque iis ſubuenitur:
at qui intro recurrunt ,peiores quum ſint, maiori dili
gentia & fortuna proſpera indigent . Nam niſi infernè
per vrinas aut aluum decedẽtes,aut,vt in thorace quæ- B
ritur,tuſſi educti, diſrumpantur, ſunt quidem tempore
ſecundi,attamen prioribus affectibus nõnunquam de-
teriores cẽſentur.Fit autẽ in his quoque iudiciũ,quum
rumpuntur,& ſputa facilè educuntur. Quin & ſomni in
phrenitide ſimilibúſque morbis,interdum accedentes,
ſatis fuerunt , vt non leue eſſe iudicium exiſtimaretur.
Proinde in vnoquoque morbo diligenter ſpectandum
eſt,quis humor eum faciat, & quò vergat, & quod cui-
que iudicium ſit accommodatius, atque ita demum de
iudiciis coniecturam facere:alii enim ſudoribus,alii al- C
uo moliendæ ſunt aptiores:alii ſanguinis proflluuiis ca
piuntur, pro ætatis,anni,temporis,& victus,cõſuetudi-
nis item, & cæterorum quæ antè propoſuimus ratione.
Quòd ſi humores fuerint cõplicati , & huc illúcque ſuo
impetu ruant, non eſt à ratione alienum vt varia quo-
que iudicia fiãt,quæ pro ingenii tui ſagacitate,ex mor-
bi ſpecie motúque coniectans, citra difficultatem aſſe-
quêris.Quocirca in omnibus iis qui iudicandi ſunt,tria
hæc antea ſunt examinanda,ægri vires, turgentium hu
morum cõctio,& an ea quæ in iudiciis exiſtunt,quã- D
titati qualitatique humorum,qui vigere videntur,pro-
portione reſpondeant : nam quum vires defeſſæ ſunt,
omnia peiora ſunt reputãda: deinde ſi iudicia apparen
tia coctio non præceſſit,impotentiam,ob quam natura
euincere nequit,aut humorum copiam adeſſe,& ob id,
atque eius generis alia malignus eſſe morbus cenſetur.
Vnde aut dolores,aut animi deliquium,vel ſenſus pri-
uatio, aut delirium, vel eorundem recidiua, & in ſum-
ma nihil non deterrimum coniectura eſt expectãdum.
Sed & hoc peſſimum eſt,ſi alia aliorum loco,& quanti- E
tate minora feruntur : nam hæc & id genus alia ſunt no
tæ deterioris.Itaque ad ægrum ingredienti, priuſquam
alia aut ipſum tãgas,eius forma tibi decubitúſque cõſi-
derãdus eſt, adhæc reſpirandi facilitas,& an ſtertat,vel
anxius ſit,aut deliret,aut aliud pro alio reſpondeat, vel
tuſſiat, nihilque effatu dignũ reiiciat, vel aliud aliquid
adſit,obſeruãdum,antequã vel eum vel reliquos inter-
rogaueris. Dehinc percõtãdum eſt quid laboret , eáque
omnia cum illis quæ tu priuſquam ipſe narraret,colle- F
geras,conferre oportet. Poſthæc contrectanti pulſum
vitale robur, & num ipſe cũ iis quæ narrãtur apparent-
que cõſentiat,explorandum.Præterea ſi vrinæ,aut ex-
cretiones, aut ſputa adſunt, ea inſpicere quoque decet:
atque eorum coctionẽ,aut cruditatem, aliámve quãpiã
conſiſtentiam vel malignitatem ſpectantem, de dierũ
qui ab initio accubitus elapſi ſunt,numero ſciſcitari, &
an aliqua extiterint iudicia quærere: atque ita demum
omnia ſimul comparantem,victus rationem præſcribe-
re,&reliqua quæ ad dignotionem morbique prænotio-
nem ſpectant,pronuntiare oportet. Nam ſi hac ratione G
ac via inceſſeris, parum aut nihil à verò & ſecuro aber-
rabis. Verùm quò certius euidẽtiúſque obuios morbos
dignoſcas,ſigna quæ malum bonúmve promittant, eo-
rúmque diſcrimina,quibus inter ſe maioris minoriſque
ratione diſſident,annectam. Sic enim diſtincta tracta-
ctatione , omnia facilia & procliuia eſſe videbuntur.

DE SIGNIS, CAP. III.

Decubitus igitur omniũ optimus eſt , aut in dextra,
aut ſiniſtra:alii,niſi ex conſuetudine familiares fue
rint,ſunt deteriores:nam ſupinum cubare, imbecillita- H
tem potius,& pronum,dolorem in ventre & inteſtinis,
aut delirium notare putandum eſt. Membrorum verò
iactatio,& anxietas,niſi iudicium expectetur,ſunt prio-
ribus peiora.Delabi ad pedes,eóſque citra multum calo
rem ſtragulis eductos proferre, deterius eſt : nam ægri
imbecillitatem,vitiúmque exolutionem connotat. Ad-
hæc & ea quæ in vultu apparent inſpectanda ſunt.Nam
oculi caui,tempora collapſa,naſus acutus,frons perquã
arida, non rectè audire aut cernere, aurium fibræ con-
tractæ , ſi oculi inuitò illacrymant , lingua ægrè volui-
tur & titubat, ſi mente eſt alienata , ſi ſopor aut vigilia
affligit , ſi oculi cruenti ſunt & inſtabiles ac palpitant,
aut eodẽ loco immobiles cõſiſtunt, & ſi cõniuentes pal
pebras nõ omnino cõmittunt,ſed alba apparent,neque
id ob copioſiorẽ alui fluxum cõtigit,ſi gemunt,quũ ta-
men nullus dolor conſpicuus ſit,& ſi acutiùs & cum clã
gore loquuntur,& ſupercilium conuulſum eſt aut laxũ,
& ſi hianti ore dormiunt, & dentibus ſtrident, & præ-
cordia in tumorem ſublata & dura, quæ digitorum cõ-
trectationem non facilè ferant,habent,.Hæc enim & e-
iuſmodi alia ægrotantibus peſſima promittunt:potiſſi-
mum ſi talia,eo quòd iudicium expectetur,aut ob pro-
ximum quempiam commiſſum errorem,qui interdum
omnium eiuſmodi prauorum ſignorum malitiam ele-
uat,niſi fuerit maximus,haudquaquam extiterint. Cæ-
terùm hæc quanuis ſint mala,inter ſe tamen malignita
te diſcrepant:æquum enim eſt, vt vnum peſſimũ mul-
tis minus malis plus poſſit , atque vnum aut duo bona,
multorum malorum vim infringant. Nouiſti autẽ pro-
bè,quænam malorum collatione praua ſint habenda,nã
ſomnus moderatus,decubitus aſſuetus,pulſus modera-
tus,aut qui ad eũ proximus accedit, neque vllã inæqua
litatem,aut duritiem,aut interceptionem,aliúdve quip
piam mali habet , & ſiquid à pluribus bonis euincitur:
vrinæ itẽ cum cõcoctionis notis,& egeſtio ſimilis,ſpiri
túſque facilitas præcipuè in affectibus thoracis , & quæ
ad cerebrum pertinent, haud perperam emota : hæc &
huiuſmodi multũ in ægris viribus pollere ſolent. Qua-
re quum antecedit coctio , & æger facilè morbi impetũ
ſuſtinet,ac derepente horror ingruit , & febris ingens,
& delirium nonnunquã,ac animi deliquium iactatióq;,
& æger variis modis grauiter fert morbum,non eſt ma
gnopere metuendum: non enim ea tam ſunt malignita
tis indicia , quàm morbi paulo pòſt iudicii aduenturi.
quippe quòd facultas infeſtantes humores peſſumde-
dit,iiſque conuenientem coctionem admolita eſt,quic
quid inutile eſt ſecernit ac ſegregat. Quocirca ſudore,
& ſanguinis profluuio,vomitu,& alui euacuatione,atq;
eiuſmodi aliis,natura nõ ita multo pòſt ægro ſanitatem
reſtituet. Atque hæc in perfectis iudiciis accidunt,quæ
& in indicibus antea ſignificantur : nam ſiquid ipſa in
prædictis iudiciis magni momẽti eſt factura,id ante iu-
dicii diẽ in indice prius quaſi præludens,nuntiat: quare
aut exigui ſudores,aut ſanguinis è nare ſtillæ, aut parũ
cocti ſputi educitur,atque aut puſillum,aut maius quip
piam antè apparet : & niſi fortè quòd materia turge-
at,aut ægri vires validæ ſint,præeuntes ſignificationes
iudicium anteuertat , non aliter quàm in aliis per con-
traria pedetentim id quod noxium eſt,crebris iudicio-
rum circuitibus coquitur expellitúrque. At quibus na-
tura ad affligẽtium expulſionem non excitatur,multá-
que eſt grauantium humorum cruditas,& vitale robur
lãguet, quid niſi peſſima opperiri oportet? Complures
nanque prauæ notæ comitantur , & ſiquid fortè in ea
morbi conſtitutione excernitur, maior retinentis facul
tatis imbecillitas ac impotentia ſequitur, & quæ ſic ex-
pellũtur,perquã cruda prauáque cõſpiciuntur. Quocir
ca quum quæ ſint coctionis & quæ cruditatis ſigna tibi
ſint perſpecta, & quomodo facultas noſtra naturalis cõ
gnoſcatur , adhæc quæ ſint prauæ , & quæ minus notæ:
op⁹ eſt vt ſigillatim ea expẽdẽs, ita de euẽtu pronũties.
Atque in ventriculo, aluo,& quæ illi adhærẽt inteſtinis
laborantibus,primùm quæ vomitu expelluntur, & quæ
ventre ſecedunt , ſunt ſpectanda , deinde & aliunde ſi-
gna corradenda. In thoracis & pulmonis vitiis reſpi-
rationem,& quæ ſputo educuntur,eorúmque coctiones
inſpicere oportet : poſt hæc, ex aliis quoque coniecturã
facere.Sic quæ cerebrum tentant,conſentientes partes,
ſomni,& vigilia,ſi modum exceſſerint,ſenſus item dif-
ficultas,iſque abolitus, & ſiquid eſt aliud quod eius af-
fectum prodat, denuntiant. Eorum porro qui in venis

vigent humores,ex vrinis primæ accerſuntur notæ.Nā A ſi primùm ex familiaribus & propriis cuiuſque patientis loci indiciis iudicium feceris, atque ita ad cōſenſus cum reliquis partibus acceſſeris:ſed ante omnia vitalis tenoris modos,perinde acſi omnis affectus inde perficiatur,indéque ſpes aut deſperatio ſumatur, tanquam à iudice quopiam qui de vitali robore,ceu vincente aut victo,ſentētiam ferat,ſpectaueris : parum aut nihil eorum quæ ad vrgentium affectionum, quem finem exitúmque ſint habituræ, prænotionem dignotionémve attinet,tē præteribit. Proinde quoniam tractationem B de iudiciis ſequitur de diebus iudicaroriis, age etiā de iis breuibus,quod neceſſariū eſt,agamus: quò ne in hac quidem parte inſtitutum claudicet.

DE DIERVM IVDICATORIORVM DIGNOtione, CAP. IIII.

QVòd igitur certis ſtatíſque quibuſdam diebus, iudicia,neque iiſdem omnia fieri ſoleāt: deinde quòd non æquis omnes dies iudicatorii viribus polleant, nemini non,quòd ita ſenſus quotidie doceat, eſt perſpicuum:verùm quibus de cauſis ita fiat, nunc explicabi- C mus,iis maximè rationibus inducti, quæ de mutuis corporum cæleſtium cum noſtris cōuenientiis, ac conſenſibus ferūtur, quódque naturalibus ſuis perpetuíſque lationibus,ac ſuis inter ſe mutuò configurationibus, atq; iis quæ cuique ſunt peculiaria, plurimum aerem hunc terram ambientem,& corpora eum incolentia afficiāt, ac alterent,iuxta eas rationes, quibus à primordio rerum opifex ratio hæc cōcinnauit . Aliud enim alio magis,ac variis mutationibus alterare ſolet : omnia tamē, quum diuinæ ſint prouidentiæ inſtrumenta,pro ſua ſi- D bi inſita facultate alterant atque euariant, & iuxta rationes quas iis ſemel largitus eſt Deus,cūcta noſtra corpora contemperant commutántque. Cæterùm ſuas in nos actiones,quæ quidem ſenſibus patent, euidentiores ſol & luna exercent. Siquidem ſol anni tempora, quǽque in iis occurrunt omnia effingit.nunc enim frigoris fit cauſa,& noſtra corpora condenſat : quare imbres,& niuem,& reliqua quæ in aere gignuntur,cogere videtur:atque idcirco in animalibus & plantis naturalis prolificuſque calor interna petit, quo oſcula clau- E dantur,& interni ſucci conficiātur,ac paulo pòſt ad nutricationem idoneos reddat. Modò ad nos reuertens, coactum in aere gelu diffundit,& meatus antea frigore obſtipatos reſerans, plātarum germina pullulare facit, atque ad ſe concretum humorem,qui antea ob viuifici caloris in intima receſſum, germinationē impediebat, attrahit. Quin & noſtrum omnem in imo ſibi familiari cognatóque deliteſcētem loco calorem, ad cutem prolicit:atque ob eiuſmodi eius impetum, ex inſidente etiamnum materia,multa variáque circa totius corporis F ſummam cutem iam effloreſcunt.quippe exanthemata papulǽque,ac ſudamina,atque adeo ſudores ſoliti erūpunt.Vbi verò ſolis æſtus iam vehementius vrget,ſucci noſtri præ feruore bulliunt, omniáque iam enumerata inualeſcunt,adhæc ſqualor ſtagnantis huius aeris humorem exhaurit,fructus fugaces,& æſtiui (ita iā ὡραίους interpretamur)tempeſtiuè maturātur,quòd partim ſuperuacaneus humor maturitate coquatur,partim abſumatur.At quum iam à noſtra habitatione recedere, ac Septentrionem petere incipit,ſqualida & etiānum ex- G calfacta noſtra reſtant corpora : atque anni frigidiore tempore remeante, auſtróque accedente, quòd frigus increſcat, meatus noſtri occluduntur, caloríſque reliquias,impetu quo foras ferebatur prærepto,recondūt. Plantis quoque ſimilia eueniunt : nam folia ob id defluunt,ceu aridæ euaſerint, eo quòd plurimum humoris ſui euanuerit. Quare in poſterum in ſe contrahuntur, & quod ex facultate naturali reliquum eſt, iterum reficiunt refocillántque ac exſuſcitāt:atque alium rurſus ſibi terræ humorem reponunt,nouúmque inſequen H tis anni operiuntur teporem. Porro iampridem tum animalium tum plantarum eſſentia marcore contabuiſſet, niſi demirandas has anni tempeſtatum mutationes ſol eſſet molitus. nunc verò quum alia aliis præparet & diſpēſet,rerum ortus interitúſque opifici ceu in- A ſtrumentum eſt effectus. Cæterùm nolo ſigillatim eius actiones recenſere, quandoquidem hoc noſtrum iam non eſt inſtitutum:eſt enim terra maréque eius facultate refertum:adeo ſol in omnibus quæ mutantur corporibus,mirandum eſt opifici inſtrumentum. Adhæc luna ſuis incrementis decrementiſque tempeſtatum viciſſitudines imitatur.Nam à coitu vſque dum dimidiata eſt, veris tempus repræſentat : inde vſque ad plenilunium, æſtatis ſtatum præ ſe fert:hinc rurſus quum dimidiata apparet,autumnum refert, vt extrema ſua ſeptimana B hyemis tempeſtatem exprimit.Et quanuis ea omnium ſenſibus liquidò nō patēt,nō tamē hāc rationē euertūt: eſt enim vtique aliquod Lunæ robur, velut omnibus iam ſenſibus conſtat, vt ſolis vim infringere hebetaréque queat, potiſſimum ſi luminaria aduerſātia ſibi anni tempora effecerint.Attamen in imbecillioribus atq; ad patiendum aptioribus corporibus,in quibus exiguū accedens momentum plurimum pollet, quæ inde proficiſcuntur alterationes promptius ſenſu percipiuntur. Atque hæc breui adeo temporis ſpatio ſigniferum cir- C culum, ζωδιακὸν appellant, perambulans(nam quatuor fere dierum ſeptimanæ, minus parte quapiam, à ſua in eundem locum reſtitutione,dinumerantur), tempeſtates deſcribit,& multa admiratione digna,in noſtris his mutabilibúſque coporibus ſuo circuitu afficiens, excitat. Siquidem quòd reliquis propius ad terrā accedat, & magnas in ſuis incremētis decrementíſque ſuſtineat mutationes,promptè noſtra quoque corpora vnà mutantur. Verùm quomodo tum hæc tum reliqua tam inerrantia quàm errātia ſidera, ſuis viribus & circuitibus D apparitionibúſq; ac occultationibus ob naturales quaſdam rationes,quas Opifex illis tribuit,in inſtabilia fluxáque hæc corpora agāt, id alium requirit locū, aliámque poſtulat contemplationem, quòd non ſit propoſitum hæc in præſentia oratione explicare. Quare quum de diebus iudicatoriis verba facere antea in animo haberemus,de iis agamus,ab ipſis vtique lunæ circuitibus arrepta anſa. Quum itaque lunæ corpus quatuor maximas accipiat mutationes, vtpote quas per ſeptimanas ſingulas metiamur, deficiente exigua quadam portio- E ne,& vnaquæque ſeptimana quadrangulare latus complectatur, æquum eſt tum eiuſmodi figurationem, tum numerum ſeptenarium,qui in ea maximè dinumeratur,viribus quibuſdā pollere. Siquidem ſolem quoq; in hac configuratione, temporū mutationes facere cernimus. Quapropter ſi tantùm quadratus ſiderum aſpectus valet, & ſeptem dies, exigua quadam portiuncula deſiderata, in vno latere numerantur, numerum hunc ſeptenarium plurimum in corporibus his mutationibus obnoxiis par eſt valere, potiſſimū ſi maximis qui- F buſdam motibus liberentur,& velut in lance appendantur.tunc enim quæ illinc accedunt momenta, quammaximè immutare ſolent. Verùm quia in iis quæ generantur, motu agitatorum euentus quinam futuri ſint, vtplurimum in principio ignoramus : ſed vbi iam dimidium temporis pertranſiit,haud pauca euentus indicia antè prorumpūt:(inuenimus quippe medietatem cum cauſis euentuum affinitate quadam conſentire, vt ea propter multo antea eorum quæ motu cientur euentus quadantenus pronuntientur, ac quaſi præconis voce G proclamētur.)ſeptimanarum medietates proximè poſt ſeptimanas viribus pollebunt,interdum perfectè ac ſua vi iudicantes,interdum ſubſecutura ſeptimanarum iudicia denuntiantes. Nō ita ſanè iudicia per ſeptimanas occurrunt, ſed perfecta ſemper ſunt,niſi exiguæ quæpiā perfecti iudicii reliquiæ, qualibet de cauſa in proximum iudicatorium diem ſeruentur. Quāobrem quartum primum aut iudicare, aut inſequentis ſeptimi indicem eſſe:deinde poſt eum, ſeptimum perfectè iudicare aſſerimus.atque ita vndecimum, & poſt eum decimū- H quartum: adhæc decimumſeptimum, atque inde viceſimum,& poſt eum viceſimumquartum:poſtremum verò ſeptimum & viceſimum eſſe dicimus, quarto ſeptimum ſemper excipiente. Verùm quia & tu & alii quidam ambigere poſſent,quomodo primas ſeptimanas& quaterniones diebus integris, reliquas verò imperfe-

ctis dinumeramus,hoc quoque non abre diſſoluemus, A
necui inconſideratius dies iudicatorios recenſere vi-
deamur. Itaque quòd ſeptimus, decimusquartus,vice-
ſimus, & viceſimusſeptimus , quotidie iudicare depre-
hendātur,vel ex ipſis ægris planè diſcere licet.at quòd
nonnūquam viceſimus quoque primus iudicet, ne hoc
quidem eos qui diligentius animum aduertunt, latet,
&cauſa in proximè antecedentem refertur.Nam quia,
veluti diximus, ſeptem ac viginti diebus,& quadā diei
portione ,tempus quo luna ad eum ex quo abiit locum
redit concluditur, paulùlum ei deeſt vt integræ perfe- B
ctǽque ſingulæ ſeptimanæ numerari poſſint. Quare
quum quatuor ſeptimanis numerum partimur, in pri-
ma, quia parum eſt quod deficit, nihil neq; de quarto
neque de ſeptimo demitur.atque in ſecunda,quāquam
iam plus deeſt quàm in prima , minus tamen quàm vt
integer dies auferri poſſit, non ſecus quàm primā eam
dimetimur.At tertia ſeptimana quæ in viceſimum ter-
minatur , quòd manifeſtus iam ſit defectus, mutilatur:
& non amplius decimusoctauus,ſed qui præcedit, eius
quartus recēſetur,quòd principium habeat decimum- C
quartum,quoniā eius quoque euidentior ſit quàm an-
tecedentis defectus.Denique quia tertia ſeptimana pri
mi & viceſimi particulam quampiam ſumit, idcirco i-
pſe quoque fide aliquando iudicare creditur. Poſt has
iudicant triceſimusprimus, deinde triceſimusquartus,
& poſtea quadrageſimus , qui ſecundus eſt vicenarius.
nam iudicia periodica quæ à viceſimo vſque ad quadra
geſimum fiunt,ſunt qualia à primo in viceſimum. Atq;
acutorum morborum iudicia ad quadrageſimum vſq;
vt longiſſimè porriguntur , poſt quem longi appellari D
incipiunt , nec amplius per ſeptimanas , ſed per viceſi-
manas,& quadrageſimanas iudicantur . nam pòſt qua-
drageſimum,ſexageſimus,deinde octogeſimus, poſtea
centeſimus viceſimus, dehinc centeſimus octogeſimus
eſt iudicatorius. Vel enim ii in cuiuſque anni temporis
mutationibus ſoluuntur,vel quum locum mutant , aut
quod poſtremum eſt , quum in oppoſitas tempeſtates
decidunt, vel quum ad idem, quo cœperunt, tēpus re-
dierunt.Qui hæc effugiunt,in commutatione ætatis iu
dicātur:at qui eas quoque exuperant , medelā non ad- E
mittunt , quòd iam ſalus quæ à tempeſtatum tempo-
rúmque mutatione ægro promittebātur , ſit deſperata.
Cæterùm quia nonnullos dies qui interdum iudicant,
ſuprà dedita opera præteriuimus,ne in aliquo defeciſſe
videamur, illorum etiam ratio reddenda eſt. Proinde
tertius & quintus,adhæc ſextus & nonus,præter prædi-
ctos iudicare conſpiciuntur : tertius quidem & quintus
ſeptimanæ per quadrangulare latus numeratæ minimè
appropinquantes : ille quaternarii perfectè iudicantis
facultate inferioris , & primùm conſentientis functio- F
nes ab humoribus vindicantes anticipans,hic excipiēs,
poteſtate vterque ob viciniam veluti arrogata iudicat.
quare eiuſmodi iudicia , quæ vtplurimum finis bonus
comitatur,minimè mala eſſe cenſemus.Quòd ſi id fieri
dixerimus,quia tertio etiam die lumen lunare iam illu-
minat, & intra quintum ſexangulare latus cōſpicitur,
quæ, vt demonſtratum fuit, vires non contemnendas
obtinent , probabilius vtique erit prædictos dies iudi-
care . Sed qui eos inſequitur ſextus, omniū quos noui-
mus in iudicando peſſimus eſt, quippe qui omnium po G
tentiſſimum diē ſuo impetu præuertit . nam ſi quater-
niones,quia cum ſeptimanis affinitate quadam conſen
tiunt , vim iudicandi habere diximus , profectò ſepti-
manæ erunt potentiſſimæ. Quare quum materia pro-
ruit ante iudicium, quòd in ſeptimo cum vniuerſo co-
gnatione quadam cōſentit: iure iudicia quæ in ſextum
incidunt,praua malignáque erunt,neque perfectè iudi
cabunt.Proinde in ſexto ſemper aut morbi longitudo,
vel mors,aut recidiua ſuccedit : atque in ipſis iudiciis
ſenſus abolentur,& deliria,animíque deliquia,nullúm- H
que non deterrimum ſymptoma oboritur.Porro inter-
dum quæ ita praua expectanda ſunt , non ſecus quàm
ea quæ in ſeptimo eueniūt, quartus prænuntiat.Nonus
autē qui poſt eos iudicat, quia latus triangulare ſeruat,
ob id fidam potius in iudicando vim habere cenſebi-
tur,quòd ea figura ægro mutationem adferre ſatis ſuf-
ficientem valeat: atqui vim configurationum callent,
qui in mathematica ſcientia verſati ſunt. Cæterùm nō
eſt mirandum quare plures reperiantur in prima ſepti
mana quàm in ſubſequentibus dies iudicātes : nam qui
intra hanc iudicātur, iis vtplurimum humores turgēt,
viréſque validæ ſunt:ea verò quæ in vniuerſum vltrà
progrediuntur ab impetus vehementia receſſerunt.
Porro morbi longè acutiſſimi,in quarto,aut quod pro-
ximum eſt,in ſeptimo iudicantur : qui ſimpliciter ſunt
acuti,in decimoquarto,vel viceſimo:qui verò quadra-
geſimum attingunt,prout cum iis qui poſtea iudican-
tur,conferuntur,acuti nominantur.Cæterùm omnes hi
euidentibus excretionibus iudicantur , nam ſi ita non
ſoluuntur,denuo repetunt:vt & ii quorum iudicia in iu
dicantibus diebus non eueniunt.Verùm quum quæ iu-
dicantur non fiunt ex ratione , non eſt præpropere &
præcipitanter nutriendum : ſed perfecti iudicii tempus
coniectare oportet , atque ita viuendi formulam eua-
riare.Iam qui intra viceſimum non iudicare cenſentur,
ſunt,primus,ſecundus,octauus,decimus, duodecimus,
decimustertius, decimusquintus, decimusſextus,deci-
musoctauus,& decimusnonus. Hi enim aut penitus nō
iudicāt, aut ſiquid iudicare vidētur, id non ſua natura,
ſed à præeuntibus aut ſubſequentibus iudicatoriis ob-
tinent,à quibus quum momentum quodpiā accipiant,
imperitioribus quandoque iudicare, quum tamen nun
quam ex ſe iudicent,creduntur.Sed de diebus iudican-
tibus,prout breuibus perſtringi poteſt,hactenus.Cæte-
rùm eum qui dierum vires obſeruat , humorū quoque
coctionem,& ægri viriū robur:adhæc ſymptomata co-
mitātia aſſidētiáq;, necnō morbi motionē,atq; ex mo-
tione eius præſagia adaptare decet.nam ſi in primo aut
ſecundo coctionis notæ exiſtunt , quum acutè mouetur
morbus,& æger validus eſt , in quarto morbi iudicium
ſperare oportet. Quum verò non admodum acutus eſt
morbi motus, nec vires cedunt , iudicium in ſeptimo
adfore putandum.Quòd ſi in tertio aut quarto coctio-
nis indicia ſe produnt , cum validis viribus in ſeptimo,
cum mediocribus in vndecimo, & decimoquarto iudi-
cium expectandum. Atque ita hæc animo tecum antea
volutans,& victus modum inuenies , & num æger eua-
det,an vi morbi ſuccumbet,non ignorabis: nam ſi ſin-
gula ea probè diſcernere didiceris , quod ex his omnib[9]
cōficitur præſagiū patebit. Atque his ſatis,(iis quidem
qui breuitati ſtudent , & ex mediocribus maiora colli-
gūt,) iam explicatis,ita finis imponatur.Cæterùm quo-
niam antea de internis vitiis, quibus nimirum inſtru-
mentales ſimilaréſque partes detinentur , pertractaui-
mus:atque ſermo in ſumma extimáque cute deſiit,quū
ſudoris ac quorundam exanthematum meminimus, ſu
pereſt vt ceu aliā rurſus ingreſſi viam , de reliquis quæ
videlicet ſumma corporis cute hærent, agamus, atque
ita ipſam curandi viam rationémque capeſſamus. Et
quoniam iis quæ in corporis ſuperficie enaſcuntur,mor
borum qui ſenſuum inſtrumenta vrgent, tractatio co-
hæret, (nihil enim antea de iis propoſuimus , quòd in
hunc locum eos reſeruaremus),ne illam quidem à no-
bis ſilentio ius fáſve ſit præteriri. Et vt caput omni-
bus corporis partibus incumbit atque eminet, ita &
de iis quæ in eo gignuntur,& ſub obtutum cadunt,pri-
mùm meminiſſe decet. Nam de iis qui in interna eius
parte,& præterea in reliquis membris latent, ac poſtre
mò de affectibus qui toti corpori communes ſunt , di-
ctum fuit antea.

DE AFFECTIONVM CVTIS CAPITIS AGNI- tione, CAP. V.

CApitis itaque vitia ſunt,porrigo, caluitiū, ophiaſis,
& alopecia:ſed diſtant,quòd ex diuerſis inter ſe cau
ſis oriantur. Nam porrigo(,ſiue quam πιτυρίασιν Græci
vocant),eſtpraui humoris qui ſurſum fertur,& per ca-
pitis cutem diſcutitur,ſoboles. Vitium cuiuis facilè in-
noteſcit : caput enim ſcalpentibus ſquamulæ & veluti
furfures quidam tenues,vnde etiam nomen Græcis in-
uenit , decidunt . Vtilius autem eſt eum reſolui quàm
intus coerceri : ſiquidē hoc obſtat quominus materia

in aliam partem vertatur:hoc facilem oculis aut dentibus vel auribus aut locis auriũ proximis noxam creat. Caluitiũ verò & glabrities,quam φαλάκρωσιν nominant, euenit interdum tum ob humorem redundantem,tum ob ſiccitatem nimiam. Etenim ipſe quoq; noſti,neque in paludibus, neque in arenoſis exaridiſque locis herbas enaſci. Quare eius rei cauſas etiam huic adapta,vel potius vnica ſolutione, vtrunque ſi controuerſum erit, dirime.Igitur neque humida eſſentia plurimum excedens ea quæ non ita multo pòſt ſunt generãda, producere & nutrire,neque inualeſcens terræ ſiccitas,ea quæ increſcere debent, augere poteſt : ſed vtraque opus eſt commoderata.ſi quidem humore alimentum, iis quæ nutriuntur,adhæret & apponitur:ſiccitas verò conſtantiam ſoliditatémque addit,ac ne ea quæ aluntur promptè diffluãt,efficit.Sic hic quoque,quum nimio humore pilorum radices madent, effluũt,quòd ſiccitas, quæ humorem cogat, deſideretur, neque aliæ ſuccreſcant. Rurſus vbi ſiccitas præpollet, neque habent vnde prorumpentes alãtur augeantúrque, neque quũ excidunt, aliæ enaſcũtur,quòd vaporoſus humor deſit:vt taceam, quòd ob ſiccitatem meatus ſubſident præcludũtúrque. Quòd ſi alius humor varius & corruptus fuerit, qui pilorum radices erodat, eáſque inæqualiter amputet, areas (quas ὀφίασιν,& ἀλωπεκίαν Græci nuncupant)efficit. Et vitium quidem ex re ipſa ὀφίασις, iure ita vocatur, quòd ſerpentis (quem ὄφιν appellant) conuolutionum inſtar,per capitis cutem ſerpat:ἀλωπεκία verò nuncupatur,quòd aſſiduè vulpes(ἀλώπεκες Græcè nominatæ,)eo mali genere infeſtentur. Noxios porro humores, tum ex vniuerſalibus continentibúſque cauſis,tum vel maximè ex coloris,loci,vnde pili defluũt, ſpecie colliges. Quinetiam interdum pili enaſcentes, pro humorum complicatorum cõmixtorúmque varietate, diſſimiles variique ſunt. Atque de his hactenus.Oriuntur præterea in capite vlcuſcula quædam exigua, denſa, & rubra, puſillis papillis adſimilia, à quibus ſanies emanat tenuis. Et qui vocatur ἄχωρ, (noſtri manantia vlcera vocant,)tenuibus admodum foraminibus quæ ſaniem lentam euomant,cutem pertũdit. Adhæc & quod vocatur κηρίον,& hîc & aliis locis exiſtit, quod maioribus quibuſdam foraminibus quæ melleum humorem contineant,conſtat:eo autem nomine appellatur, quòd apicularum fauis ſit ſimile.Dehinc à fici ſimilitudine σῦκα, (noſtri ficus nuncupãt),eruptiones quaſdam rotundas, vlceroſas,ſubduras,& rubentes, quas dolor comitatur, atque aliis quoque locis enaſcũtur.Hæc ac eiuſmodi alia ex craſſis lentiſque corruptis humoribus gigni aut in toto corpore, aut in ſolo capite, pro exuberantium humorum loco,conſpiciuntur.Et de his hactenus, iam de ſenſuum inſtrumentis loquendum.

DE AVRIVM AFFECTIBVS, CAP. VI.

QVemadmodum igitur auditus fit per neruum qui ad aurem pertingit,ſentiẽdi vi præditum, auriſque cauitatem, ac aerem ei inſitum : ita quum mediocres maioréſve ea læſiones experiuntur,ſurditas,auditus difficultas, ſonitus, atque id genus reliqua oboriuntur. Proinde qui primas affectuum cauſas reperire nouit,is eas quoque quæ ſuccedunt facilè inueniet.Communes ergo primique morbi ſunt,intemperies quæcunque humorum quorumlibet affluxus, continuitatis diuiſio, & ex obſtructione,aut præcluſione,vel neruorũ deferentium ſectione, ſpirituum ſentientium interceptio. Secundi verò poſt eos (qui non ſecus quàm priores, aliis quoque ſunt generales)ſunt, inflammatio, abſceſſus,& obſtructio.Peculiares demum (vt dictum eſt) ſunt ſurditas,grauis auditus,& ſonitus. Et de cõmunibus quidem ac generalibus priuatim verba faciemus. Verùm ſurditas fit,vel quum ea cerebri pars, vnde nerui auditorii propagantur,vel ipſe enatus neruus primario affectu,idque vel ob intemperiem quandam,vel humores confluentes,laborat.Sonitus verò & tinnitus, vel ex humoribus qui ibi colliguntur,& in ſpiritus ſoluũtur, vel ſpiritibus,qui ex ſubiectis humoribus exhalant,oritur. Nonnũquam etiam ſpiritus perquam tenues & exigui, ob ſenſus acrimoniam auditum infeſtant. Atque qui infernè aſcendunt,quòd plures pauciorέſque interdum expirentur,non eodem perpetuo modo affligunt. nam qui mordaces ſunt cibis retunduntur:qui contrà craſſi, & caliginoſi,ſi victus ratione non ſedatur, quum cibus in corpus diducitur, tum ipſi quoq; magis infeſti ſunt. Qui verò circa auditum coagmentantur, eodem fere loco ſubſiſtunt, & leuiores grauioréſque fiunt, pro ciborum, qui ingeruntur, natura ac proprietate. Ex his qui craſſiuſculi caliginoſique ſunt, ſonitus magis ſtrepentes & bombis ſimiles : qui autem tenuiores & acutiores,pungentes & acutos magis excitant. Omnes ex vniuerſa,ſingulárique corporis temperie, victu & ætate,velut ſuprà quoque docuimus, diiudicantur. Atqui dolor quũ ſit omnibus corporis partibus ex æquo communis,non æquum eſt vt huic de auditus affectibus ſermoni inferatur. Quare hoc ſat erit monuiſſe, eo vehementius hoc loco validiúſque excruciare, quo cerebro propior eſt, & nudos promptéque ſentientes neruos obſidet.Cuius indicium eſt,quòd ægri, ſi dolor inualeſcit,contineri nequeant, & deliria ob cerebri conſenſum inſequantur.

DE OCVLORVM VITIIS, CAP. VII.

IAm oculi affectuum, eaſdem quas aurium primas eſſe putato cauſas.Nam nerui à cerebro progredientes,ſpiritúſque ſplendidus qui per eos defertur, ſunt primæ viſus cauſæ:iidem quum ex intemperie, aut obſtructione,vel continui ſolutione laborant, quominus, aut prauè videamus in cauſa ſunt: quinetiam cum ea parte cerebrum primario affectu tentatur. Atqui quæ in viſus inſtrumentis cõſiſtunt vitia,iam explicabimus. Sunt autem,perturbatio,lippitudo,inflammatio,& defluxionis impetus, (qui ἐπιφορὰ Græcis dicitur) atque hæc cæteris videntur eſſe moderatiora : reliqua & peiora ſunt,& longiori opus habent tempore, vt ſanitas recipiatur.Eſt autem perturbatio,(quam ταραξιν vocant Græci),quum oculus ex compreſſione,aut attritu, aut mora in fumo,vel id genus alio offendente conturbatus conſpicitur.Lippitudo(quæ ὀφθαλμία vocatur) maius malum eſt,hæc vel ceu popularis morbus cenſetur, aut ob ſenſorii imbecillitatem, aut materiæ impetuoſiorem affluxum inuadit.quare vitium quoque cum iis qui leui de cauſa afficiuntur, quaſi contagio communicari videtur,perquam tenuis acriſque fluxio eſt mali cauſa. Oculi iis fere conturbantur, & ſubcruenti apparẽt. Inflammatio verò tum ob externum aliquẽ ictum, tum acrem fluxum occupat:differtque ab ea quam priuatim fluxionem,& Græci ῥεῦμα nuncupant: quòd fluxio ex variis humoribus, inflammatio verò ex ſolis calidioribus naſcatur. Oculi inflammati perpetuò ſunt cruenti, & initio tenuem mordacémque lacrymam effundunt,deinde quum iam affectus concoqui cœpit,cogitur incraſſatúrque,& ſordes copioſiores inſidẽt. Porro fluxionis tot ſunt genera quot ſunt fluentes humores,eorúmque inter ſe complexus. nam aut ſolus ſanguis,aut bilis,vel pituita,atque ex his vel acris aut ſalſa,aut quæuis alia fluit, aut fluxio ex variis complicatíſque humoribus oboritur:quo fit vt his cruenti, illis pallidi,& aliis alii ſint oculi.& nonnullis plures, aliquibus pauciores eunt lacrymæ, & alii eas mordaces, alii frigidas experiuntur,& demum ea quæ profluunt, aliis craſſiora,aliis tenuia ſunt magis.Omnia porro hæc, aut capite alii cuipiam parti conſentiente, aut quòd hos affectus,ipſi tanquam oculi excipiant, exoriuntur. Turgentium autem humorum indicia,ex vniuerſo habitu, anni tempore,victu,& ætate petẽtur: tum nihilominus ex comitantibus ſymptomatis, ac cauſis conſimilibus deprehendentur. Quare per omnia diiudicante methodo percurrens,ſingula optimè diſcernes: ac vbi ex maioribus pluribúſque malum dignoueris,de eo pronunciabis. Atque hæc ſunt principia, primáque oculorum vitia. Cæterùm χήμωσις nominatur quando à vehementi inflammatione vtraque palpebra euertitur,vt vix oculus integi poſſit:& album oculi nigro ſublimius euadit,& nigri multam partem occupat. ὑπόσφαγμα verò ex ictu ortum ducit:in hac venulæ quæ ad tunicam adnatã pertinent,rumpuntur, & cruentus inflãmatúſque

oculus cernitur. Porro tumores molliores οἰδήματα no- A
minantur,& inflationes quæ ἐμφυσήματα vocant: diſſi-
dent,quod illi ex ictu fiant,& circa palpebras inſident:
inflationes verò à ſolo craſſo ſpiritu in palpebris con-
flantur, ſuntque tumores quidam molliuſculi, quales
οἰδηματώδης Græci nuncupant. Diſtat & ψωροφθαλμία à
ξηροφθαλμία (illa à ſcabie, hæc ab ariditate nomẽ habet)
nam ſcabioſa illa lippitudo, eſt pruriginoſus palpebræ
ſenſus, quem ſalſa pituita, mordens ac pruritum infe-
rens excitat. In ξηροφθαλμία verò, quæ arida lippitudo
nonnullis appellatur,oculus citra humoris effluxum,æ- B
grè & cum dolore mouetur. ἐκτρόπιον,(quam euerſionem
fortè dixerimus), propter carnis excreſcentiam, aut pal
pebræ non rectè curatæ cicatricem fit. nam quũ palpe-
bræ affectæ extrema ad ſe conuellant, faciunt vt non
probè coaleſcant, nec committãtur. αἰγίλωψ,(quam no-
ſtri quidã fiſtulam lacrymalium angulorum appellant)
eſt abſceſſus quidam qui inter maiorem oculi angulum
& naſum rumpitur: ſed priuſquam diſrumpitur, ἀγχί-
λωψ nuncupatur. hic neglectus, poſtquam iam ruptus
eſt,in fiſtulam dehiſcit,atque ad ipſum vſque os progre C
ditur,difficiliuſque curatur. Aſperitudo,ita τράχωμα ap
pello,eſt internæ palpebrarum regionis aſperitas. Hãc,
ſi increſcit adeo vt inciſuras quaſdã habere videatur,
σύκωσιν à fici ſimilitudine Græci(noſtri quidam ficoſam
palpebram)nominant. Quum verò inueterata fuerit,vt
occalleſcat, callus, & Græcè τύλος dicitur. Ab iis diſcre-
pat grãdo, quod χαλάζιον vocãt,quæ eſt humoris cuiuſ-
dam ocioſi in palpebra collectio. Quod porro vocant
hordeolum,& κριθὴ Græci,latére te nõ poterit, quòd
abſceſſus ſit oblongus, in palpebræ cilio obueniens. Cæ D
terùm quòd palpebræ pediculis infeſtentur, vel affe-
ctus qui pediculatio dicitur, & φθειρίασις, ſuo nomine
indicat:hi illis qui oculorum acumine præſtant,viuere
mouerique conſpiciuntur. Glabrities verò quam μαδά-
ρωσιν aut μίλφωσιν nominant,eſt palpebræ pilorum deflu
uium, ob humorem quempiam partes omnes perua-
dentem,vel in toto corpore, aut in capite tantùm, vel
denique in ſolis oculis collectum. vnumquodque au-
tem ex propriis inſequentibus ſignis dignoſcetur. At-
qui πτίλωσις, quæ eſt palpebrarum craſſities calloſa, ru- E
bicunda,ex craſſiuſculis & plus ſatis corruptis humori-
bus genita, interdum ciliorum pilos vitiat, qui tamen,
curato malo, denuo renaſcuntur. τρίχωσις (quam pilo-
rum inuerſionem nomines licet, aut vt alii, pilare ma-
lum)moleſtus eſt affectus. Nam nonnulli ciliorum pili,
non vt reliqui extra,ſed intrò conuertuntur,atque aſſi-
duè oculum ferientes, ac idcirco turbantes, negotium
faceſſunt:ſublati tamen euulſique, à moleſtia liberant.
Ἐγκανθὶς & ῥοιάς, duo ſunt ſibi inuicem aduerſi, vnum
eundémque locum occupantes affectus. nam quum ma F
ioris ad naſum anguli caruncula ſupra iuſtum modum
excreuit, vitium ἐγκανθὶς: quum verò imminuitur & e-
marcet, ῥοιάς nuncupatur. ſingulis propria curandi ra-
tione ſubuenitur. Porro ex vlceribus oculi,quod in cor
nea tunica oritur,cauum,anguſtum, ac purum, βοθρίον
& foſſula nominatur. quod autem latius eſt, ſed minus
altum, κοίλωμα,& cauitatem appellant. ἄργεμον autem vo
camus,quod in iridis circulo, aliquid etiam eius quod
circumcirca ambit,comprehendens, naſcitur, ſic vt in
exteriore iridis parte,rubicundum, in interna verò al- G
bum appareat. Inuſtio(ita ἐπίκαυμα nũc voco) vlcus ſor
didum impurum,cruſtoſúmque eſt,quo expurgato,ſæ-
penumero oculi humores effluũt. Quibus verò auxiliis
erit his medendũ, poſtea explicabitur. πρόπτωσις autem,
eſt vueæ tunicæ procidentia,quæ eroſa,ruptáve cornea
tunicula contingit. Hæc prout maior minórque cerni-
tur,varia quoque nomina accipit, quæ ſingula ab ea re
cui ſimilia fuerint,denominantur. nam ſi exigua adhuc
fuerit,vt muſcæ capitulo ſit ſimilis, μυιοκέφαλον: ſin pluſ-
culum ſuccreuerit,vt vuæ acinum referat, σταφύλωμα, & H
nobis vuatio dicitur: at ſi plurimum prolabitur, vt vl-
tra palpebras proſiliiſſe videatur, μῆλον quod eſt malũ,
nominant: quòd ſi quid etiam ex eo callum duxerit,
clauus & ἧλος nuncupatur. Verùm cornea aliquãdo pu
rulenta cernitur,idque nunc in alto,nunc in ſuperficie,

vt pus figura vnguem repræſentet. hinc eſt, quod malũ
quoque ὄνυχα, hoc eſt vnguem nominent. Cicatrices au
tem oculorum ſuperficiarias, nonnulli οὐλάς tantùm,
hoc eſt cicatrices, alii νεφέλιον, hoc eſt nubeculam & al-
buginem tenuem appellant: ſi altius deſcenderint, λευ-
κώματα, id eſt albugines craſſas nuncupant. recipiunt
ſuam quæque curationem. Oculorum præterea vitiis e-
tiam πτερύγιον, quaſi alulã dixeris, (plerique hoc vnguẽ
appellant,) connumeratur: eſt autem neruoſa adnatæ
tunicæ eminentia, quæ ex angulo maiori orta, ad coro-
nam vſque peruenit: quòd ſi pterygium ſupra modum
augetur, pupillam operit,& viſionem intercipit. At ve-
rò carbunculi ἀνθρακώσεις dictæ,& cancri, deterrimi ſunt
oculorum affectus. quippe corneæ tunicæ καρκίνωμα, id
eſt cancer, dolorem laborantibus infert, qui ad tempo-
ra vſque extenditur, potiſſimum ſi ægri commoueãtur.
Quum eo vitio detinentur, nihil appetunt, & ab acri-
bus quibuſcunque irritantur: malum ob vehementiam
inſanabile videtur, eſt tamen ei per ea quæ mitigantem
facultatem obtinet, ſuccurrendum. Porro quum pupil-
la colore nihil euariat, ſed multo quàm naturæ compe-
tat, latior fit, interdum ægro viſionem omnino præri-
pit, interdũ plurimum adimit, vt omnia quæ viſui oc-
currant, maiora, quum tamen ſint minora, eſſe videan-
tur. Vitium μυδρίασις Græcis appellatur, atque ab hu-
more ſuperfluo excrementitióque eo confluente ori-
tur. φθίσις autem (hoc eſt tabes ſiue imminutio) pupillæ
quoque malum eſt, quum anguſtior, ac obſcurior, rugo
ſiórque efficitur. ea quæ cernuntur hîc minora omnia
apparent: accidit quòd præ ſiccitate magis denſetur.
Cæterùm differt φθίσις ab ἀτροφία, quòd φθίσις anguſtio-
rem reddat pupillam, ἀτροφία verò humiliorem, mino-
rémque totum efficiat oculũ. Porro νυκτάλωπας ἐαρινούς,
hoc eſt nuſcitioſos vernos appellant qui interdiu cer-
nunt, ſed ſole occiduo hebetius, noctu verò nihil vidẽt.
Vitium gignitur ex tenuiorum humorũ colluuie, quam
interdiu quidem luminis copia euincit, ſed noctu vi-
ſioni tenebras offundit. Iam γλαύκωμα & ὑπόχυμα (il-
lud glaucedinem, hoc ſuffuſionẽ, ſi libet, dixeris) qui-
dam vnum idémque vitium eſſe dixerunt: alii qui rem
accuratius expendunt, rectius inter ſe diſtinxerunt: &
γλαύκωμα, glacialis humoris vitium, quum ab humidi-
tate qualibet in glaucum colorem mutatur: ὑπόχυμα
verò, humoris cuiuſdam affuſionem, qui inter corneam
tunicam & humorem glacialem concreſcit eſſe aſſerũt.
Varii autem ſunt humores, variéque congelaſcere vi-
dentur: & eorum genera cõplura curationem, ſed glau-
cedines penitus nullam, admittunt: quippe quòd gla-
cialis eſſentia, ab aliena humiditate planè ſit alterata.
At ἀμαύρωσις (quàm obſcurationem dixeris) eſt viſionis
impedimentum, quum citra manifeſtum oculi vitium,
omnino nihil cernitur: quemadmodum & ἀμβλυωπία,
(quam hebetudinem, ſi placet, voces) eſt in vidẽdo ob-
ſcuritas, quæ manifeſtam quidem habet cauſam, ſed o-
culis non deprehenditur. Nam quum neque oculorum
tunicæ, neque humores alterati apparent, vtique quòd
ob ſpiritum viſorium, qui aut exiguus, aut prorſus non
tranſmittitur, vitiũ exiſtat, liquidò conſtat. idque vel
propter præcedentem præcluſionem, aut nerui lumen
deferentis obſtructionem, vel cerebri quoque ea parte
contractam noxam quæ omnia ſpiritus lationem ſatis
inhibere queunt: vt oculi iam lucernis aſſimiles ſint iis
qui cæteroqui plenæ & idoneæ ſunt, ſed lumine, quod
illuminet, orbãtur. Porro στραβισμὸς (quam oculi diſtor-
tionem quidam vocant) ætate prouectioribus quando-
que ob muſculorum oculos mouentium conuulſiuam
retractationem aduenit: maximè tamen infantibus ac-
cidit. Nam quum perquã teneri ſint, ſi à latere lucerna
quæpiam accenſa appenditur, aut lucis alioqui ſplen-
dor irradiat, qui ad ſe oculos pertrahat, atque hoc aſſi-
duè fit, temporis progreſſu (quòd mouentes muſculi e-
tiamnum tenelli ſint,) oculus diſtortionis affectũ con-
trahit, quòd alter muſculorum cedat,& alter conuella-
tur, prout hunc aut illum pati contigerit. Verùm quum
hoc pacto oculi non diſtorquentur, ſed ab ortu ſtrabi
naſcuntur, id efformantis naturæ vitio adſcribi debet.

ἐκπιεσμὸς verò (quam expreſſionem dicũt) familiare eſt A oculo vitium, quod conferta craſſáque fluxio excitat, illúmque ſua ſede emouet,vt exertus in poſterum appareat:ei ſuccurrendum erit prout priuatim poſtea docebitur.Denique de μυωπία hoc dicendum ſubit, quod ii μυωπίαι(quos luſcioſos Latini nominant)dicuntur, quibus hoc à generatione datum eſt,vt quæ cominus ſunt, facilè:quæ verò eminus diſſita ſunt, haudquaquam viſu aſſequantur. Eiuſmodi affectus ob ſpiritus innatam imbecillitatem emendari nequit : nam quum exiguus imbecilliſque ſpiritus confluat, ad multum loci inter- B uallum pertingere nõ poteſt. Habes oculorum affectus, quantum quidem breuitatis ſtudioſis licet, ſatis explicatos: & ſiquid deſideretur quum abũdè quæ vitia infeſtare ſolent,& qua ratione dignoſci poſſint expoſuerimus,ex iis quoque id innoteſcet.

DE OLFACTVS NARIVMQVE AFFECTIBVS, CAP. VIII.

ODoratus communes cum aliis ſenſoriis ſunt affectiones quæ tum propter affectã eam cerebri partem,qua ſentiẽs neruus exoritur, tum propter neruum C ſpiritúmque illac tranſmiſſum accidunt: peculiares verò ſunt polypus & ὄζαινα. Polypus, eſt meatuum,qui à colatu ἠθμοειδεῖς(quaſi dixeris colatorios)vocantur,obſtructio,propter carnis excreſcentiam,quæ ea parte ita inhæret vt ægrè detrahi poſſit.Enaſcũtur enim frequẽtes germinationes, quæ inſtar polyporum, naſi meatibus circumcirca adfixæ adhærent:quibus inſpiratio exſpiratióque prohibetur, & ſiquid ſupernè pituitæ aut muci defluit, haud facilè obſtante polypo delabi poteſt. ὄζαινα verò,nomine ſuo, quod à fœtido odore ſibi D ſumpſit,ſe patefacit, fit quum putres corruptíque humores circa meatus colatorios coaceruantur,ſuúmque vitium vicinis partibus impertiunt, & confluentes alios ſuo odore inficiũt. quippe omni quidem tempore, ſed præcipuè in maximis expirationibus ſpiritum odoribus inde exhalantibus infectum ægri odoratur. Præterea quum mucoſi humores eò ingruunt, nec facilè exeunt,inſpiratio quoque quandoque offenditur, nihilque notatu dignum egreditur. Id vitium quotidie oboriri conſpicitur, licet vulgo imponat, perinde ac ſi E polypus potius ſit quàm ozæna: potiſſimum ſi ex mediocri putredine humores odorem contraxerint. Verùm tu facilè ex ſymptomatum diſcrimine vtrunque diſcernes,quòd in polypo humores nonniſi temporis tractu coagmentẽtur,nec facilè eluantur: in ozæna verò vel leuibus cedant remediis, mediocréſque omnino appareant. Sunt quibus ſanguis ob vaſorum reſerationem hac profluere conſpicitur, qui etiam communis aliis partibus eſt affectus,etſi hoc loco potiſſimum accedat. F Verùm de immoderato omnis ſanguinis fluxu, illic vbi curandi rationẽ inſtituemus, pertractabimus. Quare inde petenda erunt, quibus immodicum ſanguinis profluuium ſiſti debeat : & nunc ad cætera progrediendum eſt.

DE VITIIS FACIEI, CAP. IX.

PRimùm meminiſſe oportet eorum affectuum quibus facies tentatur. Sugillata ergo & liuores, illa ὑπώπια,hos πελιώματα appellant, ex ictu quopiam iuxta oculos accidunt,atque illa,vt quæ ſummæ cuti inſidẽt, facilè digeruntur curantúrque : hi verò qui altius de- G ſcendunt, maiori tempore diligentiáque opus habent. Sunt autem affuſiones quædam ſanguinis qui ictus violentia à vaſis erumpit. Porro ἔφηλις & lentigines, quas φακοὺς appellant,ſunt colores quidam qui in facie diuerſi à reliqua eius cute exiſtunt, oriuntúrque ex humore qui ſummam cutem inficit. Ac humoris quidem ſpeciem colores oſtendunt : non tamen neceſſe eſt,vt humor tandiu ibi vigeat quandiu hæc in facie conſpiciantur. Siquidem fieri interdum poteſt vt humor qui ea genuit,euanuerit,& ipſa veluti reliquiæ quædam haud H leues, quæ probè diſcuti nequiuerunt, etiamnum ibi appareant. At verò vari,(ἰόνθους Græci nominant)qui diuerſi ſunt à prædictis, tumores exigui quidam ſunt & duri,qui vbi in ſuppurationem abierunt,euaneſcũt: vtplurimum iis qui barbam nutriunt, quibúſque conſuetum eſt ſanguinis è nare profluuium, citráque rationẽ id inhibetur,enaſcuntur:quinetiam fœminis fere, quæ aut vterũ gerunt,aut rite purgatæ non ſunt,obueniunt. Porro rugæ & nigredines,quæ faciei oboriuntur,quod ad formam ſpectat, fœminis aliquid venuſtatis, maximè iuuenculis detrahere ſolent : verùm aliud nihil nocumenti accedit. Attamen vbi de curatione verba faciemus, aliquid de his quoque dicetur, ne earum quæ formæ ornatuique ſedulò ſtudent, offenſam incurramus.

DE DIGNOTIONE AFFECTVVM QVI OS infeſtant, CAP. X.

QVoniam quæ os affligunt,ſub obtutum quoque cadunt,de eius affectibus mentionem æquum etiam eſt hîc fieri. Sunt igitur παρυλὶς & ἐπουλὶς gingiuarum vitia: quorum παρυλὶς gingiuarum eſt abſceſſus, ἐπουλὶς verò inflammatio earũdem iuxta dentes molares, ceu nimia quædam carnis excreſcentia eminens, quæ interdum febrium exiguarum eſt cauſa. Vtraque facilè remediis cedit:non enim ex cauſis magni momenti gignitur.Dentium porro affectus, tum ex nuda quapiam intemperie,tum ex humoribus eò irruentibus gignuntur. Excitãtur in dẽtibus non mediocres dolores,quòd nerui effatu digni eorum alueolis inſerantur. Si frigida eſt quæ infeſtat intẽperies,dolor moderatior, ceu dentium quidam ſtupor, comitatur, atque ab occurrentibus frigidis læduntur. Coniicies autem id ex reliquis notis,quæ ex temperamento nimirum, ætatéque, anni item tempore,& victu ſumũtur : ſin calida intemperies premit, maiores acutioréſque ſentiuntur dolores : ac particularium cauſarum dignotio, ipſam affligentem intemperiem patefaciet. Humiditas porro & ſiccitas,ipſæ quidẽ per ſe parum aut nihil moleſtæ ſunt, verùm cum actiuis qualitatibus coniunctæ maximè vexant. Cæterùm quum humores quidam in dentes procumbunt,pro eorum copia ac qualitate, ſymptomata quoque excitantur.Nam calidiores,ad agendum efficaciores ſunt dicendi:qui verò quantitate corrumpunt, pro ſui copia etiam ægritudinis tempus denuntiant. Quòd ſi in dentium radicibus firmẽtur, tum vehementiorem dolorem inferunt,tum è ſua ſede eos excutiũt: vt nonnunquam cæteris altiores,& aliquando dimoueri quoque ſentiantur. Atque hi digeſtis diſſipatiſque nocentibus humoribus ſedantur.Cæterùm qui in buccas, reliquámque faciem tranſfunduntur, dolores mitiores faciunt, & tumores exurgentes, eorúmque colores, tum quantitatem tum qualitatem decumbentis humoris patefacient. Quare hæc ita diiudicabis. Illud tamen non eſt ignorãdum, quòd quum erodentes quidam putréſque humores, dentium eſſentiam inuaſerint, eos confringũt ac erodunt.Atque de his hactenus. Linguam verò torquẽt affectus, quorum alter in inferna eius parte,& præcipuè pueris erumpit, rana, (vel vt Græci βάτραχος) dictus:alter eius eſſentiã occupat,nec proprium obtinet nomen,ſed magnitudine ſua innoteſcit. Siquidem ob ingruentem quempiam humorem nonnullis ſtatim mirum in modum excreſcit, & ægrè reſtituitur, neque ſuis muniis lingua promptè fungi poteſt:emendatur tamẽ,ſi opportunis remediis ſubuenias. Quæ verò ex antecedente febri patitur, cum alio atque alio colore inficitur,& rumpitur,ſqualétque, nec expeditè mouetur,ea ſunt continentium febrium ſymptomata. Porro in palato multa variáque erumpũt exanthemata,ſed quæ proprio omni careant nomine. Tamen vlcera,quæ quum locum infeſtant,& ἄφθαι peculiariter Græcis appellantur,infantibus maximè contingunt:atque eorum quæ ſunt ſubalba, cæteris ſunt moderatiora : deteriora verò,rubicunda,vt quæ nigra ſunt, omnium deterrima habenda. Atque hi affectus in oculorum obtutum veniunt,& haud difficulter cernuntur, meliúſque curantur:at qui inſequuntur,& difficilius apparent, & tardiorem opem admittunt.Cæterùm & de gurgulionis vitiis hîc agendum. Hic quum varios ſentiat defluxus,varias quoque formas variáque nomina, pro alia atque alia affectus ſpecie recipit.nam κιονὶς, & columella appellatur,quum ex fluxione aliqua leuiter inflãmatus,æquali

craſſitudine viſui occurrit. σαφυλὴ verò & vua, quum A
maior eſt fluxio,& inflammatio ingentior, atque aci-
no vuæ aſſimilatur. Sic ſanè etiam ἱμάντωσις (quam ne-
ſcio an corrigiationē auſim dicere) nominatur, quum
gracilis alioqui eſt,ſed ſolito adeo fit lōgior, vt linguā
contingat:appellationem verò à corrigiarum ſimilitu-
dine obtinuit. Atque his variis nominibus dotatus fuit,
quòd varias quoque affectionum ſpecies repræſentet.
Huic gutturi faucibúſque inſeruientes muſculi adhæ-
rent,qui alia atque alia quoque experiuntur vitia, vbi
iis humores,maximéque calidiores, qui fere etiam in- B
flammationem efficiunt,inſident. Quare ſi interni gut
turis muſculi inflammatione conflictentur, affectus
ζυνάγχη Græcis dicitur: ſin externi, παραζυνάγχη. Sic
quum interni faucium muſculi inflammantur, κυνάγχη,
quum externi earundem, παρακυνάγχη vocatur, nomi-
ne ἀπὸ τῶν κυνῶν (hoc eſt à canibus) qui ei affectui plus cæ
teris obnoxii ſunt, deducto. (Latini vnica anginæ dictio-
ne omnes eas ſpecies exprimūt.) Qui ita laborāt, non-
niſi recta ceruice & cum difficultate ſpirāt, tenſionémque
ſentiunt: adhæc facies rubet, óſque eorum reſeratū C
vtplurimum hiat, nec deglutire queunt, acſi vim ſibi fe
cerint, per nares quod deuorandum erat recurrens, eii-
citur. Quòd ſi eum locum diutius inflammatio prehen
dit, hominem interficit: ſin in vicinum pulmonem flu-
xio migrat, pulmonia interimit. Siquidem vt duos ma-
ximos peſſimóſque euadat morbos, longè omnium eſt
difficillimum, & bona faueat fortuna neceſſe eſt: ſemel
tamen nobis quidam mortem effugiſſe viſus eſt, quum
cæteri omnes perierint. Atq; ii præ cæteris maximè ſer-
uantur, quorum collum in tumores attollitur, aut exan D
themata in eo oboriūtur. Cæterùm affectuum os infe-
ſtantium continuitas, ſermonem noſtrum ad eo infe-
riores deduxit, de quibus quum ſatis ſuperiori libro
fuerit pertractatum, iam tempus eſt vt ad reliquas ex-
ternas affectiones accedamus, ac de iis quæ neceſſaria
ſunt doceamus. Quare de maximo ac deterrimo om-
nium eorum qui in ſumma corporis cute exiſtunt pri-
mo loco dicendum: deinde de reliquis qui priuatim
apparent. ita enim recto ordine procedente oratione,
legentibus quoque ſingula particulatim magis erunt E
ad manum.

DE RELIQVIS EXTERNIS CORPORIS AFfectibus, CAP. XI.

ITaque qui Græcis ἐλέφας (& noſtris elephantia) dici-
tur, totiúſque corporis cancer eſt, vniuerſam depaſcit
carnem, ægrúmque eo redigit vt curationem non reci-
piat. Hic à nigra bile ſuum ducit cōſtitutionis initium:
quæ ſi ex ſanguine corrupto, atque in melancholicum
commutato fuerit genita, rubicundum minúſque ma-
lignum elephantem efficit: ſin ex flaua mutata melan- F
cholicus ſuccus fuerit enatus, peſſimū ac corrodentem,
quique omnia ignis inſtar populetur, conſpicies. Affe-
ctum, ſuperciliorum mentique pilorūdefluuia, antece-
dūt, & tumores in facie extuberātes, oculiq; alio & alio
colore notantur, ac vox exaſperatur: venæ item ſub lin-
gua turgidæ, & quum antea eiuſmodi non eſſent, nigræ
efficiuntur. At temporis tractu, omnia ea increſcunt, &
exanthemata quæpiam, quæ difficulter ſanantur, exi-
ſtunt, à quibus poſtea humor erūpit. Omnem hic me-
dicamentorum vim ac facultatem, tanquam nihil con- G
ferentem reſpuit. Minus poſt elephantem mala eſt λέ-
πρα, cui ſcabies, & huic impetigines ſuccedunt: ſed le-
pra altius deſcendit, & orbicularia exanthemata facit,
& carnis quaſdam colliquationes, ac λεπίδας (hoc eſt
ſquamulas) remittit, vnde etiam nomē adepta eſt. Non
ita profundè ſcabies (quæ ψώρα Græcis dicitur) penetrat,
& variis figuris inſignitur, nec furfuracea corpuſcula
reiicit. Lepram melancholicus ſuccus cōmittit: ſed ſca-
biem varii humores, eorúmque variæ miſcellæ conſti-
tuūt. Communis vtrique eſt cutis aſperitas & pruritus. H
Si verò tenues acréſque & ſeroſæ humiditates aliis craſ
ſioribus ſuccis permiſcentur, impetigines (quas Græci
λειχῆνας nominant) ſuboriuntur, quæ celerrimè in ſca-
biem ac lepram neglectæ commigrant. Cæterùm reli-
quos pruritus, qui ob acriorem ſalſúmve humorem, cu
tem vitiant, ex ætate, temperamento, & victus ratione
diſtingues. Procliuius ii quibus iuuenes, atque ætate vi-
gentes afficiuntur, curātur: nam qui ſenibus adueniunt,
difficulter remedia admittūt, quòd neque valida medi
camenta, quibus ſenes minimè indigent, declināte iam
facultate, proſint: nec fluxio promptè, propterea quòd
meatus iam duriores euaſerunt, & conniueant præclu-
dātúrque, diſcutiatur. Porro ex omnibus, aut nihil dum
ſcalpuntur, aut humiditas quæpiam colore & conſiſten
tia varia, promanat: atque inde, haud ſecus quàm ex
prædictis, humorem dignoſces prædominātem. Cæte-
rùm λεῦκαι (quas vitiligines quidam vocant) eandem ad
ἀλφοὺς rationem obtinent quam lepra ad ſcabiem. Nam
vitiligines vtplurimum altius deſcendunt, pilóſque in-
de eiuſmodi emittunt: at alphi in ſuperficie hærent, li-
cet ipſi quoque nonnunquam altius radices agentes pe
nitius recedant, vt eo loco pili eandem coloris ſpeciem
referentes, exiſtant. Periclitamur autem an vitiligo al-
tius peruadat, ſi modicè acu pertundatur, ita vt vltra cu
tem non penetret. Nā ſi ſanguis effluxerit, affectus eſt
ſanabilis: ſin lacteus humor prodierit, non eſt medica-
bilis, quòd iam caro quam occupat, aliam formam in-
duerit. Nonnulli locum pannis aſperis perfricant, ac ſi
rubeſcere conſpexerint, bene ſperant: ſin eundem tunc
colorem retinet, animum ceu à curatione abhorreat,
deſpondent. Adhæc deteriores ſunt quo plura corpo-
ris loca obſederint: & diuturniori tempore quàm aliæ
quæ eiuſmodi non ſunt, perdurant. Porro alphi vtpluri
mum vitiliginibus ſunt natura moderatiores, ac medi-
camentis mediocribus magis profligantur, at vbi tem-
pus traxerint iiſdem quibus vitiligines curantur, vtpo-
te quæ iam harum vitium induerint. Præterea ex his a-
lii ſunt albi, alii nigri, dominantémque humorem ſuo
colore indicant. Cæterùm quæ στίγματα Græcis dicūtur,
ſpecie nigris alphis ſimilia, quæ ab ictu & contuſione
quapiam originē ducunt, aliam poſtulant curationem.
Quæ verò priuatim papulæ (& Græcis ἐξανθήματα nomi
nantur) à craſſis humoribus cuti vtplurimum impactis,
vbi denſa eſt ſumma cuticula, cōflantur, ſiue eiuſmodi
humores in toto corpore, ſiue in cute tantùm redun-
dent. quod ex affectus vehementia, ex excretis, priori-
que victu diiudicatur: ac pro diſcriminis ratione conue
niens curatio accommodatur. ἐπινυκτίδες vocatæ ſunt
vlcuſcula quæ ſponte ſua florum more erumpunt, pu-
ſtularum figura, ſubrubra, quibus diſruptis ſanies ſub-
cruenta emanat: hæc noctu magis quàm interdiu infe-
ſtant, vnde etiam ſuum nomen acceperunt. μυρμηκία ve
rò & ἀκροχορδὼν (illam formicam, hanc verrucam pen-
ſilem noſtri vocant) vtraque cutis eſt exigua extubera-
tio, calloſa, & magna ex parte teres. Sed formica latiori
baſi ſedet, & ſiquis conſtrinxerit, mordentis formicæ
ſenſum inducit: verruca autem penſilis, anguſtiorem
obtinet baſin, vt ſummæ chordæ ſimilis pendere videa
tur. γάγγλιον eſt nerui collectio ſeu concretio, ex ictu aut
laſſitudine proueniens, in manibus pedibúſque, quòd
plures & conſpicui nerui eò inſerātur, magíſque quàm
aliæ partes exerceantur, oritur potiſſimùm. Atque hæc
mediocria ſunt, & mediocres cauſas habent, nihilque
aut parum offendunt doléntve. Quæ verò ex confluen-
te humore gignuntur, ac locos coarctant, ea magis tor-
quent, membriſque ſuam eripiunt functionem. Verùm
quia multi ſunt qui fluxione ſua infeſtant humores, at-
que interdum complicātur, age ſigillatim eorum quo-
que noxas doceamus, vt ſingula diſcernere poſſis.

DE TVMORIBVS PRAETER NATVRAM, ET vlceribus, CAP. XII.

ITaque quum ſanguis bonus craſſitie moderatus, in
aliquam partem affatim influit, ibique ob ſuam co-
piam impingitur, fit ea quæ propriè φλεγμονὴ (& inflam
matio) nūcupatur: ac ruborem feruorémque cum quo-
dam tumore in laborante parte procreat. Quum verò
bilis flaua ita partem afficit, enaſcitur quod ita appel-
latur ἐρυσίπελας, (Latini ignem ſacrum dixerūt): hoc non
ita rubrum eſt vt prius, nihilo tamē minus inflammat,
& ſubpallet. Quòd ſi iam dicti humores permiſcentur
& cōponuntur, affectus inde enatus cōpoſito quoque

nomine effertur. Quapropter ſi ſanguis redundat, φλεγμονὴ ἐρυσιπελατώδης: ſin bilis ſuperat, ἐρυσίπελας φλεγμονῶδες nuncupatur. Porro οἴδημα (noſtri mollem & laxum tumorem appellant) tumor eſt albus, doloris expers, ex pituita collectus: quemadmodum ἐμφύσημα (hoc eſt inflatio) ex frigido craſſiorique ſpiritu conflatur, faciles tangenti cognitu ſunt. Nam œdemata quum neque ferueant, neque doleant, nec colore aliquo alterata varient, leui negotio cedunt: inflationes verò, quòd ſpiritus cutem intendat, renituntur. Hæ in tympania hydrope magis ſunt conſpicuæ: quippe abdomen in ea, quòd à craſſo ſpiritu cutis plurimum extendatur, tympani in morem pulſatum reſonat. Atqui inflammationibus plerisque, iis vtique quæ non promptè ſuppurantur, aliáve aliqua ratione diſcutiuntur, procliue eſt vt in gangrænã & ſiderationem tranſeat. Appellamus autem γάγγραιναν, alicuius partis ob inflammationis qua conflictatur, magnitudinem, mortificationem, non quæ iam confirmata ſit, ſed quæ etiãnum fiat: nam quum iam pars emortua eſt, ſideratio, & σφάκελος Græcis, affectus nominatur, qui eſt gangrænæ terminus. Corripit hic affectus etiam oſſa, quum nimirum caro iis circundata ſaniem generat, quæ ita ea imbuat vt putredinem contrahant. Atque hæc adeo grauia mala, partes in quas illabuntur corrumpunt. Cæterùm bilis quæ conſiſtentia craſſa eſt & acrior, cutem ad ſubiectam vſque carnem exulcerat, vocatúrque affectus ἕρπης: ſi verò tenuis, & minus acris calidáque fuerit, exiguas puſtulas in ſumma cute milio ſimiles excitat, ob eámque ſimilitudinem Græcis κεγχρίας ἕρπης (hoc eſt miliaris herpes) nuncupatur. nonnulli hunc ex pituitæ admiſtione fieri afferunt. Dictus eſt autem ἕρπης, eo quòd videatur ἕρπειν (quod eſt ſerpere per cutem ſummam) modò hanc eius partem, modò proximam occupans, quòd ſemper priore laborante perſanata, propinqua eius vitium excipiat: non ſecus quàm ignis qui proxima quæque depaſcitur, vbi ea quæ prius accenſa erant, deficiente iam idonea materia, prius quoque extinguuntur. Porro βουβών, & tuberculum, ſiue φῦμα, ac φύγεθλον (quod panum quidã etiam vocant) glandularum ſunt affectus: & tuberculum dicitur glandulæ inflammatio: βουβὼν verò, eiuſdem eſt ad ſuppurationem properans inflammatio, & inflammatũ ſiue phlegmonῶdes eius eryſipelas, φύγεθλον vocitatur. De furunculo autem, quem δοθιῆνα appellant, hoc dicere licet, quòd tumor ſit abſceſſum referens, qui ex craſſis humoribus ortus, in carnoſis potiſſimum partibus conſiſtit: benignus quidem, ſi in cute tantùm coagmentatur: at malignus, quando altius actis radicibus, in ſuperficiem erumpit. Dignoſces id tum viſu tum tactu, locum circunquaque furunculum contrectans. Iam τέρμινθον, tuberculi genus eſſe aiunt, cui puſtula nigra ſuprà infráque adiaceat, qua rupta, ea quæ ſubiacent abraſa apparent: hoc diſſecto pus reperitur. Alii inquiunt τέρμινθον ſiue terebinthum, eſſe eminentiam cutis, rotundam, melancholicam, terebinthi fructui adſimilem. Cæterùm ſi ſanguis melancholicus magis euaſerit, & feruens cuipiam parti incubuerit, ἄνθρακες (hoc eſt carbunculi) exoriri ſolent, quæ cruſtacea ſunt vlcera, magnáq; ex parte ab puſtula ambuſtis non diſſimili, & quãdoque citra eam incipiunt. Pars initio omnino prurit, deinde vna interdum puſtula, nonnunquam etiam plures milii inſtar exiguæ erumpunt: quibus diſruptis, cruſtaceum vlcus ſuccedit: cuiuſmodi cãdentibus ferramentis excitatur, quum cruſta nunc cineritia, nunc colore nigra, ita vt inferiori carni adhæreat, & ſerpens quodammodo ceu clauus affigatur. Caro circumpoſita vehementer inflammata, nigráque colore efficitur, non ſecus quàm bitumen pixve reſplendens. eiuſmodi autem eſt bilis exquiſitè atra, à qua qui generantur, nigri carbunculi appellantur. Verùm qui carni tantùm inſident, breui ſpatio circunſcribuntur: qui verò in membranis, aut neruis naſcuntur, longo tempore durant, & ſubiecta loca in affectionis conſenſum pertrahunt, adeo vt inflammatio quæ eryſipelatis naturam ſapiat, in iis excitetur: non pauci ad ſuppurationem abeunt, & plurimos etiam febres comitãtur. Oboriuntur demum & ex populatim graſſante cauſa quapiam carbunculi. Proinde ita eos dignoſces, &, velut poſtea docebimus, curabis. Cãcer porro in pluribus corporis partibus oriri poteſt. ſiquidem in oculis & vtero, atque aliis corporis particulis quãplurimis, & præcipuè in fœminarum mãmis prouenit: vtpote quæ natura laxæ ſunt, & materiam craſſiſſimam facilè excipiunt. Ex nigra nanque bile quum efferbuit, cancri contrahuntur: cui ſi acrius quippiam, quódque corrodendi vim obtineat fuerit admiſtum, cãcros cum vlceratione procreat. Colore hi atriores ſunt quàm reliquæ inflammationes, minúſque callidi: venæ in ambitu implentur, & intenduntur inſtar pedũ animalis cancri, vnde etiam nomen huic vitio inditum. Quidam verò non hinc, ſed nomen ſortitum eſſe aiunt quòd ægrè à partibus quas occupauit, cancri in morem, auellatur. Hoc malum ob eiuſmodi humorem non perſaneſcit, quòd neque repelli, neque diſcuti poſſit, neque totius corporis purgationibus cedat: ſed mitiora ſemper medicamenta appoſita negligat, & à vehementioribus irritetur. Incohãtes tamen, purgationibus quominus vlterius progrediantur, impediri queunt, præcipuè ſi humor affecto loco nondum fuerit impactus: nam dum adhuc oberrat, aliò deriuari poteſt. Cæterùm quum caro à graui aliquo corpore illapſo contunditur, exiléſque in ea venæ diſcindũtur, ſanguis per ſubſultum (hoc eſt κατ' διαπήδησιν) profunditur: qui cum ſub cute colligitur, ἐκχύμωμα appellatum (quaſi exuccationem dixeris) inducit. Hoc cute haudquaquam diuiſa, ceu tumor tactui promptè cedens, & magna ex parte doloris expers, apparet. Ecchymomatis ſpecies ſunt, ὑποσφάγματα quæ vocãtur, adhæc ſanguinis ex ictu aliquo ad vngues procurſus. Ruptiones prorſus quũ ecchymoſi, aut in ſũma cute, aut in profundo proueniũt. Quare ſi ſtatim vniuerſũ ecchymoma fuerit per halitum diſcuſſum, promptius caro diſſidens coaleſcit: ſin vetuſtum euaſerit, ſortémque ſubtus aluerit, ruptio in poſterum committi vnirique nequit. Nam etſi labia ſibi mutuò committantur, tamen leuis quæpiam incidens occaſio facilè ea dirimit, vt ſpatium inter ipſa medium alieno aduẽtitióque humore impleatur, & continuum quodammodo ecchymoma, primo ex ſanguine conflato perſimile, gignatur. Porro σπάσμα (quod conuulſum appellãt) diſtractis diuulſiſque fibris quibuſdam cõtingit: eæ ſemel diuulſæ, conglutinari nequeunt: quare ſola auxiliorum mitigatione, quoad dolor ſopiatur, opus habent. Iam exquiſitus ſcirrhus, tumor eſt præter naturã, durus & ſenſus expers, ab exquiſito receſſit, qui mediocriter ſentit. Atqui qui ſenſu caret, iam ſanari nõ poteſt: ſiquidem qui impoſita medicamenta non perſentit, ecquæ nam inde auxilii ſpes ſpectari poteſt? quum qui ſentiunt eatenus ſpem faciant quatenus etiam ſenſus ſint participes. Oriuntur omnes è tenaci craſſóque humore, ita induratis membris infixo vt ægrè euelli poſſit. Gignuntur principio nonnunquam ſua ſponte, quum eiuſmodi aliquis humor parti cuipiam impactus inſederit: ſæpe tamen medici ob inſcitiam eius auctores fiunt, quum inflammationes & eryſipelata præter modũ refrigerauerint & aſtrinxerint. Strumæ quas χοιράδας vocant, glandulæ ſunt ſcirrho induratæ, quibus collum, axillæ, & inguina potiſſimum tentantur. Communi ſcirrhorum curationi ſubiiciuntur. Dictæ porro ſunt χοιράδες, quòd ſcrophæ eo malo infeſtari ſoleant, vt fertur, vel quòd prolificæ videantur: ab vnico quippe tumore etiã aliæ quandoque enaſcuntur. Quidam iis manuum operam admoliuntur, veluti poſtea docebimus: non enim nunc inſtitutum eſt, curãdi rationes, iis quibus vitia diſtinguuntur, inſerere. At verò στεάτωμα, & ἀθέρωμα, ac μελικηρὶς, ſuas ſibi appellationes quodque ſortitum eſt, ab humorum qui in tumoribus continentur ſimilitudine. Eſt enim eorum quoddam στέατι (quod eſt ſebo), aliud μέλιτι (id eſt melli), & tertiũ ἀθέρᾳ (hoc eſt pulti) adſimile. Vnumquodque autem ex re quam tactus intus contineri iudicat, deprehenditur: nam quæ craſſior eſt, ea tactui quoque magis obnititur. Eſt præter hæc quod κηρίον (Græci, noſtri fauum nominare ſolent), qui humor eſt in cute multis riuulis perforatus, è quibus melleus humor pro-

fluit, nomenclaturámque ex ſimilitudine reperit. Iam A ex vlceribus (nam de his quoque poſtremo loco eſt agendum,)quædam ſunt plana, quædã caua, alia in quibus caro ſupra modum excreſcit, nonnulla tenuem ſaniem effundunt,rurſus alia pus conſiſtentia commode ratum obtinent,& quædam in ambitu nonnihil rubent, & leuiter inflammantur, nonnulla laxiorem tumorem habẽt, alia autem carnem humidam mollémque valde, alia aſperiorem potiſſimum circa labra gignunt : denique alia certo loco impacta,nigreſcere,emortuáque,& nonnulla vicinum quoque locum depaſcere viſuntur. B Plana & rubra , quæque proximè ad rubedinem accedunt,quòd quæ ſuccreſcit caro reliquæ aſſimiletur,poſt paulo ſanitatem pollicentur : ſin verò ſordida caro eſt, & perquam humida , minimè fidẽdum eſt,verùm eam (vt dicemus)demere,enitique vt probam educamus oportet,quod etiam in cauo vlcere faciendum, quemad modum poſtea priuatim explicabimus. In quibus caro nimis excreſcit, ea detrahi debet. Porro quæ tenuem ſaniem euomunt,cruditatem notant , & nonniſi multo pòſt tempore in priſtinum ſtatum reſtituenda. Quibus C moderatum eſt & craſſum pus, ea meliora ſunt , maximè ſi nihil grauis odoris expirant. Quæ verò in ambitu rubent,aut membrum laſſatum eſſe, aut ægrum calidioribus cibis vti,aut,quod poſtremum eſt,medicamentis A plus ſatis calidis irritata eſſe denuntiant. Sic quæ laxo humore exurgunt , malo habitu corripiuntur. Demum nigreſcũt,& emoriuntur, & depaſcunt, aut ob magnitudinem copiámve , quæ eò illapſa à facultate , ab alia quapiam ægritudine debilitata, euinci nequit : quippe eos paulo pòſt morituros iudicamus ſiquod exiguum vlcus habẽt,atque id emoritur. Nam quum ea pars magis quàm cæteræ laboret,ſufficientẽ demonſtrationem adfuturi euentus prænotionem præbet. Atque ita iam ſermoni de vlceribus finẽ imponamus, librúmque hûc, B quòd ſuum habeat magnitudinis modũ, pro ea qua vſi ſumus breuitate,hîc concludamus. Reſtat vt ad curandi rationem accedamus , ita nanque pollicitis vndique ſatiſfaciemus. Quòd ſi diligentius libellum excutiens, aliquid quod explicatũ eſſe oportebat,deſiderari compereris,id aut breuitatem ſuſtuliſſe, aut ex iis quæ propoſuimus , haud difficulter intelligi poſſe arbitrator. Interdum tamen (fateor) quædã quæ doceri debebant, in obliuionis gurgite deliteſcunt:quod id nobis quotidie vſuueniat. Verùm ſiquid prætermiſſum eſt , id mi- C rum videri non debet : quin potius qui adeo breuibus paucíſque verbis,omnis propemodum morbi agnitionem cauſáſque ſimus complexi , id ſummopere eſt demirandum. Faxit iam Deus,vt tu libello vti fruique, & nos quæ neceſſaria ſunt docere poſſimus.

ACTVARII DE METHODO MEdendi liber III.

Præfatio.

QVVM omnis doctrina,ratióque docendi ad finem quempiam , quem ſibi proponit,contendat,ac finis,iis quæ præũt, facultate dignitatéque prior eſſe videa- D tur:haud iniuria,ratio viáque, quæ ſigillatim curationem affectuum docet, potiorem dignitatis locum tenere cenſeri poſſet : verùm (quia ea rectè & methodicè vti nõ licet, niſi qui curare velit quo pacto ſinguli affectus dignoſcantur exquiſitè nouerit) ,antea ſe in iis diiudicandis oportet exercere, atque ita ex methodo curationẽ inſtituere. Quare quum in duobus ſuperioribus libris vitiorum agnitionem,quibus & vniuerſim & particulatim corpus afficitur,addita vniuſcuiuſque cauſa.(non enim tractatio- E nem in multas portiunculas , minutis diſſecandam eſſe iudicauimus,)breuiter perſtrinximus : nunc curandi rationem tradere , prout tutiſſimè & ſuccinctiſſimè fieri poterit,in animo habemus : non ignari quàm diſtincta tractandi ratio ſuccinctæ breuitati aduerſetur : nanque illa prolixis verbis obitur:hæc verò multa quoque quæ neceſſaria ſunt,præſcindit. Proinde ſiquãdo quàm pollíciti ſumus,erimus prolixiores, id neceſſitati cuipiam, quæ vt tuta perſpicuáque ſit tractatio , longius ſermone protrahi cogit,tribuito: ſin cõtrà aliquid deſiderari F videbitur , id pollicitæ breuitati adſcribito. Attamen methodus , quæ omnia pertranſit , ſatis ſupérque ea quæ neceſſaria magis, atque ad vſum aptiora ſunt,ſuppeditare poterit.Cæterùm quia in medendi methodis, alia vniuerſali oratione , alia ſigillatim morbis impertita,comprehenditur:atque eas quædam præcedũt, citra quæ curatio rite inſtitui nequit, quæque multorum morborum præſidiis adaptantur:de iis vtique primùm eſt pertractandum,ac deinde reliqua addenda,vt à methodo ordinéque ſermo orſus, nullam in hac commen- G tatione pariat confuſionem. Quapropter,quum in morbis compluribus venam ſecemus , & in aliis glandibus ac clyſmatis vtamur , quúmque rurſus nonnulli purgationibus aut vomitibus,ſudorémve prolicientibus medicamentis,alii cucurbitulis ſiccis , aut etiam cum ſcarificationibus , aliqui hirudinibus , vt alii arteriæ ſectione, quidam item iis quæ in nares induntur , ἔῤῥινα vocantur,aut rubificantibus,aut dropaciſmis , vel balneis,aut frictionibus exercitiiſve , aut aliis id genus opus habeant:ſi eorum vſus,tempora ac commoda ſigillatim expoſuerimus,fiet vt iis commodè atque opportunè vtaris. Proinde quum omnis propemodum hæc methodus in plenitudine & vacuatione atque alteratione verſetur , vacuatione repletis , & repletione eorum quæ cõuenientia ſunt vacuatis ſuccurrimus: quomodo ſanè alteratione,ea quæ aliqua intemperie infeſtant,idque ſiue refrigerantes & calefacientes,ſiue ſiccantes & humectantes,curamus. Ac de reliquis quidem poſtea loquemur , in præſentia verò de iis quæ repletionem ſpectant, verba faciamus. Eſt autem nihil aliud repletio(ſiue πλήρωσις Græcè)niſi humorum qui cauitatibus quibuſdam continẽtur, plenitudo multitudóque. Atque bilis,aut pituita quæpiam, cibúſve inconcoctus, in ſtomacho ventriculóque, πληθώραν (hoc eſt plenitudinem)efficiũt:in inteſtinis verò,tum illa iam dicta , tum ſtercorum abundantes fæces,ſic in veſica, humor quiſpiam crudus , lotiúmque:in viſcerum cauis , aduentitii corrupti humores exuberantes , ſunt plenitudinis cauſa:perinde atque in venoſo genere,ſanguis aut quantitate aut qualitate excedens , offendit. Itaque de venæ ſectione primùm agendum : ac quibus , & quando , & qua corporis parte eam moliri decet,docendum,vt inde ad reliqua accedamus.

DE VENAE SECTIONE, CAP. I.

VEnam ergo tundere oportet , in plenitudine, & calidorum humorum putredine:in anni tempore, vere potiſſimum,ſecundo loco,autumno,in ætatibus,à pubeſcentibus vſque ad declinationem,in habitibus calidioribus , in regionibus temperie commoderatis , in contrariis venæ ſectio ceu aliena eſt fugienda . Nam ſi ſanguis vacuatur,quũ neque copia,neque humoris exuperat caliditas,refrigeratio,cruditas, malúſque habitus ſuccedit. Æſtate verò periculum eſt de ſyncope, præcipuè ſi regionis temperies calida viguerit , ægrique habitus in halitũ promptè digeritur. At quum frigus præualet,è ſanguinis inanitione , corpus anni tempori par eſt conſentire. Adhæc ſimul quoque diſpiciendum eſt an bene aut ſecus æger ſanguinis vacuationem to-

leret. Venā quoque ſecanda eſt quibus conſuetæ excre- A tiones ſuppreſſæ fuerint,& æſtate febrem expectant:vt contrà à ſanguinis miſſione ſuperſedendum quibus familiares excretiones immodicè nimis ferūtur:quóſque affectus ſicciores affligunt,& ventriculi os imbecillum eſt,aluúſque liquidiora egerit. Quòd ſi quando cōtraria in eodem cōcurrerint, & quædam eius adminiſtrationem ſuadeant,& alia dehortentur,quænam præpolleant eſt ſpectandum, atque illis opem ferentia admoliendum, ita tamen vt ne dehortantia quidem negligantur:ſed illis quoque in quantitate aliquid eſt indulgendum,ac ſecuritatis gratia gratificandum:nam in validioribus ac magnis auxiliis, ſi aliquid de vacuatione remittitur, ſecuritas ægro conciliatur. Porro non eædem perpetuò ſunt tundendæ venæ,ſed pro infeſtantiū vitiorum ratione,aliis aliæ: dum partim reuellere,partim materiam deriuare,prout occaſio vſúſque poſtulat ſtudemus. Ac reuulſione quidem vtendum eſt quum multitudo infeſtās eſt effatu digna,párſque cui affectus impendet, princeps ac præcipua eſt. Deriuatione verò opus eſt quādo ex propinquo loco auferre nō licet. Sic per rectitudinē,(quod Græci dicūt κατ' ἴξιν) vacuādum, quum calidiores humores in locum aliquē antea fuerint impacti.Scire nanque licet non ſolùm quum purus abundat ſanguis,venā ſecandam eſſe,verumetiā quum cæteri quoque humores blioſi ceroſive, aut eiuſmodi alii vnà cum ſanguine exuperauerint.Nam illic,quia id quod infeſtat,vacuatur, ſanguinis miſſio conferre viſa fuit: hic verò communi vacuationis ratione conducit. Siquidem ſanguinis detractio quamlibet tam in venis quàm toto corpore plenitudinē imminuere ſolet. Atq; ita cōmodè vena ſecatur niſi aliud quippiā eius vſum impediat. Venas porro tundimus,alias ob aliā affectam partem: ſed quoniā magna ex parte quæ cubitum prætergrediuntur incidimus,de iis primùm, deinde de reliquis agendum. Itaque quæ in cubito conſpicitur,rectā ab humero deſcendit, atque idcirco humeralē eam nominarunt: ibique diſciſſa nonnihil deſcendit quam mediam nuncupamus.Sunt tamen quibus hāc cum humeraria connecti non placet,ſed ab alio principio produci videtur: alii humerariam ibi deficere opinantur. Poſt has alia vtraque humilior permeat, quā aliæ plures minoréſque excipiunt,ſub ipſum iam cubitum perreptātes.Verùm quia non omnibus omnes eodem modo apparent,ſed aliquibus omnes, quibus nimirū veno ſum genus, iecúrque antè id naturali tēperie ac efformatione calidius ſaniúſque fuit conformatum:nonnullis autem cōplures,quemadmodum aliis paucæ, vel ob naturalem quendā in prima efformatione errorē, aut vaſorum anguſtiam,vel quòd profundum magis petāt, vel carnis copia occultentur, conſpiciuntur: nos de iis tanquam omnes obtutui occurrant, loquemur: tuum autem erit, loco quo non apparent propinquiores, ſiquando neceſſitas vrget, ſecare. Proinde humeraria tundenda eſt(nam de hac primo loco tractādum,quòd cæteris ſit ſublimior) in iis affectibus in quibus caput, aut in tota ejus circunſcriptione, aut aliqua eius parte, puta oculo aut auribus, laborat. Eam verò quæ inde conſpicuè deriuatur, in parotidibus,& faciei, collique morbis ſecabis: quæ ſi non apparet, ad humerariam redibis,vt ad mediam,& hanc(ſi media non conſpicitur) in thoracis coſtarúmque vitiis.His demum inferiorem ſecare oportet,quum ilia,renes,& partes genitales malè habent,quòd reliquarum ſit humillima. Cæterùm in his venis cautè obſeruandum eſt, vt in ipſis ſectionem moliaris:quòd non mediocria,ſi aberraueris, inde contingant mala.Siquidem humerariæ muſculi caput ſubiicitur,quam niſi ſecurè cautéque incideris, ſed ſecans ferrum in muſculum adegeris, dolores inflammationémque excitabis,ac aliquod membro inferes impedimentum.Iam ei quæ inde propagatur,neruus ſubditur: qui ne pungatur metus eſt, ſi minus circunſpecta fiat ſectio neruorum. Porro puncturæ, velut antea quoque docuimus, conuulſionem, & ſi negligūtur, mortem inferunt: quòd ſi tranſuerſi amputantur, membrum in quod inferuntur, motus ſenſúſve vſu ſpoliatur. At-

tamen aliquando, ſiquando conuulſionem, aut ea etiam deterius quippiam homini metuimus,totius nerui præſectionem eligimus, ſatius eſſe rati cum hominis vita membri motum eſſe oblæſum, quàm ſi membrum incolume aſſeruare ſtuderemus, mortem repentinam creare.Sub ea quæ has inſequitur,arteria percurrit, quæ quum diuiditur, nihilo leuius accedit periculum,ex ſanguinis effræni profluuio,quòd ſpiritus ei inſitus,motúſque præcludi vas ac conniuere non patiantur,ſed ſemper prærumpant, oſculúmque reſerant, vt ſanguis qui in arteria continetur,erumpat. Atque huic ſuccurres, velut pòſt de ea pertractantes docebimus: nunc autē ideo eius meminimus, quò cautè qui miniſtrant, ſectionem moliantur. Non eſt tamen ignorandum,non eodem ſemper modo omnibus neruos arteriáſque venis ſubiici, ſed plurimis illa nonnihil ad latus declinant,licet compluribus vnà permeent, venæque illis inſideant. Et quoniam nonnunquam qui inconſideratius venam vulnerauit,ſectio rectā in neruum arteriámque fuit adacta,atque vnà cum vena, illa quoque diſſecuit, eam ob rem te illius admonitum voluimus,quò miniſtri leuius, ac in ſuperficie magis ſectionem aggrediantur. Ita ergo cubiti venas incidens, ægris opem feres.Cæterùm definunt hæ in prona manus parte,& humeraria rectā ad pollicem defertur, reliquæ verò ad partes carpi humiliores. Quare ſi humeraria in cubito non apparet, eam quæ eſt ad pollicem, ſecamus, quemadmodum in lienis iecinoriſve affectibus, vbi opus eſt ſanguinis vacuatione,eam quæ ad annularem digitum propagatur, atque ad minimum magis accedit, incidimus, atque ita laboranti opitulamur. ſic in anginoſis, & gurgulionis, & glandularū linguæ adhærentium inflammatione affectibus,eas quæ ſunt ſub lingua pertundimus, & quo loco malè affecto propiores ſecuerimus,eo citius auxiliamur. Nonnulli in inueteratis dentium morbis,quando ſuperiores ex æquo acris humoris affluxus infeſtat, venas intra labia & gingiuas inciderunt,ſectis item iis quæ ſunt in magno oculi angulo,mali impetum fregerunt. Eædem faciei papulis,(quas ἐξανθήματα vocari diximus.) potiſſimum in ſecundis opem ferunt.Ita & frontis ſecta vena in vetuſtis occipitis malis profluit. Sunt qui venas colli incidunt, veriſimiléque eſt eas iuuare, quum ſanguis copioſior ad caput confluit, atque idcirco veluti inflammationem in cerebro concitat,aut ſenſus veluti detinet,κατόχην nominant: verùntamen plures eas deuitant, quòd ſanguinis fluxus ægrè compeſci inhiberíque poſſit. attamen neceſſitas nihil non vtile efficit, atque eas ob cauſas,has quoque pertundimus.Porro in pedibus ſanguinem mittimus, communi quidem ratione, vt humores qui ſurſum ad partes præcipuas vergunt, retrahamus reuellamúſque:verùm priuatim in fœminis quibus menſes ſupprimuntur,aut minus quàm neceſſe eſt purgantur,aut conſimilis aliquis affectus ſanguinis vacuationem vrget.quare hic internas magis ſecare conuenit,ſed in coxēdicis renúmque dolore,quem ſanguinis progignit copia,externas ſecuiſſe præſtat. Quòd ſi inflammatio quæpiam genitales partes occupat,in fœminis iuxtà ac maribus, quum reuellere eſt animus, & ne humores ad affectas partes pertrahantur proſpicere, vtilius è cubito ſanguinem ducimus: ſed ſi temporis longinquitate humores iam ſunt impacti, ſatius videbitur à pedibus ſanguinem detrahere.Nam dum adhuc oberrant humores, & incerta ſede vagantur, reuellere melius eſt: at vbi iam ſedem fixerunt, & loco cuipiam infixi hærent, ex propinquiori parte euacuare eſt vtilius.

DE ARTERIAE SECTIONE, CAP. II.

Porró arteriam ſecare, interdū conferre videtur,verùm plurimùm negotii exhibet. Siquidē ſanguinis fluxus qui ægerrimè ſiſti poſſit, & arteriæ dilatationes (quas ἀνευρύσματα Græci nominant) hinc oboriri ſolent. ſiquidem quum arteria perpetuo motu agitetur,motus ſui perennitate, ſectioni obduci cicatricem non patitur. Attamen quum longè tenuiorem, ac nihilominus calidum contineat ſanguinem & ſpiritum, ſimulatque

plurimum increuerit, calore tenuitatéque omnia per- A
uadit,iámq; morboſus affectus,caput præcipuè, capiti-
que proxima quæque ferit tentátque.Nam ob non exi-
guos & leues vſus,plurimus copioſúſque eò confluit, &
flammeus igneúſve factus,quòd à copioſiore calore ſpi
ritus eius accendatur, venas acutiſſimè vibrat & con-
cutit,ex quo vehementes capitis dentiúmque dolores,
& maximæ lippitudines, & defluxionum ac deſtillatio-
num magna pars generatur. Atque aliquādo dolor tan
tùm caput amplectitur, quandoque in parte aliqua fir-
matur.quare vbi doloris vicerit vehementia,metus eſt B
ne ſanguinis eruptio eum creauerit.Proinde aut tranſ-
uerſim eas præſcidimus,laqueis anteà interceptas & fi-
bulis euulſas:aut cauteriis continuitatē diuidimus, id-
que aut cādentibus ferramētis, aut medicamēto quod
adſimilem vrendi vim obtineat. Atque ſi dētes ob eas
quas paulo antè recēſuimus cauſas indoluerint,eas quæ
ſub aurē ferūtur,ſecamus, aut adurimus, & tactu prius
ſub auriculæ fibrā pulſare deprehendimus.Oculis verò
malè habētibus, eas quæ in tēporibus potiſſimum quæ
oculos adire videntur: ſiquæ in toto capite dolorē ge- C
nuerunt, eas iuxta coronā ſupra muſculos tēporales a-
durimus, nequem ex neruis motui volūtario inſeruien
tibus,oblædamus: & ad os vſque cauteriū demittimus,
vt omnes diſſecemus. Atque inde opem ſētire ægri vi-
dentur,quibus caput dolet,vt & illi quorum oculos ve
tuſta defluxio infeſtauit.Cæterùm præſtat in omnibus,
ſectionibus cauteria præferre, quòd ita minor ſangui-
nis copia erūpat.nam quum cruſta nō aliter quàm vin-
culū ei incūbat, minor formido eſt ne ſanguis proruat:
quippe quòd tū ſolūmodo metū incutiat quū decidit. D
Nā quum priuſquā arteria probè cicatrice coaluerit,cru
ſta delabitur,interdū ſanguinis eruptionis fit cauſa,quā
prōptius reprimere licet, quum maior eius portio cica
tricē cōtraxit.At enim maiorum arteriarum ſectiones
vſtionéſve ſunt fugiendæ,vtpote quæ difficillimè coer-
centur.Atque eo tempore, à copia cibi potúſque, præ-
cipuè calidioris,à vociferationibus,item venere,omni-
que vehementiori motu eſt abſtinendum. Nam quauis
leui ex occaſione arteriæ diſrumpuntur, metúſque eſt
ne quandoque earum fluxus ſiſti nequeat. Itaque hæc, E
ſi rectè victus inſtituitur, cōferunt plurimum: ſin æger
aut medicus in aliquo quod factum oportuit, delique-
rit, priori dolore nonnunquam deterius periculum
creatur.Sed de arteriis hactenus.

DE HIRVDINVM ET SCARIFICATIONIS vſu, CAP. III.

ADmouemus hirudines eo loco cui ſanguinem cor-
ruptum putrémque ſubeſſe putamus, hæ nanque
eam partē cui applicitæ fuerint,morſu inuadentes, mo
deratius ſanguinem qui eſt in ambitu, cucurbitularum
inſtar,exugunt: ſunt tamen continua aqua dulci aſſer- F
uandæ.Nam quum aſſiduè in cœno limóque degāt,pla-
nè ſunt impuræ:& quum nondū in aqua dulci ſunt ver-
ſatæ,imbecillius lētiúſque ſua obeunt munera. Demit-
timus autē eas per fiſtulas ex quauis materia confectas,
aut arūdinem,ad loca,quæ accuratius obſeruamus, nec
vicinas partes attingi volumus.Deſinunt porro ſugere,
aut ſaturæ,aut ſale adhibito. In affectibus cutaneis qui
ſuperficiarii maximè ſunt, ſatis ſanguinis profluere ſi-
nimus,ſi ex alto id quod noxium eſt attrahere per mor G
ſus cupimus,cucurbitulas affigimus. Vtimur iis in ve-
tuſtis papulis,& humoribus calidioribus alicui loco im
pactis, aut aliunde confluentibus, vel ex ictu quopiam
collectis.Eas propemodum cuilibet corporis parti inii-
cimus,& ſi opportunè adhibentur,ægri leuantur. Nam
quum cucurbitulam figere, aut venā ſecare,aut ſcalpel
lo cutem incidere non licet,hæ impoſitæ proſunt: quip
pe in omnibus mēbris applicātur, in quauis capitis par
te,& facie,renibus item,& ipſo interdū inteſtino recto,
quum iāpridem ora venarū fuerint occæcata, atq; ea- H
propter negotium faceſſant.Cæterùm in quibus hirudi
nibus vti nō licet, vel quòd æger recuſet, aut quòd lo-
cus eiuſmodi animalia non educet, vel quòd anni tem-
pus non patiatur:iis ſcarificationes ſubſtituimus, quæ
multo quidem moderatius quàm hirudines vacuant,
attamen eas quoque opitulari putandum eſt.Verunta-
men non omnibus ea loca, quibus hirudines admoueri
poſſe diximus, ſcalpello cōcidere licet: ſed per quæ in-
ſignes ſuperficiariæ venæ, nerui, tendines, aut arteriæ
non feruntur. Cauendum enim hic eſt, ne dum vehe-
mentius ſcalpellum adigimus, imprudētes prædictarū
partium continuitatem ſoluamus. Potiſſimus autem
ſcarificationum vſus eſt in auribus & malleolis,quibus
tamen cucurbitulas quoque aptamus. Vtimur nihilo-
minus & in multis aliis partibus.

DE CVCVRBITVLIS, CAP. IIII.

EX iis quæ celerrimam opem adferunt, cucurbitulæ
quoque eſſe videntur, ſi opportunè admoueantur:
nanque noxios humores, qui in profundo latent, vio-
lentius retrahunt,& facilè educunt.Quare cutem anteà
ſcalpello conſcindimus ea parte ex qua ſanguinis ali-
quid detrahere vacuaréque nitimur. At vbi reuellere
tantummodo, & ſpiritum craſſiorem fluctuantem ex-
haurire diſcuteréque cupimus, eas citra ſcarificationē
imponimus.Sic quum ſtomachus reſupinatur,ventricu
lo impoſitæ, cum violento ſuo impetu reuellunt, & in
priſtinam valetudinem reſtituunt: atque inteſtinis ven
trique aptatæ, craſſiores infeſtantes flatus in halitum
diſſipare valent. Quinetiam ſi mammis applicantur, ve
tuſtam vteri ſanguinis profuſionem ſiſtunt: quemad-
modum quum viſceribus imponūtur, ſanguinē qui cō-
pioſius è nare fluit, reprimunt, mòdò viſceri quod è di
recto nari vnde it ſanguis,ſubditur, inhæſerint. Ac ita
cucurbitula vi retrahit digeritque. Cæterùm ſcire licet
eum qui hac vti volet, haudquaquam loco corporive
quod vndiquaq; plenitudine oneratur, aptare debere:
ne pluſquam vacuetur materiæ indidem aceruetur,
atque ita ægro noxæ auctor fiat: ſed vt conuenit, anteà
eſt euacuandum, atque ita demum cucurbitulæ ſunt
adhibendæ.ſiquidem qui cautè de rebus diiudicat, fa-
cit vt rectè curatio ſuccedat.

DE GLANDIBVS ET CLYSMATIS, CAP. V.

GLandibus & clyſmatis vtimur quum ſtercora edu-
cere volumus:& glandibus quidem ea quæ in inte-
ſtino recto continentur explodimus, clyſteribus verò
ea quæ in ſuperioribus remanēt,eiicimus. Verùm non
modo ſtercus infuſis euacuamus, ſed etiam ſiquid in-
feſtantis pituitæ inteſtinis adhæret,id quoque cedit,&
egeritur. Ad hæc ſi caliginoſus quiſpiā ſpiritus qui exitū
nō inueniat, oberrat, & negociūm faceſſit,etiā is ene-
matis expellitur.Quinetiam clyſma remotiſſimis opitu
latur obſtructionibus.Nā quod retinetur,& loci conti-
nuitate progrediens moleſtat, ſi vt deorſum feratur &
foras pellatur,impetū nactū fuerit,leuat, & quod prius
pondere grauabatur,melius ſe habet. Verumenimuerò
in omnibus conſuetudinis ratio eſt habenda: ſiquidem
alii duobus tribúſve,aut etiā pluribus interpoſitis die-
bus nihil deiiciunt: nōnulli niſi ſemel aut bis deſideāt,
caput vētrémque grauari ſibi videntur. Quare pro ra-
tione, dum bene valeret, cōſuetudinis,etiam in morbo
clyſmata infundere oportet,paulo tamē ſolito frequen
tius,niſi quid obſtet quod continuum materiæ ad infer
na impetum diſſuadeat: cuiuſmodi ſunt retentricis in-
teſtinorū facultatis infirmitas, aut quum purgatio par-
tium thoracis per ſuperna vrget. Nanque purgationes
ab eiuſmodi impetus vi retrahuntur, & ſeditiones ex-
citant,ab externis auxiliis euictæ,hinc anxietas,inquie-
tudo,& varia ægro oboritur triſtitia. Atque idcirco al-
uo ſuppreſſa & obſtructa, admodum inidonei ſunt vo-
mitus, quòd ſecum materiam ad ſuperna pertrahant:
at ſi immodicè egerit,valde ſunt accommodati, quòd
naturæ concilient propenſionem & impetum contra-
rium.Sic aluus ſoluta & liquida,vomitui ſubuenire cre-
ditur.Quòd ſi ambo ægrum infeſtauerint,conſideran-
dum eſt, ac proſpiciendum ne æger in ſyncopen inci-
dat,quòd in duabus immoderatis vacuationibus, vires
reſiſtendo ſatis non ſint: ſed vbi omnia ſunt medio-
cria, ſuſtinentur, nec dolor fatigat. Componuntur
porro ablutiones tum ex acrioribus ſuccis, tum ex
molliter lenientibus:vtriſque enim opus eſt, vt illis fa-

cultas excernens irritetur,& his emolliatur, ſiquæ ſint fæces duræ quæ exitum veluti operculentur.tātò autem eas valentiores & acriores cōficimus,quātò eā quæ affligunt vi indigent vehementiore, ægrotique ſenſus obtuſior ac hebetior eſt.Cæterùm in abraſionibus vulneribúſque inteſtinorum,clyſmata non ad vacuādum, ſed ad humores mordentes contemperandum,vulneribúſque cicatricem inducendam, infundimus, atque ad eum vſum componimus. quare eā contraria penitus facultate conſtare ſolent,vt expleant,adſtringāt,& refrigerent pluſculum.In vſu quoque ſunt conſimiles glandes in eiuſmodi affectibus.

DE IIS QVAE NARIBVS INDVNTVR, ET gargariſmis, CAP. VI.

QVum mucoſi pituitoſique ſucci caput infeſtant,ea quæ naribus imponuntur ἔῤῥινα (Græci,noſtri quidam naſalia nuncupant) & gargarizationes ad vſum vocamus.atque illa ex puluiſculis, & ſuccis quibuſdam acrioribus vt attenuemus,& infarctam materiam auellamus,& ſternutamenta cieamus, conficimus:hæ verò ex acribus & dulcibus quibuſdam admixtis,ne guſtum plurimum offendamus,cōponuntur:quibus gargarizantes,per palatum humores educimus, & ægros à maiora interdum minitantibus vitiis vindicamus. Verùm vniuerſam medicamentorum purgātium facultatem,quomodo videlicet in nos agant, & quando, ac quæ maximè vſui ſit, atque in quibus ægritudinibus aſſumendā, hinc diſcere licet.

DE PVRGANTIVM MEDICAMENTORVM vſu, CAP. VII.

ITaque purgantia medicamenta,(quæ καθαρτικὰ Græcis nominātur) communi quidem generis ratione ex cenſu ſunt eorum quæ perniciem creāt (δηλητήρια,& nōſtri venenoſa,& mortifera appellāt.) Verùm ab iis quæ magna ſunt corrūpendi vi prædita,diſſident,quòd hæc eadem quantitatē,non perinde ac corrumpentia interimant.nā quum ſunt mediocria, proſunt:quum verò interdū copioſius aſſumuntur, quātitate perdunt. Cæterùm ex iis quæ intrò adhibentur,alia;ſimplices ſunt cibi,ceu panis,caro,& piſces,atque id genus cætera:quædam ſunt cibus & medicamenta, velut lactuca & atriplex,intubus item,ac ptiſanæ ſuccus: nōnulla ſimplicia ſunt medicamēta,vt piper,carum,roſæ,violæ,& ſiquid eſt eiuſmodi: aliqua corrumpēdi quodāmodo vim obtinent,qualis eſt cicuta,& nerium, ac cætera talia:quæ tamen ſi commodè commiſcētur,ſalutaria quadamtenus eſſe videntur,vt humores corporis contemperare, & noxios vacuare poſſint.Nanque quum ex frequentibus peccatis quibus in victū delinquitur, antecedentibus,multi variique humores in vētriculo & inteſtinis, adhæc in viſceribus totóque venoſo genere coaceruentur: præterea quum ad ipſam vſque profundā carnem, excrementitius alienúſque humor quandóque ſe ingerat,ac in ſexcentos ideo affectus,qui ita malè habēt incidant:operæpretium vtique fuerit nouiſſe quomodo, & quando,ac quibus eos purgare oporteat, ne dum inconſideratius medicamenta propinamus, periculum pro medela creemus.Proinde in omnibus ſpectare decet ecquis ſit qui offendit humor, & quā corporis partem obfirmatus occupet, atque nunquid vniuerſum corpus eo non abundet. Dignoſces autem id ex parte quæ pondere premitur, aut dolet,aut alio aliquo affectu laborat, vtens eā in re præceptore, ægri ſenſu, & tuo,quod ex deprauatā patiētis locis functione ſumes, iudicio. Sed nec paucæ dignotionis occaſiones prioribus libris explicatæ fuerunt, in quibus ſi teipſum exercueris, non magnopere aliorum, quòd inde ſatis noxios infeſtantéſque humores diſcernere poteris, indigebis.Porro vbi tum ſpeciem, tum peccantis humoris copiam didiceris, coctúſne is ſit an crudus inſpiciendum eſt: quod ex iis quoque quæ olim tibi fuerūt tradita,cognoſcere licebit. Quòd ſi etiamnum crudus fuerit,congruis medicamentis quæ poſtea docebimus, coctionem moliri oportet: ſin autem iam coctus eſt, & exitum ſollicitat,perpendendum eſt,ſurſúmne an deorſum vergat,atque illac educendus. Cæterùm non tantùm vt humores coquantur enitendum eſt, verumetiam ex Hippocratis præcepto,partes per quas euacuandi ſunt fluidæ fieri debent:quò purgationes melior faciliórque inſequatur tolerātia:ſiquidem interdum, vbi obſtaculum quodpiam occurrit, medicamenti facultas in finem vſque repellitur retunditúrque. Adhæc anni tempus expendere decet:nā frigus ingens & vehemens humores cogit,atq; purgationi inhabiles reddit, quòd ægrè ſequantur. Multus quoque æſtus, quòd occultæ perſpirationis digeſtioniſque ſit cauſa, facit vt purgationes minus ſint tutæ, niſi vehementer purgatio vrgeat,ægrique vires ſint integræ. Licebit autem & arte corpori cōmoderatas tempeſtates parare. Sed & cōſuetudo plurimum in hac re iuuare quibit: quidam enim purgationibus ſunt aſſueti,aliis ſemel biſve in anno aluus ſponte ſua erumpens, temporis longinquitate collectam noxam explodit.Quòd ſi quæ excerni ſolent retinentur,ac eā de re homo ægrotat, iam purgationi locus eſt,vt procraſtinantis naturæ vices ſuppleamus.Cæterùm quibus materia turgere videtur, & ſyncopen, aut fluxum immodicum, aliúdve aliquod ſymptoma prauum metuimus: ii perquam mediocribus medicamentis ſunt purgandi,ferè autem iis quæ contemperandi vim obtinent(κατακεραστικὰ Græci nominant) eſt vtendum,quò contrariis contraria compeſcamus, & corrigamus.Atqui quoniam,qui,quibus anni temporibus,& quibus ætatibus,victúſque rationibus,& temperamentis humores augentur, didiciſti, nunc quibus ipſorum ſinguli purgentur,audi.

DE MEDIOCRITER ET ACRITER PVRGANtibus medicamentis, CAP. VIII.

VErùm quia quædam ipſorum mediocriter admodum,neque ex alto ducere,& quædam contrà purgare videntur, primùm de mediocriter purgantibus, deinde de acrioribus eſt agendum. Nec te fugiat medicamentum quódque,proprium ſibi humorem trahere, licet nonnunquā ab eius quod vacuatur impetu vnā cū eo etiā alius quiſpiā, qui in corpore redundare reperitur,educatur:cuius te admonitum volui, ne ſi fortè medicamento quod bilem ducit, exhibito, alium cum eo præterea humorē egredi cōſpexeris,tē medicamēti pollicitatione deceptum eſſe arbitreris.Sunt & ex iis quædam quæ facultatis proprietatē,duos treſve purgāt humores.Proinde omnia hæc diligenter ſunt inſpicienda, atque ita vtendum. Aloe ergo,maſtiche,agaricum,terebinthina, ſtyrax, mercurialis, parthenium, & ſiquod eſt eiuſmodi aliud,ſūt ex iis quæ mediocriter, velut poſtea dilucidius docebimus,purgāt.Atque eorum alia bilem ori vētriculi innatātem,alia pituitā quæ in vētrem inteſtináque prouoluitur,vt & quædā ſuccum melāchólicum purgāt. Porro inter acerrima recenſentur,tithymalus,ſcāmonia,peplium,colocynthis,veratrum,elaterium,& id genus reliqua. Hæc humores qui in profundo inhærent,expellunt, ægróſque à maximis affectibus liberant. Cæterùm quum omnia vim habeant noſtras facultates corrumpendi, attenuantibus & incidentibus odoratiſque ac roborantibus & contemperātibus medicamentis permiſceri debent, quò ipſorum immoderantia coerceatur,ægérque libenter iis vtatur.Iam verò quum mediocriter mouemur, ad agendum efficaciora redduntur:quum autem quieſcimus & dormimus, imbecilliora.Nam quoniam ipſorum robur augetur, quia noſtram facultatem exuperant, (ita enim ſibi proprios euellere extrahereque humores queunt,) patet, quòd quum in ſomnō aut quiete facultas noſtra robuſtior fiat,haudquāquam facilè medicamentis contrà nitentibus & principatum tenentibus cedit. Quocircà ne odoratis quidem tunc, vtpote facultatem refocillantibus ac recreantibus eſt vtendum: niſi nimia, maiórve quàm par eſt imbecillitas, aut animi vrgēs deliquium ſuaſerit. Adhæc, nihilò ſecius eſt obſeruandum, ſitne æger ad vomitū procliuis,nécne: deinde nū ob humores quoſdam, qui in ore ventriculi redundent,vel peculiarem huius partis infirmitatē, aut quòd ſpecies quaſdam auerſetur ac reſpuat,vomere ſoleat. Nam ſi vomit prōptè, ꝙ humores illic coaceruentur, per ea quæ mo-

dicè vomitum cieant,euacuandi exſiccandique ſunt,ac A
poſtea os ventriculi roborandum,& inde medicamen-
tum catharticum propinãdum.Sin autem vomitus faci
lis eſt ob ſtomachi debilitatem,ſiquidem cauſa euidens
fuerit,puta intemperies quæpiam,victu medicamentiſ-
que cauſa infeſtãs amputãda eſt,atque ita vt decet oris
ventriculi robur confirmandum. Veruntamen interim
cauere oportet ne medicamenta ceu tyrãnidem exer-
centia,infirmis partibus adhibeamus. Cæterùm iis qui
ob inſuauitatẽ quampiã, medicamentum renuũt & re-
ſpuunt, dulcibus & odoratis ipſum quò ori gratius ſit, B
præparãdum erit:illúdq; admiſcebimus, vt ſenſum la-
teat,quod maximè ægris eſt familiare ac cõſuetum.Ac
ſiccioribus potiſſimũ ore vẽtriculi, & ægrè vomẽtibus,
humidũ liquidúmque medicamentum eſt exhibẽdum:
qui verò cõtrà ſe habent,quod ex paruis globulis,(quæ
Græci καταπότια, noſtri pilulas appellãt)conficitur,dan-
dum. Æquum eſt autem hoc quoque alii ceu ſub pulue
rum cupediarúmque forma,facilius aptiúſque medica-
mentum deuorari. Omnia ergo prius ſunt examinãda,
atque ita quæ cõuenientia ſunt eligere ac præferre de- C
cet,ita tamen vt in omnibus medicamẽti facultati con-
ſulatur. Et quemadmodum à venæ ſectione arcendos
eſſe cenſemus pueros impuberes,& eos qui iã conſenue
runt, ac vterum gerentes, niſi maior vrgeat neceſſitas:
ita in purgatoriis quoque eſt agendum, niſi ex eorum
numero fuerint quæ aluum ſubducãt, aut fæces explo-
dant;illa ὑπήλατα,hæc ἐκκοπρωτικὰ Græci nominãt,iiſ-
que nõniſi inſtãte neceſſitate eſt vtendũ. Verùm quia
quo pacto turgẽtium humorum tum ſpecies tum con-
coctiones probè cognoſcere licet,didiciſti, adiectúmq; D
iam eſt ſermoni, quibus & quando eſt medicamentis
vtendum: reliquum nunc eſſet vt de iis quæ ſequuntur
pertractaremus.ſed quia illud quoq; nos præteriit,quũ
tamẽ explicatum oportuit,dictis eſt annectendũ: nẽpe
quòd etſi eadem in corpore materia turgeat, nihilomi
nus non omnibus idem eſt virium robur:quare nec eo-
dem quidem modo tolerãt purgãtia medicamenta:ſed
quidam facilè ſuſtinent vacuationes,aliorum vires an-
tè exoluuntur, neque confertam ferre vacuationem va
lent. Proinde illis ſemel aut bis exhibenda ſunt medi- E
camenta,hi paulatim ſunt vacuandi. Atque in omnibus
eorum in purgando facilitatem antè expendere opor-
tet,ne temere ac inconſideratè iis qui promptè purgan
tur valida:iis verò qui ægrè,debilia præbeamus.illa nã-
que iis quibus exhibita fuerint, ſuperpurgationes mini
tantur. Atque hæc agitantia ac commouentia, tantùm
eos qui antea quieſcebant humores, interdum ad par-
tes principales tranſmittunt, atque deteriorum affe-
ctionum anſam præbent.ſed horum ſatis.

DE VICTV VALETVDINEM CONFIRMANTE, F
CAP. IX.

QVoniam oratione temporis ſpatio collectam pra-
uitatem ægris detraximuus,age nunc conuenienti
victus ratione,ſalubribúſque præceptis vires eorum re-
focillemus,ac qua victus ratione valetudinẽ cõfirmare
reciperéq; queant,doceamus. Verũ quia cauſæ aliæ ſunt
externæ,aliæ ex nobis delinquẽtibus naſcuntur, dicen-
dum primùm eſt de exterioribus, atque ita ad eas quæ
à nobis ortum ducunt,tranſeundum.Itaque foris ſæpe-
numero frigus & æſtus,triſtitia & metus, animi deiectio G
& cura,atque alia eiuſmodi ob enatas calamitates inſe
ſtant. At verò his animi perturbationibus, ſi intẽperies
aliquas nõ inſequuntur, haud facilè medici medentur,
niſi verbis potius placidis,quæ animum mœrore imbu-
tum demulceant,mitigent ac recreent. Atqui nobis de
hac rẽ priuatim conſcriptus eſt liber,qui in quocunque
infortunio, accommodatam conſolationem (vt mihi
quidem videtur) reperire doceat: vnde tu quoque qua
ratione aduerſa fortuna oppreſſos,ac mœrore ſe confi-
ciẽtes,ſolari oporteat, & quam ob cauſam potiſſimum H
dolere deceat,ſi fortè in libellum incideris,ediſces. Cæ
terùm quum frigus æſtúſque homines, atque eos præ-
cipuè qui negligentiorem ſui curam gerunt, oppu-
gnant, de iis, vt par eſt, neceſſaria proponenda ſunt.
Quum ergo repẽtinum frigus corpori, cui meatus ſunt
aperti,accedit, refrigeratio comitatur, ac occulti cutis
meatus cõdenſantur ſtipãtúrque. Hinc conſuetus per-
ſpiratus inhibetur,tuſſis & deſtillatio,et ſi caput eadem
ratione refrigeretur, grauedo, & pituita,ac mucus ob-
oriuntur: carnis item ingens dolor,ac intenſio, quòd
corpus ceu gelu concreſcat, prehendit. Quòd ſi impu-
rum fuerit corpus, & alioqui pluſculum per latentem
perſpiratũ difflari aſſueuerit,primùm leuiter incaleſcit;
deinde febri corripitur, atque hîc iam maiori opus eſt
ſubſidio.Sed hæc in proximũ librum aſſeruamus: nunc
de iis quæ mediocriter ob ea quæ foris intúſque occur
ſant,affligunt,loquendum, ac quo pacto iis proſpicere
oporteat,docendum,quò hîc tractatus ſit quædam ceu
tuendæ valetudini accõmodata victus ratio. Atqui de
his antea quoque vbi de ſpiritu animali ageremus, di-
ctum fuit: nã ſecũdus liber totum propemodum quod
ad tutandam valetudinem pertinet, negotium comple
xus eſt,eáque inde licet huc aduocare. Verùm ne dum
te ad ea quæ ibi fuerunt explicata, ablegamus,ad ino-
piam victus rationis redigamus,huic etiã libro quæ ne-
ceſſaria ſunt impartiemur,vt ſi fortè illa non adſint,hîc
quæ vſus poſtulat habeas,& ei inde quæ te ſcire conue
nit edoctus,acquieſcas.Itaque hoc perpetuò meminiſſe
oportet,quòd certum indicium, & tutum frigidorum
& calidorum,ſiccorum & humidorum, nimiorũ & pau
corum,leuium & grauium, iuuantium & nocentiũm,iu
dicium ad ſenſum noſtrum defertur: niſi contraria &
quæ nõ debebat, ob affectum à ratione alienum ac ab-
ſurdum,expetat:quod quidẽ eſt lõgè rariſſimũ. Proin-
de quum in extima cutis ſuperficie frigus ſentis, noxæ
quæ inde impendet,occurrendum eſt,& pluribus indu
mentis corpori facilis perſpiratio conſeruanda: at ſi fri
gus anteuertit,& meatus, vt minus iam corpus perſpi-
ret,obſerauit,iiſdem rurſus ad vſum comparatis opitu-
laberis.Nam etſi calor ad cutem prorumpens duplica-
tus ſenſum ſui in condenſata cute producat, attamen
copioſiore amictu meatibus reſeratis, nimius calor eua
neſcet ac diſcutietur,iſque cui corpus adſtrictum ſtipa-
túmque eſt,melius deget. Et vt copioſiora indumenta
prodeſſe ſolent,ita & tepor arte accerſitus, prout tẽpo-
ris occaſio tulerit,cõferet. Porro ex externo calore la-
borãtibus cõtraria opem ferent:ſed ſi interior calor ſi-
mul quoque increuit,& febrem quampiã ſuccendit,ex-
terna nõ ſunt admodũ refrigeranda, nec æger omni cõ
natu dẽſandus, vt ad portionẽ dominãtis qualitatis re-
frigerãtia & humectantia introducantur. Inter ea verò
quibus nos noſtra opera ægritudinis auctores eua-
dimus,ſunt cibus,potúſque intempeſtiuus, & qui inor
dinato victu vtẽtibus, ſua quãtitate & qualitate nocet.
Adhæc æquè obeſſe ſolent exercitia & balnea immode
rata,ac quodcunque aliud vires excedit. Quippe cibus
ſua copia onerans,etiã ſi boni fuerit ſucci, cruditatem,
alui profluuium,& vomitum generare ſolet:parcior ve
rò quàm neceſſitas exigit,cauſa eſt cur corpus non ala-
tur,& imbecillum fiat, nec amplius cum priſtina facili-
tate ſolita obeat munera, quòd corpus inane reddatur,
neq; ſpiritui ſufficiẽs ſuppeditet alimentũ.Quòd ſi quæ
offeruntur,qualitate fuerint aliena,id cacochymiæ ge-
nus aceruatur quod qualitates præpollẽtes patefaciũt.
Iam verò is qui cibi pondere grauatur, eueſtigiò illius
noxas perſentit: at quæ ex mali ſucci cibis gignuntur,
nonniſi tempore emergunt. Quare ſiquis cibum praui
ſucci quem aſſumpſit, facilè ſuſtinet, non ob id illius of
fenſam probè declinaſſe putãdum eſt, ſed expectãdum
nocumenti indicium quod ſe longo poſt tempore pro-
det. nam aut putridæ ſuccedent febres, aut ad cutem
procurrente vitio, ſcabies & tubercula, & pruriginoſi
affectus, aut ſiquid eſt aliud eiuſmodi procreabitur.
Quapropter non modò, an quæ offeruntur quantitate
commoderata ſint, verumetiã an qualitate mediocria,
ne in poſterum eius noxa patefiat,eſt ſpectandum, niſi
qua adſit occaſio,quæ cibũ requirat medicamentoſum:
tunc enim eo vti præſtat, prõptiúſque ab offenſa vindi
catur æger. Cæterùm eiuſmodi qui prauum facultate
ſuccum generat, & medicamenti vim obtinet, vſus ra-
tione ab alimentis corpori familiaribus diſtat. nã quic-

quid in ſanis, ac temperie commoderatis, nec externo quopiam excellente egentibus, cognata elementorum commoderatione caret, id omne communi ratione, in eorum quæ prauo ſucco cenſentur, claſſem reponimus. Quod verò facultatis ſuæ exceſſu, id quod in temperamẽto aut facultate noſtra deficit, ſubſtituit & æquat, id cibum medicamentoſum nuncupamus. Quare in intempeſtiuo eius vſu periculum eſt ne idem & praui ſucci, & cibi medicamẽtoſi nomine cẽſeatur. Verũ ſi diſtinguere volemus, medicamentoſos, vtpote minus malos, cacochymis & praui ſucci eduliis præferemus. Cæterùm de ſingulorũ horũ facultate, & alii, & nos priuatim, qui nã boni malíve ſucci ſint docebimus: quare nũc de balneis, ſõno, & exercitiis, quãtũ res poſtulat, apponamus.

DE BALNEORVM VSV, CAP. X.

BAlnea pro vſus ratione refrigerare & calfacere, adhæc ſiccare & humectare creduntur. Quæ ſponte enaſcuntur, quippe quæ magna ex parte medicamenti rationem obtinẽt, (nam quædam ſulphur, alia nitrum, nõnulla atramentum ſutorium, aut ſimilem quampiam qualitatem ſapiunt,) ſemper exſiccant calfaciúntque. Quare iis qui aqua intercute laborãt, aut malo ſunt habitu (καχεκτικοὺς vocãt Græci), & in ſumma quos humor quiſpiam excrementitius moleſtat, conferre cenſentur. Quæ verò à nobis conficiuntur, & plerunque potari queunt, nec vlla qualitate inſigniuntur, (hæc enim eſt aquæ perfectio): ſi moderata exhibentur, meatus aperiunt, & quicquid in iis eſt ſordis eluunt ac detergent. adhæc quæ indurata ſunt emolliunt, cruda cõcoquunt, ac aliquid illis adiiciunt humiditatis, & demum perſpirabile ac fluxile vniuerſũ efficiũt corpus. Quòd ſi pluſculum intendantur, demunt aliquid humiditatis, quia amplius diſcutiunt, & addunt calori. Quare ſiquis ſtudioſius obnixiúſque iis vſus fuerit, adeo multum caloris vnà cum euaporatione exhauritur, & humoris exhalat, vt in poſterum corpus frigidũ ſiccúmque relinquatur: vſqueadeo propter intẽpeſtiuum vſum variè nos afficiunt. Porro cauendum eſt ne dum aluus copioſius excernit quàm opus eſt, aut præter modũ ſupprimitur, balneo vtamur. Nã illic quum corpus humectetur, partéſque irrigẽtur, inteſtina fluidiora redduntur, ac plus egeri cõſpicitur: hic verò quum aluus ſiſtitur, vapores caput petere, idq; replere ac grauare, & vertigines, tumultúſq; excitare ſolet. Quin ſiquà parte ſanguis fluit, is balneorum vſu magis fluxilis euadit. Ac quemadmodum in aliis rebus moderatus vſus immoderato anteferendus videtur, ita ſe quoque habet balneorum ratio: quippe haudquaquã præpropere iis vti oportet, potiſſimum ſi ex cõtinua cruditate qui lauatur humores coaceruauerit, aut paulo antè cibis ſe expleuerit. ſiquidem cibi nondum cocti, humoréſque crudi accumulati, caloris ad cutem impetu, vnà & ipſi properãt: quo fit vt inde in poſterum, quòd craſſiores facilè ſimul egredi nequeant, obſtructiones ſuccedant. Adhæc in vehemẽtioribus frigoribus, & anni tempore æſtiuo æquè ſunt fugienda. Nam hyeme diſſoluti qui antea quieſcebãt humores, dum inter digerendum à contrario anni temporis impetu, in incautos validius irruit inuaditq; frigus, in neceſſariam aliquã partem impelluntur, ac morbum ibi creãtes grauiter hominẽ offendũt. Æſtate verò media, quum iam ardor viget, & calor ad externa propenſius fertur, balnei vſus reliquum quod eſt caloris diſſipat, ac internas ita facultates debiliores efficit. Quòd ſi locus, ætáſque hominis conſenſerint, multò iam impenſius ſunt vitanda. ſiquidem conuenientẽ opportunúmque balneorum vſum maximè auxiliari eſt perſuaſum. at contrà obeſſe, prout alieno tempore, quúmque minimè cõuenit, vti cõtigerit. Porro de frigidis lauacris hoc eſt ſermoni annectendum, ea inſuetis, ceu plus lædẽtia quàm iuuantia, eſſe fugienda: præcipuè ſi occaſio non ſuaſerit, iſque qui vti volet, gracilis & ſubfrigidus fuerit. Nanque in eiuſmodi frigus prõptius ad profundiora penetrat, ac ſuccos quodammodo cogit, neruóſque ad motionem ineptiores reddit, vt taceam quòd interdum in affectus his deteriores, qui temerè frigida ſe abluunt, incidant. At verò aſſuetis, quum plurimum poſſit conſuetudo, ac leges naturæ fere euincat, atque abroget, vt pro libito vtantur eſt cõcedendum: quanuis non ſit conſultum nec tutum vt omnes inconſideratius ſe cõſuetudini committant. Nõnunquam enim duæ tréſve contrariæ conſpirantes cauſæ, poteſtate conſuetudinem ſpoliarũt, & ſola conſuetudine fretum, maioribus periculis obiecerunt.

DE EXERCITIORVM VSV, CAP. XI.

DE exercitationibus hoc dicere licet, non eaſdem omnibus, ſed aliis alias congruere videri. nam qui exercitiis magis aſſueti ſunt, ac laborioſam degunt vitam, iis vehementius conuenit exerceri: qui verò ocioſam mollémque perſequũtur, iis leuiores & remiſſiores exercitationes ſunt aptiores. Quum ergo plura ſint exercitiorum genera, quiſque ſibi quod ſuæ vitæ inſtituto eſt accommodatum eligat. Proinde lucta, curſus concitatior, diſcus, & quod parua pila obitur, ex eorũ ſunt numero quæ valentiora ſunt: deambulatio autem & equitatio, ac quodcunque mediocriter corpus commouet, ex iis ſunt quæ leuiſſima habentur. Cæterùm ne ignorato exercitiorum ſcopo, quando & quibus corporibus iis ſit vtendum, ambigas, iam repetito breuiter ſermone, id omne explicabo. Ac primũ nihil aliud videtur eſſe exercitatio quàm natiui inſitique caloris accenſio, quo noxios ſuccos alios attenuare, alios propellere poſſit. Nam quia cibi non pauci accuratã non aſſequuntur coctionem, atque aliqui meatus occludunt, vt inde natiuus calor non parũ lãgueat & marceſcat, ideo exercitia fuẽre excogitata, quò motione ſolita concitatiore, reſpiratio denſior euadat, & natiuus noſter calor nacta occaſione exſuſcitetur, ac motu vehemẽtiori, nõ ſecus quàm per fabrorum folles ſolet, ſuccendatur, ſemicoctique humores nonnihil concoquantur. Quinetiã à violentiori ſpiritus impetu recluſis meatibus, quæ antea iis inhærebant, difflantur ac digeruntur: quò fit vt qui exercetur, increſcẽte calore leuior ac perſpirabilior fieri cernatur. Itaque pro ſua quiſque viuendi ratione exerceatur. Modus verò exercitationis, ac finis ſit, vt qui exercetur, laſſitudinem non ſentiat, rubicũdus fiat, reſpiratio ſatis alteretur, ac ſudores iam promanent. Nam ſiquis vlterius progreditur, laſſitudo, atque ita ſiccitas quædam, & neruorum dolor accedit, natiuúſq; calor haud mediocriter exhalat. Porro exercitatione vti debemus, quum neque valde ſumus repleti, neq; admodum exinaniti, neque multas eáſque frequẽtes cruditates coaceruauimus. Nam primùm interdum rupturas, & fibrarum auulſiones (σπάσματα appellant Græci) & laſſitudines gignit: alterum, naturalium virium robur promptè exoluit: & tertium copiam crudi humoris in profundum detrudit. Quòd ſi paulatim & quaſi ex additamẽto ſenſim creſcente exerceamur, plus opis adferre omnibus eſt perſuaſum. nam quemadmodum repẽtina inanitio aut repletio, periculo non vacat: ita repentè vehemẽtius diutiúſque exerceri, periculoſum habetur. Quare oportet à mediocrib⁹ magis inchoantem ad validiores exercitationes tranſire: ita enim natiuus calor ſenſim cõfirmatus ac corroboratus, facilè quodcũque noxiũ reperit, euincit. Cæterùm vitãda ſunt exercitia, & maximè vehemẽtiora, iis qui calido admodum ſunt tẽperamento, iiſque quibus vitale robur ceu exolutũ lãguet, potiſſimũ ſi anni tẽpus ad calidum magis vergit: iis item qui vitã vrbanã ocioſámque ſequuntur. Nã his, vtpote minimè aſſuetis, exigua ſola deambulatio ſufficiet, reliquæ exercitationes nec vtiles, nec neceſſariæ ſunt. Iam verò & ſudoris qui poſt exercitia erumpit, præcipuè ſi anni tempus frigidius fuerit, ratio eſt habẽda. nam quum refrigeratur, ac inde cutis eius qui ſe exercuit, condenſatur, exercitatio ægritudinis anſam præbet. Proinde eo tẽpore balneã adire præſtat, ac quam ſpiritus, inter exercendum, impetus adapertis probè meatibus ad cutem protulit, ſordem eluere. ita nanque quæ infeſtant attenuãtur, atque ad ſuperficiem protruduntur, ac viciſſim humiditas quædã quæ corpus humectet, intromittitur. Quòd ſi balneorum non adfuerit cõmoditas, ſaltem ſudorẽ cuti innatantẽ linteis extergere: ac ne horror refrigeratióque ob anni tẽporis

dominium prehendat, veſtes commutare, eáſque nouas induere conuenit. hoc nanque facile tutúmque, nec A aliquo pacto eſt deſpiciendum. Atque exercitiis ita vtêris, & tu, & quiſquis ex medicæ artis legum præſcripto vitam ſuam inſtituit. Et quoniam de exercitiorum ac balneorum, & antea de purgantium ac reliquorum medicamentorum vſu, ob aliquod in victu antea commiſſum peccatum egimus: age victus rationem quæ ad cibos pertinet, quambreuiſſimè licet proponamus: quò quiſque ad has normas vitam ſuam dirigens, & valetudinem incolumem tueatur, & de purgãtibus ac reliquis B medicamentis minorem curam habeat.

DE ALIMENTIS, ET VICTV INSTITVENDO, CAP. XII.

NOn eadem ergo omnibus vtilis eſſe videtur victus ratio, quòd non omnibus idem ſit tẽperamentum, nec vita, habitúſque, vel ſiquod eſt aliud quod victum ac diætam immutare poteſt. Verùm in mille ſpecies, ob temperamenti quo totum ac viſcera noſtra contemperantur, exceſſus, hominum temperies victúſque diſtracta ſunt: huc accedunt quæ extrinſecus ob cõſuetudinẽ C occurrunt. His æquipollẽt vicémque repẽdunt alimenti familiaris multiformes varietates, quòd aliud aliis prodeſſe, aut ab eo abhorrere conſpiciatur. Hic enim illo, ille hoc victus genere delectatur, ac vnuſquiſq; id quod ſibi vtile eſt, ex ſenſu atq; tolerãtiæ facilitate æſtimat: rationes verò, experimentum quod circa ea habetur, quódq; ex ſenſu (principio ſanè nihil errãte) oritur, aperit ac oſtẽdit. Atque tractationẽ quidẽ de alimentis, poteris ex aliis quoque qui ea explicauerunt, diſcere: attamen & nos priuatim ea docebimus, illo quo de tẽpe- D ramẽtis antea cõpendio tractauimus. Proinde quæ nũc declarare animus ſit, æquum eſt proponere, quo nulla in re libellus hic deficere videatur. Itaque ex alimẽtis (de his enim primo loco eſt agendũ) alia ſunt boni ſucci, alia mali. Bono ſucco conſtare dicimus (εὔχυμα Græci nominant) quæ purum generandi ſanguinẽ vim obtinent: malo verò (κακόχυμα dicunt) quæ melancholicum humorem, aut flauam bilem gignunt. Sic crudi ſucci (ὠμόχυμα Græcè vocantur,) ea eſſe aſſerimus quæ ſua natura pituitoſum crudúmque ſuccũ creare ſolent. Ad- E hæc ex cibis, alios cõcoctu faciles, alios difficiles: & hos vẽtriculo idoneos, alios illi ineptos & noxios vocamus: nonnulli item aluum ſiſtere, & quidam ſoluere, atque alii aliis præditi eſſe facultatibus functionibúſque, quæ naturalibus rationibus innituntur, cenſentur. Omnes autem cibi prout ad commoderatum atque vndiquaque temperatum corpus comparantur, ita eiuſmodi iudicantur. Quare ſiquando in cenſu ciborum audis concoctu aliquem facilem aut difficilem eſſe, aut vim habere aluum irritandi, ſupprimendíve, atque in- F terdum rem ac euentum haudquaquã orationi reſpondere cõſpexeris, nolim id artis ignorationi tribuas, ſed eius quod oblatum fuit mutationi, qua aut in toto corpore, aut viſcere quopiam à cõmoderato euariat. nam exiguæ nonnunquam in corpore factæ mutationes, frequenter alias atque alias naturales actiones producunt. Nec ſolùm ob naturalem aliquam, aut ex errore natam intemperiem, functiones in nobis commutant: verùm exuperans quoque ac redundans eiuſmodi humor, idem præſtare poteſt. Quinetiã anni tẽpus, ætas, & vitæ G quod ſequimur ſtudiũ, non ſecus quàm illa corpus noſtrum immutare, illíque alium adferre ſtatum putantur. Quocirca ne tibi errare contingat, cautio ſit, quum modò hos cibos prõptè hominem coquere, modò illos ac illos aluum ducere, hos aliud efficere conſpicies: ſed receſſum, quo à commoderatione euariauit, inſpicere oportet, atque ita cibum qui cum excedenti naturali intemperie, eandem, cum morboſa verò aduerſam tenet ſeriem, ſeligere. Nanque contraria contrariis perimuntur, & ſalutaris rationẽ retinent: ſimilia verò ſimi- H libus cõfirmantur: atque ita iuxta temperamẽta eorum quæ offeruntur, varia videntur eſſe alimenta. Et ſiquid habent ad agendum, aut quolibet modo à nobis patiendum, peculiare quod verbis exprimi nequit, id antea experimento deprehenditur: licet ratio interdum eius

cauſas adinueniat. Iam verò in omnibus cibis non eadem quantitas, neque ſemper omnibus cõuenit: ſiquidem nõ exiguum in ætate & temperamento, necnõ cõformatione diſcrimen eſſe videtur, neque omnibus par eſt eãdem copiã congruere. Nam adoleſcentibus & ætate florentibus plus eſt dandum, quandoquidẽ illi, quòd nutriantur & cum ætate increſcant, pluribus opus habent: hos verò, quòd caloris vi polleant, magíſque exerceantur, æquũ eſt non pauciori illis indigere alimento. At quorum ætas iam declinat, atque ad ſenium nutat, prout à vigore recedunt, ita copiæ ſubtrahendum eſt, quò ea quæ exhibentur, facilius cõficiantur: quippe niſi ita victus rationem inſtituãt, quòd calor haudquaquam concoquere valeat, crebræ cruditates ſubſequentur, & ſeneſcentes in grauiſſimas noxas incident. Porro dictũ fuit, neque ſemper, quoniã hyeme plus cibi eſt aſſumendum, deinde vere, æſtate autem mediocriter, animum ad robur caloris adhibentibus. hyeme enim calor intrò concedit, & cibos conficiendi vim habere creditur: at æſtate vnà quum anni temporis exceſſũ per halitum digeritur. Verùm nihilominus naturales quoq; excretiones ſunt inſpiciendæ: nam ſi non eunt pro conſuetudine, de alimentorum quantitate demere pro portione quoq; decet. Sed & illud æquè cõſiderare oportet, quòd ad multã videlicet nutritionem paucámve ſpectare videtur: nam quæ carnoſa ſunt, potiſſimum ſi à grandioribus animalibus ſumuntur, plus cæteris nos nutrire perſuaſum eſt: ſecundo autem loco quæ iuniora, & magnitudine ſunt minora. Deinde minus his nutrimenti ſuppeditant quæ ſanguinis ſunt expertia: atque ex his quæ inter plantas recenſentur, quæ ſanè quum quod ad nutrimenti facultatem ſpectat, non paruo inter ſe diſcrimine diſſideant, longè ſunt viuentibus & quæ loco mouentur inferiora. Proinde quum corpus plus deſiderat alimenti, copioſius nutrientibus vtẽdum eſt: at cum pauciori opus habet, ea quæ parcius alũt ſufficiẽt. Quòd ſi quibus appetentia impenſius gliſcit, quòd ventriculi calor ea quæ oblata fuerunt abſumat, ſed reliquum corpus non admodum nutriri poſtulat: his, niſi aliud quippiam obſtiterit, ea quæ paucum præbent alimentum, & moram trahunt, ſunt exhibẽda. Adhæc expẽdere quoque cõuenit quomodo cui victus præſcribitur, exercetur: nam qui pluribus ac vehementioribus exercitationibus ſe obiiciunt, iis cibi quoque valentioris materiæ ſunt idonei magis: at qui vitam ignauam tranſigunt, iis quæ parcè alunt ſatis eſſe videntur. Denique nec illud quidem eſt negligendum, an aluus promptè ſecedat, aut alioqui homo facilè in halitum diſſipetur: etenim hæc quoque vt efficaciores cibos exhibeamus, efficiũt. Porro quemadmodum quãtitas cibi qualitáſq; in ſingulis corporibus quæ victu reguntur, ita & quando intẽpeſtiuum ſit eum exhibere, obſeruare oportet. Nam vbi præceſſit coctio, denuo prandere conceditur: at ſiquis in coctione contigit error, ne in cruditate cibum capiamus eſt cauendum. Nam quum paulatim ita crudi accumulentur ſucci, vt ii ſurſum deorſúmve ſua ſpõte erumpant, bona opus eſt fortuna, raróque id fieri ſolet: ſed maxima ex parte euenit vt humores in vẽtre aut viſceribus firmentur, & vertigines, & inſuauitates, ac tortiones, & omne id quod quum de dignoſcendis affectibus ageremus, propoſuimus, gignitur. Quòd ſi ad membra confluunt, eò facultate ceu propellente, affectus quos fluxiones faciunt, creantur: inter quos reponuntur podagræ, & arthritides, & quodcunque ex eiuſmodi affectu conflari ſolet. Proinde eum qui victus rationi animum accuratè aduertit, neque ſemel, neque bis nutriri ſimpliciter eſt permittendum: ſed coctione probè perfecta, ne ſi bis quidem nutriatur, noxa aliqua ſubſequetur: verùm periculum ei qui non rectè cõcoquit, impendet, vel ſi incautè ſemel nutriatur, hic leuibus puríſque cibis potius, & iis qui temperamento ac qualitati magis ſunt familiares, vtatur. Nam ignorari non oportet, quòd quum multi ſint cibi boni ſucci ac concoctu faciles, alii aliis ex quadam proprietate familiaritatéque magis oblectantur. Proinde neque omnibus iidem ſunt offerendi, vt ne tantillum quidem varient. nanque

appetentia nonnunquam adæquare ſolet eos qui paulum quippiam deficiũt, melioribus, quòd cum oblectamento excipiat: atque id haud citra rationem euenire conſueuit. Attamen aliquando admodum conuenienti ratione, iis quæ corpori familiaria ſunt nutriri cum delectatione licet. Nã quum varia in cibis reperiãtur temperamenta, ea æquum eſt nos potius præferre quæ cum qualitate, qua aut nos toti, aut ventriculus ſolus temperatur, conſentiant. Eſt tamen quãdo, ſi ventriculo ſuccus aliquis innatat, qui appetẽtiam naturalem decipiat, ſimilia accidere ſoleant: quæ quomodo ſint dignoſcenda, iampridem ex nobis didiciſti. nam hic ſolùm nouiſſe decet, quo pacto & qui cibi ſint eligendi, ac quo tempore exhibendi, veluti iam antea explicauimus. Cæterùm quia inter cibos, & præcipuè quos ex fructibus æſtiuis, ὀπώρας Græci nuncupant, atque oleribus ſumimus, quædam exiſtunt qualitates, quæ non parum noſtras facultates commutare conſpiciuntur: ne illæ quidem ſunt per negligentiam contemptui habendæ. Atque particulares vſus, ex libro de alimentorum facultate percipere potes: vniuerſales verò rationes qualitatũ quibus cibi inſigniuntur, in libello de victu ſpiritus animalis expoſuimus: vnde quæ ad præſentem commentationem faciunt, mutuare licet. Porrò fieri nequit vt omnes exquiſitã ſectentur victus rationem, ſed quòd vel à ſodalibus vis inferatur, aut edulia quæpiam alliciant excitẽntque appetentiam, aut fames maior inuitet, repente quibus non decuit, aut iis quæ qualitate quãtitatéve, aut vtroque offendunt, repleri contingit: quare ſpectãdum eſt qua ratione ſuccurrere poſſimus.

DE VICTV IN VOMITV ET ALVI PROfluuio, ob nimiam repletionem, CAP. XIII.

ITaque ſi antegrediens aut alui profluuium, aut vomitus, id quod pondere ſuo infeſtabat, exonerauit, quieſcendum eſt, & nec ſtatim nutrire, nec quantum appetit dare, ſed conſuetum quoque cibi ſumendi tempus vim ſibi inferentem tranſmittere oportet, ac ſerò tandem exiguum panis vino tepido madentis aſſumere, atque ita inſequenti quoque die manere conuenit: deinde vires cibis boni ſucci concoctúque facilibus, ſed multo infra commoderatam quantitatem, vſquequo iam confirmatæ, copioſiores facilè conficere ac euincere queãt, refocillare oportet. Quòd ſi quemadmodum qui per decliuem locum decurrere volunt, nonnunquã loci ſitu primum mouentis impetum iuuante, inuiti excurrunt, ita aluus quoque egerat, periculúmq; immineat ne ſpiritus vitalis vnà diſſipetur, iam vino vetuſto ac conuenientibus antidotis facultatem recreantibus, & præcipuè Andromachi theriace, maiori cum diligentia eſt ſuccurrendum. Sunt præterea calida, ac vẽtriculi ventriſque robur iuuantia epithemata imponenda, veluti priuatim poſtea docebimus. Vbi malum mitius factum eſt, ſenſim facultas eſt reficiẽda. Cæterùm nõnullis cibi cruditas præbuit occaſionẽ vt acrior quiſpiã impactus humor, anteáque quieſcẽs, commoueretur, commiſceretúrque. Atque hîc quomodo victus inſtitui debeat, obſeruandum: nam aliâs, vbi in nutritionis vaſis præceſſit refrigeratio, candida & aquea ſecedunt, atq; æger fomentis quibuſdam adhibitis, vires recepit: aliâs rufa & flaua ac mordentia egeruntur. Quæ quũ conſpicis, non eſt inconſideratius calefacientibus nec reprimentibus vtendum: ſed ſi mediocria redduntur, naturæ adminiſtrationi acquieſcere: ſin iam plus iuſto exit, iis quæ nutritionis vaſa adſtringũt, vires refocillare roboraréque oportet: in omnibus nanque hæ ſemper conſeruandæ ſunt. Siquidem qui vacuantur, quidam maximos etiã motus facilè ſuſtinent, aliis vel ex leui motione periculum creatur, ne ſyncope corripiantur, præcipuè ſi anni tempus aſſentitur. Atque hac ratione ii qui antea quæ infeſtabant excreuerunt, ſunt nutriendi.

DE VICTV EORVM QVIBVS STOMACHVS pondere grauatur aut mordetur, CAP. XIIII.

QVibus autem onerantia aut mordentia ventriculo inhærent, primùm percunctanti quot qualéſque fuerunt ingeſti cibi, num copia an qualitate affligãt, inquirendum eſt. Et ſi quidem quantitate potius nocere videntur, enitendum eſt vt quæ recenter fuerunt aſſumpta, vomitu denuò expellantur, maximè ſi dolore os ventriculi conflictetur, ſed ſi à cibo ſatis multum temporis fuerit elapſum, clyſteribus potius aluus irritanda eſt, & tepidis epithematis mitigandum. Sin autẽ excedens quædam qualitas infeſtat, puta refrigeratio, & inde dolor excrucians, ex fungorum eo genere quos ἀμανῖται vocant Græci, aut lactucarum, & cruſtaceorum, teſtaceorúmque ac mollium nimio quorundam eſu, vel calor, quòd allium & cæpe, ſalſamẽtáque & id genus alia copioſius fuerint ingeſta (id enim quibuſdam vſu venit), conandum vt ii quoque illa euomant, & inde contrariis medicamentis eſt ſubueniendum, illis quidẽ vinis, iiſque antidotis quæ ea diſcutere liquidò cõſtat: his verò frigidæ potione, atque aliis eduliis refrigerãtibus. Eſt quando exiguus quiſpiam mordax humor ori ventriculo impactus, acerbiſſimos dolores ægro concitat, nec facilè contrariis remediis cedit, quòd plerunque cum humore crudo altius infixus, in ventriculi profundo hæreat. Huius præſtantiſſimum eſt quod noui auxilium, quod ex ſeminibus quæ in halitum digerere attenuaréque, & iis quæ ſenſum acriorem ac multum retundere poſſunt, conficitur: paſtillus nimirum, qui è ſeminibus vocatur, aliáque complura quæ eadem compoſitionis ratione quæ ſtomachicis colicíſque doloribus æquè opitulari videntur.

DE VICTV EORVM QVIBVS VISCERA, AVT caput vel pedes ex repletione onerantur, CAP. XV.

POrrò quia in repletionibus interdũ vaſa grauantur, & extenduntur, interdum pondus ad pedes delabitur, nonnunquã ad caput proruit, & aliquibus ipſa quoque viſcera infarcit, age de iis etiam quæ conſentanea ſunt doceamus. Quum ergo quod ſuperfluũ eſt ad pedes cõuertitur, laſſitudines tendentes, & vlceroſæ ſpontaneæ, quas ſanè morbũ denũtiare ipſe teſtatur Hippocrates, oboriuntur, niſi ſcilicet accommodata victus ratione coerceantur. Tu verò cognita exuberãtis humoris, tum quantitate, tum qualitate, cibo pauco, ac, ſi expedit, ſanguinis vacuatione: adhæc cõcoctu facili bonique ſucci alimẽto, ea quæ illabuntur cõpeſce: quòd ſi calor quiſpiã ſubeſt, à vino calidioribúſque omnibus eſt abſtinendũ. Vbi iam laſſitudo moleſtãs leuata eſt, excremẽtitiúſque humor cõcoctus, æger in balneum demittendus, quo ſiquid in cute reliquum eſt, tenuetur, & in halitum diffletur, ac leuius in poſterum degat. Si verò ad caput excrementi impetus ſe conuertit, non iam vt prior, ſed multo tenuius hic eſt nutriendus, aluúſque glandibus & enematis mollienda, ac niſi aliud quippiã impedierit, ſanguinis quod ſatis fuerit detrahẽdum, nec priuſquã ſymptomata planè ſedẽtur, quicquam alere aut aliter mouere eſt tentandum, verùm in tenui victu ac quiete continere oportet. Vbi autem ab iis quæ affligebant, liber euaſit, tum minus calidis cibis eſt reficiendus. Iã verò ſi in viſcera noxii humores illabuntur, de nutrimenti quantitate eſt quippiam auferendum, & tenuantibus, incidentibus, & reſerantibus eſt vtendum medicamentis, & aluus clyſmatis, & fæces deficientibus ducenda. Hac quoque victus ratione alendi ſunt quibus ex plenitudine humores alii aliò oberrant: & contrariis ſemper eſt certandum, vbi ob contraria ſymptomata in contraria inciderunt ægri.

DE VICTV EORVM QVIBVS EX LASSITVdine, mœrore, ſollicitudine, vacuatione, vt fit, vigilia, exercitatione, aut alia de cauſa cutis exaruit, induruitque. CAP. XVI.

QVi negotiorum vndis immerſi, pluribus diebus parum cibi ſumpſerũt, aut inter exercendũ nimiũ laborauerunt: adhæc qui vigilarũt, & venere abuſi ſunt, quibúſque vacuationibus plurimũ humiditatis exhauſtum eſt, & qui quapiã ita cogente neceſſitate, pluſquã par eſt ſunt defatigati, atque idcirco cutis caróque obduruit, & ſqualet, quòd humor ſpiritúſque in halitũ ſit digeſtus: eos quieti & ſomno tradere conuenit, & boni ſucci coctúque promptis cibis, & vino quod non admodum caput feriat, nutrire. Poſthæc viribus ita recreatis,

membra exſiccata balneis humectare decet: verùm iis A
diutius non eſt immorandum, ſed caput reliquúmque
corpus leuiter eſt perfundendum, & inde in ſolium
deſcendere, ac ita egredi oportet, frictionibus vnctio-
nibúſque omiſſis, quòd pluſculum humiditatis exhau-
riant. Atque eo victus genere hi quoque ſunt regendi.
Cæterùm quandoquidem quæ ſit alimẽtorum balneo-
rúmque facultas, & quid exercitia, ac venæ ſectio, clyſte-
réſque & purgationes pollent, nouiſti: deinde corporis
temperamenta, quámque aeris qui pro tempore & loco
immutatur, qualitas cum iis habet familiaritatẽ & dif- B
ferentiam, ſcire potes: adhæc humorum coctiones &
cruditates diſtinguere, vitaléque robur & patientes lo-
cos dignoſcere didiciſti: iuxta rationes tibi explicatas,
vnicuique ægroto quæ neceſſaria ſunt tribuere, ac gra-
uiſſimas quaſque & nihil non periculoſum minitantes
ægritudines propulſare licebit. Atque hæc erit eorum
qui nondum in febrem inciderunt diæta. Verùm quia
homines febriunt, nec vnum eſt febrium genus, neque
eoſdem omnes obtinent mores, nec ætas, annique tem
pus, & locus omnibus eſt idẽ: hæc atque eiuſmodi prius C
expendentem, victus quoque rationem proportione
variare, magis minúſque refrigerantem nutriẽtémque
oportet. Quinetiam ſiquæ fuerit particula affecta, nec
illam quidem, potiſſimum ſi ob eius inflammationem
febris fuerit accenſa, negligere oportet.

DE RATIONE VICTVS FEBRIENTIVM, CAP. XVII.

QVoniam febrium aliæ ſunt (vt diximus) diariæ, quæ
ex mœrore, aut iracundia, vel cruditate, laſſitudi-
néve, aut vigilia, vel alicuius partis inflammatione gi- D
gnuntur: quædam verò in plures dies porriguntur, at-
que earum nonnullæ ſunt continuæ, & aliquæ intermit
tentes, & continuarum hæ ex ſanguinis feruore copiá-
que, quemadmodum continentes (quas συνόχους vocãt),
conflantur: aliæ ex eius reliquorúmque humorum pu-
tredine creantur, vt nonnullæ ſunt quarum calor in
habitum abiit: diarias ſanè quæ vt longiſſimæ inter-
dum quartum diem attingunt, ac magna ex parte eo-
dem ſoluuntur, vbi primo atque altero die iam decli-
nare cœperũt, haudquaquam amplius ſuſpectas habe- E
mus, ſed hominem boni ſucci, nec admodum craſſo ci-
bo nutritũ ablegam[9], ac cauſa inſpecta, ei aliquid quo-
que medelæ adaptamus, quod cum victu permiſcemus.
Nã ſi ex refrigeratione diaria originẽ ſumpſit, ægrum,
vt par eſt, calidis fouemus: ſin ſolis ardor eam genuit,
refrigeramus: quòd ſi cruditas peperit, cibo modico, eó
que ſtomacho aptiori ac concoctu faciliori vtimur. No
xam item ex laſſitudine contractam, quiete ac mode-
ratis quibuſdam fomentis auerruncamus: eam verò
quam vigilia creauit, ſomno ſedamus: at quam mœror F
excitauit, ſolando compeſcimus. ſic diariis quas ingui-
num tumores (βουβῶνας dicunt Græci), aut vulnera ictúſ-
ve commiſerunt, iis quæ inflammationes leniunt, &
medicamentis mitigandi vi præditis, ac dolorem ſe-
dantibus eſt opitulãdum. Verùm ne ignorata ciborum
facultate, iis tempeſtiuè, & vt decet vti non poſſis, nunc
paucis, prout maximè dabitur, eos potiſſimum qui fe-
bricitantibus, & à febribus iam liberatis conueniunt,
proponam. Ac ſigillatim quenque, quò facultatem eius
perſpectam habere poſſis, explicabo. Atqui in quama- G
cutiſſimis ægritudinibus & principiis vniuerſi morbi,
ægrum citra cibum potúmque prorſus continere ſtu-
demus: illic, ne naturã, vtpote à maximis affectibus op-
pugnatam, duobus vacuare permittamus, & hic, quia
ab antea ingeſto vniuerſo cibo etiamnum repletum æ-
grum denuo alio onerare inutile iudicamus: quod
non genus cibi, ſed priuatio potius iure vocari poſſit.
Prima porro cibi oblatio dicetur ſiquis modicũ aquæ,
cui ſaccharis quippiam admixtum fuerit, propinabit:
eo nanque loco antiquorum mulſæ, vt noſti, vtimur, H
quòd non ita vt hæc cõſpicuo calefaciat. Poſt id tenuis
cibus nũcupabitur amygdalarum expreſſarum ſuccus,
& ptiſſanæ cremor, & ſiquis malo punico, aut cotoneo,
vel appio commanducato, ſuccum tantùm deglutierit.
Inde ſequuntur integri fructus æſtiui deuorati, & hor-

deum decorticatum atque accuratè excoctum, & ex o-
leribus portulaca & atriplex, & ſiquod euidenter non
excalfacit, ac ciceris cocti cremor. His verò plenior ci-
bus eſt, panis purus, & piſces ſaxatiles, atque ex iis ma-
gis qui duriori ſunt carne. Poſt hos collocat pulli galli-
nacei & agni extrema. Cæteri cibi validi iam ſunt, at-
que exquiſitè ſanis præcipuè accommodati. Porro ex
prædictis cibis vinum maximè calfacit, eóque impen-
ſius, quo fuerit coloratius. Nã quæ aquoſa ſunt, & parũ
dilui ſuſtinent (ὀλιγοφόρα nominant Græci) ſunt ignaua:
quæ ſanè cum eo quẽ poſtremo loco recenſuimus, cibo
æquiparari poſſint. Verùm quia ex enumeratis cibis, a-
lii ad ſucci bonitatẽ magis, alii minus declinare viden-
tur, morbi corporáque erunt ſpectanda: nam ſi copio-
ſiorẽ adeſſe cacochymiã ſignificabunt, probioris ſucci
alimentis erunt reficienda: ſin morbus qualitate cali-
dus magis erit, reliqui cibi ſunt præponendi. Sedenim
quoniã explicatæ ſunt alimentorum facultates, quot
qualéſq; ægris ſatis eſſe cẽſentur, ea etiãnum, quæ qui-
bus morbis magis congruere putãtur, ſunt ſubdiuiden
da. Quare vbi quæ morbis ſuperſunt, vires expoſueri-
mus, de accommodato eorum ſingulis cibo loquemur:
vt in vnoquoque ea quæ debent exequi, valeas.

DE VICTV FEBRIVM CONTINVARVM, CAP. XVIII.

ITaque ii qui febre continua corripiuntur, alii morbis
qui acutiſſimè mouentur, conflictantur, alii iis qui
tardiori motu cientur, ac in plures dies protenduntur.
Qui acuti admodum ſunt, ad quartum vſque pertin-
gunt: qualis eſt angina, & pulmonis inflãmatio (quam
περιπνευμονίαν appellant), ac febres vehementes, quos in
inedia potius tenere oportet, aut modicum tantùm a-
quæ concedere. Qui minus ſunt acuti vſque ad ſepti-
mum perueniunt, cuiuſmodi ſunt febres ardentes, &
pleuritis acutior: in quib[9] hordei decorticati coctique,
& amygdalarum cremorem ægros aſſumere permittere
licet. Simpliciter acuti dicuntur qui decimumquartum
diem attingunt, quos iiſdem etiam nutrire oportet: &
ſi vltrà progrediuntur, poterit aliquid ex iis qui ordine
ſuccedunt exhiberi. Attamen qui ad viceſimum aut vi-
ceſimumſeptimum accedunt, ita minimè cibabimus,
ſed cibos poſt illos facultate valentiores, præbebimus.
In omnibus enim virium modus, & noxii humoris co-
pia inſpicienda primùm eſt, & coctionis ſigna, ac mor-
bi acumen, vt addentibus vel dementibus nobis vi-
ctus illis proportione reſpondeat. Nam ſi acutè mo-
uetur morbus, coctióque apparet, & vires ſic ſatis
validæ, vt ſpes ſit ilico ſolutum iri, æger pleniori ci-
bo non eſt onerandus, verùm modicè ac pro portio-
ne roboris morbi nutrientem, futurum iudicium ope-
riri oportet: quod vbi aduenit, ac fide, &, vt decet, iudi-
cauit, iam vires ſunt reficiendæ, ad validiores cibos pau
latim tranſeuntibus, non autem eueſtigio, ne iis ægrum
aggrauans, alterius morbi auctor euadas. Sin autem æ-
gritudo tardè mouetur, necdum coctionis indicia exi-
ſtunt, neque magnopere cum tenui victu vſque ad per-
fectum iudicium ſufficere poſſe conſtat, paulo valentio
ri cibo viribus eſt ſuccurrendum. ſiquidem in morbis
omnibus in quibus vires dominantur, quæ praua ma-
lignáque ſunt euincere haud ſolent. Porro iamdu-
dum didiciſti, quomodo virium menſura exploratur,
& humorum coctiones cognoſcuntur, & morbi motio-
nes diſcernuntur: quare tibi ceu hæc omnia edocto, ſe-
dulóque præmeditanti, pro portione ciborum familia-
rium genera illis reſpondentia erunt præſcribenda.
Atque hac ratione victus eſt imperandus, niſi recens
aliquod infeſtãs ſymptoma obſtiterit. Nam ſi quoddã
repentinum alui profluuium, aut ſanguinis fluxus, vel
perpetuus ſudor vires defatigauerit, vt periculum ſit
ne iam æger in ſyncopẽ labatur, eum pro ſymptomatis
portione reficere oportet: & ſi pulſus fuerit exigu[9] aut
ablatus, aut æger etiã refrixerit, vinũ ac reliqua calida
ſunt exhibenda: quippe hæc ſymptomata totum victus
modũ ad ſe trahunt. Porro acceſſionum ſignificationes
ſi apparuerint, hic non ſecus quàm in intermittẽtibus,
obſeruare decet: adhæc iudicia, ſiqua fore ſuſpicamur,

animaduertenda ſunt,nec quicquam dãdum: ſed vires, A
decertãtes iam, ac ceu excitatas opem aliquã ægro fer-
re nitentes, ab omni externo pondere liberas ſinere o-
portet:vbi iam eius tempus cõſpicuo præteriit, eas de-
feſſas recreare conuenit, ita tamen vt neque alimento-
rum vim,nec quantitatem ante perfectum iudicium au
geamus:quod vbi adeſt manifeſtum,intrepidè iam nu-
trire poſſumus. Verùm vbi morbus citra rationem le-
uatur,neque incõſideratè alere, nec ita vt antea tenui-
ter victum inſtituere:ſed nonnihil cibi quantitati adii-
cere,ac vires reuocantem reficientémque, morbi reci- B
diuã expectare decet: vtique ſi antea neque vacuatio-
ne fueris opitulatus,nec validum ſatis victum præbue-
ris:nam ſi prius liberalius nutriuiſti,ac,ſi opus fuit,pur-
gaſti,fortaſſis ab altera morbi inuaſione liberaueris.Nã
quemadmodum ex ingenti ſuccenſo igne, vbi flamma
emarcuit ac contabuit, quædam in cinere ſcintillæ re-
linquuntur, quæ ſi denuo nutrimentum nactæ fuerint,
magnum rurſus excitant incẽdium:verùm ſiquis eas ar
te exemerit,is quominus ſecundò accendãtur,impedit:
ita ſanè iis quoque qui non ex ratione iudicantur vſu C
venit. Nec ignorari oportet,quando & quibus cibis ſit
vtendum: quinetiam dies quibus morbus exacerbatur:
hîc cauere oportet ne aduentante ſignificationum tem
pore,cibus aliquis in ventriculo reperiatur: ita nanque
morbus viget magis, ac malignior euadit. Adhæc vena
tundenda eſt,ſanguíſque quando,& quantum, & vnde
oportet,ceu iam antea docuimus,pro plenitudinis por-
tione,ac febris modo,eſt extrahendus. Præterea aluus
antea enematis iniectis abluẽda eſt:expedit enim in o-
mnibus febribus vt aluus ſecedat maximè niſi æger pu- D
ris aliquid eduxerit, velut in pleuritide ac peripneumo
nia & tabe contingit:tunc etenim non eſt laudabile vt
pluſculum egerat:nam eo deterius iſthuc cenſetur quo
plus excreuerit,veluti priuatim capite de lateris inflam
matione dicemus. Inſuper refrigerantibus potionibus,
æſtus magnitudo minuẽda eſt, cuiuſmodi ſunt quæ ex
violis,ex floribus nymphææ parantur,præcipuè ſi calor
caput obſidet,ægérque inſomnis degat:ſic ſi in ore ven
triculi aut viſceribus cæteris,mordicatior quiſpiam hu
mor obfirmatus hæret,quæ ex aceto & ſacchare, quæ i- E
tem ex acidorum malorum punicorum ſucco potio con
ficitur,eſt accommodata. Atque alia aliis magis conue-
niunt,quemadmodum de iis ſigillatim poſtea agemus.
Cæterùm ei qui ciborum facultates nouit, & morborũ
diſcrimina dignoſcit,eſſe obſcurum nequit qui quibus
congruant. Oportet tamen febrientibus ſemper exhi-
bere quæ refrigerando proportione reſpondent:neque
minus,inutile eſt enim: neque pluſquam par eſt refrige
rare,nocet etenim:ſed in animo habere,num os ventri-
culi promptè à frigidis, neruíve,aut alia quæpiam pars F
lædatur:quinetiam num thorax aduentitii cuiuſpiã hu-
moris pondere oneretur, & an pus ſanguinémve æger
reiiciat:tunc enim frigida ſunt fugiẽda,& maximè quæ
tactu talia perſentiuntur. Nam veriſimile eſt quoddam
quod potentia ſit frigidum, etiam febris magnitudini
poſſe auxiliari,præcipuè niſi manifeſta quæpiam offen-
dens qualitas fuerit coniuncta. Quod tactu egelidũ ſen
titur,iis partibus quæ frigidis non indigent,quodãmo-
do innoxium,nec moleſtiam inferre videri poſſit. Cæ-
terùm quia ſolo decocti hordei cremore par eſt ægros G
minimè acquieſcere, ſed nimio febris incendio arden-
tes, aliis quoque refrigerantibus quibuſdam indigere,
danda eſt,niſi aliqua,vt dictum fuit,cauſa præpedierit,
etſi anni tempus largietur,lactuca,& potiſſimũ ſi ſqua-
lidi vigiléſque fuerint: præterea crudi cucumeres ſunt
concedendi,atque ex iis magis qui teneri ſunt & copio
ſo ſemine abũdant. Nam exterior pars quæ aſperiuſcu-
la eſt, crudum ſuccum gignit: quinetiam punica dul-
cia acidis admiſta, niſi aliud obſtiterit, ac mala dulcia
& vuas exhibebimus quæ vinoſæ non ſunt: his enim v- H
timur quum temporis ſpatio multam ſuam humidita-
tem exuerint,ac calor earum nimius in halitum abierit.
Intubum quoque domeſticum, (quod σέρις Græcis dici-
tur,)ſiquod aliud, vtique in calidioribus iecinoris affe-
ctibus idoneum eſt:quum alioqui id olus ſit ſtomacho

gratum: nonnulli vel ſolius ſucci eius vſu plus profue-
runt: quòd refrigerando ac meatus infarctu liberando
ſatis ſit. Verumenimuero non omnia omnibus ſunt ex-
hibenda, ſed qui alui profluuio tentantur, & os ven-
triculi imbecillum eſt, aſſiduéque vomunt, danda quæ
nonnihil adſtringunt. At ea quibus aluus eſt adſtricta,
& aliquid,quodcunque tandem illud ſit,è thorace edu-
cunt,vitanda ſunt:& iis dulciuſcula potius conueniunt,
quòd lentorem quendam obtineãt. Acida verò quibus
impacti ſunt humores, ceu incidẽdi vim habentia,ſunt
præbenda:vt & iis quibus aluus ſupprimitur, modò na-
tura ſunt bilioſi:nã in iis qui non ſunt eiuſmodi,ea ſup-
primendi vim habere videntur. Atque hac ratione qui
continua febri conflictantur,ſunt nutriendi:ſecus verò
quibus febris intermittit: quoniam neque eodem
modo incendit, neque intermittentes ſibi mutuò ſunt
ſimiles.

DE VICTV FEBRIVM INTERMITTENTIVM, & primùm de tertiana, CAP. XIX.

TErtianæ itaq;, ſiue ſimplex, ſiue duplex fuerit, quũ
vehementer mouetur,ægríque vires robuſtæ ſunt,
ptiſſanæ cremor pro victu conuenit:potiſſimũ ſi copio-
ſæ in acceſſionibus euacuationes vires non exoluerint,
vt idcirco cibo opus ſit valentiori. Verùm ſi mediocri
motu cietur, atque ad decimumquartum duratura pu-
tatur,oleribus & ſaxatilibus piſcibus eſt vtendũ, iis præ
cipuè diebus quibus febris intermittit. Aluus quoque
ſi ſua ſponte non ſecedit, clyſmatis eſt excitanda, &
niſi quid impedierit, ſanguis eſt detrahendus. Etenim
in omnibus propemodum febribus ſãguinem mittere,
niſi adſit quod interpellet,præſtat:nã quum is poſt ſpi-
ritum primum feruorem excipiat, & totum corpus affi
ciat, ſi eius quippiã effluxerit, multum caloris vnà de-
trahitur. Et quanquam à flaua nonnũquam bile febris
per totum corpus diducitur, attamen hîc, quippe qui
promptè ſuccẽditur,ei materiam ſubminiſtrat: ac quũ
vniuerſum permeet corpus, vniuerſum quoque calfa-
cit:quare ſiquid eius euacuatur,multa quoq; febris por
tio vnà difflatur. Nam ſi ex latentibus & materiæ exper
tibus perſpirationibus febrientes opem ſentire eſt per-
ſuaſum,febrémque adſtricta ac denſata cute vehemen-
tius accẽdi cõſtat:annon, quæſo,multo melius ægri de-
gent,ſi humoris qui eã in vniuerſum corpus diſtribuit,
ſenſibilis fiet euacuatio? Quare quum neque ætas, nec
anni tempus,neque alia quæpiam obſtat vacuatio, nec
mulier vterum geſtat,in omnibus febribus quum vires
patiuntur,ad venæ ſectionem eſt profugiendum, ac bis
terve pro febris magnitudine ſanguis detrahendus,at-
que interdum quum multus ardénſque ſanguis ægrum
aggrauat,ad animi vſque deliquiũ vacuandus:adeo fe-
brientibus vtilis eſt ſanguinis miſſio. Cæterùm nec al-
uus quidem eſt negligenda, ſed glandibus clyſteribúſ-
que eſt irritanda, atque eius cura habenda ne ſuppri-
matur:febre iam leuiori facta,modicè quoque purgan-
tibus refrigerantia ac humectantia medicamenta per-
miſcentem, quò purgantia quæ magna ex parte calida
ſunt, & turbandi vim obtinẽt,minus offendant,vacua-
re oportet. Ea tamen in morborum incrementis fugiẽ-
da ſunt,& maximè ſi materia ſurſum vergit,& cruditas
adeſſe videtur. Quòd ſi materia turget, ea,habita prius
ægri virium ratione, eſt vacuanda. Porro altera poſt eã
quæ de purgantibus pertractat, methodus eſt, diæta,
quæ medicamentis contemperantibus vtitur: nam in
quibus ob aliquem interturbantem ſcopum confertas
vacuationes moliri formidamus,iis temperantia medi-
camenta ſufficimus,partim coquentes, partim refrige-
rantes,aut detergentes,vel exobſtruẽtes, vel omnia ſi-
mul iuxta humores ægrum lædentes,ceu priuatim pòſt
explicabitur,molientes. Itaque tertiana ſimplex & du-
plex,eo quo dictũ fuit modo, eſt curanda. Si verò non
ſecundum rationem ſoluitur, aut decimumquartũ diẽ
tranſit, atque ita in eam obeat quæ ſpuria nuncupatur,
hæc quoque purgãtibus eſt, tenuatis prius humoribus,
& meatibus obſtructione vindicatis,cõfodienda ac pe-
rimenda. Victúſq; eò ſpectet, vt ſit boni ſucci,& ſubfri-
gidus: nã quæ impenſè frigida ſunt,materiam cogere,

ac meatus fere obſtruere ſolēt: & calida, eum qui antea delitescebat, calorem excitant ac euocant. Atque hoc propè pacto victus ratio & curatio in tertiana exquiſita & ſpuria ſe habet.

DE CVRA QVOTIDIANAE ET QVARTANAE, CAP. XX.

QVotidianam quæ à pituita ortum duxit, neque venæ ſectione, niſi aliud vrget, nec refrigerantibus medicamentis compeſcere oportet: ſed aluum adſtrictam glādibus & clyſmatis inanire præſtat. Victum boni ſucci nec craſſum æger ſumat. Permiſcēda autem cibo ſunt quæ incidere, tenuare, & meatus obſtructionibus aſſerere poſſunt, non tamen admodum calida eſſe creduntur. Vino potandus eſt tenuiori, & paucifero, in morbi quidem principio: at vbi iam tenuior humor diſſipatus eſt, etiam rufiore, ac, ſi licet, tota victus ratio in calidiorem migret. Tunc paſtilli quoque qui amarus nuncupatur, vſus probatur, & ſiquid aliud hîc opē ferre cenſetur. Sed de iis priuatim ſuo loco dicetur: ſiquidem medicamenta methodis admiſcere, nec ea ceu exempli loco inſerere, eorum eſt qui nullum in tractando ordinem obſeruant. Porro eodem victu quartana laborantes ſunt continendi, niſi quòd humor qui hîc infeſtat, craſſior ſit ac terreſtrior, atque hic idcirco calidioribus quodammodo ac incidentibus magis opus habeat: cuiuſmodi ſunt quæ ex reliquis acribus conficiuntur. Cæterùm in omnibus acceſſionum ſignificationibus, ne aliquis in ventriculo ſit cibus qui mali pondus ingeminet, ſtudendum eſt: nam quum natura tempore acceſſionis, ad propellēdum ea quæ affligunt exurgat, ſiquis intempeſtiuè nutriens illi obſtiterit, dubio procul quominus validè noxios humores adoriatur præpedit. Verùm quia humorum ſpecies quæ variarum acceſſionū ſunt cauſa, ac ciborū medicamētorúmque, & reliquorum quæ ad diætā pertinent diſcrimina, prout alia antè explicata fuerunt, & alia poſtea docebuntur, non ignoras: iam ægri vires, & anni temporis dominium, adhæc locum, ætatem, & conſuetudinem inſpicere: atque ita ex omnibus commoderatam, atque in eadem ægritudinis ſerie collocatam cibi quantitatem qualitatémque colligere & coniectare oportet. Nanque ipſam perquā exquiſitam diſtinctámque rationem, in corporibus quæ ita temere mouentur, haud quiſquam vnquam, (quòd ſenſum noſtrum artémque ea lateat) aſſequatur. Atqui ad id quod fieri debet quamproximè accedere, eorum eſt qui omnia accuratè ac diligenter expendunt. Porro ex iam dictis, in complicatis quoque intermittentibus febribus, medicamenta, cibum, & reliquam vniuerſam diætam coniectura conſequi, eáque proportione inter ſe commiſcere licet: nam qui literarum ſyllabas probè colligere didicit, is & verſus totos, & integras paginas perlegere valet. Quare in ſimplicioribꝰ & facilibus exerceri primùm oportet, deinde ad cōplicata properare.

DE FEBRE HECTICA, CAP. XXI.

IAm ordine eæ febrium ſpecies ſuccedunt, quæ hecticæ ſunt, quas, quòd ſolidas partes attigerūt, omnémque vitalem humorem epotarunt, ac in marcorem cōiecerunt, haud facilè eſt curare: attamen præuenientē antequam ſolida occupent, ſubuenire conandum eſt. Itaque eiuſmodi ægri perquā tenui victus ratione, quomodo eos qui continua febre conflictabantur, habebamus, non ſunt curandi, quoniam nullum hîc iudicium expectatur, neque putrium humorum materia ſubeſt, ſed nec pleno quidem victu opus eſt, quòd is concoqui nequit, atque inſuper febris inde increſcat. Quare medius ceu optimus eſt præferendus, qui modicè refrigeret, cibúſque boni ſucci ac concoctu facilis dandus, cuiuſmodi ſunt piſces qui in ſaxis ſtabulantur, puta galei, & gobii, & id genus alii, quíque ex minoribus duriori ſunt carne, quales ſunt ſcorpii, philomelæ, aut friabili, quali mullus conſtare videtur. Ex carnibus verò domeſticarum gallinarum pulli, & quadrupedum pedunculi. Quòd ſi vires conuelluntur, vinum quoque tenue, album, & quod parum dilui poſtulat, eſt exhibendum. Cæterùm familiaris ac accommodata iis potio fuerit, quæ ex fructibus æſtiuis, & floribus refrigerantibus cum ſacchare paratur, quemadmodum libro de medicamentorum compoſitione docebimus. Balnea porro iis ſunt idonea, quæ corporis ſqualorem humectent: verùm tepida eſſe decet, nec vllam recipere qualitatē. Nec tempus in iis trahere conuenit, ſed vbi modicè fuerint immorati, egredi, ne quod ex natiuo humore ſupereſt euaneſcat & exhalet: egreſſo ſorbitio quæpiam refrigerans dabitur. Non eſt veſtium copia excalfaciendus æger, ne copioſius diffletur, poſthæc conuenienti cibo reficiendus. Quòd ſi ſolium exeuntem, melino, aut roſaceo, aut omphacino ſaltem oleo inūxeris, & meatus præcludes, & ne maior fiat difflatio prohibebis, ac antea ex irrigatione inductā humiditatem intrò cōpeſces, atque hoc quoque pacto opē homini tuliſſe videberis. Sŏnus conciliandus eſt à cibo, ac quærenda animi oblectamenta, & relaxationes, ac quodcunque tandem cum refrigeratione humectare putatur. Denique hecticas refrigerationes, quæ & ipſæ plerunque non carent ſiccitate, & veluti ex morbo ſenium eſſe videntur, contrariis curare oportet, calfacientia & humectantia dantes, idque boni ſucci & coctu facilibꝰ cibis, exercitationibus mediocribus, & vinis odoratis ac ſubfuluis, atque in ſumma omnibus calefacientibus, ſed non exſiccantibus procurantes. Atque, vt vno verbo complectar, in omni habitu affectionéque morboſa, contrariis eſt pugnandum: hoc interim examinantibus, qua proportione ac interuallo, corpora quæ nutriuntur, quæque offeruntur medicamēta, à commoderata temperie abſcedunt. Habes & qua victus norma febricitantes corriguntur. Et quoniam victus qui affectui totum corpus occupanti competit, explicatus eſt: ſupereſt iam vt ea quæ ſigillatim in affectibus tam internis quàm externis, accommodantur, in ſequentibus proponamus. Quare quum liber ſuam habeat magnitudinis molem, hîc iam claudatur.

Præfatio.

TEſtudinis caro (vt eſt in prouerbio) aut deuoranda eſt, aut non guſtanda. Equidē nonnihil prouerbium intorquens, dixerim, varis multiplicibúſq; pollicitationibꝰ aut nō eſſe admouendas manus, aut ſi manus admoliaris, eas neceſſariò quoq; eſſe abſoluendas. Nā neque vrbs, niſi vndiquaque probè mœnibus fuerit munita, ciues qui ſe illius cuſtodiæ commiſerunt, tutari poterit: neque artis aut ſcientiæ, quæcunque illa fuerit, methodus, lectorem ſua præcepta omni ex parte edocebit, niſi omnem eius diuiſionē percurrerit. Quare quoniam artis medicæ propoſitam methodum, nondum, quanuis tribus iam confectis libris, vniuerſam ſumus complexi, idque cōciſè eius documentis, atque ita vt imperitioribus haudquaquam competent, explicatis: in præſentia quartum prædictis annectimus, quo hoc totum inſtituti argumentum cōprehendamus. Atque duobus primis libris, de cauſis ac dignotione affectuū, tum vniuerſi corporis, tum ſingularū eius partium egimus: in ſequenti verò, qui totius tractationis fuit tertius, rationem curandi morbos in toto corpore oborientes, & potiſſimum omnē febris ſpeciem, expoſuimus: nunc propoſitum eſt à capite, tanquam ab arce exorſos, ad omnes affectus quibus ſingulæ corporis partes, tam internæ quàm externæ tentantur, ſigillatim progredi, ac conuenietes & methodicas vnicuique curationes proponere. Attamen haudquaquam vniuerſa medicamentorum accommodata compoſitio hìc edetur, quòd ita neceſſe eſſet orationis mediocritatem tranſilire. Denique iis qui in hunc librum incident, quòd ſatis ſit in methodis occaſiones componendi præbuiſſe, ſuperuacaneum eſſe videbatur, omnia quæ opem ferre poſſunt medicamenta, in vnum libellum congerere. Quapropter ſigillatim potius de ſimplicium miſtorúmque medicaminum compoſitione conſcribendum eſſe duximus, ac qua ratione ea diiudicare oporteat, & quibus, & quæ oblata ſedulò prodeſſe cenſentur, indicandum: non enim omnia quæ iiſdem affectibus auxilium fronte pollicentur, ex æquo conducūt: ſatis enim ſupérque eſt, ſi non obſunt. Quod vſu venire videtur, tum ob ægrorum ſenſus acrimoniam aut difficultatem, tum variam eorum temperiem, tum vim medicamentorum vegetam aut vietam ac caducam, eorumdémve quantitatem, aut anni tempus, aut conſuetudinem, atque ipſorum denique affectionem ac diſpoſitionem. Hæc nanque atque eiuſmodi alia, haud mediocriter in ſuis promiſſis medicamenta vacillare variaréque efficiunt. Attamen qui iuxta propoſitas methodos omnia diſcernere accuratè didicerit, is quæ quibus anteferenda quoque ſint nouerit. Itaque iam medicamentorum rationes, quæ vnaquæque curatio poſtulat, trademus: poſtea eodem denuo ſingulatim explicaturi. Cæterùm quia vitia quæ intus conſiſtunt, vehementius affligere ſolent, eáque impenſius medicamentorum deſiderāt præſidia, antea de internis quibus caput cæteráque viſcera tentantur, agendū eſt: deinde ad ea quæ in externa cutis ſuperficie hærent, trāſeundum.

DE CAPITIS DOLORE, CAP. I.

ITaque caput, aut primario affectu cerebrū cerebróve propinquas partes, puta tunicas & mēbranas (quas *μήνιγγας* appellant) aut aliam quampiam eiuſmodi obſidente, laborat: vel intemperie aliqua, aut exuperante humore infeſtatur. Si ſimplex qualitas affligit, conſentientia ſymptomata illam patefaciēt, ſin eſt compoſita, hæc quoque componentur. Atque quum calor interturbat, ſenſus eum iudicabit, quòd caput haudquaquam multa indumenta ferat, contrà quàm accidit, ſi frigus nocuit: atque illi à quouis interno externóve calore offenduntur ac exacerbātur: hi verò quibus caput perfrixit, inde iuuantur. Porro ſiccitatis ſymptoma eſt vigilia, & ſi dormire cupiuerint, vigilant, vt quibus ſomnus non accedit: humiditatis autē, ſomni ſoporoſi, quique haud facilè excutiuntur. Quòd ſi conſimiles aliqui humores negotium faceſſunt, calidi excedentes quidem, inflammationem, ignémque ſacrum gignūt: mediocres verò, pondus, acutóſque dolores procreant, & faciem rubore, & oculos pallore cruoréve, pro vigentis ſcilicet humoris colore ſuffundunt. Frigidi porro, onus potius quàm dolores conciliant, ac facie turgidulos & ex pallido albicantes efficiunt, potiſſimum ſi humiditas fuerit coniuncta. Quòd ſi ſicci fuerint, facies ſqualet, & vigilia, ac tumultuoſæ quædam imaginationes, non ſine animi deiectione vrgēt, præcipuè ſi humor fuerit melancholicus: cui ſi flaua bilis connectitur, amaritudine aut feritate non carebit. Atque hac ratione, ceu antea docuimus, affectus qui ex intemperie aliqua aut conſimili humore quopiam conflantur, dignoſces. Et quoniam ſuprà ſatis eā rem explicauimus, nunc quomodo curationem obire decet, dicetur: ſi hoc prius fueris præmonitus, conſimilibus vitiis ob conſenſum & conſortium cū ore ventriculi, reliquiſque viſceribus cerebrum tentari, quòd ſimilium humorum indidem impactorum exhalationes excipiat. Proinde primùm anni tempus, regio, ægri ætas, victus item, conſuetudo, & quæ ſunt propinquiora, ipſa nimirū comitantia ſymptomata, atque excretiones ſunt expendēdæ: deinde ita ex omnibus prāpollētem intemperiem, ſi ea ſola infeſtat, ac humorem vigentem, ſicubi is dominari videbitur, ratiocinatione colligere. Demū affectu probè, vt nihil iam hæſites, cōgnito, eius curationem aggredi, & contrariis dominantem humorem compeſcere oportet. Itaque ſi nuda eſt intemperies quæ moleſtat, mediocria quoque auxilia adhibentur: nam ſi calor eſt, cibus refrigerans, & aquæ potio, & roſaceum violaceúmve oleum foris illitū prodeſt, niſi anni tempus aut aliud quippiam hunc ſcopū interuerterit: noſtri porro refrigerantem cibum euincēti calori proportione adaptare, vt eorum diſcrimina diſtinguere, ac ſua quenque menſura metiri poſſis. Sin frigus affligit intrò, niſi quid obſtiterit, calidiores cibi exhibēdi, quibus piper, cinnamomum, zinziber, & ſiquod eſt aliud quod calfacere putatur, fuerit admixtum: & odoratis magis ac vinis fuluis, ſi nihil præpedit, eſt vtēdum: foris autem ea quæ refrigerationi excedenti proportione ſatiſfaciant, ſunt inungenda: & ſi quidem mediocris fuerit, chamæmelino & anethino ad caput vtendum eſt: ſin eſt intenſior, euphorbii & caſtorii aliquid, niſi quid eorum vſum excluſerit, admiſcebitur: etenim interdum quum aliæ pares aliis indigeāt, ob ſuam quā nactæ ſunt intemperiem, fit vt aliæ quæpiam obſtent, quæ ob ſuas curationem exigentibus aduerſantes intēperies, ab eiuſmodi medicamentis exagitantur: ſiquidē nonnulli, quibus frigidum eſt caput, calidum ſortiti ſunt iecur, alii contrà. Ac quidam ob iecinoris intemperiem frigido egentes, eius vſu, quòd os ventris frigida laboret intemperie, offenduntur. Quare in eiuſmodi maximopere eſt animaduertendum, ne dum alteri ſuccurrimus, reliquæ noxam creemus: atque imperitioribus ponderū præfectis ſimiles eſſe videamur, qui quūm inconſideratè ea lancibus imponunt, hæ modò in hoc, modò in illud latus propendent ac commutant. Quamobrem cauere oportet, vt commoderationem aſſiduè obſeruemus, & reliquorum membrorum offenſam deuitemus. Adhæc, externis inunctionibus ac epithematis ob partes quaſpiam renitētes ſecurius ſuccurrimus. Quòd ſi offendit ſiccitas humectans cibus accommodatus eſt, & caput egelida potabili aqua fouendum, ac pinguedine oleóque ſalis experte inungendum, & ſomnus quiéſque concilianda. Sin humida intemperies dominari videtur, contrariis pugnandum eſt. Atque ea ratione his intemperiebus medeberis: ac conſimili reliquis membris opem feres, ſemper contrariis contraria exhibens: attamen non eueſtigiò ſemper & repentè,

ſed ex additamento ſenſim creſcente, & paulatim: ne quando partem prius cogas ac condenſes, atque inde alterius noxæ auctor fias. Quòd ſi interdum ea quæ rectè diiudicaſti, auxiliis non promptè cedunt, non idcirco ad alia, prioribus reiectis, eſt tranſeundum, ſed iiſdē & adſimilibus tum victui tum medicamentis eſt inſiſtēdum, tanquam per ea curationē ſis conſequuturus. Atque ita capitis ex intemperie vitia emendabis.

DE RELIQVIS CEREBRI ET NERVORVM AFfectibus, CAP. II.

PORRO inflammationes, ignes ſacri, ſiderationes, & phrenitides, quæ ob calidiores eò confluentes humores oboriuntur, maiora auxilia exigunt, quippe quæ extremum minitantur periculum. Aut ergo ea bilis flaua ſincera, aut ſanguis nimius & perquam efferueſcēs, aut vtrunque excitauit. Atque exuberantes humores quot qualéſque natura ſint, & qui quos morbos procreent, ex iis quæ iam duobus primis libris expoſuimus ſcire potes: quare nunc de eorum victu, ac curandi ratione eſt tractandū. Omnes igitur qui eiuſmodi malis cōflictantur, inſtar eorum qui exquiſitè febriunt, tenui victu ſunt gubernandi. Didiciſti autem ex ſuperiori libro, quis victus febricitantibus conueniat, vt eadem in præſentia non ſint repetenda. Cæterùm ſi plenitudo adeſſe videbitur, viréſque ægri valēt, abluta nimirum infuſis aluo, ſi non facilè ſecedit, ſanguini quod ſatis eſt demēdum, idque è pedibus potiſſimum, quo materia reuellatur. Quòd ſi vires è longinquo auxilia ſuſtinere nequeunt, venæ in cubito quæ peculiari quadam ratione ſubueniunt, erunt tundendæ, vt ſatis eat ſanguinis. At ſi cōfertas vacuationes æger non fert, bis térque & ſæpius idipſum tentantes, ſi commodum videbitur, detrahere oportet: quò id quod offēdit, ſimul & onerat, continuis vacuationibus educatur, & vires earum interpolatione reficiantur. Quin nec ex auribus, aut nare, ac fronte, maximè ſi in occipite onus premit, & etiamnum, antea reuulſa vel deriuata infeſtante materia, offenſa remanet, educere verēdum eſt. Cæterùm vbi ea ſatis vacuata eſſe videbitur, iam refrigerantes humectantéſque inunctiones capiti adhibeto (quale eſt ὀξυρρόδινον), quod aceto & roſaceo cōſtat: cōmiſcetur enim roſaceo acetum, quòd ſit refrigerans ac tenuium partium medicamentum, & facilè penetrans, ac quaſi deducēs, ſiquæ illi craſſarum partiū, atque ob id ſola, ſua natura haud promptè permeantia, fuerint admixta. Tu porro cui alia refrigerantia medicamenta ſunt perſpecta, facilè eiuſmodi quoſdam illitus compones. Cæterùm non ſolùm ex comitātibus ſymptomatis, qualis quantáque ſit caput torquēs caliditas, verumetiam propria eius naturalis tēperies, atque ad patiendum habilitas eſt conſideranda. Anni item tempus, regionem & ætatem, velut antea docuimus, inſpicere oportet, atque ita demum medicamenta commiſcere, potionéſque reperire ac componere quæ refrigerent, & promptè in corpus diſtribuantur, qualis eſt quæ ex nymphæa paratur. Atqui vbi ſymptomata aſſidentia ſe remiſerunt, bono animo eſſe oportet: ac febre iam finiente, ægrum conuenienti victu reficere: verùm vino plus cæteris eſt abſtinendum, quòd facilè caput petat, ac promptè, ſiquid vitii adhuc reliquum eſt, accendat. Si malum eiuſmodi medendi ratione non leuatur, neceſſe eſt vt deteriora inſequantur: quorum diſcrimina quum iamdudū didiceris, non eſt opus ea hîc denuo repetere, atque inde futurum ægro euentum poteris præſagire. Quòd ſi capitis tēperamentū eſt frigidius, illa ſymptomata ſequūtur quæ iā antea tradidimus, victúſque ratio calfaciens illi competit, per ea quæ adhibentur calida, tum cibos, tum medicamenta, necnon inunctiones foris tales dādæ cum oleo, cui pyrethrum, aut caſtorium, vel euphorbium, aut eiuſmodi aliquid quod ſatis calfacere conſtat, ſit admixtum: quòd verò contraria ſint vitanda, id nemini non liquet. Atque humiditates hæc quoque exſiccare conſueuerunt: fortaſſis quòd ipſorum plurimis ſiccis quoque eſſe contigit. Sic paucus potus, vigilia, & maiores exercitationes idem præſtant. Quemadmodum cerebri ſqualores, frigidæ fotus, & requies, ac ſomnus longior, & vinum quod ca-

A pūt non admodum tentat, ac demum omnis humidior victus, humectat. Si frigida cum humiditate capiti negotium faceſſunt, quum mediocria, ac quadamtenus edomita ſunt, raucedo, grauedóque oboritur, ſimulatque iam noxius humor effluere incipit: caput verò pondere vrgetur, & ſonitus perſtreperi ac ſonori infeſtant, frons & cerebri membranæ cum dolore diſtenduntur, quandiu humor non euacuatur. Hos parciori cibo & victu ad moderatè calidum ſiccúmque declināte curabis, ac medicamentis quæ in nares iniiciūtur, mucos in meatibus

B (qui à colando ἠθμοειδῆς Græcis, & noſtris colatorii vocantur) impactos educes. Sunt autem eiuſmodi mediocria quæ ex melle & betæ ſucco, atque id genus aliis cōficiuntur: vehementiora verò quæ piper, euphorbium, veratrum album, cucumeris agreſtis ſuccum, atque id genus alia quæ inhærentes humores explodere queunt, recipiunt. Verùm horum quoque compoſitio priuatim tradetur. Cæterùm ſi humores prædicti ita cerebrum obſederit, vt carus, ſopor, veternus, & morbus comitialis prehendat, validioribus iam auxiliis, maiorique cu-

C ra opus habent. Quare vniuerſus in cibo victus calidior ſit, niſi quæpiam ex humorum putredine lenta ſegniſque febricula coniungatur, parum cibi ſumere, eúmque probè concoquere expedit. Quinetiam enemate aluus bis térve eluenda eſt, quò facilè eat, nihílque inhæreat quod ad caput euaporans, malum augeat. Poſt hæc ſi quæpiam acceſſit febris, & anni tempus, ætáſque permittit, nec aliud quippiam diſſuadet, exiguum etiam ſanguinis eſt detrahendum, quò expeditus eius in vaſis ſit excurſus. Dehinc quum humores vigentes, prout fieri

D poteſt, attenuati, ac ſolitis medicamētis quæ ſigillatim poſtea tradentur, fuerint concocti, tentanda eſt per ſoluentia, à mediocribus orſis, vacuatio, vt humores fiant ad fluxum habiliores, atque ita demum in validioribus ſubſiſtendum & deſinendum, veluti de his quoque agemus. Porro ſi herbæ tenuium partium, cuiuſmodi eſt ſatureia, puleium, nepeta, & cætera id genus ferbuerint in aceto, earúmque halitus naribus excipiatur: humores ſatis incidere, meatúſque reſerare exiſtimantur. In caput verò, vbi vſus poſtulat, danda rubificātia (quos σιναπισμοὺς

E nomināt), medicamētáque ſatis ſiccantia, quæ ex nitro parantur. Iam verò melancholicorum affectuum ſpecies omnes propemodum eodem victus genere tractātur. Nam cibus boni ſucci coctúque procliuis, & odorata quæque quæ caput non repleāt neque feriant, adhæc animi oblectamenta, mediocris inambulatio, relaxatio, & quodcunque gratum volupéque eſt, conueniunt. Si furor præualet, ſanguinis miſſio magis expedire videtur: ſin atra bilis (μελαγχολίαν vocant) purgantia ei ſunt præferenda medicamenta. Cæterùm non eſt igno-

F norandum, quòd ſibi communione quadam mutuò cōſentiant, & ſibi inuicem furor ac melancholia permiſceātur: atque idcirco ſanguinis humorúmque vacuatione opus habent: ſed vt hæ commiſcentur, ſic ſanè & atræ bilis ſpecies quum inclinant, vt aut ſegniores aut acriores ſint, quemadmodum antea monuimus, pituitoſum bilioſúmve humorem melancholico immixtum eſſe denuntiant. Quæ vbi iis quæ iamdudum doctus es, dignoueris, pro anni, temporis, ætatis, temperamenti, victus antecedentis, ac ægri virium portione, tum venæ

G ſectione, tum medicamentorum contemperatione vtêris, veluti priuatim de purgātibus explicabitur. His porro, tum Logadii Memphitæ, tū Galeni ſacra vocata antidotus, perquam commoda eſt, ac velociſſimè opitulatur, ſi maior eius copia eáque vigētior exhibeatur: paulatim verò vitiū abſumit, ſi mediocrior paretur, & parua portio præbeatur. Quin nec à potabilis aquæ balneis, quæ humectant ea quæ ab humoris ſiccitate exaruerūt, obduruerúntque, & meatus recludunt, ac noxia diſcutiunt, eſt abſtinendum. Cæterùm quæ propter conſorti-

H um eueniunt, leuantur & tolluntur, ſi primario affectu laborantibus partibus, eas vacuando, roborando, ac vndecunque victu, vt priſtinam natiuámque recipiant valetudinem curando, ſubuenerimus. Porro tremor, neruorum conuulſio, eorúmque diſtēſio ac reſolutio, necnon ſenſuum inſtrumentorum labefactatæ functiones,

ex cerebro & dorſi medulla, neruiſq; inde exortis proueniunt, idque vel ex intemperie quapiam, vel ex aliquo impacto humore. Quæ vbi diſtinxeris, noueris quoque quo tempore purgandum, ac quando foris inungẽdum, & quibus quótve medicamentis potius vtendum erit. Atqui ex eiuſmodi vitiis illa quæ ſiccitas committit, tardiorem difficilioremque opem admittunt: quòd earum partium quibus inſident, natiuus humor ſit exhauſtus, vt non amplius oblata humiditas agglutinari queat. Enitendum tamen eſt, vt iuxta methodum iam propoſitam, membra quæ exaruerunt, irrigentur & humeant. Si humiditas quædam excrementitia, aut ſuccus quiſpiam ſymptomata procreat, haud difficile eſt redundantia euacuanti, & diſcutientia, emollientiáque, quale eſt irinũ, & quod ex muſto (γλεύκινον appellatur), atque eiuſmodi alia exhibenti, opitulari. Diſces autem etiam hæc quum de ſimplicibus miſtiſque medicamẽtis loquemur.

DE AFFECTVVM CORDIS CVRATIONE, CAP. III.

COr ſanè paucioribus quàm prædicta, nõ tamẽ quod ad malitiam pertinet, inferioribus vitiis obnoxium eſſe ſolet: nam febres & refrigerationes, quæ ab habitu hecticæ vocãtur, adhæc ſyncope & palpitatio ſunt ipſius cordis morbi: ſic mœror præter rationem, ira, animi deiectio, metus, quæ malitia quidem ſunt ſecunda, tamen corde conſentiente potius adueniunt. Atque hecticas refrigerationes aut calores, eo quo antè dictum fuit modo, quum de febrium victu tractaremus, profligare conabere: in ſyncope verò, vires refocillando vino, calidioribúſque medicamentis animum reſtitues. Quòd ſi is defecerit, quia nimis multa per luxum, ac incontinentiam fuerint ingurgitata, (hoc enim ſubinde vſu venit), ea educẽda ſunt. Si ſudor copioſior eius defectum attulit, cutis ſumma, vt calor intus cõtineatur, adſtringenda, refrigerandáque eſt: ac quod in his eſt magis moderatum, eſt indumentorum detractio & ſpiritus flabellatio, ac frigidiorum ædium habitatio. Hoc autem validius eſt, ex hydrelæo frigido fotus, & myrtei, roſaceive illitus: atque hæc & eiuſmodi alia, meatus occludere, ac occultum perſpiratũ, quo calor diſſipatur, compeſcere ſatis valent. Quòd ſi immoderatus alui fluxus, aut vomitus ſyncopẽ minatur, adſtringentibus calfacientibúſque ventriculi os, ipſéque venter, ac inteſtina ſunt fouenda, quò immodicum profluuium coerceatur, atque vnà ne calor diſſipetur, prohibeatur: præſtant hoc œnãthe, iuncus odoratus, & aromata quæ quũ adſtrictione conſpicuò calfaciunt, iuncus quadratus, item & cupreſſi ſemen, ſi in vino decocta imponantur, aliáque ſimili facultate prædita. Cæterùm omnium præſtãtiſſimum eſt auxilium, vinum vetuſtius exhibitũ, & Andromachi antidotus theriace, ac ſiquid aliud eodẽ modo calfacere creditur. Atque ita in ſyncopẽ incidentibus ſuccurres. Porro mœror abſque ratione, ira, animi deiectio, metus, & palpitatio ex humoribus bilioſis melancholiciſque ad cor euaporantibus, oboriri ſolent. Victum hic ægro, qui excedentibus humoribus, quos ex comitantibus ſymptomatis, materia redundante, temperamẽto, ac victu coniectura colliges, proportione reſpondeat, imperabis. Iam metus, animi abiectio, & mœror, ſunt melancholici humoris ſoboles: ira verò & ſtupor (quẽ ἔκπληξιν appellant) à bile flaua gignuntur. quare amaritudo oris magna ex parte, ac interdũ capitis grauitas dolórque ſuccedit. Odorata cordis robur recreantia ac confirmantia, vtriſque conferunt. Denique quancunque in partem humor, & reliquus ægri affectus inclinat, ibi cũ odoratis refrigerãtia aut calfacientia ſunt opponenda, vt humoris vis contemperetur, ac tumultus morſúſque eius retundatur. Quòd ſi humores ſunt commiſti, medicamenta quoque proportione erunt miſcenda. Sin autẽ vigent, & plures ſunt quàm vires, purgandi vi præditis vacuãtor. Sed hæc particulatim explicabimus: nunc enim ſolam methodum delineamus ac deſcribimus. Porro palpitatio, quam plerunque ſanguinis nimiꝰ feruor, copiáque gignit, venæ ſectione ocyſſimè ſoluitur: quãdo nimirum ex eius feruore origo eſt:

A nam vapores quoque qui ſurſum exhalant, eam quandoque procreant. ſed cauſæ ſuis differentiis diſtinguũtur: nam in illa quã ſanguis generat, pulſus eſt inæqualis: at quam vapores excitant, nullam par eſt adeſſe inæqualitatem. Cæterùm quia alia quoque ratione ſanguinis multitudinem, humorúmque abundantiã potes cognoſcere, vbi prius ratiocinatione quinam exuperent, confeceris, venæ ſectione, aut exuberãtis humoris purgatione, vel ſaltem, quod ſecundum eſt, præpollentium qualitatum per contraria medicamenta contẽperatio- B ne, humoribus qualitatibúſque ſuam commoderationem reſtitues. Ita quippe infeſtantes cauſas coniectans, ſecurè victus formulam propones. Attamen id in omnibus ſcire licet, quòd quò medicamentorum quæ exhibentur temperies vergit, eò reliquus quoque omnis victus inclinare debet. Nã ſiquis rectè diiudicauerit, hunc morbum ad ſui curationem frigidis, exempli gratia, aut calidis indigere, & medicamentis reliquus cibus victúſque non reſponderit, qui quæſo morbum, ſi cibus medicamento fortè aduerſatur, propulſabis? Quare ſi fri- C gida conferunt, eò etiam reliquum alimentum deflectito, ceu antea quoque didiciſti: ſin calida expediunt, cibus etiam cõſentiat. Quòd ſi quædam fuerint partes quæ tactu frigida non ferunt, ea quæ conducunt frigidã calfacito, atque ita admoueto: & ſiue intubus fuerit domeſtica, ſiue lactuca, eam coquito. Quòd ſi ita victũ proportione alternaueris ac euariaueris, haud vnquam quominus optimè cures, fruſtraberis.

DE PVLMONIS ET CAETERIS THORACIS VITIIS, CAP. IIII.

D POrro iam æquũ eſt vt de reliquis loquamur. Et quoniam pulmo cor complectitur, & hunc thorax continet, de his primùm verba facere præſtat, ac deinde ad vaſa nutritionis accedere. Itaque dominanti intemperiei, cõtrariis prorſus medeberis: humores verò noxios, ſiquibus conuenit ſuſtuleris atque eduxeris, profligabis. Quum igitur confertus inſpiratus aer tuſſim concitat, frigidam quampiam intemperiem negotium faceſſere dicimus: quæ nonnunquam ſi reſpiratio aliquãdiu continetur, emendatur: nam quia viſcus ita incaleſcit, E intemperies plerunque ſedatur. Quòd ſi hoc ſolùm non ſuffecerit, reliquus victus paulo calidior id quod deficit ſuppleto. Verùm calidæ intemperiei nota eſt, ſi æger frigida appetit, & potiſſimũ aerẽ quẽ inſpirat, adhæc ſi eũ cõfertim attrahere cupit, atque ita leuius degit. Et quẽadmodum ſitis & lingua ſqualida ſiccitatis indiciũ eſt, ita humiditatem notat, ſi tuſſiculæ exiles, quòd tenuis quædam humiditas aduentitia aſpergatur, & ducto ſpiritui occurrat, ſtimulant: hi nihil memoratu dignum expuunt, & à ſicciori cibo opem ſentiunt. Quòd ſi F quidam fuerint humores ſimilibus qualitatibus præditi, ſi frigidi ſunt humidi, supernè defluunt, & difficilem, ac nonniſi erecta ceruice eductam reſpirationem generant. Hinc deſtillationes quoque ac raucedines ortum ducunt, & quæcunque ad thoracem confluentia, eũ aggrauant. Ac raucedinem nimia humiditas faucibus imbuta gignit: quare lenientia, ac mediocriter abſtergentia ſunt accommodatiſſima: nam humores, qui ibi ſunt obſtaculo, eiuſmodi medicamentis diſcutiuntur: ſed de iis poſteà priuatim trademus. Verùm difficilis, & quæ G rectà ceruice trahitur reſpiratio, à conferto humore oritur. Quare quum ea inde impenſius præpediatur, enitendum eſt vt humorum confluxus præripiatur. Quinetiam capiti opitulari decet, ne facilè eiuſmodi humoribus repleatur, eóſque promptè ad thoracem demittat. Itaque foris frictione & calidiori illitu, qui ad ſiccitatem etiã magis nutet, caput incaleſcat: adhæc humor medicamentis quæ naribus inſeruntur, reuellendus eſt. Poſtremò, ſi hæc non proſunt, vertex inurendus eſt. Intus exhibendæ ſunt antidoti quæ calfaciant exſiccentque H modicè, eáque omnia quæ tenues fluxiones coire, ac vt educantur aptiores faciunt: cuiuſmodi eſt, quæ ex pæonia conficitur, & Andromachi & Philonis, & aliæ quæpiam, de quibus in ſequenti libro agemus. Verùm ſi humores ad thoracem pulmonémque profluxerunt, ii medicamentis quæ attenuandi, incidendi, mediocri-

ter calfaciendi,educendi,& concoquendi vi pollent,o- A
mni conatu ſunt expellendi:talia ſunt quæ ex vrticæ ſe-
mine,ſcilla,ſtyrace, & dulcis radiculæ ſucco, atque eiuſ
modi aliis paramus.Hæc enim atque id genus,ſi rite de
centérque conficiantur incidunt,humoréſque qui tho-
raci infiguntur,educunt,ac ægrum exonerant. Quòd ſi
vetuſteſcente vitio,quæ ægrè ducuntur, ad ventrē me-
dicamentis quibuſdam purgātibus, ad aluum aut ad v-
rinam deriuabis,vtilius feceris, ægrúmque non parum
leuaueris. Huic enim ſoli ex omnibus pulmonis thora-
ciſque affectibus, medicamentis aluum ſoluentibus,ac B
vrinam cientibus ſuccurritur : quippe reliqui omnes,ſi
ita arte aut natura tractentur, in deterius prolabuntur:
quare ſudores quoque iis auxiliantur. Attamen vniuer-
ſus victus eò ſpectet, vt parum cibi potuſque ſumat: ac
quicquid pituitoſum & crudum ſuccum gignit, ablege
tur. Animalia agreſtia,& omne quod manifeſtò ſiccare
cenſetur,præferuntur: ſed ſicca & adſtringentia impro
bantur. Vinum detur ſubfuluum,& modicè dulce. Inam
bulatio mediocris ante cibū non eſt inutilis, & ſomnus
moderatus, ſed qui non ſtatim à cibo accerſatur : nam C
is cerebrum humectat,quod ilico pulmoni ſuam humi-
ditatem impertit. Atque hac ratione eos qui difficulter
reſpirant, & ægrè ex pectore reiiciunt (quos ἀναφορικοὺς
vocant Græci)curabis:quos nimirū pituita exercet,quæ
pulmonis cauernulas obſidet. Cæterùm inflammatio,&
ignis ſacer,quæ in pulmone,& ſepto tranſuerſo, & muſ
culis coſtas interſepientibus oboriuntur,peius hominē
afficiunt,ac celerius auxilium poſtulant: nam quū par-
tes adeo neceſſariæ,adeóque cordi vicinæ,à tam ingen
ti calore infeſtantur, repentina pericula, niſi eueſtigiò D
ægro ſuccurratur, ſuccedunt. Primùm itaque omnium
vena ſecanda eſt,& bis térque, ſi cōſultum iudicabitur,
& nihil erit quod hanc actionem neceſſariò impediat,
ſanguis detrahendus: præterea ſi aluus non ſecedit,glā
des ſolas ſubdere, eámque irritare oportet. Quòd ſi
dolor in latere obfirmetur,atque ad clauiculā & humé-
rum pertineat vitium,id à loco patiente (πλευρῖτις Græ-
cis nominatur)venam in cubito ſecare conuenit,& ſan
guinem ſi opus fuerit,iterato detrahere:ne dum inflam
matio,atque dolor quem ipſa excitat, copioſiorē attra- E
hunt materiam ; maximus ſimul & ægrè curabilis abſceſ
ſus oboriatur:quippe maiores affectus,difficiliorē ſem-
per curationē admittūt. Vbi ſatis ſanguinis fluxiſſe tibi
videbitur,tunc loco ſuccurrendum erit,exterius quidē
concoquentibus ac emollientibus, cuiuſmodi ſunt quæ
adipe anſerino, & gallinaceo, vel id genus alio, & oleo
conſtant. Interius autem iis quæ ex oleo amygdalino,
& quod vocatur ſacchare, ac reliquis quæ leniunt,prō-
ptéque humores educunt,componuntur. Cæterùm hæc
pinguia & dulcia eſſe debent, ita tamen vt neque mani F
feſtò excalfaciant, neque refrigerent,& magna ex par-
te morſu careant : à reliquis verò alia qualitate notatis
medicamentis abſtinere oportet. Quæ offerūtur omnia
tactu ſint calida:nam quæ nō ſunt talia, & ſi alioqui ex-
pedire videantur, attamen ſua in contactu frigiditate,
ea quæ educi expuíque poſtulant,quaſi conſtipant. Iam
victus cunctis quum acutè admodum ægritudo moue-
tur,ſit extremè tenuis: quòd ſi ad plures dies extenſum
iri metus ſit, & hordei decorticati atque accuratè exco
cti & amygdalarum cremore, adhæc fructibus æſtiuis G
dulcibus, & qui nullam acredinem nec adſtrictionem
habeant,erit vtendū:ſed omnia egelida exhibeto. Sym
ptomata quæ inſequuntur, ſunt lateris dolor, ſpiritus
difficultas,febris (atque hæc inflammationis magnitu-
dini proportione reſpondent) tuſſiculæ ſtimulantes, &
faciei rubor. Porro in melius aut deterius morbum in-
clinare arbitramur,prout in hanc illámve partem ſym-
ptomata comitantia propendere conſpicimus : nam ſi
virium robur obnititur,& in iis quæ expuuntur, coctio
apparet,febríſque & reſpirationis difficultas remittun- H
tur,meliora : contrà vbi aliter ſe habent eſt expectan-
dum. Olim autem in vniuerſum quæ ad iudicia attinēt,
didiciſti: quare inde occaſiones corrade,atque ita quæ
de pleuriticis coniectaris,pronuncia. Cæterùm ſi inflā-
matione ſacróque igne pulmo & reliqua viſcera tentan

tur,haudquaquam idem vndiquaque victus,qui pleuri
ticis accommodatur, cōuenit, ſed communes omnibus
ſunt,tum venæ ſectio tum tenuis victus. Verùm in late
ris dolore,peculiaria ſunt dulcia,pinguia, & tactu tepi-
da,quò humor promptius expellatur : nam quū hic in-
flammatio in abſceſſum migrat,& pus colligitur, eſt vt
eiiciatur habenda cura, ne in pulmonis cauis accumu-
latum, eáque obſepiens, ac ſpiritus iter intercludēs, æ-
gro ſuffocationis periculum creet. At illic quum inflam
matio non ſuppuret,& ignis ſacer vrgeat,non minus fa
cultate quàm tactu frigidis eſt pugnandum:quò ea quæ
feruēt,extinguantur,& quæ confluunt,repellantur. At-
que eapropter non modò his contenti ſumus,verùm in
terdum quoque maiora auxilia aduocamus, ac quò in-
flammatio feruens ſedetur, foris refrigerantia quæpiā
ex roſaceo & aceto, aut roſarum ſtillatitio liquore, aut
ſemperuiui ſolanique ſucco, vel eiuſmodi aliud impo-
nimus. Verùm quia quòd vas diſruptum, aut eroſum,
vel eius etiam oſculum adapertum ſit, ſanguis nonun-
quàm per pulmonem reiicitur : eius quoque cauſæ ſunt
expendendæ, & iis conueniens adaptanda curatio. At-
que quum ſanguis tuſſi reiectatur, communis omnibus
eſt curandi ratio,nempe ſanguinem extemplò vacuare,
niſi aliud quippiam aduerſatur : idque ſi neceſſe viſum
fuerit,iterare, quò id quod eò proruit, aliò deriuetur,
nec multitudine vaſa oppreſſa ruptionē intentēt. Quòd
cæteris auxiliis vtilius eſt magiſque neceſſariū, ne pars
affecta inflammatione tentetur,& ſuppuret,atque æger
idcirco difficilius curetur. Victus ſi febris adeſt, erit is
qui febrientibus confert:ſin ea abeſt,is qui conualeſcē
tibus competit. Omnes à vino,niſi aliud impedit, acri-
que quouis edulio ſunt continendi, atque in omnibus
ſit modus quiſpiam. Quòd ſi ob copiam vaſorum oſcil-
la reſerantur, ex pedibus primùm ſanguis eſt detrahen
dus,vt effatu dignior ſit euacuatio & reuulſio: deinde è
cubito quoque, ſi opus fuerit,demendus. Adſtringēti-
bus præterea ac citra morſum ſiccantibus eſt vtendum,
vt rupto vaſi cicatrix obducatur. Vitanda eſt contentio
omnis, vociferatio, omniſque motus cōcitatior:hæc e-
nim,atque eiuſmodi alia,ictus & rupturas laceſſunt: ci-
bi paucum ſuppeditent nutrimentum. Si violenta ali-
qua de cauſa vas diſruptum eſt,etiam tunc ſanguis mit
tendus eſt,ne pondere grauatum intendatur,ac diffici-
lius cicatricē admittat:poſtea medicamenta,quæ quo-
niam ſanguinem ſiſtendi vim habent,(αἱμοστατικὰ appel
lātur),danda, qualia ſunt quæ ex ſuccis herbæ ſanguina
lis,(quam Græci πολύγονον vocant),plantaginis,& hypo-
ciſtidis,ſigillo item Lemnio ac ſpodio,atque eiuſmodi,
quæ cicatricem inducere,ac citra morſum ſiccare per-
ſuaſum eſt,cōficiuntur. Qui verò ob eroſionem ſanguis
è pulmone redditur, principio modicus eſſe videtur: at
temporis progreſſu,interdū,ſi negligitur,ægros in gra-
uiorem affectum quàm ſuperiora coniicit : nam à capi-
te,aut aliis quibuſdam vicinis partibus,humor erodens
corrumpénſque in pulmonem illabens, atque in adeò
teneris partibus immorans, viſceríque ſuam malitiam
impertiens, ſua mordaci erodentique facultate ea qui-
bus inhæret, putrefacit ac erodit, indéque vlcus, quod
quaſi paſcendo ſerpit,in pulmone progignitur. Sangui-
nem tuſſicula ſtimulans,quæ nihil quod memoratū di-
gnum ſit educit,præcedit,atque inſuauitas quæpiā ob-
oritur:dehinc aut paucus, aut multus,proportione par-
tis quæ corroditur, aut vaſis adiacentis, ſanguis erum-
pit,educitúrque. Itaque antea, ac priuſquā ſanguis pro-
rumpat, initium vnde fluxiones in pulmonem decum-
bunt,contrahere ac coercere oportet: ſimul verò atque
fluere cœpit, educere & tenuare enitendum eſt, atque
omni conatu abſumere. Quòd ſi quis prædominans in
toto corpore erodens bilioſus, nitroſúſve humor, aut
ſanguis corruptus reperietur,eum quoque medicamē-
tis contemperare ac purgare decet, & cibis boni ſucci,
leuibúſque vires refocillare. Iā verò ſiqua corporis par-
te vas antea fuerit eroſum,& ſanguis ea de cauſa reiici-
tur, (quod ex eo quòd nulla magni momenti externa
cauſa anteceſſit,& ægri conſtitutione,ac victu præeun-
te cognoſces), primùm hic quoque venæ ſectio aceer-

ſenda eſt, atque ita reliqua iam dicta curandi ratione æ-
ger,citra confertas purgationes,continendus eſt:dein-
de mediocriter lenientibus medicamentis ea quæ ſine
morſu exſiccant & adſtringūt, miſceto, quò vulnus ci-
catrice coeat. Cæterùm hoc deterius erit,ſi febris cor-
ripit: inde enim vlcus increſcere,ac vicina quæque de-
populari incipit:ac pus iam prorumpit, & progrediens
affectus,ægrum in tabem detrudit, vnde febris hectica
emergit: ex quo iam malo, adeo graui & ægrè curabili,
vix aliquem euadere conſpicias. Eſt tamē omni ſtudio
incumbendum,vt leuibus & boni ſucci eduliis vires re-
ficias,vulnúſque ſupernè educentibus & leniētibus me-
dicamentis,quæ ſiccantibus citra morſum non careant
detergas:de quibus ſigillatim tradetur. Verumenimue-
ro quoniam alia quoque thoracis parte, abſceſſus qui
pulmonis eſſentiam non attingant, proueniunt, de iis
etiam quæ neceſſaria ſunt proponantur. Proinde quia,
ceu antea docuimus,vitia quæ indidem conſiſtunt,tuſ-
ſi vt plurimum purgantur,(rarò enim per vrinam aut al
uum rectam curationem inueniunt,aut ea parte explo-
dūtur,licet hoc quādoque eueniat), idcirco iſthæc ſem
per tuſſi,vt expellantur,idque lenientibus,& extergen-
tibus, incidentibúſque, ac educentibus moliri opor-
tet.In iis autem tunc detergentia excedent,quando ni-
mirum pus craſſum multum,ac vetuſtum fuerit: rurſus
incidentia excellent,quum quæ educuntur lenta gluti-
noſaque ſunt:vt ſi vaſorum fuerit aſperitudo,lenientia
conferant. Eſt etiam quando laborantia loca omnibus
indigeant. Quare opus eſt vt cuncta ſymptomata,tem-
peramentum, & ægri affectum,diſpoſitionémque per-
curras,atque ita demum proportione medicamenta cō
miſceas. Nam etſi in poſterum quæ mediocria ſunt, &
commiſta eiuſmodi vitiis opitulari ſolent,tradentur,ta
men ſi quæ quibus potiſſimum conferant, aut quæ ad-
denda vel demenda potius ſunt,vt ægro opem feras, di
ſcernere nequis,fruſtra id volumen, ceu nihil vtilitatis
reportaturus,adibis:ſed ſi in hoc ſtudueris,vt ſimplicia
compoſitáque, & quam quodque facultatem obtineat,
pernoſcas, deinde morborum propria,& eorum diſcri-
mina,adhæc ægri temperamētum ac vires calleas,haud
difficile erit ea inter ſe componere, ac ſingulis conue-
niētia accommodare. Itaque quum cuipiam abſceſſum
in thorace enatum conſpiciemus,quem maximæ reſpi-
rationes, & tuſſes,quæ plerunque hominem laceſſunt,
prodent: & locum quem obſidet, tum pondus tum do-
lor,ſi quis concomitatur,veluti antea explicuimus, in
dicabunt: primùm iis quæ tenuant, incidunt, & cum
hoc modicè leniunt, eſt vtendum,quò membrana quæ
pus amplectitur,attenuetur: vbi verò ea diſrupta eſt, &
pus iam erumpit, quò celerius promptiúſque id educa
tur, detergentia ſunt potiora: quale eſt quod ex marru
bio,vtpote ſatis attenuans, & quod ex eruo quod deter
get magis,conſtat:atque alia quæ ex ſubſequēti de me-
dicamentis volumine,congruere videbuntur. Quum iā
pus reiici deſiit,quæ ſine morſu ſiccant illis erunt admi
ſcenda,ſimul ne inde pulmo humeſcat, ac putredinem
quampiam contrahat: ſimul ne locus affectus ſua natu-
ra ſiccior, in poſterum ab eo de more confluente ma-
teria leui negotio inficiatur. Atq; hoc pacto puri & ſan
guini,quæ in pulmone thoracéque coguntur,ac per tuſ
ſim éiiciūtur,medeberis. Verùm quia quum thorax ex
vulnere,caſúve afficitur,vt venulæ quæpiam diſrumpū
tur,aut ſuccum ſuum effundant, ἐκχύμωμα hoc Græcis
vocatur, ſanguis quoque tuſſi redditur: de eo etiā hoc
aſſerere licet, quòd venæ ſectionē poſtulat,eámque ſe-
cundò ac tertiò, vt ſymptomatis proportione reſpon-
deat:ac ne effuſus ſanguis coactus in pus commigret,&
difficiliorem ſui curationem faciat, tepida emolliētiá-
que ſunt adhibenda medicamenta. Adhæc mediocriter
nutrire, & niſi febris acceſſerit,vini quoque tenuis ali-
quid,leuato iam malo,præbere, atque ita lauare decet:
quòd ſemper vitia quæ thoraci adueniūt, iis quæ pul-
mo experitur ſint longè minus periculoſa, & medio-
cria magis.

DE STOMACHI AFFECTIBVS, CAP. V.

A POſthæc de affectibus qui ſtomachum,vētrem,& in-
teſtina tentant,eſt nunc tractandum,quin potius de
eorum victu:antea enim qua ratione morbi qui vnam-
quāque nutritionis partem obſident, dignoſcantur,tra
didimus. Proinde tibi,ceu qui laborantes partes agno-
ſcas,in præſentia curandi rationem explicabimus. At-
que illud in primis nō ignoraſſe decet,primùm omniū
explorandam eſſe quodnam fuerit membri quod expē-
ditur,quum homo bene valeret,temperamentum: atq;
vtrum ſua natura ad calidiorem qualitatem, quàm quæ
B commoderata eſt, an ad frigidiorem, aut ad ſicciorem
& humidiorem,vel commoderatam inclinaret. Præte-
rea num reliqua viſcera eadem cōſtent temperie, an a-
liqua alia excellant, & an magis eius quod expenditur
temperiei aduerſentur,an minus,& num omnia,an nō-
nulla, denique ſintne ea loco facultatéque viciniora,
necne:nam vbi hæc atque eiuſmodi alia examinaueris,
erunt tibi pro portione medicamenta componenda, cu
ratióque ſuccedet. Itaque ſi fortè tibi curandus propo-
netur,cui os ventriculi calida intemperie tentatur,inſpi
C ciendum eſt num ad calidius id abſceſſit,quàm quū in-
tegra eſſet valetudine, & an adiacentia viſcera ſint mul
to quàm decet, & commoderato calidiora: nam ſi ita
id eſſe temperatum repereris, intrepidè frigidis vtēris,
ac celerius, quum nullum eſt membrum quod tempe-
ramento obnititur,opem ægro feres. Sin quod cura-
tur frigidius erat tēperato, iámque aliqua de cauſa ca-
lidius effectum eſt, haudquaquam æquè ſecurè eſt refri
gerandū, ſed à moderatè refrigerantibus ordiri, atque
inde ſi ex vſu eſt,ad frigidiora progredi oportet. Quòd
D ſi adiacentia viſcera minus quoque ſunt quàm commo
deratum calida, multo magis multus frigidorum vſus
ſuſpectus vitandúſque eſt:non enim ea tantùm,cui me-
demur,pars ſtudium noſtrum poſtulat, verumetiam il-
læ quæ vicinæ ſunt,ne impenſiori cura, quā adhibemus
ei quæ curatur,offendantur,poſtulant. Contrà verò agē
dum eſt in iis quarum contraria eſt conſtitutio. Proin-
de ſi frigida intemperies infeſtat,nulláque alia eſt pars
cuius contraria intēperies eſt obſtaculo, vino fuluo ve-
tuſtóque vtendum eſt,& piper,zinziber,ac ſi quod aliud
E eiuſmodi euidenter calfacit, dandum, vt vniuerſus vi-
ctus ſit calidior. Vtile eſt & antidotos præbere quæ cal-
facere poſſunt,quáſque priuatim poſtea explicabimus.
Videntur præterea etiam exercitationes, quòd natiuū
calorem exſuſcitēt,nonnihil prodeſſe. Atqui quum in-
temperies ad calidius deflectit,potio ſit aqua,niſi aliud
præpedierit:tunc enim tenui, aquoſo, & paucifero vi-
no vtimur. Offerantur & piſces qui in ſaxis ſtabulantur
elixi,frigidi ex aceto,ac potiſſimum animalium truncu
li,quinetiam olera, lactuca, & intubus ſatiua, & ſi quod
F ex alimētis ad frigidum tendit: ſi verò humiditas præ-
ualet,parcior potus,& agreſtia potius animalia, eáque
aſſa magis quàm elixa conueniunt. Vehementius quo-
que exercendum eſt, vt calor roboratus excremētitios
humores abſumat. Poſtremò quibus os ventriculi ſicci-
us eſt, elixa edulia & exiguo ſale condita aptiora ſunt:
potus item copioſior,& olera,ac mediocris tantùm in-
ambulatio, animíque plerunque remiſſio, ne motu in-
citatiori humor exhalet. Atque quum intemperies ſunt
nudæ,hac victus ratione ægri inſtituendi ſunt:ſed ſi hū
G mor quiſpiam exuperat,eum quoque demoliri oportet.
Proinde ſi bilis amara affligit, victus ſit frigidiuſculus,
ceu in calida dictum etiam eſt intemperie,ſed addenda
ſunt detergētia,ac bilem explodentia: ſi quidem fuerit
vetuſta,& imo ventriculi fundo incidens, eam catapo-
tiis ex aloe detergemus:ſin verò recens fuerit, & quo-
dammodo efferueſcens, refrigerantibus & humectan-
tibus, ac quadātenus attenuantibus, obſtructionéſque
tollentibus contemperanda eſt: cuiuſmodi ſunt quæ ex
violis & aceto,& ſemine cucumeris,& portulaca,atque
H eiuſmodi, ſacchare conficimus,ceu de his quoque dicē
mus. Si multa eſt bilis, quæ iam ægrum onerat, vbi an-
tea tentauerimus, ac meatus infarctus liberauerimus, a-
liquid quod flauam bilem validè purget prædictis eſt
admiſcendum, quò citius à noxa liberetur. Deinde vi-
res refici debent leuibus boníque ſucci eduliis. Quòd

ſi redundantes humores frigidi ſunt & crudi, communis quidem victus calidior ſit, ſed medicamenta exhibeantur quæ tenuent, incidant, & meatus repurgent: talia ſunt quæ aromatis, & radicibus, ſeminibúſque calidis cõſtant: quæ ſigillatim recẽſendi nũc mihi locus eſſe minimè videtur. Atqui ſi alioqui corruptelam ſentiunt, aut putruerunt humores, ſimplici calido frigidóve victu vtendum non eſt, verùm hunc quoque pro qualitatum dominio variare conuenit. Nam quòd putruerint, mediocris caloris ſenſus accedit: quòd verò magna ex parte ſint pituitoſi, frigoris ſunt participes: præterea quòd craſſi ſint, ac ægrè ſecentur, calida incidentiáque medicamenta exigunt. Quocirca pro euincente qualitate, & medicamenta, & reliquũ vniuerſum victum contemperare oportet, ſed ita vt ſemper extremas qualitates deuitemus. Si vigentes humores ſunt inter ſe commiſti, ex bile videlicet & pituita, victũ ſimul & medicamenta quæ adhibentur, vtranque qualitatem obtinere neceſſe eſt, vt tamen magis indulgeamus illis quibus aduerſus præpollentem humorem pugnamus. Hos haudquaquam hortabimur vt balneis, aut exercitationibus acrioribus vtantur, priuſquam attenuatis humoribus, & infarctu meatibus vindicatis: demum, ſi vſus flagitauerit, purgantibus quoque medicamẽtis eos eiecerimus, ac deinde vires recreauerimus. Verùm quia nonnulli facta ex ſola ſiti coniectura, ſæpenumero noxam loco opis adferunt, quòd ſitis cauſam ſemper in bilem referant: ſcire de hoc quoque licet, quòd quum pituita ſalſa nõnunquam in ventriculo cogitur, quæ tenuem linguæ humiditatem, corrupta vaporum qualitate abſumat, ſitis quidem ſenſus linguã vrget: verùm qui ibi continetur ſtagnans humor, turget, & educi potius deſiderat. Quo fit vt dum multi, quibus appetentia rationis expers imponit, bibunt, humorem augeant, & nihilo ſecus paulo pòſt rurſum ſitiant: quòd potione qua ſitim extinguere ſe poſſe perſuadent, ea increſcat. Quare enitendũ eſt iis, ſiquibus aliis, vt potu abſtineãt, ſitímque ſuſtineant: nam ſi nonnihil obnititur, æger ſitire deſinit, & ſi amplius reſiſtit, minus etiam in poſterum ſiti vexatur, quòd humor ita deficiat ac ſicceſcat. Cæterùm iis quibus in ventriculi ore humor aliquis coaceruatur, vt vomitum moueant ſtudendum eſt: ita nãque promptius æger extricatur. Quòd ſi ſua ſponte humor is non ceſſerit, medicamentis ſuprà infráve explodendus eſt, inde nimirum quò ſua natura repit, vbi tamen eum antea concoxeris, tenuaris, ac meatus repurgaris: nam niſi humores ad eum ſtatum reduxeris, exhibito medicamento plus offenderis, quòd obſiſtẽtes cõmoueris ita, non autem expuleris: ipſi nanque, niſi antea tenuati, ac conuenientibus fuerint medicamẽtis cõcocti, haudquaquam promptè ſequuntur. Atque intemperies nudas, humoréſque in ore ventriculi, aut in ventre redundantes, eiuſmodi victus curationíſque ratione tractabis: quibus verò medicamentis ſit vtendum, in ſequenti volumine tradetur. De vomitu verò id in præſentia dicere ſubit, non quòd æger vomat, ſed quid vomitu reiiciat, & quomodo ac quando cõtueri oportet. Proinde ſi os ventriculi refrigeratum cibos non complectitur, nec continet, aut fouet coquítque, exiguum quantitate, & qualitate calidum, tum cibi tum potionis dandum eſt: adhæc medicamenta quæ ex aromatis conſtent, exhibenda, foríſque emplaſtra quæ calfaciant imponenda, quin & exercitatione mediocri, quæ calorem ſuccendat, eſt opus. Nec edulia alia ſunt offerenda, aut prioribus accumulãda, antequam illa probè fuerint excocta: atque à cibo eſt quieſcendum, & ita progredi decet, nihil nimis aut onerantibus, aut refrigerantibus. Quòd ſi quiſpiam fuerit humor mordax qui vomitum laceſſat, is omni conatu contrariis medicamẽtis eſt contemperandus, ac mollibus quibuſdam, & quæ vires minimè conuellant, expurgandus, vt interim aliqua quæ os ventriculi firment, commiſceantur. Vino vtendum eſt aquoſo, cibiſque leuiter refrigerantibus. nimius enim frigidorum vſus prorſus inutilis eſt: quippe quibus ob continuum vomitum vitale robur debilitatur, promptè à frigidorum abuſu euincitur. Verùm quia nonnulli ſtatis certíſque quibuſdam, aut etiam incertis temporum circuitibus, varios humores, aliqui ſanguinẽ quoque vomitu extundunt, de his etiam neceſſaria ſunt tradenda. Proinde qui humores euomere cõſueuerunt, id illis ob meatus quoſdam obcæcatos & occluſos vſu venire ſolet: idque quòd inferior exitus ob intemperiem, aut carnis quampiam excreſcẽtiam, vel naturalem interdum efformationem coarctatus ſit: qua de re quum qui iam exuberant humores in anguſtum cogantur locum, per ſuperiorem ventrem egrediuntur, eóſque ſimulatque viam illam ſibi fecerint familiarem, haud facilè eſt aliò deducere. Atque quibus ex naturæ conformatione meatus, quò bilem deorſum ducit occluſus eſt, nulla ratione quantumuis nitaris, curare licet, quòd locus laborans ob obtutum non cadit, vt manus aliquam admittat operam, nec medicamẽta applicari ei poſſint. At quæ ob vteri aliquod vitium, eiuſmodi vomitu humores reiiciunt, omni conatu curandæ ſunt, priuſquam conſuetudo habitui naturali præualuerit, & curam difficiliorem effecerit. Quare ex iis quæ vomitu expelluntur, ſpecies copiáque humoris ſpectãda eſt: quinetiam an dolor quiſpiam ante vomitum, locum aliquem, puta dextra aut ſiniſtra præcordia, vel ipſum ſolum ventriculi os obfirmatus obſidet, animaduertendum. Fit enim nonnunquam vt quum lienis meatus, qui humorẽ melãcholicum excipit, eúmque dimittit, fuerit obſtructus: is humor ſurſum ferri cogatur, qui colore ſuo, & qualitate ſeipſum prodit: eſt enim niger, & acerbus acidúſque. Idem flauæ pallidæque bili accidit, ſi veſica quæ ab excipienda bile, χοληδόχος, (& fellea noſtris nominatur) patitur. Quæ verò porracea eſt & æruginoſa, in ore ſæpius ventriculi gigni cõſpicitur, illácque reiicitur, ſi rectà deorſum illi non patet exitus, ac facilius illi affectui quàm reliquis medemur. Porro hi omnes humores amari ſunt, tantóque magis, quanto minus aliis commiſcentur. Omnes igitur eiuſmodi ſtatim ab initio, vbi antea tenuantibus, incidentibúſque, tamẽ non admodum vehementibus, ſed moderatis præparauerimus, medicamentis non efficacibus neque validis ſunt purgandi. Progreſſu verò tẽporis, ea quò meatus dilatentur, ſunt intendenda, vt curationem inſtar terebrorum fabriliũ inſtituas: ea nanque cuſpides acutas, quò promptè adigãtur, habent: poſtea in latum ſemper magis magíſque aſſurgunt, vt maiora fiant foramina. Sic vbi incidentibus magis magíſque vſus fueris, & meatus quodammodo iam patent, non diſſimili ratione à mitioribus purgantibus exorſus, ad validiora progredieris: ita nanque ſenſim procedens, prauam conſuetudinem immutabis, eámque in priſtinum ac naturalem habitum reſtitues. Verùm quia interdũ frigidi acidíque humores redundant, & nonnunquam bilioſi, ac quandoque omnes ſimul vigent, medicamenta quoque, vt ad frigidum aut calidũ proportione inclinent, erunt cõmiſcenda: atque ita deinde omnis reliquus adornãdus victus, vt nihil ſit quod non humorum exceſſum atque immoderantiam emendet, coerceátque. Cæterùm in omnibus, vires ob inſequentia ſymptomata laborantes reficere decet: iis nanque defatigatis ac ſuccumbentibus, nulla amplius auxilia ſufficere meritò creduntur. Atque hac via eos qui varios alienóſque humores euomere cõſueuerunt, curabis. Quòd ſi ſanguis vomitu redditur, id omniũ eſt deterrimum: quare antea in id ſtudendum, vt eum venæ ſectione, ſi vires ægri conſtant, deriuemus: deinde medicamentis accommodatis, cuiuſmodi ſunt quæ cõſueto nomine ſanguinem ſiſtentia, (& Græcis αἱμοστατικὰ vocantur), partes imbecillas roboremus & denſemus. Adhæc ventriculus diu ieiunus inaníſque minimè relinquatur, ſed aſſiduè cibus leuis, & qui ſuo lentore adhærens obſtruat, mediocritérque adſtringat, detur: ita nãque meatibus paulatim infarctis, ac paulatim fluxione repreſſa, eáque detractionibus ſenſim aliò auocata, praua conſuetudo amputatur: quippe cuncta ſi opẽ admolimur, in melius: vt cõtrà, ſi negligimus, in peius prolabuntur. Atque de his hactenus.

DE VENTRIS ET INTESTINORVM VITIIS, CAP. VI.

VBi aluus ob ſupprimentia, (quæ ἐφεκτικὰ nominan-
tur),& vrinam mouẽtia ſiſtitur,iis ſublatis, exiguis
quibuſdam auxiliis priſtinam ſuam functionem recipit:
erunt autem ea, clyſteres cibique qui aluum molliunt.
Quòd ſi ex vulnere in inteſtinis inflãmatio præceſſe-
rit,hæc difficilius curationẽ admittit: tentãda tamẽ eſt
per ea quæ emolliunt,& vulneribus indũtur,ἔμμοτα nõ-
minãt,vtique ſi craſſiora inteſtina fuerint affecta:ea nã
que interdũ curãtur, quũ interim tenuia omnẽ curãdi
rationem reſpuãt. Quòd ſi alicuius momẽti obſtructio
incidit, aut humores quidã in inteſtina fuerint illapſi,
vbi cauſæ præceſſerunt, aſſiduis clyſteribus aluus eſt e-
mollienda,qui primùm mollientia, vt inflammatio re-
mittatur,accipere debent,cuiuſmodi ſunt qui oleo cha
mæmelino & lilino, & pinguitudinibus, quales ſunt an-
ſerinæ, gallinaceæ, & ſuillæ,atque herbis molliendi vi
præditis probè ſedulóque excoctis, cõſtant: ea enim o-
mnia inflammationes coquunt,intẽſa laxãt,ac ægri do-
lorem mitigant. Deinde leuato iam affectu, acrioribus
quoque eſt vtendum, quò irritata inteſtina,eas quæ iã
obduruerũt,fæces dimittat,& ſiquis crudus pituitoſuſ-
que humor fuerit admixtus, vnà explodatur. Poſthæc
patefacto iam itinere, ſupernè etiã modicè purgatoriis
aluum ducere oportet.Cibus ſint gallinaceorũ & piſci-
um ſaxatilium, & ciceris iuſcula: atque ab omni duro,
quódque ægrè confici poteſt,edulio,abſtineatur. Vinũ
detur aquoſum & egelidum. Sed ſi ob humorum & po-
tiſſimum calidiorum influxum,inteſtina inflammatio-
ne tentantur,à venæ ſectione ordiri, & in iam enumera
tis clyſmatis deſinere cõuenit. Victus ratio ſit qualis ſu
perioribus præſcripta eſt,niſi quòd in id propẽdere de-
beat,vt mediocriter refrigeret,& parcius nutriat. Quæ
per os dantur medicamenta, ſint tenuium partium, &
incidendi molliendique vim obtineant: quibus ea quæ
ſtomachum iuuant(εὐστόμαχα vocantur)adiicientur,quò
ipſe confirmatus, haud facilè ab eiuſmodi deſidendi ne
ceſſitate ſubuertatur:hæc autem ſubſequenti volumine
tradentur. Porro fluctuationes & inflationes, affectus
quidem ſunt mediocres, attamen & ipſi negotium æ-
gris exhibent: mitiores autem redduntur,tum enema-
tis iniectis,tũ ſiccis ex milio aut furfure fomẽtis.Quòd
ſi his infeſtans ſpiritus non cedit,ſiccam quoque cucur
bitulam loco dolenti affigimus.Præterea vſui ſunt anti
dota,quæ ex ſeminibus quæ flatum diſcutiũt, (ἄφυσα ap
pellant Græci),conficiuntur. Iuuantur etiam illico victu
modicè calido,& parco ac cõtracto.Balnea item,& mo-
derata inambulatio non inutilis cenſetur. Quum laxius
inteſtinum,(quod κῶλον appellatur) dolet, plurimæ mo
leſtiæ comitantur. Ac primùm incipiente morbo, ægrũ
cibo penitus interdicere oportet, & ſola ſimplici ſorbi-
tione, qualis eſt quæ ex cicere, piſcibúſque ſaxatilibus,
cui olei quippiam tenuium partium,& aniſum, fœnicu-
lum, anethum, atque eiuſmodi alia admixta ſint para-
tur. Infuſis adhæc ex mercuriali herba & beta, centau-
rio item & cucumere agreſti,atque oleo chamæmelino
anethinóque, & cæteris id genus,aluus eſt ſollicitanda.
Antidoti quoque aſſumendæ quæ colicæ nuncupantur.
Vbi dolor mitior euaſit,catapotiis ex colocynthide, ex
aloe, & aliis quæ ægro conferre exiſtimabis, vtendum.
Vbi iam malum leuatur,ius pulli gallinacei exhibeatur,
& balneum æger adeat. Quòd ſi ad coxam aut veſicam
infeſtans humor commigrat,hîc vrinæ difficultatem, il
lic coxendicis dolorem,(quem ἰσχιάδα à loco nominant
Græci),generat. Ac de vrinæ difficultate poſtea age-
mus, nunc de coxendice tractemus. Coxendicis do-
lor acriora infuſa deſiderat, item emplaſtra quæ cal-
faciant,humoréſque diſſipent, & purgantia, quæ eiuſ-
modi expellant: victus ad calidum inclinet: in bal-
neum aſſiduè introducatur æger,vt humores exhalent.
Quòd ſi ceu à parte validiore, rectà ad pedes humor
detruditur,aut ad manus diſpergitur,pedum manuúm-
que dolores,(quos ποδάγρας & χειράγρας nominant), com
mittunt.Proinde quis ſit qui affligit humor,adhæc ſim
pléxne ſit an commiſtus,expendere decet. Principio ci
bum potúmque ſubtrahere, & aluũ ſi opus ſit abluere,
atque dolentem locum ceratis ex oleis & adipibus illi-

A nere oportet. Vbi iam inualeſcit affectus,balneum in-
gredi conuenit. Et quoniam materia eò propendens,fa
cilè confluit, ipſa eſt antea reprimenda, ác retro com-
pellenda accommodato victu: ac humorem magis vr-
gentem conuenienti medicamento purgare, & oppor-
tuno victu corrigere,corpúſque abundè exercere & la-
uare decet. Vitare omnẽ cruditatẽ, eduliúmque quod
prauum ſuccum generat,oportet: vt ſemper à mẽſa ex-
urgat antequam ſe ſaturum eſſe ſentiat:ita nanque prõ
ptè aſſumptos cibos euincet concoctio, & æger fluxio-
B nes quas cruditates gignũt, declinabit. Poſterius au-
tem ea quæ locis dolentibus illita iuuant,& quibus hu-
mores purgare debemus, explicabuntur: quare nunc
ad ea quæ per aluum ſecedunt, accedamus. Ea quæ
aluus reddit, aut ob copiam, aut quòd varia multifor-
miáque ſunt,praua cenſẽtur.Ob copiam quidem,quan
do plura quàm quæ oblatis proportione reſpondẽt,ex-
cernuntur: quod aut propter medicamentoſá qualitatẽ
ingeſtorum, aut ob internum affectum accidit. Si ob
qualitatem medicamentoſam,promptè, modò æger ab
C eiuſmodi abſtineat,& conuenientem cibum aſſumat,cũ
ratur: quum verò ob internum affectum copioſiora ſe
cedunt,id aut quòd animal ali deſinat,aut quòd humor
quiſpiam laceſſat,euenit. Corpus porro non alitur, & in
ἀτροφίαν incidit, ob ſiccitatem,aut præcluſionẽ, aut ob-
ſtructionem meatuum,vnde alimentum in corpus didũ
citur. Itaque illis primùm eſt adhibenda cura, ea quam
propoſuimus curandi ratione:nempe partim irriganti-
bus & humectantibus,partim attenuantibus,& cõgrua
medicamentorum cõpoſitione meatus repurgantibus.
D Sic laceſſentes atque mordentes humores,iis quæ con-
tẽperandi vim obtinent, retundere oportet. Noſti por
ro,id antea edoctus,qua victus formula id præſtandum
ſit: verùm quia vbi natura aſſueuit aliquò fluxionem
trãſmittere,haudquaquã ſua ſponte retinet ſe,haud ali-
ter quàm qui per decliuem quempiã locum decurrũt,
interdũ vel inuiti,primo impetu loci ſitum iuuãte,pror
ſum progrediuntur: hîc quoque in omnibus affectibus
quos fluxiones generant, aliò earum impetus detorque
re oportet: vt interim non obliuiſcamur, relaxatis ex
E diutina influxione locis, robur addere,eáque cõmiſtis
quibuſdam medicamentis confirmare. Etenim ſi in vẽ-
trem, exempli gratia, inteſtináque humorum fluxio il-
labitur,eam omnino per vrinam abducere deriuaréque
oportet:quare iis quæ vrinam pellunt vtendum erit. Ve
rùm quia ex continua fluxione antea relaxata loca fir-
mare decet, vnà cũ vrinã mouẽtibus adſtringẽtia, quæ
ea quib⁹ admouẽtur cõtrahere & robur adiicere eſt per
ſuaſum,ſunt admiſcenda. Et quoniã qui fluũt humores,
modò acriores ſunt,modò lẽti ac ſubfrigidi,pro eorum
F exceſſu medicamẽtorũ quæ exhibentur,facultates quo-
que ac qualitates cõmiſcere decet, illiſque has viciſſim
opponere,quò per eiuſmodi frigidorũ calidorúmve cõ
plexũ,id quod deficit ſupplere queamus.Ita nãque me-
dicamẽtis ex aduerſo morbum oppugnantibus,id quod
cõmoderatũ eſt, & ſalutare,& elementorũ miſtioni re-
ſpondens,comparabitur. Cæterùm non tantùm medi-
camenta ea ratione ſunt permiſcenda, ſed victus quo-
que ſi vſus flagitat, ita euariandus eſt, epithematáque
adſtringentia,quæ vnà refrigerent aut calefaciant, pro
G præualentium affectuũ portione,ſuperimponenda. Ve-
rùm quia cùm affectibus quos fluxiones committũt, &
potiſſimùm iis qui ex acrioribus humoribus oriuntur,
vulnera quæ inteſtina depaſcant,ob humorũ eroſionẽ,
cõnectuntur, & malum ingeminatur,quòd ſemper hu-
mor noxius cõfluat, ſempérque affectus iam vulnerati
inteſtini increſcat: primùm victu ac medicamentis no-
xii humoris qualitatẽ cõtẽperabis,deinde aliò vetuſte-
ſcentem auocare conaberis: ac laboranti loco, tum fo-
ris,tum intus robur per ea quæ adſtringere ac refrigera
H re poſſunt conciliabis. Porro quoniã quæ exhibentur,
nõniſi temporis ſpatio ad affectũ locum deferuntur, ac
plurimũ ſuæ facultatis quòd cum multis antea aliis cõ-
uerſentur,extinguatur: adhæc quæ foris dantur, ob id
quòd multa alia membra permeent, haud promptè o-
pẽ ferãt:ſatius eſt ea clyſteribus abluere,quibus adſtrin

gentia,ſuóque lentore adhærẽtia,& quæ ſanguinis cur A
ſui occurrere cenſentur, fuerint permixta: quò ex o-
mnibus cicatrix partibus antea ſauciatis ac vulneratis
inducatur. Quin ſiquid ita ſuaſerit,ne ab acrioribus qui
dem ac validioribus eſt abſtinendum: cuiuſmodi ſunt
quæ paſtillum Andronis,aut Polydæ ſigillum accipiũt,
ac cũ liquore aliquo conuenienti infundũtur. Sint autẽ
omnia modicè tepida, ne ſuo cõtactu offendant. Quòd
ſi vitium cum febre cõſtiterit,circa principia, quũ ad-
huc humores vigent,tenuis victus ex vſu eſt. Verùm tẽ
poris progreſſu,vbi iam aluus ſatis liquida fluxit,ac fe- B
bris quieuit,ad pleniorem victum eſt tranſeundum,nõ
tamen perinde atque illis qui ſimpliciter febriunt, vi-
ctus eſt proponẽdꝰ,ſed aliquid hîc & copiæ & qualitati
eſt adiiciẽdũ. Nã quòd cũ euacuationibus ſimul quoq;
naturalis calor exhalauit,vitaléque robur exolutum eſt,
enitendum eſt vt vires victu craſſiore reficiantur. Si ve
rò cum iis quæ excernuntur cruenta quæpiam ramenta
exeunt, eduliis ac fructibus quæ lẽtore ſuo infarciãt ad
ſtringántque,eſt vtendum. Cibi rationem obtinebit fer
culum quod ex amygdalarum cremore ac amylo con- C
ficitur. Quòd ſi cũ ſucco rhois culinarii paretur,in præ-
pollente affectu validius erit ferculum. Æquè confert
& portulaca,ſi abiecta ſæpius aqua excoquatur. Ita enim
ſiſtit,ſi cum aceti,aut vuarum immaturarũ acidorúm-
ve punicorum aut ſimilium ſucco exhibeatur. His ſuc-
cedit commodus quoque cibus inclinata iam febre,mi-
lium aſſum,quod cum cremore rhois culinarii paratur,
& oryza frixa. Poſthæc ſequuntur animalium extrema,
quæ ex aceto & adſtringente eiuſmodi offeruntur. A vi
no prorſus arcendi ſunt ægri, niſi ob immodicam va- D
cuationem,caloriſque diſſipationem,metus ingruat ne
animus deficiat. Vtendum autem eſt potionis vice iis
quæ ex ſucco cotoneorum, aut myrtorum, aut roſarum
conficiuntur. Atque tu qui reliqua ſupprimentia me-
dicamenta calles,talibus affectibus idoneas potiones cõ
ponere poteris: ac nos quoque de iis in ſequenti volu-
mine tractabimus. Clyſteres ex ſtillatitio roſarum li-
quore,& hordei cremore, cui antea ſuccus rhois opſo-
niorum fuerit commiſtus, infundentur, quò ſordes e-
luantur, & mordax acrimonia retundatur. Dehinc iis E
ſigillum Lemnium,bolum Armeniacum, & ſanguinem
qui vocatur draconis,amylum, & ceruſſam, & quodcũ-
que iuxta vitii exceſſum competere duces, admiſcebis.
Succũ item plantaginis,ac ſanguinalis herbæ,vt omniũ
præſidio ac ope inteſtinis vulneratis manꝰ minimè fru-
ſtra admoliaris. Sorba præterea,& meſpila,myrti item,
& oxyacanthæ fructus,punica acida,& mala adſtringen
tia,pyra,& quodcunque eſt eiuſmodi edulium, inteſti-
norum difficultati opportunum habetur medicamen-
tum. Iam verò horum,ac prædictarum herbarum,& ſi- F
quod aliud adſtringere ſuapte natura ſolet,ſucci vnà cũ
farina cocti,vel per ſe abdomini impoſiti,inteſtinis ro-
bur quodpiam addere ſolent. Iuuant & cocti, ſi vti da-
tur,aſparagi,quum ſucco alicui adſtringenti intingun-
tur, quòd eorum ope fluxionem quodammodo ad vri-
nã auertimus: eſt quippe hoc quoque ex iis quæ nequa-
quam neglectui haberi debẽt. Quare integrum erit tibi
per explicatam methodum,quid præſtet expendere,at-
que id factitãdo exequi. Cæterùm quia tineſmi ex mor-
dacibus ſalſiſque humoribus inteſtino recto impactis G
oriuntur, nũ ii in toto corpore abundent,expendemus,
ac mediocriter purgantibus educentes, ægrum ab aſſi-
dua aſſurgendi moleſtia liberabimus. Adhæc tum di-
ſcutientibus, tum modicè adſtringentibus laborantem
ſedem fouẽtes,nihilo ſecius ægro opem tulerimus. Eo-
dem modo, quibus ob fluxionem quampiam in venas
quæ ad anum pertingunt,(αἱμοῤῥοΐδας quòd ſæpe ſangui
nem fundant, vocant Græci) illabentem,eæ intendun-
tur,ac dolent, partim diſcutientes, partim repellentes,
fouemus. His nonnunquam ex intima cubiti vena ſan- H
guinem detrahimus,quando nimirum ex ſanguinis co-
pia aut naturæ conſuetudine,id prouenire arbitramur:
nã ſiquando exuberantẽ ſanguinem vacuare ſolitæ,ſup
primuntur, intumeſcunt, ac inflammantur,rectúmque
interdum inteſtinum euertunt. Quare primùm, ceu

diximus,venæ in cubito ſectione is reuellendus eſt: de-
inde diſcutientibus, adſtringentibúſque medicamen-
tis, patientis loci dolor mitigandus. Quòd ſi obfirma-
ta fluxio neque reuulſionibus cedit, nec epithematis le
nitur, metúſque eſt ne temporis ſpatio in abſceſſum a-
beat, hominémque in aliud morbi genus deducat, hi-
rudines cæcis hæmorrhoidibus admouendæ. Vbi e-
nim ita ſufficiẽs ierit ſanguis, æger melius deget. Poſt-
quam iam pars in abſceſſum diſceſſit, curatio quæ vul-
neribus, impoſitis linamentis,accommodatur,(ἔμμοτον
vocãt), adhibenda eſt,aduocata antea manuum opera,
ſi ſuapte vi abſceſſus non diſrumpitur, & medicamen-
tis morſus expertibus eum extergemus, carnémque a-
lemus, & loco laboranti cicatricem inducemus: quo-
rum omnium materia ſigillatim conſcribetur. Quòd
ſi ex acri erodentéque quopiam illapſo humore fiſtula
oboritur, principio huic per exſiccantia citra morſum,
cicatricem addere ſtudendum eſt. Quòd ſi vitium me-
dicamentis non ceſſerit, ſpecillo demiſſo, & altitudine
antea explorata, ferramentum quodpiam leue & flexi-
le per fiſtulam impellemus, deinde eo viciſſim per re-
ctum inteſtinum educto,ac podice quaſi extracto, car-
nem quæ inter fiſtulam & internam recti inteſtini ſu-
perficiem intercedit,incidimus,vt vnus eorum quæ de-
ſcendunt pateat exitus. Si multum inter fiſtulam & re-
ctum inteſtinum carnis interponitur, aut quum fiſtula
pertentatur,perquam altè peruenire videtur,ſecandum
minimè eſt. Nam dum ſectio incautius obitur, interdũ
ſimul quoque muſculos inteſtinum rectum cõſtringen
tes præſcindimus,nequitque in poſterum æger delabẽ-
tem fæcẽ cõtinere: ſed inuitus,quòd claudentes inteſti-
num rectũ muſculi ſint affecti,egerere cogitur. Quũ ve
rò fiſtula in altum penetrat, ſi eam apprehẽdere neque
diſſecare facilè licet, ne tentanda quidem eſt manus
opera. Attamẽ vbi manus fuerimus admoliti, eadẽ qua
in aliis curatione vti oportet, linamentis plagæ inditis
(ne ſua ſponte cicatrice obducta coeat,eandémque de-
nuo fiſtulã efficiat,)eius oſcula diducentes, & dilatãtes.
Sed enim laborãtis partis affectuũ cõmunione, impru-
dentes ab ordine diuertimus, & ad particularia magiſ-
que mediocria eius vitia prius peruenimꝰ,quàm ea quæ
ſunt maioris momenti omnia explicuimus. Quare re-
deundum eſt,ac ea quæ deſunt proponẽda. Itaque quũ
dolor inteſtinorum, ac ramenta cruenta,biliſque variæ
ſpecies apparent, inteſtinorum difficultatem denunti-
ant. Atque de iis quantum neceſſe eſt,diximus. Verùm
quum dolor abeſt, neque adeo continuum deſidendi
eſt deſiderium,ac tineſmus qui mediocriter vacuet,ſed
confertim aliquid lotioni nuper mactatæ carnis adſi-
mile effluit,& iecur intumeſcit,aut grauitas dolórve co
mitatur: quidã id διαῤῥοίαν ἡπατικὴν,(noſtri quoq; à ieci
nore fluxum hepaticũ)dixerunt. Victus ſuperiori ſimi-
lis conuenit,nempe is qui adſtringẽtibus & infarcien-
tibus,refrigerãtibúſque medicamentis & cibis conſtat.
Verùm hoc intereſt,quòd neque clyſmatis, aut fomen-
tis (nihil enim inteſtina mali ſentiunt),neque vrinã ciẽ
tibus,quòd pars quæ primùm illa excipit,ſit affecta,æ-
ger opus habeat. Sed ſatius eſt quæ refrigerent & ad-
ſtringant foris iecinori ſuperimponere: ita nanque re-
cepto priſtino robore,quod propter infirmitatem ami-
ſerat,ſubſiſtet & ſupprimetur. Siquid mordax aut irri-
tans infeſtant,id victu lenietur & contemperabitur. Cæ
terùm quia ſermo nos ad iecur deduxit, de eius quoq;
ac lienis vitiis,& de vniuerſo eorum victu,quantum o-
pus eſt, iam pertractare licet,vt in iis etiã corporis quæ
dam ſequela ſeruetur.

DE IECINORIS LIENISQVE AFFECTIBVS, CAP. VII.

ITaque quum calor vrget, quò contemperatio inſe-
quatur,& nimius calor tẽperiẽ inueniat, frigida ſunt
accõmodata. Quare in cibum intubus domeſtica,cucu
mis crudus,lactuca,& animaliũ extrema dabuntur, eá-
que præſtabit aceto cõdire: ex piſcibus verò ſaxatiles,
raiæ,paſſeres,cruſtacea,& mollia omnia ſũt idonea. Vi-
no aut penitus abſtinendum eſt, aut tenui, albo,& a-
quoſo vtendũ. Sanguini præterea, ſi res exigit,demere,

A ac medicamenta conſimilia exhibere conuenit, nempe quæ ex intubo erratico,& portulacæ,cucumeriſque ſemine, & quod vocatur ſantalo conſtant. Adhæc quæ ex violis,roſis,nymphæa,& ſiquid eſt aliud quod refrigerare cenſetur,conficiuntur:de quibus nos poſtea priuatim dilucidius verba faciemus. Contrariis verò certabimus, ſi in prædictis partibus perfrictionem quampiam adeſſe iudicabimus. Nam fercula ad calidius declinabunt, & vinum vetus ac fuluum exhibebimus, antidotóſque quæ ex aromatis flatúmque diſcutientibus B parantur ſeminibus. Balneum expedit moderatum,exercitatióque quæ ſatis ſit, ſed concitatior eſſe debet,vt calor natiuus accendatur. Quòd ſi hæ partes fuerint inflammatæ aut refrigeratæ, victus & medicamenta quæ cõueniunt erunt intendenda. Verùm quo pacto eiuſmodi membrorum inflammatio, ac potiſſimum iecinoris, ſit tractanda,diligenter animum aduertere oportet. Nã quum eiuſmodi quædã incidit ſuſpicio,primùm bis térve ſanguinis quod ſatis eſt ſi æger admittit, detrahe,& vẽtrem ablue, & tenui victu vtere:deinde epithematis, C quæ ſuper laborãte loco dãtur,refrigerãtibus cõmiſcẽda ſunt quæ adſtringãt,& modicè emolliãt,diſcutiántque:qualia ex ſucco ſẽperuiui,& ſolani,roſiſque & earũ ſtillatitio liquore,itẽ roſaceo & melino oleo concinnamus, nonnunquã abſinthium quoque oleo incoquẽtes imponimus: vtroque enim opus eſt. Nã ſi emollientia ſola & cõcoquentia adhibentur,iecinoris robur relaxãt, & parti imbecillitatem quampiam inferunt, metúſque eſt ne ſyncope ſuccedat: & refrigerãtia ſola, humorem ſiquis in membro continetur, cogunt,atque euaneſcẽte D & intabeſcẽte calore durities inſequitur,(quã σκίῤῥον appellant),præcipuè ſi ſanguinis redundantia antea nõ fuerit euacuata. Porro vbi membrum hoc ſcirrhum cõtraxit,haud prõptè curationem admittit,& nõ ita multo pòſt,tum alii affectus,tum mors accedit. Atqui ſunt quidem longè moderatiores qui à liene oboriuntur,attamen hi quoque temporis ſpatio ad ſummam malitiã progrediuntur. Deteriores multo ſunt,velociúſque periculum,qui ab indurato iecinore gignuntur,procreãt. E Hinc nanque macies illa extrema,(quam ἀτροφίαν vocãt) ac peſſimum aquæ intercutis genus proueniunt. Nam viſcus pro natiuo rubore functiones ſuas non obeat, alimentum ægrè in corpus diducitur, & quod diſtribui debet, haud rite in ſanguinem commutatur: quo fit vt aquoſus ſit ſanguis,nec adhærere poſſit. Quúmque non agglutinatur, huc & illuc diffluit & infunditur, cutémque intendit, ac tumorem aqueum turgentémque cõmittit. Scirrhus itaque iecinoris deterrimus eſt,cui malitia eſt ſecundus,lienis, qui & ipſe iecinori, ſi negligitur, ſuum impertit vitium,& in conſenſum trahit, ac in F cõſimilem iam dictæ conſtitutionem deducit. Quapropter ſimulatque iecur aut lienem alicui induratum eſſe conſpexerimus, exterius emollientia & concoquentia adhibere oportet,quò ſcirrhꝰ mollior fiat,& relaxetur. Verùm neque nimis calidis eſt opus, neque rurſus frigidis,maximè in iecinore,ſed cum manifeſta ſiccitate cõmoderatis, quibus adſtringẽtia ſunt cõmiſcenda, ne ab emollientibus membri robur infirmetur ac exoluatur. Sint autem quæ ſuper liene dãtur,vehementiora, & magis calefaciãt emolliántque, ac minus adſtringãt, quòd G id membrum eiuſmodi toleret & ſuſtineat. Adhæc attenuantibus,infarctu vindicantibus,& vrinã mouentibus vtendum eſt,quò meatus mediocriter pateãt,& ſcirrhi reliquiæ expellãtur. Sint autẽ & hîc quæ lieni admouentur valentiora calidioráque:quæ verò iecinori applicãtur,commoderata ac remiſſa: vtriſque tamen etiam cõcoquentia commiſceantur,vt ſcirrhus emolliatur. Victus detur tenuans, cum non euidenti calore, & boni ſucci,quíque nihil craſſi gignat: ſunt nanque hîc edulia quæ craſſum ſuccum creant & meatus infarciunt fugiẽ- H da. Vinum ſit tenue & aquoſum. Aſparagi item,capparis,apiũ,fœniculum,& ciceris iuſculum conueniunt,piſces quoque ſaxatiles,& pulli gallinacei accommodantur. Balneum denique commoderatum, & quod qualitate non exſiccet,haud eſt inutile. Atqui quemadmodum ex inflammatione antecedẽte, quam ſcirrhus inſequitur, aqueæ quædam affuſiones oriuntur: ita ſi frigiditas præceſſit,frigidíque humores exuberãt,& meatus infarciuntur, malus habitus,ac deinde, ſi æger neglectius habetur, aquæ intercutes ſuccedunt. Quare vniuerſa victus ratio ad caliditatem ſpectet,vímque habeat tenuandi. Medicamenta quoque eodẽ modo ſunt paranda, quibus vrinã mouentia, quò collectus humor illac etiam excernatur,permiſceantur. Exercitationes & balnea conueniunt. Siquis fuerit in viſceribus tumor, quæ calefaciant, molliant, & in halitum diſſipent, ſunt inungenda, vt ex omnibus in victu ſecuritas tibi pateat. Atque hac ratione priuſquam aqua intercus fuerit omnino collecta,victus eſt inſtituendus. Vbi iam affectus conſtitit,vrinam ducentibus vtendum eſt,potiſſimum valentioribus, niſi ex inflammatione aut ſcirrho vitii fuerit origo: tunc enim clementiora ſunt præponenda. Iis adhæc quæ aluum ducunt, & aquam detrahunt ſenſim æger eſt vacuandus,ne ex confertis vacuationibus virtus fatigetur, & tamen paulatim laborans leuetur. Vtendum nihilo ſecius & inunctionibus in abdomine quæ diſcutiant & exſiccent. Nonnihil malleolos ſcalpello incidentes,humorem paulatim effluere ſinunt: eſt enim ſummopere animaduertendum ne affatim excernatur. Nam quum confertis vacuationibus ſpiritus viciſſim attrahatur, quò nihil ſit vacui, ſiquid eſt ſpiritus vitalis,ſimul cum vacuitate attrahitur,quò fit vt derepente animi deliquium mórſque ſuperueniat. Quare tum in hydropico morbo, tum maximis abſceſſibus,ſemper repentinas & cumulatas euacuationes vitare oportet,quòd maxima ex parte mortem inferãt: victus ſit ſiccior: quare & animalia agreſtia præferuntur, & aſſa elixis. Vinum ſit vetuſtum & meracius, niſi & ſcirrhus & iecinoris inflammatio commiſerit. Potio ſit exigua, conueniunt balnea ſponte nata, quæ nitrum & atramentum ſutorium & ſulphur ſapiant. Atque hoc victu eæ hydropis ſpecies, quas ἀσκίτας & ἀνασάρκας appellant Græci, curantur. Verùm tympaniæ præter reliquum victum,cibo,potioni,& inunctionibus ſemina quæ flatum diſcutiunt,ſunt permiſcenda: quòd vtplurimum craſſus caliginoſúſque ſit ſpiritus qui infeſtet. At verò quia ob immodicas euacuationes,ceu in venarum ſedis fluxu inueterato, & profluuio muliebri,atque vetuſteſcente affectu cœliaco: adhæc propter ſuppreſſas ſolitas excretiones, veluti in vetuſtis hæmorrhoidibus retentis, menſtruíſque mulierũ purgationibus cohibitis, ne in hydropen incidant periclitantur homines,quòd ex immoderata vacuatione iecur refrigeretur, & ſanguis aqueam naturam contrahat, atque idcirco vtpote diſſimilaris nõ agglutinetur,ſed temere innatans, aqueas affuſiones conſtituat: ob adſtrictiones verò coaceruetur,& calor extinguatur,propterea quòd ſpiritus vitalis loci anguſtia coarctatus nõ aſpiret,atque ideo iecur ſuffocetur, cæteráque eiuſmodi patiatur,ac imbecillum fiat,& aqueum in poſterum ſanguinẽ gignat,primæ cauſæ expẽdendæ ſunt. Atque retẽtiones quidem,puta in hæmorrhoidibus ora vaſorũ reſerantibus atque irritantibus medicamentis diſſoluere conuenit. In menſtruis verò,ſi quidem ſimpliciter ſiſtũtur,hîc quoque reſerantibus opus eſt: ſin ſcirrhus quiſpiam,ſiue inflãmatio,ſiue in latus conuerſio,ceu ex ſiccitate præcluſio, ea ſupprimit, primùm cauſæ molliẽtibus,humectãtibus,ac laxantibus, quemadmodũ denuo poſtea docebimus,ſunt tollendæ:deinde vaſorũ ora patefaciendi & trahendi vi præditis vtendum: ſi quidẽ cõſuetis vacuationibus reuocatis,æger in ſanitatem priſtinã reſtituitur. Expedit tamẽ vt iis ex pedibus ſãguis dematur,& hirudines admoueantur,atque ſcalpello cutis incidatur,quò vaſa onere leuẽtur,locáque quæ curãtur, leuiora iã facta facilè medicamentis concedant. Edulia porro hîc quoque quæ parũ alant,bonúmque generent ſuccum, quibus attenuantia vrináſque mouentia fuerint admixta,ſunt offerẽda. In morbi principio, balnea exercitiáque non accommodantur: at vbi ſanguis ſemel iteratóque miſſus fuerit,humoréſque conuenienti medicamento fuerint repurgati,mediocris exercitatio balneúmque conuenit. Nam dum corpus adhuc

repletum eſt, ſpiritúſque in arctum cogitur, confertis non eſt motibus corpus concutiendum, quòd humores ita exagitētur,& calor naturalis ſuffocetur,neque quicquam effatu dignum diſcutiatur. Cæterùm ſi ob immodicos fluxus hydropes inſequuntur,vaſa relaxata patentiáque claudentibus & denſantibus ſunt contrahenda. Vires cibis boni ſucci coctúque facilibus,& qui ſatis nutriant reficiantur: vinum ſit vetus. Dentur & antidoti quæ calfaciant & reprimant,ceu priuatim de omnibus tradetur. Balnea & exercitia ſint mediocria prorſus,vt hæc calorem exſuſcitare,illa meatus reſerare,atque aliquid excrementitiæ humiditatis diſcutere valeant. Exhibenda ſunt & quæ vrinam cieant, & modicè aquam ducant, & paulatim vires recreent. Atque hac ratione hydropis ſpecies tum dignoſces, tum curabis. Porro quemadmodum ob lienis iecinoriſque imbecillitatem aqueæ affuſiones conflantur, ita ab iiſdem viſceribus, ob alias tamen cauſas, à iecinore quidem arquatus oboritur,à liene verò qui gignitur,nomine caret. Atque arquatus à bile quæ è veſica fellea regurgitat diffunditúrque,prouenit:alter verò ab humore qui in liene cogitur, procreatur. Proinde iis qui arquato corripiuntur, ſi quidem febris adeſt, tenuem victum imperare, puta intubum tum ſatiuam tum erraticam:aluum enemate eluere, & niſi aliud obſtat, ſanguinem modicum educere conuenit.Deinde vbi deſiit febris,victu mediocriter tenuante, boníque ſucci,& parcè nutrienti vires refocillare decet. Quin & medicamenta quæ vrinam moueant,nec euidenter calfaciant,parare,atque ea diluculo ieiuno exhibere. Vinum ſit aqueum:vbi meatus ſunt repurgati,& obſtructionibus vindicati,medicamētis bilem purgantibus,veluti poſtea dicemus,expurgādi.Interdicantur balnea & exercitationes antequam omnino æger valetudinem receperit. Simul verò atque interna fuerint repurgata,ſiquid quod nōdum planè ſit diſcuſſum,pallidi ad ſuperficiem defertur,id balneis,& ſudorem mouentibus eſt euacuandum. Cæterùm ſi lien eodem vitio afficiatur, idem quoque victus competit, ſed qui hoc tantùm à ſuperiori diſtet, vt eo minus ſit frigidus,tenuādíque magis vi ſit præditus, quo pars eſt frigidior, & craſſiori ſucco alitur. Quare quum calor in hoc viſcere perſentitur,tenui modicéque refrigerante victu eſt opus:cui ſi calor leuetur, non eſt diutius immorandum.Facilè nanque humores indidem infarciuntur, coeúntque, quo fit vt vrinam mouentia & tenuantia accommodentur, deinde purgans, quale res poſtulat,aduocetur. Venam non expedit ſecare niſi aliud admodum vrgere conſpicitur: balnea & exercitia ſint moderata niſi febris dehortetur: potus ſit vinum,tenue quidem,ſed non valde aqueum. Atque hac ratione arquato,& ei qui è liene natus,nomine caret, medeberis. Porro Diabetes, iecinoris renúmque eſt affectus, qui nihil aliud eſt quàm profluuium quoddam per vrinam. Quare vt in alui profluuio fluxionem per vrinam cientia deriuamus, & aluum reprimētibus ipſam ſiſtimus:ita hîc viceuerſa eſt inſtituenda curatio, & ſuo lentore infarcientibus, adſtringentibúſque,& refrigerantibus fluxum cohibere, ac modicè emollientibus vētrem laxare decet. Quapropter amylum,oryza, ſimilago, & id genus alia illinentia ac emplaſtica, quæ citra manifeſtum calorem craſſum ſuccum gignunt, conducere cenſentur,niſi febris adſit,& omnia quæ tenuibus partibus conſtant ac vrinam mouent, auerruncanda. Sed nec balnea,nec exercitationes ſunt opportuna.Nō alienum eſt quæ refrigerent iecinori renibúſque ſuperimponere,vt deſinente febre,ſimul quoque humiditatū attractio deficiat. Qui ob renū debilitatē aſſiduè meiunt,hi ſi emplaſtris roborātibus iuuantur, & parci bibunt,atque aqueū humidúmque victum deuitāt, valetudinem recipiunt. Cæterùm quia ad renes vſque oratione peruenimus,age victum vitiorum quibus vaſa vrinaria infeſtantur,quantum res exigit,tradamus.

DE VITIIS QVIBVS VRINARIA VASA, PARtéſque naturales tentantur, CAP. VIII.

CRuor ergo,& pus,& humor quiſpiam lentus,ramētáque & calculi,varia ratione, prout variis quoque de cauſis renes veſicáve laborant,meiendo redduntur. Quare quum cruorem à renibus aut veſica, ex iis notis quæ id diſcernere docēt,ire ſuſpicabimur: ſi quidem id ob multitudinem, & rarefactionem, ac imbecillitatem renum euenire coniectabimus, venas nephriticas, quæ per cubitum feruntur, ſecabimus, ac ſecundò ſanguini dememus, quo ſatis vacuemus, copiámque minuamus,ac ſanguinis fluxum inde retrahamus. Loco deinde laborāti ea medicamenta quæ robur addunt,quibus nihil quod apertè iam calefaciat admiſtum ſit,imponemus. Dabimus tamen ea quoque quæ ſuo lentorē meatus infarciunt & adſtringunt, commiſcentes quæpiam quæ mediocriter vrinam mouēt,vt videlicet hæc emplaſticis illis ac adſtringentibus viā ſternāt: ſiquidē vrinā mouentia ſola hoc caſu, quòd magna ex parte ſtimulent,non ſunt accōmodata. Quòd ſi vena aliqua fuerit diſrupta, deterius quidem eſt malum, attamen eandem exigit curandi rationem.Hîc ea quæ ſanguinē ſiſtētia nūcupātur,ſunt permiſcēda,& paulatim ſāguini detrahendum,nēpe vt eā ob rem venā ſecemus, quò ſanguinis curſus reuellatur.Vita in otio & quiete eſt traducenda,vt ab omni motu valētiori, omnique re acri ceu mordente ac irritante,abſtineatur.Balnea ſint pauca & rara,vt ea quæ indurata ſunt,ſi ita vſus poſtulat, tantūmodo humectentur. Quæ rarefaciunt,& ora venarum aperiunt, ſunt inutilia, miniméque ſanguinis profluuio idonea.Quòd ſi pus promanauerit,non iam amplius venam tundimus, atque ab omni re mordente abſtinemus,iiſque vtimur quæ mitigandi vim obtinent,ac modicè detergent, nec cum morſu exſiccant: cuiuſmodi ſunt quæ gummi & tragacanthā,cucumerū item ſemē, amylum,ac cætera id genus accipiunt.Vbi iā pus fuerit expurgatum,ea quæ magis exſiccāt,&citra morſum reſtringunt,quò vulnus cicatricem induat,aduocamus.Si arenulæ ſolæ vrgent,quæ in matula ſubſident, humoris eas gignentis ſpeciem ex colore agnoſcemus, eúmque exuberantem victu cōuenienti,& ſi res flagitat,purgatione emendabimus ac compeſcemus.Verùm ſatius eſt ſanguinem mittere,quò vaſa pondere exonerentur.Vſui erunt quæ modicè tenuant,meatus infarctu liberāt, & vrinam proliciunt:qua de re aſparagi,ciceris iuſculū, & caricæ conferre putātur. Exercitatio ac balneum ſint admodum exigua:vino vtendum aquoſo,albo,& tenui. Vitanda omnia quæ manifeſtò calefaciunt, vt & vehementior exercitatio: inde nāque quòd humores nimiū aſſantur,eiuſmodi ramenta cōflantur:quæ temporis ſpatio coeuntia, ac admiſto lento quopiam humore compacta, in tofos ac calculos abeunt, & aut renes vrgent, aut in veſicam delabuntur.His ea quæ vrinam mouendi incidendíque vi pollent,magis conueniunt,quorum copioſa materia in libro de ſimplicibus medicamentis proponitur, indéque quæ vſui ſunt corradere licet: ſed & nos ſeorſum de iis agemus.Reliquus vniuerſus victus ſit boni ſucci,& attenuans. Balneis vtendum eſt, quibus meatus fiant ad fluxum habiliores.Quòd ſi lapides angulares fuerint, vt loca vulnerent, & ſanguis profluat,aut pus emanet, victus ac medicamenta miſta eſſe debent. Eſt autem hoc admodum malum, quòd alterum reliquo contraria poſtulet:attamen enitēdum eſt, vt aliquid opis adferamus, & vtriuſque curam habeamus, ita tamen vt eius quod magis vrget potiores ſint partes. Cæterùm non eſt ignorandum, nonnunquam in interna penis parte exiguum tuberculum oboriri, quod dum diſrumpitur, ſanguinem aut exiguum puris effundit: quare quidam arbitrantur ex profundo ea prodire,citráque rationem metuere cœperunt: verùm res ex penis dolore deprehenditur.Venæ autem ſectione ſola, victúque frigidiuſculo ægrum à moleſtia vindicauimus. Quòd ſi vitium moram traxerit, & vulnus altius peruenerit,enemata morſus expertia,qualibus in lippitudine vtimur,infundimus.Balneo ac omni mordenti,euidentérque calefaciente,tum cibo, tum potione abſtinemus: ita nanque promptius æger valetudinem recipit. Porro de vrinæ ſtillicidio tantùm in præſentia dixerim, quòd quū acris quiſpiam mordénſque humor illabens,muſculum collum veſicæ conſtringen-

tem ad excretionem laceſſit,conſiderandum eſt num is A
corpus totum inficit,an eo tantùm loco defigitur: nam
ſi in toto redũdat, idoneis medicamentis eſt vacuãdus:
ſin min⁹,ſolo victu,refrigerãtibúſq; medicamẽtis mor-
dentia ſunt contemperanda. Cæterùm ſi lenti craſſique
humores immerſi fuerint, & qui haud facilè extrican-
tur,fucus quidam fit ægris,perinde quaſi calculus infe-
ſtet,tum quòd dolor ſit vehemens, tum quòd lotiũ vt-
plurimum guttatim reddatur. Quare victum attenuãtẽ
poſtulant, & reliqua medicamenta quæ tenuare, mea-
túſque infarctu liberare queunt,vbi antea humorem,ſi B
exuberare videbitur, medicamento quod pituitam du
cit,purgauerimus. Balneis liberaliter vtendum, quæ
tenſa relaxent,humorémque tenuent,& digerant. At-
que de his hactenus. Nam ſiquid in hac commentatio-
ne deſideratur,potes ex iis quæ docuimus,arrepta occa
ſione, conficere, & medicamenta neceſſaria concinna-
re. Verùm quia vaſa vrinaria eadem ſunt generantia, ra
tióque curandi, prout per ea lotium profluit, vitia ſunt
explicata: nunc iis prout ſunt genitalia, quod opus eſt
annectere oportet. Ac primùm ea quæ maribus ſunt pe C
culiaria, deinde quæ fœminis propria ſunt tradentur.
Proinde quale vitium ſit priapiſmus,& qua ratione di-
gnoſcatur, quámque ob cauſam oboriatur, dictum fuit
antea: nũc quo pacto ei medendum ſit, eſt quoque do-
cendum. Si igitur rationi curandi id muneris incumbit,
vt affectuum cauſæ è medio tollantur, quũ ſpiritus ca-
lidus ſit qui penem arrigat, hanc continentem cauſam,
iis quæ flatum diſcutiunt, exſiccant,ac refrigerant, co-
ercere decet: idque tum per ea quæ eduntur, tum quæ
bibuntur medicamenta eſt procurandum. Cibus itẽ qui D
ſingulis diebus offertur,eò ſpectet. Sunt qui tenues do-
drántales, paulóve maiores laminas plumbeas parãt, ac
renibus admouẽt,ægróque ita opem adferunt. Vitetur
vel ad aſpectum vſque fœminarum cõmercium,ac nar-
rationes amatoriæ, & quicquid anſam pruriendi & in-
flãmãdi præbet. Potus ſit aqua,cibus lactucæ,coriãdrũ,
& ruta. Lectus ægro ex vitice ſternatur in quo decum-
bat. Vigilet,nec balneum ingrediatur, ſed exercitatio
ſit vehementior, & niſi aliud obſtat, in frigidam ſe de-
mittat,ac deſideat. Quibus penis reſoluitur,ii contrari- E
am poſtulant curationem, potiſſimũ ſi id ob ictum an-
tecedentem non aduenit,nanque id curatu difficile eſt,
præcipuè ſiquod ſeminarium vas, aut neruus extendẽs
fuerit præciſus,alioqui prõptè curatur. Atque in vniuer
ſum victus ad caliditatem humiditatémque vergat: pri
uatim verò quæ flatuoſa ſunt cõferunt: cuiuſmodi ſunt
cicer,& nux iuglans,& quæcunque in libris de ſimplici-
bus medicamentis, venerem concitantia,(ἀφροδισιαστικὰ
Græci) dicunt, nuncupantur. Verùm ignorari haud de-
cet, ſanguinem interdũ aut pituitã vaſa ſeminaria ob- F
ſtipare,atque idcirco genituræ ac ſpiritui trãſitũ haud
facilem eſſe, quemadmodum perquam obeſis pingue-
do meatum obſtruere ſolet. Verùm illa venæ ſectione,
purgatione, & acrioribus clyſmatis ſedantur: hæc verò,
victu tenuante, inter quem matutina ieiunis obambu-
latio,ſalſamenta,acres acidíque tum cibi tum potiones
reponũtur: vigilia itẽ cibúſque parcior,& magna ex par
te is qui parum nutriat: hæc enim atque eiuſmodi alia
gracilitatem ſatis conciliant. Condimentum ciborum
optimum eſt ſinapi, cui acetum ſálque ſit adiectum, & G
alia quæ iuxta hanc formulam cõficies, modò in omni-
bus ægri temperamentũ tibi ob oculos ponas: nã ſiqui-
bus viſcus eſt natura calidum,id totum victum ſubuer-
tit. Verùm tibi alia ad eam rem non deerit materia, ex
qua iuxta methodũ medicamẽta commiſceas, quæ ni-
hil obſiſtentibus temperie viſceribus, quod ad vniuer
ſam ſpectat victus rationem,noceant. Seminis proflu-
uium,(quod γονόῤῥοιαν dicũt),& ipſum poſcit vt renibus
imponãtur emplaſtra,quæ robur addãt,& minimè cale
faciant. Conuenit adhæc reliqua victus ratio quæ ad ſic H
citatem declinet,ſed non ſit calidior,verùm frigida. In
ſuper nutriendus æger eſt,viréſque modicè reficiendæ:
nanque ob continuam excretionem languet corpus &
imbecillũ eſt. Quies apta eſt,& balnea quæ humectẽt tã
tùm alioqui nõ ſũt idonea. Animalia agreſtia, quæ re-
A frigerantibus exſiccantibúſque condiantur,ſunt accõ-
modata,& vinum pauculum tenuéque. Cæterùm adipo
ſum aqueúmque ramicem, partim copioſo mollienti-
um digerentiúmque emplaſtrorum vſu diſcutimus: par
tim ſcroto,ac ſi res exigit, tunica erythroide ſecta,hu-
morem euacuamus, ac deinde curatione quæ vulneri-
bus cõpetit,ægro medemur. Ramicem verò quo inteſti
na omentúmve prouoluitur, quidam ſolis epithematis
foris impoſitis curare nituntur,ac interdum,quum ma-
lum leuius eſt,ſuccedit: verùm complures manuum o-
B peram accerſunt. Verumenimuero quòd graue malum
ſit & pleriſque ſubinde periculum creet,nõ ſecus quàm
quibus calculus excinditur, quamplurimi pro ambigua
ancipitíque valetudine,deformiorem, ſed ſecuram vi-
tam degere malunt. Quare nos quoque in hac rei in-
certitudine, volenti & ſecare & ſecari concedemus, ac
ad reliqua progrediemur. Fœminæ peculiaribus v-
teri vitiis mares exuperant: atque ei intemperies, ob-
ſtructio, inflammatio, abſceſſus quiſpiam, fluxus item
muliebris, & vteri præfocatio, ac mola incidens, vari-
C as curationes exigit. Quorum cauſas ac agnitiones a-
liunde colliges,hic verò curandi ratio proponetur. Ea
autem erit vt contrariis pugnetur, tum victu in vniuer
ſo corpore, ſi eadem erit totius & vteri intemperies;
tum in parte affecta. Nanque peſſis & fomentis tam a-
ridis quàm humidis,alia atque alia commiſcentes me-
dicamenta, intemperiebus opitulamur. Nam calidis
mediocriter refrigerantia applicamus, & frigidis cali-
da,quemadmodum ſiccis humida, & humidis ſicca ad-
molimur. Non eſt tamen ignorandum, quòd vterus
D quum neruea ſit pars,acriſque ſenſus, ac ſemper calori
aſſueta, ſimpliciter frigida, præcipuè ſi tactu talia fue-
rint,non toleret, ſed promptè conuellitur ac dolet: quã
de re,ſiquando calido corripitur affectu,haudquaquam
impenſè frigida, ſed egelida omnia ſunt admouenda,
ſiue ea infundantur,ſiue fotu, aut inceſſu aptè adhiberi
poſſint. Verùm quia immodica vacuatio,& obſtructio,
vitiorum vteri cauſa continens magis eſſe ſolet, ob-
ſtructionem quam præcluſio ſiccitáſque genuit,hume-
ctantibus,pinguedinem obducentibus,ac vaſa reſeran-
E tibus curabimus. Cuiuſmodi ſunt,quæ ex oleis ſale ex-
pertibus & adipibus commiſtis,quibus herbæ quædam
modicè acres additæ ſint, conficiuntur: vt pinguetudi-
nibus atque emollientibus iam humectata vaſa pate-
ant. Quòd ſi inflammatio aut ſcirrhus naturalem ex-
cretionem fuerint remorata, iis quoque per medica-
menta eſt occurrendum. Atque inflammationi quidem
medeberis,ſi emollientibus ac concoquentibus,quibus
aliquid frigidorum inflammatione etiamnum turgen-
te admiſcueris, pugnabis. Quòd ſi ea remittit & diſcu
F titur, iiſdem eſt inſiſtendum: ſin ad abſceſſum prope-
rat,augenda ſunt concoquentia & emollientia, atque à
frigidis abſtinendum. Vbi iam abſceſſus diſruptus eſt,
& pus promanat, mollientibus concoquentibúſque ea
quæ mediocriter detergent admiſcere conuenit,ac clyſ
matis peſſiſque eiuſmodi ſordentem vterum repurga-
re. Demum abſceſſu purgato,quum pus ire deſiit,locus
affectus per ſiccantia ſine morſu,ac modicè adſtringen
tia,cicatrice obducendus eſt. Porro horum materias ex
libro de ſimplicium medicamentorum facultate: at qua
G ratione vniri ſibique mutuò commiſceri debent, ex li-
bello de medicamentorum compoſitione petes. Verùm
ſi inflammatio in ſcirrhum abit, quæ in duritiem occa-
luerunt, iis quæ magis concoquunt & emolliunt rela-
xare nitendum eſt, nimirum ſi emollientibus adipibus
& oleis,liquores quoque concreti valentiores admiſce-
buntur: qualis eſt galbanum,bdellium,& eiuſmodi. Cæ-
terùm molam vtero innatantem, vbi validioribus reſe
rãtibus matricis os patefecerimus, attrahentibus depel
lere conabimur,vt eã mulier quaſi pariens deponat,di-
H ſcátque præpropere parere,ac impoſturã qua detinetur
agnoſcere. Scire tamen licet,omnibus attrahendi,orá-
que vaſorũ reſerãdi vi præditis, mordacem erodẽtém-
que vtplurimum facultatem ineſſe: quare ſiquis teme-
re iis fuerit abuſus, vicinum locum exedere ac erode-
re, atque priuſquam qui præſens eſt curari deſierit

alium affectum oboriri. Quocirca validioribus iis non A
modò emollientia ac leniẽtia ſunt permiſcenda, verùm
peſſos quoque molli linteo obductos nonnullis quæ mi
tigent atque humectent extrinſecus inungimus: ſed fo-
ris linum propendeat, ne ſi peſſus vacua ſubierit, nos im
peritiæ cõuincat, & ægrè moleſtiam adferat. Atque hac
ratione menſtrua ſuppreſſa reuocabis, inflammationes
lenies, & ea quæ offendunt, euacuabis. Contrariis verò
immodicos eorum fluxus ſiſtes, ac coercebis: hîc enim
curſus tum albus tum ruber oboritur: ídque aut ob tur
gentium humorum, primùm eò prorumpentium co- B
piam, aut ob mordacem quempiam humorem eò illa-
pſum ac ſtimulantem. Porro vbi natura ſemel aſſueuit,
ad ea loca quæ redundantia moleſtantiáque excernere
ſolent, tranſmittere: illuc veluti à materiæ exuperantis
impetu coacta, & quæ non decet, & quando non conue
nit detrudit: quo fit vt ex alba, pallida, turgiduláq; fiat
ægrotans, & inualeſcente malo, in animi deliquiũ inci
dat, ac repẽtina morte nonnũquam intereat. Quare æ-
gram nactus ab initio, dum nõdum affectus præualuit,
& vires etiamnum renituntur, ſi ſanguis abundare vi- C
detur, ſenſim è cubito eum detrahes, vt fluxus reuella-
tur: deinde aluus per ea quæ ſubiiciuntur, vacuanda eſt,
ac ſi vires ſuſtinent, validioribus quoque catharticis ni-
mius ac ſtimulans humor purgandus, quo tum cauſa
morboſa extrudatur, tum humor ad proxima deflectat
ac deriuetur. Adhæc ad ea quæ ſupprimendi vim habẽt
accedẽdum, & potiones ac epithemata, clyſteres item,
& peſſos, inſeſſúſque quæ eandem facultatem obtineãt,
paranda. Copioſa autẽ horum materia in libris de ſim-
plicibus miſtiſque medicamentis recenſetur, vnde quæ D
vſui eſſe poſſunt deligere licet. Eſt tamen cucurbitula
ſub mamillis defixa, quòd fluxiones retrahit, præſtan-
tiſſimum auxilium, eóque ſolo nonnullas ſubinde cura-
ui. Circuncidatur in cibo & potione quicquid ſua natu
ra mordax eſt & ſtimulat, omníſque motus vehemen-
tior, ac balneorum vſus: hæc enim atque eiuſmodi alia,
ſolitas excretiones reuocare ſolent. Cæterùm in primis
eſt vitalis facultatis habenda cura, eáque vt par eſt, re-
ficienda: nam ſi hæc non fauet, fruſtra morbis manum E
admolimur. Atque hac ratione ac via muliebris fluxus
eſt tractandus. Porro procidẽtia vteri, recurſus, & in la-
tus conuerſio, alia ſunt à prædictis vitia. Atque quũ vul
ua procidit, ea ſurſum retorquenda eſt, & ligamentis
datis aptè vincienda, ac pars vt roboretur adſtringen-
tibus fouenda. Quinetiam renibus adſtringentia, ac ro
borantia imponens, ægram complicatis pedibus ſupinã
ita collocabis, vt pedes reliquo corpore ſint ſublimio-
res, atque ita plures dies, quouſque ad ſe vulua redeat,
dimittes. Quum verò ad iecur aut lienem, ad ſeptum i- F
tem tranſuerſũ, & ad cor rectà recurrit, vteri facit præ-
focationem, tãto deteriora inferens ſymptomata, quã-
to ad partes præſtantiores eã regredi contingit. Et quo-
niam ſterilibus ac viduis id vitium potiſſimum obori-
tur, prima ac ſuauiſſima iis curatio erit, ſi cum viro cõ-
grediãtur: ſed ſi hoc facere, hortãte ita pudicitia ac cõ-
tinentia, renuunt, ſubſequẽti victus ratione, vt par eſt,
vtantur. Atque omnis in ſumma earum victus ad cali-
dum inclinet: quare balneum & moderata obambulatio
conferre cenſetur. Priuatim verò odorati calidíque
peſſi ſubiiciuntur, & eiuſmodi inſeſſibus vtatur, naribus G
verò fœtida ſubdantur. Quòd ſi moderatè purgabis, o-
pitulaberis: verùm ſemper id animo proſpicias, ne men
ſtrua ſubſiſtant: ita nanque vteri ſuffocationem, vitium
graue, & quod aliquando periculum adfert, propulſa-
bis. Quòd ſi vulua ad ilia aut ad podicem conuertitur,
aut in veſicam prolabitur, obſtetrix digito eam diri-
gat, & odoratis peſſis retrahat: ſolet enim hoc membrũ
odoratis vbi imponuntur cedere ac inſequi: fœtida ve-
rò & graueolẽtia fugere ac auerſari. Quare etiam quũ
procidit, ſuffitu cuiuſpiam quod grauiter olet, eam in H
ſuam ſedem reuerti cogimus. Studendum ergo eſt, vt
cum viro concumbant & pariant: ita ſi quidem ſympto
mata citius leuantur: quòd ſi non perſuadentur, ea qua
dictum eſt curatione vtendum, quòd hæc poſt viri coi-
tum proximo loco ſuccurrere poſſint. Atque his ita ſi-
nis imponatur: quæ etſi ſunt mediocria, attamen iis qui
recto iudicio pollẽt, ſatis ad curãdi methodũ cõferent.
Ac tractationẽ de internis affectib[9], quǽq; iis cõpetit,
medẽdi rationẽ iã explicatã habes: nunc inſtat vt de ex
terioribus agamus. Quare quẽadmodũ, quomodo ii di-
ſcerni queunt, à capite exorſi, per reliqua omnia mem-
bra ſermone percurrimus, ita & nunc faciemus.

DE EXTERNIS CAPITIS VITIIS, CAP. IX.

PRoinde quũ pili defluũt, ſiquidẽ ab raritate id pro-
uenit, moderatè adſtringẽtib[9] ſimul & modicè cale-
faciẽtib[9] meatus ſunt roborãdi: cuiuſmodi eſt quod vi-
no, & ladano, & iunci odorati flore, & calamo aromati-
co, atque id genus aliis cõſtat. Sin ob erodentẽ humorẽ
delabuntur, ſi totũ corpus eo abundare videbitur, eua-
cuãdus eſt, ac victu cõtẽperãdus: ſin autẽ ſolũ caput ob-
ſidet, iis quæ in nares induntur, gargarizationibúſq; eſt
euocãd[9]. Deinde caput abradatur, nitrúmq; inducatur,
poſtea adipibus tenuiũ partiũ, atq; id genus medicamẽ
tis illinatur, ita nãque prõptè ac ſecurè pili repullabunt.
Quòd ſi cauſa fuerit ſiccitas, calidis dulcibus aquis me-
diocriter fouemus, capútque pinguedine ac adipe ſalis
experte, oleóque aliquo quod ſit tenuiũ partium obli-
nimus, ſatíſque iuuare ſolemus: ſi ea intenditur, meatus
cõſtringuntur, & cõniuent præcluduntúrque, nec am-
plius pilos enaſci ſinunt. Quare promptius ophiaſin, &
alopeciã, ac caluitiũ curaueris: nã illud malũ ſiccitas vt-
plurimũ procreat, hoc verò humores qui corrupti capi
tis cutẽ vrgẽt, cõmittunt. Verùm quia iã antea tradidi-
mus, quo pacto iis quibus ob humorẽ vitiatum capitis
pili defluunt, victus ſit præſcribendus, inde quæ ad alo-
peciæ, ophiaſiſque ab humoribus excrementitiis geni-
tæ curationẽ pertinent, oportet aſſumere. Si eæ valẽtio-
ra medicamẽta poſtulabũt, liber de medicamẽtis iſthæc
quæ neceſſaria ſunt ſuppeditabit. Inde & quæ ad puſtu-
las illas, (quas ἐξανθήματα vocari diximus) valent, ſunt
petenda. Quibus faui, ac manãtia capitis vlcera, & ſyco-
mata, & porrigo annectãtur, atque eorũ ſpecies digno-
tionéſque iam antea edoctus, paulo pòſt etiam medica-
menta diſces: nam nunc vt ea quæ de aurium vitiis di-
ctu neceſſaria ſunt doceamus tempus eſt.

DE AVRIVM AFFECTIBVS, CAP. X.

VBi ergo quæ intemperies exuperet cognoueris, cõ-
trariis eſt obſtandum. Et ſi quidem calor infeſtat,
vena, niſi aliud impedit, humeraria eſt ſecãda, deinde
roſaceũ guttatim immittẽdũ. Præcidatur dehinc omne
acre eduliũ, & vinum ſit aqueum: ſin frigus torquet, cõ
trariis eſt certandum. Aeris frigidi commerciũ vitari,
totúſque victus ad caliditatem propendere debet: ad-
hæc anethinum, & rutaceum, aut ex calidioribus aliud,
ſi res ita exigit, auribus inſtillari. Si humores acres ac bi
lioſi affligunt, tũc oxyrhodinum, cui terræ inteſtina in-
cocta fuerint, opitulari creditur: ac humor ſi in toto
corpore redundare videtur, purgãdus eſt. Vinum vi-
tari & balneum, omnéque calidum edulium oportet.
Quòd ſi frigidi humores offendunt, oleum rhaphani-
num ac amygdalinum amarum, præcipuè ſi vetuſtum
eſt, inſtillatum prodeſt: his nitrum non inutiliter com-
miſcetur. Balneum & reliquus victus ſit calidus. Atque
hæc omnia præſcribuntur, niſi qua alia maioris momẽ-
ti cauſa prohibuerit. Nã ſi quæ ſunt quæ aduerſantur,
ſemper quænã ſint quæ magis vrgeant, inſpicere opor-
tet, illiſque maiorẽ curationis portionẽ tribuere. Si in-
flammatio quæpiã aut abſceſſus infeſtat, his victus im-
perandus erit qui febrientibus accommodatur, nempe
tenuis, & qui nihil fere nutriat: nam quòd ſenſoriũ hoc
cerebro ſit propinquum, faciliſque ſenſus, vel parui la-
pſus, magni eſſe videtur. Proinde dabitur ptiſſanæ cre-
mor, & aqua, ægérque in quiete cõtinebitur. Atque in-
flammationi pinguedines recentes, morſúſque exper-
tes admouebuntur. Iam ſi inflammatio ad abſceſſum
progreditur, púſque apparet: quod purulentũ eſt, emol
lientibus ac modicè attrahentibus, detergentibúſque
repurgabimus. Verùm quia nonnulli ſui negligentio-
res, temporis ſpatio pus vetuſtum educunt, quòd haud
prõptè ſiccetur, locúſq; magna ex parte grauiter olet,
exſiccantia tum medicamẽta ſunt exhibenda: cuiuſmo-

di eſt quod recremento ferri,& aceto paratur : nanque hoc vlcera ſordida validè ſiccare, potiſſimum ea quæ in auribus conſiſtunt,ſolet. Scire nanque licet,partium alias eſſe ſicciores, quæ ſiccioribus quoque delectantur medicamentis,eáque maximè auxiliantur:quaſdam contrà humidiores,iiſque humidiora medicamenta cõpetere. Verùm non ſolùm hoc in corporis partibus,ſed in ſexibus quoque vſu venit:nam quum fœminæ,& pueri,atque ſpadones humidiores ſint,iiſdem partibus minus exſiccantia medicamenta applicamus. Ætate verò vigẽtibus maribus,iiſque maximè qui exercẽtur,magis ſiccantia, magiſque valida conueniunt : & ſi ruſticus quiſpiam curatur, aut qui fodiendo victum quæritat, validioribus etiamnum opus eſt:debent nanque medicamenta proportionem quampiam ac ſimilitudinem cum eorum quibus offeruntur temperamentis ſeruare. Porro ſonitus & ſurditas,quæ variis de cauſis proueniunt, variam quoque diligentiam ac curam requirunt. Ac ſurditas quæ ab ortu & ob primam conformationẽ conflatur, omnino curàbilis non eſt, ſiue id proueniat, quòd ſentiẽtes nerui obcæcati clauſique ſunt,vt à cerebro per eos ſpiritus deferri nequeat: ſiue quòd cerebrũ ea parte,aut ab intempèrie,aut humorum confluxu laboret. Hæc & prouectiore ætate nonnunquam contingunt,quæ ab artis opera interdum opem admittunt. Itaque hìc antea, ſi vſus exigit, totum corpus purgabis, deinde capiti per gargariſmos, aut ea quæ naribus attrahuntur,aut cucurbitulas,prout opportunum eſſe iudicaueris,proſpicies: poſthæc aurium meatibus accommodata, nempe tenuantia ac lædentes humores incidẽtia meatúſque reſerãtia inſtillabis,ac demum quicquid noxiæ cauſæ aduerſabitur : ita nanque ſublato eo quod lædebat, auris priſtinam ſuam peculiarémque functionem recepiſſe videbitur. Porro quũ ſonitus in auribus excitantur,tum ob conſenſum aliarum partium quæ primùm tententur, tum ob primarium affectum,expẽdendum ſtatim eſt qua ex cauſa coagmentantur. Atque ſi ſtomachus mali auctor erit,ei potius iuxtà iam antè explicatas rationes,opitulari decet:nanque perempta cauſá,vnà quoque aurium ſonitus tollitur. Quare, ſiquem ãcriorẽ humorem ori ventriculi impactum eſſe coniecerimus,acriores quoque qui inde exhalãt ſpiritus eſſe aſſeremus,qui dum ad aures feruntur, reſonent. Itaque partim contemperantes,partim humorẽ purgãdo educentes,ægrum ſanitati reſtituemus,eiúſque valetudinẽ confirmabimus. Quòd ſiquis crudus humor per os vẽtriculi oberrans, craſſiores perſtrepentéſque flatus expirat:hìc calidioribus tum eduliis,tum antidotis contemperatus concoctúſque,ac deinde accommodatis catapotiis expurgatus : haudquaquã amplius auribus ſpiritus qui meatibus obſtrepent,ſubminiſtrabit.His expediunt balnea, & victus qui probiorẽ commoderatiorémque ſuccum generat.Siquis fortè in meatu auditorio acrior aut frigidior ſit collectus humor, qui diſſolutus eiuſmodi ſpiritus emittat, reliquúmque totum corpus plenitudine abundet,primùm totum purgandum,deinde conuenientibus medicamentis etiam loco ſuccurrendum. Quòd ſi aliter viſum fuerit,ſolis laborantibus partibus medicamenta ſunt exhibenda.Dicemus autẽ de omnibus priuatim ſuo loco,in præſentia enim ſolam curandi rationem perſequimur.

DE AFFECTIBVS OCVLI, CAP. XI.

CÆterùm in oculorum vitiis, quæ multa ſunt & varia, quæque acris ſenſus partes occupant, exquiſitus victus accommodatus eſt. Itaque quum lippitudo, & inflammatio,calidiórque fluxio,& chemoſis offẽdit, aut ictus quiſpiam illatus eſt, primùm à venæ ſectione ordiri cõuenit,niſi aliud obſtiterit,ac bis tèrveſanguini ſecta cubiti vena,& maximè humeraria demẽdũ eſt:ita tamen vt in omni vacuatione,tũ redundantis humoris copiã,tũ morbi vehementiã,& ægri victũ cõiectemur. A vino omníque edulio calido abſtinendũ:& ſi vſus ita exigit,purgationibus vtendum. Ad oculos verò dabimus collyria idonea, cuiuſmodi eſt quod ex roſis album & cinereum cõficitur,& lacte muliebri aut oui albumine exceptũ illinitur. Porro tumores laxos ab ictu, poſca fouemus,illiſque recentem caſeum cataplaſmatis more imponimus:adhæc vua paſſa acinis repurgata vnà cum poſca opitulari cenſetur: valet hæc & ad inflationes: Pſorophthalmiæ autẽ ita à ſcabie dictæ decoctum ciceris cõuenit, quo admiſta poſca & roſis eã fouemus: opportuna ſunt & quæ exſiccare,ac ſumma cute in palpebris hærentẽ ſuccum coercere poſſunt.Cæterùm palpebræ inuerſio,(quam ἐκτρόπιον appellant Græci),& caro excreſcens gignit, aut manus opera, aut carnem detrahenti medicamine curatur, coërcetúrque. Ægilopi verò,priuſquam in fiſtulã abiens vlcus ad os vſque pertingat,ſubuenire decet. Cõuenit ei vitio glauciũ & crocus,ſi cũ ſucco parietariæ imponãtur,& aſſiduè permutentur: valet & halica in aceto incocta, probéque trita, non modò in principio,verumetiam quum ſuppurauit, diſruptus ad os vſque peruadit:ea nanque ſi vtêris,non ægilopas tantùm,ſed anchilopas quoque iuuabis.Quin & ruta ſatiua,cum protoſtacto læuigata,& cocta,ac impoſita, admodum præclarè ægilopas emendat : quippe principio mordẽs ad os vſque penetrat, ſed poſtea nequaquam,& quod mirari ſubit,ne cicatricem quidẽ deformẽ obducit. Idẽ præſtant & cochleæ cum teſtis læuiſſimè tritæ,ac impoſitæ,cui interdũ etiã aloes aliquid ac myrrhæ cõmiſcetur, priuſquã ægilops in ſuppurationẽ cõmigrauit,ac poſtquã apertus iam eſt,etiã probè exſiccat. Aſpritudinẽ verò & ficationem,ac callum quæ eadem genere quũ ſint,ſolò tẽpore ac viribus inter ſe diſtant,collyria, quod ex vino, & quod ex duobus lapidibus ac hæmatite lapide eluto conſtat,perſanant:nã mirum in modũ palpebrã abſtergunt. Adhæc facit & harmatiũ cũ pauxillo cycnario, & quod ex croco cõcinnatur. Quod etiã pruriginoſæ palpebrarũ ſcabiei,quũ nõdũ vlcus cõtraxit, cõuenit, ſi euerſæ palpebræ illinatur. Quòd ſi callus durus adhuc non obtemperat, euertẽtes palpebrã,cũ pumice, aut ſepiæ teſta, vel foliis ficulneis abrademus. Porro grandinẽ ammoniaco,quod cũ aceto ſimul & galbano læuigaueris,illine:opus enim habet emollientibus, & quæ cum partiũ tenuitate diſcutiant. Quòd verò hordeolum nominatur, muſcæ capite abiecto, ac reliquo eius corpore contrito curabimus. Sunt qui hordei diluto fouentes, opem ferunt, hordeo hordeum pellentes. Pediculatione autẽ infeſtãte, primùm pediculi detrahẽdi ſũt, deĩde aqua marina tepida eluere palpebras expedit,poſtea medicamentum cilio imponere, quòd aluminis ſciſſilis partes duas, & vuæ taminiæ partem accipit. Vtraque enim exquiſitè leuia ſunt ſua natura. In palpebrarum glabritie, (quam μαδάρωσιν & μίλφωσιν vocant Græci), ea quæ à condecorandis palpebris καλλιϐλέφαρα nominãtur, conueniunt. Sunt autẽ ea,ſtibium aſſum,plumbum vſtum, palmularum nuclei vſti,cadmia, chalcitis,atque eiuſmodi alia. Ptiloſi ſuccurrunt muſcerdæ vſtæ,cũ melle leuigatæ ac illitæ. Superciliorum defluuium emẽdatur, ſi oleo aut pinguedine anſerina digitos inunctos plumbo affricueris ,atque ita illeueris. Leuẽ quoque nigredinẽ inducunt nuces auellanæ crematæ,vnà cũ caprino aut vrſino adipe.In pilari malo,(quam τριχίασιν appellant),euulſis ferientibus pungẽtibúſque pilis, locũ ranæ ſanguine illine, aut albi chamæleõtis cinere, aut cimicũ ſanguine, aut vnà cum gummi ſucco fumariæ,ac tellinarum cinere,vel ricini è cane cruore. Diffractos verò pilos agglutinant bitumẽ, maſtiche,reſina colophonia,gummi, & cochlearũ gluten. Ad carunculæ circa maiorẽ oculi angulum nimias excreſcentias, ἐγκανθίδας vocitant,valẽt eadem quæ ad euerſiones palpebrarum accommodantur:item quæ liquant,& exedunt,σηπτικὰ nominant Græci.Contraria ad ῥοιάδας adaptantur,cuiuſmodi ſunt quæ ex croco,glaucio,& aloe parantur.Cæterùm vlceribus quæ inflammatione oboriuntur,concoquentia & mitigantia vnà cum iis quæ vlceribus peculiaria ſunt,medẽtur: ſunt autem, collyrium Libanium,& quod cycnus vocatur, & pilarium, & aſter, & quæ ex amylo & terra aſtere, & ceruſſa conformantur. Omnium porro maximè dolorem ſopit quod Nilamon vocatur: verùm eius vſui longiori tempore haud eſt immorandum, quòd ſtupefaciendi vi præditum ſit. Optimum eſt & quod ex decoctio

paratur,nihil habens ſtupefactorii.Quòd ſi vlcus fuerit cum fluxione, aliquid ex iis collyris quæ fluxioni aduerſantur admiſcebimus, quale eſt quod ex hydra fit,& Chiacū,& fuluus cygnus,& quæ repellendi abſque morſu facultatem obtinent. Verùm ſi vlcera fuerint ſordida,mulſa mediocriter aquoſa, & fœnigræci decocto vtemur,tum ſeparatim,tū cum prædictis collyriis. Quòd ſi acriora ſunt vlcera, Seueriano, & quod ex ſucco fœnigræci conficitur:ſin minus ſunt acria,iis quæ ex myrrha & nardino parantur,vti conuenit. Vbi ſcitè fuerint expurgata, cleon cicatricem inducere ſolet,eámque eiuſdem cum cute proxima coloris. In vueæ procidētia, ſiquidem exigua adhuc fuerit, vt muſcæ capitis formā præ ſe ferat,(μυοκέφαλον appellant Græci),ea competūt quæ reprimendi & conſtipandi vim habent, nēpe Chium,& fuſcum,& nardinum,& Cheodotium, & quod ex cornu conficitur,& ſupra oculum citra offenſam,ſpongiam quam poſca aut vino adſtringenti, vel roſarū decocto imbueris,vel ſplenium iniicies. Præſtantiſſimum eſt & ad vuæ procidentiam, & ad omnia vlcera, quod Olympiacum vel Olympus nominatur, cum ſucco oleæ & ſanguinalis herbæ. Eadem valent & ad id vitiū quod μῆλον vocant, & ad vuationem, priuſquam exalbeſcant:nam ſi albent aut callum contraxerunt,curari nequeunt.In ſugillatis autem, (ὑπώπιας vocant Græci),curationis ſcopus eſt,vt aut pus per modicè digerentia diſcutiatur,qualis eſt mulſa,& ſuccus fœnigræci,& collyria quæ inde parantur,& Libanium.& quod thure conſtat: aut diſrumpantur,& validioribus repurgentur, cuiuſmodi ſunt quæ ex myrrha fiunt,& hygidium. Ad ſugillata citra exulcerationem, etiam hoc liquido collyrio, quod accipit atramenti ſutorii, croci, ſingulorum drachmas octo,myrrhæ drachmas quatuor,mellis librā, vti licet. Puſtula, quam φλύκταινας & φλυκτίδας appellāt, eandem quam ὑπώπιοι curationem admittit. Albugines tenues quidem, (quæ νεφέλια nuncupātur), quaſi nubeculas dixeris, anemonæ ſuccus detergit: idem minoris cētaurii ſuccus cum melle præſtat. Vetuſtiores verò cedri pix tenuat, & æs ſolùm aqua collyrii in morem læuigatum: omniáque ea collyria quæ abſtergendi vi pollent,cuiuſmodi ſunt, quod ex cornu ceruino cōficitur, & rhinarium,& hecatombe,atque id genus alia.Craſſas verò,(quas λευκώματα appellitant),nitrum cū oleo vetuſto diligēter læuigatum,& illitum deterget, ac ſepiæ teſta vſta,& cum melle in læuorem redacta:adhæc ſalē Cappadocicum aqua diſſolue, ac eo collyria quæ ad albugines craſſas accommodantur tempera,atque inſtilla.De vnguibus,(quæ πτερύγια dicuntur),hoc tantùm aſſerere licet, quòd magni & inueterati manus ſola opera ſanantur: recentioribus verò ea quæ abſtergendi vi prædita ſunt opem ferunt,quale eſt æs vſtum,& atramētum ſutorium cum felle ſuillo, ac fel caprinū vnà cum melle. Carbunculi & cancri ſunt longè omnium curatu difficillimi:quare eiuſmodi tenui ac temperato cibo ſunt nutriendi, præſcindendúmque quicquid euidenter calefacit, & ſuccum malum generat.Infundēda ſunt collyria tenella,quale eſt ſpodiacum,Seuerianum,& cōſimilia. Cura præterea habenda eſt vt totum corpus ſit commoderatum, & ſi vſus exigit,ſanguis mittendus,& aluus ducenda. Abſtinere oportet ab omni vehementi motu,à balneo,& vēti fumíve,aut alterius quod lædere poſſit,occurſum vitare.Pupillæ dilatationis(quæ μυδρίασις vocatur) curatio hoc modo eſt tentanda: primùm in cubito vena tundenda, aut cathartico purgandum, vel etiā vtrunque, ſi ita conſultū videbitur, eſt faciendum. Quòd ſi hæc agere non licet, ſaltem in maioribus angulis venas ſecare oportet:deinde cucurbitulam occipiti adfigere, & faciē oculóſque aqua marina aſpergere ac fouere,& ſi ea defuerit,muria aut poſca. Medicamenta verò adhibenda ſunt quæ puſtulis accommodātur.Porro tabes & imminutio pupillæ, quæ vitia quum ſint mydriaſi contraria, contrariam quoque poſtulant curationē. Quare eiuſmodi morbo correptos exerceri decet,& diligenter caput,faciem & oculos fricare,& aqua faciem aſpergere, quinetiam capiti vnguentum aliquod calfaciens eſt illinendum, ac oculi acriori quopiam medicamēto inungendi, quale eſt hoc quod ſubnectam,quod conſtat ammoniaci drachma, crocomagmatis drachmis quatuor,croci drachmis duabus, floris æris drachma: aqua ea læuigata ſubige & vtere. At verò noctu cæcutientes, (quos νυκτάλωπας dicunt), hoc pacto curabis:ſanguis ſecta in cubito & maioribus angulis oculi vena detrahendus eſt, & cathartico purgandū: poſthæc ea quæ commanducata ſaliuam proliciunt,aut ſternutamentum cient,præbenda. Aut melle oculos illinire oportet,ac imperare vt conniueant,& oculi comprimantur,quò humores in loco contineantur: vel aluminis Ægyptii vſti partes duas, & ſalis foſſilis partem in læuorem redige cum melle,& inunge: vel iecur hircinum comede, & dum coquitur vaporem oculis excipe. Eodem quoque modo in ſuffuſione ſanguinem ex cubito mittere conuenit, purgare, & vacuationibus ex centaurii & cucumeris amari decocto aſſiduè aluum ſoluere. Oportet & cucurbitulas occipiti, cute antea ſcalpello conciſa, admouere, aquam bibere, & victu extenuante vti. Conferet & apophlegmatiſmus ſuper oculos:primùm mel & oleum cum fœniculi ſucco dandum: mox etiam hoc,quod accipit,ſagapeni drachmas duas, ſucci Cyrenaici, ellebori albi, ſingulorū drachmas ſex, mellis heminas octo. Quin & fœniculi decocto fouere vtile eſt. Hebetudo porro & obſcuratio,quæ ab incerta cauſa oboriuntur, in vniuerſum eam curationem poſtulant quæ ſuffuſis congruit: verùm ſpeciatim quadrat ſanguinis ex maioribus angulis vacuatio,hirudinū circa tempora affixio,& infernarum partium frixio.Temporis verò progreſſu, etiam ſternutationes mouendæ ſunt,& ante cibum vomitibus vtendum,ac inunctionibus:primùm quidē ex mellis & olei æquis partibus, deinde etiam eo quod ſubſcribitur,quódque conſtat croci obolis duobus,fellis hyænæ drachma, piperis granis octogintaquinque, ſucci fœniculi drachmis tredecim, ammoniaci drachma,mellis ſextaris quatuor. Antequā id inungatur,oculos ſpongia calida marina aqua imbuta prius fouebis. Oculi expreſſioni ſuccurrendum venæ ſectione in cubito,purgatione,& cucurbitula in occipite: adhibenda quoque ſunt quæ reprimere cogeréque queunt. Confuſiones ex ictu, ſanguine nuper interfecti turturis, aut colūbæ oculos opplentes curabimus. Poſthæc lanā vino & roſaceo intinctam imponere ac alligare oportet. Atque hac ratione oculorum affectibus medeberis. Subiiciemus autē poſtea & alia quæ oculis accommodantur medicamenta.Nunc ad vitia quæ nares infeſtant tranſeundum.

DE AFFECTIBVS NARIVM, CAP. XII.

QVum olfaciens facultas ſuo nō fungitur munere, ſiquidem id ob intemperiem aliquam, quæ illam partē,vbi odorans ſenſus enaſcitur,obſidet, aut ob humorem quempiam eo loco collectum,prouenit,difficilis eſt curatio:attamen enitendum eſt,vt humectantes, exſiccantes,refrigerantes,& calfacientes, nempe contrariis intemperiem amolientes, vaporibus item & vnguentis,& errhinis ac conuenientibus catharticis noxā conceptam propulſemus. Sed ſi ob confluentes excremētitios humores ad eos meatus,qui à colādo Græcis ἠθμοειδεῖς nuncupantur, facultas olfatrix abolетur,eos medicamentis quæ naribus imponūtur,& vnguētis, ac præterea iis quæ ſternutamēta mouent, extenuare, educeréque conuenit.Et ſternutatoria tenuium ſint partiū, ac calida, cuiuſmodi eſt caſtorium,elleborus albus, euphorbium, & ſimilia: hæc enim incidunt, extenuant,& ſenſorium irritant. Sed vbi ſtimulatum eſt, & nimium ſternuere incipimus, eius moleſtiam affuſo quod ſatis eſt vnguento,ſedamus: tale eſt roſaceum & nardinum, & eiuſcemodi quæ ſuo lentore adhærent,& partem cōfirmant. Atque hoc pacto facultatem odorantem obſtructione vindicabis. Polypum verò medicamentis excreſcentia detrahentibus propellemus: quemadmodum ozænam iis quæ ſternutationes proliciendo,& gargarizatu caput purgant, niſi totū corpus catharticū deſideret. Sanguinē quoque detrahemus,aut ſecta vena in cubito,aut ex ipſa etiam,ſi licet,nare. Medicamētis vtemur odoratis,& purgantibus ſordem,ac demū adſtrin-

gentibus,vt locus cicatrice coeat. Si ſanguis immodicè è nare profluit, circa initia eius impetus, cubiti ſecta vena,reuellendus eſt: deinde iis vtimur, quæ ad ſanguinis fluxus accommodantur, & cucurbitulas viſceribus, quæ eregione rectà fluenti nari reſpondēt,applicamus. Atque hæc hactenus:nam medicamēta pòſt trademus.

DE AFFECTIBVS FACIEI, CAP. XIII.

FAciei nigredinem emendamus per ea quæ modicè detergent,qualis eſt ptiſſana, aphronitrum, amygdalæ amaræ,& id genus reliqua: & quãuis iſthæc non admodum medicos deceat, attamen ea quoque loco opportuno explicabimus, ne efflorefcens nigredo formæ ſtudioſas offendat. Quæ verò ἔφηλις dicitur, item lentigo,eidem ſubiiciuntur curationi quam recipit nigredo:hæc tamen magis extergentibus, ac diſcutientibus opus habent,cuiuſmodi eſt aſſum aphronitrum,& farina erui.Porro ſugillata & liuores,magis diſcutientibus curantur:quemadmodum & vari emollientibus,detergentibus & diſcutientibus,vnde & oxymel & amaræ amygdalæ conducunt.Cæterùm in libro de medicamentorum compoſitione,quæ vnicuique vitio opitulari exiſtimantur,trademus. nunc enim ſolam curandi rationem proponimus: & iam de internis oris vitiis dicamus.

DE INTERIORIBVS ORIS VITIIS, CAP. XIIII.

ΠΑρουλὶς vbi primùm emerſerit, reprimentibus & diſcutientibus cohibita diſſipatur: ſimulatque autem ſuppuràuit,primùm modicè detergentibus,dehinc exſiccantibus abſque morſu cicatricem contrahit. ἐπουλὶς verò quæ magna ex parte non ſuppuratur, reprimentibus coercetur.Dentes dealbare,cauerèque ne gingiuæ cruorem fundant, & ſiquis fuerit humorum impetus,eum compeſcere,decorum quidem eſt, & medico dignum:verùm dolētibus & quaſſatis atque eroſis mederi, ſiquid aliud, hoc quoque iuuat. Atque dolor aut ab intemperie, aut ab humore quopiam decumbente exſiccatur.Intemperies,ac fluxionem creātes humores, ex anni tempore,ætate, temperamento, victu,& doloris ſpecie deprehendimus,& curationem, clyſmatis, & pulueribus refrigerantibus, aut calefacientibus, aut alio pacto,prout affectui congruit,alterātibus molimur. Venæ quoque ſectione, & gargarizatū noxium humorem euacuamus:quinetiam eundem medicamentis naribus inditis reuellimus.Iā quaſſatos dētes adſtringentibus & ſtabilientibus confirmamus.Eroſos educto exedente humore qui plerunque calidus eſt,curamus. Euacuamus autem vel totum corpus, aut caput tantùm, idq; vel errhinis,vel gargarizationibus. Cæterùm haud decet ignorari,quòd quum oſſa & nerui qui in ea inſeruntur, ſua natura ſint frigida, etiam ſi calida infeſtet intēperies,haudquaquā tamen frigidorum nimius eſſe debet,ne intēperies in contrariā cōmigret.Quod in aliis etiā omnibus partibus eſt obſeruandū, quod facilè à medicamentis natiuæ intemperiei ſimilibus,ſi incautius exhibentur,offendantur. Inter vitia quibus os tentatur,ranula quoque cenſetur, & ſub lingua enaſcitur. Hic in teneris puellis, reprimentibus ſuperuacaneam carnem coercemus primùm,eámque detrahimus,deinde cicatricem inducimus, aut ſolis illis prioribus perfricamus:tale eſt miſy, & ærugo raſilis. Verùm in perfecta ætate venam antea ſub lingua ſecamus, quò ſanguinis qui ſatis eſt effluens, vitium medicamento obediens efficiamus. Ad ſerpentia vlcuſcula (quas ἄφθας vocant) & puſtulas(ἐξανθήματα dictas) quæ varia in palato oboriuntur,in pueris ea quæ ex melle,& roſis ſuccóque mali punici, iride item ac thure & ſimilibus cōcinnantur, damus.In pubeſcentibus verò ac prouectiori ætate, antea venam tundimus in cubito humerariam, atque interdum ſectis venis ſub lingua, increſcente malo, ſanguinem mittimus:deinde ſtomaticis appellatis medicamentis vtimur, extergentes ac repurgantes ea quæ iam efflorere cœperunt, & reprimentes ea quæ fluxum minabātur: ea enim eſt ſtomaticorum ratio ac methodus.

Tonſillæ (quæ παρίσθμια nominantur & ἀντιάδες) qui ſunt glandularum tumores & inflammationes,quæque A gurgulionem infeſtant vitia, ſi quidem ex fluxione frigida naſcuntur,melius curantur,ac ſolo moderatè calido victu emendantur:ita tamen ſi capiti per tegmina & medicamenta vt facilè perſpiret,proſpexeris: nam frigus, ſiquod aliud,fluxionem excitat.Quòd ſi aluum ſua ſponte non probè egerentem duxeris, & cibo potuique ademeris,atque adeo gargarizatu mediocri, qui modicè calfacere, ac affluentem humorem deriuare poteſt, vſus fueris, plurimum ægro opitulaberis. Quæ autem ſint medicamenta ei rei accommodata, orationis pro- B greſſu diſces. Sin autem calidus eſt qui defluit humor, tum quoque ventrem abluere præſtat, poſthæc venam ſecare,& tenuem victum, potiſſimum ſi febricula quæpiam adfuerit,imperare. Dabimus & influētem humorem reprimentia,atque laborantes partes lenientia,gargarizanda:ita nanque humore partim repreſſo, partim deriuato aut diſſipato, æger melius ſuſtinebit. Quòd ſi quis collectus fuerit abſceſſus, eum ſi ſua ſponte non ſoluitur,incidere conabimur, in hoc vnum accuratè animum aduertentes ne ſcalpellum ſupra modum adi- C gatur,aut vena maxima ſecetur. Aperto abſceſſu omnis moleſtia leuatur: nam interdum abſceſſus per ſe quoq; leuiter ægrum offendens,maximam præbet periculi occaſionem,vtpote qui cibi potionîſque,ac nonnunquam ſpiritus ingreſſum præcludat,& aut fame,aut ſiti,vel laquei inſtar hominem interimit. Angina, (quam κυνάγχην & συνάγχην Græci nuncupant), & qui in faucibus gutturéque oboriuntur affectus, acutiſſimi ſimul & difficillimi habentur. Quare extremè tenui victu vtendum,ventérque eluendus eſt:deinde humerariæ ve- D næ ſecandæ, ac ſi res ita poſtulat, iteratò ſanguinē detrahere, & poſtea venas ſub lingua tundere conuenit. Gargarizatu ex diamoron, aut iis quæ ex moris rubi, (βάτινα Græcis dicuntur,) cum cremore furfurum fiunt, vtēdum. Si malum inualeſcit, collique vertebræ ab inflammationis magnitudine quaſi conuelluntur, cucurbitula vertebræ, quæ ex aduerſo laboranti opponitur, eſt iniicienda, locúſque ſcalpello concidendus, vt ſatis ſanguinis eat:ita nanque retracto qui influebat humore,æger melius ſe habet. Atque hæc conueniunt priuſ- E quam inflammationis magnitudo ad ſummum peruenerit. nam vbi tumor præter naturam, ceu operculum integit, & laquei inſtar ſpiritus, cibique itineri iniicitur, diem æger obit extremum. Quòd ſi inde migrans fluxio ad pulmonem tendit,Græcis περιπνευμονία, (& nobis pulmonia dicitur,) affectus,& ineuitabilis ita quoq; mors impendet: quòd iam antea vires langueāt,& tempore pulmonia egeat quo fluxionem coquat, eámque explodat, nec poſſint adeo defatigatæ vires ſubſequi. Quin etiamſi angina nō præceſſerit,pulmonia primùm F oborta, quòd deterrimus acutiſſimúſque ſit affectus, haud facilè curatur. Verùm pulmonis inflammatio, cæteráque quæ tum pulmonem tum thoracem infeſtant vitia,& quā ratione iis ſuccurratur, iam antea fuêre explicata. Sed quia à capite exorſi eius affectus recenſuimus,age eos qui toti corpori incidunt exponamus. Ac primùm maximum & infeſtiſſimum malum proponamus,deinde ea quæ malitia proxima ſunt explicemus.

DE AFFECTIBVS QVI VNIVERSVM CORpus torquent, CAP. XV.

G PRoinde elephantia,qui quaſi totius corporis cancer eſt, maximam & variam curam poſtulat: nam ſi ob vniuerſi ſanguinis corruptelam enata eſt, plurimo ſtudio diligentiáque opus habet, vt is qui corruptus eſt, expurgetur,& qui reliquus eſt,alteretur: is demum qui gignitur,omni conatu melior parandus eſt.Si verò elephas,quòd flaua bilis in melancholicū humorem conuerſa ſit,committitur, maiorē eo adhuc ſollicitudinem deſiderat, quo is qui ab hac cauſa generatur eſt deterior. Quum itaque ſanguis melancholicam, craſſam ac H terream induit naturam, principio ſemel atque iterum detrahi debet, dehinc ad purgationem per elleborum eſt accedendum. Ac primo loco venæ pedis tundendæ ſunt,poſt eas recreatis viribus è cubito ſanguis mittendus,dehinc venæ ſub lingua,& narium, & frontis incidendæ: nanque ex omnibus partibus ſanguinis quod

ſufficit demendum eſt, quò ſingulæ exonerentur ac le- A
uentur. Verùm roboris vitalis curã ſemper habere de-
cet, ne viribus deficientibus in diſcrimine, tum æger
tum medicus ambiguus hæreat. Quare cibis boni ſucci,
& mediocriter nutrientibus vti, atque à ſuillis, bubulíſ-
que, & leporinis ac ceruinis abſtinere oportet. Vitandi
& piſces, & aues quæ in paludibus degunt, & cetacea,
ac legumina, & (vt vno verbo complectar) omnia quæ
prauum craſſúmque ſuccum generãt. Exhibere autem
expedit pullos gallinaceos, & phaſianos, ſi licet, & co-
lumbinos pullos, & piſces ſaxatiles, ac aſparagos, & quæ B
ex amylo, amygdalarúmque cremore concinnãtur fer-
cula, atque (vt vnico verbo abſoluam) quæ lenia ſunt, &
boni ſucci. Venus interdicenda, quòd in coitu id quod
pinguiuſculum eſt euacuetur, & quod deterius eſt relin
quatur, atque eam ob rem magis noceat. Balnea eouſ-
que laudantur vt inhærentes cuti ſordes expurgent, &
aliquid corrupti humoris digerant, ac ea quæ indurata
ſunt humectent: attamen ea quoque ſint ex aqua pota-
bili, quæ nullam manifeſtam qualitatem ſapiat: niſi
membra ob vlceroſam humiditatẽ admodũ ſordeant, C
vt idcirco ſalſuginem requirant, qua vlcera irrigata
ſiccescant. Exercitatio intra obambulationem conſi-
ſtat. nam iis quibus diſcutere non licet, humores
mouere, ac permiſcere non expedit. Catharticis quæ
conducere arbitraberis, vtendum: & ſiqua natu-
ralis conſuetáque excretio ſuppreſſa eſt, ea vt inde
natura exoneretur ac confirmetur, eſt prouocanda.
Quòd ſiquis acrior humor emarceſcens & contabeſcẽs
melancholicum genuit, eodem in alimento victu vti
conuenit, iiſque potius quæ probiorem ſuccum creant. D
Non ita ſanguini demendum eſt, ſed purgantibus me-
dicamentis certandum, cuiuſmodi eſt ſacra Galeni, cui
ea purgantium quantitas fuerit admixta, quæ præpol-
lenti humori proportione aduerſatur. Vinũ omnibus
exhibeatur aqueum & tenue. Parandæ quoque ſunt po-
tiones quæ humores contemperare cenſentur. Harum
materia in libris de ſimplicium medicamentorum fa-
cultate perſcribitur. Vlcera verò ſordida, iis quæ cica-
tricem obducunt & exſiccant aut detergent, curabis,
prout ex vſu laborantis partis eſſe iudicabis, de quibus E
quando de vlceribus pertractabimus, poſtea agemus.
Porro quia de elephantia ſatis multa verba fecimus, iis
quidem qui ex paucis multa metiri queunt, deinceps
de lepra, ſcabie, & impetigine, atq; id genus aliis, quod
neceſſarium eſt tradamus. Proinde inter totius corpo-
ris vitia deterrimum eſt ceu diximus, elephas, & ſecun-
dum locum lepra obtinet, deinde ſcabies, cui impetigo
ſuccedit. Omnia ex melancholico ſucco, & reliqua caco
chymia enaſcuntur. Quare in omnibus eiuſmodi cibis
boni ſucci corpus nutrire expedit: deinde ſanguinem F
quoque educere, niſi aliud obſtat: poſthæc exuberãtem
humorem, vbi antea eum extenuaris & concoxeris, ac
exhibitis potionibus meatus obſtructione liberaueris,
medicamentis purgantibus expellere, ac demum ad
præſidia quæ loco affecto accommodantur, accedere:
ac inunctionibus exſiccantibus, & diſcutientibus ſum-
mæ cuti inhærentes humores digerere ac euacuare. Bal
nea proſunt, ea maximè quæ ſua ſponte prorumpunt, &
nitrum ac ſulphur, & eiuſmodi aliam qualitatem reci-
piunt, quæ abundè exſiccare & diſſipare creduntur: ſed G
& iis quæ noſtra opera conduntur & calent, quibúſque
aſſiduè vtimur, æger abluatur: poſt quæ ſi conueniens
aliquod medicamentum inunxeris, magis auxiliaberis:
quippe ii qui medicamentoſa qualitate opus non ha-
bent, hinc nihil noxæ ſentiunt: ii verò qui illa indigent,
à medicamento opem inueniunt. Iam ſenibus ſi pruri-
tus accidãt, eadem curationis ratione medeberis, quos
alioqui ægrè elui poſſe non ignoramus, quòd cutis eo-
rum non admodum rara ſit, ſed ſenio rugoſa, ſtrigoſáq;
ac dura euaſerit, nec validioribus medicamẽtis, quibus H
opus eſt, (leuiora enim non facilè prodeſſe poſſunt) vi-
res ſufficere valeant. Vitiligo alba (quæ λεύκη dicitur,)
& è pituita lenta ac glutinoſa in ſumma cute impacta
oritur, iis quæ pituitam euellũt, curatur. Atque vbi cor-
pus, vt decet, eſt purgatum, ad præſidia localia venien-
dum: verùm quia eiuſmodi ſua natura ſunt acriora, ali-
quid eorum quæ mitigare poſſunt admiſceri oportet,
ne alia pro aliis curare cogamur. Ἀλφοί, qui minus ſua-
pte natura praui ſunt, temporis progreſſu ſi non ſuc-
curritur, æquè ac vitiligo alba, ægrè inſtaurantur. Qua-
re hos ex colore humorem diſtinguentes, antea idoneo
medicamento purgare conuenit: dehinc foris quoque
inunctiones quas poſtulant dare. Cæterùm ſcire licet,
non omnes, etiamſi eiuſmodi vitia effloreſcant, iam di-
cta medicamenta requirere. Veriſimile nanque eſt
nonnullorum corpora eiuſmodi humore non redũda-
re: ſed qui mediocris antea genitus fuit, ad cutis ſuper-
ficiem proruere, atque ceu corpus eo ſcateat, fucum fa-
cere: atqui iis promptè externæ inunctiones opitulan-
tur, ac nonnunquam à vi facultatis naturalis euicti ce-
dunt. Quin & alii purgatoria medicamenta quibuſdam
de cauſis nõ ferunt. Quo fit vt vbi nihil eſt impedimen
to, humórque turgere videtur, ea purgantia ſint accer-
ſenda: at ſi aliquid obſtat quod iſthæc arceat, ſolo tenui
victu acquieſcemus: & exterius medicamenta, prout cu
tis tactui cedit, & tenella eſt, accommodata vnicuique
miſcebimus. Quandoquidem pueri, & mulierculæ, &
quicunque vmbratilem vitam tranſigit, moderatiora
poſtulant, quòd valida cutem promptè exulcerent: ve-
rùm foſſores, & qui exercitiis ſunt aſſueti, vix vel à va-
lentioribus opem ſentiunt. Porro στίγματα, vbi prius ni-
tro fuere perfricta, diſcutientibus & tenuium par-
tium medicamentis eiiciuntur. Dicemus autem in ſe-
quentibus quæ cuique conueniant. Pituitæ eruptiones,
(quæ ἐξανθήματα appellantur,) ac ex craſſis difficilibúſ-
que diſſipatu, & in cute impactis humoribus enaſcun-
tur, ſi quidem totum corpus iis ſcatere exiſtimaueris,
id antea erit expurgãdum, deinde per cutem humores
diſſipãdi. Si verò noxius humor in ſola cute infixus hæ
rere videbitur, is per fomenta & calefactoria erit diſcu
tiendus, præcipuè quum exanthemata erunt craſſa. Si-
quidem eiuſmodi à frigidis, ſatiſque craſſis humoribus
gignuntur. Quemadmodum quæ anguſta ſunt, & ſubli-
mia propendent, feruentem humorem arguunt. Cæte-
rùm ἐπινυκτίδες, & puſtulæ bullis ſimiles, & ambuſta,
(quæ κατακαύματα vocant,) ac φλυζέματα, (quod eſt fer-
uentes puſtulæ,) ſimiles fere inter ſe ſunt affectus, quos
externæ internǽve cauſæ procreant, quare conſimilem
quoque victus rationem exigunt: quorũ ſigillatim me-
dicamenta poſtea trademus. Verùm eo totus victus ſit
frigidior oportet, quo ipſi calidius irritãtes vniuerſum
efficiunt corpus: cæteroqui haud parui eſt negotii vi-
ctum euariare. Formica, & quam penſilem vocãt ver-
rucam, quæ duriores ſunt, magíſque terreſtres, quippe
quas humor terreus & lẽtus generat, validiora quoque
requirunt medicamina: quare nõnulli elateriũ cum ſale
illis applicant, alii groſſos cum aceto, quidam eiuſcemo
di alia, veluti pòſt docebimus.

DE TVMORIBVS PRAETER NATVRAM, CAP. XVI.

INflammatio (quod omnibus corporis partibus eſt cõ-
mune vitium) ſemper expurgantia deſiderat. Ea ab
efferueſcentis ſanguinis copia, quæ ea parte magis exu
berat, vbi inflãmatio oboritur, prouenit. Quẽadmodũ
& ignis ſacer propter bilem quæ in partem quampiam
magis decumbit, committitur. Vtrunque malũ, victum
exigit frigidum & tenuem, maximè ſi fuerint alicuius
momenti, & aut in præcipuis, vel propè præſtantes par-
tes conſtiterint. Sanguinis ſatis demendum, atque id bis
térve ſi res poſtulat, faciendum, & in inflammatione
potius quàm igne ſacro: attamen ne in hoc quidem ne-
gligenda eſt ſanguinis miſſio. Poſthæc quæ repellendi
vim obtinent, præcipuè ſi artus inflammatione tentan-
tur, ſunt imponenda. Nã ſi aut hæc, aut ignis ſacer iux-
ta principatum obtinentes partes conſederint, non de-
bet eſſe nimius repellentium vſus, ne fluxio retro re-
means, atque intrò detruſa, aliquam ex præſtantioribus
oneret lædátque, ac periculum proximum creet: nam
etſi ea aliquando requirantur, tamen tantiſper tantum
eſt indulgendum, dum quæ feruent ſolummodo lenian
tur, alioqui vitãda ſunt. Vbi iam inflammatio, igniſque

ſacer extincta ſunt, refrigerantibus reprimentibúſque A quiddam quòd diſcutiat, admiſcere oportet, hǽcque magis progrediẽte tempore augere, & illa imminuere, vt antea collectum humorem abundè diſſipare queat. Scire tamen licet, niſi inflammationes enatæ ſcitè curentur, eas in gangrænam ac ſiderationem commigrare, quæ maiorem quoque curam poſtulant, quòd pars promptè emoriatur, & æger periculum adeat. Quare vbi inflammatio in gangrænam abiit, pars in ambitu emortua ſcalpello concidẽda eſt, vt ſatis ſanguinis eat, ipſúmque quod iam mortuum eſt excindẽdum: deinde B medicamenta, quæ quominus ſerpat inhibeãt, iniicienda: ita enim euacuato eo qui corruptus erat ſanguine, detractáq; carne emortua, æger melius ſe habebit. Porrò herpeti exterius quoq; opitulari licet: verùm ſi immoderata materia, puta bilis copioſior eũ genuit, medicamentis catharticis eſt expurganda: aliter enim herpes externis epithematis non obtemperat. Poſtquam is qui abundabat humor medicamento purgante eſt eiectus, nonnunquam citra aliorum quæ extrinſecus adhibentur, opem, laborantes partes curantur, quòd natura C mediocres affectus promptè explodat. Cæterùm bubõ, tuberculum, panus, & furunculus, tumores quum ſint qui abſceſſum ſapiant, emollientibus, concoquentibus, & diſcutientibus profligantur. Siqua ſubeſt plenitudo, à venæ ſectione ſatius eſt ordiri, & vinum modicè bibere. Inter feruentes affectus carbunculus quoque recenſetur, vt nomen etiam indicat, & ab aſſidua ſanguinis miſſione auxiliũ inuenit: nam ſiquod aliud vitium, hoc ſanguinis detractione indiget. Poſthæc ſupra locum topica præſidia imponenda, & modicè nutriendũ, D atque vinum & quicquid craſſum ſuccum generat aliquandiu circuncidendum. Vbi iam cruſta decidit, vires reficere oportet: tradentur autem & medicamenta quæ ad carbunculos dantur. Deterrimum vitiũ cancer, neque purgantibus, neque foris impoſitis medicamentis facilè cedit: quippe valida quæ ſunt quum applicantur, irritant: mollia verò & lãguida reſpuit. Quare ne aggredienda quidem eſt eius curatio. Attamen æquum eſt vt eiuſmodi quoque vitiis aliquid imponatur, & ab imbecillioribus paulatim ad validiora progre E di, vſquedum viribus æquipollentia medicamenta reperimus, decet. Cæterùm in primis melancholicus humor purgantibus extrudendus eſt. Cui ſiquis acris humor fuerit complicatus, nec is quidem deſpici debet, ſed purgatoriis aliquid quod hunc quoque euellat, admiſcendum eſt. Sanguis item, ſi vſus poſtulat, detrahendus, victúſque vniuerſus ad probum ſuccum ſpectet: id nanque ſi feceris, aliquid fortè ægro ſubſidii adferre exiſtimaberis. Quin potius illi opitulari videberis, ſi priuſquam cancer loco conſiſtit, curationẽ tentes: nam F interea dũ humor oberrat, nec adhuc obfirmatus hæret, facilè eſt eum purgantibus educere. Cæterùm vt ignis ſacer à bile, & inflammatio à ſanguine conflatur; ita tumor laxus (quod οἴδημα vocant,) ab humore pituitoſo progignitur. ſtE quidem is in aqua inter cutem & malo habitu ſymptoma, iiſque ſublatis, & ipſe profligatur: accidit nihilominus quibuſdã etiam in artubus, aut facie, aut modicè calefacientibus diſcutiẽtibúſque coercetur. Animum hîc etiam ad victum aduertere oportet, vt calidior ſit, vitandúſque eſt omnis copio- G ſior, & aquæ potus, necnon olera omnia. Quòd ſi ſpiritus craſſus cutem intẽdit, oboritur inflatio, quæ fomentis ſiccis ac difflantibus aboleri ſolet. Incipientem affectum, flatum diſcutientibus, & medicamentis quæ poſtea proponemus, eruere oportet: nempe iis quæ cutem rarefacere, & craſſum caliginoſúmque ſpiritum extenuare valent. Ad artuum verò luxationes ac contuſiones valet ſuccida lana, aut ſpongia aceto cui oleum admiſtum ſit imbuta & impoſita. Quum caro colliſa eſt, & ſanguis per ſubſultionẽ profluit, & percolat, diſcutien- H tibus vtemur. Porro effuſiones, (quas ἐκχυμώματα appellant) initio ſcalpello incidentes, ita poſtea reliquam curationem moliemur. Ad inueteratas autem radicula cataplaſmatis in morem agglutinata accommodatur: ſed vbi rodere cœperit offerenda eſt. Succus quoque eius

cum mica panis imponitur: quæ omnia in inſequẽtem librum reponimus. Scire licet ruptiones omnino cum effuſionibus oboriri, atque à moderatè calidis medicamentis inſtaurari: at ſi altius corpus peruaderint, acriora, magíſque incidentia exhibemus. Nec inutilis eſt hîc cucurbitulæ vſus: nã ſi èueſtigiò tota effugio euocatur, caro dehiſcens promptè coaleſcit: ſin verò vetuſta euaſerit, & ſordes ſuccreuerit, ruptio in poſterum conglutinari coiréque non poſſe videtur: nam labia tantùm ſibi inuicem admouentur, ita vt quæuis occaſio facilè ea dirimat, quòd ſpatium medium ſanie repleatur: & continua quodãmodo effuſio & ecchymoma gignatur, ſimilis illi quæ initio ex ſanguine conſtabat. Ariſtolochia igitur rotunda ruptionibus & conuulſionibus eſt accommodata, quomodo & maioris centaurii radix, eiúſque ſuccus, rheum, coſtus, & bdellium cum oxymelite potum. Scirrhus exquiſitus qui ſenſu iam caret, & medicamenta renuit, incurabilis eſt, ſed nec alter qui mediocrem habet ſenſum, facilis curatu eſt. Curantur itaque diſcutientibus ſimul & emollientibus, quales ſunt medullæ & adipes maximè animalium agreſtium, adhæc ammoniacum, bdellium, & ſtyrax: atque hæc in totius corporis ſcirrhis applicantur. Verùm ſi tendines aut ligamenta afficiuntur, ignitus pyrites aut molaris lapis eſt acerrimo aceto reſtringendus, & vapor inde exhalans laborante loco excipiendus eſt: ac poſt id emolliens iterum eſt adhibendum, idque alternis vicibus agendum, donec ſcirrhus planè euanuerit. Strumæ eidem cui ſcirrhus ſubiiciuntur curationi, priuatim tamen lupinorum amarorum farinam in oxymelite decoctam cataplaſmatis modo induces, aut bubulum fimum aceto incoctum: hoc humores etiam omnes induratos diſcutit: dicemus autem de his quoque infrà.

In ſteatomatis & atheromatis, ac mellifauiis conſilium eſt id quod continetur diſcutere, aut medicamentis exedere, vel excindere. Mellifauio, (ita iam μελικηρίδα interpretamur,) triplici hoc conſilio ac ſcopo ſubuenimus, quippe quod tenuiorem humorem obtinet. At atheromati duplici ratione opitulamur: nam & ſectione auferre, & medicamẽto exeſſe licet: ſed ſteatoma quod neque exedi neque difflari poteſt, ſola manus opera cũratur. Porro ad fauum tenella fici folia, aut cucumeris ſatiui radix, vtraque cum melle impoſita valent, atque in ſumma, cuncta quæ detergere, ſuperuacaneúmque humorem exhaurire ſolent, prodeſſe cenſentur. Cæterùm articulorum contractiones, (quas ἀγκύλας, & ἀγκυλώσεις nominant Græci,) ob humorem impactum, aut nerui affectum quempiam in artubus oboriuntur: & laxante, mollientique vi præditis curari poſtulant, quorum materiam in ſequentibus trademus. Thymos, qui ita per tranſlationem à thymorum corymbis appellantur, quique σῦκα & συκάμινα etiam Græcis (& Latinis fici nominantur) calx, auripigmentum, veratrum, vitrum, piper, æquis portionibus læuigata, & tithymali liquore ſubacta, atque aſſiduè impoſita, delere eſt perſuaſum: atque (vt vno verbo dicã) omnia quæ exedendi detrahendique vim obtinent, ſunt idonea. Qui nuncupantur dracunculi (& δρακόντια Græcis) in regionibus ſupra Ægyptum potiſſimum proueniunt, ſunt animalia, quæ in muſculoſis partibus, puta brachiis, femoribus, & ſuris. Atque in puerulis in lateribus etiam ceu lumbrici gignuntur & mouentur: vbi inueterauerint, locus liueſcit, & ſuppuratur. Hi ei rationi curandi, quæ putreſcentibus & tineas obtinentibus partibus competit, ſubiiciuntur. Atque hæc ac eiuſcemodi varia ſunt vitia, quibus ſingulæ corporis partes infeſtantur: ſatíſque iis quidem qui breues eſſe laborant, de ſingulis eſt pertractatum. Verùm quia omnibus partibus commune eſt vlcus quod variam induit figuram (nam aut cauũ eſt, aut læue, aut nimis quàm excreſcit, aut carnem depaſcit, vel alia quadam forma conſpicitur) vbi poſtremo loco eius quoque medẽdi rationem expoſuerimus, extremam huic noſtræ de curandi methodo commentationi manum imponemus. Proinde quia ſimplex vlcus eſt partis cuiuſpiam diuiſio, ſiquis quæ diſſident, vincũlo in ambitu iniecto, contraxerit, quæ diducta ſunt citra

aliam operam coibunt: potiſſimum ſi ſatis ſanguinis fu- A
derit,ægréque excrementis vacet, neque prauis ſuccis
abundet. Præterea agglutinant vlcera, quercus,& ſali-
cis,& braſſicæ folia cataplaſmatis modo inducta: plan-
tago item & papyrus, quæ in poſca aut vino maduerit,
circunquaque impoſita. Recentia verò committunt
pinus piceǽque folia, & equiſetum, etiamſi nerui
fuerint diſſecti. Ea quando initio inflammata ſunt,
nec ſuppurarũt,concoquũt, & ad ſuppurationem per-
ducunt, ſimplicia, aquæ puræ fotus, farina tritici, an-
thalica, vel panis ,aut gluten quo ad libros vtimur, B
cum terebinthina cataplaſmatis more illita, cera item,
crocus,thus,pix,adeps ſuillus, butyrum, reſina, galba-
num,myrrha maſtiche: compoſita verò quæ ex iis mi-
ſcentur,& quæ poſtea trademus. Cauum vlcus, vt defi
ciens caro ſuppleatur, exigit: materiam ei præſtat ſan-
guis commoderatus ac probus. Verùm quia eius excre-
menti quod euacuatur, tenuior pars vlcus humidius
efficit,craſſior verò adhæret, & ſordes fit, idcirco me-
dicamenta quæ modicè ſiccant & detergent opus ha-
bet: eiuſcemodi ſunt, farina hordeacea, iris, ariſtolo- C
chia, thus, cadmia. Quòd ſi dum hæc moliris, ſordes
apparet, & vlcus humidius redditur, ſcire licet medi-
camentum minus quàm res poſtulat, exſiccare: quare
mellis admixtione erit intendendum: ſin purum ari-
dúmque reperitur, pluſquam par eſt exſiccat, & oleo
addito remitti debet, ac ceratum adhiberi. Accidit
quoque vt quum medicamentum potentius eſt, ali-
quid carnis liquetur, ac ſordidum humidúmque ita vl-
cus conſpiciatur: ſed id dum colliqueſcit, cauum magis
redditur, labia tument, & rubet, ac inflammationem D
quampiam præ ſe fert,ægérque mordetur. Quare quæ-
dam quæ mitigandi vim poſſident erunt commiſcen-
da,quò partes quæ inflammatione tentantur, lenian-
tur. Sordida autem vlcera,ſiue caua fuerint, ſiue plana,
ſcitè repurgant ariſtolochia cum melle, terebinthus
cum roſacei melliſque æquis portionibus (aut roſaceo
butyrum ſubſtituatur),iris, oliuæ colymbades, catapla-
ſmatis modo impoſitæ. Iis quæ nimis quàm ſordent, &
paſcendo ſerpunt marrubium cum melle conuenit. Et
quæ ſuperexcreſcunt, per validè exſiccantia caro de- E
trahitur, qualis eſt ſquama æris & oſtrea omnia vſta, &
ſory,& flos æris,ſaléſque cremati. Ad nomas verò & pu
trilagines valet vini, & aceti, & aquæ marinæ, necnon
decocti malicorii, ſylueſtris punici florum, baccarum
myrti,lenticulæque fotus. Cataplaſmata quoque ex fa-
rina erui, & alumine, in eundem vſum conformantur.
idem præſtant aſbeſtos lapis, chalcitis, cucurbitæ ſiccæ
crematæ cinis,& anethi vſti,aut peucedani radix arida.
Ea quæ cicatricem obduci deſiderant exſiccantes, car-
némque adſtringentes curamus: ad eum vſum idonea F
ſunt galla,malicoria, myrti folia, myrrha, argenti ſpu-
ma,& oſtrea cremata. Quando cutis quæ vlceribus ad-
iacet, longiori temporis ſpatio cum ſubiecto corpore
non coaleſcit,ſinum,(& Græci κόλπον)eiuſmodi affectum
nominant. Secandus igitur eſt,vt infrà effluat, niſi vl-
cus decliue deorſum vergit: dehinc ea adhibenda, quæ
glutinandi facultatem habent. Dignoſces autem an ſi-
nus altior pars coaluerit, ſi ſanies pauca & concocta,
aut omnino nulla emanat: præterea ſi eodem in ſinu
neque dolor quiſpiam,neque tumor ſentitur,ſed locus G

ſubſedit, ac aridus eſt, doloríſque expers. Quòd ſi pus
quoque probè concoctum exiguum in vlceris oſculo
conſpexeris, bene ſperato. Fiſtula ſinus eſt calloſus, ex
abſceſſibus plerunque oriens, ſumpta per tranſlatio-
nem appellatione à paſſim ita vocatis fiſtulis. Quare ſi
ad os vſque peruenit, fieri nequit vt ſine manus opera
curetur,niſi temporis ſpatio ſquama ſua ſponte aut os
abſceſſerit. At ſi eò non pertingit, medicamentis cal-
lum demollientibus & agglutinantibus curabitur. Ve-
ratrum igitur nigrum impoſitum, duorum triúmve
dierum ſpatio callum elidit,& amurca cocta offuſáque,
& ſory crudum aut vſtum cum pauxillo vino bene dilu-
to, aut elaterium terebinthina exceptum in collyrium
efforma ac impone. Feſtucas verò & paxillos educunt,
vtraque anagallis, ariſtolochia rotunda, ammoniacum
cum melle, & arundinis radix, ipſa quoque cum melle.
Porro quia nerui vulnerati, ob nimium ſenſum inflam
mationem dolorémque excitant, & febres conuulſio-
néſque accedunt, atque interdum deliria quoque ob
eam quam cum cerebro obtinent continuitatem,obo-
riuntur,huiuſcemodi curandi rationem requirunt: ca-
uendum eſt ne cutis coeat, vt per eam ſanies proma-
net: ac medicamentis reſerantibus & aperientibus vti
decet, quale eſt quod ex euphorbio conficitur, nulli ſe-
cundum, quódque ad canis rabidi morſum impoſitum
valet: quoniam eiuſmodi morſus patere debent,quò id
quod à veneno vitiatum eſt effluat. Nam ſi præpropere
affectus cicatricem contrahit, virus interceptum ad
præſtantes vſque partes procurrit, atque in furorem,
ac malum quod ab aquæ formidine ὑδροφοβικὸν appel-
lant, hominem coniicit. Verùm de eo ac reliquis ve-
nenatis, in ſequentibus, vbi & quæ medicamenta po-
ſtulant,trademus. Quod verò nunc propoſitum eſt me-
dicamentum, accipit aceti ſextarium, picis liquidæ li-
bram,opopanacis vncias tres: hoc impoſitum ictus cõ-
niuere non permittit. Verùm quorſum pertinet medi-
camẽtorum compoſitiones ita diſcerpere, quum liceat
eas in vnum volumen concludere, atque inde ex vſu
quem fronte inſcriptum præ ſe gerunt, quæ vnicuique
affectui conueniant, colligere, ac citra dubitationem
intrepidè adhibere,quum iam quatuor ſuperioribus li-
bris ſatis explicatum ſit, quibus notis diſcerni, & qua
quiſque ratione curari debet. Quare in iis vnuſquiſque
ſe exerceat,ingeniumque acuat: ſiquidem cognita me-
thodo, integrum erit ei quidem qui ſedulò mentem
adhibuerit,intelligere quodnam medicamentum ex iis
quæ explicabuntur, priuatim congruat, eidémque aut
addere,aut detrahere, prout methodus hortabitur. Nã
qui ſcopum ſibi propoſitum percepit,is quoque an hoc
medicamentum huic morbo huius hominis competit,
nouerit, atque an intendendum ſit vel ſecundum to-
tam ſuam qualitatem, vel ſecundum aliquam eius ſpe-
ciem, non ignorabit: ſiquidem non omnibus eodem
modo, eadem medicamenta, iiſdem morbis exhibere
decet, quòd temperamentum, conſuetudo, ætas, anni
tempus, & vniuſcuiuſque ſenſus, ea haud parum inter
ſe diſcrepare faciant. Cæterùm hæc antea quoque mo-
nuimus: atque ex iis quæ tum explicata fuére,tum dein-
ceps tradentur,vnuſquiſque quod res exigit ratiocina-
tione conſequi poterit. Quare quum hic liber ſuam ſit
nactus molem,æquum eſt vt ei iam finem imponamus.

DE MEDICAMENTORVM COMPOSITORVM formis, CAP. I.

Abſolvtis quatuor libris, eum iam tibi annectimus qui toti⁹ operis quintus eſt, & medicamentorum compoſitionem complectitur: in quo tamen quo pacto ea decoqui, terive, aut alia ratione parari debent, haudquaquam explicabitur, quippe quum id breuem admodum orationem efflagitet: (licet vbi res ita poſtulabit, neque id genus à nobis negligetur) ſed quēadmodum in ſingulis ægritudinibus componenda commiſcendáque ſunt, atque ex quibus quótve ſimplicibus conſtrui oportet, trademus: quinetiam ſiqua ex iis ad plures vſus accommodantur, quibus potiſſimum affectibus opitulentur, proponemus: hoc enim modo vel ex ipſis, quas fronte gerent, pollicitationibus, vulgus quoque ea rectè applicare poterit. At qui dignoſcere, atque ex medendi ratione iudicare ea valebit, hic non modò tutò ipſis vtetur, verùm eorum quoque exemplo alia comminiſci ac condere poterit, ceu in duobus tribúſve medicamētis, perinde ac formula quapiam, viam ac rationem poſtea oſtendemus. Itaque quædam compoſitorum medicamentorum, de veterum commentariis decerpta, alia à nobis iuxta medicorum artem edita, huic libello inſerentur: quæ tamen ſingula nonniſi vbi experientia fuerint comprobata, erunt huic rei ſuum ſtudium impendentibus, deligenda. Verùm quia ab vniuerſalioribus vitiis ad particulariora & mediocriora noſtra proceſſit tractatio, age in compoſitis medicamentis eadem ratione ac via inſiſtamus. Cæterùm ignorare minimè decet quòd ex iis quæ ingeruntur, alia trita ſolùm, ac in læuorem redacta exhibemus: alia liquore quopiam idoneo ſubigimus, & vel plana fingentes in circuli figuram efformamus, quæ τροχίσκους (Græci, nos paſtillos) nuncupamus: vel in exiguos globulos cogimus, & à deglutiendo καταπότια (illi, nos fere pilulas appellamus): aut aqua decoquentes ad tertias, & collantes, eum tantùm liquorem iam medicamentoſum vſurpamus: aut cum altero quopiam, puta vino, melle, ſapa, vel eiuſmodi alio coniuncta propinamus: aut quod proportione iis reſpondet, (σάκχαρ nuncupatum,) vel mel, prout expedire arbitramur, denuo cum medicamento, quouſque concreuerit ac cōſtiterit, coquimus: & σιράπιον, vel ζυλάπιον, (nos verò hodie fere ſyrupum vel iulepum barbara voce nominamus.) Quin & alia cōficimus quæ in pila terimus, & melle ſubigimus (quæ ἀντιδότους, nóſque antidota vocamus,) perinde ac fructus temporarios quoſdam coquimus, vel crudos etiam læuigatos, atque melle donec planè coierint excoctos, in bellariorū, (quæ τραγήματα Græci dicunt,) formam redigimus. Eorum verò quæ exterius admouentur, quædam ſunt vnguenta, ſuntque quæ illita tantùm opem ferre feruntur: alia ſunt emplaſtra, quæ linteis expanſa, vel tenuibus pellibus inducta, imponuntur: alia appellantur ἐπιθέματα, quæ nequaquā proprio lentore, ſed externis faſciis conſtricta adhærēt: alia ſunt velut trituræ, quæ pulueres (& ξηρία Græcis) dicuntur. Sunt & quæ ceu collyria efformamus, eáque liquore quopiā diluimus, atque ad cotem terimus, profluentique humore vtimur, quemadmodum in ocularibus medicamentis facere conſueuimus. Atque hæc, & id genus alia ſenſibus deprehenduntur. Porro tibi, vt qui hæc nouiſti componere, & formas, figurámque variare & contemperare, ac intendere remitteréque medicamenta, pro ægrotantium affectione, licebit.

DE POTIONIBVS FEBRICITANTIVM, EOrúmque affectuum qui febres comitantur, CAP. II.

Simpliciſſimum igitur inter potiones febrientium eſt medicamentum, (inde enim eſt exordiēdum,) quod ex ſacchare & aqua coquentes paramus: ſecundum verò locum tenet, quod ex violarum ſucco & ſacchare quoque conficimus: hoc thoracis vitiis ob ſuum lentorem opitulatur, atque alioqui bilis acrimoniam obtundit. At quod ex nymphææ floribus & ſacchare miſcetur, vehementioribus febribus magis accommodatur, quin & dolores quos bilis creat, capitiſq; feruores retundit: quemadmodum quod ſolo conſtat aceto, capitis ex calore natam moleſtiam lenit, flauámque bilem demolitur, capit aceti libram, & ſaccharis libras duas. Eſt & aliud oxoſacchar è radicibus valens aduerſus aduſtos humores, quod ventriculum repurgat, iecur roborat, & calculo laborantibus prodeſt: ratio eius componendi hæc eſt. Corticis radicum apii, fœniculi, & intubi ſatiui, ſingulorum ſextantem terito, atque in aceti libras tres cōiectas donec binæ libræ ſuperſint, coquito: itaque noctem ac diem ſinito, deinde vbi ſubegeris, ac ſordē deterſeris, binas ſaccharis libras adiicito, ac vſq; ad mediocre craſſamentum coquito. Aliud oxoſacchar ex cotoneis, corpus refrigerat, confirmat ventriculum, appetentiam excitat, & cor iecúrque æſtate exhilarat. Accepit ſucci cotoneorum libram, aceti ſelibram, ſaccharis libras duas, coquitur vſquedum ſpiceſſit. Aliud ex roſis ventriculum refrigerat, ſimul & roborat, vapores ad cerebrum exhalantes compeſcit, & calori iecinoris opitulatur. Aliud è ſantalis valet aduerſus iecinoris calorem, & ſitim ſedat. Aliud è malis dulcibus & acidis ventriculum & iecur firmat, vomitum diſcutit, & appetentiam inuitat. Aliud ex Damaſcenis, quod ad ventrem exonerandum confert, & bilis ſanguiniſque feruorem demolitur. Aliud è ziziphis ad ardentem febrem, purgat & ſanguinem, & tuſſi, ac ex calore deſtillationi ſuccurit. Aliud ex vuis acerbis, aduerſus flauam bilem, & iecinoris calorem pollet: ventriculum firmat, ſitim ſedat, vomitum compeſcit, & aluum ſolutam ſupprimit, febri item ex ſanguinis putredine natæ auxiliatur. Accipit ſucci vuæ acerbæ libram, ſaccharis libras duas. Atque de his hactenus. Tu porro qui reliquorum ſimplicium medicamentorum facultatem non ignoras, poteris ab huiuſmodi via ac ratione adiutus, ſimplicia & vnius generis ac varia medicamenta componere. Non enim ſolùm hæc atque eiuſmodi alia medicamenta in febrientium gratiam paramus; verùmetiam ex permultis ſimplicibus ſpeciebus varia cōdimus, quæ quum componuntur, partim vnum eundémque ſpectāt ſcopū, partim ob varia ſymptomata, variè & ipſa commiſcentur. Nam ſi laborantē tātùm refrigerare, exempli gratia, cupimus, violas, & lactucæ ſemina, ac nymphææ flores, aliáque id genus permiſcemus, quæ cum ſacchare donec ſpiſſitudinem quampiam acquiſierint, coquimus, ídque quum frigida propinamus. Quòd ſi calidam putrémque materiam ad vrinas deducere volumus, iis intubi ſatiui, vel erratici radicem, & aſparagorum coliculos, & cucumerum ſemina, necnon ſolani fructum, atque alia eiuſmodi admiſcemus. Quemadmodum ſi ventrem molire fuerit animus, pruna, & præcipuè Damaſcena adiicimus, atque quippiam fere nigræ nominatæ caſiæ. Eſt autem fructus eius fiſtuloſus & oblongus, nigrum intus humorem cōcretum geſtans, qui haudquaquam vna continuitate coaluit, ſed ex interuallo tenuibus lignoſiſque membranulis dirimitur, habens ad ſpeciei propagationem grana quædam ſeminalia, ſilique illi quæ nobis innotuit, adſimilia. Hoc medicamentum, ſi vel ſolum exhibetur, bilem retorridam citra moleſtiam expurgare poteſt. Quare iis qui ob imperfectam ætatem, aut aliam quāuis occaſionem, medicamenta purgantia non ferunt, hoc intrepidè damus, & ſatis placidéque purgamus. Porro tu alia quoque quæ ventrem mediocriter emolliunt, prædicto medicamento adiicere poteris: cuiuſmodi eſt integra portulaca, atriplex, mercurialis, & malua: horum enim cuiuſque ferueſacti cremorem, quem reddunt, aluum molire nouimus. Denique ſi ſacchar decoxerimus, ac nonnulla ex iam dictis commiſcuerimus, medicamētum quod ven-

trem emolliat refrigerétque, conficimus. At verò ſi aluum quæ immoderatius fertur, ſiſtere & aliâs corpus refrigerare tentemus, ſuprà dictis refrigerantibus, & roſas, & myrti bacchas, ſi opus ſit, & rhoem culinarium, & eius generis alia adiicimus. In quibus tamen vetuſtum eſſe ventris fluxum, ac humorem etiamnum turgere non neſcimus, ea quæ vrinam cient, adſtringētibus, refrigerantibúſque commiſcemus: quò nimirum profluuium aliò auocatum deriuemus. Nam niſi hac via confluentem fluxionem tractemus, & per adſtringentium ſupprimentiúmque vim exitus ei præcludatur, ventris ſanè ac pedum tumores quoſpiam procreabit: atque his ita medemur. Simili modo ſi febrientes frequenter bilem euomunt, & iam vomitus modum excedit, paulo antè cōmemoratis refrigerantibus vuæ acerbæ ſuccum, & portulacæ ſemen, quæ bilioſis vomitionibus opem ferunt, admiſcemus. Iecinori verò quod ob intemperiem feruorémque laborat, oxyacanthæ ſuccum, baccáſve refrigerantibus commiſcentes, ſuccurrimus: adhæc ſantalo quod vocant, intubique ſemine, ac ſucco, & quæcunque refrigerant ſimul & mediocriter adſtringūt: hæc enim quum refrigerant, tum iecinoris vires recreant. Quòd ſi quando ventris fluxio inteſtina vellicet, vulnúſque infligat, ita vt inteſtinorum difficultas oboriatur, & ſanguinem ferri videas, cum refrigerantibus & adſtringētibus ea quoque quæ ſanguinem ſiſtunt coniungito: qualia ſunt hypocyſtidis, plantaginis, & ſanguinalis herbæ ſuccus, ſuccinū item, lapis corallius, & hæmatites, Lemnium ſigillum, & qui draconis ſanguis appellatur, & quodcunque tandem medicamentum in inteſtinorum difficultatibus aſſumi non ignoras. Eadem in ſanguinis quoque reiectionibus auxilio eſſe putantur. Cæterùm quum iam pus educitur, & tuſſis laceſſit, adſtringētia demenda ſunt, & ſolis ſanguinem cohibentibus, & modicè refrigerantibus, ſi homo incaleſcit, vti conuenit: hic verò emollientia, concoquentia, quǽque lentore quodam non carent, abundare debent: eiuſmodi ſunt violæ, cucumerum ſemina, ſeminis cotoneorum pſilliique ſuccus, althææ & maluæ ſemen, dulcis radicula, & adiantum: concoquunt enim, & pus eductu facilè reddunt. Quòd ſi lentum glutinoſúmque fuerit, marrubio & hyſſopo commixto, diſſecantes attenuantéſque auxiliamur. Quemadmodum ſi per vrinaria vaſa ſanguis profluit, vnà cum adſtringentibus, ſanguinémque inhibentibus, quædam quæ modicè vrinam cōmouent, miſcere oportet, non quò eam cieamus, ſed vt per vrinam pellentia iis quæ ſanguinem ſiſtunt, viam ſternamus: nam alioqui periculum foret ne ita dilacerato vulnere humor quiſpiam eò conflueret. Verumenimuero vbi præter inhærentem calorem obſtructione quapiam viſcera etiam corripi ſuſpicabimur, inibi cum iis quæ modicè refrigerent, quædam quoque quæ humores tenuent, & meatus infarctu vindicent, commiſcebimus: & ſi cum duritia & mole quapiam obſtruentes viſcera affectus adſint, ea quæ emolliunt & concoquunt, aſſumere conuenit. Erunt porro ex refrigerantium numero, violæ, intubum ſatiuum & erraticum, portulacæ ſemen, & conſimilia: ex attenuantium verò, & infarctus expedientium, ac humores ad vrinam detrudentium claſſe, ſunt radix fœniculi, apii, & anethi, horúmque ſemina, adhæc aniſum & carum. Quum autem inſignis calor nō adeſt, ſimul aſſumere oportet & petroſelini ſemē, acorum, capparis radicem, triſſaginem, cētaurium, & id genus alia: hæc enim magis concoquere, & meatus reſerare cenſentur. Simulatque meatus modicè recluſeris, conuenit althææ & maluæ ſemen, eupatorium, bugloſſum, buphthalmū, & præ cæteris chamæmelum, item ſertula Campana, dulcis radicula, atque eiuſmodi alia quæ cū ſacchare paramus, pro ratione caloris qui magis aut minus ſuccenditur. Verùm quum frigus magis præualet, præſtat cum melle aut vino potiones concinnare. Atqui omnia ea hîc deuitanda ſunt quæ inſigniter refrigerant. Si ſtomachus ventérque frigoris vitio laborat, prodeſt piper, zingiber, & agalochum, calamus item aromaticus, cinnamomum, & reliqua odoramenta: adhæc ſemina eorum quæ flatus diſcutiūt, qualia ſunt, fœniculi, anethi, cuminum præterea, & ſeſeli, libyſticum, carum, & eiuſmodi, multóque magis ſi ſpiritu venter inflatus, diſtenditur. Porro viſceribus à crudorum humorum copia grauatis, aut in molē ſublatis, & iam induratis, aſſumenda ſunt quæ potētius infarctus extricant, cuiuſmodi eſt triſſago, & aiuga, centaurium, & amygdalæ amaræ, acorū & iris, enula Campana, & polium, calcifraga, ac reliqua eiuſmodi: inſuper meum & hypericum, phu, ſtœchas & parthenium. Hæc enim atque id genus alia obſtructis viſceribus ſatis opitulari creduntur: quinetiam incipientibus aquæ inter cutem affuſionibus, & habitui malo auxilio ſunt.

DE ANTIDOTIS ET IIS QVAE INTVS aſſumuntur, CAP. III.

Cæterùm ne vnà cum remediis in huiuſcemodi potionibus copioſior humor introducatur, imbecilliorāque videantur medicamenta, antidoti ex herbis, ſuccis, lacrymis, ſeminibus, radicibúſque cōpoſitis, & accuratè læuigatis, ac cum melle in vnitatem coactis, excogitatæ fuerunt: quibus magna ex parte, ex rerum calidarum miſtione coaceruatis, nonnunquam quædam quæ mediocriter, aut etiam validè refrigerant & ſtupefaciunt commiſcemus: quò nimirum quarundam partium contrarias affectiones contemperemus, aut alicuius membri dolenti ſenſum hebetemus: quemadmodū in medicamentis quæ ab inteſtino laxo cui adhibētur, (κωλικὰ Græcis appellantur) facere conſueuimus. Sic & purgantia quædam iniicientes, iis prout conuenire arbitramur, purgamus, perinde atque in vocatis ſerapiis facimus. Verùm vt plerunque ex calidis medicamentis ac melle antidotos concinnamus: ita interdum ex frigidis medicaminibus in læuorem diligenter redactis, ac cum refrigerante ſimplici zulapio quopiam vnitis, refrigerantes antidotos conficimus: quo modo nonnunquam quoque refrigerātia (vt dictum fuit) zulapia condimus: eodem modo diuerſos paramus paſtillos, refrigerantes videlicet & calefacientes, aut aliud quippiam efficientes. Hos autem ita concinnamus: ſimplicia medicamenta quæ ad compoſitionem idonea eſſe cenſentur, in læuorem redigimus, eáque cum liquore aliquo conuenienti ſubacta, in orbiculos mediocres conformamus, quos, quando vſus poſtulat, cum aqua, aut vino, vel ſucco quopiam, prout magis conducere opinamur, tritos, bibendos damus. Nec diſſimili ratione catapotia factitamus: ea in medicamentis purgatoriis, ob ſuam quam obtinent inſuauitatem fere excogitata fuerunt, quò plurima ipſorum iniucunditas deuorantes lateat, & ne ventriculum, propria nonnūquam onuſtum humiditate, aduentitiis humoribus grauemus. Poſtremæ ſimpliciſſimǽque omnium quæ interius adhibentur ſunt trituræ & pulueres, quæ ſimplici ratione ita offeruntur. Hæc ſanè longo tempore durare nequeunt, quòd facilè ac celeriter eorum facultas diſſipetur: quare vt eam tueamur in denſis vaſculis, ne imprudētibus nobis imbecilliora reddantur, ſeruare oportet. Porro melius & diutius catapotia & paſtilli aſſeruantur, damnantur autem vbi temporis longinquitate humiditas eorum exhauſta eſt. Plus iis temporis durant, tantiſper cocta dum exquiſitam conſiſtentiam acquiſierint, ſerapia, vel zulapia (voces enim vt lubet licet, barbaris ita nuncupata nominibus.) Cæterùm quæ nos coquentes herbas quaſdam adiecto mediocri melle, χυλάρια (quaſi ſuccatiunculas nomines) appellamus, ægrè duabus dierum ſeptimanis conſeruari queūt, quòd eorum humor corrumpitur, calórque emoritur. Omnium verò diutiſſimè antidota perdurant, quòd ea ſit mellis natura, vt cuicunque permiſceatur, id diu vegetum permaneat. Omnia tamen tempore improbantur, & facultate inferiora euadunt, & ſi vltrà progrediantur, reliquum quóque facultatis exuunt. Porro omnia in denſis ſolidíſque vaſculis recondita rectius propriam qualitatem tuentur. Atque de his hactenus, haud enim decet amplius in talibus ſermonē terere. Quare vnde digreſſi ſumus, inde exordio reſumpto, inſtitutum proſequamur. Itaque quibus medicamentis in febribus ac iis affectibus qui cum febre coniunguntur, ſit vtendum, quáque ratione

ipſa ſint tractanda, abundè nobis dictum fuit. Adiicie- A
mus autem & alia, quò ex pluribus ea quæ vnicuiq; vi-
tio magis familiaria ſunt ſeligere, ac ex variis miſtio-
nibus, viam rationémque componendi comprehende-
re poſſis, ac leui negotio voti compos euadere. Quare
hinc fere exorſi, de particularibus loquemur medica-
mentis, ac quibus ipſorum quodque affectibus accom-
modetur, explicabimus: deinde purgantia quoque me-
dicamenta recenſebimus: poſtremo denique loco ea
quæ externis vitiis adhibentur, exponemus: ita nanque
de compoſitis medicamentis liber fœlicem exitum adi B
piſcetur. Singula igitur quæ à nobis perſcribentur, pri-
mùm fronte inſcriptam pollicitationem gerent, poſtea
ſpecies, interdũ & rationem qua ea concinnari debent,
obtinebunt. Tu verò nonnulla ex iis ſumens, nulla facta
innouatione, alia commutans & modicè temperamen-
tum ac miſturam varians, vbi ita quibuſdam affectibus
conuenire putaueris, ob ſenſus prõptitudinem vel diffi
cultatem, temperamentum, conſuetudinem, aut aliam
quampiam ægri cauſam, prout te facilè voti compotem
fore conieceris, ita facito. Porro quod ad medicamen- C
ta pertinet, quædam proponentur è Græcorum monu-
mentis deprompta, alia noſtro marte cõpoſita, & non-
nulla è vulgo audita ac probata: nullius tamen auctoris
nomen inſcribetur, ne nominis cauſa aliquo pacto ad
medicamenta propenſiores ſimus, niſi in perquam pau
cis, idque cogente ita neceſſitate: cætera ceu mortuorũ
capita in cœmeterio iacebunt. Sic igitur auſpicemur.

DE SERAPIIS ET ZVLAPIIS, CAP. IIII.

OXoſacchar concalefacta corpora potum iuuat: fe-
bribus iam vetuſtis, quos ſanguis aut bilis genuit, D
necnó iecinoris calori auxiliatur, & lienẽ infarctu vin-
dicat. Recipit corticum radicum capparis, apii, & intu-
borum, ſingulorum drachmas viginti: ſpicæ, iunci odo
rati, ſeminis apii, cuiuſque drachmas quinq;: foliorum
roſarum rubrarum, & lati ſeminis fœniculi, ſingulorum
drachmas decem. Omnia in vnum coacta in aceti acer-
rimi libris ſex macerentur, quòd ad diluendũ acorem,
libras quatuor aquæ admixtas habeat, & noctu diúque
ſimul perſtent: deinde molli igne ad dimidias coquan-
tur, tum decoctum ſubigatur, ſordéſque euerratur, & E
fiat zulapium. Et ſi venuſtiorem colorẽ deſideras, adii-
ce croci drachmam, ſin purgatorium eſſe cupis, ſcam-
monii ſextulam terito, eámque quum feruet, & depura
tum fuerit, immittito. Serapium ex abſinthio, prodeſt
(annuente Deo) iecinoris & vẽtriculi infirmitati ac in-
cendio, lienis duritiem demolitur, & arquato è calore
nato auxilio eſt, & ſpiritus laxo inteſtino inhærentes,
quos calor excitauit, diſſipat, obſtructiones reſerat, &
flatus diſcutit, humoréſque per vrinam propellit. Capit
abſinthii ſeminis drachmas viginti, caſſutæ, florum vio F
larum, dulcis radiculæ, ſingulorum drachmas decem:
adianti, radicis iunci odorati, marrubii, lati ſeminis fœ-
niculi, aniſi, cuiuſque drachmas quinque: ſpicæ Indicæ,
foliorum eupatorii, corticis caſſiæ, coſti Indici, ſeminis
apii, folii Indici, nepetæ fluuiatilis, ſingulorũ duellam.
Omnia in vnitatem coacta & cõtuſa, in aquæ perquam
calidæ libris octo macerato: itaque noctem ac diem ſi-
nito, dehinc lento igne tantiſper coquito dum dimi-
dium ſuperſit: tum ſpurcitia deterſa, iterũ ſpecies quũ
ſex aquæ libris igni admoueto, coquitóque donec binæ G
libræ relinquantur: & ſubactum repurgato, ac cum prio
ri decocto purgato, vnà cum tribus ſaccharis libris ad
ignem reducito, ac ad conſiſtentiam coquito. Datur e-
ius vncia. Zulapium contra tuſſim, ſuſpiria, febrem, ſi-
tim, ventriculi calorem, & capitis laborem: ſaccharis
libræ quinque, aquæ libræ decem: bulliant vſquedum
in conſiſtentiam coaluerint: ſtillatitii roſarum liquoris
libra vna, cum iis ferueat donec liquor abſumatur, &
ſacchar remaneat, atque vbi refrixit, caphuræ grana
quinque adiice. Zulapium tuſſiculare præſtantiſſimum: H
dulcis radiculæ drachmæ viginti, radicis fœniculi, apii,
adianti, zuphæ, (quod hyſſopum interpretantur) ſingu-
lorum drachmas decem: ſeminis cotoneorum, & fœni-
culi, aniſique, cuiuſque drachmæ quinque: ſeminis ma-
luæ, angurii, peponis, tragacanthæ, & lupinorum, ſingu-
lorum drachmas tres: zinziphorum, myxariorum, ſingu
lorum numero quadraginta: vuarum paſſarum nucleis
emundatarum ſextans, ficuum candidarum vncia. Hæc
vnita noctem & diem in decem aquæ libris madeant,
& ad dimidias coquito: deinde vbi deterſeris ſordes,
ſaccharis libras duas addito. Zulapium alterum aduer
ſus iecinoris calorem, & ſitim quam bilis excitauit, &
aduerſus tenebricoſam vertiginem, quòd viſcerum in-
farctus expedit, & ventriculum roborat: violarum, ſemi
nis portulacæ, ſeminis intubi, ſingulorum ſemuncia: in-
tubi erratici, radicis intubi domeſtici, eupatorii, ſingu-
lorum vncia: ſantali rubri, roſarum, ſeminis capitum pa
paueris, ſingulorum ſextula, ſeminis cucumerum vncia,
ſaccharis libra. Aliud antè dicto frigidius, aluum e-
molliens: habet nymphææ florum ſemunciam, ſeminis
portulacæ duellã, ſeminis cucumerum, intubi erratici,
ſingulorũ ſextantẽ, oxyphœnici quadrantẽ, Damaſcena
pruna quinq; & quadraginta, zinzipha numero quadra
gintaquinq;, myxaria trigintaquinq;, aceti tenuis & cã-
didi ſextãtẽ, ſaccharis libras duas. Aliud quod bilis in
vomitũ, aut inteſtina impetus ancipites immoderatóſ-
que coercet: roſarum ſemuncia, portulacæ ſeminis ſe-
muncia, oxyacanthæ fructuum vncia, ſpodii duella, ſuc
ci vuæ immaturæ, radicum ſylueſtris intubi, acinorum
ſolani, ſingulorum vncia, ſaccharis libra, malorum, &
punicorum ſucci, ſingulorum triens. Aliud quod im-
modicas acréſque ventris fluxiones ſiſtit, ac in difficul-
tate inteſtinorum bilis propenſionem in inteſtina, ad
vrinam deducit, & calorem exuperantem obtundit. Ha-
bet ſucci oxyacãthæ ſemunciam, baccarum myrti ſex-
tulas quinque, roſarum vnciam, ſpodii ſemunciam, aci-
norũ maiorum ſolani, (quam veſicariam appellamus,)
ſextulas quinque, radicum apii & fœniculi, & tenerorũ
aſparagi turionum, qui cocti ſunt edendo, vnciam, ſemi
nis capitulorum papaueris ſemunciam, ſaccharis ſeſqui
libram. Aliud ad cruorem per aluum ſecedentem, &
dolores ac frequens deſidendi deſiderium, & immodi-
cos ventris fluxus: plantaginis, herbæ ſanguinalis, hypo
cyſtidis, ſingulorum vncia (quæ ſi deſunt, dimidiũ ſuc-
ci eorũ ſufficitur), ſeminis acuti rumicis, ſeminis capi-
tum papaueris, vtriuſque ſemuncia, ſanguinis draconis
ſextulæ quinque, croci ſextula, boli Armeniaci, Lemnii
ſigilli, vtriuſque ſemuncia, rhois opſoniorum vncia, flo
rum mali punicæ, roſarum Ægyptiarum, vtriuſque ſex-
tulas quinque, vinaceorum vncia, ſaccharis libræ duæ.

Aliud aduerſus ſtrigmenta quæ in vrinis apparent, &
renum inflammationem, calculóſque ibi concretos:
accipit radicum apii & fœniculi, paſtinacæ ſylueſtris,
parietariæ, ſideritidis, ſingulorum vnciam, ficorum pin
guium ſextantem, cicerum nigrorum (quæ arietina no
minantur) quadrantẽ, ſeminis althææ & paliuri, vtriuſ
que ſextulas quinque, ſaccharis libras duas. Aliud ad
ſanguinem aut pus quod à renibus aut veſica fertur,
aut tuſſi vomitionéve educitur: cucumerum ſeminis vn
cia, ſeminis capitulorum papaueris, roſarum, vtriuſque
ſemũcia, amyli, Lemnii ſigilli, boli Armeniaci, ſingulo-
rũm duella: dulcis radiculæ, ſeminis althææ, vtriuſque
ſextula, ſpodii ſemuncia, corallii & ſuccini, vtriuſque
ſextulæ quatuor, ſeminis cotoneorum ſemũcia, ſac-
charis libra. Aliud ad cordis palpitationem, ſenſuũm
que difficultatem, & inuoluntarios planctus, ac tremo-
res inde profectos: conſtat trium ſantalorum ſigillatim
ſextula, violarum ſemuncia, ſeminis baſilici duella, ro-
ſarum tãtundem, florũ bugloſſi & buphthalmi, vtriuſ-
que ſextulis quinque, xylaloes duella, ambaris ſextula,
croci duella, caryophylli & nucis muſchatæ, vtriuſque
ſemũcia, tenuis cinnamomi ſextula, dulcis aniſi, carna-
badii, & ſeminis fœniculi, ſingulorum ſextula, muſchi
granis quinque, ſeminis capitum papaueris ſextula, ma
lorum dulcium ſucci quadrante, ſtillatitii roſarum li-
quoris quadrante, aquæ quam intubum ſtillauit quin-
cunce, radicum fœniculi, apii, intubi erratici & ſatiui,
ſingulorum vncia, amaraci, chamæmeli, artemiſiæ, ſin-
gulorum ſemuncia, ſaccharis libris tribus. Aliud pol-
let aduerſus menſes ſuppreſſos, & quæ inde oboriuntur
ſymptomata: radicum apii & fœniculi, iridis, acori,

ſingulorũ vncia,amaraci,chamæmeli, & artemiſiæ,ſingulorum ſemuncia, præoniæ ſextulæ quatuor, ſeminis thlaſpis ſemuncia,ammi,ſeminis fœniculi, mei, ſingulorum duella, ſaccharis libræ duæ: verùm præſtat vt cum melle conficiatur. Aliud ad viſcerum obſtructiones & tumores,febres errantes,circuitus quartanarios,malos habitus,& aquam intercutem: capit radicis apii,fœniculi intubi ſylueſtris & ſatiui,fumariæ,ſingulorũ vncia:triſſaginis,eupatorii,aiugæ,acori,iridis,ſingulorum ſextulas quinque:althææ ſeminis, maluæ, adianti,bugloſſi,dulcis radiculæ,buphthalmi,ſeminis petroſelini,mei,ſecuridacæ,ſingulorum ſextulas quatuor: radicis verbenacæ rectæ,ſantali, violarum, ſeminis intubi, ſingulorum ſemunciam: ſeminis fœniculi, dulcis aniſi, maſtiches, cuiuſque duellam: ſpicæ,croci,cinnamomi,aſari,ſingulorum ſextulam,ſaccharis libras tres: quòd ſi calor non adeſt, melius eſt ſi cum melle factitetur. Hac itaque via ac ratione zulapia paranda ſunt: habes etiam quibus vitiis auxiliantur,atque ex iam dictis,ceu euidenti formula,& ſimilia tum noſſe,tum tuo marte componere, & de aliorum compoſitionibus iudicium ferre, quibus ægritudinibus rectius accommodantur, poteris. Si enim teipſum in ſimplicium medicamentorum facultate agnoſcenda exercueris,ſexcenta ſanè medicamenta ad eoſdem affectus, concinnabis: quũ copia materiæ ex radicibus, fructib⁹,herbis,& ſuccis abundet,quæ nimirum doctorum virorum ars, pro hominum ſalute, diligenti cum conſideratione reperit. Proinde materias inde colligens, illiſque inſitas vires animo reuoluens, hicque ægritudinum genera diſcernens,& temperamenta,cõſuetudines, ægrorumque victus condiſcens, ſecundum demonſtratam formulam, prædictis vtere medicamentis,& ea varias, ſiquãdo res poſtulabit,aliterque commiſcens,de tuo aliquid adiice.

DE PASTILLIS, CAP. V.

DEinceps verò vbi ceu documenti modo, de paſtillis quoq; quæ opus eſt tradiderim⁹,viámq; quæ in ipſis teneri debet, expoſuerimus, mox de antidotis ea quæ compendium quod polliciti ſumus,non excedant, perſcribemus. Cæterùm tibi licebit cuiuſque medicamenti rationem ac methodum edocto, quæ alia continent volumina diiudicare, tum quibus opitulẽtur,tum an promiſſio miſturæ ac temperamento ſatiſfacere reſpondereve valeat. Paſtillus ex Indico rheo, valens ad iecinoris lieniſq; meatus infarctos, & ventriculum confirmans:roſarũ ſiccarum,abſinthii, rhei Indici ſingulorũ duella:ſpodii,ſpicæ Indicæ,iunci odorati, lachæ purgatæ,ſucci eupatorii,cuiuſque drachma:ſantali citrini,croci,& caſiæ duplũ,tragacãthæ,maſtiches, vtriuſq; ſcriptula duo:cõtuſa & cribrata cum ſucco fœniculi ſubigito,& in paſtillos redigito:dentur ebibendi cũ aqua in qua lacha maduerit, & oxoſacchare. Paſtillus ex eupatorio,iecur & ventriculum iuuat,& inflationes recludit,atque horrores febrium è pituita genitarum diſcutit: abſinthii,iunci odorati,ſucci eupatorii, roſarum ſeminis fœniculi, maſtiches, ſingulorum drachmas quatuor: aniſi, tragacanthæ candidæ, vtriuſque ſicilicus, ſantali citrini, ſpodii, vtriuſq; ſextula. Tuſa & cribro excuſſa,cum intuborum ſucco ſubigito,& in paſtillos cogito: potui dentur cum aqua in qua lacha iacuerit,& oxymelite. Paſtillus è ſpodio,acutæ febri,& iecinoris calori ſuccurrit,& continuam ſitim ſedat: capit roſarum ſextulas quatuor, ſpodii, ſeminis portulacæ, ſucci dulcis radiculæ, ſingulorum duellam, tragacanthæ candidæ, amyli, vtriuſque drachmam, ſaccharis duellam:ſubigito cum ſucco pſyllii: potio ex malorum punicorum aqua. Paſtillus è roſis cor & iecur roborat,capitis laborem abigit quem ſanguis aut flaua bilis creauit:modus eius exhibendi eſt ſextula cum roſarum vel nymphææ zulapio: roſæ, tria ſantala, ſpodium,ſemen portulacæ, intubum domeſticum, violæ, ſingulorum ſextula:contuſa cribratáque cum ſtillatitio roſarũ liquore fermentato. Paſtillus è maſtiche pollet ad ventriculi refrictionem, prodéſtque iis quibus ructus moleſtus eſt,aut cibus in ventriculo aceſcit: maſtiches duella, ſeminis apii & petroſelini, roſarum, ſeminis ocimi,dulcis radiculæ,ſingulorum ſextula: tuſa & in cerniculo creta,cum aqua apii fermententur. Alius contra calorem & ſiccitatem faucium,pectoris & thoracis, eorúmque exaſperationẽ,necnon pectoris & ſepti trãſuerſi incendium. Habet gummi, tragacanthæ, ſeminis portulacæ,cotoneorũ, & althææ, ſingulorum duellam, ſucci dulcis radiculæ ſextulam,ſeminis cucumerum, & lactucæ,lacrymæ Damaſcenorum,ſingulorum ſcriptula duo:tuſa cribratáque, & cum ſacchare cocta, in eo quẽ ſaliuarunt lentore ſubigito,& in catapotia redacta,ore dum totum diſſoluatur,detineto. Alius aduerſus cœliacum quem leuitas inteſtinorum vel ſtomachus genuit:roſarum, ſpodii, vtriuſque drachmas quatuor,oxyacanthæ,ſeminis acuti rumicis, vtriuſque drachmas ſex,hypocyſtidis,gummi Arabici torrefacti, acinorum mali punici,baccarum myrti,coriandri ſicci,(quæ omnia colligentur, & noctem ac diem in acerbo aceto madeant,poſthæc ſiccentur & torreant) ſingulorum duella,luti Armeniaci drachmas quinque,farinæ zinziphorum molitorum,& pollinis à piſtrino, ſingulorum drachmas,duæ ſeſquiſcriptulum. Contuſa & cribrata cum cotoneorũ expreſſione, vel zulapio baccarũ myrti, aut acidorum malorum ſubigito. Alius paſtillus qui ſemel epotus prodeſt:malicorii,gallarum,baccarum myrti,ſingulorum drachmas octo, rhois Syriaci drachmas vigintiquatuor:tuſa & cribro excuſſa cum vino acerbo ca ido ſubigatur. Alius qui ſanguinẽ quum supernè per ſputum redditur,cohibet,oſcula venarũ,thoracis & pulmonis aperta claudit, eáſque ruptas vnit,cruorẽ ex ictibus aut vulnerib⁹ vẽtriculo vel inteſtinis illatis deorſum manãtem retinet, fluxũ quoq; ſanguinis fœminis, ob diſruptam vteri venã ſiſtit, & ſanguinẽ meientibus ſuccurrit: luti Armeniaci,gummi Arabici,ſeminis portulacæ,ſingulorum drachmæ quatuor: ſpodii, ſeminis acuti rumicis,ſeminis roſarum rubrarum, florum ſylueſtris Punici,baccarum myrti,coriandri ſicci & torrefacti,amyli toſti, ſingulorum drachmas tres:acaciæ, ſucci hypocyſtidis,corallii vſti, cornuceruini cremati, cineris maiorum cochlearũ crematarũ,ſingulorũ drachmæ duæ:rhois Syriaci duella,tragacãthæ candidæ, ſuccini, ſeminis althææ & maluæ, torrefactorum ſingulorum ſeſquidrachma: tuſa & incerniculo creta, cum ſucco plantaginis, vel ſanguinalis herbæ, vel alicuius conſimilis ſubige,& in paſtillos digere, qui cum aliquo adſtringente zulapio ebibantur. Alius contra conuolvuli affectum è frigore cõtractum efficax: abſinthii,ſeminis apii, aniſi, tenuis cinnamomi, caſiæ duplicatæ, ſingulorum duella:myrrhæ rubræ,ſpicæ Indicæ,fibrinorum teſtium,ſingulorum ſextula:piperis longi,opii,croci,ſingulorum drachma. Tunde & cribra, & cum ſucco fœniculi aut apii ſubige. Alius arquato opem fert,iecur & lienem obſtructionibus vindicat: hieræ amaræ, abſinthii ſucci eupatorii, ſingulorum ſicilicus: foliorũ roſarum, ſpodii, iunci odorati,aſari, folii Indici,ſingulorum drachma:lachæ repurgatæ,rhei Indici,vtriuſque drachma.contuſa & cribrata cum ſucco intuborum paſtillos conformato. Alius aduerſus ſanguinem aut cum lotio excernentes, aut ſputo reddentes, & vlcus: ſeminum cucumerum,& portulacæ ſpodii, ſucci dulcis radiculæ,ſingulorum ſextulæ quatuor:ſeminis lactucæ, & althææ,roſarum,amyli,tracaganthæ, & ſeminis papaueris,ſingulorum duella:nerii, ſeminis cotoneorum, & acuti rumicis,ſingulorum duella: luti Armeniaci, acaciæ,vtriuſque ſextula,croci ſcriptula duo.tuſa & cribro excuſſa cum muccagine pſyllii fermentantur. Alius cõtra Diabeten:roſarum,ſpodii,gũmi torrefacti, ſingulorum ſicilicus:ſantali cãdidi,& rubri,ſucci dulcis radiculæ,tragacanthæ,ſeminis portulacæ,pſyllii toſti,ſingulorum duella ſcriptula duo:acaciæ, florũ ſylueſtris Punici, amyli torrefacti, ſeminum cucumerum, ſingulorum ſextula ſcriptula duo:caphuræ ſiliqua, ſeminum roſarum & althææ,granorum cotoneorum,ſucci hypocyſtidis, rhois culinarii, ſanguinis draconis, ſeminis plantaginis, rhei Indici, ſingulorum ſicilicus. tuſa & cribrata cum ſtillatitio roſarum liquore fermentantur,& cum adſtringente quopiã zulapio dãtur bibẽda.

Alius ad vrinæ ſtillicidium quod ex veſicæ laxitate & humiditate accidit. Accipit glandium, iunci quadrati, thuris, ſingulorum partem: tuſis cribratiſque aliquid ſaccharis quoque adiice,& inde æger ſummo mane bibat duellam. Alius aduerſus vrinæ præter voluntatem fluentis copiam, capit rutam ſiccam, quæ tuſa & cribrata cum melle ſubigitur, & bibenda præbetur.

Paſtillus amarus ſtomachicis, iecinoroſis, lienoſis, & arquato laborantibus ſalutaris: ſeminis apii, aſari, abſinthii, aniſi, amygdalarum amararum, ſingulorum vncia.

Alius è ſeminibus qui iis auxilio eſt quos aſſidua deſtillatio infeſtat & laceſſit, & defluxus ad ventriculum decumbit, cibum euomunt: item cœliacis & inteſtinorum difficultate affectis, cum vino auſtero: ac ſanguinē expuentibus, cum poſca: datur quoque fœminis quarum vterus fluxione tentatur, cum decocto apii: quinetiam ſomnum conciliat ſi cum oui luteo fronti illinatur. Lacrymæ papaueris, triens, aniſi libra, ſeminis apii & fœniculi, vtriuſque libra, ammi ſelibra, herbæ apollinaris ſelibra. Alius è corallio ad ſanguinem expuentes, cœliacos, cibum faſtidientes, inteſtinorum difficultate laborantes efficax. Corallii, terræ ſamiæ, quæ ἀστὴρ nuncupatur, florum ſylueſtris punici, ſucci hypocyſtidis, acaciæ, myrrhæ, rhei Pontici, dauci Cretenſis, vuarum acerbarum ſucci, tragachathæ, ſingulorum vncia, rhois Syriaci quadrās, radicis ſymphyti, radiculæ dulcis Lēnii ſigilli, amyli, ſingulorū ſextula ſcriptula duo: gummi, opii, aluminis ſciſſilis, ſpinæ Ægyptiæ, fructuū ſingulorū ſemuncia: excipe ſucco plātaginis, & vino auſtero.

Paſtillus è veſicaria ad renum & veſicæ exulcerationes, ſanguinem lotio excernentes, mucoſa ſtrigmenta reddentes, & vehementem dolorem experiētes. Huius paſtilli drachmæ pondus præbetur febri non correptis è vino dulci aut ſapa: febrientibus verò cum vino bene diluto. Lacrymæ papaueris, ſeminis cucumis, ſeminis apii, herbæ apollinaris, fœniculi, veſicariæ, ſingulorum quadrans, amygdalarum triens, croci ſextans, vini dulcis quantum ad fermentationem ſatis eſt. Alius aſter dolores lenit, omnem fluxionem cohibet, dolorem inteſtinorum omnem mitigat, deſtillationes, veſicæ vitia ſiſtit, vteri ſtrangulatus, profluuium muliebre, defluxum ventriculo nocentem, inteſtinorum difficultatem, ſanguinis reiectionem ac vomitum ſanat. Croci oboli terni, herbæ apollinaris ſeminis drachmæ quatuor, ſeminis apii drachmæ ſex: aniſi, ſtyracis, dauci ſeminis, ſingulorum ſicilicus, croci, lacrymæ papaueris, vtriuſque drachmæ tres, caſtorii, myrrhæ, vtriuſque ſicilicus (nonnulli mandragoræ quoque ſucci drachmas quatuor, & Xenocrates piperis candidi drachmas ſex, adiiciunt,) ex aqua in paſtillos efformato triūm obolorum pondere, & ex aqua potādos dato. Cæterùm paſtillorum tractationi hic finis imponatur. Potes autem ex iam dictis ſumpta occaſione, ipſe tuo ingenio alios cōdere, ac de iis quos alii compoſuerunt iudicium ferre, ac cuinam vitio accōmodentur diſcernere: quare nunc de antidotis verba faciamus.

DE ANTIDOTIS, CAP. VI.

De theriace (vt quæ inter omnia antidota ob multiplicem ſuū vſum primas obtineat) primùm diſſeremus, deinde de reliquis quoque agemus. Verùm nō omnia eadē menſura, neque cum iiſdē liquoribus præbētur. Siquidē in exitialibus venenis, aut ferarū virus eiaculantium ictibus, nucis Ponticæ magnitudine cum vino datur: inueteratis capitis doloribus, vertigini, auditus difficultati, oculorum hebetudini, & guſtus inſtrumento imbecillo ac languido, medetur: comitialibus item ſuſpurioſis, & recta ceruice reſpirantibus, ex aqua mulſa pota opitulatur: quippe humores lentos incidit, attenuat, & eductu faciles reddit: recenti quoque & vetuſtæ tuſſi, & quibus thorax aut latus dolet, ſi febri carent, ex vino mulſo auxilio eſt: ſin febriant, ex aqua mulſa. Conuenit & excreantibus ſanguinem, ſiue is à thorace ſiue pulmone reiectetur: & dum recens eſt eductio, ex poſca: at ſi vetuſta fuerit, ex aqua in qua ſymphyti radix eſt decocta, mane & veſperi propinatur: itidem ſi ventriculus affligit, & venter ægrè cōcoquit, imbecillúſque eſt, & quibus ventriculus inflatione tentatur, inteſtina torſionibus corripiuntur, aut vetuſtus dolor laxum inteſtinum agitat, aut conuoluulus malè habet, iis nuculæ Ponticæ magnitudine ex aqua calida præbetur. Cholera quoque laborantibus & cœliacis, & ſyncopen cardiacam patientibus, eodem modo datur. Tinearum genus omne mirū in modum exigit, ex ſuc co mentæ datā: iecoris affectiones & arquatum generoſè curat, febris expertibus ex mulſo: febrientibus verò ex vino diluto potata. Liquat & lienes ſcirrho induratos, ſordem eorum abſumens ſi ex aceto mulſo exhibeatur: calculos in renibus comminuit, ex apii aut petroſelini, vel dauci, aut aniſi, aut alterius ſimilis decocto. Vrinæ difficultatem & veſicæ exulcerationes, ſi ex ſapa vel paſſo minimè febricitantibus propinetur, interdum perſanat. Datur quinetiam in omni vetuſto febrium horrore, & præcipuè quartanæ, ſiquis ea ex arte vtatur, nempe poſt declinationem; & vomitiones quæ à cœna prouocantur. A qua quoque inter cutē laborantibus, potiſſimum ei generi quod ἀνὰ σάρκα appellant, ex ſecuridacæ decocto & conſimilibus propinatur, & elephantia conflictatis ſæpenumero efficax eſſe ſolet. ſæpe quoque membrorum reſolutiones potu ſanat, fœminis pota purgationes menſtruas ciet, mortuos partus expellit, ex paſſo aut aqua mulſa, in qua antea ruta decocta fuerit, aut dictamnum, fabæ magnitudine aſſumpta: ex pedibus laborantibus, & quorum defluxio artus omnes tentat, poſtquam ſe morbi vigor inclinauit, prodeſt, ſi non ſemel tantùm, ſed ſæpius drachmæ pondere bibatur. Eius autem præbendi modus ſit pro ægrotantis viribus ac temperatura. Cæterùm nōn corpori modò (ceu diximus), ſed ægritudinibus quoque animi medetur: proinde medicamentum hoc varias, quas atra bilis concitat, imaginationes, ſi aſſiduè exhibeatur, tollit, quippe quod è vaſis ac liene atram bilem ebibat ac exhauriat: quemadmodum & ferarum ictus, & aquæ pauorem (peſſimum omnium affectum,) ſi iugiter exhibeatur, ſæpenumero ſuſtulit: atque in peſtifera conſtitutione obſtat quominus aduenæ labe ac lue corripiantur. Iis quoque qui hyeme iter faciunt prodeſt aſſumere, veluti bonum viſcerum indumentum, & quod ſui multum calorem eis impertire poteſt. Cæterùm præbere conuenit, quando is qui ſumit minimè cruditate laborat, neque cibis refertus eſt, bibatque ieiunus. Æſtate aut in ætatis vigore, vel nimio calore, haudquaquam, niſi periculum metuatur, dari debet: verùm quibus ætas iam inclinat, multum eius, idque ſæpius, non ex aqua tantùm, ſed ex vino etiam, drachmæ pondere ſumere conuenit. Pueri ab eius vſu omnino ſunt coercendi: longè enim medicamenti magnitudo illorum vires exuperat, corpúſque promptè diſſoluit, & inſitum ſpiritum leui negotio extinguit. Medicamentum hoc primùm ab Andromacho principe Neronis medico, concinnatum fuit, atque ei verſibus Heroicis deſcriptum ac explicatū dicauit: verùm Galenus ipſum in meliorem formam commutauit. Eſt autem eius compoſitio huiuſcemodi: paſtilli ſcyllini triens, paſtilli theriaci ſextans, hedychroi ſpiſſamenti ſextans: cinnamomi, piperis communis, lacrymæ papaueris, ſingulorum ſextans: roſarum, ſcordii Cretenſis, ſeminis napi, (quam βουνιάδα vocant Græci,) iridis Illyricæ, agarici Pontici, ſucci dulcis radiculæ, ſingulorum vncia: zingiberis, myrrhæ, croci, radicis quinquefolii, rhei Pontici, nepetæ, marrubii, petroſelini, ſtœchadis, coſti, piperis cādidi, piperis lōgi, dictamni, iunci odorati, thuris, terebinthinæ, caſſiæ, ſpicæ nardi, ſingulorum ſemuncia: polii, ſtyracis, ſeminis apii, ſeſelis Maſſilienſis, thlaſpis, ammis, triſſaginis, aiugæ, malabathri, ſucci hypocyſtidis, nardi Celticæ, mei Athamantici, aniſi, ſeminis fœniculi, Lemnii ſigilli, chalcitis, amomi, acori, fructus balſami, phu Pontici, hyperici, acaciæ, ſucci galbani, gummi, cardamomi, ſingulorum duella: bituminis, dauci Cretenſis, ſagapeni, opopanacis, caſtorii, centaurii tenuis, ariſtolochiæ, ſingulorum ſextula: opobalſami vncia, mellis Attici, vinique odorati & optimi, quantum ad ſuccos & lacrymas ſatis ſit. Hedychroi cōpoſitio. Mari, aſari, amaraci,

aſpalathi , iunci odorati , croci , calami aromatici, phu A
Pontici,caſiæ, folii Indici, ſingulorum duella: xylobal-
ſami,opobalſami,cinnamomi,coſti, ſingulorum ſemun
cia:myrrhæ, foliorum malabathri , ſpicæ nardi , ſingu-
lorum ſextula,amomi duella,maſtiches ſextula, vini o-
dorati quod ſufficiat. Andromachus croci & caſiæ,v-
triuſque vnciam ſcriptis mandauit. Porro de theriaces
parandæ ratione, ſapientiſſimus Galenus inquit , Dixi-
mus etiam antea eum qui medicamentum ſemel confi-
ci viderit, non amplius opus habiturum vt iterum aut
tertiò cõſpiciat. Verùm vt optima in ſingulis medica- B
menti generibus diſcernat,non ſemel,biſve,aut ter,ſed
perquam ſæpe ſpectaſſe conuenit quæ in vnaquaque
regione naſci creduntur præſtantiſſima.Itaque nunc o-
mnia paucis & ſummatim perſtringam.Radices quæ v-
ſui accommodantur, corticem intẽtum, non rugoſum,
neque macrum obtinere oportet: id enim bonæ radicis
indiciũ habetur.Fructus cum ſuis ſurculis, germinibúſ-
que nuncupatis , & florentes ac vberes , & multos vnà
cum ſuis inuolucris eſſe debet.Semina perinde ac radi-
ces eligantur vegeta , quod ex corticis intenſione co- C
gnoſcetur.Lacrymas & ſuccos,neque vetuſtate , neque
tempore languida eſſe cõuenit,quæve ſuas qualitates,
quas odor guſtúſque diſcernet,habeant euanidas. Fru-
ctus itaque cum germinibus,& floribus ac foliis,eorúm
que caliculis & inuolucris in theriacen coniiciũtur:her
bæ verò inſequentes,ſcordium,nepeta,marrubium,ſtœ
chas,dictamnum,polium,triſſago,aiuga, hypericum,&
centaurium: radices adhæc zingiberis, iridis , rhei,
quinquefolii, coſti , nardi Indicæ , nardi Celticæ , gen-
tianæ,mei,acori,phu,ariſtolochiæ tenuis : ſemina item D
hæc immittuntur napi, petroſelini, thlaſpis, ameos, a-
niſi,fœniculi,cardamomi, dauci. Hæc igitur tria gene-
ra in Ægyptias pilas demitti debent , quandoquidem
duriſſimæ ſunt , vt nihil ſuæ ſubſtantiæ inter tunden-
dum contuſis affricent. Adduntur quoque vnà cum his
paſtilli ſcyllini, paſtilli theriaci, hedychroi ſpiſſamẽtũ,
piper nigrum,candidum & longum,roſæ ſiccæ, adhæc
agaricum, & crocus, ſi ſuccus fuerit , & qui nominatur
iunci odorati flos,ſigillum Lemnium,chalcitis toſta,a-
momum,cinnamomum, fiſtula caſiæ, balſami item fru E
ctus, & acacia, niſi mollis fuerit & liquida , caſtorium
quoque & bitumen. Porro myrrha & crocus vino ma-
cerata læuigentur, ſiquidem tutius videbitur cum na-
tura liquidum non cõtundere. Omnes ſucci & lacrymæ
vino macerentur, vt diſſoluantur , & ad læuigandum
reddantur idoneæ,vt ſagapeni, opopanacis, papaueris,
(quod & μηκώνιον & ὄπιον Græci nuncupant) acacia,quo-
ties liquida vndique contumax eſſe videbitur , ſuccus
hypocyſtidis,& dulcis radiculæ. At thlaſpi, & rapi ſati-
ui ſemen in prima compoſitione, vt maiores meos pa- F
rare videbam , ipſe quoque vnà cum contundendis in
pilam coniiciebam: deinde aliquando conſpicatus ven
tri pilæ interno ob ſuum lentorem adhæreſcere , vbi in
mortario antea contriuiſſem , putaui vinum eis ſuper-
fundendum eſſe , donec tota planè diſſoluerentur :at-
que ita terenda, poſthæc vino priuatim madefactis, ac
in læuorem redactis commiſcenda. Thus quoque ſi-
gillatim leuiter in mortario per ſe læuigare, ne dilate-
tur,præſtat : poſtea vbi incerniculo excuſſeris , ad ma-
nus paratum habere:quò,ſi ita libet,iis quæ ex vino læ- G
uigata ſunt aſpergas . Gummi verò in vino macerari
poteſt,idémque tum priuatim, tum cum thure in læuo-
rem redigi.Proinde hæc omnia quo dixi modo præpa-
rari debẽt:alia in mortario cum vino læuigata,quædam
increta,& arida in puluerem comminuta.Eo porro tem
pore quo omnia in vnitatem coire debent , liqueſcant
in vaſe duplici,primùm reſina, mox ſtyrax & galbanũ,
antea in pila confracta contuſáque piſtillis aut vecti-
bus ferreis , inſtillato pauciſſimo melle crudo : poſthæc
digitis noſtris dilatata, reſina in melle liquefacta exci- H
piantur,atque ita denuo operculo vaſi impoſito reſol-
uantur.Satius enim eſt mel ſimulatque hæc fuerint in-
iecta,minimè agitare , ſed operculato vaſe quod aquæ
inſiſtit,coctionẽ moliri. His verò liquefactis, arida iis
quæ ex vino trita fuerint indãtur , ac ad iuſtam vſque

A craſſitiẽ permiſceãtur.Itaque paulatim liquefacta tepi-
da iis quæ ſunt in mortario affundãtur,ſic vt ab homi-
ne robuſto,magno cochleari in vnum cogãtur:vbi pro-
bè in vnitatem coierint,& quod his cõſtat iam craſſum
appareat,ſuperiniicere mel decoctum mediocriter , &
nimirum deſpumatũ oportet: poſthæc quæ incernicu-
lo fuêre excuſſa,deinde mel rurſus addere , mox lique-
facta tepida iam miſcere , atque omnia in ampla pila,
magno cochleari , adiectis quæ ex aridis etiamnum ſu-
perſũt & melle,ſtrenuè conterere. Et quãdo à cochlea-
B ri omnia in vnum corpus fuerint coacta , tunc in pilam
cõiicere,ac vectibus ferreis ad amuſſim repurgatis,ne-
quid hæreat rubiginis,aſſiduè tundere,illitis opobalſa-
mo vectibus , ſi quidem à tenaci medicamenti lentore
detinentur,vt haud facilè à tundẽtibus attollãtur.Qua-
re vt prõptè negocium peragatur, vectis extrema con-
tinuo opobalſamo inungenda ſunt, in hoc ipſum quic-
quid eſt eius ſucci impendens ac abſumens. Præſtat au
tem in ſole tundere , ita nanque citius cuncta in vnum
coaleſcunt. Quúmque id negocium obiuimus , pilam,
C quæ medicamentum in ſe continet,contegere oportet,
& poſt quatuor aut quinque dies ſimiliter in ſole tun-
dere, atque id opus iterũ atque iterum , ſex aut ſeptem
dierum interiecto ſpatio, ad duos menſes , aut omnino
dies xl.repetere.Atque hæc,quod quidem ad optimam
medicamenti cõponendi rationẽ ſpectat, ſcriptis man-
data ſint.Vt autem nigreſcat, (hoc enim haud ſcio quo
pacto vſu receptum ſit , vt qui colorem eum non aſſe-
quatur,riſui habeatur) obſeruandum quidem nobis eſt,
non tamen ignorandum, nihil ob colorem medicamen
D ti facultatem immutari. Verùm coloris huius fruſtratio
ob chalcitin crematã,quæ flaua vel rufa euaſit,accidit:
quanuis enim minimum eius imponatur , tamen colo-
re præualet. Itaq; nequis ob hoc ipſum erroris quicquã
commiſſum eſſe arbitretur , iis quæ dicturus ſum ani-
mum adhibeat. Quatuor in vniuerſum chalcitidis dra-
chmas antidotus accipit : verùm multo copioſiorem
quàm hic ſit modum aſſare cõuenit.Crudæ itaque chal
citidis drachmas nõ pauciores quadraginta in ollulam
coniicito , quam deinde candentibus carbonibus non
E operculatam impones, ac ſimulatque fuſum fuerit me-
dicamentum,ac leuiorem & ſpumoſiorem eius portio-
nem ſuperuehi conſpexeris , ſtatim tollere humique
deponere oportet:& nequaquam (quemadmodum con
ſueuimus interdum , perinde vt ii faciunt qui ignem
ſuſcitant)inflare ipſi conuenit, (mirum enim eſt quàm
ita rufus & flauus color excellat)ſed ne ſoli quidem ex-
ponere : verùm refrigeratæ capere quod ſpumoſiſſi-
mum inſidet , nihil habens in ſe rufi neque flaui , aut
pallidi : deinde experientiæ gratia eius exiguum quid-
F dam ſumere oportet , ac læuigatum intueri , nunquid
poſt læuigationem quiſpiam ex enumeratis coloribus
appareat. Quòd ſi qualem ſumpſimus perdurauerit,
porraceum cinereúmve colorem referens , eius dra-
chmas quatuor adiicere conuenit: tale ſi quidem exi-
guum ex tam copioſo combuſto reperies. Itaque quæ
ad antidoti huius compoſitionem & apparatum neceſ-
ſaria ſunt,omnia iam ſunt expoſita. Porro panes ſcil-
linos hac ratione paramus. Scillam recentem non ad-
modum magnam oblinere oportet,non vt nonnulli lu-
G to,(ſordidum enim hoc mihi videtur) ſed pulte ex tri-
tico(:facilè enim aſſatur tenuiſſima, vt inter aſſandum
ipſa quoq; nõnihil huius participet:)poſthæc dũ probè
in furno,aut cacabis, aut clibanis in quibus panes aſſan
tur,coquitur, mentem adhibeto inter aſſandum , vt æ-
qualis fiat aſſatio:deinde ſumptas interiores eius partes
tenerrimas diligenter læuigare oportet : atque admix-
tis erui farinæ optimæ ac recentiſſimæ æquis portio-
nibus omnia ſimul terere,& in paſtillos mediocres co-
gere,qui in vmbra repoſiti,ad vſum aſſeruentur. The-
H riaci paſtilli hoc pacto concinnantur : nempe viperæ
pro totius compoſitionis quantitate aſſumuntur, quas
non quouis tempore , ſed potiſſimum vere ineunte
fueris venatus, quando relictis latebris foras in loca
aprica progrediuntur , nec iam venenum vſqueadeo
noxiũ poſſidẽt.Sint autem animalia in primis mobilia,

ſubflaua,quǽque ſummopere collum extendant, oculis ſubrubris & impudentibus,ferocique aſpectu, capitibus latioribus, toto corpore ac ventre ſinuoſiore: quibus meatus ſit prope extremam caudam, & caudam non habeant circumuolutam, ſed potius intortam, & quæ quieto gradu ſerpat: fœmina enim à mare hac nota diſſidet, & quòd caninos dentes plures duobus obtineat. Itaque vbi eo tempore ceperis, prius capita & caudæ in tantum ſunt amputanda vt abſciſſionis menſura quatuor ſit digitorum. Verùm inter amputandum partes illæ ſedulò (ita quidem moneo) ſunt inſpiciendæ,num poſt abſciſſionem exangues & immobiles,penitúſque emortuæ appareant: nam ſi eiuſmodi reperiantur, feras ac ad medicamenti miſturā inutiles arbitrator.Sin in truncatis partibus, motum etiamnū quendam reliquum eſſe, & cruorem aliquantiſper ſeruare poſſe conſpexeris, eæ tanquam optimæ antidoti compoſitioni ſunt immiſcendæ. Adhæc tota cutis ad amúſſim eſt deglubenda, & adeps ceu inutilis detrahendus, ſimúlque interanea omnia:poſtea eas in vas aliquod fictile, vel lebetem bene nitidum & exterſum coniicere conuenit, ac carbonibus pulchrè accēſis, ne in coctura fumum nidorémque redoleant,ſuperimponere. Decoquantur autem in fontana,in quam ſal recens,& anethi ſicci ramuli mediocres coniiciantur. Atque vbi carnes bene fuerint coctæ,(cocturæ autem modus ſit quando ipſæ à ſpina ſeparantur,) tum depoſito ab igne lebete, ſpinas accuratè ſecerne, ne qua clam te carnibus inhæreat. Ac poſtquam ita carnes repurgaueris,eáſque triueris, panis quammaximè puri ex puriſſima ſimilagine confecti, quod paſtillis formandis ſatis ſit admiſce, & in panificia (vt Andromachus quoque cenſet) redige: (nam Magnus & Democrates, pares carnium & panis portiones miſceri iubent, ſicque eas vnà cum pane dederunt)deinde affuſo iuſculi quod ſatis eſt, in mediocres paſtillos digerito,& inter efformandum pauxillum opobalſami adiicito,ac in vmbra reponēs,eos ad totiùs medicamēti compoſitionem aſſeruato. Habes iam theriaci antidoti rationem accuratè tibi explicatā. Porro tibi hæc ob oculos habenti,reliqua quoque antidota variis miſturis conſtantia nouiſſe, ac concinnare conformaréque licet. Deinceps de cæteris diſſeremus, quæ à variis veteribus ac recentioribus,tum Græcis, tum Barbaris condita fuerunt.Cæterùm nequaquam omnia exponemus, (ſiquidem in immodicam molem liber excreſceret)ſed quæ horum mihi notiora, aut vtiliora, & ad plures vſus accommodatiora videbūtur.Proponam & ex iis quæ in pauciores vſus veniunt,quæ decet,quòd rectius affectibus,quibus opem fronte pollicentur,ſuccurrunt: nam quorum multiplex eſt vſus, quòd multa promittant, ſuam quoque facultatem multifariam diſtribuunt: quamobrem veriſimile eſt ea haudquaquam eodē modo in omnibus ægritudinibus agere ac pollere.

Eſdræ antidotum,ex eo ad venenatorum ictus fabæ magnitudine in vino datur,ac eunti dormitum demorſus locus delinitur, & periculo vacabit: aduerſus eos qui lethale quippiā ſumpſerunt,ante póſtque vomitionem exhibetur Ponticæ nucis magnitudine,mane & cubitum concedentibus ex vino:aſſumptum verò antea noxam veneni præripit: ad capitis dolorem, aliquid eius ſapa diſſolutum fronti illinitur. Præbetur quoque bibendum in cubili,phaſeli magnitudine, exigua aqua aut ſapa reſolutum: ad furore percitos, ſub ſomno datur fabæ magnitudine, ſapa contemperatum: ipſóque diſſoluto,frons & ſuperciliorum media ſpatia, ac naſus exterius totus,inſtante ſomno,oblinito:ſomnum enim conciliat,eodem modo ad vetuſtos oculorum defluxus ſapa diſſolutum, fronti ad ſupercilia vſque inducitur: ad molarem croſum,dentéſque dolentes, ſapa dilutum calfactúmque præbetur ore continendum, atque eueſtigiò dolor ſedatur. Contra tuſſim diuturnámque reſpirationis difficultatem,datur nucis Ponticæ magnitudine, cum ſapa quæ aqua ſit diluta: in febribus autem cum mulſa diebus ſeptem, dum cubitum itur. Cruenta expuētibus,tabidis,& abſceſſum internū obtinentibus, exhibetur ex ſapa exigua,quæ modica,frigida,tēperata ſit,fabæ magnitudine:datur autem pluribus diebus mane, & in cubili: aduerſus ſtomachi vetuſtos dolores cū refrigeratione præbetur fabæ magnitudine cum ſapa: ſi febris adſit,cum melle: in ſingultu ob copiam enato, inter frigora datur fabæ magnitudine cum condito: contra duritias,ex mulſa:lieni laboranti,ex aceto,vel aceto mulſo, ſed tumentes partes antidoto oblinantur. Calculoſis ex ſapa exhibetur: vrinæ difficultati, ex decocto apii,aut petroſelini,aut alteri[9] eius generis. Aduerſus alui profluuium ac cœliacas affectiones, inteſtinorúmque difficultatem,datur nucis Ponticæ magnitudine mane & veſperi,ex vino: in febrientibus verò, ex aceto mulſo aquoſo: in podagra, fabæ magnitudine ex aqua mulſa,ipſóque ſapa diſſoluto, laborātes partes linuntur. Iſchiadicis, & quorum reliquos articulos fluxio infeſtat,ipſum cum vnguento quopiam,puta gleucino, aut irino vel ſicyonio oblinitur: elephantia correptis, auellanæ nucis magnitudine, bis die datur ex aqua mulſa, eóque vino reſoluto, totum corpus in ſole nouem dies inungitur: quippe ſquamulæ decidunt, ipſáque corporis concretio renouatur. Fœminis quæ difficulter partum enituntur, imus venter ſublinitur, & facilè parient. Aduerſum vlcera maligna & vetuſta quæ in ſumma cute erumpunt, linteo inductum imponitur,vel fiſtula immittitur,ac perſanabūtur. Accipit mameræ vnciam,amomi ſextantem, iunci odorati ſemunciam,pyrethri duellam,croci vnciam, myrrhæ ſemunciam,ſtyracis ſemunciam ſcriptula duo,petroſelini ſextulam, tragacanthæ vnciam, ſucci hypocyſtidis ſemunciam, iridis ſemunciam ſcriptula duo, ſeminis fœniculi vnciam, dauci ſeminis ſextulam, ſeminis papaueris vnciam, ſpicæ ſemunciam ſcriptula duo, foliorum rutæ ſextulam, caſiæ ſeſquunciam, ameos ſextulam, coſti ſeſquiſextulam, cardamomi duellam, lacrymæ papaueris ſeſquunciam, euphorbii duellam, piperis ſeſquunciam, roſarum ſemunciam, opopanacis duellam, mei ſemunciam, paſtillorum è lacha ſextulas quatuor,croci Lycii ſemunciam,caryophyllorum ſcriptula duo, aniſi duellam, ammoniaci ſemunciam, rhei ſemunciam, foliorum citri, gith, herbæ amaræ, (πικρίδα vocant Græci) ſingulorum duellam, terræ cimoliæ ſemunciam, ſulphuris ignem non experti duellam,caſtorii,ſinonis,vtriuſque ſextulam,hedichroi ſpiſſamenti ſemunciam, ocimi ſeminis ſextulam, lapidis iaſpidis duellam,ventris mergi duellam,artemiſiæ, foliorū rhododaphnæ,cinnamomi,ſeminis anethi, ſingulorum ſextulam, bdellii ſemunciam, rhois Syriaci ſeſquunciam, aſari ſextulam, lapidis hæmatitis vnciam, thuris ſemunciam,intubi erratici ſeſquiſextulam,teſtæ ſepiæ duellam; corallii ſeſquunciam, iuniperi maioris baccarum duellam,ſanguinis draconis vnciam,cinabaris,gentianæ,vtriuſque ſemunciam,peucedani,ſeminis apii, vtriuſque ſeſquunciam, piperis candidi ſemunciam,maceris ſextantem, hermodactyli ſextantem,ariſtolochiæ longæ,Lybiſtici,vtriuſque vnciā, mellis modus qui ſatis ſit: lacrymæ vino bono & odorato macerantur.

Antidotū è pæonia prodeſt deſtillationibus à capite,aut tuſſi,& puris reiectionibus, tabidis, pulmonis laterúmque inflammationibus: nam ſupra omnem opinionem thoracem deſtillationum exulcerationúmque periculis vindicat,etiamſi ſanguis reiiciatur.Exhibitionis modus,ſiliquæ tres,ieiuno ex calida:datur tamen ſæpenumero appetente ſomno: angina laborantibus vino mulſo dilutum aſſiduè exhibetur gargarizandum,pennáque ex melle illinitur. Præbetur & in inteſtini laxioris doloribus, ac renum inflammationibus, vrinǽque difficultate, quam obſtructio excitauit, cum aliquo ex iis quæ vrinam prouocāt, cuiuſmodi eſt apii, aut adianti,aut dauci decoctum.Datur & in lōgis febribus,vt quartanis & quotidianis,duas horas ante acceſſionis initia,& mirum in modum,coctione in vrina apparente, opitulatur. Valet & aduerſus omnes peſtilentes morbos, quique populatim graſſantur, cæli vitio enatos,ſi inter initia valetudinis conſeruandæ gratia exhibeatur, ſomnum quoque conciliat. Amomi, croci,ſpicæ nardi, coſti, opii, caſiæ, thuris, ſingulorum

aſpalathi, iunci odorati, croci, calami aromatici, phu Pontici, caſiæ, folii Indici, ſingulorum duella: xylobalſami, opobalſami, cinnamomi, coſti, ſingulorum ſemunciæ: myrrhæ, foliorum malabathri, ſpicæ nardi, ſingulorum ſextula, amomi duella, maſtiches ſextula, vini odorati quod ſufficiat. Andromachus croci & caſiæ, vtriuſque vnciam ſcriptis mandauit. Porro de theriaces parandæ ratione, ſapientiſſimus Galenus inquit, Diximus etiam antea eum qui medicamentum ſemel confici viderit, non amplius opus habiturum vt iterum aut tertiò cõſpiciat. Verùm vt optima in ſingulis medicamenti generibus diſcernat, non ſemel, biſve, aut ter, ſed perquam ſæpe ſpectaſſe conuenit quæ in vnaquaque regione naſci creduntur præſtantiſſima. Itaque nunc omnia paucis & ſummatim perſtringam. Radices quæ vſui accommodantur, corticem intẽtum, non rugoſum, neque macrum obtinere oportet: id enim bonæ radicis indiciũ habetur. Fructus cum ſuis ſurculis, germinibúſque nuncupatis, & florentes ac vberes, & multos vnà cum ſuis inuolucris eſſe debet. Semina perinde ac radices eligantur vegeta, quod ex corticis intenſione cognoſcetur. Lacrymas & ſuccos, neque vetuſtate, neque tempore languida eſſe cõuenit, quæve ſuas qualitates, quas odor guſtúſque diſcernet, habeant euanidas. Fructus itaque cum germinibus, & floribus ac foliis, eorúmque caliculis & inuolucris in theriacen coniiciũtur: herbæ verò inſequentes, ſcordium, nepeta, marrubium, ſtœchas, dictamnum, polium, triſſago, aiuga, hypericum, & centaurium: radices adhæc zingiberis, iridis, rhei, quinquefolii, coſti, nardi Indicæ, nardi Celticæ, gentianæ, mei, acori, phu, ariſtolochiæ tenuis: ſemina item hæc immittuntur, napi, petroſelini, thlaſpis, ameos, aniſi, fœniculi, cardamomi, dauci. Hæc igitur tria genera in Ægyptias pilas demitti debent, quandoquidem duriſſimæ ſunt, vt nihil ſuæ ſubſtantiæ inter tundendum contuſis affricent. Adduntur quoque vnà cum his paſtilli ſcyllini, paſtilli theriaci, hedychroi ſpiſſamẽtũ, piper nigrum, candidum & longum, roſæ ſiccæ, adhæc agaricum, & crocus, ſi ſuccus fuerit, & qui nominatur iunci odorati flos, ſigillum Lemnium, chalcitis toſta, amomum, cinnamomum, fiſtula caſiæ, balſami item fructus, & acacia, niſi mollis fuerit & liquida, caſtorium quoque & bitumen. Porro myrrha & crocus vino macerata læuigentur, ſiquidem tutius videbitur cum natura liquidum non cõtundere. Omnes ſucci & lacrymæ vino macerentur, vt diſſoluantur, & ad læuigandum reddantur idoneæ, vt ſagapeni, opopanacis, papaueris, (quod & μηκώνιον & ὄπιον Græci nuncupant) acacia, quoties liquida vndique contumax eſſe videbitur, ſuccus hypocyſtidis, & dulcis radiculæ. At thlaſpi, & rapi ſatiui ſemen in prima compoſitione, vt maiores meos parare videbam, ipſe quoque vnà cum contundendis in pilam coniiciebam: deinde aliquando conſpicatus ventri pilæ interno ob ſuum lentorem adhæreſcere, vbi in mortario antea contriuiſſem, putaui vinum eis ſuperfundendum eſſe, donec tota planè diſſoluerentur: atque ita terenda, poſthæc vino priuatim madefactis, ac in læuorem redactis commiſcenda. Thus quoque ſigillatim leuiter in mortario per ſe læuigare, ne dilatetur, præſtat: poſtea vbi incerniculo excuſſeris, ad manus paratum habere: quò, ſi ita libet, iis quæ ex vino læuigata ſunt aſpergas. Gummi verò in vino macerari poteſt, idémque tum priuatim, tum cum thure in læuorem redigi. Proinde hæc omnia quo dixi modo præparari debẽt: alia in mortario cum vino læuigata, quædam increta, & arida in puluerem comminuta. Eo porro tempore quo omnia in vnitatem coire debent, liqueſcant in vaſe duplici, primùm reſina, mox ſtyrax & galbanũ, antea in pila confracta contuſáque piſtillis aut vectibus ferreis, inſtillato pauciſſimo melle crudo: poſthæc digitis noſtris dilatata, reſina in melle liquefacta excipiantur, atque ita denuo operculo vaſi impoſito reſoluantur. Satius enim eſt mel ſimulatque hæc fuerint iniecta, minimè agitare, ſed operculato vaſe quod aquæ inſiſtit, coctionẽ moliri. His verò liquefactis, arida iis quæ ex vino trita fuerint indãtur, ac ad iuſtam vſque

A craſſitiẽ permiſceãtur. Itaque paulatim liquefacta tepida iis quæ ſunt in mortario affundãtur, ſic vt ab homine robuſto, magno cochleari in vnum cogãtur: vbi probè in vnitatem coierint, & quod his cõſtat iam craſſum appareat, ſuperiniicere mel decoctum mediocriter, & nimirum deſpumatũ oportet: poſthæc quæ incerniculo fuêre excuſſa, deinde mel rurſus addere, mox liquefacta tepida iam miſcere, atque omnia in ampla pila, magno cochleari, adiectis quæ ex aridis etiamnum ſuperſũt & melle, ſtrenuè conterere. Et quãdo à cochlea-

B ri omnia in vnum corpus fuerint coacta, tunc in pilam cõiicere, ac vectibus ferreis ad amuſſim repurgatis, nequid hæreat rubiginis, aſſiduè tundere, illitis opobalſamo vectibus, ſi quidem à tenaci medicamenti lentore detinentur, vt haud facilè à tundẽtibus attollãtur. Quare vt prõptè negocium peragatur, vectis extrema continuo opobalſamo inungenda ſunt, in hoc ipſum quicquid eſt eius ſucci impendens ac abſumens. Præſtat autem in ſole tundere, ita nanque citius cuncta in vnum coaleſcunt. Quúmque id negocium obiuimus, pilam,

C quæ medicamentum in ſe continet, contegere oportet, & poſt quatuor aut quinque dies ſimiliter in ſole tundere, atque id opus iterũ atque iterum, ſex aut ſeptem dierum interiecto ſpatio, ad duos menſes, aut omnino dies xl. repetere. Atque hæc, quod quidem ad optimam medicamenti cõponendi rationẽ ſpectat, ſcriptis mandata ſint. Vt autem nigreſcat, (hoc enim haud ſcio quo pacto vſu receptum ſit, vt qui colorem eum non aſſequatur, riſui habeatur) obſeruandum quidem nobis eſt, non tamen ignorandum, nihil ob colorem medicamen

D ti facultatem immutari. Verùm coloris huius fruſtratio ob chalcitin crematã, quæ flaua vel rufa euaſit, accidit: quanuis enim minimum eius imponatur, tamen colore præualet. Itaq; nequis ob hoc ipſum erroris quicquã commiſſum eſſe arbitretur, iis quæ dicturus ſum animum adhibeat. Quatuor in vniuerſum chalcitidis drachmas antidotus accipit: verùm multo copioſiorem quàm hic ſit modum aſſare cõuenit. Crudæ itaque chalcitidis drachmas nõ pauciores quadraginta in ollulam coniicito, quam deinde candentibus carbonibus non

E operculatam impones, ac ſimulatque fuſum fuerit medicamentum, ac leuiorem & ſpumoſiorem eius portionem ſuperuehi conſpexeris, ſtatim tollere humique deponere oportet: & nequaquam (quemadmodum con ſueuimus interdum, perinde vt ii faciunt qui ignem ſuſcitant) inflare ipſi conuenit, (mirum enim eſt quàm ita rufus & flauus color excellat) ſed ne ſoli quidem exponere: verùm refrigeratæ capere quod ſpumoſiſſimum inſidet, nihil habens in ſe rufi neque flaui, aut pallidi: deinde experientiæ gratia eius exiguum quid-

F dam ſumere oportet, ac læuigatum intueri, nunquid poſt læuigationem quiſpiam ex enumeratis coloribus appareat. Quòd ſi qualem ſumpſimus perdurauerit, porraceum cinereúmve colorem referens, eius drachmas quatuor adiicere conuenit: tale ſi quidem exiguum ex tam copioſo combuſto reperies. Itaque quæ ad antidoti huius compoſitionem & apparatum neceſſaria ſunt, omnia iam ſunt expoſita. Porro panes ſcillinos hac ratione paramus. Scillam recentem non admodum magnam oblinere oportet, non vt nonnulli lu-

G to, (ſordidum enim hoc mihi videtur) ſed pulte ex tritico (facilè enim aſſatur tenuiſſima, vt inter aſſandum ipſa quoq; nõnihil huius participet:) poſthæc dũ probè in furno, aut cacabis, aut clibanis in quibus panes aſſantur, coquitur, mentem adhibeto inter aſſandum, vt æqualis fiat aſſatio: deinde ſumptas interiores eius partes tenerrimas diligenter læuigare oportet: atque admixtis erui farinæ optimæ ac recentiſſimæ æquis portionibus omnia ſimul terere, & in paſtillos mediocres cogere, qui in vmbra repoſiti, ad vſum aſſeruentur. The-

H riaci paſtilli hoc pacto concinnantur: nempe viperæ pro totius compoſitionis quantitate aſſumuntur, quas non quouis tempore, ſed potiſſimum vere ineunte fueris venatus, quando relictis latebris foras in loca aprica progrediuntur, nec iam venenum vſqueadeo noxiũ poſſidẽt. Sint autem animalia in primis mobilia,

ſubflaua,quǽque ſummopere collum extendant, oculis ſubrubris & impudentibus,ferocique aſpectu, capitibus latioribus, toto corpore ac ventre ſinuoſiore: quibus meatus ſit prope extremam caudam, & caudam non habeant circumuolutam, ſed potius intortam, & quæ quieto gradu ſerpat: fœmina enim à mare hac nota diſſidet, & quòd caninos dentes plures duobus obtineat. Itaque vbi eo tempore ceperis, prius capita & caudæ in tantum ſunt amputanda vt abſciſſionis menſura quatuor ſit digitorum. Verùm inter amputandum partes illæ ſedulò (ita quidem moneo) ſunt inſpiciendæ,num poſt abſciſſionem exangues & immobiles,penitúſque emortuæ appareant: nam ſi eiuſmodi reperiantur, feras ac ad medicamenti miſturā inutiles arbitrator.Sin in truncatis partibus, motum etiamnū queh dam reliquum eſſe, & cruorem aliquantiſper ſeruare poſſe conſpexeris, eæ tanquam optimæ antidoti compoſitioni ſunt immiſcendæ. Adhæc tota cutis ad amúſſim eſt deglubenda, & adeps ceu inutilis detrahendus, ſimúlque interanea omnia:poſtea eas in vas aliquod fictile, vel lebetem bene nitidum & exterſum coniicere conuenit, ac carbonibus pulchrè accēſis, ne in coctura fumum nidorémque redoleant,ſuperimponere. Decoquantur autem in fontana,in quam ſal recens,& anethi ſicci ramuli mediocres coniiciantur. Atque vbi carnes bene fuerint coctæ,(cocturæ autem modus ſit quando ipſæ à ſpina ſeparantur,) tum depoſito ab igne lebete, ſpinas accuratè ſecerne, ne qua clam te carnibus inhæreat. Ac poſtquam ita carnes repurgaueris,eáſque triueris, panis quammaximè puri ex puriſſima ſimilagine confecti, quod paſtillis formandis ſatis ſit admiſce, & in panificia (vt Andromachus quoque cenſet) redige: (nam Magnus & Democrates, pares carnium & panis portiones miſceri iubent, ſicque eas vnà cum pane deterunt)deinde affuſo iuſculi quod ſatis eſt, in mediocres paſtillos digerito,& inter efformandum pauxillum opobalſami adiicito,ac in vmbra reponēs,eos ad totiùs medicamēti compoſitionem aſſeruato. Habes iam theriaci antidoti rationem accuratè tibi explicatā. Porro tibi hæc ob oculos habenti,reliqua quoque antidota variis miſturis conſtantia nouiſſe, ac concinnare conformaréque licet. Deinceps de cæteris diſſeremus, quæ à variis veteribus ac recentioribus,tum Græcis, tum Barbaris condita fuerunt.Cæterùm nequaquam omnia exponemus, (ſiquidem in immodicam molem liber excreſceret)ſed quæ horum mihi notiora, aut vtiliora, & ad plures vſus accommodatiora videbūtur.Proponam & ex iis quæ in pauciores vſusveniunt,quæ decet,quòd rectius affectibus,quibus opem fronte pollicentur,ſuccurrunt: nam quorum multiplex eſt vſus, quòd multa promittant, ſuam quoque facultatem multifariam diſtribuunt: quamobrem veriſimile eſt ea haudquaquam eodē modo in omnibus ægritudinibus agere ac pollere. Eſdræ antidotum,ex eo ad venenatorum ictus fabæ magnitudine in vino datur,ac eunti dormitum demorſus locus delinitur, & periculo vacabit : aduerſus eos qui lethale quippiā ſumpſerunt,ante póſtque vomitionem exhibetur Ponticæ nucis magnitudine,mane & cubitum concedentibus ex vino:aſſumptum verò antea noxam veneni præripit: ad capitis dolorem, aliquid eius ſapa diſſolutum fronti illinitur. Præbetur quoque bibendum in cubili,phaſeli magnitudine, exigua aqua aut ſapa reſolutum : ad furore percitos, ſub ſomno datur fabæ magnitudine, ſapa contemperatum : ipſóque diſſoluto,frons & ſuperciliorum media ſpatia, ac naſus exterius totus,inſtante ſomno,oblinito:ſomnum enim conciliat,eodem modo ad vetuſtos oculorum defluxus ſapa diſſolutum, fronti ad ſupercilia vſque inducitur: ad molarem croſum,dentéſque dolentes, ſapa dilutum calfactúmque præbetur ore continendum, atque eueſtigiò dolor ſedatur. Contra tuſſim diuturnámque reſpirationis difficultatem,datur nucis Ponticæ magnitudine, cum ſapa quæ aqua ſit diluta : in febribus autem cum mulſa diebus ſeptem, dum cubitum itur. Cruenta expuētibus,tabidis,& abſceſſum internū obtinentibus, exhibetur ex ſapa exigua,quæ modica,frigida,tēperata ſit,fabæ magnitudine:datur autem pluribus diebus mane, & in cubili : aduerſus ſtomachi vetuſtos dolores cū refrigeratione præbetur fabæ magnitudine cum ſapa: ſi febris adſit,cum melle: in ſingultu ob copiam enato, inter frigora datur fabæ magnitudine cum condito: contra duritias,ex mulſa:lieni laboranti,ex aceto,vel aceto mulſo, ſed tumentes partes antidoto oblinantur. Calculoſis ex ſapa exhibetur: vrinæ difficultati, ex decocto apii,aut petroſelini,aut alteri⁹ eius generis. Aduerſus alui profluuium ac cœliacas affectiones, inteſtinorúmque difficultatem,datur nucis Ponticæ magnitudine mane & veſperi,ex vino: in febrientibus verò, ex aceto mulſo aquoſo: in podagra, fabæ magnitudine ex aqua mulſa,ipſóque ſapa diſſoluto, laborātes partes linuntur. Iſchiadicis, & quorum reliquos articulos fluxio infeſtat,ipſum cum vnguento quopiam,puta gleucino, aut irino vel ſicyonio oblinitur : elephantia correptis, auellanæ nucis magnitudine, bis die datur ex aqua mulſa, eóque vino reſoluto, totum corpus in ſole nouem dies inungitur : quippe ſquamulæ decidunt, ipſáque corporis concretio renouatur. Fœminis quæ difficulter partum enituntur, imus venter ſublinitur, & facilè parient. Aduerſum vlcera maligna & vetuſta quæ in ſumma cute erumpunt, linteō inductum imponitur,vel fiſtula immittitur,ac perſanabūtur. Accipit mameræ vnciam,amomi ſextantem, iunci odorati ſemunciam,pyrethri duellam,croci vnciam, myrrhæ ſemunciam,ſtyracis ſemunciam ſcriptula duo,petroſelini ſextulam, tragacanthæ vnciam, ſucci hypocyſtidis ſemunciam, iridis ſemunciam ſcriptula duo, ſeminis fœniculi vnciam, dauci ſeminis ſextulam, ſeminis papaueris vnciam, ſpicæ ſemunciam ſcriptula duo, foliorum rutæ ſextulam, caſiæ ſeſquunciam, ameos ſextulam, coſti ſeſquiſextulam, cardamomi duellam, lacrymæ papaueris ſeſquunciam, euphorbii duellam, piperis ſeſquunciam, roſarum ſemunciam, opopanacis duellam, mei ſemunciam, paſtillorum è lacha ſextulas quatuor,croci Lycii ſemunciam,caryophyllorum ſcriptula duo, aniſi duellam, ammoniaci ſemunciam, rhei ſemunciam, foliorum citri, gith, herbæ amaræ, (πικρίδα vocant Græci) ſingulorum duellam; terræ cimoliæ ſemunciam, ſulphuris ignem non experti duellam,caſtorii,ſinonis,vtriuſque ſextulam,hedichroi ſpiſſamenti ſemunciam, ocimi ſeminis ſextulam, lapidis iaſpidis duellam,ventris mergi duellam,artemiſiæ, foliorū rhododaphnæ,cinnamomi,ſeminis anethi, ſingulorum ſextulam, bdellii ſemunciam, rhois Syriaci ſeſquunciam, aſari ſextulam, lapidis hæmatitis vnciam, thuris ſemunciam,intubi erratici ſeſquiſextulam,teſtæ ſepiæ duellam; corallii ſeſquunciam, iuniperi maioris baccarum duellam,ſanguinis draconis vnciam,cinabaris,gentianæ,vtriuſque ſemunciam,peucedani,ſeminis apii, vtriuſque ſeſquunciam, piperis candidi ſemunciam,maceris ſextantem, hermodactyli ſextantem,ariſtolochiæ longæ,Lybiſtici,vtriuſque vnciā, mellis modus qui ſatis ſit : lacrymæ vino bono & odorato macerantur. Antidotū è pæonia prodeſt deſtillationibus à capite,aut tuſſi,& puris reiectionibus, tabidis, pulmonis laterúmque inflammationibus: nam ſupra omnem opinionem thoracem deſtillationum exulcerationúmque periculis vindicat,etiamſi ſanguis reiiciatur.Exhibitionis modus,ſiliquæ tres,ieiuno ex calida:datur tamen ſæpenumero appetente ſomno: angina laborantibus vino mulſo dilutum aſſiduè exhibetur gargarizandum,pennáque ex melle illinitur. Præbetur & in inteſtini laxioris doloribus, ac renum inflammationibus, vrinǽque difficultate, quam obſtructio excitauit, cum aliquo ex iis quæ vrinam prouocāt, cuiuſmodi eſt apii, aut adianti,aut dauci decoctum.Datur & in lōgis febribus,vt quartanis & quotidianis,duas horas ante acceſſionis initia,& mirum in modum,coctiore in vrina apparente, opitulatur. Valet & aduerſus omnes peſtilentes morbos, quique populatim graſſantur, cæli vitio enatos,ſi inter initia valetudinis conſeruandæ gratia exhibeatur, ſomnum quoque conciliat. Amomi, croci,ſpicæ nardi, coſti, opii, caſiæ, thuris, ſingulorum

ſeptem,mellis ſeſquilibram. Radices ſatyrii, dauci tam ſatiui quàm agreſtis, priuatim & ſeorſum tunduntur, deinde in vnum coguntur,& nonnihil molliuſculo igni ferueſcunt:rurſus piſtacia, & pineæ nuces tuſæ, & tantiſper dum craſſitiem aliquã ſumpſerint, maceratæ adiiciuntur:poſthæc ſublato ab igne vaſe,tuſæ & cribratæ ſpecies iam dictæ adduntur:denique moſchus cum exiguo ſtillatitii roſarum liquoris apponitur: modus exhibitionis eſt cochleare ex vino dulci. Antidotus ex penidiis prodeſt cuiuis pectoris offenſæ, tuſſi ex frigore contractæ,vocis ablationi, tabidis, purulenta excreãtibus mane & veſperi,ex ptiſſana calida. Penidiorũ drachmæ ſedecim, nucleorum pineorum, amygdalarum, ſeminis portulacæ, capitis papaueris albi, ſingulorum drachmæ tres ſeſquiſcrupulus: cinnamomi,caryophyllorũ,zingiberis,ſucci dulcis radiculæ,tragacãthæ, gummis,amyli,ſeminis cucurbitæ,ſeminis cucumeris,ſingulorum drachma vna ſeſquiſcrupulus,caphuræ drachmæ octo,dulcis radiculæ drachma,zulapii, violarũ,aut ſaccharis libra. Antidotum è tragacantha ad omnẽ pulmonis & pectoris noxam,maximè tabidis, in maraſmũ collapſis opitulatur: adhæc omni tuſſi ſiccæ & calidæ, linguæ & gurgulionis aſperitati ſuccurrit.Sumit autem id ægrotus in ore,vt liquefactum deglutiat, donec perfectè exugatur: tragacanthæ candidæ ſicilicus, gummis Arabicæ vncia,amyli ſemũcia,dulcis radiculæ drachmæ tres,ſeminis cucurbitæ ſicilicus,penidiorũ quadrans,caphuræ drachma,zulapii libræ duæ. Antidotum ex vnionibus pollet ad omnem imbecillitatem, animi deliquium,tam à corde quàm à ventriculo ortum, & ad omnem vitalium membrorum offenſam,ad ſuſpirioſos,item tuſſiculoſos, tabidos, lõgo morbo deiectos ac languentes recreat,& virium robur reſtituit: cinnamomi,caryophilli,ſpicæ,galangæ,dulcis radiculæ,ligni aloes, paſtilli è roſis, paſtilli è violis, ſingulorum drachma:nucis vnguentariæ,maceris,zaduaris, rhei, ſtyracis,ſingulorum ſicilicus:vnionum,zingiberis,oſſis cordis ceruini,eboris,blarti,byzantis, ſingulorũ drachma, moſchi ſeſquiſcrupulus, ambaris, caphuræ, vtriuſque grana ſex,mellis modus qui ſatis erit. Alterum ex vnionibus vehementi cordis palpitationi auxilio eſt, falſas imaginationes, & animi præter rationem cogitationes diſcutit,ac atræ bilis dominium depellit:florum bugloſſæ, ſantali citrini & rubri, roſarum tenuis cinnamomi, ſeminis portulacæ,maſtiches, enulæ candidæ & rubræ, linguæ paſſeris,ſingulorum drachmæ ſex:agallochi,ſuccini,corallii vſti,ambaris, caryophyllorum, vnionum, ſeminis citri,ſeminis ocimi,cyperi,luti Armeniaci,coriandi ſicci,auri,argenti,aluminis,galliæ moſchatæ,ſerici crudi, ſcobis cornuceruini, ſpodii, rhei Indici, ſingulorum drachmæ quatuor: thymi,florum roriſmarini magni & parui,ſenecionis,zadoaris,croci, cũpete (hoc eſt carpeſii),maceris,nucis Indicæ, ſeminis intuborum, ſingulorum drachma: moſchi, caphuræ, vtriuſque ſeſquiſcrupulus: trita cretáque cum zulapio è duobus malis Punicis fermentantur: vtendi modus eſt ſicilicus ſeſquiſcrupulus cum eódem zulapio. Antidotum ex ambare valet aduerſus omnem imbecillitatem & perfrictionẽ corporis,natiuum ſuſcitat calorem, eos quorum articulos frigidus ſuccus infeſtat, omniáque membra mirificè adiuuat, ventriculum cibum renuentem, atque impotentem eximiè emendat,cor quoque roborat:datur mane & veſperi ex vino. Ambaris, agallochi, vtriuſque tar: ſtimmi, moſchi, caryophyllorum, nucis moſchatæ, maceris, galangæ, cinnamomi,ſingulorum drachma: zulapii, roſarum quod ſatis eſt. Antidotus è moſcho prodeſt contra cordis pulſum, eum quoque qui inſomnia mala conſpicatur, & qui incerto timore agitatur: zaduaris,zarnabi, vnionum, ſuccini,corallii, ſingulorum drachmæ octo: ſerici crudi, hermodactyli candidi & veracis, ſpicæ,folii, cardamomi, ſingulorum drachmæ quatuor:ſcobis auri, caſtorii, piperis lõgi, zingiberis, ſingulorum drachmæ ſeſquiſcrupulus, moſchi ſeſquidrachma. tuſa cretáque cum melle deſpumato fermentantur: moſchus cum ſtillatitio roſarum liquore,vt calidum bibi poſſit,diſſoluatur, & cum reliquis in vnitatẽ coëat. Antidotum comitialibus ſalubre:ſeſelis,pyrethri,ſtœchadis,ſingulorũ duella,agarici ſextulæ quinque: cumini lati,ariſtolochiæ rotũdæ, lacrymæ Cyrenaicæ,ſingulorum duella ſcrupuli duo,aceti mulſi ſcillini libra. Quum placuerit purgatoriũ efficere, epithimi & dacrydii, vtriuſque duellã ſcrupulos duos adiicito. Illinitus aduerſus humiditatis reiectionem,tabidos,purulẽta expuentes, lateris pulmoniſque inflammationes,in maraſmum collapſos: mirum quoque in modum efficax eſt ad eos quorum calor ob morbum emortuus eſt. Appellatur Latinis reſtauratorius: dulcis radiculæ,roſarum, ſaccharis, ſingulorum ſextãs: tragacanthæ,gummis,vtriuſque drachmæ quinque:ſantali candidi & rubri,vtriuſque drachmæ tres:papaueris candidi drachmæ octo: ſucci radiculæ dulcis,amyli, ſeminis portulacæ,ſeminis maiulii,ſeminis intubi ſatiui, ſingulorum ſicilicus:ſpodii,caryophyllorum,ſingulorũ drachmæ ſeptem,cinnamomi drachmæ quatuor: zingiberis,ſtyracis,vtriuſque drachma, croci, ſeſquiſcrupulus,penidiorum vncia, ſeminis cucurbitæ ſicilicus ſeſquiſcrupulus,ſeminis cotoneorum ſeſquidrachma: ſeminis maluæ, violarum, vtriuſque drachmæ quatuor, caphuræ grana octo: rhei Indici ſicilicus, zulapii libræ ſex. Antidotum ad febres quotidianas:ſtyracis,iridis, myrrhæ, lacrymæ papaueris, ſingulorum drachmæ quatuor:opopanacis,piperis, vtriuſque drachma, mellis quod ſatis eſt. Datur fabæ Ægyptiæ magnitudine in lecto decumbentibus ante febris inuaſionem, ſed adſtent carbones:hoc ſomnũ ſudoréſque cit, & febrim leuat, potiſſimum in vetuſtis, multáque cruditate conſtantibus. Aliud agarici,gentianæ,vtriuſq; drachma: exhibetur ex aqua mulſa,ante inuaſionem: hoc mediocriter attenuat, infarctúque vindicat, ac materiam per aluum & vrinam moderatè pellit. Aetites quoque lapis ad horrores circuitu repetentes, & in primis quotidianos appenſus eſt efficax. Ad quartanas & qui articulorum doloribus infeſtantur: in quartanis vbi laueris duas horas ante febris ſignificationem, è diluta potione:articularibus verò morbis ex aqua mulſa præbetur. Conſtat bituminis drachma, myrrhæ ſicilico, foliorum mentæ drachma:croci,zingiberis, (in aliis & lacrymæ papaueris) ſingulorum ſeſquiſcrupulo. Aliud ad omnem circuitum: ſeminis herbæ apollinaris, myrrhæ, lacrymæ papaueris,ſtyracis, ſingulorũ drachma: croci, aloes,vtriuſque terni oboli,melle excipitur: datur ex aqua,auellanæ nucis magnitudine, & cruribus antè illitis ac membrorum extremis partibus domire ſinito. Aliud ſudores prouocat, & altum ſomnum conciliat ſi duabus horis ante febris quartanæ ſignificationem aſſumatur: pulegii drachmæ quatuor, grana cnidia vigintiquatuor, myrrhæ drachma, lacrymæ papaueris drachma. vino ſubacta efformantur, ac trium obolorum pondere exhibetur. Aliud ad arteriam exulceratam: prodeſt & vocem exercentibus ante póſtque certamen exhibitum: valet etiam ad oculorum dolores, foris in lana madefacta impoſitum,& internis affectionibus illinctu ſuccurrit: gummis,tragacanthæ, vtriuſque drachmæ ſex:thuris,mirrhæ,vtriuſque drachma: croci,ſucci hypocyſtidis,vtriuſque drachma: paſſi ſcybelitici aut theræi ſextulæ ſex. Linctus difficulter reſpirantibus vtilis:ſcillæ crudæ ſuccum exprimito, eique parẽ mellis Attici modum admiſceto, & ſupra carbones coquito: datur ante & poſt cibum,myſtrum. E ſulphure ignem non experto, difficulter ſpirantibus auxilians:aniſi,ſulphuris ignem non experti,vtriuſque quadrans:ammoniaci ſuffimenti,caſtorii,gith,ſingulorũ drachmæ quatuor:aqua diſſoluito, & in catapotia cogito, vnúmque ex oxymelitis cyathis tribus præbeto. Antidotum è fructibus æſtiuis contra ſtomachi ſubuerſionem efficax, cœliacis, dyſentericis auxilio eſt: ſorborum ſextarius, baccharũ myrti ſextarius, rhois Syriaci ſextarius, palmularum quæ ſole maturuerunt libræ duæ, mala cotonea decem, Punica mala integra decẽ, paſſi aminei, vel mellis ſextarius. fructus tuſi, & in aquam cõiecti ſedulò coquuntur: qúmque fuerint diſſoluti humorem exprime, ac denuo abiecto paleaceo coque, vbi tertia

pars ſuperfuerit, mel additur, & vſquequò craſſamen- A
tum acquiſierit,mouetur. Aliud ad ſtomachi ſubuer
ſionem facit,& ad inteſtinorum difficultatem, & cœlia
cos:ſeminis herbæ apollinaris, ſeminis apii, vtriuſque
drachmæ quatuor, roſarum florũ,aniſi,ſucci,hypociſti
dis,myrrhæ,ſingulorum ſicilicus,croci, opii, vtriuſque
ſeſquidrachma. Aliud ad ſtomachi ſubuerſionem:
acidi Punici acinorum expreſſorum ſucci ſextarii tres,
ſucci mentæ ſextarius,mellis ſextarius , coniecta in vas
coquito vſque ad conſiſtentiam , & ante cibum myſtrũ
vnà aut duo præbeto. Origenis ad ſtomachis ſubuer- B
ſionem, florum roſarum drachmas octo, baccarum
myrti nigræ ſine granis acetabulum, ſeminis herbæ a-
pollinaris,acetabuli dimidium. Terito ſimul, & paula-
tim vinum lixiuum ſufficienti menſura adiicito:deinde
adduntur carnes palmularum pinguium (πατήτους vo-
cant Græci,) decem, & omnibus ſimul tritis, in ciceris
magnitudinem catapotia efformantur, & tria aut qua-
tuor ex aquæ mulſæ cochleariis duobus exhibentur.
Catapotium ἄδιψον, quod æſtuantes à ſiti vindicat: cu-
cumeris ſatiui, ſeminis portulacæ, vtriuſque drachmæ C
octo, tragacãthæ drachmæ quatuor:tragacanthã albu-
mine recentium ouorum crudorum dilue, ac diſſolutæ
reliqua adiice,& in catapotia digere, ac in ſole exſicca:
præbe continenda ſub lingua, & diſſolutum humorem
combibe. Hepatica Andromachi Cyphoeides, & ad
omnia thoracis vitia: vuarum paſſarum drachmæ vi-
gintiquinque,aliquibus centum, croci drachma, cala-
mi aromatici ſicilicus, bdellii, iunci odorati, vtriuſque
drachmæ duæ ſeſquiſcrupulus : cinnamomi, caſiæ, ſpi-
cæ, nardi, ſingulorum terni oboli, myrrhæ, terebin- D
thinæ, vtriuſque drachmæ quatuor, aliis ſedecim, aſ-
palathi oboli duo,mellis drachmæ ſedecim, vini quod
ſatiſfacit.

DE LIQVORIBVS MEDICATIS,

CAP. VII.

POtio ad iecinoroſos,lienoſos,nephriticos, hydropi-
cos,ſtomachicos, ex partu conflictatas conuulſio-
nes,ex ægritudine ſe recolligentes, prauis ſuccis refer-
tos,arquatos,tuſſim, laterum inflammationes,ad medi
camenta item lethalia,& cuiuſuis venenati animalis i- E
ctum.Nardi Indici,coſti,vtriuſque ſicilicus:caſiæ, cro-
ci,ſeminis apii,acori,lacrymæ balſami,iridis,ſingulorũ
drachma:piperis cãdidi oboli tres,lacrymæ ari maſculi
drachmæ tres,vuarum paſſarum nucleis emundatarum
drachmæ ſex : trita paſſo vel melle excipiuntur : datur
drachma ex vino, aut hydromelite, vel paſſo diluto,
prout cõmodius arbitraberis. Potio è capitibus papa-
ueris:capita papaueris centum,ſucci dulcis radiculæ li-
bra,ſapæ libræ centum:prodeſt iis qui ob tenuẽ fluxio-
nem à capite labentem, tuſſiunt, & quibus venter acria F
& bilioſa excernit:item calidæ intemperiei, & cholera
laborantibus,necnon in peruigiliis. Acetum mulſum
ſimplex:mellis libræ quadraginta,aceti libræ viginti,a-
quæ libræ ſexaginta. Alia eius cõponendi ratio:mellis
libræ quinquagintaquinq;,aceti libræ quindecim,aniſi
libra,croci ſextãs,radicum apii ſextãs, radicum fœnicu
li libra. Potio ex mulſa cõtra peruigilia,cœliacis cum
febre prodeſt,& fœminis vterum gerentibus,necnon ſi
craſſus humor reiectionem indigẽs, pulmonẽ obſidet:
viridium papaueris capitum cum ſuo ſemine libræ ſexa G
ginta, aquæ libræ ſeptuaginta, mellis libræ triginta.
Potio ex moris,aut moris rubi,ad oris vlcera depaſcen
tia, dentium affectus, & ad anginarum noxas gargari-
zata:ſucci mororum, aut mororum rubi libræ quinde-
cim,mellis libræ quinque,croci,myrrhæ,ſucci vuarum
acerbarum, ſingulorum ſeſquuncia, aluminis ſciſſilis
vncia, vini auſteri dodrans. Aqua roſacea ad cœlia-
cos, ſitim, oriſque inflammationes, ſi os ea colluatur:
roſarum libræ vigintiquatuor, aquæ libræ centum &
viginti, mellis libræ centum & quadraginta. Acetum H
ſcillinum,ſcillam cãdidam repurgatam, & in vas quod
acetum contineat,iniectam,dies quadraginta inſolato,
deinde abiecta ſcilla, acetum ſeruato. Et Punicis ma-
lis compoſitio ſtomatica: malorum Punicorum dul-
cium,acidorum, & auſterorum, ſingulorum libræ duæ,
mellis libræ ſex. Salubris potionis compoſitio: ſiquis
frigidi temperamenti ea vtitur,valetudinem integram
conſeruat:zinziberis,fœniculi, anethi,piperis,ſingulo-
rum ſicilicus,aliquibus iridis drachmæ centũ : ea tuſa,
& ex vino vetuſto odorato ſubacta,in linteo illigato,&
in vini ſuauiſſimi congium coniicito, multóſque dies
macerari ſinito.Quo autem diutius maduerint,eo me-
lius erit: propinato ſingulis diebus ante prãdium hemi
nam. Vinum ſcillinum ſic facies: ſcillæ in taleolas diſſe
ctæ,& repurgatæ minas tres demittes in muſti præcla-
ri amphoram Romanam,& menſes tres operculo inie-
cto ſines,poſtea defæcatum recõdes . Vtile eſt crudita-
tibus,& ciborum corruptioni, iiſque qui ipſos euomũt:
iis item quibus in vẽtriculo & aluo pituitæ craſſities in-
cumbit:opẽ fert lienoſis, in malum habitum collapſis,
aqua inter cutem laborantibus, arquatis, vrinam ægrè
reddentibus,inteſtinorũ torſionibus,inflationibus,ner
uorum reſolutionibus,diuturnis horroribus, tenebrico
ſis vertiginibus,& menſes ducit : minimè quoque ner-
uos offendit.Præſtantius eſt quod vetuſtius eſt:cauen-
dus eius vſus eſt in febribus, quibúſque inteſtina ſunt
vlcerata. Scillinum acetum ita conficitur: ſcillam can
didam expurgatam,& conciſam lino ita traiicito vt ta-
leolæ ſeſe minimè contingant, & dies quadraginta ex-
ſiccato : ex ipſis mina in aceti optimi ſextarios duo-
decim demittitur, & vaſe diligenter operculato, octo
dies in ſole macerari ſinitur.Poſthæc aſſumpta ſcilla,&
expreſſa,ipſa quidem abiicitur, acetum verò defæcatũ
elutriatur, & reponitur. Nonnulli minam in aceti ſex-
tariis quinque demergunt, alii ob ſiccitatem ſua ſpon-
te repurgatam, æquali põdere demittunt,itaque men-
ſes ſex relinquũt : eſt autẽ hoc multo magis incidẽdi vi
præditũ. Vtile eſt collutum ad gingiuas nimio humore
madidas,nã eas adſtringit & firmat,dẽtes labantes ſta-
bilit,fœtentem ventriculi halitum ſatis emendat, ſor-
ptum guttur indurat,& calloſum reddit, ſonoram niti-
dámque vocem efficit. Aſſumitur & ad ſtomachicos,
ægréque cibum coquentes, & comitiales, & vertigine
tenebricoſa vexatos, & melancholicos: item ad vteri
ſtrangulatus, lienes nimis extumeſcentes, coxendicis
dolores valet:recreat reficítque eos qui admodum im-
becilli ſunt, & corpus ſalubre ac bene coloratum red-
dit. Viſum quoque acuit, auditus difficultatem in-
ſtillatum corrigit:in ſumma ad omnia efficax eſt, præ-
terquam ad inteſtinorum exulcerationem. Datur ſin-
gulis diebus ſorbendum ieiuno, inter initia modi-
cum, paulatim autem copioſius, vt vſque ad cyathum
increſcat modus: ſunt qui duos aut etiam plures cya-
thos præbent.

DE PVRGANTIBVS MEDICAMENTIS,

CAP. VIII.

DE medicamentis purgantibus iam nobis eſt diſſe-
rendum: quandoquidem eorum quædam flauã bi-
lem, alia nigram, nõnulla pituitam aut aquam euacua-
re ſolent. Ac flauam bilem educentibus vtimur in qui-
bus ipſam ori ventriculi inſidere ſuſpicamur,& in qui-
bus per venoſum genus diſperſa eſt:in tertianis item fe
bribus,& continuis iam decreſcentibus, ac in arquatis,
atque(vt ſummatim dicam)in quibus flauam bilem re-
dundare arbitramur, iuxta iam ſuprà à nobis traditas
dignotiones. Nigram verò bilem vacuantibus vti con-
ſueuimus in melãcholicis,in iis qui facilè excandeſcũt,
iracundis,hominum conſuetudinem auerſantibus,& in
habitib⁹ aridis,ſanguine pauco præditis, ſolitariis,quar
tanis febribus,& furore percitis. Pituitam autem du-
centia vſurpandum,in frigidioribus habitibus,ætatibus
& morbis:puta in reſolutis, & membris capitis attoni-
tis,tumoribus laxis & extuberantibus,coxendicum do-
loribus, & in eo aquæ intercutis genere, quod ἀνὰ σάρκα
Græci nuncupant, &(vt vno verbo abſoluam)in quibus
pituitam moleſtam eſſe opinamur.Quemadmodum a-
quam ducentibus medicamentis eſt vtendũ,in ea aqua
inter cutẽ laborantibus,quæ ab vtris ſimilitudine ἀσκί-
της ὕδερος dicitur,& in fœminis quas album profluuium
diu infeſtauit, & in iis quibus vlcera fluxione aſſidua
madẽt.Cæterùm iam de ſimplicibus medicamẽtis, quæ

ſua natura purgatoria ſunt ſigillatim agemus, & quem A
ipſorũ vnũquodque humorẽ expurgat explicabimus:
deinde de cõpoſitis quoque pertractabimus, nequid in
noſtra pollicitatione deſideretur. Aloe igitur vniuer-
ſum corpus haudquaquã vacuat,ſed inhærentem ven-
triculo,aluo,ac inteſtinis bilem, vnà cum inſidentibus
inibi recrementis citra noxam exigit. Proinde danda
eſt iis qui capitis afficiuntur moleſtia, propter conti-
nuas exhalationes quas ventriculus ad ipſum expirat:
(nãque inutilium vaporũ ſuppeditationẽ præſcindit):
exhibenda quoque eſt iis qui eandem ob cauſam lippi- B
tudine oculorum laborant, quique propter inſidentem
bilem ſitiunt,& lingua ac os promptè reſiccatur: adhæc
iis qui ſtomachi inſuauitate,aut æſtu ſubuertente cor-
ripiuntur,necnon iis qui præter rationem palidiores e-
uaſerunt: quin & iis quibus alui excrementa ſubduci
poſtulãt,verùm clyſteres aliqua de cauſa infundi non
poſſunt. Præbetur ſicilicus ex aqua mulſa,in læuorem
verò ſubacta, ſuccóque corticis citri,aut ſi is non adſit,
braſſicæ aut abſinthii ſucco excepta,cogitur in catapo-
tia, ciceris magnitudine. Allii cum terebinthina, vel C
melle decocto,vel alio quouis ſimili efformãt: tu verò,
prout rerum copia ſubminiſtrabit,vel (vt melius dicã)
quod cõmodius ægro fore putabitur, cũ aliis cõmiſce-
to,ac ægrotãtibus exhibeto. Scãmonium flauã bilem
potiſſimum expellit,ſed oris ventriculi dolorem exci-
tat,& odore graui, guſtu inſuaui,ac ſiticuloſum eſt.Nã
quum purgatoria omnia,præter aloen, ſtomachum of-
fendãt,ſcãmonium multo reliquis magis vẽtriculo no
cet:quare cauendum iis qui ipſum imbecillũ obtinent,
& febriunt.Quum enim leuiſſimum ſit, leui negotio in D
corpus rapitur, omnémque eius ſpurcitiam commo-
uet:verùm à facultate retentrice inhibetur, quominus
excrementa ad excretionem perducat. Itaque dandum
eſt iis qui febri vacant, & ſtomacho valent,& ægrè vo-
mitus prolicitur,nec facilè animo deficiunt:modus ex-
hibitionis ſunt ſcrupuli duo, paulo plus minúſve, pro
virium ratione:permiſcendus eſt ſal,ac thymus, & pu-
legium,aut odoratum aliquod,& quod ventriculum ro
boret. Qui ipſum ſuſtinent,etiam aloẽn miſcere præ-
ſtat:datur & per ſe ex melle,vel ptiſſanæ cremore, qui- E
bus clanculum exhibere cupimus. Peplium huius ſe-
men, (ſunt & qui cum virgultis, exſiccatum & cribro
excuſſum, quatuor ſcrupulorum pondere præbent ex
mulſa,pauxillum aceti aſpergentes)poſt flauam bilem,
nigram quoque & pituitam expurgat, flatus item diſ-
rumpit: quare in primis flatulentis affectibus auxilio
eſt iis qui melãcholiæ præbent exordium, diuturnis in-
flationibus lienis,vteri & inteſtini laxioris, quinetiam
laxis tumoribus in abdomine ſuccurrit. Veratrum ni-
grum,atram bilem, & flauam vndique ex corpore tra- F
hens,deorſum pellit,non tamen cum difficultate: quo-
circa ipſum in febribus circuitu redeuntibus,& diutur-
nis exhibemus:datur etiam furore percitis,altera capi-
tis parte dolentibus, & quos cephalæa diu infeſtauit.
Eſt autem longè omnium aptiſſimum inteſtinis,vtero,
veſicæ medicamentum purgans exhibentibus.Maxima
eius vis eſt educendi, peculiariter ſiquid permixtum
eſt ſanguini,quod ipſum vitiare poſſit: quare & in ve-
tuſtis arquatis commodum eſt, & aſpritudinibus quæ
in ſumma cute exoriuntur,qualis eſt lepra,impetigines G
& id genus alia:quin & elephantia laborantibus eſt ac-
commodatum. Modus exhibitionis ſunt ſcrupuli tres,
paulo plus minúſve,tenuium fibrarum è radicibus pen-
dentium,in aqua paululum maceratarum, deinde cor-
tice detracto, ac in vmbra ſiccato, proiectâque tenui,
quæ ipſi ſubeſt, medulla. Datur autem ex paſſo & o-
xymelite, verùm ſuauitatis gratia, quædam ex odo-
ratis ſeminibus ſunt inferenda, ſi verò efficaciorem
cupis purgationem, ſcammonii pauxillum adiicito.

Epithymum nigram bilem detrahit: datur adul- H
tis tuſum & in cerniculo cretum, ſcrupulorum quin-
que pondere,ex paſſo, aut aceto, mulſo & ſalis modi-
co. Vitiis flatulentis, & præcordiorum affectibus, qui-
búſque iecur grauatur, & reſpirandi difficultate la-
borant, opitulatur. Eodem quo epithymum modo,
quod in ſtœbe, & quod in ſatureia, ἐπιθύμβρον nomi-
natum, naſcitur,purgat, ſed facultate eſt imbecillius.

Filicula bilem, & maximè atram, ac pituitam ducit:
dantur purgatæ radicis ſeni ſcrupuli, affuſa aqua mul-
ſa. Purgat quoque mediocriter & citra moleſtiam,
in gallinaceo iure,& in ptiſſanæ cremore cocta radix.

Pulegium atram bilem pellit acetabuli menſura in
mulſa potum, eodem modo & tragoriganum & par-
thenium, quod & leucanthemon nuncupatur, ſingula
ſex ſcrupulorum pondere purgant,idem præſtat & aly-
pum, dantúrque eius ſcrupuli ſex. Verùm præſtat ea
exhibere ex aceto,& exiguo ſale,& aqua,vt ſicca & tri-
ta potui inſpergantur. Armenium quo pictores vtun
tur,atram bilem,& quicquid ſanguini craſſum lentum-
que commiſtum eſt,euacuat: quapropter datur melan-
cholicis,elephantia laborantibus, & ſimilibus: quin &
nephriticis ac ſuſpirioſis præbetur:modus ſunt ſcrupu-
li quatuor, paulo plus minúſve pro ſumentis viribus.

Centaurium tenue, bilem craſſiſſimam ac mucoſam
educit,quare commodè lienoſis, & coxendicis dolore
infeſtatis exhibetur: bibitur huius decoctum aqua fer-
uefactum:ſit autem centaurii pondus ſcrupuli ſex,& a-
quæ hemina, quæ ad dimidias coquantur. Colocyn-
this pituitam,bilem, & mucoſum ſuccũ purgat,quam-
obrem neruoſa corpora repurgat.Datur ergo cõuenien
ter in omnibus capitis affectibus, & erecta ceruice ſpi-
rantibus, ac ſimilibus: item coxendicum cruciatibus,
morbis articularibus, & longis renum veſicæque affe-
ctionibus,quinetiã iis quibus extricatu difficiles prædu
rique ſunt affectus: dantur autem ſcrupuli duo. Deli-
genda eſt candida eius ac tenella medulla: aridiuſcula
enim & nigricans damnatur, tundatur verò & teratur
ſedulò, ſæpéque cribro ſuccutiatur. Atque vſu appe-
tente,perquam diligenter in mortario cum aqua mulſa
teratur, ſiquidem eiuſmodi quippiam patitur, vt tuſa
priuſquam maceretur, tenuiſſima maneat, verùm con-
iecta in mulſam intumeſcat,ita vt cribrata nõ credatur.
Igitur nonnullæ ex particulis quæ intumuerũt, inter-
dum aluo aut ventriculo adhærent,maximè in inteſti-
norũ anfractibus, ob mollitiẽ, inſidentéſque,quòd a-
cres natura ſint ac mordaces,inteſtina exulcerãt, & per
conſenſum neruos afficiunt,tortiones & contractiones
inferunt. Quare multa cum attentione, in aqua mulſa
in maximum læuorẽ redigi debet.Si mitius purgare eſt
animus,prægrandis colocynthis ſumenda eſt, eáque a-
perta ſupernè ſemen eximere conuenit: deinde lomen-
tum eius in ſuum inuolucrum ſine ſemine reponere,&
ſapa,aut vetere paſſo repletam, ſinere vt noctẽ & diem
maceretur, poſthæc vinum linteo colatum, ac à ſordi-
bus repurgatum, calfactum propinare. Maximè quoq;
arquatos expurgat, eóſque quibus in ſumma cute liuo-
res è flaua bile apparent. Tithymalus pituitam & bi-
lem educit:virẽtes eius ramuli aſſumpti, & in teſta pau
latim torrefacti ac contriti præbentur. Miſcentur eius
ſcrupuli tres cum polenta in aqua,& propinantur: nam
ramuli exſiccati impotentiores ſunt. Porro tithymali
characitæ dicti erutam radicem in vmbra exſiccato, po
ſtea quum vſus poſtulat,detracto cortice, tuſam cribra
to,& in paſſo veteri quaternûm ſcrupulorum pondere
coniectã,noctem & diẽ finito madeſcere:dehinc per lin
teum detritum percolatum, ac leuiter calfactũ vinum
potui dato. Optimè enim purgat, adeo vt quidã in om-
nibus vitiis eo vtantur.Succus verò tithymali,qui iuxtã
aquas, & humida loca enaſcitur, ſale & arido pane ex-
ceptus, idem præſtat, ſed vehementius aluum deiicit.
Succus cucumeris agreſtis, quem ἐλατήριον nominant,
pituitam & bilem vacuat:dantur oboli terni,cum lactis
ſtatim emulſi inſtar hemina. Granum Gnidium ſero-
ſum potius & aquoſum humorẽ elicit, pituitã verò &
bilẽ modicè expurgat: eſt æſtuans & acerrimum: dan-
tur grana triginta. Quòd ſi mitius purgare velis,dato
grana viginti:interna granorum pars trita, atque cum
polenta in vnitatẽ coacta, præbetur potanda: ſed poſt
potionẽ, roſaceum aut mellinum oleũ, ne fauces adu-
rat,ſorberi debet. Quare ſatius eſt vt trita ex melle co-
cto,in catapotia digerãtur. Agaricum pituitã & bilẽ,

ſed non eueſtigiò,detrahit:modus exhibitionis eſt ſici-
licus ex aqua mulſa, vel aceto mulſo. Aduerſatur ſto-
macho quòd leue ſit,& enatare ſoleat.Cnici ſemen pur
gat pituitam,non tamen fortiter:ſeminis læuigati dra-
chmas quinque in gallinacei decocti ius, vel ptiſſanæ
cremorem iniicito,colatúmque propinato:ſunt qui ſe-
minis interiorem partem drachmæ pondere ſumant,&
cũ amygdalis, aniſo,& melle cocto miſtam terant,& in
catapotia efforment, ac arquatis commodè præbeant:
quod etiam mitius eſt. Lathyris vehementius pituitã
purgat:dantur eius granà maiora quindecim,& minora
viginti,atque iis qui vberius purgari cupiunt,mãdi:qui
verò multa euacuatione opus non habent, integra de-
uorari iubentur,præſertim ſi eius qui ſumit,ſtomachus
vitiat⁹ fuerit. Ariſtolochiæ clematidis fructus ſiccus,ſi
tritus bibatur,pituitam bilémque prolicit: eſt autẽ ſto-
macho accommodatus & gratus. Mercurialis herba,ſi
tenella eius folia decocta edantur, ſtercus expellit, ſin
eius decoctũ vino dilutũ bibatur, mediocriter alui ex-
cremẽta mouet. Cucumeris ſylueſtris radicis cortex,
ex aqua mulſa potus,abundè & citra noxã pituitam du-
cit,neque ventriculum quicquã offendit. Styrax pin-
guis & flauus ſeſquidrachma pondere cum terebinthi-
na, pituitam magis abundãtem ſine moleſtia ſubducit.
Thymi ternæ quaternæve drachmæ cũ aceto mulſo
& ſalis modico,abundè citráque noxam pituitam & bi-
lem educunt. Cyclamini radicis quãtenuiſſimè tritæ
drachmæ tres aut quatuor, pro aſſumẽtis viribus potæ
cum aqua mulſa, pituitam & bilem purgant,ſed præci-
puè ſudorem proliciunt: quare bibentem oportet decũ
bere,& corpus tegumentis fouere,ac ſudoris excretio-
ni opẽ ferre. Allii in tenuiſſimũ læuorem redacti ſi-
cilicus, aut drachmæ tres, ſi ex aqua mulſa bibantur,
pituitam pellunt. A iuga in tenuiſſimũ puluerem reda
cta, ſi ſicilicus cum ficis aut melle cocto aſſumatur, pi
tuitam ſufficientem trahit. Euphorbiũ,pituitam,ſed
potius aquam ſubducit.Eſt autem acutiſſimum, & maxi
ma ignea vi præditum: quapropter colicis, quibúſque
venter frigidior eſt, exhibetur: alios ſatis & vehemen-
ter conturbat, ſitímque maximè mouet. Quippiam ex
odoratis ſeminibus ei permiſcetur, & trium obolorum
põdere ex aqua mulſa præbetur:ſed præſtat vt cũ melle
cocto in catapotia efformetur. Squama æris aquã pur
gat:datur ex aqua mulſa, verùm non aquam modò, ſed
& pituitam educit. Veratrum album varios humores
vomitione educit:datur ieiunis per ſe, & cum ſeſamoi-
de,thapſiæ ſucco, halica, aqua mulſa,lenticula,aut ſor-
bitione quapiam.Nonnulli exiguo cibo antea exhibito,
veratrum offerunt,iis potiſſimũ quibus ſtrangulationis
ſuſpicio imminet,aut corporis imbecillitas adeſt: ſiqui
dem in iis qui ita aſſumunt, purgatio periculo vacat,
quòd medicamentum citra medium corporibus non ap
ponatur. Quin & glandes ex eo ſedi inditæ,vomitiones
cient. Seſamoides magnũ,ſupernè pituitam purgat,
ſi quantum tribus digitis comprehendi poteſt, tritum
vnà cum veratro albo trium ſemiobolorum põdere ex
melle ſumatur. Cucumeris ſatiui radix trita, ex aqua
mulſa drachmæ pondere epota,vomitiones prouocat.
Quòd ſiquis à cœna leuiter vomere cupiat,oboli duo ſa
tiſfaciẽt. Pedicularis herba,ſiquis eius grana decẽ aut
quinque trita in aqua mulſa dederit, pituitam craſſam
vomitu expurgat. Verùm qui hauſerint,obãbulare de-
bent,ſed adſit mulſa quæ aſſiduè affundatur, quòd ſtrã
gulationis periculũ creet,faucéſque adurat. Thapſiæ
tam radicis ſuccus quàm lacryma, & cortex, ſi ex mul-
ſa bibatur, purgandi ſuprà infráve vim obtinet: datur
ex radice pondus quatuor obolorum, cum anethi ſemi
nis drachmis trib⁹,& ſucci tres oboli,lacrymæ verò dra
chma:nam ſi copioſius exhibeatur,periculo non caret.
Confert etiam per eam purgatio ſuſpirioſis,laterum do
loribus diuturnis,& reiectionibus per vomitum,iis qui-
bus ægrè vomitus prolicitur, in cibis aut decocto præ-
betur. Geniſta,huius fructus & flores tuſi cũ aqua mul
ſa pondere obolorum quinque,ſupernè cum diſtenſio-
ne,vt veratrum,citra periculum expurgant: fructus ve-
rò infra aluũ ſubducit. Bulbus qui vomitorius nuncu

A patur,folia habet lentiora, longéque maiora quàm qui
edendo eſt,radicem bulbo adſimilem,quam cortex ni-
ger ambit:hæc ſi per ſe eſtur,decoctúmve eius potatur,
vomitũ prouocat. Sambucus & ebulus, refrigerandi,
aquámque educẽdi vi præditæ ſunt,cæterùm ſtomacho
aduerſantur. Harum folia decocta, pituitã, bilémque e-
ducunt,& radix vino incocta atque exhibita,aqua inter
cutẽ laborantibus ſuccurrit. Alypum fruticoſa eſt her
ba ſubrubra,ramulis foliiſque tenuibus, flore molli,le-
ui,radice betæ ſimili,acri lacryma referta:ſemẽ eſt qua
B le thymi,gignitur in locis maritimis,huius ſemẽ atram
bilem per inferna ſubducit. Clematis,ſarmentũ pro-
fert ſubrubrum, viticoſum, foliis admodum acribus &
exulcerantibus: arboribus circumuoluitur ſmilacis in-
ſtar.Huius fructus tritus ex aqua vel hydromelite, pot⁹
pituitam & bilem infernè ſubducit. Inter ea quæ per-
quam modicè purgant,fructus quidam noti, lignoſi,cẽ
ſentur qui è Syria & Ægypto ad nos deferuntur:quorũ
alia lutea,quædam cepule ſũt,& quæ nigrum, aut nigra
nuncupantur,quæ omnia communi nomine myrobola-
C na nominantur. Duæ aut tres eorum drachmæ læui-
gatæ,purgandi vim obtinent,& priuatim capitis ſuper-
uacuum humorem exhauriũt, ac lutea bilem flauam e-
uacuant,vt pituitam cepule, & atram bilem nigrum de
trahit.Cæterùm vẽtriculum ac inteſtina ſua adſtrictio-
ne confirmant roborántque.Torrefacta ablutáque plu-
rimum vis purgatoriæ exuunt, ſed tenuiorum partium
euadũt,exſiccantiáque magis.Quare quibus fluxio de-
orſum proruens moleſta eſt,ac inteſtina vlcerat,hæc aſ
ſumimus, quæ modicè humorem defluentem ſubdu-
D cunt,& notatu dignum robur inteſtinis conciliant. Eã-
dem & cõſimilem facultatem obtinet, quod empeliliz,
& quod emplitzi, barbara voce appellatur. Vnde & ex
his quinque commiſtis,Barbari ſapientes medici id me
dicamentum,quod tryphalum paruam nuncupant,cõ-
dunt:de quo paulo pòſt, quũ compoſita medicamenta
purgantia recenſébimus,pertráctabimus. Porro quod
ſene nominatur,& ipſe fructus quidam eſt,qui inde ad-
portatur:drachmæ pondo aſſumptum citra noxam pur
E gat,pituitam ac bilem educit. Poſt id admodũ medio-
criter caſia nigra & manna purgant:nempe caſia trium
aut duarum drachmarum ponduſculo, vix vtique pur-
gabit:at mannæ pluſculum etiam abſumitur:atque hæc
flauam bilem ſolùm educit,& caſia ipſa quoque flauam
vacuat, ſed eam potius quæ iam retorrida eſt, & in ni-
gram migrauit, modicè præterea pituitam educit. Ex-
hibemus autem vtranque, quibus non licet aliud vehe
mens medicamẽtum offerre, nempe pueris,& fœminis
vterum gerẽtibus,ſiquando vſus poſtulat, & neceſſitas
vrget:adhæc,quos febris quæpiam exuperãs,à reliquo-
F rum medicaminum aſſumptione arcet. Cæterùm quo-
niam purgantium medicaminum,quædam acriter,alia
modicè ſua natura purgant, atque hæc illum humorẽ,
illa hunc educere ſolent,ſpectandum eſt quo pacto ad-
uerſus humores in ægris præpollentes medicamenta
& miſcere & componere conuenit,ne alios aliorum lo-
co humores vacuemus.Non enim ægrotantem ſimpli-
citer inanire confert, ſed noxium humorem expurgare
decet: atque eo fit vt non omnes qui purgantur, leuiter
ferant,& citra noxam euacuentur. Præſtat autẽ humo-
G rem,niſi turgeat, coquere,ac meatus reſerare,aluúmq;
antea,ſi ita res exigit,eluere, aut per ea quæ modicè e-
uacuãt,prius vacuare: quò medicamenta melius pene-
trent, magíſque efficacia reddantur, eiuſmodi ſunt zu-
lapia,quæ è radicibus vrinam pellendi vi præditis,com
ponuntur:qualis eſt radix fœniculi, apii, anethi, intubi
erratici & ſylueſtris,atque id genus aliis. Adhæc cõco-
quentia & emollientia: talia ſunt quæ è maluæ ſemine,
althæa, bugloſſo, buphthalmo, dulci radicula,& adiãto
componuntur:atque ex fructibus æſtiuis,pruna Dama-
H ſcena,zizipha,& vuæ paſſæ granis repurgatæ.Deinde ea
quæ iecur aut lienẽ in primis infarctu liberant, aut hu-
morem quempiam laceſſunt, puta eupatorium, ſecuri-
daca,triſſago,aiuga,cẽtaurium, ſtœchas,& quæ ex arte
& recta medendi ratione inſeruntur, quæque purgato-
riis viam ſternunt,ex quorum numero ſunt etiam cucu

meris & portulacæ ſemina, oxoſacchar, atque id genus alia: & præſertim in temperamentis affectibúſque calidioribus,veluti poſtea de omnibus docebimus. Itaque ne tibi ſit difficile ante purgationes, medicamenta concinnare quæ humores coquant, & meatus obſtructionibus vindicent, vbi paucis hæc via ac ratione procēdi explicuerimus,deinceps de purgationibus quoque diſſeremus. Vbi itaque flaua bilis deiicienda proponitur,ſi ipſa efferueſcit,ac hominem exurit,& calida medicamenta renuit, huiuſmodi zulapium concinnamus, quod ante purgatoriū, diluculo ieiuno exhibemus,donec in vrinis concoctio conueniens apparuerit:ſeminis cucumerum quadrans, ſeminis portulacæ, ſeminis intubi,radicum intubi,intubi erratici,ſingulorum vncia: roſarum,violarum, nymphææ œnāthæ, ſingulorum ſemuncia:ſeminis papaueris,& lactucæ,vtriuſque duella: pruna Damaſcena trigintaquinque,zinzipha quinquagintaquinque, myxaria, & zartali, ſingula quinque & quadraginta, ſaccharis libræ duæ: hoc bilis feruorē retūdit,inteſtina emollit,& meatus infarctu liberat:quod ſi ſcammonium quoque adieceris, ſine moleſtia bilem expurgat. Verùm ſi bilis nō admodum ferbuerit,ex his rebus zulapium conficimus:radicum apii, radicum fœniculi,intubi erratici,fumariæ, radicū intubi ſylueſtris, ſingulorū vncia,bugloſſi, eupatorii,buphthalmi,dulcis radiculæ,ſeminis althææ, ſingulorum ſextulæ quinque: violarum,ſeminis portulacæ, ſeminis intubi, ſingulorū ſemuncia: ſantali rubri, & lutei, vtriuſque duella:roſarum,nymphææ,croci, ſingulorū ſextula, ſaccharis libræ duæ. Quum verò pituitam vacuare in animo fuerit, ſi homo alioqui ætate fuerit vigente, & fere calida temperatura,verùm ob errorē in victus ratione admiſſum, & frigidorum abuſum eam collegerit, huiuſmodi componimus medicamentum,& præſertim ſi ſtomachus nimio humore maduerit, radicibus rurſus quæ mouendæ vrinæ ſunt,acceptis,ita miſcemus: radicum apii,radicū fœniculi, radicis condimentariæ ſylueſtris, radicum anethi,triſſaginis,aiugæ,cētaurii,ſeminis althææ & maluæ,ſecuridacæ,ſingulorū vncia:maſtiches, aſari, ſpicæ, ſingulorum ſemuncia:carnabadii, ſeminis fœniculi,ſeminis apii,aniſi dulcis,ſingulorū ſextulæ quatuor,mellis libræ duæ:melius enim eſt ex melle cōficere, vtpote quod abundè calidum eſt,magiſque attenuet,& obſtructiones extricet. Si frigid⁹ omnino æger fuerit,corpúſque totum humidis frigidíſque ſuccis redundauerit, ſatius eſt ſicco Dioſpolitæ medicamento vti, aut alio aliquo conſimili quod ſatis excalfaciat, & nimium humorem reſiccet. At quum atrabiliarem ſuccum detrahere voluerimus, hæc aſſumimus, potiſſimum ſi qui purgatur ſiccus eſſe videatur: radicum apii,radicum fœniculi ſylueſtris,fumariæ,ſtœchadis,bugloſſi,buphthalmi,ſingulorum vncia:aſplenii,triſſaginis,radicis capparis,ſeminis petroſelini,ſingulorū ſextulæ quinque: dauci ſeminis,ammis,dulcis aniſi,ſeminis fœniculi,ſingulorum ſemuncia:ficorum pinguium,dulcis radiculæ,vtriuſque ſextulæ quinque, ſeminis ocimi duella, croci ſextula, mellis libræ duæ, aceti quadrās. Siqua flaua bilis humori melancholico commiſceri putabitur,ita facito:capit ſpicæ,roſarum,vtriuſque vnciam, croci drachmam,ſeminis apii,ſeminis fœniculi: in aqua donec ſufficiet ferue facito,deinde adiecta mellis ſelibra, & aceti quadrāte, vſque ad conſiſtentiam & ſpiſſitudinem coquito.

DE PVRGANTIBVS MEDICAMENTIS COMPOSITIS, CAP. IX.

PORro quoniam de ſimplicibus humoribus ſatis diximus, tibi licebit inde de complicatis quoque occaſionem nacto,ea etiam componere, atque exuperantiæ humorum complexorum, te quænam medicamina ſint commiſcenda docere poterunt. Quare iam reliquum ſanè eſt vt de purgantibus,quæ maiores noſtri compoſuerunt,verba faciamus,vnde & tu & quiuis alius exorſus, cognitis ſimpliciū cuiuſque facultatibus, ſolus quoque medicamenta componas. Cæterùm medicamentis purgantibus commiſcentur,alia quæ iniucunditatem retūdant, quædam quæ calorem aliámve quampiam qualitem deponant, nonnulla quæ ventriculo robur adiiciant,(plerunque enim deiectoria ſtomacho aduerſātur): alia quæ illis viam parent, humorúmque craſſitiem incidant: atqui eiuſmodi, vel ex ipſis particularium ſpecierum viribus diſces, quæ in libris de ſimplicium medicamentorum facultate traduntur. Cæterùm nos hîc ipſa illa veterum purgantia medicamenta depromemus, quo pacto componātur, quóſque humores euocent, exponentes:tu verò hinc ſumens occaſionē, quibus opus erit,ad hanc rationem medicamenta conficito & componito. Hoc tamen de his ignoraſſe haud decet, quòd quædā in grana ſiue orbiculos effingimus,quæ magnitudine eruum aut cicer æquent,eáque præbemus,ſiquādo iniucunditatem celare volumus, aut quum ventriculum humidiorem deprehēdentes,humiditatem illi addere nolumus. Quædam in triturā redigimus, nō quòd inſuauitatem fallamus,ſed vt humorem vitemus,alia in bellaria digerimus,nonnulla in zulapia:ſunt & quæ ceu emplaſtra,vnguentáque conficientes,ſuper vmbilicum damus, quæ vmbilicaria quoque, (& Græcis ἐπομφάλια appellantur):aut pedes illinimus, & abundè euacamus. Dicemus autem de ſingulis,vt omni ex parte libro oriatur perfectio. Cōpoſitio orbiculorum(quos Græci κοκκία nominant) ad detrahendam flauam hydropicorum aquam,& materiam quæ tumorem efficit diſcutiendam valent,& ad lumborum dolorem,& podagram quā frigida cauſa creauit. Capit euphorbii ſicilicum,ſurculorum tithymali drachmam:ammoniaci,ſagapeni,opopanacis, bdellii,ſeminis apii mōtani & hortenſis, ammis, ſpicæ,ſingulorum ſemidrachmam: tuſa cribratáque cū oleo amygdalino cogito, & cū fœniculi ſucco ſubacta, in vmbra ſiccato:datur ſextula ex aqua calida. Aliud quod flauam bilem educit,tumorem deprimit, & iecur roborat,recipit abſinthii, turpeti, (quæ pityuſa nuncupatur)ſagapeni, ſingulorum drachmas quinque: ſeminis apii hortēſis & montani,ſeminis fœniculi,aniſi,ſingulorum ſicilicum, ſcammonii, ſurculorum tithymali,maſtiches,caſiæ,cinnamomi tenuis,ſingulorum drachmam:contuſa & creta in orbiculos fingito, præbetur duella ex aqua tepida. Aliud quod flauam atrámque bilem expurgat,crudos humores deiicit,ſanguinem attenuat:cæterùm quot dies aluū ſubducit, totidē quieſcere decet,rurſúſque medicamētum repetere, dum integra abſoluatur purgatio. Accipit myrobalanorum flauorū, & Indici, & nigri Damaſonii, & chryſobalani, & pityuſæ,ſingulorum ſeſquidrachmam, epithymi Cretenſis,filiculæ,violarum,ſingulorum drachmas tres:roſarum, ſeminis fœniculi, aniſi, ſeminis abſinthii, iunci odorati,cinnamomi,ſpicæ,maſtiches,cardamomi,amomi,ſingulorum drachmam,ſcammonii drachmam cum ſemiſſe, ſaccharis ſeſquūciam: tuſa cribratáque in vaſe triturā habeto. Dantur drachmæ tres, & ſi febris adſit, datur ex aqua egelida. Oxoſacchar corpora calefacta potum iuuat. Valet & ad febres acutas ſanguineas & bilioſas, iecoris lieníſque calorē, eorúmque infarctus expedit. Capit corticis radicis capparis,apii,intubi,ſingulorum drachmas viginti,foliorum roſarum, ſeminis fœniculi,vtriuſque drachmas decem:ſpicæ,iunci odorati, ſeminis apii, ſingulorum drachmas quinque: hæc in aceti acerrimi libris quatuor macerantur,ſtántque ſimul noctē & diem,deinde molli igne coquuntur, donec dimidiū ſuperſit: poſthæc croco & ſacchare adiecto fit zulapium. Inter coquendum autem ſcammonii ſextula teritur, & in linteo ligata inditur vt ferueat. Perfectus exhibitionis modus eſt ſextans,cū obſeruatione,& moderatione. Aliud è fumaria ad flauæ bilis incēdium, ſcabiem & vulnera,& iecinoris obſtructionem valet, & ad arquatum,corpus repurgans. Corticis myrobalani lutei,cepule,& Indici,& Damaſonii, empeliliz,& emplitzi,florum violarum,filiculæ,abſinthii,epithymi, ſingulorum ſextans:ea confringantur,& diem noctémque in aqua fumariæ macerentur,ac vſque ad dimidias coquantur:dehinc percolata vſque ad concrementum cū ſacchare decoquantur:potionis modus eſt ſextans,cum ſcammonii granis quatuor. Alia compoſitio decocti, aluum ſoluentis,iecinoris dolori opitulatur, bilem flauam atrámque, item pituitam & caput purgat,ſi autū-

nõ & vere propinetur. Capit Damaſcena,zinzipha,my-
aria, ſingula triginta,adianti, florum bugloſſi,vtriuſq;
manipulum,violarũ drachmas octo,roſarum ſicilicũ,
dulcis radiculæ,filiculæ, epithymi,ſingulorũ drachmas
tres,corticis radicis apii,& fœniculi,& intubi,ſingulorũ
drachmas octo: coquantur in aquæ libris quinque vſ-
que ad tertias, deinde decocto pulueris myrobalani
lutei drachmæ octo,myrobolani cepule,drachmæ quin
que imponantur,& noctẽ diémque macerentur: ac hæc
diluculo ius decocti calfactum ſacculis tranſfundatur,
diſſoluãtúrque in eo mãnæ, arundinis Indicæ drachmæ
octo,palmæ ſylueſtris fructus,(ὀξυφοίνικα vocant Græci)
ſeſquũcia, mannæ ſimplicis drachmæ ſex, & rurſus per
ſaccum tranſmittatur, deinde adiecta vnguenti nardi
vncia,tepefactum exhibeatur. Compoſitio alia quæ
vere & autumno contra febres acutas præbetur, conti-
net zinzipha,Damaſcena, vuas paſſas ab Iconio,ſingu-
lorum numero viginti: violarum ſeſquũciam, adianti,
fumariæ,florum bugloſſi,intubi ſatiui,cuiuſque manus
plenæ faſciculum,vuarum paſſarum acinis repurgatarũ
vnciam: hæc ferueſacito in aquæ ſeſquilibra, tantiſper
dum dimidiũ ſuperſit: poſthæc ſubigito, & per ſaccum
excolato:poſtea eiuſmodi liquori ſylueſtris palmæ fru-
ctus ſeſquũciam, arundinis Indicæ repurgatæ vnciam,
mannæ drachmas ſex adiicito: rurſúſque ſubacta defæ-
cato,atque excalfaciens modicè,addito zulapii violarũ
ſextantem, & propinato diluculo. Orbiculi è ſagape-
no valent aduerſus articulorum morbos, coxendicem,
ventum neruorum, morbumque omnis generis, quem
frigida craſſáque recrementa concitarunt: capiunt ſa-
gapeni,myrobalani,cepule,pityuſæ, hermodactyli,ſin-
gulorum drachmas quinque: ſcammonii, caſtorii, ca-
pſici,ſingulorum ſeſquiſcrupulũ:balſami,(quod ſiſym-
brium appellatur) nepetæ, ſeminis cicutæ, ſingulorum
drachmas octo: tuſa cretáque cum aqua apii ſubigito,
maſtiches, aniſi, ſtœchadis. Alii orbiculi ad pedum
dolorem accommodati ſumuntur quouis tempore: a-
loes,hepaticæ,penidiorum,vtriuſque drachmæ decem:
ſagapeni,myrobalani flaui,& Damaſonii,hermodacty-
li,ſingulorum drachmæ quinque,piperis,piperis longi,
vtriuſque ſicilicus ſeſquiſcrupulus,lacrymæ Cyrenaicæ,
opoponacis, vtriuſque drachma, naſturtii candidi, ca-
pſici Indici vtriuſque drachma: cõtundito & cribrato,
ac cum ſucco porrorum fermẽtato, ac orbiculos forma
to:modus exhibitionis eſt ſicilicus. Aliud ad pedum
dolores regium: capit myrobalani flaui, Damaſonii,
emplitzi, zingiberis, ſingulorum ſextulas quatuor,ori-
gani ſextulas ſeptem,capſici duellam, hermodactyli cã
didi ſextulas viginti, penidiorum ſextulas duodecim,
bdellii ſextulas quindecim:tuſa cretáque cum ſucco ſo-
lani ſubigito,& in orbiculos cogito,& ſimulatque æger
dolorem perſentit,ante vel poſt cibum abſumat duellã
ex aqua calida, aut vino. Parua triphyla dicta pro-
deſt interaneorum doloribus ac ſtomachi, imbecillita-
tique eiuſdem ab humiditate cõtractæ integram vale-
tudinem tutatur, éſtque ad alia quæpiam vtilis. Capit
corticem myrobalani cepule, & huius vice,ſi voles,In-
dici,empeliliz, & emplitzi,ſingulorum partem vnã:tri-
ta & cribrata miſce cum oleo roſaceo,& cum melle de-
ſpumato ſubige. Dandi modus eſt duella aut ſemun-
cia ex aqua egelida. Qui voluerit perfectæ vtilitati in-
teraneorum conſulere,vt ea à deiectionum labore libe-
ret,bdellii cæſii partẽ adiiciat,ſi verò ſanguini euacuã-
do opem ferre cupis,adde gummis torrefacti partẽ:ve-
rùm ad vtilitatem ſtomachi imbecilli,& infernarũ par-
tium correctionẽ, apponitur roſarũ & maſtiches pars,
& aniſi,ac caryophyllorum dimidiata pars.Contra cor-
dis palpitationẽ lignum aloes admiſce, & aduerſus æ-
gritudines quas atra bilis gignit, pars epithymi adiun-
gitur:ſi verò pituitam vacuare animus eſt, alypum ad-
hibe: denique ad molem quam ſpiritus & flatus procre
ant,cruditatéſque, & coitus incrementum, inſere zin-
giberis,& galangæ cuiuſque partem, capſici Indici, pi-
peris lõgi & tenuis cinnamomi,ſingulorum partem di-
midiam,fitque idoneum medicamentum. Non deſunt
medici, qui vt color venuſtior reddatur, crocum adii-

A ciant. Sacra amara Galeni,quæ ex aloe conficitur,va-
let aduerſus eos quibus in ore ventriculi, bilioſi putreſ
que humores impacti hærent, atque ad tenebricoſam
vertiginem inde enatam, oculorum hebetudinem,ca-
pitis dolorem,& ſtomachi amaritudinem, faciei pallo-
rem,quin & ad ea quæ ob oculos ceu culices aut pili ob
uerſantur:fæces quoque alui deducit, mediocriter pur-
gans, & ad iecur vſque progreditur: quare eos quibus
id eſt calidius,offendit,& ſtomachum iuuat. Exhibitio-
nis modus eſt à drachma vſque ad ſicilicũ:ſpecies qui-
B bus hæc conſtat ſunt,croci, ſpicæ,ligni balſami, maſti-
ches, ligni caſiæ,cinnamomi,ſingulorum ſextula,aloes
ſextulæ octo. Ea teruntur, & cum braſſicæ aut abſinthii
ſucco vel vino,vt fermententur,ſubiguntur.Huic ſcam
monium adiungentes,flauam bilem purgamus: ſi verò
agaricum & medullam permiſcemus,pituitam euacua-
mus: quemadmodum adiicientes epithymum, ſuccum
melancholicum educimus.Sunt qui vt ſtomacho aptius
medicamentum ex aloe conſtituant, & minus aluum
ſubducẽs, aloen duplo ad ſpecies omnes pondere con-
C iiciant,tritámque prius abluant,& in aquam mittentes,
ſubſidere ſinant:dein emergentem ſummatim aquam,
vnà cum innatantibus ſordibus abiiciant,ídque iterum
atque iterum faciunt: vbi verò abũdè lauerint,medica-
mentum morſus expers, & ſtomacho idoneum reddũt:
& reliquis ſpeciebus (vt dictum fuit) admiſtis, medi-
camentum ita cocinnatum, imbecillibus ſtomachis ac-
commodatum eſſe inquit Galenus. Dioclis medica-
mentum quod aluum ſubducit in pituitoſioribus habi-
tib⁹,ficus pingues triginta,ſpumæ nitri drachmas qua-
D tuor & viginti,Cnici ſeminis drachmas quindecim.Hæc
accuratè trita,cum deſpumato melle in vnitatem cogi-
to,ac fruſtula triginta facito, quorum ſingula quotidie
ante cibum aſſumantur. Catapotia ex colocynthide,
quæ capiunt aloes vnciam, medullæ colocynthidis vn-
ciam,euphorbii ſemunciam,veratri nigri vnciam, bdel
lii, gũmis, vtriuſque vnciam,nitri ſemunciam: hoc ſem
per vtere quum melãcholicum ſuccum aut pituitã pur-
gare placet: nihil enim æquè poteſt in vnum cogere, &
purgare neruos ægrotantis & caput: ac catapotiorum
E horum miſtura ſufficiunt ad quatuor aut ſex,pro labo-
rantis viribus. Porro haudquaquam opus eſt ad perfe-
ctum exhibitionis modum progredi, ſed à duobus tri-
búſve ſcrupulis ordiri, & ſic procedere. Mel roſaceũ
purgans conſtat roſarum ſucci libris tribus,aut quinq;,
ſcãmonii quadrante, agarici ſextante, mellis libris ſex:
hoc flauam bilem detrahit.éſtque ventriculo idoneum,
pituitã quoque mediocriter pellit. Decoctio magna
ad melancholicos, capit hyſſopi, epithymi, vtriuſque
ſextantem, myrobalana lutea ſeptem, nucis vnguenta-
F riæ duellam,veratri,pæoniæ,ſcammonii,triſſaginis,po-
lii,ſingulorum quadrantem:ammis,nardi Celticæ, aſa-
ri,caſtorii,agarici,ſeminis fœniculi,hyperici,centaurii,
pulegii,ſerpilli,origani,ſingulorum ſextantem:libyſti-
ci vnciam,calami odorati ſextulas quatuor, polypodii,
alypiæ ſeminis,nepetæ, ſingulorum trientem, medullæ
ſelibram,pepli ſelibram. Antidotum Sũgeli vtile ad
capitis dolorem, oculorúmque hebetudinem fronti il-
litum,ad ſtomachicos,iecinoroſos,lienoſos,colicos,ar-
ticulorum doloribus laborantes, podagricos: appeten-
G tiam excitat, animi alacritatem & colorem reſtituit,ſi
cum vino bene diluto,aut melle probè temperato præ-
beatur. Modus dandi eſt nucis Ponticæ magnitudo: iis
verò qui purgari cupiunt,drachma, aut quantum viriũ
robur perfert.Datur & ad affectus muliebres,quouis tẽ
pore ante & poſt cibum: ſpecies hæ ſunt piperis longi,
piperis cãdidi,piperis communis,cinnamomi,xylocin-
namomi,filiculæ,nucis aromaticæ,caryophyllorum,ſin
gulorum ſextans:zingiberis triens,ſpicæ,maſtiches,flo
ris roriſmarini,ſeminis alypiæ, ſcammonii,ſingulorum
H vncia,ſaccharis dextans, mellis quod ſatis eſt. Aceti
mulſi purgantis compoſitio ad corpora melancholi-
ca:hyſſopi, thymi, epithymi, agarici, filiculæ, origani,
pulegii,cumini,aniſi, radicis apii, ſingulorum faſciculi
qui manu prehendi poſſunt: madeant in aceto noctem
& diem,deinde probè decoquantur:poſtea abiectis her

bis, acetum cum pari mellis pondere in vnum corpus
coguntur,& vſque ad craſſamentum coquuntur, demũ
ſcammonii ſextans immittitur:modus exhibitionis eſt
duella,aut pro viribus. Sacra Galeni aduerſus maxi-
ma & deterrima vitia,quæ humores extricatu difficiles
expurgat, & facultates naturales recreat,omnes autem
humores purgat: ſi verò quempiam præ cæteris educe-
re cupimus, commoderatum ſimplex aliquod deiecto-
rium potioni adiicimus,illúmque humorem vnà detra-
himus:vtilis quoque eſt melancholicis,& comitialibus.
Cæterùm anteà accuratè meatus infarctu ſunt vindicã-
di,humoréſque concoquendi. Capit colocynthidis triẽ
tem,ſcillæ aſſæ ſextantem,aut quadrantem, ſpicæ ſextu
las quatuor:iunci odorati,polii,pulegii, aiugæ,ſingulo-
rum ſextulas quatuor,euphorbii ſemunciam,gentianæ
ſextulas octo,agarici ſextantem,ammoniaci vnciã,ve-
ratri nigri ſextantem,bdellii ſeſquunciam,aloes ſeſquũ
ciam,marrubii vnciam,trium piperum,cuiuſque ſextu-
las quatuor,ſagapeni ſemunciam,croci duellam,ariſto-
lochiæ longæ & rotundæ,vtriuſque ſemunciam, zingi-
beris trientem,cinnamomi ſemunciam : opopanacis,ca
ſtorii,petroſelini,vniuſcuiuſque ſemunciam,deſpuma-
ti mellis quantum ſufficit, paſſi quod ad lacrymas ma-
cerandas ſatis facit. Sacræ Rufi Epheſii miſtura,pitui
toſos craſſóſque humores educens, triſſaginis dextans,
colocynthidis,ſagapeni,caſiæ, filiculæ,ſingulorum bes:
petroſelini,piperis candidi,vtriuſque quincunx,ariſto-
lochiæ quincunx: cinnamomi, croci,agarici, polii,ſpi-
cæ,nardi,myrrhæ, ſingulorum triens, opopanacis qua-
drans & drachmæ quatuor,mellis deſpumati quantum
ſatis videbitur. Sacræ Logadii compoſitio, hæc plus
cæteris ſuccum melancholicũ expurgat. Thymi,ſpi
cæ,myrrhæ,ſcillæ aſſæ,euphorbii , ammoniaci ,bdellii,
zingiberis,aloes,ſtœchadis,hyperici,triſſaginis, ſingu-
lorum vncia, epithymi ſextans, cinnamomi quadrans,
veratri nigri ſeſquuncia, petroſelini ſextulæ quatuor
ſeſquiſcriptulum:amomi,folii Indici, caſiæ,piperis cõ-
munis,piperis candidi,caſtorii,opopanacis,medullæ ſa
gapeni,ſingulorum ſemuncia,ariſtolochiæ ſextula, mel
lis quantum ſufficit. Sacra Memphitæ caput, aures &
oculos purgat,abſceſſus ſtomachi diſcutit,auxiliatur co
mitialibus qui concidunt,& ore ſpumam commouent,
& linguam mandunt, vt arbitreris ita affectos à dæmo-
ne detineri. Conuenit cholericis,elephantia laboranti-
bus,ſi ab initio morbi exhibeatur: ſubuenit feris impe-
tiginibus,corpus erodentibus,lethargo correptis, & iis
qui inuiti vel vrinam vel alui recrementa emittunt. V-
tiliter præbetur & iis qui medicamentum lethale hau-
ſerunt:prodeſt iecinoroſis, lienoſis,pleuriticis, cardia-
co vitio affectis:fœminis menſes pellit, quinetiam iſchi
adicis, & lumborum vitiis conflictatis ſufficiens auxi-
lium præſtat:omnibus denique vetuſtis vitiis medetur,
datur bis térve menſe,ſumitur ex diluta aqua mulſa,ci-
ceris magnitudine. Quòd ſi humorem quempiam po-
tius quàm cæteros animus ſit purgare,aſſume illi accõ-
modatum,ac priuatim dicatum deiectorium. Perfectus
exhibitionis modus aſſumentibus antidotum eſt ſici-
licus aut drachmæ tres. Species verò quibus conſtat,
ſunt,agarici,folii Indici,ammoniaci,veratri nigri, ſcil-
læ aſſæ,ſcammonii,piperis nigri,ſingulorũ grana quin-
q;: thymi,aloes,polii,caſiæ, hyperici,triſſaginis,bdellii,
marrubii, epithymi, euphorbii, filiculæ,ſingulorũ gra-
na quatuor:piperis albi, caſtorii, ariſtolochiæ lõgæ,cin
namomi,zingiberis,petroſelini, cuiuſque grana duo:pi
peris longi,ſagapeni,croci,ſingulorum grana duo cum
dimidio, medullæ colocynthidis grana decem, mellis
quod faciat ſatis. Compoſitio è prunis Damaſcenis
pituitam & bilem educẽs:carniũ Damaſcenorum libræ
duæ, mellis deſpumati libræ duæ, tithymali quadrans,
ſcammonii vncia. Orbiculi ſtomachici qui dolorem
ſopiunt, viſcera roborant, ſtomacho ſuccurrunt,calua-
riam purgant, & ſiqua defluxio in oculos irruit, auxilio
ſunt:dantur & ad hemicraniam,dolorem nimirum qui
mediam caluariam vrget, obtenebrationem, & ſonitus
aurium. Sunt mirè efficaces ſi ſeptem antè cibum ſu-
mantur, & poſt eſum quinque, idque quouis tempore.

A Capiunt nucis aromaticæ,ſpicæ, croci,xylaloes, galan-
gæ,amomi,cinnamomi, zingiberis, caryophyllorũ,za-
duaris,cubebe,maceris, ſingulorum ſeſquidrachmam:
rhei Indici, par pondus omnium ſpecierum, & aloes æ-
qualem omnium menſuram. Trita cum vino candido
fermententur, ac in orbiculos digerantur. Catapotia
ex lapide Armeniaco,amaræ,epithymi, vtriuſque ſemũ
cia,agarici, Armeniaci lapidis, vtriuſque drachmæ qua
tuor,ſcammonii vncia,caryophyllorum grana octo:tu-
ſa excipiuntur roſaceo malo, aut citriorum ſucco, vel
B melle roſaceo: datur ſicilicus. Hoc varios repurgat hu-
mores,præcipuè terreſtrem ac melancholicum. Porro
lapis hic Armeniacus,vt ſuprà docuimus,& potus,& in
catapotio deuoratus,citra moleſtiam aluum deiicit,ne-
que metus eſt ne ſtrãgulatio aut ſyncope ſubſequatur,
quemadmodum in purgatione per veratrũ album vſu
venire cõſueuit. Cæterùm reliqua omnis victus ratio
ſit boni ſucci,coctúque facilis,& virium refocillatrix:i-
ta nanque & per purgationem, & victum concoctu faci
lem,viribus roboratis, poterunt furioſum amarúmque
C morbum depellere. Quòd ſiquid reliquiarum etiãnum
ſuperſit,neque mẽs ægri planè perpurgata videatur, au
xilia iterato reuoca, iiſdem inſiſtens. Sal qui aluum
ſubducit,ventri inteſtiniſque inhærentem pituitam,re
liquóſque humores euacuat: purgat quoque modicè bi
lem:commodiſſimus eſt articulariis,ſtomachicis, ſiquis
ob ſtomachi vitium cõitialis aſſiduè concidit,eóque v-
titur,magnas mihi gratias habebit : qui eo familiariter
vtũtur,à morbis ipſos vindicat. Petroſelini, maſtiches,
zingiberis,ſingulorum drachmas tres:piperis, euphor-
D bii,vtriuſque drachmas ſex, ſalis ammoniaci drachmas
quindecim,ſcammonii drachmas ſex: datur cochlearis
dimidium in prandio,ad inſtinctum cum piſce vel gal-
lina:pondus autem ſint drachmæ quatuor. Verùm ſi ef
ficacius volueris purgare, mane ieiuno ex ſucci ptiſſa-
næ,aut aquæ mulſæ drachmis ſex præbeto,ſed robuſtio
ribus drachmis ſeptem,imbecillioribus verò drachmis
quatuor dari poterunt. Aliud quod citra noxam al-
uum ſoluit,nec ſtomachum ſubuertit,quod omni tem-
pore & cuiuis ætati exhibetur: excernit fæces duriores,
E omnémque putrem materiã à capite vſque ad vngues,
à furfuribus & reliquis exanthematis quæ in capite ef-
floreſcant, liberat : medetur tenebricoſæ vertigini,lip-
pitudini,omnibúſque exanthematis quæ in ſumma cu-
te erumpunt. Vindicat à tertiana,quotidiana,& quar-
tana,ſi in intermiſſionibus, bona nimirum coctione an
tea in vrinis apparente,præbeatur,ſed præ reliquis ſuc-
cis bilem euacuat. Accipit zingiberis, petroſelini, epi-
thymi,ſilphii,ammis,ſeminis apii,cumini,libyſtici, pi-
peris,ſingulorum drachmas quatuor:ſcammonii ſemũ-
F ciam, ſalis ammoniaci torrefacti ſeptuncem : frictum
ſalem cum cæteris tundito, ſed ſcãmonium tritum cri-
bro excutitur,atque in pila in vnitatem rediguntur. Dã
tur drachmæ nouem cum cremore ptiſſanæ, vel aqua
mulſa. Aquam ducens purgatorium, pituitã aquám-
que euacuans,piperis,rutæ ſeminis, ſcobis eburneæ,eu-
phorbii, pares ſingulorum portiones:modus exhibitio-
nis ſunt drachmæ tres ex melle liquido: colicis & aqua
inter cutem laborantibus auxiliatur. Aliud quod ci-
tra moleſtiam purgat, iſchiadicis, & iis qui diuturnis
G morbis circuitu repetentibus affliguntur,efficax. Co-
locynthidis medullæ quadrans,nitri ſextans:probè tri-
ta dato robuſtis drachmam ex hydromelite,imbecillio
ribus verò ſiliquas nouem. Cæterùm quandoquidem
abundè de purgantibus eſt pertractatum,hîc ei finis im
ponatur:tibi verò & alteri cuiuis purgandi rationis ſtu
dioſo.hinc occaſionem ſumere licebit,& iuxta antea ex
plicatas rationes ac diſtinctiones, iis manus admoliri,
atque ab his exorſo,de aliis iudicium ferre, ſimiliáque
condere.

H MEDICAMENTA QVAE VEL APPOSITA VEL
iniecta purgant. CAP. X.

VErumenimuero,quoniam nonnulli per vmbilicaria
medicamenta,& inunctiones,& ea quæ ſubter in al
num dantur,(ἐνέματα vocant Græci)noxios humores e-
iicere tentant, de his quoque tantum differemus,quan

tum ea parte hoc opus nō eſſe mancum videatur. A Vmbilicare deiectorium, quod idem vomitum prouocat,ſi ventri ſuperimponatur, menſes qui ob vaſorū præcluſionem detinentur elicit:fœtus diſperdit,aluo atque lūbis admotum. Abſinthii,ſucci radicis cyclamini,colocynthidis medullæ,ſingulorum drachmæ decem,radicis cucumeris ſylueſtris,radicis artemiſiæ ſiccarum,elaterii, cuiuſque drachmæ ſex: farinæ lupinorum,chelidonii,ſeminis violæ albæ,ſingulorum drachmas ſex,opopanacis ſicilic⁹, ceræ drachmæ quinque, terebinthinæ drachmæ octo, olei Cyprini drachma vel quantum B ſatis eſt: hoc appoſitum ſimulatque ventrem emouit, ſummouere oportet. Emplaſtrum aliud purgās,quod ab egerendi neceſſitate χεζανάγκη Græcis nominatur: hoc vmbilico impoſitum, aluum commouet, ſed ſi ſuper thoracem aut ventriculum datur,vomitum ciet, donec ſplenium abſtuleris,fœminarū menſes ducit,& fœtus necat ſi imo ventri & lumbis admoueatur.Ratio cōponēdi hæc eſt:: cocci Gnidii drachmæ tres,lapidis Aſii ſicilicus, veratri candidi drachmæ quatuor, adipis caprini drachmæ quinque, elaterii, ſucci tithymali, C vtriuſque drachmæ quatuor,amurcæ ſicilicus,fellis taurini ſicilicus,ſpumæ nitri drachmæ quinque,farinæ lupinorum amarorum ſextans, comarum abſinthii ſicilicus. Reliqua tunduntur & incernuntur,deinde fel tritum,& amurca induntur,liquefactúſque adeps infunditur, atque in vnitatem redactis vtimur. Epithema aliud quod ſanguinem per nares elicere,ſi fronti imponatur, pollicetur:quando autem(inquit auctor)ſanguinem ſiſtere velis, aufetto, & locum ſpongia poſca aut frigida imbuta accuratè extergito:imò ventri impoſitū D quadrangulari figura,nouem digitorum magnitudine, menſes ciet,& fœtus enecat. Admouetur & nephriticis in exacerbationibus.Capit ceræ,galbani,euphorbii, radicis lanariæ herbæ, (ςρουθίον nominatur) ſingulorū vnciæ,talorum cerui crematorum,ſucci abſinthii, vtriuſq; drachmæ quatuor, terebinthinæ triens. Arida læuigata cernito,& cum felle vitulino rurſus terito,vt ſtrigmēti craſſitudinem acquirat, & liquefacta ſuperfundito, quúmque in vnum coierint,vtitor(ait)tanquam hominum opinionē fallente. Vnguenti deiectorii miſtura, E fellis taurini ſextans,elaterii vncia,cocci Gnidii triens, ſucci lupinorum ſextans,euphorbii,colocynthidis medullæ,vtriuſque vncia, adipis viperini quadrans ſemūcia,muſcerdarum drachma, adipis vulpini recentis ſextās,ſucci,pæoniæ, caſtorii, vtriuſq; drachmæ quatuor, olei Cyprini ſelibra,olei communis libra. Aliud epithema quod vmbilico admouetur, & lienem expurgat: veratri nigri quadrans, veratri albi triens,ammoniaci, nitri,ſingulorum quadrans,ſcammonii ſextans,piperis grana triginta:tuſa cribratáque, terebinthina excipito, F vt malagmatis molliciem contrahant,locóque antea detorſo,& foto,ſplenium quadrangulare quinque digitorum latitudine inducito,ac imponito.Pubi quoque appoſitum fœtus necat. Epithema ſanguinem ducens, vt ora venarum ſui officii moneat,& menſes muliebres ducat: capit elaterii, myrrhæ, galbani, farinæ hordeaceæ,ſingulorum drachmas quatuor,foliorum rutæ viridis ſicilicum, fellis taurini quantum ſufficit vbi ſingula priuatim in ſummum læuorem redegeris, atque deinde in vnitatem coegeris, bilis quod ſufficiet affundito, G & quū vſus ita poſtulat, locum ſub vmbilico,circúmq; ipſum vmbilicum,ac interdum lumbos illinito. Menſes quoque prolicit,& ora venarum anus aperit. Altera inunctio quæ plantæ pedis illita crudam pituitam expellit:medullæ ſextulæ quinquaginta,euphorbii ſextulæ triginta, lactis tithymali ſextulæ viginti. Tundatur medulla bene,atque affuſis aquæ libris tribus, triduum ita permaneat, quarto deinde die vſque ad tertias coquatur, poſthæc liquori colato olei libra adiiciatur, & molliuſculo igne tātiſper coquatur dum tertia pars ſuperſit, iiſque ceræ quadrans additur: quæ quum fuerit H diſſoluta, euphorbium ac tithymali lac imponitur, omniáque ſimul probè coquuntur,demum ab igne deponuntur, & in vaſculum nitidum infundūtur. Quúmque cuipiam mederi cupis quē crudus humor corporis medium prope renes infeſtat, aut ſpiritus in ſpina media inſidentes,negotium faceſſunt,laboranti ſagapeni ſextulam præbeto potandam,dum dormitum concedit,alterámque ſextulam ſequenti die ſummo mane ex aqua tepida, poſthæc plantas pedum, genúque medium iam dicta vnctione illinito: mirum enim in modum humorem crudum extricat ac repurgat, nihilo ſecus & citra ſagapenum idem præſtat.

DE GLANDIBVS MEDICAMENTIS QVAE NARIBUS induūtur, & quæ manſa pituitā per os educunt,

CAP. XI.

PORro quia nonnulli vſu aut neceſſitate quapiam ita ſuadente,glandibus & clyſmatis ægrotantes repurgant,horum quoque vna alteráve compoſitio eſt apponenda,vt inde ceu è rudimento quopiā,eiuſmodi quædam medicamenta concinnare queas. Glandis cōmpoſitio ad humorem mucoſum ex acetabulis ac ſpina extrahendum,atque ad ægritudinem colicam quā frigus creauit. Recipit ſagapeni ſicilicū,bdellii,ſarcocollæ,colocynthidis,ſcammonii,nitri,myrrhæ,fellis bubuli,ſingulorum drachmam: tuſa cribratáque vt fermēteſcant,ſubiguntur,& pro ſpecierum pondere mel cōcretum adiicitur: deinde oleo ſeſamino manibus illitis, glandes efformantur. Medicamentum quod in nares inſeritur, (ἔῤῥινον Græci vocant), purgans Aſclepiadis, efficax ad eos qui vetuſta lippitudine infeſtantur: prodeſt & comitialibus,copioſum humorem eliciens, gith drachmæ octo,ſalis ammoniaci,elaterii,vtriuſque drachma:trita & in tenuiſſimum pollinem redacta,oleo ſicyonio, aut vnguento irino vel Cyprino excipito, vt cerati craſſitudinem nanciſcatur,& in corneam pyxidē ad vſum reponito: vſus tempore nares illinito,iubetóque vt ſurſum attrahat. Aliud citra dolorem & moleſtiam purgans, cyclamini ſicci drachmæ octo, iridis ſicilicus,nitri rubei drachma(ipſe elaterio vſus ſum)diligenter trita per arundinem inſufflato, admonens eos qui vtuntur vt ſurſum rapiant,deinde deorſum nutent, vt collectus humor defluat. Aliud ſternutamentum ciens,quod caput expurgat, Heraclidis Tarentini, cumini Æthiopici,piperis cādidi,herbæ lanariæ, caſtorii, æquas portiones,tuſas atque in cerniculo excuſſas,in æneam pyxidem recōdito. Quum vſus flagitabit,concuſſam pyxidem naribus admoueto, aut digito ipſum inſerito,vel per arundinem inſpirato. Aliud zingiberis ſicilicus,herbæ lanariæ ſicilicus, piperis, caſiæ, vtriuſq; drachma,vtere vt prædictum fuit. Aliud valet ad eos qui vetuſto capitis dolore infeſtantur, & tenebricoſa vertigine tentantur, atque comitiales: veratri candidi drachmæ quatuor: radicis cucumeris ſylueſtris, herbæ lanariæ,nitri,piperis candidi,ſingulorum drachma,caſtorii ſicilicus:vtere quo diximus modo. Aliud foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccum ipſum per ſe, aut cum ſucco betæ,vel myrrhā melle decoctam,naribus infunde. Aliud elaterium erui magnitudine,lacte muliebri maceratum in nares inditur, & vbi purgationem ciuerit,nares in peluim demiſſæ abluuntur, cibóque reficitur æger. Porro medicamenta quæ commanducata pituitam eliciunt,(ἀποφλεγματισμοὺς Græci nuncupant), quæque per emiſſaria palati caput expurgant, fiunt ex ſinapi vel hyſſopo cum paſſo coctis, aut vua paſſa trita cum pipere,vel melle oleo admixto, aut herba pediculari ſeorſum & ex melle trita. Alius apophlegmatiſmus qui manſus caput repurgat, & copioſum elicit humorem.Piperis candidi,origani, vuæ paſſæ,ſingulorum ſicilicus:excipe vuis paſſis,exemptis vinaceis, aut ficorum pinguium carne,& mandendum præbe.Debet autem mandens caput deorſum flectere, & ex interuallis, vt collectus humor effluat, hiare: poſthæc aquam calidam ore continere: quúmque multus perſenſitur morſus,effūdere. Aliud quod māditur:nitri drachmæ ſex, aniſi drachmæ quatuor, herbæ pedicularis drachmæ tres, foliorum viridiū lauri,& vuæ paſſæ domeſticæ,detractis vinaceis, vtriuſque pares portiones excipito, & paſtillos formato,qui ſinguli pendeant drachmas tres, atque vſu appetente, vnum commanducandum exhibeto. Aliud origani, hyſſopi, herbæ pedicularis, ſin-

gulorum drachmæ quatuor, ſpumæ nitri,ſinapis,vtriuſ A
que ſicilicus , pyrethri drachma,in læuorem redige , ac
vtere. Aliud hyſſopo,thymo, origano, & ſeorſum &
ſimul vtere. Habes tractationem de medicamentis
quæ commanſa pituitam ore educunt , & quæ in nares
imponuntur,abundè tibi explicatam. Verùm quando-
quidem nonnulli huiuſmodi ac reliquis deiectoriis pa-
rum circunſpectè vtentes,interdum dolores,vel cōuul-
ſiones,aut ſuperpurgationes , aut id genus alia inferūt,
& iuuamenti loco nonnunquam noxam creant,hæc de
iis haud ignoraſſe decet , quòd non omnes amicè eadē B
medicamenta eodem ſenſu percipiunt , ſed alii ea etiā
quæ admodum potentia ſunt,ob corporis ſenſuum dif-
ficultatem vix ſentiunt,alii quæuis vulgaria perſentiūt:
quemadmodum nonnulli,quòd meatus natura ſint flu-
xiles,vel ob materiæ aptitudinem,inſtrumentorúmque
molliciem, mediocribus purgantibus cedunt : qui verò
non ſunt huiuſmodi,tardè vel à potentioribus purgan-
tur. Quo fit vt priores in ſuperpurgationes,& conuulſio-
nes,& contractiones ac refrigerationes incidant:poſte-
riores verò, animi deliquiis,torſionibus,doloribus, ver C
tiginibus , & animi deiectionibus corripiantur. Porro
proportione afficiuntur qui parte aliqua purgantur.
Denique non àvehementibus,verùm à moderatioribus
in omnibus iis quæ aſſumuntur auſpicari oportet,par-
tim vt ſenſus ægri exploretur, partim vt exercitatus ve
hementiora tolerare diſcat , ipſorúmque nimia vis,per
medicamenta quæ morſus ſunt expertia atque emolli-
unt,eſt caſtiganda:nam ſi ita ex methodo medicamen-
ta offeres,ægrotus nihil periculi ſubibit.

DE MEDICAMENTIS EXITIALIBVS, D
CAP. XII.

CÆterùm quia purgantia medicamina quātitate po-
tius offendunt ,(quum nimirum largiore modo aſ-
ſumuntur)dictúmque eſt antea qua ratione ea ſint com
miſcenda,quóque ponderis modo exhibēda, atque ex-
itialia qualitate potius nocent, nunc de his quæ ex o-
mni parte offenſam gignūt, & plerunque, vel copia,vel
qualitate perimunt, eſt diſſerendum. Nam quandoqui-
dem nonnulli caſu quopiam ac ignoratione , alii vltro
ſuáque ſponte vitam exoſi,ceu qui ſibi necem inferunt, E
aut laqueo ſpiritui viam præcludunt : quidam quoque
qui aliorum vitæ inſidiantur clanculum,animalia exitia
lia,aut plantas, vel metallicas ſpecies,ferculis iniiciunt:
age de his quoque quæ neceſſaria ſunt dicamus, hac e-
tiam in re veteres artiſque inuētores ſequuti, & modò
ſenſum mentémque ipſorum proponentes , modò ipſa
verba,ſed in pauciora contracta, adferentes : hoc enim
noſtrum toto hoc opere propoſitum eſt,in illorum ſen-
tentiam pedibus ire , & ſiquid compendioſum ab illis
dictū eſt, id ad verbum huic volumini nōnunquam in- F
ſerere.Quocirca ſi tu aut alius quiuis quædam huius li-
belli in aliorum commentariis ſcripta repererit, nos mi
nimè ceu alienæ commentationis plagiarios crimine-
tur,ſed compendio vbique ſtuduiſſe arbitretur:& ſicu-
bi obuium atque ad manum inuenimus , ei tanquam a-
bundè ſatiſfacienti acquieuimus. Siquidem hoc ipſum
& à Galeno & à recentioribus in libris de medicamen-
tis factum fuiſſe cernimus, qui ſuis libris aliorum inuen
ta immiſcere haud deſpexerunt. Cæterùm hæc,prout
cuiq; libet,ita & iudicet & diſponat licet. Nos verò qui- G
bus propoſitum eſt de iis quæ aſſumpta enecant,pertra
ctare,ſingula excutiamus , doceamúſque quænam poſt
aſſumptionem ſymptomata progignant,ac quibus me-
dicamentis vniuſcuiuſque periculum imminens propul
ſetur. Cæterùm lectores omnes qui in hunc librum inci
dent,& artis ſacris initiati ſunt,præmonitos velim vt i-
pſi hæc ad hominum ſalutem ediſcāt , neque in eorum
perniciem quouis vindictæ prætextu detorqueant , ne
Deus iudex hîc illorum flagitium diuulget,meritáſque
luant pœnas,parcátve,vt in poſterum iuſtiori ſupplicio H
vlciſcatur,æternis nimirum pœnis condemnans:adhæc
ne temere ea cum aliis communicetis, ne is qui faſcino
ribus oblectatur, eiuſmodi rerum cognoſcendarum ſtu
dium , ſui flagitii lucrum non contemnendum ſtatuat,
vóſque ob linguæ effrænem incontinentiam ſicario me

dicamentum mortiferum in manum obtrudatis:Cæte-
rùm de his hactenus: nos verò,vt polliciti ſumus,tracta
tionem capeſſamus. Itaque animalia lethalia ſunt, can-
tharis,bupreſtis,ſalamandra,pinorum eruca,(πιτυοκάμ-
πην Græci nominant)lepus marinus,rana rubeta, & mu-
ta,rana paluſtris,hirudines deuoratæ:ex ſeminibus her
ba apollinaris,cicuta,coriandrū,gith,pſillium: ex liquo
ribus,meconiū,opocarpaſum, thapſiæ ſuccus,elateriū,
ſuccus mandragoræ:ex radicibus,chamæleon, aconitū,
thapſia, veratrum , agaricum nigrum,ephemerū,quod
nonnulli Colchicum , eo quòd in Colchide proueniat,
appellant:ex ramoſis & oleribus,ſmilax ,(quam Roma-
ni taxum)nominant,ſolanum furioſum(quod doryciniū
quoque vocant)herba ſardonia,quæ ranunculi ſpecies
eſt,papauer corniculatum,pharicum,toxicum,ruta ſyl-
ueſtris , fungi : ex animalibus verò,ſanguis tauri nuper
mactati,lac coagulatum,& mel quod in Heraclea Ponti
ciuitate naſcitur : ex metallicis autem, gypſum,ceruſſa,
calx,auripigmentum,ſandaracha,argenti ſpuma,adar-
ce,plumbum,& quod vocatur argentum viuum:ex dō-
meſticis & familiaribus denique, vinum copioſum cō-
fertim è balneo egreſſis potum, aut paſſum, aut frigida
ſimiliter. Atque hæc ſunt quæ interimūt. Verùm de ſin
gulis quod neceſſum eſt priuatim tractare oportet.

Eos itaque qui cantharidas aſſumpſerunt,hæc fere in
dicia comitantur,omnia ab ore ad veſicam vſque mor
deri ac vellicari ipſis videntur , guſtuique picis aut ce-
driæ aliquid ſimile ſapere putantur , dextra præcordia
inflammatione tentantur, vrináque ægrè redditur: ad-
hæc ſæpenumero ſanguinem quoque lotio excernunt,
ventérque ita ipſis affici videtur,vt ii quos inteſtinorū
difficultas prehendit, animo linquuntur, & in tenebri-
coſas vertigines incidunt : denique mente alienantur.
Proinde antequam hæc inſequantur , exhibito oleo ad
vomitum cogendi ſunt , ac ſimulatque plurimam partē
vomitione reiecerunt , clyſtere cremor halicæ aut ory-
zæ,aut tragi,vel ptiſſanæ,vel ſeminis lini,vel fœnigræ-
ci,aut radicum althææ,decoctum infundendū eſt. Qui-
netiam poſt hæc nitrum, vel hydromeli , vt ea quæ ſto-
macho inteſtiniſque adhærent deorſum pellantur ac e-
luantur, præbere oportet, poſt quæ,ſi ipſa perrumpere
nequeunt,mulſam aquam vnà cum nitro,tritis nucibus
pineis commiſtis,& ſeminibus cucumeris vel lacte,ex-
hibere decet. Efficax præterea eſt & adeps anſerinus ex
paſſo. Cæterùm partibus inflammatis farinam hordea-
ceam in mulſa decoctam, cataplaſmatis more inducere
conuenit , licet initio adhibita cataplaſmata obſint , eo
quòd aſſumptum venenum à caliditate retineatur, atq;
in locis principatum tenentibus obfirmetur. Verùm v-
bi ipſum tempus traxerit , proſunt, quòd inflammatio-
nes relaxent,doloréſque ſopiant ac mitigent. Eo quoq;
tempore iuuat,ſi antea oleo calido illitum , in labellum
dimiſſum corpus abluatur. Per ſummam item cutem ea
quæ noxam creant medicamentis euocanda ſunt, vt o-
mnis pernicioſus,exortus quacūque ratione licet,è cor
pore extrudatur,ne affectus ſtabilis ac permanens eua-
dat. Carnes porro gallinaceæ, agninæ ac porcellorum
dandæ,ſed quæ pingues ſint,& tenerrimæ vnà cū ſemi-
ne lini decoctæ: aluum enim iuuant ac emolliunt , & a-
cria retundunt. Vinum item copioſum ac dulce:valet
quoque ſi corticis thuris,& terræ(quæ ἀστὴρ Græcis nun-
cupatur),vtriuſq; drāchmæ quatuor: tritæ ex aqua aſſu
mantur. Quinetiam confert irinum ac roſaceum vnguē
tum in ruta excoctum,& vitis virgulta tenera ex paſſo.
Verùm longè omnium efficaciſſima ſunt antidota,ſi ex
mulſa quatuor drachmarum pondere bibantur. Porro
pinorum eruca deuorata , ſtatim dolor in ore ac palato
oboritur:adhæc linguæ,ventriculi, vētríſque valida in-
flammatio,ac inteſtinorum vehemens cruciatus , adeo
vt interanea corrodi videantur,prehendit,atque totius
corporis incendium. His non aliter quàm iis qui cantha
ridas deglutiuerūt, ſuccurrere decet,ſed priuatim ipſis
loco roſacei iriníque olei, melinum adhibetur quod ex
malis,cotoneis,& oleo conficitur. Iā iis qui bupreſtin
epotarunt, in guſtu quippiam graueolenti ſimile perci
pi videtur,& dolor ſtomachi ſuccedit, & aqua inter cu

tem laborantium in morem totius corporis extima in- A
tenduntur,ac vrinæ ſupprimuntur. Iuuant quæ iis quoque qui cantharidas hauſerunt auxilio ſunt, ſed peculiariter,vbi vomitione ac clyſteribus iniectis euacuatis, proſunt ficus ſiccæ,earúmque decoctum cum vino. Vbi autem periculum de ſuo acumine remiſit,glandes Thebaicæ eſu vel ex vino mulſo lactéve tritæ,potæ auxiliantur. Omne quoque pyrorum genus comeſtum, lácque muliebre epotum opitulatur. Eos qui ſalamandram ingeſſerunt,linguæ inflammatio,ratiocinationis impedimentum,atque cum rigore quopiam ac exulceratio- B
ne tremor ſuperuenit: quæpiam quoque corporis partes liueſcunt,& ſi intus venenum permanſerit,putrefactæ ſæpenumero defluunt. Quibus vbi omnia ea quæ in cantharidibus admouetimus, peculiari quadam ratione medicamentum quod reſina pinea & galbano cum melle conſtat,loco elecgmatis offertur,ac aiugæ decoctũ, in quo nuces pineæ læuigatæ fuerint,& folia vrticæ cũ liliis & oleo decocta:valẽt & teſtudinis marinæ terreſtriſve oua cocta,& ranunculorum ius,in quo eryngii radix fuerit incocta. Qui leporẽ marinum epotarunt,gu- C
ſtus piſcoſus ac viroſus ſuccedit:at vbi vetuſtum eſt malum,aluus indolet,& vrinæ cohibentur,ac quum excernuntur, colore cernuntur purpureæ, omne piſcium genus auerſantur oderúntque,& ſudorem graueolentem emittunt. Bilis præterea euomitur quæ nonnunquam ſanguini commiſcetur. His aſſiduè lac aſininum,aut paſſum, & maluæ radicis foliorúmque decoctum, aut cyclamini radix cum vino trita,vel veratrum nigrum,aut ſcammonii lacryma cum aqua mulſa,malorum item Punicorum acini,aut cedria læuigata cum vino datur: effi- D
cax quoque eſt anſerinus cruor calidus epotus. Quòd ſi ægri piſces ingerere nequeunt,ſolos fluuiatiles cancros coctos edant,bibántque vinum cui ipſi ſint admixti. Cæterùm ſalutare eſt ſi piſces edere ſuſtinẽt. Rana rubeta aut paluſtris oblata, corporis tumorem cum pallore intẽſo,vt buxeo ſimilis videatur,inducit,difficulter reſpiratur,os fœtet, & ſingultus ſubſequitur: quandoque etiam ſemen præter voluntatem excernitur. Facilè autẽ à vomitu ſuccurritur, aſſumpta multa meraci vini potione, & arundinis radicis ſicilico, aut cyperi totidem. E
Cæterùm cogendi ſunt vt concitatius obambulent & currant,ob torporem qui ex hoc malo contrahitur,adhæc vt ſingulis diebus lauentur. Hirudines in aqua abſorptæ,& inter deuorandum in ore ventriculi adhærescentes,partes vlcerant,& exuſtionis imaginem repræſentant:quæ nota eſt hirudines eſſe deuoratas. Expellit eas muria ſorbitione oblata, & ſuccus Cyrenaicus, aut laſeris folia cum aceto epota: gargarizandum quoque atramentum ſutorium in læuorem redactum cum aceto,aut nitrum cum aqua. Eas vero quæ gutturi adhærẽt, F
in calidum lauacrum demittentes, ac frigidam ore cõtinendam dantes,eiicimus. Herba apollinaris pota, mẽtis abalienationem ebriis non diſſimilem infert:eſt autem curatu facilis ſi opem feras mulſa liberalius pota & lacte, potiſſimum aſinino,ſin minus,bubulo, & ficuũ aridarũ decocto. Benefaciunt ipſis & nuclei pinei,necnon & cucumeris ſemen cum paſſo aſſumptum: nitrum ſimiliter cum aqua cõducit, inſuper intubum erraticũ, ſinapi,naſturtium,radicula,cepe,allia, ſingula cum vino ſumpta. Cæterùm cogendus eſt conquieſcere, vt qui G
vinum biberunt: coriandrũ propter odorem latẽre nequit, epotum autem raucitatem facit, vocémque denſat, & furorem ebrietati non adſimilem inducit: totius corporis ipſorum odor coriandrum indicat: ſuccurrit, ſimulatque per oleum irinum vomitu reiectum fuerit, (vt ſuprà monſtratum eſt)vinum cum abſinthio & per ſe potum, ouáque euacuata in ſeſe detrita, & tepefacta cum muria ac ſorpta,quinetiam muria bibita, & ius ſalſum tum gallinaceum tum anſerinum. Cicutæ potus tenebras caliginémque inuehit vt ſolem aſpicere ne- H
queant:ſingultum item & mentis alienationem, ac extremorum perfrictionem inducit: poſtremò conuulſi præfocationis tenſione corripiuntur, arteriarum ſpiritu intercepto. Per initia igitur,quemadmodum & in aliis,vomitu eã educemus,deinde euacuatione vſi,quod ad inteſtina collapſum eſt excernimus,poſthæc ad vini meri potionem,ceu præſentiſſimum remedium,tranſimus, per interualla eam exhibentes: in quibus potum prodeſt lac aſininum,aut abſinthium cum pipere & vino,& caſtorium, & ruta cum vino, aut lauri ſemina,laſerpitium itẽ,eiúſque liquor, cum oleo & paſſo: paſſum quoque per ſe copioſum epotum, abundè ſuccurrit. Et quod vocatur pſyllum, potum corporis totius refrigerationem infert,torporémque cum reſolutione, & animi triſtitia. Præſidio ſunt omnia quæ contra cicutæ potum valent. Papaueris lacrymam epotam ſubſequitur delatio in ſomnum(καταφορὰν appellant),cũ perfrictione & pruritu adeo intenſo vt ſæpenumero veneno inualeſcente tantus oboriatur vt ab eo excitentur,& toto corpore veneni odor perſentitur. Proficit poſt vomitiones oleo factas,acre clyſma iniectum,& acetum mulſum cum ſale potum,aut mel cum roſaceo calido,aut vinum meracum copioſus cum abſinthio & cinnamomo; & acetum calidum per ſe: inſuper nitrum cum aqua & origano, & ſemen rutæ ſylueſtris cum pipere & vino ac panace:piper item cum caſtorio & oxymelite, aut ſatureia,vel origano,vino addito. Cæterùm excitare ægros oportet iis quæ naribus adhibentur odoranda,& in calidum labrum deducere, fomentíſque propter accedẽtem pruritum adiuuare:à lauacro pinguibus iuſculis vti expedit cum paſſo. Papauer quod corniculatum appellatur,eſum potúmve, eadem inducit quæ papaueris liquor: quocirca eadem admittit præſidia. Mandragoræ potum illico carus, viriũ reſolutio,& valida in ſomnum delatio,quæ nihil ab eo vitio quod λήθαργος nũcupatur,differt, inſequitur. Antequam horum aliquod eueniat,competit vomitus,poſt hunc aqua mulſa,nitrũ abſinthium,cum paſſo aſſumpta. Capitis item irrigatio, (ἐμβροχὴν vocant),ex roſaceo & aceto. Motus quoque corporis excitari debet per ea quæ odoratum commouẽt,nempe eupatorio,pipere,ſinapi, caſtorio,& ruta ex aceto contritis,adhæc pice liquida,ipſíſque lucernarum funiculis vſtis, necnon iis quæ ſternutamenta mouent: aliis item auxiliis in his vti conuenit. Carpaſi ſuccus potus,carum,& ſtrangulatum præcipitem infert,qui ab iis opem ſentiunt quæ cicutæ epotæ auxiliantur. Quæ in Sardinia herba gignitur,& ranunculi ſpecies eſt, pota vel comeſta mẽtem abalienat, conuulſionem adfert cum labrorũ contractione, vt riſus imaginem præbeat: à qua affectione riſus Sardonius,haud ſatis laudabili dicterio,inter homines iactatur. His priuatim poſt vomitum conducet aqua mulſa liberalius exhibita,& lac, irrigatio item totiúſque corporis ex medicamẽtis calfacientibus inunctio,necnon & deſcenſus in hydrelæum cãlidum: poſt lauacrum totum corpus inungi abundè & perfricari debet. In ſumma, tota materia tanquã ad cõuulſionis curationem aduocanda eſt. Ephemeron (quod nonnulli Colchicon, aut bulbum agreſtem appellant), aſſumptum totum corpus prurire facit, veluti ſi ab vrtica ſcilláve ſtimularetur, interiora corrodit, & ſtomachum cum multa grauitate adurit. Inualeſcente verò malo,cruenta per aluum ſtrigmentis miſta egerũtur. Adiuuantur vt ii qui ſalamandram potarũt, vomitibus & clyſmatis,ſed antequam vires acquirat venenum,dari debent quercus foliorum aut glandium, aut malicorii, aut ſerpilli decoctum cum lacte bibendum, vel herbæ ſanguinalis ſuccus, aut vitis ſurculorum, aut medullæ ferulæ tenellæ,aut baccarum myrti, addito vino. Adeo verò accuratè ſuccurrit lac bubulum potum calidum, oréque detentum, vt qui eo abundant nullo præterea alio auxilio indigeãt. Dorycnio (quod quidam ſolanum furioſum nominãt,) epoto,qualitas quædam, ceu lactis,guſtui repræſentatur:comitatur itẽ ſingultus perpetuus, linguæ humiditas, & cumulata ſanguinis eductio,& per aluum mucoſa feruntur, perinde ac iis qui inteſtinorum difficultate laborant. Auxilio ſunt,antequã horum quippiam accedat, quæ prædictis auxiliari diximus,vomitus,clyſma,& quæ epotum venenum educere poſſunt. Priuatim verò ſuccurrit mulſa aqua aut aſininum caprininúmve lac,& paſſum tepidum cum aniſo potum, amygdalæ item amaræ, & elixa gal-

llnaceorum pectora,omniáque ea quæ craſſo ſucco cō- A
ſtant.ſi tam cruda quàm cocta comedantur:adhæc locu
ſtæ, & ἀϛακοὶ, (quos cammaros quidam appellant), &
iūs ex ipſis potui aſſumptum. Aconitum ſtatim vbi
potum eſt videtur cum adſtrictione quadam dulceſce-
re,tenebricoſam vertiginem, præcipuè inter exurgen-
dum,& oculorum humiditatem inducit:grauitatem itē
thoracis ac præcordiorum, ita vt multi flatus erumpāt.
In quibus ſtomachus vomitionibus elui debet, & aluus
clyſtere ſubduci. Pro potione vſurpabimus origani aut
abſinthii decoctum cum vino abſinthite,vel ſemperui- B
ui,aut abrotoni,aut chamælææ. Proderit & balſami li-
quoris drachma cum melle,& caſtorium,& piper, & ru
ta cum vino,item coagulum hœdi aut leporis cum ace-
to,necnon ferri recrementum, ipſúmque ferrum,& au-
rum,& argentum candens in vino reſtinctum,eóque li
quore aſſumpto:adhæc lixiuium cum vino & gallina co
ctum,aut pingue bubulum,ius cum aceto aſſumptū:fer-
tur porro aiuga peculiari ratione ipſis præſidio eſſe.
Quæ ſmilax(& à quibuſdam thynium, à Romanis verò
taxus nuncupatur),pota totius corporis refrigerationē C
& ſtrangulatum,mortémque ſubitaneam inducit:qui-
bus ea omnia opem ferunt quæ & iis qui cicutam hau
ſerunt. Pappus flos eius ſpinæ eſt quæ cactos dicitur:
vomitio illos qui eum aſſumpſerunt liberat. Toxicum
inde nomē accepiſſe videtur,quòd Barbari τὰ τοξεύματα,
hoc eſt ſagittas eo illinant:ſequitur qui id hauſerunt, la
brorum linguǽque inflammatio,furor qui coerceri ne-
quit,varias obiiciēs imagines , vt ea propter ægrè cura-
tionē admittāt , iique qui ſumpſerunt rarò ſanitati re-
ſtituantur,incolumésve ſuperſint. Oportet igitur eos D
vinculis cōtinere cogeréque vt paſſum cum roſaceo bi
bant euomántque: item raporum ſemen cum vino pe-
culiariter ipſis cōfert,& quinquefolii radix, & hircinus
caprinúſque ſanguis ſimiliter aſſūptus : adhæc quercus
aut ilicis folia cum lacte trita.Mala quoque cotonea mā
ducata,aut cum aqua dulci pota:idem faciunt amomū,
& fructus balſami.Quòd ſi quidā periculum effugiunt,
diu in lecto decumbunt,& cum ſurrexerunt,ſtupidi re-
liquum vitæ tempus tranſigunt. Ixia quæ & valophos
vocatur,quum ſumitur,ocimum odore guſtúque præ ſe E
fert:validam verò linguæ inflammationē infert, & de-
ſipientiam atque omnes excretiones ſupprimit , mur-
murilla & ſtrepitus cum animi deliquio excitat,nec ta-
men quicquam eiicitur. Succurrit vbi venenum vomi-
tu fuerit reiectum , abſinthium in vino maceratum aut
aceto,aut oxymelite,vel rutæ ſylueſtris ſemē. Cōueni-
unt quoque nucis iuglandis ſurculi cum vino triti , aut
reſinæ,vel caſtorii,aut rutæ,ſingulorum drachma. Fū-
gi alii genere,alii copia lædūt : omnes autem ſtrangu-
latum procreant.Qui eos ſumpſerunt vomitu vacuendi F
ſunt, prodēſtque cinis ex lignis pyraſtri cum poſca , ſa-
le,ac nitro. Quin & pyra ſylueſtria foliáque cum fungis
decocta,vim ſtrangulandi tollunt,eadémque in cibo cō
ferunt:adhæc oua gallinarum cum poſca ſorpta,cum a-
riſtolochia & abſinthio:valet & apiaſtrum cum vino,&
fæx vini vſta,& atramentū ſutorium cum aceto,rapha-
nus item,& ſinapi,& cardamomum.Porro eorum quo-
que quæ iuuamenti gratia offeruntur , habēda cura eſt
propter pericula quæ creare ſolēt, quòd nō min⁹ quàm
alia venena ſint exitialia, ceu veratri,thapſiæ , elaterii, G
ac agarici nigri:hæc ſiquidem ſtrangulatum aut ſuper-
purgationē inducunt . Curantur ſtrangulatus eo mo-
do quem in fungis ac ſimilibus tradidimus:nimias verò
purgationes ſupprimimus per ea quæ excretiones cohi
bere queunt.Nec illa quoque negligi debēt quæ inter-
dum periculum inferunt, è quorū numero eſt ſylueſtris
ruta ,gith,& recentes pappi. Qui mel quod in Heraclea
Pontica gignitur,comederūt , accidunt illa quæ iis qui
aconitum guſtauerunt: quare proſunt & ea quæ de aco
nito diximus. Facillimè autem adiuuantur, quòd maxi- H
mum præſidium ab hydromelite perſentiant ſi aſſiduè
id bibatur , cui rutæ folia ſint admiſta. Sanguis tauri

A recens interfecti potus , reſpirationis difficultatem &
ſtrāgulatū infert, quòd meatus circa tōſillas obſtruat,
deglutionémque cū valido ſtrangulatu impediat. Præ-
terea eorum lingua rubere deprehenditur , dentéſque
eodem colore infecti , atque inter eorum commiſſuras
grumi quidam concreti. Exhibentur ergo quæ ſangui-
nem congelatū diſſoluere queunt , aluúmque ſubduce-
re. Proinde groſſi liquore pleni,cum poſca & nitro,&
per ſe,& cum laſerpitii radice aut lacryma dantur,& co
agulū cum aceto:braſſicæ item ſemen , lixiuiúmque è
B cinere ficulneo,& enulæ ſemen cū pipere & aceto, & ru
bi ſuccus cum aceto, vt aluus ſubducatur.Solent iis qui
ſeruantur aluo deponi recrementa , quæ condimentis è
è ſanguine confectis aſſimilantur , (καρυκώδη Græci no-
minant):ſtomacho porro & ventri hordeacea farina cū
aqua mulſa, cataplaſmatis more obduci debet. Lac co
agulatum confertim aſſumptum,multam ſtrangulatio-
nem procreat,eo quòd in grumos coit. Exhiberi autem
debet ceu antidotum,coagulum cum aceto, compellen
tes vt id ſæpenumero hauriant,aut folia nepetæ,aut ſuc
C cus,vel laſerpitii radix,lacrymáve cū poſca,aut thymus
cum aceto:ſalſum verò nihil offerri debet , magis enim
hinc lac coaleſcit,ac in caſeum trāſit : ſed ne hos quidē
vomitus iuuat:nam dum id quod in grumos concreuit,
per ſtomachum aſſurgit,ſtrangulat. Aqua frigida af-
fatim pota,& vinum meracū copioſum,& paſſum,præ-
ſertim à balneo,aut curſu,validíſque exercitiis,ſtrangu
latus & cruciatus parit:in quibus ſanguinis miſſio proti
nus adhibita,& inanitio ab impēdenti periculo liberat.

Ceruſſa ob calorē latere nequit, quoniā ſponte ſum-
D pta, palatum, gingiuas, linguam & denſium interſtitia
albo colore inficit:præterea ſingultū ,tuſſim,linguæ ſic-
citatem,extremorum perfrictionē, cum mentis aliena-
tione & motus difficultate excitat. His prodeſt aquam
mulſam,aut ficuum maluǽve decoctum exhibere,item
lac calidum , vel ſeſamum cum vino tritum,aut lixiuiū
è vitium ſarmētis, aut oleum amaracinum, vel irinum,
vel oua cum hordei decocto,vel thure , vel prunis , aut
vlmi gummi:liquor quoque qui in folliculis cōtinetur,
cum aqua tepida.Conuenit iis & thapſiæ ſuccus cum a-
E qua mulſa potus. Gypſum ſtrangulatum parit,in lapidē
concreſcens : quare his exhibere prodeſt quæ aduerſus
fungos auxilio ſunt:adhæc confert & maluæ decoctum,
loco olei,valet & oleum cum aqua mulſa, vel ficuū de-
cocto:quin & lixiuium è cinere ficulneo,aut è vitis ſar-
mentis cum vino copioſo, item origanum, aut thymus
cū lixiuio,vel aceto aut paſſo.Hos quoque clyſtere ſub-
tus eluere oportet ex maluæ decocto. Qui argenti ſpu-
mam aſſumpſerunt,ventris inteſtinorúmque dolor co-
mitatur,cum torſionibus validis nonnunquā & inteſti-
F num ob grauitatem erodit & vulnerat,color plumbeus
fit cum deformitate. Confert poſt vomitiones cum vi-
no,terebinthi agreſtis ſemen potum, aut piper,aut ligu
ſtri flores cum vino , aut palumbis fimus ſiccus cum
nardo,& vino. Argentum viuum potū eadē procreat
quæ ſpuma argenti,atque eadem vſurpanda ſunt auxi-
lia.Videtur autē iuuare lac epotum: cæterùm & his vo-
mitus prolicietur. Iam calx,auripigmentum,& ſanda-
racha potu ſumpta, ventris & inteſtinorū cruciatus cō-
citat,cū vehementi roſione.Quare ea omnia quæ & cō-
G temperare,& mitiora efficere,ac aluum lubricā reddere
poſſunt, offerre oportet, è quorum numero eſt ibiſci &
maluæ ſuccus qui valde lubricus eſt:adhæc præbere de-
cet lini ſeminis decoctum , & herbæ tragi appellatæ
ſuccum aut fructum,& oryzam , & lac copioſum cum
aqua mulſa,& ius pingue boníque ſucci. Atque de his
hæc ſatiſfaciant. Porro quandoquidem antea dum an-
tidota recenſeremus , nonnulla tradidimus quæ iis qui
mortifera venena hauſerunt,opitulātur,licet inde quo-
que quæ ad imminentia pericula accommodantur,col-
H ligere.Quare quum hæc tractatio ſuum modum adepta
ſit,hîc ei finem imponamus: & deinceps addamus quæ,
vt plenè pollicitis ſatiſfiat,deeſſe videntur.

Præfatio.

VIDEOR mihi, qui omniũ quàm fieri potuit breuiſſimè meminiſſe volui, vniuerſum propoſitum argumentum ſuperiori volumine eſſe complexus. Nã quũ innumera fere ſint quæ aſſumuntur in vſum medicamẽta, integráque ea de re circunferantur volumina, placuit, quanuis omnia propemodum vtiliatem minimè contemnendã præſtẽt, quædam tamen inde quæ vtiliora viderentur ſeligere. Quo factum eſt vt dum hæc illis ob multiplicem ſuum vſum prætuli, aliáque rurſus, quòd ſigillatim nonnullis affectibus, quos mirũ in modum iuuant, dicata ſint, addidi, volumen in eam excreuerit molẽ. Proinde in proximo libro, illorum prius mihi mentionem habendam eſſe indicaui quæ intrò aſſumpta proſunt, cuiuſmodi varia ſunt antidota, & quæ vocantur zulapia, ac nonnulla alia liquida medicamenta: ea prætерea quæ purgandi facultatem obtinent, quibus in calce libri alia quoque adiunguntur, quæ intus data perimere cõferréque poſſunt. Porro in reliquo hoc extremóque libro, ea repoſita ſunt, quæ exterius tum ſingulis quibúſque corporis affectibus, tum vniuerſæ eius ſuperficiei accommodantur: ea ſunt, huius atque illius generis vnguenta, olea vario modo confecta, emplaſtra, paſtilli, pulueres, collyria, & cætera quæ ob curationẽ externam componuntur: quorum ſigillatim, vſus, conficiendique rationes progrediente oratione explicabimus, initio ab iis quæ in capitis cute oboriuntur vitia, ſumpto. Et quoniam ex capitis affectibus qui ſub oculorum conſpectum cadunt, ſunt capillorum defluuia, caluitium, ophiaſis, alopecia, adhæc furfures, & manantia capitis vlcera (ἀχῶρας appellant) & quæ in eo protuberare ſolent, ἐπαναστήματα dicta, atque demum exanthemata: quorum omnium ſpecies, & quo pacto diſtingui queant, curãdi itidem rationes antea expoſuimus: in præſentia ea tantùm medicamenta adſcribemus, quæ ex variis libris collegimus, aut experiẽtia nõ perſcripta accepimus, vel noſtro quoque periculo facto vtilia reperimus: atque ita in vniuerſum, ni fallor, debitum tibi exoluerimus. Porro quẽadmodum in iis quæ intrò aſſumebantur, quædam magis, alia minus refrigerantia, aut calefacientia, vel attenuantia, aut purgãtia, vel reprimentia, aut obſtrũctione vindicantia, aliáve aliqua ratione hominem afficientia, haudquaquam iiſdem temere offerebãtur, ſed cuiuſque habitus & facultatis, ac ſenſus acrimoniæ ratio habebatur: id hîc quoque in omni medicamento quod extrà datur, obſeruabitur. Nam quoniam ex iis aliqua calefaciendo, quædam refrigerando, alia adſtringendo aut exſiccando, nonnulla impinguando, aut emolliendo, vel diſcutiendo, alióve modo corpus immutando prodeſſe creduntur, diligenter quæ quibus corporibus magis competant eſt animaduertendum, atque ita pro ratione eorum quæ proponuntur curanda, medicamenta quæ accommodata ſunt applicare oportet. Nam quum varia ſint aduerſus eoſdem affectus, ob varios corporum habitus, conſcripta, tuum erit ea proportione reſpondentibus vitiis ceu calopodia quædam adaptare, modò vnũ id ſerues vt à facultate moderatioribus ad validiora progrediaris.

AD CAPITIS AFFECTVS QVI OCVLIS DEprehenduntur, CAP. I.

QVoniam, vt diximus, pili pereunt aut ob humoris inopiam, veluti in caluitio: aut humoris corruptelam, ceu in ophiaſi & alopecia: vbi capitis cutis vtplurimum alteratur, & pro humoris copia, aut pallida, aut nigricans, aut alba magis euadit: opus eſt vt is qui alopeciam ophiaſimve ſit curaturus, primùm enitatur vt eum humorem quem exuperare coniecerit, iuxta eas quas ſupra docuimus methodos, expurget: deinde localibus pugnet. Inquit Galenus, vbi de hoc affectu pertractat, ſe ſemper per ſacram vocatam antidotum purgaſſe, ſed addidiſſe interdum, vbi humorem atriorem eſſet purgare animus, veratrum nigrum, & nonnũquam ſcammonium, ſi amaram bilem demoliri vellet. Quòd ſi pituitam redundare coniiciebat, nihil admiſcere ſolitum eſſe, ſiquidem eiuſmodi hiera quæ colocynthide conſtat, caput vindicare ſolet: præterquam quòd alios quoque quoſpiam humores, etiamſi ſcammonium, aut veratrum nigrum, aut epithymum non recipiat, eiicere poſſit. quinetiam catapotia quæ ex aloe conficiuntur, & ſcammonium colocynthidáque recipiunt, eos qui ita afficiuntur non ſine vtilitate expurgant. Simulatque totum corpus fuerit expurgatum, præſtat ad ea quæ mandendo humores euocant, accedere, atque ita demum remediis loco affecto iniectis (τοπικὰ vocant) vti. Debent autem ea humoris noxii vacuandi vi prædita eſſe, quod facere nequeunt quæ diſcutiendi facultate carent: diſcutere verò non poſſunt niſi calfaciant: ſed ſi ex nimis quàm calfacientium claſſe ſumantur, cutem vrent, atque etſi non vrent, initio quidem generoſè iuuabunt: verùm capitis cutis perquam exſiccata, temporis progreſſu talis euadet, qualem ii qui calui ſunt, obtinent. Atqui, ne ſimpliciter quidem modicè calidum debet eſſe id medicamentũ: nam tenuium ſit partium opus eſt, quoad altum vſque peruadere queat, eò ſcilicet vbi pilorum radices ſuum ſumunt ortus principium. Quòdſi præterquam quòd prauos humores diſcutere cõmodè poſſit medicamentum, ſanguinem quoque prolicere queat, ceu thapſia, nihil eo fuerit præſtantius. Quòd ſi ea calidior fuerit quàm affectus poſtulet, iure optimo cauendum eſt ne ſola apponatur: conſueuit etenim cutem exulcerare, ac tumores quoſdam phlegmonoſos excitare: quamobrẽ admiſceri ſolet quippiam quod eius vehementiam mitigare poſſit, cuiuſmodi eſt cerotum quod ex oleo conficitur, potiſſimum ſi id fuerit tenuium partiũ, aut moderatè vetuſtum. Porro quæ ex ſimplicium medicamentorum numero huic vitio accommodantur, inter ea quæ validè calfaciunt eſt euphorbium, quo eſt imbecillior thapſia: poſt euphorbium cenſetur ſinapi, & naſturtiũ. Alio verò vſus modo nihilo his eſt inferior λιμνῆτις dicta, quæ ἀδάρκιον quoque & ἀδάρκος nominatur. His ſuccedit ſulphur, & nitri ſpuma, ipſúmque nitrum molle vſtum, quod etiam βερονίκιον nuncupatur, veluti etiam aphronitrũ candidum, quod leue laxúmque eſt, neque vllam in ſe terream obtinet aſpritudinem. Adhæc, veratrum vtrunque, & erucæ ſemen, oleũ quoque laurinum, & alcyonium vtrunque tam vſtum quàm ignis expers: præfertur tamen quod vſtum eſt. Item arundinis radix & cortex, hæc etiam vtraque aduſta. Quinetiam pix liquida, & cedrinum, quam κεδρίαν quoque nõnulli vocant, & muſcerda, adépſque vrſinus, licet præferatur qui vetuſtus eſt: ſed & hyænæ, leonis, pardalis, & anſeris idonei: ac in ſumma, cuncta quæ tenui ſubſtantia prædita ſunt. Amaræ itidem amygdalæ totæ crematæ conferunt, thúſque quod aceto fuerit acerrimo diſſolutũ, aut in ſole pluſculis diebus cum aceto tritum. Itaque his omnibus vti licet, ſi validioribus cerotum humidum admiſcueris, imbecillioribus verò oleum laurinũ affuderis. Quòd ſi malũ vetuſtate curam tenuat, validioribus certandũ eſt: ſin nuper cœpit, exiguúmque ſit, leuibus ſatis fiet. Cæterùm compoſita medicamenta, quæ longa experientia comprobauit, ſunt hæc, Euphorbii, thapſiæ, olei laurini, ſingulorũ drachm. duæ, ſulphuris ignem non experti, veratri albi nigríque, ſingulorũ drachma: his admiſce ceræ in laurino, aut ricinino, vel vetuſto oleo liquatæ, drachmas ſex. Vſus eius ceu potentioris medicamenti, in antiquatis curatúque difficilibus: commiſcui nonnunquam naſturtii & alcyonii vſti vtriuſque drachmã: verùm in hunc vſum potius eſt quod durius aſperiúſque. Quòd

ſi thapſia defuerit,in eius locum ſufficietur æquale pon A
dus naſturtii ſeminis aut erucæ. Si laurino quoq; cares,
picẽ liquidã miſceto : permiſcui adhæc interdũ in vicẽ
cerati mel,nihilóque ſegnius euaſit medicamẽtũ. Quin
& ea quæ ex adipibus cõficiuntur,quæque thapſiæ mo-
dicũ accipiunt,ſimiliter iuuant : potiſſimum ſi adarciũ
& euphorbiũ addideris. Sint autẽ ex adipibus,leonini,
& pardalii, & hyænæ ſingulorũ portio vna:admiſcéque,
ſi ad manus fuerit,anſerinum & vrſinum,& omniũ tha-
pſiæ,aut euphorbii partem duodecimã : quòd ſi effica-
cius volueris reddere,vtrunque ſimul iniice. Attamen B
poſt primum vſum, vbi ſecundo vti decreuiſti, inſpiciẽ
dũ eſt,ecquidnã adhibitũ medicamentum locũ affectũ
cõmutarit:inſpectáque mutatione,ad eius rationẽ medi
camẽti vis aut remittẽda eſt aut intendenda: ceu in hoc
quẽ tractamus affectu,capilli nouacula tõdere, affectám
que cutem linteo nec admodũ aſpero,neque molli per-
fricare oportet. Quòd ſi poſt paucas frictiones, loc⁹ erũ
puerit,mediocris exiſtimãd⁹ eſt affect⁹:ſin poſt multas,
difficilior. Adhæc poſt primã probati medicamẽti appli
cationẽ,primùm ſpectare decet, nunquid antequã per- C
fricetur cutis,coloratior videatur:deinde nũ cũ modica
& leui frictione meliorẽ cõtrahat colorẽ, aut nũ magis
rubeat. Sed in primis obſeruandum eſt,quũ valẽtia das
medicamẽta,ne cutis nimis quàm par eſt incaleſcat.hoc
autẽ patebit,tũ ex colore flauiore,tũ ex calore,qui inie-
ctis digitis perſentietur. Itaque omnibus his animũ dili
genter aduertere oportet:periculum enim ſubeſt ne cu-
tis aduratur,poſt vnũ atque alterũ eius vſum. Quare ad
molliora cõfugiendũ erit,aut idẽ,ſed exoluta facultate
cerati adipiſve permiſtione vſurpandũ. Irrigare quoque D
locũ oportet,oleo dulci calido, aut panis cataplaſmatis
in morẽ imponi,fouerẽque,ac ſcalpello pertũdere, cu-
curbituláſque admouere,ac ceratũ aſſumere. Vbi malũ
iã vetuſteſcit,aſſiduè quoque radere,& rubificãtibus ex
ſinapi,ac inſequẽtibus diebus frictionib⁹,pice illita aut
oleo cedrino,ac poſt frictiones ſcarificationibus vti cõ-
uenit. Nõnulli acubus iniectis, quæ cuſpide ac acie cutẽ
tãgant,ipſam pertuderũt. Vbi autẽ ex frictione locus e-
rubuit,ſcarificatúſque eſt, ad medicamenta quæ ex alto
educunt,(μετασυγκριτικὰ appellãt)profugiendũ. Porro in E
omnibus hic communis eſto ſcopus,vt tũ verno tẽpore
medicamentũ demus,tũ in loco potius aprico,vbi nul-
la aura cutem perflet : hyeme verò præſtat in balneo his
medicamẽtis vti. Atqui hæc compoſitio ad fluẽtes pi-
los valet oleo aut vnguẽto diſſoluta,adhæc iis qui in pal
pebrarum glabritiem, aut caluitiũ incidũt initio appo-
ſita:eſt enim mirè efficax. Recipit,muriũ domeſticorũ
crematorum,lineæ veſtis attritæ vſtæ,dẽtiũ equinorum
vſtorũ,adipis vrſini,medullæ ceruinæ, arundinis corti-
cis,ſingulorũ partẽ vnã:hæc terãtur:deinde me lis quod F
ſatis eſt,vt in melleũ coeat craſſamentũ, admiſceatur,&
alopecia perfricetur,donec pili enaſcãtur. Eodem modo
proflui pili perfricãdi ſunt. Aut liquida pice cãtharidas
vſtas excipiẽs,vt ceratũ liquidũ fiat,& nitro aſſato exter
gẽs,ſplenio imponito,& per noctẽ relinquito. Mane au
tẽ tolle, & ſine vt locus exſiccetur donec perfringatur.
Vbi autẽ pili ſuboriri cœperint,aſſiduè locũ abrade,aut
ficulneis foliis, vel leui pumice cruore euocato,amyg-
dalas crematas vnà cũ aceto aut melle inũge:atque id aſ
ſiduè facito,ac radito:illico enim augẽtur pili. Idẽ pol-
lẽt nuces Põticæ crematæ,& herba pedicularis cum vn-
guẽto laurino. In vetuſtis verò mirè efficax eſt quod ca-
pit thapſiæ ſuccũ,aut radicẽ:id autẽ cerato excipies,lo-
cóque impones,nulla alia cura adhibita: abſcedit enim
ſuperne ſuperficies,ſaniémq; fũdit, & ſua ſpõte pili ex-
oriuntur. Aliud. Spumæ nitri partes duæ,ſalis ammo-
niaci pars: ea vſta tere, & aceto quamacerrimo macera
tis,donec ſordis cœperint craſſamentũ,vtere: atque an-
tea leuiter alopecia abraſa, vt locus dẽſetur, & cruentus
modicè euadat,eo caput inunge,ac perfrica donec cõbi H
berit,& medicamentũ quod antea inũxeris in altũ pene
trauerit : deinde quieſcere permittimus in proximã au-
rorã,eóque tum ſub veſperã, ac tertio quartóque die,re
petito,magnã inuenimus factã eſſe immutationẽ. Siſti-
tur enim ipſum vlcus depaſcens, pilique vellicati ac vi

A vulſi obnituntur,neque ſe euelli patiũtur: poſthæc,inſe
quẽti die aceto refricãtes,ſinimus quieſcere in crepuſcu
lũ, eóque peracto cataplaſma imponimus donec puſtu-
læ oboriatur,cutíſque ſumma exulcerẽtur. Puſtulis ad-
hæc ſcalpello diſruptis, vbi biduò profluxerit humor
qui ab vlceribus emanat,denuo eodẽ vtimur linimẽto,
abſtinẽtes à locis vlceratis, eóſque tranſilientes. Sanos
autẽ abradimus,& modicè refricamus,in ſeptimum aut
octauũ vſque diẽ,quo tẽpore nõ amplius ab extremis a-
lopeciæ tenues lanuginoſóſque pilos,vt antea,ſed robu-
B ſtiores prodire conſpicimus,alióſque deinde paulatim,
ſemper è locis glabris emergere, rurſuſque tenues & im
becilles deficere. Simile enim quiddã hic accidit quod
iis qui exulcerati ſunt. Siquidẽ in vlceribus,cicatrix ab
extremo ſuum ſumit initiũ, atque ita extremas mediáſ-
que partes vlceris abſoluit:ſic in alopecia partes quæ lo-
co pilis obſito adiacẽt,primùm robuſtiores fiunt, & cre
breſcũt: mediæ verò poſtremò omniũ pilos progignũt.
Proinde quum ita curatio procedit, nihil opus eſt aliis
præterea medicamẽtis, ſed eo lõgiore tẽpore vſi ſumus,
C & placidè ceſſit affectus,vbi omnino nulla permagna eſ
ſet nuditas. Interea tẽporis perpetuò ſcalpello abradi-
mus,atque interdũ cuſpide acus cutẽ ferietes,è punctu-
ris modicũ cruorẽ elicimus. Quòd ſi pili ſerius exoriun
tur,ad ſubſcriptas facultates profugimus: herinacei ter-
reſtris capite aut cute exuſta tritáq; in læuorẽ redige, &
melle ſubigens vtere. Aut hippocampum marinum, &
nitri pauxillum vnà cõbũrens,adipémque anſerinum cõ
miſcens,illine, ſimulatque locum antea nitro abſterſe-
ris. Aliud pumice rubificatorio antea abſtergito,& lo
D co præfomentato, thapſiæ ſuccũ illinito, deinde cerato
roſaceo vtitor. Aut arundinis foliorũ & radicis vſtorũ,
adiati, adipis vrſini, picis liquidæ, pilorũ caprarũ vſto-
rum,cedriæ:omnium par pondus accipe, liquidáque cũ
aridis committe, dehinc illine,neque abradens, neque
antea extergens. Aut fici folia cum aceto,donec lanugo
prodierit atrica,& herbæ quæ ſtœbe nuncupatur, ſuccũ
illine. Aut ranas albas exure, & pici liquidæ tepidæ in-
ſperge & illine,neque prærадẽs,neque præfricans. Aut,
ſpumæ nitri drachmæ quatuor, ſtercoris muris, corticis
E arundinis vſtæ, vtriuſque drachmas duas pice liquida
excipe, & ſplenium forma, & loco antea abraſo nitróque
præparato, neque ante biduum vel triduum au-
ferto. Ad eos qui præter ætatem calueſcunt. Pericala-
mitidis,hoc eſt arũdinis cũ cortice,vel lemniſtri,quod
etiam adarcium vocatur,eo quòd arundinibus adnaſca-
tur,drachma, myropiſſoceri, hoc eſt picis & ceræ cum
laurino, aut lentiſcino, aut cedrino liquefactis, barbæ
hircinæ ſordis,& pilorũ,hoc eſt ladani, eo quòd in hir-
corum caprarumque barbis aliquibus in locis reperia-
F tur,ſingulorum ſelibra:adipis infantis informis,hoc eſt
vrſini,libra: foliorum Dionyſiacorum tenellorum ſuc-
ci,hoc eſt vitis, ladonidis foliorum tenerorum, hoc eſt
lauri, ſucci callicereos, quod eſt fœnugræci, ſucci her-
bæ verbenacæ, ſucci foliorum arundinis, ſingulorum
cyathi tres : cynomori hoc eſt rubi caninæ, herinaceo-
rum marinorum crematorum,vtriuſque vnciæ duæ,acã
thionis terreſtris cutem vſtam, hoc eſt herinacei terre-
ſtris:hæc omnia in plumbeo mortario pluribus diebus
in læuorem redigere oportet, vt omnia læuigata probè
G vniantur, atque etiam à mortario quippiam deterſum
accedat,vtere,locum antea crudo linteo perfricans, de-
inde autem cum althææ coæqualis radice detergens, il-
line. Hoc(inquit Galenus)medicamentum reperit Clau-
dianus ſodalis eius, ſcriptum in libello ex mẽbranis cõ-
texto,eo qui illo fuerat vſus,vita defuncto:multi autem
faciebat eius poſſeſſionem, propterea quòd quoſdam
calueſcere iã incipiẽtes eo curatos cõſpexiſſet,ita vt ne-
que vlterius caluities progrederetur,ipſéque denudatus
locus pilis dẽſus redderetur:at verò nos ipſum ænigma-
H ticè conſcriptum,planius,quoad eius fieri potuit,expli-
cauimus. Aliud. Adipis taurini inſolati libram, a-
darces vncias duas,ſucci thapſiæ vnciam,myrrhæ bonæ
vnciam,polytrichi libræ dimidium, callitrichi libræ di
midium,membri aſinini librã,ſplenis aſinini librã,lada
ni tantundem. Ladanum vino modico madefactum cõ-

terito admixto adipe : deinde mẽbrum aſininum aſſum
radito donec aſſumptũ fuerit:ſplenẽ verò cum polytri-
cho & callitricho in olla noua torrefacito , & contuſis
quæ cõtundi debent ac cribratis,gleucino aut ſabino o-
leo excipito,& ante balneũ caput pectẽs vtitor.Patet au
tem quòd eadẽ medicamẽta ad mẽti quoque pilos non
enaſcẽtes accõmodantur. Aliud.Fœnugræci ſextarios
quatuor,ſeminis lini ſextarios duos,ladani beſſem, ſuc-
ci acaciæ ſelibram,foliorum malabathri ſeſquuncẽ,gal-
las numero viginti ,vnguis aromatici,bdellii, ſingulo-
rum ſextãtem, myrti thuſi ſextariũ, bryi (alii ſplagni a-
romatici) quadrantẽ, iridis ſextantẽ , arundinis Syriacæ
ſextantẽ & vnciæ dimidiũ.Contũdito & in vaſe aſſerua
to,deinde permiſtũ vino Italico odorato vt liquidũ fi-
at, & carbonib⁹ impoſitũ,rudicula agitato donec ſemel
bulliat,ſedulò cauens ne vratur.Deinde illines & irriga
bis medicamẽto, ſenſimque in ſolio ſedenti affricabis,
vt moris tui eſt,& caput fotum ablues.Poſthæc herbam
etiã pedicularẽ per ſe tuſam ac cribratã , poſt quartũ v-
ſus diẽ medicamento cõmiſcebis:ſimilitérque decoctũ
eodem modo illines,id proſpiciẽs ne in oculos defluat.
Vnguẽto autẽ à balneo vteris huiuſmodi , olei myrtini
libra,ladani triẽte.Minimè fallax & certa eſt eius facul-
tas. Porro duo quæ ſubſequuntur medicamẽta admirã-
da ſunt,quæ ex verbis tradẽtis ita ſe habent.Ad alopeci-
as,caluitia,pilorũ raritatẽ ægrè curabilẽ in mento,in ſu
perciliis.Pilorũ ouis vnciã,radicis arundinis ſelibrã,fi-
licis cum radice ſeſquuncẽ , caſtanearũ hiſpidi corticis
quadrãtem,lanarũ ſuccidarum ſeſquuncẽ, capita muſca
rum numero triginta , muſcas quinque ſine capitibus:
omnia in nouã ollã indita,furno imponito,deinde cine
rem ipſorum terito:habeas autẽ in vino Aminæo prius
trita ladani vnciã,myrrhæ vnciã, olei vetuſti ſextãtẽ,ce
drini vnciã,fœniculi vncias duas,poſthæc inſperſis ari-
dis excipe:vbi autẽ antea alopeciã linteo perfricueris,&
leuiter vellicaueris aut allio,aut ſcylla,vel foliis ficulne
is ſcalpſeris,ſenſim affricas medicamentũ illine. Atque
vbi ablueris,validè linteo exſiccas,inſequẽtibus diebus
idẽ obito , & ad duos vſque mẽſes inungẽdo progredi-
tor:quòd ſi amplius perſeueraueris , caluitiem quoque
perſanabis.Cæterùm fluẽtiũ pilorũ affectus, à prædictis
generibus differt,quare neque eundẽ cum alopeciis ſco
pũ obtinet:ſiquidẽ in alopeciis propoſitus ſcopus eſt ca
cochymiã exhaurire, hîc verò capitis habit⁹ eſt roborã-
dus,efficiendúmq; vt probus humor adſit,cutiq;,quod
ad raritatem denſitatémque ſpectat,mediocritas reſtitu
atur:quocirca humectãtibus medicamẽtis, aliquid quo
que quod adſtringẽdi vi polleat admiſcendũ eſt, cuiuſ-
modi eſt ladanũ,quod in ſe vtrunque quod ad hoc ſym-
ptoma idoneum eſt obtinet,nẽpe cõmoderatum calorẽ
cum adſtrictione ei proportione reſpondente:quocirca
oleo cõmiſtum vt illini poſſit,fluentiũ pilorũ ſiſtit ſym
ptoma. Liquet autẽ quod capitis frictio,vſum medica-
menti præcedere debet,& ſi deſi ſunt capilli,auferendi:
quinimmo , ſi anni tẽpus patitur, omnino ſunt tollẽdi.
nãque poſt peractas frictiones inunctionéſque,cutis ro-
buſta calidáque erit , habebitque denſitatis cõmodera-
tionem natiuã.Solet hic capillorum morbus ſæpenume
ro ægritudinibus ſuccedere,raróque citra morbum acci
dere,ac potius ratione victus , quæ à morbo ſe recreãti-
bus cõpetit,aut ſanitatẽ tuetur opus habet , ſæpéque ci-
tra medicamentorũ opẽ , integrè eueſtigio perſanatur.
Ne capilli capitis defluãt, ladanũ vino auſtero macera-
tum læuigato,oleũ myrtinũ vinúmque viciſſim affun-
dens,quò mellis acquirat craſſitudinẽ,eóque caput antè
& poſt balneum illinito . præſtat etiã polytrichi , quod
nõnulli adiãtum appellãt , dimidiũ ad ladanũ portione
adiicere, & cum myrtino nardinóve vti. Aliud ad gi-
gnendũ capillos in capite.Arundinum tenerarũ radices
tuſas exſiccato,& muſcas in pulticula torrefacito , adi-
pémque vrſinũ & oleũ cedrinũ ſigillatim terito , atque
ſimul cõmiſta exhibeto ad illinendũ,ac quò odorẽ retũ
das, vinũ dulce admiſceto. Aliud ad capillos ex mor-
bo defluos.Braſſicã aridã tritã ex aqua impone,aut loti
radicẽ eodẽ modo , aut anemones florẽ tritũ cum oleo
illine,aut verbenacam rectam vnà cum radicibus exſic-
catam & tritam cribrato: deinde affuſo oleo vt ſtrigmẽ-
titiam habeat craſſitudinem, inungito. Aliud.Bacca-
rum myrti,ſeminis apii,ſeminis betæ,myrti ſurculorum,
ſingulorum ſextulam,ladani ſextulæ dimidium, adianti
tantundem,vini nigri ſextarios ſex.coque donec omni-
no diſſoluantur:quumque ad tertias excocta fuerint,o-
lei aut alterius hedyſmatis ſextarios duos adiice,ruſuſ-
que coq;: vbi autẽ bis térve ebullierit,liquore expreſſo,
& ſedulò per ſaccũ excolato in hydria repóne. Vſu verò
expetente,eo omnino ſuccuſſo vtitor,inunctis ex eo bis
in die capillis. Aliud.Seminis apii,ſeminis betæ,callitri
chi,ladani,thuris,ſingulorum ſextans , nuces iuglandes
numero quindécim, corticis nucis pineæ libra : omnia
in nouam ollam coniecta , & oſculo argillo obturato,
in balnei fornace aſſato,deinde exempta terito, & adie-
cta adipis vrſini libra , ſubactáque in pixide ilignea re-
condito. Vſus verò tempore medicamẽti quod ſatis eſt
accipito,& quod lubet hedyſmate conquaſſato,& caput
bis interdiu illinito. Quidam capite deraſo,medicamẽ-
tum inungunt,ſolo adipe vrſino ſubactum. Aliud,valet
& ad caluitium.Leporum ventres ſex in vaſe teſtaceo tor
reto,adhæc baccarum,virgultorumque myrti, ſucci aca
ciæ,adianti ſingulorum quadrantem:toſta, tritáque per
cribellum excernito,iniecta adipis vrſini libra , & vitu-
læ marinæ tantundem,ac emollito,& in pixidem plum-
beam coniicito: quúmque vſus exigit, ſume medicamẽ
ti quantum ſufficit , & quo voles hedyſmate ſubigito.
Cæterùm quia nonnulli canos dedecori probróque ac
ſenio eſſe ducunt,nolúntque tales videri , etſi præſtaret
nullam eorum haberi rationem.attamen ne,ſiquando e
iuſmodi poſtulant,atque inſtãt,ignorare videamur qua
ratione capilli nigri,aut flaui,aut criſpi reddantur, eate
nus meminiſſe oportet ne ſtupidos offendamus ſi eiuſ-
modi prætermitterentur . Quæ capillos denigrant hæc
ſunt,Capparis radices cum lacte muliebri,aut aſinino vſ
que ad tertias coctas noctu cataplaſmatis in morem im-
ponito,aut lotio canino ad quinque dies adſeruato ab-
ſtergito,aut ilicis corticem coquito donec mollis eua-
dat,atque eam pro cataplaſmate inducito: aqua verò de
tergeto,aut argenti ſpumam,cimoliam,alumen liquidũ
æquis portionibus cõmiſceto,eóque capillos exſiccatos
noctu illinito,& betæ folia ſupernè illigato:aut ſalignæ
corticis ſuccum cum oleo affricato: ſummè enim deni-
grat. Aliud barbã denigrãs,ſuper nõ maceratũ,& plũ-
bũ vſtũ cum betæ crudæ ſucco mellis ſpiſſitudine illi-
ta,vſque ad prandium ſinito,deinde eluito: aut ferri nu
trimentum & plumbum in aceto cocta vſque ad tertias
citra oleum illinito. Rufos porro reddunt lupini cru-
di cum aqua & nitro illiti. Criſpos verò capillos facies,
ſi ſpuma ſalis cum myrrha deterſeris:aut ſucco carpaſi il
line,erúntque criſpi & nigri,aut myrti baccis & betæ ſe
mine æquali põdere cũ oleo,tritis vtere:aut haſtulæ re-
giæ radicẽ cum mero illine:aut lupinorum cortices &
nitri parum in aqua macerato diebus quatuor , ac vti-
tor. Cæterùm quemadmodum medicamentorum ca-
pillos augentium vſus alius ad medicum ſpectat , a-
lius ad eum qui de ornatu pertractat , ita & eorum qui
capillos vitiant & corrumpunt : nonnunquã enim illis
quoque vtendi offertur occaſio, iuxta triplicem eorum
differentiã:dico triplicem,quoniã alia peculiari nomi-
ne appellantur depilatoria,(Græcè verò ψίλωθρα)alia ca-
pillos attenuantia,& quædã penitus tollẽtia.Atque ho-
rum quidẽ quæ poſtremo loco recẽſui, vſus periculoſus
eſt:ſiquidẽ nõ modò iis illitæ corporis partes debiles in
poſterum prorſus redduntur,verùm caput quoque & mẽ
tum & ſupercilia ac cilia pilis denudantur. Reliqua ve-
rò duo periculo vacant:nam pilos decutientia, (quæ pri
uatim dixi ψίλωθρα & depilatoria appellari)in quotidia-
no vſu verſantur mulierculis propè omnibus & viris
quibuſdam.Quæ autem tenues reddunt capillos,ac mi-
nores , accommodata ſunt iis quibus duri , multi , ma-
gni craſſique ſunt , atque idcirco à ſuillis parum diffe-
runt. Proinde quædam ex his erodentem vim obti-
nent,alia adurentem,cuiuſmodi eſt lixiuium quod ſtil-
latitium nominatur , & liquidum eſt,atque ex metalli-
cis,auripigmentum,& ſandaracha,& calx,quã nonnulli

ſolum ἄσβεστον, noſtri viuã appellitãt. Præferũtur quæ e- A
rodẽte facultate prædita ſunt,quia vſu innocua ſunt: nã
quæ vrentẽ vim poſſidẽt,ſi nõnihil in loco negligũtur,
vrẽtia in cute puſtulas vlceráque excitãt:veruntamẽ eo-
rũ vſtionis vehementiã, imbecilliorũ medicamentorũ
cõmiſtio refringit ac retundit. Pſilothrũ capillorũ,cal-
cis nõ extinctæ partes duas,auripigmẽti partẽ, in morta
riũ plumbeũ proiecta,aqua aut ptiſſanæ ſucco affuſo te
rito,atque vbi nigra reddẽtur,calefacta illinere iubeto,
atq;id in balneo. AliudParidis ſaltatoris,quod eueſtigio
pilos aufert. Sandarachæ & calcis viuæ æquas partes teri B
to,& in aqua diligẽter coquito , quúmque agere cœpe-
rit,auferto & vtitor:id autẽ cognoſces, ſi in pſilothrum
pẽna demiſſa ſtatim glabra fiat. Aliud. Amyli,auripi-
gmẽti,vtriuſque vnciã,calcis non extinctæ ſeſquunciã:
tuſa cribratáque repone,atque vt dictũ fuit,vtere. A-
liud. Lixiuii,calcis viuæ,pumicis cremati, cimoliæ,auri
pigmẽti, ſingulorũ pares portiones: vtere vt iã dictum
fuit. Cæterum eorũ vſus præſtãtior eſt,quẽadmodũ hac
quoque tẽpeſtate mulieres vtuntur quæ corpus illinũt,
ac deinde in tepidã balnei domũ ingreſſæ, ſimulatque C
ſudare cœperint,ſtrigili medicamẽtum ab aliqua corpo
ris parte detrahunt:adhæc , ſi vnà quoque pilos auferri
ſenſerint, reliquũ totũ corpus abluunt. Cæterùm cõpo-
nunt etiã medicamẽta(vt id quoque nõ ignores)quæ pi
los diſperdãt,ex lepore marino,iecinore thunni putrefa
cto,& cedria,& ranarum earum quæ inter arundines de
gunt ſanie,& teſtudinis marinæ cruore,lacryma vitis al
bæ,ſimilitérque bryoniæ,ac oleo quod inſulſum nuncu
patur:ex marinis itẽ ſcolopẽdris , vrticáque marina , &
marinis ſtellis,admiſta iis nitri, amurcæ cedriæque par D
te. Quinetiã alia ex herinaceis & ſalamãdra his validio
ra conciunt,oleo percoquẽtes:quibus etiã alcyonia, ſan
darachã,& id genus alia cõmiſcent. Iã verò pilos attenu
antia, (quæ etiã ῥύμματα,hoc eſt ſordes extergẽtia, appel
lamus)differũt inter ſe maioris minoríſq; ratione. Pro-
inde ea quæ ex hordeo,fabis,eruo itẽ,aphronitro,& ni-
tro cõſtãt iã omnibus ſunt familiaria:quippe quibus ad
ſordium detractionem vtuntur: aſſiduus autem eorum
vſus,ſtatim pilos quoque attenuat. Porro quæ valentio-
rem vim extergentem obtinent,iis quibus duri magni- E
que pili ſunt,commodè adaptantur:eiuſmodi autem ſũt
nitrum vſtum,& nitri ſpuma , ipſúmque aphronitrum
ſpumoſum. Sunt in cõtinuo vſu vaſa quoque Alexãdre-
otica quæ καλαΐτα appellantur , contuſa nimirum & te-
nui cribro excreta. Ego,inquit Galenus,& fictilium, cli
baníque teſtas,& pumicem non vſtum,& vſtum paupe-
peribus indicaui. Qui haud procul à mari degit,is faci-
lè &gratis habere etiã poteſt,buccinarũ,purpurarúmq;,
atque id genus teſtas,eáſque vrere. Sepiæ verò teſta etiã
citra vſtionẽ valet , alcyoniúmque & lanaria herba, ad- F
hæc veratrũ,bryoniæ radix,itémque dracunculi,ariſto-
lochia & cãchry,panacíſque radix,atque eiuſmodi alia.
Quòd ſi odorata efficere voles,cyperum & melilotum,
iũcíque odorati florem & roſas,necnõ iridẽ & apiaſtrũ,
nardũ itẽ Indicã ac Celticã, amomúmq; & thus, crocũ,
coſtum,& hedycroũ admiſcebis. Smegma totius corpo-
ris. Butæ inuẽtum,ollã nouã capito quæ operculum ha-
beat,in eámque cõiice glebas cimoliæ,poſthæc mala co
tonea recẽtia,deinde cimoliã,rurſus cotonea , atque ita
donec eã impleueris facito. Olla deinde operculata ma
la marceſcere ſinito,vſu verò expetẽte, quod ſatis eſt ſu
mito & terito. Monet autẽ eo vtẽdum eſſe poſt pſilothri
impoſitionẽ. Aliud. Roſas quæ in vmbra per diẽ cõta-
buerunt,in vaſe figulino cõpone,itémque glebas cimo-
liæ eo quo dictũ fuit modo,vt roſæ ſubſternãtur,& rur-
ſus inter glebas interponãtur:deinde operculo impoſi-
to ſinito cõbibere. Vſus eſt qui iã fuit indicatus. Quæ vo
catur porrigo & furfures à prauis ſeroſiſque humoribus
ortũ ducunt, quos diſcutientibus extergẽtibúſque me-
dicamẽtis explodere oportet,vniuerſo antea præparato H
corpore,ſi prauis humoribus videbitur refertum,ídque
cibis boni ſucci & minimè excremẽtitiis: quinetiam, ſi
res poſtulabit,medicamẽtis purgatoriis:ſiquidẽ eius v-
bique te meminiſſe velim,etiãſi interdum inter cõmen
tãdum prætermiſſum fuerit. Sunt qui prædictis medica

A mẽtis adſtringentium quippiã admiſcuerunt, robur af-
fectæ regioni addere cupientes , ne ſeroſos humores eò
cõfluẽtes facilè admittat,ſed renitatur repellátque. Ita-
q; quib⁹ furfures caput occuparũt, admiſce fœnugræco
& betæ ſucco cum nitro cimoliam , & felle bubulo aut
ſuillo,& aceto ſubactam illine,deinde poſt horæ ſpatiũ,
eluas,oblináſque atramentum ſutorium,& nitrum,cum
oleo trita:aut myrobalanum farinámque fabacea æqua-
li pondere in læuorem redacta,coquito & affricato: aut
amygdalas amaras detracto cortice cum aqua vel aceto
B affrica:& vbi capilli exaruerint,calida ablue, aut maluã
ſylueſtrem aqua marina excoctam, donec quinta pars ſu
perſit,terito atque affricato. Aut nitri ſpumam,& atra-
mentum ſutorium æquis portionibus cum vino ter aut
quater in menſe affrica:hoc adeo efficax vt in poſterum
gigni non permittat. Aut vini fæce roſaceíve,aut pumi-
ce & nitro æquali pondere cum lupinis affrica. Aut ci-
molia cum lupinorum cremore. Aut nitro aſſo & bul-
bo:his citra ſalem læuigatis vtere. Aut picis liquidæ ſe-
ro illito alumen inſperge. Pediculorum generatio,
C quibuſdam contingit cõfertim in capite ex humoribus
quamplurimis & calidis, non tamen eo caliditatis pro-
greſſis,quo acres ſeroſique perueniũt. Ex quo liquet,pe-
diculationis affectum in profunda cute oboriri,vbi hæc
animalia gigni poſſunt:nõ autẽ in ſuperficie,in qua por
riginẽ cõſiſtere diximus. Itaque neceſſe eſt vt eorũ medi
camẽta ſint exſiccãdi vi prædita,quæ vniuerſum humo-
rẽ ex alto trahere euacuaréque queãt , ídque efficacius
quàm ea quæ furfuribus accõmodãtur. Adiiciã autẽ ex
his pauca quædã,exẽpli gratia. Herbæ pedicularis partes
D duas,ſandarachæ & nitri ſingulorum partem: cum ace-
to & oleo caput inũge. Aut rhoen culinarum cum oleo
tritum illine. Aut acuti rumicis radicem cum oleo.
Aut veratrum album , & herbam pedicularem,& nitrũ
æquali portione cum oleo in balneo adhibe. Aut cum
aqua marina,aut muria meraca & aceto perfunde. Quòd
ſi glabrum caput fuerit, herbã pedicularẽ cum aceto &
oleo pro cataplaſmate imponito. Manans vlcus,quod
ἀχὼρ nuncupatur Græcis , in capitis cute oboritur , &
perquam exiguis foraminibus tenuem humorem fun-
E dentibus modicè viſcoſum pertunditur. Proximè ad id
ſpecie accedit alia cutis affectio,(quam fauum & Græci
κηρίον nominant) ſed maiora habet foramina, quæ hu-
morem melli adſimilẽ cõtineant. Gignitur ex humore
mixto,qui partim tenuem ſeroſúmque ac mordacẽ,par-
tim craſſum in ſe habeat ſuccũ. Itaque qui tenuis eſt,vt-
pote mordax,primùm ſcalpere cogit:temporis verò lon
ginquitate, poſt ſcalpturam tumor increſcit & perfora-
tur. Quare perſpicuum euadit euacuandos eſſe humores
qui affectum committunt. Quòd ſiquid etiãnũ adfluit,
F impediendus eſt affluxus,tum capitis euacuatione, tum
qui hanc præcedere debet totius purgatione,quẽadmo-
dum de alopeciis antea diximus. Competunt autem,ob
craſſitiem & lentorẽ humoris ipſum gignentis , ea quæ
incidunt,& facultate ſua neceſſariò diſcutiunt. Habet au
tem acetũ , quod in incidentium ordine recenſetur , e-
gregium quippiã, quod præterquã quod diſcutiat,repri
mat repellátque influxum,vtpote ſubſtantia ſua modi-
cè calidum,& plurimum habens frigoris,ídque tenuiũ
partium. Sit igitur acetum inſigniter acre, nullam peni-
G tus præ ſe ferens vini qualitatem,quo modò hæc,modò
illa metallica medicamenta imbues,& achoribus mede
beris. Cæterùm ab imbecillioribus eſt inchoandum,po-
tiſſimum ſi dolor fuerit coniunctus. Ad hoc igitur ido-
nea eſt cimolia,& Cretica Samiáque terra, & pompho-
lyx,aut ſpodium,argentique ſpuma,& cadmia. Patet au
tem quòd antea abraſis capillis id perages. Quòd ſi his
vitium non ceſſerit, medicamentum ſiccum ex charta
aceto imbutũ illine. Quòd ſi acrius id tibi viſum fuerit,
eius vires exolue,admixta argẽti ſpuma. Inquit autẽ Ga
H lenus,quòd quũ aliquãdo ruri degeret, neq; medicamẽ
tum quod ex charta conſtat,ei ad manum eſſet , ſe arre-
pta charta ac exuſta,acetóque diluta,locum affectum il-
leuiſſe,hominémque ita ſanaſſe:feret autem medicamẽ
ti vim,ſi alioqui durã habuerit carnem. Quòd ſiquãdo
in vlcus manans phlegmonoſum dolénſque incideris,

dolor primùm liquido medicamẽto leniẽdus eſt, quòd emolliẽdi coquẽdíque facultatẽ habeat,& morſus ſit expers, cuiuſmodi eſt quod πάρυγρον nominatur. Conueniunt & ea quæ ad ſedes dolentes ob vlcus aut rupturam idonea ſunt: de quibus ſuo loco dicetur, veluti & ea quæ cancros mitigant. Ad manantia vlcera bryonia cum melle vtitor, aut lente cum melle, aut pinus cortice cũ cerato, aut cadmia cum oleo veteri illita, aut cinnabarim ſimiliter in læuorẽ redige, & cataplaſmatis more impone, admiſtis ei myrti baccis, aut hordeo vſto, aut oſtreis crematis: horũ ſingula cũ oleo veteri adhibe, aut betæ decocto cũ pauxilla cimolia, aut vini fæce cum aceto vetuſto vtitor, aut ficuũ agreſtiũ decocto foueto, aut chalcitide cum myrto, aut felle ſuillo liquido illinito. Ex his quæ mediocrẽ obtinẽt facultatẽ, moderatioribus achoribus ſuccurrunt: quæ verò validiorẽ, eos quoque qui ex craſſis admodũ lẽtíſq; humoribus nati ſunt: & ita cuti impacti, vt ægrè elui queãt, euacuare poſſunt. Aliud. Terræ cimoliæ, ſulphuris ignẽ nõ experti æquas portiones cum aceto terito, & in balneo affricato. Aliud. Argẽti ſpumæ drach. octo, tenellorũ rutæ foliorũ drach. quinque, olei roſacei aut myrtei drach. octo, aceti heminæ quatuor, his tritis caput illine: hoc ſatis multa experiẽtia nobis fuit cõprobatum. Aliud ad achoras recẽtes, glutẽ fabrile aqua incoctũ illine, aut ficus virgulta, teneriorá've folia trita cum aqua cataplaſmatis inſtar impone. quòd ſi vetuſti fuerint, cum aceto terito, aut internã partẽ nucũ amararũ in tepidã aquã cõiectã ac decorticatã, cum aqua terito, & ad cerati craſſitudinẽ redactã capiti antea abraſo imponito: in diuturnioribus verò, cum aceto diſſoluito. Aliud ſmegma ad achoras, porriginẽ, aſperitudinẽ, & ſcabiẽ. Terræ cimoliæ, nitri rubri, ſingulorũ libra, myrobalani retrimẽti ſelibra, myrrhæ vncia, piperis albi, & iridis tãtudẽ, nardi Celticæ, caſiæ, coſti, ſingulorũ drac. quatuor: tuſa cribratáque repone: vſus ei⁹ eſt in balneo. Ad pſydracia, achoras, puſtulas vlceroſas (quas nũcupãt ἑλκύδρια) capitíſq; exãthemata, idoneũ. Victus ratione & purgatione tũ corporis, tũ capitis vti cõuenit, catapotiis ex aloe, colocynthide, & ſcãmonio, ſucco braſſicæ exceptis poſthæc ad partialẽ curationẽ accedẽdum eſt, ceu dictũ fuit. Egregiè itẽ diſcutit lilii radix affricta, & thus cum vino aut aqua, & lupinorũ amarorũ decoctũ, thus ex aceto, malicoria cũ laurino: aut anchuſæ radices vſtas, tritáſq; cum oleo ad ſordium vſque craſſamentũ, pẽna illine, & iuuabis, ſed quæ capitis cutẽ infeſtãt vitia hæc ſunt: itaque ſunt curanda.

DE CAPITIS INTERNIS VITIIS, CAP. II.

PORro quia dum recenſemus quæ foris imponuntur, commentatio eas quoque affectiones attigit quæ intus latent: (quippe quòd quæ extrà adhibẽtur, interdum in altum penetrant) age ea annectamus quæ exterius data, iis quibus ob quannis affectionem caput dolet, opitulantur, ne laborantibus partibus externum etiam auxilium deeſſe videatur, etſi morbus interim intus infeſtet. Quinetiã hoc in reliquis corporis partibus faciemus, ſatius eſſe rati eandem rem nonnunquam repetere quàm ſi id crimen euitare vellemus, multa quæ tradi debebãt, prætermittere: quoniã itaque vitia capitis ex intemperie antea explicata fuerunt, quóque modo ea ſint dignoſcẽda, & qua victus ratione emendanda per ea quæ intrò aſſumuntur, reliquum eſt vt pauca quædam addamus quæ exterius applicantur. Igitur ſi capitis dolor ex ſolis ardore enatus fuerit, caput aſſiduè roſaceo perfunde, & lanei panni partem roſaceo imbutam impone, aut eodẽ modo vnguẽto melino vtere, aut portulacæ folia minutim ſecta, tum per ſe tũ cum farina tenella cataplaſmatis modò adhibe, ſimilitérq; ſolanum aut ſeſamũ tritũ, cui roſaceum ſtillatim affuſum fuerit imponito. Quòd ſi ob refrigerationẽ caput vexetur, poſt reliquã quæ tradita fuit diætã, caput irino vnguẽto perfunde, ac linteis laneíſque pannis eo intinctis vtere, ſimilitérque vnguẽto laurino. Liguſtrum quoque tunde, & adipe anſerino permixtum capiti inunge. Prodeſt & ſpõgiis calida imbutis ac expreſſis fouere, & maximè ſi in ea lauri tenella folia, aut amaraci, aut cyperi fuerint decocta. Cæterùm in antiquioribus capitis doloribus, caput neceſſe eſt abradere: aut cute tenus tõdere, atque ita quãbreuiſſimos habẽti capillos medicamenta adhibere liquida, vel quæ emplaſtri aut cerati formã obtineãt. Eſt autẽ eorũ multiplex materia quæ magis minúſque refrigerẽt aut calefaciãt, & quæ progrediẽte cõmẽtatione doceberis. Subnectã verò vnum atque alterum exẽpli loco. Si itaque calefacere eſt animus, cape euphorbii vnciã, ceræ quadrantem, olei librã: hæc liquefacta inũgito. Sin contrà cupis refrigerare, ſume oleum roſaceum ac violaceum, & cerã albã: ea ad cerati craſſitudinem redacta, aceto vel aqua, aut ſtillatitio roſarum liquore elue tantiſper dum ceratum eorum qualitatẽ imbibat. Porro tu ab hoc veluti rudimento, alia calefacientia aut refrigerantia conficere poteris medicamenta. Quibus ob ebrietatem caput dolet, aqua calida prius ebibita, eos vomere præſtat, poſthæc aluum quoque eluere, abſtinere ab omni calidiori flatulentóque edulio oportet. Quòd ſi poſt coctionem etiamnum doluerit, refrigerantia reprimẽtiáque ſuper caput danda: cuiuſmodi eſt roſaceum per ſe, & cum aceto, aut hederæ braſſicǽve ſucco. Quin ipſa quoque braſſicæ folia, calida madefacta, capitique impoſita & alligata, peculiari quadã naturæ dote crapulæ aduerſantur. Porro iis quibus ob vitioſum aliquẽ ſuccum iu ventriculo collectũ caput dolet, ſatius eſt primùm cauſas præſcindere, tum læuibus boníque ſucci cibis, tum medicamentis quæ ſtomachum ventrémque abſtergant: inter quæ omnium eſt præſtantiſſimum quod ex aloe conficitur, cuius antea quoque meminimus, poſthæc capiti per ea quæ foris applicantur, cõſulendum, quod ipſum ab vaporibus qui inde exhalant, vnà etiam afficiatur. Ei autem cuncta quæ tenuium ſunt partium, & diſcutiendi concoquendíque vi prædita ſunt, opem ferre putãtur: cuiuſmodi ſunt amygdalæ amaræ decorticatæ & tritæ, quæ cum aceto ac oleo maceratæ, & ad cerati craſſitudinẽ redactæ per linteum fronti imponuntur: aut mentam ſylueſtrem, amygdalas amaras, iridem æquali portione cũ aceto & roſaceo infunde, aut muſcerdam cum aceto itidem ac roſaceo. Aliud rutæ folia, mentæ, peucedani, iridis, ſingulorum drachmas duas, ſeminis ocimi drach. octo, ſeminis papaueris nigri drach. quatuor, poſcæ ſextarium: coque ad dimidias, deinde expreſſo humore, roſaceo adſperſo diſſeca, eóque aſſiduè caput irriga. Aliud ad eos qui inueterato capitis dolore tenentur. Irini vnguenti expreſſionis, peucedani, caſtoris, ſingulorũ partem, baccarum lauri, ſeminis viticis, roſarum ſiccarum, ſingulorum partes duas, rutæ, virgultorum foliorũ partes quatuor: aceto diſſoluta excipe cerato quod ex roſaceo conſtat, deinde linteo emplaſtri more inducta capiti, abraſis antea capillis, impone, faſciáque obligatũ in ſequentem diem ſerua, & rurſum impone. Siqui ob bilẽ in ſtomacho coaceruatam ac immerſam, capite dolent, ea per victum ac purgatoria illi rei idonea, ſublata à dolore eueſtigio liberantur. Cæterùm de horum curatione iam antè quæ neceſſaria ſunt docuimus. Porro in κεφαλαίᾳ vocata, quæ vetuſtus eſt & qui ægrè ſolui poteſt capitis dolor, alia cura eſt certandum, veluti diximus: verùm capiti exterius proſpicies, ſiquando vſus poſtulat ea quæ reuellendi vim obtinent, per repellentes irrigationes. Quinetiam poſt totius corporis vacuationem, iam iis quæ caput quoque inanire valent, ac deinde roborare vtendum eſt. Repellunt quidem oleum omphacinũ roſaceúmque, tum per ſe, tum cum aceto & quæ ex capitibus papauerum, oleǽque ramulis, ac hederæ corymbis & menta parantur. ſed ſi plenitudo frigidior fuerit ac crudiuſcula, remedia ſunt tepida applicanda: contrà, ſi calidior ac bilioſior, calida. Diſcutiunt oleum dulciſſimum, & magis vetuſtum, ac Sicyonium. Quòd ſi humorum plenitudo fuerit craſſior, ſpondylium aut ſerpillum oleo incoctum, vel pulegii coma aut nepeta, vel menta eam euacuare valent, atque hæc eadem robur parti cõciliãt: quare ipſis etiã quouſque planè corroborata fuerit, vti licet. Verùm præ cæteris diſcutit, prorſúſq; roborat verbenaca recta, & potiſſimum viridis: quin & ſicca vnà cum radicibus in oleo excocta prodeſt: ita nanque omni capitis dolori, quẽ craſſorũ humorũ putredo genuit, medeberis. In primis quoque proſunt aſelli qui

ſub hydriis ſtabulãtur,oleo incocti. Cæterùm quod ne- A
ceſſarius hic ſit eorũ quæ mãdẽdo pituitã educũt,(ἀποφλεγματισμοὺς Græci nũcupãt)& quæ in nares indũtur(ἔῤῥινα dicta)vſus,iam antea dictum fuit,perſcriptáque ma
teria,ex qua cõcinnari poſſint,quare inde ea quæ oppor
tuna ſunt colligere oportet.Porro ἡμικρανία iiſdẽ dolo-
ribus quibus cepalæa caput inuadit, eaſdémque habet
ſuæ originis cauſas: ſed in eo diſſidet, quòd cephalæa
totũ caput, hemicrania verò ſolã dimidiã eius partem,
quæcunque tandem ea fuerit,dextrã nimirũ vel ſiniſtrã
dolore infeſtet. Eadẽ quoque qua cephalæa curatur vi- B
ctus ratione.Paſtillus ad capitis dolorẽ mirè efficax,bis
térve à tẽporibus in tempora illitus.Capit croci drach.
quindecim,atramenti ſutorii drachmã,aluminis ſciſſi-
lis vncias tredecim,myrrhæ,opii, omphacii, ſingulorũ
drachmas tres,chalcitis vſtæ drach.tres, gummi drach.
decẽ & octo: omnib⁹ cõtritis affunde vini auſteri quod
ſatis eſt, ac poſthæc in hemicraniis, in dimidia capitis
affecta parte, in totius verò doloribus,in tota frõte,po-
ſca diſſolutus imponitur.Aliud cõtinet ſcãmonii drach.
ſex,croci drach. duas,comæ hederæ drach.ſex,ſulphuris C
ignẽ nõ experti drach.quatuor,ſeminis aniſi drach.octo,
ſeminis apii totidẽ:diligẽter trita ocimi ſucco in paſtil
los cogito,hoc copioſiori roſaceo diſſolutũ, fit capitis
irrigatio quæ lethargicos iuuet. Ad eadẽ, ac præterea
tenebricoſam vertiginẽ valet.Peucedani radicis drach.
quatuor, iridis drach.duæ,violarũ,acori, ſingulorũ dra
chmã, ſpondylii drach.quatuor,piperis,caſtorii,ſingu-
lorũ drach. duæ & ſemis, ſerpilli drach. quatuor & ſe-
mis,baccæ lauri numero 45,rutæ viridis drach.octo,mẽ
tæ viridis drach.quatuor,opii drach. hæc aceto excepta D
in paſtillos efforma. Vſu verò expetẽte oxyrhodino diſ-
ſolue & illine,quinetiã cerato quod roſaceo cõſtat, ex-
ceptũ,ceu malagma imponitur. Adhæc euphorbii pars
vnà cum tribus ceræ partibus,& duodecim olei,valet ad
hemicraniã,ſi eo dimidia frõtis pars vnà cum muſculo
tẽporali illinatur:nã id ſæpenumero vel ſemel illitũ an
te balnei ingreſſum, repentè affectionẽ curauit, vt poſt
balneũ ægri in ſanitatẽ ſint reſtituti.Iuuat præterea eos
oleũ quoque calidum in aurẽ inſtillatũ, ſi in olei librã
euphorbii exiguũ iniiciatur. Cætervbi ſuſpicio fuerit, E
hemicraniã à calidis vaporibus aut humoribus ortam
eſſe,non eſt hoc medicamentum accerſendum.

DE AVRIVM AFFECTIBVS ET PAROTIDIBVS,
CAP. III.

PORRO quũ variis de cauſis dolor aures exercere ſole-
at,ſi eũ ex refrigeratione natũ ſuſpicamur,cæpe ex-
culptũ oleo implẽtes,idque in calido cinere feruere ſi-
nẽtes,hoc vtemur, aut piper tritum iniiciemus, aut ali-
quid ex reliquis calefaciẽtib⁹, quale eſt oleũ amaracinũ
& rutaceũ.Quòd ſi inflãmatio quæpiã obſidet,optimũ F
eſt medicamentũ,vnguẽtum nardinũ infuſum cum ex-
iguo ei⁹ quod nominatur βασιλικὸν,hoc eſt regiũ,quód-
que τετραφάρμακον quoque nuncupatur: quẽadmodum
& id quod ex adipibus cõponitur,de quo paulo pòſt lo-
quemur. Quòd ſi dolor vim fecerit, neceſſe eſt vt iis
quæ ſenſum ſtupefaciunt: quare opiũ lacti muliebri &
oui albumini permiſcetur, quæ ipſa per ſe ſæpenumero
phlegmonis profuẽre. Porro opium quoque caſtorio
cõmiſcetur, at multo ante vſum tẽpore permiſtum ſiue
pari põdere,ſiue duplo caſtorio præparatũ eſſe cõuenit. G
Liquor verò ſit ſapa ex muſto.ea enim multo magis do
lorẽ ſedat quàm vina dulcia. Cæterùm hæc tria,quũ v-
ſus exigit,probè denuo ſapa diſſoluantur,ad eam vſque
cõſiſtentiã,vt per auricularium clyſterẽ (quẽ ὠτίγχυτον
Græci appellãt)in lucerna tepefactum,infundi queat:ſit
autẽ adeo tepidũ vt ne ſuo calore offendat, perpetuò ca
luẽs,nõ modò ne meatus tãgatur,eúmq; moleſtet,verum
etiã ne reliqua auris. Si flatulẽtum aliquẽ ſpiritũ,craſ-
ſumve aut viſcidũ humorẽ,qui exitũ nõ reperiat,inclu- H
di cõieceris, quippiã ex medicamẽtis quæ infarctu libe
rãt,admiſceto,cuiuſmodi eſt nitrũ,&oleũ amygdalinũ:
eius generis eſt & ſtruthiũ,& amygdalæ amaræ, & vtrũ
que veratrũ,& ariſtolochiæ, necnõ & iris, ac cinnamo-
mũ,carpeſiũmq;.Auriũ autẽ meatus obſtructione expe
diunt etiã ea quæ in renibus calculos cõfringũt,& quic

A quid citra morſum ne dolor exacerbetur, tenuiũ eſt par
tium:inter quæ recẽſentur & radix cucumeris ſylueſtris,
& bryoniæ,& ari, & dracunculi,& cẽtaurii,& in ſũma a-
marorum omniũ. ſiquidẽ citra roſionẽ moleſtiámque
hæc meatus expurgãt,eáque quæ obſtruũt,diſiiciunt &
incidunt.Porro mediocres phlegmonæ,& quæ non pul
ſant,etiã per acetũ,quod cũ roſaceo exquiſitè fuerit per
mixtũ iuuãtur:quẽadmodum & per glaucium,quod in
cote medica cum aceto fuerit tritum.Quinetiã collyria
quæ glaucio & croco cõſtãt,cum aceto attrita inſtillatá
B que proſunt. Auricularis ad omnẽ dolorẽ,omnéq; vl-
cus, quo in febriente quopiã,ac ob dolorẽ delirãte vſus
ſum,& diuinũ quippiã accidit.Mirrhæ drachma,thuris
drach.tres,alii ſeptẽ,aphronitri drach.tres,croci drach.
quatuor,alii vna,papaueris ſucci drach.tres,galbani tã-
tundẽ,amygdalæ amaræ delibratæ numero viginti:exci
pe aceto diſſolutum. Heras hoc vnũ medicamẽtum ad
omnẽ aurium dolorẽ vlcuſque ſcripſiſſe fuit cõtentus:
verùm ego dolores auriũ, tum fotu qui fit per id quod
ex adipibus cõſtat(vt dictum eſt) tum vnguẽto nardino
C vnà cũ tetrapharmaco leniri aſſero, vnáque & affectio-
nes ipſarum iuuari,velut etiã oui cãdido cum lacte mu
liebri:mitigari verò ſolùm,ſed affectiones haudquaquã
iuuari per papaueris ſuccum,niſi quis per accidens affe-
ctionibus opitulari dixerit.ſedato ſiquidẽ dolore,& ſo-
mno accedente, natura affectiones quæ dolorẽ cõmite-
bãt,cõcoquit. Equidẽ aurium vlcera,perpetuò Glaucio
ex aceto curaui,quẽadmodum ea quæ cum fluxione in-
feſtabãt,aut pus alebãt,paſtillis, à mitioribus orſus, cu-
iuſmodi eſt Polyide,& poſt eũ Andronius,& ab hoc qui
D vocatur Bithynus. Verùm nõ ſemper omniũ vſus eſt ne
ceſſarius, ſed vnus omnino ſufficit, ſiquis eo vti noue-
rit,aliquẽdo ſapa diluẽs, quũ mitius reddere velit me-
dicamẽtũ,& rurſusvino dulci.deĩde aceto nõ acri,poſt-
hæc acri, poſtremò acerrimo. Quare quũ per eiuſmodi
miſturã aliâs aliter factã, medicamẽti vim exoluere ac
remittere potes,validiſſimũ præparatum tãtum habere
poteris. Ad ſiccas & humiditatũ expertes vlcerationes
eſt etiã peſſus præclara. Hyſſopi,medullæ ceruinæ, adi-
pis anſerini,ceræ Tyrrhenicæ,ſingulorum drach.tres,te
E rebinthinæ drachma,olei ricinini,amygdalini,& cypri
ni,ſingulorum cyathi duo,olei picini cyathus: cõpone
& vtere, oleo nardino diluens, vt mellis ſit craſſitudo.
Aliud ad purulẽtas vetuſtáſque affectiones,croci drach.
tres,myrrhæ drachmã, nuces amaræ repurgatæ numero
triginta,ſpumæ nitri,nardi Syriaci,aluminis ſciſſilis,ſin
gulorum drach.oboli tres:aceto acerrimo excipe, & ex
aceto dilue. Ad ſanguinis ex auribus profluuium,mar-
rubii ſuccum expreſſum, & aceto cõmixtum infunde,
aut mali punicæ in aceto coctæ ſuccum,vel ſanguinalis
F herbæ ſuccum,aut acaciã, aut licium cum aceto. Porro
in quibus vermes ſunt,veratrum album immitte,aut a-
ridum inſuffla,aut ſuccum rubi infunde.Cæterùm ſoni-
tus qui ob ſtomachi refrigerationẽ calorémve, aut eiuſ
modi aliquẽ humorẽ exhalantẽ,adhæc ob vini potum,
aut febrem, aut ventris obſtructionẽ gignuntur, cauſis
huiuſmodi ſublatis,ſedantur. Quòd ſi humor quiſpiam
impactus fuerit,qui ſpiritus generet, prætermittẽda nõ
ſunt medicamẽta. Quemadmodum quum homo exqui
ſitum auditum obtinet,& ob ſenſus acrimoniam mini-
G ma quæque ſentit, admiſcenda ſunt medicamenta quæ
ſenſum ſtupefaciunt, cuiuſmodi eſt ſuccus mãdragoræ,
& lacryma papaueris. In eo verò ſonitu qui derepente
oboritur, acetum cum roſaceo infunde, aut cuminum
oleũmque ad mellis ſpiſſitudinem redactum,aut radi-
cis cucumeris agreſtis ſuccum, aut ipſam radicem oleo
incoque. Quòd ſi pluſculum temporis perſeuerauerit,
omnibus amaris & acribus,& attenuãtibus ac diſcutiẽ-
tibus,iiſque quæ ad dolorem ex craſſis humoribus ena-
H tum deſcripta ſunt,vtaris: ſingulis in aceto coctis & ad-
mixto melle. Aut reclinato ægro, & nitro crudo trito in
aurem inſperſo, acre acetum tepidum infunde: aut
allium, cepe, adipem anſerinum, æquali pondere tri-
ta,& percolata infunde. Porro ſurdaſtri, tum hiera,
tum catapotiis ex colocynthide purgandi ſunt, quine-
tiam pituita per ea quæ ipſam mandando proliciunt,

eſt detrahenda,capútque ſiccandum,ac omni via ei robur eſt addendum : vtendum etiam victus ratione attenuante. In aurem verò iniicienda ſunt medicamenta quæ viſcidos craſſóſque humores diſſecent,incidant ac attenuent. Ad auditus grauitatem repentinam, atque è capitis dolore enatam. Abſinthium aquæ incoquito,& foueto,nempe arundine halitum excipiens , aut baccis lauri,aut foliis,aut origano,vel hyſſopo,aut aqua marina,& aceto, eodem modo vtitor : vel adipem anſerinũ, félque bouis,& laurinum æquis portionibus mixta inſtilla.Aut hederæ agreſtis baccarum ſuccũ guttatim immitte , vel veratrum nigrum cum aceto tritum melli diutius incoque, & fac collyria quæ glandis formã exprimant,ac impone,& ad quinque dies ſine:aut ſerpentis ſenium tritum cum aceto inſtilla.Idem & cum felle bubulo, aut caprillo, vel teſtudinis marinæ & naſturtii modo ſufficienti valet:& fac collyria quæ auditus meatui congruant,& impone,ac poſt triduũ exime.hoc ſordes educit,& extẽplo malũ leuius reddit. In iiſdẽ quoque vtendum eſt fotu ex olla: oportet vt altera arundinis extremitas in auris cauitate adaptetur,& altera in olla , quæ operculum habeat perforatum & vndiquaque probè obturatũ,in quã ſit abſinthiũ in aqua feruens, vt ſublatus halitus in meatum auditoriũ illabatur.Quinetiã tauri maximè lotiũ,vel,ſi id deſit, bouis validius in ollam anguſti oris infundito,& aceti tertiam ad lotium partem tritam,ac myrtum conciſam,deinde teſtam igni candentem in ollam coniicito,ac reclinatum hominem appoſita ad ollam aure foueto. Circum aurem verò faſciculũ è lana facere oportet , ne circunſita loca adurãtur.atque hoc pactò eiuſmodi fomẽta conferent:verùm in dolentibus haudquam conueniunt. Eodem modo in auditus difficultate. Raphani ſuccũ cum roſaceo aut cyprino tepefactum inſtilla , aut galbanum cum aceto & melle madefactũ, aut collyriis ex ficubus, nitro & ſinapi immiſſis,per triduũ non extrahimus. Poſt id verò acutis vocibus aſſiduis , & viciſſim grauibus acclamamus , & demum per tubam ſono immiſſo liberamus. Poſt hæc haſtulæ regiæ radicem oleo veteri incoctã,vti liter infundimus , aſſiduéque lotio caprino eluimus. Cæterùm ad ſurditatem ex capitis dolore,radiculæ ſuccum cum roſaceo infunde , aut foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccum , aut caſtoriũ cum lauri baccis ac aceto. Quòd ſi aqua in aurẽ inciderit,auxiliatur ſi vno pede eius lateris cuius auris affecta fuerit,ſeſe inclinãs aſſiliat. nã facilè inde ita excernitur. Et exuſtio per os exile aut etiã per arundinem ſummè attrahit: dehinc per lanã ex prædictis vnguentis quippiã inſtilla : ſi verò calculus, aut faba , aut aliud quippia in auris meatũ inciderit, elue,aut circum auriculariũ ſpecillũ lana obuoluta,reſináque intincta , aut per eorum quæ glutino conficiuntur,aliquod medicamentũ protrahe.Quòd ſi neq; ſic ſequatur,in nares ſternutatorio indito,os ac nares obturato : ſiquidem per ſpiritus concluſi contentionem , id quod incidit eliditur. ídque perpetuò, donec elabatur, facito:ſi enim intus mãſerit,aurẽ phlegmone prehẽdit, & conuulſiones infert. Optimè etiã facit ad eorũ quæ inciderũt exploſionẽ cõcuſſio. Proinde ſi puer fuerit, pede apprehẽſum,& in caput ſublatũ, cõcutiens vibrabis:ſin æger fuerit adulta ætate , ipſum ſuper tabulã in id latus verſus,cuius auris eo modo laborat,caput ad tabulã firmare præcipito,deinde ſublata tabulæ,cui caput innititur,parte,deferri ſinito : atque id ſæpius repetito. mouebitur enim id quod incidit , & ad tractabiliores meatus partes prolabetur: poſtea anguſta & cõcaua ſpecilli parte demiſſa, ſcitè extrahito.Si verò faba aut cõſimile quippiã quod inciderit,intus mãſerit,ac madefactũ intumeſcénſque dolores inferet , fieri nõ poterit vt integrũ eximatur.Quare ſpecilli cyathiſco id dextrè diuidẽdum eſt,atque ita paulatim educendũ: deinde ſapã vel vinũ dulce calidũ infundere oportet , ac meatũ ex lãcinatione offenſum lenire.Quòd ſi animal aliquod illapſum ſit,ſcãmoniũ aceto diſſolutũ,aut abſinthii ſuccũ,aut peucedani pluſculũ,& nitrũ ſulphúrve cũ radiculæ ſucco iniice.Eodẽ modo ad pulices & vermes & reliquos quibus aures corripiũtur affectus,acetũ & oleũ inſtilla,vel capparis ſuccũ,aut veratrũ albũ tritũ inſperge, vel ariſtolochia tritã, aut nepetæ ſuccũ , vel cinnabaris viridis aliquid inſtilla.Porro in aurib⁹ cõtuſis,myrrhã, mannã,thus,terrã,qua aliqui ſe ceu ſmegmate cõfricãt, cũ aceto acri probè vnita ad cerati craſſitudinẽ,imponito,ac nequaquam irritato.Itidem quibus aures ſunt cõtuſæ,interna expeditiorẽ ac tractabiliorẽ cõcauitatẽ cartilagineã terra figulina expleto : & ſequẽti die,vbi exaruerit, ſolanũ cũ abſinthio,donec in integrũ reſtituantur,inũgito. Inflãmata autẽ in auriũ puerorum puellarumve fibris foramina,oleo in ænea lucerna quæ ærugi nẽ cõtraxit,illinẽs,perſanabis: aut aloes partẽ vnã admixtã impone:(ſunt etiã qui mannã cõmiſcẽt) aut butyrũ, & lac muliebre,adipémve anſerinũ inſtilla. Ad exulceratas verò ex ictu diffractáſq; aures,panis calidi medullam tritã cũ melle impone , aut myrrham tritam cum vino vetere illine,aut cochleas cum teſtis & myrrham cõmiſce, & dimidiam partem impone aut pice circunlitis ſulphur ignem non expertum,aut mannam:trita inſperge. Verùm hæc ne obligato , néve frequẽter epithemata auferto. Secundum aurem abſceſſus(quos παρωτίδας Græci nominant) inter genera inflammationũ recenſentur. generantur autem quum glãdulæ circa aures inflammantur, non tamen curatione inflammationibus dicata , vtplurimum in iis vtimur , quando non fuerit malignum aut multum quod influxit,neque corpus totum plenitudine grauatur:ita nanque vel ſola ſpõgia ex poſca impoſita, incipientes phlegmonas repreſſit,nec quicquam inde corpus perpeſſum eſt. Verùm in parotidibus contrà facimus, quippe qui attrahentibus medicamẽtis vtimur:quæ ſi nihil memorabile præſtiterint,cucurbitulam quoque affigimus,aut frequẽter locũ fouemus: cupimus enim noxium humorem ex alto ad cutem prolicere. Verùm quũ vehementi impetu fluxus irruit , nihil nos præterea curioſius agimus , ſed totum negotium naturæ committimus.Quare tunc humorum propenſionem haudquaquam adiuuare decet, ſed mitigare potius, ac medicamentis quæ maxima leniendi vi prædita ſunt vti : cuiuſmodi eſt quod ex frumẽti,aut hordei,vel ſeminis lini farina cum mulſa,aut fœnigræci,vel althææ,aut chamæmelorum decocto,coquitur,& quæcunque præterquã quòd moderatè humectam caliditatẽ obtineant(ob quã dolores mulcere queunt)hoc etiã habent vt humores influentes cõcoquere & ad ſuppurationem perducere poſſint. quale eſt farina frumẽti cum caricarũ decocto & oleo , & quod ex polline fermentóque conſtat. Vbi verò ſuppuratæ fuerint parotides , tunc aut per ſectionem pus elicere oportet, vlcúſque perſanare,velut hac in re omnibus eſt confeſſum:aut acri medicamento perrumpere , cuiuſmodi eſt ſmelinum,& quod ex alliis cõponitur:vel demum enitendum eſt vt ipſum medicamentis tenuiũ partiũ,quæque tractoriam ſimul facultatem obtinẽt , diſcutiamus: &,ſi durities quæpiam, ſimulatque maior puris portio fuerit diſſipata,reliqua fuerit,eã emollire oportet.Porro Archigenes hæc ad parotidas tradit. Parotidas diſſõluere volentes,plantaginem cum ſale tritam aſſiduè cataplaſmatis modo imponimus,aut caprillum ſtercus cũ aceto,aut rumicis ſylueſtris radices coctas in vino , aut ficus tritas coctas cum atramẽto ſutorio,aut ficus coctas cum abſinthio & vino tritas,aut buccinas marinas purpuráſve vſtas melle excipe & impone , & illico diſcutientur.Idem præſtat & oſtrei teſta cremata, & cũ melle impoſita,aut ceratum roſaceum,cyprinúmve ruta exceptum, aut ſulphure viuo emollitum,vel cimolia cũ aceto. Diſcutit quoque maximè in aqua marina aut muria cocta,& trita impoſita.Idipſũ efficit & marrubiũ cũ ſale ac lana butyro imbuta, & incipiẽtibus parotidib⁹ impoſita prodeſt,aut lupinorũ amarorũ farinã cũ melle coctã,modica calce viua addita,pro cataplaſmate iponito.

DE NASI VITIIS, CAP. IIII.

EX genere tumorũ præter naturã,polypi ĩ naribus gignuntur:ex vlcerũ verò cẽſu,ozænæ,atq; ex numero excretionũ præter naturã habẽdæ ſũt ſanguinis eruptiones.Itaq; de ozænis primũ verba faciã,quæ ex humorũ acriũ putriũq; influxu generãtur,ita vt ſi acres ſolũ ægrè

curabilia vlcera producere ſoleant, non tamen grauiter A
olentia. Curatio communis eſt his & polypo: nam pri-
mùm exſiccare, capútque roborare oportet: liquet enim
quòd ob prauorum humorum redundantiam, defluxus
inde proueniat. Quum igitur caput validũ reddideris,
ad naris curationem in ozænis accede, hoc vnum ſpe-
ctans vt per medicamenta reprimentia diſcutientiáque
partem affectam exſicces: quorum alia auſtera ſunt & a-
cerba, alia facultate calida & ſicca. Proinde quũ ozæna
in naribus reſidet, nepetæ ſuccũ infunde, aut ipſam ne-
petam ſiccam inſuffla, aut veratrum album cum naſtur- B
tii ſemine quotidie inſpira, aut pſoricũ cum melle, vel
mel inſtilla, & ſternutatorio facta cõcuſſione, cruſtas vl-
ceri obductas excutito, aut myrrha & naſturtiũ cũ mel-
le. Acre itẽ acetum in vaſculũ anguſti oris coniice, & ad
multũ ſatis tẽpus reſpirationi appone, deinde miſy Cy-
prii, & nardi Indicæ dimidium cum vino Chio tritum
ad melleam craſſitudinẽ redige, ex eóque meatus pen-
na illine, & lana obſtrue. Vlcera verò in naſo, ex malo-
rum punicorum ſucco in æneo vaſe quouſque dimidiũ
ſuperſit, cocto perline. Aliud Lamponis, facit ad ozæ C
nas, & ægilopas, & polypos, & quæcunque citra ſectio-
nem vſtionémque velis ſubmouere: oſſa quoque corru
pta abſcedere facit: valet & ad ſerpentia vlcera ac putri-
da inſperſum, & ad ſordida vlcera, linamento exceptum
cum melle: Scobis æris rubri vnciam, ſalis ammoniaci,
ammoniaci ſuffimenti, ſingulorum ſextantem, aluminis
quadrantem, aceti heminas ſex, arida terito affuſo ace-
to, excipitóque in vaſe æris rubri, atque in ſole, radio æ-
ris donec medicamentum exſiccatũ fuerit, agitato. De-
inde in mortarium tranſlatum diligenter terito, & in fi D
ctili adſeruato: vſu verò expetente, aquam ſorbendam
oréque continendam dato, & medicamentum per fiſtu-
lam inſufflato. Aliud habet adipis anſerini drachmas
quatuor, hyſſopi drachmam vnam ſemis, medullæ cer-
uinæ drachmas duas, ceræ Tyrrhenicæ drachmas octo,
plumbi vſti & loti drachmas octo, ladani, adipis vituli-
ni, ceruſſæ, ſingulorum drachmas duas, terebinthinæ
drachmas quatuor, argenti ſpumæ drachmam, roſacei
quod ſatis eſt: roſaceo diſſolue & ſubline. Cæterùm ea
quæ in nares illabuntur, auriſcalpro aut volſella exime, E
aut ſternutamẽtum ciens medicamentum exhibe ore ap
prehenſo, & nare altera (niſi in vtraque fuerit affectus)
cõpreſſa. Verùm quibus ego (inquit Galenus) vſus ſum
in polypis narium & ozænis, probatiſſima reperi ſubſcri
pta. Ac primùm medicamentum quod ex malis punicis
componitur. Sumantur autem ex tribus eorum differen
tiis æquali numero: aliqua enim ex ipſis auſtera ſunt, a-
lia dulcia, quædam acida. Ea itaque recentia ac matu-
ra contundenda ſunt, atque integra accuratè confrin-
genda, quò ſuccus ex iis exprimi queat, quem in vaſe F
ſtanneo recõditum adſeruare oportet, modicè coctum,
ſi quidem liquidior quàm par eſt videatur. Quòd verò
ex ipſis reliquum eſt ſolidum & craſſum, denuo diligẽ-
ter contundi oportet, quò poſt contuſionem, in pila rur
ſus atteri poſſit, ac in collyria quæ nari ægroti accõmo-
data ſint efformari: induntur enim in naris meatum,
quam polypus obſidet, quò citra morſum ac cõſenſum,
qualem acria medicamenta excitant, longiori mora i-
pſum repurgent. Quòd ſi humidior, molliórque tibi po
lypus apparebit, pluſculum ex auſteris punicis cõiicies: G
ſi durior, ex acidis. Verùm quia perpetuò tolerare colly
riũ moleſtũ eſt, eius vſũ intermittere cõuenit, atque eo
tẽpore quo non imponitur, expreſſum ſuccum aſſume-
re. Quinetiam ægrum vehementer hiantem ea parte
qua naſus ad palatum perforatus eſt, liquido expreſſo
medicamanto illinire oportet, ídque vel pẽna, vel lana
ſpecillo quod oliuæ nucleũ referat, obuoluta. Cæterùm
ex aridis medicamentis diphtyge citra mordacitatem,
interdum temporis lõginquitate abſumptum polypum
eſſe noui: probè quoque facit prædictum collyriũ, quod H
ex malis punicis conſtat, ſi vbi exaruerit, rite contunda
tur, & tritum inſuffletur. Omnia autem hæc nullo inter-
miſſo tempore ſunt obeunda, vt nunquã ab affecta par-
te medicamentum abſit: facilè nanque præ humiditate
eluitur. Quemadmodum igitur in lippientibus, ita & in
his ſi fieri poteſt, nunquam non medicamentum opor-
tet imponere: abluitur enim facilè (vt dixi) ab influente
humiditate. Porro quum quidam eunuchus nullũ me-
dicamẽtum adhibitum ferret, ſed ab omnibus irritare-
tur, roſis aridis contuſis, ac accuratè contritis, & inditis,
citra morſum ſimul & mirum in modum hominem ab
iis adiutum eſſe cognoui. Quare rurſus in mollibus hu-
midíſque corporibus, & quibus ægrè vlcera perſanatur,
eo vſus ſum: nam ex duobus alterum contigit, vt aut ni-
hil læderet, aut omnino ſine moleſtia ageret: ſiquidem
plurima ex efficacibus quæ polypos detrahunt, ſiquan-
do ſcopum non attingunt, eos exacerbare ſolẽt. Verùm
vlcera in narium meatibus ſemper paſtillis curaui, nem
pe Andronio, & Paſionis, & Polyidæ, Bithynóque, &
quem ego compoſui: terens eos interdum vino dulci,
aliâs auſtero, & quandoque mediocris ætatis, & nõnun-
quam vetuſto, & aliquando aceto quod eaſdem quas vi
num haberet differentias. In diuite verò quopiam qui
odoratum medicamentum ſibi adhiberi poſtulabat, in
ozænæ curatione, hedychroi quod appellatur, vſum ex-
cogitaui, diſſoluens ipſum veteri vino Falerno & mirũ
quàm celeriter curatus eſt. Ad ſanguinis è naribus eru-
ptiones, linamentum longum lycio imbutum indito,
deinde exterius digitis naſum comprimito, aut chalci-
tidem mediocriter læuigatam & aqua intinctã eodem
pacto per linamentum imponito: aut thus cum ſangui-
nalis herbæ ſucco, aut ſpongiam aridam inſere, aut ma-
defactam aceto, preme autem ſpecillo donec propella-
tur: verùm ſatius eſt principium filo alligari, vt facilius
educi poſſit: extrahe verò, ſimulatque opus ſuum pere-
giſſe credideris. Si verò inareſcit ſpongia, atque intus
agglutinatur per auricularem clyſterem frigidam aquã
immitte. Accommodatum quoque eſt, frontem ſpon-
giis poſca imbutis refrigerare, & artus laqueis excipere,
adhæc potui dare ea quæ ad ſanguinis reiectiones confe
runt, & aures linteis obturare aut cera, ac ore quoque
frigidam cõtinere. Quòd ſi cruoris aliquid deglutitum
eſſe videbitur, etiam idipſum vbi multa eius ſit copia,
pereuacuans aliquod medicamentum educito: in gru-
mos enim coactũ in ventre ac inteſtinis incendium ex-
citat. Eodẽ modo platani pilulas exſiccatas attere ſuper
pannũ aſperũ. & ſemẽ quidẽ abiice, tormẽta verò col-
lecta aſſerua, & lanuginoſa in arũdinem indita inſuffla.
Gypſo verò aut cœno figulino, narem frontémque obli
ne. Ἰσχαιμος (hoc eſt ſanguinem ſiſtens) magna: Miſyos, a-
tramenti ſutorii, ſingulorum drachmas ſeptem, corticis
pini, ſquamæ æris, mannæ thuris, ſingulorum drachmas
quatuor: æris vſti, chalcitidis, ſingulorũ drachmas quin
decim, calcis viuæ drachmas octo, gypſi torrefacti dra-
chmas quinque: tritis ad omnem ſanguinis eruptionẽ
vtere.

DE AFFECTIONIBVS OCVLORVM, CAP. V.

DE affectibus qui oculis contingunt, quinam ſint, &
quibus de cauſis oboriantur, quomodóque ſint di-
gnoſcendi dictum fuit antea, nunc de ipſorum curatio-
ne, quibúſque medicamentis vti oportet, tradetur, iis
ſcilicet quæ antiquioribus ac recẽtioribus, tum Græcis
tum Barbaris celeberrimis, hodie maximè approban-
tur, nobíſque vtiliſſima videntur. Proinde hinc arrepto
ſermone, de ſingulis medicamentis, quemadmodum in
cæteris fecimus, agemus: diſtinctionéſque quaſpiã præ-
ſtantiſſimorum olim medicorum, tum antiquiorum tũ
recentium, tam Græcorum quàm Barbarorum commẽ-
tationi apponemus. Itaque quum etiamnũ phlegmone,
aut dolor quiſpiam oculos affligit, collyriis ex thure, &
metallicis lotis, ſuccíſque minimè mordacibus vtimur.
Verùm quum ex eorum vſu ſordida fiãt vlcera, aliquid
ex extergentibus iis eſt commiſcendum, quale eſt pacia
num ex vino croceum, quo vtimur, modicum eius præ-
dictis medicamentis admiſcentes: accipit id plurimum
croci, atque inde croceum nominatur. Ei præterea etiã
metallica extergentia admixta ſunt, quo fit vt aſpredi-
nes non modò exiguas, verumetiam magnas (quas ficus
vocant, & Græci σῦκα,) detrahendi vim obtineat. Quin-
etiam vngues attenuat. Vlcera verò quæ ob eroſionem
corneæ naſcuntur, vt vuæ quædam portiuncula proci-

dat,tum ſua de cauſa,tum ob id quod procidit,repellẽ- A tibus adſtringentibuſque opus habere neminem latet. Verùm ex eorum numero ea ſeligenda ſunt quæ nullã efficiunt aſperitatem. His verò contrariis, nempe diſcutientibus,tum puſtulæ tum pus quod nonnunquam intra corneam generatur,opus habent. Itaque recentia ac etiamnum inflammata, iis quæ ex myrrha, thure & croco conſtant,compeſcũtur:quæ vetuſtiora ſunt, etiam ex diſcutientibus quippiam poſtulant, veluti tunicarum quoque inflammationes quæ in ſcirrhũ abierunt,ſiquidem in his medicamenta quæ ex acribus ſuccis confici- B untur,commendantur:quæque in collyriorum formam efformantur, & à medicis peculiari nomine facultates liquidæ ἐγχυτά, ad illinendum ſcilicet aptæ, vocantur, cuiuſmodi inchoantibus etiam ſuffuſionibus parare ſolent. Verùm in vnguibus & ficubus ea quæ extergendi magis vi prædita ſunt,adhibentur: quorum alia in collyriorum formam rediguntur, alia ſicca citra informationem imponuntur, quibus nõnulli etiam ex adſtringentibus quippiã admiſcuerunt. His proxima ſunt quæ ſcabioſis palpebrarum affectionibus medẽtur,atque id- C circo etiam ψωρικὰ appellantur.Omnium autem validiſſima ſunt quæ vetuſtos callos eliquant,& nuncupatas alulas vel vngues (πτερύγια Græci nominant)curant,& ex detergentibus adſtringentibuſque medicamentis conficiuntur. Itaque minimè omnium mordax in oculorũ affectibus eſt fœnigræci decoctum, lac,& oui liquor cãdidus.In quorum genere habendum eſt gummi & tragacatha.Poſthæc ſuccedunt quæ exiguum morſum obtinent, eo quòd ipſis quædam ex iis quæ nonnihil adſtringunt aut extergent admiſcentur,cuiuſmodi ſunt ro D ſæ & thus:quod exiguam adſtrictionem roſæ,& modicã extergendi vim thus obtineat:verùm quum thus facultate calidum ſit, habet ob id aliquam coquendi poteſtatem,& dolorem ſedat. In eodem cenſu,quod quidem ad cõcoquendũ & modicè diſcutiendum ſpectat,connumerantur crocus & myrrha: quæ hoc inter ſe diſſident, quòd ille moderatè adſtringat,hæc verò citra adſtrictionem non inſtrenuè diſcutiat, humiditatéſque exſiccet: ſuntque generoſiora facultatibus quàm thus, quapropter etiam diſcutiunt magis,verùm quòd detergendi vi E careant:in vlcerum curatione thuri ceu inferiora cedũt. Ex hoc medicamentorũ genere,& quod concoquat inquam & diſcutiat,eſt & lycium Indicum,non hoc quod in noſtris prouinciis oritur & caſtorium. Ad quæ facultate propè accedit ea quæ nuncupatur ſarcocolla, quod coquens diſcutiénſque eſt medicamentum: quibus facultatibus eam galbanum antecellit. Enulæ campanæ decoctum præter concoquentem facultatem habet etiã adſtringens quippiam,quod croco fere affine cõgenérque eſt.Et lapis hæmatites appellatus, qui exſiccandi vi F præditus eſt,non ſecus quàm cadmia. Cæterùm hac mitius medicametum eſt lapis,vtpote qui ex humida ſubſtantia & non terreſtri ceu cadmia, ſuum ortum ducit: ſiquidem talem eius eſſe naturam indicat diſſolutio in cote medica: quòd in attritu cum quopiam liquore in ſuccum reſoluatur, quinetiam ſeparatim abſque liquore tritus,non vt cadmia in fruſtula diſſilit,ſed in corpus quoddam ſimilare ac continuũm.Conſimilis ei ſubſtãtiæ eſt lapis quoque qui σχιστὸς (quaſi ſciſſilis dicas)nominatur niſi quòd facultate validior ſit. Stibium verò G quod nuncupatur,ſi non eſt lotum, validam præ ſe fert adſtringentem vim:verùm vbi eluitur, retunditur adeo vt fere ſit morſus expers.Valentioris eo extergentis facultatis eſt æs vſtum,eiúſque ſquama & flos. Non minus eſt efficax, licet non æquè mordeat, chalcitis vſta. Quòd ſi eiuſmodi lauentur, adhuc extergentem poteſtatem retinent,verùm eo ſunt in actionibus imbecilliora,quo fiunt minus mordacia.Huius generis eſt & miſy, & ærugo,validiſſima medicamenta,ſi iis quæ ad ficoſas calloſáſque palpebras adaptantur, permiſceas: quidam H iis etiam gallas, validè aſtringens medicamentũ, adiecerunt:quemadmodum nonnulli id quod omnium horum eſt vehemẽtiſſimum,quod ad adſtrictionẽ ſimul & acrimoniam pertinet,quod χάλκανθον Græcis (nobis atramentum ſutorium)nominatur. Liquet autẽ quod multo euadat moderatius,ſi vratur lauetúrque. Ex huiuſmodi materia eſt ſquama quoque στομώματος,ita dicta, quòd ex acie aut mucronibus decutitur.Cortex adhæc thuris, & ipſe non ignauiter adſtringit, verùm ſuperioribus omnibus longè eſt inferior. Quinetiam myſi appellatũ, tum ad eaſdem affectiones, tum ad ſcabioſas palpebras quidam collyriis admiſcuerunt.Porro mãnam priuatim appellant, quòd ex confracto in magnis oneribus thure ſuccutitur:in ea ſiquidẽ feruntur exigua confracta fruſtula corticis thuris: diſtat id medicamẽtum à thure,eo quòd exiguam quampiam adſtrictionem nactũ ſit.Proinde ex ſufficienter adſtringentibus quæ terreſtri conſtant conſiſtentia,ea aſperitudines,& ficus,callóſque liquant. Quæ verò in ordine ſuccorum recenſentur, ceu omphacium,& hypocyſtis, facilè, vtpote cum lacrymis effluentia, in inũctionibus eluuntur: huius claſſis eſt glaucium,& acacia.Porro citra morſum exterget cerui cornu vſtum,velut & caprarum. Dictum autẽ fuit thus quoque ex eorum numero eſſe, niſi quòd hoc,ceu docuimus, omnino exiguæ detergentis facultatis eſt particeps,doloremque ſedat, & concoquentem vim obtinet.At prædictorum animalium cornua, ſunt quidẽ extergentia,verùm nihil habent quod dolorem mitiget, aut concoquat,quippe quæ frigida ſiccáque ſunt temperamento. Obtinet autem extergens quippiam id quod nuncupatur Armenium, velut id quoque quod Indicũ nigrum vocitatur:quare etiam phlegmones expertibus vlceribus citra moleſtiam inditur.Cæterùm mixta quodammodo facultate conſtat aloe,quemadmodum & roſa.habet enim quippiam amarum, quod extergere aptũ eſt,ac præterea adſtringẽs quoddam,quo contrahere,ac ad cicatricem perducere vlcera poteſt. Porro ex medicamẽtis quæ ad ſcabras affectiones aptantur, ſunt ſales ammoniaci,& lapis Aſius, tum ipſe, tum eius flos:adhæc pſoricum quod vocatur, quod neque ſimplex quippiã eſt.neque ſua ſponte enaſcitur,ſed habet quandam præparandi rationem:admiſcetur his & miſy vſtum, & ſandaracha,& quod dicitur Græcis ἀῤῥενικὸν (noſtris auripigmentum). Ex medicamentis iam aromaticis, caſiam & malabathri folium, amomumque, & cinnamomum quidam facultatibus ocularibus commiſcuerunt: quorum cinnamomum facultatem habet diſcutientem, reliqua verò etiam adſtrictionem participant. At verò id in vniuerſum de omnibus extergentibus medicamẽtis nõ ignoraſſe licet,tum mediocria,tum quæ ficus callóſque abſumunt,ea omnia craſſis quoque cicatricibus competere:earum enim craſſitiem extenuant,& de ſuperficiei ſubſtantia demoliuntur.Cæterùm facultates quæ ad induratas oculorum tunicas conueniunt(velut antea quoque dictum fuit) ex ſuccis & ammoniaco thymiamate concinnantur: quibus etiam ex moderatioribus quæ facultate non aduerſantur, aliquid commiſcetur myrrha videlicet,thus,ac galbanũ, & cætera id genus. Ad ſuffuſos verò facultates quoque medici compoſuerunt,ex quibus inter liquida medicamenta primum fere locum obtinet ea quæ ex fœniculi ſucco,& felle hiænæ,ac melle Attico conditur:alii caprinum fel capiunt. Poſthæc alius aliud fel admiſcuit:hic enim galli,alius viperæ, ille teſtudinis marinæ,quidam callionymi piſcis.Hac tẽpeſtate celebre eſt quod ex felle ſcarorum paratur medicamẽtum, quemadmodum & id quod ex myrrha ſtactè conſtat.Ex præſcripta materia medicis arida quoque medicamenta conficiuntur,quæ ab ipſis priuatim ξηροκολλύρια(hoc eſt arida collyria) nuncupatur: quorũ quædam liquant abſumúntque callos & ficus, excreſcentes item in naſi angulo carunculas ἐγκανθίδας appellatas, ac vngues:alia ſcabris palpebris idonea ſunt, earumque pilorum defluuiis, μίλφυς nominant, opitulantur: quæ aliam ab acribus collyriis retinent facultatem, quare à quibuſdam medicis ἀποδακρυτικὰ & ἀποκρουστικὰ, hoc eſt lacrymas repellentia,& reprimentia,non ſecus quàm ipſa collyria appellantur.Ex his plurima hebetibus oculis ob ſenium, aut humorum oculorum craſſitiem refrigerationémve,vel ſpiritus caliginoſi copiam, non parũ

malè affici ſolent, affectum aliquem conſiſtere nõ per- A
mittunt. Inter ea præſtãtiſſimum experientia probatum
videtur quod ego cõpoſui, atque idcirco apud multos,
& propemodum apud omnes gẽtes quibus Romani im
perant, in vſu eſt quod oculis bene valẽtibus proſpicit.
Lapis Phrygius in minutas partes cõfractus, vt maxima
non excedat nucem Ponticam, vritur. Vrendi autem mo
dus eſt quem in aliis quoque ſeruamus: Lapidem in ol-
lulam nouã coniicimus, deinde luto foris obturamus,
operculo impoſito, quod vel in vertice ſolo fuerit per-
foratum, vel (quod etiam ſatius eſt) aliis pluribus parti- B
bus, quo promptius per eas fuliginoſæ fumidæque eo-
rum quæ vruntur exhalationes efferantur. Simulatque
verò lapis fuerit candens, tunc ollula euacuata in niti-
dum quoddam vaſculum, butyrum minimè vetuſtum
affundere oportet, & partes vſti lapidis tandiu agitare
donec omnes extinguantur. Poſthæc eas denuo in ollu
lam coniectas, ardentibus prunis, quò nihil fumidi ſen-
tiant, ſuperimponere, & flabello, vt citius vſtio perficia
tur, ventilare. Deinde vbi lapides fuerint igniti, nulláq;
amplius fuligo exhalauerit, eos exẽptos rurſus vino Fa- C
lerno, alióve fuluo & odorato extinguere. Adhæc de-
nuo in ollulam immiſſos, tertiò carbonibus ardẽtibus,
vt nullum fumum habeant, vrere: ac poſtquam lapis cã-
det, iterum Attico melle nõ multo reſtinguere. euadet
enim medicamentũ non ſiccum, ſed quod lentoris quip
piã habebit. Verùm ſint ad manus antea trita hæc ſub-
ſcripta, æris vſti vncia, piperis albi tãtundem, foliorum
malabathri æquale pondus, ſtibii drachmæ duodecim:
his admiſce lapidis vſti libram. Atque vbi omnia pro-
bè fuerint in læuorem redacta, & medicamentum vo- D
lueris excipere, adiice opobalſami Syriaci ſeſquunciam:
ſit autem tenue & pellucidum, quod ad conſiſtentiam
ſpectat, non craſſum, quale eſt quod ſubſidet. nam quod
ita craſſum eſt impedimẽto erit quominus medicamẽ-
tum ſit aridum. Vſus autem illius eſt in palpebris tan-
tùm, inducendo ſpecillum citra tunicarum oculi conta
ctum. Oportet adhæc eũ qui inungitur, palpebras tenere
apertas, atque vbi illitum fuerit, non conniuere nicta-
réve. Hoc ego medicamentum concinnaui, quod eum
qui rite vtitur, haudquaquam lippitudine corripi ſinit. E
Deinceps autem ſcribam quæ ad varias affectiones ac-
commodantur. Pſoricum aridum ad maiores oculi an-
gulos eroſos. Spodii Cyprii drachmas quatuor, ompha-
cii aridi drachmas duas, nardi obolos tres, piperis tricti
grana quindecim: tritis vtere. Ælii pſoricũ. Cadmiæ
triẽtẽ, æris vſti drachmas duas, cũ aceto in ſole terito, &
exſiccato, ac diſſoluto excipiens vtitor. Aliud ad ſic-
cam lippitudinem, & ficum, & putredinem, & carnem
excreſcentem. Cadmiæ drachmas decẽ, chalcitidis dra-
chmas octo, piperis grana duodecim, nardi Celticæ dra F
chmã. Tere chalcitidẽ cadmiámque cũ vino, quúmq;
exaruerint, iniice nardum ac piper: atque in puluiſculú
redactis vtere. Ad glaucos, oculos vt nigri fiãt. Malico
rii dulcis ſuccũ infunde, deinde ſpatio interpoſito, her-
bæ apollinaris florem cum vino tritum inſtilla, aut her
bæ apollinaris ſuccum. Aliud. Acaciæ fructum, & gal-
larum exiguum diligenter tritum, anemones ſucco ex-
cipe, vt mellis habeat craſſitudinem: deinde liquorem
ſedulò per linteum expreſſum repone, vteréque vt di-
ctum fuit. Ad eos quibus pili inutiles & pungentes in G
palpebris enaſcuntur: τριχιῶντες appellãtur. Auis quæ ci-
nædus nominatur fel, & aconiti dimidium miſce & re-
pone, quúmque vſus poſtulauerit, pilo euulſo, medica-
mento locum illine. Aliud. Fel piſcis pagri, & aconiti
dimidium in ſquama ferri lota, adipe ſubigito, híſque
olei amygdalini exiguum adiicito, & ſanguinis veſper-
tilionis modú qui ſufficit: deinde mixtis & exceptis v-
titor. Agglutinatorium pilorum. Ceræ, picis, lithocol
læ æquas portiones ſimul liquefacito, & ſpecilli ſum-
mo pilos agglutinato. Aliud Reſinæ ſiccæ, picis ari- H
dæ, ſulphuris ignem non experti, bituminis, ſingulorũ
drachmã, ceræ drachmæ dimidium: liquefactis vtere.
Ad palpebrarum hordea (quas ποσθίας Græci nuncupant)
Galbani partem vnam cum nitro modico mixtam im-
ponito. Aliud. Ceram & miſyos crudi exiguum, com-

A mixta impone. Valent & ficus aridæ in vino mulſo co
ctæ & tritæ, modico ſimul galbano contrito. Aliud.
Sagapenum cum aceto terito, & vnà cum farina horde-
acea vtitor. Ad ægilopas. Succi illecebræ, ſucci ſolani,
vtriuſque libræ dimidium, thuris drachmas octo, ma-
ſtiches quadrantem, galbani libram dimidiam: ſuccos
cum thure coquito, quumque diſſolutum fuerit, galba-
nũ iniicito. maſtichen enim repudiamus. Cataplaſma-
ta lippientium, ad ingentes dolores & maximos humo
rum impetus. Roſarum viridium aut ſiccarum drach-
B mas quatuor, croci, opii, vtriuſque drachmã: excipe ſer-
tulæ Campanæ decocto & paſſo. Aliud. Roſarum, vio-
larum albarum, ſertulæ Campanæ, capitum papaueris,
ſingulorum drachmas duas, croci, opii, myrrhæ, ſingu
lorum drachmam, oui aſſi vitellum, tritis & paſſo exce
ptis vtere, vt dictum eſt. Illitiones ad dolores ingentes.
Aloes, lycii Indici, roſarum viridium, croci, opii, myr-
rhæ, vniuſcuiuſque æquas partes vino ſubactas in pa-
ſtillos redigito, eóſque in vmbra ſiccato: vſu poſtulan-
te, paſſo dilutos, oculis illinito, & fronti & temporibus.
C Agglutinatoriũ quod fluxiones coercet. Pollinis, myr-
rhæ, mannæ, thuris, omnium æquas partes excipe oui cã
dido, deinde linteolo inducta, temporibus ac fronti im
pone. Aliud. Seminis apollinaris herbæ drach. duas,
opii drachmã, croci, pollinis, ſingulorũ drachmas qua-
tuor, ouorũ aſſatorum vitellos duos, caſtorii drachmã:
omnia ſubacta excipe & vtere. Collyrium Heronis. Pſita
cus ad ingentes dolores & fluxum largum, eueſtigio ſo
mnũ cõciliat. Glaucii drachmas ſedecim, croci, ſarco-
collæ, vtriuſq; drachmas octo, opii drachmas quatuor,
D ſucci mãdragoræ drachmas duas, tragacãthæ drachmas
duas: aqua pluuia ſubige. Aliud ad ingentem dolo-
rem, omnémque phlegmonẽ, ac intenſas inflamatio-
nes. Glauci drachmas vigintiquatuor, ſarcocollæ, cro-
ci, opii, miſyos vſti, ſingulorum drachmas octo, myrrhæ
drachmas quatuor, gummi drachmas duodecim: aqua
pluuiali formato. Vſus eius eſt cum ouo. Φαιὸν, hoc eſt
fuſcum inſcriptum, ad omnem fluxionem, omnémque
lippitudinẽ: in alio παιδικὸν (hoc eſt puerile) legitur. Æ-
ris vſti drachmas duodecim, cadmiæ drachmas triginta
E duas, gũmi drachmas trigintaduas, myrrhæ, opii, vtri-
uſque drachmas quatuor: aqua pluuia. Nectarium va-
let ad inchoantes lippitudines, & fluxionum multarum
curſus, chemoſes, tumores, mẽbranarum extuberatio-
nes, & ad omnem propè lippitudinem: facit & ad craſ-
ſas palpebras. Opus eſt ante omnia fouere, deinde flu-
xionis initio infundere aqueo oui liquore: at progre-
diente curatione temperamentum intendere & augere.
Verùm ad aſperas palpebras vtimur collyrio ex aqua.
Apud alios appellatur σφραγὶς (hoc eſt ſigillum) Æris v-
F ſti & eloti, cadmiæ, acaciæ, ſingulorum drachmas qua-
tuor: croci, opii, vtriuſque drachmas duas: gummi dra-
chmas ſex: aqua excipe & vtere. Aliud Neapolitæ. Va-
let ad maximos humorum impetus, potiſſimum in ocu
lis qui ægrè humectantur, & qui in phlegmonis ſubal-
bicant, vt chemoſi adſimile quippiam appareat: hoc nos
vſi ſumus, monentes vt ab illitionibus lauarentur. La-
pidis ſchiſti, æris vſti & loti, opii, gummi, ſingulorũ dra
chmas octo, thuris drachmas ſeptem, myrrhæ drachmas
quatuor. vino efforma. Vſus eius eſt ex ouo, tempera-
G mẽtum eſt aquoſum. Malabathrinũ Galeni. Facit ad in-
gentes dolores & affectiones in declinatione. Cadmiæ
drachmas ſedecim, acaciæ drachmas quadraginta, æris
vſti & loti drachmas quatuordecim, opii drachmas du-
as, lycii drachmas duas, myrrhæ drachmas quatuor, ma-
labathri drachmas duas, nardi, caſtorii, croci, aloes, ſin-
gulorum drachmas duas, ceruſſæ, ſtibii loti, vtriuſque
drachmas octo, gummi drachmas quadraginta: aqua ex-
cipe, & vtere cum ouo. Aliud ex thure ad fluxiones
& chemoſes. Cadmiæ, thuris, vtriuſque drachmas octo,
H ceruſſæ quadraginta, opii, gummi, vtriuſque drachmas
ſex: aqua pluuia excipe. Verùm nos ita parauimus. Ca-
dmiæ, pompholygis, thuris, ſingulorũ drachmas decẽ,
ceruſſæ drachmas quadraginta, opii, gummi, vtriuſque
drachmas ſex: excipe aqua pluuiali, & vtere ex ouo. Do-
loris expers ad omnem fluxionem, vlcera omnis gene-

ris,ingentes dolores,puſtulas (quas φλύδρακας nominãt) oculi procidentias,chemoſes,quoſuis affectus.Ceruſſæ, terræ Samiæ,vtriuſque drachmas octo,ſpodii,pompholygis,tragacanthæ,ſingulorum drachmas duodecim,opii,gummi,vtriuſque drachmas duas:excipito aqua pluuiali,& cum ouo vtitor. Aliud.Cygnus inſcriptus reginæ,ad maximos dolores & ingẽtes affectiones.Cadmiæ drachmas ſedecim, ceruſſæ lotæ drachmas octo,amyli, tragacãthæ,acaciæ,opii,gummi,ſingulorum drachmas duas : excipe aqua pluuiali , & ad excipiẽdum adiice ouorum crudorum recentium albumina quatuor. Collyrium ὑγιείδιον inſcriptum.Cadmiæ,myrrhæ,vtriuſq; drachmas octo, acaciæ drachmas ſex, opii, æris vſti & loti, myrrhæ,galbani,ſingulorum drachmas octo:aqua excipe.Medicamentum ex galbano,quo vſus eſt Nicetes,ad dolores & lippitudines.Cadmiæ,ſpodii Cyprii,æris vſti & loti,opii, myrrhæ,galbani , ſingulorum drachmas octo:aqua excipe,ex valde probatis eſt, recipi:que amplius gummi drachmas octo: alia exemplaria ſpodium nõ habent. Aliud ex roſis,(ῥοδαῖον appellatum) ad ingentes dolores,fluxionem largam & tenuem,puſtulas, oculi procidentias. Roſarum reſectis vnguibus drachmas vigintiquatuor,croci drachmas duodecim , amyli drachmas ſex,floris ſylueſtris punici , opii, vtriuſque drachmas quatuor, tragacanthæ drachmas octo , foliorum herbæ apollinaris ſucco excipe. Aliud ex roſis , quod roſarũ ſeptuagintaduabus drach. cõſtat,magnum appellatum. Eo vſus eſt Lucius præceptor ad dolores ingentes,puſtulas,inuſtiones,vuationes,oculorum prolapſus, ſugillata,fluxiones vetuſtas,inueteratas lippitudines,& affectiones ægrè cedentes. Roſarum viridium citra vngues drachmas ſeptuagintaduas , cadmiæ vſtæ & lotæ drach. vigintiquatuor, croci drachmas ſex, opii drach. tres, ſtibii drachmas tres,alii ſex, æruginis drach.duas, alii tres, ſquamæ æris , nardi Indicæ , vtriuſque drachmas duas,myrrhæ drachmas ſex,gummi drachmas vigintiquatuor: excipe aqua pluuiali. Melinum delicatũ, commodum iis qui nullum penitus medicamentorum morſum perferre poſſunt.Valet ad puſtulas,inuſtiones, procidentias, fluxionem largam & acrẽ , & ad recentes affectiones. Cadmiæ vſtæ,& lacte extinctæ drachmas ſedecim , ceruſſæ lotæ drachmas octo , croci drachmas quatuor,opii drachmam,tracagãthæ drachmas duas : aqua pluuiali excipitur,vſus eius eſt ex ouo. Aliud quod ſummè valet ad multam , antiquam & tenuem fluxionem,vlceráque. Pompholygis drachmas quatuor, opii fricti tres obolos,gummi drachmas quatuor: aqua pluuia aut fontana.Cæterùm ad cruẽtas ſuffuſiones ex ictu, & ſugillationes prodeſt colũbæ ſanguis inſtillatus,præcipuè qui ex tenellis pennis exprimitur. quinetiam oui albumen ſi oculo infunditur , eodem pacto opitulatur. Confert & oui aſſati vitellus , cataplaſmatis modo cum vino inductus , aut ſertula Campana cum vino cocta & impoſita.Adhæc & folia roſarum ac flos per ſe & cũ vino trita,aut braſſicæ folia cataplaſmatis more impoſita. Quòd ſi αἰγίλωψ perſtiterit,thus , bitumen , æquis partibus miſceto, & oculum ſuffito,aut hyſſopi comam tritam accipe,& in panno lineo illigatam in feruentem aquam demitte , atque oculo admoue : inſequitur enim cruor vt ex linteolo cõpreſſo exprimatur.Ad tumores ex ictu circa oculos enatos conuenit vt aſſiduè molli ſpongia foueantur,deinde ſpongia noua aceto diluto madefacta imponatur:adhæc valet & ſinapi vetuſtum ex aqua tritum,& nunquam non appoſitum atque ablatum,naſturtium item,ſi poſt eius ablationem locus perpetuò aqua foueatur. Ad oculos propter ſolem aut omnino puluerem ſicca ſcabráque lippitudine laborantes, aqua copioſa,æſtate quidem frigida , hyeme verò calida affuſa iuuat,aut ſpongiæ ex calida aqua,aut lentis decocto imbutæ fotus.Ipſis verò oculorum angulis , rubi , lentiſci, myrti,roſarum ſuccum priuatim quenque cum aqua adhibeto. In his qui craſſas ac caloſas palpebras habent & pilis carent,pilos egregiè reſtituit id quod accipit acaciæ drach.duas,atramẽti ſcriptorii aridi drach.quinque, ſucci porri heminas quatuor,vini tantundem:coque donec ſtrigmenti habeat craſſitiem:aut muſcerdas,fimum caprinum,pari mẽſura vſta,cineris arundinis Græcæ duplum cum melle illinito. Ad palpebrarum glabrities , æruginis tritæ partem,ammoniaci tantundem:trita adaptato. Hoc ſummè quoque prodeſt ſcabris oculis, aut Cadmiam tritam melle ſubigito,& in ollula aſſato, deinde æris vſti tantundem admiſceto,ac tritis vtitor. Ad pilos in palpebris enaſcentes,pilos euelle,& cimicis ſanguinem illine,ac in poſterum haudquaquam renaſcentur:aut ricini à cane fœmina cruore , aut erinacei terreſtris ſuccum,& ſanguinis eiuſdem pares partes.Aut euulſis pilis,cicutæ folia,& cedriam æquis partibus cum veſpertilionis cruore inunge , & contine donec exareſcat. nam ſi oculum contigerit,lædit : aut felle caprino cum braſſicæ ſucco illine. Vuationes tolles,ſi cantharidum ſuccum illeueris.Albugines verò illico ſanat nitrum cũ oleo vetuſto diligenter tritum,illitumque:aut croci, piperis æquas partes cum felle felis in collyria efforma, ac illine. Aut ſepiæ teſtam tritam cum melle ſubigito & tritam inungito. Porro obſcurationem omnem,aut inchoantem ſuffuſionẽ curat vulturis fel cum ſucco marrubii , & melle Attico : aut teſtudinis marinæ fel cum mellis quadruplo,aut fel vrſinum cum aqua. In vnguibus verò oculorum atramenti ſutorii , ſalis ammoniaci æquas portiones,gummi dimidium,aceto in collyrium efforma & illine. Ad glaucos oculos.Solani ſuccus infuſus nigros oculos reddit. In noctu cæcutientibus, Elaterii obolum,ſeminis portulacæ drachmam:cum melle illine. Enata hordeola , muſcæ capite abiecto , reliquo corpore cõfrica.Inſugillatis(ὑπώπια Græcè vocatis)quũ nimirũ exigui grumuli,ex diſperſo in multas cutis partes ſanguine coguntur,priuſquam nigreſcant , diſſipare decet : nam vbi in grumos coaluit,ægrè diſcuti poteſt. Verùm ne ſolum is ſanguis qui effuſus eſt per halitum digeratur, verumetiam vt aliquid,qui in contuſis venis continetur,ſanguinis per rimulas extrahatur,cum diſcutientibus medicamentis aliquid quoque adſtringẽtium commiſcetur. Vbi verò venulæ ad ſtatum ſuum naturalem redierint,tunc etiam citra adſtringẽtium admixtionem ad diſſipantia medicamẽta eſt opportunum tranſire. Itaque collyrium Nili ex roſis ex aqua in ocularia cote cõterens, inunge ſugillationem,ac ſertulæ Campanæ fœnigræcique decocto foue,atque inde cum his collyrium diſſolue,poſtea per ipſum ſolum fœnugræcũ. Quòd ſi aliquæ adhuc ſuperfuerint reliquiæ, collyria , quæ quòd ex myrrha conſtent , (διάσμυρνα vocantur) in fœnigræci decocto diſſoluta inunge. Porro præſtat medicamentum bis in die inungere,ſimulque antea per ſpõgiam mollem calidis decoctis imbutam,fouere,principio quidẽ ex fœnigræci & ſertulæ Cãpanæ decocto: deinde vetuſteſcẽte affectu, ex ſolo fœnogræco.Eodẽ modo radicula pro cataplaſmate impoſita perſanat , verùm ſimulatque rodere cœperit , tollenda eſt : nam ſi relicta fuerit,ſua mordacitate venarum oſcula reſerabit: quare circa initia ea haudquaquam vtendum eſt,vti diximus. Vbi verò inueteratæ fuerint ſugillationes,quum iam nigreſcunt,etiam ſiquis longiori ipſam impoſitam relinquat,magis iuuabit.Valet & nitrum cum hyſſopo, & vua paſſa,melléque mixtum: & ſinapi cum adipe ouillo, præcipuè in antiquioribus,ſic & farina fabacea cũ melle,potiſſimum ſi fabam maſticaueris: oui itidem vitellus,aut cardamomum cum myrrha impoſitum, aut cuminum panno indue , eóque in feruenti aqua intincto foue:aut ſinapi cum cerato impone , aut malabathrum tritum , aut hordeaceam farinam cum aceto mulſo coctam.In recentibus verò cicutam cum aqua cataplaſmatis more impone, vel abſinthium cum aqua. Quod ab Hiera eſt conſcriptum,aufert ipſas(vt inquit) trium horarum ſpatio:vult autem quum adeſt phlegmone, vt antea caſeus viridis pro cataplaſmate imponatur & pane foueatur. Capit cicutæ ſucci obolos duos , croci drachmas duas , myrrhæ drachmam , opii drachmas duas, ſucci thapſiæ drachmam,gummi drachmam : aqua excipe.Hoc Heras ſcripſit , at ego(inquit Galenus) periculum feci nucis quæ per ætatem iam oleoſa euaſit, & interdum cruẽtatos perſanauit : debet autem ea diligẽter teri,atque ita homini ſupinè reclinato imponi , vt me-

dicamentum duabus tribúſque horis adhæreat: nam ſi ita fecerit, etiam ſi poſtea aſſurrexerit, diu tamen adhærebit, debétque vbi prius deciderit, alterum illico apponi. Αἰγίλωψ, qui abſceſſulus quiſpiam eſt inter naſum & magnum oculi angulum ſæpenumero perrumpitur in angulum. Proinde curandus eſt medicamentis diſcutiendi vi præditis, quæ citra morſum id agunt: nanque ab acribus oculus vnà afficitur, ipſáque affecta pars inflammata augetur: quippe vt in oculos inde aliquid confluat neceſſe eſt. Valent ad ægilopas maluæ folia cum ſale & melle. Cæterùm in nondum perforatis herbā pedicularem, & ammoniacum thymiama cū melle ceu ſplenium impone, aut alumen ſciſſile cum terebinthina. Quòd ſi ita non fuerint perſanati, oſſe denudato cauterium adige, ita nanque ſquamæ abſcedent, & ſanabuntur. Quidā diuiſo angulo oſſi qua parte perforatum eſt, anguſtum infundibulum admouent, ac plumbo liquefacto infuſo vrunt, atque ita optimè ſanant. Aſclepiades ſucci illecebræ libræ dimidium, ſucci ſolani, thuris, vtriuſque drachmas octo, maſtiches drachmas tres, galbani libram dimidiam: ſuccos cum thure coquito, atque vbi diſſolutum fuerit, galbanum adiicito: maſtichen verò repudiamus. Aliud. Thuris ladani, vtriuſque drachmas octo, ceræ, aluminis ſciſſilis, coaguli leporis, ſpumæ nitri, ſingulorum drachmas quatuor: tunde medicamentum, & cum irini vnguenti fæce emollito.

DE FACIEI VITIIS, CAP. VI.

VArus, (qui ἴονθος Græcis nuncupatur) exiguus durúſque tumor eſt, qui in faciei cute enaſcitur, & ab humore craſſo generatur: emollientibus opus habet diſcutientibúſque medicamentis, perinde atque ficoſi tumores qui in mento exoriuntur: differunt autem hi à varis, quòd nō ſolùm craſſus ſit qui eos excitat humor, verùm tenuiſſimus quoque, ac tenuis cuiuſdā ſaniei ſimilis ſit particeps. Quare niſi curentur vt decet, celeriter exulcerantur. Quapropter magis exſiccantibus quàm vari indigent medicamentis. Adhæc & tumores lichenoſi in mento ex mixto quopiam humore oriuntur: vbi tenues ſeroſique humores cum acribus commiſcentur, atque idcirco celeriter in ſcabiem leprámque commigrant. indigent autem validè exſiccantibus: ſimul verò atque in ſcabiem aut lepram tranſierint, præter exſiccantia quibus egēnt, etiam detergentibus opus habent. Quin & reliqua exanthemata in mento, & ipſa quoque exſiccantibus medicamentis egent. Porro furunculi ex conſimilibus quibus vari, humoribus in toto corpore creantur, ſuntque quadantenus duûm generum: quidā enim ſunt, (vt ita dixerim) varoſi, duri, ægréque concoctiles: alii ſunt phlegmonoſi, ex quibus febres quoque interdum conſiſtunt, & quorum tumor in molem excreſcit, atque in pus commutatur: vnde curatio eorum vtplurimum eadem eſt cum phlegmones cura. Atque de his hactenus, nunc ſigillatim de medicamentis agemus quæ ab antiquioribus medicis tradita ſunt. Crito igitur ait, Mellis & aceti æquas portiones diligēter miſceto, & digito varos confricans inungito, aut ſpumæ argenti chemam, terebinthinæ, fabæ Ægyptiæ magnitudinem, his adde olei albi parum, deinde deterſa facie, digito medicamēti exiguum cape, & varos inunge: aut amygdalas amaras aceto diſſolue & tere, ac faciem illine. Quòd ſi vetuſti fuerint, hæc facito, Saponis Gallici drach. quatuor, ammoniaci ſuffimenti, thuris, vtriuſque drachmam: aqua diſſoluta ad cerati craſſitudinem redige, eóque inunge, ac poſt horæ ſpatium tepida faciem abluere iube. Aut nitri rubri, pulegii viridis, ſalis foſſilis, coſti Indici, ſeminis ocimi, ſingulorum æquas partes tuſas ac cribro excuſſas, adipe anſerino vel gallinaceo, vt cerati fiat craſſitudo, excipe: ex eo verò in linteolum inducito, & donec omnino liberetur, imponito. Ad affectus eminētes, facieique pruritus, ac principium elephantiæ. Gummi albi, nitri ſpumæ, thuris, ſulphuris viui, vniuſcuiuſq; pares partes aceto diſſolutas, ſedulóq; tritas in paniſcia cōformato, atque in vmbra ſiccato. Vſu verò expetēte, aceto diſſolue & inunge: vbi exſiccati fuerint, ſubſcripta compoſitione deterge. Aliud ad varos. Saponis Gallici libram, ammoniaci ſuffimenti tantundem, thuris, maſtiches, vtriuſque quadrantem, ſpumæ nitri drachmas tres. Saponem & ammoniacum in vas fictile cōiectum in duobus ſextariis aquæ coquito, quumque diſſolutum fuerit, arida cōtrita ac creta adiicito: deinde in pilam coniecta, ac diligenter contuſa in vaſe vitreo recondito. Quúmque vſus flagitat, faciem ex eo inquinato, & paruo interpoſito tempore, liberali aqua ipſam ſedulò perfricans abluito. Vtendum eſt autē hac inunctione per totam varorum curationem. Ad ficoſa menti tubercula. Argenti ſpumæ, miſyos crudi æquales portiones terito, & pro cataplaſmate imponito. Aut thuris drachmas duas, ſpumæ argenti drachmas quatuor, ſalis foſſilis drachmas octo, ſandarachæ drachmas octo, in læuorem redacta impone. Quòd ſi vlcerata fuerint vliginoſa (aqua enim ab ipſis defluit) vtēdum eſt hoc quod capit ſquamæ æris drachm. quatuor, atramenti ſutorii, aluminis ſciſſilis, glutini fabrilis, ſingulorum ſiciliquum: glutinum aceto maceratur, deinde cū reliquis teritur: ac formantur paſtilli. Vſus tempore aceto diſſoluimus ac inungimus: hoc etiam fiſtularum callos exterit. Ad recentes in mento aut alia quapiam parte impetigines. Tritici grana multa incudi imponito, deinde laminam æris igne candentem tritico ſuperponito, ac humorem inde emanantem adhuc calidum colligito, & impetigines illinito. Eodem pacto maluæ ſylueſtris ſemen tenerum collectum mundato, ac tundito, & ſuccum reponito, eóque aſſiduè illinito. Eodem modo portulacæ quoque ſuccum, aut vlmi lacrymam aceto dilutam illine. In inueteratis verò vtēdum eſt ſubſcriptis. Viticis folia cum exiguo aceto trita imponito: eodem modo & capparis folia. Paſtillus lichenicus. Glutinis fabrilis drachmas quatuor, alii ſiciliquum, ſulphuris ignē nō experti drachmas duas, chamæleonis drachmas quatuor, thuris ſiciliquū, aceti heminæ dimidium: glutē aceto diſſoluitur, dehinc aridis adiicitur. Vſu expetente, aceto quod ſatis faciat diſſolutum calidum impone. Aliud. Alcyonii vſti ſiciliquum, chamæleonis nigri drachmas quatuor, radicis haſtulæ regiæ drachmas quatuor, ſulphuris viui, thuris, pyrethri, ſpumæ nitri, ſingulorum ſiciliquum, glutinis taurini drachmas quatuor, aceti quod ſatis eſt. Vbi increſcit affectio, & calloſa euadit, ſubſcriptis compoſitionibus eſt vtendum. Humida ad impetiginum affectiones. Miſyos, thuris, myrrhæ, aluminis ſciſſilis, ſingulorum drachmas octo, aloes, ſulphuris ignem non experti, vtriuſque drachmas quatuor: excipe paſſo vt ad ſtrigmentitiam veniat ſpiſſitudinem, & bis térve in die deterſis inunge, & foris membranam fellis tutelæ gratia impone. Illitio cocta ad lichenas inueteratos, vt citra exulcerationem liberet. Atramenti ſutorii, fœnigræci moliti, cardamomi, cuiuſque ſiciliquum, gith, foliorum caprifici, vtriuſque ſeſquidrachmam, aceti quod ſufficit: trita miſceto, quouſque in mellis craſſitiem coeat, deinde coquito: quúmque nigrum euaſerit & cōdenſatum, tollito & inungito, antea ablutis impetiginibus. Aliud. Aceti acerrimi ſextarios ſex, farinæ hordeaceæ ſextarios duos, mannæ ſextarium, radicis rumicis agreſtis drachmas viginti, veratri albi drachmas decem, alcyonii drachmas quindecim, cardamomi drachmam, cimoliæ drachmas octo, glutinis taurini, & ſpumæ nitri, vtriuſque drachmas ſedecim, virgultorum viridium halicacabi manipulū cōponito. Verùm quia cōplures facultates medicamētorum quæ illinendo ſunt idoneæ renuūt, malúntq; emplaſtra quæ neq; ſudorib⁹ obortis diffluunt, neque exſiccata cutem extendūt, de his quoque eſt agendum. Emplaſtrum lichenici valet ad impetigines ſublatas ac eleuatas, adeo vt reprimat ea quæ reliqua eſſe videntur. Mannæ, thuris, picis, bituminis, ceræ, reſinæ pineæ, ſulphuris viui, ſingulorum drachmas octo, olei Cyprini parum: coque, & in linteolum inducto vtere. Aliud. Picis Brutiæ liquidæ, mannæ, ſulphuris viui, farinæ lupinorum, ſingulorum drachmam. Compone, deinde adde galbani ſiciliquum. Eſt ex eorum numero quæ valde probata ſunt. Quòd ſi affectus pertinacius perſeuerat, atque eiuſmodi non proſunt, medicamentis excoriatoriis vocatis eſt vtendum: etenim ſupremam cutem derepente abſcedere faciunt. Aliud impetiginum

excoriatoriũm.Squamæ æris drachmas tres,auripigmẽ- A
ti,ſandarachæ,vtriuſque drachmas quatuor,æris crema-
ti,veratri, ventrium catharidum,ſingulorum ſeſquidra
chmã. Tere vnũquodque ſigillatim,deinde ſimul mix-
ta excipe cedria, & ad ſpiſſamentum ſtrigmentitiũ reda
ctum in pyxidem æream repone.Quum vſus poſtulat,ni
tro ac exiguo aceto lichenas abſtergens inunge ſpa-
thula, atque affrica : deinde deterſos ſpathula abrade,&
denuo medicamentum impone:poſthæc vbi bis terve il
lud peregeris,& leuiter abraſeris, enitere iterum impo-
nere , illita loca fellis alicuius animalis veſicula coope- B
riens:etenim ea obſtat ne medicamentum diffluat, & le
uis eſt: poſt pelliculæ verò impoſitionem faſciolam le-
uiter inducito,ac ſinito pernoctare.Quòd ſi hoc non li-
cuerit , ſaltem aliquot horarum ſpatio permaneat , do-
nec puſtulas excitauerit quæ ſaniẽ craſſam glutinoſã n-
que contineant. Adhæc lauare iubemus , & in balneo
quod curationi opitulatur,morari. Quòd ſi quid obſtat
quominus balneo vti poſſit , larga calida aqua fouere
oportet , deinde abſtergere , & panem mulſa ſubactum
pro cataplaſmate imponere. Vbi ſordida fuerint vlcera C
emplaſtrum viride impone,adiecto pauxillo excoriato
rii. Cæterùm ſanie iam expurgata , quum non amplius
cruſtula incũbit, albũ cũ ſplenio impone,atque hac vti
tor curadi ratione donec cicatrix planè obducta fuerit:
verùm ſingulis diebus foueto,recẽnſque ſpleniũ induci
to.Poſtquam iam cicatrice locus penitus coaluit , ſiqua
reſtat ſuſpicio,eandem curationis viam teneto. Verùm
anteaquam excoriatoria imponantur,loca extra impeti
ginem medicamento quod inflammationem prohibe-
re poteſt ſplenio inducto tutari oportet,linea circum li D
chenem antea deſignata. Aliud quod ad alopecias quo
que valet: verùm alopeciæ in ſole aut iuxta ignem ſunt
inungendæ,quumque puſtula eruperit,acu eſt pungen-
da,deinc excreto humore,locus ceratis eſt perlinadus:
poſt inductam autem cicatricem,pili enaſcuntur. At in
impetiginibus itavt prædictum fuit eſt aggrediendum.
Sandarachæ,auripigmenti,,ſquamæ æris, cuiuſque ſici-
liquum,veratri nigri,elaterii,ventris cantharidum,ſin-
gulorum drachmas:excipe cedria. Emplaſtrum viride,
quod in mentagra appellata , poſt ruptura puſtulæ quæ E
ob vſum excoriatorium oboritur,imponi debet.Ceræ li
bram,æruginis raſæ quadrantem, reſinæ frictæ libram,
olei cyathos quatuor,aceti quod ſatis eſt : ærugo in ſole
cum aceto terenda eſt,& quæ liquari poſſunt liquantur
ac refrigerantur , poſthæc liquidis adiiciuntur. Viri-
de Herophili. Æruginis drachmas duodecim , mannæ
drachmas quatuor,adipis vitulini drachmas duodecim,
galbani drachmas tres,ceræ drachmas octoginta,reſinæ
drachmas viginti,aceti quod ſufficit. Poſt viridia,mũ
dis iam factis ab excoriatione vlceribus, huiuſmodi eſt F
vtendum quæ multam ad tactum leuitatem inferunt.
Album poſt impetiginum excoriationem. Spumæ argẽ
ti,ceræ, ceruſſæ, vniuſcuiuſque libram, olei ſextarium,
aquæ ſextarium.Spumam argenti,ceruſſam , & aquã te-
rito,quumque optimè in læuorem redacta fuerint,pau-
latim oleum inſtilla,aſſiduéque tere. Vbi vnitum fue-
rit,in vas fictile transferto , igníque impoſitum aſſiduè
agitato , & aſſumpta iam aqua ceram adiicito. Pan-
cratiaſtarũ τρυφερὸν hoc eſt delicatum appellatum , va-
let ad ambuſta,vt citra cicatricis veſtigiũ ſanentur.Spu- G
mæ argenti,ceruſſæ, plumbaginis, ſingulorũ drachmas
vigintiquinque,ceræ terebinthinæ,vtriuſque drachmas
ſedecim,olei heminam,& aquæ tantundem , compone
quemadmodum prædictum fuit. Aliud Diophantis,ad
ambuſta,& intertrigines:faciẽ quoq; præmunit,ac præ-
ſeruat , ſi roſaceo diſſoluatur. Argenti ſpumæ frictæ
ſiciliquũ,medullæ ceruinæ drachmas ſedecim , ceruſſæ
torrefactæ ſiciliquum,ceræ,thuris,terebinthinæ,ſingu-
lorum drachmas octo,olei heminas quatuor. Ad menti H
exanthemata.Baccarum myrti,malicorii,argẽti ſpumæ,
floris æris æquas portiones cum vino inunge. Porro in
ficoſis menti eruptionibus quas mentagras,& nonnulli
lichenas feros appellant, valent ex his quæ ad impetigi
nes tradita ſunt,valentiora:adhæc ea quoque quæ ad ſca
bies & lepras inſcribuntur. Verùm mirè celebratur hoc

A quod capit,atramenti ſutorii,veratri nigri, auripigmen
ti, ſingulorum drachmam,ventrium catharidum ſicili
quum,nonnulli obolos tres:tritis vtere cum oleo,aut ce
dria,aut roſaceo,loco antea abſterſo. Puſtulis autẽ quæ
enaſcuntur diſruptis,cuſpide ſpecilli locum attere, quo
medicamenti quippiam penetrare morderéque poſſit.
Deinde vbi locum foueris poſt horæ ſpatium , ceratum
roſaceum ſuperiniice,atque id donec cicatrice coeat ef-
fice.Quòd ſi primùm præualere nequiuerit , ter quatér-
que inunge.Valet eximiè & ad lepras,&vitiligines,(quas
B λεύκας appellant) & alopecias,& ſcabies. Aliud ad ca
pitis & menti ficoſos tumores,aut ſi alia quapiam parte
vlcera prominent.Elaterii & ſalis paribus partibus com-
mixtis vtere:ſuprà verò ſemẽ lini crudum cum aqua im
pone,aut ficus tritas.Eodem ad tubercula quoque,(quæ
φύματα vocant)vtendum eſt.

DE ORIS AFFECTIBVS, CAP. VII.

QVum dentes doleant partim ob neruos qui illis in
ſeruntur, partim ob ſuam ſubſtãtiam,aut gingiuas,
quæ vel ex intemperie quapiam, aut humorum quorun
C dam defluxu laborent : aliâs item proprium ſuum affe-
ctum ſentiant , aliâs ob caput materiam ſuppeditans,
quemadmodum & quum totum corpus plenitudine a-
bundat,patiantur : auxilia quæ affectui proportione re-
ſpondeant,aduocanda ſunt. quare aut totum corpus,aut
caput tantùm, vel etiam vtrũque purgatorio inanimus.
Et vt propter humorum defluxum phlegmonæ ena ſcũ-
tur,ita dentes etiam ex humorum acrium erodentium-
que defluxione perforantur , non ſecus quàm vlcera in
cute oboriuntur. Proinde perſpicuum eſt quòd corpora
D quæ eroduntur per ea quæ vitioſum confluentem hu-
morem exſiccent,curari debent: dentéſque qui exedun-
tur,ceu quibus idipſum præ nimia mollicie accidat, per
auſtera adſtringentiáque medicamenta duriores atque
ad patiẽdum ineptiores reddi. Eos verò qui liuidi ſunt,
per exſiccantia,(quippe quibus id ob prauorum humo-
rum copiam eueniat)ſanare oportet : eandem enim quã
perforati curationem poſtulat. Quòd ſi gingiuæ ob in-
flammationem doluerint,oleum lentiſcinum,ſi mode-
ratè calidum ore contineatur,præſtantiſſimum eſt reme
E dium :ſit autem recens,nam quod vetuſtum eſt,deterius
eſt:porro id in duplici vaſe calefieri debet.Eſt igitur hoc
gingiuarum inflammationi quammaximè accommo-
datum: nec verò minus,ſiquis in alia quapiam parte mẽ
branæ tum linguam veſtientis tum ſuccingẽtis, totum
os,dolor ob inflammationem oriatur,quum lentiſcinũ
ſedare poteſt:repellit enim placidè,& citra aſperitatem,
quam auſterorum plurima obtinẽt:adhæc,abſque mor-
ſu diſcutit , quo inflammata omnia in primis opus ha-
bent : nam quæ validè adſtringunt,partes exaſperant, i-
pſiſque ſimile quippiam,quale in contuſionibus vſuue-
F nit,nimirum quòd ipſarum ſubſtantia violenter contra
hatur.Ab iis verò quæ vehementer per halitum digerũt
diſcutiũntq; , ꝙ ea acria iã ſint , eroſioni quippia adſi-
mile oboritur.Cæterùm dolẽtes dẽtes aceto acri calido,
cum galla aut halicacabi radice collue, aut tædulis pin
guibus cum aceto,aut cappari,vel aliis , cucumeriſve a-
greſtis radice. Egregiè verò conferre fertur ranæ in ace
to & aqua probè coctæ decoctum,ore contentum. Itidẽ
ſi dentem caninum vſtum triueris,deinde cum aceto be
ne calido coctum ore continueris,aut acetum ſquilliti-
G cum ore retentum,aut tædarum ramenta , malicorium,
alumen,in aceto ad tertias coquito , & ore contineto:
quúmque os ſaliua fuerit refertum , eo hiante effluere
ſinito. Aut pyrethrũ cum hyſſopo & colocynthide,itidẽ
in aceto decoctũ ore teneto. Aut alliorum, ſeminis æru
cæ,& nitri decocto collue.Oblitionibus verò & epithe-
matis huiuſmodi vtitor:ſory reſina terebinthina exce-
ptum obline, eáque cauernulæ inſere. Aut compoſitio-
nem ex duobus piperibus nardino aut roſaceo , ſed po-
H tiſſimum amygdalino diſſolutam impone, atque in au-
rem eiuſdem lateris inſtilla. Aut ſulphur ignem non ex
pertum cum lycio excipe:& in exeſum dentem inde. In
maximis dentium doloribus valet hoc: anguis ſenectã,
& ad mellis craſſitudinem redactam cum oleo obline,
& in cauernam impone. Aut terræ inteſtina frige,teré-

que,& in cauernulam inſere, In aurem oleum ſeſaminum,in quo terræ inteſtina fuerint incocta,infunde. Apophlegmatiſmi quoque ſunt dẽtibus dolentibus accõmodatiſſimi: in aduerſam verò aurem,duos hederæ corymbos roſaceo ſubactos inſtilla. Quòd ſi eximere dentẽ animus fuerit,pyrethrum acerrimo aceto dies quadraginta maceratum terito ac reponito: vſu verò expetente,vbi reliquos cera obducta munieris, ipſúmque dolantem præmundaueris,medicamentum illine, deinde horæ interiecto ſpatio,digitis extrahe. Aut ſory cum aceto acerrimo pluribus diebus oblinito: educit eximiè tithymali ſuccus, & ſory vnà cum galbano impoſitum. B Quinetiam betæ radicis ſuccus in narem inditus,dentiũ dolores ſedat,reliquáque omnia medicamenta quæ naribus inſeruntur,de quibus antea egimus. Vt dentes ero ſi non confringantur,nec grauiter oleant, veratrum nitrum erui magnitudine melle coquito & inſerito: ſal foſſile melle ſubactum aſſa,& tere,& myrrha admixta vtere. Arida ad dentes emotos & vacillantes. Terebinthi fructus torrefacti drachmas octo, aluminis ſciſſilis cremati,ſylueſtris Punicæ florum,vuæ acerbæ ſucci, C ſingulorum ſiciliquum,gallarum,croci,myrrhæ, ſingulorum drachma:tritis vtitor. Aliud. Cornu ceruini drac. octo,rhois rubri,balauſtii,vtriuſque drachmas quatuor, corticis pinus,gallarum croci,myrrhæ, ſingulorum drachmam:terito & vtitor. Maſticatorium ad molariũ dolorem. Roris marini ſeminis drachmas duas,origani,piperis albi,vtriuſque drachmam, vuarum paſſarum pinguiſſimarum ſextarii dimidium:in maſſæ formam redigito,& præbeto commanducandum: poſt vſum verò,os vino colluat. Aliud,Vuæ paſſæ exacinatæ ſextarii di- D midium,piperis albi acetabulum,grani cnidii,ſpicæ nardi,ſinguloru ſiciliquum, pyrethri & myrrhæ pares portiones,caſiæ drachmam,vtere vt dictum eſt. Ad exeſos dentes. Piper coctum cum melle tere diligenter,& in cauernulam inſere,atque exterius impone. Aliud dolorẽ mitigans,ad dentes dolentes eroſóſque,confert tuſſi quoque. Lacrymæ papaueris,myrrhæ,ſtyracis,cuiuſque ſiciliquum,piperis albi,galbani, vtriuſque drachmam: paſſi quod ad comprehendendum ſufficit. Iam ſi leporino cerebello infantem dentientem illeueris,dentes ci- E tra dolorem atque illico emittet. Aiunt ſi ranunculi folia ei cui dens dolet, in eiuſdem lateris brachio impoſueris,dolore quidem liberare, verùm brachium exulcerare,cuius curam,prout decet,habebis. Dentes præſeruãtia hæc ſunt. Tithymali radicem in vino vſque ad dimidias coquito,& bis in menſe dentes colluito,& nunquã dolebunt. Item,alumine cum modico myrrhæ confricato,& nunquam exedentur: ſi verò hoc nimium adſtringat,melle vtitor. Optimè verò facit & ad dentes à dolo- F re præſeruandos,& ad gingiuarum dentiúmque eroſionem,atque ad decorem hoc quoque. Lanas ſuccidas linteolo illigatas vrito, deinde ſalis tertiam partem admiſceto,eáque trita affricato. Aut leporis capite vſto tritóque vtitor. Aut ſal & mel in læuorem redacta,ac in mũdo linteolo illigata vrito:adhæc iridis pauxillum commiſceto & confricato. Ad dentes vacillantes, & gingiuas humore grauidas,eáſque corruptas. Alumen rotundum chartæ inuolutum vritur,deinde tritum rubrica inficitur,eo continge gingiuas,& ſub corruptis inſere. Ad gingiuas vlceratas. Nitrũ,cyperũ,hordeum,æquali por- G tione cõbuſta,cum melle miſceto & illinito. Vt molaris citra dolorem eximatur, farinæ erui drachmas duas cum ſucco tithymali ſubige,dentíque impone,ſupráque hederæ folia iniice,& poſt horæ ſpatium tolle,ſua ſpôte in minuta fruſtula diffringetur. Valet hoc etiam ad eroſos dentes. Verùm vſus tempore ceratum emollitum impone. Ad gingiuas præhumidas ac cruentas,dentes emotos,ozænas, parulidas,putredines, omniáque oris vitia. Capit herbæ perdicialis,aut ſyderitis,minam,ſalis candi- H di & tenuis ſextarium, mellis ſextarium: contundito,& in maſſæ formam redigito, deinde in ollam coniectam operculo probè obturato. habeat autem in medio ſui foramẽ per quod rudicula agitetur,donec nihil amplius fumi aut vaporis exhalauerit: dehinc vbi ab igne ſublatũ fuerit ac refrixerit, inde ſumito drachmas quatuorde- A cim, piperis albi drachmas quinque, piperis nigri drachmas ſex,pyrethri drachmas ſex,aluminis ſciſſilis cremati extinctíque vino auſtero drachmas duas, pumicis, myrrhæ hyſſopi, ſeminis apii, pulegii, ſingulorum ſiciliquum,mentæ,iridis,vtriuſque drachmas tres:hæc tundito, & cribrata ei quod ex olla ſumpſiſti commiſceto, ac vtitor. Aliud. Tragorigani drachmas duas, hyſſopi drach. quatuor, herbæ perdicii melle & ſale tenuĩ ſubactæ,atque in olla donec in prunas redigatur, crematæ, quadrantem,piperis trientem: tunde, incerniculo excute & vtere. Quo ſi vſus fueris, neque dentes dolebunt, B neque findentur, neque gingiuarum inflammationes, (παρουλίδες dictæ) cruorem fundent,neque carunculæ in iis ſuperexcreſcent, neque defluxionibus tentabuntur: erit porro os odorum, & dentes nitidi. Nonnulli ſalſamenta in olla medicamento adiiciunt. Cæterùm prædictis ſuccedunt quæ eo quòd oris affectibus accommodantur,(στοματικὰ Græcis appellantur) quæque ad oris cauitatem tonſillas,& vuam inflammatione correptã,defluxionéque laborãtia adhibentur. Debet autem initio C mali in his qualitas adſtringens præualere, vt quicquid influit repellatur reprimaturque: poſthæc adſtringentibus quædam per halitum digerẽtia admiſcenda ſunt,vt quæ iam defluxerunt diſcutiantur. Declinãte verò iam malo,plura iam & valentiora ſunt commiſcenda diſcutientia, quorum ſigillatim medicamenta partim antea dicta fuerunt,velut id quod conſtat ex nucibus, ex moris,ex fructibus rubi,(βάτινα vocant)& ex malis Punicis, ex cotoneis,& ſiquod eiuſmodi conducere creditur: partim iam proponentur, ne ea omniquaque in hoc libro D deſiderẽtur. Hieræ ſtomatice,ἡ διὰ τοῦ βησασᾶ,quæ ex ſemine rutæ ſylueſtris concinnatur:valet ad anginas,ad inflãmationes tonſillarum,& vlcera quæ in ore oboriuntur. Cõuenit & ſtomachi vitio, & inteſtinorum difficultate laborantibus,ex frigida ad fabæ tuberculum propinata. Eſt etiam arteriaca præclara & dolorem mitigans. Aniſi ſeminis,rutæ ſylueſtris,ammis,floris iũci odorati,caſiæ, iridis, aluminis ſciſſilis,ariſtolochiæ longæ, aliqui etiã caſiæ fuluæ,ſingulorum vnciam, coſti ſeſquidrachmã, gallas immaturas mediæ magnitudinis numero octo, E crocomagmatis,floris roſarum, vtriuſque vncias duas, croci ſeſquunciam,amomi racemi vnciæ dimidiũ,myrrhæ vnciæ dimidium,cinnamomi,ſeminis apii, vtriuſq; vnciam, ſpicæ nardi ſeſquunciam, hirundinum recrementi vnciam. Myrrham cum melle terito,reliqua verò contuſa & incerniculo excuſſa iniice: ac medicamẽtum melle craſſius reddatur. Vſu verò poſtulante,melle diſſolutum inunge, atque ex aqua, vel mulſa,vel ptiſſanæ cremore præbe gargariſſandum. Διάχριστος,(hoc eſt illitu apta)ad oris putredines, rhois rubri drachmas quatuor, F acaciæ drachmam,medullæ ceruinæ drachmas quatuor. Vino diſſoluta,melle cocto excipe, vteréque ad illinendum. Aliud. Succi hypocyſtidis ſiciliquum, floris mali Punicæ drachmam,lycii drachmam,acaciæ drachmã. Excipito oliuæ immaturæ ſucco & melle. In humidis calidiſque corporis locis, cuiuſmodi eſt os, citò putredo accedit,quacunque tandem de cauſa fuerint exulcerata. Ad eam etiam rem facit quòd nullum medicamentum, quemadmodum in aliis vlceribus aſſiduè incũbere poteſt: ſiquidem perpetuò à ſaliua eluitur: atque idcirco G in ipſis validiſſimis ſæpenumero vti cogimur: ſunt autẽ vehementiſſima quæ perinde ac cauteria cruſtam appellatam faciunt. Itaque in externis quando pars quæ curatur,cruſta obducitur,à fortibus medicamẽtis abſtinemus, atque ad ea quæ cruſtas tollunt,tranſimus quæ facultate qualitatéque abſtergente prædita ſunt. At in ore,ob regionis naturam,conſultum tutúmque mihi eſſe videtur admiſcere detergentibus nõnihil ex vehementibus,quæ ſigillatim admota cruſtas inducũt. Atque eiuſmodi quæ- H dam antea tradita fuerunt,vbi percenſui ea quæ ad oris vlcera,à paſcendo Græcis νομαὶ dicta, faciunt: eadem namque cruſtis conuenire diximus. Crito conferre inquit miſy aſſum cum melle, donec ad ſtrigmentitiã venerit ſpiſſitudinem, aut chalcitidem aſſatã cum melle. Archigenes verò ad cruſtas dictas priuatim conducere ait ſtercus caninum cum melle illitum. Et Muſa de hoc

ita habet. Ad anginã ſtercus caninum album accipito, exſiccatum & tritum cribro excernito. Vſus verò tempore, melle dilue, & tũc inunge vt diglutiatur: nullum medicamentum eo vehementius nouimus in angina laborantibus, aut in phlegmone tonſillarum aut glandularum linguæ adiacentium, quæ ſtrangulatus periculum minitatur. Alia ad cruſtas faciens, & ad gingiuas præhumidas, & fœtidas. Miſyos cremati drachmas octo, iridis drachmas quatuor, croci drachmam. His tritis tum ſeorſum, tum cum melle vtitor. Ad putredines autem, atque abſcedentes gingiuas, & cruentas, arido, ad cruſtas verò vtere cũ melle hoc quod vocatur ἀνθηρὰ, hoc eſt florida. Capit iridis, ſandarachæ, cyperi, ſingulorũ drach. quatuor, aluminis ſciſſilis, myrrhæ, croci, crocomagmatis, ſingulorum ſiciliquum. Quidam etiam floris roſarum, & gallarum vtriuſque drachmas duas adiiciunt. Quòd ſi putredo fuerit validior, libellorum combuſtorum partes tres, auripigmenti partem: trita miſceto & vtitor, & ſupra linamentum concerptum, roſaceo imbutum expreſſúmque dato: quidam libelli partes octo capiunt. Quòd ſi putredo his non euincitur, iubevt vrat, contectis in orbem circunſitis partibus. ſit autem candens pellucénſq; cauterium quod tantiſper adhibeatur dum nihil amplius humoris defluat, & locus videatur euictus: poſthæc, colluere prædictis, & ἀνθηρᾶ facultate vti cum melle oportet, donec cruſtæ diffringantur, inde melle vtendum eſt. Quum gurgulio ex humorum defluxu inflammatione corripitur, ſi mediocris fuerit defluxus, mediocribus opus habet adſtringẽtibus: ſi verò eſt validior & vehementior, opus quoque eſt iis quæ magis adſtringunt. Vbi iam inflammatio fluxúſque declinat, ex iis quæ per halitum digerunt quædam cõmiſcenda ſunt. Collutiones itaque moderatæ ſunt quæ fiũt ex palmulis, quæ modò in aqua ſola, modò pauxillo quoque mellis adiecto, decoquuntur. Huic adſimilis eſt quæ fit ex roſis, pampinis vitis, rubo, rubo canis, lentiſco, hedera, terebinthina, rhamno, aſpalato, flore Punicæ domeſticæ, ſiliquis, malis auſteris, pyris & ſorbis. His fortiora ſunt, tum myrti, eiuſque baccarum decoctum, tum cotoneorum acerborum & meſpilorum, & cornorum. Generoſiſſimum autem eſt decoctum gallarum, & rhois culinarii coriariique, & fructus myricæ. Ex his ſingulis tum per ſe, tum ſimul coctis, ex aqua gargariſſare oportet. Quin & aridis tritis gurgulionẽ attingere debemus per cochleariũ, tum prædictis tũ ſimilibus. ſunt autẽ eiuſmodi roſæ ſiccæ, & hypocyſtis, & rheum, cyperúſque & aloe, nardi item radix, & alumen ſciſſile, ac lapis qui ἀγήεχτης dicitur. Paruæ quidem affectiones per eiuſmodi facilè e veſtigio compeſcuntur. Vbi verò vitium obortum, maiori nititur fundamento, fieri nequit vt id per repellentia penitus curetur, potiſſimum quum ægri corpus humoribus abundat, aut pars laborans fuerit natura imbecillis. Qua de re ſæpe initio, ſæpius paulo pòſt iis aliquid ex diſcutientibus admiſcere cogimur: & ſi dolor ingens fuerit, etiam ex iis quæ eum lenire poſſunt adiicere. Cæterùm ex diſcutientibus moderatiora ſunt adhibenda, quàm valentiora irritãdi vim obtineant: ſunt autem eiuſmodi, iris, thus, myrrha, quǽque eiuſmodi prædita ſunt facultate. Lenire verò dolorem ſolent quæ læuorem inducunt, quǽque lenta, dulcia & pinguia ſunt. Proinde ex his atque eiuſmodi incipiens, medicamenta concinnabis affectibus accommodata: ſi verò inualeſcit vitium, neque vlli eorum cedit, aluus ſubducatur, & gargariſſet lupinorum loturam, aut ptiſſanæ cremorem, aut paſſum tepidum, aut ficuum decoctum, & vuarum paſſarum, & glycyrrhizæ cum hyſſopo. Prodeſt quoque, ſi oleum amygdalinũ in aures infuderis, foriſque ſpongiis expreſſis leuiter foueris. Quinetiam polentam, (quam ὠμηλύσιν vocant Græci) ex farina hordeacea, aut ſeminis lini, aut fœnugræci, aut ex his mixtum imponere oportet. Si igitur in ſuppurationem verti tonſillæ apparuerint, ea adiuuanda eſt, & in primis ficuum decocto aſſiduè gargariſſentur. Si verò nihil eiuſmodi videatur, ſed ægrè deglutire poſſint, & ſtrangulatum ægri metuant, acri enemate aluus eluenda eſt, venáque in cubito tundenda, & cucurbitulæ in collo & mento, conciſa prius ſcalpello cute, ſunt affigendæ: cõtinuis item fotibus & cataplaſmatis, iiſque validioribus ac gargarizationibus eſt certandum. Quòd ſi etiamnum malum increſcat, venæ ſub lingua ſecentur, aut iuxta oculorum angulos, aut ea quæ in fronte conſpicitur. Quinetiam per halitum ore receptum fouebimus, hoc pacto, Satureiam, aut origanum, aut hyſſopum in aceto feruentem in olla circunquaque oblita obturatáque concludimus, ac per foramen inſerta arundine halitum ex olla expirantem excipimus: ſi verò à feruente arundine os aduratur, ouum vacuum perforatum ore contineatur. Quidam nitrum & origanum & naſturtii ſemen, oleúmque, trita in poſca, miſcent, ac eodem modo fouent: aut hirundinum recrementum illinũt, ſimili térque fouent. Atque de his quidem hactenus. In ſumma cute oris obortas vlcerationes, (ἄφθας Græci nominant) quæ quippiam igneæ caliditatis obtinent. In infantibus vt ſemper gignuntur, quando vel lac nutricis prauum fuerit, vel ipſum infantulus rite concoquere nequiuerit. ſunt omnino curatu faciles, quippe quæ moderatis adſtringentibus ſedentur: interdum tamen quum moram traxerint, ægrè ſoluuntur, temporiſque ſpatio vlcus euadit putridum, (quod à medicis Græcis νομὴ) à paſcendo denominatur. Simpliciſſimum autẽ medicamentum eſt, portulaca melle imbuta, ac commãducata: adhæc collutio ex foliis oliuæ, itidémque quod conſtat ex alba myrto, & amygdalæ amaræ cum melle. Ad nigras verò aphthas valet vua paſſa vinaceis purgata, & aniſum cum melle tritum ac illitum. Validiſſimũ eſt, æruginis vermiculatæ tribus obolis in vino tritis os collue, aut gallam in aceto tere & inunge. Ad albas aphthas: chalcitidẽ oleo tritam penna illine: hoc extẽplo ſedat, ſimulatque pura facta fuerit, myricæ fructum tritum, & mulſa aut vino dilutum inunge: hoc præcipuè infantibus accommodatur. Poſſunt etiam nutrices, quũ iam offis infãtem alunt, lentem cum modico pane, & medulla ceruina aut vitulina exhibere. Miſceo quoque alimento mala cotonea, aut alia quæ adſtringunt. Quinetiam nonnunquam lactucam, intubum ſatiuum, ſolanum, & portulacam offulæ commiſceo, ſi aphtha perquam ignea eſt. Quòd ſi nondum offa ali poteſt, nutricẽ eiuſmodi cibo alo, & vt probè nimirum coquat proſpicio. Attamen medicamẽtis quoque vlcera illino. Quòd ſi aphthas prærubras eſſe conſpexero, principio moderatiſſimè adſtringentibus refrigerantibuſque, deinde citra morſum digerentibus vtor: ſin ſubflauas videro, eadem quidem adhibeo, ſed quæ refrigerent magis. Si verò pituitoſiores fuerint, adſtringentibus: at ſi nigreſcentes, generoſius diſcutientibus vtor. Cæterùm in maioribus natu pueris, eiuſdem generis medicamentorum facultatibus vtens, vim ipſorum augeo: quemadmodũ ſanè in adultis & duris corporibus, ſingulis commemoratis facultatibus validiſſimis vtor. Suffecit autem mihi perpetuò in iis miſyos cum vino adſtringente vſus, remittenti intendentique eius facultatẽ prout opus erat. Quòd ſi ſordida appareat aphtha, tero miſy cũ vino mulſo. Iis qui valentioribus quàm miſy ſit, opus habent medicamentis, ærugo ſimiliter cum vino aut vino mulſo eſt accommodata. Talibus nimirum affecta loca oris ſunt inungẽda. Aptum quoque ad eam rem eſt medicamentum, chalcitis oleo trita: atque hæc ſunt valida: moderata verò, & potiſſimum ad affectiones incipientes, eſt omphacium cum vino, aut vino mulſo, thus item. In puerulis porro ſatiſfacit roſarum flos, ipſæque roſæ ſiccæ, & collutiones ex mediocriter adſtringentibus. Atq; (vt vno verbo abſoluam) moderatæ aphthæ, potiſſimũ in tenellis corporibus moderata poſtulant medicamenta: fortiores verò, & maximè in duris corporibus à fortioribus curantur: cuiuſmodi ſunt quæ validè adſtringunt & mordent, vt mediocria ſunt quæ nihil prorſus mordent, & nonnihil adſtringunt. Verùm de his commentatio, hîc ita ſuum finem habeat. Atqui nobis quibus in præſenti libro inſtitutum erat de externis verba facere, ea tradita ſunt quæ in capite ac facie, & præterea ore apparent, ac quo pacto ea, quibúſque medicamentis ſunt curanda, reliqua iam dicentur. Quòd ſiquando internorum vitiorum meminerimus progrediẽte ſermo-

ne, id ob medicamentorum quod inter ſeſe obtinent, commercium euenit: nam quemadmodum ob ea quæ foris apparent,interdum purgatoriis ac reliquis alterantibus medicamentis,quo exuperantem humorem coerceamus,vtimur:ita & ob ea quæ intus infeſtat, foris emplaſtra, inunctiones atque illitiones aliquando damus: quòd ab exterius adhibitis non minus ægro opis accedat,ſiue illi ſtomachus exempli gratia,ſiue iecur,ſiue aliud quodpiam viſcus,etiam ex interioribus & penitioribus doleat, aut aliter afficiatur. Nunc de reliquis quæ ſummæ cuti adaptantur,quod ſatis eſt, eſt agendum:atque ita in libri calce, de communibus multiplicémque vſum præſtantibus oleis,emplaſtriſque, ac quæcunque alia cutis ſuperficiei auxilii alicuius gratia admouetur, aliquid addedu:deinde de omni eo quod venenū viruſque eiaculatur,in quo etiam pollicitis ſatis dabitur. Verùm antea de vlceribus quæ decet proponentur,& quibus in ipſis vtendum ſit medicamentis docebimus.

DE VLCERIBVS COMMVNIBVS TOTI CORPORI, CAP. VIII.

ATque de elephante vbi apparuerit, quo pacto eius curatio ſit inſtituenda iam antea fuit explicatum: verum vbi in toto corpore graſſari ac dominari cœperit,præſtat tunc quoque conuenienti victus ratione vti, & plagis emollientia,aut per halitum digerentia, aut citra morſum exſiccantia, vel extergentia, vel cicatricem obducentia,prout vnicuique parti commodum iudicaueris,adaptabimus. Materiam verò his idoneam iam orationis proceſſus proponet. Quæ impetiginibus dicta ſunt conducere,eadem ſcabiei & lepræ, vna cum reliqua curationis ratione adhibemus: quare non eſt opus vt eadem denuo repetamus. In vitiligine verò,(quam λεύκην vocant) nonnulli eam ferro adurendam exiſtimauerūt, probantes eam vſtionem quaſi ſola valetudini ſufficiat: alii aduſtionem doloroſam, atque ex hac cicatrice ceu indecoram fugientes,medicamentis quæ cruſtam inducunt vſi ſunt.qualia & cicatricem concolorem efficiūt. Vtendum autē eſt,Adarcæ,ſeminis roris marini,ſulphuris ignem non experti,æquis portionibus:hæc cum aceto trita,in ſole illine,non confertim, ne cutis exulceretur: procedente verò tempore,aliquid veratri albi,& gallæ tantundem adiicito. Porro alphis conueniunt calx aqua abluta, aut dracunculi radix cum aceto impoſita ceu cataplaſma, veratrum item vtrunque,& lupinorum decoctum. Stigmata curabis,ſi lotii fæces, quæ matulæ adhærent, cum acerrimo aceto oblines. Habet Crito. Loco nitro præfricato,terebinthinam cataplaſmatis modo impone, atque alligatam ſine ſex dierum ſpatio: ſeptimo verò diſſoluito, & ſtigmata acu cōpūgito,& breui interpoſito tempore cruorem ſpongia detergeto, & tenui ſale locū confricato: deinde ad dies quinque medicamentum impoſitum relinquito, quod ſit huiuſmodi, Thuris,nitri,lixiuii,calcis viuæ, ceræ, ſingulorū drachmas quatuor,mellis octaua pars. Quod vbi ſolueris, nigrum in medicamento reperies. In exanthematis autem,& maximè quæ craſſi frigidique humores generat, lauri folia tenella, & rutæ,& mannæ æquis ſingulorum partibus terito,& pro cataplaſmate imponito:& thus cū oleo inungito, aut ceram,ſulphur viuum, ſal in oleum coniice & obline. In epinyctibus verò,ſuccum laſerpitii aqua dilutum illinito: exſiccat enim citra mordacitatē. Vel,cicutam in læuorem redactam imponito,aut braſſicam crudam cum aqua. Valet & ad epinyctidas & puſtulas, (φλυκταίνας dictas) & calidas eruptiones, & ea quæ à feruore ingenti περιζέματα nuncupantur,& manantia capitis vlcera,incipientéſque furunculos, & exuſtiones, ſi argenti ſpumæ, & ſulphuris viui æquas portiones cum aceto & oleo myrtino commixtas in ſtrigmentitiam illitionem redegeris,eáque vteris. Cæterum ambuſta quæ moderatè adſtringentia requirunt,terra Chia, aut Cretica,aut cimolia,omniſque terra cum aceto aquæ permixto illita, prohibet ne puſtulæ enaſcantur. Ad exuſtiones autem aquæ feruentis,priuſquam puſtulæ oboriantur, oliuarum ſalſarum muria continuè aſperge; ipſáſque oliuas ſale conditas,cum farina tritas,cataplaſmatis more impone, aut alumen ſciſſile cū aceto tritum illine. Atqui ei qui vapulauit,pellem ouillam recenter detractam calidam circūda:id enim reliquis omnibus præſtat medicamentis. Pili verò ex ambuſtis enaſcuntur, ſi fici folia aſſa,in olla cum cerato emplaſtri more impoſueris. Formicas autem & verrucas peniſiles(quas ἀκροχορδόνας appellant) tollit elaterium cum ſale impoſitum, aut thus,aut groſſi cum aceto,& farina ac nitrum. Cæterùm furunculos diſſipat & ad ſuppurationem ducit triticum manſum impoſitumque,aut vuæ paſſæ exenteratæ, & cum ſale admotæ: vel fermentum cum nitro, vel lini ſemen cum melle,aut hyoſcyami folia cum butyro. In carbunculis verò, poſt vniuerſo dicatam victus rationem,ad partem laborantem ea quæ modicè repellunt digerúntque dabimus:cuiuſmodi eſt cataplaſma quod ex plantagine & lente cocta conſtat,quod capit panis furnacei,nec admodum puri, neque ob furfures ſordidi, micam. Super vlcus autem,vehemens aliquod medicamentum impones,quale eſt Andronis,& Polyidæ, & Paſionis, quæ paſſo, donec ad ſordium venerint ſpiſſitudinem, diluentur. Iam verò gangrænam, quamplurimi ſanguinis ex loco affecto,inanitione curare oportet: etenim aut vena ſecta,ſi quæpiam magna circa ipſam partem reperitur, corruptum ſanguine euacuare decet, aut cute circumcirca multis altiſque adactis plagis, ſcalpello diſſecta,ſanguis ſatis copioſus eſt ducendus:mox quæ ad putrida accommodantur, imponemus; cuiuſmodi eſt quod ex aceto mulſo,farina erui, aut lolii,aut fabarum, & ſale componitur:aut Andronis medicamentum. Cancer longè omnium curatu eſſe videtur difficillimus:decet tamen eos qui artem humaniſſimam profitentur, experiri quid in eo quoque vitio profligando ipſa valeat. Proinde poſt totius corporis,ceu docuimus,curam, ad partialia & ea quæ loco admouentur, eſt accedendū, ſed quæ mitigandi vi prædita ſint. Quare ad canceroſos affectus,ſedis item tuberoſa, & pudendorum, teſtiumve,aut mammarum phlegmonas,in plumbea pila,piſtillo plumbeo:Lemnium ſigillum ex poſca,vel mulſa,vel lacte terito, donec nigreſcat: aut roſaceum, omphacinumve oleum,vel ſuccum ſemperuiui,aut vmbilici veneris, vel lactucæ, aut pſyllii, vel vuæ immaturæ terito ſimiliter & inungito. Archigenis ad canceroſa & maligna vlcera. Cancrorum fluuiatilium crematorum & cadmiæ parem,inquit, modum læuigato & inſpergito, aut cancrorum cinerem vnà cum cerato imponito. Porro laxis tumoribus,(quæ οἰδήματα nuncupantur)interdū abunde ſuccurrit ſpongia poſca imbuta,cum ligamento ſtringente impoſita,quod ab inferna parte incipiens, ſuprà ſiniat:eſto autem ſpongia noua,quæ ſi non fuerit ad manum, nitro aut lixiuio, quod ſtillatitium nominãt, expurgentur. Quòd ſi per hæc tumor non ſubſidet,paululu quoque aluminis admiſcere oportet. Verùm quod ad reliquos molles laxóſque,atque omnes in vniuerſum tumores qui ex aqua inter cutem contrahuntur,ſpectat, eorum dignotiones, ac qua in ſumma curationis ratione opus habeant,iam antea didiciſti:at quibus hic quoque foris opus ſit medicamentis, paulo pòſt explicabitur. Ad rupta verò & auulſa,ariſtolochia rotunda idonea eſt,ſimiliter centaurii maioris radix,& bdellium,& antidota illa quæ antea his conferre diximus. At verò vermes,qui in vlceribus generantur,& qui vocantur dracunculi,quæ amara acriáque natura ſunt,perimunt:quorum ſigillatim materiam eo libris de ſimplicium medicamentorum facultate petes. Cæterùm iam nos alio quaſi denuo ſumpto exordio, de omni medicamento quod exterius adhibetur, verba facere oportet, tam de eo quod ad plures vſus accommodatur, quàm quod ad vnum alterumve affectum aſſumitur. Tu verò qui ſingulos affectus dignoſcere potes, cuique tradita eſt medendi methodus,tum ex vniuſcuiuſque facultate medicamenti,tum ex eo quod fronte promittit,facilè ſingulis affectibus ſua ſibi dicata medicamenta tribues. Itaq; ab iis quæ linamentis concerptis excipiuntur, (ἔμμοτα Græci vocant) & vulneribus induntur,ex Galeni ſententia exorſi, ad ea quæ à mollicie μαλάγματα appellantur, ac ad reliqua accedemus. Denique quò ſuis numeris integra conſtet hæc noſtra commentatio,oleorum vnguē

torúmque rationem explicabimus.

DE EMPLASTRIS MALAGMATIS ET linimentis.

EMplaſtrum è chalcitide Galeni, quod etiam palmeũ nominant: Capit veteris adipis (quam vendẽtes appellant axungiam) libras duas, olei vetuſti libras tres, chalcitidis trientem. Hæc hoc pacto coquere oportet: Adipis membranulæ omnes eximuntur, ipſéque contunditur vt facilè liquari poſſit: poſthæc, ad ignem liquefit: deinde, per colum tranſmittitur vt purus fiat, túncque prædictas duas libras pendeat: poſtea chalcitidis læuigatæ triens cum olei tribus libris adipi permiſcetur, adiectis argenti ſpumæ tribus quoque libris. Atque vbi omnia ſimul in mortario in vnitatem coierint, coniiciuntur in cacabum ac ligno palmæ agitantur. ſufficiet autẽ ramus vnus maiuſculus, vt ſolida ligni parte mouens vtaris, quo modo quæ ſpatha dicitur, vti ſolemus: ita enim nominant quo miſturas mouent. Quod autem ſolidæ parti rami adhæret, circunciditur, & tenelli vtrinque procedentes ramuſculi abiiciuntur, ſed cortice prius exuto, vt ſegmenta iniecta, medicamento ſuccum ſuum impertiant. Proinde ſtatim ab initio ſpatha vtendum eſt, ſed tenuia palmæ ſegmenta iniicienda, vbi medicamentum ad conſiſtentiã cerato ſimilem peruenerit: nam ſi ipſa initio immittãtur, ſuccus iniectorum quem manere cupimus, abſumetur. Quin & ſpathæ, qua medicamentum mouetur, pars intincta vbi inaruit, vt proprium nequaquã amplius ſeruet ſuccum, amputata abiicitur, & reliqua vtimur: rurſúſque eodem modo, ſi quæ in medicamẽto inareſcit, amputatur. Porrò perſpicuum eſſe puto, palmæ ramum non debere multis antè diebus ab arbore abſciſſum eſſe: ſiquidẽ tempore areſcit. Itaq; hyeme pridie abſcindatur, & æſtate eo ipſo die quo medicamentum es cocturus. Vbi autem ita coctum fuerit medicamentum vt manus non inquinet, ipſo emplaſtro vtere ad vlcera quæ ægrè cicatricem ducunt, & ſanguinem fundunt. oleo item liquefactum aptatur locis inflammatione obſeſſis, podagris, arthritidi, bubonibus, tuberculis, ambuſtis, pernionibus, fracturis, affectibus quos deſtillatio peperit omnibus. Iam multi quoque qui hernias ſecant, poſt manus operã, ilico ipſum imponunt. Heræ emplaſtrũ cãdidum, aduerſus rabioſorũ morſus, facit & efficaciter ad eos qui aquã reformidant, liberat item à periculo ſtatim vulneri inditum: verùm his quibus iam nimiùm morbus dominatur, catapotium nucis auellanæ magnitudine ex eo eſt dandum, ídque diebus quadraginta. Cæterùm in lienoſis colorẽ immutat, nigrúmque euadit. Efficax eſt & ad hominum morſus & canum, abraſa quæ difficulter cicatricem admittunt. Tollit etiam ſugillata (ὑπώπια vocãt) vnius diei ſpatio, vulnera conglutinat: benè facit tuberculis & ſedis rimis, eſt & peſſus emolliens: oportet tamen poſt diem ſoluere, & nigredinem vlceribus obortam ſpongia detergere: idque tantiſper dum nulla nigredo amplius appareat. Idem cicatricem inducẽdi vi præditum eſt, & ad omnia idoneũ. Eius autẽ compoſitionis ratio hæc eſt: Ceræ Ponticæ libræ duæ, argenti ſpumæ chryſitidis libra, ceruſſæ libra, myrrhæ ſextãs, medullæ ceruinæ ſextans, thuris vncia, olei vetuſti ſextarius. Argenti ſpuma coquitur, & vbi in ſtrigmẽti concrementum coiiſſe videbitur, cera, mox ceruſſa aſpergitur ac agitatur. Quúmque in vnitatẽ coierint & manus non inquinauerint, à carbonibus depoſito, medulla immiſcetur: poſtquam refrixit medicamentum, myrrha ac thus iniicitur, manúque ſubigitur. Melinum Heræ ad inueteratos ſinus, etſi in vacua perforati ſint: idem etiã diſcutit ſtrumas quæ in pueris nuper ortæ ſunt: facit & ad artus qui loco moti ſunt. Argẽti ſpumæ chryſitidis, reſinæ pineæ ſiccæ, vtriuſque drach. centum, ceræ Põticæ drach. duodecim, olei ſeſquihemina, vini heminæ dimidium: argenti ſpuma cum vino læuigatur dum ſiccescit. pòſt vnà cum oleo tantiſper coquitur dũ mutata fuerit, & tunc reſina læuis additur, ac cera coquitur donec tangentem non polluat. Nigrũ optimũ ad oſſiũ fracturas: hoc medicamẽto vſus ſum in fracturis, quũ multa oſſa innatarẽt, omnibus exhortãtibus vt innatãtia eximerẽ, & præſtã

A tiſſimum quiddã quod omnium opinionẽ vinceret, miraculo ſimile effecit: ſiquidẽ oſſa quæ vagarẽtur, atq; ab aliis eſſent ſeparata, adeò retinuit vt per toſum cum aliis cõmitteret & coagmẽtaret. Eius autẽ cõpoſitio huiuſmodi eſt: Argẽti ſpumæ, bituminis, vtriuſq; drach. ducẽtæ, picis aridæ, ceræ, vtriuſq; drach. tres, reſinæ terebinthinæ drach. L. aluminis ſciſſilis, propolis, vtriuſq; drach. centũ, ammoniaci ſuffimẽti drach. XXIIII. æruginis drach. X. olei ſextarii quatuor. Andreæ, quod eminentias omnes deprimit: vulneribus quoq; adhibetur, & cruentis vlceri-

B bus, ac ab inflãmatione defendit: efficax itẽ eſt ad recẽtia vulnera, atq; ea quæ paſcẽdo ſerpũt, ſinus agglutinat, facit & ad vlcera quæ fluxionibus tentantur, & vetuſta, quæq; ægrè cicatricẽ admittunt: Argenti ſpumæ libræ tres, ſquamæ æris, chalcitidis, æruginis raſilis, ſing. quadrans, aceti hemina, olei veteris bes. Helleſpontium, cutem perſpirabilem reddit, ab inflammatione liberat, ſtrumis, panis, parotidibus confert: impoſitum ex eo ſplenium, attrahit, & pus gignit, cutem rumpit, glutinat: & in ſumma, ambuſtis ſubuenit, podagricorum dolores mitigat: Olei veteris

C drach. centum, picis aridæ drach. L. ladani drach. quinque & viginti, ſpumæ argenti drach. centum, æruginis raſilis drach. tres ſeſquiſcriptulum, galbani drach. quatuor. Spumam argenti cum oleo tritam coquito, quúmq; collecta fuerit, picem & æruginem adiicito, mox ladanum & galbanum, atque ita in mortarium coniectis, & tædaceo ligno ſubactis vtitor. Cteſiphontis emplaſtrum, quædã dirimit, quædã contrahit & rumpit: Spumæ nitri libra, mannæ libra, thuris, lixiuii ſtillatitii, ceræ, terebinthinæ, ſing. libra. quidã etiam viſci libram adiiciunt. Aliud è

D viſco, attrahendi & diſcutiendi vi pollens, mammis prodeſt: Argenti ſpumæ, olei, vtriuſque libr. duæ, viſci quercini triens, gallarum triens. Emplaſtrum è ſeminibus, vt Philonides concinnabat: Seminis fœnigræci, aniſi, ſtyracis, bdellii, mannæ, thuris, cardamomi, cyperi, radicis panacis, iridis, ſpumæ nitri, ſingulorum drach. quinque & viginti, ammoniaci, terebinthinæ, vtriuſque drachm. quinquaginta, adipis taurini drachm. ſexaginta, ſertulæ Campanæ drach. ſexaginta, ceræ drach. centum, mellis heminæ dimidium, vini hemina. Ex ruta emplaſtrum, ad

E coxendicis dolore tentatos: Seminis rutæ ſylueſtris, laſeris, baccarum lauri, ſpumæ nitri, abrotoni, colocynthidis, cardamomi, ammis, ſingulorum drach. quatuor, rutæ viridis, picis, terebinthinæ, ammoniaci ſuffimenti, ceræ, adipis, ſingulorum drach. octo (nonnullis, ſingulorum drachmas viginti) galbani drach. ſex, opopanacis, ſulphuris, vtriuſque drach. quatuor. Malagma contra ſtomachi inteſtinorúmque defluxiones: Cõſtat œnanthæ beſſe, omphacii triente, carnis palmularum quæ ſolibus illuſtratæ maturuerunt, ſextante: acaciæ, roſarum, vtriuſque vncia, a-

F loes, gallarum, picis, aluminis rotundi, ſingulorum ſextante, ceræ quadrãte: aliqui thuris & myrrhæ, vtriuſque quadrantem adiiciunt: vini quod ad arida excipienda fuerit ſatis. Ad hydropicos, & inflationes: Picis, ceræ, vtriuſque libra, nitri, ſulphuris viui, aluminis ſciſſilis, ſingulorum ſelibra. Baſſi medicamentum, quo ipſe vtens, neruorum antea reſolutione laborans, ſanitati eſt reſtitutus: Habet olei myrtei, cyprini, vtriuſque trientem, olei veteris, atramenti ſutorii, vtriuſque ſeſquilibram, galbani quadrantem, mannæ trientem, ceræ libram, terebinthinæ ſe-

G ſquilibram, opopanacis ſextantem, radicis bryoniæ, æruginis, ſpumæ nitri, propolis, pyrethri, euphorbii, ſingulorum trientem, adipis hœdini ſelibram, aceti quod ſatis facit: bryonia & pyrethrum ex aceto coquitur, deinde liquor exprimitur, & aridis admixtus ac accuratè læuigatus liquefactis excipitur: vſus eſt quem antea explicauimus. Medicamentum è caſtoreo, membris reſolutis (παρέσεις vocant *Græci*) opitulatur, & ad omnes affectus vetuſtos valet: Hyſſopi, terebinthinæ, vtriuſque quadrans, medullæ ceruinæ triens, ammoniaci ſuffimen-

H ti, galbani, caſtorei, piperis candidi, euphorbii, adarces, ſpumæ nitri, opopanacis, ſingulorum vncia. Linimentum è ſale ad podagricos & arthriticos, omnem affectũ emollit. vſus eius ſit quotidianus: Salis ſordidi, hoc

eſt ipſius terræ libræ duæ, aluminis ſciſſilis libra, fæcis vini ſextarius, floris lapidis aſii triens: terito arida diligenter, fæcémque ſedulò læuigatam addito: quibus contritis olei veteris ſextarius affunditur, & vbi contuderis, ad vſum excipitur. in aliis exemplaribus ſcriptum eſt melle excipi. Neapolitæ medicamentum, podagricis, arthriticis, & iſchiadicis omnem affectum adimit: Thuris, piperis candidi, ammoniaci ſuffimenti, myrrhæ, nitri, floris lapidis aſii, aluminis ſciſſilis, ſucci centaurii, ſingulorum ſextans, fæcis vini ſextarius, olei cyprini, laurini, myrtacei, ſtyracini, ceræ, ſingulorum libra, terebinthinæ ſemiſſis, galbani vncia, opopanacis ſemuncia: liquefacta tritis inſeruntur. Medicamentum Piſcatoris inſcriptum: Nam quum piſcator in antro degeret, & à morbo affligeretur vſqueadeo vt totum corpuſculum diſtortum peruerteretur, hoc medicamento vſus eſt, & à toto affectu liber euaſit. Olei ſabini libr. tres, ſurculorum populi nigræ libra (quòd ſi ſurculi deſint, vtendum eſt ſampſucho, vt eius duplex modus ſufficiatur. capit enim & ſampſuchi libram) vnguenti crocini, irini, cyprini, cuiuſque libra, maſtiches vncia, myrrhæ ſtactæ ſelibra, picis nauibus deraſæ, pinguedinis ſuillæ, vtriuſque libræ tres, ſulphuris ignem non experti, ſpumæ nitri, galbani, ſingulorum quadrans, medullæ ceruinæ triens, ſanguis decem teſtudinũ terreſtrium medicamento trito iam & parato iniiciendus eſt. conficitur autem, vt antea dictum fuit. vſu expetente, ſummouere è medicamento libram vnam oportet, cui ſuauitatis gratia opobalſami & vnguenti malabathrini vncia infundatur. Flauii Clementis medicamentum: hoc nouimus ob podagram chiragrámque toto corpore obtortos vſos eſſe, atque ita ſanitati reſtitutos, vt ſine nocumento & illæſi obambularent: Accipit olei Sabini libras duodecim, radicis cucumeris ſylueſtris libras duodecim, ceræ, terebinthinæ, medullæ ceruinæ, galbani, ſingulorum libram, ranas ſex. oleum partimur, atque in hoc ranas, in illo radices coquimus: adhæc, liquore percolato vtimur. Medicamenti *ἀκόπου, hoc eſt laſſitudinem diſcutientis*, vſum præſtat, ſi addimus ſcripturæ ſampſuchi ſeſquilibram, vnguenti crocini, malabathrini, vtriuſque libram, opobalſami vncias tres, & decem teſtudinum ſanguinem. Aliud acopum, quod ex alto euocat, coxendicis, articulorum doloribus, membris relaxatis, & tremulis accommodatum: vetuſtos affectus innouat, & caput dolentibus prodeſt: Adarces vncia, myrrhæ, ſpumæ nitri, euphorbii, opobalſami, ſingulorum ſextans, ſtyracini vncia: concoctionem item iuuat. Acopum aliud, aduerſus vetuſtos coxendicis cruciatus, & articulos contractos, (ἀγκύλας vocant *Græci*) & ad reſolutiones neruorũ apprimè efficax: Habet olei veteris libras duas, irini, laurini, ſtyracini, ſingulorum ſelibram, terebinthinæ, euphorbii, caſtorei, ammoniaci ſuffimenti, piperis, opopanacis, galbani, ſingulorum quadrantem, medullæ ceruinæ trientẽ: liquatis liquabilibus, ipſa aridis affunduntur, atque vbi in vnitatem coierint, ad vſum aſſumuntur. Acopum viride, admodum efficax: quare inter laſſitudinis initia non confert, niſi frigus vehemens violenter prehenderit. verùm in diuturnis laſſitudinibus magis prodeſt: podagricis & arthriticis ſuccurrit, ſi ante balnea, pedes neruique incraſſati medicamento perfricentur: ita nanque noui quoſdam valetudinem priſtinam recuperaſſe. Capit ammoniaci ſuffimenti libras duas, thuris, ſpumæ nitri, æruginis, hyſſopi, ſingulorum vnciam, myrrhæ, galbani, opopanacis, ſing. beſſem, euphorbii, adarces, vtriuſq; trientẽ, ceræ lib. duas, terebinthinæ lib. duas drach. quatuor, olei laurini, cyprini, gleucini, ſing. librã, irini, lẽtiſcini, vtriuſq; lib. duas: cum aceto ſubiguntur, & efformãtur vt reliqua.

Emplaſtrum Aureũ & Polyarchion contra frigidiores ſuccos qui ventriculum obſidẽt, & quartanas febres, poſt concoctiones præcordiis impoſitũ: itẽ aduerſus iecinoroſos, ſtomachicos, lienoſos, & lateris inflãmationes, eóſq; qui frigido affectu afficiuntur: at in calida intẽperie minimè idoneum eſt. &, vt in vniuerſum dicam, infarctum extricat. Πολυάρχιον: Amomi, xylobalſami, croci, ammoniaci, ſtyracis, aloes, thuris, cyperi, roſarum ſiccarũ, enulæ Campanæ, ſucci abſinthii, Celticæ, bdellii, piperis, iunci odorati, cardamomi, caſiæ, myrrhæ, adipis anſerini, cyphæi, ſingulorum vncia, folii, balſami, vtriuſq; ſextans, ſpicæ nardi triens, terebinthinæ, ſertulæ Cãpanæ, vtriuſque ſelibra, maſtiches libra, ceræ lib. III. vini odorati quod ſatis eſt. Aureũ: Pulueris nardi & œnanthæ, vtriuſq; quadrãs, ſampſuchi, iridis, Celticæ, ligni aloes, liquoris Cyrenaici, galbani, ſingulorum ſextans, croci vncia, maſtiches, ſtyracis, opopanacis, ſagapeni, ſingulorum triens, balſami ſextans, nardini quantum ſufficit: pulueres nardi traduntur in eorum confectione. Odoratum medicamentum quod ex hiscõſtat: Croci, aloes, comarũ abſinthii, calami, roſarũ aridarum, cyperi, ſpicæ nardi, micarum, lentiſcini olei, nardi, ſingulorum triens, maſtiches, carnis palmularum & cotoneorum, ammoniaci, bdellii, ſingulorum ſelibra; terebinthinæ bes, ſtyracis, propolis, vtriuſque vncia, ladani, ceræ, colophoniæ, ſing. lib. duæ: palmulæ & micæ cum œnanthe macerãtur, eáque læuigata ac trita in vnitatem rediguntur eo quo dictum eſt modo. Τὸ κωπόν, ad iecinoroſos, ſtomachicos, omnémque, duritiam Maſtiches, ſtyracis, ladani, ammoniaci, propolis, ſingulorum libra, thuris, galbani, ſingulorũ ſelibra, terebinthinæ quadrans, nardini ac vini quod ſatis facit. Medicamentum è ſeminibus diſcutiens omnẽ inflationem ac duritias emolliens. Lini ſeminis, ſeminis fœnigræci, aniſi, baccarũ lauri, petroſelini, ſampſuchi, myrrhæ, Celticæ, cardamomi, ſertulæ Campanæ, iridis, caſiæ, herbæ Sabinæ, thuris, croci, radicis panacis, nitri, ſtyracis, ſeminis apii, cyperi, ſing. ſextans, adipis taurini libra, ammoniaci lib. quinque, terebinthinæ lib. duæ cum ſemiſſe, ceræ, colophoniæ, vtriuſque lib. quatuor, mellis ſelibra, vini quantum ſufficit.

Medicamentum è baccis lauri, ad ſtomachicos, aqua intercute laborantes, iſchiadicos, lienoſos: Ceræ, reſinæ pinus, nitri, baccarum lauri, colophoniæ picis, cuiuſque lib. quatuor, ammoniaci libra, ſinapis, floris roris marini, pyrethri, galangæ, euphorbii, ſampſuchi, cardamomi, iridis, adipis ſuilli, adipis taurini, ſingulorum triens, cyprini olei pars decima & ſexta. Rutaceum emplaſtrum, iſchiadicis, iis qui lumborum humerorúmque dolore torquentur auxilio eſt: item iis qui diſtillationibus ſunt obnoxii. & quibus ad thoracem humores defluere ſolent, eſt idoneus: Ceræ libr. quinque, colophoniæ libr. tres, ammoniaci, ſulphuris ignem non experti, vtriuſque ſeſquilibra, foliorum rutæ, adipis ſuilli, ſpumæ nitri, ſingulorum libra, adipis taurini libr. tres, butyri ſextans, olei quod ſatis eſt. Ex œnanthe medicamentum, pollet aduerſus iecinoris imbecillitatem, ſtomachicos, cœliacos, & dyſentericos: Œnanthæ herbæ, acaciæ, roſarum, croci, gallarum, rhois, Syriaci, thuris, aloes, ſucci vuarum acerbarum, florum ſylueſtris Punicæ, ſingul. quadrans, palmulæ quindecim, abſinthii ſelibra, ammoniaci libra, colophoniæ libræ duæ, ceræ libræ quatuor cum ſemiſſe, lentiſcini & melini quantum ſatisfaciet.

E butyro, ad dolores pectoríſque perfrictiones, ac tuſſiculas inde enatas: Ceræ libræ quinque, butyri ſelibra, terebinthinæ ſeſquilibra. Anethinum ad eadem: Ceræ libræ decem, adipis ſuilli libræ duæ, olei anethini, & chamæmelini quod ſufficit. Emplaſtrum è ſalicibus, quod cruentis vulneribus, & vlceribus accommodatur, conglutinans: valet item ad eos quorum articuli fluxionibus tentantur, aut ſcapulæ, vel lumbus, aut coxendix, dilatatum explicatúmque aſtrictionis ratione, obſtat quo minus fluxio deferatur, intus concludens ac firmans locales partiũ facultates: præhumida quoque vlcera, & quæ manus operam poſtulant, exhaurit: Ceræ, reſinæ pinus, bituminis, ſingulorum lib. quatuor, miſyos, chalcitidis, æruginis raſilis, ceruſſæ, gallarum, aluminis ſciſſilis & rotundi, atramenti metallici, malicoriorum, ſingulorum libra, atramẽti ſutorii libræ duæ, picis lib. quatuor, foliorum ſalicis libræ quatuor, olei & aceti modus qui ſufficit. Aſclepiades citra atramentum ſutorium & malicoria conficiebat. Emplaſtrum ex ochra, pollet aduerſus nephriticos, & ictum: habet quoque vim emolliendi: Capit ceræ, reſinæ pinus, colophoniæ, ochræ, ſingulorum ſelibram, maſtiches, thuris, vtriuſque trientem, terebinthinæ ſeſquilibram. Ex ſucco emplaſtrum,

recens illata vulnera ab inflammatione tuetur, diuulſaq; conglutinat. docuit quoque nos inflammatione correpta vlcera ac muſculos vulneratos, citra alterius cataplaſmatis, quod auxilio eſſe poteſt, opem, aut ſpongias aut prædictas irrigationes, curare: præſtantiſſimum item eſſe peſſum, tam in vetuſtis quàm recentibus veteri inflammationibus: adhæc vlcera caua, roſaceo aut myrtino madentia implere, ac cicatricem obducere: Seminis fœnigræci, ſeminis lini, radicis althææ, ſucci horum trium libr. xii. ſpumæ argēti tantundem, olei omphacini libr. tredecim, aut quindecim, vini quod ſatisfacit. Mnaſæi emplaſtrū, emolliendi diſcutiendique vi præditum: Spumæ argenti boici libr. quindecim, adipis taurini lib. v. olei quod ſufficit. E ſale emplaſtrum, repellendi ac diſcutiendi facultatem obtinens: Conſtat argenti ſpuma, ceruſſa, vtriuſq; libris ſex cum ſemiſſe, olei libris decem, aquæ marinæ libris duabus, ſalis communis quincunce. E melle emplaſtrum, ad ictus: vlcera quoque repurgandi vi pollet: Ceræ, colophoniæ, adipis ſuilli, argenti ſpumæ boici, olei veteris, mellis, ſing. lib. quinque, terebinthinæ dodrans.

E micis, emolliēdi diſcutiendique vim obtinet: Radicis althææ, palmularum, ceræ, terebinthinæ, fœnigræci, ſeminis lini, ſingulorum libra, chamæmeli, ſertulæ Campanæ, vtriuſque ſelibra, vini cadi duodecim, ceruſſæ, ſpumæ argenti, colophoniæ, olei vetuſti, ſingulorum lib. quinque, παξιμαδίω lib. quinque: fœnūgræcum, lini ſemen, ſertula Campana, althææ radices in vino maceratæ ferueant, ac ſaccis tranſmittātur, proiiciantúrque: carnes verò palmularum probè tritæ, vnà cum chamæmeli floribus, cum reliquis in vnitatem coeant. E maſtiche emplaſtrum, μαστιχηρὰ Græcis dictum, valet contra ictus articulorúmq; dolores: Ceræ libræ duæ, colophoniæ lib. quatuor, maſtiches bes, terebinthinæ triens, galbani bes, ammoniaci libra. Flauum vnguentum, enutriendi, detrahendique vim obtinens: Ceræ, reſinæ pineæ, vtriuſque lib. quatuor, adipis ſuilli lib. quinque, thuris, maſtiches, galbani, terebinthinæ, ſingulorum ſelibra, adipis gallinacei & anſerini, vtriuſque ſextans, medullæ ceruinæ quadrans. Tetrapharmacum, carnem alit, emollit, concoquit: Ceræ, picis colophoniæ, adipis bubuli, ſingulorum lib. ſeptem.

E ceruſſa medicamentum, cicatrices complet: Spumæ argenti ſeſquilibra, ceruſſæ libr. quatuor, ceræ albæ libr. ſeptem, olei quod ſufficit: oleum & argenti ſpumam tandiu coquito donec manus non polluat, deinde reliqua adiicito. Porraceum, ad carnis excreſcentias, vetuſtáque vulnera, ac ex cicatricibus relictas notas: Ceræ lib. quatuor, colophoniæ lib. quinque, æruginis raſilis libra, aut libræ duæ, olei & aceti quantum ſubigendo ſatiſfacit. E myrto vnguentū: Ceræ libris octo, plumbi vſti libris quatuor, argenti ſpumæ libris octo, ſerici libris quinque, ceruſſæ beſſe, olei myrtacei libris ſex cōſtat. Ex oſtrea medicamentum: Ceræ candidæ libræ quatuor, cadmiæ crematæ & elotæ libra, oſtrearum vſtarum & ablutarum libra, ceruſſæ libra vna aut duæ, argenti ſpumæ lotæ libra, olei myrtini modus ſufficiens. Ex anchuſa: Ceræ libræ quatuor aut ſeptem, anchuſæ libr. tres aut duæ, olei roſacei quantum ſufficit. E ſandyce: Ceræ lib. ſex, ſandycis lib. duæ, olei roſacei quod ſatis eſt. Neruos emolliens medicamētum: Ceræ lib. octo, colophoniæ lib. tres, myrrhæ, bdellii, galbani, ammoniaci, aloes, opopanacis, maſtiches, butyri, olei cyprini, gleucini, nardi, olei rutacei, bituminis, ſingulorum libra, terebinthinæ, adipis vrſini, vtriuſque lib. duæ, adipis taurini, adipis ſuilli, vtriuſq; lib. tres, medullæ ceruinæ, olei tædacei, olei laurini, ſingulorum libra triens, euphorbii, naphthæ, vtriuſque bes, olei communis libræ octo. Emplaſtrum quinq; ſimplicibus conſtās, ἡ πεντάθυτος dictum, ad vetuſta pedum capitiſque tubercula: Ceræ, colophoniæ, ſeui bubuli, calcis, picis, ſingulorum libræ ſeptem. Album roſaceum emplaſtrum, carne explens & ad cicatricem perducens: Ceræ candidæ ſeſquilibra, aluminis ſeptunx, thuris ſelibra, terebinthinæ ſelibra, ceruſſæ libræ ſex, ſpumæ argenti libræ quatuor, roſacei quantum ſufficit. Ex althæa medicamentum vim emolliendi poſſidet: Colophoniæ, ceræ, vtriuſque libra, olei, ſucci althææ libræ duæ. E caſtoreo, pollet ad-

A uerſus eos qui coxendicis dolore vexantur: Maſtiches, opopanacis, ammoniaci, euphorbii, adarces, caſtorei, hyſſopi humidæ, medullæ ceruinæ, ſingulorum vncia, galbani, terebinthinæ, ſucci tiberiadis, ſingulorum ſextās, cumini triens, ſinapis quincunx, ſtyracis ſelibra, chamæleōtis, fœnigræci, vtriuſq; bes, colophoniæ, reſinæ pineæ, ceræ, ſingulorum lib. duæ, picis lib. quatuor, cyprini quantum ſufficit. Primmionis emplaſtrum mirabile, vlcera cicatricibus obducit. valet ad deplorata, quæ multi curare conati, ſine ſuo ſunt fruſtrati: Malicorii, calcis ignem non

B expertæ, aluminis, ſingulorum ſextans, thuris, gallarum, vtriuſque triens, iridis quadrans, ceræ libra quadrans, adipis vitulini libra. olei veteris dodrās. Flauū emplaſtrū repertū apud Heram, efficax ad omnem vetuſtiorē duritiem. ad cruciatus cuiuſcunque generis. ſinus item, ſi vetuſti fuerint, conglutinat: conuenit quoque arthriticis, & qui affectibus deſtillatoriis infeſtantur, foris impoſitum: Olei veteris ſextarii tres, ceræ lib. ſex, ſpumæ argenti lib. quatuor & ſemis, reſinæ pineæ ſiccæ drach. octoginta, chalcitidis aſſæ drach. quatuor, chalcitidis crudæ libræ

C duodecim, aceti hemina. Scabiei dicatum linimentū: Habet chamæleontis, lupinorum, cretæ, herbæ pedicularis, ſulphuris ignem non experti, ſingulorum libram, ſpumæ argenti libras duas, gith, ſtyracis, ſpondylii, cadmiæ floris, cretæ figularis, alcyonii, ſingulorū ſelibram, lyſſomodi, rumicis radicis, ſingulorum beſſem, ſpumæ nitri quadrantem, olei & aceti quantum ſufficit. Maſuphæ confectio, coniici debet in noſtram quæ odorata inſcribitur: Caryophylli, coſti, vtriuſque duella, folii, ſpicæ nardi, roſarum, ſingulorum ſextulæ octo ſcrupuli duo, amo-

D mi, ſtyracis, vtriuſque duella, gummis ſextulæ quatuor.

Ex ampare medicamentum, ad ſtomachi perfrictionem ac imbecillitatem, palpitationem item, metúſque inde exortos, ac melancholias: Maſtiches ſextulæ decem, ladani dextans, ceræ, terebinthinæ, ſtyracis, ſingulorum ſextans, piperis, ſpicæ, cinamomi, ſingulorum ſextula, ligni aloes, amparis, vtriuſque ſextulæ tres, olei balſamini ſextula. E charta medicamentum, ad ſerpentia vlcera: Squamæ æris, chartæ vſtæ, vtriuſque drach. vigintiquatuor, auripigmenti, ſulphuris ignem non experti, vtriuſ-

E que drach. duodecim, plumbi vſti drachm. ſex. Puluis ad externas ſanguinis eruptiones: Thuris, aloes, aluminis, ſarcocollæ, gummis, ſpumæ argenti, ſucci acaciæ, ferri recrementi. Linimenti genera, quibus in balneo oblinuntur qui ſcabie, lepra, & vetuſtis pruritibus tentantur, ſunt hæc: Auripigmenti duella, piperis longi ſextula, herbæ pedicularis ſextula. Cæterùm pro habitus, ſenſus facilitatis, ac humorum copiæ ratione, ſpecies vel demes vel adaugebis. Scabiei idoneum, ad incipientem elephantiam: Nitri, aluminis, ſulphuris viui, ceræ, ſingulorū ſex-

F tans, picis triens, olei in quo rhododaphnæ frutices fuerint cocti libra: ſunt qui addant ſulphuris ſelibram. hoc totum corpus ad oculos vſque illinendum eſt: quidam eius vſu decem dierum ſpatio repurgati fuerunt. Malagma τὸ μονομάχον, quaſi quod vnicè contra noxas pugnat. valet ad iecinoris, lienis, alui, veteri inflammationes ac duritias, ad loca in tumorem ſublata, ad ſtrumas, inguinum inflammationes, tubercula, ac (vt vno verbo abſoluam) omnem duritiam mirum in modum diſſoluit. adhæc, aduerſus inteſtinorum inflationes & dolores, vt exploratū

G probatur: Spumæ argenti ſelibra, farinæ radicis althææ dodrans, ſeminis maluæ ſylueſtris quadrans, adipis ſuilli vetuſti quadrans, adipis anſerini ſeſcuncia, adipis gallinacei vncia, farinæ fœnigræci quadrans, ſeminis lini vncia, farinæ ſertulæ Campanæ ſemūcia, medullæ cerui quadrās, ceræ ſelibra, galbani, colophoniæ, vtriuſque ſextans, olei vetuſti vnciæ quindecim, farinæ anethi ſemuncia, chamæmelini quadrans, veratri candidi drach. tres, ſampſuchi vncia. liquātur quæ liquari poſſunt, & arida adiiciuntur. Ad hæmorrhoidas. hæ emortuæ ceu vuæ paſſæ

H exficcantur, & ſeptem dierum ſpatio decidunt citra vlcerationem. condylomata quoque & fiſtulæ hoc cataplaſmatis modo inunguntur, ac perſanantur: Vini fæcis crematæ drach. tres, miſys ſiciliquus: alii, mannæ ſiciliquus. Fæx vritur donec inalbeſcat.

DE PESSIS, Cap. IX.

PEſſus, ad vteri ſtrangulatus: Adipis anſerini ſelibra,
adipis phaſiani quadrans, ceræ ſelibra, croci vncia,
ſpicæ nardi, amomi, maſtiches, ſingul. vncia, opobalſami
quadrans, irini ſelibra. Alter: Ceræ candidæ dodrans, a-
dipis anſerini, terebinthinæ, vtriuſque ſelibra, maſtiches,
ſtyracis, croci, ſingulorum quadrans, vnguenti nardi ſe-
libra. In vtero hydropico affectu correpto, poſt reli-
quam curationem, his eſt vtendum: Nitri, colocynthi-
dis pares portiones melle excipito, & peſſi modo ſubdi-
to, eúmque in Cyprino oleo intingito. Alius. Cumini,
nitri, pares portiones cum melle ſubiicito. Alius. Colo-
cynthidis, ſalis, vtriuſque drachma: ficuum pinguium car
ne excipitur, vt nucis Ponticæ æquet magnitudinem, ac
ceu glans ſubtus datur: attrahit nanque graueolentem hu
miditatem, & mirificè prodeſt: hoc digito quoque admo-
tum, alui fæcem prolicit, humoréſque craſſos & flatus
diſcutit, vterúmque leniorem efficit. In vteri verò in-
flammatione, huiuſmodi peſſorum vſus accommodatur:
Papaueris capita in paſſo decocta, vſque dum liquefiant
exprimito ac percolato, & medulla ceruina aut vitulina
adiecta, vel adipe anſerino, vtitor. Alter, qui aureus
nuncupatur, efficax ad vteri inflammationes, eiúſque in
latus inclinationes: Vitelli ouorum aſſatorum numero
ſex, medullæ ceruinæ drach. quatuor, croci, hyſſopi, vtri-
uſque ſiciliquus, ceræ candidæ, terebinthinæ, adipis an-
ſerini, ſingulorum drachma. Ad vetuſtas formicas:
Sulphuris viui, ſandarachæ, æquas partes cum aceto ſubi-
gito. Addidimus & elaterium, ac mirum in modum
formicis, verrucíſque penſilibus, quas ἀκροχορδόνας vocãt,
profuit. Hæmorrhoidas delet mororum ſeſquuncia,
chalcitidis tantundem, medici drachma, pennarum cor-
ui ſcriptula vigintivnum. Vbi pennarum ſumma torrefa
cta in læuorem redegeris, omnia vino excipiuntur, vt
ſtrigmenti habeant ſpiſſitudinem. Atque ſi venæ ſedis
ſanguine turgentes intus latent, medicamentum infun-
de: ſin foris prominẽt, inunge. Mirè quoque ſuccurrit ri-
mis in præputio, tam incipientibus quàm inueteratis,
propter lotium, quod inter meiendum inter glandem ac
præputium detinetur.

DE VNGVENTORVM ET OLEORVM COM-positorum viribus ac ratione, Cap. X.

SErmonem de oleorum compoſitione reliquis non mi
nus vtilem, iis quidem qui methodum in medendo
ſequuntur, iam, vt ne hac quidem parte ratio medica per
omnia proficiſcens deficiat, explicabimus. Et quemadmo
dum ex iam dictis ſumpta occaſione, alia ad eorum for-
mam conſimilia condere, & in alia incidens medicamen
ta, qua vi polleant quibúſque potiſſimùm affectibus ma-
gis congruant, nouiſſe potes: ita & rationibus quibus o-
leorum compoſitiones contineri videntur, expoſitis, ac
quammaximè opportuna complectentibus, te ea quæ
iam tradentur inſequentem, alia quoque iuxta eam ra-
tionem concinnare permittam. Ac primùm à nardino,
cæteris ſumptuoſiore exorſi, deinceps reliquorũ quæ no-
bis magis explorata ſunt, mẽtionem faciemus. Nardi-
num igitur vnguentum, excalfacit & adſtringit: quocirca
iis auxiliatur qui aſtrictione caloréque indigent, nempe
ſtomachicis, cœliacis, deſtillationi & thoracis vitio obno
xiis, & ſuſpirioſis: admiſcetur quoque emplaſtrorum cõ-
poſitionibus. Eius autem concinnandi ratio ita ſe habet:
Olei lib. tres, enulæ Campanæ, ligni aloes, iridis, foliorum
myricæ, ariſtolochiæ, arboris thuriferæ, frondium lauri,
caſiæ, xylocaſiæ, iunci odorati, coſti, amomi, ſtyracis, myr
rhæ, cardamomi, caryophylli, hali, ladani, aſari, zarnabæ,
myrobalani, fructus balſami, terebinthinæ, ſing. vncia, a-
ſpalathi, piperis, cinamomi, ſing. duella, cyperi, xylobalſa
mi, folii, ſpicæ nardi Celticæ, xylocinamomi, bochi, ſin-
gulorum ſeſquiſextula, balſami duella, vini odorati quan
tum ſatis eſt. Gleucinum efficax contra horrores, ner-
uorúmque affectus: Olei porracei libr. tres, vini veteris ca
di quatuor, muſti lib. vigintiduæ, foliorum myricæ ari-
dorum, caſiæ, vtriuſque vncia, frõdium lauri vnciæ duæ,
ſecuridacæ, artemiſiæ, cyperi, piperis, ſpagni, bdellii, iri-

A dis, carpobalſami, crocomagmatis, aſari, fœnigræci, ſing.
vnc. myrrhæ, lini balſami, ariſtolochiæ rotundæ, cuiuſq;
ſemuncia, ſtyracis, ladani, croci, opopanacis, cardamomi,
amomi, ſertulæ Cãpanæ, roſarũ ſiccarum, ſampſuchi, fœ-
niculi, ſing. ſeſcuncia, aſpalathi, thuris, roriſmarini, calami
odorati, caſiæ nigræ, coſti, nardi Celticæ, inuolucri fruct⁹
palmæ adhuc florentis, ſing. ſelibra, cambi, *hoc eſt baccarum
myrti*, ſeſcuncia, enulæ Cãpanæ libra. Conficitur verò hoc
pacto: Viridibus in mortario contuſis, oleum & muſtum
cum vino vetere toto coniicito: debet autẽ impleri dimi
B dium oleo aut vino vetere, reliquúmq; muſto quod me-
diam olei menſurã pẽdat: ea diebus quinque macerari ſi-
nuntur: poſtea vſque dum muſtum ferueat vinúmque ve
tus, coquũtur: deinde percolato decocto herbas abiicito,
atque vt iacturam ſuppleas, olei quod remãſerat, & muſtũ
vnà cum radicibus, præcocto oleo, cæteriſque tuſis, ac dẽ-
ſo in cerniculo excuſſis, adiicito: atq; omnibus ad vnita-
tem redactis, diebus quinque madeſcere permittito, rur-
ſúſque vſque ad totius muſti feruorem coquito, & colata
ſex diebus ita finito: demum colo tranſmiſſum oleũ in
C vaſe vitreo reponito. Cyprinum oleũ facultatẽ obtinet
calfaciẽdi, emolliẽdi. vuluæ & neruorũ affectibus ſubue-
nit, laterũ inflãmationibus illitum auxiliatur, lienoſis itẽ
cũ exiguo aceto inũgitur, miſcetur & ceratis & malagma-
tis, cõuenit iis quibus ceruix in ſcapulas cõuellitur, angi-
na laborãtibus & inguinum inflammationibus, illitum:
præſtantiſſimum quoq; eſt linimentum iis qui ob laſſitu-
dinẽ febriũt: Foliorũ citri, cyperi, iridis, ſaluiæ, ſampſuchi,
cumini Æthiopici, myrrhæ, ſtyracis, maſtiches, ſing. qua-
drans, arboris thuriferæ, ariſtolochiæ, ſeminis ammis, li-
D gni balſami, xylocaſiæ, ſing. triẽs, enulæ Campanæ, aſpala
thi, floris liguſtri, ſingul. ſelibra, violarum vncia, cupreſſi
ſextans, foliorum lauri quadrans, rutæ ſextans, opopana-
cis ſextans, olei cadus. hæc vbi vini veteris & adſtringen-
tis tribus cadis fuerint præmacerata, vnà cum oleo deco-
quuntur tribus horis, folia citri, arbor thurifera, folia lau
ri, cyperus, enula, aſpalathus, ariſtolochia, iris, ſaluia, ſe-
men ammis, ruta, & cupreſſus: deinde deterſis ſordibus
herbæ proiiciuntur, ac oleo reliqua ſuprà enumerata ad-
iiciuntur. Sicyonium, calfacit, diſcutit, & emollit: Flo-
E ris roriſmarini, pyrethri, euphorbii, agarici, caſtorei, nitri,
ſingulorum quadrans, radicis cucumeris ſylueſtris libræ
duæ, olei & vini modus qui ſatiſfacit. Roſaceum oleũ
refrigerat & aſtringit, inflammationibus & phrenitidi
ex aceto capiti illitum accommodatur: Roſarum rubrarũ
detractis vnguibus, & nocte diéque marceſcentium qua-
drantem, in olei ex acerbis oliuis expreſſi ſeſquilibra, o-
perculato vaſe, dies quadraginta inſolato. hoc potum al-
uum ſoluit, & ventriculum æſtuantem reſtinguit, vlcera
caua nutrit, & ad vteri inflammationem pollet: cum mel-
F le ac ſalis exiguo infuſum inteſtina laceſſit ac irritat, & in
dolore dentium vtiliter colluitur. Anethinum, ad hor-
rores circuitu repetentes calidum illitum, laſſitudines, &
articulorum dolores, valet: ſubter item inditum, vteri du-
ritias emollit. Anethi viridis per diem & noctem marce-
ſcentis vncia, in olei dulcis ſeſquilibra, operculato vaſe
dies quadraginta inſolatur. Chamæmelinũ illitum per
ſe vel cum vino bene diluto calido, rarefacit, febrẽ præ-
cipuè diuturnã diſcutit: quinetiã omniũ corporis mem-
brorũ dolorẽ, illitum leuat: Chamæmeli florũ ſine cãdi-
G dis foliolis ſextantẽ, in olei libra, vitreo vaſe linteolo coo
perto, quadraginta dies inſolato. Oleũ è lilio, muliebri-
bus vitiis cõgruit, vlcera capitis manãtia, furfures, ferui-
das eruptiones hyeme cõtractas, illitũ ſanat, atq; ad omnẽ
inflãmationem cum vitellis ouorum inunctum accom-
modatur: potum, deiectionẽ bilis per aluum molitur: ſto-
macho aduerſatur, & nauſeã parit: Foliorum lilii, demptis
vnguibus ab imis partibus, ſextans, olei dulcis libr. tres.
vbi triduo inſolaueris, alia prioribus abiectis adiici de-
bent, rurſúmque triduo exacto, alia: térque id negotium
H eſt obeundum. hoc tepefacientem facultatem obtinet.
Rutaceum calfacit, & exſiccat: quare deſtillatio-
nibus ac doloribus thoracis, reliquorúmque corporis
membrorum quæ calfieri poſtulant, accommodatur: Co
marum rutæ & foliorum die noctéque vna tabeſcẽtium

vncia,olei libra:anethini modo ſoli exponitur. Viola-
ceum oleum,vtpote refrigerans,ad feruentes inflamma-
tiones idoneum eſt:Violarum quadrans,olei libræ duæ.
Myrtaceum,refrigerat ac aſtringit:quocirca cœliacis af
fectibus conuenit, ambuſta item & exanthemata illitu
perſanat:valet ad attritus quos hyems genuit;illitum , ad
ſedis rimas,cõdylomata,atque ad artus laxatos: ſudorem
quoque reprimendi vi pollet. Accipit foliorum myrti
tenerorum vnciam:cõciduntur, & in olei immaturi ſex-
tarium demittuntur,& vt cætera adminiſtrantur. Irinũ
calfacit,emollit,roborat:Iridis, aſpalathi, baccarum viti-
cis,piperis,enulæ Campanæ,ſingulorum vncia,opopana
cis,iunci odorati,vtriuſque vncia,anchuſæ duella ſcriptu
la duo,caſiæ ſemuncia,xylobalſami vncia, nardi Celticæ
vncia,olei modus qui ſufficiet. Melinũ aſtringit:quam-
obrem ad ſtomachi iecinoriſque imbecillitates eſt vtile,
& ad ventrem defluxionibus infeſtatum: Malorum coto
neorum,exempta medulla,ſelibra,olei omphacini ſexta-
rius. mala in minutas partes diſſecta adiecto oleo dies
quadraginta inſolato. Maſtichinum leuiter calfacit, &
amplius aſtringit:quadrat cœliacis,ſtomachicis,& dyſen
tericis, vitia faciei illitum delet, & colorem cutis com-
mendat: Maſtiches vncia,olei immaturi ſeſquilibra. co-
quuntur in duplici vaſe. Ratio compoſiti maſtichini ita
ſe habet:Olei lib.ſeptuaginta,xylob.lſami lib.decem,iun
ci odorati lib.quinq;,xylomaſtiches lib. octo,terebinthi-
næ lib.tres,comarũ abſinthii libra, vini odorati lib.quin
decim.arida in vino tribus antè diebus macerata oleo &
vino miſcentur,& horas ſex coquuntur, mox maſtiche &
terebinthina probè liquefacta iniiciuntur, colatáque &
refrigerata in vas transfunduntur. Laurini compoſitio
eſt huiuſmodi:Olei maturi libr. ſeptem & ſemis, bacca-
rum lauri maturarum ſeſquilibra, commiſtis & mol-
litis oleum excernitur. quidam baccas ſeparatim mol-
liunt, & ita oleum exprimunt: eſt autem hoc merum &
ſincerum. Laurinum excalfacit vehemẽter, & emollit:i-
deóque ſcabie infeſtatis, & aſperis impetiginibus confli-
ctatis illitum medetur. Cæterùm eo abſtinendum eſt in
impetigine ac ſcabie inflammationem minante,ac in ca
lida bilioſáque temperie : nanque frigidis & humidis ac
pituitoſis,necnon quorum articuli perfrictione tentãtur,
& coxendicum dolore laborant,accommodatur. Vermes
& pediculos enecat:capitis furfures, alopecias & ophiaſes
corrigit. Vſus eius eſt in lauacro:deinde abſtergere opor-
tet ouo & melle ac fœnigræci farina. ſed cauendum eſt
ne capiti calido admoueatur. Omphacinum oleum
eſt quod acerbis vuis exprimitur (*Græci* ὠμοτριβὲς appellãt)
ſtomacho propter ſuam aſtrictionem idoneum, prægnan
tes gingiuas reprimit, & ore detentum dentes labantes
firmat, ſudores cohibet illitum , contra venena lethifera
aſſiduè potum & vomitione reiectum datur: decoctum
verò cum ruta torſionibus correptis exhibetur: eſt & in
vetuſtis febribus præſentiſſimum linimentum. Amy-
gdalinum prodeſt aduerſum inflammationes & vteri in
latus inclinationem eiúſque ſtrangulatus,infuſum : capi-
ti irrigatum,eius doloribus medetur:aurium labores,ſo-
nitus, ac ſibilos inſtillatum diſcutit: valet & ſorptum ad
nephriticos,ægrè lotium reddentes,calculoſos, iecinoro
ſos,ſuſpirioſos,tabidos:maculas faciei delet eámque eru-
gat,ſi melle & radice lilii ac roſaceo,tanquam cerato abſ-
tergatur: oculorum abolet hebetudines, manantia capi-
tis vlcera furfuréſque ex vino deterget: hoc quidam μέ-
τωπον nuncupant. Conficitur autem hoc pacto : Amy-
gdalarum amararum chœnices quatuor, purgatas & ex-
ſiccatas piſtillo ligneo in mortario leuiter tantiſper con-
tundito dum maſſa fiat, eique aquæ feruentis cyathos
duos affundito, itáque ſemihoræ ſpatio dimittito . poſt-
hæc validius terito, deinde manibus complicatis expri-
mito,& quod per digitos defluit,ſubiecta concha excipi-
to: rurſúſque in id quod expreſſeris aquæ heminam in-
fundito,& ſpatio vt eam combibere poſſit interiecto, o-
pus redintegrato. quatuor chœnices heminam ſine coty-
len reddunt. Eodem quo prædicta modo, paratur è ſe-
ſamo ſeſaminum , & ex nucibus iuglandibus caryinum.

A Quin & hyoſcyaminum , ita è ſemine apollinaris herbæ
conficitur:valet & ad aurium dolores,& peſſis emollien
tibus admiſcetur. Simili quoque ratione Cnidiinum , è
grano Cnidio concinnatur,vim obtinet purgatoriam:eo
pacto & è cnico cnicinum , ſed infirmius eſt : ſimiliter &
raphaninum,ſubuenit iis qui ex morbo phthiriaſi labo-
rant.faciei quoque aſperitudines deterget. Melanthinũ
adhæc eandem habet facultatem , & componendi ratio-
nem. Sinapinum conſtruitur ſinapi in læuorem reda-
cto,& aqua calida macerato,deinde admixto oleo,ac ex-
B preſſo.facit ad inueteratos dolores, ex alto id quod infe-
ſtat euocans.

DE VENENATIS, Cap. XI.

NVnc verò, quod nouiſſimum eſt, nec minus vtile,
de venenatis quæ neceſſaria ſunt differentes, reli-
quum eius quod hoc libro polliciti ſumus, perſoluamus,
atque initio à familiari nobis animali ſumpto , deinceps
de reliquis pertractabimus. In rabiẽ igitur in vehemen
tiſſimis æſtibus vtplurimùm canis agitur : atque vbi ea
corripuit,potum cibúmque auerſatur; multúmq; pituitæ
C ſpumoſæ ore & naribus profundit , & prauis oculis in-
tuetur,ac ſolito eſt triſtior: ſine latratu beluas & homines,
notos iuxta ac ignotos,nullo diſcrimine inuadit . Porrò
vbi momordit,nihil moleſtiæ ſtatim,præter dolorẽ è vul-
nere,infert:ſed proceſſu vitium, quod ab aquæ formidi-
ne ὑδροφοβικὸν *Græci* nominant, progignit : oboritur autẽ
id cum neruorum cõuulſione ac totius corporis rubore,
præcipuè totius faciei ſudore,& anxietate.Nõnulli ex de-
morſis lucem fugitant, alii perpetuo mœrore contabe-
ſcunt.ſunt qui canum more oblatrant , & obuios demor-
D dent,mordentéſq; eiuſdẽ mali authores euadunt.Accom
modatum his eſt medicamentum è cancris fluuiatilibus,
quod conſtat parte vna gentianæ miſtæ cum crematorũ
cancrorum cineris partibus duabus . Diximus autẽ antea
de huiuſmodi medicamento,vbi de iis quæ aduerſus ve-
nenata valent meminimus,vnde de omni medicamento
diſces , quod ad venenatorum ictus quoſlibet valet . Nec
verò timenda ſunt vlla æquè rabioſorum animalium vul
nera,vt exigua ac ſcarificationibus ſimilia:nam ex maio-
ribus cumulatus copioſúſq; ſanguis dum effunditur, ali-
E quid quoque veneni eluitur:at ex minoribus, nequaquã.
Atq; ex maioribus,abſcedẽtes carnes adimẽdæ ſunt, &
labiorum margines acie ſcalpelli deglubi debẽt: quũ ca-
ro intenditur,cauo ſcalpello excindenda eſt , & vtrinque
altius adactis ictibus,quò ſanguiniseuacuatio ac profuſio,
veneni affectui aduerſetur. Quin & cucurbitula cum mul
ta flãma admota , copioſum præſtat iuuamentũ, vt vim
veneni eneruet ac diſſoluat . At longè efficaciſſimum in
venenatis ictibus præſidium eſt vſtio:nam quum ignis fa
cultas quauis alia ſit validior,ſimul veneno potitur,impe-
F ditq; quo minus penitius ſerpat,ſimul eius deuicta portio
non contemnendã occaſionem inſequenti curationi lar-
gitur,quòd diutius ſcilicet exulceratio perduret: in id e-
nim in primis eſt inuigilandũ ne citius quàm res exigit,
partes coaleſcant.Præſtant hoc & ſalſamenta impoſita, &
contritũ allium, cæpéq;,liquor item Cyrenaicus, & ouo-
rum vitella tam cõmaducata,quàm ſecus.Quòd ſi(vt cre-
brò vſuvenit) cicatrices prius quàm dies poſtulet,obdu-
cãtur, opus eſt circùm carne amputata aut exuſta,vulnera
aperta tenere ac refricare. Cæterùm certo præſcriptóque
G dierum numero tranſacto,permittendum vt vlceribus ci
catrices obducantur. atque emplaſtro è ſale , regio omnis
eſt comprehendenda: deinde paucis interpoſitis diebus,
locus ſinapi exulceratur. Cibus ſit allium & cæpe,& pot
ri:potus verò,vinum meracius.hæc enim difficulter mu-
tantur, ægréque exitum reperiunt : ſiquidem eorum
qualitates ad plures dies permanent, quando vi illa le-
thifera non vincantur, neque immutentur,ſed ex aduer-
ſo ipſam oppugnare ſoleant. Vtilia ſunt & antidota , eá-
que præcipuè quæ pluribus aromatis componuntur : ete-
H nim aromata & odoramenta omnia , ſua natura ac facul-
tate ægrè mutationem ſentiunt. Non eſt tamen igno-
randum,vitium quod ab aquæ metu,diximus ὑδροφοβικὸν
nũcupari, haudquaquam præſcriptum ſtatutúmq; habere

diem quo ingruat: ſiquidem vtplurimùm quidem poſt quadrageſimum diem negligentiores adoriri ſolet, attamen interdum & poſt ſex menſes & anno elapſo inuadere contigit, vt nos experientia comperimus. Sunt qui narrent aquæ pauorem poſt ſeptimum demum annũ quoſdam corripuiſſe. Porrò cibi acres potionéſq; meracæ quotidie aſſumantur, quæ locũ hebetare queant: ſudor quoq; qui cibum antecedat & ſequatur, prouocandus eſt. adhæc picatio & ſinapiſmus, tum in parte tũ in toto corpore eſt vtilis. Verùm omniũ præſtantiſſimus eſt elleboriſmus, & ſacra ex colocynthide antidotus. Quin & lac ſciſſile purgare poteſt. Atque de his hactenus, nunc reliqua ſubnectamus. Quos phalangium momorderit, iis locus rubeſcit, & exiguas punctiones oſtendit: ſed neque intumet, neque plurimùm calet, verùm modicè rubet, & frigidus ex aduerſo ſentitur. Comitatur tremor toto corpore, & inguinum ac poplitum collectio contenſióque conuulſioni adſimilis: circa lumbos dolor, & perpetua vrinæ reddendæ ſtimulatio, ac difficilis recrementorum excretio, ſudor ſimiliter frigidus tota corporis ſumma cute prorumpit. His imponendus eſt cinis ficulneus cum ſale ex vino ſubacto: aut radix ſylueſtris Punicæ trita, vel ariſtolochia cum farina hordei ex aceto macerata. Adhæc, vlcera marina aqua fouenda ſunt, apiaſtríque decocto, & folia eius inſpergenda. Frequentius in balneum demittere oportet, ac hæc medicamenta propinare, abrotoni ſemen, aniſum, ariſtolochiam, cicer ſylueſtre, cuminum Æthiopicum, fructus cedri, platani corticem, trifolii ſemen, ſingulorum ſiciliquum cum vini hemina. Aiunt quidam expreſſum è cancris fluuiatilibus ſuccum cum lacte, & apii ſemine addito, à moleſtia liberare. Veſparum & apum ictibus malua cataplaſmatis more impoſita ſuccurrit. item farina hordeacea cum aceto, & lac ficus morſibus inſtillatum, fotúſque è muria aut aqua marina. Demorſis ab ea quæ ſcolopẽdra nominatur, locus in ambitu liueſcit, ac nonnunquam fæculentus, rubérque raro apparet. Exulceratur autem ab ipſo morſu ducens initium, eáque exulceratio laborioſa ac propemodum intolerabilis efficitur. præter hæc pruritus toto corpore perſentiuntur. Super vulnus iniicienda eſt ruta ſylueſtris trita cum ſale & aceto: foueri item debet locus muria acida: potui quoque exhibetur ariſtolochia cum vino, aut ſerpyllum, vel nepita, aut ſylueſtris ruta. Iis quos ſcorpius morſu laceſſiuit, eueſtigio vulnus inflammatione tentatur, dureſcit, & rubore ſuffunditur, atque non ſine cruciatu dolet, alternis vicibus modò calor ingens modò frigus perſentitur, & labor repentinus, qui nunc leuis eſt, nunc ingraueſcit. Comitatur ſudor, & horroris ſenſus, tremórque, & extremorum perfrictio, inguinum tumores, in ſede pilorum erectio, & grauis moleſtia. In ſumma item cute dolens quidam punctionis occurſus perſentitur. Lac ficus vulneribus inſtillatum, ipſéque, qui vulnus inflixit, ſcorpius in puluerem redactus locóque vulnerato impoſitus, tanquam vulneris ſui medicus, opitulatur, ita iubẽte naturæ rerum diſſidio, quam *ἀντιπάθειαν Græci* nominant. Succurrit & ſulphur ignem non expertum reſina terebinthina exceptum, item galbanum ſplenii more extenſum, & loco inductum, & in vino paratum cum rutæ decocto. Semen quoque trifolii herbæ tritum ac impoſitum auxilio eſt. Vtendum eſt & potionibus ariſtolochiæ cum vino, & gentiana, & pulegio, & baccis lauri, & nepita cum poſca. Vſus adhæc balnei continuus, cum ſudoris prouocatione copioſa, & potione vini diluta commendatur. Paſtinacæ marinæ morſum confeſtim graues dolores ſubſequi incipiunt: continuæ item conuulſiones, & labor ac imbecillitas, mentiſque vacillatio ac vecordia. poſthæc, vocis priuatio, oculorum caligo, & ipſe locus qui plagam accepit, in ambitu, & quæ vicina ſunt, nigra euadunt & tangentem non ſentiunt. Et ſiquis eum preſſerit, ſanies inde nigra, aſpera, & graueolens excernitur. Iuuant hos omnia quæ contra viperæ morſum valere trademus. Præterea in potu datur abſinthium, ſaluia, ſulphur cum aceto, ipſáque diſſecta atque impoſita ſuo vulneri medetur.

Quos vipera demordit, corpora intumeſcunt, & vehe-
A menter ſiccantur, coloréque ſubalba conſpiciuntur. Sanies adhæc è vulnere promanat, primùm ſubpinguis, poſthæc cruenta, puſtulæ ambuſtis ſimiles erumpunt, mox ſerpit venenum lõgè latéque depaſcens adiacentia, ídque non modò ſumma cute, verùm & in altum ſubiens. Gingiuæ ipſis ſanguine ſuffunduntur, & iecur inflammatio parum conſtans corripit. Torſiones item & vomitus bilioſis oboritur. accedit præterea tremor, & carus, & vrinæ difficultas, frigidique ſudoris effuſio. Auxiliatur fimus caprillus ex vino iniectus: item laurus, abro-
B tonum, galbanum impoſita: adhæc pulli gallinacei diſſecti, atque ilico appoſiti: præterea cortex raphani validè tuſus, & ſquilla aſſa, ac chamæmelinum tritum. Bibitur & leporinum coagulum efficaciter pondere trium obolorum, & ſuccus porri inſtar heminæ in meraco vino, necnõ apiaſtri ſuccus, & ruta ſylueſtris in vino: ipſum quoque vinũ ſumpſiſſe iuuat, & allia, & porros, ac cæpas, ſalſamentáque. Gallinacea item cerebella ex vino pota, ſeménque ſatiuæ braſſicæ ex vino. Habes quoque Andromachi theriacen antidotum, quæ pota aut appoſita, nulli
C alteri medicamento vtilitate cedit. ſcripta præterea fuerunt & alia antidota, quorum vſu laboranti ſuccurres.

Similia iis eueniunt quos amphiſbæna aut ſcytale momordit, quare & conſimilia ſunt auxilio. itaque & inde quæ hic peragi debent ſunt petenda. Morſui quem druinus intulit, vehementes oboriuntur dolores, & in loco puſtulæ prorumpunt, ex quibus conſequentèr aquoſa ſanies effunditur: adhæc roſiones & torſiones comitantur. His opitulatur ariſtolochia cum vino pota, trifoliúmque, herba & radix haſtulæ regiæ eodem modo aſſumpta, nec-
D non quercus cuiuſcunque glandes epotæ, ac ilicis radix aſſa & cataplaſmatis more inducta auxilio eſt. Quos hæmorrhous momordit, validis corripiuntur doloribus, atque macilenta ac prorſus ſtrigoſa ob cruciatuum continuitatem corpora redduntur: ex vulnere multus cruor excernitur, & ſiqua parte corporis cicatrix reperiatur, ſanguine manabit. Alui quoque excrementa ſunt ſanguinea, cruórque qui emanat, in grumos concreſcit. adhæc è pulmonibus ſanguinem tuſſi reiiciunt, eúmque euomunt citra auxilii opem. Iam qui à dipſade mor-
E dentur, iis tumor qui celari nequit accidit, ſitiſque adeo vehemens vt neque ſatiari poſſit neque vllo tempore intermittat. Ictus ab hæmorrhoo & dipſade illati, deplorati ſunt, ceu qui remedia reſpuant. Attamen enitendum eſt vt vſtio (ſi locus patitur) membríque præciſio ac mutilatio accerſatur: deinde acria cataplaſmata imponere conueniet, cibóſque acres exhibere, & meracum bibere, & frequenter lauare, atque id genus reliqua aſſiduè obire. Vlcus ab hydro, quem nonnulli natricem vocant, morſu illatum dilatatur, ac in medio liueſcit: ſanies
F ex eo emanat copioſa, nigra & graueolens, tanquam ex vlcere paſcente quod *νομὴν* vocant. Prodeſt origanum aqua ſubactum, vel lixiuium quernum cum oleo, vel ariſtolochiæ cortex radíxve trita, farina item hordeacea cum hydromelite potatur, & ariſtolochia cum poſca, aut marrubii ſuccus cum vino, & recẽs fauus cum aceto oblatus. Quòd ſi cenchrus nocuit, morſus eius viperæ ſimilis euadit, putredo comitatur, & carnes tumefactæ prius, vt in aqua inter cutem, defluunt, fiúntque lethargo obnoxii, & delatione in ſomnum corripiuntur. Teſtatur
G Eraſiſtratus, iecur ipſis & veſicam ac inteſtinum laxum affici: ſiquidem diſſectis partes hæ quodammodo corruptæ reperiuntur. His lactucæ ſemen vnà cum lini ſemine cataplaſmatis in modum applicatum auxiliatur. Succurrit & ſatureia, & ruta ſylueſtris, ac ſerpyllum cum haſtula regia læuigatum: centaurei item radicis ſiciliquus cum vini cyathis duobus, aut ariſtolochiæ radix & cardamomũ ac gentiana pota. Si ceraſtes momordit, locus attollitur cum duritia ac puſtulis. Manat è vulnere ſanies, modò nigra modò ſubpallida. Quin & totus corporis coalitus
H varicum modo attollitur, genitale arrigitur, mens alienatur, oculi caligant, & neruorum diſtentione tandem intereunt. Hos membri præciſio celeris ſanabit: quare amputandum eſt quod morſu contigit, aut partes demorſæ quæque his ſunt vicinæ, ilico ſunt excarnificandæ:

reliquæ verò ferro candenti exſiccandæ. Aſpidis morſus acus puncturæ ſimilis, omnino exiguus ſine tumore A apparet. Sanguis non multus, ſed paucus & niger deſtillat: ſubita oculorum hebetudo inuadit, dolor totius corporis multiplex, ſed omnino leuis, & non ſine quodam voluptatis ſenſu comitatur, cordis morſus exiguus infeſtat, frons aſſiduè conuellitur, palpebræ dormiētium inſtar ereptis ſenſibus mouentur, atque inter hæc mors prehendit, ne diei quidem tertia parte interpoſita. Eadem quæ in ceraſte ſunt auxilio. Celerrimumum eſt huius venenum, quòd ſanguinem in arteriis ſuo frigore coagulet. Quum B baſiliſcus quempiam momorderit, vulnus ſubaureo colore tingitur, & mors auxilia anticipat, ſed tam peſtilens veneni pernicies in Libyæ deſertis ſeceſſit, raróque aliqui in eum incidunt illive occurrunt. Quod vitium prius quàm demorſi ipſum perſentiant, aut cum medico communicent, mors repentina inuadit, omnem quæ de eo haberi poteſt præripiens curam ac diligentiam. Quæ verò familiaria ſunt, atque ad viuendi rationem loco concedente, aſſumere licet, ea partim victus ratione calidiore, & meraca potione, partim medicamentis quæ vulneri- C bus admota virus prolicere queunt, partim antidotis huic rei accommodatis, vſurpare decet: quemadmodum de iis ſuperius ſatis ſupérque diſſeruimus. Porrò aduerſus omnem venenatum ictum adhibendus eſt qui vulnus exugat: non tamen exugentem ieiunum eſſe oportet, verùm cibum ſumpſiſſe debet, ac vino os colluiſſe: deinde olei pauxillum in ore contineat, atque ita ſugat. Ipſe præterea locus ſpōgia fouēdus eſt, ac ſcalpello altioribus plagis ſcarificandus eſt, quò omnem euomat luem: quinetiam carnis in circuitu exciſio atque ablatio vicinas partes tuetur, ac à labe vindicat. Quòd ſi locus carnem excindi non patitur, cucurbitulam cum flamma copioſiore defigere oportet. Quòd ſi ægrè abſciſionem demorſæ partis admittit, citra cunctationem ac moram, tota particula amputanda eſt, præcipuè ſi fera malignior fuerit, quæ ictum intulit. Imponitur autem cinis ſarmentitius aut ficulneus cum ſtillatitio lixiuio, ſubactis cum garo acri ſalſamētis, porris, cæpis, alliis, ac tritis: gallinacei item pulli diſciſſi, & quamcalidiſſimi vulneratæ parti admoti, magnopere auxiliantur: quippe qui peſtilens ad ſe virus pelliciant. Habes & diſputationem de virulentis feris ſufficienter tibi explicatam, vt ne hac quidem parte quicquā quod ad medendi rationis notitiam pertineat, deſiderare queas. Cæterùm quia de morborum agnitione ac cauſis, duobus primis libris à nobis tractatum eſt, & in duobus aliis ſequentibus de iis quæ ad affectuum qui ſingulis partibus incidunt, curandi rationem ſpectant, diſſeruimus: ac demum duobus his poſtremis quæ tum internis tum externis vitiis aſſumpta opitulari cenſentur, tradidimus: túque denuò legationem obire ſtatuiſti, ex iis quæ docuimus, abundè quemuis morbum agnoſcere, eique quæ neceſſaria ſunt adaptare, hinc ſumpta occaſione potes. Quòd ſi quippiam in hoc commentario deeſſe videbitur, ne vllis aliis egeas medicorum libris, vbi legatione functus redieris, id quoque, ſi quidem vitæ aliquid adiicietur, Deo concedente, abſoluetur. Interea temporis hic opus finem nunc accipiat. Vtinam autem hæc omnia percurrenti euoluentique, fructu atque vtilitate quæ in eis ſunt, perfrui liceat, quò & nos hinc gratiam aliquam reportemus, & ne fruſtra laborem ſuſcepiſſe videamur.

Admonendus es lector, duos poſteriores libros huius operis (quod Medicus uel de methodo medendi inſcribitur) à nonnullis in unum eſſe redactos: quem ab hoc opere ſeparantes, De medicamentorum compoſitione inſcripſerunt. Eos autem ad id faciendum uidentur impuliſſe ipſius Actuarij in principio libri quinti uerba, quæ lege.

QVÆ INTERPRES SPARSIM IN HIS SEX DE METHOdo medendi libris annotarat.

Columna 159.A. Ita enim progrediente ſermone] *Poſt hæc uerba deſunt quædam.*

169.F. Verùm quum in ea tractatione] *Lib.2.cap.15.*

189.C. Vocatúrque affectus ἕρπης] *Hunc alij herpetem exedentem appellant, ſiue ἕρπητα ἐσθιόμενον.*

190.F. Dictæ porrò ſunt χοιράδες] *Quidam Latini etiam ſcrophulas uocant.*

201.B. Cæterùm de ſingulorum horum facultate] *De ſomno nihil hoc loco: uide lib.2. De ſpiritu animali, cap.11.*

205.B. ὀπώρας Græci nuncupant] *Latini quidam ὀπώρας, poma uocanda putant.*

253.E. Scammonii ſextulam terito] *ἑξάγιον cum Ruell. ſextulam uerto: & hexagia duo, duellam: hexagij uerò ſemiſſem, ſcriptula duo.*

254.B. Seminis cucumerum, intubi erratici, &c.] *Non cō-uenit cum Ruell. editione.*

254.C. Seminis portulacæ ſemuncia] *Ruell. drach. tres.*

255.A. Amaraci, chamæmeli, & artemiſiæ, ſingulorum ſemuncia] *Ruell. ſextula.*

255.E. Tragacanthæ, maſtiches, vtriuſque ſcriptula duo] *Ruell. ſeſquiſextula.*

256.B. Roſarum, ſpodii, &c. vtriuſque drach. quatuor] *Non conuenit cum Ruell.*

256.G. Florum ſylueſtris Punici, amyli torrefacti, &c. ſingul. ſextula ſcriptula] *Non conuenit cum Ruell.*

256.H. Rhois culinarii] *σοῦκ, Ruell. ſequimur.*

257.C. Paſtillus è veſicaria] *Habet Ruell. alterum paſtilli è corallio conficiendi modum, qui ſequitur. Altera eiuſdem paſtilli conficiundi ratio: Lapidis corallij uncia, anagallidis herbæ uncia, rhei barbarici ſextans, ſpicæ nardi ſextans, ariſtolochiæ longæ triens, caryophyllorum quincunx.*

257.E. Croci oboli terni, herbæ apollinaris ſeminis drachmas quatuor] *Ruell. ſex.*

258.G. Rhei Pontici, nepetæ, &c.] *Non conuenit cum Ruell.*

259.A. Sapientiſſimus Galenus] *De compoſitione Theriacæ ex Galen. lib. 1. De antidotis.*

260.G. Theriaci paſtilli] *Vide lib. De theriaca ad Piſonem.*

262.C. Accipit mameræ vnciam, &c.] *Hoc antidotum corruptum eſt in Ruell. ut ſatis conſtat ſi conferatur cum Nicolao Myrepſo, ubi hoc legitur in ordine 268.*

262.F. Sanguinis draconis vnciam, cinabaris, &c.] *Notent qui cinabarin putant eſſe ſanguinem draconis officinarum.*

263.D. In aliis libyſtici] *Ruell. habet, elaterij, ubi noſter codex legebat, ἐν ἄλλοις.*

265.B. Piperis candidi, nardi Indicæ] *Pondus deſiderabatur, ut in Ruell.*

267.B. Penidiorum drach. ſedecim, &c.] *Sub finem non conuenit cum Ruell.*

267.E. Galliæ moſchatæ] *Græcè legitur σοὺκ μοσχάτον, quod nos Ruellium ſequuti ita reddidimus. Suprà tamen col. 267. E. σοὺκ, rhoen culinarium uertimus eundem Ruellium ſequentes.*

267.G. Ambaris, agallochi, vtriuſque tar] *Tar, Nicolaus Myrepſus habet ſcrupulos duos, apud quem interdū legitur Tarium.*

Ib. G. Stimmi] *Puto legendum Folij.*

269.H. E punicis malis compoſitio ſtomatica] *Ruell. ſtomachica. ſic codex Græcus C L. V. Ranconeti habet, τὸ διὰ ῥοῶν ςομαχικόν.*

272.A. Pulegium, atram bilem pellit] *Doſis, unciæ duæ cum dimidia ex mulſa.*

273.F. Pedicularis herba, ſiquis eius grana decem] *In Dioſcoride legitur quindecim.*

273.H. In cibis autem decocto præbetur] *In Dioſcoride obſonio.*

374.A. Semen eſt quale thymi] *In Dioſcor. ſemine epithymi.*

274.D. Id medicamentum quod triphalium paruā nuncupant] *Infrà legere eſt triphyllon. Ex hoc colligas quàm per-*

uerſus ſit ordo in Ruell. editione.

275.B. Nymphææ, œnanthæ] *ἐξακανθόκοκκα legitur Græcè: nos Ruell. ſequimur.*

Ibid. F. Seminis apii, ſeminis fœniculi] *Deerat pondus. Ruell. habet, ſing. unciam.*

276.C. Compoſitio orbiculorum, quod Græci κοκκία] *Κοκκία, quòd granum coccineum magnitudine adæquent orbiculi.*

277.D. Maſtiches, aniſi, ſtœchadis] *Videtur hîc aliquid deſiderari.*

278.B. Si verò agaricum, & medullam] *ſ. colocynthidis.*

280.G. Imbecillioribus verò, ſiliquos nouem] *Legebatur duos: ſed puto cum Ruell. legendum nouem, ut ſit dimidium drachmæ.*

281.B. Olei Cyprini drachmæ] *Deerat nota ponderis. Ruell. habet, centum.*

283.D. Cæterùm quia purgantia, &c.] *Hæc in Ruell. editione deſiderantur.*

287.F. Raphanus item, & ſinapi, & cardamomum] *Fortè naſturtium: ut κάρδαμον, non καρδάμωμον legatur.*

288.G. Atque de his hæc ſatis faciant, &c.] *Hactenus deſūt in Ruellio: ſequebatur caput de emplaſtris & malagmatis, quod nos in ſuum locum reſtituimus.*

289.B. Quibus in calce libri alia quoque adiunguntur] *Docent hæc nos, rectè, contra exemplaris Græci fidem, quintum librum in medicamentis exitialibus finiuiſſe. Hoc libro De medicamentis quæ exteriùs adhibentur, pertractat.*

Ibid. G. Inquit Galenus] *Galeni curatio lib. 1. De comp. med. ſecundum loca.*

290.D. Poſt euphorbium cenſetur ſinapi, & naſturtium] *Naſturtium, licet in exemplari legeretur cardamomum.*

Ibid. E. λιμνῆτις dicta] *Paulo pòſt uocat hanc λήμνισκον.*

292.D. Aut, Arundinis foliorum, &c.] *Locum hunc ex Galeno reſtituimus.*

Ibid. G. Hoc, inquit Galenus] *Lib. 1. Compoſ. med. ſecundum loca, cap. 1. in fine.*

Ibid. H. Aliud, Adipis taurini, &c.] *Locus ex Galen. reſtitutus.*

293.B. Myrti tuſi ſextarium, bryi.] *In Galen. uſti ſextarium, muſci.*

301.D. Cum roſaceo aut Cyprino tepefactum] *Galen. ferueſactum.*

303.D. Habet adipis anſerini drach. quatuor, hyſſopi] *Galen. œſypi, pro quo Actuarius ſæpe habet hyſſopi, ut ſuprà lib. 5. mo nuimus.*

307.A. Quod ego compoſui] *Galenus ſcilicet.*

Ibid. E. Cadmiæ trientem] *Galen. drach. quatuor: atque ita puto legendum eſſe.*

308.D. Tragacanthæ drach. duas] *Galen. octo.*

Ibid. G. Cadmiæ, thuris, vtriuſque drach. octo] *Viginti legitur in Galeno.*

310.A. Aut erinacei terreſtris ſuccum] *Fel, Galen.*

311.F. Aut ſpumæ argenti chemam] *Chema capit cochlearia duo, ſeu drach. duas, ſcriptulum unum, grana quatuor, & quatuor quintas grani.*

312.H. Sing. drachmam compone, deinde adde galbani ſiciliquum] *Pondus hîc non conuenit cum Galen.*

315.C. Cornu ceruini drach. octo, rhois rubri] *Græcè tamen legebatur ἰοῦ, hoc eſt æruginis.*

316.D. Coſti ſeſquidrachmam] *In Galen. ſeſquunciam.*

Ibid. E. Rhois rubri drach. IIII.] *Et hîc legebatur æruginis.*

318.B. Aut hirundinum recrementum] *Cinerem, aliás.*

319.A. Nunc de reliquis quæ ſummæ cuti adaptantur] *Et hic locus monuit me ut ordinem exemplaris & editionis Ruell. immutarem.*

322.C. Quidam etiam viſci libram adiiciunt] *In Galen. legitur, aceti, lib. 6. Compoſ. medicam. κατὰ γένη.*

Ibid. G. Hyſſopi, terebinthinæ, &c.] *Intelligit œſypum antiquioribus dictum, ut ſæpe alibi in emplaſtris.*

323.B. Medicamentum Piſcatoris] *Confer cum Galen. lib. 7. Comp. medicament. κατὰ γένη.*

Ibid. C. Picis nauibus deraſæ] *ἀποχύματος.*

Ibid. D. Medicamēti ἀκόπου] *Habet hoc Galen. lib. 7. Compoſit. medicament. κατὰ γένη, ſed inde multa eſſent hîc addenda.*

324.A. Cyphæi] *κυφαίου.*

325.B. Boici] *βοεικοῦ.*

326.C. Habet chamæleontis, lupinorum, cretæ] *ζυγαίας.*

329.G. Amygdalarum amararum chænices quatuor] *Chœnix pendet libras duas & quadrantem, ex omnium ſupputatione.*

336.D. Diximus autem antea de huiuſmodi medicamēto] *Hæc in noſtro exemplari deſiderantur. nulla enim antea horum facta fuit mentio.*

331.G. Potionibus ariſtolochiæ cum vino, &c.] *Videtur hic aliquid deeſſe. non conſentit cum Ruell.*

332.G. Quin & totius corporis coalitus varicum modo attollitur] *Legebatur κιρροειδής, quod ſequutus eſt Ruell. nos tamen κιρσοειδής cenſemus legendum.*

NICOLAI MYREPSI ALE-xandrini, De compoſitione medicamentorum opus, in ſectiones quadragintaocto digeſtũ, omnibus tum medicis, tum ſeplaſiariis mirum in modum vtile,

A Leonharto Fuchſio medico, & ſcholæ Tubingenſis profeſſore publico, è Græco in Latinum conuerſum, luculentiſsimiſque annotationibus illuſtratum.

AMPLISSIMO AC PRVDENTISSIMO HONESTISSIMOQVE
Decurionum ordini & ſenatui reipublicæ Norenbergenſ. dominis ſuis obſeruandiſſ.

LEONHARTVS FVCHSIVS S. P. D.

ETSI medicinæ, arti omnium pulcherrimæ, vtiliſſimæ ac maximè neceſſariæ, paucis admodum annis plurimum de priſtino ſuo nitore acceſſit, hæcque multum veteris ſplendoris recuperauit: tamen omnibus conſtat eam partem quæ de medicamentis tum ſimplicibus tum compoſitis agit, nondum planè eſſe expolitam ſuiſque mendis prorſus repurgatam: neque id ſanè temere. Nam obſtat in primis rei difficultas & magnitudo cur ea celeritate qua cæteræ huius artis partes, ſuum ſplendorem nanciſci nequeat. Vt enim ſimplicium quis exquiſitè notitiam habeat, atque miſtorum ex iis naturam cognoſcat, huic neceſſe eſt vt terra naſcentium omnium ſpecies, formas, diſcrimina, qualitates, adeóque vim omnem diligenter expendat perſpectámque habeat: item prata, ſegetes, areas, campos, vineas, hortos, ſyluas, montes, collium flexus, valles, planities, opaca, lucos, ipſa etiam terræ mariſque viſcera luſtret. Quibus ſanè omnibus perluſtrandis quum vnius hominis vita haud ſufficiat, quid mirum ſi huius partis progreſſus ſint tardiores? præſertim quum hanc tarditatem non parum medicorum noſtræ ætatis ignauia iuuet. Quotus enim quiſque eſt medicorum, qui ſimplicium cognitione incenſus, vel proximum lucum hortúmve petere velit? tantum abeſt vt vaſtas ac longinquas ſolitudines luſtrare dignetur. Quin eò ſtupiditatis plurimi illorum perueniunt vt hanc rem ad ſe non pertinere exiſtiment. Quocirca præclarè rem geſſiſſe putant ſi ad præſcriptum indoctiſſimorum pharmacopolarum, in quos hanc planè curam transferunt, nullo neque delectu neque iudicio adhibito, quæuis ipſis oblata medicamenta vſurpent: vt nemini mirum videri debeat, ſi ægroti ab iis medicamentis interdũ non ſolùm nihil iuuentur, ſed plurimùm etiam lædantur. Sunt enim & ipſi pharmacopolæ, æquè atque medici, ſimplicium medicamentorum rudes & ignari, vt qui etiam curam cognoſcendorum & inquirendorum ſimplicium in mercatores omnium auariſſimos, & ad fallendum pulchrè inſtructos, ſtultas denique ac magna ex parte ſuperſtitioſas mulierculas, ex quarum fide toti pendent, reiiciant. Quare quum vniuerſum ferè medicæ materiæ negotium hodie ſit in mercatorum, muliercularum, & imperitorũ ſeplaſiariorum manibus, non eſt cur de priſtino eius nitore nobis aliquid polliceamur: præſertim quum in hodiernum vſque diem adulterina multa, quæ pro legitimis in vſum quotidianum irrepſerunt, paſſim in publicis medicorum officinis impunè ferantur, ac ſpectantibus etiam medicis, nullo metu, medicamentorum miſturis & compoſitionibus inſerantur. Tantùm enim abeſt vt impoſturam hanc prohibeant, vt potius pro ea tuenda ac aſſerenda, haud ſecus quàm pro aris & focis digladientur. Vt certè mirum non ſit ſi ſeplaſiarii quoque ipſi hæc errata, freti medicorum patrocinio, tanquam ſibi per manus tradita, forti animo & alacriter retineant ac defendant. Proinde non eſt cur priſtinum nitorem recuperaturam hanc partem medicinæ quæ ſimplicium notitiam tradit ſperemus, niſi primùm doctiſſimorum hominum induſtria & aſſiduis laboribus, à ſuis erroribus qui vitio temporum & medicorum negligentia in illam irrepſerũt, (perinde vt olim Augiæ ſtabulum) ab immenſa fimi copia fuerit repurgata. Summis itaque laudibus digni ſunt homines aliquot noſtri temporis, viri doctiſſimi, qui hanc partem multis ſanè modis, neque vigiliis, neque laboribus, neque etiam ſumptibus parcentes, illuſtrarunt. Quorum induſtriam vt nos etiam ſequeremur, ſuperioribus annis magnis quidem ſudoribus primùm De ſtirpium hiſtoria cum viuis earundem imaginibus in publicum prodire curauimus: daturi quoque (Deo annuente) propediem alterum, priori mole ferè æqualem, ſtirpium verò elegantia & raritate multo ſuperiorem. Atque faxit Deus optimus maximus vt alii etiam multi ad hoc ſtudium excitentur, quò tandem & hanc partem ab erroribus purgatam & ſuo ſplendori reſtitutam habeamus. Quod niſi factum fuerit, quum vnius hominis laborem haud eſſe conſtet, non eſt cur de compoſitorum medicamentorum emendatione quicquam etiam ſperemus. Quicquid enim ferè errorũ in publicas illas & longo tempore officinis vſitatas compoſitiones irrepſit, non alteri rei quàm ſimplicium ignorationi acceptum referri debet. Nõ poſſunt igitur niſi ab iis qui medicæ materiæ exquiſitã habent notitiam, corrigi & emendari. Cæterùm compoſitiones officinarum vſitatas, eſſe multis in locis deprauatas, variiſque erroribus contaminatas, notius eſt quàm vt à me demonſtrari debeat: quum hoc ipſum pharmacopolarum libri ex quorum præſcripto compoſitiones illæ conficiuntur, palàm loquantur. Præterea multorum etiam doctiſſimorum hominum ſcripta teſtantur, atque planè cõuincunt non rarò noxia pro vtilibus, venena pro remediis, compoſitionibus medicorum inſeri, vt hoc nomine generi humano ex iſtis officinarum compoſitionibus non leue periculum quotidie impendat. Quare mirari ſubit cur nemo hactenus principum, neque aliarum multarum & ampliſſimarum per Germaniam noſtram ciuitatum imperialium vlla (Norica veſtra tantùm excepta) communi huic malo mederi, ac præſidium aliquod adferre curauerit. Solus enim Noricæ reipub. toto orbe laudatiſſimus Senatus, cæteris omnibus ſtertentibus ac ceſſantibus, quot & quanta hominibus ex deprauatis illis officinarum compoſitionibus imminerent pericula, pro ſingulari ſua prudentia expendens, huic malo auxiliares præbere manus, ac curam correctionémque adhibere in tempore cœpit. Siquidem anno abhinc (ni fallor) quinto, Valerio Cordo, iuueni quidem, ſed in ſimplicium cognitione exercitatiſſimo, id negotii, vt librum ex cuius præſcripto pharmacopolæ ſuas conſtruunt compoſitiones, (Antidotarium illi appellant) ab erroribus repurgaret, ne inde plus detrimenti quàm commodi ad ægrotantes perueniret, dediſtis. Cuius quanquam laborem nondum vidi, tamen non dubito illum pro ingenii ſui acrimonia, & ſingulari medicæ materiæ notitia pleraque errata è medio ſuſtuliſſe ac correxiſſe, nec temere hanc in ſe prouinciam ſuſcepiſſe. Quapropter vt aliis in rebus omnibus, ita hîc quoque ſingularem veſtram tum pietatem tum prudentiam declaraſtis: pietatem, quòd primi & ſoli communi omnium malo tacti, ciuium veſtrorum in primis detrimento & exitio, hoc veſtro omnibus modis laudando inſtituto occurrere voluiſtis: prudentiam, quòd hac ratione non ſolùm veſtræ, ſed & multarum aliarum ciuitatum reipublicæ profueritis, vt quibus probè conſtabat veſtram vrbem eſſe veluti totius Germaniæ noſtræ emporium, vnde reliquarum ciuitatum officinæ ſua ſibi comparant remedia. Non itaque leuem tum veſtrorum tum aliorum cladem hoc veſtro prudentiſſimo conſilio auertere curaſtis. Vt hoc nomine ampliſſima veſtra reſpubl. vnde prædicta aliáque multa ad vicinas propagantur bona, omnibus aliis totius Germaniæ rebuſpublicis meritò ſit anteferenda. Sed deſinam veſtram rempub. vtpote iam toto orbe decantatiſſimam, prolixius laudare: & nunc potius cõſilium meum, cur Nicolaum à me Latinum factum, ampliſſimo nomini veſtro inſcribere ac dedicare conſtituerim, exponã. Quum animaduerterem veſtrum ordinem honeſtiſſimum prudentiſſimúmque, præ aliis omnibus Germaniæ proceribus in hanc curam incumbere vt officinis medicorum vſitatæ compoſitiones à mendis & erroribus repurgentur, cui iuſtius quàm vobis hoc Nicolai Myrepſi Alexandrini de compoſitis medicamentis opus, multis iam ſeculis deſideratum, inſcriberem, nemo mihi occurrebat. Nam quum maxima pars propemodum publicarum compoſitionum ad Nicolaum, quem illi deprauata voce Præpoſitum potiuſquam Myrepſum nominant, authorem referantur, vnde rogo rectius quàm è Græco illius codice, quem nos integrum ad communem tum medicorum tum pharmacopolarum vſum latinitate donauimus, emendabuntur? Quum itaque Nicolaus qui nunc totus noſtra opera Latinus legitur, hoc præſtare poſſit, vt priſtinum nitorem ac integritatem ſuam accipiant officinarum compoſitiones, & hoc quoque veſtrum ſit ſtudium vt has legitimas & ab omnibus erroribus repurgatas habeamus, nulli alteri quàm veſtro ampliſſimo ordini inſcribendus erat. Spero autem hos meos labores hoc in primis nomine vobis gratos futuros, quòd effecerint

vt Nicolaus,cuius antè centeſimam vix partem,& eam quidem deprauatiſſimam,& infinitis propè erroribus contaminatam medici & ſeplaſiarii habebant,nunc integer,& è ſua lingua in Latinam conuerſus legatur. Quod certò comperiet,qui fragmentum hoc quod paſſim ſub Nicolai præpoſiti nomine circumfertur,& hactenus in officinis(ſi diis placet)ſacroſanctum fuit,cum hac noſtra conuerſione conferre non grauabitur. Is enim non ſolùm ne centeſimam quidem legitimi Nicolai partem,ſed multas etiam in hoc fragmento compoſitiones mutilas eſſe manifeſtò deprehendet. Non raró enim tria,quatuor,quinque,& interdum etiam multo plura deeſſe videbit medicamenta ſimplicia,quæ ſingula ex hac noſtra cõuerſione nullo ſanè negotio reſtitui poſſunt. Porrò gratiam etiam inſcriptionis augebit haud dubiè,quòd ſub veſtri nominis auſpicio in publicum is author prodit,quem antea nec Germania nec Italia Latinè loquentem vidit. Nam opus quod anno ab hinc(ni fallor)ſexto,Ioannis Agricolæ, veteris noſtri amici,opera,ſub Nicolai nomine editum eſt,ab hoc noſtro diuerſiſſimum exiſtit. non habet enim niſi vnam aut alteram initio libri cum Græcis conuenientem compoſitionem: cæteræ omnes & ordine & medicamentorum commemoratione plurimùm variant: vt ex collatione ipſa omnibus palàm fiat,hoc opus non eſſe Nicolai, ſed alterius cuiuſdam qui nonnulla medicamenta ex Nicolao & diuerſis aliis authoribus in vnum congeſſit librum. Proinde ſpero me hoc quoque nomine non ſolùm apud veſtrum ordinem,ſed & ſtudioſos omnes magnam initurum gratiam,quòd præter aliorum morem qui ſe beatos totóque orbe terrarum celebres fore credunt,ſi peruetuſtos codices ſolicitè penes ſe reſeruent, & vſibus publicis ſubtrahant,Nicolai exemplar quod vnicum & manuſcriptum per totam Germaniam eſſe ſcimus,publicare & ad communem vſum transferre non grauati ſumus. Denique gratum puto non vobis tantùm, verumetiam aliis omnibus meam hanc qualemcunque operam, quòd multa eáque præclara in hoc Nicolai opere medicamenta & remedia ſunt,quæ apud nullum alium qui hodie extat authorem reperiuntur. Quanquam negare non poſſim, eſſe etiam in eo quædam, perpauca tamen,mirificè ſuperſtitioſa,quæ quiſque(Chriſtianus modò ſit)facilè repudiabit. Accidit autem haud dubie Nicolao,quod multis etiam aliis noſtræ ætatis hominibus euenire videmus, qui medicamenta aliáque multa per ſe quidem præclara & optima,ſuperſtitioſarum precularum acceſſione contaminant. Quòd ſi itaque in iſta veritatis luce pleroſque ſuperſtitione, eáque ſtulta admodum adhuc laborare videmus, quid mirum ſi Nicolao etiam, qui eo tempore quo ſuperſtitio totum ferè faſcinauit orbem,vixit,falſa religio impoſuerit? Etſi enim non ſatis nobis conſtet, quo prorſus tempore vixerit Nicolaus: tamen quum in hoc & Actuariũ,& Meſuen qui à nato Chriſto annis M. C. LV. ſub Friderico Sueuo,cognomento Barbaroſſa,floruit aliquot locis citet, palàm fit hunc inter recentiſſimos Græcos eſſe annumerandum: eóque vixiſſe tempore,quo non modò barbaries ſumma,ſed & denſiſſimæ ſuperſtitionum nebulæ orbem occupauerunt. Hinc etiam eſt quòd Nicolai oratio parum ſit concinna, multiſque barbaris vocibus, quas paſſim ſuis interſperſit compoſitionibus,contaminata. Atque hactenus inſcriptionis cauſas,& cur poſt ſimplicium medicamentorum prolixam ſanè ac laborioſam, adde etiam ſumptuoſam tractationem, Nicolao quoque compoſitorum ſcriptori manus admouerim,expoſuiſſe ſufficiat. Reſtat nunc vt moroſulis quibuſdam aliquam etiam noſtræ conuerſionis rationem reddamus. atque initio ſciant,me in hac Nicolai conuerſione vſum eſſe non exquiſita,ſed tolerabili dictione: & quam non ſolùm à medicis,ſed & pharmacopolis,hominibus magna ex parte rudibus,intelligi poſſe ſperaui. Quod vt facerem,me non ſolùm horum hominum quibus omnino inſeruiẽdum erat, ruditas,ſed etiam res ipſa quam Nicolaus tractat,vtpote quæ concinnis aut Ciceronianis verbis eloqui non poteſt, coegit. Quam quidem neceſſitatem non parum auxit natiua Nicolai phraſis,ſatis certè ſqualida omnique deſtituta ſplendore ac ornatu: quid enim eloquentiæ ab vnguentario requireres? cui vt me accommodarem, ne ſubinde à ſententia exciderem, adeóque in me fidem quiſquam deſideraret,par fuit. Quanquam quid iſta excuſatione opus eſt homini medico? quum à philoſopho M. Tullius eloquentiam non requirat,præſertim in tali opere quod non modò non flagitat orationis ornamenta copiámque, verumetiam repellit ac repudiat. deinde,quod minimè nobis prætereundum erit,data opera barbaras & hodie etiam officinis vſitatas voces paſſim in Nicolao occurrentes retinuimus, vt inde cognoſcerent medicinæ ſtudioſi, Nicolaum inter recentes & qui barbaro admodum ſeculo vixerunt ſcriptores eſſe connumerandum,eáſque voces non nuper eſſe natas,ſed Nicolai tempore in Græcorum recentium compoſitiones irrepſiſſe,vt qui illas non ſolùm à Græcis, verumetiam Arabibus,Meſue nimirum & aliis,exſcripſerint. Cæterùm non ſunt eiuſmodi voces omnes eiuſdẽ rationis: nonnullæ enim Latinæ ſunt,Græcarum tamen literarum exaratione paululum deformatæ: vt ſunt, παπάβαρις, σεμψέβιβε, φουμίτερα, σούγλα καβάμιλα, ἀσαφίτης, & id genus aliæ ſanè multæ. Quædam verò prorſus Arabicæ ſunt, vt eſt ἀνζαρούτ, ἀνζίπολι, πηπίζε, δέντανι, & ſimiles. Aliæ poſt amiſſam fortè linguæ veteris gloriam in popularem Græcorum ſermonem irrepſerunt, próque Græcis vulgò cenſeri cœperunt, quales propè infinitæ Nicolaum legenti occurrent, à nullis niſi qui linguam qua hodie Græcorum reliquiæ vtuntur,intellectæ, vt ſunt μαρούλη, μαϊτάνη, μοσχοσίταρον, καρναβάδιον, ἀβάσκαντον, ἀρπομόνιον, & huiuſmodi aliæ quæ certam apud ipſos hodie ſignificationem,aliis ignotam, habent, vt ex noſtris in Nicolaum annotationibus perſpicuum omnibus fiet: quas in hoc maximè parauimus,vt quorundam, ſeplaſiariorum maximè,hæſitationi,harum vocum explicatione conſuleremus. Quanquam multæ admodum ſunt,quas nec ipſe quid Nicolao ſignificent,oſtendere potui. In iis autem vocibus paulo obſcurioribus explicandis breuitatem ſequutus ſum, quod nimirum libro primo de Compoſ. medic. hodie vſitata, idipſum copioſius præſtiterim. Præſtat itaque hunc librum, modò officinarum medicarum materias perſpectas tibi eſſe cupias,aſſiduè manibus terere. Præterea hoc etiam nomine,annotationum acceſſione opus eſſe iudicaui,vt hinc omnes intelligerent quàm multa in Nicolao loca priſtino nitori reſtituerim: adeóque cauerem ne ſubdolus quiſpiam noſtra conuerſione adiutus,ſibi tot locorum mirificè deprauatorum reſtitutionem ſubinde falſò arrogaret,atque Æſopici illius graculi inſtar alienis ſuperbiret plumis. Quippe Nicolaum in ſuo quidem genere authorem optimum,multo meliorem ac emendatiorem quàm ſit in manu ſcripto codice,legendum Latinis hominibus exhibemus. Quòd ſi verò quibuſdam non omni ex parte ſatiſfecimus, aut hominũ more alicubi cæcutiuimus, candidè fecerint ſi in optimam quæuis partem interpretentur, & interim paruis erratulis multa bona quæ præſtitimus penſent. Magnam quoque horum partem in exemplar Nicolai Græcum manuſcriptum (quod vnicum tantùm,& ita deprauatum tótque mendis conſpurcatum habuimus vt vix aliud vnquam deprauatius viderimus)transferant. Speramus tamen in tanta fœdiſſimorum Græci codicis erratorum multitudine id ſaltem nos eſſe conſequutos,vt nemo æquus harum rerum æſtimator,& qui cum iis monſtris aliquando congreſſus eſt,in nobis fidem aut diligentiam deſiderare queat. Reliquos nihil moror: imò id quod dici ſolet illis obtrudo,multo eſſe facilius quiduis reprehendere,quàm facere vel imitari. Reprehendunt enim haud dubiè & temere & inconſideratè, quæ ipſi nec intelligunt,nec efficere imitarive poſſunt. Quare hortor noſtra calumniari deſinant,aut ipſi meliora præſtẽt. Nos quod potuimus,optima fide & ſumma diligentia præſtare annixi ſumus, vt Nicolaum omnibus quoad fieri potuit mendis purgatum,& eo ſplendore ornatum,quo antea in Germania viſus non eſt,ſtudioſorum medicinæ oculis legendum exhiberemus. Hunc itaque noſtrum laborem, quo meam erga prudentiſſimum veſtrum ordinem voluntatem declarare volui,ampliſſimi viri,æquis ac benignis animis ſuſcipite: & vt veſtra authoritate fretus, gratior ad cæterorum manus veniat,facilè patiamini. Quòd ſi feceritis, non ſolùm mihi,ſed & aliis multis ad eruendos è denſiſſimis tenebris optimos quoſque authores animum addetis. Nunc reliquum eſt,Chriſtum opt. max. precemur,vt pro immenſa ſua clementia ac bonitate rempub. veſtram, hoc turbulentiſſimo Germaniæ noſtræ ſtatu florentiſſimã, verbíque eius prædicatione,& priſtino ornatu decoratam conſeruet: ac indies florentiorem, ornatiorem, ampliorémque reddat. Bene valete. Tubingæ,Cal. Iuniis. Anno M. D. XLVII.

INDEX EORVM QVAE SECTIONIBVS SINgulis toto continentur uolumine.

De antidotis ad uarios morbos, Sectio I.
De ſalibus ad diuerſos morbos, Sect. II.
De unctionibus ad uarios morbos, Sect. III.
De apomelitis uarijs compoſitionibus, & apophlegmatiſmis, Sect. IIII.
De bechicis, Sect. V.
De glandibus, hirudinibus, & epomphalijs, Sect. VI.
De muliebribus, & linguæ malis, Sect. VII.
De droſatis, Sect. VIII.
De ſtomaticis, remedijs, illitionibus, & dyſentericis, Sect. IX.
De emplaſtris, Sect. X.
De epithematis ſtomacho & umbilico admouendis, Sect. XI.
De ijs quæ ſedi admouentur, Sect. XII.
De eligmatis, Sect. XIII.
De lumbricis, Sect. XIIII.
De errhinis, Sect. XV.
De confectione oleorum, Sect. XVI.
De clyſteribus, Sect. XVII.
De ſmegmatis, Sect. XVIII.
De zulapijs, Sect. XIX.
De hepaticis & hemicranijs, Sect. XX.
De ſuffimentis, Sect. XXI.
De theriacis antidotis, Sect. XXII.
De hieris, ictericis, & iſchiadicis, Sect. XXIII.
De collyrijs ocularibus, Sect. XXIIII.
De ijs quæ caluariæ inſperguntur, Sect. XXV.
De purgantibus unctionibus, Sect. XXVI.
De purgatorijs & conditis, Sect. XXVII.
De purgantibus eligmatis, Sect. XXVIII.
De cataplaſmatis, Sect. XXIX.
De ceratis, Sect. XXX.
De cataplaſmatis colicis, & cephalicis, Sect. XXXI.
De pilulis purgantibus & adſtringentibus, Sect. XXXII.
De lexopyretis, lichenicis, & calculos excutientibus, Sect. XXXIII.
De malagmatis & unguentis, Sect. XXXIIII.
De nardinis, nephriticis, nomas ſanantibus, & abſterſorijs, Sect. XXXV.
De pulueribus, Sect. XXXVI.
De oxymelite, oxyporijs, uinorum confectionibus, gingiuarum, dentium, & aliorum malorũ remedijs, Sect. XXXVII.
De peſſis, propomatis, alopeciam & alia mala curantibus medicamentis, Sect. XXXVIII.
De melle, ſaccharo, & zulapio roſaceis, Sect. XXXIX.
De ſatyriacis, ſaponibus, & ſinapiſmus, Sect. XL.
De paſtillis, Sect. XLI.
De hypoglottidibus, aquis, & alijs, Sect. XLII.
De ſomniferis, Sect. XLIII.
De diuerſis aquis, medicamentiſque aquam ducentibus, & utero accommodatis, Sect. XLIIII.
De pediculos, lentigines, phlegmonas, puſtulas, & uocem læſam ſanantibus medicamentis, Sect. XLV.
De fiſſuris labiorum, & ſtrumas curantibus medicamentis, Sect. XLVI.
De ijs quæ ſcabiem ſanant, & pſilothris, Sect. XLVII.
De auricularijs, Sect. XLVIII.

INDEX ANTIDOTORVM QVÆ IN PRIMA ſectione continentur.

Antidotus aurea Alexandrina præclara, Cap. I.
Antidotus Adriani admodum experta, Cap. II.
Antidotus alia Adriani ſimilis, Cap. III.
Antidotus alia Adriani parua, Cap. IIII.
Antidotus alia Adriani Romana, Cap. V.
Antidotus alia Adriani admodum laudata, Cap. VI.
Antidotus alia Adriani ad omne malũ, Cap. VII.
Antidotus Achariſtos admodum præclara, Cap. VIII.
Antidotus alia Achariſtos valde bona, Cap. IX.
Antidotus alia Achariſtos admodum experta, Cap. X.
Antidotus Athanaſia valde laudata, Cap. XI.
Antidotus alia Athanaſia præclara, Cap. XII.
Antidotus Athanaſia admiranda, Cap. XIII.
Antidotus alia Athanaſia parua, Cap. XIIII.
Antidotus alia Athanaſia ad pleuriticos, Cap. XV.
Antidotus alia Athanaſia, vt præcedẽs, Cap. XVI.
Antidotus alia Athanaſia ad omnia interna mala, Cap. XVII.
Antidotus alia Athanaſia generalior, Cap. XVIII.
Antidotus alia Athanaſia valde laudata, Cap. XIX.
Antidotus alia Athanaſia melior, Cap. XX.
Antidotus è moſcho valde experta, Cap. XXI.
Antidotus ad dyſentericos & cœliacos, Cap. XXII.
Antidotus de aniſo admodum laudata, Cap. XXIII.
Antidotus Alcancali cognominata, Cap. XXIIII.
Antidotus Diatamaros lingua Italica appellata, Cap. XXV.
Antidotus hæmagogos, valde præclara, Cap. XXVI.
Antidotus è caſtoreo, ad vertiginoſos, Cap. XXVII.
Antidotus ad rigorem experta, Cap. XXVIII.
Antidotus pulcherrima ad omnis generis humores, Cap. XXIX.
Antidotus alia pulcherrima, vt præcedens, Cap. XXX.
Antidotus ſimiliter pulcherrima, valde bona, Cap. XXXI.
Antidotus ex rheobarbaro, Cap. XXXII.
Antidotus alia ex rheobarbaro, Cap. XXXIII.
Antidotus laxatiua, probata, Cap. XXXIIII.
Antidotus è corallio valde bona, Cap. XXXV.
Antidotus alia è corallio nobilis, Cap. XXXVI.
Antidotus è margaritis admodum experta, Cap. XXXVII.
Antidotus è margaritis, Galeni, Cap. XXXVIII.
Antidotus Diacomeron ad tabidos, Cap. XXXIX.
Antidotus è cinamomo ad ſtillicidium vrinæ, Cap. XL.
Antidotus ex acoro ad difficultatem vrinæ, Cap. XLI.
Antidotus ex hircino ſanguine ad calculoſos, Cap. XLII.
Antidotus alia vt præcedens, experta, Cap. XLIII.
Antidotus alia ſimilis, valde vtilis, Cap. XLIIII.
Antidotus Conditum, nephriticis admodum bona, Cap. XLV.
Antidotus alia ad calculoſos efficax, Cap. XLVI.
Antidotus alia ſimilis, ad idem experta, Cap. XLVII.
Antidotus ex rheo ad renes, Cap. XLVIII.

Antidotus ad difficultatem vrinæ valde laudata, Cap. x l i x.
Antidotus ad calculoſos,qua vſus eſt Anatalus, Cap. l.
Antidotus ad veſicæ lapides, Cap. l i.
Antidotus alia,ad calculoſos & nephriticos, Cap. l i i.
Antidotus alia,quæ confert ad demoliendos lapides veſicæ, Cap. l i i i.
Antidotus alia,ad calculoſos experta, Cap. l i i i i.
Antidotus accepta à Iuliano Pimētalo, Cap. l v.
Antidotus ad renes & calculoſos, Cap. l v i.
Antidotus alia ſimilis ad calculoſos, Cap. l v i i.
Antidotus alia, ad calculoſos valde bona, Cap. l v i i i.
Antidotus alia, ad calculoſos nobilis admodum, Cap. l i x.
Antidotus ad ſtillicidium,& difficultatem vrinæ, Cap. l x.
Antidotus alia, ad vrinæ ſtillicidium nobilis, Cap. l x i.
Antidotus Galeni,ad vrinæ ſtillicidium, & eiuſdem difficultatem, Cap. l x i i.
Antidotus è galanga,valde vtilis, Cap. l x i i i.
Antidotus Dianthos,ad cardiacos, Cap. l x i i i i.
Antidotus è ſatyrio,ad liberorum procreationem, Cap. l x v.
Antidotus alia è Satyrio, dicta chorągos, Cap. l x v i.
Antidotus è pipere,vocata choragos, Cap. l x v i i.
Antidotus è ſatyrio,nominata Perſica, Cap. l x v i i i.
Antidotus tentiginem excitans,ad idem probata, Cap. l x i x.
Vnguentum tentiginem excitans,ad idem valens, Cap. l x x.
Antidotus ſimiliter vt præcedens nobilis, Cap. l x x i.
Antidotus alia è pipere,ad idē laudata, Cap. l x x i i.
Antidotus è terebinthina,vt præcedēs, Cap. l x x i i i.
Antidotus de hermodactylo,laxatiua, Cap. l x x i i i i.
Antidotus dicta podagrica, admodum probata, Cap. l x x v.
Antidotus,quæ eſt Drangæa,ad iecoris obſtructionem, Cap. l x x v i.
Antidotus alia,podagricis & arthriticis conueniens, Cap. l x x v i i.
Antidotus alia,Drangæa dicta ſimplex, Cap. l x x v i i i.
Antidotus ad arthriticos, Cap. l x x i x.
Antidotus Drangæa ad eadem efficax, Cap. l x x x.
Antidotus ad podagricos & arthriticos, Cap. l x x x i.
Antidotus Drangæa,priori ſimilis, Cap. l x x x i i.
Antidotus alia laxatiua,ad podagricos, Cap. l x x x i i i.
Antidotus alia laxatiua,ad prædicta mala vtilis, Cap. l x x x i i i i.
Antidotus Drangæa laxatiua,vt præcedens, Cap. l x x x v.
Antidotus alia Drangæa,præcedentibus validior, Cap. l x x x v i.
Antidotus alia Drangæa,ad vitioſum faciei colorem, Cap. l x x x v i i.
Antidotus è Damaſcenis,ad febres acutas, Cap. l x x x v i i i.
Antidotus è marrubio,ad tabidos, Cap. l x x x i x.
Antidotus alia è marrubio magna,diui Petri, Cap. x c.
Antidotus alia appellata parua, ad tuſſes, Cap. x c i.
Antidotus è thure,valde bona, Cap. x c i i.
Antidotus Diarhodon magna,valde præclara, Cap. x c i i i.
Antidotus Diarhodon Abbatis,hoc eſt præſidis collegii, Cap. x c i i i i.
Antidotus è roſis,ad aſthmaticos, Cap. x c v.
Antidotus Diarhodon alia, vt præcedens, Cap. x c v i.

Antidotus Diapenidion,ad tuſſientes, Cap. x c v i i.
Antidotus Diatragacanthes,ad pectoris grauitatem, Cap. x c v i i i.
Antidotus alia è tragacantha,ad frigidos affectus, Cap. x c i x.
Antidotus Diacumini,ad thoracis frigiditatem, Cap. c.
Antidotus alia è cumino magna,efficax valde, Cap. c i.
Antidotus Diacaſtoreον,vt præcedens vtilis, Cap. c i i.
Antidotus Diaireos,ad columellam, Cap. c i i i.
Antidotus è tragacantha,vt ea quæ præcedit, Cap. c i i i i.
Antidotus Diacalaminthes, valde nobilis, Cap. c v.
Antidotus Diacodion,ad dyſentericos, Cap. c v i.
Antidotus Ecloge nominata,laudata, Cap. c v i i.
Antidotus de ſeminibus præclara, Cap. c v i i i.
Antidotus ad ſanguinem qui ab internis defertur, Cap. c i x.
Antidotus è malis & cotoneis, ad dyſentericos, Cap. c x.
Antidotus è lapide radiante,ad melancholicos, Cap. c x i.
Antidotus Diaſene,ad melancholicos, Cap. c x i i.
Antidotus è cotoneis malis,ad imbecillitatem ſtomachi, Cap. c x i i i.
Antidotus è malis Paphlagonicis, Cap. c x i i i i.
Antidotus è papauere,ad dyſentericos, deſtillatione laborantes, & cibum vomentes, Cap. c x v.
Antidotus Diatrionpepereon,experta, Cap. c x v i.
Antidotus alia è tribus generibus piperum,nobilis, Cap. c x v i i.
Antidotus alia Diatrionpepereon, laudata, Cap. c x v i i i.
Antidotus Diacurcuma Galeni,experta, Cap. c x i x.
Antidotus alia Diacurcuma, vt præcedens, Cap. c x x.
Antidotus alia Diacurcuma, valde bona, Cap. c x x i.
Antidotus alia Diacurcuma, vt præcedens, Cap. c x x i i.
Antidotus Dialacea,ad iocinoroſos, Cap. c x x i i i.
Antidotus Diaphiledonꝰ, ad ſtomachi calorem, Cap. c x x i i i i.
Antidotus de hermodactylo,ad podagricos, Cap. c x x v.
Antidotus alia de hermodactylo,valde experta, Cap. c x x v i.
Antidotus alia è hermodactylo,vt præcedens, Cap. c x x v i i.
Antidotus podagrica, per omnia experta, Cap. c x x v i i i.
Antidotus alia podagrica,Procli dicta, Cap. c x x i x.
Antidotus alia podagrica, ad partes quæ defluxione laborant, Cap. c x x x.
Antidotus alia podagrica, vocata Climax, Cap. c x x x i.
Antidotus alia podagrica, Celebris dicta, Cap. c x x x i i.
Antidotus alia podagrica,è moſcho, Cap. c x x x i i i.
Antidotus Diarhodon Galeni,ad iocinoroſos, Cap. c x x x i i i i.
Antidotus è papauere,ad aſthmaticos, Cap. c x x x v.
Antidotus è malis, ad frigidum ſtomachi affectum, Cap. c x x x v i.
Antidotus Diambar,ad ſtomachicos, Cap. c x x x v i i.
Antidotus è croco Eſdræ,miranda, Cap. c x x x v i i i.
Antidotus alia Eſdræ,vt præcedens, Cap. c x x x i x.
Antidotus alia Eſdræ ſimplex,valde bona, Cap. c x l.
Antidotus alia Eſdræ,ad eos qui caput dolent, Cap. c x l i.
Antidotus coctionem iuuans Diacotoneon,

Cap. CXLII.
Antidotus è citriis malis,ad eos qui tardè concoquunt, Cap. CXLIII.
Antidotus è citriis, vt præcedens, Cap. CXLIIII.
Antidotus concoctioni conueniens,è ſcybelite, Cap. CXLV.
Antidotus alia Iamblichi,valde præclara, Cap. CXLVI.
Antidotus alia Politi, aluum ſubducens, Cap. CXLVII.
Antidotus alia Dodecatheon, valde bona, Cap. CXLVIII.
Antidotus Pleres archonticon,laudata, Cap. CXLIX.
Antidotus alia Pleres archonticon,ſimplex, Cap. CL.
Antidotus Diacodion,ad tuſſientes, Cap. CLI.
Antidotus è zulapio roſaceo,purgans, Cap. CLII.
Antidotus alia è zulapio roſaceo,magis varia, Cap. CLIII.
Antidotus alia è zulapio roſaceo purgatoria, Cap. CLIIII.
Antidotus, ad dyſentericos & cœliacos, Cap. CLV.
Antidotus alia,ad dyſentericos & cœliacos, Cap. CLVI.
Antidotus ad carnis diſſolutionem, & corporis ſiccitatē, Cap. CLVII.
Antidotus ad tertianas,& quartanas præclara, Cap. CLVIII.
Antidotus alia ad tertianas quartanas,& quotidianas, Cap. CLIX.
Antidotus alia, ad tertianas & quartanas, Cap. CLX.
Antidotus alia,vt præcedens, Cap. CLXI.
Antidotus alia ſimilis, Cap. CLXII.
Antidotus quæ ad eadem excellenter valet, Cap. CLXIII.
Antidotus alia,quæ omnibus cæteris præſtat, Cap. CLXIIII.
Antidotus,ad eos qui ſanguinem excernunt, Cap. CLXV.
Antidotus ad tuſſientes,& non niſi recta ceruice ſpirātes, Cap. CLXVI.
Antidotus alia,ad eadem valde bona, Cap. CLXVII.
Antidotus aut ecligma tuſſi conueniens,valde bona, Cap. CLXVIII.
Antidotus ad tuſſientes experientia efficax, Cap. CLXIX.
Antidotus tuſſientibus accommodata, & nonniſi recta ceruice ſpirantibus, Cap. CLXX.
Antidotus ad tuſſientes,experta, Cap. CLXXI.
Antidotus ad eadem mala tuſſim exſiccantia, Cap. CLXXII.
Antidotus ſiue linctus,tuſſi congruens, Cap. CLXXIII.
Antidotus linctus Socratis,mirabilis, Cap. CLXXIIII.
Antidotus tuſſi conueniens,ad eadem mala vtilis, Cap. CLXXV.
Antidotus ad tuſſientes,& ſuppuratos, Cap. CLXXVI.
Antidotus ad eadem tuſſim facientia mala, Cap. CLXXVII.
Antidotus cognominata Anodynos,tuſſi conferens, Cap. CLXXVIII.
Antidotus tuſſientibus congruens,& dyſentericis admodum bona, Cap. CLXXIX.
Antidotus purgatoria è myrobalano, Cap. CLXXX.
Antidotus ad vrinæ difficultatē vtilis, & lapides atterēs, Cap. CLXXXI.
Antidotus è moſcho, ad melancholicos, Cap. CLXXXII.
Antidotus dicta Muſa,ad quartanas, Cap. CLXXXIII.
Antidotus Galeni Diapepereos,ad quartanas, Cap. CLXXXIIII.
Antidotus Dioſpoliticō,ad quartanas, Cap. CLXXXV.
Antidotus alia Dioſpoliticon, vt præcedens, Cap. CLXXXVI.
Antidotus purgans renes,& calculoſos, Cap. CLXXXVII.
Remedium nephriticum, & calculoſorum, Cap. CLXXXVIII.
Aliud remedium ad mulieres abortientes, Cap. CLXXXIX.
Antidotus nephritica,experta, Cap. CXC.
Antidotus alia nephritica, experientia mira, Cap. CXCI.
Antidotus alia nephritica,è balſamo, Cap. CXCII.
Antidotus ex ſexaginta ſpeciebus, nephritica, Cap. CXCIII.
Antidotus vel conditum nephriticum, Cap. CXCIIII.
Antidotus aut conditum nephriticum,valde vtile, Cap. CXCV.
Antidotus ſeu remedium ad exulceratam veſicam, Cap. CXCVI.
Antidotus nephritica veſicæ meatus obſtructione liberans, Cap. CXCVII.
Antidotus nephritica, qua vtebatur Conſtantinus rex, Cap. CXCVIII.
Alia ſimilis, Cap. CXCIX.
Antidotus ab Italis cognominata Micleta, Cap. CC.
Antidotus cognominata ab Italis Sardacia Cap. CCI.
Antidotus è myrobalano præclara,ad eadem, Cap. CCII.
Antidotus ad ſtomaticos,& deſtillatione laborantes, Cap. CCIII.
Antidotus Roſata nouella, ad calidum ſtomachum, Cap. CCIIII.
Antidotus ad febres continuas & ardentes, Cap. CCV.
Antidotus Sotera magna,ad capitis grauitatem, Cap. CCVI.
Antidotus ad ſtomachicos calidos efficax, Cap. CCVII.
Antidotus ad ſtomachicos frigidos, Cap. CCVIII.
Antidotus Tryphera Sarracenica, præſtans, Cap. CCIX.
Antidotus Tryphera magna,ad muliebria mala, Cap. CCX.
Antidotus alia Tryphera, quam Iſaac compoſuit, Cap. CCXI.
Antidotus Triophyllos,ad quartanas, Cap. CCXII.
Antidotus Diatrionſantalon,ad calorem ſtomachi, Cap. CCXIII.
Antidotus Theodoretos ad dolentes caput, Cap. CCXIIII.
Antidotus alia Theodoretos, ad hemicranicos, Cap. CCXV.
Antidotus alia Theodoretos, vt præcedens, Cap. CCXVI.
Antidotus alia Theodoretos, valde vtilis, Cap. CCXVII.
Antidotus Anacardios, dicta Theodoretos, Cap. CCXVIII.
Antidotus alia Anacardios, ad comitiales, Cap. CCXIX.
Antidotus Pauli cognominata,ad raucitatem, Cap. CCXX.
Antidotus Tryphera dicta è ferro, Cap. CCXXI.
Antidotus Diagalangæ experta, vt præcedens, Cap. CCXXII.
Antidotus è moſcho,ad omnem malū corporis habitum, Cap. CCXXIII.
Antidotus è Pſyllio nominata, experta, Cap. CCXXIIII.
Antidotus Panchreſtos,ad omnem imbecillitatem, Cap. CCXXV.
Antidotus alia Panchreſtos parua,ad inflationes, Cap. CCXXVI.
Antidotus alia Panchreſtos,admodum laudata, Cap. CCXXVII.
Antidotus Panacea, ad diuturnas tuſſes, Cap. CCXXVIII.

Antidotus dicta Ægyptia magna, Cap. ccxxix.
Antidotus alia Ægyptia magna, Cap. ccxxx.
Antidotus Ægyptia minor ad vrinæ difficultatem, Cap. ccxxxi.
Antidotus alia Ægyptia,dicta ſacra ſcala, Cap. ccxxxii.
Antidotus alia Ægyptia, valde præclara, Cap. ccxxxiii.
Antidotus odorata vocata,valde experta, Cap. ccxxxiiii.
Antidotus Democratis, aduerſus venena, Cap. ccxxxv.
Antidotus ex eruis,ad tuſſientes, Cap. ccxxxvi.
Antidotus alia ex eruis,ad tabidos,Cap. ccxxxvii.
Antidotus Diacalaminthes,ad menſtrua mulierum, Cap. ccxxxviii.
Antidotus Philoxenios ad deſtillationes vtilis, Cap. ccxxxix.
Antidotus alia Philoxenios,ſuppuratis conueniens, Cap. ccxl.
Antidotus Zoarchia ad tertianas & quartanas, Cap. ccxli.
Antidotus Philonis valde efficax, Cap. ccxlii.
Antidotus alia ſimilis,colicis vtilis,Cap. ccxliii.
Antidotus Philonis, ad ſtomachicos, Cap. ccxliiii.
Antidotus dicta Sanitas, ad podagricos, Cap. ccxlv.
Antidotus ex aſaro, hydropicis vtilis, Cap. ccxlvi.
Antidotus Admirabilis dicta, ad tuſſientes, Cap. ccxlvii.
Antidotus Panæretos,hoc eſt eximia, tuſſientibus accommodata, Cap. ccxlviii.
Antidotus podagræ conueniens, opus Tribonii notarii, Cap. ccxlix.
Podagræ accommodatum epithema, Cap. ccl.
Antidotus Zenophilos, ad nephriticos, Cap. ccli.
Antidotus iecoraria, Phlebotomos vocata, Cap. cclii.
Antidotus alia iecoraria,vocata Phlebotomos, Cap. ccliii.
Antidotus alia iecoraria,ad obſtructionem iecoris vtilis, Cap. ccliiii.
Antidotus alia iecoraria,probata & vtilis, Cap. cclv.
Antidotus iecoria, ad magnas iecoris obſtructiones, & duros affectus, Cap. cclvi.
Antidotus ad obſtructionem, & duritiem iecoris, Cap. cclvii.
Antidotus ad iecoris & lienis obſtructionem, Cap. cclviii.
Antidotus iecoraria,ex abſinthio, Cap. cclix.
Antidotus alia iecoraria, Athanaſia vocata, Cap. cclx.
Antidotus alia iecoraria, vtilis valde, Cap. cclxi.
Antidotus ad iocinoroſos,admodum probata, Cap. cclxii.
Antidotus alia iecoraria,penitus experta, Cap. cclxiii.
Antidotus alia ex nouem ſpeciebus compoſita, Cap. cclxiiii.
Antidotus Arabica,valde præclara,Cap. cclxv.
Antidotus alia iecoraria, ex Eupatorio, Cap. cclxvi.
Antidotus alia iecoraria, valde vtilis, Cap. cclxvii.
Antidotus alia iecoraria,ab Agathone compoſita, Cap. cclxviii.
Antidotus alia iecoraria, priori ſimilis, Cap. cclxix.
Antidotus alia iecoraria,experta, Cap. cclxx.

Antidotus alia iecoraria, Pantagathos, Cap. cclxxi.
Antidotus alia Achariſtos, ad iocinoroſos, Cap. cclxxii.
Antidotus Pantagathos, ad nephriticos, Cap. cclxxiii.
Antidotus iecoraria ex anetho, experta, Cap. cclxxiiii.
Antidotus ad icterũ,experta valde,Cap. cclxxv.
Ad iecur ſimplicia remedia, Cap. cclxxvi.
Quæ ad icterum experta ſunt, Cap. cclxxvii.
Antidotus Euchariſtos,ad mulieres vteri præfocatione laborantes, Cap. cclxxviii.
Antidotus alia Euchariſtos,vt præcedens, Cap. cclxxix.
Antidotus Iſotheos,ad tabidos, Cap. cclxxx.
Antidotus alia Iſotheos, Cap. cclxxxi.
Antidotus alia Iſotheos,ad tuſſientes ac tabidos, Cap. cclxxxii.
Antidotus Soterios, & Theodotos dicta, Cap. cclxxxiii.
Antidotus alia Soterios,vt prior, Cap. cclxxxiiii.
Antidotus alia Soterios, ad diuerſa mala. Cap. cclxxxv.
Antidotus Philanthropos, ad hydropicos efficax, Cap. cclxxxvi.
Antidotus peroptabilis, ad ſtomachicos, Cap. cclxxxvii.
Antidotus ad quotidianas febres valde bona, Cap. cclxxxviii.
Antidotus alia ad quotidianas febres, vt prior, Cap. cclxxxix.
Antidotus dicta Myſterium, ad pleuriticos, Cap. ccxc.
Antidotus Zopyrios, ad comitiales, Cap. ccxci.
Antidotus Muſa,ad hydropicos, Cap. ccxcii.
Antidotus nominata Perſica, Cap. ccxciii.
Antidotus Syngeli regia, ad oculorum hebetudinem, Cap. ccxciiii.
Antidotus alia Michaelis angeli regia, Cap. ccxcv.
Antidotus vocata Phlebotomos, Cap. ccxcvi.
Antidotus è croco,ad iecinoroſos, Cap. ccxcvii.
Antidotus Cyphi, ex quinquaginta ſpeciebus, Cap. ccxcviii.
Antidotus alia Cyphi, ex vigintiocto ſpeciebus, Cap. ccxcix.
Antidotus Climax, ad frigiditatem ſtomachi, Cap. ccc.
Antidotus Apollonii,ad difficulter ſpirantes, Cap. ccci.
Antidotus Muſa Apollonii, ad difficulter ſpirantes, Cap. cccii.
Antidotus Muſa,ad iocinoroſos, Cap. ccciii.
Antidotus Aphraſtos,ad reſolutos,Cap. ccciiii.
Antidotus Magni medici, ad colicos, Cap. cccv.
Antidotus ex croco,ad colicos, Cap. cccvi.
Antidotus alia colica, valde experta & bona, Cap. cccvii.
Antidotus alia, ad colicos & inflationes, Cap. cccviii.
Antidotus alia colica, ſimiliter efficax, Cap. cccix.
Antidotus Colica,quam accepi à fratre Cononis, Cap. cccx.
Antidotus nominata Athanaſia, ad colicos, Cap. cccxi.
Antidotus alia colica,dolorem mitigans,experta, Cap. cccxii.
Antidotus alia colica, mitigans dolorem,valde bona, Cap. cccxiii.
Antidotus alia colica, iureiurando non communicanda, Cap. cccxiiii.

Antidotus tuſſi accommodata, valde laudata & experta, Cap. cccxv.
Antidotus ex caſtoreo, ad pleuriticos, Cap. cccxvi.
Antidotus ex Rheo, ad cardiacos, Cap. cccxvii.
Antidotus ad dolores compagum ſeu articulorum, ex opio nominata, Cap. cccxviii.
Antidotus Deſmoterios, ad comitiales, Cap. cccxix.
Antidotus Argyrophora, ad mala capitis, Cap. cccxx.
Antidotus Adriani, nominata vehiculum magnum, Cap. cccxxi.
Antidotus tuſſim ſedans, ad mala tuſſim afferentia, Cap. cccxxii.
Antidotus Iſochryſos, ad frigidos affectus, Cap. cccxxiii.
Antidotus dicta aridum Dioſpoliticum, Cap. cccxxiiii.
Antidotus vocata humidum Dioſpoliticum, Cap. cccxxv.
Antidotus per vomitum purgans, Cap. cccxxvi.
Antidotus ſanguinem ſiſtens, ad omnes ſanguinis excretiones, Cap. cccxxvii.
Antidotus Diacuminou, concoctionem iuuans, Cap. cccxxviii.
Antidotus Galeni Lyſiponos, mirabilis, Cap. cccxxix.
Antidotus nominata Ecloge, ad cœliacos, Cap. cccxxx.
Antidotus Polyetes magna, ad eos qui cibum non appetunt, Cap. cccxxxi.
Antidotus ex acoro, ad omnem venenatorum ictum, Cap. cccxxxii.
Antidotus Pæonia, ad deſtillationes & tuſſes, Cap. cccxxxiii.
Antidotus Polyetos parua, Cap. cccxxxiiii.
Antidotus pleuriticis congruens, Cap. cccxxxv.
Antidotus è ſucco cotoneorum, Cap. cccxxxvi.
Antidotus Melicratum, Cap. cccxxxvii.
Antidotus ad omnem oculorum defluxionem, & eorundem hebetudinem, Cap. cccxxxviii.
Antidotus è ſulphure ignem non experto, Cap. cccxxxix.
Antidotus ex anthera ſicca, Cap. cccxl.
Antidotus Iuliani, ad aluum adſtrictam, Cap. cccxli.
Antidotus Chryſippi, ad eos qui caput dolent, Cap. cccxlii.
Antidotus Diœnanthes, admodum probata, Cap. cccxliii.
Antidotus Panacia, ad tabidos & ſanguinem excreantes, Cap. cccxliiii.
Antidotus ex citriis malis, ad eos qui tardè concoquunt, Cap. cccxlv.
Antidotus Hepalas bona, ad conceptionem, Cap. cccxlvi.
Antidotus è crocomagmate, Cap. cccxlvii.
Antidotus Eupnœa, è caryophyllis, Cap. cccxlviii.
Antidotus magni decocti, ex hyſſopo, Cap. cccxlix.
Antidotus è Bacano, valde præſtans, Cap. cccl.
Antidotus odorata Clodii, admodum probata, Cap. cccli.
Antidotus è Tragematis, valde laudata, Cap. ccclii.
Antidotus Polyetes, ad eos qui nonniſi recta ceruice ſpirant, Cap. cccliii.
Antidotus ex Sampſucho, vt præcedens, Cap. cccliiii.
Antidotus è liquore Tithymali, Soſiani, Cap. ccclv.
Antidotus Praxagoras, ad eos qui nonniſi recta ceruice ſpirant, Cap. ccclvi.
Antidotus dicta Clidion, ad tuſſes, Cap. ccclvii.
Antidotus è cardamomo, ad tuſſes, Cap. ccclviii.
Antidotus Lexopyretos, quam aliqui nominant è ſulphure, Cap. ccclix.
Antidotus alia Lexopyretos, ad tuſſes, Cap. ccclx.
Antidotus aurea, ad tabidos & ſuppuratos, Cap. ccclxi.
Antidotus dolorem mitigans, ad tuſſientes experta, Cap. ccclxii.
Antidotus Symphonos, ad tuſſientes & tabidos, Cap. ccclxiii.
Antidotus Cyphoydes, ad frigidas iecoris intemperies, Cap. ccclxiiii.
Antidotus è baccis lauri, tuſſi accommodata & probata, Cap. ccclxv.
Antidotus, ad orthopnœam, & pleuriticos, Cap. ccclxvi.
Antidotus ad difficulter ſpirantes, Archigenis, Cap. ccclxvii.
Antidotus ad icterum, cõprobata, Cap. ccclxviii.
Antidotus ad eos qui nonniſi recta ceruice ſpirant, admodum efficax, Cap. ccclxix.
Antidotus ad podagricos & arthriticos, Cap. ccclxx.
Interpretatio Alexandrinorum menſium ad Græcam appellationem, Cap. ccclxxi.
Antidotus Eudios, ad tuſſes, & dolores laterum, Cap. ccclxxii.
Antidotus Myſterium vocata, ad pleuriticos, Cap. ccclxxiii.
Antidotus ad tabidos, expurgatoria, Cap. ccclxxiiii.
Antidotus ad iecur & ſtomachum, experta, Cap. ccclxxv.
Antidotus Ambroſia polychreſtos, laudata, Cap. ccclxxvi.
Antidotus alia Polychreſtos, ad omnia venenata, Cap. ccclxxvii.
Antidotus Hippocratis, ad tabidos & pleuriticos, Cap. ccclxxviii.
Antidotus ad refrigeratum ſtomachum, Cap. ccclxxix.
Antidotus ad inflatũ ſtomachum, Cap. ccclxxx.
Antidotus dicta Splenotomos, valde bona, Cap. ccclxxxi.
Antidotus Adriani, valde vtilis, Cap. ccclxxxii.
Antidotus Philonis, ad caput dolentes, Cap. ccclxxxiii.
Antidotus Hæmaptoica, Metrodori, Cap. ccclxxxiiii.
Antidotus alia ad ſpuentes ſanguinem præſtans, Cap. ccclxxxv.
Antidotus alia, ad ſanguinem excreantes, & abſceſſu laborantes, Cap. ccclxxxvi.
Antidotus alia, ad ſpuentes ſanguinem, puluis probatus, Cap. ccclxxxvii.
Antidotus ex opio ad conuulſos in ſcapulas, Cap. ccclxxxviii.
Antidotus ad omnia interna mala experta, Cap. ccclxxxix.
Pilulæ, ſitim reſtinguentes, Cap. cccxc.
Antidotus Chylarium, bilem educens, experta, Cap. cccxci.
Antidotus alia Chylarium bilem educens, nobilis, Cap. cccxcii.
Antidotus alba, dicta Miencaphetites, Cap. cccxciii.
Antidotus ex Iride, ad aſthmaticos, Cap. cccxciiii.
Antidotus ad eos qui ſanguinem ſpuunt, admodũ bona, Cap. cccxcv.
Antidotus alia ad ſanguinem ſpuentes, experta, Cap. cccxcvi.
Antidotus ſiſtens excretiones ſanguinis, Cap. cccxcvii.

Antidotus ad omnigenas ſanguinis ex naribus excre-tiones, Cap. cccxcviii.

Antidotus alia, ad profluuium ſanguinis narium expertà, Cap. cccxcix.

Antidotus ad omnis generis ſanguinis excretiones mirabilis Cap. cccc.

Antidotus Archigenis, ad profluuia ſanguinis narium, Cap. cccci.

Antidotus alia nobilis ad ſanguinis ex naribus profluuia, Cap. ccccii.

Antidotus alia experta ad ſanguinis narium profluuiũ, Cap. cccciii.

Antidotus ad ſpuentes ſanguinem admodum bona, Cap. ccccIIII.

Antidotus ad profluuia ſanguinis narium præclara, Cap. ccccv.

Antidotus Theodoretos, anacardia, Cap. ccccvi.

Antidotus Abſinthites, valde bona, Cap. ccccvii.

Antidotus alia Abſinthites, Cap. ccccviii.

Antidotus Abſinthites iecoraria, bona, Cap. ccccix.

Antidotus Abſinthites vrinam mouens, & purgatoria, Cap. ccccx.

Antidotus Mithridatis, ad diuturnas fluxiones, Cap. ccccxi.

Antidotus alia Mithridatis, melior omnibus, Cap. ccccxii.

Antidotus panchreſtos, vt præſcripta, Cap. ccccxiii.

Zulapium ad dyſentericos, Cap. ccccxiiii.

Zulapium regium, Cap. ccccxv.

Decoctum ad eos qui altero latere reſoluti ſunt, Cap. ccccxvi.

Vnguentum ad pruritum, Cap. ccccxvii.

Antidotus Diamoron, Cap. ccccxviii.

Antidotus alia Diamoron, Hippocratis & Galeni, Cap. ccccxix.

Antidotus ſtomachica, cõpoſita à Ptolemæo ſophiſta, Cap. ccccxx.

Antidotus ad cardiacos, & animi defectus, Cap. ccccxxi.

Confectio magni Zulapii, Cap. ccccxxii.

Antidotus moſchata, Cap. ccccxxiii.

Antidotus gallæ moſchatæ, Cap. ccccxxiiii.

Antidotus ad cardiacos & animo deficientes, Cap. ccccxxv.

Antidotus ex Chryſobalano, Cap. ccccxxvi.

Antidotus ex Rheopontico, mirabilis, Cap. ccccxxvii.

Antidotus ex Cinamomo, nephritica, Cap. ccccxxviii.

Antidotus ex Hermodactylo, experta, Cap. ccccxxix.

Antidotus ex Cicadis, nephritica, Cap. ccccxxx.

Antidotus ex Lithoſpermo, nobilis, Cap. ccccxxxi.

Antidotus ex ſemine Marrubii, Cap. ccccxxxii.

Antidotus ex Tecolitho, hoc eſt lapide Iudaico, Cap. ccccxxxiii.

Antidotus è ſemine ſylueſtris maluæ, Cap. ccccxxxiiii.

Antidotus è tragematis bellariiſve, nephritica, Cap. ccccxxxv.

Antidotus de ſeminibus, Dioſpolite, Cap. ccccxxxvi.

Antidotus ad muliebris vteri mala, Cap. ccccxxxvii.

Antidotus ex Careo, & de ſeminibus, Cap. ccccxxxviii.

Antidotus ex ſanguinibus, experta, Cap. ccccxxxix.

Antidotus ex Lycio, iocinori optima, Cap. ccccxl.

Antidotus Theodoretos, aut ex Anacardiis, Cap. ccccxli.

Antidotus alia Theodoretos, vel ex Anacardiis, Cap. ccccxlii.

Antidotus ex Centaureo, Leonis Drongarii, Cap. ccccxliii.

Antidotus nephritica diſſoluens poros, Cap. ccccxliiii.

Antidotus vocata lingua Italica pulcherrima Aurea, Cap. ccccxlv.

Antidotus ex Adianto cognominata, Cap. ccccxlvi.

Antidotus benedicta laxatiua, Cap. ccccxlvii.

Antidotus Drangæa, ad hepaticos, Cap. ccccxlviii.

Decoctum magnum, ad melancholicos, Cap. ccccxlix.

Decoctum aliud ad mala melancholica, Cap. ccccl.

Antidotus Dianthon Galeni, ad defectionem animi, Cap. ccccli.

Antidotus ex adianto, vt præcedens. Cap. cccclii.

Antidotus alia pulcherrima Aurea dicta, vt præcedens, Cap. cccclIII.

Antidotus Dianthon, ad tuſſientes, Cap. cccclIIII.

Antidotus ex Saphiro, conferens idem quod Dianthõ, Cap. ccccLv.

Antidotus ad eos quos virtus deficit, & tuſſientes, Cap. ccccLvi.

Antidotus ad animi defectum, & cordis ſyncopen, Cap. ccccLvii.

Antidotus ex myrobalano, ad melancholicos, Cap. ccccLviii.

Antidotus alia ex Myrobalano, ad pituitoſos, Cap. ccccLix.

Antidotus ex Sulphure cognominata, ad eos qui elephãtia laborant, Cap. ccccLx.

Antidotus regia vocata, ad dolentes caput, Cap. ccccLxi.

Antidotus ex Zingibere nominata, Cap. ccccLxii.

Antidotus ex Hermodactylo, ad podagricos, Cap. ccccLxiii.

Antidotus ex Rheobarbaro, ad copioſam ſitim, Cap. ccccLxiiii.

Antidotus Diaſenæ, ad eos qui elephantia correpti ſunt, Cap. ccccLxv.

Antidotus ex acoro, ad nephriticos, Cap. ccccLxvi.

Antidotus Diacinamomi, coctionem iuuans, Cap. ccccLxvii.

Antidotus alia è Cinamomo, ad ſtomachum dolore affectum, Cap. ccccLxviii.

Antidotus ex acoro, vt præcedens, Cap. ccccLxix.

Antidotus ad comitiales ex Zingibere, Cap. ccccLxx.

Antidotus purgatoria è Rheobarbaro, Cap. ccccLxxi.

Antidotus Diaſenes, ad podagricos, Cap. ccccLxxii.

Antidotus ex Sampſycho, ad iocinoroſos, Cap. ccccLxxiii.

Antidotus Diaberberis, purgans, Cap. ccccLxxiiii.

Antidotus Diacanchryos, purgatoria, Cap. ccccLxxv.

Antidotus Diacinamomu, ad podagricos, Cap. ccccLxxvi.

Antidotus ad cardiacos & febricitantes, Cap. ccccLxxvii.

Antidotus ex Hermodactylo, ad arthriticos,

Cap. ccccLXXVIII.
Antidotus ex Cinamomo, ad dyſentericos, Cap. ccccLXXIX.
Antidotus ex Moſcho, ad melancholicos, Cap. ccccLXXX.
Antidotus ex Croco, purgatoria, Cap. ccccLXXXI.
Antidotus ad tuſſes deſtillationéſque experta, Cap. ccccLXXXII.
Antidotus ad animi defectionem & corporis imbecillitatem, Cap. ccccLXXXIII.
Antidotus ex Myrobalano, ad melancholiam, Cap. ccccLXXXIIII.
Antidotus ex Rheo, ad melancholicos, Cap. ccccLXXXV.
Antidotus ad cardiacos & ſyncope laborantes, Cap. ccccLXXXVI.
Antidotus ad podagricos & arthriticos, Cap. ccccLXXXVII.
Antidotus ad arthriticos, purgatoria, Cap. ccccLXXXVIII.
Antidotus ex Rheobarbaro, purgatoria, Cap. ccccLXXXIX.
Antidotus Diaſenæ, ad arthriticos, Cap. ccccXC.
Antidotus ex Corallio purgans, experta, Cap. ccccXCI.
Antidotus è Croco, admodum laudata, purgatoria, Cap. ccccXCII.
Antidotus ex Myrobalano, ad obſtructionem iecoris, Cap. ccccXCIII.
Antidotus Drangæa, ad podagricos, Cap ccccXCIIII.
Antidotus Drangæa, ad arthriticos, Cap. ccccXCV.
Antidotus Drangæa, ad iecinoroſos malóque colore præditos, Cap. ccccXCVI.
Antidotus ad cruditatem ſtomachi & deſtillationem, Cap. ccccXCVII.
Antidotus ad dyſentericos & lientericos, Cap. ccccXCVIII.
Antidotus Drangæa, ad iecinoroſos, Cap. ccccXCIX.
Antidotus dicta Ageuita, Cap. D.
Antidotus purgatoria, ad melancholicos, Cap. DI.
Antidotus Catholica nominata, purgatoria, Cap. DII.
Antidotus alia Ccatholica nominata, vt prior, Cap. DIII.
Antidotus è Rheobarbaro nominata, Cap. DIIII.
Antidotus Diaſenes, experta, Cap. DV.
Antidotus Diacinamomu, dicta laxatiua, Cap. DVI.
Antidotus Benedicta laxatiua, experta, Cap. DVII.
Antidotus Benedicta laxatiua ſimplex, efficax, Cap. DVIII.
Antidotus alia, Benedicta laxatiua ſimplex, laudata, Cap. DIX.
Antidotus laxatiua nominata Rial armenigos, Cap. DX.
Antidotus dicta Ageuita, Cap. DXI.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI de compoſitione medicamentorum opus,

à Leonharto Fuchſio Latinitate donatum & annotationibus illuſtratum.

De Antidotis, Sectio prima.

Caput I.

ANTIDOTVS aurea Alexandri, ad capitis fluxiones præclara. Dolorem enim eius confeſtim mitigat, oculorũ lacrymas ſiſtit, dentium dolores ſanat, non modò epota ſed & impoſita. Comitialibus ſubitò factis, penitus auxiliatur. Furioſorum incompoſitos motus compeſcit, & ad omnem capitis dolorem admodũ eſt vtilis. Prodeſt pariter tuſſientibus, tabidis, cardiacis, & [a]aſthmaticis. Sanguinem euomentibus [b]propter excretionẽ ab ero- B
ſione ortam, mirificè opitulatur. Confert etiam reſolutis, & malis [c]viſcerum & laterum. Lapides conterit. Stillicidium & difficultatem vrinæ ſoluit, & omnia vteri vitia. Quotidianis, tertianis, & quartanis febribus ante inuaſionis horam ſumpta ſuccurrit. Quiſquis verò per conſuetudinem hãc ipſam antidotum ſemper ſumpſerit, is neque apoplexiæ neque colico malo vnquam obnoxius erit. Conficitur autem antidotus hæc in eum modum: Aſari, hyoſcyami, carpobalſami, ſingulorum drachmas duas & dimidiam, caryophylli, opii, myrrhæ, C
cyperi, ſingulorum drachmas duas, balſami, cinamomi, folii, zedoariæ, zingiberis, coſti, corallii, caſiæ, euphorbii, tragacanthæ, thuris, ſtyracis, calamitis, [d]ſaluiæ, mei, ſeſelis, ſinapi, ſaxifragi, anethi, aniſi, ſingulorum drachmam vnam, [e]xyloaloes, [f]rhei Pontici, aliptæ moſchatæ, caſtorei, ſpicæ, galangæ, opopanacis, anacardii, maſtiches, ſulphuris ignem non experti ſeu crudi, pæoniæ, eringii, carnis palmularum, [g]hermodactyli rubri & albi, roſarum, thymi, acori, pulegii, ariſtolochiæ longæ, [h]gentianæ, corticis radicis mandragoræ, chamædryos,

A phu, ameos, baccarum lauri, piperis longi, piperis albi, xylobalſami, [i]carnabadii, amomi, [k]macedoniſii ſeminis, libyſtici, rutæ ſeminis, [l]ſinonis, ſingulorum drachmam ſemis, auri puri, argenti puri, margaritarum nõ perforatarum, [m]oſſis anterioris narium purpuræ, oſſis ceruini cordis, ſingulorum grana frumẽtacea quatuordecim, lapidis zaphyri, ſmaragdi, iaſpidis, ſingulorum drachmam vnam, nucis auellanæ drachmas duas, pyrethri, ramenti eboris, calami odorati, ſingulorum grana frumẽtacea vigintinouem, mellis aut ſacchari quod ſa-
B tis eſt. Datur ea vtentibus auellanæ nucis quantitas. Vtilis verò admodum ad prædicta mala antidotus hæc exiſtit.

LEONHARTI FVCHSII *annotationes.*

A Sthmaticis.] Græcè legitur πνεῦμα καρδίας, nullo prorſus ſenſu. Legendum autem eſſe iudico ἀσθματικοῖς, huic lectioni ſuffragantibus verſione Nicolai Rhegini Calabri, & vulgaribus Latinis Nicolai codicibus, qui habent ſuſpirioſis. Actuarius quidem huius etiam compoſitionis meminit: ideo facilè, ſi modo Græcus extaret, ex eo lo-
C cus hic conſtitui & emendari poſſet. Ruellius ita conuertit præſentem locum. Tabidis, tuſſiculoſis, humorẽ à pectore reiicientibus. Quos autẽ humorem à pectore reiicientes vocarit, nequeo ſatis diuinare. Puto tamen aſthmaticos hac periphraſi ſignificaſſe. b Propter excretionem] In manuſcripto codice Græco perperam ſcriptum eſt, δι' ἀναγωγῆς ἤπερ διαβρωθῆ. Legendum enim erit, δι' ἀναγωγῆς ἢ παρὰ διαβρώσεως, id eſt, propter reiectionem quæ fit ab eroſione, vt nos conuertimus. c Viſcerum) Actuarius & Latini codices omnes legũt renum, vt ferè ſuſpicio ſit, pro σπλάγχνων legendum eſſe νεφρῶν. nihil tamẽ certò pronuntiamus. d Saluiæ] Latina exemplaria habent Saliuncæ, quum tamen Græcus codex legat ἐλελισφάκου. Errore itaque librarii factum eſt vt ſaliuncæ pro ſaluiæ, quæ Græcis ἐλελίσφακος dicitur, ſcriptum ſit. Saliunca enim, Dioſcoride authore, eſt nardus Celtica, adeóque à ſaluia diuerſa. Sunt tamẽ qui ſaliuncam ſaltẽ forma, à nardo eſſe diuerſam arbitrantur. e Xyloaloes] Officinæ lignum aloes

hodie appellant. f Rhei Pontici] Græcè eſt ῥέυ ποντικȣ̃. falſò igitur in Latinis codicibus legitur rheubarbari, quum diuerſum ſit rheubarbarum à rhapontico, vt alibi & lib. 1. De compoſitione medicamentorum luculenter demonſtrauimus. Rheum autem Ponticum Dioſcoridis, Galeni, & aliorum veterum, Nicolai etiam temporibus rarum eſſe cœpit, vt nihil mirum ſit hodie prorſus eſſe incognitum. Hinc quum radix illa centaureo magno ſimilis eſſet, & plerique ea pro vero rheo Pōtico vterentur, factum eſt vt nomen rhei Pontici, in centaurei magni radicem tranſlatum ſit, ídque in hodiernum vſque diem in officinis retineat. Et licet quidē in penuria veri rhei Pōtici, centaurei magni (ſine omni errore) vti radice, quòd ſimilē omninò vim habeant. Hinc eſt quod in interpretatione quarundam vocū Nicolai ita ſcriptum ſit, ἐὰν μὴ ᾖ ῥέον, κένταύριον τὸ μέγα ἢ συμφύτου ῥίζα, i. ſi deſtitueris rheo, centaurio magno aut ſymphyti radice vti licebit. Galenus etiam in libello περὶ ἀντιμβαλλομένων, pro rheo, centaurio vtēdum eſſe concedit, inquiens, ἀντὶ ῥέȣ κένταύριον, pro rheo centaurium ſubſtituendum. g Hermodactyli rubri & albi] Per hermodactylos hoc loco & aliâs etiam Nicolaus intelligit radices, quas officinæ hodie vocant behen albam & rubeam. Quod etiam facit Actuarius, vt copioſiùs lib. 1. De compoſ. medic. oſtēdimus. Et monendus hîc nobis lector erit, nonnulla hoc loco in Latinis deſiderari codicibus, quæ quiſque facilè ex collatione cum noſtra conuerſione deprehendet. h Gentiana] Poſt hanc dictionem Græcus manuſcriptus codex ſubiicit, λέξις ἰταλική· ἔστι δὲ ῥίζα ἐρυθρά, vox Romana: eſt verò radix rubra. Verùm quum ſcirem dictionem hanc Dioſcoridem, Galenum, & alios medicos Græcos vſurpare, radicémque ipſam ſatis eſſe omnibus notam, ſtudio præterire hæc verba volui.

i Carnabadii] Animaduertendū, Nicolaum per καρναβάδι & καρναβάδιον intelligere cuminum Æthiopicum, vt ſatis liquet ex Antidoto 406. vbi metipſe carnabadium interpretatur pro cumino Æthiopico. Symeon Sethi & alii quidam recentiores Græci, carnabadium appellāt careum, vt in ſecūdo noſtro De ſtirpium hiſtoria commentario docuimus. Atque hinc eſt quòd Latini codices Nicolai, pro carnabadio habeant carei. Errant igitur qui carnabadium pro doronico interpretantur. De qua re plura in altero noſtro De ſtirpiū hiſtoria cōmentariorū tomo diximus. k Macedoniſii] Græcè eſt μακεδωνισίȣ σπέρματος. Per ſemen autem macedoniſium inaudiendum id quod Græcis hipposelinon, & Romanis olus atrum nominatur. Hinc eſt quòd officinæ in hodiernum vſque diem hoc ſemen petroſelinum Macedonicum falſò, pro macedoniſio vocent. l Sinonis] Sinon aliis petroſelinū agreſte nominatur. De eo in altero noſtro De ſtirpium hiſtoria tomo plura reperient ſtudioſi. m Oſſis anterioris, &c.] Intelligit id quod Actuario & aliis poſterioribus Græcis blattium byzantium & byzantis dicitur. Nam ita in eiuſdem interpretationibus legitur, βλάττιον βυζάντιον, ὀστοῦν τῆς ῥινὸς τῆς πορφυρᾶς. Cauſam eius appellationis lib. 1. De cōpoſ. medic. expoſuimus. Differt ab onyche Dioſcoridis, quod plerique, vt Cornarius & alii, non animaduertunt. Onyx enim conchylii eſt tegumentum. blattium autem os anterius narium purpuræ.

Cap. II.

ANTIDOTVS Adriani. Efficax contra deſperatos venenatorum morſus, comitiali morbo correptos, melancholicos, vertiginoſos capitis dolores, frigidū ſtomachū eiuſq; dolorem, lienoſos, opiſthotonicos, pleuriticos, febricitantes, muliebriáq; mala. Renum dolorem diſſoluit. Prodeſt lapidē in veſica habentibus, & ſtillicidio vrinæ laborantibus. Cæterùm vertiginoſis ex albo vino datur. Melācholicis, ex decocto coſti. Dolentibus caput, cum aqua tepida. Iocinoroſis, cū decocto eupatorii. Lienoſis, ex decocto capparis. Nephriticis, cum decocto caſiæ ligneæ. Stillicidio vrinæ laborātibus, ex decocto [a]milii ſolis, & ſemine peponis & [b]cucumeris. Ad penis vulnera, cum decocto ſaxifragi, & ſemine citrii viridis recentiſve. Coli dolore correptis, ex vino calido cui admixtum ſit cuminū aut caſtoreum. Febribus per circuitū reuertētibus, ante inuaſionē, cum decocto [c]rutæ. Plurimi ſapientū vim huius antidoti experientia inuenerunt. Narrāt enim ſi gallo à ſerpente iaculante venenum demorſo aliquid huius antidoti cum aqua tepida in os immiſeris, confeſtim hunc reſtitui ac liberari. Probè paratam præbeto. Accipit opii drach. tres, caſiæ ligneæ, hyoſcyami, ſing. drach. duas ſcrup. duos & ſemis, euphorbii, piperis albi, ſing. drach. duas, & grana frumentacea ſex, ſeſelis, ſeminis apii, ſing. drach. vnā, ſcrup. ſemis gran. duo, folii, origani, tragacanthæ, ſing. drach. vnā, opobalſami, ſtyracis calamitidis, zingiberis, xylobalſami, cyperi, carpobalſami, ſeminis macedoniſii, ſinonis, ſing. drach. vnā, minus granis ſex, ſeminis fœniculi ſcrup. duos grana octo, calami odorati ſcrup. duos grana duo, cinamomi, ſpicæ, croci, coſti, rhei Pontici, pyrethri, acori, dauci Cretici, aniſi, ſing. drach. ſemis, grana ſex, caſtorei drach. S. [d]ſagapeni, myrrhæ, roſarum, cardamomi, amomi, ſeminis rutæ, ſylueſtris ameos, ſing. ſcr. vnū grana quatuor, [e]caſiæ fiſtularis ſcrupulum vnum, ſaluiæ drach. duas, mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Milii ſolis] Græcè ſcriptum erat μυριοφύλλȣ, ſed mea ſententia perperam. Nam quum conſtet milleſoliū eſſe ſtirpem vulnerariā & mirifica quadam adſtringendi vi præditam, nihil ſtillicidio vrinæ laborantibus conferre poteſt. Quare dubium non eſt ſcriptū fuiſſe à Nicolao μιλίȣ σόλις, quas quidem voces quum non intelligeret librarius, vtpote Latinas, pro iis ſubſtituit μυριοφυλλȣ. Vtitur autem aliâs etiam iis duabus vocibus Nicolaus. Accedit quòd in expoſitionibus Platearii diſertè fiat milii ſolis mentio. Quinetiam manuſcriptus Latinus codex doctiſſimi viri Adolphi Occonis medici Auguſtani, legit hoc loco, Stranguriosis cū decocto lithoſpermi & melonis & citruli ſeminis. Lithoſpermon autem appellari milium ſolis, alibi diximus. b Cucumeris] Græcè eſt τετραγγούρου. Sciendum itaque, communi ſermone Græcorum poſteriorum ſic appellari cucumeres, vt teſtis eſt Symeon Sethi, qui ita ſcriptum reliquit, ἀγγούρια τὰ λεγόμενα σικύα, κατὰ κοινὴν δὲ τετράγγουρα. c Rutæ] In manuſcripto codice Græco hæc vox deſiderabatur. Eſſe autem adiiciendam, ſatis teſtantur Latini codices qui legunt, In apozemate pigani: & Platearii expoſitiones vbi ſcribitur, Ante horam acceſſionis cum vino decoctionis pegani. Legendum itaque erit μετὰ ἀποζέματος πηγανίȣ. Quam certè lectionem planè confirmat caput huius ſectionis 321. vbi ad verbum ferè omnia quæ hîc habentur, repetuntur.

d Sagapeni] Græcè eſt σεραπίνȣ. Nicolaus enim ſæpe barbara hac voce vtitur pro liquore qui veteribus Græcis σαγάπηνον dicitur. Atque hinc eſt quòd officinæ quæ barbaris delectantur ſimplicium medicamentorum nomenclaturis, in hodiernum vſque diem ſerapinum hunc liquorem appellent. e Caſiæ fiſtula] Græcus manuſcriptus Nicolai codex habet, κασίας φίστυλα. Quippe crebrò Nicolaus Latinas voces Græcis literis exarare conſueuit, vt qui non rarò è Latinis codicibus ſuas deſcripſerit compoſitiones. Per caſiam autem fiſtulam, eam quæ ſic hodie in officinis vocatur intelligit, quæque Actuario nigra alio nomine dicitur. Quod ideo monere volui, nequis ligneam appellatam caſiam, quæ poſterioribus Græcis etiam σύριγξ τῆς κασίας, hoc eſt fiſtula caſiæ nuncupatur, ab eo ſignificari putaret. De ea autem Nicolaum non loquutum eſſe, ex præcedentibus conſtat. Quippe initio huius antidoti caſiæ ligneæ mentio tacta eſt: quare in fine hanc repetere non erat neceſſe, imò ſuperuacaneum.

Cap. III.

ALIA ſimilis. Recipit calami odorati, zedoariæ, coſti, rhei Pontici, dauci Cretici, aniſi, acori, cinamomi, ſpicæ nardi, croci, ſing. vnc. ſex, euphorbii, piperis albi, ſing. vnc. vnam, roſarum, amomi, ſeminis rutæ ſylueſtris, cardamomi, ſagapeni, [a]myrrhæ, ameos, ſing. vnc. quatuor, caſiæ ligneæ vnc. duas, ſeſelis, ſeminis apii, ſing. lib. vnam, xylobalſami, petroſelini, macedoniſii, ſtyracis calamitidis, zingiberis, ſing. vnc. vnam, caſtorei vnc. vnā, hyoſcyami ſeminis vnc. tres, cyperi vnc. nouē, ſeminis fœniculi vnc. octo, [b] caſiæ vnc. ſemis, folii vnc. decem, pyrethri vnc. ſex, opii Thebaici vnc. tres, ariſtolochiæ lōgæ & rotūdæ, ſing. vnc. vnā, mellis aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur de hac antidoto nucis Ponticæ magnitudo, cum [c]temperamento. Is verò qui illam aſſumit, hoc die mulſum, non aquam bibat.

a Myrrhæ] Græcus manuſcriptus codex legit μύῤα, ſed perperam. Scribendum enim erat μύῤῥα, quod Latinam vocem Græcis literis Nicolaus pinxerit. Græcè nanque dicendum erat σμύρνης. b Caſiæ] Caſiam ſimpliciter nominans, quam in præcedente antidoto cum adiectione fiſtulam appellare voluit. Ligneæ enim in eadem antidoto mentio fit. c Temperato] Græcè eſt μετ᾽ ὀνκράτου. Quare ad aquam vel vinum, quum ſimpliciter efferatur hæc vox, referri poteſt. Sed quum paulo pòſt mulſi mentio fiat, quāquam falſò in manuſcripto codice ὑνημέλει pro οἰνομέλι ſcribatur & aquæ potio inhibeatur, ad vinum temperatum tepidúmve referendum eſſe cenſeo.

Cap. IIII.

ALIA Adriani parua. Prodeſt caput dolentibus, vertiginoſis, comitialibus cum aqua mulſa. Ad dolores dentium impoſitum efficax eſt. thoracis plagas purgat. tabidis, deſtillatione capitis laborantibus, cum aqua tepida confert. iecinoroſis, regio morbo affectis, citra febrem [a] cum vino mulſo auxiliatur. Ad laterum dolore cum aqua mulſa vtilis eſt. Omnia vitia renum cum aqua tepida data purgat. Penis mala, cum decocto apii extergit & diſpergit. Rigores per circuitus reuertentes cum decocto lacrymæ hederæ ante horam inuaſionis data iuuat. Venenatarum beſtiarum & ſerpentiū ictus, impoſita, [b]& cum aqua mulſa pota, ſanat. Recipit verò piperis albi vncias duas, cinamomi vncias tres, croci drachmas duas ſemis [c]& quartam partem, opobalſami, folii, caſiæ fiſtularis, euphorbii, pyrethri, roſarum, dauci Cretici, ſeminis apii, ſeminis rutæ ſylueſtris & petroſelini, ſingulorum drachmam ſemis, & quartam partem, ſpicæ drachmam ſemis, mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Cum vino mulſo] Græcus manuſcriptus codex legit μεθ᾽ ὑδρομέλιτος, id eſt cum aqua mulſa: ſed, mea quidem ſententia, non rectè. legendum nanque cenſeo, μετ᾽ οἰνομέλιτος, cum vino mulſo. Hanc enim lectionem Latinus codex, qui habet Ictericis cum œnomelite, ſi febris abſit, confirmat. Accedit quòd mulſum ita laborantibus plurimùm confert. Olim enim hic morbus mulſo, quod genus potionis in regum delitiis erat, curabatur: proinde regius dictus eſt. b Cum aqua mulſa pota] Græcus codex ſimpliciter habet, μεθ᾽ ὑδρομέλιτος, ſed adiiciendum πινομένη, & legēdum ἐπιτιθεμένη καὶ πινομένη μεθ᾽ ὑδρο-

μέλιτος ἰᾶται. Quã lectioné cõfirmat Latinus codex, qui hoc loco habet, Morſus à venenatis inflictos cũ hydromelite potũ, & plagæ impoſitũ, percurat. c Et quartam partem] Græcè eſt, οὐγκὰς β' ς' δρ'. Hac ſiquidem nota δρ' crebrò pro quarta parte proximè præcedentis ponderis vtitur Nicolaus. Quarta autem pars ſemidrachmæ, habet grana frumentacea ſeptem cum dimidio.

Cap. V.

ALIA Adriani, Romana, admodum laudata, ſi datur iecinoroſis ex aqua mulſa: difficulter ſpirantibus cum mulſo: lienoſis ex poſca, quibus caput in ſcapulas conuellitur, pleuriticis, febricitantibus, & malis mulieribus ex aqua tepida. Iſchiadicis & nephriticis, cum[a] carœno præbeto. Habet petroſelini, euphorbii, ſing. [b]hexagium vnum ſemis, hyoſcyami vnc. vnam & ſemis, ſeminis rutæ ſylueſtris, ſpicæ nardi, caſtorei, ſeminis apii, ſingul. hexagium ſemis, opopanacis vnc. vnam, croci, amomii, ſing. hexag. ſemis, roſarum aridarũ, pyrethri, opobalſami, myrrhæ, coſti, rhei Pontici, caſiæ, dauci, ſagapeni, zingiberis, ſing. hexagium ſemis, mellis vel ſacchari quod ſatis eſt. De ea quæ probè parata eſt, datur ſumẽtibus nucis Ponticæ magnitudo.

a Carœno] Græcus manuſcriptus codex legit μετὰ καρύνε, ſed perperam: ſcribendum nanque erat μετὰ καροίνε. Eſt autem carœnum vox Latina, qua vſus eſt Palladius libro 11. cap. 18. vbi de defruti, carœni, & ſapæ confectione agens, ita ſcribit: Defrutum, carœnum & ſapa vno genere conficiuntur ex muſto. Nam defrutum à deferuendo dictũ, vbi ad ſpiſſitudinẽ fortiter deſpumauerit, efficitur. Carœnũ, quum tertiã perdita duæ partes remanſerint: ſapa, vbi ad tertias redacta deſcenderit. Carœni denique Marcellus empiricus cap. 26. meminit, atq; inter ea medicamenta quæ calculoſis & renum vitiis conferunt recenſet: vt dubium non ſit, quum nephriticorum mentio fiat hoc loco, legendum eſſe καροίνε. Vſuſque eſt Nicolaus, vt aliàs ſæpe, dictione nõ ita dudum Latina facta: Græcis enim vetuſtioribus ἕψημα καὶ σιραῖον, Latinis autem ſapa & defrutum innotuerunt. Tertium igitur genus muſti decocti, in quo tertia pars per decoctionem abſumebatur, carœnũ, (vt iam ex Palladio & Marcello monſtrauimus) vocabatur. Errat itaque Antonius Muſa in ſuo ſyruporum examine, qui Calenum potius à Caleno oppido, dici contendit. b Hexagium] Græcè eſt ἑξάγιον. Pondus verò aurei vnius aut ſeſquidrachmæ hexagiũ eſſe, omnes propemodum ſcribunt. in aurea tamen Alexandri, vbi omnes barbari eius antidoti ſcriptores, & Nicolaus quoque, habent dimidiã drachmã, hîc Actuarius legit ἑξάγιον ſemis, vt Syluius annotauit. Quòd ſi verum eſt (Græcum enim Actuarium nondum nobis videre contigit) certè hexagium Actuario à drachma nihil diſtabit. Hexagium Latinus interpres ſolidum conuertit, vt ex antidoto trium ſantalorum ſatis patet.

Cap. VI.

ALIA Adriani, ad omnia efficax. Accipit hyoſcyami, piperis, ſing. [a]ſiliquæ grana viginti, opii ſiliquas decem, croci ſiliquas quinque, euphorbii, ſpicæ nardi, ſingul. ſiliquam vnam, ſagapeni ſiliquas duas, coſti, rhei, dauci Cretici, ſing. ſiliquam vnam, petroſelini Macedonici ſiliquas duas, ſeminis rutæ, apii, amomi, caſtorei, folii, ſing. ſiliquam vnam, liquoris balſami, [b]ſeminis balſami, ſing. ſiliquas duas, pyrethri, ſtyracis, myrrhæ, caſiæ, roſarum ſiccarum, aniſi, carei, ſing. ſiliquam vnam, cyperi ſiliquas duas, mellis vel ſacchari quod ſatis eſt. Datur de ea cœliacis quidem fabæ Ægyptiæ magnitudo. Nephriticis quidem ex aquæ calidæ [c]cyathis tribus: ſtomachicis, calculoſis, & ſtillicidio vrinæ laborantibus, ex aqua calida fabæ Ægyptiæ quantitas. Acuta febre correptis ſummè auxiliatur ante cibum data. Cœliacis & hydropicis ex aqua calida fabæ Ægyptiæ magnitudo. Nõ niſi recta ceruice ſpirantib9 ex poſcæ tepidæ cyathis tribus. Diſentericis deglutienda datur: lienoſis cum poſca. Iſchiadicis ex vini Cretici dulcis cyathis decem. Reſolutis, fabæ Ægyptiæ quãtitas. Imbecillioribus autem pro ratione virium exhibetur. Iis verò quibus hypochondria phlegmone tentantur, & inflatione laborantibus nidoroſumque ructantibus, ex aquæ calidæ cyathis tribus. Mulieribus vteri præfocatione laborantibus, cum aqua mulſa aut fœnigræci decocto. Purgat etiam internos abſceſſus, [d] & ad cicatricem ducit. Succurrit etiam deſperatis tabidis, data ex aqua mulſa. Demorſis à vipera, cum mulſi cyathis tribus. Morſis à phalangio & ab aranea, ſimiliter pota cum oxymelitis cyathis tribus. Iis qui lethale aliquid biberunt, cum ptiſana datur.

a Siliquarum grana] Græcè eſt ξυλόκοκκα. quæ vox idem valet quod ξυλοκέρατα. Vtraque autem vox ſignificat interna ſiliquarum grana. Sic verò Græcis appellata ſunt à lignoſo cortice, grana illa veſtiente & occultante. Barbari corrupta & deprauata voce xylocaracta nominant. Dioſcorides & alii Græci hunc fructũ quoque ſimpliciter κεράτιον vocant. Vſurpant etiam pro granis eius ſiliquæ, idque in pon-

A derum ratione, vt etiam Latini nomẽ ſiliquæ. Atque hinc eſt quòd Nicandri interpres ſcribat, κεράτιον τὸ ἰδιωτικῶς λέγεται κόκκιον. Proinde nos quoque aliorum more, grana ſeu ſemina ſiliquarum, ſubindè ſiliquas nominabimus. Quod hîc ſemel monuiſſe ſatis ſit. b Seminis balſami] Græcè eſt κοκκοβαλσάμε, hoc eſt interni grani balſami. Sed Nicolaus κόκκον hoc loco ſimpliciter pro ſemine vſurpauit, vt aliàs ſæpe. c Cyathis tribus] Etſi cyathi menſura veteribus Græcis pro liquorum diuerſitate varietur, tamen ſciendum Nicolaum vſurpare pro duabus vnciis: id quod ex interpretatione nominum eiuſdem quæ in fine operis adiecta eſt, abundè comprobatur. Ibidem enim ita ſcriptum eſt, κύαθος οὐγ. β'. Cyathus vncias duas pendet.
d Et ad cicatricem ducit] Græcè malè legitur ἀπουλεῖς pro ἀπουλεῖ. Nam ἀπουλέω idem quod ἐπουλέω, non ſolùm Nicolao, ſed & Galeno,
B Aetio, & aliis Græcis medicis ſignificat, vt infrà denuò monebim9.

Cap. VII.

ALIA Adriani, ad omne malum efficax. Recipit lactucæ ſeminis, hyoſcyami ſeminis, opii, ſingulorum vnciam ſemis, aniſi, apii, fœniculi ſeminum, ſingulorum vnciam vnam, mellis aut ſacchari quod ſatis eſt. Siccis tuſis & cretis parato, & præbeto.

Cap. VIII.

ANTIDOTVS [a]achariſtos. Facit ad ventriculum difficulter concoquentem & acidum ructantem, adeò
C vt eadem hora ſanet. Opitulatur melancholicis, & inſanientibus, non niſi recta ceruice ſpirantibus, difficulter ſpirantibus, reſolutis, cœliacis, validæ tuſſi, febricitantibus, conuulſis, tertianæ, quotidianæ, & quartanæ febribus. Succurrit autem & morſis à beſtiis, ictibus lethalibus, pota & impoſita. Articulorum dolore correptis, difficulter mingẽtibus. Datur ieiuno ex oxymelite diluto. Pondus eius abſolutum eſt drachma vna. Imbecillioribus verò exhibetur drachma ſemis. Mirificè muliebri profluuio confert, & colico dolore affectis, vt aliud fa-
D cultate huic par non ſit medicamentum. Priuſquam autem mercedem accipias, haud propinato. citò enim ægrotantes ſanantur, & deinceps ingrati ſunt, ideóque achariſtos, hoc eſt ſine gratia appellata eſt. Paratur autẽ hoc modo. Abrotoni drachmam vnam, origani, caſtorei, hyſſopi, ſingulorum drachmam vnam, piperis albi, myrrhæ troglodyticæ, iridis Illyricæ, opii, centaurii, ſquillæ aſſæ, croci, coſti, ſtyracis calamitidis, folii, ſpicæ nardi, zingiberis, galbani, ſingulorum drachmam ſemis & quartam partem, caſiæ drachmam vnam ſemis, am-
E moniaci drachmam ſemis & quartam partem, veratri foliorum drachmam ſemis, mellis aut ſacchari quod ſatis eſt. Excipiatur vt [b]colica inuincibilis nominata.

a Achariſtos] Cur ita dicta ſit hæc antidotus, metipſe paulò pòſt exponit, nempe propter celerem quam ſumpta affert opem. Qui enim citò curantur, ingratos ſubinde ſe erga medicos exhibent, adeóque ſe minus periculoſè laboraſſe, ob repentinam ſalutem, exiſtimant. Eandem huius appellationis rationem aſſignat Marcellus empiricus cap. 20. in eum ſcribens modum, Quum dederis, accipies mercedem quancunque. Multi enim qui citò curati ſunt, ingrati extiterunt: propter quod ipſa antidotus Achariſtos, id eſt ſine gratia, appellatur. Alii ἀχάριστον dictam eſſe volunt hanc antidotum, quòd ipſi digna gratia referri non poſſit. b Colica inuincibilis] Intelligit compoſitio-
F nem, quæ propter copiam refrigerantium medicamentorum vim ſtupefactoriam obtinet: quale eſt hyoſcyami ſemen, & cicuta, & papaueris liquor, & radicis mandragoræ cortex. His enim in colicis, vt teſtis eſt lib. 7. De comp. med. cap. 5, Galenus, propter doloris magnitudinem vti cogimur. ἀνίκητος autem, id eſt inuincibilis, ab efficacia & victoria quam de affectu morbóve victo ac ſuperato refert, dicitur.

Cap. IX.

ALIA achariſtos. Hanc Ariſteas Rhodius moriens Ariſtomacho reuelauit. Eos [a]qui prorſus non concoquunt, & ſtomachicos, confeſtim ſanitati reſtituit. facit
G ad dolores lateris, coxæ, veſicæ, renum, ad rupta, conuulſa, ſanguinem reiicientes, tuſſientes, tabeſcentes, difficulter ſpirantes, dyſenteria laborantes, cœliacos, inteſtinorum cruciatus, dolores vteri, & [b]venenatorum morſus. Omnia odorata conterantur, & probè per cribrum traiiciantur. Mel autem & galbanum coquantur. Reliqua verò ſtudioſè commiſta in argenteo aut ſtanneo vaſe reponantur. Vtere autem pondere quod Ægyptiæ fabæ magnitudinem æquat, & præbe ex aquæ mulſæ cyathis duobus. Sit autem cyathus oui [c] mediocris magnitudo. Tranſfundens verò medicamentum cum aqua mulſa
H tranſcola: deinceps minimo digito acetum decies inſtilla. Recipit cinamomi hexagium vnum ſemis, myrrhæ, drachmam ſemis & quartam partem, croci hexagium ſemis [d]quartámque partem, piperis, caſtorei, coſti, gal-

bani,opii, ſtyracis, ſpicæ nardi, ſingulorum hexagium vnum ſemis,mellis quod ſatis eſt.Singula hæc commiſta & parata præbeto.

a Eos qui prorſus non concoquunt] Græcè falſò ſcribitur πεόϊλας,pro πέπλοϊλας. b Venenatorum] In manuſcripto codice Græco perperam ὑστροβόλων pro ἰοβόλων ſcribitur. c Mediocris] Græcè malè μέτρȣ pro μετρίȣ ſcriptum erat. d Quartámque partem] Eſt autem hexagii pars quarta,modò ſeſquidrachmæ pondus ſit,ſcrupulus vnus,grana duo,& dimidium.Verùm quarta dimidii hexagii pars,grana pendet vndecim. Si idem cum drachma pōdus erit hexagium, idem etiam de eius quod de drachmæ partibus ſentiendum erit.

Cap. X.

ALIA confectio achariſtos, bona admodum, vt illa quæ præcedit. Habet coſti, galbani, ſeminis apii,oxyphœnici,hyſſopi, ſeminis lini, ſingulorum drachmā vnā,ſpicæ,corallii, croci,xylobalſami, [a]caſiæ fiſtularis, caſiæ ligneæ,calami odorati,rhei Pontici, myrrhæ,ſtyracis calamitis,opopanacis,bdellii,ammoniaci, gallarū, nardi Celticæ,abrotoni,acori,rhois Syriaci,ſquillæ,foliorum lauri,cinamomi,aniſi,pſyllii,ſeminis ocimi,dauci, libyſtici,fœniculi,papaueris,trium piperum, ſingulorū ſcrupulos duos,helenii ſcrupulum vnum ſemis,veratri nigri,zingiberis, ſingulorum ſcrupulum vnum, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Caſiæ fiſtularis] Græcè ſcribitur κασίας φίστȣλα,ξυλοκασίας. Vnde ſatis liquet Nicolaum per caſiam fiſtulam intelligere eam quæ Actuario nigra vocatur,atque à lignea facere diuerſam.

Cap. XI.

ANTIDOTVS [a]Athanaſia,hoc eſt immortalis, bona dyſenteria laborantibus & cœliacis. Ad fluxū denique muliebrem admodum vtilis eſt. Habet cinamomi, [b]caſiæ repurgatæ, ſingulorū drachmas duas & ſcrupulos duos,croci, floris iūci odorati, ſtyracis calamitis, phu,ſeſelis,ſeminis hyoſcyami,apii ſeminis, dauci Cretici,aniſi,opii, ſingulorum drachmam vnam & ſcrupulum vnum, [c]vetonicæ drachmas duas ſcrupulos duos, lapidis hæmatitis ſcrupulos quatuor grana quinque,boli Armenii,ſucci [d]plātaginis maioris,Lemnii ſigilli,ſanguinis draconis,coſti,ſymphyti,corallii,ſpicæ, folii,caſtorei,myrrhæ,helenii, aſari,acori,mādragoræ, polii,piperis albi & longi, petroſelini, ſingulorum ſcrupulum vnum grana quinque,nardi Indicæ,nardi Celticæ,mei, thuris, ſeminis papaueris, ſucci acciæ & hypocyſtidis, baccarum myrti,mori fructus immaturi, [e]ſidiorum,gallarum, ſingulorum ſcrupulum vnum grana quatuor, ſeminis papaueris albi, [f]quinqueneruiæ,roſarum,ſingulorum ſcrupulos duos grana tria,ſucci oxyacāthæ & ſeminis eius, ſingulorum ſcrupulos quatuor grana duo, polygoni, quinqueneruiæ & quinquefolii ſucci, ſeminis cotoneorum,& mellis.Datur pondere drachmarum trium aut vnciæ ſemis ex iure ſeu decocto quinqueneruiæ, & eius herbæ quæ lingua Italica [g] virga paſtoris nominatur. ſimilis eſt acanthæ. Datur hæc cum prædictis decoctis calefactis.

a Athanaſia] Ita vocarunt ab immenſa eius efficacia,quòd videatur propemodum ſuo vſu homines reddere immortales.

b Caſiæ repurgatæ] Intelligit medullam caſiæ nigræ. c Vetonicæ] Græcè legitur δρεσιοβοτανȣ. Sic autem vocat ſtirpem quā Græci alii κέστρον, Latini vetonicam,noſtri betonicam appellant. Quod interpretatio illā quarundam vocū quibus Nicolaus vtitur,ſatis teſtatur, in qua ita perſcriptum eſt, δροσιβότανον ἡ βετονίκη. Quinetiam metipſe Nicolaus in ſequentibus aliquoties interpretatur hanc dictionem pro betonica.Accedit quòd Latini etiā codices hîc habeant betonicæ nomen. d Plantaginis maioris] Græcè eſt ἀρνογλώσσȣ,ita enim maiorem vocare ſolet Nicolaus plantaginem,vt minorem πεντανεῦρον.

e Sidiorum] Græcè eſt σιδίων.Alii conuertūt malicoriorum.Nos verò retinere voluimus vocem officinis hodie vſitatam,quanquā acceſſione vnius literæ deprauatam. Pſidia enim vocant mali Punici cortices,qui Græcè σιδία nominantur. f Quinqueneruiæ] Græcè ſcribitur πεντανεῦρȣ.ſic autem plantaginē minorem (vt paulo antè dictum eſt)vocat. g Virga paſtoris] Græcus manuſcriptus codex perperam legit βίργαμ πασαρὴς, pro βίργαμ παστῶρις. Solet enim (vt antea quoque monuimus), non rarò Nicolaus quoque Latinas voces Græcis exarare literis.Et virgam paſtoris hodie nominatam ſtirpem,eſſe veterum Græcorū dipſacon,ex hoc etiam Nicolai loco comprobari poteſt. Nā ait ὁμοίαν εἶναι ἀκάνθης,hoc eſt acantho ſimilem eſſe,quod de polygono verè dici non poteſt.Vt erraſſe Serapionis & Auicēnæ interpretes omnium ſit euidentiſſimū, eo quòd polygonum ita vocari Latinis cenſeant.Magis iis hallucinātur monachi illi in ſuis in Meſuē nuper editis annotationibus,qui eoſdē temere & friuolis planè rationibus ab errore vindicare conantur.Pro virga itaque paſtoris,officinæ arripiant ſtirpē quam carduum fullonum alio nomine appellant: nec interpretum & monachorum horum ſeſe patiantur ſeduci nugis & ineptis cauillationibus.

A

Cap. XII.

ANTIDOTVS alia Athanaſia.Efficax ad ſerpentum morſus & vētriculi abſceſſum.Stomachicis, & concoquere cibum non valentibus, [a]& vomentibus cōfert. Item ſanguini ab internis vel ſurſum vel deorſum delato,ſiue ex pulmone, ſiue thorace, ſiue ab externis ictibus, aut à iecinore veniat. Pariter & ad ſanguinis à tuſſi aut quocunque alio modo factis reiectionibus, aut vbi veſicam malū aliquod occupat,auxiliatur. Prodeſt etiā cholericis,dyſentericis, vteri præfocationibus, fluoriq;
B ſanguinis muliebri immoderatiùs facto mirificè opitulatur. Demorſis à phalangio, caput dolentibus, doloritum oculorum,tum faucium, atque dentium. Facit ad profluuium ſanguinis narium, podagricos, deſtillatione capitis laborantes,& ad eos qui venenum aliquod biberunt,ſi cum melle [b]& oleo hanc antidotū ſumpſerint. Ad aurium dolorē liquata cum ſucco [c]perdicii,& [d]droſato.Itidē ad febrem quotidianā, tertianam & quartanā, ante inuaſionis horā data ex aqua tepida aut vino. Ad eos etiam qui cibum non retinent in ventriculo, ſed e-
C uomunt. Habet mororum, ſpicæ, petroſelini,aſari,ſtyracis,calaminthæ,floris hyoſcyami, floris iūci odorati, ſeminis apii,ſileris,phu,ſing.hexag. vnum, cinamomi, caſiæ fiſtularis,ſing. hexagium ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Et vomentib.&c.] Græcè legitur in hunc modum, Αἱ ἐμȣ̃σιν.ἆιμα ὰπὸ τῶν ἐντὸς φερόμεν ν εἴτε αἴω,εἴτε κάτω,εἴτε ἐκ τȣ̃ πνεύμονος, εἴτε ἐκ τȣ̃ στήθȣς, εἴτε ἐκ τῶν ἔσωθεν πλαγίων, &c. Sed in hac lectione, quæ nullum præ ſe fert ſenſum,multa inſunt vitia & errata.Reſtituenda autem (meo quidem iudicio) ita erit, Καὶ ἐμοȣ̃σιν. πρὸς αἷμα ἀπὸ τῶν ἐντὸς φερόμενον,εἴτ᾽ ἄνω.εἴτε κάτω. εἴτ᾽ ἐκ τȣ̃ πνεύμονος, εἴτ᾽ ἐκ τȣ̃ στήθȣς, εἴτ᾽ ἐκ τῶν ἔξωθεν πλάγων.Et tum is ſenſus horum verborum erit,quem
D in noſtra conuerſione expreſſimus. Legendum autem eſſe ἔξωθεν πλάγων, præcedentia ſatis monſtrant. Vult enim Nicolaus hanc antidotū vtilem eſſe omnibus ſanguinis tam ab internis quàm externis cauſis prouenientibus excretionibus. b Et oleo] Græcus manuſcriptus codex habet, μετὰ μέλιτος καὶ ἐλαίȣ.Oleum autem admiſcendum puto, vt vomitu concitato, venenum ſumptum citiùs ac promptiùs eiiciatur.

c Perdicii] Græcè perperam ſcribitur περδικαίας pro περδικίας. Dicitur autem περδικία, καὶ περδικιὰς περδικιάδος, καὶ περδίκιον. Perdicium verò eſt herba quæ vulgo & officinis parietaria vocatur.

d Droſato] Vox δρόσατον Nicolao peculiaris eſt, à nullo alio (quod ſciam) Græcorum vſurpata.Significat autem illi idem quod Actuario ſerapium,& noſtris ſyropus.Id quod abundè ex ſequentibus ſectionibus conſtabit: potiſſimùm verò ex antidoto 149. quæ pleres ar-
E chontica appellatur.Nam vbi in ea legitur σαχάρεως καὶ δροσάτου τῶν ῥόδων,Latini codices habent, ſacchari & ſyropi roſarum. Habet etiam peculiarem de droſatis Nicolaus ſectionem: vnde omnibus palàm fiet illi droſaton non eſſe aliud quàm ſerapium alio nomine medicamentū dictum.Fortè verò in emendatioribus Nicolai exemplaribus ſcriptum eſt ὑδρόσατον,vt dictio ex ὕδωρ voce quæ aquam ſignificat, & σάττω (quod idem eſt quod denſo) ſit compoſita, liquorémque denſatum denotet.Sic planè cum ſerapiis conueniet, quæ ſunt medicamenta ex aqua & aromatis cum melle vel ſaccharo, donec concreuerint ac denſentur, cocta.

Cap. XIII.

ALIA Athanaſia mirifica. Eſt admodum præclara & neceſſaria ad eos qui dyſenteria laborant, necnon ad
F profluuium muliebre. Recipit cinamomi,caſiæ fiſtularis,ſing.drach.tres gran.ſeptē,croci, floris iūci odorati,ſtyracis calamitis, phu,ſeſelis, hyoſcyami, ſeminis apii,dauci,aniſi,opii ſing.drach.vnā S.gr.tria,ſpicæ,folii, caſtorei,myrrhæ,lapidis hæmatitis,ſanguinis draconis, corallii rubei, ſāguinis humani mortui, qui nominatur ab Italis [a]momiō,boli Armenii,ſymphyti, helenii,acori,aſari, corticis radicis mādragoræ, polii, foliorū lauri, mei,piperis albi & lōgi,ſeminis petroſelini, ſing.drach.
G ſemis,ſeminis quinqueneruiæ & myrti,roſarū,ſing.ſcr. tres gran.quatuor,ſucci hypocyſtidis & acaciæ, ſeminis oxyacanthæ & ſucci,ſing. vnc.duas, ſucci quinqueneruiæ vnc.tres, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Rectè confecta datur.

a Momion] Græcus manuſcriptus codex habet μώμιον. Animaduertendum autem,momium (vel vt officinæ loquūtur) mumiā, Nicolao hoc loco teſte,non eſſe aliud niſi ſanguinem aut tabidam ſaniem,aloe tamen & myrrha illi commixtis,in aliquam cauitatem collectam.Nunc carnes ſimul exſiccatas & oſſium fruſta pro mumia vendunt officinæ,non tamen ſine errore.

H

Cap. XIIII.

ALIA Athanaſia parua.Efficax ad ſtomachū immūditia plenū,oris fœtorē, [a]purulēta excreātes,& ſanguinē ſpuentes.Iecinoroſis valde vtile eſt, lienoſis,pleuriticis, nephriticis,& coli dolore affectis plurimùm opitulatur.

lis qui à rabioſis demorſi ſunt. A canibus morſis non ſo lùm hominibus, ſed & iumentis confert. Habet croci, ſpicæ, coſti albi, mororum, phu, amomi, dauci, petroſelini, ſing. vnc. ſemis, piperis nigri drach. vnam, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur [b]nucis vnguentariæ magnitudo. Febricitantibus, cum aqua tepida: non febricitantibus autem, ex vino.

a Purulenta excreantes] Manuſcriptus codex habet ἐμπνοϊκοὺς pro ἐμπυϊκοὺς. b Nucis vnguentariæ] Græcè eſt καρύου μυρεψικοῦ: quanquàm falſò ſcriptum eſt καρίου μερεψικοῦ. Intelligit autem nucem moſchatam, vel (vt officinæ loquuntur) muſchatam nominatam. Quæ quidem vnguentaria etiam dicta eſt, quòd tota, dum recens eſt, ſucco pingui & oleoſo madeat, ſic vt in vnguentum exteri queat.

Cap. X V.

ALIA Athanaſia, conferens pleuriticis, dolorẽ mitigans. Recipit caſiæ, ſpicæ nardi, amomi, croci, opii, ſtyracis, coſti, myrrhæ, ſing. drach. vnam, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur de eo nucis auellanæ quantitas ieiunis.

Cap. X V I.

ALIA Athanaſia conferens ad omnia ad quæ præcedens. Habet cinamomi, caſiæ, ſing. drach. ſex, croci, myrrhæ, ſing. drach. quatuor, coſti, nardi Syriaci, acori, mei, aſari, ſeminis petroſelini, piperis albi, dauci Cretici, ſinonis, ſing. drach. duas, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur ex ea fabæ Ægyptiæ quantitas.

Cap. X V I I.

ALIA Athanaſia efficax ad omnia interna mala, & ſanans incomparabiliter. Accipit ſtyracis, caſiæ, myrrhæ, ſpicæ nardi, opii, croci, ſing. vnc. ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. X V I I I.

ALIA Athanaſia, quæ generatim ad omnes neruorum affectus conducit: particulatim verò ſtomachicis, cœliacis, & omnibus dyſentericis affectibus, & vterinis præfocationibus, comitialibus, colicíſque affectibus, ſanguinis ſpuitionibus, & veſicæ affectibus mirificè cōfert. Habet myrrhæ, caſtorei, ſpicæ nardi, ſing. drach. quatuor, croci, opii, ſing. drach. ſex, aniſi, ſeminis apii, ſing. drach. octo. Excipe cum melle Attico vel ſaccharo ſufficienti. Datur ex aquæ cyathis duobus manè, iis quibus ſunt mala [a]humectatione indigentia: in iis verò qui defluxione infeſtantur, cum decocto chamæmeli vtere.

a Humectatione indigentia] Græcè eſt τεγγόμενα πάθη, vitia madefacienda. Intelligit ea quæ citra defluxionem aliquam nata ſunt.

Cap. X I X.

ALIA Athanaſia admodum laudata. Habet coſti vnc. vnam, caſiæ, fœnigræci, folii, ſpicæ nardi, eupatorii, glycyrrhizæ, croci, ſtyracis, ſing. vnc. vnam, mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. X X.

ALIA Athanaſia melior, [a]accommodata ad lethifera venena, & ad omnem corruptricem materiam. Cōfert ſtomachicis, & iis quibus cibus in ventriculo aceſcit, & non coquentibus: ſanguinem ſpuentibus, empyicis, & tuſſi diuturna conflictatis. Item lienoſis, iecinoroſis, nephriticis, cholericis, cibum vomitu reiicientibus, dyſentericis, mulieribus vterina præfocatione laborantibus, immodicis ſanguinis eruptionibus, capitis doloribus, omnibus lippitudinibus & tonſillarũ inflãmationibus, gingiuis eroſis, articulorum dolore afflictis, & podagricis. Mẽſes mulierũ immodicè promanãtes, ſanguinis è naribus profluuia & deſtillationes cohibet. Exhibetur autem medicamẽtum hoc modo. Iis qui lethalia ſumpſerunt venena, datur nucis auellanæ quantitas ex aquæ mulſæ cyatho vno: illis autẽ qui à venenatis animãtibus icti ſunt, ex meri cyathis tribus. Ad omnes defluxiones ex polygoni vel baccarum myrti decocto. Ad veſicæ aut renũ affectus, ex paſſo aut [b]ſcybelite aqua diluto. Ad immodicas mẽſtruorũ eruptiones, ex iure decoctóve quinqueneruiæ, aut vino myrtite bibitur, & [c]vt peſſus ſubditur: ad inflãmationes tonſillarũ ex mulſa diluta bibitur.: ad [d]gingiuarũ dolores cibis imponitur & admiſcetur. Ad febres per circuitũ reuertentes, potiſſimùm verò cum rigore, tertianas nimirũ, quartanas & quotidianas, vna ante inuaſionẽ hora datur cum temperata. Iis verò qui cibum non retinent, ex ſucco roſarum. Habet nardi Indicæ, nardi Celticæ, myrrhæ, coſti, petroſelini Macedonici, ſing. drach. quatuor, mei, acori, aſari, phu, Lemnii ſigilli, corticis radicis mandragoræ, piperis albi & longi, ſeminis papaueris, ſingul. [e]drach. quatuor, croci, opii, ſtyracis, aniſi, dauci Cretici, ſeminis apii, hyoſcyami, ſeſelis, ſing. drach. octo, acaciæ, caſiæ, cinamomi, ſing. drach. duodecim, mellis Attici vel ſacchari quantũ ſufficit. Opium verò & ſtyracẽ in paſſo Cretico macerato aut mulſo. Crocum autem primùm vino diſſolue, & deinceps excipe, ac dato. Eſt admodum laudata.

a Accommodatum] Græcè legitur ἐπιτεθλαμένον, ſed meo iudicio rectiùs ſcriberetur ἐπιτεθευγμένον: qua dictione Galenus & alii etiam crebrò vtuntur, pro eo quod eſt proſperè experimẽto cognitum & accommodatum. b Scybelite] Scybelites vinum eſt, Aetio libro 9. cap. 24. teſte, quod ſua ſponte ex paſſis vuis vinum vltrò effundentibus deſtillat. Sic etiam in Nicolai interpretationibus legitur, Σκυβελίτης οἶνος, ὁ μετὰ τὸ πατηθῆναι σταφυλὰς ἀποστάζων οἶνος, id eſt, Vinum ſcybelites eſt, quod ab vuis paſſis & in vite à ſole aduſtis deſtillat. Nam πατηθεῖσαι σταφυλαὶ, Græcis non quæ calcatæ ſunt, ſed quæ diu in vite ſolem paſſæ ſunt & aduſtæ, dicuntur. Sic quoque metipſe Nicolaus infrà, antidoto 145. interpretatur. c Vt peſſus] Manuſcriptus codex falſò legit ὡς πίσω, pro ὡς πεσσός. Peſſus autem, vel (vt hodie faciẽtes medicinam loquuntur) peſſarium, quid ſit, diximus lib. 2. De compoſitione medic. vt non ſit opus hìc longiùs referre. d Gingiuarum dolores] In Nicolai codice manuſcripto legitur μυλαλγίας, quam tamen dictionem eſſe corruptam cenſeo, & pro ea ſubſtituendam οὐλαλγίας. Quippe paulo antè gingiuarum, quas Græci οὖλα vocant, meminit: quanquam & tum malè μυ οὔλας βιβρωσκομένας pro οὖλα βιβρωσκόμενα legebatur. Et μυοῦλα quid ſignificet non video. Quinetiam Aetius libro 8. cap. 25. varia remedia πρὸς τὰ διαβιβρωσκόμενα οὖλα tradit. Quum itaque eroſio gingiuarum citra dolorem eſſe nequeat, nunc οὐλαλγίαν rectiſſimè nuncupat Nicolaus. e Drachmas quatuor] Solenne eſt non ſolùm Nicolao, ſed & aliis tum Græcis tũ Arabibus medicis, menſuras aut pondera quæ vno numero comprehendũtur (vt hoc in loco) identidem ſubinde repetere. Sic Galenus alicubi dixit, myrti nigræ ſextarium vnum, ſeminis apii ſextarium vnum, ſummitatum ramorum myrti ſextarium vnum: quum tamen enumeratis iis omnibus ſcribere potuiſſet, ἀνὰ vel ἴσον, hoc eſt æqualem portionem. Huius ταυτολογίας exempla ſunt plurima apud Græcos, Latinos, & Arabes medicos. Quod hoc loco annotandum eſſe duxi propter monachos illos qui in ſuis quas in Meſues antidotarium nominatum nuper euulgarunt annotationibus, ita ſcriptum reliquerunt: Et ex hoc vltimo, vnum generale notandum ſequitur. Hoc eſt quòd vbicunque in deſcriptionibus iſtius antidotarii inuenietis per libros duo pondera vel plura medicinarum ſimilia, vel cum anà, vel ſine anà immediatè vnum poſt aliud, ſcitote ſine dubio errorem eſſe in aliquo ipſorum. Hæc illi. Sed quantum cucullati illi fratres decepti ſint, ex præſenti Nicolai loco, & aliis multis, atque exemplo è Galeno à nobis producto, omnibus conſpicuum fit. cõueniebat fratres iſtos theologica potiùs quàm medica ſectari ſtudia.

Cap. X X I.

ANTIDOTVS è moſcho, prodeſt dyſentericis, cœliacis, teneſmo, carnis diſſolutioni, corporis mortificationi, imbecillitati, appetentiæ abolitæ, & frigiditati ventriculi. Accipit roſarũ rubearũ hexag. vnũ, croci hexag. S. Lemnii ſigilli hexag. vnũ, thuris, maſtiches, ſing. hexagii ſemis quartã partẽ, ſeminis fœniculi hexag. S. oſſiũ palmularũ hexag. vnũ, coralli rubei, boli Armenii, ſanguinis draconis, ſing. hexag. duo, cinamomi, caryophyllorũ, zingiberis, nucis moſchatæ, ſing. hexag. duo, ligni aloes hexag. vnum, margaritarũ hexag. S. moſchi ſcrup. duos, papaueris [a]albi hexag. S. [b]maioranæ, ſeminis ocymi, ſing. hexag. S. ſpicæ, caphuræ, ſing. ſcr. duos, auri puri hexag. S. oſſa cordis ceruini duo, [c]oſſiũ purpuræ ſcrup. duos, galãgæ, cardamomi, ſing. hexagii quartã partem, [d]rhei barbari vſti hexag. vnũ, lapidis hæmatitis hexag. ſemis, baccarum myrti, mori fructus immaturi, ſeminis quinqueneruiæ, ſingul. ſcrupulos duos, ſtillatitii roſarum liquoris & ſacchari quod ſatis eſt.

a Papaueris albi] Græcè eſt παπαβάρεος ἄσπριν. Legendum autem erit ἄσπρου. Videtúrque hanc dictionem Nicolaus ex Arabibus deſumpſiſſe, qui inter ſpecies ſtyracis, vt Ruellius in ſuo de ſtirpiũ natura cõmẽtario annotauit, aſprõ, hoc eſt cãdicãtẽ recẽſent. Cæterùm ἄσπρον Nicolao idẽ quod λευκὸν ſignificare, ex catapotio 15. fit manifeſtiſſimũ: in cuius cõpoſitione inter alia ita ſcribit, πεινὺ ἄσπρον καὶ κόκκινον, id eſt peen albi & rubei. b Maioranæ] Manuſcriptus codex habet μαζχυράναν, quam ego vocem Latinam, attamen corruptam eſſe arbitror. Scribẽdum autem fuiſſet μαιοράναν, id quod ex Actuarii antidoto è moſcho ſatis comprobatur, in qua ſampſychi etiam mentio fit, quod alio nomine maiorana vocatur. c Oſſiũ purpuræ] Intelligit id quod Actuario blattium Byzantium dicitur. Vide annotationem duodecimam huius ſectionis primæ. d Rhei barbari] Codex Nicolai manuſcriptus habet, ῥέουμπαρμπάρουκαύτου pro ῥέου βαρβάρου καυστοῦ. De altero itaque genere purgantis rhei, barbaro nimirum, quod Indico (quo hodie in officinis vtuntur ſub nomine barbari, vt lib. 1. De comp. medic. cap. 83. fuſiùs oſtendimus) ignauius eſt, hoc loco Nicolaus loquitur, quod ſanè ventriculi dolori imbecillitatíque eius plurimùm confert. Quum autem hæc antidotus etiam dyſentericis ſit vtilis, Nicolaus vſtum eſſe exhibendum, haud ſecus atque Meſue, quo quidem æta

te poſterior fuit (vt infrà, vbi eius nominatim mentionem facit, euidenter admodum monſtrabimus) præcipit. Sic enim in capite de rhabarbaro Meſue ſcriptum reliquit: Si adſtrictio maior expetitur, aſſum datur: ſi maxima, vſtum. Non eſſe autem dyſentericis dandum hoc rhabarbarum, alibi, & loco paulo antè citato, diximus. Nihil autẽ mirum, Meſuen illud in dyſenteria exhibere, vt qui vires rhei veterum ſuo rhabarbaro adſcripſerit. Cuius errorem etiam hoc loco ſequi voluit Nicolaus, qui hanc compoſitionem, vt alias multas, ex aliquo Arabico ſcriptore haud dubiè deſcripſit.

Cap. XXII.

ALIA antidotus quæ confert dyſenteria laborantibus, cœliacis, carnium diſſolutioni, corporis mortificationi, & cibũ nõ appetẽtibus. Vtilis quoque eſt ad prædicta mala, perinde atq; Athanaſia. Habet cinamomi dr. vnã ſemis, folii, galãgæ, maceris, [a]caryophylli magni, ſingul. ſiliquas quinq;, zingiberis vnc. S. cardamomi drach. vnã, [b]menegetæ ſemidrachmæ quartã partẽ, ſpicæ, carei, maſtiches, berberis, piperis longi ſiliq. quatuor, caryophylli, nucis moſchatæ, [c]cubebarũ, ſing. gr. ſeptem, ſpodii, blattii byzantis, ſing. hexagii ſemis quartã partẽ, corallii rubei ſcrup. vnũ, interioris tunicæ vetriculi gallinæ ſcrup. duos, palmularũ oſſa tria, boli Armenii dr. vnam, ligni aloes boni hexag. S. moſchi gran. tria, ſeminis fœniculi, aniſi dulcis, ocymi, hexag. vnũ, croci drach. vnam, Lemnii ſigilli, papaueris albi, ſing. gran. ſeptẽ, rheibarbari vſti hexag. vnũ, baccarũ myrti aridarũ, roſarum rubearum, ſing. hexag. duo, margaritarũ hexag. ſemis. Oſſa cordis ceruini duo, decocti cotoneorum, decocti quinqueneruiæ, ſtillatitii [d] campeſtrium roſarum liquoris & ſacchari quantum ſufficit.

a Caryophylli magni] Nicolai codex legit αὐτοφαλῆς. Quid autem ſit αὐτόφαλον, vel rectius αὐτόφυλλον, ipſemet Nicolaus infrà in antidoto 39. Diacamaron interpretatur, ſic vocari dicens caryophyllos magnos. Verba eius hæc ſunt, καρυόφυλλον τὸ μέγα τὸ ἐπονομαζόμενον ἰταλικῇ γλώσσῃ αὐτόφαλι. Sic paſſim barbaris & Arabibus vocibus Nicolaus vtitur, quas ipſe perpetuò Italicas appellat. Eſt autem αὐτόφυλλον, Caryophyllum maſculum Auicẽnæ appellatum, quod ſcilicet craſſum, oblongum eſt, & oliuæ nucleum refert. b Menegetæ] Nicolaus habet μενεγέταις pro μενεγέται. Quæ iterum vox barbara eſt, & Græcis aliis vetuſtioribus inuſitata. per eam autem haud dubiè intelligit id cardamomi genus quod officinæ hodie granum paradiſi nominant. Nam Hiſpani ad hoc nomen alludentes, in hodiernũ diem melligretã, & vulgò malagretam vocant, vt 1. lib. De compoſ. medic. cap. 5. diximus. Quòd autem per menegetã id cardamomi genus intelligat, quod maius hodie, vel granum paradiſi nuncupatur, ex eo quod præcedit, abundè conſtat. Cardamomi enim meminit, quo nomine minus olim vocatum hodie officinæ appellant. Duorum itaque generum cardamomi hoc loco mentionem facit Nicolaus, minoris nimirũ, quod cardamomum vocat: & maioris, quod menegeta eidem dicitur. c Cubebarum] Græcè eſt ſcriptum κομπίπερ. Quæ vox haud dubiè idẽ quod Actuario κομπῖβα, vel κόμπιβα ſignificat. Neque mirum eſt, Nicolaum in literarum contextu nonnihil ab Actuario variare. Miris enim modis has barbaras voces, vt pote peregrinas & ſuæ genti non admodum cognitas, paſſim exarare ſolet, vt quid per has ſignificare velit, difficulter aliquis deprehendere poſſit. Combebas autem in antidoto Dialacha Actuarius priſcis carpeſia eſſe appellatas tradit. Erunt itaque fructus qui hodie officinis cubebæ nominantur. Neque me mouet, quòd in interpretationibus Nicolai ſcriptum ſit, κυμπίπερ, τὸ καρδάμωμον, neque enim cardamomi ſpecies dici poteſt, quum vtriuſque iam meminerit antea. Ex aliis etiam Nicolai compoſitionibus dilucidè oſtendemus, combebas non eſſe niſi cubebas hodie dictas. d Campeſtrium] Græcus manuſcriptus codex habet κομπίων. Quæ itidem vox barbara, & corrupta eſt. Scribendum enim erat καμπίων, vt à Latina voce campi eſſet deducta. Roſas enim campi vel camporum intelligit Nicolaus, hoc eſt in campeſtribus locis natas.

Cap. XXIII.

ANTIDOTVS ex aniſo. Facit ad viſcerum durities, & ventriculi inflationem. Recipit aniſi vncias quatuor, cinamomi, carnabadii, pulegii, thymi, ameos, ſeminis fœniculi, ſing. vnc. duas, cumini, cardamomi, cubebæ, zingiberis, ſpicæ, galagæ, caſiæ ligneæ, piperis longi & nigri, ſingul. vnc. vnam, mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis eſt.

Cap. XXIIII.

ANTIDOTVS lingua Italica [a]alcancali cognominata. Efficax ad febres ardentes, tertianas ſimplices & duplices, atque continuas. Datur ad omnes ardentes febres, lipyrias, hemitritæos, & ſimpliciter ad omnẽ affectum febrilẽ. Habet myrobalani [b]citrini, myrobalani cepuli, myrobalani Indici, ſing. drach. ſeptem, ſeminis portulacæ, violarum purpurearum, ſing. vnc. ſemis, myrobalani [c]belirici & emblici, ſing. drach. vnam gran. ſeptem, maſtiches drach. vnam ſcrup. vnum, [d]oxyphœnici vnc. tres, [e]floris nenuphari, [f]ſylueſtris vocatæ colocynthidis, [g]hermodactyli, ſing. drach. II. gr. quatuor, caſiæ fiſtularis repurgatæ vnc. quatuor. poſtea accipe [h]violarũ vnc. S. aquæ lib. duas, & hæc probè vſque ad tertias coquito, deinceps per ſaccũ excolato, acceptáq; eiuſmodi aqua, in ea conicito caſiã fiſtularẽ & oxyphœnicũ: & ſubactis pérq; ſaccũ probè colatis omnibus, finito. Deinceps alia accepta aqua, indito illi ſacchari lib. vnã S. & ebulliant quoad mellis craſſitudinẽ accipiãt. poſtea ſũpta aqua oxyphœnici & caſiæ fiſtularis per ſaccũ prius tranſfuſa, coquito hæc ſimul donec ad mellis craſſitudinem veniãt. Tandẽ ſpecies ſupradictas probè contritas iniice. Dantur pro viribus vtentiũ ex aqua tepida drach. tres. Quòd ſi volueris, præbeto ſcr. duos aut tres ex diluto rheibarbari tepido, aut aqua roſacea: datóq; ieiuno.

a Alcancali] Græcus Nicolai manuſcriptus codex legit, ἀλκάνκαλι ἐπονιμαζομένη γλώσσῃ Ἰταλικῇ. Vnde palàm fit omnibus, Nicolaum hanc antidotum, vt alias multas, è barbaro aliquo authore deſcripſiſſe, qui vocem Græcã prorſus deprauauit. Scribendũ enim erat ἀγγελόκαλος. id quod partim ex voce corrupta, partim ex Latinis Nicolai codicibus manifeſtè colligi poteſt. Latini enim codices legunt alcancalõ, & interpretantur bonum nuntium. b Citrini] Flauos myrobalanos vulgari ac trita etiam nunc in officinis voce appellat citrinos. c Belirici & emblici] Et hæc duo myrobalanorum genera vſitatis hodie ac barbaris nominibus vocat, quum Actuario beletzici & emplitici nominentur. d Oxyphœnici] Fructum intelligit, qui hodie tamar indus dicitur. Vide quæ lib. 1. De compoſ. medic. cap. 76. annotauimus. e Nenuphari] Græcè eſt νουφάρυ. Ita autem appellat Nymphæam, quam in hodiernum diem officinæ vnius ſyllabæ adiectione nenupharum nuncupant. f Sylueſtris nominatæ cucurbitæ] Græcè eſt, ἀγριοκολοκύνθης. Vocant autem Græci colocynthidem alio nomine cucurbitam ſylueſtrem. Latini Nicolai codices habent berberis: vt ferè ſuſpicio ſit, legendum eſſe in Nicolao, τ' ἐπονομαζομένης ὀξυακάνθης. Oxyacantha enim id eſt veteribus Græcis quod barbaris berberis. g Hermodactyli] Hoc nomine non intelligendum venit quod hodie ita officinæ & medici appellant, ſed behen, vt ſuprà quoque annotatione ſeptima diximus, præſertim rubea. Nam Latini codices habent behen rubei. h Violarum] Græcè legitur, εἶτα λάβε ἴα ὀγ. ϛ'. Latini tamen codices Nicolai non ſimpliciter violarum, ſed ſerapũ violacei, habent.

Cap. XXV.

ANTIDOTVS lingua Italica [a]diatamaron nominata. Prodeſt capitis doloribus, lethargicis, ſtomachicis, podagricis, nephriticis, bilioſis, pituitoſis, & inflatione ſtomachi laborantibus. Eſt autẽ hæc ipſa [b]laxatiua. Accipit aloes flauæ drach. v. S. gran. ſex, caſiæ fiſtularis repurgatæ drach. vna gr. ſex S. maſtiches ſcr. duos gran. v. xylobalſami ſcrup. vnũ gran. v. ſeminis cinamomi, ſcr. duos gr. v. iridis drach. vnã, radicis [c]dracontii ſcrup. vnũ gran. duo ſemis, agarici, colocynthidos, nitri, euphorbii, caſtorei, ſing. ſcrup. duos gran. v. petroſelini, ſeminis apii, ſeminis macedoniſii, ſing. ſcrup. duos gr. v. [d]veratri nigri drach. S. dacrydii ſcrup. tres gr. v. cocci Cnidii ſcr. duos gr. v. turpeti repurgati hexag. S. mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur matutino tempore caſtaneæ nucis quantitate ex aqua tepida.

a Diatamaron] In manuſcripto Nicolai codice ſcriptum fuit, ἀντίδοτος ἡ διαταμαρῶ Ἰταλιᾷ γλώσσῃ διδομένη: perperam ſanè, vt nemo non videt. Scribendum enim erat, ἀντίδοτος ἡ διαταμωρῶν ἰταλικῇ γλώσσῃ λεγομένη. Satis autem ex dictione διαταμαρῶν claret, Nicolaũ hanc antidotum ex barbaro aliquo authore tranſcripſiſſe, qui illam mirificè deprauauit. Non enim διαταμαρῶν, ſed ἀντίμορος vel ἀντίμορον legendum: quaſi dicas aduerſus mortẽ vel morbum. Neque enim Græcis μόρος aliud quàm mortem aut morbum ſignificat. Et Latini Nicolai codices correctiores antimoron hoc loco legunt. b Laxatiua] De induſtria barbara hac voce vſi ſumus, quum eadem etiam Nicolaus vſus ſit, haud dubiè tanquam apud medicos admodum trita. Ait enim, ἔστι δὲ ἡ τοιαύτη λασατίβα. Laſatiba autem dixit, pro λαξατίβα. Et hinc iterum manifeſtum fit Nicolaum hanc antidotum ex barbaro aliquo, qui Latinè ſcripſit, deſumpſiſſe authore. c Dracontii] Verum dracontium intelligit, pro quo ſeplaſiarii, maximo errore, radice biſtortæ vocatæ herbæ vtuntur. In penuria tamen veri dracontii, radice ari vtendum erit. d Veratri nigri] Sic legunt omnia Latina exemplaria. Nicolai manuſcriptus codex falſò legit ἐλενίε μέλανος, pro ἐλεβόρου μέλανος.

Cap. XXVI.

ANTIDOTVS hæmagogos, hoc eſt ſanguinem ducens: [a]vtilis exiſtit ad varia muliebria vitia. eas enim quæ ſolito tẽpore purgari haud cõſueuerunt, mirificè iuuat. Mẽſes enim euocat, fœtũ vtero immortuũ excutit. Eas quæ à partu non ſunt purgatæ, expurgat & ſanitati reſtituit. Calculũ veſicæ cõterit, & per vrinã expellit. ſtillicidiũ vrinæ, obſtructionẽ iecoris, lieniſq; duritiẽ ſanat. Omnibus internis malis, cruditati ſtomachi, coli doloribus nephriticiſq; auxiliatur. Hæmorrhoidas aperit, ſecũdas educit. Veſicam expurgat, ſtomachum calefacit, flatus diſcutit, vomitum copeſcit, & mulierum malis

omnino eſt ſalutaris. Habet ſeminis intybi, acori, amomi, [b] atriplicis ſeminis, fœniculi ſeminis, ſingulorum ſcrupulum vnum grana ſex, aniſi ſcrupulos duos, ariſtolochiæ longæ, artemiſiæ, caſiæ, ſingulorum ſcrupulos duos grana quatuordecim, centaurii maioris ſcrupulos duos, dauci Cretici ſcrupulos duos, [c] ellebori nigri ſcrupulum vnum, foliorum lauri ſcrupulum vnum ſemis grana tria, glycyrrhizæ drachmam vnam & ſcrupulum vnum, lupinorum drachmas duas, nigellæ ſcrup. duos, myrrhæ ſcrupulos duos grana quatuordecim, erui ſcrupulum vnum, aluminis ſcrupulos duos, ſeminis petroſelini ſcrupulum vnum, pyrethri ſcrupulos duos grana quatuordecim, piperis nigri drachmam vnam ſcrupul. duos grana ſeptem, pulegii ſcrupulos duos grana quatuordecim, pæoniæ ſcrupulũ vnum grana octodecim, cyperi ſcrupulos duos, ſeminis rutæ ſcrupulos duos grana quatuordecim, [d] ſpicæ ſcrup. duos grana quatuordecim, floris iũci odorati ſcrup. duos gran. quatuordecim, ſaluiæ, ſeminis apii, ſingulorum ſcrup. vnum gran. quatuordecim, caryophylli ſcrupulos duos, radicis capparis, cumini, ſingulorum drachmam vnam, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

a Vtile exiſtit] Quæ ſequuntur vſque ad verbum Habet, omnia in Græco Nicolai manuſcripto codice deſiderantur, quæ nos ex Latinis codicibus reſtituimus. b Atriplicis] Manuſcriptus codex habet ἀτριπικῆς pro ἀτ͂ριπλικῆς. Latinam vocem & hîc Græcis exarauit literis, quod illi ſolenne eſt. c Ellebori nigri] Iterum ἐλεvίκ μέλανος, vt ſuprà, pro ἐλλεβόρȣ. d Spicæ] Poſt ſpicam manuſcriptus codex legit σμύρνης, hoc eſt myrrhæ: ſed perperam, quòd paulo ante eius in eadem antidoto facta ſit mentio. Latini codices habent ſinonis, vt ferè ſuſpicio ſit σίνωνος pro σμύρνης eſſe legendum.

Cap. XXVII.

ANTIDOTVS è caſtoreo. Succurrit vertiginoſis, comitialibus, apoplecticis, reſolutione correptis, tremulis, & paraplecticis. Datur nucis Ponticæ quantitate ex decocto abſinthii, ſaluiæ, adianti, macedoniſii, & [a] granorum ſolis. Recipit caſtorei, myrobalani, ſing. drach. tres, aloes flauæ drach. vnã ſemis, [b] ſcordoraſarin, quod Italis aſa fœtida dicitur, myrrhæ, euphorbii, ſing. drach. vnam grana ſeptem, folii, [c] artimonii, id eſt pyrethri, tragacanthæ, calami odorati, nitri, galbani, ſenæ, floris iunci odorati, ſpicæ, opopanacis, rhei Pontici, ſagapeni, ſtyracis calamitis, zingiberis, cinamomi, ſing. drach. vnam gran. duo, [d] ſtaphidis ſylueſtris, ſeminis dauci, fœniculi, petroſelini ſeminis, [e] cumini lati, nigellæ, ſinonis [f] petrolei, quod eſt vnguentum ſancti Barbari, ſtyracis, rubeæ, ſanguinis draconis, thuris, [g] ſalis ammoniaci, zedoariæ, aniſi, ſing. drach. tres ſemis ſcrup. octo, [h] thymbræ, hyſſopi, chamædryos, pulegii, origani, balſami, [i] balſamitæ, (quæ eſt proceriſſima ſylueſtris mẽtha) ſeminis ocimi, [k] brancæ vrſinæ, dictami, ariſtolochiæ rotundæ, braſſicæ ſylueſtris decocti, aſari, ſaluiæ, roſarum, bdellii, ſing. gran. octodecim, [l] amparis grana decem, oſſis cordis ceruini drach. tres, oſſis naris purpuræ drach. vnam, epithymi, polypodii, opobalſami, ſing. gran. tredecim, [m] lauriolæ campi, hoc eſt betonicæ gr. vndecim, anacardii, ſabinæ, gentianæ, foliorũ mandragoræ, ſing. ſiliquas duas ſemis, [n] ſerici vſti gran. duodecim, peucedani, abſinthii, ſing. gran. ſeptem, iridis gran. tredecim, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Granorum ſolis] Græcus codex habet γρανοσόλȣ pro γρανόσολις. Grana verò ſolis non ſunt niſi ſemina lithoſpermi: quod officinis etiam hodie milium ſolis dicitur, vt alibi fuſiùs monſtrauimus.

b Scordoraſarin] Quid per hanc vocem intelligendum veniat, metipſe Nicolaus explicat dicens, σκορδοράσαριν, τὸ λεγόμενον ἰταλικῶς ἀσαφιτίδα, Scordoraſarin, quod Italicè aſa fœtida vocatur. Per aſã autẽ fœtidã non id quod hodie ſic officinæ vocant, accipiendũ erit, ſed ſtirps potius quam tum Græci tum Latini ſcordium vocant. Nam infrà ſæpe admodum hanc dictionem ἀσαφέτιδα, (ſic enim ſcribẽdum erat) interpretatur pro ſcordio, vt in enemate 19. in hiera Theodoretis 4. & in hiera Logadii 14. & crebrò aliâs. In interpretatione etiam nominũ obſcurorum Nicolai ita ſcriptum inuenitur, ἀσαφίτης τὸ σκόρδιον. Quare errant plurimùm officinæ, quæ in compoſitione hac & aliis Nicolaï pro aſa fœtida non ſcordium, ſed rem quam ipſæ ſic hodie appellant, vſurpant. c Artimonii] Latini codices Nicolai, præſertim verò illi ex quorum præſcripto ſeplaſiarii hodie ſua medicamẽta conficiũt, maximo errore antimonii legunt pro artimonii. Quid verò ſit artimonium, metipſe Nicolaus exponit, inquiens, ἀρτιμονίȣ, ἤτοι πυρέθρȣ, artimonii, id eſt pyrethri. In dictionum quarundam etiam Nicolai interpretatione ſcribitur, ἀρτιμόνιον πύρεθρον. d Staphidis ſylueſtris] Ea eſt quæ officinis & medicis hodie ſtaphis agria vocatur. e Cumini lati] Græcè eſt πλατυκυμίνȣ. Latini codices habent ſileris: vt propemodum ſuſpicio ſit Nicolaum per latum cuminum intellexiſſe ſemen quod officinæ ſiler montanum vocant. f Petrolei] Græcè eſt πέτρελαίȣ. Per petroleum verò intelligit oleum quod ſic in hodiernum vſque diem vocatur, naturale nimirùm, quod etiam oleum ſanctum & oleum petræ nominatur à noſtris medicis & ſeplaſiariis. Neque hoc eſt oleum, niſi bitumen liquidũ vel colamen bituminis, quod Babyloniis etiam naphtha vocatur: id quod è Meſue ſatis liquet. Petroleum igitur omne oleum, quod è ſaxis & petris emanat, dicitur. Et fuit haud dubiè Nicolai temporibus vſitatum petroleum, quod, vt ille ait, μύρον τȣ͂ ἁγίȣ βαρβάρου, id eſt vnguẽtum ſancti Barbari nominauerunt. Perinde atque noſtra ætate fuit quod nonnulli circumgeſtabant, & ſanctæ Catharinæ oleum vocabant. Virum autem facit, quam nos virginem fuiſſe putamus, diuam appellantes Barbaram. g Salis ammoniaci] Græcus codex quo vſi ſumus, habet ἅλατι ἀμωνιακοῦ, pro ἁλὸς ἀμμωνιακȣ͂. h Thymbræ] Hoc eſt ſylueſtris ſatureiæ.

i Balſamitæ] Græcè eſt βαλσαβίτα ſcriptum pro βαλσαμίτα. Sic enim hodie officinæ ſpeciem ſylueſtris menthæ vocant. Nicolaus ait eſſe inter ſylueſtres proceriſſimam, ἥτις ἐϛὶν ὁ μακρότατος ἄγριος ἡδύοσμος. k Brancæ vrſinæ] Nicolai codex habet, παρέτζι οὐρσίνα, ἤτοι βέρβερις, pro βραίτζι οὐρσίνα. Vocant autem in hodiernum vſque diem ſtirpem acanthum Græcis & Latinis dictam, officinæ brancam vrſinam. Quare interpretatio Nicolai non videtur eſſe legitima, quòd brancam vrſinam eſſe berberin tradit, quum ipſemet infrà in multis compoſitionibus berberin dicat eſſe eandem cum Græcorum oxyacantha. Et in vocum Nicolai interpretatione manifeſtè ſcriptum eſt, βέρβερις, τὸ τ͂ ὀξυακάνθης σπέρμα, hoc eſt, berberis ſemen eſt oxyacãthæ. Ideóque in noſtra conuerſione hæc verba, id eſt berberis, conſultò, ne confuſionis alicuius ſeplaſiariis & medicis authores eſſemus, omiſimus.

l Amparis] Officinæ ambram vocant. m Lauriolæ campi] Græcus codex habet, λαυρίολε κάμπορι, ἤτοι δρoσιοβότανον. Eſt autem δροσιοβότανον nihil aliud quàm betonica (vt diximus annotatione 39.) Pro lauriola igitur hoc loco non eſt accipienda herba quæ hodie ſic nominatur, & qua vulgus ſeplaſiariorum pro mezereon vtuntur, ſed betonica vulgò quoque vocata. n Serici vſti] De quo plura lib. 1. De compoſ. medic. diximus.

Cap. XXVIII.

ANTIDOTVS ad rigorẽ experta. Recipit caryophylli, piperis, terræ Samiæ, ſenæ, ſpicæ, ſing. drach. duas. In vino ſubacta datur ante inuaſionis horam.

Cap. XXIX.

ANTIDOTVS pulcherrima omnis generis humores incidens. Vtilis quoque eſt à [a] bilis effuſione moleſtatis. Extenuat etiam pituitã, flatus diſſoluit, & appetentiã cõmouet. Mulieribus mẽſes ducit, & homini [b] animũ efficit, aciẽ oculorũ acuit, carniſq; nutritionẽ facit. Habet turpeti vnc. tres, roſarũ, violarũ, ſing. vnc. 1. galangæ, maceris, granorum ſolis, maſtiches, thuris, cardamomi, myrobalani Indici, ameos, ſing. drach. S. aſparagi ſeminis, [c] ruſci, ſing. vnc. 1. ſcammoniæ vnc. vnã dr. duas, caryophylli, ſpicæ, zingiberis, croci, ſaxifragi, piperis lõgi, amomi, ſeminis petroſelini, [d] ſalis gẽmæ, cinamomi, ſing. drach. duas, hermodactyli, ellebori nigri, ſing. vnc. duas, polypodii vnc. vnã, decocti [e] ebuli lib. vnã, ſeminis fœniculi, aſari, ſing. vnc. vnã, opopanacis, colocynthidis ſing. dr. vnã, ariſtolochiæ rotũdæ, tragacãthæ, ſing. vnc. duas, iridis vnc. vnã, cumini, ſeſelis, ſing. vnc. vna, anacardii vnc. duas, agarici vnc. vnã, mellis Attici vel ſacchari quod ſufficit. Dantur de eo manè ieiuno hexagia tria, vel tria & ſemis, pro virium ratione.

a Bilis effuſione] Perperam in Græco eſt, ὑπὸ ἐγχολάσεως pro ἐκχολώσεως. b Animum efficit] Græcè non rectè legitur νȣ͂ν ἔχῃ pro ἔχειν. c Ruſci] Græcè erat μπρούσκου. Qui error omnes ita inuaſit officinas, vt in hunc vſque diem ruſcum, adiectione vnius literæ, bruſcum appellent. d Salis gemmæ] Hæc vox Nicolai ſeculo medicis & ſeplaſiariis trita erat. In codice enim Græco ſcribitur σαλτζέμε, pro σάλις γέμμε. Latinis ſal foſſilis dicitur, vt alibi copioſiùs docuimus. e Ebuli] Græcè non rectè ἐμπούλου pro ἐβούλȣ legitur. Sed nihil mirum Nicolaum Latinas, & alias ſibi incognitas voces ita deprauaſſe.

Cap. XXX.

ALIA antidotus priori ſimilis, idem efficiens. Accipit turpeti drach. vnã, dacrydii, hermodactyli, roſarũ, [a] eſulæ, (hoc eſt chamæpityos) polypodii, ſingul. dr. ſex, caryophylli, ſpicæ, zingiberis, croci, ſaxifragi, piperis lõgi, amomi, ſeminis apii, ſalis gẽmæ, galãgæ, petroſelini, maceris, carnabadii, ſeminis fœniculi, [b] aſparagi, ruſci ſeminis, granorum ſolis, thuris, maſtiches, ameos, [c] lapidis litzi, [d] ſing. drach. vnam, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur vt præcedens.

a Eſulæ] Nicolaus eſulam non tithymali ſpeciem, ſed potiùs chamæpityn vocat. Sic etiam in dictionum Nicolai interpretatione ſcribitur, ἔζȣλα ἡ χαμαιπίτυς, eſula eſt chamæpitys. Quod hîc & in aliis Nicolai compoſitionibus diligenter obſeruandum erit. b Aſparagi] Perperam in manuſcripto codice legitur ἀσπαράδȣ pro ἀσπαράγου. c Lapidis litzi] Græcus codex habet, λάπις λίτζι. Animaduertendũ autẽ lapidẽ litzi variè apud Nicolaum ſumi, vt ex ſequẽtibus patebit latiùs. Hîc certè, haud ſecus atque in antidoto ſequẽti 37. accipitur pro lapide praſio. Lapis autem hic ita eſt dictus, quòd porri

ſucco ita aſſimilis ſit: à Theophraſto praſitis appellatur. Plinius lib. 37. cap. 8. eius tria eſſe genera tradit. Eaſdem quas iaſpis facultates habet. Quare in hanc compoſitionem inſcribitur vt ventriculum roboret. eam enim facultatem habere iaſpidem, ex Galeno ſatis liquet. In inopia verò praſii, ſmaragdo, cui eadem vis eſt, vti licebit. d Singulorum drachmam vnam] Sic legendum eſſe cenſeo, ne pondus proſus omiſſum ſit.

Cap. XXXI.

ALIA ſimilis, admodum bona. Habet zingiberis vnc. duas, myrobalani flaui vnc. tres, emblici vnc. vnã, ſinonis, pulegii, cardamomi, ſing. vnc. vnam, caryophylli piperis cõmunis, ſing. vnc. quatuor ſemis, croci hexag. vnum, turpeti vnc. ſemis, ſcammoniæ vnc. ſemis, mellis Attici aut ſacchari quantũ ſufficit. Datur vt præcedens.

Cap. XXXII.

ANTIDOTVS è Rheo barbaro. Eſt autem admodum vtilis, quemadmodũ præcedens. Recipit ſantali albi vnc. ſemis, ſantali rubri drach. vnã, ſpodii drach. duas, maceris hexag. vnum, maſtiches, croci, ſpicæ, ligni aloes, cardamomi, aſari, gallæ moſchatæ, berberis, turpeti, caryophylli, ſing. vnc. vnã, ſeminis fœniculi, ocimi ſeminis, cinamomi veri, ſing. vnc. S. caphoræ drach. ſemis, oſſa cordis ceruini tria, tragacanthæ, gummi Arabici, ſing. vnc. ſemis, rhei barbari hexag. tria, aniſi, ſeminis intybi, portulacæ ſeminis, ſeminum peponis, cucumeris, & [a]citruli purgatorum, ſing. vnc. ſemis, roſarum vnciam vnam, ſenæ vnciã vnam, dacrydii vncias duas hexag. vnum ſemis, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſatis videbitur.

a Citruli] Græcè eſt σαφακίνε. Sic autem genus cucumeris vocat, quod hodie citrulum nominant officinæ: id quod ex multis compoſitionibus aliis fit manifeſtum.

Cap. XXXIII.

ALIA antidotus ad eadem efficax, ſimiliter data. Recipit roſarum rubearum, glycyrrhizæ, ſcrup. quinq;, cinamomi drach. quatuor, caryophylli, nardi, ſagapeni, [a]cãchryos, gallæ moſchatæ, nucis moſchatæ, zedoariæ, cardamomi, aſari, ſeminis apii, ſing. ſcrup. duos, ſeris hexag. duo, dacrydii hexag. tria, turpeti hexagia duo, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris, quod ſatis eſt.

a Canchryos] Græcus Nicolai codex habet χάχρυος. Sed legendum eſſe iudicamus κάγχρυος. Eſt autem Canchrys ſemen libanotidis.

Cap. XXXIIII.

ANTIDOTVS alia ſimilis, [a] laxatiua, quæ itidẽ bona admodum eſt. Habet cinamomi vnciam vnam, croci hexagia duo, zingiberis, caryophylli, ſingulorum vnc. ſemis, aniſi, [b]fœniculi, ſing. vnciam ſemis, ameos hexag. vnum ſemis, nuces moſchatas duas, turpeti, ſcãmoniæ, ſing. vncias duas ſemis, ſacchari vel ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſatis videbitur. Dantur media nocte hexagia tria, aut tria & ſemis, pro virium diuerſitate.

a Laxatiua] Iterum Nicolaum imitantes barbara dictione de induſtria vſi ſumus. Legitur enim hoc loco λασατίβα pro λαξατίβα, vt ſuprà etiã monuimus. b Fœniculi] Græcus Nicolai codex legit φένελιν. Cenſeo autem hîc Nicolaum, ſuo more, Latinam dictionem Græcis literis, haud tamen ſine depravatione, exaraſſe. Legendum itaque videtur potiùs φενίκελι. Nam ſeminum aniſi & ammeos fit hîc mentio, quibus meritò fœniculi ſemen copulatur, vt infrà etiam facit, antidoto nimiuum 36. temere tamen nihil ſtatuimus.

Cap. XXXV.

ANTIDOTVS è corallio. Prodeſt cardiacis, continuis febribus, corporis mortificationi, & carnium diſſolutioni. Eſt autem ſomnifera, corporique voluptatem affert. Capit caryophylli, cinamomi, croci, ſingulorum hexag. vnum, ſpicæ, galangæ, ligni aloes, ſingulorum hexagium ſemis, glycyrrhizæ hexag. vnum, nucis moſchatæ hexagium vnum ſemis, margaritarum hexagium ſemis, zingiberis hexagium ſemis, corallii rubri hexagium vnum, ambaris, blattii byzantii, ſingulorum ſcrupulum vnum grana duo, moſchi grana duo, ſeminis ocimi ſcrupulum vnum grana duo, caphuræ, papaueris albi, ſingulorum grana quindecim, trium ſantalorum, ſingulorum drachmam ſemis, [b] ſacchari appellati candi vnciam ſemis, oſſa cordis ceruini duo, ſpodii ſcrupulum vnum grana duo, pſyllii drachmam ſemis, ſtillatitii roſarum liquoris & ſacchari quod ſatis eſt.

a Voluptatem affert] Græcè χαράποιον. Significat enim Græcis χαρὰ idem quod ἡδονὴ, ἀγαλλίασις, εὐφροσύνη, hoc eſt voluptas, oblectatio, hilaritas. b Sacchari appellati candi] Græcus manuſcriptus codex habet κάντιον. Quòd verò κάντιον Nicolaus appellet id quod hodie ſaccharum candi vel candidum vocant officinæ, infrà ex antidoto Diarhodon Abbatis 96. manifeſtum faciemus. Iudico autem hanc quoque dictionem eſſe depravatè exaratam, dicendũmque fuiſſe κάνδιον. Sequutus eſt enim Nicolaus morem eorum qui etiam hodie decurtata voce hoc genus ſacchari vocant candi, quum potius integra voce candidum eſſet appellandum, quemadmodum fuſiùs lib. 1. Paradox. noſtrorum cap. 35. diximus.

Cap. XXXVI

ALIA antidotus ſimilis, admodum laudata & vtilis. [a]Stomachicum laxatiuum dicitur. Habet cinamomi vnciam ſemis, croci hexagium ſemis, zingiberis vnciam ſemis, caryophylli hexagia duo, aniſi, fœniculi, ſingulorum hexagium vnum ſemis, ameos hexagii ſemis quartam partem, amomi drachmas duas, nuces moſchatas duas, turpeti vnciam vnã ſemis, moſchi grana duo, ſenæ vnciam ſemis, epithymi drachmas duas, ſcammoniæ drachmam vnam, ſantali rubri drachmas duas, rhei barbari drach. vnam, cubebarum vnc. ſemis, hermodactyli vnciam ſemis, myrobalani citrini hexagia duo, ſacchari quantum ſatis erit. Confecta datur media nocte pondere hexagiorum trium, aut trium & ſemis, pro virium ratione. Pòſt datur aqua tepida ſorbenda, idque febricitantibus: in vacantibus autem febre, vino vtere.

a Stomachicum laxatiuum] Græcè eſt σαμαχικὴ λασατίβα: ſed minus rectè. Legendum enim erit ϛομαχικὴ λαξατίβα, id quod ex Latino Nicolai codice fit euidentiſſimum. Ibidem enim duorum fit mentio medicamentorum, vnius quod ſtomachicum laxatiuum frigidum dicitur, alterius quod ſtomachicum laxatiuum calidum vocatur. Quod certè eſt hoc ipſum quod nunc tractamus, quemadmodum ex ipſa collatione omnibus fit conſpicuum.

Cap. XXXVII.

ANTIDOTVS è margaritis. Ad vniuerſi corporis refrigerationem confert, cardiacos, animo deficientes, mulieres vtero ferẽtes, præfocationes vteri, cordiſque ſyncopen. Magnæ præterea corporis imbecillitati admodum auxiliatur. Capit caryophylli, cinamomi, ſpicæ, galangæ, ligni aloes, glycyrrhizæ, paſtillorum è roſis, & paſtillorum [a]è violis (horum verò compoſitiones quære infrà de paſtillis) ſingulorum drachmam vnam ſemis, nucis moſchatæ, maceris, gallæ moſchatæ, (quære autem & hanc in compoſitionibus gallarum moſchatarum) zedoariæ, rhei barbari, ſtyracis calamitis, ſingulorum drachmam vnam, margaritarum perforatarum & non perforatarum, zingiberis, oſſis cordis ceruini, eboris ramentorum, oſſis è naribus purpuræ, ſingulorum drachmam ſemis, moſchi, ambaris, cardamomi, libyſtici, ſeminis ocimi, ſingulorum ſcrupulum vnum minus granis duobus, caphuræ grana ſex, ſerici crudi vſti drachmam vnam, lapidis ſaphiri, iaſpidis, [b]lapidis viridis (qui ab Italis dicitur lapis litzi) ſingulorum drachmam ſemis, nucis Indicæ drachmas duas, tragacanthæ, corallii rubei, ſingulorum drachmam vnam ſemis, anacardii, iuniperi, ſingulorum grana ſeptem, auri puri hexagium vnum, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſufficit.

a E violis] Græcus codex legit, καὶ τῦ διάβιν. Et ſic etiam in ſectione de paſtillis, paſtillo 48. ſcribitur. Latini codices habent diaui. Vt mirum ſit Nicolaum hoc loco depravata voce vti voluiſſe potiùs quàm patria & legitima. Dicendum enim illi erat, quemadmodum Actuarium feciſſe conſtat, διὰ ἴων: Græcis enim ἴον violam ſignificat. ſed fortè & hanc compoſitionem è barbaro aliquo authore tranſcripſit. b Lapidis viridis aut rectiùs Lapidis viridis praſii] Græcus Nicolai codex legit, λίθε πρασίε, ὃς λέγεται παρὰ ἰταλοῖς λάπις λιτζι. Diximus autem ſuprà nimirum annotatione 101. litzi lapidem interdum Nicolao idem ſignificare quod praſium. Qua quidem in ſignificatione & hîc ſumatur oportet, quum ſit antidotus planè confirmans ac roborans, vt neceſſe non ſit accedere purgantia, in quorum numero cæruleus lapis exiſtit, quem aliquando per lapidem litzi (vt ſuo dicemus loco) Nicolaus intelligere ſolet. Eſt quoque vterũ ferẽtibus accommodata hæc antidotus, quibus purgantia exhibere medicamenta minus tutum eſt. Per viridem itaque lapidem hîc (vt comprehenſum eſt) accipiendus venit praſius, qui viriditate ſua porri ſuccum refert. Quod facilè ex præcedentibus colligitur, quum ſaphiri & iaſpidis etiam hîc mentio fiat. Quare ſeplaſiarii pro viridi lapide in præſenti antidoto praſium, & minimè lazuli, qui cæruleus etiam vocatur, accipiant.

Cap. XXXVIII.

ALIA è margaritis [a] Galeni, magis varia: valet vt

præcedens. Habet margaritarum non perforatarum, pyrethri,ſingulorum drachmam vnam,zingiberis, moſchi,ſingulorum drachmas quatuor, zedoariæ,petroſelini, caſiæ ligneæ,cardamomi, nucis moſchatæ, maceris, ſingulorum drachmas duas, cinamomi drachmas quinque,[b]been albæ & rubeæ,quæ nimirum hermodactyli longi dicuntur,piperis nigri & longi, ſingulorum drachmas tres,ligni aloes,caryophylli,ſpicæ, glycyrrhizæ,galangæ, ſingulorum drachmam vnam ſemis, ramenti auri puri hexagium vnum, ambaris ſiliquas quatuor,gallæ moſchatæ drachmam vnam,ſtyracis calamitis, rhei barbari,ſingulorum drachmam vnam,oſſis cordis ceruini drachmam ſemis,berberis ſiliquas decem,ſerici crudi vſti ſiliquas ſex, margaritarum perforatarum drachmam vnam ſemis, blattii byzantis ſiliquas octo,libyſtici,ſeſelis, ocymi ſeminum,ſingulorum grana octodecim, lapidis iaſpidis, ſaphiri, lapidis viridis,ſingulorum grana octodecim, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt. Succurrit imbecillitati ſtomachi & cruditati eiuſdẽ, corporiſque ac cordis exolutioni. Rectè confecta datur.

a Galeni] Falſò hæc antidotus ad Galenũ authorẽ refertur: id quod ſimplicia medicamenta quorum hîc mentio fit,certò demonſtrant. Talia enim eſſe cõſtat quæ magna ex parte Galeni temporibus incognita fuere, vt ſunt behen,nux moſchata, ambar, galla moſchata, rheon barbarum, blattium byzantium,ſericum,ſtillatitius roſarum liquor. b Behen albæ & rubræ] Græcus codex habet μπίαλπι, ρύμπιε,τὰ ἐπιλεγόμενα οἷμαι ἑρμοδάκτυλα μακρά. Deprauauit autem & hoc in loco Latinas dictiones Nicolaus. Dicendum enim illi erat πίεν ἄλπι καὶ ρούπιε. Manifeſtum verò hinc fit omnibus, quòd recentiores Græci behen albam & rubeam officinis hodie vocatas radices, hermodactylos longos dixerunt, vt ſcilicet à rotundis hermodactylis noſtra ætate nominatis,(Colchica antiquiores Græci vocant) diſtinguerent.

Cap. XXXIX.

ANTIDOTVS [a]diacomerôn. prodeſt tabidis, tuſſiẽtibus,ſtomachicis,& omni corporis imbecillitati. [b]Renum præterea impotentiæ ac debilitati ſuccurrit: venerem enim emortuã excitat efficaciter. Capit caryophylli magni, [c]qui lingua Romana antophyllus cognominatur,zingiberis,ſing.drach.v. ſcrup. vnum gra. ſedecim,cinamomi,caryophylli parui, ſing. drach.quatuor ſcrup.vnũ gran.ſedecim, carnis palmularũ drach. quatuor ſcrup.vnũ gran.ſedecim, galangæ,ſpicæ,zedoariæ,coſti, pyrethri, corallii rubei,tragacanthæ,rhei Pōtici,ſpicæ Celticæ,anacardii,oſſium palmularum,carpobalſami,aniſi,iuniperi,ſing.drach.vnam ſcrup. duos gr. octo.Margaritarũ perforatarum & integrarum, ſing.hexag.ſemis,moſchi gran.tria,blattii byzãtis ſcrup.duos, trium piperorũ,ſing.drach. vnã ſcrup. duos gran. octo, auri puri,argenti ſinceri,oſſis cordis ceruini, ſing.ſcrupul.duos ſemis, eboris ramenti,ambaris,ſing.ſcrup.vnũ gran.ſeptem. Dantur eo vtentibus drach.tres, ex vino. Paratur cum roſaceo melle & ſaccharo. Eſt autem hæc antidotus præclara admodum.

a Diacomerῶn] Ita enim Actuarius vocari à Latinis ſcribit. Verùm,quæ ſit eius nomenclaturæ ratio, videre nequeo. Nicolai codex habet διὰ καμαρῶν. Sed nec quæ ſit hui⁹ appellationis cauſa, cogitatione conſequi poſſum. Eam enim quam Latini Nicolai codices afferunt, nempe ſic dictam eſſe quòd hominem è morte ad vitam ducat,nullius eſſe momenti nemo non intelligit. b Renum præterea debilitati,&c.] Græcus codex legit, πρὸς ἀτονίας καὶ ἀδυναμίας νεφρῶν. πάνυ γὰρ δυδυναμεῖ, ἀφανεῖ δὲ ποιεῖ καὶ τὰ ἀφροδίσια. Sed, meo quidem iudicio, non rectè. Emendandum igitur hunc locum eſſe hoc pacto puto, πρὸς ἀτονίας καὶ ἀδυναμίας νεφρῶν ποιεῖ. πάνυ γὰρ ἐνδυναμεῖ ἀφανῆ καὶ τὰ ἀφροδίσια. Hanc lectionem Latini Nicolai codices confirmant, qui ita habent, Debiles lumbos confirmat,venerem proritat. Accedit,quòd in Actuario ſit,Renum doloribus prodeſt,voluptatem parit,&c.

c Qui lingua Romana,&c.] Hoc ex loco omnibus perſpicuum fit, antophyllos Nicolao eſſe caryophyllos magnos.

Cap. XL.

ANTIDOTVS è cinamomo. Ad ſtillicidium vrinæ,& calculoſos,& omnia veſicæ mala confert, ita vt lapides conterat ac [a]demoliatur. Si vt hæc ipſa aluum ſubducat efficere volueris, diacrydii ſcrupul. duos quoties vti volueris,huic adiicies. purgat enim ſine moleſtia. Ad omnia prædicta vtilis eſt, & ad ſtomachum. Capit autem folii,floris iunci odorati,cyperi, aſari, euphorbii,thymi,petroſelini, macedoniſii,anethi,granorum ſolis, [b] lapidis lyncis, ſingulorum ſcrupulos duos ſemis,cinamomi,calami odorati,polypodii,[c]philipendulæ,piperis nigri, libyſtici, ſeminis vrticæ,ſeminis citri,ſaxifragi, [d] bardanæ, ſeminis hederæ, ſingulorum ſcrupulos duos, galangæ, nardi, zedoariæ, betonicæ, phu,[e]maſi,aſparagi,cardamomi,ſeminis apii,fœniculi, ſinapis rubri & nigri, erui rubri & albi, ſingulorum drachmam ſemis, caryophylli,zingiberis,caſiæ ligneæ, coſti,pyrethri,ſpicæ Celticæ,myrobalani, thuris, piperis albi, carpobalſami, carnabadii, cumini, baccarum lauri,ſeſelis,ſingulorum ſcrupulum vnum,nardi, pulegii,olei ebuli,[f]lilini olei,ſingulorum drach.quindecim, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit. Datur ex vino rubro,manè ieiuno.

a Demoliatur] In Græco codice abundant hæc verba poſt dictionem ὀνίνησι δὲ καὶ πρὸς στραγγουρίας, ideóque expungenda erunt.

b Lyncis] Codex Nicolai habet λάπις λίτζι. Sed eſt vox planè deprauata, quæ vtpote incognita, Nicolao dedit occaſionem vt illam variè vſurparet: nunc pro lapide praſio vt dictum eſt annotatione 3. nunc pro lapide quem lyncis vocant officinæ,& Græci lyncurium, vt hoc in loco. Nam hîc ſignificare lapidem lyncis, notius ferè eſt quàm vt à me demonſtrari debeat. Nam quum hæc antidotus peculiariter valeat ad frangendos calculos & veſicæ mala, nemo non ſtatim colligit Nicolaũ litzi pro lyncis dixiſſe. Nihil enim eſt lyncuriũ, vt alibi docuimus, quã ſuccinum,quòd nonnullis opinione perſuaſum eſſet ex vrina lyncis fieri: quod ad euocandos calculos renum & veſicæ miram vim obtinet. Quod ex Aetio ſatis liquet, qui lib. 11. cap. 13. eo ad cõterendos etiam calculos vſus eſt. Nicolaum autem litzi dicere pro lyncis, ex antidoto 183. ſole clarius patebit. Quem autem hodie ſic appellant medici,& horum officinæ, eſt Belemnites ſucciniFalerni colore. qui etiam è terra effoditur, non tamen ex lyncis vrina concreſcit. c Philipendulæ] Græcus codex habet φιλιπένδουλα. Vnde ſatis conſtat hanc vocem, Nicolai etiam ætate medicis tritam fuiſſe. Quid autem ſit philipendula, tomo primo noſtrorum commentariorũ de ſtirpiũ hiſtoria expoſuimus.

d Bardanæ] Græcus codex legit μπαρδένε. Corruptam autem eſſe dictionem puto, ſcribendúmque fuiſſe παρδάνε. Bardanam hodie herbã vocat vulgus, terſonatiam dictam Latinis. Laudat hanc Aetius in calculoſis renibus, lib. 11. cap. 10. e Maſi] Græcè eſt μάσου. Quid autẽ intelligat per maſum, ignorare me fateor. Niſi fortè legendum ſit μάκερ, qua dictione aliâs crebrò vtitur Nicolaus: & diacinamomi confectionem apud Meſuen macer ingreditur. f Lilini olei] Græcè eſt μουσίνου ἐλαίου. Cenſeo autem legendum eſſe σουσίνου. Suſinum verò oleũ eſt, quod lilinum alio nomine appellatur. Extenuat, & bilem per aluũ ducit, Dioſcoride teſte, dolores renum & veſicæ lenit.

Cap. XLI.

ANTIDOTVS ex acoro, prodeſt difficultati vrinæ,calculoſis,experta. Proinde ſi explorare velis,partem eius in aqua diſſoluens cum lapide in phialam immitte, & quinque diebus occlude. deinde vbi detexeris,lapidem ipſum confractum inuenies. Habet acori,agarici,ſingulorum drachmas tres, ſeminis apii drachmas ſex,nardi drachmas quinque, petroſelini Macedonici, caſiæ, pyrethri, ſingulorum drachmas duodecim ſemis,mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſſe videbitur. Dantur ſcrupuli quatuor ex vino & aqua cui chamæmelum & ſpica incocta ſint. Eſt admodum inſignis.

Cap. XLII.

ANTIDOTVS ex hircino ſanguine. Confert renibus calculoſis & ſtillicidio vrinæ. Vnitos lapides eadem hora demolitur, ſoluit etiam omnis generis in veſica lapides,in balneo data. Valet etiam ad [a]colis reſolutiones, & iis qui citra ſenſum rem veneream agunt. Habet ſanguinis hircini ſicci drachmam vnam,ſiſonis Syriaci drachmas duas, piperis communis drachmas quinque, petroſelini, myrrhæ, dauci Cretici,acori, rhei,ſingulorum drachmas duas, piperis longi drachmam ſemis,cumini [b]Indici, libyſtici, ſingulorum drachmam vnam, cicadarum ſiccarum ſine pedibus & alis drachmam ſemis, chamæmeli floris grana ſeptem, carei, mei Arabici,ſingulorum drach.duas,ſpicæ nardi drachmam vnam. Tuſa & cribrata omnia melle aut ſaccharo excipiuntur ſufficiente. Dãtur in balneo ex aqua calida drachmæ duæ. Eſt mirifica ad iam dicta mala. ſic autem vtiliter colligitur ſanguis hirci. Quum vua cœperit matureſcere, ollam nouam accipiens aqua impleto,& decoquito quoad vniuerſum eius terreum in aquam depoſuerit, & abiecta aqua ollam recondе. Deinde hircum arripe & macta, eiúſque ſanguinem medium olla excipito,ita vt neque primũ neq; poſtremum capias,ſed inter primũ & poſtremũ planè mediũ.

& inſpiſſari finito. Medium verò hunc in olla ſanguinē in tenues partes [c] diſſecato, indéque reticulo[d] aut linteolo raro contectum, loco [e] edito expone, vt à ſole & [f] luna illuſtretur probéque exſiccetur, cauēdo[g] ne commadeſcat. Poſthac ſanguinem ex olla accipe, & probè tritum in pyxide deſeruato. Et ſumēs de eo, antidotum hanc parato. Eſt autem experimento etiam comprobatum, ſolum ſanguinem hircinum in malis nephriticorum, ſtillicidio & difficultate vrinæ, necnon calculoſis, cochlearii menſura ex paſſo Cretico, & decocto chamæmeli datum conterere. Oportet autem hircum qui iugulari debet, ætate eſſe vigente, ita vt quartum iam attingat annum. Hircus quoque alendus è foliis fœniculi & hederæ, aliiſque vrinam mouentibus ſtirpibus. Quòd ſi tibi viſum fuerit, prædicto hirco etiam vinum bibendum dabis.

a Colis] Græcè perperam ſcribitur κώλυ pro καυλῦ. Legendū enim ita eſſe, ſequentia palàm oſtendunt, quum conducere quoque iis qui citra ſenſum rem veneream agunt, Nicolaus ſubiicit. b Cumini Indici] Aetius lib. 11. cap. 12. habet κυμίνυ αἰθιοπικῦ, id eſt cumini Æthiopici. c Diſſecato] Aetius legit κατάτεμνε τὸ αἷμα καλάμῳ ὀξεῖ εἰς πολλὰ τμήματα, hoc eſt, diſſecato ſanguinem per acutam arundinem in multa fruſta. c Reticulo] Aetius addit denſo, δικτύῳ πυκνῷ. d Linteolo raro] Aetius adiicit, ἢ κοσκίνῳ πυκνῷ, id eſt cribro arctiore. e Edito] Græcè eſt ὑπερῴῳ. Aetius habet ὑπαίθρῳ, id eſt ſub diuo. Vt ſuſpicio ſit, locum in Nicolao eſſe deprauatum. f Luna] Græcè legitur, καὶ τῆς σελήνης. Aetius verò habet, καὶ τὸ δρόσυ μεταλαμβάνειν, hoc eſt & rorem excipiat. g Ne commadeſcat] Græcus manuſcriptus codex habet καλεωνιθεῖ, pro κατενοτιϑῇ. Aetius legit, μὴ βραχῆναι ὄμβρων γενομένων, id eſt ne imbribus exortis madeſcat.

Cap. X L I I I.

ALIA experta. Capit ſeminis raphani, adianti, [a] cicerum nigrorum Damaſcenorum, ſpicæ. Cōtundantur probè, & in aqua decoquantur, denturque bibenda in balneo.

a Cicerum] Manuſcriptus codex falſò χρύων pro κρίων legit. Cicer enim (quod Græcis κριὸς, hoc eſt arietinum vocatur, vt teſtis eſt Galenus lib. 6. Simplic.) cæteris efficaciùs vrinam prouocat. Decoctum eius calculos renum confringit.

Cap. X L I I I I.

ALIA admodum vtilis. Habet [a] chamæmeli purpurei florem. Decoctum, bibendum ſimiliter præbeto, iis qui febre vacant ex vino, aut cū melle inſtar eligmatis dato ante cibum lingendum. eſt verò valde nobile medicamentum.

a Chamæmeli purpurei] Hoc quia hodie parum eſt cognitum, licebit pro eo vſurpare ſtirpem vulgò conſolidam regalem vocatam, quod hanc conferre calculoſis, experientia comprobatum ſit.

Cap. X L V.

[a] CONDITVM nephriticum. Capit ſaxifragi, betonicæ, aſari, [b] lithoſpermi, petroſelini, ſing. hexagia duo, toliorum coſti hexag. vnum. Terantur diligenter, & [c] ex tritura mittatur in conditum, deturque bibendum vna ante prandium hora. Conterit enim mirificè calculos, & ita [d] per vrinam expellit vt non amplius eos cogi permittat.

a Conditum] Latina hæc dictio κονδῖτον à Græcis vſurpata eſt, vt plures aliæ in Plutarchi parallelis, & Iuriſconſultorum ſcriptis. Nihil autem aliud conditum eſt quàm vinum aromatis & aliis odoriferis conditum. b Lithoſpermi] Sic eſſe legendum omnibus ſatis conſtat, quum lithoſpermon, quod milium ſolis appellant, miram in confringendis calculis vim obtineat. Habent autem & quædam Aetii, qui huius conditi meminit lib. 11. cap. 13. exemplaria λινοσπέρμυ: vt nihil mirum ſit, in Nicolai codice λινοσπέρματος pro λιθοσπέρματος, aut rectiùs λιθοσπέρμυ eſſe ſcriptum. c Ex tritura] Aetius adiicit, cochlearium vnum. d Per vrinam expellit] Græcus Nicolai codex perperam legit ἀπερεῖσθαι pro ἀπουρεῖσθαι, vt ex Aetio liquet.

Cap. X L V I.

ALIA compoſitio ad calculos. Accipe [a] impari ſolùm numero fluuiales cancros, vrito in olla, & de iis bibendum præbe vnciæ vnius pondus.

a Impari numero] Manuſcriptum Nicolai exemplar habet, λαβὼν τυχὺς δαίμονα καὶ καρκίνυς ποταμίυς, ſed nullo prorſus ſenſu. Quare locum hunc eſſe deprauatum omnibus perſpicuum eſt. Reſtituendus autem in hunc modum erit, λαβὼν μόνον ἄζυγας καρκίνυς ποταμίυς, id eſt, accipe impari ſolùm numero. Atque hanc lectionem planè confirmat Aetius, qui lib. 11. cap. 13. ita ſcriptum reliquit, ἄλλο. καρκίνυς γ΄, ἢ ε΄, ἢ ζ΄ μόνον ἄζυγας, καῦε ὑπ' ὀστράκῳ ζῶντας, hoc eſt, Cācros tres aut quinque, aut ſeptem impari tantum numero, ſub teſta viuos exurito. Vbi tamen Cornarius, non ſine maximo errore, conuertit ἄζυγας cum ingenti ſtrepitu: quum conſtet omnibus nihil tale ſignificare Græcis hanc dictionem ἄζυγας, ſed potius ἀζεύκτυς & μονάζοντας, id eſt nullo coniugio adſtrictos, & ſolos degentes. Hoc loco refertur ad cancros impares numero, quod inter hos ſit qui coniugio deſtituatur.

Cap. X L V I I.

ALIA. Cicadas aridas ſine pedibus & alis contunde ac tere diligenter, læuigatáſque ex mulſo aut cōdito exhibeto in balneo.

Cap. X L V I I I.

ALIA ad renes experta. Habet rhei, ſaxifragi, iridis Illyricæ, ſeſelis, dictamni, hyſſopi, betonicæ, opopanacis, ſymphyti, dauci, veratri albi, ſing. vnciam vnam. Trita & per cribrum traiecta, melle excipiantur: deturque cochlearium vnum ex decocto chamæmeli & ſapa.

Cap. X L I X.

ANTIDOTVS ad difficultatem vrinæ. Accipit [a] lithoſpermi drach. ſemis, [b] nucis pineæ drach. quinq;, croci drach. vnam, amygdalarū amararum drach. vnam ſemis. Tuſa ac cribrata melle excipiuntur. Dantur drachmæ duæ.

a Lithoſpermi] Manuſcriptus Nicolai codex iterum legit λινοσπέρματος pro λιθοσπέρματος. b Nucis pineæ] Græcè eſt ςροβίλων. Strobilorū autē voce tota nux pinea apud Græcos accipienda erit.

Cap. L.

ALIA ad calculoſos, qua vſus eſt Anatalus prætor, experta. Habet radicis ſtruthii drach. quinq;, ſquillæ, opopanacis, ſcordii, ſing. drach. quinque, radicis capparis drach. vnam. vino excepta finge paſtillos, quorum ſinguli pendeant drachmam vnam, & ex iis vnum læuigatum ſingulis diebus cum vino præbeto.

Cap. L I.

ANTIDOTVS ad calculum veſicæ, qua Veſpaſianus vſus eſt. Habet nardi Syriaci, hyſſopi, ſing. drach. vnam, petroſelini drach. vnam ſemis, rutæ viridis, ellebori, ſing. drach. vnam, ſquillæ aſſatæ, abrotoni, ſingul. drach. ſemis, acaciæ drach. vnam. Squillam aſſatam tere cum ruta, dein admiſce parem quantitatem opobalſami ante aridorum exceptionem. Sicque conficiens dato drachmam vnam ex aqua.

Cap. L I I.

ALIA ad calculoſos & nephriticos experta. Habet [a] lithoſpermi, piperis, petroſelini, aniſi, ſing. vnc. ſemis. Tuſa & cribro probè traiecta, melle excipiantur, deturque cochlearium vnum ex aqua calida. Eſt autem mirabilis.

a Lithoſpermi] Rurſus λινοσπέρματος pro λιθοσπέρμυ legitur, vel σελίνου σπέρματος, vt iam ſtatim dicemus.

Cap. L I I I.

ALIA nobilis, lapides in veſica demoliens. Capit caſiæ drach. duas, [a] ſeminis lini drach. vnam ſemis, myrrhæ drach. ſemis, piperis albi drach. vnam, [b] lapidis Syriaci maſculi & fœminæ, ſing. drach. ſemis, ſeminis ſtaphylini, iridis Illyricæ, ſing. drach. vnam ſemis, papaueris albi ſeminis, ſpicæ nardi, ſing. drach. vnam, amygdalarum amararum, erucæ ſeminis, aſari drach. ſemis. Omnia hæc trita, & per cribrum tranſmiſſa melle excipe, & ſingulis diebus præbe cochlearium vnum ex paſſo. Eſt verò vtilis.

a Seminis lini] Nicolai codex legit λινοσπέρματος. Galenus autem lib. 10. De compoſ. medic. local. cap. 1. habet σελίνυ σπέρματος, id eſt ſeminis apii. vt inde coniiciam, aliis etiam in locis ita legendum eſſe apud Nicolaum. b Lapidis Syriaci] Syriacum appellat, quem officinæ Iudaicum. Sic autem dictus eſt, Galeno lib. 9. Simplicium medic. teſte, quòd in Palæſtina Syria proueniat.

Cap. L I I I I.

ANTIDOTVS ad calculoſos, cuius ſi experimentum capere velis, diſſolue portionem aliquam de ea, & coniice in vaſculum vnà cum lapide, ipſumque obturato diebus ſeptem: dein amoto operculo, inuenies lapidē attritum. Habet ſanguinis hircini exſiccati, capparis radicis æquas portiones. Ex iis tritis bibendum propinato cochlearium vnum cum mero ieiunis. Lapidē per vrinam citra dolorem expellit: eſt enim præclara.

Cap. L V.

ANTIDOTVS alia quam accepi à Iuliano Pimentalo, experta. Recipit baccas lauri decorticatas duas, piperis, petroſelini, ſing. drach. vnam. Excipe melle, & dato nephriticis ac calculoſis: miraberiſque eius facultatem.

Cap. L V I.

ALIA ad renes & calculoſos. Habet petroſelini

drach.vnam, piperis drach.duas, ſeminis fœniculi drachmas tres, ſeminis apii drach. quatuor. Detuſis & cribro tenui arctioréve traiectis dato ægrotanti cochleariũ vnum ex condito: ſi verò febricitet, ex aqua tepida.

Cap. L V I I.

ALIA ſimilis. Capit cyperi, baccarum lauri, petroſelini, ſingulorum æquam portionem. Datur cochleārium vnum ex vino.

Cap. L V I I I.

ALIA ad calculoſos valde bona. Recipe leporem viuum, ipſumque iugulato, ac ſanguinem eius olla noua excipito: dein detracta quoque eius pelle, integram vnà cum ſanguine in vaſculum immitte luto oblitum & operculo contectum, crematóque donec pellis vnà cum ſanguine in cinerem redigatur. Amoto ſubinde operculo, pellis ſanguiniſque cinere accepto & læuigato, cochlearium vnum ex[a] mero tepido dato. Eſt præclara.

a Mero tepido] Græcè eſt μετ' οἴνου εὐκράτου χλιαροῦ, cum vino temperato tepido. Sed fortè pro εὐκράτου legendum erit ἀκράτου, id eſt mero: ne inutilis ſit repetitio. Neque enim εὐκράτου hoc loco à χλιαροῦ differre videtur. Sic etiam in ſequenti 60. antidoto legitur μετ' οἴνου ἀκράτου.

Cap. L I X.

ALIA ſimilis ad calculoſos nobilis. Accipe vulpem viuam eámque mactato, atque de recenti eius ſanguine quantum dimidium exigui poculi capere poteſt, bibendum præbeto. Efficiet autem vt æger eadem hora per vrinam lapidem eiiciat.

Cap. L X.

ALIA ad difficultatem & ſtillicidium vrinæ mirifica. Paſſerculum quem [a] troglodytem nominant, integrum cremato, & ſumpto cinere ac [b] tenuiter cõtrito, bibendum ex mero dato. Quantitas verò cineris ſit cochlearium vnum. Si autem volueris, admiſceto etiam farinæ prædictarum cicadarum [c] quartam cochlearii partem, & ieiuno ex vino præbeto.

a Troglodytem] Græcè σιλιπιτίδα ſcribitur, quæ vox haud dubiè barbara eſt. Per eam autem intelligit paſſerem troglodytem dictum, cuius cremati cinis (Aetio libro 11. cap. 11. & Paulo teſtibus) epotus, calculos conterit. b Tenuiter] Græcus codex non rectè legit ὑψιλὰ pro ψιλὰ aduerbialiter. c Cochlearii quartã partem] Nicolaus per cochlearium, minus intelligit quod pendet drach. vnam. Sic enim in eius interpretationibus ſcribitur κοχλιάριον οὐλκὴ μία, id eſt cochlearium drachma vna. Quarta itaque cochlearii pars, grana ſunt quindecim.

Cap. L X I

ALIA præclara ſimilis. Habet braſſicæ ſeminis, radicis capparis, radicis ſtruthii, ſing. hexag. vnum. Trita omnia aceto irrigato, & finge pilulam nucis Põticæ magnitudine, & dato febre vacantibus cum vino: febricitantibus autem, ex aqua tepida. Si verò huius medicamenti viribus diffidis, coniice cum ipſo lapidem in vaſculum, & lapis atteretur.

Cap. L X I I.

ALIA [a] Galeni, omnino neceſſaria ad difficultatem & ſtillicidium vrinæ, ac calculoſos. Eſt autem præclara admodum. Habet damaſonii drach. tres, ſeminis dauci & eius radicis, ſing. drach. ſex, radicis ſtruthii ſeu lanariæ, corticis radicis capparis, ſing. drach. ſex, caſiæ drach. octo, [b] cinabaris drach. ſex, nardi Celticæ, iridis Illyricæ, aſari, acori, ſeminis fœniculi, petroſelini, cardamomi, ſpicæ nardi, cyperi, ſaxifragi, ſeminis ſtaphylini, apii ſeminis, myrrhæ troglodyticæ, ſing. drach. quatuor, coſti drach. octo, croci drach. tres, ſeſelis, zingiberis, piperis albi, ſing. drach. quatuor, piperis nigri drach. vnam, radicis panacis drach. quatuor, lapidis Syriaci maſculi & fœminæ, ſing. drach. ſedecim, mellis Attici deſpumati aut ſacchari quòd ſatis eſt. Datur nucis Ponticæ magnitudine cum [c] meri cyathis duobus.

a Galeni] Aetius lib. 11. cap. 13. non ad Galenum ſed Philagrium authorem refert. Et facilis fuit à Philagrii nomine in Galeni lapſus. b Cinabaris] Græcè eſt κινναβάρεως. Sed animaduertendum erit, hanc vocem ab imperito aliquo in contextum eſſe tranſlatam: neque enim recentiorum cinabaris, quam venenum eſſe conſtat, intra corpus ſumenda: neque etiam veterum, quòd illa, Dioſcoride atteſtãte, adſtrictoriam habeat vim: ideóque ad difficultatem & ſtillicidium vrinæ minus idoneam. Accedit quòd in Aetio nulla prorſus cinabaris fiat mentio. c Meri] Græcè eſt εὐκράτου. ſed cenſeo, vt antea, legendum eſſe ἀκράτου: quòd ſcilicet eius generis medicamenta quæ calculoſis exhibentur, commodè ex mero propinentur.

Cap. L X I I I.

ANTIDOTVS è galanga. Prodeſt ſtomachicis, lienoſis & concoctione deſtitutis. Item ad [a] ſingultum ſtomachi, & eos quibus cibus in ventriculo aceſcit, malum habitum corporis, hydropicos, & totius corporis refrigerationem confert. Capit caryophylli, zingiberis, cinamomi, galangæ, ſing. vnc. ſemis, cardamomi, ligni aloes, nucis moſchatæ, carpobalſami, folii, ſing. drachmas duas, piperis longi, maceris, piperis nigri, aniſi, fœniculi, maſtiches, ſpicæ, ſing. drachmam vnam, moſchi grana tria, ſacchari quantum ſatis eſt. Probè confecta datur.

a Singultum] Græcus Nicolai codex habet, ὁμοίως σιελισμὸν στομάχου, hoc eſt ſimiliter ad ſtomachi ſaliuam. Sed cenſemus legendum eſſe, ὁμοίως εἰς λυγμὸν στομάχου, id eſt ſimiliter ad ſingultum ſtomachi, vt nos conuertimus. Liberum tamen relinquimus lectori, vt vtram velit lectionem magis probet. nobis tamen poſterior magis arridet.

Cap. L X I I I I.

ANTIDOTVS [a] è floribus. Succurrit cardiacis, elephantia correptis, animi defectionibus, & ſyncopis cordis. præterea deſtillatione laborantibus, atque in vniuerſum omni imbecillitati corporis & cordis omnino auxiliatur. Habet florum [b] roſmarini coronarii vnciam vnam, roſarum, violarum, glycyrrhizæ, ſing. drachmas ſex, caryophyllorum, ſpicæ, nucis moſchatæ, galangæ, cinamomi, zingiberis, maceris, ligni aloes, aniſi, cardamomi, anethi, ſing. ✱ ſcrup. vnum, mellis Attici, aut ſacchari quantum ſatis videbitur. Confecta vacantibus febre datur ex vino: febricitantibus autem, cum aqua.

a E floribus] Græcè eſt δι' ἀνθῶν. Græcis autem vetuſtioribus ἄνθος ſimpliciter florem ſignificat. poſteriores autem, nimirùm Actuarius & Nicolaus, haud dubiè propter eius excellentiam, roſmarini coronarii florem ita nominarunt. b Roſmarini] Græcè eſt δενδρολιβάνου. Dendrolibanon autem Actuarius & Nicolaus appellant roſmarinum coronarium.

Cap. L X V.

ANTIDOTVS è Satyrio. Valet ad liberorum procreationem venereorúmque frequentiorem vſum. Imbecillitati renum ſuccurrit: & iis qui rem veneream agere haud poſſunt auxilio eſt. voluptatem quoque excitat. Eſt enim ad hæc ipſa admodum vtilis. Recipit ſatyrii viridis, dauci ſatiui radicis, nucis Indicæ, piſtaciorum, eryngii radicis, nucum pinearum, ſing. drach. duodecim, zingiberis, aniſi, [a] ſinapi albi, [b] linguæ auis ſeminis, ſingul. drachmas quinque, [c] cinamomi, bulbi ſeminis, ſing. drachmas duas ſemis, moſchi grana ſeptem. Satyrii dauci & eryngii radices in aqua feruefactas & probè [d] fractas, ac tandem valde tritas melli immitte, deinde piſtacia & [e] nuces pineas repurgatas. Vbi cum melle ſimul bullierint, poſtea impone [f] odoramenta: & ſublato ab igne lebete, vbi iam melle probè rigata fuerint odoramenta, moſchum læuigatum inſere. Et rurſum iis probè ſubactis, in vaſculum ad vſum repone. Datur cum veteri vino aut condito, veſperi dormituro.

a Sinapi albi] Græcè eſt σινήπεως λευκοῦ. Intelligit autem erucam: id quod ex Actuario perſpicuum fit, qui habet erucæ. Latini quoque Nicolai codices legunt erucæ. b Linguæ auis] Græcus manuſcriptus codex habet λιγγάβεις. Vocant autem officinæ ſemen fraxini linguam auis, vt fuſiùs tomo ſecundo noſtrorum De ſtirpium hiſtoria comment. demonſtrauimus. c Cinamomi] Poſt cinamomi, Actuarius ſtatim adiicit ſcincos. Et Latini etiam Nicolai codices habent ſcincorum caudas. Quum verò horum vſus mirificè venerem excitet, non debent in huius antidoti confectione à ſeplaſiariis omitti.

d Fractas] Græcus codex habet ἀποστίψας καλῶς, κόψας τὰ εἴδη λίαν. E quibus ſanè verbis haud facilè ſenſum elicies, vt hæc ipſa eſſe aliqua ex parte deprauata non dubitem. Poſſet autem facilè ex Actuario Græco reſtitui & emendari. qui quum nobis nondum viſus ſit, è Latino codice tum Actuarii tum Nicolai iſtam conuerſionem contexere interea coacti ſumus, quæ certè à ratione rectè cõficiendi hanc antidotum non abludit. Cenſeo autem in Nicolao ita poſſe legi, εἶτα ἀποθλίψας, vel ἀποστείψας καλῶς, κόψας ἤδη λίαν. e Nuces pineas] Græcè eſt κοκονάρια, ſed falſò ita ſcribitur pro κωνάρια: ita enim Græci nuces pineas vocant. f Odoramenta] Græcè eſt μυροψικά. Sic autẽ vocat ſpecies odoratas, quæ aromata vocamus. Quod ex Actuario etiã ſatis liquet, in quo ita legitur: dein ſublato ab igni vaſe, tuſæ & cribratæ ſpecies adduntur.

Cap. L X V I.

ALIA è ſatyrio Serapionis, tentiginem ciens, [a] choragos dicta. Eſt autem eximia, vt ea quæ præcedit,

inuenta à Serapione in oppido Diphthera nominato, quemadmodum Philon medicus ad regem Italum tradit. Vſus verò ſum & ego in Menelao, Andromacho, & Melancalamo, ſenioribus & imbecillibus exiſtentibus: ac ſucceſſit. Habet ſatyrii drach. quatuor, ſcinci drach. tres, ſiſami illoti drach. duodecim, erui albi toſti drach. ſex, cumini, aniſi, ſeminis apii, ſingul. drach. vnam, ſeminis cæpæ, eryngii, ſingularum drachmas duas, cerebelli paſſerum troglodytum drachmas duas, ſeminis dauci, ſeminis lini torrefacti, ſtyracis, galbani, thuris maſculi, ſingulorum drachmas duas, piperis, ſeminis fœniculi, zingiberis, tragacanthæ, ſpicæ nardi, hormini, ſing. drach. vnam, croci, ſeminis vrticæ, ſing. drach. ſemis, amygdalarum amararum & dulcium, ſing drach. duas, cucumeris [b] Græci, nucum pinearum, ſing. drach. ſex, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Dantur veſperi cubitum ituro drachmæ quatuor, & ante cœnam ſecundò & tertiò in vino auſtero aut condito. Quòd ſi corpus plurimùm [c] incandeſcet, accipe tres ramos rutæ, & [d] dato vt laborantis pudendum tendi deſinat, & coniice in meatum vrinarium tria rutæ folia: & ceſſabit.

a Choragos] Græcè χορηγὸς, hoc eſt ſuppeditator, dator, ſubminiſtrans. Quæ quidem appellatio huic antidoto non alio nomine eſt impoſita, niſi propter inditam ſibi mirificam, quam in exercenda venere ſubminiſtrat & ſuppeditat, vim. b Græci] Græcè eſt ἑλληνικῶ. Intelligit haud dubiè cucumeres in Græcia natos. c Incandeſcet] πυρώσει, hoc eſt, ſi plus æquo in venerem pronum efficiet. Id enim ſignificare hoc loco πυρώσει, ex remedio ipſo quod ſtatim ſubiicit Nicolaus, promptè colligitur: nempe rutæ admotione, quam veneris appetentiam cohibere in confeſſo eſt. Vel certè (quod mihi magis arridet) pro πυρώσει legendum πνευματώσει, id eſt inflabit. Nam & ruta (Galeno teſte) ad inflationes competit, adeóque tendi pudēdum prohibet. d Dato] Græcus manuſcriptus non rectè legit, δίδου ἐν τῇ λῦξαι τὸ αἰδοῖον τοῦ πάσχοντος. pro λῆξαι, hoc eſt, vt nos conuertimus, dato vt ſedet, aut tendi deſinat pudendum laborantis. Niſi malis legere λῦσαι, id eſt vt ſoluat pudendum. Sed prior lectio videtur eſſe melior.

Cap. LXVII.

ALIA antidotus appellata choragos, ad prædicta efficax. Recipit piperis, zingiberis, tragacanthæ, ſpicæ nardi, thuris maſculi, ſing. drach. vnam, ſeminis apii dr. tres, aniſi, cumini, erui albi toſti, ſeminis vrticæ, ſeminis cucumeris, ſing. drach. ſex, ſiſami non loti, amygdalarū amararū, ſing. drach. quindecim, eryngii drach. octo, cæpæ ſeminis drach. quatuor, amygdalarum dulcium, nucum pinearum vnc. vnam, mellis Attici vel ſacchari quantum ſatis videbitur. datur ante cœnā drach. vna ex condito.

Cap. LXVIII.

ALIA è ſatyrio Perſica. poteſt eadē quæ præcedēs. Habet [a] nucum pinearū, ſeminis porri, ſeminis raporum, cepæ ſeminis, lini ſeminis, nasturtii, pyrethri, dauci, eryngii, zingiberis, ſatyrii, ſeminis erucæ, piperis albi, cardamomi, acori, euphorbii, cerebelli paſſeris troglodytis & ouorum eius, ſingulorum drachmas duas, mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt. datur drachma vna ex condito.

a Habet] In manuſcripto Nicolai codice ante pineas nuces ſcribitur θούθριξ, quæ ſanè dictio quum ſit aut barbara aut deprauata, quid ſignificet diuinare haud poſſum. Niſi ſtatim mentio fieret paſſeris troglodytici, στρουθοῦ eſſe legendum putarem. Quæ quidem lectio ſi legitima eſt, de paſſere vulgari aue intelligenda erit. Conſtat enim, paſſerem efferatæ libidinis eſſe animal: & paſſeribus veſcentes (vt quidam etiam ex Græcis annotarunt) ἐπικαταφόρους, hoc eſt procliuiores in venerem fieri. Quapropter poteſt primùm huic antidoto inſeri integer paſſer, & deinde priuatim paſſeris troglodytis cerebellum. Tamen quum certi nihil, & quod conſtanter affirmemus, habeamus, vacuum hîc ſpatium relinquere volumus, vt integrum eſſet cuiuis, nacto meliore codice, inſerere quod hîc deſideratur.

Cap. LXIX.

ALIA tentiginem excitans, dextro aut ſiniſtro impoſita pedi: renibus item & teneræ cuti. Habet ſtellionis, ſagapeni, ſing. drach. vnam: ſinapi, galbani, ſing. dr. duas, olei Cyprini vnc. quinque, myrobalani, molybdenæ, ſing. vnc. vnam, [a] ceruſſæ drach. vnam, myrrhæ, propoleos, opobalſami, euphorbii, opopanacis, piperis nigri, ſing. drach. vnam, liquoris Cyrenaici, cantharidū, ſing. drach. duas, [b] ſcinci drach. vnam, mellis Attici vel ſacchari quantum ſufficit.

a Ceruſſæ] Græcè ſcribitur ψιμυθίου. Mirificum hoc eſt medicamentum, ita vt non facilè coniicere liceat cur ceruſſam molybdenámque, medicamenta frigida, hîc adhibeat: niſi fortè ad impenſè calidorum vim obtundendam & infrenandam, admota ſint. Aetius quidē in fine vndecimi libri multa ac varia medicamenta ad tentiginem excitandam idonea commemorat, nuſquam tamen in iis molybdenæ aut ceruſſæ mentio fit. Verùm ſunt & aliæ quædam compoſitiones, vt infrà monebimus, in hoc Nicolai volumine, quarum vſus non ſatis tutus eſt. Quod tamen non admodum curandum erit, præſertim in tanta copia aliorum rectè paratorum medicamentorum. Aetius loco citato ſolo ſtellione vſto & contrito, cum olei affuſione vtitur. b Scinci] In manuſcripto codice legitur, στίγκ, corruptè pro σκίγκ. Quæ vox in hodiernum vſque diem in officinis durat. dicunt enim ſtinci, pro ſcinci.

Cap. LXX.

VNGVENTVM tentiginem ciens, pudendo & [a] tauro inunctū. Recipit opopanacis, olei laurini, ſing. vnc. ſemis, euphorbii, galbani, ſing. drach. ſemis, erucæ ſeminis grana vndecim, opobalſami grana ſeptem. læuigata vtriſque manibus probè commiſce & vtere.

a Tauro] Græcus Nicolai manuſcriptus codex legit ἀλειφόμενον τὸ αἰδοῖον, καὶ ὁ ὑποταυρός. Cenſeo autem legendum eſſe ἀλειφόμενον τῷ αἰδοίῳ, καὶ ὑπὸ ταύρῳ, vt ſit ſenſus quem in noſtra conuerſione impreſſimus. Eſt autem ταῦρος ſutura quæ teſtes interiacet.

Cap. LXXI.

ALIA priori ſimilis, admodum nobilis. Habet ſeminis erucæ & anethi, ſing. drach. vnam. trita cum condito præbe.

Cap. LXXII.

ALIA ad eadē valde bona. Recipit piperis, nucum pinearum, petroſelini, pudendi cerui, terebinthinæ. contrita omnia æqualiter cum melle commiſce, & præbe.

Cap. LXXIII.

ALIA ſimilis, vtilis & frugifera. Capit terebinthinæ crudæ, nucum pinearum, ſing. vnc. ſemis. ſeminis erucæ grana quindecim, mellis Attici quod ſatis eſt. dātur drachmæ duæ cum ſicera.

Cap. LXXIIII.

ANTIDOTVS è hermodactylo laxatiua, efficax ad podagricos & arthriticos, omnémque morbum. vtilis eſt corpori, & morbos ex eo propulſat multos: ideóq; à medicis hæc ipſa antidotus appellata eſt ſanitas. Accipit caryophylli, nucisq; moſchatæ, maceris, ligni aloes, galangæ, zingiberis, ligni cinamomi, folii, caryophylli magni, cardamomi, ſpicæ, ſing. drach. vnam, carpobalſami, aniſi, fœniculi, anethi, carnabadii, ameos, granorū ſolis, maioranæ, [a] meliſſochorti, ſemini ſocimi, baccarum myrti, foliorum citri, ſing. drach. vnam, triū ſantalorum, ſing. drach. ſemis, glycyrrhizæ, ſtyracis calamitis, piperis longi, floris iunci odorati, croci, ſing. grana ſeptem, violarum drach. vnā, papaueris albi drach. vnā, [b] lactucæ, intybi & portulacæ ſeminis, ſing. drach. duas, ſenæ vnc. vnam, epithymi drach. vnam. Omnia hæc tenuiter trita in aqua decoquito. dein in aquā per ſaccum tranſfuſam iniice ſacchari libras tres, & ebulliāt probè vſque ad conſiſtentiam : & impone illi moſchi, ambaris, margaritarū, ſing. ſcrup. II. dacrydii vnc. duas, turpeti vnc. vnam ſemis, rheibarbari boni vnc. vnam. hermodactyli vnc. vnam ſemis: ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſing. vnc. ſemis. Hæc tundito & probè cribrato, vt [c] electuarii conſiſtentiam acquirant, & bene ſubacta in lebete, ſuper marmor effunde, & ſine donec refrigerentur. poſthæc accipe ac repone in vitreo vaſe. Quum vti ea volueris, dato media nocte hexagia duo & ſemis, aut tria pro ratione virium: & ſi febre vacant, præbeto vini poculum vnum cum aqua: ſi verò febricitant, dato aquam tepidam ad ſorbendum.

a Meliſſochorti] Græcè μελισσόχορτον. Intelligit haud dubiè herbam quæ aliâs meliſſophyllon dicitur. Neque enim meliſſochortos Græcis aliud ſignificat, niſi herbam apum. Atque hinc eſt quod Latinis etiam apiaſtrum vocetur. b Lactucæ] Græcè eſt μαρουλλίου. Vocauit autem Actuarius, Nicolaus, & Symeon Sethi lactucam μαρούλλιον & μαρούλιον. c Electuarii] Nicolaus habet λατουαρίου pro ἐλεκτουαρίου. Solet enim, vt ſæpe iam dictum eſt, Latinas voces deprauatè admodum efferre.

Cap. LXXV.

ANTIDOTVS alia ad dolores pedum, per omnia experta, qua ſanatus eſt Clearchus, & alii multi gratia Dei. Habet baccarum lauri repurgatarum vnciā

vnam, myrrhæ troglodyticæ vnc. ſemis, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſing. vnc. vnam, rhei Pontici vnc. ſemis, ſpicæ nardi, folii, amomi, coſti, ſing. vnciæ quartã partem, betonicæ hexagium vnum, acori, gentianæ, ſingul. grana vndecim, hermodactyli vnc. ſemis, turpeti puri vnc. ſemis & quartam partem, dacrydii vnc. ſemis. Contuſa ſimul & probè cribrata, excipiatur vaſe vitreo diligenter operto. Datur vtentibus cochlearium vnum ex temperato liquore media nocte. Vacantibus febre, cum vino: febricitantibus verò ex aqua tepida. Qui verò vti hac antidoto voluerit, is ab omni frigore ſibi cauebit.

Cap. LXXVI.

ANTIDOTVS quæ eſt [a]drangæa. Datur obſtructionibus iecoris, ſiue in gibbo eiuſdem ſiue in venis meſaraicis fuerint, media nocte, pondere hexagii vnius aut vnius & ſemis, pro virium ratione. poſtea ſorbendũ deſuper dato vacantibus febre, vinum: febricitantibus autem aquam tepidam. Capit rhei barbari hexag. tria, ſeminis fœniculi, apii, ſing. drach. vnã ſemis, croci ſcrup. tres, [b]tartari drach. vnam ſemis, turpeti puri hexagium ſemis, dacrydii ſcrup. duos, ſacchari quãtum ſpecierum omnium, & præbe.

a Drangæa] δραγγαίαν Nicolaus vocat compoſitionem quæ à medicis huius ætatis Tragæa nominatur. Vtranque autem vocem barbaram eſſe ſatis conſtat. b Tartari] Græcè ſcribitur ταρτάρα. Vt hinc etiam palàm fiat, Nicolaum barbaris & in hunc vſque diem in officinis vſitatis vocibus creberrimè vti. Tartarum autem eſſe vini fæcem induratam & doliis adhærentem, notius eſt quàm vt à nobis copioſiùs explicari debeat. Barbarã autem vocem retinere libuit, vt hinc palàm fieret vnde tot voces parum Latinæ & barbaræ officinas noſtras irrepſerint.

Cap. LXXVII.

ALIA, conferens podagricis, arthriticis, & ad omnẽ corporis afflictionem. Habet aniſi hexag. vnũ ſemis, piperis longi drach. duas, zingiberis vnc. ſemis, [a] phenulæ hexag. vnũ, turpeti vnc. vnã, cubebarũ hexag. vnum, ſcãmoniæ vnc. vnã ſemis, ſenæ vnc. ſemis, croci hexag. ſemis, caryophylli hexag. vnũ, amomi drach. vnã. [b]cinamomi boni hexag. tria, cardamomi drachm. duas, rhei barbari vnc. vnã ſemis, aniſi hexag. duo, ſacchari quantum omnium ſpecierum. Trita & cribro trãſmiſſa probéque confecta in vaſculo repone. Dantur, ſi vſus exigat, manè hexag. duo aut duo & ſemis, pro viribus: febricitantibus quidem, cum aqua tepida: vacantibus febre, cum vino.

a Phenulæ] Suprà, nempe annot. 106. φένυλιν pro fœniculo ſumus interpretati. Hoc quidem in loco φένυλαν pro ἄνυλαν ſcriptũ eſſe, ex antidoto 82: ſatis liquet, in qua omnia ferè quorum hîc mentio fit, recenſentur, atque ad eoſdem affectus accommodantur. Quòd ſi verò nihilominus phenulam eſſe legendum quis contendat, quid per phenulam Nicolaus ſignificauerit, me ignorare lubens fateor. b Cinamomi] Græcè eſt κανέλας καλῆς. Canelam autem ſiue Canellam Nicolaus & alii recentiores Græci, item Auerroes & cæteri Arabes vocant cinamomum hodie vſitatum: quod tamen caſia potius eſt (vt alibi diximus) quàm cinamomum.

Cap. LXXVIII.

ALIA drangæa [a]ſimplex, datur media nocte. Capit aniſi hexag. duo, zingiberis vnc. ſemis, ſeminis fœniculi hexag. vnũ, turpeti vnc. vnã, croci hexag. ſemis, ſcãmoniæ vnc. ſemis, caryophylli ſcrup. vnũ, rhei barbari hexag. vnum, ſacchari quãtum vniuerſarum ſpecierum. Dantur de ea vbi vſus exigit, hexag. duo aut duo & ſemis, pro virium ratione. Et febre vacantibus, ex vino: febricitantibus autem, ex tepida aqua.

a Simplex] In Nicolao eſt σίμπλικη. Eſt autem vox Latina ſimplex deprauata, & ad Græcam formam detorta. Simplicem autem hãc drangæam vocat, non quòd non ſit compoſita ex multis ſimplicibus medicamentis: ſed quòd, paucioribus conſtet ſimplicibus quàm alia eiuſdem generis compoſita. Hac ſanè ratione Galenus etiam Dia trion pepereon ſimplex appellauit, vt alibi fuſiùs diximus.

Cap. LXXIX.

ALIA ſimilis conferens arthriticis, podagricis, & ſanitati totius corporis, nondum obſeruata ſeu experta. Vbi ea vti volueris, neque æſtus neque frigus ſit. Recipit cinamomi, caryophylli, croci, zingiberis, nucis moſchatæ, roſarum, ſingul. hexagium vnum, turpeti hexagium vnum ſemis, rhei barbari, hermodactyli, ſing. hexagia duo, aniſi, ſeminis fœniculi, zedoariæ, ſing. hexagium vnum, ſcammoniæ hexag. duo, ſacchari quãtum omnium ſpecierum. Hæc probè cõfecta datur vt prior.

Cap. LXXX.

ALIA drangæa ad eadem efficax, admodum bona. Habet turpeti boni drach. duas, ſcammoniæ ſcrupulos duos, hermodactyli drach. duas, zingiberis hexagium vnum, croci, caryophylli, ſingul. ſcrupulos duos, aniſi ſcrup. duos, ſacchari puri vnc. vnam. Probè confecta datur vt prior.

Cap. LXXXI.

ALIA ad podagricos, arthriticos, nephriticos, & hepaticos. Capit rhei barbari hexagiũ vnum, ſeminis fœniculi, aniſi, ſingul. drach. ſemis, tartari drach. vnam, turpeti hexagium vnum, croci, ſcammoniæ, ſingulorum ſcrupulos duos, ſacchari tantundem quantum omnium ſpecierum. Probè confecta datur media nocte pondere hexagiorum duorum, aut duorum & ſemis, pro viribus.

Cap. LXXXII.

ALIA drangæa efficax ad podagricos, arthriticos, & nephriticos affectus. Habet enulæ in altis locis natæ bonæque, hermodactyli, ſingul. hexag. duo, turpeti hexagium vnum ſemis, ſcammoniæ crudæ vnc. ſemis, aniſi, caryophylli, zingiberis, maceris, cubebarum, ſing. hexagium vnum, maſtiches puræ drach. vnam, croci hexagium ſemis, tartari hexag. vnum, rhei barbari hexagia duo, ſacchari quantum vniuerſarum ſpecierum. Dantur de ea matutino tempore hexag. duo & ſemis aut tria, pro virium modo.

Cap. LXXXIII.

ANTIDOTVS laxatiua efficax ad prædicta mala, ad billioſos, pituitoſos, & hepaticos. Habet dacrydii hexagia quatuor, turpeti hexagia tria, caryophylli drachmas duas, zingiberis hexagium vnum ſemis, aniſi hexagium vnum, croci hexagium vnum, rhei barbari hexagia tria, maceris hexagium ſemis, hermodactyli hexagia duo, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt. Dantur vbi vſus exigit media nocte hexagia duo cum dimidio aut tria, prout vires ſuaſerint. Et vacantibus febre, ex vino: febricitantibus autem, cum aqua tepida.

Cap. LXXXIIII.

ALIA drangæa laxatiua ad prædicta mala vtilis. Recipit dacrydii hexagia quatuor, turpeti boni, caryophylli, croci, ſingulorum drach. vnam, zingiberis, piperis longi, maceris, ſingulorum drach. vnam, aniſi hexagium vnum, hermodactyli hexagia duo, nucem moſchatam vnam, ſeminis fœniculi hexagium vnum, rhei barbari hexagia duo, ſacchari quantum omnium ſpecierum. Vbi probè confecta fuerit, dantur ex ea manè ieiuno hexagia duo, aut duo cum dimidio, pro virium ratione.

Cap. LXXXV.

ALIA drangæa ad podagricos, arthriticos, & quẽuis nephriticum affectum, omniáque vitia. Accipit turpeti drachmas tres ſemis, zingiberis drachmas duas ſcrupulos duos, zedoariæ drachmas duas, aniſi, ſeminis fœniculi, ſingulorum ſcrupulos duos, caryophyllos numero decem, dacrydii ſcrupulos tres, croci ſcrupulos duos, rhei barbari hexagium vnum, hermodactyli drachmam vnam, ſacchari quantum omnium ſpecierum. Species vniuerſas tritas in vaſculo repone. Vbi vſus poſtulauerit, dandum hexagium vnum cum dimidio, aut duo pro virium modo. Et iis qui febre vacant, poſtea vinum ſorbendum præbeto: febricitantibus autem, aquã tepidam.

Cap. LXXXVI.

ALIA drangæa prioribus validior. Recipit rhei hexag. vnum, turpeti hexag. duo, tartari drach. vnam, dacrydii ſcrupul. quatuor, zingiberis hexagium ſemis, croci ſcrupul. duos, caryophyllos quindecim, zedoariæ drachmam vnam, aniſi, ſeminis fœniculi, ſingulorum ſcrupulos duos, nucem moſchatam vnam, hermodactyli hexagium vnum, maceris, ſcrupul. duos, ſacchari

quantum omnium ſpecierum. Probè paratæ exhibe v- A ſu poſtulãte, media nocte hexagium vnum cum dimidio, aut duo pro virium modo. Et non febricitantibus ex vino, febricitantibus autem ex aqua tepida.

Cap. L X X X V I I.

A L I A confectio drangæa, vtilis ad vitioſum faciei colorem è calore iecinoris natum. Recipit heliotropii foliorum aridorum vnciam vnã, croci boni hexagium vnum, rhei barbari hexagium vnum, tartari drachmam vnã, aniſi hexagia duo, ſacchari puri duplum omnium ſpecierum. Trita hæc omnia reponantur in vaſe. Vbi B vſus poſtulat, datur continuis diebus quinque ſingulis quidem manè ieiuno hexagium vnum. Pòſt, vinum album purum ſorbendum præbeto.

Cap. L X X X V I I I.

A N T I D O T V S è Damaſcenis prunis, facit ad acutas, ardentes, omnéſque alias febres, nempe tertianas continuas, hecticas, maraſmodes, lipyrias, ardentes, & in ſumma ad omnem febrilem affectum. Damaſcena centum decoquantur in aqua, quoad tertia pars aquæ abſumpta fuerit: dein ab igne remoueantur, ſubigãturque, & probè confricentur manibus tantiſper donec ca C ro eorum omnis diſſoluatur in aqua, & oſſa ſolùm corticéſque appareant. Poſtea cribro raro tranſmittantur, relicto hoc iuſculo: aliâque accepta aqua illi imponantur violarum vnc. ſemis, ſacchari libræ duæ, & fac inſtar droſati, atque donec ad mellis craſſitudinem veniant decoquantur. pòſt ab igne remoueantur, & per ſaccum tranſfundãtur. Quo peracto, accipe de aqua prunorum Damaſcenorum primò per ſaccum trãſfuſa, & in ſuccũ D redacta, libram vnam, & commiſce cum droſato violarum, ac iterum ſimul ebulliãt donec vtraque ad mellis craſſitudinem veniant. dein ab igne deponantur & ſinantur. Quo facto accipiatur oxyphœnici, [a]dulcis calami repurgati, ſingulorum vncia vna, & cum aqua altera calida probè ſubigantur, & ſubacta per ſaccum tranſfundantur. Poſthac iuſculum in quo eſt ſuccus prunorum Damaſcenorum, & droſatum, rurſus in lebetem coniiciatur: atque vbi probè ſimul ſubacta fuerint, rurſus cali E do cineri imponantur: & poſteaquam vna ebullitione in altum ſublata fuerint, ab igne remoueantur, & cum cochleario probè ſubigantur. deinde immittantur ſantali albi & rubei bene triti, & cribro tranſmiſſi, [b]ſpodii, rheibarbari, ſing. drach. tres, roſarum, violarum, ſeminis portulacæ, intybi, berberis, ſucci glycyrrhizæ, tragacanthæ, ſing. drach. duæ, ſeminis peponis, cucumeris, cucurbitæ, citruli repurgati, ſing. drach. duæ. omnia ſimul trita & per cribrum probè traiecta lebeti iniiciantur, & ca lefacta ſimulque ſubacta in vaſe reponantur. Per totum diem, manè nimirum, meridie & veſperi datur caſta- F neæ nucis quantitas. Quòd ſi vt hæc antidotus aluum ſubducat efficere volueris, [c] vnicuiq; libræ, vbi ab igne remoueris, admiſce dacrydii drach. ſeptem. Cauebis autem, ſi vt aluum ſubducat effeceris, ne hanc quauis diei hora exhibeas. Sin dacrydio fuerit deſtituta, quouis tempore dato.

a Dulcis calami, &c.] Græcè eſt, γλυκοκαλάμου. Per dulcem verò calamum, intelligit caſiæ fiſtularis medullam, quæ ſanè dulcis eſt, & in calamis continetur. Id quod ex Latinis Nicolai codicibus ſatis conſtat. qui hoc in loco habent, Tamarindorum, & caſiæ fiſtulæ medullæ vnciam vnam. b Spodii] Per ſpodium hîc intelligendum venit ſpodium Arabum. Quod quale ſit, lib. 1. De compoſ. medic. cap. 17. monſtrauimus. c Vnicuique libræ] Græcè duntaxat eſt, ἐπίθες δακρύδιον, non expreſſo pondere. Non tamen ex Latinis Nicolai codicibus pondus adiecimus.

Cap. L X X X I X.

G A N T I D O T V M è marrubio, conferens tabidis tuſſiculoſis, iis qui defluxionibus, deſtillationibúſque è capite delatis obnoxii ſunt. Item hebetudini oculorum, & palati malis, putredinibus oris, & in vniuerſum omnibus tuſſiculoſis malis. Capit marrubii viridis drachm. quinque ſemis, tragacanthæ, pinearum, amygdalarum, piſtaciorum, carnis dactylorum, caricarum, H vuarũ paſſarũ, ſing. drach. tres ſemis, cinamomi, caryophylli, nucis moſchatæ, maceris, ligni aloes, galangæ, ſpicæ, zingiberis, zedoariæ, glycyrrhizæ, rhei Pontici,

A anacardii, ſtyracis, maſtiches, myrrhæ, galbani, terebinthinæ, iridis, ariſtolochiæ rotundæ, radicis capparis, gentianæ, piperis nigri, aniſi, fœniculi, anethi, ſeminis apii, ſinonis, ſaxifragi, ſing. drach. duas, Hermodactyli, caſtaneæ, origani, peucedani, floris iunci odorati, cardamomi, piperis albi, carnabadii, libyſtici, [a] vincitoxici (herbæ ſpecies) ſingulorum drach. vnam ſemis, gran. vnum & ſemis, pulegii, balſami, abrotoni, coſti, pyrethri, thymbræ, ocimi, pæoniæ, amomi, erui, ſing. hexagiũ vnum gran. duo, xylobalſami, caſiæ ligneæ, corallii, ramenti e- B boris, carpobalſami, dauci Cretici, ſing. drach. ſemis, moſci, ambaris, oſſis cordis ceruini, ſing. [b] grana quatuordecim, mellis lib. quatuor. dein cape marrubii, corallii, ſing. drach. tres ſemis, reſinæ pineæ, drach. vnam ſemis, vini veteris, vnc. tres, & decoque cum caricis cumque vuis paſſis exemptis acinis, donec vinum abſumatur. poſtea vtraque manu contundantur & admiſceantur, adiiciatúrque terebinthina, & ita probè ebulliant. Vbi verò ab igne amouere voles [c]imponãtur ſpecies: & quũ probè ſubactæ fuerint reponantur in vaſe, & vſu exigen C te præbeantur.

a Vincitoxici] Græcus codex habet βιτζιτοστιζι, corruptè admodum pro βιντιτοξική. Nam omnes Latini codices legunt vincitoxici. Quid autem ſit vincitoxicum, Nicolaus non ſatis explicat, ſed tantùm ait eſſe εἶδος χόρτου, hoc eſt herbæ ſpeciem. Recentiores variè vincitoxicum interpretantur. Sunt enim qui iberin ſeu agriocardamum eſſe ſcribant: alii thlaſpin: nonnulli herbam venti, quæ Græcis anemone dicitur. Parum autem refert, vtrã ex iis tribus accipias, quòd omnes acres ſint, adeóque eiuſdem facultatis. b Grana quatuordecim] Græcus codex legit L. ιδʹ. hoc eſt drachmas quatuordecim. Sed videtur eſſe pondus plus æquo magnum, præſertim ſi moſchum & ambarem reſpicias. Sequutus itaque fidem Latinorum codicum, reddidi grana quatuordecim, contra Græci exemplaris lectionem ac fidem. D c Imponantur] In Græco manuſcripto codice, quo vnico & eo quidem deprauato ſumus vſi, ſcriptum erat ἐπίθες tantùm: ſed adiiciendum eſſe τὰ εἴδη, Latina exemplaria ſatis teſtantur.

Cap. X C.

A L I A è marrubio magna. Sunt qui aſſerant hanc ab apoſtolo Domini Petro ad ſanitatem omnium hominum eſſe confectam. Opitulatur ſanguini & pituitæ in thorace contentis, & dolorem excitantibus, confeſtimque eum qui vtitur ſanat. Confert quoque tuſſi veteri & recenti, thoraci refrigerato, cruditati ventriculi, E & inflationi eiuſdem. Iecur & lienem ſanat. Concoquere nequeuntibus, & aſthmaticis, in ſcapulas cõuulſis, ictericis, cardiacis, interaneis malis, ſuſpirantibus à morbo aliquo lõgo & difficili, dyſentericis, lienteriicis, & omnibus morbis vtilis eſt: præſertim verò ſanguinem ſpuentibus, refrigerationi ventriculi, febribus quotidianis, tertianis, & quartanis. Calculos veſicæ atterit, & iis qui difficulter mingunt prodeſt. vocem repurgat. Si ab ab iis quos vires defecerunt, ſumpta fuerit, eaſdem reparat. Quòd ſi ab illis qui plurimum ſanguinem excre- F uerunt, [a]parúmque animoſi facti ſunt, ſumatur manè & veſperi cochlearium vnum, ſiſtit & confirmat. Recipit hyſſopi, [b]ſerpylli, fœnigræci, ſing. hexag. vnum, marrubii ſatiui & ſylueſtris, hoc eſt marrubii albi & nigri, pulegii, origani, calaminthæ, pinearum, caricarum, carnis palmularũ, ſileris, ſing. hexagia tria, iridis hexagia quatuor. Has herbas virides eſſe oportet, & vbi validè lotæ fuerint, affunde illis aquæ libr. vnam ſemis, & decoque donec libra vna & vnciæ octo remaneant. dein per linteum colato, & aquæ illi vnius libræ & octo vnciarum, G admiſce libram vnam & octo mellis, & decoque rurſus cum melle quoad mel ſolum ſuperſit: ſtatímque ſpecies has immitte, nempe glycyrrhizæ, tragacãthæ, ſing. hexagia quatuor, caryophylli, ſpicæ, cinamomi, rhei Indici, zedoariæ, galangæ, ſingul. hexag. tria, gallæ moſchatæ hexagium ſemis, & vtere.

a Parúmque animoſi] Græcè eſt ὠλιγοθύμησαν, quod haud dubiè idem quod ὠλιγοψύχησαν ſignificat. Cõuenire itaque ait iis qui propter ſanguinis excretionem non procul abſunt ab animi defectione. b Serpylli] Græcè ſcribitur συρεπύλλου, ſed deprauatam eſſe vocem iudico, & legendum ἑρπύλλου.

H

Cap. X C I.

A L I A antidotus appellata parua, valde bona & vtilis. Mirificè confert tuſſi & iis qui è pulmone tuſſiũt, ac ipſi pulmoni. Habet iridis hexag. quatuor, marrubii,

pulegii,calaminthæ,caricarũ, ſing. hexag. tria,hyſſopi, [a]apii, [b]ſileris, ſing. hexag.duo, fœnigræci hexag. IIII. Decoquantur in aqua donec medietas conſumatur, & per linteum colentur: prius tamen per noctem in aqua macerentur. Poſtquam autem cocta & per ſaccum trãſfuſa fuerint, tantum mellis iniice quantum eſt aquæ per linteum tranſfuſæ:rurſuſque decoque donec ſolum mel remaneat. Datur ieiuno cochlearium vnum aut duo.

a Apii] Græcus Nicolai codex legit νώδιοι. Corruptam autem dictionem hanc eſſe nemo non videt: quapropter legendum eſſe iudico σελίνυ. quam quidem lectionem Paulus lib.7.cap.11.in medicam ẽto ex marrubio compoſito confirmat.ibidem enim ſcribitur σελίνυ ανὰ ſo.β'.ἰσχάδων λιπαρῶν,&c. b Sileris] Codex Nicolai habet λύχερ,haud dubiè pro σίλερ. Nam in præcedenti quoque antidoto σίλερ ſcribitur. Ergo librarius pro σ vſus λ, vocem hanc deprauauit.

Cap. XCII.

ANTIDOTVS è thure admodum bona & vtilis,faciẽs ad eos qui angina correpti ſunt, aſthmaticos, nephriticos,guttatim mingentes,& omnia mala corporis: Recipit caſtorei,opii,hyoſcyami, ſingul. drachm. quatuor,caſiæ ligneæ, pæoniæ, ſtyracis, piperis, longi folii,croci,thuris maſculi,ſing.drach.duas, rhei Pontici,amomi,ſing.drach. vnam ſcrupulos duos, myrrhæ drach.vnam ſemis,euphorbii, piperis albi, ſing. drach. duas ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Datur cum vino albo calido. Profuerit autem, ſi vinum hoc ebulliat cum thure & ſaluia.

Cap. XCIII.

ANTIDOTVS è roſis magna, præclara valde. Pollet aduerſus ſtomachi calorem:potiſſimùm verò iecinoris,lienis, & pulmonis, & in vniuerſum omni calidæ corporis noxæ. Item cardiacis, & quibus nimiùm diſcutitur corpus. Ad omnem præterea animi defectum ex calore ortum, valde efficax eſt: Capit roſarum vnciam vnam, ſantali albi & rubei, ſpodii, rhei barbari,ſucci glycyrrhizæ,maſtiches,tragacanthæ, ligni aloes,cinamomi,caryophylli,ſpicæ, gallæ moſchatæ,floris iunci odorati, xylobalſami, carpobalſami,cardamomi,ſeminis ocimi, folii, ſeminis fœniculi,ſeminũ cucumeris,peponis,cucurbitæ,citruli,ſing. vnc. vnam, caphuræ,ſcrupuli vnius tertiam partem, hoc eſt gran. ſex & ſemis, [a]ſtillatitii citri liquoris, zulapii roſacei, & ſacchari quantum ſufficit.Datur manè, meridie, & veſperi ex aqua frigida.

a Stillatitii citri liquoris] Græcus codex habet τζίπαρίε σίμα. Legendum autem eſſe opinor κίτρίε σάγμα,vel κίτριοσταγμα.Hanc itaque lectionem ſequemur donec emendatiorem nacti codicem, rectiorẽ inuenerimus.Et quum citri liquor cardiacis plurimùm prodeſſe credatur,iudico hanc lectionem eſſe legitimam.

Cap. XCIIII.

ANTIDOTVS è roſis Abbatis, hoc eſt præſidis collegii,efficaciſſima ad prædicta mala, & febres acutas ardẽtéſque. Cardiacis & cœliacis plurimùm auxiliatur. item defectionibus animi è corde ortis. Habet ſantali albi & [a]rubei,ſing.drach.duas ſemis, tragacanthæ,gũmi Arabici,ſpodii,ſing.ſcrup.duos,aſari, maſtiches,ſpicæ, cardamomi, croci, ligni aloes, caryophylli, gallæ moſchatæ,aniſi,fœniculi,cinamomi,ſucci glycyrrhizæ, rheibarbari, ſeminis ocimi, berberis, ſeminis intybi & portulacæ,ſeminum peponis,cucumeris,cucurbitæ,citruli,ſing.ſcrup.vnum,margaritarum, oſſis cordis ceruini,ſing.ſcrup.ſemis,roſarum, [b]ſacchari candi vocati, ſing.vnc.vnam drach.tres,corallii, cryſtalli, ſeminis lactucæ,papaueris albi,mandragoræ,ſingul.ſcrup.vnum, caphuræ grana ſeptem,moſchi grana tria & ſemis, zulapii roſacei, ſtillatitii liquoris roſarum, & ſacchari quod ſufficit. datur meridie cum ſtillatitio roſarum liquore.

a Rubei] Nicolai codex legit ῥύσιον paſſim pro ῥύβιον: quod ſemel monuiſſe ſatis ſit. b Sacchari cãdi] Græcè eſt χαύτιος. Latini autem codices omnes habent ſacchari candi, vt hinc certò conſtet, per χαύτιον Nicolaum, ſaccharum candi vulgò vocatum intelligere, ac ſcribendum illi fuiſſe χαύδιον, vt ſuprà quoque monuimus.

Cap. XCV.

ALIA antidotus è roſis, plurimùm prodeſt aſthmaticis, arteriacis, difficulter ſpirãtibus, tuſſiẽtibus, & omnibus malis thoracem & pulmonem infeſtãtibus, éque frigore ortis. Stomachum imbecillum confirmat. Hydropicis & lienoſis auxiliatur. Imbecillos renes roborat, refrigeratóſque calefacit, & venerem mirificè excitat: Capit caſiæ ligneæ, cinamomi veri, ſpicæ nardi, rheibarbari,floris iunci odorati,piperis albi, aſari,cardamomi parui & magni,caryophylli,croci,ligni aloes,cinamomi denſi,xylobalſami, ſantali albi & rubei, gallæ moſchatæ,nucis moſchatæ,maſtiches, aniſi,glycyrrhizæ,ſing.drach.duas,margaritarum perforatarum & integrarum, caphuræ, folii, anacardii,berberis, maceris, ſing.vnc.vnam, ramentorum eboris, oſſis cordis ceruini,ſeminis ocimi,ſing.drach.vnam, ſpodii,moſchi,ſingul. drach. ſemis, roſarum, ſacchari candi, ſingulorum drachmas tres, zulapii roſarũ & ſacchari quod ſatis eſt. Probè paratam exhibe cum ſtillatitio roſarum liquore manè,meridie & veſperi.

Cap. XCVI.

ANTIDOTVS è roſis omnino vtilis ad prædicta mala. Habet maſtiches, croci, ligni aloes, ſpicæ, ſing.hexagium vnum,ſantali albi & rubei,ſingul.hexagium ſemis,ſpodii hexagia quatuor ſemis,cardamomi, aſari, gallæ moſchatæ,berberis, caryophylli, ſingulorũ hexagium vnum, ſerici crudi vſti hexagium ſemis, ſeminis fœniculi & ocimi, cinamomi legitimi,ſingulorũ grana vndecim,oſſis cordis ceruini, caphuræ, drach.ſemis,margaritarum perforatarum & integrarum hexagium ſemis,tragacanthæ,gummi Arabici,ſingulorum hexagium vnum, ramẽti eboris, auri puri,ſingulorum hexagium vnum,lapidis iaſpidis & ſaphiri,ſingulorum hexagium ſemis,cryſtalli,corallii, ſacchari candi, cryſtalli reperti in oris aquæ congelatæ, ſingulorum hexagium vnum,blattii byzantii hexagium ſemis, rheibarbari hexagiũ vnum ſemis, aniſi,intybi ſeminis,portulacæ,peponis, cucumeris, cucurbitæ, citruli, & lactucæ, ſingulorum hexagium vnum,roſarum hexagia tria,maceris hexagium ſemis,zulapii roſarum,ſacchari,& ſtillatitii roſarum liquoris quod ſufficit. Confectam repone in vaſculo,& præbe vt præcedentem.

Cap. XCVII.

ANTIDOTVS è penidiis valet tuſſiculoſis, pleuriticis, peripneumonicis, aſperitati faucium, raucitati, voci amiſſæ,& raucæ. Recipit nucum pinearum,amygdalarum,ſeminis papaueris albi, ſingulorum drachm. duas ſcrupulum vnum, cinamomi, caryophylli, ſucci glycyrrhizæ,tragacanthæ, zingiberis, gummi Arabici, amyli, ſeminum peponis, cucumeris, cucurbitæ,& citruli,ſingulorum drach.vnam,caphuræ ſcrupul.vnum, [a]droſati violarum quod ſatis eſt.dein affunde lib. vnam aquæ,violarum drach.tres,& decoque vſque ad tertias, pérque ſaccum tranſfunde, & coniice in id decoctum ſacchari lib. vnam aut quantum ſatis erit, & rurſus ad mellis craſſitudinem coquito.Poſthac ſpecies omnes ſuprà commemoratas probè tritas impone, & cum ipſis penidiorum drach.ſex & ſemis: & bene ſubactis omnibus coniice in mortarium, & contunde quoad ſolideſcant:deinde à mortario aufer, & impone vaſculo. Datur vt prædictum eſt.

a Droſati] Et ex hoc loco abundè patet, droſatum Nicolao idem quod ſerapium,vel(vt hodie loquuntur) ſyrupum ſignificare.Nã vbi Græcus Nicolai codex habet, δροσάτου τῶν ἴων,Latinus legit Syrupi violacei.

Cap. XCVIII.

ANTIDOTVS è tragacantha vtilis ad grauitatem thoracis,tuſſiculoſis,pleuriticis,peripneumonicis, lienoſis, ſiti immodicæ ortæ ob pulmonis plurimum calorem,in ore retenta & ſenſim ſoluta. Admodum etiam laudatur ad vocis raucitatem: Habet tragacanthæ candidæ vnc.duas,gummi Arabici vnciam vnam, drach.duas,amyli vnciam ſemis, glycyrrhizæ drachm. duas,penidiorum vnc.tres,ſeminis peponis,cucumeris, cucurbitæ,& citruli,ſing.drach.duas,ſeminis vrticæ,papaueris albi,ſingulorum drach. tres, caphuræ ſcrup.ſemis,ſacchari & aquæ quantum ſatis videbitur.

Cap. XCIX.

ANTIDOTVS alia è tragacantha, ad frigidos affectus.

affectꝰ. Accipit tragacãthæ lib.ſemis,hyſſopi vnc.ſemis,
fœnigræci drach ſemis,amygdalarum,[a]nucum pinearũ
repurgatarum,ſing.vnc.ſemis,cinamomi vnc.vnam,a-
myli,zingiberis,glycyrrhizæ &ſucci eiuſdem,cubebarũ,
ſing.vnciam ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis
eſt. ſaccharum cum aqua in qua ebulliant zizipha, [b]ſe-
beſten,hordeum,dactyli,[c]pimpinella, [d]vngula cabali-
na,polytrichum,glycyrrhiza,hyſſopũ decoquatur:dein
commiſce huic decocto ſupradictas ſpecies, & præbe in
prædictis malis.

a Nucum pinearum]In Græco manuſcripto codice perperam κȣκȣνάρια pro κωνάρια ſcribitur, vt ſuprà quoque eſt annotatum.
b Sebeſten]Græcè legitur συμπεςένε. Vt hinc conſtet, Nicolai etiã ætate vocem hanc à medicis & Seplaſiariis fuiſſe vſurpatam. Actuariꝰ & alii recentiores Græci Myxas & Myxaria vocant. c Pimpinellæ]Græci corruptè ſcribitur πεμπινέλε pro πιμπινέλλε. Vt & hãc vocem Nicolai temporibus fuiſſe vſitatam, hinc ſatis appareat. d Vngula cabalina]Græcus codex legit, ὄγκλα καϐαλίνα pro ὄγȣλα καβαλίνα. Sic paſſim Nicolaus voces alterius linguæ deprauare ſolet. Latini hãc ſtirpem Tuſſilaginem vocant. De qua vide quæ tomo primo noſtrorum de ſtirpium hiſtoria commentariorum annotauimus. Et ex hac etiam antidoto omnib. palàm fit Nicolaum crebrò barbaris & peregrinis vti vocibus.

Cap. C.

ANTIDOTVS è cumino.confert frigiditati tho
racis,ſtomachi,inflatis,colicis,febre quartana laboran-
tibus, vẽtriculíque concoctionem iuuat.Habet cumini
drachmas octo ſcrup.vnum. Macera ipſum die nocté-
que in aceto,& dein exiccato: cinamomi , caryophylli,
ſingulorum drach.duas ſcrup.quinque,galãgæ,[a] thym
bræ ſeu ſatureiæ,calaminthæ,zingiberis , piperis nigri,
ſingulorum drach.vnam ſcrup,duos, ameos , libyſtici,
ſingulorum drach.vnam gran.octodecim , piperis lon-
gi,ſpicæ,nucis moſchatæ,ſingulorum ſcrupul. duos ſe-
mis,mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

a Thymbræ]Græcè falſò hîc, vt aliàs ſæpe, θρύμϐης pro θύμϐρης legitur.

Cap. CI.

ANTIDOTVS è cumino magna , efficaciſſima
ad cruditatem ſtomachi, & inflationes eiuſdem atque
viſcerum:item ad aluum adſtrictam.Hanc verò antido
tum nonnulli veterum medicorum [a] Dioſpoliten no-
minauerunt.Capit cumini Æthiopici & cumini cõmu
nis,ſing.hexag.vnum. cuminum autem probè ſiccatũ,
tritum,& per cribrum tranſmiſſum.Galangæ,ſpicæ nar
di,amomi,croci,zingiberis,caryophylli, piperis cõmu-
nis & albi,cinamomi veri,maſtiches,maceris, nucis iu-
glandis,ligni aloes,nucis moſchatæ,cardamomi , ſino-
nis,fœniculi ſeminis,caſiæ,ſeminis apii,cyperi , carpo-
balſami,folii,ſingulorum dr. vnam ſemis , piperis lon-
gi hexag.vnum ſemis,foliorum rutæ hexag.duo , nitri
hexag.vnum.Hæc omnia bene trita commiſce cũ mel-
le Attico deſpumato aut ſaccharo ſufficienti . Dato ex
eo vtentibus,manè & veſperi.

a Dioſpoliten]Græcè eſt διοσπολίτȣ. Paulus lib. 7. cap. 11. Dioſpoliten deſcribit, ſed minus medicamentoſam. Galenus lib. 4. de Tuend.ſani.cap.5. Dioſpoliticon vocat perinde atque Actuarius.

Cap. CII.

ALIA antidotus è caſtoreo ad omnia ea ad quæ præ-
cedens efficax. Recipit aſari,aniſi,ſeminis apii,ſingulo-
rum drach.duas ſcrupulos duos,iunci odorati,myrrhæ,
piperis longi,ſing.drach.duas ſemis,rhei barbari,croci,
ariſtolochiæ rotundæ,ſing.drach.vnam ſcrup.duos, co
ſti drach.vnam ſemis,cinamomi, caſiæ ligneæ , ſingul.
drach.vnam ſcrup.vnũ,mellis Attici aut ſacchari quod
ſatis eſt.Probè confecta reponatur in vaſe. Datur vbi v-
ſus exigit,cum decocto capparis,coſti,cinamomi, & ca
ſiæ ligneæ.

Cap. CIII.

ANTIDOTVS ex iride.prodeſt ad columellam
quæ veluti acus intus pertuſa eſſe videtur. ad vocem e-
tiam omnino amiſſam,aſthmaticos & difficulter ſpirã-
tes. Habet iridis vnc.vnam,pulegii,hyſſopi, glycyrrhi-
zæ,ſing.drach.ſex,tragacanthæ,amyli,cinamomi , zin-
giberis,piperis,amygdalarum,nucum pinearum, ſing.
drach.tres,caricarum ſine acinis , carnis palmularum,
vuarum pinguium exemptis acinis,ſing. drach.tres ſe-
A mis,ſtyracis rubri drach.duas ſcrup.vnum,mellis Atti-
ci aut ſacchari quantum ſufficit.Datur cum decocto ca
ricarum,ſeminis maluæ,hyſſopi,carnis palmularum &
vino calido,veſperi.

Cap. CIIII.

ANTIDOTVS alia è tragacantha,quæ prodeſt
tuſſientibus,tabidis,& arteriacis.Habet tragacanthæ cã
didæ lib.quinque,glycyrrhizæ drach.tres,amyli drach.
vnam , penidiorum vncias tres , ſeminis peponis , cu-
cumeris,cucurbitæ,citruli,ſing.vnc tres,nucum pinea-
B rum,nucum auellanarum,piſtaciorum, amygdalarum,
ſing.vnc.duas,croci,caſiæ ligneæ,ſing.vnc.duas,ſaccha
ri lib.duas.Probè confecta datur manè & veſperi.

Cap. CV.

ANTIDOTVS è calamintha,vtilis ad refrigera-
tionem thoracis,& tuſſientes.Item ad refrigerationem
ſtomachi,appetentiam abolitam, difficulter coquẽtes,
& eos quibus ſtomachus celeriter inflatur.Datur ante &
poſt prandium,veſperique cubitum ituris nucis auella-
C næ quantitate ex vino bono. Capit calaminthæ , pule-
gii,ſeſelis,piperis nigri,petroſelini,ſing.drach.tres ſcru
pul.duos,libyſtici drach.duas ſcrup.vnum, ſeminis apii
ſcrup.vnum,ameos,thymi, aniſi , cinamomi , zingibe-
ris,ſingul.ſcrup.duos,mellis Attici aut ſacchari quod ſa
tis eſt.probè confectam præbeto.

Cap. CVI.

ANTIDOTVS[a]diacodion.confert ad omnẽ cœ-
liacum affectum,item dyſentericis , febricitantibúſque
ex aqua data pluuiali,in qua ſpodium,rhu culinarium,
D myrtus & ſtillatitius roſarũ liquor inferbuerit . His qui
vacant febre cum vino tepido præbetur. Habet capitũ
papauerum cãdidorum,neque viridium neque arido-
rum integrorum cum exteriori cortice tredecim, roſa-
rum rubearum drach.duas ſemis,croci,acaciæ , glycyr-
rhizæ,ſing.drach.vnam,boli Armenii vnc.ſemis, cina-
momi,ſymphyti,hypociſthidis,balauſtiorum,ſing. dr.
vnam,myrti vnc.1.corallii rubri & cãdidi,rhois culina-
rii,ſanguinis draconis,rhois Syriaci,ſing.ſcrup.duos,ſe-
E minis portulacæ drach.ſemis. Capita prædictorum pa-
pauerum in pluuia aqua,donec dimidium eius abſuma
tur,decoquito:prius tamẽ in aqua illa in qua decoque-
rentur,maceratis capitibus. dein per ſaccum colato , &
adde mellis myrtini lib.vnam ſemis,& probè ſubacta i-
terum coquito ad mellis conſiſtentiam , & ſubinde ſu-
pradictas ſpecies tritas adiicito,& bene paratam repone
in vaſe.Quum vſus poſtulat,dato vt prædiximus.

a Diacodion]Ita nominata eſt à capitibus papaueris, quæ Græcis κώδειαι dicuntur.

Cap. CVII.

F ANTIDOTVS Ecloge nominata, quaſi dicas ſe-
lecta.Confert dyſentericis & cœliacis,vt præcedens. Ha
bet balauſtiorum vnc.vnam,maceris vnc.vnam ſemis,
omphacini,ſeminis hyoſcyami,ſing.vnc.vnam , cornu
ceruini vnc.ſemis,opii vnc.duas,mororum rubi, bacca
rum myrti nigrarum,ſing.vnc.vnam , myrrhæ troglo-
dyticæ,licii Indici vnc.ſemis,corallii, ſidiorum ſeu pu-
taminum mali granati,floris iunci odorati,roſarum ari
darum,ſing.vnc.ſemis,croci vnc.vnam , ſigilli Lemnii
vnc.vnam ſemis,ſucci plantaginis maioris,acaciæ, lada
G ni ſing.vnc.vnã,ſeminis fœniculi,aniſi,ſing.vnc.ſemis,
aluminis,thuris,ſing.vnc.vnam,rhois culinarii vnc.ſe-
mis,terræ Samiæ,interioris ventriculi columbæ,& gal-
linæ tunicæ,vuarum paſſarum ſine acinis,roſarum,ſin-
gul.vnc.ſemis,gummi vnc.vnam,[a]chalcitidis,pumicis
vſti,ſing.vnc.ſemis,ſucci hypociſthidis vnc. vnam, le-
porini coaguli,carnium echinorũ,[b]vteri anatis,oſſium
palmularũ,oſtreorũ vſtorũ,œnanthes herbæ,miſyos, ra
dicis ſymphyti,bituminis Iudaici,ſing.vnc.ſemis, amo
mi,dauci Cretici ſeminis,ſing.vnc.vnam , boli Arme-
H nii,petroſelini,ameos,caſtorei,tribuli ſeminis,ſing. vn-
ciã ſemis,rhei vnc.ſemis,mellis Attici aut ſtillatitii ro-
ſarum campeſtrium liquoris,aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Chalcitidis]Quid autem ſit chalcitis diximus lib.1.de Compoſ.medic. b Vteri anatis]Græcus Nicolai codex manuſcriptus

paſſim legit *νικαρίας* pro *νίκαρις*. Ita verò ſcribendum eſſe, & grammatica ratio,& Paulus multis in locis docent.

Cap. CVIII.

ANTIDOTVS alia è ſeminibus, præſtantiſſima ad cœliacos & dyſentericos.Recipit ameos, hyoſcyami, opii,aniſi.ſing.grana ſex,ſeminis fœniculi grana ſeptẽ, ſeminis apii grana quinque, ſymphyti grana quatuor, putaminum mali granati,balauſtiorum,ſing.gr.tria ſemis,maceris grana tria,ligni aloes gr.duo ſemis, terræ Lemniæ,boli Armenii,ſing.gr.duo,baccarum myrti gr. nouem,mellis Attici aut ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt.

Cap. CIX.

ALIA ad eadem mala, & quæ ſanguinem ab internis latum [a] ſiſtit. Chamædryn in vino veteri adſtringente decoque ad tertias, præbe ieiuno diebus tribus.experta eſt.

a Siſtit]Græcè falſò *ςέλει* pro *ςέγει* ſcribitur.

Cap. CX.

ANTIDOTVS è malis & cotoneis,contra dyſenteriam mirifica.In cotoneorum & malorum iuſculum æqualem ſacchari quantitatẽ cõiice,& decoque ad mellis conſiſtentiam.Deinceps hæc probè cõtuſa & cribrata adiice,nẽpe maceris hexag.ſemis,maſtiches,ligni aloes, ſucci acaciæ, ſucci hypociſthidis, ſing.vnc.ſemis, nucis moſchatæ,cinamomi,roſarũ, ſing.hex. quatuor, gallæ moſchatæ gr. vnum,coriandri grana duo, rhois culinarii,rhois coriarii,ſing.vnc.ſemis, zingiberis hexag.vnum ſemis,moſchi ſiliq.duas, ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſufficit:datur manè & veſperi.

Cap. CXI.

ANTIDOTVS è lapide [a]radiante.Prodeſt melãcholicis,ſyncope laborantibus, animo deficientibus & ad omnem cordis affectum,ad maniacos, carnis diſſolutionem,& ad malum ex melancholico humore corporis colorem.Habet lapidis [b]litzi vnc.vnam,ambaris crudi vnc.ſemis,ligni aloes,cinamomi crudi,cinamomi tenuiſſimi,ſing.drach.tres,moſchi hexag.vnum, margaritarum hexag.duo,auri puri hexag.vnum,[c]ſerici recenter è grano ilicis tincti lib. vnam ſemis. Sericum cum ſucco malorum dulcium, & ſtillatitio roſarum liquore quoad rubrum fiat decoque.Dein exempto ſerico,ambar,& cũ eo alias ſpecies iniice, atque lapidis [d]lazuli loti & præparati,margaritarum perforatarum & integrarum,ſing.hexag.ſemis.Prius tamen [e] in puluerem tenuiſſimum redacta,probéque inter ſe commiſta, pone ſuper marmor,&iuſto tempore illic dimitte,dein in vaſculum reconde:& vbi vſus poſtulat,præbeto.

a Radiante]Græcus codex habet *λαμφύρυ* pro *λαμπύρυ*. Per lapidem autem radiantem ſeu ſplendentem,intelligit eum qui Græcis *κύανος*, Latinis cæruleus, Meſuæ ſtellatus,quòd aureæ quædam maculæ velut ſtellæ radiantes ac ſplendentes in eius fracturis inueniantur, & lazuli dicitur.Officinæ hodie quoque Lazuli vocant. Verùm eſſe quod diximus,cuiuis palàm fiet Meſuen legenti, qui antidotum præſentem in capite de lapide ſtellato,confectionem è lapide Lazuli nominat, & à ſe inuentam ſcribit. b Lapidis litzi]Græcus codex ita habet, *λάπις λίτζι, τουτέςι λίθου λαζουρίου* id eſt,lapis litzi, hoc eſt lapidis lazurii. Vnde omnibus perſpicuum fit,hoc loco lapidẽ litzi haud ſecus quàm in ſuperioribus aliquot antidotis accipi,nempe pro lapide praſio qui etiam Nicolao lazurius dicitur.Quod explicatio quarundam Nicolai vocum ſatis monſtrat,in qua ita ſcriptum eſt: *λάπις λίτζι, τὸ λαζούριον, ὁ λίθος πράσιος.* c Serici recenter è grano ilicis tincti] Græcè eſt *μετάξης πρινοκοκκάτης*. Falſò tamen in manuſcripto codice legitur *πρινοκοκκάτου*, vt ſatis etiam ex antidoto 452.liquet,vbi ſcriptum eſt *πρινοκοκκάτης*. Significare autem hanc dictionem, recèns è grano ilicis tinctũ, ex Meſue etiam abundè claret,qui ait accipiendum eſſe ſetam tinctam ex chermes. Quippe Arabes chermes granum ilicis arboris quæ Græcis *πρῖνος* dicitur, vocare ſolent. d Lazuli loti & præparati]Græcè ſcriptum eſt *λίθον ἀπέλαξιν ζέφυρον*, verbis nihil ſignificantibus. Pro *ζέφυρον* autem eſſe legendum *λάμπυρον*, ex ſuperioribus ſatis patet.Pro *ἀπέλαξιν* autem ita monente Meſue ſubſtituimus,loti & præparati.Tamen quid Nicolao vox corrupta *ἀπέλαξιν* ſignificet,certò ſtatuere nequeo.Hic tamen lotum ſignificare videtur, vt ſit ſenſus, lapidis loti ſplendentis. e In puluerem redacta tenuiſſimum] Græcus codex *χρεωδῶς* legit perperam,pro *χνοωδῶς*.

Cap. CXII.

ANTIDOTVS è ſena, ad melancholicos,maniacos,& eos qui nunquam benignam propter redundantem melancholicum humorem naturam habent, & in ſumma ad quartanam & omne malum à melancholico humore ortum valde vtilis.Recipit ſenæ, nucis auellanæ,ſingulorum vncias duas,ſerici vſti drachmam vnã,

A [a]boli Armenii,lapidis lazuli,ſingulorum drachmam vnam,cinamomi vnciã ſemis,caryophylli,galangæ,piperis,ſpicæ, ocimi,zingiberis,folii,cardamomi,croci, zedoariæ,floris boraginis,floris roſmarini, piperis longi, ſingulorum drachmam vnam,margaritarum, auri puri,ſingulorum hexagium vnum,ligni aloes boni hexagia duo,oſſa cordis ceruini quatuor,corallii rubei hexagium vnũ,berberis grana vndecim,maceris hexagiũ ſemis,moſchi grana duo,ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis videbitur.Datur cum aqua cui inco-
B cta ſunt,ſene,ſcolopendrion, ramus tamaricis, & radix capparis:& ita præbeto.

a Boli Armenii]Græcè eſt *βόλου Αρμενίου*.Latini tamen codices habent lapidis Armenii.

Cap. CXIII.

ANTIDOTVS è cotoneis malis,vtilis ad ſtomachi imbecillitatem,&iis qui cibum non ſatis cõcoquũt, inflatis,vitiato corporis colori.Mirificè verò iuuat non appetentes cibum,refrigeratos,difficulter coquẽtes.Eſt verò admodũ præſtans.Carnis cotoneorum repurgatæ lib.vnam ſemis coniice in libras duas mellis puri,& co-
C que vſque ad conſiſtentiam:deinde ſumpta ex eo portione pone ſuper marmor,vt periculum de proba eiuſdem conſiſtentia fiat. Poſthac iniice cinamomi hexagia quatuor ſemis,zingiberis hexagia tria, piperis,galangæ,ſing.hexagium vnum ſemis,caryophylli, nucis moſchatæ,ſing.hexagium vnum ſemis, ſpicæ, ligni aloes,maceris,cardamomi,ſingulorum drachmam vnã, zedoariæ drach.ſemis. Subigantur ambabus manibus vnà cum melle & carne cotoneorum, dein fundantur ſuper marmor prius illitum ſtillatitio roſarum liquore
D moſcho cõdito.Quòd ſi vt aluum ſubducat efficere volueris,adiice dacrydii hexag.vnum ſemis,& contuſam reconde in vaſe.vtentibus datur cum vino bono.

Cap. CXIIII.

ANTIDOTVS è malis nobilis. Malorum [a]Paphlagonicorum carnem ſanam probè decoque,& repurgatam ac tritam rurſus coque cum melle deſpumato. Sit autem carnis malorum libra vna, mellis autem duæ:iniice etiam ſtillatitium roſarum liquorem,& vbi
E abũdè decocta fuerint,adde cinamomi boni, caryophylli,ſingulorum hexagia tria, floris iunci odorati, ſenæ, ſingulorum hexagium vnum,aniſi hexagium ſemis,roſarum hexagia duo,ligni cinamomi hexagia tria, ſpicæ hexagiũ vnũ.Vbi verò abundè & ad finem decocta fuerint,remoue ab igne:& poſtquam tepidum factum fuerit,repone in vaſe.Si vis vt aluum ſubducat efficere, iniice dacrydii vncias tres,& da vtentibus ex vino. Nonnulli pro melle ſaccharum adiiciunt. datur autem pro virium ratione.

F a Paphlagonicorum]Latini codices legunt dulcium. Vt hinc conſtet,mala è Paphlagonia allata,cætera dulcedine viciſſe.

Cap. CXV.

ANTIDOTVS è papauere,vtilis dyſentericis,deſtillatione laborantibus,tuſſientibus,tabidis,ſtomachicis,cibum nunquam concoquentibus, ſed potiùs euomentibus.Habet papaueris albi drachm.quinquaginta, maceris,acaciæ, ſingulorum drachmas ſeptem ſemis, caryophylli,croci,boli Armenii,ſingulorum drachmas quinque,cinamomi,ſanguinis draconis,ſeminis planta-
G ginis maioris,ſingulorum drachmas quatuor ſemis,ſerapii ſeu droſati roſacei quantum ſatis videbitur.

Cap. CXVI.

ANTIDOTVS è tribus piperum generibus, ſtomachi refrigerationibus,acido ructui,quartanis reſolutis,iecinoroſis,inflationibus,& tuſſientibus auxiliatur. Datur nucis auellanæ magnitudine ex vino temperato. Accipit trium generum piperis,ſingulorum vnciam vnam,zingiberis,thymi,ſeminis apii, ſingulorum vnc. ſemis,aniſi vnc.ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

H Cap. CXVII.

ANTIDOTVS alia è tribus piperum generibus. Recipit trium piperum,ſing.vnc.ſemis,ligni aloes, galangæ,ſing.hexag.ſemis,croci,cinamomi,cardamomi,

ſing.hexagium ſemis,ſpicæ ſcrup.vnũ grana duo, calami odorati hexag.vnum,coſti hexag. ſemis, zingiberis hexag.vnum ſemis,baccarum myrti grana vndecim,caryophylli hexag.ſemis,[a]caſiæ ligneæ hexag.ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Caſiæ ligneæ] Manuſcriptus Nicolai codex habet κασιάλιγνε, pro κασιαλίγνεε. Sic paſſim Latinas voces Græcis ſcribens literis deprauat Nicolaus.

Cap. CXVIII.

ALIA ad prædicta vtilis. Habet trium piperis generum ſing.gran. quindecim, zingiberis drach. tres ſemis,epithymi,aniſi,ſing.ſiliquam vnam ſemis,ſeminis petroſelini,ſeſelis,hyſſopi,libyſtici,helenii, ſing. drach. vnam & tertiam partem,ameos,caſiæ,ſpicæ nardi,ſing. drach.vnam ſcrup.vnum, ſeminis dauci drach.vnam ſemis, mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt. Datur vtentibus hexag.vnum.

Cap. CXIX.

ANTIDOTVS Galeni [a] diacurcuma conferens ad prædicta:præſertim verò hydropicis,& malo corporis habitu laborantibus admodum vtilis. Capit aſari, croci,petroſelini, dauci, aniſi, ſeminis apii, ſing.drach. quatuor,rhei barbari,ſpicæ,ſing.drach.ſex,coſti Alexandrini,myrrhæ,caſiæ, floris iunci odorati,radicis rubiæ, carpobalſami,olei balſamini,ſucci abſinthii, ſucci eupatorii,ſing.drach.duas ſemis, tragacanthæ drach.vnam, mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Diacurcuma] Perperam hanc antidotum ad authorem Galenum refert Nicolaus, quum nuſquam apud hunc reperiatur. Huius itaque compoſitionis potius author eſt Meſue,apud quē hæc ipſa reperitur eodem inſignita nomine. Non eſſe etiam hanc Galeni, nomen ipſum curcuma, quod barbarum eſſe conſtat & Galeno inuſitatum, abundè teſtatur. Curcuma verò Serapioni & aliis Arabibus non eſt niſi chelidonium, quod è collatione vtriuſque hiſtoriæ omnibus ſit maniſeſtiſſimum. Quum verò inter ſimplicia medicamenta hanc conſtituentia antidotum,nuſquam inueniatur chelidonium, certum eſt curcuma apud Meſuen idem ſignificare quod crocum: aut certè huius antidoti inſcriptionem eſſe deprauatam,legendúmque διὰ κρόκȣ,hoc eſt è croco antidotus.

Cap. CXX.

ANTIDOTVS alia diacurcuma ad prædicta vtilis, potiſſimùm autem ad hydropicos, ſtomachicos, & eos qui non nutriuntur,ac frigido ſunt ſtomacho. Habet croci,ſpicæ,cinamomi,aſari,caſiæ ligneæ, ſing.drachmas tres,coſti Alexandrini,floris iunci odorati,myrrhæ,ſing.drach. vnam ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſufficit. Datur pondere vnciæ ſemis, aut duarum drachmarum,cum vino & aqua in qua efferbuerunt ſemen fœniculi, & eius radix, ramique tamaricis. Iniice mucronem ferri ſæpius igne candentem. Hanc itaque cum vino commixtam præbe bibendam.

Cap. CXXI.

ANTIDOTVS alia diacurcuma, eiuſdem cum prædicta vſus. Accipit croci, ſpicæ, cinamomi, aſari, caſiæ,ſing.drach.tres,coſti,floris iũci odorati, myrrhæ, ſing.drach.vnam ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CXXII.

ANTIDOTVS alia diacurcuma, ad prædicta mala vtilis. Habet croci,aſari,petroſelini, dauci, aniſi,ſeminis apii,rhei barbari,ſpicæ,ſing.drach.ſex, coſti,myrrhæ,caſiæ ligneæ,floris iunci odorati,radicis rubiæ, carpobalſami, ſucci abſinthii, eupatorii, ſing. drach. duas, calami odorati,cinamomi,ſing.drach.vnam ſemis,olei balſami drach.ſemis, ſcolopendrii,ſcordii agreſtis,ſucci glycyrrhizæ,ſing.drach.duas ſemis,tragacanthæ drach. duas,ſacchari quod ſatis videbitur.

Cap. CXXIII.

ANTIDOTVS dialacca.confert iecinoroſis,lienoſis,malo corporis habitu correptis, nephriticis, ſtomachi inflationibus,& viſcerum. Item iecinoris & lienis obſtructionibus. Recipit [a] lachæ infectorũ drach. xv.ſpicæ,coſti,carpobalſami,xylobalſami,caſiæ ligneæ, cinamomi, acori, croci, aſari, floris iunci odorati, ſenæ,rhei barbari, maſtiches, ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſingulorum drachmas nouem, gentianæ, ſeminis apii,fœniculi,aniſi,polii,caryophylli, cumini,eupatorii,abſinthii,phu,nucis moſchatæ,cardamomi, gallæ moſchatæ, [b]cubebarum,ſing.drachmas tres,mellis Attici deſpumati aut ſacchari quantum ſatis erit.Datur vt diacurcuma.

a Lachæ infectorum] Græcè eſt, λάκκα τῶν βαφέων. Quare intelligit tertiam ſpeciem lachæ,vel(vt barbari loquũtur) laccæ:quam Arabes rubram vocant,quòd ſcilicet ex ea ruber color, qui vulgò carmeſinus appellatur,fiat. Hæc infectoribus eſt expetita, ideo à Nicolao lacca infectorum dicta eſt, vt copioſiùs lib. 1. De compoſ.medic. cap. 10. diximus. b Cubebarum] Græcus codex habet, κȣμπέπερ. Vnde manifeſtum fit, Nicolao κȣμπέπερ nihil aliud ſignificare quàm cubebas. Nam & Actuarius combebas in antidoto dialachan recenſet, & Latini codices Nicolai habent cubebas.

Cap. CXXIIII.

ANTIDOTVS [a]diaphiledoni,prodeſt calori ſtomachi,& inflationi,duritiei iecinoris. Hæc autem dicitur eſſe confecta ab Ioo Damaſceno. Habet zingiberis, trium generum piperis,ſpicæ, caſiæ ligneæ, carpobalſami, pyrethri,cardamomi magni, caryophylli,maſtiches,ameos,ſingulorum drach.duas, apii,aniſi,menthæ,ſingulorum drach. tres, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Diaphiledoni] Græcè eſt διὰ φιληδόνȣ. Sic fortè dicta eſt quòd ſit iucunda & cum voluptate aſſumatur. Niſi fortè vox hæc deprauata ſit:quod,quia vnico duntaxat exemplari vſus ſum, ſcire certò non poſſum.

Cap. CXXV.

ANTIDOTVS è hermodactylo auxiliatur podagræ, à frigido humore ortæ. Habet decocti radicum fœniculi lib.duas,mellis deſpumati libram vnam.Ebulliant ad mellis craſſitudinem: poſthac iniicito hermodactyli,& turpeti puri,ſingulorum vnciam vnam.Confecta, vſu poſtulante datur nucis auellanæ quantitate ieiuno ex vino.

Cap. CXXVI.

ANTIDOTVS alia è hermodactylo podagricis arthriticiſque vtilis: priore autem melior eſt. Accipit hermodactyli drachmam vnam,cumini Æthiopici,colocynthidis,ſingulorum drachmas decem,chamædryos drachmas nouem, centaurii drach. octo, ariſtolochiæ, gentianæ,ſingulorum drachmas ſex, hyperici drachm. quinque,petroſelini drachmas quatuor,[a]bituminis Iudaici drachmas tres, agarici drachmas duas, mei drach. vnam,mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis videbitur.Datur drachma vna ex vino manè ieiuno.

a Bituminis Iudaici] Græcus codex habet συμφύτȣ ἰȣδαϊκȣ̃,falſò haud dubiè,pro ἀσφάλτȣ ἰȣδαϊκȣ̃. Eſt autem vtile bitumen Iudaicum,etiam illitum, Dioſcoride teſte,podagris & articulorum doloribus.

Cap. CXXVII.

ANTIDOTVS alia è hermodactylo, vt prædicta. Capit hermodactyli,galangæ,pyrethri,zingiberis, zedoariæ,aniſi,gentianæ,ariſtolochiæ, ſingulorum drachmas quatuor,turpeti drachmas duas ſemis, dacrydii ſcrupulos duos, rhei barbari, ſingulorum hexagium vnum,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CXXVIII.

ANTIDOTVS alia podagrica,peromnia expertа,ſi per integrum anni ſpatium ſumatur.dantur ſingũlis diebus ſcrupuli duo. Habet gentianæ vncias duas, pæoniæ, lauri, piperis communis, ariſtolochiæ longæ, ſingulorum vnciam vnam,myrrhæ drachmas quatuor ſeminis rutæ ſylueſtris vnciam vnam,[a]cinaræ ſylueſtris ſeminis vncias duas, petroſelini Macedonici drachmas quatuor,piperis albi,corticis radicis capparis, glycyrrhizæ,ſeminis cnici,ſingulorum vnc. duas. Arida tundantur & cribrentur,melléque aut ſaccharo ſufficienti excipiantur. datur pro arbitrio.

a Cinaræ ſylueſtris] Cinaram,quemadmodum etiam Lucius Columella, vocat Nicolaus ſtirpem quæ Dioſcoridi ſcolymus dicitur. De qua primo noſtrorum De ſtirpium hiſtoria commentariorum tomo multa.

Cap. CXXIX.

ALIA podagrica antidotus, Procli dicta: per integrum annum ſine vlla obſeruatione datur. Habet chamædryos ſcrupul.nouem, centaurii ſcrupulos octo, ariſtolochiæ ſcrup.ſeptem,gentianæ ſcrupul.ſex, hyperici ſcrup.quinque,petroſelini ſcr. quatuor, rhei Pōtici,

amyli,ſing.ſcrup.vnum, agarici ſcrup.duos, mellis drachmam ſemis:quo excepta & ſubacta finge paſtillos, & vna antè hora commixtam dato.

Cap. C X X X.

ALIA podagrica, conferens omnibus partibus defluxione tētatis,à prima die martii ad X L . vſque dies ſumpta. Recipit ſtyracis calamitis, petroſelini Macedonici,ſpicæ nardi,galbani,myrrhæ, caſtorei, opii,ſingul.drach.ſemis,caſiæ drach.decem,folii,coſti, piperis albi,ſing.drach.tres ſemis, croci grana ſex, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Datur nucis auellanæ magnitudine, ex tepido liquore.Obſeruandum autem tibi erit vt is qui hanc antidotum eſt ſumpturus,bene concoxerit. Abſtinere etiā oportet à prima die qua eſt ſumpturus,à carnibus bubulis,beta, alimentis prauis, & omni cibo vitioſum ſuccum creante. Vitare quoque venerea conuenit.Eſt autem admodum vtilis.

Cap. C X X X I.

ANTIDOTVS alia podagricis vtilis, dicta Climax. Habet myrrhæ troglodyticæ,folii, baccarum lauri decorticatarum,coſti,amomi,gentianæ, ſing. drach. duas,ſpicæ nardi, ariſtolochiæ rotundæ, ſing. drachm. vnam. datur cochlearium vnum. Contuſa & cribro tranſmiſſa dantur cum liquoris tēperati tepidive drachmis tribus. Deuitabis autem, vt in priore, ne lentes aut alium prauum cibum ingeras.

Cap. C X X X I I.

ALIA antidotus podagrica, celebris admodum, quam accepi in Epheſo oppido Aſiæ:& quum de ea periculum feciſſem, inueni veracem. Capit gentianæ drach.duas,ariſtolochiæ rotundæ drach.vnam,myrrhæ troglodyticæ,baccarum lauri decorticatarū, coſti,amomi,folii,ſing.drach.vnam,ſpicæ nardi drach.ſemis, ariſtolochiæ longæ drach.vnam. Poſtquam autem probè concoxerit is qui ſumpturus eſt hanc antidotum, præbe ieiuno cochlearii menſuram, per mali intermiſſionem. Oportet autem eum qui aſſumit abſtinere lentibus,mero,melle copioſo,carnibus bubulis,& aliis vitio ſum ſuccum procreantibus. Poſtquam igitur defluxio nullum doloris ſenſum exhibet, admouenda erunt medicamenta iis locis ad quæ defluxio fieri conſueuit, & qualitati defluxionis cōgruere hæc ipſa oportet, ita vt ſi defluxio calida fuerit, ceratum cum roſaceo & ſucco betæ impoſito: ſi verò non,in ea vtere contrario. Nam vt Hippocrates ait,contraria contrariorū ſunt remedia.

Cap. C X X X I I I.

ANTIDOTVS cōferens podagricis, è moſcho. Præbetur diebus quadraginta,quotidie. His præteritis, ſatis eſt ſi per vigintiquatuor dies alternis detur, eodē quidem pondere. eſt verò vtilis admodum, vt ea quæ præcedit. Habet ariſtolochiæ rotundæ,baccarum lauri aridarum decorticatarum, gētianæ, zingiberis, ſpicæ nardi,folii,amomi, agarici, [a] carpeſiæ, ſing.vnc.ſemis, moſchi ſiliquas tres, mellis Attici aut ſacchari quātum ſatis videbitur.Probè cōfectæ dato manè ieiuno ſcrup. tres,ex aqua calida.

a Carpeſiæ] Græcus manuſcriptus codex habet, καρπησίας. Meminit autem carpeſiæ etiam Aetius lib.11.cap.13. Eſt autem καρπησία idem quod carpeſium.Sunt verò carpeſia Nicolao, vt reliquis etiā poſterioribus Græcis, combebæ, vel (vt officinæ hodie vocant) cubebæ.Nam & Actuarius κομβίβας vel κομπίβας, nominari quoque καρπήσια & καρπίδια,teſtatur.

Cap. C X X X I I I I.

ANTIDOTVS è roſis Galeni, conferens iecinoroſis, lienoſis, ſtomachicis, concoquere haud potentibus,& frigido aliquo affectu laborantibus. Recipit ſpicæ,croci,aſari,coſti,floris iunci odorati, cinamomi,ſpodii,abſinthii,caſiæ ligneæ,maſtiches,ſing.drach.vnam, roſarum quantum omnium aliarum ſpecierum, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. C X X X V.

ANTIDOTVS è papauere, aſthmaticis, peripneumonicis,tuſſientibus, deſtillatione laborantibus, & lienoſis plurimùm auxiliatur. Accipit glycyrrhizæ,tragacanthæ, gummi Arabici, papaueris albi,peni-

A diorum,ſingulorum drachmas quindecim, amygdalarum dulcium depuratarum drachmas quinque ſemis, amyli,portulacæ ſeminis,& cotoneorum,ſing.drachm. tres, ſeminum peponis,cucumeris,cucurbitæ,& citruli, ſing.drachmas duas, ſeminis lactucæ & althææ, ſingul. drachmam ſemis, ſacchari & droſati quantum ſatis videbitur.

Cap. C X X X X V I.

ANTIDOTVS è malis, efficax ad omnem frigidum affectum ſtomachi, & eos qui cibum non appe-
B tunt. Habet malorum dulcium carnis libras duas, droſati roſarum libras tres. mala decoque cum droſato roſarum bono ordine:dein iniicito cinamomi vnciam vnam,caryophyllorum vnciam ſemis, maceris, zingiberis,ligni aloes,galangæ,folii, ſing. hexagium vnum ſemis,ambaris ſcrupulos duos,moſchi grana vigintiquinque,ſtillatitii roſarum liquoris boni quod ſatis eſt.

Cap. C X X X X V I I.

ANTIDOTVM diambar ad ſtomachicos,lienoſos,cardiacos,pariter & malo corporis habitu præditos.
C Dicunt autem nonnulli veterum medicorum,hanc antidotum vtilem eſſe ad defectionem animi,& ſyncopen cordis. Capit cinamomi,[a]caryophylli, xyloaloes,maceris,folii,nucis moſchatæ,zingiberis, galangæ,ſingul. drach.vnam,ambaris ſcrup.duos, moſchi ſcrupul.duos, droſati roſarum lib.duas,& ſacchari quod ſatis eſt.

a Caryophylli] In diambar quod Meſue deſcribit, poſt cinamomum adiicitur doronicum,& alia quædam medicamenta quæ in iſta Nicolai antidoto deſiderantur. Quod in aliis etiam accidit,vt rarò inuenias compoſitionem officinis vſitatam,in qua non vel aliquid deſideretur vel redundet. Quod monuiſſe ſemel ſatis ſit: nam quiuis ex
D ipſa collatione diligenti hoc ipſum facilè deprehendet.

Cap. C X X X V I I I.

ANTIDOTVS è croco [a]Eſdræ.Hac antidoto ſapa diſſoluta frontem illine eorum qui caput dolent. Præbe etiam iiſdem bibendam ex ea fabæ quātitatem, & capitis dolorem ſedabis.In[b]phreniticis ſimiliter ſubline frontem & nares,ceſſabitque malum,ſiquidem ſomnum accerſit.Oculos defluxione laborantes, ſapa diſſoluta illine,& defluxionem ſiſtes. Auribus dolentibus
E & exulceratis pariter cum ſapa inſtillato. Dentes dolentes hac antidoto circumline. Contra vuam defluxione tentatam, ſpirandi difficultatem, orthopnœámque ex [c]aqua frigida, non febricitanti fabæ magnitudo datur dormituro: ſi verò febricitet, ex aqua mulſa. Similiter datur aduerſus [d] ſingultum. Fiſtulas per ſe impoſita ſanat.In iis qui ſanguinem ſpuunt,& abſceſſum habēt,pari ratione vtere. Inteſtinorum cruciatu laborantibus, cœliacis,datur fabæ quantitas cum caræno. Febricitantibus autem,ex aqua frigida,piſtacii magnitudo.Regio
F morbo correptis ex ſapa diſſolutam naribus infunde: iecinoroſis,cum tepido liquore. Fœminis difficulter parientibus[e]diſſolutam in vino,illine vētrem,confeſtimque fœtum edent.Sterilibus autem ciceris quantitatem in internum earum ſinum impone, & poſtea cum viro coeant,& concipient. hoc autem tertio die faciant. Eſt & hæc antidotus ad dyſentericos & cœliacos efficaciſſima. Habet [f]mamiræ drachmam ſemis,amomi drach. ſex,floris iunci odorati hexagia tria ſemis ſiliquas octo, pyrethri ſiliquas octo,croci grana ſeptem,myrrhæ tro-
G glodyticæ hexagium ſemis, ſtyracis calamitis hexagiū ſemis ſiliquas quatuor,petroſelini ſiliquas ſex,tragacanthes ſiliquas quatuor, ſucci hypocyſthidis ſiliq. octo, iridis Illyricæ ſiliquas decem,ſeminis fœniculi drachmā ſemis,dauci Cretici ſiliquas quatuor, papaueris ſeminis drachmam ſemis,ſpicæ ſiliquas decem, foliorum rutæ ſiliquas quatuor, caſiæ grana ſeptem, ameos ſiliq.quatuor, coſti ſiliquas quinque, cardamomi ſiliq. octo, opii gran.ſeptem, euphorbii ſiliq. octo, piperis communis gran.ſeptem,roſarum aridarum hexag.decem,opo-
H panacis hexag.quatuor ſemis, mei ſiliquas octo,[g]paſtillorum è lacha ſiliquas ſedecim, lycii Indici ſiliquas decem,caryophylli ſiliquas ſedecim,aniſi ſiliq.decem, foliorum citri ſiliq. octo, ammoniaci thymiamatis ſiliquas decem, ſeminis nigellæ ſiliquas octo, ſulphuris,

ignem non experti,caſtorei,[h]herbæ amaræ,ſing. ſiliq. octo,Cimoliæ terræ ſiliq.decem, [i] mergi ventris ſiliq. ſex,artemiſiæ ſiliq.decem,ſinonis ſiliq.quatuor, vetriculi anatis ſiliq.quatuor,hedychroi magmatis ſiliq. decem,ſeminis ocimi,lapidis iaſpidis,[k]foliorũ nerii, cinamomi,anethi,ſingul.ſiliq.quatuor,bdellii ſiliq. duodecim,rhois Syriaci,rhois culinarii, ſing. drach. vnam ſemis,aſari drach.vnam,lapidis hæmatitis drachmam ſemis,thuris ſiliq.vnam ſemis,[m]ſeridis herbæ ſiliq.ſex,teſtæ ſepiæ ſiliq.octo,corallii gran.ſeptem, iuniperi baccarum magnarum grana ſeptem, iuniperi baccarũ paruarum ſiliq.decem,ſanguinis draconis drachmã ſemis, [n]cinnabaris ſiliq.decem,peucedani, ſeminis apii, ſing. grana ſeptem,piperis albi ſiliq.duodecim,maceris ſiliq. decem,hermodactyli,ariſtolochiæ,libyſtici,ſing.drach. ſemis,nardi Celticæ ſiliq. decem , calami odorati ſiliq. quatuor,balſami drach.vnam,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Succi vino odorato bono irrigentur,& præparata ſubinde datur vtentibus.

a Eſdræ]Copioſius huius antidoti Eſdræ prophetæ & doctoris vſum Actuarius,& lib.13.cap.101.Aetius tradunt. b Phreniticis]Manuſcriptus codex falſò νεφριτικῦς legit pro φρενιτικῦς.Nam ita eſſe ſcribendum res ipſa docet.Quid enim prodeſſet nephriticis, frontis & narium illitio?Præterea Aetius & Actuarius ſatis teſtantur phreniticis eſſe legendum. c Ex aqua frigida]Græcè eſt κράσεως μιᾶς, vnius mixtionis ſeu menſuræ. Verùm Aetius habet cum aqua frigida: cuius lectionem,vtpote magis planam & expeditam,ſequi voluimus. d Singultum]Manuſcriptum exemplar malè λῆγμα legit pro λυγμόν. e Diſſolutam in vino:Etſi vix legi poſſunt Nicolai verba,tamen quantum coniicere licet,legendum in hũc modum erit, λεῖε ἐν οἴνῳ:vt ſcilicet hanc antidotum vino prius diſſolutam , imò ſubinde ventri illinendam ſignificaret.Poſſunt tamen quæcunque fuerint tandem ſine ſenſus diſpendio omitti:id quod ex Aetio ſatis liquet , apud quem Latinus interpres (Græca enim habere nondum potuimus) ita ſcriptum reliquit.Ad ægrè patientes mulierculas,ipſam per ſe ad imũ ventrem illinito,& facilè partus prodibit. Actuarius quoque ita præſentem locum efferre voluit:Fœminis,ait,quæ partum ægrè enitũtur, imus venter ſublinitur,& facilè fœtũ edunt.Poſſet haud dubiè è Græco Aetii codice locus ille Nicolai emendari,modò nobis ad manum eſſet. f Mamiræ]Græcè eſt μαμιρά.Actuarius,vt Ruellii conuerſiò habet,mameræ legit. Mamiræ autẽ meminit Paulus lib.7. inquiẽs, Mamiras radicula eſt herbæ, frequentibus tuberculis nodoſis cincta, quæ cicatrices & albugines extenuare creditur,extergendi nimirum facultate prædita.Quæ quidem deſcriptio videtur repræſentare radicem quæ nũc officinis doronicũ appellatur. Nã radicula eſt tenuis,prædẽſis & extuberantibus nodis quaſi geniculis,diſtincta.Si lingua conſulatur, dulcis ſapor inuenitur ſtatim in quẽdam lenem amarorẽ degenerare, qui conteſtim euaneſcit:quapropter albugines & cicatrices exterere guſtus ſatis monſtrat. Aetius in Eſdræ deſcriptione, perinde atque Paulus,mamiræ haud meminit. g Paſtillorum è lacha] Nicolaus legit λαχᾶ τροχίσκυ.Aetius autem ſimpliciter λαχὰ habet. * Lycii Indici]Manuſcriptus Nicolai codex legit κροκολυκίυ , falsò pro ἰνδικῦ λυκίυ:quòd Aetius ſatis teſtatur,qui habet λυκίυ ἰνδικῦ.Paulus quoque lycii mentionem facit.Accedit quod paulo antè croci in hac antidoto meminerit Nicolaus.Ex ſequenti denique antidoto palàm fit ſic eſſe legendum. h Herbæ amaræ]Per herbam verò amaram intelligit haud dubiè Gentianam:nam & illius poſt caſtorium meminit Aetius.Paulus etiam Gentianam non præteriit in Eſdræ deſcriptione.Accedit quòd vulgato ſermone dicitur,aliquid Gẽtiana eſſe amarius,quũ idipſum vehementer eſſe amarum ſignificare volumus:quaſi vix reperiri queat quod amaritudine Gentianæ radicem ſuperet. i Mergi ventris]Manuſcriptus Nicolai codex hoc loco, vt aliàs ſæpe,perperam legit ἴφιας γαστρὸς pro αἰθυίας γαστρός.Ita enim ſcribendum eſſe Aetius ſatis monſtrat,qui ita in Eſdræ compoſitione ſcriptum reliquit,κόπρυ τῆς ἑυρισκομένης ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς αἰθυίης,id eſt ſtercoris reperti in ventre mergi.Clariùs Paulus qui habet νηδύος αἰθυίας , hoc eſt ventris mergi. Vt euidentiſſimum ſit Nicolai lectionem eſſe falſam & deprauatam. k Foliorum Nerii]Græcè eſt ῥοδοδάφνης φύλλων . Aetius habet ῥοδῶν ῥοδοδάφνης,hoc eſt roſarum nerii: Paulus νηρίυ ἀνθῶν,id eſt florum nerii. nullo certè diſcrimine: quippe tum folia tum flores nerii, Dioſcoride authore aduerſus venenatorũ morſus præſidio ſunt. m Seridis]Seris Galeno & aliis Græcis idem quod intybum ſignificat. n Cinnabaris]De ea loquitur quam Dioſcorides inter metalla recenſet.Hanc tamen à ſanguine Draconis veterũ fuiſſe diuerſam, ex hoc etiam Nicolai loco ſatis patet.Et debent officinæ Eſdram paratam habere ex præſcripto Nicolai,hoc eſt iuxta præſentem deſcriptionẽ.Nam quæ habetur in vulgatis codicibus,nõ eſt legitima.Pro cinnabari verò ſi haberi nõ poteſt, vſurpãdus eſt lapis hæmatites,qui vt teſtis eſt Dioſcorides,eaſdem habet facultates. Cinnabaris autẽ veterum,vt Dioſcoridis,vel ignoratur vel non eſt niſi altera ſanguinis draconis officinarum ſpecies,nempe lacryma cuiuſdam arboris,vt alibi latius diximus.

Cap. CXXXIX.

ANTIDOTVS alia Eſdræ,vt præcedens. Recipit amomi drachmas duodecim, floris iunci odorati drachmas nouem,pyrethri,cinamomi,ſing.drach.ſex,croci drach.trigintaſex,caſiæ drach.duodecim,myrrhæ troglodyticæ dr.vndecim,ſtyracis drachm.duodecim, petroſelini drach.tres,ſeminis dauci drachmas ſex , tragacanthæ drachmas triginta , ſucci hypocyſthidis drach. nouem,iridis Illyricæ,abrotoni,ſing. drachm . quindecim,ſeminis fœniculi drach.ſex,bdellii drach . nouem, thuris drach.octodecim, ſulphuris ignem non experti drach.ſedecim.ſeminis hyoſcyami albi drach. vigintiſeptem,caſiæ drach.nouem,ſeminis papaueris drach. triginta,ſpicæ nardi drach.duodecim, rutæ , ocimi ſeminis,ſing.drach.tres,rhois culinarii,aſari,cardamomi,anethi ſeminis,ſing.drach.ſex, opii drach . vigintiſeptẽ, euphorbii drach.ſex,piperis albi drach.triginta, roſarũ aridarum,folii,ſing. drach.nouem , opobalſami drach. vigintiquatuor,[a]mergi ventris drachmas ſex,lachæ dr. duodecim,lycii Indici,caryophylli,ſing. drach . duodecim,ſtercoris reperti in ventre mergi drach.tres, rhei Pontici drach.duodecim, mei Athamantici drachmas ſex,terræ Cimoliæ dr. duodecim,ſucci artemiſiæ dr.viginti,foliorum,ſeridis drachmas nouem,nardi Celticæ drach.duodecim nerii drach.ſex,caſtorei,coſti, gentianæ,ſing.drach.duodecim,hedychroi confectionis drachmas nouem,aniſi drach.ſex,ſinonis drach. nouendecim,ammoniaci thymiamatis drach.duodecim,foliorũ citri drach.duodecim,mellis deſpumati aut ſacchari & vini odorati quantum ſatis erit.Paratur autem antidotus illa hoc pacto. Arida omnia cum croco,caſia, & hedychroo tundito,& per anguſtum cribrum traiicito: opium autem ſuccum,hypocyſthidis , ammoniacum,in vino macerato:tragacantham verò per ſe macerato.ſicque apparatam da vt prædictum eſt.

a Mergi ventris]Et hoc loco falſò ſcribitur in manuſcripto codice ἴφιας γαστρὸς pro αἰθυίας γαστρὸς,vt ex ſuperiori 224.annotatione,& Aetio qui ad verbum hanc antidotum lib.13.cap.101.deſcribit, ſatis patet.

Cap. CXL.

ANTIDOTVS alia ſimplex Eſdræ,valde bona. Capit ſpicæ nardi vncias duas,myrrhæ ſcrup.vnũ,croci ſcrup.vnum ſemis,balſami,cinamomi,opii,mandragoræ,caſtorei,ſing.ſcrup.duos,ammoniaci , dauci , caſiæ, ſing.ſcrup.vnum ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CXLI.

ANTIDOTVS alia Eſdræ,efficax ad dolorem capitis,nephriticos,difficulter ſpirantes , & nonniſi recta ceruice ſpiritum trahentes:eſt autem admodum vtilis. Habet myrrhæ drach.quatuor,pyrethri,cinamomi,ſingulorum drachmam vnam ſemis,artemiſiæ, tragacanthæ,thuris,mergi ventris drach . quatuor , hypocyſthidis,petroſelini,ſing.drach.vnam,vini veteris,mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis videbitur . Dantur ceratia ſeu ſiliquæ quatuordecim cum vino albo.

Cap. CXLII.

ANTIDOTVS concoctioni cõferens è cotoneis. Habet cotoneorum emũdatorum carnis lib.tres ſemis, zingiberis,maſtiches,ſing.drach.duas,cardamomi magni & parui,cinamomi,croci,ſing.drach . quatuor , caryophylli drach.tres,moſchi drach . ſemis , ligni aloes crudi, gallæ moſchatæ,ſing.drach.vnam , maceris dr. vnam ſemis , ſpicæ nardi,nucis moſchatæ,ſing. drach. ſemis,mellis Attici lib. ſex,aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CXLIII.

ANTIDOTVS è citriis,conferens iis qui tardi⁹ concoquunt,& inflatis.eſtque admodum bona. Accipit carnis citriorum repurgatorum lib.vnã, hyſſopi , rutæ, origani,ſing.faſciculũ exiguũ vnũ,aceti cotylas tres.Macerato in aceto per noctes & dies quinque:& dein ad tertias decoque [a]atque vbi expreſſa fuerint, ab igne amoueto,& adiectis mellis libris duab⁹,iterũ ad[b]cõſiſtentiã decoque:deinde ſpecies probè tuſas & cretas iniice,nẽpe aſari,mei,piperis,hyſſopi,xylobalſami,ſing. vnc . duas. datur manè & veſperi.

a Vbi expreſſa fuerint] Manuſcriptus codex perperam habet καὶ πιασθέντων,pro ἐκπιεσθέντων.Quod Pauli quidem teſtimonio cõfirmatur,qui lib.7 . eandem antidotum deſcribens ait, καὶ ἐκπιεσθέντα ῥίπτονται,hoc eſt,expreſſa abiiciuntur.Quanquam & illic perperam ἐμπιασθέντα ſcribatur. Niſi quis ita interpretari malit , & apprehenſa abiicientur:πιάζω enim Græcis eſt apprehendo . Sed prior lectio haud

dubiè melior, imò mea ſententia, genuina exiſtit. b Conſiſtentiam]Græcè eſt ἕως συςάσεως. Eſt autem σύςασις eorum propriè quæ nec liquida nec dura admodum ſunt,qualis certè mellis eſt conſiſtentia.Cuius rei teſtis eſt Galenus qui lib.2.Prognoſt.com. 13. ita ſcriptũ reliquit, σύςασιν μὲν ἂν ἔχει τὴν κατὰ φύσιν,ὅσα μήτε σκληρὰ παντελῶς ἐςὶν,ὡς λιθώδη·μήθ' ὑγρὰ τελέως,ὡς δύνασθαι διαῤῥεῖν.Id eſt conſiſtentiã naturalem habent,quæ neque omnino,veluti lapidoſa,dura ſunt: neque planè vt diffluere poſſint,humida

Cap. CXLIIII.

ANTIDOTVS alia è citriis, ad eos qui tardius concoquunt, melior & magis quàm ea quæ præcedit laudata. Accipit carnium citriorum lib.vnam, è tritis & probè contuſis atque in linteo ligatis exprime omnẽ humorem:quo facto, accipe mellis Attici deſpumati lib. duas, & in ahenum coniice citria expreſſa vnà cum melle,& dimitte illic per diem & noctem.dein altera die decoque vſque ad iuſtam craſsitudinem,poſteàque has ſpecies bene tuſas & cretas iniice, zingiberis, cinamomi,caryophylli,ligni aloes,ſing. hexag. duo,nucis moſchatæ, xylobalſami, hyſsopi,ſing.hexag.vnum ſemis, calami odorati hexag.duo, carnabadii, aniſi, ſing. hexag.vnum ſemis,ameos,coriandri,ſing. hexag. vnum, croci gr. duo,moſchi ſiliq.quatuor.Primùm ſpecies odoratas iniice,dein amoue ab igne & ſubige, tandémque moſchum tritum cum ſtillatitio roſarum liquore, aut vino bono adhibe,ruſumq; ſubige. Et ſi placuerit, adiice illi piperis albi vnc.ſemis,ac ſubinde in vaſe recõde,præbéque manè & veſperi ex vino bono.

Cap. CXLV.

ANTIDOTVS ad concoctionem efficax,è ſcybelite.Valet ad difficilem ſtomachi concoctionem, inflationem,item colicos dolores. Eſt autem ſcybelites vinum quod ex vuis paſſis & vinum vltrò effundentibus, deſtillat.Habet vini ſcybelitis ſextarios duos, ſucci rutæ ſextarium ſemis,ſinonis,piperis,zingiberis,caryophylli,nucis moſchatæ,ſing.vnc.vnã,maceris hexag. ſemis, petroſelini hexag.tria,moſchi gr. ſex,mellis ſextar. ſemis. Humida ad craſſitudinem conſiſtentiámve decoque:arida verò inſperge,probéque paratam in vaſe reconde, & præbeto manè & veſperi ex vino albo cochleariũ vnum aut duo.

Cap. CXLVI.

ANTIDOTVS alia Iamblichi. Laudatum verò admodum hoc eſt remedium:cruditatẽ enim fieri prohibet.Breuiter autem iis qui cruditatem patiuntur, & qui difficulter concoquunt, ventriculo acida ructanti, inappetentiæque confert:frigidos,craſſos & tenaces humores in ſtomacho contentos incidit. Nullum autem hoc ipſo ad frigidiora temperamenta melius: nec vllũ medicamentum quod crudos humores concoquat,illo accommodatius reperias.Proinde colicos etiam iuuat, ventrem ſine moleſtia & mediocriter mouens.Capit ſalis ammoniaci lib.ſemis,ſalis Cappadocici vnc.tres,piperis,zingiberis, ſing. vnc.vnam ſemis,ſeminis vrticæ ſcrup.nouem,erucæ ſeminis drach.octo,ameos, hyſſopi,ſing.ſcrup.nouem, ſilphii hexag.tria, corymborum thymi, ſeminis apii,folii,petroſelini,ſing.ſcrup.nouẽ, origani,nucis moſchatæ,ſing.hexag.tria,maceris, croci,ſing.hexag.vnum.His omnibus cõtuſis & cretis præbe cochleariũ dimidium ex vino rubro ſorbendum: aut dato intinctum in ea cibum tum carnium,tum piſcium:aut adiice zingiberis,aniſi, & ſacchari quod ſatis eſt:& præbe vt polentam,vel pro arbitrio.

Cap. CXLVII.

ANTIDOTVS alia Politi quæ aluum deiicit & diſſoluit, pituitam capitis & palati [a] diſſipans, aliáque quæ reſiſtunt extenuans. Habet ſalis toſti ſplendidiſſimi vnc.duas,florum chamæmeli aridi crematorũ, conyzæ tenuis,calaminthæ montanæ,radicis eryngii mõtani,origani,ſing.vnc.duas, ſilphii,piperis,ſing.vnc.ſeptem.Contuſa & creta præbe pro arbitrio.

a Diſſipans] Græcè,vt mea fert opinio,malè ſcribitur διαπυςικὴ,pro διαπνευςικὴ.

Cap. CXLVIII.

ANTIDOTVS alia Dodecatheõ,admodũ bona. Accipit hyſſopi vnc.duas,pulegii vnc.vnam ſemis,cumini vnc.vnam,ameos vnc.ſemis, ſalis torrefacti vnc. quindecim,origani vnc.vnam,ſpicæ nardi vnc. ſemis. Quòd ſi in hyeme ea vſus fueris,tum adiice piperis vnciam ſemis.Omnia hæc tuſa & per cribrum tranſmiſſa, pro ſale quotidiano præbeto,aut vt placuerit. Qui hac aſſiduè vſus fuerit antidoto, per vniuerſum vitæ ſuæ tempus à morbis immunis erit. Cæterùm caput præſertim leuat,viſum acuit,pituitã in thorace non ſinit coaceruari,concoctionem efficit probã, meſaraicarum iecinoris venarum obſtructiones aufert,renéſque expurgat.Probè apparata datur in malis prædictis.

Cap. CXLIX.

ANTIDOTVS [a]pleres archonticon, hoc eſt implens principale.Prodeſt calori ſtomachi,cardiacis, cibum euomentibus & pulmonariis.item eos qui ex longo morbo penitus extenuati ſunt plurimámque inde contraxerunt imbecillitatem,admodum corroborat. Recipit cinamomi, caryophyllorũ,ligni aloes, galangæ,ſpicæ,nucis moſchatæ,zingiberis,ſpodii,floris iunci odorati,cyperi,roſarum,violarum,ſing.drach.vnam, gran.quindecim,folii,glycyrrhizæ,ſtyracis, maſtiches, ſampſychi,balſami, ocimi, cardamomi, piperis longi, baccarum myrti,foliorum citri,ſing.ſcrup. duos gran. quinque,[b]hermodactylorum albi & rubei,corallii,ſerici vſti,ſing.ſcrup.vnum gr. duo ſemis, moſchi gr. ſeptem ſemis, caphuræ gr. quinque, ſacchari & droſati roſacei quod ſatis eſt.

a Pleres archonticon] Non eſt autem alia de cauſa hæc antidotus Græcis appellata πλήρης ἀρχοντικὴ,quàm quòd mirificam & principalem in recuperandis ac reſtaurandis amiſſis viribus facultatem habeat.Nam quum quaſi ſaturos reddat ac impleat eos qui imbecilles atque deiectis ſunt viribus,meritò illis πλήρης quaſi ἔμπλεον ,hoc eſt implens,& ἀρχοντικὸν,hoc eſt principale ſeu eximium dictum eſt. Barbaris noſtræ ætatis medicis & ſeplaſiariis Pliris arconticon appellatur.

b Hermodactylorum albi,&c.]Intelligit Been albam & rubeam, vt ſuprà ſatis oſtenſum eſt.Et Latini Nicolai codices habent, Been albæ & rubeæ.

Cap. CL.

ANTIDOTVS alia, pleres archonticon ſimplex. Habet roſarũ vnc.quatuor,cinamomi,croci,ſing.vnciã vnã ſemis,galangæ,glycyrrhizæ, libyſtici, roſmarini, ſing.vnc.vnam,caryophylli,ſpicæ,coſti, zedoariæ, zingiberis,piperis,cardamomi,ſing.hexag.tria, [a]timartiri drach.quartam partem,margaritarum hexag.duo, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt.

a Timartiri]Græcè ſcriptum erat τιμάτιρι.Eſſe autem dictionem corruptã,& minimè Græcam,nemo non videt.Quapropter quid ſignificet,coniicere nobis non licet.Niſi fortè legẽdum erit,vt in præcedenti antidoto,μετάξης κεκαυμένης,id eſt ſerici vſti. ſed nihil pronuntiamus temere.

Cap. CLI.

ANTIDOTVS Diacodiôn cõferẽs ad mala quæ tuſſim excitant:ſomnum etiam inducit,voci amiſſæ& thoracis grauitati auxiliatur. Accipit ſucci glycyrrhizæ, tragacanthæ,gummi Arabici,ſing.drach.decem,papaueris albi ſeminis,portulacæ,ſing.drach.quinque, ſeminum peponis,cucumeris,cucurbitæ,& citruli, lactucæ, & althææ,ſing.drach.tres,droſati violacei,ſacchari & penidiorum quantum ſatis videbitur.

Cap. CLII.

ANTIDOTVS è zulapio roſaceo,purgatoria: quæ ab Italis zuccarum roſaceum laxatiuum dicitur. Capit ſucci roſarum rubearum lib.vnam, trium ſantalorum,ſing drach.tres,ſpodii drach. tres,dacrydii drachmas decem,turpeti vnc.duas,caphuræ drach. tres ſemis,ſacchari lib.vnam aut quod ſatis eſt.De ea quæ parata eſt dantur vtentibus hexagia duo & ſemis,aut tria pro virium diuerſitate manè ieiunis. Prodeſt tertianæ & duplici tertianæ,febribus continuis, bilioſis, & calidis temperamentis iecinoris admodum vtilis exiſtit.

Cap. CLIII.

ANTIDOTVS alia vt præcedens magis varia: cit autem aluum ſine dolore.Habet trium ſantalorum,

ſpodii,ſing.drach. quatuor,rhei barbari drach. decem, turpeti vnc.duas ſemis, ſcammoniæ vnc. vnam ſemis, ſucci roſarum lib.vnam vnc.tres,caphuræ drach.ſemis, ſacchari lib.vnam ſemis aut quod ſatis erit.De confecta dantur manè ieiunis, hexagia tria,aut tria & ſemis,pro virium ratione, cum aqua tepida.

Cap. CLIIII.

ANTIDOTVS alia è roſaceo zulapio,purgatoria. Confert iis in quibus flaua bilis redundat, defluxionibus,malis à calore natis.Aluum citra dolorem mouet. Vtilis etiam febribus acutis & ardentibus. Capit ſucci roſarum vnc.ſedecim,trium ſantalorum,ſing.drach. ſex, ſpodii drach.tres,dacrydii drach.duodecim,caphuræ ſcrup.vnum,rhei barbari drach.tres,turpeti vnc. vnam.Commiſceantur cum zulapio roſaceo & ſaccharo ſufficienti.Probè confecta datur media nocte ex aqua tepida pondere hexagiorum duorum aut trium, pro viribus.

Cap. CLV.

ANTIDOTVS conferens dyſentericis,cœliacis, & ſanguinem ab internis excernentibus. Accipit cinamomi vnc.quatuor, roſarum,ſymphyti,amyli, baccarum myrti,ſingul. vnc. tres ſemis, [a] ſumach, berberis, boli Armenii,gũmi Arabici,acaciæ,hypocyſthidis,ſingul.vnc.duas, corallii albi & rubei, lapidis hæmatitis, ſantali albi & rubei,ſingul.vnc.ſemis,maſtiches,thuris, tragacanthæ,ſucci glycyrrhizæ,capitum papaueris,arte mitiæ,plantaginis minoris ſeminis,mandragoræ,ſing. vnc.vnam, balauſtiorum,ſidiorum,ſeminis cotoneorũ, ſingulorum vnc. vnam, coſti, ſtyracis calamitis, polii, [b] arilori, [c] foliorum lauri,caryophylli,zingiberis,ſanguinis draconis, [d] fiſtulæ,galangæ,ſing.drach.tres, roſmarini vnc.duas,aniſi vnc.vnam, [e] rhei barbari vſti hexag. duo,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Sumach] Græcè ſcribitur σϑμάχιν. vnde iterum palàm fit Nicolaũ barbaris & hodie vſitatis vocib⁹ vti.Sic enim officinæ in hodiernum vſque diem ſemen rhois appellant. b Arilorii] Nicolaus habet ἀριλόρϑ.Quid verò hæc vox ſignificet,me ignorare fateor. c Foliorum lauri] Codex Nicolai manuſcriptus habet φολιόρυμ λαύρι. vt hinc iterum perſpicuum ſit Nicolaũ latinas voces literis Græcis exaraſſe. De quo plurimùm miror, quum potuiſſet hæc,vt alia, ſua efferre lingua. d Fiſtulæ] Græcus codex ſimpliciter legit φίςυλα Sed adiiciendum haud dubiè erit κασίας,vt ſcilicet intelligat caſiam ligneam,quam Græci etiam fiſtulam,vt diximus annotatione 17.nominauerunt. e Rhei barbari vſti] Græcè malè legitur ῥέϑ βαρϐάρϑ κάπ7ϑ pro καυςϑ͂. Et hoc loco Nicolaus vulgi errorem qui ex Meſue placitis promanauit,ſequitur,Rheum barbarum cum Põtico confundens,aut ſaltem rheum barbarum vſtum conuenire dyſentericis putãs. Qua de re ſuprà etiam & aliâs multa diximus.

Cap. CLVI.

ANTIDOTVS alia ad dyſentericos & cœliacos, Chryſippi.Recipit lapidis hæmatitis hexagium ſemis, ſigilli Lemnii hexag.vnum,aſteris Samii hexag.vnum, ſulphuris ignem non experti, [a] midyos aſſati,ſing.hexagium vnum,corallii rubei, acaciæ, gallæ immaturæ,ſidiorum,ſing.hexag.quatuor, roſarum aridarum, ſummitates rubi,ſeminis hyoſcyami, papaueris, cucumeris ſatiui ſeminis,opii,myrrhæ,thuris,ſing.vnc. duas, ſanguinis draconis vnc.vnam,rubricæ,terræ Lemniæ & Samiæ,aluminis ſciſſilis,chalcitidis crematæ,ſing.hexag. II. ſuccini rubei, ſucci hypocyſthidis,balauſtiorũ, rhois Syriaci,myrti teneræ,polygoni,menthæ,ſeminis lactucæ,caſtorei,croci,ſtyracis,ſing.hexag.duo,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Midyos aſſati.] Midyon genus eſſe quercus, è Theophraſto ſatis conſtat.Quid autem hîc per Midyum aſſatum intelligat Nicolaus,compertum non habeo.legendum fortè erit Miſyos, quum paulo pòſt chalcitidis etiam,cuius Miſy ſpecies eſt,mentio fiat.

Cap. CLVII.

ANTIDOTVS ad carnis diſſolutionem,& corporis ſiccitatem. Quocirca qui hanc aſſiduè ſumunt, iis corporis bonum habitum efficit.Habet glycyrrhizæ,roſarum,ſacchari,ſing.drach.duas vncias duas, tragacanthæ,gummi Arabici, ſing.vnc.ſemis, ſantali albi & rubei,ſingul.drachm.tres,papaueris albi vnc.vnam, ſucci glycyrrhizæ,amyli,portulacæ,& intybi ſeminis,ſingul. drach.duas,ſpodii,caryophylli,ſing.ſcrup.ſeptem, mar-

A garitarum vnc.ſemis, auri hexag.vnum, ſerici vnc. ſemis,oſſa cordis ceruini quatuor,corallii hexag.duo,ambaris hexag.ſemis, cinamomi drach. duas, zingiberis, ſtyracis,ſing.drach.vnam, croci drach. ſemis, penidiorum drach. nouem, ſeminum peponis, cucumeris,cucurbitæ,& citruli,ſing.drach.duas ſemis, ſeminis cotoneorũ drach. vnã ſemis,amygdalarũ,nucis pineæ,ſebeſten, ſeminis althææ,violarum,ſing.vnc.tres,droſati roſacei libras ſex.

Cap. CLVIII.

B ANTIDOTVS alia nobilis ad tertianas,quartanas, & quotidianas. Accipit chamæpityos lib. vnam, epithymi libr.ſemis, polypodii, cinamomi, piperis, ſing.vnc.tres, maſtiches, zingiberis, zedoariæ, caryophylli,ſing.vnc.vnam,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CLIX.

ANTIDOTVS priori ſimilis.Habet caſiæ,galbani,piperis albi,ſing.vnc.duas, croci,amomi, ſing. vnc. vnam,mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis videbi- C tur.Datur fabæ magnitudine.

Cap. CLX.

ALIA antidotus ſimilis.Capit caſiæ, galbani,piperis albi,ſing.ſiliq.ſex, croci, ameos,ſiliq.tres,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Datur fabæ quãtitate ex aqua tepida hora vna aut duabus ante inuaſionem.

Cap. CLXI.

ANTIDOTVS præſcriptæ par.Habet papaueris, cyperi,opii,ſingul.vnc.vnam,glycyrrhizæ,hyoſcyami, ſing. vnc.ſemis, ſtyracis,croci,caſtorei,fabæ,ſingul. vn- D cias tres,aniſi vnc.duas,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur Ægyptiæ fabæ quantitate ex mulſa.

Cap. CLXII.

ALIA ſimilis,ad eadem mala vtilis. Accipit caſiæ drach.tres,croci,amomi,galbani,ſing. drach. vnam ſemis,vini,piperis albi,ſing.drach tres,mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit. Datur fabæ quantitas ex aqua calida,duabus horis ante inuaſionem.

Cap. CLXIII.

E ALIA ſimilis,ad eadem inſigniter vtilis. Recipit liquoris Cyrenaici drach. duas,ſulphuris ignem non experti drach.vnam, piperis drach.tres, caſtorei drachm. duas,opii drach.vnam,galbani drach.duas. Commixta aqua præbeto drachmam ſemis aut minus, duabus ante inuaſionem horis.

Cap. CLXIIII.

ALIA ſimilis,quæ reliquis omnibus præſtat. Habet papaueris vnc. ſemis, ſucci glycyrrhizæ, hyoſcyami, ſing.drachm.vnam,ſtyracis vnc.vnam ſemis,croci dra- F chmas tres,caſtorei,aniſi,corticis radicis mandragoræ, ſing.drach.ſemis. Excipiantur paſſo, & fingãtur paſtilli quorum ſinguli pendeant drachmam vnam, dẽtúrque vſque ad ſeptimam acceſſionem.

Cap. CLXV.

ANTIDOTVS ad eos qui ſanguinem excernũt. Accipit caryophylli,maceris,corallii rubei,capitum papaueris,ſingul.drach.vnam, cinamomi,croci, boli Armenii,ſeminis hyoſcyami,ſingul.drachmas ſex, traga- G cãthæ,ſanguinis draconis,opii,ſeminis cardamomi,ſingul.drach.quatuor,caphuræ drach.ſemis, antidoti diacodion quod ſatis eſt.Dantur ea vtentibus drach. tres, pro viribus.

Cap. CLXVI.

ANTIDOTVS alia conferens tuſſientibus, non niſi erecta ceruice ſpirãtibus,& expuere excreareve nequeuntibus. Item iis qui non promptè loquuntur, ſed inſtrumenta loquendi diuulſa habent. Capit amygdalarum, nucum pinearum, papaueris albi, ſingulorum drachmas ſex, gummi Arabici, tragacanthæ, H glycyrrhizæ & eius ſucci, ſingulorum drachmas tres, iridis drach. vnam, zingiberis, aniſi, [a] ſeminum quatuor,ſing.drach.vnam,penidiorum & ſacchari quod ſa-

tis eſſe videbitur. Confecta datur vt ſub lingua retineatur, & ſaliua eius deglutiatur.

a Seminum quatuor] Græcè eſt ſimpliciter ϲπόρους τοὺς τέσσαρας, vt nos etiam conuertimus. Sed intelligit ſemina quatuor frigida maiora nominata.

Cap. CLXVII.

ALIA ad eadem, valde bona. Habet ſeminis fœniculi, & comæ pulegii, piperis, helenii, petroſelini, ſing. vnciã ſemis. Mellis Attici vel ſacchari quod ſufficit. datur vt præcedens.

Cap. CLXVIII.

ANTIDOTVS, aut ecligma ſeu linctus tuſſientibus admodum conueniens. inducit etiam ſomnum. Recipit ſtyracis, croci, ſpicæ nardi, opii, folii, ſing. dr. vnam. Mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CLXIX.

ANTIDOTVS alia tuſſientibus plurimùm conferens, experta. Ad ſomnum autem inducendum vtilis etiam exiſtit. Habet pulegii, piperis, helenii, petroſelini, fœniculi, ſing. drach. vnam, ſtyracis, croci, ſingul. dr. vnã, ſpicæ nardi, opii, folii, ſing. drach. ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CLXX.

ANTIDOTVS iis qui non niſi recta ceruice ſpirant conferẽs. Accipit iridis vnc. ſemis, piperis albi drachm. ſemis, ſeminis apii vnc. duas: mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Confecta datur iis qui vacant febre, quauis hora: febricitãtib⁹ autẽ, per intermiſſiones.

Cap. CLXXI.

ANTIDOTVS alia ad tuſſientes experta, pueris, ſenibus, & ætate vigentibus vtilis. Accipe leporem viuum, exemptiſque omnibus eius inteſtinis, ea proiice: ipſum autem in olla cremato, farinàque eius ægrum potato ex droſato chamæleuces, quæ lingua Italica Vngula caballina & ſcampiuza dicitur.

Cap. CLXXII.

ANTIDOTVS alia ad eadem mala tuſſim excitantia conferens, experta. Capit pulegii, piperis, helenii, petroſelini, fœniculi, ſing. drach. vnã, mellis Attici vel ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CLXXIII.

ANTIDOTVS ſiue linctus, tuſſientibus conueniens, valde bonus. Habet ſtyracis, croci, ſingul. drach. vnam, ſpicæ nardi, opii, folii, ſingulorum drach. ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CLXXIIII.

ALIA antidotus, [a]ecligma Socratis ad tabidos. Recipit coſti drach. vnam, rhei Pontici, ſymphyti, ſingul. hexag. vnum ſemis, gummi, tragacanthæ, piperis albi, ſing. hexag. vnum ſemis, ſucci glycyrrhizæ, ſeminũ quatuor, penidiorum, ſing. vnc. ſemis, vini veteris cotyles [b]quartam partem, paſſi [c]ſextarii quartam partem, aquæ ſextarii quartæ partis dimidium.

a Ecligma] Græcè male ἔκλυτος, pro ἔκλικτος ſcribitur. Et is locus facilè ex indice reſtitui poteſt, in quo ἔκλικτος ſcriptum eſt.

b Cotyles quartam partem] Cotyle eſt duplex, Attica nimirum & Italica. Attica habet vncias Italicas, hoc eſt, cornu libralis ſeu menſuralis nouem, vt teſtis eſt lib. 1. & 5. de Compoſ. medic. Galenus. Vnciæ autem nouem Italicæ, quæ ſunt in cornibus interſectis, vncias ſeptem ponderales cum dimidia pendent: de qua non puto loquutum eſſe Nicolaum. Italica cotyla non eſt niſi libra menſuralis: cuius itidem rei loco iam citato teſtis eſt Galenus. Quam ſi intellexit Nicolaus, quartam partem eius conſtituent vnciæ menſurales duodecim. Sin de Attica intelligendus venit Nicolaus, quarta pars pendebit vncias duas menſurales, & drachmas duas.

c Sextarii quartam partem] Sextarius itidem duplex eſt, vt alibi copioſius demõſtrauimus, Romanus & Atticus. Romanus capit vncias viginti menſurales: quarta eius pars vncias capiet quinque menſurales. Atticus Romano duabus vnciis minor eſt: capit enim decem & octo vncias menſurales. Quarta eius pars, vnciæ menſurales quatuor cum dimidia.

Cap. CLXXV.

ANTIDOTVS alia tuſſientibus cõferẽs, & ad prædicta mala valde bona. Capit ſtyracis, opii, ſing. drachm. duas, ſeminis hyoſcyami drach. tres, myrrhæ drach. vnam: hæc excipiuntur melle cocto, & datur erui quãtitas dormituro.

Cap. CLXXVI.

ANTIDOTVS quæ ſuccurrit tuſſientibus, ſuppuratis, tabidis, ſanguinem excreantibus: ſomnúmque allicit. Accipit erui torrefacti drachm. quinque, cumini Æthiopici, aniſi, ſeminis apii, ſingul. drach. vnam, penidiorum, mellis aut ſacchari quantum ſatis eſſe videbitur.

Cap. CLXXVII.

ALIA antidotus ad eadem mala, nobilis. Recipit ſummitatũ lauri viridis vnc. ſemis & quartam partem, piperis hexagium vnum ſemis, maſtiches drach. vnam, nucis pineæ toſtæ drachmam vnam, hyſſopi drachmas duas, pulegii ſcrup. quatuor, iridis ſcrupul. duos, mellis Attici deſpumati, cũ temperato liquore quod ſatis eſt.

Cap. CLXXVIII.

ANTIDOTVS alia quæ Anodynos hoc eſt dolorem mitigans cognominatur, tuſſientibus conferens, & iis qui medicamentum purgans hauſerunt, dolori ſtomachi, ſingultui, refrigerationi, deſtillationi, difficultati vrinæ, ſcabiei, exulcerationi veſicæ, nephriticis, iecinoroſis, lienoſis, nonniſi recta ceruice ſpirantibus, pleuriticis, colico cruciatu affectis, regio morbo laborantibus, maliſque ex cruditate ortis. itẽ pulmonariis, & ſanguinem excreantibus. Maximum verò præſidium affert angina correptis, & vigilantibus. Sunt qui hanc antidotum vocant è decem & octo ſpeciebus compoſitã. Capit zingiberis drachm. tres & quartam partem, hyoſcyami albi drach. decem, coſti drach. tres, croci drach. duas ſemis, piperis albi drach. tres & quartam partem, petroſelini drach. duas, dauci Cretici drach. tres & quartam partem, opii, piperis longi, ſing. drachm. tres, acori drach. vnam, pyrethri drach. ſemis, amomi drachm. vnam, euphorbii drach. ſemis, ſeminis apii, ſpicæ nardi, ſingul. drach. ſemis, ameos, cardamomi, ſingul. drachm. vnam, floris iunci odorati drach. tres ſemis & quartam partẽ, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Probè cõfecta datur iis qui purgatoriũ medicamẽtũ ſumpſerũt, nucis auellanæ quãtitate: ad alia lethalia, fabæ Ægyptiæ magnitudo præbetur. Pulmonariis nõniſi recta ceruice ſpirantibus, lienoſis, iecinoroſis, pleuriticis, regio morbo affectis, & colicis pari modo datur. Tuſſientibus autem ciceris magnitudo exhibetur. Nephriticis, difficulter ſpirantibus, & ſanguinem excreantibus, nucis auellanæ quantitas datur in aquæ calidæ cyathis duobus diſſoluta. Vtere hoc medicamento confidenter.

Cap. CLXXIX.

ANTIDOTVS alia, admodum præſtans tuſſientibus & dyſentericis. Habet gentianæ, piperis, coſti, ſingul. drachmam vnam, ſeminis apii, aniſi, opii, croci, ſingulorum drach. duas, mellis Attici aut ſacchari & penidiorum quod ſatis eſt.

Cap. CLXXX.

ANTIDOTVS purgatoria è myrobalano. Eſt autem bona, periculo vacans, non perturbans, aluúmque ſubducens. Prodeſt etiam iis quibus difficilis eſt aluus, & omnibus inteſtinorum inflationibus. Recipit dacrydii drach. quatuor ſemis, cinamomi, nardi, ſaxifragi, eſulæ, hoc eſt chamæpityos, polypodii, ſingul drach. duas, caryophylli, zingiberis, ſpicæ Celticæ, piperis nigri & longi, cardamomi, amomi, ſingulorum drachm. vnam ſemis, myrobalani flaui vnc. ſemis, turpeti vnc. vnam, rhei barbari hexag. vnum ſemis, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſufficit. Dantur iis qui dormituri ſunt hexagia duo & ſemis, aut tria pro viribus. Vacantibus febre, ex vino: febricitantibus autem, ex aqua tepida.

Cap. CLXXXI.

ANTIDOTVS quæ vrinæ difficultati prodeſt, & lapides conterit. Nephriticis quoque & omni renũ imbecillitati ſuccurrit. Iis denique qui ex morbo aliquo renes parum validos habent auxiliatur, præcipuè verò iis qui guttatim mingunt. Habet ſpiræ, zingiberis, xylobalſami, acori, cinamomi, peucedani, mei, trium piperum, ſaxifragi, ſingul. drach. duas ſemis, opobalſami, caryophylli, coſti, rhei Pontici, glycyrrhizæ, cyperi, tragacanthæ, ſinonis, chamædryos, ſeminis apii, ameos, ſeminis aſparagi, ocimi, ſeminis vrticæ, [a]& irionis,

ſingulorum drachmam vnam grana quindecim, folii, croci, floris iunci odorati, caſiæ, bdellii, maſtiches, iridis, amomi, libyſtici, milii ſolis, petroſelini, ſeſelis, cardamomi, anethi, euphorbii, [b]lapidis lyncis, nardini olei, olei myrtini, ſing. ſcrupul. vnum, moſchi grana quatuor, & ſtillatitii roſarum liquoris, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur veſperi cum vino tepido.

a Et irionis] Græcè legitur καὶ κυροῦ, ſed, mea quidem ſententia, falſò. Quippe legendum eſſe cenſeo, καὶ ἐρυσίμου, hoc eſt vt nos conuertimus, & irionis. Nã & Aetius lib. 11. cap. 13. inter medicaméta nephritica ſeminis irionis ſæpe meminit, præſertĩ in abſinthato nephritico, vbi ait ἐρυσίμου σπέρμα. Et hanc lectionem ſequemur donec codex alius emendatior meliorem & veriorem nobis ſuggerat. b Lapidis lyncis] Codex manuſcriptus habet λάπις λίτζη. Satis verò perſpicuum fit hoc loco, non ſignificare lapidem neque praſium neque Armenium vocatum, ſed lyncis potius, qui calculoſis mirificè conferre creditur. Significare autem hîc lyncis lapidem, ex antidoto 187. fit maniſeſtiſſimum.

Cap. CLXXXII.

ANTIDOTVS è moſcho. Auxiliatur melancholicis & furioſis. Cor lætificat, hilaritatémque efficit. Recipit cinamomi, zedoariæ, caryophylli, ſpicæ, cyperi, aſari, maſtiches, ſingul. drachm. duas, nucis moſchatæ, cardamomi, caphuræ, maceris, moſchi, ſing. ſcrup. duos, roſarum drach. ſex, myrobalani [a]emplitzi drach. decem, mellis roſacei quantum ſufficit, aut ſacchari.

a Emplitzi] Sic vocat Empeliticos Actuario nominatos. Et hinc etiam perſpicuũ fit, Nicolaum barbaris & hodie vſitatis vocibus, quod ſæpe iam neque temere monuimus, vti. Nam in hodiernũ vſque diem, officinæ Emblicos, ſicut Nicolaus ἐμπλιτζι nominant id genus myrobalanos.

Cap. CLXXXIII.

ANTIDOTVS Muſæ, prodeſt quartanis, data ante acceſſionem ex vino, nucis auellanæ quantitate. Capit cyperi drach. vnam grana ſeptemdecim, thuris, maſtiches, myrrhæ, gẽtianæ, hyoſcyami, ſingul drach. ſex, opii, croci, ſingul. drach. quatuor minus granis ſeptem, euphorbii, ariſtolochiæ longæ, ſingul. drach. vnam ſcrupulum vnum, mandragoræ drach. vnam ſcrup. vnum, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CLXXXIIII.

ANTIDOTVS Galeni ad quartanã, diapepereon nominata. Habet liquoris Cyrenaici, piperis, myrrhæ, rutæ foliorum, ſingulorum drachmam vnam: trita & læuigata excipe, & vtere ante acceſſionem cum oxymelite. Datur pondere obolorum duorum, aut ſex ſiliquarũ.

Cap. CLXXXV.

ANTIDOTVS [a]dioſpoliticõ, quam philoſophus quidam regi Diocletiano confecit. Prodeſt quartanis, & omnibus doloribus, ac flatibus viſcera penetrantibus, cruditatibus, & aluo adſtrictæ. Eſtque ad multos affect⁹ laudata admodum, & vtilis. Accipit cumini Æthiopici & communis macerati in aceto per diem & noctem, & probè ſubinde ſiccati, piperis albi, ſingulorum drach. vnam, foliorum rutæ in vmbra ſiccatorum, [b]Berenicarii nitri, ſingul. drachm. ſemis, mellis Attici deſpumati aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur vtentibus pondere duorum cochleariorum.

a Dioſpoliticon] Græcus Nicolai codex legit διοσπολίτου. Galenus lib. 4. de tuend. ſan. cap. 5. vocat διοσπολιτικὸν, & ibidem etiam deſcribit. Paulo autem διοσπολίτης lib. 7. appellatur. Nos Galeni nomenclaturam, vtpote magis tritam, ſelegimus. b Berenicarii] Huius nitri Galenus etiam lib. 1. de compoſ. medic. localium cap. 1. meminit, quod ſic ab oppido Troglodytarum Berenice appellatum eſſe videtur.

Cap. CLXXXVI.

ANTIDOTVS alia Dioſpoliticon, vtilis vt præcedens. Habet cumini Æthiopici & communis, ſingul. hexag. vnum. Cuminum probè ſiccatum læuigato, & per cribrum tranſmitte, atque adiicito galangæ, ſpicæ nardi, amomi, croci, zingiberis, caryophylli, piperis cõmunis & albi, cinamomi veri, ſingulorũ hexag. vnum, foliorum rutæ, nitri Berenicarii, ſing. drach. vnã, ſeminis fœniculi, caſiæ, ſeminis apii, cyperi, carpobalſami, ſing. hexag. vnum ſemis. Hæc læuigata & per cribum tranſmiſſa cum melle Attico vel ſaccharo quod ſatis eſt vnito, & excipito.

Cap. CLXXXVII.

ANTIDOTVS purgatoria renum & calculoſorum. Prodeſt etiam ſtillicidio & difficultati vrinæ. Conficitur autem hoc modo. Accipe granorum ſolis, aut ſaxifragi, aut artemiſiæ decoctum, & apparato cum ſpeciebus [a] lapidis lyncis drachmas duas gran. quindecim, croci, cnici, ſingulorum drach. vnam gran. quindecim, zingiberis, euphorbii, myrrhæ, thuris, lapidis in veſica ſuis ſylueſtris reperti, cumini, hyoſcyami, carei Alexandrini, citrii ſeminis, ſing. drach. vnam gran. ſex, ſpicæ, floris iunci odorati, coſti, pyrethri, caſiæ ligneæ, rhei Pontici, marrubii, helenii, ſampſuchi, pulegii, roſmarini, gentianæ, ſaxifragi, ſucci hederæ, cypariſſi, baccarum lauri, piperis albi & nigri, ſeminis rutæ, granorum iuniperi, ſingulorum drachmam ſemis gran. quatuor, balſami, ſtyracis calamitis, ſanguinis ſylueſtris ſuis, cardamomi ſeminis, aſari, acori, phu, mei, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, betonicæ, philipendulæ, petroſelini, ſinapi albi, ſeminis vrticæ, ſingulorum ſcrupulos duos ſemis, gran. duo ſemis, ſucci aſparagi & ruſci, ſingulorum grana quindecim, mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis videbitur. Paratam cum ſuperiori decocto reconde in vaſculo, & præbeto drachm. tres ex vino veſperi dormituro.

a Lapidis lyncis] Manuſcriptus codex Nicolai habet, λάπις λίτζη. Sic autem eum appellare lapidem officinis vocatum lyncis, ex latinis Nicolai codicibus ſole meridiano clarius patet. Nam illic in antidoto cui titulus eſt Nephrocatharticum, quæ cum præſenti eadem eſt, vt ex collatione liquet, ſcribitur: Recipe lapidis lyncis drach. 11. & gran. 15. Vt hinc etiam conſtet noſtras Annotationes ſuprà poſitas eſſe veritati conſonas.

Cap. CLXXXVIII.

REMEDIVM, nephriticis admodum cõueniens. Recipit [a] aphthaſti radicis, [b] paliuri radicis & fructus, aſparagi radicis, oleaſtri, lauri, apii radicis, raphani ſylueſtris radicis, ſeminis ſylueſtris naſturtii, acori, lithoſpermi, [c]ſcolymi, ſing. drach. vnam, mellis Attici quantum ſufficit, aut ſacchari.

a Aphthaſti] Græcè eſt ἀφθάστου. Quid verò ſit ἄφθαστος, ignorare me planè fateor. b Paliuri radicis] Græcus Nicolai codex legit παλιρέας ῥίζης. Quid autem palirea ſignificet, cogitare non poſſum. Cenſeo itaque legendum eſſe παλιούρου ῥίζης, καὶ τοῦ καρποῦ. Quippe, vt teſtis eſt Dioſcorides, paliuri radix vrinam ducit. Semen verò eius, veſicæ calculos comminuit, vt hoc nomine nephriticis cõuenire omnibus in confeſſo ſit. c Scolymi] Manuſcriptus codex legit σκολίμβρου, fortè pro σκολύμου. Nam Scolymi decoctum, vt autor eſt Dioſcorides, ducit vrinam multam.

Cap. CLXXXIX.

REMEDIVM aliud ad mulieres abortientes. Mitigat etiam dolores. Capit dauci Cretici drach. duas, ſeminis apii vnc. duas, ſtyracis, aniſi, ſing. hexag. tria. caſtorei, myrrhæ, ſing. vnc. vnã. hyoſcyami vnc. ſemis, opii, croci, ſing. vnc. vnam ſemis, vini dulcis auſteri, quod ſatis eſt. Vinum autem ante commiſtionem ferueſacito.

Cap. CXC.

ANTIDOTVS alia nephritica, experta, quam à Leontiano accepi, vrinam expurgans, & lapides conterens, citráque dolorem eiiciens. Habet ſeminis fœniculi hexagium vnum ſemis, ſeminis rutæ hexag. tria, petroſelini gran. quindecim, aſari drach. ſemis, hyſſopi Cretenſis drach. vnam gran. ſeptem, dauci Cretici hexagiũ vnum ſemis, liquoris Cyrenaici [a]ſiliquæ quartam partem, ſpicæ nardi ſiliquam vnam, minus quarta parte, corymborum thymi ſiliquam vnam, aniſi hexag. quatuor ſemis, dictamni ſiliquam vnam & dimidiæ quartam partem. Hæc tuſa & creta excipiantur melle. Datur nucis Ponticæ quantitas à balneo [b]in velamentis ex decocto rutæ, aut aſari, aut aſparagi, cum vini condito.

a Siliquæ Græcè eſt κοκκίου: eſt autẽ κόκκιον, vt Nicãdri interpres teſtatur, idẽ quod κεράτιον. b In velamẽtis] Græcè legitur ἐν τῶν σαβανῶν. Eſt verò σάβανον Nicolao & aliis poſterioribus Græcis, pannus aut velamentum quo à balneis circundabantur corpora. Hic pannus plerunque craſſior fuit, vt ad ſiccandos balnei madores eſſet aptior. Apud Heſychium & Phauorinum nõ σάβανον ſed σάγανον legitur, exponitúrque σκέπασμα & περιβόλαιον, hoc eſt operimentum & amiculum. Meminit huius Marcellus Empiricus cap. 5. Senſus itaque verborum Nicolai is eſt: Dandum antidotum hanc eſſe ſtatim à balneo, quã do corpora ipſa adhuc velamentis ſeu operimentis ſunt circundata, & antequam ſiccentur.

Cap. CXCI.

ALIA antidotus nephritica experta: nam vno die vt per vrinam excernatur lapis, efficit. Recipit origani faſciculum exiguum vnum, graminis faſciculum paruum vnum. Decoque hæc in ſextario aquæ quoad tertia pars abſumatur. Adiice iis chamæmeli vnc. vnã,

& vbi decoxeris,accipe ſubinde iuſculum, & commiſce cum vini condito.Præbe quando placebit.

Cap. CXCII.

Antidotus alia nephritica è balſamo.Habet zingiberis drach.quatuor, croci,caſiæ,ſpicæ nardi, piperis albi,aſari,ſing.drach. vnam,dauci Cretici, piperis communis,roſarum aridarum,ſing.drach. vnam,opobalſami drach.tres, carpobalſami dr. duas,mei,acori, cinamomi,polii,hyſſopi,ſing.drach.vnam,floris iunci odorati drach.duas,ſaxifragi drach.quatuor,myrrhæ,petroſelini,oreoſelini boni,ſing.drach.vnã,betonicæ,cyperi, folii Indici,ſing.drach.duas,dictamni, baccarum lauri, ſeminis ocimi, ſing.drach. vnam, nucis pineæ drach. ſex,ſeminis lini,ſeminis tribuli,lapidis Iudaici,ſeminis agni,radicis graminis,ſing.drach.duas,ſeminis apii,carei,ſuccini,damaſonii, eryngii, ſing. drach.vnam, pyrethri,cumini Æthiopici,lithoſpermi,nardi Celticæ, acinorum vuæ,ſing.drach.duas,origani [a] heraclii ſeminis,[b] ſymphyti,rhei,thuris,ſing.drach.vnam,mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.

a Heraclii] Græcè ſcribitur ἐκλίου ὀριγάνου σπέρμα. Puto autẽ ſcribendum eſſe ἡρακλείου ὀριγάνου. b Symphyti] Codex Nicolai manuſcriptus legit γομφύτου. Ego verò legendum eſſe cenſeo συμφύτου: Hoc enim ad renes expurgandos non inhabile exiſtit. Infrà quoque Antidoto 195. συμφύτου ſcribitur. Legit autem alicubi etiam Aetius γομφύτου, vt annotatione 24. Sectionis 16. dicemus.

Cap. CXCIII.

ANTIDOTVS alia è [a] ſexaginta ſpeciebus compoſita,nephritica.Calculos renum & veſicæ conterit. Si quis per ſeptimanã hexagium vnum cum mulſo bibat, malum expugnabitur. Habet acori, phu, ſpicæ nardi, caſiæ,cyperi, myrrhæ, opii,rhei,& [b] ex tribus generibus caſtorei,carpobalſami,floris iunci odorati,croci,radicis ſtruthii,corticis capparis,ſeminis fœniculi, zingiberis,marrubii,ſeminis lini,mei,ſaxifragi, piperis albi, betonicæ, cinamomi, ſing.drach.vnam,aniſi, ſeminis apii, ſeminis agni,ſingulorũ drach.duas,dauci Cretici, hyoſcyami ſeminis,ſingul.drach.vnam, cucumeris ſeminis drach.vnam,Celticæ nardi, opobolſami, cardamomi ſingul.[c] ſitaria tria,iridis,ſeſelis,ſingul.drach. vnam,erucæ ſeminis drach.ſemis,nucum pinearum,polii,ſpicæ,radicis graminis,folii Indici,ſingul.drach.vnã, ligni aloes humidi ſitaria tria,hyſſopi, ſeminis tribuli, tecolithi,(hoc eſt lapidis Iudaici) eryngii, lithoſpermi, baccarũ lauri aridarũ, ſingul.drach.vnam, mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.

a Sexaginta] Græcè eſt ἑξήκοντα, quum tamen non ſint tot ſpecies antidotum hanc conſtituentes,ſed quinquaginta tãtùm, vt hoc nomine πεντήκοντα potiùs legendum eſſe arbitrer. b Ex tribus generibus caſtorei] Græcè eſt ἐκ τῶν γ. γενεῶν καστορίου. Vt ſit ſenſus, tria genera caſtorei eſſe ſumenda. Nam niſi ita intelligas, ſimplicium numerus ad quinquaginta haud perueniet. c Sitaria] Manuſcriptus codex paſſim τάρια pro σιτάρια legit. Porrò σιτάρια quatuor, vt author eſt Nicandri interpres, faciunt κεράτιον, hoc eſt, ſiliquam. Interpres tamen Latinus Nicolai, vt videre licet in Tryphera Saracenica σιτάριον pro grano vſurpat.

Cap. CXCIIII.

ALIVD conditum nephriticum,admodum vtile. Recipit piperis albi,betonicæ, eryſimi, ſaxifragi, folii Indici,ſpicæ,rhei Pontici,petroſelini,lini ſeminis, aſari,rutæ agreſtis, ſeminis cucumeris, ſingulorum drach. vnam,mellis & vini odorati quod ſatis eſt.

Cap. CXCV.

ALIVD valde vtile nephriticum conditum.Capit ſeminis dauci drachmas tres,damaſonii drach.duas,iridis Illyricæ,acori,ſeminis fœniculi,ſymphyti,ſing.drachmas duas, nardi Celticæ,piperis,vuæ paſſæ albæ,ſeſelis,phu,hyperici,hyſſopi,ſeminis erucæ,ſing.drachmas tres,mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CXCVI.

ALIVD remedium nephriticum,ad exulceratam veſicam. Accipit ſeminis cucumeris,pinearum, amygdalarũ amararum, carnis palmularum,ſing. drach vnam,tragacanthæ ſitarium vnum, croci drach. vnam, myrrhæ,hyoſcyami ſeminis,radicis eryngii,[a] cicutæ ſeminis,maluæ agreſtis,amyli,caſiæ, ſpicæ nardi, cinamomi,ſingul.drach.vnam,nucis Ponticæ drach.vnam ſemis,mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.

a Cicutæ ſeminis] Seminis cicutæ etiam mentio fit inter nephriticas Andromachi compoſitiones, quas Galenus libro decimo de Compoſitione medicament. localium cap.1. recenſet: ibidem enim ita ſcribitur: Seminis cucumeris drach.12. ſeminis hyoſcyami drach. ſex, ſeminis cicutæ,opii,ſing. drach.quatuor. Et inter Aſclepiadis compoſitiones,etiam cicutæ ſeminis mentio fit. Vſus eſt autem Nicolaus, & ante eum iam citati medici,cicuta ad doloris haud dubiò mitigationẽ, & ſumma idipſum poſtulante neceſſitate.

Cap. CXCVII.

ANTIDOTVS nephritica,& quæ veſicæ meatus obſtructione liberat.Prodeſt quoque ſtomachicis & iecinoroſis: mulieribus menſes mouet. Confert tuſſi,& nonniſi recta ceruice ſpirantibus: inflammationibus admodum eſt accommodota. Habet piperis vnciam vnam,helenii vnc.duas, ſeminis fœniculi vnc. vnam ſemis,rhei vnc. vnam,dauci, zingiberis, ſing.vnc.quatuor,mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis eſſe videbitur.

Cap. CXCVIII.

ALIA antidotus nephritica, experta, qua vſus eſt Conſtantinus rex, admodum laudata & vtilis. Accipit helenii hexagium vnum ſemis,piperis drach.vnam,petroſelini,ſeminis fœniculi,ſing. hexagiũ vnum ſemis. Tuſa & creta diligenter, dantur vtentibus in potu cochlearii vnius pondere cum condito.

Cap. CXCIX.

ALIA. Accipe vulpem viuam & macta, confeſtimque præbeto ſanguinem laboranti bibendum feruidũ, & colem eius ac pudendum ſanguine illo inunge.

Cap. CC.

ANTIDOTVS,ab Italis cognominata [a] Micleta,vtilis dyſentericis, læuitate inteſtinorum laborantibus,inflationibus inteſtinorum, & omnibus affectibus cœliacis. Recipit myrobalani flaui, cepuli,belirici, emblitzi,& magni,vſtorum, ſingul. drachm. duas ſemis,cardamomi ſeminis drach.vnam ſemis,cumini,aniſi,fœniculi,ameos,carnabadii,ſingul.drach.vnam ſemis,ſpodii,balauſtiorum,ſumach, gũmi Arabici,ſing. dr.vnam gran. XV. Conficitur autem hoc modo. Semina macerentur die ac nocte in aceto,& poſtea aſſata, & exquiſitè læuigata cum oleo roſaceo terantur multoties donec rurſus ſiccentur & oleum ebibant. contritio autẽ ipſa cum manibus fiat.Poſtea ipſa cõmiſceantur,& adiicietur zulapium myrtinum. Irrigata & diligenter ſubacta decoquãtur exiguo ac tenui igne: poſtea ab igne amoueantur, & tepida in vaſe recondantur. Dantur drachm.tres,aut hexagia tria cum decocto plãtaginis maioris aut minoris polygoni,rhois culinarii, & radicis ſymphyti,cum baccis myrti, veſperi dormituro,aut media nocte.

a Micleta] Codex Nicolai legit corruptè μυγ[illegible]ντα pro μικλέτα.

Cap. CCI.

ANTIDOTVS alia,vt prædictæ vtilis,cognominata Sardacii. Eſt mirabilis ad imbecillitatem ſtomachi:craſſos ſtomachi inteſtinorúmque flatus expellit. Fluxum ſanguinis cœliacis ſiſtit,vndecũque feratur,ſiue ex craſſioribus ſiue tenuibus inteſtinis. Pariter ad [a] eminentias excreſcentiáſve,lienoſos,ac diabetem. Capit quinque myrobalanorum vſtorum, ſingulorũ hexagia duo,roſarum,maſtiches,caryophylli, maceris,cinamomi,bdellii,ſpicæ Indicæ,cardamomi, carei, rhei, rhois Syriaci,ſidiorum,balauſtiorum,zingiberis, myrti baccarum,lapidis hæmatitis,gummi Arabici,ſucci acaciæ,ſucci hypocyſthidis,ſeminis plãtaginis minoris,floris roſmarini,ſeminis cotoneorum,boli Armenii,ſymphyti,ſing.vnc.ſemis, ſtyracis calamitis, aniſi, maſtiches,ſing.vnc.vnam,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Eminentias] Græcè eſt ἐξοχάδας καὶ ἐποχάδας. ſunt autem ἐξοχάδες eminentiæ & excreſcẽtiæ,præſertim ani, vt videre licet apud Paulum lib.3.cap.59. vbi ἐξοχάδων voce,pro ani excreſcentiis vtitur. Nicolaus autem eminentias maximè intelligit hæmorrhoidum, vt ex vnguento 56. ſatis conſtat.

Cap. CCII.

ANTIDOTVS alia ad eadem præclara. Accipit myrobalani citrini & magni,carnium aſſatarum, ſing. drach.quatuor,myrobalani parui drach.tres ſemis,por-

tulacæ ſeminis,violarum,ſing.drach.quatuor ſemis gra na tria ſemis,maſtiches drach.vnam ſcrup. vnum, [a] tamarindi drach.vnã ſemis,nymphææ,hermodactyli rubei,rhei barbari ,ſing.drach.ſemis ſitaria ſex ſemis, caſiæ fiſtulæ repurgatæ vnc.duas.Fac decoctum cum violis:poſtea irrigato cum ſacchari vnciis nouē, ſubactámque caſiam cum tali droſato iterum colato: atque vbi ad mellis conſiſtentiam decoxeris,ab igne remoueto, ſpeciéſque prædictas bene tritas & cretas iniice. Datur pondere drach.trium aut ſemunciæ.

a Tamarindi] Græcè ſcribitur ταμαρίντε. Vt iterum hinc palàm fiat,Nicolaum barbaris & vſitatis hodie officinis Seplaſiariorum vocibus vti. Suprà enim more aliorum Græcorum, ὀξυφοίνικον vocauit.

Cap. CCIII.

ALIA antidotus admodum vtilis aſthmaticis,deſtillatione correptis, dolentibus renes, imbecillitati & frigiditati ſtomachi, & iis qui non rectè concoquunt. Habet helenii vnc.vnam drach.tres, fœniculi vnc.vnã, piperis drach.ſex,cumini drach.quatuor, berberis drachmã vnam cubebarum dr.ſemis,maceris ſiliquas quatuor,mellis Attici vel ſacchari quãtum ſufficit. Mitigat & ſanat dolores cerebri cordis & ſtomachi.

Cap. CCIIII.

ANTIDOTVS [a] roſata nouella,efficax ad calorē ſtomachi & ad iecinoris pulmoníſque ſiccitatem,ſitim reſtinguit,vomitum compeſcit,ſtomachi & cordis imbecillitati ſuccurrit.Sudores diſcutientes diſſoluentéſue ſtringit.Cardiacis,pulmonariis & iis qui ex diutino morbo extenuati ſunt, & in virium defectum incidūt, admodum auxiliatur. Recipit roſarum viridium, glycyrrhizæ,ſing. vnc.vnam ſcrup.duos ſemis, cinamomi drach.duas ſcrupulos duos,caryophylli,ſpicæ,galangæ, zingiberis,nucis moſchatæ,zedoariæ,ſtyracis,cardamomi,ſeminis apii,ſing ſcrup.vnum grana octo,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Roſata nouella] Nicolaus corruptè admodum ſcripſit ῥοζάτο νοϐέλλα

Cap. CCV.

ANTIDOTVS ad febres continuas & ardentes, omnémque febrilem affectum, ad febres denique magnas Romana lingua appellatas [a] acutas. Cognominatur autem ab iiſdem huiuſmodi antidotus [b] requies. Eſt autem vtilis temporibus & pulſibus manuum inūcta, cordiſque dolorem mitigat.Habet roſarum, violarum, opii, hyoſcyami, papaueris ſeminis, mandragoræ,intybi,lactucæ,& portulacæ,pſyllii,nucis moſchatæ,cinamomi,zingiberis,ſing. drach.vnam ſemis, ſantali albi & rubei,ſpodii,tragacanthæ, ſingulorum ſcrup. duos grana quinque,ſacchari candi drach. vnam, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſatis videbitur.Datur vbi volueris ex droſato violaceo & aqua hordei.

a Acutas] Codex Nicolai legit ἀκύτια pro ἀκύτας. Nam Latinam vocem,vt ſæpe aliâs, literis Græcis exarauit. b Requies] Græcis literis hanc vocem ſcribens Nicolaus,dixit ῥέκιες. Vt hinc euidétiſſimum ſit,promiſcuè iam Latinis,iam Græcis,nunc verò barbaris vocibus,prout fuere authores è quibus ſuas compoſitiones deſcripſit, Nicolaum vſum fuiſſe.

Cap. CCVI.

ANTIDOTVS ſotera,hoc eſt cōſeruans,magna. Prodeſt capitis grauitati, aurium dentiúmque dolori, lippitudini,tuſſientibus, peripneumonicis, ſtomachicis,& inflatione laborantibus. Habet ſtyracis calamitis drach.quatuor ſemis,ſeminis apii drach.tres ſcrupulū vnum,coſti,myrrhæ,opii,petroſelini Macedonici,ſing. drach. tres,ſeſelis drach.duas ſcrupulos duós,piperis lōgi drachmas duas ſcrupulum vnum ſemis, cinamomi, ſpicæ,ſingul. drach.duas ſcrup. vnū,floris iunci odorati, ſyriaci, aniſi, ſing.drach.duas, caſtorei drach. vnam ſemis,rhei Pontici drach.vnam ſcrupul.vnum,croci,aſari,ſing.drach.vnam,piperis albi ſcrup.duos ſemis, [a] paſtilli diocri drach.ſemis,amomi,piperis longi, ſing.ſcrupulum vnum,mei,iridis,ſing. drach.vnã,caſiæ ligneæ ſcrupul.duos,mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficere videtur.

a Diocri] Eius deſcriptio in frà inter paſtillos reperitur.

Cap. CCVII.

ANTIDOTVS ad ſtomachicos,omnémque calorem,febres acutas & ardentes vtilis. Capit ſantali rubei & albi,ſing.drach.vnam ſemis,ſpodii,berberis,portulacæ,intybi,ſeminis peponis,ſucci glycyrrhizæ,roſarum,violarum,nenupharis,ſing.drach.vnam, roſarum ſtillatitii liquoris & ſacchari,ſing.lib. vnam. Decoque ſaccharum cum ſtillatitio roſarū liquore ad mellis craſſitudinem:dein prædictas ſpecies tenuiter tritas iniice.

Cap. CCVIII.

ANTIDOTVS conferens ſtomachicis.Iuuat cōcoctionem ventriculi,inflationémque diſſoluit: datur ante & poſt cibum.Habet cinamomi, zingiberis, ſing. drach.duas,caryophylli,galangæ,ſing.drach.vnam,nucis moſchatæ,ſpicæ,ligni aloes, cardamomi, maceris, ſing.drach.vnam. Quòd ſi hanc ipſam vt ventrem ſubducat efficere volueris,adiice dacrydii vnc.vnam,& turpeti boni vnc.vnam ſemis:dein adde ſacchari lib. vnã, aut quod ſatis eſſe videbitur,& ſtillatitii liquoris quantum opus erit. Confecta datur manè ieiunis pondere hexagiorum duorum & ſemis aut hexagiorum trium, pro viribus.

Cap. CCIX.

ANTIDOTVS tryphera Saracenica,efficax potiſſimùm ad melancholicos omnéque capitis ſtomachi & hypochondriorum,quod ex melancholia aut flaua bile exuſta oritur,malum. Accipit myrobalani citrini,caſiæ fiſtulæ,oxyphœnici,ſing. vnc.vnam ſemis, cepuli,mannæ,ſing.drach.ſex ſcrupulos duos ſitaria quinquē, [c] rhei Indici,violarum,ſing.vnc.ſemis,aniſi, fœniculi,ſing.drach.duas ſitaria quindecim, ſpicæ,maceris, ſing.drach.vnam ſitaria ſeptem ſemis, myrobalani belirici,emblitzi,ſing.drach.ſemis ſitaria quatuor.Poſthæc decoque viridium violarum vncias tres cum aquæ libris duabus:dein feruefacito oxyphœnicum ac caſiam, probéque ſubacta colato,& iniice ſacchari lib.vnam ſemis & vnc.duas.decoque vſque ad mellis craſſitudinem ac ſubinde ſuprà ſcriptas ſpecies bene tritas iniice, & cōfectam antidotum dato.

c Rhei Indici] Græcè eſt ῥέυ ἰνδικῦ. Vulgares Latini codices,ex quorum præſcripto Seplaſiarii ſua conficiunt medicamenta,legunt Indi. Sed neminem hactenus quid per Indi intelligendum fuerit,puto cognouiſſe. Rheum autem Indicum eſt id cuius hodie ſub Rhei barbari nomine in officinis vſus eſt,vt lib. 1. de Compoſ.medic.cap. 83. abundè monſtrauimus.

Cap. CCX.

ANTIDOTVS Tryphera [a] magna,conferens ad muliebria mala à frigiditate nata. Datur cū aqua cui incocta ſunt aniſum & fœniculum, vel cum vino tepido. Ad ſtomachi autem vitia ex decocto artemiſiæ & vino, præbetur ieiunis. Verùm ad muliebria mala accipe ex hac antidoto,& adiice illi artemiſiam bene tritam cum oleo [b] moſchato,& impone vt linamentum. His autem quæ haud cōcipiūt,potādū præbe cum vino in quo decocta ſit mandragora in balnei inſcenſu, confeſtimque concipiet. His qui noctu dormire nō poſſunt, irrigato cū lacte muliebri,& finge pilulas quas dormituris præbeto.Recipit opii drach.duas, cinamomi, caryophylli, galangæ,ſpicæ,zedoariæ,zingiberis,coſti, ſtyracis calamitis,calami odorati,cyperi,iridis,peucedani,acori,mãdragoræ,nardi Celticæ,roſarum,piperis,aniſi, apii, petroſelini ſeminis & fœniculi,ſinonis,dauci,hyſſopi, ocimi,ſing.drach.vnam,hyoſcyami drach.vnã, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Magna] Nicolaus habet μάννα pro μάγνα: Latinam nanque dictionem corruptè, vt ſolet,exarauit. b Moſchato] Græcè eſt μετὰ μυσκελαίυ. Eſt autem μυσκέλαιον, id oleum quod barbaram ſectantes medicinam corrupta voce Muſcellinum vocant,quum moſchatum à moſcho qui eius compoſitionem ingreditur, potius dicendum erat. Recipit autem oleum moſchatum, olei communis lib.ſex, lilii,folii, ſpicæ,coſti,maſtiches,ſingul.vnciam vnam & ſemis, ſtyracis calamitis,croci,myrrhæ,caſiæ ligneæ,xylobalſami,ſin.drach.ſex, caryophyllorū, carpobalſami, bdellii, ſing.vnc.ſemis,nucis Indicæ drach.duas, moſchi drach.vnam,vini odori vnc.ſex. Coquito trita leuiter omnia in vaſe duplici ad vini conſumptionem. Oleum id roborat, calefacit, diſcutit.

Cap. CCXI.

ALIA antidotus tryphera quam Iſaac compoſuit. Prodeſt ad imbecillitatem ſtomachi & iecinoris, viréſque reparat.Concoctionem efficit,corpus calefacit,bonum corporis colorem reddit, flatus eminentiarum

diſſoluit,& ad venerea excitat. Capit olei amygdalini drach.quatuor,amygdalarum repurgatarum, turpeti, ſeſami,ſing.drachmas quatuor,cinamomi, caryophylli,myrobalani citrini,cepuli,emplitzi,behen albi,galãgæ,folii,maſtiches,cyperi,aniſi,piperis nigri, cardamomi,ſing.drach.ſemis,rhei barbari,menthæ, ocymi,ſin. gr. quindecim, mellis aut ſacchari quantum ſufficit. Datur quantitate nucis Ponticæ ex aqua tepida.

Cap. CCXII.

ANTIDOTVS triophyllos,conferens ad quartanas & quotidianas,data cũ vino veſperi. Habet piperis albi vnc.ſemis,piperis nigri,zingiberis, pyrethri, ſing. drach.duas,cumini vſti vnc.ſemis,piperis longi, petroſelini,ameos,ſeminis dauci,aniſi,helenii,ſpicæ,cyperi, ſeminis apii,ſeſelis,coſti,ſing.drach.ſemes, caryophylli drach.vnam ſitaria ſeptem ſemis, carnis palmularum duodecim,folia rutæ viridis vnc.I,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCXIII.

ANTIDOTVS è tribus ſantalis vtilis ad calorem ſtomachi,iecinoroſos, hydropicos & lienoſos. Recipit trium ſantalorum,roſarum,ſing.hexag. duo,rhei barbari,ſpodii,glycyrrhizæ,ſeminis portulacæ,ſingul.hexag. vnum ſemis,amyli,gummi Arabici,tragacanthæ, ſeminis peponis,cucumeris,cucurbitæ & citruli,intybi,ſingul.hexag.vnum,caphuræ ſcrup.vnũ,violarum vnc. ſemis,roſarũ quantũ omnium aliarũ ſpecierũ, droſati roſacei aut ſacchari quod ſatis eſt.Datur meridie ex aqua.

Cap. CCXIIII.

ANTIDOTVS Theodoretos,hoc eſt diuinũ munus conferens ad capitis dolorẽ,vitia thoracis,iecinoroſos,lienoſos,longis morbis affectos,melancholicos,hydropicos,pulmonarios,nephriticos,podagricos, & habentes linguam alligatam.Habet epithymi drach. tres, ſpicæ nardi,caryophylli,floris iunci odorati, rhei Pontici, agarici,balſami,myrobalani,ſing.drach. vnam ſemis,aloes flauæ drach.ſemis,croci,caſiæ,ſing. drachm. duas ſemis,mei drach.vnam,mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.Datur cochlearium vnum: mouet etiam aluum.

Cap. CCXV.

ALIA antidotus Theodoretos ad prædicta mala vtilis: potiſſimùm verò ad hemicranicos,capitis dolores, ad euaporationes à ſtomacho in caput ſublatas, ad linguã reſolutam & impeditã. Accipit aloes hepaticæ dr. tres ſitaria tria,cinamomi,cardamomi,acori,ſing. drachmas tres,croci,caſiæ ligneæ,rhei Pontici,ſing.drach. duas ſitaria quindecim,agarici dr.duas ſemis, ſpicæ nardi,coſti,maſtiches,aſari,ſymphyti,ſquillæ,ammoniaci, bdellii,hellebori nigri, hyperici, epithymi, polypodii, decocti braſſicæ,piperis albi & longi,ſing.drach. vnam ſemis,floris iunci odorati,zingiberis,myrobalani,colocynthidis,myrrhæ,ſagapeni,opopanacis,caſtorei,abſinthii,ariſtolochiæ longæ,petroſelini,gentianæ, amomi, ſing.ſcrup.duos,dacrydii,piperis nigri,ſing.ſcrup. vnũ, mellis aut ſacchari quantum ſatis videbitur.

Cap. CCXVI.

ANTIDOTVS alia Theodoretos,vt præcedens, iecori conueniens & eius obſtructiones auferens. Capit ſpicæ nardi,folii,caſiæ fiſtulæ,croci,caryophylli, floris iunci odorati,ſing.drach. ſex, anacardii dr. duodecim, rhei Pontici dr. duas,epithymi,ſaxifragi,piperis, ſing. drach.duodecim,aloes drach.vigintiquatuor, myrobalani,opii,balſami,ſingulorum drachmas ſex,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCXVII.

ANTIDOTVS alia Theodoretos valde vtilis.Habet [a] anacardii dr.octodecim,caſiæ dr.nouẽ,ſpicæ nardi,caryophylli,mei,agarici,floris iunci odorati,rhei Põtici,ſing.drach.nouem,epithymi,croci,piperis,ſing.dr. octodecim,aloes drach.trigintaſex,ſaxifragi,maſtiches, iridis Illyricæ,ſingulorũ drach.octodecim,myrobalani,

A caſtaneæ,drachmas nouem,mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Anacardii]Græcus codex habet ἄγνι καρδίας, hoc eſt, agni cordis,pro ἀνακαρδίας.

Cap. CCXVIII.

ANTIDOTVS Theodoretos anacardios.Prodeſt omni [a] magno morbo, item comitialibus, dæmonio vexatis,caput dolentibus,thoracis malis,pleuriticis,difficulter ſpirantibus,peripneumonicis & quibus in ventriculo cibus aceſcit & quibus [b] malign⁹ circa ſtomachũ
B & ventrẽ affectus eſt.His denique qui à lõgo morbo vix reficiũtur, & malo corporis colore ſunt præditi mirificè confert.Præterea quibus corpus in arquati colorẽ mutatur,& quibus aqua inter cutem [c] à pulmone effunditur,tabidis,nephriticis,&eis qui aſſiduè coli malo affliguntur.Eorum etiam qui toto corpore grauantur, habitum [d] corroborat. Quin & inordinatè veteraſcentibus [e] morbis prodeſt,febricitantibus [f] & ſtatim redeũtibus. Auxiliatur autem ſi per intermiſſionem data fuerit:podagricis quoque ante afflictiones data ſuccurrit. Egre-
C giè autem ad muliebria vitia conducit in quorum numero vrinæ ſtillicidium aut purgatio cum ſtrangulatu accidẽs,aut præfocationes vterinæ nominatæ ſunt. His denique quibus abortus fiunt propter habitum corporis: [g] aluum etiã ſoluit. Vteri recurſum,inflãmationes & [h] eiuſmodi furorem ſanat.Et vt ſimpliciter dicam, [i] eſt diuinum donum.Quiſquis enim ea vſus fuerit, ſucceſſum proſperum ſentiet:ſi verò quis vere & autumno ſemel aut bis ea vtatur, [k] neque circa victus rationem magnopere delinquat,nullis morbis obnoxius fiet. Data
D Ponticæ nucis quantitate omnia diſſoluet: manè verò hãc ſumere oportet.Habet ſpicæ nardi,folii,caryophylli,croci,caſiæ,epithymi,floris iunci odorati,myrobalanorum,ſing.drach.tres,aloes flauæ drach.duodecim,caſtaneæ,zingiberis,maſtiches,ſing.drach.vnum,iridis Illyricæ drach.ſex,anacardii,agarici,ſing.drach.vnam, aſari drach.ſex,ſeminis apii drach.vnam,coſti drach.vnã ſemis,piperis drach.tres,fœniculi & ſucci eius, ſing. dr. octo:fœniculum tunde in mortario & macerato in aceto diebus tribus ac bene decoquito & colato diligenter.
E Adiice mellis Attici quãtum ſuffecerit aut ſacchari:rurſuſque ad mellis craſsitudinem decoquito. Species ſimul tundantur & læuigentur bene.Quòd ſi copia ſit fœniculi exprime ſuccum,& meliorem facies antidotum.

a Magno]Græcè eſt πρὸς πᾶσαν ἱερὰν νόσον. Nemo autem eſt qui neſciat Græcos appellare ἱερὸν quicquid ingens ac præclarum haberi volebãt: Sic ἱερὰν θάλασσαν,magnũ mare,ἱερὸν ἴλεον,ἱερὸν ἰχθὺν, &c. dixerunt.In Aetio à Cornario conuerſo,lib.nimirum 13.cap.112. vbi eadem antidotus reperitur,legitur ad totum hominem vtilis. Quæ ſi lectio vera eſſet, quod ſcire non poſſum (deſtituor enim ea parte Græci codicis Aetii) ſcribendum foret πρὸς πάντα ἄνθρωπον. Sed nihil dubito quin ſcriptum fuerit vt eſt in Nicolao, πρὸς πᾶσαν νόσον,legiſſe Cornarium ἄνον pro νόσον.Nam eiuſmodi errata multa in conuertendo Aetio
F admiſit. b Malignus]Græcè legitur καὶ οἷς ἡ πονηρὰ περὶ τὴν κοιλίαν ἢ τὸν στόμαχον,non abſoluta ſententia. adiiciendum enim erit διάθεσις· vt ſit ſenſus,Et quibus malignus aliquis circa ventrem & ſtomachum affectus eſt.Sic enim Aetius quoque legit niſi quòd perperã interpres Cornarius hunc locum reddiderit,χρονικὰ pro πονηρὰ legens, hoc eſt diuturnus pro malignus. c A pulmone] In Aetio hæc verba deſiderantur,& ſimpliciter legitur,quibus aqua ſubter cutem effundi incipit. d Corroborat]Græcè eſt ἀνδρώνυσι,id eſt virilem reddit.Puto autem legendũ eſſe ῥώμνυσι,vt Aetius habet. e Morbis]Græcè eſt ἐγχρονίζουσι νοσήμασι. Aetius autem legit πυρετοῖσι, id eſt febribus. f Et ſtatim redeuntibus] Græcè ſcribitur ἐφιδρῶσιν εὐθέως.Aetii interpres conuertit per circuitum redeuntibus,vt haud du-
G biè lectio Nicolai ſit deprauata. quam quiuis ex Aetio Græco, quo hac in parte (vt antea eſt etiam commemoratum) deſtituimur,facilè reſtituet. Legendum autem eſſe coniicio in hunc modum, καὶ τοῖς ἀτάκτως ἐγχρονίζουσι πυρετοῖς καὶ περιοδικοῖς,Hoc eſt,febribus citra ordinem veteraſcentibus, & per circuitum redeũtibus. g Aluum ſoluit]Græcè eſt τὴν κοιλίαν ſimpliciter.ſed adiiciendum ſoluit: ita enim interpres Aetii Latinus conuertit. Eſt autem nuſquam ferè deprauatior Nicolai codex quàm hoc in loco,cui tamen facilè mederi potuiſſemus,ſi Græcus Aetius ad manum fuiſſet.Temere itaque aliquid in Nicolai contextu mutare,conſilium non fuit. h Eiuſdem furorem]Græcè eſt μητρομανίας.Sic fortè vocat vteri inordinatum motum. i Eſt diuinum donum] Locus hic in manuſcripto codice prorſus deprauatus eſt:ita enim in eo ſcribitur, εἰς ὕδωρ ὅσα ἐὰν,falſò
H quidem pro θεῖον δῶρον.ὅστις γὰρ ᾖ χρώμενος.Sic enim eſſe legendum, ex Aetii interprete Latino quiuis promptè colligit. k Neque circa victus rationem] Hæc omnia in manuſcripto Nicolai codice deſiderantur. Adiecta autem à nobis ſunt ex Aetii ſententia.

Cap. CCXIX.

ANTIDOTVS alia anacardios. Confert comitiali morbo correptis, apoplecticis, paraplecticis, quibus ſcilicet ex melancholico humore & pituita malum fit. Mirificè etiam vitiis muliebribus prodeſt. Accipit aloes flauæ vnc.vnam ſemis,iridis,caſiæ ligneæ,ſing.drachmas ſeptē, zingiberis, anacardii, carpobalſami, ſing. drach.quatuor ſemis,folii, ſpicæ, myrobalani,mei,epithymi,ſing.drach.tres ſcrup. vnum, caryophylli, floris iunci odorati,rhei Pontici,maſtiches,ſing.drach.vnam ſitaria tria ſemis,corticis radicis fœniculi lotæ lib. vnā. Impone duabus aceti boni libris, & dimitte illic diebus ſeptem:dein decoquito &colato,adiicitóque mellis Attici puri lib.duas,aut ſacchari quod ſatis eſt,& decoque ad mellis conſiſtentiam,ac iniice ſpecies probè tritas, & ſubactas recōnde in vaſe,& vſu exigente præbeto.

Cap. CCXX.

ANTIDOTVS Pauli nominata, conferens raucitati, voci amiſſæ, difficultati ſpirandi, nonniſi recta ceruice ſpirantibus, ægrè à thorace ſordes extuſſientibus,dyſentericis,ſtomachicis,colicis,pulmonariis,&cœliacis. Habet ocimi,amomi, folii Indici, ſing.ſcrupul. quinque,floris iūci odorati, ſucci hypocyſthidis, caſiæ, roſarum aridarum,ſing. hexag. vnum ſemis, pyrethri, thuris,ſing.hexag.tria,croci, euphorbii, fœniculi ſeminis,rhois S yriaci,ſeminis aniſi, aſari, cardamomi, ſing. vnc.ſemis,cinamomi,petroſelini,dauci,bdellii,ſulphuris viui,hyoſcyami ſeminis,rutæ,ſing.vnc.vnam,papaueris vnc.quatuor,ſpicæ nardi,iridis, opii,piperis,balſami,ſing. hexag. vnum ſemis, mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis erit.Datur vtentibus iam dormituris vncia vna,aut manè ieiunis.

Cap. CCXXI.

ANTIDOTVS tryphera dicta è ferro, prodeſt frigiditati & humiditati ventriculi, atque inflationi. Purgat frigidos humores & putridos in ſtomacho & vniuerſo corpore repertos. Vtilis etiā ad eminentias,vtpote quas diſſipat. Recipit cepuli vnc. tres, belirici, emblitzi,glycyrrhizæ, zingiberis,ligni aloes,nucis moſchatæ, gallæ moſchatæ, roſarum, ſpicæ iunci odorati, maſtiches,ſing.drach.decem,moſchi drach. vnam,raſuræ [a]ſtomomatis ferri puri lotæ in aqua fluenti octies, libr.vnam, olei amygdalarum vnc.tres, mellis vel ſacchari quod ſufficit.

a Stomomatis] Eſt autem ſtomoma, ferrum quod in vſum aliquem formatum eſt,hoc eſt in alicuius inſtrumenti formam redactum, ac chalybe roboratum: à verbo Græco ϛομόω, quod roboro ac quaſi os & aciem gladii firmo ſignificat.

Cap. CCXXII.

ANTIDOTVS è galanga, conferens vt præſcripta. Habet ligni aloes, galangæ,ſing. drach.ſex,caryophylli,maceris,libyſtici,ſing.drach.duas, zingiberis,piperis albi & longi, cinamomi,ſing.drach. duas ſemis,calaminthæ,ſucci menthæ,ſing.drach.vnam,ſpicæ,ſeminis apii,fœniculi,aniſi,carnabadii,calami odorati, ſing. drach.vnam ſemis,ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCXXIII.

ANTIDOTVS è moſcho,quæ prodeſt ad omnē mali habitus affectum,iecinoroſis, ſtomachicis & lienoſis.Corroborat etiam habitum ad nutrimentum extremarum partium,atque recreat corpus.Datur cum vino nucis auellanæ quantitate. Accipit ſampſychi,libyſtici,corymborum thymi,xylobalſami, maſtiches,myrobalani,ſing.drach. vnam, floris iunci odorati drach.ſemis,ſagapeni,caſiæ,caryophylli, piperis longi,ſing.drachmam ſemis,aſari,zingiberis,cinamomi boni,ſingul. drach.vnam,rhei,pulegii,ſeminis apii,petroſelini,dauci Cretici,ſing.drach.ſemis, margaritarum drach. vnā, berberis drach.ſemis,oſſa cordis ceruini quatuor, moſchi hexag.vnum,aut drach.vnam, ſitarium vnum,ſeri ci cremati drach.vnam ſemis, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſatis eſt.

Cap. CCXXIIII.

ANTIDOTVS è pſyllio,conducit febribus acutis,ardentibus,& nominatis lipyriis. Calori denique iecoris,& immodicæ ſiti. Capit bugloſſi,[a]boraginis,ſeminis apii,& intybi ſuccorum, ſing.lib.duas. Vbi [b]coquendo deſpumati & probè repurgati fuerint,adiiciantur cuſcutæ & ſenæ,ſing.vnc.ſemis, [c]capilli veneris faſciculus vnus, fumariæ vnc. tres, aſari drach.quatuor, ſpicæ drach. duæ. Iniecta hæc & commixta cum ſuccis ferueant quoad dimidium eorum abſumatur,dein ab igne remoueantur,dimittantúrque donec refrigerētur: poſtea fricentur, & manibus probè ſubigantur donec omnia ſimul in ſuccum redigantur. Quo facto, adiice violarum vnc.tres,epithymi vnc.duas, [d] rurſuſque parum decoque.Poſtea amoueto ab igne, & iniice pſyllii vnc.tres,& iterum decoque parúmque agitato,& ſubigito colatóque. Accipe decocti colo tranſfuſi lib. quatuor,ſacchari lib.tres,& coque ad mellis conſiſtentiam. Si vis efficere vt ſubducat aluum, dacrydii vnc.tres bene tritas iniice & ſubigito,parúmque decoquito:poſtea adiice paſtillorum diarhodôn, è ſpodio,è rheo barbaro, ſing.vnc.vnam, paſtillorum è berberis vnc.ſemis. Tritos & ſimul in lebete cum prædictis ſubactos,in vaſculo repone.

a Boraginis] Nicolaus hanc dictionem corruptè protulit: πουράχιν enim habet. Intelligendam verò eſſe boraginem hodie vocatam,ex Meſue ſatis liquet, qui hanc antidotum deſcripſit ante Nicolaum.Fuit enim poſterior Meſue Nicolaus,adeóque multas ex eo compoſitiones ad verbum tranſcripſit. b Coquendo] Ante hæc verba,abundant quæ in manuſcripto codice habentur:hæc ſcilicet,κὺσηκαπτε,σένε,ἀνὰ οὐγ.ϛ'.κὰπίλα βένερις τοὺς ζαμοὺς, ideóque in noſtra conuerſione omiſſa ſunt.Et redundare, Latini Meſues codices clarè oſtendunt.Repetuntur etiam ſtatim in Nicolai manuſcripto exemplari.

c Capilli veneris] Nicolaus habet κὰπίλα βένερις, Latinas voces Græcis(vt ſolet)literis exarans. d Rurſúſque parum] Ante hæc verba in manu ſcripto codice legitur,καλοῦ ὁλοκάρπου. At videntur hæc abundare,quòd ſcilicet poſt ponderis expreſſionem adiecta ſint, & in Meſue non habeantur. Quòd ſi tamen ad epithymum ſint referenda hæc verba,non aliud certè iis ſignificare voluit Nicolaus, quàm quòd epithymum debeat eſſe bonum & ſemine plenum.

Cap. CCXXV.

ANTIDOTVS [a]panchreſtos, hoc eſt per omnia vtilis,efficax ad omnem imbecillitatem,& vniuerſa mala: præcipuè verò iis qui vigilia citra ſoporem opprimuntur,confert.Defluxionem capitis ſiſtit. Cardiacis, nephriticis,cœliacis,mulieribus moleſtatis & vigilantibus auxiliatur.Stomacho defluxione laboranti,pulmoni & thoraci,ſanguinem cum pituita excreantibus ſuccurrit, ita vt ſanguinem ſiſtat, & tuſſim ſedet. Prodeſt item tabidis,ægrè è thorace excrementa excreantibus, [b]hecticis,corde perculſis,iecinoroſis, dyſentericis,cibū non appetentibus & non rectè concoquentibus,verùm cibum vomentibus. Iis denique qui in veſica & pene vlcera habēt.Facit ad podagricos,arthriticos,iſchiadicos, & vulnera quæ per chirurgiam fiunt. Ad febres quotidianas,tertianas, hemitritæos,quartanam,& ad omnes febriles affectus.Qui hanc antidotum bibunt, plurimū [c]ſudant,ita vt diſſoluantur. Parum itaque nutrimenti vinique dandum in omnibus quidem citra id vt ſtomachus lædatur & vt caput alleuetur: corde perculſis cum aqua haud datur, ſed cum mero. Accipit papaueris magni hexag.quatuor, hyoſcyami albi ſeminis, ſucci glycyrrhizæ,rhei Pontici, corticum mandragoræ, ſingul. vnc.duas,aniſi ſcrup.vnum ſemis, ſpicæ nardi,caſtorei, ſagapeni,opii,ſing.vnc. vnam. Tuſa & cribrata diligenter excipe ſapa veteri aut paſſo Cretico, & finge paſtillos pondere duorum ſcrupulorum. Dantur vna vice ſinguli paſtilli,adultis: iunioribus autem, ſcrupulus vnus ſemis:pueris autem minoribus, [d]ſcrupulus vnus.

a Panchreſtos] Græcè eſt πάγχρηϛος. Sic autem dicta eſt ab omnimoda vtilitate, non autem vt inepti quidam ridiculè admodum interpretantur, à πᾶν, quod eſt totum, & χριϛὸς, id eſt criſmate vncta. Quid enim hac interpretatione ineptius excogitari poſſet? b Hecticis] Græcè ſcribitur ὀνεκτούτων, pro ἐκτικῶν haud dubiè. c Sudant] Perperam ἐξυδροῦσι pro ἱφιδροῦσι ſcriptum eſt in manuſcripto codice. d Scrupulus] Græcè eſt ϛαθμὸς α', pro γράμμα α'.

Cap. CCXXVI.

ALIA panchreſtos minor, confert ad ſtomachi & inteſtinorum inflationem,tuſſientes,cœliacos,ac dyſentericos.Præterea dolorem mitigat, ſomnúmque inducit. Habet ſeminis papaueris,opii,ſing.drach.quatuor, hyoſcyami,glycyrrhizæ,ſingul.drach.duas,ammoniaci

thymiamatis drach. vnam ſemis, caſtorei, croci, aniſi, A mandragoræ radicis corticis,ſing.vnc.vnam,mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſſe videbitur.

Cap. CCXXVII.

ALIA antidotus panchreſtos,admodum laudata. Accipit piperis dr.duas,coſti,croci,myrrhæ,ſingul.drachmam ſemis, ſtyracis drach. vnam, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCXXVIII.

ANTIDOTVS [a]panacea.Facit ad eos qui per circuitum à rigore infeſtantur.Deſtruit febres diutinas ac B reliquos morbos.Confert ad tuſſim veterem,eos qui ægrè ex thorace ſordes extuſſiunt, tabidos, [b] ſuppuratos, nonniſi recta ceruice ſpirantes,conuulſa, rupta,inueteratas inflationes,lienoſos, hydropicos,nephriticos, lapides conterens.Eſt autem ſelecta. Capit piperis albi drachmas tres,ſeminis hyoſcyami drach.duodecim, cardamomi drach.duas,zingiberis, opii, ſing. drach. duodecim,ariſtolochiæ longæ, corticis mandragoræ,euphorbii,ſulphuris ignem non experti,coſti, ſing.drach.tres, ſeminis apii,fœniculi,aniſi,ſing.ſitaria octo,caſtorei ſi- C tarium vnum ſemis,thuris,ſtyracis,caſiæ,ſing.drachm. duodecim, croci drach. decem, folii, caryophyllorum, ſing.drach.quatuor,mellis Attici vel ſacchari quantum ſufficit.Datur nucis Ponticæ quantitate.

a Panacea] Græcè falſò πανάκλεια pro πανάκεια ſcribitur. Sic enim dicta eſt ab omnimoda medelæ efficacia. Eſt autem Antonii Muſæ Panacea,quam deſcribit Galenus lib.7.De comp.medic.localiũ, cap.5. b Suppuratos, & nonniſi recta ceruice ſpirantes] Manuſcriptus Nicolai codex legit ἐλκωμένους καὶ δυσεντερικοὺς: at falſò. Legendum enim,vt è Galeno ſatis liquet, ἐμπυϊκοὺς καὶ δυσπνοϊκούς.

Cap. CCXXIX.

ANTIDOTVS Ægyptia magna, per annum da- D ta.Podagricos pota ſanat, dolores manuum, articulorũ, capitis,ſtomachi,oculorum,iecoris,lienis,renum,difficultérque mingentium. Callos & concretas iuxta articulos carnes diſſoluit. Recipit rhei Pontici,mei,ſing. drach.duas,agarici, hyperici,ſing. drach. quinque, phu drach.tres,petroſelini Macedonici drach.quatuor,gentianæ drach.ſex,ariſtolochiæ drach.ſex,centaurii drach. octo,chamædryos drach.quatuor.Datur viris ſcrupulus vnus,mulieribus autem ſcrupulus ſemis. Prædicta verò omnia cum melle Attico vel ſaccharo cõmiſcentur ſuf- E ficienti.Hæc verò antidotus conſtituta eſt quodammodo vt ſingulis menſibus detur. Menſe Septembri, datur tertio quoque die. Menſe Decembri, datur quarto quoque die. Menſe Ianuario, datur ſingulis diebus. Menſe Februario, ſecundo quoque die. Menſe Martio,tertio quoque die.Menſe Maio,datur quarto quouis die.Menſe Iunio,ſecundo quoque die. Menſe Iulio, datur tertio quouis die.Mẽſe Auguſto, datur ſingulis diebus. Qui ſumpturus eſt hanc antidotum, eum oportet abſtinere à carnibus bubulis,& porcinis,leporinis,braſ- F ſica,ſinapi,omnis generis crudis oleribus, & aqua gari. Pedes promptè in aqua calida lauare,liliaceo oleo inungere, & lac ordine quodam pauliſper potare conuenit. Datur vt prædictum eſt.

Cap. CCXXX.

ANTIDOTVS alia, dicta Ægyptia magna. Ad omnia vt ea quæ præcedit conducit,& plus. Habet zingiberis, opopanacis, liquoris Cyrenaici, carpobalſami, ſing.drach.vnam,euphorbii,croci, ſeminis apii,ſingul. drach.duas,hyſſopi,ſinapi,ariſtolochiæ,ſing. drachmas G tres,pyrethri drach.quatuor,ſeſelis drach. quinque,chamæmeli,iridis,ſalicis,ſing.drach.ſex, origani drach. ſeptem,thymi drach.octo,ſpicæ nardi drach. nouem,abſinthii drach.tres,caſtorei drach.tres,gentianæ, marrubii,ſing.drach.quatuor,centaurii drach. quinque, ſymphyti drach. ſex,lauri,foliorum citri, ſing. drach. ſeptẽ, anchuſæ, ſilphii,ſing.drach.octo, amomi, cardamomi, ſing.drach.nouem,cumini Æthiopici,cocci Gnidii,chamædaphnes,terræ Samiæ,ſing.drach.decem,terræ aſteris drach.vndecim,Lemnii ſigilli,amyli,ſing.drachmas H duodecim,cyperi,fœniculi,terebinthinæ,ſing.drachm. tredecim,eryngii,pæoniæ,helenii,radicis rubi,rhei,peucedani,ſingul.drach.quatuordecim,artemiſiæ,ſtyracis, ſing.drach.quindecim,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Datur in prædictis malis.

Cap. CCXXXI.

ALIA antidotus,Ægyptia parua.Eſt etiam ad prædicta vtilis, potiſſimùm verò ad vrinæ difficultatem. Capit rhei drach.tres,petroſelini drach.quatuor, gentianæ,phu,centaurii,ſing.drach.ſex,ariſtolochiæ rotundæ drach. ſeptem, chamædryos drach. octo, coronopodis drach.quatuor, cinamomi drach. vnam, hermodactyli dr.quatuor,ſaxifragi, polypodii, ſing.drachm.quatuor, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis videbitur.

Cap. CCXXXII.

ANTIDOTVS alia Ægyptia, quam inueni per experientiam.Plurimùm efficax ad omne malum. Dicta eſt Climax, ſcaláve ſacra. facit ad omnem affectum viſcerum. Sanat podagricos per annum pota: nec ſinit malum ad principes partes peruenire,ſed materiam ſenſim conſumit.Aduerſatur temporum,aquarum,& aeris nouitati.facit ad eos qui ſanguinẽ ſpuunt, calculoſos, difficultate vrinæ laborantes,pleuriticos, peripneumonicos,tabidos,difficulter ſpirantes,cœliacos, dyſentericos.Plurimùm verò ſtomachicis ſuccurrit. Vtor etiam in iis qui [a]peſte laborant,item tonſillis, anginâque correptis,ac omnis generis putredinibus, & dentium. Ac omnino dyſentericis per ſedem iniicitur. Mulieribus præfocatione vteri laborantibus pro peſſo ſubiicitur. Confert iis qui ab humiditate multa ortis,& per circuitus reuertentibus morbis laborant. Ad omnia venenata animalia, venena, & à rabidis animantibus demorſos. Eximiè conducit omnibus iis qui defluxione laborant. Abolitam appetentiam & cruditatem ſanat:maximè verò diuturnam.His præterea prodeſt qui per totam hyemem defluxione infeſtantur,& podagra, morbo comitiali,furore, & omnibus diuturnis malis, pota fabæ Ægyptiæ magnitudine, idque ad prouidendum. Iis verò qui à ſerpente aut rabido cane morſi ſunt, & in omni veneni ſuſpicione,datur nucis Ponticæ magnitudine. Habet myrrhæ,opopanacis, liquoris Cyrenaici, ſingul. drach.ſemis,carpobalſami,euphorbii,croci,petroſelini, ſing.drach.vnam,hyſſopi Cretici,abſinthii, rhei,ſinapi, caſtorei,ſing.drach.vnam ſemis,ariſtolochiæ lõgæ,gentianæ,pyrethri, marrubii aridi,ſing.drach.duas,ſeſelis, centaurii,aniſi,piperis albi,ſing.drach. duas ſemis,chamæmeli aridi, iridis Illyricæ, ſymphyti, chamædryos, ſing.drach.tres,baccarum lauri ſiccarũ, ſeminis ſalicis, foliorum citrii,ſquillæ aſſæ, ſing.drach.tres ſemis, anchuſæ,tragorigani,ſilphii,thymi,ſing.[b]drach.quatuor, amomi, ſpicæ nardi, caſiæ, ſing.drach. quatuor ſemis, cumini,caſiæ ligneæ,grani Gnidii,cnici,ſing.drachmas quinque,chamædaphnes,balauſtiorum, [c]Selinuſiæ,Samii aſteris,ſingul.drach. quinque ſemis,Lemnii ſigilli, amyli,aluminis rotundi,omphacii,ſing. drach. ſex, cyperi,ſeminis fœniculi, rutæ, terebinthinæ, ſingulorum drach.ſex ſemis,rubi,pæoniæ,rhei Pontici, helenii,ſingulorum drach.ſeptem, peucedani, artemiſiæ, ſtyracis ſelecti,ſing. drach. ſeptem ſemis, mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis videbitur.

a Peſte laborant] Græcè malè legitur λιματτόντων, pro λοιμωττόντων. Eſt enim λοιμώττειν peſtilentia laborare. Sic autẽ eſſe legendum,ſequentia ſatis conuincunt: Ait enim Nicolaus, hanc ad venena etiam plurimùm conferre. b Drachmas quatuor] Græcè non rectè ſcribitur, L ή.id eſt drach.octo. Nam quũ Climax ſit hæc antidotus,quatuor legas oportet, niſi ordinem numerorum temerè turbare velis. c Selinuſiæ] Terræ ſelinuſiæ meminit Dioſcorides,& poſt eum Galenus.

Cap. CCXXXIII.

ANTIDOTVS alia Ægyptia nobilis, conferens ad multorum malorum dolores pariter, & ad alia quæ prædicta ſunt vitia. Accipit piperis albi hexag.tria, opii hexag.tria drach.ſemis, hyoſcyami drach. vnam gr. quindecim,croci hexag. quatuor ſemis drachm.vnam, hyſſopi,pyrethri,folii, dauci Cretici, ſing.drach.ſemis, ſpicæ nardi hexag. tria drach. vnam, rutæ ſiccæ, caſiæ, ſing.gran.duo ſemis,ſeminis apii drach. ſemis, opobalſami,petroſelini,ſing. drach.vnam, roſarum aridarum ſcrupul. duos & quartam partem,mellis cocti cyathum

ſemis,aut quod ſatis eſt:aut ſacchari.Hanc cõfectã repo A ne diligẽter in vaſe vitreo,& dato fabæ Ægyptiæ magnitudinẽ.Cõmixtio fit cyathis tribus:in colicis cum aqua frigida,iecinoroſis cum mulſo : comitiali correptis ſimiliter:febricitantibus cum aqua,nephriticis, calculoſis,difficultate & ſtillicidio vrinæ moleſtatis cum condito.morbo regio citra febrem correptis,cum vino . Iis verò qui à frigore læduntur,ante inuaſionis horam dato cum mero:dolore dentium infeſtatis,erui magnitudine:ſanguinem excreantibus,lienoſis cum poſca, diffi culter & nonniſi recta ceruice ſpirantibus ſimiliter præ B beto,cruciatu inteſtinorum moleſtatis cum mulſa , inflatis cum temperato liquore:ſingultum & omnem refrigerationem abolet:ſi à mulieribus ſumatur , menſtrua ducit.Tuſſientibus dato cum tẽperato liquore.

Cap. CCXXXIIII.

ANTIDOTVS aromatica odoratáve nominata. Confert deprauatum ſtomachum habentibus , diuturnis oris ventriculi,& ipſius ventriculi affectibus,iecinoroſiſq;.Datur nõ febricitantibus nucis Põticæ quantita te ex vino:febricitantibus verò cum mulſa.Capit cina- C momi,caſiæ,ſing.hexag. quinque , malabathri , nardi, ſing.hexagia duo,zingiberis hexag.vnum,piperis communis hexagia tria,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCXXXV.

ANTIDOTVS aduerſus venena,Democratis.Habet foliorum rutæ aut ſeminis eius,origani,gũmi , grani ſalis,nucis regiæ.Hæc trita [a]excipe cum caricis, à lectóque excitatus comede ieiunus. ita commixta mortẽ fugabit.Eſt admodum nobile aduerſus lethalia reme- D dium.

a Excipe]Græcè malè ſcribitur βαλῶν ἰσχάδων μέσων pro ἀναβάλλων μετὰ ἰσχάδων ἔσθιε,cum caricis excepta comede.

Cap. CCXXXVI.

ANTIDOTVS ex eruis,faciens ad tuſſientes,de ſtillatione è capite laborantes,& ad thoracis raucitatẽ. Habet piperis communis drach.duas,tragacanthæ, ſtyracis,terebinthinæ,thuris maſculi, glycyrrhizæ , hyſſopi,aniſi,iridis,amygdalarum dulcium,erui , ſeſami puri,zingiberis,nucum pinearum,croci,boli Armenii,ſin E gulorum drachmas tres,mellis Attici aut ſacchari quã tum videbitur ſufficere.

Cap. CCXXXVII.

ANTIDOTVS ex eruis,conferens tabidis, ægrè è thorace excrementa educentibus , & omnis generis tuſſi. Accipit petroſelini Macedonici,hyſſopi aridi , rutæ viridis,iridis,piperis,pinearum toſtarum , eruorum, palearum pulegii,maſtiches,ſeminis vrticæ toſti , ſing. drach.vnam, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur quãtitate nucis Ponticæ cum temperato liquo- F re.Pari ratione facit etiam ad iecinoroſos,& ſi abſceſſus eſt in internis.

Cap. CCXXXVIII.

ANTIDOTVS è calamintha,vtilis ad menſes educendos.Recipit ſaluiæ drach.ſemis, calaminthæ mõtanæ,petroſelini,pulegii,ſing.drach.duas,ſeminis apii drach.quatuor,thymi corymborum drach.vnam,libyſtici drach.ſex,piperis drach.vnam, ſpicæ nardi drach. ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCXXXIX.

ANTIDOTVS Philoxenios confert ad omnem G morbum,deſtillationem,peripneumonicos,omniáque corporis mala.Habet gentianæ , ariſtolochiæ longæ & rotundæ,baccarum lauri,marrubii,myrrhæ, ſingul. dr. vnam,mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCXL.

ANTIDOTVS alia Philoxenios , præſcripto melior exiſtens.Facit ad empyicos ſeu ſuppuratos , & diu defluxione tentatos:pituitam celeriter extrahit,pulmonémque purgat.Ad mala diuturna tuſſem afferẽtia eſt H admodum efficax & vtilis.Recipit terebinthinæ drach. viginti,ſpicæ nardi dr.ſedecim , myrrhæ troglodyticæ, galbani,ſingulorum drach. ſeptem,ariſtolochiæ longæ drachmas duodecim,cardamomi drach.vnam,amygdalarum amararum,mellis Attici aut ſacchari quãtũ ſufficit.datur fabæ Ægyptiæ quantitate cum mulſa.

Cap. CCXLI.

ANTIDOTVS Xoarchia,quam accepi à ciuitate Alexandria.facit ad omnem imbecillitatem , frigus, quotidianam,tertianam,& quartanam febres.Item dyſ entericos, difficulter ſpirantes , crebrò iis curationem afferens.Accipit myrrhæ,hyoſcyami,ſing. drach . tres, ariſtolochiæ longæ drach.vnam,piperis albi drach . ſemis,opii ſitarium vnum,euphorbii,croci , ſing . drach. ſemis,mellis Attici vel ſacchari quod ſufficit.Datur ante rigorem hexagium vnũ cum aqua : dyſentericis autem vncia vna ex vino.

Cap. CCXLII.

ANTIDOTVS Philonis à philoſopho quodam cõpoſita.Habet cinamomi dr.quinque,myrrhæ, caſtorei,dauci Cretici,cardamomi,ſing.drach.tres,croci, ſpicæ nardi,ſing.drach.vnam,piperis albi drach.decem,ſeminis hyoſcyami,euphorbii,pyrethri,ſing.drach . vnã, caſiæ drach.duas, mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.Datur ad malum ſtomachi fabæ quantitas cũ ſucci hypociſthidis [a]cotyla ſemis,& vini cotyla vna.Hydropicis pariter cum ſucci hypociſthidis & poſcæ cotylis tribus.Nauſeabundis & ſtomacho commorſis,nucis Põticæ magnitudo cum decocto abſinthii, aut thymi, aut pulegio,cotylarum trium. Difficulter & nonniſi recta ceruice ſpirantibus,cum poſca nucis auellanæ quantitas.tabidis & tuſſientibus datur ſimiliter.

a Cotyla ſemis] Græcus manuſcriptus codex habet μετὰ χυλοῦ ὑποκισθίδος ϛ, omiſſo nomine põderis. Addendum itaque κοτύλης ,& legendum μετὰ χυλοῦ ὑποκισθίδος κοτύλης ϛ . vt nos conuertimus.

Cap. CCXLIII.

ANTIDOTVS Philonis datur colicis, pleuriticis & in omni dolore interno:ſomnum conciliat. Mirabile ad nauſeabundos,& eos qui ſtomachi morſu laborant,ad difficulter ſpirantes , aſthmaticos , ſanguinem ab internis reiicientes,data cum poſca . Tuſſientibus & tabidis cum cremore ptiſanæ data confert: ad tuſſim aridam cum mulſa.Eſt verò eiuſmodi antidotus etiam ad cœliacos experta.Capit croci drach.duas ſemis , ſpicæ nardi drach.duas,euphorbii drach.tres , pyrethri dr. vnam ſemis,opii drach.quatuor,piperis cõmunis,hyoſ cyami,ſingul.drach. decem , mellis Attici aut ſacchari quod ſufficit.vtendum illa poſt menſes ſex. datur Ponticæ nucis quantitate.

Cap. CCXLIIII.

ANTIDOTVS Philonis,conferens ſtomachicis, difficulter ſpirantibus,iecinoroſis,defluxione in thoracem & vuam laborantibus.Summè verò facit ad calculoſos:lapides enim conterit. ſanat etiam orthopnœam & anginam.Accipit folii drach.vnam, ſeminis rapi , amygdalarum amararum,piperis albi,phu, ſingul . drachmam vnam,cinamomi,cumini,aniſi,rubricæ ſinopicæ,ammoniaci thymiamatis,ſing.drach.duas, roſarum aridarum,rutæ ſiccæ,polii,ſingul.drach. vnam , ſcordii herbæ,myrrhæ,ſeminis dauci Cretici,agarici,acori, ſingul.drach.duas,ſeminis apii,croci , caſiæ, vuæ Creticæ, ameos,nardi Celticæ,ſing.drach. duas , opobalſami dr. tres,pinearum nucum,petroſelini Macedonici,ſing.dr. vnam,mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit. Datur Ponticæ nucis quantitate ex mulſa vna mixtione, nephriticis cum condito datur.

Cap. CCXLV.

ANTIDOTVS dicta ſanitas.Hanc qui habet,citra timorem longam viam conficit.Ad omnia enim facit.ad lethalia venena efficax eſt: pleuriticos , lienoſos, cardiacos,peripneumonicos,difficulter ſpirantes,tuſſiẽtes,dyſentericos,ileoſos,ſtomachicos, lippitudine laborantes,angina correptos,data duobus diebus ſanat:ſimiliter podagricos iuuat. Recipit rutæ ſylueſtris, marrubii aridi,ſingulorum drachmas duas ſemis,myrrhæ troglodyticæ drachmas tres,croci,floris iunci odorati, pi-

peris albi,ſpicæ nardi,ſing.drach.vnam ſemis, coſti, o- A
popanacis,gentianæ,cardamomi,galbani, ſing . drach.
duas ſemis,opii drach.quinque,hyoſcyami drach.octo,
ſtyracis calamitis drach.duas ſemis,euphorbii, mandra
goræ corticis,ammoniaci,radicis eryngii,roſarum ari-
darum,ſing.drach.vnam ſemis,carpobalſami,dauciCre
tici,ſing.drach.duas,eupatorii, libyſtici fœniculi ſemi-
nis,ſing.drach.duas,ſeminis trifolii, polii, terebinthi-
næ,ſingulorum drach. duas, mellis Attici aut ſacchari
quod ſatis eſt.Hæc ſemper in prædictis malis danda eſt B
confidendo in Domino: eſt enim à Deo donata . datur
pondere drachmæ vnius.

Cap. CCXLVI.

ANTIDOTVS ex Aſaro.Facit ad omne malum, iecur, lienẽ, hydropicos,ſtomachicos,vertiginoſos,lie noſos,furioſos,ad diutinas febres,rigorem , tertianam, quartanam,& quotidianam.Habet aſari drach.tres,polypodii drach.vnam ſemis,alypiadis drach.decem,ſemi nis cucurbitæ drach.tres,eupatorii drach.tres, aloes he paticæ drach.ſex,piperis drach.duas, myrrhæ dr. duas. C
mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CCXLVII.

ANTIDOTVS quam nonnulli mirandam vocant,faciens ad tuſſientes.Capit lentis torridæ, pulegii, hyſſopi Cretici,piperis, ſing . dr. quatuor,mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis videbitur.Datur mẽſura cochleariorum duorum aut trium.eſt autem cochlearium pondus drachmæ vnius.

Cap. CCXLVIII.

ANTIDOTVS eximia,tuſſientibus,cœliacis,dyſ D
entericis & doloribus inteſtinorum laborantibus vtilis.Habet abrotoni,origani,caſtorei,myrrhæ troglodyticæ,opii,centaurii,hyſſopi,piperis albi, ſquillæ aſſatæ, croci,coſti,ſtyracis calamitis , calaminthæ, folii , ſpicæ nardi,ſing.drach.quatuor,caſiæ drach.ſex , ammoniaci thymiamatis,zingiberis,acori,galbani,ſing . drachmas tres,ellebori nigri drach.duas, mellis Attici quod ſatis eſt.Datur viris quidem vncia vna: mulieribus autẽ vncia ſemis.

Cap. CCXLIX. E

ANTIDOTVS podagrica,quam accepi à Tribono notario.Capit hermodactyli drach.vnam, aniſi, cumini,zingiberis,piperis longi albi & nigri,coſti, caſiæ, maſtiches,ſing.ſcrup.vnum ſemis & quartam partem, acori,euphorbii,ſing.ſcrup.ſemis, ſpinæ communis gr. quinque,croci ſcrup.ſemis,radicis capparis ſcrup. vnũ, rhei Pontici ſcrup.ſemis,hyſſopi ſcrup.vnum,ſpicæ nar di gr.duo ſemis,mei ſcrup.ſemis,moſchi, ſiliquæ quartam partem,ſtyracis calamitis gr.quinque,mellis Attici aut ſacchari quod ſufficere videtur.datur põdere ſcru F
pulorum quatuor.

Cap. CCL.

ALIA podagrica.[a] Verbenacã ſupinam tuſam, cribro tranſmiſſam,& in mortario læuigatã cũ aqua illine.

a Verbenaeam ſupinam]Græcè male ſcribitur ἱρὰν pro ἱερὰν. Sic autem dicta eſt,quaſi ſacra herba,vt alibi oſtendimus.

Cap. CCLI.

ANTIDOTVS[a] Zenophylos.Datur nephriticis, calculoſis,ſtillatim & difficulter mingentibus.Habet caſiæ drach.vnam,ſaxifragi drach.quatuor,betonicæ, cy- G
peri,petroſelini,coſti,tribuli,agni,ſing. drach.duas , ſeminis apii drach.duas,folii,ſpicæ nardi,aſari,dictamni, baccarum lauri,ſeminis ocimi, pinearum nucum,ſing. drach.vnam,zingiberis drach.ſemis , mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.datur in balneo fabæ quantitate cum condito.

a Zenophylos]Græcè eſt ἡ ζηνόφυλος . Quæ lectio ſi legitima eſt,ſic dicta videtur propter eius præſtantiam, quaſi genus à Ioue ducat.Sed puto ſcribendum eſſe ζηνόφιλος,vt ita ſit appellata propter miram eius efficaciam:quaſi vitam amans.

Cap. CCLII. H

ANTIDOTVS iecoraria, vocata [a] Phlebotomos.Datur tabidis,febricitantibus & pleuriticis. Accipit ſeſelis,petroſelini,piperis communis,ſingulorũ drachma ſemis,aſari,aloes hepaticæ,radicis eupatorii, ſingulorum drachmas tres,caſiæ drachmas quatuor, croci drach.ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.datur Ægyptiæ fabæ magnitudine cum veteri auſtero vino.

a Phlebotomos]Cur ita dicta ſit hæc antidotus, diuinare nequeo.Verùm quum in ſequenti antidoto propter eius celeritatem ſic eſſe appellatam Nicolaus ſcribat,ſuſpicio eſt vocem hanc eſſe deprauatam; atque pro ea potius legendum ὀξύπορος ,hoc eſt celeriter tranſiẽs: aut ὀξύρρεπος,id eſt repentè repens.Vel certè ὀξύτομος, quòd citò diſſecet malum.

Cap. CCLIII.

ANTIDOTVS hepatica , vocata Phlebotomos. Propter autem celeritatem eius , vocata eſt phlebotomos.Capit zingiberis drach.duas,ſeſelis, petroſelini,piperis communis,ſing.drach.vnam,aſari,aloes hepaticæ ſing.drach.quatuor,eupatorii drach.tres. Tuſa & cribrata diligenter melle aut ſaccharo ſufficienti excipiantur Ægyptiæ fabæ quantitate in vino Aminæo auſtero febricitantibus: febre autem deſtitutis,cum aqua tepida.

Cap. CCLIIII.

ALIA hepatica , conferens ad ingentes phlegmonas,& obſtructiones iecoris.Recipit piperis drachmam vnam,ſpicæ nardi,eupatorii,ſing.drach.tres , fœnigræci,maſtiches,ammoniaci,coſti,aſari , ſingulorũ drach. ſex,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt . datur cochlearium vnum ex condito.

Cap. CCLV.

ALIA antidotus hepatica,experta & vtilis . Habet myrrhæ,aſari,ſeſelis,ſingul.drach. duas , eupatorii drachmas tres,acori,rhei,mei,petroſelini,piperis communis,amygdalarum amararum,caſiæ,phu,[a] bacani, ſing. drachmas duas,ariſtolochiæ rotundæ,ſpicæ , fœnigræci,maſtiches,gentianæ,ſingulorum drachmam vnam, mellis aut ſacchari quantum ſatis eſſe videbitur . datur cochlearium vnum.

a Bacani]Græcè eſt βακχάνη,Meminit etiam Bacani Marcellus empiricus cap.22.& ad iecoris dolorem pluiimùm commendat.Aeti⁹ quoque lib.10.cap.1 .Bacani (quanquam falſò Cornarius Cacani ſubſtituerit) bis meminit inter remedia quæ iecoris obſtructionem tollũt. Eſt autem Bacanũ,vt Cœlius lib.27.cap.28.annotauit,raphani ſemen quod quum vrinam mouendi lienémque extenuandi vim (Dioſcoride teſte) habeat,pulchrè huic antidoto inſeretur.

Cap. CCLVI.

ALIA hepatica ad immenſas iecoris obſtructiones & affectus duritiem contrahentes,experta. Capit piperis communis drachmam vnam ſemis, ſpicæ nardi dr. tres,fœnigræci,aſari,ſingulorum.drach.duas, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur cochlearium vnũ cum condito.In iis autem efficax eſt, in quibus non eſt calida intemperies , ſed craſſi & lenti potiùs humores obſtructionem conciliant.

Cap. CCLVII.

AD iecinoris obſtructionem , & durities expertum. Accipit coſti,eupatorii,ſing. drach.duas , piperis communis drachmam vnam.Dantur tribus diebus in vino Aſcalonite cochlearia tria. Qui verò remedium hoc ſumit,in dextrũ latus per dimidiæ horæ ſpaciũ decũbat: veſperi autem accipiat.abſtineat aceto,balneo,leguminibus,oleribus,rapis,& omnibus flatum generantibus. Ego verò adieci ſeminis agni drachmas duas , chamædryos drachmam vnam.

Cap. CCLVIII.

ANTIDOTVS alia ad iecoris & lienis ingentem obſtructionem,ita vt etiam duritiem emolliat. Recipit ammoniaci thymiamatis, thuris, ſingulorum ſcrupulum vnum. Datur cum condito diebus tribus.Efficax autem admodum eſt ad eiuſmodi mala.

Cap. CCLIX.

ALIA hepatica.Habet aniſi, abſinthii , petroſelini, gentianæ,amygdalarum amararum , ſingulorum drachmam vnam . datur nucis Ponticæ quantitate cum mulſa.

Cap. CCLX.

ANTIDOTVS hepatica altera,Athanaſia vocata.Confert nephriticis,ictericis,& ſudores mouet .Capit cinamomi , ſpicæ nardi , zingiberis , iunci odorati, ſingulo-

ſingulorum drach. vnam. Excipiãtur melle Attico aut ſaccharo ſufficienti. Datur fabæ Græcæ quantitate, febricitantibus ex mulſa: non febricitantibus, cum vino.

Cap. CCLXI.

ALIA hepatica, valde vtilis. Accipit ſecuridacæ drach. vnam, ſpicæ nardi, croci, rhei barbari, cinamomi, zingiberis, ſing. drach. vnam, aloes flauæ, xylobalſami, ſing. drach. ſemis, ſucci fumariæ, caryophyllorum, ſing. drach. vnã, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCLXII.

ANTIDOTVS ad hepaticos admodum probata & experta. Habet bacani drach. duas, piperis communis, coſti, ſing. drach. vnam. Tuſa & per cribrum diligenter tranſfuſa, dantur diebus ſeptem ante ſolis ortũ cum vino Ægyptio, hoc eſt Aminæo, febre vacãtibus: febricitantibus verò, cum temperata.

Cap. CCLXIII.

ANTIDOTVS alia hepatica, admodum experta. Recipit coſti, piperis communis, ſingul. cochlearia duo. Commixta cum vino veteri & commota bibantur, & ægrotus ſe in dextrum latus inclinet.

Cap. CCLXIIII.

ANTIDOTVS alia è nouem ſpeciebus compoſita, experta. Accipit coſti, gentianæ, abſinthii, eupatorii, amygdalarum amararum, ſpicæ nardi, piperis albi, ſing. drach. vnam, fœnigræci, iecinoris lupi, ſing. drach. quatuor, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſſe videbitur. Datur nucis Ponticæ quantitate.

Cap. CCLXV.

ANTIDOTVS alia Arabica, vtilis haud ſecus ac præcedens. Recipit myrrhæ drach. quatuor, coſti drachmam vnam, piperis albi, folii, ſing. drachm. quatuor. hæc tuſa & cribrata dantur ex mulſo. Cum hac antidoto bibendum erit abrotonum ex aqua decoctum, aut caricæ cum æquali pondere mellis edendæ.

Cap. CCLXVI.

ANTIDOTVS alia hepatica, experta, ex eupatorio. Habet lycii Indici drach. vnam, chamædryos, teucrii, ſingulorum drachmas quatuor, eupatorii, petroſelini, ſingulorum drachmas ſex, amygdalarum amararũ drach. duas, abſinthii drach. ſemis, aniſi drach. quatuor, gentianæ drach. octo, mellis Attici aut ſacchari quantũ ſufficit: & datur vt prædicta.

Cap. CCLXVII.

ANTIDOTVS alia hepatica, admodum vtilis. Capit petroſelini, zingiberis, rhei Pontici, coſti, ficus ſylueſtris foliorum aridorum, ſing. drach. vnam. Datur cochlearium vnum febre vacãtibus cum vino: febricitantibus verò, cum aqua.

Cap. CCLXVIII.

ANTIDOTVS alia hepatica, ab Agathone compoſita. Accipit gentianæ drach. ſex, helenii, abſinthii, ſpicæ nardi, ſing. drach. vnam. Datur vt præcedens, non febricitantibus cum vino: febricitantibus autem, cum aqua.

Cap. CCLXIX.

ANTIDOTVS hepatica, præcedenti ſimilis. Habet coſti drach. vnam ſemis, piperis, abſinthii comæ, ſing. ſcrupul. ſemis, baccam lauri vnam, cumini toſti & contuſi, grana quindecim. Hæc tuſa inuicem commiſceantur, bibátque æger cochlearium vnum. ſi febre vacat, ex vino Aminæo tepido: ſin febricitat, cum aqua. Accepta antidoto, ſe in dextrum latus ad vnius horæ ſpatium inclinet.

Cap. CCLXX.

ANTIDOTVS alia hepatica, experta. Recipit piperis, lupinorum amarorum, coſti, comæ abſinthii, ſing. drach. vnam. Tuſa & cribrata excipiantur melle Attico, & datur vt præſcripta.

Cap. CCLXXI.

ANTIDOTVS alia hepatica Pantagathos, quaſi ad omnia vtilis, nominata. Confert iecinoroſis, nephriticis, ſtomachicis: potiſſimùm autem defluxione laborantibus, & qui tardius concoquunt. Item pleuriticis, ictericis, breui tempore medetur. Accipit ſpicæ nardi, caſiæ, croci, aſari, ſing. drach. ſemis, aloes flauæ drachm. duodecim. Excipe diligenter melle Attico, & præbe.

Cap. CCLXXII.

ANTIDOTVS alia Achariſtos. Prodeſt iecinoroſis, nephriticis, colicis, pleuriticis, peſtilentia correptis, ſanguinem excreantibus, à ſerpentibus ictis, quartanis, putribus acceſſionum inſultibus ad noctem, præſumpta. datur nucis Ponticæ quantitate. Habet myrrhæ drach. tres, ſtyracis, opii, croci, piperis albi & longi, coſti, galbani, caſtorei, cinamomi, caſiæ, ſpicæ nardi, ſingul. drach. vnam, mellis Attici ſextarium vnũ, & præbe.

Cap. CCLXXIII.

ANTIDOTVS pantagathos, faciens ad iecinoroſos, nephriticos, ſtomachicos, difficulter ſpirantes, pituitoſos, ictericos, dolore inteſtinorum vexatos, & caninam conuulſionem. [a] Mediocriter quoque aluum ſubducit. Habet ſpicæ nardi, amomi racemoſi, floris iunci odorati, xylobalſami, aſari, caſiæ, croci., maſtiches, ſingul. drach. vnam, aloes flauæ drach. octo Tuſa & cribrata vtere cum mulſa cochlearii vnius. Et ſi vis vt aliquãdiu duret, excipe ſicca melle Attico deſpumato, & præbe nucis Ponticæ quantitate.

a Mediocriter quoque aluum ſubducit] Græcè eſt ποιεῖ δὲ καὶ γαστέρα μετρίως: quanquam malè μέτριος ſit in manuſcripto codice. Id autem facit aloes ratione, cuius octo accipit drachmas.

Cap. CCLXXIIII.

ANTIDOTVS hepatica ex anetho, admodum nobilis. Capit piperis, croci, pulegii, anethi ſeminis, baccarum lauri, ſing. drach. vnam, mellis Attici vnciam vnam ſemis, aut quod ſatis eſt. Tuſa & cribro tranſmiſſa cum melle commiſce in mortario, probéque confectam & commixtam dato ſingulis diebus. Et qui ſumpturus eſt hanc antidotum, reclinet ſe in latus dextrum vna hora.

Cap. CCLXXV.

ANTIDOTVS ad icterum experta, valde bona. Habet anchuſæ læuigatæ, cochlearium plenum. Datur ieiuno cum mulſa.

Cap. CCLXXVI.

REMEDIA ſimplicia ad iecur, admodum laudata. Agni ſemen ad iecur induratum, & obſtructionem habens, confert. Centaurii magni ſuccus potus & foris impoſitus, plantaginis maioris ſiccæ folia & radix, & multo magis ſemen, aſparagi radix & ſemen, lauri radicis cortex, pæoniæ radix ex vino odorato pota, eupatorii & lupinorum amarorum decoctum, rubiæ radix, ruta & piper, pota, & extrinſecus impoſita. marrubium, amygdala. Dracontii radix purgat viſcera, craſſos & tenaces humores extenuat. Chamædryos obſtructionem tollit, & craſſitiem incidit. Ampelopraſum item chamæmeli flos pupureus potus, hypochondriis confert, & vrinæ ſtillicidium ſoluit.

Cap. CCLXXVII.

QVÆ ad icterum experta ſunt, admodum vtilia. Terræ inteſtina ſeptem aut nouem, ſimul cum terra quæ carnibus illorum adhæret vſta & læuigata, bibenda præbe cum condito ieiunis. Aut anchuſæ tritæ cochlearium plenum cum mulſa. Qui autem vehementer hoc malo detinẽtur, iis plus dato: aut ficum ſylueſtrem da gargarizandam, aut naribus abſorbendam: aut foliis raphani tuſis & tritis accipe ſuccum, adiicéque vinum vetus, & diſſoluito. Deinde ablega ægrum in balneum: & vbi ſudauerit, da bibendum diebus decem manè ieiuno. Similiter accipe nigellæ tritæ cochlearia tria cum paſſo, & da potanda in balneo ieiuno diebus decem.

Cap. CCLXXVIII.

ANTIDOTVS Euchariſtos, efficax ad omnem [a]affectum ſtomachi, & ad eos qui nunquã cibum [b]continẽt. Confeſtim autẽ à dolore liberat. Eos quorũ ſtomachus difficulter appetit, iuuat: & lateris inflationes ac dolores ſedat. Tuſſiẽtibus, difficulter ſpirãtibus, itẽ lienoſis, iecinoroſis, nephriticis, mulieribus præfocatione vteri moleſtatis, tertianis & quartanis prodeſt. Accipit

cinamomi ,ſpicæ, ſing .drach. tres , caryophylli , myrrhæ,croci, ſtyracis, opii,galbani,terebinthinæ,hyoſcyami,papaueri s,pyrethri, zingiberis, ſing .drachmā vnā, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Affectum]Græcus codex Nicolai legit σύνθεσιν,fortè pro διάθεσιν,niſi συγκοπὴν potius legendum eſſe videatur. b Continent] Manuſcriptus codex habet χονέζοντας.Quam tamen lectionem deprauatam eſſe iudico,& eſſe legendum vel συνέχοντας vel πονέοντας, id eſt elaborantes.

Cap. CCLXXIX.

ANTIDOTVS alia Euchariſtos,vtilis vt præcedēs.Capit myrrhæ,caſiæ,croci , ſing .drachmam ſemis, piperis ſcrup.vnum ſemis,cinamomi,coſti,ſing.drach. vnam,galbani,ſpicæ nardi,ſing.drach. vnam ſemis , opii,caſtorei,ſtyracis,ſing.drach.ſemis, mellis Attici vel ſacchari quod ſufficit.

Cap. CCLXXX.

ANTIDOTVS [a]Iſotheos,efficax ad tabidos, pulmonarios,ſanguinem excreantes,ſtomachicos, iecinoroſos,abſceſſu laborantes,nephriticos,iſchiadicos, & ad omnia interna mala,pérque circuitum reuertētes morbos,dyſentericos,& vteri præfocationes. Accipit ſpicæ nardi,cinamomi,balſami,caſiæ albæ,ſucci mandragoræ,caſtorei,opii,ſing. ſcrup.duos,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Datur cum aqua calida hexagium vnum.

a Iſotheos]Græcè ἰσόθεος. Sic dicta quòd parem Deo vim obtineat. Ita veteres ſplendidis & magnificis titulis ſuas compoſitiones ornare delectati ſunt.

Cap. CCLXXXI.

ANTIDOTVS alia Iſotheos , vtilis ad dolorem ſtomachi,iecoris,pulmonis,oculorum,ſanguinis reiectionē,abſceſſus,dyſenterias, voluuloſos , nephriticos,iſchiadicos,difficulter ſpirantes, laterîſque dolores. Profluuium muliebre ſiſtit,& præfocationes ipſarum. Vacantibus febre datur cum vino: febricitantibus verò cum temperato liquore. facit etiam ad lethalia. datur ante & poſt cibum.Confert ad omnem ſanguinis eruptionem:datur cum aqua frigida . Quartanariis autē datur ante acceſſionem pondere ſiliquarum decem cū vino,& ei qui antea lauit.Recipit ſpicæ nardi ſcrup.quatuor,myrobalani,coſti,piperis albi,galbani,ſing. ſcrup. duos,croci ſcrup.tres,cinamomi,mādragoræ , caſtorei, myrrhæ,ſing.ſcrup.quatuor , dauci ſeminis ſcrup.tres, balſami ſcrup.vnū,mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CCLXXXII

ANTIDOTVS alia Iſotheos faciens ad tuſſientes,tabidos,ſtomachicos,iecinoroſos,pulmonarios,lippitudine laborantes,ſanguinem ſpuentes, abſceſſu laborantes,dyſentericos , iſchiadicos, difficulter ſpirantes, pleuriticos,hypochondriacos,muliebre profluuium,& vterinas præfocationes,ad lethalia venena ante & poſt cibum,ante acceſſionem. dantur ſcrupula duo cum vini cyathis duobus,Habet ſpicæ nardi ſcrup.duos, zingiberis ſcrup.vnum,croci ſcrup.vnum ſemis, coſti, piperis albi,galbani,ſing.ſcrup.vnum,opobalſami,cinamomi,ſucci mandragoræ,caſtorei,opii Thebaici,ſing.ſcrupul.duos,dauci Cretici ſcrup.vnum ſemis amomi ſcrup. quatuor,caſiæ ſcrup.quatuor ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCLXXXIII.

ANTIDOTVS [a]Soterios:& aliter [b] Lexopyretos nominatur, Theopēptos hoc eſt à Deo miſſa, [c]theodotos,ſanitas, [d]panæretos aut panchreſtos.Ego verò hanc [e]Soteram voco.Dolorem autem in multis malis ſoluit, data cum mulſa.dolorem capitis ſedat.vertiginoſis,pulmonariis,nephriticis,inſaniētibus medetur. ſomnū conciliat.Confert lippitudinibus.inuncta malis ex defluxione natis ſuccurrit.vtilis eſt difficulter ſpirātibus,tuſſientibus,pleuriticis,& omni vitio. Prodeſt etiam ſanguinem ſpuentibus data cum oxymelite,aut ſucco plātaginis vel polygoni. item ſtomachi inappetentiam & ſingultum ſanat,iis qui cibum euomūt confert. Ad in-

A flationem & orthopnœam. iecinoroſis,lienoſis , ictericis,melancholicîſque ſuccurrit.[f]pituitam per inteſtina detrahit.nephriticis,trementibus,cōuulſis,& vtero prodeſt.doloribus à partu ortis,arthriticis & iſchiadicis.cū aqua pota,febres propulſat.Habet myrrhæ drach. quatuor ſemis,ſpicæ nardi,croci,floris iunci odorati,caſiæ, ſing.drach.quatuor,petroſelini,piperis longi , cumini, ſing.drach.vnam ſemis,carpeſiæ ſcrup.tres, opii , coſti, ſtyracis,ſing.drach.vnam,mellis Attici quantū ſatis eſſe videbitur.Styracem ſolue cum melle:opiū verò & myr- B rham prius in vino dulci Cretico macerato,crocúmque cum illis ſolue,& iniice arida tuſa.ſi verò volueris , impone etiam ſacchari quod ſatis erit . Confecta dato in prædictis malis pondere vnciæ vnius.

a Soterios]Græcè σωτήριος,id eſt ſalutaris. b Lexopyretos] Græcè eſt ληξοπύρετος,hoc eſt ſedans & finiens febrem.Vox compoſita ex λήγω & πυρετός. c Theodotos]Græcè eſt θεόδοτος, à Deo data.
d Panæretos]Græcè malè legitur πανάρετος.legendum enim πανάρετος,id eſt eximia præſtans. e Soterā]Græcè σωτῆρα, id eſt ſeruatricem. f Pituitam &c.]Græcè malè legitur,καὶ ἐπὶ φλέγματος τῶν ἐντέρων καταςπῶντα,pro καὶ φλέγμα διὰ τῶν ἐντέρων κατασπᾶ, vt ex ſequenti patet antidoto,vbi prorſus legitur φλέγμα διὰ τῶν ἐντέρων κα- C τασπᾶ.

Cap. CCLXXXIIII.

ANTIDOTVS alia Soterios. Dolorem in multis malis exhibita cum aqua aut mulſa,ſoluit . veterem capitis dolorem ſedat.vertiginoſis,inſaniētibus ex interuallis pota conuenit.nephriticis auxiliatur,ſomnum inducit.lippitudinibus doloribúſque aurium pota prodeſt.omnibus defluxionum malis inuncta confert. dolorem dentium ſedat . difficultatem ſpirandi , omnem D aſthmatis cauſam,tuſſem diuturnam, pleuriticos, & peripneumonicos iuuat , omnem ſepti tranſuerſi cauſam alleuiat,ſputum tenue incraſſat : & vt promptè educatur efficit,ex hydromelite pota.ſanguinem ſpuentes cū oxymelite aut polygono aut plantagine bibita iuuat. prodeſt ſtomachicis,iiſque qui nihil appetunt ſingultū compeſcit,non continentibus cibū confert,vomitúmque ſiſtit,acido ructui inflationíque congruit,iecinoroſis,lienoſis,ictericis,melancholicis prodeſt, pituitā per inteſtina deducit.Facit ad omnem affectum in veſica, E aut renibus conſiſtentem.arteriacis pota admodum vtilis eſt.conuoluulum mitigat,& omnem cœliacum affectū.tremori, cōuulſioni,& iis qui bibere haud poſſunt, auxiliatur.Interdum cum decocto fœnigræci in vterinis mulierum præfocationibus ſuccurrit , & dolores è partu ſedat.omnem præterea dolorem in vtero non ſolùm pota,verumetiam infuſa cum vino calido compeſcit.conducit arthriticis,iſchiadicis,& venenatis,pota & inuncta,plagis.febrem etiam omnem finit , non ſolùm peſtiferam,cum aqua pota.Cum aqua mulſa autem da- F tur in omnibus localibus morbis,ſummè illis conferēs. datur nucis Ponticæ magnitudine.Habet myrrhæ , ſpicæ nardi,croci,caſtorei,ſing.dr.duas , opii dr . quatuor, petroſelini Macedonici drach.tres ſemis, aniſi dr . duas ſemis,ſeminis apii drach.quinque,caſiæ dr.quatuor, ſinonis Syriaci,floris iunci odorati,drach.tres,piperis lōgi & communis,carpeſiæ,ſing.drach.vnam ſemis,ſtyracis calamitis,ſeſelis,ſing.drach.vnam,hedychroi confectionis dr.vnam ſemis,coſti drachmā vnā ſemis, amomi,aſari,ſingulorum dr.vnā,mellis Attici aut ſacchari G quod ſatis eſt.ſtyracem ſolue in melle·opiū& myrrham macerato prius in paſſo,[a]cúmque illis crocum dilue,atque iniice arida tuſa.confectā repone in vaſe,& præbe.

a Cúmque iis crocum dilue]Græcus manuſcriptus codex legit τὸν κρόκον λύε ἐντόνως.Cenſeo autem ſcribendum, vt in præcedēti antidoto,καὶ τὸν κρόκον λύε σὺν τούτοις.

Cap. CCLXXXV.

ANTIDOTVS alia Soterios , faciens ad multa & varia mala.In capitis dolore diſſolutam cum ſapa fronti inunge,& bibendam da cum aqua. Vertiginoſis ,co- H mitialibus & inſanientibus datur nucis Ponticæ magnitudine cum mulſa.ſimiliter etiam nephriticis,& vigilātibus.In diuturnis oculorum defluxionibus diſſolutam cum ſapa inunge fronti,vſque ad oculos. Dentium dolorem inuncta ſoluit. difficulter ſpirantibus & diutina

tuſſi laborantibus datur nucis Ponticæ magnitudine. Humiditatem à pulmone deriuatam,& tenuia ſputa in craſſat,& ad educendum facilia reddit,cum mulſa pota eodem pondere.Sanguinem reiicientibus,cum oxyme lite,aut ſucco polygoni aut plantaginis.[a]Singultientibus autem aut cibum vomentibus,aut iis quibus in vẽ triculo aceſcit,datur cum condito aut decocto mẽthæ. Ad iecoris dolorem & inflationes eodem pondere datur cum mulſo.Lienoſis cum aceto aut oxymelite. nephriticis & difficultate vrinæ laborantibus, cum decocto apii aut petroſelini. ad renum aut veſicæ exulcerationem cum melicrato.His verò qui febre vacant, cum lacte caprino.ſimiliter podagricis & iſchiadicis cũ mulſa̅ præbetur. Iis qui à venenatis icti ſunt, fabæ quã titatem dato manẽ,& dormituris. Illine autem ex ipſa morſum.Illita verò febrẽ finit,nõ ſolùm ardentem, ſed & eas quæ per circuitum reuertuntur. diſſoluitur autẽ cum mulſa.Datur quoquein quartanis cõcoctione facta cum decocto ſenæ & chamæ dryos,aut heliotropii.Accipit opii drach.vnam,caſtorei hexag.vnum,carpobalſami drach.vnam,floris iunci odorati vnc.ſemis,[b]ſphagni,iuniperi baccarum,ſpicæ nardi,ſeſelis,ſing. hexag. duo,centaurii vnc.vnam,cinamomi,ſinonis,ſing. hexa gia duo,chamæpityos,lapathi,ſing. hexag. quinque & tertiam eius partem,cyperi, iridis, aſphodeli,ſing. hexagia quinque & tertiam partem,ſtyracis hexag.vnum & tertiam partem,cypariſſi hexag.vnũ,ſauinæ hexagia v.& tertiã partẽ,Celticæ hexag.quatuor,& tertiã partẽ, coſti hexag.quinque & tertiam partem,caryophylli hexagia quatuor,folii Indici hexag.duo,ladani,bdellii,ſin gul.hexag.tria & tertiam partem,croci hexag.tria, vnguis odorati hexag.tria & tertiam partem,roſarum hexag.quatuor,helenii hexag.tria & tertiam partem,agarici hexag.quatuor,caricarum,vuarum paſſarum, ſing. hexag.duo,aniſi hexag.tria,petroſelini hexag.quatuor, hyperici,gẽtianæ,ariſtolochiæ longæ,ſing.vnc. vnam, carnis palmularum hexag.ſemis & quartam partem,pinearum hexag.quatuor,caſiæ,ammoniaci,ſing. hexag. duo ſemis & quartam partem,terebinthinæ, apii ſeminis,hexag.quatuor,hedychroi magmatis hexag. vnum gr.octo,aſari hexag.quatuor,amomi hexag.vnum, chamædryos,piperis longi,ſing. hexag. duo, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Singultientibus]Codex manuſcriptus legit πρὸς σμίγματα, haud dubiè pro λυγμοὺς. b Sphagni]Græcè σφάγνου. Sphagnõ autẽ non eſt niſi muſcus arboribus innatus,quem alii Græci σπλάγχνον & βρύον appellant. Aetius etiã Hypnon vocat,lib.12.cap.44. Plinius præterea lib.24.cap.6. Nicolai & aliorum recentiorum Græcorum inſtar, Sphagnanon nominat.

Cap. CCLXXXVI.

ANTIDOTVS Philãthropos,aquæ inter cutem conferens,experta,proba ta.Facit ad caput,ſtomachum & renes per annum pota fabæ magnitudine.podagricis medetur quotidie aut alternis diebus, aut per tertium cum liquore temperato pota.Non contemnas autẽ eius commoditatem:experta enim eſt.Habet apii,petroſelini,drach.duas,euphorbii drach.duodecim. Tuſa & cribrata diligenter excipe melle Attico aut ſaccharo ſufficienti.Hydropicis autem datur cum temperato liquore pondere quatuor ſcrupulorum.

Cap. CCLXXXVII.

ANTIDOTVS peroptabilis,efficax ad ſtomachi eos,febricitantes,tertianas, quartanas, & quotidianas. Recipit ſeſelis,libyſtici,piperis communis,petroſelini ſe minis,calaminthæ,pulegii,ſing.drach.vnam,mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CCLXXXVIII.

ANTIDOTVS ad eos qui quotidiana febre laborant,data ex aqua.Habet aloes flauæ,croci,opii Thebaici,ſtyracis,myrrhæ,papaueris capitum,piperis albi,ſingul.dr.duas,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.datur ante inuaſionis horam.

Cap. CCLXXXIX.

ANTIDOTVS ad eos qui quotidiana febre correpti ſunt,data ex aqua.Accipit aloes flauæ,croci, opii,

A myrrhæ,ſenæ,capitũ papaueris,piperis cõmunis, ſing. drach.ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſufficit.

Cap. CCXC.

ANTIDOTVS vocata Myſterium, efficax eſt ad pleuriticos.ſemel data promiſſis reſpondet. dolorem ſe dat:rigore correptis,ſtomachicis, iecinoroſis ſuccurrit, & eſt admodum vtilis.Capit ſtyracis calamitis, caſtorei,piperis,croci,ſing.drach.vnam,hyoſcyami ſcrupul. tres.Aqua calida informa paſtillos nucis Ponticæ quã-
B titate.datur cum [a]aqua mulſa.

a Aqua mulſa]Manuſcriptus codex legit ὀξυκρατομέλιτος,pro ὑδρομέλιτος.Sic enim eſſe legendum ex lib.Aetii 8.cap.68. qui omnia propemodum remedia pleuriticis accommodata ex aqua mulſa præbenda præcipit,abundè colligitur.

Cap. CCXCI.

ANTIDOTVS [a]Zopyrios,efficax ad comitiales, tremebundos,[b]aſthmaticos,iecinoroſos,pulmonarios, & mulieres præfocatione laborantes. Habet ſpicæ nardi,myrrhæ,croci,caſiæ,floris iunci odorati,mandragoræ,ariſtolochiæ,cinamomi,thuris,rhois aridi,polii,caſtorei,ſing.hexag.vnum,ſcordii,ſanguinis exiccati [c]ana
C tis maris, ſing.vnc. duas ſemis,piperis,coſti,ſing.vnc. duas,mellis Attici vel ſacchari quantum ſatis eſſe videbitur.Paratum in vaſe vitreo reconde.Datur hexagium vnum cum mulſo:febricitãtibus autẽ,ex [d] aqua mulſa.

a Zopyrios]Græcus manuſcriptus codex malè legit ζωσπύριος pro ζωπύριος.Sic enim legendum eſſe,Galenus lib.2. de antidotis ſatis oſtẽdit.Ibidem enim hanc deſcribit,atque ita Zopyro à quodam, qui illam Mithridati tranſmiſit,dictam eſſe tradit. b Aſthmaticos]Manuſcriptus codex non rectè legit ἀσθατικοὺς pro ἀσθματικοὺς,vel ſcribẽdum erit αἱμαπτοϊκοὺς: illis enim etiam conferre hanc antidotum,teſtis eſt loco citato Galenus. c Anatis]Græcè perperam ſcribitur νησὶς
D pro νήσσης,qui error crebrò eſt in codice Nicolai manuſcripto.Sic verò eſſe legendum, Galenus eodem in loco docet.Nam in antidoto ſequenti ex ſanguinibus,habet νήσσης αἵματος ἄῤῥενος καὶ θηλείας.
d Ex aqua mulſa]Iterũ perperam ὀξυκρατομέλιτος legitur pro ὑδρομέλιτος. Siquidem Galenus habet, πυρέττουσι μεθ' ὑδρομέλιτος.

Cap. CCXCII.

ANTIDOTVS Muſa conferens mirificè hydropicis,iecinoroſis,nephriticis,difficultate vrinæ laborãtibus,iſchiadicis,rigore correptis,quartanis,& articulorum dolore laborãtibus.Recipit piperis dr.ſedecim ſcru pul.vnum,croci,hyoſcyami,ſing.hexag.duo,thuris ma
E ſculi,gentianæ,ariſtolochiæ rotundæ, euphorbii, ſing. hexag.vnum.Terantur & cribrentur ſimul.opium cum melle ſolue,& da febricitantibus cum hydromelite. Si volueris adiice myrrhæ drach.vnam minus granis quatuor. Paratã repone in vaſe.datur ex ea hexagiũ vnum.

Cap. CCXCIII.

ANTIDOTVS nominata Perſica. Prodeſt ad omnem morbum,capitis dolorem,ictericos,corpus formicoſum,verrucoſumve, febres cum rigore inuadentes,vomentes.& eſt admodum bona & vtilis. Capit pi-
F peris albi,cardamomi,hyoſcyami ſeminis,myrrhæ,ſingul.dr.ſex,arſenici,opii,ſulphuris ignem experti, ſing. dr.quinque,croci dr.ſex,coſti,ariſtolochiæ, mandragoræ radicis corticis,euphorbii,ſing.drach.tres,mellis Attici aut ſacchari,quantum ſatis eſſe videbitur.datur Põticæ nucis magnitudine cum temperato liquore.

Cap. CCXCIIII.

ANTIDOTVS [a]Syngeli regalis.confert ad dolorẽ capitis,hebetudinẽ oculorũ,adſtrictũ ventrẽ, humores ſtomachi extenuans.Itẽ ad arthriticos,ictericos, poda-
G gricóſque.omnẽ morbũ Dei gratia ſanat data ſine obſeruatione.ad frigus & æſtũ valet. Habet piperis cõmunis & albi,ſing.dr.vnã,polypodii dr.duas,zingiberis,cinamomi,ligni cinamomi,nucis odoratæ,ſing.dr.duas, caryophylli dr.vnam ſemis,cãchryos drach.vnam,mellis Attici & ſacchari quod ſatis eſt.

a Syngeli]Græcè eſt συγγέλου.Et ita in Latinis quoque Actuarii codicibus legitur,qui eandem etiam antidotum deſcribit. Quis verò Syngelus ille fuerit,non ſatis nobis conſtat. In ſequentibus antidotis etiam cuiuſdam mentio fit,quæ ad Michaelem Syngelũ refertur authorem. Vt dubiũ non ſit vtriuſque antidoti vnum & eundẽ fuiſſe au-
H thorẽ. Conſtantinus Laſcaris lib.3.ſuæ Grammatices meminit cuiuſdã Michaelis Syngeli Hieroſolymitani. An verò is fuerit de quo Nicolaus hoc loco loquitur,affirmare non auſim.

Cap. CCXCV.

ANTIDOTVS alia Michaelis angeli regalis,cõferẽs vt præcedens,ad febres,excernẽdo, item lienoſos

& propter obſtructionem iecinoroſos, omnem ſtomachi refrigerationem, omnémque vterinum affectum, ac mala muliebria. Cunctas obſtructiones tollit, acidos ructus diſſipat, & appetentiam excitat, lætitiam parit, bonúmque corporis colorem. oris fœtorē tollit. timorem, metum, & futilem loquacitatem difficilémque ſpirationem abigit. Et in ſumma hominem ſanitati reſtituit, & memoria valentem efficit. Datur citra obſeruationem omni tempore cum cibo, & à cibo. neque frigus neque æſtum, aut cibum aut potum obſeruando. Accipit piperis communis & longi, zingiberis, cinamomi, ligni cinamomi, polypodii, nucis odoratæ, ſingul. drachm. duas, caryophylli, ſpicæ nardi, maſtiches, [a]carychi, alypiadis, dacrydii, ſing. drach. vnam ſemis, turpeti drach. duas, mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt. Datur vncia vna cum temperato liquore, aut plus aut minus pro viribus, media nocte aut quando volueris, inſpiciendo habitum hominis.

a Carychi] Quid verò per Carychum intelligat, ſcire nōdum poſſum.

Cap. CCXCVI.

ANTIDOTVS vocata phlebotomos. propter ei[9] verò celeritatē phlebotomos eſt appellata. Habet zingiberis drach. duas, ſeſelis drachmam vnam, petroſelini, piperis, ſingulorum drach. vnam, aſari, aloes flauæ, ſing. drach. quatuor, eupatorii drach. tres. Hæc tuſa & cribrata excipe melle Attico aut ſaccharo ſufficienti. Datur Ægyptiæ fabæ magnitudine ex vino Aminæo auſtero, iis qui non febricitant: febricitantibus autem, cum aqua calida.

Cap. CCXCVII.

ANTIDOTVS ex croco, ad iecinoroſos, admodum bona. Recipit croci, ſpicæ nardi, caſiæ, ſingulorum drach. quatuor, cinamomi, myrrhæ, floris iunci odorati, coſti, ſing. drach. duas, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCXCVIII.

ANTIDOTVS Cyphi ex quinquaginta ſpecieb[9] compoſita. Suffita quicquid eſt noxium, malúmque ſpiritum abigit. Omnes feras immenſi impetus depellit & auertit. capitis dolore vexatos liberat, frōti illita. oculorum doloribus ſuccurrit inuncta extrinſecus cum vino. aurium dolores ſanat melle & oleo diluta, atque cum flocco impoſita. omnia oris mala ſanat, diſſoluta & illita ſufficienti tempore. tuſſientibus, nōniſi recta ceruice ſpirantibus, peripneumonicis, ſtomachicis, & ſanguinē reiicientibus cum mulſo commixta, ac fabæ ſylueſtris quantitate data auxiliatur. ſimiliter lienoſis, nephriticis & hepaticis prodeſt, ſi cum poſca bibātur de ea ſiliquæ tres. Saraceni vocant ſiliquam, ſtagium aut fabæ Ægyptiæ magnitudinem. Doloribus inteſtinorum & iſchiadicis, confeſtim cū calida aquafabæ, quātitate, cōfert. Lunaticos autem reſtituit, data cum ſpuma tauri fabæ magnitudine, ab ortu ſolis vſque ad ortū lunæ diebus triginta. Opitulatur etiam peſtifero morbo confeſtim & continuò data, geſtata & appenſa. Eſt enim medicamentum aduerſus venena, propulſans omne malū. Quòd ſiquis ipſam quotidie ſumpſerit, nullum morbū formidabit. Auxiliatur etiam iis qui à rabidis ſunt com morſi animantibus & lumbricis luna deficiente. eſt verò admodum nobilis. Accipit lapidis gagatis vnc. vnā, helenii vnc. duas, corticis aſpalathi vnc. duas hexagia duo, radicis aſphodeli vnc. duas hexag. duo, ſauinæ vnc. duas, baccarum iuniperi numero trigintatres & tertiam vnius partem, bdellii Petraici, hoc eſt quod ex Petræa Arabia affertur vnc. duas hexag. duo, caricarū pinguiū ſine acinis vnc. octo, ammoniaci vnc. vnā, conchylii Indici, ſeminis rutæ ſylueſtris, coſti, iuglandis, ſing. ſiliq. duodecim, cardamomi, cyperi, croci, ſing. ſiliq. vnam ſemis, ſeminis cypariſſi vnc. vnam, ladani ſiliq. tres & tertiā partem, ſtyracis calamitis ſiliq. tres & tertiam partem aſari ſiliq. duas, nardi Celticæ, roſarum ſiccarū, ſing. ſiliq. vnam, myrrhæ troglodyticæ vnc. duas hexag. duo, amomi ſiliq. duas, peucedani vnc. duas, ſeminis ſalicis

A ſiliquas duas, floris iūci odorati ſiliquam vnam, pinearum ſiliq. vnam, vuarum exēptis acinis vnc. octo, terebinthinæ vnc. duas, folii ſiliq. vnam, pœoniæ ſiliquæ tertiam partem, palmularum pinguiū vnc. quatuor, conyzæ odoratæ ſiliq. duas, maſtiches ſiliq. vnam, dictami ſiliq. duas, thuris ſiliq. vnam, corticis piceæ ſiliquam vnam ſemis, calami odorati vncias duas, iridis Illyricæ vnc. vnam hexag. vnum, [a]moclii ſiliq. duas. carpobalſami ſiliq. duas, mellis Attici aut ſacchari libras duas vel
B quod ſatis eſt, vini optimi ſiliq. vnam. Arida contere vnà cum liquidis, & hæc conficiendo dic, ᾱ. ἒ. ντ̃. ȣ̃. ω̃.

a Moclii] Græcè μοκλίȣ. Neque quid ſit Moclion, me intelligere fateor.

Cap. CCXCIX.

ALIA confectio Cyphi ex rebusvigintiocto cōſtās. Vrinam mouet, & eſt optima. Capit carnis palmularū, nucum pinearum, drach. quatuor, carnium caricarum drach. octo, ſpicæ nardi, vuarum paſſarum, ſing. drach. vnam, folii drach. quinque, baccarum iuniperi drach. octo, thuris drach. tres. croci, cyperi, ſabinæ, muſci, floris
C iunci odorati, cardamomi, ammoniaci, meliloti, ſingul. drach. tres, cypariſſi, Celticæ, ſing. drach. duas, caſiæ dr. quatuor, roſarum drach. tres, aſphodeli drach. tres, ſtyracis drachmas quinque, baccarum iuniperi paruarū drachmas tres, helenii drach. quinque, coſti drach. ſex, terebinthinæ drach. duas, aſpalathi drach. quinque, bdellii [a]drach. ſex, mellis Attici aut ſacchari vel vini odorati quantum ſufficit.

a Bdellii drach. ſex] Manuſcriptus codex ſimpliciter βδελλίȣ habet, non adiecto pondere. Aetius autem qui lib. 13. cap. 17. eandem antidotum, ſed ſimplicium ordine diuerſo, deſcribit, pondus quod in cō-
D uerſione noſtra eſt, diſertè exprimit.

Cap. CCC.

ANTIDOTVS Climax. Facit ad ſtomachi refrigerationem, ſuccurrit etiam iis qui concoquere haud poſſunt. eſt experta. Non ſolùm autem ad flatus & turbationem ſtomachi confert, ſed & muliebria mala omnino purgat. Aſſumpta iis quoque qui nonniſi recta ceruice ſpirant, auxiliatur. eſt admodum bona. Habet ſeminis ari, ſeminis apii, ſileris, piperis, zingiberis, ſingul. drach. vnam, ſinonis Syriaci drach. duas, ſeminis fœnicu
E li, radicis helenii, ſing. drach. tres, cinamomi drach. vnā, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Confecta datur manè ieiunis, & à cœna[a] cum vino diluto vel aqua. excitat appetentiam. Datur etiam ad omnis generis tuſſes, &[b] humores delatos ad thoracem, omnéque internum corporis malum. venerea etiam ſtimulat.

a Cum vino diluto] Græcè eſt μετὰ κράματος. Eſt autē κράμα ſimpliciter, vel cum adiectione κράμα οἴνȣ ὕδαρȣ̃ς, Græcis vinum aqua dilutū. b Humores] Græcus codex malè legit θυμὸν pro χυμόν.

Cap. CCCI.

ANTIDOTVS Apollonii conferēs difficulter ſpi
F rātibus, orthopnœæ, tuſſi diuturnæ, dolori pectoris, ſtomachi & viſcerum. Omnem autem antidotum in eiuſmodi malis ſuperat. Tribus enim diebus intermiſſionē præſtat. Accipit piperis albi drachmas quinque, croci drach. tres, cinamomi drachmas duas ſemis, ſpicæ, myrrhæ, opii, [a]interioris partis ſulphuris ignem non experti, cardamomi, hyoſcyami, ſing. drach. duas, aſari drach. vnam, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. datur nucis vnguentariæ quantitate.

a Interioris &c.] Græcè eſt ἐντεριώνης τιβάπυρι. Eſt autem Græcis ἐντεριώνη, cuiuſque rei interior pars. Proinde interdum nucleum, in-
G terdum etiam medullam reddunt Latini interpretes. Quòd autem τιβάπυρι ſit vox corrupta, nemo non videt. In ſequenti antidoto non τιβάπυρι, ſed τιμάπυρι ſcribitur, quòd tamen æquè corruptum eſt. Puto autem corruptam hanc vocem eſſe ex θείω & ἀπύρω. Legendum itaque eſſe videtur θείȣ ἀπύρȣ, id eſt ſulphuris ignem non experti. Nā ſulphur aſthmaticis & difficulter ſpirantibus conferre, Dioſcorides etiam teſtatur. Et legendum eſſe hoc pacto, paulo pòſt latiùs oſtendemus. & idem Ioannes de ſancto Amando vocatus cōfirmat, qui tipapyrum, ſulphur viuum interpretatur.

Cap. CCCII.

ANTIDOTVS Muſa Apollonii, conferens difficulter ſpirantibus, veteri tuſſi, & omnibus malis. Item [a]extenuatis, & plurima virium imbecillitate laborāti-
H bus, iis quoque qui decretoriorum dierum expectant finem, admodum vtilis eſt. tuſſem ſoluit. Quòd ſi etiam dolores accidant, ſumpta nucis Pōticæ quātitate, ipſos

diſſipat. Habet piperis albi ſiliquas ſedecim & quartã partem, croci hexagium ſemis, gentianæ hexagium vnum, myrrhæ hexagia duo, hyoſcyami hexagium vnũ, [b]ſulphuris ignem non experti hexagia tria, mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt. Prodeſt etiam quotidianis, tertianis & quartanis, præcipuè aſſumpta ante acceſſionem Ponticæ nucis magnitudine, ex tepido vino.

a Extenuatis] Græce eſt λιπαρότητα ſcriptum malè, pro λεπτότητα. b Sulphuris, &c.] Quod antè τιβάπυρι, iam τιμάπυρι appellat.

Cap. CCCIII.

ANTIDOTVS alia Muſa, efficax ad iecinoroſos. Recipit piperis ſiliquas ſedecim & quartam partem, hyoſcyami hexag. duo, thuris, arſenici, gentianæ, ariſtolochiæ rotundæ, euphorbii, ſing. hexag. vnum. Tuſis & cribratis omnibus ſimul, opium diſſolue cum melle Attico aut ſaccharo ſufficienti. iniice autem & myrrhæ hexagia quinque, & præbeto cum aqua mulſa, priuatim febricitantibus hexagium vnum: non febricitantibus autem, cum vino. Prodeſt etiam hydropicis, nephriticis & difficulter mingentibus.

Cap. CCCIIII.

ANTIDOTVS Aphraſtos, hoc eſt non dicenda. conducit reſolutis, ſpumantibus, & dæmonio agitatis. Capit ſcordii, ammoniaci, myrrhæ, tragacanthæ, opopanacis, ſagapeni, caſtorei, [a]ſquamæ mucronibus ferri decuſſæ, galbani, bituminis, ſanguinis draconis, mori fructuum, thuris, maſtiches, ſingulorũ drach. vnam. Quæ ſunt odorata, ea non trita in poculum deſpumati mellis impone, & moue vehementer in mortario. Alias autem ſpecies tere, & per cribrum tranſmitte. dein adiice hyſſopum, betonicam, [b]carabureã, ſaluiam, cynogloſſum, rutam, vrticam, ericen, phu, calaminthã paruam, ſtercus bouillum, & [c]ſulphur. Trita hæc coniice in vas cum mero, & expone aſtris cum ferro, datóque ægrotanti.

a Squamæ mucronibus decuſſæ] Græcè legitur haud rectè σιδήρου στόμου, pro σιδήρου στομώματος. Quid autem ſtomoma ſit, ſuprà quoque à nobis expoſitum eſt. Conducit reſolutis vſus ſtomomatis.
b Carabuream] Codex manuſcriptus habet καραβυρέαν. Neque mihi huius corruptæ vocis ſignificatio cognita eſt. Niſi fortè ſit carui ſpecies, quæ Hiſpanis caroueia & carauеia hodie dicitur. c Sulphur] Græcè σούλφαρα legitur. Vox Latina Græcis exarata literis. Et hinc etiam clarum fit, ſuprà per τιπάπυρι, Nicolaum ſulphur ignè non expertum intelligere.

Cap. CCCV.

ANTIDOTVS alia colica, expoſita à Magno medico ſophiſta, admodum vtilis. Habet cyperi, zingiberis, aniſi, ſing. drachmam ſemis, dictamni, petroſelini, piperis, ſingulorum drachmam vnam, ſpicæ nardi, ammoniaci, calaminthæ, ſingulorum ſcrupulos octo, caſiæ fiſtularis drachm. decem. Tuſa & cribrata aqua ſolue, & finge paſtillos nucis auellanæ quantitate. Exſiccatis in vmbra, da febre vacantibus paſtillum vnum cum condito: febricitantibus autem, cum aqua mulſa.

Cap. CCCVI.

ANTIDOTVS ex croco vocata. Prodeſt colicis, ex poſca data Ægyptiæ fabæ magnitudine. Difficulter ſpirantibus cum aqua, quantitate duarum fabarum. Iecinoroſis ex vino veteri, Ægyptiæ fabæ magnitudine. Pleuriticis in aqua mulſa, quantitate duarum fabarum. Nephriticis, cum temperato liquore. Ictericis ex melicrato. Dyſentericis noctu deglutiendam præbeto erui quantitate. Lienoſis ex vino auſtero duarum fabarum magnitudine. Ad internos abſceſſus, cum aqua. Ad tormina ventris eiuſdémque refrigerationem, cum [a]temperato liquore. Accipit croci drachmas quindecim, opii drachmas tredecim, euphorbii drach. vnam, piperis drach. quatuor, pyrethri drach. duas, ſpicæ nardi, dauci Cretici ſeminis, ſing. drachmas quatuor, petroſelini Macedonici drachmas duas, opobalſami, caſiæ, folii, amomi, roſarum ſiccarum, rutæ ſiccæ, coſti, ſtyracis, ſeminis apii, ſingulorum drach. quatuor, myrrhæ, cardamomi, ſeminis fœniculi, ſing. drach. duas, caſtorei drach. vnã, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Cum temperato liquore] Græcè eſt, μετ' εὐκράτου, Cenſeo tamen legendum ἀκράτῳ, id eſt mero.

Cap. CCCVII.

ANTIDOTVS alia colica, faciens ad ſtomachi dolorem ſtrepitúmque, & tuſſes. Recipit cumini torrefacti drach. octo, foliorum rutæ drach. ſex, piperis drachmas quatuor, nitri drach. duas, petroſelini Macedonici drach. quatuor, corymbi thymi drach. duas, zingiberis drach. quatuor, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſſe videbitur. Datur cochlearii vnius menſura cum mulſo aut acido garo. Eſt verò laudata.

Cap. CCCVIII.

ANTIDOTVS alia ad colicos, experta, dolorem mitigans. Valet ad internas inflationes, & affectus ſedis, ac violentias. Ad dolores cum temperato liquore cyathorum trium, nucis Ponticæ quantitas diſſoluta. Habet caſiæ, aniſi, ſpicæ nardi, zingiberis, petroſelini Macedonici, opii, ſingulorum drachmam vnam, ſeminis apii drachmas duas, croci, caſtorei, floris iunci odorati, ſingulorum drachmam ſemis, piperis albi drach. vnam, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCIX.

ANTIDOTVS alia colica nobilis, & vtilis. Capit piperis albi, thymi, gummi, ſingul. vnc. ſemis. Datur vbi vſus poſtulat, cochlearium vnum cum temperato liquore ieiunis & dormituris.

Cap. CCCX.

ANTIDOTVS colica, quam accepi à fratre Cononis, & Theoſebii, qui dicebat ſe multoties expertum eſſe quòd vna duntaxat potione eos qui ſumpſiſſent ſanos reddiderit, aut vtplurimùm, duabus aut tribus. Datur põdere obolorum duorum cum frigida aqua trium cyathorum. præſtat verò id ipſum cum niue ſumere. Habet ſeminis hyoſcyami albi, piperis albi, ſing. drach. decem, opii drachmas ſeptem, dauci Cretici ſeminis drach. quinque, petroſelini Macedonici drachmas tres, pyrethri, euphorbii, ſingulorum drach. ſemis, ſpicæ nardi, croci, ſingul. drachm. duas, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CCCXI.

ANTIDOTVS alia vocata Athanaſia, admodum conferens colicis, & experta. Accipit ſeminis apii drachmas tres ſemis, ſeminis aniſi drach. vnam ſemis, caſtorei, piperis communis, opii, ſing. drach. ſemis, myrrhæ gran. ſeptem, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur [a]nucis Ægyptiæ quantitate.

a Nucis] Græcè legitur κάρυου. Puto autem ſcribendum eſſe κυάμου, hoc eſt fabæ. Ægyptiæ enim fabæ mentionem Nicolaus & alii Græci faciunt ſæpe, non nucis.

Cap. CCCXII.

ANTIDOTVS alia colica, dolorem mitigans. Recipit ſtyracis, aſari, caſtorei, opii, hyoſcyami albi ſeminis, ſing. drach. ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCXIII.

ANTIDOTVS alia colica, dolorem ſedans, admodum bona, qua vtor experta ad magnos affectus, & inflationes coli, & vehementes dolores. Datur quantitate nucis auellanæ cum cyathis tribus temperati liquoris. Habet caſiæ, aniſi, ſpicæ nardi, zingiberis, petroſelini Macedonici, opii, ſing. drach. vnã, ſeminis apii drach. duas, croci, caſtorei, floris iunci odorati, ſing. drach. ſemis, piperis albi & longi, ſing. drach. ſemis, mellis quod ſufficit.

Cap. CCCXIIII.

ANTIDOTVS alia colica, quæ iureiurando non eſt niſi ſolis filiis danda. Conducit etiam ſine potu, odorata duntaxat. Accipit aniſi drach. octo, ſeminis apii drach. ſedecim, caſtorei, piperis albi, floris iũci odorati, ſing. drach. quatuor, zingiberis, opii, ſingul. drach. octo, ſpicæ nardi drach. ſedecim, petroſelini drach. quinque, rotundarum gallarum drach. quatuor, ſeminis hyoſcyami drach. tres, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur cochlearium vnum ex aqua calida.

Cap. CCCXV.

ANTIDOTVS ad tuſſim. Habet pulegii drach.

vnam,thymbræ,thymi, aniſi ſeminis & apii,ſinapi,hyſſopi,cardamomi, piperis communis, ſingulorum drachmam vnam.Excipe melle Attico cocto,eiuſdem pondéris. Aut impone aniſi ſeminis,fœniculi, ameos,ſeminis hyoſcyami,opii,ſingulorum drach.vnam, apii ſeminis drach.vnam,mellis quantum ſufficit. Datur nucis auellanæ quantitate.

Cap. CCCXVI.

ANTIDOTVS è caſtoreo. prodeſt pleuriticis, dolorem ſedans,torminibus è cruciatu colico relictis,& podagræ. In vniuerſum ad omnem dolorem optima eſt, ſiqui continuò ea vtuntur. Capit caſtorei drach. tres,ſeminis dauci, radicis panacis, ſingulorum drach. tres, ſeminis hyoſcyami,ſeminis papaueris,ſingulorum drach.vnam ſemis. Excipiantur melle Attico aut ſaccharo ſufficienti. Confectam reconde in pyxide ſtannea,& præbe fabæ magnitudine.

Cap. CCCXVII.

ANTIDOTVS ex rheo, confert cardiacis. Aduerſatur venenis.conducit comitialibus, [a]ardoribus oris ventriculi, capitis doloribus,venena haurientibus,iſchiadicis,& ad reſtinguẽdum bilis feruorem. Recipit coſti, rhei, glycyrrhizæ,zingiberis,ſpicæ,cinamomi, caryophylli, zedoariæ,ſing.drach.vnã,corallii,oſſis cordis ceruini, ramenti eboris,oſſium palmularum,anacardii, berberis,croci,ſing.drach.vnam, ſerici crudi vſti drach. ſemis, maceris grana quindecim. Trita omnia pollinis inſtar præbeto. Eſt experta.

a Ardoribus oris ventriculi] Manuſcriptus codex habet καρδίας κεομένους pro καρδιακαιομένους. Intelligit autẽ eos,qui propter bilis copiam ardore oris ventriculi (quod veteres καρδίαν dixerunt,vt alibi demonſtrauimus) vexantur. Galenus libro 8. De compoſ.medic. localium cap. 3. ἔγκαυσιν τοῦ στομάχου hoc malum vocat. De quo plura in comment.noſtris in ſect.6.aphor.comment.33.

Cap. CCCXVIII.

ANTIDOTVS ad compagum articulorúmve dolores nobilis,ex opio cognominata. Capit opii,myrrhæ,ſeminis hyoſcyami,croci, ſingulorum drach.duas, thuris maſculi,euphorbii, gentianæ, cardamomi,ſing. drachmam vnam.Datur cum vino febre carentibus:febricitantibus autem,ex aqua tepida.

Cap. CCCXIX.

ANTIDOTVS Deſmoterios, hoc eſt carcer: in carceribus enim hanc experti ſumus. Quippe facinoroſis vehemens exhibuimus venenum, poſtea verò ex hac antidoto,& nihil inde offenſi ſunt.Non ſolùm autẽ ad lethalia venena efficax eſt,ſed & ad comitiales,eóſq; qui ex tortura luxati ſunt, & difficulter ſe mouent. Ad trementes, vterinas præfocationes, iecinoroſos, peripneumonicos,tabidos,aſthmaticos,lethargicos,cœliacos,& ad mutationes aquarum atque aeris. Eſt admodum laudata. Habet ſpicæ nardi,croci, ſeminis dauci, ſingulorum drach.quatuor, anatis ſanguinis, floris iunci odorati,ſing.ſcrup.duos,caſiæ drach.decem, cinamomi drach.tres, piperis albi drach.vnam, thuris maſculi ſiliq.vnam ſemis, ſcordii, polii,roſarum aridarum,ſcrupulos tres,myrrhæ,coſti,ſingul.drach. quatuor, mellis aut ſacchari quod ſatis eſſe videbitur.

Cap. CCCXX.

ANTIDOTVS [a]Argyrophora, hoc eſt pecuniæ collatio.Facit ad vniuerſa capitis mala,tam noua quàm vetera.Somnum inducit,lachrymas ſiſtit, tuſſem recentem & antiquam ſoluit. Vomitum ſanguinis & humoris reprimit. Pulmonis & lateris mala ſanat. Cardiacis ſuccurrit.Stillicidium & difficultatem vrinæ ſoluit.Plagarum & viſcerum doloribus,non ſolùm pota,ſed & inuncta citra omnem controuerſiam auxiliatur.Certò autem renum doloribus & cœliacis ſuccurrit. Calculos in renibus & veſica ſoluit & conterit. Sanguinis profluuiũ è quocunque loco factum conſtringit. Ventos naturæ diſcutit. ſudores cit. brachiorum & femorum tenuitatẽ vincit. Aſſiduè ſumpta cum ſucco ſaluiæ,reſolutos confirmat. Habet opobalſami,cinamomi,galangæ,ſpicæ, coſti,opii,carnis palmularum,aniſi, ſingulorum drach. ſex,paſtilli ex [b]cryamboro vncias vndecim,floris iunci odorati, caryophylli, petroſelini, ſing. vncias quinque, croci,glycyrrhizæ,zedoariæ,ſtyracis calamitis,galbani, myrrhæ,thuris maſculi, pyrethri, piperis albi,ſeſelis,ſinonis,macedoniſii, ſeminis apii, ſingulorum vnc. quatuor,rhei Pontici, caſtorei, mandragoræ, ſing.vnciam vnam,ligni aloes,caryophylli magni,folii,calaminthæ, caſiæ,anacardii,maſtiches,tragacanthæ,euphorbii,ſagapeni,terebinthinæ,ſanguinis draconis, [c]tieltizæ,gentianæ,rhois Syriaci,piperis longi & nigri,carpobalſami,cumini,erucæ,ſileris,amomi,bituminis,ſingulorum vnc. duas,ramenti auri puri hexag.vnum, berberis drachm. duas,margaritarũ hexag. duo,lapidis iaſpidis & ſaphiri, ſing.hexagium ſemis,oſſis cordis ceruini hexag.vnum ſemis,ramenti eboris hexag. duo, maceris grana vndecim,ambaris ſcrup.quatuor,ſerici crudi vſti drach.vnã, moſchi ſiliquas decem, caphuræ ſiliquas ſex, ſacchari quod ſatis eſt, & ſtillatitii roſarum liquoris. Datur pro viribus,cum vino.

a Argyrophora] Græcè eſt, ἀργυροφορά. Sic autem dicta videtur propter eius præſtantiam, quòd ſcilicet ſit ſumptuoſa,& haud mediocrem pecuniæ collationem exigat. b Ex cryamboro] Græcè eſt διὰ κρυαμβόρυμ. Eſſe autem dictionem corruptam, nemo non agnoſcit. Quo pacto autem ſit reſtituenda, in animum nunc non venit. c Tieltize] Græcus manuſcriptus codex habet τιέλτιζε. Quæ itidẽ dictio deprauata & barbara eſt neque quid ſignificet,ſcire poſſum.

Cap. CCCXXI.

ANTIDOTVS Adriani,cognominata vehiculum magnum. Facit ad eos qui ſunt deſperati vſque ad mortem.Datur comitialibus & melancholicis,cum decocto coſti: vertiginoſis,cum vino albo. caput dolentibus,cum tepida aqua. Ad ſtomachi refrigerationem & dolorem,ex vino tepido vel decocto abſinthii.Iecinoroſis,cum decocto eupatorii.Lienoſis cum decocto capparis.Nephriticis,cum decocto [a]caſiæ ligneæ.Stillicidio vrinæ laborantibus, cum decocto millefolii, & ſeminis peponis,ac cucumeris. Ad penis mala,cum decocto ſaxifragi,& ſemine viridis citrii. Colicis,cum vino cui cuminum aut caſtoreum incocta ſint.Per circuitũ reuertentibus febribus ante inuaſiónem, cum decocto ſenæ aut rutæ.Huius antidoti facultatem multi ſapientes inuenerunt. Narrant verò etiam hoc.Si gallo qui à venenata ſerpente ictus fuerit, ex hac antidoto in os cum tepida aqua impoſueris,aut in aures immiſeris,confeſtim hunc reſtitues.Huius confectionem quære in principio huius libri,capite ſecundo:illic enim præſcripta eſt.

a Caſiæ ligneæ] Manuſcriptus codex falſò χυλοῦ κασίας, pro ξυλοκασίας.

Cap. CCCXXII.

ANTIDOTVS tuſſim ſedans. mirabiliter ad mala tuſſim inferentia facit. Capit ſeminis apii,fœniculi, hyſſopi,ſing.vnc.vnam,ſucci glycyrrhizæ,ammeos,ſingulorum vnciam ſemis,opii vncias duas,aniſi grana ſeptem,mellis Attici aut ſacchari quod ſufficit.

Cap. CCCXXIII.

ANTIDOTVS Iſochryſos,hoc eſt auro æquiparanda.facit ad frigidos ſtomachi affectus,inflatos,& eos qui vapores humidos ex ſtomacho ſurſum mittunt. Habet ſpicæ nardi,myrrhæ,caſiæ, ſingul.drachmam vnam ſcrupulos duos ſemis,cinamomi drachmam vnam ſemis, amomi drachmam vnam ſcrupulum vnum,corticis mandragoræ,dauci,croci, ſingulorum drachmam vnam, caſtorei drachm.vnam,mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.Datur Ponticæ nucis quantitate.

Cap. CCCXXIIII.

ANTIDOTVS aridum Dioſpoliticum. confert iis qui cibum in ventriculo tardè concoquunt,vt hunc citiùs ſubinde conficiant. ad acidos in ſtomacho humores:& in vniuerſum, ad frigidos ſtomacho inhærentes affectus. Accipit cinamomi, zingiberis, piperis communis,rutæ,ſingulorum drach.duas, nitri drachm.ſex, mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCXXV.

ANTIDOTVS, humidum diospoliticum. cōn-
fert omnibus quibus ari..m,magis tamen incidit len-
tos & [a]craſſos humores. Habet piperis communis, cu-
mini,zingiberis,rutæ,ſig.drach. vnam, nitri drachm.
tres,mellis Attici aut ſacchari quod ſufficit.

a Craſſos] Codice manuſcripto perperam πάλαιον pro πα-
χέων legitur.

Cap. CCCXXVI.

ANTIDOTVS quæ per vomitum purgat,admo
dum vtilis. Capit ſalis ammoniaci, dacrydii,aniſi,pe-
troſelini,maſtiches,ſing.drach.vnam, mellis aut ſaccha
ri quantum ſatis eſſe videbitur.

Cap. CCCXXVII.

ANTIDOTVS ſanguinem ſiſtens, vtilis ad o-
mnis generis ſanguinis eruptionem, & profluuium mu
liebre. Recipit Lemnii ſigilli, aſteris Samii, aluminis
ſciſſilis,ſulphuris ignē haud experti, chalcitidis aſſatæ,
mei aſſati,ſingul.drach.duas,lapidis hæmatitis,ſangui-
nis draconis,ſing.drach.vnam,ſucci acaciæ,[a]veronicæ,
coralli,ſucci hypociſthidis, rhois Syriaci, balauſtiorū,
roſarum ſiccarum,gallarum, ſidiorum, rutæ, myrti te-
neræ,ſucci mēthæ,ſummitatum rubi, ſeminis lactucæ,
ſeminis hyoſcyami,cucumeris ſatiui,ſeminis papaueris,
croci,thuris,caſtorei,myrrhæ troglodyticæ,opii,ſtyra-
cis,ſing.drach.ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſa
tis eſt.

a Veronicæ] Græcè eſt βερονικῆς. Puto itaque intelligi à Nico
lao ſtirpem quæ in hodiernum diem veronica vulgò dicitur. Eſt enim
vulneraria,adeóque ad ſiſtēdum ſanguinem apta, vt primo noſtrorum
De ſtirpium hiſtoria commentariorum tomo demonſtrauimus.

Cap. CCCXXVIII.

ANTIDOTVS è cumino concoquens, incidens
in ſtomacho humores, concoctionem efficiens, flatus
diſcutiens,ſtomachum firmans,ſomnúmque inducens.
Habet zingiberis drach.quinque,cinamomi, croci,flo-
rum boraginis,ſing. drachmam ſemis, dacrydii drach.
vnā, rhei,maceris,ſing.drach.ſemis,caryophylli, ſenæ,
ſingul.drach.ſemis,papaueris hexagium vnum, corian
dri,aniſi,apii,& fœniculi ſeminum, ſing. drach. vnam,
mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCXXIX.

ANTIDOTVS Galeni Lyſiponos, hoc eſt dolo-
rem ſoluens.Prodeſt vigilantibus, capitis defluxione la
borantibus,& tonſillis: quippe omnem defluxionem à
capite delatam compeſcit & exſiccat vt nulla alia. Car-
diacis,nephriticis,colicis,dyſentericis,cholericis, cœlia
cis,& omnibus malis corporis ſuccurrit. Accipit papa
ueris hortenſis,opii,ſing.drach.duas, hyoſcyami ſemi-
nis,glycyrrhizæ,ſingulorum drach.vnam, croci, ſtyra-
cis,caſtorei, aniſi, mandragoræ radicis corticis, ſingul.
drach. ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.
Datur hexagium vnum ex aqua calida.

Cap. CCCXXX.

ANTIDOTVS nominata Ecloge, hoc eſt ſele-
cta.prodeſt cœliacis, (ad hoc enim potiſſimùm eſt ido-
nea)& ſanguinis ſpuitioni, cum ſucco plantaginis ma-
ioris data. Similiter iis qui ſanguinem per inferiora ex-
cernunt confert. Habet balauſtiorum, maceris,ſingul.
drach.ſemis,opii drach.duas,berberis, hyoſcyami, fru-
ctus rubi,myrtorum nigrorum, ſing.drach.vnam,cor-
nu ceruini,myrrhæ troglodyticæ,lycii,ſingulorum dra
chmam ſemis,corallii, ſidiorum, ſing. drachmam vnā,
croci,floris iunci odorati,roſarum, Lemnii ſigilli,ſing.
drach.ſemis,ſucci plantaginis maioris, ſucci acaciæ,la-
dani, ſingulorum drachmam vnam, fœniculi & aniſi,
ſingulorum drachmam ſemis, aluminis, thuris, ſingu-
lorum drachmam vnam,rhois culinarii, ſeminis loti di
ctæ Anacacabææ, terræ Samiæ, ventriculi columbæ,
ventriculi galli, vuarum paſſarum ſine acinis, ſingulo-
rum drachmam ſemis,dedori,hoc eſt eryſimi, gummi,
ſingulorum drachmam vnam,chalcitidis, pumicis, te-
ſtæ erinacei, anatis vuluæ, oſſium palmularum, ſingu-

A lorum drachmas quinque, hypociſthidis drachmam
vnam,oſtreorum vſtorum,œnanthes, [a]miſyos, radicis
ſymphyti,bituminis Iudaici,amomi,dauci,boli, petro-
ſelini, ammeos, caſtorei, rhei, ſingulorum drachmam
ſemis,tribuli drachmam vnam,mellis Attici aut ſaccha
ri quod ſatis eſt,& ſtillatitii roſarum liquoris boni. Da-
tur nucis Ponticæ quantitate, [b]non febricitantibus cū
vino: febricitantibus verò, cum aqua tepida, manè &
dormituris.

a Miſyos] Græcus codex malè admodum legit μύακος pro
B μίσυος. Eſſe autem μίσυος legendum,facilè hinc colligi poteſt, quòd in
hac antidoto etiam chalcitidis,cui miſy viribus par eſt,mentio fit.
b Non febricitantibus] Manuſcriptus codex habet falſò πυρέτοις
μετ' οἴνου,quum ſcribendum erat ἀπυρέτοις, hoc eſt iis qui febre vacant.
vt in ſequenti antidoto,ἀπυρέτοις δὲ μετ' οἴνου καλοῦ καὶ παλαιοῦ.

Cap. CCCXXXI.

ANTIDOTVS Polyetes, id eſt multorum an-
norum,magna.Prodeſt cibum non appetentibus, & iis
qui eundem difficulter cōcoquunt, refrigeratis,& qui-
bus celeriter ſtomachus inflatur.Datur auellanæ quan-
titate cum aqua febricitantibus: febre autem vacanti-
C bus,cum vino bono & veteri, donec æger ſanetur. Qui
autem cum vino ſumere nequeunt, aridam prædicto
pondere comedant. Accipit rhei, thymi,ſingulorum
drachmam vnam, piperis communis drachmas qua-
tuor,myrrhæ drachmas duas,aniſi,hyoſcyami,ſingulo-
rum drachmas tres,pyrethri ſcrupulos tres,petroſelini,
pulegii,ſeſelis,calaminthæ, ſingulorum drachmas ſex,
thymbræ,iridis,ſingulorū drachmam vnam, libyſtici,
hyſſopi,ſingulorum drachmas tres,croci drach. vnam,
mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.
D

Cap. CCCXXXII.

ANTIDOTVS ex acoro, è diuerſis [a] viribus &
effectibus compoſita. Confert ad omnem ictum vene-
natorum,medicamenta deleteria, febres per circuitum
reuertentes,quartanas & quotidianas. Datur nucis Pon
ticæ magnitudine, febre carentibus cum vino:febrici-
tantibus autem,cum aqua mulſa. Habet acori,zedoa-
riæ,eryſimi,[b]enitæi,[c]corii Chaldaici,ſidiorum, ſonchi
minoris,ſeminis rutæ,[d]mali Punici floris,ſeminis rapi,
E ſingulorum drachmas tres,agarici, calaminthæ,ariſto-
lochiæ longæ, nardi Celticæ, rubricæ ſinopidis, gum-
mi,abrotoni, radicis eryngii, ſeminis ſtaphylini, caſto-
rei,ferulæ viridis meditullii,floris rhododaphnes,ſucci
marrubii, ſilphii, ſagapeni, opopanacis, liquoris Cyre-
naici,iridis Illyricæ, croci, verbenacæ rectæ,origani,ſe-
minis cucumeris ſatiui, decocti polii, ſucci & radicis
peucedani,foliorum betonicæ, drachmam vnam,cicu-
tæ drachmam ſemis, mellis Attici aut ſacchari quan-
tum ſufficit.

F a Viribus] Manuſcriptus codex perperam legit δυναμιτῶν,
pro δυνάμεων. b Enitæi] Græcè eſt ἐνιταίου.Quid verò ἐνιταῖον ſi-
gnificet,me ignorare fateor. c Corii] Græcè eſt δέρματος χαλ-
δαϊκοῦ. Cur verò hoc vſurpet, aut quid etiā ſit, ſcire ſatis non poſſum:
niſi quòd ſic vocare putem id quod è Chaldæa eſt allatum. d Ma-
li Punici] Græcè eſt ῥοιδίκ,pro ῥοιδίου.

Cap. CCCXXXIII.

ANTIDOTVS dicta Pæonia.confert ad deſtilla-
tiones capitis,tuſſes, arteriacos, anginoſos, omnia pul-
monis &thoracis mala,tabidos,peripneumonicos,pleu
G riticos. Admirabiliter autem thoracem vindicat,immu
némque à deſtillationibus, vlceribus,& ſanguinis reie-
ctionibus reddit. Datur in aqua calida pondere ſiliqua-
rum trium: vt plurimùm autem dormituris. Angino-
ſis diluta in mulſo ad gargarizandum continuò datur:
pennáque cum melle illinitur. Datur colicis, nephriti-
cis,& difficultate vrinæ propter obſtructionem laboran
tibus,cum nonnullis quæ vrinam mouent,aut apii,aut
reliquorum decocto. Datur etiam in diuturnis febri-
bus: verbi gratia quartanis,& quotidianis,duabus ante
H inuaſionem horis cum temperato liquore. plurimùm
verò prodeſt concoctione in vrina apparente. Præ-
betur etiam ad omnes peſtilentes, & populariter
vagantes morbos, è vitio aeris natos, inter initia,
præſeruandi gratia.Datur quoque dyſenteria graſſante,

præſeruandi cauſa. Eſt ſomnifera & vtilis. Habet amomi drach. vnam, croci drach. duas, pæoniæ radicis aut ſeminis, ſing. ſcrup. tres ſemis, piperis longi ſcrup. tres, foſſii, euphorbii, ſcrup. tres, ſpicæ nardi drach. vnam, rhei Pontici ſcrup. tres ſemis, coſti, opii, ſingul. drach. vnam, ſeminis petroſelini drach. duas, ſeminis hyoſcyami albi ſcrup. tres ſemis, ſtyracis primarii ſcrupul. tres, myrrhæ troglodyticæ, pyrethri, ſing. ſcrup. tres ſemis, thuris drachmam vnam, caſtorei ſcrup. duos, calaminthæ ſcrup. tres, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCXXXIIII.

ANTIDOTVS Polyetes [a] parua. Capit floris iunci odorati, xylobalſami, caryophylli, cinamomi, ſpicæ, aniſi, ſing. drach. duas, cumini drach. quatuor, caſiæ ligneæ, piperis communis, ocymi, acori, cumini Æthiopici, ſing. drach. vnam, pulegii drach. vnam, mellis aut ſacchari quantum ſatis eſſe videbitur.

a Parua] Codex manuſcriptus habet τὴ μίκον, pro ἡ μικρή. Suprà enim μεγάλην, hoc eſt magnam deſcripſit: nunc verò paruam.

Cap. CCCXXXV.

ANTIDOTVS pleuritica efficaciſſima. Accipit gentianæ, ſeminis rutæ ſylueſtris, ſingul. drach. quatuor, ariſtolochiæ rotundæ, ſagapeni, heliotropii, piperis albi, ſing. drach. duas, opopanacis drach. vnam, chamædryos drach. ſex, croci, lauri, ſing. drach. quatuor ſemis, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CCCXXXVI.

ANTIDOTVS è ſucco cotoneorum, admodum bona. Recipit mellis lib. vndecim, piperis communis, zingiberis, ſing. vnc. ſemis, ſpicæ hexag. quinque, cinamomi hexag. quinque, caryophylli, aniſi, ſing. vncias duas, carnis cotoneorum lib. ſex, & vini odori quod ſatis eſt.

Cap. CCCXXXVII.

CONFECTIO melicrati. Habet mellis lib. ſex, papaueris albi, & aquæ, ſing. lib. vnam.

Cap. CCCXXXVIII.

ANTIDOTVS ad omnem defluxionem & hebetudinem oculorum. Eſt valde vtilis. Capit ſucci rutæ drach. ſex, lycii Indici, aloes flauæ, myrrhæ, ſing. ſcrup. ſex, croci, thuris, ſingulorum ſcrup. quatuor, opii drach. quatuor, acaciæ nigræ ſcrupul. duodecim, aquæ pluuiæ puræ ſcrupulos quinque. Liquata ac manibus vtriſque probè vnita, in vaſe vitreo reconde. Et vbi meliorem efficere volueris, pro aqua iniice vinum album.

Cap. CCCXXXIX.

ANTIDOTVS è ſulphure ignem non experto, conferens ad rigores per circuitum inuadentes: verbi gratia quotidianæ & quartanæ febris, duabus ante acceſſionem horis data ex poſca aquoſiore. Datur autem Ponticæ nucis quantitas. Qui ſumpturus eſt, eum moderatum eſſe oportet, & ſuperuacuis vacantem. Neceſſe etiam eſt in vrinis bonam apparere concoctionem. & ita quidem præbendum hoc medicamentum, quod habet: Sulphuris ignem non experti, cardamomi, ſtyracis, ſing. ſtagia duo, opii hexag. duo, coſti hexag. duo ſemis, libyſtici hexag. vnũ ſemis, rutæ hexag. duo, croci ſtagium vnum, caſiæ ſtagia tria, piperis communis ſtagium vnum, myrrhæ ſtagia duo, mellis aut ſacchari quod ſatis erit.

Cap. CCCXL.

ANTIDOTVS ex [a] anthera ſicca. Datur ad [b] gingiuarum & oris vlcera. Recipit aluminis, portulacæ, cyperi, iridis, croci, myrrhæ, ſeminis cotoneorum, ſingulorum drach. vnã, ariſtolochiæ, florum roſarum, ſing. drach. vnam ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Anthera ſicca] Antheras veteres ad oris gingiuarúmque potiſſimùm vlcera curanda vſurpabant. Videtur autem Nicolaus hanc antidotum more recentiorum à floribus roſarum (quos illi antheras appellant) nominaſſe, quòd neque cinabarin, neque ſandaracham, neque aliud quod colorem floridum conciliare poſſit, recipiat.

b Gingiuarum & oris vlcera] Hæc in Græco codice deſiderantur, qui habet, δίδοται δὲ πρός τε. Adiecta verò à nobis ſunt ex Marcelli cap. 11. & Aetii lib. 8. cap. 22. & Galeni lib. 5. De compoſ. medic. cap. 2. ſententia, qui eandem antheram deſcribunt, & ad gingiuarum tumores putredinéſque conferre, vnanimes tradunt.

Cap. CCCXLI.

ANTIDOTVS Itani, faciens ad aluum adſtrictam, vt citra dolorem moueatur. Confert etiam melancholicis, & * [a] Habet ſpicæ hexagium vnum ſemis, folii Indici, epithymi, ſingulorum hexag. tria, cnici ſeminis hexag. duo & quartam partem, polypodii ſtagiũ vnum & quartam partem, pulegii hexag. vnum ſemis, cumini ſtagium vnum & quartam partem, iridis ſtagii ſemis quartam partem, agarici ſtagium vnum & quartam partem, ſeminis apii ſtagium vnum, dacrydii hexag. tria, mellis Attici vel ſacchari quantum ſufficit.

a Et] Deficiunt hoc loco quædam, quæ aliunde reſtituere non potuimus. Nuſquam enim apud alios auctores nobis hanc antidotum reperire licuit.

Cap. CCCXLII.

ANTIDOTVS Chryſippi facit ad capitis dolores, cœliacos, dyſentericos, profluuiũ muliebre, [a] & ad. Habet lapidis hæmatitis, ſanguinis draconis, ſingulorũ ſtag. vnum, Lemnii ſigilli, terræ Samiæ, ſing. ſtag. duo, corallii rubei ſtag. quatuor, ſulphuris ignem nõ experti ſtag. duo, electri rubei, acaciæ, ſidiorum, rhoi Syriaci, ſing. ſtagia quatuor, roſarum aridarum, myrtorum tenerũm, ſummitatum rubi, polygoni, ſeminis hyoſcyami, caſtorei, croci, myrrhæ, ſtyracis, thuris, ſing. hexag. quatuor, opii hexag. vnum, mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.

a Et ad] Cætera in manuſcripto codice deſunt.

Cap. CCCXLIII.

ANTIDOTVS ex œnanthe prodeſt [a] ad * Capit aſpalathi, cinamomi, caryophylli, cyperi, ſpicæ, roſarũ, œnanthes ſiccæ, caſiæ, œnanthes humidæ, ſingulorum drachmas duas, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſſe videbitur.

a Ad] Deſunt & hoc loco quædam: qualia verò ſint, ſcire non poſſum.

Cap. CCCXLIIII.

ANTIDOTVS panacia confert iis quæ per circuitum cum rigore affligunt: febres enim longas propulſat & emendat. Facit ad tuſſes diuturnas, tabidos, ſanguinem ſpuentes, grauiter è pectore excrementa eiiciẽtes, difficulter ſpirantes, conuulſos, rupta & inflationes. Prodeſt lienoſis, hydropicis, colicis, nephriticis: calculos renum deducit, & ad omnium reptilium ictum, omnéque materiam corruptionum inducens confert, data Ponticæ nucis magnitudine, vacãtibus febre, cum vino: febricitãtibus autem, ex aqua mulſa. Accipit piperis albi hexag. duo, hyoſcyami, cardamomi, opii, zingiberis, ſing. hexag. tria, ariſtolochiæ, corticis radicis mandragoræ, euphorbii, ſing. gran. vndecim, thuris hexag. tria, ſulphuris ignem non experti hexagium vnum ſemis, coſti grana vndecim, croci hexag. ſemis, folii Indici, caryophylli, ſingul. hexagium vnum, caſiæ, ſtyracis, ſing. hexag. tria, ſeminis apii, fœniculi, aniſi, ſing. hexagia duo, caſtorei gran. octo, ſpicæ nardi hexagia duo, mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCXLV.

ANTIDOTVS è citro, ad eos qui tardè concoquũt. Habet carnis citri librã vnam vnc. I. hyſſopi, rutæ, origani, ſingulorum faſciculum vnum paruum, aceti cotylas tres. Macerentur in aceto per noctes & dies quinque, ac ſubinde ad tertias cõcoquantur. Vbi expreſſeris, ſpecies abiicito: aceto autem admiſce mellis hexagium vnum, & iterum coque ad mellis conſiſtentiam, ac deinceps inſperge, ſenæ, aſari, mei, piperis, ſpicæ, zingiberis, caryophylli, cinamomi, coriandri, aniſi, nucis moſchatæ, ſing. vnc. vnam. Subacta probè, dato.

Cap. CCCXLVI.

ANTIDOTVS Hepalas, bona ad conceptionem haud ſecus quàm Tryphera magna, & Eſdra. Prodeſt vehementi viſus hebetudine laborantibus, & oculis defluxione obſeſſis, doloribus à partu natis, auribus dolentibus, difficulter audientibus, dentibus concuſſis, commotiſve, vel exeſis, columellæ relaxatæ, & defluxione grauatæ, illita & collutionibus adhibita. Difficulter ſpirantes, aſthmaticos, & omnem ſtomachi dolorem ſanat.

Tabidis,ſanguinem reiicientibus,iecinoroſis, ictericis, lienoſis,hydropicis,colicis,cœliacis,dyſentericis,in poſteriora conuulſis,iſchiadicis,arthriticis,elephantiáque correptis auxiliatur. Mulieribus difficulter parientibus facilem præbet partum. Pota ſterilibus mulieribus con gruit,itidem etiam in peſſo ſubdita,quippe conceptionem iuuat.Omni reptilium venenatorum ictui ſuccurrit.Lethalibus venenis, & omnibus deleteriis aduerſatur. Recipit caſiæ fiſtulæ drach.duas,roſarum aridarũ, ſtyracis boni,croci,ſing.hexag.tria & quartam partem, floris iunci odorati drach. quinque, pyrethri drach.vnam,myrrhæ,coſti,ſing.drach. duas, dauci Cretici drachmas quinque,cardamomi drach.vnam,opii drachm. quinque,aſari drach.vnam,euphorbii drach.ſemis, gũmi drach.tres,tragacanthæ drach.quinque, hypocyſthi dis drach.vnam ſemis,rhois Syriaci drach.vnam , iridis Illyricæ drach.duas ſemis,bdellii drach.vnam ſemis,ſeminis papaueris drach.vnam,thuris maſculi drach.tres, ſulphuris ignem non experti , petroſelini, ocymi ſeminis, ſing.drach.vnam,piperis albi drach.decem,ſeminis hyoſcyami,aniſi,fœniculi,folii,ſing.drach.vnam,ſpicæ nardi drach.duas ſemis , mellis Attici vel ſacchari quan tum ſufficere videbitur. Datur nucis Ponticæ quantita te aut fabæ,cum hydromelite.

Cap. CCCXLVII.

ANTIDOTVS ex crocomagmate, prodeſt [a]ad ✱ Habet croci ſtagia decem, myrrhæ ſtagia quinque, roſarum aridarum,amygdalarum repurgatarum,gummi, ſingul. ſtagia quinque , coſti , ſpicæ , ſingulorum ſtagium vnum, crocomagmatis alterius , & vini quod ſatis eſt.

a Deſiderantur quædam in manuſcripto codice, quæ reſtituere nobis integrum non fuit.

Cap. CCCXLVIII.

ANTIDOTVS [a]eupnœa, [b]confert. Habet ſpicæ nardi,caryophylli, piperis,ſing. drach. vnam, myrrhæ, coſti,piperis albi,pyrethri,ſing.drach.duas, maſtiches, ſtyracis,terebinthinæ,ſingul.drach.vnam, ſcammoniæ drach. duas, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſſe videbitur.

a Eupnœa] Sic dicta,quòd difficilem ſpirationem abigat.
b Confert] Cætera deficiunt, vt iam ſæpe in aliis etiam accidit.

Cap. CCCXLIX.

ANTIDOTVS magni decocti,[a]prodeſt ad. Accipit hyſſopi,epithymi, ſingul.hexagium vnum ſemis, [b]xanthobalani hexag.vnum ſemis & quartam partem, nucis vnguentariæ ſtagium ſemis, ellebori hexag.quatuor ſemis & ſtag.ſemis,libyſtici hexag.vnum ſemis,agarici hexag. tria , ſcammoniæ hexag. quatuor ſemis, fœniculi hexag.tria, hyperici, polypodii, chamædryos, polii,centaurii,pulegii,ſerpylli, alipiæ,calaminthæ,origani,peplii,ſing.hexagia duo,mellis aut ſacchari quantum ſufficit.

a Prodeſt ad] Deſiderantur nonnulla, quæ ex meliore codice reſtituenda ſunt. b Xanthobalani] Non eſt verò xanthobalanus,hoc eſt flaua ceu aurea glandis diuerſa ab ea quam Galenus & alii chryſobalanon vocant, vt teſtis eſt Actuarius in deſcriptione quorundam catapotiorum ita ſcribens: Accipit aureæ glandis , quam vocant chryſobalanon. Chryſobalanus autem hodie ignota eſſe videtur, roborandi & diſcutiendi, vt ſpica nardi(Galeno lib.8.& 9.De compoſ. local.medic. teſte) vim obtinens,& ad colicos affectus,ſtomachíque ardores,& ſingultus vtilis. In eius inopia ſpicam nardi vſui pare tãquam ſuccidaneam licebit.

Cap. CCCL.

ANTIDOTVM è bacano, prodeſt [a]iecinoroſis. Habet bacani, coſti,folii, piperis albi,ſpicæ,cinamomi, caryophylli,ſingulorum hexagia duo,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Iecinoroſis] Hoc à nobis ex Paulo adiectum eſt.Is enim libro 7.cap.11.ita ſcriptum reliquit, τὸ διὰ βαχάνυ ἡπατικόν. Vnde iterũ palàm fit, Cornarium paſſim falſò legere apud Aetium Cacanum pro bacanum:de quo ſuprà etiam diximus.

Cap. CCCLI.

ANTIDOTVS odorata , Clodii. Capit gallarũ ſtag.quatuor, opii vnc. duas . Tita cum aqua effinge,& da catapotia quatuor.

Cap. CCCLII.

ANTIDOTVS è tragematis [a]confert✱. Recipit vuæ paſſæ albæ hexag.tria, nucum pinearum recẽtium, ſeminis cucumeris,myrtorum, amyli, palmularum,ſeminis apii,ſing. hexag.vnum ſemis, ſeminis papaueris, croci,ſingulorum ſtagii quartam partem,zingiberis vn ciam ſemis.Bene confecta vtere.

a Confert] Deſunt & hoc loco quædam, aliunde reſtituenda.

Cap. CCCLIII.

ANTIDOTVS alia Polyetes, eiuſdem cum Polyete magna vſus, quæ antea capite trecenteſimo triceſimoprimo eſt deſcripta . Maximè verò confert iis qui à capite ad thoracem vſque refrigerati ſunt, defluxione laborantibus, & plurimùm expuentibus , nonniſi recta ceruice ſpirantibus , tuſſi humidæ & ſiccæ . Item iis qui ſtomacho ſunt refrigerati,& ad inflationes eiuſdem.Bonam facit concoctionem, craſſos in vaſis extenuãs inci dénſque humores.Menſes ducit,& vrinam mirificè mouet.In ſumma,medicamentum eſt ad multa vtile, ideóque hac appellatione inſignitum eſt. Habet piperis drach.duodecim,pyrethri drach.duas, pulegii ſicci, petroſelini ,ſeſelis,ſing. drach. ſex, calaminthæ,thymbræ, iridis Illyricæ,ſing.drach.octo, aniſi, ſeminis apii, ſing. drach.quatuor, libyſtici drach.duas,hyſſopi drach.quatuor,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Datur Põticæ nucis quantitate ex temperato liquore.

Cap. CCCLIIII.

ANTIDOTVS alia è ſampſycho , vt præcedens vtilis. Capit ſampſychi,thymiamatis,libyſtici,cumini Æthiopici, ſeminis rutæ,piperis communis,ſing.ſtagiũ vnum ſemis, pulegii,iũci odorati,xylobalſami, cinamomi,cumini communis,epithymi,ſeminis apii,zingiberis,ocymi,piperis albi,caſiæ,caryophylli,ſpicæ, ſingulorum hexagium vnum ſemis , mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCLV.

ANTIDOTVS è liquore tithymali Soſiani, qua in tempore vtebatur.Cõfert inflatis,tuſſi,dyſentericis, & ad interna mala,capitis doloribus, inſanientibus,comitialibus, cœliaco affectui,lienis duritiei,ictericis,hydropicis,elephantia correptis, [a]ter menſe data. Prodeſt etiam à ſemine genitali moleſtatis,iſchiadicis, arthriticis,& iis quibus nocte mentis emotio & ſtupor accidit. Facit ad podagram, & menſes , diuturnas lippitudines, vertigines, aſthmaticos , difficulter ſpirantes , nonniſi recta ceruice ſpirantes,inflatos,iecinoroſos,renum & veſicæ ſcabiem,diutina tuſſe laborantes , eos qui non nutriuntur, hypochondria praua habentes , & eos quibus nuper aqua detracta eſt , ſcabiem renum ac veſicæ habentes,tertianos,quartanos,quotidianos,data vna ante acceſſionem hora fabæ Ægyptiæ magnitudine. Ad temperiem reducto , fabas quatuor pra be. Habet croci, myrrhæ,thuris,ſing.drach.duas,cardamomi, opii,ſing. drach.vnam,ſulphuris ignem non experti, pyrethri, opopanacis,ſucci radicis tithymali,ſucci peucedani, ſingul. drach.ſex,piperis albi drach.duas,mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Ter menſe data] Græcè ſcribitur τρεῖς τῦ μηνὸς, pro τρὶς τῦ μηνός. Niſi legere malis τρεῖς τὺς μηνὰς , hoc eſt tribus menſibus . Sed prior lectio verior eſſe videtur.

Cap. CCCLVI.

ANTIDOTVS praxagoros . Prodeſt difficulter & nonniſi recta ceruice ſpirantibus, nephriticis,calculoſis,lienoſis,iecinoroſis,ſuppuratis,pleuriticis,& quibus intus morbi cauſa deliteſcit : ac in ſumma , omni tuſſi. Dolorem excellenter mitigat. Accipit ſpicæ nardi,roſarum aridarum,coſti,nardi Celticæ, caſtorei,ſingulorũ drach.duas,ſeminis dauci,caſiæ,euphorbii,pyrethri,ſeminis rutæ,fœniculi,& hippoſelini, ameos, petroſelini Macedonici,ſeminis apii, aniſi, myrrhæ, folii, ſtyracis, amomi,ſeminis origani,ſinonis Syriaci,hedychroi magmatis,ſing.drach.ſex,crocomagmatis drach.quatuor, opii,ſeſelis,cinamomi,ſing. drach.ſex. Si verò cinamomo deſtitutus fueris , iniice caſiæ duplum , piperis albi drach.octo,hyoſcyami ſeminis drach.decem, opobalſami drach.ſeptem.Excipiantur melle Attico deſpumato vel ſaccharo quod ſatis eſt. Datur Ponticæ nucis quan-

titate cum aqua tepida. Nephriticis autem & calculoſis, cum filicis decocto. Ante omnia verò appetentiam roborat, & bonum efficit colorem. Icterum per vrinam ſoluit, atque cœliacis dolorem mitigat.

Cap. CCCLVII.

ANTIDOTVS dicta Clidion, efficaciſſima ad tuſſes, lateris dolores, guttas deſtillantes, inflatos, ſtomachi aciditates, cœliacos, dyſenterias, ileum, iecur, colū, ſanguinis reiectionem, ictos à ſcorpione, morſos à cane, exulceratos, & tabidos. Habet myrrhæ, caſtorei, ſingulorum drach. ſemis. croci, aniſi, dauci Cretici, ſtyracis, ſeminis hyoſcyami, ſing. drach. duas. terito & cribrato, fingéque paſtillos, & vtere.

Cap. CCCLVIII.

ANTIDOTVS è cardamomo, dicitur etiam lexopyretos. Confert ad tuſſes diuturnas, tertianas, quartanas, & omnes internos dolores, inteſtinorum inflationes, coli & ſtomachi, item comitiales. Tertianis datur cum aqua mellis. Accipit cardamomi, zingiberis, thuris, ſingulorum drachmas ſex, ſulphuris ignem non experti, coſti, ſing. drachmas vnam ſemis, hyoſcyami drach. quinque, piperis albi drach. quatuor. Excipiantur melle Attico deſpumato aut ſaccharo ſufficienti. Datur fabæ pondere. Succurrit verò etiam febricitantibus.

Cap. CCCLIX.

ANTIDOTVS alia lexopyretos, quam nominant è ſulphure. Habet ſulphuris ignem non experti, hyoſcyami, cinamomi, ſtyracis, opii, zingiberis, ſingul. drach. quatuor, caſtorei, rutæ, folii, ſing. drach. quinque, croci drach. duas, caſiæ drach. ſex. Excipe melle Attico aut ſaccharo ſufficiente, & dato Ponticæ nucis magnitudine vna ante acceſſionem hora, ex poſca aut aqua mellis cyathorum trium: ac iube vt dormiat.

Cap. CCCLX.

ANTIDOTVS alia ſimiliter febres finiens. Veteres tuſſes & affectus ſanat. Pleuriticis, difficulter ſpirantibus, ac longis febribus medetur. Omnem circuitum diſſoluit, dimidia hora præſumpta. Similiter quoque quartanos, vna ante acceſſionem hora data, circuitus ſoluit. In balneo cum vino aut mulſo data, mēſtrua ducit. Capit myrrhæ drachmas duas, ſulphuris ignem non experti, ſeminis papaueris, ſingulorum drachmas duas, hyoſcyami drachmam ſemis, cardamomi, piperis albi, [a]ſtyracis liquidi, ſingulorum vnciam ſemis. Hæc tuſa & cribro tranſfuſa excipe melle Attico aut ſaccharo ſufficiente, & præbe Ponticæ nucis quantitate.

a Liquidi] Arabum more ϛακτὸν, hoc eſt liquidum ſtyracem vocat Nicolaus, quam alii Græci ϛακτήν. De qua quidem re alibi multa diximus.

Cap. CCCLXI.

ANTIDOTVS aurea. Prodeſt tabidis, ſuppuratis, tuſſientibus, abſceſſibus internis. Datur locis [a]tranſmittentibus. Habet amomi, croci, coſti, opii, amyli, ſtyracis, paſſarum vuarum exemptis acinis, ſingulorum drach. duas, petroſelini Macedonici, iridis Illyricæ, galbani, ſingulorum ſcrupulos tres, carnis palmularum, terebinthinæ, ſingulorum vnciam ſemis, mellis Attici ſextarium ſemis. Styracem autem, galbanum, opium, irin, palmularum carnes & vuas paſſas cum melle ſolue: iniice dein ſicca, & contere ſimul diligēter. Exceptis vtere. Datur cochlearium vnum cum Attico melle.

a Tranſmittentibus] Manuſcriptus codex habet, διδόαι τοῖς καὶ ἀναπέμπουσιν. Tamen quid iis verbis ſignificare velit Nicolaus, non ſatis intelligi poteſt: vt ſuſpicio ſit locum hunc non eſſe integrum.

Cap. CCCLXII.

ANTIDOTVS dolorem mitigans, conferens mirabiliter tuſſientibus, ſtomachicis, pleuriticis, cœliacis, dyſenteria laborantibus, acidum eructantibus, colicis, vigilantibus, defluxione in thoracem moleſtatis, iecinoroſis, rigoribus per circuitum redeuntibus, vna ante hora dat: ainflationibus, & vterinis affectibus. Grauidæ verò mulieri non dabis: abortum enim efficit. Recipit aſari, ſeminis hyoſcyami, caſtorei, opii, ſtyracis, ſingulorum drachmam vnam ſcrupulum vnum grana octo. Excipiantur melle Attico aut ſaccharo ſufficienti. Mirabiliter verò conducit iſchiadicis. Datur Ægyptiæ fabæ magnitudine cum cyathis duobus temperati liquoris.

Cap. CCCLXIII.

ANTIDOTVS [a]ſymphonos, faciens ad tuſſientes & tabidos. Capit cardamomi hexagium vnum ſemis, ſeminis hyoſcyami, piperis albi, ſingulorum hexagium vnum ſemis, croci, ſulphuris ignem nōn experti, myrrhæ, ſingulorum hexagium ſemis & quartam partem, opii drachmam vnam, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit. Datur nucis Ponticæ quantitate, cum [b]aquæ cyathis tribus.

a Symphonos] Græcè dicta eſt σύμφωνος, à concordi ac conueniente efficacia ad effectus, quibus eſt deſtinata, curandos. Deſcribitur à Galeno lib. 7. De compoſ. medic. local. cap. 2. Et Aetio lib. 8. cap. 55. b Aquæ cyathis] Galenus habet μεθ' ὑδρομέλιτος, id eſt aquæ mulſæ, non μεθ' ὕδατος, vt Nicolaus.

Cap. CCCLXIIII.

ANTIDOTVS cyphoides, conferens ad iecinoris frigidas intemperies. Habet croci, cinamomi, ſingulorum drachmam vnam, zingiberis drachmam vnā ſemis, bdellii drach. vnam, [a] aſpalathi, floris iunci odorati, ſingulorum drachmam ſemis & quartam partem, caſiæ, nardi Celticæ, ſingulorum grana quindecim, calami grana ſeptem, terebinthinæ drachmas quatuor, carnis vuæ drachma ſemis, vini & mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis eſſe videbitur.

a Aſpalathi] Manuſcriptus codex habet ἀσφάλτου: quemadmodum etiam Paulus lib. 7. vbi eandem antidotum deſcribit: ſed minus rectè. legēdū enim erit ἀσπαλάθου: vt teſtis eſt Galenus lib. 8. De cōpoſ. medic. local. cap. 7. vbi cyphoiden hanc deſcribens ἀσπαλάθου legit. Ita etiam legit Aetius lib. 10. cap. 5.

Cap. CCCLXV.

ANTIDOTVS è baccis lauri, tuſſi accommodata. Recipit baccas lauri decem, ariſtolochiæ rotundæ drachmæ tertiam partem, ſulphuris ignem non experti drachmas duas, chamæleuces drachmas duas, ſtyracis calamitis, galbani, ſingulorum hexagia duo & quartam partem. Arida omnia trita cum droſato chamæleuces ſubigito, & fac pilulas, præbetóque tres.

Cap. CCCLXVI.

ANTIDOTVS experta ad eos qui nonniſi recta ceruice ſpirare poſſunt, & pleuriticos. Accipit abrotoni drachmas duas, radicis bryoniæ, rutæ viridis, ſingulorum drachmas quatuor, caſtorei, caſiæ, zingiberis, artemiſiæ, eryſimi, amomi, ſingulorum drachmas duas, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Dantur drach. duæ ex melicrato.

Cap. CCCLXVII.

ANTIDOTVS ad difficulter ſpirantes, Archigenis. Squillam [a] fuluam manum ſua magnitudine implentem repurgatam, fermento extrinſecus obline, & probè in furno aſſato. dein vbi hanc remoueris ab igne, partes in ſuperficie eius aridas adime, & accipe internas partes teneriores, eáſque conterito, & adiice farinæ eruinæ, duplum ſquillæ, ſimulque probè ſubigens, adde ammoniaci thymiamatis, [b] opopanacis, ſingulorum drachm. quatuor, iridis Illyricæ, abrotoni, [c]acori, ſingulorum drachmas duas, piperis communis [d]grana octo. Excipiens formato paſtillos obolorum duorum pondere. Dantur cum lacte aſinæ, aut capræ, aut [e]cum aqua.

a Fuluam, &c.] Nicolai codex hoc loco mirificè eſt deprauatus. legit enim σκύλλαν χηροπληθήσαν καθαρὸς περίπλασον. quum Aetio lib. 8. cap. 57. teſte, qui eandem ibidem habet antidotum, legendum ſit, σκίλλαν πυρὰν χειροπληθῆ καθαρθεῖσαν περιπλάσας. Quam quidem lectionem in noſtra conuerſione etiam ſequuti ſumus. b Opopanacis] Aetius habet πάνακος ῥίζης, hoc eſt radicis panacis. c Acori] Nicolai codex legit ἀβροτόνου τῶν ἀκρῶν, hoc eſt ſummitatum abrotoni: ſed falſó. Legendum enim eſt, Aetio ſuffragante, ἀβροτόνου καὶ ἀκόρου, vt nos conuertimus. Pondus denique duarum drachmarum per nos adiectum ex Aetio, in Nicolai codice deſideratur. d Grana octo] Nicolai codex hoc loco deprauatus, vt aliâs crebrò, legit κρόκου η'. quū ſcribendum eſſet (vt Aetii codices habent) πεπέρεως κόκκοι η'. e Cum aqua] Aetius legit ἢ μελικράτου, id eſt cum aqua mulſa.

Cap. CCCLXVIII.

ANTIDOTVS ad ictерum experta. Anchuſæ tritæ cochlearium plenum datum ex aqua mulſa.Carẽtibus febre,cum melle.Qui hoc malo vehementiùs detinentur, iis plus dato. Aut terræ inteſtina, hoc eſt vermes terrenos, æquali pondere in aqua tritos dato biben dos Aut cucumerem ſylueſtrem præbeto, vino iniectum, ſurſum naribus attrahendum. Vel folia raphani tundens dilue ſuccum,adiiciendo vinum vetus:dein ægrotantem in balneum ablegato,& vbi ſudauerit,biben dum dato diebus decem. Aut nigellam tritam inіice tri bus paſſi cochleariis,& bibendam in balneo præbe ieiuno diebus decem.

Cap. CCCLXIX.

ALIA antidotus ad difficulter ſpirantes. Habet opopanacis drach.vnam,piperis albi, myrrhæ,caſtorei, ſing.drach.ſex, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCLXX.

ANTIDOTVS conferens podagricis,arthriticis, comitialibus,caput dolentibus,oculos dolentibus, diffi culter audiẽtibus,ſtomachicis,lienoſis, iecinoroſis, nephriticis,dyſentericis,iſchiadicíſque.Lapidoſas durities diſſoluit. Condylomata ſanat : horum enim cauſas per vrinam excernit. Hominis ſenſum immutat ad optimã ſanitatem.Memoriam reparat. Et qui hanc antidotum aſſumit,præ omnibus hominibus floridus fit. Accipit rhei barbari,abrotoni, agarici, ſingulorum drach.duas, phu drachmas tres, petroſelini, mei, ſingulorum drachmas quatuor, hyperici drach. quinq; , gentianæ drachmas tres,ariſtolochiæ rotundæ drach. ſemis, centaurii drachmas octo, chamædryos drachmas nouem. Alii autem pro gentiana iniiciunt chelidonium, &[a]echidnion. Hæc trita & per cribrum tranſfuſa, in vaſculo recondito,ac obturato, & præbe ſcrupulos duos cum cochleariovno,aut duobus aquæ. Accipies autem illam ad eum qui ſequitur modum.

a Echidnion] Græcus codex manuſcriptus habet ἐχίδριον. Cenſeo autem legendum eſſe ἐχίδνιον. Sic autem appellat Apuleius her bam quam is alio nomine viperinam vocat, à ſemine quod viperæ ca put refert. Alii echion nominant. Noſtræ hodie officinæ bugloſſam nuncupant.

Cap. CCCLXXI.

INTERPRETATIO Alexandrinorum menſium ad Græcam appellationem. Tymbe,hoc eſt,Ianuario menſe,aſſumito diebus quinque,& ceſſato vnũ. Mechir,id eſt Februario, accipito diebus quinque,& otiare vnum. Phamenoth,hoc eſt Martio, aſſume diebus quinque,& ceſſa vnum.Pharmuthi,id eſt Aprili, accipe diebus tribus,& deſine vnum.Pachôn,hoc eſt Maio,aſſume diebus tribus,& ceſſato vnum.Payni,id eſt Iunio, accipe diebus duobus, & deſine vnum. Epiphi, hoc eſt Iulio,aſſume vno die,& ceſſato vnum. Meſori,id eſt Au guſto, aſſume die vno,& deſine vnum.Thod,hoc eſt Se ptembri, accipe vno die,& ceſſato duos.Phaophi,id eſt Octobri,aſſume duobus diebus,& deſine vnum. Athyr, hoc eſt Nouẽbri, accipe diebus duobus, & ceſſa vnum. Chyac,id eſt Decembri,dato diebus quatuor, & otiare vnum. Oportet autem aſſumentem hanc antidotum abſtinere conditis,omni mero,carnibus leporinis,porcinis,bubulis, & iis quæ ex oleo aut garo præparantur, crudis oleribus omnis generis,aquoſo garo,ceruinis car nibus, caprearum & omnium melancholicorum animantium. Ab iis etiam piſcibus abſtineat, ſcombris, thynnis,[a]pelamidibus,& omnibus ſquama carentibus. Oportetverò eum qui aſſumit,cauere cruditatem,quotidie tepida lauare, extrema abſtergere,& hydrelæo inungere,lacte opportunè vti.Singulis itaque diebus quæ præcepta & vetita ſunt obſeruato, vt malum immutetur.

a Pelamidibus] Pelamidum meminit Plinius lib.33.cap.11. Eſt verò Pelamis thynni genus. Quippe primus ab ipſo ſtatim ouo thynnorũ fœtus cordyla dicitur: qui mox in linarias euadit,ex linariis autem adoleſcentibus pelamides fiunt:ſic à luto dictæ.quum verò pelamides pedalem exceſſere magnitudinem,in thynnos abeunt.

Cap. CCCLXXII.

ANTIDOTVS Eudios,faciens ad tuſſes, lateris

A dolorem,guttas, deſtillationes,inflationes, ſtomachi acidos ructus, colicos,dyſentericos, iecinoroſos, ſanguiníſque reiectionem. Mirabiliter etiam à ſcorpione ictis prodeſt. Recipit myrrhæ,caſtorei,ſing.drach.ſex,croci,aniſi,dauci Cretici,ſtyracis primarii,hyoſcyami,ſing. drach.duas.Cum roſato ſquillitico finge paſtillos, & da dormituro cum temperato liquore pro viribus.

Cap. CCCLXXIII.

ANTIDOTVS Myſterium vocata,confert pleuriticis,vna potione quod promittit præſtans. Dolorem B quoq; mitigat. Vtilis admodũ ad rigores, & ſtomachũ. Habet ſtyracis, caſtorei, hyoſcyami,opii, aſari, ſing. dr. tres,croci drach.duas,mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCLXXIIII.

ANTIDOTVS tabidis vtilis, repurgans,& exſiccans, diuturna & liquida educens. Capit farinæ eruinæ drach. quatuor, ariſtolochiæ longæ drach.duas, iridis drach.tres, gentianæ, cardamomi,ſing.drach.duas, mellis Attici vel ſacchari quantum ſufficit.

C Cap. CCCLXXV.

ANTIDOTVS ad iecur optima, & ſtomachicos, experta. Datur cochlearium ex aqua calida, aut frigida. Accipit ſpicæ nardi,coſti,aloes, abſinthii,ſingu lorum drachmam vnã,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſſe videbitur.

Cap. CCCLXXVI.

ANTIDOTVS Ambroſia multi vſus. Habet nardi Indicæ,nardi Celticæ,caſiæ,ſingulorum drachmã ſemis,coſti vnciam vnam hexagium vnum ſemis,croD ci hexagium vnum ſemis, piperis communis hexag.vnum, petroſelini hexagia tria,myrrhæ hexag.duo, crocomagmatis hexag.vnum ſemis, ligni cinamomi hexa gium vnum,amomi hexagium vnum ſemis,mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCLXXVII.

ANTIDOTVS Polychreſtos,id eſt ad multa accommodata.Facit ad lethalia medicamenta, & virus venenatorum,ad timentes aquam, quotidianas,tertianas,quartanas,iecinoroſos,lienoſos,arthriticos, calculo-E ſos,ſtomachicos, & inflatos. Recipit ſcordii Pontici drachmas ſex,pyrethri,piperis albi, ſingulorum drach. quinque, liquoris Cyrenaici drachmas quatuor, opobalſami drachmas ſex,gentianæ,ariſtolochiæ, ſingulorum drachmas tres ſemis, ſeminis rutæ agreſtis drachmas tres,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſſe videbitur.Datur Ponticæ nucis quantitate vna ante acceſſionem hora.Reliquis cum aquæ cyathis tribus.

Cap. CCCLXXVIII.

F ANTIDOTVS Hippocratis, faciens ad omnia mala:præcipuè verò ad tabidos,ſanguinem ſpuentes,& pleuriticos. Habet cumini Græci veteris drach. vnam ſemis, petroſelini Macedonici, opii, caſtorei, ſingulorũ drachmam vnam,aſari, croci, ſtyracis calamitis, ſingulorum drachmam vnam ſemis,ſpicæ nardi,caſiæ, ſingu lorum drachmam vnam, mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.[a]Datur carentibus febre cum vino veteri:febricitan tibus autem cum aqua temperata.

a Datur] Græcè ſimpliciter eſt ἡ δόσις, & pondus deſideratur.

G Cap. CCCLXXIX.

ANTIDOTVS ad ſtomachum refrigeratum, & inflatum.Concoctionem iuuat,craſſos & tenaces qui in profundo ſunt humores incidit:potiſſimùm verò in vaſis.Menſtrua quoque mulieribus ducit. Capit calaminthæ drachmam vnam ſemis, pulegii,ſeſelis,petroſelini, ſingulorum ſcrupulum vnum ſemis,libyſtici drachmas duas,corymborum thymi,ſeminis apii,ſingulorum dra chmas quatuor, piperis communis drachmas ſex,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

H Cap. CCCLXXX.

ALIA ſimilis. Habet carei,ameos, coriandri,ſpicæ, cinamomi, cumini, aniſi, fœniculi, apii ſeminum, [a]carnabadii,anethi,ſeminis macedoniſii,ſeminisdauci,

ſingulorum drachmā ſemis, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit. Semina in aceto macerato die & nocte, dein exſiccata tunde, & per tenue cribrum ſimiliter aliis tranſmitte: & confecta vtere. Datur ex ea ſemuncia.

a Carnabadii] Ex iſta antidoto ſole clarius fit, Nicolaum carnabadium non pro careo vſurpare, ſed pro cumino, vt antea diximus. Nam ſi careum illi ſignificaret, bis in vna compoſitione (quod abſurdum foret) repeteretur. Initio enim ſtatim huius antidoti, carei fit mentio, & tandem etiam carnabadii.

Cap. CCCLXXXI.

ANTIDOTVS Splenotomos, hoc eſt lienem liquans, valde bona. Recipit radicis pæoniæ, croci, rhei, calaminthæ, ſaluiæ, thlaſpios, epithymi, radicis centaurii magni, centaurii minoris, ſucci iridis, ſeminis rutæ ſylueſtris, piperis longi, aniſi, ſingulorū drachmas tres, libyſtici, petroſelini, ſeſelis, origani, thymi, trifolii ſeminis, cardamomi, ſeminis dauci, piperis albi, mei, aſari, ſingulorum drachmas duas ſemis, ſpicæ nardi, adianti aridi, caſiæ, polypodii, thuris, galbani, terebinthinæ, bdellii, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum drachmas duas, ſauinæ, rubiæ, helenii, ſingulorum drach. duodecim, agarici drachmas ſex, ſcordii aridi, [a] palireæ ſeminis, ſaxifragi, betonicæ, radicis cyclamini aridæ, Lemnii ſigilli, paſtillorum theriaces, liquoris peucedani, opobalſami, ſingulorum drachmas duodecim, ſtyracis primarii drachmas octodecim, ariſtolochiæ rotundæ, drachmas duodecim ſemis, maſtiches, radicis bryoniæ, ſingulorum drachmas duodecim, oſſium cerui vſtorū drachmas ſex & quartam partem, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur drachma vna ex aqua decocti ſummitatum tamaricis, corticis radicis capparis, & ſeminis agni.

a Palireæ] Sæpe Nicolaus παλιρέας voce vtitur, fortè pro παλιέρυ, vt ſuprà etiam monuimus. Nam & paliurus, eius præſertim radix, tumores, Dioſcoride teſte, diſcutit.

Cap. CCCLXXXII.

ANTIDOTVS Adriani admodum vtilis. Accipit opii dr. quinque, croci drach. duas & quartam partē, euphorbii grana ſeptem, ſpicæ nardi, amomi, botryos, ſingulorum drach. vnam, caſiæ drachmas decem, folii drachmā ſemis, caſtorei drach. duas, roſarum aridarum drach. vnam, rutæ ſiccæ, pyrethri, ſingulorum drachmā vnam, cyperi drachmam vnam & quartam partem, petroſelini Macedonici, dauci Cretici, ſingulorum drachmam vnam ſemis, ſeminis apii gran. ſeptem, opobalſami drachmam vnam & quartam partē, ſeminis hyoſcyami, piperis albi, ſingulorum drach. decem, ſagapeni, coſti, ſing. drach. vnam ſemis, ammoniaci gran. ſeptem, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CCCLXXXIII.

ANTIDOTVS Philonis. Habet croci drach. quinque, pyrethri drach. vnam, piperis albi, hyoſcyami ſeminis, ſing. drach. viginti, euphorbii drach. vnam, ſpicæ nardi drach. vnam & quartam partem, opii drachm. decem, folii, fœniculi, ſing. drachmam vnam, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Quibus verò malis ſuccurrat & quo pacto detur, ſingulatim ſubiiciemus. Caput dolentibus, cum paſſi dimidiato cyatho, & antidoti drachma vna in aceto & roſaceo calefacta, irrigato tempora. Si verò dolor diuturnus fuerit, ſubtrahens cibum, in acceſſionum intermiſſionibus ſternutamenta concitato, vt per ea humida deorſum lata, cauſa ſint cur à ſternutamento [a] meatibus liberatis, educantur. Eodem tempore commoderatæ qualitatis drachmas duas gargarizare, & cyathos quatuor tepidæ aquæ porrigere oportet. Inter gargarizandum verò medicamentum retinendum, deinceps quæ confluxerunt expuenda: & plurimùm alleuat. Facit etiam ad comitiales, quando ſinapi cum aqua gargarizatur, aut cum hydromelite, vt obturati meatus excernant. dein fabæ quantitas ad noctem cum tepida aqua danda. Fertur etiam quòd furorem finiat, ſi nigella præſumatur, aut ſinapi manè prius gargarizetur, nocte autem bibatur. Sedat etiam oculorum epiphoras ad noctem data cum aqua calida ante cœnam. Incipientibus ſuffuſionibus cum tragacantha cōmixta & excepta in morem collyrii: dein inuncta prodeſſe creditur. Cōficitur autem hoc modo. Ex medicamento accipiuntur drachmæ quatuor, tragacanthæ aut gummi drach. duæ. Facit ad aurium dolores ex frigore natos, cum paſſo tepido iniecta & infuſa. Ad ſurditates ſummè confert cum drachmis tribus ſucci ſquillæ, & ſucci corticis radicis raphani, & antidoti drachma vna. Ad dētium dolores ſi circumlinatur, aut imponatur cauitatibus eorundē. Mobiles verò firmantur, ſi medicamento dimidiatā aluminis partē commiſceas, & contriueris ſingula. Facit ad commotos dentes etiam alumen ſciſſile tritum cum melle, & ſubinde inunctum. Vtere quoque gargariſmo. Cōducit voci amiſſæ. Dulcis mulſi cyathis quatuor cōmiſce tragacanthæ drach. quinque, antidoti drach. duas. Singulis autem diebus accipe quantitatem exiguæ fabæ, eam retinēs: vbi verò gargarizabis, deglutito. Facit ad ſtomachicos cum hypociſthide, & vino aminæo, hypociſthide huic cōmixta. Et ſi febricitāt cum frigida aqua ad noctem: [b] iis verò qui non febricitāt, cum vino, aut poſca frigida trium cyathorū ad noctem dato. Ad defluxiones acrium fluxionū, quas exedētes nominant, in ſtomachum, confert. Bene facit etiam ad inexplebilem appetentiam, data cum decocto thymi cyathorum trium & ſemis, manè & ſub noctem, fabæ Pōticæ magnitudine. Ad eos qui haud cōcoquunt cum poſca cyathi vnius & ſemis data. dein deambulationibus vtendis, finietur cruditas. Difficulter & nonniſi recta ceruice ſpirantibus, aſthmaticiſq; cum aceti ſquillititii cochleariis quatuor data conducit. A potione deambulet aut currat, celeribúſque exercitiis vtatur, vt virtus excitetur. Potio detur alia alii, nunc dulcis, nunc acida. Antidoti quantitas ſit fabæ Ægyptiæ. Ad ſanguinis eiectionem cum poſcæ cyathis tribus manè præbetur. Ad tabidos & tuſſientes cum ptiſana commixta, & ſorbendo aſſumpta. Confert ad aridam tuſſim cum aqua mulſa. Ad humidam tuſſim, fabæ Ponticæ magnitudine deuorata. Ad iecinoroſos conuenit data fabæ Ponticæ magnitudine, cum oxymelitis cyathis quatuor. Ad eos qui morbo regio correpti ſunt, cum cyathis tribus decocti aſari fabæ Ægyptiæ quantitas datur. Ad lienoſos radicis capparis faſciculus manipularis decoctus cum poſca, hoc eſt aceti ſextario vno & aquæ ſextario ſemis, donec tertia pars abſumpta fuerit. vnus autem ſumitur cyathus. Ad hydropicos deuoratur ipſum medicamentum, & cibis permiſcetur, datum antè cœnam. Ad colicos qui non febricitant, cum frigidæ aquæ cyathis tribus dato: febricitantibus autem, cum aquæ anethi cyathis tribus, fabæ Ægyptiæ magnitudine, ſub noctem. Ad ventris profluuia, cum decocto lentis, & rhois Syriaci, [c] ericæ cyathis tribus fabæ quantitas datur. Ad exanthemata & pſydracia, cum mellis ac lactis ſextario vno: mirabilis eſt ad huiuſmodi. Facit etiā ad ea quæ ex abſceſſibus relinquntur in thorace cùm butyri [d] myſtris duobus, & mellis myſtro vno, & ſulphuris ignem nō experti drachmis decem, fabæ quātitas commixta & excepta cum primis. Ad dyſentericos accipe mali Punici lib. ſemis, & pòſt cōmiſce medicamētū cyathis tribus ad noctem. Prodeſt cōuulſis in ſcapulas cū aqua mulſa data lupini quātitate. Ad eos qui elephātia laborāt, dantur ſucci ſquillæ cochlearia tria. Præterea cū vino [e] cui marina ſit addita, cōmixtū medicamentū dare oportet, cyathos quatuor diluti, exhibendo manè ante deābulationē. Præbetur quoq; alternis diebus à cœna. Ad arthriticos & podagricos ſub noctē pota ex decocto nardi Celticæ cyathorū trium, quātitate fabæ. Ad nephriticos cū mulſi cyathis tribus. Ad calculoſos cū decocto apii aut aſari ſextarii vnius, & aqua ſextarii ſemis. Ad ſtillicidiū vrinæ cum cyathis tribus decocti fœniculi fabæ quantitate. Eiicit verò ſecundas mulierum, aut ſiquid relictū fuerit. Excipitur autem cum decocto fœnogræci. Et ad peſſum in vehementibus refrigerationibus mulierum accipe adipis anſerini drachmam vnam, [f] lilini vnguēti

cyathum ſemis,medicamenti drach.vnam.His commi xtis prodeſſe nimis creditur.Appoſita ſoluit refrigerationes,& valet ad ſanguinis retentiones.Fertur quoque in tertiana,quartana & quotidiana pota liberare à rigoribus, ſi cum aquæ mulſæ cyathis tribus detur nucis Ponticæ magnitudine. facit ad venenatarum ferarum ictus. commendatur autem vt nullum aliorum medicamentorum. Conſeruat quoque corpus ab omni vitio ante vniuſcuiuſque diei finem,erui aut ciceris quantitate aſſumpta.

a Meatibus]Hoc loco plurimùm exemplar Nicolai deprauatum eſt.Nos verò eum vtcunque ſenſum elicere conati ſumus,qui à ratione minimè eſſet alienus. b Iis verò qui non febricitant] Græcus manuſcriptus codex habet πρὸς δὲ τὸς ἀφυδροῦντας.Puto autem legendum eſſe πρὸς δὲ μὴ πυρέσσοντας, vel πρὸς δὲ ἀπυρέτους. Coniecturis enim tantùm in iſto mendoſo codice nobis vtendum fuit,quum alterum ad quod in dubiis rebus confugeremus,defuerit exemplar.

b Ericæ]Codex manuſcriptus habet ἐρίβης.Quid verò ſit ἐρίβη, cogitare nequeo.Legendum itaque eſſe iudico ἐρείκης.Ac potuit eſſe facilis ab vna in aliam tranſitus. d Myſtri]Myſtrum triplex fuit, magnum videlicet:paruum,& mediocre. Magnum capit drachmas tres,& ſcrupulum vnum.Paruum drachmas duas cum dimidia. Mediocre dr. duas & totidem ſcrupulos. e Vini cui adiecta ſit ſarina] In manuſcripto codice malè οἴνου τεθλασμένου pro τεθαλασσωμένου. Præterea ſequitur quædā dictio quæ prorſus eſt deprauata, vt legi rectè nō queat. Quare ſenſum qualemcunque potuimus,expreſſimus,à ratione tamen (vt ſperamus) nequaquam alienum. f Lilini]Manuſcriptus codex legit χρύνου μύρου pro κρινίνου μύρου.Lilinum autem vnguentum ad muliebria mala eſſe efficax,notius eſt quàm vt demonſtrari debeat.

Cap. CCCLXXXIIII.

ANTIDOTVS hæmaptoica, Metrodori. Habet croci drach.vnam,coſti,piperis albi,ſing.drach.ſemis,roſarum ſiccarum drach.quinque, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.datur fabæ Ægyptiæ magnitudine.

Cap. CCCLXXXV.

ANTIDOTVS alia,ad ſanguinem ſpuētes nobilis. Accipe ſummitatum rubi faſciculum manipularem ſemis,& cum aceto ad tertias vſque decoquito. Pota cō feſtim ſanguinis reiectiones compeſcit.eſt verò eximiū remedium.

Cap. CCCLXXXVI.

ANTIDOTVS alia ad eos qui ſanguinem ſpuūt, & ad reuelatos abſceſſus,púſque reiicientes. Recipit ſeminis apii drach.vnam ſemis,dauci drach.tres ſemis,caſtorei drachmam vnam, opii,nigellæ,ſing. drach. vnā ſemis,iridis Illyricæ drach.duas, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit.datur nucis Ponticæ magnitudine,cum temperati liquoris cyathis tribus.

Cap. CCCLXXXVII.

[a]ARIDVM ad ſpuentes ſanguinem expertum.Capit amyli,[b]ceruſſæ,ſigilli Lemnii,thuris,ſingul.drach. duas.Tritis iis ſimul,da cochleariū vnū ex aquamulſa.

a Aridum]Græcè eſt ξήριον. Sunt autem Græcis ξήρια (vt teſtis eſt Actuarius) omnia medicamenta arida & ſicca,quæ hodie facientes medicinam pulueres appellant.Cornarius in ſuis commentariis falſò ad eos tantùm pulueres qui vulneribus,vlceribus,& cuti inſperguntur, hanc dictionem detorquet. b Ceruſſæ]In manuſcripto codice hîc & in multis aliis locis legitur ψιμμυθίου,hoc eſt (vt nos cōuertimus) ceruſſæ.Quanquam paſſim in Nicolao deprauatè ſcriptum ſit ψιμίνθη. Cæterùm quum lethalis ſit ceruſſa,& veneni maleficium habeat, Dioſcoride & experientia teſte, errorem ſubeſſe iudico.Neque enim in vlla confectione quæ eſt apud Galenum de curanda ſanguinis reiectione, (quanquā multas e veteribus recenſet) ceruſſæ ſit mentio. Opiū quidem,mandragora & papauer,nonnullis admiſcētur compoſitionibus: ſed nuſquam quod ſciam,ceruſſa.Cēſeo itaque pro ψιμμυθίου,legēdum eſſe συμφύτου.Nam iſtius aliquot in cōfectionibus hæmoptoicis apud Galenū & Aetium ſit mentio. Et infrà antidoto 395.ad ſanguinem ſpuentes ſymphyto vtitur.

Cap. CCCLXXXVIII.

ANTIDOTVS ex opio.Facit ad conuulſos in ſcapulas,& contractiones neruorū.Habet opopanacis ſcrupulos tres,opii ſcrup.duos,thuris drachmam vnam.datur[a] febre carentibus ex aqua cyathus vnus: febricitantibus verò cum aqua mulſa.

a Febre carentibus]Codex manuſcriptus legit πυρέτοις, & liquorem in quo antidotus ſit exhibenda præterit. Legendum autem erat ἀπυρέτοις μεθ' ὕδατος κύαθον α.

Cap. CCCLXXXIX.

ANTIDOTVS ad omnia interna mala, experta. Recipit ſeminis apii,& fœniculi,ſing. drach.tres, piperis drach.duas,coſti dr.vnā,mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.datur nucis Ponticæ quantitate, febre vacantibus cum mulſo,febricitantibus autem cum temperato liquore.

A Cap. CCCXC.

PILVLÆ ſitim reſtinguentes. Capiūt ſucci meliloti,ſucci portulacæ,ſucci glycyrrhizæ,tragacanthæ,ſingulorum drachmam vnam ſcrupulum vnum granum vnum.Fac pilulas,& da vt ſub lingua contineatur. ſunt ad febres admodum vtiles.

Cap. CCCXCI.

ALIVD [a]chylarium,bilem ducens. Accipe violas aridas,tūde & læuiga,pérque cribrum tranſmitte. dein B cape de zulapio violaceo quantum ſatis eſſe videbitur, & ſacchari lib.vnam coque donec mellis craſſitudinem induant. datur manè ſemuncia.

Chylarium]Græcè χυλάριον.Chylaria verò (vt teſtis eſt Actuarius) fiunt,quando herbas quaſdam,adiecto mediocri melle aut ſaccharo decoquimus.Latini ſuccatiunculas poſſent nominare.

Cap. CCCXCII.

ALIVD bilem ducens, eiuſdem efficaciæ. Recipe ſerum lactis caprini,decoque ad carbones exiguos cum ficulno ligno.Et quod ex ipſo inſtar caſei ſupernatat,cū cochleario abiice:poſtea per ſaccum tranſfundens,cum C polline violarum vnito,& ſine vna nocte. Calefactum ſubinde bibe vt potionem.

Cap. CCCXCIII.

ANTIDOTVS alba, dicta Miencaphetites, efficax ad comitiales, data cum recenti leporis ſanguine. Ad melancholicos cum decocto anacardii. maniacis & reſolutis cum vino datur,in quo ſaluia efferbuit & caſtoreum,quartanariis cum decocto roſmarini aut rutæ. Prodeſt etiam hydropicis,lienoſis,& nephriticis.Habet terebinthinæ,opopanacis,galbani,aſari,ſagapeni, ana-D cardii,āmoniaci,bituminis,pyrethri,caſtorei,[a]ſulphuris viui,aloes,petroſelini,dacrydii, agarici, colocynthidis, ſauinæ,ſcordii,ſing.dr.vnā, ſanguinis draconis dr. vnā.Hæc quidem læuigato,illa verò liquato cū aceto in igne,& vnito omnia cum melle aut ſaccharo ſufficiēti.

a Sulphuris viui] Codex manuſcriptus habet σόλφου ζυγίας, haud dubiè pro σόλφυρις βίβι. Latinas enim dictiones Græcis literis non ſatis potuit exprimere Nicolaus.

Cap. CCCXCIIII.

ANTIDOTVS ex iride, conferens aſthmaticis, difficulter ſpirantibus,raucitate laborantibus, vocéque E deſtitutis.Recipit iridis drach.duodecim,hyſſopi,pulegii,glycyrrhizæ,ſing.drach.quatuor,tragacanthæ,amygdalarū dulcium,nucum pinearum,cinamomi, zingiberis,piperis communis,ſing.drach.duas,carnis palmularum,vuarum paſſarum,caricarum ſine acinis, ſingul. drach.duas ſemis,ſtyracis drach.tres, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.datur manè & veſperi.

Cap. CCCXCV.

ANTIDOTVS ad ſanguinem ſpuentes, admodum bona.Capit decocti ſymphyti,boli Armenii, ſan-F guinis draconis,cornu ceruini,lapidis hæmatitis,corallii rubei,ſpodii.Commixta hæc bibenda præbeto.

Cap. CCCXCVI.

ANTIDOTVS alia ad ſpuentes ſanguinem. Lapidem hæmatitem tere in [a]pumice, præbe bibendum cū aqua.Similiter verò profluuium muliebre ſiſtit.

a In pumice]Græcè eſt τρίψας εἰς κίσηριν. Quomodo autem in pumice foraminulento poſſit teri,nō intelligo. Videtur itaque ſubeſſe menda,& fortè legendum eſſe εἰς θυείδιον,id eſt in mortario.

Cap. CCCXCVII.

ANTIDOTVS ad ſanguinem excernētes,& pro-G fluuium muliebre ſiſtens,experta.Habet nucum pinearum drach.duas,croci drach.vnam, ſpicæ nardi drach. ſemis,aniſi drach.vnam, palmularum maceratarum in vino adſtringente aut poſca drach. duas. [a]Trita & cribrata excipe palmulis diſſolutis, & finge paſtillos ſex. datur vnus cum aquæ cyathis duobus.

a Trita]Codex manuſcriptus legit χέυσας pro κόψας.

Cap. CCCXCVIII.

ANTIDOTVS alia ad profluuia ſanguinis nariū omnis generis.Leporis pilorum vſtorum, capillorum H muliebrium vſtorum,ſing.drach.duas, chalcanthi drachmas octo.fac aridum & inſuflando inſperge.

Cap. CCCXCIX.

ANTIDOTVS ſimilis ad profluuium ſanguinis narium.Stercus aſininum vſtum & tritū in pollinem,

in aceto liquans inunge fronti, ſiccúmque naribus inſuffla.

Cap. CCCC.

ARIDVM ad omnis generis ſanguinis eruptiones, [a]experimento feliciter cognitum. eſt autem admodum præclarum. Accipit miſyos, chalcanthi, ſing. drach. tres, corticis pini, chalcitidis, mannæ, gypſi, ſing. drach. duas. Trita in pollinē naribus ſurſum inſufflato, ac inſperge.

a Feliciter experimento cognitum] Codex manuſcriptus habet ἐπιτετα μμένον. Cenſeo autem legendum eſſe ἐπιτετευγμένον, hoc eſt accommodum: vel vt nos conuertimus, experimento feliciter cognitum. A verbo ἐπιτυγχάνω.

Cap. CCCCI.

ARIDVM, ſanguinem ſiſtens Archigenis, ad ſanguinis è naribus profluuium valde laudatum. Capit aluminis ſciſſilis, gallæ immaturæ, chalcitidis. His æqualiter tritis fac puluiſculum, & naribus inſuffla.

Cap. CCCCII.

ANTIDOTVS nobilis ad ſanguinis eruptionē. Fimbriam albam ſanguine irrigato, & collo aptato dicens: ſanguis ſanguinem [a] vinciens ſiſtit. Hoc omnem ſanguinis eruptionem compeſcit, ſuper partem infernā ligatum: verbi gratia è naribus manante ſanguine, ſuper collum: è vena, ſuper ortum venæ: è ſede, ſuper femur: & in aliis ſimiliter.

a Vinciens] Græcè eſt δείσας, hoc eſt metuens. Legēdū autē eſſe iudico δήσας, id eſt vinciens vel ligans. Sed parum refert vtro modo legas, quia ſuperſtitioſum eſt hoc medicamentum: ideóque à Chriſtiano homine, vt alia multa quæ Nicolaus refert, prorſus non vſurpandum.

Cap. CCCCIII.

ARIDVM aliud, ad profluuium ſanguinis narium. [a]Punica & nucleum eorundem cum aceto inſtilla in oppoſitam aurem, naris ſanguinem effundētis. Si verò ex vtriſque, inſtilla duabus auribus.

a Punica & nucleum eorundem] Codex manuſcriptus legit ῥοίδιον καὶ ὕχραν: ſed quid ſit ὕχρα, nemo intelligit. Quapropter locus hic corruptus eſt. Suſpicor autem ſcribendum eſſe ῥοίδιον καὶ πύρηνα, quam lectionem in noſtra cōuerſione ſequuti ſumus, vtpote à ratione nō abhorrentem. Quippe nuclei, potiſſimùm acidorum Punicorum ſanguinis excretiones, Dioſcoride atteſtante, ſiſtunt. Facilè tamen ſententiā mutabimus noſtram, vbi ex melioribus codicibus meliorem & legitimam quis produxerit lectionem. Nobis coniecturis tantùm vtendum fuit in hoc mendoſiſſimo manuſcripto codice.

Cap. CCCCIIII.

ANTIDOTVS ad ſpuentes ſanguinem, valde bona. Habet ſeminis apii drach. tres, dauci drach. ſeptem, caſtorei drachmas duas, opii, nigellæ, ſingulorum dr. tres, iridis Illyricæ dr. quatuor, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit. Datur Ponticæ nucis magnitudine cum temperati liquoris cyathis tribus.

Cap. CCCCV.

ADIVRATIO ad profluuium ſanguinis narium, ſonans in hunc modum. In nomine patris & filii & ſancti ſpiritus, amen. Debet autem qui dicturus eſt adiurationem hanc, in manu ſua retinere lapidem iaſpida aut hæmatiten, & ſic dicere, [a]εἰς τὴν κρίσιν τὴν θέλουν εἶδε οἱ ἀπάβαδοι, καὶ οἱ ἀπάπαδες, καὶ οἱ τόκον λαμβάνοντες, & crucifigentes Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſiſte ſanguinem, & apprehendens in capite ægrotantis capillos, dic ter. Dein pone iaſpidem in nares ſanguinem effundentes. Atque dic, Credo in vnum patrem omnipotentem: & Pater noſter qui es in cælis, & Aue gratioſa, vſque ad finem, idque ter. Poſthæc dic: Per nomē magnū Dei omnipotentis propheta Zacharias in templo Domini à viris iniquis trucidatus eſt, & ſanguis eius tā quā lapis cōcreuit: ſic & tu⁹ ſanguis cōcreſcat, & ſiſtatur per ſeruum Dei. Adiuro te per fidem Veronicæ, ſanguinem ne amplius ſtilles. Stes probè, ſtes cum timore, amē. hoc dic ter. Adiuratio ad omnē ſanguinis eruptionem ex vtero, aut immodicum fluorem mulierū. Scribe in charta hunc pſalmum primo ſabbato priuſquam ſol oriatur, & liga ad dextrum brachium manus eius: Miſerere mei Deus ſecundū magnam miſericordiam tuā: quandiu ſanguis effluxerit. Deinde in alteram chartam ſcribe ex Euāgelio hoc verbum, Loquēte Ieſu, Ecce princeps quidam accedens adorauit eum, dicens: Filia mea modò defuncta eſt, ſed veni, & impone manum tuam

A ſuper illam, & viuet. Et ſurgens Ieſus ſequutus eſt eū, & diſcipuli illius. Et ecce mulier quæ ſanguinis profluuio laborauerat duodecim annos, accedēs à tergo tetigit fimbriā veſtimēti illius. Dixerat enim intra ſe: ſi tātùm tetigero veſtimentum illius, ero ſalua. At Ieſus conuerſus vt vidit illam, dixit, Confide filia, fides tua ſaluam te fecit. & ſalua facta fuit mulier à tempore illo. Liga hanc chartulam ad dextrum mulieris femur eadem die primo ægrotātis ſabbato, priuſquam ſol oriatur, & illic permitte quoad laborans mulier ſanetur à morbo.

B a Εἰς τὴν κρίσιν &c.] Hæc verba à me conuerſa non ſunt, quòd quid præ ſe ferrent, haud intelligerem. Et animus erat, totam hanc cōiurationem omittere. Tamen vt inde perſpicuum fieret, quàm plenum etiam ſuperſtitionum Nicolai ſeculum fuerit, hanc nō penitus prætereundam eſſe iudicaui. Vt mirum non ſit ſuperſtitionem (maximè quū Pontifices nonnulli illam pulchrè adiuuarent) magis ac magis ſubinde auctam eſſe, donec noſtra ætate penè vniuerſam pietatem & fidem in Chriſtum obſcurarit & extinxerit. Et actum de religione vera fuiſſet, niſi Deus per gratiam ſuam aliquot pios & doctos viros excitaſſet, qui nos ex opacis iis ignorātiæ & ſuperſtitionis tenebris, verbi Dei prædicatione vindicaſſent. Pro quo immenſo beneficio Deo optimo maximo, perpetuò agamus gratias decet.

Cap. CCCCVI.

C ANTIDOTVS Theodoretus, aut anacardia. Quære curatorias eius facultates capite 217. Habet anacardii drachmas tres, croci, caſiæ, folii, ſpicæ nardi, mei, agarici, rhei Pontici, ſing. drach. vnam ſemis, caryophylli, epithymi, acori, piperis communis, ſaxifragi, maſtiches, iridis, myrobalani, ſingul. drach. tres, aloes drach. ſex, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCCVII.

ANTIDOTVS Abſinthites, ventrem emolliens, D bilem, pituitam, alióſque humores ſubigens. Accipit coſti, maſtiches, ſingulorum ſcrup. duos, folii, roſarum aridarum, aloes, ſingulorum ſcrup. vnū, croci ſcrup. ſemis, abſinthii, rhei Pontici, ſiliquæ octauam partem, floris iunci odorati ſcrup. vnum, mellis vnc. quinque, vini optimi ſextarios duos. Maſtichen & aloen ſeorſim læuigato, alia verò omnia ſimul tundito, omnibúſque commixtis adiice mel: & vbi parum cum melle contriueris, affundito vinum: & commiſcens ſubigénſque, in vaſe puro reconde. Vtere cum vino mero, ieiuno adhuc exi- E ſtente, & à cœna.

Cap. CCCCVIII.

ANTIDOTVS ſimilis Abſinthites, quæ ab Amazonio epiſcopo eſt compoſita. Confert ad dolorem capitis, acutum auditum, oculorúmque defluxiones, vlcera & thoracis mala ſanat. lieni & iecori prodeſt, aluúmq; emollit, ſiue ieiuno, ſiue à cibo data. Colicis ſymptomatis data medetur: & eſt admodum vtilis. Capit coſti, ſpicæ nardi, florum iunci odorati, cardamomi, abſinthii, ſingul. vnciam ſemis, folii drachmam vnā, am- F moniaci thymiamatis, aloes hepaticæ, maſtiches, ſing. drach. vnam ſemis, mellis ſextarium vnum ſemis, vini ſextarios ſex. datur mixtio vna pro viribus.

Cap. CCCCIX.

ANTIDOTVS Abſinthites iecori conueniens, bona. Recipit ſpicæ nardi, amomi, folii, ſing. drach. ſex, aloes hepaticæ drach. duas, coſti, abſinthii, ſing. drach. vnam ſemis, roſarum aridarum drachmas duas, mellis vncias quinque, vini ſextarium vnum. Probè confecta vtere.

Cap. CCCCX.

G ANTIDOTVS Abſinthites vrinam mouens, & humores internos purgans, extenuans, extergens, ſtomachum roborans, iecur & reliqua viſcera. Accipit folii hexag. tria, amomi, coſti, roſarum aridarum, maſtiches, caſiæ, ſingulorum drachmas tres, croci vnc. duas, aloes drach. ſemis & quartam partem, comæ abſinthii drach. vnam ſemis, vini tenuis boni ſextarios decem, mellis ſextarios duos.

Cap. CCCCXI.

H ANTIDOTVS Mithridatis. prodeſt diuturnis defluxionibus ſtomachi & thoracis, & omnib⁹ in profundo corporis factis exulcerationibus, & abſceſſibus. Tabidis, ventris inflationibus, cœliaciſque medetur. bonum

corporibus colorem conciliat, appetentiam immutatã reſtituit:ex morbo languidos reficit, calculos conterit, difficultatem vrinæ ſanat, melancholiam non ſinit cōſiſtere,mortuum fœtum eiicit. Ad muliebria mala conueniens.vtentes ea efficit acutiùs videntes. præſumpta non permittit lædi à lethalibus medicamentis.compoſita autem eſt à Mithridate.Datur Ponticæ nucis quantitate. adultis quidem hexagium vnum : iis qui media ſunt ætate & non febricitant,cum vino datur,aut mulſo,aut condito. in obſtructionibus iecinoris & febricitãtibus,datur ex aqua aut mulſa. Habet abrotoni,ariſtolochiæ,ſing.hex.VII.caſiæ ſtag.IIII,croci ſtag.vnũ,aſari, aniſi,agarici,carpobalſami,balauſtiorum,iridis Illyricæ, acori,caſtorei,gũmi albi,ſaluiæ,radicis ſymphyti, [a]tordili ſeminis,ſucci hypociſthidis,opopanacis, ſing.ſtag. vnum, baccarũ iuniperi, amomi, bdellii,conyzæ tenui foliæ,calami odorati,canchryos,ſeminis lonchitidis,xylobalſami,ſing . ſtag.vnum ſemis, gentianæ, ſucci glycyrrhizæ,dauci Cretici,dracōtii radicis,eryngii radicis, ameos,centaurii,cyphei,roſmarini,terræ Lemniæ,mei, ſeminis ormini,erui albi,piperis communis,maceris,ſagapeni,ſtichadis,nucum pinearum toſtarum,floris iunci odorati,carnium vuarum paſſarum Creticarum,ſeſelis,[b]ſtaphylini ſeminis,pſyllii,chamædryos,ſcordii,teucrii,hyoſcyami,balſami, ſeſami toſti, ſing.ſtag.duo, caſiæ Syriacæ,polii ſucci,helenii,piperis nigri,ſeminis cucumeris,terebinthinæ,fellis taurini,fellis vrſini,chamæpityos ; ſing. ſtag.duo ſemis,cyperi,baccarum cedri,ſeminis [c]fœniculi,thuris,anatis ſanguinis,nardi Syriacæ, radicis panacis , ſecuridacæ [d]folii, petroſelini, liquoris peucedani,ſing. ſtag.ſex,ſeminis rapi ſtag.quatuor,terræ Samiæ ſtag.ſemis,ſeminis coriãdri hexag.decẽ,myrrhæ, zingiberis,ſing. ſtag.tria ſemis, thlaſpios ſeminis ſtag.quatuor,cnici ſeminis ſtag.quatuor,cinamomi, coſti,ſing.ſtag.tria ſemis,ſeminis papaueris ſtag.quinque, nardi Celticæ ſtag . quatuor , opobalſami ſtag. duo & quartam partem, polygoni ſtag.quatuor ſemis, piperis albi ſtag.ſemis,phu ſtag.vnum,vmbilici Veneris ſtag.ſemis,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

a Tordilii] Manuſcriptus codex falſò τροδήλυ,pro τορδίλυ legit. b Staphylini ſeminis] Codex manuſcriptus habet ϛαφύλλης pro ϛαφυλίνυ.Legendum autem eſſe Staphylinum, Latinum exemplar Ingolſtadii excuſum confirmat. c Fœniculi] Manuſcriptus codex perperàm μαλάθρυ pro μαράθρυ ſcribit: niſi λ pro ρ Atticè ſit vſurpatũ: quod tamen Nicolaus facere haud conſueuit. d Folii] Codex Nicolai habet ἰφύλλυ,pro φύλλυ.Legendum enim eſſe φύλλυ, Aetius in deſcriptione antidoti Mithridatis ſatis teſtatur.& in ſequenti etiam antidoto Mithridatis, φύλλυ legitur.

Cap. CCCCXII.

ANTIDOTVS alia Mithridatis melior omnibus,ad omnis generis mala muliebria frigida,&eas quæ non concipiunt.item melancholiam,omne capitis malum,dolores aurium,lacrymantes oculos,dentium cruciatus,oris inflammationem, & palati omniſque generis aurium mala, vt emplaſtrũ impoſita. ſimiliter ad ictus venenatorum,venenũmque bibentes cum mẽthæ decocto pota.ad omnia denique mala prædicta in antidoto Mithridatis quæ hanc præcedit. Recipit ſtyracis drach.vnam ſcrup.duos,caryophyllorũ,ſpicæ,xylobalſami erui,[a]laccæ,tragacanthæ,maſtiches, galbani,gummi cedri,quod eſt ſimile thuri,bituminis,caſtorii,gummi hederæ,bdellii,ſigilli Lemnii,meliloti,opopanacis, ladani, ammoniaci,opii, ſulphuris ignem non experti, glycyrrhizæ, nitri,ſucci hypociſthidis,acaciæ,roſarum, chamædryos,hyperici,abrotoni,pæoniæ,hyſſopi,origani,helenii,[b]ligni iuniperii,foliorum lauri,ariſtolochiæ longæ,epithymi,peucedani,centaurii,roſmarini, eryngii,balauſtiorũ, foliorũ myrti, abſinthii,raphani,ſquillæ,fructus balſami,aniſi,[c]nigellæ ſiue gith,hyoſcyami, cumini,fœniculi,cardamomi,ſeſelis,ſinapi,ameos,ſinonis,libyſtici,rutæ,papaueris,apii,dauci,rapi ſeminis,piperis longi,ſeminis ocimi,amomi,ſing.drach. vnam ſemis,acori,[d]ilapheos,quæ lingua Italica dicta eſt bardana,[e] cyclamini,ſeminis agni,plumbi vſti,ſing.ſcrupul. duo,balſami,cinamomi,croci,coſti,floris iunci odorati,zingiberis,folii,terebinthinæ,myrrhæ,thuris,caſiæ ligneæ,agarici,nardi Celticæ,rhei Pontici,iridis,aſari, dictamni,marrubii,colocynthidis,ſtichadis,artemiſiæ,calaminthæ,ſcordii ſylueſtris,ſymphyti,chamæpityos,piperis albi,piperis nigri,petroſelini,rhois culinarii,mala bathri, cardamomi,quinquefolii,ſing.ſcr.vnũ,baccarũ lauri ſcr.vnum,vini veteris boni vnc.vnam,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.datur nucis auellanæ quantitate cum vino tepido , cui ſaluia incocta ſit.

a Laccæ]Codex manuſcriptus habet φακῆς, pro λακκῆς. Vulgares autem codices Latini quibus Seplaſiarii in conficiendis medicamentis vtuntur, legunt lentiſci , ſed perperam. Nam ſcribendum eſſe laccæ exemplaria Nicolai emendatiora Latina quæ laccæ habent,ſatis teſtantur.Platearius etiam in ſuis annotationibus in hanc antidotum lentiſcum pro lacca interpretatur. b Ligni iuniperii] Nicolai codex habet ξυλοτζυνίπερι, quæ dictio eſt ex Græco & Latino compoſita, vt cuiuis linguarum perito apparet.ξύλον enim lignũ, iuniperus verò fruticis nomen apud Latinos. c Nigellæ] Nicolaus habet κόκαλιν τῦ σίτυ,hoc eſt Cocalin frumenti, adeóque in vulgi errore eſſe videtur, quòd Nigellam arbitratur eſſe eam ſtirpem quæ in frumentis paſſim prouenit,& lolium nonnullis: Germanis verò noſtris raden appellatur.Sed vſurpari debet vera Nigella,cuius hiſtoria & pictura eſt in tomo primo noſtrorum De ſtirpium hiſtoria commentariorum , quæ gith etiam nominatur. Suſpicio etiam eſt κόκαλιν pro λόλιον ſcripſiſſe Nicolaum. d Ilapheos]Manuſcriptus codex habet εἰλαφεὼς λεγομένη ἰταλικῇ γλώσσῃ. & aliquid deinde deſideratur, nimirum βαρδάνη. Bardana verò Græcis ἄρκειον & προσώπιον, Latinis perſonatia dicitur. Vulgus non ſolùm bardanam,ſed& lappam maiorem vocat,Latinus etiam codex Ingolſtadii excuſus habet Ilaſeos,id eſt lappæ. e Cyclamini]Græcè eſt, κυκλαμηνάιος, ἤτοι κασάμυ φύλλυ, hoc eſt caſami folia.Nicolaus enim & alii recentiores Græci cyclaminum vocant caſamum,vt ex Aetio,Actuario,& Nicolai interpretationib⁹ ſatis liquet. Ibidem enim ita ſcribitur,κάσαμον,ἢ κυκλάμινος.Mirum autem eſt Nicolaum vti foliis cyclamini , quum veteribus, Dioſcoridi nimirum & Galeno,radix tantùm in vſu medico probetur.

Cap. CCCCXIII.

ANTIDOTVS alia panchreſtos,hoc eſt ad multos affectus accommodata,conferens vt præſcripta. Verùm quære huius curatoriam facultatem inter præſcriptas pãchreſtos antidotos,in capite ducẽteſimovigeſimoquinto. Habet opii [a]Thebaici dr. quinque,croci drach. duas ſcrupulum vnum ſemis,ſeſelis dr.duas, calami odorati,caſtorei, carpobalſami,cardamomi,petroſelini,ſing.drach.vnam ſcrupul.vnum,zingiberis, caſiæ ligneæ,ſagapeni,hyoſcyami,ſeminis apii, ſeminis rutæ ſylueſtris,ſing.drach.duas, nardi,pyrethri,mei, euphorbii, aniſi, trifolii, ſeminis dauci Cretici , ſing. ſcrupul. vnũ ſemis,mellis aut ſacchari quantũ ſufficit.datur nucis auellanæ quantitate.

a Thebaici] Græcè eſt κελυμέυ παρ' ἰταλοῖς τεμπάικε, pro θεβαϊκῦ.Sic paſſim Latinas voces deprauat Nicolaus.

Cap. CCCCXIIII.

ZVLAPIVM vtile ad dyſentericos,quod bibitur tota die Accipit violarũ hexagia duo,intybi ſeminis ſtag.duo,roſarũ ſtag.tria, ſummitatũ myrtorũ nigrorũ vnc.vnam , cotoneorum vnc.tres , rhois culinarii vnc. duas,oxalidis ſtag.quatuor,ſucci plãtaginis, hypociſthidis,ſingulorum vnc.vnam,ſucci acaciæ vnc.duas, ſpodii hexagia quatuor,maceris ſtag.tria, ſantali albi & rubei,ſing.hexagia quatuor,rhei hexagia duo,coſti, cinami,aniſi, ſingulorum ſtag. vnum, ſacchari libr. tres, ſigilli Lemnii ſtag. ſex, baccarũ myrti , clauicularum vitis, ſingulorũ hexagia duo , ſidiorum ſtagium vnum, ſymphyti drachmas tres, aquæ pluuiæ & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt.

Cap. CCCCXV.

CONFECTIO Zulapii regii. Capit aquæ dulcis libras duas,ſacchari libram vnam ſemis, rhei ſtagia duo,ſantali rubei & albi,ſingulorum hexag.duo,hirundinariæ ſtag.duo, aceti acris vnc tres.

Cap. CCCCXVI.

DECOCTVM ad eos qui altero latere reſoluti ſunt. Habet ſtichadis corymbos quatuor , calaminthæ,meliſſophylli,origani,hyperici,pulegii , ſingulorũ hexag.tria,ſpicæ hexag.ſemis,[a]tripſidii hexag.tertiã partem.Ebulliant hæc cum aqua dicta,quoad dimidiũ eius

abſumatur: dein colato, atque iniectis aceto & melle quantum ſatis videbitur, iterum coquito, & facito inſtar droſati. Dantur ſingulis diebus vnciæ ſex per dies duodecim. Poſthæc datur ægrotanti purgatorium medicamentum, quod has ſpecies maceratas habet: Stichadis, cepularum, hoc eſt magnorum myrobalanorum, ſing. hexag. vnum ſemis, colocynthidis medullæ maceratæ in aqua roſacea. Decoquantur & colentur probè. dein iniice in id decoctum hermodactyli ſiliquas octo, agari ci ſiliquas quindecim, turpeti ſiliquas octo, ſagapeni, caſtorei, euphorbii, ſingulorum ſiliquas duas, polypodii macerati hexag. vnum ſemis. Vbi modicè purgatus fuerit laborans, lauetur, & bene habenti dentur ex hiera Galeni hexag. duo ſemis, aut etiam tria: ac deinceps ad bonam temperaturam reducto detur theriaca, prima quidem potione grana octo. Et ſi quidem effecerit quemadmodum vetus præcipit, prætereantur quatuordecim dies, & rurſus detur ſimiliter. Si verò non, poſt ſeptimũ diem dentur alia grana quatuordecim aut duodecim. Si verò voles, caſtoreum, aut euphorbium impone, ſing. ſiliquas quatuor, ſerapini ſiliquas quatuor ſemis.

a Tripſidii] Græcè eſt τριψίδιν. Quid autem ſit tripſidium, me ignorare fateor.

Cap. CCCCXVII.

VNGVENTVM ad pruritum. Recipit althææ radicis, chamæmeli lignorum, centaurii, polii, radicis cucumeris agreſtis, dictami, buphthalmi, ſaxifragi, roſmarini, coſti, calaminthæ, pulegii, meliſſophylli. Omnia ſimul in aqua ebulliant: dein per ſaccum vbi tranſfuſa fuerint, accipe calcem viuam, & fermentato ex eius decocti libris tribus, & ſandaracæ vnc. tres. Poſt adiice aniſum, cuminum, carnabadium, ſemen apii, fœniculi, & anethi, atque inunge in balneo priuſquam prolua-tur, & frica bene. dein decocto violarum probè ablue. deinceps accipe oua, mel, oleum chamæmelinum, anethinum, & rutaceum, omnibúſque ſimul ſubactis tandem inunge ægrotantem. Eſt autem ad prædicta valde bonum.

Cap. CCCCXVIII.

CONFECTIO remedii [a]ſycaminorum. Accipe nucem regiam, & repurgatam contundito, illique vnito [b]ſalem foſſilem, impone ſuprà ſycaminum, & edendum præbeto. Impónito autem hoc deſuper & bis, & ter, & quater, & confeſtim decidet, Dei gratia. Hoc neceſſarium eſt omnino, ſiue ad humanum, ſiue animantis bruti corpus vtaris, inuentum.

a Sycaminorum] Græcè eſt συκαμίνων. Animaduertendum verò hoc loco erit, quòd aliis Græcis συκάμινον non tantùm morum, ſed & mori fructum (vt teſtis eſt Phauorinus) ſignificet. Nicolao autem tumorem ſeu excreſcentiam quæ mori fructum refert, potius denotat, & eum fortè quem Iuuenalis mariſcam appellauit, inquiens, Cæduntur tumidæ medico ridente mariſcæ. Nam & hîc remedium tradit: à quo ſi admotum fuerit, decidet ſycaminum. Retinendam itaque eſſe hanc nobis dictionem putauimus, vt omnes intelligerent Nicolaum aliter ac cæteros Græcos hanc vſurpaſſe vocem. Præterea Hermolaus Barbarus in Corollario ſuo capite 55. ſcribit ſycomora quoſdam mariſcas appellaſſe. b Salem foſſilem] Nicolai codex habet γάγγρινον ἅλας. Vocat autem γάγγρινον ſalem, quem alii Græci ὀρυκτὸν, hoc eſt foſſilem: barbari gemmæ vocant, vt è multis compoſitionibus liquet.

Cap. CCCCXIX.

ALIA confectio ſycamini. Accipe alypiam herbam viridem, vt ſit tibi inſtar vinculi: hoc eſt, effice vt emollita fili formam habeat, fortitérque ligato ſycaminа: & ſine. Singulis autem diebus conſtringito vinculũ quoad perfectè decidat. Et ſi herba eſt viridis, ligato. ſin minus, accipe hanc ſiccam, & calida aqua feruefacito, eáque emollita & tenera reddita. fac quemadmodum docui. dein accipe radicem herbæ ſenecionis, quæ plebeiis cortalon dicitur, luna deficiente priuſquam ſol oriatur per nomen [a] vſum habentis. Vbi verò radicem extraxeris, dic Pater noſter, Credo in vnum Deum, & Aue gratioſa, vſque ad finem ter. Et probè terens, da latenter edendam, & ſtatim gratia Dei ſanabitur.

a Vſum habentis] Græcè legitur, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ χρείαν ἔχοντος, hoc eſt per nomen eius qui vſum habet. Intelligit herbæ radicem eſſe in nomine Chriſti euellendam.

Cap. CCCCXX.

ANTIDOTVS ſtomachica, præclara, compoſi-

A ta à Ptolemæo ſophiſta. Habet piperis communis, aniſi, origani, cumini, hyſſopi, ſaluiæ, zingiberis, floris iunci odorati, epithymi, erucæ, corymborum thymi, ſingulorum drach. duas, mellis Attici aut ſacchari, & vini Chii, mellis quidem libram vnam, ſacchari & vini libras duas. Species contuſas iniicito melli & vino, & ſine illic macerari dies tres. dein parum coquito, pérque ſaccum tranſmittito, & in vaſe reconde. Da ſingulis diebus mane vnciam vnam, aut calicem vnum, pro viribus.

Cap. CCCCXXI.

B ANTIDOTVS ad cardiacos, & animo deficientes, ac ſyncopen, exolutionémque è diarrhœa, aut ſanguinis excretione, aut ab alia vacuatione natiuum calorem diſſipante natam. Recipit maſtiches, cinamomi, ſeminis ocimi, foliorum ſampſychi, maceris, caryophylli, ſeminis meliſſophylli, [a]ſiſymbrii ſeminis, piperis longi, ſingulorum drachmam vnam & quartam partem, margaritarum drachmas duas & quartam partem, coralli rubri, betonicæ, ſerici crudi vſti, hermodactyli longi albi & rubri, folii, drachmas decem, oſſis cordis cerui ni, blattarum byzantis, ramenti eboris, ſingulorum drachmas tres, moſchi ſiliquas duas, berberis drach. duas, gallæ moſchatæ, ambaris, ſingulorum drachmã ſemis, nucis moſchatæ drachmas tres, ligni aloes, ſpicæ, ſingulorum drachmas duas ſemis, auri puri hexagium vnum, lapidis ſapphiri, lapidis iaſpidis, [b]lapidis aſpectu viridis, ſingulorum hexagium ſemis, croci, xylobalſami, ſingulorum hexagium vnum ſemis, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris, quod ſatis eſt. Decoque probè ad conſiſtentiam, effunde ſuper marmor, & ſine ibidem donec refrigeretur: dein reconde in vaſe, ac præbe cum vino bono.

a Siſymbrii] Codex manuſcriptus legit σισυμαρίκ, pro σισυμβρίκ. b Lapidis aſpectu viridis] Græcè eſt, λίθȣ χλωρȣ τὴν ὄψιν. Intelligit autem haud dubiè praſium appellatum lapidem, aut ſmaragdum.

Cap. CCCCXXII.

CONFECTIO magni Zulapii. Accipit vuarũ paſſarum Chiarum ſtagia quatuor, rubiæ hexagium ſemis, fœnigræci hexagium vnum, adianti, roſarum, violarum, ſing. ſtagia quinque, aquæ & ſacchari quantum

E ſufficit.

Cap. CCCCXXIII.

ALIA moſchati confectio. Capit ladani boni vncias tres, ſtyracis calamitis vnciam vnam ſemis, ſtyracis rubeæ vnciam vnam, ligni aloes boni drachmas duas, ambaris drachmam vnam, caphuræ ſcrupulum ſemis, moſchi ſcrupulum ſemis, ſtillatitii roſarum liquoris boni quod ſatis eſt.

Cap. CCCCXXIIII.

F ALIA confectio moſchata. Habet maſtiches vncias duas, gummi Arabici vnciam vnam, caphuræ ſcrupulum vnum. Trita hæc ſtillatitio roſarum liquore bono irrigato, & formato paſtillos, qui fermẽteſcant, cum olei ebuli vnciis quatuor. Sit autem oleum purum, & ſordibus carens. Vel decoque oleum cum huiuſmodi ſpeciebus. Aut iniice cinamomi, caryophylli, & nucis muſcatæ ſingulorum vnc. ſemis. dein cum prædictis ſpeciebus & oleo macerato, & ſubactis iis diligenter finge paſtillos, & reconde in vaſe. pondus paſtilli ſit drachma

G vna ſemis. feruefacito ſtillatitium roſarum liquorem cum moſcho, eóque paſtillos poſt formationẽ irrigato.

Cap. CCCCXXV.

ANTIDOTVS faciens ad cardiacos, & cordis ſyncopen, immodicámque animi defectionẽ, ad corporis imbecillitatem à ſyncope inductam. ad liquationẽ præterea carnis, tuſſietes, ſuppuratos, aſperitatem faucium, à deſtillatione ortam. Recipit cinamomi, ſeminis ocimi, foliorum ſampſychi, maceris, caryophylli, carnis

H foliorum citri, ſeminis meliſſophylli, ſeminis ſiſymbrii ſingulorum drachmas duas, ſeſelis drachmam vnam ſemis, hermodactyli, folii, ſingulorũ drachmas quatuor, floris roſmarini drachmas tres, oſſa cordis ceruini numero quatuor, berberis drach. duas, maſtiches, roſarum,

violarum

violarum,borraginis florum, ſingulorum drach. vnam ſemis, ſucci herbæ chamæleuces vncias tres, libyſtici ſcrupulum vnum, gallæ moſchatæ drachmam vnam, glycyrrhizæ drach.tres,cubebæ drach.duas,paſtillorum de roſis & violis drach.vnam ſemis,ligni aloes crudi,nu cis moſchatæ,zingiberis,ſing.drach. vnā ſemis, moſchi ſiliquarum granū vnum ſemis, cinamomi boni drach. duas ſcrup.vnum ſemis, nucis Indicæ magnæ carnis dr. quatuor,ſpicæ drach.vnam ſemis,ſapphiri lapidis,gaga tis lapidis,iaſpidis lapidis & ſmaragdi,ſing.ſiliquas tres, croci ſiliquas ſex, margaritarum perforatarum & non perforatarum,ſing.ſiliq.vnam, xylobalſami drach.tres, blattii byzantis, hoc eſt oſſis anterioris naris purpuræ, gran.octo,ramenti eboris,ſerici vſti, ſing.drach. vnam, ſtyracis calamitis drach.duas ſemis grana duo, portulacæ ſeminis drach.vnam ſemis, ſeminum cucumerum, ſing.vnc.vnam ſemis,corallii rubei,iridis, ſing.hexagia duo ſemis,auri puri ramenti hexag.vnum ſemis, nuces Ponticas decem,[a]amyli drach.tres, amygdalarum ama rarum & dulcium,ſing.viginti, carnis palmularū vnc.t. ſemis,marrubii,[b]fabarum farinæ puræ vnc.vnā ſemis, carnis ſeminis[c]goſſipii hexag.tria,ſeminis maluæ & flo rū,ſing.vnc.ſemis, ſeminis vrticæ vnc.S.pinearū recentium vnc.duas,hyſſopi Cretici drach.tres, penidiorum bonorum libr. ſemis, ſacchari candi vnc.tres, ſacchari quod ſatis eſt.Contuſis omnibus ſimul, adiice gummi Arabici hexagia duo,tragacanthæ hexag.tria. Commixta omnia ſimul & trita,decoque cum decocto teſtudinis montanæ,& præbe in prædictis malis manè, & dormituris,vnciam ſemis.Eſt autem experta.

a Amyli] Nicolai codex more vulgi(& vt hodie imperiti vo cant)legit ἄμιδον. b Fabarum farinæ] Manuſcriptus codex deprauatè hîc & multis aliis locis(mea quidem ſententia) legit φαβάτων, pro φαβάρων. c Goſſipii] Nicolaus habet βαμπακίυ. Vocat autē bombacium,fruticem qui Græcis vetuſtioribus ξύλον, Latinis xylon & goſſipium dicitur.Barbaris in hunc vſque diem bombax,& bombaſum appellatur.De quo plura tomo primo noſtrorum de ſtirpium hiſtoria commentariorum diximus.

Cap. CCCCXXVI.

ANTIDOTVS ex aureo balano. Capit cepulorum vnc.duas,flauorum,Indicorum,ſenæ, intybi ſeminis,ocimi ſeminis,ſantali, roſarum, ſing. hexag. ſemis, damaſonii,balauſtiorum,ſing.ſtagium vnum ſemis,lapidis Armenii ſtag.vnum, maſtiches, ſeminis fœniculi & aniſi ſtag.ſemis,thymi,epithymi,ſing.ſtag.vnum ſemis,polypodii,rhei Indici,ſingulorum ſtag.vnum,menthæ,croci,ſing.ſtag.ſemis, turpeti, bugloſſi, ſing.ſtagiū vnum ſemis, ſacchari & ſtillatitii roſarū liquoris quod ſatis erit.

Cap. CCCCXXVII.

ALIA antidotus è rha Pontico. Accipit ſpicæ,croci,maſtiches,coſti,aſari,caſiæ odoratæ, floris iunci odo rati,rhei Pontici,ſpodii,ſing.ſtag.vnum, roſarum Ægyptiarum hexag.vnum.Fermenteſcant hæc cum ſacchari libra vna aut ſemis, & ſtillatitio roſarum liquore, & recondE in vaſe[a]decocta ad conſiſtentiam. Dantur ſtagia tria.

a Decocta ad conſiſtentiam] Græcè ſcriptum erat(an rectè, non ſatis pronuntiare poſſum) βράσας εἰς δύναμιν, id eſt decoctam ad vires.Sed(ſi quid iudico)legendum erit,βράσας εἰς σύστασιν, vt nos conuertimus.

Cap. CCCCXXVIII.

ANTIDOTVS nephritica, valde vtilis. Habet cinamomi,galangæ,ſing.ſtagia tria, nucis odoratæ ſtagia duo,tripſidiorum ſtag. quatuor, caryophylli ſtagia duo, floris iunci odorati, zedoariæ, ſingulorum ſtagia tria,lithoſpermi, ſeminis aſparagi, corticis radicis capparis,ſeminis althææ,ſing.ſtagia quatuor,aniſi, fœniculi,& apii ſeminum, ſing.ſtagia tria,ſeminis dauci ſylueſtris ſtagia quatuor, cretami ſeminis ſtagia tria. Confice cum ſaccharo,& dato.

Cap. CCCCXXIX.

ANTIDOTVS ex hermodactylo, admodum bona. Recipit hermodactyli vnc.vnam ſemis,aniſi,cumini Æthiopici, hoc eſt carnabadii, ameos, epithymi,piperis communis,zingiberis, ſingulorum ſcrupulum vnum ſemis,thymi hexagium vnum, alipiæ vnc. vnam. Datur cum melicrato.

Cap. CCCCXXX.

ANTIDOTVS è cicadis, nephritica. Accipit ſeminis lini,raphani,[a]piſcis vſti,ſeſelis,ſingulorum vnciam vnam, ameos,cucumeris ſatiui ſeminis,ſaxifragi, vuarum ſine acinis,ſeminis althææ,[b]phaſioli albi,[c]lyncurii,ſingulorum vnc.ſemis,ſpicæ nardi,mei,phu,lapidum ſpongiarum, ſingulorum drachmam vnam, [d]paliuri ſeminis,ſii aridi,radicis rubi, radicis graminis,polypodii,ſing.drach.tres,ſanguinis hirci aridi (vt dictum eſt in antidoto è ſanguine hirci, cap. quadrageſimo ſecundo)ſcrupulos ſex, cicadarum aridarum,ſine alis pedibus & capite, vncias quatuor, piperis albi drachmas ſex,mellis Attici crudi aut ſacchari quod ſatis. Datur Ponticæ nucis quantitate in condito, cum decocto tribuli,aut ſaxifragi, aut ſii, aut radicis aſparagi,aut quinquefolii,aut radicis ſtruthii,ſiue lanariæ.

a Piſcis vſti] Græcè eſt ἰχθύος κεκαυμένε. Quem verò piſcem intelligat (modò lectio ſit legitima: qua de re tamē plurimum dubito) ſcire nequeo. b Phaſioli albi] In manuſcripto codice, mea quidem ſententia, corruptè legitur φασὶν λδυκε, pro φασιόλε λδυκε. c Lyncurii] In codice Nicolai deprauatè ſcribitur λύſγε ρου, pro λυſγὸς ἔρου, aut λυſγερίου. De lyncurio tamen antea diximus. Plura etiam de eo Dioſcorides libro 1. cap. σπή. habet. d Paliuri] Græcè erat ſcriptum παλιρέας. De qua quidem re ſuprà à nobis eſt multoties annotatum.

Cap. CCCCXXXI.

ANTIDOTVS de lithoſpermo. Habet lithoſpermi,betonicæ,ſaxifragi,petroſelini, piperis albi,ſingulorum vnc.vnam,tantum mellis: & præbeto.

Cap. CCCCXXXII.

ANTIDOTVS de ſemine marrubii. Capit piperis albi, piperis nigri,dauci Cretici, cucumeris ſatiui ſeminis, marrubii ſeminis,petroſelini Macedonici, pyrethri,folii,zingiberis,ſingulorum vnciam vnam,mellis quantum ſufficit.

Cap. CCCCXXXIII.

ANTIDOTVS de lapide Iudaico. Habet ſpicæ nardi,hyſſopi, [a] lapidis Iudaici, ſingulorum ſcrupulos ſex,piperis ſcrupulos duodecim, zingiberis,petroſelini,coſti,ſaxifragi,ſingulorum ſcrupulos ſex, caſiæ, ſeminis apii,ſingulorum ſcrup.tres, cyperi ſcrupulos ſex, ramenti eboris ſcrupul. quatuor,cardamomi ligni ſcrupulos ſex, lithoſpermi ſcrup. quatuor, mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.

a Lapidis Iudaici] Græcè eſt τηκολίθε. Lapidem autem Iudaicum & tecolithon eſſe eundem, omnibus conſtare puto. Idipſum enim manifeſtè Paulus lib.7. iis teſtatur verbis, Iudaicus lapis dictus, lapides in renibus conterit: vnde recentiores ipſum tecolithon vocarunt.

Cap. CCCCXXXIIII.

ANTIDOTVS è ſemine ſylueſtris maluæ. Recipit cucumeris ſatiui ſeminis drachm.duodecim, hyoſcyami ſeminis drachmas ſex,cicutæ ſeminis drachmas ſex,opii drachmas tres,caſiæ, ſeminis apii, ſingulorum drachmas tres,maluæ ſylueſtris ſeminis, croci,ſingulorum drachmas tres,amygdalarum regiarum,nucum auellanarum, aſari, ſingulorum drach. quatuor. Excipe paſſo Cretico,& da triobolum vacantibus febre,cum ſapa drach.tribus.Nonnulli verò melle excipiunt.

Cap. CCCCXXXV.

ANTIDOTVS è tragemate ſeu bellario,nephritica. Accipit vuarum albarum exemptis acinis, pinearum recentium,ſingulorum vncias duas,ſeminis cucumeris decorticati, baccarum myrti exemptis oſſibus,amygdalarum amararum, amyli, palmularum pinguiū, ſeminis apii, ſingulorum vnciam vnam, ſeminis papaueris,croci, ſingulorum drachmam vnam,myrrhæ drachmas duas. Potandam præbe in paſſo ieiunis drachmam vnam.

Cap. CCCCXXXVI.

ANTIDOTVS è ſeminibus, conferens ad ea ad quæ antidotus de aniſo & cumino. Habet cumini, carei,ameos,aniſi,dauci,apii, petroſelini,amomi ſeminum, ſingulorum drachmas tres, cinamomi, libyſtici, ſingulorum drachmam, zingiberis, galangæ, cardamomi, caryophylli, ſpicæ, folii, ſingulorum

drach.ſemis, ſeſelis ſcrupul. vnum, piperis longi grana quindecim, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt: ſemina macerato in aceto, & confice vt diacumini antidotum,& præbe.

Cap. CCCCXXXVII.

ANTIDOTVS ad mala muliebris vteri accommodata,& grauidas. Item eas quæ altero menſe aut tertio,ac pluribus abortiunt. Dolorem quoque mitigat. Capit dauci Cretici drachmas duas, ſeminis apii vncias duas,ſtyracis calamitis,aniſi,ſingul.vnc.ſemis,caſtorei, myrrhæ,ſingul.vnciam vnam,hyoſcyami vncias tres ſemis,opii,croci,ſingulorum vnc.vnam ſemis,vini dulcis & auſteri quod ſatis eſt.Datur carentibus febre,cum vino:febricitantibus autem,cum aqua tepida.Quòd ſi voles,per metrenchyten infundito cum ſucco acaciæ, aut hypociſthidis aut perdicii.

Cap. CCCCXXXVIII.

ANTIDOTVS ex careo. nominatur verò etiam de ſeminibus. Poteſt omnia quæ Diacalaminthes: plus tamen flatus diſſoluit,concoquit,&ſtomacho valde grata eſt. Recipit carei, ameos, ligni aloes,coriandri,ſpicæ,cinamomi,galangæ,cumini,aniſi,fœniculi ſeminũ, apii,anethi ſeminum, macedoniſii , & dauci ſeminum, ſingulorum vnc.ſemis,caryophylli, maceris, cardamomi, piperis longi , ſeſelis, ſingulorum hexagium vnum ſemis, mellis Attici aut ſacchari quantum ſatis eſſe videbitur.Semina in aceto macerato die & nocte,& confice vt antidotum è cumino, aut dioſpoliticum medicamentum.Datur de ea ſemuncia cum vino.

Cap. CCCCXXXIX.

ANTIDOTVS de ſanguinibus. Accipit piperis albi & longi,croci, coſti, acori, phu, aniſi, dictamni Cretici,ſingulorum drachmam vnam,amomi,opobalſami,ſeminis rutæ ſylueſtris, cumini Æthiopici,anethi, anatis maſculi ſanguinis aridi , hœdi ſanguinis, anſeris ſanguinis, anatis fœminæ ſanguinis, napi ſylueſtris ſeminis,ſingulorum vnciam vnam ſemis,gentianæ,trifolii ſeminis , floris iunci odorati , ſingulorum drachmas quatuor,[a]liquoris Cyrenaici drachmam vnã ſemis, ſtichadis,aſari, ſingulorum drachmam vnam,ammoniaci thymiamatis drachmam vnam ſemis,mei[b] Athamantici,agarici,ſingulorum drachmam vnam, carpobalſami gran.decem,mellis quantum ſufficit.

a Liquoris Cyrenaici] Hîc videntur nonnulla deſiderari. Nã Paulus, qui lib.7. hanc etiam antidotum deſcribit., ſtatim poſt flores iunci odorati, ſubiicit λιβανώτου,ῥόδων ξηρῶν,ἀνὰ L. δ'.κινναμώμου L.β'. σκορδίου L.η'.πετροσελίνου,πολίου,σμύρνης,νάρδου, ἀνὰ L.ς'.κασίας L.γ'.ὀποῦ κυρηναϊκοῦ,&c. hoc eſt, Thuris, roſarum aridarum,ſing. drach.quatuor, cinamomi drach.duas,ſcordii drach. octo, petroſelini, polii, myrrhæ, nardi,ſing.drach.ſex,caſiæ drach.tres . Quæ ſingula hîc, inter iuncum odoratum & liquorem Cyrenaicum,inſerenda veniunt. b Mei Athamantici] Deprauatè legitur in manuſcripto codice ἀλαβαντίνου pro ἀθαμαντικοῦ.Sic enim eſſe legendum,Paulus in primis oſtendit,qui habet μήου ἀθαμαντικοῦ. Dein Dioſcorides etiam qui ita ſcriptũ reliquit, μῆον τὸ καλούμενον ἀθαμαντικὸν, id eſt, Meum quod Athamanticum vocatur.

Cap. CCCCXL.

ANTIDOTVS è Lycio,optima ad iecinoroſos. Capit gentianæ,chamæpityos,petroſelini,marrubii,fellis vrſini, ſinapi, ſcolopendrii, radicis panacis , rubricæ ſinopicæ, rubiæ, ſeminis braſſicæ, ariſtolochiæ longæ, piperis albi,ſpicæ nardi,coſti,erucæ ſeminis,eryngii,polii,echii,eupatorii,baccarum iuniperi, iecoris lupi,helenii, æquam portionem , mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.Confice probè. Datur nucis Ponticæ magnitudine, cum mulſo non cocto.

Cap. CCCCXLI.

ANTIDOTVS Theodoretos,aut ex anacardiis. Habet anacardii drachmam vnam, croci,caſiæ,folii,ſpicæ nardi,caryophylli, mei, agarici, floris iunci odorati, rhei,epithymi, ſingulorum vncias duas, acori, piperis, ſingulorum drachmas duas, aloes vnciam vnam ſemis, ſaxifragi , maſtiches , iridis Illyricæ , ſingulorum drachmam vnam,myrobalani vncias duas , mellis aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCCXLII.

ANTIDOTVS Theodoretos,vel ex anacardiis. Recipit aloes drachmas quindecim , agarici drachmas ſex,croci, caſiæ, rhei Pontici, acori , cinamomi,maſtiches,ſingulorum vnciam vnam ſemis,coſti, ſeminis rutæ,piperis albi, ſingulorum drachmas duas , xylobalſami,aſari, chamædryos, mei, ſingulorum drachmam vnam, ſpicæ nardi grana ſeptem . Aliqui etiam iis adiiciunt anacardia duo,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Dantur de ea drachmæ duæ ex melicrato.

Cap. CCCCXLIII.

ANTIDOTVS [a]Leonis Drongarii,ex centaurio nominata . Eſt autem valde bona. Accipit chamædryos,ariſtolochiæ longæ & rotundæ, centaurii, ſingulorum vnciam ſemis,gentianæ vnc.vnam,mellis Attici vel ſacchari quantum ſatis eſſe videbitur.

a Leonis Drongarii] Græcè legitur κατὰ λέοντος δρουγγαρίου.

Cap. CCCCXLIIII.

ANTIDOTVS nephritica,ſtomacho & ad inflationes vtilis : diſſoluit callos , & inteſtinorum dolore à craſſo humore orto vexatis prodeſt . Eſt etiam ad colicos experta. Capit ſpicæ,coſti, caſiæ ligneæ, ſingulorum drachmas duas , ſeminis fœniculi drachmas tres, piperis communis,acori,aniſi,ſeminis apii,iridis, xylobalſami , radicis mandragoræ , ſingulorum drachmas quatuor , radicis capparis drachmas quinque , vuarum paſſarum ſine acinis drachmas decem,mellis vncias nouem, aut ſacchari quod ſatis eſt. Dantur drachmæ tres, cum droſato quod habet ſtillatitii roſarum liquoris boni libram ſemis , aceti libræ ſextam partem,& ſacchari libram ſemis.Præbe de ea vnciam vnam cum aqua,cui incocta ſit radicis capparis , calaminthæ , ſingulorum vnciam ſemis. Commixtis omnibus & contritis da cochlearium manè: & deinde iube ægrotantem quieſcere vſque ad ſequens tempus matutinum . Bibat autem diebus decem . dein fac huiuſmodi aquam quæ habet hyſſopum,vuas paſſas, ſenam, epithymum,ſtichadem, careum , aniſum , chamæmelum , & nucem moſchatam. Hæc coquito in aqua , poſteáque colato , & è decocto accipiens , immitte in ipſum agarici drachmam vnam,mellis roſacei vnciam vnam.Subacta præbe media nocte. Aut pro melle roſaceo, iniice aceti ſquillitici quod ſatis eſt.

Cap. CCCCXLV.

ANTIDOTVS, Italica lingua vocata Pancala aurea, vtilis ad inflatos , dolore inteſtinorum vexatos, colicos , & nephriticos . Habet foliorum rutæ drachmas decem,ameos,cumini, [a]nigellæ,libyſtici,origani,carei Alexandrini,amygdalarum amararum,piperis nigri & longi,mentaſtri,hoc eſt dauci,acori, baccarum lauri,caſtorei, ſingulorum drachmas duas,ſagapeni drachmas quatuor,opopanacis drahmas tres , mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit. Datur auellanæ quantitate,iis qui non febricitant, ex vino : febricitantibus autem,cum aqua tepida cui incocta ſint,radix fœniculi, apii,macedoniſii,& aſparagi, ſemina ameos, apii , aniſi & fœniculi.Decoquens igitur da ieiunis manè: & ſi volueris,etiam veſperi.

a Nigellæ] Manuſcriptus codex corruptè legit νιτζέλου,pro νιγέλλου. Exponit autem quid per vocem νιτζέλου intelligat,inquiẽs, ἤγουν ὡς οἶμαι μελάνθιον, id eſt,vt puto melanthium.

Cap. CCCCXLVI.

ANTIDOTVS ex adianto à veteribus medicis nominata,conferens tuſſientibus, & ſuppuratis. Eſt experta,& prodeſt iis qui capitis deſtillatione laborant. Recipit adianti drachmas decem , amygdalarum amararum drachmas quinque,iridis drach.tres, radicis capparis,farinæ eruinæ,ſingul . drach. duas , apii,fœniculi, gentianæ,ariſtolochiæ , ſing. drachm. quinque, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Dantur media nocte drachmæ tres cum aqua tepida , cui incoctæ ſint caricæ decem,palmulæ decem,fœnigræci drach.quinque,glycyrrrhizæ drach. decem, adianti drach. ſeptem, radicis fœniculi & apii,ſeminis vrticæ, ſing. drachm.v.hyſſopi drach.decem,calaminthæ,iridis,marrubii, ſingulorum

drach.quinque,aquæ lib.tres. Hæc probè decoquantur vſque ad tertias.deinde præbeto.

Cap. CCCCXLVII.

ANTIDOTVS [a]benedicta laxatiua. Accipit tur peti vnc.tres,roſarum, violarum,ſing. vnc.vnam,galan gæ,maceris,granorum ſolis,maſtiches,thuris,cardamo mi,myrobalanorum emblicorum, ameos, ſingulorum drach.ſemis,ſeminis aſpatagi, & ruſci,ſing.vnc. vnam, dacrydii vnc.vnam,caryophylli,ſpicæ,zingiberis,croci, ſaxifragi,piperis longi,amomi, macedoniſii,[b]ſalis gem mæ,cinamomi, ſingulorum drach.duas, hermodactyli vnc.duas,polypodii vnc. vnam ſemis, [c] ellebori mauri, id eſt myrobalani,vnc.vnā,gentiapolis,id eſt [d], ſemi-nis fœniculi,aſari, opopanacis, colocynthidos,ſingulo-rum vnc.vnam,ariſtolochiæ rotundæ,tragacanthæ, ſin gulorum vnc.duas, iridis Illyricæ, cumini, ſileris,ſing. vnc.vnam,anacardii vnc.duas,mellis Attici vel ſacchari quod ſatis eſt.Si verò plurimum eius facere volueris,ad vnamquanuis libram adiice dacrydii vnc. vnam ſemis, & turpeti repurgati boni vncias quatuor.Et confectam præbeto.

a Benedicta laxatiua] Nicolaus corruptè ſcripſit μπενεδέτα λασατίβα,pro βενεδίκτα λαξατίβα. Et in vulgatis codicibus in hac deſcriptione multa deſiderantur. b Salis gemmæ] Manuſcriptus codex legit,σαλτζέμα, ἤτοι ὀρυκτοῦ ἅλατος, pro σάλις γέμμα, hoc eſt foſſilis ſalis. c Ellebori mauri] Græcè eſt ἐλλεβόρου μαύρου,quod interpretarer,nigri ellebori: niſi ipſe ſtatim ſubiiceret, ἤτοι μυροβαλάνου. Sed fortè ita interpretandum, ellebori nigri ſiue myrobalani vnciam vnam.Sed infrà,ſectione nimirum nona,annotatione 23.etiam myrobalanum vocauit elleborum: vt ſuſpicio ſit, ἐλλέβορον pro μυροβάλανον ſcriptum eſſe. d Gentiapolis] In Nicolao eſt,ζεντιάπολις,ἤτοι,& ſtatim vacuum eſt relictum ſpatium, dictionem deeſſe quæ quid per gentiapolin intelligendum ſit exponat,innuens.Quum verò hæc in Latinis exemplaribus deſiderentur,ex meliore codice locus hic reſtituendus erit,quem adhuc deſideramus.

Cap. CCCCXLVIII.

ANTIDOTVS drangæa ad iecinoroſos,lienoſos, vitioſum corporis & faciei colorem. Capit turpeti repurgati hexag. tria, ſenæ hexagia duo,rhei barbari hexa gia duo,epithymi hexagia tria,tartari hexagia duo,dacrydii [a]prævalidi hexagia duo ſemis, hermodactyli hexag. vnum ſemis,maceris,cinamomi, zingiberis, nucis moſchatæ, caryophylli, ſingulorum hexagium ſemis, croci hexagium ſemis & quartam partem, fœniculi,aniſi, ſingulorum hexagia tria, ſacchari quantum aliarum ſpecierum duplum. Dantur hexagia duo,aut duo & ſemis pro viribus media nocte: non febricitantibus cum vino:febricitantibus autem,ex aqua tepida.

a Prævalidi] Codex Nicolai habet γενάτου. Deprauatam verò hanc eſſe lectionem iudico,& legendum γενναίου.

Cap. CCCCXLIX.

CONFECTIO decocti magni, ad melācholicos, quando flaua bilis nimis cum ſanguine aduſta fuerit, & in nigrā mutata.Eſt autē admodū vtile. Habet epithymi hexagium vnum, glycyrrhizæ vnciā ſemis, [a]hordei nudi vnciam vnam,myrobalani citrini hexagium vnū, ſeminum cucumerum,ſingulorum vnciam vnam,ſeminis lactucæ & intybi,ſingulorum hexagia tria,ſcolopendrii hexagia quatuor, aſari, ſenæ, cuſcutæ, ſingulorum hexagium vnum, florum borraginis hexagia duo, Damaſcena viginti,ceraſia triginta,ſebeſtenas quadraginta, adianti vnciam vnam,floris iunci odorati,ſtichadis, ſing.vnciam ſemis, aniſi, fœniculi ſeminum, ſingulorū hexagia duo.Hæc decoquantur in aqua ad tertias. dein accipe ex hoc decocto vncias quinque, [b] dulcis calami repurgati vnciam vnā,rhei drach. vnam, oxyphœnici, mannæ,ſingulorum vnciam ſemis, [c] ſacchari roſati laxatiui hexagia duo.Hæc omnia ſubacta recōde in vaſe, & da media nocte hexagia duo,aut tria pro viribus, ex aqua tepida. Cibus ſit concoctu facilis & boni ſucci, in vniuerſumque flatus expers. Vinum præbe tenue, albū & exiguum.

a Hordei nudi] Græcè eſt γυμνοκριθῆς.Per hordeum verò nudum intelligit id quod decorticatum eſt. b Dulcis calami repurgati] Græcè eſt γλυκοκαλάμου.Per calamum verò dulcem repurgatum intelligere Nicolaum,vt ſuprà quoque,nempe annotatione 175.eſt dictum,cenſeo caſiæ fiſtularis medullam,quam hodie caſiam extractam facientes medicinam vocant, a Sacchari roſati laxatiui] Nicolaus vulgari more dixit σουκορόζάρω λασατίβω, quum dicendum eſſet, σάκχαρι ῥοζάτου λαξατίβου.

Cap. CCCCL.

ALIA confectio decocti ad melancholica mala.Eſt admodum bona,vt præcedens. Recipit quinque radicum,epithymi,hyſſopi,ſingulorum vncias duas,coriandri hexagia tria, Damaſcena viginti,ceraſia triginta,ſenæ,cuſcutæ,ſingulorum hexagia tria,hermodactyli hexagia duo ſemis,violarum, borraginis floris, ſingulorū hexagia duo, adianti manipulum vnum, ſeminum cucumerum vncias duas, agarici hexagia duo, polypodii vncias duas, mānæ vnciam vnam, caſiæ fiſtularis repurgatæ vncias duas,oxyphœnici vnc.vnam,radicis cappa ris vnciam vnam ſemis, ſeminis agni hexagia tria, turpeti puri vnciam vnam, ſantali citrini vnciam ſemis, violarum,roſarum,ſingulorum hexagia duo, glycyrrhizæ vnciam vnam, ſeminis fœniculi vnciam ſemis,aſari hexagia duo,ſcolopendrii manipulum ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. CCCCLI.

ANTIDOTVS Dianthôn [a]Galeni,ad imbecilli tatem corporis, animi defectionem, ſyncopen, cardiacos,eos qui facilè diſcutiuntur:& in ſumma,ad omnem animi defectum efficaciſſima. Accipit roſmarini florum vncias tres,oſſis cordis ceruini, berberis, roſarum, violarum, florum borraginis, nymphææ, ſingulorum drachmas tres,maceris,ligni aloes,cardamomi, aniſi,anethi,ſingulorum drachmas ſex, caryophylli drachmā vnam,ambaris grana duo,nucis Indicæ,cinamomi,ſpicæ,zedoariæ,ſingulorum drachmas tres, galāgæ, nucis moſchatæ,ſingulorum drachmam vnam ſemis,lapidis ſapphiri hexagium vnum,iaſpidis lapidis,[b]ſubuiridis lapidis,ſingulorum hexagium vnum ſemis, margaritarū perforatarum & non perforatarum, ſingulorum hexagium vnum,[c]oſſis naris purpuræ hexagium vnum,croci ſiliquas tres, tragacanthæ hexagium vnum ſemis, trium ſantalorum,ſingulorum vnciam ſemis,ſerici vſti drachmas duas,ſeminis portulacæ hexagium vnum ſemis,raſuræ eboris vnciam ſemis,auri puri hexagium vnum,cryſtalli,corallii rubei, ſingulorum hexagium vnum ſemis, ſacchari, penidiorum, & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſatis eſſe videbitur. Datur vncia ſemis in prædictis malis,atque in triſtitia,timore,multiſque aliis malis.

a Galeni] Non rectè referri ad Galenum hanc antidotum, ſimplicia quædam quæ illi incognita & ignota fuerunt, abundè teſtantur. b Lapidis ſubuiridis] Græcè eſt,λίθου ὑποχλώρου. Intelligit verò haud dubiè lapidem nominatum praſium aut ſmaragdum. c Oſſis naris purpuræ] Blattium byzantis hodie appellant, vt dictum eſt aliquoties ſuprá.

Cap. CCCCLII.

ANTIDOTVS alia ex adianto,vt præcedens.Inuenies autem huius facultates curatorias Cap. quadringenteſimo quadrageſimoſexto. Capit polytrichi,ſucci glycyrrhizæ, hyſſopi, ſingulorum drachmas decem, ſeminis carei & apii,amygdalarum amararum, ariſtolochiæ,ſeminis vrticæ Romanæ,& fœniculi, ſingulorum drachmas quinque, calaminthæ, iridis, ſeminis vrticæ mollis,ſingulorum drachmas tres, ſeminum cucumerum, ſingulorum hexagium vnum, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Prodeſt tuſſientibus, difficulter ſpirantibus, ſuppuratis, & deſtillatione capitis laborantibus.

Cap. CCCCLIII.

ANTIDOTVS lingua Italica cognōminata Pan cala aurea. Inflatis, & dolore inteſtinorum laborantibus, colicis, nephriticis, viſcerum obſtructionibus, & malo corporis habitu affectis confert. Habet rutæ drachmas quinque, ameos, thymi, melanthii, libyſtici, baccarum lauri, ſeminis dauci, acori, ſingulorum drachmam vnam, ſagapeni drachmas duas, opopanacis drachmam vnam ſemis, mellis Attici aut ſacchari quantum ſufficit. Datur nucis auellanæ quantitas cum aqua calida temperata, in qua decocta ſint radix fœniculi, apii, macedoniſii,

ameos,apii,aniſi,& fœniculi ſemina.Datur ieiunis.

Cap. CCCCLIIII.

ANTIDOTVS Dianthôn, conferens valde tuſſientibus & arteriacis. Recipit roſmarini floris, roſarum,florum borraginis,violarum, ſing.drach. tres, caryophylli,nucis Indicæ, galangæ, cinamomi, myrrhæ, zedoariæ,ſing.drach. tres, maceris,ligni aloes,cardamomi,aniſi,&anethi, ſing.drach.ſex, tragacāthæ vnc.vnā, ſacchari & penidiorum quod ſatis eſt.Datur manè & veſperi:& poſtquā ſumpta fuerit,præbeto aquā tepidam.

Cap. CCCCLV.

ANTIDOTVS è ſapphiro, eiuſdem cuius dianthôn vſus. Accipit berberis drach. vnam, borraginis florum, roſarum,nymphææ,maceris, ſing.drach.ſemis, ambaris ſitarium vnum,cinamomi,ſpicæ, ſpodii, ſing. drach.ſemis,caryophylli, nucis moſchatæ, drachmā ſemis & quartam partem,cryſtalli,coralli,floris bugloſſi, margaritarum,ſing.drach.vnam,oſſa cordis ceruini ſex, auri puri hexag. vnum, trium ſantalorum vnc. vnam, glycyrrhizæ, ſeminis portulacæ, ſing.ſitaria duo, ſeſelis ſitarium vnū, ſapphiri, lapidis iaſpidis,ligni aloes,ſing. hexag. vnum, oſtium naris purpuræ,hexag.ſemis,ſerici vſti hexagium vnum, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſufficit. Datur vt dianthôn quæ prædicta eſt.

Cap. CCCCLVI.

ANTIDOTVS ad eos quos virtus deficit,tuſſientes, & deſtillatione capitis laborantes. Capit nucum pinearum vnc.octo, amygdalarum drach. quinque, cinamomi vnc.vnam,caryophylli,maceris,ſing.drach.ſeptem,ligni aloes drach.ſex,ſantali citrini drach.quinq;, ambaris drachmam vnam, moſchi ſitarium vnum,ſacchari libras quatuor & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſufficit.

Cap. CCCCLVII.

ANTIDOTVS ad animi defectiones,& corporis imbecillitates, ſtomachicos, læuitatem inteſtinorum, ſyncopen cordis, & carnis diſſolutionem. Habet ſucci cotoneorum,ſacchari,libras duas. Adiice ſucci quod ſatis erit,& coque vſque ad conſiſtentiam: dein iniice piperis longi,zingiberis,cinamomi,ſing.drachmam vnā, caryophylli,ligni aloes,ſingulorum vnc.vnam, moſchi grana viginti,oſſa cordis ceruini quatuor, ambaris hexagium ſemis,gallæ moſchatæ drach.ſemis, blattii byzantii hexagium vnum, berberis,hoc eſt ſeminis oxyacanthæ, vnc.ſemis, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſufficit.

Cap. CCCCLVIII.

ANTIDOTVS è myrobalano,ad malum melancholicum,& hypochodriacum nominatum conferens. Accipit myrobalanorū omnium,(demptis flauis) ſing. vnc.ſemis, polypodii recentis, epithymi, ſing. hexagia duo,ſtichadis Arabicæ hexag. vnum ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſſe videbitur.Datur cubitum ituris veſperi ſemuncia, aut plus aut minus pro viribus.

Cap. CCCCLIX.

ANTIDOTVS alia è myrobalano,vtilis ad pituitoſos,flaua bile abundantes, & melancholicos. Turbationis & moleſtiæ expers eſt. Recipit myrobalani flaui & nigri,ſing. hexagia tria, turpeti repurgati vnc. ſemis,aniſi hexagium vnum,zingiberis hexag. vnum ſemis, rhei barbari hexag. vnum, ſacchari puri quod ſatis eſt.Hæc in farinam,hoc eſt drangæam redigito.Dantur de ea hexagia duo,aut duo & ſemis,aut tria,pro virium diuerſitate.

Cap. CCCCLX.

ANTIDOTVS ex ſulphure nominata. Prodeſt ad elephanticos, & immunditiam totius corporis, admodum laudata. Capit croci,myrrhæ,thuris,ſing.drachmas duas,cardamomi, opii,ſing. drachmas duas, ſulphuris ignem non experti,xylobalſami, pyrethri, radicis panacis, liquoris tithymali, calaminthæ, liquoris peucedani,ſingulorum drachmas ſex, piperis albi drachmas duas,calami odorati,zingiberis, ſingulorum drachmas tres,ſucci glycyrrhizæ drach.duas,ſquillæ aſſatæ drach. duas,mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Datur Ægyptiæ fabæ quantitate ex temperati liquoris,aut decocti abſinthii cyathis quatuor.

Cap. CCCCLXI.

ANTIDOTVS regia vocata.confert caput dolentibus,oculorum hebetudini,aluóque adſtrictæ. Humores attenuat,ſtomachum purgat,arthriticos iuuat,iecinoroſos,nephriticos, colicos, obſtructionem, podagricos,lienoſos,maláque muliebria vterina. Præterea,Dei gratia, omnibus morbis vtilis eſt. Datur citra obſeruationem quouis tempore,neque frigore neque æſtu obſeruato. Habet piperis communis & longi,zingiberis, cinamomi,ſingulorum vncias duas, caryophylli,ſpicæ, canchryos, ſingulorum vnc. vnam ſemis, turpeti vnc. ſemis,rhei hexagia duo, hermodactyli hexag.vnum, dacrydii drach. vnā,croci hexag.vnū, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt. Datur hexagia duo,aut duo & ſemis, aut tria,pro viribus. Præbeto verò media nocte, & à ſumptione eius non febricitantibus præbe vinum:iis verò qui febricitant,aquam tepidam.

Cap. CCCCLXII.

ANTIDOTVS de zingibere,vtilis iis quibus iecur citra calorem dolore afficitur. Recipit nardi Syriacæ,ſpicæ,zingiberis,coſti, petroſelini, mei, ſingulorum vnc.vnam, acori,mandragoræ,piperis albi, ſeminis papaueris,croci,ſigilli Lemnii,ſing.vnc.vnam,ſtyracis,opii,aniſi,dauci Cretici, apii ſeminum, hyoſcyami, ſeſelis,ſing.vnciam vnam ſemis,cinamomi vnciam vnam, margaritarum hexag. vnum ſemis,blattii byzantii hexag.vnum,oſſa cordis ceruini quinque,eupatorii,papaueris albi,roſarum, ſingulorum vnc.ſemis, caryophylli hexag. vnum, rhei barbari hexag.duo,ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſatis eſſe videbitur. Datur manè hexag.vnum ſemis, aut duo pro viribus. Sinendum etiam vt à ſumptione dormiat æger, dáque diebus decem,ſi voluerit. Poſt hæc vbi oportet, purgatorium præbeto medicamentum.

Cap. CCCCLXIII.

ANTIDOTVS ex hermodactylo, conferens ad podagricos,arthriticos,& quoſuis dolores, omne denique vulnus,& ad omnes actiones. Accipit hermodactyli hexag.vnum ſemis,cumini Æthiopici,colocynthidis,vnc.quinq;,chamædryos vnc. duas & quartam partem,centaurei vnc.duas, ariſtolochiæ rotundæ,gentianæ,ſing.vnc.vnam ſemis,hyperici vnc.duas &quartam partem,petroſelini vnc.vnam,agarici,mei,ſing.hexag. vnum ſemis, turpeti repurgati vnc. ſemis, rhei barbari hexagia duo,dacrydii, croci, ſingulorum hexagium ſemis,ſacchari quod ſatis eſt.Datur media nocte pondere drachmæ vnius aut drachmæ vnius & ſemis pro virium ratione. Pòſt dato non febricitantibus bibere [a] aquā: febricitantibus autem aquam tepidam.

a Aquam] Græcè eſt ὕδωρ: ſed legendum eſſe cenſeo οἶνον, id eſt vinum. Nam vt cætera medicamenta carentibus febre cum vino dantur, ita etiam præſens exhibendum erit.

Cap. CCCCLXIIII.

ANTIDOTVS vtilis ad ſitim immodicam, feruorem iecoris,febres acutas & ardentes. Vocatur autem è rheo barbaro: éſtque valde bona. Capit trium ſantalorum,ſingul.vnc.ſemis, ſeminis lactucæ & intybi,ſingulorum drachm.duas,roſarum,violarum, ſingulorum hexagia tria,ſeminum cucumerum,ſingul. drach. quatuor,aſari drach.vnam,rhei barbari hexag.vnum,papaueris albi hexagia duo,eupatorii drach.tres, petroſelini drach.duas,caphuræ hexag.S. ſeminis portulacæ drach. duas,glycyrrhizæ drach.vnam, [a] melitzani ſylueſtris ſeminis drach. vnam S.pſyllii hexag. ſemis, floris borraginis hexag.vnū,ſacchari candi vnc.S.ſeminis cotoneorū hexag.S.ſacchari quod ſatis eſt.Fermētescāt hæc cum

decocto ſcolopendrii,ſebeſtenæ,roſarum,violarum,Damaſcenorum, intybi, borraginis. Datur nucis Ponticæ magnitudine,aut pro viribus.Poſt eius ſumptionem bibenda aqua cum droſato Alexandrinorum.

a Melitzani ſylueſtris] Nicolaus habet ἀγριομελιτζανίκ. Quid autem melitzanon illi ſignificet,ſcire nequeo.

Cap. CCCCLXV.

ANTIDOTVS è ſena, valde bona ad elephātiacos. Habet ſenæ,nucum auellanarum,ſing.vnc.vnam, raſuræ eboris drach.tres, ſerici crudi vſti drachmam vnam ſemis,boli Armenii,paſtilli ſquilliticí,paſtilli theriaces,hedychroi magmatis,[a]lapidis litzi,lapidis lazuli, aſari,ſing.drach.vnam,lapidis ſmaragdi,iaſpidis,ſapphiri, [b]apelaxii,ſing.drach. vnam, raſuræ aciei ferri drach. quatuor,ſtyracis boni,paſtillorum diarhodôn & de violis,gallæ moſchatæ,ſing.drach.duas,thuris,cinamomi, cubebæ,ſing.drach. quatuor,triū ſantalorū, ſing. vnciā ſemis,corallii rubei drach. quatuor ſemis,margaritarū, blattii byzantis,ſing.hexag.vnū ſemis,caryophylli,maceris,ſpicæ,ocimi, ſeminis portulacæ, zingiberis, aniſi, ameos,fœniculi,ſing.drach.duas ſemis,calaminthæ mōtanæ,auri puri,ſing.drach.tres,folii,cardamomi, zedoariæ,croci,floris roſmarini,& borraginis, piperis albi,ligni aloes crudi,ſing.drach.tres, oſſa cordis ceruini quatuor, [c]aſimii repurgati hexag.quatuor,berberis, gentianæ,ſing.drach.vnam,moſchi gran.duodecim.Coquantur hæc cum ſucco malorum dulcium. In ſucco autem illo prius ferueāt ſerici recēns è grano ilicis tincti vnciæ quatuor cum ſtillatitio roſarum liquore,quoad vniuerſa ſerici tinctura exeat.deinde exime hoc ipſum,& coniice in ſuccum ſacchari quantum volueris. Vbi ad conſiſtentiam venerit, accipe ſpecies omnes bene tritas, & iniice illi,datóque ieiuno hexagia duo,&poſt ſumptionem ſorbendum præbe vinum cum modica aqua, in qua ferrum ſæpius extinctum ſit.

a Lapidis litzi]Hoc in loco lapis litzi accipitur pro Armenio vocato lapide,vt è Latinis colligitur codicibus: Quippe in iis ſcriptum reperitur,lapidis Armeniaci drach.vnam,lapidis lazuli drach.tres. Niſi malis praſium intelligere lapidem,vt ſuprà aliquoties. b Apelaxii] Græcè eſt ἀπηλαξίκ.Qualis autem lapis apelaxius ſit,me ignorare fateor.Suſpicor tamen hîc vocem hanc,quemadmodum ſuprà annotatione 202.quoque diximus,idem quod loti ſignificare. c Aſimii] Quid ſit Nicolao ἀσίμιον,ſcire non poſſum.

Cap. CCCCLXVI.

ANTIDOTVS ex acoro, conferens nephriticis, iecinoroſis,obſtructionibus,neruorum imbecillitati, & diſtenſioni à craſſis humoribus factæ. Recipit acori hexag.quatuor,pyrethri hexagia tria, zingiberis, caryophylli,galāgæ, ſing.drach.tres,piperis lōgi drach.duas, croci,maceris, ſing.drach.vnam,apii,aniſi, ſing. drach. ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſufficere videtur. Datur ſemuncia cū vino tēperato, & aqua cui incoctæ ſint radices acori, apii & fœniculi.

Cap. CCCCLXVII.

ANTIDOTVS è cinamomo concoquens. Appellatur autem ab Italis Manus Dei.Græcè χὶρ κυρίου.Eſt valde laudata.Accipit cinamomi drach.ſex,folii,galangæ,maceris,caryophylli craſſioris,caryophylli,ſing.drachmam vnam, zingiberis vncias tres, cardamomi drachmas quatuor,menigetis drach.tres, ſpicæ, carei,maſtiches,piperis longi, ſing.drachmam ſemis,nucis moſchatæ,cubebæ,ſing.drach.tres,moſchi ſiliq.ſex,ambaris drach.ſemis,croci hexagium vnum,ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt. Datur cum vino [a]Monembaſiatico. Eſt ad animi defectum & corporis imbecillitatem valde bona.

a Monembaſiatico] Græcus Nicolai codex habet μονεμβασιωτικȣ̃. Quod verò vini genus per corruptam hanc dictionem intelligat Nicolaus, diuinare ſatis nequeo.Suſpicio tamen eſt illum hoc nomine appellaſſe vinum, quod hodie etiam deprauata voce maluaticum & maluaſinum vocatur.

Cap. CCCCLXVIII.

ANTIDOTVS alia è cinamomo, vtilis iis qui ſtomachi dolore vexantur,& cibum euomunt. Capit cinamomi drach. ſex,triū piperū,aniſi,croci, fœniculi, apii,ameos,folii,galangæ,maceris, caryophylli craſſioris, ſing.drach.vnam,zingiberis vnc.duas ſemis, cardamomi drach.quatuor, menigetis drachmas tres,ſpicæ, carei,maſtiches, ſing.drachm.vnam, caryophylli,nucis moſchatæ,cubebæ, ſing.drachmas tres,calaminthæ,pulegii,petroſelini, ſing.drach.duas ſemis,ligni aloes boni [a]crudi drach.vnam, ſacchari lib.duas,& ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſufficit, moſchi ſiliq.tres. Datur ieiuno,& à cibo, ſemuncia ex bono vino.

a Crudi] Sæpe crudi ligni aloes mentionem facit Nicolaus, ideóque hoc loco quæ noſtra de illo ſit ſententia,exponemus.Per crudum itaque lignum intelligo id quod non putruit. Nam vt teſtis eſt Symeon Sethi,eius regionis in qua prouenit, incolæ idipſum concidunt, & ſub terram multo puluere obruunt,& poſt aliquod temporis ſpatiū, (quātum ſcilicet ſufficere videtur) ligni partes educunt, & mercatoribus vendunt.Crudum itaque erit, quod terra non obruitur, ſed ſtatim ab arbore exciſum,ad vſum rapitur.

Cap. CCCCLXIX.

ANTIDOTVS ex acoro,vt præcedens,vtilis admodum & laudata. Habet acori, rubiæ, ſing.lib.duas, pyrethri libræ quartam partem, piperis longi vnc.ſemis,coſti,pæoniæ,galangæ,ſing.drach.duas,zingiberis vnc.ſemis,caryophylli drach.vnam ſemis, maceris,croci, ſing.drach.vnam, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Poſt decoctionem ſufficientem iniice nucum pinearum repurgatarum vncias duas, & da vbi volueris vnciam vnam. Eſt autem experta ad ſtomachicos, [a]nephriticos,quartanarios, malo corporis habitu laborantes, & omnes obſtructiones viſcerum à craſſis humoribus natas,reſolutos,trementes,abortientes,& è colico morbo in corpore factam reſolutionem.

a Nephriticos] Manuſcriptus codex corruptè legit νέυριχȣ̃ς. pro νεφριτικȣ̃ς.

Cap. CCCCLXX.

ANTIDOTVS ad epilepticos,apoplecticos,inſanientes & quartanarios. Vocatur autem è zingibere,eſt que admodum ad prædicta laudata. Recipit roſarum rubearum drach.quatuor ſemis,lapidis lazuli, [a]lapidis Armenii,lapidis [b]antimonii,ſingulorū drach.tres, carnis foliorum citri drach.quatuor,aſari,eupatorii, betonicæ,trium ſantalorum,ſing.drach.vnam ſemis,margaritarum hexag.tria,blattii byzantii hexag.duo,maceris hexag.vnum,floris roſmarini hexag.vnum ſemis,ligni aloes crudi,caryophylli,zedoariæ, galangæ, zingiberis, ſing.drach.vnam, paſtilli ex [c]criamboris,diarhodôn,& ex violis, ſingulorum drachm.vnam,aliptæ moſchatæ, gallæ moſchatæ, ſingul.drachm.vnam,radicis pæoniæ, vnciam ſemis,maſtiches, ſeminis pæoniæ,ocimi, cinamomi,cardamomi,cyperi,ſeminis dauci, ſeminis apii, ameos,petroſelini,ſing.drach.vnam,anacardii hexagiū vnū,ſanguinis anatis vnc.ſemis,rhei drach.duas, foliorum drach.ſemis,ſtyracis calamitis,caryophylli craſſioris,acori, corallii rubei, pyrethri, croci, ſingul.drach.vnam,oſſa cordis ceruini quatuor, ambaris crudi hexag. vnum,moſchi grana decem, ſerici recēns è grano ilicis tincti vnc.duas,roſarum ſtillatitii liquoris, & malorum dulcium ſucci quod ſatis eſt. Decoque ſericum donec rubedo eius [d]exierit.dein confice cum ſacchari lib.duabus aut quantum ſufficiet. Adiice verò etiam auri puri hexag.duo: poſtremùm iniice etiam moſchum cū ſtillatitio roſarum liquore. Prodeſt etiā hæc antidotus ad animi defectionem.

a Lapidis Armenii] Nicolai codex habet λάπις λίτζι.Hîc autem ſignificare lapidem Armenium, ex iis quæ paulo antè annotauimus manifeſtum eſt.Niſi praſium vocatum intelligere malis.
b Lapidis antimonii] More Serapionis & aliorum quorundam, antimonium, quod Græcis ςίμμι dicitur, inter lapides recenſet. Attribuūt autem illi facultatem roborandi neruos recentiores. c Ex criamboris] Manuſcriptus codex legit, τροχίσκȣ τȣ̃ διὰ κριαμβόρων. De quibus quid dicam, nunc non habeo. Vox enim deprauata ac planè barbara eſt, vt quid ſignificet diuinare nequeam. d Exierit] Græcè eſt ἐναπολυθῆ.Sed fortè legendum,vt paulo ſuprà,ἐξέλθη.

Cap. CCCCLXXI.

ANTIDOTVS purgans è rheo barbaro. Accipit ſantali albi & rubei, ſingul. vnciā ſemis, maceris hexagia duo, ſpodii ſiliquas ſex,maſtiches,croci, ligni aloes, ſpicæ, cardamomi, aſari, gallæ moſchatæ, berberis,

caryophylli,ſing.vnc.ſemis, dacrydii vnc. vnam & drachmam vnam,turpeti repurgati vnc.vnam, ſeminis fœniculi, ocimi,cinamomi boni,ſing.vnc.ſemis,caphuræ drach.ſemis,oſſa cordis ceruini duo,tragacanthæ,gummi Arabici,rheibarbari,ſing.vnc.ſemis,aniſi,intybi,ſeminis portulacæ,ſeminis cucumeris,ſing.vnc.ſemis,roſarum hexag.duo,ſenæ vnc.vnam, hermodactyli vnciā ſemis,tartari vnc.vnam,ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt.Dantur media nocte hexag. duo & ſemis,aut tria pro viribus.Iis qui non febricitant, ex vino temperato:febricitantibus autem,cum aqua tepida. Prodeſt ad mala ex defluxionibus nata, ad podagricos, & arthriticos.

Cap. CCCCLXXII.

ANTIDOTVS è Sena, vtilis ad podagricos, arthriticos, & omnem neruorum affectum. Capit roſarum,glycyrrhizæ,ſing.ſiliquas quinque,cinamomi drachmas tres ſemis,caryophylli,nardi,ſagapeni,gallæ moſchatæ,nucis moſchatæ,zingiberis,zedoariæ, ſenæ,cardamomi,aſari,ſeminis apii,ſing.drach.ſemis, croci drachmam vnā,turpeti,rhei, dacrydii, ſing.hexag. vnum, ſacchari quantum ſufficit,& roſarum liquoris ſtillatitii. Dantur media nocte hexag.tria,aut tria & ſemis pro virium ratione.iis qui vacant febre,cum vino temperato: febricitantibus verò,cum aqua tepida.

Cap. CCCCLXXIII.

ANTIDOTVS de ſampſucho, conferens iecinoroſis & cholericis,iis qui neque victū, neque frigus,neque æſtum obſeruant, regibus & præfectis. Ei autē qui hoc vtitur,bonum colorem conciliat & ſanitatem, neque laxitatem neque compreſſionem efficit,neque anguſtiam aliquam fieri ſinit. Habet cinamomi, maceris,ſampſuchi,trium ſantalorum, glycyrrhizæ,roſarum, corallii rubei,florum borraginis & roſmarini, oſſis cordis ceruini,margaritarum, ambaris, tragacanthæ,ſing. drachmam vnam,turpeti, rhei barbari,ſing.drachmam vnam ſemis,ſenæ,agarici,ſing.drach. duas ſemis, croci grana ſeptem, zingiberis drachmam vnam, nuces moſchatas duas, dacrydii vncias duas, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt, moſchi ſiliquas quatuor. Dantur media nocte hexag.tria, aut tria & ſemis pro viriū ratione:iis qui non febricitant, cum vino:febricitantibus autem,cum aqua calida.

Cap. CCCCLXXIIII.

ANTIDOTVS alia purgatoria ex berberis nominata,conferens vt prædicta. Habet ſantali rubei & albi,ſingul.drach.vnam,ſpodii drach.duas,maceris hexag.vnum,maſtiches,croci,ſpicæ,ligni aloes,cardamomi,aſari, gallæ moſchatæ, ſing. vnc. vnam, cinamomi vnciam ſemis & quartam partem,caphuræ gran. quindecim,oſſa cordis ceruini quatuor, tragacanthæ, gummi Arabici,ſing.vnc. vnam,rhei barbari vnc.ſemis,aniſi,intybi & portulacæ ſeminum,ſing.vnc.vnam, ſeminum cucumerum,ſing.vnc.vnam, roſarum vnc.vnam ſemis,ſenæ vnc.duas, dacrydii vnc. duas, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſufficit. Dantur media nocte hexagia duo & ſemis, aut tria pro virium varietate.

Cap. CCCCLXXV.

ANTIDOTVS alia ex canchry,eiuſdem vt prior vſus. Recipit roſarum,glycyrrhizæ, ſing. vnc. vnam, cinamomi drach.quinque,caryophylli,nardi,cachryos, ſagapeni,gallæ moſchatæ,nucis moſchatæ, zedoariæ,ſenæ,cardamomi,aſari, ſeminis apii, ſing. ſiliquas quinque,dacrydii hexag.tria,turpeti hexag.duo,rhei barbari hexag.vnum ſemis, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis erit.Dantur media nocte hexag. tria, aut tria & ſemis pro viribus.Iis qui febre vacant, ex vino temperato: febricitantibus autem, cum aqua tepida.

Cap. CCCCLXXVI.

ANTIDOTVS alia purgatoria,vt prædicta,conferens mirificè ad podagricos, arthriticos,& omnes morbos ex defluxione natos. Accipit cinamomi vnciam vnam,croci hexagia duo,zingiberis vnciam ſemis & quartam partem,caryophylli hexagium vnum,aniſi, fœniculi ſeminum,ſing.hexagium vnum ſemis, ameos hexagium vnum, nuces moſchatas duas,turpeti puri vncias duas, hermodactyli vnciam vnam, rhei barbari hexagia duo,dacrydii vnc.vnam,ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſatis eſſe videbitur.Dantur media nocte hexag. tria,aut tria & ſemis pro viribus.Febre vacantibus, cum vino temperato: febricitantibus autem, cum aqua tepida. Prodeſt ad tertianas & quotidianas.

Cap. CCCCLXXVII.

ANTIDOTVS ad cardiacos & febricitantes. Somnum etiam inducit. Capit caryophylli, cinamomi, croci, ſingulorum hexagium vnum, ſpicæ, galangæ,ligni aloes,ſing.hexag. ſemis, glycyrrhizæ hexag. vnum, nucem moſchatam vnam, margaritarum hexagium ſemis, zingiberis hexag. vnum, corallii rubei hexagium vnum ſemis,ambaris drachmam ſemis,blattii byzantii hexagii quartam partem,moſchi grana duo,ſeminis ocimi hexagium ſemis, caphuræ ſiliquas quatuor, papaueris albi vnciam ſemis,trium ſantalorum,ſingulorum drachmam ſemis, ſacchari candi vocati vnciam ſemis, oſſa cordis ceruini duo, ſpodii hexagium ſemis, pſyllii drachmam ſemis, ſeminum cucumerum, ſingulorum hexag.duo,ſacchari & roſarum ſtillatitii liquoris quod ſufficit. Datur ad arbitrium ægrotantis, quocunque tempore.

Cap. CCCCLXXVIII.

ANTIDOTVS alia purgans ex hermodactylo, conferens omnibus malis à defluxione natis, podagricis,arthriticis,& malo corporis habitu correptis. Habet cinamomi vnciam ſemis,croci hexag.vnum,zingiberis vnc.ſemis,caryophylli hexag.duo, aniſi, fœniculi ſeminum, ſingulorum hexagium vnum,ameos drach. vnam ſemis,amomi drach.vnam ſemis,nuces moſchatas duas,turpeti repurgati vnc.vnam ſemis, moſchi grana tria,ſenæ vnciam ſemis, epithymi drach. vnam, dacrydii vnc.vnam ſemis & quartam partem, ſantali rubei drach.duas,rhei barbari vnc.ſemis, cubebæ vnciam ſemis, hermodactyli drach. vnam, myrobalani citrini hexag. duo, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt. Dantur media nocte hexag.tria, aut tria & ſemis,pro viribus:non febricitantibus, ex vino temperato:febricitantibus autem,cum aqua calida tepida.

Cap. CCCCLXXIX.

ANTIDOTVS valde bona ad dyſentericos,& læuitate inteſtinorum laborantes. Recipit cinamomi drach.vnam ſemis,caryophylli, galangæ,maceris,caryophylli craſſioris, ſing.ſiliquas quinque, zingiberis vnc. ſemis,cardamomi drach.vnam,menigetis drach. ſemis & quartam partem,ſpicæ, carei,maſtiches, berberis,piperis longi,ſing.ſiliquas tres, nucis moſchatæ, cubebæ, ſing.hexag.ſemis, ſpodii hexag. vnum, blatti byzantii drach. vnam, corallii ſcrup. vnum, interiores tunicas ventriculi galli tres,palmularum oſſa tria,boli Armenii drach.vnam,ligni aloes hexag.ſemis,moſchi gran.tria, fœniculi,aniſi, & ocimi ſeminum, croci, ſing.hexag.vnum,Lemnii ſigilli,papaueris albi,ſingul.drach.vnam, rhei vſti hexag.vnum, baccarum myrti,roſarum, ſing. vnciam ſemis, oſſa cordis ceruini quatuor, ſucci cotoneorum,& ſtillatitii roſarum liquoris ſaccharique quantum ſufficit.

Cap. CCCCLXXX.

ANTIDOTVS ad melancholicos, ſyncope & animi defectione laborātes omnémque cordis affectum, admodum laudata. Accipit *lapidis litzi, hoc eſt lapidis lazurii vnc.ſemis, lapidis lazuli,hoc eſt cærulei,ambaris crudi,ſing.drachm.duas,ligni aloes crudi,cinamomi boni,ſing. drach.tres, moſchi hexagii quartam partem,margaritarum hexag.vnum,auri puri hexag.ſemis, ſerici recens è grano ilicis tincti vnc.tres, decocti cum ſucco malorum dulcium,& ſtillatitio roſarum liquore, ſaccharóque ſufficienti.Datur pro arbitratu.

a Lapidis litzi] Ex hoc loco manifeſtũ fit omnibus, lapidem litzi Nicolao (vt ſuprà quoque dictum eſt) variè accipi: nunc pro lapide lazuli, nunc pro lazurio, qui eſt alius à lapide lazuli. Id quod è verbis Nicolai manifeſtè etiam colligitur. Quippe inquit, λάπις λίτζι, Ἰουδέσι λίθου καζουρίου οὐγ. ϛʹ. & ſtatim ſubiicit, λάπις λάτζουλι, τουτέστι λίθου κυανέου. Perperam autem legitur in manuſcripto codice στερανέου. Iis quæ iam diximus conſentiunt quæ ſcribuntur in explicatione quarundam Nicolai vocum: Illic enim ita habetur. λάπις λίτζι, τὸ λαζούριον, ὁ λίθος πράσιος· λάπις λάτζουλι, λίθος κυανέος. Legitur autem corruptè κέρανος in manuſcripto exemplari. E quibus omnibus palàm fit, lapidem litzi, lazurium & praſium, apud Nicolaum eſſe eundem lapidem. Niſi malis πράσιον pro viridi interpretari, ac Armenium qui colore viridis eſt, intelligere. Lazuli autem lapis non eſt niſi κυανέος, id eſt cæruleus, vetuſtioribus Græcis dictus.

Cap. CCCCLXXXI.

ANTIDOTVS alia purgatoria experta, vt cæteræ. Capit cinamomi drach. vnam, croci drach. vnam, zingiberis drach. S. caryophylli, fœniculi & aniſi ſeminũ, ſingul. drach. vnam, ameos drach. vnam, nuces moſchatas duas, turpeti vnc. ſemis, ſenæ hexagia duo, agarici hexag. vnum ſemis, rhei hexag. duo, moſchi ſiliquas decem, dacrydii vnc. vnam, maceris drach. vnam, roſarum hexag. vnum, hermodactyli drach. vnam ſemis, ariſtolochiæ rotundæ drach. duas, ſtillatitii roſarum liquoris & ſacchari quod ſatis eſt. Dantur media nocte hexag. tria, aut tria & ſemis pro viribus.

Cap. CCCCLXXXII.

ANTIDOTVS ad tuſſientes, defluxione capitis laborantes, & ad imbecillitatem corporis admodum bona. Habet nucum pinearum vnc. octo, amygdalarum drach. quinque, cinamomi vnciam vnam, caryophylli, maceris, ſing. drach. ſeptem, ligni aloes drach. ſex, ſantali citrini drach. quinque, ambaris crudi drach. vnam, ſeſami repurgati vnc. vnam, ſeminis vrticæ vnciá ſemis, goſſipii ſeminis vnc. ſemis, moſchi puri ſiliq. tres, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantùm ſufficit. Datur verò quando lubet.

Cap. CCCCLXXXIII.

ANTIDOTVS ad animi defectionem, imbecillitatem corporis, ad tuſſientes, læuitate inteſtinorum laborantes, cordis ſyncopen, & carnis diſſolutionem. Recipit ſpodii vnc. vnam, zingiberis, cinamomi, ſingul. drach. vnam, caryophylli, ligni aloes, ſing. drach. ſex, maceris drach. quinque, oſſa cordis ceruini ſex, ambaris, aliptæ moſchatæ, gallæ moſchatæ, ſing. drach. vnã, blattii byzantii drach. duas, berberis drachmas ſex, margaritarum hexag. duo, moſchi ſiliquas quatuor, ſucci malorũ dulcium & ſtillatitii liquoris roſarum quod ſatis eſt, & ſucci cotoneorum quantum oportet, ſacchari libras duas. Datur pro arbitratu.

Cap. CCCCLXXXIIII.

ANTIDOTVS ad melancholiam, quæ à veteribus medicis hypochondriacum malum nominata eſt. Capit myrobalanorum, exceptis flauis, ſing. vnc. ſemis, polypodii, epithymi, ſtichadis, ſingulorum hexagium vnum ſemis, ſacchari quod ſatis eſſe videbitur. Datur veſperi ſemuncia, aut plus aut minus, pro virium ratione.

Cap. CCCCLXXXV.

ANTIDOTVS alia ſimilis, vt præcedens. Habet myrobalani flaui & nigri, ſing. vnciam ſemis, turpeti boni hexag. quatuor, aniſi hexag. vnum, zingiberis hexagium vnum ſemis, rhei hexagiũvnum, ſacchari quod ſatis eſt. Datur melancholicis, bilioſis & pituitoſis, purgans citra moleſtiam & turbulentiam.

Cap. CCCCLXXXVI.

ANTIDOTVS ad cardiacos, ſyncope correptos, & corporis colliquationem. Recipit [a] lapidis Armenii, lapidis lazuli, ſing. vnciam ſemis, ligni aloes, blattii byzantii, ſing. drachmam vnam, gallæ moſchatæ, aliptæ moſchatæ, ſing. drach. tres, paſtillorum diarhodôn, & de violis, ſingulorum drachmas tres, ambaris hexagiũ vnum, maceris, caryophylli, nucis moſchatæ, zingiberis, ſingulorum drachmas quatuor, cinamomi, ſenæ, ſingul. drachmas tres, moſchi drach. ſemis, ſpicæ, galangæ, been albi & rubei, ſingul. vnciam ſemis, oſſa cordis ceruini quatuor, ramenti eboris, nucis Indicæ, glycyrrhizæ, ſing. vnc. ſemis, corallii rubei drach. tres. Coquãtur cum ſucco malorum dulcium: & iniice carnis foliorum citri vnc. ſemis, ſerici recèns è grano ilicis tincti vncias tres, margaritarum hexag. vnum, ſacchari & ſtillatitii roſarũ liquoris quod ſatis eſt. Datur, vbi lubet, drachma vna aut ſemuncia.

a Lapidis Armenii] Codex Nicolai habet λάπις λίτζι, λάπις λάτζουλι. Vnde omnibus perſpicuum fit, lapidem litzi à latzuli lapide diuerſum eſſe: nec aliud quàm Armenium vel praſium, vt priore annotatione diximus ſignificare.

Cap. CCCCLXXXVII.

ANTIDOTVS ad podagricos, arthriticos, & eos qui omnia ſunt experti, gratia Dei. Accipit baccarum lauri vnc. vnam, myrrhæ vnc. S. ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſing. vnc. ſemis, rhei hexag. vnum, turpeti, ſcammoniæ, zingiberis, ſing. vnc. ſemis, hermodactyli, tartari, ſing. vnc. vnam, croci hexagium vnum, caryophylli, maceris, ſing. hexag. duo, moſchi ſiliquas quatuor, nuces moſchatas duas, aniſi hexag. vnum, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quantum ſufficit. Dantur media nocte hexag. tria, aut tria & ſemis pro viribus.

Cap. CCCCLXXXVIII.

ANTIDOTVS laxatiua ad podagricos & arthriticos. Capit hermodactyli, turpeti, ſing. vnc. ſemis, zingiberis, galangæ, ſpicæ, cinamomi, croci, caryophylli, ſing. hexagia duo, aniſi vnc. ſemis, rhei barbari hexagia duo, ſcammoniæ drach. vnam, ſacchari & roſarum ſtillatitii liquoris quod ſatis eſſe videbitur. Dantur manè ieiuno hexagia tria, aut tria & ſemis, vacantibus febre, cum vino: febricitantibus, ex aqua tepida.

Cap. CCCCLXXXIX.

ANTIDOTVS è rheo barbaro purgatoria. Habet ſantali albi & rubei, ſing. hexag. tria, maceris hexag. vnum, ſpodii hexag. duo, maſtiches, croci, ligni aloes boni, ſpicæ, cardamomi, gallæ moſchatæ, aſari, berberis, caryophylli, ſing. vnc. ſemis, ſcammoniæ vnc. duas, turpeti vnc. vnam, ſeminis fœniculi & ocimi, cinamomi veri, ſing. vnciam ſemis, caphuræ hexag. ſemis, oſſa cordis ceruini duo, tragacanthæ, gummi Arabici, ſing. vnc. ſemis, rhei barbari hexag. tria, aniſi, intybi, & portulacæ ſeminum, cucumerum ſeminum, ſingul. hexag. duo, roſarum hexag. vnum, ſenæ drach. vnam, hermodactyli drach. ſemis, ſacchari & roſarum ſtillatitii liquoris quantum ſufficit, moſchi ſcrup. vnum. Dantur media nocte hexag. duo, aut tria pro virium varietate. Poſtea da ſorbendum iis qui febre vacant vinum temperatiſſimum, febricitantibus autem aquam tepidam. Confert verò bilioſis & pituitoſis.

Cap. CCCCXC.

ANTIDOTVS Diaſenæ purgatoria, vtilis podagricis, arthriticis, & pituitoſis. Recipit roſarum rubearum, glycyrrhizæ, ſiliq. quinque, cinamomi drach. ſex, caryophylli, nardi, ſagapeni, gallæ moſchatæ, nucis moſchatæ, zedoariæ, cardamomi, aſari, ſeminis apii, ſingul. drach. duas, croci hexagium ſemis, ſenæ hexag. duo, turpeti puri hexag. tria, rhei barbari hexag. vnum, dacrydii hexag. duo, roſarum rubearum hexag. ſemis, ſacchari & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt, moſchi grana tria. Dantur media nocte hexag. duo & ſemis, aut tria pro viribus. Vacantibus febre, cum vino temperato: febricitantibus verò, cum aqua tepida.

Cap. CCCCXCI.

ANTIDOTVS purgatoria de corallio, vtilis iecinoroſis, colicis, tertiana correptis, & omnibus malis è defluxione natis. Accipit cinamomi, maceris, [a] maioranæ, ſantali albi & rubei, glycyrrhizæ repurgatæ, roſarum rubearum, corallii rubei, florum borraginis, oſſis cordis ceruini, margaritarum, ambaris, tragacanthæ, ſing. drach. vnam, turpeti hexagium vnum, rhei, ſenæ, agarici, ſingulorum drachmas duas, croci, zingiberis, nucis moſchatæ, ſingulorum drachmam vnam, ſcammoniæ vnciam vnam ſemis, ſacchari & ſtillatitii roſarũ liquoris quantum ſufficit. Dantur hexagia duo & ſemis, vel tria pro viribus.

a Maioranæ] Nicolai codex habet, μαζγυρανάν. Quæ vox ſi illi non maioranam ſignificat, quid aliud denotare poſſit diuinare nequeo.

Cap. CCCCXCII.

ANTIDOTVS è croco, valde laudata. Dantur manè ieiuno hexagia duo, aut duo & ſemis, prout ea iuxta vires ſuas corpus indiguerit. Capit aniſi, [a]fœniculi, ſingulorum hexag. vnum, zingiberis, ſenæ, ſingulorũ hexag. tria, croci, caryophylli, turpeti, rhei, ſingulorum hexag. duo, cinamomi vulgaris hexagia duo ſemis, nucis moſchatæ hexag. vnum, dacrydii aſſati hexagia tria, ſacchari quod ſatis eſt.

a Fœniculi] Manuſcriptus codex legit φενούλην. Quam quidem vocem corruptam eſſe, & φενίκκλουμ legendum, vt ſuprà annotauimus, cenſeo: Quippe in ſequenti etiam ſtatim antidoto aniſum & fœniculum copulat. Id quod ſæpe etiam aliâs facere ſolet.

Cap. CCCCXCIII.

ANTIDOTVS alia laudata, ad iecinoris & lienis obſtructionem data pondere hexagiorum duorum, aut duorum & ſemis pro viribus. Datur autem manè ieiuno non febricitantibus ex vino temperato: febricitantibus autem, cum aqua tepida. Habet myrobalanorum magnorum & paruorum, ſingulorum hexagium ſemis, turpeti hexagia duo, piperis communis, maceris, cinamomi, zingiberis, caryophylli, nucis moſchatæ, floris iunci odorati, ſingulorum hexagium ſemis, ſenæ hexagium vnum, ſeminis fœniculi, aniſi, ſingulorum hexagium ſemis, croci drachmam vnam, rhei hexagia duo, ſeminis eryngii hexagium ſemis, epithymi hexag. vnũ, dacrydii hexag. duo, hermodactyli hexag. vnum, cardamomi hexag. ſemis, ſacchari quantum ſufficit.

Cap. CCCCXCIIII.

ANTIDOTVS drangæa conferens ad podagricos, arthriticos, & omnem imbecillitatem neruorum. Recipit turpeti, hermodactyli, ſingulorum vnciam ſemis, ſeminis apii & fœniculi, ſingulorum hexag. vnum, ſcammoniæ hexag. vnum ſemis, croci, zingiberis, aniſi, ſingulorum hexag. duo, ſacchari quantum omnium ſpecierum. Dãtur hexag. duo, aut duo & ſemis, pro virium ratione media nocte. Porrò non febricitantibus da poſt ea ſorbendum vinum temperatum, febricitantibus autem aquam tepidam.

Cap. CCCCXCV.

ANTIDOTVS drangæa magis varia, conferens vt præcedens. Accipit turpeti hexag. vnum, agarici drach. ſemis, hermodactyli drach. vnam, zingiberis drachmam ſemis, aniſi, fœniculi ſeminum, ſingulorum hexagium ſemis, rhei hexagium vnum, cinamomi vulgaris, zingiberis, caryophylli, croci, ſing. hexag. ſemis, ſacchari quantum omniũ ſpecierum. Datur vt præcedens.

Cap. CCCCXCVI.

ANTIDOTVS drangæa vtilis iecinoroſis, lienoſis, & malè coloratis, data media nocte pondere hexagiorum duorum aut trium. Capit aniſi hexagium vnum, zingiberis hexag. tria, ſeminis fœniculi hexag. vnum, caryophylli hexag. ſemis & quartã partem, ſenæ hexag. tria, agarici hexag. vnum, turpeti vnc. ſemis, rhei hexagia duo, cinamomi vulgaris hexag. vnum ſemis, nuces moſchatas duas, dacrydii hexag. tria, croci hexag. vnũ, ſacchari quantum omniũ ſpecierũ. Dantur hexag. duo, aut tria pro viribus media nocte: vacantibus febre ex vino temperato: febricitantibus verò, cum aqua.

Cap. CCCCXCVII.

ANTIDOTVS ad cruditatem ſtomachi, inflationes, deſtillationes à frigiditate factas. Nominatur Græcis χεὶρ κυρίου, ab Italis autem manus Dei. Habet cinamomi drach. tres, folii, galangæ, maceris, caryophylli craſſioris, ſing. drachmam ſemis, zingiberis drachmam ſemis, caryophylli, nucis moſchatæ, cubebæ, ſingulorum drachmam vnam ſemis, cardamomi drachmas duas, menigetæ drachmam vnam ſemis, moſchi gran. tria, croci hexag. vnum, roſarum rubearũ hexag. ſemis, aniſi, fœniculi ſeminum, ſing. hexag. duo, piperis albi vnc. ſemis, ſacchari & vini, & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt. Datur in prædictis malis ante cibum & poſt cibum pro arbitratu.

Cap. CCCCXCVIII.

ANTIDOTVS ad dyſentericos, lauitate inteſtinorum correptos, iecorariam dyſenteriam, & ad omnẽ excretionem [a]ſanguinis, plurimãmque imbecillitatem. Recipe vinum rubeum bonũ, coque cum baccis myrti & ſumach ad tertias: dein colato, & rurſus adiice ſtillatitii roſarum [b]campeſtriũ liquoris quantum vini, & cõmiſce vino feruefacto, & adiice roſarũ rubearum aridarum, menthæ & ſucci cotoneorum, ac ſacchari quantũ ſufficit, & decoque ad conſiſtentiam. Poſtea ab igne amoueto, & accipe ſpecies has bene tritas: nempe betoni cæ hexagii quartã partẽ, ſpodii hexag. ſemis, maceris grana quindecim, cinamomi, caryophylli, ſingulorum drach. ſemis, zingiberis, croci boni, coralli rubei, ſing. gran. quindecim, boli Armenii, ſigilli Lemnii, ſanguinis draconis, ſing. drach. ſemis. Subactis omnibus fac [c]electuarium, & da manè ieiuno hexagium vnum aut duo pro viribus, vacantibus febre cum vino temperato, febricitantibus autem cum droſato myrtino aut ſaccharo roſaceo, cum aqua pluuia: & ſine vt dein paulũ dormiat.

a Sanguinis] Græcè eſt, ἔκκρισιν σαρκὸς, id eſt excretionem carnis. Sed quis non videt corruptam eſſe lectionem, atque pro σαρκὸς, αἵματος ſcribendum potius eſſe? b Campeſtrium] Nicolaus habet κομπίων, fortè pro καμπίων vel κάμπι, vt ſuprà etiam monuimus. c Electuarium] In Nicolao legitur λατουάριν corruptè, pro ἐλεκτουάριον.

Cap. CCCCXCIX.

ANTIDOTVS drangæa, valde bona ad iecinoroſos, lienoſos, malúmque corporis & faciei colorem. Accipit turpeti hexag. tria, ſenæ, rhei barbari, epithymi, tartari, ſing. hexag. duo, polypodii vnc. ſemis, dacrydii hexag. tria, hermodactyli hexag. vnum ſemis, maceris, cinamomi, zingiberis, nucis moſchatæ, caryophylli, ſingul. hexagia ſemis, croci hexag. vnum, ſeminis fœniculi, aniſi, ſing. hexag. vnum, ſacchari quantum omnium ſpecierum duplum. Dantur manè ieiuno hexagia duo & ſemis, vel tria, pro virium diuerſitate: febre vacantibus ex vino temperato: febricitantibus autem, cum aqua tepida

Cap. D.

ANTIDOTVS Latinè nominata [a]Age vita, Græcè γέρον τῆς ζωῆς, Saracenicè Meelchagee. Prodeſt ad omnes frigidos affectus, reſolutos, ſtomachicos, trementes, malo habitu corporis correptos, hydropicos, cruditatem ſtomachi, inflationes, omnem imbecillitatem & frigiditatẽ ſtomachi ac corporis: ad vuluæ inflationes, teneſmum alui, mala ex defluxione nata, nempe podagram, arthritin, atque ad omnia neruorum mala à cruditate & humiditate multa facta. Capit vini boni rubei, [b]aut rhaſpæ [c]menſuras ſex. Adiice illi trita, & per tenue cribrum tranſmiſſa, hæc nempe: galangæ vncias duas, piperis longi, piperis albi, ſing. vnc. vnam, ſaluiæ vnc. vnam ſemis, zingiberis, cinamomi vulgaris boni, ſing. vnc. ſemis, croci hexagia duo, caryophylli hexag. vnum. Hæc coniecta in vinum probè decoque, vt à ſex menſuris vini remaneat menſura ſemis, & reconde in vaſe. Datur vſu exigente cum vino ſemuncia manè ieiuno. Eſt verò, gratia Dei, vtilis ad prædicta.

a Age vita] Nicolai codex habet, λεγομένη λατινιστὶ ἀγέτα βίτα. Hac verò loquendi formula etiam in aliis compoſitionibus vtitur, ita tamen vt pro ἀγέτα ſcribatur ἀγε, interdum ἴυγα. Quid verò per hanc vocem deprauatam ſit intelligendum, nemo facilè diuinabit. Suſpicio tamen eſt, hanc compoſitionem Latinè dictam eſſe lugem vitam, propter mirificam in conſeruanda ſanitate, adeóque vita, efficaciam, vt ἴυγα ſit vox corruptè ſcripta pro ἰούγις. b Aut rhaſpe] Græcus manuſcriptus codex legit ἢ ῥασπί. Quum verò dictionem hanc conſtet eſſe barbaram & corruptam, quid certò ſignificet, monſtrare haud poſſum. Satis verò ex vltima antidoto conſtat, Nicolaum genus aliquod vini per hanc vocem intelligere: quale verò, diuinare ſatis non poſſum. c Menſuras] Codex Nicolai habet κανάτια. Per hanc verò vocẽ videtur innuere menſuram. Nam quod hîc κανάτιον, id in vltima antidoto μενζούραμ vocat. Vt κανάτιον non eſſe aliud putem, quàm Germanis noſtris lzanten. Vt menſuræ ſex, ſint ſex lzanten vvein, oder ſechs maſſ vvein.

Cap. DI.

ANTIDOTVS laxatiua ad melancholicos, vitioſo colore præditos, furioſos, omnémque corporis malitiam, lienem, & mala à melancholia facta. Habet tryphera Saracenicæ hexagium vnum, diagalangæ hexagium ſemis & quartam partem, ſacchari roſati

laxatiui hexag. vnũ, turpeti puri drach. vnam, zingiberis, ſcrupul. vnum, hermodactyli drach. vnam, rheibarbari hexag. duo. Hæc trita diligẽter & ſubacta, fac vt diacydonium, & recõde in vaſe, & dato hexag. tria, aut tria & ſemis, pro viribus cum aqua tepida. Datur autem media nocte: poſt verò eius ſumptionem os aqua & aceto abluito.

Cap. DII.

ANTIDOTVS Catholica, hoc eſt vniuerſalis, ſeu omnes humores purgans. Vtilis eſt podagricis, arthriticis, iecinoroſis, lienoſis, tertianis, quartanis, quotidianis, doloribus capitis, febribus acutis, ardentibus, & omnibus corporis morbis. Eſt autem vtilis & miranda, ſi citra obſeruationem frigoris & æſtus fuerit aſſumpta Gratia autem Dei, eſt admodum vtilis. Recipit polypodii puri & tempeſtiui vnc. vnam ſemis & quartã partem, ſenæ, violarum, aniſi, ſeminis fœniculi, radicis capparis, ſingulorum vnc. vnam, [a]pruna refrigerata viginti, ceraſia triginti, ſebeſten quadraginta, epithymi puri vnciam ſemis, roſarum rubearum vnciam vnam, trium ſantalorum, ſingulorũ drachmas duas, ramorum tamaricis vnc. duas, glycyrrhizæ purgatæ vnc. vnam, ſeminum cucumerum ſing. vnc. vnam, polytrichi mani pulũ ſemis, turpeti boni vnciã ſemis. Hæc omnia probè in mortario tuſa, iniice in lebetẽ cum aquæ lib. quinque, & decoque bene ad droſati conſiſtentiam leni igne, donec de ſucco remanſerint lib. duæ: dein colato, & iterũ accipe ſenæ bonæ puræ, caſiæ fiſtularis repurgatæ, tamarindorum, ſingulorum vnc. vnam, polypodii purgati & tempeſtiui vnc. vnam ſemis, rheibarbari boni vnc. ſemis, glycyrrhizæ repurgatæ, ſeminũ cucumerum, ſingulorum vnciam ſemis, ſacchari candi, penidiorum, ſingulorum vnciã vnam, radicis capparis hexagia duo, aniſi, violarum, vnciam vnam, turpeti puri vnciam vnam, dacrydii probi hex. duo, hermodactyli repurgati vnc. ſemis & quartam partem. Hæc omnia probè trita, vt tenuiſſimum puluerem, cribro traiicito: dein ſuccum ſupradictum ad droſati conſiſtentiam coquito, & iniicito ſacchari puri lib. duas, ſpeciéſque per cribrum tranſmiſſas, & in lebete leni igne coquito conquatiendo diligẽter, vt ad cydoniati conſiſtentiam abeant. Reconde deinde in vaſe, & da media nocte hexagia quatuor aut v. In viris autem quibus difficulter aluus deiicit, dato vnciam vnam prout ſufficit ægrotanti. Vacanti febre, cum vino & aqua tepida: febricitanti verò, cum ſola aqua tepida.

a Pruna refrigerata] Nicolai manuſcriptus codex legit κορόμηλα ψυχτὰ, mea quidem ſententia non rectè. Cenſeo enim legendum eſſe κοκκίμηλα.

Cap. DIII.

ANTIDOTVS alia Catholica nominata. Accipit ſenæ, caſiæ fiſtulæ, tamarindorum, ſing. vnc. vnam, polypodii puri vnc. vnam ſemis, rheibarbari hexag. vnum ſemis, glycyrrhizæ repurgatæ vnc. ſemis, ſeminum cucumerum, ſing. vnc. ſemis, penidiorũ vnc. ſemis, ſacchari candi hexag. duo ſemis, radicis capparis hexag. vnum ſemis, aniſi, violarum, ſingulorum vnc. vnam, turpeti vnc. ſemis, dacrydii hexag. duo. Trita hæc probè per cribrum traiicito: dein rurſus accipe polypodii repurgati tempeſtiui vnc. duas, ſenæ bonæ, violarum, aniſi, fœniculi ſeminum, radicis capparis, ſingul. vnc. vnam, pruna refrigerata viginti, ceraſia triginta. Hæc probè liquata coniiciantur in lebetem cum aquæ lib. quatuor, & coquantur bene: dein colentur. pòſt accipiatur decoctum, & coniiciatur in lebetem, atque cum ipſo ſacchari puri lib. vna ſemis, & decoquantur ad droſati conſiſtentiã, & iis quæ prædicta ſunt ſuprà irrigatis, conquaſſatis, & omnibus probè ſubactis, fac vt cydoniatum, & reconde in vaſe. Dantur media nocte hexag. quinque, ex vino & aqua tepida non febricitãtibus: Iis verò qui febricitant, cum ſola aqua tepida: aut da quantum ægrotanti ſuffecerit.

Cap. DIIII.

ANTIDOTVS è rheobarbaro. Eſt verò [a]laxatiua mixtura conferens bilioſis, caput dolentibus, iecinoroſis, lienoſis, vitioſo corporis colore præditis, podagricis, arthriticis: præcipuè verò ad difficultatem vrinæ, & nephriticos. Vocatur autem à prudentibus medicis ſanitas. Capit cydoniati laxatiui, ſacchari, roſacei laxatiui, ſingulorum vnc. duas, tryphera Saracenicæ vncias tres, rheibarbari hexagia quatuor, diagalangæ vnciam vnam ſemis, dacrydii boni vnciam ſemis, turpeti puri vnciam vnam ſemis, hermodactyli vnciam vnam, tartari boni vnciam ſemis; arida omnia in pollinem terantur ſubtiliſſimum, & irrigatis omnibus ſimul, ſubigantur ſubinde cum droſato laxatiuo, aut ſucco roſarum vt poſſit cydoniati fieri confectio. Dantur media nocte hexag. tria, aut tria & ſemis, aut quatuor, aut quantum ægrotanti ſatis ſit. Carentibus febre cum vino, febricitantibus autem ex aqua tepida. Qui verò ſumpturus hanc eſt pondere hexagii vnius, huic cõfert vt aluus eius quatuor vicibus egerat. caueat autem ſibi ab omni [b]actione & vehementi ira.

a Laxatiua mixtura] Codex manuſcriptus habet λαρατῖζα μουςῦρα, pro λαξατῖβα μιςοῦρα. Sic perpetuò vocibus barbaris, & hodie in officinis medicorum vſitatis, vtitur Nicolaus. b Actione] Græcè corruptè legitur δροσίας, pro δράσεως, tranſpoſitione literarum σ & α. Vult enim Nicolaus vt is qui hanc antidotum ſumit, deuitet vehementem tum corporis tum animi motionem.

Cap. DV.

ANTIDOTVS diaſenæ purgatoria vtilis tuſſientibus, pleuriticis, abſceſſu & deſtillatione laborantibus, iecinoroſis, lienoſis & duritiei viſcerum. Purgat autem vniuerſum corpus & thoracem. Habet nucum pinearũ, amygdalarum, papaueris albi, ſingulorum drach. quatuor, cinamomi, caryophylli, glycyrrhizæ, tragacãthæ, zingiberis, gummi Arabici, amyli, cucumerum ſeminũ, ſingulorum drach. tres, thuris puri hexag. ſemis, ſeminis vrticæ drachmas tres, goſſipii ſeminis drachmã ſemis, caphuræ ſcrupulum vnum ſemis, polypodii vnciam vnam ſemis, violarum drachmas tres, roſarum, ſantali rubei, ſingulorum drach. duas, portulacæ & intybi ſeminum, ſingulorum drach. vnam ſemis, aniſi, apii ſeminum, ſingulorum hexag. duo, ſacchari candi vnc. duas, cinamomi vulgaris vnc. ſemis, nucis moſchatæ hexagium vnum, ſeminis ocimi, dacrydii, ſingul. hexagium vnum. Hæc probè trita decoque cum [a]nero tuſſilaginis & ſtillatitio roſarum liquore, quod ſatis eſt: adiice etiam droſati violarum vnc. tres, ſacchari lib. vnam, & penidiorum lib. quinque, atque decoquens probè, fac electuarium. Datur media nocte pondere ſemunciæ, aut hexagiorum trium & ſemis, aut quantum ſatis erit ægrotanti. poſtea da bibendam aquam tepidam febricitantibus: carentibus autem febre cum vino, & ſine vt ſubinde dormiat.

a Nero tuſſilaginis] Nicolai codex legit μετ᾽ νέρυ καμπιζῦζας Quid autem illi vox νέρυ, quæ haud dubiè corrupta eſt, ſignificet, ſcire non poſſum. Pro καμπιζῦζας verò legendum erit σκαμπιζῦζας: ita enim appellat tuſſilaginem, vel vt hodie officinæ vocant, vngulam caballinam, vt antidoto centeſimo ſeptuageſimoprimo diximus.

Cap. DVI.

ANTIDOTVS de cinamomo. Eſt autem laxatiua, conferens tuſſiẽtibus, pleuriticis, abſceſſu correptis, deſtillationi, lienis, iecoris, & viſcerum obſtructioni, efficitque totius corporis ſanitatem. Recipit tragacanthæ albæ vnc. duas, gummi Arabici vnc. vnam ſemis, cinamomi vulgaris drach. duas, amyli vnc. ſemis, glycyrrhizæ, hyſſopi, ſingulorum drach. duas, cucumerum ſeminum, ſingulorum vnc. ſemis, vrticæ ſeminis drach. vnam ſemis, ſeminum aniſi, apii, ſingulorum hexagiũ vnum, croci drach. vnam, caphuræ ſcrup. vnum, thuris puri drach. duas, amygdalarum, nucum pinearum, ſingulorum vnc. ſemis, zingiberis drach. duas, papaueris albi vnc. ſemis, roſarum drach. vnam ſemis, rheibarbari hexagia duo, turpeti vnc. ſemis, tartari hexag. duo, ſenæ vnc. ſemis, polypodii vnc. vnam ſemis, dacrydii hexagiũ vnum ſemis, ſacchari cãdi vnc. duas, ſacchari lib. vnam, penidiorum lib. ſemis. Hæc probè trita irriga cum nero tuſſilaginis, & ſtillatitio roſarum liquore bono quantũ ſufficit, & decoque ad conſiſtentiam, & fac electuariũ. Dãtur media nocte hexagia tria, aut tria & ſemis carentibus febre cum vino: febricitãtibus autem cum aqua,

& ſine vt dormiat.

Cap. D VII.

ANTIDOTVS benedicta laxatiua, vt præcedēs Accipit rheibarbari hexag.tria,turpeti,ſacchari, ſingulorum drach.viginti, dacrydii drach. decem, roſatum, hermodactylorum,ſingulorum vnc.vnam, caryophylli,ſpicæ,zingiberis,croci,ſaxifragi,piperis longi,ſeſelis, apii ſeminum,ſing.drach.duas,epithymi vnc.vnam,polypodii vnc.vnam ſemis,agarici vnc.ſemis,ſenæ hexag. tria, carnabadii, ſeminis rutæ & ruſci, granorum ſolis, ſing.drach.duas. Trita bene cum melle Attico quod ſufficit irrigentur. Dātur manè ieiuno cum aqua tepida hexag.tria,aut tria & ſemis pro viribus.

Cap. D VIII.

ANTIDOTVS benedicta ſimplex. Capit [a]turpeti,ſacchari,ſing.drach.decem, polypodii, folii, ſing. drach.ſex,cardamomi,ſpicæ,pulegii,calaminthæ, ſaxifragi,caryophylli,hyoſcyami ſeminis,ſingulorum drachmas quatuor,piperis albi & longi,ſingulorum drach. vnā,rheibarbari hexag.duo,amomi,cinamomi,hermodactyli,ſing.vnc.vnam,epithymi, agarici, ſenæ,ſingul. vnc.vnam.bene trita irrigato cum melle Attico quantū ſufficit. Dātur manè ieiuno hexag. tria aut quatuor cum aqua tepida.

a Turpeti]Manuſcriptus codex legit τοὺρ,pro τούρπιτι.

Cap. D IX.

ANTIDOTVS altera benedicta ſimplex admiranda. Habet hermodactyli, iridis, ſingulorum vnc. quatuor,eſulæ vnc.duas ſemis,turpeti vnc.ſemis, rheibarbari hexag. vnum ſemis, caryophylli, zingiberis,cinamomi,galangæ,carei, pſyllii, coſti, ſingulorum vnc. vnam,ſpicæ, zedoariæ, cardamomi, aniſi,ſeminis apii, croci,ſeminis ocimi, ſingulorum vnc.ſemis , ſagapeni vnc.vnam,dacrydii vnc.ſemis, epithymi vnc.vnam,ſenæ,agarici, ſingul.vnc. ſemis,ſacchari lib.quinque.Mellis Attici quod ſatis eſt.Dantur manè ieiuno hexag.tria & ſemis,aut quatuor ex aqua tepida.

Cap. D X.

ANTIDOTVS laxatiua nominata [a] rial armenigos,hoc eſt de myrobalano. vtilis tertianis,quartanis quotidianis,duplicibus tertianis, cōtinuis & ardētibus febribus.Itē iecinoroſis,lienoſis & colicis. Præterea iis quæ à mulierū omnigenis malis moleſtātur,ſummè auxiliatur:ſimiliter podagricis, arthriticis,deſtillatione laborantibus,omnium neruorum incontinentiæ, omnibus abſceſſibus, & vniuerſis morbis vtilis & idonea eſt, data quouis tempore & morbo. Prodeſt ad melancholicum malum: pariter etiam ad pituitoſos eſt admodū laudata & experta. Purgat enim hæc omnia,gratia Dei. Facit eos qui hanc aſſumunt pulchros & hilares, immuneſque ab omni putrido & prauo humore. Appellatur autem à nonnullis medicis ſana. Recipit caryophylli,nucis moſchatæ, ligni aloes, galangæ,cinamomi,fo-

A lii,caryophylli craſſioris,cardamomi, ſpicæ,zingiberis, carpobalſami,aniſi,fœniculi & anethi ſeminum,cumini,ameos,[b]milii ſolis,maioranæ, [c]balſamitæ,ocimi ſeminum,baccarum myrti, foliorum citrii, glycyrrhizæ, ſtyracis calamitis,piperis longi,floris iunci odorati,croci,roſarum rubearum,violarum,ſingulorum drachmas duas, lactucæ,intybi & portulacæ ſeminum,ſing.drach. quinque, myrobalanorum, exceptis flauis, ſing.drach. duas, papaueris albi drach. duas. probè tritis adiice a-
B quæ & ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt,ſacchari lib.duas ſemis,& decoque ad conſiſtentiam:dein adiice moſchi,ambaris,margaritarum,ſingulorum drach. vnam,turpeti boni probè triti vnc. vnam ſemis, ſenæ vnc.vnā, rheibarbari drach.duas,polypodii vnc.vnam, hermodactyli drach.duas,dacrydii drach.tres,epithymi vnciam vnam, tartari vnc.vnam, auri puri hexag.duo. Hæc bene trita cum ſuperioribus ſpeciebus coniice in lebetem.Dantur media nocte hexag. tria, aut tria & ſemis,aut quatuor,pro viribus: vacantibus febre cum vi-
C no,febricitantibus autem cum aqua tepida.

a Rial armenigos]Nicolai codex habet ῥίαλ ἀρμένιγος. voces ſunt barbaræ.Quid verò ſignificet,ex eis quæ ſubiūguntur, Nicolao,fit manifeſtum.Ait enim γρικιστὶ δὲ διὰ μυροβαλάνων,id eſt de myrobalano. b Milii ſolis]Codex manuſcriptus legit μελίσολις, pro μιλίου σόλις. c Balſamitæ]Falſò legitur βαλσαβῆτα, pro βαλσαμίτα.

Cap. D XI.

ANTIDOTVS vocata Latinè [a] Age vita,Græcè γέρον τῆς ζωῆς. Saracenicè Meelchage.Conficitur autem hoc modo. Accipe vini rhaſpe valde boni [b]menſuras quinque:iniice in vocatum [c]argalion,& decoque lento
D igne [d]conuerſum ebullitionibus quatuor aut quinque, vt fiat menſura ſemis.ſi verò vis facere efficacius, coniice in hoc vinum trita & cribrata bene huiuſmodi:Cinamomi vnc.duas,zingiberis puri vnc.vnam ſemis,caryophylli vnc.ſemis,galangæ drach.vnam, cardamomi vnc.ſemis,piperis albi & longi, ſingul.vnc.vnam,ſeminis fœniculi vnc.duas, calaminthæ,mēthæ,ſing.vncias duas ſemis.Datur manè ieiunis ſemuncia cum vini albi puri boni vnc.quatuor.Eſt autem vtilis frigidis & humidis temperamentis,& omnis generis defluxionibus, ad
E podagram,articulorum morbum ex frigida & humida intemperie natū,ad venenata,frigida & humida omnis generis mala. Ad eos etiam qui nihil appetunt,nec concoquunt,ad cibū vomentes,omnémque ſtomachi cruditatem eſt admodum vtilis. Datur vt prædiximus capite quingenteſimo.vtere vt ea quæ experta eſt.

a Age vita]Suprà etiam eſt deſcripta, capite videlicet quingenteſimo: vbi de eius nomine quædam annotauimus. Eſt autem multis in locis deprauata hæc antidotus, ideóque præſtat illam ex loco iam citato componere. b Menſuras] Codex Græcus Nicolai legit μουζύρας, pro μενζύρας. Atque hinc palam fit κανάτιον illi idem quod
F μενζύραν ſignificare. c Argalion]Græcè eſt ἀργαλεῖον. Quid verò ſit ἀργαλεῖον,certò ſcire non poſſum. Vaſculi tamen aliquod eſſe genus, apparet. c Conuerſum ebullitionibus] Græcè eſt ἐπιστρέφοντα ὅσον φορᾶς δ',ἢ καὶ πέντε.Quorum verborum niſi is quem in noſtra conuerſione expreſſimus,ſenſus fuerit,quid præ ſe ferant intelligere non poſſum.plenus eſt eiuſmodi locorum noſter manuſcriptus codex,qui niſi adhibito meliore exēplari corrigi & emēdari nequeunt. nos paſſim in iis locis conuertendis,ſenſum potius quàm verba ſpectauimus.

INDEX SALIVM.

Sal purgatorius,bilem & pituitam purgans, Cap.I.
Sal purgatorius admodum expertus, Cap.II.
Sal, ſtomachi concoctionem iuuans, & viſcerum affectum, Cap.III.
Sal ſacer concoctionem adiuuans,& viſui conferens, Cap.IIII.
Sal concoctioni vtilis & vitio ſuccorum, Magni ſophiſtæ, Cap.V.
Sal Iamblichi, iecur, lienem & alia purgans, Cap.VI.
Sal purgatorius,periculo vacans, Cap. VII.
Sal incomparabilis theriacus ad nephriticos, Cap.VIII.
Sal purgatorius, quo papa Nicolaus vſus eſt, Cap.IX.
Sal purgatorius ad vitium humorum & deſtillationes, Cap.X.
Sal concoctionem iuuans, dodecatheos Apollonii ad tuſſes, Cap.XI.
Sal Theodotius faciens ad viſum, Cap.XII.
Sal theriacus valde bonus, Cap.XIII.
Sal compoſitus à ſancto Gregorio theologo, Cap.XIIII.
Sal ſanctorum Apoſtolorum,viſum vſque ad ſenectam conſeruans, Cap.XV.
Sal ſancti Apoſtoli & Euangeliſtæ Lucæ, vt prior vtilis, Cap.XVI.
Sal mirabilis, quo vtuntur eleganter ſcribentes, quando obtuſè vident, Cap.XVII.
Sal Stephani ſtomachicus concoctionem iuuans, aluũ ſubducens,& viſum conſeruans, Cap.XVIII.
Sal concoctionem iuuans, Cap.XIX.
Sal Iohannis ſophiſtæ admodum bonus, Cap.XX.
Lotio ad deſtillationes & capitis grauitatem, Cap.XXI.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De ſalibus,

Sectio ſecunda.

Cap. I.

SAL purgatorius, bilem & pituitam purgans. Recipit zingiberis, ſilphii, folii libyſtici,ſingulorum drach.vnam, epithymi grana quindecim,ſalisammoniaci hex.duo grana vndecim,cumini, dacrydii,ſing.hexag.IIII.ſemis.Contundantur hæc,& per tenue cribrum traiiciantur. Vtere eo cum omni cibo,vt farina, pondere cochlearii vnius. eſt mirabilis.

Cap. II.

SAL purgatorius expertus admodum. Accipit dacrydii drach.tres, zingiberis,ſalis ammoniaci, ſeminis apii,aniſi,ſilphii,piperis communis,ſing.drach.quatuor:trita & per tenue cribrum tranſmiſſa dantur cum omni cibo,vt farina.

Cap. III.

SAL concoctioni ſtomachi conferens,& omnem affectum viſcerum ſanans: peculiariter autem tabidis vtilis,& iis qui cibum non concoquunt.appetentiam excitat, & viſum exacuit. Capit ſalis ammoniaci librã ſemis,piperis communis vnc.vnam ſemis,hyſſopi vnc. ſemis,origani, thymi,aſari, ſingulorum vnc. tres, aniſi vnc.ſemis,cumini,fœniculi ſeminis, coriandri aridi,ſeminis apii,ſeminis ſtaphylini,ſeminis erucæ,ſingulorũ hexag.vnum ſemis. Contundantur, & per tenue cribrũ traiiciantur.Dantur cum omni cibo,vt farina.

Cap. IIII.

SAL ſacratus concoctioni vtilis. Hic quotidie comeſtus viſum cõſeruat,& vt ad ſenectã vſque acutè videãt, efficit.Prohibet ne in thorace pituita coaceruetur.Tuſſi & difficultati ſpiritus vtilis.Non ſinit dentes per vniuerſum vitæ tempus putreſcere,ſed ſanos conſeruat.Immune & incorruptum ab omni morbo corpus tuetur. Habet ameos hexag.vnum ſemis, cumini hexag. tria, pulegii aridi hexag. quatuor ſemis,hyſſopi,aniſi,ſingulorum hexag.vnum ſemis, ſpicæ nardi vnc.vnã ſemis, [a] thymbræ ſatiuæ vnc.ſemis,ſalis ammoniaci vnc.tres, ſalis communis toſti libram ſemis.Hæc trita dantur cũ cibo.

a Thymbræ] Codex manuſcriptus hîc,& aliâs ferè ſempet trãſ- E
poſitis literis θύμϐρα,pro θύμϐρας ſcribit.

Cap. V.

SAL concoctioni accommodatus,optimus,Magni
A ſophiſtæ,confert ad vitium humorum, caput purgat & viſum acuit,ventriculo & viſceribus prodeſt.Tuſſim & difficultatem ſpirãdi ſanat,dolorem articulorum ſedat, rigorem & typos per circuitum reuertentes.[a] Vehementer iucundum reddit guſtum,halitumque oris commẽdat. Recipit ſalis communis torrefacti,ſalis ammoniaci,ſing.lib.ſemis,piperis,zingiberis, ſingulorum vnciã vnam,ameos,hyſſopi,thymi,folii,ſeminis apii,aniſi,ſilphii,petroſelini, ſing.vnc.ſemis, erucæ, rutæ ſiccæ,eu-
B phorbii,ſingulorum vnc.vnam,calaminthæ vnc.ſemis. Trita & cribrata vt farina,dantur cum omni cibo manè & veſperi.

a Vehementer] Manuſcriptum exemplar legit corruptè σφέρα,pro σφόδρα.

Cap. VI.

Sal Iamblichi admodum præſtans,pituitam à capite deducit,nec ſinit noxam aliquam fieri corpori. Viſum acuit omnium maximè,neque humores bilioſos,vt noxam inferãt,emergere permittit, neque aquoſos humores ſinit conſiſtere.Iecur,lienem,tuſſes & ſpirandi diffi-
C cultatem ſanat. Gingiuarũ vitiatarum eſt [a] fulcimentũ. appetentiam facit,& ad venerem ſtimulat,articulorum dolorem demulcet,& rigores.Ad circuitus & quotidianas febres efficax eſt,& concoctionem valde iuuat. Accipit ſalis communis & Cappadocici, ſingul. vnc.quatuor,ſalis ammoniaci vnc.octo,piperis communis vnc. vnam, zingiberis hexag. quatuor, ſpicæ nardi hexagia duo,ſeminis cnici vnc.duas,ſeminis vrticæ hexag.quatuor, erucæ, ameos, hyſſopi, cumini, ſilphii,opii,folii, thymi,fœniculi ſeminum,ſing.hexag.duo,ſeminis apii
D hexag.tria, epithymi, origani comæ, ſingulorũ hexag. duo.Tuſa & cribrata inſtar farinæ præbe cũ omni cibo comedenda.

a Fulcimentum] Græcè eſt εὕρεμα, ſcriptum falſò pro ἔρεισμα.

Cap. VII.

SAL purgatorius ſine periculo.ſtomachum non ſinit euerti datus quouis tempore & omnibus,pueris etiã quatuor annorum,demptis tamen mulieribus grauidis (abortũ enim procreat.) excernit omne ſtercus duratũ, bilem,& omnem materiam morbiferã.Purgat à capite
E vſque ad pedes,atque omne genus lumbricorum, omnémque corporis malitiam,ſiue extra ſiue intra corpus fuerit,educit.Menſes & fœtus citra periculum euocat.Datur verò etiam quartana cõflictatis, quotidiana,

& tertiana,in ipſis intermiſſionibus,aut in prima, aut in circuitibus ſanabuntur. Capit ſilphii,piperis communis,ſingulorum drach.tres,hyſſopi drach.vnam,ſeminis apii,aniſi,ameos,fœniculi,folii,coſti,caſiæ,pulegii,ſingulorum drach.vnam,zingiberis drach.duas,euphorbii drach.ſex,ſalis ammoniaci vnc.tres,ſalis communis toſti vnc.tres & quartam partem. Tuſa & cribro tranſfuſa da comedenda cum omni cibo.

Cap. VIII.

S A L incomparabilis,theriacus,facit ad veſicam lapide laborātem,nephriticos: lapides enim atterit & per vrinam expellit,nec ſinit vt alii rurſus in renibus generentur.Facit ad eos qui comitiali morbo laborant ſi per anni ſpatiū eo fuerint vſi. ad ſtomachicos,iecinoroſos, caput dolentes, podagricos . in vniuerſum conducit ſi quis eo fuerit vſus. Ad ſuffuſiones, viſus acumen ac lippitudines. Proprium verò & præcipuū hoc obtinet , vt eo vtentes,multos annos à morbis tueatur. Conducit etiam colicis:& ad bonam corporis habitudinem: vrinam ducit plurimam. ad medicamenta lethalia prodeſt.præſumptus verò & potus bis die,hebetat vires lethalium. Dantur cochlearia duo in cibo cum carnibus boni ſucci & auiculis. Habet ſeminis rutæ ſylueſtris,hyſſopi Cretici,ſingulorum drach.nouem, ſeminis fœniculi,nardi Celticæ,petroſelini Macedonici, amomi,ſing. drach.tres, ſilphii drach.vnā ſemis, thymbræ, folii,ſingulorum drachmā vnam.Tuſa & cribrata inſtar farinæ, dantur.

Cap. IX.

S A L purgatorius quo [a]Papa Nicolaus eſt vſus. Recipit ſalis ammoniaci vnc.tres,ſcammoniæ drach.tres, ſeminis papaueris albi drach.duas, iridis Illyricæ drach. tres,piperis grana tredecim, palmularum Syriacarum vnam & quartam eius partem, nucum pinearum repurgatarum grana vigintiquinque,ſquillæ aſſatæ drachm. duas,mellis quod ſatis eſt.Datur Ponticæ nucis quantitate ante cœnam & à cœna. datur verò ieiunis & robuſtis:ſimiliter lippitudine laborantibus & lumbricos habentibus.Hic ſal [b]neque dolores neque tormina concitat.Ego autem in validioribus ac febribus,& in aliis qui malis affecti erant,abſinthii decoctum admiſcui,& ſum mè contulit.

a Papa Nicolaus] Græcè eſt ὁ πάππας νικόλαος. Quum verò plures fuiſſe Nicolaos conſtet, vter illorum fuerit, non ſatis conſtitui poteſt.apparet tamen fuiſſe tertium: quandoquidem Meſue poſterior fuerit Nicolaus Myrepſos:vetuſtior tamen quàm vt ad Nicolai quarti tempora peruenerit. b Neque dolores] Codex Nicolai corruptè legit ἔστι δὲ καὶ ἀνόπιον, καὶ ἄστροφον, pro ἀνόσιτον καὶ ἄστροφον. Nam ἀνόσιτον Græcis idem etiam quod ἄπονον,id eſt dolore carens ſignificat. στρόφος verò tormen & cruciatum. Hinc ἄστροφος ſal, non excitans tormina dicitur.

Cap. X.

S A L purgatorius ad cacochymiam & bilis purgationem,ad eos qui defluxione laborant,præterea ad ſtomachum deſtillatione capitis vexatum, ad robur & appetentiam ſtomachi,& humorem ventriculo implicitum. Accipit ſalis communis toſti drach. duodecim, ſalis ammoniaci drach.vigintiquatuor, piperis albi drachmas duas , piperis communis drach.tres, zingiberis drach.duas,ſeminis cnici drach.vnam ſemis, ſeminis erucæ drach.vnam,hyſſopi,ſilphii,thymbræ , ſingulorū drach.vnam ſemis, folii drach.vnā.Trita & cribrata dātur in prædictis malis pro arbitrio. [a] Facit etiam ad inflationes,ad pulmonis compreſſionem,& coli frigiditatem emendat.Hemicrania vexatos curat.Facit vt ii qui obſcurè vident, acutiùs cernant. Menſes mulierum & puerperarum educit. Capit ſalis ammoniaci,dacrydii, ſing.vnc.vnam ſemis,piperis communis vnc.ſemis, ſeminis apii,epithymi,ſing.vnc.tres,zingiberis vnc.duas ſemis,aniſi,libyſtici,ſilphii,cumini,ſing.drach.tres.Trita & cribrata dantur pro arbitratu.

a Facit etiā] In manuſcripto codice ſimpliciter ſine vlla inſcriptione legitur ποιεῖ καὶ πρὸς ἐμπνευμάτωσιν , &c.Quem planè & in noſtra conuerſione ſequi coacti ſumus.

Cap. XI.

S A L concoctioni conueniens,Dodecatheos Apol- A lonii,faciens ad tuſſes mirabiliter,viſum cōſeruat, audi tum acuit. facit etiam ad abolitam appetentiam. Capit hyſſopi Cretici vnc.ſemis, cumini Æthiopici hexagii quartam partem, pulegii vnc.vnam ſemis, origani vnc.vnam ſemis, ameos ſcrupul.vnum ſemis,ſalis communis toſti vnc. vnā ſemis. Trita & per cribrum tranſfuſa inſtar farinæ,dantur cum omni cibo.

Cap. XII.

S A L Theodotios,faciens ad viſum, hunc vſque ad ſenectam conſeruans, pituitam & bilem non ſinit coa- B ceruari,non defluuium capillorum, non ſtomachi aciditatem, [a] non deſipere,non conuelli,non podagra vexari,non dentes dolere, non in vniuerſum defluxione aliqua capi,non os fœtere. Anteuertit etiam, compeſcere potens epilepſiam. Habet hyſſopi drach.quatuor,pulegii drach.tres,cumini Æthiopici, ameos, ſingulorum drach.duas, ſalis toſti communis drach.duodecim.Trita & cribrata in tenuiſſimum pollinem,dantur cum omni cibo manè & veſperi.

a Non deſipere]Græcè legitur, οὐκ ἄλλως φρονῆσαι. Sed ſcri- C bendum forte erit, οὐ παραφρονῆσαι. Atque ita etiam infrà in ſale decimooctauo legitur.

Cap. XIII.

S A L theriacus admodum bonus. Recipit ſalis ammoniaci,interioris ſquillæ, ſingulorū libram ſemis, ſilphii,piperis albi,ſingulorum vnc.ſemis,piperis nigri vnc.vnam,zingiberis hexag.duo, coſti vnc.duas, cyperi , baccarum lauri,dauci Cretici , ſingulorum hexagia duo ſcrup.duos, ammoniaci thymiamatis ſcrupul.ſex, petroſelini,paſtilli theriaci , ſingulorum hexagia duo. Salem cum ſquilla contunde , & alia cum iis conficiens D dato.

Cap. XIIII.

S A L confectus à ſancto Gregorio theologo. Lippitudinem prohibet vſque ad ſenectam,dentes dolere nō ſinit,tuſſim fieri haud permittit,non capillos defluere, mentem viſumque acuit,non ſinit pituitam in ſtomacho redundare,non bilem,non alium humorē, non pedum dolorem,non lienem intumeſcere. Accipit hyſſopi Cretici drach.vnam ſcrup.vnum ſemis,cumini Æthiopici drach. vnam ſemis ſcrupul.duos, ſalis ammo- E niaci drach.duas ſcrup.tres, dacrydii ſcrupulos quatuor ſemis drach.tres,zingiberis,ſeminis apii,ſingulorū drachmam vnam ſemis ſcrup.duos,pulegii, origani, ſing. drach.tres ſcrup.quatuor ſemis, petroſelini Macedonici drach.vnam ſemis ſcrup.duos,ameos drach. vnā ſcrupulum vnum ſemis , ſalis communis drach.duas ſcrup. tres,piperis communis ; folii , ſing.drach.duas ſemis & ſcrup.tres & tertiam partem.Hæc omnia tuſa & cribrata probè inſtar farinæ, dantur cum omni cibo manè & veſperi.

F Cap. X V.

S A L ſanctorum Apoſtolorum,viſum ad ſenectam vſque conſeruans,eiuſque acumen efficiens,tuſſire non ſinit,ſpiritus difficultatem cohibet,capillos defluere nō permittit,oris fœtorem fieri non ſinit. Capit hyſſopi vnc.duas,ameos vnc.ſemis, cumini Thebaici vnc.vnā, pulegii vnc.vnam ſemis, piperis communis vnc.ſemis, ſalis communis torrefacti drach. vnā.Tuſa & cribrata farinæ modo,dantur cum cibo manè & veſperi.

Cap. XVI.

G S A L ſancti Apoſtoli & Euangeliſtæ Lucæ.viſum ad ſenectutem vſque conſeruat,tuſſim & ſpirandi difficultatem fieri non permittit,viſus acumen facit.Hinc monachi Ægyptiorum hoc vtuntur ad ſatietatem vſque, vt ſemper lectionibus vacare queant.Pituitam in thorace fieri non ſinit,neque lippitudinem, neque dentium dolorem. Vellicationem ſedat, & pedum dolorem fieri prohibet. Habet hyſſopi Cretici hexag.quatuor, pulegii hexag.duo,cumini Æthiopici hexag.tria, epithymi hexag. vnum ſemis , zingiberis hexag.vnum, dauci H Cretici hexag.duo,ſpicæ hexag.vnum, ameos hexagiū vnum,ſalis ammoniaci vnc.duas , ſalis communis vnc. vnam,folii Indici hexagium vnum,origani hexag.duo. Hæc tuſa & cribrata dantur cum cibo.

Cap. XVII.

SAL mirabilis,quo vtuntur qui bene pingunt, ſcribuntve,vbi iam obtuſius vident. Purgat enim viſum,& videndi acumen præſtat. Recipit hyſſopi,pulegii,ſingulorum vncias duas, ameos vnc.ſemis,ſalis torrefacti vncias duas; origani,ſpicæ,ſingul.vnc.vnam, piperis communis vnc. ſemis, cinamomi hexag.vnũ ſemis, epithymi vnc.ſemis. Tuſa hæc & cribrata comede cum omni cibo.

Cap. XVIII.

SAL Stephani ſtomachicus,concoctionem iuuans, aluum deiiciens. Cõſeruat viſum vſque ad ſenectutem, viſuſque acrimoniam præſtat; tuſſientes & difficilè ſpirantes non ſinit fieri,non pituitam in thorace,non bilẽ redundare,non deſipere,ſed ad finem vitæ vſque,ſanitatem facit. Accipit hyſſopi,origani,pulegii,ſing.vnc. duas, cumini Æthiopici aut Thebaici vnc.vnam drach. duas,ſalis cõmunis toſti,ameos,ſing.vnc.duas. Tuſa & cribro tranſfuſa comedantur cum omni cibo.

A

Cap. XIX.

SAL concoctioni accommodus. Capit aniſi,dauci,fœniculi,cumini,apii,petroſelini, ſing.vnc.vnã,hyſſopi,origani,pulegii,thymbræ,thymi,epithymi, ſingulorum vnc.duas, ſalis ammoniaci lib. ſemis, ſalis communis lib.vnam. Datur vt prædicti ſales.

Cap. XX.

SAL ſophiſtæ Iohannis valde bonus. Habet cinamomi,ſpicæ nardi,caryophylli, zingiberis,piperis longi,fœniculi, coriandri ſeminum,carnabadii,aniſi,petro-

B ſelini,ſing.vnc.vnam,ſalis communis toſti lib.vnã. Trita comede cum omni cibo.

Cap. XXI.

LOTIO ad deſtillationes & capitis grauitatem. cape anacardium & balſamitam, proiice exæquo [a] in ollã tripedem,& lauato faciem multoties iam dormituri.

a In ollam tripedem] Manuſcriptus codex legit εἰς ἀνθρακίαν. Sed haud dubiè ſcribendum erat ἀνθράκιον. Eſt autem teſte Phauorino, ἀνθράκιον, τὸ μικρὸν τριπόδιον.

INDEX VNGVENTORVM.

Vnguentum ad reſolutos,& omnem neruorum affectum, Cap. I.
Vnguentum è caſtoreo ad trementes, Cap. II.
Vnguentum Marciaton ad reſolutos,hydropicos,& omnem neruorum affectum, Cap. III.
Vnguentum aliud Marciaton expertum,ad eadem valens, Cap. IIII.
Vnguentum Marciaton ſimile, Cap. V.
Vnguentum acopon, ad reſolutos & diuturnos iſchiadicos, Cap. VI.
Vnguentum acopon ad iſchiadicos in poſteriora conuulſos,& omnem neruorum affectum, Cap. VII.
Vnguentum acopon è caſtoreo in trementibus vtile, Cap. VIII.
Vnguẽtum acopon ad eos qui in ſcapulas conuelluntur,fractos,reſolutos & exſiccatos, Cap. IX.
Vnguentum è ſampſucho multis accommodatum, Cap. X.
Vnguẽtum relaxans admiratione omnino dignum ad reſolutos, Cap. XI.
Vnguentum ad neruorum incontinentiam,& omnem eorundem affectum, Cap. XII.
Vnguentum ex euphorbio ad iſchiadicos & alia multa mala, Cap. XIII.
Vnguentum firmitas nominatum,admodum bonum & efficax, Cap. XIIII.
Vnguentum ex abietino ſemine Galeni, ad podagricos & arthriticos, Cap. XV.
Vnguentum ex abiete vt præcedens, Cap. XVI.
Vnguentum è populo nigra,ad eadem mala, Cap. XVII.
Vnguentum Zoſimi ad tremores celebre, Cap. XVIII.
Vnguentum dropax cognominatum,Oribaſii, Cap. XIX.
Vnguentum,dropax ſimplex cognominatus, Cap. XX.
Vnguentum è ſtacte ad iſchiadicos, arthriticos & œdemate vexatos, Cap. XXI.
Vnguentum è nitro ad abſceſſus & duros tumores, Cap. XXII.
Vnguẽtum è ſalibus admodum bonũ, Cap. XXIII.
Vnguentum aliud è ſalibus, Cap. XXIIII.
Vnguentum è perna poros ſoluens, Cap. XXV.
Vnguentum ex vrina mulæ ad podagricos, Cap. XXVI.
Vnguentum è lapide aſii,Philagrii,ad durities, Cap. XXVII.
Vnguentum huiuſmodi Galeni, Cap. XXVIII.
Vnguentum è flore ſalis,art hriticis in declinatione cõueniens, Cap. XXIX.
Vnguentum carnem in vlceribus producens, Cap. XXX.
Vnguentum Italicum purgans ſordida & carnem producens, Cap. XXXI.
Vnguentum Chryſæ, cruentis vulneribus accommodum,mirabile, Cap. XXXII.
Vnguentum fracturis conueniens,Oribaſii, Cap. XXXIII.
Vnguentum fracturis cum vulneribus accõmodatum, & ſine vulnerib⁹,ex Heracleti libris, Cap. XXXIIII.
Vnguentum è ſtercore caprino vocatum ſpongium,ad hydropicos, Cap. XXXV.
Vnguentum è ſampſucho bonum, Cap. XXXVI.
Vnguentum Erythræum valde bonũ, Cap. XXXVII.
Vnguentum acopon ex euphorbio, Artemidori Pergæi medici,bonum, Cap. XXXVIII.
Vnguentum Lyſiponion ad rupta, conuulſa, pulſata & defluxiones, Cap. XXXIX.
Vnguentum acopon,Orionis pectinatoris, Cap. XL.
Vnguentum ad omnem laſſitudinem & dolorem corporis, Cap. XLI.
Vnguentum è citriis ad liuores,lentes faciei,cicatrices, & ſolis vſtiones, Cap. XLII.
Vnguẽtum grypa cognominatum, ad hydropicos,lienoſos,& ventris dolores, Cap. XLIII.
Vnguentum iecori impoſitum, ad febres continuas & ardẽtes:fronti verò ad phreniticos, Cap. XLIIII.
Vnguentum Populæi ſomniferum,ad febrientes,ad dolores capitis à calore natos, Cap. XLV.
Vnguentum magnum Marciati ad refrigerationem capitis,thoracis,ſtomachi,lienis,iecoris,& ad alia, Cap. XLVI.
Vnguentum ad vigilantes,dolentes caput è calore, & phreniticos, Cap. XLVII.
Vnguentum ad omnem dolorem ſtomachi & alui, ad ad vteri vitia, diſtentiones, & quartanas, Cap. XLVIII.
Vnguentum dialthæas ad neruorum ſciſſuras,lateris dolores,& ad reſolutos, Cap. XLIX.
Vnguentum aluum ſoluens, ad ſtillicidium & difficultatem vrinæ calculoſóſque, Cap. L.
Vnguentum ad ſtillicidiũ & difficultatem vrinæ,ad calculoſos,bonum valde, Cap. LI.
Vnguentum nigrum carnis efficiens ſanitatem,& putridam demoliens,ad vulnera, Cap. LII.

Vnguentum album ad mala in cute excitata à pituita ſalſa, Cap. LIII.
Vnguentum album magis varium, Cap. LIIII.
Vnguentum ad excreſcentias, experientiã optimum, Cap. LV.
Vnguentum ad excreſcentias, vt id quod præcedit, Cap. LVI.
Vnguentum ad lumbricos, Cap. LVII.
Aliud ad lũbricos omnino expertum, Cap. LVIII.
Vnguentum ad lumbricos in ſtomacho exiſtẽtes, & ad fauces naréſque aſcendentes, Cap. LIX.
Vnguentum & ipſum ad lumbricos, Cap. LX.
Vnguentum alabaſtrum ad vterina mala, nephritica, & contuſos locos, Cap. LXI.
Vnguentum Praſion ad plagas putrefactas, Cap. LXII.
Vnguentum ad aurium dolorem mirabile, Cap. LXIII.
Vnguentum lieni accommodum, è cyclamino, Cap. LXIIII.
Vnguentum lieni congruens Maiſtromelani, Cap. LXV.
Vnguentum lieni conueniens præclarum, Cap. LXVI.
Vnguentum ad malitiam & rubedinem faciei, Cap. LXVII.
Vnguentum ſimile, efficax, Cap. LXVIII.
Vnguentum ad cilia non habentia pilos, Cap. LXIX.
Vnguentum ad reſolutos, arthriticos, podagricos, bilioſos, tremebundos & omnem neruorum incontinentiam, Cap. LXX.
Vnguentum ad tuſſientes, tabidos, & ſuppuratos, Cap. LXXI.
Vnguentum ad pleuriticos, ſuppuratos, & tuſſientes, Cap. LXXII.
Vnguentum acopon in balneo, veluti inſperſile, Cap. LXXIII.
Vnguentum acopon Heracles cognominatũ, ad iſchiadicos & omnem reſolutionem, Cap. LXXIIII.
Vnguentum ad lienem, admodum bonum, Cap. LXXV.
Vnguentum neruos relaxans, valde bonum, Cap. LXXVI.
Vnguentum relaxans ad tenſionem neruorum, omnẽ refrigerationem, & dolorem, Cap. LXXVII.
Vnguentum Trophimon, ad carnis in plaga generationem, Cap. LXXVIII.
Vnguentum ad abſceſſum, Cap. LXXIX.
Vnguentum Perſicum, omne repurgans vulnus, potiſſimùm ea quæ à gladii ictu ſunt facta, Cap. LXXX.
Vnguentum mirum, abolens affectum vniuerſum, Cap. LXXXI.
Vnguentum ad iecoris obſtructionem & duritiem, frigidóſque affectus, Cap. LXXXII.
Vnguentum ad elephantiacos, valde bonum, Cap. LXXXIII.
Vnguentum ſimile, Cap. LXXXIIII.
Vnguentum, & ipſum ſimile, Cap. LXXXV.
Vnguentum lieni congruens, præclarum, Cap. LXXXVI.
Vnguentum ad lienis obſtructionem, Cap. LXXXVII.
Vnguentum diaſaponii, ad eos qui elephantia correpti ſunt, Cap. LXXXVIII.
Vnguentum ſimile, valdè bonum, Cap. LXXXIX.
Vnguentum ad linguã hominis non potentis fari præ imbecillitate, aut alia quauis ratione, Cap. XC.
Vnguentum ad ſcabiem valde bonum, Cap. XCI.
Vnguentum ad podagricos à caliditate & ſiccitate, & omnem neruorum affectum, Cap. XCII.
Vnguentum curatorium, vocatum droſeron, Cap. XCIII.
Vnguentum ad ſcabiem è melancholico humore natã, & pituita ſalſa putrefacta, Cap. XCIIII.
Vnguentum curatorium, & ipſum vocatum droſeron, Cap. XCV.
Vnguentum ex lithargyro, Cap. XCVI.
Vnguentum ad ſcabiem, vt primum efficax, Cap. XCVII.
Vnguentum tale præclarum, Cap. XCVIII.

De vnguentis,

Sectio tertia.

Cap. I.

VNGVENTVM ad reſolutos, & omnem neruorum affectum, valde bonum. Recipit olei melini, olei Cyprini, olei myrtini, olei irini veteris, ſingulorum vnc. ſemis, terebinthinæ hexag. vnũ ſemis, propolis, coſti, euphorbii, ſing. hexagii quartam partem, ceræ albæ puræ vnc. vnam, nitri Alexandrini, olei laurini, ſingulorum vnciã ſemis.

Cap. II.

VNGVENTVM è caſtoreo ad trementes. Accipit [a]hyſſopi humidæ, ammoniaci, galbani, ſingulorũ vnc. vnam, caſtorei, euphorbii, ſagapeni, adarces, ſing. hexag. quatuor, nitri hexag. duo, opopanacis hexag. quatuor, olei veteris vnc. quatuor, ſtyracis, olei irini, ſingulorum hexagia duo, ceræ vncias quatuor, petrolei, vel pro petroleo, vnguenti [b]ſancti Barbari vnc. vnam.

a Hyſſopi humidæ] Græcè eſt ὑσσώπου ὑγρȣ̃. Per hyſſopum autem humidam intelligit œſypũ veteribus Græcis dictam. Vocat autem ita œſypum non tantùm Nicolaus, ſed & Paulus aliquot locis. & hanc appellationem officinæ medicorum in hunc vſque diem retinuerunt. Non eſt itaque vt errore acciderit aliquo, quòd multis in locis recentiorum Græcorum medicorum ὕσσωπος ὑγρὸς ſcribatur, vt plerique cenſent, ſed relinquenda in cõtextu verborum hæc lectio tanquã legitima. ſic enim ipſi lanam ſuccidam appellarunt, non vt veteres conſueuerunt, œſypum. b Vnguenti ſancti Barbari] De ea re plura ſuprà, Annotatione ſcilicet 86. diximus.

Cap. III.

VNGVENTVM Marciati ad reſolutos, hydropicos, & omnem neruorum affectum. Capit lacrymæ [a] ligææ drach. quatuor, [b] nardini drach. ſeptem, œſypi, maſtiches, ſingul. drach. tres, ceræ albæ drach. decem, gleucini drachmas octo, olei omphacini drach. nouẽ, medullæ ceruinæ, opobalſami, terebinthinæ, ſingulorũ drach. duas.

a Ligææ] Græcus Nicolai codex habet λιγαίας. Quid autem λιγαία ſit, me ignorare fateor. b Nardini] Græcè eſt νάρδου. Nardus autem ſæpe Græcis medicis pro nardino vnguento accipitur, vt pluribus è locis comprobari poteſt, quos lubẽs prætereo, quòd multis teſtimoniis in re omnibus nota non ſit opus. Nardum autem hoc loco ſignificare nardinum, è Paulo Ægineta fit euidentiſſimum, qui libro 7. cap. 18. legit ναρδίνου. c Opobalſami] Codex Nicolai legit βαλσάμου: ſed Paulus, cuius lectionem ſequuti ſumus, habet ὀποβαλσάμου.

Cap. IIII.

VNGVENTVM aliud Marciati, expertum ad eadem. Habet myrrhæ, bdellii, galbani, ammoniaci, aloes flauæ, opopanacis, maſtiches, butyri, nardi, cyperi, gleucini, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum hexagium vnum, euphorbii, ceræ, colophoniæ, ſingulorum ſtagiũ vnum ſiliq. duas, ſeui taurini hexag. duo, adipis ſuilli hexagium vnum, rutæ hexagium ſemis, adipis vrſini hexag. duo, medullæ ceruinæ, bituminis, ſingulorum hexagium vnum, olei laurini hexagia duo, balſami hexag. vnum, olei è teda hexagia quatuor, olei communis vncias decem, ceræ albæ vncias ſex.

Cap. V.

VNGVENTVM Marciati, ſimile. Recipit ſquillæ vnciam ſemis. Ferueſacito cum oleo, & contunde ipſam probè, dein adiice canchryos, ſtruthii, ceræ, ſingul. hexagium vnũ ſemis, galbani, propolis, ſingulorum vnciam ſemis, caſtorei drach. vnam, adarces, euphorbii, nitri, ſingulorum drach. vnam, pyrethri grana quindecim, foliorum lauri, opopanacis, ſinapi, peucedani, ſing. drachmam ſemis, menthæ, ſaluiæ, ſingulorum vnciam ſemis, hexagii dimidii quartam partem, reſinæ, terebinthinæ, ſingulorum vnciam vnam, foliorum rutæ, cinamomi, ſingulorum hexagia duo & quartam partem, coſti vnciam ſemis, adipis vrſini, ſuilli, medullæ ceruinæ, ſingulorũ vnciam ſemis, ceræ vncias duas.

Cap. VI.

VNGVENTVM ad reſolutos & iſchiadicos diuturnos. Accipit olei veteris vncias quatuor, olei irini, ſtyracini, ſingulorum vnciam vnam, terebinthinæ, ammoniaci, piperis communis, caſtorei, euphorbii, opopanacis, galbani, medullæ ceruinæ, ſingulorum hexagia duo, olei laurini vnc. vnam, ceræ vnc. duas.

Cap. VII.

VNGVENTVM acopon ad iſchiadicos, conuulſos in ſcapulam, & omnem neruorum affectum. Capit ceræ vnciam vnam, terebinthinæ vncias duas, ammoniaci hexag. quatuor, opopanacis, galbani, medullæ ceruinæ, taurinæ, ſingulorum hexag. duo, hyſſopi teneri, mellis, ſingulorum hexag. tria, olei boni vncias duas.

Cap. VIII.

VNGVENTVM acopon, è caſtoreo, ad eos qui tremunt. Habet hyſſopi humidi, medullæ ceruinæ, ammoniaci, galbani, ſingulorum hexagia tria, caſtorei, euphorbii, adarces, opopanacis, ſingulorum hexagia duo, nitri, olei irini, ſing. hexagium vnum, olei veteris, ſtyracini, ſing. vnc. duas.

Cap. IX.

VNGVENTVM acopon ad conuulſos in ſcapulas, fractos, reſolutos, exſiccatos, motu deſtitutos, & omnem dolorem. Accipit olei è teda, laurini, cyprini, lentiſcini, irini, ſing. hexag. ſex, nardini boni vnc. duas, butyri, terebinthinæ, ſing. vnc. vnam, hyſſopi humidæ, medullæ ceruinæ, ſin. hexag. tria, adipis taurini, ſuilli, & anſerini, ſing. vnc. vnam, galbani hexagia quatuor, opopanacis hexag. tria, euphorbii hexag. ſemis, caſtorei, ammoniaci, ſtyracis, ſing. hexagia tria, piperis hexag. duo, bdellii hexagia tria, ceræ libram ſemis, colophoniæ vncias duas, myrrhæ hexagia duo, olei veteris ſextarium ſemis.

Cap. X.

VNGVENTVM è ſampſucho panchreſton, ad omnes neruorum dolores, & muliebres labores propeſſo, molliens & [a]educens, faciem inſtaurat, & in ea bonũ colorem efficit, eidémque ſplendorem inducit. In præclaris corporibus vtuntur experti. Capit ſampſychi, fœnigræci, myrti ſylueſtris, quam aliqui libanotida vocant, ſingulorum ſextariũ ſemis, [b] vini boni Italici ſextarium vnum. Hæc macerata ſimul diebus quatuor, coniice in ollam recentem, & coque cum Italico oleo, mouens ſine intermiſſione. Vbi verò [c]vinum abſumptum fuerit, adiice ceræ libram ſemis, donec perueniat ad libram vnam ſemis, & probè concutiens amoueto ab igne, & ſine vt refrigeretur, & repone in vas figulinũ. Vbi verò vis hoc ipſum efficere magis emolliens & odoratius, adde meliloti partes duas, caſiæ drach. quinq;, & cum prædictis coquito.

a Educens] Manuſcriptus codex habet χάλιγον. Sed fortè legendum erit χαλάγον. b Vini boni Italici] Græcè eſt, οἴνȣ καλοῦ ἰταλικȣ̃. Sed ſuſpicio eſt locum hunc eſſe deprauatum, legendúmque potius (vt ſequentia ferè conuincunt) ἐλαίȣ ἰταλικȣ̃. Nam ſtatim ſubiicit, καὶ ἕψαι μετ' ἐλαίȣ ἰταλικȣ̃. c Vinum] Pro οἶνος fortè ἔλαιον legendum. ad vnguenti enim confectionem oleum cum cera aptiùs multo quàm vinum adhibetur.

Cap. XI.

VNGVENTVM relaxans, & prorſus admiratione dignum, ad reſolutos, & labore nimio defatigatos, & omnem refrigerationem iſchiadis. Habet adipis leonini, Lemnii ſigilli, polii, medullæ ceruinæ, peucedani, galbani, opopanacis, euphorbii, caſtorei, ſingulorum vnciam vnam, maſtiches, ſtyracis, dictamni Cretici, caſiæ, ſing. hexag. vnum, ceræ Tyrrhenicæ, & ceræ albæ, ſing. vnc. quatuor, olei veteris lib. quatuor.

Cap. XII.

VNGVENTVM admodum bonum ad neruorũ incontinentiam, podagricos, arthriticos, omnémque neruorum affectum, & eorundem ſiccitatem. Accipe vulpem viuam, & coniice cum ipſa in lebetẽ olei libras

viginti,& adiice ſeminis anethi,ameos ſtichadis,carnabadii, fœnigræci & apii, ſingulorum vncias duas. Hæc decoque in oleo cum viua vulpe, donec vniuerſa eius caro fuerit diſſoluta: dein colato oleum, [a] inque aliud vas traiicito,& de eo accipe libras quatuor, atque in lebetem conice, additis cinamomi vnc. ſemis,ſpicæ hexagiis duobus: & iterum probè feruefacito, ac oleum quod relictum fuerit colato iterum,inque lebetem coniicito:& cum eo olei nardini & laurini,ſingulorum vncias duas, adipis leonini, ſtruthiocameli, [b] aſbi, anatis, anſeris,tauri,vrſi,ſuis, gallinæ,ſingulorum vncias duas ſemis, butyri veteris vncias tres, terebinthinæ vnciam vnam ſemis, medullæ ceruinæ drachmam vnam, galbani vncias duas,opopanacis, caſtorei,ammoniaci,ſtyracis calamitis, bdellii,ſingulorum vnciam vnam,calami odorati vncias duas, myrrhæ hexagia tria,ſagapeni, medullæ oſſis aſinini, [c] nepos,cati, ſingulorum vnciam vnam ſemis, [d] dilytææ vncias tres, & alios adipes quos inueneris, ſingulorum vnciam vnam: Hi omnes cum prædicto oleo feruefiant,donec diſſoluantur.dein amoue ab igne, & iuſta hora quoad refrigerentur commoueto,ac repone in vaſe:atque vbi vſus exigit,inunge tepidum neruis incontinentibus.

a Inque aliud vas traiicito] In codice manuſcripto ſcriptum erat μέλτράσυ ἄρ οὖ. Sed corruptam hanc eſſe lectionem, nemo non videt. Nos,in aliud vas traiicito,conuertimus. Græcis enim medicis μετεράσαι & κατεράσαι,eſt ex vno vaſe in aliud transferre. Sed legitimam lectionem meliores codices fortè aliquando monſtrabunt, qui nunc ab inuidis occultantur. b Aſbi] Græcè eſt ἄσβυ. Quale autem ſit animal,quod hoc nomine appellat Nicolaus, ſcire non poſſum. c Nepos] Nicolaus habet ſimpliciter νέπος. Sed quid hæc vox ſignificet,certò conſtituere nequeo. Legendum fortè νέποδος. Sunt autẽ νέποδες piſces pedibus carentes. Vt per hanc vocem piſcium pinguedinẽ intellexiſſe Nicolaum, ſit veriſimile. d Dilytææ] Græcè eſt διλυτάιας. Qua voce iterum pinguedinem intelligit, ſed cuius animantis, nondum aſſequor.

Cap. XIII.

VNGVENTVM ex euphorbio barbaricum,ad iſchiadicos,& alia multa mala. Recipit opopanacis vnc. ſemis,ceræ Tyrrhenicæ lib.ſemis,terebinthinæ libr.vnã & vnc.tres,galbani vnc.ſemis, ammoniaci thymiamatis,euphorbii, caſtorei,piperis albi ſingul.vnc.vnã,medullæ ceruinæ vnc.duas, hyſſopi humidi vnc. duas dr. duas,adarces drach.duas, olei ſtyracini, irini, laurini, & amaracini, ſing. vnc. quinque, olei veteris lib vnam, hedychroi vnc.tres.

Cap. XIIII.

VNGVENTVM [a] Pyxis vocatum, admodum bonum & efficax. Accipit colophoniæ ceræ, ſing.lib. ſemis & quartam partem, terebinthinæ vnc.quatuor, ammoniaci thymiamatis vnc.vnam ſemis, thuris vnc. quatuor, olei veteris vnc.duas, ſucci ſeminis lini, lactis bubuli,ſing.lib.ſemis, adipis [b] anſerini vnc.tres, butyri vnc.quatuor, [c] ouorum vigintiquatuor albumina.Confectum reponitur in vaſe buxeo.

a Pyxis] Codex manuſcriptus habet πῦξις,ſed falſó:legẽdum enim, Paulo teſte, πυξίς. Sic autem dictum eſt hoc vnguentum,à buxo: quòd nimirum in buxeo vaſe ſit recondendum. b Adipis anſerini] Nicolaus legit χοιρίυ, hoc eſt porcini. Paulus verò,quem in noſtra conuerſione ſequuti ſumus, χηνείυ. c Ouorum vigintiquatuor albumina] Manuſcriptus codex habet ſimpliciter ὠῶν τὰ λευκά, non expreſſo numero. Sed Paulus diſertè ait, ὠῶν κδ´ τὰ λευκά.

Cap. XV.

VNGVENTVM ex abiete,Galeni,ad podagricos & arthriticos. Capit ſeminis abietis [a] cocti modium Italicum vnum, hoc eſt ſextarios ſexdecim, olei communis lib. ſeptem ſemis, ceræ puræ lib. ſemis, reſinæ ſtrobilinæ,aut [b] terebinthinæ lib.ſemis.Contuſum abietis ſemen oleo iniicitur. Vbi quadraginta dies in eo ſueris,expreſſum proiicito, mixtis reliquis cum oleo:& probè confectis, repone in vaſe. Confert ad ſpontaneos labores,reſolutiones,& articulorum refrigerationes. Si verò neceſſitas vrgeat coquere ſemen abietis cum oleo, ne nimium aduratur, aquæ ſextarios duos admiſcere oportet.Melius autem eſt irinum oleum iniicere.

a Cocti] Codex Nicolai perperam legit πεφαγνῆς μοδικῆς. Scribendum enim erat, vt ex Paulo, qui hoc vnguentum lib.7. deſcribit ad verbũ, ſatis liquet, ἐλάτης σπέρματος πεφθέντος μόδιος ἰταλικὸς α´, τυτέστι ξ ις´. Sed animaduertendum hoc loco erit, in Paulo nõ rectè legi ξ ιβ´. b Terebinthinæ] Nicolaus hîc & aliâs crebrò, τρεμεντίνης legit. Paulus habet τερεβινθίνης. vt hinc palàm fiat omnibus, paſſim apud Nicolaum per τρεμεντίνην eſſe accipiendam terebinthinam.

Cap. XVI.

VNGVENTVM aliud de abiete,vt præcedens. Habet olei communis ſextar.ſex & quartã partem,ſeminis abietis vnc.tres,reſinæ ſtrobilinæ, aut terebinthinæ vnc.quatuor,ceræ albæ vnc.tres.

Cap. XVII.

VNGVENTVM è nigra populo ad eadem mala. Recipit loco fructus abietis, nigræ populi fructus æquã portionem. adiicitur & olei quod ſatis eſt, & probè ferueſacta colantur:dein adduntur ceræ puræ vnc.tres, terebinthinæ,& ſtrobilinæ reſinæ,ſing.vnc.quatuor. Probè confectum reconditur.

Cap. XVIII.

VNGVENTVM [a] Zoſimi ad tremulos celebratum. Accipit reſinæ pineæ vnc. octo, ceræ vnc.duas, olei veteris lib.ſemis, opopanacis vnc.vnã, adarcæ,euphorbii,ſingulorum vnc.ſemis,nitri,aphronitri teneri, ſingul.vnc. duas. Nitrum,euphorbium & adarce in læuorem cum vino teruntur: deinde adiicitur opopanax, & ſimul in læuorem teritur. Poſtea anchuſa additur ad calorem accipiendum,& conficitur. Sequentia fiunt etiam emplaſtra.

a Zoſimi] Codex Nicolai habet ζωσιμᾶ. Sed Paulo atteſtante, legendum ζοσίμυ.

Cap. XIX.

VNGVENTVM Dropax, Gallus dictus, Oribaſii. Capit colophoniæ thus redolentis,pineæ & lignoſæ dictæ,quæ ſola in Italia naſcitur, [a] apochymatis,picis aridæ,ceræ puræ, ſingul lib. duas, reſinæ frictæ vnc. ſeptem ſemis, picis brutiæ lib.ſex,nitri lib.ſemis,bituminis,galbani,adarces,pyrethri,ſingul.vnc.tres,opopanacis,euphorbii, ellebori albi, piperis communis, ſingul. vnc.duas, ſulphuris viui vnc.vnã ſemis,caſtorei,ammoniaci, [b] ſtaphidis agreſtis, ſingul. vnc.vnã, olei ſicyonii lib.ſemis,opobalſami vnc.tres.

a Apochymatis] Eſt autem ἀπόχυμα nihil aliud quàm pix nauibus deraſa. b Staphidis agreſtis] Nicolai codex perperam legit δαφνίδος ἀγρίας, pro σαφίδος ἀγρίας, vt ex Paulo ſit manifeſtum.

Cap. XX.

VNGVENTVM aliud,dropax ſimplex nominatus. Habet ceræ lib.ſemis, picis aridæ vnc.vnã ſemis, brutiæ lib.ſemis,reſinæ pineæ vnc.vnã ſemis,frictæ lib. S.vnc.vnam S. Loco prius intrò exterſo imponitur.

Cap. XXI.

VNGVENTVM Diaſtactes,hoc eſt è lixiuio ſtillatitio ad iſchiadicos, arthriticos,& œdematodes. Recipit ceræ puræ,olei veteris, [a] lixiuii protoſtacti, ſingul. lib.ſemis,reſinæ frictæ,nitri Alexandrini, nitri albi,ſingul. [b] vnc.tres.Nitra in læuorem terantur [c] lixiuio.

a Lixiuii protoſtacti] Manuſcriptus codex, mirificè in hoc emplaſtro deprauatus legit σακτῆς καλῆς, quum tamen ſcribendum ſit, Paulo teſte, κονίας πρωτοστάκτου. Eſt autem lixiuium protoſtacton, Paulo lib.7.teſte, vbi calx etiam cineri additur. b Vnciæ tres] Poſt hæc verba Paulus addit, τερεβινθίνης, ἀνὰ ℥ο.ϛ´. id eſt terebinthinæ vnc. ſex. Sed hîc tantùm tres ſunt accipiendæ vnciæ. c Lixiuio] Codex Nicolai habet σὺν τῇ κώνει, quum tamen Paulo admonente legendum ſit τῇ κονίᾳ. Atque ex hoc & ſimilibus emplaſtris,quæ ex Paulo & aliis emendare licet, quiuis, quàm mendoſo exemplari ſimus vſi, animaduertet:nobíſque,ſi non paſſim ſingula emendare potuimus, veniã dabit,boníque hanc noſtram qualemcunque operam conſulet.

Cap. XXII.

VNGVENTVM ex nitro ad abſceſſus, & duros tumores valde bonũ. Accipit olei veteris,ceræ puræ, aphronitri, ſaponis, lixiuii protoſtacti, ſing.lib.ſemis, terebinthinæ vnc. tres, galbani, propolis, ammoniaci [a] thymiamatis,ſing.vnc.ſemis. Rectè paratum recondatur in vaſe,& detur.

a Thymiamatis] Nicolaus habet χυλῦ, ſed malé. ſcribendum enim erit, Paulo teſte, θυμιάματος.

Cap. XXIII.

VNGVENTVM è ſalibus valde bonum & vtile. Capit ceræ puræ vnc.duas, olei lib.ſemis, ſalis communis,aphronitri,ſing.vnc.duas,ceruſſæ vnc.quatuor, aceti vnc.duas.

Cap

Cap. XXIIII.

VNGVENTVM aliud è ſalibus. Habet ſalis cõmunis,nitri,ſing.vnc.duas,ceræ,[a]olei veteris,ſing.vnc. tres,aquæ marinæ quod ſatis eſt.

a Olei veteris] Manuſcriptus codex legit κηρῦ παλαιῦ οὐγ.γ'. Sed falſò,legendum enim erit,κηρῦ,ἐλαίυ ἀνά. Quam lectionem eſſe legitimam Paulus confirmat.

Cap. XXV.

VNGVENTVM ex perna,callos diſſoluens. Recipit pernæ porcinæ veteris pinguis, ammoniaci thymiamatis,caſei veteris bubuli aut caprini, adipis taurini,apochymatis,[a]hoc eſt raſuræ nauis, ſingul.drach.ſemis,medullæ ceruinæ vnc. IIII. [b] hyſſopi cerati vnc.I.S. cyprini olei vnc.tres,vini Ægyptii quod ſatis eſt.

a Hoc eſt,raſuræ nauis] Nicolaus habet, ὅπερ ἐστι πλοίυ ξύσμα,pro πλοίυ ξύσματος. Teſtis eſt Paulus, qui hoc, vt alia ferè omnia vnguenta,etiam deſcribit. b Hyſſopi cerati] Et hinc clarum eſt Nicolaum & alios poſteriores Græcos, ὕσωπον ὑγρὸν appellare, quod Galenus οἴσυπον ſimpliciter nominat. Nam medicamentum ex œſypo compoſitum Græci veteres aliquando οἴσυπον φάρμακον, aliquando οἴσυπον κηρώτην,vt 14.lib.ther.meth.cap.7.Galenus,& interdũ οἴσυπον κηρωτοειδῆ, interdum etiam οἴσυπον ὑγρὸν nominant. Quæ ſanè omnes appellationes à forma medicamenti, quod cerati liquidi inſtar paratur, ſunt deductæ. Componendi rationem & modum tradit Paulus libr.7.cap.17.Quod itaque alii Græci οἴσυπον κηρώτην, id ipſum Nicolaus ὕσωπον κηρώτην appellat.

Cap. XXVI.

VNGVENTVM ex vrina muli,podagricis vtile. Capit vrinæ muli maris ſext. duos, lithargyri lib.vnam, olei[a]minam ſemis. Trita diu omnia vt ſtrigmenti craſſitiem acquirant, [b]coquito donec digitos non coinquinent. Reponatur in vaſe,& detur.

a Minam ſemis] Græcè eſt μνᾶς ς'. Paulus habet myſtrum. Mina autem duplex veteribus fuit.maior, quam quidam Alexandrinã vocant,quòd in vſu fuerit medicorum eorum qui medicinam Alexandriæ exercuerunt:vnciarum viginti,ſeu drachmarum centum ſexaginta fuit,vt teſtis eſt lib. primo & ſecundo De compoſ. medic. generalium Galenus. Attica verò erat vnc. duodecim & dimidiæ,ſeu drachmarum centum: Romana erat vnciarum ſexdecim.hæc etiam Medica dicta eſt. Minor mina,fuit drachmarum quinque & ſeptuaginta. b Coquito,&c.] Codex Nicolai hanc vocem deſiderat. Reſtituendus itaque ex Paulo is locus ita erit,ἕψε ἕως ἀμολύντυ.

Cap. XXVII.

VNGVENTVM ex lapidis Aſii[a]flore,Philagrii, ad durities. Accipit radicis peucedani, floris lapidis Aſii:[b]ſi verò nõ adſit,ſalis ammoniaci, propolis maturæ, ſing.vnc.vnam,lanarum ſuccidarum crematarum, ſingulorum vnc.ſemis,ariſtolochiæ rotundæ, pumicis,canini ſtercoris,æruginis raſilis, [c]ſquamæ æris,miſyos,ſingul.drach.nouem,caſtorei ſcrup.nouem,myrrhæ vnciã vnam ſemis, [d]viſci quercini vnc.vnam ſemis,ceræ vnc. ſex & quartam partem,reſinæ pineæ vnc. ſeptem & tertiam partem, [e]picis Brutiæ vnc.nouem ſcrup.duos,olei veteris & aceti acerrimi quod ſatis eſt.

a Flore] Manuſcriptus codex legit λίθυ ἀσίυ φιλαγρίυ. Sed addendũ poſt ἀσίυ,ἄνθους. b Si non adſit] Paulo teſte legendum, εἰ δὲ μὴ παρείη. In codice Nicolai παρείη non eſt integrè exaratum.
c Squamæ] Nicolaus corruptè λέπους pro λεπίδος legit.
d Viſci quercini] Græcè ἰξῦ δρυΐνυ. (Paulus habet ὄξυς δριμυτάτυ, id eſt aceti acerrimi) ſed falſò: quia in fine tandem adiicitur, καὶ ὄξυς δριμυτάτου τὸ ἀρκῦν. e Picis Brutiæ] Nicolaus legit βρυτυΐνης, pro βρυτίας.

Cap. XXVIII.

VNGVENTVM ſimile, Galeni. Habet ceræ, terebinthinæ,reſinæ,ſing.lib.ſemis, lapidis Aſii, mannæ, ſing.vnc.vnam ſemis,cyprini olei vnc.vnam, [a]aquæ lixiuiæ è luto factæ quod ſatis eſt.

a Aquæ lixiuiæ è luto factæ] Græcè eſt,ὕδατος πηλοποίυ, id eſt aquæ figuli. Quippe πηλοποιὸς idem quod πηλοπλάστος, hoc eſt figulus, ſignificat. Cæterùm quod hic à Nicolao ὕδωρ πηλοποίυ,id à Galeno lib. 10. De comp.medic.localium cap. vltimo ὕδωρ πηλοποιητικὸν, id eſt aqua figulina vocatur. Libro autem 6.cap. De lacte coagulato, Dioſcorides κονίαν πηλοποιητικὴν,hoc eſt lixiuium figulinum appellat. Tale verò eſt quod non ex cinere aut calce,ſed luto potius fit. πηλὸς enim, Phauorino teſte, ἡ βεβρεγμένη γῆ, id eſt terra aqua irrigata, vel lutum aqua irrigatum dicitur: proinde vt nos ſignificanter Nicolai hoc loco mentem exprimeremus,aquæ lixiuiæ è luto factæ conuertimus.

Cap. XXIX.

VNGVENTVM ex ſalis flore,arthriticis in declinatione vtile. Recipit reſinæ terebinthinæ,reſinæ frictæ,pineæ,ceræ puræ,ſing.lib.ſemis, picis ſiccæ,aluminis ſciſſilis,ſalis floris,ſing.vnc.tres. Coquantur in diplomate,& detur.

Cap. XXX.

VNGVENTVM nutriens ad carnis generationẽ in vlceribus vtile. Accipit roſacei, reſinæ terebinthinæ,mellis,ſing.vnc.vnam,ceruſſæ, butyri,thuris, ſing. vnc.ſemis.

Cap. XXXI.

VNGVENTVM Italicum purgans ſordida, & carnem producens. Capit [a]erinæi (dico autem ſylueſtris ficus) tenerum corticem oleo excoctum. proiicito corticem,& liquefacito in oleo ceræ rufæ quod ſatis eſt, & datur.

a Erinæi,&c.] Codex Nicolai ſimpliciter habet ἐρινεοῦ. Sed legendum, Pauli codicibus ita monentibus, ἐρινεῦ. λέγω δὲ τ' ἀγρίας συκῆς.

Cap. XXXII.

VNGVENTVM [a]Chryſe, cruentis vulneribus accõmodum. Habet thuris,aluminis ſciſſilis, ſing.vnc.I. colophoniæ,reſinæ,ceræ,ſing. vn.I.S. olei veteris lib.S. [b]auripigmenti vnc.vnam. Arſenicum teratur in aceto.

a Chryſe] Locus hic totus in Nicolao deprauatus eſt, habet enim χρυσὴ ἔνυμον θαυστόν. Legendum autem eſt ἡ χρυσὴ ἔναιμον θαυμαστὸν, Paulo teſte. b Auripigmenti] Hæc omnia in Nicolai codice deſiderabantur. Adiecta verò ſunt ex Paulo, in quo ita ſcribitur, ἀρσενικῦ ſo.β'.ὄξει λείου τὸ ἀρσενικόν.

Cap. XXXIII.

VNGVENTVM fracturis idoneum, Oribaſii. Accipit picis Brutiæ lib.ſemis vnc. duas,lithargyri libr. ſemis vnc.duas, [a]thuris vnc.quatuor,terebinthinæ vnc. duas ſemis,adipis taurini lib.S. vnc.duas, galbani,opopanacis,ſing.vnc.S. ceræ vnc.duas,olei veteris lib.S. aceti quod ſatis eſt.

a Thuris] Quæ ſequuntur, propemodum omnia in codice Nicolai manuſcripto deſiderantur. Adiecta verò ſunt è Paulo, qui habet λιβάνυ ſo.η.τερεβινθίνης ſo.ι.στέατος ταυρείου λι.α. ſo. δ'.

Cap. XXXIIII.

VNGVENTVM ad fracturas cum vlcere citráque vlcera factas, ex commentariis [a]Heracleti. Capit picis aridæ minam ſemis,mannæ minæ quartam partẽ, adipis vituli,lithargyri,ſing.minam ſemis,ceræ Tyrrhenicæ vnc.tredecim, opopanacis drach. quatuor, [b]æruginis raſæ,æris Cyprii,ſing.minas x.& ſextam partẽ, terebinthinæ minæ ſemis quartã portionem, [c]æris vnc. ſemis, [d]ricini aut olei veteris,& aceti quod ſatis eſt.

a Heracleti] Nicolai codex falſò legit ἡρακλέυς,pro ἡρακλείτου. b Æruginis raſæ] In codice Nicolai deficiunt. Paulus autẽ habet, ἰοῦ ξυστῦ. c Æris] In Nicolao deſideratur. In Paulo eſt χαλκῦ ſo ις'. d Ricini] Codex Nicolai legit corruptè κύκαμος, pro κίκιος.

Cap. XXXV.

VNGVENTVM è ſtercore caprino, vocatum Spongion,hydropicis efficax. Habet picis Brutiæ lib. vnam vnc.tres,nitri lib.ſemis, [a]colocynthidis medullæ vnc.vnam ſemis, [b]pyrethri vnc.vnam ſemis,capparis radicis corticis vnc.tres, baccarum lauri ſextarii quartam partem,thuris,iridis,ſing.vnc.tres,farinæ fœnigræci,opopanacis,ſing.vnc.vnam S. adipis taurini vnc.tres, fellis taurini vnc.I. elaterii drach. duas, ſquamæ æris vnc. tres, [c]ſeminis apii,lathyridis,ſing.vnc.tres,croci Gnidii vnc.I.S. olei cyprini ſextarii quartam portionem, ceræ vnc.tres, reſinæ frictæ lib.vnam ſemis,caprini ſtercoris montani vnc.vnam ſemis,canchryos,cyperi, ſing.vnc. tres,cardamomi ſext.vnum ſemis.

a Colocynthidis medullæ] Nicolaus ſimpliciter legit ἐντεριώνης,ſed Paulus κολοκυνθίδος ἐντεριώνης. Hinc manifeſtum fit,in aliis etiam compluribus Nicolai locis,vbi ſolùm ἐντεριώνης ſcribitur,ſemper aliquid eſſe adiiciendum: verbi gratia,colocynthidis,aut aliquid aliud.
b Pyrethri] In Nicolao non eſt,ſed ex Paulo adiectum,qui habet πυρέθρυ. c Seminis apii] In manuſcripto codice non erant. Paulus verò habet, σελίνυ σπέρματος, λαθυρίδων. Sic paſſim librarii culpa multa in Nicolai codice omiſſa ſunt.

Cap. XXXVI.

VNGVENTVM ex ſampſucho. Recipit ceræ lib.ſemis,terebinthinæ lib. vnam,ſampſuchi,baccarum lauri, fœnigræci, ſingul. ſextarium ſemis, olei nardini quod ſatis eſt.

Cap. XXXVII.

VNGVENTVM [a]Erythrium, valde bonum. Accipit ſtyracis,malorum cotoneorum, ſing. vnc.tres, maſuaphii,croci, ſing.drach.v. pſichorum vnc.II.S. cypheos vnc.duas S. œnanthes, [b]caſami, [c]abſinthii, ſingulorũ drach.quinque, [d]caryophylli ſcrup.xv. ammoniaci

thymiamatis ſcrup.decem, opobalſami ſcrup.ſex, nardi vnc.tres,colophoniæ vnc. quinque, gleucini, propolis, ſing.vnc.duas ſemis, terebinthinæ vnc. quinque ſemis, folii drach.quinque, ſpicæ nardi drach. quinque ſemis, vini Falerni aut Aminæi quod ſatis eſt.

a Erythrium] Manuſcriptus codex legit ἐρυθραῖον falſò, pro ἐρύθριον. b Caſami] Sic vocare Græcos recentiores cyclaminum, ſuprà eſt à nobis annotatum. c Abſinthii] Codex manuſcriptus habet ψιμυθ',hoc eſt ceruſſæ. Paulus ἀψινθίου legit. Et puto erroré hunc in manuſcripto codice frequentem eſſe,vt ſcilicet ψιμύνθιον, pro ἀψίνθιον ſit ſcriptum. Sæpe enim ad internos vſus adhibet ceruſſam (ſi modò lectio legitima eſt) Nicolaus. At haud dubiè librarii negligentia & imperitia ſcriptum ita eſt,quum ἀψίνθιον ſcribendũ potius foret quàm ψιμίνθιον. d Caryophylli,&c.] Hæc ex Paulo adiecta ſunt, qui habet, καρυοφύλλου γρ. ιέ. ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος γρ. ι. ὀποβαλσάμου γρ. ς'.

Cap. XXXVIII.

VNGVENTVM acopon de euphorbio ab Artemidoro Pergæo medico compoſitum. Capit opopanacis,ammoniaci,euphorbii, piperis albi,galbani, œſypi,ſing.hexagia duo,medullæ ceruinæ hexag. quatuor, ceræ vnc.duas, olei laurini,ſtyracini,ſing.vnc.1.olei veteris vnc.S.Quæ liquari poſſunt, cũ oleo liquefiãt,deinde amoueantur ab igne, & opopanacẽ ſeorſim liquatũ in exiguo oleo affunde,& iniice ceram, ac cõmoue.Poſtremùm cõmixtis [a]aridis,probè in mortario cõcutito.

a Aridis] Codex Nicolai legit malè μύρα, pro ξηρά.

Cap. XXXIX.

VNGVENTVM Lyſiponium ad rigores,cõuulſiones,pulſationes,defluxiones,lienoſos,nephriticos,capitis dolores,colicos,fiſtulas,[a]caſus ex alto, cõtuſiones, & alia quædam. Habet pyrethri,piperis,adarces,ſing. hexag.vnum,opopanacis,galbani, ſing.hexag. duo,euphorbii hexag.vnum,caſtorei hexag.duo,terebinthinæ reſinæ hexag.quatuor, œſypi, medullæ ceruinæ,hexag. duo,olei ſtyracini,irini,myrrhini,ſing.vnc.vnam,cyprini vnc.octo,amaracini vnc.vnam,olei laurini,opobalſami,ſing.hexag.quatuor,ceræ vnc.duas.

a Caſus ex alto] Manuſcriptum exemplar habet corruptè κατωπώματα, pro καταπτώματα.

Cap. XL.

VNGVENTVM acopon Orionis Cteniſti. Recipit ceræ vnc.vnam, propolis lib.ſemis, iridis Illyricæ, terebinthinæ,ſing.vnc. octo, opopanacis libram ſemis, olei veteris vncias octo,galbani vnc.quatuor,olei lentiſcini,myrtini,ammoniaci, medullæ ceruinæ, ſing. libr. ſemis,œſypi lib.vnam,[a]olei laurini vnc.duas,olei ſtyracini, adipis vituli,ſing.lib.ſemis,adipis leonini,opobalſami,ſing.vnc.tres.Parato vtere vt optimo medicamento.Mulieribus maximè eſt vtile quibus in vtero factæ ſunt phlegmonæ aut durities, in peſſi forma appoſitũ. Facit etiam ad aurium dolores.Oportet autem hoc medicamentum miſcere cum roſaceo aut cyprino oleo.

a Olei laurini] Græcè eſt ἐλαίου δαυνίνου pro δαφνίνου. Galenus autem lib. 7. De comp.medic.κατὰ γένη, vbi idem deſcribit medicamentũ, habet δαφνίδων, id eſt baccarum lauri.

Cap. XLI.

VNGVENTVM ad omnem dolorem & laſſitudinem corporis, valde bonum & vtile. Accipit opopanacis,galbani,ſing.vnc.ſemis,caſtorei, maſtiches, ſing. hexag.quatuor,euphorbii,rutæ aridæ, ſing.hexag.vnũ, medullæ ceruinæ, olei laurini,ceræ puræ,terebinthinæ, ammoniaci,colophoniæ,ſing. vnc.vnam, nardini olei, cyprini,irini,ſing.vnc.duas, opobalſami hexag.vnum, piperis communis, adipis anſeris, gallinæ, ſingulorum hexag.quatuor.

Cap. XLII.

VNGVENTVM è citriis ad liuores,& lentigines faciei,& cicatrices,à ſole factas vſtiones,impetigines,& [a]puſtulas à ſalſa pituita in cute,vt impetigines apparẽtes. Capit [b]lapidis borachii drach.duas,caphuræ drachmam vnam,corallii albi vnc.ſemis, [c]amianti, [d]vmbilici marini,tragacanthæ,amyli, cryſtalli, [e]antali,dentali,thuris albi,nitri,ſingulorum drach.tres,marmoris albi puri drachmas duas,ceruſſæ præparatæ cum dracontio vnc. vnam, ceruſſæ alterius præparatæ cum plumbo vncias ſex. Terantur in mortario cum adipe ſuillo,

A dein cauato citri carnem,adipe diſſoluto, & ſine vt coquantur [f]ebullitione vna in cauitate citri: poſtea accipiantur ſpecies ſupradictæ,tenuiter tritæ, & iniiciantur in [g]cauitatem citri cum adipe, & ſubacta probè repone in vaſe,atque dato.

a Puſtulas,&c.] Manuſcriptus codex malè legit, καὶ ψαχνίδας, καὶ εἰς ἁλμυρὸν φλέγμα ἐν τῷ δέρματι, ὡς λιχῆνες, φενομένας. Scribendum enim erat, καὶ ψύδρακας διὰ τὸ ἁλμυρὸν φλέγμα ἐν τῷ δέρματι, ὡς λειχῆνες, φαινομένας. Sic enim eſſe legendum, Latini Nicolai codices ſatis oſtendunt, in quibus ita ſcribitur, Et puſtulas in quacunque corporis parte ortas ſalſi phlegmatis. ψύδρακας autem & ψυδράκια medici Græci (vt teſtis eſt Iulius Pollux) exiguas puſtulas bullarum inſtar in cute
B eminentes,vocant. b Lapidis borachii] Græcè eſt λίθου βοραχίου. Intelligit autem chryſocollam, quam boracem hodie vulgus medicorum vocat. Vtilis eſt ad purgandas cicatrices, purgat, & adſtringit.
c Amianti] Græcè eſt ἀμιάντου. De amianto verò lapide vide Dioſcoridem libro quinto. Nicolai Latini codices perperam legunt amenti dulcis. d Vmbilici marini] Nicolaus habet μπελίρικι θαλασσίου. Barbari medici belliculos nominant. Sunt lapilli, ex illorum traditione, exigui & candidi, in littore maris reperti, vmbilicum hominis referentes. Abſtergendi facultate præditi ſunt, vt iidem teſtantur. e Antali & dentali] Nicolai codex legit ἄνταλι, τένταλι. Nemo autem eſt qui non videat barbaras eſſe voces. Sunt lapidum nomina, vt barbarã ſectantes medicinam tradunt medici, eiuſdem cum priore facultatis. Antalum dum frangitur, venulas in longum protenſas oſtendere aiũt:
C dentalum verò, denti aſſimilari. Sed quis hodie ſeplaſiariorum hos lapides agnoſcit? Et tamen interea hoc vnguento frequenter vtuntur medici, neglectis interim melioribus quæ apud Galenum & alios probatos authores reperiuntur. Videntur autem potius eſſe è concharum quàm lapidum genere. Dentale enim Plinio lib.9.cap.36.buccinum vocatum eſſe iudico: antale autem, purpuram. Certi tamen nihil ſtatuo. Ellingerus pharmacopola Noricus nuper ad me miſit dentali, quod intus concauum eſt, & cornu aut radicis dentis effigiem præ ſe fert: ac conchæ eſſe pars, non lapidis, apparet. f Ebullitione vna] Græcè eſt πυρὰν μίαν. Qua loquendi ratione quid intelligat Nicolaus, certò conſtituere nequeo. Nos ad ſenſum potius quàm verba reſpicientes, reddidimus ebullitione vna. Sed fortaſſis pro πυρὰν legendum erit ὥραν. aut quod magis placet, λεπτῷ πυρὶ, hoc eſt lento igne, vt infrà vnguento 45. legitur. g Cauitatem] Codex manuſcriptus habet,
D εἰς τὸ κῦφον, corruptè haud dubiè pro κοῖλον.

Cap. XLIII.

VNGVENTVM [a]Grypa nominatum,ad hydropicos,lienoſos, & ventrem dolentes (iis enim abſterſorium fit) vtile. Habet bryoniæ lib.vnã,radicis althææ ſylueſtris,ſquillæ,ſing.lib. quinque, iridis vnc. vnam S. radicis filicis,ebuli,tribuli marini,ſing.vnc.1. Tuſa hæc imponantur in olei libr.vna,& ſubigantur ſimul,ac reponantur in vaſe diebus tribus. dein iniiciantur in lebe
E tem & bulliant,ſubactáque iam probè colentur, ſiccáq; abiiciantur. Liquidum autem in lebetem coniiciatur,& ceræ puræ vnc.ſex. Sic paratum reconde in vaſe.

a Grypa] Græcè eſt γρύπα ὀνομαζόμενον. Latini codices Agrippa legunt,& ad regem Agrippam authorem referunt: num rectè, ſcire ſatis non poſſum.

Cap. XLIIII.

VNGVENTVM iecori imponendũ in cõtinuis & ardentibus febribus: in phreniticis verò & capitis doloribus à calore factis, fronti. Recipit ſucci ſeminis lini,pſyllii,portulacæ,olei violacei, nenupharini, caphu-
F ræ,ſantali rubei,roſarum,mandragorini olei, aut foliorum eius aut fructus,ſucci ſolani,ſeminis hyoſcyami farinam recentem, papaueris albi & nigri, ceræ albæ,ceruſſæ,ſpodii. Tritis iis & ſubactis ſimul, diſſoluatur cera cum oleis & ſuccis, iniicianturque arida trita & probè cribrata. Parato vtere in iis quæ dicta ſunt malis. Iuuat etiam hecticas febres,& ardentes,atque vigilantes.

Cap. XLV.

VNGVENTVM Populeũ, ſomnum conciliat, febrientibus ac dolentibus caput propter calorem,inunctum tẽporibus,prodeſt. Febricitantibus plantæ manuũ
G ac pedum,& pulſus inunguntur: irrigandum autẽ cum oleo roſaceo aut violaceo. Accipit oculorum in ſummo arboris populi,quando floret,apparentium lib.1.ſemis,foliorum papaueris nigri, foliorum mandragoræ, foliorum rubiæ,foliorum hyoſcyami, foliorum ſolani, [a]vermicularis,lactucæ foliorum,ſemperuiui,hoc eſt ſedi minoris,foliorum violæ, [b]cymbalii foliorum nominati cortali naſcentis in figulinis & muris, ſingulorum
H vnciam ſemis, adipis ſuilli recentis, [c] ſalis experti. Paratur autem in hunc modum. Accipiuntur herbæ, & cum adipe in mortario tunduntur, fiũntque veluti fermentum, & ſinuntur ſub ea forma diebus octo. dein cum gladiolo inciduntur in tenues partes, inque lebetẽ

coniiciuntur,& lento igne bulliunt cum vini boni libr. vna donec totum abſumptum fuerit. Poſtea per linteũ tenue colantur, & reponuntur in vaſe.

a Vermicularis] Nicolaus etiam barbara voce βερμικουλάριν vſus eſt, vt crebrò aliàs. b Cymbalii foliorum] Intelligit acetabulum alterum, quod alio nomine vmbilicus Veneris dicitur. Cymbalariam etiam in hodiernum diem nominant,& cymbalion, herbarii. c Salis experti] Codex Nicolai habet ἀπύςυ, id eſt ieiuni. ſed Latini codices legunt ſine ſale. Quare Nicolai lectionem eſſe corruptam conſtat,& legendum potius αἰτὸ ἄλατοι.

Cap. XLVI.

VNGVENTVM magnum Marciaton, conferẽs ad refrigerationem capitis, pectoris, ſtomachi, lienis, iecoris, alióſque dolores à frigiditate natos, & lienem induratum. Præcipuè verò ad hydropicos & lienoſos expertum eſt. Capit ceræ albæ lib. vnam, olei communis lib. quatuor, roſmarini, foliorum lauri, ſingul. vnc. quatuor, tamaricis vnc. tres, rutæ vnc quatuor, [a]ebuli, ſabinæ, balſamitæ, ocimi, ſaluiæ, polii, calaminthæ, artemiſiæ, helenii, betonicæ, brancæ vrſinæ, [b]ſpargulæ, [c]herbæ venti, [d]pimpinellæ, agrimoniæ, abſinthii, herbæ ſancti Petri, (ab Italis dictæ herbæ paralyſis) coſti herbæ, ſambuci foliorum, ſemperuiui minoris, herbæ millefoliæ, ſemperuiui maioris, chamædryos, quinqueneruiæ, centaurii, [e]fragariæ, quinquefolii, ſing. vnc. duas drach. duas, maluæ ſylueſtris radicis, cumini, myrrhæ, ſingul. vnc. vnam ſemis, fœnigræci hexag. quatuor ſemis, butyri vnc. ſemis drach. duas, ſeminis vrticæ, violarum, papaueris albi, menthæ, rubiæ, menthæ agreſtis, lapathi, polytrichi, [f]cardiobotani, [g]matriſſyluæ, [h] herbæ moſchatæ, florum chamæmeli, ſcolopendrii, [i]creſpuli, [k]herbæ camphoræ, ſtyracis, medullæ oſſium cerui, ſingul. hexagium vnum ſemis, axungiæ vrſinæ, gallinæ, & anſeris, maſtiches, ſing. vnc. ſemis, thuris drach. duas, olei nardini drach. vnam gran. quindecim. Herbas tritas impone vino bono die vno, altero autem die aufer è vino herbas,& contunde, coniicitóque in alterum vinum bonum,& illic ſinito diebus ſeptem. Octauo autem die accipe has cum vino, & decoque, donec dimidium eius abſumatur. dein iniice oleum, & denuò decoquito quoad totum vinum conſumatur. Poſthæc amoueto ab igne,& colato, atque oleum rurſus in lebetem coniice: & vbi parum lento igne fuerit excalfactum, iniice ſtyracem: poſtea butyrum, & adipes, oleum nardinum, maſtichen, thus. poſtremò omnium ceram, omnibúſque lento igne diſſolutis, aufer tandem ab igne, reconditóque in vaſe,& vtere.

a Ebuli] Nicolaus habet ἔμβουλι adiectione vnius literæ pro ἔβουλι. Latini codices falsò legunt ebrii. b Spargulæ] Codex Nicolai σπάγουλι, ablatione vnius literæ, pro σπάργουλι legit. Eſt autem ſpargula herba, quæ Græcis & Latinis aparine vocatur. Hanc primùm aſperulam, quòd aſperitate ſua veſtimentis quas contigit, pertinaciter hæreat, dixerunt. Quam ſubinde vocem imperitiores in aſpergulam, vnius literæ adiectione, mutarũt,& tandem in ſpergulam & ſpargulam. c Herbæ venti] Græcè eſt ἀνεμοχόρτης. Herbam autem venti variè interpretantur. Sunt enim qui vmbilicum Veneris eſſe dicant. Alii helxinen, ſeu parietariam: nonnulli conſolidam minorem vocatam: aliqui verò anemonem. Vt certè quid ſit in iſta diuerſitate ſententiarum faciendum, ſeplaſiarii vix conſtituere poſſint. Sciant itaque hoc in loco herbam venti ſignificare anemonem, ſylueſtrem præſertim, cuius pictura & hiſtoria eſt in altero noſtrorum De ſtirpium hiſtoria commentariorum tomo. Hæc enim calefaciendi & diſcutiendi vim habet, adeóque ad præſentia mala idonea eſt. d Pimpinellæ] Nicolaus corruptè hanc vocem μπιπινέλι extulit. Habent autem Latina exemplaria omnia pimpinellæ: vt non ſit dubium, in Nicolao legẽdum eſſe μπιμπινέλλι. e Fragariæ] Nicolaus corruptè dixit φράουλι pro φράγουλι. Et in quibuſdam Latinis codicibus etiam fragulæ legitur. f Cardiobotani] Græcè eſt καρδιοβοτάνου. Latini codices habent carduncelli. Per cardũcellum autem intelligunt carduum benedictum vocatum. Ego verò cenſeo, per cardiobotanon Nicolaum intelligere herbam vulgò cardiacam vocatam. Hæc enim pulchrè ad nomen καρδιοβοτάνου quadrat, & craſſos humores incidere, extenuare ac diſcutere poteſt, vt ex primo noſtrorum De ſtirpium hiſtoria commentariorum tomo liquet. g Matriſſyluæ] Nicolaus habet ματριζίρβια, pro ματρισύλβια. Vſus eſt autem hac voce etiam Scribonius Largus. Nam quod Græcis aliis περικλύμενον, huic mater ſyluæ dicitur, alio nomine caprifolium nominatur. Habet & hæc herba exſiccandi diſcutiendíque facultatem, vt loco iam citato fuſiùs diximus. h Herbæ moſchatæ] Græcè eſt μοσχαβότανον. Herba verò moſchata geranii prima eſt ſpecies, vt tomo primo noſtrorum De ſtirpium hiſtoria comm. eſt dictũ. i Creſpulæ] Nicolaus κρέσπουλι habet, hoc eſt creſpuli. Barbari authores oculum bouis interpretãtur. Quare nõn eſt niſi buphthalmum Græcorum & Latinorum, cuius hiſtoria & pictura eſt in tomo primo. k Herbæ camphoræ] Græcè eſt καμφορᾶ βοτάνης. Latini codices camphoratam habent. Barbari interpretantur abrotonum ſylueſtre.

A Non eſt autem aliud hoc abrotonum, niſi id quo hodie paſſim pro mare vtuntur officinæ.

Cap. XLVII.

VNGVENTVM ad vigilantes, capútque à calore dolentes, phreniticos, & ſimpliciter ad omnem vigiliam, inunctum in linteo, & fronti impoſitum. Habet fructus mandragoræ, caphuræ, ſeminis lactucæ, ſeminis papaueris albi, ſeminis hyoſcyami, farinæ eruinæ, pſyllii violarum, [a]pinguedinis ſuis, olei nenupharini, amygdalini, ſeminis portulacæ, ceræ albæ. Hæc trita & ſubacta B calefiant, vt cera diſſoluatur. Reponatur in vaſe.

a Pinguedinis ſuis] Codex Nicolai legit λέπος ὑῦ, ſed minus recté. Puto autem ſcribẽdum fore, λίπους σύος: humectat enim plurimùm ſuillus adeps, adeóque ad ſanandas vigilias è ſiccitate natas admodum idoneus eſt. Niſi quis malit legere λεπίδος σιδήρου, id eſt ſquamæ ferri.

Cap. XLVIII.

VNGVENTVM ad omnem dolorem ſtomachi & ventris, ad vterina mulierum mala, diſtẽſiones, quartanas, comitiales, ſpinæ dolores,& renum. In quartana, ante inuaſionem inungantur ſpina & ſcapulæ. Recipit C roſmarini, ſampſychi, iridis, ſerpylli, rutæ, radicis maluæ ſylueſtris, ſingulorum vnc. duas drachmas duas & quartam partem, foliorum lauri, ſaluiæ, ſabinæ, ſing. vnciam vnam ſemis, lauriolæ vncias quatuor ſemis, calaminthæ vncias tres, maſtiches, thuris, ſing. drach. tres, pyrethri, euphorbii, ſingul. vnc. ſemis, zingiberis, piperis communis, ſingul. hexag. quatuor ſemis, [a] olei moſchati hexag. vnum ſemis, petrolei, aut pro eo oleum ſanctæ Barbaræ vnc. ſemis, adipis vrſini, olei laurini, ſingulorum vnc. vnam ſemis, butyri vnc. duas, olei com- D munis lib. duas ſemis, ceræ albæ puræ lib. ſemis & quartam partem. Herbæ vnà cum radicibus proiiciantur in vinum die vno, altero verò die eximantur, & in mortario probè tundantur, dein oleo iniiciantur, & illic diebus ſeptem permittantur. Poſtea probè decoquantur,& colentur, ruſúſque bulliant, atque imponãtur butyrum, adipes,& cera, omnibúſque liquatis, iniicito ſanctæ Barbaræ oleum, moſchatum & laurinum. dein imponito thus, zingiber, piper, pyrethrum, probè trita: omnibúſque ſimul bene in mortario ſubactis tollantur,& in va- E ſe recondantur.

a Olei moſchati] Nicolaus habet μουσκλαῖ. Vide quæ ſuprà annotatione 272. diximus.

Cap. XLIX.

VNGVENTVM Dialthææ ad neruorum interciſionem, lateris dolores, omnem incontinentiam & duritiem neruorum, atque reſolutos vtile. Accipit radicis maluæ ſylueſtris libr. vnam, ſeminis lini, fœnigræci, ſing. lib. ſemis, ſquillæ vnc. tres. Radices bene tuſæ cõiiciantur in libras tres ſemis aquæ: deinde dies tres in ea F ſinens, ebulliant donec ſucci craſſitudinem acquirant, & per linteum tenue colentur. Pòſt accipiatur ſucci huius lib. vna, & iniiciantur ei olei lib. duæ, & rurſus bulliant donec ſuccus abſumptus fuerit. dein adiiciatur ceræ lib. ſemis, terebinthinæ, galbani, gummi hederæ, aut eius ſucci, ſing. vnc. vna. Poſtremùm imponatur colophonia bene trita,& reſina alba pura. Concuſſa agitatáque probè vt in lebete eliquentur, ab igne remoueto,& iuſto tempore vt refrigerentur conquaſſata in vaſe recondito. G

Cap. L.

VNGVENTVM aluum ſoluens, ad ſtillicidium & difficultatem vrinæ, ac calculoſos. Capit ſucci bryoniæ, ſucci ſquillæ, ſucci cyclamini, ſucci radicis tithymali, ſucci radicis ebuli, ſucci corticis radicis ſambuci, lactucæ, tithymali parui, ſucci chamæmeli, ſingulorum vnciam vnam, violarum, ſucci cucumeris ſylueſtris, mercurialis, polypodii ſucci, lauriolæ ſucci, capnii, [a]berberis, lathyridis, elaterii, ſingul. vnciam vnam, da- H crydii vnc. ſemis drach. vnam, nucis Indicæ, euphorbii, ſingulorum vnc. ſemis. Succos & herbas valde tuſas & tritas cum olei lib. vna & ſemis iniice, & illic diebus ſeptem ſinito. Octauo autem die eouſque coquantur quoad ſucci abſumãtur. dein adiice ceræ albæ lib. ſemis,

fellis taurini vnc.vnam.Poſtremò vnguentaria trita imponantur,irrigata & ſubacta reconde in vaſe.

a Berberis] Nicolaus habet βέρβερις. Latinus autem codex, capilli Veneris.

Cap. LI.

VNGVENTVM bonum ad ſtillicidium & difficultatem vrinæ,ac calculoſos. Habet caſtorei, ſcordoraſari,id eſt aſæ fœtidæ,ſing.vnc.ſemis,fœnigræci & ſucci ſeminis lini,ſingul.vnc.tres, olei chamæmelini,irini, butyri,ſingulorum vnc. duas , zingiberis vnc. 1. adipis anſerini,& gallini,ſing.vnc.1.S.chamæmeli vnc.S. ceræ puræ vnc.quatuor,reſinæ terebinthinæ,ſing.vnc.1.olei rutacei vnc.vnam ſemis. Omnibus his caletactis & probè ſubactis,colem & pudenda inunge , ac fortiter frica vſque ad anum.Hoc crebrò faciendum erit.

Cap. LII.

VNGVENTVM nigrum ad vulnera, carnem creans, carnémque putridam depaſcens. Recipit olei communis lib.ſemis vnc.tres,ceræ puræ vnc.duas,colophoniæ,[a] zopiſſæ,ſagapeni,ſing. vnc.vnam,maſtiches, thuris,galbani,reſinæ terebinthinæ, ſing.vnc.ſemis.Oleum cum cera bulliat:& vbi probè eliquaueris,impone colophoniam,deinde picem naualem, ſagapenum,terebinthinam,maſtichen,thus, & galbanum , recondéque in vaſe,& dato.

a Zopiſſæ] Nicolaus legit γλυκοπιασσῆς,ſed falſò:legendum enim erit ζωπίσσης.In Latinis etiam codicibus ſcribitur picis naualis.Tamen ſiquis rem rectè expendat, pix naualis non eſt niſi pix liquida:Zopiſſa verò,reſina cum cera nauibus deraſa , vt alibi copioſiùs diximus. Ideóque fortè quis pro γλυκοπίσσης,legere poſſet ὑγροπίσσης.

Cap. LIII.

VNGVENTVM album ad mala cutis à ſalſa pituita orta , [a] puſtularum eruptiones , & pruritus carnis mitigans. Accipit ceruſſæ vnc.vnam , lithargyri vnc. ſemis,thuris drach.vnam ſemis,maſtiches drach.ſemis. Contuſis omnibus ſimul fricato cum roſaceo oleo,donec ad ſucci craſſitiem redigantur.dein adiice lac mulie bre,& ſtillatitium roſarum liquorē purum,& iuſto tempore conquaſſato,vt ſucci craſſitiem nanciſcantur,repo nitóque in vaſe.

a Puſtularum eruptiones] Nicolai codex habet ψαχνίσματα minus rectè,pro ψυδρακνίσματα. Nam vt ſuprà ψαχνίδας , pro ψύδρακας,ita hoc loco ψαχνίσματα pro ψυδραχνίσματα dixit. Vide annotationem huius ſectionis 52.

Cap. LIIII.

VNGVENTVM aliud album, magis varium. Capit capita papauerum magnorum integra quatuor, roſarum Perſicarum foliorum tantum, foliorum plantaginis,ſing.vnc.ſemis,ari vnc.vnam : hæc omnia probè lota ſint. meliloti vnc.ſemis,palmularum pinguium exceptis membranulis vigintiquatuor, vuarum paſſarū Chiarum ſine acinis vnc.ſemis , fœnigræci decies loti cum feruenti aqua fluuiali . Hæc ſimul cum aqua dulci bulliant & recentium rubi foliorum vnc.vna,& aquæ libra vna ſemis.Bulliant autem donec remaneat [a] cerafia vna parua.Poſthæc teratur ceruſſa Hiſpanica,& lauetur in cortice [b] iuglandis cum muſto calido, quoad acrimonia eius eluatur, & iniiciatur ſuccus exiguus quantum vtique capere poterit,& adeps anſeris recens, vt fiat delicatum ceratum.

a Cerafia] Græcè eſt κερασία.Quid verò,& qualis menſura ſit cerafia,ſcire non poſſum.Totus hic locus in manuſcripto codice depranatus eſt, vt hāc ſine melioris codicis ope nemo facilè reſtituere queat. Ego quidem puto non κερασία,ſed potius κεράφιον legēdum eſſe, quod menſuræ genus eſt iis qui coquinariam faciunt, perfamiliare.

b Iuglandis] Manuſcriptus codex habet καρέας. Non puto autem hanc lectionem eſſe legitimam:ideóque καρύας potius eſſe ſcribendū ſuſpicio eſt. Quanquam ne ſic quidem ſatis bene conſtare ſententiam videam. quare hoc etiam loco ad fidem melioris codicis recurrendum erit.

Cap. LV.

VNGVENTVM ad hæmorrhoidum eminentias expertum,optimúmque. Accipe aloes flauæ contritæ in pollinem tenuiſſimum , & ſulphuris ignem non experti tenuiſſimè triti,ſing.vnc.vnam.Subigantur probè cum aceto acri,& inungantur.idque aſſiduè faciēdum.

Cap. LVI.

VNGVENTVM aliud ad hæmorrhoidum eminentias. Recipe colocynthidem aridam,& vrito,cinerémque eius accipiens inſparge hæmorrhoidibus,prius eas cum ſpongia fouendo:aut eluito has probè cum ſucco harum herbarum, folii nimirum, roſarum, pilularū cypariſſi, ſidiorum, balauſtiorum, rubi extremitatum, myrti ſylueſtris,rhois culinarii,rhois coriarii,,abſinthii vini boni. Vbi bullierint ad tertias, foue aſſiduè tepido, cum ſpongia impolluta . Poſtquam foueris , ſine iuſto tempore,dein rurſus eluito cum ſucco herbarum multoties tepido:dein ſpongia abſtergito, & inungito roſaceum:poſthæc inſperge cinerem colocynthidis.

Cap. LVII.

VNGVENTVM ad lumbricos. Habet aloes flauæ,lithargyri,ſandarachæ, hydrargyri, ſphecies hoc eſt tartari,ſulphuris ignem non experti,maſtiches,thuris,cumini,adipis gallinæ, anſeris,aceti acris,olei communis,ſucci lapathi.

Cap. LVIII.

VNGVENTVM aliud ad lumbricos,admodum expertum. Recipit tartari,nitri,ſandarachæ, aloes,veratri albi & nigri, iridis, fumi terræ hoc eſt capnii, ſulphuris ignem non experti,cumini toſti,æris vſti, [a] fuliginis foci puræ,ſing.vnc.ſemis,lithargyri, [b] pilæ marinæ vſta (quæ reperitur in mari rotunda,vt lana congeſta)ſtactes,corticis ligni fraxini, calcis viuæ,ſing.hexagium vnum ſemis,oculorum ranæ terreſtris,adipis porcini,ſingulorum vnc.vnam,olei nucum vnc.ſemis,olei communis vnc.tres,lapathi magni vnc.duas , fellis bubuli vnc.vnam ſemis.

a Fuliginis,&c.] Græcè legitur,κάπνου τῆς ἱστίας καθαροῦ: quanquam ἰσθίας in manuſcripto codice ſcriptum ſit.κάπνου verò pro ἀσβολῆς dixit,nempe efficiens pro effectu. Neque enim fumum vnciis aut aliis ponderibus metiri licet. Neceſſe itaque eſt vt intelligamus per κάπνον fuliginem à fumo factam,& foci parietibus adhærentem. Si ἰσθίας rectè ſcriptum eſt,quid ſignificet planè ignoro. legēdum itaque ἱστίας, aut ἑστίας erit. b Pilæ marinæ] Nicolai codex habet πάλαν μαρίναν. Et in hodiernum vſque diem deprauata voce ballam marinam vocant,quum tamen dicendum eſſet pila marina:ſic enim vocat Galenus lib.1.De compoſ.medic.localium,cap.2.inquiens,σφαῖραν θαλασσίαν κεκαυμένην Vt hinc etiam euidentiſſimum fiat , Nicolaum ſæpe barbaris vocibus,quod iam centies ferè monuimus,vſum fuiſſe.Pulchrè autem Nicolaus pilam ſeu ſphæram marinam deſcribit dicens , Inuenitur in mari rotunda,vt lana congeſta. Nam ex maris ſpuma ad littora colliſa,& cuiuſdam herbæ minutiſſimis feſtucis ſeu pilis fit , quæ ad littus detruſæ,ob motum ex fluctu collidente in gyrum & pilæ formā tranſeunt,vt alibi,nempe altero noſtrorum De ſtirp.hiſt.commentariorum tomo,fuſiùs diximus,vbi & picturam & vniuerſam eius hiſtoriam ſtudioſi offendent.Nonnulla etiam in lib.1.De compoſ.medic.de hac pila annotauimus.

Cap. LIX.

VNGVENTVM ad lumbricos in ſtomacho exiſtentes , & furſum repentes ad fauces & nares, naribus & vertici capitis inunctum. Accipit [a] ſalis ſtypſis vocati vſti,ſulphuris ignem non experti, ſing.vnc.duas,ſalis ammoniaci drach.vnam, æris vſti & triti floris,lapidis reperti in antiquis parietibus,pilæ marinæ(quam dicunt maris lanam rotundam)vſtæ, ſtactes,corticis ligni fraxini,ſing.drach.tres,myrrhæ,aloes flauæ,ſing.drach. duas,ranæ terreſtris dictæ oculorum, fuliginis foci,ſingul.drach. vnam ſemis . Cōmixtis omnibus ſimul cum oleo,& adipe ſuis,& lapathi ſucco quantum ſufficit,paratum repone in vaſe.

a Salis ſtypſis vocati] Nicolaus ſimpliciter habet στύψιν κεκαυμένην.Vocare autem στύψιν Nicolaum ſalis genus , ex ſequentibus palàm fit.Quale tamen hoc ſit genus,certò explicare non poſſum. Fortè ſciſſile intelligit,quod χιστὸν Græci appellant, adeóque legendum erit χιστοῦ κεκαυμένου.

Cap. LX.

VNGVENTVM ſimile ad lumbricos. Capit gummi ceraſiæ nigræ,hoc eſt ceraſia nigra producētis, vnc.duas,liquoris ficus vnciam ſemis.Gummi &liquor ebulliant in aceto dolo carente, quoad gummi diſſoluatur.dein cola,& decoque ad mellis craſſitudinem,& irrigans [a] ſtupa, deinceps inſparge vmbilico & faucibus.

a Stupa] Manuſcriptus legit στιπίῳ,pro στυπίῳ, vel στυππίῳ.

Cap. LXI.

VNGVENTVM alabaſtron , quo Maria Dominum inunxit,conferens ad mala vterina, & nephritica, &locos contuſos , gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti.

A Habet ſabinæ viridis vnc. duas ſemis, cypariſſi pilularũ drach.duas ſemis,roſmarini viridis,ſaluiæ,foliorum hederæ terreſtris,millefolii, artemiſiæ,herbæ [a]benedictæ nominatæ viridis,fœnigræci,lini ſeminis,ſing.vnc.duas ſemis.Omnia ſimul in mortario tuſa iniice aquæ libris duodecim, & concoque. dein adiice olei lib. duas ſemis, & iterum ebulliant donec vniuerſa aqua abſumatur. Colẽtur,rurſuſque bulliant.& adiice ceræ, colophoniæ, terebinthinæ, galbani, [b] gummi hederæ,picis Hiſpanicæ,reſinæ,thuris,maſtiches,ſing.vnc.duas ſemis, ſtyracis calamitis,thymiamatis,ſpicæ,ſing.lib.ſemis,olei balſamini vnc.vnam ſemis.

a. Benedictæ] Nicolaus habet, βολαίνης μπηνεδέτας ὀνομαζομένης. Vt videas Nicolaum etiam hodie tritis herbarũ vocibus vſum eſſe. Benedictam enim herbam appellãt in hodiernum diem, quam alio nomine caryophyllatam dicunt. b. Gummi hederæ] Nicolaus habet corruptè admodum γουμέδερε,pro γοῦμμι ἔδερε. Vocant autem in hodiernum vſque diem officinæ gummi hederæ, rem nullius momenti, qua pro lacryma hederæ vtũtur, vt in lib. De compoſ medic.primo fuſiùs monſtrauimus.

Cap. LXII.

VNGVENTVM praſion ad plagas putrefactas, C malignam carnem demoliens,& carnẽ ſanam reddens, præclarum & vtile. Recipit olei communis vnc.ſemis drach.tres,adipis anatis,hirundinis, coaguli lactis,chamæmeli,libyſtici,[a]centri gallinæ, ſaluiæ,ſingul.vnc.ſemis,ceræ puræ,reſinæ terebinthinæ, ſingul.drach. tres, berderami (hoc eſt iari)drach.vnam ſemis, maſtiches, thuris,ſing.drach. vnam ſemis ſcrup.vnum gran.quinque.Herbæ contundantur & miſceantur cum adipe & oleo,dimittanturq; diebus ſeptem. Die octauo bulliãt, & per ſaccum tranſmittantur:iniiciatur cera, maſtiche, D thus,terebinthina,& poſtremùm iarum.

a Centrigallinæ] Nicolaus deprauatè dixit τζεντογάλλη pro κέντρον γαλλίνε. Eſt autem centrum gallinæ officinis ea herba, quam alio nomine gallitricum ſylueſtre vocant. Vulgus ſaluiam ſylueſtrem, Græci orminum ſylueſtre nominant.

Cap. LXIII.

VNGVENTVM ad aurium dolorem mirabile. Accipit radicis maluæ ſylueſtris,phu,mei,ſing. vnc.iii. ariſtolochiæ longæ & rotundæ,helenii,hyſſopi,pulegii, artemiſiæ, pentaphylli, rutæ, acori, lauri, herbæ venti, E roſmarini,chamædryos,ſaxifragi, zingiberis, aſparagi, & ruſci radicis ac fœniculi, ſing.vnc.tres, ſeminis apii, iridis,libyſtici,granorum ſolis,petroſelini,ſeſelis,cardamomi,anethi,baccarum lauri,iuniperi, lapathi, ſing.hexag.tria,ſcrup.vnum gran.duo,ſeminis citri,ocimi,ſinapi,euphorbii, ſing. vnc.vnam, adipis vrſini & vulpini, olei laurini, petrolei vel olei ſanctæ barbaræ, ſing.vnciã ſemis,floris iunci odorati,coſti,pyrethri,thuris, maſtiches,myrrhæ,ſing.hexag.vnũ ſemis, [a] muſini olei vnc. ſemis,olei communis & ceræ quod ſatis eſt.

F a Muſini] Codex Nicolai habet μουσίνου ἐλαίου, haud dubiè pro σουσίνου. Niſi quis μουσέλαιον intelligere malit, de quo ſuprà ſatis eſt dictum.

Cap. LXIIII.

VNGVENTVM lieni conferens mirabile, ex cyclamino. Cape cyclaminum, & excauato interiora eius,dein folia & radicem capparis,& radicem filicis, æqualem vtriuſque portionem,tundens in mortario:deinde cum ipſis iniice oleum cõmune ac butyrum: ſubactiſque his vt in ſucci craſſitudinem redigantur, iniice G in cauitatem cyclamini,ac [a]cooperiẽs, ſine vt in calido cinere bulliant.dein amoueto ab igne,& colato per linteum ſubtile,reconditóque in vaſe,& vtere.

a Cooperiens] Manuſcriptus codex legit ὀχώσας, ſed minus rectè. Scribendum enim erãt πωμάσας. vel certè ὀπτήσας, vel ὀχήσας, hoc eſt aſſando & concoquendo, vel ſenſim mouendo. Sed prior lectio videtur eſſe melior.

Cap. LXV.

VNGVENTVM lieni conducens [a]Maiſtromelani nobile. Habet radicis filicis & bryoniæ, ſing.vnc. vnam,brancæ vrſinæ,cyclamini, myrices, [b] chelidonii H hoc eſt capnii, iuniperi, radicis maluæ agreſtis, ſcolopendrii, marrubii, caricarum, ſampſychi, abſinthii, ſquillæ,chamædryos,chamæpityos, foliorum ſalicis,radicis dracunculi,ſingulorum vnciam vnam. His probè tuſis affunde olei quantum herbis ſatis erit, & modicum aceti, ac ſubactis permitte ſimul macerari diebus tribus.deinde bulliant, & per linteum ſubtile colentur, & adiiciantur terebinthinæ, radicis capparis bene tritæ,bdellii,fœnigræci,thuris ſing.vnc.duæ, aloes flauæ, colophoniæ, ſingulorum vnciæ tres, ammoniaci, galbani,dialthææ,adipis gallinæ,anatis, vulturis,vrſi,& anſeris,ſingulorum vnciæ tres. Omnia ſimul ſubigantur, & bulliant, pérque ſubtile linteum colentur,& recondantur in vaſe.

B a Maiſtromelani] Nicolaus habet μαΐστρομελαίνε. Corruptã autem eſſe hãc dictionem ſatis conſtãt. Alibi dicit μαΐστροῤούσιον. Primũ nigrum,alterum rubeum aliquid portendit. Nam ῥούσιον ſæpe pro ῥούβιον in Nicolai codice ſcriptum eſt. Certum autem eſt μαΐστρε vocem alibi, illi idem quod nobis magiſtri ſignificare. Quum itaque quid hæ voces ſignificarent, non ſatis intelligerem, placuit integras in contextu relinquere. Poteſt tamen pro illis reponi, magiſtri nigri & rubei. Aetius etiã libr. 13.cap.126. Magiſtriani cuiuſdã meminit, vt forte pro maiſtromelani ſit legendum Magiſtriani. b Chelidonii] Hic locus monſtrat Nicolao capnion etiam eſſe dictum chelidonium.

Cap. LXVI.

VNGVENTVM lienoſis efficax. Accipit ſucci C cyclamini,butyri,dialthææ,olei laurini, chamæmelini, roſacei,anethini,& vnguenti magni Marciati, ſingulorum vnc.vnam.

Cap. LXVII.

VNGVENTVM ad malitiam ac rubedinem faciei,ita vt ſanet carnem,& candidam faciat. Capit ſulphuris ignem non experti vnciam vnam, thuris, myrrhæ,maſtiches,caphuræ,ſingulorum hexagium vnum. Hæc trita,& per denſum linteum tranſmiſſa, miſceantur cum ſtillatitio roſarum liquore,inque vnguenti for D mam redigantur & reponantur. Prodeſt etiam ad ſuperuacuæ carnis generationem, & totius corporis rubedinem.

Cap. LXVIII.

VNGVENTVM ſimile,nobile. Habet ſulphuris ignem non experti,ceruſſæ,thuris puri,caphuræ,maſtiches. Trita hæc omnia, & per linteum ſubtile tranſmiſſa, irrigentur cum roſaceo & ſtillatitio roſarum liquore ſufficienti, & ſubigantur donec albeſcant.

Cap. LXIX.

E VNGVENTVM ad palpebras non habentes pilos,& ad faciei rubedinem mirabile. Recipit aloes flauæ,ſucci lycii,caphuræ,[a]thutiæ,ſingul.drachmas duas, ceruſſæ drach. quatuor. Tritis his & læuigatis adiice adipem porcinum recentem, & vinum bonum purum quod ſufficit.

a Thutiæ] Nicolaus habet τουτίας. Vt hinc iterum perſpicere liceat omnibus, Nicolaum barbaris,& hodie vſitatis crebrò vſum fuiſſe vocibus.

Cap. LXX.

VNGVENTVM ad reſolutos,arthriticos,poda F gricos,bilioſos,trementes, & ad omnem neruorum & articulorum incontinentiam. Capit ſabinæ,ſaluiæ,calaminthæ,pulegii,rutæ, chamæmeli, ſquillæ, peucedani,abſinthii,iridis,acori,hyſſopi,anethi,lauri foliorum, ſambuci florum,radicis maluæ ſylueſtris,menthæ ſylueſtris,roſmarini, betonicæ, marrubii, abrotoni,ariſtolochiæ rotundæ foliorum, helenii, ſerpylli, ariſtolochiæ longæ foliorum & radicis,artemiſiæ, ſingul. vnc.duas. Hæc tuſa coniice in vinum bonum diebus tribus, dein G ebulliant & colentur,herbæque proiiciantur. Vino autem admiſceantur olei libræ nouem, & coquantur bene.Poſtea iniice ſeminis lini farinæ lib.vnam, cumini triti vnc.tres,fœnigræci lib.ſemis. Hæc ſubacta cum oleo & vino ſine die vno. dein decoquantur, & adiiciantur adipis bubuli libræ duæ,adipis ouilli lib.vna, adipis anſeris,anatis & gallinæ,ſingulorum vnc.tres,adipis vrſini libra vna ſemis. Diſſolutis omnibus ſine horam vnam.dein adiice ammoniaci,galbani,ſing.vnc.duas,terebinthinæ,gũmi hederæ,ſing. vnc.tres, ceræ puræ lib. vnam.Omnibus per ignem irrigatis & ſubactis,tandem H remoueto:& adiiciatur caſtorei boni triti,& iridis,ſing. vnc.duæ,ſubacta iuſto tempore reponantur.

Cap. LXXI.

VNGVENTVM ad ſuppuratos, tabidos, tuſ-

ſientes pectori inunctum. Habet ſucci ſeminis lini & fœnigræci,ſing.vnc.vnam,adipis gallinæ,anſeris,butyri,ſing. vnc. vnam ſemis, ſtyracis calamitis vnc. vnam ſemis,olei violacei quod ſatis eſt.

Cap. LXXII.

VNGVENTVM valde vtile ad pleuriticos, ſuppuratos,& tuſſientes. Recipit ſucci fœnigræci, ſeminis lini,ſing.vncias duas,adipis anſeris, gallinæ, anatis, bubuli,& medullæ oſſis eiuſdem,butyri,ſing. vnc. tres, olei chamæmelini vnc.duas, olei rutacei,œſypi,olei violacei,ſing.vnc.quatuor,ceræ vnc.duas.

Cap. LXXIII.

VNGVENTVM acopon,ſiue paſma,hoc eſt inſperſile medicamentum in balneo. Capit ſampſychi drach.quinque,piperis communis,lauri, pyrethri,ellebori albi,ſing.drach.vnam.Trita & [a]cribrata dato.

a Cribrata] Manuſcriptus codex legit δήσας,pro σήσας.

Cap. LXXIIII.

VNGVENTVM aliud acopon , Heracles nominatum.Valde calefacit,facitque ad iſchiadicos,& omnẽ reſolutionem, diuturnas refrigerationes , & ſtupefacta, omnem neruorum conſenſum, difficilémque corporis motum.Valet etiam vbi aliquid calefacere , aut à profundo extrahere, & diſcutere , atque ex alto corporum fluxiones euocare,ac[a]meatus immutare conaris. Habet ſucci thapſiæ vnc.ſemis,euphorbii hexag.vnum ſemis, pyrethri, piperis, ſingul.vnc. ſemis, cantharidum vnc.tres,canchryos,galbani, opopanacis, adarces,ſing. vnc.tres,carpobalſami ſcrupulos tres, caſtorei,iridis,ſtaphidis agreſtis,ſing.vnc.ſemis, coſti, caryophylli, ſing. vnc.tres, ſpicæ nardi ſcrup.vnũ ſemis, cardamomi vnc. tres,ſampſychi,ammoniaci, ſtyracis,ſingul. vnc.ſemis, maſtiches ſcrup.tres , medullæ ceruinæ , terebinthinæ, ſing.vnc.ſemis,œſypi vnc.vnã ſemis,olei laurini & nardini,ſing.vnc.duas,ceræ vnc.ſemis drach.duas,opobalſami vnc.ſemis , olei anethini, & olei communis veteris,ſing.vnc.ſex.

a Meatus immutare] Græcè eſt μεταςυγκρῖναι. Eſt autem μεταςυγκρῖναι,ex alto euocare,& transferre, adeóque meatus immutare.

Cap. LXXV.

VNGVENTVM ad lienem,admodum bonum. Recipit ammoniaci,galbani, maſtiches, thuris, ladani, zopiſſæ,ceræ,ſing.vnc.vnam,adipis quem volueris.Accipe autem prius capparis & ſalicis folia,ramos tamaricis,& corticis fraxini,decoque cum oleo & aceto ad tertias,colato,& herbas abiicito. Oleum verò cum ſupradictis ſpeciebus decoque probè ad conſiſtentiam. Amoto ab igne,adiice vnguẽti Marciati, Grypæ, ſing. vnc.vnã, dialthææ vnc.ſemis.Probè mota repone.

Cap. LXXVI.

VNGVENTVM neruos relaxans , valde bonum. Accipit myrrhæ, bdellii, galbani, ammoniaci, aloës,opopanacis,maſtiches, butyri, ſing.lib.ſemis,euphorbii vnc.quatuor,olei cyprini,nardini,gleucini,ſingul.lib.ſemis,reſinæ lib.vnam ſemis, terebinthinæ libr. vnã,ceræ lib.quatuor, colophoniæ,adipis porcini, ſing. lib.vnam ſemis, adipis vrſini lib. vnam, adipis taurini lib.tres,medullæ ceruinæ, olei laurini veteris , olei è teda,olei ſeminis lini lib.vnam S. olei rutacei, bituminis, ſing.lib.ſemis,olei communis lib.quatuor.

Cap. LXXVII.

VNGVENTVM neruos relaxãs,emolliens,à Petro confectum. Prodeſt ad tenſiones neruorum, & omnem refrigerationem ac dolorem, in quacunque corporis parte fiat. Ad podagricos, arthriticos, iſchiadicos, & colicos expertum. Capit [a] olei fœnigræci libram ſemis.

a Olei fœnigræci,&c.] Reliqua,hoc eſt verſus propemodum quatuor,in manuſcripto codice deſiderantur,quos reſtituere nobis integrum non fuit.

Cap. LXXVIII.

VNGVENTVM nutriens,ad carnis in plaga generationem vtile. Habet myrrhæ, thuris, reſinæ,maſtiches,ariſtolochiæ,ceruſſæ,melle excepta illine. Si vero volueris implere carne, reſinam aridã inſperge prius tritam,dein impone hoc inſtar emplaſtri.

Cap. LXXIX.

ABSCESSVM ſi vis confeſtim ſedare,impone polygonon herbam contuſam,& illine deſuper.& aut rumpit,aut diſpergit.

Cap. LXXX.

VNGVENTVM Perſicum expertum, purgans omne vulnus,& generans carnem,maximè vbi à gladio plaga inflicta fuerit. Recipit ſarcocollæ,ſanguinis draconis,picis,terebinthinæ,galbani,ceræ [a]fuluæ,lithargyri,adipis [b]hircini,bituminis,olei omphacini. Hæc latì migata coniice in vas cum oleo ſine lithargyro & adipe hircino, quæ poſtremò adiicito. Poſtquam verò decocta fuerint,& mediocriter refrigerata,admiſce. [c]Moueto quoque ollam ipſam donec perfectè concreſcat vnguentum.Si verò poſt alia inieceris , abundè aridum fit vnguentum.

a Ceræ fuluæ] Codex Nicolai legit κηρῦ πυρῦ. Sed fortè legendum erit καθαρῦ. b Hircini] Manuſcriptus codex habet ταυρίυ,ſed perperam:ſcribendum enim eſt τραγείυ, vt ex ſequentibus patet. Nam ſtatim ſcribitur,καὶ τῦ τραγείυ ςέατος. c Moueto,&c.] Nicolaus habet κινιθρωκίνην. Quid verò ſit κινιθρωκίνη,ſcire nõ poſſum. Quare corruptam eſſe lectionem puto, legendúmque καὶ κίνει τὸ ἀνθράκιον.

Cap. LXXXI.

VNGVENTVM præclarum Patrocli Cæſaris, demoliens vniuerſum affectum. Vtendum eo quotidie manè & ante balneum, accipiendo de eo quod ſatis eſt, & diſſoluendo inungendóque pedes, & affricando citra moleſtiam. Accipit thuris drach.quinque,piperis albi drach.quinque, aphronitri drach. quatuor, myrrhæ dr.duas,ammoniaci thymiamatis drach.tres. Arida tundito & cribrato tenui cribro, reliqua aceto diſſolue & ſubigito,omniáque ſimul commiſce.Poſtquam ſubegeris,iniice oleum cyprinum,& ſubacta accipe:& iis vtere.

Cap. LXXXII.

VNGVENTVM ad iecoris obſtructionem & duritiam probatum : confert ad frigidos affectus , tollit obſtructionem à frigidis & lentis crudiſque humoribus factam. Capit iridis, cinamomi, ſpicæ , caryophylli, abſinthii,roſarum,ſantali rubei,ſpodii, cancrorum fluuialium,olei chamæmelini,& roſacei, ac [a]ceræ quod ſatis eſt. Decoquatur primùm cancri cum oleis,donec omnino in cinerem vertantur,dein colentur,& iniiciantur reliquæ ſpecies in oleum,feruefactæ ſufficienter colentur: dein imponatur ceræ quãtum oportet. Paratum recondе in vaſe.

a Ceræ] Nicolai codex habet κηρίυ,hoc eſt faui. Sed cenſeo legendum κηρῦ.

Cap. LXXXIII.

VNGVENTVM ad eos qui elephantia laborãt, valde bonum. Habet ſaluiæ, corticis radicis capparis, fœnigræci, cicerum nigrorum farinæ , cumini farinæ, ſordis balneorũ. Hæc cum roſaceo oleo ſubacta inunge.

Cap. LXXXIIII.

VNGVENTVM aliud ſimile. Recipit ſordis balneorum,Cimoliæ,olei roſacei,polẽtæ , alborum oui. Hæc cum ſtillatitio roſarũ liquore bono parata inunge.

Cap. LXXXV.

VNGVENTVM aliud ſimile. Accipit meliſſophylli,polentæ,adipis gallinæ,violarum, Cimoliæ,roſarum optimarum. Hæc trita in ſubtiliſſimum pollinẽ, irrigato cum bono ſtillatitio roſarum liquore,& oui alboratque inunge.

Cap. LXXXVI.

VNGVENTVM lieni accõmodatum,valde bonum. Cape ſummitates ſparti, tundito & cõquaſſato, atque accipe ſucci vnc. S. ſucci cyclamini , ſucci radicis aſphodeli,ſing.drach.duas,radicis pæoniæ,radicis aſparagi,chamæleucæ,chamædaphnes, capparis & tamaricis corticum radicis , ſimiliter corticum fœniculi, apii, & [a]limaturæ ligni. Hæc coquantur cum aceto & aqua, donec dimidia pars relinquatur : & accipiatur ſuccus cyclamini , & radicis aſphodeli , atque cum priori decocto irrigentur,& imponantur in ollã. Adiice adipem

gallinæ & anſeris,butyri recentis . Bulliat probè donec vniuerſa humiditas ſuccorum abſumatur . dein admiſceatur vnguentorum Grypæ & Marciati, ſingulorum vnc.vnam: & vtere.

a Limaturæ ligni] Græcè eſt κυφοξυλείας : quam quidem dictionem aliter interpretari non poſſum , niſi pro tenuibus ac leuibus aſſulis è ligno lima aut dolabra detractis.

Cap. LXXXVII.

VNGVENTVM ad lienis obſtructionem mirabile. Habet foliorum ſalicis , ramorum tamaricis,radicis capparis.Tundantur hæc tenuiter, & ferueāt cum oleo & aceto ad tertias, dein colentur . In oleum coniiciatur ammoniaci,galbani, maſtiches , ladani, terebinthinæ,ſingul.vnc.vna, ceræ vnc.duæ . Vbi ſatis ebullierint,tollantur ab igne, & admiſceatur Marciati , Grypæ, dialthææ,ſingul. vncia vna, [a] farinæ tenuiter tritæ vnc .ſemis,olei laurini & butyri.

a Farinæ tenuiter tritæ] Græcus Nicolai manuſcriptus codex legit, ἀλεύρου βρίζας ψιλόν.Sed videtur locus eſſe corruptus. Nos ſenſum potius quàm verba ſpectantes conuertimus,farinæ tenuiter tritæ.

Cap. LXXXVIII.

VNGVENTVM nominatum Diaſaponium , ad eos qui elephantia correpti ſunt. Recipit ſaponis communis lib.vnam,eius quæ primas obtinet lib. vnā vnc. tres. Hæc mixta concutiantur quoad alba reddantur. Hoc crebrò accipe,& inunge tales: poſtea cum ſucco lupinorum ablue, idque ſpongia pura,& ſine vt dormiāt. Vinum verò ſemper exhibe cum aqua in qua ſena, epithymum,polypodium,& Damaſcena communia incocta ſint.

Cap. LXXXIX.

VNGVENTVM ſimile , valde bonum. Accipit butyri veteris,arſenici,reſinæ terebinthinæ, propoliſ,ſingul.vnc.ſemis,vitri[a] maſſæ candidæ,ſulphuris viui albi,thuris,lithargyri,maſtiches,thymiamatis, ſing. hexag.vnum ſemis,pinguedinis bouis veteris,medullæ ceruinæ,ſing. vnc.duas, ceruſſæ bonæ drach. duas, olei roſacei,& amygdalarum amararum, ſing.vnc. 1.ſemis, ſucci calaminthes montanæ,ſucci radicis dracontii,fracturæ ipſius,vnc.vnàm, aceti primi dolo vacantis quod ſufficit , ceræ albæ quod ſatis eſt . Inunge tumores in balneo.

a Maſſæ candidæ] Codex Nicolai habet, ὑαλίυ δοραχὴν λευκόν. nullo planè ſenſu: neque enim quid ſit δοραχὴ,conſtat.Quare quū Plinius lib.36.cap.26.maſſæ vitri candidi mentionem faciat,de ea fortè & hoc loco Nicolaus loquutus eſſe videri poteſt.Certi tamē nihil affirmamus.

Cap. XC.

AD linguam hominis non potentem loqui præ imbecillitate, aut è quauis alia ratione. Cape caſtoreum & theriacam,ac contere vtraque,& vacantibus febrē cū modico vino: febricitantibus autem , cum aqua illine interiorem partem linguæ, aut vniuerſam . dein accipe theriacæ bonæ & caſtorei,ſing.ſiliq.vnam.Suppone linguæ,gratiáque Dei,miraberis.

Cap. XCI.

VNGVENTVM ad ſcabiem , admodū bonum. Accipe [a] plumbi cumulum,quo [b] Gaſtrades vtuntur, & tere in pila, ac commiſce illi modicum olei & aceti acris,& contere iuſto tempore vt fiat aquoſum ac in ſuccum vertatur.dein adiice illi argenti viui quod ſatis eſt, & ſæpius tere vt argentum viuum diſſoluatur : dein recondein vaſe,& inunge manè ac veſperi.

a Plumbi cumulum] Manuſcriptus codex legit corruptè μολιβόχωμα,mea ſententia , pro μολίβδου χῶμα . Nam terræ ſeu lapidum cumulum, plumbum in ſe continentem Nicolaus intelligere videtur, quum plumbum ad vlcera & ſcabiem ſanandam idoneum admodum ſit medicamentum. b Gaſtrades] Græcus codex habet γαστράδες:quid verò hæc dictio Nicolao denotet,nondum intelligo.

Cap. XCII.

VNGVENTVM valde laudatū , regibus & præfectis conferens,ad podagram à calido & ſicco, frigido & humido natam,& ad omnem neruorum imbecillitatem, morbumque corporis. Vocatur autem à Latinis [a] gutta,& eſt gratia Dei vtile. Recipe corticem radicis maluæ ſylueſtris,decoque in aqua ad conſiſtentiam, contunde in mortario ad ſucci formam. dein accipe ex ipſis vnc.ſex,& ex ſucco decocto cum maluis vnc.ſex,radicis brancæ vrſinæ manualem faſciculum vnum, [b] farinæ fœnigræci,& ſeminis lini,ſing.vnc.quatuor,ſeminum cucumeris,ſeminis maluæ, ſing. vnc. tres , cotoneorum ſeminis vnc. vnam. Hæc contuſa concoque in aqua ad conſiſtentiam dimidiatæ aquæ,& ſine conſiſtere in lebete diebus duobus, & totidem noctibus.dein colato per linteum tenue, & acceptis è ſucco lib.quatuor, impoſito lebeti, poſtea prædictarum maluarum radicum vnc.ſex,& ſucci earundem vnc. ſex,in lebetem coniicito,& conquaſſatis probè ſine ibidem iuſto tempore. dein accipe tragacanthæ tenuiter tritæ vnc.quinque,olei violacei lib.duas, adipis gallinæ,anſeris & anatis,ſingul.vnc.duas,adipis vrſini & porcini, & quoſcūque inueneris adipes citra ſalem, ſing. vnc.tres, medullæ oſſis aſini vnc.duas ſemis,adipis cati vnc.duas, butyri recentis vnc.tres. Hæc omnia bulliant probè cum prædictis ad conſiſtentiam . dein accipe ceræ puræ vnc. quatuor, conquaſſato legitimo tempore,donec diſſoluatur cera. reconde in vaſe,ac vtere.

a Gutta] Nicolaus corruptè legit γῶτα pro γοῦττα.

b Fœnigræci] Manuſcriptus codex habet μοσχοσῖταρυ. Sic autem appellare videtur fœnumgræcum,quòd eius granis ac ſemine vituli ac boues paſcantur, vt ſit μοσχοσίταρον idem quod boum pabulum . Quæ quidem appellatio pulchrè fœnogræco quadrat , vt quod à Columella lib.2.cap.11.inter pabula iumentorum connumeretur.

Cap. XCIII.

VNGVENTVM curatorium , vocatum Droſeron. Capit olei violacei,roſacei,nenupharini,ſing.vnc. S.terræ Cimoliæ puræ, ceruſſæ, ſing. vnc.1.caphuræ dr. ſemis,lithargyri vnc.S.betonicæ drach.vnam,thuris albi,& maſtiches,ſing. drach.duas , ſucci ptiſanæ, pſyllii, ſing.vnc. vnam, adipis recentis anſeris, gallinæ & ſuis, ſing.vnc.vnam ſemis,amianti drach.vnam, [a] ſarcocollæ drach.II.aloes flauæ hexag.1.ceræ puræ quod ſatis eſt.

a Sarcocollæ] Nicolaus habet αὐτζαροῦτ.Significat autem illi vox barbara αὐτζαροῦτ,nihil aliud quàm ſarcocollam : ita enim in interpretatione quorundam vocabulorum Nicolai ſcribitur , αὐτζαροῦτ, σαρκόκολλα.

Cap. XCIIII.

VNGVENTVM ſimile, vocatum etiam Droſeron. Habet amianti , ſarcocollæ , caphuræ, vitri albi, thuris puri , maſtiches , Cimoliæ puræ lotæ cum aqua roſmarini . Hæc trita irrigentur cum roſarum liquore ſtillatitio puro,roſaceo & lithargyro, & conquaſſata iuſto tempore ſine,iiſque vtere.

Cap. XCV.

VNGVENTVM ſimile, nominatum & ipſum Droſeron. Accipe folia [a] cholococææ & [b] rhodaceneæ. lauato primùm cum aqua,dein cōtundito & colato per tenue linteum:dein accipe ceruſſæ,amianti,ſarcocollæ, Cimoliæ puræ,& aloes flauæ quod ſatis eſt. Hæc trita & cribrata irrigato cum ſuperiore ſucco , & ſubacta probè reponantur ad vſum.

a Cholococææ] Manuſcriptus codex habet χολοκοκαίας.Quam ſanè vocem corruptam eſſe iudico , & pro ea ſcribendum eſſe κολοκασίας.Sic enim Ægyptiam fabam, Dioſcoride lib.ſecundo.cap. 96.teſte, appellant. b Rhodaceneæ] Græcè etiam legitur καὶ ῥοδακηνέας Per rhodaceneam autem non intelligit niſi Perſicum malum . Hanc enim nominatam eſſe rhodaceneam , teſtatur Aetius lib. 1. vbi apertè rhodacenon Perſicæ mali fructum appellari ſcribit.

Cap. XCVI.

VNGVENTVM ad omnimodā ſcabiē carnis ex melancholico humore factā , & ſalſa putrefacta pituita, admodū vtile.Et vocatur ex lithargyro. purgat melancholicum humorē per vrinā. Recipit ſalis cōmunis puri dr.octo, adipis ſuilli puri drach. v. thuris puri dr.II S. lithargyri dr.III.ſucci quinqueneruiæ dr.IIII. olei laurini drach.tres,ſucci chelidonii,hoc eſt capnii drach.III.S. Trita hæc ſimul & irrigata tenui igne calefacito,& adiice ceræ albæ hexag. vnum , formeturque vnguentum, quo inungito plantas manuum & pedum prope lenem ignem,& frica fortiter iuſto tempore:ac vtere.

Cap. XCVII.

VNGVENTVM ad ſcabiē,vt præcedēs,mirabile. Accipit terebinthinæ vnc.S. [a] argenti viui hexag. duo, lutea ouorum quatuor, plumbi cumuli vnc.S.farinæ eruinæ hexag.duo. Subactis his omnibus fac vnguētum. Inunge corpus validè,bis & ter per diem.

a Argenti viui] Nicolaus hîc & ſæpe aliâs τρέχων, id eſt currens, habet. Per hanc autem vocem argentum viuum intelligit, non alia ſanè cauſa, quàm quòd hinc inde curtat & moueatur, nec ſtabile maneat.

Cap. XCVIII.

VNGVENTVM ſimile, mirabile. Radicem inulæ bene lotã, poſtea in mortario tuſam, decoquito in aqua ad conſiſtentiã, dein colato: eãdémque radicem bene tunde, & admiſce adipis ſuilli puri, & argenti viui quantum oportet, & tere fortiter, vt fiat vnguentum album, inungéque aſſiduè carnes.

INDEX CONFECTIONVM APOMELITIS, & Apophlegmatiſmorum.

Apomelitis confectio admodum bona, Cap. I.
Apomelitis altera confectio, vt præcedens, Cap. II.
Apomelitis confectio ex Philagrio, Cap. III.
Apitis vini confectio, admodum bona, Cap. IIII.
Catapotium ſitim reſtinguens, ad febricitantes ac multo potu indigentes, Cap. V.
Apophlegmatiſmus vernus pituitam in capite, & in ſtomacho humores attrahens, Cap. VI.
Apophlegmatiſmus æſtiuus, bonus, Cap. VII.
Apophlegmatiſmus autumnalis, Cap. VIII.
Apophlegmatiſmus hyemalis, Cap. IX.
Apophlegmatiſmus oculos purgans ab omni lippitudine, & hebetudine, Cap. X.
Apophlegmatiſmus caput & oculos purgans, Cap. XI.
Apophlegmatiſmus ſimilis, admodum bonus, Cap. XII.
Apophlegmatiſmus omnibus magis varius, Cap. XIII.
Apophlegmatiſmus ſimilis, admodum laudatus, Cap. XIIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI

De Apomelite & Apophlegmatiſmis.

Sectio quinta.

Cap. I.

APOMELITIS confectio, admodum bona. Accipe mellei faui, habentis mel tenuiſſimum: exprime, eiúſque melli, expreſſi accipe hexagium vnum ſemis aquæ fõtanæ ſextarios quatuor ſemis. deinde fauos ablutos aqua, colatos & cõcuſſos decoque in teſtaceo vaſe ad lentum ignem, donec vniuerſa ſpuma conſumpta fuerit: & colans per linteum denſum & ſolidum, præbeto.

Cap. II.

APOMELITIS confectio, priori ſimilis. Habet mellis Attici deſpumati ſext. vnum ſemis, aquæ fontanæ puræ ſext. duos ſemis. Decoque ad tertias.

Cap. III.

APOMELITIS confectio ex Philagrio. Recipit faui melle ſcatentis lib. vnam, aquæ fontanæ libras tres ſemis. Confringe fauum & [a]vnito: ac concoque aquam cum melle, dum & ſpuma ipſius & [b]id quod veluti ceroſum ſupernatat, particulatim relinquatur. atq; tunc [c]refrigerata diligenter tranſfunde, & vtere.

a Vnito] Manuſcriptus codex hîc mirificè deprauatus eſt: legit enim, καὶ ϛρῶσον ὡς ὕδωρ: quum potius, Paulo ipſo qui lib. 7. hoc apomeli deſcribit, teſte, ſcribendum ſit, καὶ ἑνώσας ἕψαι τὸ ὕδωρ.
b Id quod veluti ceroſum] Nicolaus habet κοπρῶδες, id quod veluti ſtercus eſt. Paulus verò κηρῶδες legit. Aliqua etiam exemplaria κιῤῥῶδες, hoc eſt giluum, quod idem eſt ac ceroſum: giluum enim colorem cera præ ſe fert. In Nicolao igitur κηρῶδες, non κοπρῶδες legendum.
c Refrigerata] Nicolaus legit ἑψήσας, decocta: Paulus, καὶ τότε ψύξας.

Cap. IIII.

[a]APITIS, id eſt è pytis facti vini cõfectio, valde bona. Accipe tempeſtiua [b]pyra, incidito in tenuia cũ gladio, & tolle ſemen internum. Solius igitur carnis ipſorum accipe lib. quinque, & aquæ lib. decem. Decoque in puro vaſe, dum vires reponant in aquam. dein proiiciens ipſa, iniice in aquam mellis Attici lib. vnam, & vtere ad febricitantes, & dyſentericos, & defluxione ſtomachi laborantes. Quippe roborat ſtomachum & aluum.

a Apitis] Nicolaus habet corruptè ἀπιδίτου, quum Dioſcoride lib. 5. cap. 21. teſte, legendum ſit ἀπίτου. b Pyra] Nicolaus legit ἀπιδίων pro ἀπίων. Vide Dioſcoridem.

Cap. V.

CATAPOTIVM ſitim reſtinguens, faciens ad febricitantes, & ad eos qui febre ardente laborant, & multo indigent potu. Capit cucumeris ſatiui ſeminis drach. tres, ſucci glycyrrhizæ drach. tres ſemis, albi ouorum recentium quantum ſatis eſt ad excipiendum. Fingantur catapotia quæ ſub lingua detineantur, & ſaliua deglutiatur.

Cap. VI.

APOPHLEGMATISMVS vernus Stephani Athenæi philoſophi, attrahens pituitam in capite contentam, & in ſtomacho humores. Habet hyſſopi vnc. duas, origani vnc. vnam ſemis, pulegii vnc. vnam, calaminthes vnc. ſemis, ſapæ ſext. duos, aceti ſext. duos ſem. Decoquantur ad tertias, & pituitam detrahe in ſole.

Cap. VII.

APOPHLEGMATISMVS æſtiuus bonus. Recipit hyſſopi vnc. duas, pulegii vnc. vnam, origani vnc. vnam ſemis, calaminthes vnc. ſemis, ſpicæ nardi vnciam ſemis, caryophylli vnc. vnã, cinamomi vnc. vnã ſemis, baccarum lauri vnc. duas, ſapæ ſext. ſemis, aceti ſext. duos ſemis. Decoque vt præcedentia, & vtere.

Cap. VIII.

APOPHLEGMATISMVS autumnalis. Accipit hyſſopi vnc. duas, origani, pulegii, caryophylli, ſingulorum vnc. vnam, calaminthæ, ſpicæ nardi, ſing. vnc. ſemis, cinamomi, iridis, ſing. vnc. vnam ſemis, marrubii vnc. duas, cyperi vnc. vnam, pyrethri vnc. ſemis, ſapæ ſext. ſemis, aceti ſextarios duos ſemis. His probè decoctis vtere.

Cap. IX.

APOPHLEGMATISMVS hyemalis. Capit hyſſopi vnc. duas, origani vnc. vnam ſemis, calaminthæ, ſtaphidis agreſtis, ſingul. vnciam ſemis, pyrethri vnc. vnam, zingiberis vnc. duas, piperis communis vnc. vnam ſemis, cinamomi boni vnc. duas, cardamomi vnciam vnam ſemis, caryophylli vnc. vnam, ſpicæ nardi vnc. ſemis, ſapæ ſext. ſemis, aceti ſext. duos ſemis. Decoquantur.

Cap. X.

APOPHLEGMATISMVS capitis, purgans oculos ab omni lippitudine & hebetudine. Habet origani, hyſſopi, ſtaphidis agriæ, ſing. vnc. vnam ſemis, ſapæ ſext. ſemis, aceti ſext. vnum ſemis. Decoquantur & moueantur cum ligno tedaceo.

Cap. XI.

APOPHLEGMATISMVS caput purgans, & oculos. Recipit glycyrrhizæ repurgatæ, epithymi, pulegii, cardamomi, ſeminis ſinapi, ſtaphidis agriæ, ſing. vnc. ſemis, iridis drach. duas, ſapæ ſext. ſemis, aceti ſext. duos. Decoque & vtere.

Cap. XII.

APOPHLEGMATISMVS ſimilis, admodũ bonus. Accipit nitri drach. tres, ſtaphidis agriæ dr. vnam ſemis, aniſi drach. duas, lauri foliorum viridium drach. vnam, vuarum pinguium exemptis acinis drach. duas.

Cap. XIII.

APOPHLEGMATISMVS omnibus aliis ma A gis varius. Capit hyſſopi, pyrethri, ſtaphidis agriæ, ſingul. drachm. duas, vuarum pinguium exemptis acinis, quod ſatis eſt. Poſt huius vſum, ſalem & mel cum aqua tepida miſcens dato, os ſæpius cum eo abluens.

Cap. XIIII.

APOPHLEGMATISMVS ſimilis, valde laudatus. Habet ſampſuchi aridi, iridis Illyricæ, pyrethri, hyſſopi, nitri, piperis, ſeminis apii, radicis panacis, ſtaphidis agriæ, ſing. drach. duas. Et ſi augere placet, admi B ſce etiam myrrhæ drach. duas. Hæc ſimul contuſa irrigato cum calida aqua, & exiguo melle Attico, & finge paſtillos. Vſus tempore irrigato mel cum aqua: & paſtillo diſſoluto, da vt æger gargarizet tepidum. Et ſi volueris, cum aceto tepido exiguo etiam naribus infunde.

INDEX BECHICORVM.

Bechica antidotus, dicta Paulina, Cap. I.
Bechica antidotus, nominata Diaphœnicôn, Cap. II.
Bechica antidotus refrigerato ſtomacho vtilis, Cap. III.
Bechica antidotus Dioſpoliti, ad eos qui ægrè ex thorace expurgantur, & difficulter ſpirant, Cap. IIII.
Bechica antidotus è butyro, Cap. V.
Bechica antidotus è glycyrrhiza, Cap. VI.
Bechica antidotus è tragacantha, Cap. VII.
Bechica antidodus ad tuſſes recentes, éſtque ſtomachò grata, Cap. VIII.
Bechica antidotus Cyptarion, hoc eſt placentula cognò minata, Cap. IX.
Bechica antidotus ad tuſſes diuturnas, & in ſtomacho lumbricos, Cap. X.
Bechica antidotus admodum bona & experta, Cap. XI.
Bechica antidotus purgans pituitam, Cap. XII.
Bechica antidotus ex hyſſopo, valde bona, Cap. XIII.
Bechica antidotus ad diuturnas tuſſes, ex pulegio, Cap. XIIII.
Bechica antidotus ad thoracis affectus, bona, Cap. XV.
Bechica antidotus concoquens, ad vetuſtas tuſſes vtilis, Cap. XVI.
Bechica antidotus ex ſtyrace, Cap. XVII.
Bechica antidotus ad diuturnas tuſſes egregiè faciens, & humidos, atque omnino diuturnos affectus. Sedat verò etiam febres, Cap. XVIII.
Bechica antidotus ad tabidos, Cap. XIX.
Bechica antidotus alia è ſtyrace, Cap. XX.
Bechica antidotus ex chamæleuce, Cap. XXI.
Bechica antidotus, Cap. XXII.
Bechica antidotus ad orthopnœam efficax, Cap. XXIII.
Bechica antidotus ad orthopnœam eximia, Cap. XXIIII.
Bechica antidotus ad ſuppuratos, tabidos, & ſanguinem reiicientes, Cap. XXV.
Bechica antidotus ex hyſſopo, Cap. XXVI.
Bechica antidotus ad ſanguinem reiicientes, Cap. XXVII.
Bechica antidotus ad arteriacos, Cap. XXVIII.
Bechica antidotus bona admodum, Cap. XXIX.
Bechica antidotus è terebinthina, Cap. XXX.
Bechica antidotus è glycyrrhiza, præclara, Cap. XXXI.
Bechica antidotus, Cap. XXXII.
Bechica antidotus altera, Cap. XXXIII.
Bechica antidotus ad ſuppurationes, tabẽ, & abſceſſus, Cap. XXXIIII.
Bechica antidotus ex duobus piperibus, Cap. XXXV.
Bechica antidotus ad eos qui ſpuunt ſanguinem, Cap. XXXVI.
Bechica antidotus, ad tuſſes noctu magis moleſtantes vtilis, Cap. XXXVII.
Bechica antidotus, ad eos qui nonniſi recta ceruice ſpirant, & aſperã arteriã impletã obtinent, thoracẽ expurgans, Cap. XXXVIII.
Bechica antidotus ex ſtyrace, Cap. XXXIX.
Bechica antidotus ad arteriacos, & nonniſi recta ceruice ſpirãtes, ex ſquilla, Cap. XL.
Bechica antidotus ad aſthmaticos, Cap. XLI.
Bechica antidotus præclara, Cap. XLII.
Bechica antidotus ad aſthmaticos, experta, Cap. XLIII.
Bechica antidotus polychreſtos, ad aſthmaticos & difficulter ſpirantes, Cap. XLIIII.
Bechica antidotus ad eos qui nonniſi recta ceruice ſpirant, nephriticos, & guttatim vrinam excernentes, Cap. XLV.
Bechica antidotus ad aſthmaticos, Cap. XLVI.
Bechica antidotus ex albo pipere, Cap. XLVII.
Bechica antidotus ex caſtoreo, Cap. XLVIII.
Bechica antidotus ex myrrha, Cap. XLIX.
Bechica antidotus ex caſtoreo, Cap. L.
Bechica antidotus Andromachi ad aſthmaticos & difficulter ſpirantes, Cap. LI.
Bechica antidotus ex ſulphure ignem non experto, Cap. LII.
Bechica antidotus Philagrii, ad aſthmaticos, Cap. LIII.
Bechica antidotus ad eos qui deſtillatione capitis laborãt, & nonniſi recta ceruice ſpirãt, thoraciſque expurgationem, Cap. LIIII.
Bechica antidotus ad vocem amiſſam, & deſtillatione correptos, Cap. LV.
Bechica antidotus ad ſanguinem ſpuentes, Cap. LVI.

De bechicis,

Sectio quinta.

Cap. I.

BECHICA antidotus Paula nominata, quam aliqui Paulinam vocauerũt. Eſt autem conueniens tuſſientibus, tabidis, ſuppuratis, peripneumonicis, conuulſis, ruptis, ſanguinem reiicientibus, ſtomachi ſubuerſionibus, & pluribus malis. Aduerſatur etiam lethalibus medicamentis, & ictibus venenum iaculantium beſtiarum. éſtque confectio eius huiuſmodi. Recipe caſiæ drach. duas ſiliquas duas, caſtorei, galbani, opii, piperis albi & nigri, ſtyracis puri, coſti, ſing. drach. vnam ſiliq. vnam, myrrhæ, ſpicæ nardi, ſing. drach. ſemis ſiliq. ſemis, croci drach. I. ſiliq. vnã, mellis Attici aut ſacchari quod ſufficere videtur. Datur fabæ quantitate cum temperato liquore, aut aqua mulſa, [a] inſtillando irrorãdóve acetum bonum digito decies.

a Inſtillando] Manuſcriptus codex legit ἐπισρένων pro ἐπιῤῥαίνων. Sic enim eſſe legendum, ſatis oſtendit lib. 7. De compoſ. medic. local. cap. 5. Galenus, vbi ita ſcriptum reliquit, ἐπιῤῥαινομένων τῷ δακτύλῳ ὄξους σταγόνων θ'.

Cap. II.

BECHICA antidotus Diaphœnicôn, præclarè conducens. Accipit hyſſopi Cretici, marrubii aridi, iridis, pulegii ſicci, glycyrrhizæ, ſing. drach. duas, pinearum viridium, calaminthæ, ſing. drach. quatuor, palmularum pinguium drach. vigintiquatuor, caricarum pinguium drach. ſex, farinæ, fœnigræci, tragacanthæ, ſing. drach. duas, mellis aut ſacchari quantum ſufficit.

Cap. III.

BECHICA antidotus è malis & cotoneis, conferens refrigerato ſtomacho. Capit malorum & cotoneorum carnis repurgatæ lib. vnã, zingiberis vnc. duas, piperis communis, aniſi, ſing. vnciã vnam, ſpicæ nardi vnc. ſemis, mellis Attici lib. duas. Cotonea & mala tuſa in partes minutas in aceto decoquantur. ſit autem aceti lib. vna. Poſtea mel adiiciatur, & bulliant ad conſiſtentiam, & imponantur ſpecies. Datur de ea cochleariũ vnum.

Cap. IIII.

BECHICA antidotus Dioſpoliti, ad eos qui ægrè ex thorace excrementa educunt, & difficulter ſpirant. Habet rutæ ſiccæ drach. duas ſcrup. duos, cumini torrefacti ſcrup. vnum gran. vnum, nitri Alexandrini grana duo. Excipiantur melle Attico.

Cap. V.

BECHICA antidotus ex butyro. Recipit butyri recentis cum melle puro, ſing. lib. ſemis. bulliat ad mellis craſſitudinem. Datur manè & veſperi.

Cap. VI.

BECHICA antidotus ex glycyrrhiza. Habet nucum pinearum, amyli, glycyrrhizæ, ſeminis vrticæ, ſeminis lini, ſing. vnc. duas, iridis, piperis, cardamomi, hyſſopi, amygdalarum amararum, ſingulorum vnc. vnam, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. VII.

BECHICA antidotus ex tragacantha. Accipit nucum pinearum repurgatarum drach. duodecim, ſeminis lini torrefacti drach. octo, tragacanthæ drach. duodecim, palmularum pinguium drach. octo, iridis drach. duodecim, amygdalarum dulcium drach. ſedecim, mellis Attici quod ſatis eſt. Tragacantham in vino dulci exiguo maceratam & dilutã, primùm cum melle prius deſpumato coquito: vbi verò ſemel inferbuerint, affunde [a] reliquis probè admodum in mortario tritis. Datur manè & veſperi quantum volueris. Iniiciendum verò tantum mellis, vt lingi queat medicamentum.

a Reliquis, &c.] Codex Nicolai legit ἐπίχει τὰ λοιπὰ, ſed malè: ſcribendũ enim erat, ἐπίχει τοῖς λοιποῖς, Aetio lib. 8. cap. 54. vbi eandem deſcribit antidotum, teſte.

Cap. VIII.

BECHICA antidotus linctus, conferens ad recentes tuſſes, éſtque ſtomacho grata. Capit vini dulcis veteris ſext. ſemis, mellis Attici lib. ſemis. Decoque aſſiduè mouens cum ramis rutæ. datur my ſtrum vnum.

Cap. IX.

BECHICA antidotus [a] cyptarium cognominata. Habet ſeminis lini tuſi & cribrati, vuarum pinguium exemptis acinis, ſing. ſextar. Italicum ſemis, pinearum torrefactarum, nucis Ponticæ repurgatæ, ſing. ſextarii quartã partẽ, piperis vnc. I. myrrhæ vnc. S. [b] croci vnc. S. mellis Attici optimi [c] ſext. duos. Semen lini contuſum cum melle coquito: & vbi coierint, adiiciantur reliqua tenuiſſimè trita. Datur nucis Ponticæ magnitudo.

a Cyptarium] Nicolaus, perinde atque loco ſuprà citato Aetius, legit κοπτάριον. Galenus lib. 7. De compoſ. medic. local. cap. 2. vbi eandem antidotum ad verbum deſcribit, κυπτάριον habet. Quam quidẽ lectionem ego veriorem eſſe cenſeo. Nam ſic haud dubiè vocarũt placentulas lunata & inflexa ſpecie confectas. κύπτω enim Græcis eſt incuruo & inflecto. Hinc cyptarium, placentula curua & inflexa. Cæterùm κοπτάριον non eſſe legendum, hinc coniicio. κοπτάριον enim diminutiuum à voce κοπτὸν, eſt quod Græcis medicamentũ ſignificat quod non coquitur, ſed tunditur. Coqui verò lini ſemen cum melle, in hac antidoto eſt manifeſtiſſimum. De placentula itaque, quam κυπτάριον non κοπτάριον vocat, loquitur Nicolaus. b Croci vnc. ſemis] Hæc ex Galeno & Aetio adiecta ſunt. Nam vterque habet κρόκου ℥ο. α'.

c Sextar. duos. Semen lini contuſum cum melle coquito] Hæc in Nicolai codice deſiderabantur, & neceſſariò ex Aetio ſunt inſerta, qui habet, τὸ λινόσπερμα κεκομμένον ἕψε μετὰ τοῦ μέλιτος.

Cap. X.

BECHICA autidotus, vtilis ad diuturnas tuſſes, & in ſtomacho lumbricos, vbi nimirum moleſtantes tuſſim excitant. Recipit cumini, piperis, ſeminis vrticæ, ſingulorum vnc. ſemis, mellis Attici deſpumati ſextar. ſemis. Species tenuiſſimè tritæ & cum melle ſubactæ, parum bulliant. Datur cochlearium vnum.

Cap. XI.

BECHICA antidotus, admodum bona & experta. Accipit piperis, pulegii, hyſſopi, calaminthæ, ſing. drachmas. duas, butyri recentis drach. tres, cumini ſubtiliſſimè triti drach. quatuor. Melli priùs deſpumato admiſce butyrum, & calefaciens parum, inſperge reliqua. Datur cochlearium vnum.

Cap. XII.

BECHICA antidotus, expurgans pituitam. Capit hyſſopi, pulegii, ſingul. drach. duas, iridis, ſinapi, cardamomi, ſeminis aniſi, piperis, ſing. drach. vnam. Tuſa & cribrata excipiuntur melle Attico ſufficienti. Datur cochlearium vnum. Si verò hyems fuerit, & is qui vſurus eſt, febre vacauerit, dato piperis drach. duas, & pro ſemine aniſi adiice fœniculum aut cuminum: & pro cardamomo, ſinapi drach. duas. Et præbeto.

Cap. XIII.

BECHICA antidotus ex hyſſopo, valde bona, [a] Acholii. Habet hyſſopi, pulegii, ameos, piperis, erui, iridis, ſingulorũ drach. ſex, terebinthinæ drach. quatuor, ſpicæ nardi drach. tres, butyri recẽtis drach. duas, mellis Attici drach. octodecim. Datur cochlearium vnum.

a Acholii] Manuſcriptus codex hoc loco mirificè deprauatus eſt. legit enim, ἔχει μαχωλίου, quaſi verò μαχώλιον ſit medicamentum. quum Aetio atteſtante, ἀχολίου ſit legendum. habet enim, βηχικὸν ἀχολίου, ὑσσώπου, &c. Ita paſſim Nicolai codex quo vſus ſum, innumeris ſcatet mendis, vt nihil mirum ſit, nos interdum etiam impegiſſe, nec paſſim genuinum ſenſum aſſequutos fuiſſe. Quis enim adeò oculatus erit, quem non aliquando codex mendoſiſſimus fallat?

Cap. XIIII.

BECHICA antidotus ad diuturnas tuſſes vtilis, ex pulegio. Recipit hyſſopi, gummi, pulegii veteris, ameos, piperis, eruorum decorticatorum, iridis, ſingul. drach. ſex, ſpicæ nardi drach. tres, terebinthinæ drach. quatuor, butyri recentis drach. duas, mellis Attici quod ſatis eſt. Butyrum & terebinthinam miſce cum melle, & vnito reliquis, ac vtere.

Cap. XV.

BECHICA antidotus, ad affectus thoracis valde bona. Accipit cumini torrefacti tenuiſſimè triti drachmas ſeptem, ſeminis lini in pollinem triti drachmas ſex ſemis, iridis ſubtiliſſimè læuigatæ drachmas tres, pinearum torrefactarum drachmas duas, glycyrrhizæ tenuiſſimè tritæ drachmam vnam ſemis, gummi drach. duas, pulegii tuſi drachmam vnam ſemis, ſeminis vrticæ drachmam vnam, piperis albi drachmam vnam ſemis, mellis Attici quod ſatis eſt. Mel verò prius deſpumetur, & adiiciantur farinæ, ac modicè decoquantur: reliqua in mortario vniantur. Ex cõfecta iam antidoto datur cochlearium vnum.

Cap. XVI.

BECHICA antidotus concoquens, ad diuturnas tuſſes. Capit mellis Attici deſpumati drachmas ſedecim, terebinthinæ drachmas octo, galbani drachmas quatuor. Decoquito mel cum terebinthina, poſtremũ iniicito galbanum, & vtere.

Cap. XVII.

BECHICA antidotus, ex ſtyrace. Habet amomi, caſiæ, ſingulorum drachmas duas, ſtyracis drachmam vnam ſemis, ſpicæ nardi drachmam vnam ſemis, croci, piperis, ſingulorum drachmam vnam, penidiorum dr. tres, mellis quod ſatis eſt. datur cochlearium vnum.

Cap. XVIII.

BECHICA antidotus ad diuturnas tuſſes egregiè faciens, & ad humentes ac diuturnos omnino affectus. Finit etiam febrem, & cognominatur Symphonos, ea vſi ſunt optimi quique medici. Recipit piperis albi, opii, cardamomi, ſingulorum drachmã vnam, croci, myrrhæ, hyoſcyami albi ſeminis, ſingulorum drachm. quatuor, mellis Attici drachmas ſex. Datur nucis Ponticæ magnitudine cum aquæ mulſæ cyathis tribus. Nos quidem ſic conficimus: alii verò adiiciunt etiam ſulphuris ignem non experti drachmas quatuor, gentianæ & dauci, ſingul. drach. duas.

Cap. XIX.

BECHICA antidotus ad tabidos, [a]Iſoſtathmos dicta. Accipit folii, petroſelini, [b]hyſſopi, roſarum aridarum, aniſi, opii, croci, coſti, ſeminis hyoſcyami, myrrhæ troglodyticæ, ſpicæ nardi, iridis, ſingulorum drachmas tres ſcrup. quatuor gran. ſeptem, mellis Attici quod ſatis eſt. Datur fabæ quantitate ad noctem.

a Iſoſtathmos] Sic dicta eſt, quaſi æqualis ponderis, quòd ſcilicet quæ hanc antidotum conſtituunt, pari pondere accipiantur.

b Hyſſopi] Nicolai codex habet νάπυος, id eſt ſinapi. Sed Aetius loco citato cap. 55. legit ὑσσώπου.

Cap. XX.

BECHICA antidotus ex ſtyrace. Capit ſtyracis, croci, ſucci glycyrrhizæ, gummi, ſpicæ nardi, opii, folii, amyli, ſingulorum drachmas duas, nucũ auellanarum, amygdalarum, ſingulorum drachmas tres: nonnulli verò neque amylum, neque auellanas, neque amygdalas adiiciunt, ſed prædicta duntaxat. ſomnum inducit, & vtilis eſt.

Cap. XXI.

BECHICA antidotus ex chamæleuce. Leporis ſtercus bibendum præbe cum vino tepido, craſſitudine ſordium; aut cum decocto chamæleuces, quæ lingua Latina vngula caballina nominatur. Ne contemnas vilitatem huius medicamenti: eſt enim vtile.

Cap. XXII.

BECHICA antidotus. Habet ſtyracis, croci, thuris, myrrhæ, opii, ſingulorum vnciam ſemis, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. XXIII.

BECHICA antidotus ad orthopnœam, præclara. Recipit iridis vncias duas, piperis albi drachmã ſemis, ſeminis apii vncias duas, ſucci chamæleuces vnc. vnam, mellis Attici quod ſatis eſſe videbitur.

Cap. XXIIII.

BECHICA antidotus, & ad orthopnœã egregia. Accipit opii, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami, croci, ſingulorum drachmas duas, thuris maſculi, euphorbii, gentianæ, cardamomi ſing. drach. vnam. Datur febre vacantibus cum vino dulci: febricitantibus autem, cum aqua tepida per interualla.

Cap. XXV.

BECHICA antidotus ad ſuppuratos, tuſſientes, tabidos, & ſanguinem reiicientes. Somnum etiam conciliat. Capit erui torrefacti drach. quinque, cumini Æthiopici, aniſi, ſeminis apii, opii, ſing. drach. vnam, mellis Attici quantum ſufficit: & vtere.

Cap. XXVI.

BECHICA antidotus, ex hyſſopo. Habet pulegii, thymbræ, thymi, anethi, ſeminis apii, ſinapi, hyſſopi, cardamomi, piperis albi, ſingulorum drachmam vnam, ſalis, aniſi, fœniculi, opii, ſing. drach. vnam, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. XXVII.

BECHICA antidotus, ad ſanguinis reiectionem præclara, ex cinamomo. Recipit coſti, rhei, cinamomi, ſingulorum drachmam vnam. Hæc in farinam trita dantur dormituro laboranti, dum ieiunus eſt, cum vino tepido, aut vt volueris.

Cap. XXVIII.

BECHICA antidotus ex iride, ad arteriacos vtilis. Accipit ſinapi, iridis, tragacanthæ, caricarum albarum carnium, hyſſopi, althææ ſeminis, [a]ziziphorum, glycyrrhizæ, violarum, vuarum paſſarũ, carnis palmularum. Decoquito hæc in aqua, & præbe dormituris cum penidiis, aut ſerapio chamæleuces tepido.

a Ziziphorum] Nicolaus legit ζινζίφων. Sunt autem zinzipha ſiue zizipha recentioribus Græcis, fructus Arabibus & officinis iuiube dicti.

Cap. XXIX.

BECHICA antidotus admodum bona. Capit terebinthinæ, glycyrrhizæ, tragacanthæ, penidiorum, ſing. vnc. vnam, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. XXX.

BECHICA antidotus ex terebinthina. Habet terebinthinæ, penidiorum, ſing. vnc. ſemis, mellis Attici quantum ſufficit.

Cap. XXXI.

BECHICA antidotus ex glycyrrhiza, egregia. Recipit nucum pinearum, amyli, glycyrrhizæ, & ſucci eius, ſingulorum drachmam vnam, iridis, piperis albi, hyſſopi, amygdalarum amararum & dulcium, ſingulorum drachmas ſex, penidiorum vnciam vnam, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. XXXII.

BECHICA antidotus. Accipit amyli hexagia tria, penidiorum, olei amygdalini, ſingulorum vncias duas. Decoquito hæc probè. Dantur manè ieiuno, & veſperi.

Cap. XXXIII.

BECHICA antidotus, admodum vtilis. Capiantur cæpæ magnæ, & exculpantur interiora earum, & iniiciatur butyrum, penidia, & oleum amygdalinum dulce, & imple totam cauitatem cæparum: cum eis, & [a]ſenſim mouens in calido cinere dimitte bullire, donec omnia probè elixentur. dein ab igne remotæ, & in exterioribus eorum repurgatæ, dantur comedendæ dormituris: neque deſuper quicquam potus aut cibi exhibetur. Eſt enim expertum ad diuturnas tuſſes.

a Senſim mouens] Codex Nicolai iterum, vt ſuprà, ὀχέσας falſò pro ὀχήσας legit.

Cap. XXXIIII.

BECHICA antidotus ex ſtyrace, vtilis etiam ad tabidos, ſuppuratos [a]egregiè, item abſceſſus, in quibuſcunque locis fiunt. Habet amomi, croci, coſti, opii, amyli, ſtyracis, vuarum exemptis acinis, ſingulorum vnciam ſemis, petroſelini Macedonici, iridis Illyricæ, galbani, ſingulorum ſcrupulos ſex, carnis palmularum, terebinthinæ, ſingulorum vnciam vnam, mellis quãtum ſatis erit. Styracem, galbanum, opium, irin, palmulas, & vuas cum melle ſubigito, & arida tuſa inuice, & diſſolue diligenter, & excipiens vtere cum melle. Datur cochlearium paruum.

a Egregiè]Præter ſpem & opinionem.In manuſcripto codice legitur παραδόξεις pro παραδόξως, aut παρὰ δόξαν, hoc eſt mirabiliter, vel præter ſpem & opinionem.

Cap. XXXV.

BECHICA antidotus ex pipere.Recipit cardamomi,caſtorei,opii,zingiberis,coſti,piperis albi & longi, galbani,croci,ſingulorum drachmas tres, mellis quantum ſufficit. aliqui verò pro zingibere iniiciunt myrrham.Datur hexagium vnum cum aqua tepida, cui incocta ſunt chamæleuce,hyſſopus,glycyrrhiza, zizipha, carnes caricarum vndecim,& hordeum.

Cap. XXXVI.

BECHICA antidotus, ad ſanguinem ſpuentes vtilis.Filicem tuſam & cribratam inſperge paſſo,aut ſorbendam præbe cum droſato chamæleuces.

Cap. XXXVII.

BECHICA antidotus,vtilis ad eas tuſſes quæ noctu magis infeſtant. Accipit menthæ ramos tres, contuſos & iniectos in aceti cochlearium & irrigatos. datur ſorbenda dormituris.Concoctionem iuuat, ſtomacho grata eſt,craſſóſque incidit humores.

Cap. XXXVIII.

BECHICA antidotus ad eos qui non niſi recta ceruice ſpirant,& aſperam arteriam plenam habent.Expurgat thoracem,vtiliſque eſt ad raucitatem. Capit alliorũ repurgatorum libram vnam,butyri recentis libram vnam,mellis Attici puri libram vnam. Hæc coquantur ſimul donec ſubſtantia alliorum diſſoluatur: dein per ſaccum trãſmiſſa, recondito & dato. Si verò hoc bibere noluerit,accipe ex alliis quod per ſaccum tranſmiſſum eſt,& butyri & mellis boni, ſingulorum libram vnam. coquantur probè vt fiat eclgma:quo vtere.

Cap. XXXIX.

BECHICA antidotus ex ſtyrace. Squillam albam fermẽto obductam aſſato in calido cinere ad conſiſtentiam.amota ab igne,accipe medullæ eius vnciam vnam ſemis,ſtyracis puri vnciam ſemis, nucum pinearum vnciam vnam,tragacanthæ,hyſſopi,glycyrrhizæ, iridis,calaminthæ,ſingulorum vnciam ſemis,mellis Attici quod ſatis eſt.datur manè & veſperi.

Cap. XL.

BECHICA antidotus ex ſquilla, ad arteriacos & non niſi recta ceruice ſpirantes.Squillam albam aſſato cum fermento in cinere calido ad conſiſtentiam: dein accipe eius medullæ partem vnam,eruinæ farinæ partes duas,ammoniaci thymiamatis,opopanacis, ſingulorum drachmas quatuor, iridis Illyricæ, ſummitatum abrotoni,ſingulorum drachm.duas,piperis ſiliquas viginti. Exceptis omnibus, finge paſtillos quorũ ſinguli pendeant drachmas duas.Dantur cum lacte caprino aut cum aqua.

Cap. XLI.

BECHICA antidotus ad aſthmaticos.Habet opopanacis drachmam vnã,piperis albi, myrrhæ, caſtorei, ſingulorum drachmas ſex. excipiuntur melle,& dãtur.

Cap. XLII.

BECHICA antidotus mirabilis. Squillæ crudæ albæ ſuccum exprime cum mellis Attici vnc.tribus. Decoque ad prunas vt fiat ecligma.datur ante & poſt cibũ myſtrum.

Cap. XLIII.

BECHICA antidotus ſummè conducens. eſt etiã ad aſthmaticos ab Archigene experta. Recipit centaurii magni radicis,& petroſelini, ſingulorum vncias ſex, ammoniaci thymiamatis vncias tres, ſulphuris ignem non experti,bituminis,cardamomi,radicis panacis, ſeminis vrticæ,iridis Illyricæ,ſingulorum vnc. duas,thuris,[a]myrrhæ,caſtorei,nitri, ſagapeni, abrotoni, polii, chamæpityos,ſaluiæ,ſingulorum vnciam vnam, piperis albi vncias duas.Hæc trita cum melle Attico ſufficiẽti miſceantur. Datur cum aquæ mulſæ calidæ cyathis quatuor, hoc eſt vnc.octo.Hæc aſſiduè pota,perfectè ſanat,ſineque moleſtia efficax eſt ad morbos.

a Myrrhæ]Græcè eſt σμύρνης,etiam apud Aetium; vbi tamen Cornarius falſò zingiberis conuertit.

A

Cap. XLIIII.

BECHICA antidotus polychreſtos, ad aſthmaticos,difficilè ſpirantes,ex ſquilla. Squillam [a]albã fermẽto oblitam in furnum,vt quamoptimè aſſetur, coniicito:dein vbi molliſſima facta fuerit,abiice quæ in ſuperficie vſta ſunt: & acceptis interioribus eius tenuiſſimè tritis,adiice erui albi decorticati farinæ tantum quantũ duæ aſſatæ ſquillæ partes ponderant, ammoniaci thymiamatis,radicis panacis, ſingulorum vncias quatuor, iridis,abrotoni,acori,ſingulorum vncias duas.Nonnul- B li verò pro abrotono & acoro adiiciunt melanthii & calaminthæ montanæ,ſingulorum vncias duas,piperis ſiliquas viginti.His tritis & vnitis, effingantur orbiculi pondere ſeſquiobolares. Datur vnus aut duo cum cyathis tribus lactis aſinini,aut caprini recèns mulcti, aut aquæ mulſæ.Pueris verò datur vnus tantùm orbiculus. Aluum igitur mouet moderata hæc menſura. ſi verò plus dederis [b]vrinam etiam ſæpe ciet. Continuas acceſſiones diſſoluit data,comitialem ſanat, [c]vteri ſuffocationes,& lumborum, languidos dolores, debiles & per C circuitum repetentes febres. Mẽſes mulierum ducit ob craſſos humores ſuppreſſos,ad quos cõſequuntur vertigines,vocis interceptio,contractiones,articulorũ dolores, [d]pigrities,& difficiles ſpirationes.Statim enim ſi ex hoc medicamento bibatur,ſanguis allicitur,& cõfeſtim omnibus moleſtantibus malis liberat. Ne itaque huius medicamenti vtilitatem contemnas.

a Albam]Aetius lib.8.cap.57.non λευκὴν,vt Nicolaus,ſed πυῤῥὰν, hoc eſt fuluam legit. b Vrinam etiam &c]. Nicolai codex non rectè legit καὶ οὔσην ὑπολλάκις ποιεῖ, pro οὔρησιν, vt ſatis ex Aetio liquet,qui habet οὔρησιν. c Vteri ſuffocationes]Manuſcriptus codex habet ſim- D pliciter πνιγμούς.Sed Aetio atteſtante,adiiciendum erit ὑστερικούς.is enim legit πνίγας ὑστερικάς. d Pigrities]Tam Aetius quàm Nicola⁹ legunt ὄκνοι. Cornarius autem ineptè ad articulos referens, conuertit articulorum lentores. Sed ſunt eius hominis innumera alia in Aetii cõuerſione errata,etiam ab Oroſcio non animaduerſa, aut ſtudio præterita.

Cap. XLV.

BECHICA antidotus ad eos qui non niſi recta ceruice ſpirant,nephriticos,& ſtillicidio vrinæ laborantes, dicta ex coſto.Capit piperis albi & communis, petroſelini Macedonici,ſingulorum drachmas tres,coſti,ſeminis fœniculi,aniſi,calaminthæ, pyrethri, ſeminis apii, E ſpicæ nardi,ſtyracis,ſingulorum drachmam vnã, mellis Attici quod ſatis eſt,& vini boni.

Cap. XLVI.

BECHICA antidotus, ad aſthmaticos.Habet polii,abrotoni,caſtorei,chamæpityos,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum drachmas ſedecim,mellis Attici quã tum ſufficit.. Datur [a]dimidiæ fabæ quantitate.

a Dimidiæ fabæ]Aetius habet κυάμου ἴσον,hoc eſt fabæ æquã portionem dato.

Cap. XLVII.

F BECHICA antidotus ex pipere albo. Recipit [a]aphonitri drachmas nouem,piperis albi,ſilphii,ſingulorum drachmam ſemis. Datur cochleare vnum cum aqua calida.

a Aphonitri]Nicolaus hîc & ferè ſemper aliàs ſcribit ἀφονίτρου quum tamẽ Aetius,(vti ſuprà,)legat ἀφρονίτρου:vt hinc palàm omnibus fiat, Aphonitrum non differre ab Aphronitro,quod alibi copioſiùs demonſtrauimus.

Cap. XLVIII.

BECHICA antidotus ex caſtoreo. Accipit caſtorei,ammoniaci thymiamatis, ſingulorum vnciam ſe- G mis,piperis ſiliquas quinque. Excipiens peſſo, dato fabæ quantitatem cum aqua mulſa.

Cap. XLIX.

BECHICA antidotus ex myrrha.Capit piperis cõmunis,myrrhæ,petroſelini,helenii,libyſtici, ſingulorũ drach. tres,mellis Attici quod ſatis eſt. Datur cochleariũ vnum.

Cap. L.

BECHICA antidotus ex caſtoreo. Habet abrotoni drachmas duas, radicis bryoniæ drachmas octo, co- H mæ bryoniæ drachmas quatuor,rutæ ſatiuæ drachmas octo,caſtorei drachmas quatuor,artemiſiæ, epithymi, ammoniaci thymiamatis,ſing.dr. quatuor.Datur ex ea ſcrupulus vnus & dimidius,cũ oxymelitis cyatho vno.

Cap. LI.

BECHICA antidotus Andromachi, ad aſthmaticos,& difficilè ſpirantes,admodũ nobilis.Recipit ſquillæ aſſatæ medullã quamoptimè aſſam , ſulphuris ignẽ non experti,bituminis,ſingulorum ſcrupulum vnum. Datur cum oxymelite.

Cap. LII.

BECHICA antidotus ex ſulphure ignem non experto.Accipit ſulphuris ignem non experti drachmam vnam,ammoniaci thymiamatis,melanthii,caſtorei,ſingulorum drachmas duas,aniſi obolum vnum. Teratur B hæc & fingantur paſtilli,quorum ſinguli pendeant obolos tres cum aqua. Dantur dormituris cum aquæ [a]calidæ cyathis duobus.

a Calidæ]Nicolaus ſimpliciter habet μεθ' ὕδατος, ſed Aetius addit θερμοῦ.

Cap. LIII.

BECHICA antidotus Philagrii ad aſthmaticos,ex cẽtaureo. Capit radicis ſymphyti petræi,centaurei magni radicis,iridis Illyricæ,ſingulorum vnciam vnam,aquæ ſextarium ſemis. Radices contuſas biduum in aqua macerato,deinde coquito ad tertias , & per colum C traiicito. Adiice mellis parem decocto quantitatem , & decoquito vſque ad cõſiſtentiam.Dein rhei Pontici tuſi & cribrati vnciam vnam inſperge,& vnito. Dantur prima hora [a]diei cochlear.duo.Si verò deſtitueris rheo, adiice pro eo centaurii magni vnciam ſemis, [b]vel radicis ſymphyti vnciam ſemis. Hoc medicamẽtum robur pulmoni & thoraci præbet,[c]ſimúlque humores ad eũ delatos repurgat,exiccat, & [d]repellit.

a Diei]Nicolai codex ſimpliciter habet περὶ πρώτην ὥραν: ſed Aeti⁹ adiicit τῆς ἡμέρας. b Radicis ſymphyti]Nicolaus habet συμφύτου ῥίζης, ſed non rectè.Legendum enim,Aetio ſuffragante,ἢ συμφύτου, &c. Atque ex hoc loco euidentiſſimum fit,veterum rheum nullam habuiſſe D purgandi facultatem,quum eius ſuccidanea ſint tum centaurei magni tum ſymphyti radix,quorum neutrum ne minimam quidem purgandi vim obtinere manifeſtius eſt quàm vt demõſtratione aliqua egeat, c Simúlque]Manuſcriptus codex legit ἐν τῷ ,perperam : ſcribendũ A enim erat,Aetio monente,σὺν τῷ. d Repellit]Græcè eſt ἀποκρούεσθαι. vt mirum ſit Cornarium tantum,ſi diis placet, leonem conuertiſſe in Aetio expellit.Qui enim medicinæ periti ſunt,ſciunt quantum differãt repellere & expellere.Repelluntur non raro, quæ tamen è corpore nõ vacuantur: expelluntur autem ea tantùm quæ vacuantur.

Cap. LIIII.

BECHICA antidotus ex fœnogræco , ad eos qui defluxione laborant,tuſſientes,& non niſi recta ceruice ſpirantes.repurgat etiam thoracem. Accipe fœnigræci puri vncias tres , & probè in aqua pluuiali decoquito, pérque colum tranſfuſam aquam effunde: & rurſus aliã affunde,& coquito vt prius:iterúmque effunde , & aliã affunde,coquito ſimiliter. atque poſtquam in tertia aqua decoctum probè fuerit,colato, accipitóq; ab eo decocto libras duas,& adiice mellis boni deſpumati vnc. ſex,atque ad lentum ignem decoquito,donec ad mellis conſiſtentiam veniat.Tandem adiice butyri boni recẽtis cochlearium ſemis,terebinthinæ ſcrupulum vnum ſemis:vnito & ſubigito bene ad conſiſtentiam. Datur cochlearium vnum.

Cap. LV.

BECHICA antidotus ex lini ſemine, vtilis ad vocẽ abſciſſam,tuſſientes,& deſtillatione laborantes.Recipit ſeminis lini torrefacti drachmas duas, vuarum pinguiũ ſine acinis,nucum pinearum,ſingulorum drachm.tres, glycyrrhizæ drachmam vnam ſemis , carnium pinguiũ palmularum vnciam vnam, tragacãthæ drachmam vnam,ſeminis vrticæ drachmam ſemis grana ſeptem,pe nidiorũ hexagia quatuor ſemis, mellis Attici & ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. LVI.

BECHICA antidotus,data ſanguinem ſpuẽtibus, prodeſt.Succum menthæ,ſuccum polygoni,cum corallio rubro dato ex vino.aut menthæ ſuccum cum vino myrtite dato bibendum ieiuno diebus tribus : & ſanabitur.

INDEX GLANDIVM, ET MEDICAMENtorum quæ vmbilico imponuntur.

Glans, hoc eſt ſuppoſitoriũ,bilem & pituitam deducẽs, Cap. I.
Glans,ſeu ſuppoſitorium,ventrem ſubducens, Cap. II.
Glans, ventris ſubductiua, Cap. III.
Glans admodum bona, Cap. IIII.
Glans ad dyſentericos, Cap. V.
Glans aluum ſubducens, Cap. VI.
Glans ad dyſentericos, Cap. VII.
Glans alia ad dyſentericos, Cap. VIII.
Glans ad eos qui dyſenteria correpti ſunt , Cap. IX.
Glans ad dyſentericos diuites, Cap. X.
Glans ad eos qui dyſenteria laborant, Cap. XI.
Glans ad dyſentericos, Cap. XII.
Hirudines deuoratæ , & ſerpentes,vt eiiciendæ, Cap. XIII.
Glans ad aluum adſtrictam, Cap. XIIII.
Glans aluum deiiciens, Cap. XV.
Glans valde bona, Cap. XVI.
Glans purgatoria, Cap. XVII.
Glãs ad dyſẽtericos & ani dolores bona, Cap. XVIII.
Glans ad dyſentericos, Cap. XIX.
Medicamentum quod vmbilico imponitur,aluum mouens, expertum, Cap. XX.
Epomphalion bene admodũ purgans, Cap. XXI.

De Glandibus & Epomphaliis.

Sectio ſexta.

Cap. I.

A GLANS, ſeu[a] ſuppoſitorium bilem & pituitam ſubducens. Recipit ellebori nigri drachmas duas, aloes flauæ drachmam vnam, muſcerdarum drachmas tres. Excipiantur melle cocto, & vſurpentur.

a Suppoſitorium] Nicolaus habet ἡ ὑπόθετον. Quam vocem nos barbara & vulgò medicorum vſitata, quòd pulchrè Græcæ quadraret, dictione exprimere coacti ſumus. Quod monere voluimus, ne quis ſpontè hanc nos vſurpaſſe dictionem exiſtimaret.

Cap. II.

B GLANS ventrem ſubducens. Accipit ſeminis rutæ ſylueſtris, agarici, ſingulorum drachmas tres, cumini aridi, turpeti, ſingulorum drachmam vnam ſemis, dacrydii drachmam ſemis, ſalis foſſilis hexagium vnum. Excipiantur melle cocto.

Cap. III.

GLANS aluum deducēs. Capit ſucci cyclamini vnciam vnam, foſſilis ſalis hexagium vnum, mellis cocti quod ſatis eſt.

Cap. IIII.

C GLANS valde bona. Habet colocynthidis medullæ hexagia tria, polypodii recentis repurgati hexagia tria, fellis taurini drachmam vnam, mellis cocti quantū ſufficit.

Cap. V.

GLANS ad dyſentericos. Recipit opii, myrrhæ, caſtorei, croci, thuris, hypociſthidis, ſingulorum drach. ſex, ſtyracis drachmas tres, excipiantur vino & melle cocto.

Cap. VI.

D GLANS aluum mouens. Accipit ſucci cyclamini, ſalis foſſilis, & mellis quod ſatis eſt.

Cap. VII.

GLANS ad dyſentericos vtilis. Capit opii, croci, ſingulorum drachmam vnam, myrrhæ drachmas duas, acaciæ drachmas ſex. Excepta lacte caprino coquātur ad conſiſtentiam.

Cap. VIII.

E GLANS ad eos qui laborant dyſenteria. Habet croci, opii, myrrhæ, caſtorei, lycii, thuris, ſingulorum vnc. vnam. Excipe vino adſtringente, & vtere.

Cap. IX.

GLANS ad eos qui ſunt correpti dyſenteria. Recipit opii, croci, aluminis ſciſſilis, myrrhæ, ſingulorū vnciam ſemis, vini odorati veteris adſtringentis quod ſatis eſt. Sit autem glans quæ ſupponitur, pondere vnciæ vnius. Eſt præclariſſima.

Cap. X.

F GLANS ad dyſentericos & diuites. Opobalſamum excipe tomento lanæ puræ: impone & miraberis.

Cap. XI.

GLANS ad dyſentericos. Capit myrrhæ, thuris, croci, maſtiches, ſingulorum drachmam vnam. Excipe cum luteo oui, & ſoli exponito, ac vtere.

Cap. XII.

GLANS ad dyſentericos. Habet opii, myrrhæ, croci, ſanguinis draconis, boli Armenii, Lemnii ſigilli, maſtiches, ſingulorum drachmā vnam, ſucci hypociſthidis, quinqueneruiæ quod ſufficit.

Cap. XIII.

G HIRVDINES deuoratæ, & ſerpentes, quomodo eiiciendæ. Oleum ex immaturis oliuis expreſſum potato. Similiter acetum & butyrum recens miſce, dein ferue facito cum ferro ignito, extinguendo ferrum in lacte caprino, & aceto, donec probè inferbuerint, & bene diluta bibenda dato. Similiter [a] muriam dato cum oleo potandam: eſt enim vtilis.

a Muriam] Nicolaus habet ἅλμην δάσι. Non eſt autē dubium quin δασί dictio ſit integra. Quare quum diuinare nequeamus quomodo legendum ſit, ſimpliciter muriam conuertimus, quòd ea etiam hirudines expelli, Paulus lib. 5. cap. 37. tradat.

Cap. XIIII.

GLANS ad aluum adſtrictam. Alumen humidum melle ſubactum decoque quoad [a] firma fiant, & ex iis inunge ſedem internam, aut adiice vt glandem, iis ſtupam puram imbuens. Facilè quidem multa ſtercora arida educet. Parum autem dolent qui ea vtuntur glāde.

a Firma] Nicolaus habet ἄχρις ἂν κῦρα γένηται. Sed legendum fortaſſis ἄνικμα, id eſt humiditate carentia ſeu deſtituta: vel certè ξηρὰ hoc eſt ſicca.

Cap. XV.

GLANS aluum ſubducens. Mercurialis viridis trita, & in glādis ſiccæ formam redacta & appoſita, probè operatur.

Cap. XVI.

GLANS admodum bona. Accipit ſaponis Italici, elaterii, mellis, ſalis foſſilis, ſalis communis, cumini, agarici, medullæ colocynthidis, ſingulorum drachmam vnam, mellis quod ſatis eſt. Finge glandes quatuor digitorum longitudinem æquantes, & vtere.

Cap. XVII.

GLANS purgatoria. Capit comæ abſinthii, nitri, ſingulorum vncias quatuor, elaterii vnciam vnam. Excipe melle cocto, & finge glandes, ſubiice ac locis prius fomentatis, vmbilico impone butyrum faſciáque conſtrictum ligato.

Cap. XVIII.

GLANS ad dyſentericos & ſedis dolores bona. Habet terræ aſteris, amyli, ſingulorum vnciam vnā ſemis, croci vnciam vnam, acaciæ, tragacanthæ, ſingulorum vnciam vnam ſemis, caſtorei, thuris, lycii, ſingulorum hexagium vnum ſemis. In calidioribus verò temperamentis adiice opii hexagium vnum ſemis, ſucci pſyllii hexagium vnum, maſtiches hexagium vnum. Excipe & finge.

Cap. XIX.

GLANS ad dyſentericos. Recipit opii, myrrhæ, ſanguinis draconis, boli Armenii, maſtiches, thuris, ſumach, croci, caſtorei, ſingulorum hexagium ſemis. Excipe cum ſucco quinqueneruiæ & polygoni, ac vtere.

Cap. XX.

EPOMPHALION, hoc eſt vmbilicare, ſeu medicamentum vmbilico imponendum, expertum, aluum ſubducens. Accipit cyclamini drachmas quatuor, nitri, drach. tres, ellebori nigri & albi, ſingulorum drachmas duas, colocynthidis drachmas quatuor, ſcammoniæ dr. duas, ſucci elaterii drach. quatuor, grani Cnidii drach. quatuor, caricarum pinguium vncias duas. Excipe cum felle taurino.

Cap. XXI.

EPOMPHALION purgans, admodum bonum. Capit ſtaphidis agriæ, fellis taurini, amygdalarum amararum, ammoniaci, [a] cocci Cnidii, ariſtolochiæ rotundæ, nitri, ſingulorum vnciam ſemis, ellebori nigri vnc. ſemis, colocynthidis vnciam vnā, ceræ vnc. octo. Amygdalas & coccum Cnidium tere cum ammoniaco & oleo irino. Fel autē & alia liquabilia iniice: quæ ſicca ſunt inſperge. Imo autem ventri vniuerſum impone & alligato: purgat enim valde. Mulieribus verò ſuper lumbos pone: ſi enim ventri appoſitum fuerit, fœtus excutit, & menſes mouet.

a Cocci Cnidii] Nicolaus habet κρόκου κνίδης σπέρματος: ſed eſſe hanc lectionem deprauatam, præcedētia & ſequentia manifeſtè euincunt. In præcedente enim glande, etiam legitur κόκκου κνήδης: quāquā κνίδου ſcribēdū foret. & in hac glāde ſtatim ſubiicit, τὰ ἀμύγδαλα, καὶ τὸν κόκκον κνίδου λεία. Vt & hoc in loco κρόκου κνίδης, pro κόκκου κνίδου ſcriptum eſſe ſit manifeſtiſſimum.

Mulier ſi non purgatur, Cap. I.
Mulier non concipiens vt concipiat, etiamſi fuerit ſterilis, Cap. II.
Mulier haud concipiens vt concipiat, Cap. III.
Mulier non concipiens vt concipiat, etiamſi fuerit ſterilis, Cap. IIII.
Mulieri vt euocandi menſes celeriter, Cap. V.
Mulieri menſtrua vt citò ferantur, Cap. VI.
Mulieri ſi barbata ſit, vt capilli ſponte cadant, Cap. VII.
Ligua reſoluta,& palatum febricitans,vt curanda, Cap. VIII.
Mulieri vt menſes celeriter decurrant, Cap. IX.
Ad linguam reſolutam,& apoplécticos gargariſmus, Cap. X.
Vt mulier nõ concipiat,& ſterilis fiat, Cap. XI.
Mulierem quomodo ſterilem & ad conceptum inhabilem facias, Cap. XII.
Mulier vt à viro non ſecedat, Cap. XIII.
Mulierem à viro ſtupratam rurſus vt virginem facias, Cap. XIIII.
Mulier à viro polluta,rurſus vt virgo fiat,Cap. XV.
Mulieri vt confiteatur à quot viris ſtuprata ſit, Cap. XVI.
Linguæ aſperitas vt læuiganda, Cap. XVII.
Lingua aſpera & ſaliuam emittens, vt ſananda, Cap. XVIII.
Lingua reſoluta vt emendanda, Cap. XIX.
Ventris profluuium vt ſiſtendum, Cap. XX.
Mulieri vt lac auertatur, Cap. XXI.
Mulieri lac ſiſtens,vt præcedens, Cap. XXII.
Mulieri mamma ſi infletur, Cap. XXIII.
Mulier ſi parturiens párere nequeat, Cap. XXIIII.
Mulieri ſi à partu inflatas mammas habuerit, Cap. XXV.
Mulier ſi vinum non bibat, Cap. XXVI.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De muliebribus,& linguæ malis.

Sectio ſeptima.

Cap. I.

MVLIER ſi parciùs purgatur. Recipe pulegii tuſi,& cribro tranſmiſſi vnc. ſemis. Da bibendum ex poſca.

Cap. II.

MVLIER non concipiens,vt concipiat, etiamſi ſterilis ſit. Herbam dracũculi decoquito quater aut quinquies,&[a] vbi abſolueris,condito [b]œnogaro,oleo & ouis cum ſaluia trita quantum ſatis eſt. Datur ieiunæ vt comedat. Potu & cibo abſtineat pluribus horis, cõcũbátq; cũ marito: concipiet enim ſtatim. A cibo autem vſque ad tertiũ diem mulier ſe nõ lauet. Eſt expertum medicamentum.

a Vbi abſolueris] Nicolaus habet καὶ ποιήσας πατέλιν. Sed pro πατέλιν cenſeo legendum παντελῶς. b Oenogaro] Manuſcriptus codex legit οἰνογάρῳ. Oenogari autem confectionem habet Apicius Cælius de obſoniis & condimentis libro primo, capite tricesimo primo.

Cap. III.

MVLIER haud concipiens,vt concipiat. Vuluam leporis vſtam & tritam bibendam mulieri præbeto cũ vino. Mulier autem prius lauet,& ab egreſſu balnei da bibendam.

Cap. IIII.

MVLIER non concipens vt concipiat,quanquam ſterilis eſt. Satyrium herba aſſiduè trita,& cum vino pota. Aliud. Semen vuæ ſylueſtris cum dulci vino potum. Aliud. Semen erucæ cum dulci vino tritum, & potum. Si verò mulier marem vult concipere, mercurialis maris folia & germina ieiuni comedãt tam vir quàm mulier,& deinceps vinum bibant.

Cap. V.

MVLIERI vt menſes ſtatim educantur. Cape erigerontis herbæ folia probè contuſa, [a]redige ad olerum contuſorum formam cum cõdimentis adurentibus: & vbi probè aſſata fuerint, da comedenda, & pòſt præbe bibendum vinum conditum.

a Olerum contuſorum] Codex Nicolai legit λαχανόπηπτα, ſed cenſeo ſcribendum eſſe λάχανα κνιστὰ, vt eſt apud Athenæum. Sic autẽ vocantur olera contuſa, Phauorino etiam teſte.

Cap. VI.

MVLIERI vt menſtrua ſtatim promanent. Recipe folia tenera Mauromarſi,quod à latinis marrubium vocatur, contunde ea,& accepto ſucco adiice etiam [a]aquam ſanctarum apparitionum Dei, & ſacchari quod ſatis eſt. Subacta da ieiunæ bibenda diebus ſeptem.

a Aquam ſanctarum apparationum Dei] Græcè eſt ἁγίων θεοφανιῶν. Intelligit aquam haud dubiè baptiſmatis, quòd ſcilicet in baptiſmatis adminiſtratione pater, filius,& ſpiritus ſanctus præſentes ſint. Aut quòd in Chriſti baptiſmo, pater & ſpiritus ſanctus luculenter apparuerint. Eſt autem medicamentum ſuperſtitione (à qua Chriſtiani animus abhorrere debet) contaminatum, vt alia multa in Nicolao. Durauit autem is mos ad noſtra vſque tempora: nam ſunt hodie etiã qui ſacri baptiſmatis aqua, non ſine maxima ſuperſtitione, ad medicamentorum miſturas abutantur.

Cap. VII.

MVLIERI barbatæ vt pili ſua ſponte defluant. Accipe buphthalmum ſylueſtrem, ſtercus caprinum,& nitrum. Hæc trita & aqua irrigata excipe,ac inũge.& paulo pòſt in balneo ablue. Ingreſſa verò balneũ, in eo moretur. Vbi egredietur, pilos euulſos reperies: nec ampli⁹ creſcent.

Cap. VIII.

LINGVA reſoluta,& palatum febricitans, vt curanda. Glaucium in cote cum aqua læuigatum inunge,& confeſtim os ſanabis.

Cap. IX.

MVLIERI vt euocentur menſes & concipiat, etiãſi ſterilis fuerit. Habet ſatyrii aut ſeminis eius vnc. quatuor, mellis Attici vnc. tres, veſiculæ fellis capreæ quãtum humidi obtinet. His cõmixtis fac peſſum, & ſubiice in ſinum eius. Primùm materiam vteri purgat, ſi diebus quinque quotidie linamẽtum permutetur. poſtea cum viro concumbat, & confeſtim concipiet. Hoc quidem experientia comprobatum eſt.

Cap. X.

AD linguam reſolutam,& apoplecticos gargariſmus vtilis. Sinapi, caricas, & hyſſopum feruefacito. Dabis autem deuorandum etiam caſtoreum,& opopanacem, & chamædryos decoctum.

Cap. XI.

MVLIER vt non concipiat, ac ſterilis fiat. Semen cypariſſi cum aqua poſt purgationem eius potum. caſtoreum cum ſordibus auriculæ mulæ ex aqua potum. leucæ folia & fructus ex aqua luna deficiẽte pota. [a]myricæ flos cum aqua potus luna deficiente.

a Myricæ] Manuſcriptus codex legit μύριγξυ, ſed perperã, mea quidem ſententia: ſcribendum enim fuit μυρίκης.

Cap. XII.

MVLIEREM vt ad concipiẽdum inhabilẽ & ſterilem reddas. [a] Thelypterion potum luna deficiente à purgatione [b]puerperii. Myricæ folia & flores & fructus in aqua decocta, pota poſt purgationẽ luna deficiente.

a Thelypterion] Manuſcriptus codex falſò legit λιθοπτέριον pro θηλυπτέριον. Eſt autem θηλυπτέριον, ſiue θηλυπτερὶς, filix fœmina, quã Dioſcorides etiam ſterilitatem efficere teſtatur. b Puerperii] Codex Nicolai habet ἐξ ἀφαίδρου perperam, pro ἀφέδρου. Niſi quis malit legere ἐξαίφνης, id eſt confeſtim à purgatione.

Cap. XIII.

MVLIER vt non ſecedat à viro. Iecur hirũdinis vſtum bibendum clàm præbe ex vino, & non amplius de alio cogitabit viro.

Cap. XIIII.

MVLIEREM à viro ſtupratam, rurſus vt virginẽ facias. Eadem hora qua rem habebit vir cum muliere, ſolano accepto idipſum cum oleo ablue, & adhibe initio pudendi mulieris. Deinde recipe gallarum immaturarum, cyperi, caſiæ, roſarum albarum, piperis albi, & ſeminis vrticæ, ſingulorũ hexagium vnum. Omnia probè trita, & per cribrum tranſmiſſa, priùs abluto pudendo, deſuper vt farinam inſperge.

Cap. XV.

MVLIEREM pollutam, rurſus vt virginẽ facias. Semen herbæ oxylapathi tritum in vteri ſinum imponito. Similiter gallam in aceto maceratam & exiccatã tere in pollinem, & abluatur ſinus, ac ſubinde inſpergatur deſuper pollen.

Cap. XVI.

MVLIER vt confiteatur à quot viris ſit ſtuprata. Ammoniacum inice in lychnum recentem & ſordibus carentem, inunge ellychnium totum ammoniaco: ac dum itura eſt cubitum, capiti eius impone: & vbi dormierit, incipe hanc interrogare, & confitebitur tibi.

Cap. XVII.

LINGVÆ aſperitas vt læuiganda. Linguam læuigato mentha tuſa & contrita. Similiter valet lini ſemen tritum molli incluſum linteo, & melle calefacto irrigatum. Vbi autem lingua ſatis maduerit, caricarum decocto abluenda. Pariter ſucco menthæ cum roſaceo oleo & chamæmelino illinenda, & decocto eiuſdem lingua abluenda.

Cap. XVIII.

LINGVAM aſperam ſaliua redundantem vt ſanare oporteat. Coriandri ſemen læuigatum cum vino inunge, & ablue. Saliua verò multa exiſtente, gallam tritã cum ſolano & aceto ad colluendam linguam adhibe.

Cap. XIX.

LINGVA reſoluta vt emendanda. Aphonitrum cum pane mixtum ex æquo, & vehementer commanducatum: expertum eſt.

Cap. XX.

AD profluuium ventris ſiſtendum, probatum. Iecur hircinum cum vino auſtero coquito, & da bibendum cyathum vnum, & confeſtim ſiſtet.

Cap. XXI.

LAC muliebre ita auertes. Fabæ farinam, fœnigræci farinam miſceto cum oleo communi & aqua, & vt emplaſtrum deſuper impone.

Cap. XXII.

LAC muliebre ſiſtens, vt præcedens. Recipe cumini, rutæ, ſeminis agni, ſingulorum drachmas duas. Cõtuſa dantur bibenda cum aqua. Comedat autem poſtea lentem.

Cap. XXIII.

MVLIERI vbi mammæ inflantur. Accipe [a]ſpongiam mollem aceto imbutam, impone crebrò. Aut lini ſemen cum aceto tritum & illitum. Si verò inflatio in illis eſt impacta, accipe farinam fabarum, & meliloti, tunde, & commiſce cum oleo ſeſami, & aqua tepida, atque inunge. Si verò contrà inflatio feruet, accipe pſyllii ſemen mixtum cum droſato [b]liquiritiæ, & aqua: concute vtraque donec efficiatur ſpuma, quam accipe & inũge. Aliud. Cancros fluuiales viuos cõtũde, & fac emplaſtrum quod imponatur. Similiter terræ inteſtina cõ tundens, finge emplaſtrum, & deſuper imponito. Aliud. Lithargyrum ſolue cum roſaceo oleo, & inunge. Aliud. Cuminum validè cõtuſum melli & aceto miſcens inunge. Si verò inflatio concocta fuerit, accipe micam panis imbutam aqua ſolani, & roſaceo oleo, ac impone. Sin verò eſt [c]excreta inflatio, recipe cuminum tũſum cum aqua apii, aut cum roſaceo oleo inunge.

a Spongiam mollem] Nicolai codex legit πάνιον σοῦ πόσον. quid verò iis verbis velit, nemo intelligit. Ideo ex Paulo legendum potiùs eſſe coniicimus σπόγγον ἁπαλόν. Niſi πάνιον vocet panem, vt ſuprà fecit: & tum conuertendum panem cum aceto, &c. b. Liquiritiæ] Nicolaus legit τὸν τζικητζιπήν. Verùm barbaram eſſe vocem nemo nõ animaduertit. Quid verò ſignificet diuinare nequeo, niſi droſatum ſeu ſerapium ex liquiritia barbarè vocata intelligat. Eſt quidem hoc caput mirificè multis in locis deprauatum, quod vtcunque potuimus, aliqua (ſi nõ integrum) ex parte ſaltem emendauimus. c Excretum] Manuſcriptus codex falſò habet, πρήσμα κρίον pro κριτόν. Et πρήσμα vſurpat pro inflatione. Nam πρήσαντος Phauorinus interpretatur φυσῶντος, & πρῆσιν, ἐφύσησε.

Cap. XXIIII.

MVLIER quæ è partu laborat, & parere non poteſt. Hyoſcyami radicem ſiniſtro femori alligato, & pariet, & purgabitur. [a]Aufer, neque relinquas.

a Aufer, &c.] In codice Nicolai legitur ἆρον μὴ δὲ τὰ ἐγκαταρίψῃ. Sed puto lectionem hanc non eſſe legitimam, & ſcribendum potiùs, ἆρον, μηδὲ ἐγκαταλίψῃ. Vt ſit ſenſus, hyoſcyami radicem eſſe tollendam, & non diu femori alligatam relinquendam. Vtinam autem è meliore codice hic, & alii multi loci rectiſſimè aliquando ab aliis reſtituantur. Nobis certè, qui vnicum habuimus codicem, & hunc quidem deprauatiſſimum, non licuit niſi cõiecturis, quæ ſæpe fallere poſſunt, vti.

Cap. XXV.

MVLIERI ſi mammæ inflentur à partu. Suillum ſtercus cum aqua tritum inunge.

Cap. XXVI.

MVLIER ſi vinum non bibat. Florem calami cum vino albo bibendum præbe, & vinum bibet.

Droſaton ſerapiúmve ad tuſſientes vtile, & ad eos qui deſtillatione à calore laborant, Cap. I.
Droſaton ad tuſſientes,& eos qui abſceſſu laborant, Cap. II.
Droſaton ad articulorum dolores,& omnem affectum à defluxione natum, Cap. III.
Droſaton ad eos qui malo habitu laborant, iecinoroſos,lienoſos,& vitioſo colore præditos, Cap. IIII.
Droſaton ad iecoris obſtructionem & duritiem, atque lienoſos, Cap. V.
Droſaton ad tuſſientes,& deſtillatione correptos, Cap. VI.
Droſaton ad tuſſientes, Cap. VII.
Droſaton ad tuſſientes,& eos qui abſceſſu laborant, Cap. VIII.
Droſaton tabidis vtile, lienoſis, & peripneumonicis, Cap. IX.
Droſaton ad continuas & ardentes febres, Cap. X.
Droſaton cœliacum, admodum vtile, Cap. XI.
Droſaton ad iecinoroſos,lienoſos, ſtomachicos, hydropicos,& cholericos, Cap. XII.
Droſaton ad melancholicos,alióſq; morbos, è fumaria, Cap. XIII.
Droſaton ad lienoſos, iecinoroſos, hydropicos,& inflatos, Cap. XIIII.
Droſaton ad hydropicos,lienoſos, iecinoroſos,& calculoſos, Cap. XV.
Droſaton iecinoroſum, & ventrem emolliens, Cap. XVI.
Droſaton ad cœliacos, & dyſentericos, Cap. XVII.
Droſaton ad continuas & ardentes febres, Cap. XVIII.
Droſaton ad quartanas, Cap. XIX.
Droſaton ad tuſſientes propter frigiditatem, & deſtillatione laborantes, Cap. XX.
Droſaton ad tuſſientes,febricitâtes à calore & ſiccitate, Cap. XXI.
Droſaton ad tuſſientes, & deſtillatione laborantes, nec potentes rectè expuere, Cap. XXII.
Droſaton ad ſuppuratos, & eos qui abſceſſu laborant, Cap. XXIII.
Droſatō ad ſuppuratos,abſceſſu correptos, & tuſſientes, Cap. XXIIII.
Droſaton ad ſuppuratos, tuſſientes, & tabidos, Cap. XXV.
Droſaton ad tabidos,& eos qui abſceſſu laborant, Cap. XXVI.
Droſaton ad pleuriticos,& tuſſientes, Cap. XXVII.
Droſaton ad cardiacos,& defectione animi laborantes, Cap. XXVIII.
Droſaton ad cardiacos, & nephriticos, Cap. XXIX.
Droſaton ad lumbricos,valde vtile, Cap. XXX.
Droſaton ad dyſentericos, & cœliacos, Cap. XXXI.
Droſaton ad eos qui calido ſunt temperamento. Reſtinguit etiam ſitim, Cap. XXXII.
Droſaton ad calida temperamenta, & iecoris ac ſtomachi calidos affectus, Cap. XXXIII.
Droſaton ad eos qui calido ſunt temperamento. Reſtinguit quoque ſitim, Cap. XXXIIII.
Droſaton ad pleuriticos, peripneumonicos, deſtillatione laborantes,& calido temperamento præditos, Cap. XXXV.
Droſaton ad dyſentericos, cœliacos, & imbecillitatem ſtomachi, Cap. XXXVI.
Droſaton lingua Latina dictum compoſitum, Cap. XXXVII.
Droſaton ad febres continuas,& ardentes, duplices tertianas,& quotidianas continuas, Cap. XXXVIII.
Droſaton ad abſceſſus in renibus,veſica,& vrinariis partibus, Cap. XXXIX.
Droſaton ad colicos,nephriticos,inflatos,& lienoſos, Cap. XL.
Droſaton ad febres continuas & ardentes, nominatáſque lipyrias,& typhodes, Cap. XLI.
Droſaton ad tuſſientes & ſuppuratos, Cap. XLII.
Droſaton ad tuſſientes,ſuppuratos,deſtillatione laborãtes ex acribus humoribus, Cap. XLIII.
Droſaton purgatorium ad continuas febres, hecticas,& mala corporis ex defluxione nata, Cap. XLIIII.
Droſaton ad ſtillicidium & difficultatem vrinæ, ac calculoſos, Cap. XLV.
Droſaton compoſitum, ádmodum bonum purgatoriũ, Cap. XLVI.
Droſaton ſquilliticum ad ómnis generis morbos, Cap. XLVII.
Droſaton ad lumbricos in ſtomacho & inteſtinis detẽtos, Cap. XLVIII.
Droſaton ad ſtillicidium & difficultatem vrinæ, Cap. XLIX.
Droſaton ad difficultatem vrinæ valde bonum, Cap. L.
Droſaton ad ſtillicidium,& difficultatem vrinæ, Cap. LI.
Droſaton ad eadem mala, Cap. LII.
Droſaton ad eos qui abſceſſu laborant,& tuſſiunt, Cap. LIII.
Droſaton ad pleuriticos, & tuſſientes, Cap. LIIII.
Droſaton ad continuas febres, & tertianas, Cap. LV.
Droſaton ad choleram,diarrhœan, licteriam,cruentam dyſenteriam,& teneſmum, Cap. LVI.
Droſaton ad quotidianas, ſitimque inferentes febres, & ad omnem febrem cum rigore inuadentem, Cap. LVII.
Droſaton ad tuſſientes,& pleuriticos, Cap. LVIII.
Droſaton ad pleuriticos, diſtenſiones neruorum, brachiorum,femorum, & interfeminei, à craſſis & lentis humoribus ortas, Cap. LIX.
Droſaton ad carnis diſſolutionem, imbecillitatem corporis,ſuppuratos, tuſſientes,& eos qui abſceſſu laborant, Cap. LX.
Droſaton ad calorem corporis, iecoris, cordis, & omnẽ animi defectionem à calore natam, Cap. LXI.
Droſaton purgatorium,& ventrem emolliens,podagricis,arthriticis,& neruorum affectibus vtile, Cap. LXII.
Droſaton ad eos qui malo habitu corporis laborant, ſtomachicos,lienoſos,vniuerſas viſcerũ obſtructiones, Cap. LXIII.
Droſaton purgatorium è rheo barbaro, Cap. LXIIII.
Droſaton ex ſena purgatorium, Cap. LXV.
Droſaton ad eos qui quotidiana febre correpti ſunt, & hemitritæo laborant, Cap. LXVI.
Droſaton acetoſum compoſitum, Cap. LXVII.
Droſaton ad tertianarios,& continuas febres, Cap. LXVIII.
Droſaton ad iecoris & lienis obſtructionem, Cap. LXIX.
Droſatō ad omnimodam lienis & iecoris obſtructionẽ, malóque colore infectos, Cap. LXX.
Droſaton purgatorium viſcerum, & alui, Cap. LXXI.
Droſaton ad podagricos,arthriticos, & omnem malitiã corporis, Cap. LXXII.

Droſaton ad iecoris à calore ortam obſtructionem, doloréḿque ſtomachi, vteri, renum, & imi ventris, Cap. LXXIII.
Droſaton ad dolorem oculorum, eorundémque ardores, & omnem defluxionem ad oculos delatam, ac hebetudinem, Cap. LXXIIII.
Droſaton ad arthriticos, podagricos, iſchiadicos, & omnem infirmitatem neruorum, à malignis humoribus ortam, Cap. LXXV.
Droſaton ad iecinoroſos, lienoſos, & abſceſſu laborantes, Cap. LXXVI.
Droſaton ad reſolutos, arthriticos, & mala neruorum, Cap. LXXVII.
Droſaton ad eos qui bibunt immoderatè vinũ, & hoc ipſum odiſſe volunt, Cap. LXXVIII.
Droſaton ad elephanticos, Cap. LXXIX.
Droſaton ad hydropicos, Cap. LXXX.
Droſaton ad iecinoroſos, Cap. LXXXI.
Droſaton ad iecinoroſos, ſtomachicos, & cœliacos, Cap. LXXXII.
Droſaton ad cœliacos, & tuſſientes, Cap. LXXXIII.
Droſaton ad eos qui iecur dolent ob calidam intemperiem, Cap. LXXXIIII.
Droſaton ad dyſentericos, & cœliacos, Cap. LXXXV.
Droſaton ad podagricos, & arthriticos, Cap. LXXXVI.
Droſaton ad cœliacos, & dyſentericos, Cap. LXXXVII.
Droſaton ad dyſentericos, & lientericos, Cap. LXXXVIII.
Droſaton ad continuas febres, & ardentes, & lipyrias nominatas, Cap. LXXXIX.
Droſaton ad ſtillicidium & difficultatem vrinæ, ac calculoſos, Cap. XC.
Droſaton ad febres acutas & ardentes, calidam iecoris intemperiem, & ictericos, Cap. XCI.
Droſaton ad lienoſos, ictericos, & omnigenum iecoris calorem, Cap. XCII.
Droſaton ad lienoſos, ictericos, omnem caliditatem iecoris, obſtructionem lienis & viſcerum, Cap. XCIII.
Droſaton ad diſtentiones neruorum, brachiorum, & femorum: item à craſſis & glutinoſis humoribus natas reſolutiones, Cap. XCIIII.
Droſaton ad neruorum diſtentiones, podagricos, & reſolutos à craſſis & lentis humoribus, Cap. XCV.
Droſaton ad lienoſos, iecinoroſos, nephriticos, colicos, & inflatos, Cap. XCVI.
Droſaton ad tuſſientes, ſuppuratos, & deſtillatione laborantes, Cap. XCVII.
Droſaton ad lienoſos, malóque corporis habitu laborantes. Purgat etiam per aluum, Cap. XCVIII.
Droſaton ad iecinoroſos & lienoſos, Cap. XCIX.
Droſaton ad iecinoroſos, lienoſos, malo corporis habitu correptos, & omnes viſcerum obſtructiones, Cap. C.
Droſaton ad ſuppuratos, tuſſientes, tabidos, febricitantes, deſtillatione & abſceſſu laborantes, Cap. CI.
Droſaton ad lienoſos, ictericos, & omnem caliditatem iecoris, Cap. CII.
Droſaton ad eos qui abſceſſu laborant, & vlcera in renibus & veſica habent, Cap. CIII.
Droſaton ad colicos & nephriticos, Cap. CIIII.
Droſaton ad colicos & nephriticos, optimum, Cap. CV.
Droſaton ad iecinoroſos, lienoſos, obſtructionem & duritiem viſcerum, Cap. CVI.
Droſaton ad obſtructionem iecoris, lienis, ac colicos, Cap. CVII.
Droſaton ad melancholicos, cholericos, elephantia correptos, & ad alia mala, Cap. CVIII.
Droſaton ad iecinoroſos, lienoſos, & hydropicos, Cap. CIX.
Droſaton ad hydropicos, lienoſóſque. Purgat etiam aluum, Cap. CX.
Droſaton ad colicos & nephriticos, Cap. CXI.
Droſatõ ad colicos, nephriticos, lienoſos, ſtomachicos, & viſcerum obſtructiones, optimum, Cap. CXII.
Droſaton ad tertianas, duplices tertianas, & quotidianas, purgatorium, Cap. CXIII.
Droſaton ad dyſentericos & cœliacos, per totum diem potum, Cap. CXIIII.
Droſaton ad iecinoroſos à calore factos, vitioſo colore præditos, furioſos, colicos, & nephriticos, Cap. CXV.
Droſaton ad quartanas, expertum, Cap. CXVI.
Droſaton ad quartanas, probatum, Cap. CXVII.
Droſaton ad omnem corporis malitiam, Cap. CXVIII.
Droſaton purgatorium, ad exanthemata in vniuerſo corpore à melancholico humore & ſalſa pituita nata, Cap. CXIX.
Drangææ confectio ad eos qui cibum non appetunt, & ſtomacho refrigerati ſunt, maléque concoquunt, ac vomunt, vtile, Cap. CXX.
Droſaton ad tertianas, quartanas, duplices quotidianas, febres continuas, hecticas, & immodicam ſitim, Cap. CXXI.

De droſatis.

Sectio octaua.

Cap. I.

[a]DROSATON ad tuſſientes, & deſtillatione à calore laborantes. Recipit ſeminis cotoneorum, ſeminis maluæ, ſingulorum vnc.ſemis, vuarum Corinthiacarum vnc.vnam, glycyrrhizæ purgatæ vnc.vnam ſemis, tragacāthæ vnc.vnam, zizipha numero viginti, ſebeſten triginta, adianti manipul.vnum, papaueris albi capitis integri vnc.vnā, hyſſopi manipul.ſemis, radicis fœniculi, apii, macedoniſii, borraginis & intybi, ſing.vnc.duas, roſarum vnc.vnam, ſucci aut foliorum chamæleuces, gummi Arabici, ſing. vnc.vnam, aquæ quantum ſufficit. Coquantur ad conſiſtentiam. dein ex decocto accipiantur lib. tres, ſacchari libr. vna, penidiorum libr. ſemis, ſacchari violacei vnc. tres. Coquantur ad conſiſtentiam droſati. Datur bibendum cum decocto tuſſilaginis.

a Droſaton] Nicolaus δροσάτον appellat quod Actuarius ſerapium, noſtri ſyrupum: vt ſuprà quoque eſt annotatum.

Cap. II.

DROSATON ad tuſſientes, & eos qui abſceſſu lā-
C borant. Accipit violarum, polytrichi, ſing.drach.tres, caricas albas decem, vuarum Corinthiacarum vnc. II. decocti vngulæ caballinæ lib.ſemis, carnium palmularū decem, glycyrrhizæ purgatæ vnc. vnam ſemis, zizipha viginti, iridis vnc.ſemis, ſeminis maluæ hexag.vnum, ſeminis papaueris albi vnc.ſemis, ſeminis [a]bombacii emundati vnc.vnam, tragacanthæ, ſeminis cotoneorum, ſing.vnc.ſemis, hyſſopi manip. ſemis, radicis fœniculi, apii, & macedoniſii, ſingulorum vnc.duas, ſeminis vrticæ hexag.vnum, aquæ quod ſatis eſt, ſacchari lib.vnam,
D penidiorum lib. vnam.

a Bombacii] Nicolaus habet βαμβακίυ. Eſt autem barbara vox, quæ hodie etiam in officinis durat, & barbaris medicis vſitata eſt. Nam quod Latini goſſipium & xylon, hoc illi bombacem, bombaſum, bombacium, & cotum vocant.

Cap. III.

DROSATON ad dolorem articulorum, arthriticos, & omnem affectum à defluxione natum. Purgat etiam ventrem. Capit violarum, roſarum, radicis fœniculi, apii, macedoniſii, aſparagi, borraginis, & ruſci, ſeminum cucumerum, ſingulorum vnc.vnam ſemis, polytrichi, ſcolopendrii, ſingulorum manip.ſemis, chamæmeli, vuarum, ſing.vnc.vnam, aniſi, fœniculi, & apii ſeminum, ſingulorum vnc. ſemis, hermodactyli vnc.ſemis, polypodii vnc.duas, ſenæ, epithymi, ſingulorum vnc.ſemis, agarici hexag.duo, rhei barbari hexag.duo, decocti borraginis & bugloſſi, aquæ quantum ſatis eſſe videbitur, & ſacchari. Datur vnc.vna, aut vnc.vna ſemis, cum aqua tepida.

Cap. IIII.

DROSATON ad eos qui malo corporis habitu præditi ſunt, iecinoroſos, lienoſos, & malè coloratos. Nominatur è roſis, & purgat ventrem. Habet radicis apii, fœniculi, macedoniſii, aſparagi, & borraginis, ſing.vnc. duas, decocti apii & intybi, ſing. vnc.vnam, radicis bugloſſi vnc.vnam ſemis, eupatorii vnc.vnam, ſenæ, cuſcutæ, aſari, ſing.vnc.ſemis, ſantali rubei & albi vnc. ſemis, roſarum, violarum, iridis, ſingulorum vnc.vnam, borraginis floris vnc.ſemis, adianti, ſcolopendrii, ſingulorum manipul.vnum, ſpicæ, ammeos, ſingulorū hexag. vnū, ſeminum cucumerum, ſingulorum vnc.ſemis, polypodii vncias duas, ſeminis apii, aniſi, & fœniculi, ſingulorum hexagium vnum, agarici hexagia duo, aquæ quod ſatis eſt, & ſacchari & rhei barbari vnciam ſemis, turpeti, vnc.ſemis. Dantur manè vnc.duæ ex aqua tepida.

Cap. V.

DROSATON ad iecoris obſtructionem & duri-
A tiem, lienoſóſque bonum. Recipit decocti apii, intybi, & quinqueneruiæ, ſingulorum vncias ſex, ſucci eupatorii, abſinthii, & capnii, ſingulorum vncias tres, ſeminis apii, fœniculi, & intybi, aſari, floris iunci odorati, ſpicæ, ſenæ, maſtiches, phu, cyperi, aniſi, ſingulorum drachmam vnam. iniiciantur hæc bene trita in prædicta decocta, & macerentur die & nocte. Poſtea iniiciantur iterum cuſcutæ vncia vna, fœniculi radicis, apii, macedoniſii, aſparagi, borraginis, intybi, & bugloſſæ, ſingulorum vncia vna, ramorum myrices manipu-
B lus ſemis, roſarum vncia vna, ſantali rubei vncia ſemis, polypodii vncia vna. Hæc decoquantur in aqua ad tertias, & colentur. De hoc decocto accipe libras tres, & adiice aceti libram ſemis, rurſúſque colato. dein impone ſacchari libram vnam ſemis, & rhei barbari bene triti vnciam ſemis, atque ad droſati conſiſtentiam decoque. Datur manè ieiuno vncia vna ſemis, cum decocto phu, cyperi, & ſeminis apii. Datur verò in eiuſmodi malis etiam hæc antidotus. Eſt enim admodum bona. Accipit croci, opii, myrrhæ, caſtorei, coſti, hyoſ-
C cyami, carei, rubiæ, [a]lupinorum, cornu ceruini aut capri ni drachmas duas, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Datur cum decocto intybi aut apii manè ieiuno. datur etiam in eiuſmodi malis paſtillus de rha barbaro, aut de berberis cum droſato ſupradicto, manè ieiuno ex aqua tepida.

a Lupinorum] Codex Nicolai habet λυμπιναρίων, haud dubiè pro λυπινάρυμ. Latinam enim dictionem corruptè exarauit.

Cap VI.

DROSATON ad tuſſientes, & deſtillatione labo-
D rantes. Capit zizipha viginti, ſebeſten triginta, vuarū drachmas decem, violarum drachmas quatuor, glycyrrhizæ drachmas quinque, caricarum numero decem, hyſſopi manipulum ſemis, palmulas ſex, tuſſilaginis manipulū S. iridis vnciam ſemis, roſarum vnciam vnā. Hæc decoquātur in aquæ libris quatuor, quoad duæ remaneant. dein adiice caſiæ drach. ſeptem, mannæ drachmas decem. Decoquantur probè ac colentur, adiiciātúrque ſacchari vnc. tres, penidiorum vnc.tres. Datur manè vnc.vna ex aqua tepida.

E Cap. VII.

DROSATON ad tuſſientes, mirabile. Habet ziziphorum, violarum, glycyrrhizæ, aniſi, fœniculi, polytrichi, ſebeſten, ſeminis maluæ, vuarum Corinthiacarum, cubebe, tuſſilaginis, fœnigræci, florum chamæmeli, iridis, ſeminum cucumerum, ſingulorum vnciam ſemis, aquæ quod ſatis eſt, & ſacchari & penidiorum. Da bibendum diebus ſeptem, ſingulis diebus vnciam vnā ſemis, cum aqua tepida. dein adiice mannæ vnciam ſe-
F mis, caſiæ purgatæ vnciam vnam, & de hoc droſato vncias duas. datur manè ieiuno tepidum. Si autem volueris, commiſce huic aquæ, violarum, ſeminis maluæ, & cotoneorum, vuarum, hyſſopi, pſyllii, ſingulorum drachmas quinque, zizipha viginti, ſebeſten vigintiquinque, aquæ libras tres. decoquantur donec remaneat lib. vna. Dantur autē (ſi vires validæ ſint) ſingulis ſeptimanis [a]ter ſine agarico. Verùm cum agarico [b]per menſem ſemel, ſi plethoricum, aut deſtillationi obnoxium, & craſſum fuerit corpus.

G a Ter] Græcè eſt φορὰς τρεῖς, tres oblationes. Ter itaque, hac loquendi ratione, ſingulis ſeptimanis droſatum hoc eſſe offerendum, ac exhibendum, innuit Nicolaus. b Per menſem ſemel] Græcè eſt τὸν μῆνα ά.

Cap. VIII.

DROSATON ad tuſſientes, quod è chamæleuce nominatur, quæ ab Italis vngula caballina dicitur. Eſt etiam admodum bonum ad eos qui abſceſſu laborant. Recipit chamæleuces ſucci libras duas. Decoquatur &

deſpumetur bene. Iniiciatur ei ſacchari & penidiorum, ſing. lib.ſemis. decoquantur bene. Datur manè ac vèſperi cum decocto hyſſopi,glycyrrhizæ,& carnium palmularum.

Cap. IX.

DROSATON ad tabidos,tuſſientes,& peripneumonicos optimum. Capit aquæ libras quatuor, violarum,glycyrrhizæ,papaueris albi, ſingulorum vnc.ſemis,ſeminum cotoneorum, maluæ & bombacii, cucumerum,portulacæ,tragacanthæ,gummi Arabici,ſingulorum drach.tres. Hæc decoquantur ad tertias. Accipe de ipſo decocto quantum volueris,& adiice ſacchari lib. vnam, & præbeto.

Cap. X.

DROSATON ad continuas febres & ardentes. Accipit ſucci portulacæ,& peponis hyemalis ſucci integri libram vnam, cucumerum quoque ſemina contunde, & cum aqua irrigato, ac per ſaccum tranſmitte.[a]Lacteum quod per ſaccum tranſmiſſum eſt accipe, & miſce. Adiice herbæ hepaticæ, capilli Veneris, ceterach,hoc eſt ſcorpidii. Decoquantur, & abiiciantur herbæ.dein accipiatur decoctum,& illi adiiciatur glycyrrhizæ, tragacanthæ, violarum, Damaſcenorum, ceraſiorũ, ſebeſten,ſemperuiui, ſing. drach.duæ. Decocta probè per ſaccum tranſmittantur,& reliqua abiiciantur.Iniice in ipſum decoctum haſce ſpecies tritas, in linteo ſubtili ligatas, pſyllii nimirum & cotoneorum ſeminum, ſingulorum ſcrupul.vnum, ſantali rubei & albi,ſpodii,berberis,roſarum,portulacæ ſeminis,lactucæ, intybi,papaueris albi, ſingulorum drach.ſemis, ſacchari lib. vnam ſemis.Vbi ab igne remouere volueris,iniice rhei barbari tuſi & cribrati hexag. vnum, ac modicè decoquito, pérque ſaccum tranſmittens recondito. Da bibendum quouis tempore ex aqua frigida.

a Lacteum] Græcè eſt γαλακτῶδες, quod hîc lacteum illum ſuccum qui ex cucumerum ſeminibus exprimitur,ſignificat. Aliis Græcis idem quod tepidum denotat.

Cap. XI.

DROSATON cœliacum valde vtile. Habet ſacchari libram vnam,aquæ pluuialis libras duas, ſtillatitii roſarum campeſtrium liquoris lib.ſemis, granorũ myrti,roſarum, rhois culinarii, acaciæ, rhois Syriaci,balauſtiorum, hypociſthidis, ſpodii, ſingulorum vnciam ſemis,meſpila immatura decem,ſorbas immaturas quinque,corna decem,glycyrrhizæ, tragacanthæ, ſingulorũ drach.ſemis,ſucci cotoneorum lib.ſemis. Decoquantur hæc donec libra vna remaneat. Adiice ſacchari libram vnam,& dato.

Cap. XII.

DROSATON Abſinthite cognominatum,ad iecinoroſos,lienoſos, ſtomachicos, hydropicos, & cholericos bonum. Recipit abſinthii drachmas viginti,cuſcutæ,violarum,glycyrrhizæ,vuarum Corinthiacarum, floris borraginis,ſingulorum drachm. decem, polytrichi manipulum ſemis,floris iunci odorati,marrubii ſeminis, aniſi, ſeminũ cucumerum,ramorum tamaricis, ſcolopendrii,intybi ſeminis, radicis capparis, quinque radicum, ſingulorum drach. quinque, radicis bugloſſi drachmas quatuor ſemis,ſpicæ, eupatorii,coſti,caſiæ ligneæ,ſeminis apii,folii, calaminthes, ſingulorum drachmas tres.Hæc decoquantur in aquæ librisocto,quoad remaneant quatuor.dein per ſaccum tranſmiſſis, iniice ſacchari libras quatuor. Si verò placuerit, pro ſaccharo accipiantur gari libræ tres. Adde cardamomi,ſantali rubei,croci,maſtiches, cinamomi, aſari, ſeminis portulacæ.Hæc in farinam trita ligato in linteo ſubtili,atque in decoctum cõiice cum ſaccharo,adiice etiam aceti ſquillitici quod ſatis eſt.Quòd ſi efficere volueris vt ventrem ſubducat,iniice dacrydii triti vnc.duas. Datur pro viribus,ex aqua tepida.

Cap. XIII.

DROSATON è fumaria ad melancholicos, cholericos,flaua bile refertos,lienoſos, elephantia laborantes,prurigine moleſtatos, ſcabie cõtaminatos, impetiginoſos, ad malitiam lienis & iecoris, tabidos, vitioſum corporis & faciei colorem, latáque exanthemata bonũ. Accipit myrobalani citrini,violarum,abſinthii,cuſcutæ ſingulorum vnc.duas. Decoquantur hæc in aquæ libris octo donec tertia pars abſumatur. deinde accipe ſucci fumariæ decocti & depurati libras quinque, aut quantum oportet cum ſupradicto decocto. Adde dacrydii ſcrup.duos, ſacchari lib. vnam. Datur pro viribus ex aqua tepida ieiunis vnc.vna ſemis.

Cap. XIIII.

DROSATON ex iride,vtile ad iecinoroſos,lienoſos,hydropicos, & inflatos præſtans. Capit iridis drachmas quindecim,floris iunci odorati, glycyrrhizæ,calaminthæ, marrubii, ſingulorum drachmas ſeptem ſemis, polii, oxyphœnici, aniſi, petroſelini, ſingulorum drachm. nouem,dauci,ammeos, eupatorii,aſari, ſpicæ, rhei barbari,ſingulorum drachmam vnam ſemis.Decoquantur hæc in aquæ libris decem donec dimidium remaneat,dein colentur, & adiiciantur ſacchari lib. quinque,aut gari lib.quinque,mellis Attici libræ duæ ſemis. Poſtea adiice maſtiches, piperis longi, cinamomi, caryophylli,ſingulorum grana ſeptem.dein probè in mortario contunde, & pſyllii quantum volueris liga in linteo,& iniice decocto.Et vbi bene ebullierint, per ſaccũ tranſfunde,& reconde in vaſe. Datur vncia vna ex aqua calida.

Cap. XV.

DROSATON ad hydropicos, lienoſos,iecinoroſos,calculoſos, datum cum decocto apii, aut intybi, aut aniſi,aut fœniculi, aut ocimi, aut ſaxifragi,aut milii ſolis.Eſt verò[a]. Habet radicis fœniculi,apii,petroſelini, intybi,borraginis,aſparagi, & ruſci, ſingulorum vncias duas, nucleum oſſis rhodaceni ſeu Perſici, aſpleni herbæ, adianti, ceterach, hoc eſt ſcorpidii,florum borraginis,coſti,ſaxifragi, granorum ſolis, floris iunci odorati, aſari,ſilphii,ſenæ,ſpicæ,corticis tamaricis, ſeminum cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis, violarum vncias duas,amygdalarum dulcium viginti,aniſi,ocimi,ſeminis aſparagi & ruſci,cyperi, rubiæ, aſphodeli, hermodactyli, eſulæ, hoc eſt chamæpityos, ſingulorum vncias tres,ligni aloes,galangæ,maceris,caryophylli, cardamomi,libyſtici,ſcrupulos quatuor, rhei barbari vnciam ſemis.Hæc ſimul tuſa fermenteſcant cum ſucco borraginis, vt omnia in ſuccum vertantur, deinde confice vt ſtillatitium roſarum liquorem, & accipe ex aqua quæ de iis deſtillauit quanta eſt. fac droſaton cum ſaccharo quod ſatis eſt.Datur bibendum in prædictis malis.

a Eſt verò] Nicolaus habet, ἔστι δὲ τοῦ μαϊστρωρούσιον. Quum verò non ſatis conſtaret quid illi μαϊστρωρούσιον ſignificaret, incõuerſam dictionem barbaram reliquimus. De hac verò voce ſuprà etiam quædã annotauimus.

Cap. XVI.

DROSATON iecori conueniens, & aluum molliens. Recipit polypodii viridis repurgati vnc.vnam, hermodactyli boni, eſulæ, ſingulorum vnc.ſemis, violarum vnciam vnam,agarici,thymi,epithymi,ſingulorum vnciam ſemis,nenuphari,portulacæ ſeminum, & lactucæ,ſingulorum drachmas duas, turpeti puri vnciã ſemis, floris iunci odorati, aſari, ſingulorum drachmas duas,ſeminum quatuor, [a]herbaceorum fructuum, ſingulorum vnc.ſemis, Damaſcenorum vnc. I.ſenæ vnc.ſemis, ſeminis fœniculi & aniſi, ſingulorum hexagium vnum. Hæc decocta ad conſiſtentiam, colato, & adiice ſacchari lib. vnam ſemis,rhei barbari hexag. duo. Datur vnc.vna ſemis ex aqua tepida manè ieiunis.

a Herbaceorum fructuũ] Græcè eſt ὀπωρικῶν: legendum autem puto ὀπωρινῶν.intelligit verò haud dubiè ſemina hodie maiora vocata, quòd ſcilicet horum fructus herbacei,& mollioris corticis ſint. Aliâs, ſemina cucumerum Nicolaus appellat.

Cap. XVII.

DROSATON ad cœliacos, & dyſentericos vtile. Accipit roſarum rubearum vnc. vnã, mumiæ, hypociſthidis, acaciæ,corallii rubei & albi,ſing.vnc.S. maceris, ſanguinis draconis, caryophylli,ſpodii, ſing.drachmas duas ſemis,cinamomi,maſtiches,thuris, boli Armenii,

gummi Arabici,ſingulorum vnc.1.myrtorum,ſorbarũ, meſpilorum,ſing.vnc.vnam,carnium cotoneorum lib. ſemis,ſumach vnciã ſemis. Hæc omnia in aqua pluuia decoquantur ad conſiſtentiam. Accipe huius decocti lib.vnam ſemis,& ſtillatitii roſarum liquoris libram ſemis.Adiice ſacchari roſacei lib. vnam. decoquantur ad conſiſtentiam.Datur cum aqua pluuia.

Cap. XVIII.

DROSATON ad continuas febres & ardentes, vtile. Capit violarum drach.duas, florum borraginis, nenuphari,cucurbitæ,ſing.drach.duas,adianti manipu lum ſemis, ſeminum cucumerum,lactucæ,intybi,papa ueris albi,& portulacæ, ſing.drach.tres, radicis fœnicu-li,apii,aſparagi,borraginis, intybi, ſing. drach.ſex, Damaſcenorum,ceraſiorum, ſing. vnc.duas, glycyrrhizæ, ſeminis cotoneorum,tragacanthæ,ſingul.drach.vnam, ſantali rubei & albi,ſing.drach.duas, aquæ dulcis libras duas,ſucci peponis Saracenici libr.ſemis. Decoquantur ſimul ad tertias,dein colentur, & abiiciantur herbæ. In decoctum iniice pſyllii,berberis, ſpodii, roſarum,fœniculi ſeminis,ſing. drach.ſemis, rhei barbari hexag.vnũ. Hæc in pollinem diligenter trita ligentur in linteo ſubtili. Adiice etiam decocto huius droſati limoniorum vnc.quatuor,ſacchari lib.vnam ſemis, & per ſaccũ trãſfunde, & reconde. Datur manè & meridiè cum aqua frigida.

Cap. XIX.

DROSATON è ſquilla,ad quartanas vtile. Squillam albam decoque cum fermento in furno. dein ea ſublata & purgata, accipe meditullii eius vnc.duas, hoc eſt neque interiorem neque exteriorem eius partem. Neque aſſari debet ad perfectam coctionem, ſed tantiſper ſolùm dum virulentiam ſuam abiiciat. Adde etiam aceti lib.ſemis.dein appone chamædryos, ariſtolochiæ, iridis,chamæpityos,ſenæ,radicis bugloſſæ, ſing. drach. duas ſemis, quinque radicum, adianti, ſing. vnc.ſemis, radicis tamaricis & ramos eius,ſing.drach.vnam ſemis, ſcolopendrii,ſeminis apii,ſingul.drach.vnam,epithymi vnciam ſemis,abſinthii drach.vnam,aſari,calaminthæ, ſing.drach.duas,agarici hexag.vnum ſemis,cubeb e hexag.duo,intyborum, prunorum, ceraſiorum, ſebeſtæ, trium ſantalorum,ſing.vnc.vnam,radicis capparis drachmam ſemis, petroſelini, dauci Cretici, ſing. drach.vnam,glycyrrhizæ,marrubii,ſing.drach.ſemis, petroſeli ni ſylueſtris,aniſi,ſing.drach.vnam,polypodii vnc.vnã, florum borraginis vnc.ſemis,roſarum drach. vnam,ſeminis fœniculi hexag.vnum,berberis drach.vnam, ſpicæ drachmã vnam ſemis,cuſcutæ drach.vnam,ſenæ hexag.duo,aquæ lib.quatuor. Hæc decoquantur ad conſiſtentiam,& colentur. Adiiciantur ſacchari lib.duæ, rhei barbari hexag. duo. Decoquantur probè, & colo tranſmiſſa recondantur ad vſum.

Cap. XX.

DROSATON ad tuſſientes propter frigus,& eos qui deſtillatione laborant. Habet hyſſopi drach.vnam ſemis,zizipha viginti,ſebeſten triginta,iridis hexag.11. caricarum albarum decem, vuarum Corinthiacarum drach.duas,violarum drach.tres, florum borraginis drachmam vnam ſemis,ſeminis maluæ drach.duas, glycyrrhizæ drach. tres, ſeminum cucumerum probè contuſorum & ſubactorũ expreſſorumque. Adiice de expreſſo ex eis ſucco lacteo lib.ſemis, aquæ lib.vnã ſemis.Decoquantur ad tertias, & colentur. Adiice ſacchari & penidiorum quod ſatis eſt,& coquito ad conſiſtentiã droſati,atque vtere.

Cap. XXI.

DROSATON ad tuſſientes,febricitantes à calore & ſiccitate. Recipit violarum,iridis,ſing.vnc.ſemis, lactei ſucci quatuor ſeminum vnc.quinque, glycyrrhizæ vnc.ſemis, zizipha viginti, ſebeſten triginta, maluæ ſeminis hexag.duo, vuarum Corinthiacarũ vnc.ſemis, ſucci chamæleuces vnc.vnam, tragacanthæ, papaueris albi,ſingul. hexag. duo, hyſſopi manipul.ſemis, aquæ quod ſatis eſt.Coquito ad tertias,& adiice ſacchari & pe

A nidiorum,ſing.libr.ſemis,ac præbeto.

Cap. XXII.

DROSATON ad tuſſientes, & deſtillatione labo rantes,& eos qui non poſſunt probè expuere. Accipit caricarum albarum pinguium decem, ſinapi drachm. duas, glycyrrhizæ, hyſſopi, tragacanthæ, iridis, ſingul. drach.duas ſemis,marrubii drach. vnam, palmulas ſex, ſeminis vrticæ drach.vnam ſemis,zizipha viginti. Hæc coquito in aqua ad tertias. Adde ſacchari & penidiorũ, ſing.lib.ſemis.

B Cap. XXIII.

DROSATON ad ſuppuratos,& ad eos qui abſceſſu laborant. Capit caricas albas decem,palmulas viginti,fœnigræci drach.quinque,glycyrrhizæ drach. decẽ, radicis fœniculi,apii,macedoniſii,borraginis,& intybi, ſing.vnc.duas,ſeminis fœniculi,apii,& vrticæ,ſing.drachmas quinque,hyſſopi, polytrichi, ſing.manip.ſemis, vuarum drach.octo,[a] caraborum ſine pedibus ipſorum, calaminthes,iridis, marrubii, ſingulorum drach. quinque,ſquillæ meditullium drach.ſeptem, [b] fabæ repur-

C gatæ drach. ſex, amygdalarum amararum & dulcium, ſingulorum decem,bombacii ſeminis drach.decem,radicis capparis,hordei decorticati, ſingulorum drachm. tres,gentianæ,ariſtolochiæ rotundæ,ſingul.drach.quinque,zizipha viginti, ſebeſten triginta, ſeminis althææ drach. quatuor,carnabadii drachm. vnã, papaueris albi hexag.vnum, lactei ſucci quatuor ſeminum drach. decem.Coquãtur hæc probè in aqua ad tertiam, colóque expurgẽtur. Adiice ſacchari libram vnam,penidiorum libram ſemis,violarum drach.duas,roſarum vnc.ſemis.

D Coquantur probè ad conſiſtentiam,& vtere.

a Caraborum] Nicolai codex habet καβύρυς. Sed quum nemo alius, quod ſciam,caburorũ meminerit,καράβυς potius ſubſtituendum eſſe iudicaui. Eſt autem carabus piſcis genus, qui Latinis locuſta dicitur. De quo plura Paulus Iouius capite 40. in libello De Romanis piſcibus inſcripto,habet. b Fabæ] Codex Nicolai legit φάβατος. Iudico verò hac voce aliud nihil niſi fabam intelligere: quod ſuprà quoque monuimus.

Cap. XXIIII.

DROSATON ad ſuppuratos,& abſceſſu laborantes,ac tuſſientes vtile. Habet ariſtolochiæ,hyſſopi,zi-

E ziphorum, glycyrrhizæ, ſingulorum vnc. vnam, violarum drach. duas, caricas decem, palmulas ſex, iridis,ãmeos,althææ ſeminis,vuarum Corinthiacarum, ſingulorum vnc.ſemis,adianti manipul.ſemis,marrubii drachmas duas,ſucci tuſſilaginis vncias quatuor,aquæ dulcis lib.11.Coquito hæc ad tertias. Adde ſacchari lib.vnã, & penidiorum lib.ſemis.

Cap. XXV.

DROSATON ad ſuppuratos, tuſſientes, & tabidos. Recipit polytrichi,glycyrrhizæ,hordei decortica

F ti,ſingulorum vnc.ſemis, tuſſilaginis vnc. ſemis, ſeminum cucumerum,ſingulorum vnc. ſemis, ſeminis apii drach.marrubii,fabæ repurgatæ,aniſi,fœniculi ſeminũ, vuarum Corinthiacarum,ſeminis portulacæ,violarum, papaueris albi,hyſſopi Cretenſis,amygdalarum amararum & dulcium, caricarum, ſingulorum drach. vnam, ſeminis althææ, granorum myrti, ſing.hexag.duo,ariſtolochiæ, chamædryos, ſingulorum drach. 11. gummi Arabici drach.tres,iridis,ziziphorum,ſingulorum vnc. vnam,palmulas ſex,radicum fœniculi, apii, macedoni-

G ſii,borraginis,& intybi, ſingulorum vnc.vnam,chamæleuces, ſeminis bombacii, ſingulorum drach. ſex. Hæc coquito cum aqua ad conſiſtentiam,& colo expurgato. Adiice ſacchari lib.1.penidiorum lib.ſemis.

Cap. XXVI.

DROSATON ad tabidos,& abſceſſu laborantes. Accipit hyſſopi,ziziphorum,violarum, ſeminum cucumerum,glycyrrhizæ,ſeminis althææ & florum eius,ſucci florum borraginis, ſucci tuſſilaginis & eius florum, ſeminis portulacæ,ſeminis bombacii,iridis, caricarum

H pinguium,palmularum,ſing.vnc.ſemis, ſebeſten viginti,aquæ quod ſatis eſt,& ſacchari.

Cap. XXVII.

DROSATON ad pleuriticos,& tuſſientes. Capit violarum, tuſſilaginis, phu, ſeminum cucumerum,

ziziphorum,glycyrrhizæ,hyſſopi, tragacanthæ,ſingul. vnc.ſemis,ſeminis cotoneorum drach. vnam,iridis hexag.duo,chamædryos vnc. ſemis, ſtichadis drach.duas, florum borraginis,fœnigræci,ſingul. vnc. ſemis, aquæ quod ſatis eſt,ſacchari & penidiorum.

Cap. XXVIII.

DROSATON ad cardiacos & animo deficientes. Habet florum borraginis, ſantali rubei, berberis,ſpicæ, ligni aloes,foliorum citri,foliorum meliſſophylli, roſarum,croci,nucis moſchatæ, maceris, folii, ſeminis ocimi,ſingulorum drach.duas, ſeminis meliſſophylli,ſeminis ſiſymbrii,corallii rubei,ſing.hexag.vnum, betonicæ vnc.ſemis,hermodactyli longi rubei & albi,oſſis cordis ceruini,gallæ moſchatæ,xylobalſami, ſing.drach.vnam ſemis,ſucci foliorum borraginis lib. quinque, aquæ & ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. XXIX.

DROSATON ad colicos, & nephriticos. Recipit ſquillæ medullæ vnc.tres, quatuor radicum, ſingul. vnc. ſemis, ſeminis fœniculi, petroſelini, apii, chamædryos,chamæpityos,ariſtolochiæ longæ, ſing.drachm. duas,ſeminis althææ,aſpleni herbæ drach.vnam ſemis, aſari,ſenæ,florum iunci odorati,ſing. drach.duas,dauci Cretenſis,ãmeos,ſing. drach. vnam, ſpicæ Celticæ drachmam vnam ſemis,folii drach.vnam, abſinthii drach. duas,iridis drach. vnam ſemis, ſpicæ, carei,ſing.drach. vnam,menthæ drach.duas,corymborum thymi drach. vnam ſemis,epithymi drach. quatuor,thymbræ drach. duas,hyſſopi drach.tres,ſilphii drach.vnam ſemis,radicis fœniculi,apii,macedoniſii,& aſparagi,capparis radicis, ſingulorũ drach.quatuor,aniſi, fœniculi ſeminum, ſingulorum hexagium vnum. Hæc coquito in aqua,in qua ferrum extinctum ſit multoties.Colo expurgato,& adiice radicis ſpondylii,& herbæ marrubii,ſaccharique lib.vnam ſemis.

Cap. XXX.

DROSATON ad lumbricos,valde vtile. Accipit carnabadii,melanthii, ſing.drach.XVIII.Contundito hæc probè,& cum aqua ſubigito ac exprimito,accipéq; ſuccum,& iniice illi hyſſopi aridi drach.duas, cardamomi drach.vnam ſemis,artemiſiæ, abſinthii,ſing. drach. tres, nitri Alexandrini drach. vnam, filicis drach.duas, cornu ceruini vſti drach.vnam ſemis, foliorum ſenecionis drach.duas,calaminthæ,menthæ,ſing.drachm.tres, ſeminis braſſicæ drach.duas,petroſelini ſeminis,florum chamæmeli,ſing.drach.duas,herbæ auriculæ muris drachmas duas,[a] coriani ſeminis drach.vnam ſemis,coriandri drach.duas,aniſi,fœniculi,carei,ſing.drachm.vnam ſemis,terræ inteſtina ſeptem,putaminis oui vſti drach. duas,aquæ quod ſatis eſt, & mellis aut ſacchari. Datur manè cum aqua tepida vnc.vna ſemis,aut vnciæ duæ.

a Coriani] Græcè eſt κοριανϰ. Mirum autem eſt quòd hîc coriandrum à coriano diſtinguat,quum tamen omnibus conſtet, has voces vnam & eandem ſignificare ſtirpem: quare ſubeſſe errorem puto.

Cap. XXXI.

DROSATON ad dyſentericos,& cœliacos,mirabile. Capit ſucci acaciæ, ſucci hypociſthidis,ſing.drachmas tres, granorum myrti drach. duas,ſucci cotoneorum lib.ſemis,balauſtiorum,roſarum, ſing.drach.duas, polygoni,plantaginis,quinqueneruiæ, ſing.drach.duas ſemis,pyrorum ſylueſtrium immaturorum numero decem, meſpila immatura viginti, ſorba decem, cornea quindecim, ſummitatum myrti nigri drach. quatuor, rhois culinarii drach.tres, fruct⁹ mori immaturi drach. duas,glycyrrhizæ, ſpodii,ſing.drach.vnam ſemis,tragacanthæ,ſeminis cotoneorum,ſumach, ſing. drach.tres, aquæ pluuialis lib.vnam,liquoris ſtillatitii roſarum cãpeſtrium lib.ſemis. Commiſceantur hæc cum dimidia libra ſucci cotoneorum,& coquantur donec lib.vna remaneat.dein adiice ſacchari roſacei veteris lib.ſemis, & ſacchari lib.ſemis,ſanguinis draconis, corallii rubei,ſantali rubei, Armenii boli,ſigilli Lẽnii,ſpodii, lapidis hæmatitis,ſing. drach.vnam.Hæc trita in pollinem,ligato in linteum ſubtile, & ſine vt cum ſaccharo & ſucco coquantur.deinde colato,& eximẽs linteum cum ſpeciebus abiice, & colo expurgato droſaton, recondéque in vaſe.Datur ex aqua pluuiali manè meridie ac veſperi.

Cap. XXXII.

DROSATON vtile ad eos qui calido temperamento præditi ſunt.Reſtinguit etiam ſitim.Habet etiã facultatem refrigerandi,& roborandi ventriculum,propter adſtrictionem roſarum. Habet roſarum rubearũ vncias quatuordecim,aquæ lib.octo vnc. quatuor, ſacchari lib.ſex vnc.octo. Coquantur hæc ſimul ad mellis conſiſtentiam.dein amouens,colo expurgato,& recondein vaſe,ac præbeto.

Cap. XXXIII.

DROSATON ad calidam iecoris temperiem, & ſtomachi calidum affectum, tertianas, duplices tertianas,febres continuas, lipyrias, ad pulmonis & thoracis mala:flauam bilem in ventriculo,inteſtinis, & ſtomacho arcet. Recipit violarum lib. tres, aquæ dulcis lib. ſex.Coquito ad tertias.dein adiice ſacchari lib.quatuor, & iterum coquito ad mellis conſiſtentiam,ac vtere.

Cap. XXXIIII.

DROSATON ad eos qui calido ſunt temperamento.Reſtinguit ſitim, habétque facultatem frigidã, vt præcedens. Roſas feruefacito cum aqua feruente in lebete:dein tegito cum linteis denſis, & ſinito ſic diem & noctem.Poſtea per ſaccum tranſmittito. Et ſi ſuccus eſt craſſus,adſtringens,& maturus, iniice in libram ſucci lib.vnam ſacchari.Sin tenuis fuerit,& minus adſtringens,iniice in libram ſucci, lib.vnam ſemis ſacchari,& coquito ad mellis craſſitudinem,& vtere.

Cap. XXXV.

DROSATON ad pleuriticos, peripneumonicos, deſtillatione laborantes, & calido temperamento præditos vtile.Roſas recentes tundito,& comprimito.Accipe de ſucco ipſorum lib.tres,& adiice ſacchari lib.vnam ſemis, coquitóque ad mellis conſiſtentiam. Aliqui iniiciunt aquæ lib.ſemis,& ſtillatitii roſarum liquoris vnc. tres,ſacchari libram ſemis. Vocatur hoc ab Italis Zucarum roſatum.

Cap. XXXVI.

DROSATON ad dyſentericos,cœliacos,& imbecillitatem ſtomachi. Habet floris iunci odorati,cyperi, aſari, aniſi,fœniculi ſeminis, ãmeos, carnabadii,ſingul. drach.vnam,abſinthii viridis vnc. vnam, roſarum vnc. ſemis,granorum myrti drach. duas, ſucci cotoneorum vnc.duas,ſtillatitii roſarum liquoris vnc.quatuor, ſucci apii feruefacti & per ſaccum tranſmiſſi vnc.octo. Hæc cocta ad conſiſtentiam,colo expurga.dein accipe roſarũ vnc.ſemis,aniſi hexag. duo, ſacchari lib.duas. Coquito ad conſiſtentiam droſati,colóque expurgatum recõde, & vtere.

Cap. XXXVII.

DROSATON cognominatum Italica lingua [a] compoſitum. Habet radicis fœniculi, apii, macedoniſii,aſparagi,borraginis,intybi & ruſci,polytrichi,ſcolopendriæ, glycyrrhizæ, florum iunci odorati, cuſcutæ, ſing.vnc.duas,iridis vnc.vnam,bugloſſæ radicis vnc.vnam ſemis,ſeminis apii & fœniculi,ſing. drachmam vnam,eupatorii,maſtiches,ſpicæ, aſari,folii,ſingulorum drach.duas,florum borraginis,violarum, roſarum,ſingulorum drach.vnam, polypodii vnc.duas, ſenæ vnciã ſemis,epithymi vnc.duas, Damaſcena triginta, ceraſia ſexaginta,ſeminum cucumerum,ſingul. vnciam ſemis. Coquantur hæc probè ad conſiſtentiam, & colẽtur. Adde trium ſantalorum tuſorum & cribratorum, ſingulorum vnc.ſemis,ſacchari lib.duas. Coquito probè,ac colo expurgato.

a Compoſitum]. Nicolaus habet κομπώστω. Quæ quidem dictio corrupta eſt:ſcribendum enim potius erat κομπόσιτυμ, quod infrà ex droſato 67. manifeſtiſſimum fiet.

Cap. XXXVIII.

DROSATI acidi confectio, ad continuas febres & ardentes,tertianas duplices, continuas quotidianas.

In litera verò O inuenies eius confectionem hac meliorem. Recipit ſacchari lib. quatuor, aceti lib. vnam, aquæ lib. tres. Coquito ad mellis conſiſtentiam, colo expurgato, & vtere.

Cap. XXXIX.

DROSATON ad eos qui abſceſſu laborant, ad vlcera in renibus & veſica, partium vrinæ miniſtrantium. Accipit radicum quinque repurgatarum, ſeminum cucumerum, ſing. vnc. ſemis, polytrichi manip. ſemis, cicerum nigrorũ, ſpicæ, chamæmeli, aſari, ſeminis althææ, ſing. hexag. duo, vuarum Corinthiacarum vnc. ſemis, Damaſcena quindecim, chamæpityos, chamædryos, ſeminis tribuli, ſing. hexag. duo, trifolii, ſymphyti, ſingul. hexag. vnum ſemis, radicis ſeſeli vnc. ſemis, ſeminis apii & petroſelini, ſing. hexag. vnum, amygdalarum amararum quindecim, ſebeſten viginti, ceraſia triginta, cyperi vnc. ſemis, ſcolopendrii vnciã vnam, ſeminis erucæ drach. duas, aquæ quod ſatis eſt & ſacchari. Dantur vnc. duæ ex aqua tepida manè ieiuno.

Cap. XL.

DROSATON ad colicos, nephriticos, inflatos & lienoſos. Capit radicum quinque, ſing. vnc. ſemis, ſeminis fœniculi, apii, ammeos, carei, & aniſi, ſing. hexag. vnũ, glycyrrhizæ vnc. ſemis, acori, iridis, radicis capparis, ſing. drach. tres, ſpicæ drach. vnam, ramorum tamaricis vnc. ſemis, ſcolopendrii, polytrichi, ſing. manip. ſemis, florum iunci odorati hexag. vnum, aquæ quod ſatis eſt, & ſacchari lib. vnam, aceti vnc. ſemis. Datur cum aqua ieiuno.

Cap. XLI.

DROSATON ad continuas febres & ardentes, & ad cognominatas lipyrias & typhodes. Habet radicum quinque, ſing. vnc. vnam, intybi vnc. ſemis, nenuphari, violarum, florum borraginis, florum roſmarini, florum cucurbitæ, ſing. hexag. vnum, Damaſcena viginti, ceraſia triginta, ſebeſten vigintiquinque, adianti manipulũ vnum, ſemperuiui drach. vnam, ſeminum cucumerum, ſingulorum vnc. vnam, peponis Saracenici ſucci, & cucurbitæ, ſing. vnc. tres, herbæ hepaticæ, ceterach, ſingul. drach. duas, glycyrrhizæ vnc. ſemis. Hæc in aqua decoquito ad tertias, & per ſaccum tranſfunde, herbáſque abiice. In decoctum autem coniice ſeminis lactucæ & intybi, ſing. hexag. vnum, ſantali rubei & albi, ſing. vnc. ſemis, ſpodii, cryſtalli, corallii, ſing. drach. ſemis, pſyllii, ſeminis cotoneorum, ſing. ſcrup. vnum, ſeminis portulacæ drach. ſemis, violarum hexag. vnum. hæc trita in pollinem, ligato in linteum ſubtile, & coniice in decoctum dum ebullit, & ſacchari lib. vnam ſemis: coquitóque ad conſiſtentiam droſati. dein colo expurga, & ligato in linteum ſubtile rhei barbari bene triti hexag. vnũ, & coniice in droſaton, rurſúſque coquito pro arbitrio, atque exime linteum ex droſato, exprimens ipſum, colóque expurgatum reconde. Vbi vſus exigit, datur vnc. vna ſemis aut duæ cum aqua hordei tepida manè. Si verò volueris efficere vt aluum ſubducat, adiice in tertia ebullitione cum rheo barbaro, caſiæ fiſtularis repurgatæ vnc. quatuor. Et coctum probè ac colo tranſmiſſum, præbeto.

Cap. XLII.

DROSATON ad tuſſientes, & ſuppuratos, expertum. Recipit tragacanthæ, gummi, glycyrrhizæ, amyli, ſanguinis draconis, ſing. vnc. ſemis, ſymphyti, [a] corrigiolæ, hippoſelini, [b] taſi, [c] verbenæ, artemiſiæ, ſingulorũ vnc. ſemis, hyſſopi drach. vnam, papaueris albi, ſeminis maluæ, fœnigræci, ſeminis lini, hypociſthidis, ſucci glycyrrhizæ, ſing. hexag. quatuor, ſeminis cotoneorũ, borraginis, cucumeris, peponis, & cucurbitæ, ſing. vnc. vnã, zizipha decem, hordei decorticati vnc. tres, tuſſilaginis recentis vnc. ſemis, ſucci peponis recentis, aut cucurbitæ, lib. ſemis, aquæ pluuiæ lib. tres. Succum prius coquito, donec purus reddatur. dein coquito etiam reliquas ſpecies, colóque expurgatas irrigato cum prædicto ſucco. deinde impone ſacchari lib. vnam, penidiorum libr. ſemis, ac vtere.

A a Corrigiolæ] Codex Nicolai legit κορίτζολε, ἤτοι: deficit enim vox quæ priorem barbaram explicat. Non eſt corrigiola niſi polygonum mas, vt diximus in primo noſtrorum De hiſtoria ſtirpium cõmentariorum tomo. b Taſi] Nicolaus habet τάσοι, ἤτοι: iterũmque deeſt explicatio vocis barbaræ. Quid autem illi taſi vox ſignificet, me ignorare fateor: niſi fortè thapſum hodie vocatum barbatum intelligat, quem verbaſcum appellant Latini. Nam is, vt teſtis eſt Dioſcorides, antiquæ tuſſi auxiliatur. Taſi igitur pro thapſi ſcriptum eſt.
c Verbenæ] Manuſcriptus codex Nicolai habet μπερπένι, Latinã dictionem Græcis literis exarans deprauauit Nicolaus.

Cap. XLIII.

DROSATON ad tuſſientes, ſuppuratos, & deſtil- B latione ob acrem defluxionem laborantes vtile. Accipit zizipha viginti, violarum vnc. ſemis, ſeminum aniſi, fœniculi, ſing. hexag. duo, glycyrrhizæ, iridis, ſingul. vnc. ſemis, ſebeſten vigintiquinque, adianti manip. ſemis, ſeminis althææ hexag. duo, vuarum Corinthiacarũ vnc. S. tuſſilaginis, fœnigræci, chamæmeli, ſing. hexagia duo, ſeminum cucumerum, ſing. vnc. ſemis, hyſſopi manip. ſemis. Coquantur hæc in aqua, colẽtur, & adiiciatur mannæ vnc. tres, agarici vnc. vna, dulcis calami repurgati vnc. tres, ſacchari lib. vna, penidiorum lib. ſemis. Co- C quantur bene, colóque expurgentur, & præbeatur ſingulis diebus manè vnc. vna ſemis.

Cap. XLIIII.

DROSATON purgatorium ex ſena, ad cõtinuas febres & hecticas, mala corporis ex defluxione nata, vtile. Capit radicum quinque, ſingul. vnc. vnam, adianti, ſcolopendrii, ſing. manip. ſemis, herbæ hepaticæ, roſmarini florum, eupatorii, ſeminum cucumerum, ſing. vnc. ſemis, foliorum intybi vnc. ſemis, roſarum rubearum D vnc. ſemis, trium ſantalorum, berberis, ſing. drach. tres, ſpodii drach. duas, polypodii vnc. duas, ſenæ vnc. ſemis, epithymi vnc. vnam, mannæ, tamarindi, ſing. vnc. vnã, caſiæ fiſtularis repurgatæ vnc. duas, prunorum, ceraſiorum, ſing. vnc. duas, violarum vnc. ſemis, ſebeſten vnc. vnam, radicis bugloſſi & aſparagi, ſing. vnc. vnam. Coquantur hæc in aqua, & colentur. Accipe de decocto quantum volueris, & iniice ſacchari lib. vnam, rhei barbari hexag. vnum, turpeti hexag. vnum ſemis, hermodactyli hexag. vnum. Hæc trita in pollinem, ligato in lin- E teum ſubtile, & impone dum coquuntur ad conſiſtentiam droſati. dein colo expurgato, & præbeto ex aqua tepida manè vnc. vnam ſemis.

Cap. XLV.

DROSATON ad ſtillicidium, & difficultatem vrinæ, calculoſóſque vtile. Habet abrotoni, ſeminis althææ, ſing. hexag. vnum, radicis aſparagi vnc. vnam, ſcolopendrii vnc. vnam ſemis, polygoni maris vnc. ſemis, lapidis pyritis, lapidis qui in ſpongiis reperitur, ſingul. F drach. vnam, radicis lactucæ vnc. ſemis, corallii rubei hexag. vnum ſemis, coſti hexag. tria, radicis fœniculi, apii, macedoniſii, & bugloſſi, ſing. vnc. vnam, ſeminum cucumerum, ſing. vnc. ſemis, zizipha viginti, radicis borraginis vnc. ſemis, [a] repanii ſeminis, & ferulæ, ſing. hexagium vnum, polytrichi manipulum ſemis, radicis aniſi vnciam ſemis, ſeminis intybi hexagium vnum, ſpicæ drachmam vnam. Coquantur hæc in aqua ad tertias, colóque expurgentur. Accipe decocti quantum vo- G lueris, adiice illi ſacchari libram vnam ſemis, [a] rha barbarum tritum, & ligatum in linteo ſubtili. Decoctum repone, ac vtere.

a Repanii] Græcè eſt ῥεπάνις. Quid autem illi ſit repanium, nondum compertum habeo. b Rha barbarum, &c.] In codice Nicolai deeſt pondus. Quapropter videtur eſſe legendum vt in ſequenti droſato, rhei barbari triti & ligati in linteo ſubtili, hexag. vnum.

Cap. XLVI.

DROSATON compoſitum admodum bonum, purgatorium. Recipit radicis fœniculi, apii, macedoniſii, aſparagi, borraginis, intybi & bugloſſi, ſingulorũ H vnc. vnam, ſcolopendrii manip. ſemis, glycyrrhizæ, iridis, ſingulorum vnc. vnam, florum iunci odorati, cuſcutæ, ſingulorum hexag. vnum, ſeminis apii, fœniculi, & aniſi, ſing. drach. vnam, eupatorii, ſpicæ, aſari, folii, ſing. dr. II. florũ borraginis, violarũ, ſing. dr. I. roſarũ hexag.

vnum,Damaſcena viginti,ceraſia triginta, ſebeſten viginti quinque,polytrichi manip.S.polypodii vnc. duas, trium ſantalorum, ſing.hexag. vnum, epithymi vnc.1. ſeſenæ hexag.duo,ſeminum cucumerum , ſing.vnc.S.ſeminis lactucæ & portulacæ,ſing.hexag.duo, agarici hexag.duo,aquæ quod ſatis eſt,ſacchari lib.duas,rhei barbari triti & ligati in linteo hexag. vnum. Datur vnc.vna ſemis manè ieiunis cum aqua tepida.

Cap. XLVII.

DROSATON ſquilliticum ad colicos, iecinoroſos,nephriticos,ſtomachicos,è thorace laborantes , non niſi recta ceruice ſpirantes, caput dolentes, tremore correptos,lienoſos,elephaticos,& omnes morbos,Dei gratia conferens.Squillæ interiorum vnc. vnam,radicis fœniculi,apii,macedoniſii, aſparagi, borraginis, intybi,& bugloſſi,ſing.vnc.vnam, polytrichi manipul. ſemis, abſinthii vnc.ſemis,polypodii vnc.11.ſpicæ nardi,ſpicæ, ſing.hexag.vnum,ſcolopendrii manipul.ſemis,ſeminis aniſi,fœniculi , petroſelini Macedonici , dauci Cretici, menthæ, ſing.hexag.vnum, Damaſcena viginti, ceraſiorum,ſebeſten,ſing.triginta , epithymi vnc.ſemis,ſenæ hexag. duo, roſarum hexag.duo, iridis hexag . vnũ ſemis,glycyrrhizæ vnc.ſemis, aquæ quod ſatis eſt,& ſacchari lib.vnam,rhei barbari hexag.vnũ , turpeti hexag. ſemis,& vtere.

Cap. XLVIII.

DROSATON ad lumbricos inuentos in ſtomacho,& inteſtinis. Capit artemiſiæ, abrotoni, rutæ foliorum,ſing.vnc.ſemis,carnabadii,nigellæ, ſing.drach. duas,thymbræ,braſſicæ ſeminis,ſingul.drach.quatuor, hyſſopi,radicis bugloſſi,ſingul.hexag.duo, cardamomi hexag.vnum ſemis,nitri Alexandrini hexagium vnum, menthæ hexag.duo,coriandri hexag.vnum, caulis braſſicæ vnc.ſemis,ſebeſten vnc. ſemis, Damaſcena decem, ſeminis fœniculi & aniſi,ſing.hexag.vnum,aquæ & ſacchari quantum ſatis erit.

Cap. XLIX.

Droſaton ad dyſenteriam,& ſtillicidium vrinæ. Habet cicerum nigrorum vnc.ſemis,ſampſychi hexag.vnũ ſemis,abrotoni, aſari, ſingul. hexagium vnum, adianti manipulum ſemis,radicis fœniculi,apii, macedoniſii & aſparagi , ſingulorum vnciam vnam , amygdala amara ſeptem,ſebeſten,Damaſcenorum, ſing. decẽ, violarum hexag vnum, ſeminum cucumerum , ſingulorum vnc. duas,aniſi, fœniculi ſeminum , ſingulorum hexagium vnum,roſarum hexagia duo , aquæ quod ſatis eſt , & ſacchari.

Cap. L.

DROSATON ad dyſenteriam,ſimiliter præſtãs. Recipit amygdala amara ſeptem,repanii ſeminis vnc.S. nigellæ ſeminis,carnabadii, ſing.hexag. vnum, Damaſcenorum,ceraſiorum,ſing.decẽ, radicis fœniculi, apii, macedoniſii & aſparagi,ſing.vnc.ſemis, aquæ quod ſatis eſt & ſacchari.Eſt verò bonum ad lumbricos.

Cap. LI.

DROSATON ad ſtillicidium & difficultatem vrinæ. Accipit radicis fœniculi,apii,macedoniſii,aſparagi,& aniſi,ſing.hexag.vnum, Damaſcenorum,& ceraſiorum, ſing.decem, cicerum nigrorũ hexag. tria,aquæ quod ſatis eſt, & ſacchari. Datur tepidum podere vnciæ vnius & ſemis,in ingreſſu balnei.

Cap. LII.

DROSATON ad ſtillicidium,& difficultatem vrinæ. Accipe lapidem cotis, contere in marmore cum vino,& ſuccum ex ipſis factum da bibendum ægrotanti cum decocto chamæmeli & Damaſcenorum, manè & veſperi.Fac & eiuſmodi balneum in iis qui dyſenteria laborant. Cape radicem tinctorum rubeam cum foliis ſuis,[a]naſturtia,apia,herbas venti,crithama,[b]anethi ligna,ferulas,chamæmela,cicera nigra.Hæc coquantur in aqua dulci ad conſiſtentiam, & facto balneo æger ingrediatur.hoc crebrò faciat. Confert etiã bibere hãc aquam ægrotanti, febribus carenti, cum vino : febricitanti autem, cum ſaccharo. Habet radicis anethi, capparis,apii,ſing.vnc.ſemis,ſebeſten,ceraſiorum, ſingulorum viginti,prunorum decem,radicis rubi hexag.duo, cicerum nigrorũ hexag. vnum,adianti manipulum ſemis,radicis aſparagi vnc.ſemis,cucumerum ſeminis,intybi ſeminis , ſpicæ, chamæmeli , ſingulorum hexagia duo,rubiæ vnciam ſemis,aniſi hexag.duo. Hæc coquantur in aqua ad tertias : Da bibendum quouis tempore. Alimentum verò eius ſit concoctu facile, & boni ſucci. Comedat verò naſturtium,apium,crithama, fœniculũ, aſparagos,& alia olera vrinam mouentia.

a Naſturtia] Græcè eſt νεροκάρδαμα. κάρδαμον Græcis naſturtium ſignificat.Cur autem adiecerit νέρο, diuinare non poſſum . Paulo pòſt etiam νεροσέλινα dixit . Fortè pro radice, νέρο dictionem vſurpauit, quum νέρτερος Græcis idem quod inferior ſit.νεροσέλινον itaque videtur idem quod inferiorem partem,hoc eſt radicem apii ſignificare.Vel certè νέρος pro νέαρος dixit , vt νεροκάρδαμα illi ſint recentia naſturtia . & hæc ſententia magis mihi arridet . Tamen in re nobis non planè comperta,nihil temerè affirmare volumus. b Anethi ligna] Græcus Nicolai codex manuſcriptus legit ἀνυθόξυλα , haud dubiè pro ἀνηθόξυλα.Sic autem radicem anethi lignoſam aliquo modo mihi videtur appellare Nam & in ſequentibus ſtatim anethi radicem ad eadem mala vſurpat.

Cap. LIII.

DROSATON ad eos qui abſceſſu laborant,& tuſſiunt,optimum. Capit[a]paliuri herbæ drach.tres,ſeminis hyoſcyami drach.vnam ſemis, potamogitonis drachmas quatuor, lapathi drach.duas , ſeminis polygoni drach.duas ſemis,ſeminis lini drach. vnam, ſeminis althææ drach.duas,gummi Arabici & Alexandrini,ſingulorum drach. nouem, calami odorati , ariſtolochiæ rotundæ & longæ,ſingulorum drach.vnam ſemis,glycyrrhizæ hexag.tria,ſeminis ferulæ drach. vnam ſemis,hyſſopi vnciam ſemis,roſarum, vuarum, ſingulorum vnc. ſemis,zizipha viginti,terebinthinæ, ſtyracis, ſingulorũ drach.vnam ſemis, piperis albi, ſeminis papaueris albi, ſingulorum drach.duas, ſeminis vrticæ hexag.vnum ſemis,croci hexag.ſemis,iridis,thuris albi,cinamomi,ſingulorum drach.vnam ſemis , ſebeſten viginti, radicum quinque,ſingulorum vnc. ſemis , adianti manipulũ ſemis,palmulas ſex, agarici,lathyridis,violarum,ſingulorum hexag.ſemis,ſeminis fœniculi,aniſi, ſingulorũ hexag.vnum,radicis acanthæ albæ hexag. duo, & ſeminis eius drach.duas,bdellii drach.vnam ſemis,tragacanthæ vnciam ſemis , carpobalſami drachmas duas , aquæ quod ſatis eſt,& ſacchari libras duas, rhei barbari hexagium vnum.

a Paliuri] Nicolai codex legit παλαιοβοτάκα βοτάνης,perperam mea ſententia,pro παλιούρου βοτάνης.Nam vt teſtis eſt Dioſcorides,paliurus,potiſſimùm verò eius ſemen,tuſſientibus auxilio eſt.

Cap. LIIII.

DROSATON ad pleuriticos & tuſſientes , optimum. Habet bdellii hexag.duo,ſagapeni hexag.vnum ſemis,trifolii vocati chamæſycii drach.duas,hyſſopi hexagia duo, radicis [a]Æthiopidis & gentianæ, ſing.hexagiũ vnum ſemis,glycyrrhizæ,tragacanthæ,palmularũ, fœnigræci,ſing.hexag.duo, rutæ ſatiuæ, marrubii, ſingulorum hexag.vnum ſemis, zizipha viginti , radicum quinque,ſing.vnc.vnam, ſebeſten hexagia duo,adianti vnc.duas,Damaſcena viginti,violarum drach.vnam,roſarum hexag.duo,ſeminis fœniculi,aniſi, vnc.ſemis, aquæ quantum ſufficit,ſacchari lib.duas,rhei barbari hexagia duo.

a Æthiopidis] Nicolai codex legit αἰθιοπίας , pro αἰθιοπίδος. Æthiopidis autem radicẽ pleuriticis conferre Dioſcorides author eſt.

Cap. LV.

DROSATON ad continuas febres , & tertianas. Recipit radicum quinque,ſingulorum vnc.ſemis, violarum hexag.tria,ſeminum cucumerum,roſarum,ſing. vnc.ſemis,ſeminis lactucæ,intybi, portulacæ,& papaueris albi,ſing.hexag. duo, Damaſcena decem, ceraſia viginti,papaueris [a]nigri drach.vnam, glycyrrhizæ vnc.ſemis,pſyllii drach.vnam, ſebeſten triginta, ſcolopendrii manip.ſemis,ſpodii,caphuræ,ſing. hexag.ſemis , trium ſantalorum,ſing.hexag.vnum,aquæ quod ſatis eſt, ſacchari libram vnam ſemis,rhei barbari hexagium vnum ſemis in pollinem tuſi , ligati in linteo ſubtili , & cocti cum droſato.

a Nigri]Græcè eſt παπαβέρεως μαύρης. Vnde omnibus manifeſtum fit Nicolaum μαῦρον vſurpare pro nigro.

Cap. LVI.

DROSATON ad choleram, diarrhœam, liẽteriã, dyſenteriam cruentam,& teneſmum alui. Accipit plantaginis, lentis ſine cortice ſuo, ſingulorum hexagium vnum,[a]echelii herbæ, balauſtiorum, foliorum rubi & ſummitatum eius, ſingulorũ hexagia duo, fructus mori immaturi,& rubi immaturi, ſingulorum hexagia duo, fœnigræci, cumini, ſymphyti, hypociſthidis, bryoniæ, ſingulorum hexagium vnum ſemis, cotoneorum immaturorum,& pyrorum ſylueſtrium, ſingulorum vnc. quatuor, roſarum vnciam ſemis, pomorum acidorum vncias duas, granorum myrti vnciam vnam ſemis, ſumach vnciam ſemis, acinorum vuæ vnciam ſemis, ſorbarum hexagia duo, polygoni vnciam ſemis, roſarum ſylueſtrium hexagia duo, pampinorũ vitis hexagia quatuor, ſidiorum hexagia quatuor, ſaluiæ hexagium vnũ, ſebeſten, ziziphorum, ſingulorum viginti, maſtiches hexagium ſemis, ſeminis aniſi, fœniculi, ſingulorum hexagiũ vnũ ſemis, aquæ pluuiæ quod ſatis eſt. Poſtquã hæc coxeris, per colum expurgato,& iniice hæc trita & bene cribrata, ligatáque in linteo ſubtili, boli ſcilicet Armenii, terræ Lemniæ, lapidis hæmatitis, ſanguinis draconis, ſingulorum drachmam vnam, ſacchari roſacei veteris libram vnam, ſtillatitii roſarum campeſtrium liquoris vncias tres. Coquantur hæc probè ac colentur, & adiiciatur ſacchari libra vna. Redactum in droſati conſiſtentiam, bibendum præbe manè ieiuno, pondere vnciæ vnius ſemis ex aqua pluuia tepida.

a Echelii]Nicolaus legit ἐχελία. Quid autem ſit ἐχέλιον, nondũ ſcire me fateor. niſi fortè ἐχίον legendum ſit.

Cap. LVII.

DROSATON ad quotidianas febres, omnéſque ſitim & rigorem afferentes, vtile. Capit quinquefolii herbæ folia tria, foliorum chamæſyces & ſeminis eius, halicacabi, ſingulorum hexagium vnum ſemis, ſaluiæ, piperis longi, ſingulorum drachmam ſemis, zizipha viginti, ſcolopendrii, ſampſuchi, ſingulorum manipulum ſemis, radicum quinque, ſingulorum vnciam vnã, corticis radicũ capparis dr. II. cinamomi dr. vnã ſemis, Damaſcena quindecim, ceraſia triginta, plantaginis vnc. ſemis, roſarum vnciam ſemis, polytrichi manip. ſemis, violarum vnciam ſemis, ſeminis fœniculi, aniſi, ſingulorum hexagia duo, trium ſantalorum, ſingulorum hexagia duo, ſpicæ nardi hexagium vnum, agarici hexagia duo, hyſſopi manipulum ſemis, ſeminum cucumerum, ſingul. drach. vnã, phu drachmam vnam, polypodii vncias duas, ſenæ vnciam ſemis, aquæ quantum ſatis erit, ſacchari libram vnam, ſacchari violacei vncias tres.

Cap. LVIII.

DROSATON ad tuſſientes & pleuriticos optimum. Habet ſeminis ferulæ hexagium vnum, dauci Cretici hexagia duo, hyſſopi vnciam ſemis, iridis hexagia duo, glycyrrhizæ vnciam ſemis, tragacanthæ hexagium vnum ſemis, vuarum Corinthiacarum vnciam ſemis, zizipha viginti, palmulas decem, caricas ſex, radicũ quinque, ſingulorum vnciã ſemis, Damaſcena decem, ceraſia viginti, ſeminis vrticæ hexagium vnum, ariſtolochiæ, bdellii, fœniculi, vngulæ caballinæ, ſingulorum vnciam vnam, violarum hexagia duo, ſeminis fœniculi hexagium vnum ſemis, adianti manipulum ſemis, agarici hexagia duo, ſeminis hyoſcyami, papaueris albi, ſingulorum hexagium vnum, aniſi hexagium vnum ſemis, tragacanthæ hexagium ſemis, phu hexagium ſemis, ſtyracis, ſpicæ nardi, ſingulorum hexagium vnum ſemis, carabos ſine pedibus ſex, roſarum vnciam ſemis, aquæ quod ſatis eſt, ſacchari libram vnam, penidiorum libram ſemis, rhei barbari hexagium vnum ſemis.

Cap. LIX.

DROSATON ad pleuriticas diſtẽtiones,& neruea sbrachiorũ & femorũ,& à craſſis & viſcidis humoribus per vniuerſum corpus reſolutos, atque arthriticos. Recipit acori, hyperici, ſingulorum vncias tres, ſtichados Arabicæ vnciam ſemis, ſampſychi drachmas duas, carei, aniſi, ammeos, ſingulorum dr. tres, radicis fœniculi, apii, macedoniſii, borraginis,& aſparagi, ſingulorum vnciam vnam, roſarum hexagia duo, epithymi, ſenæ, ſingulorum vnciam ſemis, polypodii repurgati vnciam vnam ſemis, radicis eryngii vnciam vnam, rubiæ hexagia duo, aquæ quantum ſufficit, ſacchari libram vnam ſemis, rhei barbari hexagium vnum, turpeti, hermodactyli, ſingulorum hexagii dimidii quartam partẽ. Hæc trita in ſubtiliſs. pollinem, ligẽtur in linteo tenui, & iniiciantur droſato, coquantúrque probè & colo expurgentur.

Cap. LX.

DROSATON ad carnis diſſolutionem, corporiſque imbecillitatem, ſuppuratos, tuſſientes,& abceſſu laborantes. Accipit gummi Arabici, tragacanthæ, ſing. vnciam ſemis, glycyrrhizæ, bugloſſi, eupatorii, adianti, ſingulorum vnciam vnam, ſeminum cucumerum, ſingulorum vnciam ſemis, aniſi, fœniculi ſeminis, iridis, ammeos, ſingulorum hexagium vnum, ſcolopẽdrii vnciam ſemis. Cancros fluuiales ſine pedibus decem, decocti teſtudinis terreſtris vncias tres, maceris drachmã ſemis, violarum, borraginis florum, & roſmarini, ſingulorum hexagium vnum ſemis, caricas ſex, palmulas octo, zizipha viginti, hyſſopi manipulum ſemis, vuarum Corinthiacarum vnciam vnam, bombacii ſeminis vnciam vnam, ſeminis vrticæ hexagium ſemis, ligni aloes crudi hexagium vnum, radicis fœniculi, apii, macedoniſii, aſparagi, borraginis,& intybi, ſingulorum vnciam vnam, papaueris albi hexagium vnum ſemis, roſarum vnciam ſemis, thuris maris hexagium vnum ſemis, glycyrrhizæ vnciam ſemis, vngulæ caballinæ vnciam vnã, pruna decem, ceraſia viginti, aquæ quod ſatis eſt, ſacchari libram vnam, penidiorum libram vnam.

Cap. LXI.

DROSATON è roſis ad calorem corporis, iecoris, cordis,& omnem animi defectionem à calore ortã. Purgat etiam ventrem. Capit radicum quinque, ſingulorum vnciam vnam, ſucci apii vnciam vnã ſemis, ſucci intybi,& bugloſſi vncias duas, ſucci eupatorii vnciam vnam ſemis, ſeminum cucumerum ſingulorum vnciã vnam, adianti, aſpleni herbæ, ſingulorum manipulum ſemis, violarum, borraginis florum,& roſmarini, ſingulorum hexagium vnum, ruſci hexagia duo, trium ſantalorum, ſingulorum hexagia duo, aquæ quod ſatis eſt, & agarici drachmam vnam, ſenæ hexagium, epithymi vnciam ſemis, roſarum hexagia quatuor. Hæc probè cocta, colo expurgato. Dein adiice ſacchari libram vnam ſemis,& rheum barbarum,& vtere.

Cap. LXII.

DROSATON purgatorium, & ventrem emolliens, ex hermodactylo nominatum, atque ad podagricos, arthriticos, & nerueas diſtenſiones mirabile. Habet radicum quinque, ſingulorum vnciam vnam, ſeminũ cucumerum, ſingulorum vnciam vnam ſemis, hyſſopi, adianti, ſcolopendrii, ſingulorum manipulum ſemis, violarum, florum roſmarini,& borraginis, ſingulorum hexagium vnum, cyperi drachmas tres, chamæmeli dr. duas, vuarum Corinthiacarum vnciam vnam, ſenæ dr. duas, hermodactyli, cuſcutæ, ſingulorum drachm. quatuor, aniſi, fœniculi, carei, ſingulorum drachmam vnam ſemis, polypodii vncias tres, agarici drachmas duas, aquæ quod ſatis erit, ſacchari lib. vnã ſemis, roſarum vnciam vnam, rhei barbari hexagia tria, turpeti hexagia duo. Hæc trita in ſubtiſſimum pollinem ligentur in tenui linteo, & iniiciantur in droſatum.

Cap. LXIII.

DROSATON ad eos qui malo corporis habitu laborant, ſtomachicos, lienoſos,& omnigenas obſtructiones viſcerum. Recipit radicis helenii, fœniculi,& aſparagi, ſingulorum vnciam vnam, hyſſopi, ſtichadis, eupatorii, ſingulorũ drachm. ſex, abſinthii, chamædryos, chamæmeli, ſingulorum drachmas quatuor, tamaricis ramorum, ſcolopendrii, adianti, ſingulorum manipulũ

ſemis,radicis capparis hexagia duo, florum iunci odorati,aſari,cyperi,ſingulorum drachm. duas ſemis, phu, rubiæ,ſingulorum vnciam ſemis,carei,aniſi, apii ſeminis,ammeos, ſeminis [a]ligeæ, ſingulorum drach. duas, foliorum ſalicis,corticis fraxini,ſingulorum hexagium vnum,glycyrrhizæ vnciam ſemis, roſarum vnciam vnam.Hæc probè cocta colo expurgato, & adiice polypodii repurgati vnciam vnam,epithymi,ſenæ, agarici, ſingulorum hexag. tria.Hæc denuò bene cocta colato: dein adiicito ſacchari libram vnam ſemis,rhei barbari, & turpeti,ſingulorumhexagium vnum.Hæc trita ligata in linteo ſubtili coniice in droſaton,& vtere.

a Ligeæ]Græcè eſt λιγέας. Quam verò herbam ſic appellet, ſcire non poſſum.Id quod ſuprà etiam monuimus.

Cap. LXIIII.

DROSATON purgatorium,ex rheo barbaro. Accipit quinque radicum,ſingulorum vnciam vnam, adianti manipulum ſemis,ſcolopedrii, hepaticæ herbæ, florum roſmarini,eupatorii, ſingulorum vncia ſemis, foliorum intybi manipulum ſemis,ſeminis intybi & lactucæ,ſingulorum hexagia duo,ſeminum cucumerum, ſingulorum vnciam ſemis,ſpodii drachmas duas, ſantali rubei,berberis,ſingulorum hexagia tria, polypodii vncias duas,ſenæ vnciam ſemis:epithymi vnciam vnã, pruna viginti, ceraſia triginta, ſebeſten quadraginta, violarum vnciam ſemis,tamarindorum,mannæ, ſingulorum vnciam ſemis,caſiæ repurgatæ vnciam vnam ſemis,roſarum vnciam ſemis,aquæ quantum ſufficit, & ſacchari libram vnam ſemis, rhei barbari hexagiũ 1. ſemis. Datur ieiuno pondere vnciæ vnius ſemis,cum aqua tepida.

Cap. LXV.

DROSATON ex ſena purgatorium optimum. Capit radicum quinque,ſingulorum vnciam vnam ſemis,ſucci apii,borraginis,& intybi,ſingulorumvnciam vnam,radicis bugloſſi vnciam vnam,eupatorii vnciam ſemis,cuſcutæ,aſari,ſingulorum vnciam ſemis,violarũ, florum borraginis,& roſmarini, ſingulorumdrachmas duas,ſenæ,ſeminum cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis,roſarum vnciam vnam,trium ſantalorum, ſing. drachmas tres,pruna viginti, ceraſia triginta, ſebeſten quadraginta,adianti,ſcolopendrii,ſingulorum manip. ſemis,ſeminis apii,fœniculi,& aniſi, ſingulorum hexagium vnum,agarici hexagia duo,epithymi vnciam ſemis,polypodii repurgati vnc. vnam ſemis, aquæ quod ſatis eſt,ſacchari libram vnam ſemis,rhei barbari hexagium vnum ſemis.

Cap. LXVI.

DROSATON ad quotidianas, & hemitritæos. Habet quinque radicum,ſingulorum vnciam vnã, ſucci apii,intybi,& bugloſſi,ſingulorum vncias duas,eupatorii vnciam vnam,ſenæ vnciam ſemis, trium ſantalorum, ſingulorum hexagia duo, violarum,florum borraginis,& roſmarini,ſingulorum hexagium vnum, ſeminum cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis,adianti,ſcolopendrii,ſingulorum manip.ſemis, ammeos, aniſi,fœniculi,ſingulorum hexagium vnum, agarici dr. duas,polypodii vncias duas,aquæ quantum ſufficit, ſacchari libram vnam,rhei barbari hexag.vnum ſemis.

Cap. LXVII.

DROSATON [a]acetoſum compoſitum. Recipit radicis fœniculi,apii,macedoniſii, aſparagi,borraginis, intybi,& bugloſſi, ſingulorum vnciam vnam, ſeminũ cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis, pruna viginti, ceraſia triginta, ſebeſten quadraginta, violarum vnciã ſemis,roſarum vnciam vnam, florũ borraginis, iridis, ſingulorum vnciam ſemis,ſcolopendrii,adianti,ſingul. manip.ſemis,florum iunci odorati,aſari, ſingulorũ hexagium vnum,ſenæ,cuſcutæ, eupatorii, ſantali rubei, ſingulorum vnciam ſemis,ſeminum aniſi,fœniculi,ammeos,ſingulorum hexagia duo,aquæ quod ſatis eſſe videbitur.Dein accipe ex decocto hoc lib.vnam ſemis, & ſucci malorum Punicorum acidorũ vnc. quatuor. Adiice ſacchari libram vnam,& parato vtere.

a Acetoſum compoſitum] Nicolaus habet ἀκιτιζω κομπόστω. Quæ quidem verba eſſe corrupta nemo non videt. Scribendum enim erat ἀκίτωσον κομπόσιτον. Quare barbaras voces quibus Nicolaus vſus eſt,in noſtra conuerſione eſſe retinẽdas diximus:vt ſcilicet hinc omnes palàm intelligerent, Nicolai etiam temporibus barbaras voces officinas medicorum irrepſiſſe.

Cap. LXVIII.

DROSATON ad tertianas & continuas febres. Accipit ſucci intybi libras duas, oxyphœnicorum vnc. tres.Hæc coquantur ad conſiſtentiam,coletúrque.Dein adiice ſacchari libras duas,rhei barbari hexagia duo,ſucci malorum Punicorum acidorũ vncias tres,aquæ quãtum ſufficit. Coquantur ad conſiſtentiam, & vtere in prædictis malis.

Cap. LXIX.

DROSATON ad iecoris obſtructionem & lienis. Capit meliloti,chamæmeli,ſingulorum vnciam vnam, florum iunci odorati hexagium vnum ſemis,croci ſcrupulum vnum,ſeminis fœniculi,apii,ſingulorum drach. ſemis,aquæ quod ſatis eſt,ſacchari libram vnam.Coquito ad conſiſtentiam,& colo expurgato, & iniice in pollinem,triti rhei barbari hexagium vnum ſemis, turpeti repurgati hexag. vnum,tartari dr.duas,dacrydii hexagium ſemis:& præbeto quauis vice ſcrupulos duos media nocte,cum aqua tepida.Pondus droſati ſit vnciæ vnius ſemis.

Cap. LXX.

DROSATON ad iecinoroſos, lienoſos,nephriticos,ſtomachicos, omnémque lienis & iecoris obſtructionem & vitioſum corporis colorem.Habet quinque radicum,ſingulorum vnciam vnam, myrices ramorũ, adianti,aſpleni herbæ, ſingulorum vnciam ſemis, rubiæ vnciam vnam,dictamni,phu,acori,ſingulorum dr. duas,lupinorum hexagia duo,radicis bugloſſæ,eupatorii,ſingulorum drachmas tres, corticis fraxini vnciam vnam,ſeminis fœniculi,apii,& aniſi,ſingulorum hexagium vnum,ammeos drach.vnam,vuarum vnciã vnã, ſenæ vnciã ſemis, cuſcutæ,aſari,ſingul.drachmas tres, epithymi vnciam vnam,polypodii vnciam vnã ſemis, hyſſopi Cretici vnciam ſemis, ſucci intybi & bugloſſi, ſingulorum vncias duas,ſucci abſinthii vnciam vnam, ſucci fumariæ vncias tres, rhei Indici hexag. tria, ſeminis ſecuridacæ in frumentis repertæ hexagia duo, pulegii vnciam ſemis,chamæmeli drachmas tres, ſebeſten viginti,florum iunci odorati drachmam vnam ſemis, croci drachmam vnam,ſpicæ drachmas duas, meliloti vnciam ſemis,trium ſantalorum, ſingulorum hexagia duo,violarum,florum borraginis & bugloſſi, ſingulorũ drachm. tres,Damaſcena viginti,ceraſia triginta, ſeminum cucumerum, ſingulorum vnciam vnam, foliorũ intybi vncias duas,cyperi drachmas tres, carei ſeminis drachmas duas,ſacchari lib. duas,aquæ in qua ferrum multoties extinctum eſt quantum ſufficit, rhei barbari hexagia duo.Dantur manè ieiuno vnciæ duæ cum aqua tepida,habente aliquid de aqua cui ſcolopendrium, myricæ rami,cortex fraxini,aniſum,fœniculum,crocus, & roſæ incoctæ ſint.

Cap. LXXI.

DROSATON purgans viſcera & aluum. Recipit quinque radicum,ſingulorum vncias duas, violarũ hexagia duo,Damaſcena viginti,ceraſia triginta,ſebeſten quadraginta, triũ ſantalorũ,ſing.hexagia duo,roſarum vnciam ſemis,cucumerum ſeminum, ſingulorum vnc. vnam,epithymi vnciam vnam, polypodii vnciam vnã ſemis,agarici,ſenæ,ſingulorum vnciam ſemis, ramorũ myricæ,foliorũ ſalicis,radicis capparis, [a] ſcarolachani, hyſſopi,iridis,ſingulorum vnciam ſemis, foliorum intybi & lactucæ, ſingulorum vnciam ſemis drachmam vnam, polytrichi vnciam vnam, glycyrrhizæ vnciam ſemis,rubiæ hexagia duo,turpeti hexagia duo, ſeminis lactucæ,intybi,aniſi,& fœniculi, ſingulorum vnciam ſemis,florum borraginis & roſmarini,ſingulorum hexagium vnum, vuarum vnciam vnam, aquæ quod ſatis eſt,ſacchari libram vnam ſemis,rhei barbari hexagium vnum ſemis.Datur ex aqua tepida.

a Scarolachani]Græcè eſt σκαρολαχάνε. Quid verò illi ſit Scarolachanon, ſcire non poſſum:niſi Scariolam intelligat,quæ inter olera numerari poteſt.

Cap. LXXII.

DROSATON ad podagricos, arthriticos, deſtil-
latione laborãtes,articulorum dolorem , neruorum in-
continentiam,& ad omnem corporis malitiam . Voca-
tur de hermodactylo. Datur manè ieiuno vncia vna
ſemis cum aqua tepida.Purgat ventrem,neque cõpreſ-
ſionem,neque anguſtiam,neque querelam corporis ef-
ficit,ſed facilè potius ſpirantes, lætos,& immunes ab o-
B mni vitioſo humore,ac ſanos,qui idipſum aſſumunt,fa
cit. Accipit radicum fœniculi,apii,macedoniſii,aſpara-
gi,borraginis,intybi,& bugloſſi,ſingulorũ vncias duas,
ſeminum cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis, pru-
na viginti,ceraſia triginta,ſebeſten quadraginta , poly-
trichi manipulum ſemis,floris iunci odorati,aſari,ſing.
hexag . duo , trium ſantalorum, ſingul. hexag. vnum,
ſcolopendrii manipulum ſemis,epithymi vnciam vnã,
polypodii vncias duas,rubiæ hexagia duo,roſarum,gly
cyrrhizæ,ſingulorum vnciam ſemis,ſeminum aniſi,fœ
C niculi,ſingulorum hexagia duo,ſenæ vnciam ſemis , a-
garici hexagia duo,papaueris albi hexagium vnũ,vio-
larum hexagia duo,chamæpityos vnciam ſemis, nenu-
phari hexagia duo,ſeminis portulacæ,lactucæ , & inty-
bi,ſingulorum vnciam ſemis,ariſtolochiæ longæ & ro-
tundæ,ſingulorum hexagia duo,hyſſopi manipulum ſe
mis,zizipha viginti,vuarum vnciam ſemis,tamarindo-
rum hexagia quatuor,folii hexagium vnum, ſtichadis
vnciam ſemis,ſeminis ſampſychi hexag.duo,carei,am-
meos, ſingulorum hexagium ſemis , hyperici , trifolii,
D phu,ſingulorum hexagia duo, chamædryos hexagium
vnum,croci hexagium vnum ſemis, florum roſmarini
hexagium vnum,eupatorii,berberis, ſpodii , ſingulorũ
hexagia duo,aquæ quantum ſufficit,ſacchari lib . duas,
rhei barbari hexagia duo, hermodactyli hexagium vnũ
ſemis,turpeti hexagia duo.Hæc trita ligentur in linteo
ſubtili,coniicianturque in ebullitionem droſati, & co-
lentur.

Cap. LXXIII.

DROSATON ad iecinoris obſtructionem à calo
E re ortam. Vocatur Italica lingua [a]Ipilaſtione. Facit ad
ſtomachi dolorem,vteri,renum,imi vẽtris,& viſcerum
inflationem. Capit radicis fœniculi,apii, macedoniſii,
aſparagi,borraginis,intybi,& bugloſſi , ſingulorũ vnc.
vnam ſemis,calaminthæ vnciã ſemis,chama meli, me-
liloti,ſingulorum hexag. tria,aniſi, fœniculi, ammeos,
apii,carei,ſingulorum drachmas duas, ſeminum cucu-
merum,ſingulorum vnciam ſemis,aſari, florum iunci
odorati,cyperi,ſingulorum drachmam vnam ſemis,ra-
dicis rubiæ drachmas quatuor, eupatorii,abſinthii, ſin-
F gulorum drachmas tres,fumariæ vnciam ſemis , dicta-
mni drachmam vnam,trium ſantalorum , ſingulorum
hexagium vnum,roſarum vnciã ſemis, polytrichi,my-
ricæ,ſingulorumm anipulum ſemis,radicis capparis he
xagia duo,ſucci intybi,borraginis,bugloſſi,abſinthii,&
fumariæ vncias duas,hyſſopi,iridis,glycyrrhizæ,ſingu-
lorum vnciam ſemis,aquæ quantum ſufficit.Poſt ebul-
litionem hæc iniiciãtur,ſpicæ nimirum,coſti,blattæ By
zantiæ,maceris, caryophylli, ſingulorum drachma v-
na , radicis mandragoræ hexagium vnum , croci dra-
G chma ſemis, ſenæ vncia ſemis, epithymi vncia vna,
polypodii vnciæ duæ,agarici hexagia duo , "Damaſce-
na viginti, ceraſia triginta, ſebeſten quadraginta , vio-
larum vncia ſemis ,gari vnciæ octo , aceti vnciæ qua-
tuor.Hæc decoquito ad tertias, colóque expurgato , &
adiice ſacchari libras duas,rhei barbari,& turpeti hexa-
gia duo.Ligato autem hæc in linteo tenui , & coniice in
ebullitionem droſati. Datur manè ieiuno vncia vna ſe-
mis,aut vnciæ duæ cum aqua tepida.

a Ipilaſtione] Codex Nicolai habet καλεῖται ἰταλικῇ γλώσσῃ ἰπιλαστιῶναι.Quum verò vox Ipilaſtione ſit corrupta, quid ſignificet ſcire nequeo.

H

Cap. LXXIIII.

DROSATON ad oculorum dolorem,& ardorem
A eorundem,omnem denique defluxionem ad eos deri-
uatam,& ad hebetudinem.Habet radicis fœniculi, apii,
macedon iſii, aſparagi,borraginis , intybi , & bugloſſi,
ſingulorum vnciam vnam,polypodii vncias duas,ſenæ
vnciam ſemis , epithymi vnciam vnam, turpeti, aga-
rici,ſingulorum hexagia duo,violarum,borraginis flo-
rum,& roſmarini,ſingulorum hexagium vnum ſemis,
florum iunci odorati hexagium vnum , ſtichadis vnciã
ſemis,polytrichi,ſcolopẽdrii, ſingulorum manipulum
ſemis,trium ſantalorum,ſingulorum hexagia duo,ſemi
B num cucumerum,ſingulorum vnciam vnam,pruna de
cẽ,ceraſia viginti,ſebeſten triginta,aquæ roſaceæ quod
ſatis eſt,ſaccharilibram vnam,& aceti boni vncias duas:
Datur manè ieiuno vncia vna ſemis, aut vnciæ duæ
ex aqua tepida.

Cap. LXXV.

DROSATON ex myrobalano ad arthriticos , i-
ſchiadicos,& omnem imbecillitatẽ neruorum à prauis
humoribus factam. Recipit myrobalanorum ex quin-
que generibus,ſine flauis , ſingulorum vnciam ſemis.
C Hos terens coniice in libram vnam ſemis aquæ,diebus
quatuor.Dein accipe radicis fœniculi,apii , macedoni-
ſii,borraginis, intybi,bugloſſi,& aſparagi , ſingul. vnc.
vnam ſemis,ſeminis aniſi,fœniculi,ſingulorum drach.
duas,eſulæ hexagia duo,ſeminum cucumerum,ſingul.
vnciam vnam,pruna decem,ceraſia viginti,ſebeſten tri
ginta,polytrichi , ſcolopendrii , ſingulorũ manipulum
ſemis,roſarum,glycyrrhizæ,hyſſopi,ſingulorum vnciã
ſemis,zizipha viginti,polypodii vncias duas , ſenæ he-
xagia tria,epithymi vnciam vnam , violarum hexagia
D duo,agarici vnciam ſemis , ſtichadis hexagia quatuor,
croci drachmam vnam,aquæ quantum ſufficit, ſaccha-
ri libras duas,& decocti myrobalanorum libram vnam
ſemis,turpeti hexagium vnum ſemis, hermodactyli he
xagia duo,rhei barbari hexagium vnum . Datur vncia
vna ſemis,aut vnciæ duæ ex aqua tepida.

Cap. LXXVI.

DROSATON ad iecinoroſos,lienoſos, & abſceſ-
ſu laborantes. Accipit radicis fœniculi,apii,macedoni-
ſii,aſparagi,borraginis,intybi,lactucæ,& bugloſſi , ſin-
E gulorum vnciam vnam,pruna decem, ceraſia viginti,
ſebeſtẽ triginta,polypodii vncias duas,ſenæ vnciam ſe
mis,agarici vncias duas,epithymi vnciam ſemis,ſemi-
num cucumerum,ſingulorum vnciam vnam , ſeminis
lactucæ & intybi,ſingulorum vnciã ſemis,hyſſopi, po-
lytrichi,ſcolopendrii,ſingulorum manipulum ſemis,ſe
minis fœniculi,apii,& aniſi, ſingulorum hexagia duo,
iridis vnciã ſemis,zizipha quindecim,glycyrrhizæ vnc.
ſemis,roſarum vnciam vnam,trium ſantalorum,ſingu
lorum hexagium vnum,aſparagi ſeminis,& ruſci, ſing.
F drachmam vnam,rubiæ vnciam vnam, ramorum my-
ricæ manipulum ſemis, radicis capparis drachmam v-
nam,calaminthæ vnciam ſemis,papaueris albi hexagia
duo,abſinthii hexagia duo ſemis , ſtichadis hexagium
vnum,ramorum ſalicis vnciam ſemis , violarum vnciã
ſemis drachmam vnam,florum roſmarini hexag. duo,
vuarum Corinthiacarum vnciam vnam,aquæ quãtum
ſufficit,& ſacchari libras duas,rhei barbari hexagium v-
num, turpeti hexagium vnum ſemis . Datur manè ie-
iuno vncia vna ſemis ,aut vnciæ duæ ex aqua tepida.
G

Cap. LXXVII.

DROSATON ad reſolutos,arthriticos,& neruo-
rum mala vtile. Capit radicis fœniculi,apii,macedoni-
ſii,aſparagi,borraginis,& bugloſſi , ſingulorum vncias
duas,peucedani hexagium vnum , pyrethri drachmas
duas,cubebe drachmam vnam, cardamomi hexagium
ſemis,euphorbii, caſtorei , ſingulorum hexagiũ ſemis,
roſarum hexagia duo,cinamomi hexagium vnum , ſe-
minis fœniculi hexagia duo,coriãdri hexagium ſemis,
H Damaſcena decem,ſebeſten quindecim,ceraſia viginti,
aquæ quod ſatis eſt,ſacchari libram vnam,rhei barbari
& turpeti & hermodactyli , ſingulorum hexagium v-
num.Rectè confecto vtere.

Cap. LXXVIII.

DROSATON ad eos qui vinum immoderatè bibunt,& volentes hoc odio proſequi. Habet ſucci abſinthii drachmam vnam,amygdalas amaras quinque, ſeminis braſſicæ & foliorum drachmas duas,ſeminis fœniculi hexagia duo,lapathi, [a]azogyri,ſingulorum hexagium vnum,ſeminis lactucæ hexagii dimidii quartam partem,aſari hexagium ſemis,piperis albi & longi,ſing. hexagium vnum,terebinthinæ drachmam vnam,roſarum hexagia duo, tragacanthæ hexagium vnũ ſemis, vuæ marinæ vnciam vnam,mellis Attici vnc.quatuor, ſacchari vncias octo,vini albi vncias quatuor,aquæ lib. duas.Reduc ad droſati conſiſtentiam,& vtere.

a Azogyri] Græcè eſt ἀζογύρου. Quid verò per illam vocem Nicolaus intelligat,me ignorare fateor.Sed legendum fortè erit ἀνάγυρον.Anagyri autem hiſtoria eſt apud Dioſcoridem.

Cap. LXXIX.

DROSATON ad eos qui elephantia laborãt,valde bonum. Recipit radicis fœniculi,apii, macedoniſii, borraginis & intybi,ſingulorum vnciam vnam, violarum,abſinthii,cuſcutæ,ſingulorum drach. ſex, epithymi vnciam vnam,polypodii vncias duas,myrobalani citrini,agarici,ſingulorum drachmas tres,ſenæ drachm. duas,ſucci eupatorii,bugloſſi & intybi,ſingulorum vncias quatuor,ſucci fumariæ lib.ſemis,rubiæ,phu,ſingulorum drachmas quatuor ſemis,ſpicæ drachmam vnã, cyperi vnciam ſemis,aniſi,ammeos, ſingulorum hexagium vnum,aſari hexagia duo,florum iũci odorati dr. vnã ſemis, Damaſcena viginti,ceraſia triginta, ſebeſtẽ quadraginta,ſeminum cucumerum, ſingulorum vnc. vnam,florum borraginis & roſmarini, ſingulorum drachmam vnam ſemis,trium ſantalorum,ſingulorum dr. vnam, ſucci calaminthæ vnc.duas, myricæ ramorum vnciam vnam ſemis,ſcolopendrii,adianti, ſingulorum manipulum ſemis,aceti ſquillitici vncias quatuor, ſacchari libras tres,aquæ in qua ferrum multoties extinctum eſt,quantum ſufficit.Coquito hæc probè ad droſati conſiſtentiam. Datur manè ieiuno vncia vna ſemis,aut vnciæ duæ cum aqua tepida.

Cap. LXXX.

DROSATON ad hydropicos,mirabile. Accipit quinque radicum,ſingulorum vnciam vnam,aniſi,petroſelini,ſingulorum hexagium vnum,aſari,ſpicæ nardi,amomi,ſingulorum hexagium ſemis,epithymi vnc. ſemis,polypodii vnciam vnam ſemis, ſcolopendrii hexagium vnum ſemis,Damaſcena viginti, cyperi vnciã ſemis,radicis acori aut foliorum eius hexagium vnũ, iridis hexagia duo,caſiæ repurgatæ vnc. vnam,aquæ in qua ferrum multoties extinctum ſit quantum ſufficit, & mellis Attici aut ſacchari lib.vnam,aceti vncias quatuor.Præparatum rectè datur manè pondere vnciarum duarum,cum aqua tepida in qua ferrum extinctum ſit.

Cap. LXXXI.

DROSATON ad iecinoroſos,expertum. Capit eupatorii ſtag.tria,pæoniæ,trium ſantalorum, ſingulorum ſtagia duo,ſcolopendrii,aſari,croci,ſingulorum ſtagium vnum,roſarum legitimarum ſtagia duo,hyoſcyami ſtagium vnum ſemis,cyperi ſtagia tria, glycyrrhizæ ſtagia ſex,ſpicæ nardi ſtagium vnum ſemis,plantaginis maioris ſtagia duo ſemis, ſeminis ſecuridacæ drachmã vnã,ſebeſtẽ ſtag. tria, ſeminis portulacæ vnc.ſemis,papaueris albi drach.vnam, violarum ſtagium vnum ſemis,aniſi,agni ſeminis,lactucæ,intybi, ſingulorum dr. vnam ſemis,radicis capparis hexagium vnum ſemis, polytrichi vnciam ſemis,Damaſcena viginti,ceraſia triginta,pſyllii ſtagium vnum,radicum quinque, ſingulorum vncias duas, ſeminũ cucumerum, ſingulorum vnciam ſemis,florum myricæ ſtagium vnum,roſarum vnciam ſemis,ſeminis milii ſolis ſtagium vnum, petroſelini ſtagii dimidii quartam partem, [a]chamæceraſi radicis corticis ſtagia duo, ſeminis hederæ ſtagium ſemis, ammeos,ſpicæ,ſingulorum ſtagium vnum, cinamomi ſtagia tria,oxyacãthæ ſtagium vnum ſemis, aquæ quãtum ſufficit,& ſacchari libras duas, rhei barbari & turpeti,ſingulorum hexagium vnum ſemis. Coquito probè ad conſiſtentiam,colóque expurgato. Dantur vnciæ duæ cum aqua tepida.

a Chamæceraſi]Græcè eſt χαμοκερασίας fortè pro χαμαικερασίας. Intelligit autem,vt puto,ceraſi humilis radicis corticem.

Cap. LXXXII.

DROSATON ad iecinoroſos,lienoſos,ſtomachicos,& colicos.Habet corticis radicis capparis ſtag. duo, ſcolopendrii hexagia duo,myricæ fructus & floris,ſing. hexagium vnum ſemis,foliorũ ſalicis, [a]ſplenodapani, ſeminis agni,ſingulorum ſtagia duo,amomi,abſinthii, ſingulorum ſtagium vnum ſemis, ariſtolochiæ ſtagia duo,gentianæ ſtagium vnum,ſaluiæ ſtagia duo ſemis, radicis aſparagi hexag. tria,chamædaphnes,radicis ſtruthii,ſingulorum ſtagium vnum ſemis, betonicæ,coſti, ſingulorum hexagium vnum ſemis, petroſelini ſtagiũ vnum ſemis,ſebeſten hexagia tria,ſeminis maluæ ſtag. vnum,radicis acori ſtagium vnum ſemis, ſcolopendrii, polytrichi,ſingulorum manipulum ſemis,radicis fœniculi,apii,macedoniſii, lactucæ,borraginis,& bugloſſæ, ſingulorum vnciam vnam,radicis chamæceraſi hexag. duo,ſeminis hederæ hexagium vnum ſemis,corticis radicis [b]careæ vnciam ſemis,cubebe ſtagium vnum, aſari,ſeminis fœniculi, ſingulorum ſtagia duo, epithymi hexag. duo,florum borraginis ſtagia tria, Damaſcenorum vnciam ſemis,cinamomi ſtagia duo, trium ſantalorum,ſingulorum hexagium vnum ſemis, ſeminũ cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis,ammeos hexag. vnũ, violarũ hexag. duo, roſarũ hexag.tria,croci hexagium ſemis,aquæ quantum ſatis erit,ſacchari lib. duas, turpeti & rhei barbari,ſingulorum hexagium vnum ſemis. Hæc coquito ad conſiſtentiam droſati, dein colo expurgato,& vtere.

a Splenodapani] Græcè eſt σπληνοδαπάνου,hoc eſt herbæ lienem abſumentis.Quare eam intelligit herbam quæ alio nomine aſplenon dicitur. b Careæ]Græcè eſt χαρέας. Quid autem ſit carea qualiſque herba,me ignorare fateor,niſi careum intelligat.

Cap. LXXXIII.

DROSATON ad arteriacos & tuſſientes optimũ. Recipit ſeminis ferulæ,dauci Cretici, ſingulorum ſtag. tria,bdellii,helxines,ſingulorum ſtagium vnum ſemis, rutæ vnciam ſemis, abrotoni drachmas duas,polygoni vnciam ſemis,ziziphorum vnciam ſemis,adianti vnciam vnã, radicis acanthæ albæ vnc. duas,agarici drachmas tres,ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſingulorum hexagium vnum ſemis,calami odorati drachmas duas, carpobalſami drachmam vnam ſemis,ſex radicum,ſingulorum vnciam ſemis,piceæ foliorum tenerorum cũ ramis eius drachmas tres, ſeminis hyoſcyami ſtagium vnum,hyſſopi ſtagia quatuor,zingiberis drachm. duas, cumini hexagium vnum, cardamomi drachmas tres, carpobalſami ſtagium vnum ſemis, betonicæ drachm. tres, [a]bechaniæ terentinæ ſtagia duo, aniſi, ammeos, ſingulorum hexagium vnum, tragacanthæ drachmas duas,terebinthinæ ſtagium ſemis, vuarum palmularũ, caricarum, ſingulorum vnciam ſemis drachmam vnã, glycyrrhizæ vnciam ſemis,Damaſcena decem, ſeminis fœniculi hexagium vnum ſemis,violarum drach. duas, roſarum vnciam ſemis,vngulæ caballinæ vnciam vnã, aquæ quod ſatis eſt, ſacchari libras duas, rhei barbari & turpeti,ſingulorum hexagium vnum. Datur manè ieiuno pondere vnc.vnius ſemis cum aqua tepida.

a Bechaniæ terentinæ] Nicolaus habet βηχανίας τερεντίνης.Quid verò ſit bechania,mihi prorſus ignotum eſt.

Cap. LXXXIIII.

DROSATON ad eos qui iecur dolent propter calidam intemperiem,valde bonum. Accipit trium ſantalorum,ſingulorum vnciam ſemis,roſarum,violarum, ſingulorum hexagia duo,ſecuridacæ hexag. duo ſemis, ſpicæ nardi,eupatorii,aſari,ſcolopẽdrii,ſingulorum hexagia duo,adianti manipulum vnum, ſeminis lactucæ & intybi,papaueris albi,ſingulorum vnc. ſemis,quinq; radicum, ſingulorum vncias duas,ſeminum cucumerũ, ſingulorum vnciam ſemis, petroſelini hexagia duo,ſebeſten viginti,Damaſcena triginta, ceraſia ſexaginta,

ſeminis portulacæ hexagia duo, cinamomi vnciam ſemis, croci hexagium ſemis, pſyllii hexagium vnum,ſpodii hexagia tria,mannæ hexagia ſex, oxyphœnicorum vnciam vnam,caſiæ vncias duas, rhei barbari hexagia duo,ſeminis agni hexagia tria, ſaluiæ hexagia duo,ſeminis fœniculi hexagia tria,epithymi vnciam vnam,polypodii vncias duas, papaueris nigri hexagia quatuor, ſolani vel eius ſeminis vnciam ſemis, glycyrrhizæ vnciam vnam, ammeos hexagia duo, ſeminis cotoneorum hexagia tria, hyoſcyami vnciã ſemis, ſpicæ hexagium vnum, ſacchari libras duas, radicis capparis vnciam vnam ſemis, coriandri hexagia tria. Datur manè pondere vnciarum duarum ex aqua tepida,ac poſtea vt dormiat permittendum.

Cap. LXXXV.

DROSATON ad dyſentericos, & cœliacos,admodum bonum. Capit aquæ pluuiæ libras quatuor, pampinorum vitis manipulum vnum, poma acida tuſa decem,cotonea tuſa ſex, roſarum rubearum vncias duas, cacuminum rubi vnciam vnam, granorum myrti vnc. vnam,ſorbarum vnciam vnam, pyrorum ſylueſtrium vnc. duas.Coquito hæc ad tertias,& adiice ſacchari roſacei libram vnam.Coquito iterum ad tertias, colóque expurgato.Datur manè pondere vnciarum duarum cũ aqua pluuia in qua cocta ſint ſumach,roſæ, grana myrti,maſtiche,& aniſum.

Cap. LXXXVI.

DROSATON ad podagricos & arthriticos optimum. Habet ſex radicum,ſingulorum vnciam vnam, Damaſcena viginti,ceraſia triginta,ſebeſten quadraginta,radicis bugloſſæ vnciam vnam,ſeminum cucumerũ, ſingulorum vnciam vnam,aſari,chamædryos, chamæpityos,ariſtolochiæ longæ & rotundæ, florum iunci odorati,ſingulorum vnciam ſemis,polytrichi, ſcolopendrii,hyperici,ſingulorum vnciam vnam,ſeminis fœniculi,petroſelini,aniſi,ſingulorum hexagia duo,roſarum vnciam ſemis. Coquito hæc in aqua ad tertias, colóque expurgato,& accipe de decocto libras duas,illique adiice epithymi vnc. vnam,polypodii vnc.duas, ſenæ vnc. ſemis,roſarum vnciam vnam, medullæ colocynthidis drachm. vnam,euphorbii drach.ſemis,mannæ vnciam ſemis,oxyphœnicorum vnciam ſemis drachmam vnã, caſiæ vnciam vnam.Coquito hæc denuò probè ad tertias,colóque tranſmitte,& accipe de iis libram vnam ſemis. Adiice autem hæc trita & cribrata, nempe hermodactyli drachmam vnam,turpeti hexagium vnum,rhei barbari hexagium vnum.Coquantur ad tertias,colóque expurgentur.dein adiice ſacchari libram vnam. Datur cum aqua tepida ieiuno manè pondere vnciarum duarum vſque ad ſeptimum diem. Diebus iis præteritis, ſi voles dare laboranti purgatorium medicamentum, accipe Galeni picræ hexagium vnum ſemis,benedictæ laxatiuæ hexagium ſemis,hermodactyli, turpeti, ſingul. drachmam vnam,rhei barbari hexagium ſemis.Hæc bibenda præbe media nocte cum aqua tepida. dein dato acetum cum aqua,vt os ſuum eluat.

Cap. LXXXVII.

DROSATON ad cœliacos & dyſentericos. Recipit mala acida decem, cotonea ſex, granorum myrti vnciam vnam,ſummitatum rubi manipulum ſemis, roſarum vnciam vnam, aniſi, ſeminis fœniculi, ſingulorum vnciam ſemis, ſorbarum & pyrorum ſylueſtriũ immaturorum,ſingulorum decem, ſumach vnciam vnam,maſtiches vnciam ſemis, acinorum vuæ vnciam vnam. Hæc trita irrigato cum aqua pluuia ſufficiente, & decoquito probè ad tertias,colóque expurgato. dein adiice ſacchari roſacei veteris libram vnam. Coquito ad conſiſtentiam droſati,colóque expurgato. Datur cũ aqua pluuia cui incocta ſint ſumach, maſtiche, & aniſum.

Cap. LXXXVIII.

DROSATON ad dyſentericos,& lientericos. Accipit mala cypariſſi decem,cyperi vnciam ſemis, maioranæ aridæ,ſaluiæ,& roſmarini, ſingulorum manipulũ ſemis,granorum myrti vnciam vnam,roſarum vnciam vnam,maſtiches vnciam ſemis,ſidiorum hexagia duo, aniſi,ſeminis fœniculi,ſingulorum vnciam ſemis, cotonea tuſa quatuor,pyrorum ſylueſtrium tuſorum vncias tres,ſumach vnciam ſemis,aquæ quod ſatis eſt, & ſacchari roſacei veteris libram vnam.Datur cum aqua pluuia cui incocta ſint ſumach,maſtiche,& grana myrti.

Cap. LXXXIX.

DROSATON ad continuas febres & ardentes,ac lipyrias nominatas.Capit ſeminis lactucæ,intybi & portulacæ,ſingulorum hexagia duo, eupatorii vnciam ſemis,trium ſantalorum,ſingulorum vncias duas ſemis, pruna viginti,ceraſia triginta,ſebeſtẽ quadraginta,violarum vnciam vnam,roſarum vnciam vnam ſemis, ſeminis ſylueſtris[a] melitzanii vnciam ſemis, ſeminum cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis, papaueris albi & nigri,ſingulorum hexagium vnum,ſeminis cotoneorũ hexagium ſemis,adianti vnciam vnam,caphuræ ſcrup. duos,ſcolopendrii vnciam vnam,aquæ quod ſatis eſt, ſacchari libras duas,rhei barbari hexagia duo.

a Melitzanii] Nicolaus habet μελιτζανίυ. Quid verò illi ſit melitzanium,ſcire certo nõ poſſum.Intelligit fortè melanthium ſylueſtre, quod aliquibus pſeudomelanthium vocatur & lolium. quanquam falſò,vt ſecundo noſtrorum de ſtirpium hiſtoria com.tomo, monſtrauimus.

Cap. XC.

DROSATON ad ſtillicidium & difficultatem vrinæ,ac calculoſos. Habet ſex radicum, radicis bugloſſi,ſingulorum vnc. duas, pruna quindecim, ceraſia viginti,ſebeſten triginta,roſarum vnciam ſemis,polytrichi,abrotoni,violarum,ſingulorum vnciam ſemis,critami, naſturtii & apii tenerum, ſingulorum vncias duas, chamæmeli vnciam vnam, amygdala amara viginti,ſeminis raphani hexagia duo,rubiæ, ſeminis apii, fœniculi,& aniſi,ſingulorum hexagium vnum, aquæ quod ſatis eſt,ſacchari libram vnam, rhei barbari hexagium vnum ſemis.Datur manè cum aqua tepida pondere vnciæ vnius & ſemis,aut vnciarum duarum.

Cap. XCI.

DROSATON ad febres acutas & ardentes, calidámque iecoris intemperiem,& ictericos.Recipit radicum ſex,radicis bugloſſi,ſingulorum vnciam vnam, adianti, foliorum intybi, ſingulorum manipulum ſemis, violarum vnciam ſemis,florum borraginis drach. duas,ſeminum cucumerum, ſingulorum vncias duas, trium ſantalorum,ſingulorum hexagia duo, ſeminum lactucæ & intybi,ſingulorum hexagium vnum ſemis, ſcolopendrii manipulum ſemis, pruna viginti, ceraſia triginta,ſebeſten, & ziziphorum, ſingulorum vigintiquinque,glycyrrhizæ vnciam ſemis,aniſi,ſeminis fœniculi,hordei excorticati,ſingulorum vnciam ſemis, caſiæ vncias duas,aquæ quantum ſufficit, ſacchari libras duas,rhei barbari hexagium vnum ſemis. Datur manè ieiuno,pondere vnciæ vnius,vel vnciæ vnius ſemis, ex aqua tepida.

Cap. XCII.

DROSATON ad iecinoroſos,lienoſos,ictericos, & omnis generis iecoris caliditatẽ. Accipit ſex radicũ, radicis bugloſſi,& ruſci,ſingulorum vnciam vnam, ſeminum cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis,ramorum myricæ manipulum ſemis,radicis ſalicis, ſeminis portulacæ,ſingulorum vnciam ſemis,adianti, hepaticæ herbæ,ſingulorum manipulum ſemis, aſari hexagium ſemis,eryngii,rubiæ,ſingulorum vnciam ſemis, violarum,borraginis florum, ſingulorum hexagium vnum ſemis,ſucci intybi,eupatorii & bugloſſi,ſingulorum vncias duas,cicerum nigrorum vnciam vnam, ſenæ vnciã ſemis,cichorii manipulum ſemis,ſeminis lactucæ,intybi & aniſi,ſingulorum hexagium vnum,epithymi vnc. vnam,polypodii vncias duas, radicis capparis hexagia duo,corticis radicis ſalicis hexagia duo, dauci ſeminis & petroſelini,ſingulorum hexag. vnum, ſeminis ſparti & radicis eius,ſingulorum hexagium vnum ſemis, Damaſcena viginti,ceraſia triginta,ſebeſten quadraginta, trium ſantalorum,ſingulorum hexagium vnum ſemis,

corticis fraxini hexagia duo,roſarum vnciam ſemis , a-quæ quod ſatis erit , ſacchari libras duas, rhei barbari, & turpeti,ſingulorum hexagia duo.Datur manè ieiuno cum aqua tepida pondere vnciarum duarum. cui inco-cta ſint radix fœniculi,apii, aſparagi , cicera nigra , Da-maſcena,cortex fraxini,& rami myricæ.

Cap. XCIII.

DROSATON ad omnem iecoris caliditatem , & obſtructionem lienis,viſcerúmque purgatorium.Capit ſex radicum,bugloſſi radicis,& ruſci , ſingulorum vnc. vnam,ſeminum cucumerum,ſingul. vnc.ſemis,adian-ti,hepaticæ herbæ,ſcolopendrii,ſingulorum manipulũ ſemis,trium ſantalorum,ſingulorum hexagium vnum ſemis,radicis eryngii,rubiæ,ſingulorum vnciam ſemis, pruna viginti,ceraſia triginta,ſebeſten quadraginta,in-tybi manipulum ſemis,ramorum ſalicis & myricæ,ſin-gulorum manipulum ſemis,aſari hexag. vnum , viola-rum,florum borraginis,nenuphari,ſingulorum hexag. vnum ſemis,ſucci intybi,eupatorii & bugloſſi, ſingulo-rum vncias duas,cicerum nigrorum vnciam ſemis , ſe-næ vnciam vnam,cuſcutæ, florum iunci odorati , phu, cyperi,hyſſopi,ſingulorum vnciam vnam ſemis,cicho-rii manipulum ſemis,ſeminis portulacæ , lactucæ & in-tybi,ſingulorum vnciam ſemis , epithymi vnciam ſe-mis,polypodii vncias duas,radicis capparis corticis in a-ceto macerati hexagia duo,corticis ſalicis hexagia duo, ſeminis dauci,petroſelini,aniſi,ſingulorum hexagium vnum ſemis, radicis ſparti & eius ſeminis hexagia duo, roſarum vnciam ſemis,aquæ quod ſatis eſt , ſacchari li-bram vnam,rhei barbari & turpeti , ſingulorum hexag. vnum.Datur manè ieiuno pondere vnciæ vnius ſemis, aut duarum cum aqua tepida cui incocta ſint radix fœ-niculi,apii,intybi,& aſparagi,cicera nigra,cortex fraxi-ni,rami myricæ,pruna,ceraſia,& aniſum.

Cap. XCIIII.

DROSATON ad diſtentiones neruorũ, brachio-rum,& femorum.item reſolutos à craſſis & viſcidis hu-moribus.Habet acori,hyperici,ſingulorum vnc.duas,ſti chadis vnciam ſemis,ſampſychi,carei, aniſi , ammeos, ſingulorum drachmas tres,aceti quod ſatis eſt, aut ace-ti ſquillitici vnciam ſemis,aquæ & ſacchari libram vnã, mellis Attici vncias ſex,rhei barbari hexagium vnum, turpeti,hermodactyli,ſingulorum hexagium ſemis.Da tur manè ieiuno pondere vnciæ vnius ſemis, aut duarũ cum aqua tepida.

Cap. XCV.

DROSATON ad neruorum diſtẽtiones,brachio rum & femorũ,podagricos,arthriticos,reſolutos à craſ-ſis & viſcidis humoribus,& ad omnem defluxionem o-ptimum.Recipit amomi,aſari , ſingulorum drachmas quatuor,acori,hyperici,ſingulorum vncias tres , xylo-balſami vnciam vnam,dictamni drachmas quatuor,ru biæ vnciam vnam, peucedani vnciam ſemis , ſtichadis Arabici hexagia quatuor , ſampſychi hexag. duo,trifo-lii vnciam ſemis,ſeſelis hexag. duo,[a]ſenonis, ſiſymbrii, ſingulorum drachmas tres,ſii drachm.duas,aceti ſquil-litici vncias tres,aquæ quantum ſufficit, ſacchari libras duas,mellis Attici libram vnã,rhei barbari,turpeti,ſin-gulorum hexagium vnum. Datur manè ieiuno cum a-qua tepida pondere vnciæ vnius ſemis aut duarum, die bus ſeptem.Deinde dato [b]catapotia vocata intempeſti ua,dormituro,prout viribus ſatis eſt.

a Senonis]Manuſcriptus codex legit ζήνωνος,pro σήνωνος. Dicitur enim ſinon & ſenon. b Catapotia,&c.]Nicolai codex habet κό-κια τὰ καλόμενα ἀώρια.Malè autem κόκια pro κόκκια ſcribitur.κόκκια enim vocat,quæ alii καταπότια.ἀώρια autem,vel intempeſtiuè,nimirum euntibus iam cubitum,data:quum legitimum tempus dandorum medicamentorum purgantium ſit matutinum:vel fortè, quòd deformia dicta ſunt.Certi enim ſtatuere nobis nihil licet,ſed tantùm conie-cturis vtimur.

Cap. XCVI.

DROSATON ad iecinoroſos,lienoſos,nephriticos,colicos & inflatos . Accipit ſex radicum, ſingulorũ vnciam vnam,eryngii,calaminthæ, ſingulorum vnciã ſemis,florum chamæmeli,meliloti,ſingulorum vnciã

A ſemis drachmam vnam,ſeminis aniſi,fœniculi,apii,am meos,carei,ſingulorum drachmas duas , radicis cappa-ris vnciam ſemis,corticis recentis fraxini vnciam vnã, radicis ſalicis,cyperi,aſpleni,adianti, ſingulorum vnciã ſemis,aſari,florum iunci odorati,ſingulorum drachmã vnam ſemis,rubiæ drachmas ſex,eupatorii,bugloſſi,ſe-næ,abſinthii,fumariæ,ſingulorum drachmas quatuor, dictamni drachmas tres, aquæ quantum ſufficit. Dein adiice ſucci intybi,fœniculi,borraginis,& abſinthii, ſin

B gulorum vncias tres,ſucci fumariæ vncias duas.Coquã tur rectè ad conſiſtentiam,colóque expurgentur . Dein adiiciantur ſacchari libræ duæ,ſpicæ,coſti, oſſis narium purpuræ, maceris , caryophylli , ſingulorum drachma vna , radicis mandragoræ , croci, ſingulorum drachm. ſemis,rhei barbari hexagium vnum. Hæc trita in polli-nem,ligentur in linteo ſubtili , & coquantur probè ad conſiſtentiam,colóque expurgentur. Datur vnciæ duæ cum aqua tepida cui incocta ſunt piceæ folia, & aniſi.

C Cap. XCVII.

DROSATON ad tuſſientes,ſuppuratos,& deſtil-latione laborantes. Capit iridis,glycyrrhizæ,ſingulorũ vnciam ſemis,adianti manipulum vnum,tragacanthæ, gummi Arabici,ſingulorum drachmas tres,caricas al-bas decem,vuarum Corinthiacarum vnciam vnam ſe-mis,ſeminis maluæ,& bombacii, ſabæ repurgatæ, ſin-gulorum drachm . tres,floris maluæ ſylueſtris magnæ, borraginis & roſmarini florum , ſingulorum drachmas

D duas,violarum drachmam vnam ſemis,aniſi, fœniculi, ammeos, ſingulorum hexagium vnum , ſucci vngulæ caballinæ aut foliorum vncias quatuor,ziziphorum,ſe-beſten,glycyrrhizæ,hyſſopi , ſingulorum vnciam vnã, cancros fluuiales decem ſine pedibus lotos ſæpenume-ro,papaueris albi cum calathis vſti vnciam vnam , pal-mulas decem,caſiæ vncias tres,ſex radicum & bugloſſi, ſingulorum vnciam vnam ſemis, polypodii vnc .duas, ſenæ vnciam vnam,epithymi vnciam vnam , roſarum

E vnc.vnam,[a]tuſſilaginis vnciam vnam , hordei decorti-cati vnciam ſemis,aquæ quantum ſufficit , ſacchari lib. vnã,penidiorum lib.ſemis.Datur manè,meridiè & ve-ſperi vncia vna cum aqua tepida in qua decocta ſint zi-zipha viginti,ſebeſten quindecim, Damaſcena decem, vuarum Corinthiacarum vnciæ duæ,iridis , glycyrrhi-zæ , ſingulorum vncia ſemis , hordei decorticati vncia vna, hyſſopi manipulus ſemis. Coquantur hæc & co-lo expurgentur,dentúrque. Si verò efficere volueris vt ventrem purget,dato manè rhei barbari triti ſcrupulos duos.

F a Tuſſilaginis]Nicolaus habet βερβελικῆς.Sic autem vocat herbam quam alii & ipſe quoque aliàs, vngulam caballinam , latini verò tuſſilaginem nominant. Corrupta hæc vox eſſe ex dictione βήχιον videtur.

Cap. XCVIII.

DROSATON ad lienoſos,ſtomachicos,& eos qui malo corporis habitu laborant.purgat etiam aluum.Ha bet ſex radicum,ſingulorum vnciam vnam , polytrichi manipulum ſemis,ramorum myricæ vnciã ſemis , ſco-lopendrii,hyſſopi,glycyrrhizæ, ſingulorum vnciam v-nam,zizipha viginti,aniſi,fœniculi ſeminum, ſingulo-

G rum hexagia duo,caryophylli ſcrupulos duos , ſeminũ cucumerum,ſingulorum vnciam vnam,radicis bugloſ ſi vnc.ſemis,violarum,borraginis florum , ſingulorum hexagia duo,vuarum Corinthiacarum vnc.vnam , Da-maſcena decem,ceraſia viginti,ſebeſten triginta, poly-podii vncas duas,epithymi vnc.vnam,ſenæ,agarici,ſin gulorum vnc.ſemis,roſarum vnc.vnam.Coquatur hæc in aqua ad tertias,dein colo expurgato,& accipe ex de-cocto illo quantum voles,in ollámque coniicito, addé-que [a]oxyphœnici vnc.ſemis,caſiæ vnc.vnam , rhei bar-bari hexag. vnũ , turpeti hexagium vnum ſemis, zingi beris hexagium ſemis. Coquatur hæc probè ad tertias,

H colóque expurgẽtur. Adiiciantur ſacchari libræ duæ,& coquantur ad conſiſtentiam.Detur pro arbitrio cum a-qua tepida pondere vnciæ vnius,aut vnc. vnius ſemis. Quòd ſi verò iecur ægrotantis intemperie calida affectũ

fuerit,adde ex zulapio roſaceo purgatorio hexagium vnum ſemis aut duo,datóque cum droſato aquam tepidam media nocte.

a Addéqu.]Poſt hæc verba in Græco codice legitur κατaφόρτιον λιβάνυ. Quidverò iis verbis innuere velit,diuinare nô ſatis poſſum: niſi fruſta ſeu micas thuris intelligat.

Cap. XCIX.

DROSATON ad iecinoroſos,& lienoſos. Recipit ſex radicum & bugloſſi,ſingulorum vnciam vnam, ſantali rubei & citrini,ſingulorum drachmas tres, violarum,borraginis florum & roſmarini, ſingulorum hexagium vnum,eryngii vnciam ſemis, cucumerum ſeminum,ſingulorum vncias duas,ſeminis lactucæ & intybi,ſingulorum drachmas duas,pruna viginti, ceraſia triginta,ziziphorum,ſebeſtē,ſingulorum trigintaquinque,polytrichi,ſcolopendrii,ramorum myricæ, ſingulorum vnciam vnam,radicis capparis hexagia duo,hordei puri vnciam vnam,aſari vnciam vnam ſemis,herbæ hepaticæ hexagia duo, glycyrrhizæ vnciā ſemis, aquæ quod ſatis eſt,caſiæ vnciam vnam, mannæ drach. tres, oxyphœnici vnciam ſemis,turpeti vnciam ſemis,ſenæ, agarici,ſingulorum vnciam ſemis drach.vnam, polypodii vncias duas,epithymi vnciam vnam, ſacchari librā vnam ſemis,aceti vnciam vnam ſemis,aut quantum ſatis erit.Datur cum aqua tepida ad arbitrium. Poſt ſumptionem huius droſati diebus ſex, ſi vis vti purgatorio medicamento, dato ex illo droſato cum aqua tepida, rhei barbari hexagium vnum, ſacchari roſacei laxatiui hexagia duo,diacydonii laxatiui hexagium vnum. Datur media nocte.

Cap. C.

DROSATON ad iecinoroſos,lienoſos,malo corporis habitu præditos, ſtomachicos, & omnis generis viſcerum obſtructiones. Accipit ſex radicum & bugloſſi,ſingulorum vnciam vnam,polypodii vncias tres,eupatorii,epithymi,ſenæ,ſingulorum vnciam vnam, agarici vnciam ſemis,adianti,ſcolopendrii, ramorum myricæ,ſingulorum manipulum vnū,ſucci intybi, bugloſſi,& fumariæ vncias duas,ſucci apii & eupatorii, ſingul. vncias duas ſemis,ſeminis fœniculi & apii, ſingulorum drachmas tres,ſeminum cucumerum, ſingulorum vnciam vnam,ſucci abſinthii vnciam vnam ſemis, ſeminis lactucæ,portulacæ & intybi,ſingulorum vnciam ſemis,violarum,florum borraginis & roſmarini,ſingulorum drachmas tres,eryngii vnciam ſemis,papaueris albi hexagia tria,trium ſantalorum, ſingulorum hexagiū vnum,radicis capparis vnciam ſemis, roſarum vnciam vnam, aquæ quantum ſufficit,ſacchari lib.vnam ſemis, aceti vncias tres. Datur vncia vna,aut vncia vna ſemis, ex aqua tepida manè ieiuno.

Cap. CI.

DROSATON ad ſuppuratos,tabidos,febricitantes, deſtillatione & abſceſſu laborantes. Capit radicum ſex, ſingularum vnciam vnam, violarum, borraginis florum,ſeminis maluæ,nenuphari, ſeminis vrticæ, florum roſmarini,roſarum rubearum, ſingulorum drachmas tres,adiāti vnciam vnam,ſeminum cucumerū, ſingulorum vnciam vnam ſemis, papaueris albi vnciā ſemis,radicis bugloſſi vnciam vnam, Damaſcena quindecim,ſantali rubei & albi,ſingulorum hexag. duo,tragacanthæ,gummi Arabici,ſingulorum vnciam ſemis, vuarum Corinthiacarum vnciam vnam, carnium palmularum decem,iridis drachmas tres,chamæleuces vncias tres,fabæ repurgatæ,hyſſopi, ſingulorum vnciam vnam, bombacii ſeminis vnciam vnam ſemis, vngulæ caballinæ vncias duas,caſiæ vnc. vnam, aquæ quod ſatis eſt,ſacchari libram vnam, penidiorum libram ſemis,roſarum vnciam vnam,ſucci glycyrrhizæ,ariſtolochiæ rotundæ,ſingulorum drachmas tres. Datur manè & veſperi cum aqua tepida pondere vnc. vnius,aut vnciæ vnius ſemis.

Cap. CII.

DROSATON ad iecinoroſos,lienoſos,ictericos, & omnem calorem iecoris. Habet radicum ſex,ſingularum vnciam vnam,ramorum myricæ manipulum ſemis,ſeminum cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis, adianti,hepaticæ herbæ,ſingulorum manip.ſemis, triū ſantalorum,ſingulorum hexagium vnum,pruna viginti,ceraſia triginta,ſebeſten quadraginta,foliorum lactucæ & intybi manip.ſemis,aſari hexagium vnum,violarum,borraginis florum & roſmarini,ſingulorum hexagium vnum ſemis,ſucci intybi, bugloſſi, & eupatorii, ſingulorum vncias duas,cicerum nigrorum vnciam vnam,ſenæ vnciam ſemis,ramorum ſalicis manipulum ſemis,cichorii vnciam vnam,ſeminis portulacæ,lactucæ & intybi,ſingulorum hexagium vnum,rhei barbari hexagia tria,radicis capparis in aceto macerati hexagia duo,corticis radicis ſalicis hexagiū vnum ſemis, dauci, petroſelini,& ſparti ſeminum, ſingulorum hexagium vnum,radicis ſparti hexagium vnum ſemis, rubiæ hexagia tria,ſacchari libras duas.Datur manè pondere vnciarum duarum cum aqua tepida,in qua incocta ſint radicis fœniculi & apii,hordei,cicerum nigrorum, corticis fraxini,& ramorum myricæ quantum volueris.

Cap. CIII.

DROSATON ad eos qui laborant abſceſſu,vlceráque in renibus & veſica habent. Recipit radicum ſex, ſingularum vnciam vnam,ſeminum cucumerum,ſingulorum vncias tres,adianti manipulum ſemis, cicerū nigrorum vnciam vnam,ſpicæ drach.vnam, florū chamæmeli drachmas tres,aſari drachmas duas,vuarū Corinthiacarum vncias tres,Damaſcena viginti,ceraſia triginta,cyperi vnciam vnā, chamædryos, chamæpityos, pinearum nucum, ſingulorum vnciam ſemis, trifolii drachmas tres,ſymphyti hexagia duo, ſeſelis drachmā vnam ſemis,hyſſopi manipulum ſemis, zizipha viginti,glycyrrhizæ vnc.vnam,iridis vnciam ſemis, ſeminis apii,& petroſelini,ſingulorum drach.vnam, amygdalarum dulcium viginti,ſebeſten quindecim,ſcolopendrii manipulum ſemis,ſeminis erucæ hexagium vnum ſemis,roſarum vnc.vnam,aquæ quod ſatis eſt, ſacchari libram vnam ſemis.Datur manè ieiuno ex aqua tepida, cui incocta ſint radix fœniculi,apii,macedoniſii,& aniſum.

Cap. CIIII.

DROSATON ad colicos & nephriticos optimū. Accipit radicum ſex,ſingularum vncias duas, ſeminis fœniculi,apii,petroſelini,ammeos, carei, anethi, aniſi, ſingulorum hexagium vnum,phu,cyperi,ſpicæ, zingiberis,caryophylli,ſingulorum drach.ſemis, glycyrrhizæ vnc.vnam,acori,iridis,ſingulorum vnc.ſemis,polypodii vncias tres,epithymi vnc.vnam,ſenæ,turpeti, ſingulorum vnc.ſemis,radicis capparis vnc.ſemis, ſcolopēdrii,ramorum myricæ,adianti,ſingulorum manip. ſemis,florum iunci odorati hexagia duo, eupatorii vnc. vnam ſemis,aquæ quod ſatis eſt,ſacchari lib. duas, rhei barbari,turpeti,ſingulorum hexagium vnum, roſarum vnc.vnam.Datur cum aqua tepida,cui incocta ſint radix fœniculi,apii,& macedoniſii, hordeum mundum, & aniſum.

Cap. CV.

DROSATON ad colicos,& nephriticos optimū. Capit medullæ ſquillæ vncias tres,radicum ſex, ſingul. vnc. vnam,ſeminis fœniculi,apii,petroſelini, ammeos, carei,aniſi,ſing.hexagium vnum ſemis, chamædryos, chamæpityos,ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorum drach.duas,ſeminis althææ,aſpleni herbæ, ſingul. drach.vnam ſemis,ſenæ,aſari,florum iunci odorati, ſingul.dr.tres,phu,dauci Cretici,cyperi,ſing.dr.vnam,nardi Celticæ drach.vnam ſemis,folii drach.vnam, abſinthii drach.tres,iridis drach.vnam ſemis,polypodii vnc. tres,ſpicæ drach.vnam,menthæ drach.duas, triboli ſeminis vnc.ſemis,thymi drach. vnam ſemis, epithymi vnc.vnam,thymbræ drach.duas,hyſſopi vnc.ſemis, ſilphii drach.vnam ſemis,radicis capparis drach.tres, roſarum vnc.vnam,aquæ in qua ferrum extinctū eſt multoties quantum ſufficit,ſacchari lib.duas. Dātur manè ieiuno vnc. vna ſemis aut vnciæ duæ cum aqua tepida,

diebus ſeptem,cui incocta ſint radix apii,fœniculi,macedoniſii,& aniſum.

Cap. CVI.

DROSATON ad iecinoroſos, lienoſos, obſtructionem & duritiem viſcerum. Habet radicum ſex,ſingularum vnciam vnam,ſeminum cucumerum,ſingul. vnc.vnam ſemis,intyborum,ramorum myricæ, ſcolopendrii,polytrichi,ſingulorum manipulũ ſemis, violarum,florum borraginis & roſmarini,ſingulorum hexagium vnum ſemis,ſucci intybi,apii, eupatorii, & bugloſſi,ſingulorum vncias duas,cicerum nigrorum vnc. vnam,cichorii,ſparti ſeminum, & radicis, ſingulorum vnciam ſemis,Damaſcenorum,ceraſiorum,ſebeſtẽ, ſingulorũ trigintaquinque,ſeminis lactucæ & intybi, ſingulorum vnciam ſemis, ſeminis dauci hexag. vnũ, trium ſantalorum,ſingulorum hexagia duo,cyperi vnciam ſemis,phu,cuſcutæ,ſingulorum drach.tres, ſenæ vnc.ſemis,aſari hexagium ſemis,radicis ſalicis, corticis fraxini,radicis capparis,ſingul.drach.tres, ramorum ſalicis manip.ſemis,ſpicæ,rubiæ,ſingulorum vnc. ſemis, ammeos drach.vnam ſemis,vuarum Corinthiacarũ vnciam vnam,hyſſopi manip.ſemis, glycyrrhizæ vnc. ſemis,chamæmeli vnc.vnam,florum iunci odorati drachmas tres,ſeminis fœniculi,aniſi, ſingul.vnciã vnam, polypodii vncias duas,epithymi vnc.vnam, agarici hexagia duo,roſarum vnc.vnam,aquæ quod ſatis eſt, ſacchari libras duas,rhei barbari,& turpeti,ſingulorum hexagium vnum. Datur manè ieiuno pondere vnciæ vnius ſemis cum aqua tepida,cui incocta ſint radix capparis,rami ſalicis,zizipha,Damaſcena,glycyrrhiza, aniſum,fœniculum,cortex fraxini,& rami myricæ.

Cap. CVII.

DROSATON ad obſtructionem iecoris & lienis, atque colicos,mirabile. Recipit meliloti, chamæmeli, radicis fœniculi,apii,& aſparagi,ſingulorum vnciam vnam,florum iunci odorati hexagium vnum ſemis,roſarum vnciam ſemis,croci ſcrup.vnum, ramorum myricæ manip.ſemis,aquæ quod ſatis eſt,ſacchari libram ſemis.Datur manè ieiuno pondere vnciæ vnius, aut vnc. vnius ſemis cum aqua tepida, cui adiice corallii rubei ſcrupulum vnum. Aqua verò incocta habeat folia piceæ,radicem apii,ramos myricæ,ſcolopendrium, ſemẽ fœniculi & apii:datúrque dieb⁹ tribus. Si verò poſt hos dies dare vis purgatorium medicamentũ, præbéto hãc drangæam media nocte,quæ habet rhei barbari drach. vnam ſemis,ſeminis fœniculi & apii, ſingulorum ſcrupulum vnum,tartari drachmam ſemis,croci ſcrup.vnũ, ſacchari quantum aliarum ſpecierum.vel dato has pilulas media nocte,quæ accipiunt aniſi,ammeos, apii, folii,calami odorati,ſeminis erucæ,ſingulorum ſcrupulũ vnum,ſagapeni,bdellii,hieræ Galeni, ſingulorum drachmas duas,colocynthidis,agarici, ſingulorum drach. vnam,turpeti drachmas ſex,rhei barbari hexagium vnum,dacrydii drach.vnam.Fingãtur pilulæ ciceris parui magnitudine, cum ſucco fœniculi,& præbe pilulas vndecim,aut tredecim,aut quindecim pro viribus.

Cap. CVIII.

DROSATON è fumaria,conferens melancholicis,cholericis,elephantia correptis,carnis prurituí, ſcabiei,lichenibus,carniſque malitiei, ad vitioſum deniq; vniuerſi corporis colorem, & faciei, ad exanthemata à prauis humoribus facta.Accipit myrobalani citrini vnciã ſemis,violarum,abſinthii,cuſcutæ,ſingulorum vnc. vnam,polypodii vncias duas,epithymi vnc. vnam, ſenæ,agarici,ſingulorum vnciam ſemis,roſarum vnciam vnam.Coquantur probè in aqua ad tertias,colóque expurgato,& accipe de decocto illo libras duas.adde fumariæ ſucci cocti & colati libram vnam. Dein accipe ſacchari libram ſemis,mellis Attici libram vnam.Coquãtur ad conſiſtentiam,& detur ſingulis diebus manè ieiuno vncia vna ſemis cum aqua tepida. Præbeto autem etiam hæc,nempe dacrydii hexagium ſemis, rhei barbari hexagium vnum,tartari ſcrupulos duos.Hæc in pollinem trita dato cum droſato ſcrupulum vnum diebus ſeptem aut nouem.

Cap. CIX.

DROSATON ad iecinoroſos,lienoſos, & hydropicos,admodum bonum & vtile. Capit radicum ſex,radicis bugloſſi & ruſci,ſingularum vnciam ſemis, polypodii vncias duas,ſenæ vnciam ſemis, epithymi vnciã vnam ſemis,ſcolopendrii,polytrichi,ſingulorum manipulum ſemis,iridis vnciam ſemis, roſarum vnciam vnam,ſtichadis vnciam ſemis,myrobalanorum,exceptis flauis,ſingulorum hexagium vnum,agarici,glycyrrhizæ,ſingulorum vnciam ſemis, ramorum myricæ, hyſſopi,ſingulorum manipulum ſemis,medullæ ſquillæ aſſatæ vncias tres, xylobalſami, petroſelini Macedonici, ſingulorum hexagium vnum ſemis, menthæ, pulegii, ſingulorum hexagia duo,cardamomi hexagium ſemis, aniſi,apii,& fœniculi ſeminum,ſingulorum vnciam ſemis,abſinthii hexagia tria,ſpicæ hexag.duo, thymbræ vnciam ſemis,foliorum mandragoræ, radicis capparis, ſeminis vrticæ,ſingulorum hexagia duo, ſeminum cucumerum, ſingulorum vnciam vnam, ſeminis vrticæ hexagia duo,florum iunci odorati,tuſſilaginis,chamæmeli,ſingulorum vnciam ſemis, ſeminis ericæ hexagia duo,trium ſantalorũ,ammeos,radicis phu,aſari,florum hyperici,ſingulorum vnciã ſemis,ramorum ſalicis manipulum ſemis,roſmarini vnciam vnam,eryngii vncias duas,florum roſmarini & borraginis, ſingulorum vnc. ſemis,rubiæ vnciam vnã, calaminthæ vnc.vnam, Damaſcena decem,ceraſia viginti,ſebeſten triginta, ſeminis aſparagi,& ruſci,papaueris albi, ſingulorum hexag. duo,vuarum Corinthiacarum vnciam vnam, herbæ aſpleni,acori, ſingulorum hexagia duo, corticis fraxini vnciam ſemis,fumariæ vnc.vnam, eupatorii, violarũ, ſingulorum vnc.ſemis,ſeminis ſparti & radicis, ſingul. hexagia duo,cichorii vnc.ſemis,cuſcutæ,aſari, ſingulorum vnc.ſemis, aquæ in qua ferrum multoties extinctũ eſt,quantum ſufficit,ſacchari lib.vnam,mellis Attici libram vnam ſemis.Datur manè ieiuno pondere vnciæ vnius ſemis,aut duarum cum aqua tepida in qua ferrũ ſæpius extinctum eſt.Dein accipe rhei barbari hexagiũ vnum,turpeti hexagium vnum ſemis,dacrydii ſcrupulos duos.Trita præbeantur cum droſato pondere ſcrup. vnius aut duorum.

Cap. CX.

DROSATON ſquilliticum purgans aluum, hydropicis & lienoſis vtile. Habet radicum ſex, ſingulorũ vnciam vnam,abſinthii vnciam ſemis, polypodii vnc. duas,ſpicæ nardi hexagium vnum,ſcolopendrii vnc.vnam,ſeminis fœniculi,aniſi,petroſelini, dauci Cretici, ſingulorum vnciam ſemis,pruna viginti, ceraſia, ſebeſten,ſingulorum triginta,epithymi vnciam vnam, iridis,glycyrrhizæ,ſingulorum vnciam ſemis,roſarum hexagia quatuor,ſeminum cucumerum,ſingulorum vnc. ſemis,polytrichi vnciam vnam,trium ſantalorum,ſingulorum hexagia duo,agarici vnciam ſemis,turpeti hexagia duo,aquæ quod ſatis eſt,ſacchari libras duas. Datur manè ieiuno pondere vnciæ vnius aut duarum cum aqua tepida,in qua ferrum multoties extinctum eſt.

Cap. CXI.

DROSATON ad colicos & nephriticos valde bonum.Recipit radicum ſex,& bugloſſi, ſingulorum vnc. vnam,ſeminis fœniculi,apii,macedoniſii, ſingulorum hexag. duo, chamæmeli hexagium vnum ſemis, ſeminis althææ hexagium vnum, ſcolopendrii manipulum ſemis,ligni aloes hexagium ſemis,aſari,floris iunci odorati,ſingulorum hexagium ſemis,ſenæ vnciam ſemis, adianti manipulum ſemis,polypodii vncias duas,aquæ in qua ferrum pluries extinctum eſt,quod ſatis eſt, ſacchari lib.vnã ſemis.Datur manè ieiuno vnc. vna ſemis, aut duæ cum aqua tepida in qua ferrum ſæpius extinctum eſt,& cui incocta ſit radix fœniculi,apii, & aniſi.

Cap. CXII.

DROSATON ad colicos, nephriticos, lienoſos, ſtomachicos, viſcerúmque obſtructionem præſtans.

Accipit radicis bugloſſi, ſcolopendrii,ſing.ſtag.tria,caſiæ lib.ſemis,corticis radicis capparis hexag.duo, ſeminis & florum ericæ, ſingulorum hexagiũ vnum ſemis, medullæ ſquillæ aſſatæ aut crudæ vnciam vnam,foliorum ſalicis hexag.vnum,ſpicæ nardi,aſpleni, ſeminis agni,ſingul.hexag.duo,comæ abſinthii,ariſtolochiæ longæ & rotundæ, gentianæ, ſingul.ſtag.vnum, amomi ſtagia duo,ſaluiæ, radicis pæoniæ, ſingul. ſtag.duo ſemis, radicis aſparagi vnc.vnam, folii ſtag.duo, florum chamæmeli, chamædaphnes, radicis ſtruthii, ſingulorum ſtag.vnum ſemis,betonicæ,coſti,ſing.hexag.vnum,petroſelini ſtag.vnum ſemis,ſebeſten quindecim, florum iunci odorati ſtagium vnum ſemis, ſeminis maluæ ſtagium vnum, radicis acori ſtag. vnum ſemis,radicis fœniculi,apii,macedoniſii, borraginis & intybi, ſingulorũ vnc.vnam,chamædryos,chamæpityos, ligni aloes, ſingul.hexag.ſemis, radicis chamæceraſi hexag.tria, ſeminis hederæ hexag. vnum ſemis,corticis radicis careæ vnciam ſemis, cubebe ſtag.ſemis, ſeminis fœniculi,aniſi, ſing.vnc.vnam,polii, florum iunci odorati, aſari, ſing. hexagium ſemis, epithymi vnciam vnam, ramorum myricæ manipulum ſemis, florum borraginis & roſmarini,ſing.hexag.vnum,anthemidis hexag.ſemis, Damaſcena viginti, ceraſia triginta, ſebeſten quadraginta, cinamomi hexagium vnum, adianti manip.ſemis, polypodii vnc.duas,trium ſantalorum,ſing.hexag.duo,ammeos hexag. ſemis, violarum hexag.duo, roſarum vnc. ſemis,aquæ in qua ferrum extinctum eſt ſæpius, quantum ſufficit, ſacchari lib.duas,rhei barbari hexag.vnum ſemis,turpeti hexag. duo. Datur manè ieiuno pondere vnciæ vnius ſemis,aut duarum cum aqua tepida in qua ferrum multoties extinctum eſt,& in decoctione habente aniſum,& ramos myricæ.

Cap. CXIII.

DROSATON ad tertianas ſimplices & duplices, quotidianáſque,purgatorium. Capit radicum ſex, & bugloſſi,ſing. vnc.duas, ſeminum cucumerum, ſingul. vnc.ſemis, ſeminis portulacæ, papaueris nigri & albi, ſing.hexagii dimidii quartam partem,polytrichi, intybi,eupatorii,hepaticæ herbæ,ſylueſtris melitzanii, & foliorum lactucæ,ſingul.manipulum ſemis, ſeminis lactucæ,& intybi,ſingul.hexagia duo,zizipha viginti, pruna quindecim,ceraſia,ſebeſten,ſingulorum viginti,[a] ſcorpidis,roſarum,cyclamini,ſingulorum manip. ſemis,ſeminis fœniculi,aniſi,vnciam ſemis, ſeminis apii,cardamomi,ſingul.drach.duas,violarum, florum borraginis & roſmarini,ſingulorũ hexag. duo, vuarum Corinthiacarum vnc.vnam,glycyrrhizæ,vnc.S. nenuphari hexag. duo, [b] antzitoli vnc.S.trium ſantalorũ,ſing.hexag. duo, ſenæ vnc.ſemis,polypodii vnc. duas, roſarum vnc.vnã, aquæ quantum ſufficit, ſacchari lib. vnam ſemis, ſucci malorum Punicorum acidorum vnc.tres, rhei barbari hexag.vnũ S. turpeti hexagia duo. Datur ex aqua tepida manè & veſperi vnc.vna ſemis,aut duæ.

a Scorpidis] Scorpidem vocat herbam quam alio nomine ceterach ipſe & officinæ hodie appellant. b Antzitoli] Nicolai codex habet αἰτζιτόλι. Quid verò barbara hac voce intelligat me ignorare fateor.

Cap. CXIIII.

DROSATON per totum diem potum ad dyſentericos & cœliacos. Habet violarum hexag.duo, ſeminis intybi hexagia duo, roſarum rubearum hexag.tria, meſpila viginti, cotonea ſex, cacumina myrtorum nigrorum & fructus eorum, ſing.vnc.ſemis,rhois culinarii vnc.vnam, pampinorum vitis vnc.ſemis, [a] pyra immatura decem,pyra ſylueſtria quindecim, ſucci plantaginis & hypociſthidis,ſingulorum vnciam vnam,ſucci acaciæ vnc.duas, ſpodii hexagia quatuor, ſidiorum,balauſtiorum, ſingulorum hexag.tria, maceris hexagium vnum,ſantali rubei hexag.tria,coſti hexag.vnum,cinamomi hexag.vnum ſemis,boli Armenii,Lemnii ſigilli, ſanguinis draconis, lapidis hæmatitis, ſingulorum hexagium vnum ſemis,corallii rubei vnc.ſemis, ſucci polygoni & quinqueneruiæ, ſingul.vnc.ſemis drachmam

A vnam, aquæ pluuiæ quod ſatis eſt, ſacchari libram ſemis,ſacchari roſacei veteris lib.vnam,ſtillatitii roſarum campeſtrium liquoris vncias quatuor,rhei barbari hexagium vnum. Datur vnc.vna ex aqua pluuia cui incoctũ ſit aniſum.

a Pyra] Manuſcriptus codex falſò ἀπίδια legit pro ἄπια. Sic ſuprà apomeli è pyris ἀπιδίτην, pro ἀπίτην dixit.

Cap. CXV.

DROSATON ad iecinoroſos, à calore tales factos,vitioſo colore præditos,furioſos,colicos, & nephri-
B ticos præclarum. Vocatur autem è rheo barbaro. Accipit radicis fœniculi,apii, macedoniſii,aſparagi,borraginis,intybi,bugloſſi,& ruſci,ſingulorum vnc.duas,roſarum rubearum vnc.vnam, violarum vnc.ſemis, polytrichi manipulum ſemis, foliorum intybi manipulum vnum,aniſi vnc.ſemis, ſeminis fœniculi & apii,ſingul. hexag.quatuor, ſeminum cucumerum, ſingulorũ vnc. duas,ſeminis lactucæ & portulacæ,ſingul.vnc. ſemis,ſeminis vrticæ drach.duas,papaueris albi vnc.ſemis, pruna viginti,ceraſia triginta,ſebeſtẽ quadraginta, zizipha
C viginti, vuarum Corinthiacarum, ſing.vnc. vnam, ramorum myricæ & ſalicis,naſturtii teneri,crithami,ſingulorum manip.ſemis,glycyrrhizæ,hordei decorticati, ſing.vnc.vnam,polypodii vnc.duas,epithymi vnc.vnã, agarici vnc.ſemis,ſenæ hexag.quatuor,turpeti, hermodactyli,trium ſantalorum,ſingul.vnc.ſemis.Hæc coquãtur in aqua,& colo expurgentur: dein adiice ligni aloes boni,ſpicæ, ſing.drach. vnam, calami odorati,cinamomi,nucis moſchatæ,galangæ,ſing.drach.ſemis,rhei barbari hexag.vnum ſemis.Hæc probè trita coquãtur cum
D decocto ſuperiore ad conſiſtentiam,dein colentur,& adiiciatur ſacchari lib.vna ſemis, roſarum rubearum vnc. vna.Datur manè ieiuno cum aqua tepida pondere vnc. vnius ſemis,aut duarũ, diebus ſex.Poſtea propinato purgatorium medicamentum,pro viribus ægrotantis.

Cap. CXVI.

DROSATON ſquilliticum ad quartanas mirabile. Accipe ſquillam [a] rufam, coquito cum fermento in calido cinere,aut in clibano.dein accipe de parte eius
E interna teneriore vnc.duas,aceti lib.ſemis,radicis fœniculi,apii,macedoniſii,aſparagi,borraginis,intybi,& ruſci ſing.vnc.duas,ſcolopendrii,ramorum myricæ, aſari, calaminthæ,ſing.vnc.ſemis,hyſſopi,thymi,ſing.hexag. quatuor,piperis hexag.vnum,petroſelini ſylueſtris radicis vnc.ſemis, epithymi vnc. vnam, petroſelini, vrticæ ſeminis,dauci Cretici,ſing.hexag.vnum,polypodii vncias duas,ſenæ vnc.ſemis, ſeminis aniſi, fœniculi, ſing. hexag.duo,polytrichi manipul.ſemis,pruna viginti,ceraſia triginta,ſebeſten quadraginta, ſpicæ nardi vnc.ſe-
F mis,roſarum vnc.vnam. Hæc contuſa coquito in aqua ad tertias:dein colo expurgato, & adiice agarici vnc.ſemis, rhei barbari hexag. duo, ſacchari lib.ſemis, mellis Attici lib.vnam. Coquito probè ad conſiſtentiam. Datur pondere vnc.vnius ſemis, aut duarum manè ieiuno cum aqua tepida. Datur verò etiam rheum barbarum tritum pondere [b] turneſii vnius & ſemis. & dacrydium, pondere turneſii ſemis cum droſato.

a Rufam] Nicolai codex habet ὀρεινὴν, hoc eſt montanam, ſed malé. Legendum enim eſſe potius πυῤῥὰν, ex ſuperioribus ſatis pa-
G tet. b Turneſii] Nicolaus habet τερνεσίς. Quale autem pondus illi turneſium, compertum non habeo.

Cap. CXVII.

DROSATON ad quartanas, admodum expertũ. Capit radicis fœniculi,apii, macedoniſii, aſparagi,intybi,borraginis,& bugloſſi, ſingulorum vnc. duas, pruna viginti,ceraſia triginta, ſebeſten quadraginta, aſari hexag. vnum, ramorum myricæ manipul.ſemis, florum capparis vnc.ſemis,ſcolopendrii, roſarum, ſingulorum vnciam vnam,adianti manip.ſemis,hyſſopi Cretici vn-
H ciam vnam, glycyrrhizæ vnciam ſemis, tragacanthæ,violarum, ſingulorum hexagia quatuor, lapidis lazurii,lapidis Armenii, ſingulorum hexag.duo, ſeminũ cucumerum,ſingulorum vnciam ſemis,ſeminis intybi, aniſi, ſingulorum hexagia duo, calaminthæ montanæ

vnc.ſemis,ſpicæ,ſeminis agni,ſing.hexag.vnum ſemis, chamædryos,chamæpityos,triũ ſantalorum, ammeos, ſing.vnc.ſemis, polypodii vnc.duas, ſenæ, cuſcutæ,fœniculi ſeminis,coriandri,ſing.hexag. quatuor. Hæc coquito in aqua ad tertias, colóque expurgato.dein adiice hæc trita & cribrata, chryſobalani magni & parui, ſing.hexag.vnum,rhei barbari hexag. vnum ſemis,turpeti hexag.vnum, mannæ,oxyphœnici,ſing.vnc.ſemis, calami dulcis vnc. vnam. Hæc coquito cum ſuperiore decocto, & adiice mellis Attici lib.duas, ſacchari lib.vnam,& præbeto media nocte cum aqua tepida vnc. vnã ſemis,aut duas. Poſtea dato ad os abluendum aquam cũ aceto diebus ſex.dein præbe hanc purgationem quæ habet hieræ picræ laxatiuæ drachmas duas ſemis,benedictæ laxatiuæ drach. duas, turpeti drach.duas ſemis; dacrydii ſcrup.duos, cydoniati laxatiui,ſacchari roſacei laxatiui,ſing. hexag.duo,rhei barbari hexag.vnum.Datur media nocte cum aqua tepida pondere hexag. triũ aut trium & ſemis,aut quod ſatis eſt.dein verò ad os abluendum, propter huius medicamenti inſuauitatem, dato acetum cum aqua.

Cap. CXVIII.

DROSATON ex myrobalano ad podagricos,arthriticos,iecinoroſos,lienoſos,omnem viſcerum obſtructionem, melancholicos, vitioſo colore præditos,& omnem corporis malitiam. Habet radicis fœniculi, apii,macedoniſii,aſparagi,borraginis,intybi, bugloſſi,& bruſci,ſing.vnc.duas, violarum vnc.ſemis,pruna viginti,ceraſia triginta,ſebeſten quadraginta,cucumerum ſeminum,ſing.vnc.vnam,trium ſantalorum,ſing.vnc.ſemis, hordei decorticati vnc.vnam, polytrichi manipul. ſemis,radicis capparis vnc.ſemis, ramorum myricæ manip.ſemis,glycyrrhizæ vnc.vnam,zizipha viginti,pruna triginta,ceraſia,ſebeſten,ſing.quadraginta,hyſſopi manip.ſemis, rubiæ vnc.ſemis, florum roſmarini hexagia duo, ſcolopendrii manipul. ſemis, myrobalanorum omnium,exceptis flauis,ſing.vnc.ſemis.Hæc tuſa coquito in aqua ad tertias,dein colo expurgato,& adiice probè tuſarum & cribratarum roſarum vnc.ſemis,cuſcutæ, aſari,& opobalſami, ſing.hexag.tria,epithymi,polypodii,ſing.vnc.vnã,agarici,ſenæ, turpeti, ſing.vnc.ſemis, rheibarbari hexag.vnum,tartari vnc.ſemis,ſacchari lib. vnam ſemis.Hæc probè coctã cum ſuperiore decocto colato, datóque media nocte vnc. vnam ſemis aut duas, cum aqua tepida diebus ſeptem. deinde propinato purgatorium medicamentum pro viribus laborantis.

Cap. CXIX.

DRANGÆÆ confectio ad eos qui cibum non appetunt, & ſtomacho refrigerati ſunt, nec rectè concoquunt,ſed cibum euomunt,eumque minimè conficiũt.

A Recipit zingiberis repurgati vnc.duas,caryophylli vnc. ſemis,nucis moſchatæ vnc.ſemis,maceris vnc.ſemis dr. vnam, croci hexag. vnum,aniſi vnc.vnam ſemis,corticis cinamomi vnc.vnam ſemis, ſacchari lib.ſemis. Hæc contere,& fac drangæam: de qua dato manè,meridiè & veſperi hexag. vnum, poſtea da ſorbendum vinum bonum,menſura exigui poculi.

Cap. CXX.

DROSATON purgatorium ex myrobalano, ad iecinoroſos,lienoſos,& melancholicos,maniacos,& vi-
B tioſo colore præditos. Item ad exanthemata facta in ſuperficie totius corporis à melancholico humore,& ſalſa pituita nata,ad ſcabiem & pruritum. Accipit myrobalani citrini,violarum,abſinthii, cuſcutæ,ſing.vnc.duas, ſenæ vnc.ſemis,polypodii vnc.duas,agarici hexag.duo, epithymi vnc.duas,ſcolopendrii,polytrichi,ſing.manipul.ſemis,iridis hexag.duo,roſarũ, lacæ, ſing. vnc. vnã, radicis capparis vnc. ſemis, ramorum myricæ manipul. ſemis,trium ſantalorum,ſing.hexag. duo,ſeminum cucumerum,ſing.vnc.duas,radicis fœniculi,apii,macedo-
C niſii,aſparagi,borraginis,intybi & bugloſſi, ſing.vncias duas,aniſi,fœniculi ſeminis,ſing.vnc.ſemis,pruna viginti,ceraſia triginta, ſebeſten quadraginta, glycyrrhizæ vnc.vnam.Hæc probè cocta cum aqua colo expurgato, & accipe ex decocto lib.quatuor,& adiice ſucci fumariæ deſpumati lib.vnam ſemis, ſacchari lib.duas,rhei barbari hexag. duo. Decoquito hæc lento igne ad conſiſtentiam vſque,& colato. Dato manè ieiuno vnc. vnã ſemis cum aqua tepida,& præbeto etiam rhei barbari triti turneſium vnum,diebus ſeptem. deinde autem propinato
D purgatorium medicamentum.

Cap. CXXI.

DROSATON acetoſum compoſitum ad tertianas,duplices tertianas,quotidianas,& continuas febres, atque hecticas,necnon ad immodicam ſitim vtile. Capit radicis fœniculi,apii,macedoniſii,aſparagi,borraginis,intybi & bugloſſi, ſing.vnc vnam, ſeminum cucumerum,ſing. vnc.ſemis, pruna viginti,ceraſia triginta, ſebeſtẽ quadraginta,violarum vnc.vnam,roſarum vnc. vnam ſemis,florum borraginis, & roſmarini, ſing.vnc.
E ſemis,iridis vnc.vnam, ſcolopendrii,adianti, ſing.vnc. vnam,eupatorii,trium ſantalorum,ſing.vnc.ſemis,florum iunci odorati,aſari,ſing.hexag.duo, ſenæ vnc.vnã, cuſcutæ vnc.ſemis,epithymi,agarici,ſing.vnc.vnam,aniſi,ſeminum fœniculi,ammeos, ſing. vnc.ſemis, roſarum vnc.vnam, aquæ quod ſatis eſt, rhei barbari hexagia duo, ſucci malorum Punicorum acidorum vncias quinque,ſacchari lib.duas. Datur manè cum aqua tepida vnc.vna ſemis,aut duæ.

INDEX STOMATICORVM MEDICAMENtorum, illitionum, & dyſentericorum remediorum.

Diamorôn confectio admodum probata, Cap. I.
Diamorôn confectio alia magis varia, Cap. II.
Diamorôn ex Aſclepiade ſimplex, Cap. III.
Diarhœôn Galeni confectio, valde bona, Cap. IIII.
Diarhœôn, Galeni alia confectio, Cap. V.
Diagleuceos confectio ſtomatica, Andromachi, Cap. VI.
Perunctionis confectio Sorani, ſtomatica, Cap. VII.
Diacaryon Galeni confectio, Cap. VIII.
Diacaryon alia confectio, Cap. IX.
Illitio ſub lingua ad eos qui angina laborant, Cap. X.
Illitio ad anginam experta, Cap. XI.
Illitio alia ad eos qui angina correpti ſunt, Cap. XII.
Illitio Aſclepiadis ad phlegmonas cum vlceratione, Cap. XIII.
Illitio ad oris putredines, Cap. XIIII.
Illitio ſtomatica ad phlegmonas & cruſtas, Andromachi, Cap. XV.
Illitio ad oris & tonſillarum phlegmonas, Cap. XVI.
Illitio optima ad cruſtas, Cap. XVII.
Illitio ad cruſtas, Cap. XVIII.
Illitio ſtomatica ad cruſtas, Cap. XIX.
Illitio ſtomatica ad cruſtas, & gingiuas putreſcentes & fœtidas, Cap. XX.
Illitio Anthera dicta, ad prædicta, Cap. XXI.
Illitio ad oris eroſiones Philagrii, Cap. XXII.
Illitio Theodori ad tonſillarum vlcera, & gingiuarum, & pudendorum putredines, nomas, & carbunculos, Cap. XXIII.
Illitio ad oris affectiones, ab aphthis vſque ad cruſtas & carcinomata, Cap. XXIIII.
Illitio ad oris nomas, gingiuarum, & linguæ, Cap. XXV.
Illitio ad oris compreſſiones, exulcerationes, & nomas, Cap. XXVI.
Illitio ad omnia oris & tonſillarum mala, Cap. XXVII.
Illitio ſimilis, Cap. XXVIII.
Illitio neceſſaria. Datur autem ad gargarizandum, Cap. XXIX.
Illitio ſimilis, Cap. XXX.
Illitio neceſſaria, ſimilis, Cap. XXXI.
Illitio ad occultas anginas, Cap. XXXII.
Illitio valde bona, ſimilis, Cap. XXXIII.
Illitio alia, ſimilis, Cap. XXXIIII.
Illitio de pullis agreſtium hirundinum, Cap. XXXV.
Illitio ſimilis, Cap. XXXVI.
Illitio ad eos qui angina laborant, experta, Cap. XXXVII.
Illitio è limacibus, Cap. XXXVIII.
Illitio ſiue gargariſmus de cancris fluuialibus, Cap. XXXIX.
Illitio de centaurio, Cap. XL.
Illitio ad oris putredines, Cap. XLI.
Illitio ad phlegmonas tonſillarum, Cap. XLII.
Illitio ad anginoſos & occultas anginas, vomitum ciẽs, Cap. XLIII.
Collutio ad cruentas gingiuas, Aſclepiadis, Cap. XLIIII.
Collutio ſimilis, Cap. XLV.
Illitio ad eroſas gingiuas, Cap. XLVI.
Diaclyſma, hoc eſt collutio ad comeſtionem gingiuarum probata, Cap. XLVII.
Illitio ad gingiuarum comeſtionem optima, Cap. XLVIII.
Dyſentericum irriguum, ad defluxionem oculorum, & cœliacos, Cap. XLIX.
Dyſentericum inſperſile probatum, Cap. L.
Dyſentericum ferculum, ad cœliacos etiam, & ſtomachũ defluxione laborantem vtile, Cap. LI.
Dyſentericum ferculum bonum, Cap. LII.
Dyſentericum inſperſile, Cap. LIII.
Dyſentericum abſolutum, & ad ſpuentes ſanguinem, Cap. LIIII.
Dyſenterica potio, probata, Cap. LV.
Dyſentericum aliud expertum, Cap. LVI.
Dyſentericum alterum expertum, Cap. LVII.
Dyſentericum aliud mirabile, Cap. LVIII.
Dyſentericum aliud probatum, Cap. LIX.
Dioſpoliticon ad errantes flatus, & acidos ructus, ac difficultatem coctionis, Cap. LX.
Dioſpoliticon, ventrem ſubducens, Cap. LXI.
Furunculos citò concoquens, Cap. LXII.
Potio ad difficultatem ſpirandi experta, Cap. LXIII.
Alia ad ſpirandi difficultatem potio, experta, Cap. LXIIII.
Alia ad difficultatem ſpirandi, experta, Cap. LXV.
Dropax expertus, Cap. LXVI.
Coria alba vt tingenda purpura Cap. LXVII.
Decamyri confectio miranda, Cap. LXVIII.
Maſticatorium caput purgans, Cap. LXIX.
Vrinam ciens Euſtochii chirurgi, expertum & mirabile, Cap. LXX.
Vſtio ad eminentias, Cap. LXXI.
Difficulter mingentium naturale remedium, Cap. LXXII.
Inunctio ad gargareonem, vuam, & omnia oris mala, Cap. LXXIII.
Dyſenterica quæ per inferna iniiciuntur, compoſita medicamenta, Cap. LXXIIII.
Dyſentericum aliud præſtans, Cap. LXXV.
Dyſentericum aliud mirabile, Cap. LXXVI.
Dyſentericum aliud, etiam ad cœliacos vtile, Cap. LXXVII.
Dyſenterica potio ad eos qui neque potum neque cibũ retinent, Cap. LXXVIII.
Dyſentericum aliud nobile, Cap. LXXIX.
Dyſentericum aliud probatum, Cap. LXXX.
Dyſenterica alia potio, experta, Cap. LXXXI.
Dyſentericum aliud, Cap. LXXXII.
Dyſentericum admodum vtile, Cap. LXXXIII.
Dyſenterica potio, valde laudata, Cap. LXXXIIII.
Dyſenterica potio admodum bona, Cap. LXXXV.
Forationis hominis medicamentum, Cap. LXXXVI.

De ſtomaticis medicamentis, illitionibus, & dyſentericis remediis.

Sectio nona.

Cap. I.

DIAMORON confectio, admodum probata. Habet ſucci mororum libras quinque. Coquito ad ſordium craſſitudinem: dein adiice mellis boni lib. vnam, & iterum coquito vſque ad mellis conſiſtentiam. Adde croci, [a]zingiberis, & omphacii, ſing. drach. vnam, & ſic parato vtere.

a Zingiberis] Nicolaus habet ζιγγιβέρεως. ſed Galenus lib. 6. De compoſ. medic. local. & Paulus, legũt σμύρνης, hoc eſt myrrhæ. Cauſam eius varietatis infrà indicabimus.

Cap. II.

DIAMORON alia præparatio, magis varia. Recipit ſucci mororum cotylas quinque, vini auſteri cotylam vnam, mellis cochlearium vnum. Coquito ſuccum mororum cum vino ad ſordis craſſitudinem: deinde adiecto melle rurſus decoque quoad iuſtam cõſiſtentiam nanciſcatur: & adiice croci, zingiberis, omphacii aridi, ſing. vnc. vnam S. Optimum verò eſt omnibus ſtomaticis illitionibus, ſi prædicta menſura ſimul incoquantur glycyrrhizæ vnc. viginti: mitigatoria enim eſt: ob id aſperitatem ex adſtringentibus illatã lenire poteſt. Confert hoc etiam, ait Heras, ad tonſillas, & oris phlegmonas illitum, & per collutionem adhibitum. Alii verò ſuccum tantùm mororum præparant cum melle, & vtuntur.

Cap. III.

DIAMORON ex Aſclepiade ſimplex. Capit ſucci mororum hexag. ſedecim, ſucci omphacii hexag. tredecim, mellis Attici hexag. duodecim. Coquito ſuccos ad conſiſtentiam: dein adiecto melle rurſus coquito, vſque ad bonam conſiſtentiam.

Cap. IIII.

[a]DIARHŒON, hoc eſt è malis Punicis, Galeni confectio admodum bona. Recipe malorum Punicorum dulcium acidorum & auſterorum, [b]contũde in mortario cum putaminibus, & exprime ſuccum, & accipe de hoc ſucco cotyl. quinque, mellis cotyl. I. glycyrrhizæ ſucci vnc. viginti. Coquito ad conſiſtentiam. Vtilius verò hoc exhibetur iis quibus os phlegmone laborat, quique ſtomachum diſſolutum habent & nihil appetentem. Illitum & potum ad alui affectus prodeſt. Admiſcere verò illi, quemadmodum aliis ſtomaticis medicamentis, in principio quidem expedit adſtringẽtia, in vigore concoquentia, in inclinatione diſcutientia. Confert autem ad vlcera oris, & aphthas, nomáſque.

a Diarhœôn] Codex Nicolai malè διαρροῶν legit, pro διὰ ῥοιῶν: Græcis enim ῥοία malum eſt Punicum. b Contunde] Manuſcriptus codex non rectè legit ῥύπτης pro κόπτε: aut ῥίπτε, hoc eſt conіice in mortarium. Sed ſenſui magis quadrat, contunde in mortario. Et infrà in confectione ex nucibus etiam legitur κόπτε ἐν ὅλμῳ. Et paulo pòſt malè legitur in Nicolai codice προάγεσθαι, pro προσάγεσθαι.

Cap. V.

DIARHŒON Galeni, alia confectio. Habet ſucci malorum Punicorum ſextaria Italica ſex, mellis Attici lib. duodecim, croci vnc. quatuor ſemis, myrrhæ vnc. quatuor. Succum per ſe ſatis diu coquito: dein adiecto melle, decoque vſque ad iuſtam conſiſtentiam: crocum dein & myrrham in mortario vnita, adiice.

Cap. VI.

CONFECTIO è muſto ſtomatica Andromachi, pulcherrima. Accipit gallarum triginta, rhois coriarii, muſti optimi, dulcis & albi, ex vua aminæa expreſſi ſextar. ſex. Gallas contuſas macerato cum rhoe diem & noctem in muſto, & coquito quoad quarta pars relinquatur: pérque linteum colatum iterum coquito donec melleam conſiſtentiam nanciſcantur. dein adiice croci vnc. vnam, aluminis ſciſſilis, myrrhæ, ſingul. vnc. vnam. Facit etiam ad aurium & ſedis vlcera.

A Cap. VII.

ILLITIO. Confectio Sorani ſtomatica ex ſucco vuæ immaturæ, ad incipientes phlegmonas, gingiuas flaccidas, & pura tonſillarum vlcera vtilis. Capit ſucci vuæ immaturæ cocti vſque ad conſiſtentiam ſext. I. Roſarum lib. I. croci vnc. quatuor, mellis Attici cotyl. I.

Cap. VIII.

E nucibus Galeni confectio. Accipe exteriorem corticem nucum, quo tinctores vtuntur, adhuc viridem, contunde in mortario, & exprime, atque per linteum
B excolato. Eius autem quod expreſſum eſt accipe cotyl. quinq;, mellis Attici cotyl. vnam, glycyrrhizæ vnc. viginti. Coquito ſuccum cum glycyrrhiza ad mellis craſſitudinem, & per colum traiiciens, adiecto melle iterum coquito. Eſt autẽ efficacior omnibus illitionibus ſtomaticis, & validior: non tamen, vt aliæ, ſtomacho grata.

Cap. IX.

E nucibus alia confectio. Succi exteriorum corticum ſext. I. Coquito vſque ad ſordium conſiſtentiam, dein per colum expurgato. adiice mellis Attici ſext. vnum, &
C coquito ad melleam conſiſtentiã. Vbi volueris ab igne remouere, adde zingiberis, & gallarum, ſing. vnc. vnam, croci ſcrup. ſex. trita diligenter præbeto.

Cap. X.

ILLITIO ad eos qui angina laborant ſub lingua, experta. Origanum fuluam comam habentem tunde, & cribrato, melléque excipiens illine.

Cap. XI.

ILLITIO anginæ conferens, optima. Stercus lupi aut canis album, terito in pollinem, melléque excipiens
D illinito.

Cap. XII.

ILLITIO alia ex Beſaſa, hoc eſt ſemine rutæ ſylueſtris. Habet aniſi, ſeminis apii, ammeos, floris iunci odorati, aluminis ſciſſilis, iridis, beſaſa, ſingul. vnc. vnam hexag. ſemis, [a]caſiæ, crocomagmatis, roſarum aridarũ, ſing. vnc. I. coſti vnc. I. S. hirundinum pullorum vſtorũ vnc. I. S. croci vnc. S. hexag. I. S. zingiberis, ſpicæ nardi, amomi, ſing. vnc. ſemis, gallas quatuor. Hac terito & vnito cum melle, fingitóque paſtillos, & præbeto.

a Caſiæ] Galenus lib. 6. De compoſ. medicam. localium ha
E bet, κινναμώμου, σμύρνης τρωγλοδύτιδος, ἀριστολοχίας μακρᾶς, ἀνὰ 𐅻ο. α. id eſt cinamomi, myrrhæ troglodyticæ, ariſtolochiæ longæ, ſing. vnc. I. Quæ omnia hîc deſiderantur.

Cap. XIII.

ILLITIO Aſclepiadis ad phlegmonas cum exulceratione. Recipit roſarum drach. octo, croci dr. IIII. balauſtiorum, myrrhæ, ſing. drach. vnam, nucum pinearum drach. quatuor. Excipiantur melle Attico.

Cap. XIIII.

ILLITIO Aſclepiadis, ad oris putredines. Accipit rhois culinarii drach. quatuor, acaciæ drach. vnam,
F oſſis ceruini medullæ, aut vitulini dr. quatuor. Omnia in vino dulci diſſoluta, excipe melle Attico.

Cap. XV.

ILLITIO odorata, ſtomatica, ad phlegmonas & cruſtas, Andromachi. Capit nucum pinearum drach. tres, amyli drach. duas, aluminis ſciſſilis, roſarum, ſing. dr. vnam, croci drach. S. mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. XVI.

ILLITIO ad omnes oris & tonſillarum phlegmonas. Habet rhois culinarii drach. quatuor, roſarũ drach.
G duas, croci, coſti, ſing. drach. vnã, mellis Attici quãtum ſufficit. Diſſolutam cum aqua mellis & modico aceto, præbeto ad gargarizandum.

Cap. XVII.

ILLITIO melior ad cruſtas. Miſy aſſatum cum melle Attico illine. Sint autem miſyos drach. ſex, mellis drach. duodecim. Confeſtim enim è medio tollit.

Cap. XVIII.

ILLITIO Archigenis, ad cruſtas. [a] Stercus caninum quando oſſa canes vorauerint, cum melle Attico diſſolutum, optimum in omnibus exiſtit, & ſtrenuè auxiliatur cum poſca gargarizatum, & nullam vtenti inſuauitatem exhibet.

a Stercus caninum] Manuſcriptus codex habet κυνίαν κόπρον pro κύνειαν, Hoc tamen erratum, & alia multa in illitionibus iis commiſſa, è Galeno emendare cuiuis integrum eſt.

Cap. XIX.

ILLITIO alia ſtomachica ad cruſtas. Recipit cineris pullorum hirundinum vſtorum, & ſtercoris pueri, vtriuſque æquas portiones. Diſſoluta cum melle Attico illine. Accepit autem [a] non quodlibet, ſed pueris plùrimùm in cibo duobus antè diebus lupinos & vinum mediocre dabat, atque ita exſiccans repoſitum habebat ad quæcunque vti vellet.

a Non quodlibet] Legendum in Nicolao, ἐλάμβανε δὲ οὐ τὴν ἐπιτυχοῦσαν, ἀλλὰ παιδίοις ἐδίδου τὸ πλεῖστον τῆς τροφῆς ἄρτον, &c. pro eo quod habet, ἀναλάμβανε δὲ κόπρον μετὰ τὴν τυχοῦσαν, ἀλλὰ παιδίου, &c.

Cap. XX.

ILLITIO ſtomatica ad cruſtas, & gingiuas putreſcentes & fœtidas. Accipit miſyos vſti drach. octo, iridis drach. quatuor, croci drach. vnam. Trita reconde in buxeo vaſe, & in vſu irrigato cum melle Attico.

Cap. XXI.

ILLITIO anthera, ſimilis. Capit iridis, ſandarachæ, cyperi, ſing. drach. quatuor, aluminis ſciſſilis, myrrhæ, crocomagmatis, ſing. drach. duas. tritis vtere. Nõnulli etiam accipiunt roſarum, & gallarum, ſing. drach. duas. Vtere igitur ea ad putredines, & abſcedentes gingiuas ſicca. Ad cruſtas autem cum melle.

Cap. XXII.

ILLITIO Philagrii, ad oris eroſiones. Habet lentiſci fructus nondum nigri drach. duas, gallarum vnc. duas, coſti, folii, ſing. vnc. ſemis.

Cap. XXIII.

ILLITIO Theodori ad tonſillarum vlcera, & gingiuarum atque pudendorũ putredines, nomas & carbunculos. Recipit aluminis ſciſſilis, ſandarachæ, ſingũl. hexag. vnum.

Cap. XXIIII.

ILLITIO Hermi ad oris affectiones omnes, ab aphthis vſque ad cruſtas & cancros. Fructum myricæ læuigatum excipe ſucco hyoſcyami ſimiliter, & cũ melle.

Cap. XXV.

ILLITIO ad nomas oris & gingiuarum. Succi foliorum vitis albæ quam bryoniam vocant, miſyos. Hæc trita excipe cum melle Attico; & illine. Exterit enim & expurgat. Poſtquam verò expurgaueris, bryoniæ radice tuſa & cribrata vtere: ad cicatricem enim perducit.

Cap. XXVI.

ILLITIO ad oris [a] putredines, exulcerationes, & nomas. Capit foliorum vitis albæ drach. tres, aluminis ſciſſilis, miſyos toſti, iridis, mannæ, ſing. drach. quatuor, chalcanthi drach. duas. Tere donec exſiccentur, & in pollinem redigantur. Vtere arida. Expurgat enim & reprimit fluxionem affluentem.

a Putredines] Codex Nicolai manuſcriptus falſò legit σύψεις pro σήψεις, quod ex Aetio ſatis liquet, qui lib. 8. cap. 46. legit, πρὸς τὰς ἐν τῷ στόματι σήψεις καὶ ἑλκώσεις.

Cap. XXVII.

ILLITIO ad omnia oris & tonſillarum mala mirabilis. Habet foliorum oleæ viridium, ſidiorum, balauſtiorum, rhois culinarii, roſarum. Concocta cum poſca dato gargarizanda.

Cap. XXVIII.

ILLITIO ſimilis. Elaterium tritum, melle Attico exceptum illine.

Cap. XXIX.

ILLITIO neceſſaria gargarizata. Habet hyſſopi, ziziphorum, mali Punici dulcis integri contuſi, florum iunci odorati, cubebarum, caricarum, rhois culinarii,

A vuarum Corinthiacarũ, roſarum, aceti, partem vnam, aquæ partes tres. coquantur ad tertias. Commiſceantur illi diamorón & diacaryón, & detur gargarizandum.

Cap. XXX.

ILLITIO ſimilis, optima. Recipit hyſſopi, ziziphorum, caricarum, vuarum Corinthiacarũ, floris iunci odorati, rhois coriarii, ſidiorum, balauſtiorum, cubebe, granorum myrti, mali Punici dulcis integri contuſi, aceti partem vnam, aquæ partes quatuor. coquantur ad tertias. Commiſce illi diamorón, & diacaryón, atque
B vtere.

Cap. XXXI.

ILLITIO neceſſaria, ſimilis. Conizam minimam tunde & exprime. Accipe ſucci vnc. ſex. adiice mellis Attici vnc. tres. Coquito ad conſiſtentiam, & in vſu admiſce diamorón & diacaryón. Præbeto gargarizãdum.

Cap. XXXII.

ILLITIO ad occultas anginas. Sinapi ſubactum cũ melicrato coquito ad conſiſtentiam, & colo traiiciens præbeto gargarizandum. Competit etiam illis caſiæ de-
C coctum, iridis, radicis panacis, gentianæ, centaurii, ariſtolochiæ, coſti, agarici, cucumeris ſylueſtris radicis, quodlibet cum oxymelite plurimùm coctum. Similiter galli ſtercus album & [a] ceruſſam colore referens exſiccatum habeto, & vſu poſtulante ſubige cum aqua, aut melicrato, propinato cochlearium. deſperatos enim ſanat. Quòd ſi bibere nequeant, cum melle ſubactum intimas partes illinito.

a Ceruſſam referens] Græcè eſt, καὶ ψιμυθίζουσαν.

Cap. XXXIII.

D ILLITIO admodum bona, ſimilis. Capit centaurii, nitri, ſalis communis, ſing. drach. octo. Hæc contrita reconde, & vſu poſtulante imbue melle Attico, & illine intimas partes cum penna, aut prout libuerit.

Cap. XXXIIII.

ILLITIO alia, valde bona. Abſinthium tuſum & cribratum, nitro trito adiecto, cum melle illine. Elateriũ cum taurino felle & melle ſubactum, illinito. Salem cõmunem ſubactum cum oleo veteri, & melle atque ace-
E to ſquillitico, illinito.

Cap. XXXV.

ILLITIO ex pullis ſylueſtrium hirundinum. Habet pullorum hirundinum agreſtium vſtorum cineris vnc. octo, croci vnc. duas, ſpicæ nardi vnc. vnam. Excipe melle, & vtere. [a] Oportet autem pullos vrere hoc pacto. Sale mediocri conſperſos vnà cum pennis coniice in vas fictile; obturatúmque impone prunis donec in cinerẽ redigantur.

a Oportet autem, &c.] Nicolai codex non rectè ita legit: δεῖ δὲ τοὺς νεόσσους καίειν μετὰ τῶν πτερῶν ἅλατι συμμέτρῳ καταπάσαντας τοῖς
F πτεροῖς. εἶτα βάλλε εἰς ἄγγος κεραμεοῦν, καὶ φυράσας τοῦτο, &c. Legẽdum autem ita erit, Galeno ſuffragante, δεῖ δὲ τοὺς νεοσσοὺς καίειν τὸν τρόπον τοῦτον. ἅλατι συμμέτρῳ καταπάσαντας σὺν τοῖς πτεροῖς βάλλε εἰς ἄγγος κεραμεοῦν, καὶ τοῦτο φιμώσας ἐπιτίθει, &c. Sic etiam legit Aetius lib. octauo cap. 47. Et horum verborum ſenſum in noſtra conuerſione expreſſimus.

Cap. XXXVI.

ILLITIO alia, ſimilis. Recipit pullos hirundinum agreſtium numero vndecim. Succi myrti viridis cyath. duos, ſeminis myrti ſucci triobolum, mellis Attici cyath. duos. Hæc miſce cum cinere hirundinum.

Cap. XXXVII.

G ILLITIO ad eos qui angina laborant præſtantiſſima. Accipit folii, coſti, caryophylli, piperis, ſing. vnc. ſemis, ſandarachæ vnc. duas, mellis quod ſatis eſt. illine cum penna.

Cap. XXXVIII.

ILLITIO ex limacibus. Limaces nudas ſine teſtis in hortis repertas, in ollula vrito, & in cinerem redactas excipe melle Attico quod ſatis eſt, & illinito. Alii piperis grana decem iniiciunt. Oportet verò eodem mo-
H do parare cancrorum vſtorum cinerem cum melle. ſint autem fluuiales.

Cap. XXXIX.

ILLITIO, ſeu gargariſmus ex cancris fluuialibus. Cancros fluuiales cõtritos in aquæ cotyla vna, coctos &

percolatos, præbe gargarizandos. Siquidem craſſa multa ducit & leuat ſtatim, vt ait Galenus, hoc medicamentum.

Cap. XL.

ILLITIO de centaurio. Cētaurium minus vſtum & contritum, melle Attico ſufficienti imbutum, illinito. Simile. Maxillæ porci vſtæ vnc. vnam, coſti vncias quatuor, ſtercoris canis oſſa comedentis vnc. quatuor, gallarum, ſidiorum, ſing. vnc. vnam, piperis toſti ſcrup. ſex. Trita in pollinem imbue melle ſufficiente, & illine.

Cap. XLI.

ILLITIO ad oris putredines. Recipit gallarum, ſidiorum, pyrethri, piperis, ſing. hexag. ſemis. trita inſperge palato. Pyrethri, piperis, malorum Punicorum dulciū ſucci part. tres, mellis Attici partes II. ſinapi, gallarum, coſti, pyrethri, aluminis ſciſſilis, ſing. drach. tres. Coquantur probè, & reponantur ad vſum.

Cap. XLII.

ILLITIO ad inflammationes tonſillarum. Accipit gallarum vnc. vnā, coſti vnc. ſemis. Trita in pollinē inſperge deſuper, aut cum melle excipe. Nōnulli etiam adiiciunt folium. Alii fingunt pilulas expertas, quæ capiunt elaterii ſemiobolum, nitri ſpumæ triobolum, ſinapi vnc. vnam. Trita finge cum aqua, & da diluculo duas, & veſperi duas, & deinceps ſimiliter.

Cap. XLIII.

ILLITIO ad anginam vtilis, ciens vomitum, & ad occultas anginas conueniens. Qui verò hac illitione vti volunt, ab iis prius mercedem accipe. Æris vſti, chalcanthi, ſing. vnc. duas, myrrhæ, elaterii, aphronitri albi, ſing. vnc. vnam, fellis taurini vnc. quatuor. Excipiantur melle, & illine cum penna penitiſſimé.

Cap. XLIIII.

COLLVTIO ad cruentas gingiuas, Aſclepiadis. Capit balauſtiorum, roſarum, ramorum myrti, ſing. [a] æquales partes. Coquito cum poſca dilutiore, colóque traiecto liquore, dato vt in ore retineatur.

a Æquales partes] Codex Nicolai habet, ἀνὰ ἐξαγ. non expreſſo pondere. Aetius lib. 8. cap. 23. legit, ἑκάστου ἴσον. Quam quidem lectionem in noſtra conuerſione ſequuti ſumus.

Cap. XLV.

COLLVTIO ſimilis. Habet ramorum lentiſci, balauſtiorum, malorum radicis, ſing. hexag. vnum. coctam in poſca præbeto. Ruborum, roſarum, ramorum oleæ, rhois culinarii, lentis, myrti, ſidiorum, balauſtiorum, palmularum oſſium. Hæc tuſa coquito in poſca, & dilue cum confectione de nucibus.

Cap. XLVI.

ILLITIO ad gingiuas eroſas. Recipe malum Punicum integrum, & interiora eius omnia vacuato, & imple cauitatem melle Attico puro. dein adiice aluminis ſciſſilis, cinamomi, ſing. hexag. ſemis. [a] Coopertum in cinere calido coquito ad tertias, & vtere ad gingiuas putridas, & eroſas, & cruentas. Poſtea collue cum ea quæ ante hanc dicta eſt collutione.

a Coopertum] Nicolai codex non rectè legit ὀχώσας, pro πωμάσας, vel ὀχήσας, id eſt cooperiens, vel ſenſim mouens: vt iam ſæpe annotauimus.

Cap. XLVII.

COLLVTIO ad gingiuarum comeſtionem, experta. Oliuarum ramos, ſidia, balauſtia, roſas, rubi ſummitates, [a] alumen ſciſſile. Coquito ad tertias. præbe ad colluendum os multoties. deinde pone deſuper cum bōbacio hoc inſperſile contritum in pollinem: Cinamomi, nucis moſchatæ, roſarum, balauſtiorum, thuris, maſtiches, trium piperum, myrobalani magni cum oſſibus eius, ſing. vnc. ſemis. Fermentato ipſa cum albo vino, & coniice in calamum, & probè cum fermento obturatū [b] aſſato in mortario, donec in cinerem redigatur calamus. dein ab igne remouens, accipe interiora calami, & contere, ac dentibus inſperge.

a Alumen ſciſſile] Nicolai manuſcriptus codex corruptè ςύψιν, pro σχιστὴν legit. b Aſſato] Nicolai codex falſò legit ὀχώσον, pro ὀπτήσον.

Cap. XLVIII.

ILLITIO ad gingiuarum comeſtionem admodum bona. Capit [a] almyrinthræ vnc. vnam, arſenici, myrobalani flaui cum oſſibus, cinamomi, ſing. vnc. ſemis. Trita hæc fermentato cum vino albo, & coniice in calamum, probéque cum fermento obturatum ſenſim aſſato, donec calamus in cinerem redigatur. Poſtea accipe interiora calami, inſperge bōbacio, & impone: prius tamen ore aceto tepido ſatis colluto.

a Almyrinthræ] Nicolaus habet ἀλμυρίνθρας. Quid verò illi hæc vox ſignificet, ſcire non poſſum: niſi fortè hæc vox idem quod almyra ſignificet, quæ Arabibus nonniſi calcem viuam denotat.

Cap. XLIX.

DYSENTERICVM [a] irriguum ad oculorum fluxionem, & ad cœliacos. Habet mororum drachm. duas, zingiberis, thuris, gallarum, ſulphuris ignem non experti, maſtiches, ſing. drach. vnam. Trita aceto, irrigato & ad ſordium craſſitudinem redigito, repoſita in linteum impone inteſtinis.

a Irriguum] Græcè eſt ἐπίῤῥυμα. Sic autem vocat medicamentum irrigatum, quod fortè rectius ἐπίῤῥυτον diceretur. Eſt verò id contrarium planè ei quod inſperſile vocatur. hoc enim prorſus aridū eſt, nec vllo liquore, vt prius, irrigatur.

Cap. L.

DYSENTERICVM inſperſile laudatum. Recipit picis aridæ drach. duas, bituminis, maſtiches, cumini, aluminis ſciſſilis, ſing. drach. vnam, acaciæ, ſinapi, ſing. drach. ſemis. tundito & cribrato. Vbi lauit ægrotans, & à balneo egreſſus eſt, ſpongia illum abſtergito, ſupinúmque pādens illi ne totum vētrem vino, & poſtea prædicta inſperge, & domum ducito. dein nutrito ipſum paucis micis in vino feruefactis. Æger autem in ventre pilis careat, propterea quòd ea quæ inſpergūtur adhæreant.

Cap. LI.

DYSENTERICVM ferculum ad cœliacos, & ſtomachum defluxione laborantem mirabile. Accipe orizam, & malum Punicum adſtringens integrum, coquito in aqua, & præbe comedendum cum decocto.

Cap. LII.

DYSENTERICVM ferculum bonum. Recipe orizam in farinam tuſam, & nuces Pōticas, ſimiliter amylum, & rhū culinarium. Trita in pollinem miſceto: dein coquito in aqua, grana myrti, roſas, corna, meſpila, ad tertias: & per ſaccum tranſmiſſa, prædictis miſcens fac inſtar ſucci. dein inſperge deſuper cinamomum, macer, crocum, & coriandrum, ac præbe comedendum.

Cap. LIII.

DYSENTERICVM inſperſile Puls, præſertim vbi vlcera ſunt in ſuperioribus. ſine enim periculo expurgat ipſa & ad cicatricem ducit, vti nullum aliud medicamentum. Medicis enim Romanis hanc confectionem per ſomnium à Seruatore datam eſſe, ait Mæa mulier quædam. Fermenti ſiliginei acidi lib. vnā, rhois Syriaci vnc. ſemis, tragacanthæ vnc. vna, ichthyocollæ vnc. ſemis, ſepi taurini vnc. duas, ceræ Tyrrhenicæ ſcrup. ſex. Aqua anethina diſſolue fermentum, & iniice arida tuſa & cribrata, coque vt [a] pultem.

a Pultem] Nicolaus habet ὡς πόλτον. Vſus eſt enim dictione Latina deprauata.

Cap. LIIII.

DYSENTERICVM abſolutum, ad ſanguinem ſpuentes. Symphyti radicem coquito diligenter, & [a] caryotam. dein condiens adiice oua, & præbe comedendum.

a Caryotam] Græcè eſt καρυωτίδος. Eſt autem caryota, Varrone & Plinio teſtibus, palmulæ genus oſſe carens. Aetius lib. 11. cap. 30. καρύωτον vocat.

Cap. LV.

DYSENTERICA potio laudata. Caſei veteris exteriora, picis aridæ, aluminis rotundi, interioris membranæ ventriculi gallinæ, æquas portiones. Caſeum & ventris membranas vrito, & redige in puluerē, omniáque commiſcens, da bibendum cochlearium vnum.

Cap. LVI.

DYSENTERICVM aliud, valde nobile. Nuces

tres ſiccas vre cum putaminibus, & tritas da ægrotanti A bibendas. Inſperge etiam caprinum ſtercus cum melle.

Cap. LVII.

DYSENTERICVM aliud. Recipit rubricæ ſinopicæ, ſymphyti læuigati, ſing. vnc. tres, vini aminæi cyathos tres. Commixta in poculo poſt emendationem rubricæ, da bibenda.

Cap. LVIII.

DYSENTERICVM aliud, mirabile. Sidiorum, gallarum, ſucci ex vuis immaturis expreſſi flaui, iridis, æquas partes. Contundens da cochlearium vnum, vacantibus febre cum vino: febricitantibus autem, ex temperata.

Cap. LIX.

DYSENTERICVM aliud probatum. Corticeſ caſtanearum aridarum, aut etiam acinos immaturæ vuæ tundens, & traiiciens per cribrum ſubtile, præbeto cochlearium vnum in vino adſtringente ieiuno & dormituro, atque miraberis.

Cap. LX.

DIOSPOLITICVM ad errantes flatus, & acidos ructus, difficiléſque concoctiones. Habet cumini toſti drach. tres, petroſelini drach. vnam ſemis, zingiberis drach. vnam, piperis drach. vnam ſemis, foliorum rutæ viridium drachmas duas, Berenicarii mellis quod ſatis eſt.

Cap. LXI.

DIOSPOLITICVM ſubducens aluum. Recipit cumini toſti, foliorum rutæ viridium, berenicarii, ſing. drach. duas, piperis longi, zingiberis, ſing. ſcrupul. quatuor, piperis nigri drach. octo, mellis quod ſatis eſt. Datur cochlearium vnum.

Cap. LXII.

FVRVNCVLOS celeriter concoquens. Accipit ſalem communem, origanum, oleum commune, & fermentum. His probè vnitis vtere.

Cap. LXIII.

DIFFICVLTATI ſpiritus cõferens, expertum. Capit aphonitri albi drach. vnam. da bibendum cum temperata. Simile. Struthii vnc. ſemis, cumini drachm. duas, agarici vnc. ſemis, ſquillæ aſſatæ vnc. vnam, nitri Alexandrini drach. vnam, mellis quantum ſufficit. datur cochlearium vnum. Simile. Fellis vrſini drach. ſemis. da ieiuno bibendum cum temperato. Simile. Bituminis Iudaici ſcrup. vnum. tritum da cum ouo ſorbili ieiuno, diebus tribus.

Cap. LXIIII.

ALIVD difficultati ſpirandi vtile, expertum. Habet ſeminis coriandri ſcrup. quinque, grana lauri decorticati vigintitria, olei ex immaturis oliuis expreſſi, [a]phialii mediocris dimidiam partem: trita ſimul diligenter
F da bibenda ieiuno diebus tribus. Si verò morbus diuturnus fuerit, præbeto diebus nouem.

a Phialii] Græcè eſt φιαλίου. Eſt autem phialium, Athenæo authore, poculi genus, quod Græcis etiam φίαλα dicitur.

Cap. LXV.

ALIVD difficultati ſpirandi conueniẽs, expertum & optimum. Recipit ſtruthii, thymi, comarum, capparis montani, ſing. drach. duas, acori, helenii, berenica-
G rii, iridis, ſing. drach. vnã, rubiæ ſcrup. duos ſemis, ſquillæ aſſatæ ſcrup. nouem. Redige hoc in puluerem, & præbe cochlearium vnum, & oxymelitis cochlearium vnũ, cum temperata ſufficienti.

Cap. LXVI.

DROPAX probatus. Accipit bituminis vncias duas, ceræ vnc. vnam hexag. vnum, picis aridæ drach. vnam, reſinæ pineæ, nitri, ſing. vnc. vnam, ſulphuris ignẽ non experti, pyrethri, veratri albi, adarcæ, ſingul. hexag. vnum, ſtaphidis agriæ, euphorbii, ſing. drachmæ octauã
H partem, olei quod ſatis eſt.

Cap. LXVII.

CORIA alba vt tingenda purpura. Anchuſæ radicem aceto irrigatam illine.

Cap. LXVIII.

DECAMYRI confectio miranda. Habet folii, maſtiches, euphorbii, ſpicæ nardi, ſing. hexag. vnum, ſtyracis calamitis, adarces, ſing. hexag. vnum ſemis, piperis communis hexag. vnũ, vnguenti nardini vnc. quatuor, opobalſami, ceræ, ſing. hexag. quatuor.

Cap. LXIX.

[a]MASTICATORIVM caput purgans. Recipit pyrethri, ſtaphidis agriæ, ſing. drach. tres, betæ albæ ſeminis drach. duas, maſtiches drach. decem. Effinge pa-
B ſtillos, & præbe commanducandos in ſole, vel balneo.

a Maſticatorium] Græcè eſt διαμάσημα, id quod in ore mã-ditur. Maſticatorium hodie facientes medicinam vocant. Vſi itaque ſumus voce vſitata, & ſi parum fortè Latina.

Cap. LXX.

VRINAM eliciens Euſtomachii chirurgi, expertum. Accipit piperis communis, cumini latioris, ſingul. hexag. vnum, petroſelini, pyrethri, ſing. drach. vnã grana quindecim, grana lauri repurgata tria & dimidiũ. Tundantur & cribrentur, dáque bibendum ieiuno co-
C chlearium vnum cum temperata.

Cap. LXXI.

VSTIO ad eminentias. Capit ſaponis Gallici, calcis viuæ, fæcis vini vſtæ, ammoniaci thymiamatis, galbani, propolis, ſing. hexag. vnum. Ammoniacum, galbanum & propolin ſimul contuſa in mortario, coniice in [a]trullam, & impone carbonibus, ac permitte vt modicũ incaleſcant: vbi cœperint parum liquari, iniice ſaponẽ & calcem diſſoluta cum fæce vini vſta, & ſublata ab igne [b]ſpatha commoueto, donec vtiq; cõmiſceantur.
D Probato in vngue tuo. Si enim vſſerit vnguem, bonum: ſin minus, adiice exiguum calcis. Vbi verò eminentiam vſſeris, linteum muria irrigatum loco impone.

a Trullam] Nicolaus habet τρύλλιον, Latinámque vocẽ Græcis exarauit literis. Eſt enim trulla vaſculi genus, quod trulleum etiam appellatur. b Spatha commoueto] In Nicolao eſt ἀνάθιζε, quo verbo haud dubiè vſus eſt pro eo quod eſt ſpatha commoueto.

Cap. LXXII.

DIFFICVLTER mingentibus auxilium admodum probatum. Capillos cerui ſuffumigato, & confeſtim minget. Simile. Turturis ſtercoris drach. vnam tri-
E tam da ieiuno bibendam cum melle, tribus diebus.

Cap. LXXIII.

ILLITIO ad columellam, vuas, & omnia oris mala. Succi malorum Punicorum acidorum, ſucci mororum & mellis, ſing. lib. vnã ſemis. coquito ad conſiſtentiam. dein adiice trita & cribrata, croci drach. quatuor, aluminis ſciſſilis, myrrhæ, acaciæ, ſing. drach. ſex, ſory, lycii, ſing. drach. tres.

Cap. LXXIIII.

F DYSENTERICA, quæ ſupernè exhibentur, compoſita medicamenta. Vinum vetus adſtringens decoquito ad tertias. Iniice hæc trita, radicis ſymphyti, ſucci acaciæ, hypociſthidis, mellis quantum vini, & rurſus coquito ad conſiſtentiam. Datur manè ieiuno myſtrum vnum.

Cap. LXXV.

DYSENTERICVM aliud, probatum. Vinum vetus rubrum adſtringens coquito ad tertias. Adiice æ-
G qualem portionem mellis, & iterum coquito vſque ad conſiſtentiam. Datur manè ieiuno myſtrum vnum.

Cap. LXXVI.

DYSENTERICVM aliud, expertum. Gallæ optimè tritæ, piperis communis, rhois culinarii, ſidiorum, ſing. hexag. vnum. Hæc ſubtiliſſimè trita excipe cũ ouorum luteis quod ſatis erit, & coniice in malum Punicum vacuum, quod oblitum fermento coquatur iuxta prunas ad conſiſtentiam. Datur cochlearium vnum ieiuno ante cibum.

Cap. LXXVII.

H DYSENTERICA potio Marciani, ad eos qui neque cibum neque potum capiunt, ſed deſperati ſunt. Accipit ſcobis corticis loti arboris hexag. vigintiquinque, myrti albarum baccarum hexag. vnum & quartam

partem, malorum cotoneorum vnc.ſemis,aquæ hexag. tria.Coquito ad tertias, & da bibēdum quantum ægrotus poterit: ſi verò haud poteſt, idem per clyſterem infundito. Eiuſdē facultatis eſt folius loti decoctū. Quòd ſi loto deſtitutus fueris,vtere cortice pini. A

Cap. LXXVIII.

DYSENTERICVM aliud, ad cœliacos. Capit baccarum myrti nigrarum cochlearia tria, aniſi,roſarum aridarum,œnanthes,acaciæ,ſing.cochlearium vnum,carnes palmularum quadraginta. Excipe per palmulas,& præbeto vnc.vnam:œnanthe verò non præſente, vuam immaturam & exſiccatam iniice. B

Cap. LXXIX.

DYSENTERICVM Marciani probatum. Habet aloes probè vſtæ,ſidiorum vſtorum, ſeminis lini vſti,ſing.vnc.vnam. Contere,& dato cochlearia duo non febricitantibus,cum vino: febricitantibus autem, cum aqua pluuia tepida. nonnulli verò adiiciunt membranas ventriculi erinaceorum [a]terreſtrium, habentes adhuc cibum.Illotas igitur membranas capito, & exſiccatas habeto.Per ſe enim potæ,ventris fluxionem ſiſtunt. C

a Terreſtrium] Codex Nicolai legit περιστερῶν pro χερσαίων, vt etiam Aetius.

Cap. LXXX.

DYSENTERICA potio probata eiuſdem. Non eſt verò cur commoditatem eius deſpicias. Recipit ſeminis anethi,apii,fœniculi montani,ſingul.vnc.vnam. Contere hæc validè in mortario [a]teſtaceo,& admiſce echinorum ſiue erinaceorum terreſtrium ventriculi internam membranā per ſe tuſam & cribro tranſmiſſam, pondere vnc. I. dein vinum merum in nouum vaſculū infundito,& laminam ſæpius ignitam ferri chalybe roborati non minorem lib. vna in vino multoties extinguito,& cum aridorum vnciis duabus præbeto.Hoc eſt ad dyſentericos perfectum pondus. D

a Teſtaceo] Manuſcriptus codex legit ἀστρακίνην pro ὀστρακίνῳ. Sunt & alia multa in hac potione à nobis ex Aetio reſtituta.

Cap. LXXXI.

DYSENTERICA alia potio experta. Cochlearum terreſtrium, maximè montanarum, vſtarum cum carne vnc.tres,piperis longi ſcrup.octo.tere æreo piſtillo plurimùm, dein adiice vini veteris vnc.ſex, caræni vnc.ſex.His vnitis fac potiones tres, & da diebus tribus manè ieiuno.Oribaſius verò ita ait, Cochlearum vſtarum vnà cum teſtis vnc.quatuor, gallæ vnc.duas, piperis vnc.vnā.Redacta in pollinem cum aqua vel vino albo & tenui propinato. Hoc dyſentericis plurimùm auxiliatur,in quibus vlcera nondum putruerunt. E

Cap. LXXXII.

DYSENTERICA potio Marciani vocata [a]Phemus. Accipit myrrhæ,opii,balauſtiorum,rhois rubei, aniſi,ſpinæ Ægyptiæ,ſing.vnc.ſemis, aluminis ſciſſilis, (nonnulli lentiſcumaut huius fructum adiiciunt) ſing. vnc.vnā ſemis.Excipe cum decocto corticis ligni loti, & præbe nucis Ponticæ magnitudine. Quòd ſi autem nōn adſit lignum loti,vtere meſpilino. F

a Phemus] Codex Nicolai corruptè legit φύμα, pro φῆμος, vt ſatis ex Aetio liquet.

Cap. LXXXIII.

DYSENTERICA potio valde bona. Recipe [a]myrobalanum magnum, hoc eſt vocatum Cepulam, vrito, & cribro traiicito vt pollinem, irrigatóque cum ſucco plantaginis minoris, aut ſtillatitio roſarum campeſtrium liquore, ac calefaciens præbe bibendum ieiuno. Similis. Rhei barbari hexag.ſemis. Vrito, adiectis Athanaſia & micleta,ſingul.hexag.ſemis. Irrigato cum ſucco quinqueneruiæ, & ſtillatitio campeſtrium roſarū ſucco,& calefactum bibendum præbeto ieiuno.

a Myrobalanum magnum] Nicolaus habet μέγαν ἐλλέβορον: ſed falſò:quod ſequentia ſatis indicant.Subiicit enim ſtatim, ἤτοι τὸν λεγόμενον κέπυλε. Quæ quidem verba abundè monſtrant legendum eſſe μέγαν μυροβάλανον,hoc eſt myrobalanum magnum. is enim aliò nomine(Actuario teſte) cepula dicitur. Accedit quòd non tutum ſit,imò nō conueniat prorſus, vt dyſentericis exhibeamus elleborum. Vide quæ ſuprà ſectione prima, annotatione 423. diximus. Ibidem enim etiam myrobalanum vocauit elleborum.

Cap. LXXXIIII.

DYSENTERICA potio,valde laudata. Habet Armenii boli,ſigilli Lemnii,ſanguinis draconis,lapidis hæmatitis,corallii rubei, ſing.ſcrup.duos. Hæc trita in pollinem imbue cum Athanaſiæ hexagio dimidio. Da bibendum cum ſucco plantaginis minoris, & ſtillatitio roſarum campeſtrium tepido liquore,manè.

Cap. LXXXV.

DYSENTERICA potio valde bona,& probata, Recipit mala acida quinque,cotonea quatuor, pyra ſyl-ueſtria immatura viginti. Repurgatis interioribus & exterioribus ea contunde: dein adiice baccarum myrti vnc.vnam,& maſtiches hexag.vnum, & [a]rhaſpe bonū, aut marathatum,aut eliſphacatum purum vinum quantum oportet. Coquito ritè ad tertias, & colo traiicito, atque in vas vitreum coniicito.Quum vſus exigit,præbeto ieiuno cum theriaca poculum vnum exiguum. Dato etiam ſine theriaca.Præbe quoque comedendum è ſpeciebus quæ intra decoctionem ſunt, quantum voluerit æger. Præbe etiam bibendam aſſiduè: eſt enim admodum laudata ad dyſentericos,lientericos,& alui teneſmum.Da quoque theriacā ieiuno cum vino tepido non febricitantibus:eſt enim experta ad talia mala.

a Rhaſpe,&c.] Nicolao rhaſpe genus vini ſignificare ſuprà eſt annotatum.Sic etiam reliqua duo, vini ſunt genera. Pro rhaſpe autem fortè legendum ῥοΐτης, hoc eſt vinum è pumicis malis,vel ῥοδίτης. Per marathatum vel rectiùs marathratum, vinum è fœniculo quod Græcis μάραθρον dicitur: vt per eliſphacatum, aut rectiùs eleliſphacatum vinum è ſaluia (quam ἐλελίσφακον Græci vocant) intelligit.

Cap. LXXXVI.

FORATIONIS ſeu cariei hominis medicamentum. [a]Chorigen & bryoniam contunde ſimul, & fac vt fermentum,impone forationi.Poſtquam verò ablueris ipſam,fac linamentum, & imbue ſucco anchuſæ, quæ eſt herba quædam [b]tingens,& iniice linamentum in forationem diebus ſufficientibus.Vbi verò malum demolitum fuerit, glutinato emplaſtro donec ad cicatricem veniat. Aliud. Ceruſſam & lutea ouorum excipe bombacio,& inunge liquorem, & immitte. Prodeſt autem ad omnem dolorem ſedis. Aliud. Mænarum capita vrtio, cinerémque cum melle exceptum ſedi impone vt expertum & præſtantiſſimum ad huiuſmodi.

a Chorigen] Græcus codex habet χορίγην. Quid verò Nicolaus hac voce intelligat,ſcire non poſſum. b Tingens] Poſt hæc verba in Græco Nicolai codice legitur τὰ ἀλήθυνα κήρια. Quæ ſanè voces quid præ ſe ferant ſatis conſtituere non poſſum: niſi quis pro κήρια, μύρα legendum putet, vt ſit ſenſus: Anchuſam herbam eſſe qua verè tinguntur vnguenta. quod etiam Dioſcorides innuit. Sed certi nihil ſtatuimus in cōpoſitione hac mirificè deprauata. Alii fortè emēdatioribus codicibus vſi, legitimam lectionem huic loco & aliis multis reſtituent.

Emplaſtrum diuorum apoſtolorum Petri & Pauli, Cap. I.

Emplaſtrum ad dyſentericos, & ad teneſmum, Cap. II.

Emplaſtrum cœliacum, ad lienoſos & ſtomachicos, Cap. III.

Emplaſtrum ad abſceſſus & ſubducta vlcera, Cap. IIII.

Emplaſtrum ſiue cataplaſma optimum, Cap. V.

Emplaſtrum ad iecoris obſtructionem & duritiam, Cap. VI.

Emplaſtrum ad induratum & tumidum lienem, Cap. VII.

Emplaſtrum ſtomachicum laudatum; Cap. VIII.

Emplaſtrum attractorium ad ſubducta vlcera, abſceſſus, & gingiuarum inflammationes, Cap. IX.

Emplaſtrum ad lienem induratum & iecur, phlegmonemque, & ſtomachi imbecillitatem, Cap. X.

Emplaſtrum ad duritiam lienis & obſtructionem viſcerum, Cap. XI.

Emplaſtrum ad iecoris obſtructionem & duritiam, Cap. XII.

Emplaſtrum ad contuſa oſſa & dolores, Cap. XIII.

Emplaſtrum ad contuſa oſſa, neruos & dolores, vocatum oxycrocium, Cap. XIIII.

Emplaſtrum ad diuiſuras, fiſtulas, ægylopas, ſurculos, ſquamas, & omnis generis vlcera, Cap. XV.

Emplaſtrum nominatum Auguſtum, ad varios morbos, Cap. XVI.

Emplaſtrum ex dictamno, ad diuerſa vulnera, Cap. XVII.

Emplaſtrum dictum potens, ad varios morbos, Cap. XVIII.

Emplaſtrum Anicetum, hoc eſt inuincibile, ad diuerſa mala, Cap. XIX.

Emplaſtrum Athena, ad varia mala, Cap. XX.

Emplaſtrum exiccatorium ad ramicem aquoſum & inteſtinorum teſticulorumque, Cap. XXI.

Emplaſtrum dichromon vulnerarium, Cap. XXII.

Emplaſtrum ex abſinthio, Cap. XXIII.

Emplaſtrum vocatum Pſitacion, Cap. XXIIII.

Emplaſtrum è fermento, diſcuſſorium ad furunculos & abſceſſus, Cap. XXV.

Emplaſtrum dictum Droma, ad diuerſa mala, Cap. XXVI.

Emplaſtrum nigrum, dictum Sotirichi Azaniti, ad varia mala, Cap. XXVII.

Emplaſtrum vocatum Epigoni, ad diuerſa vitia, Cap. XXVIII.

Emplaſtrum Calbianum eximium, Tribuni Iuliani, ad diuerſa mala, Cap. XXIX.

Emplaſtrum Galeni appellatum Athena, ad omnis generis vitia, Cap. XXX.

Emplaſtrum Ægyptia, ad contuſa, Cap. XXXI.

Emplaſtrum œnopœon, ad omnia vulnera, morſus & tubercula, Cap. XXXII.

Emplaſtrum Cyrilli ad varia mala, Cap. XXXIII.

Emplaſtrum Purpura, ſinus conglutinans omnis generis, Cap. XXXIIII.

Emplaſtrum barbarum ad omnis generis vitia, Cap. XXXV.

Emplaſtrum diſcuſſorium, ruptorium, & ſenſim depaſcens, Cap. XXXVI.

Emplaſtrum nominatum Methe, mirabile, Cap. XXXVII.

Emplaſtrum carnem glutinans, & præſertim in lienoſis duritiebus vtile, Cap. XXXVIII.

Emplaſtrum nigrum, ad diuerſa vitia, Cap. XXXIX.

Emplaſtrum ad duritiem ſinus & in alis affectus, omnémque abſceſſum, Cap. XL.

Emplaſtrum Myrſinaton cicatricem inducens & refrigerans, Cap. XLI.

Emplaſtrum ex ſalicibus ad omnem affectum, Cap. XLII.

Emplaſtrum chalcitidis ad varia mala, Cap. XLIII.

Emplaſtrum de ſalibus, vomitus Euthalii, Cap. XLIIII.

Emplaſtrum venenatorum, accommodatum ad omnis generis mala, Cap. XLV.

Emplaſtrum Coreos, ad lienoſos, hydropicos & iſchiadicos, Cap. XLVI.

Emplaſtrum Simotos ad omnis generis vitia, Cap. XLVII.

Emplaſtrum ad neruos vulneratos & ſanguinem ſpuentes, Cap. XLVIII.

Emplaſtrum aliud ad vulneratos neruos, Cap. XLIX.

Emplaſtrum cauſticon ad morſus, carcinomata, ſteatomata & ſtrumas, Cap. L.

Emplaſtrum aliud præſtantiſſimum, Cap. LI.

Emplaſtrum Aphra exiccatorium, ad omnem defluxionem & vbi ſiccandum eſt, vtile, Cap. LII.

Emplaſtrum Iceſium ad omnia vulnera, Cap. LIII.

Emplaſtrum ad cruenta vulnera & neruorum præciſiones, vetera & quæ difficulter ad cicatricem perducuntur vlcera, & alia, Cap. LIIII.

Emplaſtrum Iſis ad chironia mala & curatu difficilia. Confert etiam ad cruenta vulnera, Cap. LV.

Emplaſtrum ad malitioſa, furunculos, ſtrumas & abſceſſus, Cap. LVI.

Emplaſtrum Pardalis, ad diuerſa mala, Cap. LVII.

Emplaſtrum Pelargi ſiue Ciconiæ, podagricos prorſus ſanans, Cap. LVIII.

Emplaſtrum phlegmonas arcens in recentibus diuiſionibus & eryſipelatis, Cap. LIX.

Emplaſtrum ad furunculos, malitioſa, mammas defluxione laborantes & venæ ſectiones, Cap. LX.

Emplaſtrum podagricum ſoluens callos ſeu tofos, Cap. LXI.

Emplaſtrum è fermento probatum, Cap. LXII.

Emplaſtrum diachylôn ad omnem phlegmonem & duritiem, Cap. LXIII.

Emplaſtrum Pentatheton ad varia mala, Cap. LXIIII.

Emplaſtrum è ſeminibus ad diuerſa mala, Cap. LXV.

Emplaſtrum aliud ad varia vitia, Cap. LXVI.

Emplaſtrum iſchiadicum demoliens affectus veteres, Cap. LXVII.

Emplaſtrum ad eliciendos ſudores nobile, Cap. LXVIII.

Emplaſtrum ad choleram valde bonum, Cap. LXIX.

Emplaſtrum Pampathes ad varia mala, Cap. LXX.

Emplaſtrum ad lienoſos, hydropicos & malo corporis habitu præditos, Cap. LXXI.

Emplaſtrum ad hydropicos, mirabile, Cap. LXXII.

Emplaſtrum ad palpitationem cordis, animi defectionem & ſyncopen, Cap. LXXIII.

Emplaſtrum ad cordis ſyncopen, & corporis imbecillitatem à calore ortam, Cap. LXXIIII.

Emplaſtrum ex œſypo, ad omnem duritiem, Cap. LXXV.

Emplaſtrum aliud ex œſypo, Cap. LXXVI.

Emplaſtrum ſiue præparatio ex œſypo, Cap. LXXVII.

Emplaſtrum ad pleuriticos, Cap. LXXVIII.

Emplaſtrum aliud ad pleuriticos optimum, Cap. LXXIX.
Emplaſtrum aliud ad pleuriticos præclarum, Cap. LXXX.
Emplaſtrum aliud ſimile, Cap. LXXXI.
Emplaſtrum aliud ad lateris dolores citra febrem, Cap. LXXXII.
Emplaſtrum ſtomachicum, probatum, Cap. LXXXIII.
Emplaſtrum ad imbecillitatem ſtomachi, acidum ructum, & omnem frigidum affectum, Cap. LXXXIIII.
Emplaſtrum ſtomachicum, & ad colicos, dyſentericos, cœliacos, & omnem affectum, Cap. LXXXV.
Emplaſtrum aliud cœliacum, ex ſylueſtribus pyris, Cap. LXXXVI.
Emplaſtrum ad iecorariam dyſenteriam, Cap. LXXXVII.
Emplaſtrum ad hydropicos accommodatum, Cap. LXXXVIII.
Emplaſtrum ad tuſſientes, abſceſſu laborãtes, & deſtillatione correptos, Cap. LXXXIX.
Emplaſtrum ad lienoſos probatum, Cap. XC.
Emplaſtrum ad cœliacos, dyſentericos, & profluuium muliebre, Cap. XCI.
Emplaſtrum de Euphorbio, Cap. XCII.
Emplaſtrum ad caput defluxioni obnoxium, Cap. XCIII.
Emplaſtrum aliud ſimile, Cap. XCIIII.
Emplaſtrum & ipſum ſimile, Cap. XCV.
Emplaſtrum ad ſtomachicos, cœliacos, & dyſentericos, Cap. XCVI.
Emplaſtrum ad eos qui nihil appetunt, & cibum vomunt, & ad diarrhœam, & alui profluuium, Cap. XCVII.
Emplaſtrum ad ſtrumas, abſceſſus, deſtillationes, & lienoſos, Cap. XCVIII.
Emplaſtrum cœliacum mirabile, Cap. XCIX.
Emplaſtrum ad hepaticam dyſenteriam, Cap. C.
Emplaſtrum ſimplex ad fracturas, Cap. CI.
Emplaſtrum ad putrefaciendam carnis abundantiam, Cap. CII.
Emplaſtrum vomitorium domini Ioannis, Cap. CIII.
Emplaſtrum de œſypo, Cap. CIIII.
Emplaſtrum ad dyſentericos, Cap. CV.
Emplaſtrum roborans ſtomachum, Cap. CVI.
Emplaſtrum tetrapharmacum, Cap. CVII.
Emplaſtrum ex ſucco ſeminis lini, diſcutiens & rumpens, Cap. CVIII.
Emplaſtrum de melle, Cap. CIX.
Emplaſtrum ex polline, Cap. CX.
Emplaſtrum dictum botanicum, Cap. CXI.
Emplaſtrum ex aſphodelo, Cap. CXII.
Emplaſtrum de fermento, rumpens abſceſſus, Cap. CXIII.
Emplaſtrum ad furunculos, Cap. CXIIII.
Emplaſtrum è ſtruthio, diſcutiens ſtrumas, Cap. CXV.
Emplaſtrum ad abſceſſus valde bonum, Cap. CXVI.
Emplaſtrum ex aliis ruptorium, Cap. CXVII.
Emplaſtrum è pyrano diſcutiens, Cap. CXVIII.
Emplaſtrum Pyrine, ad durities, Cap. CXIX.
Emplaſtrum Pelarium ad deſquamata, & ſimilia, Cap. CXX.
Emplaſtrum ex althæa, ad eos qui abſceſſu & ſuppuratione laborant, Cap. CXXI.
Emplaſtrum ciſſinum ad neruos vulneratos, & pũcturas, præſertim diuturnas, Cap. CXXII.
Emplaſtrum melachloron, ſimile. Cruentis etiam conducit, Cap. CXXIII.
Emplaſtrum ex ſenecione, Cap. CXXIIII.
Emplaſtrum Mnaſæi diſcutiens, Cap. CXXV.
Emplaſtrum Ariobarzanion ſimile, Cap. CXXVI.
Emplaſtrum ex dracontio, Cap. CXXVII.
Emplaſtrum pſitacium, Cap. CXXVIII.
Emplaſtrum de ceruſſa, Cap. CXXIX.
Emplaſtrum nominatum Parygron, Oribaſii, Cap. CXXX.
Emplaſtrum de Cadmia, cicatricem inducens, Cap. CXXXI.
Emplaſtrum Phœnicine, Cap. CXXXII.
Emplaſtrum ex anchuſa, ad ambuſta, Cap. CXXXIII.
Emplaſtrum ſimile, Cap. CXXXIIII.
Emplaſtrum Pompholygeron, Cap. CXXXV.
Emplaſtrum Philocotyche, dolorem mitigans, Cap. CXXXVI.
Emplaſtrum Amithaonis, ad contractos & conuulſos articulos, Cap. CXXXVII.
Emplaſtrum Ariſtophanion, emolliens, Cap. CXXXVIII.
Emplaſtrum è plumbagine, ad calidos affectus, Cap. CXXXIX.
Emplaſtrum coracum pudendis & nomis conferens, Cap. CXL.
Emplaſtrum ex oleo & aceto probatum, Cap. CXLI.
Emplaſtrum ex achate lapide, diſcutiens ac emolliens, Cap. CXLII.
Emplaſtrum Nicolai cruentis vtile, & ſinus glutinans, Cap. CXLIII.
Emplaſtrum Neronis, ad ictus, & omnem partium carnoſarum dolorem, Cap. CXLIIII.
Emplaſtrum oxyron, ad varia vtile, Cap. CXLV.
Emplaſtrum Galeni glutinans, concoquens, & pus efficiens, Cap. CXLVI.
Emplaſtrum ex metallicis, Cap. CXLVII.
Emplaſtrum vocatum Harmonia, ad fracturas vtile, Cap. CXLVIII.
Emplaſtrum Melene, Serapionis, Cap. CXLIX.
Emplaſtrum glutinans, diſcutiens, ſquamas demoliens, & ad contractos articulos vtile, Cap. CL.
Emplaſtrum è liquore Sycamini, Cap. CLI.
Emplaſtrum nominatum Dichromon, Cap. CLII.
Emplaſtrum Indicum glutinans, ad nomas, & ſanguinẽ ſpuentes vtile, Cap. CLIII.
Emplaſtrum de cinere aſpidum, diſcutiens ſtrumas, & podagram, Cap. CLIIII.
Emplaſtrum leæna, exiccans & diſcutiens, Cap. CLV.
Emplaſtrum leæna ſimile, Cap. CLVI.
Emplaſtrum Macedonicum vocatum, Cap. CLVII.
Emplaſtrum ad ignita, Cap. CLVIII.
Emplaſtrum phlegmonem arcens iis qui in iudicio torti ſunt, Cap. CLIX.
Emplaſtrum glutinans, diſcutiens, & abſtergens, Cap. CLX.
Emplaſtrum emolliens, Cap. CLXI.
Emplaſtrum è pumice cicatricem inducens, Cap. CLXII.
Emplaſtrum Paula, ad ſtrumas & bubones, Cap. CLXIII.
Emplaſtrum ex nitro ad carbunculos, Cap. CLXIIII.
Emplaſtrum ex anemone, Cap. CLXV.
Emplaſtrum ad iſchiadicos, articulos infarctos, & abſceſſus, Cap. CLXVI.
Emplaſtrum viride ſimplex, Cap. CLXVII.
Emplaſtrum viride faciens ad humida vitia, & excreſcẽtes carnes, Cap. CLXVIII.
Emplaſtrum è lixiuio, ad iſchiadicos, arthriticos, & œdematoſos, Cap. CLXIX.
Emplaſtrum ad callos, & alios duros tumores, Cap. CLXX.
Emplaſtrum ad callos articulorum, Cap. CLXXI.

Emplaſtrum ceratũm ad podagricos,dolorem mitigans, Cap.CLXXII.
Emplaſtrum iſis cruentis accommodatum,glutinans, carnem generans,& mirabiliter purgans, Cap.CLXXIII.
Emplaſtrum ad hemicranicos,ex iis quæ ſunt Alexandri, Cap.CLXXIIII.
Emplaſtrum Pentatheton, Cap.CLXXV.
Emplaſtrum ad ſtillicidium vrinæ, abſceſſus, & vlcera in partibus vrinariis veſicæ, Cap.CLXXVI.
Emplaſtrum ſimile ex butyro, Cap.CLXXVII.
Emplaſtrum ex ſemine lini ſimile, Cap.CLXXVIII.
Emplaſtrum ad abſceſſus & hypophoras,omniſque generis alias durities celerrimum, Cap.CLXXIX.
Emplaſtrum ad eos quibus ſtomachus à flaua bile, aut alio quodã calido humore aduritur, Cap.CLXXX.
Emplaſtrum vt præcedens, valde bonum, Cap.CLXXXI.
Emplaſtrum ad eos quibus ſtomachus à flaua bile aduſtus eſt, Cap.CLXXXII.
Emplaſtrum ad podagricos,ſtrumas,& omnem nephriticum morbum, Cap.CLXXXIII.
Emplaſtrum ad lacrymantes oculos, Cap.CLXXXIIII.
Emplaſtrum ad podagricos,& alia mala,Cap.CLXXXV.
Emplaſtrum dictum captiuum, Cap.CLXXXVI.
Emplaſtrum ex cantharidibus,ad iſchiadicos, & lienoſos, Cap.CLXXXVII.
Emplaſtrum hepaticum,ad continuas febres, & tertianas, Cap.CLXXXVIII.
Emplaſtrum ſtomachicum, ad refrigerationem & cruditatem, Cap.CLXXXIX.
Ad dyſentericos infuſum, Cap.CXC.
Epithema ad dyſentericos, Cap.CXCI.
Ad omnem ſanguinis eruptionem,& ad muliebre profluuium peſſus, Cap.CXCII.
Emplaſtrum nephriticum, Cap.CXCIII.
Emplaſtrum ad eos qui abſceſſu laborant, Cap.CXCIIII.
Ad mala quæ ſub lingua è deſtillatione fiunt & nominantur ranæ, Cap.CXCV.
Ad eos qui laborant deſtillatione, bonum admodum balneum, Cap.CXCVI.
Emplaſtrum temporibus admouendum,ad vigilantes, febricitantes,caput dolentes,& phreniticos, Cap.CXCVII.
Emplaſtrum fronti imponendum,ad mala quæ à deſtillatione fiunt,& omnigenas inflammationes, Cap.CXCVIII.
Emplaſtrum ad animi defectionem,& ſtomachi imbecillitatem, Cap.CXCIX.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Emplaſtris.

Sectio decima.

Cap. I.

EMPLASTRVM Apoſtolicum, propter facultatis ſuæ efficaciã,& ſpecierum numerũ appellatũ, confectionis Petri & Pauli.[a]Emmotõ vulnerariũ, omnes neruorum præciſiones & puncturas à ferro factas à phlegmone arcens: cruentis vulneribus deſtinatum.Educit ſurculos,calamos,tela, & omnia venenata.Extrahit omnia aliena in profundo corporis ſita.Facit ad abſceſſus, carcinomata,phygethla,& ceruicis dolores.Strumas, [b]pernicioſa & maligna vlcera rumpit & immutat,humores efferens.Prodeſt ad duritiés lienis, influxiones articulorum, & [c]defluxiones genuum,tibiæ vlcera rotunda,meliceridas.capitis tunicas diſcutit,& humores educit:glutinat corpora à ſe diſſidentia,fracturas cum embrocha ſanat.Valet ad abſceſſus mammarum & eryſipelata, ad fiſtulas iniectum & impoſitum,ad eos qui ſunt morſi à rabidis animãtibus, & quæcunque diſcutere oportet. ad vetuſta & diuturna vlcera,ad putredines,ſinus,hæmorrhoidas,ſedem,condylomata,rimas ani,carbunculos,impetigines,ichores, inteſtinorum ramices, morſus venenatorum, morſus ſcorpionum,nomas pudendorum cum roſaceo iniectũ, & ad ea quæ difficulter cicatrice inducuntur, & diuturna vlcera.ad muliebria mala tomento appoſitum cum roſaceo. Habet lithargyri hexagia tredecim,ceræ,colophoniæ,ſing.hexagia ſeptem,ammoniaci hexag.vnum ſemis, galbani hexagium vnum, myrrhæ hexagium vnum,bdellii hexagium vnum ſemis,pineæ reſinæ, maſtiches,ſingulorum hexagia tria,mannæ,thuris, ſingul. hexag.vnum ſemis, æruginis raſilis hexagium vnum, opopanacis,ariſtolochiæ longæ,ſingulorum hexagium vnum,olei veteris vncias duas. Tritum lithargyrum & per cribrum tenuiſſimum ſecretum coquito cum oleo apud lentum ignem. iniice autem æruginem poſtquã lithargyrum ad medietatem coctum eſt, & probatum in [d]aqua.vbi videris quòd durum ſit,adiice ceram & colophoniam trita in aliud vaſculum: & ſubmouens ab i-
A gne,inſperge ſpecies ſuperiores tritas & cribratas.Opopanacem autem & galbanum in mortario tuſa,cum exigua cera adiice poſtremùm,& vtere.

a Emmoton]Græcis ἔμμοτα dicuntur medicamenta, quæ linamentis excepta, vulneribus vlceribúſque ac ſinibus induntur.

b Pernicioſa]Nicolai codex legit πανούκλας pro πανούργας.

c Defluxiones]Græcè eſt κρούσματα.Sed puto potius legendum eſſe ῥεύματα.Sic enim eſſe ſcribendum, Latini codices monent, qui habent reuma in genu vel pede deſiccat.Eſt verò hoc loco Nicolai codex manuſcriptus mirificè deprauatus,vt ſine melioris codicis adiumento emẽdari nequeat.Vel κρούσματα vocat plagas ex percuſſione inflictas.

d Aqua]Græcus Nicolai codex habet δοκιμάσας εἰς ὕδωρ. Legen-
B dum autem fortè εἰς μάρμορον, vt Latina etiam habent exemplaria. Super marmor enim fuſa medicamenta,num ſatis cocta ſint probãtur.

Cap. II.

EMPLASTRVM ad dyſentericos, & teneſmos. Recipit gũmi hexagia quatuor,thuris,maſtiches, aloes, ſingulorum hexagia quatuor,ladani hexagia duo, farinæ cochlearia duo. Trita bene vnito cum albo oui ſufficienti,pannóque illitum imponito renibus.

Cap. III.

EMPLASTRVM cœliacũ,ad lienoſos,& ſtomachicos vtile. Accipit nucem moſchatam, gallam mo-
C ſchatam,macer,ſampſychum,mentham, pilulas cupreſſi, Armenium bolum,ſigillum Lemnium, myrtum, cinamomum,ſidia,rhun culinarium,rhun Syriacum,rhũ coriarium,panem aridum, roſas, flores iunci odorati, grana myrti,farinam orizæ,berberis, hoc eſt oxyacantham,thus,maſtichen,calamum odoratum, lignum aloes,betonicam,xylobalſamum,caſiam ligneam, gummi Arabici,ſuccum acaciæ & hypociſthidis,acinos vuarum,amylum,oſſa palmularum, calamum odoratum, ſpicam,caryophyllum,ſtyracem calamitin ſemen pe-
D taneuri,& ſuccum zingiberis,coriãdrum,ladanum,ſuccum cotoneorum,zopiſſam,ceram, zedoariam, oleum roſaceum & myrtinum. Hæc ritè ſubacta impone ſtomacho,lieni,& vniuerſo imo ventri.

Cap. IIII.

EMPLASTRVM ad abſceſſus & [a] ſubducta vlcera.Micas puras lotas multoties, olei anethini, farinæ cumini,mellis puri,farinæ fœnigræci & chamæmeli,parato,& vtere.

a Subducta] Nicolaus legit ἀπόρυφαις. Quid verò illi vox hæc ſignificet, me ignorare fateor. Puto autem inuerſione literarum eſſe deprauatam, atque ſcribendùm fuiſſe ὑποφορὰς: quarum ſæpe Galenus in libro de Compoſ. medicament. κατὰ γένη, meminit. Sunt autem ὑποφοραὶ vlcera profunda & ſubducta. Vel ἀπόκρυφα, id eſt abſcondita: vel certè ἀπόρυφα, hoc eſt obliqua & incurua vlcera: aut κορυφώδεα, id eſt tumentia, legendum. Certi tamen nihil ſtatuimus donec meliorem nacti codicem; quæ ſit legitima lectio compertum habeamus. Prior tamẽ lectio verior eſſe videtur.

Cap. V.

EMPLASTRVM aut cataplaſma optimum. Folia althææ, herbæ vẽti, lapathi, folia hyoſcyami, chamæmeli. Hæc coquito in ſacculo donec [a] diſſoluantur. poſtea appone butyrum & adipes, quoſcunque inueneris, & cõmiſcens coquito. Dein illitum panno impone tepidũ, & miraberis.

a Diſſoluantur] Codex manuſcriptus legit ἕως γενύσεως, haud dubiè pro διαλύσεως.

Cap. VI.

EMPLASTRVM ad iecoris obſtructionem & duritiem. Succi fœnigræci, ſeminis lini ſucci, maluæ ſylueſtris ſucci, violarum, ſpicæ, hyſſopi, calami odorati, abſinthii, roſarum, chamæmeli, florum iunci odorati, farinæ, coſti Alexandrini, ſantali albi, ſeminis lini, & fœnigræci, parúmque olei roſacei. Impone iecori tepidũ.

Cap. VII.

EMPLASTRVM ad induratum & tumeſcentẽ lienem optimum. Recipit liquoris Cyrenaici, liquoris peucedani, ſcordii, ſtyracis, terebinthinæ, galbani, ammoniaci, thuris, bituminis, pineæ reſinæ, ceræ. Liquores macerato in aceto, & reliqua rectè parato, & impone tepidum lieni. Ad lienem verò inflatum, præbeto galbanum deuorandum ciceris quantitate manè ieiuno, & veſperi.

Cap. VIII.

EMPLASTRVM ſtomachicum probatum. Accipit thuris, maſtiches, ſingulorum hexagia quatuor, aloes hexagia tria, zopiſſæ hexagia quatuor, galbani, ammoniaci, ſingulorum vnciam ſemis, ladani, thymiamatis, ſing. hexagia quatuor, terebinthinæ, reſinæ, ſingulorum hexagia tria, ceræ vnciam vnam, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. IX.

EMPLASTRVM attractorium mirabile, ad ſubducta vlcera & abſceſſus, & gingiuarum inflammationes. Capit ammoniaci hexagia duo, galbani hexagia tria, thuris, maſtiches, ſingulorum hexagia duo, reſinæ, terebinthinæ, ſingulorum hexagium vnum ſemis, hyoſcyami hexagium vnum ſemis, reſinæ piceæ hexag. duo, caricarum, vuarum paſſarum exemptis acinis, ſingularum vnciam ſemis, olei laurini vnciam ſemis, adipis taurini, adipis ſuilli, ſingulorum vncias duas, aloes flauæ hexagia duo, farinæ loliaceæ, ſeminis maluæ, ſingulorum vnciã ſemis, radicis maluæ ſylueſtris vnciam vnam, farinæ ſeminis lini hexagia duo, fimi columbini vnciam ſemis, propoleos hexagium vnum ſemis, ladani vnciam ſemis, ſtyracis hexagia duo, olei nardini & amygdalini dulcis, ſingulorum hexagia duo, mellis Attici quod ſatis eſt, ceræ puræ vnciam vnam.

Cap. X.

EMPLASTRVM ad lienem iecúrque induratũ, & phlegmonẽ, ac ſtomachi imbecillitatem. Habet violarum drachmam vnam, œſypi drachmas duas, roſarum drachmas quinque, ſpicæ, maſtiches, ſingulorum drachmas tres, cyperi, floris iunci odorati, aſari, calami odorati, ſingulorum drachmas quatuor, polii, fœnigræci, ſingulorum drachmas decem, chamæmeli, ſeminis maluæ, polentæ, dauci, ſingulorum drachmas octo. Fermenteſcant cum ſucco ſeminis lini & ſolani, & vtere in prædictis malis.

Cap. XI.

EMPLASTRVM ad duritiem lienis, & viſcerum obſtructionem. Recipit fœnigræci, chamæmeli, hyſſopi, calami odorati, roſarum, violarum, abſinthii, meliloti, ſpicæ, radicis capparis aut foliorum, ſalicis foliorũ, polentæ, coſti, ſucci ſeminis lini, & vini quod ſatis eſt.

Cap. XII.

EMPLASTRVM ad obſtructionem & duritiem iecoris probatum. Accipit chamæmeli, hyſſopi, ſpicæ, ſeminis maluæ, fœnigræci, florum capparis, violarum, roſarum, maſtiches, florum iunci odorati, ſeminis hyoſcyami, ſingulorum drachm. quatuor, polentæ, ſucci ſolani, ſantali albi & rubei, ſingulorum drachmas tres ſemis, ſucci ſeminis lini quantum ſufficit.

Cap. XIII.

EMPLASTRVM ad contuſa oſſa, & dolores. Capit piceæ humidæ, picis, ladani, maſtiches, ſingulorum vncias tres, croci hexagium vnum, terebinthinæ vncias duas, zopiſſæ, ammoniaci, ſingulorum vnciam vnam, ceræ vncias duas.

Cap. XIIII.

EMPLASTRVM ad contuſa oſſa, neruos, ac dolores, & ad omnem contuſum locum, vocatum Oxycrocium. Habet croci, zopiſſæ, colophoniæ, ceræ, ſingulorũ vncias duas, terebinthinæ, galbani, ammoniaci, myrrhæ, thuris, maſtiches, ſingulorum vnciam ſemis drachmam vnam ſemis. Galbanum & ammoniacum conii ce in modicum acetum per totam noctem, & ferueſacta per ſaccum ex tenui linteo factum colato, dein diſſolutam zopiſſam colatam iniicito: adiecta cera, ac diſſoluens omnia, ſimul adiice colophoniam, & deinceps terebinthinam, pòſt maſtichen, myrrham, & thus. Deinde funde ſuper marmor, & croco in puluerem trito inſperſo, ipſum ſubigito.

Cap. XV.

EMPLASTRVM Sanitas, vtile ad diuiſiones, fiſtulas, & ægylopas, ſurculos educens, & ſquamas remouens. Ad omnia vlcera faciens, herpetas, & hemicranias, fronti impoſitum, ſinus glutinat. Recipit lithargyri vncias ſex, ceruſſæ, ſalis communis, ammoniaci, ſingulorũ vncias quatuor, æruginis, terebinthinæ, ſingulorum vncias tres, ceræ vncias ſex, propoleos vncias duas, chalcanthi drachmas decem, mannæ, aluminis humidi, ſingulorum vncias duas, olei veteris, ſquamæ, ſingulorum vncias quatuor. Coquito lithargyrum, ceruſſam & ſquamam donec non inquinent. Dein adiice liquefacta cum aridis.

Cap. XVI.

EMPLASTRVM dictum Auguſtum, rectè diſpoſitum, & paratum multoties à nobis. Confert ad oculorum vehementes dolores, plagas articulorum veteres & recentes, lienoſos, iecinoroſos, hydropicos, abſceſſus crudiores, doloréſque grauiores. Nam diſcutit, aut concoquit, aut roborat. Ad pleuriticos, podagricos, arthriticos, in vigore & inclinatione exiſtẽtes valet. Oportet autem eos qui imponunt medicamentum, locum calido oleo lana excepto fouere: atque vbi impoſitum eſt, etiã deligare. Accipit radicis bryoniæ, radicis cucumeris ſylueſtris, radicis ebiſci, oculorum populi nigri, ſingulorũ vnciam vnam, olei veteris libram vnam vncias tres. Coquito radices tenuiter contuſas, & oculos populi nigri cum oleo: atque oleo poſtea colato, adiice lithargyri vncias decem, ceruſſæ vncias duas, lapidis aſii floris vnciã vnam, myrti, aloes, maſtiches, ſingulorum vnciã ſemis, croci hexagia duo, bdellii, ladani, ſingul. vnc. duas, propoleos vncias tres, æruginis vncias duas, caſiæ hexagia quatuor, thuris hexagia duo, pineæ, terebinthinæ, ſing. vncias quinque, ammoniaci, ceræ, ſingulorum vncias quatuor, chamæleontis vnciam ſemis. Coquito lithargyrum & ceruſſam, & aſium lapidem cum oleo, & vbi donec non inquinent decocta fuerint, adiice liquefacta, & arida tuſa & cribrata.

Cap. XVII.

EMPLASTRVM è dictamno mirabile, glutinãs neruos, & muſculorum præciſiones, ac [a] ſinus. Facit etiã ad vetera, & quæ difficulter ad cicatricem perducuntur vlcera, meliceridas, morſus venenatorum. Eeducit oſſa corrupta & aculeos, cuſpidéſque diſcutit, ad dolores capitis, oculorum, & omnis generis fluxiones fronti impoſitum vtile. Eſt etiam malagma bonũ ad pleuriticos,

lienoſos,fracta,luxata, & venenatorum ictus. Capit lithargyri dr.vigintiquinque,ſquamæ ferri dr. tres,mannæ drachmas quinque,dictamni,aloes, ſingulorum drachmas duas,ammoniaci drachmas tres, æris vſti drach. quatuor,diphrygis dcachm.duas, myrrhæ drach. duas, propoleos drachmas quatuor,galbani,chalcāthi,ſingulorum drachmas ſex,gentianæ drachmas tres, ariſtolochiæ longæ drachmas quatuor, colophoniæ vnciam ſemis,ceræ,olei communis,ſingulorum drachmas vigintiquinque. Coquito lithargyrum & ſquamam cum oleo donec non inquinent,dein miſce reliquas ſpecies.

a Sinus]Nicolaus habet κόλπους,Galenus lib.5. de Compoſ.me dicam.κατὰ γένη,περιθλάσεις,id eſt contuſiones legit.

Cap. XVIII.

EMPLASTRVM dictum Dynamicō,id eſt multarum virium,ad vulnera capitis & perforata, ad morſus rabidorum,ictus venenatorum,ad eos qui ab homine morſi ſunt,ſtrumas,furunculos,abſceſſus,ſinus & oſſa latentia,fiſtulas, aculeos, impetigines feras, ſcabies, mēbra,neruos contuſos,oſſáque fracta.Educit calamos, glutinat diſſidētia vulnera,& carnem generat, cauáque implet. Ad cruſtas cum melle iniectū,ad putrefacta, & phygethla,polypos in naribus,concluſa vlcera & maligna,ac difficilè curabilia.Diſpergit,rumpit,ad cicatricē perducit.curat etiam carcinomata.Habet liquoris cedrini non adulterati vncias tres ſemis,picis humidæ, bituminis Iudaici, adipis ſuilli vncias tres ſemis,adipis leonini libram vnam,galbani vnciam vnam, ceræ libram ſemis,terebinthinæ, ammoniaci,colophoniæ, ſingulorum vncias tres,lycii,thuris,aluminis ſciſſi, myrrhæ, aloes,bdellii,ſquamæ æris,ſing.hex.quatuor s. calaminthæ,æruginis,cornu ceruini vſti,ſing.vnc.s. aceti acris hexag.vnū s.mellis Attici lib.vnā s.Sicca trita & cribrata,ſolue in aceto.Melle autē prius cocto,iniice liquabilia & ſimul liquato.Vbi diſſoluta fuerint, funde in mortarium, & ſubacta validè exime,ac vtere.

Cap. XIX.

EMPLASTRVM inuincibile ad bubones, neruos vulneratos,durities, tubercula, furunculos, plagas ex percuſſione inflictas,membranas contuſas, & ad omne malum. Recipit lithargyri libram ſemis,ceræ, terebinthinæ,ammoniaci,ſingulorum vncias ſex,galbani vncias tres,opopanacis,thuris, maſtiches, ſingulorum vncias tres,bdellii,myrrhæ,ſtyracis,propoleos,ſingulorum vnciam vnam ſemis, nitri Alexandrini, aluminis ſciſſi,æris vſti,æruginis,ariſtolochiæ longæ, ſidiorum, malorum Punicorum,dictamni,gallarum, ſingulorum vnciam ſemis drachm. vnam, olei veteris, picis aridæ, colophoniæ,pineæ,ſingulorum libram ſemis.

Cap. XX.

EMPLASTRVM Athena dictum, optimū diſcuſſorium,conferens ad durities,ad vetera & noua vlcera,abſceſſus,phagedænica,nomas,putredines,omnis generis vulnera, neruorum ac muſculorum præciſiones. Educit oſſa à capite ſine perforatione. extrahit tela & ſurculos. Ad morſus venenatorum,maligna vlcera,carcinomata,phygethla,bubones,furunculos,veteres fiſtulas & ad omne malū vtile. Alleuat capitis dolores frōti impoſitū & gingiuas eroſas. Ad omnes in pudendis nomas,condylomata,oſſa putrefacta & tonſillas valet.Iniectum roſaceo,omne vlcus repurgat.Et implet magna vulnera,iniectum cum cerati vna parte & medicamenti partibus quatuor,ad vulnera & in medio ſedis vitia. Accipit ſidiorum,gallarum,ariſtolochiæ longæ & rotūdæ,diphrygis,ſalis ammoniaci,aluminis ſciſſi, nitri Alexandrini,iridis,æris vſti,miſyos,chalcitidis,chalcanthi, ſquamæ æris,thuris,ſingulorum drachmas tres, aloes, ſoreos,Cadmiæ,opopanacis,ſingulorum drachmam vnam ſemis,bituminis Iudaici drachm. trigintaquatuor, ammoniaci drachmas ſex,mannæ,thuris,galbani, ſing. drachmas quatuor, terebinthinæ drachmas ſex, pineæ drachmas trigintaquatuor,picis aridæ,colophoniæ,ſingulorum drachmas trigintaquatuor,ceræ drachmas trigintaſex,aceti drach.octodecim. Metallica terito validè

A cum aceto in mortario,& liquabilia liquefacta affunde. Dein amota ab igne coniice in cacabum, & lento igne coquito.Poſtea adiice arida.

Cap. XXI.

EMPLASTRVM exiccans ad aquoſos ramices & inteſtinorum,omniúmque teſtium vtile. Capit alicæ drachmas duas,thuris,glutini fabrilis,myrrhæ, rhois coriarii,ſing.dr. tres,balauſtiorum dr.quatuordecim,ſidiorum,gallarum,ſingulorum drach.ſex, aloes dr. quadra-
B gintaſex,vini optimi quod ſatis eſt.

Cap. XXII.

EMPLASTRVM dichromon à duplici colore ſic appellatum,vulnerarium optimum. Habet æris vſti, aluminis ſciſſilis,ammoniaci, ſingulorum drach. duas, ceræ,colophoniæ,adipis ſuilli,ſingulorum drach. duodecim,aceti quod ſatis eſt.

Cap. XXIII.

EMPLASTRVM de abſinthio.Recipit ceruſſæ, lithargyri,ſingulorum vnciam ſemis,ceræ, adipis ſuilli,
C ſingulorum hexagium vnum ſemis.

Cap. XXIIII.

EMPLASTRVM nominatū Pſitacion. Accipit colophoniæ,adipis ſuilli,ceræ,ſing.dr.ſex,ſucci hyoſcyami. Adipem cum ſucco & cera coniice in cacabum, & poſtea iniice reliqua.

Cap. XXV.

EMPLASTRVM è fermento diſcuſſorium, ad furunculos & abſceſſus. Capit nitri Alexandrini libram vnam,olei communis veteris vnciam vnam ſemis, reſi-
D næ pineæ vncias tres,myrrhæ vnciam vnam ſemis,ſalis communis,ceræ puræ,ſingul.hexag. tria ſemis. acetum cum ſale & nitro miſce,donec ad glutinis conſiſtentiam redeant:dein probè parato & ſubacto vtere.

Cap. XXVI.

EMPLASTRVM dictum Droma,ad clauos,ſtrumas,grandines,abſceſſus,phygethla & quæcunque aperire volueris. Quum enim emplaſtrum hoc imponitur, cultro non eſt opus.Habet picis humidæ dr.tres, ammoniaci,arſenici ſciſſi,ſing.dr.tres,terebinthinæ, portula-
E cæ,ſing.dr.tres,æruginis dr.vnam,opopanacis dr. duas, liquoris tithymali dr.ſemis,calcis viuæ,miſyos, chalcitidis,nitri,ſaponis Gallici,ſulphuris ignem non experti, ſing.dr.vnam.Coquito liquabilia donec non inquinēt, & tum adiice arida.[a] Sandaracham poſtremùm inſperge.

a Sandaracham]Hinc ſatis conſtat, Nicolaum per Arſenicū ſciſſile,Sandaracham intelligere veterum.

Cap. XXVII.

EMPLASTRVM nigrum dictum, Sotirichi Azaniti, ea quæ phlegmone vacant glutinat in gladia-
F toribus,carnis eroſionibus, agreſtis ſuis & rabidorum omniſque venenati animantis & feræ morſibus cōfert. Ad capitis dolorem,hemicraniam,oculos defluxione laborantes,fronti impoſitum valet. ad aurium dolorem cum roſaceo inſtillatum auri prodeſt: ſummos item humeros & lumbos dolentibus. iecoris & lienis diſſoluit durities,& in inſeſſionibus illitum emollit. Cum roſaceo oleo facit ad articulos defluxione vexatos,gibberos & genua,atque extremam ſedis partem. aduerſatur ictibus ferri, aut ligni aut aliorum. Educit ſurculos, cuſpi-
G des,clauos,calamos,teſtas & ſpinas.ad pudenda vlcerata & rimas,etiamſi iam putreſcunt.Roſaceo dilutum & illitum inſtar plicaturæ in linteo, omnem duritiē & abſceſſum ſanat & vetuſtiora vlcera & quæ difficulter ad cicatricem perducuntur. Ad omnia depaſcentia, nigra,& incidentem putrefactionem. In generationibus autem plagarum & vulnerum vtere medicamento enhæmo, ſcalpro non admoto.Extrinſecus autem impone poſcā, aut vinum cum oleo, vt neceſſitas exigit.In contritionibus verò intrò adhibe collyrii inſtar emollitum cum
H roſaceo oleo,vt non ſit [a]ſubdurum. Recipit maſtiches libram vnam,propoleos lib. ſemis,ladani vnc. vnam ſemis,bdellii vnciam vnam,thuris,myrrhæ,aloes,ammoniaci,ſingulorum hexagia quatuor ſemis, aluminis ſciſſilis,miſyos,chalcāthi,æris vſti,ſing.vnc. s.ariſtolochiæ

longæ,gallarum,cytinorum,mali Punici,ſingul. vnciã vnam,æruginis hexagia quatuor ſemis,ceræ puræ, olei roſacei,aceti acris,ſingulorum vnciam vnam. Ammoniacum & propolin cum roſaceo & cera in mortario cõtunde donec liqueſcant. Arida verò tere ac cribrato.ladanum & metallica cum aceto liquato. Dein liquans maſtichen,inſperge arida,& vnitis validè & ſubactis ad cõſiſtentiam vtere.

a Subdurum]Manuſcriptus codex legit perperam ὑποκληρὸν, pro ὑπόσκληρον.

Cap. XXVIII.

EMPLASTRVM cognominatum Epigoni.Hic quidem quum in carcere ad mortem damnatus eſſet, propter hoc medicamentum dimiſſus eſt, quòd imperatoris Marci filiam ſanaſſet.Morſa enim quum in mamma eſſet à ſerpente,& omnibus medicis de illa deſperãtibus, ſanata tamen eſt.Facit etiam ad omne vlcus recẽs & vetus, ad eos qui morſi ſunt ab homine, & ad omniũ reptilium,omniúmque ferarum quadrupedum, crocodilorum,ſcorpionum, & torpedinis marinæ morſus. ad abſceſſus,ſinus,phygethla,parotidas,furunculóſque. A phlegmone arcet iniectum cum parte vna cerati,& medicamenti partibus quatuor cum oleo roſaceo diſſolutum.Facit etiam ad ea quæ in profundo cicatricem difficulter contrahunt,& chironia.Expurgat & implet putrida carcinomata,& omnibus vlceribus confert, malignis,corruptionem ſentientibus,& iis quæ difficilè maturantur.ad abceſſus & fluxionem oculorum fronti impoſitum. oſſa capitis ex ictu commota figit firmátve. Epigonus autem non ſine gratiarum actione ipſum reuelauit,poſtquam eſſet liberat⁹ à carcere. Accipit ſquamæ æris,ammoniaci,aloes, hepaticæ, æruginis raſilis, æris vſti,thuris maris,ſalis ammoniaci,ariſtolochiæ rotundæ,ſing.vnciam ſemis,ſeminis rapi ſcrupulos tres, dracunculi radicis vnciam ſemis,ſeminis artemiſiæ ſcrupulos nouem,ceræ puræ libras quinque,colophoniæ libram vnam,olei veteris cotyl.ſemis,aceti acris cochlearium ſemis,ſinapi ſcrupulos tres, ſpodii ſcrupul. nouẽ, aluminis ſciſſilis,opopanacis,ſingulorum vnciã ſemis. Metallica tere cũ aceto diebus tribus. liquabilia verò liquato. arida inſperge,& omnibus ritè ſubactis & confectis vtere.

Cap. XXIX.

EMPLASTRVM Calbianum eximium,tribuni Iuliani,ad capitis dolorem & hemicraniam fronti impoſitum.Oculorum fluxiones ſiſtit, deſtillationem ſanat,& omnes dolores,dilutum cum oleo roſaceo & illitum.ad maligna narium vlcera illitũ.ad ea quæ ori grata ſunt,cum melle.ad difficulter ſpirãtes,mammas,cardiacos,ſtomachicos,iecinoroſos,lienoſos, dyſentericos, hydropicos, nõniſi recta ceruice ſpirãtes,iſchiadicos,arthriticos,podagricos,ad dolores neruorum &ſtuporem, effœminationéſque.educit oſſa, remouet ſquamas. Cõfert colicis,nephriticis cum ilicino oleo aut rutaceo, & ad eos qui dentium ſtupore laborant,eoſitem qui defluxionibus vexantur,aut quomodocunque aliter refrigeratos,pubi impoſitum.cum roſaceo impoſitum,aut glãde ſuppoſitum,& ſedi.Facit etiam ad ſtrumas,bubones, ganglia,vlcera vetuſta & omnem abſceſſum. Conducit & ad ea quæ in renibus & ſede ſunt.maligna repurgat, carni cicatricem inducit. Ad chiragram nobile eſt,calamos,vitra & ligna & omnia [a]infixa corpori extrahit. Facit ad diuturnã mala & carcinomata.In artificiali præpatione ad iecinoroſos,adiice vinum oleo mixtum.ad lienoſos, poſcã & reliqua ſimiliter.Eſt verò ad omnia muliebria mala vtile in peſſo ſubditum. Impoſitũ facit ad reduuias & ramices inteſtinorum.In propriam enim ſedem reponit prolapſum inteſtinum.& ad aquoſos ramices.Sinus glutinat, & cum chirurgia impoſitum probè facit,ſanguinis eruptiones ſiſtit.Eſt etiam acopon vnguentum diſſolutum cum oleo & inũctum.Eſt etiã bonũ malagma iis qui angina correpti ſunt,impoſitum iuxta ceruicẽ. Ad reſolutos & ea quæ in mãmis ſunt, quibùſque omentũ ruptũ eſt,& vmbilicus prominet, vtile. Ad omnia quæ in alis ſunt,furunculos, [b]amyloglоſſos cum chirurgia,cartilagines naris & aurium agglutinat, quas nonnulli medicorum,vtpote quod fieri haud poſſe putẽt, prætereunt.Facit ad reſolutionem,& vrſorum, leonum,& aſpidũ morſus.eius compoſitio hæc eſt. Accipit ariſtolochiæ longæ,iridis,chamæmeli aridi, ſquamæ æris,ſemperuiui, thuris, myrrhæ,aloes,cadmiæ, ſingulorum vnciam vnam,ariſtolochiæ rotundæ vnciam vnam ſtagium ſemis,æris vſti,æruginis,aluminis ſciſſi, ſingulorum ſtagia quatuor ſemis, gentianæ, centaurii, chalcanthi,dracontii, ſingulorum vnciam ſemis, ſalis ammoniaci,aluminis rotundi,ſidiorum, gallarum, ſalis Cappadocici,ſalis communis,chalcitidis, miſyos, ſingulorum ſtagium vnum ſemis. Tuſa diſſolue cum aceto, in mortario,& liquabilia liquefacito, & infunde mortario, & diſſolue.Sunt autem hæc, terebinthinæ vncia ſemis,propoleos vncia vna, ammoniaci, [a] raſuræ nauis, ſingulorum vncia ſemis, galbani vncia vna,ceræ,colophoniæ,ſingulorum libra vna ſemis, olei veteris libra ſemis.Vnita ſubigito.

a Infixa]Nicolaus legit ἐμπεπηρωμένα,ſed fortè minus rectè.Legẽdũ enim eſſe videtur ἐμπεπηγυμένα. b Amylogloſſos]Codex Nicolai legit λαγοχύλους:ſed haud dubiè deprauaté. legendum itaque cenſemus, ἀγκυλογλώσσους, vel certè ἀγκύλας, hoc eſt particulorum ligationes.Quòd ſi tamen quiſpiam veriorem lectionem ſubſtituerit,noſtrã immutare nihil grauabimur. c Raſuræ nauis] Zopiſſam intelligit.

Cap. XXX.

EMPLASTRVM [a] Galeni, Athena.Confert certò ad omne malum,& non eſt quod non ſanauit.Poteſt etiam vtiliter adhiberi pro malagmate iis quæ egẽt emollitione,laxatione,& impletione. Accepit autẽ hoc emplaſtrum ab Alyppio medico. Eius compoſitio. Ceræ dr.tres, terebinthinæ dr.xxv.reſinæ frixæ dr. duodecim S. adipis vitulini,aluminis ſciſſi,chalcãthi,miſyos, opopanacis,ſing. dr. vna,galbani, myrrhæ,thuris, ſingul.dr.tres,ſalis ammoniaci,æris vſti,aloes,aluminis rotundi,ſin.dr. vna ſemis, æruginis raſilis, ammoniaci, ſingul.drach.quatuor ſemis,rubricæ ſinopicæ drach.ſemis,aceti cochlearium ſemis, olei cochleariã quatuor. Arida contunde,& cribrato.Galbanum & opopanacem cum exigua cera,& ammoniacum in mortario contunde donec diſſoluantur. Alumen,ſalem, [b]æs vſtum,miſy, chalcanthum,æruginem contere cum aceto,& affunde liquabilibus ritè ſubacta.

a Galeni]In lib.2.de Compoſ.medic. κατὰ γένη. b Æs vſtũ]Nicolai codex legit τὴν χαλβάνην falſò, pro τὸν χαλκὸν κεκαυμένον: id quod ex præcedentibus ſatis conſtat.

Cap. XXXI.

EMPLASTRVM Ægyptia nominatum,omnes diuiſiones à phlegmone conſeruans.Facit ad contuſiones,morſus quadrupedum, ſerpentium venenatorum, omnes phlegmonas citra vulnerationem, neruorúmq; ſine manifeſta cauſa dolores. hanc Andromachus plurimùm laudat.Lippientium etiam oculorum eſt [a] anacollema,capitiſque dolore laborantes iuuat. Recipit lithargyri,ceræ,ſingul.vncias quatuor ſemis,ammoniaci vncias tres,thuris,lanæ ſuccidæ combuſtæ,ſingulorum vnciam ſemis,ſquamæ æris ſtagium vnum ſemis, terebinthinæ vnciam vnam ſemis,ſquamæ ſtomomatos,ariſtolochiæ longæ, ſing.ſtag.vnum S. [b]ricini ſtag. quatuor ſemis,olei veteris vnc. decẽ ſemis. Lithargyrum, ſquamas,& ricinum decoquito donec digitos nõ inquinent.Dein liquabilia adiicito, arida verò terito.

a Anacollema]Græcè eſt ἀνακόλλημα.Sunt autem ἀνακολλήματα Græcis medicamenta quæ fronti,Galeno lib.6. de Comp. medic. κατὰ γένη,teſte,dum oculi fluxione laborant, imponuntur. b Ricini]Nicolaus habet κίκεως:Galenus autem lib.3.de Comp. medic. κατὰ γένη legit ἐλαίου κικίνου,id eſt olei ricinini.

Cap. XXXII.

EMPLASTRVM œnopœon.Facit ad omne vuln⁹, omnémq; morſum, tubercula,ad ea quæ in mãmis,ſinus,fiſtulas, furunculos,& phagedænas. Accipit ceruſſæ vnc.1.terebinthinæ,mannæ, cinabaris,ſing.dr. 11.pineæ reſinæ dr.quatuor S. ammoniaci vnc.S. propoleos vnc. duas,galbani lib.1.opopanacis dr.duas, ricini ſtagia ſex. Liquida coquito cum ceruſſa donec confluant & coaceruentur. Adiice olei veteris ſtagium vnum, aquæ

marinæ ſtagium vnum. Dein liquabilia decoquito donec manus non inquinent:poſtea propolin, galbanum, opopanacem contũde in mortario: adiice ammoniacũ, aut tuſum inſperge, aut ſubactum dilatato:& arida tuſa & cribro tranſmiſſa inſperge.Eſt enim probatum.

Cap. XXXIII.

EMPLASTRVM Cyrilli, quod Philanthropos dicitur,exiccatorium,diſcuſſorium: glutinat etiam ſinus,& defluxionibus in articulos vtile eſt:ſiſtuloſis autẽ potiſſimùm conducit in anguſto ad cartilagines loco. Capit lithargyri,olei,reſinæ pineæ, ſingulorum libram vnam vncias tres, ceruſſæ vnciam vnam ſtagium vnũ ſemis,propoleos ſimiliter,viſci quercini vnc. duas,chamæleontis vnciam vnam ſtagium ſemis,radicis centaurii vnciam vnam ſemis ſtagium ſemis,pŏpholygis vnc. vnam ſemis,floris lapidis aſii aut ipſius lapidis vnciam vnam ſemis,ammoniaci vncias tres,myrrhæ ſtagia tria. Coquito lithargyrum,oleum & reſinam donec digitos non inquinent. Dein propolin, ammoniacum,vnumquodque eorum ſeorſim in mortario tuſum,cum modico oleo dilatato:poſtea adiice ceruſſam, ſenſimque inſperge.Dein viſcum contuſum admiſce, ac poſtea cum oleis arida iniice,& ſubigito.

Cap. XXXIIII.

EMPLASTRVM Purpura dictum,ſinus agglutinans omnis generis. Habet lithargyri, colophoniæ, ſingulorum vnciam vnam,lapidis hæmatitis vnc.duas, ceræ vncias quatuor, picis libram vnam, aquæ vncias tres,olei quod ſatis eſt.

Cap. XXXV.

EMPLASTRVM barbarum,conducit ad omnia mala.Recipit bituminis libram vnam, miſyos vnciam ſemis,galbani,opapanacis,ſquamæ æris,ſingulorũ vnc. ſemis,picis aridæ,colophoniæ,ſingul.lib. s.vnc.vnã ſemis,olei veteris cochleariũ ſemis.Oleo autem admiſce etiam aceti libram ſemis,aut quantum ſufficit.

Cap. XXXVI.

EMPLASTRVM diſcuſſorium, ruptorium, & [a]ſenſim depaſcens.Accipit pyrethri libram ſemis, picis aridæ libram vnam vncias tres, baccarum lauri ſextar. quatuor,cyperi,ſeminis raphani,ſinapi,radicis canabis, ſingulorum vnciam ſemis,nitri aſſi,radicis capparis,ceræ,ſingulorum vncias tres,fœnigræci vncias duas, colocynthidis vnciã ſemis, fimi caprini ſextarium ſemis, aceti ſextarios duos,olei ſextar.ſemis vnc.vnã ſemis,nitrum terito cum aceto.

a Senſim depaſcens]Græcus Nicolai codex legit ἐξερίπουσα, pro ἐξίπουσα. Hinc ἐξιπωτικὰ medicamenta dicuntur Græcis quæ ſenſim humores diſcutiunt ac depaſcuntur,vt lib.7. de Compoſ. medic. κατὰ γένη teſtis eſt Galenus.

Cap. XXXVII.

EMPLASTRVM Methe nobile.Capit lithargyri libram vnam,picis aridæ libram vnam,adipis taurini vncias quinque ſextarios duos,olei veteris hexag. quatuor,terebinthinæ vncias quinque ſemis, olei roſacei hexagia ſedecim,opopanacis, galbani, ſingulorum hexagia quatuor,thuris vncias quinque hexagia duo,æruginis hexagia quatuor,ceræ puræ hexagia ſedecim,myrrhæ hexagia octo.Coquito lithargyrum cum oleo donec non inquinet, dein reliqua ordine adiicito, & accepto medicamento coniice in vinum bonum tribus diebus:poſtea exempto vtere.Hoc igitur emplaſtrum,maximum eſt medicamentum:facit enim ad fracta, ſtrumas ſanat,diſpergit,rumpit & ad cicatricem perducit. Confert ad omnem neruorũ conſenſum,& potiſſimùm muſculorum præciſiones & podagras, omnéque malum à phlegmone tuetur.[a] Conglutinandi vim habet, tela,cuſpides,ſurculos & calamos educit.renes cõfeſtim ſanat,collectiones diſpergit,tubercula, furunculos, duritiéſque omnes, mammas mitigat, & vehementes dolores. Oculorum fluxiones ſiſtit fronti impoſitum, capitis dolorem ſanat. Ad tibiarum pulſationes facit, & maligna vlcera,ſordidáque omnia purgat.ad morſus canum,hominum,lienoſos,pleuriticos,iſchiadicos, præſtantiſſimum exiſtit.

A a Glutinandi vim habet]Codex Nicolai malè legit ἐχέκωλος pro ἐχέκολλος.

Cap. XXXVIII.

EMPLASTRVM carnem glutinans, & præcipuè ad induratum lienem vtile.Habet ceræ puræ,maſtiches,colophoniæ,reſinæ piceæ, terebinthinæ, ammoniaci,ſingulorum libram ſemis,bdellii libram ſemis vncias tres,bituminis,arſenici,aluminis ſciſſilis,chalcãthi, miſyos,ſingulorum vnciam ſemis. Metallica terito in
B mortario,& liquabilia liquefacito in cacabo, dein adiice ammoniacum cum cera in mortario tuſum,eóque amoto ab igne adiice terebinthinam, ac poſtea inſparge arida.Dein iterum in mortarium coniice, & admiſce aceti acris vncias ſex,& moueto agiliter donec acetũ cõſumatur.vbi refrigeratũ fuerit,ſubactũ excipe.In aquoſis ramicibus vniuerſum tumorẽ hoc medicamẽto circumline. Abſumit enim &[a] depaſcitur humorem.ſimiliter etiam valet in carnoſis ramicibus: imminuit enim tumorem & in lienoſis. Abſumit enim malitiam lienis, & omnem duritiem emollit.

C a Depaſcitur]Paſſim in Nicolai codice manuſcripto ἐξέπτει pro ἐξίπτει legitur.

Cap. XXXIX.

EMPLASTRVM nigrum,enhæmon, ad effatu dignas diuiſiones,eáſq; potiſſimùm quæ in capite ſunt, ad fiſtulas,ſinus,fracturas, iecinoroſos, lienoſos : phlegmonémque arcet. Ad neruos, cartilagines cõtuſas,oſſa,ſtupidos,hypophoras & abſceſſus.Eſt bonum ad conſtringendum ſanguinem,& maximè in iis qui ſanguinẽ excreant.Vbi duobus illeueris coriis,vnumque ſuper de
D ctus vt coſtas comprehendat,alterum ſuper dorſum impoſueris, valet ad morſus canum hominùmque : vniuerſum enim locum à phlegmone tutum reddit, vt experientia edocuit.Liberat hyeme quidem diebus ſeptẽ, æſtate autem dieb⁹ nouem.ſi verò properauerit, citiùs. Recipit ceræ puræ,picis aridæ,pineæ,ſing.lib. s. mãnæ vnc.tres,ceruſſæ,chalcãthi,ſing.vnc.11. bituminis lib.1. opopanacis vnc.vnam,bdellii vnc. tres,ammoniaci lib. ſemis,olei communis libræ quartam partem, aceti cochlearium vnum.Ritè parato vtere.

E Cap. XL.

EMPLASTRVM Mile, ad duritias, ſinus, & in alis affectus,omnémque abſceſſum.Accipit ceræ puræ libram ſemis,adipis ſuilli vncias tres, picis aridæ lib. ſemis,bituminis,ammoniaci, ſingulorum vncias tres, galbani vnciam vnam ſemis,myrrhæ vnc.vnam.

Cap. XLI.

EMPLASTRVM myrtinum, cicatricem inducens & refrigerans. Capit lithargyri,ceruſſæ, ſingulorũ vnciam vnam,ceræ puræ vnciam vnã ſemis, plumba-
F ginis vnciam vnam,olei myrtini quod ſatis eſt. Plumbaginem & lithargyrum terito cum ſucco ſolani, ceruſſam & liquabilia affunde.

Cap. XLII.

EMPLASTRVM de ſalicibus,ad omnem excellenter affectum conferens. Habet ceræ puræ, bituminis,picis aridæ,reſinæ,colophoniæ, ſingulorum libram ſemis,miſyos,æruginis,ſidiorum,ſquamæ æris,ceruſſæ, aluminis ſciſſilis & rotundi,gallæ, chalcitidis, melanteriæ,ſcoriæ ferri,ſingulorum vnciam vnam ſemis,fo-
G liorum ſalicis vncias ſeptem ſemis,aceti quod ſatis eſt. Arida tere cum aceto,& magis folia, olei quantum ſufficit.

Cap. XLIII.

EMPLASTRVM chalcitidis glutinans,à phlegmone conſeruans,ad contuſiones diuiſionéſque vtile. Sinus exiccat,glutinat, prohibet abſceſſus fieri, educit oſſa corrupta,maximè in corporis extremitatibus. Recipit lithargyri,ſquamæ æris,pineæ,ceræ puræ, ſingul.
H drachmas vigintiquinque,ammoniaci,galbani, ſingul. drachmas quatuor,diphrygis drachm.tres,ariſtolochiæ rotundæ drachmas decem, olei veteris vncias quatuor ſemis.Lithargyrum,ſquamam,coniice in oleum, & decoquito donec non inquinent digitos : dein adiice liquabilia,& ammoniacum dilatatum.

Cap. XLIIII.

EMPLASTRVM de ſalibus [a] vomitus Euthalii. Accipit chalcãthi,aphonitri albi,ſalis communis, ceruſſæ,ceræ puræ,ſingul.vnciam ſemis, olei myrtini quod ſatis eſt.

a Vomitus]Græcè eſt ἔμετος. Sed fortè legendum erit ἔμμετρος hoc eſt metricum,aut carmine conſcriptum.

Cap. XLV.

EMPLASTRVM venatorum, accommodatũ omnibus malis. Capit ſymphyti,æris vſti,ſquamæ æris, iridis Illyricæ,ſingulorum vnciam vnã,atramenti Indici vnciam vnam ſemis, ſalis Cappadocici vnciam vnã, æruginis vnciam vnam ſemis,aluminis ſciſſilis,miſyos, ſingulorum vnciam vnam,gallarum, ariſtolochiæ rotũdæ & longæ,ſingulorum vnciam ſemis, dictamni, ammoniaci,ſingulorum vnciam vnam, ſidiorum, thuris, ſingulorum vnciam ſemis,picis aridæ,ceræ puræ, ſing. libram vnam ſemis,olei communis vnciam vnam,aceti cochlearium ſemis.Probè parato vtere.

Cap. XLVI.

EMPLASTRVM Coreos,ad lienoſos, hydropicos & iſchiadicos.Habet picis aridæ libram vnam, ceræ puræ,ammoniaci,nitri rubei,pineæ reſinæ, baccarũ lauri,adipis taurini,ſingulorum libram ſemis,farinæ fœnigræci ſextarii quartam partem,chamæleontis nigri,cumini tenuis,ſingulorum vnciam vnam & hexagium vnum ſemis.

Cap. XLVII.

EMPLASTRVM Simotos vocatum, ad vniuerſa mala.Recipit ceræ puræ hexagia duodecim, colophoniæ vncias ſex,ſquamæ rubeæ,æruginis,thuris, ariſtolochiæ longæ,opop anacis,aluminis ſciſſilis,æris vſti, ſingulorũ hexagium vnum,myrrhæ,aloes flauæ, galbani, ſing.hexag.vnum ſemis,olei,aceti, ſingulorum hexag. vnum,& quartam eiuſdem partem.

Cap. XLVIII.

EMPLASTRVM carycum Eladii, quod vocatur Ephrates perdica, ad neruos vulneratos & ſanguinem ſpuentes,thoraci impoſitum. Accipit ceræ puræ drach. vigintiſeptem,olei communis vncias tres, terebinthinæ drachmas nouemdecim,ammoniaci, aſteris Samii, ſingulorum drachmas duas ſemis,myrrhæ drach.duas, aloes flauæ drach.vnam ſemis grana quindecim, chalcãthi drach.duas gran.quindecim,ſalis ammoniaci,ceruſſæ, ſingulorum drachmam vnam, aluminis ſciſſilis, ichthyocollæ,ſing.drach.vnã grana quindecim,ſarcocollæ drach.vnam,ariſtolochiæ rotundæ drach. ſemis grana quindecim,iridis drachmam vnam,miſyos crudi,æris vſti,chalcitidis,ſingul.grana quindecim, Lemnii ſigilli drach.ſemis,galbani drachmam vnam,opopanacis grana quindecim,terræ Eretriadis dr.ſemis grana quindecim,adipis ſuis ſylueſtris aut taurini lib.ſemis, aceti quod ſatis eſt.

Cap. XLIX.

EMPLASTRVM ad neruos vulneratos valde bonum. Capit ceræ puræ vnciam vnã ſemis, miſyos crudi,ſquamæ æris,aluminis ſciſſilis, cypriæ, ſingulorum vnciam vnam ſemis,chalcitidis hexagium vnum ſemis, olei communis vnciam ſemis,thuris grana quindecim, galbani gran. quindecim,aceti cochlear.ſemis & quartã partem.Madefacta hæc diſſolue ſub ſole æſtu caniculari:dein adiice acetum quoad imbibatur. ſi verò hyeme præparaueris,quantum capiet acetum adiice:reliquum verò aceti cum oleo ſimul coquito donec imbibatur, & vtere vt emmoto.

Cap. L.

EMPLASTRVM cauſticum veluti ferrũ,ad morſus,carcinomata,omnem ferarum ictum,ſteatomata & ſtrumas.ſecando penetrat vſque ad oſſa. Habet ſquamæ æris drachmam vnam, cantharidum drachmas tres, ſandarachæ,arſenici,ſingulorum drachmas duas,pityocampæ drachmam vnam,cicutæ drach.ſemis, ariſtolochiæ drachmam vnam, thapſiæ drachm. vnam ſemis, adipis anſerini dimidium horum. In quibus autem vti

A conſilium eſt,iis circulariter ceratum impone,vt nõ effluat quod locos exulceret.

Cap. LI.

EMPLASTRVM Chyte mirabile. Recipit ceræ puræ vncias duas ſemis,pineæ vncias duas,adipis taurini vnciam vnam ſemis,œſypi vnciam vnam, butyri recentis vnciam ſemis.

Cap. LII.

EMPLASTRVM Aphra,quod accepi à Nabaſia to Ægyptio,exiccans omnino, & omnibus defluxione

B laborantibus vtile. Accipit ceræ puræ,picis [a] Brutiæ,Colophoniæ,bituminis,ſingulorum libram ſemis, lithargyri,aluminis ſciſſi & rotundi,ſingulorũ dr.ſex,miſyos, gallarum,chalcitidis,opii,opopanacis,myrrhæ, æruginis,ſingulorum drachmas quatuor,thuris,aloes,ſingul. vnciam vnam ſemis,ſucci mandragoræ drachm. decẽ, ceruſſæ vnciam vnam,galbani vnciam ſemis,olei vnciã vnam ſemis,aceti quod ſatis eſt.

a Brutiæ]Manuſcriptus codex legit βρυτίας, interpoſito poſt πίσσης,puncto:quum tamen legendum ſit πίσσης βρυτίας. Meminit au

C tem Brutiæ picis Dioſcorides libr. 1. capite de pice arida.

Cap. LIII.

EMPLASTRVM multis accommodatum,Iceſii nominatum,ad omne vulnus recens & vetus, contuſa, defluxiones,luxationes,fracta, phlegmonas, omnẽ dolorem,quem protinus ſedat.facit ad abſceſſus, tubercula,ſtrumas,carbunculos,parotidas,phygethla,condylomata,[a] nigritias,hæmorrhoidas,inflammatas fiſtulas,ambuſta,[b] dilutum roſaceo aut myrtino oleo. Ad vlcera,ſurculos,cuſpides, morſus canum,

D ferarum ictus,morſus hominum. item ad ſanguinẽ cohibẽdum vtitor, & loco malagmatis [c] ad omnia: oleum verò non adhibendum eſt.Lippientium in linteolo eſt anacollema.ſint autem ſplenia maiora. eſt & ad hydropicos valde bonum.Capit terræ ampelitidis,bituminis, lithargyri,ſingulorum vncias quatuor,ceræ puræ, thuris,terebinthinæ,propolis, ſingulorum vnciam vnam, galbani,aluminis ſciſſi,ſingulorum hexagia duo & tertiam partem,myrrhæ drachmam vnam ſiliquas tres ſemis,chalcitidis drach.vnam ſemis ſiliq.vnã ſemis,mel-

E lis hexagia vigintiduo ſemis,olei omphacini ſtag. vnũ ſemis.Coquito ampelitin,bitumen & lithargyrum cum oleo donec ſubigantur, & coquito ad lentum ignẽ mouens ſpatha tedacea.

a Nigritias]Manuſcriptus codex falſò μιναντίας pro μελανίας legit,vt ex Galeno lib. 5. de Comp. medic. κατὰ γένη, vbi hoc etiam emplaſtrum deſcribit,ſatis liquet. b Dilutum]In Nicolai codice corruptè legitur ἐνιεμένη pro ἀνιεμένη. c Ad omnia,&c.] Hic locus totus in Nicolai codice deprauatus eſt:ſic enim habet, καὶ ἀντὶ μαλάγματος μετὰ ἐλαίου,καὶ ἀνακόλλυμα ὀφθαλμιόντων. quum tamen Galeno aſtipulante,ita potiùs ſit legendum, καὶ ἀντὶ μαλάγματος πρὸς πάντα. ἔλαιον δὲ μὴ πρόσαγε· καὶ ἀνακόλλημα ἐπ᾽ ὀφθαλμιώντων ἐν ὀθονίῳ. ἔστι δὲ σπλήνια

F μείζονα.

Cap. LIIII.

EMPLASTRVM Haliei ad cruenta vulnera & neruorum præciſiones,vulnera vetera, & cicatricem ægrè contrahentia,defluxionéque tentata. Emollit potiſſimùm mammarum durities. Cõfert morſibus canum, & ictui paſtinacæ marinæ & aliorum ſæuorum piſciũ. ac in ſumma,virtutem habet mirabilem. Habet lithargyri,puræ ceræ,ſingulorum drachm. vigintiquinque, terebinthinæ,myrrhæ,[a] ſinopidis,æruginis raſilis,ſquamæ æris,ſingulorum drachmas duas, ariſtolochiæ dra-

G chmas tres,thuris drachm. ſedecim & tertiam partem, diphrygis drachmas quatuor,galbani,ammoniaci, ſingulorum drach. tres,olei communis ſtagia tria ſemis.

a Sinopidis]Codex Nicolai manuſcriptus (vt aliàs ferè ſemper) ita hoc etiam loco deprauatus eſt:legit enim σινώπιας pro σινωπίδος.

Cap. LV.

EMPLASTRVM Iſis,cephalicum aliud,ad [a] chironia mala & curatu difficilia.eſt etiam cruentis vulneribus accommodum. Recipit ceræ puræ drach. vigintiquinque,reſinæ [b] terebinthinæ drach.tres,ammoniaci

H drach.duas,ſquamæ æris,[c] æris vſti,ariſtolochiæ longæ, æruginis,ſalis ammoniaci,ſingulorum drach.duas,galbani, mannæ,myrrhæ,aloes,ſingulorum drach.tres, aluminis rotundi drachmam ſemis grana ſeptem,olei veteris

veteris vncias duas ſemis, radicis dracontii vnc.vnam; aceti quod ſatis eſt.

a Chironia] Manuſcriptus codex malè legit χρόνια, quum in Galeno ſit ſcriptum χειρώνια. b Terebinthinæ] Nicolaus habet τερεβινθίνης. Galenus autem κολοφωνιακῆς. c Æris vſti] Nicolaus legit χαλκȣ̃ κεκαυμένȣ. Galenus λιβανώτου κεκαυμένȣ, thuris vſti.

Cap. LVI.

EMPLASTRVM Læina, ad malitioſa, furunculos, ſtrumas, & abſceſſus. Accipit cumini communis hexagium vnum, colophoniæ vnc. duas, aniſi hexag. vnum, farinæ hordeaceæ, nitri, ſing. vnc. tres, olei veteris ſtag. vnum ſemis, picis lib. vnam & tertiam eius partem, ceræ puræ lib. ſemis, vini boni ſtag. quatuor & octauam eius partem.

Cap. LVII.

EMPLASTRVM Pardalis appellatum, ad ſtrumas: exulcerat enim & rumpit, & ad cicatricem ducit. Ad contrita oſſa valet. eadem educit. emollit etiam. Ad iecoris phlegmonas & lienis, ſuppuratos, arthriticos, podagricos, hypochondria, omnes durities, tuberculáque vtile. Diſſoluit carcinomata & phygethla. Auxiliatur conuulſis, & morſis à ſcorpione, hydropicíſque. Capit pyrethri drach. quinque, ſalis ammoniaci, grani Cnidii decorticati, ariſtolochiæ longæ; iridis Illyricæ, ammoniaci, bdellii, ſing. drach. duas; naſturtii, xylobalſami, ſingul. drach. duas ſemis, viſci quercini elaborati minas II. myrrhæ drach. duas ſemis, ſycomori aſſi minas duas, ceræ Tyrrhenicæ drach. ſeptem ſemis, ammoniaci, adipis caprini, reſinæ aridæ, ſingul. drach. duas. Irinum oleum liquans diſſolue vt ceratum, & vaſi infunde. Bdellium autem & ammoniacum macerato in vini Italici cyatho dimidio. dein contritis in ſole, adiice diſſolutum ceratum in mortario: & adiectis bdellio & ammoniaco contunde diebus duobus. Vbi verò vnita fuerint, repone in vaſculum inuolutum corio, ne tranſpirent. Si verò acopon efficere volueris, admiſce emplaſtro irinum vnguentum, nardinum, cyprinum, ſuſinum, bubulum adipem & anſerinum, ſingulorum cochlearii quartam partem, reducito hæc ad viſci craſſitudinem. Nonnulli produnt emplaſtri huius pondus drachmæ quartam partem, & vnguenti irini copioſius eſſe debere.

Cap. LVIII.

EMPLASTRVM Ciconiæ, omnino podagricos ſanans. Habet ſtercoris ciconiæ, adipis ſuilli veteris, ſingul. lib. ſemis.

Cap. LIX.

EMPLASTRVM Soſia, vocatum Philanthropos monachica, ad recentes diuiſiones conferens, eáſq; à phlegmone tutas reddens. Dilutum autem facit ad phlegmones eryſipelatoſas. Recipit ceræ puræ vnc. duas, [a]pineæ vnc. vnam, reſinæ, olei cōmunis, ſing. vnc. vnam, vini optimi hexag. quinque. Ne contemnas medicamentum hoc: eſt enim expertum & bonum. Reducito autem ad talorum formam, & vtere.

a Pineæ] Græcè eſt φυσήματος. Pineam autem reſinam φύσημα vocari, teſtatur Galenus lib. 7. De compoſ. medic. κατὰ γένη: vbi ita ſcriptum reliquit, ἡ πιτυίνη· καλȣ̃σι δ' αὐτὴν ἰδίως φύσημα.

Cap. LX.

EMPLASTRVM è fermento ad furunculos, malitioſa, mammas defluxione laborantes, & bonum venæ ſectioni. Accipit myrrhæ puræ drach. quatuor, ceræ puræ, adipis ſuilli recentis, ſing. drach. ſex, reſinæ pineæ frictæ drach. tres, [a]ſalis. Liquato fermentum, exiguam affundens aquam. Cerato autem liquefacto & ſubacto vtere.

a Salis] In Græco Nicolai codice eſt ſimpliciter ἅλατος, nullo adiecto pondere.

Cap. LXI.

EMPLASTRVM podagricum, diſſoluens callos. Capit ceræ puræ, terebinthinæ, ſingulorum drach. vnam, olei veteris drachmam vnam ſemis, nitri Alexandrini libram vnam ſemis, euphorbii vnc. vnam, iridis Illyricæ lib. vnam, farinæ fœnigræci ſext. vnum S.

Cap. LXII.

EMPLASTRVM è fermento probatum. Habet myrrhæ, ceræ puræ, adipis hyænæ recentis, ſingulorū vnciā vnam, pineæ reſinæ hexagia quatuor, frictæ reſinæ hexagia quatuor, ſalis communis vnc. vnam, nitri nigri vnc. S.

Cap. LXIII.

EMPLASTRVM è ſuccis, ad omnem phlegmonen propter duritiem factam conferens. Item dolores demolitur. Propriè verò cōfert podagricis & arthriticis. Recipit farinæ fœnigræci, & ſeminis lini, ptiſanæ, ſingulorum libram ſemis, ſucci ebiſci, viſci, lithargyri, ſingulorum libram vnam, ceræ libram ſemis, olei communis libram vnam ſemis. Coquito oleum, lithargyrum, & ſuc cum ebiſci donec non inquinent. dein adiice reliqua.

Cap. LXIIII.

EMPLASTRVM Pentatheton Glauci archiatri Alexandriæ, ad phlegmonas, eryſipelata, [a]papulas feruidas in vniuerſo corpore. In podagricis dilutum cum vino & oleo, in eryſipelatis & mammis cum roſaceo oleo, aut vino & oleo. Accipit calcis, adipis taurini, ceræ puræ, picis, reſinæ frictæ, ſingulorum vnc. vnam. Calcē diligenter diſſolue.

a Papulas feruidas] Nicolai codex legit corruptè ἐκζέμαλα, pro ἐκζέσμαλα. Sic autem dictæ ſunt papulæ ab ebulliendo & feruēdo: Galeno alio nomine dicuntur ἐκβράσμαλα.

Cap. LXV.

EMPLASTRVM de ſeminibus ad hydropicos, angina laborantes, inflatos, articulos tofos facientes, & vbi extenuare & emollire voles. Capit ſalis foſſilis vnciam vnam ſemis, aniſi, baccarum lauri, farinæ hordeaceæ, cumini, nitri, vini veteris, farinæ fœnigræci, olei veteris, ſingulorum vnc. vnam ſemis, ceræ puræ lib. ſemis, picis lib. ſemis, pineæ vnc. octo. Arida vino irrigato.

Cap. LXVI.

EMPLASTRVM ad relaxationes neruorum, & [a]oculorum, [b]papulas feruidas, reſolutos, [c]tumores neruorum, [d]articulos phlegmone tentatos, & genua: potiſſimùm verò ad reſolutos & tumores. Habet ceræ puræ vnc. quatuor, reſinæ terebinthinæ, opopanacis, ſing. hexag. duo, colophoniæ vnc. quatuor, olei veteris hexagia quinque, adipis ſuilli veteris hexag. quinque.

a Oculorum] Haud dubiè hoc loco Nicolai manuſcriptus codex deprauatus eſt. legit enim καὶ παρωμάτων. Quid autem hac voce ſignificare velit, nemo (puto) facilè diuinabit. Cenſeo itaque legendum eſſe, καὶ παρ' ὀμμάτων. b Papulas feruidas] Codex Nicolai habet ἐκβλέμματα. Quid verò ἔκβλεμμα ſit ignoramus: legendum itaque eſſe iudico ἐκζέσματα, vt paulo ſuprá. c Tumores] Græcè eſt συστροφάς. Sunt autem συστροφαὶ, vt lib. 4. De victu acutorum morbor. comment. 19. teſtis eſt Galenus, omnes præter naturam tumores: interdum tamen ad tubercula & duritias tantùm vox hæc detorquetur.
d Articulos] Codex Nicolai legit falſò ἄνδρα, pro ἄρθρα.

Cap. LXVII.

EMPLASTRVM iſchiadicum è dictamno, cognominatum etiam ab aliis è ſarmentis, deſtruens veteres affectus. Vrito ſarmenta, & horum cineris vino auſtero extincti adiice vnc. vnā, euphorbii, terebinthinæ, mannæ, ſing. vnc. ſemis, galbani vnc. vnam, ammoniaci vnc. ſemis drach. vnam, nitri vnc. vnam, piperis communis vnc. duas, opopanacis, cyperi, baccarū lauri, cyclamini, myrrhæ, petroſelini, zingiberis, pyrethri, olei tedacei, ladani, ſing. vnc. ſemis, nardi Celticæ hexag. vnum ſemis, adipis caprini vnc. ſemis, olei veteris, nardini, cyprini, ſing. vnc. tres, adipis taurini vnc. duas ſemis, ceræ Tyrrhenicæ vnc. quatuor, opobalſami vnc. duas, caſiæ fiſtulæ vnc. ſemis, cardamomi vnc. duas, pineæ vnc. vnam.

Cap. LXVIII.

EMPLASTRVM ad euocandos ſudores probatum. Recipit ſantalorum albi & rubei, farinæ fœnigræci, hordeaceæ, ſeminis lini, ſingulorum vnc. S. Fermentato cum oleo roſaceo, aut chamæmelino, aut lentiſcino, & calefaciens impone ſtomacho calidū. dein accipe vinū calefactum bonum, & eo ſpōgiam nouā imbutam applicato ſpinæ, ſcapulis, brachiis, femoribúſq; validè multoties. dein ſinito, & ſtatim ſudabit. Simile. Accipe

ttt. 2.

ſemẽ lini,coquito in marſupio cum vino albo,& impone ſtomacho aſſiduè calefactum.

Cap. LXIX.

EMPLASTRVM ad choleram valde bonum. Accipe mala acida,purgato medullam: dein coquito cum aceto,& probè contuſis adiice farinam roſarũ, & rhois Syriaci.Subacta ſimul impone ſtomacho,imo ventri,& renibus.

Cap. LXX.

EMPLASTRVM vocatum Pampathes, lapides conterit,ſoluit poros ſiue tofos duodecim annorum,in pedibus & manibus factos. Curat eos per humidæ ſaniei reſolutionem. Facit ad omnia mala ex defluxione nata,abſceſſus,carcinomata,phygethla,& ſtupores corporis.Parit etiam lætitiam iucunditatémve, carnium bonitatem & corporis robur.Capit lapidisScythici ſtag. ſex,lapidis Perſici,pyritis & hæmatitis, ſingulorum hexag. duo,lapidis Phrygii ſtagia quinque & tertiam eius partẽ,cinabaris loti hexag.quatuor,chalcitidis vſtæ ſtagia ſex,ſquamæ æris hexagia quatuor, æruginis raſilis hexagia duo,lithargyri vnciam vnam,thuris ſtag. duo, ammoniaci hexagia duo, aloes flauæ hexagia tria, dictami vnciam vnam,ariſtolochiæ, chamæmeli, ſingul. hexagia quatuor,betonicæ hexagia duo ſtagii octauám partem,gentianæ hexagia duo,floris ſalis vncias octo, olei veteris hexagia duo, ceræ rubeæ libram ſemis,propolis hexagia vigintiduo, galbani hexagia tria, adipis paſſeris vncias octo,colophoniæ,Cadmiæ, ſingulorum vncias quatuor,ariſtolochiæ longæ ſtagia quatuor,aceti quod ſatis eſt.

Cap. LXXI.

EMPLASTRVM ad lienoſos,hydropicos,& malo corporis habitu præditos,valde bonum. Habet agarici,calaminthæ, ſingulorum vnciam ſemis, anthemidis,abſinthii comæ, ſingul. vnc. ſemis,picis aridæ,myrrhæ, aloes,ſingulorum hexag. duo,galbani,ſalis ammoniaci,aluminis ſciſſi,ariſtolochiæ rotundæ,ſingulorum vnciam vnam,nitri rubei,ammoniaci, baccarum lauri, ſingulorum vnciam vnam, ariſtolochiæ longæ drach. vnam,rutæ,opopanacis,ſingulorum drachmas duas,terebinthinæ vncias tres, miſyos, æris vſti, ichthyocollæ,ſarcocollæ,taurocollæ, ſingulorũ vnciam vnam, colophoniæ,ſtercoris columbarum,ſtyracis calamitis, ſingulorum hexagia tria,adipis taurini libram ſemis, ſcoriæ ferri vnciam ſemis,foliorum ſalicis vncias duas,maſtiches, thuris,ſingulorum vnciam vnam, olei nardini quantum ſufficit.

Cap. LXXII.

EMPLASTRVM ad hydropicos mirabile. Recipit abſinthii,calaminthæ, pyrethri, ſingulorum drachmas decem,ſalis ammoniaci,grani Cnidii decorticati,ariſtolochiæ,aluminis ſciſſilis,iridis Illyricæ,aphonitri,ſingulorum drachmas tres,ammoniaci,bdellii,ſing. drachmas decem,cardamomi, liquoris ſycaminorum, hoc eſt mororum,xylobalſami,viſci quercini elaborati, ſingulorum minas quatuor, cucumeris ſylueſtris radicis,myrrhæ,ſingulorum drachmas quinque, ſycomori aſſi minas quatuor,picis,ceræ Tyrrhenicæ,ſingulorum drach.quindecim,caricarum,adipis caprini,reſinæ terebinthinæ,peucedani,ſingulorum drachmas octo, opopanacis,miſyos,piperis longi, ſingulorum drach. tres, ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſing.dr.II.ſemis, farinæ fœnigræci drach.quatuor,chamæleontis nigri, foliorũ rutæ,ſing.drach. quinque,vnguenti irini ſiliq.quatuor. Ceram,reſinam,& adipem taurinum cum vnguẽto irino liquefacito. bdellium,ammoniacum, priùs in vino Italico macerato menſura duorum cyathorum.Dein in ſole ſubacta in mortarium coniice, & contunde diebus duobus.Vbi vnita fuerint omnia, repone in coriũ & impone toti ventri. Quando autẽ hoc vt acopo vti volueris,miſceto cũ emplaſtro hoc irinũ oleũ nardinũ, cyprinũ,aut ſuſinũ,& redigito ad glutinis craſſitudinẽ. Nonnulli verò adiiciũt emplaſtro huic irini vnguẽti dr.vnã.

Cap. LXXIII.

EMPLASTRVM ad cordis palpitationẽ, animi defectionem,& ſyncopen. Accipit roſarum rubearum drachmas duas,caryophylli drachmam ſemis,netæ,hoc eſt gallæ moſchatæ,grana quindecim, floris borraginis drachmam vnam ſemis,berberis drachmam vnam, ſerici vſti drachmam ſemis, ligni aloes drachmas duas, maceris drach.ſemis,cinamomi drach.tres,ſatali rubei, foliorum citri, ſing.drach.duas, nucis moſchatæ drach. duas ſemis,ſeminis meliſſæ & herbæ, ſingul.drach.tres, ſampſychi,menthæ, ſing.drach.duas ſemis,ſpicæ drach. vnam,croci ſcrupul.vnum,corallii rubei,ambaris, ſing. hexag.ſemis,ſeminis ocimi hexag.vnum,oſſa cordis ceruini tria,xylobalſami drach.duas, margaritarum hexag. ſemis, panis vſti & in vino macerati, ſtillatitii roſarum boni liquoris, & ſucci borraginis quantum volueris. His omnibus ſimul contuſis fac ſacculos duos, & impone ipſos cordi, & calefac cum ſuccis, & calidos ſæpius permutato.

Cap. LXXIIII.

EMPLASTRVM ad cordis ſyncopen,& imbecillitatem corporis à calore natam. Capit cinamomi hexag.vnum,caryophylli hexag.ſemis,ſpicæ, folii,ſingul. drach.vnam,corallii rubei & albi,ſing. drach. duas, triũ ſantalorum,ſing.hexag.vnum, margaritarum perforatarum & nõ perforatarum,ſing.hexag.vnum ſemis, ſpodii hexagium vnum,ligni aloes boni, zedoariæ, ſingul. drach.vnam,calami odorati hexagia duo,foliorum citri vnciam vnam,roſarum rubearum vnciam ſemis, ſerici recenter è grano ilicis tincti hexagium vnum, meliſſæ herbæ vnciam ſemis drachmam vnam, ſapphiri ſcrup. duos,[a]ambaris hexagia duo,moſchi ſcrupul. duos, ambræ hexagia tria,nucis moſchatæ hexagium ſemis,ſampſychi vnciam ſemis, ſeminis ocimi hexagium vnum, carnium cotoneorum purgatarum vnciam vnam, caphuræ drachmam ſemis, carnis malorum dulcium vnciam vnam,foliorum borraginis.Hæc tuſa & cõquaſſata in mortario pone in ſacculos duos è ſerico rubro factos.dein appone ſtillatitii roſarum liquoris puri lib. vnam,& ſucci borraginis lib.duas. Calefactis his probè irrigato ſacculos, & impone calidos cordi, crebrò permutans.

a Ambaris]Hoc loco (niſi codex ſit deprauatus) differentiam inter ambarem & ambram Nicolaus facere videtur.

Cap. LXXV.

EMPLASTRVM ex œſypo, ad omnem duritiã probatum. Habet colophoniæ vncias decem,ceræ puræ vncias ſex,pineæ vncias viginti, olei comunis libras tres vnc.duas, adipis taurini vnc. octo, lanarum ſuccidarum vnc.duas, maſtiches vncias nouem, fœnigræci vnc.duas,radicis althææ vnciam vnam, adipis ouilli vncias IIII.adipis caprini vnc.ſex,ſampſychi lib.vnã vncias quatuor,mellis vnciam vnam ſemis, hyſſopi vnc. ſedecim,croci vnciam vnam,vini & olei quantum ſufficit.

Cap. LXXVI.

EMPLASTRVM aliud ex œſypo. Capit colophoniæ vnc. duas ſemis, ceræ puræ vnc. vnam ſemis, reſinæ pineæ vnc. quatuor ſemis, olei vnc.nouem, adipis taurini vnc.vnam, maſtiches vnc.vnam ſemis, lanarum ſuccidarum,ſucci fœnigræci, radicis althææ, ſing. vnc.ſemis,adipis ouilli vnc.duas, adipis caprini vnc. vnam ſemis,ſtyracis calamitis vnc.ſemis, butyri veteris, medullæ ceruinæ,ſing.vnc.vnam,adipis gallinæ,anſeris & anatis, ſing.vnc.vnam ſemis, croci vnc.ſemis, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. LXXVII.

EMPLASTRVM, confectio œſypi. Sordes quæ in lanis ouium nutriuntur, è quibus paramus œſypum nominatum,habent concoquendi facultatem ſimiliter butyro:paululum etiam diſcutiunt. Paratur autem hoc modo:Sumito ſordidas ſuccidáſve lanas in alis,[a]collo,& femoribꝰ ouiũ repertas molles,ac calida aqua lauato,ſimúlq; omnes eorũ ſordes expreſſas in craterẽ patẽtis oris cõiicito:ſuperinfuſa altera aqua feruẽti agitato,acceptóq; poculo aut alio quopiã,humorẽ ex alto cũ impetu deiice donec ſpumeſcat.dein marinã aquã illis[b]inſpergito: ſi nõ adſit,frigidã aquã inſperge, & ſine vt cõſidant,

Vbi refrigerata fuerint,quod ſupernatat pingue in alterum vas conÿcito:& infuſa iterum aqua,manibus ſubigito.Poſtea effuſa aqua aliam calidam affundito & com moueto vt prædictum eſt ſimiliter,& affuſa marina aut frigida aqua,ſine vt conſidāt:& vbi refrigerata fuerint; iterum in alterum vas conÿcito, & manibus ſubigito.& tertiò affunde aquam calidam & fac vt prædictum eſt donec œſypus candidus & purus reddatur, & nihil quod non ſit purgatum habeat.Sicque curatum in fictili vaſe repoſitum in ſole aliquot diebus cuſtodito. Omnia verò hæc in ſole [c]æſtiuo facito:ſic enim vtilior erit,[d]& nihil in ſe habebit duri & concreti, veluti qui cera aut adipe adulteratus eſt. Facit autem ad ſedis & veteri vlcera cum melle & butyro,aliáque plurima. Œſypus verò crematus(faciunt enim ex eo collectum cinerem, aut fuliginem)vtiliſſimus[e]ad eroſos oculorum angulos,ſcabioſóſque, palpebrarum callos, & defluuia. Crematur autem aliquando in noua teſta, donec [f] redactus in cinerem, pinguitudinem amiſerit. Teſta verò in carbonibus ſita ſit.

a Collo & femoribus] Manuſcriptus codex deprauatiſſimè legit κοῖλα καὶ οὖλα, pro τραχήλῳ καὶ μήροις. Sic enim eſſe legendum, è Dioſcoride ſatis liquet,qui probatiſſimas lanas,lib. 2. cap.65. ſuccidas molles,ἀπὸ τοῦ τραχήλου,καὶ τῶν μηρῶν detonſas eſſe ſcribit. b Inſpergito] Codex Nicolai malè legit κατάρενε θαλάσσῃ ἐπαρέστι, pro καταῤῥαίνε θαλάσσῃ, εἰ πάρεστι. c Æſtiuo] Græcè eſt θερινῷ. Dioſcorides autem legit θερμῷ,hoc eſt calido. d Et nihil in ſe, &c.] Ita eſſe legēdum,e Dioſcoride ſatis liquet,qui habet καὶ οὐδὲν ἔχων ἐν ἑαυτῷ σκληρὸν, ἢ συνεστικὸς, ὥσπερ ὁ δολιζόμενος κηρωτῇ ἢ στέατι. Quare Nicolai codex hinc venit emendandus, quòd admodum hoc loco ſit deprauatus,& pro στέατι legat ζύμῃ,hoc eſt fermento. e Ad eroſos,&c.] Nicolai codex habet,πρὸς διαβεβρωμένα φαρῶδη κανθοὺς, &c. quum ex Dioſcoride conſtet legēdum potiùs eſſe, πρὸς περιβεβρωμένους κάνθους καὶ ψωρώδεις καὶ βλέφαρα τετυλωμένα,&c. f Redactus in cinerem] Manuſcriptus codex πυρωθὲν legit,pro τεφρωθέν.

Cap. LXXVIII.

EMPLASTRVM ad pleuriticos. Recipit butyri,abſinthii,marrubii,fœnigræci,terebinthinæ, menthæ,pinguedinis ſuillæ & anſerinæ, œſypi,ceræ,medullæ ceruinæ,lauri ſeminis,lini ſeminis, carnis caricarum, olei chamæmelini,anethini,ſeſamini quod ſatis eſt.

Cap. LXXIX.

EMPLASTRVM aliud ad pleuriticos optimum. Accipit radicis maluæ ſylueſtris, pinguedinis ſuillæ,gallinaceæ,vulpinæ,[a]aſbo,& anſerinæ, œſypi,violarum,butyri,terebinthinæ, ſucci fœnigræci, & ſeminis lini,olei ſeſamini,ceræ puræ quod ſatis eſt.

a Aſbo] Græcè eſt ἄσβο. Quòd quidem aſbo ſit Nicolao animantis genus,ſuprà etiam annotauimus: quale autem ſit genus, ſcire nondum poſſum.

Cap. LXXX.

EMPLASTRVM alterum, ad pleuriticos mirabile. [a]Ventrem hirundinis vniuerſum accipiens terito,& cum ſucco apii,& farina fœnigræci imbuto & probè calefacto vtere.

a Ventrem] Nicolaus χελιδὼ corruptè legit, pro κοιλίαν.

Cap. LXXXI.

EMPLASTRVM ad prædicta mala, admodum efficax. Capit farinæ hordeaceæ,violarum aridarum, chamæmeli,meliloti,fœnigræci,ſeminis lini. Ebulliant in aqua dulci,dein contuſis & vtraque manu ſubactis vtere.

Cap. LXXXII.

EMPLASTRVM aliud ad lateris dolores,ſine ſebe. Habet ceræ,pineæ reſinæ,lauri,fœnigræci,ſeminis lini,thuris,menthæ,caryophylli, xylobalſami,ſtyracis calamitis,picis humidæ,hyſſopi,croci,marrubii,ladani,thuris,meliloti,galbani,maſtiches,ſpicæ, ammoniaci,myrrhæ,aloes,abſinthii,caricarū,nitri, olei cyprini, anethini,& chamæmelini,euphorbii,terebinthinæ,opopanacis,pinguedinis gallinæ & anſeris,olei rutacei, nardini,& commūnis veteris, bdellii, coſti, adipis ſuilli recentis.

Cap. LXXXIII.

EMPLASTRVM ſtomachicū,admodum laudatum. Recipit cardamomi,zingiberis, cinamomi,calaminthæ,menthæ aridæ,ſingulorum hexagia duo,ambaris drachmam ſemis, ſtyracis calamitis hexagium vnum, xylobalſami, galangæ, ſingulorum hexagia duo, colophoniæ hexagium vnum ſemis, picis humidæ hexagia duo, ligni aloes crudi vnciam ſemis, maſtiches, thuris, ſingulorum hexagia quatuor, gallæ moſchatæ drachmam ſemis,ladani boni vnciam vnam, ceræ albæ vnciam ſemis, nucis moſchatæ hexagia quatuor, croci hexagium ſemis,[a]ſucci cotoneorum,olei nardini quātum ſufficit,ſpicæ hexagium ſemis,cubebe,cardamomi maioris,ſampſychi,ſingulorum hexagia duo, aloes flauæ vnciam ſemis,mellis Attici quantum volueris.

a Succi] In manuſcripto codice ſimpliciter eſt ζώμου. Videtur itaque aliquid deſiderari hoc loco,nempe κυδωνίου, vt ex ſequēti emplaſtro ſit manifeſtiſſimum.

Cap. LXXXIIII.

EMPLASTRVM ad imbecillitatem ſtomachi, & acidum ructum,omnémque frigidum affectum. Imponitur autem vt emplaſtrum,& vt vnguentum. Accipit ſtactes, xylobalſami,maſtiches, ſingulorum hexagium vnum,ligni aloes hexagia duo, gallæ moſchatæ hexagia duo,ambræ hexagium ſemis, caryophylli hexagium vnum, zingiberis,chamæmeli,ſingulorum hexagium vnum ſemis, ſtyracis calamitis hexagium vnum, ſucci cotoneorum,olei amygdalini, & nardini,& anethi, ſingulorum vnciam vnam, pinguedinis gallinæ & anſeris, ſingulorum vnciam vnam, ladani vnciam ſemis,ceræ puræ vnciam vnam.

Cap. LXXXV.

EMPLASTRVM ſtomachicum, cœliacum,colicum,& dyſentericum. Capit ſucci foliorum hyoſcyami,ſucci vtriuſque plantaginis,ſucci cotoneorum & malorum, myrtorum, & meſpilorum, farinæ roſarum, rhois culinarii, rhois Syriaci, rhois coriarii, ſidiorum, balauſtiorum,farinæ orizæ, farinæ [a]brizæ, ſucci filicis, acaciæ,hypociſthidis, boli Armenii, ſigilli Lemnii,fructus mororum immaturorum, panis aridi puri, farinæ lentium,lentiſci,rubi,polentæ, gummi Arabici, maſtiches,myrrhæ,oui albuminis. Arida liquefacta cum humidis ſubigito,& calefacta imponito toti ventri,& imo ventri,aut etiam à tergo ad renes.

a Brizæ] Briza frumenti ſegetiſve typhæ ſimillimæ meminit Galenus lib. 1. De alimentis facul.cap. de typha.

Cap. LXXXVI.

EMPLASTRVM aliud cœliacum ex ſylueſtribus pyris. Accipito ſylueſtria pyra, aut pyra immatura,coquito probè cum aceto optimo dolo carente: dein amouens ab igne,externam mēbranam abÿce: è medulla verò capito libram vnam, cui adÿce gallæ moſchatæ quæ cognominatur net,baccarū myrti, rhois,ſucci acaciæ,& hypociſthidis,myrrhæ, thuris, maſtiches, ſingulorum drachmas quatuor, panis aridi puri drachmas octo,calami odorati drachmam vnam, ſidiorum, balauſtiorum,roſarum,gallarum, pilularum cypariſſi,berberis, orizæ farinæ, betonicæ. Arida tuſa,& tenui cribro tranſmiſſa,fermentato cum oleo roſaceo,& ſucco cotoneorum, & carnibus ſylueſtrium pyrorum. dein admiſce myrobalanum ſciſſum, & coquito cum aceto ad tertias, atque de aceto capito, & permiſce emplaſtro antea ſubacto,& denuò benè ſubacto adÿce ligni aloes crudi vnciam ſemis. Vtriſque manibus ſubactum,& calefactū illine linteo,& impone.

Cap. LXXXVII.

EMPLASTRVM ad hepaticam dyſenteriam. Habet cinamomi,ſucci acaciæ,& hypociſthidis, ſingulorum vnciam ſemis, roſarum verarum & Ægyptiarum,ſingulorum hexagia duo, ſummitatum myrti nigri,rhois culinarii, rhois Syriaci, rhois coriarii, ſidiorū, balauſtiorum, ſingul. hexagia tria, farinæ orizæ vnc. vnam,farinæ brizæ,aluminis ſciſſi, berberis, floris iunci odorati,ſingulorum hexagia duo,thuris maſculi,maſtiches,ligni aloes,ſing.vnc. ſemis, rubi fructus immaturi vnc.vnam,ſucci menthæ, cotonei, rutæ,plātaginis

minoris, polygoni, filicis,quod ſatis erit ad fermẽtationem, Armenii boli,Lẽnii ſigilli,aluminis ſciſſilis, rhois Syriaci,ſanguinis draconis, ſingulorum vnciam ſemis, mei aſſi hexagia duo,Samii aſteris, ſpodii, ſingulorum hexagia tria,gummi Arabici, cypariſſi pilularum, ſing. vnciam ſemis, ſeminis portulacæ, pſyllii, ſing. hexagia duo,ſantali albi & rubei,ſingul. vnciam vnam,ſiliginei frumenti & albi oui quantum neceſſitas poſtulauerit. Arida tuſa cum ſuccis fermentato: vnitiſque omnibus ac calefactis, linteo illita impone toti ventri, & faſcia inducta illic permitte.

Cap. LXXXVIII.

EMPLASTRVM aut cataplaſma hydropicis vtile. Recipit farinæ cicerum & irini cũ melle.Coquito cum muſto. deinde admiſce abſinthiũ, lignũ anethi, chamæmeli,althææ,maſtichen, ſemẽ agni,ſemẽ abſinthii,folia rutæ recentia tuſa,calcem lotã,roſas aridas,ſemen anethi,coriandri,cumini,& oleum anethinum.

Cap. LXXXIX.

LINCTVS è ſemine lini ad tuſſientes, abſceſſu & deſtillatione laborãtes. Accipit ſeminis lini vncias duas, hyſſopi vnciam ſemis,tragacanthæ hexagiumvnum ſemis,ſeminis aniſi, ſeminis vrticæ, ſingulorum hexagia duo,croci hexagia quatuor,aniſi hexagium vnum, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. XC.

EMPLASTRVM ad lienoſos probatum. Capit farinæ hordeaceæ,mellis Attici, ſingulorum[a] cauciũ vnum.Vtraque cum aceto coquito, & adiice maſtiches ſtagia duo, foliorum tamaricis exquiſitè tritorũ vnciã vnam.Vbi probè decoxeris,admiſce corticis radicis capparis ſtagia duo,fœnigræci, hyſſopi,chamæmeli,ſingulorũ hexagia duo, roſarum aridarũ ſtagia duo, ammoniaci hexagia duo.terito in aceto & oleo chamæmelino & adipe anſerino quantum volueris. Contuſa & ſubacta ritè,pone in cinere calido,& frequenter moueto:poſtea ab igne remouens, illine linteo ſolido, ac impone tepidum ſuper lienem.

a Caucium]Græcè eſt καυκίυ. Quale autem Nicolao pondus ſit diuinare nequeo.Corruptam tamen eſſe dictionem nihil dubito.

Cap. XCI.

EMPLASTRVM ad cœliacos, dyſentericos, & profluuium muliebre,imo ventri impoſitum, lumbis, & renibus vtile. Eſt autem probatum. Habet acaciæ, hypociſthidis,roſarum rubearum, ſidiorum, balauſtiorum,rhois Syriaci,rhois culinarii, rhois coriarii, farinæ orizæ,terræ Samiæ, boli Armenii, ſigilli Lemnii, gũmi Arabici,amyli,maſtiches,farinæ brizæ, ſucci plãtaginis vtriuſq;,& filicis,ſucci fruct⁹ myrtorũ,glutinis fabrilis, ſucci polygoni,ſpodii, vuæ immaturæ aridæ acinorum. Hæc trita,& per tenue cribrũ tranſmiſſa, & cum ſuccis & albis ouorũ ſubacta,illine linteo, & impone calidum.

Cap. XCII.

EMPLASTRVM ex euphorbio. Recipit ceræ puræ vncias duas, terebinthinæ, picis aridæ, ſingulorũ vnciam vnam,euphorbii vnc. ſex poſtremũ omnium.

Cap. XCIII.

EMPLASTRVM ad caput deſtillatione laborãs, in quo non committitur error: impoſitum vertici,valde bonum. Accipit iridis, helenii, florum iunci odorati,ſingulorum vnciam vnam, roſarum aridarum hexagium vnum ſemis,amomi,coſti, folii, gallarum,ſingulorum hexagia tria,ceræ puræ,ladani,ſingulorum vnciam ſemis, thuris hexagium vnum, maſtiches, nucis moſchatæ, ſingulorum hexagium vnum, caryophylli hexagium ſemis,olei nardini quod ſatis eſt.Probè paratum impone vertici capitis, loco prius raſo, & inuncto vino auſtero feruente.

Cap. XCIIII.

EMPLASTRVM ad eos qui deſtillatione laborant, impoſitum vertici capitis, optimum. Capit iridis hexagium vnum ſemis, gallarum hexagium ſemis, caſiæ,coſti, folii, ſpicæ nardi, balauſtiorum,roſarum aridarum,carpobalſami,ſingulorum[a] tariumvnum,myrrhæ taria duo, thuris, maſtiches, ſingulorum hexagium ſemis, ladani hexagium vnum ſemis, aloes flauæ,ſingulorum hexagium vnum, caryophylli hexagium ſemis grana vndecim,cubebe hexagium ſemis,ceræ puræ vnciam ſemis,olei nardini quod ſatis eſt.

a Tarium] Græcè eſt ταρίυ.Quid verò tarium Nicolao ſignificet,ſcire non ſatis poſſum. Ponderis eſſe quidem genus ſatis conſtat: quale verò,me ignorare fateor.

Cap. XCV.

EMPLASTRVM ad caput deſtillatione correptum,in quo non committitur error, impoſitum vertici,mirabile. Habet nucis moſchatæ,galbani,longi piperis,aloes flauæ,ladani, thuris, maſtiches, ſtyracis, caryophylli,cubebe,olei coſtini, irini, & balſamini, ceræ & caſtorei quod ſatis eſt.

Cap. XCVI.

EMPLASTRVM ad ſtomachicos, cœliacos, & dyſentericos valde bonum. Recipit croci, myrrhæ troglodyticæ,cyphi,maſtiches,ſucci abſinthii, aloes flauæ,acaciæ,palmularum,[a] maſuchæ, ladani,carnis cotoneorum,cumini toſti,ouorum lutea ſeptem, ſidiorum, ſeminis myrtorum,panis vſti & in vino macerati, olei melini aut roſacei.

a Maſuchæ] Maſucha eſt confectio quæ alio nomine Maſuaphion appellatur. Eius meminit Paulus lib.7.cap.23.

Cap. XCVII.

EMPLASTRVM ſtomachicum, ad eos qui cibum non appetunt, & cibum vomunt, ad alui profluuium,& immodicum alui fluxum conferens. Accipit œnanthes, roſarum, chamæmeli, carnis palmularum, hyſſopi,xylobalſami,calaminthæ,meliloti,abſinthii,betonicæ,cinamomi,croci,maſtiches,ſaluiæ,caryophylli, menthæ,ſampſychi,ſpicæ nardi,nucis moſchatæ,gallarum,rhois culinarii,ſidiorum,balauſtiorum,maceris,acaciæ, florum iunci odorati, ſeminis myrtorum, ligni aloes, panis vſti & in aceto macerati. fermentato cum ſucco cotoneorum,meſpilorum,& vino.

Cap. XCVIII.

EMPLASTRVM Iceſion,ad ſtrumas,abſceſſus, deſtillationes,lienoſos,iſchiadicos,& articulos,admodũ bonum. Capit lithargyri drachmas triginta, olei veteris ſextarium ſemis,aceti ſextarii quartam partem,æruginis drachmas duas ſiliquas duas,corticis pini,ſingulorum drachmam vnam,chamæleontis,euphorbii,ſingulorum drachmas quatuor,ſucci hypociſthidis, propolis,helenii,pyrethri,ſingulorum drachmas quatuor,ceræ libram ſemis vnciam vnam ſemis.

Cap. XCIX.

EMPLASTRVM cœliacum mirabile. Habet maſtiches,roſarum,gallarum,balauſtiorum,ſtyracis,florum iunci odorati,thuris,aluminis ſciſſi, cinamomi, acaciæ,& hypociſthidis ſucci, berberis, ligni aloes crudi, betonicæ, ſidiorum,boli Armenii,farinæ, orizæ,gummi,ſeminis plantaginis minoris, coriandri, glutinis fabrilis,cumini aridi,ſpodii,acinorum vuæ,ſigilli Lemnii, ceræ puræ,olei myrtini,maſtichini, melini,roſarum rubearum,terræ Samiæ,ſucci plantaginis vtriuſque,panis aridi.Probè parato vtere.

Cap. C.

EMPLASTRVM ad iecorariam dyſenteriam, iecori impoſitũ, vtile. Recipit trium ſantalorum,ſingulorum hexagium vnum,ſeminis intybi,lactucæ ſeminis hexagium ſemis, roſarum hexagiumvnum, pſyllii, ſeminis portulacæ,aut germinũ,ſingulorum hexagium vnum,ſpodii hexagii quartam partem, farinæ lentium hexagium vnum ſemis,polentæ hexagium vnum, ſanguinis draconis,ſigilli Lemnii,boli Armenii,maſtiches, ſidiorum,balauſtiorũ,ſumach,thuris,gũmi Alexãdrini, cinamomi,nucis moſchatæ,ſing.hexag.II.ſtillatitii roſarũ liquoris,& albi ouorũ quãtũ oportet,& ſucci cotoneorũ,& plãtaginis minoris. Paratũ impone calidũ, crebrò immutans. Impone autem ſuper ſtomachum hoc vnguentum, maſtiches, thuris, aloes flauæ, ladani, ceræ puræ, mellis Attici,quantum ſufficit. Coquito ritè ad

conſiſtentiam,& amoto ab igne adiice cinamomũ, zingiber,caryophyllos,nucẽ moſchatã,& tere in pollinẽ. A

Cap. CI.

EMPLASTRVM ſiue epithema ſimplex ad fractos. Accipit ceræ puræ, colophoniæ, picis humidæ, galbani,propolis,ammoniaci,ſingulorum vncias ſex.

Cap. CII.

EMPLASTRVM ad redundantis carnis putrefactionem probatum. Capit farinæ hordeaceæ & eruinæ cum melle.Bene cocto & fermentato vtere.

Cap. CIII. B

EMPLASTRVM vomitorium domini Ioannis. Habet colophoniæ vnc. vnam ſemis, picis aridæ vncias tres,æruginis raſilis vnciam vnam, ceræ flauæ vnc.vnã ſemis,thuris vnc. duas, marrubii vnc. vnam ſemis,olei roſacei vncias duas ſemis, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. CIIII.

EMPLASTRVM de œſypo. Recipit meliloti vncias duas, cardamomi vnciam vnam, lanarum ſuccidarum vncias tres.Macerato in vini ſextario vno diebus tribus.dein coquito modicè & colato,atque adiice oleũ C commune, & denuò coquito quoad parum vini relictũ fuerit. Atque tum admiſce colophoniæ, terebinthinæ, ſing.vncias quinque,ceræ puræ vncias quatuor S.

Cap. CV.

EMPLASTRVM ad dyſentericos valde bonum. Accipit ſucci foliorum hyoſcyami,ſucci plãtaginis maioris,& polygoni, ſingulorum vnc. duas. Excipito cum farina lentium & ſecalis, atque impone calido cineri,ac probè ſubactis admiſce maſtiches tritæ vnciã vnã. Pòſt illine linteo,& calefactũ imo impone ventri. D

Cap. CVI.

EMPLASTRVM roborans ventriculum. Capit caricarum, carnis palmularum, fœnigræci, ſeminis lini,vuarum Corinthiacarum, carnis Damaſcenorum, œnanthes, roſarum rubearum, maſtiches, abſinthii,panis aridi puri,lutei ouorum quantum ſufficit.

Cap. CVII.

EMPLASTRVM Baſilicum cognominatũ, tetrapharmacum. Habet ceræ,colophoniæ,picis, adipis taurini,æquas partes. E

Cap. CVIII.

EMPLASTRVM è ſucco ſeminis lini, diſcutiẽs & rumpens. Recipit olei veteris lib.duas, ceræ vncias viginti,colophoniæ,adipis ſuilli, ſingulorum libram vnam ſemis, lithargyri lib.vnam,ceruſſæ,ſucci ſeminis lini, ſingulorum libram ſemis,[a]pollinis farinacei,thuris, ſing.vncias quatuor.

a Pollinis] Manuſcriptus codex legit γύρεως. Habet autem γύρις,Paulo teſte,eandem amylo facultatem.

Cap. CIX.

EMPLASTRVM è melle. Accipit lithargyri, F ceræ,olei,ſingulorum libram vnam, terebinthinæ vnc. tres,mellis Attici,adipis porcini,ſingulorũ vncias tres.

Cap. CX.

EMPLASTRVM ex polline farinaceo, diagyreos appellatum. Pollinis, ammoniaci thymiamatis, ſingulorũ lib.ſemis,pineæ reſinæ,ceræ puræ,adipis ſuilli,lib.vnam,ſucci ſeminis lini quantum ſufficit.

Cap. CXI.

EMPLASTRVM dictum botanicum. Habet G lapathi,[a]olei ſqualidi,anchuſæ,[b]chœroſpelethi,(eſt autẽ onoclea)heptaneuri, ſingulorũ vncias tres, plantaginis maioris,ſingulorum vnciam vnam ſemis,olei cõmunis,adipis porcini, ſingulorũ libras tres. Herbæ in oleo coctæ abiiciuntur,cætera verò cum oleo eliquantur.

a Olei ſqualidi] Nicolaus corruptè admodum legit ὑπελαίυ. quum potius, Paulo atteſtante,legendum ſit ῥυπελαίυ. b Chœroſpelethi]Græcè ſcribitur falſò χοιροπελέθυ,pro χοιροσπελέθυ.Sic autem appellat Nicolaus anchuſam primi generis,quæ(Dioſcoride etiã teſte) onoclea dicta eſt.

Cap. CXII. H

EMPLASTRVM ex aſphodelo. Recipit ſucci radicis aſphodeli libram ſemis, olei roſacei, & chamæmelini,adipis anſerini, ſingulorum vnciam vnam, adipis porcini vnciam vnam ſemis,ceræ vncias duas.

Cap. CXIII.

EMPLASTRVM è fermento,abſceſſus mirabiliter rũpens. Accipit fermenti vncias tres, ſalis vncias duas,adipis vnc.tres,reſinæ pineæ vnciam vnam S.ceræ vnc.duas,aphonitri vnc.S.ammoniaci thymiamatis vnciam vnam,mellis Attici vncias tres,ſaponis vnc.vnã.

Cap. CXIIII.

EMPLASTRVM [a]ad furunculos. Capit ammoniaci thymiamatis libram S.nitri Alexandrini, aphonitri,ſingulorum vncias tres,adipis ſuilli,ceræ mũdæ,ſingulorum libram vnam,terebinthinæ libram ſemis, olei veteris vnciam vnam,aceti quod ſatis eſt.

a Ad furunculos] Nicolaus legit εἰς δοθιῆνας.Paulus verò δοθιῆνη,hoc eſt dothiene:vt ſit emplaſtri appellatio.

Cap. CXV.

EMPLASTRVM è ſtruthio,hoc eſt lanaria, ſtrumas diſcutiens. Habet lithargyri,ſtruthii,ariſtolochiæ, ſing.vnc.duas,galbani,ſquamæ æris,aloes flauæ,ſingul. vnc.S.mannæ vnc.vnam,ammoniaci thymiamatis vnc. tres,reſinæ pineæ vncias octo,aceti ſquillitici ſext. duo.

Cap. CXVI.

EMPLASTRVM Smilion,ad abſceſſus admodũ vtile. Recipit olei veteris libram S. vnc.tres,lithargyri,nitri rubei, ſalis ammoniaci, lixiuii è cinere ficulno [a]protoſtacti,reſinæ,ſing.lib.S.galbani vnc.S. chalcãthi vnciam S.ceræ vncias tres,æruginis,opopanacis,ſingul. vnc.ſemis, ammoniaci thymiamatis vnciam vnam ſemis,aceti quod ſatis eſt. Coquito lithargyrum & æruginem in aceto & oleo,quoad digitos non inquinent. deinde reliqua admiſce.

a Protoſtacti] Sic vocant Græci,Paulo lib.7. atteſtante,lixiuium in quod parandum calx ad cinerem alium quemcunque additur, vt ſuprà etiam annotatum eſt.

Cap. CXVII.

EMPLASTRVM ex alliis ruptorium. Capit ceræ vnc.tres, colophoniæ vncias duas, reſinæ pineæ vnc. vnam S.adipis taurini vnc.duas,nitri ruſi vnc. S.dr.vnã, alliorũ repurgatorũ viginti, olei ſextariũ ſemis. Allia in oleo cocta abiice,[a]& reliqua miſceto.

a Reliqua,&c.] In Nicolai codice hæc deſiderantur: adiecta verò ſunt ex Paulo,qui habet καὶ τὰ λοιπὰ μίξον.

Cap. CXVIII.

EMPLASTRVM [a]è pyrano diſcutiens. Habet adipis anſerini & phaſiani, ſingulorum vnciam vnam ſemis,olei veteris vncias tredecim,pſyllii vnciam vnam ſemis,ſeminis vrticæ,radicis apyrani viridis, ſingulorũ libram ſemis,ceræ[b]puræ libram ſemis,emplaſtri diachylôn vnciam vnam, terebinthinæ vnciam ſemis.Radicẽ apyrani in tenuiſſimas partes conciſam in oleo cum pſyllio & ſemine vrticæ per diem & noctem macerato. deinde vbi probè excocta fuerint,colato, herbáſque abiicito.Liquabilia verò admixta oleo ſoluuntur.

a E pyrano] Manuſcriptus codex falſò legit διὰ πυράμυ,pro διὰ πυρανῦ. b Puræ] Nicolaus habet καθαρῦ. Sed Paulus τράχλυ,hoc eſt albæ.

Cap. CXIX.

EMPLASTRVM Pyrine,ad durities. Recipit radicis althææ,carnis palmularum, ſingulorum libram vnam,fœnigræci,ſeminis lini,ſingulorum ſextarii quartam partem,chamæmeli,meliloti,[a]ſalis communis,ſingulorum vncias tres, vini aminæi ſextarium ſemis, lithargyri libram ſemis,ceruſſæ,colophoniæ,ſingulorum libram vnam,ceræ puræ,terebinthinæ, ſingulorum lib. ſemis,olei veteris lib.duas ſemis, aquæ lib.vnam, panis aridi lib.duas S.Herbæ in vino probè decoctæ[b]colantur, & ſucco [c]imponitur panis.Sequenti verò die ſubacta colantur: poſtea admiſcentur lithargyrum & ceruſſa in aqua trita, & adiecto oleo coquuntur donec non inquinent.Dein reliqua adduntur: amotiſque ab igne, panis inditur,validéque rudicula agitatur,atque admiſcentur æruginis raſilis,floris ſalis, ſingulorum vnc. tres,iridis, ariſtolochiæ, ſingulorum vnc.vna ſemis, terebinthinæ libra ſemis.

a Salis communis] Græcè eſt ἅλατος κοινῦ. Paulus verò legit ἐλάτης.Eſt autem ἐλάτη corticoſum quod in ſumma palmula enaſcitur. b Colantur] Græcè eſt σύρωσον. Sed Paulus legit χυλοῦνται, hoc eſt exprimuntur,ſeu in ſuccum rediguntur. c Imponitur] Græcè eſt ἐπιθὲς.Paulus autem habet βρέχεται,id eſt maceratur.

Cap. CXX

EMPLASTRVM pelarion,ad abraſa ſeu deſquamata,& ſimilia. Accipit ceræ,adipis taurini,vnc.quinque,raſuræ plumbi vnc.tres, colophoniæ vnc.tres,picis aridæ vnc.vnam,olei veteris lib.vnam vnc.tres.

Cap. CXXI.

EMPLASTRVM ex althæa ad abſceſſus,& ſuppuratos admodum bonum. Capit ſucci fœnigræci,ſeminis lini & althææ,ſingulorum lib.vnam ſemis, olei veteris lib.vnam.Coquito donec ſuccus abſumatur,admiſce colophoniæ vnc.duas,[a]ceræ puræ lib.ſemis,galbani vncias [b]duas.

a Ceræ] Poſt hæc verba Paulus addit, τερεβινθίνης λι.α΄. κισσοῦ δ' ἀκρυον ſο.γ΄. ὅτε δὲ λυθῇ, ἆρας ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἐπίβαλλε κηρὸν, &c. hoc eſt terebinthinæ reſinæ lib.vnam,hederæ lacrymæ vnc.quatuor.Vbi ſoluta fuerint & ab igne ſublata,iniice ceræ,&c. b Duas] Poſt hæc Paulus ſubiicit, ἀμφότερα ὁμοῦ κοπέντα, καὶ λύσας συνάθροιζε, id eſt Vtraq; ſimul contuſa ſolutáque,rudicula agitantur.

Cap. CXXII.

EMPLASTRVM [a]Ciſſinum, ad neruos vulneratos,& punctūras eorundem,maximè diuturnas. Habet ſquamæ rubeæ vnc.duas, thuris vnc. vnam ſemis, galbani vnc.vnam,miſyos vnc.vnam ſemis, chalcitidis drach.quatuor, aceti cochlearia ſex. Læuigato hæc omnia in ſole æſtiuo donec acetum fuerit conſumptum: dein ſolue etiam ceræ vnc. tredecim, cum olei veteris vnc.octodecim. miſce. Si verò diuiſus fuerit neruus & nudus ſit,[b]pro galbano adiice terebinthinæ vnc.duas.

a Ciſſinum] Manuſcriptus codex habet ἡ κίσση,ſed non rectè: legendum enim κίσσινος,Paulo teſte. b Si verò,&c.] Hæc ex Paulo adiecta ſunt,qui ita habet,εἰ δὲ διαιρεθείη,καὶ γυμνὸν νεῦρον,ἀντὶ,&c.

Cap. CXXIII.

EMPLASTRVM [a]Melanchloron, ad eadē mala. Ad cruenta etiam facit. Recipit ſidiorum, æris vſti, gallarum, ariſtolochiæ rotundæ, ſalis ammoniaci, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi & rotundi, iridis, miſyos, chalcanthi,chalcitidis,æruginis raſilis,cadmiæ,aloes flauæ,myrrhæ,thuris,opopanacis, lithargyri, ceruſſæ,ſin. vnc.vnam ſemis.Hæc omnia teruntur in ſole æſtiuo cū aceto diebuspluribus. Adiice ceræ puræ vnc.ſex,olei cōmunis veteris vnc.octo,in neruis quidem vulneratis:in aliis verò,olei recentis.

a Melanchloron] Nicolai codex corruptè legit μελάγχολος pro μελάγχλωρος.

Cap. CXXIIII.

EMPLASTRVM è ſenecione. Accipit ſenecionis ſucci lib.vnam,olei veteris lib.ſemis vnc.vnam S. olei cyprini vnc.duas,adipis veteris lib.ſemisvnc.vnam ſemis,terebinthinæ vnc.ſemis,galbani hexag.vnum ſemis,pineæ vnc. tres, æruginis, thuris, hyſſopi medicamenti, ſingulorum vnciam S. ſquamæ æris ſcrup.decē, ceræ puræ vncias quinque, zopiſſæ vncias ſeptem. Succus & oleum vſque ad ſordium conſiſtentiam coquitur. arida verò teruntur cum cyprino, galbanum cum cera contunditur,& in lebetem iniiciūtur. Zopiſſa verò [a]ſi arida fuerit, tritam & cribratam ponderato & inſperge: ſi verò nequeat conteri,in oleo diſſolutam colato,& tum alia admiſceantur.

a Si arida fuerit] Legendum in codice Nicolai,εἰ μέν.

Cap. CXXV.

EMPLASTRVM [a]Mnaſæi diſcuſſorium. Capit ceræ puræ,adipis ſuilli, ſing.lib. ſemis, colophoniæ vncias tres,lithargyri libram vnam, vini boni primi cochlearium ſemis.

a Mnaſæi] Malè legitur in manuſcripto codice ἡ μνάσιος,pro ἡ μνασαίου.

Cap. CXXVI.

EMPLASTRVM [a]Ariobarzanion ſimile. Habet lithargyri vnc.ſemis drach.vnam, ceruſſæ vnc.octo ſemis,aquæ marinæ vnc.ſedecim ſemis, olei veteris lib. ſemis vnc.vnam ſemis, ſuccinorum vſtorum hexag.viginti duo ſemis, ceræ rufæ vnc. quatuor ſemis, terebinthinæ vnc.tres, [b]thuris vnc.vnam S.

a Ariobarzanion] Nicolai codex falſò habet ἀριοβαρζανίσα,pro ἀριοβαρζάνιος. b Thuris] Hæc ex Paulo adiecta ſunt, & in manuſcripto codice deſiderabantur.

A Cap. CXXVII.

EMPLASTRVM è dracontio. Recipit ceræ puræ,colophoniæ,adipis porcini, picis aridæ, reſinæ,ſing. lib.duas,ammoniaci thymiamatis lib.vnam,radicis dracontii lib.duas ſemis.Radix arida [a]læuis aliis ſolutis inſpergitur.

a Læuis,&c.] Nicolai codex hoc loco aliter habet quàm Paulus.Quum verò omnia ad verbum è Paulo tranſcripſerit Nicolaus,Pauli exemplar potius quàm Nicolai ſequi voluimus. Paulus autem ſic legit,ἡ ῥίζα ξηρὰ λεία τοῖς ἄλλοις ἐπιπάσσεται λυθεῖσιν.

Cap. CXXVIII.

B EMPLASTRVM Pſittacion. Accipit ceræ puræ,colophoniæ,adipis porcini,ſucci hyoſcyami,aut foliorum tenellorum æquas partes. [a] In Alexandria verò ceræ lib.vnam vnc.tres, hyoſcyami lib.vnam, axungiæ lib. vnam vnc.tres,colophoniæ lib.quinque.ſic conſice.

a In Alexandria verò] Et hîc quædam deſiderantur, quæ ex Paulo adiecta ſunt. Hæc nimirum,ὑοσκυάμου λι.α΄.ὀξυγγίου λι.α΄.ſο.γ΄.

Cap. CXXIX.

C EMPLASTRVM è ceruſſa. Capit ceræ quæ facta eſt alba vnc.tres,olei roſacei, lithargyri, ſing. vnc. ſemis,ceruſſæ vnc.vnam,amyli vnc.vnam ſemis, ouorū alba duo & dimidium.

Cap. CXXX.

EMPLASTRVM nominatum [a]Parygron Oribaſii. Capit lithargyri,ceruſſæ,ſing.vnc. vnam ſemis, ceræ vnc.quatuor,pinguedinis ſuillæ vnc.ſeptem,colophoniæ vnc.nouem,ſucci ſeminis lini,olei, ſing.vncias decem.Hoc facit mirificè ad ruinas [b]calcaneorum.In vlceribus verò vitato.tetri enim odoris ea reddit.

D a Parygron] Manuſcriptus codex legit perperam πανύγρος pro πάρυγρον, hoc eſt liquidum. b Calcaneorum] Græcè falſò legitur πτερῶν pro πτερνῶν.

Cap. CXXXI.

EMPLASTRVM è cadmia, cicatricē inducens. Habet chalcitidis vnc.vnam,[a]cadmiæ,mānæ, ſing.vnc. ſemis,ceræ,colophoniæ, olei myrtini,librā ſemis, vini quantum ſufficit.

a Cadmiæ] Hæc dictio in Nicolai codice non ſine magno errore deſideratur: quippe emplaſtrum hoc à cadmia nomen ſuum habet.Inſerendum itaque contextui erit καδμίας dictio.

E Cap. CXXXII.

EMPLASTRVM Phœnicine. Recipit adipis porcini veteris lib.vnam, olei veteris,lithargyri,ſingul. lib. vnam ſemis, chalcitidis crudæ vnc. duas.Chalcitis cum oleo in mortario prius læuigatur, vel in ſole. vbi verò ad glutinis conſiſtentiam venerit, lithargyrū prius ſimiliter tritum iniicitur,poſtea adeps. Vbi autem probè læuigata fuerint,ad lenem ignem coquuntur donec non inquinant. Agitato cum palmularum virgis viridibus.

Cap. CXXXIII.

F EMPLASTRVM ex anchuſa,ad ambuſta. Accipit ceræ quæ facta eſt alba vnc. quatuor ſemis,olei roſacei vnc.IX.radicis anchuſæ aridæ optimè tritæ vnc.II.

Cap. CXXXIIII.

EMPLASTRVM ſimile. Capit radicis anchuſæ viridis,marrubii,gummi,ſing.vnc.tres,olei vnc. nouem.Coquito hæc in oleo,dein colato, herbáſque abiicito.Oleo autem iniice ceræ albæ vnc.xv.& diſſolue.

Cap. CXXXV.

G EMPLASTRVM [a] Pompholygeron. Habet pompholygis vnc.duas,lithargyri vncias tres.Læuigato hæc cum ſucco ſeminis lini: [b] & adiiciuntur ipſis liquefactis & refrigeratis ceræ puræ vnc.duæ, adipis anſerini aut gallinacei vnciæ duæ, olei chamæmelini libra ſemis,& vtere.

a Pompholygeron] Manuſcriptus codex habet ἡ πομφολυγυρά. Paulus verò τὸ πομφολυγηρόν,quem nos ſequuti ſumus. b Et adiiciuntur] Nicolai codex habet, καὶ τήξας: Paulus verò,καὶ ἐπιβάλλεται τακεῖσι καὶ ψυγεῖσι,κηροῦ.

Cap. CXXXVI.

H EMPLASTRVM nominatum [a] Philocotyche, dolorem mitigans. Recipit thuris drach.XVII.myrrhæ vn.VII.opii dr.IIII.aluminis ſciſſi dr.II.butyri dr.IIII.[b]ouorum aſſatorum lutea IIII. cadmiæ crematæ & elotæ

drach.quatuor, Pompholygis drach.ſex, ceræ Tyrrhenicæ drach.quatuor,adipis anſerini drach.ſedecim, medullæ ceruinæ drach.vndecim,plumbi vſti & loti drach. octo,lapidis hæmatitis drach. vnam, œſypi drach. quatuor. Arida læuigantur cum vino Italico: [c]quæ verò liquari poſſunt,admiſcentur.

a Philocotyche] Manuſcriptus codex malè λυκοτύχη legit, pro φιλοκοτύχη. b Ouorum aſſatorum, &c.] Hæc ex Paulo adiecta ſunt,qui habet ὠῶν ὀπτῶν λήκυθοι δ΄.καδμίας κεκαυμένης,καὶ πεπλυμένης. Quæ tamen omnia in Nicolai codice manuſcripto deſiderantur. c Quæ verò liquari poſſunt] Hæc itidem ex Paulo adiecimus,qui habet καὶ μίσγε τὰ τηκτά.

Cap. CXXXVII.

EMPLASTRVM Amithaonis ad contractos & conuulſos articulos. Accipit ammoniaci,ceræ,bdellii, ſingul.drach.octo,terebinthinæ,iridis Illyricæ, galbani, ſing.drach.viginti.

Cap. CXXXVIII.

EMPLASTRVM Ariſtophanium emolliens. Capit picis frixæ lib.quatuor,zopiſſæ lib.ſemis,ceræ lib. vnam,opopanacis vnc.vnam,aceti quod ſatis eſt.

Cap. CXXXIX.

EMPLASTRVM è plumbagine,ad calidos affectus. Habet plumbaginis vnc.quatuor,lithargyri vnc. duas,ceruſſæ vnc.duas,ceræ vnc.octo, olei myrtini lib. duas. Arida in vino læuigantur.

Cap. CXL.

EMPLASTRVM [a]Coracon ex oxymelite, [b]ad pudendorum vitia & nomas conferens. Recipit gallarum vnc.duas, ſquamæ vnc.vnam ſemis, chalcitidis, thuris,ſingul.vnc. vnam.Hæc diebus compluribus terito in aceto. dein admiſce mellis vnc.quinque. Vbi verò ſeorſim ceratum feceris ex myrtini aut roſacei olei lib. vna, adipis taurini vnc. octo, ceræ vnc. quatuor, terebinthinæ vnc.vna,dein mixta ſimul læuigato, & vtitor.

a Coracon] Κόρακον legendum,non κοράκιον, vt habet Nicolai codex. b Ad pudendorum vitia] Malè ſcribitur αἰδοίκη, pro αἰδοιική.

Cap. CXLI.

EMPLASTRVM ex oleo,& aceto probatum. Accipit lithargyri vnc.vnam, olei, aceti, ſing. vnc.tres, ceræ vnc.duas.

Cap. CXLII.

EMPLASTRVM ex achate lapide,diſcutiens & emolliens. Capit lapidis Achatis ſemiuſti vnc. vnã.S. ceræ puræ vnc.quinque,picis frixæ vnc.tres,olei vnc.i.

Cap. CXLIII.

EMPLASTRVM Nicolai cruentis vulneribus vtile,& ſinus glutinans. Habet ſquamæ æris vnc.quatuor,æruginis raſilis vnc.vnam ſemis, aluminis ſciſſi & rotundi,lithargyri,ſing. vnc.vnam ſemis, ariſtolochiæ longæ,[a]chalcathi vnc.vnam,ſulphuris viui vnc.vnam, gallæ immaturæ vnc. quatuor, ſalis ammoniaci vnc.vnam,miſyos, origani, chamæleontis, cadmiæ botryitidis ſeu racemoſæ,veratri albi,ſing.vnc.vnam, peucedani vnc.tres,ſeminis apii vnc.duas, radicis ſymphyti,ceruſſæ,mandragoræ ſucci,ſing.vnc.vnam,chalcitidis, Samii aſteris,thuris maſculi,aloes flauæ,bdellii,opii Thebaici,ſing.vnc.vnam,myrrhæ troglodyticæ vnc. vnam ſemis,ammoniaci thymiamatis vnc.vnam, fœnigræci, ſucci perdicii, ſing.lib.ſemis,ceræ flauæ lib.duas, colophoniæ lib. duas,pineæ reſinæ, bituminis,ſing.lib.vnã, maſtiches libr.ſemis,picis nigræ libr. duas, olei veteris lib.vnam, ſtyracis vnc.vnam, opopanacis vnc. quatuor ſemis,aceti quod ſatis eſt.

a Chalcanthi] Hîc quædam deſiderantur in Nicolai codice quæ ex Paulo reſtitui poſſunt,qui ſic habet, χαλκάνθε ℥.α΄. θείε ἀπύρε ℥.α΄.κικίδος ὀμφακίτιδος ℥.δ΄.ἁλῶν ἀμμωνιακῶν ℥.α΄.μίσυος,&c.

Cap. CXLIIII.

EMPLASTRVM Neronis ad plagas ictúſve, & omnem carnoſarum partium dolorem, olei veteris lib. vnam ſemis,lithargyri lib.vnam,ceræ puræ,pineæ,ſingul.vnc.ſeptem ſemis,ammoniaci thymiamatis, ceruſſæ,ſing.vnc.quatuor,galbani,mannæ, myrrhæ, thuris, ſing.vnc.vnam.

Cap. CXLV.

EMPLASTRVM Oxyron polychreſton,hoc eſt

A multiplicis vſus,picis aridæ lib.vnam,ceræ lib.S.ammoniaci thymiamatis vnc. vnam, terebinthinæ vnc.tres, galbani,mannæ,ſing.vnc.vnã,aceti ſext. vnum ſemis.

Cap. CXLVI.

EMPLASTRVM Aceraton,hoc eſt,ceræ expers Galeni: glutinans, concoquens, vlcera ad ſuppuratione perducens,cum ricinino aut oleo veteri vt emmoton eliquatum. Capit lithargyri lib.vnam ſemis,olei[a]ricinini aut veteris lib.duas vnc.tres, aceti acerrimi vncias

B XII.ſquamæ æris nigræ,chalcitidis, æruginis, ſing. vnc. vnam.Lithargyrũ cum oleo concoque ad glutinis conſiſtentiam.dein metallica compluribus diebus ex aceto læuigata adiice.

a Ricinini] Manuſcriptus codex non rectè κοιῦ pro κικίνυ, Paulo atteſtante,legit.

Cap. CXLVII.

EMPLASTRVM ex metallicis. Habet chalcitidis vnc.vnã, miſyos vnc. duas, ſquamæ æris vnc.tres, [a]thuris vnc.tres, colophoniæ vnc. duas, galbani vnc.v-

C nam S.ceræ,olei cõmunis,ſing.lib.I.aceti quod ſatis eſt.

a Colophoniæ] Ante hanc dictionem Paulus habet λιβάνου ℥.γ΄.

Cap. CXLVIII.

EMPLASTRVM dictum Harmonia, ad fracturas vtile. Recipit chalcitidis vnc. duas, ſquamæ æris vnc.I.æris vſti,thuris,ſing.vnc.I.olei & aceti, ſing.lib.S. Coquito metallica in oleo & aceto, quoad manum non inquinent.deiñ admiſce thus.

Cap. CXLIX.

D EMPLASTRVM Melene Serapionis. Accipit lithargyri lib.S. ceræ puræ vnc.tres ſemis, ammoniaci thymiamatis hexag.vnum ſemis,galbani vnc.quatuor, S.colophoniæ vnc.tres S.æruginis vnc. quatuor S.myrrhæ drach. S. olei cochlearium S.& quartam eius partẽ. Coquito lithargyrum cum oleo donec non inquinet. poſtea reliqua admiſce.

Cap. CL.

EMPLASTRVM Aniceton, hoc eſt inſuperabile[a]diſcutiens,ſquamas demoliens,& ad contractos arti-

E culos vtile. Capit baccarum lauri, iridis aridæ,thuris, [b]æris vſti,nitri, ſalis ãmoniaci,pyrethri,vuæ ſylueſtris, canchryos,grani Cnidii, ſinapis,fimi columbarum, ariſtolochiæ,cumini,æruginis,cyperi,ſeminis erucæ,ſing. drach.quatuor, aceti cochlearia ſex. Læuigantur ſub æſtu caniculari donec acetum abſumatur. Admiſce deiñ decocti caricarum craſſiſſimi vnc.quatuor S.& commiſcens finge paſtillos,& exſiccato. Vbi vſus exigit,accipe è paſtillis vnc.duas,& læuigatis in aceto,admiſce reſinæ vnc.tres, [c] ceræ vnc.duas; farinæ irinæ ſext. vnum,ace-

F ti cochlearia duo.

a Diſcutiens] Nicolai codex habet κωλυτικὴ, ſed non rectè.Paulo enim teſte ſcribendum διαφορητικὴ vel διαφορῦσα.

b Æris vſti] Hæc omnia in manuſcripto codice deſiderantur,& ex Paulo in cõtextum ſunt accerſita, qui ita legit, χαλκῦ κεκαυμένυ, νίτρυ, ἁλῶν ἀμμωνιακῶν, πυρέθρυ, ϛαφίδος ἀγρίας,&c. Quæ omnia teſtantur nos in reddẽdo Nicolao,propter codicem deprauatiſſimum, non parũ ſudaſſe. c Ceræ vnc.duas] Hîc multa in manuſcripto codice deſiderantur,quæ ex Paulo in hũc modum reſtitui poſſunt, κηρῦ τυῤῥηνικῦ ℥.β΄.ἐλαίυ ℥.β΄. hoc eſt,ceræ Tyrrhenicæ vnc.duas, olei tantundem. Dein ſequitur aliud,

ἢ δι᾽ αἰρῶν.

G πίσσης λι.β΄.πιτυΐνης ℥.θ΄.κηρῦ τυῤῥηνικῦ ℥.ε΄.ἐλαίου ℥.γ΄.ἀσφάλτου σεσησμένου ℥.β΄.αἰρίνου ἀλεύρου ξ.α΄.ὄξους τὸ ἀρκῦν,id eſt Picis lib. duas, reſinæ pineæ vnc. nouem, ceræ Tyrrhenicæ vnc. quinque, olei unc.tres, bituminis increti vnc.duas,loliaceæ farinæ ſext. vnum, aceti quantum ſufficit. Et ita facilè hic locus Nicolai mutilus in integrum reſtitui poteſt.& ſciendum,malè ἰρίνου legi in manuſcripto codice, pro αἰρίνου.

Cap. CLI.

EMPLASTRVM ex liquore mori. Habet lithargyri,picis aridæ,adipis taurini, ſing.vnc.vnam, terebinthinæ vnc.quinque, ceræ puræ vnc.duas S.æruginis raſilis,opopanacis,galbani, ſingul.vnc.S.olei[a]cõmunis,aut ſicyonii,[b]aut admodum veteris,ſing.cochl.S.pi-

H cis liquidæ cochlearii quartam partem,aceti cochl.S.liquoris mororum cochl.S.

a Communis] Paulus legit κικίνυ,ἢ σικύνυ, hoc eſt ricinini, aut ſuſini. b Admodum veteris] Manuſcriptus codex malè hoc loco legit,ἢ παλαιῦ πάνακις,pro ἢ παλαιῦ πάνυ.

Cap. CLII.

EMPLASTRVM vocatum à duplici colore Dichromon. Recipit æris vſti, aluminis ſciſſilis, ammoniaci thymiamatis, ſing.vnc.ſemis, ceræ colophoniæ, adipis ſuilli, ſing.lib.ſemis, aceti quod ſatis eſt. A

Cap. CLIII.

EMPLASTRVM Indicum glutinans, ad nomas & ſanguinem ſpuentes vtile. Accipit ceræ puræ, reſinæ frixæ, picis aridæ, bituminis liquidi, zacynthiæ, ſing. lib. vnam ſemis, ceruſſæ, chalcitidis, miſyos, melanteriæ, aluminis ſciſſi & rotundi, gallarum immaturarum, ſi- B
diorum, ſingulorum libram ſemis, aceti quod ſatis eſt.

Cap. CLIIII.

EMPLASTRVM è cinere aſpidum, diſcutiens ſtrumas & podagras. Capit terebinthinæ, [a]lapidis Aſii, bituminis Iudaici, ſingulorum drachmas octo, ceræ puræ, baccarum lauri, ammoniaci thymiamatis, aphonitri, adipis vitulini, ſingulorum drachmas octogintaquinq;, lapidis pyritis viui drach.vigintiquinque, cineris aſpidum drach. trigintaquinque, olei veteris cochl. C
ſemis. Medicamento refrigerato inſpergito cinerem. Præparatur verò etiam ſine cinere, quòd nonnulli eum auerſentur, & nihilo minus efficax ſit.

a Lapidis Aſii] Græcè eſt λίθȣ ἀσίȣ. Paulus habet, non rectè tamen, αἱματίτȣ. nam & Galenus habet Aſii lapidis.

Cap. CLV.

EMPLASTRVM Leæna, exſiccans & diſcutiẽs. Habet ammoniaci thymiamatis, plumbaginis, ſingulorum drach. quinquaginta, ſinapis drach. quatuor, chamæleontis radicis drach. octo, colophoniæ drachmas D
quinquaginta, ſquamæ æris drach.quatuor, radicis ſtruthii, euphorbii, æruginis, pyrethri, ſing.drach.quatuor, ariſtolochiæ drach.octo, olei veteris cochl.ſemis, olei raphanini quantum ſufficit.

Cap. CLVI.

EMPLASTRVM Leæna, vt præcedens. Accipit chalcanthi vnc.vnam, arſenici vnc.ſemis, veratri nigri, thoracum cantharidum, ſing. drach. ſemis gran.ſeptem, ſandarachæ vnc.vnam S.ceræ puræ lib.ſemis vnc. vnam S.picis frixæ lib.S.olei communis cochl.vnum. E

Cap. CLVII.

EMPLASTRVM Macedonicum vocatum. Accipit ceræ puræ, colophoniæ, picis aridæ, adipis taurini, thuris, ſing.vnc.vnam.

Cap. CLVIII.

EMPLASTRVM Sphærium, ad ignita. Capit ceruſſæ, lithargyri, calcis viuæ, ſing.vnc.tres, ceræ puræ vnc.ſemis drach.vnam, berenicarii, roſacei, ſing.vnc.ſemis. Liquabilia ſiccis affundens fingito orbiculos. Vbi vſus exigit, accipito olei communis lib.ſemis, ceræ pu- F
ræ vncias duas, & huius medicamenti vnciam vnam miſce: vbi verò refrigeratum fuerit, contunde ex aquæ vnciis nouem. Ego verò roſaceum oleum adieci, vt potè melius, pondere vnc.trium.

Cap. CLIX.

EMPLASTRVM ex ochra, à phlegmone eos qui in iudicio torti ſunt arcens. Ochræ Atticæ lib.vnã, ochræ Creticæ lib.ſemis, lithargyri vnc. quatuor [a]vino læuigati, ceræ puræ, colophoniæ, picis, reſinæ pineæ, ſingul.lib.ſemis, terebinthinæ vnc.quatuor, olei lib.vnam. Diſſoluuntur autem vſu poſtulante in hunc modum, ceræ lib.ſemis, olei veteris lib. vna ſemis, & medicamenti G
lib.ſemis, vino conteritur.

à Vino læuigati] Codex manuſcriptus perperam εἰναλεῖς legit, pro οἴνῳ λείȣ.

Cap. CLX.

EMPLASTRVM è cedrino liquore, glutinans, diſcutiens, & abſtergens. Recipit ceræ puræ, picis aridæ, ſing.lib.ſemis, colophoniæ vnc.quatuor, cedrini liquoris vnc.tres. [a]liquata ſimul incoquuntur dum digi- H
tos non inquinent.

a Liquida ſimul] Hæc omnia in manuſcripto codice deſiderantur, & ex Paulo adiectæ ſunt, qui habet, τήξας ὁμȣ̃ ἕψε ἕως ἀμολύντȣ.

Cap. CLXI.

EMPLASTRVM è cedrino liquore emolliens. Accipit ceræ puræ, picis aridæ, ſing.drach.quatuor, colophoniæ drach.duodecim ſemis, propolis drach. octo S. cedrini liquoris drach.decem.

Cap. CLXII.

EMPLASTRVM è pumice, cicatricem inducẽs. Capit olei myrtini lib.vnam, ceræ puræ lib.ſemis, pumicis vſti & vino reſtincti, ſquamæ ſtomomatis drach.III. æris vſti, cimoliæ, ſing.vnc.duas ſemis.

Cap. CLXIII.

EMPLASTRVM Paula, ad ſtrumas & bubones efficax. Habet ceræ puræ, colophoniæ, nitri, ſing.lib. ſemis. Subactis probè omnibus, vtere.

Cap. CLXIIII.

EMPLASTRVM è nitro, ad carbunculos. Recipit nitri [a]rotundi vnc. vnam ſemis, ceræ, olei, colophoniæ, ſing.drach.ſemis gran.ſeptem, liquoris Medici drach.vnam ſemis.

a Nitri rotundi] Nicolaus habet ϛρογγύλȣ. Paulus verò legit ὀπτȣ̃ id eſt toſti.

Cap. CLXV.

EMPLASTRVM ex anemone. Accipit anemones vnguibus detractis vnc.vnam, ceræ vnc.duas ſemis, olei vnc.duas, reſinæ vnc.duas ſemis drach. vnam, colophoniæ lib.vnam vnc.tres.

Cap. CLXVI.

EMPLASTRVM Macherionis viride, ad iſchiadicos, [a]articulorum infarcta, & abſceſſus. Capit opopanacis, galbani, æruginis, myrrhæ, iridis, ammoniaci thymiamatis, ariſtolochiæ, ſing.vnc. ſemis, terebinthinæ, ceræ puræ, olei omphacini, vnc.tres ſemis.

a Articulorum infarcta] Nicolaus legit ἀρθριτικοὺς, σφηνῶντας: ſed rectiùs Paulus, ἄρθρων σφηνώσεσιν.

Cap. CLXVII.

EMPLASTRVM viride ſimplex. Habet reſinæ lib.vnam ſemis, ceræ puræ lib. ſemis, æruginis raſilis [a]lib.ſemis, thuris [b]drach.duodecim ſemis.aceti quod ſatis eſt.

a Lib.ſemis] Nicolai codex falſò legit. H).ν.pro λι.ς.

b Drach.duodecim ſemis] Manuſcriptus codex non ſine magno errore legit. H).ι.β.ς'.pro L.ιβ.ς'.

Cap. CLXVIII.

EMPLASTRVM viride [a]faciens ad humida vitia, & carnes excreſcentes. Recipit colophoniæ vnc. tres, æruginis raſilis vnc. ſemis drach. vnam, ceræ puræ vnc.vnam, ſalis Cappadocii vnc.ſemis, olei roſacei drachmas duas, aceti quantum ſufficit.

a Faciens] Legendum, Paulo atteſtante, ποιȣ̃σα non ἀποφύȣσα, vt habet manuſcriptus codex.

Cap. CLXIX.

EMPLASTRVM è lixiuio, ad iſchiadicos, arthriticos, & œdematoſos. Accipit ceræ puræ, olei veteris, lixiuii protoſtacti, ſing.lib.ſemis, reſinæ frixæ, [a]nitri Alexandrini, nitri albi, ſing.vnc.tres. Nitrum vtrunque in lixiuio teritur.

a Nitri Alexandrini] Sic habet Paulus νίτρȣ ἀλεξανδρίνȣ, νίτρȣ λευκȣ̃, &c.

Cap. CLXX.

EMPLASTRVM è cinabari, ad callos tophóſve, & alios omnis generis duros tumores. Capit lithargyri lib.vnam, olei veteris ſextar.vnum, ſquamæ æris vnc. vnam, æris vſti vnc. vnam, cinabaris ſcrup. octodecim, magnetis viui vnc.vnam, lapidis Phrygii [a]drach.ſex, lapidis pyritis, cadmiæ, ſing.vnc.vnã, diphrygis vnc.duas, æruginis raſæ, thuris, ſing.vnc. vnam, aloes flauæ vnc. duas ſemis, galbani vnc. vnam ſemis, ammoniaci thymiamatis vnc.tres ſemis, [b]lapidis onitis Scythici ſcrup. octodecim, lapidis hæmatitis vnc vnã, propolis librã I. [c]ſcrup. vigintiocto, ceræ vnc.octodecim, lapidis perdicitis vnc.quatuor, betonicæ vnc.I. ſcrup. octo, gentianæ vnc. I. ariſtolochiæ longæ & rotundæ drach.I vnc.S.chamæleontis nigri vnc.I. dictami ſcrup. quadragintaduos, reſinæ aridæ lib.vnam, adipis ſtruthiocameli lib.vnam. Lapides cum lithargyro terito, adiectis ſalis floris libr. duabus particulatim donec totum abſumatur.

a Drachmas ſex]Corruptè legitur in codice Nicolai H.) ϛʹ.pro L.ϛʹ. b Lapidis onitis,&c]Sic enim Paulus λίθȣ ὀνίτȣ σκυθικȣ̃. In Nicolai codice ὀνίτȣ deeſt. c Scrup.28.]Ex Paulo adiectum.

Cap. CLXXI.

EMPLASTRVM ex auellanis ad callos, lapidoſaſque durities articulorum, valde bonum. Habet lixiuii protoſtacti vncias tres, medullæ ſiue interioris partis auellanarum vnciam vnam, aphonitri vncias tres, [a]olei veteris libram ſemis, ſaponis Gallici vncias duas, mellis vncias quatuor, alba ouorum tria, ceræ puræ vnc. quinque, terebinthinæ vnc. tres ſemis. læuigantur ex lixiuio protoſtacto.

a Olei veteris,&c.]Hæc omnia in codice Nicolai deſiderata ex Paulo acceſſerunt, qui habet ἐλαίȣ παλαιȣ̃ λι.ϛʹ.σάπωνος Γαλλικȣ̃,ʒο.βʹ.μέλιτος,ʒο.δʹ.ὠῶν γʹ.τὰ λευκά.

Cap. CLXXII.

EMPLASTRVM è Turpæna, ceratum ad podagram, dolorẽ mitigans mirabiliter. Quinto menſis Martii die in domo [a]ſubterranea in lebetem coniicito olei communis ſextarios duos. Coquito lignis è vite: & vbi ebullierit, adiice turpænæ marini piſcis libram vnam, & [b]aſphalacis animalis, quod aliqui madamudam vocant, ſanguinis vncias quatuor. Coquito quoad carnes piſcis diſſoluantur, [c]aut torrefiant. Dein colato, & adiicito oleo ceram mediocrem, & facto cerato vtere.

a Subterranea]Manuſcriptus codex κατωγαίῳ perperam legit pro κατωγείῳ. b Aſphalacis]Codex Nicolai legit ἀσφαλάγγȣ, pro ἀσφάλακος. c Aut torrefiant]Ex Paulo adiectum, qui legit ἢ φρυγᾶσιν.

Cap. LXXIII.

EMPLASTRVM Iſis, cruentis accommodatum vulneribus, carnem glutinans & purgans mirabiliter. Accipit ſquamæ æris vſti, ariſtolochiæ rotundæ, ſingul. drachmas quatuor, aluminis ſciſſi drachm. tres, ſalis ammoniaci, ammoniaci thymiamatis, thuris, ſingulorum dr. quatuor, myrrhæ, aloes flauæ, galbani, ſin. dr. ſex, ſucci radicis dracótii dr. quatuor, ceræ puræ lib. ſemis, colophoniæ lib. 1. olei veteris vnc. vnã S. aceti quod ſatis eſt.

Cap. CLXXIIII.

EMPLASTRVM ſiue malagma ad hemicranicos ex iis quæ ſunt Alexandri. Capit euphorbii, atramenti ſcriptorii, ſingulorum drachm. quatuor, myrrhæ troglodyticæ, crocomagmatis, piperis communis, ſingul. drach. tres, croci drachmas duas, aceti quantum ſufficit. Terito donec omnia diſſoluantur, & viſci ſordiùmve craſſitudinem nanciſcantur: dein illine incipiens à medio ſuperciliorum vſque ad tempora tota, potiſſimùm ſi pilorum denudatio fuerit. Vbi probè egerit, laborantem in balneum ducito.

Cap. CLXXV.

EMPLASTRVM Pentatheton. Habet ceræ puræ lib. octodecim S. & quartã partem, colophoniæ libras duodecim S. adipis taurini libram vnam, calcis lib. tres ſemis & quartam partem, picis aridæ libras duas ſemis.

Cap. CLXXVI.

EMPLASTRVM ad ſtillicidiũ vrinæ, abſceſſus, & vlcera in vrinariis partibus veſicæ. Accipit ſucci radicis althææ, galbani, olei rutacei, caſtorei, & chamæmelini, pinguedinis ſuillæ, anſerinæ, butyri recentis, ſtyracis, terebinthinæ, ſucci ſeminis lini & fœnigræci, ſingulorum vnciam vnam, ceræ puræ vnciam vnam ſemis.

Cap. CLXXVII.

EMPLASTRVM ſimile ex butyro. Accipit ſucci radicis althææ, ſeminis lini & fœnigræci, chamæmeli, ſtyracis, adipis vitulini & vrſini, butyri recentis, adipis anſerini, terebinthinæ, ſingulorum vnciam vnam, caſtorei vnciam ſemis, olei anethini, rutacei & chamæmelini, ſingulorum vnciam vnam, ceræ puræ vnciam vnã, œſypi vnciam vnam & quartam partem.

Cap. CLXXVIII.

EMPLASTRVM de ſemine lini, ſimile. Capit œſypi, butyri, adipis anſerini, ſucci radicis althææ, ſeminis lini & fœnigræci, ſingulorũ vnciam ſemis, ceræ puræ vnciam vnam, olei rutacei, anethini, chamæmelini & communis, ſingulorum vnciam ſemis, caſtorei hexagia duo.

Cap. CLXXIX.

EMPLASTRVM ad abſceſſus, [a]hypophoras & omnis generis alias durities celerrimum. Habet ammoniaci, galbani, thuris, maſtiches, reſinæ, terebinthinæ, reſinæ piceæ, hyoſcyami, vuarum exemptis acinis, ceræ puræ, olei laurini, colophoniæ, adipis taurini, aloes flauæ, ſucci maluæ ſylueſtris, adipis ſuilli, farinæ eruinæ; radicis maluæ, ſeminis lini, mellis Attici, fimi columbini, propolis, ladani, carnis caricarum, ſtyracis, nardini & amygdalini olei; butyri & quotquot alios adipes inueneris. His probè paratis fac emplaſtrum aut vnctionem; & vtere.

a Hypophoras]Nicolaus habet ὑπορυφάς: quam quidẽ dictionẽ vt ſuprà eſt annotatum, ego deprauatam eſſe iudico.

Cap. CLXXX.

EMPLASTRVM ad eos quorum ſtomachus à flaua bile, aut ab alio quodam calido ſucco aduritur. Recipit polygoni, violarum, herbæ venti, intybi, ſónchi, apii, cyperi, portulacæ, polentæ, chamæmeli, pſyllii, roſarum, olei, olei roſacei, ſtillatitii roſarum liquoris, cinamomi, ligni aloes, hyoſcyami, papaueris, ocimi, ſemperuiui, ſolani, maſtiches, ſandarachæ, nucis moſchatæ, croci.

Cap. CLXXXI.

EMPLASTRVM præcedenti ſimile, valde vtile. Accipit violarum, herbæ venti, apii, portulacæ, chamæmeli, roſarum, olei roſacei, olei violacei, ligni aloes, papaueris albi, hyoſcyami, nucis moſchatæ, maſtiches, ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt, lactucæ, & intybi ſeminis, & polentæ.

Cap. CLXXXII.

EMPLASTRVM ad eos quibus à flaua bile ſtomachus aduſtus eſt. Pulegium contuſum in vino veteri probè coquito, & admiſce ſemen fœniculi, acceptiſque duabus ſpongiis tenuibus imbutis decocto, foueto aſſiduè ſpongias immutando. Eſt etiam ad ſtomachi inflationem vtile.

Cap. CLXXXIII.

EMPLASTRVM ad podagricos nominatum ex vrinis, quod Aphricanus ſcripſit. Impoſitum enim podagricos dolore liberat, vt ſecundo aut tertio die ſurgẽtes deambulent. Verùm ſtrumas & [a] omnémq; renum morbum ſanat, gratia Dei. Capit vrinæ mulæ clàm acceptæ libras tres, aquæ, lithargyri, ſingulorum libram vnã. Terito benè, adiice exiguũ vrinæ, & coquito vſq; ad mellis craſſitudinem. Dein admiſce olei veteris libram ſemis vnciam vnam ſemis, adipis ſuilli veteris vncias octo ſemis, & coquito ad lentum ignem, ac moueto donec fiat emplaſtrum quod non inquinet, & illitum linteo ſolido impone calidum. qui hoc malo laborat, inſpuat in lebetem deorſum, & in terram ſimiliter ſemel. Hoc verò faciat tacitus, & ſic dicat: Marmara filio, Domine ſabaoth, qui vt omnia incidis & diſſipas, ita diſſipa hoc malum podagræ per gratiam Domini & ſanctorum [b]pecuniæ contemptorum. Veniat ſanatio in præſens vnguentum, celeriter, celeriter, abeat, abeat, abeat malum: Amen.

a Strumas &]In Græco ſequitur εὔθραγγας, quæ quidem dictio corrupta eſſe videtur, ideóque à nobis præterita. b Pecuniæ contemptorum]Coſmam & Damianum intelligit: nam infrà etiã eos hoc epitheto manifeſtè ornabit.

Cap. CLXXXIIII.

EMPLASTRVM ad oculos lacrymantes. Habet aloes flauæ, thuris, maſtiches, polentæ, ſimilaginis, oui lutei quod ſatis eſt.

Cap. CLXXXV.

EMPLASTRVM ad podagricos conſcriptum ab Emeno rege in bello iuxta femur vulnerato: qui hoc emplaſtro vſus, ſanus factus eſt. Efficax enim eſt ad recẽtia vulnera, neruorum præciſiones, vlcera vetera & fraudulenta. Item contuſa, fiſtuloſa, putredines, ſteatomata, tubercula, parotidas & furunculos. Tela extrahit & ſurculos. capitis oſſa contuſa educit. A venenatis ictos, & à vipera, ſcorpione, araneo & canibus demorſos ſanat. Omnia denique quæ in collo ſunt, ſimiliter curat. Pleuri-

ticis,iecinoroſis,lienoſis,genuum refrigerationib⁹,pro malagmate impoſitum,prodeſt.Item ad muliebria,pro peſſo ſubditum. Recipit olei veteris libram vnam vnciam ſemis,lithargyri,ſquamæ æris,ſingulorum vncias quatuor, æris vſti vnc. quinque,diphrygis vncias quatuor,mannæ thuris,thymiamatis,ſingulorum vnciam vnam ſemis drachmam ſemis,aloes flauæ vnciã ſemis, galbani vnciam ſemis drachmam vnam, propoleos vnciam ſemis,ceræ vnciam vnam ſemis drachmam ſemis,ariſtolochiæ drachmas quinque, gentianæ vncias tres ſemis,iridis vnciam ſemis, dictami vnciam ſemis drachmam vnam.Oleum & lithargyrum coquito in calido cinere:dein admiſce ſquamam,æs,& diphryges, ac coquito quoad non inquinent.poſtea cætera.

Cap. CLXXXVI.

EMPLASTRVM dictum Captiuum. Protlilius enim medicus ſolus è bello ſeruatus,in Germaniam captiuus venit.Vidénſque regis filiam percuſſam, illã huius efficacia medicamenti ſanauit:doniſque acceptis, & ipſe & qui cũ eo captiui erant liberati ſunt. Accipit ſalis foſſilis,aquæ marinæ,nitri berenicarii,ſingulorum libras tres, ceræ puræ libram vnam, reſinæ frixæ libras duas,propolis,ſalis ammoniaci,opopanacis,galbani, ſimi columbini,ſingulorum vncias tres, olei veteris lib. tres,lixiuii ſtillatitii,ariſtolochiæ,ſtercoris canis albi, ceruſſæ,ſingul. vncias tres.Facit verò ad ſtrumas, abſceſſus,ſinus,fracta,puncturas,ſoluit callos, & omnia citra ferrum exulcerat.vbi eo vſus fueris,laudabis. Ceruſſam igitur,ſalem,oleum & aquam marinam in mortarium coiicito, & validè terito donec inter ſe miſceatur. Dein ceram,reſinam, propolin & lixiuium affunde. ſuccum verò non feruefacito.Nitrum verò,ariſtolochiam,canis & columbæ ſtercora contuſa & cribro tranſmiſſa admiſce.

Cap. CLXXXVII.

EMPLASTRVM è cantharidibus, vbi volueris aperire & attrahere fluxionem. In partibus enim quib⁹ admouetur,puſtulas excitat.Vtile eſt iſchiadicis, lienoſiſque & ad humores,brachialia,genua &talos mirabile. Capit ceræ puræ,adipis taurini,colophoniæ, viſci, ſing. vncias quatuor,'cantharidum vncias duas. Cantharidas terito cum aceto:& adiectis liquabilibus, ad conſiſtentiam reducito,& vtere.

Cap. CLXXXVIII.

EMPLASTRVM iecori aptum, febribus continuis & tertianis.Habet ſylueſtris melitzanii, portulacæ, & ſemperuiui ſuccorum,ſingul.vncias duas,polentæ hexagium vnum,ſantali rubei & albi,ſing.hexag.ſemis,roſarum hexagium vnum,mali Punici acidi ſucci vnciam vnam,lactis muliebris,ſtillatitii roſarum liquoris, ſing. vncias duas, caphuræ ſcrupulum vnum, ſucci lentis recentis vnciam vnam,olei violacei vnciam ſemis. Hæc ſubacta cum modico aceto irrigato. Et in linteo exceptum imponito : hyeme quidem tepidum,æſtate verò frigidum.

Cap. CLXXXIX.

EMPLASTRVM ſtomachicum ad frigiditatem & cruditatem. Recipit thuris,aloes flauæ,maſtiches, ladani,ammoniaci,zopiſſæ,terebinthinæ,galbani, ſingulorum vnciam ſemis,cinamomi,zingiberis,caryophylli,maceris,nucis moſchatæ,croci, cubebarum,galangæ, ſingulorum ſcrupulos duos,thymiamatis vnciã ſemis, ceræ puræ vnciam ſemis drachmam vnam, mellis Attici quantum ſufficit.

Cap. CXC.

AD dyſentericos[a]infuſum,expertum. Accipit ſummitates ruborum,roſarum,roſmarini,ſaluiæ, quinqueneruiæ,ramorum oleæ, ſummitates myrti & eius fructus,filicis,fructus lentiſci,[b]nerantzeæ & citrii foliorũ, glandium,gallarum,malorum Punicorum, pyrorũ ſylueſtrium,cotoneorum,pulegii,ſumach,maſtiches, acaciæ,ſeminis portulacæ & caulium eius,lẽtis, maioranæ, menthæ,ſeminis fœniculi.Hæc coquito in aqua pluuia, & eluito frequenter,aut in balneum immittito. Poſtea verò da bibendos theriaces, athanaſiæ,& micletæ, ſing. ſcrupulos duos cum vino calido,ieiuno.

a Infuſum]Nicolai codex falſò legit ἄχλυσμα pro κλύσμα.
b Nerantzeæ]Græcè eſt νεραντζέας.Quid autem ſit Nerantzea,ſcire non poſſum:dictio enim barbara eſt, vt aliæ multæ quibus paſſim Nicolaus vtitur.

Cap. CXCI.

EPITHEMA ad dyſentericos,impoſitum toti vẽtri & imo ventri. Capit maioranæ,menthæ,ſaluiæ,roſmarini, roſarum,ſumach,maſtiches, ruborum, foliorũ myrti & eius fructus,boli Armenii,ſigilli Lemnii,cotoneorum,pyrorum ſylueſtrium,ſtillatitii roſarum liquoris,& vini rubei.Contuſa hæc impone in ſacculos duos, & calefactos muta crebrò:& ſi febrem habuerit, calefacito in aceto & ſtillatitio roſarum liquore : ſi verò non, in vino rubeo.

Cap. CXCII.

AD omnis generis ſanguinis eruptionem,& ad muliebre profluuium valde bonum medicamentum, ſiue peſſus,ſiue clyſter ex eo fiat, aut vtcunque viſum fuerit medico.Habet boli Armenii, ſigilli Lemnii, ſanguinis draconis,ceruſſæ,maſtiches,aluminis ſciſſi,acaciæ, gallarum, malorum Punicorum paruorum, olei roſacei. His ſimul ſubactis adiice athanaſiam, hæmatiten lapidem,& vnito cum ſucco menthæ, cotonei & quinqueneruiæ.Da verò illis bibendum athanaſiæ ſcrup.vnum, theriacæ ſcrupulos tres,corallii rubei ſcrupulos duos.Irrigato cum ſucco cotoneorum aut pentaneuri,& ſtillatitio roſarum campeſtrium liquore calido media nocte. Da etiam lapidis hæmatitis, ſanguinis draconis, ſigilli Lemnii,corallii rubei, rhei barbari vſti, boli Armenii, ſingulorum ſcrupulum vnum, athanaſiæ hexagium ſemis,theriacæ hexagium vnum. Madefacito cum ſucco menthæ,& ſtillatitio roſarum campeſtrium liquore, iis qui febre vacant:ſi verò non febricitant, cum vino tepido. Aut præbeto ſolam theriacam cum athanaſiæ & boli Armenii,ſingulorũ ſcrupulis duobus.Ex vino quidem,febre vacantibus:ſi verò non vacant febre,cum aqua pentaneuri & ſtillatitio campeſtrium roſarum liquore.

Cap. CXCIII.

EMPLASTRVM [a]nephriticum.Recipit thuris, aloes,maſtiches,ſanguinis draconis, lapidis hæmatitis, [b]biſſali,marmoris,[c]ſtibii,malorum Punicorum paruorum,gallarum,albi oui quod ſatis eſt.

a Nephriticum]Et hoc loco lectionem codicis manuſcripti falſam eſſe ſatis conſtat.neque enim nephriticis hæc medicamenta cõueniunt,niſi per nephriticos,eos quibus renes exulcerati ſanguinem effundunt,intellexeris. b Biſſali]Græcè eſt βισσάλα.Quid verò Biſſalum ſignificet,diuinare nequeo. c Stibii] Manuſcriptus codex legit στύψεως pro στίμμεως.

Cap. CXCIIII.

EMPLASTRVM ad eos qui abſceſſu laborant: ſtatim enim rumpit ac lacerat. Accipit carnis caricarum ſeminis lini,fœnigræci,radicis althææ,butyri, medullæ cerui,pinguedinis ſuillæ,fimi columbini, vuarum Corinthiacarum,terebinthinæ, ſingulorum vnciam vnã, olei chamæmelini & anethini quod ſatis eſt,& ſucci radicis althææ quantum oportet. Præbeto verò bibẽdum ægrotanti ſuccum conizæ,aut decoctum phu,aut vngulæ caballinæ aquam quam plebei vocant Berbelicẽ,manè ieiuno tepidum cum penidiis.

Cap. CXCV.

AD mala quæ ſub lingua à deſtillatione fiunt, quæ nominantur Ranæ.Gallas terito, & irrigato cum melle, intimáque cum iis inungito. Simile. Semen mali Punici tritum & madefactum cum melle illine deſuper.

Simile. Salem,alicam,& folia oleæ tenera trita impone deſuper malum.Incidito etiam venas linguæ, & occipiti appone cucurbitam cum ſcarificatione, & præbe crebrò gargarizandum diamorõn, & diacaryõn ex aqua calida.

Cap. CXCVI.

AD eos qui laborant deſtillatione,balneum bonum. Semen anethi & apii,ſtichadem Indicam & Arabicam, quam plebei vocant Sendonicon,methã, ſampſychũ,

ſaluiam,roſmarinum,roſas probè feruefacito,& irrigato cum iis lixiuium ſarmentarium, ac lauato caput. Poſtea calefacto vino cum fœnogræco & ſaluia & abſinthio,lauato caput,& ſic crebrò facito.

Cap. CXCVII.

EMPLASTRVM temporibus imponendum, ad vigilantes,febrientes,caput dolentes & phreniticos. Capit papaueris albi & nigri,ſingulorum hexagium ſemis,hyoſcyami hexagium vnum,ſeminis ocimi, ſeminis lactucæ,ſingulorum hexagium vnum ſemis, propo lis,olei mandragoræ & fructus eius,caphuræ,ſingulorũ B ſcrupulum vnum,ſeminis portulacæ hexagium ſemis, farinæ hordei vnciam ſemis, olei roſacei, lactis muliebris quod ſatis eſt.

Cap. CXCVIII.

EMPLASTRVM fronti imponendum ad mala quæ à deſtillatione fiunt, & phlegmonas omnis generis,oculorum dolores,& à ſiccitate natos cruciatus. Habet thuris puri,aloes flauæ, maſtiches,ſingul.ſcrupulos A tres,croci ſcrupulos duos ſemis,farinæ puræ vnciam vnam,ouorum lutea quatuor.Fac inſtar fermenti, & impone fronti tepidum, ac permitte vt illic maneat diem vnum,& rurſum veſperi altero admoto immutato.

Cap. CXCIX.

EMPLASTRVM ad animi defectionem & ſtomachi imbecillitatem. Recipit roſarum, cotoneorum, malorum purgatorum,ſingulorum vncias tres,cinamomi vnciam ſemis,maioranæ,menthæ,roſmarini, melif ſophylli,foliorum borraginis,ſingulorum vncias duas, corallii,ambaris,nucis moſchatæ,ſeminis ocimi,ſingul. hexagia duo,ſaluiæ,foliorum citri,ſingulorum vnciam vnam, caryophylli hexagiũ vnum,ſeminis fœniculi,aniſi,ſingulorum hexagia duo, croci hexagium vnum. Probè tuſa coniice in ſacculos duos,& feruefacito in vino,vbi ſcilicet vacant febre. Febricitãtibus autem cum ſtillatitio roſarum liquore,& ſucco borraginis adhibeto.Crebrò mutato tepidum ſuper ſtomacho & corde

INDEX EPITHEMATVM.

Epithema Epomphalion theriacum ad diuerſos morbos, Cap. I.
Epithema Epomphalion purgans probè admodum, Cap.II.
Epithema Polyarchion magnum, Cap.III.
Epithema Polyarchion minus, Cap.IIII.
Epithema è baccis lauri ad lienoſos & hydropicos, Cap.V.
Epithema ſtomachicum probatum, Cap.VI.
Epithema ex œnanthe,ex iis quæ ſunt Tralliani, Cap.VII.
Epithema odoratum ad iecoris phlegmonas, & ſtomachi, Cap.VIII.
Epithema auribus imponendum,iecori & ſtomacho, Cap.IX.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Epithematis.

Sectio vndecima.

Cap. I.

EPITHEMA vmbilico imponendum C theriacum,vehementem obtinẽs facultatem.Impoſitum nanque purgat cœliacos,hydropicos,& fœtus conceptos extrahit,omnéque lumbricorum genus excutit. Accipit dacrydii,elaterii,tithymali,ſingulorum drachmas octo,ellebori nigri & albi, fellis taurini,ſingulorum drachmas duas,radicis cucumeris ſylueſtris & foliorum abſinthii, ſingulorum drach. viginti,ceræ Tyrrhenicæ drachmas octo, reſinæ terebinthinæ drachmas quatuor,mellis Attici vncias octo, D nitri rubei vnciam vnam.

Cap. II.

EPITHEMA aliud vmbilico imponendum,probè admodum purgans. Staphidis ſylueſtris,fellis taurini,amygdalarum amararum,ammoniaci,grani Cnidii, ariſtolochiæ rotundæ,nitri, ſingulorum vnciam ſemis, ellebori nigri hexagium vnum ſemis, colocynthidis vnciam ſemis,ceræ puræ vnc. quatuor. Amygdalas & granum Cnidiũ terito cum ammoniaco & oleo irino quod ſatis eſt,& felle: dein liqueſcibilia & arida. imponéque E imo ventri:ſiquidem purgat.In mulieribus autem lumbis impoſitum,fœtus excutit,& menſes ducit.

Cap. III.

EPITHEMA Polyarchion magnum. Habet folii drachmas tres,caſiæ fiſtulæ drachmas duas, ſpicæ nardi drach. vnam ſemis,myrrhæ troglodyticæ, carpobalſami,ſingulorum drachmas tres,croci drachmam vnã, coſti drachmas tres,caſtorei drachmam vnam,floris iũci odorati drachmas quatuor,cardamomi drach.ſex,cyperi drachmas tres, iridis Illyricæ, ariſtolochiæ longæ, ſingulorum drachmas ſex,ſtyracis primariæ,maſtiches, reſinæ frixæ,opobalſami,ſingulorum drachmas tres,olei cyprini drachmas ſexaginta, aloes flauæ drachmam vnam,ceræ puræ drachmas trigintaſex,nardini boni dr. cxx.terebinthinæ drachmas vigintiquatuor, vini odorati quantum ſufficit.

Cap. IIII.

EPITHEMA Polyarchiõ minus. Recipit cyperi, cardamomi,bdellii,thuris maris,ſingulorum vnciã vnã ſemis,ceræ puræ vncias duas, reſinæ frixæ, terebinthinæ,ſingulorum vncias quatuor,caſiæ, cinamomi, ammoniaci,croci, myrrhæ, ſingulorum hexagium ſemis, vini odorati quod ſatis eſt.

Cap. V.

EPITHEMA ex baccis lauri,ad lienoſos, hydropicos,diſſoluítque omnem duritiam. Capit ceræ puræ, picis Brutiæ,nitri Alexãdrini, ſingulorum vncias tres, baccarum lauri aridarum, ammoniaci thymiamatis,adipis vitulini,ſingulorum vncias tres ſemis.

Cap VI.

EPITHEMA ſtomachicum, probatum. Accipit ſtyracis calamitis vncias duas ſemis, piperis communis vnciam vnam,maſtiches vnciam vnam ſemis,reſinæ terebinthinæ vnciam vnam, reſinæ cypariſſinæ vnciam ſemis,opopanacis vnciam ſemis drachmam vnam,galbani,ſalis ammoniaci,colophoniæ,vncias ſex, picis frixæ vncias tres, ceræ puræ vncias nouem, vini veteris

ſextarium ſemis. Non lauato ferētem hoc epithema ſexaginta di ebus, ac permitte donec ſua ſponte decidat.

Cap. VII.

EPITHEMA ex œnanthe, è numero eorum quæ ſunt Tralliani. Habet œnanthes drachmam vnam, omphacii, ſtyracis, ſingulorum drachmas duas, acaciæ, roſarum aridarum, ſingularum drachmas quatuor, gallæ immaturæ drachmas duas, palmularum, vini auſteri, olei myrtini, picis aridæ, ceræ puræ, ſingulorum drachm. octo. Hoc eſt ad iecoris morbos optimum, & ad eos qui cibum vomunt, mirabile admodum.

Cap. VIII.

EPITHEMA odoratum, ad iecoris phlegmonas, & ſtomachi valde bonum. Recipit croci drach. vnam, bdellii drachmas nouem, aloes flauæ, myrrhæ, ſingulorum drachmas duas, folii drachmam vnam, propolis

A drachmas tres, terebinthinæ drachmas duas ſemis, grana ſeptem, thuris drachmas duas, ſtyracis drachm. tres, maſt iches drachmas duodecim, ſpicæ nardi drachmam vnam, cardamomi drachmas duas, hedyc hroi magmatis, drachmam vnam ſemis, ammoniaci drachmas ſex, ceræ puræ drachmas duodecim, colophoniæ drachmas vigintiquatuor, opobalſami drachm. ſex, carnis palmularum drachmas ſex ſemis.

Cap. XI.

EPITHEMA corroborans iecur & ſtomachum, B phlegmonáſque concoquens. Accipit ammoniaci, meliloti, ſingulorum drachmas tres, œnanthes, caſiæ, myrrhæ, croci, aloes flauæ, ſucci abſinthii, ſpicæ nardi, folii, ſingulorum drachmam vnam, ceræ puræ, ſtyracis, ammoniaci, ſingulorum drachmas duas, nardini quod ſatis eſt.

INDEX EORVM QVÆ SEDI admouentur.

Hedricū, hoc eſt quod ſedi adhibetur, & tētiginem facit, atque ad vterum exulceratum vtile eſt, Cap. I.
Hedricum ad ficus, condylo mata & alia, Cap. II.
Hedricum ad omnem dolorem ani, phlegmonen, & vlcus, Cap. III.
Hedricum maximum ad omnem dolorem cōdylomatum, rhagades, & vehementiſſimos dolores, Cap. IIII.
Hedricum aridum morſus expers, ad hæmorrhoidas, Cap. V.
Hedricum ad eryſipelata, nomas pudendorum, feruidas papulas capitis, & omne ſordidum vlcus, Cap. VI.
Hedricum vulnerarium optimum, Cap. VII.
Hedricum ad ſedis phlegmonas & dolorem. Cap. VIII.
Hedricum valde bonum, Cap. IX.
Hedricum ad condylomata efficaciſſimum, Cap. X.
Hedricum ad inflationes ani, condylomata, hæmorrhoidas & omnem phlegmonen, Cap. XI.
Hedricū ad fluxiones quæ in ano ſunt, phlegmonas, eryſipelata, herpetas, vlcera maligna, & teſtium phlegmonas, Cap. XII.
Hedricum ad eminentias, admodum bonum, Cap. XIII.
Hedricum ſiue fomentum ad eminentias, Cap. XIIII.
Hedricum ad internas & externas eminentias, Cap. XV.
Hedricum ſimile, Cap. XVI.
Hedricum ad internas & externas eminentias expertū, Cap. XVII.
Hedricum ſimile, Cap. XVIII.
Hedricum ad eminentias admodum vtile, Cap. XIX.
Hedricum ad internas & externas eminentias probatū, Cap. XX.
Hedricum ſimile, Cap. XXI.
Hedricum aliud ſimile, Cap. XXII.
Hedricum ad eminentias valde neceſſarium, Cap. XXIII.
Hedricum ſimile, Cap. XXIIII.
Hedricum ad internas & externas eminentias admodū vtile, Cap. XXV.
Hedricum ad internas & externas eminentias probatū, Cap. XXVI.
Ad externas & internas eminentias expertum, Cap. XXVII.
Ad omnis generis ſedis dolorē optimū, Cap. XXVIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De iis quæ ſedi adhibentur.

Sectio duodecima.

Cap. I.

HEDRICVM tentiginem faciens, quo Iulianus vtebatur ad vterū exulceratū. Recipit roſarum dt. IIII. lactis muliebris cochlearium ſemis, lithargyri, opii, ſing. drachmam ſemis, ouum integrum vnū, butyri drachmas octo, mellis Attici cochlearium ſemis, olei roſacei cyathi quartam partem, vnguenti irini, ceræ puræ, ſingulorum drachmas quatuor, lutea ouorum aſſorum tria & ſemis.

Cap. II.

HEDRICVM ad ficus, condylomata, vetera tubercula, & omnia ſedis vlcera. Vtile etiam eſt ad omnis generis rimas in labiis, nomas, & vlcera. Accipit myrrhæ drachmas duas, miſyos, aluminis ſciſſi, gallarum, ſingulorum drachmas quatuor, vini veteris quod ſatis eſt.

Cap. III.

HEDRICVM ad omnem dolorem ani & phlegmonem omnéque vlcus. Capit meliloti drachmam C ſemis, caſiæ drachmas duas, croci, thuris, myrrhæ, opii, ſingulorum drachmam vnam, aluminis ſciſſi, plumbi vſti & loti, pompholygis, adipis anſerini, œſypi, ſingulorum drachmas duas ſemis, omphacii drachmam vnam ſemis, vini boni ſextarium ſemis, olei roſacei quantum ſufficit.

Cap. IIII.

HEDRICVM maximum ad omnem dolorem cō dylomatum, rimarum & vehementiſſimos cruciatus. vocatur autem Arete. Habet ſtimmi, acaciæ, plumbi vſti & loti, ſingulorum drachmā vnam, ſpodii, pōpholygis lotæ, thuris, ſeminis ericæ, aluminis ſciſſi, chalcāthi,

myrrhæ,opii,ſingulorum drachmas quatuor.excipiantur vino. Vbi vſus poſtulat, paſſo Cretico diſſolue, ac vtere.

Cap. V.

HEDRICVM aridum, morſus expers, ad hæmorrhoidas. Recipit arſenici,ſandarachæ,calcis viuæ,chryſocollæ,ſucci thapſiæ,ſquamæ æris, ſingulorum drach. ſemis.

Cap. VI.

HEDRICVM vocatum Lampadion,ad eryſipelata,nomas pudẽdorum,papulas feruidas capitis,& omne ſordidũ vlcus. Accipit opii, croci, ſingulorum drachm. tres,ſucci glauci libram ſemis, olei roſacei vnciã ſemis drachmam vnam,vini boni veteris quod ſatis eſt. Arida ſubtiliter terito,& cum liquidis vnito, inque [a] ollam coniecta lento igni coquito,& vtere.

a Ollam] Manuſcriptus codex non rectè legit ἐν κείῳ, pro ἐν χύτρῳ.

Cap. VII.

HEDRICVM vulnerarium optimum. Herbam ſemperuiuum cum pane terito,& vtere.

Cap. VIII.

HEDRICVM ad ani phlegmonas & dolorem. Capit lithargyri,ceruſſæ,maſtiches, ſingulorum hexagiũ vnum. Subactis cum ſucco hyoſcyami vtere.

Cap. IX.

HEDRICVM valde bonum. Habet thuris,maſtiches,aluminis liquidi,myrrhæ, ſingulorum vnciam ſemis,olei roſacei libram ſemis, ouorum aſſorum vitellos quatuor.

Cap. X.

HEDRICVM ad condylomata mirabile. Recipit lithargyri,aluminis ſciſſi, ſingulorum drachmas duas, mannæ,thuris ,ſingulorum drachmam vnã,lapidis hæmatitis,croci,adipis anſerini,œſypi, ſingulorum drach. duas,olei roſacei quãtum ſufficere videtur. Crocum vino irrigato,& diſſolue cum œſypo.

Cap. XI.

HEDRICVM Liparon ad inflationem & ani condylomata,hæmorrhoidas,&omnem phlegmonen. Accipit adipis anſerini,thuris,medullæ vitulinæ, pompholygis lotæ,cadmiæ lotæ,plumbi vſti,ſingulorum drach. duas,ceruſſæ drachmas quatuor, cerebri anſeris drach. ſemis,roſarum,œſypi,ſingulorum drachmas duas,ſucci intybi cochlearium ſemis.

Cap. XII.

HEDRICVM Liparon Alexandri,ad fluxiones ſedis,phlegmonas,eryſipelata,herpetas, vlcera maligna & teſtium phlegmonas. Capit ceruſſæ,lithargyri,ſing. libram ſemis,ceræ puræ,adipis ſuilli recentis, ſingulorũ libram vnam,olei roſacei libram vnam ſemis, ſepties in aqua loti,aluminis ſciſſi vnciam ſemis, œſypi vnc. tres, oua cruda cum teſtis ſex. Arida ſolue cum ouis: liquabilia autem poſtea affunde.

Cap. XIII.

HEDRICVM ad eminentias bonum. Habet lithargyri vnciam ſemis drachmam vnam,ouorum teſtã vſtam vnam,& luteum ouorum vnum, croci drachmã vnam ſemis,ſtercoris canini albi vnciam vnam,olei roſacei quod ſatis eſt.omnibus ſimul tritis, fac vt emplaſtrum,& vtere.

Cap. XIIII.

HEDRICVM ſiue fomentum ad eminentias. Recipit polii,roſarum,rhois Syriaci,rhois coriarii,ruborũ, roſmarini,ſaluiæ,pilularum cypariſſi,cyperi, ſidiorum, balauſtiorũ,vini auſteri,ſtillatitii roſarum liquoris quãtum ſufficit.foueto cum ſpongia.

Cap. XV.

HEDRICVM ad internas & externas eminentias. Accipit gallarum,glandium,ſalis foſſilis, cornu ceruini,foliorũ rubi aridorũ. Terito vt pollinem, & locos cũ aceto calido lauato,& dein inſpergito.

Cap. XVI.

HEDRICVM ſimile. Capit ſtercoris canis, ſalis A foſſilis,[a] ſtibii,ſingulorum vnciam ſemis. Terito vt pollinem,& accipe vrinam pueri incorrupti tepidam, locúmque abluito,& poſtea inſperge.

a Stibii] Iterum corruptè ϛύψεως pro ϛίμμεως in manuſcripto codice legitur.

Cap. XVII.

HEDRICVM ad intrinſecas & extrinſecas eminẽtias valde probatum. Aceto & vrina pueri incorrupti cãlefactis,ablue ſæpius. Deinde accipito ſtercus ouillum,ſalem foſſilem,amygdalas amaras,& lupinos. Terito & deſuper inſpergito.

B Cap. XVIII.

HEDRICVM ſimile. Marrubium contuſum in aqua & aceto feruefacito,abluitóq; locũ tepido. Dein accipe aloes flauæ,ſulphuris & ſtibii, ſingulorum hexag. vnum,& trita in pollinem inſperge.

Cap. XIX.

HEDRICVM ad eminẽtias admodum vtile. [a] Azogeri folia & fructus,foliá capparis,& rubi folia,feruefacito in aqua,abluitóque frequenter locum calido: deinde inſperge aloen flauam,azogeri ſemen, ſalem foſſi- C lem,& ſtibium.

a Azogeri] Græcè eſt ἀζογήρου. Quam verò ſtirpem ἀζόγηρον vocet, diuinare nequeo.

Cap. XX.

HEDRICVM ad eminentias externas & internas expertum. Melantzanam integram cum foliis & radicibus decoctam in aqua ad tertias imponito deſuper.

Cap. XXI.

HEDRICVM ſimile. Aqua calidà abluito. Dein accipe ſulphur, impone carbonibus, & eluito ſæpius. D Dein macerato aceto calido,& inſperge aloen flauam.

Cap. XXII.

HEDRICVM aliud ſimile. Accipe acetum tepidum,ablue ſæpius locum.dein aloes flauæ, ſalis foſſilis & ſulphuris,ſingulorum hexagium ſemis, trita inſperge. Pòſt accipe folia capparis repurgata & contuſa, impone deſuper calida.

Cap. XXIII.

HEDRICVM ad eminentias admodum neceſſarium. Sulphur coquito in aqua, & accipe ſpongiam no- E uam ea aqua imbutam,& impone crebrò calidam.

Cap. XXIIII.

HEDRICVM ſimile. Colocynthidis aridæ exteriora vrito: & poſtquã aceto calido locũ irrigaueris, inſperge. Simile. Calcem non irrigatam,[a] ſphetlen quercinam,arſenicum ſciſſum, ſandaracham puram, ſalem Cappadocicum,nitrum Alexandrinum,zingiber, piper longum: trita in pollinem excipe cum ſapone, & redige ad viſci craſſitudinem.illine deſuper,prius abluens locũ cum vrina pueri incorrupti.

F a Sphetlen] Græcè σφέτλης δρυΐνης. Cenſeo autem legendum σφέκλης,qua dictione ipſe & alii Græci crebrò vtuntur pro fæce vini. Vnde hîc intelligere fæcem vini è quercino vaſe ſumptam puto.

Cap. XXV.

HEDRICVM ad internas & externas eminentias valde vtile. Rubi ſummitates,folia oleæ,laurum, roſas, chamæmelum,gallas,glãdes, probè coquito ad tertias, irrigato ſæpius ſedem cum ſpongia calida. Dein accipe ſtibium,gallas, glandes,lupinaria arida,aloen flauam,piper,ſalem foſſilem,& trita irrigato cum felle bouis, & oleo roſaceo quod ſatis eſt, & inunge cum bombacio G puro.

Cap. XXVI.

HEDRICVM ad eminentias internas & externas laudatum. Salem communem, ſalem foſſilem,zingiber, piper commune,baccas lauri, folia amaræ lauri tuſa coquito in aceto & aqua, & locum irrigato cum ſpongia noua. Dein accipe aloen flauam, lithargyrum, oui luteum &oleum roſaceum,redige ad viſci craſſitudinem, &impone deſuper.

Cap. XXVII.

H HEDRICVM ad internas & externas eminentias probatum.[a] Teaphin per infundibulum fumigato multoties,& pòſt tritum impone ſalem foſſilem, aloen flauam,ſing. hexagium ſemis.

a Teaphin]Græcè legitur τεάφιν.quid verò hæc vox Nicolao ſignificet, ignorare me fateor:barbara enim exiſtit.

Cap. XXVIII.

HEDRICVM ad internas & externas eminentias, forationes,rimas,&[a] rachmadas & dolorem veluti habens intra & extra anum. Côuenit habere [b]recèns factū cultellum,alibi non inquinatū, & abire in locū vbi ſunt herbæ dictæ quiqueneruiæ.In primo & quinto lunæ deficiētis die incidito herbas tres quidem cultello, ſic dicens:In nomine patris & filii & ſancti ſpiritus.Poſtea eruito tres herbas cum radicibus hanc precationem dicens:O Deus cæli & terræ,& omnium quæ in iis ſunt, ſancta trinitas eiuſdem eſſentiæ,inſeparabilis,ſermo patris,fili Dei,ſanctiſſima Dei genitrix,ſancte[c] Luca, ſancte Paule,ſancti pecuniæ contemptores & miracula edētes Coſma & Damiane , Cyre & Ioannes miſericors , & Hermolae,intercedite apud optimum Deum noſtrum, & factorem omnium,vt vadat,tabefaciat,& demoliatur eminentias externas & internas,rimas,forationes & ra-

A chmadas,& ſiquid aliud fuerit in ſede intra & extra ſerui Dei N.Et quemadmodum hæc herba conteritur,ſic côteratur & omne malum quodcunque fuerit eius hominis ſerui Dei:ſic per gloriam & erga homines amorem Chriſti veri Dei noſtri, & deprecationem immaculatæ m atris,& omnium ſanctorum,côterantur & marceſcāt, demoliantúrque internæ & externæ eminentiæ , & ſiquid aliud eſt in ano malum ſerui Dei N . Poſthæc dic præſentem exorciſmum.Colligato tres herbas cū [d]ſimplici filo,& ſuſpende in fumum. Et ſi herbæ conterātur,
B conterentur & ipſæ gratia Dei, & immaculatæ genitricis Dei,& omnium ſanctorum, Amen.

a Rachmadas]Græcè eſt ῥαχμάδας. Hac voce, quod ſciam, nemo Græcorum aliorum vſus eſt.nihil verò aliud hanc Nicolao ſignificare puto quàm ῥαγάδας,hoc eſt rimas. b Recèns factum]Manuſcriptus codex legit κενέριον. Cenſeo autem ſcribendum eſſe καίνεργον. c Luca]Nicolai codex habet λυκίανε,fortè pro λυκᾶ. d Simplici filo]Manuſcriptus codex habet μονομύτου μιταρίου,pro μονομμάτου μιταρίου.

INDEX ELIGMATVM.

Eligma,hoc eſt linctus ad tuſſientes,purulentos,tabidos & expurgationem thoracis, Cap.I.

Eligma ad laborantes abſceſſus,tabidos & purulentos, Cap.II.

Eligma ſomnum alliciens & ad tuſſientes , phreniticos & vocem amiſſam, Cap.III.

Eligma ad tuſſientes mirabile, Cap.IIII.

Eligma ad deſtillationes, tuſſes & purgationem thoracis, Cap.V.

Eligma ad vocem deperditam, Cap.VI.

Eligma ad quartanas datum poſt acceſſionem, Cap.VII.

Eligma ad eos qui elephantia correpti ſunt, Cap.VIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI, De Eligmatis.

Sectio decimatertia.

Cap. I.

ELIGMA ſiue linctus ex Damaſcenis, conferens tuſſientibus,purulentis & expurgationi corporis admodum vtilis. Recipit Damaſcenorum , caricarū albarum,ſingulorum viginti,pulegii, hyſſopi,iridis,ſingulorum vnciam vnam,mellis Attici ſextariū S.Macerato diebus tribus in aquæ ſextario vno.Coquito donec dimidium remaneat,& colo tranſmittens abiicito,mélque admiſceto & rurſus ad cōſiſtentiam coquito.Datur cochlearium vnum.

Cap. II.

ELIGMA ad eos qui abſceſſu laborant , tabidos & purulētos. Accipit ſtyracis calamitis drachmas tres,thuris maſculi drachmas quatuor ſemis,terebinthinæ, hyſſopi,iridis,ſingulorum drachmas ſex, farinæ eruinæ vnciam vnam ſemis,mellis Attici ſextarium ſemis . Datur cochlearium vnum.

Cap. III.

ELIGMA de capitibus papauerum ſomniferum, tuſſientibus,phreniticis,& voci amiſſæ vtile. Capit capita papauerum alborum ſexaginta , aquæ fontanæ ſextarium vnum ſemis,croci , glycyrrhizæ , ſingulorum drachmam vnam.Capita viridia & glycyrrhizam côiice in aquam diebus tribus, & dein coquito ad tertias,pérque ſaccum tranſmittens,abiice herbas & miſce melli, iterúmque ad conſiſtentiam coquito. Datur cochleariū vnum aut dimidium , pro viribus cum temperata aut ptiſana.

Cap. IIII.

ELIGMA tuſſientibus mirabile.Habet fabæ nigræ toſtæ,piperis communis, ſingulorum grana quinquaginta,pulegii contuſi ſcrupulos octo , mellis Attici ſextarios duos.Datur cochlearium vnum.

C Cap. V.

ELIGMA è ſucco fœnigræci ad deſtillationes, tuſſes,& expurgationem thoracis efficax.Fœnogræcū purgatum decoquito in aqua pluuia ebullitione vna,& colo tranſmiſſam aquam effunde:& rurſus affunde aliam aquam & coquito ſimiliter,& effunde . Tertiò verò decoctum fœnogræcum abiice.Decoctum verò eius pondere ſextarii vnius,& mellis boni ſextarios duos ad lentum ignem coquito vſque ad conſiſtentiam.Dein adiice butyri recentis cochlearium vnū, terebinthinæ ſcru-
D pulos tres. Vbi exquiſitè vnita fuerint,dato cochleariū vnum.

Cap. VI.

ELIGMA ad vocem amiſſam. Recipit ſeminis lini toſti drachmas duas, vuarum pinguium exemptis acinis,ſeminis pinearum nucum toſti , ſingulorum drach. ſex,glycyrrhizæ drachmas tres,palmularum pinguium vnciam vnam ſemis,tragacanthæ drachmam vnam,ſeminis vrticæ drachmam ſemis gran.ſeptem,ſtyracis calamitis drachmam ſemis,penidii & ſacchari, ſingulorū
E vnciam vnam,cum ſucco chamæleuces fermentato.

Cap. VII.

ELIGMA ad eos qui tertiana correpti ſunt vtile, datum poſt primam acceſſionem. Accipit baccas lauri ſeptem,piperis communis grana nouem . Contunde vtraque & côiice in ollam nouam cum vini boni ſextario vno.Et coquens ad tertias, da bibendum cochlearium vnum.

Cap. VIII.

ELIGMA ad elephanticos. Capit myrobalani

emplici vncias tres. Macerato hunc in lacte caprino diebus tribus,ſingulis diebus lac permutans. Dein exemptum probè contunde, & adiice mellis deſpumati vncias octo,ſpicæ drachmam ſemis, calaminthæ montanæ hexagia duo,paſtilli ſquillitici,paſtilli theriaci, hedychroimagmatis,ſingulorum drachmam ſemis,ramēti ferri ſtomomatis bene loti & in mortario ſæpius triti drachmas ſex,ſenæ drachmam vnam ſemis. Paratum datur veſperi & manè pondere dr. vni⁹ ſemis. Pòſt præbeto bibendum vinū in quo ferrū ſæpius eſt extinctum.

INDEX EORVM MEDICAMENTORVM QVÆ lumbricos expellunt & interimunt.

Lumbricos necat expellitque è corpore, Cap. I.
Lumbicos eiicit & expellit, Cap. II.
Lumbricos eiicit & excutit, Cap. III.
Lumbricos eiicit & expellit, Cap. IIII.
Lumbricos omnes in ſtomacho natos eiicit & excutit, Cap. V.
Lumbricorum omne genus eiicit & expellit, Cap. VI.
Lumbricos omnes eiicit atque excutit, Cap. VII.
Lumbricorum omne genus eiicit & expellit, Cap. VIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De iis quæ lumbricos expellunt & interimunt medicamentis.

Sectio decimaquarta.

Cap. I. A

LVMBRICOS occidit & expellit à corpore.Recipit piperis drachmas duas, hyſſopi aridi drachmam ſemis,cardamomi, nitri Alexandrini, ſingulorum drachmā ſemis grana ſeptem,dacrydii drachmam ſemis.Datur cum hydromelite.

Cap. II.

LVMBRICOS perimit & excutit. Accipit filicis, helenii,ammoniaci,ſingulorum vnciam ſemis. Trita irrigato cum vino,& dato ieiuno.Dein accipe ſylueſtrem B vuam,medullam ceruinam,fel taurinum, aloē flauam, ſemē apii:& irrigato cum ſucco foliorum perſicæ, & reduc ad glutinis craſſitudinem.Impone vmbilico, & intra fauces & aures indito.Dein accipe cornu ceruinum, corticem oui,vrito & terito, præbetóque cum vino bibendum iis qui febre vacant:febricitantibus verò, cum aqua tepida ieiunis.

Cap. III.

LVMBRICOS eiicit & expellit. Capito terræ inteſtina ſeptem,vrito ac terito,bibendáque præbeto. Simile. Semen braſſicæ,ſemen nigellæ & canabis terito, C & cum aqua irrigato. Dein colato, déque ſucco cape vncias duas,& ſaccharo imbutum da bibendum.

Cap. IIII.

LVMBRICOS eiicit & expellit. Semini coriandri bene trito admiſce medullam ceruinam, & reduc ad viſci craſſitudinē,imponéq; vmbilico & faucib⁹.Poſtea verò dato bibendū myrmecochortum ex aqua ieiuno. Dein cum medulla ceruina tepida inunge ſpinam totā à prima vertebra incipiens,& iuxta vmbilicum.

Cap. V.

LVMBRICOS omnes in ſtomacho natos eiicit & expellit. Artemiſiam herbam coquito, non febricitantibus cum vino:febricitantibus autem,cum aqua. Accipe de decocto quantum volueris, & adiice aloes flauæ ſcrupulum vnum.Da bibendum ieiuno.

Cap VI.

LVMBRICORVM omne genus eiicit & excutit.Lupinorum farinam,folia Perſicæ,aloen flauam,fel taurinum,amygdalas amaras,læuigato:& vbi probè ſub acta fuerint,fac emplaſtrum, & impone toti ventri & thoraci.Dein accipe tenerrimi graminis radicis vnciam vnam.contunde & coque ad tertias.Dato bibendum cū ſaccharo multoties. Simile. Accipe rhei barbari ſcrupulos duos,dacrydii ſcrupulum vnum. Terito vt pollinem,& irrigato cum ſerapii violarum vnc.duabus & aqua tepida quantum ſufficit.Da bibendum duobus diebus mané.

Cap. VII.

LVMBRICOS omnes eiicit & expellit. Aloen flauā, medullā ceruinā, ſuccum abſinthii,vuam ſylueſtrē, fel taurinum,folia Perſicæ,læuigato & ſubigito probè, ſácque inſtar emplaſtri,& impone toti ventri & thoraci.

Cap. VIII.

LVMBRICORVM omne genus eiicit & excutit.Recipit rhei barbari,myrmecochorti,ſingulorū ſcrupulum vnum.Terito vt pollinem,& irrigato cum aqua ſanctarum apparitionum Dei. Poſtea in catinū nō inquinatum ſcribe eiuſmodi: Dominus illuminatio mea, & ſeruator meus, quem timebo? Dominus protector vitæ meæ,à quo trepidabo? Dum appropinquant aduerſus me affligentes,vt edant carnes meas,tribulantes me & inimici mei, ipſi infirmati ſunt & ceciderunt. Hæc cum aqua ſanctarum apparitionum Dei da bibenda mané.

INDEX ERRHINORVM.

Errhinon caput purgans, Cap.I.
Errhinon caput purgans, Cap.II.
Errhinon caput purgans, Cap.III.
Errhinon caput purgans, Cap.IIII.
Medicamentum epomphalion ventrem ſubducens, Cap.V.
Vomitio à raphanis, Cap.VI.
Errhinon caput purgans, Cap.VII.
Errhinon caput purgans, Cap.VIII.
Errhinon caput purgans expertum, Cap.IX.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI, De Errhinis,

Sectio decimaquinta.

Cap. I.

ERRHINON caput purgans, expertum. Recipit cyclamini radicis ſucci, mellis Attici æquales partes. Miſceto & calefacti naribus infundito ſpecillum vnum. Pituitam ex capite & thorace educit.

Cap. II.

ERRHINON caput purgans valde bonum. Accipit melanthii, ſalis ammoniaci, elaterii, ſingulorum dr. vnam. Excipe oleo cucumerino, & infunde naribus ſpecillum vnum

Cap. III.

ERRHINON caput purgans mirabile. Capit cyclamini aridi drachmas quatuor, nitri rubei drachmas duas. Iniecta per calamos ſurſum trahito, dein rurſus deorſum: & expue humorem.

Cap. IIII.

ERRHINON expertum caput purgans. Habet melanthii drachmas quatuor, ſalis ammoniaci, elaterii, ſingulorum drachmas duas. Trita excipe ſicyonio oleo, aut *vnguento irino, aut cyprino ad conſiſtentiam cerati perducatur. Excepto igitur in pyxide cornea illine nares, & iube vt ſurſum trahat æger.

Nicolaus falſò legit ἢ μυρσυνίῳ, pro ἢ μύρῳ ἰρινῷ, Galen. lib. 2. de comp. medic. localium teſte.

Cap. V.

EPOMPHALION expertum, ventrem ſubdu- A cens. Recipit cyclamini drachmas duas, nitri drachm. vnam ſemis, veratri nigri & albi, ſingulorum drachmā vnam, colocynthidis drachmas duas, dacrydii drachmā vnam, ſucci elaterii, grani Cnidii, ſingulorum drachm. duas, caricarum pinguium vnciam vnam. Excipe cum felle taurino.

Cap. VI.

VOMITIO à raphanis. Accipit aceti partes tres, mellis Attici partes quatuor. Coque ad conſiſtentiam, & accipe raphanos paruos, contunde in minutas partes, B & coquito ad tertias, pérque ſaccum tranſmiſſos repone, & dato cum calida.

Cap. VII.

ERRHINON caput purgans. Capit ellebori albi, ſtruthii, caſtorei, piperis albi, cumini Æthiopici, ſingul. drachmam.

Cap. VIII.

ERRHINON caput purgans, optimum. Habet piperis, caſtorei, ſtruthii, ſingulorum drach. vnam.

Cap. IX.

C ERRHINON caput purgans expertum. Sanat enim capitis dolorem diuturnum & hemicraniam, vertiginoſos, & quicunque grauitate oculorum & auditus laborant, ſiquis in balneo vtatur vt ſicco fomento, aut in ſole attrahat puluerem naribus. Recipit ellebori albi, ſtruthii, piperis albi, cumini Æthiopici, ſingulorum drachmam vnam. Tuſa & cribrata vſu exigente dato.

INDEX OLEORVM.

Olei ricinini confectio, Cap. I.
Olei ſeminis lini confectio, Cap. II.
Olei raphanini confectio, Cap. III.
Olei populi nigræ confectio, Cap. IIII.
Olei amygdalini confectio, Cap. V.
Olei è iuglandibus confectio, Cap. VI.
Olei myrobalanii confectio, Cap. VII.
Olei laurini confectio, Cap. VIII.
Olei ſeſamini confectio, Cap. IX.
Olei lentiſcini confectio, Cap. X.
Olei œnanthini confectio, Cap. XI.
Olei melini confectio, Cap. XII.
Olei roſacei confectio, Cap. XIII.
Olei chamæmelini confectio, Cap. XIIII.
Olei anethini confectio, Cap. XV.
Olei irini confectio, Cap. XVI.
Olei fœnigræci confectio, Cap. XVII.
Olei narciſſini confectio, Cap. XVIII.
Olei violacei confectio, Cap. XIX.
Olei iaſme confectio, Cap. XX.
Olei myrtini confectio, Cap. XXI.
Olei maſtichini confectio, Cap. XXII.
Olei ſtyracini confectio, Cap. XXIII.
Olei ſicyonii confectio, Cap. XXIIII.
Olei metopii confectio, Cap. XXV.
Olei Mendeſii confectio, Cap. XXVI.
Olei megalii confectio, Cap. XXVII.
Olei amaracini confectio, Cap. XXVIII.
Olei cyprini confectio, Cap. XXIX.
Olei irini confectio, Cap. XXX.
Olei nardini Cyziceni confectio, Cap. XXXI.
Olei nardini confectio, Iohannis vnguentarii, Cap. XXXII.
Olei nardini confectio magis varia, Cap. XXXIII.
Olei Salca confectio, Cap. XXXIIII.
Olei Salca confectio, Ioannis vnguentarii, Cap. XXXV.
Olei malabathrini confectio, Cap. XXXVI.
Olei capniſti confectio, Cap. XXXVII.
Olei maſtichini confectio, Cap. XXXVIII.
Olei maſtichini ſimplex confectio, Cap. XXXIX.
Olei ex anemone confectio, Cap. XL.
Olei leucophyllini confectio, Cap. XLI.
Olei gleucini confectio, Cap. XLII.
Olei cyprini alia confectio, Cap. XLIII.
Olei cucumerini compoſiti confectio, Cap. XLIIII.
Olei cucumerini efficacior confectio, Cap. XLV.
Olei cucumerini confectio compoſita, Cap. XLVI.
Olei cyprini confectio, Cap. XLVII.
Olei cyprini alia confectio, Cap. XLVIII.
Olei maſtichini confectio, Cap. XLIX.
Olei mandragoræ confectio, Cap. L.
Olei nenupharini confectio, Cap. LI.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Oleis,

Sectio decimaſexta.

Cap. I.

OLEI Cicini, ſeu ricinini confectio. Cicinum oleum in Ægypto fit è ſemine ricini, qui vocatur Græcè Croton. Contunditur & exprimitur, éxque aqua calida colligitur. Ad alphos, maculas in facie à ſole tactas, lentigines, aſſiduè inunctum, valet. Simile autem eſt oleo raphanino: quapropter vtendum eo vbi ricininum non adſit.

Cap. II.

OLEI è ſemine lini confectio. E ſemine lini oleum conficitur vt prædictum eſt, & vtuntur eo pro ricinino. Ricininum enim non amplius defertur.

Cap. III.

OLEI raphanini confectio. Simile in aliis ricinino: calidius verò eſt.

Cap. IIII.

OLEI è populo nigra confectio. Oleum è populo nigra in vere, eo quòd multa iuxta ſemen reſina eſt, conficitur. Accipe igitur granorum modicè cõtuſorum vnc. quatuor, olei dulcis ſext. Italicum: & ſoli exponito diebus quadraginta. Emollit, tenuium eſt partium & calidum, idque magis cum bono odore.

Cap. V.

OLEI amygdalini confectio. Oleum amygdalinum ex fructibus amygdalis fit amaris: tenuium eſt partium, & calidius dulci vno gradu. Potiſſimùm verò prodeſt obſtructionibus à craſſo ſpiritu flatúve natis, difficultati auditus, tinnitui à frigore, & vermes in auribus occidit. Experientia enim cognitum eſt auribus magis quàm aliis conuenire.

Cap. VI.

OLEI è iuglandibus confectio. ſimiliter amygdalino conficitur. Iiſdem etiam conuenit, [a] plurimúmque vtile eſt: quippe exſiccat.

a Plurimúmque vtile eſt] Nicolai codex habet, περιττὸν δὲ ἔχει τὸ χρησιμεύειν, ξηραίνει γάρ. ideóque aliqua omiſſa ſunt, quæ ex Aetio reſtitui poſſunt, qui ita legit, περιττὸν δὲ ἔχει τὸ χρησιμεύειν τοῖς χρυσοῦσι, ἢ ἐγκαίουσι· ξηραίνει τε γὰρ, καὶ πολὺν χρόνον συνέχει τὰς χρυσώσεις καὶ ἐγκαύσεις, hoc eſt, multum admodum vſum præſtat inaurantibus, & inuſtoribus: exſiccat enim, & plurimo tempore inaurationes & inuſtiones conſeruat.

Cap. VII.

OLEI myrobalani, hoc eſt è glande vnguentaria, confectio. Vim habet repurgandi [a] maculas, lentigines, varos, & omnem nigritiem. Purgat etiam per ventrem inferiorem. Prodeſt ad aurium dolorẽ & tinnitus, cum adipe anſerino infuſum. Paratur inſtar amygdalini.

a Maculas] Manuſcriptus codex falſò legit προστίλους pro σπί-λων, Aetio atteſtante.

Cap. VIII.

OLEI laurini præparatio. E fructu lauri, vt prædicta paratur. Compoſitum autem hoc modo conficitur: Quinque ſextariis maturarum oliuarum, pinguium & recentium baccarum lauri vnum ſextarium iniicimus, atque ſic teruntur & exprimuntur, quemadmodum etiã oleum. Calidum verò eſt, & emollit. Immixtum ſincerúmve partibus corporis vehementer refrigeratis vtile eſt, & admodum exſiccat, vt etiam ſcabioſis & ſiccam habentibus cutem, impetiginibus laborantibus aſperis inunctum in balneo medeatur. Fugiendum verò iis qui inflammatis impetiginibus & ſcabie laborant, calidis temperamentis & bilioſis: quippe humidis ac pituitoſis prodeſt, & omnibus quibus articuli à frigore infeſtantur, & iſchiadicis. Vermes occidit, & pediculos culicéſq;. Capitis furfures, ophiaſin, alopeciam. Vſus eius in balneo eſt, vt ſcilicet ieiuno illinatur. dein abſtergendum ouo, melle, farina fœnigræci, [a] cauendo ne capiti ipſum calido applicetur.

a Cauendo, &c.] Manuſcripto in codice, παραφυλάττων αὐτὸ τῇ θερμῇ κεφαλῇ, non rectè nec integrè ſcriptum eſt. Legendum verò e-
A rit, παραφυλάττων θερμῇ κεφαλῇ προσάγειν αὐτό.

Cap. IX.

OLEI ſeſamini præparatio. Hoc conficitur ex ſeſamo trito & aquæ iniecto. Facultas eius ab oleo dulci nõ multum recedit, caliditatem verò mediocrem habet. Omnino eſt expers adſtrictionis. Idoneum vt comedatur, guſtúque dulce [a] exiſtit, & facilè coquitur, ventrémque ſubducit. Foris illitum ob craſſitudinem emplaſticum eſt. Ad inducendum bonum odorem compoſitis oleis magis communi oleo idoneum eſt, quòd non facilè pu-
B treſcat.

a Exiſtit] Codex Nicolai non rectè legit ὑπάλει pro ὑπάρχει.

Cap. X.

OLEI lentiſcini confectio. Paratur & hoc è fructu lentiſci, vt in aliis eſt expoſitum. Conficitur & aliter, vt in laurino eſt antea dictum, fructu lentiſci oliuis commixto. Vtile verò etiam immixtum & ſincerum ori defluxione laboranti, & gingiuis inflammatis, calidum in balneo, & extra balneum affuſum. Quippe reprimit, &
C robur addit, cum eo quòd non exaſperat. [a] Cõpoſitum verò magis mitigat, cum hoc quòd robur tuetur. Hinc in iecoris & ſtomachi aſperſionibus fomentiſve vſurpatur.

a Compoſitum] Nicolai codex falſò legit μικρὸν pro μικτόν.

Cap. XI.

OLEI œnanthini præparatio. Eadem facit quæ melinum, & roſaceum. Foris adhibitum ventrem mollit. componitur autem hoc modo. Labruſcæ florem odoratum accipiens, ſine marceſcere, & coniice in vaſculum
D cum herbæ vnc. duabus, olei [a] lib. vnam, agitatóque diebus quadraginta, & per colum traiecto vtere.

a Libram] Aetius habet ſextarium.

Cap. XII.

OLEI melini confectio. Conficitur è malis cotoneis. fit etiam ex aliis malis cutem habentibus acerbiorem & odoratiorem. Abſcinduntur quæ iuxta pediculũ & imum ſunt feſtucæ, & medulla prius cum internis granis abiecta, deinde inciduntur cortice recepto: in eo enim odor & adſtrictio eſt. Vbi in exigua fruſtula diſſe-
E cuerimus, coniicimus in ſextarium olei omphacini malorum cotoneorum vnc. tres, & ſoli exponentes diebus quadraginta, poſtea recondimus. Vis verò huius magis ad frigidius vergit: non tamen valde, propter vinoſum mali ſuccum. Adſtringit quidem admodum, perinde atque lentiſcinum: magis verò familiare eſt ſtomacho, quòd ex duabus materiis ad nutriendum aptis conſtet, oleo nimirum & malo. Proinde meritò ſtomacho inflãmatione laboranti prodeſt, & imbecillo, ex alto deſtilla-
F tum, & epithematis iniectum potúmque. Eſt roſaceo vtilius, quòd mala ſint magis familiaria. Nam robur adiiciunt ſtomacho, & vehementiùs propellunt acres in vẽtriculo contentos humores. Interdum etiam per ſedem iniicitur, vbi ſcilicet ſubacris bilis colum & craſſa inteſtina mordicat. Cauendum autem ne adhibeatur iis qui à frigore ſunt læſi: in iis enim abſinthium oleo incoctũ magis conuenit.

Cap. XIII.

OLEI roſacei confectio. Recipit roſarum rubea-
G rum, exectis vnguibus & parum refrigeratarum vncias [a] tres, olei omphacini ſextarium Italicum. Soli exponito diebus triginta. Nonnulli alia quædam roſis adiiciunt. Optimum verò eſt quod è ſolis roſis [b] & oleo paratum eſt. Alii hoc non inſolant, ſed ſuſpendunt vas in puteum aquæ frigidæ diebus quadraginta. Iuuat caput calefactum, & exſiccatum aut ex mora in ſole, aut à febribus, aut ab alia eiuſmodi cauſa. Humectat enim, mitigat, & ſomnum inducit. Et in viſceribus calefactis

ob febres prodeſt ceratum ex eo compoſitũ,& lotum aqua frigida,multotiéſque immutatum. Paratur autem ceratum hoc modo.Ceræ vnc. vnam, olei roſacei vnc. quatuor.Liquefacito ceram cum modico roſaceo oleo in duplici vaſe,& infunde in frigidam aquam. Eo refrigerato,ablatum iterum liquefacito,& effunde:manibuſque ſubactam lauato aqua,& tertiò liquefacito:& effundens iterum lauato.Mox reliquo oleo roſaceo adiecto liquefacito,& motam ſublatámque refrigerato, & effunde in mortarium,& ſubigito inſtillando aquam quantum ſuſcipit, & tum vniuerſo accepto vaſe in frigidam aquam reponito. Quòd ſi verò aquæ loco acetum cerato miſcueris inſtillando ipſi dum teritur in mortario, optimum medicamentum eſt ad eryſipelata, & herpetas,& carbunculos. Roſaceum autem potum cum aqua frigida aut calida ab iis quibus mordicatur ſtomachus ex acri bile,aut lumbricis, aut aſcaridibus,magnam affert vtilitatem. In lũbricis autem, præſertim in pueris, meliùs facit commixtũ ſapæ cum vini tertia parte præparato & poto. Excutit autem ipſos celerrimè. Iniicitur autem [c]colo propter cauſas dictas eroſo.

a Vncias tres] Aetius habet vnciam vnam. Sunt & hîc quædã omiſſa quæ illic reperient ſtudioſi. b Et oleo] Ex Aetio adiectum: qui legit διὰ τῶν ῥόδων μόνων, καὶ ἐλαίου. c Colo] Codex Nicolai habet κύνῳ falſò pro κώλῳ.

Cap. XIIII.

OLEI chamæmelini confectio. Olei communis dulcis ſextar.vnum, chamæmeli [a]florum vnc.duas,qui antea vnum diem tabuerint. Vas verò oportet tegere linteo tenui, vt oleum traſpiret:iniucundum enim quendam odorem ſimilem garo aſſumit oleum chamæmelinum,ſi non tranſpiret:& ſoli exponatur diebus XL. Dein verò colatum reponere in domo temperato ſuper tabulato oportet. Vtendum autem eo in capite mediocriter denſato,& dolente à febribus non admodum ardentibus. Meatus enim rarefacit, & diſcutit vapores,& acrimonias contemperat. Et in vniuerſum,magis dolorem mitigat quàm roſaceũ,in febribus non admodũ calidis.

a Florum] Manuſcriptus codex malè legit καθαρῶν, Aetio teſte,pro ἀνθῶν.

Cap. XV.

OLEI anethini confectio. Fit ex coma anethi viridi adhuc exiſtente, priuſquam ſemen ſolidum fiat & acre.Inutile enim ad vſum fit propter floris amiſſionem. Abſciſſorum itaque tantùm calathorum vnc.vnam coniicere in olei dulcis ſext.Italicũ oportet, vaſis ore extremè conſtricto, & ſoli dies quadraginta expoſito. calidius eſt chamæmelino. Admoueatur igitur fatigatis in hyeme:emollit enim & humectat. Bonum verò etiam iis qui à pituita leuiter febricitant, omninóque à frigidis cauſis laborantibus vtile eſt, tendinibus præſertim & muſculis.

Cap. XVI.

OLEI [a]liliacei confectio. Liliaceum, aut ſuſinũ, aut lilinum,fit ex albis lilii foliis,exectis vnguibus & ſolis iniectis ſine eo quod in illis eſt croceum,põdere vnc. duarũ, olei dulciſſimi optimi ſext.Italicum. Vas diligẽter obturatum inſolato diebus tribus. Poſtquam colo traſmiſſum fuerit,adiice tertiò alias vncias duas liliorũ, & tribus dieb⁹ inſolato,& iniice dein alia folia exquiſitè ſiccata,& ita in vmbra reponito. Si quis verò initio ſtatim ſex vncias oleo iniecerit, putreſcentes fœtidum efficerent oleum. Vtile autem eſt in muliebribus malis: ſoluit enim durities, & morſus ab acrimonia excitatos obtundit, robúrque vtero addit. Suſini hoc teſtantur, quòd grauidis ad facilem partum conferat.Cum aliis illitum,acopon eſt iis qui fatigati ſunt,atque emollientibus adiectum medicamentis,emollit:& in ſumma, tepidum dolores mitigat,emollit, odoratum eſt, & facilem reddit partum.

a Liliacei] Nicolai codex perperam legit ἰρίνου pro κρινίνου.

Cap. XVII.

OLEI è fœnogræco confectio. E fœnogræco paratum oleum vim habet emolliendi. Vtile eſt ad furfures,

A achores:& maculas faciei à ſole excitatas expurgat, & faciem candidam reddit atque extergit,&recentem facit. Ad vteri duritias & abſceſſus confert,difficultérque parientibus auxiliatur. Facit ad ani & inteſtinorum phlegmonas.iniectum teneſmum ſoluit.facit ad perniones. Paratur hoc modo:Fœnigræci libras duas ſemis,olei cõmunis ſextaria quatuor,cyperi libram vnam.Hæc macerato in oleo diebus ſeptem, & agitato ſingulis diebus tribus vicibus.Dein expreſſum & colo tranſmiſſum reconditoin vaſe.

B

Cap. XVIII.

OLEI narciſſini confectio.Ex alborum narciſſi florum qui diem vnum prætabuerint vnciis duabus fit, & olei dulciſſimi ſextario Italico : vaſe exquiſitè obturato & ſoli expoſito diebus triginta. Oportet autẽ flores accuratè (vt in lilio dictũ eſt) permutare. fitque oleũ magis odoratum,potiſſimùm ſi mediocriter inſoletur. Si enim plus iuſto hoc,aut narciſſinum, aut violaceũ, aut aliud tale quod ſtabilem & vehementẽ odorẽ nõ habet inſoletur,odore deſtituitur. Vim autem habet narciſſi-
C num calidiorem anethino.Proindevtile eſt aliis in partibus corporis capite dempto. Acrior enim eſt odor olei narciſſini quàm vt caput ferat.

Cap. XIX.

OLEI violarum confectio.Conficitur ex purpureis floribus,& albis violarum,quarum vnciæ tres coniiciũtur in dulciſſimi olei ſextarium Italicum. [a]Térque permutantur ipſi,vt in lilino eſt antea dictum.[b]Vim habet roſaceo paulo calidiorem : proinde iis qui in æſtate laborarũt & in ſole moratis hoc vtiliter adhibetur,potiſſi-
D mùm id quod ex purpureis floribus cõponitur, in balneo inunctum. Ad laſſitudinem curandam odoris iucũditate,animi ſqualorem ad tranquillitatem ac voluptatem immutat,& ſomnum minimè turbulentũ facit.

a Térque] Hæc dictio ex Aetio adiecta eſt,qui habet καὶ ἀμειβομένου τρίτον. b Vim habet] Hæc ex Aetii ſententia ita conuertimus,qui legit ἔστι δὲ ἡ δυνάμις αὐτοῦ θερμοτέρα τοῦ ῥοδίνου ἐπ᾽ ὀλίγον. Nicolai codex ſecus habet,ita nimirũ, ἔστι δὲ δυνάμεως ψυκτικῆς καὶ διωδεστάτης,id eſt facultatem verò habet refrigerantem & odoratiſſimam. quanquam minus rectè in Nicolao legatur διωστάτοις.

E

Cap. XX.

OLEI quod vocatur Iaſme confectio.Oleum Iaſme vocatum à Perſis,conficitur è floribus albis violæ & oleo ſeſamino.Florum violæ vncias duas in olei ſeſamini ſextarium Italicum coniiciuntur & permutantur, vt in lilino eſt dictum. Apud Perſas inter epulandum odoris gratia vſurpatur.Prodeſt etiam [a]toti corpori in balneo, in corporibus quæ calefactionem & laxationem deſiderant.Grauiùs verò ſpirat quàm vt plerique ipſum libẽter recipiant.

a Toti corpori,&c.] Locus hic in manuſcripto codice mirifi-
F cè deprauatus eſt,in quo ſic habetur, ἁρμόζει δὲ καὶ ὅλως τῷ σώματι κατ᾽ ἄλλον, ἐπὶ τῶν θερμασίας καὶ χαλάσεως σωμάτων: quum ita potius legendum ſit, ἁρμόζει δὲ ὅλῳ τῷ σώματι μετὰ τὰ λουτρὰ ἐπὶ τῶν θερμασίας καὶ χαλάσεως δεομένων σωμάτων.

Cap. XXI.

OLEI myrtini confectio.Fit hoc etiam foliis myrti viridibus acceptis vnciis duabus,&in olei omphacini ſextarium Italicum coniectis, & vini odorati adſtringentis Italici ſextarii quarta parte. Deinde coquito ad lentas prunas donec folia ſiccentur, vinúmque aſſumatur.
G Poſtea per colum tranſmittito,oleúmque purum in vitreum vaſculum reponito,ac foliorum myrti viridium (poſtquam diem & noctem tabuerint)vnciã vnã, & ſic reconde. Adſtringit & refrigerat oleum hoc plus quàm lentiſcinum & melinum.Quapropter ſtomachi & recoris irrigationibus haud confert:ſed neque aliis viſceribus eſt vtile. Multa igitur experientia compertum eſt, ceratis & emplaſtris,[a]quibus pars adſtrictione denſanda & vbi ab ea repellendum eſt, vtiliter adhiberi. Vtile quoque ad affluẽtes defluxiones,& vlceribus [b]humidis
H cicatricem inducit,& capiti mulieris vt capillos contineat,vtile & odoratum eſt.

a Quibus pars adſtrictione] Codex manuſcriptus legit corruptè admodum, δι᾽ ὧν στύφη, καὶ ἀποκρουομένον: quum ita ex Aetio legendum ſit, δι᾽ ὧν πυκνοῦν τῇ στύψει,&c. b Humidis] Manuſcriptus codex falſò ἠρεμουμένοις legit pro ὑγραινομένοις.

Cap. XXII.

OLEI maſtichini confectio. Maſtiches vnc.vnã, olei communis omnino immaturi ſext. vnum . coquitur in vaſe duplici.Calidum verò eſt mediocriter,& bonum corpori colorem conciliat. Paratur autem ſimiliter amaracino.odoratius tamen eſt. Efficax etiam ad affectus.Condenſat & obturat admotum partibus quæ roborari deſiderant.Conſtringit & calefacit mediocriter.

Cap. XXIII.

OLEI ſtyracini confectio. Olei optimi ſext.vnũ, ſtyracis pinguis vnc. duas. coquito in duplici vaſe.Calidius eſt anethino modicè : vehementer autem emollit. quapropter corporis durities inſigniter mollit.

Cap. XXIIII.

OLEI Sicyonii confectio, Olei dulcis ſext.decem, fœnigræci ſextarium vnum,roſmarini,polii,ſampſychi, ſing.vnc.ſex,tedæ vnc.quatuor,ariſtolochiæ longæ vncias xii.meliloti vnc.ſex,cucumeris ſylueſtris radicis lib. duas, aquæ quod ſatis eſt.Coctum & colo tranſmiſſum vſurpato. Archigenes autẽ ait parari in Sicyonio,fœnogræco,& hyperico.

Cap. XXV.

OLEI Metopii confectio. Huiuſmodi oleum conficitur in Ægypto. Appellatur verò metopium propter galbani lignum. Conficitur autem ex oleo omphacino & amararum amygdalarum,cardamomo,iunco odorato,calamo odorato,melle,vino,carpobalſamo, galbano & reſina. Calefacit ora venarum : aperit, extrahit, purgat.Facit ad præciſos muſculos, & neruos, pariter ad aquoſos ramices:& in ſumma,vim emolliendi obtinet.

Cap. XXVI.

OLEI Mendeſii confectio. Hoc oleum ſummè emollit & laxat corpus,púſque creat.Componitur autem ex myrobalanino oleo,&[a] myrrhæ. Alii verò[b] gratia adſtrictionis cinamomum quoque inſpergunt.

a Myrrhæ] Græcè eſt σμύρνης: Aetius autem legit ζιγγιβέρεως hoc eſt zingiberis. b Gratia adſtrictionis] Codex Nicolai perperam legit μετὰ τὸ ἀποστύψαι pro διὰ τὸ,&c.

Cap. XXVII.

OLEI [a]megalii confectio. Megalium vocatum olim quidem conficiebatur,nunc autem deſiit. Conficitur amaracino ſimiliter, ampliúſque additam ſibi reſinam accipit.Facit ad eoſdem affectus.

a Megalii] Sic legit Dioſcorides & Aetius,nempe μεγαλείου: Nicolaus autem μεγαλίνου.

Cap. XXVIII.

OLEI amaracini confectio. Sabinæ,xylobalſami,calami odorati, floris iunci odorati, nardi Celticæ, coſti, ſing.lib.duas ſemis,amomi,caſiæ,carpobalſami, ſingul. lib.vnam ſemis,myrrhæ,ſeminis amaracini, ſing. lib.S. olei omphacini ſext. quindecim, vini odoratioris ſext. duos ſemis : coquitur more nardini. Vim obtinet calefacientem ; vt nardinum : non verò ſimiliter roborat. Magis verò tenuium partium eſt nardino,magiſque mitigat & lenit,quòd non habeat opobalſamum.Mulieribus in ſinum inditum,menſes mouet. Melius autem amaracinum calefacit,ora venarum aperit. Congruit fiſtulis,aquoſis ramicibus poſt chirurgiam. Facit ad feriña vlcera,& cruſtas. ad difficultatem vrinæ illitum ſedi.Facit etiam ad phlegmonas vteri,& durities,menſeſque mouet,& hæmorrhoidas aperit.

Cap. XXIX.

OLEI cyprini confectio. Olei communis ſextar. duodecim & S.cyperi, helenii,iridis,ſing.lib.S. hyſſopi, ſeminis agni,ſaluiæ,ſing.vnc. vnam S.florum cypri lib. ſemis.Coquitur hoc duabus coctionibus, aliis omnibus ſpeciebus vino odorato per vnum diem prius irroratis. dein iniecto oleo coquito horis ſex. Poſtridie oleo per colum tranſfuſo,iniice florem cypri cum teneris ramulis non contuſum. Si verò aridus fuerit,prius contundito,& coquito horam vnam. Cyprinum autem inſigniter calefacit. tenuium eſt partium, & vtero valde vtile, præſertim refrigerato : craſſos enim in ipſo humores extenuat. Vbi verò copiam viridis herbæ habere poſſu-

A mus,ita paramus :Cyprini olei ſext. ſexaginta ſemis,cyperi,helenii,iridis,ſing.vnc.tres, ſampſychi,hyſſopi,ſaluiæ,ſing.vnc.vnam,citri foliorum viridium vncias tres ſemis,chamælibani viridis vnc.duas,foliorum lauri viridium vnc.duas,florum cypri vnc.ſex, opobalſami vnc. tres.

Cap. XXX.

OLEI irini confectio. Iridis,aſpalathi,[a]cyperi,helenii,ſing. lib. duas S. opopanacis vnc. vnam S.anchuſæ vnc.vnam,olei puri ſext. xv. aquæ ſext.ii. S. Contundi-
B to ſingula craſſiuſculè,& diebus duobus macerato, dein coquito horis ſex,& poſtea iniice opopanacem in vino maceratum & liquatum.Interdum prædictis adiicimus iunci odorati vnc.tres,caſiæ,xylobalſami,nardi Celticæ, ſing.vnc.tres. Vis eius calefaciens:verùm minimè acris. ideo refrigeratis partibus vtile. Roborat etiam, & emollit.

a Cyperi,helenii] Manuſcriptus codex falſò legit, κυπρίνου ἐλαίου pro κυπέρου,ἐλενείου.

Cap. XXXI.

C OLEI nardini Cyziceni confectio.Conficitur autem in Alexandria ſæpius,& eſt valde bonum & vtile. Olei omphacini ſext.Italicos ſex,aſpalathi, cyperi,iridis Illyricæ,ſeminis cardamomi, ariſtolochiæ longæ, caſiæ ligneæ, ſing.vnc.ſex,helenii, xylobalſami, floris iunci odorati,caſiæ,coſti,ſing.vnc.tres,amomi,folii,ſpicæ nardi,arnabonis,ſtyracis,carpobalſami, ſing.vnc. vnam ſemis,opobalſami vnc.vnam, ſabinæ vnc.ſemis. Paratur autem hoc modo: Aſpalathum,cyperum, helenium,xylobalſamum, irin, ariſtolochiam, demptis corticibus,
D craſſiùs tundito,ac tribus diebus aqua calida macerato. dein[a] oleum iniice, & continuè mouendo coquito, miſcendo aquam paulatim ad eam quæ primò coſumitur, & coquito horis tribus aut longiùs, finitóque pernoctare.Poſtridie ea quæ iã cocta ſunt amoueto: & ab oleo ſeparãs aquã,aliã admiſce purã aquã parũmq; vini,& coque. Vbi ebullierint, adiice primùm cardamomũ,dein iuncũ & caſiã ligneã cõtuſa, & coquito horis duabus, & iterum ſine per noctẽ ſtare. Tertio die ſpeciebus his extractis ſimiliter,aquam puram affundens coquito:& vbi
E ebullierit, inſperge ſeorſim trita,caſiam,coſtum,& reliqua:in fine autem ſpicam nardi, folium & ſtyracem in partes tenues conciſa & liquefacta tolle confeſtim ab igne,& iniice opobalſamum, & ſufficienter agitatis obturatiſque tutò, permitte diebus duobus, atque ita vaſculo excipito,& vtitor. Quod verò ſecundũ appellatur, ſic conficitur. His quæ à tertia decoctione relicta ſunt adiice [b]olei ſextar.ſex, & feruefaciens coquito horis duabus. dein inſperge caſiæ in pollinem tritæ, nardi Celticæ,ſing.vnc.vnam,ſabinæ drach.duas,ſtyracis vnc.
F ſemis,opobalſami vnc. vnam.Eſt nardino ipſi facultas calefaciendi,firmandi & mitigandi ſtomachum. Refrigerato igitur & imbecillo ventri, ac iecori iiſdem malis affectis,maximè vtile eſt. [c]Iniicitur etiam inteſtinis refrigeratis. Vtero quoque laborante,eò vt admodum laudato,vtere.

a Oleum iniice] Hæc in manuſcripto Nicolai codice non habentur,ſed ex Aetio adiecta ſunt,qui ita habet, εἶτα ἐπιβαλὼν τὸ ἔλαιον, ἕψε κινῶν συνεχῶς, ἐπιβαλὼν,&c. b Olei ſext.ſex] Manuſcriptus codex haud rectè legit,ξέστον ἄλλον α΄.quum potius ex Aetio legendum ſit ξ.ϛ΄. c Iniicitur] Codex Nicolai perperam ἐνίωτε legit pro ἐνίεται.

G

Cap. XXXII.

OLEI nardini confectio Ioannis vnguentarii. Olei communis ſext.tres,aſpalathi lib. duas, xylobalſami lib.vnam,coſti vnc.vnam S.xylocaſiæ vnc.duas, carpobalſami vnc.tres,amomi vnc.vnam ſemis,ſtyracis calamitis,opobalſami,ſing.vnc.vnam.

Cap. XXXIII.

OLEI nardini confectio magis varia. Olei communis puri ſext.tres, helenii vnc.nouem, aſpalathi lib. vnam ſemis,cyperi lib.vnam,ligni aloes boni,iridis,fo-
H liorum myrti & lauri, roſmarini, ariſtolochiæ, caſiæ ligneæ,ſingulorum lib.ſemis vnc.tres, caſiæ lib.ſemis,xylobalſami lib.vnam,floris iunci odorati vncias tres,coſti libram ſemis, amomi libram ſemis vncias tres,folii,

ſpicæ nardi,ſing.lib. vnam, piperis lib.vnam ſemis,ſtyracis lib.ſemis vnc.tres, myrrhæ, cardamomi, ſing.libr. vnam,Celticæ vnc.quindecim,caryophylli lib.vnam,ligni caryophylli lib.S. [a]gomphiti vnc.quindecim,ladani lib.ſemis, aſari,cinamomi,ſing.lib.vnam ſemis,ligni cinamomi,[b]bocha,zanbani,ſing.lib. vnam, myrobalani,carpobalſami,ſing.lib. ſemis vnc.vnam ſemis, terebinthinæ lib.vnam ſemis, balſami libram ſemis, vini odorati quod ſatis eſt.

a Gomphiti] Manuſcriptus codex habet γομφίτιδ[illegible]ς. Aetius verò legit γομφίτȣ. Quid verò ſit γόμφιτον, diuinare ſatis non poſſum. Fortè pro eo legendum erit συμφύτου, vt diximus annot.2 57.ſect. primæ. b Bocha,zanbani] Nicolaus habet β:χᾶ,ζανβανί. Conſtat autem eſſe voces barbaras, quarum etiam multæ ſunt apud Aetium in Nardini deſcriptione. Quid verò ſignificent, in præſentiarum indicare haud poſſum.

Cap. XXXIIII.

OLEI Salca confectio, admodum probata. Aſpalathi vnc.ſex, xylobalſami vnc.nouem,cyperi vnc.quatuor,helenii,iridis,ſing.vnc.ſex, calami odorati [a]ſcrup. octodecim,ſpicæ nardi vnc. vnam,iunci odorati vncias duas ſemis,ſtyracis pinguis vnc.duas, nuces Indicas 11. folii ſcrup.octodecim,caryophylli,arnabonis, ſing.vnc. vnam ſemis,amomi vnc.tres,caſiæ vnc.duas, coſti,myrrhæ,ſing.vnc.vnam,[b]zingiberis,caſiæ ligneæ,ſing.vnc. tres,olei ſext.vnum. coquitur modo dicto in nardino. In prima decoctione adiice thus,xylobalſamum,irin,cyperum, helenium, xylocaſiam, demptis corticibus, & craſſo modo contuſa, & in aqua duobus aut tribus diebus antea macerata. in altera decoctione adiice calamũ odoratum,iuncum odoratum,prius in vino odorato veteri humectata.in tertia,reliqua. At quod ſecundum appellatur,ita conficitur: His quæ à tertia coctura reliqua ſunt,adiice olei ſext.ſex, & coque ſufficienter.dein iniicito ſtactes bonæ & albæ vnc.tres,[c]ſiromatis id eſt aquæ opobalſami,maſtiches,ſing.vnc. ſex, ſtyracis bonæ vnc. vnam. Vtuntur ſalca mulieres caput inungentes. Eſt verò optimum.

a Scrup.octodecim] Aetius habet ȣ̓γίας ιή. hoc eſt vnc.octodecim,quemadmodum etiam paulo poſt in folii adiectione. b Zingiberis] Manuſcriptus codex habet παπαβάρεως, corruptè haud dubiè pro ζιγγιβέρεως. Sic enim Aetius legit, & adiicit ὕπνȣ, hoc eſt hypni ſeu muſci. c Siromatis] Nicolai codex legit deficienter συρώματος τȣ̃ ὕδατος τȣ̃ ὀποβαλσάμȣ, quum ex Aetio legendum ſit σιρώματος, ἤγȣν ἐςι τὸ ὕδωρ τȣ̃ ὀποβαλσάμȣ.

Cap. XXXV.

OLEI Salca confectio Ioannis vnguentarii. Habet coſti,folii,ſing.vnc.duas ſemis,caſiæ, myrrhæ, ligni caryophylli,carpobalſami,ſing.lib.ſemis,ſpicæ nardi vnc. duas,calami odorati vnc.ſemis,iridis lib.vnam, ſtyracis pinguis vnc.quatuor S.croci drach. duas, olei communis puri ſext. tres.

Cap. XXXVI.

OLEI [a]malabathrini,id eſt foliati confectio. Recipit aſpalathi lib.ſemis vnc.tres,xylobalſami lib.vnam, cyperi lib.ſemis, helenii lib.ſemis vnc.tres, folii vnc.11. [b]amomi,xylocaſiæ,vnc.tres,myrrhæ vnc.vnam S. coſti vnc.quatuor ſemis, ſtyracis optimi lib.ſemis, carpobalſami vnc.tres,calami odorati lib.S.vnc.tres, ſpicæ nardi vnc.vnam,caryophylli vnc.duas,ſiromatis hoc eſt [c]ſubſidentiæ aquoſæ opobalſami, arnabonis, ſing.vnc.tres, cardamomi vnc.tres, iridis lib. S. helenii drach.decem, vini odorati quantum ſufficit. coquito vt nardinum.

Quibus odorata vnguenta cõpetant. Odorata vnguenta iis qui caput frigidius habent magis conueniunt,aut mediocriter calidum in hyeme: calidioribus enim non ſunt vtilia. Si verò quiſpiam odoris gratia iis vti vult, roſaceum æquale commiſceat. ita enim mixtum, non eſt noxium. [d]Quoniam verò plures mulieres ſic capita habẽt calida, vt nullum quidem calefacientium ſuſtineant, propterea oleum omphacinum ſolùm vſurpẽt & roſaceum. Quædam verò earum nequaquam oleo vtuntur, eo quòd [e]ſtatim humectentur capita, deſtillationéſque incurrant. Has non oportet cogi vt inunganH tur: indigent enim vt caput exſiccetur opportunis inſperſionibus aridis,[f]non vt oleo humectetur.

a Malabathrini] Codex Nicolai falsò legit μαλαθρίνȣ pro μαλαβαθρίνȣ. b Amomi] In Nicolai codice minus rectè κιναμώμȣ pro ἀμώμȣ ſcribitur. c Subſidentiæ] Græcè eſt καθάρισμα. In Aetio autem legitur κάθισμα. d Quoniam verò] In codice manuſcripto perperam legitur, ἐπὶ δὲ πολλαῖς pro ἐπειδὴ πολλαὶ,&c.
e Statim] Manuſcriptus codex falsò legit παχέως pro ταχέως.
f Non vt oleo humectetur] Hæc in codice Nicolai non habentur, ſed ex Aetio ſunt adiecta, qui legit ȣ̓ τῷ ὑγραίνειν τȣ̃ ἐλαίȣ.

Cap. XXXVII.

OLEI capniſti hoc eſt ſuffumigati vel infumati cõfectio. Vnguium odoratorum magnorum,thuris maſculi,ſtyracis optimi,bdellii puri,coſti,ſing.vnc.duas.S. olei dulcis ſextar.duos ſemis,hypni quod ſatis eſt. Coſtũ in craſſiores partes diſſectum, atque itidem ſtyracem & bdellium,poſteaquam ſimul commixta ſunt,in vas nouum teſtaceum anſulas non habens coniicies, cuius orificium hypno obturabis, extráque hypnum ſurculis aſpalathi aut quodam ex odoratis circumſepias, ne è fictili excidat. dein aliud vas teſtaceum ſine anſulis accipias,collo procero, quod orificium habeat alterius vaſis ſpecies prædictas continentis orificio aptè conueniens. In quod coniicies olei dulcis ſext.quinque: poſtea defoſſum vaſculum oleum continens vſq; ad collum terra obrues, ne igne excandeſcat. deinde [a]altero vaſe in caput reſupinato, ipſumque orificio fictilis continentis oleum coaptato, totúmque vas fictile & vtrorumque orificia inuicem coaptata, extrinſecus luto circumlinito,& ſine exſiccari. deinceps carbones plures circumpones,& tecto per eos vndequaque fictili,accende ignem & ventilato. Igne autẽ accenſo, finito [b]ipſum tabefieri, vt ſenſim ignitæ per teſtacei vaſis oſculum ſpecies in ſubiectum ipſis oleum euaporent. huius enim gratia infumatum nominatur. Poſtridie aperto oleo illud amoueto, & in vitreo vaſe ſeruato. Vtũtur hoc mulieres quibus menſes ſupprimuntur, imum ventrem & lumbos eo inungentes. Conuenit etiam iis quæ à partu modicè purgantur, ſimiliter illitum. Vtile quoque eſt iis quibus thorax refrigeratus eſt,& teneſmo, calida lana complicata exceptum, imóque ventri & lumbis impoſitum.

a Altero vaſe in caput] Nicolai codex habet ἐπὶ κεφαλῆς λαβὼν, hoc eſt capite apprehenſo. Rectiùs autem Aetius legit ἐπὶ κεφαλῆς βαλὼν, id eſt in caput reſupinato. b Ipſum] In codice Nicolai falsò αὐτὰ pro αὐτὸ legitur.

Cap. XXXVIII.

OLEI maſtichini magis varii confectio. Recipit olei communis ſext.XII.S. helenii lib.vnam vnc.tres, xylobalſami lib.duas S.florum iunci odorati, cardamomi, maſtiches,ſing.lib. vnam vnc. tres, xylomaſtiches libr. duas, terebinthinæ lib.S.& quartam partem, comæ abſinthii vnc.tres, vini odorati ſext.vnum & quartã eius partem,aquæ ſext.duos S. Arida vino tribus antè diebus macerata miſceantur oleo & aquæ, coquanturque horis ſex,& tandem maſtiche & terebinthina iniiciantur.

Cap. XXXIX.

OLEI maſtichini confectio ſimplex. Accipit olei communis, florum iunci odorati, ſing. lib. S. comæ abſinthii,cyperi,ſing.vnc.S.maſtiches vnc.vnam ſemis, roſarum Perſicarum vnc.ſemis, folii Indici ſtag. vnum ſemis,ſtyracis vnc.vnam.

Cap. XL.

OLEI ex anemone confectio. Florum anemones folii vnc.vnam,olei dulcis ſext.Italicum ſemis.præparato probè vt irinum, & vtere. Calefacit & diſcutit œdemata mixtum adipi ſuillo.

Cap. XLI.

OLEI leucophyllini confectio. Roſarum è fructu rubi,quæ leucophylla dicuntur vnc.vnã ſemis, olei omphacini ſextar.Italicum ſemis. Reconde in vaſe immutando,(vt in irino eſt dictum) & mediocriter inſolato. hoc vt roſaceum ſe habet. Adſtringit enim & refrigerat,idque roſaceo magis.illitum,cranium quoque ſanat.

Cap. XLII.

OLEI gleucini,id eſt muſtei confectio. Olei [a]benephrados,hoc eſt porracei puri lib.quindecim, vini veteris odorati ſextarium vnum S. muſti aminæi ſext. ſeptem S. aſpalathi vnc. tres, hedyſari, artemiſiæ, [b]coſti,

capparis,ſing.vnc.vnam S.myrrhæ legitimæ vnc.vnam ſemis drach.vnam , foliorum viridium myrti vnc.vnã, bdellii,iridis,ſing. vnc.vnam ſemis, ſtyracis puri,caſiæ, ladani,ſing.vnc.ſemis drach. vnam,croci vnc.vnam dr. duas,carpobalſami vnc.vnam ſemis,thuris maſculi, cro comagmatis,ſing.vnc.tres, opopanacis vnc.ſemis, cardamomi vnc.ſemis drach. vnam,calami odorati vncias tres,aſari vnc.vnam S.caſiæ nigræ vnc.vnam S. amomi vnc.ſemis drach. vnam, coſti vnc.vnam , nardi Celticæ vnc.tres,mellis,roſarum aridarum,ſampſychi, malabathri,ſing.vnc.ſemis drach.vnam, fœnigræci vnc.vnam S.balſamivnc.tres,caſami,quod eſt cyclamini ſemẽ,vnc. ſemis,helenii lib.ſemis vnc.vnam drach.duas, [c] ſpathæ palmarum vnc.tres . Præparatur hoc modo . Viridia in mortario contundito. adiice oleum & vinum pondere olei dimidio,& finito macerari diebus quinque.dein co quito quoad muſtum ignis feruore abſumatur . Colo tranſmiſſo liquore,herbas abiice,& reſarciundæ iniecto rum iacturæ adiice iterum oleum & muſtum quod remanſerat,cæteraque arida tuſa & cribrata cribro denſiore,atque ad vnitatem redacta,diebus ſeptem madere ſinito:rurſuſque coquito dum muſtum ignis feruore abſumatur.dein colo tranſfuſum oleum ſinito diebus ſenis. dein oleum defæcatum tranſfunde in vas vitreum, & vtere.

a Benephrados]Græcè eſt βενεφράδ[?]ος,ἤτοι πρασινελαίου.
b Coſti] In manuſcripto codice falſò κόκκ legitur,pro κόστ[?].
c Spathæ palmæ]Græcis σπαθοφοίνικον dicitur:nec aliud eſt quàm fructus palmæ adhuc florentis inuolucrum.

Cap. XLIII.

OLEI Cyprini confectio. Citri,& foliorum lauri, ſing.vnc.duas , helenii vnc.tres, aſpalathi, ariſtolochiæ longæ,ſing.vnc.duas,iridis,cyperi, ſaluiæ,ſing. vnc.vnã ſemis,olei portacei lib. duas. Hæc prius in vino macerato,& cum oleo decoquito ſenis horis , & colo tranſfuſo liquore herbas abiicito.Oleo autem accepto hæc iniicito,xylobalſami,caſiæ ligneæ,ſing.vnc.duas, ſampſychi, cumini Æthiopici,ſing.vnc.vnam S. opopanacis, florũ cypri,ſing.vnc.vnam,myrrhæ,ſtyracis, maſtiches, ſing. vnc.vnam S.æruginis raſilis vnc. ſemis. Subactis probè vtere.

Cap. XLIIII.

OLEI boni cucumerini compoſiti confectio. Olei cõmunis ſext. quinque , radicis cucumeris ſylueſtris lib.ſemis,ſerpylli,meliloti,ſing.vnc.tres , tedarum pinguium, althææ, ſing.vnc.duas ſemis , ſcolopendrii vnc. tres,fœnigræci ſext.vnum.Præmaceratis in aqua die vno,dein colo tranſmiſſis,& iniecto cum oleo etiam vini ſextario vno, & vndiquaque decoctis , adiiciuntur medullæ ceruinæ cum exiguo oleo liquatæ, & adipis gallinacei,ſing.vnc. duæ, & cum oleo colata in vas tranſfunduntur.nonnulli etiam ſoli exponunt ipſum poſtquam decoctum eſt diebus quadraginta.

Cap. XLV.

OLEI cucumerini efficacior confectio. Elaterii, ſext.vnum ſemis,ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſtyracis,helenii,hyſſopi,iridis, colocynthidis,pulegii, origa-

A ni,cyperi,olei,ſext.duo ſemis. Commixta decoquantur quoad parum ſucci abſumptum fuerit.

Cap. XLVI.

OLEI cucumerini confectio compoſita. Radicis cucumeris ſylueſtris tabefactæ vnc.vnam, olei ſext. Italicum. Coquito in duplici vaſe,& vtere.

Cap. XLVII.

OLEI cyprini confectio. Foliorum citri viridiũ faſciculum qui manu cõplecti poteſt,vnum , foliorum myrti viridium modium vnum, ramorum cupreſſi mo
B dium,cyperi,cardamomi,œnanthes ſiccæ, Celticæ, florum iũci odorati,maſtiches,ſtyracis,helenii,ſampſychi, ſeminis agni, ſing.vnc.S. iridis vnc.duas, olei Hiſpanici ſextar. octo, aquæ quod ſatis. Coquito vt in nardino eſt dictum.

Cap. XLVIII.

OLEI cyprini alia confectio. Myrrhæ vnc. vnam, foliorum citri,cardamomi,calami odorati, ſingul. vnc. tres,aſpalathi lib.vnam,ſampſychi vnc.vnam,olei veteris ſextar.quinque,vini veteris & aquæ, ſingul.ſext.tres.
C Vinum & aquam commixta, ſpecieſque craſſiculè cõtuſas ſine macerari diebus & noctibus tribus.dein oleo iniecto decoquito donec aqua & vinũ abſumantur. Poſtea accipe opopanacis, myrrhæ, ſtyracis , & maſtiches, ſing.vnc.vnam. Diſſolutis iis cum parte vini,habeto paratum . dein colo tranſfuſis oleum diligenter miſceto, rurſuſque coquito.Dein colatis vtere.

Cap. XLIX.

OLEI maſtichini confectio, [a] Gaziti vnc.vnam, comæ abſinthii,foliorũ rutæ viridium,ſing. ſcrup.tres,
D olei communis ſcrup . vnum ſemis , maſtiches ſcrupul. quatuor ſemis,ſtyracis,ſtactes,terebinthinæ,ſing.ſcrup. tres,olei laurini ſcrup.quatuor ſemis,tedacei ſcrup. tres, nardini ſcrup.nouem ,olei anethini vnc.tres.

a Gaziti] Græcè eſt γαζῖτε . Quid verò hæc vox Nicolao ſignificet,me ignorare fateor.

Cap. L.

OLEI mandragoræ confectio,phreniticis, febricitantibus, & vigilantibus conueniens.Olei cõmunis lib. duas,ſucci mali Punici acidi,ſucci mandragoræ radicis,
E ſing.vnc.quatuor,ſucci hyoſcyami vnc.duas, ſucci papaueris hortenſis nigri vnc.tres,ſucci foliorum violæ,ſucci canchryos,ſing.vnc.vnam,opii boni, ſtyracis calamitis,ſing. vnc.ſemis. omnia ſimul cum oleo mixta reponito in vaſe vitreo , & ſub æſtu caniculari inſolato diebus decem, dein coquito vt ſolum oleum remaneat.Colatum recõde in vaſe,& vtere in fronte ac temporibus.

Cap. LI.

OLEI nenupharini confectio. Olei violacei , roſacei,ceruſſæ,ſing.vnc.vnam, caphuræ drach. ſemis, lithargyri vnc.ſemis,betonicæ,amyli,ſing. vnc.vnã,thuris albi drach.vnam ſemis,ſucci pſyllii & ptiſanæ,adipis
F gallinacei,amianti,ſing.drach. vnã. Ceruſſam cũplumbo præparatã eſſe oportet . ceræ puræ albæ drach . duas, aloes flauæ, ſarcocollæ, ſing.drach.vnam. Probè parato vtere.

INDEX ENEMATVM SIVE iniectionum.

Enema ſeu iniectio ad dyſentericos & alios morbos, Cap. I.
Enema ad dyſentericos mirabile, Cap. II.
Enema dyſentericum optimum, Cap. III.
Enema dyſentericum mirabile, Cap. IIII.
Enema ad dyſentericos & lientericos, Cap. V.
Enema ad colicos expertum, Cap. VI.
Enema ad colicos, Galeni, probatum, Cap. VII.
Enema ad colicos, Galeni, vt præcedens, Cap. VIII.
Enema ad colicos expertum, Cap. IX.
Enema ad colicos probatum, Cap. X.
Enema ad colicos ſimile, Cap. XI.
Enema ad colicos ſimile, Cap. XII.
Enema ad colicos mirabile, Cap. XIII.
Enema ſeu confectio tetrapharmaci, Cap. XIIII.
Enema ad colicos præſtans, Cap. XV.
Enema ad colicos ſomnum concilians, mitigans, & con coquens, Cap. XVI.
Enema per inferiùs iniiciendum, mirabile, Cap. XVII.
Enema ad colicos valde bonum, Cap. XVIII.
Enema ad colicos & diuturnos affectus præſtans, Cap. XIX.
Iniectio ad aures, diutinos nephriticos, calculoſos, & citra voluntatem mingentes, Cap. XX.
Enema ad colicos mirabile, Cap. XXI.
Enema ad colicos præſtans, Cap. XXII.
Enema ad colicos nobile, Cap. XXIII.
Enema ad colicos ſimile, Cap. XXIIII.
Enema ad colicos ſimile, Cap. XXV.
Enema ad vterum exulceratum, & eryſipelata, Cap. XXVI.
Enema ad continuas febres expertum, Cap. XXVII.
Enema ad iſchiadicos, Cap. XXVIII.
Enema ad nephriticos mirabile, Cap. XXIX.
Enema ad nephriticos melius, Cap. XXX.
Enema ad cœliacos & dyſentericos, Cap. XXXI.
Enema pituitam laxans, valde bonum, Cap. XXXII.
Enema ad colicos, Cap. XXXIII.
Enema ad colicos, dolorem ſedans, Cap. XXXIIII.
Enema ad colicos admodum vtile, Cap. XXXV.
Enema febres finiens, mirabile, Cap. XXXVI.
Enema febres finiens bonum, Cap. XXXVII.
Enema nephriticum, valde bonum, Cap. XXXVIII.
Enema nephriticum, expertum, Cap. XXXIX.
Enema ad cœliacos probatum, Cap. XL.
Enema delicatum appellatum, cõmune inſtrumentum, Cap. XLI.
Enema pituitam educens, bonum valde, Cap. XLII.
Enema ad colicos, inflatos, & dolore inteſtinorum cruciatos, Cap. XLIII.
Enema ad inflationes, colicos, & dolore inteſtinorum vexatos, Cap. XLIIII.
Enema cœliacum expertum, Cap. XLV.
Enema ad dyſentericos & cœliacos, Cap. XLVI.
Enema ad dyſentericos valde bonum, Cap. XLVII.
Enema ad dyſentericos & cœliacos, Cap. XLVIII.
Enema ad colicos bonum admodum, Cap. XLIX.
Epithema ad dyſentericos Metaſaculii, Cap. L.
Epithema ad dyſentericos & cœliacos, Cap. LI.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Enematis ſiue Clyſteribus,

Sectio decimaſeptima.

Cap. I.

ENEMA dyſentericum mirabile. Recipit foliorum hyoſcyami, quinqueneruiæ, filicis, arnogloſſi, cotoneorũ, malorum immaturorum, brizæ farinam, aut integram, orizæ, ſidiorum, balauſtiorũ, roſarũ, rhois culinarii, rhois coriarii, hypociſthidis, ſummitatum rubi, lentiſci. Hæc coquito in aqua pluuia, & de decocto accipe quantum vis. admiſce lutea ouorum duo in aceto elixa, & olei roſacei vnc. S. dein adiice boli Armenii, ſigilli Lemnii, ſanguinis draconis, gummi Arabici, ſucci acaciæ & hypociſthidis, ſingulorum hexagia duo. Hæc ſimul ſubacta iniice tepida, pro viribus. Verùm altero enemate priùs corpus vacuan dum erit, quod habet ptiſanæ, roſarum, mercurialis, foliorum tenerum betæ, herbæ venti, foliorum althææ, aniſi, chamæmeli florum. adiice etiam portionem thuris & ſacchari nigri vnciæ vnius, & ouorum lutea in calido cinere aſſata duo, roſacei quod ſatis eſt. Poſtea eo vtere, ac confeſtim cum prædicto tepidum iniice.

Cap. II.

ENEMA ad dyſentericos, mirabile admodum. Accipit orizæ, hordei nudati, caulium portulacæ ſine fo liis, [a]ſecalis, myrti foliorum viridium, ſidiorum, balauſtiorum, capitis mali Punici, rhois Syriaci, rhois coriarii, gallarum, roſarum, ſummitatum rubi, meſpilorum, cotoneorum, pyrorum immaturorum, quinqueneruiæ, polygoni, arnogloſſi, filicis. Hæc coquito in aquæ plu-
A uiæ libris ſex: & vbi probè quoad libræ duæ remanſerint decoxeris, & per ſaccum tranſmiſeris, adiice gummi Arabici, ſigilli Lemnii, ſanguinis draconis, boli Armenii, amyli, [b]ceruſſæ, ſucci acaciæ & hypociſthidis, chartæ bõ bacinæ vſtæ, ſucci arnogloſſi, galli interioris membranæ ventriculi, ichthyocollæ. Si verò vehementer inteſtina dolent, appone ſuccum polygoni aut opii, & ouorum elixorum lutea duo cum aceto aſſata, adipis renum capri. Præparatum infunde tepidum, prius vacuans per id quod antea dictum eſt purgatorium. Si-
B nito in inteſtinis, quandiu idipſum æger continere poteſt.

a Secalis] Codex Nicolai habet σικάλλις, haud dublè pro σίκαλις. b Ceruſſæ] Græcè eſt ψιμμιθίȣ. Sed fortè legendum erit ψυλλίȣ, aut certè ςίμμεως vel ἀψινθίȣ, quod veriſimilius eſt.

Cap. III.

ENEMA dyſentericum valde bonum. Succi itrii, ſucci orizæ, adipis bouilli, cimoliæ, amyli, ſolani, ceruſſæ, olei roſacei, & ouorum lutea duo elixa in aceto. Præparato hæc cum ſucco quinqueneruiæ, polygoni, arno-
C gloſſi, bolo Armenio, ſigillo Lemnio, & ſucco acaciæ. Probè paratum iniice tepidum, quando inflammatio eſt in inteſtinis.

Cap. IIII.

ENEMA dyſentericum mirabile. Lactis capræ quæ recens peperit, cerati cum roſaceo & ſtillatitio roſarum liquore, ceræ cum feruente aqua dealbatæ. Iniice cũ decocto ruborum, filicis, myrti, hordei, polygoni,

quinqueneruiæ,rhois Syriaci, rhois coriarii,caulis portulacæ, arnogloſſi,roſarum, ſidiorum,meſpilorum, balauſtiorum, baccarum myrti, & ſumach, aquæ pluuiæ quod ſatis eſt. Probè paratum iniice tepidum.

Cap. V.

ENEMA ad dyſentericos & lientericos. Habet meſpilorum,maſtiches,gallarum,roſarum,quinqueneruiæ,balauſtiorum,hyoſcyami foliorum viridium, caulium portulacæ, cotoneorum, malorū immaturorum, pyrorum ſylueſtriū,rhois culinarii, rhois Syriaci, rhois coriarii,acinos vuæ, omphacis aridi,orizæ,hordei nudati,ſummitatum myrti nigri & fructuum,polygoni,& ſilicis. Hæc coquito in aqua pluuia ſufficienti, & ex decocto accipe quantum vis. adiice chartæ vſtæ bombacinæ, cicadarum vſtarū,amyli, boli Armenii, ſucci quinqueneruiæ,acaciæ,& hypociſthidis,gummi Arabici, ſacchari roſacei cum ſtillatitio roſarum liquore ſubacti, & lutea ouorum in aceto cocta duo. Prius vacuato per aliud enema (vt dictum eſt) purgatorium & delicatiſſimum. Iniice hoc tepidum. Aliorum enematum eō ſectiones reperies in capite De paſtillis.

Cap. VI.

ENEMA ad colicos,mirabile. Recipit fœnigræci, chamæmeli,abſinthii,colocynthidis,centaurii, anethi,aniſi,cumini,fœniculi, ptiſanæ, foliorum braſſicæ, mercurialis,meliloti, ſcarolachani. Hæc in aqua coquito ad tertias,pérque colum tranſfundito. Accipe decoctum,& adiice illi lanam ſuccidam, atque cum decocto probè ſubactam iterum per ſaccum tranſmitte. dein accipe quantum vis,& admiſce hieræ picræ laxatiuæ vnc. ſemis, terebinthinæ, benedictæ laxatiuæ optimæ, ſing. vnc. ſemis,olei veteris communis,aut rutacei, aut anethini vnc. vnam. Paratum probè & ſubactum iniice tepidū. Si verò ob acres & mordaces humores dolent, iniicienda hæc ipſis erunt,oleum in quo decoctum eſt fœnūgræcum,chamæmelum,lauri,abſinthii,& althææ folia. Feruefiant bene cum adipe anſeris,gallinæ, ſucco ſeminis lini,ptiſanæ,& roſaceo oleo.

Cap. VII.

ENEMA ad colicos Galeni,probatum. Luteorum oui drach. IIII. apii drach. ſex, caſtorei drach. IIII. ſpicæ nardi drach.duas,myrrhæ drach.S. aluminis ſciſſilis dr. tres. Liquato hæc & irrigato cum vino ſufficienti & iniice drach.vnam cum oleo rutaceo.

Cap. VIII.

ENEMA ad colicos [a]Galeni, ſimile. Accipit rutæ,fœnigræci,abſinthii,chamæmeli,colocynthidis. Coquito cum oleo,& ex decocto accipe quantum vis, atq; adiice caſtorei, picræ Galeni, zulapii roſacei purgatorii, ſing.hexag.vnum ſemis, dulcis calami puri vnc. vnam. Paratum rectè iniice tepidum.

a Galeni] Non eſſe Galeni hoc enema, nemo non animaduertit, quòd in eo Galenus citetur,& quòd dulcis calami, hoc eſt caſiæ fiſtularis quæ Galeno incognita fuit,mentio fiat.

Cap. IX.

ENEMA ad colicos,admodum laudatum. Habet cedrini liquoris vnc.vnam S.picis liquidæ drach.tres, caſtorei,lutei ouorum,ſing.vnc.S.dr.vnam, piperis cōmunis drach.quatuor. Paratum probè iniice quantū digitū medium ſeu indicem inquinat cum oleo rutaceo, pondere quartæ cotylæ partis. Miſce cum butyro etiam terebinthinæ vnc.S.dr.vnā, caſtorei dr. duas, nitri drach. tres,myrrhæ dr.duas,mellis Attici quod ſatis eſt. Probè paratum iniice à balneo dormituro tepidū quantū digitū inquinat,cū oleo rutaceo nucis Pōticæ magnitudine.

Cap. X.

ENEMA ad colicos probatū. Accipit aloes flauæ, opii,ſing.drach.tres,butyri,althææ,ſing.drach.ſex. Præparatum iniice pondere drach.quatuordecim,cum oleo rutaceo ſufficienti.

Cap. XI.

ENEMA ad colicos ſimile. Recipit aloes flauæ,butyri, ſingul.drach. ſex, picis liquidæ drach. octo. Paratum iniice tepidum.

Cap. XII.

ENEMA ad colicos ſimile. Capit ſucci opii dr. duas,butyri drach.ſeptem S.picis liquidæ drachm.quatuor,cedriæ drach.ſex,vini quod ſatis eſt.

Cap. XIII.

ENEMA ad colicos mirabile. Habet chamæmeli,althææ,anethi,fœnigræci,cumini,ſeminis lini, meliloti,rutæ,hordei aſſi,pulegii,ſing. drach.duas. Lota coniice in aquæ ſextar.tres: dein coquito quoad tertia pars remaneat. Poſtea adiice olei dulcis ſextar.vnum, & coquito cum decocto donec decoctum abſumatur,cauendo ne oleum aduratur. Adiice olei vnc.vnam S.butyri, adipis anſerini,ſing.drach.duas,tetrapharmaci tantundem. probè parato vtere.

Cap. XIIII.

ENEMA ſiue confectio tetrapharmaci. Recipit ceræ puræ,picis aridæ,colophoniæ,[a]adipis bouilli,ſing. drach.tres ſemis. Probè parato vtere.

a Adipis bouilli] Paulus & Aetius habent ταυρίυ,hoc eſt taurini,quemadmodum etiam Celſus.

Cap. XV.

ENEMA ad colicos,admodum præſtans. Accipit cedriæ vnc.vnam S.picis liquidæ vnc.tres,caſtorei,opii, ſing.vnc.S.drach.vnam,piperis cōmunis gr.xxx. Vnitis vtere,digito indice vſque ad primum nodū articulūmve flexionis cū olei rutacei cyatho dimidio inquinato. Admiſce etiam butyri vnc.S. terebinthinæ vnc.S.drach. vnam. tepidum per latiorem fiſtulam infundito.

Cap. XVI.

ENEMA ad colicos, à dormituris ſumptum. ſomnum facit,mitigat, concoquit, expertum. Accipit abſinthii ſucci,opii,centaurii, ſing. dr. duas,aloes flauæ drach.ſex,picis liquidæ,cedriæ,myrrhæ, maſtiches, foliorum rutæ,ſing.drach.S.caſtorei drach. V. croci drach. tres,ſtyracis drach.vnam,mellis Attici & terebinthinæ quod ſatis eſt. hæc coquito donec ad mellis conſiſtentiam veniant. Vbi vſus poſcit, accipe [a]drach. duas aut plus aut minus,pro viribus & iuxta ætatem. liquato in duplici vaſe cum oleo cyprino,gleucino,anethino,& fœnigræci, [b]in quibus cuminum & chamæmelum contuſum coctum eſt. diſſolue & parum butyri admiſce. Vbi prius vacuaueris aluum clyſtere qui ſtercus educit, habēte folia maluæ, abſinthii, chamæmeli,fœnigræci,centaurii,violarum,ſeminis lini, mercurialis, anethi & cumini. Hæc in aqua coquito ad conſiſtentiam. dein accipe ex decocto quantum vis. Adiice dulcis calami puri vnc.vnam, hieræ picræ,& benedictæ laxatiuæ,ſing.vnc. S.agarici ſiliq.ſex,mellis Attici & olei communis. Paratum probè iniice tepidum. dein lauato,& nutrito,& vngito caput oléo anethino aut omphacino. Iniice dormituro prædictum enema, ſomnum inducens. Expertum enim eſt in Alexandria.

a Drachmas duas] Aetius habet L. δ'. id eſt drachmas quatuor. b In quibus cuminum contuſum coctum eſt. diſſolue,&c.] Locus hic in manuſcripto codice prorſus deprauatus eſt. legitur enim hoc modo, ἑψόμενα μετὰ τῶν ἐλαίων, κυμίνου, καὶ χαμαιμήλων τεθλασμένων, καὶ βουτύρου βραχέως. Quum ita potius ex Aetio legendum ſit, ἐν οἷς ἕψεται κύμινον τεθλασμένον, προσμίσγων βουτύρου βραχύ.

Cap. XVII.

ENEMA quod per inferiora iniicitur, quo vſus ſum ego in Alexandria,mirabile. Capit caſtorei vnc. duas,croci vnc.vnam,opii,myrrhæ,ſing.vnc.duas,ſucci rutæ,nitri rubei, ſing. vnc. I. vel pro nitro adde ſpicam nardi. Excipe melle [a]Attico deſpumato. Vbi vſus poſcit accipe fabæ quantitatem, & dilue in vini menſura vna. Adiice etiam olei rutacei menſuram vnam, [b]vt videlicet duæ menſuræ ſint, ægróque prius lauato, [c]ante ſomnum vtere. [d]Cæterùm antidotorum in litera A dictorum,dolorē ſedantiū,& enematum aſſiduū vſum vitare oportet. Sedāt enim confeſtim dolores: cauſas verò intus ſeruant,& aut periculū ſyncopes paulatim afferūt & mortē: aut diuturna & ſolutu difficilia mala efficiūt.

a Attico] Græcè eſt ἀττικῷ. Aetius autem habet πέφθῳ, id eſt cocto. b Vt videlicet duæ menſuræ ſint] Hæc in manuſcripto codice non habentur,ſed ex Aetio adiecta ſunt,qui habet ἵνα ὦσι κράσεις β'. c Ante ſomnum] Manuſcriptus codex falſò legit πρὸς κένωσιν pro πρὸς κοίτην. d Cæterùm antidotorum,&c.] Hic lo-

cus totus mirificè in codice Nicolai eſt deprauatus. Debet autem ita ex Aetio reſtitui. Τῶν δὲ προγραφέντων ἐν τῷ ἄλφα στοιχείῳ ἀνωδύνων αἰτιδιότων τε καὶ ἐνεμάτων τὴν συνεχῆ χρῆσιν φυλάττεσθαι δεῖ. παύουσι μὲν γὰρ ἐν τῷ παραυτίκα τὰς ὀδύνας, φυλάττει δὲ ἔνδον τὰ αἴτια, καὶ ἢ κίνδυνον συγκοπῆς.

Cap. XVIII.

ENEMA ad colicos valde bonum. Habet rutacei olei, decocti fœnigræci, butyri, ſagapeni, opopanacis, ſcordii, hoc eſt aſæ fœtidæ, caſtorei, euphorbii, agarici, terebinthinæ, picræ, benedictæ laxatiuæ, œſypi. Subacta hæc cum decocto irrigato prædictorum enematum, & probè confecta iniice tepida.

Cap. XIX.

ENEMA ad colicos, & diuturnos affectus mirificū. Recipit butyri vnc. duas ſemis, adipis anſeris & gallinæ, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, ſingulorum vnciam vnam, adipis vrſini vnciam ſemis, cumini, foliorum rutæ, caſtorei, ſingulorum vnc. vnam ſemis, euphorbii recentis vnc. tres ſemis, opobalſami vnc. tres ſemis, nardi Celticæ vnc. duas, vnguenti nardini lib. vnam, olei rutacei ſextaria duo. Vtere hoc in vehementibus doloribus, corpore antea per aliam iniectionem, vt prædictum eſt, vacuato. Et poſt vnius horæ interuallum, ægrotanti iniice tepidam [a]menſuram vnam, ſiue calicem vnum mediocris poculi, & iube vt quieſcat, & longo tempore retineat, videbiſque diuinam eius virtutem.

a Menſuram vnam, ſeu calicem vnum, &c.] Et hic locus in codice manuſcripto non rectè ſe habet. legitur enim hoc modo, κράσιν α΄, κύλικα α΄, ἤτοι ποτηρίου ἀσυμμέτρου. Quum Aetio teſte ita potius ſit legendum, κρᾶσιν μίαν, ἤτοι κύλικα α΄ ποτηρίου συμμέτρου.

Cap. XX.

ENEMA [a]quod cauſas vacuat & dolores mitigat. Facit etiam ad diuturnos nephriticos, calculoſos, & inuoluntariè mingentes. Accipit capita magna alliorū tria, rutæ viridis, faſciculos manipulares duos, olei dulcis lib. duas. Allia decorticata coquito cum oleo, & ruta, donec torrefiant, idque ad carbones fumum haud edentes, ac dein colato, ad oleūmque butyri librā ſemis adiicito, picis liquidæ ſextar. Italici octauam partem, cedriæ æqualem portionem. Decocta probè ac vnita, reconde in vitreo vaſe. Vbi vſus exigit, accipe vnc. vnam aut minus pro viribus, olei & vini æquales partes, vt vniuerſum fiat cotyle dimidia. tepidum iniice.

a Quod cauſas vacuat, &c.] Manuſcriptus codex habet, πρὸς ὦτα ἐργαζόμενα, πρὸς κεχρονισμένους, &c. Sed falſiſſima hæc quidem lectio, ita reſtitui debet, κένωσιν τῶν αἰτίων ἐργαζόμενον, ἀνώδυνον ποιεῖ καὶ τοῖς κεχρονισμένοις.

Cap. XXI.

ENEMA ad colicos mirabile. Olei cyprini libr. duas ſemis, caſtorei vnc. tres, tetrapharmaci regii cognominati, emplaſtri diachylôn, terebinthinæ, butyri, ſingulorum vnc. tres, baccarum lauri quinquaginta, alliorum baccas magnas vigintiquinque, cumini lati vnc. ſemis, rutæ faſciculum manipularem vnum. Baccas lauri & allia purgato: latum cuminum & rutam mortario contūde, & in vini dulcis veteris dimidia cotyle macerato. Poſtridie adiice oleum & butyrum, coquitóque in duplici vaſe, & percolato, ac reliqua miſceto, & caſtoreum in oleo tritum. Vbi vſus poſcit accipe vnc. vnam, adipis [a]anſerini liquefacti vnc. vnam. Vnita & tepida iniice.

a Anſerini] Codex manuſcriptus legit perperam χοιρίου pro χηνείου.

Cap. XXII.

ENEMA ad colicos mirabile. Habet fœnigræci, ſeminis lini, ſing. vnc. vnam. Aqua prius macerato, & coquito. Vbi ſuccus inde prodierit, [a]quantum ad vſum ſatis erit percolato, ac in ipſo lanas ſordidas eluito. Laniſque expreſſis, [b]aquæ etiam ſalem & oleum mediocriter adiicito, vnitóque, ac iniice tepidum.

a Quantum ad vſum] In codice Nicolai perperam ita ſcriptum fuit, διηθήσας ἔασον ὅσον ἐξαρκέσει ἀποπλῦναι ἐν αὐτῷ ἔρια, &c. quū ita potius ſit legendū, διηθήσας ὅσον ἐξαρκεῖ, ἀπόπλυνε ἐν αὐτῷ, &c. niſi pro ἀπόπλυνε malis legere ἀποπλῦναι: vt ſit ſenſus, Quantum ſatis erit, vt in eo eluas lanas, &c. b Aquæ ſalem & oleum] Manuſcriptus codex legit πρόσβαλλε τῷ ὕδατι, καὶ ἐλαίου συμμέτρου. Atqui minus rectè: legendum enim erit ἅλας καὶ ἔλαιον συμμέτρως.

Cap. XXIII.

ENEMA ad colicos mirabile. Accipe gallum admodum veterem, ſuffocato, & mundato: interioráque

A eius oſſa abiicito, ponitóque in fœnumgræcum, ſpicam, cinamomum, anethum, cuminum, mercuriale, althææ folia & ſemen, abſinthium, ſemē lini, fœniculi radicem & petroſelini, crocum, adiantum, ſcolopendrium, folia braſſicæ, & melilotū. Coquito in aqua dulci ad tertias, atq; ex decocto accipe lib. S. & quartā partem. Huic adiice hieræ picræ, benedictæ laxatiuæ, ſing. vnc. S. dulcis calami puri vnc. vnā, agarici ſiliq. quatuor, mellis Attici & olei communis quod ſatis e ſt. Paratū probè iniice tepidum, B & iube vt ægrotus iuſto tempore quieſcat.

Cap. XXIIII.

ENEMA ad colicos valde bonum. Colocynthidis, violarum, mercurialis, abſinthii, anthemidis, foliorū braſſicæ & althææ, aniſi, ſeminis fœniculi, herbæ venti, centaurii, fœnigræci, ſeminis lini. Coquitur in aqua dulci ſufficienti ad tertias. Accipitúrq; de decocto lib. I. adiicitur illi hieræ picræ, benedictæ laxatiuæ, ſing. vnc. S. agaricæ ſiliq. IIII. turpeti hexag. duo, mellis Attici & olei quod ſatis eſt. Probè paratum iniice tepidum, & permitte C vt æger ſufficienti tempore quieſcat.

Cap. XXV.

ENEMA ad colicos, admodum probatum. Rutæ viridis vnc. tres, olei communis lib. vnam ſemis. Decoctis & per ſaccum tranſmiſſis adiice terebinthinæ, pinguedinis gallinæ & anſeris, œſypi, probéque paratum tepidum iniiciatur, & iube vt æger iuſto tempore retineat, & videbis diuinam facultatem.

Cap. XXVI.

ENEMA ad exulceratum vterum, & eryſipelata. D Hæc vteri mala curare oportet cum lacte muliebri recēs mulcto, & cōtuſis peponis, angurii, cucurbitæ, & citruli ſeminibus, ſuccóque portulacæ. dein in alia aqua ad tertias decoquito violas, nenupharem, tenera betæ folia, roſas, ſpicam, intybum, hordeumque nudatum. Accipe ex decocto quantum volueris, & commiſce cum prædictis ſuccis, atque adiice ſacchari violacei vnciam ſemis per ſaccum tranſmiſſi, olei roſacei, & violacei, ouorum lutea duo bene contuſa. Probè paratum & tepidum iniice vtero per clyſterem, & ſine vt quieſcat, prius imum E ventrem multoties inungendo cum feruenti vino bono, & oleo roſaceo.

Cap. XXVII.

ENEMA ad continuas febres, expertum. Foliorum betæ, violarū, ſeminum cucumerum, nenupharis, lactucæ, & foliorum intybi, ceraſorum, Damaſcenorū, hordei nudi, foliorum maluæ & bugloſſi, adianti, ptiſanæ, herbæ venti, ſcarolachani. Decoquito in aqua ad tertias. dein accipe decocti quantum volueris, & adiice illi F ſacchari violacei vnc. vnam, olei violacei vnc. duas, mannæ vnc. ſemis. Hoc non ſolùm ad continuas febres eſt laudatum, ſed & ad lipyrias, hecticas, & tertianas. Aliqui verò vtuntur ad hecticas febres, & adiiciunt plures è ſpeciebus prædictis, & ſucco peponis, & citruli.

Cap. XXVIII.

ENEMA ad iſchiadicos, valde probatum. Agarici, medullæ radicis cucumeris agreſtis, caricarum, radicis apii, & fœniculi, rutæ, foliorum betæ, hordei nudi, al- G thææ, ſing. drachmam vnam, foliorum ebuli, pulegii, ptiſanæ, centaurii, thlaſpeos, calaminthæ, chamæmeli, ellebori. Coquito in aqua ad tertias, & accipe decocti quantum volueris. Adiice benedictæ laxatiuæ, hieræ Logadii, & trypheræ Saracenicæ, ſingulorum vnciam ſemis, mellis Attici & olei quod ſatis eſt. Aut pro oleo adiice butyri & ſalis quod ſatis eſt. Probè paratum iniice tepidum iſchiadicis, ob pituitam laborantibus.

Cap. XXIX.

ENEMA ad nephriticos, valde mirabile. Fœni- H græci, meliloti, foliorū althææ, abſinthii, ſing. vnc. tres. Coquito in aqua ad tertias, & accipe decocti quantum volueris. Adiice hieræ picræ, & benedictæ laxatiuæ, ſingul. vnc. S. mellis Attici & olei quantum ſufficit. Vbi rectè paraueris, tepidum iniice.

Cap. XXX. A

ENEMA ad nephriticos pulcherrimum. Centaurii, chamæmeli, [a]ampelopraſi, marrubii, rutæ, mercurialis, ſingulorum faſciculum manipularem vnum, fœnigræci, abſinthii, ſeminis Cnici, ſeminis lini, colocynthidis, ſingulorum drachmam vnam. His tuſis & cribratis adiice nitri vnciam vnam, ſalis vnciam ſemis drachmã vnam, olei communis vnciam vnam ſemis, dulcis calami puri vnciam vnam, hieræ picræ & benedictæ, ſingularum vnciam ſemis. Vbi probè paraueris, cum de B cocto prædicti enematis iniice tepidum.

a Ampelopraſi] Manuſcriptus codex corruptè admodum legit λεπροπαίσε pro ἀμπελοπράσε.

Cap. XXXI.

ENEMA ad colicos & dyſentericos. Orizæ, papaueris albi, lentis, taurocollæ, ichthyocollæ, rhois Syriaci, quinqueneruiæ, polygoni, cotoneorum, pyrorum ſylueſtrium, rhois coriarii, ſumachii, maſtiches & baccarum myrti. Coquito in aqua pluuiali ad tertias, & accipe decocti quantum volueris: atque illi adiice boli Armenii, C ſigilli Lemnii, ſanguinis draconis, lapidis hæmatitis, amyli, ceruſſæ, lithargyri, opii, atque terito vt pollinem, olei roſacei & ouorum lutea in aceto cocta duo, ſubactis omnibus ſimul, & irrigatis iniice tepidum.

Cap. XXXII.

ENEMA pituitam laxans, valde bonum. [a]Myrianthum, quæ eſt biuium humanum, aridam, cõiice in ollam nouam, cum plena manu ſalis, & lignis althææ, manipulo vno. Coquito in aqua dulci ad tertias. Dein colato in vas purum, adiice mellis Attici, olei & ſalis quod ſa D tis eſt. colatum & calefactum iniice nõ contemnẽs vtilitatem: expertum enim eſt.

a Myrianthum] Codex Nicolai ſic habet μυριάνθου, ἥ ἐστιν ἄμφοδος ἀνθρωπίνη, ξηρᾶς. Quid auté iis verbis velit Nicolaus, nõ ſatis intelligo, niſi terram aridam in biuio per quod homines ambulant, repertã, ſignificare voluerit. Sed nihil pronuntiamus, præſertim in eo codice qui infinitis mendis ſcatet. Suſpicio tamen eſt pro μυρίανθον poſſe rectiùs legi μυρτακάνθαν, quo nomine appellatur myrtus ſylueſtris: vt ſecundo noſtrorum de ſtirpium hiſtoria commentariorum tomo latiùs diximus.

Cap. XXXIII. E

ENEMA ad colicos, quo ſemper vtor. Hyſſopi, centaurii, ſingulorum vnciam vnam, colocynthidem vnã integram. Coquito in aquæ ſextariis quatuor, quo ad dimidium abſumatur. Dein colato, & decocti accipito quã tum lubet, adiicéque olei rutacei vncias tres & tepidum iniice. Quòd ſi verò iterum de eo iniicere vis, adiice olei rutacei vnciam vnam, mellis Attici vncias ſex, ſalis communis vncias tres. Pòſt calefactum iniice.

Cap. XXXIIII.

ENEMA ad colicos, confeſtim dolore liberans. He F lenii, aloes flauæ, petroſelini, myrrhæ, caſtorei, ſingulorum vnciam vnam, opii hexagia quinque, piperis albi, ſpicæ nardi, ſingulorum vnciam ſemis. Opium & myrrham prius in ſucco rutæ macerato, arida per cribrum tranſmiſſa adiiciendo, trita & exiccata reconde in vaſe in quo facilè perſpirent. Vſu poſcente, iniice cochlearia duo cum decocto rutæ tepido.

Cap. XXXV.

ENEMA ad colicos valde vtile. Fœnigræci, abſinthii, ſeminis anethi, apii & fœniculi, foliorum braſſicæ, G colocynthidis, mercurialis, centaurii, mẽthæ, foliorum althææ & ſeminis, foliorum betæ tenerum. Coquito in aqua ad tertias. Decocti accipe lib. duas, & lanas in alis ouium ſordidatas in decocto donec omnes deponant ſordes, lauato. Poſtea adiice ſalis vnciam vnam, olei rutacei vncias tres, dulcis calami puri vnciam vnam, hieræ picræ Galeni & benedictæ, ſingularum vnciã ſemis, mellis Attici vncias duas. Subacta hæc & calefacta iniice. Si verò efficaciori vti neceſſe eſt, adiice etiam caſto- H rei hexagium vnum, terebinthinæ vnciam ſemis, ſaxifragi, ſcordii, ſingulorum hexagium vnum ſemis, agarici grana decem. Iniice tepidum cum prædictis. Hoc verò expertum propter maximas in vehementibus colicis doloribus vtilitates.

Cap. XXXVI.

ENEMA febres finiens, expertum in ardentibus febribus. Succi ptiſanæ, & ſeminis lini, nenupharis, violarum, florum bugloſſi, hordei nudi, mixariorum, ceraſorum, cucumeris ſatiui ſeminis recentis, foliorum betæ tenerum. Coquito in aqua ad tertias, & accipe decocti quantum lubet. Adiice ſacchari violacei vnciam vnam, caſiæ puræ vnciam vnam ſemis, olei violacei vncias duas, lutea ouorum duo. Subacta probè & colata omnia ſimul miſceto: & poſtquam diligenter ſubegeris, iniice tepida.

Cap. XXXVII.

ENEMA finiens febrem, bonum. Succi ptiſanæ, & ſeminis lini, ouorum lutea duo, olei chamæmelini aut communis quod ſatis eſt. Paratum cum prædicto decocto, iniice tepidum.

Cap. XXXVIII.

ENEMA nephriticum, admodum bonum. Mercurialis, anthemidis, meliloti, fœnigræci, althææ, ſingulorum vncias tres. Coquito in aqua ad tertias, & accipe de cocti quantũ volueris. Adiice mellis Attici & olei quod ſatis eſt, & iniice tepidum.

Cap. XXXIX.

ENEMA nephriticum expertum. Centaurii, chamæmeli, radicis fœniculi & apii, cicerum nigrorum, ſeminis anethi, marrubii, rutæ, fœnigræci, ſeminis Cnici, ziziphorum, ſenæ, colocynthidis. Coquito in aqua ad tertias, & accipe decocti quãtum lubet. admiſce mellis Attici vncias duas, ſalis communis vnciam vnam, nitri vnciam ſemis, olei communis vncias duas, lutea ouorũ duo. Paratum iniice tepidum.

Cap. XL.

ENEMA ad cœliacos admodũ probatum. Orizæ, papaueris albi, roſarum, ſidiorum, taurocollæ, ichthyocollæ. Coquito in aqua pluuia ad tertias. Dein accipe decocti quantum vis. Adiice boli Armenii, ceruſſæ, ſanguinis draconis, opii, lithargyri, paſtilli catoterici, ouorum lutea in aceto aſſa duo, chartæ vſtæ bombacinæ, olei roſacei & ſtillatitii roſarum liquoris quantum placuerit. Probè paratum iniice tepidum.

Cap. XLI.

ENEMA molle, vocatum commune inſtrumentum. Aquæ calidæ decoctionis mercurialis, aut calidæ duntaxat, mellis puri, olei ac ſalis communis. iniice calidum.

Cap. XLII.

ENEMA pituitam educens admodum bonum. Radicis cucumeris agreſtis, mercurialis, ariſtolochiæ, centaurii, colocynthidis, origani, bliti, baccarum lauri, ſingulorum vncias tres. Coquito in aqua ad tertias. Accipito decocti quantum lubet: adiice pyrethri, ſtyracis, caſtorei, ſingulorum vnciam vnam, ſeminis eryſimi vnc. ſemis drachmam vnam, olei veteris quod ſatis eſt. Confuſa coniicito in vas duplex, & colata affunde, & eluens clyſtere conſueto, vnita & cum oleo in vnam mixturã redacta, iniice tepida.

Cap. XLIII.

ENEMA ad colicos, inflatos, & dolore inteſtinorũ cruciatos, admodum expertum. Folia althææ teneræ, folia betæ tenera, chamæmeli pilulas, ſemen anethi, aniſi, fœniculi & apii, cyclamini, centaurii, tribuli herbam & ſemen, caricas, ſemen lini, fœnigræci, colocynthidis. Coquito in aqua ad tertias, & accipe decocti quantum vis. adiice hieræ picræ, benedictæ, agarici triti, ſingulorum vnciam ſemis, mellis Attici, olei rutacei quod ſatis eſt. Paratum probè, iniice calidum.

Cap. XLIIII.

ENEMA mirabile ad inflationes, colicos, & dolore inteſtinorũ infeſtatos. Hordei nudi, chamæmeli, foliorum braſſicæ, centaurii, foliorum betæ, tribuli herbæ & ſeminis, colocynthidis, agarici, caricarum, fœnigræci, ſeminis lini, aniſi, apii, & fœniculi ſemen, caroi ſemen. Coquito in aqua ad tertias, & accipe decocti quantum lubet. Adiice ſagapeni, opopanacis, ſingulorum drachmã

ſemis,mellis Attici, olei roſacei & rutacei quod ſatis eſt.Paratum probè,iniice tepidum.

Cap. XLV.

ENEMA cœliacum,admodum laudatum. Orizæ, papaueris,lentis,taurocollæ,ichthyocollæ,ſidiorum,balauſtiorum,foliorum acidorum Punicorum, quinqueneruiæ,foliorum arnogloſſi,roſarum rubearum & Ægyptiarum,ſumachii, baccarum myrti, ſummitatum rubi,ſaluiæ,roſmarini,[a]augares,aniſi,fœniculi, cotoneorum, malorum, pyrorum agreſtium immaturorum. Coquito in aqua pluuiali ad tertias, & accipe decocti quantum vis. Adiice boli Armenii,ſigilli Lemnii, ſanguinis draconis,ſucci acaciæ & hypociſthidis, gummi Arabici,amyli,ceruſſæ,maſtiches. Hæc probè trita cum luteis ouorum in aceto coctis vnito, olei roſacei, ſucci quinqueneruiæ,& modicum opii.Dein iniice tepidum.

a Augares] Græcè eſt αὐγαρές. Quid verò illi hæc vox ſignificet diuinare nequeo.

Cap. XLVI.

ENEMA ad dyſentericos & cœliacos probatum. Orizæ tritæ vncias duas,hordei nudi, picis aridæ, lentis in pollinem tritæ,ſingulorum vnciam vnā ſemis, myrtorum viridium vncias duas, balauſtiorum, capitum acidorum Punicorum,ſingulorum vnciam vnam,roſarum rubearum,ſumachii,ſingulorum vnciam vnam ſemis,roſmarini, ſaluiæ, ſingulorum manipulum ſemis, cotoneorum, pyrorum ſylueſtrium contuſorum, ſing. vncias quatuor.Coquito in aqua pluuia ad tertias,& accipe decocti quantum lubet. Adiice gummi Arabici, ſigilli Lemnii,boli Armenii,[a]cataſtati,ſingulorum hexagium vnum,ceruſſæ, ſanguinis draconis, ſucci acaciæ, chartæ bombacinæ vſtæ, ſingulorum hexagiū ſemis, corallii rubei,veronicæ, ſingulorum hexagium vnum, ſucci arnogloſſi & hypociſthidis, roſarum legitimarum & Ægyptiarum,ſucci Cimoliæ,ichthyocollæ,membranæ interioris ventriculi gallinæ, ſingulorum hexagium vnum ſemis. Quòd ſi vehementer circa inteſtina æger dolet,adiice ſucci polygoni aut opii hexagium ſemis,lutea ouorum duo in aceto cocta. Adipis è renibus hirci vnciā I. ſtillatitii roſarum campeſtrium liquoris vncias duas.Subactū & paratum probè,iniice tepidum. Impones autem hoc emplaſtrum imo ventri & renibus. Foliorum hyoſcyami viridium ſucci vnciam vnam,arnogloſſi,polygoni & quinqueneruiæ ſucci,ſingulorum vnciam vnam ſemis,farinæ ſecales,lentis,& orizæ, ſingul. vncias duas,ſpicæ vnciam vnam. Omnia ſubacta & calefacta in linteo ſolido illita,imponito tepida.

a Cataſtati] Græcè eſt κατασάτου. Et hac dictione paulo pòſt etiam vtitur. Sed quid hæc ipſa ſignificet ſcire non poſſum.

Cap. XLVII.

ENEMA ad dyſentericos,valde vtile. Succi itrii & orizæ,adipis bouilli,terræ Cimoliæ,cataſtati, ſucci ſolani,ſingulorum vnciam vnam ſemis, alba ouorum tria, ſucci arnogloſſi,polygoni & quinqueneruiæ, ſingulorū vncias tres, ſtillatitii roſarum campeſtriū liquoris quātum placuerit.Paratum rectè tepidum iniice, & permitte vt æger dormiat.Dein accipe olei rutacei tepidi, & inunge imum ventrem.Poſtea accipe ſidiorum, balauſtiorum,roſarum,abſinthii, ſummitatum myrti, ſampſychi,menthæ,pulegii,cyperi,gallarum,rhois coriarii, baccarum myrti,abrotoni vſti, roſmarini,thuris,maſtiches.Terito hæc,& farinas puras accipe, coquitóque in vino & aqua pluuia & ſtillatitio roſarum liquore quantum ſufficit.Illita ſolido panno,& calefacta imponito renibus,& imo ventri.

Cap. XLVIII.

ENEMA ad dyſentericos & cœliacos.Rubi ramorū & radicis,roſarum,ſaluiæ,gallarum,acaciæ,baccarū myrti,ſidiorum,balauſtiorum,fructus mori immaturi,pampinorum vitis,cotoneorum,pyrorum ſylueſtrium immaturorum,acinorum vuæ,ſeminis fœniculi,aniſi, pulegii,augares, maſtiches.Coquito in aqua pluuia ad tertias,& accipe decocti quantū placet. Adiice boli Armenii,Lemnii ſigilli,cataſtati,ſingul.hexag. duo, ſacchari roſacei veteris vnc.vnam ſtillatitii,roſarū campeſtrium liquoris vncias duas. Probè paratum iniice tepidum. Dein accipe acaciæ,ſidiorum,balauſtiorum,rhois coriarii,rhois Syriaci,pampinorum vitis, foliorum Punicorum acidorum,foliorum lauri,ſaluiæ,roſmarini, filicis, baccarum myrti,roſarum,ſumachii,maſtiches.Hæc bene trita coniice in ſacculum,& calefacta in vino & ſtillatitio roſarum liquore,impone vniuerſo ventri & imo ventri.

Cap. XLIX.

ENEMA ad colicos,valde bonum.Seminis lini,ſeminis maluæ & foliorum,ſingulorum vnciam vnam ſemis,fœnigræci vnciam vnam,ſcarolachani vncias quatuor,furfuris frumenti vncias duas,ſalis puri vnc. duas, zedoariæ vnciam vnam ſemis,epithymi,polypodii,agarici,ſenæ,ſing.vnc.vnam ſemis, colocynthidis vnciam ſemis,aniſi,fœniculi ſemen,ſing.vnc.vnam.Coquito in aqua ad tertias,& accipe decocti quantum voles, atque adde lutea ouorum duo,olei rutacei, pulueris ſacchari, ſing.vnc.vnam.Probè paratum iniice tepidum.

Cap. L.

EPITHEMA ad dyſentericos in ſacculo. Roſarū, ramorū rubi,myrti & eius fruct[9],polii.Coquito in vino & coniice in ſacculum,& calefactum imponito ægrotāti ſedendo. Vbi ficubus laborat, ablue ſedem hoc decocto cum ſpongia ſæpius. Dein accipe rubi fructum immaturum & mori,& ramos ipſorum,& pilos ſuillos, & fructum lentiſci.Vſta & vt pollinem trita inſperge podici.

Cap. LI.

EPITHEMA ad dyſentericos & cœliacos, valde expertum.Gummi Arabici,thuris,maſtiches, aloes flauæ, ſingulorum hexagia tria,ſanguinis draconis, lapidis hæmatitis, ſingulorum hexagia duo, teſtæ vnc. ſemis.Trita & cū ouorum albo & luteo ſubacta,imponito renibus,mutās illud ſingulis admotionibus.Ægrotanti bibendum præbeto theriaces hexagium ſemis, cum vino tepido ſingulis diebus,ieiuno.Eſt enim expertum.

Smegma Indum nominatũ ex ſalibus, Cap. I.
Smegma ad lepras,ſcabiem,impetigines,& omnis generis alphos, Cap. II.
Smegma ad impetigines, & potiſſimùm agreſtes ſiue feras, Cap. III.
Smegma ad feruidas papulas expertum, Cap. IIII.
Smegma ad impetigines & lepras, Cap. V.
Smegma ſimile, Cap. VI.
Smegma bonum corporis colorem efficiens, Cap. VII.
Smegma ad impetigines admodum bonum, Cap. VIII.
Smegma ad cicatrices oris, Cap. IX.
Smegma quo Iulianus ſanauit alphos, & intolerabiles pruritus & alia, Cap. X.
Smegma ad malignos alphos nigros, quo multoties ſum vſus, Cap. XI.
Smegma ad lepras,ſcabies,impetigines & omnis generis alphos,valde vtile, Cap. XII.
Smegma caput denſans,à defluxione immunia ſeruans in ore omnia, & columellam & alia, Cap. XIII.
Smegma caput defluxioni admodum obnoxium condenſans,valde bonum, Cap. XIIII.
Smegma ad caput quod calefactione indiget,& iſchiadicos in balneo, Cap. XV.
Smegma ad deſtillationes & defluxionem capitis, Cap. XVI.
Smegma ad pruritum corporis, Cap. XVII.
Smegma ad pruritum totius corporis, Cap. XVIII.
Smegma ſimile expertum, Cap. XIX.
Smegma ad maculas à partu factas in facie, Cap. XX.
Smegma ad pruritum,alphos,lepras, impetigines, ſcabies & perniones totius corporis, Cap. XXI.
Smegma læue corpus faciens, & confeſtim pilis nudum, Cap. XXII.
Smegma ad alphos albos,& ſcabiem, Cap. XXIII.
Smegma ad caput defluxioni obnoxium præſtantiſſimum, Cap. XXIIII.
Smegma ad faciem ne rugas contrahat, & corrugatam faciem extendens, Cap. XXV.
Smegma ad faciei nigredines expertum, Cap. XXVI.
Smegma ſimile, Cap. XXVII.
Smegma faciem ſplendeſcere faciens, Cap. XXVIII.
Smegma ſplendorem reddens faciei, & rugas expoliens & alia, Cap. XXIX.
Smegma faciem ſplendeſcere faciens,& rubeſcere, Cap. XXX.
Smegma ſplendorem faciei & vniuerſi corpori faciens, optimum. Cap. XXXI.
Smegma Cleopatræ reginæ,pretioſum & odoratum, Cap. XXXII.
Smegma admodum efficax & odoratum ſimile, Cap. XXXIII.
Smegma faciem illuſtrans & vniuerſum corpus,expertum, Cap. XXXIIII.
Smegma faciem ſplendidam reddens, valde bonum, Cap. XXXV.
Smegma ſiue ſaponium,vtendum in balneo, Cap. XXXVI.
Smegma ad nigredinem faciei, Cap. XXXVII.
Smegma illuſtrans & purgans faciem, Cap. XXXVIII.
Smegma faciem & vniuerſum corpus ſplendeſcere faciens, Cap. XXXIX.
Smegma Rufi ad rugas corporis, Cap. XL.
Smegma totius corporis odoratum, Cap. XLI.
Smegma caput denſans, Cap. XLII.
Smegma ad deſtillationes & humida habentes capita, Cap. XLIII.
Smegma ad omnem capitis dolorem & oculorum defluxionem, Cap. XLIIII.
Smegma ad eos qui à ſole vſti ſunt,expertum, Cap. XLV.
Smegma dentium valde bonum, Cap. XLVI.
Smegma faciei laudatum, Cap. XLVII.
Smegma ſummè ad totius corporis pruritus faciens, Cap. XLVIII.
Smegma dentium expertum, Cap. XLIX.
Smegma dentium,mirabile valde, Cap. L.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Smegmatis,

Sectio decimaoctaua.

Cap. I.

SMEGMA maximum nominatum Indum, vſitatum. Demolitur enim diuturna mala,& cranii defluxiones compeſcit.oculorum,dentium,aurium, & narium defluxiones diſcutit. Vtile eſt admodum ad mali habitus ſtomachos,articulorúmque robur.Si verò quis eo aſſiduè vtitur, nũquam podagra tentabitur neque iſchiade.Fertur etiam incipientes elephantias curare.Compoſitio autem eius eſt eiuſmodi. Salis marini toſti, ſalis Cappadocici,ſalis ammoniaci,ſalis [a] è fontibus nitri,ſalis amari, nitri rubei,ſingulorum vnciam ſemis, ellebori albi drachmas duas,ſpumæ nitri vnciam ſemis,ellebori nigri, radicis ſtruthii,radicis cucumeris ſylueſtris,gummi,ſpicæ nardi,ſtaphidis agriæ,pumicis,ſinapis, cyperi, ſepiæ teſtarum,ſeminis agni,fœnigræci, baccarum lauri aridarũ, pæoniæ,pulegii,coſti,lapidis aſii,Cimoliæ,folii,euphorbii,grani Cnidii,ſeminis cõmunis,marrubii,iridis,chamæleontis nigri,thuris, gallarum,aluminis ſciſſilis,pyrethri,iunci odorati,tartari,canchryos, ſingulorum dr. A duas,adarces,alcyonii,ſing.ſcrup tres, ſulphuris ignem non experti,ſampſychi,[b] diſci Britannicæ,ſing.hexag.I. ſemis,ſtyracis,aloes flauæ,myrrhæ,ſingulorũ vnciam S. His tuſis & per tenue cribrũ tranſmiſſis vtere in balneo, diligenter attendens ne omnino contingant oculos.

a E fontibus nitri] In manuſcripto codice legitur perperam τροπαϊκῶν pro νιτροπηγικῶν.teſtis Paulus lib.7.cap.13. b Diſci Britannicæ]Græcè eſt δίσκου βρεττανικοῦ.Sed fortè legendum, vt è Paulo liquet,βρυωνίας ξηρᾶς.

Cap. II.

SMEGMA ad lepras,ſcabies,impetigines & omnis B generis alphos. Nitri rubei,reſinæ,ſingul.lib.ſemis,farinæ lupinorum vnc. tres ſemis, lycii Indici vnciam vnam ſemis, thuris vnciam vnam ſemis drachmam vnã, ellebori nigri vnciam vnam, ſinapi vncias tres ſemis; pſyllii vnciam vnam, radicis hyoſcyami,elaterii, ſing. vnciam vnam ſemis,aceti cochlear. ſex.Præparato probè,vtere ſine oleo.

Cap. III.

SMEGMA ad impetigines,potiſſimùm feras. Miſyos crudi drach. quatuor,chalcanthi,lapidis aſii,nitri, C thuris,ſulphuris ignem non experti, ſingul. drachmas

A

duas,ſquamæ æris drachmam vnam, ſoreos drachmam ſemis,aceti acerrimi quod ſatis eſt,& vtere.

Cap. IIII.

SMEGMA ad feruidas papulas, expertum. Maſtiches drach mas duas,thuris, alcyonii, ſingulorum vnc. ſemis,mellis vncias duas,ſaponis Gallici, pilulas cypariſſi.Hæc proiicito in ollam nouam,& coquito ad lentum ignem in aqua. Dein contunde in mortario, & vtere.

Cap. V.

B

SMEGMA ad impetigines & lepras. Sulphuris ignem non experti,foliorum aridorum ficus,vncias nouem, alcyonii maſculi,ellebori,radicis aſphodeli,ſingulorum vnciæ octauam partem,aceti quantum ſufficit. Hæc coquito ad mellis craſſitudinem. Dein pri⁹ lotum ægrotantem inunge.poſtridie cum luteis ouorum abſterge.

Cap. VI.

C

SMEGMA ad impetigines & lepras. Acaciæ vnciā vnam,picis liquidæ libram ſemis, ſulphuris ignem non experti, alcyonii,nitri Alexandrini, ſingulorum vnciā vnam ſemis,olei communis cyathos duos, aceti vncias tres.Diſſolue cum aceto,& reduc ad mellis conſiſtentiā ac vtere.

Cap. VII.

SMEGMA corpus bene coloratū reddēs. [a]Oſtreorum vſtorum & cribratorum vnciam vnam, fæcis vini ſextarium ſemis & quartam partem,olei roſacei, hyſſopi aridi,erui tuſi,ſingulorum vnciam ſemis,mellis Attici quod ſatis eſt.Hoc etiam ad pruritus prodeſt.

D

a Oſtreorum] Nicolai codex perperam legit λιθοςρέων pro ὀςρέων.Sunt enim oſtrea ad ſmegmata apta admodum & idonea.

Cap. VIII.

SMEGMA ad impetigines valde bonū. Gummi, thuris,ſingulorum vnciam vnam.Tuſa & cum aceto acri ſufficienti ſubacta illine,locúmque prius nitro fricato vt ſanguinem purget,& poſtea inunge.

Cap. IX.

E

SMEGMA ad cicatrices oris. Nitri vnciam vnam,ſaponis,ſtercoris columbini,alcyonii,farinæ erui, ſingulorū vnciā ſemis, aluminis ſciſſilis vnc.S.dr.vnā, farinæ fabaceæ vnc.vnā,Cimoliæ,thuris, maſtiches,ſingulorum hexag. vnum ſemis.Illine cum aqua, & vtere.

Cap. X.

F

SMEGMA quo Iulianus curauit alphos & intolerabiles pruritus.Vno enim die dicebat abiiſſe, adeò vt per incātationem videretur eſſe factum. Prodeſt etiam ad impetigines & omnis generis maculas corporis,lētiginoſas & alia mala quæ [a]ceruicem depaſcuntur. Ceræ libram ſemis,farinæ fœnigræci vnciam vnam ſemis, aluminis ſciſſilis vnciam ſemis drachmam vnam,reſinæ, colophoniæ,ſingulorum libram ſemis,fæcis vini lib.ſemis,olei communis vncias tres. Arida tuſa & cribrata commiſce liquabilibus,& fac vt ceratum,ac vtere.

a Ceruicem] Manuſcriptus codex perperam δωρὰν pro δέρην.

Cap. XI.

G

SMEGMA ad malignos alphos nigros, quo crebrò ſum vſus. Alcyonii,ellebori albi,aphonitri albi, ſulphuris ignem non experti, myrrhæ bonæ, ſingulorum vnciam ſemis,aceti acris quod ſatis eſt.Effingito iſta,& fac paſtillos.Inducito autem ægrum in balneum, & vbi cœperit ſudare,inſperge & affrica,ac vtere.

Cap. XII.

SMEGMA ad lepras,ſcabies,impetigines & omnis generis alphos.Nitri rubei librā ſemis, colophoniæ vncias quinque,farinæ fœnigræci vncias tres, lycii vnciā vnam ſemis,thuris vncias duas ſemis,ellebori nigri vnciam vnam,ſinapi vncias tres ſemis, pſyllii hexagia ſeptem ſemis,radicis hyoſcyami,elaterii,ſingulorum vnciam vnam ſemis,aceti cochlearium vnum.

H

Cap. XIII.

SMEGMA caput denſans, & omnia quæ in ore ſunt à defluxione conſeruans,& ad columellā & omnes capitis dolores vtile.Spinæ Ægyptiæ,ſtaphidis agriæ,ſinapi,ellebori albi,myrrhæ,ſingulorum vnciam ſemis, colocynthidis vnciam vnam ſemis,nitri vſti libram ſemis. Excipe ſucco fœnigræci, illine caput veſperi, & poſtridie lauato.

Cap. XIIII.

SMEGMA caput defluxioni admodum obnoxiū denſans, valde bonum. Nitri Alexandrini vncias ſex, ſampſychi,baccarum lauri, ſingulorum vnciam vnam ſemis,ſinapi vnc. ſemis, ſtaphidis agriæ vnc.vnam, euphorbii ſcrupulum vnum, caricarum pinguium quod ſatis eſt.Excipe,& quum vſus poſtulat ſufficienti mulſo coquito,& in ſole illinito, atque ægrotantē ducito in balneum, & modicè fricato,& coniice in ſolium.

Cap. XV.

SMEGMA ad caput quod calefactione indiget, & ad iſchiadicos in balneo. Sinapi,nitri, baccarum lauri, vuarum ſylueſtrium,fæcis vini,pyrethri,euphorbii, ammoniaci,galbani,ſingulorum vncias tres,ſaponis Gallici libram ſemis vncias tres.Probè parato vtere.

Cap. XVI.

SMEGMA ad deſtillationem & defluxionem capitis.Nitri albi,myrrhæ, ſtyracis, ſingulorum vnciam vnam,nitri Alexandrini libram ſemis,ſaponis Gallici libram ſemis vncias tres.

Cap. XVII.

SMEGMA ad pruritum corporis. Oleæ columbades fortiter terito,& in balneo corpori illinito.

Cap. XVIII.

SMEGMA ad pruritum totius corporis. Baccarum lauri,ſampſychi, ſulphuris ignem non experti,ſtaphidis agriæ,ſingulorum vnciam vnam.His vtere in balneo.

Cap. XIX.

SMEGMA ad pruritum totius corporis,expertum. Roſarum aridarum vncias ſex,myrrhæ,iridis,ſingulorū vnciam ſemis,Cimoliæ drach.duas, vini odorati quod ſatis eſt.

Cap. XX.

SMEGMA faciei,ad maculas à partu factas laudatū. Melanthii,[a]oxylapathi,cucumeris ſylueſtris radicis,ſingulorum vnciam vnam. Trita in pollinem cum melle puro irrigata illine dormituris,& permitte vt retineant vſque ad matutinum tempus. dein abſtergito cum aqua.

a Oxylapathi] Græcè eſt ὀξυϐάφε ſcriptum,pro ὀξυλαπάθε. Eſt enim ὀξύϐαφον menſuræ genus.Oxylapathi autem radices illitæ (erudæ etiam) lepras, Dioſcoride teſte,& impetigines ſanant.

Cap. XXI.

SMEGMA ad pruritum,alphos, lepras, impetigines,ſcabies & perniones totius corporis, valde bonum. Nitri Alexandrini vncias tres,fæcis vini libram vnam, pumicis vncias quatuor,alcyonii,ſtaphidis agriæ, ſing. vncias duas,ſulphuris ignem non experti vnciam vnā ſemis, opobalſami vncias tres. Paratum rectè illine in balneo.

Cap. XXII.

SMEGMA cutem læuem faciens,& nudum pilis confeſtim expertum.Calcis viuæ,oxylapathi,Cimoliæ, arſenici,partes quatuor. Coquito in aqua ſufficienti,& vtere.

Cap. XXIII.

SMEGMA ad alphos albos & ſcabies.Ellebori albi & nigri,euphorbii,adarces,nitri rubei,ſalis ammoniaci, ſulphuris ignem non experti,cāchryos, radicis ſtruthii, ſeminis hyoſcyami,ſingulorum vnciam ſemis. Tundātur & cribrentur,formentúrque paſtilli. Vſu exigente aceto diſſolue,& illine locum cum panno puro prius fricatum.

Cap. XXIIII.

SMEGMA ad caput defluxioni obnoxium præſtātiſſimum. Salis communis toſti,ſalis amari, ſalis Cappadocici,nitri toſti,pumicis, ſingulorum libram ſemis, ellebori albi,radicis ſtruthii,ſtaphidis agriæ, ſinapi, cyperi,ſingulorum vncias tres, aphonitri albi, baccarum lauri,ſingul.libram ſemis,radicis cucumeris ſylueſtris,

pyrethri,chamæleontis,iridis,floris iunci odorati,alumi nis ſciſſilis, marrubii aridi, ſingulorum vnciam vnam ſemis,adarces vnciam vnam,ſampſychi, alcyonii, thapſiæ, ſingulorum vnciam ſemis. His probè vnitis vtere in balneo affricans validè ſub æſtu caniculæ. Tegito autem ea quæ iuxta faciem ſunt panno aſpero ne oculos offendat.

Cap. XXV.

SMEGMA vt facies non contrahat rugas conferẽs, & corrugatam faciem extendens. Cornu ceruinum recens coquito in aqua quoad ſuccum de ſe præbeat.[a] Dein percola aquam & cum ea ſubige farinam fabaceam, & informa paſtillos,ſiccatóque in vmbra. Vſu poſtulante quantum vis [b]diſſolue in aqua dulci, vt craſſitudinẽ liquidi cerati accipiat, & cum eo faciem illinito: [c]vbi agglutinatum fuerit,iube abſtergere cum aqua tepida.

a Percola aquam]Hæc in manuſcripto codice deſiderantur:adiecta verò ſunt ex Aetio,qui legit διήθει τὸ ὕδωρ,καὶ τοῦτο φυράσας,&c. b Diſſolue.Nicolai codex habet διεύσας, pro ἐξανέσας ὅσον ἐξαρκεῖ. c Vbi agglutinatum fuerit] Manuſcriptus codex falſò πάνυ pro παγῇ legit.

Cap XXVI.

SMEGMA ad [a]faciei nigredines expertum. Iridis tritæ,ptiſanæ,ellebori albi,farinæ fabaceæ, ſingulorum hexagium vnũ ſemis, ſalis ammoniaci,cornu ceruini, ammoniaci thymiamatis,ſingulorum vncias duas.diſſolue in aqua dulci,dein illine ante balneum.

a Faciei nigredines]In manuſcripto codice falſiſſimè legitur ὄψεις χρονίας pro ὄψεως μελανίας. Sic nuſquam non hic Nicolai codex deprauatus eſt,vt mirum non ſit,nos interdum legitimum ſenſum non potuiſſe aſſequi.

Cap. XXVII.

SMEGMA ſimile ad faciei nigredines.Ptiſanæ farinæ,fabaceæ farinæ,thuris,cumini,farinæ eruinæ, iridis,aphonitri,coſti,ſingulorum drachm.duas,amygdalarum amararum viginti.Præparato cum lacte aſinino, & candido ouorum,ſiccatóque in vmbra. Vſu verò exigente ſolue in aqua dulci,& illine ante balneum.

Cap. XXVIII.

SMEGMA illuſtriorem & nitidum reddens vultum.Thuris,aphonitri,gummi, ſingulorum drachmas duas,amygdalas viginti,ſimilaginis drachmas duas, farinæ fabaceæ drachm. ſex. Probè tuſa excipe cum albis ouorum,& fingito paſtillos.Vſu poſcente diſſolue in aqua dulci ſufficienti,& illine in balneo & citra balneũ.

Cap. XXIX.

SMEGMA mirabile,faciem reddens nitidam,& rugas expoliẽs,læuigat omnes aſperitates.ad initia quoq; elephantiæ,& ad omne corpus eſt laudatum.Maſtiches, thuris,thymiamatos ammoniaci,iridis,ſingulorum vnciam ſemis,tragacathæ vnciam ſemis drachmam vnã, ſucci vuæ acerbæ vncias quatuor ſemis, ſeminis peponis cum humore qui in eo eſt,vncias quinque,ouorum alba decem & dimidium,ſimilaginis lib. tres ſemis vnc. tres.Effinge paſtillos latos,& ſiccato in vmbra.Dein tritos & cribratos ſeruato in vitreo vaſe, & vſu poſtulante præbeto.

Cap. XXX.

SMEGMA faciem nitidam & rubicundam reddẽs, Farinarum eruinæ,fabaceæ,& lupinorum,ptiſanæ,farinæ cicerum,narciſci bulborum,ſingulorum ſextarii Italici quartam partem,ſimilaginis puræ libram ſemis vncias tres.Tuſa & per tenue cribrum tranſmiſſa irrigato cum albo ouorum & fingito paſtillos,ſiccatóque in vmbra. Vſu exigente diſſolue in aqua & præbeto poſt balneum.

Cap. XXXI.

SMEGMA ſplendidam reddens faciem & vniuerſum corpus.optimum etiam ad diſſipandas rugas.Bryoniæ radicis in ſole ſiccatæ,dein tritæ ſextar.Italici quartam partem,iridis,myrobalani decorticati aridi,ſingul. ſextarii Italici quartam partem,farinæ fabaceæ [a]chœnicem,vini albi veteris odorati quod ſatis eſt.Probè ſubacta fingito in paſtillos,ſiccatóque in vmbra,atque poſcẽte vſu accipe ex ipſis quantum volueris,& diſſolue in aqua dulci,& vtere.

a Chœnicem]In manuſcripto codice perperam χοίνικος pro χοίνικα legitur.

Cap. XXXII.

SMEGMA Cleopatræ reginæ, pretioſum & odoratum valde laudatum.Coſti,myrrhæ troglodyticæ,iridis,ſpicæ nardi,amomi,folii,caſiæ,florum iunci odorati,ſingulorum vnciam ſemis,myrobalani albi drachm. duas,aphonitri libram vnam ſemis.His tuſis & cribratis ac probè paratis vtere ad vniuerſum corpus.

Cap. XXXIII.

SMEGMA ſimile,admodum efficax & odoratum. Floris iunci odorati,iridis,ſingulorum drachmam vnã, maſtiches drachmam ſemis. Læuigata excipe cum ſucco ptiſanæ denſiſſimo ſufficiẽti,& fac paſtillos, ſiccatóque in vmbra.Vſu poſcente diſſolue in aqua, & illinito. poſt horæ interuallum aqua frigida abluito.

Cap. XXXIIII.

SMEGMA faciem ſplendidam & erugatam totúm que corpus nitidum reddens,expertum.Farinæ fabaceæ ſextarium Italicum ſemis,ſimilaginis puræ,trifolii tuſi, ſingulorum ſextarios duos,myrobalani albi,iridis,ſing. ſextarios duos,ammoniaci thymiamatis,coſti,ſingulorum libram ſemis,alba ouorum recentium triginta, ſeminis peponis vnà cum humore,ſucci vuæ immaturæ, ſingulorum ſextarium vnum. His ſubactis fingito paſtillos,& in vmbra ſiccato. vſu poſtulante diſſolue in aqua & illine à balneo.Facit etiam ad nigredines quæ in collo ſunt,& reliquo corpore.

Cap. XXXV.

SMEGMA quo vtebatur Pelagia atricia vt ſapone, ad nitidã reddendam faciem per vniuerſam familiam, valde laudatum.Saponis Gallici,amyli,ſingulorum vncias tres,ceruſſæ vnciam vnam,maſtiches hexagium vnum ſemis,medullæ ceruinæ vnciam ſemis, aphonitri albi,ceræ dealbatæ,ſingulorum vnciam vnam ſemis.Saponem prius macerato in vaſe vitreo diebus quinque, diebus ſingulis aquam pluuialem mutando,ſolique exponito ſaponem.Poſtea conüce in ollam nouam,&[a]ſexta die rurſus aquam pluuialem ſufficientem affuſam carbonibus admoue, & lento igni coquito donec ſapo diſſoluatur.Dein adiice ceram & medullam.vbi diſſoluta fuerint,apprehẽde ollam & cum rude crebrò moueto,& inſperge maſtichen & amylum læuigata. Deinde ceruſſam exigua prius in aqua diſſolutam proiice in cõcham,& manu validè ſubigito.Dein proiecto in vas vitreum vtere per familiam.

a Sexta die,&c]Hæc adiecta ſunt ex Aetio qui lib.8.cap. 6. hoc etiam ſmegma deſcribit.quanuis Cornarius in ſua conuerſione illud prorſus omiſerit.Ibidẽ ſic ſcribitur καὶ τῇ ϛ´ ἡμέρας πάλιν ὕδωρ ὄμβριον ἐπίθες ἐπ᾽ ἀνθράκων χθαμαλῷ πυρὶ ἕως,&c.

Cap. XXXVI.

SMEGMA, hoc eſt ſapo quo vtendum erit in balneo.Saponis Gallici præcipui libras duas ſemis,nitri lib. vnam,ammoniaci thymiamatis,ceruſſæ, oſtreorum vſtorum,ſingulorum libram ſemis,maſtiches,amyli,ſingulorum vncias tres. Vbi probè paraueris,vtere.

Cap. XXXVII.

SMEGMA probatum ad nigredinem faciei.Thuris vnciam ſemis drachmam vnam. Ceruſſæ lotæ diligẽter,lithargyri multoties in decocto alborum cicerum [a]ad ſolem abluti,amyli recentis,ſcobis marmoris albiſſimi,maſtiches puræ,aphonitri albi,teſtarum ſepiæ, ſingulorum vnciam ſemis.Trita in pollinem madefacito cum ſaponis Gallici vnc.ſex,& albis ouorum duobus,ac vtere.

a Ad ſolem] Hæc in Nicolai codice, vt alia quædam de quibus ſingulis vt aliquid annotemus non eſſe neceſſe iudico, deſiderantur, & ex Aetio ſunt adiecta.

Cap. XXXVIII.

SMEGMA mirabile expurgans, & nitidam reddẽs faciem.Farinæ fœnigræci vncias duas,terræ Samiæ quæ aſter appellatur,ammoniaci thymiamatis, ſingulorum vnciam vnam ſemis,amyli vncias duas, maſtiches vnc. tres, tragacanthæ vncias duas. Tragacantham in lacte muliebri aut aſinino macerato,ac cum eo diſſoluta, reliqua tenuiſſimè trita in paſtillos digerito, ſiccatóque

in vmbra. Vſu poſcente præbeto vt dictum eſt. A

Cap. XXXIX.

SMEGMA nitidam reddens faciem & reliquum corpus. [a] Ricini ſeminis interioris, bulborum narciſſi aridorum decorticatorum, ſingulorum drachmas quatuor, ſimilaginis drachmas duas, thuris drachmam vnam, oui vnius album. Parato rectè, ac vtere.

a Ricini ſeminis] Manuſcriptus codex habet κικίας κροτῶνε, pro κικέας κροτώνων.

Cap. XL.

SMEGMA ex Rufi libris ad rugas totius corporis. B Ficus pingues, radicem bryoniæ, teſtas ſepiæ vſtas, farinam eruinam. Vnumquodque ſeorſim contũde, [a] dein etiam ſimul contundito, affuſo melle modico, & vtere.

a Deinde etiam ſimul contundito] Legendum ἔπειτα καὶ ἅμα κόπτων. Nicolai autem codex habet ſimpliciter, καὶ ἅμα.

Cap. XLI.

SMEGMA totius corporis odoratum valde. Terræ Cimoliæ vncias decem, iridis tenuiſſimè tritæ libram vnam, nardi Celticæ drachmas duodecim, cyperi, cardamomi, ſtyracis flaui & pinguis, ſingulorum drachmas ſex. Styracem in vino albo odorato veteri diſſolue: dein Cimoliam in fictile vas coniectam admoue carbonibus: C & vbi ſatis ab igne incanduerit, admiſce illam ſtyraci diſſoluto: poſtea inſperge arida tenuiſſimè trita. Vnita ſufficienter in paſtillos digere, & ſiccato in vmbra. Vbi vſus poſtulat, contuſis & cribratis vtere.

Cap. XLII.

SMEGMA caput condenſans. Nitri berenicarii dr. ſex, baccarum lauri, ſinapis, ſampſychi, ſingulorum drachmas duas, cyperi drachmam vnam, fæcis vini vſtæ dr. vnam. Liqueſcat in balneo non [a] illitum. Oculis autem D offunde linteum denſiſſimum aut ſpongiam.

a Illitum] In codice Nicolai manuſcripto λειψάμενον pro ἀλειψάμενον.

Cap. XLIII.

SMEGMA caput denſans. Nitri aſſati drachmam vnam, baccarum lauri drachmas duas, ſinapi, lauri ſylueſtris, radicis cucumeris ſylueſtris drachm. ſemis. Probè parato vtere in diuturnis affectibus.

Cap. XLIIII.

SMEGMA ad deſtillationes & humida habentes capita. Nitri aſſi in vino extincti vncias tres, iridis, ariſto E lochiæ, helenii, ſingulorũ vnc. ſemis, oxymelitis quod ſatis eſt. Tuſa & cribrata miſce cum oxymelite. Prius raſo vertice, capiti affunde ante balneum, & ſinens pauliſper affrica.

Cap. XLV.

SMEGMA ad omnem capitis dolorem & defluxionem oculorũ expertum. Helenii, myrrhæ, calami odorati, farinæ lupinorum & eruinæ, ſulphuris ignem nõ experti, ſingulorum vncias duas. Excipe ſucco ptiſanæ, & formato paſtillos, quorum ſinguli pendeant vnciam ſemis. vſu exigente diſſolue vnum cum ſucco ptiſanæ, & præbeto.

Cap. XLVI.

SMEGMA ad eos qui ſunt vſti à ſole, probatum. Similaginis ſuccum ſine vt ſubſidat, affundéque illi aquã, & accipe ſubſidentiæ vncias quatuor. Commiſce ex oui albo quantũ ſatis eſſe videbitur, & reduc ad mellis craſſitudinem, illine veſperi. Manè autem abſterge aqua tepida.

Cap. XLVII.

SMEGMA dentium valde bonum. Cornu ceruini, ſalis communis, ſingulorum drachmam vnam, floris iũci odorati drachmam vnam ſemis, coſti, maſtiches, ſingulorum drachmas duas, ſpicæ nardi gran. quatuor. Tuſa & cribrata vt pollinem inſperge deſuper.

Cap. XLVIII.

SMEGMA faciei expertum. Myrobalani albi, Cimoliæ, amygdalarum amararum, ſingulorum drachm. tres, meliloti grana duo. Tuſa & cribrata vt pollinem reconde in vaſe vitreo aut teſtaceo: & vbi vſus poſtulat, irrigato ac ſubigito cum aqua pluuia, & vtere.

Cap. XLIX.

SMEGMA ad pruritum corporis mirabile. Myrrhæ, aloes toſtæ flauæ, ſingulorum vnciã vnam ſemis, ſulphuris ignem non experti vnciam ſemis.

Cap. L.

SMEGMA dentium expertum. Æruginis, aluminis ſciſſilis, maſtiches, ſingulorum hexagium vnum, lapidis Arſenici hexagia duo. Trita vt pollinem præbeto.

Cap. LI.

SMEGMA dentium mirabile admodũ. Cornu ceruini vſti donec albeſcat libras duas, ſalis ammoniaci lib. ſemis, maſtiches vnciam vnam, floris iunci odorati, piperis albi, ſingulorum vnciam ſemis, coſti, folii drach. ſemis, nucem moſchatam vnam, cumini hexagium ſemis. Trita probè præbeto.

INDEX ZVLAPIORVM ET DECOCTORVM.

Zulapion polyepſeton, quod vocatur aqua roſacea, Cap. I.
Zulapii aquæ roſaceæ ſimplicis confectio, Cap. II.
Zulapii è nenupharis, confectio laudata, Cap. III.
Zulapium è meliſſa herba mirabile, Cap. IIII.
Zulapium è violis ad febricitantes, Cap. V.
Zulapii de pomis confectio, Cap. VI.
Zulapium ſimile, Cap. VII.
Zulapii confectio è malis Punicis laudata, Cap. VIII.
Zulapium è malis ad febres adurentes, Cap. IX.
Zulapii è fumaria confectio, Cap. X.
Zulapii ex oxyphœnicis cõfectio, Cap. XI.
Zulapii è citoniis confectio, Cap. XII.
Zulapii myrtini confectio, Cap. XIII.
Decoctum magnum aluum ſubducens, Cap. XIIII.
Decoctum ad melancholicos probatum, Cap. XV.
Decoctum ventrem ſubducens mirabile, Cap. XVI.
Decoctum paruum ſimile, Cap. XVII.
Decoctum ſumẽdum cũ oxoſaccharo, Cap. XVIII.
Decoctum paruum ſimile, Cap. XIX.
Decoctum magnum ventrẽ ſubducẽs, Cap. XX.
Decoctum è zingibere ſtomachicum, Cap. XXI.
Decoctum bechicum ad refrigerationes laudatum, Cap. XXII.
Feruores & phlegmonas, & corporis eryſipelata ſanans, Cap. XXIII.
Caligines oculorum & leucomata curans, Cap. XXIIII.
Decoctum purgatorium ad difficilem aluum habẽtes, expertum, Cap. XXV.
Decoctum purgans & ſubducens aluum, Cap. XXVI.
Feruores, phlegmonas & eryſipelata ſanans, Cap. XXVII.
Decoctum ventrem ſubducens, Oribaſii, expertum, Cap. XXVIII.

De Zulapiis.

Sectio decimanona.

Cap. I.

ZVLAPII polyepſeti, hoc eſt plurimùm decocti, ſeu aquæ roſaceæ confectio. Roſarum libram vnam ſemis in aquā coniice, & decoquito diem vnum. Dein abiectis roſis iniice alias, & coquito per totam diē, & ſimiliter facito qua tuor diebus. Poſtea æquale aquæ pōdus admiſce ſacchari & parato. Hoc ſitim reſtinguit, ventrem ſubducit, mouetque humorem melancholicum.

Cap. II.

ZVLAPII aquæ roſaceæ ſimplicis confectio. Roſarum libras duas ſemis, aquæ libras ſex. Coquito probè ad conſiſtentiam, & in decoctum illorum coniice æqua le pondus ſacchari. Aluum autem cohibet, ſitim ſedat, & bilem contemperat.

Cap. III.

ZVLAPII è Nenupharis confectio. Primùm fit ſtillatitius nenupharis perinde atque roſarum liquor. Admiſce autem liquoris ponderi, ſacchari vnciam ſemis, & conficito. Confert autem ſi bibatur cum aqua à ieiunis in febribus ardentibus, cōtinuis & tertianis. Prodeſt verò pueris, & [a] in media ætate conſtitutis, æſtatis tempore potum. Et hoc decoctum cum roſaceo oleo mixtum, & vino irrigatum ſine ſaccharo, ad capitis dolorē confert, & ad illinendum quando quis febricitat, & ad vigilantes optimo [b] etiam tempore.

a In media ætate] Nicolai codex legit μεσοχαιρήτας. Sed quid hæc vox ſignificet, diuinare non poſſum. Cenſeo autem legendum eſſe μεσήλικας vel μεσοχαίρους. b Optimo etiam tempore] Græcè eſt καλοκαιρίῳ. Sic autem vocare Nicolaum puto vernū tempus, quod omniū pulcherrimum ſaluberrimúmque, & vigiliis minimè obnoxium eſt.

Cap. IIII.

ZVLAPII è meliſſa confectio. Meliſſa præparetur vt ſtillatitius roſarū liquor, & ponderi ſucci iniiciatur duplum ſacchari, & confice. ſit autē ſucci cum ſaccharo libra vna. Dein adiice auri puri & margaritarum perforatarū & nō perforatarū, ſing. ſtagium ſemis. Prodeſt autē in hyeme, vere & autumno ad nigrū humorē, & ad cordis timiditatem, ac ſyncopen, timorémque, ad hypochondria, & vt in animo gaudium & lætitia excitetur.

Cap. V.

ZVLAPII è violis confectio. Foliorum violarum vncias tres. coquito ebullitione vna: & maneant in decocto per integram noctem. Manè per ſaccum tranſmittatur, adiiciantúrque ſacchari libræ tres, & conficiatur. Confert ad exquiſitam tertianam, & ad tuſſim pleuriticam, ad febrem ardentem & continuam. Laxat vētrem, & ſitim ſedat, præſertim iis quibus à bile orta eſt.

Cap. VI.

ZVLAPII è pomis confectio. Pomorum dulcium & repurgatorum ſucci per ſaccum tranſfuſi libras quatuor, ſpicæ libram vnam. coquito. Reſtinguit ſitim & vomitum. Prodeſt ad puſillanimitatem & febres continuas. Qui eo vtitur, is careat rigoribus, neque ſit natura bilioſus.

Cap. VII.

ZVLAPII è malis confectio. Malorum repurgatorum libram vnam, ſacchari libras nouem, ſtillatitii roſarum liquoris libras duas, mellis boni albi libram vnam. Coquito vt cydoniatum. Dein adiice croci ſtagiū vnum, cachryos ſtagia duo, cinamomi veri, ſantali albi, ſingulorum ſtag. duo, caryophylli ſtagia quinque, moſchi ſtagia quinque. Prodeſt ſtomachicis non appetentibus cibum, febricitantibus, & vomentibus cibum, melancholicis item & pituitoſis.

Cap. VIII.

ZVLAPII è malis Punicis confectio. Succi Punicorum acidorum & dulcium, ſingulorum libras quinque. coquito quoad remanſerint lib. duæ. Dein adiice

A ſaccharum æquali pondere ſucci, hoc eſt libras duas. Paratum probè præbe bibendum ſine aqua, quando æger voluerit. Prodeſt ſitientibus & febricitantibus, ventrem cohibet, & ſiſtit vomitum à flaua bile natum.

Cap. IX.

ZVLAPII è malis confectio. Malorum partim dulcium, partim acidorum ſucci libras quinque. Proiice in ollam læuigatam ſplendentémve, & coquito donec remanſerit libra vna. Dein miſce cū ſacchari lib. 1. & cōficito. Confert ſiti, febribus ardentibus, puſillanimitati,
B ſyncopæ cordis, & vomentibus à flaua bile.

Cap. X.

ZVLAPII è fumaria confectio. Fumariæ ſtagium vnum ſemis, aniſi, fœniculi, floris iunci odorati, ſingul. ſtagia tria ſemis, ſenæ ſtagia duo, ſeminis intybi ſtagia tria ſemis, ziziphorum, prunorum, ſingulorum decem. coquito hæc cum aqua ad tertias. Dein adiice oxyphœnicorum ſtagia ſex, atque tum per ſaccum tranſfunde, adiice aquæ roſaceæ polyepſetæ, & zulapii violacei quod
C ſatis eſt, & bene confectum præbeto.

Cap. XI.

ZVLAPII ex oxyphœnicis confectio. Oxyphœnici & malorum dulcium ſucci, ſingulorum libram vnā. Coquito ad lentum ignem, & per ſaccum tranſfuſo adiice ſucci Punicorum acidorum libram ſemis, roſarum ſtillatitii liquoris boni libram vnam. Sint autem ſucci libræ quatuor, & ſacchari lib. quatuor. Probè coctū recōnde in vaſe, & præbeto habentibus cordis feruorem quātum volueris, ieiunis.

Cap. XII.

D ZVLAPII è cotoneis confectio. Cotoneorum repurgatorum libras quatuor, ſtillatitii roſarum liquoris boni libras duas, ſacchari libras octo. coquito hæc ad cō ſiſtentiam. Prodeſt non appetentibus cibum, cœliacis, dyſentericis, ſtomachi intemperiei, & inteſtinorum. Sumatur autem à ieiuno.

Cap. XIII.

ZVLAPII myrtini confectio. Succi myrtorum
E maturorum libras quatuor, ſtillatitii roſarum liquoris boni libras duas, ſacchari libras octo. Coquito ad mellis conſiſtentiam, & reconde in vaſe, & præbeto. Valet cœliacis, cholericis, diarrhœæ, dyſentericis, defluxionibus ſtomachi, alui, & inteſtinorū. In ſumma, ad omnem affectum cœliacum.

Cap. XIIII.

DECOCTVM magnum, ventrem ſubducens, purgans & diſcutiens interiora ventriculi. Vtuntur autem in iis qui difficilem aluum habent, præſertim quum da tum purgatorium nihil efficit. Quaproptér ab aliis me-
F dicis magnum decoctum appellatur. Spicæ, pulegii, chamædryos, hyſſopi, hyperici, origani, thymi, epithymi, agarici, [a] medullæ, xylobalſami, [b] xantheſarion, ellebori, peplii, alypiæ, polypodii, ſingulorum vnciam vnam. coquito in aqua ad tertias. Accipe ex decocto quātum volueris, & adiice ſacchari libram vnam. Bene confectum præbe bibendum cum aqua tepida.

a Medullæ] Græcè eſt ſimpliciter ἐντεριώνης. Intelligit autem medullam colocynthidis, vt ſæpe aliás. ac puto adiiciendum eſſe κολοκυνθίδος. b Xantheſarion] Græcè eſt ξανθησαρίων. Quid verò hac voce intelligat, me ignorare fateor.

Cap. XV.

G DECOCTVM ad melancholicos, expertum. Piperis albi longi & nigri, ſingulorum vnciam ſemis, ſpicæ grana tria, cinamomi boni vnciam vnam, ligni zingiberis, coſti, pyrethri, galangæ, zedoariæ, ſeminis rutæ & dauci, ammeos, amomi, menthæ, calaminthæ, tenuifoliæ, radicis fœniculi & ſeminis, radicis eryngii, glycyrrhizæ, ſpicæ nardi, iridis, chamæpityos, ſeminis petroſelini, libyſtici, apii, ſtyracis, tragacanthæ, carpobalſami,

epithymi,xylobalſami,carpeſii, caryophylli,caſiæ , calami odorati, origani,thymi,thymbræ, ſeminis anethi, aſari,ªrhei barbari, rhei Pontici, hyperici, ſingulorum vnciam ſemis,pulegii vncias tres . Hæc coquito in aqua ad tertias.dein colato,& adiice croci hexagium vnum ſemis,piperis communis triti vnciam ſemis, mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Probè paratum da bibendum ieiuno poculum vnum cum aqua tepida ſingulis diebus.

a Rhei barbari,rhei Pontici] Vel ex hoc Nicolai loco omnibus palàm fit,inter ſe differre rheum barbarum & rheum Ponticum,vt alibi quoque copioſiùs demonſtrauimus.

Cap. XVI.

DECOCTVM magnũ vētrē ſubducens,valde mirabile.Thymi,origani,thymbræ,ſtichadis,abrotoni,ſingulorum vnciam ſemis,polypodii vncias duas,peplii,agarici,aſari,colocynthidos,ellebori nigri, pulegii, ſing. vnciam ſemis,ſenæ,epithymi,ſingulorum vnciam vnã, hyſſopi,grani Cnidii,lathyridis,ªcroniadis,myrobalani albi,ſingulorum drachmas duas,aniſi,caroi,teucrii minoris,abrotoni,alypiæ,ſingulorum vnciam ſemis,ſampſychi vnciam vnam,radicis eryngii manipulum vnũ, gentianæ,xyloceratorum,polii,ſingulorum vnciam ſemis. Coquito in aqua ad tertias.dein colato , & admiſce decocto mellis aut ſacchari quod ſatis eſt : & vbi probè paratum fuerit, præbeto vnciam vnam ſemis aut duas cum aqua tepida.Dato etiam in ſingulis oblationibus dacrydii ſcrupulum vnum.

a Croniadis]Græcè eſt κρονιάδος Quid verò hac voce intelligat, diuinare non poſſum.

Cap. XVII.

DECOCTVM paruum eiuſdem facultatis , & ad vertiginoſos mirabile.Ligni aniſi,hyſſopi, ſtichadis, origani,ſingulorum vnciam ſemis,hyperici,ellebori,ſingulorum vnciam ſemis drachmam vnam, ª nucum iuglandium flauarum vnciam ſemis . Coquito in aqua ad tertias . dein adiice mellis Attici & ſacchari quantum ſufficit.

a Nucum iuglandium flauarum]Græcè legitur ξανθοκαρύων.

Cap. XVIII.

DECOCTI cõfectio, ſumpti cum oxoſacchari vncia vna & decocti vnciis duabus, intybi ſeminis ſtagiis trib.glycyrrhizæ ſtagiis duob.bugloſſi ſtagiis trib.fumariæ ſtagiis duobus,ſeminis fœniculi ſtagio vno , vuarũ repurgatarum vncia vna, ziziphorum viginti , violarum ſtagiis duobus,coriandri contuſi ſtagio vno, ſeminis peponis & anguriæ,ſingulorum ſtagiis tribus,adiãti ſtagiis duob.Coquito in aqua ad tertias,deĩ adiice mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. XIX.

DECOCTVM paruum vt præcedens.Bugloſſi ſtagia duo,carnium vuarum vncias quatuor,adiãti, fumariæ,eupatorii,ſingulorum ſtag. tria, ſeminis intybi ſtagia quatuor, cichorii ſtagia tria , glycyrrhizæ ſtagium vnum,roſarum ſtagia quatuor,violarum ſtagia tria.Coquito in aqua ad tertiam partem,& adiice mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt. Probè apparatum , præbeto vt præcedens.

Cap. XX.

DECOCTVM magnum mirabile valde vt præcedens.Thymi,epithymi,origani,thymbræ, ſtichadis, abrotoni,ſingulorum vnciam ſemis , polypodii vncias duas,ſenæ vnciam vnam,agarici vnciam ſemis , peplii, aſari,colocynthidis,ſingulorum vnciam vnã, pulegii, hyſſopi,granorũ Cnidii,lathyridis,ſing.vnc.ſemis, croniadis,myrobalani flaui,aniſi,cumini Æthiopici quod dicitur carnabadium,ſingulorum vnciam vnam , radicis pæoniæ,teucrii minoris,alypiæ,ſampſychi,ſingulorum vnciam vnam ſemis,eryngii, gentianæ , xyloceratorum,ſingulorum vnciam vnam,roſarum vnciam vnã ſemis,ziziphorum,prunorum , ſingul. viginti . Coquito in aqua ad tertias . dein adiice mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.Vbi probè paraueris, præbeto manè ieiuno vnciam vnam ſemis aut duas cum aqua tepida. Datur verò ſingulis oblationibus dacrydii ſcrup. vnus.

Cap. XXI.

DECOCTVM ſtomachicum valde bonum. Abſinthii,chamædryos,marrubii,calaminthæ,pulegii,zingiberis, piperis, pyrethri. Coquito in aqua ad tertias. Dein adiice mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt , & parato vtere.

Cap. XXII.

DECOCTVM bechicum ad frigiditatem , probatum.Marrubii herbæ, rutæ viridis , hyſſopi , origani, thymi,thymbræ,pulegii,ſeminis fœniculi,aniſi . Decoquantur in aqua ad tertias.Dein adiice mellis Attici aut ſacchari quod ſatis eſt.

Cap. XXIII.

FERVORES , inflammationes totius corporis & eryſipelata ſanans.Folia braſſicæ cum farina ſubacta illine. Aliud. Adiantum læuigatum cum lactuca illine. Aliud. Coniza ªelixa in aceto impoſita,& eius ſuccus vt fomentum adhibitus.Probatum eſt.

a Elixa]In codice manuſcripto corruptè admodum ἔνθη , pro ἕφθη legitur.

Cap. XXIIII.

CALIGINEM oculorum ſanat & albugines.Succus rutæ cum chalcitide inunctus. Simile. Trifolii herbæ ſuccus inſtillatus. Simile. Bryoniæ folia illita . Simile. Balſami ſuccus inunctus. Simile. Folia rutæ trita illita. Simile. Amygdalæ cõmanducatæ & impoſitæ.Simile. Lycium cum lacte muliebri,& ſtillatitio roſarum liquore impoſitum,aut mel ſolum impoſitum.

Cap. XXV.

IVSCVLVM purgatorium ad eos qui difficilem aluum habent,idoneum. Medullæ colocynthidis ſcrup. duos aut tres pro viribus , tritos iniice iuri carnis aut piſcium,& da bibendos ieiuno pro viribus. Aliud. Grani Cnidii drachmam vnam tritam coniice in ius piſciũ aut carnium,& præbeto. Simile. Epithymi vnc.vnam tritam da cum iure. Simile. Alypiam & ªoxypurin trita probè præbeto ieiuno cum iure pro viribus.

a Oxypurin]Græcè legitur ὀξύπουριν . Quid verò hæc vox ſignificet, diuinare nequeo: niſi falſò ita pro ὀξυφοίνικον ſit ſcriptum. Aut ὀξύπορον legendum, vt hoc nomine intelligat omne medicamentũ quod aluum pertranſit.

Cap. XXVI.

FERVORES, inflammationes totius corporis, eryſipelata & incenſiones ſanas. ª Azochœreæ comam, veneti folia,coriandri viridis & laſſari , illita . Sunt verò experta.

a Azochœreæ,veneti,& laſſari]Græcè ἀζαχοιρέας, βενέτȣ καὶ λασάρȣ.Quæ verò herbarũ genera iis vocibus intelligat,ſcire nequeo. Sunt enim, vt omnibus apparet, voces corruptæ.

Cap: XXVII.

IVS ſubducens aluum,mirabile admodum. Seminis cnici hexagia duo contuſi in pollinem , coniice in iuſculum carnis aut piſcium . Præbe bibendum ieiuno pro viribus. Simile. Cyclamini drachmas tres in decoctum verbenacæ coniice,& præbeto . Aut alypiam herbam,aut polypodium , aut granum Cnidium læuigata præbe.

Hepaticum epithema ad frigidos affectus, Cap. I.
Hepaticum naturale,epithema mirabile, Cap. II.
Hepatica potio, valde mira, Cap. III.
Hepaticum, lienoſis etiam conueniens, & vrinam mouens, Cap. IIII.
Hepaticum epithema mirabile, Cap. V.
Hepatica potio, tabidis etiam accommodata, ægrè ex thorace eiicientibus,& omnibus thoracis malis, Cap. VI.
Hepatica potio ad iecur eliquatum, Cap. VII.
Hedychroi magmatis confectio, Cap. VIII.
Hemicranii doloris remedium incommutabile, Cap. IX.
Hemicranii remedium nobile, Cap. X.
Hemicranii intolerabilem dolorem ſanans, Cap. XI.
Hemicranium dolorem ſedans,valde mirabile, Cap. XII.
Hemicranium dolorem ſanans, Cap. XIII.
Hemicranii naturale remedium, Cap. XIIII.
Hemicranii remedium expertum, Cap. XV.
Hemicranium dolorem & refrigerationem ſanans, Cap. XVI.
Hemicranium dolorem ſedans, Cap. XVII.
Hemicranios dolores curans, Cap. XVIII.
Hemicranii præſidium expertum, Cap. XIX.
Hemicranii naturale remedium, Cap. XX.
Hemicranii præſidium expertum, Cap. XXI.
Hemicranium dolorem ſedans, Cap. XXII.
Hemicranii remedium nobile, Cap. XXIII.
Hemicranii doloris naturale remedium, Cap. XXIIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI
De Hepaticis & Hemicranicis remediis,
Sectio vigeſima.

Cap. I.

A EPITHEMA mirabile admodum ad frigidos iecoris affectus, eiuſdemque obſtructiones vtile. Ammoniaci,ceræ puræ,ſingul.drach. decem,mannæ,thuris, ſing. drach. quinque,aceti optimi cochlearium vnum. Læuigatis & rectè paratis vtere.

Cap. II.

B HEPATICVM naturale,[a] potus mirabilis. Erua cum poſca cocta bibenda præbeto. Aut aſſarum coctum in vino da bibendum.aut rhei barbari drach.duas tuſas da bibendas cum vino.aut centaureum cum vino coctum bibendum præbeto.

a Potus] In manuſcripto Nicolai codice falſiſſimè ἐπίθεμα pro πότημα ſcribitur.

Cap. III.

HEPATICA potio,mirabilis valde. Gentianæ, amomi,abſinthii, coſti, eupatorii, amygdalarum amararum,ſing.drach.duas, piperis communis, aniſi, ſing. drach.vnam.Hæc vbi probè confeceris, præbeto cochl. vnum cum tepida: vacantibus autem febre, cum condito. Dum verò accipitur, in eum locum in quo dolet æger inclinetur.

C

Cap. IIII.

HEPATICVM conferens etiam lienoſis, & vrinam mouens. Spicæ nardi drach. vnam, acori, aſari, chamæleontis radicis, ſingulorum drachmas duas ſemis. Trita hæc cum melle irrigata & ſubacta Attico ſufficienti præbeto.

D

Cap. V.

HEPATICVM epithema nobile. Ceræ puræ, picis liquidæ,terebinthinæ,ſingulorum vncias tres,ſalis ammoniaci vncias duas, mannæ vncias tres,caricarum pinguium,olei cyprini,ſingulorum libram ſemis, farinæ fœnigræci,ſeminis lini, ſingulorum vnciam vnam. Trita hæc in pollinem,irrigato,& ſubigito cum melle ſufficienti,& vtere.

E

Cap. VI.

HEPATICA potio ſummè faciens ad tabidos, eos qui ægrè è thorace excreant, omnia thoracis mala, & abſceſſus. Myrrhæ troglodyticæ drachmas tres,gentianæ, petroſelini Macedonici, ſingulorum drachmas ſex,croci drachmas tres, caſiæ drach.quinque,ſpicæ nardi drachmas tres,caſtorei drachmam vnam,rhei barbari vncias duas ſemis.Hæc rectè trita ſubigito cum melle Attico,aut ſaccharo quod ſatis eſt,& præbeto fabæ magnitudine manè ieiuno: hepaticis,cum ſucco intybi: ægrè excreantibus, cum ſucco fœnigræci: tabidis, cum decocto althææ: hepaticis verò vacantibus febre, cum condito.

Cap. VII.

HEPATICA potio ad iecur eliquatum. Roſarum aridarum, ſiliquarum quas comedimus, gallarum radicis rubi,ouorum lutea duo, Punicorum acidorum. Hæc coquito in vino adſtringente donec tertia pars abſumpta fuerit.Colato,& ius cum melle Attico imbuito aut ſaccharo ſufficienti, & præbe bibendum ad noctem.

Cap. VIII.

HEDYCHROI magmatos confectio. Aſpalathi vnciam ſemis,caſiæ vnciam vnam, cinamomi vnc. tres,iunci odorati vnciam ſemis, coſti, myrrhæ, maſtiches,carpobalſami, calami odorati, ſingulorum drach. vnam,folii drach.vnam ſemis, ſpicæ nardi, ſingulorum drach.ſemis,xylobalſami, mei, [a] amaraci, opobalſami, ſing.drach.vnam.Rectè parato vtere.

a Amaraci] Manuſcriptus malè habet ἀμαρακίνου pro ἀμαράκου. Legendum enim eſſe amaraci,ex Actuario ſatis liquet.

Cap. IX.

HEMICRANII doloris remedium incommutabile. Terræ inteſtina quindecim, piperis communis grana quindecim. Bene trita imbuito cum aceto ſufficienti,& illine.

Cap. X.

HEMICRANII remedium nobile. Aloes flauæ,thuris,aſari,ſtercoris ouilli, ſingulorum vnc. ſemis. Trita madefacito cum aceto acri quod ſatis eſt.

Cap. XI.

HEMICRANII intolerabilem dolorem ſanans. Atramenti ſcriptorii, crocomagmatis,ſing.drach.duas, piperis communis drach. vnam ſemis, myrrhæ, croci, ſingulorum drach.vnam, aceti ſquillitici quod ſatis eſt. Bene paratum ſeruato. Vbi autè exſiccatū fuerit, adiice

aceti quantum ſufficit, & diſſolutum probè illine loco dolenti.

Cap. XII.

HEMICRANII dolorem ſedans, admodũ mirabile. Piperis grana ſexaginta, euphorbii drach. vnam, cyprini olei cochl. vnum, caſtorei drach. vnam. Probè paratum impone ſuper partem oppoſitam laborantis cranii, & ſanabit.

Cap. XIII.

HEMICRANII dolores curans. Atramenti ſcriptorii, cumini, caſtorei, piperis communis, ſucci rutæ, ſing. drach. vnam, aceti drach. ſemis, alba trium ouorum. Confectum & ſubactum bene illine vt præcedens.

Cap. XIIII.

HEMICRANII naturale remedium. E capitis parte non laborante abſcinde paucos capillos in nomine Ieſu Chriſti, & impone loco dolenti, ita dicẽs: Vt hæc pars non dolet, ita neque tu dolebis. & dic tertiò, ſanabiturque gratia Dei.

Cap. XV.

HEMICRANII remedium expertum. Accipe ſpongiam à cloaca, aut loco publico, & impone parti dolenti.

Cap. XVI.

HEMICRANII dolorem & refrigerationem ſanans. Canis mortui inferiorem capitis partem radens, capillos parti dolenti impone, & ſanabitur.

Cap. XVII.

HEMICRANII dolorem ſedans. Accipe pugnacis arietis è medio cornuum lanas ſuffitas, & impone loco dolenti.

Cap. XVIII.

HEMICRANII dolorem curans. Piperis communis vnc. ſemis, excipe terebinthina, & utere, in diuturnis quidem malis, die & nocte: in recentibus autem, nocte. Curat autem cum cerato roſaceo.

Cap. XIX.

HEMICRANII remedium, expertum. Coſti, piperis communis, cardamomi, ſingulorum drachmã vnam ſemis. Hæc tuſa & cribrata excipe aceto, & vtere.

Cap. XX.

HEMICRANII naturale præſidium. Canini capitis oſſicula ſublata appende. Et ſi dextra pars dolet, adiice os ſiniſtrum: ſi verò ſiniſtrum, dextrum.

Cap. XXI.

HEMICRANII auxilium, expertum. Canis caput comburito, & cinerem eius cum aceto ſufficienti excipe, & illine morboſam frontem.

Cap. XXII.

HEMICRANII dolorem ſedans. Lucernam cedria tinctam uſtam, accende & extingue: da ægrotanti odorandam, & ſedabis.

Cap. XXIII.

HEMICRANII præſidium mirabile. Piperis albi, inteſtinorum terræ, [a] muſcerdarum, myrrhæ, ſing. vnc. ſemis. His læuigatis & ſubactis aceto ſufficienti, illine locum dolentem.

[a] Muſcerdarum] Græcè eſt μυοχάδων. Græcis autem τὰ μυόχαδα ſignificare murium ſtercus, notius eſt quàm vt pluribus à me dici debeat.

Cap. XXIIII.

HEMICRANII doloris naturale remedium. Styracem in aurem ægrotantis coniice. Et ſi dextra pars dolet, in ſiniſtram coniice: ſi verò ſiniſtra, in dextram, & miraberis.

INDEX SVFFITVVM.

Suffitus Eſdræ prophetæ, Cap. I.
Suffitus ad eos qui comitiali morbo correpti ſunt, expertus, Cap. II.
Suffitus ad ſyncopen, & cordis imbecillitatem, Cap. III.
Suffitus ad reſolutos, & tremorem capitis habentes, Cap. IIII.
Suffitus ad internas & externas eminentias ſanguinem excernentes, Cap. V.
Suffitus Cyphion, ad omnia præſcripta in primo capite, Cap. VI.
Suffitus qui confectus eſt in ſancta ciuitate, Cap. VII.
Suffitus paſtilli confectio, Cap. VIII.
Suffitus moſchati confectio, Cap. IX.
Suffitus ſimilis, Cap. X.
Suffitus ſimilis, Cap. XI.
Suffitus ad epilepticos, Cap. XII.
Suffitus Chryſiphiadis vicinæ, *Legitur infrà Chryſaphiadis Comitiſſæ* Cap. XIII.
Suffitus Maſucha, Cap. XIIII.
Suffitus paſtillus, Cap. XV.
Suffitus moſchatus, Cap. XVI.
Suffitus dictus Crinatos, Cap. XVII.
Suffitus boni angeli, Cap. XVIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Suffimentis,

Sectio vigeſimaprima.

Cap. I.

THYMIAMATIS ſuffimentive confectio Eſdræ prophetæ, dicta Cyphæa. A quibuſdam verò [a] mulcimentum. Facit ad omnia ſubſcripta. Eſt enim admirabile, & experientia cognitum. Si enim vndiquaque manu attingitur, ſuaueolentia omnem fœtorem corporis abigit. Conciliat ſomnum. Triſtitiam & omnem ſolicitudinẽ abigit. Eſt etiam potio bona: interiora enim corporis purgat, & ſanat omnia, potum pondere drach. vnius ex aqua calida. Sinus diſſoluit, oleo diſſolutum & illitum. Suffitum, omne malum fugat, & malum ſpiritum. Fugat omnes feras im modico ſuo impetu. Inunctum fronti, capitis dolores ſedat. Liquatum in oleo, & inſtillatum, auris dolorem curat. Omnia oris vlcera ſanat, diſſolutum cum mulſo, aut oxymelite, diúque in ore retentum. Tuſſientibus, nonniſi recta ceruice ſpirantibus, & ſtomachicis prodeſt mulſo commixtum, potúmque Ægyptiæ fabæ magnitudine. Lienoſos, iecinoroſos, & nephriticos ſanat, datum cum oxymelite fabæ magnitudine. Iſchiadicis, & inteſtinorum doloribus cõfeſtim medetur, datum ex tepida duûm drachmarum quantitate. Lunaticos emendat, datum cum ſpuma tauri, fabæ Ægyptiæ magnitudine. Ab ortu lunæ vſque ad eius defectum dæmonio vexatos liberat, datum ex mulſa cum vino ſimul pondere drach. quatuor. Dicat autem τρὶς ἅγιον, id eſt ter ſanctum, is qui bibit: lunáque deficiente detur. Sic enim demonſtratum eſt. Suffitum prodeſt ad omnia muliebria mala. Potum idem efficit. Suffitur autem maximè, & bibitur ad recurſus vteri, & erroneas inclinationes, vterique inſaniam. Conficitur etiam ex eo peſſus cum melle, & vino, & nardo vera læuigatum ad ſummum. Qui conficit hoc thymiama, proferat has vocales α, ε, η, ι, ο, υ, ω. Ignoretur autem is qui conficit vnà cum iis qui illi ſeruiunt: conficitur autem Martio menſe, ſole exiſtente in primo arietis gradu: & omnia quæ dicta ſunt ſuccedent. Si verò quis ipſum geſtet in collo, aut ſuſpendat, neque morbum, neque incantationem vllam timebit. in quocunque autem loco aut domo decumbet, nihil in hanc incantatio aut venenum poterit. Habet lapidis gagatis vnc. vnam S. radicis aſpalathi vnc. S. radicis aſphodeli vnc. ii. bdellii, helenii, ſingulorum vnc. tres ſemis, ſauinæ vnc. duas, coſti vnc. vnam ſemis, croci vnc. vnam, cardamomi, cyperi, ſing. vnc. duas ſemis, pilularum cypariſſi vnc. vnam S. aſari vnc. vnam, ladani vnc. tres ſemis, ſpicæ nardi vnc. tres, roſarum aridarum, ſtyracis calamitis, ſing. vnc. tres S. florum iunci odorati vnc. vnam, myrrhæ puræ vnc. tres ſemis, caſiæ vnc. tres, nardi Celticæ vnc. vnam S. amomi vnc. tres, calami odorati vnc. ſemis, vnguium odoratorum magnorum & minorum, ſing. vnc. vnam ſemis, conizæ vnc. tres, ſeminis agni, peucedani, iridis Illyricæ, bituminis Iudaici, ſing. vnc. vnã ſemis, corticis pini dr. vnã, ſphagni ſeu muſci vnc. duas S. folii, aloes flauæ, ſingul. vnc. vnam ſemis, ambarii vnc. vnam, granorum iuniperi minorum drach. vnam, pinguedinis leonis vnc. vnam ſemis, thuris vnc. tres, lapidis magnetis vnc. duas, caryophylli, [b] zarnaba, caſiæ ligneæ, ligni cinamomi, maſtiches, hedychroi magmatis, ſing. vnc. vnam S. foliorum lauri, myrti, ſing. vnc. vnam, carpobalſami vnc. duas, [c] ſaroa vnc. vnam ſemis, phu, mei, ſing. vnc. vnam, adianti vnc. ſemis, libaniæ herbæ, ſaluiæ, ſing. vnc. vnam ſemis, galbani, opopanacis, ſing. vnc. vnam, polii herbæ vnciã ſemis, caricarum pinguium exemptis acinis, opobalſami, ſingulorum vnciam vnam ſemis, terebinthinæ lib. ſemis, [d] muchlii, aphroſelini, ſing. vnc. vnã ſemis, mellis boni Attici lib. ſex, vini veteris electi ſextar. vnum. His

A bene ſubactis & commixtis vtere.

a Mulcimentum] Manuſcriptus codex corruptè legit θέλγιστρον pro θέλγητρον. b Zarnaba] Græcè eſt ζαρναβᾶ. Alii recentiores Græci zarnabum, & zarnabadium vocant. Paulo arnabo, quemadmodum etiam Aetio, dicitur. Prædicti autem authores odoramentis adnumerant arnabonem. c Saroa] Græcè ſcribitur σαρώα. Quid verò hac voce Nicolaus intelligat, ſcire nequeo. d Muchlii & aphroſelini] Græcè habetur, μουχλίου, ἀφροσελίνου. Quid verò ſignificet prima vox, ignorare me fateor: altera idem quod apium ſpumoſum denotat.

Cap. II.

SVFFIMENTVM ad eos qui comitiali morbo
B laborant, expertum. Hirci, & vrſi, & lupi teſtium, ſanguinis hirundinis, & lapidis in eius ventriculo reperti, [a] aſterii in mari inuenti, anethi, ſing. drach. duas, alliorũ purgatorum, cornu ceruini, & caprini, ſingulorum drachmam vnam. Contundantur bene vtriſque manibus, fermentetúrque cum ſucco rutæ. Probè paratum ſiccetur in vmbra. Vſu poſcente, ſuffito per infundibulum in nares. Eſt valde probatum.

a Aſterii] Græcè legitur ἀστερίου. Quid autem aſterium ſit, diuinare non poſſum.

C Cap. III.

SVFFIMENTVM ad ſyncopen, & imbecillitatẽ cordis. Styracis boni, ladani puri, ligni aloes boni, ſingulorum vncias octo. Bene tritis adiice nardini, & [a] moſchati olei, ſing. drach. duas. dein iterum adiice balſami, moſchi, ſingulorum drachmam vnam, ambaris, caphuræ, ſingulorum drachmam ſemis. Trita fermentato cum prædictis, ſimulque ſubactis omnibus diligenter fingito paſtillos exiguos, & exſiccatos in vmbra, vſu exigente, ſuffito per infundibulum naribus.

a Moſchati] Græcè eſt μουσούνου ἐλαίου, de quo ſuprà ſatis eſt dictũ.

D Cap. IIII.

SVFFIMENTVM ad reſolutos, & tremulum caput habentes. Caſtorei, myrrhæ, ſingulorum drachmas ſex, coſti, ſaluiæ, piperis longi, ſingulorum drachmas duas. Contuſa ſimul redigito in pollinem, dein fermentato cum ſtyrace calamite in mortario, & digerito in paſtillos, exſiccatóque in vmbra. Vſu poſtulante, ſuffito per infundibulum naribus.

Cap. V.

SVFFIMENTVM ad externas & internas emi-
E nentias ſanguinem effundentes, admodum laudatum. Gallarum, cyclamini, boli Armenii, lapidis litze, lapidis hæmatitis, ſingulorum drachmas tres. Trita bene ſubigito cũ tragacantha in aqua prius macerata, & finge paſtillos, ſiccatóque in vmbra. vſu poſcente, iube vt ſedeat æger in ſella, & tegatur probè vndiquaque linteo, coniectóque paſtillo in calidum cinerem, & adhibito ægro, ſuffito illum infernè ſuper: ſicque parato vtere.

Cap. VI.

SVFFIMENTVM Cyphion ſacratum, faciens ſummè ad omnia quæ in primo huius literæ capite di-
F cta ſunt. Croci vnciã vnam, ſpicæ nardi, folii, nardi Celticæ, coſti, iunci odorati florum, ſingulorum vnciam vnam ſemis, caſiæ vnc. duas, ſtyracis electi libram ſemis, bdellii vnciam unam ſemis, aſpalathi vncias tres ſemis, myrrhæ drachmas duas, ladani vncias duas, muſci vnciã vnam ſemis, cardamomi, cyperi, ſauinæ, ſingulorum vnciam vnam, terebinthinæ vnc. duas, roſarum aridarum vnc. tres ſemis, caryophylli, maſtiches, ſingulorum vnc. vnam ſemis, calami odorati, thuris, hedychroi magmatis, vnguiũ odoratorũ minorum, ſing. vnc. I. granorũ iuniperi vnc. ſemis drach. vnã, aſphodeli vnc. vnã, pinearũ,
G pilularum cypariſſi, ſing. vnc. I. S. carnis palmularũ pinguium, caricarum pinguium, vuarum pinguium exemptis acinis, ſing. libram ſemis, vini odorati ſextarium ſemis, mellis Attici libras quatuor ſemis. Confice autem hoc ſuffimentũ quod caſtũ efficit hominẽ, & dic has ſeptem vocales, α, ε, η, ι, ο, υ, ω, & probè parato vtere.

Cap. VII.

SVFFIMENTVM quod confectum eſt in ſancta ciuitate,probatum. Roſarum tenerum lib.duas,ſpicæ nardi,folii,ſing.vnc.vnam ſemis, caſiæ vnc.duas, coſti, myrrhæ, maſtiches, amomi, caryophylli, opobalſami, ſing.vnc.vnam S.ſaroa vnc.vnam,ladani vnc.duas, calami odorati vnc.S.drach. vnā,bryoniæ radicis, zarnaba, ſing.vnc.vnam,bdellii vnc. vnam ſemis,vnguium odoratorum vnc.vnam,croci vnc.ſemis, nardi Celticæ, florum iunci odorati,ſing.vnc.vnam, ſtyracis lib.S.opobalſami vnc.vnam, vini odorati quod ſatis eſt.Bene parato vtere.

Cap. VIII.

SVFFIMENTVM, aut paſtilli confectio. Spicæ nardi vnc.quatuor,folii vnc.tres,coſti vnc. duas,helenii vnc.vnam, vnguium odoratorum vnc.vnam ſemis, bdellii vnc.duas,myrrhæ vnc.vnam ſemis,maſtiches,amomi,ſing.vnc.duas ſemis, caryophylli vnc.tres ſemis, caſiæ vnc.tres,carpobalſami vnc.duas, ſtyracis puri lib. ſemis, ſaroa vnc.tres, opobalſami lib. ſemis, roſarū tenerum lib.quinque, ladani vnc.duas ſemis,calami odorati vnc.quatuor,bryoniæ vnc.vnam. Terantur omnia, & cribrentur,&excipiantur cum humidis:& quum bene paratum fuerit,digerito in paſtillos, ſiccatóque in vmbra,& vtere.

Cap. IX.

SVFFIMENTI moſchati confectio. Roſarum exemptis vnguibus vnc.vnam ſemis,myrrhæ, folii,ſtactes,amomi,caryophylli,ſing.vnc.ſemis,ſtyracis calamitis vnc. tres,vnguium odoratorum magnorum vnc. II. opobalſami vnc.vnā,aloes flauæ vnc.ſemis,moſchi ſcrupulum vnum ſemis. Paratis rectè, & ſiccatis in vmbra, vtere.

Cap. X.

SVFFIMENTI moſchati confectio. Styracis pinguis lib.ſemis,folii,coſti,ſpicænardi,ſing.vnc.ſemis, caryophylli, maſtiches, ſing.ſcrup.tres, calami odorati drach.duas,opobalſami cochl.quinque,roſarum aridarū vnc.ſemis,moſchi ſcrup.duos ſemis. Moſchus ſolutus cū opobalſamo miſceatur, cæteris aridis tuſis.Paratū probè ſiccato in vmbra,& vtere.

Cap. XI.

SVFFIMENTI alterius confectio. Roſarum exemptis vnguibus lib.duas ſemis, folii,amomi,maſuchæ,ſaroa,carpobalſami,caſiæ,myrrhæ, vnguium odoratorum,coſti,ſpicænardi,bdellii,thuris,ſing.vnc.duas, croci vnc.vnam,maſtiches vnc.tres, muſci qui σφάγνος Græcis dicitur, ſtyracis, libr. ſemis & quartam partem, opobalſami vnc.tres, caryophylli vnc.ſemis drach.vnā, floris iunci odorati vnc. ſemis, vini odorati quantum ſufficit.Excipe omnia ſiccatóque in vmbra,& vtere.

Cap. XII.

SVFFIMENTVM dictum Veronice,ad epilepticos:abigit enim omnem ſpiritum malum. Sampſychi, melanthii,ſeminis agni, cornu ceruini,baccarum lauri, abſinthii,bituminis Iudaici, ſeminis origani ſylueſtris,

A cumini Æthiopici,aniſi,caſtorei, reſinæ piceæ aridæ,lapidis gagatis,vnguium odoratorum,ſing.vnc.ſemis, cedriæ,picis liquidæ,ſing.vnc.vnā S.Parato probè vtere.

Cap. XIII.

SVFFIMENTI confectio admodum probata, quam accepi à Chryſaphiade comitiſſa. Styracis veri lib. ſeptem ſemis,roſarum ſine vnguibus ſuis lib.vnam ſemis,coſti lib. ſemis vnc.tres, caryophylli lib. S. maſtiches lib.S.vnc.tres, balſami lib. ſemis,folii vnc.quatuor ſemis,ſpicæ nardi vnc.tres, croci vnc.ſemis, nucem In-

B dicam vnam.probè parato vtere.

Cap. XIIII.

SVFFIMENTI confectio,Maſucha dicta. Aloes flauæ,foliorum lauri, coſti,amomi, cardamomi, caſiæ, carpobalſami,ladani,ſing.lib.ſemis, myrrhæ,iridis,meliloti,folii,roſarum,foliorum oleæ,Celticæ, ſing.lib. ſemis vnc.tres ,croci vnc.tres, galbani vnc. vnam S.gummi lib.vnam ſemis,vini odorati quod ſatis eſt.

Cap. XV.

SVFFIMENTI confectio,paſtilli. Spicæ nardi

C vnc.quatuor,folii vnc.tres,coſti vnc.duas,helenii vnciā vnam,vnguium odoratorum vnc.vnam S.bdellii, myrrhæ, vnc.vnam ſemis, maſtiches, amomi , ſingulorum vncias duas ſemis, caryophylli vncias tres ſemis, caſiæ vnc.tres,carpobalſami vnc.duas, roſarum tenerum lib. quinque,ladani vnc.duas ſemis,calami odorati vnc.quatuor,ſaroa vnc.tres, ſtyracis lib.vnam S.opobalſami lib. ſemis,muſci vnc.vnam.Hæc tuſa & cribrata adiice liquidis,& fingito paſtillos,coniuncto opobalſamo,ſiccatóq; in vmbra.

D Cap. XVI.

SVFFIMENTI dicti Moſchati,confectio. Roſarum ſucci recentis vnc.vnam ſemis, myrrhæ, ſtactes, amomi,caryophylli,ſing.vnc.S.ſtyracis ſelecti vnc.tres, vnguium odoratorum magnorum vnc.duas, opobalſami vnc.vnam,moſchi ſcrup.duos.

Cap. XVII.

SVFFIMENTI confectio dicti Crinati, hoc eſt lilini. Liliorum integrorum flores quinquagintaquatuor,coſti,carpobalſami, folii, ſing. vnc.S. caryophylli,

E ſpicæ nardi,ſing.vnc.ſemis drach.vnam, maſtiches drachmas duas,amomi vnc.vnam, ſtyracis vnc.vnam S. opobalſami vnc. duas, myrrhæ ſcrup. tres, vini aminæi, quod ſatis eſt.

Cap. XVIII.

SVFFIMENTVM aliud boni angeli. Coſti dr. duas ſemis,thuris drach.quinque, caſiæ, cyperi, ſingul. drach.duas,ſpicæ drach. vnam ſemis, cinamomi drach. vnam,zygææ aridæ drach.quindecim,ceræ puræ drach. decem.Hæc tunde,& arida coniice:dein in mortarium,

F adiectis cera , & oleo irino quantum ſufficit. vbi liqueſcere incipiunt, admiſce mellis vnc. ſemis, & eliquata promptè coniice in mortarium.Vbi verò igne incaluerint, affunde ceram, & irinum oleum, aridáque tuſa & cribrata. Poſtquam omnia commixta fuerint, inunge manus irino oleo,& ſubige prope ignem,ac vtere.

INDEX THERIACARVM.

Theriaca antidotus cognominata Andromachi, Cap. I.
Theriaca, ſiue hedychroi magmatis confectio, Cap. II.
Theriaca,ſeu paſtilli ſquillitici cōfectio,Cap. III.
Theriaca, ſeu paſtilli ſquillitici confectio, Cap. IIII.
Theriaces Andromachi confectio, Cap. V.
Theriaca ex herbis, Cap. VI.
Theriace experta ad morſus à cane rabido inflictos, Cap. VII.
Theriaca ad venenata, Cap. VIII.
Theriaca ad ictus ſcorpionum, Cap. IX.
Theriace Andromachi,vt præcedens, Cap. X.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI, De Theriacis,

Sectio vigeſimaſecunda.

Cap. I.

THERIACA antidotus Andromachi. Menſura eius nō eadem in omnibus hominibus exiſtit, ſicuti neque liquor in quo diſſoluta exhibetur.Ipſa enim aduerſus maxima mala medicamentum alexeterium eſt expertum. Datur igitur ipſa in venenatis medicamētis, aut venenatorum plagis,nucis Pōticæ magnitudine, cum vino.Capitis dolores diuturnos,vertigines,auditus graues,hebetudines oculorum,guſtus inſtrumentum debilitatum,comitialē morbum,vertiginoſos, nonniſi recta ceruice ſpirantes cum mulſa pota ſanat, diſſecans, attenuans, & eductu faciles reddens lentos humores.Succurrit etiam recenti & veteri tuſſi,& iis à quibus thorax dolet. Febre carentibus ex mulſo,febricitantibus autem ex mulſa.Cōuenit ſanguinem expuētibus,ſiue à thorace ſiue à pulmone eductio fiat. ſi quidem recens eductio ſit,cum poſca: inueterata verò,cum aqua decocti radicis ſymphyti,manè & veſperi ſimiliter.Stomachi vitia,ventriculi difficilem concoctionem,& imbecillitatem emendat.Inflationes ſtomachi, & inteſtinorum cruciatus ſedat: aut colū diu dolentes, aut ilioſos placat.Datur nucis Ponticæ magnitudine cum aqua calida.Valet etiam in cardiacis,& iis qui animo linquuntur,& cholericis.Lumbricorum etiam ōmne genus mirabiliter exigit, cum ſucco menthæ data.Hepaticos affectus,itémque morbo regio laborantes ſtrenuè curat: febre carentibus,cum vino mulſo:febricitantibus autem, cum tepida aqua data.Induratos lienes liquefacit,ſordes in iis conſumens,cum oxymelite data. Deterit & lapides renum, cum decocto apii,aut petroſelini,aut ſemine dauci,aut quorundam aliorum, & difficilem mictionem veſicæ,& in ipſa exulcerationes interdum ſanat, cum decocto chamæmeli febre vacantibus data,aut cum vino dulci.Præbetur quoque in omnis generis rigoribus diuturnis: maximè verò quartanis, ſi quis ea artificioſè vtatur, hoc eſt poſt inclinationē. Datur etiā hydropicis cum aſari decocto, & ſimilibus malis: potiſſimùm verò qui anaſarca laborant. Elephantia quoque correptis, ſæpe auxiliatur.Et partium corporis reſolutiones in potu accepta,ſæpe ſanat.Mulierum purgationes mouet, & mortuos fœtus eiicit,data cum paſſo aut aqua mulſa:ruta tamen aut dictamno priùs in iis liquoribus incoctis, fabæ magnitudine. Podagra afflictis,& articulorum defluxione infeſtatis conducit poſt inclinationem,non ſemel tantùm, ſed multoties etiam pondere hexagii vnius pota,pro viribus,& ægri temperamento.Opitulatur[a] dolentibus etiam impoſita. Admirari autem oportet hanc antidotum, quòd non modò corpori, verumetiam animo malè affecto medetur. Ex atra enim bile natas diuerſas imaginationes hoc medicamentum exhibitum ſedat, è vaſis lienis atram bilem veluti eluens & exhauriens: quemadmodum etiam ex ferarum ictu illatum venenum, & aquæ formidinem, peſſimum ſanè & curatu difficilem morbum, aut potius incurabilem, aſſiduè data ſæpe ſuſtulit.In peſtilen-A tibus ſimiliter conſtitutionibus præſumentes ipſam, hoc malo corripi prohibet. Hyemis tempore iter facientibus conſulo vt ex ipſa ſumant:eſt enim veluti bonum viſcerum indumentum, quod plurimum iis qui eam ſumpſerunt,calorem exhibeat.Dare oportet hoc medicamentum, quum probè concoxerit qui ipſum accepturus eſt,neque cibis refertus ſit.Bibat autem ieiunus, & iube quo ſufficienti tempore à cibis abſtineat,vt medicamentum cōcoqui poſſit.Inſpicere verò etiam oportet tempus & ætatem eius qui ſumpturus eſt: æſtate B enim neque omnino dabis: neque in vigore ætatis exiſtentibus,vt qui plurimum habeat caloris:neque ſæpius medicamentum ipſum exhibendum eſſe hortor. Iis verò qui iam vitæ declinationem attigerunt, & pituitoſis,& nauſeabundis,& cruditate laborantibus,& iis qui cibum non appetunt ex melancholia,aut frigiditate,hanc ſæpius & plurimam exhibere conuenit. Similiter etiam iis qui ſtomachi inflatione laborant, & vteri malis,non cum aqua,ſed cum vino bono ac veteri, cōſulo hanc frequenter eſſe accipiendam. In bilioſis,febri C citantibus, & pueris, omnino eius exhibitionem vitare oportet. Maior enim eſt eius facultas quàm vires eorū tolerare poſſint: eo quòd corpora illorum facilè diſſoluat,& innatum ſpiritum celeriter extinguat.Neceſſe verò eſt primùm confectiones quæ hoc medicamentum ingrediuntur,enarrare,vt hedychroi magmatis,ſquillitici paſtilli,& theriaci:dein in vniuerſum theriaces.

a Dolentibus] Græcè perperàm ὀλυναμένον pro ὀδυνωμένων ſcribitur.

Cap. II.

D CONFECTIO hedychroi magmatis. Aſpalathi [a] radicis corticis,coſti albi,ſing.drach. tres, caſiæ fiſtulæ drach.tredecim,aſari,xylobalſami,phu,rhei Pontici,maſtiches,ſing.drach.tres, [b] amaraci drach.decem,rhei barbari drach.duodecim,florum iunci odorati,cinamomi, amomi,botryos,ſing.drach.ſex,nardi Celticæ,folii,drachmas octo,myrrhæ drach. duodecim,croci drach. ſex. Hæc probè trita & cribrata excipe vino phalerno ſufficienti,& finge paſtillos,in vmbráque exſiccato, adiuncto illis opobalſamo.

E a Radicis corticis] In manuſcripto codice ſimpliciter legitur ἀσπαλάθου φλοιοῦ. Sed in Galeno & Paulo eſt ἀσπαλάθου ῥίζης φλοιοῦ.
b Amaraci] Manuſcriptus codex corruptè legit, ἀμαρακίνου: legendum enim, Galeno & Paulo teſtibus, ἀμαράκου.

Cap. III.

PASTILLI ſquillitici confectio. Accipe ſquillam fœminam: eſt enim alba. & abſcindito fundum & caput:arida verò decorticato, ac fermento oblinito, & in caminum balnei coniicito,aut furnum. Poſtquā au-F tem in carbonem mutata fuerit,amoue eam ab igne,& accipe feſtucam, perforato ipſam. Et ſi promptè feſtuca penetrauerit, aſſa erit: ſin facilè non penetrauerit,nō probè aſſa erit. ideo vt ipſa denuò aſſetur,neceſſe erit. Vbi verò probè aſſa fuerit, accipe internarū partiū ſquillæ drach. LX. & farinæ eruorum alborū dr. quadraginta.

Læuigato hæc ſimul validè in mortario, & excepta digere in paſtillos,exſiccatóque in vmbra.

Cap. IIII.

THERIACI paſtilli confectio.Hunc paſtillum in hunc modum conficere oportet. Acceptis viperis [a] æſtatis initio, primùm vtrinque à cauda & capite quatuor digitorum longitudine amputare conuenit: dein excoriare,& in fictili cum aqua & [b] aniſo ſufficienti coquere. Vbi verò contabuerint, omnibus oſſibus exemptis, accipe de carnibus drach. ſedecim, & læuigato in mortario validè, affundens ex ipſo decocto, vt formari paſtilli poſſint. Formatos ſiccato in vmbra & reconde in vaſe,& vſu poſcente illis vtere.

a Æſtatis] Nicolaus habet θέρυς: Galenus ἔαρος, id eſt veris.
b Aniſo] Codex Nicolai legit ἀνίσυ, ſed Galenus & Paulus ἀνήθου, hoc eſt anethi.

Cap. V.

THERIACES Andromachi confectio. Paſtillorum theriacorum,paſtillorum ſquilliticorum,ſingul. drach.duodecim, piperis communis, hedychroi magmatis,ſing.duodecim, roſarum aridarum,ſcordii, iridis Illyricæ, ſeminis buniadis, glycyrrhizæ, ſing.drach. ſex,piperis albi drach.tres,opobalſami,cinamomi, agarici,ſing.drach.ſex,[a] rhei barbari,myrrhæ puræ,croci,caſiæ,nardi Indicæ,nardi Celticæ, cancrorum fluuialium cinerum,florum iunci odorati,thuris, piperis longi,dictamni,marrubii,ſtichadis,petroſelini Macedonici,terebinthinæ, calaminthæ, zingiberis, pentaphylli radicis, ſing.drach.tres,polii,chamæpityos, ſtyracis, mei,amomi, botryos Celticæ, Lemnii ſigilli, phu, chamædryos, folii, chalcitidis toſtæ,gentianæ,aniſi,ſucci hypociſthidis,carpobalſami,gummi,ſeminis fœniculi, apii,cardamomi,ſeſelis,acori,ſucci acaciæ, thlaſpeos,hyperici, caſtorei,ammeos,ſagapeni,ſingul.drach.duas, clematidis drach.vnam,malabathri drachm.duas ſemis,erui drach. quadraginta, ſquillæ toſtæ drach. ſexaginta, ariſtolochiæ longæ,ſeminis dauci,bituminis Iudaici,opopanacis,centaurii tenuioris,galbani,ſing.drach.vnam,mellis Attici lib.ſex,vini phalerni ſext.vnum.Coniice in mortarium opium,hypociſthidem, ſagapenum, glycyrrhizam,acaciam,ſtyracem,opopanacem,& affunde exiguũ mellis, & vnumquodque contuſum diſſolue, & adiice vinum vt illa ſuperet, ſinitóque vt per triduum madeſcant: inde arida omnia,radices ſcilicet,ſemina, herbas, tuſa & cribrata coniice in mortarium, & affuſo vino terito,ac læuigato vt collyria.deinde his è mortario exemptis admiſce omnia arida,& ſubigito fortiter. Poſt hæc iniice mel,terebinthinam,galbanum,&opobalſamum, & calefacta in cacabo confunde.in mortario hæc vniendo diebus quinque ſubige validè, & reconde in vaſe vitreo.Vtere hac antidoto poſt mẽſes ſex aut decem.Perfectè autẽ coquitur poſt annos decem. Theriaces probatio.Nos in homine periculum de hoc medicamento facere nequeuntes, in aliquo aliorum animantium idipſum facientes, veram huius medicamenti probationẽ inuenire conamur: Gallis enim [b] qui domi non enutriti neque nobis ſunt contubernales, ſed potius agreſtibus, & ſicciore præditis corporis temperamento, acceptis, his quidem hoc medicamentum infundimus, illis verò minus,& ſic ipſis obiicimus venenatas feras. Qui inter illos non biberint è theriaca, confeſtim moriuntur: qui verò biberint,roborantur,& à morſu vitam retinent. Theriacæ probatio. Probamus interdum medicamentum num ſit adulteratum, hoc modo: Quum enim damus eorum aliquod medicamentorum quæ per ventrẽ purgare valent,ſi præſumpta theriaca non purgat, medicamentũ eſſe optimum cognoſcimus. Vbi igitur purgationem impedierit per hoc experimentum, nũquam de hoc medicamento fallimur. Vſus huius antidoti & ſimilium.Theriaca extrinſecus impoſita,& epota,rabioſorum morſibus,& venenatorũ ictibus exquiſitè ſuccurrit.Cæterùm nobis etiam in peſtilentibus conſtitutionibus ſola hæc antidotus malo correptis prodeſſe adeò viſa eſt vt nullum aliud præſidium tanto malo reſiſtere fuerit idoneum. Quamobrem Hippocratem omnibus modis admirandum laudo, qui luem illã ex [c] Æthiopia Græcos inuadentem non aliter curauit quàm aerẽ mutando & alterando.Per vniuerſam enim ciuitatem iuſſit accendi ignẽ, non ſimplicis incenſionis materiam habentem, ſed ſerta & flores ſuauiſſimos alimentum eſſe ignis conſuluit,& ipſi vnguenta pinguiſſima infundi,vt per odorem [d] purum aerem redditum homines in mali ſubſidium reſpirarent. Simili ratione theriacen,ceu ipſa quoque ignis quidam purgatorius exiſtat, præſumẽtes in peſtifera aeris conſtitutione, neutiquam malo corripi ſinere nouimus:correptis verò iam poſſe mederi, aeris inſpirati malitiam inalterantem mutantémque,nec corporis temperaturam corrumpi ſinentem. Medetur autem diuturnis capitis doloribus,vertigini,auditus difficultati,& oculorũ hebetudini.Prodeſt quartanis.Nonnunquam verò & guſtus inſtrumentum laborãs reficit. Sæpius in phreneticis mentis alienationes,ſomnum inducens,generoſè ſedauit.Inſuper animi perturbationes, [e] & implexas ſomnis imagines abigit.Comitialib⁹ quoque ipſis vehementer ſolet auxiliari,humiditatem è capite abſumens, & liberum ſpiritui tranſitum efficiens. Iuuat etiam difficulter ſpirantes,diſſecans,& vt facilè educantur efficiens, ac extenuans lentos humores. Sanguinem reiicientibus admodum prodeſt cum decocto ſymphyti exhibita. Stomachi quoq; vitiis mederi ſolet. Non appetentem,& cibum capere non potentem, vt ipſos cum voluptate adeat,emendat. Nauſeam iuuat, [f] & omnem maximum latúmque lumbricum, qui omnem aſſumptum cibum depaſcitur, eóque reliquum totum corpus emaciat,mirabiliter ex inteſtinis eiicit. Iecinoroſis ſuccurrit. Lienoſos etiam ſanare ſolet, calculoſos, & cœliacos affectus,omniáque inteſtinorum vitia.Dyſenteriam,ileum,choleram, omnémque vteri imbecillitatem ſanat, & podagram. In ſumma, hæc ipſa antidotus ad omnis generis hominis mala à frigiditate orta vtilis exiſtit.

a Rhei barbari] Nicolaus habet ῥέυ βαρβάρυ: quum tamen in Galeno, Paulo & Aetio,ſcriptum ſit ῥήυ,ῥυ ποντικῦ,& ῥέυ ποντικῦ. Id quod ideo factum eſt, quia Nicolaus hîc (vt aliis etiam in locis ſæpe) rheum Ponticum & barbarum inter ſe, ac ſi vna res eſſent,confundit. quanquam paulo ſuprà veluti diuerſas res à ſe inuicem diſtinxerit.Vnde facilè coniicere licet,Nicolaum, vtpote vnguentarium, rerum medicarum non admodum peritum fuiſſe: aliâs enim hanc diuerſitatem facilè animaduertiſſet. b Qui domi ſunt enutriti,&c.] Hic locus in manuſcripto codice totus eſt deprauatus: ſic enim legitur ibidẽ, ἀλεκτριωνᾶς γὰρ λαβόντες μὴ εἰδότες τιναὶ οἰκοδίαι εἰσὶ, καὶ ὑμῖν ὀνορόφειι: quum potiùs,vt ex Galeno ſit manifeſtum, ita legendum ſit, ἀλεκτρυόνας γὰρ λαβόντες τοὺς μὴ ὅσοι γέ τινες οἰκοδίαιτοί τε εἰσὶν, καὶ ἡμῖν ὁμορόφιοι. c Æthiopia] Manuſcriptus codex perperam legit, ἐκ παιονίας,pro ἐκ τῆς αἰθιοπίας. d Purum, &c.] Et hoc loco corruptus eſt codex manuſcriptus: legit enim καθαρὸς γενόμενος ὁ ἀὴρ, οἱ ἄνθρωποι ἀναπνέωσιν: quum ita potiùs ſit legendum, ἵνα οὕτω καθαρὸν γενόμενον οἱ ἄνθρωποι ἀναπνεύσωσιν εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τὸν ἀέρα. Sunt & in ſequentibus aliquot mendæ, quæ ex Galeno in libello quem De theriaca ad Piſonem inſcripſit, reſtitui poſſunt. e Et implexas ſomnis] Manuſcriptus codex Nicolai habet, παρακοπτικὰς φαντασίας,pro περιπλοκὰς,&c. f Et omnem maximum, &c.] Manuſcriptus codex hîc totus eſt mutilus,& deprauatus: legit enim ſimpliciter,καὶ πᾶσαν νεμηνντικὴν ἐκβάλλει.quum ita planè ſit legendum,Galeno teſte: ἔτι καὶ τὴν μεγίστην καὶ πλατεῖαν ἕλμινθα γενομένην, καὶ πᾶσαν τὴν εἰσφερομένην τροφὴν ἐκνεμομένην, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἐκτήκουσαν τὸ ἄλλο πᾶν σῶμα, θαυμασίως ἐξάγει τῶν ἐντέρων.

Cap. VI.

THERIACA antidotus ex herbis,faciens ad ictus reptilium,& venenatis,pleuriticis,ruptis, conuulſis,diuturnis tuſſibus mirabiliter conferens. Gentianæ repurgatæ,ariſtolochiæ rotundæ, baccarum lauri decorticatarum,chamædryos,ſing.vnc.ſemis. Tuſa in pollinem & cribrata excipe melle Attico,& vtere. Datur pondere ſcrup.quatuor: febricitantibus cum mulſa, vacantibus febre cum vino. Imponitur etiam ictibus hoc medicamentum. In rabioſorum morſibus adiecto cancrorum fluuialium cinere præbeto.

Cap. VII.

THERIACA probata ad morſus rabioſorum. Spicæ nardi,pæoniæ, cinaberis herbæ quæ naſcitur in Lycia,æris vſti,ſingulorum vnc.ſemis, piperis communis vnc.ſemis drach.vnam. Excipe oxymelite ſufficienti,& præbeto magnitudine nucis Ponticæ in vino condito. Illinc etiam morſui.

Cap. VIII.

A

THERIACA antidotus venena abigens, admodum mira: & vt multa experientia comprobatum eſt, ad omnia quæ à venenatis feris orta ſint mala conferēs. Serpylli herbæ aridæ drach. duas, ariſtolochiæ rotundæ drach. quatuor, radicis bryoniæ albæ drach. I. centaurii [a]tenuis drāch. quatuor, mellis Attici quantum ſatis videbitur. Datur drachma vna ex vino tepido ieiuno.

a Tenuis] In codice manuſcripto corruptè λδ́κ pro λεπτῦ legitur.

Cap. IX.

B

THERIACE faciens ad eos qui à ſcorpione ſunt icti, & eos qui à draconibus liberari cupiunt, ad conuulſa, inflationes, & multa ſimilia. Huius igitur mihi copiā fecit Gallus quidam in Arabiæ veniens Cæſariam, qui multos illic ſtipendia faciens per ipſam ſeruauit. Radicis bryoniæ albæ drach. quatuor, ſeminis trifolii drachmas duas, iridis drach. quatuor, opopanacis drachm. duas, ariſtolochiæ rotundæ drach. tres, radicis roſmarini, liquoris papaueris, myrrhæ ſing. drach. duas, rutæ ſylueſtris ſeminis, ſerpylli, ſing. drach. tres, cumini Thebaici & Æthiopici, caſtorei, radicis eryngii, ſing. drach. vnam ſemis, farinæ eruinæ drach. ſex, vini Chii aut marini quod ſatis eſt. Vbi bene paraueris, finge paſtillos quorum ſinguli pendeant drach. vnam, & præbeto cum vino tepido.

Cap. X.

THERIACES Andromachi alia confectio, vt præcedens, valde laudata. Paſtilli ſquillitici, paſtilli theriaci, ſingulorum vnc. quatuor, hedychroi magmatis vnc. duas, cinamomi vnc. ſemis, piperis communis, opii, roſarum aridarum, ſing. vncias duas, ſcordii, buniadis, iridis, glycyrrhizæ ſucci, balſami, ſing. vnc. vnam, zingiberis hexag. tria, croci, myrrhæ, radicis [a]ephili, rhei Indici, piperis albi & longi, radicis dictamni, terebinthinæ, caſiæ, ſpicæ nardi, polii, ſtyracis calamitis, ſing. hexagia tria, ſeminis apii, ſeſelis, [b]ſamoletici, thlaſpis, ammeos, chamædryos, chamæpityos, fœniculi, ſucci hypociſthidis, nardi Celticæ, mei athamantici, gentianæ, aniſi, Lemnii ſigilli, chalcitidis, bituminis, amomi, acori, galbani, carpobalſami, phu, hyperici, acaciæ, gummi, cardamomi, dauci Cretici, ſing. hexagia duo, ſagapeni, opopanacis, caſtorei, centaurii, ariſtolochiæ longæ & rotūdæ, ſing. hexag. vnum. Hæc omnia trita in pollinem madefacito cum melle Attico & vino ſufficienti, & bene confecta reconde in vaſe. Vſu poſcente præbeto hexagium

C

vnum aut quantum volueris, cum vino veteri tepido, ieiuno.

a Ephili] Græcè eſt ἰφίλυ: ſed fortè legendum, vt ſuprà, τῆν ταφύλλυ ῥίζης. b Samoletici] Græcè legitur σαμωλητικῦ. Quid verò hac dictione innuat, diuinare non poſſum.

INDEX HIERARVM ET MEDICAMENTORVM ictericis & iſchiadicis conuenientium.

Hiera Logadii Memphitæ, ad diuturna mala à melancholia facta, Cap. I.
Hiera Logadii alia, Cap. II.
Hiera Theodoritos probata, Cap. III.
Hiera Theodoritos alia, ſimilis, Cap. IIII.
Hiera Iuſti, ad vertiginoſos, colicos, & à cane demorſos, Cap. V.
Hiera Iuſti ad capitis dolores, probata admodum, Cap. VI.
Hiera picra Galeni ad vitium ſtomachi, cruditatem, & alia, Cap. VII.
Hiera antidotus Logadii, valde probata, Cap. VIII.
Hiera Galeni, probata, Cap. IX.
Hiera alia Galeni, ad omne malum capitis, & ſtomachi imbecillitatem, Cap. X.
Hiera alia Galeni, vt præcedens, Cap. XI.
Hiera picra Galeni, admodum probata, Cap. XII.
Hiera alia, magna Galeni, Cap. XIII.
Hiera Logadii Memphitæ, mirabilis, Cap. XIIII.
Hiera Logadii ad caput dolentes, & lippitudine laborantes, Cap. XV.
Hiera Iuſti, ad capitis dolorem, Cap. XVI.
Hiera Iuſti omnem bilem à capite purgans, Cap. XVII.
Hiera Archigenis ad capitis dolorem, & comitiali morbo afflictos vtilis, Cap. XVIII.
Hiera Archigenis purgans caput & ſtomachum, ac omnis generis humores, Cap. XIX.
Hiera Archigenis ad melancholiam, Cap. XX.
Hiera purgatoria mirabilis admodum & probata, Cap. XXI.
Hiera antidotus è marrubio probata, Cap. XXII.
Hiera Rufi probata, Cap. XXIII.
Hiera Rufi admirabilis, Cap. XXIIII.
Hiera Conſtantini ad vitioſum corporis colorem, Cap. XXV.
Hiera Ducis ad melancholicos, pituitoſos, & reſolutos, Cap. XXVI.
Irini confectio probata, mirabilis valde, Cap. XXVII.
Hiera antidotus interpretatione Galeni & Hippocratis, Cap. XXVIII.
Ictericum præſidium, admodum mirabile, Cap. XXIX.
Ictericum aliud expertum, Cap. XXX.
Ictericum curans exquiſitè, Cap. XXXI.
Antidotus præſeruans ab iſchiade, expertum, Cap. XXXII.
Iſchiadico dolori ſummè conferens, Cap. XXXIII.
Hiera periculo vacans, ex Tralliano, Cap. XXXIIII.
Hiera picra Galeni, ad ſtomachum & caput, Cap. XXXV.
Hiera Antiochi probata, Cap. XXXVI.
Hiera picra Galeni ad turbationem ſtomachi, Cap. XXXVII.

De Hieris,& medicamentis ictericis & iſchiadicis conuenientibus,

Sectio vigeſimatertia.

Cap. I.

HIERA Logadii. Mala diuturna ex melancholia facta [a]tranſmutat. data enim humores purgat qui moleſt ias corpori exhibet, neque anguſtiam vllam facit, ſed appetentiam incitat, & robur corpori inducit, atque ægrotantem hilarem reddit, Comitiali morbo laborantibus, vertiginoſis, ſubitò concidentibus, ſpumantibus,& linguam mandentibus, aut conuulſis, ita vt putentur aliquibus à dæmone occupati eſſe, vtilis. Conuenit autem bilioſis, & elephantia correptis inter initia. Prodeſt etiam iis qui feris impetiginibus laborant, lethargicis, & iis qui inuoluntariè alui excrementa emittunt: potiſſimùm verò iis qui lethalia medicamenta hauſerunt. Dolorem quoque ſedat,& iecinoroſis vtilis eſt. Datur etiam pleuriticis, & iis quibus pericardium laborat. Educit enim vitioſos humores,& mouet menſtrua mulierum. Iſchiadicis, & [b]lumborum dolore affectis admodum conuenire creditur,& omnia diuturna mala ſanat, ter ſingulis menſibus ſumpta. Datur pondere ſcrupulorum nouem in aqua mulſa vnius menſuræ. Agarici, elaterii, ſalis ammoniaci, abſinthii, ammoniaci, foliorum Indicorum, ellebori nigri, ſquillæ toſtæ, ſcãmoniæ, myrrhæ, zingiberis, ſing. drach. ſex, aloes flauæ, euphorbii, ſing. drach. octo, polii herbæ, caſiæ, chamædryos, centaurii, hyperici, bdellii, marrubii, ſing. drach. quinque, piperis albi, cinamomi, opopanacis, ſagapeni, piperis longi, croci, petroſelini Macedonici, ſing. drach. quatuor, caſtorei, piperis nigri, ariſtolochiæ rotundæ, ſing. drach. tres ſemis, colocynthidis, polypodii, ſing. drach. octo, ſpicæ nardi, grani Cnidii, ſing. drach. ſex. Hæc trita in pollinem madefacito cum melle Attico deſpumato ſufficienti. Opopanacẽ, ſagapenum, ſolue in mortario cum melle, & probè confectum reconde in vaſe,& vtere.

a Tranſmutat] In manuſcripto codice συγκριτικὴ legitur, pro μελανσυγκριτικὴ, aut certè ἐκκριτικὴ, id eſt expellit. b Lumborum dolore vexatis] In manuſcripto codice φααδικοῖς pro ψυαδικοῖς legitur.

Cap. II.

HIERÆ Logadii alia confectio. Colocynthidis, polypodii, ſing. drach. duas, euphorbii, polii, grani Cnidii, ſing. drach. vnam S. frumẽtaria grana ſex, abſinthii, myrrhæ, ſing. drach. vnam gran. duodecim, centaurii, agarici, ammoniaci thymiamatis, folii, ſquillæ, ſpicæ, dacrydii, ſing. vnc. vnam, aloes flauæ, corymborũ thymi, caſiæ ligneæ, chamædryos, bdellii, marrubii, ſing. ſcrup. vnum grana quatuordecim, cinamomi, opopanacis, caſtorei, ariſtolochiæ longæ, trium piperum, croci, ſagapeni, ſeminis petroſelini, ſing. drach. ſemis, ellebori nigri & albi, ſing. drach. ſex, mellis Attici quantum ſufficit. Datur caſtaneæ nucis quantitate cum aqua tepida manè ieiuno.

Cap. III.

HIERA Theodoretis vehementer efficax, conducens vt altera. Summè enim congruit morbo comitiali affectis, iecinoroſis, lethargicis, melancholicis,& iis qui per circuitum exacerbantur, ſtomachicis, lienoſis, colicis & ilioſis. Inſigniter autem menſes ducit,& malo corporis habitui aduerſatur. Aloes flauæ drach. triginta, agarici drach. duodecim, croci, rhei barbari, acori, maſtiches, cinamomi, ſpicæ nardi, ſing. drach. tres, aſari, myrobalani nigri, ſing. drach. duas, coſti drach. quatuor, caſiæ, mei, chamædryos, piperis nigri & longi, zingiberis, gentianæ, amomi, floris iunci odorati, ſing. drach. vnam, piperis albi drach. duas, ſcammoniæ drach. duodecim, colocynthidis drach. duas. Trita in pollinem madefacito cum melle Attico ſufficienti, & probè confectam præbeto manè ieiuno cum aqua tepida drach. tribus.

Cap. IIII.

HIERA Theodoretis alia, vt præcedens. Aloes drach. xxx. aſæ fœtidæ, hoc eſt ſcordii dr. xii. agarici, croci, ſing. dr. tres, ariſtolochiæ longæ dr. i. S. aſari, iridis Illyricæ, opobalſami, ſing. dr. duas, coſti dr. quatuor, maſtiches, caryophylli, ligni cinamomi, ſing. dr. tres, caſiæ, nucis odoratæ, ſing. drach. xii. ſpicæ nardi dr. tres, epithymi drach. nouem, chamædryos dr. quatuor, mei dr. vnam, trium piperũ, euphorbii, ſing. dr. v. myrrhæ, florũ iunci odorati, ſing. dr. ii. gẽtianæ dr. ii. amomi drach. i. xylobalſami dr. duas, ſcamoniæ drach. nouem. Trita hæc in pollinem madefacito cum melle Attico ſufficienti, & præbeto drach. quatuor ex aqua tepida ieiuno.

Cap. V.

HIERA Iuſti conferens vertiginoſis, colicis, à cane demorſis, & ſimilis eſt præſcriptæ hieræ [a]Theodoretis. Epithymi drach. ſex, ſtichadis, marrubii, chamædryos, ellebori nigri corticis, ſcammoniæ, agarici, trium piperum, ſquillæ aſſatæ, paſtilli theriaci, ſing. drach. octo, colocynthidis, euphorbii, croci, petroſelini ſeminis, gentianæ, ammoniaci thymiamatis, ſagapeni, ſingulorum drachmas quatuor, aloes flauæ, opopanacis, polii, cinamomi, myrrhæ, ſpicæ nardi, caſiæ, florum iunci odorati, calaminthæ montanæ & fluuialis, ſing. drachm. duas, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorũ drach. vnam. Hæc trita in pollinem madefacito cum melle Attico ſufficienti.

a Theodoretis] Manuſcriptus codex habet ἀρχιγένες pro θεοδώρητος.

Cap. VI.

HIERA Iuſti ad capitis dolores, valde probata. Marrubii drach. duas, ſpicæ, chamædryos, ellebori nigri, ſcammoniæ, agarici, piperis nigri, ſquillæ torrefactæ, ſingulorum drachmas quatuor, colocynthidis, euphorbii, aloes flauæ, croci, gentianæ, ſeminis petroſelini, ammoniaci, ſagapeni ſing. drach. octo, opopanacis, polypodii, ſpicæ nardi, floris iunci odorati, pulegii, ſing. drach. quatuor, ariſtolochiæ rotundæ drach. duas, mellis quantum ſufficit.

Cap. VII.

HIERA Galeni, hoc eſt amara, ad vitium ſtomachi & cruditatem, ileum & ſubuerſiones, capitis dolores, hemicraniam, lienoſos, iecinoroſos, ſtomachicos, & vomentes cibum. Similiter anginoſos, epilepticos, deſtillatione laborantes, & gingiuarum inflammationem iuuat. Cinamomi, ſpicæ, croci, florum iunci odorati, aſari, caſiæ ligneæ, xylobalſami, carpobalſami, violarum, abſinthii, epithymi, agarici, roſarum, turpeti, maſtiches, colocynthidis pulpæ, ſing. drach. S. aloes flauæ quantũ omnium aliarum ſpecierum. Nonnulli medicorum duplum quantum omnium aliarum ſpecierum iniiciunt, mellis Attici quod ſatis eſt. Dantur hexag. tria, aut tria & ſemis, pro viribus cum aqua tepida ieiuno.

Cap. VIII.

HIERA antidotus Logadii, valde probata. Maxima verò eiuſdem commoditas, quòd è profundo excellenter purgat varios humores, neque compreſſionem, neque anxietatem, neque inappetentiam, neq; aliã perplexitatem faciens, ſed potiùs bene ſpirãtes, hilares, robuſtóſque efficit, vt excellentiam eius aliquis miretur. Medetur itaque hemicranicis affectibus, vertiginoſis, morbo comitiali, inſaniæ, melancholiæ, lethargo, & ſimilibus. Item hebetudini viſus, difficultati auditus, amiſſioni vocis, aſthmaticis, ſtomachicis, affectib⁹ diuturnis, lienoſis, nephriticis, cœliacis, iſchiadicis, arthriticis, & podagricis. ſanguinẽ mulierũ ducit. trementibus cõducit, impetiginibus feris & omnibus in ſuperficie corporis

ortis exanthematis, elephantia correptis, humoréſque dolorem excitantium febrium curat,& omnia maligna vlcera & canceroſa. Colocynthidis drachmas quatuor, ſquillæ aſſatæ,agarici,ammoniaci,ellebori nigri, corticis, ſtichadis,hyperici,ſingulorum drachmas octo, epithymi,polypodii,bdellii,aloes flauæ,chamædryos,marrubii,caſiæ,ſingulorum drachmas quatuor,myrrhæ,ſagapeni,croci,ariſtolochiæ longæ,trium piperum, cinamomi,opopanacis,caſtorei,ſeminis petroſelini, ſingul. drachmas duas,mellis Attici quantum ſufficit.Perfecta menſura drach.quatuor,media drach.III. minima dr.II. cum aqua mulſa ſufficienti & ſalis tenuiſſimè triti cochlear.ſemis.Datur autem manè ieiuno.

Cap. IX.

HIERA Galeni,valde probata.Chamædryos,piperis longi & albi,agarici,ſtichadis, ellebori nigri, ſcammoniæ, ſpicæ nardi,ſquillæ aſſatæ,epithymi, ſingulorũ drachmas tres,croci,ammoniaci, euphorbii, ſingulorũ drachmas quatuor,mellis quod ſatis eſt.

Cap. X.

HIERA alia Galeni,ad omne capitis malum,dolorem aurium,oculi mala,& ſtomachi imbecillitatem. Aloes flauæ vnciam vnam drachmas duas, ſpicæ hexagiũ ſemis,cinamomi,xylobalſami,caſiæ, croci, maſtiches, pulpæ colocynthidis,agarici,centaurii, euphorbii, epithymi,aſari,ſingulorum hexagium ſemis, mellis Attici quod ſatis eſt.Datur pro viribus cum aqua tepida manè ieiuno.

Cap. XI.

HIERA alia Galeni ad melancholicos, comitiali morbo laborantes,vertiginoſos,refrigerationem totius corporis,& ſitim,obſtructionem item iecoris ac lienis. Datur etiam regio morbo affectis cum decocto abſinthii.Efficax eſt quoque ad viſcera, hypochondria, dorſum,& renes ac vteri mala ſanat. Aloes flauæ vnc. duas, cinamomi,nardi,coſti,xylobalſami,caſiæ puræ, maſtiches,aſari, roſarum,abſinthii, amomi, ſingulorum drachmam vnam ſemis,mellis Attici quantum ſufficit.Datur ponticæ nucis quantitate cum aqua tepida manè ieiuno.

Cap. XII.

HIERA amara Galeni admodum probata, potens eadem quæ præcedens.Ducit etiam menſes mulierum, & conceptionem iuuat.Mirabiliter etiam ad refrigerationem vteri valet.Colocynthidis,florum iunci odorati,cinamomi,xylocaſiæ,ſing. hexag .I.xylobalſami,croci,ſing. hexag.vnũ,maſtiches, aſari,ſing. hexag.S.aloes flauæ quantum omnium aliarum ſpecierum,mellis Attici quod ſatis eſt,Datur manè ieiuno hexagia tria aut tria & ſemis cum aqua tepida.

Cap. XIII.

HIERA alia magna Galeni,ad capitis dolores,vertiginem,morbum comitialem,cholericos,melancholicos pituitoſos,quartanos,hydropicos,pleuriticos, [a]nephriticos,dyſentericos,reſolutos, ſtomachicos, morbo regio correptos,lienoſos,iecinoroſos,lethargicos.Arteriæ etiam raucitatem ſanat,& vniuerſo corpori ſanitatẽ præbet.Aloes flauæ,ſeminis petroſelini,abſinthii,piperis nigri,ſingulorum hexagia duo,colocynthidis,ſquillæ aſſatæ,agarici,ellebori nigri, ammoniaci, ſulphuris, hyperici,ſingulorum hexagium vnum ſemis,epithymi, polypodii,bdellii,ſucci chamædryos, braſſicæ exiguæ, caſiæ,ſingulorum hexagia tria,myrrhæ, ſagapeni,ariſtolochiæ longæ,piperis albi longi, cinamomi, opopanacis,caſtorei, ſingulorum vnciam vnam, mellis Attici quod ſatis eſt.Datur manè & veſperi cum tepida aqua ſufficienti.

a Nephriticos]In manuſcripto Nicolai codice eſt διαφορητικὴ, fortè pro νεφριτικοὺς ſcriptum.

Cap. XIIII.

HIERA Logadii Memphitæ,mirabilis, temperata.Abducit noua & vetera mala,maniam, & omnẽ melancholiam omnino purgat,crudos humores ſine moleſtia,& quidem à principio.Facit ad eos qui non concoquunt,& eos qui ſumpſerunt lethalia venena.purgat etiã humores crudos areſcentes.Prorſus inualidos, difficultates vrinæ,ſeminis profluuium inuoluntarium iuuat, & ad vterina mala ter mẽſe ſumpta valde mirabilis eſt. Agarici,ammoniaci thymiamatis,folii,ſileris, aſari, dacrydii,ſcordii,ſingulorum hexagium vnum,caſiæ,chamædryos,hyperici,bdellii, marrubii, ſingulorũ, hexag. quatuor,cinamomi,opopanacis, caſtorei, ariſtolochiæ longæ,trium piperum,croci,ſagapeni, ſeminis petroſelini,ſingulorum hexagia quinque,colocynthidis, myrrhæ,elaterii,ſingulorum hexagium vnum,abſinthii,zingiberis,ſingulorum hexagium vnum,euphorbii, polii, grani Cnidii, ſingulorum hexag. duo,epithymi hexag. quinque,ellebori nigri,centaurii, ſingulorum hexagiũ vnum,mellis Attici quod ſatis eſt.Datur ex aqua tepida manè ieiuno.

Cap. XV.

HIERA Logadii mirabilis ad dolentes caput,& lippitudine laborantes.Eſt ſimilis ei quæ prædicta eſt. Agarici hexagium vnum & quartam eiuſdem partem, ammoniaci thymiamatis,folii,aloes flauæ,thymi,polii,caſiæ,chamædryos,polypodii repurgati, ſingulorum hexagium vnum,trium piperum,opopanacis,caſtorei, ariſtolochiæ longæ,ſingulorum hexagium vnum, colocynthidis hexagium ſemis,corticis ellebori nigri,ſquillæ aſſatæ,ſingulorum hexagium vnum,dacrydii hexag. octo,hyperici, bdellii,marrubii aridi,ſingulorum hexagium vnum,croci ſtagium ſemis ſcrupulum vnum, ſeminis petroſelini hexagium vnum,libyſtici,lapidis Armenii,ſingulorum hexagium ſemis,iridis aridæ,zingiberis,ſeſelis,ſingulorum vnciam ſemis,centaurii hexagia duo,myrrhæ,thuris, ſingulorum hexagia quatuor, euphorbii hexagia duo,ſtichadis hexagium ſemis, melanthii hexagia duo,grani Cnidii, ſagapeni,ſingulorum vnciam ſemis,mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. XVI.

HIERA Iuſti,ad capitis dolorem. Marrubii hexag. duo,ſpicæ nardi,chamædryos,ellebori nigri, dacrydii, agarici,piperis nigri,ſquillæ aſſatæ, ſingulorum hexag. quatuor,colocynthidis,euphorbii,aloes flauæ,croci,gẽtianæ,petroſelini,ammoniaci,ſagapeni,ſingulorum hexagia octo,opopanacis,polypodii, ſpicæ nardi, florum iunci odorati,pulegii,ſingulorum hexagia quatuor, ariſtolochiæ rotundæ hexagia duo, mellis quantum ſufficere videtur.

Cap. XVII.

HIERA alia Iuſti,omnem flauam bilem à capite purgans.Colocynthidis,ſtichadis,chamædryos, piperis albi & nigri,corticis ellebori nigri,agarici,dacrydii, ammoniaci,ſquillæ aſſatæ,ſingulorum drachmas octo,croci,euphorbii,ſingulorum drachmas quatuor, myrrhæ drachmas duas,mellis Attici quod ſatis eſt.Pondus exhibitionis perfectum drachmæ tres:minus,drach.duæ, ex mulſa calida ſufficienti. Iuxta pondus antidoti præbe granum ſalis fabæ magnitudine, ſicque probè confecto vtere.

Cap. XVIII.

HIERA Archigenis ad capitis dolorem & eos qui comitiali morbo laborant.Chamædryos,agarici,marrubii,vnciam vnam ſemis hexagium vnum, colocynthidis hexagia viginti,ſtichadis,opopanacis,ſagapeni,ſingulorum hexagia octo, petroſelini Macedonici, folii,ariſtolochiæ,ſingulorum hexagia duo, mellis Attici quãtum ſufficit.Datur pro arbitrio.

Cap. XIX.

HIERA Archigenis alia, caput & ſtomachum omniſque generis humores excellenter purgans. Colocynthidis,ſquillæ aſſatæ, euphorbii,gentianæ,opopanacis,paſtillorum theriacorum,ſingulorum drach. quinque,ſtichadis drachmas ſex,ſeminis petroſelini,ellebori nigri,ſcammoniæ, piperis nigri & longi,ſingulorum vncias duas,ligni cinamomi,iridis Illyricæ,ſagapeni,myrrhæ,ſpicæ nardi,florum iunci odorati, & radicis calaminthæ montanæ,ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſing.

drachmas duas,ſeminis rutæ ſylueſtris drachmas duas ſemis,aloes flauæ drachmas quindecim,pullorum hirũdinis vſtorum cineris,acori,xylobalſami,carpobalſami, ſeminis apii,ſingulorum drachmam vnam ſemis, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. XX.

HIERA Archigenis ex epiſtola ad Marſum de melancholia. hic verò in alio loco ait eſſe Rufi.Opopanacis drachmas quatuor,ſagapeni drachmas quinque, petroſelini,ariſtolochiæ rotundæ,piperis albi, ſingulorũ drachmas duas ſemis,cinamomi,ſpicæ nardi,myrrhæ, polii,croci, ſingulorum drachmas duas. nonnulli adiiciũt chamæpityn.Ego verò pro chamæpity iniicio chamædryn.Hæc trita in pollinem, ſubigito cum melle ſufficienti,& reconde in vaſe,& præbeto.Multoties ex ea dedi ſcrupulos decẽ,& effeci vt decies aut vndecies is qui ſumpſerat excerneret.Integra exhibitio eius drach.quatuor ex aqua mulſa adiecto ſale quantum eſt cochleare paruum.[a]Malè enim ægro affecto, efficacem facit præparationem:non ſolùm multitudine eorum quæ per aluum educuntur,ſed affectus proprietate, priuatim atrã bilem minuens.Conuenit pleuritidi, flatuoſiſque malis eſt accommodatiſſima. Optimam facit reſpirationem, & iis quæ nutritionem impediunt è regione aduerſatur.[b]Colorem mirificè emendat,tum quòd ſanguinem [c]excolet,tum quia vitioſum ſpiritum accẽſum lucidiorem reddat.Sed nunc [d]non eſt laudandi inſtitutum eam quam haud temerè hieram appellant: prolixa enim futura eſſet oratio.Cæterùm melacholicorum affectuum nullum aliud reuera huic comparandum inueniemus præſidium.Nam multos noui ob huius aſſiduum vſum nullo alio indiguiſſe medicamento,[e]etiamſi nullam bilem excreuerint.Neque enim hi tantùm melancholici vocantur qui atram excernunt,ſed qui in ſolidis iã hanc ſtructuram obtinent.Membranarum cerebri malos habitus quam maximè exterit.Proinde morbum comitialem & inſaniam illinc natam mirum in modum demolitur.

a Malè]Manuſcriptus codex legit perperam admodum,κακοπίνȣ pro κακοπίνως. b Colorem &c.]In codice manuſcripto corruptè legitur καὶ χρωμάτοις μυστικώτατον,pro χρώματος σμηκτικώτατον.Qui locus iterum oſtendit,quantis nobis hæc conuerſio laboribus conſtiterit. c Excolet]Codex Nicolai perperam καθηλίζων pro καθυλίζων legit. d Non eſt laudandi] In manuſcripto codice eſt ſcriptum ἐγκομένον pro ἐγκώμιον. e Etiamſi nullam]Græcè eſt perperã ſcriptum κἂν ἴδη μίας χολὴν ὡς ἀποκρίνει,pro κἂν εἰ μηδεμίαν χολὴν ὅλως ἀποκρίνοιεν.Sic nuſquam non deprauatum eſt Nicolai exemplar manuſcriptum.

Cap. XXI.

HIERA purgatoria mira admodum & probata. Præcipuum verò hoc habet, quòd purgans excellenter vnum aliquem & varios humores educẽs,neque cõpreſſionem,neque anguſtiam,neq;imbecillitatẽ,neque appetentiæ deiectionem,neque aliquam perplexitatem ægrotanti facit. Plurimùm verò ac vehemẽter confert ad diuturnos morbos comitiales, eóſque ita vehementes vt mingant,cacent,cruentam linguam habeant,ſpument,& omnino conuulſione comprehendantur laborantes ipſi.Exeuntes è poteſtate,furioſos, melancholicos,tremebundos,reſolutos,elephãtia correptos, feram impetiginem,omnem circuitum à bile factum, iecinoroſóſque ſanat,menſes ducit. Pleuriticos ad naturalem ſtatum reducit.Ter menſe data,reuera probè auxiliatur. Colocynthidis herbæ folia drachmarũ decem,ſquillæ aſſatæ drachmas quinque,ammoniaci thymiamatis,agarici,ſcammoniæ,ellebori nigri, ſingulorum drachmas quinque,hyperici,epithymi, polii,bdellii, aloes flauæ, chamædryos,marrubii,caſiæ, ſingulorum drach. quatuor,piperis longi & albi,cinamomi,croci,opopanacis, ſagapeni,caſtorei,petroſelini Macedonici, ariſtolochiæ longæ,ſingulorum drachmam vnam ſemis, mellis Attici quòd ſatis eſt.Datur ſingulis diebus drachma vna ſemis,ter menſe.

Cap. XXII.

HIERA probata è marrubio. Stichadis,marrubii, [a]chamærotis ſylueſtris,colocynthidis,ſingulorum drachmam vnam,opopanacis,ſagapeni,ſeminis petroſelini,ariſtolochiæ rotundæ, piperis communis, cinamomi,ſpicæ nardi,polii,myrrhæ,croci,ſingulorum drach. duas,mellis Attici quod ſufficit.

a Chamærotis]Græcè eſt χαμαίρωτος. Quid verò hæc dictio ſignificet ignorare nos fatemur.

Cap. XXIII.

HIERA Rufi probata,qua vti conſueuit Galenus. purgat enim ſine moleſtia.Cõfert morbo comitiali,hemicraniæ,pleuritidi,tabidis,coli dolorib⁹,diuturnis malis,lienoſis,[a]& iis quib⁹in vniuerſo corpore eugata exigua alba exoriuntur,quæ vocantur Latinis aoriga,podagricis & arthriticis. non dabis verò hanc iis qui defluxione laborant.Mulieribus quæ non purgãtur prodeſt, & iis qui laborant eugatis magnis & ſcabie. Dabis hanc etiam ad lumbricos,impetiginéſque.purgat quoque aluum.Colocynthidis,piperis, chamædryos, maſtiches, ſingulorum hexagia quatuor,croci,myrrhæ, ſingulorũ hexagia duo,dacrydii drachmas tres,mellis Attici quod ſatis eſt,ammoniaci drachmas duas ſemis,euphorbii dr. vnam ſemis.Datur iuxta hominis temperamentũ duobus diebus. podagricis triginta diebus cochlearia duo ex mulſa.Dixit verò aliquis ſapientum,quòd multoties data,elephantia laborantes purget.

a Et iis quibus in vniuerſo corpore]Hæc vtcunque potuimus reddere coacti ſumus.In codice enim Nicolai ita ſcriptũ eſt,καὶ εἴ τινες ἐμβάλλουσι εὔγατα μικρὰ λευκὰ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, ἅπερ λέγουσι οἱ λάτινοι ἀορίγα.Vtraque enim vox,Græca nimirum εὔγατα & Latina aoriga,nobis incognita. Sed ambæ haud dubiè corruptæ ſunt & barbaræ.

Cap. XXIIII.

HIERA Rufi,confectio mirabilis.Aloes flauæ vnciam ſemis,ellebori nigri & albi,ſingulorum drachmas duas,dacrydii, colocynthidis, ſingulorum drachmam vnam ſemis,nitri,euphorbii,polypodii, ſalis ammoniaci,ſingulorum drachmam vnam grana ſeptem &ſemis, piperis communis,cardamomi, croci, agarici, maſtiches,epithymi,ſingulorum drachmam ſemis grana ſeptem,xylocaſiæ,balſami,opopanacis,cocalis, ſingulorũ ſcrupulum vnum & quartã eius partem, hoc eſt grana quinque,myrrhæ drachmas ſeptem,mellis Attici quãtum ſufficit.Datur eunti dormitum ex tepida aqua caſtaneæ quantitate.

Cap. XXV.

HIERA Conſtantini, prodeſt ad vitioſum corporis colorẽ & faciei.Myrobalani cepuli Indici & flaui,violarum,abſinthii,ſingulorum drachmas duas,myrobalani bellyrici,emplici,caſiæ repurgatæ,epithymi,ſenæ,agarici,cuſcutæ,floris iũci odorati,rhei barbari, ſingulorum drachmam vnã,xylocaſiæ,ſpicæ, aniſi, maſtiches, ligni aloes,ſalis gemmæ,(eſt ſpecies lapidis)nitri,ſingulorum drachmam ſemis,mellis Attici quod ſatis eſt.Datur quantum libet dormituris:vacãtibus,febre cum vino,febricitantibus autem,cum aqua tepida.

Cap XXVI.

HIERA Ducis,ad melancholicos, & pituitoſos & reſolutos mirabilis. Agarici,colocynthidis,turpeti, epithymi,cuſcutæ,ſingulorum ſcrupulos duos grana quinque:ligni aloes,rhei barbari,carpobalſami,florum iunci odorati,xylocaſiæ,croci,aſari,cinamomi, maſtiches, roſarum,abſinthii,folii,lapidis litzi,lapidis lazuli, ſing. drachmas duas,dacrydii drachmam vnam ſemis, aloes flauæ drachmas duas ſemis,mellis Attici quantum ſufficere videtur.Datur ex aqua tepida media nocte. Si verò hanc vis redigere in pilulas, fermentato probè cum iure abſinthii,& præbeto dormituris veſperè pilulas nouemdecim aut vigintiunam.

Cap. XXVII.

IRINI confectio, admodum probata. Aſpalathi vncias ſeptem, olei communis vncias nouem. Aſpalathũ ſubtiliter tritum coniice in aquæ cochlearia quinque & ſine vt illic maceretur diebus tribus,& coquito iuſto tẽpore.Expreſſum in craterem coniice, & cum ipſo ſubtiliter triti xylobalſami,myrrhæ, ſingulorum vnciam vnam,& rurſus coquito iuſto tempore:dein colato, & ſtatue oleum hoc in ſtatera,& æquali ponderi olei adiice

irin probè tuſam,& ſine vt in eo maceretur diebus & no ctibus tribus. Deinde expreſſo validè,& ita parato, quouis tertio die vtere.

Cap. XXVIII.

HIERA antidotus interpretatione Galeni & Hippocratis,quæ non ſolùm aluum,ſed & reliquum corpus purgat:præcipuè verò à capite ad inferiora trahit. Nónulli pro medicamento vtuntur ieiunis dantes modicũ commanducandum. Morbo comitiali laborãtibus, melancholicis, vertiginoſis & neruorum malis diuturnis correptis mirum in modum confert. Trium piperum ſingulorum drachmam vnam,ammoniaci drach. tres, colocynthidis drachmam vnam,myrrhæ drachm. tres, croci drachm. quinque,ſcammoniæ drachmam vnam ſemis,chamædryos,epithymi, ſingulorum drachmam vnam,abſinthii ſucci drachmam ſemis,ſalis ammoniaci drachmam ſemis, mellis Attici quod ſatis eſt.

Cap. XXIX.

ICTERICVM præſidium mirabile. Rubi ramorum manipulum vnum, aquæ puræ ſextarium vnum. Coniice in ollam nouam,& coquito ad dimidium:dein colato,& reconde in vaſe,& da bibendum manè ieiuno cyathum vnum diebus quinque aut ſeptem, & confeſtim diſcutitur malum.

Cap. XXX.

ICTERICVM aliud probatum. Radicem anchuſæ aridam probè contunde,& accipe cochlearia duo, & irrigato cum aquæ menſura vna. Da bibendum ieiuno: eſt enim mirabile.

Cap. XXXI.

ICTERICVM exquiſitè curans. Sulphuris ignem non experti hexagium vnum, ſalis communis hexag. ſemis. Trita bene da comedenda ieiunis cũ ouis ſorbilibus:eſt enim præcipuum admodum.

Cap. XXXII.

AB iſchiade præſeruans, probatum. Scribe in laminam ſtanneam,Barboth, barboth libera ſeruum Domini N. à dolore qui ipſum corripuit iſchiadico: & appende collo laborantis.

Cap. XXXIII.

ISCHIADIS dolori ſummè conferens. Radix cyclamini appenſa collo laborantis.

A Cap. XXXIIII.

HIERA periculo vacans,ex Tralliano. Aloes ſcrup. duos,folii,agarici,opopanacis,amomi, croci, ſagapeni, caſtorei,dacrydii,ammoniaci,ſingulorum ſcrupulos v. polypodii,caſiæ,ſingulorum ſcrupulos quatuor,piperis albi,petroſelini Macedonici, ariſtolochiæ,ellebori nigri ſingulorum ſcrupulos duos ſemis, marrubii aridi, chamædryos,bdellii,colocynthidis, ſingulorum ſcrupulos quatuor. Integra exhibitio,ſi quidem cum melle confeceris ſcrupuli ſeptem:ſi verò cum melle excipere volue-

B ris(quemadmodum multi confueuerunt) dato ſcrupulos duodecim.& probè parato vtere.

Cap. XXXV.

HIERA amara Galeni, mirum in modum conferens ſtomacho & capiti. Aloes flauæ drachmas quatuor decim ſemis,cinamomi,croci,coſti, floris iunci odorati,xylobalſami, caſiæ fiſtulæ puræ,maſtiches,aſari,roſarum,amomi,abſinthii,ſingulorum drachmam vnam. Trita in pollinem ſubigito cum melle Attico ſufficienti,& præbeto hexagia tria aut tria & ſemis, pro viribus:

C carentibus febre ex vino, febricitantibus cum aqua tepida.

Cap. XXXVI.

HIERA Antiochi probata. Chamædryos, agarici, colocynthidis,ſingulorum drachmas octo,ſquillæ aſſatæ,ammoniaci thymiamatis,ellebori nigri,clematidis, piperis albi,ſingulorum drachmas duas ſemis, cinamomi,ſpicæ nardi,zingiberis,myrrhæ troglodyticæ,croci, folii,ſingulorum drachmas duas, mellis quod ſatis eſt.

Cap. XXXVII.

D HIERA amara Galeni,ad aſperitatem gulæ & mala vteri peculiariter valẽs. vrinam quoque mouet. Tuſſientibus,caput dolentibus,vertiginoſis, defluxione laborantibus,hydropicis, nephriticis & iecinoroſis confert. mirum in modum etiam menſes mulierum ducit. Spicæ,carpobalſami, xylobalſami, floris iunci odorati, cinamomi,nardi,dacrydii,roſarum, violarum, epithymi,agarici,abſinthii,turpeti,ſenæ, ſingulorum vncias duas ſemis,rhei barbari hexagia tria, croci vnciam vnã, aloes flauæ quantum omnium aliarum ſpecierum,mel-

E lis Attici quod ſatis eſt. Vbi probè parauerìs præbeto media nocte hexagia tria aut tria & ſemis cum aqua tepida ſufficienti.

INDEX COLLYRIORVM.

Collyrium Soteria Amanithonis,admodum efficax, *Legitur infrà Manithonis*, Cap. I.

Collyrium Sol,ad omnis generis affectus, Cap. II.

Collyrium lumen,ad albugines & ſtaphylomata, Cap. III.

Collyrium Aquila repurgans albugines, Cap. IIII.

Collyrium Proteus ad incipientes ſuffuſiones & alia mala, Cap. V.

Collyrium Monohemeron magnum ad initia,& diutur nos affectus, Cap. VI.

Collyrium Nardaniũ, ad multam defluxionẽ & omne malum, Cap. VII.

Collyrium Libyanum ad phlegmonas & vlcera, Cap. VIII.

Collyrium è croco ad ſuperantes chemoſes & phlegmonas, Cap. IX.

Collyrium Cicius albus,ad incipientes lippitudines, Cap. X.

Collyrium è lacte mirabile, Cap. XI.

Collyrium è cornu,ad phlegmonas & defluxiones, Cap. XII.

Collyrium ad defluxiones,ſtaphylomata,chemoſes,puſtuľas & membranarum rebelliones, Cap. XIII.

Collyrium Libyanum vocatum, Cap. XIIII.

Collyrium ad ſugillata & dolores, Cap. XV.

Collyrium ad morſus in tunicis oculorum factos, Cap. XVI.

Collyrium Hydaron ad oculos ſugillatos, Cap. XVII.

Collyrium Irin,ad albugines, Cap. XVIII.

Collyrium è roſis magnum, ad diuturna & ſordida vlcera, Cap. XIX.

Collyrium ſacra anchora, ad albugines non tenues ac denſas, Cap. XX.

Collyrium Theodoretũ,viſum acuens, Cap. XXI.

Collyrium After,ad omnem vehementem dolorem, puſtulas, ſtaphylomata,& diuturna vlcera, Cap. XXII.

Collyrium Hermolaus,ad omnem affectum ocularem, Cap. XXIII.

Collyrium è cornu,ad albugines & omnes affectus, Cap. XXIIII.

Collyrium Zoili ad veteres & recentes affectus, Cap. XXV.

Collyrium Lambonis ſtupefactorium, anodynum & ſomniferum, Cap. XXVI.
Collyrium Proteus,ad incipientes ſuffuſiones, hebetudines & cicatrices, Cap.XXVII.
Collyrium Lambonis ad chemoſes, foſſulas,& omnem oculorum perturbationem, Cap. XXVIII.
Collyrium è fœniculo ad hebetudines, principium ſuffuſionis,& cicatrices, Cap.XXIX.
Collyrium è cornu nigro,ad omnem diuturnum affectum & albugines, Cap. XXX.
Collyrium Phœnix ad albugines,pterygia, facitque viſum acutum, Cap. XXXI.
Collyrium è roſis, ad phlegmonas,chemoſes & rubores palpebrarum, Cap. XXXII.
Collyrium album è roſis, Cap. XXXIII.
Collyrium Monohemeron, Cap. XXXIIII.
Collyrium Monohemeron ad pterygia, Cap. XXXV.
Collyrium croceum reprimens, Cap.XXXVI.
Collyrium Pelarion,ad omnem affectumadmodum bonum, Cap.XXXVII.
Collyrium è thure,ad caua vlcera & foſſulas, Cap. XXXVIII.
Collyrium Theodotium magnum, ad omnis generis oculorum mala, Cap.XXXIX.
Collyrium enſtacton,ad viſus acumen mirabile, Cap.XL.
Collyrium è lapidibus ſcylaciis, ad defluxionem reprimedam & diuturnas lippitudines, Cap.XLI.
Collyrium è ſucco ad omnem affectum, Cap.XLII.
Collyrium Anerii chirurgi,ad epiphoras, Cap.XLIII.
Collyrium è cornu ad omnes generis defluxiones, ſordida vlcera,callos & aſperitudines, Cap.XLIIII.
Collyrium Miraculum appellatum,ad omnem lippitudinem,ictum & ſugillatos, Cap.XLV.
Collyrium tenerum mollėve,dolorem mitigans, Cap.XLVI.
Collyrium Pacianum,ad diuturna vlcera & ſordida, Cap.XLVII.
Collyrium Libyanum,ad defluxiones,dolores & recentes lippitudines, Cap.XLVIII.
Collyrium ex aceto, ad omnem affectum inueteratarū aſperitudinum, Cap.XLIX.
Collyrium viſum acuens & omnem hebetudinem, & incipientes ſuffuſiones, Cap.L.
Collyrium lacrymas retinens, ad incipientes ſuffuſiones, Cap.LI.
Collyrium molle,ad intolerabiles lippitudines, Cap.LII.
Collyrium Pſitacium,ad dolores,puſtulas,æſtus,cicatrices & alia mala, Cap. LIII.
Collyrium ad omnem defluxionem,phlegmonen, dolorem vehementem & capitis dolorem, Cap. LIIII.
Collyrium lumen,ad myiocephala & albugines, Cap. LV.
Collyrium è cornu,ad aſperas lippitudines & diuturnos affectus, Cap. LVI.

Collyrium Onilabium ad vlcera,puſtulas, rupturas, vſtiones, vuæ procidentiam & alia mala, Cap. LVII.
Collyrium Achariſton,ad maximas epiphoras, Cap.LVIII.
Collyrium diathalias, ad omnia vlcera, Cap.LIX.
Collyrium Diathece ſiue teſtamentum Chryſochoi, Cap.LX.
Collyrium Cholas,comprehendens omnem lippitudinem, & reprimens omnem defluxum, Cap.LXI.
Collyrium è ſucco polygoni ad ſeptuaginta duo mala oculorum, Cap.LXII.
Collyrium è ſucco coriandri,ad acuta mala in principiō inſtillatum, Cap.LXIII.
Collyrium Hecatombe, ad incipientes lippitudines, Cap.LXIIII.
Collyrium Cleonis,profundiſſima vlcera implens, Cap.LXV.
Collyrium Cleonis aliud, Cap.LXVI.
Collyrium è vino Phalerno ad vlcera,vulnera,dolorem, affectuſque diuturnos, Cap.LXVII.
Collyrium è fellibus,viſum acuens,& ad cicatrices,albugines,& alia vtile, Cap.LXVIII.
Collyrium Dionyſos ſiue lumen, reprimens, Cap.LXIX.
Collyrium lumen,viſum maximè acuens, Cap.LXX.
Collyrium Hermi,viſum acuens, Cap.LXXI.
Collyrium è ſucco radicis cucumeris ſyluestris ad cicatrices & albugines, Cap.LXXII.
Collyrium Achariſton,ad affectus plurimos & maximè glaucos oculos, Cap.LXXIII.
Collyrium omnibus conferens, Cap.LXXIIII.
Collyrium ex Erie ad albugines & hebetudines, Cap.LXXV.
Collyrium Stratiotes,viſum acuens, Cap.LXXVI.
Collyrium Antoninus, foſſulas complens & cicatrices extergens, Cap.LXXVII.
Collyrium odoratum ad vulnera & myiocephala, Cap.LXXVIII.
Collyrium Aſyncriton ad myiocephala & ſtaphylomata, Cap.LXXIX.
Collyrium Memphites ad albugines, hebetudines, & ſuffuſiones, Cap.LXXX.
Collyrium ad oculos quos pili pungunt, Cap.LXXXI.
Collyrium tingens albugines & cicatrices, Cap.LXXXII.
Collyrium tingens cicatrices in oculis, Cap. LXXXIII.
Collyrium ad albugines & nebulas omnis generis, Cap. LXXXIIII.
Collyrium ophthalmicum, dictum Diatheca Chryſochoi, Cap. LXXXV.
Collyrium conferens ad albugines oculorum & nebulas, Cap. LXXXVI.
Aquæ ocularis confectio, Cap. LXXXVII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI, De Collyriis,

Sectio Viceſimaquarta.

Cap. I.

COLLYRIVM Soteria dictum Manithonis admodum efficax, ad incipientes lippitudines, defluxionem, vlcera, oculos ſcabioſos, hebetudinem, albugines, tenues vngues, encanthides, ſuffuſione atque punctionibus laborantes. Eſt etiã ſomniferum & omnem in oculis factam cauſam vincit. Habet caſiæ drachmas ſex, æris vſti drachmas quatuor, ſtibii drachmas octo, ceruſſæ drachmam vnam ſemis, pompholygis drachmas duas, aloes flauæ, opobalſami, florum verbaſci, roſarum tenerum, carnis baccarum, myrti maturarum, lycii, coriandri, ſucci mandragoræ, & hyoſcyami, ſingulorum drachmas duas, fœnigræci cocti in aqua pluuiali, & maſtiches expreſſionis exquiſitæ drachmas duas, ſucci ſolani, mellis Attici, ſingulorum drachmas duas. Terito in vino bono albo veteri, & fac collyria, illiſque vtere.

Cap. II.

COLLYRIVM nominatum Sol, ad omnes effectus: abſtergit enim ſummè, omnia etiam deſperata mala. Caſiæ drachmas vigintiquatuor, ſtibii drachm. octo, lapidis hæmatitis drachm. octo, ſpicæ nardi, folii, myrrhæ, crocodilii, lapidis aſii, miſyos, æruginis, piperis longi & albi, gummi, ſingulorum drachmas duas, lapidis ſciſſilis, croci, opobalſami, ſingulorum drachmas quatuor. Trita in pollinem irrigato cum aqua pluuia ſufficienti, & finge collyria.

Cap. III.

COLLYRIVM dictum Lumen, ad albugines craſſas, ſtaphylomata, vt eo ſemel tantùm vtentes ſani euadant. Æris vſti, ſquamæ æris, ſquamæ ſtomomatis, ſing. drachmas duas, æruginis raſilis drachmam vnam, chalcãthi, lapidis hæmatitis, chalcitidis, ſingulorum drach. vnam, omphacii drachmam ſemis, hebeni radicis drach. tres, ſpicæ nardi, croci, ſingulorum drachmas duas, crocodilii, myrrhæ, ſingulorum drachmam vnam, acaciæ drachmas tres, thuris repurgati, cytinorum mali Punici, ſingulorum drachmam ſemis, gallarum drach. vnã, caſiæ drachmas duas, pompholygis drachmam ſemis, opii drachmam vnam, aphonitri albi, gummi, ſingul. drachmas ſex. Trita probè madefacito vino ſufficienti, factiſque collyriis vtere.

Cap. IIII.

COLLYRIVM Aquila, dictum myſterium, purgans albugines craſſas, ſummè expertum. Ammoniaci drachmas ſex, æruginis raſilis drachmas quatuor, pumicis leuis drachmam ſemis, crocodilii drachmam vnam ſemis, teſtarum ſepiæ drach. vnam ſemis, ſalis ammoniati drachmam vnam ſemis, myrrhæ, gummi, ſingulorum drachmam ſemis. Trita madefacito aqua pluuiali ſufficienti, formatiſque collyriis vtere.

Cap. V.

COLLYRIVM Proteus, nihilominus faciens ad incipientes ſuffuſiones, cicatrices item, & clauos exterens. Ad omnem affectum diuturnum, albugines craſſas, & eius generis mala confert. Chalcitidis crudæ, ceruſſæ, ſingulorum drachmas viginti, piperis albi drachmas II. liquoris Cyrenaici dr. I. croci dr. octo, lacrymæ oleæ dr. octo, ammoniaci drach. viginti, opopanacis drach. duas ſemis, opobalſami drachmas ſex, gummi drachm. decem. Trita irrigato aqua pluuiali ſufficienti, factiſque collyriis vtere.

Cap. VI.

COLLYRIVM [a] Monohemeron dictum magnũ, ad principia & veteres affectus. Illinendum autem crebriùs. eodem die malum demulcet: pòſt mittẽdus in balneum æger. Stibii loti vncias tres ſemis, myrrhæ drach. tres, ceruſſæ vnciam vnam ſemis, ſpicæ nardi drachm. tres, caſiæ vnciam vnam ſemis, acaciæ vncias tres ſemis, æris vſti vnciam vnam, croci drachmas tres, caſtorei, aloes flauæ, opii, chalcitidis, ſingulorum drachmam vnã ſemis, lycii drachmas tres, gummi vncias tres ſemis dr. vnam. Trita irrigato in aqua pluuiali ſufficienti, formatiſque collyriis vtere.

a Monohemeron] In codice manuſcripto perperam legitur μονήμερον pro μονοήμερον. Sic autem dictũ eſt quòd vnica illitione ſanat.

Cap. VII.

COLLYRIVM nardinum ad multam defluxionem, & omne malum, phlegmonen, dolorem, chemoſes, omnémque lippitudinem: illine multoties. Inueteratum autem ad huiuſmodi mala melius fit. Cadmiæ vſtæ vnciam vnam, caſtorei vnciam vnam ſemis; ſpicæ nardi, croci, ſingulorum drachmas tres, folii drachmam vnam ſemis, acaciæ drachm. duas ſemis, opii, myrrhæ, ſingulorum drachmas duas, lycii Indici, gummi, ſingulorum drachmas duas, aloes flauæ, ceruſſæ, ſingulorum drachmas quatuor. Terantur & cum aqua pluuiali fingãtur collyria, quibus vtere.

Cap. VIII.

COLLYRIVM Libyanum ad phlegmonas & vlcera quibus cicatricem ſummè inducit, & ad omnem affectum vtile: eſt molle. Ceruſſæ drachmas tres, ſpodii, pompholygis, ſingulorum drachmas quatuor, Cadmiæ lotæ drachm. octo, ſtibii vſti & loti, ſingulorum drach. quatuor, myrrhæ drachmas ſex, plumbi vſti & loti drachmas quatuor, amyli, Samii aſteris, ſingulorum drach. vnam, tragacanthæ drachmas quatuor, opii drachmam vnam. Trita madefacito cum quinque ouorum albis, & aqua pluuiali ſufficienti, & finge collyria.

Cap. IX.

COLLYRIVM è croco, Oneſimi confectio, [a] ſine vlceratione. Potiſſimùm verò facit ad vehementes chemoſes, & omnes phlegmonas, illitum cum multa fomẽtatione. Eſt verò comprehenſorium cum aqua illitum, vt omnem reprimat lippitudinem. Succi conizæ drach. vnam, ſucci fœniculi vnciam vnam, opii, lycii, ſucci roſarum & hyoſcyami, ſingulorum drachmã vnam, omphacii drachmam ſemis, croci drachmas tres, ſarcocollæ drachmas ſex, ſucci glaucii drachmas octodecim, gũmi drachmas octodecim. Trita madefacito cum mellis Attici deſpumati cochleariis tribus, formato collyria & dato.

a Sine vlceratione] Videtur hîc aliquid deſiderari quod præcedat.

Cap. X.

COLLYRIVM dictum Cicius albus, ad incipiẽtes lippitudines, defluxionem acrem & albam, æſtus, vlcera caua & ſordida, puſtulas, chemoſes, & propemodũ ad omnem affectum, & eos qui non ſufferunt morſum. Pompholygis lotæ drachmas quatuor, Cadmiæ vſtæ & lotæ drachmas duas ſemis, ceruſſæ drachmas quinque, Samii aſteris drachmam ſemis gran. ſeptem, opii grana quindecim, amyli drachmas duas ſemis, acaciæ drach. ſemis, tragacanthæ drachmam vnam, gummi drachmas duas ſemis. Trita madefacito cum aqua pluuia ſufficienti, & finge collyria. Adhibetur ſordidis vlcerib⁹ cũ lacte: ad alia verò omnia cum aqua pluuiali accõmodatur.

Cap. XI.

COLLYRIVM è lacte mirabile. Cadmiæ veteris vnciam ſemis, Samii aſteris, ceruſſæ, ſingulorum vnciã vnam, opii vnciam vnam ſemis, tragacanthæ vnc. duas, ouorum alba duo. Arida diſſolue cum albis ouorũ. Tragacantham verò & opium prius macerato in lacte caprino, aqua verò non attingito. finge collyria. Eſt excellenter anodynum, vt iis quibus illitũ eſt ſtatim ſomnũ acceſſat.

A

Cap. XII.

COLLYRIVM è cornu [a] quo quum eſſem in Nicea, vno die maximam epiphorã ſanaui. Vtere eo, poſtquam id quod ex ouo cõficitur, primùm illeueris. Facit ad phlegmonas, & defluxiones cõfeſtim exſiccat. Vtere autem cum multa experientia ad chemoſes & exulcerationes, & in vniuerſum ad omnem affectum ab initio vſque ad finem. Cadmiæ racemoſæ, cornu cerui vſti, plũbi vſti, acaciæ, ſtibii, æris vſti, myrrhæ, aloes flauæ, ſingulorum vnciam vnam, thuris maſculi vncias duas, lycii vnciam ſemis, opii, ſquamæ, ſingulorum drachmam vnam, caſtorei drachmam ſemis, oſſium palmularum vſtorum decem. Trita madefacito cum aquæ pluuialis vncia vna ſemis. Finge collyria, & vtere.

B

a Quo quum eſſem] Hic locus in codice manuſcripto vehementer deprauatus eſt. Nos, vtcunque potuimus, omnia hæc conuertimus, elicientes ſenſum, vt putamus, tolerabilem, & à ratione non abhorrentem.

Cap. XIII.

COLLYRIVM ad defluxiones, ſtaphylomata, humores, puncturas, membranarum rebelliones, lippitudines, foſſulas oculorum, myiocephala, cruſtas, & omnes affectus expertum. Ne contemnas hoc ipſum eo quòd vile ſit. Æris vſti drachmas octo, cadmiæ drachmas decem, gummi drachmas ſedecim, medicamenti drach. octodecim. Trita irrigato cum aqua pluuiali. Eſt verò cõfectio medicamenti eiuſmodi. Succi centaurii partem vnam, ſapæ Creticæ partem ſemis. Coquito hæc lignis è vite ſumptis in olla noua, donec ſordium craſſitudinem acquirant. Inſtillato autem cum ouis. Ad eos valet qui adſtrictionem non ferunt: ſed ſic quidem cum aqua. initio fac aquoſum, & illine.

C

D

Cap. XIIII.

COLLYRIVM Libyanum vocatum. Cadmiæ vſtæ & lotæ, ceruſſæ lotæ, ſingulorum drachmas octo, zingiberis drachm. ſex, ſtibii vſti & loti drachmam vnam, amyli drachmam vnam, cineris pompholygis drachm. quatuor, terræ [a]Samiæ drachmas quatuor. Trita ſubigito cum albis ouorum decem, & aqua pluuiali ſufficiẽti. dein accipe opii dra. ſex. Terito vt pollinem, irrigato cũ eis. Eſt varii vſus: facit enim ad puſtulas, inuſtiones, [b]ruptiones, ſugillata, chemoſes, immẽſos dolores, aliósque affectus. cicatrices etiam extergit. ſic parato vtere.

E

a Samiæ] In manuſcripto codice σχιστῆς perperàm pro ἀστέρος legitur.
b Rupturas] Nicolai codex falſò admodum legit ῥίζας pro ῥήξεις.

Cap. XV.

COLLYRIVM ad ſugillata, & dolores eluẽs magnos, mirabile. Diſcutit humores in profundo exiſtentes, & externam rupturam. Cadmiæ vnciam ſemis, æris hexagium vnum ſemis, myrrhæ ſcrupulos quatuor ſemis, opii ſcrupulos tres, ſalis ammoniaci, gummi, ſingulorum ſcrupulos tres. Trita irrigato cum aqua pluuiali ſufficienti, & albis ouorum, ac finge collyria.

F

Cap. XVI.

COLLYRIVM ad morſum in tunicis oculorum factum & eroſiones. Ceruſſæ drachmas quatuor, croci drachmas tres, nardi Indici drachmas duas, meliloti drachmas quinque. Trita bene madefacito cum ſucco ſymphyti ſufficienti, & fac collyria.

Cap. XVII.

COLLYRIVM Hydaron, ad ſugillatos oculos. purgat ſtatim ſi aquoſum infundatur. Cadmiæ vſtæ & lotæ vncias tres, æris vſti & loti vnciam ſemis, drachmã vnam, zingiberis vncias duas & quartam partem, opii vnciam vnam ſemis, nardi Celticæ vnciam ſemis drach. vnam, aloes flauæ vnciam vnam ſemis. Trita fermentato cum aqua pluuiali, & finge collyria.

G

Cap. XVIII.

COLLYRIVM Irin, ad albugines craſſas valde bonum. Æruginis raſilis drachmam ſemis grana ſeptẽ, nitri albi torrefacti drachmam ſemis, teſtarum ſepiæ vnciam ſemis drachmam vnam, ammoniaci vnciam vnam ſemis. Trita fermentato cum aqua pluuiali ſufficiẽti, & formato collyria.

H

Cap. XIX.

COLLYRIVM è roſis magnum, ad vlcera vetera, ſordida, procidentias oculi, myiocephala, ſtaphylomata, ſugillata, vngues, & omnem affectum. Vtere cum albo oui, aut lacte muliebri, in acceſſione autem cum aqua pluuiali. Cadmiæ lotæ drachmas duodecim, croci drachmas tres ſemis, æruginis raſilis vnciam vnam, ſpicæ nardi vnciam vnam ſemis, ſquamæ æris drachmam vnam, opii drachmam vnam ſemis, ſtibii vſti & loti drachmas tres, myrrhæ drachmam vnam ſemis, roſarum tenerum drachm. trigintaſex, gummi vnciam vnam ſemis. Trita fermentato cum albo oui, lacte muliebri, & aqua pluuiali, & finge collyria.

Cap. XX.

COLLYRIVM ſacra ancora, ex Pontico, ad albugines craſſas, nec tenues, ſed denſas, & ad ſuffuſiones & pterygia. Ammoniaci puri drachmas octo, æruginis, aluminis ſciſſilis, ſingulorum drachmam ſemis, ſtibii drachmam vnam, ſagapeni, opopanacis, ſingulorum drachmam ſemis, liquoris Cyrenaici drachmas duas, gummi drachmam vnam. Trita fermentato cum aqua pluuiali ſufficienti, & fac collyria.

Cap. XXI.

COLLYRIVM Theodoreton ab Aſclepiade deſcriptum, ſummè viſum acuens. Vſus ſum illo in quodã qui quum vellet pungi, ſuffuſione ſanata, non ampliùs pungi voluit, quòd nihil impediretur, ſed acutè videret. Repurgat albugines craſſas, vngues, pterygia, cicatrices, & omnia pupillam obſcurãtia, admodum mirabile. Ammoniaci puri drachmas duodecim, thuris, opopanacis, liquoris Cyrenaici, ſingulorum drachmam vnam, ſagapeni, croci, drachmas duas, opobalſami drachmam vnã, myrrhæ drachmas duas, gummi drachmas quatuor. Trita bene fermentato cũ aqua pluuiali ſufficienti, & fingito collyria.

Cap. XXII.

COLLYRIVM Aſter, hoc eſt Stella, ad omnem dolorem, puſtulas, ſtaphylomata, vlcera vetera, & recẽtia. Facit etiam ad diuturnos affectus, & cicatrices extergit. Cadmiæ vſtæ & lotæ, ceruſſæ torrefactæ, opii, ſingulorum vnciam vnam, ammoniaci vnciam ſemis drach. vnam, ſtibii vſti & loti drachmas ſex, aloes flauæ drachmas duas, terræ Samiæ, ſpodii, plumbi vſti & loti, tragacanthæ, ſingulorum drach. quatuor, thuris maſculi drachmas duas, myrrhæ drachmam ſemis. Trita fermentato cum aqua pluuiali, & formato collyria.

Cap. XXIII.

COLLYRIVM [a]Hermolaus, ad omnem ocularẽ affectum. Deſideratur.

a Hermolaus] Manuſcriptus codex habet ἑρμόλας pro ἑρμόλαος. Et meminit huius collyrii Aetius lib. 7. cap. 9. bis, non tamen deſcribit. Et Nicolaus eiuſdem in indice tantùm mentionem facit, nec deinceps etiam deſcribit. Statim enim poſt collyrium quod Aſter dicitur, id quod è cornu componitur ceruino, ſubiungit.

Cap. XXIIII.

COLLYRIVM è cornu ad albugines craſſas, & omnem affectum. Cornu ceruini vſti vnciam ſemis drachmam vnam, teſtarum ſepiæ, æruginis raſilis, plumbi vſti, ſingulorum vnciam ſemis, ammoniaci puri vncias ſex, myrrhæ, gummi, drachmam vnam. Trita fermẽtato cum aqua pluuiali, & finge collyria.

Cap. XXV.

COLLYRIVM [a]Zoili, medicum, nardinum. Ad veteres affectus, fluxiones, exulcerationes, hemicranicos, & eroſos angulos mirabile. Cadmiæ vſtæ cum lacte [b]muliebri tertiò extinctæ, ſtibii, ſingulorum drachmas octo, æris vſti drachmas viginti, caſtorei drachmam vnam ſemis, ſpicæ nardi, croci, ſingulorum drach. tres, folii drachmam vnam ſemis, acaciæ drachmas quinque, opii, myrrhæ, lycii, ſingulorum drachmas duas, aloes flauæ, ceruſſæ, gummi, ſingulorum drachm. quatuor. Trita fermentato cum aqua pluuiali ſufficienti, & formato collyria. Quum vſus exigit, irrigato cum lacte, & oui albo, ac vtere.

a Zoili]Nicolai codex legit ζαΐζα falſò pro ζωΐλα. b Muliebri]In codice Nicolai ſimpliciter eſt γάλακτι, ſed in Aetio additur γυναικείῳ.

Cap. XXVI.

COLLYRIVM Lambonis ſtupefactorium,dolorem ſedans,& ſomnum concilians,valde probatum.Cadmiæ vſtæ & lotæ,pompholygis lotæ,amyli,opii, ſing. libram ſemis.Trita fermentato cum aqua pluuiali, fac collyria,& vtere.

Cap. XXVII.

COLLYRIVM Proteus cui nullum eſt ſimile. Conducit ad incipientes ſuffuſiones,& omnē hebetudinem.cicatrices & callos exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ, chalcitidis crudæ,ceruſſæ,ſingulorum drachm. decem, piperis albi grana duodecim ſemis, liquoris Cyrenaici drachmas quinque,croci drachmas quatuor,opii drach. duas ſemis,ſagapeni,lacrymæ oleæ[a] Æthiopicæ,ſingul. drachmas tres,arſenici drachmas quatuor ſemis,zingiberis drachmas tres,gummi,ammoniaci, opopanacis, ſingulorum drachmas quinque, opobalſami drachmas tres. Trita fermentato cum aqua pluuiali,& fingito collyria.

a Æthiopicæ]Codex Nicolai ſimpliciter legit δάκρυα ἐλαίας: ſed Aetius addit αἰθιοπικῆς.

Cap. XXVIII.

COLLYRIVM Lambonis ad chemoſes,foſſulas, & omnem oculorum perturbationē.Cadmiæ vſtæ vnc. tres,ceruſſæ vncias quatuor ſemis, pompholygis lotæ, opii,tragacanthæ,gummi,amyli, ſingulorum vnciam vnam ſemis.Trita irrigato cum aqua pluuiali, formato collyria,& vtere.

Cap. XXIX.

COLLYRIVM è fœniculo ad hebetudinē,& initia ſuffuſionis.cicatrices etiam exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ vncias tres ſcrupulos nouem,ſtibii vncias tres, miſyos vncias duas quartam partem,chalcāthi vnc. duas, chalcitidis vncias quatuor ſemis, folii vncias quatuor quartam partem,omphacini collyrii vnciam vnam ſemis ſcrupulos nouem,ſpicæ nardi,croci,ſingulorum dr. quatuor,gummi drachmas ſex ſemis, opobalſami drachmam vnam ſemis, ſucci fœniculi ſextarium vnum. Trita bene madefacito cum aqua pluuiali, finge collyria,& vtere.

Cap. XXX.

COLLYRIVM è cornu nigro Sophronii[a] abſtergens,bonum ad albugines craſſas, & omnem veterem affectum,per quod multa tentauimus. Teſtarum ſepiæ interiorum,ammoniaci,ſingulorum drachm. quatuor, cornu ceruini vſti vncias quindecim,zingiberis, gummi,ſingulorum drach.decem,æruginis raſilis drach.viginti.Trita madefacito cum aqua pluuiali, finge collyria,& vtere.

a Abſtergens]In codice Nicolai μυκτικὸν corruptè, pro ῥυπτικὸν legitur.

Cap XXXI.

COLLYRIVM phœnix ad albugines craſſas & pterygia.viſum quoque acuit.Teſtarū ſepiæ,ſquamæ æris, pumicis,ammoniaci,æruginis,cornu ceruini vſti, ſing. vncias tres,zingiberis,thuris maſculi,mellis Attici,ſingulorum vnciam ſemis,gummi vncias duas,oſſium palmularum vſtorum & frixorum vnc.ſemis drach.vnam. Trita fermentato cum aqua pluuiali, in qua thus coctum ſit,aut cum ſtillatitio roſarum liquore puro, & albo oui,& finge collyria.

Cap. XXXII.

COLLYRIVM è roſis odoratum [a]Nili, inter initia ad phlegmonas,& chemoſes, rubores palpebrarum, eroſa,& ſugillata faciens.Roſarum[b] tenerûm drach.quatuor,croci drach.duas,opii,ſpicæ nardi,ſingul.drach. vnam,gummi drach.vnam ſemis. Trita bene fermentato cum aqua pluuiali,& formato collyria.

a Nili]Codex Nicolai νίδκα pro νίλα legit,aut vt Paulus habet νείλα. b Tenerûm]Græcè eſt ἁπαλῶν :ſed Aetius habet χλωρῶν,hoc eſt viridium.

Cap. XXXIII.

COLLYRIVM album è roſis.Cadmiæ vſtæ & lo-
A tæ,ceruſſæ lotæ,amyli,ſing. vncias IIII.roſarum exemptis vnguibus vncias duas, opii vnciam vnam, gummi vncias duas,tragacanthæ vncias duas ſcrupulos nouem, aloes flauæ hexagia quatuor ſemis.Trita fermentato cū aqua pluuiali ſufficienti,& finge collyria.

Cap. XXXIIII.

COLLYRIVM dictum Monohemeron, poſtquā quinquies inſtillaueris,mitte in balneum.Cadmiæ vſtæ & lotæ drachmas quatuor,chalcitidis vſtæ & lotæ dra-
B chmas duas,opii,myrrhæ,ſingul.drach.tres,acaciæ drachmas octo,gummi drach.duodecim. Trita fermentato cum aqua pluuiali,& fac collyria.

Cap. XXXV.

COLLYRIVM Monohemeron celebre: & quando vtiliter & diligenter [a] concoctum fuerit collyrium, tum mitte in balneum,& miraberis. prodeſt etiam ad pterygia.Croci,roſarum viridium,tragacanthæ, ſingul. vnciam vnam,glaucii vncias tres,ſarcocollæ vnc.ſemis, columbæ albæ ſanguinis vnc.duas,aquæ pluuialis quod
C ſufficit.Tragacantham,glaucium, & crocum macerato in lacte muliebri, & exceptis omnibus diligenter fingito collyria cum albo oui,& vtere.

a Concoctum]Græcè eſt πεφθῇ: ſed non videtur quadrare hæc vox ſenſui.Legendum potiùs eſſe putarem ἐγχριόμενον, hoc eſt illitum: tamen mutare aliquid temerè citra alterius vel codicis, vel autoris fidem,haud placuit.

Cap. XXXVI.

COLLYRIVM croceum,reprimens crebrò illitū, gaudens lauacro.Croci,aloes flauæ,glaucii,ſingul. drachmas quatuor,opii,Cadmiæ,ſingul.drach.vnam,ſarco
D collæ drachmas duas.Trita fermentato cum decocto papaueris,& finge collyria.

Cap. XXXVII.

COLLYRIVM dictum Pelarion,quod etiam Antoninus,monohemeron,& anodynon dicitur,quo vſus eſt Apollinarius Syrus, probatum verò ab imperatore Antonino.Implet foſſulas,& exterit cicatrices, & dolorem mitigat,ad omnémque affectum valde bonum:reprimit & mitigat.Cadmiæ vſtæ & lotæ, chalcitidis vſtæ & lotæ,ſingul.drach.duas,ceruſſæ libram ſemis, acaciæ
E vnc.quatuor,zingiberis vnc.duas, croci, opii, ſing.vnc. quatuor,amyli vnc.II.tragacanthæ,gummi, ſingulorū vnciam vnam ſemis.Trita fermentato cum aqua pluuiali,& finge collyria.Vſu exigente,diſſolue inter initia cum aqua pluuiali,& illine crebró.

Cap. XXXVIII.

COLLYRIVM è thure,ad caua vlcera & foſſulas. Cadmiæ vſtæ,pompholygis lotæ,ſing.drach. quinque, ceruſſæ drach.viginti,thuris drach.quinque,opii,gummi,ſingul.drachmas tres. Trita probè fermentato cum
F aqua pluuiali ſufficienti,& finge collyria.vſu poſtulante diſſolue cum oui albo.

Cap. XXXIX.

COLLYRIVM Theodotion magnum,ad omnia oculi mala.Cadmiæ vſtæ & lotæ,opii,ſingul. drachmas ſedecim,croci,aloes flauæ,ceruſſæ,gallarum, ramentorum ſcobiſve hebeni,caſtorei,chalcitidis torrefactæ, pōpholygis,atramenti Indici,thuris, ſarcocollæ, roſarum aridarum & viridium, ſingul.drachmas duas, ſtibii,acaciæ,gummi,ſingul.drach.quinquaginta.Trita fermen-
G tato cum aqua pluuiali,& facito collyria.

Cap. XL.

COLLYRIVM [a]enſtacton dictum,ad acumen viſus mirabile admodum.Cadmiæ,ceruſſæ,ſingul. drach. viginti quatuor,ſtibii dr.quadragintaquatuor,pōpholygis drach.decem,æruginis,folii, ſingul.drach.vnam, gū mi,opobalſami, ſingul.drach.quatuor. Trita fermentato cum ſucco radicis fœniculi drach.trigintaocto, & finge collyria.

a Enſtacton]Manuſcriptus codex legit ςάκτον pro ἔνςακτον. Eſt autem ἔνςακτον,quod inſtillatur collyrium.

H
Cap. XLI.

COLLYRIVM è lapidibus Scylaciis appellatum: defluxionē inter initia reprimit,& diuturnas lippitudines ſanat.fluxionem craſſam extenuat,& aſperitudines,

ficoſáſque palpebras.cicatrices,fluxiones, & omnis ge-
neris albugines craſſas exterit. Lapidis hæmatitis & ſciſ
ſilis,ſingulorum vncias tres,æris vſti,Cadmiæ,ſingulo-
rum vnc.vnam ſemis,chalcitidis torrefactæ, æruginis,
myrrhæ,croci,opii,ſingulorum vnciam ſemis drachm.
vnam, gummi vnc. tres. Trita fermentato cum aqua
pluuiali.fac collyria,& vtere.

Cap. XLII.

COLLYRIVM è ſucco ad omnem affectum,phle
gmonas, chemoſes, ſugillata, cum lacte muliebri aut
ſanguine columbæ confectum.Facit ad capitis dolorem
iniectum cum aceto & illitum temporibus. facit ad pu-
denda cum vino iniectum. Radicis maluæ arboreſcẽtis,
ſtibii,ſeminis lini,ſingulorum vnciam ſemis, meliloti
recentis vnciam vnam,aquæ pluuialis ſextarium ſemis.
Herbas coquito in aqua & ſemina, quoad ſuccum de ſe
præbeant,& colato per linteum purum: adiice ex ipſo
iure libram ſemis vncias tres.Dein admiſce illi bene tri-
ti croci vnciam ſemis,glaucii,amyli,ſingulorum vncias
tres,gummi vnc.vnam ſemis.Probè omnibus confectis
& exceptis,finge collyria.

Cap. XLIII.

COLLYRIVM Anerii chirurgi medicum. ad epi
phoras,fluxiones,cum oui media menſura,& pſydracia
cum aqua illitum,vtile eſt.Glaucii libram vnam,ſarco-
collæ vnc.vnam,croci drach.duas,tragacanthæ vnciam
ſemis. Glaucium ad erui magnitudinem redactũ prius
in mortario cum aqua pluuiali macerato ſufficienti, &
ſine vt in ea pernoctet. Dein crocum tuſum & cribratũ
admiſce,poſtea tragacantham eo die maceratam. Pro-
bè vnita fermentato cum lacte muliebri,factiſque colly
riis vtere.

Cap. XLIIII.

COLLYRIVM è cornu ad omnes defluxiones &
ſordida vlcera,callos & aſperitudines probatũ. Cadmiæ
drachmas decem,ſtibii drach.ſeptem ſemis,ſpicæ nardi
drach.duas, myrrhæ,piperis albi,æruginis, ſingulorum
drachmam vnam,croci,acaciæ,ſing. drach. duas ſemis;
æris vſti,ceruſſæ,ſingul.drach.duas,lycii Indici,opii,ſin
gulorum drach.vnam,florum roſarum drach.vnam ſe-
mis,plumbi vſti drach.quatuor,thuris drach.duas, cor-
nu ceruini drach.quatuor,ocimi dr.decem.Trita fermẽ
tato cum vino veteri,& fac collyria.

Cap. XLV.

COLLYRIVM miraculum appellatum, ad o-
mnem lippitudinem & ictum, ſugillata, vlcera, & flu-
xiones,quale nullũ eſt aliud, cum albo oui confectum.
Spicæ nardi, corticis thuris, ſingulorum vnciam ſe-
mis, caſiæ fiſtulæ vnciã vnam ſemis, æris vſti vnc.tres,
ſtibii vſti vnc. ſex,aloes flauæ vnc. tres, [a]tragacãthæ vn
ciam vnam,croci vnciam ſemis,oſſium palmularum v-
ſterum vncias tres,ſquamæ æris vnc.vnam ſemis, caſto
rei,opii,ſingulorum vnciam ſemis, acaciæ vncias duas
ſemis,myrrhæ vnciam vnam,gummi vncias decẽ. Tri-
ta fermẽtato cum aqua pluuiali,fingéque collyria. Hoc
autem teſtatur artifex noſter qui Ponticus etiam no-
minatur.

a Tragacanthæ]Codex Nicolai legit χαλκαχάνθι, haud dubiè pro τραγακάνθης,aut certè pro χαλκάνθου.Sed prior lectio magis placet.

Cap. XLVI.

COLLYRIVM molle appellatum,dolorem miti
gãs,cui nullũ aliud ſimile exiſtit. Vtile ad omnẽ dolorẽ,
vlcera,puſtulas,vſtiones,eroſiones,cruſtas, procidẽtias,
defluxionem tenuem,illitum per oui album.circum ſu-
percilia illitum,ſedat dolorem. Inunge quoque crebrò
dolentes propter procidentiam:eſt enim mirabile. Ca-
dmiæ vſtæ & lotæ drachmas ſex,ceruſſæ,roſarum,ſing.
drachmas tres,amyli recentis, opii, ſingulorum drach.
vnam ſemis,acaciæ,tragacanthæ,ſingul. drachmam ſe-
mis;roſarum tenerûm drachmas tres,aloes flauæ,gum-
mi drachmam vnam. Trita fermentato cum aqua plu-
uiali, & fac collyria.

Cap. XLVII.

COLLYRIVM [a]Pacianum Domini Seleucenſis,
à nonnullis Diaſmenum vocatum. Ad vlcera vetera &
ſordida,vngues,puſtulas, cauitates, procidentias, ſugil-
lata,oculos cruentos,dolores,& puncturas. Cadmiæ v-
ſtæ & lotæ,opii,croci,ſingulorum drach. dubdecim ſe-
mis,æris vſti & loti drachmas ſex,myrrhæ drach. quin-
que,ſpicæ nardi,gummi,ſingul.drach.duas, piperis albi
drach.vnam.Trita fermentato cum vino veteri ſufficiẽ
ti,& finge collyria.

a Pacianum]Manuſcriptus codex habet παγκιανὸν, Aetii verò exemplar πακιανόν.

Cap. XLVIII.

COLLYRIVM Libyanum ex Pontico ad fluxio-
nes,vehementes dolores,& recentes lippitudines effica
ciſſimum.ſine enim dolore eſſe efficit. repurgat, & ſo-
mnum conciliat. Acaciæ drachmas ſex, ſtibii drachmas
quatuor, cadmiæ vſtæ & lotæ drach.octo,ſpodii drach.
duas,caſtorei drach.vnam ſemis,aloes flauæ vnc. qua-
tuor,lycii,ſquamæ æris, ſingulorum ſcrupulũ ſemis,gũ
mi drach.vnam.Trita fermentato cum vino veteri ſuf-
ficienti,& finge collyria.

Cap. XLIX.

COLLYRIVM ex aceto,Pontici,ad omnem affe-
ctum inueteratarum & earum quæ in callum abierunt
aſperitudinum,ad albugines craſſas,palpebræ inuerſio-
nes,vlcera,cicatrices,vlcera facta ab aſperitudine,ad ru-
borem,diuturnum malum, albas fluxiones: confeſtim
enim dolorem aufert.Cadmiæ drach. quinque, lapidis
hæmatitis drachmas decem, æris vſti drach. quatuor,
croci,myrrhæ,gummi,ſingulorum drach.duas, opii dr.
vnam ſemis,aceti acerrimi quod ſatis eſt. Fermẽtato,&
fingito collyria.

Cap. L.

COLLYRIVM appellatum [a]Oxyderces, [b]hedy-
ſtacton,ad omnem hebetudinem, & incipientes ſuffu-
ſiones.Caput etiam inſigniter alleuiat. Lacrymas etiam
ſiſtit.Nam per nares & palatum plurimum humorem
ducit.prodeſt etiam ſyderatis.Cadmiæ,crocodilii,croci,
piperis albi,opii,myrrhæ,omphacii,ellebori albi, ſing.
vnciam ſemis,gummi vncias duas. Trita fermẽtato cũ
aqua pluuiali,& fac collyria.

a Oxyderces] Nicolai codex habet ὀξυσπὶς fortè pro ὀξυδερκὶς.
b Hedyſtacton]Sic appellatum eſt quòd ſuauiter inſtilletur.

Cap. LI.

COLLYRIVM lacrymas retinens,Pontici,ad in-
choantes ſuffuſiones, & nyctalopas,ad recẽtem pupillæ
dilatationem.Eſt autem [a]Thalaſſeros. Cadmiæ lotæ dr.
vigintiquatuor,piperis albi drachmas tres, opopanacis
drachmas ſeptem,ſagapeni,liquoris Cyrenaici,ſingulo-
rum drachmas quinque,ceruſſæ lotæ drachmas duode-
cim ſemis,atramenti Indici,lacrymæ oleæ, ſingulorum
drachmas duas,gummi drachmas vigintinouem, opo-
balſami drachmas ſeptem. Trita bene fermentato cum
aqua pluuiali,& formato collyria.Ne illinas mulieri gra
uidæ caueto,ne abortum faciat.

a Thalaſſeros]Sic vocatur hoc collyrium, vt videre licet apud Paulum: quam autem ob cauſam,neſcio.

Cap. LII.

COLLYRIVM molle,intolerabilem lippitudinẽ
mitigans. Amyli vncias tres,ſucci fœnigræci, roſarum
exemptis vnguibus, ſingulorum vnciam vnam ſemis,
ouorum albi aut lactis muliebris vncias quinque,traga
canthæ vncias tres,gummi vnciam ſemis.Trita fermen
tato cum lacte muliebri aut albis ouorum, & fac col-
lyria.

Cap. LIII.

COLLYRIVM Pſitacion dictum, ad vehemen-
tes dolores,puſtulas,vſtiones, cicatrices, procidentias,
ſuffuſiones,& ad multi ſanguinis effuſionem. Prodeſt
etiam aliis affectibus,& maximè iis oculis qui facilem
ſenſum habent, à quibus lacryma alba & magis tenuis
excernitur.Cadmiæ,croci,ſtibii,amyli recentis, ſingu-
lorum vnciam ſemis, opii, gummi,ſingulorum vncias
quatuor.Trita probè fermentato cum aqua pluuiali, &
finge collyria.vſu poſtulante cum albo oui vtere.

Cap.

Cap. LIIII.

COLLYRIVM extrinſecus illinendum ad omnē defluxionem, phlegmonen, vehementem dolorem, capitiſque dolorem, fronti illitum. Croci, ſpicæ nardi, folii, ſing. vnc. ſemis, aloes iecorariæ, acaciæ, ſing. vnciam vnam, crocomagmatis vnc. ſemis, myrrhæ hexagium vnum ſemis, ſucci corticis mandragoræ, æris vſti, ſing. hexag. vnum ſemis, ſtibii ſciſſilis vnc. ſemis, chalcanthi, ſquamæ æris, ceruſſæ, tragacāthæ, gummi, ſingulorum vnc. ſemis. Trita fermentato cum aqua pluuiali, & fac collyria.

Cap. LV.

COLLYRIVM Lumen appellatum, ad myiocephalon, albugines craſſiores, & vbi tenſionem faciunt cicatrices, mirabile. Ammoniaci, gallarum, ſing. lib. ſemis, roſarum tenerūm vnc. quatuor ſemis, ſinapi vnc. tres, opii vnc. vnam ſemis. Trita fermentato cum aqua pluuiali, finge collyria.

Cap. LVI.

COLLYRIVM è cornu, ad deſperatos oculos, & diuturnos affectus, ſtaphylomata, & myiocephala, & hemicranicos affectus. Cadmiæ lotæ vnc. ſemis, aloes flauæ vnc. vnam, æris vſti vnc. tres, cornu ceruini, plumbi vſti & loti, ceruſſæ, ſquamæ æris, gummi, ſingulorum vnciam vnam, thuris, opii, chalcitidis, ſingulorum vnciam ſemis. Trita fermentato cum aqua pluuiali, & fac collyria.

Cap. LVII.

COLLYRIVM [a]Onilabion cognominatum, cōferens ad vlcera, puſtulas, [b]rupturas, vſtiones, procidentias, ſtaphylomata, ſugillata, aduſtiones, eroſiones, nomas, carbunculos, & deſperatos affectus, vt oculos videre faciat ac ſanos eſſe, potiſſimùm teneros oculos & gratioſos. Aquoſum verò inter initia inſtillato. Vbi autem tenuis, [c]mordax & calida fuerit fluxio, aqua diſſolue. Terræ Samiæ vſtæ vnc. vnam ſemis, cadmiæ vſtæ & lotæ vnc. vnam, pompholygis lotæ vnc. ſemis, ſquamæ lotæ vnc. duas, opii vnc. tres, gummi vnc. duas, ſtibii vſti & loti vnc. vnam. Trita fermentato cum aqua pluuiali, & fac collyria.

a Onilabion] Græcè ſcriptum erat ὀὖνιόν. Hanc verò literarū abbreuiationem puto valere idem quod ὀνιλάβιον, ſic enim aliquod collyrium appellat Aetius. b Rupturas] Iterum ῥίζας corruptè ſcriptum erat, pro ῥήξεις. c Mordax] In manuſcripto codice falſò δεκτὸν pro δηκτὸν legitur.

Cap. LVIII.

COLLYRIVM Achariſton ad maximas epiphoras: hoc enim ſolo medici qui vtuntur, felicē experiuntur ſucceſſum: præſertim in maximis malis. Cadmiæ drach. octo, æris vſti, acaciæ, ſing. dr. quatuor, opii, fructus tamaricis, ſing. lib. ſemis, gummi drach. tres. Trita fermentato cum aqua pluuiali, & finge collyria. Vſu exigente vtere cum lacte muliebri.

Cap. LIX.

COLLYRIVM diathalias ad omnis generis vlcera, puſtulas, cicatrices, foſſulas, & ſtaphylomata. Cadmiæ, æris vſti, ſing. vnc. quatuor, ſpicæ nardi, croci, aloes flauæ, ceruſſæ lotæ, ſing. vnc. vnā ſemis, caſtorei, myrrhæ, opii, lycii Indici, ſing. vnc. ſemis, ſtibii, acaciæ, gummi, ſing. vnc. quatuor. Trita fermentato cum vino odorato, & fac collyria.

Cap. LX.

COLLYRIVM Teſtamētū dictum chryſochoi, conferens ad omnem affectum deſperatum: inſcriptio autem indita eſt à cōſuetudine vnctionis. Chryſochous enim quiſpiam admodum paupertulus grauiter oculos dolens, & læſus, ſibi collyrium hoc adhibuit, curatúſque eſt. Curauit autē & ipſe plures, & ditatus eſt plurimùm. Erant autem illi tres filiæ: & vita finita, duabus filiabus dimiſit facultates: minori verò Artemidi nominatæ collyrii huius inſcriptionem, & hanc ſolam quidem, & dictata eſt per ipſam plurimùm. Prodeſt ad epiphoras, **A** aſperitudines, myiocephala, & deſperatas diuturnáſque cicatrices abſtergit, & ſuffuſiones tollit, pellucidámque & puram efficit pupillam oculi, vt admirari liceat. Facit ad caliginem, nubeculas, puſtulas, vſtiones, albugines craſſas, angulos eroſos, & cicatrices ſummè exterit, aliáque mala quæcunque in oculis fiunt. Inuenta verò eſt inſcriptio inter Artemidis oracula. Cadmiæ vſtæ & lotæ, æris vſti, ſing. drach. octo, ſtibii drach. decem, myrrhæ, croci, ſing. drach. duas, ſpicæ nardi drach. vnam ſemis, caſtorei, ſquamæ ſtomomatis, ſing. drach. vnam, æruginis raſilis drach. tres, lycii Indici drach. vnam, opii drach. duas, æruginis vermicularis, thuris, caſiæ, ſingul. drach. vnam, lapidis ſciſſilis, chalcāthi, ſing. drach. ſemis, **B** piperis albi drach. vnam, ceruſſæ, opobalſami, ſucci fœniculi, fellis caprini, ſing. drach. duas, gummi drachmas quatuor, acaciæ aridæ drach. octo. Trita fermētato cum vino veteri bono, & fac collyria.

Cap. LXI.

COLLYRIVM Cholas nominatū, quod omnē contrahit lippitudinem, ac omnem fluxionem reprimit. Stibii, ſtyracis vſti, vnguium odoratorum magnorum tuſorum, fabarum contuſarum, ſing. vnc. ſemis. Trita fermentato cum albo oui, & finge collyria.

Cap. LXII.

C COLLYRIVM mirabile, è ſucco polygoni ad ſeptuagintaduo oculorum mala, iuuat lippitudinem cum ouo. Succi polygoni, lycii Indici, ſing. drach. tres, aloes flauæ drach. duas ſemis, zingiberis drach. duas, opii drachmas tres, croci, thuris, ſing. drach. duas, acaciæ nigræ drach. ſex. Trita fermentato cum aqua pluuiali quātum ſufficit, & fac collyria.

Cap. LXIII.

COLLYRIVM è ſucco coriandri, ad acuta mala, **D** expertum in principio inſtillatum. Pompholygis lotæ, croci, ſing. drach. duas ſcrup. octo, ceruſſæ,

Hic deſiderantur multa, ut ex indice collyriorum patêre poteſt, quæ in Aetio & Paulo reperiuntur.

ammoniaci, ſing. ſcrup. tres, ſucci roſarum vnciā vnam, myrrhæ, croci, ſing. vnc. ſemis, ceruſſæ vnc. vnam, opii, lycii, ſing. drach. duas, thuris, acaciæ, gummi, ſing. ſcrup. tres. Trita fermentato cum aqua pluuiali, & albis oui duobus, finge collyria, & vtere.

Cap. LXXV.

E COLLYRIVM ex erica, ad craſſas albugines, & hebetudines inſigniter conferens. Cadmiæ vſtæ, & in lacte caprino extinctæ ac lotæ, æris vſti & loti, ſing. drach. octo, lapidis aſii drach. ſemis, ſeminis ericæ drach. quinque, myrrhæ, opii, caſtorei, ſing. drach. duas, acaciæ dr. vndecim, gummi drach. vnam. Trita fermētato cum aqua pluuiali, & formato collyria.

Cap. LXXVI.

COLLYRIVM dictum Stratiotis, viſum acuens, conferens ad hebetudinem, & oculos qui à morbo non **F** nutriuntur, cum thure, mirabile. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. duodecim, opii, miſyos, ſing. drach. duas, æruginis drach. vnam, piperis albi drach. tres, gummi drach. tres ſemis. Trita fermentato cum aqua pluuiali, & fac collyria.

Cap. LXXVII.

COLLYRIVM Antoninus quod etiam pelarium vocatur. Foſſulas complet, cicatrices exterit. Eſt anodynum, & monohemerum, & ad omnem oculorum affe- **G** ctum conducit. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. duodecim, ceruſſæ lotæ drach. vigintiquatuor, croci, æris vſti & loti drach. vnam, myrrhæ drach. ſemis, opii, acaciæ, ſing. drach. duodecim, tragacanthæ drach. ſex, amyli drach. quinque ſemis, gummi drach. vnam ſemis. Hoc lacrymas etiam retinet, & ſomnum adducit. Vtere autem inter initia cum aqua craſſa, & ipſum illine, & ad vſtiones cum aqua vtere. Cōtrahit puſtulas, chemoſes ſoluit, confert ad oculos glaucos, ſugillata, myiocephala, eunuchos, & tenero mollive corpore præditos.

Cap. LXXVIII.

H COLLYRIVM odoratum, quale non eſt aliud ad omnes aſperitudines, & myiocephala, cum ouo aut lacte hoc diſſolue, & alterum non quære. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. quatuor, æris vſti loti, roſarū aridarū,

croci,ſing.drach.duas, lapidis ſciſſilis, folii, myrrhæ,opii,ſing.drach.vnam, gummi drach.tres.Trita fermentato cum vino odorato,& fac collyria.

Cap. LXXIX.

COLLYRIVM Aſyncriton Theophili chirurgi, qui teſtatur mirabiliter prodeſſe ad myiocephala & ſtaphylomata.Facit ſine chirurgia ad omnem craſſam albuginẽ. Ammoniaci vnc.vnam,interioris teſtæ ſepiæ, æruginis raſilis,myrrhæ,gummi, ſing. vnc.S. aloes flauæ hexag.vnum ſemis.Trita fermentato cum aqua pluuiali,& finge collyria.

Cap. LXXX.

COLLYRIVM Memphites dictum ad craſſas albugines,hebetudines, ſuffuſiones, & omnem veterem affectum. Ammoniaci vnc.ſemis,æruginis raſilis,opopanacis,liquoris Cyrenaici,ſingul.vnc.ſemis, ſagapeni, gummi, ſing.drach.vnam, ſepiæ teſtæ interioris drach. duas.Trita fermẽtato cum aqua pluuiali,& fac collyria.

Cap. LXXXI.

COLLYRIVM ad oculos quos pili pungunt,qui manuariæ operæ non obediunt. [a] Veſpertilionis ſanguinem & iecur læuigato, & fac collyrium, & euellens pilos è radicibus, ſtatim ſucco cicutæ diſſolue collyrium, & illine loca vnde capillos euulſiſti. Simile. [b] Illitum collyriũ è roſis,& lacte mulieris quæ primùm peperit, felléque caprino:ſimul exceptis vtere. Aliud. Similiter poſtquam euulſeris,confeſtim ſpecilli mucronem aqua fermenti calefaciẽs,hoc ipſo locus vnde pili euulſi ſunt tingatur, & pili non ampliùs naſcuntur.Hæc tria bona & probata ſunt.

a Veſpertilionis] Codex Nicolai legit λυκτερίδος, fortè pro νυκτερίδος. b Illitum] Manuſcriptus codex habet χειρόμενον,fortè pro χριόμενον, vel κειρόμενον,hoc eſt tonſum. Vt ſenſus ſit, primò capillos eſſe euellendos,ac dein collyrium adhibendum.

Cap. LXXXII.

COLLYRIVM tingens craſſas albugines,& cicatrices. Succi hyoſcyami drach.ſemis,plumbi vſti drachmam vnam,melanteriæ drach. quatuor ſemis, gallarum immaturarum,chalcãthi,gummi,ſingulorum drachmas duas,ſtibii vſti drach.ſemis. Trita fermentato cũ aqua pluuiali ſufficienti,& finge collyria.

Cap. LXXXIII.

COLLYRIVM tingens cicatrices in oculis. Plũbi vſti & loti drach.ſemis gran.ſeptem,Punicorum medium quod iuxta grana eſt, gallarum immaturarum, gummi,ſing.drach. duas ſemis. Trita fermentato cum ſucco roſarum,& fac collyria.

Cap. LXXXIIII.

COLLYRIVM oculare probatum ad craſſas albugines,& nubeculas omnis generis,ſtatim ſanans. Thutiæ vnc.vnam vſtæ & lotæ multoties in vino bono,caphuræ vnciam ſemis, vngulæ aſini vſtæ, moſchi, teſtæ ſepiæ, margaritarum, ſacchari quantum omnium aliarum ſpecierum,croci,cornũ ceruini vſti,thuris maſculi.

A Tritis in pollinem vtere in oculo ægrotantis manè & veſperi.

Cap. LXXXV.

COLLYRIVM oculare expertum, vocatũ chryſochoi.Inuenta verò huius manifeſtatio hoc modo eſt. In Alexandria fuit quidam chryſochous iuuenis ætate, annorum nimirum trigintaduorum. Accidit autem vt excæcatus ſit.Is quum laborare & victum quærere non poſſet, confugit ad templum ſanctiſſimæ dominæ noB ſtræ genitricis Dei, & illic ieiuniis & deprecationibus vſus,quadam nocte vocem audiuit illi dicentem, Surge iuuenis,& ingredere interius altaris conclaue, & inuenies chartam ſcriptam, qua accepta, fac vt in ea perſcriptũ eſt.Ingreſſus itaque interi⁹ altaris conclaue,inuenit chartam ſcriptam, & faciens pro eo quod in hac ſcriptũ erat, confeſtim viſum recuperauit, & multos alios, Dei gratia,curauit Charta verò vſque in hodiernum diem extat,& eſt à multis probata, & reuera ſic habet. Cadmiæ vſtæ vncias tres, myrrhæ veræ vnciam vnam,caC ſtorei hexagia quatuor, thutiæ vnc.ſemis,ſquamæ ferri, opii,thuris, caſiæ, ſingulorum hexagia tria,lapidis ſciſſilis,chalcanthi, ſingulorum hexagia duo,ceruſſæ,gummi,ſingulorum vnciam vnam, piperis albi hexagia tria ſemis, opobalſami, ſucci fœniculi,fellis caprini,ſingulorum vnciam vnam,acaciæ,ſquamæ ſtomomatis,ſingulorum vncias tres.Trita fermentato cum ſtillatitii roſarum liquoris pondere vnc.trium, & vino odorato ſufficienti finge collyria. Vſu poſcente accipe quantum voD lueris,& irrigato cum lacte mulieris quæ maſculum peperit,ac ſtillatitio roſarum liquore ſufficienti.dein coniice in marſupium, & impone ægrotantibus:aut ſi mauis,fac puluerem,& impone manè & veſperi.

Cap. LXXXVI.

COLLYRIVM ad craſſas albugines oculorum, nubeculáſque mirabiliter minuit, & omnia quæ in illis accidunt.Balſamum extrinſecus illitum,aut ſaccharum exhibeto cum thutia & margaritis, vtraque in pollinẽ trita. Aut ſanguinem columbæ recentem ſub alis extraE ctum oculo inſtillato.Aut pueri incorrupti ſanguinem è digito in oculum ſtillato. Poſtremùm deſuper præbeto ſaccharum. Verùm ſæpius dato lac mulieris quæ maſculum peperit,& deinceps ſaccharum.

Cap LXXXVII.

AQVÆ ocularis confectio ad phlegmonas, dolores,albugines craſſas,& nubeculas oculorum probatum. Thutiæ hexagia tria,caryophylli, maceris, ſingulorum hexagium vnum, teſtarum ſepiæ hexagium vnum ſemis,ſacchari candi hexagium vnum, caphuræ hexagiũ vnum ſemis, moſchi ſcrupulos duos, ſarcocollæ hexaF gium vnum, ſanguinis draconis, ceruſſæ, ſingulorum hexagium ſemis,aloes flauæ hexagium vnum, gummi Arabici hexagium ſemis,& quartam partem. Trita in pollinem madefacito cum ſtillatitio roſarum liquore mero libræ vnius,&vini albi odorati libris quinque vnciis tribus.Bene confecta,vtere.

INDEX INSPERSILIVM CALVAriæ medicamentorum.

Paſma ſeu inſperſile caluariæ exſiccatorium,mirabile, Cap. I.
Inſperſile caluariæ, admodum probatum, Cap. II.
Inſperſile caluariæ exſiccatorium,probatum, Cap. III.
Inſperſile caluariæ, omnem fluxionem deſiccans, Cap. IIII.
Inſperſile caluæ deſiccatorium ad omnē dolorē capitis, Cap. V.
Inſperſile caluariæ,ad omnem fluxionem capitis, Cap. VI.
Inſperſile caluariæ deſiccatorium fluxionis in balneo adhibendum, Cap. VII.
Inſperſile caluæ,omnem fluxionem exſiccans, Cap. VIII.
Inſperſile caluariæ,omnis generis fluxiones deſiccans, Cap. IX.
Inſperſile caluæ, deſiccatorium mirabile, Cap. X.
Inſperſile caluariæ,deſiccatorium omnis fluxionis, Cap. XI.
Inſperſile caluæ, ad capitis dolorem & refrigerationē, Cap. XII.
Inſperſile caluariæ,frigidos affectus deſiccans, Cap. XIII.
Inſperſile caluæ exſiccatorium mirabile, Cap. XIIII.
Inſperſile caluariæ deſiccatorium,ad omnis generis,capitis defluxiones, Cap. XV.
Ramices puerorum ſummè ſanans, quale non eſt aliorum quoduis, Cap. XVI.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De iis quæ caluariæ inſperguntur,

Sectio vigeſimaquinta.

Cap. I.

INSPERSILE caluariæ exſiccatoriū, mirabile. Seminis ericæ, florum iunci odorati,gallarum, ſampſychi, ſing. vnc. vnam,xylobalſami,coſti,iridis, ſing.lib. ſemis. Tuſa & trita in pollinem, prius loto capite, inſperge deſuper.

Cap. II.

INSPERSILE caluæ, probatum admodum. Gallæ,iridis, florum iunci odorati, balauſtiorum,ſeminis ericæ,ſidiorum,ſingulorum vnciam duas. Trita inſperge capiti.

Cap. III.

INSPERSILE caluariæ exſiccatorium, proba- A tum. Aloen flauam tritam irrigato cum vino auſtero rubeo,& calefaciens impone capiti, prius lauans ægrotantem cum calido hoc medicamento, quod habet iſta: Abſinthium, flores iunci odorati, ſarmentorum lixiuii,ſampſychi,ſaluiæ,chamæmeli,fœnigræci,roſmarini,ſtichadis, roſarum. decoquantur in aqua ad tertias. Eſt valde probatum ad frigidos affectus.

Cap. IIII.

INSPERSILE caluæ exſiccans omnem defluxio-
B nem,probatum. Sonchi [a] redolentis, ladani puri,nitri rubei vſti.

[a] Græcè eſt ὀυωδιάζοντος ſcriptum, fortè pro ἐδωδίμου, hoc eſt eſculenti.

Reliqua deſiderantur in Græco codice.

INDEX VNCTIONVM purgantium.

Vnctio purgatoria,& quæ vmbilico admouetur,ad flatuum eductionem conferens, Cap. I.
Vnctio purgatoria, aluum mouens & ſedem, Cap. II.
Vnctio vmbilico admouenda, aluum ſubducens,admodum laudata, Cap. III.
Purgatorium vmbilico admouendum, aluum ſubducens,ſimile, Cap. IIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Vnctionibus purgantibus,

Sectio Viceſimaſexta.

Cap. I.

VNCTIO purgatoria vmbilico admouenda, ad ſedis & flatuum eductionem. Rutam tritam irrigato cum melle,vt ſuc cum de ſe præbeat,ex eóque interiora ſedis inungito. Efficaciſſimum verò exiſtit, ſi adſumpſerit paululum cumini & C nitri,aut ſuccum cyclamini.Stipula excepta imponitur, aut glans melle adiecto formatur. Flatus enim educuntur,& leuiores fiunt.

Cap. II.

VNCTIO purgatoria, ventrem mouens, & ſedem.dicitur autem Chezanance. Alumen cum melle tritum coquito quouſque fuluum reddatur, & inunge ſedem.

Cap. III.

PVRGATORIVM vmbilico admouendum, ſubducens aluum, admodum laudatum. Cyclamini drachmas quatuor, nitri drachmas tres,ellebori nigri & albi,ſcammoniæ,ſingulorum drachmas duas,colocyn-

thidis drachmas tres, ſucci elaterii, grani Cnidii, ſingulorum drachmas quatuor, caricarum pinguium vncias duas, fellis taurini vnciam vnam. Tuſa & ſubacta probè, vmbilico imponantur.

Cap. IIII.

PVRGATORIVM vmbilico admouendum, ſubducens aluum, ſimile. Elaterii, lathyris, galbani, cy A clamini, ellebori nigri & albi, ſingulorum drachmas quatuor, colocynthidis drachmas octo, cucumeris ſylueſtris recentis, ſcammoniæ, grani Cnidii, ſingulorum drachmas duas, tithymali drachmas quinque, terebinthinæ drachmas tres. Hæc probè tuſa excipe cum felle taurino, & inſtar vnctionis inunge. Nonnulli verò adiiciunt ceræ vncias octo, & olei Sicyonii quod ſatis eſt, & inſtar emplaſtri imponunt.

INDEX PVRGATORIORVM, ET conditorum.

Purgatorium ex caryophyllo, aquam educens, admodũ mirabile, Cap. I.
Purgatorium è melle roſaceo Alexandri, Cap. II.
Purgatorium è melle roſaceo, ſimile, Cap. III.
Purgatorium ex aſaro, Cap. IIII.
Purgatorium è malis & cotoneis, Cap. V.
Purgatorium è citrio malo, ſtomacho accõmodatum, Cap. VI.
Purgatorium buccellatum valde bonum, Cap. VII.
Purgatoriæ colymbades probæ, Cap. VIII.
Purgatorius paſtillus, admodum bonus, Cap. IX.
Purgatorium Fuſca, ſtomacho conueniens, Cap. X.
Purgatorium vinum in hydropicis, Cap. XI.
Purgatorius ſal probatus, Cap. XII.
Purgatorium ex hermodactylo, podagricis aptum, Cap. XIII.
Purgatorium ex hermodactylo ſimile, Cap. XIIII.
Purgatoria catapotia è lapide Armenio, ad arthriticos potiſſimùm facientia, Cap. XV.
Purgatorium è coronopode, ſimile ei quod ex hermodactylo nominatur, Cap. XVI.
Purgatorium quartanis conueniens, è ſucco Cyrenaico Cap. XVII.
Purgatoria puls ad iſchiadicos, elephantia correptos in quibus opus eſt aliquid vi educere, Cap. XVIII.
Purgatorium è cotoneis malis, ſubducens aluum, Cap. XIX.
Purgatorium è cotoneis, ſimile, Cap. XX.
Purgatorium è cotoneis, ſimile, Cap. XXI.
Purgatorium è cotoneis, admodum probatum, Cap. XXII.
Purgatorium è cotoneis, ſimile, Cap. XXIII.
Cydonite ad cœliacos, dyſentericos, & febricitantes admodum probatum, Cap. XXIIII.
Cydonite ſimile, Cap. XXV.
Cydonite frugale, valde bonum, Cap. XXVI.
Cotoneorum & malorum confectio admodum vtilis, Cap. XXVII.
Confectio è ſucco malorum, Cap. XXVIII.
Confectio alia è ſucco malorum, Cap. XXIX.
Confectio alia è ſucco malorum, Cap. XXX.
Confectio è iure horum, ad eos qui nihil appetunt, & vomunt cibum, Cap. XXXI.
Cydonitis confectio ſtomacho grata, ad eos qui non appetunt, & nihil concoquunt, Cap. XXXII.
Conditum nephriticum, & lapides atterens, Cap. XXXIII.
Conditum ſtomachum purgans, non ſubuertens, ſiue is qui aſſumit ſanus ſit, ſiue ægrotet, Cap. XXXIIII.
Conditum nephriticum, & calculos conterens, Cap. XXXV.
Conditum nephriticum, mirabile, Cap. XXXVI.
Conditum nephriticum, ſimile, Cap. XXXVII.
Conditum purgatorium, ad hydropicos & cholericos, Cap. XXXVIII.
Conditum calculos atterens, Cap. XXXIX.
Conditum purgatorium, probatum, Cap. XL.
Conditum ad eos qui nihil appetunt, & inflatum ſtomachum habent, Cap. XLI.
Conditum ad eos qui nihil appetunt, & quibus cibus inflatus conuertitur, Cap. XLII.
Conditum ſimile hydropicis conueniens, Cap. XLIII.

De Purgatoriis & Conditis,

Sectio vigeſimaſeptima.

Cap. I.

PVRGATORIVM è caryophyllo aquam educens, admodum mirabile. Aloes flauæ, epithymi, caryophylli, grani Cnidii, petroſelini, rhei Pontici, ſingulorum vnc. ſemis, euphorbii ſcrup. quatuor, mellis Attici quod ſatis eſt. Datur pondere cochl. duorum manè ieiuno.

Cap. II.

PVRGATORIVM è melle roſaceo Alexandri. Succi roſarum ſext. duos, mellis Attici ſext. vnum. coquito bene ad conſiſtentiam. Adiice ſcammoniæ torrefactæ vnc. quatuor. Datur manè ieiuno. Integra adhibitio, cochlearia quinque: media, tria: minima, duo.

Cap. III.

PVRGATORIVM aliud è melle roſaceo. Mellis Attici, ſucci roſarum, ſing. lib. vnam, piperis communis drach. vnam, zingiberis drach. duas, ſcammoniæ drachmas octo, maſtiches drach. quatuor. Datur vt præcedens.

Cap. IIII.

PVRGATORIVM ex Aſaro, quo ego vtor, valde bonum. Spicæ nardi, aſari, epithymi, ſing. vnc. ſemis. Macerato in aqua ſufficienti diebus tribus. Coquito mediocriter, & iuri decocti admiſce ſucci roſarum ſext. decem, mellis Attici ſextarium ſemis. Coctis ad conſiſtentiam adiice ſcammoniæ vnc. vnam ſemis, & probè parato vtere.

Cap. V.

PVRGATORIVM è malis & cotoneis. Malorum & cotoneorum aſſatorum carnis vnc. quatuor, piperis communis drach. ſex, ſcāmoniæ drach. tres, mellis Attici vnc. ſex. Datur manè ieiuno, pro viribus.

Cap. VI.

PVRGATORIVM è citrio malo, ſtomacho accommodatum. Corticis citrii & carnis lib. vnam. Coquito in aquæ ſext. vno & dimidio vſque ad tertias: dein adiice mellis Attici ſext. dimidium. Coquito donec ad mellis conſiſtentiam veniat, & inſpergito hæc trita: nēpe piperis communis, ſcammoniæ aſſæ in fermento, turpeti vnc. vnam. Vbi probè paratum fuerit, dato quātum volueris.

Cap. VII.

PVRGATORIA buccella, admodum bona. Scāmoniæ aſſatæ, ſeminis fœniculi, aniſi, cumini, ſing. vnc. vnam, piperis communis, ſeminis apii, ſing. ſcrup. vnū. Trita madefacitò in mellis Attici libra vna. De aſſatis mediocriter dato vnc. vnā manè ieiuno, non febricitanti cum condito: ei verò qui febricitat, cum aqua tepida.

Cap. VIII.

PVRGATORIÆ Colymbades, hoc eſt ſalſæ & conditæ oliuæ probatæ. Scāmoniæ, piperis communis, ſing. vnc. vnam, epithymi, cumini fricti, petroſelini, foliorum rutæ, menthæ viridis, ſing. dr. IIII. ſilphii dr. vnā, carnis palmularum, mellis Attici, ſing. vnc. v. aceti cochl. duo, colymbadum ſciſſarum ſext. vnum. Nonnulli adiiciunt modicum gari. Poſtquam probè cōfeceris, dato quinque aut ſeptem aut nouem colymbades, aut pro viribus.

Cap. IX.

PVRGATORIVS paſtillus admodum bonus. Scammoniæ, euphorbii, ſing. drach. quatuor, folii, piperis communis, ſing. drach. duas. Trita madefacito cum melle Attico pondere vnc. trium. Datur manè ieiuno vnc. vna, aut pro viribus.

Cap. X.

PVRGATORIA fuſca, ſtomacho conueniens. Cumini, fœniculi, vnc. vnam, pulegii, ſeminis apii, aniſi, ſing. vnc. ſex, epithymi, ſcammoniæ, ſing. vnc. vnam, ſa-
A lis communis vnc. duas. Aliqui euphorbii adiiciunt ſcr. quatuor. Trita bene exhibeto. Integra exhibitio ſunt ſcrup. duo, aut duo & ſemis, pro viribus.

Cap. XI.

PVRGATORIVM vinū ad hydropicos. Squillæ vnc. tres, ſeminis apii drach. ſex, piperis communis drach. vnam, radicis capparis drach. quatuor, grani Cnidii decorticati drach. vnam ſemis, folii, pilulas malobathri duas. Bene trita irrigato cum vini cochl. duodecim, mellis Attici ſext. tribus. Squillā tuſam macerato in vi-
B no, & commiſce cæteris.

Cap. XII.

PVRGATORIVS ſal laudatus. Salis communis torrefacti drach. ſex, ſeminis apii, zingiberis, panis aridi, ſing. ſcrup. ſex, ſeminis aniſi, piperis communis, ſingul. vnc. ſemis, ſcammoniæ, epithymi, ſing. vnc. vnam. Terito, & præbeto cochl. vnum. Eſt admodum laudatū medicamentum.

Cap. XIII.

PVRGATORIVM ex hermodactylo, podagri-
C cis conueniens. Hermodactyli vnc. tres, aniſi, cumini Æthiopici, ammeos, corymborum thymi, piperis, ſingul. ſcrup. tres, epithymi vnc. ſemis. Terito & præbeto ſcrup. quatuor vel ſex pro viribus. Datur etiam cum condito, aut cū aqua mulſa, aut cū aqua feruefacta manè ieiuno.

Cap. XIIII.

PVRGATORIVM ex hermodactylo, ſimile. Hermodactyli vnc. vnam, cumini Æthiopici, aniſi, agarici, [a] iſii, zingiberis, ſing. ſcrup. tres, alypiadis ſcrup. ſex,
D maſtiches, ſpicæ nardi, ſing. ſcrup. duos, moſchi ſiliquā vnam, cnici ſcrup. ſex. Trita irrigato cum melle Attico ſufficienti. Quòd ſi opus ſit maiore vacuatione, admiſce ſcammoniæ ſiliquas tres: & præbeto ſcrup. vnum, poſtquam lotus fuerit, manè ieiuno.

a Iſii] Græcè eſt ἰσίυ. Quid autem Iſium ſit Nicolao, coniicere nequeo.

Cap. XV.

PVRGATORIA catapotia ex Armenio lapide, arthriticis potiſſimùm exhibita vtilia. Aloes flauæ vnc. duas, ſcammoniæ vnc. tres, agarici, epithymi, ſing.
E vnc. ſemis, lapidis Armenii, croci, ſing. ſcrup. ſex, caſiæ, ſpicæ nardi, coſti, rhei barbari, ſing. vnc. ſemis, ſquillæ torrefactæ vnc. vnam. Trita excipe cum ſtillatitio roſarum liquore. Dantur ſcrup. duo manè ieiuno.

Cap. XVI.

PVRGATORIVM ex coronopode vtile, perinde atque id quod ex hermodactylo componitur. Eſt etiam ſtomacho gratum & laudatum. Zingiberis ſcrup. duos, piperis communis ſcrup. vnum, agarici, medullæ
F cnici, ſing. ſcrup. decem, radicis ſcrup. ſex. Trita bene dantur manè ieiuno [a] cornua octodecim: qui autem difficilem āluū habent, iis dantur cornua vigintitria. [b] Fac omnia ſeptem aut octo prope ventrem. Poſt vacuationem lauato, & nutrito ouis ſorbilibus & pane.

a Cornua] Intelligit menſuralia, quæ interfecta erant, vt ex Galeni libris De compoſ. medic. general. ſatis liquet. b Fac omnia ſeptem] Græcè eſt ποιεῖ πάντα ζ' ἢ η' συνεγγὺς γαστέρας. Quid autē iis verbis velit Nicolaus, non bene aſſequor: aliis igitur coniiciendū relinquimus.

Cap. XVII.

G PVRGATORIVM ad quartanas ex liquore Cyrenaico, mirabile. Liquoris Cyrenaici, piperis communis, myrrhæ, foliorum rutæ, ſing. drach. vnam. Trita madefacito cum melle Attico, & dato Ponticæ nucis magnitudine cum vino veteri.

Cap. XVIII.

PVRGATORIA puls è colocynthide, ad iſchiadicos, elephātia correptos, & in quibus opus eſt aliquid vi educere. Colocynthidis duobus fructibus cauatis, & horum ſeminibus abiectis, medullam in iis dimitte.

Impleto eos oleo dulci,&operito propriis operimentis. ſinito diem& noctem. Poſtridie verò vacuato oleo,colocynthidas coquito in aqua donec colliqueſcant. dein eas abiicito,oleóque cum aqua permixta adiice ellebori nigri triobolum, ſcammoniæ drach.vnam. Simul cum iis coquito pultem ex ſimilagine aut pane arido trito. Poſtea ægrotanti priùs tenuiter cibato præbe pondere nucum Ponticarum octodecim,aut plurimum vigintiquatuor. Et bibendam dato aquam calidam ſorbendã cum ipſa.

Cap. XIX.

PVRGATORIVM cydonite, hoc eſt ex cydoniis,ſubducens aluum. Cotoneorum carnis, gari,ſingul.lib.vnam,mellis Attici lib.duas, zingiberis, piperis longi,cinamomi, ſing.hexag. vnum ſemis, canchryos, croci,ſing.hexag.duo,maſtiches ſtag.tria,turpeti vncias tres,dacrydii vnc. vnam. Trita bene cotonea coniice in garum per noctem & diem:dein miſce cum melle,& coquito ad conſiſtentiam. Poſtea adiice prædictas ſpecies. Vſu poſcente dato manè ieiuno hexag.tria,aut tria & S. aut quatuor pro virium ratione.

Cap. XX.

PVRGATORIVM cydonite, ſimile. Carnes cotoneorum probè repurgatas coquito in aqua ad conſiſtentiam,dein bene tũdito,& adiice ſacchari lib. duas. coquitóque ad conſiſtentiam cydonitis. Adiice turpeti drach.triginta,dacrydii drach. viginti, zingiberis,piperis longi,ſing.drach.quatuor,cinamomi boni dr. duas, amomi,croci,ſing.dr.duas, maſtiches dr. quinque, gari lib. duas, rhei barbari vnc. vnam. Irrigata hæc cum prædictis,exhibeto tertiana correptis, cholericis,& duplici tertiana laborantibus media nocte, pondere hexagiorum duorum ſemis,aut trium pro viribus.

Cap. XXI.

PVRGATORIVM cydonite ſimile,admodum neceſſarium. Carnium cotoneorum repurgatorum lib.tres,mellis Attici deſpumati lib.tres.Coquito probè ad conſiſtentiam,dein accipe hæc tuſa,cribróque tranſmiſſa,& admiſce galangæ,caryophylli,maſtiches, piperis longi,cinamomi, nucis moſchatæ, ſing. drach.tres, dacrydii vnc.vnam, turpeti repurgati drach. ſex, ſenæ, ellebori nigri,polypodii repurgati,ſing.drach.quinque. Datur media nocte põdere hexag. duorũ ſemis, aut triũ, pro viribus.

Cap. XXII.

PVRGATORIVM cydonite, admodum probatum. Carnis cotoneorum repurgatæ lib. vnam ſemis,mellis Attici deſpumati lib.tres. Coquito ad conſiſtentiam, & adiice hæc tuſa & cribrata, nempe caryophylli ſcrup.tres,petroſelini, euphorbii, folii, ſingulorũ ſcrup.duos,ſcammoniæ vnc. vnam, turpeti vnc. ſemis. Datur vt præcedens.

Cap. XXIII.

PVRGATORIVM è cotoneis aliud,probatum. Carnium cotoneorum repurgatarum lib.viginti, mellis Attici deſpumati lib.triginta. Coquito ad conſiſtentiam. Adiice tuſa & cribrata bene,piperis albi ſcrup. ſeptuagita,caryophylli,ſpicæ nardi,ſing.ſcr.quadraginta, coſti ſcrup.viginti, ſcammoniæ vnc.duas, turpeti vnc. vnam. Dantur hexagia duo ſemis, aut tria pro viribus, media nocte.

Cap. XXIIII.

CYDONITE ad cœliacos, dyſentericos,& febricitantes admodum probatum. Succi cotoneorum lib. quatuor,ſtillatitii roſarum liquoris puri lib. vnam, ſacchari lib. quatuor. Coquito ad conſiſtentiam,& dato in prædictis malis tota die.

Cap. XXV.

CYDONITE vt præcedens. Succi cotoneorũ vnc.quatuor,ſtillatitii roſarum liquoris puri vnc.duas, ſacchari vnc.octo. Coquito ad conſiſtentiam: vbi ab igne remoueris,adiice probè tuſa & cribrata, caryophylli hexag.duo, cinamomi,ligni aloes,galangæ,cardamomi maioris,ſing. hexag.vnũ, maceris, gallæ moſchatæ, ſingulorum hexagiũ ſemis,nucis moſchatæ, zedoariæ, ſingul.hexag.ſemis & quartam partem, coriãdri hexag. vnum,ſpicæ taria tria, moſchi grana duo, croci ſiliquas quinque.Datur ieiuno,& à cibo.

Cap. XXVI.

CYDONITE [a]frugale, admodum bonum. Carnium cotoneorum repurgatarum lib.tres, mellis Attici lib.ſex.Coquito rectè ad conſiſtentiam. dein amotis ab igne,adiice tuſorum & cribratorum, piperis communis ſcrup.quinque,caryophylli,ſpicæ nardi,ſing.ſcrup.tres, coſti ſcrup.vnum ſemis.Dum coquuntur cotonea, moueto illa cum ferula,dein admiſce odorata,recondito in foliis lauri,& vtere.

a Frugale] Manuſcriptus codex legit λυτὸν,fortè pro λιτόν.

Cap. XXVII.

COTONEORVM & malorum confectio valde vtilis. Succi malorum & cotoneorum, ſing.lib.vnam ſemis,mellis Attici deſpumati lib. tres, aceti lib. vnam S.Coquito ad mellis conſiſtentiã.dein adiice hæc tuſa & cribrata,zingiberis,piperis albi,ſpicæ, ſing.vnc.duas,ligni aloes crudi vnc.S.cardamomi minoris,cardamomi, ſing. hexag. duo, zedoariæ vnc.ſemis, gallæ moſchatæ hexag.ſemis, nucis moſchatæ,galangæ,cinamomi,cardamomi magni,ſing.vnc.vnam, caryophylli vnc.S.maceris hexag.duo,berberis hexag. tria, croci hexag. vnũ. Datur manè ieiuno,& à cibo.

Cap. XXVIII.

CONFECTIO è ſucco malorum. Malorum dulcium [a]corpora repurgato ab eo quod intus & extrà eſt, accipe,& cõtuſa exprime linteo tenui,& è ſucco expreſſo accipe lib.vnam. Admiſce illi hæc tuſa & cribrata, ſpicæ vnc.tres,xylobalſami vnc.vnam,coriandri vnc.S.zingiberis hexag.quatuor.Coquito bene ad conſiſtentiam. Dato vnc.S.vbi volueris.

a Corpora] In codice Nicolai perperam ζάματα pro σώματα legitur.

Cap. XXIX.

CONFECTIO alia è ſucco malorum, conferens ad vomitum, animi defectionem, continuam febrem, data in inclinatione morbi. Qui ea vtitur, rigore vacet: neque eius natura ſit biliosa, neque etiam ſtomachus bilioſus. Iuuat autem immodicam ſitim. Succi malorũ dulcium purgatorum lib.duas,ſpicæ lib.ſemis,ſantali rubri,ſpodii,corallii rubri,cryſtalli puri,ſingul. vnc.ſemis. Tritis & ſubactis vtere.

Cap. XXX.

CONFECTIO alia è ſucco malorum. Succi malorum dulciſſimorum lib.quinque, ſtillatitii roſarum liquoris puri lib.vnam,ſacchari lib.quatuor ſemis, mellis Attici puri lib.ſemis. Coquito vt cydonite. dein adiice illi, croci,ſpicæ,ſing.ſtag.vnum, canchryos, cinamomi veri,ſantali albi,ſing.ſtag. duo, caryophylli ſtag.vnum, moſchi ſtagium ſemis. Trita & confecta probè reconde in vaſe.dato manè & à cibo ſemunciam aut vnc.vnam. Prodeſt ſtomachicis, cibum non appetentibus, febricitantibus, vomentibus cibum. Melancholicis & pituitoſis admodum bona.

Cap. XXXI.

CYDONITE ad eos qui nihil appetunt,& cibum vomunt:& neque probè concoquunt. Succi cotoneorum,ſucci mẽthæ,ſucci ſampſychi,ſingulorum vnciam vnam, ſacchari libram vnam. Coquito bene ad conſiſtentiam. Adiice hæc tuſa,& per cribrum tranſmiſſa,caryophylli,nucis moſchatæ,galangæ,zedoariæ,ſpicæ,floris iunci odorati, ſingulorum drach.ſemis, ligni aloes crudi drach. ſemis. Datur manè ieiuno vncia ſemis. eſt valde laudatum.

Cap. XXXII.

CYDONITIS confectio ſtomacho conueniens, ad eos qui nihil appetunt & concoquũt, & imbecillum habent ſtomachum,vtilis. Carnis cotoneorum purgatorum lib.duas. Coquito cum vino optimo ad conſiſtentiam,dein adiice mellis Attici lib.quatuor,& coquito ad conſiſtentiam. Vbi remoueris ab igne,adiice hæc tuſa & trita,cinamomi,zingiberis, ſing. vnciam vnam,

nuces moſchatas numero tres, [a]maceris hexagiũ vnum, caryophylli hexag.vnum, cubebarum hexag.ſemis, zedoariæ,cardamomi,ſingulorum hexag.vnum,cardamomi magni, gallæ moſchatæ, ambaris, ſingulorũ hexag. ſemis,croci,ſpicæ,ſing.drach.ſemis, galãgæ,ligni aloes, ſing.vnc.ſemis,moſchi ſiliquas duas. Probè confectam præbeto pondere ſemunciæ.

Cap. XXXIII.

CONDITVM nephriticum,& calculum atterẽs. Rhei,ſaxifragi,petroſelini,aſari,ſpicæ nardi, caſiæ, rhei Pontici,betonicæ,ſinonis,dauci,acori,ſing. drach.vnã, piperis communis vnc.vnam, mellis Attici librã vnam ſemis,optimi vini omphacini lib.ſeptem ſemis.Bene paratum datur manè ieiuno menſura vnius poculi parui.

Cap. XXXIIII.

CONDITVM purgatorium expertum,non ſubuertens ſtomachum neque ſanorum neque ægrorum, admodum nobile. Succi fœniculi viridis lib. ſemis, menthæ viridis vnc. tres, radicis apii vnc.vnam, aquæ fontanæ lib.quatuor ſemis vnc.tres. Herbas in aqua macerato trib⁹ diebus,dein coquito donec lib.vna S.remaneat. Poſtea colato, & abiicito herbas, tritáque hæc in mortario adiice, piperis vnc. vnam, ſquillæ vnc. ſemis, mellis Attici lib.ſemis vnc.tres; vini boni lib.tres ſemis vnc. tres. Confectum & paratum conditum reconde in vaſe: atque vſu poſtulante,dato poculum vnum,& ieiuno & dormituro. Probatum eſt,periculóque vacat.

Cap. XXXV.

CONDITVM nephriticum,& calculos conterẽs. Maſtiches drach. duas, coſti, foliorum ſpicæ nardi,rhei Pontici,ſing. drach. vnam, mellis Attici lib. ſemis vnc. tres,vini boni lib.octo. Vbi rectè confeceris,dato manè poculum vnum.

Cap. XXXVI.

CONDITVM nephriticum,mirabile. Saxifragi,petroſelini,ſing.vnc.ſemis,betonicæ vnc.duas ſemis, coſti vnc.ſemis drach.vnam,zingiberis hexag. vnum ſemis,piperis communis hexag.ſeptem ſemis, ſeminis rutæ vnc.tres ſemis,ſpicæ nardi ſcrup.vnum, mellis Attici lib.ſemis,vini veteris lib.duodecim ſemis. Datur poculum vnum manè ieiuno.

Cap XXXVII.

CONDITVM nephriticum ſimile. Saxifragi, betonicæ,petroſelini,ſing.lib. ſemis, ſpicæ nardi drach, vnam,piperis communis vnc.ſemis drach.vnam. Trita madefacito cum mellis Attici lib. vna; & vini boni lib. ſex.Datur manè ieiuno poculum vnum.

Cap. XXXVIII.

CONDITVM purgans,laudatum,ad hydropicos & cholericos expertum, ſine torminibus & moleſtia purgans. Radicem iridis viridem contuſam in mortario diligenter per diem & noctem macerato in vino bono:dein exprimito per [a] linteũ purum,& impleta phiala vna admiſce mellis cochl. vnum ſemis, piperis communis grana ſex ſemis: & præbeto bibendum manè ieiuno prius calefactum. Datur autem hyeme & æſtate: probatum enim eſt.

a Linteum] Manuſcriptus codex habet λέντιον pro λίντεον. Latinam nanque dictionem Græcis literis minus rectè exarauit.

A Cap. XXXIX.

CONDITVM lapidem atterens,probatũ. Piperis albi,ſaxifragi,ſpicæ nardi,ſeminis lini,betonicæ,ſingul.vnc.vnam,petroſelini, folii,ſing.vnc.vnam S.Trita madefacito cum mellis Attici libris ſex, & vini Aſcalonii boni lib.nouem,& vtere.

Cap. XL.

CONDITVM purgatorium,admodum probatũ. Catapotiorum purorum,ſenæ,polypodii,thymi,epithy
B mi,hermodactyli,pæoniæ,ſing.vnc.vnam. Tritis(ſi quidem non febricitant ægri) adiice vini puri menſuram vnam aut lib.ſex:ſi verò febricitant,aquæ lib.ſex.coquito ad tertias.Colato, decoctúmque accipe.& ſi febre vacant ægrotantes, adiice illi mellis Attici lib. vnam: ſin febricitant, ſacchari lib.vnam, & rurſus probè coquito, colatíſque adiice in pollinem tuſi cinamomi vnc. vnã, galangæ,piperis communis,zingiberis,ſing.hexag.duo, caryophylli,cardamomi, [a]ſpigo, ſing. hexag. vnum, & vini boni pondus triplex ad ſuperius decoctum. Suba-
C ctis & irrigatis omnibus ſimul, conficito vt [b]claretum, & præbeto manè ieiuno cũ tepidæ aquæ vnc.quatuor.

a Spigo] Græcè eſt σπίγω. Quid verò Nicolaus hac voce intelligat,me ignorare fateor. b Claretum] In codice Nicolai hîc & paulo pòſt eſt κλαρόν. Hac voce autem illum innuere puto id potionis genus quod hodie à medicis claretum vel hippocras appellatur. ideóque claretum potius quàm clarum ſcribendum fuiſſe arbitror.

Cap. XLI.

CONDITI, quod claretum vocatur,confectio ad ſtomachicos,cibum non appetentes, & ſtomachi inflatione laborantes. Spicæ vnc.ſemis, cinamomi vncias
D ſex, zingiberis vnc. quatuor,piperis communis vncias duas ſemis,piperis longi, [a]nunteſarcas,galangæ,ſingul. vnc.vnam, caryophylli vnc.ſemis,ſacchari & mellis,ſingul.lib.duas. Tritas ſpecies irrigato ſimul, & adiice vini menſuras duodecim. Datur manè ieiuno poculum vnũ exiguum.

a Nunteſarcas] Græcè eſt νυντεσάρκας. Quæ quidem dictio eſt haud dubiè corrupta: ideóque quid ſignificet, ſcire nequeo.

Cap. XLII.

CONDITVM ad ſtomachicos, cibum non appe-
E tentes,inflatos,& cibum non rectè concoquentes. Cinamomi vnc.vnam ſemis; caryophylli,maceris,ſingul. hexagium vnum,nuces moſchatas duas,galangæ hexagium vnum ſemis,cardamomi hexag.duo, piperis longi & communis, ſingul.hexag.duo,ſpicæ hexag.vnum. Trita irrigato cum mellis Attici puri lib.trib⁹,& vini boni menſuris ſex.Poſtquam vt claretum confeceris, dato manè ieiuno poculum vnum.

Cap. XLIII.

F CONDITVM ad ſtomachicos, cibum non appetentes, inflatos, cibúmque non rectè coquentes, atque hydropicos. Cinamomi boni vnc.vnam,zingiberis albi repurgati vnc.ſemis drach. vnam, roſarum rubearũ, caryophylli,ſantali rubei, ſing.drach. duas, ſpicæ nardi ſiue net,ſing.drach.vnam. Trita irrigato cum vino bono albo,pondere lib.triginta, & melle Attico deſpumato quod ſatis eſt aut ſaccharo. Datur manè, meridiè, & veſperi poculum vnum quoties offertur.

INDEX PVRGANTIVM Eligmatum.

Purgatorium eligma,Monachicum dictum, Cap.I.
Purgatorium regale eligma,mirabile valde, Cap.II.
Purgatorium eligma ex flaua aloe, Cap.III.
Purgatorium eligma ex abſinthio, Cap.IIII.
Purgatorium eligma,moleſtia vacans,ad iſchiadicos, Cap.V.
Purgatorium eligma,quod vocatur Panaretos, Cap.VI.
Purgatorium eligma,nominatum Aſtrophon, Cap.VII.
Purgatorium eligma flauæ bilis, Cap.VIII.
Purgatorium eligma ſimplex,& moleſtia vacans, Cap.IX.
Purgatorium eligma,ad humores & bilem probatum, Cap.X.
Purgatorium eligma ad hydropicos, mirabile, Cap.XI.
Purgatorium aquam educens,ad hydropicos, Cap.XII.
Purgatorium aquam ducens, ex grano Cnidio, Cap.XIII.
Purgatorium hydropicum è ſpica nardi, Cap.XIIII.
Purgatorium aquam ducens,ex euphorbio, Cap.XV.
Purgatorium hydropicum Euchirii, Cap.XVI.
Purgatorium ex aloe, Cap.XVII.
Purgatorium ex pipere, torminibus & moleſtia vacans, Cap.XVIII.
Purgatorium è cumino, doloribus & moleſtia carens. Cap.XIX.
Purgatorium capitis errhinon,admodum probatum, Cap.XX.
Purgatorium ſordidorum ſinuum glutinans, Cap.XXI.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De purgantibus eligmatis,

Sectio vigeſimaoctaua.

Cap. I. A

PVRGATORIVM eligma Monachicum,quod dicitur SarracenicèLooch el rachos, purgans gratia Dei,vtranque bilem , flauam & nigram ac pituitam, maculáſque in facie factas . Purum corporis colorem efficit. Prodeſt vertiginoſis,caliginique oculorum.Pruritum corporis purgat, & ſanguinem deprauatum attenuat. Exanthemata ſeu puſtulas conſumit ac diſſipat. Bonitatem ſtomachi efficit.
Venerea quoque excitat. Pityuſæ drach.quinque,da- B
crydii drach.tres ſemis grana ſeptem, ſacchari drachm. quatuor,piperis longi drach. duas,amomi,ſeminis apii, ammeos,ſalis ammoniaci,zingiberis, ſingul.drach.tres ſemis , piperis albi drach.duas , pyrethri drach. duas ſemis.Hæc in mortario contundito & cribrato. ſcammoniam bifariam terito,& vnito omnia in vnum. dein ſaccharum tritum inſperge,& cōmoueto diligenter.Poſtea adiice mellis Attici quod ſatis eſt , & factum aquoſum repone in vaſe vitreo, & dato cum tepida, aut vini
dulcis vnc . duab⁹ aut quatuor,iis ſcilicet qui difficilem C
aluum habent: facilem autem habētibus aluum, vncias tres.Iunioribus vnc.duas. & febricitantibus cum tepida præbeto.

Cap. II.

PVRGATORIVM, regium eligma, quod Sarracenicè Loch el melick , ad bonum ſtomachi odorem & bonitatem eiuſdem confert. Purgat pituitam & bilē mirabiliter. Piperis communis & longi, ſpicæ nardi,
nardi Celticæ, amomi , caryophylli, ſingul. vnc.ſemis, D
zingiberis vnc.ſemis drach. vnam, ſcammoniæ drach. tres ſemis, pityuſæ vncias ſeptem , ſacchari vncias quatuor ſemis . Hæc tuſa excipe melle Attico ſufficienti, & præbeto Integra exhibitio,vnc. triū:media,vnc.duarū: minima,vnc.vnius, cum aqua calida. Aliqui verò hoc ipſo vt electuario vtuntur , exhibentes id cū aqua calida.

Cap. III.

PVRGATORIVM eligma , admodum probatum. Aloen flauam quamcunque vis accipe,& terito
validè. Accipe etiam liquorem tithymali, fingito pilu- E
las erui magnitudine,& præbeto vnam aut duas pro viribus.Purgat verò vehementer.

Cap. IIII.

PVRGATORIVM eligma valde laudatum. Dacrydii,aloes flauæ,ſing.vnc.vnam,abſinthii,colocynthidis,ammoniaci,ſingul.vnc.ſemis,agarici,maſtiches, ſing.hexag.vnum ſemis. Excipe cum ſucco braſſicæ , & madefacito probè,fingitóque pilulas erui quantitate.

Cap. V.

PVRGATORIVM eligma ſine moleſtia purgans, ad iſchiadicos & per circuitum afflictos , eóſque qui diutius moleſtantur,admodum bonum. Colocynthidis vnc.ſemis, nitri vnc.vnam.Bene trita præbeto validis drach.vnam cum aqua mulſa,magnæ menſuræ ieiunis:imbecillibus drach.S.

Cap. VI.

PVRGATORIVM eligma , quod ab aliquibus vocatur Panaretos , ab aliis Aſclepios. Valet ad morbos comitiales,diuturnos capitis dolores,inſaniētes,lethargicos,ſtomachicos,arthriticos,melancholicos, neruorū vitia, & ad eos quibus cibus aceſcit , omniáque thoracis mala.Hoc vſus eſt Heraclides Cous,aut Galia:ſummè enim claruit. Priuatim verò vſus eſt ad hydropicos mirabiliter . Datur nucis Ponticæ magnitudine cum aquæ mulſæ vna menſura. Piperis communis , albi & longi,ſeminis dauci, aniſi, apii, petroſelini, libyſtici, carei, zingiberis,agarici,grani Cnidii,ſquillæ torrefactæ,pyrethri,radicis chamelææ,euphorbii,myrrhæ, croci,polii, ſpicæ nardi, [a] cardamomi (ſi verò non habes,adiice duplum caſiæ)ſauinæ,amomi,caſiæ,ellebori nigri, dacrydii,aloes flauæ, ſing. vnc. ſemis. Trita madefacito cum melle Attico ſufficienti.

a Cardamomi] Cinamomi legendum puto, propterea quòd duplum caſiæ pro eo ſumendum eſſe ſcribat.

Cap. VII.

PVRGATORIVM eligma expertum , non excitans tormina,& moleſtia vacans. Piperis nigri , cumini,aniſi,petroſelini, fœniculi, apii, ammeos,epithymi, ſingulorum drachmam ſemis , dacrydii drachmas quinque. Trita dantur manè ieiuno pondere ſcrup. vndecim.poſtea ſorbendam præbeto aquam tepidam.

Cap. VIII.

PVRGATORIVM eligma flauæ bilis. Seminis apii,piperis communis , ſing. ſcrup. ſemis, dacrydii drachmam ſemis . Trita dantur vna vice manè ieiunis:

poſtea ſorbenda datur aqua tepida.

Cap. IX.

PVRGATORIVM eligma ſimplex, moleſtia & periculo vacans, datum omni tempore. Iridis Illyricæ radicis ſucci cyathum ſemis, vini boni tantundem. Tuſa mixta, & tepida da bibenda manè ieiuno. eſt enim probatum medicamentum.

Cap. X.

PVRGATORIVM eligma probatum, pituitam bilem & humores purgans, noxa vacans. Dacrydii vnc. ſemis, colocynthidis vnciam vnam hexagium vnũ ſemis, aloes flauæ vnciã ſemis, ſucci abſinthii vnciam vnam drachmas duas. Trita cum ſucco braſſicæ ſubigito, & finge pilulas, datóque pro viribus veſperi.

Cap. XI.

PVRGATORIVM probatum admodum vtile, veluti prædicta. Herbam alypiadis cum foliis & ramis tunde & cribrato. Datur puluis ille iis qui à pituita, aut humore aliquo acri, aut bile infeſtantur, pondere dimidii cochlearii tepidi. Facit ad hydropicos, & eos de quibus medici deſperarunt.

Cap. XII.

PVRGATORIVM educens aquam, hydropicis vtile. Piperis communis, ſquamæ æris, ſingulorũ dr. vnam, ſtruthii ſeu lanariæ drachmas duas, piperis albi, dacrydii, ſingulorum drachmam vnam ſemis. Trita dato manè ieiuno cochlear. vnum ſemis, medium põdus cochlear. i. pòſt ſorbendam exhibe aquam tepidam.

Cap. XIII.

PVRGATORIVM aquam educens, probatum. Grani Cnidii vſti ſcrupulum ſemis, radicis panacis ſiliq. vnam. Trita præbeto cum aqua mulſa pondere cochlearii vnius manè.

Cap. XIIII.

PVRGATORIVM hydropicorum probatum. Spicæ nardi drachmas duas, libyſtici vnciam ſemis, petroſelini, dauci, ſingulorum drachmas duas, epithymi ſcrupulos nouem, cocci Cnidii drach. duas. Trita præbẽtur manè ieiuno pondere cochlearii vnius, cum tepida.

Cap. XV.

PVRGATORIVM aquam educens, ad hydropicos probatum, laudatum valdè. Euphorbii, piperis cõmunis, cumini, pulegii, pyrethri, ſingulorum drachmas duas. Trita dantur cum aqua mulſa manè ieiuno pondere cochlearii vnius: ſi verò vſus eius ſit poſt paucos dies, cochlearium vnum cum dimidio ad integram totius corporis purgationem ſufficit.

Cap. XVI.

PVRGATORIVM ad colicos Euchirii, quo vtebatur Aſterius medicus expertum. Euphorbii vnciã ſemis, baccarum lauri drach. ſemis aut grana quinque, aloes flauæ drachmam ſemis. Trita irrigato cum aqua mulſa, & dato pro viribus ſcrupulos ſex, tres, vel quinque aut ſeptem. eſt probatum.

Cap. XVII.

PVRGATORIVM expertum, bonum, quo ego vſus ſum, datur pro arbitrio. Dacrydii ſcrupulos tres, aloes, epithymi, agarici, ſingulorum ſcrupulum vnum ſemis, colocynthidis, maſtiches, ſingulorum ſcrup. quinque & quartam partem. Trita irrigato cum aqua mulſa aut oxymelite pondere cochlearii vnius. Dantur ſcrupuli quinque aut ſeptem, & tepidæ quantum ſatis eſt.

Cap. XVIII.

PVRGATORIVM admirabile admodum, expertum torminibus, & periculo moleſtiáque vacans. Piperis communis, cumini, aniſi, petroſelini, fœniculi ſeminis, apii, ammeos, epithymi, ſingulorum vnciam ſemis, dacrydii ſcrupulos nouem. Trita præbeto manè ieiuno ſcrupulos quinque ſemis aut ſex ſemis cum aqua tepida.

Cap. XIX.

PVRGATORIVM mirabile, valde expertum, torminibus carens & detrimento. Piperis communis, cumini, ammeos, colocynthidis, epithymi, ſingulorum ſcrupulos nouem, dacrydii ſcrupulos octo. Trita dantur manè ieiuno pondere ſcrupul. trium aut quinque cum aqua tepida.

Cap. XX.

PVRGATORIVM capitis errhinon, admodũ probatum. Melanthii, ſalis ammoniaci, elaterii, ſingulorum vnciam ſemis. Excipe ſicyonio oleo, & infunde naribus cochlearium vnum tepidum.

Cap. XXI.

PVRGATORIVM ſinus ſordidos glutinans. Primò enim carnẽ expurgat, & poſtea coaleſcere facit, & glutinat. Sylueſtris ficus ramorum cortices cultro modicè conſcinde, & cõiice in oleum ſufficientis quantitatis. Coquito iuſto tẽpore, & vbi excolaueris, cortices abiicito. In oleum autem coniice ceræ modicum, vt vniri queant per piulcum. Vbi vnita fuerint, extrinſecus impone pannum craſſum, quem obturatum & lana tectũ alligato. Primò quidem ſic purgat vt corrupta mẽbranarum excerniat.

INDEX CATAPLASMATVM.

Cataplaſma ad oculos motos, mirabile, Cap. I.
Cataplaſma ad dolores oculorum, probatum, Cap. II.
Cataplaſma ad carbunculos oculorum & totius corporis, Cap. III.
Cataplaſma ad carbunculos & ſtrumas, Cap. IIII.
Cataplaſma iecinoris, expertum, Cap. V.
Cataplaſma iecinoris, ſtomachi & hypochondriorum, Cap. VI.
Cataplaſma ad duritiem iecoris, Cap. VII.
Cataplaſma dyſentericis idoneum, admodum bonum, Cap. VIII.
Cataplaſma ad ſtomachicos, lienoſos, iecinoroſos, & viſcerum cauſas, Cap. IX.
Cataplaſma ad cœliacos & dyſentericos, probatum, Cap. X.
Cataplaſma ad pleuriticos, valde efficax, Cap. XI.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Cataplaſmatis,

Sectio Viceſimanona.

Cap. I.

CATAPLASMA ad oculos motos, mirabile. Croci, opii, ſingulorum drach. ſemis, caſtorei drachmam ſemis grana ſeptem, meliloti drach. vnam, micarum ſiliginei panis maceratarum in paſſo vnciam vnam, ouorum aſſatorum vitellũ vnum. cum dimidio excipe ſucco fœnigræci, & vtere.

Cap. II.

CATAPLASMA ad dolores oculorum, probatum. Roſarum aridarum drach. duas, opii, croci, ſingul. drach. ſemis. Excipe cum decocto mellis ſufficiente,

Cap. III.

CATAPLASMA mirabile ad carbunculos in oculis, & toto corpore factos. Meliloti, roſarum, ſingulorum vnciam vnam. Tuſa coquito in aqua plurimum. Dein coniecta in mortarium contere diligenter, & cõmiſce vitellos ouorum elixorum, & modicum olei roſacei vt emplaſtri formam acquirat, & tenui panno illitũ imponito. Hoc dolores mitigat & refrigerat: item duritias & inflammationes carbunculorum diſſoluit. poſtea illine paſtillum de halicacabo cum vino & croco: ita enim multoties ſum vſus.

Cap. IIII.

CATAPLASMA ad carbunculos & ſtrumas, expertum. Seminis cardamomi, farinæ fabaceæ, coquito cum ſtacte, & illinito foliis braſſicæ, & vtere.

Cap. V.

CATAPLASMA iecinoris expertum, admodũ bonum. Abſinthium tuſum & cribratum coquito bene cum melle Attico, & illitis vtere.

Cap. VI.

CATAPLASMA è myrobalano, ad iecinoroſos, ſtomachicos, & hypochondriacos. Myrobalani Celtici, aſari, xylobalſami, iridis, cyperi, ſingulorum vnciam ſemis, fæcis Aſcalonis, aut Syriacæ ſapæ, aut olei nucum quod ſatis eſt: excipe & illine.

Cap. VII.

CATAPLASMA ad durities iecinoris, expertũ. Semen lini probè tuſum, & cribro tranſmiſſum, coquito ad conſiſtentiam, & illine.

Cap. VIII.

CATAPLASMA dyſentericis vtile, valde bonũ. Acaciæ vnciam vnam ſemis, gallarum vnciam vnam, polentæ vncias tres, mãnæ thuris vnciam vnam, myrti aridæ vncias tres, roſarum ſiccarum vnciam vnã, rhois Syriaci hexagia quatuor ſemis, aluminis ſciſſilis vncias duas, rubi ſummitates. coquito cum vino odorato ſufficienti, & vtere.

Cap. IX.

CATAPLASMA Artomeli, ad ſtomachicos, lienoſos, iecinoroſos, & cauſas viſcerum. Meliloti menſurã vnam, aniſi, ſeminis apii, ſingulorum vnciam vnam, ſeminis fœniculi vnciam, ſeminis drachmas duas, maſtiches vnciam vnam ſemis, comæ abſinthii hexagia quatuor ſemis, panis aridi in vino & melle prius tribus diebus macerati, œnanthes aridæ vncias duas. Hæc irrigato probè, atque adiice vini odorati quod ſatis eſt, & vtere.

Cap. X.

CATAPLASMA ad cœliacos & dyſentericos, expertum. Succi acaciæ, & hypociſthidis, myrti baccarum aridarum, roſarum, ſidiorum, balauſtiorum, gallarum, œnanthes aridæ, oſſium palmularum, farinæ orizæ, panis aridi probè vſti, cumini, maſtiches. Redactis ſingulis in puluerem, excipe cum fæce colata, aut vino bono odorato, & confecto vtere in ſtomacho, & ventre, & lũbis, & ſuprà. eſt enim probatum. Adiice illi ſuccũ vtriuſque plantaginis.

Cap. XI.

CATAPLASMA ad pleuriticos, valde efficax. Cypariſſi folia viridia contuſa, & adipi ſuillo recenti cõmixta, ad emplaſtri formam redige. & illita panno iis vtere. Igni hoc ipſum adhibere oportet, nec concedendus eius vſus niſi calidum ſit.

INDEX CERATORVM.

Ceratum ad ſcabiem & feruentes puſtulas, pudenda glutinans, Cap. I.
Ceratum Sancti Ioannis Euangeliſtæ, ad omnem duritiam & ſingula mala, Cap. II.
Ceratum ad omnem phlegmonen, & vehementem dolorem mediarum corporis partium, duritiam, atque alia, Cap. III.
Ceratum ad omnem duritiam & diſtinctionem probatum, Cap. IIII.
Ceratum omnem diſſoluens duritiam, expertum, Cap. V.
Ceratum mitigans vſtiones & eryſipelata, Cap. VI.
Ceratum ad exacerbationes podagricas & arthriticas, mirabile, Cap. VII.
Ceratum ad eryſipelata, & vlcera phlegmone obſeſſa, cancerosa & alia, Cap. VIII.
Ceratum ad eryſipelata, ſerpentia, carbũculos, & omnis generis vſtiones, Cap. IX.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Ceratis,

Sectio trigeſima.

Cap. I.

CERATVM myrteum, ad ſcabies feruentes, puſtulas, & pudenda glutinans. Lithargyri, ceruſſæ, plumbi vſti, ſingul. vnc. ſemiſs, ceræ puræ vnc. duas ſemis, olei myrtini vncias quatuor.

Cap. II.

CERATVM Sancti Ioannis Euangeliſtæ per viſionem illi manifeſtatum. Confert ad omnem duritiem ac omne malum, lienes, mammas muliebres à lacte induratas, ſtomachum phlegmone obſeſſum, bubones, furunculos, coxarum dolores, & omnem dolorem in quacũq; corporis parte fuerit, ad abſceſſus. Aut enim exprimit & vacuat ſine ſectione, aut rumpit. vacuat, glutinat, & curat. Nitri Alexandrini vnciam ſemis, olei, ceræ, reſinæ pineæ, ſingulorum libram ſemis, alliorum vaginas duodecim, ſauinæ vncias duas. Oleum, cera, & reſina coquuntur ſimul: iniectis autem alliis in vaſculum, coquuntur donec exareſcant vehementer: dein autem ſublatis & abiectis illis, colatur quod decoctum eſt. poſtremùm nitrum tritũ additur. Iniicitur verò etiam de manna Sancti Iohannis quantum teneri poteſt tribus digitis, dicẽdo, In nomine Patris, & Filii, & Sancti ſpiritus. Liquabilibus itaque iam coactis & compactis, iniice nitrum tritum, ſpatháque moueto, & vtere in nomine Domini, Amen.

Cap. III.

CERATVM mitigans dolorem, & omnem phlegmonen, dolorémque mediarum corporis partium, ac duritiem, ad dolentes articulos, podagras, & neruorum diſtẽſiones. Iniicitur etiam colicis & vteri malis. Prodeſt iis qui ex morbo extenuati ſunt, & ſiccum habentibus corpus, febricitantibus cum oleo dulci, vacantibus febre cum nardo Celtica ſolutum. Ad carbunculos, toti corpori illitum. recuperat enim vires & reficit. aſſumitur etiam ad peſſos. Adipis anſerini, ſuilli, caprini, taurini, medullæ ceruinæ, ſingulorũ libr. ſemis, butyri boni, terebinthinæ, œſypi, ſingulorum vncias duas, ceræ, pineæ reſinæ, ſingulorum vncias quatuor. Confectum rectè reconde, & vtere.

Cap. IIII.

CERATVM è ſucco fœnigræci, ad omnem duritiam, & diſtenſionem laudatum. Olei fœnigræci libram vnam, ceræ vncias duas, terebinthinæ, œſypi, ſingulorũ vnc. vnam ſemis. Fœnumgræcum vna antè hora macerato in aqua, & admiſcendo oleum coquito.

Cap. V.

CERATVM è ſolano, æſtus mitigans, & eryſipelata. Succi ſolani vncias tres, ceræ puræ vnc. quatuor ſemis, ceruſſæ, lithargyri, plumbi, ſingulorum vnc. duas, olei roſacei vnc. quatuor, adipis ſuilli recentis vnc. tres, aceti parum. vtere.

Cap. VI.

CERATVM ad exacerbationes podagricas & arthriticas: nam ægrotantibus dolorem abigit. non ſinito ante triduum decidere. Olei communis, ceræ puræ, ſingulorum libram ſemis vnc. tres, corticis radicis verbaſci, rutæ tenerũm ramorum, ſingulorum vnciam vnam ſemis, cypariſſi pilulas quatuor ſemis, aquæ marinæ quod ſatis eſt. Tuſa cum oleo & aqua marina coniicito in ollam nouam, & coquito donec marina remaneat. moueto autem virgula laurina. Deinde etiam liquato ceram, & probè confecto vtere.

Cap. VII.

CERATVM diſſoluens omnem duritiam, expertum. Adipis, ceræ, reſinæ pineæ, ſingulorum vnc. tres, picis aridæ, butyri, ſingulorum vnc. ſemis drachm. vnã, medullæ ceruinæ drachmas duas. coquito vt ceratum, & vtere.

Cap. VIII.

CERATVM mirabile ad eryſipelata, ſenum podagras, vlcera phlegmone obſeſſa, & cãceroſa: itẽ pudẽdorũ ſediſq; calidos dolores, in anteriore parte tibiæ facta vlcera ſenilia, & deſquamationes. Scoriæ plũbi, ceruſſæ, ſucci ſolani, ceræ puræ, olei roſacei, ſing. libram ſemis.

Cap. IX.

CERATVM aliud è ſolano ad eryſipelata, herpiſtica, carbunculos, & omnis generis vſtiones. Plantaginis maioris, ſeridis, & ſolani ſuccorum, ſing. cyath. duos, ſucci lactucæ cyathos duos ſemis, lithargyri, ceruſſæ, ſingul. vnc. ſemis, ſcoriæ plumbi, ſulphuris ignem non experti, ſing. vnc. duas ſemis, aluminis ſciſſilis, thuris, ſingul. vnc. vnam drachmas duas, ouorum nouem alba, ceræ vncias quinque, adipis ſuilli vncias quinque partem quartam. Liquabilia funditо, & arida terito validè, recondito, & vtere.

INDEX CATAPLASMATVM COLICORVM, & cephalicorum.

Cataplaſma ad colicos, & inteſtinorum cruciatus, Cap. I.
Cataplaſma ad colicos probatum, Cap. II.
Colicorum potio probata, Cap. III.
Colicos confeſtim dolore liberans, Cap. IIII.
Colica Croce, admodum mirabilis, Cap. V.
Colica inunctio Eſdra, flatus educens, Cap. VI.
Colica antidotus, quæ ad Alypium medicum refertur, Cap. VII.
Cyphion ſacerdotale, ad dolorem capitis, hemicraniam & vigilias, Cap. VIII.
Cyphion aliud, probatum, Cap. IX.
Calamum in quamcunque corporis partem infixum eiiciens, Cap. X.
Cauſticum vuæ, probatum, Cap. XI.
Crocomagmatis confectio probata, Cap. XII.
Crocomagmatis alia confectio, Cap. XIII.
Commageni confectio valde vtilis, Cap. XIIII.
Capitis alopecias aut impetigines ſanans, Cap. XV.
Capitis vnctio laudata, Cap. XVI.
Caput dolentibus ſomnum concilians, probatum, Cap. XVII.
Capitis dolorem calidum ſedans, Cap. XVIII.
Caput dolentibus ſomnum inducens, Cap. XIX.
Capitis dolorem confeſtim ſedans, Cap. XX.
Caput vehementer dolentes iuuans, & reſolutos, Cap. XXI.
Crocidæ confectio ad colicos, Cap. XXII.
Caput purgans errhinon, probatum, Cap. XXIII.
Caput purgans ſternutatorium laudatũ, Cap. XXIIII.
Catapotia, ad dyſentericos mirabilia, Cap. XXV.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Cataplaſmatis colicorum & cephalicorum,

Sectio trigeſimaprima.

Cap. I.

CATAPLASMA ad colicos & inteſtinorum cruciatus. Piperis communis, baccarum lauri decorticatarum, ſeminis rutæ ſylueſtris, cumini, ſingulorum vnciam ſemis. Tundantur & cribrentur. Eſt enim expertum & probatum.

Cap. II.

CATAPLASMA ad colicos probatum. Farinæ fœnigræci vncias tres, farinæ baccarũ lauri, maſtiches, terebinthinæ, ſingulorum vnciam vnã ſemis. Trita coquito cum mulſi cochleario vno, & impone.

Cap. III.

COLICA potio probata. Fructus herbæ cynorrhodi fac arides, & reconde. Vſu exigente dato cochleariũ dimidium, cum vino temperato tepido diebus tribus manè ieiuno. Confert etiam pueris ramice inteſtinorũ laborantibus, datum diebus quindecim alternatim. geſtet verò deligationem.

Cap. IIII.

COLICOS confeſtim dolore liberans. Succi braſſicæ cyathum vnum ſemis, vini veteris vnciam vnam ſemis. Commixta & calefacta dato bibenda ieiuno.

Cap. V.

COLICA Croce admodum mirabilis. Vtere in iis colicis in quibus metus eſt ne à medicamentis epotis lædatur ſtomachus, & in quibus ea quæ ſumuntur, euomuntur. Dolorem etiam ſedat, ſi lana exceptam inuolutámque fabæ Ægyptiæ magnitudine in interiora ſedis imponamus. Habeat autem lana fimbriam marginémve extra anum propendẽtem, vt poſtquam dormire incipiat æger, medicamentum amoueamus, per marginẽ extrahentes: mulieribus in pudendum imponitur. Non enim ſolùm coli infeſtationes ſoluit, ſed etiam in omni dolore eſt neceſſarium. in vigilantibus quoque eſt probatum. Opii, caſtorei, ſingulorum drachmas quatuor, myrrhæ, nitri, ſingulorum drachmam vnam ſemis, cyclamini drachmam vnam, foliorum rutæ drachm. ſex. Tuſa probè excipe melle Attico, & reduc ad cerati craſſitudinem, ac vtere.

Cap. VI.

COLICA vnctio Eſdra, flatus educens. Foliorum rutæ viridium, nitri, cumini. Tuſa irrigato cum melle Attico vt ſordium craſſitudinem acquirant, & inunge interiora ſedis.

Cap. VII.

COLICA antidotus, quam accepi ab Alypio medico. Data autem ter menſe in ipſis exacerbationibus perfectè malum ſanat. Per hanc enim matrem ſuam prorſus curauit ab eo morbo & multos alios. Aniſi, caſiæ, myrrhæ, opii, ſingulorum vnciam ſemis, ſeminis apii vnciam vnam, petroſelini, piperis albi, ſingulorum ſcrupulos nouem, piperis longi, caſtorei, croci, floris iunci odorati, ſpicæ nardi, ſingulorum ſcrupulos ſex. Tuſa & cribrata excipe melle Attico cum aqua tepida drach. ſemis, robuſtioribus hexag. 1. ſemis: imbecillioribus triobolũ in ipſis exacerbationibus. potentibus præbeto alternis, & à ſumptione iube vt deambulẽt: nõ validos iube vomere. Mirabiliter facit ad teneſmum & ileoſos.

Cap. VIII.

CYPHION ſacratum magnũ ex ſeptuaginta duabus ſpeciebus probatum, & mirabile ad capitis & hemicranii dolores, atque vigilias. ſuffitum autem omnem impurum abigit ſpiritum. Facit etiam ad inuidiam & omnem indignationem. Thuris maſculi, euphorbii, ſaroa, peucedani, myrobalani, granorũ iuniperi magnorum & paruorum, chartæ vſtæ, carpeſii, maſtiches, lapidis gagatis, caſtorei, gentianæ, terebinthinæ, ſingulorũ ſcrupulos tres, coſti, folii, dictami Cretenſis, caryophylli, ſpicæ nardi, pinearum vſtarum, bdellii, crocomagmatis, pyrethri, mei, nucis Indicæ, corticis mandragoræ, ſtyracis, ſingulorũ ſcrupulos quatuor ſemis, nitri, bituminis Iudaici, artemiſiæ monoclones, Celticæ, amomi, caſiæ, cardamomi, xylocaſiæ, ligni caryophyllorum, xylobalſami, calami odorati, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ladani, aſari, ſeſelis, ammoniaci thymiamatis, pilularum, cypariſſi, ſtruthii, meliloti, glycyrrhizæ, gũmi, ſingulorum ſcrupulos ſeptem ſemis, floris iunci odorati, ſauinæ, muſci herbæ, aſpalathi, helenii, cyperi, iridis, roſarũ aridarum, zingiberis, verbenacæ, vnguium Indicarum, Lemnii ſigilli, opobalſami, ſingulorum ſcrupulos nouẽ, ſeminum pinearum vnc. ſemis, ſeminis fœniculi ſcrup. tres, croci ſcrupulum ſemis, zarnaba ſcrupul. quatuor S. palmularum pinguium, caricarum pinguium, vuarum pinguium exemptis vinaceis, ſing. vnciam vnam ſemis. Tuſa & cribrata arida excipe cum humidis, dein irrigato cum vino bono & melle Attico ſufficienti: & ſubactis omnibus, finge paſtillos, & exiccato in vmbra. reconde, & vtere vt probato, gratia Dei.

Cap. IX.

CYPHION mirabile ex vigintiſeptem ſpeciebus. Aſpalathi, bdellii, helenii, ſtyracis, ladani, ſingulorum vnciam ſemis drachmam vnam, roſarum aridarum vnciã vnam ſemis, pyrethri repurgati, cardamomi, ſphagni, ſingulorum hexagia ſeptem ſemis, radicis aſphodeli, ſauinæ, croci, ſingulorum vnciam vnam, ſeminis cypariſſi, folii, nucum pinearum purgatarum, folii, Celticæ, ſingulorum hexagia quatuor ſemis, ſpicæ nardi, caſiæ, coſti, floris iunci odorati, ſingulorum vnciam ſemis, baccarum iuniperi magnarum & paruarum, ſingulorum tredecim, terebinthinæ vncias tres, vuæ exẽptis vinaceis, caricarum pinguium, ſing. libram ſemis, carnis palmularum vncias tres, mulſi quod ſatis eſt.

Cap. X.

CALAMVM infixum ex quacunque corporis parte educens. Pteris radicem quæ Romanis vocatur filix, tuſam & cribratam madefacito cum adipe ſufficienti, & impone deſuper, & extrahit ipſum. Si verò non præſto ſit, radicem calami vrito, & frixam cum picino oleo, illine noctem & diem.

Cap. XI.

CAVSTICVM vuæ probatum. Calcis viuæ, ſaponis Gallici, ſinapi, drachmam ſemis, protoſtacti quod ſatis eſt. probè parato vtere.

Cap. XII.

CROCOMAGMATIS confectio probata. Croci, glaucii, roſarum aridarum, myrrhæ, aloes, amyli, gummi, thuris, vini boni. Fac paſtillos exiccatos in vmbra reconde in vaſe, & vſu poſcente dato.

Cap. XIII.

CROCOMAGMATIS alia confectio, admodũ bona. Croci drachmas ſex, roſarum viridium drachmas tres, gummi drachmam vnam, vini odorati quod ſatis eſt. fac paſtillos, exicca in vmbra, & vtere.

Cap. XIIII.

COMAGENI confectio admodum vtilis. Cardamomi, abrotoni, baccarum lauri, terebinthinæ, meliloti, opopanacis, florum iunci odorati, ſingulorum vnciã vnam, mellis Attici libram ſemis, ceræ albæ vnciam vnã ſemis, olei boni libram ſemis, vini odorati ſextarium ſemis. vtere.

Cap. XV.

CAPITIS alopeciam & impetigines ſanans. Piperis communis, muſcerdarum, ellebori albi, ſingulorum

drachmam vnam ſemis.Excipe aceto acerrimo, & redige ad ſordium craſſitudinem,ac vtere.

Cap. XVI.

CAPITIS vnctio probata. Croci,myrrhæ, ſingulorum vnciam ſemis,crocomagmatis drachmas tres,foliorum lauri drachmas quinque,vini quantum ſufficit.

Cap. XVII.

CAPVT dolentibus ſomnum concilians, probatum.Similaginis puræ,abſinthii, mannæ, ſingulorum vnciam ſemis,albi ouorũ quod ſatis eſt.Impone fronti.

Cap. XVIII.

CAPITIS dolorem vehementer calidum ſedans. Succi pſyllii aut ipſum pſyllium terito cum roſaceo ſufficienti,& reduc ad ſordium craſſitudinem.Innnge tempora & frontem.

Cap. XIX.

CAPVT dolentibus ſomnum inducens vtile.Opii ſcrupulum vnum.Tritum irrigato cum lacte muliebri, & imbue ex eo tomẽtum. Appone ano temporibúſque ægrotantis,& dormiet.Hoc in colicis etiam admodum laudatum eſt.

Cap. XX.

CAPITIS dolorem confeſtim ſedans. Hederam contunde immaturam:& vbi probè contuderis,per linteum exprime ſuccum eóque irrigato nares,& frontem cum roſaceo tepido,eſt probatum.

Cap. XXI.

CAPVT dolentibus & febribus conferens. Scorpium herbam viridem terito ſufficienter, & admiſce mãnæ & aceti quod ſatis eſt:finge paſtillos.vſu poſtulante diſſolue cum aceto,& vtere in fronte.

Cap. XXII.

CROCIDÆ confectio mirabilis ad colicos.Dolórem enim confeſtim ſedat.edúcit etiam ſtercus induratum.Corticis mãdragoræ,cardamomi, ſingulorum vnciam vnam,opii drachmas duas ſemis,caſtorei drachm. vnam ſemis,cyclamini drachmam ſemis. Trita excipe melle Attico,aut felle taurino,& imbuito eo floccos,ánóque imponito.

Cap. XXIII.

CAPVT purgans errhinon,laudatum.Sanat capitis dolores diuturnos,& hemicraniam, vertiginoſos, & oculorum grauitates,aut grauitate auditus laborantes, ſi eo in balneo vſus fueris in [a] Laconico ſcilicet, aut in ſole,attrahendo naribus puluerem.Ellebori albi,ſtruthii,piperis albi,cumini Æthiopici, ſingulorum drach. duas. Tuſa & cribrata dato vſu poſtulante.

a Ξυροπρία malè pro ξυροπυρία ſcriptum erat in Nicolai codice manuſcripto.

Cap. XXIIII.

STERNVTATORIVM capitis purgatorium laudatum. Caſtorei,piperis albi, ſtruthii, ellebori albi, ſingulorum drachmas duas. Trita excipe naribus.

Cap. XXV.

CATAPOTIA è ligno maceris, ad dyſenterias, mirabile.Opii,ligni maceris,rhei, ſingulorum ſcrupul. ſex,gallarum,myrrhæ,ſingulorum vnciam vnam. Trita excipe vino paſſo,& fac catapotia.Vtere pro arbitrio.

INDEX PILVLARVM.

Pilulæ purgantes ad dolorem ventris & ſtomachi, Cap. I.
Pilulæ ad dolorem ventris & ſtomachi, Cap. II.
Pilulæ ad capitis dolorem,hebetudines & pterygia, Cap. III.
Pilulæ ad reſolutos, arthriticos, morbo comitiali laborantes,& apoplecticos, Cap. IIII.
Pilulæ ad dyſentericos & cœliacos, Cap. V.
Pilulæ ſub lingua,ad aſthmaticos, arthriticos, tuſſiẽtes, & alios, Cap. VI.
Pilulæ ad arthriticos,pituitoſos,melancholicos, podagricos,nephriticos,& veſicæ mala, Cap. VII.
Pilulæ ad quartanos,valde bonæ, Cap. VIII.
Pilulæ ex quinque myrobalanis, Cap. IX.
Pilulæ ad ſtomachum frigidum & pituitoſum. pũrgãt etiam putridos humores, Cap. X.
Pilulæ ad ſtomachicos & lienoſos, Cap. XI.
Pilulæ ad vitium oris & gingiuarum,ſtomachi, & capitis.purgãt etiam medullam, Cap. XII.
Pilulæ ad podagricos,valde probatæ, Cap. XIII.
Pilulæ ad arthriticos probatæ, Cap. XIIII.
Pilulæ ad eos qui vrinæ ſtillicidio laborant, & ad calculoſos,mirabiles, Cap. XV.
Pilulæ coctionem iuuantes ſtomachi, & purgantes caput, Cap. XVI.
Pilulæ ab Italis vocatæ Succocitrinæ,valde probatæ, Cap. XVII.
Pilulæ ad vitioſum totius corporis colorem, & ad ſtomachicos, Cap. XVIII.
Pilulæ ad capitis purgationem, & vitioſos humores, eóſque qui comitiali laborant morbo, Cap. XIX.
Pilulæ purgantes corpus ab omni humore, Cap. XX.
Pilulæ ad concoctionem,& bonum colorem, Cap. XXI.
Pilulæ ad dolores dentium à frigiditate ortos, mirabiles, Cap. XXII.
Pilulæ ad omnem fluxionem capitis,pectoris & pulmonis, Cap. XXIII.
Pilulæ ad cœliacos & dyſentericos, Cap. XXIIII.
Pilulæ purgantes è cinamomo, Cap. XXV.
Pilulæ ad hepaticos,lienoſos,ſtomachicos,caput dolentes,& deſtillatione laborantes, Cap. XXVI.
Pilulæ ad lienoſos,melancholicos,pituitoſos,& quartana correptos, Cap. XXVII.
Pilulæ ex epithymo,purgantes, Cap. XXVIII.
Pilulæ è Sena,ſtomacho gratæ, Cap. XXIX.
Pilulæ purgantes, Cap. XXX.
Pilulæ ad iecinoroſos,lienoſos,& omne ſtomachi malũ, Cap. XXXI.
Pilularum communium confectio admodum laudata, Cap. XXXII.
Pilulæ ad capitis dolorem è ſtomacho natum, Cap. XXXIII.
Pilulæ Chryſaphii medici,admodum probatæ, Cap. XXXIIII.
Pilulæ è roſis,valde laudatæ, Cap. XXXV.
Pilulæ ad omnem diuturnam tuſſem & pus educentes, inque tribus horis vtilitatem oſtendentes, Cap. XXXVI.
Pilulæ ad deſtillatione laborantes,& tuſſientes, Cap. XXXVII.
Pilulæ ad tuſſientes,tabidos,& arteriacos, Cap. XXXVIII.
Pilulæ ad tuſſientes & deſtillatione laborantes, Cap. XXXIX.
Pilulæ ad tuſſientes, ſuppuratos, & acrem ac tenuium partium fluxionem, Cap. XL.
Pilulæ ad tuſſientes,ſtomachicos, & deſtillatione laborantes, Cap. XLI.
Pilulæ ad tuſſim & deſtillationes probatæ, Cap. XLII.

Pilulæ ad tuſſientes neceſſariæ, Cap. XLIII.
Pilulæ ad deſtillationes & inſuperabiles è capite ſtillationes, Cap. XLIIII.
Pilulæ ad tuſſientes & ſpuentes ſanguinem, Cap. XLV.
Pilulæ ad deſtillationes à capite factas in aſperam arteriam, & in gurgulionem, Cap. XLVI.
Pilulæ ad deſtillationes vtiles, Cap. XLVII.
Pilulæ ad tuſſientes admodum excellentes, Cap. XLVIII.
Pilulæ ad cœliacos & lientericos, Cap. XLIX.
Pilulæ admirabiles, vt prædictæ, Cap. L.
Pilulæ dyſentericæ Aſclepiadis, Cap. LI.
Pilulæ ad dyſentericos & vigilantes, Cap. LII.
Pilulæ ad dyſentericos, potiſſimùm verò ad lientericos, Cap. LIII.
Pilulæ vt prædictæ probatæ, Cap. LIIII.
Pilulæ aliæ admodum nobiles, Cap. LV.
Pilulæ è thure vt præcedentes, Cap. LVI.
Pilulæ ad dyſentericos & lientericos probatæ, Cap. LVII.
Pilulæ ad eos qui malo corporis habitu præditi ſunt, & hydropicos, Cap. LVIII.
Pilulæ ſimiles prædictis, Cap. LIX.
Pilulæ ſimiles, Cap. LX.
Pilulæ ad reſolutos & trementes, Cap. LXI.
Pilulæ ſimiles dictis, Cap. LXII.
Pilulæ ad trementes expertæ, valde bonæ, Cap. LXIII.
Pilulæ ad trementes, opiſthotonicos & reſolutos, Cap. LXIIII.
Pilulæ ad opiſthotonicos & trementes, Cap. LXV.
Pilulæ ad trementes, ſimiles, Cap. LXVI.
Pilulæ purgantes flauam bilem, nigram & pituitam, Cap. LXVII.
Pilulæ è quinque ſpeciebus nominatæ, Cap. LXVIII.
Pilulæ probatæ è quatuor ſpeciebus, Cap. LXIX.
Pilulæ aliæ alypiadis vocatæ, Cap. LXX.
Pilulæ purgantes pituitam & caput, Cap. LXXI.
Pilulæ ducentes omne ſtercus induratum & bilem, Cap. LXXII.
Pilulæ ventrem emollientes, & ſtomachum non ſubuertentes, Cap. LXXIII.
Pilulæ ventrem ſubducentes, mirabiles, Cap. LXXIIII.
Pilulæ ad cœliacos, dyſentericos, ſanguinem ſpuentes, & defluxione ſtomachi laborantes, Cap. LXXV.
Pilulæ nominatæ Alectoriæ, Cap. LXXVI.
Pilulæ ſubducentes ventrem, & vtiles ad ſtomachicos, Cap. LXXVII.
Pilulæ ſoluentes ventrem, probatæ, Cap. LXXVIII.
Pilulæ purgantes pituitam, Cap. LXXIX.
Pilulæ dictis ſimiles, Cap. LXXX.
Pilulæ ſtomacho accommodatæ laudatæ, Cap. LXXXI.
Pilulæ vomitoriæ probatæ, Cap. LXXXII.
Pilulæ ad iecinoroſos, lienoſos, & ſtomachicos, Cap. LXXXIII.
Pilulæ communes appellatæ, Cap. LXXXIIII.
Pilulæ ad calculos veſicæ, Cap. LXXXV.
Pilulæ aquam educentes, Cap. LXXXVI.
Pilulæ Oribaſii, ad diuerſos morbos, Cap. LXXXVII.
Pilulæ purgantes ſtomachum, Cap. LXXXVIII.
Pilulæ purgantes pituitam, & ad iſchiadicos & lienoſos vtiles, Cap. LXXXIX.
Pilulæ ad arthriticos, ſtomachicos, nephriticos, & dolētes caput vtiles, Cap. XC.
Pilulæ purgantes, admodum bonæ, Cap. XCI.
Pilulæ quinque ſpecierum, purgantes pituitam, Cap. XCII.
Pilulæ vomitoriæ valde bonæ, Cap. XCIII.
Pilulæ iecorariæ, ſtomachicæ, & lienares, Cap. XCIIII.

Pilulæ ſtomachicæ, admodū mirabiles, Cap. XCV.
Pilulæ ſtomachicæ ex abſinthio, Cap. XCVI.
Pilulæ Pauli purgatoriæ, Cap. XCVII.
Pilulæ ad ſtomachicos, colicos, nephriticos, & inflatos, Cap. XCVIII.
Pilulæ ad inflationem ſtomachi, lienis, & duritiā viſcerum, atque colicos, Cap. XCIX.
Pilulæ purgantes magiſtri Ioannis, Cap. C.
Pilulæ purgantes ſtomachum & caput, Cap. CI.
Pilulæ ad deſtillationes mirabiles, Cap. CII.
Pilulæ ad deſtillationes, arthriticos, podagricos, neruorum incontinentiam, & defluxionum mala, Cap. CIII.
Pilulæ purgantes caput, viſcera, vterum & totum corpus, Cap. CIIII.
Pilulæ ad omnes deſtillationes, mirabiles, Cap. CV.
Pilulæ ad deſtillationes, defluxionum mala, & podagricos, Cap. CVI.
Pilulæ omnibus dandæ, mirabiles, Cap. CVII.
Pilulæ ad ſtomachicos, colicos, & inflatos, Cap. CVIII.
Pilulæ purgantes caput, ſtomachum, viſcera, inteſtina, vtiles quoque inteſtinorum cruciatibus, & nihil appetentibus, Cap. CIX.
Pilulæ ad eos qui nonniſi recta ceruice & difficulter ſpirant, ac deſtillatione laborant, Cap. CX.
Pilulæ ad ſtomachicos, lienoſos, nephriticos, iecinoroſos, & caput dolentes, Cap. CXI.
Pilulæ ad arthriticos, probatæ, Cap. CXII.
Pilulæ ad arthriticos & omnem fluxionem à craſſis & lentis humoribus in ſtomacho factam, Cap. CXIII.
Pilulæ ad arthriticos, podagricos, & neruorum incontinentiam, Cap. CXIIII.
Pilulæ ad iecinoroſos, lienoſos, deſtillationes, & arthriticos, Cap. CXV.
Pilulæ ad diuerſos morbos, Cap. CXVI.
Pilulæ ad elephātiacos, mirabiles, Cap. CXVII.
Pilulæ Aoriæ nominatæ ex Meſue probatæ, Cap. CXVIII.
Pilulæ ſomniferæ & dolores mitigātes, Cap. CXIX.
Pilulæ ad arthriticos, mirabiles, Cap. CXX.
Pilulæ ad arthriticos, podagricos, & omne malū corporis, Cap. CXXI.
Pilulæ ad arthriticos, podagricos, & deſtillatione laborantes, Cap. CXXII.
Pilulæ ad deſtillatione laborantes, dolentes caput, hemicranicos, lippientes, & neruorum incontinentiam, Cap. CXXIII.
Pilulæ ſimiles dictis, pulcherrimæ, Cap. CXXIIII.
Pilulæ ſimiles, Cap. CXXV.
Pilulæ ad calorem iecoris, & dyſentericos, Cap. CXXVI.
Pilulæ ad omnia quæ ex capite in oculos & os veniūt, Cap. CXXVII.
Pilulæ ad arthriticos, iecinoroſos, lienoſos, & omnes partes corporis defluxioni obnoxias, Cap. CXXVIII.
Pilulæ ad arthriticos, podagricos, & omnia defluxionis corporis mala, Cap. CXXIX.
Pilulæ ad melancholicos probatæ, Cap. CXXX.
Pilulæ ſimiles, Cap. CXXXI.
Pilulæ ad deſtillationes, Cap. CXXXII.
Pilulæ ad deſtillationes, purgantes, Cap. CXXXIII.
Pilulæ ad difficulter & non niſi recta ceruice ſpirantes, & alia mala, Cap. CXXXIIII.
Pilulæ ad quartanas, Cap. CXXXV.
Pilulæ ad iecinoroſos, lienoſos, melancholicos, caput & oculos purgantes, Cap. CXXXVI.
Pilulæ ad podagricos, arthriticos, iecinoroſos, & lienoſos, & muliebria mala, Cap. CXXXVII.
Pilulæ ſimiles, Cap. CXXXVIII.

De Catapotiis ſeu Pilulis,

Sectio trigeſimaſecunda.

Cap. I.

PILVLÆ purgantes ad dolorem ventris & ſtomachi. Hieræ picræ Galeni dr. decem, colocynthidis drachmas tres, dacrydii drachmas duas ſemis, turpeti, ſtichadis, ſingulorum drachmas quinque. Trita in pollinem fermentato cum ſucco fœniculi, & finge pilulas. Præbeto dormituris pilulas ſeptem vel nouem vel vndecim.

Cap. II.

PILVLÆ ad dolorem ventris & ſtomachi. Roſarum aridarum drachmas ſex, glycyrrhizæ, nardi, ſingul. B drachmas quatuor, aloes flauæ drachmas quatuor, turpeti drachmas duas, rhei barbari hexagium vnum, dacrydii ſcrupulos duos, vini quod ſatis eſt. Dantur dormituris pilulæ ſeptem aut nouem aut vndecim.

Cap. III.

PILVLÆ octo ſpecierum, ad dolorem capitis cerebrò infeſtantem, hebetudinem, & [a]pterygia. Aloes flauæ, dacrydii, ſingulorum drachmas duas, colocynthidis, epithymi, dauci, agarici, maſtiches, myrobalani, cepuli, abſinthii, ſingulorum drach. vnam, ſucci ſolani quantū C ſufficere videtur. Dantur cubitum euntibus pilulæ nouem aut vndecim.

a Pterygia] In manuſcripto codice malè πτερώματα pro πτερύγια legitur. Quid verò ſit pterygium, alibi abundè explicàuimus.

Cap. IIII.

PILVLAE è caſtorio ad reſolutos, arthriticos, morbo comitiali correptos, & apoplecticos. dantur cum aquæ calidæ vncia vna ſemis. ſunt valde vtiles. Caſtorei, opii, croci, zingiberis, pyrethri, euphorbii, lathyris, ſucci braſſicæ ſylueſtris, piperis albi, nigri, ſtaphidis agriæ, epi D thymi, ſpicæ, ſingulorum drachmam vnam, ſucci betæ quod ſatis eſt. Dantur dormituris pilulæ nouem aut vndecim.

Cap. V.

PILVLAE è baccis myrti, ad dyſentericos, & cœliacos. Baccarum myrti, balauſtiorum, foliorū mali Punici, ſymphyti, ſanguinis draconis, boli Armenii, acaciæ, hypociſthidis, roſarum, tartari nominati græcis [a]σφέκλη, rhois culinarii, rhois Syriaci, croci, gallæ moſchatæ, dictæ Net gallarū, cinamomi, ſpodii, maſtiches, E gummi Arabici, ſingulorum drachmam vnam, opii dr. ſemis, ſucci myrti, & lentis quod ſatis eſt. Dentur pilulæ erui magnitudine nouem aut vndecim cum ſtillatitio roſarum liquore.

a Σφέκλη] In codice Nicolai corruptè ἀφέκλι ſcriptum erat.

Cap. VI.

PILVLAE linguæ ſubditæ, [a] Magiſtri Orſoni, ad aſthmaticos, arthriticos, tuſſientes, & ſtomachi imbecillitatem, admodum probatæ. Seminum cucumerum, ſingulorum ſcrupulum vnum ſemis, glycyrrhizæ ſcrup. F duos, ſucci glycyrrhizæ ſcrupulos tres, galangæ, tragacāthæ, gummi Arabici, ſingulorum ſcrupulum vnum, zingiberis, iridis, ambaris, ſtyracis calamitis, margaritarum, ligni aloes, ſingulorum ſcrupulum vnum, cinamomi, caryophylli, nucis moſchatæ, papaueris albi, bugloſſi id eſt botraginis, ocimi, ſingulorum ſcrupulum vnum, penidiorum ſcrupulos tres, moſchi grana ſex, nucum pinearum ſcrupulum vnum, ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis eſt, cui tragacantha intrita ſit. fac pilulas quæ ſub lingua contineantur. Sunt enim probatæ ad dicta mala. Conferunt ſimiliter cardiacis, & non niſi recta ceruice ſpirantibus.

a Magiſtri Orſoni] Græcè eſt μαΐστορος ὀρσώνη. Neque aliud has voces ab eo quod in conuerſione noſtra expreſſimus, ſignificare putamus.

Cap. VII.

PILVLAE è myrobalano: ad arthriticos, pituito A ſos, melancholicos, podagricos, nephriticos, & veſicæ mala à frigore facta. Turpeti, polypodii, agarici, hermodactyli, ſingulorum drachmas decem, eſulæ, hoc eſt chamæpityos, ſenæ, lapidis [a]litzi, id eſt lapidis viridis, ammoniaci, ſaxifragi, roſarum, myrobalanorum, cepulorum, ſingulorum drachmas tres, caryophylli, ſpicæ, zingiberis, croci, florum iunci odorati, fœniculi, apii, caroi, aſparagi ſeminum, ſeminis ruſci, ſalis gemmæ, granorū ſolis, maſtiches, epithymi, myrobalani Indici, ſingulorū drachmam vnam, aloes flauæ, dacrydii quantum omniū B aliarum ſpecierum, ſucci myrobalani empelitici quantum ſufficit. finge pilulas, & præbeto pro viribus.

a Litzi] Intelligit lapidem praſium vel Armenium, vt ſuprà copioſè demonſtrauimus.

Cap. VIII.

PILVLAE ad quartanas valde bonæ. Croci, origani, hyſſopi, rutæ, myrrhæ, epithymi, [a]ellebori nigri, colocynthidis, polypodii, agarici, florū iunci odorati, grani Cnidii, aloes flauæ, ſingulorum drach. tres, ſucci braſſicæ ſylueſtris quod ſatis eſt. Dentur pro viribus.

a Ellebori] In codice Nicolai perperam ἐλαφνίκ pro ἐλλεβόρα ſcribitur.

Cap. IX.

PILVLAE è quinque myrobalanis. Quinque generum myrobalanorum, agarici, dacrydii, colocynthidis, ſenæ, ſingulorum drachmas duas ſcrupulum vnum ſemis, epithymi, turpeti, aniſi, maſtiches, lapidis litzi, id eſt viridis, ſingulorum drachmam vnam gran. ſedecim, rhei barbari hexagium vnum, aloes flauæ vncia ſemis, ſucci fœniculi quod ſatis eſt. Vſus earum eſt ad ſtomachicos, melancholicos, lienoſos, & inflatos. Dantur pro viribus pilulæ nouem aut vndecim aut tredecim aut quindecim. prodeſt etiam ad duritiem viſcerum.

Cap. X

PILVLAE aromaticæ ſiue odoratæ, Ioannis Damaſceni, ad ſtomachum frigidum & pituitoſum, dolentémque. purgāt enim hunc omnino: pariter & humores putridos. purgāt quoque medullam. Sunt etiam vtiles deſtillatione laborantibus. Calami odorati, cardamomi, hoc eſt cubebe, nucis moſchatæ, maceris, cinamomi, ſpicæ, carpobalſami, floris iunci odorati, maſtiches, aſari, caryophylli, ſingulorum vnciam ſemis, croci gran. quindecim. Tritis iis adiice aquæ libras ſex, & bene coquito E donec dimidium relictum fuerit. Dein accipe ex ipſa aqua libram vnam vncias duas, ac coniice in eam trita & cribrata bene eiuſmodi, aloes flauæ vncias duas ſemis, myrrhæ drachmam ſemis. fine donec ad conſiſtentiam pegmatis veniant. Finge pilulas, & præbeto drach. tres, cum vino tepido dormituro.

Cap. XI.

PILVLAE è ſena ad ſtomachicos, lienoſos, purgātes & confirmātes. Senæ, epithymi, cuſcutæ, lapidis cyanei, hoc eſt cærulei, lapidis Armenii, hoc eſt lapidis viridis, & lapidis lazuli, cētaurii, ligni aloes boni, lapidis [a] litzi, bdellii, ſingulorū drachmam vnam, polypodii, agarici, turpeti, hermodactyli, chamædryos, ſingulorum vnciam vnam ſemis, fœniculi, apii, petroſelini, aſparagi, & ruſci ſeminum, ſeminum cucumerum, ſingulorum ſcrupulum vnum, myrobalanorum quinque generum, ſingulorum drach. vnam, cyperi, cardamomi, carpobalſami, cinamomi, folii, ſpicæ, galangæ, zingiberis, nucis G moſchatæ, caryophylli, roſarum, ſingulorum ſcrupulū vnum, rhei barbari ſcrupulum vnum, aloes flauæ quantùm omnium aliarum ſpecierum, ſucci fœniculi & abſinthii quod ſatis eſt. Dātur pro viribus. ſunt valde vtiles ad omnem melancholicum affectum.

a Litzi] Pro lapide praſio ſumitur. Et ex hoc loco ſuſpicio eſt litzi pro praſio magis quàm Armenio eſſe ſumendum.

Cap. XII.

PILVLAE aliæ Ioannis Damaſceni ad ſtomachū

caput, vitium oris & gingiuarum. purgat etiam medullam, & efficit vt homo acutè videat, & humores educit qui è capite in ſtomachum delabuntur. Calami odorati, cinamomi, cubebe, nucis moſchatæ, maceris, carpobalſami, floris iunci odorati, maſtiches, aſari, caryophylli, ſingulorum vnciam vnam, croci drachmas quatuor ſemis. Trita coquito cum ſtillatitii roſarum liquoris boni libris duodecim donec remaneant lib. quatuor: dein accipe è iure decocti vncias vigintinouem. adiice illi aloes flauæ vncias quinque, myrrhæ puræ drachmam vnam. Sine vt exiccētur in vmbra quoad inde pilulæ fingi queant. vſu exigente præbeto drachmas tres cum vino feruido dormituris.

Cap. XIII.

PILVLAE ad podagricos, valde probatæ. Turpeti, hermodactyli, ſingulorum vncias tres, myrobalani Indici, cepuli, & citrini, agarici, colocynthidis, aniſi, caryophylli, ſpicæ, zingiberis, ſaxifragi, piperis longi, ſeminis apii, & dauci, roſarum, amomi, ſalis gemmæ, maſtiches, grana ſolis, carnabadii, ſeminis aſparagi & fœniculi, ſingulorum drachmam vnam, aloes flauæ drachmā vnam, dacrydii vncias duas, ſucci abſinthii quod ſatis eſt. Finge pilulas datóque dormituris vndecim, vel tredecim, vel quindecim pro viribus.

Cap. XIIII.

PILVLAE probatæ ad arthriticos, admodum bonæ. Ammoniaci, anacardii, anethi, agarici, aniſi, ſcordii, ligneæ caſiæ, ellebori nigri, cyperi, polypodii, colocynthidis, hermodactyli, maſtiches, opopanacis, helenii, turpeti, ſingul. drachmas duas, aloes flauæ quātum omnium aliarum ſpecierum, ſucci abſinthii quod ſatis eſt. Finge pilulas: præbeto cubitum ituris tredecim aut quindecim aut ſeptemdecim pro viribus.

Cap. XV.

PILVLAE ad eos qui ſtillicidio vrinæ laborant, & calculoſos, mirabiles. Cinamomi, coſti, xylocaſiæ, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, helenii, centaurii, ſeminis apii, ſingulorum ſcrupulos duos, aniſi, maſtiches, ſingulorum drachmam vnam, chamædryos, zingiberis, ſeminis fœniculi, caroi, calaminthæ, piperis albi & longi, pyrethri, cyperi, floris iunci odorati, dauci, ſingulorum dr. vnam ſemis, ſpicæ, gummi Arabici, croci, tragacanthæ, ſingulorum ſcrupulos duos, anethi, calami odorati, cubebe, caryophylli, carpobalſami, libyſtici, ſinonis, iuniperi, hoc eſt cedri ſylueſtris fructus, corticis tamaricis, ſingulorum drachmā vnam, quinquefolii, aſparagi, ruſci, ammeos, rhei barbari, nucis moſchatæ, ligni aloes boni, ſingulorum ſcrupulum vnum ſemis, granorum ſolis, ſaxifragi, ſeminum cucumerum, ſeminis rutæ, been albi & rubri, hoc eſt hermodactyli, ſtyracis calamitis, cardamomi, baccarum lauri, pulegii, hyſſopi, apii, ſeminis citrii, xylobalſami, acori, peucedani, mei, piperis nigri, ſingulorum ſcrupulum vnum, glycyrrhizæ, bdellii, iridis, ſinonis, hoc eſt petroſelini ſylueſtris, lapidis lyncis, euphorbii, ſingulorum drachmam vnam, thymi, halicacabi, zedoariæ, phu, ſeminis rutæ, ſinapi, nardini olei, & ebuli, olei moſchati, ſingulorum drachmam ſemis, aloes flauæ vnciam ſemis, ſanguinis ſuis ſylueſtris drachmas duas, ſucci dictamni quod ſatis eſt. Finge pilulas, præbetóque media nocte quantum vult, pro viribus.

Cap. XVI.

PILVLAE concoctionem ſtomachi iuuantes, & bene coloratum eum qui ſumit efficientes. Caput purgant datæ & ante & poſt cibum, mirabiles valde. Nucis moſchatæ, ſpicæ, croci ſylueſtris, ſtyracis calamitis, ligni aloes, galangæ, cardamomi, amomi, cinamomi, zingiberis, caryophylli, zedoariæ, cubebe, maceris, aniſi, ſingul. drachmam vnam, rhei barbari quantum omnium aliarum ſpecierum, aloes flauæ quantum omnium aliarum ſpecierum cum rheo barbaro, & vini albi quod ſatis eſt. Finge pilulas, & præbeto media nocte ſeptem aut nouē aut vndecim.

Cap. XVII.

PILVLAE Italica lingua nominatæ [a] ſuccocitrinæ, admodum probatæ. Aloes flauæ libram ſemis, myrobalani citrini, empelitici, cepuli, & Indici, ſingulorum vncias duas, agarici, aſari, roſarum, violarum, aniſi, ſeſelis, maſtiches, abſinthii, turpeti, colocynthidis, chamæpityos, lathyridis, ſenæ, lactis tithymali, ſingulorum vnciam ſemis. Finge pilulas, præbeto quantum vis.

a Succocitrinæ] In manuſcripto codice legitur συκοτίνα pro σuκοτρίνα. Sic enim appellatur, ob nimiam aloes copiam. Nam in hodiernum vſque diem medici aloen optimam ſuccocitrinam, aut corruptè, vt hîc Nicolaus, ſuccotrinam vocat.

Cap. XVIII.

PILVLAE purgantes faciem & totum corpus. Vtiles malo habitu corporis laborantibus, & ſtomachitis, admodum laudatæ. Senæ, epithymi, caſuthæ, lapidis litzi, hoc eſt Armenii, ammoniaci, ſpicæ nardi, ligni aloes boni, litze, bdellii, ſingulorum drachmam vnam, polypodii, agarici, turpeti, hermodactyli, chamædryos, ſeminum cucumeris, ſeminis borraginis, myrobalanorum quinque, ſingulorum drachmam vnam, cyperi, cardamomi, carpobalſami, cinamomi, folii, ſpicæ, galangæ, zingiberis, croci, nucis moſchatæ, caryophylli, roſarum, ſingulorum ſcrupulum vnum, rhei barbari hexagium ſemis, aloes flauæ quantum omnium aliarum ſpecierū, ſucci fœniculi aut abſinthii, quod ſatis eſt. Finge pilulas, præbeto cubitum ituris, aut media nocte vndecim aut tredecim aut quindecim aut ſeptemdecim pro viribus.

Cap. XIX.

PILVLAE magiſtri Bartholomæi Syriani, caput purgantes, & humores vitiatos, comitialique morbo laborantes. Aloes flauæ libram vnam ſemis, myrobalani citrini, cepuli, empelitici, ſingulorum drachmam vnā, myrobalani Indici, belliriei, violarum, roſarum, aniſi, ſeminis apii, fœniculi, & petroſelini, carnabadii, agarici, aſari, ſeſelis, colocynthidis, maſtiches, abſinthii, turpeti, chamæpityos, hermodactyli, ſenæ, thymi, epithymi, lathyridis, ſingulorum vnc. ſemis, lactis tithymali quod ſatis eſt. Finge pilulas, præbeto dormituris pilulas tredecim aut ſeptemdecim pro viribus.

Cap. XX.

PILVLÆ è hermodactylo, purgātes caput ab omni humore, ſanæ appellatæ. Turpeti, chamæpityos, polypodii, quinque myrobalanorum, violarum, tragacanthæ, ſingulorum drachmas tres, aniſi, apii, fœniculi, caroi, anethi, aſparagi, & ruſci ſeminum, ſinonis, papaueris albi ſeminis, lactucæ, intybi, portulacæ, & granorum ſolis ſeminum, ſaxifragi, colocynthidis, ſingulorum drachmā vnam ſemis, cinamomi, ſampſychi, ſaluiæ, ocimi, epithymi, agarici, rhei barbari, croci, roſarum, abſinthii, glycyrrhizæ & eius ſucci, ammeos, hermodactyli, ſeminis maluæ, ſingulorum drachmam vnam, aloes flauæ quantum omnium aliarum ſpecierum, ſucci ariſtolochiæ longæ quod ſatis eſt. Dātur cubitum ituris pilulæ ciceris quātitate nouem aut vndecim aut tredecim.

Cap. XXI.

PILVLÆ ad concoctionem & bonum corporis colorem ante & poſt cibum datæ, magiſtri Vrſini medici, admodum bonæ. Senæ, ſtyracis calamitis, caryophylli, thymi, epithymi, zedoariæ, croci, caſuthæ, galangæ, aniſi, maceris, ſeminis fœniculi, cardamomi, ocimi, zingiberis, ligni aloes, nucis moſchatæ, amomi, maſtiches, ſingulorum ſcrupulum vnum, chamæpityos, hermodactyli, turpeti, agarici, ſingulorum drachmas tres, rhei barbari quantum omnium aliarum ſpecierum, aloes flauæ tertiæ partis omnium ſpecierum pondere, ſucci abſinthii, aut vini boni quātum ſufficere videtur. Si verò qui ſumit, deſtillatione à capite laborat, adiice etiam illa, nēpe thuris, maſtiches, myrrhæ, ſtyracis, ladani, terebinthinæ, [a] arſenicii, opii, galbani, ammoniaci, croci. Dantur pilulæ XI. aut tredecim aut quindecim cubitum ituris.

a Arſenicii] Græcè eſt ἀρσενικίυ. Quid verò illi ſit arſenicium, certè ſtatuere nequeo. Caueat autem quiſque ne arſenicum eſſe putet id quod hodie ita appellatur: hoc enim venenum planè exiſtit. puto verò locum hunc eſſe deprauatum, ſcriptúmque ſic eſſe, pro λιβάνυ ἀρρενικῦ, id eſt t huris maſculi. Et poteſt commodè thus in deſtillatione capitis vſurpari. Intelligit itaque per arſenicium thus maſculinum, quod Græcis ἀρρενικὸν appellatur.

Cap.

Cap. XXII.

PILVLÆ ad dolorem dentium à frigore natum, mirabiles. Myrrhæ drachm. ſex,thuris maſculi drach. quinque,opii,hyoſcyami, radicis cynogloſſi aridi, ſing. drachm.quatuor,ſtillatitii roſarum liquoris quod ſatis. Finge pilulas,& dato dormituris vndecim aut tredecim aut quindecim.

Cap. XXIII.

PILVLAE ad omnem defluxionem capitis, pectoris & pulmonis, mirabiles. Caſtorei, opii,ſtyracis calamitis,ſing.drachm.tres,myrrhæ, lapidis hæmatitis, ſingulorum drachm.duas, ſucci abſinthii quod ſatis eſt Finge pilulas,& dato dormituris vndecim aut tredecim pro viribus.

Cap. XXIIII.

PILVLAE ad cœliacos & dyſentericos. Caſtorei, ſtyracis calamitis, opii, lapidis hæmatitis, myrrhæ, ſingul.drachm. quatuor, ſeminis plantaginis minoris, baccarum myrti,balauſtiorum, ſidiorum,ſymphyti,ſanguinis draconis,boli Armenii,acaciæ,hypociſthidis,tartari,rhois culinarii, rhois Syriaci,ſing.drachm.quatuor, croci,corallii albi,gallæ moſchatæ , cinamomi , ſpodii, maceris,gummi Arabici, ſebeſten , corallii rubei , ſucci myrti & lentis quantum ſufficit. Finge pilulas , & præbeto cubitum ituris quinque aut ſeptem , cum ſucco myrti & lentis.

Cap. XXV.

PILVLAE purgantes,è cinamomo. Cinamomi, cubebe,ligni aloes, ſeminis myrti, floris iunci odorati, nucis moſchatæ,cardamomi,maſtiches,ſpicæ, ſingulorum drach.vnam,abſinthii,roſarum,ſing.hexag.vnum. Trita coquito cum ſtillatitio roſarum liquore & ſucco apii,ſingulorum vnc.octo, donec remaneant vnciæ ſex. dein accipe aloes vnc.duas.Lauato cum aqua pluuiali,& exſiccatam in ſole terito,&commiſce cum prædicto decocto: & ſi voles, finge pilulas:ſin minus, electuarium. Poſtea expone ſoli,& ſine vt exſiccetur:& ſic finge pilulas,vbi voles,cum prædicto iure: & vſu poſtulante, dato pro viribus.

Cap. XXVI.

PILVLAE ad iecinoroſos,lienoſos, ſtomachicos, caput dolentes,& crebra capitis deſtillatione laborãtes, inſignes vt nullæ aliæ. Galangæ,croci, maſtiches,cinamomi,ſpicæ,aſari,ligni aloes, nucis moſchatæ,ſenæ,xylobalſami,xylocaſiæ,cubebæ, ſantali rubei, ſpodii, ſing. ſiliq.ſex,rhei barbari vnc.vnam, aloes quantum omniũ aliarum eſt ſpecierum duplum pondus, dacrydii hexagium ſemis,ſucci abſinthii quod ſatis eſt.Finge pilulas, & præbeto dormituris nouem aut vndecim aut tredecim pro virium ratione.

Cap. XXVII.

PILVLAE ad lienoſos,melancholicos,pituitoſos, & quartanas. Epithymi,rhei barbari,agarici, colocynthidis,ſenæ,aloes flauæ,ſingulorum ſtagium vnum,dacrydii ſtagiũ ſemis, euphorbii ſtag.duo , ſucci apii quod ſatis eſt. Facito pilulas , & dato cubitum ituris nouẽ aut vndecim aut tredecim pro viribus.

Cap. XXVIII.

PILVLAE ex epithymo purgantes. Agarici,epithymi,aloes flauæ,ſingulorum hexagium vnum,dacrydii hexagium ſemis,colocynthidis drach. duas,ſucci abſinthii & apii quãtum ſufficere videbitur Formato pilulas,& præbeto dormituris nouem aut vndecim aut tredecim pro viribus.

Cap. XXIX.

PILVLAE ſtomacho gratæ ex Sena: Abſinthii, aloes flauæ,maſtiches,rhei barbari,ſenæ, ſingul. hexag. ſemis, ſucci marrubii quod ſatis eſt.Finge pilulas,& præbeto vnc.ſemis.

Cap. XXX.

PILVLAE purgantes. Aloes flauæ vnc. ſemis, pulpæ colocynthidis,dacrydii, cinamomi,xylobalſami, rhei barbari, ſingulorum hexagium vnum , maſtiches hexagium ſemis,ſucci braſſicæ quantum ſufficit. Facito

A pilulas , & dato dormituris ſeptem aut nouem aut vndecim.

Cap. XXXI.

PILVLAE ad iecinoroſos, lienoſos,& omne malũ ſtomachi. Staphidis agriæ,abſinthii, rhei barbari, ſenæ,cumini torrefacti, priùs in aceto macerati,ſingulorũ vnc.ſemis,cucurbitæ ſeminis repurgati vnc.vnam,ſucci marrubii aut abſinthii aut apii quod ſatis eſt. Finge pilulas , & præbeto vbi voles nouem aut vndecim aut

B tredecim pro virium ratione.

Cap. XXXII.

PILVLAE communes, admodum probatæ. Aloes flauæ hexag.duo,epithymi hexag.vnum, croci,maſtiches,cinamomi,ſpicæ,aſari ,euphorbii,agarici, pulpæ colocynthidis,caſtorei,xylobalſami,xylocaſiæ,ſing. ſiliquas quatuor,rhei barbari hexag.vnum, ſucci abſinthii quantum ſufficit.formato pilulas,da ituris cubitum nouem aut vndecim aut tredecim pro viribus.

Cap. XXXIII.

C PILVLAE ad capitis dolorem qui ex ſtomacho ortus eſt. Iunci odorati floris,folii Indici, ſpicæ,cinamomi, ligni aloes, maſtiches, herbæ podagræ ſeminis, aniſi,fœniculi,ſeminis dauci,abſinthii,ſenæ,agarici,epithymi,polypodii repurgati,lapidis ſapphiri,nitri, ſtaphidis agriæ,rhei barbari,hermodactyli,ſingulorum hexagium vnum,turpeti,cepuli, chryſobalani flaui & nigri, ſingul.hexag.ſemis,ſucci glycyrrhizæ,roſarum,violarũ, ſingul.ſtag.ſemis, aloes flauæ vnc. vnam, ſucci fœniculi quantum ſufficit.Finge pilulas,præbeto dormituris pro

D viribus. Primis quidem pilulas ſeptem, ſecundis nouẽ, tertiis vndecim.

Cap. XXXIIII.

PILVLAE Chryſaphii medici , admodum laudatæ. Myrobalani citrini drach.tres,floris iunci odorati drach.vnam ſemis, cinamomi, folii Indici, ſing. drach. duas,abſinthii,ſenæ,ſingulorum drach. vnam ſemis,ſeminis dauci drach.duas,aloes flauæ, maſtiches, ſing.drachmas quatuor, roſarum drachm.duas , croci drach. ſemis,rhei barbari hexag.vnum, agarici hexag.ſemis,epi

E thymi hexag.duo, turpeti hexag. vnum, ſucci fœniculi quantum ſufficit.Formato pilulas piperis magnitudine: da cubitum ituris ſeptem aut nouem aut vndecim aut tredecim aut quindecim cum aqua tepida . Sunt excellentes ad ſtomachicos , colicos , & deſtillatione laborantes.

Cap. XXXV.

PILVLAE è roſis ,valde laudatæ. Myrobalani citrini drach.quinque,aloes flauæ drach. quatuor, maſtiches vnc.vnam ſemis,roſarum,croci, ſingul.vnc.ſemis,

F ſucci fœniculi quantum ſufficit. Finge pilulas, præbeto dormituris nouem aut vndecim aut tredecim aut quindecim ex aqua tepida.

Cap. XXXVI.

PILVLÆ ad omnem diutinam tuſſem,& pus excreantes , trium horarum ſpatio commoditatem ſuam oſtendentes. Styracis flaui , piperis albi, myrrhæ troglodyticæ,caſtorei,galbani puri, opii Achaici aut Aſiani,ſing.vnc.vnam.Excipe galbano & ſtyrace, & finge pilulas erui magnitudine. Præbeto dormituris tres aut

G quinque cum tepida aqua.

Cap. XXXVII.

PILVLAE mirabiles datæ tres veſperi iis qui deſtillatione & tuſſi laborant. Opii,amyli,gummi Arabici,ſeminis papaueris albi , ſingulorum drachmam vnam,droſati violacei quod ſatis eſt . Dantur cubitum ituris pilulæ tres aut quinque iuxta vires. Poſt horum ſumptionem ſorbendum præbeto parum aquæ tepidæ;

Cap. XXXVIII.

PILVLÆ Galeni ad tuſſientes , tabidos & arteriacos,valde probatæ. Styracis, opii, ſingulorum drach.

H duas, ſeminis hyoſcyami albi drachmas tres , myrrhæ drachmam vnam , mellis cocti quod ſatis eſt. Formato pilulas erui magnitudine , & præbeto cubitum ituro vnam aut pro arbitrio.

Cap. XXXIX.

PILVLAE ad tuſſientes & deſtillatione laborantes. Styracis,myrrhæ,galbani,opii, ſingulorum drach. tres,paſſi quantum ſufficit.Finge pilulas erui quantitate,& præbeto ituris cubitum. Integra exhibitio,pilulæ quinque:media,quatuor:minima,tres. poſtea ſorbendum dato paſſum.Neceſſariæ ſunt admodum & mirabiles.

Cap. XL.

PILVLAE ad tuſſientes,ſuppuratos, acrem & tenuem fluxionem.Aniſi drach.vnam, coſti dr. quatuor, myrrhæ,caſtorei,galbani,piperis communis,ſingul.drachmam ſemis,ſtyracis,ſeminisvrticæ,opii,ſeminis hyoſcyami, ſeminis pinearum,ſing.drach.duas,droſati violacei quantum ſufficit.Fac pilulas & dato dormituris cũ tepida aqua vnam aut duas.Hoc eſt vehemens medicamentum & valde vtile.

Cap. XLI.

PILVLAE ad tuſſientes,ſtomachicos, & deſtillatione laborantes. Myrrhæ drach.ſex, thuris maſculi drach.quinque,ſeminis hyoſcyami,opii Aſiani, ſingul. drach.quatuor, ſtillatitii roſarum liquoris boni aut zulapii roſacei quod ſatis eſt. Formato pilulas, & præbeto manè ieiuno:& deinceps nullam accipiat ſorbitionem.

Cap. XLII.

PILVLAE ad tuſſientes & deſtillationes,probatæ. Styracis drach.ſex,myrrhæ drach.duas ſemis,terebinthinæ,galbani,opopanacis,iridis, ſingulorum drach.duas, piperis communis,nitri albi, ſeminis hyoſcyami,liquoris papaueris, ſingulorum drach.vnam.In mortario bene contũdito ſine aliquo liquore. facito pilulas, & præbeto iuxta vires.

Cap. XLIII.

PILVLAE ad tuſſientes neceſſariæ. Opii, piperis,ſtyracis,galbani,myrrhæ, ſingulorum drach.vnam, droſati violacei quod ſatis eſt. Finge pilulas, & præbeto ituris cubitum quinque:& poſtea nihil ſorbeatur.

Cap. XLIIII.

PILVLAE ad deſtillationes è capite,& inſuperabiles ſtillationes,valde nobiles. Styracis calamitis,caſtorei,piperis communis, cardamomi,ſingulorum hexag. tria,opii,myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum hexag.quatuor, paſſi quod ſatis eſt. Formato pilulas v. ciceris magnitudine, & præbeto dormituris tres aut quinque pro viribus.

Cap. XLV.

PILVLAE ad tuſſientes, & ſanguinem expuentes mirabiles. Styracis,myrrhæ,piperis communis,galbani,thuris maſculi,ſing.hexagium vnum. Finge pilulas, & præbeto ituris cubitum pilulas tres aut quinque pro viribus.

Cap. XLVI.

PILVLAE probatæ, omnino dolorem mitigãtes, ad deſtillationes è capite in aſperam arteriam, & in columellam delabentes. Styracis vnciam vnam, myrrhæ hexagia duo ſemis, terebinthinæ, galbani,opopanacis,iridis,hexagia duo, piperis albi, ſpicæ nardi, nitri, hyoſcyami ſeminis,opii,ſingulorum hexagium vnum. Arida tũndito & cribrato,ac reliqua in mortario ſine liquore contundito:fac pilulas,datóque dormituris quatuor aut duas aut tres.

Cap. XLVII.

PILVLÆ ſedantes dolorem, ad deſtillationes. Styracis hexag.quatuor,myrrhæ, opii,galbani,ſing.hexagium vnum.Finge pilulas erui magnitudine, & dato cubitum ituris quatuor aut tres aut duas. Poſtea dato ſorbendos aquæ tepidæ cyathos duos.

Cap. XLVIII.

PILVLÆ ad tuſſientes, admodum inſignes. Spicæ nardi,zingiberis, ſingulorum drachmas duas, ſemiſis ſaluiæ frixi drachmas quatuordecim, piperis longi drachmas duodecim, penidiorum drachmas tres,ſucci ſaluiæ quod ſatis eſt. Finge pilulas, & præbeto veſperi drachmam vnam,& manè. Pòſt præbeto ſorbendam aquam tepidam, cui incocta ſit chamæleuce, hoc eſt tuſſilago.Huiuſmodi pilulæ ſunt mirabiles ad tabidos.

Cap. XLIX.

A PILVLAE ad cœliacos & dyſentericos. Sidiorũ, myrrhæ,ſingulorum drach. quatuor, aluminis ſciſſilis, ſucci hypociſthidis, ſingulorum drach.duas, boli Armenii,ſucci acaciæ,ſingulorum drach.vnam, aquæ pluuialis quantum ſufficit.Formato pilulas, præbeto manè ieiuno quinque aut ſeptem erui magnitudine.

B Cap. L.

PILVLÆ mirabiles, vt prædictæ. Maſtiches drachmas duas,ſidiorum,fructus mori immaturi,aluminis ſciſſilis,ſingulorum drachmam vnam,opii grana quindecim,aquæ pluuialis quod ſatis eſt.Fingito pilulas erui magnitudine:dato dormituris tres aut quinque.

Cap. LI.

PILVLAE ad dyſentericos, Aſclepiadis. Radicis ſymphyti,ſeminis ericæ, ſidiorum, gallarum,ſingulorũ C drach.vnam, vini temperati quantum ſufficit.Facito pilulas,& dato dormituris pondere trium obolorum cum vino & aqua.

Cap. LII.

PILVLAE ad dyſentericos & vigilantes. Mororum,aluminis ſciſſilis, opii, balauſtiorum, ſingulorum drach.vnam.Formato pilulas erui magni quantitate, & da cubitum ituris tres: poſtea dato ſorbendam aquam tepidam pluuialem.

Cap. LIII.

D PILVLAE ad dyſentericos:potiſſimùm verò lientericos. Sidiorum,myrrhæ, ſingulorum, drach.duas, aluminis ſciſſilis, ſucci hypociſthidis, ſingulorũ drach. vnam,aquæ quod ſatis eſt.Formato pilulas erui magnitudine, dato manè & veſperi quinque aut ſeptem pro viribus.

Cap. LIIII.

PILVLAE, vt prædictæ. Gallarum vncias duas, opii Aſiani vnc.vnam,petroſelini vnc. S. aquæ quãtum ſufficit.Fac pilulas ciceris magnitudine:præbeto.

E Cap. LV.

PILVLAE aliæ, admodum mirabiles. Thuris maſculi,acaciæ,opii, gallarum, ſingulorum drach.quatuor,ſucci [a] troximi quantum ſufficit. Formato pilulas ciceris magnitudine,& dato pro viribus.

a Troximi] Sic appellat herbam eam quam nos in primo noſtro tomo De ſtirpium natura vocauimus hedypnoen luteam: & officinæ hodie taraxa conuocant,ad troximi vocé haud dubiè alludentes.

Cap. LVI.

PILVLAE è thure,ſimiles. Thuris, acaciæ,opii, F gallarum,ſingulorum drach.quatuor,florum roſarum, gummi, hypociſthidis ſucci,ſingulorum drach.tres,ſeminis plantaginis maioris & ſucci,ſingulorum vnciam vnam,roſarum vnc. ſemis. Finge pilulas, & dato media nocte pondere obolorum trium.

Cap. LVII.

PILVLAE ad dyſentericos & licteticos probatæ. Abrotoni vnc.vnam,ſarcocollæ vnc.ſemis,gummi drachmam vnam,vini quod ſatis eſt.Formato pilulas ciceris quantitate,& dato ieiuno deglutiendam vnam.Pari- G ter & cubitum ituris dato vnam.

Cap. LVIII.

PILVLAE ad eos qui malo corporis habitu ſunt præditi,& hydropicos,nominatæ inuictæ. Grani Cnidii repurgati, lathyridis repurgatæ, ſingulorum drach. duas,euphorbii, aloes flauæ, ſingulorum drach.vnam, gummi drach.vnam ſemis,aquæ quod ſatis eſt.Finge pilulas erui quantitate,& dato perfectis ſeptem, aliis verò pro viribus.Poſtea ſorbẽdos præbeto vini meri cyathos quatuor.

H Cap. LIX.

PILVLAE ſimiles dictis, nominatæ Xyſti. His enim qui ſolis vtitur, feliciter & ex animi ſententia vixit. Grani Cnidii repurgati drach.quatuor,ſquamæ æris,lapidis magnetis,ſing.drachm.tres, ricini repurgati

drach.duas,ſucci ſquillæ, mellis Attici cyathum vnum. Coquito ſuccum & mel ad conſiſtentiam. dein vnito cum cæteris.fac pilulas erui quantitate, & dato quando volueris pro viribus. In pueris autem malo hoc laborantibus ſex tantùm præbeto,neque plus neque minus.

Cap. LX.

PILVLAE ſimiles,quotidie aut quando lubet datæ. Tithymali ſucci recentis cochlear.duo,aloes flauæ drach.quatuor. fac pilulas ciceris magnitudine. Dato pilulas duas, aut iuxta vires.

Cap. LXI.

PILVLÆ ad reſolutos & tremore laborantes,probatæ. Liquoris Cyrenaici, piperis communis, galbani, ſingul.drach.ſemis. Diſſolue probè cum paſſo,& fac pilulas,datóque pondere duorum obolorum. Poſtea ſorbendam propinato mulſam, aut vinum vetus bonum cum decocto ſaluiæ.

Cap. LXII.

PILVLÆ ad reſolutos & tremore correptos,ſimiles. Myrrhæ,caſtorei,ſtyracis, piperis communis,ſingulorum drach.vnam,rhei barbari,agarici,berberis,galbani,ſing.drach.vnam gran.quindecim, paſſi quod ſatis eſt.Formato pilulas,præbeto vt præcedentes.

Cap. LXIII.

PILVLÆ ex liquore Cyrenaico,ad tremore correptos expertæ,valde bonæ. Opopanacis,ſagapeni,myrrhæ,liquoris Cyrenaici,bdellii, trium piperum,ramorũ rutæ,ſing.drach.vnam,rhei barbari drach. vnam ſemis, berberis,ſenæ,ſing.vnc.ſemis, paſſi quod ſatis eſt.Finge pilulas.Præbeto cyathos duos, vt in prædictis, manè & cubitum ituris.

Cap. LXIIII.

PILVLAE ad eos qui tremore laborant, opiſthotonicos & reſolutos, admodum bonæ & probatæ. Liquoris Cyrenaici,piperis communis, galbani, ſing.drachmam vnam,paſſi quod ſatis eſt. Fac pilulas,& dato obolos duos. Pòſt ſorbendam præbeto mulſam cum decocto ſaluiæ.

Cap. LXV.

PILVLAE ad opiſthotonicos & tremore laborantes. Myrrhæ,caſtorei, ſtyracis,piperis communis, ſingul.obolum vnum.Formato pilulas,&dato obolos duos cum mulſæ cyathis tribus.

Cap. LXVI.

PILVLAE ad eos qui laborant tremore. Opopanacis,ſagapeni,caſtorei,liquoris Cyrenaici,piperis communis,ramorum rutæ, ſing.drach.vnam. Fac pilulas,& præbeto vt priores.

Cap. LXVII.

PILVLAE Cornelii quas dedit Niconitobi Bantino,purgantes flauam bilem & nigram pituitámque ſine moleſtia. Scammoniæ hexagia quatuor, gummi, bdellii, ellebori nigri,piperis albi,colocynthidis, ſingul. hexag.vnum,zingiberis hexagium ſemis,ſucci chamædaphnes vel ellebori nigri quantum ſufficit.Finge pilulas fabæ quãtitate. Præbeto pilulas quinque aut ſeptem pro viribus.

Cap. LXVIII.

PILVLAE quinque ſpecierum nominatæ. Scammoniæ hexagium vnum, ellebori nigri hexagium ſemis,colocynthidis, euphorbii, epithymi,ſingul.hexag. vnum,ſucci tithymali quod ſatis eſt. Formato pilulas fabæ magnitudine. Præbeto hora cœnæ tres aut quinque pro virium ratione.

Cap. LXIX.

PILVLAE probatæ quatuor ſpecierum. Maſtiches,ſcammoniæ,bdellii, ſilphii, ſingulorum hexag.vnum, ſucci abſinthii quantum ſufficit. Fac pilulas,dato ſeptem aut nouem pro viribus.

Cap. LXX.

PILVLAE alypiadis vocatæ. Alypiadis hexag. vnum,ſcammoniæ drach.ſex, aloes flauæ hex.. agarici drach.duas, euphorbii drach.tres, ſucci ebuli quantum ſatis erit.Finge pilulas,præbeto tres aut quinque aut ſe-

A ptem pro viribus.

Cap. LXXI.

PILVLAE purgantes pituitam & caput, admodũ laudatæ. Aloes flauæ drach.ſex,colocynthidis drach. duas,dacrydii drach. quatuor, euphorbii drach.vnam, ſucci abſinthii quod ſatis eſt. Fac pilulas erui quãtitate. da nouem aut tredecim aut quindecim,pro viribus.

Cap. LXXII.

PILVLAE educentes arida ſtercora & bilem : ad febres per circuitus reuertentes,morbum regiũ & quartanas,vtiles. B Colocynthidis, aloes flauæ, ſingulorum vnc.vnã,ellebori nigri drach.ſemis, nitri, [a]matriniaci, euphorbii,ſcammoniæ,grani Cnidii, ſingul.vnc.vnam. Vnumquodque ſeorſim terito, & excipe omnia ſucco braſſicæ,& formato pilulas erui quantitate, & dato prò viribus. Qui verò vitam ſine moleſtia tranſigere cupit, tribus diebus accipiat.

a Matriniaci] Græcè eſt ματρινιακοῦ. Quid verò hac voce, quã eſſe deprauatam iudico, intelligat,& an ad nitrum referendum ſit, ſcire ſatis nequeo. Infrà autem etiam mentionem faciet nitri matronici, vt fortè hîc pro ματρινιακοῦ, legendum ſit ματρονικοῦ.

C Cap. LXXIII.

PILVLAE aloedariæ appellatæ,cubitum ituris datæ,ventrem emollientes, & ſtomachum non ſubuertentes. Aloes flauæ,ſcammoniæ, ſing.hexag.vnum, ſucci braſſicæ quod ſatis eſt. Fac pilulas erui quantitate, præbeto dormituris & ieiunis ſcrup.vnum.

Cap. LXXIIII.

PILVLAE ad cœliacos, dyſentericos, ſanguinem ſpuentes,& in ventriculum fluxione laborantes,admodum probatæ. D Styracis calamitis, zingiberis, croci,opii,ſeminis hyoſcyami, ſingulorum vnciam ſemis. Styracem,opium,zingiber,& crocum vino veteri priùs macerato.Excipe,& fac pilulas. Præbeto dormituris & manè ſcrup. vnum ſemis,cum vino temperato.

Cap. LXXV.

PILVLAE dictæ alectoriæ. Aloes flauæ vnc. ſemis, ſcammoniæ, maſtiches, ſingulorum ſcrupulum ſemis,piperis communis,colocynthidis, ſingulorũ ſcrupul.ſemis, ſucci braſſicæ quod ſatis eſt. Fac pilulas ciceris quantitate. E Præbeto nouem aut vndecim aut tredecim dormituris.Sunt valde probatæ.

Cap. LXXVI.

PILVLAE ſanæ nominatæ, ventrem ſubducentes,bonæ admodum & ſtomachicis conferentes. Aloes flauæ drach.duas,ſucci abſinthii drachm. tres, medullæ ſquillæ drach.vnam.Squillam coniice in fermentum,aſſatóque bene: exemptam ponderato, & in mortarium coniectam probè contundito, adiectóque ſucco abſinthii,& aloe læuigata ſimul ſubacta, excipe, & fac pilulas ciceris quantitate.Præbeto à longo morbo iis qui difficulter reficiuntur, aut [a]localiter ægrotant, pilulas ſeptẽ F aut vndecim aut tredecim aut quindecim,cubitum ituris,diebus quinque aut ſeptem aut nouem. Quòd ſi verò efficere vis vt pituitam ducant,aut vt ſint validiores, adiice euphorbii drach.vnam.

a Localiter] Græcè eſt τοπικῶς, hoc eſt certa aliqua corporis parte.

Cap. LXXVII.

PILVLAE aluum ſoluentes,probatæ. Scammoniæ vnc. ſemis,aloes flauæ,euphorbii, ſing.drach.duas, G aquæ quod ſatis eſt. Formato pilulas erui quantitate, & præbeto dormituris ſeptẽ aut nouem aut vndecim aut tredecim aut quindecim aut ſeptendecim aut nouendecim aut vigintiunam. Poſtea ſorbendum dato vinum temperatum.

Cap. LXXVIII.

PILVLAE purgantes pituitam. Epithymi,agarici, pulpæ colocynthidis, aloes flauæ, euphorbii, ſing. ſtag.vnum S.dacrydii ſtag. duo, ſucci fœniculi quãtum ſufficit.Finge pilulas, præbeto cubitum ituris nouẽ aut H XI aut XIII. Pòſt ſorbendum dato vinum temperatum.

Cap. LXXIX.

PILVLAE purgantes pituitam,laudatæ. Agarici, epithymi,aloes flauæ,ſing.drach.duas,dacrydii dr. IIII.

colocynthidis drach. vnam, ſucci fœniculi quod ſatis eſt. Dato vt præcedentes.

Cap. LXXX.

PILVLAE ſtomacho accommodatæ. Abſinthii, aloes flauæ, maſtiches, ſing. drach. vnam, ſucci marrubii quantum ſufficit. Dato veſperi ſemunciam. Poſtea autem ſorbendum propinato vini temperati poculum vnum.

Cap. LXXXI.

PILVLAE vomitum elicientes, admodum laudatæ. Sinapi, nitri, ficus ſylueſtris folia, ſing. ſtag. vnum. B Fac pilulas, & dato vnciam vnam.

Cap. LXXXII.

PILVLÆ ad iecinoroſos, lienoſos, & ſtomachicos, mirabiles. Staphidis agriæ, abſinthii, maſtiches, cumini in aceto macerati & exſiccati, ſing. drach. vnam, colocynthidis drach. duas. Finge pilulas, & vſu exigẽte dato.

Cap. LXXXIII.

PILVLÆ communes nominatæ. Aloes flauæ vnc. vnam, epithymi vnc. ſemis, croci, maſtiches, cinamomi, ſpicæ, aſari, agarici, pulpæ colocynthidis, caſto- C rei, xylobalſami, xylocaſiæ, ſingulorum hexagium ſemis, ſucci abſinthii quantum ſufficit. Fac pilulas, & dato pro viribus.

Cap. LXXXIIII.

PILVLÆ ad calculos renum, dolorem mitigantes. Seminis maluæ ſylueſtris, graminis, betonicæ, meliſſophylli, fumariæ, ſaxifragi, ſeminis paliuri, carnium vuarum exemptis acinis vnc. ſemis, cinamomi hexagii quartam partem, ſpicæ hexag. ſemis, lithoſpermatis hexagium vnum, ciceris nigri vnc. ſemis, glycyrrhizæ he- D xagium ſemis, lapidis Iudaici hexagium vnum. Eſt itaque hoc medicamentum tale vt calculos conterat, iecoris obſtructiones tollat, ſtomacho gratum ſit, & per vomitum purget. Humores etiam ventris purgat, contemperat humores corruptos. Dum verò id ſumis, vide ne qua ſit in ventriculo cruditas, aut tarda concoctio, aut alicuius humoris corruptio, vel ex amaritudine, vel alia quapiam aliena qualitate, neque cibus aliquis in ventre contineatur, aut ventris ſubductio præter conſuetudinem facta ſit. Dantur ex eo ſiliquæ duodecim cum vino E ſtomacho grato & mero. Si verò propter [a] lignoſitatem eorum quæ dantur, offenditur quiſpiam, pilulæ ſedecim à veſpera macerentur priùs in vino, & manè per ſaccum tranſfundantur, & dentur bis ſeptimana.

a Lignoſitatem] Græcè eſt ξυλώδεις. Per lignoſitatem autem duritiam haud dubiè intelligit Nicolaus.

Cap. LXXXV.

PILVLÆ ducentes aquam, epitoniæ nominatæ. Chamelææ, grani Cnidii, elaterii, ſing. drach. vnam, ſucci braſſicæ quod ſatis eſt. Formato pilulas erui magnitu- F dine, dato vbi volueris.

Cap. LXXXVI.

PILVLÆ Oribaſii ſacratæ, purgantes admodum & cranium, & aures, oculos & nares, dentium dolores, abſceſſus, ea quæ in ſtomacho ſunt, & humores: neque anguſtiam, neque querelam facientes, ſed appetentiam exſiccantes, & robur corpori conciliantes, & hilaritatem afferentes. Comitiali morbo correptis, ſubitóque cadentibus, & linguam mandentibus, aut ſpumantibus, vt aliqui à dæmone eſſe correpti putentur, prodeſt has ipſas G dari. Melancholicos, elephantia laborantes, lethargicos, & impetigines feras habentes, & reliquos hoc malo correptos, vrinam & ſtercus citra voluntatem excernentes in lecto. Præſertim verò eos qui lethalia medicamenta acceperunt, pleuriticóſque iuuant. Vitioſis ſuccis refertis bonam conſtitutionem faciunt, & ſine omni periculo. Iecinoroſis & lienoſis admodum vtiles, ter per menſem aſſumptæ. Agarici, euphorbii, ſpodii, grani Cnidii, colocynthidis, aloes flauæ, ſingul. vncias tres, ellebori nigri, myrrhæ veræ, ſpicæ nardi, dacrydii, ſingulorum H vncias tres, cinamomi, opopanacis, epithymi, piperis longi, ſingulorum vncias quatuor, polii herbæ, caſiæ, ſingulorum vnc. quinque, ſucci malorũ quod ſatis eſt. Fingito pilulas erui magnitudine, dato drachmas duas,

A aut pilulas nouem aut vndecim cubitum ituris, cum mellis temperati menſura vna.

Cap. LXXXVII.

PILVLAE purgantes ſtomachum, valde bonæ. Colocynthidis, agarici, aloes flauæ, epithymi, ſingulorũ vnciam ſemis, dacrydii vnc. vnam, rhei barbari hexagia duo, turpeti vnciam ſemis, ſucci abſinthii quantum ſufficit. Finge pilulas erui quantitate, dato dormituris ſeptem aut nouem aut quindecim pro viribus. Poſtea dato ſorbendam vini [a] menſuram vnam.

B a Menſuram] Græcè eſt κρᾶσιν. Intelligit igitur hac voce vini menſuram conuenientem, & talem mixtionem quæ cuiuis naturæ reſpondeat, & conueniens ſit.

Cap. LXXXVIII.

PILVLAE purgantes pituitoſos humores, & ad omnem internam refrigerationem, iſchiadicos, & lienoſos probatæ. Bdellii, euphorbii, ellebori nigri, agarici, ſingulorum hexagium vnum, aloes flauæ hexagia tria, pulpæ colocynthidis hexagia duo, nitri hexagium ſemis, dacrydii ſcrupulos duos. Si verò efficaciores efficere C cupis, admiſce peplii ſiliquam vnam & quartam partem. Fermentato cum ſucco braſſicæ, fingéque pilulas, dato dormituris nouem aut vndecim aut tredecim. dein ſorbendam præbe vini temperati menſuram vnam.

Cap. LXXXIX.

PILVLAE purgantes, ad arthriticos, ſtomachicos, nephriticos, dolentéſque caput, valde probatæ. Agarici, flauæ bilis, ſingulorum vnciam ſemis, croci, ſpicæ nardi, ſingulorum vnc. vnã, caſiæ, coſti, ſingulorum D vncias quatuor, floris iunci odorati vncias duas, carpobalſami vnciam ſemis, mellis roſacei quantum ſufficere videtur. Finge pilulas, dato cubitum ituris pro viribus.

Cap. XC.

PILVLAE purgantes, valde bonæ. Maſtiches, aloes flauæ, ſingulorum vncias tres, dacrydii, peplii, ſingulorum ſiliquas ſeptem, ſucci braſſicæ quod ſatis eſt. Dantur pro viribus.

Cap. XCI.

E PILVLAE quinque ſpecierum, purgantes pituitã, probatæ. Agarici, epithymi, aloes flauæ, ſingulorum vnciam vnam, dacrydii vncias duas, colocynthidis vnc. ſemis, paſſi quod ſatis eſt. Dantur pro viribus.

Cap. XCII.

PILVLAE vomitoriæ, admodum bonæ. Braſſicæ ſylueſtris, epithymi, lathyridis, ſingulorum ſtagium vnum, ſucci foliorum, ſylueſtris cucumeris quantum ſufficit. Dantur pro viribus.

Cap. XCIII.

F PILVLAE iecinori, ſtomacho, & lieni conuenientes, probatæ. Abſinthii, ſtaphidis agriæ, maſtiches, cumini in aceto macerati & exſiccati, ſingulorum vnciã vnam, colocynthidis vnciam ſemis, [a] caſiæ nigræ medullæ vncias duas, ſucci braſſicæ quantum ſufficit. Fac pilulas erui magnitudine. Dato pro arbitrio tredecim aut quindecim.

a Caſiæ nigræ medullæ] Græcè eſt ὑπεριώνης: quam dictionẽ antea ſæpe pro colocynthidis pulpa conuertimus. Quum verò hîc colocynthidis ſit facta mentio, pro caſiæ medulla hoc in loco poſitam hanc dictionem cenſemus.

G Cap. XCIIII.

PILVLAE ſtomachicæ, admodum mirabiles. Aloes flauæ vncias duas, ſquillæ aſſatæ vnc. vnam, abſinthii vnc. tres, ſucci braſſicæ quod ſatis eſt. Finge pilulas, & præbeto dormituris vndecim aut tredecim, pro viribus.

Cap. XCV.

PILVLAE ſtomachicæ ex abſinthio. Aloes flauæ, maſtiches, abſinthii, ſingulorum vnciam vnam, ſucci marrubii quantum ſatis erit. Dantur tredecim aut H quindecim aut ſeptendecim iuxta vires.

Cap. XCVI.

PILVLAE aloedariæ, quas Paulas confecit, purgantes. Aloes flauæ vnc. ſemis, bdellii hexag. vnum S. ſpicæ nardi drach. vnam grana xv. dacrydii vnc. ſemis,

euphorbii vnc.vnam drach.duas,epithymi vnc.duas ſemis,peplii vnc.vnam,colocynthidis, agarici, ſing. dr.1. grana quindecim,ſucci fœniculi quod ſatis eſt.Finge pilulas,& dato quando volueris.

Cap. XCVII.

PILVLAE ab Italis vocatæ Aoriæ, ad ſtomachicos,colicos,nephriticos, & inflatos,valde probatæ. Aloes flauæ,dacrydii,ſing.drach. quinque, roſarum,apii, ſing.drach.duas ſemis,aniſi,fœniculi, ſing.drach.vnam ſemis,croci, colocynthidis, ſing. drach.vnam, hieræ picræ drach.vnam,ſucci tragacanthæ quantum ſufficit. Formato pilulas, & dato cubitum ituris nouem aut vndecim aut tredecim aut quindecim aut ſeptēdecim pro viribus.

Cap. XCVIII.

PILVLAE laudatæ ad inflationem lienis,& ſtomachi,viſcerum duritiam,& colicos, valde bonæ. Iridis, chamædryos,ſeminis fœniculi,catoi,phu,apii,aniſi,aſari,ſing.drach.duas,cinamomi, zingiberis, chamæmeli, ſing.drach.vnam,ſtichadis,gentianæ, marrubii, ſingul. drach.duas. Trita, bene fermentato cum decocto floris iunci odorati,aſari,& aniſi, quantum ſufficit.Finge pilulas ceraſi granorum magnitudine. Dato vbi voles pilulas tres aut quinque aut ſeptem. Poſtea ſorbendam dato decocti chamæmeli tepidi menſuram vnam.

Cap. XCIX.

PILVLAE magiſtri Iohannis,purgantes. Roſarum in vmbra exſiccatarum, ſeminis fœniculi, aniſi, apii,croci,ſingulorum ſiliquas ſex, aloes flauæ, dacrydii, ſing.vnc.ſemis,rhei barbari hexag.vnum, turpeti hexagia duo,ſucci braſſicæ vel abſinthii quod ſatis eſt. Fac pilulas erui magnitudine. Dato dormituris pilulas vndecim aut tredecim aut quindecim aut ſeptendecim pro viribus.

Cap. C.

PILVLAE probatæ, purgantes caput & ſtomachum. Colocynthidis,ſcammoniæ, ſing. hexag.duo, maſtiches,rhei barbari,ſing.hexag.vnum, agarici,aloes flauæ,ſingulorum vnc.ſemis,turpeti hexag.vnum, ſucci braſſicæ quod ſatis eſt.Dantur dormituris ſeptem aut nouem aut vndecim aut tredecim aut quindecim. Pòſt ſorbendum dato vinum temperatum.

Cap. CI.

PILVLAE admirabiles valde,ad deſtillationes. Aloes flauæ hexag.vnum, thuris maſculi, florum vrticæ,myrrhæ,ſing.hexagii quartam partem; rhei barbari hexag. vnum, pulueris hieræ picræ Galeni drach. duas, turpeti hexag.vnum,ſucci fœniculi quod ſatis eſt.Finge pilulas ciceris magnitudine.Præbeto cubitum ituris nouem aut vndecim aut tredecim.

Cap. CII.

PILVLAE ad deſtillationes,arthriticos, podagricos,neruorum incontinentiam, & omnia mala fluxionis.Sunt verò admodum laudatæ. Aloes flauæ drach. vnam ſemis, dacrydii drach. vnam, rhei barbari drach. vnam ſemis,colocynthidis, abſinthii, turpeti,roſarum rubearum,agarici, ſing.drach. vnam, ſtichadis drach.vnam ſemis,maſtiches drach.vnam,pulueris hieræ picræ Galeni drach.duas ſemis,hermodactyli drachm.duas,ſagapeni,opopanacis,bdellii,ammoniaci,ſpicæ,ſing.drachmam ſemis,ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſing.drachmam ſemis,cinamomi drach.vnam,vuæ paſſæ drach. duas,croci ſcrup.duos,ſucci fœniculi quantum ſufficit. Formato pilulas ciceris quantitate, dato dormituris vndecim aut tredecim aut quindecim aut ſeptendecim. deinde ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum.

Cap. CIII.

PILVLAE purgantes caput,viſcera,vterum, & vniuerſum corpus. Colocynthidis hexag.vnum,ſcammoniæ hexagia duo,maſtiches hexag.ſemis, rhei barbari hexag.duo,agarici hexag.vnum S.turpeti hexag.tria, aloes flauæ vnc.vnam S.thuris maſculi hexag.S. abſinthii,roſarum, ſing.dr.vnā; pulueris hieræ picræ Galeni hexag.tria,croci hexag.S. ſenæ hexag. vnum, epithymi hexag.S.ſeminis fœniculi,carnabadii,ſing.hexag.ſemis, ſucci roſarum quantū ſufficit. Finge pilulas ciceris magnitudine, dato cubitum ituris tredecim aut quindecim aut ſeptendecim. Poſtea ſorbendum dato vini temperati poculum vnum.

Cap. CIIII.

PILVLAE ad omnes deſtillationes,admodum nobiles. Rhei barbari drach. vnam, aloes flauæ hexagia duo,turpeti,hermodactyli, ſing. drach. vnam, pulueris hieræ picræ Galeni hexag. vnum, maſtiches, ſtichadis, ſing.drach.ſemis,roſarum ſcrup.vnum,ariſtolochiæ lōgæ & rotundæ, ſing.drach.ſemis, ſagapeni, opopanacis, bdellii,ſpicæ, ſing. drach. ſemis, dacrydii hexag.ſemis, ammoniaci,cinamomi,ſing.drach. ſemis,croci ſcrupul. vnum,ſenæ,epithymi,agarici,ſing.drachm.ſemis, ſucci fœniculi quod ſatis eſt.Fac pilulas ciceris magnitudine, dato dormituris nouem aut vndecim aut tredecim pro viribus. poſtea ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum. Vtiles ſunt etiam hæ pilulæ podagricis, arthriticis,& neruorum incontinentiæ.

Cap. CV.

PILVLAE ad deſtillationes, mala defluxionum, podagricos & arthriticos. Rhei barbari hexag.vnum, dacrydii ſcrup.quatuor, aloes flauæ hexag.duo,hermodactyli,turpeti,ſing.drach.vnam,ſtichadis drach.ſemis, pulueris hieræ picræ Galeni hexag.vnum,maſtiches,roſarum,ſing.ſcrup.vnum,ariſtolochiæ lōgæ & rotundæ, ſing.drach.ſemis, tartari hexag. vnum, croci drach.ſemis,ſucci roſarum aut hermodactyli quod ſatis eſt.Finge pilulas erui magnitudine,dato ituris cubitum tredecim aut quindecim pro viribus.

Cap. CVI.

PILVLAE datæ ad omnes affectus præſtantes. Myrobalani citrini,rhei barbari,ſing.drach.duas,dacrydii drach.duas ſemis, myrobalani cepuli & Indici, agarici,colocynthidis,polypodii, ſing. drach. vnam, turpeti drach.tres, maſtiches, roſarum, ſalis foſſilis,zingiberis, epithymi,aniſi,ſing.drach.ſemis. Trita fermētato cum ſaccharo roſato laxatiuo quantum ſatis erit, & fac pilulas ciceris quantitate,dato dormituris, aut media nocte nouem aut vndecim aut tredecim aut quindecim pro viribus.

Cap. CVII.

PILVLAE ad ſtomachicos,colicos,& inflatos, valde probatæ. Maſtiches,cinamomi, zingiberis, caryophylli,piperis longi & nigri,ſacchari,dacrydii,ſing.drachmas duas,ſucci apii quod ſatis eſt. Fac pilulas ciceris magnitudine,dato vbi voles ſeptem aut nouem aut vndecim aut tredecim pro viribus.

Cap. CVIII.

PILVLAE purgantes caput, & ſtomachum à craſſis humoribus moleſtatum. Valent etiam ad dolorem inteſtinorum & viſcerum, ad eos [a] qui non nutriuntur, non appetentes cibum,& inflatos. Hieræ picræ Galeni drach.vnam, myrobalani citrini & Indici, abſinthii, ſing.drach.tres,maſtiches,aniſi, myrobalani bellirici,agarici,myrobalani emblici,ſing.drach. tres ſemis,zingiberis drach.duas,caryophylli, ſalis gemmæ, floris iunci odorati,ſing.drach.vnam, turpeti drach. duas, dacrydii drach.ſemis,ſucci abſinthii quod ſatis eſt.Finge pilulas, & dato cubitum ituris drach. duas aut tres pro viribus. Poſtea ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum.

a Qui non nutriuntur] In codice manuſcripto non rectè legitur τρεφομένως, omiſſa οὐ dictione.

Cap. CIX.

PILVLAE ex agarico,ad eos qui nōniſi recta ceruice & difficulter ſpirant, & deſtillatione laborant, valde laudatæ. Agarici drach.vnam ſemis,iridis, marrubii,ſingul. drach. vnam ſemis, turpeti, hieræ picræ Galeni,ſingulorum drach.duas;colocynthidis, ſarcocollæ;

ſing.drach.vnam,gari quantum ſufficit. Formato pilulas,præbeto dormituris vndecim aut tredecim aut quindecim aut ſeptendecim pro viribus. Poſtea ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum.

Cap. CX.

PILVLAE ad ſtomachicos,lienoſos, nephriticos, iecinoroſos, caput dolentes, & ſimpliciter ad omne hypochondriorum malum,ad arthriticos,datæ quando lubet,vel ante vel poſt cibum. Maſtiches, cardamomi, croci,calami odorati,folii,nucis moſchatæ, cumini,ſpicæ,carpobalſami,floris iunci odorati,caryophylli,maceris,zingiberis, galangæ, iuniperi,aſari, apii, petroſelini, fœniculi & aſparagi ſemen, [a]rhei Pontici, ruſci,cyperi, [b]carei,cubebe,xylobalſami,chamædryos,chamæpityos thymi,epithymi,ſenæ,coſti, ſaxifragi,lapidis Armenii, pulegii,ſileris,ammeos,amomi,anethi,milii ſolis,ſeminis portulacæ & lactucæ, mannæ, gummi, [c]calacathes, ſeminis bombacii & maluæ,glycyrrhizæ, tragacanthæ, myrobalani Indici,abſinthii,caſuthæ, aniſi, zedoariæ,cinamomi, ſing.vnc.ſemis,turpeti,hermodactyli,agarici, ſing.vnc.vnam, rhei barbari quantum omnium aliarũ ſpecierum,aloes flauæ tantundem, vini rubei quod ſatis eſt.Finge pilulas erui magnitudine,& præbeto cubitum ituris vndecim aut tredecim aut quindecim aut ſeptendecim. dein ſorbendum dato vini temperati poculum vnum. Conferunt etiam iis qui nihil appetunt, & non concoquunt, inflationéque viſcerum laborãtibus, & ipſi ſtomacho.

a Rhei Pontici] Et ex hoc loco apparet rheum Ponticum à rheo barbaro, cuius paulo pòſt fit mentio, eſſe diuerſum. b Carei] Græcè legitur καρύου pro καρώου. c Calacanthes] Manuſcriptus codex legit καλακάνθης. Quid verò ſit καλάκανθα, ignorare me fateor. Fortè legendum erit χαλκακάνθης.

Cap. CXI.

PILVLAE valde probatæ ad arthriticos. Turpeti,hermodactyli,ſing.drach. vnam,myrobalani cepuli & Indici & citrini, colocynthidis, zingiberis, ſaxifragi, aniſi,apii ſeminis,cuſcutæ, croci,ſenæ, maſtiches, ſing. ſcrup.vnum,agarici ſiliq. octo, aloes flauæ drach.duas, dacrydii drach.vnam,rhei barbari drach.duas,ſucci fœniculi quãtum ſatis eſſe videbitur.Finge pilulas, & præbe dormituris vndecim vel tredecim aut quindecim. dein ſorbendum exhibe vinum temperatum.

Cap. CXII.

PILVLÆ ad arthriticos,& omnem fluxionem factam à craſſis & lentis humoribus in ſtomacho. Aloes flauæ,hermodactyli,myrobalani empelitici bellirici & citrini,colocynthidis,turpeti, ſenæ, bdellii, ſagapeni,agarici,ſing.drach.vnam,ſarcocollæ,caſtorei, euphorbii, opopanacis,cuſcutæ,ſeminis apii,ſing.drach.ſemis,rhei barbari hexagium vnum,croci, dacrydii aſſati, ſing.ſiliquas octo,ſucci fœniculi quod ſatis eſt. Fac pilulas,dato cubitum ituris nouem aut vndecim aut tredecim.

Cap. CXIII.

PILVLAE probatæ ad arthriticos, podagricos, neruorum incontinẽtiam, & omnem corporis noxam. Thuris maſculi hexagii quartam partem, nucem moſchatam vnam, baccarum lauri repurgatarum drachm. duas,aloes flauæ hexag.quatuor, hermodactyli hexag. duo,roſarum hexagii quartam partem, maſtiches, zingiberis,croci,caryophylli,cinamomi, piperis longi,ſingul.hexagii quartam partem, turpeti hexag.tria, ſcammoniæ hexag.vnum, rhei barbari hexag. duo, ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſing.hexag.ſemis, polypodii hexagia duo,agarici,myrobalani citrini & flaui, ſingul.hexagium ſemis,ſenæ hexag.vnum ſemis, pulueris hieræ pictæ Galeni hexagia tria,ſucci fœniculi & hermodactyli quantum ſufficit.Fac pilulas ciceris quantitate. Dato dormituris vndecim aut tredecim aut quindecim.Poſtea ſorbendum exhibeto vini temperati poculũ vnum.

Cap. CXIIII.

PILVLÆ ad iecinoroſos, lienoſos, omne corporis vitium,deſtillationes,& arthriticos,valde vtiles. Aloes flauæ drach.tres,rhei barbari, turpeti, ſing. hexag.vnũ, agarici,ſenæ,epithymi,ſing.drach. vnam, roſarum drachmam ſemis, maſtiches grana quindecim, ſtichadis drach.ſemis, pulueris hieræ picræ Galeni hexagia duo, dacrydii ſcrupulos quatuor, colocynthidis drachmam vnam, croci ſcrupulos duos, hermodactyli drach.duas, ſucci fœniculi & hermodactyli quantum ſufficit. Formato pilulas, dato cubitum ituris vndecim aut tredecim aut quindecim. Poſtea ſorbendum exhibeto vini temperati poculum vnum.

Cap. CXV.

PILVLAE è myrobalano, ad incontinentiam neruorum,difficultatem vrinæ,podagricos, arthriticos,iecinoroſos,lienoſos,craſſos & lentos humores in ſtomacho,& omnem corporis impuritatem,gratia Dei,ſanitatem illis qui eis vtuntur conciliantes. Aloes flauæ hexagia duo, hermodactyli parui & magni, ſingulorum hexagium vnũ,myrobalani empelitici bellirici & citrini,colocynthidis,ſingulorum drachmam vnam,turpeti hexagium vnum,ſenæ,epithymi, ſingulorum drachm. vnam,ammoniaci,ſpicæ, ſingulorum drachmã ſemis, bdellii,ſagapeni,opopanacis,ſingulorum drachmam vnam,agarici hexagium vnum, caſtorei, euphorbii, ſingulorum drachmam vnam,cuſcutæ, ſeminis apii,abſinthii,ſingulorum drachmam ſemis, croci ſcrupul. duos, rhei barbari hexagium vnum, roſarum ſcrupulos duos, ſtichadis drach.vnam,pulueris hieræ picræ Galeni hexagia duo, dacrydii drachmam vnam, maſtiches, thuris maſculi,ſingulorum ſcrupulum vnum,ariſtolochiæ lõgæ & rotundæ,ſingulorum drachmam ſemis, ſucci fœniculi quod ſatis eſt.fac pilulas ciceris magnitudine,dato dormituris vndecim aut tredecim aut quindecim pro viribus.dein ſorbendum,febre vacantibus, vini poculũ vnum:febricitantibus,aquam tepidam exhibeto.

Cap. CXVI.

PILVLAE ad eos qui ſunt correpti elephantia,ex euphorbio,admodum nobiles. Agarici,euphorbii,polypodii,grani Cnidii, colocynthidis, ſingulorum hexagia duo,aloes flauæ vnciam ſemis, ellebori nigri, myrrhæ,ſpicæ nardi,ſingulorum hexag.duo ſemis,dacrydii hexagia duo,cinamomi, opopanacis,epithymi, piperis communis,ſing.vnc.ſemis ſiliq.quatuor,polii,caſiæ,ſingulorum hexagia duo drachm. vnam, ſucci pomorum dulcium quantum ſufficit. Fingito pilulas: dato cubitũ ituris vndecim aut tredecim aut quindecim aut ſeptendecim pro viribus. Poſtea ſorbendum dato vinum temperatum menſura vna. Poſthæc alternis diebus exhibeto paſtillum de vipera bibendum manè ieiuno,cum decocto calaminthæ montanæ quantum vis.Eſt enim valde probatum & vtile medicamentum.

Cap. CXVII.

PILVLAE Aoriæ vocatæ, ex Meſue,laudatæ. Cepuli myrobalani,empelitici & bellirici,ſing.drachm. duas ſemis, turpeti drach.nouem,agarici, dacrydii,ammoniaci,ſing.drach. duas,ſeminis apii & aniſi, ſing. dr. vnam,aloes flauæ drach. quatuor, ſalis foſſilis drachm. duas,nucem moſchatam vnam, caryophylli drachmam ſemis,hieræ picræ Galeni drach.quinque, maſtiches dr. vnam, rhei barbari hexag. vnum ſemis, ſucci fœniculi, aut ſolani quantum ſufficit. Formato pilulas, dato dormituris pilulas nouem aut vndecim aut tredecim pro viribus.deinde ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum.Sunt bonæ ad melancholicos.

Cap. CXVIII.

PILVLAE ſomniferæ,& mitigantes dolorem,datæ dormituris. Caſtorei,galbani, apii,petroſelini,& aniſi,myrrhæ,opii,croci,ſing.hexagium vnum,papaueris albi hexag.vnum ſemis, ſeminis ocimi hexag. vnũ, ſtillatitii roſarum liquoris boni quod ſatis eſt. Finge pilulas erui quantitate, præbeto quinque aut ſeptem pro viribus.ſũt mirabiles admodum ad colicos & inflatos. Pòſt ſorbendam dato aquam tepidam.

Cap. CXIX.

PILVLAE ad arthriticos,admodum nobiles. Aloes flauæ drach.vnam, hermodactyli, turpeti, ſing.dr.

vnam,rhei barbari hexag. vnum, roſarum ſiliq.tres,dacrydii ſcrup.duos,croci ſcrup.vnũ , ſucci fœniculi quod ſatis eſt.Fac pilulas ciceris magnitudine , dato cubitum ituris nouem,aut vndecim,aut tredecim.Poſtea ſorbendum dato vini temperati poculum vnum.

Cap. CXX.

PILVLAE ad arthriticos,podagricos,& omne malum corporis,laudatæ. Aloes flauæ hexag.vnum,hermodactyli parui & magni,ſing.drach.vnam,rhei barbari hexag.vnum,dacrydii ſcrup. duos, croci ſcrup.vnum, ſucci hermodactyli quantum ſufficit. Finge pilulas ciceris quantitate,dato dormituris nouem aut vndecim aut tredecim pro viribus.dein ſorbendum præbe vini temperati poculum vnum.Sunt admodum vtiles.

Cap. CXXI.

PILVLAE ad arthriticos, podagricos , & deſtillatione laborantes, admodum bonæ. Maſtiches, zingiberis,cinamomi, caryophylli,piperis longi,ſing.drach. vnam,dacrydii hexag. duo, rhei barbari hexag. vnum, turpeti hexag.ſemis , croci ſcrup.vnum , hermodactyli drachm. vnam,aloes flauæ hexag.vnum,ſucci fœniculi quod ſatis eſt.Formato pilulas ciceris quantitate . Dato vndecim aut tredecim aut quindecim cubitum ituris. Pòſt ſorbendũ præbeto vini temperati poculũ vnum.

Cap. CXXII.

PILVLAE vocatæ [a]cocceri,ad laborantes deſtillatione,caput dolentes,hemicranicos, lippitudine & neruorum incontinentia affectos . Hieræ picræ Galeni drach.quinque,dacrydii drach.vnam ſemis, pulpæ colocynthidis drach.ſemis,turpeti, ſtichadis Arabicæ, ſing. drach.duas ſemis,ſagapeni, opopanacis, bdellii, ammoniaci, agarici, ſpicæ,ſing.drach.ſemis, rhei barbari,aloes flauæ, ſing.hexag. vnum, ſucci fœniculi quod ſatis eſt. Finge pilulas , dato dormituris vndecim aut tredecim aut quindecim.Pòſt ſorbedum dato vini temperati poculum vnum.

a Pilulæ cocceri,vulgò vocatæ cochiæ.

Cap. CXXIII.

PILVLAE nominatæ ab Italis cotzeræ , prædictis ſimiles,admodum bonæ. Aloes flauæ hexag. vnum,colocynthidis,maſtiches,abſinthii,turpeti,agarici, ſingul. drach.duas,roſarum drach.vnam,rhei barbari hexag.vnum ſemis,ſtichadis,dacrydii,ſing.drach.tres,hieræ picræ Galeni drach. quinque , hermodactyli drach.vnam ſemis,ſucci fœniculi quod ſatis eſt. Finge pilulas ciceris quantitate,præbeto cubitum ituris vndecim aut tredecim aut quindecim pro viribus . dein dato ſorbendum vini temperati poculum vnum.

Cap. CXXIIII.

PILVLAE nominatæ cotzeræ , ſimiles prædictis: Colocynthidis drach.ſemis gran.ſeptem,turpeti,ſtichadis,ſing.drach.vnam gran.quindecim, agarici drach.vnam;ſpicæ gran.quindecim, rhei barbari hexag.vnum , maſtiches drach.ſemis, hieræ picræ Galeni hexag. vnũ, aloes flauæ hexag.ſemis,roſarum drach. ſemis, dacrydii ſcrup.duos, hermodactyli hexag.vnum, ſenæ hexag.ſemis,croci ſcrup.duos, epithymi hexag.vnum,myrobalani flaui & citrini,ſing.hexa.S.ſucci fœniculi quod ſufficit. Facito pilulas ciceris quantitate ; dato dormituris vndecim aut tredecim pro viribus. Poſtea præbeto ſorbendum vini temperati poculum vnum.

Cap. CXXV.

PILVLAE vtiles ad caliditatem iecoris,& ad dyſentericos, mirabiles. Lemnii ſigilli,ſucci plantaginis maioris,ſing.hexag.vnum ſemis, ſanguinis draconis , boli Armenii,ſucci acaciæ,maſtiches,ſing.hexag.vnum,gũmi Arabici,ſing.hexagium ſemis,cataſtathi hexagii tertiam partem,ſucci plantaginis minoris vnc. ſemis , rhei barbari [a]vſti hexag.ſemis, ellebori nigri [b]hexag.vnum, Finge pilulas,dato cubitum ituris ſeptem aut nouem.

a Vſti] In manuſcripto codice falſò κατπλȣ̃ pro καυςȣ̃ legitur. b Hexagium vnum] Græcè legitur ἀκατπλὸν α.forte pro ἑξάγιον α. Temere tamen citra melioris codicis fidem nihil ſtatuemus.

Cap. CXXVI.

PILVLAE ex aloe, ad deſtillationes , grauitatem

A capitis,& omnia è capite in oculos & os aut in quamcunque corporis partem decumbentia mala. Aloes flauæ hexag.vnum,floris cartami,myrrhæ, ſing.hexag.ſemis,thuris maſculi drach.ſemis, rhei barbari drach.vnã, ſucci fœniculi quod ſatis eſt. Fac pilulas ciceris magnitudine,dato dormituris nouem aut vndecim aut tredecim.Pòſt ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum.

Cap. CXXVII.

PILVLAE ad arthriticos,podagricos,iecinoroſos,
B lienoſos, & omnis generis partes corporis fluxione laborantes, ſanæ appellatæ. Epithymi,colocynthidis,agarici,myrobalani citrini & flaui,abſinthii, ſing.drach.ſemis,polypodii,turpeti,rhei barbari, ſing.hexag.vnum, hermodactyli magni & parui, ſing.hexag.vnum ſemis, dacrydii drach.vnam ſemis,croci drach.ſemis, roſarum grana quindecim, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſing. drach.ſemis,cinamomi,ſpicæ, aſari,xylobalſami,carpobalſami,ſing.drach.vnam ; violarum gran. quindecim, zingiberis,caryophylli, ſing. drach. ſemis gran.ſeptem,
C ſeminis fœniculi & aniſi, ſing. hexag.ſemis, aloes flauæ vnc.vnam,pulueris hieræ picræ Galeni vnc.ſemis, ſucci fœniculi quod ſatis eſt. Finge pilulas ciceris quantitate: dato cubitum ituris tredecim aut quindecim aut ſeptendecim pro viribus.poſtea ſorbendum præbeto vini temperati quantum ſufficit.

Cap. CXXVIII.

PILVLÆ ad arthriticos,podagricos,& omnia corporis è fluxione nata mala. Epithymi, colocynthidis, agarici,myrobalani flaui & citrini,abſinthii,ſing.drach.
D ſemis,polypodii,turpeti,rhei barbari, ſing.hexag. vnũ, hermodactyli magni & parui, ſing.hexagium vnũ S.dacrydii drachmam vnam ſemis, croci drachmam ſemis, roſarum gran . quindecim, ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſing. drach.ſemis,cinamomi, ſpicæ, aſari,xylobalſami,carpobalſami, ſingul.drach. vnam, violarum grana quindecim,zingiberis, caryophylli,ſeminis fœniculi,aniſi,ſing.drachmam vnam, aloes flauæ vnciam vnam, ſucci roſarum quod ſatis eſt.Fac pilulas ciceris quantitate,dato dormituris vndecim aut tredecim aut quinde-
E cim pro viribus.deinde ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum.

Cap. CXXIX.

PILVLAE ad melancholicos,admodum probatæ. Agarici, turpeti,glycyrrhizæ,ſing.hexag.ſemis & quartam partem,epithymi,hyſſopi Cretenſis,ſing.hexag.ſemis,rhei barbari hexag. vnum, tragacanthæ, bdellii,lapidis lazurii, lapidis Armenii, croci, ſingulorum hexagii quartam partem,ſcammoniæ hexagium vnum,ani-
F ſi hexagium ſemis,aloes flauæ hexag. duo ſemis,chryſobalani magni hexag.ſemis quartam partem , chryſobalani parui hexag.ſemis, pulpæ colocynthidis, rhei Indici,ſing.hexag.ſemis & quartam partem , ſeminis intybi hexag.vnum ſemis,ſenæ hexag.vnum,polypodii hexagia duo,ſucci abſinthii aut braſſicæ quod ſufficit.Fac pilulas,dato dormituris vndecim aut tredecim aut quindecim aut ſeptendecim pro viribus . Poſtea ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum.

Cap. CXXX.

G PILVLÆ ad melancholicos aliæ,laudatæ. Quinque myrobalanorum generum ſine flauis,ſing. vnc. ſemis,polypodii,epithymi, ſtichadis herbæ , ſingulorũm drach.duas,agarici drach.vnã,rhei barbari hexag. vnũ, ſenæ hexag.duo,dacrydii hexag. ſemis, ſucci myrobalani aut fœniculi quod ſatis eſt. Formato pilulas ciceris magnitudine , dato cubitum ituris vndecim aut tredecim pro viribus.dein ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum.

Cap. CXXXI.

PILVLÆ ad deſtillationes,admodum probatæ.
H Aloesflauæ,dacrydii,rhei barbari,pulpæ colocynthidis, turpeti,agarici,ſing.drach.duas,maſtiches, roſarum,ſingul.drach.I.ſtichadis dr.duas, hieræ picræ Galeni dr. v.

ſucci roſarum aut fœniculi quantum ſufficit. Fingito pilulas ciceris quantitate: dato dormituris vndecim, aut tredecim, aut quindecim, aut ſeptendecim, pro viribus. deinde ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum.

Cap. CXXXII.

PILVLÆ ad deſtillationes, purgantes, probatæ. Aloes flauæ vnciam vnam, pulpæ colocynthidis hexagia duo, ſcammoniæ hexag. vnum, maſtiches hexagiũ ſemis, rhei barbari hexag. vnum, thuris maſculi drach. ſemis, pulueris hieræ picræ Galeni hexag. vnum, ſucci fœniculi quod ſatis eſt. Fac pilulas ciceris magnitudine, dato dormituris vndecim aut tredecim aut quindecim pro viribus. dein ſorbendum præbeto vini temperati poculum vnum. B

Cap. CXXXIII.

PILVLÆ mirabiles ex elaterio, ad difficulter & nonniſi recta ceruice ſpirantes. Purgant pituitam, & in viſceribus obſtructiones à craſſis & lentis humoribus corpus malè afficientibus natas tollunt, & ſynanchicos iuuant. Purgãt etiam pituitoſum & craſſum humorem ex ſtomacho. Agarici grana octodecim, colocynthidis grana ſex, elaterii grana quatuor, rhei barbari hexagium ſemis, aloes flauæ drach. vnam, ſucci glycyrrhizæ, aut apii, aut abſinthii, quantum ſufficere videtur. Formato pilulas erui quantitate. Dato cubitum ituris, aut media nocte tredecim aut quindecim aut ſeptendecim pro viribus. Poſtea ſorbendum præbeto vini temperati tepidi poculum vnum. C

Cap. CXXXIIII.

PILVLÆ ad quartanas, ex ſena. Papaueris albi drach. ſex, agarici ſiliq. octodecim, croci ſcrup. duos, maſtiches drach. duas, ſenæ vnc. ſemis, polypodii vnc. vnã, epithymi vnc. S. hieræ picræ laxatiuæ, benedictæ laxatiuæ, ſing. vnc. S. cydonitis laxatiui, ſacchari roſacei laxatiui, ſing. hexag. duo, rhei barbari hexag. I. S. dacrydii hexag. ſemis, ſucci braſſicæ aut fœniculi. Finge pilulas ciceris quantitate. dato ituris cubitum, aut media nocte vndecim aut tredecim aut quindecim pro viribus. D

Cap. CXXXV.

PILVLÆ ad iecinoroſos, lienoſos, melancholicos, & omne corporis vitium. Purgant caput & oculos mirificé. Aloes flauæ dr. quinque, dacrydii dr. IIII. roſarum, apii ſeminum, ſing. dr. I. ſeminum aniſi, fœniculi, ſingulorum drachmas duas, croci drachmam vnam, colocynthidis drach. vnam, pulueris hieræ picræ Galeni drach. ſeptem, benedictæ laxatiuæ drach. quatuor, cydonitis laxatiui, ſacchari, roſacei laxatiui, ſingulorum vnc. ſemis, rhei barbari hexagia duo, ſenæ, epithymi, ſingulorum vnc. ſemis, agarici hexagia duo, polypodii vnciã ſemis, ſucci fœniculi aut roſarum quod ſatis eſt. Fingito pilulas ciceris quantitate paruas. Præbeto media nocte nouem aut vndecim aut tredecim pro viribus, & permitte vt dormiat. A E

Cap. CXXXVI.

PILVLÆ mirabiles ſanæ nominatæ, ad podagricos, arthriticos, iecinoroſos, lienoſos, & muliebria mala, laudatæ. Quinque generum myrobalanorum, demptis flauis, ſingulorum vnc. ſemis, turpeti hexagia duo, rhei barbari hexag. vnum ſemis, roſarum rubrarum drach. vnam, agarici drach. duas, maſtiches drach. vnam, hieræ picræ Galeni, benedictæ laxatiuæ, cydonitis laxatiui, ſingulorum hexag. tria, pulueris hieræ picræ Galeni dr. II. cinamomi drach. vnam ſemis, croci drachmam vnã, tartari, ſenæ, epithymi, polypodii, ſingulorum hexagia duo ſemis, aloes flauæ hexagia tria, dacrydii hexagium vnum, colocynthidis drach. vnam, hermodactyli hexagia duo, papaueris albi hexagium vnum, ſacchari roſacei laxatiui hexagia tria, ſucci roſarũ aut fœniculi quod ſatis eſt. fac pilulas ciceris quantitate. Dato dormituris nouem aut vndecim aut tredecim aut quindecim, pro viribus.

Cap CXXXVII.

PILVLAE aliæ ſanæ nominatæ, ad melancholicos, bilioſos, pituitoſos, podagricos, arthriticos, vtiles, & totum corpus à prauis humoribus purgant. Valent etiã ad ſcabiem, pruritum, impetigines, lepras, & elephantia correptos. Senæ hexag. tria, epithymi repurgati vnc. vnam, polypodii repurgati vncias duas, quinque generum myrobalanorum demptis flauis, ſingulorum vnciam vnam ſemis, turpeti vnciam ſemis, rhei barbari hexagia duo, dacrydii hexagia duo, cydonitis laxatiui, ſacchari roſacei laxatiui, ſingulorum vnciam vnam, roſarũ vnciam ſemis, agarici hexag. duo, aloes flauæ vnciam vnam, benedictæ laxatiuæ, hieræ picræ laxatiuæ, ſingulorum vnciam vnam ſemis, pulueris hieræ picræ Galeni vnciam vnam, colocynthidis hexagia duo, croci hexagium vnum, ſucci fœniculi quod ſatis eſt. Finge pilulas ciceris quantitate, dato media nocte vndecim aut tredecim aut ſeptendecim pro viribus.

INDEX LEXOPYRETORVM, ID EST FINIENTIUM febres: item impetigines & calculos curantium medicamentorum.

Lexopyreton Ambroſia, Cap. I.
Lexopyreton epirrhema, expertum, Cap. II.
Lexopyreton certum ac conſtans, admodum bonum, Cap. III.
Lexopyreton admodum nobile, Cap. IIII.
Impetiginum ferarum ſanatio valde bona, Cap. V.
Lichenicum ad tenera corpora, probatum, Cap. VI.
Lichenica illitio admodum bona, Cap. VII.
Lichenica inunctio valde laudata, Cap. VIII.
Lichenicus paſtillus probatus, Cap. IX.
Lichenica illitio, & ad alphos experta, Cap. X.
Lichenica inunctio facta in medio pulpæ brachiorum & alarum, Cap. XI.
Lichenicum & pſoricum expertum, Cap. XII.
Lichenicum expertum, Cap. XIII.
Lichenica illitio experta, Cap. XIIII.
Lichenica inunctio probata, Cap. XV.
Lichenica illitio admodum bona, Cap. XVI.
Lichenica inunctio nobilis, Cap. XVII.
Lichenica illitio valde laudata, Cap. XVIII.
Lichenica inunctio admodum bona, Cap. XIX.
Lichenica illitio, Cap. XX.
Lichenas & pruritus ſanans, Cap. XXI.
Lichenica illitio conſtans, Cap. XXII.
Calculoſorum potus, expertus ad calculos veſicæ, Cap. XXIII.

De Lexopyretis:item impetigines & calculos ſanantibus medicamentis,

Sectio trigeſimatertia.

Cap. I.

LEXOPYRETON[a],hoc eſt finiens febrem, Ambroſia.Croci drachmas duas, lithargyri vnciam vnam ſemis,chamæmeli vnciam vnam,adipis ſuilli recentis, ceræ puræ,olei roſacei , ſingulorum vncias tres,meliloti vnciam vnam ſemis , ſeminis lini vncias viginti.Bene paratum reconde ad vſum.

a Lexopyreton]Ληξοπύρετον medicamentum Græcis dicitur finiens febrem,à λήγω & πυρετός.

Cap. II.

LEXOPYRETON [a] epirrhema expertum.Succi ſolani,ſucci colocynthidos , ſingulorũ libram ſemis, ouorum lutea quatuor,olei roſacei,olei chamæmelini, ſingulorum vncias quatuor.Miſce omnia ſimul probè, & coniice in linteum,ac crebrò mutato.

a Epirrhema]Græcè ἐπίρρημα . Fortè ſic nominatum eſt hoc medicamentum,quòd inſtar ſubueſtimenti(vt ita dicam) quod Græcis ἐπίρραμμα vocatur,linteo exceptum adhibeatur. niſi malis ἐπίθεμα legere.

Cap. III.

LEXOPYRETON certum,admodum bonum. Foliorum braſſicæ & apii diligenter tritorum vt ad cerati redigantur craſſitudinem, adiice illis aliquid panis puri macerati in aqua frigida. Terito diligenter , & admiſce olei quod ſatis eſt.Subactum diligenter illine pannο,& vtere frequenter mutando.

Cap. IIII.

LEXOPYRETON admodum mirabile . Croci vnciam ſemis,lithargyri,olei roſacei,adipis ſuilli recentis,ſingulorum vncias tres,ceræ puræ vnc.duas & quartam partem, ſucci ſeminis lini vnciam ſemis drachmã vnam,mellis Attici vnciam vnam.Crocum & lithargyrum terito in aqua.excipe cerato frigido,& vtere vt ſuprà dictum eſt.

Cap. V.

IMPETIGINVM ferarum admodum pulchra ſanatio.Radicis aſphodeli,ſulphuris ignem non experti, mannæ,ſingulorum vnciam vnam.Trita bene irrigato cum acerrimo aceto,& illine.

Cap. VI.

IMPETIGINIBVS conueniens,in teneris corporibus probatum.Semen lini tuſum & cribratum madefacito cum acerrimo acetò vt ſordium craſſitudinem acquirat,& illine.

Cap. VII.

LICHENICA illitio admodũ bona.Thuris,gummi,ſingulorum hexagium vnum. Trita probè irrigato cum aceto acerrimo vt ſordium craſſitudinem acquirant,illine nitro prius perfricans locum.

Cap. VIII.

LICHENICA illitio valde laudata.Succum dauci ſylueſtris,& allia repurgata terito cum modico ſale:illine deſuper nitro prius perfricans locum . aut protoſtactem illine.

Cap. IX.

LICHENICVS paſtillus,probatus.Thuris maſculi,ſulphuris ignem non experti,radicis aſphodeli,ſingulorum vnciam ſemis.Trita in pollinem cum aceto acerrimo madefacito,& crebrò illinito.

Cap. X.

LICHENICA illitio,& ad alphos experta.Aluminis ſciſſilis & rotundi,miſyos,thuris maſculi , radicis aſphodeli,chalcitidis,melanteriæ,aphonitri, chalcanthi, ſulphuris ignem non experti,gummi,ſquamæ æris,ſingulorum ſcrupulos tres,æruginis raſilis , cantharidum, ſingulorum ſcrupulum vnum ſemis . Trita bene irrigato cum ſucco herbæ heliotropii,& aceto acerrimo,ſubi-

A gitóque vt glutinis conſiſtentiam accipiat,& illine.

Cap. XI.

LICHENICA illitio eorum quæ facta ſunt in medio[a] pulpæ brachiorum & alarum,probata . Lithargyri drachmam vnam ſemis,ſulphuris ignem non experti, cimoliæ,ſingulorum drachmam ſemis . Trita macerato cum oleo roſaceo & vino dulci quod ſatis , & redige ad glutinis conſiſtentiam:illine.

a Pulpæ brachiorum]In codice manuſcripto legitur μοιύροις, corruptè haud dubiè pro μυώνος.

B Cap. XII.

LICHENICVM & pſoricum expertum.Bituminis,ſulphuris ignem non experti, mannæ , ſingulorum vnciam ſemis, violarum vnciam vnam , pumicis vnciã ſemis.Trita irrigato aceto acerrimo,vt glutinis conſiſtẽtiam acquirant,& illine in ſole,aut in balneo . Admodũ enim probatum eſt.

Cap. XIII.

LICHENICVM expertum, valde bonum . Sulphuris ignem non experti, muſcerdarum , ſingulorum
C hexagium vnum. Trita madefacito acerrimo aceto vt glutinis conſiſtentiam acquirant:illine cum penna donec ſanes.

Cap. XIIII.

LICHENICA illitio experta. Thuris maſculi,ſulphuris ignem non experti,æruginis raſilis,allii caput vnum repurgatum,gummi,ſingulorum vnciam ſemis. Trita irrigato aceto acerrimo quantum ſufficit vt glutinis conſiſtentiam nanciſcantur : illine & crebrò mutato.

D Cap. XV.

LICHENICA illitio probata.Glutinis fabrilis dr. quatuor.Diſſolue cum acerrimo aceto . dein illi adiice thuris maſculi tuſi in pollinem drach.duas . Irrigato vtraque vt glutinis conſiſtentiam nanciſcantur,& illine.

Cap. XVI.

LICHENICA illitio admodum bona. Chalcitidis,gummi,ſingulorum drachmas quatuor, ſulphuris ignem non experti,miſyos,ſingulorum drachmas tres, ſquamæ æris,acaciæ,ſingulorum drachmam vnam.Tri
E ta irrigato aceto acerrimo vt glutinis conſiſtentiam acquirant,& illine crebrò.

Cap. XVII.

LICHENICA illitio mirabilis. Sulphuris ignem non experti,aphonitri,ſingulorum drachmas quatuor, canchryos grana triginta.Terito in aceto vt glutinis cõſiſtentiam acquirant.Illine non coinquinando locum à malo alienum. Exſiccato autem medicamẽto,elue locũ aqua frigida,& rurſus deſuper illine.

Cap. XVIII.

LICHENICA illitio,admodum laudata. Ellebo-
F ri albi drachmas quatuor,farinæ lupinorum,buccinorũ vſtorum,ſingulorum chœnicem vnum.[a]exiccata ſubigito.Feras autem impetigines vocant,quæ à mediocriter exiccantibus nihil iuuantur,ab acribus autem irritãtur. Oportet igitur ex illis aſſumere medicamenta admodum efficacia, citra tamen vehementem mordicationem,qualia ſunt:Glaucii,thuris,halcyonii, ſulphuris ignem non experti,bituminis,gummi,ſingulorum vnciam vnam.Trita madefacito aceto acerrimo vt glutinis conſiſtentiam nanciſcantur,& illinito.

a Exiccata ſubigito]Manuſcriptus codex legit ξηρῷ μάσθω, pro
G ξηρὰ μάσθω.

Cap. XIX.

LICHENICA illitio valde bona . Picem Africanam probè læuigatam cum aceto terito acerrimo, & liquefactam crebrò illine.

Cap. XX.

IMPETIGINES & pruritus ſanans. Chalcanthi, ſulphuris ignem non experti, thuris, maſculi, nitri, ſing. hexagium vnum. Trita irrigato cum acerrimo aceto vt glutinis conſiſtentiam acquirant. illine.

Cap. XXI.

LICHENICA illitio probata. Ammoniaci, ſulphuris ignem non experti, farinæ eruinæ & lupinorum, ſingulorum vnciam vnam. Trita vt pollinem madefacito cum aceto acerrimo vt glutinis nanciſcantur conſiſtentiam, & illine frequenter.

Cap. XXII.

LICHENICA circumlitio certa. Chalcanthi, nitri, miſyos, ſulphuris ignem non experti, chalcitidis, halcyonii vſti, thuris maſculi, ſeminis viticis, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum vnciam ſemis, glaucii hexagia quatuor. Trita irrigato cum accerrimo aceto vt ad glutinis conſiſtentiam veniant. calefacto vtere.

Cap. XXIII.

CALCVLOSORVM potus expertus ad calculos veſicæ. Floris iunci odorati, piperis communis, petroſelini ſeminis & braſſicæ, piperis longi, ſingulorum vnciam vnam. Contuſa probè vt pollinem, dato manè B ieiuno ſcrupulos duos aut quatuor cum decocto glycyrrhizæ aut rubiæ tepido.

INDEX MALAGMATVM ET vnguentorum.

Marciati confectio, aut è ſtyrace, Cap. I.
Maſuaphii Indici confectio mirabilis, Cap. II.
Malagma monomachion, ad phlegmonas probatum, Cap. III.
Malagma ad luxationes & plagas, Cap. IIII.
Malagma è maſtiche, ſiue ſolidum nobile, Cap. V.
Malagma oxyra dictum. eſt verò cruentis vulneribus conueniens, Cap. VI.
Malagma è myrrha, Apollophanium medicamentum, Cap. VII.
Malagma ad ſteatomata vtile, Cap. VIII.
Malagma ad fluxiones ſtomachi & inteſtinorum, Cap. IX.
Malagma amblamula dictum, ad podagricos, Cap. X.
Malagma ad lienoſos & hydropicos, Cap. XI.
Malagma ad iſchiadicos, & renum dolores, Cap. XII.
Malagma ad colicos, Antipatri, Cap. XIII.
Malagma Aſclepiadis, politicum, Cap. XIIII.
Malagma ad neruorum diſtentiones, Cap. XV.
Malagma probatum, diſcutiens atheromata, Cap. XVI.
Malagma Magni Sophiſtæ medicamentum, Cap. XVII.
Myrtini confectio ad colicos & dyſentericos, Cap. XVIII.
Vnguenti foliati confectio valde probata, Cap. XIX.
Medi coctio, quod eſt Apomeli mirabile, Cap. XX.
Malorum confectio admodum probata, Cap. XXI.
Vnguenti foliati alia confectio probata, Cap. XXII.
Vnguenti confectio pentamyri dicti, Cap. XXIII.
Vnguenti confectio decamyri vocati, Cap. XXIIII.
Vnguenti odorati nominati confectio, Cap. XXV.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Malagmatis & vnguentis,

Sectio trigeſimaquarta.

Cap. I.

MARCIATI confectio. Styracis calamitis vnciam vnam, ceræ vnciam ſemis dr. vnam, glaucii, nardi, ſingulorum vnciā vnam ſemis, maſtiches vnciam vnam ſemis drachmam vnam, medullæ ceruinæ vnciam vnam, terebinthinæ vnciam ſemis, hyſſopi drachmas duas, opobalſami hexagium vnū ſemis. Trita probéque confectā coquito ad conſiſtentiam.

Cap. II.

[a]MASVAPHII Indici confectio mirabilis. Zingiberis, aloes flauæ, ſingulorum vnciam ſemis, coſti hexagium vnum ſemis, caryophylli ſcrupulos quatuor, folii vncias tres, nardi Indici, amomi, croci, ſingulorū ſcrupulos tres, caſiæ ſcrupulos quatuor ſemis, carpobalſami drachmas duas, gummi vnciam ſemis. Probè trita conſice cum œnanthe liquida quod ſatis eſt.

a Maſuaphii] Manuſcriptus codex non rectè μασυφὶκ legit pro μασὺαφὶκ.

Cap. III.

MALAGMA monomachion, ad phlegmonas, & duritias iecoris, lienis, alui, & vteri, locos tumeſcentes, ſtrumas, maligna vlcera, bubones, tubercula vtile: & in ſumma omnem duritiam diſſoluens mirificè. Eſt verò ad inflationem etiam probatum. Lithargyri vnc. tres, radicis althææ farinæ vncias quatuor ſemis, ſeminis maluæ ſylueſtris vnciam vnam ſemis, adipis ſuilli veteris vnciam vnam ſemis, adipis anſerini vnciā ſemis & quartam partem, adipis gallinæ vnciam vnam ſcrupul. tres, farinæ fœnigræci, medullæ ceruinæ, ſingulorum vnciā C vnam ſemis, ceræ puræ vncias tres, galbani, colophoniæ, ſingulorum vnciam vnam, olei veteris vncias ſeptem ſemis, farinæ anethi vncias tres, farinæ chamæmeli ſcrupulos tres, ellebori albi drachmam vnam ſemis, ſampſychi vnciam ſemis. Liquabilia liquefacito & commiſce aridis, ſubactiſque & confectis probè vtere.

Cap. IIII.

MALAGMA ad luxationes, plagas, abortus & fracturas. Galbani vnciam vnam, croci drachmas duas, ammoniaci thymiamatis, ceræ puræ, ſingulorum vnciam D vnam ſemis, picis aridæ libram ſemis, aceti acerrimi cochlearium ſemis. Tritis & probè confectis vtere, confiſus Domino.

Cap. V.

MALAGMA maſticheron, ſiue ſolidum vt prædictum conferens. Maſtiches vncias duas, ceræ puræ vnciā vnam, colophoniæ vnc. tres, ammoniaci thymiamatis

vncias duas,pineæ reſinæ libram ſemis.Hæc rectè confecta etiam ad ramices inteſtinorum admoueto.

Cap. VI.

MALAGMA oxyra dictum.cruētis conuenit vulneribus,& diſtantes à ſe inuicem ſinus glutinat. Facit ad omnia conuulſa,arthriticos,podagricos,iſchiadicos, reſolutos,coxendicum dolores, & à feris demorſos. Vtere verò potiſſimùm ad eos quibus extremæ corporis partes vehemēter dolent,neruorū incuruationes & digitorū cōtractiones. Strumas atque parotidas diſcutit.Picis aridæ lib.ſemis,ceræ puræ vncias tres, ammoniaci thymiamatis vnc.1.ſemis,thuris,galbani,ſtyracis,ſing.vnc. ſemis,terebinthinæ vnciam ſemis, aceti cotylam ſemis. Picem in minuta contuſam coniice in partem aceti vt ferueat donec acetum cum pice vniatur.dein adiice ceram & galbanum,ſtyracémque cum modico ceræ emollitæ. Auferēs autem ab igne terebinthinam, ammoniacúmque & thus in aceto læuigata,& vtraque in mortario vnita,priúſque aceto humectata,iniicito.Rectè cōfectis,recondens in vaſe vtere.

Cap. VII.

MALAGMA è myrrha, Apollophanium medicamentum, accommodatum ad affectus hypochondriorum.diſſoluit omnem duritiam. Facit ad iecinoroſos, lienoſos,nephriticos,& omnem nerui conſenſum, articulorum dolores,& ſopores. Ceræ puræ, terebinthinæ, bdellii,zingiberis,ammoniaci. Trita probè irrigato cū vino ſufficienti & rectè paratum illine cum lana donec affectus finiatur.

Cap. VIII.

MALAGMA ad ſteatomata vtile, & multi vſus, præcipuè verò ad iſta.vſus autem illo teſtificor.Ceræ puræ,terebinthinæ, viſci. Liquefacta probè emolliantur vino bono ſufficienti, & coquantur quoad inquinent manus.

Cap. IX.

MALAGMA ad fluxionem ſtomachi & inteſtinorum,& ad cœliacos,admodum probatum. Œnanthes aridæ vnciam vnam,omphacini,palmularum, glandiū carnium,acaciæ,aloes flauæ, gallarum,aluminis rotundi,picis aridæ,ſingulorum vncias duas,ceræ puræ, olei myrtini,ſingulorum vncias tres, hypociſthidis & eius ſucci vncias duas,roſarum rubearum,ſeminis plantaginis minoris,ſingulorum vnciam vnam ſemis,ſucci plātaginis minoris,vini odorati quod ſatis eſt.Tritis ſubactis & probè confectis vtere.

Cap. X.

MALAGMA [a] amblamula dictum, ad podagricos expertum,item arthriticos,iſchiadicos & reſolutos. Non ſolùm autem hominibus prodeſt,ſed & iumentis. Accepi hoc ab Hepiallo medico,qui diſſoluens ex eo aliquid ad carbones cum oleo nardino aut irino pro acopo vtebatur,illinēs eius crura. Celeriter autem expectationi reſpondens,ob id amblamula appellatum eſt.vſus autem illo ad podagricos,magis claruit. Opopanacis,bituminis,galbani,ſagapeni, viſci quercini, ſingulorum vnciam vnam ſemis,aloes flauæ,caſtorei,ſtyracis,ſingulorum vnciam vnam,œſypi,ammoniaci thymiamatis, ſingulorum vncias duas,bdellii,mannæ,ſingulorū vnc. vnam ſemis,propolis,terebinthinæ,ſingulorum vncias duas,pineæ reſinæ libram ſemis,ceræ puræ libram vnā, picis aridæ libram ſemis. Trita madefacito cum vino odorato quod ſatis eſt.

a Amblamula]Græcè eſt ſcriptum ἀμβλαμῦλα. Sed eſſe barbaram dictionem, nemini non conſtat.Quid verò ſignificet,Nicolaus ipſe exponit.

Cap. XI.

MALAGMA ad lienoſos,hydropicos,iſchiadicos, & arthriticos,probatū. Ceræ Tyrrhenicæ,viſci cyprini, ſingulorum vncias quatuor ſemis, carnium myrobalanorum,nitri Alexandrini,lapidis aſii, ammoniaci thymiamatis,ſingul.vnc.vnam ſemis. Trita irrigato cum aceto ſufficienti.

Cap. XII.

MALAGMA ad iſchiadicos & dolores renū, cui nullum aliorum ſimile eſt.Ceræ puræ,picis frixæ,ſingulorum libram ſemis,ſtyracis,ammoniaci,opopanacis,terebinthinæ,maſtiches,galbani,thuris, piperis communis,ſingulorum vnciam vnam. Trita bene madefacito cum aceto ſufficienti.

Cap. XIII.

MALAGMA ad colicos, Antipatri,& omnem interiorem dolorem.Silphii,ſaluiæ,ſingulorum drachmā vnam,caſiæ,fœniculi,melanthii,ſtaphidis agriæ,galbani,ſtruthii, ſulphuris ignem non experti, ſingulorum drachm. duas,radicis panacis,propolis,pyrethri,ammoniaci,nitri,ſingulorum drachmas tres & ſemis, lapidis aſii floris drachmas duodecim ſemis, ceræ puræ drach. quinquagintaduas ſemis, reſinæ dr.ſeptuagintaquinq;. Trita irrigato cum olei libra ſemis.

Cap. XIIII.

MALAGMA Aſclepiadis politicum, ad omnem dolorem,aſſumentibus confeſtim dolorem ſedans. Ceræ Tyrrhenicæ minam vnam,adipis taurini minas quatuor,adipis anſerini minam ſemis,medullæ ceruinæ, terebinthinæ,ſingulorum minam ſemis,galbani vnciam vnam ſemis,œſypi vncias duas, olei roſacei cochlearia duo,olei fœnigræci cotylam ſemis.Trita irrigato bene, iuxta ignem lentum celeriter mouēdo.Sint autem hæc promptè tuſa:Iridis Illyricæ chœnix 1.ariſtolochiæ chœnix ſemis,hypociſthidis tritæ chœnix ſemis & quarta pars,cinamomi,croci,myrrhæ,caſiæ,nardi Indici,floris iunci odorati,calami odorati,amomi, piperis communis,ſucci rhois,teſtudinis marinæ ſanguinis, androſæmi herbæ,pyrethri, ſingulorum drachmas quindecim. Trita bene madefacito cum aceti veteris vnciis duabus: & commixtis omnibus, ſubigito & contundito ea donec tractilia & edomita fiant.dein reconde in vaſe.Prodeſt autem hoc malagma ad thoracis & pulmonis defluxionem,& iis quibus capitis vertex dolet. nam confeſtim dolorem abigit.Eſt valde probatum.

Cap. XV.

MALAGMA ad neruorum diſtenſiones.Ammoniaci,bdellii,ſtyracis,caſtorei,ſingulorum vnciam vnā. Trita madefacito cum olei veteris &Sicyonii,ſingulorū libr. ſemis,quercini viſci vnc. ſemis, butyri recentis, adipis anſeris,ſingulorum vnc. 1. medullæ ceruinæ, galbani,opopanacis,adipis taurini, ſing.vnc.1.ſemis, terebinthinæ vncia vna ſemis, ceræpuræ libra ſemis.Madefacito omnia & probè ſubacta reconde ad vſum.

Cap. XVI.

MALAGMA probatum, atheromata diſcutiens, ſteatomata,meliceridas,& condylomata.Ceræ puræ,terebinthinæ,farinæ eruinæ,thuris, aphonitri, ſingulorū vnciam vnam ſemis,galbani ſcrupulos nouem.Trita bene madefacito cum oleo ſufficienti, & probè confectis vt emplaſtri formam acquirant,vtere.

Cap. XVII.

MALAGMA, Magni Sophiſtæ,medicamentum ad eos qui futuri ſunt hydropici,& phlegmonen habentes,& ad omnem viſcerum duritiam.Cardamomi,meliloti,baccarum lauri,nardi Celticæ,ſampſuchi,iridis Illyricæ,radicis panacis,cyperi,berenicarii,caſiæ,farinæ fœnigræci,apii ſeminis,aniſi,ſingulorum drachmas quinque quartámque partem,ſtyracis,zingiberis, ſingulorū drachm.nouem,ceræ puræ, terebinthinæ, ſingulorum vncias tres,ammoniaci,colophoniæ,ſingulorum vnciā vnam ſemis,olei nardini vnciam ſemis drachmam vnā. Ammoniacum & ſtyracem contunde cum exigua cera, & tollens liquefacito liquabilia,veluti colophoniam & nardinum oleum:deinde ſtyracem, ammoniacum, & ceram in mortario tuſam: pòſt terebinthinam in alio vaſe. Adiice hæc,& bene motis admiſce arida, & ſic reconde,ac vtere.

Cap. XVIII.

MYRTINI confectio ad colicos, dyſentericos, &

cœliacos,& ſtomachi aliaque defluxione laborãtes. Bac- A cas myrti bene maturas exprime,& accipe è ſucco libr. quindecim,atque admiſce ſacchari puri libras ſeptem ſemis,& probè confecta reconde ad vſum.

Cap. XIX.

VNGVENTI foliati confectio, admodùm proba ta.Folii vnciam vnam ſemis,amomi vnciam vnam ſe-mis,nardi ſpicæ vnciam vnam,piperis communis vnc. ſemis,ceræ dealbatæ vncias duas ſemis, olei balani lib. ſemis. Madefacta omnia & bene ſubacta, repono ad vſum. B

Cap. XX.

MEDI coctio,quod eſt apomeli. Foliorum anethi manipulum vnum,ramorum fœniculi, foliorum lauri, ſingulorum manipulum vnum,cotoneorum maturorũ decem,aquæ fontanæ libras quadragintaquinque.Bene coquito ad tertias,colato & abiicito herbas. Accipe ius & adiice illi mellis Attici libras quindecim, & coquito donec in vniuerſum remãſerint libræ quadragintaquin que.Vbi ab igne amoueris,arida bene inſpergito, verbi gratia,ſeminis apii & fœniculi,cumini,aniſi, ſpicæ nar- C di,caryophylli,coſti,ſeminis rutæ, ſingulorum ſcrupul. quatuor ſemis.Et vbi refrixerint, cõiicito denuò in vas purum,& reconde in locum ſubterraneum. Hoc vtere poſt annum.

Cap. XXI.

MALORVM confectio,admodum probata. Ma-lorum repurgatorum libram vnam,ſeminis intybi ſta-gia quatuor,eupatorii,ſantali rubei, ſingulorum ſtagiũ vnum.coquito cum vino dulci lib.ſex,quoad malorum caro diſſoluatur.dein per cribrum rarum colato. Adiice D iuri ſacchari quantum hoc ipſum [a] requirit,& coquito ad mellis conſiſtentiam,vnitóque cum carnibus malo-rum. deinde admiſce illis hæc tuſa & cribrata.Cinamo-mi veri ſtagia tria,maſtiches ſtagii tertiam partem, cro ci ſtagii quartam partem,coriandri ſtagium vnum. cõ-fectum probè reconde in vaſe,& præbeto vti volueris.

a Requirit]In codice manuſcripto eſt χαμπανίζει. Quid verò illa vox Nicolao ſignificet,ignoro.neque enim ab aliis Græcis medicis vſurpatur.

Cap. XXII.

VNGVENTI foliati alia confectio.Folii vnciam vnam ſemis,amomi vnciam ſemis; caſiæ vnciam vnã, ladani vnciam ſemis,piperis communis & albi, ſingul. grana vigiiiti,myrrhæ troglodyticæ drachmam ſemis, Tuſis & cribratis bene adiice olei nardini libram ſemis. Vt autem medicamẽtum nigrius reddatur, accipe corti cem iuglandium & vrito, tritúmque illis cõmiſce. dein admiſce etiam opobalſami cochlearium vnum ſemis,ce ræ puræ vnciam ſemis, & ſic probè parato vtere.

Cap. XXIII.

VNGVENTI pentamyri nominati cõfectio.Sty-racis vnciam ſemis,maſtiches vnciam vnam, ceræ albæ vnciam vnam ſemis,opobalſami vncias duas,nardi vn-cias duas ſemis.Bene parato vtere.

Cap. XXIIII.

VNGVENTI decamyri vocati confectio. Spicæ nardi,folii,euphorbii,piperis communis,coſti,adarces, ſingulorum vnciam ſemis drachmam vnam,maſtiches vnciam ſemis & quartam partem, opobalſami vnciam vnam,nardi libram ſemis,ceræ puræ libram vnã ſemis. confecto probè vtere.

Cap. XXV.

VNGVENTI odorati dicti confectio. Terebin-thinæ drachmas vigintiocto,ceræ puræ drach. quatuor decim,œſypi,mellis Attici,medullæ ceruinæ,ammonia ci thymiamatis,galbani,aphonitri, ſingulorum drach. tres,olei veteris ſextarium ſemis,caſtorei drachmam v-nam ſemis, vini veteris cyathum vnum. Trita & præ-parata præbeto.

Cap. XXVI.

MYRMECIAM ſanans vt eadem hora decidat, valde bonum.Fici folia vrito,& cinerem eorum cum la cte ficus ſubactum & panno illitum imponito, & con-feſtim decidet,ac miraberis.

INDEX NARDINI, NEPHRITICORVM, nomas ſanantium,& abſterſoriorum.

Nardini confectio probata, Cap. I.
Nardini confectio mirabilis, Cap. II.
Nardini confectio probata, Cap. III.
Nardini vnguenti confectio, Cap. IIII.
Nardini confectio laudata, Cap. V.
Renes exulceratos ſummè iuuans, Cap. VI.
Renum exulceratorum potus probatus, Cap. VII.
Nephriticus potus certus, Cap. VIII.
Nephriticus paſtillus mirabilis, Cap. IX.
Neruum vulneratum, & phlegmonen ex vulnere natã ſanans, Cap. X.
Nomas & omnes affectus reſcindens, Cap. XI.
Abſterſorium nomas & omnes affectus iuuans, Cap. XII.
Abſterſorium alterum corpori bonum colorem conci-lians, Cap. XIII.
Abſterſorium ad caluas & cicatrices, Cap. XIIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Nardinis,nephriticis,nomas ſanantibus, & abſterſoriis,

Sectio trigeſimaquinta.

Cap. I.

NARDINI vnguenti confectio proba-ta.Habet autem omnis eius confectio ſe xtarios quinque vt in Cyziceno. Prima igitur embole hæc habet: Aſpalathi vnc. vnam ſemis,calami odorati vncias duas, ſampſychi,iridis Illyricæ,piperis, ſingul. vnciam vnam,cardamomi vncias duas,ſauinæ,helenii, ariſtolochiæ longæ; ſingulorum vnciam vnam ſemis, ſeſelis vnciam vnam,xylobalſami vnc.duas,aquæ quod ſatis eſt,olei Hiſpani vncias quinque. Hæc tundantur, fiántque tenuiora, & aqua macerentur diem vnũ. dein coquantur cum oleo ad lentum ignem horis tribus aut E ſex. Altera embole hæc eſt: Floris iunci odorati vnciã vnam ſemis, caryophylli,caſiæ,carpobalſami, [a] arnabo-nis Celticæ,coſti,amomi,xylocaſiæ,ſpicæ nardi, ſingu-lorum vnciam vnam ſemis, ligni caryophylli vnciam vnam.Trita bene coniice in aquam ſufficientem, & co-quito vt primã. Embole tertia:Zingiberis,bdellii,ſin-gulorum vnciam vnam, thuris,aloes flauæ,ſingulorum

vnciam ſemis,croci drachmas duas, maſtiches vnciam vnam,ſtactes tenuis vnciam vnam ſemis, opobalſami vnciam ſemis. Trita bene irrigato cum aqua ſufficienti, & coquito horis duabus. Poſtquam verò lebetem ab igne ſummoueris, coniice piper in pollinem tritum & opobalſamum,tegénſque horis tribus lebetem claudito. Apponemus & modum coctionis, & confectionem omni ſanè diligentia,vt nihil vtique deſit. Species igitur omnes recẽtes & probatas ſeligere oportet. Oleum verò eſſe oportet mediocriter immaturum. tale enim eſt Cyzicenum. Oliuam enim matureſcere incipientem terũt, & propterea craſſius oleum efficiunt, vt ſuſceptas ſpecies firmiùs retineat ne facilè euaneſcant tranſpirantes. Domi autem cõuenit habere [b]focos præparatos, in qui bus ponantur ærea vaſa extrinſecus vbi ſunt foci contri ta. Et ligna adiicere oportet tenuia & ſicca valde,vt neq; fumũ emittant neq; ad æreum appropinquent: exigua verò tantùm flãma ad æreum quod aquã continet, pertingat. Præcalefacere autẽ oportet priuſquam alterũ ha bens oleũ iniiciatur. Oportet autẽ eũ qui odoratũ nardi nũ & [c]ab vſtione alienũ coquere vult,duab[9] æreis vti vt à duplici vaſe decoctio procedat. Species verò macerentur pura aqua:& maceratione facta æreo iniicere oportet oleũ,& omnino rudicula lignea mouere. Vbi autem prima coxeris,ab igne amota refrigerare opus. Deinceps ſublata aqua,rurſus adiice alterius emboles ſpecies aqua maceratas,& ſimiliter coquito. Et vbi colaueris, tertiæ emboles ſpecies pri[9] maceratas adiice & has quo que aqua coquito. Oleum verò ſingulis coctionibus admiſce: aquæ enim adiectum non vritur. Aquam ad olei coctionem adiice recentem vſque ad abſolutam perfectionem,& ita duabus horis ad finẽ coquito. Si enim vltrà coxeris,oleum antea coctũ facilè aduretur. Proin aliqui vna dũtaxat hora coquũt,metuentes ne poſt multum laborem voto ſuo fruſtrentur. Amotis autem ab igne iniiciunt piper & opobalſamum adhuc feruente oleo,& diligenter mouent vt vniantur,& conficiunt tertia die. Claudunt & recondunt in vaſe.

a Arnabonis]Græcè eſt μαρζανάφα ſcriptũ corruptè pro ἀρνάβα, vt ſatis ex Aetio liquet b Focos]In manuſcripto codice falſò legitur ἐσχάρας pro ἐσχαρίδας. c Ab vſtione]Nicolai codex legit ἀκαύστον: ſed fortè ἀκάπνιστον legendum erit, hoc eſt fumo vacans.

Cap. II.

NARDINI confectio ſextariorum ſex, valde nobilis. Helenii vncias quatuor ſemis,iridis vncias tres, aſpalathi libram ſemis,cyperi vnciam vnam ſemis, xylocaſiæ,floris iunci odorati, nardi Celticæ, xylobalſami, ſingulorũ vncias tres.& ſic cõcoquito. Embole altera: Carpobalſami vnciam vnam ſemis,cardamomi vnciam vnam,ſampſychi vncias tres,caſiæ vncias duas,coſti,ſty racis calamitis,amomi,ſingulorũ vncias tres. Embole tertia: Foliorũ [a]buchadis,ſpicæ nardi,ſaroa, caryophylli,calami odorati, zingiberis regii, ſtyracis,vnciam vnã ſemis,nucis Indicæ,zarnabo,ſingulorum vncias tres,ligni caryophylli vnciam vnam. Confice vt præcedẽtem & vtere.

a Buchadis] Nicolai codex habet βυχάδος. Quid verò ſit,diuinare nequeo: eſt enim vox barbara.

Cap. III.

NARDINI confectio ſextariorum trium, probata. Helenii tuſi & craſſiùs conquaſſati vncias quatuor,cyperi repurgati ſimiliter tuſi,vt craſſiùs conquaſſetur,vncias decem. Cyperum vna antè hora in aqua macerato: [a]helenium autem horis priuſquam coquatur quatuor, in aqua maceretur: dein ſimul helenium & cyperum in aqua coquito vſque ad feruorem mediocrem. In ſuperficie natantia eiice,& adde olei optimi ſextarios tres aut libras quatuor ſemis,& rudicula mouẽs permitte vt [b]vrantur. Quando autem propè eſt vt iam ſtrepere incipiant,iniice ſalis floris tuſi vnciam vnam,& ſine donec non perſtrepant in igne,& rurſus commoueto,& miſceto:& iterum ſine vt perſtrepant, & non amplius vrito, ſed ſine vt per noctem maneant in cinere: poſtero die cõcha excipe. Secũda diſpenſatio. Xylobalſami vncias quatuor. Contundito & craſſiùs conquaſſato, & ipſum iniice cum aqua ſufficienti in lebetem, & feruefaciens adiice oleum præparatum, & coquito donec videatur bonum,mouendo ex interuallis,& ſine vt per noctem ſtent abiecto igne. Poſtero die concha excipe, dein aromatis condito in hũc modum: Accipe caſiæ vncias quatuor. contunde & cribrato, & acceptis aqua ſufficienti & oleo præparato ac puro,coquito commouendo ne vrantur odorata. Vbi tibi rectè habere videbuntur,amota ab igne rudicula moueto diligenter donec refrigerentur,obturatáque ſine vt per noctem ſtent. Poſtridie concha excipe purè ne aqua ſupercurrat, & coniectis in [c]vaſculum adiice opobalſami vnciam ſemis: & commouendo diligenter reconde,& vtere.

a Helenium]In manuſcripto codice legitur ἔλαιον, haud dubiè pro ἑλένιον. Quomodo enim oleum in aqua maceretur,non video. Eſt autem vniuerſum hoc caput mirificè deprauatum, vt metuam non parum,ne vbique legitimum ſim conſequutus ſenſum. b Vrantur] Manuſcriptus codex perperam κ ἰεσθαι,pro καίεσθαι legit. c Vaſculum]Græcè eſt βῆσαν: fortè autem βήσιον ſcribendum.

Cap. IIII.

NARDINI vnguenti confectio. Olei omphacini libras II.S. & quartam partem,aſpalathi vnciam vnam, calami odorati vnciam ſemis,iridis vnciam vnam, floris iunci odorati,helenii,cyperi,ſingulorum vnciam vnam,aquæ fontanæ libram vnam ſemis. probè confectũ finito. Embole ſecũda habet,Spicæ nardi,folii, ſingulorum drachmam vnam,opobalſami vnciam ſemis. Hæc trita,madefacta & confecta bene ad conſiſtentiam reconde in vaſe,& vtere.

Cap. V.

NARDINI cõfectio probata. Olei cõmunis puri libras quatuor,roſmarini herbæ,myrrhæ,floris iunci odorati,ſingulorum libram ſemis,folii, ſpicæ nardi, amomi,ſtyracis,ſingulorum vnciam ſemis, aſpalathi librã ſemis,ariſtolochiæ longæ libras duas,cyperi libram ſemis,aquæ fontanæ libras decem, helenii vncias tres, aſphodeli libras tres,muſci,xylobalſami,iridis, ſingulorũ libram ſemis,cardamomi libram vnam, coſti vnciam vnam ſemis, amygdalarum amararum vnciam ſemis. Hæc tuſa,madefacta & confecta bene, vſu expoſcente, aqua commiſcens,inunge in balneo.

Cap. VI.

RENES exulceratos ſummè iuuans. Papaueris albi, [a]perſiæ,amyli,baccarum myrti nigrarum, ſingulorũ drachmas duas, oui aſſi lutea quatuor cum dimidio. Omnes has ſpecies ſimul probè læuigatas [b]bibat ſimiliter & ſic vtere.

a Perſiæ]Codex Nicolai πέρσης legit,fortè pro περσίας. b Bibat]Græcè legitur πινέσθω παραπλησίως: quàm rectè neſcio. Neque enim πινέσθω ſententiæ congruere videtur. Sed quis omnes mendoſiſſimi codicis errores, præſertim altero deſtitutus exemplari, emendare poſſet?

Cap. VII.

RENVM exulceratorum potio laudata. Pineas ſex, amygdalarum amararum decorticatarum drachmam vnã ſemis,cucumeris ſatiui ſeminis repurgati nucleos quindecim,croci parum vt hæc tingere queant. Hæc trita bene cum lacte caprino madefacito, aut Cretico paſſo ſufficienti,& præbe bibenda ieiuno ſingulis diebus.

Cap. VIII.

NEPHRITICA potio certa. Sagapenum ciceris quantitate bene tritum cum temperata ſufficienti madefacito,& bibendum præbeto manè ieiuno.

Cap. IX.

NEPHRITICVS paſtillus ad affectus qui in renibus & veſica ſunt, & ad eos qui pus aut ſanguinem aut mucoſa mingunt,plurimúmque dolent,ad vlcera & ſcabiem. Opii drachmam vnam ſemis,cucumeris ſatiui ſeminis drachmas ſex,ſeminis apii drachm. tres,pinearum purgatarum,ſeminis fœniculi & lapathi,ſingulorũ drachmam vnam ſemis, pinearum vſtarum drachmas duas,herbæ halicacabi baccarum drachmas duas ſemis. Hæc trita paſſo Cretico excipe,& finge paſtillos drach. pondere,& præbeto vacantibus febre cum paſſi cyathis tribus: febricitantibus autem,cum aqua mulſa tepida.

Cap. X

NERVVM vulneratum,& ex vulnere phlegmonen ſanans,admodum probatum. Lixiuii ſtillatitii, & farinæ hordeaceæ,ſingulorum vncias duas.Coquito cũ aqua ſufficienti,& illine. Et poſt [a] lixiuium, rurſus appone farinam eruinam cum pluuia aqua.vtere etiã emplaſtro ex euphorbio.

a Lixiuium]Codex Nicolai κενίαν falſò pro κονίαν legit.

Cap. XI.

NOMAS & omnes affectus reſcindens,& carnes emortuas.carnem generat & cicatricem inducit.ad fiſtulas occultas confiſus Domino Chriſto. Æruginis, aloes flauæ,ſquamæ æris, ſingulorum vnciam ſemis,iridis, thuris,ſingulorum vncias duas,mellis Attici quod ſatis eſt.coquito bene mel:& quando conſtiterit,iniice æruginem,deinde ſquamam, aloen, irimque contuſa: poſtremùm thus: & vtere.

Cap. XII.

NOMAS & omnes affectus ſanans, Nitrum dictũ. Confert ad omnes corporis pruritus,ſcabies, impetigines,& alphos admodum probatum.Nitri aſſi,thuris,ſingulorum libram ſemis,ellebori albi, ſinapi, canchryos, ſtaphidis agriæ,ſampſychi, baccarum lauri, ſtruthii, aloes flauæ aſſæ,adarces, ſaponis Gallici, aphonitri albi, halcyonii,pumicis,ſingulorum libram ſemis.Tritis probè & vnitis vtere in balneo.

Cap. XIII.

NITRVM aliud corpori bonum inducens colorem.Oſtreorum vſtorum & cribratorum vnciam ſemis, vini,olei roſacei,ſingulorum libram ſemis vncias duas, hyſſopi aridi,farinæ eruinæ,ſingulorum vnciam ſemis, mellis Attici quod ſatis eſt.Probè confecto vtere in balneo vt probato.

Cap. XIIII.

NITRVM ad clauos & cicatrices.[a]Oregmi,myrobalani,cimoliæ,nitri rubei,ſingulorum vnciam ſemis, caſiæ vnciam ſemis drachmam vnam,petroſelini Macedonici,thuris,carnium palmularum, ſingulorum vnciã ſemis,amygdalarum amararum repurgatarum,ſeminis apii,tragacanthæ,ſeminis maluæ,dauciCretici,ſeminis tordyli,ſpicæ nardi,rheiPontici,piperis communis, ſingulorum vnciam ſemis.Trita bene madefacito cum vino bono ſufficiẽti, & præbeto in cõdito aut mulſo. Detur autem quantitate lupini,& ſic confecto vtere.

a Oregmi]Quid ſit oregmum,ſcire non poſſum.Cenſeo autẽ perperam, vt in ſequenti etiam ſectione,ὀρεγμοῦ pro ἐρεγμοῦ, id eſt lomẽti,eſſe ſcriptum.

INDEX PVLVERVM.

Puluis ad eruptiones ſanguinis,carnium excreſcẽtiam, nomas corporis & oris, Cap. I.
Puluis ad oris putredines,gingiuarum & dẽtium mala, Cap. II.
Puluis ſanguinem comprimens, admodum bonus, Cap. III.
Puluis ad callos expertus, Cap. IIII.
Puluis ſternutatorius diſcutiens, Cap. V.
Puluis ad refrigerationem ſtomachi, appetentiam deiectam,difficultatem concoctionis, & dolorem expertus, Cap. VI.
Puluis carnem generans, valde bonus, Cap. VII.
Puluis ad columellam relaxatam & inflammatam, Cap. VIII.
Puluis ad vuam ex deſtillatione relaxatam, Cap. IX.
Puluis ad columellam relaxatam, & phlegmone laborantem, Cap. X.
Puluis ad vuam è fluxione natam, gingiuas abſcedentes, putredines & dentes commotos, Cap. XI.
Puluis ad ranam puerorum mirabilis, Cap. XII.
Puluis ad ranas puerorum ſub lingua natas, Cap. XIII.
Puluis ad nomas oris, Cap. XIIII.
Puluis ori accommodatus ad gingiuas fluxione laborantes, Cap. XV.
Puluis ad varios morbos, Cap. XVI.
Puluis ori conueniens, vocatus thauma, Cap. XVII.
Puluis contemptorum pecuniæ Coſmæ & Damiani,ad omnia oculorum mala, Cap. XVIII.
Puluis anteuertens omnem lippitudinem,expertus, Cap. XIX.
Puluis ad fluxionem & humidos ſcabiéque tentatos oculos & palpebras, Cap. XX.
Puluis ad aſperitudines & pterygia,admodum nobilis, Cap. XXI.
Aridum collyrium, ad ſuffuſiones,confectum ab Adamantino Iatroſophiſta, Cap. XXII.
Aridum collyrium Seueriani, ad craſſas albugines, hebetudines, & cicatrices, Cap. XXIII.
Aridum collyrium Philoxeni ad prurientes oculorum angulos,eroſos, & caliginem inducentes, Cap. XXIIII.
Puluis caput purgans,probatus, Cap. XXV.
Puluis ad nomas gingiuarum & pudendorũ, omniúmque partium corporis, Cap. XXVI.
Puluis ad nomas,putredines,carbunculos,pterygia,aures purulentas,& oris nomas, Cap. XXVII.
Puluis ad nomas & carnium excreſcentias, Cap. XXVIII.
Puluis ad pudenda,quo maior non quæritur, Cap. XXIX.
Puluis ad ſycamina,hoc eſt mora, Cap. XXX.
Puluis Sorani cruſtas faciens, laudatus, Cap. XXXI.
Puluis ad rectum inteſtinum procidens,expertus, Cap. XXXII.
Puluis ad nomas è Galeno,expertus, Cap. XXXIII.
Puluis ad ſordida vlcera & alia, Cap. XXXIIII.
Puluis cicatricem inducens, etiam malignis vlceribus, Cap. XXXV.
Puluis ſanguinem ſtringens,optimus expertus, Cap. XXXVI.
Puluis ad commotos dentes, Cap. XXXVII.
Puluis omnis generis vulnera ad cicatricem perducẽs, Cap. XXXVIII.
Puluis ad quartanas in temperata aſſumptus, Cap. XXXIX.
Puluis ad impetigines,alphos albos & nigros,expertus, Cap. XL.
Puluis Menabios dictus, Cap. XLI.
Puluis carnem producens,& cicatricem inducens, Cap. XLII.
Puluis ad ozænas mirabilis, Cap. XLIII.
Puluis ad nomas,ſordida purgans vlcera, ac pudendis accommodatus, Cap. XLIIII.
Puluis fiſtulis conueniens,probatus, Cap. XLV.
Puluis carnem generans,expertus, Cap. XLVI.
Puluis ad eryſipelata, vt eadem hora malum euaneſcat, Cap. XLVII.
Puluis ſimilis, ad eryſipelata probatus, Cap. XLVIII.

Xeromyron ad fragrantiam veſtium, valde bonum, Cap.XLIX.
Xeromyron ſimile ad fragrantiam veſtium, Cap.L.
Gladius vt rubiginem non contrahat, Cap.LI.
Xeromyron ad fragrantiam veſtimentorum mirabile, Cap.LII.
Puluis pudenda fluxione laborantia ad cicatricem perducens, Cap. LIII.
Puluis ad pudenda exulcerata recentia, & attritiones vl cerosas à muliere profectas, Cap. LIIII.
Puluis acopos qui inſpergitur in balneo, Cap. LV.
Puluis cataplaſma capitis, probatus, Cap. LVI.
Puluis cataplaſma capitis, laudatus, Cap. LVII.
Puluis ex aloe valde bonus, Cap. LVIII.
Puluis è fæce vini vſta, Manethonis nominatus, Cap. LIX.
Puluis Oribaſii, Melitera appellatus, Cap. LX.
Puluis ex oſtreis vocatus, Cap. LXI.
Puluis è thure nominatus, Cap. LXII.
Puluis Aphroditarius appellatus, Cap. LXIII.
Puluis ſanguinem comprimens, ad nomas & carnium excreſcentias, Cap. LXIIII.
Puluis flauus nominatus, Cap. LXV.
Puluis Pſaros nuncupatus, Cap. LXVI.
Puluis Heliocaes, probatus, Cap. LXVII.
Puluis Antheron nominatus, Cap. LXVIII.
Puluis ad nomas oris potiſſimùm, & pudendorum laudatus, Cap. LXIX.
Puluis ex ſylueſtri myrto, ad eadem, Cap. LXX.
Puluis Maſſalioti nominatus, Cap. LXXI.
Puluis dictus Aſclepios, Cap. LXXII.
Puluis vocatus peponatos, Cap. LXXIII.
Puluis Critonis nominatus, Cap. LXXIIII.
Puluis alius vt præcedens, Cap. LXXV.
Arida inſperſio capitis fluxione laborantis, Cap. LXXVI.
Puluis ſiue pſilothrum podagricum, probatum, Cap. LXXVII.
Puluis ad polypos, valde bonus, Cap. LXXVIII.
Puluis acopos, cuius in balneo vſus eſt, Cap. LXXIX.
Puluis ad polypum, laudatus, Cap. LXXX.
Puluis ſanguinem conſtringens, cicatricémque inducens, ad ſordida oris & alia vlcera vtilis, Cap. LXXXI.
Puluis ad cancrum oris, omnis generis vlcera & gingiuas ſanguinolentas, Cap. LXXXII.
Puluis capitalis expurgans & implens caua vlcera carne, & oſſa eximit, Cap. LXXXIII.
Puluis omnem ſupprimens eminentiam, & quæ diffici lè curantur ad cicatricem perducẽs, Cap. LXXXIIII.
Puluis implens, ad gingiuas flaccidas, oſſa nõ ſinens cõ triſtari, Cap. LXXXV.
Puluis ad pudenda defluxione laborantia, & combuſtio nes ani & aliarum partium, Cap. LXXXVI.
Puluis capitalis vulnerarius, cicatricem inducens, & ad ambuſta, Cap. LXXXVII.
Puluis capitalis profunda vlcera implens, & carnem generans, Cap. LXXXVIII.
Puluis ad dyſentericos, Cap. LXXXIX.
Puluis ad ægilopas, cicatricem inducens citra perforationem, Cap. XC.
Puluis Seueriani ad mala oculorum, Cap. XCI.
Puluis ad lacrymantes oculos. arcet ac prohibet lippitudinem, Cap. XCII.
Puluis pudendis conueniens, valde laudatus, Cap. XCIII.

Puluis carnem producens, ad fiſtulas vtilis, Cap. XCIIII.
Puluis ad gingiuas defluxione laborantes inſignis, Cap. XCV.
Xeromyron capitis fluxione laborantis ineuitabile, & ad deſtillationes vtile, Cap. XCVI.
Xeromyron ſimile, Cap. XCVII.
Puluis ex iride nominatus, Cap. XCVIII.
Puluis ad naris ozænas, Cap. XCIX.
Puluis carnem generans admodum probatus, Cap. C.
Puluis ad ozænas valde laudatus, Cap. CI.
Puluis ad ozænas narium mirabilis Cap. CII.
Puluis ad ozænas, Cap. CIII.
Puluis ad fœtorem narium probatus, Cap. CIIII.
Puluis ad ozænas narium valde bonus, Cap. CV.
Puluis vocatus terpon, ad nares, Cap. CVI.
Puluis ad polypos & ozænas, Cap. CVII.
Puluis ad polypos, Apollonii, Cap. CVIII.
Puluis ad polypos, eiuſdem, Cap. CIX.
Puluis ad gingiuas eroſas & depaſtas, Cap. CX.
Puluis ori conueniens, neceſſarius ad fluxione laborantes gingiuas, Cap. CXI.
Puluis ad putrefactiones, cancros, fœtores, dẽtes commotos, & alia mala, Cap. CXII.
Puluis ad comeſtionem gingiuarum admodum bonus, Cap. CXIII.
Puluis probatus ad gingiuarum comeſtionem, Cap. CXIIII.
Puluis laudatus ad gingiuarum comeſtionem, Cap. CXV.
Puluis neceſſarius ad gingiuarum comeſtionem, Cap. CXVI.
Pulueris ad gingiuarum nomas probatus, Cap. CXVII.
Puluis ad gingiuarum comeſtionem mirabilis admodum, Cap. CXVIII.
Puluis ad gingiuas abſcedentes, & oris cruſtas, Cap. CXIX.
Puluis ad gingiuarum comeſtionem nobilis, Cap. CXX.
Puluis gingiuis comeſtis carnem generans, Cap. CXXI.
Puluis admodum laudatus ad gingiuarum comeſtionẽ, Cap. CXXII.
Puluis ad odoris putredines, Cap. CXXIII.
Puluis ad putredines, gingiuas comeſtas, tonſillas, columellam, & dentes commotos, Cap. CXXIIII.
Puluis ad gingiuas eroſas, Cap. CXXV.
Puluis antheron comprobatus, Cap. CXXVI.
Puluis ad oris putredines, Cap. CXXVII.
Puluis ad putredines oris, Cap. CXXVIII.
Puluis ad frigidos affectus laudatus, Cap. CXXIX.
Puluis ad naris ozænas, eroſiones, nomas, & omnia narium mala, Cap. CXXX.
Puluis ad ozænas naris, ſimilis, Cap. CXXXI.
Puluis laudatus vt præcedens, Cap. CXXXII.
Puluis vt præcedens, Cap. CXXXIII.
Puluis ſimilis, Cap. CXXXIIII.
Puluis ad ozænas narium, Cap. CXXXV.
Puluis ad ozænas mirabilis, Cap. CXXXVI.
Puluis ad ozænas probatus, Cap. CXXXVII.
Puluis ad fœtorem narium, Cap. CXXXVIII.
Puluis ad ozænas narium, Cap. CXXXIX.
Puluis ad ozænas, Cap. CXL.
Puluis ad nares, Cap. CXLI.
Puluis mirabilis, ſimilis, Cap. CXLII.
Puluis ſimilis, laudatus, Cap. CXLIII.

De Pulueribus ad diuerſos morbos,

Sectio trigeſimaſexta.

Cap. I.

PVLVIS antheron mirabiliter ad eru-
ptiones ſanguinis, carniũ excreſcẽtias,
&nomas oris,totiúſq;corporiscõducẽs.
Chalcitidis vſtæ drach. vnã, miſyos dr.
duas ſemis,chalcanthi drach.vnam gra
na quindecim.Tritis bene vtere.

Cap. II.

PVLVIS morſu carens, vehementer ſupprimens.
Valet ad oris putredines, curat etiam gingiuas & dẽtes,
omniſque generis mala. Calcis viuæ libram vnam, alu-
minis ſciſſi vncias duas,myrrhæ vnc.ſemis. terito ad v-
ſum in ſole ſub caniculæ æſtu.

Cap. III.

PVLVIS ſanguinem ſupprimens,valde bonus.Gal
larum drachmas tres, ſquamæ æris drachmã vnam,mi-
ſyos drachmas duas ſemis,aluminis ſciſſilis drach. duas
ſemis.Tritis in pollinem vtere.

Cap. IIII.

PVLVIS Heracles adurens, & callos multa expe-
rientia demoliens.Chalcitidis,ſandarachæ,arſenici, cal-
cis viuæ, miſyos,ſingulorum vnciam ſemis. Trita irriga
to cum aceto acri ſufficienti,dein ſiccato & vſu exigen-
te terito,& vtere.

Cap. V.

PVLVIS ſternutatorius. Ellebori vnciam ſemis,
zingiberis hexagium vnum ſemis,aſari ſcrupulos nouẽ,
caſtorei ſcrupulos tres. Trita dato vſu poſtulante.

Cap. VI.

PVLVIS ſtomachicus, potus ad ſtomachi refri-
gerationem, appetentiam amiſſam, difficilem conco-
ctionem & dolorem, à Iuliano [a] Pœmentalo expertus.
Cumini toſti vnciam vnam, piperis communis baccas
quatuor ſemis,baccas lauri nouem, rutæ ſatiuæ baccam
vnam.E tritis in pollinem præbeto cochlearium vnum
cum mulſo bono menſuræ vnius calefactum ſtomoma
te ferri candente:& vbi biberis confeſtim in ſtomachũ
inclinato.Eſt enim probatum.

a Pœmentalo] Græcè eſt ποιμεντάλȣ. Quid verò hæc dictio
ſignificet,diuinare non poſſum:niſi fortè legendum ſit ποιμένος, id eſt
regis.

Cap. VII.

PVLVIS carnem generans,valde bonus.Cadmiæ,
aloes flauæ,ceruſſæ,lithargyri,amyli,thuris,farinæ erui-
næ,ſingul.drach.ſemis,iridis,ariſtolochiæ longæ, ſing.
drach.vnam.

Cap. VIII.

PVLVIS ad columellam relaxatam phlegmone
laborantem,valde laudatus. Piperis albi drachmam ſe-
mis,aluminis ſciſſi drachm. vnam,zingiberis drach. ſe-
mis,gallæ immaturæ drach.vnam.

Cap. IX.

PVLVIS ad vuam deſtillatione ſuppreſſam & re-
laxatam,valde bonus. Aluminis ſciſſilis,gallæ immatu-
ræ,ſingul.drach.ſemis grana ſeptem, piperis albi vnciã
ſemis,roſarum vnc.ſemis gran.tria. Tuſa vt pollinem
reconde in vitreo vaſe,& vſu poſcente coniice in æream
fiſtulam,& inflato ſuper vuam.

Cap. X.

PVLVIS ad columellas relaxatas, & vuam inflam-
matam.Coſti Alexandrini vnciam vnam, gallæ imma-
turæ vnc.ſemis. Tuſa probè miſceto cum melle Attico
ſufficienti,& illine cum penna intimè.

Cap. XI.

PVLVIS Antheron,ad vuam fluxione tentatam,
gingiuas à dentibus diſcedentes,putredines,& gingiuas
cruentas,dentes commotos,mirabilis.Iridis Illyricæ,ſan
darachæ,cyperi,aluminis ſciſſilis, cytinorum mali gra-
nati,zingiberis,crocomagmatis, croci, ſingulorum dr.
A vnam.Tuſis in pollinem vtere,ad putredines, & abſce-
dentes cruentáſque gingiuas, &dentes commotos,ari-
dis:ad cruſtas verò,cum melle.

Cap. XII.

PVLVIS ad ranas puerorum mirabilis.Menthæ a-
ridæ,piperis albi,ſingulorum ſcrupulos duos ſemis,ſalis
ammoniaci ſcrupulos decem,folii ſcrupulos tres, coſti
ſcrupulos duos.Trita excipe cum melle Attico quod ſa
tis eſt,& ſub lingua illine.

Cap. XIII.

B PVLVIS ad ranas puerorum ſub lingua factas ad-
modum bonus,expertus.Coſti,gallæ immaturæ, fœni-
culi ſeminis veteris,ſingulorum drach.ſemis, piperis cõ
munis baccas quinque ſemis,ſalis cõmunis gr. I. ſemis,
colocynthidis,oſtrei aridi vſti,ſing.ſcrupulum ſemis,co
rymborum thymi.Trita reconde,& vſu poſtulante lin-
guæ illine mel,& poſtea inſpergito puluerem.

Cap. XIIII.

PVLVIS Antheron dictus,ad nomas in ore factas.
C Coſti,rhois Syriaci,ſingul.drach.quatuor, floris roſarũ
drach.octo,zingiberis drach.quindecim. Trita irrigato
cum melle Attico ſufficienti,& vtere.

Cap. XV.

PVLVIS ori conueniens, neceſſarius ad fluxione
laborantes gingiuas.Foliorum fœniculi drach.vnam,ca
ſiæ drach.duas,piperis communis drach.vnam,bereni-
carii drach.duodecim.Tritis in pollinem vtere.

Cap. XVI.

PVLVIS ad oris putredines,cãcros, fœtorem oris,
dentes commotos, & gingiuas aberrantes conſtringit.
D Facit ad ranas linguæ & ſaliuam plurimam ſupprimit,
expertus.Corticis mali granati, corticis amygdalarum,
colocynthidis aridæ,teſtarum vſtarum, oſſium palmu-
larum vſtorum, caryophylli, piperis cõmunis, ſingulo-
rum vnciam ſemis.Tuſa vt pollinem, dentibus,gingi-
uis,& ſaliuæ arida appone: aliis autem malis cum mel-
le Attico.probatus enim eſt.

Cap. XVII.

PVLVIS ori conueniens, morſu carens, vocatus
thauma, rimas linguæ & oris à fluxione natas implẽs.
E Siſtit ac ſanat omnes affectus,& gingiuas,omníque æta-
ti facit præter opinionem.Thuris, amyli,terræ aſteris,
ſingulorum vnciam ſemis.Trita in pollinem inſperge
rimis.Conducit etiam ad ſedis rimas ſi cum albo oui v-
ſus fueris.

Cap. XVIII.

ARIDVM collyrium ſanctorum glorioſorum &
mirabilia efficiẽtium,pecuniǽque cõtemptorũ Coſmæ
& Damiani,ad craſſas albugines,pterygia,& omnia ocu
lorum mala,atque ad hebetudinem vtile. Piperis longi
drach.quatuordecim ſemis,coſti drach.duas ſemis, ca-
dmiæ racemoſæ, melanteriæ illotæ vſtæ, ſingul. drach.
F duas S.caryophylli baccas octo, maſtiches purgatæ bac-
cam ſemis. Tritis in pollinem vtere : laudatus enim eſt.

Cap. XIX.

PVLVIS è croco anteuertens omnem lippitudinẽ
expertus. Aloes flauæ,croci,ſarcocollæ,glaucii, [a] antio-
ches,mamoran,caphuræ,ſing.vnc.ſemis.

a Antioches,mamoran]In manuſcripto codice legitur αντιόχεις,μαμώραν. Nemo verò quid ſignificent hæ dictiones, facilè (puto)
diuinabit.

Cap. XX.

ARIDVM collyrium expertum ad fluxionem &
G humidos oculos:& defluentes capillos retinet : & vt re-
naſcantur efficit:ad ſcabiem denique oculorum & pal-
pebrarum cõfert.Cadmiæ,æruginis raſilis, ſingulorum
vnciam vnam,ſtimmi hexagium ſemis. Tuſa & cribra-
ta humectato cum melle Attico, & coniice in ollam no
uam,lutóque oblinito, aſſato:& vbi ab igne remoueris,
extingue

extingue cum vino aminæo. Dein coniice in mortariũ, & admiſce ſpicæ nardi ſcrup. tres. Et tritis ſimul diligenter vtere vt collyrio.

Cap. XXI.

ARIDVM collyrium ad aſperitudines & pterygia, mirabile valde. Accipe æs [a] manicarium, & vrinam pueri annorũ ſex aut octo. AEs ad carbones vt vehementer candens reddatur effice: dein extingue cum vrina. & vbi vniuerſum æs in vrina ſordium craſſitudinem nanciſcitur, repone in ſole vt tabeſcat: dein tolle, & per tenue cribrum traiicito. De eo tandem accipe partem vnam, & admiſce illi piperis communis partem ſemis, ſalis Cappadocici modicum: & læuigata bene, in die ſemel illine.

a Manicarium] Nicolaus habet μανικάριον. Intelligit autem fortaſſis hac voce, æs quod manibus tractatum eſt.

Cap. XXII.

ARIDVM collyrium ad ſuffuſiones inuentum, Adamantini medici ſophiſtæ. Cadmiæ drachmas quatuor, euphorbii drach. tres, nitri drach. vnam, ſpicæ nardi drach. duas, piperis albi drach. decem, ſalis foſſilis drachmam vnam, fæcis vini aut gypſi drach. duas ſemis. Trita exhibe.

Cap. XXIII.

ARIDVM collyrium Seueriani, ad craſſas albugines, hebetudines & cicatrices. Cadmiæ vnc. vnam, ammoniaci vnciam ſemis, piperis albi drachm. duas. Trita exhibeto.

Cap. XXIIII.

ARIDVM collyrium Philoxeni, ad angulos prurientes & eroſos, atque hebetudinem. Cadmiæ drach. duas, ſalis ammoniaci drach. vnam, piperis albi drach. duas. Tritis vtitor.

Cap. XXV.

PVLVIS caput purgans, probatus. Iridis, hyſſopi, aphronitri, ſtaphidis agriæ, ſing. drach. ſemis, folia lauri duo & ſemis. Probè contuſis, verticem priùs capitis vino rubeo irrigato tepido: & poſtea inſtar farinæ inſpergito.

Cap. XXVI.

PVLVIS Ægyptius dictus, ad nomas in gingiuis, & pudendis, & omnem corporis partem expertus. Comprimit carnis excreſcentiam, & cicatricem inducit. Chalcitidis aſſatæ drachmas quatuor, chalcanthi drach. decẽ, miſyos aſſatæ drach. ſex, æris vſti drach. duas ſemis. Tritis in pollinem vtere.

Cap. XXVII.

PVLVIS Angeli boni ad nomas, putredines omnes, carbunculos, pterygia, aures purulentas, & oris nomas. Gallæ immaturæ, aluminis ſciſſi, chalcanthi, lapidis Aſii, diphrygis, berenicarii, ſing. drach. ſemis, miſyos, chalcitidis, arſenici, ſandarachæ, ſing. drach. quatuor. Tritis vtere: in aure quidem, cum poſca: in ore autem, cum melle Attico ſufficienti.

Cap. XXVIII.

PVLVIS Melinos vocatus, ſiſtens nomas, & carnium excreſcentias reprimens. Arſenici, ſandarachæ, chalcitidis, ſingulorum vnciam ſemis, calcis viuæ vnc. vnam. Tritis vtere.

Cap. XXIX.

PVLVIS pudendis aptus, quo efficaciorem ne quæras. Ariſtolochiam rotundam tuſam & cribratam, ſi quidem non [a] hæres dubitáſve, melli miſce, & vt linamentum iniice, & mitte intus ſi nome eſt: ſi verò abſcondatur, arido vtere donec curabis. hoc enim purgat, carnem generat, & cicatricem probabiliter inducit.

a Hæres] In manuſcripto codice legitur ἀποσύρεις, fortè pro ἀπορήσεις. vt ſit ſenſus: ſi non hæres, hoc eſt ſi nõ dubitas quin nome ſit, aut ſi in conſpectu eſt. Nam ſtatim ſubiungit: ſi verò abſcondatur.

Cap. XXX.

PVLVIS ad mora. Herbam heliotropium, quæ etiam ſcorpiurus dicitur, bene tuſam cribrato, coniice in vaſculum, & priùs lauato aqua locum laborantis, & inſperge puluerem. Et tanquam optimo accipe ex ipſo [a] ter vſto, & pro ſale appone, mergens intingénſve in ipſo fercula.

a Ter vſto] Vel ſic reddendum: Græcè enim eſt κεκαυμένα γ' vel aliquid deeſt.

Cap. XXXI.

PVLVIS Sorani, cruſtas generans, laudatus. Arſenici, calcis viuæ, ſing. drach. quatuor, chalcitidis, ellebori nigri, ſing. drach. duas. Tritis in pollinẽ vtere.

Cap. XXXII.

PVLVIS ad anum procidentem expertus. [a] Gallæ vſtæ, centunculi vſti, picis aridæ, ſing. vnc. ſemis. Fac puluerem, & cum manu propelle anum ad interiora, & deſuper coniicito: confeſtim [b] conſiſtet, & ſtabilietur.

a Gallæ] In codice Nicolai κήλικος pro κηκίδος legitur.
b Conſiſtet] Græcè ςαλήσεται falſò pro ςατίσεται legitur.

Cap. XXXIII.

PVLVIS ad nomas è Galeno, expertus. Squamæ æris, arſenici, ſing. drach. duas, chartæ vſtæ, æris vſti, ſulphuris ignem non experti, ſing. drach. quatuor.

Cap. XXXIIII.

PVLVIS cataplaſma, morſu carens, expertus, admodum bonus ad ſordida vlcera, & in quibus nerui putruerunt, & ad pterygia, oſſáque contrita, vuã & tonſillas. Iridis drach. quatuor, erui drachm. ſemis, Cadmiæ drach. duas ſemis, mannæ, thuris, ſing. drach. quinque, ſquamæ Cypriæ drach. ſex, lithargyri drach. duas, terræ Samiæ drach. ſeptem ſemis, ariſtolochiæ rotũdæ drach. quatuor. Tritis bene vtere.

Cap. XXXV.

PVLVIS cicatricẽ inducens, etiam malignis. Pineæ drach. ſex, cornu ceruini vſti drachm. duas, cadmiæ drach. nouem, ceruſſæ, mannæ, ſing. drach. duas, æruginis raſilis drach. vnam.

Cap. XXXVI.

PVLVIS ſanguinem ſupprimens, quem nobis Dioſcorides Tarſenſis veluti expertum dedit: bonus enim eſt ad ſanguinis eruptiones. Chalcitidis drachm. quatuor, mannæ drach. tres, reſinæ aridæ, gypſi vſti, ſingul. drach. quatuor. Alia quidem contunde, & per cribrum traiicito, & cõmiſce, ac reconde in æream pyxidẽ. Vſu verò poſtulante gypſum admiſce, & vtere.

Cap. XXXVII.

PVLVIS ad dentes commotos. Cornu ceruini vſti drach. quatuor, rhois Syriaci drach. duas, gallæ immaturæ drach. vnam, balauſtiorum drach. duas, corticis pini, zingiberis, ſingulorum drachm. ſemis. Tritis probè vtere.

Cap. XXXVIII.

PVLVIS cicatricem inducens omnibus vulneribus. Molybdenæ, aloes flauæ, ſing. vnc. vnam. Tritis bene vtitor.

Cap. XXXIX.

PVLVIS ad quartanas in tepida ſumptus. Aloes flauæ, epithymi, ſing. ſcrup. vnum. terantur. Æger veſperè lotus præbibat ſolam tepidam: ſimiliter etiam manè lotus accipiat de eo totum pondus, & ieiunet horis ſex.

Cap. XL.

PVLVIS ad impetigines, alphos albos & nigros, expertus & probatus. Lithargyri, ellebori nigri, ſingul. drach. vnam, ſulphuris ignem non experti, nitri, ſampſychi, ſing. drach. duas. His bene tritis vtere in balneo.

Cap. XLI.

PVLVIS Menabios dictus. Cadmiæ, chalcitidis, ſing. vnc. vnam. Diſſolue in aceto ſub æſtu caniculæ. Hic verò confert nomis: eſt enim mirabilis.

Cap. XLII.

PVLVIS generans carnem, & cicatricem inducẽs. Thuris, farinæ eruinæ, ſing. drach. quinq;, ariſtolochiæ, panacis radicis, iridis, bryoniæ radicis, ſing. drach. duas ſemis, helenii drach. vnam grana quindecim.

Cap. XLIII.

PVLVIS ad ozænas mirabilis, ne illum deſpicias: expertus enim eſt. Centaurii, ſquamæ vſtæ, ſing. drach. IIII. æruginis raſilis, ſquamæ æris, radicis cyclamini, myrrhæ, aloes flauæ, ſidiorũ, ſing. dr. duas. Tritis vtere.

Cap. XLIIII.

PVLVIS melinus luteuſve,fiſtulis & nomis accōmodatus. Purgat enim ſordida vlcera,& pudenda. Purgat autem citra adſtrictionem,potiſſimùm in tenuibus corporibus. Arſenici,ſandarachæ, ſulphuris ignem non experti,ſquamæ æris,ſing.vnc.ſemis. Tritis probè vtere.carnes enim generat,& vtilis eſt.

Cap. XLV.

PVLVIS fiſtulis accommodus, probatus. Miſy ſolum læuigato,& vtitor eo.

Cap. XLVI.

PVLVIS carnem generans,expertus. Thuris, cadmiæ,farinæ eruinæ,ceruſſæ,pompholygis,amyli,mãnæ,lithargyri,ſing.ſcrup.tres,plumbi vſti, terræ Chiæ, ſing.ſcrup.ſex.Tritis bene vtere.

Cap. XLVII.

PVLVIS ad eryſipelata, vt eadem hora euaneſcat malum. Capræ pedem vrito cum capillis, & cinerem eius in pyxidem coniiciens ſeruato. Vſu exigente locum vino priùs madefacito,& poſtea puluerem inſperge.

Cap. XLVIII.

PVLVIS ſimilis,ad eryſipelata probatus.Oleo roſaceo,oui albo,ſucco ſolani, & roſarũ ſtillatitio liquore probè ſubactis locum inunge.

Cap. XLIX.

XEROMYRON ad fragrantiam veſtimentorum valde bonum. Violarum viridium,iridis,coſti,ſing. vnciam vnam. Tenuiter contuſa,& in linteo ligata tenui, reconde in vnumquemuis arculæ angulum.

Cap. L.

XEROMYRON ſimile ad conciliandum bonũ odorem veſtibus. Roſarum recentium carentium humore,floris iunci odorati,ſing.drach.ſex quartam partem,ſpicæ nardi,zingiberis,ſing.drach.ſemis,amyli, xylobalſami,coſti,ſing.ſcrup.ſemis & quartam partem, iridis drach. vnã. Tuſa probè ligato in linteum tenue, & reconde in arculam.

Cap. LI.

GLADIVM rubiginem contrahere non permittens.Hederam ſylueſtrem vſtam madefacito cum oleo roſaceo ſufficienti,& probè ſubactis illine ferrum quãdo lubet.

Cap. LII.

XEROMYRON ad fragrantiam veſtimentorum mirabile.Carpobalſami vnciam vnam ſemis,caryophylli vnc.ſemis quartam partem,amomi vnc.vnam, ſpicæ nardi vnc.ſemis,coſti vnc.ſemis quartam partem, roſarum ſiccarum,folii,caſiæ,ſingul.vnc. ſemis drachmam vnam.Bene tuſa ligato in linteo ſubtili, & repone in arculam.

Cap. LIII.

PVLVIS aphroditerius vocatus, ad pudenda fluxione laborantia.His enim cicatricem inducit.valde bonus eſt. Ceruſſæ vnc.duas ſemis, amyli drachm. quatuor ſemis,thuris drach. quatuor quartã partem,[a] phycareos drach.vnam.Bene tritis vtere.

a Phycareos] Græcè eſt φυκάρεως. Quid verò per hanc vocé intelligat,non accipio.

Cap. LIIII.

PVLVIS ad pudenda exulcerata, & potiſſimùm recentia,& ad mulierum vlceroſas intertrigines, morſu vacans, laudatus. Lapidis Phrygii vſti & extincti in melle,cúmque vino ſufficienti læuigati. vtere vt certo. Ego adieci ad duas eius partes, aloes flauæ partem vnã, & feliciter ceſſit.Etiam citra chirurgiam malum vincit: eſt enim mirabilis.

Cap. LV.

PVLVIS laſſitudinem remouens, in balneo vſurpandus. Sampſychi, nitri, ſingulorum vncias duas S. adarces,piperis communis,baccarum lauri,pyrethri,ellebori albi,ſing.drach.duas.

Cap. LVI.

PVLVIS, capitis cataplaſma admodum bonum. Eruorum aridorum vnc.duas ſemis,iridis vnc.vnam hexagium vnum ſemis,mannæ,ariſtolochiæ,ſingulorum hexagia quatuor ſemis.Trita inſperge vertici capitis.

Cap. LVII.

PVLVIS, cataplaſma capitis,probatus. Corticis pini drach.tres,thuris maſculi,pumicis,ſingulorum drachmas duas,iridis drach.vnam, reſinæ aridæ drach.tres, ariſtolochiæ drach.quatuor. Bene trita inſperge vertici capitis.

Cap. LVIII.

PVLVIS ex aloe,valde bonus. Aloes flauæ drachmas tres, farinæ eruinæ drach. quatuor, mannæ drachmas duas,gallarum drach.vnam ſemis, aluminis ſciſſilis drach.vnam.

Cap. LIX.

PVLVIS è fæce vini combuſta, Manethonis nominatus. Cadmiæ vſtæ & lotæ,terræ aſteris, ſingulorum vnc.ſemis,fæcis vſtæ è vino perſpicuo,thuris. Aliqui etiam amylum adiiciunt, ſingulorum vncias duas. Tritis vtere.

Cap. LX.

PVLVIS Oribaſii, melitera dictus. Chalcitidis, ſquamæ æris,gallarum,balauſtiorum,ariſtolochiæ longæ,ſing.vnc.ſemis, ſidiorum,aluminis ſciſſilis,ſing.hexag.vnum ſemis.Bene tritis vtere.

Cap. LXI.

PVLVIS ex oſtreis. Cadmiæ, thuris,ſingul.vnc. ſemis,oſtreorum vſtorum vnc.vnam ſemis.

Cap. LXII.

PVLVIS è thure. Lithargyri,thuris,cadmiæ, ceruſſæ, ſingulorum drach.duas ſcrup.vnum gran.tria. Tritis in pollinem vtere.

Cap. LXIII.

PVLVIS aphroditarius cognominatus. Thuris,ſquamæ æris,[a] mali Punici,amyli,ceruſſæ, ſing.drachmam vnam ſcrup.vnum gran.quatuor.Tritis vtere.

a Mali Punici] Græcus codex habet ῥοιδαρίκ. Eſt autem (vt Paulus in ſeptimo teſtis eſt) legendum ῥοιαδρίκ.

Cap. LXIIII.

PVLVIS [a] rhodios vocatus, ſanguinem ſupprimens, ad nomas & carnium excreſcentias laudatus. Gallæ crudæ drach. tres, gallæ vſtæ, & in vino extinctæ drach.ſex, ſquamæ æris nigræ,[b] & ſi non ſit, rubeæ drachmas quatuor,chalcanthi drachmas duodecim, aluminis ſciſſilis drachmas tredecim. Terito iſta diebus ſufficientibus,& vtere.

a Rhodios] Manuſcriptus codex falſò ῥοίδιον pro ῥοδία legit. b Et ſi non ſit] Nicolai codex non rectè legit καὶ μὴ ἐρυθρᾶς, pro εἰ δὲ μὴ, ἐρυθροῦ.

Cap. LXV.

PVLVIS flauus appellatus. Chalcitidis vſtæ dr. octo,chalcãthi vſti drach.decem,miſyos drach. quinq;, æris drach.duas ſemis. Tritis vtere.

Cap. LXVI.

PVLVIS à murino colore pſarós nominatus. Miſyos drach.duas,gallarum vnc.vnam,chalcitidis vnc. ſemis, chalcanthi, æruginis raſilis, ſing.hexag.vnum S. Tritis vtere.

Cap. LXVII.

PVLVIS heliocæs, id eſt ſole vſtus, laudatus. Chalcanthi,arſenici, ſingulorum libram ſemis,calcis viuæ lib.vnam. Trita ſubigito cum aqua ſufficienti, & læuigato ſub æſtu caniculari diebus ſufficientibus: dein ſiccatis vtere. Admodum enim adurit.

Cap. LXVIII.

PVLVIS antheron nominatus. Cyperi drachm. quatuor,myrrhæ drach.ſex, ſandarachæ drach.vnam S. roſarum drach.vnam,croci drach. ſemis,crocomagmatis drach.vnam,aluminis ſciſſilis,iridis Illyricæ,ſing.dr. vnam. Tritis vtere.

Cap. LXIX.

PVLVIS ex charta,ad nomas oris,potiſſimùm pudendorum,admodum laudatus. Squamæ æris,chartæ vſtæ,ſingul. drach.duodecim,arſenici,ſulphuris ignem

non experti,ſing.drach.ſex, plumbi vſti drach.tres. te- rantur in pollinem. Et quidem ad humidiores putredines aridis vtere: cum roſaceo verò & melle ſubactis, ad aridas vtere.

Cap. LXX.

PVLVIS ex oxymyrſine ſeu myrto ſylueſtri,ad eiuſmodi.Rhois coriarii vnc.ſex,oxymyrſines foliorum, ſandarachæ,ſing.drach.quatuor, foliorum ſalicis aridorum,ſidiorum,ſing.drach.tres, aluminis ſciſſilis,chryſocollæ,aloes flauæ,chalcitidis crudæ,ſquamæ, arſenici,ſalis communis, ſingulorum drachmas duas. Tritis vtere.

Cap. LXXI.

PVLVIS [a]maſſalioti dictus. Nitri, opii, chryſocollæ,lapidis Aſii, ſandarachæ, miſyos, chalcitidis, aluminis ſciſſilis,diphrygis, ſingulorum vnc. ſemis. Tritis vtere.

a Maſſalioti] Ex Paulo legendum μασσαλιώτου: non (vt habet Nicolai codex) μασαλιώτου.

Cap. LXXII.

PVLVIS ſmegma,quod vocatur Aſclepios. Baccarum lauri, nitri Alexandrini, ſalis torrefacti communis, ſalis Cappadocici,ammoniaci, aphonitri, pumicis, ſingulorum drach.ſemis, ellebori nigri, ſtruthii, pyrethri,fæcis vini vſtæ,ſtaphidis agriæ,ſinapi,aluminis ſciſſilis,florum iunci odorati,iridis, gallarum, ſingulorum vnc.tres,ſampſychi lib.ſemis,ſeminis viticis, pulegii,farinæ eruinæ,cumini,ſing.vnc. tres,chamæleontis nigri, ſulphuris ignem non experti, gummi, thuris, piperis communis, radicis cucumeris ſylueſtris, marrubii,Cimoliæ,pæoniæ,teſtæ ſepiæ, fœnigræci, folii, coſti, euphorbii,ſpicæ nardi,ſingulorum drach.duas: Alexander autem iſta adiicit,nempe ſalis amari, ſalis è fontibus nitri,ſingulorum drach. ſemis, adarces vnc.ſemis, aluminis liquidi & albi,cnici, graminis aridi, bryoniæ ſiccæ, ſing.vnciam vnam.Tritis probè vtere.

Cap. LXXIII.

PVLVIS ſmegma vocatum Peponatum.Thuris, maſtiches,ammoniaci thymiamatis,ſing.vnc.ſemis,tragacanthæ vnc.ſemis drach.vnam, ſucci vuæ immaturæ vnc.quatuor ſemis, ſeminis peponis recentis repurgati vnc.vnam ſemis,ſimilaginis lib.centum quinquaginta, alborum ouorum quinque, iridis vnc. S. Aliqui etiam adiiciunt ellebori vnc.vnam.Bene tritis vtere.

Cap. LXXIIII.

PVLVIS Critonis nominatus,probatus.[a]Lomenti modium ſemis,ſimilaginis lib.tres,trifolii,myrobalani,iridis Illyricæ,ſingulorum lib.duas, ammoniaci thymiamatis vnc.ſex,ouorum alba ſeptem,carnis peponis, ſucci vuæ immaturæ, ſing.lib.vnam ſemis. Bene parata commiſce, & finge paſtillos, & exſiccato in vmbra: vſu verò poſtulante tuſa & cribrata exhibeto.

a Lomenti] In codice Nicolai falſò ſcribitur ὀρεγμοῦ pro ἐρεγμοῦ.

Cap. LXXV.

PVLVIS alius,& vt præcedens, admodum laudatus. Tragacāthæ,thuris,maſtiches,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum drach. quindecim, ſucci vuæ immaturæ vnc.duas ſemis, ſimilaginis lib. quinque vnc.tres, Albi oui vnc.ſemis,carnis peponis vnc.quinque. His bene ſubactis, confice vt præcedentem.

Cap. LXXVI.

INSPERSORIVM exſiccans caput quod fluxione laborat. Nitri Alexandrini rufi vnc.duas ſemis, ſalis communis torrefacti vnc. ſemis drach.vnam, ſalis Cappadocici vnc.ſemis. Hæc trita & macerata aceto acerrimo ſufficienti, [a]coniice in linteum ſacculum,& in camino vrito donec in carbones vertantur. deinde in ſole refrigeratis,ad abſtergendum vtitor cum vino ſufficienti, deſuper inſtillans in balneo.

a Coniice in linteum] Hæc ex Paulo adiecta ſunt, & in codice Nicolai deſiderantur: vbi legitur ἔμβαλε λίνῳ σακελλίῳ, καὶ καῦσον ἐν καμίνῳ,&c.

Cap. LXXVII.

PVLVIS vel pſilothrum podagricum, laudatum. Maſtiches, thuris maſculi, vuæ ſatiuæ, ſtaphidis agriæ, ellebori albi,lithargyri, ſing.vnc. vnam ſemis,folii, [a]amyli,ellebori nigri,floris lapidis aſii, ſing.vnc.ſemis,alcyonii,pumicis aſſatæ,Cimoliæ,ſampſychi, ſingul.vnc. 1.S.ſpicæ nardi vnc. S. Nōnulli verò adiiciūt aloes flauæ vnciā S. Tuſa in pollinem ſeruato. Vſu verò poſtulante, ſuccum orizæ & ptiſanæ in ollam coniicito: atque vbi ebullierint, adiice pulueris vnciam ſemis drachmam vnam. Alii & hæc admiſcent, ſaponis Gallici vnciā ſemis drachmam vnam, arſenici drachmam vnam, aluminis ſciſſi vnciam ſemis drachmam vnam,ſandarachæ vnciā ſemis drachmam vnam, calcis viuæ recentis libram ſemis.Bene confectum reconde. Vtendum autem hoc ter menſe, nono ſcilicet die lunæ, & vigeſimonono, idque per annum. Poſt hunc verò ſemel in menſe, luna deficiente.

a Amyli] Manuſcriptus codex legit μήλου pro ἀμύλου.

Cap. LXXVIII.

PVLVIS ad polypos valde bonus. Æris vſti,chalcanthi,chalcitidis,miſyos, ſing.vnc. vnam. Hæc tuſa in mortario, & excepta aceto bono in olla figulina oblita aſſato in clibano aut in furno, & eiecta diſſolue vino,& iterum aſſato:dein eiecta diſſolue, & repoſitis in vaſe vtere vt probatis.

Cap. LXXIX.

PVLVIS laſſitudinem abigens, inſpergendus in balneo.Sampſychi,nitri,ſing.vnc.duas ſemis, adarces, piperis communis,baccarum lauri,pyrethri,ellebori albi,ſing.vnc.duas.

Cap. LXXX.

PVLVIS ad polypum probatus. Calcis viuæ,chalcitidis,chalcanthi,ſinopidis, ſing. ſcrup. tres.trita exhibeto quaſi hæc ſola ſint laudata.

Cap. LXXXI.

PVLVIS Rhodias nominatus,ſanguinem ſupprimens, & cicatricē inducens. Ad ſordida oris vlcera cum melle datur:ad lippitudinem aceto madefactus. ad reliqua verò mala,aridus inſperſus.ad ſpuentes ſanguinem cum aqua frigida menſura cochleariorum duorum. Dyſenteriam & alui fluorem,& nomas pudendorum confeſtim ſiſtit inſperſus.ad pterygia digitorum ſummè facit.prodeſt etiam ad herpetes [a] exedentes, & ad rubentes podagras.ad vlcera pudēdorum melle diſſolutus.ad dentium dolorem aridus inſperſus:confeſtim enim dolorem tollit.ſanguinis eruptiones ex omni vulnere cōpeſcit.ad carnis iuxta gingiuas eminentiam facit,& humidas gingiuas. Conducit peripneumonicis, ſanguinē excreantibus,& carnium excreſcentias comprimit, & cicatricem inducit.Gallas immaturas nouem, ſquamæ rubeæ drach.quinque,chalcanthi drach.tres, aluminis ſciſſilis drach.duas.Dimidium gallarum partē vrito, & extinguito in vino auſtero,vt nigreſcat medicamentū.Bene trito vtere.

a Exedentes] In codice Nicolai eſt ſcriptum ζῶντας,fortè pro ἐσθιομένους.

Cap. LXXXII.

PVLVIS ad carcinomata oris,& omnis generis vlcera,cruentáſque gingiuas admodum vtilis.Coſti,folii, ſpicæ nardi,gallarum immaturarum, cōchyliorum oſſium crematorum,fæcis vini vſtæ,teſtarum ſepiæ vſtarum,chartæ vſtæ,[a]tarichi vſti,phales vſtæ, ſingulorum vnc.ſemis.Tritis vtere priùs abſtergendo locum vino, inuoluēs digitū linteolo, & inſperge.comede panis buccellas vino diluto maceratas. Oleo autem & melle per totum abſtineto.

a Tarichi vſti,& phales vſtæ] Græcè eſt ταρίχου κεκαυμένου,φάλης κεκαυμένης.Per τάριχον autem carnem piſcium aſſam (vt alii Græci) accipit.φάλη verò quid ſit,diuinare nequeo.

Cap. LXXXIII.

PVLVIS capitalis purgans & caua carnibus implens.Oſſa & ſquamas remouet, & ad putrefactos neruos confert.Iridis drach. quinque, ariſtolochiæ longæ drach.duas ſemis,eruorum rubeorum drach. quatuor, mannæ,thuris,ſquamæ æris,aloes flauæ,ſing.dr.duas ſemis.Singula ſeorſim tundito & cribrato.miſce,& vtere.

Cap. LXXXIIII.

PVLVIS ſupprimens omnem eminentiam: ad cicatricem autem ducit etiam ea quæ difficulter curantur. Chalcitidis drach.octo,chalcanthi drach. duas, cadmiæ,miſyos,mannæ, ſing. drach. quatuor. Aceto diſſolue,& rurſus tere.

Cap. LXXXV.

PVLVIS vocatus Xenocratios,implens, ad flaccidas gingiuas vtilis, & oſſa non ſinit contriſtari. Cum melle purgat maligna ac depaſcentia. ſquamas etiam recedere facit.Cadmiæ vnciam ſemis, miſyos, chalcitidis, ſory,myrrhæ, ſingulorum vnciam ſemis.Tritis vtere.

Cap. LXXXVI.

PVLVIS ad pudenda fluxione laborantia, & anis alarum,& partium quæ coſtas interiacent,vſtiones. Cadmiæ vſtæ & lotæ,corticis pini,thuris, plumbi, ſingul. vnc.vnam.

Cap. LXXXVII.

PVLVIS capitalis, vulnerarius, cicatricem inducens.Confert ad ambuſta cum cerato roſaceo. Arido verò vbi vti velis, [a]concerpta linamenta oleo imbuta,pone ſuper puluerem. Limacum vſtarum vnciam vnam, thuris maſculi, aloes flauæ, ſingulorum vnc.ſemis. Læuigatis vtere.

[a] Concerpta linamenta] Legendum τίλμα μοτά,non μολῶ, vt habet manuſcriptus Nicolai codex.

Cap. LXXXVIII.

PVLVIS capitalis, profunda implens vulnera,& carnem generans,valde bonus. Erui albi drachm.quatuor,iridis drachm.decem,mannæ,thuris,ariſtolochiæ, ſquamæ,aloes flauæ,myrrhæ, ſingulorum drach.quinque.Bene tritis vtere.

Cap. LXXXIX.

PVLVIS heliocaes dictus, id eſt à ſole vſtus. Valet ad dyſentericos, iniectus cū decocto mali Punici putaminum aut ruborum, aut myrti, aut foliorum oliuæ, ſummè probatus & mirabilis. Arſenici,calcis, rhois coriarii,ſing.vnc.S.ſucci hypociſthidis vnc.vnam.Bene trita ſubigito ſub æſtu caniculari in vrina pueri nondum corrupti aut aqua marina, aut ſucco plantaginis maioris aut minoris diebus viginti exſiccans. Vſu poſtulante læuigato,& vtere.

Cap. XC.

PVLVIS ad ægilopas expertus, ad cicatricem ducens ſine perforatione. Thuris,aluminis ſciſſilis, ſingul. vnc.S.Trita excipiantur cum terebinthina pondere hexag.quatuor,& vtere.

Cap. XCI.

PVLVIS Seueriani ad mala oculorum,tollens albugines ſummè craſſas,& omnem caliginem, hebetudinem & gingiuas.Cadmiæ vnc.vnam ſemis,ſalis ammoniaci vnc. vnam,piperis albi, folii, ſingulorum vnciam S.Tritis vtere.

Cap. XCII.

PVLVIS ocularis, quem accepi ab Alypio archiatro,ad oculos lacrymantes, qui præſeruat, & abigit omnem lippitudinem.Cadmiæ drach.tres, æris vſti drachmas duas,ſtimmi,ammoniaci, ſingulorum drach.vnam.Cadmia,æs & ſtimmi cum Attico melle vruntur, & vino aminæo extinguntur.dein contunditur ammoniacum. Aliqui autem adiiciūt etiam croci drachm.S.& ſpicæ nardi drach.vnam.

Cap. XCIII.

PVLVIS pudendis conueniens,admodum laudatus.Fœniculi aſſati,& amygdalarum amararum, ſingul. vnc.vnam,cinerem inſperge ſæpius manu.

Cap. XCIIII.

PVLVIS carnem generans, ad fiſtulas conueniens. Chamæleontis nigri, thuris, iridis, corticis pini,arſenici,ariſtolochiæ longæ, ſingulorum vnciam ſemis.Fiſtulam prius mulſa abluito:dein trita in pollinē, inſperge.

Cap. XCV.

PVLVIS antheron,ad gingiuas fluxione tentatas, præcipuū medicamentum. Aluminis ſciſſilis,cyperi,ſandarachæ,ſing.dr. quatuor, myrrhæ drach.vnā;croci dr. S.crocomagmatis drach.vnam S.

Cap. XCVI.

XEROMYRON capitis fluxione laborantis, in quo nullus error admittitur, & ad deſtillationes valde bonum.Iridis, helenii, floris iunci odorati, ſing.lib. ſemis,roſarum aridarum vnc.vnam S.amomi, coſti,folii, gallarū,ſing.vnc.tres. Tritis vtere à balneo, caput priùs vino auſtero illinens.

Cap. XCVII.

XEROMYRON ad caput fluxione tentatum & deſtillationem conferens,in quo nullus poteſt committi error. Cubebæ,caryophylli, coſti, caſiæ, folii, ſpicæ nardi,ſingulorum hexagium vnum. Trita benè coquito in vino rubeo bono, & lauato ex eo caput ægrotantis tepido.dein terito aloes flauæ hexag.vnum S.& irrigato vino bono quod ſatis eſt: inſperge vertici capitis, & deſuper ponito goſſipium,& permitte vt quieſcat.

Cap. XCVIII.

PVLVIS ex iride. Iridis vnc. vnam ſemis,gallarum vnciam ſemis,caſiæ,coſti, folii,ſpicæ nardi,balauſtiorum, roſarum aridarum, carpobalſami, ſingulorum vnciam vnam, myrrhæ drachmas duas. Trita bene, & capite vino auſtero tepidò madefacto,inſperge deſuper puluerem à balneo.

Cap. XCIX.

PVLVIS ad ozænas naris,probatus. Spicæ nardi, miſyos,ſingulorum hexagium vnum. Subacta cum vino auſtero, & irrigata bene, vt ſordium craſſitudinem nanciſcantur,illine interiora, & lana obturato. Optimè facit ad ozænas chalcanthum melle Attico exceptum. ſimiliter chalcitis, ærugo, & æris ſquama. & iſte puluis qui habet chalcitidis crudæ drachmas ſex,cadmiæ drachmas quatuor. ſubige cum aceto in æſtu caniculari multis diebus,& exſiccatis vtere. Aut cum vino diſſolue,aut aridum inſufflato. Eſt autem is puluis laudatus & mirabilis.

Cap. C.

PVLVIS carnem generans,admodum laudatus. Thuris,cadmiæ,amyli, lithargyri, pompholygis, [a] elichnes,ſingulorum vnciam vnam. trita in pollinem inſperge.

[a] Elichnes] Græcè eſt ἐλίχνης.

Cap. CI.

PVLVIS ad ozænas admodum probatus. Miſyos, chalcitidis,myrrhæ ſing.drach.ſemis,chalcanthi drach. ſex,aluminis ſciſſi,gallarum,ſquamæ, ſing. drach.duas, aluminis rotundi drach. vnam, thuris maris drachm.S. Trita irrigato cum aceti lib.vna ſemis, & coquito in æreo vaſe. Vbi mellis conſiſtentiam nacta fuerint, exceptis vtere, elychnium imbutum interioribus narium imponendo.

Cap. CII.

PVLVIS ad ozænas naris mirabilis. Seminis erices,myrrhæ,nitri,ſidiorum, ſing.drach. duas, croci,coſti,ſing.drach.vnam.Trita inſufflato per infundibulum in interiora naris.

Cap. CIII.

PVLVIS ad ozænas narium. Aluminis ſciſſi,myrrhæ,ſing.drach.duas, ſandarachæ, rhois culinarii, ſalis ammoniaci,croci,coſti,ſing.dr.vnā.Trita inſufflato per infundibulum naribus,mulſo naribus priùs infuſo.

Cap. CIIII.

PVLVIS magiſtri Theodori ad fœtorem narium, admodum probatus.Amomi repurgati, myrrhæ,roſarū aridarum.Trita inſufflato narium intimis partibus, aut cum nardino diſſolue vnguento,& vtere.

Cap. CV.

PVLVIS ad ozænas naris,valde bonus. Myrrhæ, caſiæ,roſarum aridarum,ſing.hexag.vnum.Tritis bene & commixtis cum melle Attico illine narium intima manè & veſperi,donec vtique ſanetur.

Cap. CVI.

PVLVIS vocatus terpon, ad nares. Myrrhæ, caſiæ, ſing. drach. duas, floris iunci odorati, roſarum aridarum, ſing. drach. ſemis. Trita irrigato cum mulſo veteri, & illine naribus.

Cap. CVII.

PVLVIS ad polypos & ozænas. Aluminis ſciſſi, myrrhæ, ſandarachæ, ſing. drach. duas, æris vſti, gallarū, ſing drach. ſemis. Trita naribus priùs vino odorato infuſo, illine cuſpide ſpecilli.

Cap. CVIII.

PVLVIS ad polypos Apollonii. Ellebori, origani, ſing. hexag. vnum. Trita in pollinem inſufflato intimis narium partibus.

Cap. CIX.

PVLVIS ad polypos eiuſdem, probatus. Ellebori nigri, ſandarachæ, ſingul. hexag. vnum. Trita irrigato cum oleo ſufficienti, & excipe lana, implens interiora narium.

Cap. CX.

PVLVIS heliocaes ad eroſas gingiuas ſummè faciens. Arſenici, calcis, ſing. lib. ſemis, rhois coriarii vncias tres, ſucci hypociſthidis vnc. vnam. Trita irrigato cum decocto putaminis malorum Punicorum, aut rubi, aut myrti, aut foliorum oliuæ, aut vrinæ, aut marinæ aquæ, aut ſucco plantaginis maioris, & ſubigito in æſtu caniculari diebus viginti, & exſiccatum rurſus læuigato ad vſum.

Cap. CXI.

PVLVIS ori accommodus, ad gingiuas fluxione laborantes, valde probatus. Foliorum fœniculi, piperis communis, ſing. drach. vnam, caſiæ fiſtulæ drachm. duas, berenicarii vnc. duodecim.

Cap. CXII.

PVLVIS ad putrefactiones oris, carcinomata, fœtorem oris, dentes commotos, gingiuas diſcedentes, ranas vocatas ſub lingua, & abundantem ſaliuam mirificus & expertus. Corticis malorum granatorum, amygdalarum corticis, cucurbitæ aridæ, chryſobalani vſti, oſſium palmularum vſtarum, coſti, caryophylli, piperis communis, ſing. drach. tres. Tritis bene, ad dentes quidem, gingiuas & ſaliuam, aridis vtere: ad alia verò mala, cum melle Attico.

Cap. CXIII.

PVLVIS ad comeſtionem gingiuarum. Almyrithræ, arſenici, ſing. vnc. ſemis, piperis communis, aluminis ſciſſi, ſalis foſſilis, chryſobalani magni & parui vnà cum oſſibus, ſalis gangrini, ſing. hexagia quatuor. Bene trita fermentato cum acri aceto, & coniice in calamum donec totum in cinerem vertatur. Interiorē huius partem accipe, & terito: dein ægrotātis os ablue aceto acri: & poſtea goſſipio prædictas ſpecies inſpergito, & gingiuis apponito, & ita ſex horis ſinito. Abiectis dein iterum os cum acri aceto abluito, & rurſus de eo inſperge: atque idipſum donec ſanetur facito.

Cap. CXIIII.

PVLVIS ad comeſtas gingiuas, admodum laudatus. Nucis moſchatæ, roſarum aridarum, ſidiorum, balauſtiorum, myrobalani magni integri, aluminis ſciſſilis, floris rubi, myrrhæ, cyperi, croci, ſalis foſſilis, hypociſthidis & eius ſucci, ſingulorum hexagium vnum. Terito, & parato vt præcedentem. Præbeto aridum vſu poſtulante.

Cap. CXV.

PVLVIS probatus ad comeſtionem gingiuarum. Succi polygoni vnciam vnam, acinorum vuæ vnciam ſemis. terito & coquito cum poſca, collue ex eo os multoties. Aut accipe radicis rubi, ramorum oleæ, rhois Syriaci, rhois coriarii, & balauſtiorum: cum poſca ſufficienti, coquito, & os cum eo collue.

Cap. CXVI.

PVLVIS neceſſarius ad gingiuarum comeſtiones. Nucis moſchatæ, roſarum, caryophylli, cubebæ, balauſtiorum, trium piperum, myrobalani magni, arſenici, aluminis ſciſſilis, ſingulorum vnciam ſemis. Hæc ſiccato in teſtaceo vaſe quoad in cinerē vertantur. dein terito, & vtere.

Cap. CXVII.

PVLVIS ad nomas gingiuarum laudatus. Aluminis ſciſſi, roſarum, ſingulorum drach. vnam, ſalis foſſilis drach. duas, croci drach. ſemis. Trita irrigato cum melle ſufficienti, & vtere.

Cap. CXVIII.

PVLVIS ad gingiuarum comeſtionem valde mirabilis. Omphacii drach. vnam, aluminis ſciſſi, myrrhæ, nitri, ſing. drach. ſemis, croci gran. quindecim. Trita madefacito cum melle, & vtere.

Cap. CXIX.

PVLVIS ad abſcedentes gingiuas, & cruſtas in ore admodum bonus. Aluminis ſciſſi, cyperi, myrrhæ, ſingul. drachm. quatuor, ſandarachæ drachmas duas, iridis drachmam vnam ſemis, croci drachmam ſemis. Bene tritis vtere.

Cap. CXX.

PVLVIS ad comeſtionem gingiuarum mirabilis. Cyperi drach. quatuor, ſandarachæ drach. vnam ſemis, myrrhæ, croci, aluminis ſciſſi, iridis, ſing. drach. vnam. Trita madefacito cum melle, & vtere.

Cap. CXXI.

PVLVIS ad carnem generandam in gingiuis comeſtis. Roſarum veterum ſeminis drach. vnam, calami odorati veteris aut Indici drach. ſemis. Trita bene deſuper inſpergito.

Cap. CXXII.

PVLVIS admodum laudatus ad gingiuarum comeſtionem. Florum roſarum ſcrup. duos, calami odorati vnc. vnam ſemis, ſidiorum ſcrup. vnum, aluminis ſciſſi, cyperi, ſing. ſcrup. ſemis. Bene trita inſperge deſuper. Eſt enim mirabilis.

Cap. CXXIII.

PVLVIS antheron ad putredines in ore factas. Aluminis ſciſſi, cyperi, ſandarachæ, ſingul. drachm. quatuor, myrrhæ drach. vnam, croci gran. quindecim, crocomagmatis drach. vnam ſemis.

Cap. CXXIIII.

PVLVIS ad putredines oris, & gingiuas depaſtas, tonſillas, antiades, & columellas, aridus admotus: in dentibus autem commotis in aceto diſſolutus retinendus in ore erit. Gallarum immaturarum, aluminis ſciſſi, ſing. vnc. ſemis. Trita inſperge deſuper vt efficacem, & probatum.

Cap. CXXV.

PVLVIS antheron ad gingiuas eroſas vtilis. Cyperi, croci, ſing. drach. vnam, aluminis ſciſſi drach. duas, roſarum drach. tres, ſandarachæ, iridis, gallarum, cytinorum mali Punici, ſing. drach. duas.

Cap. CXXVI.

PVLVIS antheron, expertus. Cyperi drach. quatuor, crocomagmatis, aluminis ſciſſi, iridis, ſingulorum drach. vnam, croci drach. ſemis, ſandarachæ drach. vnam ſemis.

Cap. CXXVII.

PVLVIS ad putredines in ore. Foliorum oleæ vſtorum, radicis lactucæ vſtæ, ſidiorum, balauſtiorum, ſing. hexag. vnum, coſti hexag. ſemis. Terito, & primùm os colluito cum lacte aſinino aut caprino tepido. Aut folia oleæ, rhoem Syriacum, aſpalathum, roſas, lētes, roſmarinum, platani folia, decoque, & cum decocti iure os ſæpius abluito. dein inſperge dictum puluerem; & poſtremùm os cum vino collue.

Cap. CXXVIII.

PVLVIS ad putredines oris. Æruginis ferri, balauſtiorum, cytinorum, aluminis ſciſſi, roſarum, gallarum, iridis, ſingul. hexag. vnum, cumini drachm. vnam. Trita illine deſuper.

Cap. CXXIX.

PVLVIS calidus admodum, ad frigidos affectus valde laudatus. Salis communis, ſalis Cappadocici,

ſalis è fontibus nitri,ſalis[a] parechiri,ſalis amari,nitri Alexandrini,nitri Matronici,nitri Phrygii magni,pumicis,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum libram ſemis, ellebori nigri & albi,ſtruthii herbæ, pyrethri, fæcis vini vſtæ, ſtaphidis agriæ, alcyonii, ſinapi, cyperi, aluminis ſciſſi & rotundi, florum iunci odorati, iridis, gallarum non perforatarum, ſingulorum vncias tres,ſampſychi lib.ſemis,ſeminis agni,pulegii,fabaceæ & lupini farinæ,ſing.vnc.tres, chamæleontis nigri,ſulphuris ignẽ nõ experti,gũmi, thuris, piperis lõgi,radicis cucumeris ſylueſtris,marrubii herbæ, ſing.vnc.vnam ſemis, teſtudinis marinæ ſalſæ,liquoris Cyrenaici,ſing.vnc.tres,Cimoliæ,radicis pæoniæ, teſtarum ſepiæ, buccinorum vſtorum,coſti,oſtreorum vſtorũ,aloes vſtæ, myrrhæ,folii,cumini Æthiopici,euphorbii, ſpicæ nardi, Celticæ, cnici,grani Cnidii,graminis aridi,radicis bryoniæ,baccarum lauri,ſing.lib.ſemis, adarcæ vnc.ſemis.Hæc bene trita inſperge deſuper.

a Parechiri]In codice manuſcripto legitur ἁλῶν παρηχιρῶν. Itẽ paulo pòſt νίτρου ματρονικοῦ, νίτρου φρυγίου μάγνου. Quæ lectiones an legitimæ ſint,plurimùm dubitamus. Nitri autem diuerſas ſpecies haud dubiè innuunt.

Cap. CXXX.

PVLVIS ad ozænas naris,eroſiones,nomas,denſitates,& quæcunque narium mala.diuinum eſt medicamentum. Mannæ,chalcanthi,thuris,chalcitidis,ariſtolochiæ,ſing.drach.tres,vitis albæ ſucci vnc.tres.Læuigato hæc quoad arida reddantur,& vtere.

Cap. CXXXI.

PVLVIS ad ozænas naris ſimilis. Squamæ æris, chalcitidis, ſing.drach.quatuor,chalcanthi drach. tres, fellis taurini,amomi, myrrhæ, calaminthæ, marrubii. Trita deſuper inſperge.

Cap. CXXXII.

PVLVIS laudatus vt præcedens. Sandarachæ dr. quatuor, ſquamæ æris drach.duas,chalcãthi dr.tres,ellebori nigri drach.vnam. Trita inſufflato intimis nariũ partibus,& vtere vt optimo. hoc enim medicamentum in decem diebus prodeſt.Facit verò idipſum etiam chalcanthum ſolum cum aceto illitum.

Cap. CXXXIII.

PVLVIS probatus vt præcedens. Sidiorum drachmam vnam,chalcanthi dr.quinque,chalcitidis, fellis taurini,croci,amomi,myrrhæ, calaminthæ, marrubii, ſing.drach.duas.Trita deſuper inſperge. eſt enim valde bonus.

Cap. CXXXIIII.

PVLVIS vt præcedens,per nares immiſſus admodum vtilis.Miſyos,chalcitidis,myrrhæ,ſing.dr.tres ſemis,chalcanthi drach.tres,aluminis longi,gallarũ,ſquamæ æris,aluminis rotundi,ſing.drach.duas, thuris dr.ſemis. Trita cõiice in aceti lib.S. vnc.vnam ſemis, & coquito in æreo vaſe donec mellis conſiſtẽtiam acquirãt. Vtere per linamenta.

Cap. CXXXV.

PVLVIS ad ozænas narium,laudatus. Æruginis, ſquamæ,ſing.drach. vnam ſemis.Trita inſuffla interioribus narium partibus.

Cap. CXXXVI.

PVLVIS ad ozænas narium mirabilis. Seminis ericæ,myrrhæ,nitri,ſidiorum,ſing.drach.duas,croci,coſti,ſing.dr.vnã.Trita intimis nariũ partibus inſufflato.

Cap. CXXXVII.

PVLVIS ad ozænas narium probatus. Salis communis,aluminis ſciſſi,myrrhæ,ſing. drach.duas,ſampſychi,rhois culinarii,ſalis ammoniaci, ſandarachæ,croci, coſti,ſing.drach.vnam.Trita inſufflato naribus,aut mulſum priùs naribus inſtillato.

Cap. CXXXVIII.

PVLVIS Theodori Actuarii ad fœtorem narium. Amomi,myrrhæ,roſarum aridarum,ſing.hexag.vnum. Subactis cum vnguento nardino vtere.

Cap. CXXXIX.

PVLVIS ſimilis ad ozænas narium. Myrrhæ,caſiæ,roſarum,ſing.hexag. duo. Contuſa humectato cum tepido melle, & præbeto manè & veſperi donec ſanetur.

Cap. CXL.

PVLVIS ad ozænas narium. Hedychroon terito, & madefacito cum mulſo ſufficienti, & infunde naribus.

Cap. CXLI.

PVLVIS vocatus Terpon,ad nares laudatus. Myrrhæ,caſiæ,ſingul.drach.duas,floris iunci odorati,roſarũ aridarum,ſingulorum drachmam ſemis. Trita madefacito cum mulſo veteri ſufficienti,& illine naribus.

Cap. CXLII.

PVLVIS mirabilis vt præcedens. Myrrhæ,caſiæ, ſing. drach. vnam ſemis, chalcitidis drach.duas, ſpicæ nardi drach.vnam,ellebori albi drach.ſemis.Trita deſuper inſperge cum mulſo.

Cap. CXLIII.

PVLVIS, vt præcedens, laudatus. Miſyos aſſati drach.quatuor,iridis drach.duas,croci drach.ſemis.Trita inſperge cum melle Attico ſufficienti.

INDEX OXYMELITVM, OXYPORIORVM, confectionum vini,gingiuarum,dentium, & aliorum remediorum.

Oxymelitis purgatorii confectio, Cap. I.
Oxymelitis confectio,Iuliana vocata, Cap. II.
Oxymelitis purgatorii confectio, Cap. III.
Oxymelitis ſimplicis confectio laudata,Cap.IIII.
Oxymeli incidens,& obſtructiones tollens,optimum, Cap. V.
Oxymeli purgatorium,expertum, Cap.VI.
Oxymeli purgatorium,pituitã ducens, Cap. VII.
Oxymeli purgatorium,valde bonum, Cap. VIII.
Oxymeli purgatorium,expertum, Cap.IX.
Oxymeli purgatorium pituitæ,flauæ bilis & nigræ,thoracis & ſtomachi,expertum, Cap. X.
Oxymeli purgatorium,ſimile, Cap. XI.
Oxymeli ad quotidianas,tertianas,quartanas,& hydropicos,vtile admodum, Cap. XII.
Aceti ſquillitici confectio laudata, Cap. XIII.
Aceti ſquillitici confectio ſimilis, Cap. XIIII.
Aceti ſquillitici ſimplicis confectio, Cap. XV.
Oxymeli purgatorium conferens vt prædictum in primo capite, Cap. XVI.
Oxymelitis lienoſis conferentis confectio, Cap. XVII.
Oxymeli ad calculoſos laudatum, Cap. XVIII.
Oxymelitis confectio Iuliani probata, Cap.XIX.
Oxymeli ad ſtomachicos, hydropicos, colicos,& vterũ, admodum probatum, Cap.XX.
Oxyſacchari confectio admodum laudata, Cap.XXI.
Oxyporium ex iuniperi granis, Lamnæõ dictum, Cap.XXII.
Oxyporii confectio ad omnes morbos, Cap.XXIII.
Oxyporium bilem ducens,mirabile, Cap.XXIIII.
Oxyporium ad cruditatem & inflationem ſtomachi, Cap.XXV.
Oxyporium ſtomacho gratum,Midonis regis, Cap. XXVI.

Gingiuas fluxione laborantes ſanans, Cap. XXVII.
Oxyporium quo vſus eſt Apollonius, coctionē adiuuās, Cap. XXVIII.
Vini confectio ex malis, & cydoniis, Cap. XXIX.
Vini irini confectio mirabilis, Cap. XXX.
Mulſum, ſanans, coctionem iuuans, & inflationem. Vrinam etiam mouet, & interioribus confert, Cap. XXXI.
Vinum acidum eſſe vt breui tempore deſinat, Cap. XXXII.
Vinum nigrum reuera vt album fiat, Cap. XXXIII.
Vinum album breui tempore vt nigrum reddatur, Cap. XXXIIII.
Vinum vt ſtatim pellucidum fiat, Cap. XXXV.
Vinum vt pellucidum album & dulce fiat, Cap. XXXVI.
Vinum vt ſtabile ſeruetur, admodum laudatum, Cap. XXXVII.
Vinum nouum vt breui vetus fiat, Cap. XXXVIII.
Vinum turbidum, vt confeſtim purgetur, Cap. XXXIX.
Vinum vt dulce & ſuaue reddatur, Cap. XL.
Vinum aceſcere incipiens vt corrigendum, Cap. XLI.
Vini conditura mirabilis, Cap. XLII.
Opobalſami confectio, Cap. XLIII.
Opobalſami probatio, Cap. XLIIII.
Œnantharion odoratum valde, Cap. XLV.
Œnanthes confectio admodum probata, Cap. XLVI.
Gingiuas in ore & exanthemata ſummè curās, laudatū, Cap. XLVII.
Gingiuas excreſcentes, intumeſcentes, putrefactas, & cruentas ſanans, Cap. XLVIII.
Oris fœtorem ſanans, valde bonum & laudatum, Cap. XLIX.
Dentes præſeruans admodum laudatum, Cap. L.
Dentibus conueniens, vtile ad eorundem putredines, & fluxiones, atque pudendorum, Cap. LI.
Dentium dolorem ſedans, valde mirabile, Cap. LII.
Dentes refrigeratos & fluxione laborantes iuuans, Cap. LIII.
Dentes commotos mirabiliter firmans, Cap. LIIII.
Dentes ab ictu commotos confirmans, Cap. LV.
Dentium dolorem ſedans, laudatum valde, Cap. LVI.
Dentes dolentes ſedans, & commotos firmans, Cap. LVII.
Dentium dolores ſedans, laudatum, Cap. LVIII.
Dentes eroſos & putridos iuuans, Cap. LIX.
Dentifricium quo vtor, Archelai medici, Cap. LX.
Dentes fluxione laborantes, & commotos iuuans, valde bonum, Cap. LXI.
Dentium ſmegma, dentes albos ſeruans, & ad cruentas gingiuas vtile, Cap. LXII.
Dentibus eroſis mirabiliter conferens, Cap. LXIII.
Dentifricium dentes albos reddens & confirmans, Cap. LXIIII.
Dentibus nitorē conciliās, & ad omnia oris vitia valens, Cap. LXV.
Dentium dolorem eadem hora ſedans, Cap. LXVI.
Dentes refrigeratos ſummè curans, Cap. LXVII.
Dentes cōmotos mirabiliter ſtabiliens, Cap. LXVIII.
Dentium dolorem ſanans, & ad gingiuas cruentas vtile, Cap. LXIX.
Dentifricium candidum reddens mirabiliter, Cap. LXX.
Dentes commotos ſanans, Cap. LXXI.
Ad dentium ſedandos dolores efficaciſſimum, Cap. LXXII.
Dentifricium valde efficax, Cap. LXXIII.
Dentes nigros faciens candidos, Cap. LXXIIII.
Dentes præſeruans mirabiliter, Cap. LXXV.
Dentium ſmegma admodum laudatū, Cap. LXXVI.
Dentium fluxionem ſedat, & cruentas gingiuas & dentes commotos conſtringit, Cap. LXXVII.
Dentes minutatim frangens & eiiciens citra ferrum, Cap. LXXVIII.
Dentes vt citra dolorem extrahantur præter opinionē, Cap. LXXIX.
Dentium putredines, & gingiuas ſanans, Cap. LXXX.
Dentibus accommodatum, & aliis morbis, Cap. LXXXI.
Dentibus conueniens, & ad alios morbos lōgè optimū, Cap. LXXXII.
Supercilia alba faciens nigra, Cap. LXXXIII.
Viſum acuens, bonum & nobile, Cap. LXXXIIII.
Viſum acuens, bonum & mirabile admodum, Cap. LXXXV.
Serpentis, canis, & omnis venenum iaculantis morſum, auriúmque dolorem curans, Cap. LXXXVI.
Nonniſi recta ceruice ſpirantium potus, expertus, Cap. LXXXVII.
Articulorum lubricitatem curans expertum, Cap. LXXXVIII.
Omphacomeli ad cœliacos, dyſentericos, & ſtomachum fluxione tentatum, Cap. LXXXIX.
Omphacii compoſitio, ad collyria faciens, Cap. XC.
Quæ expedit menſe Maio, & Iunio confici, Cap. XCI.
Quæ confert menſe Iulio & Auguſto confici, Cap. XCII.
Quæ prodeſt menſe Septembri, Octobri, & Nouembri confici, Cap. XCIII.
Coniuratio, deuorata oſſa eiiciens, Cap. XCIIII.
Coniuratio alia, deuorata oſſa educens, Cap. XCV.
Os ſiquis deglutierit, vt ipſū eiiciatur, Cap. XCVI.
Os ſiquis deglutiat piſcis, quod ſpina vocatur, vt eiiciatur, Cap. XCVII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De oxymelitis, oxyporiis, confectionibus vini, gingiuarum, dentium, & oculorum remediis,

Sectio trigeſimaſeptima.

Cap. I.

OXYMELITIS purgatorii confectio. Purgat autem bene caluariam. Prodeſt etiam ad omne malum hominis, nempe ad dentes, viſus acumē, thoracem, iecur, lienem, humores ſuperioris ventris, & robur addit inferiori, & mala ſolutu facilia

A reddit. Ad dolores aurium, morbo comitiali laborantes, nephriticos, ſtomachicos, nonniſi recta ceruice ſpirantes, peripneumonicos valet, & robuſtum facit hominem. Ad acidum ructum, elephantia laborantes, apoplecticos hydropicóſq;. Humorem excidit, pituitam & inflationes. Datur pondere dimidii cyathi, hoc eſt ſemunciæ. Eos autem qui biberunt cum aqua tepida, iube vt

deambulent. Similiter confert tuſſientibus, tremore correptis, morſibus ventris, nauſeabundis, colicis, calculoſis, difficulter mingentibus, cœliacis, tabidis, non appetentibus cibum, melãcholicis, ſcotomaticis, & ſummatim ad omnes morbos eſt laudatum. Qui verò imbecilliores ſunt quàm vt bibere queant, vtantur eo in ferculis quibus delectantur. Cibis autem vtantur, gallinis, & pedibus porcinis, & oxygaro: aut ſorbeant ex eo myſtrõ, hoc eſt vnciam vnam. Habet autem hæc: Aceti acris optimi & dolo vacantis ſext. tres ſemis & quartam partẽ, ſquillæ aſſatæ lib. ſemis, petroſelini Macedonici hexag. vnum ſemis, ſilphii, nardi Celticæ, ſing. hexag. ſemis & quartam partem, pyrethri, hyſſopi, menthæ, pulegii, cardamomi, ſing. hexag. vnum ſemis, apii teneri faſciculi quartam partem, libyſtici hexagii quartam partem, foliorum rutæ, aſari, ſing. hexag. vnũ ſemis, glycyrrhizæ, ſenæ, ſing. vnc. ſemis, ſpicæ nardi, amomi, ſingul. vnc. vnam ſemis, polypodii, thymbræ, ſing. hexag. quatuor ſemis, agarici, iridis, epithymi, ſing. vnc. ſemis, ſcolopendrii hexag. vnum ſemis, origani vnc. vnam, corymborũ thymi, foliorum mandragoræ, ſingul. hexagium vnum ſemis, ſeptem radicum, ſing. vnc. ſemis, radicis capparis hexag. quatuor, ſeminis vrticæ hexag. vnum, mellis Attici deſpumati lib. vnam ſemis, ſapæ libr. ſemis & quartã partem. Squillam, mentham, rutam, apium, ſcolopendrium, tuſa primùm in aceti dolo vacantis hexag. tria coniice, & macerato diebus ſeptem: coquitóque donec abſumatur tertia pars. Poſtea[a] vbi colaueris, iniice arida, & macerato aliis diebus ſeptem, & rurſus coquito quoad remaneat ſextarius vnus & ſemis. dein per linteum denſum & firmum tutò colatis adiice mel, & iterum coquito donec remaneat dimidius ſextarius & quarta eius pars. Reconde in vaſe bene picato, & vtere vt prædictum eſt. Poſtea accipe turpeti repurgati hexag. vnum ſemis, hermodactyli hexag. duo, rhei barbari hexag. vnum ſemis, dacrydii drach. vnam. Trita dato vna quauis oblatione cum ſerapio pondere ſcrupuli vnius, aut ſcrup. vnius ſemis. Et ſic confecto rectè vtere.

a Vbi colaueris] Manuſcriptus codex perperam hic, vt aliâs ſæpe, διειχήσας, pro διηθήσας legit.

Cap. II.

OXYMELITIS confectio Iulianios dicta. Spicæ vnc. ſemis, epithymi vnc. vnam, ſeminis cnici, fœniculi, ſing. hexag. vnum ſemis, polypodii hexagia duo, pulegii vnc. ſemis, cumini, iridis, ſing. hexag. vnum ſemis, agarici vnciam ſemis grana ſeptem, ſeminis apii hexagia duo, ſcammoniæ vnc. vnã. Hæc coquito ad tertias, & accipe è iure quantum lubet. Adiice folii vnc. vnam, roſarum vnc. ſemis, aniſi hexagia duo, mellis Attici lib. vnam, aceti ſquillitici lib. ſemis. Confectum probè dato in prædictis malis.

Cap. III.

OXYMELITIS purgatorii confectio. Epithymi, polypodii, agarici, ſeminis apii, pulegii, aniſi, cumini, folii, calaminthæ, ſing. vnc. ſemis. Hæc priùs macerato cum aceto diebus quindecim. dein coquito cum aqua ad tertias, colato, & accipito ex iure quantum vis, & adiice mellis Attici lib. ſemis vnciam vnam ſemis. Et ei quod rectè confectum eſt admiſce ſcammoniæ læuigatæ vnc. ſemis, & ſic vtere.

Cap. IIII.

OXYMELITIS ſimplicis confectio probata. Radicis fœniculi, apii, ſing. vnc. duas, macerato in aceti lib. tribus per tres dies. dein coquito quoad remaneat lib. 1. S. colato, & herbas abiicito. Adiice ex iure decocti quantum lubet, & melle Attico lib. S. vnc. 1. S. & coquito ad lentum ignem donec mellis conſiſtentiam nãciſcantur. Vſu poſtulante præbeto cochleariũ vnum cum decocto fœniculi & apii radicum, aut cum ptiſana.

Cap. V.

OXYMELI incidens, & obſtructiones tollens, optimum & expertum. Iridis, calaminthæ, ſing. vnc. ſemis, hyſſopi hexag. vnum S. epithymi ſcrup. quatuor, piperis ſcrup. duos ſemis, fœniculi & apii radicum, ſing. vnc. ſemis, aceti lib. ſemis vnc. vnam ſemis. Hæc tuſa coniice in acetum diebus tribus. Piper autem macerato in vino tribus diebus, & coquito herbas in olla noua cũ aqua ſufficiẽte, & vbi ad tertias decoctæ fuerint, colato, & accipe ex iure decocti quantum vis, & admiſce mellis Attici lib. vnam ſemis, & piper læuigatum cum eo, & coquito ad lentum ignem.

Cap. VI.

OXYMELI purgatorium expertum. Dacrydii drach. vnam, aloes flauæ drach. duas, epithymi ſcrupul. duos. Trita ſubigito in aceti lib. 1. ſemis, & præbeto cochlearium vnum cum temperata ſufficienti.

Cap. VII.

OXYMELI purgatorium, pituitam educens. Hyſſopi, origani, epithymi, iridis, ſing. vnc. vnam, aceti lib. vnam S. Vnum autem diem herbas macerato in aceto, dein coquito ad tertias. Colato & proiicito herbas, & admiſce mellis Attici deſpumati lib. vnam S. ac coquito ad conſiſtentiam. amotis ab igne adiice grani Cnidii repurgati & triti cum oxymelite frigido vnc. ſemis, & recondens in vaſe vitreo præbeto pro viribus cochleariũ vnum aut duo aut tria, cum temperata manè ieiuno.

Cap. VIII.

OXYMELI purgatorium admodum probatum. Petroſelini, myrrhæ, aniſi, cumini, rutæ, folii, ſing. vnc. ſemis, carnis palmularum vnc. duas. coquito cum aqua ad tertias: dein colato, & accipe è iure decocti quantum lubet. Admiſce dacrydii læuigati vnc vnam, aceti lib. vnam, mellis Attici vnc. octo. coquito ad conſiſtentiam. Præbeto mediis cochlearia duo: perfectis, tria cum temperata.

Cap. IX.

OXYMELI purgatorium expertum. Grani Cnidii repurgati, ſpicæ nardi, ſing. vnc. ſemis, fœniculi, origani, & petroſelini ſeminis, maſtiches, thymi, cumini AEthiopici, iridis, ſing. drach. duas, ſemen cnici repurgati vnc. ſemis drach. vnam, polypodii, folii, agarici, ſingulorum vnc. vnam. Omnes herbaceas ſpecies macerato in aceto & aqua diebus tribus: aquæ autem & aceti ſint æquales portiones, ſingul. lib. vna. dein coquito ad tertias. colato, & herbas abiicito. Pòſt accipe mellis Attici vnc. nouem, & coquito iuxta carbones ad cõſiſtentiam: & remota ab igne ſine vt tepida fiant. dein adiice in pollinem trita, maſtichen, agaricum, dacrydium, granum Cnidium: ſubacta in poſca, commixtáque diligenter reconde in vaſe vitreo. Vſu poſcente præbeto pro viribus cochl. vnum aut duo in temperata.

Cap. X

OXYMELI purgatorium pituitæ, flauæ bilis & nigræ, expertum. Thoracẽ, ſtomachi diuturnos dolores, & omnes morbos, & mala diuturna iuuans. Radicis apii & fœniculi, pulegii, anethi, gummi, mellis Attici, ſingulorum vnc. vnam, aceti ſextarium vnum ſemis. Vnum ante diem macerato herbas in aceto, deinde coquito ad tertias, & colato, herbáſque abiicito, admiſce mellis deſpumati ſextarium vnum, & coquito ad conſiſtentiam. dein ab igne remotis, adiice zingiberis vnc. vnam, agarici ſcrup. octo, dacrydii vnc. vnam. Reconditum in vaſe vitreo, vſu expoſcente præbeto pro viribus cũ temperata. Eſt enim mirabile.

Cap. XI.

OXYMELI purgatorium pituitæ, flauæ & atræ bilis, thoracis & ſtomachi, expertum, admodum bonum. Hyſſopi, iridis, glycyrrhizæ, thymi, pulegii, origani, ſingulorum vnciam vnam, epithymi vnc. ſemis drachmã vnam, polypodii, dacrydii, ſingulorum vnc. vnã ſemis, aceti ſextarium vnũ S. mellis ſextarium ſemis. Herbas diem & noctem macerato in aceto, & pòſt coquito donec remaneat ſextarius ſemis. dein abiectis herbis, admiſce dacrydium læuigatum, & dimidium ſextarium mellis, & coquito iuxta lentum ignem ad conſiſtẽtiam. Præbeto cochlearium vnum in temperata, cum decocto apii, & fœniculi radicum.

Cap. XII.

OXYMELI ad quotidianas, tertianas, quar

tanáſque febres,& hydropicos valde bonum.Vrinã mouet,& melancholicum purgat humorem. Aſari,ſenæ,calaminthæ,ſing.vnc.ſemis drach.vnam,hyſſopi,ſcolopẽdrii,thymi,piperis communis,ſing.vnc.ſemis, epithymi,petroſelini,grani Cnidii repurgati,ſing.drach.duas, aceti ſextarium vnum ſemis, mellis ſextarium ſemis. coquito vt præcedens,& dato.

Cap. XIII.

ACETI ſquillitici confectio probata.Squillam integram fermento oblinito,& in cinere calido bene aſſato.Vbi amoueris ab igne,accipe interioris eius partis libram vnam ſemis.irrigato cum aceti acerrimi libris ſeptem ſemis, & reconde in vitreo vaſe bene operto,& ſoli exponito diebus quadraginta.Vbi prædicti dies completi fuerint,colato, & abiicito ſquillam, atque vtere. Hoc ipſum autem facito etiam in lienoſis. Ad difficulter autem ſpirantes cum melle commiſcendo,& coquẽdo modicum rutæ viridis, præbeto vt oxymeli cyathũ vnum in temperata.

Cap. XIIII.

ACETI ſquillitici confectio ſimilis. Accipe ſquillæ interioris libram ſemis, piperis vnc.ſemis, ſeminis dauci Cretici,ſeminis fœniculi & apii,cumini,ſing. ſtagium vnum,ſeminis petroſelini ſtagia duo,ſilphii, zingiberis,hyſſopi,coſti,libyſtici,cardamomi, aſari, amomi,ſing.ſtagium vnum,pyrethri ſtag.vnum ſemis, Celticæ ſtag.ſemis,ſpicæ ſtag.duo,rhei barbari,florum pulegii,ſing.ſtag.vnum, menthæ viridis, foliorum apii, & rutæ viridis,ſing.drachm.ſemis,aceti albi & valde acris minam vnam ſemis & quartam partem. Sic autem conficito:Squillam in acetũ cum apio,mentha & ruta coniicito,ſolique exponito diebus quindecim. Poſtea eximito iſta ex aceto:& poſtquam colaueris, reliqua terito diligenter,& ſoli exponito cum aceto alios dies quindecim, & acceptis vtere pro arbitrio vt intincto, aut vt ſapa.

Cap. XV.

ACETI ſquillitici ſimplicis confectio. Squillæ repurgatæ & diſſolutæ lib.duas ſemis, aceti ſextar. vigintiquatuor.Soli exponito ſub æſtu caniculari diebus quadragintaocto,& vtere.

Cap. XVI.

OXYMELITIS purgatorii confectio, conferens vt id quod in primo capite dictum eſt.Ad eos qui malo corporis habitu prædití ſunt,hydropicos,lienoſos, iecinoroſos,ſtomachicos,colicos:item eos qui capitis dolore laborant,ad aurium dolores & dentium, vertiginoſos,nephriticos, hemicranicóſque valet. Probatum & melius omnibus præcedentibus confectionibus exiſtit, ad omnis generis mala.Seminum cucumerũ,ſing. vnc. ſemis,fœniculi & vrticæ ſeminum,ſing.hexag.vnũ, radicum fœniculi & apii ſylueſtris,ſing. vnc.duas, radicis capparis valde teneræ vnc.ſemis,ammeos hexag.ſemis, hypociſthidis,floris iunci odorati,ſing. vnc.duas, chamæleuces ab Italis nominatæ vngula caballina,polypodii,epithymi, ramorum tamaricis,aſpleni herbæ, florũ chamæmeli,ſing.vnc.duas,hermodactyli vnc.vnam, adianti manipulum vnum,cicerum alborum & rubeorũ, ſing.vnc.duas ſemis,agarici hexag. vnum ſemis, ſenæ, cuſcutæ,ſing.hexag. quatuor,iridis vnc.ſemis,aſari hexag.duo,fœnigræci,ſantali albi,ſing.vnc.vnam,glycyrrhizæ vnc. vnam ſemis,ſantali rubei vnc.ſemis drach. vnam,turpeti hexag.tria ſemis,medullæ ſquillæ vnc. vnam, aceti optimi vacantis dolo,& mellis Attici deſpumati,& aquæ fontanæ puræ quod ſufficit.E coctis bene ad conſiſtentiam præbeto vnc. duas ieiuno cum aqua tepida.Sin efficacius efficere vis,adiice inter coquendũ aceti ſquillitici vncias quatuor, & rhei barbari hexagia duo.

Cap. XVII.

OXYMELITIS confectio lienoſis cõferens.Corticis radicis capparis,ſcolopendrii,ſpicæ nardi,aſari,iridis,floris iunci odorati,cyperi,anethi,aniſi,cumini,fœniculi ſeminum,acori,ericæ ſeminis, ſing.vnc. vnã,

A foliorum tamaricis & ſalicis,radicis apii,roſmarini, ſquillæ,ſing.vnc.duas,aceti ſextar.tres, mellis Attici ſextar. duos,ammoniaci thymiamatis vnc.tres. Hæc bene trita cõfice vt ſquilliticum acetum, & præbeto cochlearia duo.

Cap. XVIII.

OXYMELI ad calculoſos laudatum.Saxifragi,betonicæ,graminis, adianti,ſpicæ nardi,aſari,carpeſii,ſingul.vnc.vnam, petroſelini Macedonici, ſeminis rutæ, ſingul.vnciam ſemis,fœniculi viridis,ſquillæ aſſatæ, iri-
B dis,chamædaphnes,corticis radicis capparis, ſing. vnc. tres,florum vnc.duas,aquæ,aceti,& mellis,ſing. hexag. duo.Trita bene confice vt ſquilliticum acetum.

Cap. XIX.

OXYMELITIS confectio Iuliani probata,conferens podagricis,comitiali morbo affectis, & iis quibus vacuare craſſos humores atque obſtructionem tollere debemus.Rutæ vnc.tres,thymi,gummi,ſingul. vncias duas,anethi vnciam vnam ſemis,iridis vnc.vnam, agarici vnc.duas, tedarum pinguium lib.vnam, grani Cni-
C dii vnc.quatuor,lathyridis,alypiadis,ſing.vnc.tres,polypodii vnc.quatuor,folii,coſti,ſpicæ nardi,ſingul. vnciã vnam,rhei Pontici vnc.vnam ſemis,ſquillæ, ramorum ſambuci,ſingul.vnc.tres,aſari vnc.vnam, canopim hoc eſt corticis ſambuci,pulegii,ſingul.vnc.tres, epithymi, ellebori,acori,ſingul.vnc.duas,ſii,amomi, hyperici,cumini,ſing.vnc.vnam,aniſi vnc.duas,aceti ſextarios decem,mellis Attici ſextarios quinque.Herbas macerato in aceto diebus trib⁹:deinde coquito donec plus quàm dimidia eius pars abſumpta fuerit. Admiſce mel,& amo-
D ta ab igne colato,& adiice illis lathyrin, coſtum,& granum Cnidium.Et,ſi placet,admiſce etiam rheum barbarum,& reponito in vaſe,datóque vnc.vnam, aut pro viribus.

Cap. XX.

OXYMELITIS confectio dicta amara,ad ſtomachicos, hydropicos,colicos,& vteri mala admodum laudata.Aloes flauæ vnc.duas,folii vnc.vnam,coſti, caſiæ, amomi,iridis,ſing.drach.ſemis, piperis communis,Samii aſteris, ſing.drach.vnam,aceti,& mellis Attici, ſin-
E gul.ſextarium ſemis & quartam eius partem, fœniculi vnc.duas.Fœniculum priùs in aceto coctum abiice:acetum admiſce melli:& poſtquam cocta fuerint vſque ad conſiſtentiam eximito:& vbi commoueris, reliqua inſperge trita.

Cap. XXI.

OXOS ACCHARI confectio valde probata,cõferens ad tertianas,duplices tertianas,continuas,& ardẽtes febres,lipyrias,& hecticas. Aceti vncias quatuor, ſucci mali Punici acidi vnc.octo, ſacchari puri lib. vnam.
F coquito bene ad conſiſtentiam,& recõdita in vaſe præbeto ieiuno cum tepida aqua. Quòd ſi verò neceſſitas exigat,dato etiam in medio diei cum aqua frigida,Domino confiſus.

Cap. XXII.

OXYPORIVM ex granis iuniperi, Lamnæon vocatum,probatum & expertum ad omnem cauſam frigidam ſtomachi,& eos qui comitiali morbo laborant.Spicæ nardi drach.vnam,piperis communis vnc.vnam,pu-
G legii vnc.vnam ſemis,cumini vnc.duas,ſilphii drachm. quatuor,ammeos vnc.vnam,ſeminis apii vnc.vnam ſemis,petroſelini vnc.quatuor,zingiberis vnc.vnam,thymi,berenicarii,ſingul.vnc.vnam ſemis,rutæ viridis vnciam vnam,granorum iuniperi paruorum vnc. vnam, mellis Attici deſpumati quod ſatis eſt. Deinde cuminũ macerato in aceto acerrimo die & nocte,& ſubactum cũ cæteris ſpeciebus tundito,& cum melle madefacito datóque cochlearium vnum quando lubet. Eſt verò experientia comprobatum.

H Cap. XXIII.

OXYPORII boni cõfectio ad omnis generis morbos.Oportet autem diuites ſingulis diebus hoc ipſum in menſa paratum habere.Concoctiones enim iuuat, & bonam facit aluum,tuſſientibúſque ſine febre confert

non admixto aceto, præbeto cochlearium vnum ieiuno dormituro. purgat enim confeſtim ſingulis diebus. Comeſtum autem caput & totum corpus purgat, pituitam & vtranque bilem, flauam ſcilicet & nigram: & omnem humorem ſubducit quotidie ſumptum, vt propemodum ſine morbo accipientem ſeruet per omne vitæ ſuæ tempus. Obſtructiones iecoris & veſicæ tollit. Ferunt nonnulli medicorum quòd ipſum colum etiam ſanet, & renes dolere non ſinat, atque ſtillicidium vrinæ & calculum fieri haud permittat, ſiquis eo vt intincto vtatur. Zingiberis, piperis communis, cumini, ſingulorum vnciam vnam, baccarum lauri decorticatarum ſeptem, caryophyllorum gra. triginta, grani Cnidii repurgati ſiliq. tres, foliorum rutæ viridium vnc. ſemis, mellis Attici deſpumati ſextarios duos. Vbi vſum eius quemadmodum dictum eſt experiri volueris, admiſceto aceti acerrimi cochlearia duo, oxyporii aceti cochlearium vnum. Qui hoc dedit medicamentum dixit quòd ille qui eo quotidie vt intincto vtitur, pedes nunquam dolebit: eſt enim diuinum medicamentum.

Cap. XXIIII.

OXYPORIVM bilem educens mirabile. Epithymi, petroſelini, piperis albi, ſcammoniæ, zingiberis, ſingulorum vnc. duas, ſeminis apii vnc. ſemis, aniſi ſcrupulos octodecim. Trita irrigato cum melle Attico deſpumato ſufficiente: & poſtquam bene confeceris, dato adultis cochlear. tria manè ieiunis: pueris autem, cochlearium vnum ſemis.

Cap. XXV.

OXYPORIVM ſtomachicum ad cruditatem & inflationem probatum. Piperis albi, ſinonis Syriaci, ſeminis petroſelini, zingiberis, ſucci rutæ, coſti, ſing. vnc. vnam. Trita irrigato cum mellis deſpumati libra vna. Confectum probè dato pondere cochlearii vnius manè ieiuno.

Cap. XXVI.

OXYPORIVM ſtomacho gratum, Midonis regis. Piperis communis, corymborum thymi, iridis Illyricæ, origani, hyſſopi, ſing. vnc. vnam. Trita madefacito cum melle deſpumato ſufficienti, datóque manè ieiuno cochlearium vnum.

Cap. XXVII.

GINGIVAS fluxione infeſtatas ſanans. Panis vſti, origani, ſingul. vnc. ſemis, ſalis communis vnc. vnam. Læuigata bene accommodato gingiuis & confeſtim ſanabuntur.

Cap. XXVIII.

OXYPORIVM quo vſus eſt Apollonius, cõcoctionem iuuans. Piperis vnciam vnam ſemis, libyſtici vnc. vnam, petroſelini Macedonici vnc. ſemis, carei vnc. ſeptem ſemis, ammeos drach. ſex ſemis, carnium baccarum iuniperi, ſeſelis, ſingulorum drach. duas. Trita cũ melle Attico madefacito, & præbeto manè ieiuno cochlearium vnum.

Cap. XXIX.

VINI confectio ex malis & cydoniis. Cydoniorum & malorum carnium repurgatarum, ſingul. lib. ſemis, muſti ſextarios quinque. Coiice cydonia & mala in muſtum, & vtraque ſoli exponito diebus triginta. Roborat ſtomachum, & confert non appetentibus cibum, iecinoriſque imbecillitatem iuuat. Semina malorum & cydoniorum abiicito: & bene confectum, vſu poſtulante, dato.

Cap. XXX.

VINI irini confectio mirabilis, experta. Iridis Illyricæ, ſeminis fœniculi, aniſi, cumini, folii, ſingul. drachm. duas, carei, piperis cõmunis, ſeminis petroſelini & macedoniſii, ſeſelis, zingiberis, myrrhæ, maſtiches, ſingul. drach. tres, ſeminis apii drach. quatuor, mei drach. vnam ſemis. Trita madefacito cum vini boni lib. quindecim, & mellis deſpumati lib. tribus. Vbi probè confeceris, bibendum præbeto ieiunis cyathos tres tepidos. hoc facit ad omnem ſtomachi cauſam, & omnes morbos. præſumitur ad euitandum mala. Datur autem ter menſe. probatum eſt: vtere igitur confiſus Domino.

Cap. XXXI.

ŒNOMELI ſanum, concoctionem iuuans, & ad inflationes vtile. Vrinam mouet, & ad interna omnia conducit. Eſt inſtar antidoti, vtile admodum & mirabile. Betonicæ herbæ drach. vnam, folii drach. duas. Trita bene madefacito cum mellis deſpumati lib. quatuor ſemis, & vini veteris odorati lib. duabus & quarta parte. Confecti ſingulis diebus dato calicem vnum ieiuno tepidum.

Cap. XXXII.

VINVM acidum confeſtim emendans. Gallam cõtuſam coniice in vinum.

Cap. XXXIII.

VINVM nigrum reuera album faciens. Salis acris manipulum 1. Tritum coniice in vinum & album efficiet, aut ſerum lactis quod ſatis eſt, aut clematis albæ cinerem.

Cap. XXXIIII.

VINVM nigrum vt breui album fiat. Clematis nigræ cinerem coniice in vinum, & conquaſſatum obturato probè, & ſinito.

Cap. XXXV.

VINVM vt pellucidum confeſtim fiat. Alba ouorũ coniice in vas quotquot ſuffecerint, & vinũ quoad ſpumat concutiatur. cum vino & modicũ ſalis albi tenuis, & fit album. dein impleto vas vino: & cum vaſe figulino ita facito. commoueto iuſto tempore vinum, & exquiſitè obturato.

Cap. XXXVI.

VINVM pellucidum, odoratum, & dulce faciens. Grana myrti matura exiccato & contundito, ac in vinũ coniicito. aut mala macerato in aqua, & reconditam aquam infundito in vinum: aut œnanthen tempore quo floret à frutice acceptam in vinum coniice, & ceram cũ thure ſuffito.

Cap. XXXVII.

VINVM vt ſtabile permaneat, admodum probatum. Marinam in vinum coniicito, & ſtabile ſeruabis, aut fæcem olei per ſaccum tranſmiſſam & ſubactam cũ mellis puri dimidia parte, & concoctam pone in vaſis fundum. manet enim & ſeruatur plurimo tempore.

Cap. XXXVIII.

VINVM nouum vt vetus breui fiat. Amygdalarum amararum repurgatarum vnc. tres, fœnigræci manip. vnum. Contũde vtraque & pone in vaſculum, & obturato bene.

Cap. XXXIX.

VINVM turbidum vt confeſtim repurgetur. Olei fæcem ter coctam cõiice in vas menſura cotylæ vnius, & emendabitur confeſtim: eſt enim probatum.

Cap. XL.

VINVM album & ſuaue vt fiat. Muſtum ipſum cõiectum in dolium diebus tribus aut quinque non operito: dein tegito & ſinito.

Cap. XLI.

VINVM quod aceſcere incipit, vt ſanandum & corrigendum. Ollam nouam aut aliud vas aqua impleto, & ita facito. Vas operito, & in illud vinum coniicito: dein operito, & permitte vt parum reſpiret. ac poſt tres dies inuenies vinum minimè acidum, ſed vas ipſum acetum redolens. fac hoc multoties quoad perfectè corrigatur. Alii lac caprinum iniiciunt, vigeſimam nimirum partẽ vini, & diebus quinque tegunt, & poſtea in aliud vas effundunt vinum, diebúſque decem tegunt, & non mutatur vinum.

Cap. XLII.

VINI conditura mirabilis. Quando vinum purgatum fuerit, condito hunc in modum. Cardamomi, iridis Illyricæ, caſiæ, ſpicænardi, meliloti, ligni balſami, iũci Alexandrini, nardi Celticæ, ſing. vnc. ſemis, croci ſcrupulos tres. Trita ligato in linteo tenui, deinde in vinum coniicito: & vbi probè commoueris, exquiſitè obturato & boni coloris vinũ efficies. aut thuris maſculi manip.

quatuor triti & cribrati vt pollinem cõiicito in vinum: & poſtquam probè commoueris,finito. Hoc auſterum faciet vinum.

Cap. XLIII.

OPOBALSAMI confectio. Fauum opportunè collectum calamo ſectum,in vaſculum coniicito pondere libræ vnius.Deinde adiice illi olei maſtichini libr. tres,& vas validè obturato,ac moueto diebus quinque ſine interuallo.Poſtea inſpecto apertóve vaſculo, in id coniice xylobalſami triti vnciam vnam.& rurſum diebus quinque moueto.Dein iterum coniice in illud cardamomi vnc.vnam:ac rurſus quinque diebus moueto. Tandem coniice in illud ſeminis coriandri triti vncias tres,& commouens validè,diebus viginti ſoli exponito, & vtere.

Cap. XLIIII.

OPOBALSAMI probatio. Laneæ veſti inſtillatus & ſiccatus,maculam non facit: lacti autem inſtillatus,id coagulat:aquæ verò inſtillatus,celeriter liquatur, & lactis modo albeſcit.

Cap. XLV.

ŒNANTHARION odoratum valde. Amomi vnc.tres,folii vnc.duas,coſti vnc.vnam,ſpicæ nardi, caryophylli,ſtyracis,ſing.vnciam vnam, opobalſami vnc. tres,vini odorati ſextarios quinque,liliorum exemptis vnguibus,& in vmbra exiccatorum vncias octo. Tuſa& cribrata, ſtyracem verò in tenuiſſimas partes diuiſum, coniice in vas lati oris:dein admiſce vinum & opobalſamum,ſimúlque concuſſis obturato os vaſculi,& ſoli exponito diebus quadraginta.

Cap. XLVI.

ŒNANTHES confectio admodum probata. Amomi vnc.vnam,caſiæ,ſtyracis,folii,ſing.vnc.ſemis,opobalſami vnc.tres,liliorum flores quinquaginta, vini anaſcaloti aut gaziti ſextarios octo. & ſic bene confecto vtere.

Cap. XLVII.

GINGIVAS oris & exanthemata ſummè curans, valde laudatum & mirabile. Aloes vnc.ſemis, nitri Alexandrini,opii,miſyos,ſingulorum vnc.ſemis. Trita exhibeto.

Cap. XLVIII.

GINGIVAS excreſcentes,intumeſcentes,putrefactas ac cruentas ſanans.Malum Punicum integrum accipe,& in internam eius partem totam repurgatam iniice mellis Attici deſpumati,aluminis ſciſſi,cinamomi: aſſatóque in calido cinere,& permitte vt probè ferueat. Dein cum eo colluito aut illine gingiuas: poſtea verò abluito cum decocto rubi,foliorum oleæ tenerûm, ſidiorum,balauſtiorum,roſarum,rhois Syriaci, meſpilorum,& baccarum myrti. coquito ad tertias,& vtere.

Cap. XLIX.

ORIS fœtorem ſedans, valde bonum & laudatum. Hordei,fœnigræci,ſingul. vnc.ſemis, myrrhæ hexagia duo.Ligato tutò in [a] ſubtili linteo,aſſato in calido cinere donec in carbonem vertatur. Dein admiſce piperis communis,maſtiches grana quinquaginta. & trita madefacito cum melle,& illine quando lubet.

a Subtili]Nicolai manuſcriptus codex χονδρῷ legit, corruptè pro ἀραιῷ.

Cap. L.

DENTES muniens admodum laudatum. Radix herbæ pentadactyli quotidie commanducata, illæſos ipſos ſeruat.Quòd ſi verò eroſi fuerint,& dolore affecti, commanducata dolorem abigit.Similiter & pyrethrum eſt probatum.

Cap. LI.

DENTIVM & pudendorum putredinibus & fluxionibus accommodatum.Nitri puri drach.vnam, ſalis foſſilis drach.tres,gallarum, chalcanthi, ſquillæ aridæ, ſingulorum drachm.quatuor. Tritis paululum affunde mellis,& redige ad emplaſtri formam.Inuoluta in pannum lineum vrito ad carbones. dein læuigata reconde in vaſe vitreo,ac illis vtere.

Cap. LII.

DENTIVM dolorem ſanans,mirabile admodum. Tedas pingues in oleo coquito, & colluito dentes. Acetum quoque calidum ſi eo colluantur fluxione laborantes dentes,ſanat.

Cap. LIII.

DENTES refrigeratos & fluxione infeſtatos iuuans,valde laudatum.Graminis radicem in aqua coquito, & dentes dolore affectos colluito:ac ſanabis.

Cap. LIIII.

DENTES commotos mirabiliter firmans.Ærugo in vino diſſoluta,ſi eo colluantur ſæpius dentes,ſummè facit.Similiter alumen ſciſſile læuigatum & aſperſum, confert.

Cap. LV.

DENTES ab ictu commotos firmans.Lacte aſinino crebrò dentes collue,& confeſtim ſanabis.

Cap. LVI.

DENTIVM dolorem ſedans admodum laudatũ: Hyænæ dentes admoti dentibus,& appenſi.

Cap. LVII.

DENTIVM dolores ſedans,& commotos firmãs. Cypariſſi pilulas teneras in vino coquito tertio quouis die,& crebrò dentes colluito.

Cap. LVIII.

DENTIVM dolores ſedans,probatum. Lapathi radicem in aqua decoquito, & ex eius decocto dentes colluito.

Cap. LIX.

DENTES eroſos & putrefactos iuuans. Pyrethri radicem contuſam in acerrimum acetum coniice, ac ſinito illic diebus quadraginta:poſtea reliquos dentes primùm cera oblinito,& in eroſum dentem prædictum acetum coniice:& poſt horam digito eroſum extrahito dentem,& confeſtim ſine dolore illum eiicies.

Cap. LX.

DENTIFRICIVM quo vtor, Archelai medici. Coſto & ſalibus lychnos vacuos tres imple,& vbi aſſaueris,coniice in mortarium cum plantagine maiore. Tuſa & per tenue cribrum tranſmiſſa præbeto,vſu exigente vt probata.

Cap. LXI.

DENTES fluxione laborãtes & commotos iuuãs, valde pulchrum & mirabile.Cedriæ lib. ſemis quartam partem,aluminis ſciſſi libræ quartam partem, aceti lib. ſemis quartam partem.Coquito hæc, & cum tedis pinguibus moueto quoad mellis craſſitiem nanciſcantur. Pòſt reconde in vaſe vitreo & vſu poſtulante,collue dentes cum poſca,& hoc medicamentum illine. hoc tribus facito menſibus,& nunquam dolebunt dentes.Per hoc medicamentum tam magnum affectum gratia Dei curaui vt etiam oſſa deciderent.

Cap. LXII.

DENTIVM ſmegma quo vtor,dentes albos conſeruans, & ad cruentas gingiuas admodum laudatum. Cornu ceruini vſti lib.vnam,ſalis ammoniaci lib.vnam ſemis,maſtiches,piperis communis, ſingulorum vnciã vnam,floris iunci odorati drach.vnam,coſti, cardamomi,cyperi,folii,roſarum , ſingul.drach . quatuor . Trita cribrato,& recondito in vitreo vaſe, vſuque exigente inſpergito.

Cap. LXIII.

DENTES eroſos mirabiliter iuuans. Buxi faſciculum vnum,hederæ nigræ,folia lauri,ſingulorum manipulum vnum.Hæc contuſa coniice in ollam & aquam pondere lib.tredecim ſemis.Coquito quoad remanſerit lib.vna ſemis.acceptum dẽtibus affunde,& eadem hora ceſſabit malum.

Cap. LXIIII.

DENTIFRICIVM candidos reddens & ſtabiles dentes,admodum laudatum . Caſiæ drachmas octo; ſtaphidis agriæ dr.quatuor,aluminis ſciſſi drach . octo, coſti,maſtiches,ſingulorum drachmas quatuor , cornũ ceruini vſti drach.duodecim, ſalis frixi drachmas duas;

piperis albi drachmas octo.Hæc probè trita, vſu poſtu- A
lante,præbeto.

Cap. LXV.

F DENTIBVS nitorem inducens, & ad omnia oris mala conferens,óſque ſuauiter olere faciens. Vitri puri & ſplendidi libr.vnam,iridis vnc.ſemis,pyrethri,aluminis ſciſſi, ſingul.dr.duas,folii,coſti,thuris, ſingul. drachmam vnam.Hæc trita in pollinem præbeto vt iis fricentur dentes.

Cap. LXVI.

DENTIVM dolorem ſedans eadem hora.Si ex in- B
ferioribus dentibus aliquis laboret, ex inferiore lapide molendini excinde lapillum ſole oriente in nomine laborantis, & ligatum in laneum pannum appende dentibus: ſi verò ſuperiorum aliquis doluerit, ſuperiorem lapidem molendini contunde,fac vt prædictum eſt.aut octopedis marini dentem ſuſpende: idem enim efficit.

Cap. LXVII.

DENTES refrigeratos ſummè curans. Accipe murem viuum, & exemptum eius dentem appende den- C
tibus ægrotantibus.Murem autem viuum occidito.

Cap. LXVIII.

DENTES commotos mirabiliter ſtabiliens. Aluminis ſciſſi,mannæ,ſingulorum hexag.vnum.Probè trita inſperge deſuper.

Cap. LXIX.

DENTIVM dolorem curans, nec eoſdem commouens,ſed ſplendidos potiùs faciens, & gingiuas fieri cruentas haud permittens,neque excreſcere. bonum etiam odorem ori conciliat.Aluminis ſciſſi vnciam vnā, D
thuris maſculi vnc.ſex,folii vnc.vnam.tritis vtere.

Cap. LXX.

DENTIFRICIVM mirabiliter candidos faciēs dentes.Teſtarum ſepiæ,pumicis,aloes flauæ,ſingul. vnciam vnam,folii drach.ſeptem,floris iunci odorati drachmam vnam.Trita præbeto.

Cap. LXXI.

DENTES commotos ſanans,probatum. Sidiorum, gallarum,pyrethri,maſtiches,croci,thuris,ſing. hex. vnum.Trita deſuper inſpergito. E

Cap. LXXII.

DENTIVM dolorem ſedans,efficaciſſimum. Staphidis agriæ drachmas quatuor, radicis panacis drach. duas,nitri,folii,ſingulorum drachmam vnam. Trita pa paueris decocto vnito,& iis oblinito dolentes dentes.

Cap. LXXIII.

DENTIFRICIVM valde efficax. Salis frixi vncias tres,origani,xylocaſiæ,pumicis,ſing.vnc.vnā, myrrhæ drach.vnam: trita inſperge dentibus.

Cap. LXXIIII. F

DENTES nigros albos faciens.Hordei & ſalis,ſingul.hexag.vnum.Toſtis & læuigatis ſimul, fricato crebrò dentes.

Cap. LXXV.

DENTES muniens mirabiliter.Radicem tithymali coquito in vino quoad vini dimidium relictum fuerit,& præbeto ex ipſo ad colluendum os bis menſe,& nunquam is dolebit dentes: eſt enim expertum.

Cap. LXXVI.

DENTIVM ſmegma admodum laudatum. [a]Lo- G
lium & mel ſubigito,vt ceratum fiant. ligatáque in purum linteum vrito, & læuigatis admiſce parum iridis probè cribratæ: deinde illine,& miraberis.

a Lolium]In codice Nicolai legitur αἴλας,mea quidem ſententia non rectè pro αἴρας.

Cap. LXXVII.

DENTIVM fluxionem ſiſtens & cruentas gingiuas ſanans,commotóſque dentes ſtabiliens, admodum fidele. Aluminis ſciſſi libram vnam,piperis albi, ſaluiæ ſiccæ,zingiberis,ſingul.vnciam vnam.Tritis fricato dē- H
tes,vt expertis.

Cap. LXXVIII.

DENTES minutatim frangens,& citra ferrum eiiciens.Lacrymæ hederæ,[a]phormii,piperis communis, ſingulorum vnciam vnam.Trita probè dētibus inſperge,& miraberis.

a Phormii]Nicolai codex hîc & in ſequenti compoſitione non rectè φορμίνς pro φορμίου legit.Phormii autem meminit Paulus libro 7.atque id ipſum attractoria præditum eſſe facultate.

Cap. LXXIX.

DENTES ſine dolore,præter opinionem extrahens.Aluminis ſciſſi & rotundi,ſingulorum drachmam vnam,phormii drachmas duas,chalcitidis vnciam vnā, miſyos,minii,ſingulorum drachmam vnam.Repurgatis & tritis dentes oblinito, & paulo pòſt citra dolorem mouebis.

Cap. LXXX.

DENTIVM putredines & gingiuas ſanans. Folii vitis vncias tres, aluminis ſciſſi,miſyos,mannæ, ſingul. drach.duas,æruginis drachmam vnam. Trita conformato.Purgat enim,ad cicatricem ducit, fluxionémque reprimit.expertum.

Cap. LXXXI.

DENTIBVS cōueniens quo vtor, laudatum admodum ad dentes commotos,gingiuarum inflammationes,& excreſcentem earūdē carnem. Præcipuè verò facit inſufflatum ad tonſillas,antiades,& vuam ita corruptam vt non admittat chirurgiam. bibitur etiam à ſpuentibus ſanguinem. Datur autem cochlearium vnū cum aqua,aut poſca.vtitor hoc tanquam myſterio.Gallarum libras duas,aluminis ſciſſi drachmas ſedecim,iridis Illyricæ drachmas ſex,folii drachmas quatuor,amomi vnc.vnam,roſarum drach.quatuor. Tritis vtere vt expertis & mirabilibus.

Cap. LXXXII.

DENTIBVS conueniens,ad nomas [a]oris,dentes commotos,putreſcentes gingiuas & cruentas, earundémque excreſcentem carnem conferens. In ſumma, ad putredines oris,Neſimus hoc vehemēter laudat.Gallarum,acanthæ Ægyptiæ,rhois obſoniorum,balauſtiorum,cytinorum mali Punici,ſingulorum vnciam vnā. Trita habeto arida.vſu poſtulante melle madefacta illine.aut arido vtere etiam ad pudendorum nomas. expertum eſt.

a Oris]Codex Nicolai bis in hac compoſitione legit τὰς ἐπωμίας, mea quidem ſententia parum rectè,pro ἐν τῷ στόματι.Neque enim ἐπωμίας ſignificatio huic loco ſatis quadrare videtur.

Cap. LXXXIII.

SVPERCILIA alba nigra faciens. Miſy læuigatum cum aceto illine ſuperciliis.

Cap. LXXXIIII.

VISVM acuens,bonum & mirabile.Hederæ lacrymam cum melle Attico mixtam illine.

Cap. LXXXV.

VISVM acuens,pulchrum,mirificum admodum.
F Perdicis iunioris ſanguinem cum melle ſine fumo ex æquo ſubactum,illine.

Cap. LXXXVI.

SERPENTIS, canis,& omnis venenati animalis morſum atque aurium dolorem ſanans. Dracontium herbam,aut radicem,aut botryon coniice in oleum,coquito donec frixetur & ad tertias abſumatur: dein colato & in vaſe recondito. vſu poſtulante accipe & illine morſum: aure autem dolente,tepidum inſtillato.

Cap. LXXXVII.

G POTVS conferens iis qui nonniſi recta ceruice ſpirant,expertus. Abrotoni,ariſtolochiæ, abſinthii, ammoniaci,ſeminis rutæ ſylueſtris,ſulphuris viui, ſingul. vnciam ſemis. Trita irrigato cum melle deſpumato, & dato fabæ magnitudine manè ieiuno.

Cap. LXXXVIII.

ARTICVLORVM lumbricitatem ſanans, expertum.Ramenta ſquillæ in aceto acri coquito vt emplaſtri formam nanciſcantur.Hæc deſuper ligato,& illic immota tribus diebus ſinito.

H Cap. LXXXIX.

OMPHACOMELITIS confectio ad cœliacos, dyſentericos,& ſtomachum fluxione infeſtatum: roborat nanque.Succi vuæ acerbæ libras quindecim, mellis

Attici deſpumati lib.ſex.Bene coquito & recondito ad vſum.

Cap. XC.

OMPHACII cōfectio vt collyrium. Vuæ acerbæ ſucci diſſoluti vſque ad colliquationem,ac reconditi. Aliud.Succi vuæ acerbæ,croci,myrrhæ, ſing. vnc.tres, aluminis ſciſſi,mellis Attici,ſing.vnc.vnam. Bene confecto vtere.

Cap. XCI.

QVAE confert confici menſe Maio & Iunio.Droſaton,hoc eſt ſerapium,aquam roſaceam, mel roſaceum, ſtillatitium roſarum liquorem, oleum roſaceum, anethinum & chamæmelinum, œnāthénque fructum ſylueſtris vitis colligas,& alias quaſdam ſpecies quæ conficiuntur à ſeplaſiariis iuſſu medicorum.

Cap. XCII.

QVAE confici confert mēſe Iulio & Auguſto. Diamoron,diacaryon,quæ parantur ad vſum oris.

Cap. XCIII.

QVAE prodeſt confici menſe Septembri, Octobri, & Nouembri.Mulſam,cydoniten,oleum melinum, polypodyton,myrtinum,citratum,oleum laurinum, lentiſcinum,rhoiton,ex ſucco malorum Punicorum factū, & aliæ quædam ſpecies & confectiones.

Cap. XCIIII.

CONIVRATIO, oſſis deuorati eiectio. In nomine magni Dei omnipotētis,&c. *Reliqua vix in Latinum ſermonem commodè & citra offenſionem multorum transfundi poſſent, & ridicula admodum ſuperſtitioniſque plena ſunt. Quæ de induſtria & conſultò à nobis omiſſa ſunt.*

Cap. XCV.

SI quis os piſcis,quod ſpina vocatur,deglutierit,aliā ſpinam accipiens impone capiti & confeſtim abſorbetur,gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti.

INDEX PESSORVM PROPOMATVM, AD alopecias & alia diuerſa mala conferentium medicamentorum.

Peſſus conceptionem adiuuans, admodum probatus, Cap.I.
Peſſus conceptionem iuuans,quo vtebatur mulier Barbara,& ſtatim concepit, Cap. II.
Peſſus conceptionem iuuans,vterum auerſum in rectū ferens,& alia efficiens, Cap. III.
Peſſus relaxans,& omnem duritiem diſſoluens, Cap. IIII.
Peſſus emolliens Demarchi mirabilis, Cap. V.
Peſſus ad hydropicas mulieres valde bonus, Cap. VI.
Peſſus ad veſicæ dolores mirificus, Cap. VII.
Peſſus conceptioni conferens mirabiliter expertus, Cap. VIII.
Peſſus menſes mouens expertus, Cap. IX.
Peſſus ad omnem duritiam & è partu dolores vehemētes, Cap. X.
Peſſus ad duritiem,extenſionem,phlegmonen, & œdemata vteri, Cap. XI.
Peſſus emolliens ad phlegmonen & duritiem vteri, Cap. XII.
Peſſus menſes eliciens expertus, Cap. XIII.
Peſſus ſimilis expertus, Cap. XIIII.
Peſſus ſimilis probatus, Cap. XV.
Peſſus ad duritiem, diſtenſionem, phlegmonen,& condylomata vteri, Cap. XVI.
Peſſus menſes ducens,expertus, probatus, Cap. XVII.
Peſſus ſimilis expertus, Cap. XVIII.
Peſſus ſimilis probatus, Cap. XIX.
Peſſus ſimilis alius, Cap. XX.
Peſſus alius mirabilis, Cap. XXI.
Peſſus alius admodum bonus, Cap. XXII.
Peſſus ſimilis & purgatorius, Cap. XXIII.
Peſſus ſimilis valde mirabilis, Cap XXIIII.
Peſſus ad omnem vteri immunditiem, Cap. XXV.
Peſſus menſtrua educens,admodum neceſſarius, Cap. XXVI.
Peſſus ſimilis valde probatus, Cap. XXVII.
Peſſus menſes educens & omnem vteri immunditiem purgans, Cap. XXVIII.
Peſſus ſiſtens,ad omnem ſanguinis eruptionem,& malè affectum vterum conferens, Cap. XXIX.
Peſſus conceptionem iuuans expertus, Cap. XXX.
Peſſus ad vterum vnde ſanguis emanat,probatus, Cap. XXXI.
Peſſus multi vſus, Cap. XXXII.
Peſſus ad vteri maniam mirabilis, Cap. XXXIII.
Peſſus ad ſtillicidium vrinæ mulieris laudatus, Cap. XXXIIII.
Peſſus conceptionem adiuuans expertus & vtilis, Cap. XXXV.
Peſſus conceptioni conferens, valde bonus & probatus, Cap. XXXVI.
Peſſus menſtrua eliciens, expertus, Cap. XXXVII.
Peſſus purgatorius valde bonus & expertus, Cap. XXXVIII.
Peſſus Galeni ad exulceratum vterum, Cap. XXXIX.
Peſſus dolorem ſedans,mirabilis, Cap. XL.
Peſſus relaxans,ad phlegmonen, Cap. XLI.
Peſſus ad rupturam,aſperitudinem,& aquæ impetum, valde neceſſarius, Cap. XLII.
Peſſus ad ſanguine manantem vterum, Cap. XLIII.
Peſſus ad profluuium muliebre,admodum laudatus, Cap. XLIIII.
Peſſus conceptioni conferens certus, Cap. XLV.
Propomatis cydonitis confectio, *Legitur infrà conditi,* Cap. XLVI.
Propoma abſinthite,mirabile, Cap. XLVII.
Propoma aſinite valde bonum, Cap. XLVIII.
Propoma pulegii,admodū probatum, Cap. XLIX.
Propoma ſtyracis valde laudatum, Cap. L.
Propoma roſaceum,admodū mirabile, Cap. LI.
Propoma abſinthite,valde probatum, Cap. LII.
Propoma è pyris,valde laudatum, Cap. LIII.
Propoma ex aſaro,admodum laudatū, Cap. LIIII.
Propoma ex amygdalis,ad ſuppuratos, & thorace malè affectos probatum, Cap. LV.
Propoma pituitam ducens ſtomachi & oculorum, Cap. LVI.
Propoma ex citro admodum probatū, Cap. LVII.
Propoma ex polypodio ad melancholicos: ventrē quoque ſubducit, Cap. LVIII.
Propoma ſimile, Cap. LIX.
Propoma ex carpeſiis vocatum pulcherrimum, Cap. LX.
Propoma ex aloe,ad iecinoroſos & ſtomachicos, Cap. LXI.
Propoma odoratum,humorum copiam excernens per ventrem,& vomitum, Cap. LXII.
Propoma ad quartanas expertum, Cap. LXIII.
Propoma ad quartanas,quo vtor,expertum & probatū, Cap. LXIIII.
Propoma ad quartanas mirabile, Cap. LXV.
Propoma ad quartanas probatum, Cap. LXVI.
Propoma ad quartanas certum, Cap. LXVII.

Propoma ad quartanas mirabile, Cap.LXVIII.
Propoma ad hydropicos,valde probatum, Cap.LXIX.
Propoma ex cumino mirabile, Cap.LXX.
Ad alopeciam probatum, Cap.LXXI.
Ad alopeciam capillorum expertum, Cap.LXXII.
Ad alopeciam capillorum admodum probatum, Cap.LXXIII.
Ad alopeciam puerorum mirabile, Cap.LXXIIII.
Ad alopeciam valde laudatum, Cap.LXXV.
Ad alopeciam expertum, Cap.LXXVI.
Ad alopeciam mirabile, Cap.LXXVII.
Ad alopeciã:capillos etiam naſci facit, Cap.LXXVIII.
Ad alopeciam valde laudatum, Cap.LXXIX.
Ad alopeciam, Archigenis,laudatum, Cap.LXXX.
Ad alopeciam & omne capillorum defluuium, alphóſque diuturnos vtile, Cap.LXXXI.
Ad alopeciam Aſclepiadis probatum, Cap.LXXXII.
Ad alopeciam capillorum admirabile admodum, Cap.LXXXIII.
Ad alopeciam Sorani, valde laudatum,Cap.LXXXIIII.
Ad alopeciam Archigenis probatum, Cap.LXXXV.
Ad alopeciam,laudatum admodum, Cap.LXXXVI.
Ad alopeciam,caluitium,& capillorum raritatem in capite aut mento,aut ſuperciliis, Cap.LXXXVII.
Ad alopeciam Oribaſii,mirabile, Cap.LXXXVIII.
Ad alopeciam & diuturna mala, Cap.LXXXIX.
Ad porriginem exulceratam,admodum laudatum, Cap.XC.
Ad porriginem exulceratam, & achores admodũ probatum, Cap.XCI.
Ad porriginem exulceratam, achores & impetigines humidas, Cap.XCII.
Ad achores capitis expertum, Cap.XCIII.
Ad exulceratam porriginem medicamẽtum vehemẽs, Cap.XCIIII.
Ad humidas achores,valde laudatum, Cap.XCV.
Ad præhumidas achores & impetigines, Cap.XCVI.
Ad quotidianas,quartanas,ſtomachum,comitiali morbo correptos,lienoſos & hydropicos,Cap.XCVII.
Ad parotidas laudatum, Cap.XCVIII.
Ad ſingultus & arthriticos, Cap.XCIX.
Ad pſydracia calidiſſima & fera, Cap.C.
Ad lethalia mirabile admodum, Cap.CI.
Ad dentium dolorem expertum, Cap.CII.
Vt dens ſua ſponte excidat, Cap.CIII.
Ad dentium dolorem mitigatorium, Cap.CIIII.
Ad cruenta & recentia vulnera,conglutinatorium, Cap.CV.
Ad oris vlcera puerorum, Cap.CVI.
Ad abſceſſus mirabile & probatum, Cap.CVII.
Ad minuendos tumores,admodum laudatum, Cap.CVIII.
Ad ſecundas mulieris appenſas, Cap.CIX.
Ad violentias,valde probatum, Cap.CX.
Ad penſiles verrucas laudatum, Cap.CXI.
Ad eminentias mirabile probatum, Cap.CXII.
Ad eminentias expertum laudatum, Cap.CXIII.
Ad eminentias expertum, Cap.CXIIII.
Ad internas & externas eminentias potus mirabilis, Cap.CXV.
Ad internas & externas eminentias, Cap.CXVI.
Ad incipientes affectus laudatum, Cap.CXVII.
Ad pterygia digitorum mirabile, Cap.CXVIII.
Ad feruentes papulas admodum probatum, Cap.CXIX.
Ad feruentes papulas in ore puerorum,Cap.CXX.
Ad eryſipelata admodum probatum, Cap.CXXI.
Ad eryſipelata,& omnem inflammationem,& ad malũ zoſtera vocatum Cap.CXXII.
Ad eryſipelata mirabile, Cap.CXXIII.
Ad pedum fluxionem incipientem probatum, Cap.CXXIIII.
Ad eryſipelata, Cap.CXXV.
Aduerſus inſomnia mirabile valde, Cap.CXXVI.
Ad oculos quos capilli pungunt laudatum, Cap.CXXVII.
Ad depilatos oculos, & capillos non habentes, Cap.CXXVIII.
Ad encãthides admodum mirabile, Cap.CXXIX.
Ad grandines oculorum, Cap.CXXX.
Ad grandines in palpebris, Cap.CXXXI.
Ad pterygia oculorum, Cap.CXXXII.
Ad polypos & ozænas probatum, Cap.CXXXIII.
Ad polypos,certum, Cap.CXXXIIII.
Ad ozænas,nomas,eroſiones,denſitates,& mala omnia narium, Cap.CXXXV.
Ad vlcera in naribus laudatum, Cap.CXXXVI.
Ad encanthidas & pterygia probatum,Cap.CXXXVII.
Ad oculos quos pili pungunt laudatum, Cap.CXXXVIII.
Ad durities parotidum bonum, Cap.CXXXIX.
Ad lumborum dolores,admodum laudatum, Cap.CXL.
Ad ſingultum,valde bonum, Cap.CXLI.
Ad lumbricos expertum, Cap.CXLII.
Ad lumbricos latos & aſcarides, Cap.CXLIII.
Ad morſus ſtomachi citra manifeſtam cauſam, Cap.CXLIIII.
Pentamyri confectio,admodum probata, Cap.CXLV.
Ad phlegmonen faciei mirabile, Cap.CXLVI.
Ad phlegmones ex ſectione venæ natas & duritiam, Cap.CXLVII.
Ad viſcera,lienem & hydropem,emolliens & diſcutiẽs, Cap.CXLVIII.
Ad phlegmonen crurum aut pedum, Cap.CXLIX.
Potus expertus, humiditatis exiccatorius, Cap.CL.
Ad tormina ventris admodum mirabile, Cap.CLI.
Ad hebetudinem mirabile, Cap.CLII.
Potus ad ſuppuratos & abſceſſu laborantes,iecinoroſóſque, Cap.CLIII.
Vt vino non ſæpius vtendum, Cap.CLIIII.
Ad vrinæ difficultatem,calculumque admodum bonũ, Cap.CLV.
Ad reduuias valde bonum, Cap.CLVI.
Ad penſiles verrucas & thymos in pudendis, Cap.CLVII.
Ad caput dolentes & hemicranicos, Cap.CLVIII.
Ad chimethla vlcerata, Cap.CLIX.
Ad eos qui lienteria laborant, Cap.CLX.
Ad ſcabioſa,& fluxioni obnoxia vlcera, & partiũ phlegmonen & duritiem, Cap.CLXI.
Ad vulnus tibiæ diuturnum ſordidum, Cap.CLXII.
Ad anginas & mala ſub lingua nata,expertum, Cap.CLXIII.
Ad ictos à ſcorpione admodum mirabile, Cap.CLXIIII.
Ad aphthas in ore puerorum, Cap.CLXV.
Ad depaſcentes aphthas,& difficilia oris vlcera profunda, Cap.CLXVI.
Ad pedum dolorem bonum expertum,Cap.CLXVII.
Ad alopeciam expertum,probatum, Cap.CLXVIII.
Podagrica potio in principio exacerbationis admodũ mirabilis, Cap.CLXIX.
Podagricus linctus in principio acceſſionis mirabilis, Cap.CLXX.
Ad eos qui comederunt boletos,aut fungos, aut amanitas:& periculum eſt ne moriãtur, Cap.CLXXI.
Ad ſurditatem aurium, Cap.CLXXII.
Ad ſtrumas admodum probatum, Cap.CLXXIII.
Ad aluum citam expertum, Cap.CLXXIIII.
Ad vſtiones ab aqua calida expertum, admodum probatum, Cap.CLXXV.

Ad hydropicos expertum, Cap.CLXXVI.
Ad formicas,vt ſtatim decidant, Cap.CLXXVII.
Ad profluuium ſanguinis narium, admodum probatũ, Cap.CLXXVIII.
Ad pleuriticos mirabile valde, Cap.CLXXIX.
Ad pleuriticos per os probatum, Cap.CLXXX.
Ad eryſipelata valde bonum, Cap.CLXXXI.
Ad carbunculos admodum vtile, Cap.CLXXXII.
Ad vſtiones vndecunque fiant, Cap.CLXXXIII.
Potus ad aſthmaticos laudatus, Cap.CLXXXIIII.
Potus ad eos qui morbo comitiali correpti ſunt, mirabilis, Cap.CLXXXV.
Potus probatus ad tertianas & quartanas, Cap.CLXXXVI.
Potus ad quartanas ante inuaſionem acceſſionis datus, Cap.CLXXXVII.
Potus ad quartanas admodum laudatus, Cap.CLXXXVIII.
Potus mirabilis ad hominis rabiem,gratia Dei, Cap.CLXXXIX.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De peſſis, propomatis, alopeciæ & aliorum diuerſorum malorum medicamentis,

Sectio trigeſimaoctaua.

Cap. I.

PESSVS conceptionem iuuãs, ex quo mulier ſexaginta annorum menſtrua non videns, purgata eſt, & confeſtim concepit. Habet autem hæc. Opobalſami, opopanacis, ſingulorum drachmã vnam, thuris maſculi drach. duas, cinamomi drach. vnam ſemis, myrrhæ drachm. vnam, coſti drach. ſemis, croci, caſiæ, ſingul. drach. vnam ſemis. Hæc bene trita commiſce vnguento irino, & reduc ad mellis craſſitudinem, & recondens in vaſe ad vſum, illine præputium cum hoc medicamento, & ſic coeat cum viro ſuo mulier, & ſtatim concipiet. Fac autem eo tempore quo menſes eius ſunt profluxuri.

Cap. II.

PESSVS ad conceptionem conferens, quo vtebatur vxor Alexandri Barbara, & concepit confeſtim annorum exiſtens octuaginta. Opobalſami drach. vnam, peucedani drach. ſemis, ariſtolochiæ longæ, myrrhæ, croci, ſingulorum drach. vnam, medullæ cerui, iecoris anſerini, ſingulorum drach. vnam ſemis. His ſeorſim liquatis & exceptis lana Italica, vt decumbat mulier, ſubditóque peſſo ad os vteri vt contineat illum horis duabus iubeto. Amoto medicamento coeat cum viro, & gratia diuina magna donante, confeſtim cõcipiet. Quẽadmodum Cleopatra vxor Ptolemæi regis mortui vſurpauit, faciens vt inſcriptio monſtrat, & ſtatim concepit.

Cap. III.

PESSVS conceptionem iuuans, vocatus gonos, in rectum vterum auerſum transferens, durities emolliens & callos tollens, carcinomata ſanans, eroſiones, dolores vehementes, omnem affectum, & mala in vtero facta. Per hunc Bænia regina peperit Flauianum. Per hunc etiam conſtitutus eſt prioris reginæ filius. Scriptus eſt itaque magna diligentia à Claudia patricilla iecinoroſa non concipiente. Butyri vncias tres, œſypi liquidi, medullæ ceruinæ, adipis anſerini, leporis coaguli, aloes flauæ, terebinthinæ, ſingulorum vnciam vnam ſemis, myrrhæ vnciam vnam, caſiæ, coſti, ſingulorum vnciam ſemis, ceræ Tyrrhenicæ, nardi bonæ, ſingul. vncias tres, mellis Attici quod ſatis eſt. Mel cum liquabilibus liquato, & ſic confecto & ſubacto vtere.

Cap. IIII.

PESSVS relaxans, omnem diſſoluẽs duritiam, laudatus. Adipis taurini, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, ceræ puræ, ſingul. vnciam ſemis, ouorum vitellos aſſatos quindecim. olei roſacei quod ſatis eſt. Liquefacta probè ſubigito, & præbeto cum nardino bono excepta.

Cap. V.

PESSVS emolliens, à Marcho compoſitus, mirabilis. Medullæ ceruinæ, adipis ſuilli, ceræ Tyrrhenicæ, ſingulorum hexagium vnum ſemis, terebinthinæ dr. i.

A croci, fœnigræci, ſing. drach. ſemis, mellis Attici, myrrhæ, butyri, ſingulorum drachmam vnam. Liquefacta bene ſubigito cum oleo cyprino quod ſatis eſt, & probè confecto vtere.

Cap. VI.

PESSVS ad hydropicas mulieres, valde bonus. Aniſi, cumini, ariſtolochiæ longæ, caroi, nitri, pulegii, fœnigræci, ſingulorum drach. vnam, interiorum ficuum gr. quindecim. Liquefacta ſubigito cum vino bono ſufficienti: & excepta præbeto.

B Cap. VII.

PESSVS ad veſicæ dolores, mirabilis. Ceræ Tyrrhenicæ aut Ponticæ vnciam ſemis, olei roſacei, croci, ſingulorum vnciam ſemis, adipis gallinæ vnciã ſemis, ouorum coctorum vitellos ſex. Liquefactis probè, crocum terito cum vino, & vnitis confectiſque rectè vtere.

Cap. VIII.

PESSVS conceptionem iuuans expertus. Cochlearum Africanarum magnarum tres aut quinque, lactis C bubuli, coaguli leporis, ſingul. vnc. ſemis. Cochleas cum teſtis probè tundito, & adiice modicum lactis vt conſiſtentiam nanciſcantur, & croci legitimi: omnibúſque factis, peſſum ſubiicito menſibus incipientibus aut deſinentibus. Hoc facto tribus diebus, confeſtim mulier cũ viro coeat, & concipiet.

Cap. IX.

PESSVS menſes mouens, expertus. Ceræ puræ vncias tres, opopanacis vncias duas, foliorum rutæ viridiũ vncias duas ſemis, olei cyprini libram ſemis. Terito rutam & opopanacem ſeorſim, & ceram cum cyprino coD quito. Commixta vtraque, & probè confecta imponito vmbilico, & imo ventri: & ſic vtere.

Cap. X.

PESSVS vocatus Aureus, ad omnem duritiem & vehementem dolorem: potiſſimùm ad lationes à partu factas admodum mirabilis. Reſinæ terebinthinæ, ceræ Tyrrhenicæ, medullæ ceruinæ, œſypi Attici, ſing. vnc. tres, adipis gallinæ & anſerini, ſing. vnc. duas, adipis leonini & vrſini, ſingulorum vnciam ſemis. Hæc liquefacta & læuigata reconde in pyxide, & vtere vt efficaciſſimo E medicamento.

Cap. XI.

PESSVS Libyanos ad duritiem, extenſionẽ, phlegmonen, & condylomata vteri. Adipis anſerini vnciam ſemis, adipis gallinæ, medullæ ceruinæ, œſypi, croci, ceræ Tyrrhenicæ, ſingulorum vnciam vnam ſemis, maſtiches drachmas duas, ouorum elixorum vitellos duos. probè confecto vtere.

Cap. XII.

PESSVS emolliens ad phlegmonẽ, & vteri duritiem, admodum laudatus. Succi lenti fœnigræci, adipis F anſerini, olei anethini, chamæmelini, ſingulorum vnc. ſemis, medullæ ceruinæ, œſypi, cerati è ſuccis, ſingulorũ

vnciam ſemis, terebinthinæ ſcrupulos tres. Confecto vtere.

Cap. XIII.

℞ PESSVS menſes ducens, expertus. Cumini, epithymi, zingiberis, galbani, ſing. drach. ſemis. Arida bene trita cum vino miſceto: galbanũ autem cum irino oleo, & ſic excepto vtere.

Cap. XIIII.

PESSVS menſes eliciens probatus. Ariſtolochiæ rotundæ vnc. ſemis. Subacta cum melle Attico ſufficienti ſubiice cum lana ſordida. Hoc medicamentum ſecundas etiam eiicit: expertum eſt.

Cap. XV.

PESSVS menſes ducens, expertus. Pulpæ colocynthidis, myrrhæ, ſingulorum hexagium vnum. Trita cõfice cum aceto & melle, & exceptis vtere.

Cap. XVI.

PESSI Libanoti confectio, ad duritiẽ, extenſionem, phlegmonen, & condylomata vteri. Adipis anſerini vnciam ſemis, adipis gallinæ, medullæ ceruinæ, œſypi, croci, ceræ Tyrrhenicæ, ſingul. vnciam vnam ſemis, maſtiches drach. duas. Trita confice cum ouorum elixorum vitellis duobus.

Cap. XVII.

PESSVS menſes citans expertus. Ceræ hexagium vnum ſemis, opopanacis hexagium vnum, foliorum rutæ viridium hexag. I. quartã partẽ, olei cyprini vnc. ſemis. Terito rutam & opopanacem: ceram autem cum cyprino coquito. Commixta vtraque, rectéque confecta imponito vmbilico, & imo ventri.

Cap. XVIII.

PESSVS menſes ducens, expertus. Cumini Æthiopici, myrrhæ, galbani, adipis anſerini, ſingulorum drachmam ſemis. Arida cum vino bono miſceto: galbanũ verò cum oleo irino, & probè confecto vtere.

Cap. XIX.

PESSVS menſes eliciens, laudatus. Ariſtolochiam rotundam cum melle Attico ſubactam apponito in lana ſordida. Peſſum in rutaceo imbutum oleõ ſubdito. hic ſecundas quoque eiicit.

Cap. XX.

PESSVS laudatus vt præcedens. Fœnigræci, galbani, caſtorei, moſchi, ſpicæ, ariſtolochiæ rotundæ, œſypi, pinguedinis anſeris. Conficito cum oleo cyprino, & vtere.

Cap. XXI.

PESSVS ſimilis, mirabilis. Artemiſiæ, ſtyracis, carnium vuarum, & caricûm pinguium exemptis vinaceis, herbæ venti, mercurialis, olei roſacei, œſypi. Trita confice cum adipe anſerino, & vtere.

Cap. XXII.

PESSVS ſimilis, admodum bonus. Moſchi, caſtorei, ſpicæ, herbæ venti, mercurialis, carnis vuarum, & caricarum exemptis acinis, ſingul. drachmam ſemis. Liquefacta ſubigito cum melle Attico, pinguedine gallinæ, anſeris, & cyprino oleo: & rectè confecto vtere.

Cap. XXIII.

PESSVS ſimilis, valde bonus, & purgatorius. Iridi probè repurgatæ, elotæ ter, nouies & bene contuſæ, adiice etiam melanthium, ſaccharum, & album oui cum lacte muliebri. Bonum verò ſi adiicias pingedinem anſeris aut gallinæ, aut butyri. Liquefacta & rectè confecta præbeto vſu poſcente.

Cap. XXIIII.

PESSVS menſes educens, valde mirabilis. Epithymi, œſypi, ſpicæ, moſchi, galbani, herbæ vẽti, adipis ſuilli, vuarum & caricarum carnium ſine vuaceis. Liquefacta cum lacte mulieris ſubigito, & vtere illis.

Cap. XXV.

PESSVS mirabilis ad omnem vteri immunditiem in lana exceptus & illitus, & roſaceo imbutus, orique vteri appoſitus. Succi radicis cyclamini, colocynthidis, berenicarii, ſucci mercurialis, ſingul. drach. ſemis, zingiberis, carnium caricûm, ſingulorum drachmam vnam.

A Liquefacta probè ſubigito cum melle ſufficiente, & fac linamentum quod imbutum pinguedine anſeris, aut oleo, aut oleo roſaceo, & albo oui imponito.

Cap. XXVI.

PESSVS menſes eliciens & fœtum occidens, admodum probatus. Succo radicis cyclamini illine imum ventrem, aut imponito vt peſſum: aut dracunculi radicis decocto ſimiliter vtere. Aut accipe decocti artemiſiæ calicẽ dimidium, ſubigito cum antidoti Trypheræ magnæ hexagio vno, & bibendum præbeto manè ieiu-
B no tepidum.

Cap. XXVII.

PESSVS menſes educens, admodum laudatus. Rutæ, galbani, herbæ venti, mercurialis, artemiſiæ, ſpicæ, vuarum vinaceis exemptis, ariſtolochiæ rotũdæ. Comminuta probè irrigato cum oleo cyprino, lacte muliebri & melle ſufficiente, & confectum præbeto. prodeſt etiam ad inflationes ſi accipias ſenecionis herbæ folia quæ à nonnullis nominantur Cortala, & bene tuſa ad oleris formam cum condimentis & odoratis vocatis re-
C digito, coquitóque probè in clibano, & exhibeto manè ieiuno & veſperi. Vbi comederit, bibendum præbeto cõditum, aut vinum vetus menſes ſtrenuè ducẽs. eſt enim probatum.

Cap. XXVIII.

PESSVS menſes eliciens, omnem immunditiem ab vtero reuellens, in lana exceptus & illitus, aut in roſaceũ immerſus & ori vteri appoſitus. Succi radicis cyclamini, pulpæ colocynthidis, berenicarii, ſucci mercurialis, ſingulorum drachmam vnam, zingiberis drach.
D duas. Trita ſubigito cum melle ſufficienti, & confecta præbeto: dein ab infernis ſuffiantur iſta: Ladanum, cornu bouinum, maſtiche, thus, ſemen citri, artemiſia, marrubium, galbanum, ſampſychum, mentha, ſaluia, roſmarinus, roſæ, chamæmelum. coquito bene in aqua & infunde ab infernis. Ducit enim menſes, & omnem immunditiem ab vtero reuellit.

Cap. XXIX.

PESSVS omnem ſanguinis eruptionem ſiſtens, & & malè affectum vterum ſanans, valde bonus. Terræ a-
E ſteris, terræ Samiæ, ceruſſæ, amyli, thuris maſculi, acaciæ, ſingulorum drach. quatuor, ſanguinis draconis, maſtiches, ſingul. drach. vnam, boli Armenii drach. duas, ouorum alba duõ & ſemis. Arida in pollinem trita cum vino odorato, ſubigantur vino odorato ſufficienti, & reducantur ad viſci craſſitudinem: priúſque cum vino myrtite inſtillato, & poſtea impone linamentum.

Cap. XXX.

PESSVS conceptionem iuuans, expertus. Aluminis ſciſſi, melanthii, ſingulorum vnciam ſemis, gentia-
F næ ſcrupulos nouem, ceræ puræ drach. duas. Comminuta irrigato cum vnguento Suſino, & vtere.

Cap. XXXI.

PESSVS ad ſanguinem ex vtero erumpentem. Acaciæ, aluminis ſciſſilis, ſucci hypociſthidis, gallæ immaturæ, ſingulorum vnc. ſemis. Trita cum ſucco arnoglοſſi ſubigito, aut pentaneuri, aut alio quodam ſimili ſucco, & inſtillato, aut vt peſſum ſubdito.

Cap. XXXII.

G PESSVS Polychreſtos, durities emolliens, vteri peruerſiones, diuturnas durities, & formicas ſanans. Menſes etiam ducit: & vt ferant vterum facit. Ceræ Tyrrhenicæ, adipis anſerini & gallinæ, terebinthinæ, tetrapharmaci, vnguenti ſuſini, ſing. vnc. vnam ſemis, œſypi cerati drach. duas. Præparato probè, vtere.

Cap. XXXIII.

PESSVS ad vteri maniam mirabilis. Succi plantaginis maioris & portulacæ, ſingulorum vnciam ſemis drachmas duas, aquæ pluuialis frigidæ drachmas duas.
H Commota multa commiſtione, in vteri ſinum infundito.

Cap. XXXIIII.

PESSVS ad vrinæ ſtillicidium muliebre, probatus. Allium decorticatũ ſubigito in mortario diligẽter,

& lan

& lana exceptum impoſito vt peſſum.Eſt expertum. A

Cap. XXXV.

PESSVS conceptionem iuuans,expertus,& vtilis. Butyri recentis vnciã vnam ſemis, mellis puri dealbati vnc.S.nardiniCyziceni,coaguli leporis,ſing.vnc.tres,o-pobalſami ſcrup.quatuor ſemis. Hæc ſubiicito à purga-tione mulieris.

Cap. XXXVI.

PESSVS conceptionem adiuuans,admodum bo-nus, & probatus.Coaguli leporis,vnguenti foliati,lactis B aſinini,ſingul.vnc. ſemis, trypheræ magnæ hexag.qua-tuor,ſucci artemiſiæ vnc.ſemis, liquefacta & ſubacta re-ducito ad glutinis conſiſtẽtiam, ſubiicitóque vtero die-bus quinque manè & veſperi. His autem diebus cum vi ro non coeat, ſed ab iis congrediatur cum eo , & confe-ſtim concipiet.

Cap. XXXVII.

PESSVS menſes educens, expertus. Fœnigræci, maſtiches,carnis caricarum, & vuarum paſſarum, mar-rubii,artemiſiæ,ſcarolachani,galbani,ſtruphylli radicis, ladani,butyri,nucis moſchatæ, adipis gallinæ,trypheræ magnæ,ſing.hexag.ſemis, agriobambaceæ foliorum & ſeminis,ſing.drach.ſemis . Tuſa bene ſubigito cum oui vitello & lacte muliebri, probéque confecta præbeto & manè & veſperi.

Cap. XXXVIII.

PESSVS purgatorius admodum bonus,expertus. Accipe agriobambaceæ folia & ſemen , & adipem galli-næ & anſeris: adiice etiam illis artemiſiam,& bene tuſa ſubigito cum lacte muliebri,& dato. D

Cap. XXXIX.

PESSVS ad exulceratum vterum,Galeni. Pom-pholygis,ceruſſæ, Cadmiæ, ſing. vnc.ſemis drach.duas. melanos Indici, thuris maſculi,ammoniaci thymiama-tis,ceræ albæ,plumbi vſti,lycii, ſing.vnc.ſemis,terebin thinæ vnc.vnam. Bene liquefacta ſubigito cum oui vi-tello,& lacte muliebri quod ſatis eſt,& præbeto.

Cap. XL.

PESSVS dolorem ſedans, mirabilis. Croci,opii, ſing.drach.ſemis, oui aſſati vitellum vnum , ceræ Tyr-rhenicæ drach.ſex,adipis anſerini drach. octo, medullæ ceruinæ drach.quatuor, olei roſacei quod ſatis eſt.Liqua bilia liquato,& reliquis in mortario priùs tritis, benéq; ſubactis vtere. E

Cap. XLI.

PESSVS relaxans, ad phlegmonen vtilis. Œſy-pi liquidi,adipis anſerini,medullæ ceruinæ, nardini,ſin gulorum vnc.vnam,ceræ puræ vnc. vnam S.terebinthi næ,butyri,ſeui taurini,ſing.drach.duas. Liquata & pro-bè confecta dato manè & veſperi. F

Cap. XLII.

PESSVS ad rupturam,aſperitudinem,& aquæ im-petum neceſſarius admodum. Pompholygis, ceruſſæ lotæ,plumbi vſti & loti,Cadmiæ,lithargyri,ſing.vnc.S. olei myrtini vnc.vnam ſemis, adipis anſeris vnc. vnam ſemis,ceræ Tyrrhenicæ vnc.ſemis.Læuigentur diligen-ter,& cera diſſoluatur cum adipe , & ſubacta omnia ſi-mul,& bene confecta præbeto.

Cap. XLIII.

PESSVS ad vterum,vnde ſanguis promanat. A-caciæ vnc.ſemis , aluminis ſciſſi drach.duas,ſucci hypo-ciſthidis,acanthæ Ægyptiæ,gallarum,cytinorum,ſym-phyti,œnanthes aridæ,ſing.vnc. vnã S.aloes flauæ vnc. duas,ceræ puræ vnc.tres,olei roſacei aut myrtini quan-tum ſufficit.Bene confecto vtere.

Cap. XLIIII.

AD profluuium muliebre probatum admodum. Accipe ſaluiam hortenſem contuſam & coctam ad car-bones, & infunde ipſam ab infernis ſurſum . Accipe e-tiam de decocto eius ſemunciam , boli Armenii dra- H chmam vnam, & vini rubei calicem paruum . Subacta ſimul & calefacta,dato ieiuno bibenda.Præbeto autem diebus ſeptem.

Cap. XLV.

PESSVS conceptionem iuuans , certus. Accipe fel ſuis apri omnino nigri, imbue ipſo lanam puram,& impoſito ori vteri diebus ſeptem manè & veſperi. Mu-lier autem priùs à menſibus ſuis purgata ſit.Dato etiam ſingulis diebus manè ieiunæ bibendam trypheræ ma-gnæ vnciam ſemis,cum decocto ſaluiæ,& aquæ ſancta-rum Dei apparitionum, vinóque ſufficiẽti, tepidis,die-bus ſeptem. Poſtea accipe trypheram magnam , illine cum ea os vteri , & ſic coeat cum marito ſuo , & ſtatim gratia Dei concipiet.

Cap. XLVI.

PROPOMA conditi confectio. Piperis com-munis vnc.ſemis, maſtiches ſcrup. vnum ſemis. Trita cum mellis Attici libr.vna S.ſubigito, & vini boni libr. vigintiduabus & S.Confectum dato.

Cap. XLVII.

PROPOMA abſinthite, mirabile. Meliloti vnc. vnam,carpobalſami,nardi Celticæ, ſingul.vnc.vnam S. C florum iũci odorati vnc.S.drach. duas. maſtiches vnc.S. roſarum aridarum vnciam vnam,aromatis vnc.vnamS. Trita irrigato cum mellis lib. quatuor ſemis,& vini bo-ni lib.xxii.S.& præbeto.

Cap. XLVIII.

PROPOMA aniſatum , admodum bonum. A-niſi vnc.vnam ſemis, maſtiches ſcrup. tres, croci ſcrup. duos,folii,caryophylli,ſing.ſcrup.vnum S. Trita irriga-to cum mellis Attici lib.duabus, & quarta parte,& vini boni lib.xxii.S.Probè confectum dato.

Cap. XLIX.

PROPOMA pulegii , probatum valde. Pulegii tenerrimi vnc.vnam S.maſtiches,caryophylli, ſing.ſcr. vnum S. Trita madefacito cum mellis lib.duabus & ter-tia parte,& vini boni ſext. ſeptem S.aut lib . vndecim & quarta parte.Rectè confecto vtere.

Cap. L.

PROPOMA ſtyracinum, valde laudatum. Sty-racis vnc.vnam S.mellis Attici lib.iiii. S. vini boni libr. duas quartã partem.Styracẽ diligẽter tundito, & exiguo melli miſceto quoad vniantur . Vnita iã in vaſe,ad car-bones calefacito, vt probè miſceantur . dein vniuerſum mel miſceto deſpumatũ , & in mortario validè terito: admixtóque vino, bene ſubacta dato vſu poſtulante.

Cap. LI.

PROPOMA roſatum, valde mirabile. Roſarum exemptis vnguibus & exſiccatarum lib.ſemis. Vini bo-ni lib.ſeptem ſemis, mellis Attici lib.vnam ſemis.Roſas primùm in vinum coniicito & ſingulis diebus bis con-cutito donec dies abierint quindecim . dein colato & exprimito roſas plurimùm,adiice mel:& confectum,v-ſu exigente,præbeto.

Cap. LII.

PROPOMA abſinthite,admodum probatum. Spicæ nardi,amomi,[a]caſami,maſtiches, ſing. hexag.v-num ſemis,folii,coſti,abſinthii,ſing. vnciam ſemis,ca-ſiæ drach.duas , roſarum aridarum vncias duas, caryo-phyllorum drach.duas,Celticæ vnc.ſemis,florum iunci odorati vnc.quinque,aromatis vnc.vnam S. Trita cum G mellis Attici lib.ſeptem S.& vini boni lib.xxii.S.made-facito,& probè confectum præbeto.

a Caſami] Quanquam aliâs pro cyclamino voce caſami vtã tur Nicolaus: tamen hoc loco, Aetii exemplo , pro carpobalſamo illam vſurpaſſe videtur.

Cap. LIII.

PROPOMA piperum mirabile. Pyrorum ma-turorum repurgatorum viginti , maſtiches drach.duas, aniſi ſcrup.quatuor, petroſelini ſcr. ſemis , ſeminis apii & rutæ,piperis communis,ſingulorum ſcrup.tres,mel-lis Attici lib.ſemis & quartam partem,vini boni lib.tres ſemis & quartam partem . Pyra in vino macerato die-bus duobus, dein expreſſis reliqua bene tuſa adiicito,& ſic confectum dato.

Cap. LIIII.

PROPOMA aſari admodum bonum. Aſari

probè contuſi vnciam vnam ſemis, mellis Attici libras quatuor ſemis, vini boni lib.viginti duas ſemis. Rectè confectum dato. A

Cap. LV.

PROPOMA ex amygdalis, ad ſuppuratos, & ex thorace laborantes probatum. Amygdalarum repurgatarum vnc.tres. Contuſas cum mellis deſpumati lib. quatuor ſemis,& vini boni libr. vigintiduabus S. madefacito,& bene confectum præbeto.

Cap. LVI. B

PROPOMA purgans pituitam ex ſtomacho & oculis, admodum bonum. Iridis Illyricæ, [a] gladioli, ſing.vnc.ſemis.Trita madefacito cum vini lib.tribus S. & quarta parte, & mellis Attici lib. quinque & quarta parte. Vbi confeceris, dato manè ieiuno tepidum calicem vnum.

a Gladioli] Non rectè manuſcriptus codex ξιρία pro ξιφίου legit.

Cap. LVII.

PROPOMA citriatum, valde laudatum. Corticis citrii lib. vnam, mellis boni lib.vnam ſemis.Vini albi boni lib.ſeptem S. Citria tuſa macerato in vino diebus quadraginta,& per colum tranſmiſſis admiſce mel, & probè confecto vtere. C

Cap. LVIII.

PROPOMA ex polypodio ad melãcholicos. Sub ducit etiam ventrem.Polypodii repurgati vnc.tres. macerato in vino diem vnum,deinde probè contuſo adiicito epithymi repurgati vnc.vnam, piperis communis vnc.ſemis.Probè trita madefacito cum mellis deſpumati lib.quatuor & vini boni lib.ſeptem ſemis.Conficito, & dato calicem vnum tepidum ieiuno. D

Cap. LIX.

PROPOMA ex polypodio,ſimile. ſubducit etiã ventrem. Muſti feruentis lib.quindecim,polypodii viridis lib.vnam.Scindito idipſum cum gladio, & finito vt cum eo ferueat diebus quadraginta,& per colum tranſfuſum reconde,vt non admodum amarum fiat. Aliqui aridum ipſum decoquunt,macerantes priùs in vino. cõfectum dato vt præcedens. E

Cap. LX.

PROPOMA carpeſiatum optimum.Carpeſiæ aridæ vnc.vnam,vno antè die macerato in vino.dein accipe mellis deſpumati lib.ſex,& vini boni libr. vigintiquatuor.conficito ad conſiſtentiam, dato manè ieiuno calicem vnum tepidum.

Cap. LXI.

PROPOMA aloatum, ad iecinoroſos & ſtomachicos. Aloes flauæ ſcrup.decem,coſti, maſtiches, ſing. ſcrup.ſex,abſinthii Pontici ſcrup.duos. Tuſa madefacito cum mellis Attici lib.vna ſemis,& vini boni lib. ſeptem ſemis. Vbi confeceris ad conſiſtentiam dato,ieiuno calicem vnum.ventrem emollit,valde probatum. F

Cap. LXII.

PROPOMA aromaticum,ſeu odoratum quod in Alexandria confeci.Caſiæ,floris iunci odorati,Celticæ, ſing.vnc.ſemis,ſpicæ nardi,calami,coſti,caryophylli, ligni roſarum aridarum,ſing.ſcrup.ſex, meliloti vnc. ſemis, maſtiches drach.vnam. Probè tritis adiice mellis Attici puri lib.nouem, vini boni lib.quadragintaquinque.Coquito probè,dein macerato in gari boni poculo dimidio,datóque hora vna ante acceſſionis inuaſionem comedendum allium,& ab eo bibẽdum garum. Habeat autem contriti piperis gran. ſexaginta. ieiunus autem ſit & vigilãs qui eſt accepturus donec ſitiat plurimùm, dein lauet capiátque in cibo & potu quæcunque ſunt calida. Vacuabit enim hoc medicamẽtum multitudinem humorum per vẽtrem & per vomitũ:& Deo annuente, ſanus erit qui illud aſſumpſit. G

Cap. LXIII.

PROPOMA ad quartanos expertum. Aſari vnciam ſemis,tritam in decocto meri bibat ieiunus manè. Senam quoque & epithymum cum decocto ieiunus bibat. H

Cap. LXIIII.

PROPOMA ad quartanos, quo ego vtor, valde laudatum. Piperis longi,zingiberis, liquoris Cyrenaici, caſtorei,ſing.hexag.vnum.Trita præbeto ante inuaſionem acceſſionis pro viribus. Poſtea dato vini conditi, aut monembaſioti calicem vnum.

Cap. LXV.

PROPOMA ad quartanos,mirabile.Hora vna ante inuaſionem acceſſionis lauato, præbeto cum vino diluto vt probatum. Bituminis Iudaici dr.vnam, myrrhæ Troglodyticæ drach. duas, menthæ foliorum viridium drach.vnam. Commixta & ſubacta diligenter dato.

ALIVD PROPOMA ad quartanos,mirabile. Bituminis Iudaici dr. vnam, myrrhæ Troglodyticæ dr. duas, foliorum menthæ viridium drach. vnam. Mixta & diligenter ſubacta dato.

Cap. LXVI.

PROPOMA ad quartanos probatum. Chamelæã herbam contundito vt admodum læuigetur, dato ex ea cochlearium vnum ante acceſſionis inuaſionem ſuſpecta die:poſtea præbeto vinum temperatum.

Cap. LXVII.

PROPOMA ad quartanam,certum.Coaguli leporis ſcrup.vnum S. Læuigato cum vino bono ſufficienti. Da bibendum ſuſpecta die.

Cap. LXVIII.

PROPOMA ad quartanas mirabile. Baccas lauri ſeptem,piperis communis grana nouem. Trita madefacito cum vini boni veteris lib. vna S.& coniice in ollã nouam. coquito ad tertias, & dato menſuram vnam in prima acceſſione.

Cap. LXIX.

PROPOMA ad hydropicos, valde laudatum. Dictamni, chamæmeli, rubiæ, radicis apii & capparis, phu,cyperi, floris iunci odorati, ericæ ſeminis cum ramis, ſcolopẽdrii, adianti,ſing.vnc.S.croci hexag.ſemis, acori drach.quatuor,eryngii radicis,corticis fraxini,radicis fœniculi,& macedoniſii,ſing. vnc.vnam, ſeminis fœniculi,aniſi,iridis,ſing.vnc.S.ammeos hexag.vnum, ſpicæ drach.vnam. Contuſa bene coquito in aqua ad tertias,& præbeto vbi volueris cum ſaccharo & vino bono bibendum.

Cap. LXX.

PROPOMA è cumino,mirabile valde. Cumini vnc.vnam,aniſi ſcrup.duos. Læuigata madefacito cum mellis Attici lib. vna ſemis, & vini boni lib.ſeptem S.& bene confectum præbeto bibendum.

Cap. LXXI.

AD alopeciam probatum. Euphorbii,thapſiæ,ſingul.vnc.vnam, ſulphuris ignem non experti,ellebori nigri,ſing. drach. S. Tritis adiice ceræ puræ drach.vnam, olei laurini vnc.tres.Liquefactis vtere vt medicamento bono in iis qui difficilè curantur, & in longis morbis. Thapſia verò ſi careas,admiſceto ſemẽ cardamomi,aut erucæ.Si verò oleo laurino deſtituaris, picem liquidam iniice,& ſic confecto vtere.

Cap. LXXII.

AD alopeciam capillorum laudatum. Alcyonium aſperum macerato in cedria, vt illam imbibat, & vrito. dein in pollinem terito, & accipe ex eo partes duas.Madefacito ſucci thapſiæ parte vna, & aceto exiguo. Priùs irrigato locum cum eis,& illine.aut accipe muſcas,& ſæpius fricato locum:eſt mirabile & probatum.

Cap. LXXIII.

AD alopeciam capillorum admodum probatum. Squamæ ferri vnc.vnam, alcyonii vſti in olla noua vnc. S.liquoris cedri,adipis vulpini,ſing.vnc.vnã, aceti ſquillitici quod ſatis eſt. Priùs alopecias fricato donec rubeſcant,aut capitis interiora cum oleo fricato.

Cap. LXXIIII.

AD alopecias puerorum mirabile. Radito locum, & hordeũ in farinam mola redactum miſceto, & cum

adipe vulpino aut vrſino ſubigito: dein fricato locum cum cæpe acerrima. Imponito vt probatum.

Cap. LXXV.

AD alopeciam admodum laudatum. Opobalſamum bonum illinito, & fortiter locum fricato, atque inſpergito hunc puluerem. Berenicarii ſcrupulos noue, pumicis ſcrupulum vnum, ſalis ammoniaci ſcrup. quatuor. Tritis iis bene vtere.

Cap. LXXVI.

AD alopeciam, expertum. Teſtæ erinacei marini vſti, muſcerdarum, itidis, ſing. vnc. vnam. bene contuſa irrigato cum oleo omphacino, & vtere. Hoc in vulnerum etiam cicatricibus pilos creat.

Cap. LXXVII.

AD alopeciam mirabile. Vtere illo locum priùs nitro fricans, & modico aceto: dein panno eo imbuto fricato donec locus rubeſcat, & ſic ſæpius facito. Alcyoniũ vſtum cum oleo à lucerna deſumpto ſubigito & illinito. Aut arundinis radicem vſtam cum euphorbio, & adipe vrſino ſubactam illine. Aut ſulphur ignem non expertum cum pice liquida ſubactum illine. aut ſeminis erucæ & nitri, ſingulorum vnc. vnam cum pice liquida ſubactam illinito.

Cap. LXXVIII.

AD alopeciam. pilos etiam producit. Alcyonii vſti, piperis communis, ſingulorum vnc. vnam, adipis vrſini vnc. duas, muſcerdarum vnc. tres, melanthii vnc. ſemis, opobalſami & olei communis quod ſatis eſt. Trita & probè confecta illine. aut erinaceum terreſtrem vſtum & tritum ſubigito cum cedria & adipe vrſino ſufficiente, & inunge locum. Eſt etiam ad ophiaſin mirabile.

Cap. LXXIX.

AD alopeciam valdè laudatum. [a]Vrſi capillorum vſtorum, adianti vſti, radicis arundinis, foliorum ficus, cilicii panni, omnium vſtorum, ſing. vnc. vnam. Subigito cum adipe vrſino & cedria ſufficienti. Vſu autem exigente priùs locum fricato foliis ficus, & nitro: deinde eo abſterſo, illine hoc medicamentum ſingulis diebus, crebró.

a Vrſi] Græcè eſt ἀρκίων ſcriptum deprauatè, pro ἀρκτείων. Aetii codex in lib. 6. cap. 55. etiam malè legit ἀρνίων pro ἀρκτείου. Hoc medicamentum ad verbum Galenus lib. 1. De compoſ. medic. local. ex Oreſtino refert.

Cap. LXXX.

AD alopeciam Archigenis probatum. [a]Fimum columbinum bene tritum cum aceto irrigato, & nitro priùs fricato loco illine. Poſtea ſubtile linteum imponito: quod vbi abſtuleris, locum priùs irrigato. aut alcyonium aſperius vſtum ad lucernam & extinctum tenito, diluito cum opobalſamo non adulterino, & illinito: manet enim omnino, nec abſcedit donec capilli creuerint. Aut ſquamam ſtomomatis ferri ſubigito plurimùm cum aceto in ſole, & adiecto pauco oleo, illinito. Aut caſami recentis carnoſum vrito, & cum aceto illine. aut dentem equinum vſtum & tritum cum aceto irrigato, & illinito. Exquiſitè autem hoc facit ad diuturna mala. Succum thapſiæ excipe cum cerato, locóque imponito. poſtea verò nihil aliud efficias: abſcedit enim extima ſuperficies, & ſua ſponte capilli creſcunt.

a Fimum columbinum] Nicolai codex habet, περιστερᾶς κόπρον. Aetius, vti ſuprà, legit, περιστερεῶνα ὀρθὸν ἐν ἡλίῳ τρίψας, id eſt, Verbenacam rectam in ſole ex aceto tritam.

Cap. LXXXI.

AD alopeciam, & omne defluuium capillorum, alphóſque diuturnos, mirabile. Buccina trita & vſta in oleo veteri ſufficienti ſubigito, & ad glutinis craſſitudinem reducito: raſo priùs capite, & fricto illinito.

Cap. LXXXII.

AD alopeciam, Aſclepiadis probatum. Aphronitri hexagia duo, ſalis ammoniaci hexagium vnum. Vrito & ſubigito cum aceto acerrimo, & reduc ad glutinis craſſitudinem, priùs raſa alopecia illine deſuper, & fricato quoad in profundum penetrabit medicamentum: & hoc die bis facito. aut marrubium viride tritũ illine. aut perdicii herbæ viridis folia affricato frequenter. aut [a]ſphæritidis folia trita cum aceto ſubacta. aut erinaceorum marinorum teſtas crematas bene tritas irrigato cum melle, & illine. aut erinacei terreſtris cutem aut caput vſtum, & cum melle Attico ſufficienti ſubactum illine.

a Sphæritidis] Appellatur autem ſphæritis, Galeno loco paulo antè citato teſte, cupreſſus, quæ ſphæria, id eſt pilulas, producit.

Cap. LXXXIII.

AD alopeciam capillorum mirabile. Alcyonii drachmas duas, ſulphuris ignem non experti drachmam vnam, muſcarum torrefactarum cyathos duos. Muſcas terito ſeorſim, & ſulphur: alcyonium autem tuſum coquito in aqua, ſubigitóque cum aridis inſtillando paulatim. aut fel hyænæ, & acetum ſubige, quoad glutinis craſſitudinem accipiat. dein pinguedinem à plauſtri rota acceptam, ac [a]manibus remollitam, illinitóque, confiſus vt optimo medicamento.

a Manibus remollitam] Nicolaus legit ἀνατρίψας. Sed Aetius, ἐπὶ τ χειρὸς ἀναμαλάξας. Sunt & alia quædam in hac compoſitione, quæ Aetii verbis parum conueniunt.

Cap. LXXXIIII.

AD alopeciam, Sorani, quo Archigenes vſus eſt, valde laudatum. Alopeciam priùs raſam benè perfricato, dein ſcarificato plurimùm cum cæpæ aut rhaphani cortice, illinitóque trita ſingula cum melle, & affricando illine hæc ipſa: Naſturtii ſemen, muſcerdarũ, piperis communis, ellebori albi, ſing. vnc. ſemis. Trita irrigato cum aceto, & illine.

Cap. LXXXV.

AD alopeciam, probatum, Archigenis. Rhois culinarii drachmas quatuor, ſinapi drachmas duas. Trita irrigato cum aceto ſufficienti, & illine. Aut cantharidas vſtas, & læuigatas cum melle loco priùs fricato, vſurpato. aut [a] pellis recentis lanoſam partem vſtam in æreo vaſe, cum oleo vetere ſubactam. aut mel Atticum. aut acetum acerrimum illine. hoc capillos etiam producit celeriter. aut cyclamini radicem tritam viridem illine. aut aridam vſtam cum aceto madefactam vſurpato. aut allium vſtum cum roſaceo illine. aut betæ radicem. aut vnguis odorati vſti, radicis aſphodeli vſti, alcyonii, nitri, ſingulorum drachmam vnam. Trita irrigato oleo veteri, & vtere.

a Pellis] In codice Nicolai legitur κασίματος perperam, pro κασσύματος. Eſt autem κάσσυμα Græcis idem quod δέρμα.

Cap. LXXXVI.

AD alopeciam admodum laudatum. Erinaceorum marinorum vſtorum, gallarum immaturarum, amygdalarum vſtarum cum cortice, ſingulorum drach. duas, muſcerdarum drachmam vnam. Trita diſſolue cum aceto acri ſufficienti, priúſque fricato loco illine. Simile. Alcyonii, cornu ceruini, cyperi, ſingulorum vnciam vnam. Hæc trita irrigato cum aceto acerrimo, & illine. Simile. Abrotoni vſti vnc. vnam. Tritum madefacito cum oleo communi, & applicato.

Cap. LXXXVII.

AD alopeciam & caluitiem, & raritatem capillorum in capite, aut mento, aut ſuperciliis. [a]Ouis pilorum vnciam vnam, radicis arundinis vncias ſex, filicis cum radice vnc. tres, caſtanearum barbæ, hiſpidive corticis vncias decem, lanarum ſuccidarum pinguiſſimarum vncias ſex, capita muſcarum triginta, & muſcas ſine capite quinque. Omnia in ollam nouam coniecta, [b]furno imponito vrenda. dein cinerem læuigato. Priùs verò terito in vino aminæo ladani vnc. vnam, folii, myrrhæ, ſingulorum vncias duas. Iniicito ſimul & olei veteris vnc. duas, olei cedrini vnciam vnam, deinde [c]inſperſis aridis tritis reconde. Priùs alopecia linteo perfricata, poſtea leui ſcarificatione vſus, aut cæpa, aut ſquilla, aut foliis ficus deraſa, illine affricando medicamenta, & loco valido aſperóve linteo abſterſo, reliquũ illine quoad durat. Sanabit etiam caluitiem.

a Ouis] Aetius legit προβάτου, Nicolai autem codex βάτου, id eſt rubi. Galenus etiam legit προβάτου lib. primo De compoſ. medic. localium. b Furno imponito vrenda] Nicolaus ſimpliciter habet ἔνθες καίεσθαι. Sed Aetius legit ἔνθες ἰπνῷ καίεσθαι. Sic quoque Galenus habet. c Inſperſis aridis, &c.] In codice Nicolai eſt, εἶτα σχιδιάσας ἐπίπασσε τὰ ξηρά.

Cap. LXXXVIII.

AD alopeciam, Oribaſii mirabile. Muſcerdarum

vnc.vnam,ſimi cameli vſti,hordei vſti,ſingulorum pugillum vnum, lauri manipulum vnum vſtum. Excipe cõmixta ſordibus à rota currus deraſis,& vtere. Simile. Piperis,ouilli ſtercoris aridi, eryſimi, ſeminis erucæ, ſing.drach.quatuor, ellebori albi drach.tres, muſcarum ſtercoris drach.vnam. Probè trita madefacito cum felle taurino,aut hircino,aut ſuillo, & vtere.

Cap. LXXXIX.

AD alopeciam ex thapſia ceratum ad omnia diuturna mala. Euphorbii,thapſiæ,baccarum lauri,ſingulorum vnc.vnam,ſulphuris ignem non experti vnc.octo, ellebori,ceræ,ſing.vnc.ſex, olei laurini aut ricinini & communis quod ſatis eſt. Bene confecto vtere. In fortioribus adiice etiam cardamomi vnc.vnam, alcyonii vſti vnc.vnam. Hoc non ſolùm eſt vtile ad alopeciam,ſed etiam ad omnem morbum diuturnum alopeciæ,& ad ophiaſin,capillorúmque incrementum eſt bonum. In huius vſu priùs nitro perfricandus locus eſt, frictionéque vtendum: in alopecia verò crebrò radendus locus. Multos enim noui quibus per ſolam affrictionẽ, & crebras raſuras capilli nati ſunt. Simile. Abſinthiũ vrito in puro loco. dein gallas tritas miſceto cum abſinthii cinere, quantum tribus digitis capi poteſt, floris æris ſtagio vno. Poſtea irrigato cum olei communis cotyla vna, & ſinito diebus tribus. Deinde illine radices capillorũ.

Cap. XC.

AD porriginem vlceratam, admodum laudatum. Sulphuris ignem non experti vnc.ſemis, mannæ vncias duas,ſucci betæ ſextar.ſemis, nitri vnc.vnam ſemis. Bene confecto vtere.

Cap. XCI.

AD porriginem exulceratam,&[a] achores probatum. Oſſium oliuarum tritorum, & nitri vſti: abſterge cum decocto betæ radicis,& illine ante balnei tempus.

a Achores] Paſſim in Nicolai codice ἰχῶρας pro ἀχῶρας ſcribitur.

Cap. XCII.

AD porriginem exulceratam, achores, & impetigines feras, optimum & expertum. Sulphuris ignem nõ experti,rutæ,ſing.vnc.ſemis, ceræ puræ vnc.vnam,olei myrtini lib.ſemis.

Cap. XCIII.

AD achores capitis expertum plurimùm. Achoribus autem à iudicatione factis maximè conuenit; dolore verò non valde imminente, illine vt probatum. Lentis elixæ,cum modico mellis ſubactæ: aut panis cum coriandro,plantagine maiore, & ſolano,aut ſeride,aut polygono, aut perdicio herba. Acceſſione increſcente locum radito, abſtergitóque decocto fœnigræci, & aqua betæ. dein adiice plumbaginis & ſulphuris ignem non experti, ſing. vnc. vnam: læuigato, affuſo roſaceo oleo, aut myrtino,aut lentiſcino, donec glutinis conſiſtentiã accipiant,& ſic confectum illine.

Cap. XCIIII.

AD exulceratam porriginem,medicamentum validum,metaſyncriticum. Prodeſt ad mala diuturna,& ſolutu difficilia. Olei cedrini,aceti acerrimi, ſing.lib ſemis & quartam partem. Coquito bene donec acetum diſſipetur. dein adiice adipis taurini ſaliti veteris lib.ſemis. Eo autem liquato, * *Deficiunt.*

Cap. XCV.

AD humidas achores,valde laudatum. Ladani,ceruſſæ,ſing.drach.quatuor,ſulphuris ignem non experti vnc.ſemis. Madefacito cum vino & oleo myrtino quod ſatis eſt,& vtere. Simile. Ladani, myrti nigri,lithargyri, ſulphuris ignem non experti,ſeminis hyoſcyami,ſidiorum,ſingulorum vnc.ſemis. Tritis affunde vinum,& oleum myrtinum & roſaceum,& confectũ illine. Simile. Verbenacæ ſupinæ drach.quatuor, myrrhæ drach.vnam. Trita irrigato cum vino auſtero. Hoc verò facit mirabiliter ad ſuppurationes, ſanies, &[a] impetigines in mento. Simile, Accipe myrtorũ,ſidiorum,chalcanthi, lithargyri,ſing. vnc.ſemis. Trita madefacito cum vino & myrtino oleo. Simile. Pineæ aridæ, ceræ puræ, adipis ſuilli aut bubuli,ſingulorum vnc.duas. Singula liquato ſimul,& colato aquam,manibúſque plurimùm ſubactis vtere.

a Impetigines] Codex Nicolai legit χαλκηχνώδη pro καὶ λειχηνώδη.

Cap. XCVI.

AD præhumidas achores & impetigines diuturnas, quo vſus eſt Ægyptius medicus in Pelagio Megiſtano Alexandriæ, poſtquam fruſtrarentur eum antiquorum medicorum auxilia. Colophoniæ vnc.tres,ammoniaci thymiamatis vnc.vnam, galbani ſcrup.duos,olei cõmunis drach.duas,maſtiches,ceræ puræ,ſingulorũ vnc. ſemis,reſinæ pineæ liquidæ lignoſæ drach. duas, æruginis ſcrup.duos,opopanacis ſcrup.vnum S. Si verò acerrimum fuerit,non adiicito æruginem. Hoc diſcutit abſceſſus:& ſi qui rupti ſunt,hos reſtituit & ſanat.

Cap. XCVII.

AD typos quotidianos & quartanos,& ſtomachi affectus omnes,ad eos qui morbo comitiali laborant,lienoſos, & hydropicos expertum. Calaminthæ montanæ,pulegii, rutæ ſylueſtris ſemen, ſingulorum vnciam ſemis. Trita dato cochlearium vnum,vna ante inuaſionem hora. Poſtea præbeto bibendum vini quod ſatis eſt,& vtere.

Cap. XCVIII.

AD parotidas,laudatum admodum. Pineæ reſinæ teneræ,nitri,butyri,ceræ puræ,ſing.vnc. vnam S. probè confecto vtere.

Cap. XCIX.

AD ſingultus & arthriticos expertum. Plantaginis minoris herbam contunde, ſubigitóque cum adipe ſuillo recenti,& vtere.

Cap. C.

AD pſydracia calidiſſima & fera. Farinæ fabarum vnc.duas. Excipiantur vino,& ad cerati reducantur craſſitudinem,& illinantur.

Cap. CI.

AD deleteria lethaliáve mirabile. Origanum & ſtillatitium lixiuium diluito cum vino dulci quantum ſufficit,& præbeto bibẽdum. aut ſanguinem anſerinum cum aceto bibendum dato. aut anatis ſanguinem cum vino bibendum præbeto.

Cap. CII.

AD dentium dolorem expertum. Caryophyllum probè cõtundito,madefacitóque cum garo bono quod ſatis eſt,& exceptum imponito denti dolenti.

Cap. CIII.

AD dentium dolorem mitigatorium,expertum. Accipe radicis ficus tenerrimæ vnc.duas. Contundito modicè,& cum albo vino coquito ad tertias. dein præbeto ad os ſæpius colluendum. Poſtremò dato quod iuſto retineat tempore è vino quod ab Italis vocatur Age vita,& hoc modo ſæpius faciens vtere.

Cap. CIIII.

AD cruenta & recentia vulnera glutinatorium, expertum. Polii herbam tundito, & læuigata impleto vulnus: & ligatam probè, diebus tribus ſinito. dein ſoluito,& confeſtim ſanabitur,& miraberis.

Cap. CV.

AD dentes vt ſua ſpontè excidant. Oculum vitis albæ repurgato,& eroſioni dentis imponito, ceráque pura munito,atque dens ſua ſponte excidet. Vtere igitur veluti probato.

Cap. CVI.

AD vlcera in ore puerorum nata,admodum vtile & mirificum. Stercus caninum candidiſſimum vrito, & tritum cum melle ſubigito,ac vtere.

Cap. CVII.

AD abſceſſus: emollit enim & rumpit, diſcutitque mirabiliter. Betæ albæ radicem cum adipe probè ſubactam illine,& miraberis.

Cap. CVIII.

AD tumores excreſcentes minuendos admodum laudatum. Spongia recenti in balneo à ſupernis ad inferna iube tumores abſtergere: & vbi inceperit ſudare, continuò exprime ſpongiam, & hoc facito donec ad

naturalem veniat conſtitutionem intra decem dierum ſpatium. Extenuat adeò vt etiam abſceſſus exſiccet, & hydropicos qui in calciamẽtis cincti incedere nequeũt, ſed rudi panno pedes obuoluere coguntur.

Cap. CIX.

AD ſecundas mulieris appenſas. Sapæ cyathos duos, ouum crudum vnum, & aquæ calidæ quod ſatis eſt.ſimul mixta bibẽda præbeto.Et ſi ſequitur quidem, confeſtim ipſam ſubuertet, eáque vomẽte ſtatim ſecunda eiicietur: ſi verò nõ exciderit, fœnumgræcũ cũ aqua coquito ad tertias,præbè bibendũ:eſt enim probatum.

Cap. CX.

AD violentias admodum laudatum & probatum. Rutæ manipulum vnum.Ferueat in vino albo, & detur ieiuno bibendus calix exiguus vnus diebus tribus aut quinque: & videbis diuinam virtutem.

Cap. CXI.

AD verrucas penſiles. Sarmenta vitis vſta irrigato cum vrina pueri incorrupti quod ſatis eſt,& illine.

Cap. CXII.

AD eminentias expertum mirabile.Syluestris ficus groſſos collectos exiccato in ſole,deinde tuſos & cribratos reconde in vaſe vitreo,& vſu exigẽte accipe, irrigatóque cum myrtino oleo,& læuigato in plumbea[a] pila, vt aliquid inde accipiat,& ad cerati reducatur craſſitudinem,pannóque illitum impone eminentiis,& vtere.

a Pila] Perperam in codice manuſcripto ἰνδ[illegible] pro ὅλμῳ legitur.

Cap. CXIII.

AD eminentias expertum valde probatum. Ouum elixato donec purum fiat,& repurgato.quod in eo teſtaceum eſt abiicito:interiorem autem eius partem cum albo ipſius in carbones coniicito,& tantiſper aſſato donec totum albeſcat. dein vitellum eius coniice in mortarium plumbeum, cum ceruſſa & oleo roſaceo ſufficienti:& omnia ſimul diligenter ſubigito quoad glutinis craſſitudinem nanciſcantur. dein chamæmelon coquito in aqua ad tertias, & foueto cum ſpongia ſæpius locum. Poſt vnctionem deſuper cum penna illinito, & ſic curato bis die,aſſiduè obſeruando.

Cap. CXIIII.

AD eminentias à rege expertum. Colocynthidis aridæ,teſtarum oſtreorum vſtarum,gallarum, ſingulorum vnc.vnam.Trita omnia in aquæ frigidæ lib. vnã S. coniicito.Foueto continuò diebus tribus,& eminentiæ euaneſcent.

Cap. CXV.

AD eminentias internas & externas,potus mirabilis. Radicis verbaſci,radicis ſtruthii, ſingulorum vnciã vnam, [a] chryſoludorum drachmam ſemis, radicis chamædaphnes,radicis aſparagi,ſingulorum vnciam ſemis,radicis cyclamini,maſtiches,ſingulorum drachmã ſemis,ſemperuiui, picis, ſingulorum vnciam ſemis,piperis communis grana tredecim ſemis.Probè trita madefacito cum vini boni &odori lib.ſemis,ac coquito ad tertias, bibẽdúmque præbeto ter manè ieiuno luna deficiente. Radicem verbaſci in pollinem tritam eminentiis inſperge: & decident. Simile. Lithargyri vnciam ſemis, corticis oui vſti vnciam vnam, vitellum oui vnum,croci drachmam vnam ſemis,canini ſtercoris albi vnc.vnam.Trita madefacito cum oleo roſaceo ſufficiẽti,& bene confectum ad emplaſtri formam redigito,& vtere.

a Chryſoludorum] Græcè ſcribitur χρυσολύδων. Quid verò ſignificet Nicolai vox illa,diuinare non poſſum. Legendum fortè erit χρυσολαχάνων,id eſt atriplicis.

Cap. CXVI.

AD internas & externas eminentias expertum, vt ſua ſponte decidant. Serpentis ſenectam ſciſſam vt formam magni numiſmatis habeat, coniice in caricas vt æger clàm ieiunus comedat, & poſt tres horas mirabetis huius facultatem.

Cap. CXVII.

AD incipientes affectus valde probatum. Malum Punicum tritum & coctum in vino auſtero, modicóq; melli commixtum,imponito cum lana vt peſſum.

A Cap. CXVIII.

AD digitorum pterygia mirabile. Thuris puri,aluminis ſciſſi,ſingul.vnc.S. Trita madefacito cum felle taurino & aqua ſufficienti, & ad emplaſtri formam redigito,ac vtere.

Cap. CXIX.

AD feruentes papulas admodum vtile & bonum. Lithargyri,thuris,aluminis ſciſſi, ſing.vnc.S. Trita madefacito cum oleo ſufficienti,& probè confectis vtere.

Cap. CXX.

B AD feruentes papulas oris puerorum. Myrrhæ, gallarum immaturarum,roſarum,ſingul.vnc.S.Terito, primúmque os cum vino veteri colluito: poſtea autem puluerem hunc inſpergito,& vtere donec ſanus euadat.

Cap. CXXI.

AD eryſipelata admodum vtile. Pannum à menſtruis muliebribus contaminatum vrito, & cinerẽ cum aceto diſſoluito, ac cum penna illinito. aut pullum hirundinis in puluerem redactum,& poſca ſubactum vſurpato.Mutato autem ipſum bis & ter die.

C Cap. CXXII.

AD eryſipelata,& omnem inflammationẽ,æſtúmve,& ad vocatum[a] zoſtera malum curatu difficile.Plantaginem maiorem herbam cum creta argentaria, & aqua pluuiali:& vbi ad glutinis craſſitudinem redegeris, illine cum penna locum.Eſt enim mirabile.

a Zoſtera] Suprà quoque huius mentionem fecit. Quale autem hoc malum ſit quod ζωστῆρα nominat, diuinandum otioſis relinquo,vt alia multa quæ in hoc authore obſcura admodum ac barbarie contaminata,& mirificè corrupta ſunt.

Cap. CXXIII.

D AD eryſipelata ceratum mirabile. Lithargyri dr. vnam,ceruſſæ,iridis,ſing.vnc. vnam, roſacei vnc.duas. Hæc madefacito cum ſucci ſolani vnc.duab⁹, & redacta ad glutinis conſiſtentiam illinito cum penna locum. Simile. [a] Thecam poculorum veterem in domo repertam,aut è ſterquilinio ſublatam,pone ſuper carbones,ſinitóque verti in cinerẽ: dein cum aceto ſubactã illine.

a Thecam poculorum] Manuſcriptus codex habet κιλικὸν παλαιόν.Puto autem legendum eſſe κυλικεῖον aut κυλίκιον, id eſt exiguum calicem.

Cap. CXXIIII.

E AD fluxionem pedum incipientem probatum.Manè ſurgens æger ingrediatur fimũ nudis pedibus.Paulo pòſt & illinc abiens,mare accedat, & longo tempore in aqua moretur:& non vltrà pedes dolebit.

Cap. CXXV.

AD eryſipelata [a] eadem hora tollens. Rutæ,mẽthæ viridis, ſulphuris ignem non experti, ſing. vnc.S. Trita madefacito cum aceto ſufficienti, & vtere. Simile. Lithargyrum,aut[b] phœcarinum acidum,& ſuccum coriandri
F ſubigito ſimul cum roſaceo oleo, & cum penna illine.Probatum enim eſt.

a Eadem hora tollens] Codex Nicolai legit corruptè ἄφθορον ἄρη pro αὐθωρὸν αἴρων. b Phœcarinum acidum] Græcè eſt φοινικαρίνου ὄξους.Quare conuertendum phœcarinum acidum, vel acetum. Sed quid phœcarinum illi ſignificet,ignoro.

Cap. CXXVI.

VT aliquis non ſomniet venerea, valde mirum. Semen lactucæ cum aqua ſufficienti ſubactum,bibendum dato quantum voles. Hoc ſomniantibus auxiliatur, & concubitus auertit. Simile. Agni ſeminis dr.vnã.Tri-
G tum bibito cum vini cyathis duobus. Simile. Agni ſeminis & lactucæ,ſingul.drachm.vnam.Trita cum aqua præbeto.

Cap. CXXVII.

AD oculos quos pili pungunt. Poſtquam radicitus euulſeris pilos, confeſtim ſpecilli mucronem ignitum loco admoueto,& euelles, vt non ampliùs pilus ſuccreſcat. Simile. Fel caprinum, & lac mulieris quæ primũ peperit,ſimul commiſce: & poſtquam euulſi ſunt pili, illinito.

H Cap. CXXVIII.

AD depilatos,pilóſque nõ habentes oculos ſummè faciens. producit etiam pilos. Muſcerdæ & fimi caprini, ſing.vnc.vnã. Trita irrigato cum melle puro quantum ſufficit,& illine.Hoc confert defluuiis palpebrarum.

Cap. CXXIX.

AD encanthidas admodum mirabile. Miſyos aſſati, zingiberis, ſing.drach. vnam. Trita irrigato cum melle Attico,& vtere.

Cap. CXXX.

AD grandines in oculis, valde bonum. Paſtilli Criogenis vnc.ſemis ſubigito cum aceto ſufficienti, & illitũ panno imponito.

Cap. CXXXI.

AD grandines factas in palpebris, admodum probatum & mirabile. Nitri Alexandrini, galbani, ſing. vnc.S. Probè trita deſuper inſpergito.

Cap. CXXXII.

AD pterygia in oculis facta. Teſtarum oſtreorum vſtarum vnc.vnam, cadmiæ, ſalis foſſilis, ſingul. vnc.ſemis. Probè trita exhibeto. Simile. Æris vſti, chalcanthi, ſing.drach.vnam.trita dato. Eo autem ſublato, collyrium delicatum illine. Simile. Florem lapidis Aſii validè læuigatum inunge cum modico vitello oui, & admoueto pterygio,& citra chirurgiam perfectè tolletur.

Cap. CXXXIII.

AD polypos & ozænas probatum. Ellebori albi & nigri, origani, ſandarachæ, ſingulorum vnc.ſemis. Trita ſubigito cum oleo ricinino ſufficienti, & exceptis lana nares illine. Hoc enim emollit. Quum verò conſpexeris locum iam tenerum eſſe factum, illine accommodatum ozænis puluerem, vt citra ferrum tollantur. Sunt autem eiuſmodi. Miſyos crudi, æruginis raſilis, ſing.drachmam ſemis. Læuigato & ſubigito cum aceto, vt glutinis conſiſtentiam nanciſcantur, illine cum penna, & intra dies decem decident.

Cap. CXXXIIII.

AD polypos certum. Polypum marinum in clibano cum lignis oleæ donec in cinerem vertantur vrito, & ſumpta de eo vnc.vna, admiſce illi chalcãthi vnc.S.& per arundinem inſufflato naribus.

Cap. CXXXV.

AD ozænas, eroſiones, nomas, denſitates, & quæcunque naſi mala, diuinum medicamentum. Mannæ, chalcanthi, thuris, chalcitidis, ariſtolochiæ, vitis albæ ſucci, ſing.drach.vnam ſemis. Hæc læuigato donec in puluerem redigantur,& vtere vt probato.

Cap. CXXXVI.

AD vlcera narium, probatum. Adipis vitulini, butyri recentis, adipis anſerini, ſing. drach. vnam, plumbi vſti drach.ſex, olei roſacei drachm.duas. Plumbum cum oleo ſubigito,& miſce liquabilibus,& nõvalde coquito.

Cap. CXXXVII.

AD encanthidas & pterygia probatum. Chalcanthi nigri hexag.duo. macerato in modica aqua diebus tribus: dein exſiccato. adiice illi ſquamæ æris hexagia duo. Et læuigato vtere. Hoc verò admodum confert etiam albugini craſſiori oculorum.

Cap. CXXXVIII.

AD oculos quos pili pungunt, probatum. Aluminis ſciſſi, cerebri arces marinæ viuæ, ſubigito ſimul, illinito, priùs euulſis pilis.

Cap. CXXXIX.

AD duritias parotidum bonum. Braſſicæ veteris folia, adipem veterem, & micas ſimilaginis in aqua maceratas. Subactis omnibus ſimul,& probè cõfectis vtere.

Cap. CXL.

AD lumborum dolorem valde laudatum. Vitrum accipe purum, læuigato diligenter, & in corium veteris vtriculi coniice, ac calefacito ad carbones: Dein inſperge puluerem vitri lumbis,& vtere diebus ſeptem. Simile. Cinerem vitis ſubactam cum oleo ſufficienti, & panno exceptam illinito.

Cap. CXLI.

AD ſingultum valde bonum & probatum. Rutam cum vino præbeto, aut apium, aut caſtoreum, aut abrotonum, aut ariſtolochiam, aut daucum Creticum, aut cuminum, aut aniſum, aut zingiber, aut ſcordium, aut dictamnum, aut calaminthain, aut acorum, aut Celticã, aut pulegium. vnumquodque ſeorſim pro viribus. Simile. Abrotoni ſiliq.nouem, cumini Æthiopici ſiliquas decem. Trita madefacito cum aqua calida ſufficienti,& bibenda præbeto.

Cap. CXLII.

AD lumbricos expertum, probatum. Semen cannabis aridum tuſum & cribratum, aquæ miſceto ſufficienti, vt glutinis nanciſcatur craſſitudinem, pérque pannũ purum expreſſum præbeto bibendum cyathum vnum. Simile. Stercoris boũ aridi vſti,& in puluerem redacti dato drachmam vnam cum vino ſufficienti bibendam. Similiter. Ebuli radicem in mortario tuſam, & cum linteo expreſſam quantum capiet, cum aqua ſufficienti bibendam præbeto: ventrem autem & dorſum foliis ſambuci circundato. Simile probatum. Semen cardamomi læuigatum cum melle Attico ſufficienti bibendum præbeto. Simile. Sinopidis, coriandri, ſcobis, cornu ceruini, ſing.drach.vnam. Tritorum in pollinem dato cochl.vnum cum vino temperato ſufficienti. Simile. Coriandri grana triginta, melanthii gran. trigintaunum. Trita madefacito cum hydromelle, & ieiuno bibẽdum dato.

Cap. CXLIII.

AD lumbricos latos, & aſcarides. Cytini, ſeminis cardamomi, ſing. vnc.S. Terito, datóque cochl. vnum, cum vino temperato manè ieiuno. Simile. Ammoniaci thymiamatis, ſalis ammoniaci, nitri Alexandrini, ſingul.drach.ſemis, radicis filicis drach. duas, cardamomi, iuglandis aridæ, ſing.drach.vnam ſemis. Trita madefacito cum aceto & aqua, ſing.cotyl. ſemis, bibendáq; manè ieiuno præbeto.

Cap. CXLIIII.

AD eroſionem ſtomachi ſine manifeſta cauſa, & ad eos qui comedendo non reficiuntur, ſed tabeſcunt: præſertim vbi citra humorem idipſum accidat. Sylueſtris cucumeris radicis ſuccum bibendum præbeto pondere cochl.duo. Miſceto cum oleo nucum, alióve eiuſmodi. Hoc eiicit feras ſtomachi, & lumbricos. Aliud probatum vt præcedens, quo [a] princeps vtebatur vt mirabili. Oliuas albas ab arboribus decerptas numero vigintiquinque aut triginta coquito, & comedendas præbeto ieiuno diebus ſequentibus quatuor aut quinque: & poſt horas duas eiiciet feram. Simile priori exiſtit.

a Princeps] Græcus codex Nicolai habet ὁ πρίγκιψ. Cenſeo vocem eſſe corruptam, idémque valere quod Latinè princeps. Scribendum itaque erat πριγκίψ.

Cap. CXLV.

PENTAMYRI confectio admodum probata. Styracis calamitis vnc. vnam S. maſtiches vnc.S. drach. vnam, nardini vnc.quatuor S. opobalſami vnc. vnam S. ceræ albæ vnc.S.drach. vnam. Confectum dato.

Cap. CXLVI.

AD phlegmonen faciei mirabile. Sambuci foliorum ſuccum permitte vt conſidat, & humorem ſucci per colum tranſmiſſum effundito. Quod autem craſſius eſt in eo poſtquam conſedit, admiſce oleo roſaceo ſufficienti,& oui luteo,& confectum illine.

Cap. CXLVII.

AD phlegmonen è venæ ſectione natam, aut duritiam, aut flores, aut grumos. Accipe fermentum tritici, & ſubactum bene illine ſuper locum.

Cap. CXLVIII.

AD viſcera ac lienem, & hydropem, emolliens & diſcutiens. Ficuum pinguium lib.vnam, foliorum cypariſſi viridium lib.vnam, nitri Alexandrini lib.S. Cypariſſum tundito: dein ficus. & ſubactis admiſce nitrũ ſimul diligenter, & probè confectum primò infarcito.

Cap. CXLIX.

AD phlegmonem crurum aut pedum, laudatum. Limaces terreſtres cum teſtis viginti. Subactis miſceto Cimoliã, & oui lutei quantum ſatis eſt. Imponito mortario, vt ceræ conſiſtentiam acquirant, & probè confectum cum penna illinito.

Cap. CL. A

POTVS expertus, humorem exſiccans. Origani vnc.vnam. Tritum coquito in vino Cretico ad tertias; & da bibẽdum ieiuno diebus tribus calicem dimidium. Eſt enim probatum.

Cap. CLI.

AD tormina ventris admodum mirabile. Origanũ cum aqua coquito ad tertias,& bibendum dato.

Cap. CLII.

AD hebetudinem mirabile. Herbam chelidonium vocatam bene tundito, acceptóque è ſucco eius quantum voles,madefactum cum aqua illine vt probatum. B

Cap. CLIII.

POTVS ad ſuppuratos,abſceſſu è iecore laborãtes, bonum.Folia petroſelini,hyſſopi, roſarum aridarum,aniſi, liquoris papaueris, croci, hyoſcyami ſeminis, zingiberis, ſpicæ nardi, iridis, ſingulorum vnciam vnam. Trita madefacito cum melle Attico deſpumato ſufficienti, & bene confectum dato ad noctem fabæ magnitudine. C

Cap. CLIIII.

VT vino non ſæpius ſit vtendum.Recipe teſtudinẽ viuam,ablue in vino bono iuſto tempore. dein mactato,& accipe de ſanguine,ac illum cum vino miſceto, dá que clàm bibendum menſura calicis dimidii manè ieiuno diebus tribus:& videbis diuinam vim. Simile.Vuã marinam, tuſam & madefactam cum vino ſufficienti da bibendam clàm ieiuno tribus diebus.

Cap. CLV.

AD difficultatem vrinæ & calculum, admodum bonum.[a]Filicis fœminæ, piperis cõmunis, ſeminis petroſelini,ſing.hexag.duo.Bene trita dato manè ieiuno cum condito cochl.vnum. Simile. Stercoris hirundinis vnc. S.fœnigræci odorati hexag.duo, piperis communis hexag.vnum.Bene terantur,& detur cochl. vnum manè ieiuno cum vino bono. Hoc igitur confeſtim lapides mitigat,& per vrinam egredi facit. Eſt etiam ad coli dolorem admodum probatum.Simile. Accipe cicadas aridas viginti. Abiectis pedibus & alis, vrito ſuper carbones, & tritas madefacito cum melle Attico quod ſatis eſt,& E ieiuno bibendas fabæ magnitudine cum vino menſuræ vnius commixtas præbeto. D

a Filicis fœminæ] Manuſcriptus codex falſò λιθοπτέρεως pro θηλυπτέρεως legit.

Cap. CLVI.

AD reduuias valde bonum. Palmulam commanducatam à ieiuno, impone loco.

Cap. CLVII.

AD verrucas penſiles,& thymos in pudendo. Arietis fel exceptũ concerptis linamentis illine. Simile. Mali & cotonei flores,& ramorum ſummitates coquito in aqua ad tertias,& abluito ſæpius,ac decident. F

Cap. CLVIII.

AD dolentes caput & hemicranicos, probatum. Sinapi hexag.duo,ammoniaci thymiamatis hex. vnum. Trita madefacito cum aceto donec glutinis conſiſtentiam acquirant, & illine fronti in balneo abſtergendo. Facit etiam ad diuturna mala.

Cap. CLIX.

AD perniones vlceratos præcipuum medicamentũ, vt non amplius * *Deficit aliquid.* dein oleum commune, G & adipem,& ceram coniice in mortarium, vt liquidum omnino ceratum fiat. Miſce[a] phylites læuigatæ,& vnita illine & impone. Dum coquitur moueto in vaſe, & ita confecto vtere.

a Phylites]Græcus Nicolai codex legit τοῖς φυλῆς, fortè pro τ̃ φυλιτῆς. Niſi τοῖς φύλλοις legendum ſit: quod certò à nobis ſtatui, quũ præcedentia in hoc loco deficiant, non poteſt.

Cap. CLX.

AD lientericos deiicientes ramenta. Baccarum lauri,piperis communis,cumini, maſtiches, ſing.hexag.S. Tritorum detur cochl.vnum cum vino veteri bibendũ. H

Cap. CLXI.

AD vlcera ſcabie & fluxione tentata, & ad partium phlegmonen ac duritiam, è lente &[a]ſtymmatis nominatum.Lentis Alexandrinæ,fructus myrti,&[b]lentiſcorum viridiũ,rubi ſummitatũ, roſarũ aridarum, putaminis Punicorũ,ſing.vnc.tres. Tuſa madefacito cum aqua ſufficienti,& coquito in olla noua ad tertias:poſtea colato. Accipe è iure decocti, ſubigito cum lentis in pollinẽ tuſæ vnc.tribus,& mellis Attici & aceti & olei roſacei quod ſatis eſt. Vbi ad emplaſtri formam redegeris, panno illitum & calefactum prædictis imponito.

a Stymmatis] Stymmata hoc loco Nicolaus vocat quæ vim adſtrictoriam obtinent. b Lentiſcorum] Manuſcriptus codex legit falſò ἐχίνων pro σχίνων. Librarius nanque pro σχίνων legens ἐχίνων, σ in ε conuertit.

Cap. CLXII.

AD vulnus tibiæ diuturnum & ſordidum. Farinam hordeaceam in poſca coquito & illinito: purgat enim & cogit vulnus. Vbi verò idipſum exiguum feceris, medicamento quod cicatricem inducere poteſt, vtere. Simile. Peucedani radicem tuſam & cribratam probè inſpergito vulneri. Nam purgat omnem ſorditiem, carnẽ generat,cogit,& cicatricem inducit. Probatum.

Cap. CLXIII.

AD anginas,ſub linguáque mala, expertum. Origanum aridum, & maximè quod rufum eſt, tundito & cribrato bene, exceptúmque melle deſpumato ſufficienti, & probè confectum illine.

Cap. CLXIIII.

AD commorſos à ſcorpione, mirabile admodum. Accipe inteſtina terræ, & læuigata imponito morſui. & itin bene tuſam, da bibendam cum vino ſufficienti aut aceto.

Cap. CLXV.

AD aphthas in ore puerorum. Rhois Syriaci quantum tribus digitis capi poteſt, menthæ ramos tres, roſarum aridarum folia ſeptẽ, ſeminis pineæ grana ſeptem. Trita irrigato cum melle Attico,& vtere.

Cap. CLXVI.

AD morboſas aphthas, & difficilia oris vlcera profunda facta,& quando plurimùm ſaliuæ effluit. Gallæ & ſolani, ſing.vnc.vnam. Tuſis,& cum aceto ſufficiẽti madefactis, os colluito.

Cap. CLXVII.

AD dolorem pedum expertum,bonum. Conizæ herbæ,meliſſophylli, ſing.vnc. vnam. Tuſa pedibus imponito. Simile. Accipe mala Punica acida, integra coquito cum aceto acerrimo donec putamen eorundem perfectè diſſoluatur, dein in mortario contuſum,& ad fermẽti formam redactum, infarctúmque linteo, impone tepidum. Fac hoc manè & veſperi.

Cap. CLXVIII.

AD alopeciam expertum, probatum. Erinaceorum marinorum teſtas vſtas,& bene læuigatas, cùmque adipe vrſino madefactas illine.

Cap. CLXIX.

PODAGRICVS potus in principio exacerbationis vſurpandus, vt eadem die dolor ſedetur, & poſtridie ſanus egrediatur, expertus. Zingiberis ſcrup.tres S. hermodactyli lib.vnam ſcrup.tres, ſcammoniæ ſcrup. duos ſiliq.vnam, piperis communis gr. trigintaquinque, cumi nigra quinquagintatria. Zingiber tundito & cribrato cum hermodactylo, ſimiliter etiam ſcammoniam læuigato diligenter in mortario, & adiicito mellis Attici pauxillum,& vini temperati cyathos duos. Probè confectum bibendum dato.

Cap. CLXX.

PODAGRICVS linctus in principio acceſſionis valde mirabilis & probatus. Accipe [a]pellem veteris calciamenti, aut vrito aut in puluerem redigito. Simile. [b]Ceonidarum vſtarum,& in puluerem redactarum vnc. duas. dein accipe ſucci coriandri & aceti acerrimi quod ſatis eſt,& ad mellis craſſitudinem redacta reconde in vaſe,& illinito cum penna dolenti loco.

a Pellem,&c.] In codice Nicolai eſt κάσσυμα παλαιὸν, σεμιδάλις, pro κάσσυμα παλαιοῦ πεδίλου. Eſt enim κάσσυμα idẽ quod δέρμα, vt paulo antè dictum eſt. b Ceonidarum] Græcus codex legit, κεωνίδας. Eſt & hæc vox mihi ignota. Tam hæc verò quàm ea quæ illam præcedit, corrupta eſſe videtur.

Cap. CLXXI.

AD eos qui boletos comederunt,aut fungos,aut amanitas, & in mortis veniunt periculum. Multos raphanos recentes edendos, ac ſubinde vinum temperatum, & exiguum mellis bibendum præbeto, ac iubeto vomere. Simile. Nitrum læuigatum cum poſca bibendum præbeto. Similiter, Rutam læuigatam, cum poſca bibendam dato.

Cap. CLXXII.

AD aures ſurdas,expertum. Leporis fel & lac mulieris ex æquo miſceto ac calefacito.Infunde auri,& miraberis.

Cap. CLXXIII.

AD ſtrumas,admodum probatum.Radicem aſphodeli lanæ inuolutam appendito.Celeriter enim ſanat.

Cap. CLXXIIII.

AD aluum citam,expertum.Spongiam recentē vino madefactam vrito quoad in cinerem vertatur.Et cineris cochlearium vnum irrigato cum vino veteri menſuræ vnius,da bibendum diebus tribus manè ieiuno.Si verò febricitat,præbeto bibendum cum vino tēperato.

Cap. CLXXV.

AD vſtiones ab aqua feruente factas, expertum & laudatum. Ceræ puræ vnc.duas,olei roſacei quod ſatis eſt,& humidiorem calcem viuam in aqua conquaſſatam, ceratum colatum & confectum illine cum penna. Melius autem eſt vt pro aqua ſuccum betæ calci viuæ admiſceas.

Cap. CLXXVI.

AD hydropicos expertum,probatum. Stercoris caprini vnc.nouem,picis aridæ, ceræ puræ, reſinæ pineæ, ſing.lib.vnam,baccarum lauri lib.S. cyperi,ſinapi,ſing. vnc.vnam ſemis, fœnigræci vnc. duas S.iridis vnc.tres, ſeminis raphani,radicis capparis,pyrethri, cardamomi, ſing.vnc.duas, nitri vnc.tres, colocynthidis vnc.vnā S. probè trita madefacito cū olei cōmunis veteris vnciis quinque,& aceto ſufficienti.Confectum admoueto.

Cap. CLXXVII.

AD formicas,vt eadem hora decidant, valde bonū. Folia ficus vrito,& cinerem ipſorum accipe,&cum lacte ficus ſubigito,& panno illitum imponito ſuper myrmecias,confeſtimque decident,atque miraberis.

Cap. CLXXVIII.

AD profluuium ſanguinis narium admodum probatum.Cæpam rubeam acerrimam tuſam, odorandam dato:& ſtatim ſanguinis profluuium ſiſtetur.

Cap. CLXXIX.

AD pleuriticos, mirabile valde. Rutæ ſylueſtris & ſatiuæ foliorum,ſing.vnc.vnam S.ſampſychi,iridis,ſulphuris ignem non experti, butyri recentis, adipis ſuilli aut taurini,ſing.hexag. vnum S. terebinthinæ vnc.S.olei cyprini vnc.duas,ceræ puræ vnc.vnam S.Bene confecto vtere vt probato.

Cap. CLXXX.

AD pleuriticos per os ſumendum,probatum à Comite Redigapo. Opii drach.duas,caſtorei,foliorum rutæ,ſing.drach.tres. Trita madefacito cum melle Attico ſufficienti, & præbeto fabæ Ægyptiæ quantitate, cum melle temperato ſufficienti.

Cap. CLXXXI.

AD eryſipelata valde bonum. Succi ſolani & plantaginis maioris,ſing.cotyl.vnam,ceræ puræ vncias ſex, molybdenæ,ceruſſæ,olei roſacei,ſingulorum lib.ſemis. Trita madefacito cum adipis taurini recētis libra vna, & probè ſubactis vtere.

Cap. CLXXXII.

AD carbunculos valde vtile. Fermentum aridum & carbonem viuum,& caricas ſimul læuigatas imponito loco laboranti. Simile. Carnem bubulam diligenter contuſam imponito.Solue poſt tres dies, & cum radice aſcendit.Poſtquam deciderit, vt [a] cauum vlcus,curato.Eſt probatum.

[a] Cauum] In codice Græco non rectè κίνον pro κοῖλον legitur.

Cap. CLXXXIII.

AD vſtiones,vndecunque fiant. Cretam argentariā aut Cimoliam cum roſaceo oleo ſubactam illine.Si verò betæ ſuccum adieceris,fit admodum bonum.

Cap. CLXXXIIII.

POTVS ad aſthmaticos probatus. Pulmonem vulpis accipe, & probè ipſum aſſiccato, & ſenſim læuigatū bibendum præbe aſthmaticis.Hoc credēdum erit, quia probatum eſt,& ſanat.

Cap. CLXXXV.

POTVS ad eos qui morbo comitiali laborant mirabilis. Vngulas aſininas vſtas & tritas dato bibendas continuò: prorſus enim curat. Simile. Impetigines equorum in aceto læuigatas & potas ſanare morbum comitialem ferunt. Aliqui autem ad omnes ferarum morſus hoc vti iubent. Simile. Muſtella aſſiccata & pota ſanat comitiali morbo laborantes. Totam verò viuam in olla vſtam, & cinerem eius cum melle aut terebinthina aut butyro impoſitam,ſtrumas ſanare affirmant.

Cap. CLXXXVI.

AD quartanas & tertianas potus mirabilis, expertus. Succi plantaginis minoris partes duas,aceti partē vnam. Subigito ſimul: & vbi bene confeceris, dato bibendum duabus horis ante inuaſionem acceſſionis.

Cap. CLXXXVII.

AD quartanas potus ante inuaſionem acceſſionis, dandus ieiuno. Accipe ſuccum herbæ vocatæ pimpinellæ, Græcè autem ✱ Deficit,vncias tres . adiice illi vini Monembaſiatici vnc ſex: & ſubacta dato bibenda. Præbeto etiam comedendum de electuario dia trion pipereôn hexag.tria . Et fac ita quatuor oblationes,& miraberis in nomine Domini.

Cap. CLXXXVIII.

AD quartanas potus admodum probatus. Succi rutæ & menthæ,ſing.hexag.tria,theriacæ drach.vnam, ἅγια βίττα hexag.tria,vini Monembaſiatici vnc.ſex. Subacta ſimul bibenda præbeto ante acceſſionem ieiuno.Comedendū dato ex electuario diacumini vnc.tres. & fac ita quinque oblationes.

Cap. CLXXXIX.

POTVS mirabilis ad rabidum hominem gratia Dei.Accipe radicis ſparti admodum teneræ vnc.tres, & è fructu eius vnc.duas . Purgata & bene lota coquito cū vini boni lib.ſex donec tertia pars vini abſumatur.dein colato,& accipe è vino vnc.duas. Et vnicuique oblationi adiice theriacæ vnciā ſemis, & vini Monembaſiatici vnc.ſex.Et vtraque bene ſubacta præbeto bibenda ieiuno diebus viginti,& ſic vtere vt probato.

INDEX ROSACEI MELLIS, ſacchari roſacei, & zulapii roſacei.

Roſacei mellis confectio probata, Cap.I.

Rhodoſtacti confectio, Cap.II.

Rhoitis confectio mirabilis, Cap.III.

Roſacei mellis purgatorii confectio, Cap.IIII.

Roſacei mellis confectio, Cap.V.

Roſaceæ aquæ confectio valde vtilis, Cap.VI.

Roſacei olei confectio valde laudata, Cap.VII.

Roſacei ſacchari confectio admodum laudata, Cap.VIII.

Roſacei zulapii confectio mirabilis, Cap.IX.

Roſacei zulapii confectio purgatoria, Cap.X.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De melle,ſaccharo,& zulapio roſaceis,

Sectio trigeſimanona.

Cap. I. A

ROSACEVM mel cōfert ad oris phlegmonen gingiuarum & tonſillarum ex fluxione calida natam in ore retentum, & gargarizatum.Datur etiam iis quibus venter vritur,& ſitientibus propter ariditatem bilis,vbi ſcilicet ægrotantes redundantiam bilioſi humoris,& bilioſæ fluxionis, accepto cholagogo aliquo priùs euomuerint. Ad ſtomachum etiam æſtuantem abſque redundantia , citra vomitum,& febricitantibus cum aqua , feruore & vigore febris [a]præſente.Sæpenumero autem roſaceum mel & hydroroſatū largiùs congruo tempore exhibita ſine aliquo alio,ad intemperiem febris reſtinguendam ſuffecerunt,ſudoribus & alui profluuio,ventriſque ſubductione excitatis.Præ cæteris enim omnibus potionibus mel roſaceum maximè ad humores acres per aluum ducendos vtile eſt.Confectio igitur roſacei mellis huiuſmodi eſt:Succi roſarum lib.quinque,mellis Attici puri libras duas,aquæ pluuialis libram vnam ſemis.coquito libr.aquæ in duplici vaſe donec dimidium eius abſumatur:& accipe ſemilibram,miſce cum cæteris,& vtere. Facit ad omne malum in ore factum,& aphthas puerorum.

a Manuſcriptus codex legit μετὰ ἀφεσηκυίας pro ἐπεστηκυίας.

Cap. II.

RHODOSTACTI compoſitio ſeu confectio. Roſarum exectis vnguibus ſucci hexag.duo, mellis Attici aut ſacchari lib.vnā S.Coquito,ſpuma diligēter ſublata,quoad quarta pars abſumpta fuerit, dein vtere acceptà vncia vna aut duabus pro viribus cum aqua tepida.Hoc enim ventrem emollit.

Cap. III.

MALI Punici ſucci confectio mirabilis. Succi malorum Punicorum lib.quatuor ſemis,mellis Attici aut ſacchari lib.1.ſemis.coquito ad tertias,& dato cum aqua tepida ſufficienti.

Cap. IIII.

ROSACEI mellis purgatorii confectio. Succi roſarum lib.duas,dacrydii vnc.vnam hexagia duo,agarici vnciam vnam,mellis Attici libras quinque. Bene cōfectum dato.

Cap. V.

ROSACEI mellis confectio probata.Roſarum libras ſeptem , aquæ libras quinquaginta , mellis Attici libras quadraginta.Probè coquito ad conſiſtentiam , & vtere.

Cap. VI.

HYDROROSATI confectio admodum vtilis. Roſarum exectis vnguibus lib.vnam , aquæ lib.tres. aquæ autem adhùc ſtrepenti & feruenti iniice roſas,& ignem extinguito:finito per integram noctem. manè colato probè expreſſis roſis:dein admiſceto mellis Attici deſpumati lib. vnam decocti libris tribus. Roſas in vmbra ſeruato diebus quadraginta in loco edito.Datur ad eryſipelata,æſtus,choleras, malis humoribus refertos,acrem bilem,& ſtomachi æſtus.

B

Cap. VII.

ROSACEI olei confectio admodùm laudata. Roſarum exectis vnguibus lib.vnam, aquæ lib.tres. Hæc coquito probè ad ignem,dein ab igne remota finito ſic per totam noctem.Manè per colum traiectæ huic aquæ miſceto olei communis lib.vnam,& diebus quadraginta inſolato. Poſt hæc diligenter animaduerte ne dum per ſaccum tranſmittitur, aliquid aquæ remaneat in oleo:tutóque ſeruato.

C

Cap. VIII.

ROSACEI ſacchari confectio valde laudata. Accipe roſarum exectis vnguibus lib.vnam.Contundito bene,& admiſceto ſacchari lib.duas,& coquito ſimul citra aquam,poſtea vacuato in marmor latū , aut vas fictile, aut in tabulam,& ſinito refrigerari.dein coniice in vas latum,& tundito ipſa in minuta:[a]frangitur enim inſtar ſalis:& inſolato diebus quadraginta,& dato cœliacis,dyſentericis,& ſtomachicis.Mel enim nō habet efficaciam, niſi in ſanis ſolùm: febricitantibus autē & bilioſis,contrarium exiſtit.

D

a Θρύει pro θραύει.

Cap. IX.

ROSACEI zulapii confectio mirabilis & probata. Roſarum lib. tres coniice in [a]caldarium:& coquito valde aqua pluuiali roſis affuſa,& operiens finito ita horis ſex.dein per ſaccum traiicito,& accipito è iure decocti lib.vnam,& ſtillatitii roſarum liquoris lib.ſemis,ſaccharī libr. tres:& ad tertias decoquito.Dato cœliacis & dyſentericis.

a Καρδάριον pro καλδάριον ſcribitur.

E

Cap. X.

ROSACEI zulapii purgatorii confectio. Spodii, trium ſantalorum,ſing.drach.quatuor,rhei barbari dr. tredecim,zulapii roſacei vnc. quindecim , dacrydii dr. duodecim, caphuræ drach.ſemis,ſacchari lib.vnam.vbi probè confeceris,dato hexagia tria aut duo.

INDEX SATYRIACORVM, SAPONVM, & ſinapiſmorum.

Satyriacum tentiginem excitans,& ad coitum irritans, puerôſque procreans, Cap. I.
Satyriacum ſimile, Cap. II.
Satyriacum tentiginem excitans,mirabilis potus, Cap. III.
Satyriacum tentiginem faciens,inūctio pudendi ad venerea, Cap. IIII.
Satyriacum ageraton,hoc eſt non ſeneſcens,ſimile, Cap. V.
Satyriacum ad colis reſolutiones, Cap. VI.
Satyriacum ad venerea admodū vtile, Cap. VII.
Saponis confectio ad frigidas fluxiones à capite deſcendentes in thoracem, Cap. VIII.
Saponis confectio magis neceſſaria ad frigidas à capite fluxiones, Cap. IX.
Saponis confectio fluxiones exiccans, Cap. X.
Saponis confectio Conſtantini fluxionem exiccans, Cap. XI.
Saponis confectio Andreæ Comitis, Cap. XII.
Sinapiſmi confectio probata, Cap. XIII.
Satyriacon tentiginem excitans, vnguentum probatū, Cap. XIIII.

De ſatyriacis, ſaponibus, & ſinapiſmis,

Sectio quadrageſima.

Cap. I.

SATYRIACVM tentiginem faciens ad coitum irritans, pueróſque procreãs, admodum laudatum. Piperis communis grana viginti, adarces, bryoniæ, pyrethri, euphorbii, ſcinci, ſingulorũ ſcrupulos duos, farinæ ciceris, cerebri paſſeris in turribus habitantis, ſingul. ſcrupulũ vnum ſemis. Hæc probè trita & cum melle Attico confecta, dato põdere ſcrupulorum duorum, aut hexagiorum duorum.

Cap. II.

SATYRIACVM tentiginem excitans pudendorum, ad coitum irritans, & pueros procreans. Bryoniæ, pyrethri, adarces, euphorbii, ſingulorum ſcrupulũ vnum, piperis communis grana viginti. Trita madefacito cum melle Attico ſufficienti, & ſubacta reducito ad glutinis conſiſtentiam, ac inunge pudenda. Si verò vis vt ſedetur, foueto decocto betæ tepido.

Cap. III.

SATYRIACVS tentiginem faciens, potus mirabilis. Satyrii ſuperiorem teſtem accipe: inferior enim venerem inhibet: piperis communis grana viginti, corticis thuris drachmam vnam, ſeminis erucæ, ſeminis cæpæ, ſingulorum drachmas duas, caudæ ſcinci drachmã vnam. Probè trita madefacito cum vino dulci Cretico ſufficienti, & bene confecti præbeto drachmam vnam cum vino dulci.

Cap. IIII.

SATYRIACA tentiginem excitans, inunctio pudendi. Myrrhæ, pyrethri, ſeminis vrticæ, ſing. vnc. vnã, piperis albi vnc. duas. Trita madefacito cum oleo veteri quod ſatis eſt, & reducta ad glutinis conſiſtentiam illine pudendis.

Cap. V.

SATYRIACVM tentiginem faciens, ageraton, ad venerea admodum bonum & probatum. Styracis, myrrhæ, thuris, ſing. drach. quatuor, piperis communis drachmam vnam, ſeſami toſti, oxybaphi, amygdalarum toſtarum, vuarum exemptis vinaceis, ſing. minas tres. Trita madefacito cum mellis optimi cochleariis duodus & ouis crudis quinque: & vbi probè cõfecta fuerint, finge paſtillos pondere drachmæ vnius, & præbeto cum vino nigro, aut mulſo ſufficienti.

Cap. VI.

SATYRIACVM tentiginem excitans, ad colis reſolutiones mirabile. Seminis erucæ drach. octo, cardamomi drach. quatuor, ſinapi, panacis, ſing. drach. octo, piperis communis grana viginti. Trita madefacito cum ſucco erucæ ſufficienti, & finge paſtillos pondere drach. vnius: præbeto ieiuno cum vino diluto. Alia ſatyriaca tum vnguenta tum antidota quærito in litera A.

Cap. VII.

SATYRIACVM probatum ad venerea. Satyrii, nucis Indicæ, piſtaciorum, pinearum, ſingulorum drachmas octo, zingiberis, aniſi, ſeminis rutæ, ſing. drach. vnam ſemis & quartam partem, cinamomi, linguæ auis, ſeminis cæpæ, ſing. ſcrup. quatuor, moſchi grana tritici tria, eryngii drach. octo, pinearum ſylueſtrium drachmas quatuor, medullæ paſſeris in turribus nidificantis drach. tres. Bene trita irrigato cum melle Attico ſufficienti, & vbi confeceris, exhibeto.

Cap. VIII.

SAPONIS boni confectio ad frigidas fluxiones à capite veniẽtes in thoracem, columellam, pulmónem, gingiuas, ita vt exiccet & roboret cerebrum, & defluxionem deſcendẽtem ſiſtat. Factus eſt ab Actuario, & cum centum & quinquaginta aliis medicis, Conſtantino rege iubente. eſt enim admodum probatus. Roſarum ari-
A darum, aloes flauæ, gallarum, caſiæ, nardi Indicæ, ſarcocollæ, ſingul. vnc. vnam ſemis, balauſtiorum, myrrhæ veræ, ſandarachæ, ſpicæ nardi, ſing. vnc. vnam, coſti vnc. ſemis, caryophylli, piperis communis, ſpicæ, cinamomi, ſingul. hexag. duo, ſaponis Gallici lib. ſemis. Hæc bene tuſa excipe cum ſucco lupinorum, & oleo lentiſcino: & vbi probè confeceris, finge paſtillos nucis Ponticæ quantitate, & in vmbra ſiccato. vſu poſcente coniice in aquã calidam, & capiti affundito veluti circunfuſionẽ: & imponito deſuper ſtupam. Oculi autem probè muni-
B ti ſint, ne ab acrimonia lædantur.

Cap. IX.

SAPONIS alia confectio, magis neceſſaria, ad frigidas fluxiones à capite in os deſcendentes. Thuris, maſtiches, ladani, balauſtiorum, myrrhæ, ſandarachæ, floris iunci odorati, caſiæ, cyperi, amomi, folii, fæcis vini veteris vſtæ, gypſi, nitri, buccinorum vſtorum, roſarũ, erinacei marini, helenii, carpobalſami, ligni pineæ, baccarũ lauri, chamæleontis, ariſtolochiæ, pumicis, ſingul. vnciam vnam, ſaponis Gallici libras tres, aut pro eo ſpu-
C mam ſaponis, aut olei communis aut lentiſcini. Hæc trita madefacito cum decocto lupinorum: & vbi bene confeceris, fingito paſtillos, & ſiccato in vmbra. vſu exigente vtere in balneo vt præcedenti, abundè ſóluendo cum vino auſtero bono veteri, ab alto deſtillando & ſuper caput fundendo: veſperè domum ito, cras iterum lauato.

Cap. X.

SAPONIS confectio, fluxionem exiccans, admodum bona & probata vt præcedens. Thuris, maſtiches,
D ſandarachæ, ladani, balauſtiorum, myrrhæ, floris iunci odorati, caſiæ, cyperi, amomi, folii, fæcis vini veteris vſtæ, gypſi, nitri vſti, cinamomi, caryophylli, ſingulorum vnciam ſemis, caſiæ ligneæ, xylobalſami, aloes flauæ, coſti, ſingulorum hexagium vnum ſemis, ligni rutæ, chamæmeli, chamæleontis, ſpumæ ſaponis, helenii, erinacei marini, ſing. vnciam ſemis. Tuſa probè madefacito cũ lentiſcino oleo ſufficienti, & finge paſtillos vt prædictos, & vſu poſcente præbeto ſimiliter vt antè dictos.

Cap. XI.

E SAPONIS confectio Conſtantini exiccans, admodum bona. Balauſtiorum, myrrhæ, ſandarachæ, ſingul. vncias duas, coſti, aloes flauæ, gallarum, thuris, ſidiorũ, folii, roſarum, ſarcocollæ, ſing. vnc. tres, ſpicæ nardi vnc. duas, ſaponis Gallici libram vnam, lupinorum amarorũ decocti libram vnam ſemis. Sicca tundito & cribrato, & cum liquidis ſubactis adiice ſaponem, & finge paſtillos, ſiccatóque in vmbra. Vſu verò poſtulante quod ſatis eſt diluito & madefacito cum vino bono ſufficienti, & illine ante balneũ ſincipiti prius raſo ac paulo poſtea abſ-
F tergito, & abluito.

Cap. XII.

SAPONIS confectio Andreæ Comitis probata. Floris iũci odorati, caſiæ, cyperi, amomi, folii, coſti, gallarum, ſingulorum vnciam vnam, nardi Celticæ, aluminis ſciſſi, iridis, fæcis vini veteris vſtæ, gypſi vſti, nitri, ſingul. [a] ſcrupulos duodecim, roſarum ſiccarum, [b] ſalis communis, ſingulorum ſcrupulos octo, purpuræ teſtæ vſtæ vnc. tres, ſaponis Gallici libram vnam. Trita irrigato cum decocto lupinorum ſufficienti, & excepta dige-
G rito in paſtillos, exiccatóque in vmbra, ac vtere vt præcedenti.

a Scrup.] Aetius habet vncias. b Salis] ἁλῶν legendum.

Cap. XIII.

SINAPISMI cõfectio probata. Caricas quotquot voles vno antè die in aqua tepida macerato, deinde vehementer exprimito, validéque ſubigito. Dein accipe acre ſinapi, quale Syriacum & Ægyptium: terito ſeorſim

affuſo etiam caricarum diluto,& facta maza inuicē cōmiſce. Si vis vt vehementer exulceret, duas ſinapi partes adiice vni parti caricarum: ſin debiliter, contrà: ſi verò mediocriter, vtrunque ex æquo. Sinapi autem ante affrictionem aceto macerato vt nonnulli faciunt, fit autem imbecillius. Poſt ſinapi purgationem & vſum balnei, ſi dolor vehemens, aut rubedo & puſtulæ apparuerint, linteum in ſucco maluæ, aut fœnigræci madefactum imponito: dein roſaceum ceratum cum abſinthio. vtere. In reſolutis autem in quibus ſenſus læſus eſt, aſſiduè attendere oportet intuentem & videntem, ne id quod ſentit, immodicè inflammatum ſit. & caprinus fimus

A cum aceto illitus eſt vtilior, præſertim cum caricis.

Cap. XIIII.

SATYRIACVM arrectorium vnguentum probatum. Satyrii, pudendi cerui, ſcinci caudæ, ſingulorum drachmam vnam, ſeminis erucæ, pyrethri, canchryos, ceræ puræ, ſingulorum drachmas duas, terebinthinæ vnciam ſemis, oua paſſeris troglodytici duo, lacertam vnam cum dimidio, olei tedacei aut irini quod ſatis eſt. Macerato priùs in aceto lacertas dies quadraginta B in fimo reconditas cum vaſe, & bene confecto medicamento vtere.

INDEX PASTILLORVM.

Paſtillus ad pleuriticos, rigore concuſſos, ſtomachicos, & iecinoroſos, dolorem mitigans, Cap. I.
Paſtillus ad ſpuentes ſanguinem & cœliacos, Cap. II.
Paſtillus lienoſis conferens, ex Galeno, Cap. III.
Paſtillus ad dyſentericos qui ſupernè exhibetur, & cœliacos, Cap. IIII.
Paſtillos ad iecinoroſos, & morbo regio correptos, valde bonus, Cap. V.
Paſtillus ad nephriticos, & vrinæ ſtillicidium admodū probatus, Cap. VI.
Paſtillus ad lienoſos probatus, Cap. VII.
Paſtillus ad quartanas, admodum laudatus, Cap. VIII.
Paſtillus ſimilis, mirabilis admodum, Cap. IX.
Paſtillus panchreſtos ad omne malum, Cap. X.
Paſtillus ad quotidianas, tertianas, quartanas, colicos, dyſentericos, & alia, Cap. XI.
Paſtillus fluxiones oculorum prohibens, bonus, Cap. XII.
Paſtillus inuincibilis, admodum bonus, Cap. XIII.
Paſtillus Philippi, valde bonus, Cap. XIIII.
Paſtillus ad dyſentericos & cœliacos laudatus, Cap. XV.
Paſtillus Aſter nominatus, mirificus, Cap. XVI.
Paſtillus nominatus trigonos, Cap. XVII.
Paſtillus è ſeminibus mirabilis, Cap. XVIII.
Paſtillus ex acantha Ægyptia mirificus, Cap. XIX.
Paſtillus ad dyſentericos & cœliacos probatus, Cap. XX.
Paſtillus ſimilis mirificus, Cap. XXI.
Paſtillus ex halicacabo laudatus, Cap. XXII.
Paſtillus è corallio probatus, Cap. XXIII.
Paſtillus ex eodem ſimilis, Cap. XXIIII.
Paſtillus & ipſe è corallio, præter opinionem dyſentericis conferens, Cap. XXV.
Paſtillus, ad ſpuentes ſanguinem, cœliacos, & dyſentericos, & ſtomachicos fluxione tentatos, Cap. XXVI.
Paſtillus ad febricitantes, vigilantes, & cœliacos mirificus, Cap. XXVII.
Paſtillus ad quartanas, admodum probatus, Cap. XXVIII.
Paſtillus probatus ad cœliacos Nicephori, Cap. XXIX.
Paſtillus lienoſis conducens, ex Galeno, Cap. XXX.
Paſtillus ſupernè exhibendus ad dyſentericos & cœliacos probatus, Cap. XXXI.
Paſtillus ad iecinoroſos & morbo regio correptos, admodum laudatus, Cap. XXXII.
Paſtillus nephriticus, ad ſtillicidium vrinæ, admodum laudatus, Cap. XXXIII.
Paſtillus è ſuccino, valde vtilis, Cap. XXXIIII.
Paſtillus ad dyſentericos, & ſanguinem ſpuētes è cornu ceruino, Cap. XXXV.
Paſtillus per inferna infundendus, Cap. XXXVI.
Paſtillus ad iecinoroſos, lienoſos, ſtomachicos, & hydropicos mirabilis, Cap. XXXVII.
Paſtillus lienem ſtatim minuens, Cap. XXXVIII.
Paſtillus albus vocatus, admodum probatus, Cap. XXXIX.
Paſtillus inuincibilis nominatus, Cap. XL.
Paſtillus è thapſia, hemicranicus, Cap. XLI.
Paſtillus auricularis, probatus, Cap. XLII.
Paſtillus Amazonis vocatus, Cap. XLIII.
Paſtillus Polyidæ: ſphragidis confectio, Cap. XLIIII.
Paſtilli crocomagmatis confectio, Cap. XLV.
Paſtillus ad tertianas, quartanas & quotidianas, Cap. XLVI.
Paſtillus è roſis admodum probatus, Cap. XLVII.
Paſtillus diabes, hoc eſt è violis nominatus, Cap. XLVIII.
Paſtillus diorces, qui ingreditur paſtillum rhodion, Cap. XLIX.
Paſtillus è croco, Cap. L.
Paſtillus ſquilliticus mirabilis admodum, Cap. LI.
Paſtillus Spodios, Cap. LII.
Paſtillus è vipera, Cap. LIII.
Paſtillus è corallio admodum bonus, Cap. LIIII.
Paſtillus è lacca, ad iecinoroſos, lienoſos, & ſtomachicos à calore, Cap. LV.
Paſtillus ad hypochondriacos refertos materia, & alia, Cap. LVI.
Paſtillus ad iecinoroſos, lienoſos, ſtomachicos, & inflatos, Cap. LVII.
Paſtillus ad refrigeratos ſtomacho, & iecoris habentes tumorem, Cap. LVIII.
Paſtillus ad iecinoroſos, lienoſos, ſtomachicos, & eos qui malum corporis habitum incurrent, Cap. LIX.
Paſtillus è roſis, ad iecinoroſos & ſtomachicos, præter opinionem conducens, Cap. LX.
Paſtillus ad iecoris calorem, febres acutas & ardentes, Cap. LXI.
Paſtillus è caphura ad iecoris calorem, Cap. LXII.
Paſtillus ad calorem iecoris, ſitim immodicam, liguæque ariditatem, & ardentes febres, Cap. LXIII.
Paſtillus de berberis, ſiue de acantha Ægyptia, Cap. LXIIII.
Paſtillus è berberis ſiue oxyacantha, Cap. LXV.
Paſtillus ad iecinoroſos, lienoſos, ſtomachicos, & hypochondriacos, Cap. LXVI.

Paſtillus ad iecinoroſos,lienoſos, & melancholicos, admodum bonus, Cap. LXVII.
Paſtillus ad grandines in oculis,admodum bonus, Cap. LXVIII.
Paſtillus ad ozænas valde bonus & probatus, Cap. LXIX.
Paſtillus ad cardiacos,defectione animi laborantes, & fruſtrationes ſanguinis, Cap. LXX.
Paſtillus è moſcho ſimilis, Cap. LXXI.
Paſtillus ad eos qui morbo comitiali laborant, Archigenis, Cap. LXXII.
Paſtillus ad eos qui morbo comitiali laborant,& per circuitum conuulſos,aut voluulo moleſtatos,& alia mala, Cap. LXXIII.
Paſtillus ad æſtiuas vſtiones,odoratum faciens vniuerſum corpus, Cap. LXXIIII.
Paſtillus ſuffumigabilis ad tuſſientes, & nonniſi recta ceruice ſpirantes admodum probatus, Cap. LXXV.
Paſtillus ſuffumigabilis,ſimilis, Cap. LXXVI.
Paſtillus ex ſuccino,probatus, Cap. LXXVII.
Paſtillus Doſithei,probatus ad ſanguinem ſpuentes, & tuſſientes, Cap. LXXVIII.
Paſtillus ad ſpuentes ſanguinem quo vtor, per omnia probatus, Cap. LXXIX.
Paſtillus ad abſceſſu laborantes,tuſſientes,& ſuppuratos, Cap. LXXX.
Paſtillus ſimilis, Cap. LXXXI.
Paſtillus ſimilis,admodum probatus, Cap. LXXXII.
Paſtillus ad ſuppuratos & tabidos, Cap. LXXXIII.
Paſtillus amarus nominatus, Cap. LXXXIIII.
Paſtillus Aſclepiadæ,probatus ad diuerſos morbos, Cap. LXXXV.
Paſtillus aſteris, ad colicos probatus, Cap. LXXXVI.
Paſtillus ad colicos ex calamintha, Cap. LXXXVII.
Paſtillus colicus,& concoctionem iuuans, Cap. LXXXVIII.
Paſtillus infundendus ad colicos, Cap. LXXXIX.
Paſtillus infundendus ad dyſentericos & cœliacos, Cap. XC.
Paſtillus infundendus ad dyſentericos & cœliacos admodum probatus, Cap. XCI.
Paſtillus ex acantha Ægyptia, ſimilis, Cap. XCII.
Paſtillus trigonos nominatus, Cap. XCIII.
Paſtillus ad dyſentericos & cœliacos, Cap. XCIIII.
Paſtillus ad dyſentericos & cœliacos probatus, Cap. XCV.
Paſtillus Oribaſii admodum bonus, Cap. XCVI.
Paſtillus infundendus ad dyſentericos, Cap. XCVII.
Paſtillus infundendus ſimilis, Cap. XCVIII.
Paſtillus inſignis Fauſtini ad dyſentericos & cœliacos, Cap. XCIX.
Paſtillus Fauſtini, Cap. C.
Paſtillus ad dyſētericos,ſanguinis eruptiones, & omnes nomas, Cap. CI.
Paſtillus ad dyſentericos,plurimùm expertus, Cap. CII.
Paſtillus infuſilis è ſubere, Andromachi,præter opinionem, Cap. CIII.
Paſtillus infuſilis ſomnum inducens & ad dyſentericos febre vacantes, Cap. CIIII.
Paſtillus infuſilis ad dyſentericos,multùm expertus, Cap. CV.
Paſtillus infuſilis,thronus Marcelli, Cap. CVI.
Paſtillus infuſilis,ad dyſentericos mirabilis, Cap. CVII.
Paſtillus magnus ad dyſentericos, Cap. CVIII.
Paſtillus imponendus ad dyſentericos & cœliacos, Andromachi,probatus, Cap. CIX.
Paſtillus ad lientericos admodum laudatus, Cap. CX.
Paſtillus ſimilis valde bonus, Cap. CXI.
Paſtillus Theodoretos dictus, optimus, Cap. CXII.
Paſtillus ad lientericos,probatus, Cap. CXIII.
Paſtillus ſimilis mirabilis, Cap. CXIIII.
Paſtillus ad iecinoroſos, admodum bonus, Cap. CXV.
Paſtillus ad iecur vlceratum, Andromachi, admodum inſignis, Cap. CXVI.
Paſtillus diſcutiens iecur, & ad febrem & ſitim, admodum probatus, Cap. CXVII.
Paſtillus ad iecur induratum, Cap. CXVIII.
Paſtillus ſimilis,probatus, Cap. CXIX.
Paſtillus ad iecinoroſos,lienoſos, & ſtomachicos, Cap. CXX.
Paſtillus ad iecur induratum,probatus, Cap. CXXI.
Paſtillus ad lienem induratum & phlegmonen, probatus, Cap. CXXII.
Paſtillus ex erice,ad phlegmonen lienis,& duritiem, Cap. CXXIII.
Paſtillus ad phlegmonen, & omne malum lienis,& hydropicos:vrinam nanque mouet, Cap. CXXIIII.
Paſtillus ſimilis mirabilis, Cap. CXXV.
Paſtillus ad morbum regium & iecinoroſos mirabilis, Cap. CXXVI.
Paſtillus ad diuerſos morbos, Cap. CXXVII.
Paſtillus ad hydropicos, Cap. CXXVIII.
Paſtillus ad hydropicos,vrinam mouens, Cap. CXXIX.
Paſtillus ad iecinoroſos,regio morbo laborantes,admodum probatus, Cap. CXXX.
Paſtillus ad nephriticos & calculoſos, Cap. CXXXI.
Paſtillus ad abſceſſus,& vlcera in renibus probatus, Cap. CXXXII.
Paſtillus ad renum & veſicæ affectus, Cap. CXXXIII.
Paſtillus ad renum exulcerationem ac cicatrice indigentium,valde mirificus, Cap. CXXXIIII.
Paſtillus ad profluuium muliebre, Cap. CXXXV.
Paſtillus ad eryſipelata,admodum laudatus, Cap. CXXXVI.
Paſtillus ad quodcunque in auribus malum vetus aut recens, Cap. CXXXVII.
Paſtillus ad dyſentericos probatus, Cap. CXXXVIII.
Paſtillus ad dyſentericos,voluuloſos,difficulter mingētes,& morſos à cane rabido, Cap. CXXXIX.
Paſtillus ad dyſentericos è ſubere nominatus, Cap. CXL.
Paſtillus ſimilis,valde probatus, Cap. CXLI.
Paſtillus ſimilis & ſomniferus, Cap. CXLII.
Paſtillus Paſionis vocatus, Cap. CXLIII.
Paſtillus infuſilis Phauſtionis, Cap. CXLIIII.
Paſtillus è ſubere nominatus, Cap. CXLV.
Paſtillus Bithynos appellatus, Cap. CXLVI.
Paſtillus ad vlcera,nomas,& fluxiones veteres, Cap. CXLVII.
Paſtillus ad colicos probatus & mirificus, Cap. CXLVIII.
Paſtillus ex vino & oleo pudendis & ſedi conuenientes, Cap. CXLIX.
Paſtillus è lapide Phrygio,pudendis aptus, Cap. CL.
Paſtillus è lotariis,pudendo & ſedi conferens, Cap. CLI.
Paſtillus albus vocatus, Cap. CLII.
Paſtillus ex halicacabo, Cap. CLIII.
Paſtillus è duobus elleboris, Cap. CLIIII.
Paſtillus melanchloros, hoc eſt nigri coloris, nominatus, Cap. CLV.
Paſtillus ad chironia & maligna atque fluxiones valde laudatus, Cap. CLVI.
Paſtillus è thapſia, hemicranicus, Cap. CLVII.
Paſtillus menſes ducens,probatus, Cap. CLVIII.
Paſtillus ſimilis,laudatus, Cap. CLIX.
Capillos capitis denigrans, Cap. CLX.
Capillos capitis flauos reddens, Cap. CLXI.
Capillos capitis nigros efficiens, Cap. CLXII.
Capillos denigrans, Cap. CLXIII.

De Paſtillis,

Sectio quadrageſimaprima.

COMPOSITIONEM paſtillorum tra ditüri, principiò quid ſit paſtillus oſtendemus,& quot eius ſpecies,& quo pacto nominentur.Paſtillus igitur à forma figuráve appellatur.Tres autem ſunt eorũ ſpecies.Alii nanque potabiles ſunt,alii infuſiles ſunt,hoc eſt qui per anum immittuntur: alii inunguntur illinunturve.Ex iis qui potãtur, alii aluum cohibent aut ſanguinem aut aliam quampiam fluxionem, refrigerando aut adſtringendo,aut [a] obſtruendo aut deſiccando compeſcunt, vt is qui ex ſpina Ægyptia conſtat,& qui è ſeminibus, & ſimiles. alii verò dolorẽ mitigant,vel quòd ſenſum ſtupefaciunt,vt crocodes dictus:vel quòd diffundunt, veluti qui ex aromatis conficiuntur. alii obſtructione liberant renum,aut lienis,aut iecoris vt qui ex amaris amygdalis componitur, & qui huic ſimiles ſunt.Eorum autem qui per anum iniiciuntur,nonnulli acrimonias obtundunt, vt in dyſenteria: quemadmodum qui ex pompholyge,& amylo, & terra Samia, ſucco ptiſanæ, aut eiuſmodi aliquo præparati: nonnulli aluum adſtringunt, aut ſanguinis profluuiũ veluti Philippi dictus,aut qui ex acantha Ægyptia conſtat cum ſucco roſarum aut plantaginis iniectus. aliqui adurentes in depaſcentibus dyſenteriis congruentes,ex ſandaracha,arſenico,calce,charta vſta confecti,& cũ ſucco lentis aut orizæ iniecti:inteſtino tamen prius muria eloto,& vt laborantes antea cibum & potum aſſumpſerint,ne aliquid medicamentorum facultatis ad ſtomachum rapiatur.Cæterùm vtiles ſunt paſtilli qui per inferna iniiciuntur,affectibus potiſſimùm malis qui infra vmbilicum ſunt.nam vis eorum vlteriùs peruenire non poteſt.[b] Poſtquam verò quid ſit paſtillus, & quot accipiatur modis diximus, nunc ſingulorum nomenclaturas & curationes exponemus,initio facto à paſtillo qui Myſterius nominatur.

a Obſtruendo]In codice Nicolai,vt etiam in Paulo, falſò legi tur,ἐμφραττόντων pro περιψυχόντων. b Poſtquam verò] Hic quædam in manuſcripto codice omiſſa ſunt,quæ ex libro 7.cap.12. Pauli, vnde hæc ad verbum deſcripſit Nicolaus,reſtitui poſſunt.

Cap. I.

PASTILLVS Myſterios ad pleuriticos,vna duntaxat aſſumptione quod pollicetur efficiens, dolorem mitigans,rigore laborantibus,ſtomachicis, & iecinoroſis conferens.Styracis calamitis, caſtorei, piperis communis,croci,ſingulorum vnciam ſemis,hyoſcyami hexagium vnum ſemis.Bene trita madefacito cum aqua calida,& finge paſtillos nucis Ponticæ magnitudine.vſu exigente dato paſtillum vnum ex vino temperato.

Cap. II.

PASTILLVS ad ſpuentes ſanguinem & cœliacos.Opii drach.tres,hyoſcyami drach.octo , aniſi, ſeminis apii,ſingulorum drach.quinque,ſpicæ nardi drach. quatuor ſemis,floris iunci odorati,croci,caſiæ , ſingul. drach.tres,mandragoræ corticis,ſtyracis, myrrhæ,ſing. drach.quinque,hypociſthidis,gallarum, balauſtiorum, ſingulorum drachmam vnam.Bene trita fermentato cũ ſucco plantaginis minoris aut maioris,& finge paſtillos gallæ magnitudine,præbetóque pro viribus cum aqua pluuiali,aut decocto myrtorum & rhois culinarii.

Cap. III.

PASTILLVS lienoſus ex Galeno expertus.Myricæ fructus,piperis communis, ſingulorum drach . quatuor,ſpicæ nardi,ammoniaci,ſingulorum drach . duas. Ammoniacum diſſolue cum aceto , reliquis autem cõminutis & probè ſubactis,finge paſtillos pondere vnciæ vnius, præbeto cum oxymelite quod ſatis eſt,bibendũ.

Cap. IIII.

PASTILLVS ἀνώπρικός,hoc eſt per ſuperna exhibẽ dus,ad dyſentericos,& cœliacos probatus. Acaciæ , alu-

A minis ſciſſilis,ſingul.drachmas duas, gallarum Alexandrinarum,myrrhæ , opii , ſingulorum drachmas duas. Trita cum vino Aminæo madefacito,& formatis paſtil lis vtere.

Cap. V.

PASTILLVS ad iecinoroſos & morbo regio correptos valde bonus. Aniſi,ſeminis apii,aſari,amygdalarum amararum, abſinthii , ſingulorum vnciam ſemis. Trita madefacito cum aqua,& finge paſtillos,præbetóque vnciam vnam cum aqua calida.

B Cap. VI.

PASTILLVS ad nephriticos & vrinæ ſtillicidiũ. Primùm autem accipe mercedem tuam; eſt enim probatus ,& mirificus admodum. Piperis drachmas quindecim,galbani drachmas nouem,vuarum exemptis vinaceis drachmas tres.Bene læuigata digerito in paſtillos põdere vnciæ vnius,& præbeto cum vino bono ſufficienti in introitu balnei:& miraberis.

Cap. VII.

C PASTILLVS ad lienoſos, probatus in porcello tribus diebus. Seminis ericæ drachm.duas, piperis albi, ſpicæ nardi,ammoniaci thymiamatis,rhei barbari, ſingulorum drachmam vnam.Trita irrigato cum decocto eryngii ſufficienti,& finge paſtillos cum aceto ſquillitico, & præbeto cum oxymelite aut droſato ſquillitico pro viribus.

Cap. VIII.

PASTILLVS ad quartanas,admodum probatus. Liquoris Cyrenaici,piperis cõmunis, myrrhæ ,foliorũ rutæ, ſingulorum vnciam vnam.Trita in paſtillos dige

D rito pondere obolorum duorum, & præbeto cum oxymelitẽ,pro viribus.

Cap. IX.

PASTILLVS ad quartanas expertus , mirabilis omnino.Myrrhæ grana ſeptem,euphorbii, piperis com munis,ſingulorum drachmam vnam . Trita madefacito cum aceto ſquillitico , & finge paſtillos cum melle deſpumato nucis Ponticæ magnitudine,& præbeto cũ oxymelite,aut decocto ſenæ, aut aſari,aut tamaricis.

E Cap. X.

PASTILLVS Panchreſtos expertus . Facit ad omne malum,præcipuè verò ad eos qui vigilia citra carũ domantur.Reprimit fluxionem,tonſillas exiccat, prodeſt cardiacis , iecinoroſis, cholericis , lienoſis , colicis, mulieribus moleſtatis & abortientibus , adeò vt fœtũ retineat.Sedat quotidianas,tertianas,& quartanas , prima potione febrem ſoluens,ſecunda potione rigorem, tertia exurgere facit.Sæpe etiam ad ictus venenatorum conducit,exceptis tamen iis qui ab aſpide demorſi ſunt. Confert ad difficultatem & ſtillicidium vrinæ,& hydro

F pem.Summè prodeſt arthriticis,bis die in potu aſſumptus ante cibum,& ad noctem.mitigat enim ipſis dolo rem vt probatus & mirabilis.Liquoris papaueris vncias duas,ſeminis hyoſcyami albi,glycyrrhizæ , ſingulorum drachmam vnam, piperis eſui apti nigri vnc.duas, aniſi Cretici vnc.ſemis quartam partem,croci vnc.vnam,ſtyracis calamitis, caſtorei,ſingulorum vnc.ſemis , corticis mandragoræ vnc.ſemis.Styracem,opium ſubigito cum paſſo Cretico:reliqua diligenter trita miſce,& excipe cũ paſſo,fingéque paſtillos fabæ Græcæ magnitudine, & præbeto paſtillum vnum cum vino temperato.

G Cap. XI.

PASTILLVS Corinthius nominatus,adquotidianas,tertianas,quartanas,colicos,dyſentericos,ſangui nem ſpuentes,non concoquentes cibum,& difficilè appetentes,ad oculos fluxione laborantes , aut tempora Habet.*Deficiunt reliqua.

Cap. XII.

PASTILLVS ad fluxionem oculi inhibitorium, probatum. Acaciæ, thuris, zingiberis, gummi, ſingulorũ vnciam ſemis, cochlearum exiguarum cum carnibus vncias duas. Trita cum oui albo ſubacta, & digeſta in paſtillos, dato.

Cap. XIII.

PASTILLVS anicetos, hoc eſt inſuperabilis, admodum bonus. Æris vſti drachmas octodecim, ſquamæ æris drachmas ſex, fimi columbini, vuarum ſylueſtriũ, pyrethri, grani Cnidii, canchryos, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, cumini, erucæ ſeminis, ſalis Cappadocici, ſingulorum drachmas ſex, iridis, thuris maſculi, ſingulorũ drachmam vnam ſemis, ſalis ammoniaci drachmas octodecim, æruginis raſilis drach. quadragintaocto, ſinapi drach. octuagintaquatuor. Trita irrigato cũ decocto caricarũ pinguium ſufficienti: & vbi bene ſubegeris, formato paſtillos, & præbeto.

Cap. XIIII.

PASTILLVS Philippi, admodum bonus. Balauſtiorum ſtagium ſemis, acaciæ ſtagia duo ſemis, hypociſthidis ſucci, opii, thuris, myrrhæ, crocomagmatis, gallarum, aloes flauæ, rhei Pontici, baccarum myrti, ſidiorum, ſingul. ſtag. ſemis. Trita excipiuntur cum droſato myrtino, & finguntur paſtilli.

Cap. XV.

PASTILLVS diarhodôn ad dyſentericos & cœliacos probatus. Balauſtiorum, thuris, ſingulorum vncias ſemis, terræ Samiæ, terræ aſteris, ſigilli Lemnii, ſingulorum vnciæ ſemis quartam partem, lycii, croci, roſarum ſiccarum, rhois Syriaci, panis ſicci, ſymphyti vſti, ſinopidis, acanthæ Ægyptiæ, ſingulorum hexagia duo, opii, gummi, ſingulorum vncias duas. Trita excipe cum ſucco plãtaginis maioris: & formatis paſtillis, dato ſtagium vnum.

Cap. XVI.

PASTILLVS aſter nominatus, admodum mirificus & probatus. Croci, opii, caſtorei, ſpicæ nardi, caſiæ, myrrhæ, Lemnii ſigilli, corticis mandragoræ, ſingulorum vnc. vnam, ſeminis dauci, apii, aniſi, ſeſelis, & hyoſcyami, ſtyracis, ſingulorum vnc. duas. Trita fermentato cum vino bono, & formato paſtillos.

Cap. XVII.

PASTILLVS nominatus trigonos. Seminis apii & hyoſcyami, ſingulorum drachmam vnam, aniſi drachmas duas, opii drach. vnam. Trita fermentato cũ aqua, & finge paſtillos.

Cap. XVIII.

PASTILLVS de ſeminibus, mirabilis. Aniſi, apii, ſingulorum drach. duodecim, ammeos, hyoſcyami ſeminis, ſingulorum drachmas tres, ſeminis fœniculi drach. ſex, opii drach. quatuor. Trita fermentato cum aqua ſufficienti, & formato paſtillos.

Cap. XIX.

PASTILLVS è ſpina Ægyptia. Spinæ Ægyptiæ, rhois Syriaci, thuris, acaciæ, aluminis ſciſſilis, gallarum, ſucci hypociſthidis, Lemnii ſigilli, corallii, ſymphyti, Samii aſteris, aloes flauæ, ladani, ſingul. vnc. ſemis. Terito fingitóque paſtillos cum vino, & præbeto.

Cap. XX.

PASTILLVS clidios Oribaſii ad dyſentericos & cœliacos, probatus. Gallæ immaturæ drach. quatuor, opii drach. duas. Trita fermentato cum droſato myrtino; ac formato paſtillos aut pilulas, & præbeto tres aut quinque cubitum ituris.

Cap. XXI.

PASTILLVS Philippi vocatus, ad dyſentericos & cœliacos mirabilis. Balauſtiorum, acaciæ, ſucci hypociſthidis, opii, rhois Syriaci, thuris, myrrhæ, croci, gallæ, aloes flauæ, rhei Pontici, ſidiorum, myrtorum, ſingul. drach. duas. Probè trita excipe cum vino auſtero, aut ſucco plantaginis minoris. Formato paſtillos triobolares: & ſi febris abeſt, præbeto cum vino: febricitantibus autem, cum hydromelite.

Cap. XXII.

PASTILLVS è veſicariis laudatus. Opii, ſeminis cucumeris ſatiui, apii, hyoſcyami, & ſeminis fœniculi, veſicariarũ, ſing. vnc. vnam ſemis, amygdalarũ amararum vnc. ſemis drachmam vnam, croci vnc. vnam. Trita cum vino ſufficienti fermenteſcant: & formatis paſtillis, vtere.

Cap. XXIII.

PASTILLVS è corallio probatus. Anagallidis vnciam ſemis, corallii, rhei barbari, ſpicæ nardi, myrrhæ Troglodyticæ, pæoniæ, cariophylli, maceris, ſing. vnc. 1. ariſtolochiæ lõgæ & rotũdæ, ſing. vnc. duas. Trita fermẽteſcant cũ ſucco plantaginis maioris, & fingãtur paſtilli.

Cap. XXIIII.

PASTILLVS è corallio ſimilis. Seminis hyoſcyami, thuris, ſingulorum drach. vnam ſemis, terræ Samiæ, corallii, rubricæ ſinopicæ, opii, ſingulorũ drach. vnam. Trita fermenteſcant cum ſucco polygoni, & formentur paſtilli, qui vſu poſtulante præbeantur.

Cap. XXV.

PASTILLVS è corallio melior omnibus, & familiaris omnibus empiricis, præter opinionem dyſentericis conferens. Terræ aſteris, balauſtiorum, corallii, ſucci hypociſthidis, acaciæ, myrrhæ, rhei Pontici, dauci, omphacii, tragacanthæ, ſingulorum vnc. ſemis, rhois [a] rubei vnc. vnam ſemis, amyli, Lemnii ſigilli, croci, ſingul. ſcrupulos tres, aluminis ſciſſilis ſcrupulos ſex, acanthæ Ægyptiæ fructus ſcrupulos duos. Trita excipe cum ſucco plantaginis maioris, aut vino veteri ſufficienti, & formato paſtillos. præbeto dormituris triobolum cum poſca.

a Rubei] Græcè eſt ἐρυθρῦ: Actuarius autem legit Syriaci.

Cap. XXVI.

PASTILLVS ex Ægyptia ſpina, quo crebrò vtor *quem Galenus aphrodiſiaſticon clidion inſcribit. Medicamentum accommodatum ad ſanguinem ſpuentes, cœliacos, dyſentericos, & defluxione ſtomachi moleſtatos, probatus. Cytinorum, ſpinæ Ægyptiæ fructus, balauſtiorum, acaciæ, ſucci hypociſthidis, ſingulorum vncias tres, lycii, rhei Pontici, ſingulorum vnc. duas, myrrhæ vnciam vnam. Trita excipiantur cum decocto myrtorum, aut roſarum, aut vini myrtini, & fingito paſtillos, ac præbeto pro viribus cum decocto roſarum, aut myrtorum, aut pampinorum vitis, aut palmularũ, aut aquæ frigidæ pluuialis. Lycio autem haud præſente, conficito cum ſucco rhois coriarii, vt probatum & mirabile.

Quem Galenus, &c.] In codice manuſcripto ſimpliciter legitur κλείδιον. Sed vt ex Paulo ſatis liquet, ſcribendum, ὃν γαληνὸς ἀφροδισιαστικὸν κλείδιον ἐπιγράφει.

Cap. XXVII.

PASTILLVS ex opio, ſomnum inducens, ad febricitantes & cœliacos mirificus. Cinamomi, ſeminis apii, aniſi, & hyoſcyami, myrrhæ, opii Cretici, croci veri, ſingulorum hexagium vnum. Trita fermẽteſcant cum aqua tepida, & finge paſtillos exiguos. præbeto ſingulis diebus dormituris vnum.

Cap. XXVIII.

PASTILLVS ad quartanas admodum probatus. Opii, ſeminis rutæ & hyoſcyami, ſingulorum vnc. ſemis, croci hexag. vnum ſemis, caſiæ vnc. vnam, ſulphuris ignem nõ experti vnc. duas hexag. 1. ſemis. Trita fermenteſcant cum aqua pluuiali, & fingito paſtillos ſcrupuli vnius pondere, præbetóque cum poſca ante acceſſionis inuaſionem.

Cap. XXIX.

PASTILLVS probatus Nicephori ad cœliacos. Sandarachæ vnciam vnam ſemis, opii hexag. duo, ſquamæ ferri vnc. vnam, ſquamæ æris vnc. vnam hexag. vnum, croci hexag. duo, calcis viuæ, aluminis ſciſſilis, panis vſti, ſingul. vnc. vnam hexag. vnum. Trita excipito, & paſtillos formatos præbeto.

Cap. XXX.

PASTILLVS lienoſis conferens è Galeno expertus. Seminis ericæ, piperis communis, ſingulorũ hexag

quatuor,ſpicæ nardi,ammoniaci, ſingulorum hexagia duo. Ammoniacum diſſolue ſeorſim cum aceto,dein omnibus ſimul ſubactis finge paſtillos pondere vnciæ vnius,& bibendos præbe cum oxymelite.

Cap. XXXI.

PASTILLVS qui per ſuperiora aſſumitur,ad dyſentericos & cœliacos admodum probatus. Acaciæ, aluminis ſciſſi,gallarum Alexandrinarum, myrrhæ, opii, ſingulorum vnciā vnam. Trita fermenteſcant, cum vino aminæo, & fingantur paſtilli, ac dentur cum decocto ſymphyti,myrtorum,roſarum,& rhois culinarii.

Cap. XXXII.

PASTILLVS ad iecinoroſos & regio morbo laborantes,laudatus. Aniſi,apii,aſari,amygdalarum amararum, abſinthii,ſingulorum vnciam vnam. Trita fermenteſcant cum aqua pluuiali,& formentur paſtilli pōdere vnciæ vnius,& præbeto.

Cap. XXXIII.

PASTILLVS nephriticus ad vrinæ ſtillicidium admodum laudatus & probatus. Primùm verò mercedem accipe. Piperis vnc.ſeptem ſemis,galbani vnc. quatuor ſemis, vuarum vnciam vnam ſemis, chamæmeli drachmam vnam,radicis rubiæ drachm.duas. Trita fermenteſcant cum decocto chamæmeli, & fingantur paſtilli quorum ſinguli pendeant vnciam vnam. Datur in deſcenſu balnei cum vino,& miraberis.

Cap. XXXIIII.

PASTILLVS ex electro ſeu ſuccino. Pſyllii,iridis Illyricæ,maſtiches,electri,croci,ſingulorum vnc.vnam, opii vnc.duas: in alio vnc.quatuor habentur. Terantur & formentur paſtilli,præbeantúrque.

Cap. XXXV.

PASTILLVS è cornu ceruino ad dyſentericos & ſpuentes ſanguinem. Cochlearum terreſtrium drachm. ſex,cornu ceruini vſti, gallæ torrefactæ, acaciæ torrefactæ,ſingulorum drach.duas ſemis obolos ſex,baccarum myrti nigræ drachmas ſeptem ſemis,opii torrefacti,ſucci hypociſthidis,ſingulorum drachmas duas ſemis,œnā thes drachmas tres,ſucci radicis mandragoræ,terræ aſteris,ſingulorum drach.ſex,rhois obſoniorum drach. ſeptem,ſidiorum torridorū drach.tres,thuris drach. quatuor,corticis pineæ torrefacti drach.ſeptem,hyoſcyami toſti drach.quinque,rhois coriarii libram vnam ſemis. Rhu coquatur cum vino nigro, & craſſiſſimum fiat vinum,reliquáque excipiātur,atque cum vino paſtilli fin gantur dentúrque pro viribus.

Cap. XXXVI.

PASTILLVS per inferiora iniiciendus. Succi hypociſthidis,opii,ſandarachæ,arſenici,ſquamæ æris, calcis viuæ,æris vſti, aluminis, lycii, omphacii, miſyos, rhois Syriaci,roſarum aridarum, croci ſingulorum vnciam vnam, chartæ vnc.duas. Trita fermenteſcant cum aqua ſufficienti,& fingantur paſtilli.

Cap. XXXVII.

PASTILLVS amarus ad iecinoroſos, lienoſos, ſtomachicos & hydropicos admodum mirabilis. Seminis apii,aſari,abſinthii,amygdalarum amararum, aniſi, ſingulorum vnciam ſemis. Trita fermenteſcant cum ſucco abſinthii,& formentur paſtilli, ac dentur cum oxymelite ſquillitico ſufficiente.

Cap. XXXVIII.

PASTILLVS liquans lienem confeſtim. Ramorum tenerûm rubi,ammoniaci thymiamatis,ſingul dr. quatuor,foliorum capparis drach.duas,fructûs myricæ quæ aſplenos dicitur,ſquillæ aſſatæ,piperis communis, ſingulorum drachmam vnam. Trita irrigentur cum aqua,& fingantur paſtilli,dentúrque cum oxymelite, ac miraberis eius effectum.

Cap. XXXIX.

PASTILLVS leucos hoc eſt albus vocatus, valde probatus. Tragacanthæ, lythargyri, ſing.libr ſemis, ſigilli Lemnii lib.vnam,ceruſſæ lib.S.quartam partem, thuris maſculi vnc.quatuor ſemis. Trita fermenteſcant

A cum decocto myrti & papaueris,formentúrque paſtilli, dentur pro viribus vt admodum mirifici.

Cap XL.

PASTILLVS anicetos appellatus. Æris vſti vnc. ſemis quartam partem,ſquamæ æris, vuarum agreſtiū, ariſtolochiæ rotundæ,cumini,ſeminis erucæ,ſalis Cappadocici,ſingulorum vncias tres,iridis vnc.ſemis,thuris maſculi vnc.ſemis quartam partem,æruginis raſilis lib. duas,ſinapi libram vnam ſemis. Trita fermenteſcant cū B decocto caricarum,fingantur paſtilli ac præbeantur.

Cap. XLI.

PASTILLVS ex abſinthio hemicranicus. Succi abſinthii drach.octo,myrrhæ drach.quatuor,opopanacis,euphorbii,ſing.ſcrup.tres,nitri,liquoris parthenici, ſing. drach.duas, piperis communis,ſagapeni, ſingulorum drach.vnam. Trita fermenteſcant cum aceto albo, & formentur paſtilli,qui vſu poſtulante aceto diſſoluti illinantur,& poſt horas ſex lauato. Si verò vult parcè vti, cerato æquali excepta illine integras diem & noctem.

Cap. XLII.

C PASTILLVS auricularis dictus,multæ efficaciæ ad aurium ſonitus,ac apponderatione conſonans. Dicūt autem non eſſe contingendum ægrotantem priuſquā mercedem accipias: in tribus enim aut quinque diebus omnē morbū auriū ſiue vetus aut recēs fuerit, emendat corrigitve,& confeſtim dolore vacare facit. Aurium doloribus auxiliatur,in oppoſitā aurem infuſum. Foliorū rutæ,zingiberis[a] Troglodytici dolo vacantis,ſing. drachmas tres,ſucci hyoſcyami drach.ſemis,opii nigri, amomi,croci Corycei puri,ſingul.drach.ſemis,baccarum D lauri excorticatarum drachmas tres. Trita fermenteſcāt cum lacte muliebri, & informato paſtillos quos in vmbra ſiccato. vſū exigēte cum lacte irrigato muliebri, infunde cum goſipio.

a Troglodytici] In codice Nicolai non rectè ϛρογλύτιδος,pro τρωγλοδυτικῦ vel τρωγλοδύτιδος legitur. Puto enim Nicolaum loqui de zingibere quod in Troglodytica naſcitur.

Cap. XLIII.

PASTILLVS Amazonis nominatus. Seminis apii,aniſi,cinamomi,ſing.drach. vnam ſemis, comæ abſinthii drachmas duas,myrrhæ,piperis communis,o- E pii,caſtorei,ſingulorum drachmam vnam. Trita fermēteſcant cum aqua,& formentur paſtilli,dentúrque.

Cap. XLIIII.

POLYIDAE ſphragidis confectio. Aluminis ſciſſi drachmam vnam ſemis,thuris maſculi drachm.duas, myrrhæ drach.quatuor,chalcanthi,aloes flauæ, ſingul. drachmam vnam,cytinorum drach. ſex, fellis taurini drach.tres aliàs drach.octo. Trita irrigato cum vino auſtero ſufficienti,& rectè confectos dato.

Cap. XLV.

CROCOMAGMATIS confectio admodū probata. Croci hexagia vigintiquinque,myrrhæ, roſarum F aridarum,amyli,ſingulorum hexag.duodecim ſemis,amygdalarū, thuris maſculi,gummi,ſingulorum hexag. vnum ſemis,coſti,ſpicæ nardi, ſing. drach. quartā partem. Trita ſubiguntur vino bono,& exhibentur.

Cap. XLVI.

PASTILLVS rubeus appellatus,ab Italis rubea trochiſcata. Conferens tertianis, quartanis & quotidianis, datus tempore acceſſionis cum ſtillatitio roſarum G liquore, aut cū decocto ſenæ, Ponticæ nucis magnitudine. Si verò placet hunc terito cum ſtillatitio roſarum liquore,& inunge pulſus manuum, tēpora & nares. Glycyrrhizæ radicis,cinamomi,papaueris albi,aut capitum papaueris,ſingulorum drach.tres ſcrup.vnum,gran.frumentacea quinque,croci,roſarum, hyoſcyami, & ſeminis apii, ſingulorum drach.duas gra. quindecim ſemis, caryophylli, ſtyracis,opii,ſingulorū drach.ſemis,paſtillorum è croco & diocri vocati,ſingulorum drach. duo- H decim,myrrhæ,aniſi, ſingulorū drachmas quindecim. Trita fermenteſcant cum melle Attico, & fingito paſtillos,datóque.

Cap. XLVII.

PASTILLVS diarhodôn admodum probatus,

roſarum viridium drachmas tres,ſpodii drach.duas,ſan A
tali rubei drach.vnam S.gran.vii.ſantali albi dr.vnā gra.
xii.croci ſcrup.duos gr.xx.caphuræ gr.xii.Trita fermē-
teſcant cum ſtillatitio roſarum liquore, & formatis pa-
ſtillis vtere.

Cap. XLVIII.

PASTILLVS [a]Diaiôn,hoc eſt è violis nominatus.Seminis papaueris drach.duas ſcrup.vnum,rhei barbari ſcrup. quinque,ſeminis plantaginis minoris drach. vnam,balſami ſcrup.vnum. Trita ſubigantur cum ſtillatitio roſarum liquore,& formatos paſtillos exhibeto.

a Diaiôn]In Nicolai codice Græco,vt Latinis etiã,corruptè admodum legitur,ὁ διάζης pro ὁ δι᾽ ἴων,hoc eſt è violis:Sic enim apud Actuarium rectè quidem legi conſtat. Vel hæ duæ dictiones de violis non ſunt integrè prolatæ.Nam in Latinis codicibus nonnullis legitur diaui, conciſè pro de violis. B

Cap. XLIX.

PASTILLVS [a]Diocres,probatus valde.Amomi drachmam vnã,cinamomi,folii,myrrhæ,caſiæ ligneæ, ſingulorum drachmam ſemis,ſpicæ ſcrupulum vnum, opobalſami,coſti,iunci odorati floris, calami odorati, xylobalſami,aſari,phu, ſingulorum gran. quindecim, maſtiches,fœniculi,ſingulorum grana ſex, [b] tamaricis grana octo.Trita madefiant cum vino aſcalonite,& fingantur paſtilli, ſiccentur cum fumo ſtyracis, & dentur. C

a Diocres] Manuſcriptus codex legit διόκρης, vt etiam Latinus. Conſtat autem barbaram eſſe dictionem. b Tamaricis]In codice manuſcripto perperam μύρκυδος pro μυρίκης legitur. Eam enim genuinam eſſe lectionem,è Latinis etiam codicibus abundè patet.

Cap. L.

PASTILLVS è croco.*Deficit.Croci drach. tres, roſarum,ammeos,myrrhæ, ſingulorum drachmam vnam ſemis,ligni aloes ſcrup.duos. Trita fermenteſcant cum ſtillatitio roſarum liquore,& formētur paſtilli:qui vt probati exhibeantur. D

Cap. LI.

PASTILLVS ſquilliticus,mirabilis valde.Squillã extrinſecus fermento oblitam aſſato bene in clibano. Adiice illi farinam eruinam & rurſus ſimul cõtundito, dein fermentato cum bono vino:& vbi exceperis, formato paſtillos,& dato.

Cap. LII.

PASTILLVS ſpodios cognominatus. Spodii drachmas quatuor,roſarum drach.ſeptem,ſeminis portulacæ,ſucci glycyrrhizæ,ſingulorum drachmas duas. Trita fermenteſcant cum ſucco ſeminis lini:& exiccati in vſum referantur. E

Cap. LIII.

PASTILLVS è vipera. Alii dicunt quòd conficiatur ex alia fera,quã Itali Tirum vocant.Accipe tirum ſiue viperam quamcunque inueneris,& amputatis à capite ac cauda ternis digitis,deinde quod medium eſt arripe,cutéque detracta,& interaneis omnibus abiectis, reliquum corpus ablutum & probè repurgatum in ollam cum aqua coniice,& coquito bene: poſtea eximito, & probè oſſa vndiquaque purgato:carnibúſque in mortarium coniectis,& bene contuſis,admiſce illis farinæ eruinæ, aut panis vſti puri quod ſatis eſt vt fingi paſtilli queat.vbi probè ſubacta fuerint,formato paſtillos,quibus vtere. F

Cap. LIIII.

PASTILLVS è corallio admodum bonus. Corallii rubei,cinamomi,amomi,papaueris,myrrhæ, ſingul. drachmas quatuor, floris iunci odorati, croci ſingulorum drach. duas, calami odorati, xylobalſami, caſiæ ligneæ,maſtiches,polii,folii,aut phu,aſari, perdicii herbæ per quam inficiunt veras [a]lanas, ſingulorum drach. vnam. Trita fermenteſcant cum droſato aut vino ſufficienti,& formentur paſtilli,quorum ſinguli pendeant hexagium vnum.præbeto ad vſum. G

a Lanas]Manuſcriptus codex legit χήρια falſò pro ἔρια.Lanas autem perdicio infici,Plinius teſtatur.

Cap. LV.

PASTILLVS è lacca,ad iecinoroſos,lienoſos, & ſtomachicos à calore factos, probatus. Laccæ qua tingunt fullones,roſarum,ſpodii,abſinthii,ſacchari, ſucci eupatorii,ſingulorum drach.tres, rhei barbari drachm. H quatuor,floris iunci odorati drach.duas. Trita fermenteſcant cum ſucco fœniculi aut intybi, & fingantur paſtilli denturque cum ſucco malorum Punicorum.

Cap. LVI.

PASTILLVS ex rheo barbaro, ad hypochōdriacos,materia refertos,iecinoroſos,lienoſos, ſtomachum que imbecillum habentes roborat.Roſarum, abſinthii, rhei barbari, ſingulorum drachmas tres, ſpodii, ſpicæ, floris iunci odorati,laccæ,eupatorii ſucci, ſingulorum drachmam vnam,ſantali citrini,croci,xylocaſiæ,tragacanthæ,maſtiches,ſingulorum ſcrupulos duos. Trita fermenteſcant cum ſucco fœniculi,& fingãtur paſtilli qui exhibeantur cum decocto fœniculi.

Cap. LVII.

PASTILLVS ex aniſo ad iecinoroſos, lienoſos, ſtomachicos & inflatos. Aniſi,roſarum,fœniculi,ſing. drach.ſeptem,rhei barbari drach.vnam,ſucci glycyrrhizæ,floris iunci odorati,laccæ,maſtiches,ſpicæ, eupatorii,ſingulorum drach.tres,xylocaſiæ,aſari,abſinthii,ſpodii,ſingulorum drachmas duas. Trita fermenteſcant cū ſucco rutæ,& fingantur paſtilli qui cum decocto fœniculi ſufficienti præbeantur.

Cap. LVIII.

PASTILLVS ex abſinthio ad eos quibus refrigeratus eſt ſtomachus,iecinoroſos,ſtomachicos, & habentes tumorem in iecore:valde bonus. Abſinthii, fœniculi,aniſi,roſarum,amygdalarum amararum, ſingulorum drachmas tres,aſari,ſpicæ, floris iunci odorati,apii, ſingulorum drach.duas,rhei barbari,ſucci eupatorii, ſing. drach.vnam. Trita fermenteſcant cum ſucco intybi,& formentur paſtilli qui pro viribus exhibeantur.

Cap. LIX.

PASTILLVS ex eupatorio,ad iecinoroſos,lienoſos,ſtomachicos & eos qui malum corporis incurrent. Abſinthii,floris iunci odorati,ſucci eupatorii,roſarum, fœniculi,maſtiches,ſingulorum drachmas tres,rhei barbari,aniſi,tragacanthæ,ſantali citrini,ſpodii, ſingulorū drach.vnam ſemis.Trita fermenteſcant cum ſucco intybi,& formentur paſtilli quorum ſinguli pendeant hex. vnum. Dentur cum decocto intybi aut droſato acido, qui oxoſacchar nominatur, aut acido Punicorū ſucco.

Cap. LX.

PASTILLVS diarhodôn, ad iecinoroſos & ſtomachicos præter opinionem faciens. Roſarum drach. decem,glycyrrhizæ drach.ſex,floris iunci odorati, ſpicæ,fœniculi,ſpodii,tragacanthæ,ſingulorum drachmas duas. Trita fermenteſcant cum ſucco intybi, fingantur paſtilli, quorum ſinguli drachmàm vnam adæquent. Præbeantur cum ſucco Punicorum.

Cap. LXI.

PASTILLVS è ſpodio ad calorem iecoris, & febres acutas,atque ardentes mirabilis. Roſarum drach. tres,ſpodii,ſeminis portulacæ,ſucci glycyrrhizæ, ſing. drachmas duas,tragacanthæ,amyli, ſingulorum drach. vnam,ſacchari drach.quatuor. Trita fermenteſcant cū ſucco pſyllii,& fingantur paſtilli qui cum ſucco pſyllii præbeantur.

Cap. LXII.

PASTILLI è caphura ad calorem iecoris. Roſarum,gummi Arabici,tragacanthæ,ſpodii, ſingul. drachmas quatuor,ſeminum cucumerum, ſeminis portulacæ,glycyrrhizæ,ſingulorum drach.octo, croci drach. duas,amyli drach.tres,caphuræ drach.ſemis. Trita fermenteſcant cum ſucco pſyllii, & formentur paſtilli de quibus detur quantum volueris.

Cap. LXIII.

PASTILLVS è tribus ſantalis,ad iecinoris calorem,immodicam ſitim,linguæ ariditatem,& febres ardentes.Roſarum, ſpodii, ſacchari, ſingulorum drach. quatuor,triū ſantalorum,ſeminis portulacæ, ſucci glycyrrhizæ,ſeminis peponis & cucumeris,caphuræ, tragacanthæ,ſingulorum drachmam ſemis. Fermenteſcant cū ſucco pſyllii,aut mali Punici,& fingãtur paſtilli.præbeantur cum pondere thuris,aut ſucco dulcis calami.

Cap.

Cap. LXIIII.

PASTILLVS è berberis, hoc eſt oxyacantha Ægyptia. Berberis, ſpodii, ſucci glycyrrhizæ, ſeminis portulacæ, ſingul. drach. tres, roſarum drach. ſex, ſpicæ, amyli, tragacanthæ, ſingulorum drachmam vnam, ſeminis anguriæ drachmam vnam ſemis, caphuræ drachmam ſemis. Trita fermenteſcant cum aqua, finganturque paſtilli, qui dentur.

Cap. LXV.

PASTILLVS è berberis, hoc eſt oxyacantha. Succi berberis drach. vnam, ſucci intybi, ſeminis intybi, anguriæ & portulacæ, ſingulorum drach. tres, roſarum drach. duas, rhei barbari drach. vnam, ſenæ, ſpicæ, ſingulorum drachmam ſemis. Trita fermenteſcant cum aqua, formenturque paſtilli pondere hexagii vnius, & præbeantur.

Cap. LXVI.

PASTILLVS ex eupatorio, ad iecinoroſos, lienoſos, ſtomachicos, & hypochondria ſublata murmurãtia. Spicæ, eupatorii ſucci, ſeminis fœniculi, aniſi, ſucci abſinthii, ſingulorum drach. duas, rhei barbari drach. vnam, ſantali citrini, croci, xylocaſiæ, maſtiches, ſing. ſcrupul. duos, ſpodii drach. vnam. Trita fermenteſcant cum ſucco fœniculi ſufficienti, & formẽtur paſtilli. Detur vnus: eſt enim laudatus, & probatus.

Cap. LXVII.

PASTILLVS è ſena, ad lienoſos, iecinoroſos, & melancholicos admodum bonus. Aſari, ſenæ, ſpicæ, ſing. ſtag. vnum ſemis, rhei barbari ſtag. ſemis, ſeminis portulacæ, roſarum, cinamomi, ſing. drach. tres, ſeminis lactucæ, intybi, agni, cyperi, ſing. hexag. duo gran. quatuor. Trita fermenteſcant cum ſucco fœniculi, formentur paſtilli, denturque vnus.

Cap. LXVIII.

PASTILLVS Criogenes, ad grandines in oculis valde bonus. Ariſtolochiæ rotundæ, ſquamæ æris vſti, æruginis, aluminis ſciſſilis & rotundi, zingiberis, ſuci herbæ verbenacæ rectæ, ſingulorum drachmã vnam ſcrup. duos grana quinque. Trita fermenteſcant cum aceto, formentur paſtilli, & dentur.

Cap. LXIX.

PASTILLVS ad ozænas, admodum probatus. Cadmiæ ter vſtæ, & vino reſtinctæ, molybdenæ, plumbi vſti, lithargyri, ſpicæ nardi, thuris maſculi, foliorum cypariſſi, ſabinæ, gallarum, lycii Indici, gummi, ſing. drachmas quatuor, ceruſſæ, [a] glaucii, nitri aut rubricæ, folii, balauſtiorum, floris iunci odorati, acaciæ, aloes flauæ, ſing. drach. ſemis, foliorum & florum roſarum, ſing. ſcrup. ſex. Trita fermenteſcant cum aceto, & fingantur paſtilli, qui diſſoluti cum vino præbeantur.

a Glaucii] In manuſcripto codice legitur σφαυκίου pro γλαυκίου.

Cap. LXX.

PASTILLVS ad cardiacos, animo deficientes, reſolutos, & eos qui craſſos humores in ſuperiore ventre aceruant, animi defectionem inducentes, & ad ſanguinis fruſtrationem. Corallii drach. vnam, maſtiches hexag. vnum, ambaris drach. ſemis, ſpicæ, ligni aloes, caryophylli, cinamomi, gallæ moſchatæ, aliptæ moſchatæ, nucis moſchatæ, cubebæ, cardamomi exigui & magni, caryophylli magni, ſerici vſti, ſeminis ocimi, ſingulorum hexag. vnum. Oſſa cordis ceruini quatuor, florum borraginis & roſmarini, foliorum citri, aut citreæ foliorum, ſing. hexag. vnum, ramenti oſſis elephantis, oſſis naris purpuræ, margaritarum, ſingulorum hexag. ſemis, ſapphiri drachma ſemis, lapidis Armenii, lapidis lazuli, ſingulorum drachmam vnam, moſchi ſiliquas duas ſemis, berberis hexagium vnum, auri puri hexag. ſemis. Trita fermentato cum ſucco borraginis & bugloſſi, fingitóque paſtillos pondere drachmæ vnius. Viſu poſcente dato quantum lubet manè ieiuno cum vino veteri ſufficiente.

Cap. LXXI.

PASTILLVS è moſcho, ad ſyncopen cordis, & animi defectionem, ſanguiniſque fruſtrationem, craſſos

A item humores in ſuperiore ventre redundantes, & inducentes animi defectionem. Maſtiches, ſpicæ, ligni aloes, cinamomi, caryophylli, gallæ moſchatæ, nucis moſchatæ, cubebæ, cardamomi parui & magni, corticis citrii carnis, ſing. hexag. vnum, moſchi ſiliq. duas ſemis, oſſa cordis ceruini tria, berberis hexag. S. Trita fermenteſcant cum vino, & formato paſtillos, dato manè ieiuno cum vino bono ſufficiente.

Cap. LXXII.

PASTILLVS ad eos qui morbo comitiali capti

B ſunt, Archigenis. Impetiginis equi quæ iuxta genua habetur drachm. duodecim, caſtorei, galbani, ſingulorum drach. ſex, ſerpylli drach. quatuor. Hæc probè læuigata fermenteſcant cum aceto, & fingantur paſtilli triobolares. detur vnus cum oxymelitis cyathis duobus, diebus quadraginta per interualla.

Cap. LXXIII.

PASTILLVS Archigenis, ad eos qui morbo comitiali laborant, & per circuitus conuelluntur, aut ilei dolore moleſtantur, aut capitis dolore affliguntur. Ca

C ſtorei, abrotoni, panacis radicis, pyrethri, croci, ſingulorum drachmas octo, rutæ ſylueſtris ſeminis, myrrhæ, piperis communis, ſingulorum drachmas quatuor. Bene trita fermenteſcant cum aceto ſquillitico, finganturque paſtilli pondere drachmæ vnius. Detur vnus febre vacatibus cum aceto ſquillitico: febricitãtibus autem, in remiſſione, aut interuallis, cum mulſa tribus diebus. dein tres intermittens dies, iterum tribus diebus dato. poſt tres intermittens dies, dato aliis tribus diebus. & vniuerſæ exhibitiones ſimul ſint nouem. Hoc facit etiam ad ar

D thriticos, ducit menſes mulieribus in neceſſitate.

Cap. LXXIIII.

PASTILLVS ad æſtiuas vſtiones, vniuerſum corpus odoratum faciens. Caſiæ, iridis, myrrhæ, aluminis boni, ſingulorum vnciam ſemis. Trita fermenteſcãt cum vino odorato, & formentur paſtilli, qui dentur vſu poſtulante.

Cap. LXXV.

PASTILLVS capniſtos à fumo dictus, ad ſuſ-

E fientes, & nonniſi recta ceruice ſpirantes, valde probatus. Abrotoni, ſandarachæ, ſinapi, cardamomi, ſingulorum vnciam ſemis. Trita fermenteſcant cum aqua, & finge paſtillos, vſúque exigente ſuper carbones ponito, & ſuffito per infundibulum, vt æger fumum per os excipiat.

Cap. LXXVI.

PASTILLVS ad tuſſientes, & nonniſi recta ceruice ſpirantes ſuffumigabilis, ſimilis. Arſenici, aluminis ſciſſilis, [a] ſabinæ, hordei, aut farinæ hordei, radicis

F chamædryos, corii vitis, maſtiches, chamæleuces, hoc eſt vngulæ caballinæ lingua Italica dictæ, coſti, lutei ouorum, ſing. vnc. vnam. Trita fermenteſcant cum luteis ouorum, formenturque paſtilli, quibus ſuffito ieiunum & dormiturum.

a Sabinæ] Manuſcriptus codex legit πραίτιον, fortè pro βράθυος.

Cap. LXXVII.

PASTILLVS ex electro ſeu ſuccino, probatus. Fœnigræci, iridis Illyricæ, maſtiches, electri, croci, ſing. drach. tres, opii drach. ſex, aliàs drach. duodecim. Conte-

G rantur, & fingantur paſtilli ad vſum.

Cap. LXXVIII.

PASTILLVS Doſithei, ad excreantes ſanguinẽ & tuſſientes laudatus. Ramorum rubi tenerrimorũ, radicis ſymphyti, fructus ſpinæ Ægyptiæ, ſucci hypociſthidis, lycii, opii, thuris, [a] rhei barbari, terræ aſteris, ſingulorum vnciam vnam, rhois culinarii vnc. vnam S. roſarum aridarum vnc. duas, myrti baccarum vnc. duas ſemis, croci, Lemnii ſigilli, corticis maceris, ſingul. vnc. ſemis drachmam vnam. Trita fermenteſcant cum ſucco

H arnogloſſi, aut vino [b] paſſo, finganturque paſtilli, qui præbeantur cum decocto ſymphyti, aut polygoni, aut arnogloſſi.

a Rhei barbari] Aetius habet ῥᾶ ποντικοῦ. Vnde ſatis conſtat, Nicolaum etiam non rarò rha Ponticum, & rha barbarum hodie vo-

eatum, inter ſe confudiſſe: vt nihil mirum ſit noſtræ ætatis medicos idem etiam facere. b Paſſo] In codice Nicolai eſt ἀπαθίτου ſcriptum: in Aetio autem ἀπαθῆτι pro παστητοῦ. Eſt autem παστητόν, hoc eſt paſſum, quod vuis diutius in vite à ſole aduſtis, aut ſpontè defluit, aut exprimitur.

Cap. LXXIX.

PASTILLVS ad excreantes ſanguinem, quo crebrò vtor, bene probatus. Terræ aſteris vnc. vnam ſemis, amyli recentis vnc. duas ſemis, tragacanthæ vnc. ſemis drachmam vnam, gummi vnciam vnam ſemis, glutinis piſcium vnciam ſemis. Ichthyocollam more eorum qui arcus faciunt diſſoluito, macerando hanc tribus diebus in aceto acerrimo, repurgandóque & membranoſum quod in ea eſt auferendo. quarta verò die exemptam paulatim in mortario contundito, & exquiſitiſſimè læuigato: ad læuigandum enim contumax eſt. Vbi autem exquiſitè læuigaueris, conijce in acetum, ac in æreo aut ferreo aliquo vaſe coquito ad calidum cinerem, & crebrò iuſto tempore agitato donec craſſiſſima euadat. dein coniectam in mortarium plurimùm læuigato. Poſtea in promptu ſint ſingulæ prædictæ ſpecies, ſeorſim contuſæ & accuratè cribratæ: potiſſimùm verò tragacantham [a] in mortarium ad diſſolutam ichthyocollam inſperge, & exquiſitè vnita excipe [b] lancibus vitreis ſolidis, & exſiccato formando paſtillos mediocres. moram aliquam dum formantur requirunt. Exhibetur paſtillus vnus cum poſca, magna fiducia.

a In mortarium, &c.] In codice Nicolai legitur ἐν τῇ διαλυθείσῃ ſimpliciter: quum ex Aetio potiùs ſit ſcribendũ ἐν τῇ θυίᾳ τῇ διαλυθείσῃ. b Lancibus vitreis] Manuſcriptus codex habet ἐν πήναξι ἢ ἐν ἥλοις στερεοῖς, falſò admodum, pro πίναξιν ὑαλίνοις στερεοῖς.

Cap. LXXX.

PASTILLVS è ſemine lini, ad eos qui abſceſſu laborant, tuſſientes & ſuppuratos. Farinæ ſeminis lini, vuarum exemptis vinaceis, ſing. lib. ſemis, pinearum, amygdalarum amararum & dulcium, ſing. vnc. tres, auellanarum, terebinthinæ, iridis rubeæ, ſing. vnc. ſemis, myrrhæ, croci, thuris maſculi, ſing. hexag. vnum ſemis. Hæc in mortario bene tuſa cum lacte aſinino fermenteſcant, & digerantur in paſtillos ad vſum, qui madefiant cum droſato chamæleuces, aut ex iride: ac præbeantur cum aqua calida. Si verò non madefeceris cum droſato, in modum eligmatis dato ieiuno manè & veſperi pondere cochleari vnius. Aut quod paſtillo ſumptum eſt terito, madefacitóque cum droſato chamæleuces, & factis hypoglottiis, præbeto vt ſub lingua retineat æger.

Cap. LXXXI.

PASTILLVS ad ſuppuratos, abſceſſu laborantes & tuſſientes, probatus vt prædictus. Cardamomi vncias quatuor, ſagapeni, myrrhæ, ſingulorum vnc. duas, opii, caſtorei, ſingulorum vnc. vnam, piperis vnc. ſemis. Trita fermenteſcant cum aqua ſufficienti, formenturque paſtilli [a] quorum ſinguli pendeant obolos duos. Præbeatur vnus cum aqua calida.

a Quorum ſinguli, &c.] In manuſcripto codice perperam ſcribitur ἀνὰ βολῶν ϛ′ pro ἀνὰ ὀβολῶν ϛ′.

Cap. LXXXII.

PASTILLVS ad eos qui abſceſſu laborant, tuſſientes & ſuppuratos, citò pus faciens expuere, admodum laudatus. Terebinthinæ, ſtyracis, ſing. drachmas quatuor, myrrhæ drach. duas ſemis, croci, iridis, galbani, ſing. drach. duas, ſeminis hyoſcyami, corticis mandragoræ, eryſimi torrefacti, opopanacis, ſingulorum drachm. vnam, piperis communis, aphronitri, ſingul. drachmã S. Trita fermenteſcant cum vino paſſo bono, fingantur paſtilli obolos duos pendẽtes: quorum vnus detur cum melicrati cyathis duobus aut tribus.

Cap. LXXXIII.

PASTILLVS ad ſuppuratos & tabidos. Seminis cucumeris ſylueſtris excorticati (aliqui pro ſylueſtris, ſatiuæ cucumeris ſemen iniiciunt) duplam partem vnc. quatuor, amygdalarum excorticatarum vnc. duas, ſeminis lini, ſeminis papaueris albi, ſing. vnc. vnam. Trita fermenteſcant cum decocto tragacanthæ, fingantur paſtilli, qui dentur pro viribus, iis quidem vnc. vna: aliis verò

A oboli duo. Vacantibus febre cum vino dulci: febricitantibus autem, cum decocto myrtorum.

Cap. LXXXIIII.

PASTILLVS amarus nominatus. Seminis apii, aniſi, ſingulorum vnciam vnam ſemis, abſinthii, gummi, ſingulorum vnciam vnam, myrrhæ, piperis communis, opii, caſtorei, cinamomi, ſingulorum vnciã ſemis. Trita fermenteſcant cum aqua ſufficienti, & fingantur paſtilli. Præbeatur perfectis põdus vnciæ vnius:
B Galenus verò citra myrrham conſueuit hoc medicamentum conficere, propter eius vim medicamẽtoſam, pro ea admiſcens piperis communis vnciam ſemis. Datur igitur ſtomaticis cum vini diluti cyathis tribus, cholericis cum frigida aqua. Iis verò qui cibum vomunt, ſiquidem laborans ſitibundus fuerit, & ſenſus caloris in ore ventriculi apparuerit, frigidæque potioni per ſanitatem aſſueuerit, cum aqua frigida præbetur ſimiliter: ſi minus, cum calida: cœliacis autẽ & dyſentericis, cum decocto myrtorum: lienoſis cum oxymelitis calidi cyathis tribus.

C Cap. LXXXV.

PASTILLVS Aſclepiadis valde probatus ad imbecillitatẽ ventriculi, & eos qui acidum ructant. Nominatur autem anicetus aſter. Medicamentum accommodatum, dolorem leniens, ſomnum inducens, multi vſus. Morbos ſtomachi ſanat mirabiliter, & acidos ructus, concoctioniſque imbecillitatem curat. Cruciatus iuxta vmbilicum & inteſtina, vertigines, inflationéſque ſanat. Facit ad capitis dolores, potus, extrinſecúſque
D fronti illitus, aceto dilutus. Auxiliatur doloribus aurium, cum ſucco perdicii diſſolutus. Et ad [a] oculorum dolores, læuigatus, & cum galbano exceptus, aut liquore ficus ſincipiti impoſitus. In lippientibus valet cum vino dulci in lana impoſitus. His quibus tonſillæ laborant, datur cum vino tepido gargarizandus, aut cum mulſa. Ad omnem ſanguinis eruptionem, cum vino myrtite diſſolutus. Facit ad veteres tuſſes, & deſtillationes, atque ad recentes affectus cum vino Scibelite aut
E Theræo dilutus. Confert ſuppuratis, tabidis, diſſolutus decocto marrubii. Prodeſt dyſentericis, cholericis, cum ſucco rutæ diſſolutus. Facit ad omnem plagam herpetis cum rutæ decocto potus. Soluit etiam acceſſiones per circuitum factas, potus duabus ante inuaſionem horis cum vini diluti cyathis tribus. Ducit etiam certò mulieribus menſes, cum decocto artemiſiæ potus. Facit ad veſicæ affectus mulſo diſſolutus ſimiliter. Præfocatione vteri laborantibus auxiliatur potus. Pari ratione podagricis, arthriticis, cum decocto gentianæ diſſolutus & potus confert. Lemnii ſigilli, caſtorei, myrrhæ, ſpi-
F cæ nardi, caſiæ, corticis mandragoræ, ſing. vnc. I. croci, opii, ſing. vnc. I. S. ſeminis dauci, ſtyracis, aniſi, ſeſelis, ſeminis hyoſcyami, ſingulorum vncias duas. Myrrham, ſtyracem, & opium vino odorato diſſolue, reliqua tuſa & cribrata inſpergito, & omnibus ſimul vnitis formato paſtillos ciceris magnitudine, exſiccatiſque in vmbra vtere vt probatis.

a Oculorum dolores] Græcus codex legit non rectè ἀταλγίαν pro ὀφθαλμίαν.

Cap. LXXXVI.

PASTILLVS Aſteris, ad cœliacos probatus.
G Croci, opii, caſtorei, ſpicæ nardi, caſiæ, myrrhæ, Lemnii ſigilli, corticis mandragoræ, ſingulorum drachm. duas, ſeminis dauci & apii, aniſi, ſeſelis, hyoſcyami ſeminis, ſtyracis, ſing. drach. quatuor. Trita fermenteſcant cum vino, & fingantur paſtilli ad vſum.

Cap. LXXXVII.

PASTILLVS ad colicos, ex calamintha. Cyperi, myrrhæ, aniſi, dictamni, petroſelini, piperis communis, ſingulorum vnciam ſemis, ſpicæ, nardi, ammoniaci, calaminthæ, ſingulorum drachmas quatuor, caſiæ, ſtyracis, ſingulorum vncias quinque. Trita fermenteſcant
H cum aqua, & formentur paſtilli nucis Ponticæ magnitudine. Exſiccentur in vmbra, & non febricitantibus detur vnus cum condito: febricitantibus autem, cum mulſa.

Cap. LXXXVIII.

PASTILLVS colicus, concoctionem iuuans. Cumini,rutæ,oui,ſing. drach. ſemis, myrrhæ, caſtorei, ſing.drachmam vnam. Trita fermenteſcant cum vino, formentur paſtilli,& dentur.

Cap. LXXXIX.

PASTILLVS infuſilis[a] nomine vacans. Ouorum drach.quatuor,ſeminis apii drach.ſex, caſtorei drachm. quatuor,ſpicæ nardi drach.duas, myrrhæ gran.quindecim,aluminis ſciſſilis drach.tres. Terito & formato paſtillos. Vſu poſtulante accipe de iis drach.duas diſſolutas in vino & oleo rutaceo,& iniice tepidũ vt probatũ.

a Nomine vacans] Manuſcriptus codex falſò κύρωδος legit pro ὅμοιος ſimpliciter, vel ἀνώνυμος.

Cap. XC.

PASTILLVS infuſilis nominatus,ad dyſentericos & cœliacos valde laudatus. Acaciæ, aluminis ſciſſi Alexãdrini, gallarum,opii, ſingul.vnc.ſemis. Trita fermenteſcant cum vino aminæo,& fingantur paſtilli. Cõiiciantur in enema,pro viribus.

Cap. XCI.

PASTILLVS infuſilis,ad dyſentericos,cœliacos, admodum mirificus & probatus. Succi hypociſthidis, opii,ſandarachæ,arſenici, ſquamæ æris,calcis, aluminis ſciſſi,æris vſti,lycii,omphacii,miſyos, rhois Syriaci, roſarum aridarum,croci,ſingul.drach. ſemis, chartæ vſtæ drach.vnam. Trita fermenteſcant cum aqua,& fingantur paſtilli,ac dentur.

Cap. XCII.

PASTILLVS ex ſpina Ægyptia,ad dyſentericos & cœliacos probatus. Spinæ Ægyptiæ, rhois, thuris maſculi,acaciæ,aluminis ſciſſi,ſucci hypociſthidis,gallarum,Lemnii[a] ſigilli,corallii,ſymphyti,Samii aſteris,aloes flauæ,ladani,ſing.vnc. vnam. Trita fermenteſcant cum vino odorato,& fingantur paſtilli, ac dentur.

a Sigilli] In codice Nicolai deprauatè χιστῆς pro σφραγῖδος legitur.

Cap. XCIII.

PASTILLVS trigonus appellatus. Seminis apii vnc.vnam,hyoſcyami,opii,aniſi, ſingulorum vnciã S. Trita fermenteſcant cum aqua pluuiali,& formentur paſtilli,præbeantúrque.

Cap. XCIIII.

PASTILLVS ad dyſentericos,& cœliacos. Rhois culinarii,piperis communis,ſingul. vnc.duas, myrrhæ, croci,acaciæ,corticis loti,ramenti, ammeos,ſing.vnciã vnam,ſpicæ nardi,lycii,ſucci gallarum,opii,aniſi,aloes flauæ,ſing.vnc.S. Trita fermenteſcant cum ſucco rubi, fingantur paſtilli, & detur dormituris triobolus cum aqua: febricitantibus verò, cum frigida.

Cap. XCV.

PASTILLVS ad dyſentericos & cœliacos admodum probatus. Aniſi, apii ſeminum, ammeos, ſucci hypociſthidis, balauſtiorum, ſeminis hyoſcyami albi, ſing.vnc.quatuor. Trita fermentato cum vino,fingitóque paſtillos, & præbeto. Perfectum pondus vnciã vna cum aquæ calidæ cyathis decem.

Cap. XCVI.

PASTILLVS Oribaſii, valde bonus. Opii,croci,lycii,acaciæ,rhois,thuris,gallarum,hypociſthidis,ſidiorum,aloes,myrrhæ,ſing.vnc.vnam. Trita fermenteſcant cum ſucco hypociſthidis, fingantúrque paſtilli, qui dentur cum aqua pluuiali.

Cap. XCVII.

PASTILLVS infuſilis ad dyſentericos, nominatus Nymphodoti,ad [a]depaſcentia omnibus præſtatior, quemadmodum experti ſumus (ait Archigenes) compoſitus quidem,vt Fauſtinus: diſſonans autem in arſenici apponderatione, opere autem longè efficacior eo apparet. Chartæ vſtæ ſcrup.ſeptem ſemis,arſenici ſcr. duos,[b]calcis viuæ ſcrup.duos ſemis, ſandarachæ ſcrup. vnum ſemis,vini auſteri[c] ſcrup.S.quartam partem. Coquito vinum ſolum quoad [d]tertia pars remaneat. dein arida læuigato in mortario, & ſubigito ad conſiſtentiã,

A fingitóque paſtillos pondere vnciarum duarum,aut vnciæ vnius & ſemis,aut vnciæ vnius. Vtere pro ægri viribus. Infunduntur cum vino & aqua pluuiali. Sint autem aquæ incocta, rhus Syriaca,lenticula, roſæ rubeæ aridæ, oriza & ruta. Vinum verò coctum ſit cum myrtorum nigrorum ſummitatibus & fructibus, ita vt vtrorumque humor ſit menſura cotylæ vnius,& probè confectum & ſubactum iniice vt valde mirificum & probatum.

a Ad depaſcentia,&c.] Hic locus in manuſcripto codice totus deprauatus eſt. Ita enim illic legitur: πρὸς τὰ νεμόμενα πάντα ποιεῖ ἄμεινον, ὡς πεῖραν ἐγνωκέναι ἐξ αὐτοῦ, φησὶν ἀρχιγένης. συγκειμένου μὲν ὡς B φαυστῖνον, διαφωνῶν δὲ, &c. quum ita potius ſcribendum erat: πρὸς τὰ νεμόμενα πάντων ἄμεινον ποιῶν, ὡς πεπειράμεθα (φησὶν ἀρχιγένης) συγκείμενος μὲν ὡς φαυστῖνος, &c. b Calcis viuæ] Codex Nicolai habet τιτάνου: Aetius verò ἀσβέστου. c Scrupulum ſemis] Haud dubiè hoc pondus deprauatum eſt, quod ſequentia etiam monſtrant, & in Aetio diſertè exprimuntur ſextarii tres. d Tertia pars] In Nicolai codice falſò legitur ὁ τίτος pro τὸ τρίτον.

Cap. XCVIII.

PASTILLVS fuſilis ad dyſentericos, cuius multam habemus experientiam. Eſt enim mirabilis ad deC paſcentia vlcera,vt non ſolùm ad dyſentericos, verùm etiam ad gingiuas putreſcentes, & omnes nomas conferat. Calcis,arſenici,chartæ vſtæ,ſquamæ æris,ſingulorum hexag.quatuor. Trita ſubigito cum ſucco ramorũ oliuæ,aut ſucco orizæ. Fit autem ſuccus hoc modo: Accipe ramulos oleæ, tuſos coniice in aquam ſufficiẽtem: & donec quater efferbuerit, coquito, & expreſſo indé ſucco vtere.

Cap. XCIX.

PASTILLI inſignes,Fauſtini nominati. Et primi quidem confectio eſt eiuſmodi, valétque ad dyſentericos & cœliacos. Chartæ combuſtæ drach. ſeptem ſeD mis,calcis viuæ drach.ſex quartam partem, arſenici dr. tres,ſandarachæ drach.vnam ſemis. Trita fermenteſcãt cum lenticula & decocto myrtorum quantum ſufficit. Alterius paſtilli Fauſtini confectio hæc eſt: Calcis viuæ drach.duas ſemis,ſandarachæ,drach.vnam ſemis, arſenici drach.duas,[a]chartæ vſtæ drach.ſeptem ſemis. Trita fermenteſcant cum decocto myrtorum,fingito paſtillos ad vſum.

E a Chartæ] Manuſcriptus codex ſimpliciter legit κεκαυμένου, quum adiiciendum fuiſſet χάρτου.

Cap. C.

PASTILLVS Fauſtinus nominatus, in Alexandria confectus. Arſenici, ſandarachæ,ſingulorum drachmas duas, calcis drach.ſeptem,acaciæ drach.ſex. Trita ſubigantur cum vino, & formentur paſtilli,qui excepti iniiciantur.

Cap. CI.

PASTILLVS Philadelphos cognominatus, ad F dyſentericos,& ſanguinis eruptiones, omnéſq; nomas. Sandarachæ, arſenici, ſingulorum vnciam vnam ſemis, calcis,acaciæ,ſingulorum vncias tres. Trita excipiantur cum ſucco arnogloſſi aut vino auſtero, & fingantur paſtilli pendentes vncias duas, aut vnciam vnam ſemis, aut vnciam vnam. Detur pro viribus cum vino myrtite. Heras autem hoc modo ipſum compoſuit: Arſenici vncias quatuor, acaciæ & calcis viuæ, ſing. vncias duas. Trita confice, & formato paſtillos, quos vſu exigente G præbeto.

Cap. CII.

PASTILLVS ad dyſentericos plurimùm expertus,vt confeſtim aluum ſiſtat. Bituminis,arſenici,ſandarachæ,aluminis ſciſſilis,ſquamæ æris,ſingulorum vncias duas, chartæ combuſtæ vnc. quinque, calcis viuæ vnc.quatuor,ſucci hypociſthidis, balauſtiorum,ſingul. vnc.vnam ſemis, opii vnc. vnam. Trita fermenteſcant cum vino myrtite, & fingantur paſtilli. Dentur vt præDiximus in paſtillo Nymphodoti.

Cap. CIII.

H PASTILLVS infuſilis è [a]ſubere, Andromachi, præter opinionem conferens. Gallarum,chartæ vſtæ, [b]ſuberis ex vaſe vini veteris accepti & vſti, panis vſti, ſingul.vnc. ſeptem ſemis, arſenici vnc.tres, ſandarachæ vnc.quinque, calcis viuæ, lithargyri, ſingul.vnc.vnam

ſemis,acaciæ,ceruſſæ, ſingulorum vncias duas ſemis,fæcis vini vſtæ vncias duas. Excipiantur vino adſtringente,& formentur paſtilli pondere vnciarum duarum, aut vnciæ vnius & ſemunciæ, aut vnciæ vnius : & iniiciantur, principiò cum ſucco arnogloſſi , aut polygoni, aut perdicii,aut rhois Syriaci, aut myrti : ſi verò nihil horum adſit, cum aqua tepida iniiciantur . Quòd ſi morbi vigor ac vehementia fuerit,iniiciantur cum decocto fœnigræci aut ſeminis lini : in inclinatione verò cum decocto myrti , aut rubi in vino coctis.In pueris dato cyathos duos:in mulieribus, cyathos tres:in viris perfectis, cyathos quatuor.Et hoc pacto vtere vt probato.

a Subere] φύλλων in manuſcripto codice legitur corruptè pro φελλῶν,vt liquet ex Paulo & Aetio. b Suberis, &c.] In Græco codice manuſcripto perperam φύλλου pro φελλοῦ legitur. Et poſt παλαιοῦ adiiciendum κεκαυμένου.

Cap. CIIII.

PASTILLVS infuſilis, Aſclepiadis,dolorem mitigans, ſomnũ inducens, diuturnos dyſentericos febre vacantes confeſtim iuuans. Chartæ combuſtæ vncias quinque , ſandarachæ, arſenici, ſquamæ æris, aluminis ſciſſilis,omphacii,lycii, acaciæ,ſucci hypociſthidis, calcis viuæ, ſingulorum vncias duas ſemis, opii,croci,ſingulorum vnciam vnam.Trita fermenteſcant cum vino myrtite, fingantur paſtilli , quorum ſinguli adæquent vncias duas, aut vnciam vnam ſemis , aut vnciam vnã. Iniiciantur pro ægri viribus cum vini Cretici dulcis cyathis ſex pondere perfecto.

Cap. CV.

PASTILLVS infuſilis , ad dyſentericos multæ experientiæ. Arſenici vnciam vnam, ſandarachæ vnciam vnam ſemis,ſquamæ æris vnciam ſemis, calcis vncias duas, aluminis ſciſſilis vnciam vnam,chartæ combuſtæ vnc. duas ſemis,omphacii, acaciæ,hypociſthidis ſucci,ſingulorum vnciam vnam, thuris vnciam ſemis, opii vnciam vnam ſemis. Trita fermenteſcant cum vino myrtite aut alio auſtero,fingantur paſtilli,& iniiciatur de iis pondus vnciæ vnius cum aqua pluuiali,& vino myrtite . Quòd ſiquis ex dyſentericis & cœliacis quod iniectum eſt, de hoc paſtillo non retineat, ſed confeſtim ipſum egerat, certò ſcias quòd non ſanabitur, ſed morietur quemadmodum crebrò ſumus experti.

Cap. CVI.

PASTILLVS infuſilis,thronus Marcelli. Arſenici vnciam vnam ſemis,ſandarachæ vncias duas,balauſtiorum vncias quinque, aluminis ſciſſilis vncias duas, opii vnciam vnam,calcis vncias quatuor,omphacii vnciam vnã, hypociſthidis ſucci vnciam vnam ſemis. Trita fermenteſcant cum vino auſtero , & formentur paſtilli,præbeantur vt Nymphodoti paſtillus.

Cap. CVII.

PASTILLVS infuſilis, Lycos nominatus,ad dyſentericos mirabilis. Sandarachæ vncias tres, arſenici libram ſemis, calcis viuæ vncias quinque , æris vſti vncias decem,acaciæ vncias tres,cadmiæ , chalcitidis crudæ,ſingulorum vncias ſex,rhois coriarii , ſucci hypociſthidis, ſingulorũ vnciam vnam ſemis,myrti baccarum nigrarum recentium vncias tres,ſoreos,miſyos,omphacii,ſingulorum vnciam ſemis, gallarum, lycii, ſingulorum vncias quatuor.Trita ſubigantur cum vino myrtite,& ſucco arnogloſſi, ac fingantur paſtilli pondere vnciarum duarum , aut vnciæ vnius ſemis , aut vnciæ vnius.Vſu exigente iniiciantur cum vino adſtringente, ægri habita cura, quemadmodum in Nymphodoti paſtillo diximus.

Cap. CVIII.

PASTILLVS magnus , ad dyſentericos accommodatus,facit ad eos qui extremè laborant,& deſperati ſunt : vtpote in quibus prodeunt carnoſæ & fæculentæ egeſtiones. Infunditur autem cum ſucco orizæ , cum quo cocta ſint adeps hircinus , & myrtus. In iis qui non continent, [a]muria oliuarum albarum præmittenda , &

A poſt horæ interſtitium paſtillus infundendus , præmuniendo ſtomachum & caput, vt in Nymphodoti paſtillo prædiximus. Poſt iniectionem foueto anum. Facit verò etiam ad cruſtas in pudendis & nomas. In dyſentericis verò rectiùs facies,ſi cum cæteris quæ iã dicta ſunt, manus laborantis faſciis circundederis longioribus, deſuper ab humeris initio facto, & ad extremas vſque manus ligamento protenſo : non parum enim hoc facit ad defluxionis conſtrictionem. Balauſtiorum recẽtium, B ſidiorum,rhois coriarii,folii,ſing.vnc.vnam,iſatidis tinctoriæ vnc.vnam ſemis,ſpinæ Ægyptiæ vnc. vnã, hyoſcyami ſeminis vnc. ſemis quartam partem,farinæ lẽticulæ vnc.duas, [b]ſuberis ex vaſe vini veteris accepti & vſti,gallæ immaturæ non corroſæ,ſing.vnc.vnam , roſarum aridarum , cum floribus ipſarum recentibus,ſing. vnc.vnam ſemis,croci vnc.vnam, myrrhæ vnc.duas,bituminis,picis aridæ,vnc.vnam ſemis,lycii,acaciæ,hypociſthidis,thuris maſculi, ſing.vnc. duas, gũmi lib.ſemis, omphacii ſucci aridi vnc.vnam,opii,amyli, ſing. vnciã C ſemis,ſolearum veterum vſtarum, [c]cornu cerui vſti,oſſiculorum oliuarum vſtorum , oſſium palmularum vſtorum , fæcis vini vſtæ, ſpongiæ nouæ pice liquida & cedria imbutæ,oſtreorum vſtorum , æris vſti , ſquamæ æris,ſing.vnc.ſemis drach. vnam, lapidis gagatis,corallii, [d]rubiginem ferri,ſing.vnc. vnam , aluminis ſciſſilis in teſta vſti,aluminis coriarii, ſing. vnc. ſemis , arſenici vnc.ſemis quartam partem, chalcitidis crudæ, ſandarachæ,gypſi eloti,calcis viuæ,ſing. vnc.ſemis drach. vnã, rubricæ ſinopicæ hexag.duo quartam partem,atramenti D cõmunis vnc.ſemis quartam partem , diphrygis vnc. ſemis gran.tria,lithargyri hexag.duo quartam partem, ochræ vnc.ſemis gran.tria,atramenti Indici hexag. duo quartam partem,plumbi vſti vnc.ſemis drach.vnam,ceruſſæ vnc.ſemis gr.tria,terræ Samiæ vnc . ſemis quartã partem,Cimoliæ,pompholygis,ſingul.vnc.ſemis. Trita omnia bene fermenteſcant cum ſucco mãdragoræ, aut ſucco arnogloſſi ſufficiente,fingantúrque paſtilli,& dentur. Compoſitio quidem paſtilli vniuerſam congeriem habet ex ſimplicibus medicamẽtis quinquagintaquin- E que,præter herbas decoctas in aqua,ad paſtilli exceptionem accommodatas. Modus autem confectionis is eſt: In mortarium Thebaicum cõiice æris ſquamam, lithargyrum,gypſum,calcem viuam,gagatem lapidem,corallium,rubiginem ferri, oſtrea etiam tuſa & cribrata probè:arida validè læuigentur vt in pollinem redigantur. dein adiice chalcitin,ſandaracham, arſenicũ, cornu ceruinum,oſſa palmularum & oliuarum, ſpongiam,alumina,& rurſus terito,affuſo aliquo ex iis quæ ſpiſſant. Alumen verò ita vritur:Coniice ipſum in ollam nouam, & F carbonibus admoueto:& vbi diffũditur & liqueſcit tollito,& ſinito refrigerari , & ſic læuigatum admiſce. His dein tritis, rubricam, diphryges,atramentum Indicum & commune,ochram,plumbum , Samiam terram , Cimoliam,ceruſſam,pompholygem,& reliqua omnia metallica addito, & validiſſimè ſub æſtu caniculari terito, donec eorum quæ ſpiſſant quartam aut quintam addideris partem. Vbi verò aliquo modo collyrii inſtar læuigatum fuerit,tum arida tuſa & cribro arctiſſimo excuſſa adiicito . Contundito etiam veteres ſoleas cum aridis, dein adiice ea quæ ſpiſſant, læuigato rurſus vt priora,ſæ- G pius affuſis iis quæ ſpiſſant. Vbi verò læuigata inaruerint,tum in altero mortario læuigato crocum,cum duobus ſuccis,mãdragoræ ſcilicet & arnogloſſi,atq; vbi læuigatum fuerit , admiſce reliqua : myrrham nimirum, thus,omphacium,acaciam,hypociſthidem,gummi,lycium,opium,picem,bitumen,& lenticulæ farinam,ſingula ſeorſim exſiccata læuigatáq;. Vbi in mortario probè læuigata fuerint,affuſis duobus ſuccis largiter quãtũ ſatis erit vt alia excipiãtur : & omnibus probè ſubactis, fingito paſtillos,qui duarũ fabarum magnarũ adæquẽt H magnitudinẽ. Vtere cum ſucco orizæ, aut vino adſtringente,aut aliquo alio accommodato liquore. Ego verò non ſuppetente mihi mandragoræ ſucco viridi , aridum ſuccum admiſceo , pondere vnciarum duarum.

Stymmata autẽ, hoc eſt ſpiſſamenta in quibus læuigas A paſtillum, hoc modo apparato. Rubi, myrti, cytino-rum, radicis ſymphyti, radicis capparis, foliorum ſalicis, cupreſſi, gummi, ſingulorum vnc. vnam. Hæc coquito cum aqua ſufficienti, & vtere. In iis verò ſpiſſamentis ſpongias aut glomos irrigato, & cum eis anum crebrò foueto, maximè poſt iniectionem paſtilli, & ſic vtere.

a Muria oliuarum, &c.] Manuſcriptus codex legit, ἔνιε ά ἁλμήν. Hoc eſt primùm inice muriam, &c. Clariùs Aetius προένιε ἁλμήν. b Suberis] Iterum in manuſcripto codice falſò φύλλων pro φελλῶν legitur. c Cornu cerui] Hæc omnia deſiderantur in codice Nicolai: ſunt autem ex Aetio adiecta. d Rubiginem] Nicolai codex legit σκωρίας, pro ἰοῦ. Et ἰοῦ legendum eſſe, ex Aetio & ſequentibus ſatis liquet. B

Cap. CIX.

PASTILLVS Andromachi epithema, ad dyſentericos & cœliacos, admodum probatus. Hyoſcyami albi & apii ſeminum, ſing. vnc. ſemis, opii, croci, ſingulorum hexag. vnum ſemis, aniſi, roſarum florum, ſucci hypociſthidis, balauſtiorum, rhois rubei, ſingulorum vnc. ſemis. Trita fermenteſcant, cum vino myrtite, formentur paſtilli, ſiccentur in vmbra. Vſu poſtulante excipiantur palmulis paſſis ſeu calcatis, & illinantur linteo, imponanturque toti cauitati ſtomachi. Sic vſus eius eſto. C

Cap. CX.

PASTILLVS ad lientericos admodum probatus. Croci, opii, myrrhæ, ſingulorum vnciam ſemis, thuris drachmas duas, caſtorei vncias duas. Trita fermenteſcant cum vino adſtringente. fingantur paſtilli, & præbeantur.

Cap. CXI.

PASTILLVS ad lientericos valde bonus. Styra- D cis, opii, myrrhæ, thuris, croci, ſingulorum drach. duas ſemis. Trita ſubigantur cum vino adſtringente aut polygoni ſucco. formentur paſtilli, & præbeantur.

Cap. CXII.

PASTILLVS Theodoretus, Aſterios dictus. Apii, aſari, aniſi, fœniculi, gallarum, myrrhæ, hyoſcyami & dauci ſeminis, myrti baccarum, ſing. vnc. ſemis, petroſelini, ammeos, ſing. hexag. vnum ſemis, opii vnc. vnam ſemis. Trita irrigentur cum ſucco polygoni, & fingantur paſtilli, denturque. E

Cap. CXIII.

PASTILLVS ad lientericos, probatus. Cumini, rhois Syriaci, balauſtiorum florum, ſingul. vnciam S. drach. vnam, ſidiorum vnc. S. ſilphii hexag. vnum S. aut aridi drach. ſemis. Trita fermenteſcant cum ſucco polygoni, aut inſpergatur potui, aut ſubacta cum oxymelite præbeantur manè & veſperi.

Cap. CXIIII.

PASTILLVS mirabilis valde, ad lientericos. Myrtorum aridorum cochlearium vnum ſemis, aniſi, F roſarum aridarum, œnanthes, ſing. cochl. ſemis, phœnicobalanos viginti. Trita fermenteſcant cum ſucco polygoni, formentur paſtilli drachmæ vnius cum aqua pluuiali, aut cum vino diluto.

Cap. CXV.

PASTILLVS ad iecinoroſos, valde bonus. Aniſi, apii ſeminis, aſari, amygdalarum amararum, abſinthii comæ, ſing. hexagium vnum. Trita fermenteſcant cum aqua ſufficienti. fingantur paſtilli vnciæ vnius, qui den- G tur cum vini diluti cyathis tribus, iis qui vacant febre: febricitantibus autem, cum mulſa. Vrinam mouet is paſtillus, & leniter calidus.

Cap. CXVI.

PASTILLVS ad iecur exulceratum, Andromachi, admodum inſignis. Seminis hyoſcyami, glycyrrhizæ, mandragoræ, ſymphyti, ſenæ, aſari, ſagapeni, ſingul. drach. vnam, rhei barbari drach. tres, opii, ſeminis papaueris, ſingul. drach. duas, aniſi drach. vnam ſemis. Trita ſubigito cum ſucco intybi & apii, formato paſtillos, & H dato. Nonnulli huic paſtillo adiiciunt, cinamomi, croci, ſpicæ, ſeminis agni, ſingulorũ vnc. ſemis. Si verò inſtar antidoti conficere vis, fermentato cum melle Attico, & præbeto cochl. vnum.

Cap. CXVII.

PASTILLVS diſcuſſorius iecoris, & ad febres, ſitimque admodum probatus. Succi oxyacanthæ ſtagia duo, anguriæ ſeminis, maſtiches, ſpodii, ſingulorum hexagium vnum, croci ſtagium ſemis, ſucci eupatorii, glycyrrhizæ, mannæ, ſingulorum vnc. vnam, rhei Indici, lachæ, ſing. ſtag. ſemis, roſarum aridarum ſtag. vnum. Trita fermenteſcant cum ſucco fœniculi, fingantur paſtilli, denturque vſu exigente.

Cap. CXVIII.

PASTILLVS ad iecur induratum. Eupatorii, ſpicæ, ſucci glycyrrhizæ, aſari, ſenæ, ſing. hexag. vnum S. berberis hexag. ſemis, rhei barbari hexag. duo, ſeminis portulacæ, roſarum, nardi, cinamomi, ſingulorum vnciam ſemis, croci, pelecini, ſingulorum hexag. ſemis, chamæpityos, ſeminis agni, cyperi, ſing. vnc. ſemis, ſeminis citrii drach. duas. Trita ſubigantur cum ſucco fœniculi, formentur paſtilli, & dentur.

Cap. CXIX.

PASTILLVS ad induratum iecur, ſimilis, probatus. Anagallidis vnc. ſemis, rhei Pontici, ſpicæ nardi, ſingulorum vnc. vnam, ariſtolochiæ, maceris, aſari, ſeminis agni, ſenæ, ſingulorum vnciam ſemis, ſeminis portulacæ, & papaueris albi, ſingulorum hexagium vnum ſemis, roſarum, nardi Celticæ, ſingulorum hexag. vnum, ſpodii hexagium ſemis, hyoſcyami ſeminis, carnis ſeminum quinque, ſing. hexag. ſemis quartam partem. Trita fermentato cum ſucco fœniculi, fingitóque paſtillos: quos pro viribus ægri dato cum droſato quocunque volueris, & aqua calida.

Cap. CXX.

PASTILLVS ad iecinoroſos, lienoſos, & ſtomachicos, admodum laudatus. Aſari, ſpicæ, ſenæ, ſingulorum hexag. vnum ſemis, rhei barbari hexag. ſemis, ſeminis portulacæ, roſarum, cinamomi, ſing. drach. tres, intybi, & ſeminis agni, cyperi, ſingulorum hexag. duo. Trita fermenteſcant cum ſucco fœniculi, & fingantur paſtilli, qui dentur.

Cap. CXXI.

PASTILLVS ad iecur induratum, laudatus. Ammoniaci hexagia ſedecim, croci hexagia duo. Crocum tuſum & cribro tranſmiſſum ſubigito cum aqua. dein adiice ammoniacum tritum, & ſubacta excipe, formatóque paſtillos, quos dato pro viribus. Primis quidem vncias duas, mediis vnciam vnam. Atque hoc pacto vtere.

Cap. CXXII.

PASTILLVS ad induratum lienem, & phlegmonen. Cyclaminis ſucci drach. quinque, bryoniæ, dictamni, medullæ ſquillæ aſſatæ, ſingulorum drachmam ſemis, ſtruthii, capparis radicis, ſingulorum drachmam vnam ſemis. Trita fermenteſcant cum aceto ſquillitico, fingantur paſtilli obolorum duorum. Detur vnus paſtillus ex oxymelite.

Cap. CXXIII.

PASTILLVS ex erice ad lienis phlegmonen, & duritiem. Tenerûm rubi ramorum, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum drach. duas, capparis foliorum drach. vnam, myricæ fructus, aſpleni nominati, rhei Pontici, ſquillæ aſſatæ, piperis cõmunis, ſing. drachm. ſemis. Trita ſubigantur cum aqua, fingantur paſtilli, qui dentur ex oxymelite. Miraberis illius efficaciã: lienẽ enim ſtatim minuit. ſimiliter vtere. Seminis ericæ hexag. duo, piperis albi, ſpicæ nardi, ammoniaci thymiamatis, rhei barbari, ſingulorum hexagium vnum. Aliàs autem hæc etiam miſcẽtur: Coſti, ſcolopendrii, corticis radicis capparis, ſing. hexag. duo. Trita fermenteſcant cum aceto ſquillitico, fingantur paſtilli, & dentur. Simile. Seminis ericæ, corticis ſalicis, ſingulorum vnc. ſemis drach. vnam, corticis capparis vnc. ſemis, ammoniaci thymiamatis drach. duas, euphorbii, ſpicæ nardi, ſing. hexag. S. quartam partem. Trita fermenteſcant cum aceto ſquillitico, formentur paſtilli, ac præbeantur.

Cap. CXXIIII.

PASTILLI è ſquilla, ad phlegmonen & omne ma lũ lienis, ad hydropicóſque. vrinã quoq; mouet, & vtilis ad emolliendam aluum. Squillam bene magnam [a] fermento oblitam aſſato, dein purgatæ medullæ eius adiicelibram ſemis, ſeminis dauci hexagium vnum ſemis, aniſi, ſeſelis, ericæ ramos, chamædryos, radicis panacis, chamæpityos, iridis, ſingulorum hexag. vnum ſemis, ſeminis vrticæ, fructus cedri, vnciã ſemis, myrrhæ drach. vnam, eruorum excorticatorum vnc. quatuor. Trita fermenteſcant cum vino: fingantur paſtilli, detúrque vncia vna ex oxymelitis cyathis tribus. Eſt Archigenis inuentum.

a Fermento] Græcè eſt ζύμῃ. Aetius autem legit πηλῷ, id eſt luto.

Cap. CXXV.

PASTILLVS ſimilis paſtillo è ſquilla. Hederæ nigræ corymborum vnc. duas quartam partem, ſpicæ nardi vnc. vnam drach. duas, ſeminis rutæ ſylueſtris vnc. vnam, caſtorei drach. duas, iridis vnc. vnam ſemis. Trita ſubigito cum ſucco verbenacæ rectæ, formatóque paſtillos qui in prædictis malis dentur, nempe ad hydropicos & lienoſos, ex vino veteri diebus quinque: ac vrinam mouebit cruentam. Cognouimus autem hunc paſtillũ in iis etiam qui lienem induratum habent, probatum eſſe.

Cap. CXXVI.

PASTILLVS ad ictericos & iecinoroſos, mirabilis. Amygdalarum amararum drach. duas, aniſi, abſinthii comæ, ſing. dr. vnam, ſpicæ nardi drach. ſemis. Reliquæ ſpecies terantur, amygdalæ autem terantur in aqua, excipiantur, & fingantur paſtilli, & detur drachma vna carentibus febre ex mulſi cyathis tribus.

Cap. CXXVII.

PASTILLVS panchreſtus, ducit vrinam multã. facit etiam ad lumbos dolentes, & pituitam habentes in toto corpore, peripneumonicos, pleuriticos, quartanarios, arthriticos, & diſtenſione neruorum laborantes, datus iis quidem cum vino, illis verò ex oxymelite, aliis verò ex mulſa. Ariſtolochiæ, myrrhæ, ceruſſæ, ſeminis abrotoni, iridis, canchryos, ſingulorum drachmas duas, aniſi, baccarum cedri, radicis panacis, pyrethri, ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cumini, ſing. dr. vnam. Trita fermenteſcant cum aqua, fingantúrque paſtilli triobolares, aut duorum obolorum, dato pro viribus ægri.

Cap. CXXVIII.

PASTILLVS ad hydropicos potus. Corallii, aluminis ſciſſi, ſingulorum drach. vnam. Trita ſubigantur cum decocto calaminthæ, & formentur paſtilli, detúrque obolus vnus bibendus cum calaminthæ decocto. Archigenes ſummè etiam ad nephriticos conferre inquit.

Cap. CXXIX.

PASTILLVS ad hydropicos, vrinam mouens. Seminis apii drach. ſex, myrrhæ, dauci, croci, ſing. drach. tres ſemis, iunci odorati drach. duas, ſeminis fœniculi, aſari, ſing. drach. tres, ſpicæ nardi, caſiæ, cinamomi, ſeſelis, ſauinæ, ſing. drach. ſemis, quartam partem. Trita fermentato cum vino odorato, formatóque paſtillos oboli vnius, aut obolorum duorum. dato pro viribus. Facit ad calculoſos, ſumptus cum vini diluti cyathis tribus.

Cap. CXXX.

PASTILLVS ad iecinoroſos & ictericos, admodum probatus. Aniſi, ſeminis apii, aſari, amygdalarum amararum, abſinthii, ſingulorum hexagium vnum S. rhei barbari hexag. vnum S. eupatorii hexagii quartam partem, ſantali rubei & citrini, ſing. hexag. vnum ſemis. Trita fermenteſcant cum aqua, fingantúrque paſtilli pendentes ſemunciam. Alii autem vnciam vnam adæquent. Dentur pro viribus ex aqua decoctionis [a] critharii tepida.

a Critharii] Græcè legitur κριθαρίς. Per critharium autem fortè crithamum aut crithmum dictum intelligit: quod regio morbo conferre, Dioſcorides teſtatum reliquit.

A

Cap. CXXXI.

PASTILLVS ad nephriticos, calculoſos. Hyoſcyami, cicutæ, fœniculi, vuæ & maluæ ſeminum, Celticæ, folii, ſpicæ nardi, ſaxifragi, ſingulorum drach. vnam S. [a] oui drach. quatuor, amygdalarum amararum, pinearũ, ſingulorum drach. duas, piperis albi drach. quatuor. Trita fermenteſcant cum vino dulci, fingantur paſtilli, & dentur.

a Oui] Manuſcriptus codex legit ὠοῦ: ſed quàm rectè, dubito.

Cap. CXXXII.

B PASTILLVS ſimplex ad abſceſſus, & vlcera in renibus, probatus. Seminis lini, ſeminis cucumerum, ſing. drach. vnam, amyli drach. duas. Trita fermenteſcãt cum aqua, fingantur paſtilli, & dentur.

Cap. CXXXIII.

PASTILLVS nephriticus ad renum & veſicæ affectus, pus aut ſanguinem, aut mucoſum mingentes, ad eos qui vehementi dolore laborant, atque ſyriaſes. Opii, pinearum repurgatarum, ſeminis fœniculi & lapathi, C ſingulorum drachmam vnam, ſeminis cucumeris drachmas ſex, ſeminis apii drach. tres, pinearum vſtarum drach. duas, herbæ veſicariæ [a] folliculorum drach. duas ſemis. Trita fermenteſcant cum paſſo Cretico, fingantúrque paſtilli drachmæ vnius. Non febricitantibus datur paſtillus vnus ex paſſi cochleariis tribus: febricitantibus autem, ex aqua.

a Folliculorum] In codice Nicolai ſcribitur κικύων, fortè pro θυλακίων.

Cap. CXXXIIII.

D PASTILLVS ad exulcerationem renum, & cicatrice indigentium, admodum mirabilis. Opii drach. vnam, pinearum torrefactarum gran. viginti, amygdalarum, nucum Ponticarum excorticatarum & torrefactarum, ſing. drach. octo. Trita ſubigantur cum vino dulci, & confectis omnibus fiant paſtilli duo, qui dentur ex vino aut aqua.

Cap. CXXXV.

PASTILLVS ad profluuium muliebre, & eruptionem ſanguinis ex vtero, admodum probatus. Succi hypociſthidis, terræ Samiæ, gallæ immaturæ, acaciæ fla E uæ, ſingulorum drach. quatuor, Lemnii ſigilli, rhei barbari, ſing. drach. duas, ſucci acaciæ, roſarum rubearum, ſingulorum drachmam vnam ſemis, cinabaris, hoc eſt ſymphyti, drachmam vnam, corallii rubei drach. vnam ſemis. Trita ſubigantur cum aqua pluuiali, formentúrque paſtilli, qui dentur ex ſucco arnogloſſi, aut filicis, aut polygoni, aut plantaginis minoris, aut myrti baccarum.

Cap. CXXXVI.

PASTILLVS capitalis ad eryſipelata, admodum F probatus. Lithargyri, ceruſſæ, croci, ſulphuris ignem non experti, opii, rubricæ ſinopicæ, chalcitidis, miſyos, chalcãthi, aluminis ſciſſilis. Trita fermentato cum aceto acri, fingito paſtillos: & præbeto.

Cap. CXXXVII.

PASTILLVS ad dolorem aurium ob ſpiritum flatuoſum natum mirificus. Dicunt autem ægrotanti non eſſe admouendum, priuſquam merces accipiatur: tribus enim diebus plurimùm ſanat. Cæterùm non ſo- G lùm eos qui à flatibus dolent, ſed & omne malum tam recens quàm vetus aurium emendat, gratia Dei, & confeſtim dolorem abigit, in aurem dolenti oppoſitam inſtillatus. Foliorum rutæ, zingiberis dolo vacantis Troglodytici, ſingulorum drachmas tres S. ſucci hyoſcyami drachmam vnam, opii nigri, amomi legitimi, croci Corycei puri, ſingulorum drach. ſemis, baccarum lauri excorticatarum drach. tres. Trita ſubigito cum lacte muliebri, formatóque paſtillos, & exſiccato in vmbra. Vſu verò poſtulante, accipe ac terito in lacte muliebri, & bene H ſubactum infunde cum goſſipio in aurẽ dolenti oppoſitam. Eſt probatus & inſignis.

Cap. CXXXVIII.

PASTILLVS ad dyſentericos, laudatus. Rhois Syriaci, gallarum quercinarum, balauſtiorum, amyli,

ſeminis ericæ, ſeminis apii, opii, ſing. vnc. vnam. Trita fermentato cũ aqua, & fingito paſtillos drachmæ vnius, & vtere.

Cap. CXXXIX.

PASTILLVS ad dyſentericos dolorem mitigans, conferens ilioſis, lienoſis, difficultate vrinæ laborantibus, & aquam metuentibus. Hyoſcyami, apii, & papaueris ſeminum, ſing. drach. ſex, opii, caſtorei, aniſi, ſpicæ nardi, ſeminis fœniculi, ſingul. drach. tres. Trita fermenteſcant cum aqua pluuiali: formentur paſtilli ſiliquas pendentes duas. Dantur ex temperata pro ægri viribus.

Cap. CXL.

PASTILLVS ad dyſentericos ex ſubere. Gallæ, chartæ vſtæ, ſing. drach. quindecim, arſenici drach. ſedecim, ſandarachæ drach. octo, aluminis ſciſſilis, acaciæ aridæ, ſing. drach. viginti, ceruſſæ, lithargyri, calcis viuæ, ſing. drach. quinque. Trita ſubige cum vino, & informa paſtillos. Vſu poſtulante diſſolue vino ſufficienti, & per anum infundito.

Cap. CXLI.

PASTILLVS ad dyſentericos, lampterius vocatus, valde probatus. Arſenici drach. quinque, chalcitidis crudæ drach. decem, ſquamæ æris drach. octo, calcis viuæ, croci, opii, ſing. drach. duas. Trita ſubige cum vino aminæo, finge paſtillos, & præbeto.

Cap. CXLII.

PASTILLVS ad dyſentericos è ſeminibus, ſomniferus. Aniſi, fœniculi & hyoſcyami ſeminis, ammeos, opii, ſeminis apii, ſing. vnc. vnam. Vbi contriueris, diſſolue opium cum aqua, & probè confectis fingito paſtillos, & dato.

Cap. CXLIII.

PASTILLVS Paſionis nominatus. Squamæ æris drach. ſex, æris [a]vſti, aloes flauæ, ammoniaci, aluminis rotundi, ſing. drach. quatuor, chalcanthi, croci, aluminis ſciſſilis, crocomagmatis, miſyos, thuris, ſing. vncias duas. Trita ſubige cum vino adſtringente aut aceto, formatóque paſtillos & dato.

a Vſti] Falſò legitur in manuſcripto codice κεκαμμένης pro κεκαυμένης.

Cap. CXLIIII.

PASTILLVS infuſilis, Fauſtianus. Arſenici drach. ſex, ſandarachæ drach. tres, calcis viuæ drachmas duodecim ſemis, chartæ vſtæ drach. vnam. Trita ſubigito cum ſucco baccarum myrti, aut decocto illarum. formato paſtillos, & inijce cum decocto lenticulæ, ac rubi radicum.

Cap. CXLV.

PASTILLVS è ſubere. Gallarum vſtarum, chartæ vſtæ, [a]ſuberum vſtorum, panis vſti, cornu ceruini vſti, ſing. drach. tres S. arſenici drach. decem, ſandarachæ, calcis, ſing. drach. tres, acaciæ, ceruſſæ, ſing. drach. duas ſemis, lithargyri drach. vnam ſemis. Trita fermenteſcãt cum vino odorato, formentur paſtilli, & dentur.

a Suberum] Malè φύλλων pro φελλῶν ſcribitur.

Cap. CXLVI.

PASTILLVS Bithynus appellatus. Sidiorum drach. quinque, cadmiæ drach. vnã ſemis, ariſtolochiæ, gallarum radicis, radicis panacis, iridis, chalcanthi, aluminis ſciſſilis, chalcitidis, miſyos, ſquamæ æris, mannæ, coſti, ſing. vnc. ſemis quartam partem. Trita ſubigantur cum aceto, fingantur paſtilli, & dentur.

Cap. CXLVII.

PASTILLVS è caſtoreo ad vlcera, nomas & fluxiones veteres. Croci, aloes, thuris, ſingulorum vnc. ſemis, cytinorum, aluminis ſciſſilis, caſtorei, mannæ, æruginis raſilis, ſingulorum vnc. vnam, rubricæ ſinopicæ lib. ſemis. Trita excipiantur cum vino veteri: formentur paſtilli, & dentur.

Cap. CXLVIII.

PASTILLVS è caſtoreo, ad colicos admodum laudatus & mirabilis. [a]Myrrhæ, caſtorei, ſing. ſcrup. ſex, croci, opii, ſingulorum ſcrup. nouem, aniſi, apii & dauci ſeminis, ſing. drach. ſemis, ſeminis hyoſcyami ſcrup. octodecim. Trita fermenteſcant cum aqua, fingantur paſtilli, & dentur.

a Myrrhæ] Græcè eſt ζιγγιβέρεως. Paulus tamen habet σμύρνης: & rectè quidem. Frequens verò eſt non ſolùm in Nicolao, ſed & in omnibus aliis Græcis medicis, vt zingiberi pro myrrha legatur: idque non alia de cauſa, quàm quòd vtrunque iiſdem notis, nempe ζζ à Græcis medicis ſcribi ſolitum ſit.

Cap. CXLIX.

PASTILLVS ex œnelæo pudendorum & ſedis vitiis vtilis. Ceruſſæ vnc. quinque, lithargyri vnc. duas ſemis, thuris, recrementi plumbi, aluminis ſciſſilis, ſingulorũ vnc. vnam. Trita fermenteſcant cum vino odorato marinæ experte, fingantur paſtilli, ac dentur cum vino roſaceo aut myrtite.

Cap. CL.

PASTILLVS è lapide Phrygio pudendis vtilis. Lapidis Phrygii vſti & ter reſtincti, primò quidem butyro aut oleo roſaceo, ſecundò vino, tertiò autem melle, vnc. duas, roſarum vnc. I. ſidiorũ vnc. I. Cõfecta redigito in paſtillos, & dato.

Cap. CLI.

PASTILLVS dia lotariôn, id eſt ex loto ſylueſtri ad pudendorum & ſedis vitia probatus. Ceruſſæ, amyli, glaucii, croci, aluminis ſciſſi, ſing. vnc. vnam. Trita fermenteſcant cum ſucco loti ſylueſtris, aut vino: formentur paſtilli, & dentur.

Cap. CLII.

PASTILLVS leucos, hoc eſt albus cognominatus. Terræ aſteris, pompholygis, ceruſſæ, amyli, ſingul. vnc. vnam, opii ſcrup. duos. Trita ſubigantur cum aqua, formentúrque paſtilli, & dentur.

Cap. CLIII.

PASTILLVS ex halicacabo. Lithargyri, ceruſſæ, ſingul. drach. ſex, halicacabi drach. duas, chalcanthi dr. tres & quartam partem, aluminis ſciſſi drach. vnam, minii quod ad colorandum ſatis eſt. Trita fermẽtato cum aqua: fingito paſtillos & dato.

Cap. CLIIII.

PASTILLVS è duplici elleboro, & duabus acaciis. Acaciæ nigræ & rubeæ, glutinis fabrilis (aliàs glutinis piſcium) ſingul. vnc. duas, ammoniaci thymiamatis, glaucii, aloes flauæ, ſingul. vnc. vnam, thuris maſculi, ellebori nigri & albi, ſing. vnc. ſemis. Trita excipiantur cũ aceto ſquillitico. formentur paſtilli, qui vſu poſcente, excipiantur eodem vel communi aceto, & ſubacta ante & poſt balneum inungantur.

Cap. CLV.

PASTILLVS è nigro & viridi colore, melãchloros dictus. [a]Zingiberis, aloes flauæ, æris ſquamæ, thuris maſculi, æris vſti, arſenici, aluminis ſciſſi & rotũdi, iridis, chalcitidis, ſalis foſſilis, chalcanthi, ceruſſæ, nitri, lithargyri, radicis panacis, cadmiæ, ſidiorum, gallarum, ariſtolochiæ rotũdæ, ſquamæ æris, ſtomomatis, æruginis raſilis, ſing. vnc. ſemis. Trita fermenteſcant cum aceto, formentúrque paſtilli. Fit etiam ex eo emplaſtrũ hoc modo. Paſtilli colophoniæ, olei communis, ſingul. vnc. ſex, aceti quod ſatis eſt. ſolue paſtillum, & ſic confecto vtere.

a Zingiberis] Paulus habet σμύρνης, hoc eſt myrrhæ. Vt hinc etiam, quod paulo antè diximus, manifeſtum fiat, zingiber pro myrrha legi multis in locis.

Cap. CLVI.

PASTILLVS pantolinos dictus, ad chironia malignáque vlcera, & fluxiones admodũ probat⁹. Caſiæ, æris vſti, ceruſſæ, lithargyri, æruginis raſilis, aluminis ſciſſilis & liquidi, & latericii quod plinthetis dicitur, radicis panacis, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, chalcanthi, portulacæ, iridis, aſtragalitidis, chalcitidis, miſyos, ammoniaci thymiamatis, ſalis ammmoniaci, æruginis ferri, ſquamæ æris, aloes flauæ, diphrygis, thuris gallarum, ſarcocollæ, plumbi vſti, foliorum oleæ, myrrhæ, atramenti Indici, oxymyrſines, hoc eſt myrti ſylueſtris, atramenti liquidi, balauſtiorum, ſpinæ Ægyptiæ, ſulphuris ignem non experti, nitri,

rhois Syriaci, rhois rubri, chryſocollæ, [a]aluminis coriarii, acaciæ, ſalis ſpumæ, omphacii, ſingulorum vnc. vnā. A Trita fermenteſcant cum aceto ſub caniculæ æſtu diebus triginta, ſingantur paſtilli, & dentur.

a Aluminis] Nicolaus habet ϛυπ7ηρίας, Paulus autem ῥόος, hoc eſt rhois: quæ lectio verior eſſe videtur, quia additur coriarii, quod de alumine non rectè dicitur.

Cap. CLVII.

PASTILLVS è thapſia, hemicranicus. Succi thapſiæ drach. octo, myrrhæ drach. quatuor, opopanacis, euphorbii, ſing. drach. tres, nitri [a]Parthici drach. duas, pipe- B ris communis, ſagapeni, ſing. drach. vnam. Trita fermẽtato cum aceto, & vſu exigente, aceto illitum poſt ſex horas abluito. Si verò remiſſiore vti voles, cerato pari exceptum illinito, & noctem ſinito.

a Parthici] Manuſcriptus codex, vt etiam Paulus, malè & corruptè παρθενικȣ̃ legit, pro παρθικȣ̃. Nam Galenus lib. 2. De comp. medicament. local. cap. vltimo, vbi hunc paſtillum deſcribit, habet ὁπȣ̃ μηδικȣ̃. conterminæ enim ſunt regiones, Media & Parthia.

Cap. CLVIII.

PASTILLVS menſes mouens, probatus. Caſto- C rei, aſæ fœtidæ, hoc eſt ſcordii, ſing. drach. vnam, opopanacis, galbani, aſari, ariſtolochiæ longæ, myrrhæ, ſing. drach. ſemis. Trita fermentato cum ſucco abſinthii, & finge paſtillos, dato cum decocto melitines, id eſt abrotoni, aut abaſcanthi, hoc eſt artemiſiæ, fructus iuniperi, (qui Græcè vocatur cedri ſylueſtris fructus) & corticis radicis capparis, ſicque confectum præbeto.

Cap. CLIX.

PASTILLVS menſes ducens admodum laudatus. [a]Hyra drach. tres, farinæ [b] eruinæ drach. quinque, rutæ, menthæ, rubiæ, ſagapeni, aſæ fœtidæ, hoc eſt ſcordii, opopanacis, ſing. drach. duas. Trita fermentato cum ſucco abſinthii, fingito paſtillos drachmæ vnius, & præbeto cum aqua tepida, cui incocta ſint, iuniperi, hoc eſt fructus cedri ſylueſtris, abſinthii, chamæmeli flores, & ſic præbeto cum paſtillo manè ieiuno.

a Hyra] Græcè ὕρα. Quid vero ſit, planè ignoro. Puto locũ eſſe corruptum. b Eruinæ] Manuſcriptus codex legit θερμίνου, fortè pro θερμίνα, id eſt fœnigræci farinæ. B

Cap. CLX.

CAPILLOS capitis denigrans. Decoctum ſaluiæ affuſum calidum, & folia illita.

Cap. CLXI.

CAPILLOS capitis flauos efficiens. Cypri arboris folii decoctum cum ſucco ſtruthii capiti illitum.

Cap. CLXII.

CAPILLOS capitis nigros reddens. Myrti fru- C ctus & folia in aceto decocta, & illita. Similiter capillos capitis ſiſtit ladanum, cum ſucco adianti inunctum.

Cap. CLXIII.

CAPILLOS denigrans. Corticem radicis capparis coquito cum lacte aſinino ad tertias: dein oleũ contineto in ore tuo, & tingito capillos. Si enim non contineris oleum in ore tuo, modo quodam diſtributionis naturalis dentes tui nigreſcent.

INDEX HYPOGLOTTIDVM, aquarum, & aliorum.

Hypoglottis ad tuſſes ac deſtillationes, Cap. I.
Hypoglottis tuſſi vtilis, admodum probata, Cap. II.
Hypoglottis ſimilis laudata, Cap. III.
Hypoglottis ad tuſſes, deſtillationes, & omnia arteriæ & pulmonis vitia, Cap. IIII.
Hypoglottis ad vocem amiſſam, & eiuſdem aſperitatẽ, Cap. V.
Hypoglottis ad tuſſim, raucitatem, arteriam & vocem amiſſam, Cap. VI.
Hypoglottis ad vocem amiſſam, raucitatem, & omnia arteriæ mala, Cap. VII.
Hypoglottis ad aſperitatem faucium, & vocẽ amiſſam, Cap. VIII.
Hypoglottis ad amiſſam vocem, & raucitatem à plurima humiditate factam, Cap. IX.
Hypoglottis ad raucitatem à plurima humiditate ortã, Cap. X.
Hypoglottis ad raucitatem à deſtillatione natam, Cap. XI.
Hypoglottis è braſſica, vocem repurgans, Cap. XII.
Hypoglottis ad amiſſam vocem, raucitatem, & ægrè excreantes, Cap. XIII.
Hypoglottis mirifica, ad eos qui nonniſi recta ceruice ſpirant, Cap. XIIII.
Hypoglottis ad tuſſientes, nonniſi recta ceruice & difficulter ſpirantes, deſtillationéque laborantes, Cap. XV.
Hypoglottis ſiſtens fluxionem, Cap. XVI.
Hypoglottis concoquens, ad diuturnas tuſſes & deſtillationes vtilis, Cap. XVII.
Hypoglottis ſitim reſtinguens, iis qui æſtu plurimo laborant vtilis, Cap. XVIII.
Hypoglottis mirifica valde, ad eos qui æſtu laborant, ſitim reſtinguens, Cap. XIX.
Hypoglottis ad continuas febres, lipyrias, adurentes, & hecticas, Cap. XX.
Aqua pleuriticis pota vtilis, Cap. XXI.
Aqua ad laborantes abſceſſu, ſuppuratos & tuſſientes, Cap. XXII.
Aqua ad continuas febres & adurentes, valde bona, Cap. XXIII.
Aluum ſubducens medicamentum, pleuriticis & iis qui non febricitant, mirificè vtile, Cap. XXIIII.
Aqua in principio pota, pleuriticis, febre vacantibus vtilis, Cap. XXV.
Aqua ad vehementes oculorum dolores, cruentos, & æſtuantes, Cap. XXVI.
Aquæ malorum confectio, admodum laudata, Cap. XXVII.
Aquæ malorum confectio ſimilis, neceſſaria, Cap. XXVIII.
Aquæ roſaceæ confectio, Cap. XXIX.
Aquæ mali confectio, admodum probata, Cap. XXX.
Hypomyrtites confectio, valde laudata, Cap. XXXI.
Hypoglottis ad continuas febres, & ardentes probata, Cap. XXXII.
Hypoglottis ad tuſſes in febre factas, Cap. XXXIII.
Hypoglottis ſimilis mirifica, Cap. XXXIIII.
In hebetudine & nubeculis oculorum vtile, Cap. XXXV.
Aqua in dolore oculorum imponenda, Cap. XXXVI.

Sectio quadrageſimaſecunda.

Cap. I.

HYPOGLOTTIS ad tuſſes & deſtillationes. Succi glycyrrhizæ, tragacanthæ, amyli, gummi Alexandrini, ſingulorum hexagium vnum, ſeminum peponis, anguriæ, & cucurbitæ, ſing. hexagium ſemis, ſeminis cotoneorum drach. ſemis, amygdalarum dulcium repurgatarum hexag. vnum, penidiorum hexag. tria. Probè trita ſubigantur cum droſato violarum aut chamæleuces, & fingantur hypoglottides, detur vna vt ſub lingua retineatur, & ſaliua ex ea deglutiatur.

Cap. II.

HYPOGLOTTIS tuſſi conueniens, admodum probata. Tragacanthæ, glycyrrhizæ aut eius ſucci, ſeminis portulacæ & cotoneorum, amyli, gummi Alexãdrini, ſing. drach. tres, ſeminis peponis & anguriæ, ſing. drach. vnam, nuces Ponticas ſex, piſtacia quatuor. Trita fermenteſcant cum aqua tuſſilaginis, & formentur hypoglottides, ac præbeantur.

Cap. III.

HYPOGLOTTIS ſimilis laudata. Amyli, penidiorum, ſeminis cotoneorum, ſeminis vrticæ, ſeminis lini, ſucci glycyrrhizæ, ſing. drach. duas, ſtyracis drach. ſemis. Trita ſubigito cum penidiis, & oleo amygdalarũ, aut droſato violarum, aut tuſſilaginis: formentur hypoglottides, ac dentur.

Cap. IIII.

HYPOGLOTTIS ad tuſſientes, deſtillatione laborantes, & ad omnis generis arteriæ pulmoniſque affectus: omnino autem prodeſt tuſſientibus, & deſtillatione correptis. Glycyrrhizæ, amyli, tragacanthæ, amygdalarum, gummi Arabici, ſeminum cucumerum, ſing. hexag. tria, penidiorum vnc. ſemis. Trita fermentato cũ ſucco cotoneorum, formato hypoglottides, & dato.

Cap. V.

HYPOGLOTTIS arteriaca ad amiſſam vocẽ, & eiuſdem aſperitatẽ. Tragacanthæ, gummi, ſing. hexag. vnum, ſucci glycyrrhizæ hexag. ſemis, myrrhæ ſiliq. II. croci drachmæ quartam partem, penidiorũ vnc. ſemis. Trita ſubigito cũ ſucco glycyrrhizæ, & formato hypoglottidas, & dato.

Cap. VI.

HYPOGLOTTIDES ad tuſſiẽtes, raucitatem, arteriam exaſperatam, & vocem amiſſam, & eos qui ægrè excreant. Tragacanthæ, gummi, ſeminis vrticæ, dr. vnam, zingiberis, thuris maris, piperis longi, palmularum pinguium, ſingul. ſiliq. tres, glycyrrhizæ drach. ſemis. Gummi, tragacãtham macerato priùs in paſſo Cretico: & vbi diſſoluta fuerint, reliqua tuſa adiicito: & cũ droſato ſufficienti excipito, formato hypoglottides: & quum vſus poſtulat, dato.

Cap. VII.

HYPOGLOTTIS ad vocem amiſſam, & raucitatẽ, reliquóſque arteriæ affectus probata. Tragacãthæ, gummi, ſing. hexag. ſemis, myrrhæ, thuris, ſing. ſiliquas tres, palmularum pinguium, glycyrrhizæ, ſing. ſiliq. ſex. Trita excipe cum paſſo Cretico, aut droſato ſquillitico, aut tuſſilaginis. formato hypoglottides, & dato vt mirabiles.

Cap. VIII.

HYPOGLOTTIS arteriaca ad aſperitatem faucium, vocémque amiſſam, valde laudata. Croci gran. ſeptem, glycyrrhizæ, ſpicæ nardi, ſing. hex. quatuor, myrrhæ hex. quartam partem, thuris hex. tria, ſeminis hyoſcyami hexag. vnum. Trita fermentato cum droſato, fingɛ hypoglottides, & præbeto.

Cap. IX.

A HYPOGLOTTIS experta ad omiſſam vocem, & raucitatem à plurima humiditate natam. Coſti, folii, ſpicæ nardi, amomi, piperis cõmunis, caſiæ, maſtiches, ſing. hexag. quinque, opii hexag. vnum. Trita ſubigito cum ſucco mororum, & fingantur hypoglottides non admodum aridæ, vt ſcilicet facilè ſub lingua liqueſcãt, ac dato.

Cap. X.

HYPOGLOTTIS admodum mira ad raucitatẽ propter plurimam humiditatem factam. Croci ſiliq. ſe- B ptem, gummi ſiliq. decem, tragacanthæ ſiliq. ſedecim, caſiæ ſiliq. octo, ſeminis papaueris albi ſiliq. duodecim, piperis communis ſiliq. quatuor, thuris maſculi ſiliquas tres. Trita excipiantur cum droſato ſquillitico & ſucco mori, fingantur hypoglottides, & præbeantur.

Cap. XI.

HYPOGLOTTIS ad raucitatem à deſtillatione ortam admodum probata. Maceris ſiliq. ſex, cinamomi, ſpicæ, ſing. ſiliq. ſex, ſucci glycyrrhizæ, carnis caricarum, C ſing. ſtag. vnum. Trita excipe cum ſucco braſſicæ Phrygiæ, formato hypoglottides, & dato.

Cap. XII.

HYPOGLOTTIS è braſſica vocem repurgans, valde mirabilis. Succi foliorum braſſicæ hortenſis, vnito cum melle probè deſpumato ac coquito ſimul bene ad conſiſtentiam. Adiice ſucci glycyrrhizam & tragacãtham maceratam. Subactiſque ſimul bene emollitis, rurſus prope lentum ignem ad conſiſtentiam vſque coquito. dein ab igne ſemota in lebete maneãt tribus diebus. D Tandem exempta recõde in vaſe ac vſu exigẽte formato hypoglottidas, & dato cubitum ituris, muniens ægros à frigore.

Cap. XIII.

HYPOGLOTTIS ad amiſſam vocem, raucitatẽ, & eos qui ægrè excreant valde probata. Tragacanthæ, gummi, ſing. vnc. ſex, myrrhæ vnc. vnam obolos duos, thuris maſculi vnc. vnam ſemis, piperis albi gra. viginti, croci vnc. ſemis, ſucci glycyrrhizæ vnc. ſex, palmularũ pinguium. Trita excipito cum paſſo Cretico. Gummi E autem & tragacantham tundito & cribrato. Paſſum verò irrigato cum ſucco glycyrrhizæ, & tuſa in aqua coquito ad conſiſtentiam quadruplam, fingito hypoglottidas & dato.

Cap. XIIII.

HYPOGLOTTIS mirifica, ad eos qui nonniſi recta ceruice ſpirant. Croci, glycyrrhizæ, thuris maſculi, myrrhæ, gummi, tragacanthæ, ſing. ſcrup. tres, penidiorum ſcrup. vnum ſemis. Trita fermentato cum vino dulci, formatas hypoglottidas præbeto.

Cap. XV.

F HYPOGLOTTIS ad tuſſientes, nõniſi recta ceruice ſpirantes, & deſtillatione laborantes. Tragacanthæ, gummi Arabici, amyli, amygdalarum dulcium, ſeminis portulacæ & vrticæ, cucumeris ſeminum, glycyrrhizæ, ſeminis papaueris albi, ſeminis lini, ſucci glycyrrhizæ, ſingulorum drach. tres, penidiorum drach. duas. Trita fermenteſcant cum droſato ſquillitico, fingito hypoglottidas, & dato.

Cap. XVI.

HYPOGLOTTIS fluxiones ſiſtens, retenta per G totam noctem. aut ſaliuam ex ipſa coactã expuere prodeſt. Styracis, croci, thuris, opii, ſing. hexag. vnum. Trita fermenteſcant cum droſato roſarum aut myrtino, fingãtur hypoglottides, & dentur.

Cap. XVII.

HYPOGLOTTIS concoquens, ad diuturnas tuſſes, & deſtillatione laborantes vtilis. Mellis Attici

puri vnc.quatuor,terebinthinæ ſubactæ vnc.duas, galbani vnc.vnam. Mel cum terebinthina bene coquito. poſtea adiice galbanum emollitum: vbi liquefacta fuerint,tollito ab igne,moueto quoad refrigerentur.vbi refrigerata fuerint,formato hypoglottides fabæ aut nucis Ponticæ magnitudine:deinde in vmbra ſiccato. Vnamquanque hypoglottidem extrinſecus cera obuoluito ne diſſoluantur,ſeruatóque in vaſe. Vſu verò poſtulante,adempta cera vnam ſub lingua retineto. æger ſaliuam exuctam deglutiat.

Cap. XVIII.

HYPOGLOTTIS ſitim arcens ad æſtuantes. Seminis cucumeris ſatiui,intybi,& lactucæ,ſing.hexag.1. ſpodii ſiliq.quatuor,ſeminis cotonei & malorum, ſucci glycyrrhizæ,ſing.hexag.ſemis,tragacanthæ hexag. vnũ ſemis,ſacchari candi & penidii,ſing.hexag.vnum. Trita fermenteſcant cum albo oui,aut ſucco zeæ quam [a] far Latini nominant, aut nenupharis: fingito hypoglottides,& dato.

a Far] Φάρον.

Cap. XIX.

HYPOGLOTTIS admodum mira,ad æſtuantes ſitim reſtinguens. Seminis cucumeris ſatiui, cotoneorum,drach.duas,ſeminis lactucæ,& intybi,ſing. drach. vnam,glaciei hyemalis in fornicibus factæ drach. tres, ſacchari candi hexag.vnum, Trita ſubigito cum albo oui,formato hypoglottides,& da.

Cap. XX.

HYPOGLOTTIS ad continuas febres nominatas lipyrias,ardentes & hecticas. Seminum cucumerũ, ſing.vnc.ſemis,ſeminis lactucæ & intybi,ſing.hexag.vnum,ſeminum pyrorum hexag.ſemis, ſucci glycyrrhizæ hexag.vnum,tragacanthæ,gummi,ſing.hexag.duo, ſeminis portulacæ drach.ſemis, ſeminis atriplicis ſiliq. ſex,penidiorum vnc.vnam. Trita fermentato cum ſucco pſyllii, fingito hypoglottides eáſque vſu exigente præbeto.

Cap. XXI.

AQVA pota,pleuriticos confeſtim iuuans. Radicis phu faſciculũ vnum,coquito vnà cum aquæ libr. quatuor ſemis ad tertias. Dein expreſſis adiicito ſacchari aut penidiorum vnc.quatuor:ac rurſus coquito ad conſiſtẽtiam. pòſt vbi ab igne ademeris, dato ægrotãti cyathos tres ieiuno. Simile. Accipe leue olus,quod Italis [a] ſcãpiuza vocatur,faſciculum vnum,hordei denudati vnciã S. aquæ quod ſatis eſt,coquito ad tertias. præbe bibendum cum penidiis manè ieiuno.

a Scampiuza] Tuſſilaginem intelligit.

Cap. XXII.

AQVA ad eos qui abſceſſu laborant,ſuppuratos,& tuſſientes pota bona. Zizipha viginti,glycyrrhizæ,chamæleuces,ariſtolochiæ rotũdæ,ſing.vnc.ſemis, florum & ſeminis maluæ,ſing.hexag.duo,hordei denudati vnciam vnam:coquito in aqua ad tertias, dato bibendum tota die cum penidiis aut ſaccharo.

Cap. XXIII.

AQVA pota ad continuas febres & ardentes,admodum bona. Nenupharis vnc.tres coquito in aqua ad tertias,aut conſice vt ſtillatitium roſarum liquorẽ, & hanc aquam bibendam præbeto cum droſato violarum.

Cap. XXIIII.

PER inferna deiiciens aqua ex maſtiche,ad pleuriticos admodum probata,& eos qui febre vacant mirabilis. Maſtiches ſcrup.nouem terito valde,& cum aqua tepida ſubigito,ac diligenter concutito quoad lactis colorem nanciſcatur, præbetóque bibendam. ea pota in promptu habeto amygdalas amaras decorticatas viginti,& ſubactas cum modico melle aut droſato,lingendas dato, poſtea ſorbendam præbeto aquam calidam paulatim. eius vtique is eſt vſus.

Cap. XXV.

AQVA in principio pota ad pleuriticos febre vacãtes experta. Rutæ,hyſſopi,calaminthæ,origani, aut iridis, aut ariſtolochiæ, vnũquodque in aqua ad tertias coquito,datóque bibendam in vino dulci: aut chamæpityos faſciculum vnum manipularem & aquæ lib. quatuor ſemis,coquito ad tertias,& commixtis vini dulcis cyathis tribus bibendam dato ieiuno ante cibum.

Cap. XXVI.

AQVA ocularis illita ad vehementes oculorum dolores,& oculos cruentos,atque æſtuantes. Moſchi,caphuræ,tutiæ,ſarcocollæ quæ antzarut dicitur, ſingulorum hexag.vnum,gummi Arabici hexag.ſemis,ſacchari cãdi,aloes flauæ,ſingulorum hexag.vnum. Trita madefacito cum vino puro,&coniice in vitreum vas. dein hoc vas coniice in lebetem aqua ſufficienti refertum, & vinum cum ſpeciebus ad tertias coquito. Colatam poſtea reconde in vaſe. ſi vſus exigit,accipito & inungito palpebras bis & ter,& ſæpius die. eſt probata.

Cap. XXVII.

AQVÆ malorum confectio admodum probata. Malorum & cotoneorum purgatorum ſucci lib.tres. admiſce illi mellis Attici puri lib.quatuor & aquæ lib. nouem. dein coquito deſpumando ad tertias. ſemota ab igne recondito in vaſe: quòd ſi verò placet,pro melle ſaccharum iniicies. Dato ſitiẽtibus,æſtuantibus, reſolutis, & ſtomacho malè affectis vnc.duas,cum aqua calida ieiunis.

Cap. XXVIII.

AQVÆ malorum confectio ſimilis valde neceſſaria. Malorum & cotoneorum in fruſta diſſectorum purè lib.quinque,aquæ fontanæ lib.quindecim. Coquito vtraque donec liqueſcant,ſemota ab igne: vbi refrixerint,colato,& expreſſis malis ipſa abiicito. Aqua verò dimenſa,admiſce ſacchari dimidium:&rurſus ſpuma ſublata coquito donec octaua pars abſumatur. Aliqui etiã mala dulcia adiiciunt. ſic probè confecta vtere.

Cap. XXIX.

AQVÆ roſaceæ confectio. Roſarum, cotoneorum carnis,ſing.lib.duas,aquæ lib.quatuor ſemis, ſacchari libras tres. Bene confectam dato vt aquam malorum.

Cap. XXX.

AQVÆ malorum confectio admodum probata. Malorum & cotoneorum ſucci lib.vnam ſemis,roſarum lib. III. aquæ lib. ſeptẽ ſemis. Verùm vbi eo tẽpore roſæ inueniuntur cum malis, oportet ſuo tempore conficiatur cum melle. quando verò poma tantùm apparuerint,vniuerſa compoſitio cum ſaccharo fiat, quam probè confectam dato.

Cap. XXXI.

AQVÆ myrtitis confectio admodum probata. Succi baccarum myrti lib.quatuor ſemis, mellis Attici aut ſacchari lib.vnã ſemis. Miſce & ad tertias coquito, dato manè ieiunis vnciam vnam aut vncias duas cœliacis & dyſentericis vt probatam.

Cap. XXXII.

HYPOGLOTTIS ad febres continuas & ardentes, valde laudata. Succi glycyrrhizæ, ſeminis lini, ſeminis cotoneorum,malorum & pyrorum ſeminum,papaueris albi & nigri,tragacanthæ,ſaccari candi, penidiorum,ſingulorum vnciam vnam,ſeminum cucumerum ſemina [a] coniatici,ſing.vnciam vnam ſemis. Trita ſubigantur cum droſato violarum aut limoniorum, & fingantur hypoglottides, detur vna vt ſub lingua contineatur,& ſaliua deglutiatur.

a Coniatici] Κονιατικοῦ, fortè cicutæ.

Cap. XXXIII.

HYPOGLOTTIDES ad tuſſes in febribus factas admodum probatæ. Glycyrrhizæ, tragacanthæ, ſeminis vrticæ,& cotoneorum,vnciã ſemis, penidiorum vnc.vnam,ſucci glycyrrhizæ,amyli,papaueris albi,ſingulorum hexag.duo. Trita fermẽteſcant cum droſato, & fingantur hypoglottides quæ vſu poſtulante dentur.

Cap. XXXIIII.

HYPOGLOTTIS mirabilis ſimilis. Seminis portulacæ,papaueris albi,ſeminum cucumerum,tragacanthæ,amyli,ſeminis cotoneorum,ſucci glycyrrhizæ,ſingulorum vnciam ſemis,penidiorum vnc. vnam. Trita

excipiantur cum droſato violarum, & fingantur hypo- A glottides, & dentur.

Cap. XXXV.

AD hebetudines & nubeculas oculorum, admodũ mirificum & probatum. Succi limoniorum, ſucci fœniculi, ſucci rutæ, & ſucci [a]ſaluiæ, ſingulorum vnciam vnam. Miſceto vtraque ac ponito in arundinem, dein obturatò ipſam diligẽter, & extrinſecus oblinito fermento puro, & aſſato in cinere calido, vt fermentum panis fiat, & ſucci intra arundinem inareſcant. Poſtea accipe ſuccos condenſatos, reponito in vitreo vaſe puro. Si vſus poſtulat, terito in pollinem, adhibeto intra nubeculas oculorum, & iube vt æger ſupinus iuſto tempore iaceat. admoueto manè & veſperi, & æger gratia Dei ſanus euadet: multi enim ſunt ſanati.

a Saluiæ] Falſò σφακὸς pro ἐλελισφάκε.

Cap. XXXVI.

AQVA oculis dolentibus impoſita, valet ad oculos æſtuantes, & ad omnia mala oculos inuadentia, ab acribus defluxionibus nata, & oculos cruentos, omnéſque dolores in ipſis excitatos. Accipe denarios paruos æreos quinquaginta: conijce in vaſculum æreum, aut cupreum nouum: dein accipe lutea ouorum quatuor aut quinque & concute cum denariis, & lutea ouorum B diſſoluantur inſtar liquoris. Poſt acceptum de eo made facito cum ſtillatitio roſarum liquore bono, & lacte mulieris quæ maſculum peperit, & illine oculos intrà & extrà, manè & veſperi vt probato, & permitte totam vt æger dormiat cum ipſo noctem.

INDEX SOMNIFERORVM.

Somniferum epithema mirabile, Cap. I.
Somniferæ ſpongiæ confectio, Cap. II.
Somniferum epithema, temporibus imponendum, Cap. III.
Somniferum ſuffimentum valde probatum, Cap. IIII.
Somniferum ſuffimentum laudatum, Cap. V.
Somniferum ſuffimentũ ſimile, Cap. VI.
Somniferum vnguentum, Cap. VII.
Somniferum cataplaſma è palmulis, Cap. VIII.
Somniferum mirabile, Cap. IX.
Somniferum ad cœliacos, Cap. X.
Somniferum valde mirum, Cap. XI.
Somniferum epithema mirabile, Cap. XII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De Somniferis,

Sectio quadrageſimatertia.

Cap. I.

SOMNIFERVM epithema mirabile, fronti & temporibus impoſitum. Propolis, opii, ſeminis hyoſcyami, papaueris albi, ſingulorum hexagium vnum. Trita bene excipito cum ſtillatitio roſarum liquore, infarctúmque linteo, frõti & temporibus imponito. Similiter ſeminis hyoſcyami, papaueris albi, farinæ hordeaceæ, olei mandragoræ, opii, ſingulorum hexagia duo. Trita fermentato cum albo ouorum, & illitum linteo fronti imponito.

Cap. II.

SOMNIFERAE ſpongiæ confectio mirabilis valde. Succi mandragoræ, ſucci lactucæ, ſucci hyoſcyami, foliorum, caphuræ, ſucci nenupharis, ſucci ſolani: made facito in iis opium quod ſatis eſt. dein ſpongiam nouã iniice, vt totum ſuccum combibat. poſtea accipe ſpongiam hanc confectionem in ſe habentem, & linteo vndiquaque orbiculariter tectam in æſtu caniculari ſuſpẽdito vt exiccetur. Tandem recondito, & vſu poſtulante odorandam dato. confeſtim enim ſomnum accerſit. cõfert nephriticis, vigilantibus, continuis febribus, & omnis generis vigiliis. eſt probatum.

Cap. III.

SOMNIFERVM epithema temporibus imponẽdum. Hyoſcyami viridis ſucci, papaueris albi viridis ſucci, farinæ hordeaceæ, ſucci ſolani, olei mandragoræ, opii, propolis, ſingulorum vnc. ſemis. Opium bene tritũ, propolin, & farinam fermentato cum ſuccis, deinde linteo infarcta fronti imponito.

Cap. IIII.

SOMNIFERVM ſuffimentum admodum probatũ. Styracis, amomi, ammoniaci thymiamatis, bdellii Scythici, corticis radicis mãdragoræ, opii, drach. ſemis. Confice cum lignis cypariſſinis. poſtea ægrotantem ſuffito, & ſtatim dormiet.

Cap. V.

SOMNIFERVM ſuffimentum laudatum. Folii, amomi, coſti, zarnabo, ſingulorum vnciam ſemis, carpobalſami vnc. ſex. Probè confecto ſuffito ægrotantem, vt præcedente.

Cap. VI.

SOMNIFERVM [a]epithema. Sampſychi, melãthii, ſeminis agni, cornu ceruini, baccarum lauri, abſinthii, bituminis Iudaici, origani ſylueſtris ſeminis, cumi- C ni Æthiopici, aniſi, caſtorei, reſinæ piceæ aridæ, lapidis gagatis, vnguium odoratorum, ſingulorum vnciãm ſemis, cedriæ, picis liquidæ, ſingulorum vnciam ſemis dr. vnam. Probè trita & ſubacta illine linteo & fronti imponito.

a Epithema] Θυμίαμα falſò pro ἐπίθεμα legitur.

Cap. VII.

SOMNIFERVM vnguentum fronti inunctum & naribus. Styracis, myrrhæ, ſingulorum vnc. ſemis, malorũ mandragoræ ſucci, & radicis corticis, ſeminis hyoſ- D cyami, baccarum myrti nigrarum, roſarum aridarum, ſingulorum vnc. ſemis, olei roſacei vnc. tres. Arida bene trita madefacito cum vino odorato veteri, & cum oleo linteo infarta fronti imponito.

Cap. VIII.

SOMNIFERVM cataplaſma è palmulis mirabile admodum & probatum. Palmularum pinguium vnciam vnam maceratarum in vino, ſubacta probè, & madefacta cum oleo roſaceo aut melino, adiectis farinis ſufficientibus, & ſubacta bene illinito linteo, & pectori E impoſito. Nam & ipſum ægrotãtem ad ſomnum præparat.

Cap. IX.

SOMNIFERVM mirabile probatum. Fel leporinum miſceto cum vino, & da bibendum dormituris, & celerrimè ſomnum alliciet. ſi verò æger febricitat, da cum aqua potandum.

Cap. X.

SOMNIFERVM ad cœliacos, dato dormituris, probatum. Spicæ, maſtiches, croci, apii, ſeminis papaueris albi, ſingulorum ſiliq. tres, opii grana duo. ſi placet, F adiice etiam alumen ſciſſile. Trita dato bibenda carentibus febre cũ vino: febricitantibus autẽ, cũ aqua tepida.

Cap. XI.

SOMNIFERVM mirabile admodum & probatum. Opii ſcrup. ſemis aut quartam partem pro viribus. Tritum bene ſubigito cum ſaccharo aut droſato violarum, & præbe bibendum cum aqua. eſt enim mirabile admodum.

Cap. XII.

SOMNIFERVM epithema frōti & temporibus imponendum, quum æger ad dormiendum vadit. Pa- A paueris nigri & albi, ſingulorum hexagia duo, ſeminis hyoſcyami hexagium vnum ſemis, ſeminis ocimi hexagia duo, ſeminis lactucæ hexagium vnum, opii ſcrupulos duos. Bene trita madefacito, & adiicito farinæ hordei hexagia duo. Subacta excipito cum ſucco hyoſcyami, & peponis quantum ſatis erit. Infarta linteo imponito tepida fronti & temporibus. Poſtremùm autem dato ex diapapauare ſemunciam comedendam.

INDEX AQVARVM, AQVAM DVCENTIVM, & vterinorum medicamentorum.

Aqua capillos augens, probata, Cap. I.
Aqua flauos capillos faciens, Cap. II.
Aqua capillos muniens à gladiis, Cap. III.
Potio aquam ducens ad hydropicos, Cap. IIII.
Potio aquam ducens hydropicorum, probata, Cap. V.
Potio aquam ducens ad hydropicos, Cap. VI.
Potio aquam ducens panchreſtos, Cap. VII.
Potio aquam ducens, & vrinam mouens valde vtilis, Cap. VIII.
Potio aquam ducens Oribaſii, probata, Cap. IX.
Potio ducens aquam hydropicorum, valde bona, Cap. X.
Potio aquam ducens hydropicorum admodum bona, Cap. XI.
Potio aquam ducens ad hydropicos, Cap. XII.
Aquam ducens ecligma ad hydropicos, Cap. XIII.
Aquam ducens hydropicorum & lienoſorum potio, Cap. XIIII.
Aquam ducens ſimilis potio, Cap. XV.
Aquam ducens ſimilis potio, Cap. XVI.
Aquam ducens potio ad hydropicos & lienoſos, Cap. XVII.
Aquam ducens potio, vteri dolores diſſoluens, Cap. XVIII.
Vterinis malis, & difficultatibus potio valde vtilis, Cap. XIX.
Vterinos dolores ſedans potio probata, Cap. XX.
Vterina mala & animi defectiones ſedans potio mirabilis, Cap. XXI.
Vteri dolores & diſtenſiones hypochondriorum ac inteſtinorum cruciatus ſanans, Cap. XXII.
Potio hydropicorum è ſeminibus, Cap. XXIII.
Hydropicorum potio admodum bona, Cap. XXIIII.
Hydropicorum in quibus magnus eſt in ventre tumor potio, Cap. XXV.
Medicamentum hydropicis accommodatum, Cap. XXVI.
Hydropicorum epithema valde bonum, Cap. XXVII.
Hydropicorum epithema, ſimiliter bonum, Cap. XXVIII.
Aquam ducentia in iis qui aſcite laborant probata, Cap. XXIX.
Aquam ducens datum hydropicis, laudatum, Cap. XXX.
Purgatorium per inferna ducens, admodum probatū, Cap. XXXI.
Purgatorium ſubducens, omnibus firmum & probatū, Cap. XXXII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De aquis aquam ducentibus, & vtero accommodatis medicamentis,

Sectio quadrageſima quarta.

Cap. I.

AQVA capillos augens. Aquæ pluuiæ lib. nouem, rhois Alexandrini lib. quatuor ſemis, adianti vnc. tres, ſauinæ vncias quatuor, ladani vnc. duas ſemis, myrti vnc. vnam. Moueto bis die cum ſpatha laurina: dein aqua caput lauato, & pectito quotidie. Simile. Semen althææ in aqua elixato, & abſtergito caput. ſeruat capillos & auget, caputque roborat. Simile. Semen althææ elixato in oleo cō muni, & inunge cum eo caput & capillos vt probato.

Cap. II.

AQVA flauos efficiens capillos. Lupinorum crudorum, adianti, palearum aridarum, roſarum Ægyptiarum, ſingulorum vncias tres. Elixato cum aqua ad tertias, caputq; eo lauato. Similiter decocti roſarum Ægyptiarum vnc. decem, ſubigito cum vini rubei lib. vna ſemis, chelidonii vnc. duabus, polytrichi, abſinthii, ſingulorum manipulo vno, lupinariorum vnciis duab. Hæc coquito in aquæ libris decem. Vbi ab igne remoueris, coniice in vas vitreum, & finito illic diebus nouem. ſingulis diebus moueto, deinde imbue eo ſpongiam nouā B & capiti capilliſque affricato vt probatum. atque ſic vtitor.

Cap. III.

AQVA capillos conſeruās à gladiis. Radicis vlmi, palearum aridarum, roſarum, gallarum, polytrichi, peratziorum recentium, foliorum, pilularum cupreſſi, ſingulorum vnc. tres. coquito in aqua ad tertias, lauato caput & pecte. Simile. Melanthium vſtum & tritum madefacito cum aqua & illine vbi volueris vt capilli augeantur & conſeruentur, potiſſimùm in ſuperciliis.

C Cap. IIII.

AQVAM hydropicorum educens valde bonum. Smilacis quæ iuxta aquas in ſepibus inuenitur [a] ac ſiliquas producit quemadmodum hortenſis ſmilax quæ lobia vocatur, [b] aut phaſeoli foliorum ſucci lib. vnam ſemis. coquito ad tertias, & dato bibendum cyathum vnum, aut cochlearium vnum vt probatum.

a Ac ſiliquas, &c.] Manuſcriptus codex hîc mirificè eſt decurtatus & deprauatus. Nam ita legit ἐν τοῖς φραγμοῖς εὑρισκομένης ὥσπερ ἡ κηπαία σμῖλαξ, ἃ λόβια καλοῦμεν. Quum potiùs ita legendum ſit, ἐν τοῖς φραγμοῖς εὑρισκομένης λοβοὺς ποιούσης, ὥσπερ ἡ κηπαία σμῖλαξ ἣν καλοῦμεν λόβια. b Aut phaſeoli] Græcè eſt ἢ καὶ φασιόλου, &c. Aetius tamen habet ἢ τῶν φύλλων ταύτης τοῦ χυλοῦ, hoc eſt aut huius foliorum ſucci.

Cap. V.

POTIO aquã educens hydropicorum laudata. Accipe ſmilacem, coquito in aqua ad tertias donec flacceſcat: dein terito folia cũ decocto donec in ſuccũ vertantur, & dato bibendũ cochlearium vnum ſingulis diebus quoad ſanaueris. Perfecta autem menſura, cochlear. i. ſemis. Simile. Cartami ſeminis dr. quatuor, aloes flauæ vnc. vnam, grani Cnidii ſcrup. ſex, dacrydii ſcru pul. tres. Trita in pilulas cogito cum ſucco [a] heliotropii, quod colore magis cæruleum eſt, & dato dormituris drachmã vnam. aliis verò ſcrup. ſex ieiunis.

a Heliotropii quod colore, &c.] Videtur vulgi more per heliotropium Nicolaus intelligere cichorium.

Cap. VI.

AQVAM educens hydropicorum per vniuerſum curationis tempus pota. Cancrorum fluuialium aridorum ſine manibus & pedibus [a] ademptis teſtis lib. vnã, aſari lib. vnam. Trita & commixta ex aqua pluuiali vnde ſunt deſumpti cancri, dato bibenda. interdum pro aſaro ſeruatur, & multis medicis in vſu eſt, hoc quod habet: Ammoniaci thymiamatis vnc. duas, herbæ lonchitidis radicis vnc. i. ſemis quartam partem, petroſelini vnc. ſemis, calami Indici, coſti, cinamomi, ſpicæ nardi, piperis longi, myrrhæ, ſtactes, ſingulorum vnc. vnam, ſeminis rutæ, folii, ſingulorum vnc. tres, phu, ſtyracis, ſingul. vnc. quatuor. Trita excipiantur cum melle deſpumato, bene confecta dato fabæ Ægyptiæ magnitudine cum aquæ calidæ cyathis tribus.

a Ademptis teſtis] Græcè eſt λελεπισμένων. Aetius autem habet χωρὶς χειρῶν καὶ ποδῶν λελεπισμένων.

Cap. VII.

POTIO aquam educens pãchreſtos: multã enim vrinam ducit, & ad lũbos dolore moleſtatos facit, & eos qui pituitã habent in vniuerſo corpore. ad pleuriticos, peripneumonicos, quartana conflictatos, arthriticos, & diſtentione correptos: his quidem cum vino, illis autem cum mulſa data vt probata. Ariſtolochiæ, myrrhæ, abſinthii, ſeminis abrotoni, iridis, canchryos, ſingulorũ drach. quatuor, aniſi, baccarum cedri, radicis panacis, pyrethri, ammoniaci thymiamatis, cardamomi, ſingulorũ drach. duas, cumini drach. duas obolum vnũ. Trita ſubigantur cum droſato, & fingantur paſtilli vnius aut duorum triobolorum pro viribus ægri.

Cap. VIII.

POTIO aquam educens & vrinã mouens admodũ vtilis. [a] Opobalſami, ſpicæ nardi, carpobalſami, caſiæ, cumini, glycyrrhizæ, hyperici, floris iunci odorati, aſari, amomi, dauci, ſmyrnii ſeminis & petroſelini, calami odorati, piperis communis, ſeſeli, [b] acetabuli, ſingulorum hexagium vnum. Terãtur, & detur cochlearium vnum ex vino. Conducit etiam vnumquodque per ſe potum.

a Opobalſamii] Aetius legit βαλσάμου καρποῦ. b Acetabuli] κοτυληδόνος. Aetius autem σπονδύλου legit.

Cap. IX.

POTIO educens aquam, Oribaſii, probata. Salis ammoniaci drach. quatuor, maſtiches drach. duas, euphorbii drach. vnam. Terantur & dentur. vna enim vice in fortioribus dantur.

Cap. X.

POTIO aquam educens hydropicorum, admodũ bona: quemadmodum inter Heram, Aſclepiadem, Dioſcoridem, & Archigenem conuenit. Cucumeris ſylueſtris radicem tuſam & cribro tranſtuſam diligenter, per triduum macerato in vino adſtringente, pondere obolorum duorum, & deinceps dato tribus diebus. Et facto interuallo, rurſus dato ſimiliter quouſque tumor ſedetur. Molliter autem aquam ſubducit & neque ſtomachũ lædit, [a] magíſque vires conſeruat.

a Magíſque vires &c.] Aetius ſimpliciter legit, καὶ τὰς δυνάμεις τηρεῖ.

Cap. XI.

POTIO aquam educens hydropicorum, admodũ bona. Ducit aquam per aluum multam. Solanum hortẽſe in ſuccum eliquato, datóque cyathum vnum quotidie donec omnino ſanes.

Cap. XII.

POTIO aquam ducens hydropicorum. Salis foſſilis Attico melle aſſati & torrefacti drach. duas, piperis communis, euphorbii, ſingulorum drach. decem. Tritũ & læuigatum totum dato cum ſucco ptiſanæ: hoc enim eſt perfectum eius pondus. Similiter. Radicis acetabuli, ſquillæ repurgatæ, ſingulorum drach. vnam. Da bibẽdum cum mulſi cyathis duobus, & ſingulis diebus ieiuno. Pariter. Euphorbii drach. vnã, ſalis communis dr. tres, caſtorei vnc. vnam. Terito & læuigato. dimidium detur cum aqua calida. Similiter. [a] Chamæleontis, petroſelini, piperis communis, ſing. vnc. vnam. Terito & cribrato. vbi vſus poſtulat, datur dimidium cum aqua calida.

a Chamæleontis] Græcè eſt χαμαιλέοντες. Aetius autem habet χαμελαίας.

Cap. XIII.

AQVAM ducens eligma ad hydropicos probatum. [a] Semina ricini numero trigintaquinque, nitri ſpumæ cochlearia duo. Trita diligenter excipe melle, & totum præbeto lingendum, poſtea mulſæ calidæ cyathos tres bibendos porrigito: mouet enim humorem adiacẽtem citra noxam. purgat verò interdum totis tribus diebus. Oportet autem ante eius ſumptionem conuenienti vti victus ratione.

a Semina ricini] In codice Nicolai deprauatè legitur ῥοτίνας κνιδίας, pro κρότωνας κικέας.

Cap. XIIII.

AQVAM educens potio ad hydropicos & lienoſos, admodum probata. Agarici triobolum ex oxymelite potum ſanat. Similiter. Polii herbæ decoctũ potum cum oxymelite & aqua in qua ferrum ſæpius extinctũ eſt, præter opinionem ſanat.

Cap. XV.

POTIO ducens aquam ad hydropicos & lienoſos, initio morbi vtilis. Sampſychi decoctum cum vino potum, & cum aqua marina perfuſus venter. priùs tamen bubulum fimum cum aceto & vrina pueri, & ſulphure ignem non experto inungere conuenit.

Cap. XVI.

POTIO aquam educens ad hydropicos & lienoſos per vrinam purgans. Cyperi radicem læuigatam da ex vino bibendam. Similiter. Aſari radicem tritam cum vino bono irrigatam bibendam præbeto. Item corticẽ capparis tritum ex bono vino bibendum propinato. Similiter. Acori radicem tritam ex odorato vino bibendam dato. Similiter. Struthii radix & rana fluuialis ex albo iure comeſta, & eorundem decoctum cum condimentis vnguentariis potum: humorem enim per aluũ educit. Similiter. Lapidem ranæ terreſtris in capite eius repertum, ligato cum diligentia, ac trito: & appende ceruici ægrotantis. Pertingat autem vſque ad ſtomachum, & ita æger gratia Dei ſanabitur.

Cap. XVII.

AQVAM ducens potio, hydropicis & lienoſis admodum laudata. Vrinam incorrupti pueri quotidiè bibendam præbeto ieiuno. eſt enim probatum.

Cap. XVIII.

POTIO aquam ducens, vteri diſſoluens dolores. Radicis gentianæ, radicis helenii, foliorum artemiſiæ, roſmarini, marrubii, meliſſophylli, foliorum citrii, ſampſychi, ſingulorum vnciam vnam. Trita coquito in aqua ad tertias, & accipe ex decocto partes duas, & ex decocto rutæ partem vnam. Simul confundito, & præbe bibenda ex vino ſufficienti.

Cap. XIX.

AD mala vteri & eiuſdem moleſtias admodum vtilis potus. Caſiæ, rhei barbari, ſingulorum hexag. vnũ, agarici hexagium ſemis. Trita bibenda dato ex mulſa, præbeto etiam vbi voles, cum vrinam mouentibus aliquot ſpeciebus. aut admiſce illi anethi aridi decoctum, aut ſeorſim bibendum dato.

Cap. XX.

VTERINOS dolores ſedans potus pobatus. Radicem rhei tritam præbeto ex vino bono potandam.

Similiter. Opopanacis vnc. ſemis. tritam exhibeto ex mulſa. Hoc enim vteri etiam phlegmonen mitigat.

Cap. XXI.

VTERINA mala & animi defectiones ſedans potus mirabilis. Galbanum odoratum & ſuffitum prodeſt. Similiter. Malua cum fœnogræco,& [a] ſemine lini illita. aut meliſſophyllum illitum, aut bitumen illitum,& odoratum ſanat.

a Semine lini] Perperam λικοσπέρματος pro λινοσπέρματος legit manuſcriptus codex.

Cap. XXII.

VTERINOS dolores, diſtenſiones hypochōdriorum, cruciatúſque inteſtinorum ſanans, probatū. Rhei Pontici hexagium vnum. Tritum dato ex aqua calidā, aut droſato bibendum cum aliquo quod vrinam mouet.& ita vtitor.

Cap. XXIII.

HYDROPICORVM potio è ſeminibus vrinas mouens,& per aluum educens. Carei ſcrupulos tredecim ſemis, ſeminis fœniculi, aniſi, ſingulorum ſcrup. ſex ſemis quartam partem, cumini latioris ſcrupul. ſeptem S. ſcrupuli ſemis quartā partē, myrrhæ, piperis cōmunis, ſeminis apii, ſingulorum ſcrup. vnum ſemis, iridis ſiliquam vnam ſemis. Trita madefacito cum mellis Attici lib. ſemis & quarta parte,& vini libris tribus. Bene confecti dato menſuram vnam meri in ſolii inſeſſu ieiuno priùs calefactam. eſt valde bonum & iucundum medicamentum.

Cap. XXIIII.

HYDROPICORVM potio admodum bona, vrinā mouens, aquæ inter cutem, quæ tympanitis dicitur valde vtilis eſt. Seminis fœniculi & cucumeris, cardamomi, radicis eryngii, corticis radicis capparis, ſingulorum vnciam vnam, ſtercoris columbini cyathos duos. Trita ſubigantur cum aqua & fingantur pilulæ ciceris magnitudine, dato ſingulis diebus quinque.

Cap. XXV.

POTABILE hydropicorum, Lagenium vocatum, probatum in iis quibus copioſus eſt tumor circa ventrem,& reliquum corpus molle eſt. Radicis bryoniæ repurgatæ drach. decem, myrrhæ drach. quatuor, cumini Æthiopici, aniſi, ſeminis capparis, ſing. drach. tres, vini aſtringentis drach. vnam, ſapi Cretici lib. tres. Bryoniam cum reliquis in mortarium coniice, ac citra myrrham tundito,& omnibus exemptis in vitreo vaſe macerato admixto liquore. Poſt dies ſeptem colato, myrrhámque macerato:& vbi fuerit diſſoluta, probè conficito,& dato ante cibum cyathos quatuor,& die vna interiecta [a] præbeto cyathos quinque: rurſus interpoſita die, præbeto cyathos ſex. Et deinde dato carnes ferinas quantum viribus ſufficit. Aſſas autem comedere conuenit,& vinum ſuperbibere auſterum meracius.

a Præbeto cyathos quinque] Hæc in manuſcripto codice nō habentur: ſed ex Aetio adiecta ſunt,& alia quædam quæ ſingulatim indicare nihil attinet.

Cap. XXVI.

HYDROPICIS accommodatum medicamentū, per ſedem enim multam aquā ducit. Eſt autem bonum medicamentum ad mouendam etiam vrinam. Grani Cnidii repurgati, radicis bryoniæ, ſingulorum drachm. duas, ſquillæ crudæ repurgatæ drach. quinque, cumini Æthiopici drach. vnam ſemis, lathyridis drach. vnam, myrrhæ drach. duas. Trita macerato in vini aſtringentis lib. duabus & quarta parte diebus ſeptem. quotidie bene circumagitentur,& dein colentur. Myrrha diſſoluta & bene cōfecta, dato primo die cochlearia tria: ſecunda autem cochlearia duo: tertia vnū. hoc facito vt probatum.

Cap. XXVII.

EPITHEMA hydropicis conueniens, valde bonum. Ceræ, terebinthinæ, ſing. vnc. vnam, baccas lauri quindecim, galbani, ſulphuris ignē nō experti, aloes flauæ, reſinæ, maſtiches, picis, vuæ ſylueſtris, cumini, propolis, ſingulorum vnc. vnam. Trita ſubigito cum oleo communi,& conficito vt emplaſtrum, ac toti ventri imponito vt probatum & mirabile.

Cap. XXVIII.

EPITHEMA hydropicis conferens, ſimile. Caricas pingues decem, vuæ ſylueſtris, ſulphuris ignem non experti, baccarum lauri, calcis, acidi fermenti, nitri, ſtercoris ſylueſtrium columbarum, ammoniaci, ſingulorū vnc. vnam, naſturtii ſylueſtris anguſtioris vnc. vnam ſemis. His bene læuigatis adiice farinæ vnciam vnā. dein ammoniacum probè contritum & caricas in oxymelite maceratas adiice,& in mortario bene tundito, & ſuccū cum oxymelite vnito,& acceptis fermentis & ammoniaco, atque vtriſque læuigatis,& adiectis farinis ac bene confectis, formato cataplaſma, totique ventri imponito.

Cap. XXIX.

AQVAM educens in eo qui laborauit aſcite, probatum, inque mulieribus quæ albo fluore moleſtantur, & in iis qui vlcera ex fluxione nata habent. Squamæ æris Cyprii drachmam vnam ſemis tritam madefacito cum mulſa & dato bibendam. pòſt autem parum aceti ſorbendum præbeto, vt non animaduertat: aut granum Cnidium aſſatum tritum ex melle cocto potum. aquā educit. Dato autem grana viginti vſu exigēte aut vigintiquinque aut triginta. Qui verò corpus robuſtius habent, præbeto grana quadraginta.

Cap. XXX.

AQVAM educens hydropicis datum, probatum. Euphorbii drachmam vnam. Tritum madefacito cum melle cocto,& dato bibendum. aquam nanque & pituitam ducit. Simile. Seminis lonchitidis obolos octo. Tritum bene dato bibēdum ex aqua mulſa. ducit enim aquam. Pariter. Cneoron tritum & madefactum cum polenta & melle bibendum dato vt probatum. Similiter. Cartami ſeminis drach. quinque. Tritum excipito cum ptiſana & exiguo ſale,& probè coctum dato ſorbēdum. Similiter. Ammoniaci thymiamatis drachmas duas. Tritum madefacito cum melle Attico & bibendū præbeto. nonnulli medici hoc ipſum cum poſca præbent. ducit enim aquam. Pariter. Corticis radicis ſambuci ſucci vnc. duas. Madefacito cum vino & bibēdum propinato: ducit enim aquam.

Cap. XXXI.

PVRGATORIVM per inferna ducens admodū probatū. Cinamomi, caryophylli, croci, maceris, zingiberis, ammeos, folii, ſalis communis, ſingulorum hex. tria, fæcis vini vſtæ (vocatur etiam ab Italis tartarum) vnc. quatuor. Trita bene dato cum cibis. Subducit enim ventrem ſine labore & perturbatione.

Cap. XXXII.

PVRGATORIVM ſubducēs, certum præ omnibus, probatum valde & mirabile. Piperis longi & nigri, zingiberis, cinamomi, ligni cinamomi, caryophylli, ſpicæ, nardi ſpicæ, nardi, maſtiches, ſingulorum hexagia duo ſemis, croci hexagiū vnum ſemis, dacrydii hexagia duo ſemis. Trita madefacito cum ſacchari vnciis duabus & ſemis: dein cum melle Attico ſufficienti coquito,& probè confectum dato manè ieiuno hex. tria: aut tria & ſemis pro viribus. atque hoc quidem modo vtitor.

INDEX MEDICAMENTORVM PEDICVLOS & lentigines amolientium,phœnigmôn,phlegmonas,tubercula, puſtulas, & vocem læſam ſanantium.

Pediculos in capite conficiens & demoliens, Cap. I.
Pediculos in capite conficiens ſimiliter, Cap. II.
Lentigines & næuos in facie factos curans, Cap. III.
Lentigines,varos,maculas à ſole factas, formicas , thymos,& verrucas penſiles ſanans,ex Galeno, Cap. IIII.
Lentigines & vibices curans, Cap. V.
Lentiginum & macularum à ſole vſtarum excoriatorium, Cap. VI.
Rubificans optimum Aſclepiadis, vniuerſum hydropicorum affectum ſanans, Cap. VII.
Rubificans,ad lienoſos admodum probatum, Cap. VIII.
Phlegmonarum,eryſipelatum,& vſtionum ſanatio, Cap. IX.
Phlegmonas omnes mitigat,& œdemata diſcutit, Cap. X.
Tubercula,phygethla,& abſceſſus mitigans, Cap. XI.
Puſtulas,epinyctidas,& vetera vlcera curans, Cap. XII.
Vocem ſubitò amiſſam ſanans, Cap. XIII.
Vocem amiſſam clariorem faciens & repurgans, Cap. XIIII.
Phlegmonen linguæ curans, Cap. XV.
Phlegmonen tonſillarum ſanans, Cap. XVI.
Fuſca calculos conterens probata, Cap. XVII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De iis quæ pediculos,lentigines,phlegmonas,tubercula,puſtulas,& vocem læſam ſanant, medicamentis,

Sectio quadrageſimaquinta.

Cap. I.

PEDICVLOS capitis conficit,& demolitur.Lupinorum decocto caput frequẽter lauato. eſt enim probatum. Similiter. Vuas ſylueſtres, ſandaracham,bene tritas madefacito cum oleo communi veteri,& inunge. Pariter hederæ ſuccum cum melle ſubactum illine.aut raphani ſuccum oleo cõmuni ſubactum illinito. Similiter. Aluminis ſciſſilis vncias tres, vuarum agreſtium vnc.ſex. Probè trita cum melle madefacito & capiti illinito.

Cap. II.

PEDICVLOS capitis interficiens & demoliens. Sandarachæ,vuarum agreſtium,ſing.vnc.vnam. Trita madefacito cum oleo communi, & illine capiti. Similiter. Vuæ agreſtis vnc.quatuor,ſandarachæ vnc.duas,nitri vnc.vnam. trita madefacito cum aceto & oleo,ac illine. Aut cedriam arefactam tritam cum amygdalino madefacito, & illine.aut alumẽ læuigatum, & cum oleo communi madefactum ſæpius illine. Similiter baccarũ lauri libram vnam.Bene tritas baccas madefacito cum oleo:& vbi affuderis feruefacito,& illine: ſi verò etiam in ſtragulis fuerint,& ipſa crebrò inungenda.

Cap. III.

LENTIGINES & maculas in facie factas pulchrè ſanans.Terræ Cimoliæ torrefactæ vnc. vnam, palmularum vnciã ſemis,aphronitri aſſati drach.octo. Trita in pollinem inſpergito. Similiter. Origani vſti, farinæ eruinæ,ſingulorum drachmas decem, [a] fabæ fractæ drachmas quindecim,ellebori albi drachm.quinque,aphronitri drachm. decem, alcyonii drachmas quinque. Trita ſimul inſpergito. Pariter. Origanum vſtum & alcyonium bene trita inſperge.

a Fabæ fractæ]Perperam in manuſcripto codice legitur ἐρεβίγμου pro ἐρεγμοῦ.

Cap. IIII.

LENTIGINES,varos,faciei à ſole vſtas maculas, formicas, [a] thymos,& penſiles verrucas ſanans, ex Galeno.Radicem bryoniæ albæ & nigræ tritam coquito cũ oleo communi donec in ſuccum ſoluatur.hoc enim tollit lentigines & varos. Similiter. Oleum amygdalinum cum cera coquito pura donec ceratum fiat,& illine. Pariter. [b] Lilii radicem cum melle puro,bene ſubactam illine.lentigines præcipuè aufert.Similiter gummi & nitri,ſingulorum vnciam ſemis.Trita cum melle irrigatò & illinito. Pariter ſemen braſsicæ in aqua tritum, faciẽ prius abſterſa illine. Vbi verò exaruerit,& [c] cutis attollatur,prolue aqua multa frigida, & inunge adipẽ anſerinum,aut medullam ceruinam, aut ceratum cũ aliquo horum confectum.Cauendum verò poſt [d] excoriationẽ ne incidat in aliquod quod [e] faciem lædere poſſit: verbi gratia aerem frigidum, aut ventum, aut prolutionem faciei.

a Thymos]Codex Nicolai corruptè θύματα pro θυμοὺς legit. b Lilii]Manuſcriptus codex falſò κρίνας pro κρίνου legit. c Cutis attollatur,&c.]In codice manuſcripto corruptè admodum legitur καὶ μετεωρίζεται ἀχρῶς, χρηστέον προσκλύματα &c. pro μετεωρίζεται ὁ χρὼς, χρηστέον προσκλύσματι. d Excoriationem] Manuſcriptus codex legit ἐκδωρὰν,pro ἐκδορὰν. e Faciem lædere] In codice Nicolai perperam βαπτόντων,pro βλαπτόντων ſcribitur.

Cap. V

LENTIGINES & cicatrices ſanans,valde probatum.Stercus columbinum bene tritum cum acri aceto diluito,& vtere. Similiter. Sandaracham bene tritam ſubigito cum melle Attico, vt ſordium craſſitudinem nãciſcatur, illinitóque deſuper diebus ſex.Arefacta verò cute,& in ſublime ſublata,vtendum galbano cum exiguo nitro,& aceto læuigato. Vbi verò [a] lentigines diuturnæ fuerint,iis etiam vtendum:nempe, Radicis cucumeris agreſtis vncia vna, Cimoliæ vnc.ſemis. Trita in vaſe recondito,vſuque poſtulante diſſolue cum aqua, & illine. Aliud. Bulborũ repurgatorũ,thuris ſing.vnc.vnam.Tritis adiice cochlearium terreſtrium magnarum ſaniem.Oportet verò ipſas ſtilo pungere [b] adhuc viuas, & quod ex iis effluit mucoſum,huic adiicere medicamẽto.Vbi verò diſſolutum fuerit, cum melle Attico ſubacto vtere.Idem facit radix ari arida cum melle, & acetabuli radix cerato liquido [c] excepta & illita. Similiter. Aphronitri,alcyonii,galbani, ſingulorum drach. quatuor,amygdalarum amararum excorticatarum drach. vnam ſemis.Trita excipito cum melle Attico, & illine, & ſinito exiccari: dein iubeto farina fabacea commanducata extergi,& ablui aqua mediocriter frigida, cauẽdo ſolem & ventum.

a Lentigines]Codex Nicolai legit φαρμάκων corruptè admodum pro φακῶν. b Adhuc viuas] Malè in codice manuſcripto ζῶντι pro ζῶντας. c Excepta]Græcè eſt ἀναλυθῆσα pro ἀναληφθεῖσα.

Cap. VI.

LENTIGINVM & macularum à ſole factarum excoriatorium. Melanthii, ſeminis ocimi, radicis ari,

ſingulorum vnc.tres.Trita cum aqua ſubigito,& illine. dein ſinito agglutinari:poſt aliquantum verò interuallum eo quod adiacet ſublato, aqua calida abluito multoties.

Cap. VII.

RVBIFICANS optimum Aſclepiadis,autheme ron inſcriptum,vniuerſum hydropicorum affectū mutans ac ſanans. Pyrethri,myrobalani,cardamomi,ſeminis vrticæ,piperis communis,ſingulorū vnc. quatuor, ſinapi vnc.ii.Trita & cū aceto ſubacta,calefacta per interualla imponito horis trib⁹, [a]ſi æger tolerare poteſt. deinde[b]ablato medicamēto,lauari iubeto, feruentioris ſolii inſeſſu vſus . Poſt balneum vtendum cerato ex roſaceo confecto oleo. Similiter. [c]Lepidii foliorum vnciā vnam.trita illine.Vbi [d]verò iam morſum ſenſerint, inducito in balneum,& ſublato medicamento in aquam feruentem cōſcendere iubeto,& [e]detineto . Ægrè enim nimiam mordacitatem ferunt:ſani verò exeunt,ait Archigenes. hoc etiam confert iſchiadicis. Summè autem conducit & hoc ipſum:Myrobalani,ſquamæ æris , ſing. vnc.vnam,nitri hexagia duo. [f]Trita aceto ſubigito , & reſinam ac ceram cum exiguo oleo liquefacta affundito,& ſubactis vtere.Cognoſcendum verò quòd valentiora medicamenta[g]ei quod probè concoxit corpori,& ab excrementis ac ſuperfluis vacuo, admouenda ſint.

a Si æger tolerare poteſt] Manuſcriptus codex habet,εἰ δυνατὸν ὑπομεῖναι αὐτό. In Galeno autem legitur,εἰ δυνατὸν ὑπομένειν τὸν ἀσθενοῦντα. b Ablato] Manuſcriptus codex malè ἄρξας legit , pro ἄρας.in Galeno eſt βαστάσας. c Lepidii foliorum]In codice Nicolai falſò λεπίδος pro λεπιδίου ſcribitur. Hanc lectionem confirmat Galenus & Aetius. d Vbi verò iā morſum ſenſerint] Græcè corruptè & falſò ſcribitur ὅταν εἴδῃς κάμνοντα,pro ὅταν δὲ ἤδη δάκνωνται. e Detineto]Hic locus in codice manuſcripto mirificè eſt deprauatus. Ita enim habet κατάχει. δυσαναχέτως γὰρ ὑπερδακνομένων. quum Galeno lib.9.de Comp.medic. localium teſte,potiùs ita ſit legendum, καὶ κάτεχε. δυσαναχετοῦσι γὰρ ὑπερδακνόμενοι. Aetius tamen legit etiam κατάχει,id eſt perfundito. f Trita aceto ſubigito &c.] Hic locus mirificè in Nicolai codice deprauatus eſt . Scribitur enim in hunc modū, καὶ ὄξος ὀλίγον ἐπιβάλλων,καὶ ῥητίνην,καὶ κηρὸν μετ' ὀλίγου ἐλαίου τήξας, καὶ μαλάξας καὶ φυράσας, πάντα ἐπὶ τῆς χρείας ἐπίχει.quum ita ex Galeno legendum ſit,λεῖα ὄξει φυράσας.ῥητίνην καὶ κηρὸν μετ' ὀλίγου ἐλαίου τήξας ἐπίχει,καὶ μαλάξας χρῶ. Aetius tamen ſic habet , νίτρον λειάνας καθ' ἰδίαν,καὶ ὄξει ὀλίγῳ φυράσας ,ῥητίνην καὶ κηρὸν μετ' ὀλίγου ἐλαίου τήξας ἐπίχει,καὶ μαλάξας χρῶ,hoc eſt Nitrum per ſe terito,& cum modico aceto ſubigito:dein reſinam ac ceram cum pauco oleo liquefactā affundito,& emollitis vtere. g Ei quod probè concoxit] Manuſcriptus codex εὐπεπτα non rectè pro εὐπέπτῳ legit.

Cap. VIII.

RVBIFICANS ad lienem valde probatum. Corticis arboris [a]careæ, latitudine trium digitorum,longitudine lienis,radito modicè ſuperficiem externam donec chartam referat . dein macerato in acerrimo aceto horis duabus.Poſtea ex aceto adimito,& lieni imponito,faſciiſq; ligatū ſinito illic per tres horas,aut quandiu ferre poteſt æger:deinde verò ſoluito & tollito,inuenieſque ſolutam duritiem,& locum rubore ſuffuſum . Tandem illine lieni ſæpius Marciaton & Agrippæ vnguēta.

a Careæ]Græce eſt καρέας.legendum fortè καππάρεως. Et hāc lectionem eſſe legitimam ,ex Aetio ſatis conſtat,

Cap. IX.

PHLEGMONAS,eryſipelata,& vſtiones ſanans, valde bonum.[a] Sambuci folia tenera tuſa,& cum polēta ſubacta,tepida illine. Similiter.Pulegium cum polēta exceptum illine .Pariter.Lupinorum amarorum farinam cum polenta & aqua ſubactam illine. Item,Lauri folia viridia trita cum pane & polenta excepta, illine. hoc omnes phlegmonas mitigat . Item , Caſia cum vino auſtero pota phlegmonas omnes in internis viſceribus mirabiliter iuuat,& ſic vtere.

a Sambuci]Manuſcriptus codex ἀκταίας pro ἀκτῆς legit.

Cap. X.

PHLEGMONAS omnes mitigat , & œdemata diſcutit,admodum probatum.Braſſicæ folia cum polēta trita,excepta & illita.Item ramenta cucurbitæ illita, ſunt admodum probata.Item platani tenera folia in vino cocta,& vſta,læuigatáque illita,ſunt valde laudata.

Cap. XI.

TVBERCVLA, panos & abſceſſus mitigans,valde probatum & mirabile. Vrticæ folia trita tuſáque calefacta illine. Item helxines herbæ folia læuigata,tuſa & illita.Hoc autem bubones & omnem phlegmonen ſanat. Agreſtis oleæ folia trita tuſa illita.Item conyzæ folia læuigata,& calefacta probè,illine.

Cap. XII.

PVSTVLAS,epinyctidas,veteráque vlcera ſanās, valde probatum. Arnogloſſum læuigatum & calefactū illine.Item rubi folia tenera,aut ſemperuiui, aut portulacæ illine,& polygoni folia.

Cap. XIII.

VOCEM ſubitò amiſſam curans,probatum.Liquorem Cyrenaicum cum aqua calida diſſolutum ſorbeat.

Cap. XIIII.

VOCEM amiſſam clarificat & repurgat. Allium coctum aut aſſatum comeſtum,aut cum butyro aſſatum & ſiccatum.butyrum crebrò comeſtum. Aut galbanum pro catapotio aſſumptum . Item , ſuccus chamæleuces cum melle Attico potus mirabiliter auxiliatur.

Cap. XV.

PHLEGMONEN linguæ curans . Portulaca cōmāducetur,aut folia plātaginis,aut folia tenera oleæ tritabene,& madefacta cum oleo communi illine,aut ſapā cum ſtillatitio roſarum liquore illine , aut droſatum, aut pſyllii ſuccum.

Cap. XVI.

PHLEGMONAS iuxta tonſillas ſanans, laudatū. Gargarizare oportet adſtringentia & reprimentia,veluti lentis decoctum cum roſis,mixariis,& palmulis.Venam incidere,aut cucurbitas adhibere cōuenit.Et rurſus gargarizandum decoctum glycyrrhizæ cum ſapa aut ſtillatitio roſarum liquore,aut cucumerum , aut hyſſopi decocto,aut droſato,aut poſca,adiecta etiam diamorôn & diacaryôn,hoc eſt è nucibus confectione,aut Punici cōtuſi ſucco,aut lacte muliebri, aut lacte caprino tepido. Extrinſecus autem fouere conuenit ſpongia, aut abſinthio,aut [a]cochleis crudis ex aqua calida pluuia.Hæc autem illinenda:Farina hordeacea,ſemen lini,fœnigræci, ſtercus columbæ,ſuccus foliorum apii, & [b]venter hirūdinis.Trita & cocta inſperge tepida. Dato etiam gargarizandum paſtillum Andronis, & quæcunque prædiximus in ſtomachicis quæ illinuntur,in litera ℳ.

a Cochleis]Codex Nicolai habet κηκλίοις: puto autem legendum eſſe κοχλίαις. b Venter]Codex Nicolai legit καλίας pro κοιλίας.

Cap. XVII.

FVSCA lapides conterens probata.Pulegii, maſtiches,ſeminis apii,menthæ aridæ,ſingulorum vnc.vnā, ſalis communis torrefacti lib.vnam, ſeminis coriandri, ſpicæ nardi,aniſi,ammeos,ſingul.ſcrup.ſex , folii ſcrup. quatuor,piperis albi ſcrup. ſemis,aut communis vnciā vnam,lithoſpermatis,betonicæ , ſingul. vnc. ſex , aceti boni libras ſeptē ſemis. Tuſa & cribrata, tenuiſſiméque trita tribus diebus aceto miſceto,& ſoli exponito dieb⁹ quadraginta.Vbi verò vſus exigit,parato decoctum cicerum nigrorum,radicis aſparagi,apii & adianti , adiiciéque mixturæ eorum cotylas duas aceti , & potato ægrotantem in calidiſſimi balnei inſcenſu. Nonnulli autem ex iam dictis ſpeciebus ſcrup.duodecim cum aceto tepido miſcentes , ex decocto prædictarum herbarum præbent,& medicamentum nihilo eſt inefficacius.

INDEX

INDEX FISSVRAS LABIORVM ET STRVMAS ſanantium medicamentorum.

Labiorum fiſſorum curatio mirabilis, Cap.I.
Labiorum fiſſorum ſanatio probata, Cap.II.
Labiorum vlcera & omnia maligna ſanãs, Cap.III.
Labiorum fiſſuras curans,probatum, Cap.IIII.
Labiorum tubercula confeſtim ſanans, Cap.V.
Perniones & fiſſuras labiorum & pedum exulceratas, ac podagras ſanans, Cap.VI.
Strumas,parotidas,bubones & malefica vlcera diſcutiẽs mirabiliter, Cap.VII.
Strumas, malefica vlcera, parotidas & bubones diſcutiens, Cap.VIII.
Strumas & duritie diſcutiens, ac ſedem mutantes ruptiones, Cap.IX.
Strumas & duritie diſcutiens ac mutabiles ruptiones, Cap.X.
Strumas omnis generis & duritiẽs diſcutiens, Cap.XI.
Strumas & mammarum duritie ſanans, Cap.XII.
Strumas exulceratas & citra vlcerationem ſanans, Cap.XIII.
Strumarum inſperſile probatum, Cap.XIIII.
Strumas putrefaciens ſeu erodẽs,mirabile,Cap.XV.
Strumas,abſceſſus,atheromata,meliceriدes & tubercula ſanans,laudatum, Cap.XVI.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI

De iis quæ fiſſuras labiorum & ſtrumas ſanant, medicamentis.

Sectio quadrageſimaſexta.

Cap. I.

LABIORVM fiſſorum cura mirabilis. Oui internam pelliculam fiſſuris labiorũ [a]agglutina: aut quod membranæ inſtar circa palmularum oſſa hæret: aut araneorum à trabibus pendẽtium albam texturam. Profundiores verò in labiis fiſſuras adipe caprino aut anſerino curato: aut medullam bubulam aut ceruinam cum ſemperuiuo & terebinthina vnitam imponito: aut gallam immaturam tritam cum terebinthina & œſypo aut melle Attico exceptam, bẽnéque confectam imponito. Item gallam & maſtichen quamtenuiſſimè trita,œſypo in cerati formam redacta excipe,& probè confectis vtere.

a Agglutina]In codice manuſcripto perperam προσκλυνε legitur pro προσκόλλα.

Cap. II.

LABIA fiſſa ſanans,probatum. Gallarum, cadmiæ, ſingulorum vnciam vnam, ceruſſæ vncias tres. trita cũ roſaceo excepta illine. Similiter. Cyperi vncias duas, gallarum vnciam vnam, aluminis ſciſſilis drach. duas. Trita in farinam, ſicca inſperge. Item. Maſtichen tritam cum vino ſubactam illine. Item. Fæcem aceti vſtam cerato roſaceo aut myrtino exceptam, imponito. Conducit etiã ad maximas in extremis corporis partibus phlegmonas. Item. Oui putaminum vſtorum, gallarum, myrrhæ, aluminis ſciſſilis, ſingulorum vnciam vnam. Trita cũ vino madefacito aut œſypo excepta impone.

Cap. III.

LABIORVM vlcera & omnia maligna ſanans. Oſtrea vſta tenuiſſimè trita inſperge. Ego verò non vſtis contritis vſus ſum,& bene ceſſit.

Cap. IIII.

LABIORVM rimas curans,probatum. Muſæ paſtillum tritum cum [a]ſapa aut vino dilutum craſſo illine. Item. Paſtillum ex [b] halicacabo, inter eos qui ſedi adhibentur. Similiter. & Eræ paſtillus cũ vino illitus.

a Sapa]Hoc ex Aetio adiectum eſt,qui legit μετὰ ἑψήματος, ἢ οἴνου &c. b Halicacabo]Manuſcriptus codex legit corruptè διακαλίβου pro δὶ ἁλικακάβου.

Cap. V.

LABIORVM tubercula confeſtim ſanans. Lapathi radicis,nitri,terebinthinæ vſtæ,ſing.ſcrup.ſex. trita excipe cerato. Vlceribus autẽ [a]prius purgatis & abſterſis illine. Item. Adipem anſerinum,ſuccum ſolani, melle Attico excepta cum penna ſæpius illine. Repurgat enim intra labia facta tubercula. Colluẽ autem lacte & ante illitionem & ſimiliter poſt eam. Item. Adipem caprinum,anſerinum,medullam bubulam aut ceruinam cum amarantho & terebinthina vnitã & ſubacta impo-
A nito vt probata admodum.

a Prius purgatis & abſterſis]Græcus Nicolai codex προσμήξας legit pro προσμήξας. ſic enim Aetius habet. Cornarius autem malè conuertit cõfricatis.

Cap. VI.

PERNIONES & rimas & manuum & pedum exulceratas,ac podagras ſanans. Aſphodeli radicem tritã & tuſam atque cum oleo elixã,crebrò illine. Item. [a]Rapi radicem læuigatam bene, & cum cerato roſaceo in calido cinere liquefactam illine:aut dracontii herbæ fo-
B lia cũ vino & cyclamini radicis decocto excepta illine.

a Rapi] Codex Nicolai γογγυλίδος legit pro γογγύλης.

Cap. VII.

STRVMAS,parotidas,bubones & malefica vlcera mirabiliter diſcutiens. Farinam lupinorum cum aceto exceptam illine. Item. Coriandrum viride cum vuis paſſis pinguibus bene contuſum, & cum melle Attico exceptum illine. Similiter. Lapathi folia læuigata,tuſa, cum melle Attico excepta;tepida illine: aut ſemen lini, aut althææ agreſtis radicem elixã & tritam illine. Item. Struthii radicem tuſam & cum farina elixam,bene cum
C vino illine:aut ſilphii radicem cum cerato illine & impone. Similiter. Radicem althææ cum adipe ſuillo illine:aut cyclamini radicem collo appenſam ægrotantis: aut dracõtii radix pota & illita:aut fimus bubulus cum aceto elixus & illitus. Hoc igitur etiã induratos omnes tumores probè diſcutit.

Cap. VIII.

STRVMAS,malefica vlcera,parotidas & bubones diſcutiens. Calcem viuam cum melle ſubactam aut ſuc-
D co exceptam,aut oleo communi aut adipe ſuillo illine: aut calcis viuæ tritæ & nitri,ſingulorum vnciam vnam; cardamomi & fœnigræci, ſingulorum vnciam vnam. Trita ſubigito cum melle & ad emplaſtri formam redacta imponito.

Cap. IX.

STRVMAS & duritie diſcutiens & [a]ſedem mutantes ruptiones. Farinam [b]loliaceam,fimum columbinum,farinam ſeminis lini,in vino probè elixa,tepida illine:aut groſſos ſylueſtres & fatuos in aqua donec diſſoluantur elixato:dein in mortario probè tundito & tepidos imponito:aut naſturtium album cum liquida pi-
E ce exceptum & ſubactum impone:aut cucumeris agreſtis radicẽ & lauri folia arida vſta cum terebinthina excepta imponito:aut vuæ agreſtis & nitri,ſingulorũ vnc. duas cum eruca & reſina ſubacta,ſing.vnc.quatuor. Cõfectum imponito vt probatum.

a Sedem mutãtes ruptiones] Manuſcriptus codex legit nunc ῥύσεις,nunc ῥήσεις,falſò pro ῥήξεις. Videtúrque pro μεταβεβλημένας legendũ eſſe δυσμεταβλήτους,hoceſt ſanatu difficiles. b Loliaceã]In codice manuſcripto corruptè ἴρινον pro αἴρινον legitur.

Cap. X.

STRVMAS & durities diſcutiẽs & mutabiles ruptiones. Fimum caprinum aut bubulum [a]elixum, aut farinam eruinam cum vrina pueri non corrupti, & vino, ſi placet exiguo excepta, impone: ac cum eis picis liquidæ & colophoniæ quantũ vis, & ceræ & olei: bene elixa ad emplaſtri formam reducito, & imponito. Item. Serpentem mortuam coniectam in ollam nouam & gypſo probè oblitam, coniice in caminum vt comburatur. dein cinerem eius miſceto cum æquali fœnigræci portione, melléque Attico exceptum probéque B confectum illinito. Similiter medicamentum ex paſſis vuis eſt mirabile admodum: & quod ex ſtruthio & cucumere ſylueſtri & è cedria cõponitur. Mirabilia enim ſunt, & ad ſuppurationem ſtrumas perducunt.

a Elixum] Codex Nicolai falſò legit ὀυθὴν, pro ἑφθὴν.

Cap. XI.

STRVMAS & durities omnis generis diſcutiens. Myrrhæ, ammoniaci thymiamatis, ſing. drach. tres ſemis, viſci quercini drach. quatuor, galbani drach. duas, propolis drach. ſemis, reſinæ aridæ vncias duas, ceræ vn C cias tres. Omnibus in mortario tuſis & rectè confectis vtere.

Cap. XII.

STRVMAS & mammarum durities curans. Viſci elaborati, reſinæ aridæ, ceræ puræ, ſingulorum libram ſemis, galbani vnciam vnam ſemis. Probè vnitis & confectis vtere vt probatis.

Cap. XIII.

STRVMAS exulceratas & non vlceratas ſanans. A Ceræ puræ, reſinæ pineæ, adipis ſuilli ſalis expertis, marrubii, æruginis raſilis, ſingulorum vncias tres. Trita & & probè confecta, vſu poſtulante dato.

Cap. XIIII.

INSPERSILE ſtrumis conueniens probatum. Olei veteris libram vnam, ceræ puræ libram ſemis, colophoniæ, nitri, ſingulorum vncias quatuor, allia repurgata quinque. Alliis cortices detrahito, & macerato tribus diebus, dein coquito donec frixentur, & tum ipſa abiice, & liquabilia eliquato, atque ab igne remoueto. B Nitrum læuigatũ inſpergito, & vtitor. Hoc autem abſceſſus etiam rumpit. Simile. Ficulni cineris vncias duas, aluminis ſciſſilis, aphronitri, ſingulorum vnciam vnam, picis liquidæ vncias ſeptem. Trita bene & ſubacta dato vt mirabilia.

Cap. XV.

STRVMAS [a]putrefaciens, mirabile & probatum. Aluminis ſciſſilis, ſandarachæ, ſingulorum vncias duas, ſquamæ æris vnciam vnam, arſenici vnciam ſemis. Terantur, & arida ſtrumis inſpergantur. Si verò cancer C fuerit, ſubigantur cum oleo roſaceo, & ex interuallis bis die vtitor vt probato.

a Putrefaciens] Perperam in manuſcripto codice legitur συπτικὴ pro σηπτικὴ. qui error librario frequens eſt.

Cap. XVI.

STRVMAS, abſceſſus, atheromata, meliceridas & tubercula curans, probatum. Ladani, bdellii, galbani, ammoniaci thymiamatis, propolis, terebinthinæ, ſing. vnciam vnam. Trita bene & ſubacta præbeto.

INDEX EORVM QVÆ SCABIEM SANANT, & pſilothrorum.

Scabiem & lepram repurgans, Cap. I.
Illitio ſcabiei conueniẽs, admodum mira, Cap. II.
Illitio ſcabiei vtilis, mirabilis, Cap. III.
Illitio ſcabiem ſanans, admodum probata, Cap. IIII.
Illitio ſcabiei accommodata, probata & mirabilis, Cap. V.
Scabiem & pruritum incipientem ſanans, Cap. VI.
Scabiem palpebrarum & pruritus ſanans, Cap. VII.
Scabiem palpebrarum, pruritus, lepras & impetigines extergens, Cap. VIII
Scabiem & pruritum ſanans, Cap. IX.
Scabiem & pruritum pudendorum curans, Cap. X.
Scabiem veſicæ curans mirabiliter, Cap. XI.
Cruciatus lumborum & eorundem dolores curans, Cap. XII.
Pulices fugans & ſerpentes propellens, probatum, Cap. XIII.
Pſilothra podagrica, valde probata, Cap. XIIII.
Scabiei aptum vnguentum, admodum laudatum & cõprobatum, Cap. XV.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI,

De iis quæ ſcabiem ſanant medicamentis, ac pſilothris.

Sectio quadrageſimaſeptima.

Cap. I.

SCABIEM & lepras repurgans. Saluiæ, oleæ Æthiopicæ lacrymæ, ſing. drachmas quatuor, corticis radicis capparis, gummi, ſing. drach. ſeptem ſemis. Bene trita coquito cum aceto & oleo ſufficienti, confectúmq; inũge crebrò in ſole. Itẽ. Succi radicis aſphodeli vnc. quatuor ſemis, ſulphuris ignem non experti, mannæ, ſing. vnc. quinque, nitri drachmas quatuor. Trita madefacito cum aceto acerrimo, vt in ſuccum ſoluantur, & illine crebró. Similiter. Colophoniæ aridæ, pinguedinis bouis & gallinæ, olei laurini, ſulphuris ignem non experti, ceræ puræ, reſinæ terebinthinæ, ſingulorũ vnciam ſemis. Subacta feruefacito cum oleo roſaceo, & illine frequenter in ſole.

Cap. II.

ILLITIO ſcabiei conueniens, admodum mirabi- D lis. Lauri amaræ recentis foliorum tenerum vnc. duas. Bene tuſa coquito cum oleo communi ad tertias: dein colato, & ſpecies abiice oleo, atque admiſce ceræ albæ vncias tres, & elixato quoad diſſoluatur. Poſtea inſperge ſulphuris ignem non experti triti vnciam vnam. Bene cõfectam illine in ſole. Aliqui pro amara lauro ſquillam elixantes iniiciunt.

Cap. III.

SCABIEI apta illitio, mirabilis admodum. Succi ſquillæ vncias tres, ceræ puræ vncias duas, olei roſacei E vncias quatuor, lithargyri, ceruſſæ, ſingulorum vncias tres, picis liquidæ libram ſemis, helcyſmatis ſeu ſcoriæ argenti Syriaci, ſingulorum vncias duas. Trita irrigato cum aceto, & cocta ad conſiſtentiam illine in ſole frequenter.

Cap. IIII.

ILLITIO ſcabiei idonea, admodum probata. Fari-

næ eruinæ, lupinorum & fœnigræci, ſingulorum vnc. duas, cicerum nigrorum farinæ vnc. vnam. Trita excipito cum melle, & confecta illine in balneo. Itẽ. Ceruſſæ, amyli ſingulorum vnc. ſemis, plumbaginis vnc. vnam, lupinorum rubeorum aut anchuſæ vnc. duas, ceræ puræ libram ſemis, olei roſacei libram ſemis & quartã partem. Anchuſam probè coquito cum oleo roſaceo, & adnuſce reliqua bene trita, & confecta illine. Item. Oua decem in aceto acerrimo macerato quoad omnis ipſorum teſta marceſcat & molleſcat. Dein coquito oua cũ aceto, & luteis ipſorum cum roſaceo & aceto læuigatis, adiice lithargyri vnc. ſemis. Mixta & ſubacta bene, redige ad glutinis craſſitudinem, & illine.

Cap. V.

ILLITIO ſcabiei deſtinata probata & mirabilis. Lutea ouorum in aceto elixatorum tria, ceræ puræ vnciã vnam, roſacei olei vncias nouem, ſulphuris ignem non experti vncias tres. Luteis prius in aceto ſufficienti læuigatis, adiice ſulphur ignem non expertum & ceram, confectóque vtitor. Lithargyrum autem cũ aceto probè coctum vt emplaſtri formam nanciſcatur, acriores repurgat ſcabies, & quæ per lapathum fiunt ſmegmata, & plura elephanticis conuenientia, quæ reuera ſunt cõmunia, ad lepras & ſcabies mirabiliter conducunt.

Cap. VI.

SCABIEM & pruritum incipientem curans. Cedriæ bene vſtæ vncias duas coquito in aceto ad tertias, & illine in balneo. Poſtremùm autem foueto cum decocto lupinorum calidorum. Item. Amaræ lauri iuuenis foliorum tenerum, aut myrti corticis ſiue medullæ recentis, ſingulorum vncias duas. Tuſa coquito in oleo communi ad tertias, dein colato & oleum in balneo illine. Item. Hederæ folia in aqua coquito ad tertias, & ea crebrò foueto: aut decocto origani in balneo foueto: aut perſeæ folia bene ſiccata, & in pollinem trita inſperge: aut marrubii herbæ decocto foueto.

Cap. VII.

PALPEBRARVM ſcabiem & pruritus ſanans. Aloes flauæ vnciam ſemis. Tritam madefacito cũ melle, & illine.

Cap. VIII.

PALPEBRARVM ſcabiem, pruritus, lepras, & impetigines mirabiliter abſtergens. Accipe myrobalanum in pollinem tritum, & cum liquido cerato illine.

A

Cap. IX.

SCABIEM & pruritus curans, probatum. Pulegiũ cum aqua coquito ad conſiſtentiam, & ex decocto tepido foueto.

Cap. X.

SCABIES & pruritus pudẽdorum ſanans. Folia & ramos ſaluiæ coquito in aqua, & ex iis foueto vt probatis.

Cap. XI.

B

SCABIEM veſicæ mirabiliter curans. Radicẽ glycyrrhizæ & eringii bene coquito & horum decoctum dilutum cum paſſo præbeto bibendum tepidum: aut laurinum oleum in balneo illitum, confeſtim ſanat.

Cap. XII.

CRVCIATVS lumborum & eorundem dolores curans. Chamæleuces herbæ folia & radicem tundito, & ex aqua bibendam præbeto, aut lauri radicem bene tuſam, ex vino ſufficienti bibendam dato.

Cap. XIII.

C

PVLICES amoliens & ſerpentes fugans, probatũ. Conyza per domum & lectum ſtrata: aut abrotonum & abſinthium ſubſtrata in cubiculo. Item abſinthium, cucumerem agreſtem in aqua marina coquito, & iis domum irrorato: aut chamelææ radicem, & caryo bene cõquito & domum irrora: aut amaræ lauri decoctũm, aut thure aut melanthio domum ſuffito: aut fac foueam in aliquo domus angulo exiguam coniice in eã hirci ſanguinem, & ibidem congregabuntur.

Cap. XIIII.

PSILOTHRA podagrica probata admodũ. Opii vncias duas, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, vuæ ſylue-

D

ſtris, gentianæ, iridis, ſingulorum vncias duas, aloes flauæ vncias ſex, pulegii, ſampſuchi, pæoniæ, coſti, baccarũ lauri, ſing. vncias duas. Tritis bene & confectis vtere vt probatis.

Cap. XV.

VNGVENTVM ſcabiei conferens, probatũ admodum & laudatum. Salis communis drach. octo, adipis porcini drach. quinque, thuris albi puri drach. duas, hydrargyri puri drach. duas, olei laurini dr. duas ſemis, ſucci fumariæ herbæ, ſucci plantaginis minoris drach.

E

vnam. His bene confectis & ſubactis illine palmas manuum ægrotantis, & plantas pedum manè, meridie & veſperi, & affrica validè, & ſic malum per vrinã ab ibit.

INDEX AVRICVLARIVM.

Auricularia ea quæ à frigiditate facta ſunt curantia, Cap. I.
Auricularis collutio admodum laudata, Cap. II.
Auriculare emplaſtrum ex iride, Cap. III.
Auris dolorem à calore natum curans, Cap. IIII.
Auriculare epithema iis qui propter flatuoſum ſpiritũ dolent conferens, Cap. V.
Auriculare epithema ad ſordium duritiẽ, Cap. VI.
Auriculare epithema ad vermes aurium, Cap. VII.
Auriculare epithema ad tinnitus aurium, Cap. VIII.
Auriculare epithema ad difficilem auditum & ſurditatem, Cap. IX.
Auriculare epithema ad carnis excreſcentias & vlceras, Cap. X.
Auriculare epithema Apollonii ad carnis excreſcentias in auribus, Cap. XI.
Auriculare epithema ad immutabiles phlegmonas, Cap. XII.
Auriculare epithema ad diuturnas & difficulter mutabiles phlegmonas, Cap. XIII.
Auriculare epithema ad paulatim factos dolores, Cap. XIIII.
Auriculare epithema ad vlcera in meatu auris, Cap. XV.
Auriculare epithema Apollonii, ad aurium exulcerationes, Cap. XVI.
Auriculare epithema ad magnos dolores & pus album, Cap. XVII.
Auriculare epithema ad fœtorem aurium & corruptiones, Cap. XVIII.
Auriculare epithema ad purulentas & fœtidas aures, Cap. XIX.
Auriculare epithema ad magnos dolores & pus album, Cap. XX.
Auriculare epithema ad vermes aurium, Cap. XXI.
Auriculare epithema ad ſanguinis è naribus eruptiones, Cap. XXII.
Auriculare epithema ad exteriora meatus aurium in pueris mala, Cap. XXIII.

NICOLAI MYREPSI ALEXANDRINI DE auricularibus medicamentis.

Sectio quadrageſimaoctaua.

Cap. I.

AVRICVLARIA mala à frigiditate facta ſanãtia. Accipe cepam veterem aut allium, coquito in oleo communi ad tertias, & expreſſum ex iis oleum in aurem infundito: aut illi admiſce laurinũ oleũ, aut oleum commune admodum vetus cũ euphorbio ſubactum: ſimiliter inſtillato in auditorium meatum, & deſuper lanam imponito, aut amaracinum oleum, aut nardinum vnguentum, aut opobalſamum, aut è nucibus expreſſum, aut rutaceum, aut amygdalinum. Vel abſinthiũ coquito cum oleo communi & auribus iniice vt probatum.

Cap. II.

AVRICVLARIS [a]collutio valde laudata. Fœnũgræcum, abſinthium, anethum, chamæmelum, laurum & rutam tuſa coquito in aqua, & [b]colluito aurem per infundibulum, & poſtea iniice oleum aut quod è caſtoreo conficitur, aut foliatum, aut quod ex crocomagmate, aut butyrum recens. Aut accipe cepam albam in medio cauatam, ac butyro, oleo laurino & amygdalino implecatam, in calidum ponito cinerem, & ſine vt bene elixetur: poſtea amotam ab igne, exterioribus eius repurgatis, coniice in mortarium, & probè contundito. Adiice etiam farinam fœnigræci, & ſubacta calefactáque lana excipito, & auribus imponito.

a Collutio] Manuſcriptus codex legit perperam ἄκλυσμα pro κλῦσμα, vel ἔκκλυσμα. Sic autem ab eluendo dictũ eſt Græcis. b Colluito] Iterum corruptè ἄκλυζε pro ἔκκλυζε legit manuſcriptus codex.

Cap. III.

AVRICVLARE emplaſtrum ex iride confectũ. Radicem iridis albæ coquito cum althææ foliis, dein cõiicito in mortarium, & bene tundito. Adiice fœnigræci & lini farinam, flores chamæmeli, oleum laurinum, butyrum, adipem anſerinum, ſuillum, gallinaceum, vulpinum, oleum rutaceum & anethinum, ſubactáque probè & calefacta ſuper vtrunque auris meatum imponito, & deſuper lanam admoueto. Simile. Caricas pingues in aqua coquito, dein exemptas tundito bene in mortario. Pòſt radicem althææ adiicito aut eius folia, chamæmelum, fœnumgræcum, ſemen lini, abſinthium, radicem iridis [a]albæ, laurum, butyrum, adipem anſerinũ & ſuillum. Coquito hæc cum anethino & rutaceo oleo, & tepida auribus imponito. Prius autẽ nardinum oleum auditorio meatui imponito.

a Iridis albæ] In Nicolai codice ſimpliciter λευκῆς legitur, & ἴρεως dictio deſideratur.

Cap. IIII.

AVRIS dolorem curans à calore factum, valde probatum. Oui album inſtillato meatui auris: aut lac aſininum: aut ſuccum perdicii cum exiguo roſaceo: aut vena ſecanda: deinceps verò ſuccus ſolani, aut oleum roſaceũ, aut coriandri, aut aſphodeli, aut oleũ commune, in quo terræ inteſtina cocta ſint: aut viua buccina in oleo elixa illine. Hoc enim naturalem quandam in eo vim obtinet.

Cap. V.

AVRICVLARE epithema ad eos qui ob flatuoſum ſpiritum dolent. Fouendum primò per laurum, fœnumgræcum, chamæmelum, melilotum, mẽtham, betonicam, abſinthium, calamintham, & ſimilia. dein vena ſecanda, aut cucurbitæ adhibendæ, prius aqua calida fouendo. Poſtea auris meatui inſtillanda, adeps anſerinus aut vulpinus, aut Cyprinum oleum aut irinum. Dolore autem vehementi exiſtente, iis quæ moderatè ſenſum obſtupefaciunt vtimur: veluti opii vnciam ſemis, caſtorei vnciam vnam, & lactis muliebris cũ ouo quod ſatis eſt, auri inſtillato. Confice autem paſtillum hunc, & vtitor. Suadent etiam, quòd is qui paſtillum illum cõficit, ægrotantem contingere non debeat, niſi prius accepta mercede. Quippe ſpatio triũ aut plurimum quinque dierum omne quod in auribus malum eſt, tam recens quàm vetus, emendat ac corrigit, & confeſtim dolorem ſedat. Confert autem ſi in oppoſitam inſtillatus fuerit aurem. Accipit foliorum rutæ, zingiberis [a]troglodytici legitimi, ſingulorũ drachmas tres, ſucci hyoſcyami, opii nigri, amomi veri, croci Corycei puri, ſingulorũ drachmam ſemis, baccarum lauri decorticatarum drachmas tres. Trita & cõfecta bene irrigato cum lacte muliebri: formato paſtillos, & ſiccato in vmbra. Vbi vſus poſtulat, trita madefacito cum lacte mulieris quæ maſculum peperit, & cum goſſipio auri infundito. Simile ad dolores à craſſis & lentis humoribus factos. Ouis fel auri cum oleo communi aut amygdalino infundito: & porri cepæque ſuccum cum melle tepidum infunde. Aut origanum tritum cum melle & lacte muliebri irrigatum, auri inſtillato. In quibus autem multus eſt dolor & affectus diuturnus, & audiẽdi difficultas adeſt, fortioribus vtendum eſt, vt ſucco dracontii, & ari, & bryoniæ, iiſque ſimilibus.

a Troglodytici] Ruiſus hìc vt ſuprà aliquoties ςρογλύτιδος, pro τρωγλοδύτιδος legitur in manuſcripto codice.

Cap. VI.

AVRICVLARE epithema ad duritiem ſordiũ. Vnguentum nardinum dilutum auri inſtillato tepidũ, & poſtridie [a]auriſcalpio auerſo promptius expurgato, & rurſus nardinum tepidum infundito. Si verò ſordes duræ fuerint, [b]nitrum torrefactum ac tenuiſſimè tritũ in aurem indito, calidúmque acetum inſtillato, lanáque impoſita ita per noctem ſinito. Poſtridie eluito aqua tepida, & oleo amygdalino calido infuſo ſinito. Poſtea nitro & aceto cum aqua calida dilutis eluito & abſtergito, inſtillatóque auri nitrum cũ roſaceo oleo & aceto acerrimo tepidis. Simile. Cardamomum & paululum nitri cum caricis abſque [c]acinis granísve tuſa, & cribrata bene, auditorio meatui impone, & geſtato tribus diebus. Educit enim ſordes multas, & abundè leuat. Facit etiam ad diuturnos dolores & exulcerationes excreſcentiarũ carnis: nempe, Aloes flauæ, myrrhæ, thuris, ſingulorum drachmas duas, miſyos drachmam vnam. Trita ſubigito cum aceto & nardino oleo, & formato paſtillos ad vſum, infundéque auribus. Similiter Andronis paſtillũ & Irini & Muſæ diſſolutos infunde.

a Auriſcalpio auerſo] In manuſcripto codice falsò διὰ θιστὲς μυλοτρίδος, pro διὰ κυαθίσκου μηλωτρίδος legitur. Generatim verò κυαθίσκος Græcis ſpecillum ſignificat. Adiecta verò voce μηλωτρὶς, priuatim quod auribus deſtinatum eſt ſpecillum denotat, quòd Latinis auriſcalpium appellatur. b Nitrum torrefactum] In codice manuſcripto καὶ πλήσας, corruptè pro ὀπτήσας ſcribitur. c Acinis] Græcus Nicolai codex corruptè κεχραμίδων pro κεγχραμίδων legit. κεγχραμίδες autem vocantur grana ſeu ſemina quæ caricis inſunt.

Cap. VII.

AVRICVLARE epithema ad vermes aurium. Abſinthii decoctum inſtillato, aut centaurii, aut marrubii, aut foliorum capparis, aut eius fructuũ viridium ſuccum inſtillato: aut cedriam, aut hominis ſenis vrinam in aurem inſtilla, aut elleborum album tritum cũ melle dilutum in aurem inſtillato: aut calaminthæ ſuccum, aut ſcammoniam cum aceto dilutam, aut ſuccum abſinthii, & oleũ aurium meatui inſtillato: eſt probatũ.

Cap. VIII.

AVRICVLARE epithema ad tinnitus aurium. Ellebori albi, caſtorei, ſingul. drach. vnam, croci drach. vnam ſemis, nitri drach. tres. Terantur, & fingatur paſtillus qui vſu poſtulante diſſoluatur cum aceto. Itẽ diutinos tinnitus diſcutit euphorbium cum Cyprino oleo, tepidum admotum. Si multùm ſenſerint vapores aut flatus diſtributos, caſtoreum & cicutæ ſemen cum aceto ſubacta auri inſtillato. aut ſtruthii, croci, caſtorei, aphronitri, ellebori albi, ſingulorum vnciam vnam. Trita & læuigata redigantur in paſtillos, qui vſu exigente

dentur ex vino ſufficienti.In tinnitu verò è morbo fa-
cto foueto cum decocto abſinthii: aut acetum cum ro-
ſaceo oleo tepidum infundito : aut raphani ſuccum cũ
roſaceo ſimiliter:aut aloen flauam tritam cum melle &
vino dilutam infunde. Quòd ſi verò malum perſeuera-
uerit,elleborum nigrum elixato,& bene tritum cum a-
ceto ſubigito,& bene confectum dato.

Cap. IX.

AVRICVLARE epithema ad difficilem auditũ
& ſurditatem,mirabile admodum & probatum. Aſpho
deli radicem tundito bene,& in oleo ad tertias coquito
atque extrà & intus auri illinito.Hoc etiam confert ad
diuturnam audiendi difficultatem. Optimus autem eſt
cucumeris agreſtis radicis aut foliorum eius ſuccus cũ
aceto inſtillatus: aut vrinam capræ & eius fel commi-
xta & ſimul calefacta infundito:aut euphorbium bene
tritum cum oleo communi veteri dilutum:aut caſtoreũ
cum baccis lauri[a] & aceto:aut elleborum nigrum cum
aceto & melle Attico ſubactũ, plurimùm coquito,fin-
gitóque collyria glandis formã referẽtia parua, & mea-
tui impone, & finito illic tribus diebus . Item naſtur-
tii ſemen ,paululum nitri,& ficus pingues exemptis aci
nis bene tundito & ſubigito,facitóque glandes audito-
rio meatui congruentes,aurique imponito , & illic tri-
bus diebus finito.Hoc ſordes abundè educit , & confe-
ſtim dolores leuantur.Interdum aliqui pro naſturtio ſi-
napi adiiciunt.Cæterùm omnium piſcium fel inſtillato
vt probatum: & perdicis fel ſimiliter. Item ſaluiæ ſuc-
cum cum oleo ex immaturis oliuis expreſſo, tepidũ ad
lenem ignem factum in aures ſtillato.Item ellebori albi
drach. quatuor,caſtorei drach.duas , aphronitri drach.
vnam.trita diluito cum aceto. Vtere etiam paſtillo ex
amaris amygdalis cum oxymelite.Eſt autem eiuſmodi:
Amygdalarum amararum drachmas duas,piperis albi,
fabarum Ægyptiarũ medullæ,croci,myrrhæ,opii , thu-
ris,caſtorei,ſing.drachmas duas, omphacii, chalcanthi
ſing.drach.quatuor,aphronitri drach.duas.Trita ſubigi
to cum aceto cui incocta ſint malicoria,& medicamen-
tum ad glutinis craſſitudinem reducito:ſi voles,fingito
paſtillos & in vmbra ſiccato.Vbi vſus poſtulat , accipe
de iis quod ſatis eſt ,& vnito nardino vnguento,probé-
que confectum infundito:ſicque vt probato vtitor.

a Et aceto] Manuſcriptus codex perperam ἢ ὄξος legit,pro καὶ ὄξους.

Cap. X.

AVRICVLARE epithema ad [a]carnis in auribus
excreſcentias & vlcera earundem. Æruginis drachmas
octo,ſquamæ æris drach. quatuor. Trita irrigato cum
mellis cochleario dimidio aut quantum ſufficit, & ſub-
acta bene coquito donec rubeſcant,atque loco impo-
nito quem in aure ſupereminentem conſpexeris. Si-
militer Æruginis,chalcãthi,ſing.drach. quatuor, ſucci
porrorum cyathos tres.trita cum melle diluito, & v-
titor.

a Carnis excreſcentias] Codex Nicolai σαρκώματα ſimpliciter pro ὑπερσαρκώματα legit.

Cap. XI.

AVRICVLARE epithema Apollonii Memphi
tæ ad excreſcentias carnis in auribus mirabile.Reprimit
omnem excreſcẽtiam carnis citra dolorem, probatum.
Aluminis ſciſſilis,miſyos vſti,ſing. vnc.duas , æruginis,
Lemnii ſigilli, gummi,ſing.vnc.vnam.Terito madefa-
cta cum aceto & formato paſtillos.Vbi vſus poſtulat,a-
qua aut vino diluito,& præbeto.Hoc reprimit & ad cica
tricem ducit. naribus etiam vlceratis confert ex qua-
cunque cauſa contigerit.

Cap. XII.

AVRICVLARE epithema ad ſanatu difficiles
phlegmonas conferens, & citò ad ſuppurationem du-
cens,διὰ χυλῶν, *id eſt è ſuccis*,confectum. Ramentorum
cucurbitæ ſucci,foliorum arundinis tenerum,hyoſcya-
mi foliorum,perdicii,& foliorum braſſicæ ſucci , ſingu-
lorum cyath.vnũ,nitri torrefacti,[a]myrrhæ, croci, ſing.
A drachmas quatuor,nardini vnguenti vnciam vnam,alu
minis liquidi,aceti ſquillitici,ſingulorum vncias duas.
Trita ſubigito cum mellis Attici libra vna:& bene con-
fecta recondito in vaſe vitreo,atque vſus tempore cum
nardino vnguento aut roſaceo oleo vnito,& vtere.

a Myrrhæ] Græcè eſt σμύρνης: Aetius autem habet ζιγγιβέρεως, ob cauſam antea expoſitam.

Cap. XIII.

AVRICVLARE epithema ad diuturnas & ſa-
natu difficiles phlegmonas auriũ. Galbani,adipis tauri-
B ni,ſingul. drach. quatuor,ceræ puræ,colophoniæ,ſapo-
nis,ſingulorum drachmas tres,picis drachmam vnam.
Liquatis prius colophonia,adipe & pice , adiice galba-
num cum cera prius emollitum, dein ſaponem:[a]& vbi
excolaueris,vſus tempore cum aqua aut oleo quopiam
bene ad cotem cum oleo diluito . Vbi ceſſauerit phle-
gmone,in aurem poſtea infundito . Similiter Caſto-
rei vnciam ſemis tritam cum oleo diluito,& dato conã
tibus ſoluere noxam ex malitia.

a Et vbi excolaueris] Manuſcriptus codex legit corruptè καὶ διηθείσας μετὰ ὕδατος καλῶς ἐπὶ ἀκόνης δεῦσον σὺν ἐλαίῳ : quum ex Aetio
C ita potius eſſe legendum conſtet,καὶ διηθήσας χρῶ ἐπὶ τῆς χρείας ὕδατι ἐπ᾽ ἀκόνης ἢ σὺν ἐλαίῳ τινὶ ἀνέσας.

Cap. XIIII.

AVRICVLARE epithema ad dolores ſenſim fa-
ctos,admodum probatum : Aloen flauam tritam[a] cum
melle & vino dilutam , auribus inſtillato. Simile. A-
cetum in quo lana ſuccida bullierit,auribus infundito,
ipſámque lanam ſuperponito: ſi verò mitius facere vo-
lueris,cum ſapa & aceto lanas coquito,& vtere.

a Cum melle & vino] Aetius habet οἰνομέλιτι ἀνέσας,hoc eſt vino
D mulſo dilutam.

Cap. XV.

AVRICVLARE epithema ad vlcera quæ in mea
tu auditorio conſiſtunt,admodum probatum & mira-
bile.Quæcunque ſunt recẽtia vlcera, glaucium in ace-
to tritum curat,& omnia quæ ex ipſo tacta ſunt colly-
ria,& quæ ex croco quæque è roſis conficiuntur. Curat
verò ipſa [a]Damocratis collyrium è myrrha.Purulentas
citra dolorem [b]aures,ſi ita moderatè afficiantur , eiſdẽ
curare conuenit remediis: ſi verò plurimum puris ex au
E ribus effluxerit,per hos paſtillos,nempe Muſæ, Andro-
nis,[c]cũ ſapa & modico aceto inditos. Vbi verò pus pro-
fuſus exuperauerit,ſcoriam recrementúmve ferri cum a-
ceto acerrimè in ſole æſtu caniculari ſubactum fingito
in paſtillos,& vtere cum aceto:ſi verò canicularis æſtus
non affuerit,ſcoriám ferri ſubtiliſſimè tritã ſubactám-
que cum aceto , coquito ad carbones donec exiccetur,
& ita vt probato,cum aceto vtitor.

a Damocratis] Codex Nicolai falſò legit Δημικράτους pro Δημοκράτους. b Aures,ſi ita moderatè,&c.]Hic locus in Nicolai codice deprauatus eſt. Debet autem in hunc modum reſtitui & emendari: χω
F ρὶς ὀδύνης,ὅσα μὲν μετρίως τοῦτο πάσχει,διὰ τῶν αὐτῶν θεραπεύεται · τὰ δὲ ἰσχυρῶς πυῤῥοῦντα,διὰ τῶν,&c. c Cum ſapa & modico , &c.] Et hic locus in manuſcripto codice deprauatus & mutilus eſt . Debet autem ita reſtitui,καὶ ὁ τοῦ Ἄνδρωνος μετὰ ἑψήματος καὶ ὀλίγου ὄξους ἐνιέμενος. νικωμένων δὲ καὶ τούτων,σκωρίαν.

Cap. XVI.

AVRICVLARIS [a]collutio Apollonii ad exul-
cerationes auriũ . Vino mulſo calido aſſiduè colluito:
aut myrtum decoque in vino,& vtitor. Quòd ſi fœtidũ
ſit quod defertur,ſidia & lẽtem in vino bene coquito.
eóq; dũ tepet colluito.Similiter Alumen ſciſſile cum
G ſapa & aceto tritum in feruenti cinere ad mellis craſſi-
tudinem decoquito. Cõuenit & omne aluminis genus
cum polygonii ſucco:aut aluminis ſciſſilis,croci, galla
rum , ſing. vnciam ſemis, trita cum vino madefacito
auſtero,& rectè confectis vtere.

a Collutio]In codice manuſcripto corruptè ἐπίθεμα pro κλυσμὸς ſcribitur: id quod Aetius & ſequentia ſatis docent.

Cap. XVII.

AVRICVLARE epithema ad magnos dolores &
album pus, admodum laudatum. Amygdalarum ama-
rarum decorticatarum 11.aphronitri albi , thuris , opii,
H ſing. drach. tres, croci drach . quatuor , galbani drach.
duas,myrrhæ drach.vnam,aloes flauæ drach. quatuor.
Trita diluito cum vino , & formato paſtillos , ac vtere.

Dolore quidem præſente,[a]cum roſaceo [a]in quo pus effluit,dato cum mulſo,aceto,& ſapa. Difficultate autem auditus exiſtente,præbeto cum aceto . Item ad diuturnas exulcerationes dato aloes,thuris,myrrhæ, ſingulorum drach.quatuor,miſyos drach. duas. Trita ſubigito cum aceto,& fingito paſtillos. Vbi vſus poſtulat,diluito cum aceto & roſaceo oleo:& dato.

a Cum roſaceo] Hic locus etiam mutilus eſt in manuſcripto codice,& ſic reſtituendus,ὀδύνης μὲν οὔσης,σὺν ῥοδίνῳ· πυῤῥούλων δὲ.&c.

Cap. XVIII.

AVRICVLARIS collutio ad fœtores aurium & corruptiones, admodum probata . Colluito prius decocto ſidiorum & lentium vt prædictum eſt , deinde vtere ſubſcriptis. Aluminis [a]Mileſii libra. vna , chalcanthi, myrrhæ,aloes flauæ,crocomagmatis, ſingulorũ drach. octo. Trita cum vini dulcis myrtitis libris quatuor ſemis diluito . Alumen autem coquito cum vino dulci.& vbi concreuerit,reliquas ſpecies bene cum aceto tuſas & tritas admiſceto,& probè vnito , cúmque ſapa & aceto vtere.

a Mileſii] Græcè eſt μηλιείας. Aetius autem σχιστῆς legit.

Cap. XIX.

COLLVTIO auricularis ad aures purulentas & fœtidas,valde laudata. Fel vrſi auribus inſtillato. Quòd ſi verò aridum fuerit,cum aceto & ſapa [a]diluito . Summè etiam confert Ægyptia.

a Diluito]Manuſcriptus codex falſò ἐνόσας pro ἀνέσας legit.

Cap. XX.

AVRICVLARE epithema ad vehementes dolores & pus album,laudatum & mirabile. Amygdalarum amararum decorticatarum, piperis albi , medullæ fabæ Ægyptiæ,croci, myrrhæ,opii,thuris,caſtorei , ſingulorum drach. duas,omphacii,chalcãthi, ſing . drach. quatuor,aphronitri drach.quatuor. Trita ſubigito cum aceto cui incocta ſint ſidia,& reducito medicamentum ad glutinis craſſitudinem. Vſu exigente accipe ex medicamento:diluito cum vnguento aut oleo nardino,& inſtillato.

Cap. XXI.

AVRICVLARE epithema ad vermes aurium. Vermes in auribus natos aut extrinſecus incidentes ſi interimere cupis,amara & acria ſummatim vſurpato, veluti ſuccum foliorum capparis,aut cedriam aut vrinam hominis antiquam , ſingula cum melle cõmixta: aut ariſtolochiam tritam inſufflato,aut calaminthæ ſuccum infundito,aut elleborum album cum vino:aut decoctum [a]colocynthidis,aut centaurii,aut abſinthii,aut A polii,aut marrubii:aut elaterium cum aceto diluito. Cõfert etiã maluæ ſatiuæ ac ſylueſtris ſuccus , potiſſimùm vbi phlegmone laborant aures.Hæc ſunt valde laudata & mirifica.

a Colocynthidis]Codex Nicolai legit κολοκύνθης:Aetius verò κολοκυνθίδος.

Cap. XXII.

AVRICVLARIS collutio ad ſanguinis ex auribus eruptiones,ne ſanguis vertatur in grumos . Porri ſuccum cum aceto inſtillato auribus . hoc ſanguinem ſiſtit & grumos diſſoluit:aut malum Punicum in aceto B decoque & inſtilla : aut gallas in aceto coquito , & per colum traiice,atque admixto rubi ſucco inſtillato : aut polygoni ſuccum cum modico aceto mixtum inſtillato:aut acaciæ ſuccum,aut amurcam,aut præcipuè lyciũ cum aceto inſtillato.

Cap. XXIII.

AVRICVLARE epithema ad externa auditorii meatus mala,& ad inflammatas attritiones fibrarum auris puerorum, admodum laudatum. Oleum commu- C ne in æneo vaſe lychno calefactum crebrò illine,& ſanabis. Ad cõtuſas aures accipe myrrham,mannam,thus, terram nigram:cum aceto vnita & ad cerati conſiſtentiam reducta illine,& nequaquam ipſas irritato. Simile. Sulphur ignem non expertum, myrrham, thus,cũ pice liquida ſubacta , confecta vt ſplenium imponito. Similiter bituminis,aloes flauæ,thuris, cochlearum carnis,ſing.vnc.duas.Trita ſubigito cum aceto, & illine vt ceratum:aut paſtillis ad pudenda confectis illine . Item lumbricos cũ exigua terra vnde deſumpti ſunt , terito , & benè ſubactos illine. In quibus autẽ aures perfractæ D ſunt,[a]internam cauitatem quæ ad cartilaginẽ vergit, figulino luto impleto,ſinitóque areſieri: dein ſolanũ cũ abſinthii ſucco illinito.Quòd ſi verò fracturæ phlegmone ſucceſſerit,butyrũ recens & tepidum in meatum inſtillato:aut anſerinum adipem , aut gallinæ , aut ocimi ſuccum cum aliquo dictorum adipe.Extrinſecus autem circumline ceruſſam bene tritam cum ſolano, aut polygoni aut coriandri ſuccis: aut mali Punici dulcis ſidia in vino bene cocta & ſubacta illine,aut glaucium illine.Item huiuſmodi ſpecies parato , & reduc ad empla- E ſtri formam,imponito deſuper vt probatum admodũ: nempe ſandycis libram vnam,aquæ libram ſemis , olei communis libram vnam.Bene trita coquito quoad manus non inquinent,atque ſic bene confecto vtitor.

a Internam] Manuſcriptus codex ἔξωθεν legit pro ἔσωθεν.

DE PODAGRA LIBELLVS INCERTI autoris, è Græco ſermone in Latinum à Marco Muſuro verſus.

ILLVSTRI ET AMPLISSIMO VIRO, REVErendo Scaram. Triultio, antiſtiti Comenſi, referendarióque & aſſiſtenti pont. maximi digniſſimo M. Muſurus archiepiſcopus, S.

EN tibi antiſtes ampliſſime opuſculum de podagra, Megæræ Cocytique ſobole, ſi Luciano credimus, parente ſ teterrimæ illius peſtis comminiſcendæ. Cuius equidem in Latinum conuertendi munus aliquandiu procraſtinando detrectaui, quòd ſicut autor (quiſquis hæc ediderit) infans & elinguis erat, ut qui neſciret, ſiquid uel arte didiciſſet uel uſu compertũ habuiſſet, exprimere: ſic ego, cũ notũ erat quàm nihil gloriæ ſolerẽt interpretes è transferendis quæ non poſſent niteſcere, reportare, terguerſabar. Sed tandem nec præclaro uiro Iano Laſcari bene de nobis merito, qui tuæ præſul illuſtris ualetudini conſulens id mihi laboris iniunxerat, poteram flagitanti recuſare, nec tibi non gerere morem audebam: cui neque quantum debeam, neque quàm magnum ſim nomen, ignoro. Non me latet opera quam mihi (quæ tua fuit benignitas) nauaſti quo tempore ſummus & optimus Pontifex Leo X. ſpecioſis ac præclaris antiſtitum titulis me cõndecorauit. Perlege igitur qualecunque id libelli eſt quod amplitudini tuæ nuncupatim dedicamus: & perpende non chartarum numerũ, nec autoris uel excellentiam uel celebritatem, ſed animum interpretis, qui pro dignitate tua longè maiores ſubire labores, longéque maiora tibi præſtare officia paratus eſt. Peto à Deo opt. max. ſummíſque uotis expoſco, ſi preces eum innocentis & candidi cordis unquam exorarunt, ut hic noſter libellus protinus quàm fuerit perlectus abs te, eijciat ab artubus, neruis, ac medullis tuis omnem podagricam ſæuitiam & infeſtationes. Dignus enim es, non qui iacens in lecto crucieris & eiules, ſed cuius è bona ualetudine, ſapientiſſimo conſilio, rerum diuinarum & humanarum prudentia, tam uberes quàm conſuetos eccleſia Dei fructus percipiat ac deguſtet. Sit ſoſpes ac felix amplitudo V. cui me etiam atque etiam commendo.

Index eorum quæ hoc libello continentur.

Dignotio vnde oriatur morbus podagricus: continens etiam in ſe, quomodo fiant cõcoctiones hepatis, venarum, arteriarum, & cuiuslibet partis corporis: & quomodo excernantur, qualéſque ſint quæ ex ipſo reiiciuntur ſuperfluitates, & vnde exeant. Sect. I.

Quomodo excernantur ſtomachi ſuperfluitates per inteſtina. S. II.

Quomodo expurgentur quæ in hepate ſunt ſuperfluitates. S. III.

Quomodo illæ quæ in venis & arteriis. S. IIII.

Quomodo expurgentur quæ in aliis partibus ſunt ſuperfluitates. S. V.

Quomodo & quam ob cauſam articuli afficiantur à fluxione, & quomodo dolores fiant validiores. S. VI.

Quomodo dolores fiant diuturniores, & cruciatus vehementiores amotúque difficiliores, & immobilitates ac reſolutiones. S. VII.

Quomodo fiat eiuſmodi fluxio tum in cerebrum, tum in iecur & cor: & quòd indigeant & ſubitis & validis purgationibus. S. VIII.

Quomodo item domeſticum ac familiarem ſe reddat hic morbus, & à pronepotibus per ſeriem ſucceſſionis excipiatur: & quæ concilient & augeant huiuſmodi malum. S. IX.

Quòd robuſta ſint quædam membra, & quæ ex cruditatibus ſunt ſuperfluitates eiiciant, vehementioréſque concilient diuturnioréſque ac validiores cruciatus cæteris membris debilioribus. S. X.

Et quòd, ſi ſana ſint membra omnia nec ſuperfluitates admittat, ipſas ſuperfluitates reiiciant: quæ ſi paulatim colligantur, magnarum & validarum ægritudinum autores ſunt. S. XI.

Quæ ad præcauendum huiuſmodi morbum attineant, & quomodo fiat appetitus. S. XII.

Quæ in victus ratione facilia ſint, & quæ difficilia. S. XIII.

Quomodo etiam ea quæ concoquere nequit, quærat ſtomachus: & quomodo fiat appetit⁹, atque edamus & bibamus ſuauiter. S. XIIII.

Quòd ad omnia conferat euacuatio. S. XV.

De vomitu: & quòd ſit vtiliſſimus, multis demonſtratum rationibus. S. XVI.

Exemplum quòd ab alimento repleantur omnes corporis partes, & purgationibus exinaniantur. Quomodo item corpus ex nutrimento attrahat omnem ipſius humiditatem. S. XVII.

Quòd vomitus non ſolùm ad præſeruationem vtiliſſimus, ſed etiam in ipſo vigore ſæpenumero: & quòd per ipſum euacuantur vniuerſarũ corporis partium ſuperfluitates. S. XVIII.

Quantum profit vomitus. S. XIX.

Quæ comedi in vomitu debeant, & quomodo ipſe fieri. S. XX.

Alia ſecundum Hippocratem vomitus ratio. S. XXI.

Alia ratio Alexandri. S. XXII.

Quòd vtiliſſimus ſit vomitus, & à quibus admitti non debeat, ſed ea quæ per aluum fit euacuatio. S. XXIII.

Quòd, ſi vomitus non fiat, ea quæ per aluum fit purgatio conferat. Vbi eſt & compoſitio ex ſimplicibus granis purgatoria. Itẽ, Neglecto morbi præcauendi ſtudio & fluxione exorta, quid faciendum ſit. S. XXIIII.

Quòd in prima morbi infeſtatione pro cuiuslibet humoris fluxione fiat venæ ſectio. Itẽ, Quòd venas circumeat quilibet humor, quantitate magis quàm qualitate nocens. S. XXV.

Quòd corrupto ſanguine & fluxione apertè facta, noceant potius venæ ſectiones, propterea quòd humores laxent. Et quòd vinum non ſolùm lædat fluxione infeſtatos, ſed etiam cauſa fluxionis exiſtat. S. XXVI.

Quòd inedia lædat bilioſos, cruciatúſque adaugeat: eodem modo etiam humida admodum diæta humidiores, augens & ipſa fluxiones. S. XXVII.

Quòd, ſi fiat à ſolo ſanguine fluxio, idque exacto iudicio cognitum ſit, conferat venæ ſectio & ſimul euacuatio. S. XXVIII.

Quòd poſt cruciatus & ad ipſos cruciatus vtilis ſit purgatio. S. XXIX.

Quòd poſt purgationem bibere cõueniat ſerum lactis: & quo modo bibendum ſit. S. XXX.

Quòd iis qui ſic purgãtur, ebibenda ſimul ſit theriaca. S. XXXI.

Quòd ea quæ ex hermodactyli antidoto fit purgatio

proſit ad omnes qui fluxione laborant. Item, Compoſitio ipſius,& quantum dandum ſit. Item, Alia compoſitio catapotii. Item, Alia compoſitio granorum. S.xxxii.
Contra eos qui dicunt purgationes non bonas eſſe & vtiles,defenſio. Item, Quòd,ſi ſæpenumero noceant purgationes,medici iudicium in cauſa ſit cur noceant. S.xxxiii.
Quòd ſuperflua ſit euacuatio ſi exquiſita & tuta victus ſit ratio cuius culpa non vnquam fiat cruditas. S.xxxiiii.
De iis qui non accipiunt nec bibunt purgationes,quid faciendum ſit. S.xxxv.
Quòd,ſi vt ratio poſtulat, fiat purgatio ; conferant repulſiua ad eas quæ fluxione laborant, corporis partes. S.xxxvi.
Epithemata vtiliſſima experimento probata. Item, Aliud ex oleo roſaceo aceto diluto epithema. Itē, Confectio ceroti ad validiſſimos cruciatus, non iuuantibus aliis epithematis. S.xxxvii.
Quòd ſedatis cruciatibus fluxionis,abiecto hoc,imponendum ſit id quod per chylum vocatur. Item, quòd poſt hæc ad firmanda & corroboranda membra puniceum velum ſuperponendū ſit. S.xxxviii.
Grana præſeruatiua,quæ dicuntur Perſica: & quo modo conficienda ſint. S.xxxix.

DE PODAGRA LIBELLVS INCERTI autoris, Marco Muſuro interprete.

PRÆFATIO.

SCriptis mandare mihi præcepit optimus & ſanctiſſimus dominus noſter & rex quæ ad præcauendum podagræ morbum cōducunt, ſiue per certam victus rationē, ſiue per medicamenta & epithemata : itidem verò ſcribere quæ, poſtquam hic morbus inuaſit , remedia ei afferri poſſint,& quum incipit , & quum in ſtatu eſt , & quum in declinatione:nihil omittentem eorum quæ à me obſeruari potuerunt. Haud equidē me decebat , haud decebat inquam,tam audacem eſſe vt quicquam de hoc morbo traderem , quum & tot veteres excellentéſque medici exactè prolixéque de hoc tractauerint,& quum rex cui hæc à me ſcribenda ſunt, maiore ſit in his quoque rebus iudicio præditus quàm dici poſſit: ac reuera nihil à noſtri ſeculi medicis afferri queat(quantumcunque & multi & docti ſint)quod eius ingenio dignū iudicari debeat. Sed quum ille qui talis eſt , & mihi eam quæ huic ſcriptioni conueniat doctrinam nō ineſſe nouit,eam tamen aggredi imperauerit , quòd eius naturam quàm potueram diligentiſſimè obſeruaſſem,facere nullo modo potui,quin eius mandato parerem:præſertim quum tenerem quòd præſtantiſſimus omnium atque adeo dux noſter Hippocrates ait , Naturæ à naturis multùm differūt,& loca à locis : oportet autem medicum, vt communem omnium naturam , ita & propriam cuiuſque cognoſcere , necnon loci & temporis naturam:licet hoc difficile ſit. Et rurſus idem ſcribit, propter temporis velocitatem ſæpe video medicos nō tantùm ex vulgaribus,ſed ex præſtantiſſimis etiam, in errorem incidere. Et egregius ille Galenus impoſſibile eſſe tradit vt is medeatur alicui morbo qui propriam cuiuſque naturam cognitam non habuerit. Quandoquidem igitur hoc mihi imperauit ſanctiſſimus rex , è cuius medicis ſum vnus , ideóque naturam eius temperamentúmque noui , præſertim quū diu cum eo verſatus fuerim: pro ea quæ mihi eſt ſcientia, de hoc morbo (vt eius obediam mandato) tractare incipio. Primum igitur particulariter de cauſa talis morbi dicēdum eſt, &quo poſſit modo dignoſci:(qui enim optimè dignouit, is & medetur optimè)deinde & de cæteris.

ETſi natura rationis expers habetur,ea tamen facit quæ ratione non carent. Satis enim valet, Galeno teſte, omnibus animantibus peculiares quaſdam appetitiones ac propēſiones ingenerare,dum eorum ſanitati ac ſaluti peruigil excubans proſpicere contendit. Eapropter hominibus edentibus nutrimētúmque capientibus poſt cōcoctionem, quæ faciunt ad incolumitatem atque incrementum animalis,admittit:quæ verò ſunt inutilia ſuperfluáque, reiicit. Particularibus etiam iecinoris , arteriarum, venarū , & cuiuſuis membri digeſtionibus eandem operam nauat. Multis enim inſtrumentis quæ ipſa præparauit,varias indidit facultates quibus egererētur excrementa:ſic vt ab aliis trahi,ab aliis dimitti,à quibuſdam deduci,à nonnullis excerni poſſent.

2 Principio diſcernitur ſimul & dimittitur excrementum per inteſtina omnia, vſque ad eius cauitatem quod rectum appellant , cuius ad exitum muſculi protenduntur , qui arcent cohibent ac vetant quominus excrementa importunè præter tempus excernantur.

3 Excrementum hepatis bicolor eſt.partim enim aſſimilatur flori qui per ſumma vini apparet,partim fæci,vt Galenus ait:atque hoc à liene, illud à veſica viſceribus impoſita trahitur. factáq; in his colluuione, pars ſub initium gracilium inteſtinorum, pars in ipſum excernitur ventrem. Quod ad inteſtina deuenit floríſque vinacei ſpeciem gerit,flaua bilis eſt: quod verò delabitur in vētrem,atra bilis & acida vocari debet. Id à prouida natura factum idcirco Galenus opinatur,vt edacitatis appetitu venter irritaretur.

4 Quod verò in venis & arteriis coaleſcit excrementum,veluti ſerum eſt lactis conſpiſſati. Id ipſi renes expurgando demittunt ad veſicam, vbi paulatim fit collectio:muſculúſque trāſuerſalis obſtat, qui tam diligenter oſtiolum occludit, vt inde nihil effluat importunè.

5 Reliqua pars excrementorum in ſingulis membris efficitur à ſuo cuiuſque humore qui nutrit. Porrò tenuiſſimum excrementum, quod ſudorem & humectationem vocant,facilè excernitur. Sunt & alia excrementa quæ præ nimia ſubtilitate ſubterfugiunt obtutum, & vaporitia dicuntur.

6 Quum igitur articuli de quibus ſermo habetur,iugiter moueantur , ſi vis expurgandi diſcernendi atque dimittendi(de qua ſuprà loquuti ſumus) ita valida eſt vt quæ inutilia ſunt & craſſa,reiiciat, vtiliora verò tenuioráque retentet, corpus vtique cum omnibus ſuis membris valet : ſin verò craſſa & inutilia longè copioſius redundent quàm vt ab organicis facultatibus(quibus natura bonæ tam valetudini quàm habitudini corporis conſulens, purgandi diſcernēdique delegauit officium)expelli poſſint,tunc excrementa prædominantur. quorum colluuie ſtagnante putrefactáque à calore , ſanguine quoque corrupto per bilem ac pituitam, (omnis enim humor putrefactus bileſcit) morbus cui ſanctum ac venerabile podagræ nomen inditum eſt, generatur. Abundantia nanque bilis ac pituitæ huiuſmodi gigni morbū,Hippocrates autor eſt: quanquam reliqui ferè omnes cuilibet humori imputēt: ſed ſenex ille breuitati ſtudens ita loquutus eſt , In illis enim & humiditas eſt & ſiccitas & caliditas & frigiditas. Porrò facta corruptione,ſicuti dictum eſt , excrementa vires adepta,dum à calore mouentur ac defluunt,quacūque fuſa fuerint,ibi morbum efficiūt. Quum enim venæ repleantur atque ob id laxentur , cruciatus ac dolores efficiunt cum in aliis membris,tum verò in iis quæ

tam dirum diluuium inuaſit. Porrò membrum quod affligitur,morbo nomen imponit. Tormẽtum enim coxendicis,iſchiadem:pedum,podagram: articulorum,arthritin:dentium,odontagram nominauit. Nam(vt ſapientiſſimus Hippocrates aſſerit) nomina, morborum germina ſunt.

7 Quanto autem venæ tenuiores,nerui crebriores, oſſa ſunt multipliciora quò rheuma defluit , tanto tetriores infligit cruciatus ac pertinacius obmanet,atque adeo difficilius amouetur. Nam perturbatis & obturatis meatibus , immobiles prorſus homines aut paralyticos reddit.

8 Non ſolùm autem manus, pedes,& articulos omnes huiuſmodi fluxiones infeſtant , verùmetiam in ipſum caput,in ipſum iecur , in ipſum quandoque cor faciunt impreſſionem:quas, quia deterrimæ ſunt, perquam difficulter amoliri queas : ſæpe etiam ſi à copia multorum excrementorum originem habeant, morti cauſam præſtant,niſi citò validéque purgentur. In hæc enim membra rheumatiſmus non ſine impetu graſſatur. Cæterùm morbus hic ſiue pedes, ſiue coxendicẽ, ſiue manus malè habeat, tametſi difficillimè poteſt amoueri,lethalis tamen non eſt. Nam è nimia conſuetudine qua rheumata hæc deſtillare ſolent,in habitũ cõuerſa,fit vt neque ingens neque copioſa repletio coaleſcat,excremẽtis ad articulos huic obnoxios læſioni deſcendere conſuefactis.

9 Porrò morbus hic vſqueadeo ſe domeſticum ac familiarem reddit,vt ſi ſcriptis veterum habenda fides eſt,factus hæreditarius per ſeriem ſucceſſionis à pronepotibus excipiatur,niſi tuta ſobriáque victus ratio, crebræque ſimul & accommodæ purgationes remedium afferant. Nam initio quum primùm generatur , nullis à maioribus legatus , ex edacitate deprauatáque nutritione contrahitur. Ergo generat eum non concoctorum etiam eſculentorum aſſidua coaceruatio & ingluuies immodica,prætérque conſuetudinem tam laſſitudo quàm quies,cõſuetarum euacuationum & exercitationum cohibitio , effrenatæ denique veneris libido. Nam venereæ voluptates, præſertim quæ cum vehementi concuſſu peraguntur,rigorem corporum neruoſorum diſſoluunt. Mala quoque digeſtio,quam cruditati quàm cõcoctioni viciniorem eſſe conſtat, plurimùm lædit.

10 Quoniam verò humiditas è cruditate manans,eſt inutilis,quum malè concocta ſit,&,ſi quale conſideres, impura:ſin verò quantum,nimia ſuperfluáque,& venulæ omnes eam excipiunt à craſſis venis ſecundum Hippocratem, vt nutrimentum omnibus corporis partib⁹ ipsíſque neruis & oſſibus de more ſubminiſtretur:ideo ſi partes corporis valentibus ſint viribus,de quibus dictum eſt , nutrimentum hoc accipiunt ſemotis excrementis defæcatum: ſin verò virtus excernendi debilitata corruptáque eſt,excrementa vi cõmouentur ac ſubtili fluento deſtillant,& quocunque fecerint impetum, illic morbi de quo agimus,firmant afflictionem . Quapropter quo membra ſunt imbecilliora , eo vehementiore fluxu in ea deſtillatur , vnde acerba diuturnáque cruciatuum calamitas incumbit : quandoquidem validæ corporis partes,quæ ſuis fretæ viribus læſioni non ſuccubuerunt,excrementa eiiciunt procul à ſe,& imbecillioribus impingunt.

11 Quòd ſi(vt mihi quidem videtur) omnium corporis partium organica virtus qua ſecernuntur excrementa,ſic pollet vt recipiat quidem humiditatem è cruditate,cui repletio dedit ortum,ſcaturientem, reiiciat autem ſiquid ſuperflui ſit: fit vt articuli reliquæque corporis partes valeant quidem, ſed torpore quodam elanguere videantur. Atque huiuſmodi excremẽta,tametſi rheuma non faciunt , obſtante prohibentéque virtute ſecernendi, paulatim tamẽ in vnum vbertim collecta, non parui morbi cauſam præbent : dicente Hippocrate, Excrementa collecta paulatim, ſic vt multi temporis ſpatio facta redundantia ſit, valetudinem aduerſam inuexerunt. Homo autem quidquid eum fortefortuna tunc feciſſe contigerit, id culpat quaſi mali cauſam: quum tamen vera cauſa vetuſtior ſit.

12 Diximus quæ ad præcauẽdum huiuſmodi morbum attinere videbantur. Atque eadem vt facilè veréque dicuntur, ſic ægrè difficultérque ſeruantur. Quoniam enim contrariorum contraria remedia ſunt , cauendæ ſunt aſſiduæ atque aliæ ſuper alias coaceruatæ cruditates. quod fiet ſi vel edas vel bibas quibus ſtomachus ſufficiat concoquendis. Illud enim Hippocratis oraculum verum eſt, Si modica comedat modicáque bibat homo,in nullum incidit morbum. Atque,vt breui veróque ſermone complectar quod ſentio, ſi comeſt & bibit homo quæ ſatis ſint ad concoquendum,& quæ ita naturæ ſuæ conueniant vt ab ea facilè digeri queat, nullam cruditatis ſubibit læſionem.

13 Reliquas etiam huius morbi cauſas , de quibus ſigillatim diſſeruimus, quilibet facilè cauere poteſt: præſertim quum longè leuiores ſint,vtpote minus neceſſariæ homini quàm vel cibus vel potus ſit : qui vterque maximè neceſſarius eſt, quum ſine alterutro viuere nequeamus. Nam in moderato cibi ac potus vſu vita hominis cõſiſtit. Reliquæ itaque cauſæ morbi,qualia ſunt venerea,ſi tollantur , non propterea perniciem afferunt : & ob id facilius eſt eas compeſcere quàm cibi potúſque nimietatem. Hippocrates etiam eſculẽta poculentáque, laſſitudines, ſomnos, venerem modicam, commemorans , in his percenſendis rationem ordinis habuit. Primùm enim eſculenta poculentáque,tanquàm maximè neceſſaria,poſuit:deinde reliquorum fecit mentionem.

14 Sanè diæta ſecundum rationẽ vti difficillimum eſt in omnibus ferè mortalibus. Nam etſi ſtomachus à natura,hac veluti prærogatiua donatus eſt vt alimenta reliquis membris diſtribuat : quia tamen ipſi auiditas edendi inſita eſt,ſæpe etiam quæ nequit cõcoquere,donec diſtendatur,aſſumit. Expetit enim natura quibus indiget. Indiget autem vt corporis pars quæ vacua eſt & egena,impleatur & adæquetur:quæ verba Hippocratis ſunt. Eapropter (inquit) id libenter edimus ac bibimus,cuius appetitu moueamur. Quoniã igitur ſtomachus plus expetit quàm digerere poſſit, idcirco crebræ atque aliæ ſuper alias cruditates ſubſequuntur:quæ malorum cauſæ ſunt. nam hinc ſaturitates ſeu repletiones atque huiuſcemodi nocumenta naſcuntur.quibus quũ occurrendum ſit,de hac ipſa re diſſeremus , ducibus ſapientiſſimis medendi artificibus , quorum teſtimoniis innitemur.

15 Dico igitur euacuatione hæc omnia indigere. Nam quæ repletio parit , vt ait Hippocrates, euacuatio ſanat: quæ etiam & priuſquam oriatur, inhibet, &,ſi iã orta ſit,tollit.Omnium autẽ quæ purgant, tutiſſimum atque ab omni periculo maximè liberum,vomitũ arbitramur. Nam alia purgandi genera pro facultate cognitionéque medentium eſt quidem vt iuuent, ſi rectè dignoſcantur: eſt etiam vt detrimento ſint, ſi malè dignoſcatur humor qui peccat & offendit. quia ſi,qualia oportet purgari,purgentur, confert,& bene ferunt: ſin verò non, contrarium. Nam quum ſtomachus ſit fons omnium,quúmque ex illo ſumatur initium & ortus alimoniæ atque repletionis, natura comparatũ eſt vt omnes humores ex eodem naſcãtur : vnde ſi ipſe repleatur,reliqua etiam membra corporis ex illo replentur:contrà,ſi ille ſit vacuus,inaniuntur vſque ad omnimodam exinanitionem. Ipſe enim eſt tam alimoniæ quàm vtilium & inutilium humorum autor.

16 Et quoniam commune præceptum eſt vt contrarium nocumento remedium afferamus , ideo cæteris purgandi generibus vomitum cenſeo præferẽdum. Vomitus enim ſtomachum & reliquas corporis partes non ſolùm à cibo quem exceperint , verùmetiam ab ipſis humoribus euacuat & purgat.

17 Quemadmodum enim fonte qui cuncta irrigando viuificet & alat,per mediam prati cauitatem ſcaturiente,arbores,frutices,herbæ, ſi modicè próque captu ſuo,quatenus nutriantur,humorem attrahant, rectè ſe

habẽt: ſin verò in multo ſeſe ingurgitauerint fluido, & repletione redundarint, vigorem quo pollebant, incolumem non ſeruant vitio humiditatis obruentis: quòd ſi idem humor ſuperfluus à ſtirpibus recedat, in ipſam denuo cauitatẽ deueniat neceſſe eſt, vt fons viciſſim recipiat quod largitus eſt: ſic & venter quum in omnibus corporis partibus fontis inſtar habeat, idem facit. Facta enim in ſe repletione, quũ corporis partes conſuetum nutrimentum non percipiant, diſtenditur: ſed ſi euacuetur, illæ quoque rurſus exinaniri ſolent, iuxta doctum Hippocratem qui dicit, Quum in ventrem eſculenta poculentáque ceciderint, corpus à vẽtre fruitionem alimenti percipit, & vnà cum fonticulis impletur: quum verò venter euacuatur, humor illi rurſus ab iis quæ acceperant, redditur. Item, Venter corpori, quũ plenus eſt, fons veluti quidam eſt: exinanitus autẽ depaſcitur membra corporis, quæ propterea macerantur ac tabeſcunt. Item, Quũ comederit aut biberit homo, corpus trahit ad ſe de ventre prædicti ſemper aliquid humoris, pérque venas à ventre fonticuli deriuantur: ſic vt ſimilis humor ſimilem attrahat & corpori diſtribuat: ſicut in plantis ſimilis humor ſimilem è terra trahit.

18 Ob hæc igitur, & vt præcaueamus atque eiiciamus excrementa vel in ipſo rheumatis ſæpe vigore, vomitus vtiliſſimus eſt. Nam quũ facultas quæ purgandis excrementis prouidet (vt dictum eſt) ſit multiplex, atque alia in ventre, alia in hepate arteriis ac venis, alia ſit in vno quoque membro: quumque debilitatis mẽbris maiorem excrementorum fieri copiam neceſſe ſit, ſtomachúſque omnium additamentorũ autor habeatur: idcirco perquam conducibile reor huiuſcemodi omnium euacuationem è ſtomacho ſic affecto per vomitum eſſe faciendam.

19 Porrò vomitus, teſte Galeno, multa iuuamenta præſtat: pituitam euacuat, alleuiat caput, lædique vetat eos qui ſolito auidius vel temulẽtia vel edacitate gulæ indulſerunt. Eadem vomitus purgatio nimiam reprimit corpulentiæ molem, nimiúmque extenuatis auxilio eſt. Omnibus præterea rheumaticis affectionibus medetur. Renum denique exulcerationem ac veſicæ reliquorúmque membrorum, tum malos corporis habitus & articulares læſiones ſanare cõſueuit. Porrò vomitum ita prouocare oportet.

20 Principiò veſcendum eſt vario multiplicíque cibo, exceptis acerbis & ſiccis. ſint autem huiuſmodi cibaria aliquanto dulciora. Ante omnia ne deſit raphanus, néue ſalſamentum vetus, (hæc enim neceſſaria potiſſimùm habentur) modicum cepæ, porrum, eruca, origanum, carnes adipales: quibus mandendo conterendis immorari non oportet, amygdalæ præterea melle imbutæ. E triplici genere vini bibendum, eligendúmque quod ſit dulcius. Quum autem ederis biberíſque pro viribus, moram trium horarum interpones. Pòſt aqua tepida cum melle epota non pauca, per iniectionem digiti vel pennæ vomitabis, cũ oleo irino vel Cyprino. Iterum aqua tepida hauſta, tantiſper vomitum eructabis donec ipſa tepida aqua ſola exierit. Quum verò ſatis abundéque euomueris, os vino vetere ablues pro munimento ſalubritatéque dentium. Ambulabis etiam per aprica loca, deinde quieſces. Noctu verò panem cum vino diluto cœnatus, ſomnum capies: poſtri die ſobriè comedes, atque à nimiũ frigidis abſtinebis.

21 Autore autem Hippocrate hyberna tempeſtate plurimum eſt euomendum: ſic vt primùm plurima calida lotus, temperatum delibes: poſtea variis ſimul cibis fruendum. nec poſt cibum aut mox à cibo bibendum, ſed per tantum temporis ſpatium bibendi cupiditas continenda eſt quantũ decem ſtadiis percurrendis ſatis ſit. Tum triplex vinum, auſterum, dulce, acutum eſt bibendum: primùm meracius, ſed ſenſim atq; multi temporis interiecto ſpatio: deinde dilutius & copioſius. Quicunque autem (inquit) bis in menſe vomere ſolitus eſt, ei melius erit duabus deinceps diebus vtrunque vomitũ eiectare, quàm decimoquinto quoque die. Iſti autem contrarium prorſus iactitãt. At qui cibariis per vomitum eiiciendis idonei non ſunt, vel quibuſcunque aluus non eſt permeabilis, his omnibus vtile eſt ſæpius in die variis eſculẽtis & obſoniis omni coquorũ arte concinnatis vti, vináque duorum atque trium generũ bibere & ita vomere. Verba ipſius ſunt etiam hæc, Quicunque autem vir eſt cõſiderans, quàm plurimi facienda ſit mortalibus ſanitas, adhibita ſua ipſius æſtimatione, in ipſis ægrotationibus debet capere iuuamentum.

22 Alexander autem ait, Si tibi collibeat euacuare per vomitum humores qui offendunt, parce medicamentis aliis vti ſi vomitus ciere poſſis. Facilè autem ſupernatabit & ſuperiora petet quod ſuperuacuum eſt, ſi temperato identidem & abundè vteris. Mulſum enim etſi vomitum prouocat, in huiuſmodi tamen valetudine fugiendum eſt. quandam enim malam temperaturam corpori aduehit. melius igitur ages rem ſi temperato ſolũ vteris. Quòd ſi inter cætera vitellis ouorum aut ſucco ptiſanes nutris ægrotum priuſquam tribuas temperatum, & modicum interpones moræ, facilè vomitum elicies.

23 Atq; hic ſanè vomitus vt minimè moleſtus eſt, ita plurimùm prodeſt. Hoc itaq; pacto procedendum eſt ſi ægrotus ad vomitum aptus idoneúſque ſit: ſin verò ad vomendum ſit contumax, neque cogendus neque nimiùm lancinandus eſt ſtomachus, ne appetitus prorſus euertatur. Præſtat igitur in talibus, materiam in aluum conuertere. Nam ægrotus humecta & temperata ſi fuerit vſus alimonia, facilè poterit purgantibus materiam obtemperare: quo tempore ſtomachus obiter corroborandus eſt. Porrò plurima ſunt quæ vomitus parit bona ferè omnibus qui vel obnoxii ſunt huiuſcemodi morbo, vel iam eum patiuntur.

24 Eſt & alius præcauendi modus, purgatio per aluum. quæ ſi fieri poſſit ſingulis menſibus, ſimplex & modica fiat. porrò compoſitio eius ita ſe habet, Aloes portionem vnam, hermodactyli partem ſemiſſem, dulcis aneti vel cinamoni (vt moderetur nocumento quo ſolet ſtomachum hermodactylus afficere) portionem ſemiſſem, ſcamoniæ optimæ portionem ſemiſſem: fiãt grana hæc, & dentur pro viribus & natura eius cui dantur pro quantitate materiæ, próque tempeſtate anni. Quoniam autẽ diximus præcauendi morbi cauſa modico cibo modicóq; potu vti oportere, & omnino bonæ ciborum digeſtioni eſſe cõſulendum: facilè autem non eſt ad vnguem diætæ rationem obſeruare, vnde etiam ſæpe vomitibus ac purgatione opus eſt, hominéſq; bona freti valetudine, quæ ſuprà dicta ſunt à nobis negligunt, vnde rheumatiſmus ingruit: ide● dicendum eſt quid facto opus ſit quũ iam morbus incumbere cœpit.

25 In ipſa prima morbi, hoc eſt deſtillationis, infeſtatione, phlebotomia facienda eſt: &, ſi in dextrum pedem rheuma fluxerit, dextri: ſin in ſiniſtrum, ſiniſtri cubiti renalem incide venam: idque quauis hora facere potes. Quòd ſi ſtomachus continet adhuc cibũ quem nondum concoquere potuerit, vomitione opus eſt, vt ne venæ ſectio omnimodam inuehat cruditatem. hoc remedio deſtillatio reprimetur. Quòd ſi duobus aut tribus diebus interiectis, alter quoque pes infeſtari cœperit, tunc & primum rheumatis impetum eodem præſidio cõpeſces. Nam in primo morbi tentamento venarum ſanguis deprauari penitus nõ potuit. ideo qualiſcunque ſit humor qui moleſtat & autor eſt morbi, phlebotomia eiiciẽdus eſt. circuit enim venas & quantitate potius quàm qualitate nocet.

26 Corrupto autem prorſus ſanguine, factóque iam apertè rheumatiſmo, venarum inciſiones nocumento potius quàm præſidio ſunt. laxant enim humores magis in partibus ad quas rheuma defluxerit. Quocirca victus extenuandus eſt ex intubis, vua, puniċis, cucurbita, olerib⁹ quæcunque pro anni tempeſtate reperiun

tur. Quòd ſi febris appareat, ptiſanæ quoq; ſuccus con
gruit: ſin verò æger febre vacat, piſciculis quoque veſci
poteſt, excepto vino. Vinum enim non modò rheuma
patientibus plurimùm officit, verumetiã ipſum in cau
ſa eſt cur rheuma coaleſcat. Itaque priſcorum ſenten-
tia eſt, eos qui tam tetro conflictantur morbo, abſte-
mios (ſi fieri poſſit) per totũ vitæ ſpatiũ eſſe oportere.

26 Nec minus inedia vitanda eſt: quippe quæ bi-
lioſos vehementer infeſtat, & tum acriorem reddit bi-
lem, tum cruciatus acerbiores infligit. Sed ne hume-
cto quidem nimis victu vtendum eſt. Nam humecta-
tio quum humores putrefaciat, rheumata nimis intẽ-
dit. Omnino vena ſecari non debet poſtquam ſe rheu-
ma manifeſtauit, niſi fortè neceſſitas vrgeat poſt
morbi declinationem.

28 Cæterùm ſi à ſolo ſanguine rheuma expreſſè o-
riatur, idque euidentibus comprehendatur indiciis,
tunc tutò venam incidere potes.

29 Facienda ſubinde purgatio eſt, nõ ſolùm vigen
te verumetiam declinante morbo, vt humor abũdãs
euacuetur. Cuius rei morbis vtilitas experimento com
perta eſt, autoritate etiam Hippocratis ſuffragante:
qui, vbi dolor excruciat, medicamentum cenſet deor-
ſum adhibendum.

30 Debet autem cui hæc non diſplicent, ita face-
re: Bibat de lacte bubulo ſerum, quod hoc pacto cõcin
nandum eſt. nam vbi ſeparatum à lacte fuerit, bis at-
que ter feruefacito, atque vt maximè ſereſcat, modicũ
aceti inſtillandum eſt: & quum inieceris ſalis læuigati
circiter duas vncias vel plus eo, pro qualibet doſi, præ-
be ſerum ægro bibendũ quamplurimum poſſit: & quũ
purgatio quæ ex illo ciebitur completa fuerit, iterum
præbe. poſtquam verò ſtomachus à purgatione liber
erit, tertiò præbe ſimiliter. vbi verò purgatio prorſus
expleta fuerit, (citò enim exploditur) tunc alimenta ſo
lidiora dentur, piſcium aut auium.

31 Debent autem qui ſic purgantur, ſemel theria-
cam ebibere, id eſt ſeptẽ grana: quippe quæ non ſolùm
damna rependit imbecillitatis quã purgatio fecit, ve-
rumetiam ad ipſum morbum iuuat.

32 Eſt autem purgationis concinnatio quàm nos
experimento cognouimus quouis humore peccãte da
ri ſolitam, quæ per hermodactylum fit, & componitur
pro viribus ægroti, próque rheumatis motu & impetu
& pro humoris copia: multúmque iuuat quicũque hu
mor deſtillarit: id quod exactiſſimo compertum habe-
mus experimento. Præparatũ autem hoc antidotum
oportet duobus antè mẽſibus, vel ad minus vno, vt re-
rum componentium vis ac natura coaleſcat atque (vt
ita dixerim) concorporetur. Compoſitio autem eſt hu
iuſmodi: Hermodactyli vnciã vnam, cumini, pyrethri,
ariſtolochiæ, agarici, laueris ſiue ſii, ſcrupl. vi: alypiadis
tantundem: maſtiches ſcrupl. ii, gentianæ, gallæ, ſcru-
pulos ii, muſchi ſcrupulos . tota doſis ſcrup. iiii, cũ
mulſo & ſcamonia, pro intentione euacuationis. Eſt au
tem hæc optima euacuationum omniũ quæ ad rheu-
mata dantur. Quòd ſi fortè rheuma ortum habeat à
bili mera, nec deſit febris latitans, dabis hoc: Hermoda
ctyli vnciam vnam, dulcis aneti hexag. iii, de flore ci-
namomi hexag. ii, ſenæ hexag. iiii, mannæ vnciam v-
nam. Contundens bene xeria ac madefaciens, deinde
parum feruefaciens cum ſcamonia, prout æger vult ac
tolerat, da bibendum. Aliud. Hermodactyli hexag. v-
num, aloes hexag. dimidium, maſtiches hexag. iii, cro-
ci grana iii, ex flore cinamomi hexag. iiii, & lacrymu-
læ. Facies grana, & pro tolerantia ipſius ægroti dabis.

33 Sunt qui dicant purgationes aduerſus huiuſmo
di morbos nihil prodeſſe: ſed hi medicæ artis ſtudiorũ
rudes ſunt. Siquis itaque (vt verbis Hippocratis vtar)
optimè callens quæ multa & præclara in medicina in-
uenta ſunt per longam ætatem, quærit etiam alia, rectè
opinatur. Fieri nanque poteſt vt multa alia inuenian
tur. Qui verò his repudiatis ac reprobatis, alia via a-
A liáque norma conatur res quærere, & ſeſe aliquid inue-
niſſe gloriatur, falſus eſt & fallitur. Id enim fieri ne-
quit. Si igitur quæ dicta ſunt optimè noſcitãs, reliqua
perueſtigat, non perperam facit: ſin verò ex propria li-
bidine inſcitiáque, atque adeo malignitate procedit,
malè non verè loquitur. Quid ni? Quum enim medici-
næ lex ac regula ſit, appoſitio diminutióq;, quũque hu
iuſcemodi morbos humorũ appoſitio pariat, proculdu
bio purgatio ſubtiliſque victus ratio iuuat. Quòd ſi pur
gatio iuxta tuam rationem nocet, ne morbũ quidem
B hunc additio generabit. Quum igitur cõtraria contra-
riis medeantur, iuuabunt ingurgitationes eſculento-
rum, temulentia, creber meri hauſtus, & diſtentus ci-
bi copia venter, reliqua denique quæ appoſitionibus
cauſam præbent. quæ quidem eſſe abſurdiſſima faten-
tur omnes. Patet enim quàm hæc ad rationẽ bonæ va-
letudinis rectè non habeant. Dices, Atqui ſæpenume
ro purgationes officiunt. reſpondeo, Non purgationi-
bus id nocumenti expenſum referri oportere, ſed me-
dici iudicium culpandũ eſſe, quòd diſcernere neſciuit
C & eiicere humorem qui deſtillationis autor erat. Sic e-
nim fit vt purgatio noceat, nedum iuuet.

34 Porrò ſuperflua eſt euacuatio vbi tam exacta ra
tio victus obſeruatur vt ne cruditas appoſitióue ſubo-
riatur: atque id quidem præcauet morbũ. ſin verò diæ-
tam neglex imus, fiat euacuatio per vomitum & ven-
trem, præcauendi cauſa, ſicuti dictum eſt. Quòd ſi ne-
que id cautum fuerit, neque poſtquam inuaſit morb⁹,
vel competenti purgatione vel diæta conuenienti hu-
mor qui offendit eiicietur: medici partes ſunt vt te-
D tros ac diuturnos cruciatus, vt vigilias inſomniáſue, vt
intortiones claudicationéſque pedum obnuntiet: præ-
ſertim ſi magna craſſáque deſtillationis copia ſit, reci-
procæque morbi iterationes atque mouendi difficulta
tes ægrum proſternant.

35 Si qui verò euacuationes detrectant (nam ſcio
nonnullos in hac re nimis eſſe formidoloſos, natura
ſæpe repugnante) agendum erit clyſteribus modicè cã
lidis & epomphaliis, quæ quia vmbilico impoſita mo
uent aluum, tale nomen ſortita ſunt. Illa quoque ſedi
E impoſita euacuãt: Succus mali terræ, elaterium. ſunt &
alia quæ cient aluum. Vtendum etiam eſt vnctionib⁹
diſcuſſoriis, modiciſque frictionibus, & reliquis quæ à
mẽbris malo humore oppreſſis euacuare poſſint quod
ſuperfluum eſt: repulſiua verò fugienda ſunt.

36 Quòd ſi euacuatio fiat prout ratio poſtulat, po-
teris audacter quæ repellunt, membris cruciatum ſen-
tientibus imponere: cuiuſmodi ſunt veſſicaria, portula
ca, ſemperuiuum, hyoſcyamum, intubus, papaueris fo
lia, roſæ recentes, micæ hordeaceæ aqua madentes: ipſa
F quoque aqua ſi frigida imponatur cum linteo, iuuat.

37 Ante purgationem, ſæpe etiam poſt purgatio-
nem, cruciatum qui non immodicè affligat vel braſſi-
ca, quam minutatim contriueris, impoſita lenit: vel a-
pii folia, vel vtrunque: præſertim ſi cum pane aqua de-
libuto & ouorum vitellis, & oleo roſaceo atque aceto
modico imponantur. Cæterùm initio cruciatuũ, expe-
rimento cognouimus ante purgationem verbaſci fo-
lia mirificè iuuare, quæ contuſa ollæque recenti inie-
G cta ac bene adoperta, prunis accenſis ſuperpone, cre-
bróque ollam moue donec animaduerteris multũ iam
ea ferueſcere: deinde linteo appoſita ſuperpone ſic vt
partes etiam incolumes, ſed vicinæ dolentibus, vndiq;
tangantur: ſuperpone autem calida quoad æger ſuffer-
re queat, nec remoue quandiu feruor durat: qui vbi re-
frixerit, ſuperpone aliud, deinde aliud. poſtremò vbi
térque quatérque mutaueris, colligato. quòd ſi rectè ac
diligenter officium præſtiteris, inuenies inde reme-
H dium dictu mirabile. Magis porrò iuuat quũ humor
in pollicẽ defluxerit, quàm quũ in alios quoq; digitos.
Eſt aliud quoque remedium quod iis qui vehementer
excarnificantur adhibetur: cuius nos vtilitatem expe-
rimento compertam habemus. Recipe olei partes

duas roſacei, aceti albidi partẽ vnã: & feruefacito, atq; his dolentẽ locum calfacito quoad calor ſufferri queat. Nam acetum diſcuſſoriam vim habet, & meatus reddit rariores: roſaceum verò oleum, intima quum penetret, diſcutit ac lenit. Quin & cucurbitæ viridis ramenta impoſita, optimè iuuant. Quòd ſi dolor vehementius torquet quàm vt vel his mitigetur, vel ab ægro toleretur, impone ceratum, quod concinnatur in hunc modum, Recipe ceræ vnciam vnã, croci hexag. vnũ, opii hexag. IIII, roſacei olei quod ſufficit. Opium & crocus lacte bubulo madeſcat: deinde conteratur bene atque vniatur cum cera & oleo, fiátque ceratum: quod extendes ſuper telam, & ita impones partibus afflictis vt illæſæ quoque pertingantur.

38 Pòſt vbi fluxio ceſſau erit, impone quod per chylum vocatur: deinde ſi cruciatus exuperet & declinatio ſit, impone quod per crocum appellatur. Iuuat enim hoc optimè, quod nobis compertũ eſt. Et quum rheumatiſmus ſublatus omnino fuerit, velum ſuperponito puniceum, quod firmet atque corroboret mẽbra quæ malus humor infeſtarit.

39 Longa nos experientia docuit, grana etiam quæ Perſica dicuntur, præcauentibus id morbi multũ prodeſſe ſi quarto quoque die bina ebibantur. Euacuant enim omnem humorem qui per eos dies adiiciatur, ſtomachúmque quo ad eius fieri poteſt, à cruditatibus defendunt. Caryophylli, floriſque cinamomi, ana hexag. I, maſtiches, aſari, ana hexag. I ac ſemis, ſtachyos hexag. II, ligneæ caſiæ dimidium, de fructu ac ligno balſami, ana hexag. dimidium, de ligno aloes tantundem. ſandales hexag. I, muſchi grana VI, aloes hexag. VI, vini maluatici quantum humectando ſit ſatis.

Hæc ſunt quæ mihi dicenda videbantur artem ac iudicium ſequenti virorum harum rerum ſcientiſſimorum. Quicunque autem duce ſuperno diuinóque auxilio quæ dicta ſunt, rectè obſeruarit & ad vnguem, is non multo pòſt voti compos erit, magnámque ex hoc volumine, diis bene iuuantibus, conſequetur vtilitatẽ.

Romæ, Calendis Aprilis, M. D. XVII. Leone X. pont.

AVRELII CORNELII CELSI

de re medica libri octo, operis ab eo ſcri-
pti de artibus, pars ſexta.

AVRELII CORNELII CELSI DE RE MEDICA

Liber I,

PRAEFATIO.

VT alimenta ſanis corporibus agricultura,
ſic ſanitatem ægris medicina promittit.
Hæc quidem nuſquam non eſt:(ſiquidem
etiã imperitiſſimæ gentes herbas, aliáque
prompta in auxilium vulnerum morbo-
rúmque nouerunt) verũtamen apud Græ-
cos aliquanto magis quàm in cæteris nationibus exculta
eſt. Ac ne apud hos quidem à prima origine, ſed paucis
ante nos ſeculis: vtpote quũ vetuſtiſſimus author Æſcu-
lapius celebretur. Qui quoniam adhuc rudẽ & vulgarem
hanc ſcientiam paulo ſubtilius excoluit, in deorum nu-
merum receptus eſt. Huius deinde duo filii Podalirius &
Machaon bello Troiano ducem Agamemnonẽ ſequuti,
non mediocrem opem commilitonibus ſuis attulerunt.
Quos tamen Homerus non in peſtilentia, neque in va-
riis generibus morborũ aliquid attuliſſe auxilii, ſed vul-
neribus tantũmodo ferro & medicamentis mederi ſoli-
tos eſſe, propoſuit. Ex quo apparet has partes medicinæ
ſolas ab his eſſe tentatas, eáſque eſſe vetuſtiſſimas. Eodém
que authore diſci poteſt, morbos tum ad iram deorum
immortalium relatos eſſe, & ab iiſdem opem poſci ſoli-
tam. Veríque ſimile eſt, inter nõnulla auxilia aduerſæ va-
letudinis, plerunque tamen eam bonam cõtigiſſe, ob bo-
nos mores, quos neque deſidia neque luxuria vitiarãt. ſi-
quidẽ hæc duo, corpora priꝰ in Græcia, deinde apud nos
afflixerunt. Ideóque multiplex iſta medicina, neque olim
apud Græcos, neq; apud alias gẽtes neceſſaria, vix aliquos
ex bonis ad ſenectutis principia perducit. Ergo etiã poſt
eos de quibꝰ retuli, nonnulli clari viri medicinã exercue-
runt, donec maiore ſtudio literarũ diſciplina agitari cœ-
pit: quæ vt animo præcipuè omnium neceſſaria, ſic cor-
pori inimica eſt. Primóque medendi ſcientia, ſapientiæ
pars habebatur, vt & morborum curatio & rerũ naturæ
contemplatio, ſub iiſdem authoribus nata ſit: ſcilicet iis
hanc maximè requirentibus qui corporum ſuorũ robo-
ra, inquieta cogitatione, nocturnáque vigilia minuerant.
Ideóque multos ex ſapientiæ profeſſoribus peritos eius
fuiſſe accepimus: clariſſimos verò ex iis Pythagoram, &
Empedoclem, & Democritũ. Huius autem (vt quidã cre-
diderũt) diſcipulus Hippocrates Cous, primus quidem ex
omnibus memoria dignis, ab ſtudio ſapientiæ diſcipli-
nam hanc ſeparauit, vir & arte & facundia inſignis. Poſt
quem Diocles Caryſtius, deinde Praxagoras, & Chryſip-
pus, tum Herophilus & Eraſiſtratus ſic artem hãc exercue-
rũt vt etiam in diuerſas curãdi vias proceſſerint. Iiſdém-
que tẽporibus in tres partes medicina diducta eſt, vt vna
eſſet quæ victu, altera quæ medicamentis, tertia quæ ma-
nu mederetur. Primã διαιτητικὴν, ſecundã φαρμακευτικὴν,
tertiam χειρουργικὴν, Græci nominauerunt. Eius autem quæ
victu morbos curat, lõgè clariſſimi authores, etiam altius
quædam agitare conati, rerũ quoque naturæ ſibi cogni-
tionem vendicauerunt, tanquam ſine ea trũca & debilis
medicina eſſet. Poſt quos Serapion, primus omniũ nihil
hanc rationalem diſciplinam pertinere ad medicinam
profeſſus, in vſu tãtùm & experimẽtis eã poſuit. Quem A-
pollonius & Glaucias, & aliquãto pòſt Heraclides Tarẽti-
nꝰ, & aliqui nõ mediocres viri ſequuti, ex ipſa profeſſione
ſe empiricos appellauerunt. Sic in duas partes ea quoque
quæ victu curat medicina diuiſa eſt: aliis rationalẽ artẽ,
aliis vſum tãtùm ſibi vendicantibus: nullo verò quicquã
poſt eos qui ſuprà cõprehenſi ſunt, agitante niſi quod ac-
ceperat: donec Aſclepiades medendi rationem ex ma-
gna parte mutauit. Ex cuius ſucceſſoribus Themiſon nu-
per ipſe quoque quædã in ſenectute deflexit. Et per hos
quidem maximè viros ſalutaris iſta nobis profeſſio in-
creuit. Quoniã autem ex tribus medicinæ partibus vt
difficillima, ſic etiã clariſſima eſt ea quæ morbis mede-
tur, ante omnia de hac dicendum eſt. Et quia prima in ea
diſſenſio eſt, quòd alii ſibi experimentorum tantũmodo
notitiam neceſſariam eſſe contendunt: alii, niſi corporũ

A rerúmque ratione comperta, non ſatis potentem vſum
eſſe proponunt, indicandum eſt quæ maximè ex vtraque
parte dicantur, quò facilius noſtra quoque opinio inter-
poni poſſit. Igitur ii qui rationalem medicinam profi-
tentur, hæc neceſſaria eſſe proponunt, abditarum & mor-
bos continentium cauſarum notitiam, deinde euidenti-
um, poſt hæc etiam naturalium actionum, nouiſſimè par-
tium interiorum. Abditas cauſas vocant in quibus requi-
ritur ex quibus principiis noſtra corpora ſint, quid ſecũ-
dam, quid aduerſam valetudinem faciat. Neque enim
B credunt poſſe eum ſcire quomodo morbos curare con-
ueniat, qui vnde hi ſint, ignoret: neque eſſe dubiũ quin a-
lia curatione opus ſit, ſi ex quatuor principiis vel ſuperãs
aliquid vel deficiẽs aduerſam valetudinem creat. (vt qui-
dã ex ſapientiæ profeſſoribus dixerũt) alia, ſi in humidis
omne vitiũ eſt, vt Herophilo viſum eſt: alia, ſi in ſpiritu,
vt Hippocrati: alia, ſi ſanguis in eas venas quæ ſpiritui ac-
commodatæ ſunt, tranſfunditur, & inflammationẽ (quam
Græci φλεγμονὴν nominãt) excitat, eáque inflammatio ta-
lem motum efficit qualis in febre eſt, vt Eraſiſtrato pla-
C cuit: alia, ſi manantia corpuſcula per inuiſibilia foramina
ſubſiſtendo iter claudunt, vt Aſclepiades contendit. Eum
verò rectè curaturum quem prima origo cauſæ nõ fefel-
lerit. Neque verò inficiantur experimẽta quoque eſſe ne-
ceſſaria, ſed ne ad hæc quidem aditum fieri potuiſſe niſi
ab aliqua ratione contendunt. Non enim quidlibet anti-
quiores viros ægris inculcaſſe, ſed cogitaſſe quid maximè
conueniret, & id vſu exploraſſe quod antè coniectura a-
liqua duxiſſent: neque intereſſe an nũc iam pleraque ex-
plorata ſint, ſi à conſilio tamen cœperũt: & id quidem in
D multis ita ſe habere. Sæpe verò etiã noua incidere genera
morborũ, in quibus nihil adhuc vſus oſtenderit: & ideo
neceſſariũ ſit animaduertere vnde ea cœperint, ſine quo
nemo mortaliũ reperire poſſit cur hoc quàm illo potius
vtatur. Et ob hæc quidem in obſcuro poſitas cauſas perſe-
quuntur. Euidentes verò has appellãt in quibus quærunt,
initiũ morbi calor attulerit an frigus, fames an ſatietas,
& quæ ſimilia ſunt. Occurſurũ enim vitio dicunt eum qui
originem nõ ignorarit. Naturales verò corporis actiones
appellãt per quas ſpiritum trahimus & emittimus, cibum
E potionémq; & aſſumimus & cõcoquimꝰ: itémq; per quas
eadem hæc in omnes membrorũ partes digeruntur. tum
requirũt etiam quare venæ noſtræ modò ſubmittant ſe,
modò attollãt, quæ ratio ſomni, quæ vigiliæ ſit: ſine quo-
rũ notitia neminẽ putant vel occurrere vel mederi mor-
bis inter hæc naſcẽtibus poſſe. Ex quibus quia quamma-
ximè pertinere ad rem cõcoctio videtur, huic potiſſimũ
inſiſtunt, & duce alii Eraſiſtrato atteri cibum in ventre
contendũt: alii, Pliſtonico Praxagoræ diſcipulo, putreſce-
re: alii credũt Hippocrati, per calorẽ cibos cõcoqui. Acce-
F dúntque Aſclepiadis æmuli qui omnia iſta vana & ſuper-
uacua eſſe proponũt. nihil enim cõcoqui, ſed crudã ma-
teriam ſicut aſſumpta eſt, in corpus omne diduci. Et hæc
quidẽ inter eos parũ conſtant: illud verò conuenit, alium
dandũ cibum laborãtibus, ſi hoc: alium, ſi illud verũ eſt.
Nam ſi teritur intus, eum quærendũ eſſe qui facillimè te-
ri poſſit: ſi putreſcit, eum in quo hoc expeditiſſimũ eſt: ſi
calor concoquit, eum qui maximè calorẽ moueat. At ni-
hil ex his eſſe quærendũ ſi nihil concoquitur. Ea verò ſu-
menda quæ maximè manẽt qualia aſſumpta ſunt. Eadém-
G que ratione, quũ ſpiritus grauis eſt, quũ ſomnꝰ aut vigilia
vrgẽt, eũ mederi poſſe arbitrãtur qui priꝰ illa ipſa qualiter
eueniãt perceperit. Præter hæc quũ in interioribꝰ partibꝰ
& dolores & morborũ varia genera naſcãtur, neminẽ pu-
tãt his adhibere poſſe remedia quæ ipſe ignoret. Neceſſa-
H rium ergo eſſe incidere corpora mortuorũ, eorũque vi-
ſcera atq; inteſtina ſcrutari: lõgéque optimè feciſſe Hero-
philũ & Eraſiſtratũ qui nocẽtes homines ã regibꝰ ex car-
cere acceptos, viuos inciderint, conſiderarintq; etiã ſpiri-
tu remanente, ea quæ natura antè clauſiſſet, eorũque poſi-

turã, colorẽ,figuram, magnitudinẽ,ordinem, duriciem, A mollitiem,læuorem,contactum,proceſſus deinde ſingulorum & receſſus, & ſiue quid inſeritur alteri, ſiue quid partem alterius in ſe recipit.neque enim quum dolor intus incidit, ſcire quid doleat eum, qui qua parte quodque viſcus inteſtinúmve ſit, non cognouerit: neque curari id quod ægrum eſt poſſe ab eo qui quid ſit ignoret. Et quũ per vulnus alicuius viſcera patefacta ſũt,eum qui ſanæ cuiuſquam colorem partis ignoret,neſcire quid integrum, quid corruptum ſit: ita ne ſuccurrere quidem poſſe corruptis: aptiúſque extrinſecus imponi remedia, B compertis interiorum & ſedibus & figuris, cognitáque eorum magnitudine: ſimiléſque omnia quæ poſita ſunt rationes habere. Neque eſſe crudele(ſicut plerique proponunt) hominum nocentium,& horum quoque paucorum ſuppliciis, remedia populis innocentibus ſeculorum omnium quæri. Contrà ii qui ſe empiricos ab experientia nominant, euidentes quidem cauſas vt neceſſarias amplectuntur: obſcurarum verò cauſarum & naturalium actionum quæſtionem ideo ſuperuacuam eſſe contendunt quoniam incomprehenſibilis natura ſit. C Non poſſe verò comprehendi, patere ex eorum qui de his diſputarunt diſcordia:quum de iſta re neque inter ſapientiæ profeſſores, neque inter ipſos medicos conueniat. Cur enim potius aliquis Hippocrati credat quàm Herophilo? cur huic potius quàm Aſclepiadi? Si rationes ſequi velit, omnium poſſe videri non improbabiles: ſi curationes, ab omnibus his ægros perductos eſſe ad ſanitatem. Ita neque diſputationi neque auctoritati cuiuſquam fidem derogari oportuiſſe. Etiam ſapientiæ ſtudioſos maximos medicos eſſe, ſi ratiocinatio hoc fa- D ceret: nunc illis verba ſupereſſe, deeſſe medendi ſcientiam. Differre quoque pro natura locorum genera medicinæ, & aliud opus eſſe Romæ, aliud in Ægypto, aliud in Gallia. Quòd ſi morbos eædem cauſæ facerent vbique, remedia quoque vbique eadem eſſe debuiſſent. Sæpe etiam cauſas apparere, vtputa lippitudinis, vulneris, neque ex his patere medicinam. Quòd ſi ſcientiam hanc non ſubiiciat euidens cauſa,multo minus eam poſſe ſubiicere quæ in dubio eſt. Quum igitur illa incerta,incomprehenſibiliſque ſit, à certis potius & explora- E tis petẽdum eſſe præſidium, id eſt iis quæ experientia in ipſis curationibus docuerit, ſicut in cæteris omnibus artibus. Nam ne agricolam quidem aut gubernatorem diſputatione, ſed vſu fieri. At nihil iſtas cogitationes ad medicinam pertinere, eo quoque diſci quòd qui diuerſa de his ſenſerint, ad eandem tamen ſanitatem homines perduxerint. Id enim feciſſe, quia non ab obſcuris cauſis neque à naturalibus actionibus, quæ apud eos diuerſæ erant,ſed ab experimentis, prout cuique reſponderant, medendi vias traxerint: ne inter initia quidem ab F iſtis quæſtionibus deductam eſſe medicinam,ſed ab experimentis. Ægrorum enim qui ſine medicis erant,alios propter auiditatem primis diebus protinus cibum aſſumpſiſſe, alios propter faſtidium abſtinuiſſe, leuatúmque magis eorum morbum eſſe qui abſtinuerant: itémque alios in ipſa febre aliquid ediſſe, alios paulo ante eam,alios poſt remiſſionem eius, optimè deinde iis ceſſiſſe qui poſt finem febris id fecerint: eadémque ratione, alios inter principia protinus vſos eſſe cibo pleniore, alios exiguo, grauioréſque eos factos qui ſe implerent. G Hæc ſimiliáque quum quotidie inciderẽt,diligentes homines notaſſe quæ plerunque melius reſponderent, deinde ægrotantibus ea præcipere cœpiſſe. Sic medicinam ortam, ſubinde aliorum ſalute, aliorum interitu perniocioſa diſcernentem à ſalutaribus: repertis deinde medicinæ iam remediis, homines de rationibus eorum diſſerere cœpiſſe: nec poſt rationem medicinam eſſe inuentam, ſed poſt inuentam medicinam, rationem eſſe quæſitam. requirere etiam ſi ratio idem doceat quod experientia,an aliud: ſi idem,ſuperuacuam eſſe: ſi aliud,eſſe contrariam. H Primò tamen remedia exploranda ſumma cura fuiſſe: nunc verò iam explorata eſſe, neque vlla aut noua genera morborum reperiri, aut nouam deſiderare medicinam. Quòd ſi iam incidat mali genus aliquod ignotum, non ideo tamen fore medico de rebus cogitandum obſcuris, ſed eum protinus viſurum cui morbo id proximum ſit, tentaturúmque remedia ſimilia illis quæ vicino malo ſæpe ſuccurrerint, & per eius ſimilitudinem opem reperturum. Neque enim ſe dicere conſilio medicum non egere, & irrationale animal hanc artem poſſe præſtare, ſed has latentium rerum coniecturas ad rem non pertinere:quia nõ interſit quid morbum faciat, ſed quid tollat: neque ad rem pertineat quomodo, ſed quid optimè digeratur, ſiue hac de cauſa concoctio intercidat, ſiue de illa: & ſiue concoctio ſit illa, ſiue tantùm digeſtio. Neque quærendum eſſe quomodo ſpiremus, ſed quid grauem tardúmque ſpiritum expediat: neque quid venas moueat, ſed quid quæque motus genera ſignificent. Hæc autem cognoſci experimentis, & in omnibus eiuſmodi cogitationibus in vtrãque partem differi poſſe. Itaque ingenium & facundiam vincere, morbos autem non eloquentia,ſed remediis curari. Quæ ſiquis elinguis vſu diſcreta bene norit, hunc aliquanto maiorem medicum futurum quàm ſi ſine vſu linguam ſuam excoluerit. Atque ea quidem de quibus dictum eſt,ſuperuacua eſſe tãtummodo: id verò quod reſtat,etiam crudele, viuorum hominum aluum atque præcordia incidi, & ſalutis humanæ præſidem artem, non ſolùm peſtem alicui, ſed hanc etiam atrociſſimam inferre,quum præſertim ex his quæ tanta violentia quærantur, alia non poſſint omnino cognoſci, alia poſſint etiam ſine ſcelere. Nam colorem, læuorem, mollitiem, duritiem, ſimiliáque omnia non eſſe talia inciſo corpore qualia integro fuerint: quia quum corporibus inuiolatis hæc tamen metu, dolore, inedia, cruditate, laſſitudine, mille aliis mediocribus affectibus ſæpe mutentur: multo magis veriſimile eſt interiora, quibus maior mollities lux ipſa noua ſit, ſub grauiſſimis vulneribus & ipſa trucidatione mutari: neque quicquam eſſe ſtultius quàm quale quidque viuo homine eſt,tale exiſtimare eſſe moriente, imò iam mortuo. Nam vterum quidem quî minus ad rem pertineat, ſpirante homine poſſe diduci: ſimulatque verò ferrum ad præcordia acceſſit,& diſciſſum tranſuerſum ſeptum eſt,quod membrana quadam ſuperiores partes ab inferioribus diducit,(διάφραγμα Græci vocant)hominẽ protinus animam amittere? Ita demum mortui præcordia & viſcus omne in conſpectum latrocinantis medici dari: quod neceſſe ſit tale eſſe quale mortui ſit, non quale viui fuit. Itaque conſequi medicum, vt hominem crudeliter iugulet, non vt ſciat qualia viui viſcera habeamus. Siquid tamen ſit quod adhuc ſpirante homine conſpectui ſubiiciatur, id ſæpe caſum offerre curantibus. Interdum enim gladiatorem in arena, vel militem in acie, vel viatorem à latronibus exceptum ſic vulnerari vt eius interior aliqua pars aperiatur, & in alio alia ſita: ita ſedem, poſitum, ordinem, figuram, ſimiliáque cognoſcere prudentem medicum,nõ cædem, ſed ſanitatem molientem, idque per miſericordiam diſcere, quod alii dira crudelitate cognouerint. Ob hæc ne mortuorum quidem lacerationem neceſſariam eſſe: quæ etſi non crudelis, tamen fœda ſit, quum aliter pleraque in mortuis ſe habeant: quantum verò in viuis cognoſci poteſt, ipſa curatio oſtendat. Quum hæc per multa volumina, pérque magnæ contentionis diſputationes à medicis ſæpe tractata ſint, atque tractentur,ſubiiciendum eſt quæ proxima vero videri poſſint. Ea neque addicta alterutri opinioni ſunt, neque ab vtraque nimium abhorrentia,media quodammodo inter diuerſas ſententias. Quod in plurimis contentionibus deprehẽdere licet ſine ambitione verũ ſcrutantibus,vt in hac ipſa re.Nam quæ demum cauſæ vel ſecundam valetudinem præſtẽt,vel morbos excitent, quomodo ſpiritus aut cibus vel detrahatur vel digeratur, ne ſapientiæ quidem profeſſores ſcientia comprehendunt, ſed coniectura perſequuntur. Cuius autem rei nõ eſt certa notitia, eius opinio certum reperire remedium non poteſt: verúmque eſt ad ipſam curandi rationem nihil plus conferre quàm experientiam. Quanquã igitur multa ſint ad ipſas artes propriè non pertinentia, tamen eas

adiuuat excitando artificis ingenium. Itaque iſta quoque A
naturæ rerum contemplatio, quanuis non faciat medicũ
aptiorem, tamẽ medicinæ reddit perfectum. Veríque ſi-
mile eſt & Hippocratem, & Eraſiſtratum, & quicunque a-
lii non contenti febres & vlcera agitare, rerum quoque
naturam ex aliqua parte ſcrutati ſunt, non ideo quidem
medicos fuiſſe, verũ ideo quoque maiores medicos ex-
titiſſe. Ratione verò opus eſt ipſi medicinæ, & ſi non in-
ter obſcuras cauſas, neque inter naturales actiones, tamen
ſæpe. Eſt enim hæc ars coniecturalis, neque reſpondet ei
plerunque non ſolùm coniectura, ſed etiam experientia. B
Et interdum non febris, non cibus, non ſomnus ſubſequi-
tur, ſicut aſſueuit Rarius, ſed aliquãdo tamẽ morbus quo-
que ipſe nouus eſt, quẽ nõ incidere, manifeſtè falſum eſt,
quũ ætate noſtra quædam ex naturalibus partibus carne
prolapſa & arente, intra paucas horas expirauerit: ſic vt
nobiliſſimi medici neque gen⁹ mali neque remediũ in-
uenerint. quos ego nihil ideo tẽtaſſe iudico quia nemo
in ſplendida perſona periclitari cõiectura ſua voluerit, ne
occidiſſe, niſi ſeruaſſet, videretur. Veri tamen ſimile eſt,
potuiſſe aliquid cogitare detracta tali verecundia, & for- C
taſſe reſpõſurum fuiſſe id quod aliquis eſſet expertus. Ad
quod medicinæ genus neque ſemper ſimilitudo aliquid
confert, & ſiquando confert, tamen idipſum rationale eſt
inter multa ſimilia genera & morborum & remediorum
cogitare, quo potiſſimũ medicamento ſit vtendũ. Quum
igitur talis res incidit, medicus aliquid oportet inueniat
quod non vtique fortaſſe, ſed ſæpius tamen etiam reſpõ-
deat. Petet autem nouum quoque conſilium non à rebus
latẽtibus, (iſtæ enim dubiæ & incertæ ſũt) ſed ab iis quæ
explorari poſſunt, id eſt euidẽtibus cauſis. Intereſt enim, D
fatigatio morbum, an ſitis, an frigus, an calor, an vigilia,
an fames fecerit, an cibi viníque abundantia, an intem-
perantia libidinis. Neque ignorare hunc oportet quæ ſit
ægri natura: humidum magis, an magis ſiccum corpus e-
ius ſit: validi nerui, an infirmi: frequens aduerſa valetudo,
an rara: eáque quũ eſt, vehemẽs eſſe ſoleat, an leuis: bre-
uis, an lõga: quod is vitæ genus ſit ſequutus, laborioſum,
an quietum: cum luxu, an cum frugalitate. Ex his enim ſi-
milibúſque ſæpe curandi noua ratio ducenda eſt. Quan-
uis ne hæc quidem ſic præteriri debent quaſi nullam E
controuerſiam recipiant. Nam & Eraſiſtratus non ex
his fieri morbos dixit: quoniam & alii & iidem aliâs,
poſt iſta non febricitarent: & quidam medici ſeculi no-
ſtri ſub authore (vt ipſi videri volunt) Themiſone, con-
tendunt nullius cauſæ notitiam quicquam ad curationes
pertinere, ſatíſque eſſe quædam communia morborum
intueri: ſiquidem horum tria genera eſſe, vnum adſtri-
ctum, alterum fluens, tertium mixtum. Nam modò pa-
rum excernere ægros, modò nimium, modò alia parte
parum, alia nimium. Hæc autem genera morborum, F
modò acuta eſſe, modò longa: & modò increſcere, mo-
dò conſiſtere, modò minui conſueuerunt. Cognito igi-
tur eo quod ex his eſt, ſi corpus adſtrictum eſt, dige-
rendum eſſe: ſi profluuio laborat, continendũ: ſi mixtum
vitium habet, occurrendum ſubinde vehementiori ma-
lo. & aliter acutis morbis medendum, aliter vetuſtis, ali-
ter increſcentibus, aliter ſubſiſtentibus, aliter iam ad ſa-
nitatem inclinantibus. Horum obſeruationem medici-
nam eſſe, quam ita finiunt vt quaſi viam quandam (quam
μέθοδον Græci nominant) eorúmque quæ in morbis com- G
munia ſunt, contemplatricem eſſe contendant: ac neque
rationalibus ſe, neque experimenta tantùm ſpectantibus
annumerari volunt, quum ab illis eo nomine diſſentiant
quòd in coniectura rerum latentium volunt eſſe medi-
cinam: ab his, eo quòd parum artis eſſe in obſeruatione
experimentorum credunt. Quod ad Eraſiſtratum perti-
net, primùm ipſa euidentia eius opinioni repugnat, quia
raròniſi poſt horum aliquid morbus venit: deinde non
ſequitur, vt quod alium non afficit, aut eundem aliâs, id
ne alteri quidem aut eidem tempore alio noceat. Poſ- H
ſunt enim quædam ſubeſſe corpori vel ex infirmitate e-
ius, vel ex aliquo affectu, quæ vel in alio non ſunt, vel in
hoc aliâs non fuerunt: eáque per ſe non tanta vi conci-
tant morbum, tamen obnoxium magis aliis iniuriis cor-

A pus efficiunt. Quòd ſi contemplationem rerum naturæ
(quam temere medici ſibi vendicant) ſatis comprehen-
diſſet, etiam illud ſciſſet, nihil omnino ob vnam cauſam
fieri, ſed id pro cauſa apprehendi quod contuliſſe plu-
rimùm videtur. Poteſt autem id dum ſolum eſt non mo-
uere, quod iunctum aliis maximè mouet. Accedit ad hæc
quòd ne ipſe quidem Eraſiſtratus, qui tranſfuſo in arte-
rias ſanguine febrem fieri dicit, idque nimis repleto cor-
pore incidere reperit, cur ex duobus æquè repletis al-
ter in morbum inciderit, alter omni periculo vacarit
B (quod quotidie fieri apparet) non diſcreuerit. Ex quo di-
ſci poteſt, vt vera ſit illa tranſfuſio, tamen illam non per
ſe, quum plenum corpus eſt, fieri, ſed quũ horum aliquid
acceſſerit. Themiſonis verò æmuli, ſi perpetua quæ pro-
mittunt habent, magis etiam quàm vlli rationales ſunt.
Neque enim ſiquis non omnia tenet quæ rationalis alius
probat, protinus alio nouo nomine artis indiget: ſi mo-
dò (quod primum eſt) nõ memoriæ ſoli, ſed rationi quo-
que inſiſtit. Si (quod vero propius eſt) vix vlla perpetua
præcepta medicinalis ars recipit, iidem ſũt quod ii quos
C experimenta ſola ſuſtinent: eo magis quoniam ſi com-
preſſerit aliquem morbus, an fuderit, quilibet etiam im-
peritiſſimus videt. Quid autem compreſſum corpus re-
ſoluat, quid ſolutum teneat, ſi à ratione tractum eſt,
rationalis eſt medicus: ſi (vt ei qui ſe rationalem negat,
confiteri neceſſe eſt) ab experientia, empiricus eſt. Ita a-
pud eum morbi cognitio extra artem, medicina intra v-
ſum eſt. Neque adiectum quicquam empiricorum pro-
feſſioni, ſed demptum eſt: quoniam illi multa circunſpi-
ciunt, hi tantùm facillima & non plus quàm vulgaria.
D Nam & ii qui pecoribus ac iumentis medentur, quum
propria cuiuſque ex mutis animalibus noſſe non poſſunt,
communibus tantummodo inſiſtunt. Et exteræ gentes
quum ſubtilem medicinæ rationem non nouerint, com-
munia tantùm vident: & qui amplè valetudinarios nu-
triunt, quia ſingulis ſumma cura conſulere non ſuſtinent,
ad communia iſta confugiunt. Neque Hercules iſtud &
antiqui medici neſcierunt, ſed his contenti non fuerunt.
Ergo etiam vetuſtiſſimus author Hippocrates dixit me-
deri oportere, & communia & propria intuentem. Ac ne
E iſti quidem ipſi intra ſuam profeſſionem conſiſtere vl-
lo modo poſſunt. Siquidem & compreſſorum & fluen-
tium morborum genera diuerſa ſunt, faciliúſque id in
iis quæ fluunt, inſpici poteſt. Aliud eſt enim ſanguinem,
aliud bilem, aliud cibum vomere, aliud deiectionibus,
aliud torminibus laborare: aliud ſudore digeri, aliud ta-
be conſumi. Atque in parteis quoque humor erumpit,
vt in oculos auréſque, quo periculo nullum humanum
membrum vacat. Nihil autem horum ſic vt aliud cura-
tur: ita protinus in his à communi fluentis morbi con-
F templatione, ad propriam medicina deſcendit. Atque
in hac quoque rurſus alia proprietatis notitia ſæpe ne-
ceſſaria eſt, quia non eadem omnibus etiam in ſimili-
bus caſibus opitulãtur: ſiquidem certæ quædam res ſunt
quæ in pluribus ventrem aut adſtringunt, aut reſoluunt:
inueniũtur tamen in quibus aliter atque in cæteris idem
eueniat. In his ergo communium inſpectio contraria eſt,
propriorum tantùm ſalutaris. Et cauſæ quoque æſtima-
tio ſæpe morbum ſoluit. Ergo etiam ingenioſiſſimus ſe-
culi noſtri medicus (quem nuper vidimus) Caſſius, febri-
G citanti cuidam, & magna ſiti affecto, quum poſt ebrieta-
tem eum premi cœpiſſe cognoſceret, aquam frigidam
ingeſſit. Qua ille epota, quum vini vim miſcendo fregiſ-
ſet, protinus febrem ſomno & ſudore diſcuſſit. Quod au-
xilium medicus opportunè prouidit, non ex eo quòd aut
ſtrictum corpus erat, aut fluebat, ſed ex cauſa quæ antè
præceſſerat. Eſtque etiã proprium aliquid & loci & tem-
poris iſtis quoque authoribus, qui quũ diſputãt quemad-
modum ſanis hominibus agendum ſit, præcipiũt vt gra-
uibus aut locis aut tẽporibus magis vitetur frigus, æſtus,
H ſatietas, labor, libido: magíſque vt conquieſcat iiſdem
aut locis aut temporibus, ſiquis grauitatem corporis ſen-
tit, ac neque vomitu ſtomachũ, neque purgatione aluum
ſolicitet. Quæ vera quidem ſunt, à communibus tamen
ad quædam propria deſcendũt: niſi perſuadere nobis vo-

ſunt, ſanis quidem cōſiderandum eſſe quod cælum, quod tempus anni ſit, ægris verò non eſſe, quibus tanto magis omnis obſeruatio neceſſaria eſt: quanto magis obnoxia offenſis infirmitas eſt. Quinetiam morborum in iiſdem hominibus aliæ atque aliæ proprietates ſunt: & qui ſecundis aliquando fruſtra curatus eſt, contrariis ſæpe reſtituitur: plurimáque in dando cibo diſcrimina reperiuntur, ex quibus contentus vno ero. Nam famem facilius fert adoleſcens quàm puer: facilius in denſo cælo quàm in tenui: facilius in hyeme quā æſtate: facilius vno cibo quam prandio quoque aſſuetus: facilius inexercitatus quàm exercitatus homo ſuſtinet. Sæpe autem in eo magis neceſſaria cibi feſtinatio eſt qui minus inediam tolerat. Ob quæ coniicio eum qui propria non nouit, communia tantùm intueri debere: eúmque qui noſſe propria poteſt, illa quidem nō oportere negligere, ſed iis quoque inſiſtere. Ideóque quum par ſcientia ſit, vtiliorem tamen medicū eſſe amicum quàm extraneū. Igitur vt ad propoſitum meum redeam, rationalem quidem puto medicinam eſſe debere: inſtrui verò ab euidentibus cauſis, obſcuris omnibus non à cogitatione artificis, ſed ab ipſa arte reiectis. Incidere autem viuorum corpora, & crudele & ſuperuacuum eſt: mortuorum corpora, diſcentibus neceſſarium. Nam poſitum & ordinem noſſe debent: quæ, cadauera melius quàm viuus & vulneratus homo repræſentant. Sed & cætera quæ modò in viuis cognoſci poſſunt, in ipſis curationibus vulneratorum paulo tardius, ſed aliquando mitius vſus ipſe monſtrauit. His propoſitis, primùm dicam quemadmodum ſanos agere conueniat, tum ad ea tranſibo quæ ad morbos curationéſque eorum pertinebunt.

QVEMADMODVM SANOS agere conueniat, Cap. I.

SANVS homo, qui & bene valet, & ſuæ ſpontis eſt, nullis obligare ſe legibus debet, ac neque medico, neque iatraleptа egere. Hunc oportet varium habere vitæ genus: modò ruri eſſe, modò in vrbe, ſæpiuique in agro: nauigare, venari: quieſcere interdum, B ſed frequentius ſe exercere. ſiquidem ignauia corpus hebetat, labor firmat: illa maturam ſenectutem, hic longam adoleſcentiam reddit. Prodeſt etiam interdum balneo, interdum aquis frigidis vti: modò vngi, modò idipſum negligere: nullum cibi genus fugere quo populus vtatur: interdum in conuiuio eſſe, interdum ab eo ſe retrahere: modò plus iuſto, modò non amplius aſſumere: bis die potius quàm ſemel cibum capere, & ſemper quamplurimum, dummodo hunc concoquat. Sed vt huius generis exercitationes cibíque neceſſarii ſunt, ſic athletici, ſuperuacui. Nam & intermiſſus propter ciuiles aliquas neceſſitates ordo exercitationis, corpus affligit: & ea corpora quæ more eorum repleta ſunt, celerrimè & ſeneſcunt & ægrotant. Concubitus verò neque nimis concupiſcendus, neque nimis pertimeſcendus eſt: rarus corpus excitat, frequens ſoluit. Quum autē frequens non numero ſit, ſed natura, ratione ætatis & corporis ſcire licet eum non inutilem eſſe quem corporis neque languor neque dolor ſequitur. Idem interdiu peior eſt, noctu tutior: ita tamen ſi neque illum cibus, neque hunc cum vigilia labor ſtatim ſequitur. Hæc firmis ſeruanda ſunt, cauendúmque ne in ſecunda valetudine, aduerſæ præſidia conſumantur.

QVAE STOMACHO IMBECILLIS ſeruanda ſint, Cap. II.

AT imbecillis ſtomacho (quo in numero magna pars vrbanorum, omnéſque penè cupidi literarum ſunt) obſeruatio maior neceſſaria eſt, vt quod vel corporis, vel loci, vel ſtudii ratio detrahit, cura reſtituat. Ex his igitur, qui bene concoxit, manè tutò ſurget: qui parum, quieſcere debet, & ſi manè ſurgendi neceſſitas fuerit, redormire. qui non concoxit, ex toto conquieſcere, ac neque labori ſe, neque exercitationi, neque negotio credere. Qui crudum ſine præcordiorum dolore ructat, is ex interuallo aquam frigidam bibere, & ſe nihilominus continere: habitare verò ædificio lucido perflatum æſtiuum, hybernum ſolem habente: cauere meridianum ſolem, matutinum & veſpertinum frigus, itémque auras fluminum atque ſtagnorum, miniméque nubilo cælo ſoli aperienti ſe committere, ne modò frigus, modò calor moueat: quæ res maximè grauedines diſtillationéſque concitat. Magis verò grauibus locis iſta ſeruanda ſunt, in quibus etiam peſtilentiam faciunt. Scire autem licet integrum corpus eſſe quū quotidie manè vrina alba, dein rufa eſt. illud, concoquere: hoc, concoxiſſe ſignificat. Vbi experrectus eſt aliquis, paulum intermittere: deinde, (niſi hyems eſt) fouere os multa aqua frigida debet: lōgis diebus me-

A

ridiari potius ante cibum, ſin minus, poſt eum: per hyemem potiſſimùm totis noctibus conquieſcere. Sin lucubrandum eſt, non poſt cibum id facere, ſed poſt concoctionem. Quem interdiu vel domeſtica vel ciuilia officia tenuerunt, huic tempus aliquod ſeruandum curationi corporis ſui eſt. Prima autem eius curatio, exercitatio eſt quæ ſemper antecedere cibum debet: in eo qui minus laborauit, & bene concoxit, amplior: in eo qui fatigatus eſt, & minus concoxit, remiſſior. Commodè verò exer- B cent, clara lectio, arma, pila, curſus, ambulatio. Atque hæc nō vtique plana commodior eſt. ſiquidem melius aſcenſus quoque & deſcenſus cum quadam varietate corpus moueat: niſi tamen id perquam imbecillum eſt. Melior autem eſt ſub dio quàm in porticu: melior (ſi caput patitur) in ſole quàm in vmbra: melior in vmbra quam parietes aut viridaria efficiunt, quàm quæ tecto ſubeſt: melior recta quàm flexuoſa. Exercitationis autem plerunque finis eſſe debet ſudor, aut certè laſſitudo quæ citra fatigationem ſit: idque ipſum, modò minus, modò magis faciēdum eſt. Ac ne iis quidem athletarum exemplo, vel cer- C ta eſſe lex, vel immodicus eſſe labor debet. Exercitationem rectè ſequitur modò vnctio vel in ſole, vel ad ignē, modò balneum: ſed conclaui quammaximè & alto, & lucido, & ſpacioſo. Ex iis verò neutrum ſæpe fieri oportet: ſed ſæpius alterutrum, pro corporis natura: poſt hæc paulum conquieſcere opus eſt. Vbi ad cibum ventum eſt, ſæpe inutilis nimia ſatietas, ſæpe inutilis nimia abſtinentia: ſæpe, ſiqua intemperantia ſubeſt, durior eſt in potione quàm in eſca. Cibus à ſalſamentis, oleribus, ſimilibúſque rebus, melius incipit: tum caro aſſumenda eſt quæ aſſa optima, aut elixa eſt. Condita omnia duabus de cau- D ſis inutilia ſunt, quoniam & plus propter dulcedinem aſſumitur, & quod modò par eſt, tamen ægrius concoquitur. Secunda menſa bono ſtomacho nihil nocet: in imbecillo coaceſcit. Siquis itaque hoc parum valet, palmulas, pomáque, & ſimilia, melius primo cibo aſſumit. Poſt multas potiones, quæ aliquantum ſitim exceſſerunt, nihil edendum eſt, poſt ſatietatem nihil agendum. Vbi expletus eſt aliquis, facilius concoquit ſi quicquid aſſumpſit, potione aquæ frigidæ includit: tum pauliſper inuigilat, deinde bene dormit. Siquis interdiu ſe implebit, poſt cibum neque frigori, neque æſtui, neque labori ſe debet E committere. Neque enim tam facilè hæc inani corpore quàm repleto nocent. Siquibus de cauſis futura inedia eſt, labor omnis vitandus eſt.

OBSERVATIONES QVAEDAM, PROVT res nouæ accidunt, & prout corporum genera, & ſexus, & ætates, & tempora anni ſunt, Cap. III.

ATque hæc quidem penè perpetua ſunt: quaſdam autem obſeruationes deſiderant & nouæ res, & cor- F porum genera, & ſexus, & ætates, & tēpora anni. Nam neque ex ſalubri loco in grauem, neque ex graui in ſalubrē tranſitus ſatis tutus eſt. Ex ſalubri in grauem prima hyeme: ex graui in eum qui ſalubris eſt, prima æſtate tranſire melius eſt. Neque verò ex multa fame, nimia ſatietas, neque ex nimia ſatietate fames idonea eſt: pericli-

tatúrque & qui ſemel & qui bis die cibum incontinenter A contra conſuetudinem aſſumit. Item neque ex nimio labore ſubitum otium, neque ex nimio otio ſubitus labor ſine graui noxa eſt. Ergo quum quis mutare aliquid volet, paulatim debebit aſſueſcere. Omnem etiam laborē facilius vel puer vel ſenex quàm inſuetus homo ſuſtinet: atque ideo quoque nimis otioſa vita vtilis nō eſt, quia poteſt incidere laboris neceſſitas. Si quando tamen inſuetus aliquis laborauit, aut multo plus quàm ſolet etiam is qui aſſueuit, huic ieiuno dormiendum eſt: multo magis ſi etiam os amarum eſt, vel oculi caligant, aut venter per- B turbatur. Tum enim non dormiendum tantummodo ieiuno eſt, ſed etiam in poſterum diem permanendum, niſi citò id quies ſuſtulit. Quod ſi factū eſt, ſurgere oportet, & lentè paululum ambulare. At ſi ſomni neceſſitas non fuit, quia modicè magis aliquis laborauit, tamen ingredi aliquid eodem modo debet. Communia deinde omnibus ſunt, poſt fatigationem cibum ſumpturis, vbi paulū deambulauerunt, ſi balneum non eſt, calido loco, vel in ſole vel ad ignem vngi, atque ſudare: ſi eſt, ante omnia in tepidario reſidere, deinde vbi paulum cōquieuerunt, C intrare, & deſcendere in ſolium: tum multo oleo vngi, leniterque perfricari, iterum in ſolium deſcendere: poſt hæc, os aqua calida fouere, deinde frigida. Balneum his feruens idoneum nō eſt. Ergo ſi nimium alicui fatigato penè febris eſt, huic abundè eſt loco tepido demittere ſe inguinibus tenus in aquam calidā cui paulum olei adiectum, deinde totum quidem corpus, maximè tamen eas partes quæ in aqua fuerunt, leniter perfricare ex oleo cui vinum & paulum contriti ſalis ſit adiectum. Poſt hæc, omnibus fatigatis aptum eſt cibum ſumere, eóque humi- D do vti: aqua, vel certè diluta potione, eſſe cōtentos, maximéque ea quæ moueat vrinā. Illud quoque noſſe oportet, quòd ex labore ſudanti frigida potio pernicioſiſſima eſt, atque etiā, quum ſudor ſe remiſit, itinere fatigatis inutilis. A balneo quoque venientibus Aſclepiades inutilē eam iudicauit: quod in iis verum eſt quibus aluus facilè nec tutò reſoluitur, quíque facilè inhorreſcunt: perpetuum in omnibus non eſt, quū potius naturale ſit potione æſtuantem ſtomachum refrigerari, frigentem calefieri: quod ita præcipio, vt tamen fatear ne ex hac quidem E cauſa ſudanti adhuc frigidum bibendum eſſe. Solet etiā prodeſſe poſt varium cibum frequentéſque dilutas potiones, vomitus, & poſtero die longa quies, deinde modica exercitatio. Si aſſidua fatigatio vrget, inuicem modò aqua, modò vinum bibendum eſt, raróque balneo vtendum. Leuàtque laſſitudinem, etiam laboris mutatio, eúmque quem nouum genus eiuſdem laboris preſſit, id quod in conſuetudine eſt reficit: fatigato quotidianum cubile tutiſſimum eſt, inſolitum contrà laſſat. Quod enim contra cōſuetudinem eſt, nocet, ſeu molle, ſeu durum eſt. F Propriè quædam ad eum pertinent qui ambulando fatigatur: hunc reficit in ipſo quoque itinere frequēs frictio. Poſt iter, primùm ſedile, deinde vnctio, tum calida aqua in balneo magis ſuperiores partes quàm inferiores foueat. Siquis verò exuſtus in ſole eſt, huic in balneum protinus eundum eſt, perfundendúmque oleo corpus & caput, deinde in ſolium bene calidum deſcendendum eſt: tum multa aqua per caput infundenda, prius calida, deinde frigida. At ei qui perfrixit, opus eſt in balneo primùm inuoluto ſedere, donec inſudet, tum vngi, deinde lauari: G cibum modicum, deinde potiones meracas aſſumere. Is verò qui nauigauit, & nauſea preſſus eſt, ſi multam bilem euomuit, vel abſtinere cibo debet, vel paululum aliquid aſſumere. Si pituitam acidā effudit, vtique ſumere cibū, ſed aſſueto leuiorem: ſi ſine vomitu nauſea fuit, vel abſtinere, vel poſt cibum vomere. Qui verò toto die vel in vehiculo vel in ſpectaculis ſedit, huic nihil currendum, ſed lentè ambulandū eſt: lenta quoque in balneo mora, dein cœna exigua, prodeſſe conſueuerunt. Siquis in balneo æſtuat, reficit hunc ore exceptum & in eo retentum acetū: H ſi id non eſt, eodem modo frigida aqua aſſumpta. Ante omnia autem norit quiſque naturam ſui corporis: quoniā alii graciles, alii obeſi ſunt: alii calidi, alii frigidiores: alii humidi, alii ſicci: alios adſtricta, alios reſoluta aluus exercet: rarò quiſquam non aliquā partē corporis imbecillam habet. Tenuis verò homo implere ſe debet, plenus extenuare: calidus refrigerare, frigidus calefacere: madēs ſiccare, ſiccus madefacere: itémque aluū firmare is cui fuſa, ſoluere is cui adſtricta eſt: ſuccurrēdúmque ſemper partī maximè laborāti eſt. Implet autē corpus modica exercitatio, frequentior quies: & ſi poſt prandium eſt balneum, contracta aluus, modicum frigus hyeme, ſomnus & plenus & non nimis longus, molle cubile, animi ſecuritas, aſſūpta per cibos & potiones maximè dulcia & pinguia, cibus & frequentior & quantus pleniſſimus poteſt concoqui. Extenuat corpus aqua calida, ſiquis in eam deſcēdit, magiſque ſi ſalſa eſt: in ieiunio balneum, inurens ſol, & omnis calor, cura, vigilia, ſomnus nimium vel breuis vel lōgus, lectus per æſtatem terra, hyeme durum cubile, curſus, multa ambulatio, omníſque vehemens exercitatio, vomit⁹, deiectio, acidæ res & auſteræ, & ſemel die aſſumptæ epulæ, & vini non perfrigidi ieiuno potio in conſuetudinem adducta. Quum verò inter extenuantia poſuerim vomitum & deiectionē, de his quoque propriè quædam dicenda ſunt. Eiectum eſſe ab Aſclepiade vomitum, in eo volumine quod de tuenda ſanitate compoſuit, video: neque reprehēdo, ſi offenſus eorū eſt conſuetudine qui quotidie eiiciendo vorandi facultatem moliuntur. Paulo etiam longius proceſſit: idem purgationes quoque eodem volumine expulit. Et ſunt hæ pernicioſæ ſi nimis valentibus medicamentis fiunt. Sed hæc tamen ſubmouenda eſſe non eſt perpetuū: quia corporum temporúmque ratio poteſt ea facere neceſſaria, dum & modò, & nō niſi quum opus eſt, adhibeantur. Ergo ille quoque ipſe, ſi quid iam corruptum eſſet, expelli debere confeſſus eſt. Ita non ex toto res condēnanda eſt, ſed eſſe eius etiam plures cauſæ poſſunt: éſtque in ea quædam paulo ſubtilior obſeruatio adhibenda. Vomitus vtilior eſt hyeme quàm æſtate: nam tum & pituitæ plus, & capitis grauitas maior ſubeſt. Inutilis eſt gracilibus, & imbecillum ſtomachum habentibus: vtilis eſt plenis & bilioſis omnibus, ſi vel nimium ſe replerunt, vel parum concoxerunt. Nā ſiue plus eſt quàm quod concoqui poſſit, periclitari ne corrūpatur non oportet: ſi verò corruptum eſt, nihil commodius eſt, quàm id, qua via primùm expelli poteſt, eiicere. Itaque vbi amari ructus cum dolore & grauitate præcordiorum ſunt, ad hunc protinus confugiendum eſt. Item prodeſt ei cui pectus æſtuat, & frequens ſaliua vel nauſea eſt, aut cui ſonant aures, aut madēt oculi, aut os amarū eſt: ſimilitérque ei qui vel cælum vel locum mutat: iiſque quibus, ſi per plures dies non vomuerūt, dolor præcordia infeſtat. Neque ignoro inter hæc præcipi quietem: quæ non ſemper contingere poteſt agendi neceſſitatem habentibus, nec in omnibus idem facit. Itaque iſtud luxuriæ cauſa fieri non oportere confiteor: interdum valetudinis cauſa rectè fieri, experimentis credo. Commoneo tamen nequis qui valere & ſeneſcere volet, hoc quotidianum habeat. Qui vomere poſt cibum volet, ſi ex facili facit, aquam tantùm tepidam ante debet aſſumere: ſi difficilius, aquæ, vel ſalis, vel mellis paulum adiicere. At qui manè vomiturus eſt, antè bibere mulſum, vel hyſſopū, aut eſſe radiculam debet, deinde aquam tepidam (vt ſuprà ſcriptum eſt) bibere. Cætera quæ antiqui medici præceperūt, ſtomachum omnia infeſtāt. Poſt vomitum, ſi ſtomachus infirmus eſt, paululum cibi, ſed huius idonei, guſtandum, & aquæ frigidæ cyathi tres bibendi ſunt. Si autem vomitus fauces exaſperauit, qui vomuit, ſi manè id fecit, ambulare debet, tum vngi, deinde cœnare. Si poſt cœnam, poſtero die lauari, & in balneo ſudare. hinc proximus cibus mediocris vtilior eſt, iſque eſſe debet cum pane heſterno: vino auſtero meraco, & carne aſſa, cibiſque omnibus quamſicciſſimis. Qui vomere bis in menſe vult, melius conſulet ſi biduo continuarit, quàm ſi poſt quintu m decimum diem vomuerit: niſi hæc mora grauitatem pectori faciet. Deiectio autem medicamento quoque petēda eſt, vbi venter ſuppreſſus parum reddit: ex eóque inflāmationes, caligines, capitis dolores, aliáſque ſuperioris partis mala increſcunt. Quid enim inter hæc adiuuare poſſunt quies & inedia, quæ per illas maximè eueniunt? Qui

eiicere volet, primùm cibis viniſque vtetur iis quæ hoc præſtant: dehinc ſi parum illa proficient, aloen ſumat: ſed purgationes quoque vt interdum neceſſariæ ſunt, ſic vbi frequentes ſunt, periculum afferunt. Aſſueſcit enim non ali corpus, & ob hoc infirmum erit, quũ omnibus morbis obnoxia maximè infirmitas ſit. Calefacit autem vnctio, aqua ſalſa, magiſque ſi calida eſt, omnia ſalſa, amara, carnoſa, ſi poſt cibum eſt balneum, vinum auſterum. Refrigerat in ieiunio & balneũ & ſomnus, niſi nimis lõgus eſt: & omnia acida, aqua quamfrigidiſſima, oleum, ſi aquæ miſceatur. Humidum autem corpus efficit labor maior quàm ex conſuetudine, frequens balneum, cibus plenior, multa potio: poſt hæc ambulatio & vigilia: per ſe quoque ambulatio multa & vehemens & matutina exercitatio, & non protinus cibus adiectus: ea genera eſcæ quæ veniunt ex locis frigidis, & pluuiis, & irriguis: contrà ſiccat modica exercitatio, fames, vnctio ſine aqua, calor, ſol modicus, frigida aqua, cibus exercitationi ſtatim ſubiectus, & is ipſe ex ſiccis & æſtuoſis locis veniẽs. Aluum adſtringit labor, ſedile, creta figularis corpori illita, cibus imminutus, & is ipſe ſemel die aſſumptus ab eo qui bis ſolet: exigua potio, neque adhibita niſi quum cibi quis quantum aſſumpturus eſt, cepit: pòſt cibum quies: contrà ſoluit aucta ambulatio atque eſca, poſt motus qui poſt cibũ eſt, ſubinde potiones cibo immixtæ. Illud quoque ſcire oportet, quòd ventrem vomitus ſolutum comprimit, cõpreſſum ſoluit: itémque cõprimit is vomitus qui ſtatim poſt cibum eſt, ſoluit is qui tardè ſuperuenit. Quod ad ætates verò pertinet, inediam facillimè ſuſtinẽt mediæ ætates, minus iuuenes, minimè pueri & ſenectute confecti: quo minus fert facilè quiſque, eo ſæpius debet cibum aſſumere: maximéque eo eget qui increſcit. Calida lauatio & pueris & ſenibus apta eſt: vinum dilutius pueris, ſenibus meracius: neutri ætati quæ inflationes mouent: iuuenum minus, quæ aſſumant, & quomodo curentur, intereſt. Quibus iuuenibus fluxit aluus, plerunque in ſenectute contrahitur: quibus in adoleſcẽtia fuit aſtricta, ſæpe in ſenectute ſoluitur. Melior eſt autem in iuuene fuſior, in ſene adſtrictior. Tempus quoque anni conſiderare oportet: hyeme plus eſſe couuenit: minus, ſed meracius bibere: multo pane vti, carne potius elixa, modicè oleribus: ſemel die cibum capere, niſi ſi nimis venter aſtrictus eſt. Si prandet aliquis, vtilius eſt exiguũ aliquid & ipſum ſiccum ſine carne, ſine potione ſumere. Eo tempore anni calidis omnibus potius vtẽdum eſt, vel calorem mouentibus: venus tum non æquè pernicioſa eſt. At vere, paulũ cibo demendum, adiiciendúmque potioni, ſed dilutius tamen bibendum eſt: magis carne vtendum, magis oleribus: tranſeundum paulatim ad aſſa ab elixis: venus eo tempore anni tutiſſima eſt. Æſtate verò, & potione & cibo corpus ſæpius eget: ideo prãdere quoque commodum eſt. Eo tempore aptiſſima ſunt & caro & olus, potio quam dilutiſſima, vt & ſitim tollat, nec corp9 incẽdat: frigida lauatio, caro aſſa, frigidi cibi, vel qui refrigerent. Vt ſæpius autem cibo vtendum, ſic exiguo eſt. Per autumnum, propter cæli varietatem, periculum maximum eſt. Itaque neque ſine veſte, neque ſine calceamentis prodire oportet, præcipuéque diebus frigidioribus: neque ſub dio nocte dormire, aut certè bene operiri. Cibo verò iam paulo pleniore vti licet: minus, ſed meracius bibere. Poma nocere quidam putant, quæ immodicè toto die plerunque ſic aſſumuntur vt nequid ex denſiore cibo remittatur: ita nõ hæc, ſed conſummatio omniũ nocet: ex quibus in nullo tamen minus quàm in his noxæ eſt. ſed his vti nõ ſæpius quàm alio cibo conuenit. Denique aliquid denſiori cibo quum id accedit, neceſſarium eſt demi. Neque æſtate verò, neque autumno vtilis venus eſt: tolerabilior tamẽ per autumnum: æſtate in totum, ſi fieri poteſt, abſtinendum.

DE HIS QVI ALIQVA PARTE CORPORIS LABORANT, & primùm de his quibus caput infirmum eſt, Cap. IIII.

PRoximum eſt vt de iis dicam qui partes aliquas corporis imbecillas habent. Cui caput infirmum eſt, is ſi bene cõcoxerit, leniter perfricare id manè manib9 ſuis debet: nũquã id, ſi fieri poteſt, veſte velare, aut ad cutem tonderi: vtiléque lunam vitare, maximéque ante ipſum lunæ ſoliſque concurſum: ſed nuſquam poſt cibum progredi. Si cui capilli ſunt, eos quotidie pectere, multum ambulare: ſed, ſi licet, ſub tecto, neque in ſole. Vbique autem vitare ſolis ardorem, maximéque poſt cibum & vinũ: potius vngi quàm lauari: nunquam ad flammam vngi, interdum ad prunam. Si in balneum venit, ſub veſte primùm paulum in tepidario inſudare, ibi vngi: tum trãſire in calidarium: vbi ſudabit, in ſolium non deſcendere, ſed multa calida aqua per caput ſe totũ perfũdere: tũ tepida vti, deinde frigida, diutiuſque ea caput quàm cæteras partes perfundere: deinde id aliquandiu perfricare, nouiſſimè detergere & vngere. Capiti nihil æquè prodeſt atq; aqua frigida. Itaque is cui hoc infirmũ eſt, per æſtatẽ id bene largo canali quotidie debet aliquandiu ſubiicere: ſemper autem, etiamſi ſine balneo vnctus eſt, neque totũ corpus refrigerare ſuſtinet, caput tamen aqua frigida perfũdere. Sed quum cæteras partes attingi nolit, demittere id ne ad ceruices aqua deſcendat, eámque (nequid oculis aliiſve partibus noceat) defluentẽ ſubinde manibus ad os regerere. Huic modicus cibus neceſſarius eſt, quẽ facilè concoquat: iſque, ſi ieiunio caput læditur, aſſumendus etiam medio die eſt: ſi non læditur, ſemel potius. Bibere huic aſſiduè vinum dilutum, leue, quàm aquam magis expedit, vt quum caput grauius eſſe cœperit, ſit quò confugiat: eique ex toto neque vinum neque aqua ſemper vtilia ſunt: medicamentum vtrunque eſt, quum inuicem aſſumitur. Scribere, legere, voce contendere huic opus non eſt vtique poſt cœnam, poſt quam nec cogitatio quidem ei ſatis tuta eſt: maximè tamen vomitus alienus eſt.

DE IIS QVI LIPPITVDINE, GRAuedine, deſtillatione, tonſilliſque laborant, Cap. V.

NEque verò iis ſolis quos capitis imbecillitas torquet, vſus aquæ frigidæ prodeſt, ſed iis etiam quos aſſiduè lippitudines, grauedines, deſtillationes, tonſillæq; malè habent. His autem nõ caput tantùm quotidie perfundẽdum eſt: ſed os quoque multa frigida aqua fouendum eſt: præcipuéque omnibus quibus hoc vtile auxiliũ eſt, eo vtẽdum eſt, vbi grauius cælum Auſtri reddiderũt. Quúmque omnibus inutilis ſit poſt cibum aut contentio aut cogitatio animi, tum iis præcipuè qui vel capitis vel arteriæ dolores habere conſueuerunt, vel quoſlibet alios oris affectus. Vitari etiam grauedines deſtillationéſque poſſunt ſi quam minimè eũ qui his opportunus eſt aerẽ, vel loca, aquáſque mutet, ſi caput in ſole protegit, ne incendatur, néve ſubitum ex repentino nubilo frigus id moueat, ſi poſt concoctionem ieiunus caput radit, ſi poſt cibum neque legit, neque ſcribit.

AD SOLVTAM ALVVM REMEDIA, Cap. VI.

QVEM verò frequẽter citata aluus exercet, huic opus eſt pila ſimilibúſque ſuperiores partes exercere: dum ieiunus eſt ambulare, vitare ſolis nimium ardorem, continua balnea, vngi citra ſudorem: non vti cibis variis, minimèque virulentis, aut leguminibus, oleribúſve iis quæ celeriter deſcendunt: omnia denique fugere quæ tardè concoquuntur. Venatio, durique piſces, & ex domeſticis animalibus aſſa caro maximè iuuãt. Nunquã vinum ſalſum bibere expedit, ne tenue quidem aut dulce, ſed auſterum & plenius, neque idipſum peruetus. Si mulſo vti volet, id ex decocto melle faciendum eſt. Si frigidæ potiones ventrem eius non turbant, his vtendum potiſſimum eſt. Siquid offenſæ in cœna ſenſit, vomere debet, ídque poſtero quoq; die facere: tertio, modici ponderis panẽ ex vino eſſe, adiecta vua vel olea, vel ex defruto, ſimilibúſque aliis: deinde ad conſuetudinem redire. Semper autem poſt cibum conquieſcere, ac neque intendere animum, neque ambulatione quanuis leui dimoueri.

REMEDIA AD CŒLI DOLOREM, Cap. VII.

AT ſi laxius inteſtinum dolere conſueuit (quod κῶλον nominant) quum id nihil niſi genus inflationis ſit, id agendum eſt vt concoquat aliquis, vt lectione & aliis

generibus exerceatur:vtatur balneo calido,cibis quoque A & potionibus calidis,denique omnino frigus euitet:item dulcia omnia, leguminàque,& quicquid inflare conſueuit.

QVAE AGENDA SINT STOMACHO laborantibus, Cap. VIII.

SI quis verò ſtomacho laborat,legere clarè debet, poſt lectionem ambulare:tum pila, vel armis, alióve quo genere quo ſuperior pars mouetur, exerceri:non aquam ſed vinum calidum bibere ieiunus:tum cibum bis die aſſumere,ſic tamen vt facilè concoquat : vti vino tenui & B auſtero,& poſt cibum frigidis potionibus potius. Stomachum autem infirmum indicant,pallor,macies, præcordiorũ dolor,nauſea & nolentium vomitus, in ieiuno dolor capitis:quæ in quo non ſunt,is firmi ſtomachi eſt.Neque credendum vtique noſtris eſt, qui quum in aduerſa valetudine vinum aut frigidam aquam concupierunt, deliciarum patrocinium in accuſationem non merentis ſtomachi habent. At qui tardè concoquunt, & quorum ideo præcordia inflãtur,quive propter ardorem aliquem noctu ſitire conſueuerunt,antequam conquieſcant, duos C tréſve cyathos per tenuem fiſtulam bibant.Prodeſt etiam aduerſus tardam concoctionem clarè legere, deinde ambulare,tum vel vngi, vel lauari aſſiduè:vinum frigidum bibere,& poſt cibum magnam potionem ſumere, ſed(vt ſuprà dixi)per ſiphonem,deinde omnes potiones aqua frigida includere.Cui verò cibus aceſcit, is ante eum bibere aquam egelidam debet,& vomere. At is cui ex hoc frequens deiectio incidit,quoties aluus ei conſtiterit,frigida potione potiſſimum vtatur.

QVID OBSERVANDVM SIT DOlore neruorum laborantibus, Cap. IX.

SI cui verò dolere nerui ſolent(quod in podagra, chiragráve eſſe conſueuit)huic quantum fieri poteſt, exercendum id eſt quod affectum eſt, obiiciendúmque labori & frigori,niſi quum dolor increuit:ſub dio quies optima eſt,venus ſemper inimica eſt : concoctio (ſicuti in omnibus corporis affectibus)neceſſaria eſt. Cruditas enim id maximè lædit, & quoties offenſum corpus eſt,vitioſa pars maximè ſentit.Vt concoctio autem omnibus vitiis E occurrit,ſic rurſus aliis frigus, aliis calor:quæ ſequi quiſque pro habitu corporis ſui debet. Frigus inimicum eſt ſeni,tenui,vulneri,præcordiis,inteſtinis,veſicæ,auribus, coxis,ſcapulis,naturalibus,oſſibus,dentibus, neruis, vul- A uæ,cerebro:idem ſummam cutem facit pallidam, aridã, duram,nigram:ex hoc horrores tremoréſque naſcuntur. At prodeſt iuuenibus,& omnibus plenis:erectiórque mẽs eſt,& melius concoquitur,vbi frigus quidem eſt,ſed caue tur. Aqua verò frigida infuſa,præterquam capiti, etiam ſtomacho prodeſt: item articulis, doloribúſque qui ſunt ſine vlceribus,item rubicundis nimis hominibus, ſi dolo re vacant. Calor autem adiuuat omnia quæ frigus infeſtat:item lippientes,ſi nec dolor,ne lacrymæ ſunt : neruos quoque qui contrahuntur,præcipuéque ea vlcera quæ ex B frigore ſunt.Idem corporis colorem bonum facit, vrinã mouet: ſi nimius eſt,corpus effœminat, neruos emollit, ſtomachum ſoluit.Minimè verò aut frigus aut calor tuta ſunt,vbi ſubita inſuetis ſunt: nam frigus lateris dolores, aliáque vitia,frigida aqua ſtrumas excitat. Calor concoctionem prohibet,ſomnum aufert,ſudorem digerit, ob noxium morbis peſtilentibus corpus efficit.

OBSERVATIO IN PESTILENTIA, Cap. X.

ESt etiam obſeruatio neceſſaria,qua quis in peſtilentia C vtatur adhuc integer, quum tamen ſecurus eſſe non poſſit.Tum igitur oportet peregrinari, nauigare : vbi id non licet,geſtari, ambulare ſub diuo ante æſtum leniter, eodémque modo vngi, & (vt ſuprà comprehenſum eſt) vitare fatigationẽ,cruditatem,frigus,calorem, libidinẽ, multóque magis ſe cõtinere, ſiqua grauitas in corpore eſt: tũ neque manè ſurgendũ,neque pedibus nudis ambulandum eſt. miniméque poſt cibum aut balneum, neque ieiuno,neque cœnato vomendum eſt: neque mouenda aluus, atque etiamſi per ſe mota eſt,comprimenda eſt: abſD tinendum potius ſi plenius corpus eſt: itémque vitandũ balneum,ſudor,meridianus ſomnus,vtique ſi cibus quoque anteceſſit, qui tamẽ ſemel die tunc commodius aſſumitur:inſuper etiam modicus,ne cruditatẽ moueat:alternis diebus inuicem modò aqua, modò vinum bibendũ eſt.Quibus ſeruatis, ex reliqua victus cõſuetudine quàm minimum mutari debet.Quum verò hæc in omni peſtilentia facienda ſint, tum in ea maximè quam Auſtri excitarint.Atque etiam peregrinantibus eadem neceſſaria ſunt,vbi graui tempore anni diſceſſerunt ex ſuis ſediE bus,vel vbi in graues regiones venerunt : ac ſi cætera res aliqua prohibebit,vtique abſtinere debebit ; atque ita à vino ad aquam,ab hac ad vinum,eo qui ſuprà poſitus eſt modo,tranſitus ei eſſe.

AVRELII CORNELII CELSI DE RE MEDICA Lib. II.

PRAEFATIO.

INſtantis autem aduerſæ valetudinis ſigna complura ſunt : in quibus explicandis non dubitabo authoritate antiquorum virorum vti, maximéque Hippocratis: quum recentiores quoque medici, F quanuis quædam in curationibus mutarint, tamen hæc illum optimè præſagiſſe fateantur. Sed antequam dico quibus præcedentibus morborum timor ſubſit, nõ alienum videtur exponere,quæ tempora anni, quæ tempeſtatum genera,quæ partes ætatis,qualia corpora maximè tuta vel periculis opportuna ſint, quod genus aduerſæ valetudinis quoque timeri maximè poſſit : non quò non omni tempore,in omni tempeſtatum genere,omnis ætatis,omnis habitus hominum,per omnia genera morborum & ægrotent & moriantur:ſed quòd frequen- G tius tamen quædam eueniant:ideóque vtile eſt ſcire vnũquemque quid & quando maximè caueat.

QVAE ANNI TEMPORA, QVAE TEMPEſtatum genera,quæ partes ætatis,qualia corpora vel tuta,vel morbis opportuna ſint,& quod valetudinis genus in quoque timeri poſſit, Cap. I.

IGitur ſaluberrimum ver eſt ; proxima deinde ab hoc hyems,periculoſior æſtas,autumnus longè periculoſiſſimus.Ex tempeſtatibus verò optimæ æquales ſunt, ſiue frigidæ,ſiue calidæ:peſſimæ, quæ variant maximè : quo fit vt autumnus plurimos opprimat.Nam fere meridianis F temporibus calor:nocturnis atque matutinis,ſimúlque etiam veſpertinis frigus eſt.Corpus ergo & æſtate,& ſubinde meridianis caloribus relaxatum,ſubito frigore excipitur:ſed vt eo tempore id maximè fit,ſic quandocunque euenit,noxium eſt. Vbi æqualitas autem eſt,tamen ſaluberrimi ſunt ſereni dies, meliores pluuii quàm tantùm nebuloſi aut nubili, optimíque hyeme qui omni vento vacant:æſtate,quibus Fauonii perflant.Si genus aliud ventorũ eſt, ſalubriores ſeptẽtrionales quàm ſubſolani vel Auſtri ſunt : ſic tamen vt hæc interdũ regionum ſorte mu- G tentur.Nam fere ventus vbique à mediterraneis regionibus veniens, ſalubris : à mari, grauis eſt. Neque ſolùm in bono tempeſtatum habitu certior valetudo eſt, ſed priores morbi quoque(ſiqui inciderunt)leuiores ſunt,& prõptius finiuntur. Peſſimum ergo cælum eſt quod ægrum fecit,adeò vt in id quoque genus quod natura peius eſt in hoc ſtatu,ſalubris mutatio ſit. At ætas media tutiſſima eſt,quæ neque iuuentæ calore, neque ſenectutis frigore

infeſtatur:longis morbis ſenectus,acutis adoleſcentia ma A
gis paret.Corpus autẽ habiliſſimũ quadratũ eſt,neq; gra-
cile neque obeſũ.Nã lõga ſtatura vt in iuuenta decora eſt:
ſic matura ſenectute conficitur:gracile corpus , infirmũ:
obeſum,hebeseſt: vere tamen maximè quæcũq; humoris
motu nouãtur,in metu eſſe conſueuerũt.Ergo tũ lippitu-
dines,puſtulæ,profuſio ſanguinis,abſceſſus corporis(quæ
ἀποςήματα Græci nominant) bilis atra (quã μελαγχολίαν
appellãt)inſania,morbus comitialis, angina,grauedines,
deſtillationes oriri ſolẽt: hi quoque morbi qui in articu-
lis,neruiſque modò vrgent,modò quieſcunt , tum maxi- B
mè & inchoantur & repetunt.At æſtas non quidem vacat
pleriſque ab his morbis,ſed adiicit febres vel continuas,
vel ardentes,vel tertianas,vomitus,alui deiectiones, auri-
cularum dolores,vlcera oris, cancros,& in cæteris quidẽ
partibus,ſed maximè obſcœnis,& quicquid ſudore homi
nem reſoluit.Vix quicquam ex his in autumnum non in
cidit:ſed oriuntur eo quoque tempore febres incertæ, lie
nis dolor,aqua inter cutem,tabes(quã Græci φθίσιν nomi-
nãt)vrinæ difficultas(quam ςραγγουρίαν appellãt) tenuio-
ris inteſtini morbus,quem εἰλεὸν nominant. Fit item læ- C
uitas inteſtinorum(quæ λειεντερία vocatur)coxæ dolores,
morbi comitiales: idémque tempus & diutinis malis fa-
tigatos,& ab æſtate tantùm proxima preſſos interimit, &
aliis nouis morbis cõficit,& quoſdã lõgiſſimis implicat,
maximéque quartanis,quæ per hyemẽ quoque exerceãt.
Neque aliud magis tempus peſtilentiæ patet,cuiuſcũque
ea generis eſt, quanuis variis rationibus nocet. Hyems
autem capitis dolores,tuſſim, & quicquid in faucibus,in
lateribus,in viſceribus mali cõtrahitur,irritat. Ex tempe
ſtatibus, Aquilo tuſſim mouet, fauces exaſperat,ventrem D
adſtringit, vrinã ſupprimit, horrores excitat,item dolo-
res lateris & pectoris.Sanum tamen corpus ſpiſſat,& mo-
bilius atque expeditius reddit. Auſter aures hebetat, ſen-
ſus tardat,capitis dolores mouet, aluum ſoluit,totum cor
pus efficit hebes,humidum,languidum. Cæteri vẽti quò
vel huic vel illi propiores ſũt, eò magis vicinos his illiſ-
ve affectus faciũt.Denique omnis calor,& iecur & lienẽ
inflãmat,mẽtẽ hebetat,vt anima deficiat,vt ſanguis pro-
rumpat,efficit.Frigus modò neruorum diſtentionẽ, mo-
dò rigorem infert, (illud σπασμὸς,id eſt conuulſio,hoc E
τέτανος,Græca voce nominatur) nigritiem in vlceribus,
horrorem in febribus excitat.In ſiccitatibus acutæ febres,
lippitudines,tormina,vrinæ difficultas, articulorum do-
lores oriuntur. Per imbres lõgæ febres,alui deiectiones,
angina,cancri,morbi comitiales,reſolutio neruorũ, quã
παράλυσιν Græci nominant.Neque ſolùm intereſt quales
dies ſint,ſed etiam quales antè præceſſerint: ſi hyems ſic-
ca ſeptentrionales ventos habuit, ver autem Auſtros &
pluuias exhibet, fere ſubeunt lippitudines, tormina, fe-
bres,maximéque in mollioribus corporibus: (ideóq; præ F
cipuè in mulieribus)ſi verò Auſtri pluuiæque hyemem
occuparũt,ver autem & frigidum & ſiccum eſt, grauidæ
quidem fœminæ quibus tum adeſt partus,abortu pericli
tantur:hæ verò quæ gignunt, imbecillos, vixque vitales
edunt: cæteros lippitudo arida,&,ſi ſeniores ſunt, graue-
dines atque deſtillationes malè habẽt.At ſi à prima hye-
me Auſtri ad vltimum ver continuarunt, laterum dolo-
res & inſania febricitantium (quam φρενῖτιν appellãt) quã
celerrimè rapiunt.Vbi primò calor à primo vere orſus,æ-
ſtatẽ quoque ſimilem exhibet,neceſſe eſt multum ſudorẽ G
in febribus ſubſequi.At ſi ſicca æſtasAquilones habuit,au
tumno verò imbres Auſtrique ſunt,tota hyeme quæ pro-
xima eſt,tuſſis,deſtillatio, raucitas, in quibuſdam etiam
tabes oriuntur.Sin autem autumnus quoque æquè ſiccus
iiſdem Aquilonibus perflatur , omnibus quidẽ molliori-
bus corporibus(inter quæ muliebria eſſe propoſui) ſecũ-
da valetudo contingit: durioribus verò inſtare poſſunt
& aridæ lippitudines,& febres partim acutæ partim lon-
gæ,& hi morbi qui ex atra bile naſcũtur.Quòd ad ætates
verò pertinet,pueri,proximique his,vere optimè valent, H
& æſtate prima tutiſſimi ſunt: ſenes æſtate, & autũni pri-
ma parte:iuuenes hyeme,quiq; inter iuuẽtã ſenectutém-
que ſunt:inimicior ſenibus hyẽs, æſtas adoleſcẽtibus eſt.
Tum ſiqua imbecillitas oritur,proximum eſt vt infantes

A tenerósque adhuc pueros ſerpẽtia vlcera oris(quæ ἄφθας
Græci nominant)vomitus,nocturnæ vigiliæ,aurium hu-
mor,circa vmbilicum inflammationes exerceãt. Propriè
etiam dentientiũ gingiuarũ exulcerationes,diſtentiones
neruorum,febriculæ interdũ,alui deiectiones, maxillǽq;
caninis dentibus orientibus malè habent.quæ pericula
pleniſſimi cuiuſque ſunt,& cui maximè venter adſtrictus
eſt.At vbi ætas paulũ proceſſit,glãdulæ & vertebrarũ quæ
in ſpina ſũt,aliquæ inclinationes,ſtrumæ,verrucarũ quæ
dã genera dolẽtia(ἀκροχορδόνας Græci appellãt)& plura a-
B lia tubercula oriuntur.Incipiente verò iam pube,ex iiſdẽ
multæ & longæ febres,ſanguinis ex naribus curſus: maxi
méque omnis pueritia primùm circa quadrageſimũ diẽ:
deinde ſeptimo menſe,tum ſeptimo anno , poſtea circa
pubertatem periclitatur. Siqua etiam genera morborum
in infantem inciderũt,ac neque pubertate, neque primis
coitibus,neque in fœmina primis menſtruis finita ſunt,
fere longa ſunt. Sæpe tamen morbi pueriles qui diutius
manſerunt,terminantur.Adoleſcẽtia morbis acutis,item
comitialibus,tabique maximè obiecta eſt, feréque iuue-
C nes ſunt qui ſanguinem expuunt . Poſt hanc ætatem late-
rum & pulmonis dolores,lethargus,cholera,inſania, ſan-
guinis per quædam etiam velut ora venarũ (αἱμοῤῥοΐδας
Græci appellãt)profuſio.In ſenectute ſpiritus & vrinæ dif
ficultas,grauedo articulorum, & renum dolores , neruo-
rum reſolutiones,malus corporis habitus,(καχεξίαν Græ-
ci appellãt) nocturnæ vigiliæ,vitia longiora aurium,ocu-
lorum,etiam nariũ,præcipuéque ſoluta aluus ,& quæ ſe-
quũtur hanc tormina, vel læuitas inteſtinorum,cæteráq;
D fuſi ventris mala.Præter hæc graciles,tabes, deiectiones,
deſtillationes,item viſcerum & laterum dolores fatigãt:
obeſi plerunque acutis morbis & difficultate ſpirandi
ſtrangulantur,ſubitóque ſæpe moriuntur,quod in corpo-
re tenuiore vix euenit.

DE SIGNIS ADVERSAE VALETV- dinis futuræ, Cap. II.

Ante aduerſam autem valetudinem (vt ſuprà dixi)
quædam notæ oriuntur, quarum omnium commu-
ne eſt,aliter ſe corpus habere atque conſueuit, neque in
peius tantùm,ſed etiam in melius.Ergo ſi plenior aliquis,
E & ſpecioſior,& coloratior factus eſt, ſuſpecta habere bo-
na ſua debet:quæ quia neque in eodem habitu ſubſiſtere,
neque vltrà progredi poſſunt, fere retrò quaſi ruina qua-
dam reuoluuntur.Peius tamen ſignum eſt vbi aliquis cõ-
tra cõſuetudinem emacruit,& colorem decorémque amiſ
ſit. quoniam in iis quæ ſuperãt, eſt quod morbus demat:
in iis quæ deſunt, nõ eſt quòd ipſum morbum ferat.Præ
ter hæc protinus timeri debet ſi grauiora membra ſunt,
ſi crebra vlcera oriuntur, ſi corpus ſupra conſuetudinem
incaluit, ſi grauior ſomnus preſſit, ſi tumultuoſa ſomnia
F fuerunt,ſi ſæpius expergiſcitur aliquis quàm aſſueuit,de-
inde iterum ſoporatur, ſi corpus dormientis circa partes
aliquas contra conſuetudinẽ inſudat, maximéque circa
pectus,aut ceruices,aut crura,vel genua,vel coxas.Item ſi
marcet animus,ſi loqui & moueri piget, ſi corpus torpet,
ſi dolor præcordiorum eſt,aut totius pectoris, aut in plu-
rimis venis capitis, ſi ſaliuæ plenum eſt os, ſi oculi cum
dolore vertuntur,ſi tempora adſtricta ſunt,ſi membra in-
horreſcũt,ſi ſpiritus grauior eſt,ſi circa frontem intentæ
venæ mouentur,ſi frequentes oſcitationes,ſi genua quaſi
G fatigata ſunt, totũ verò corpus laſſitudinẽ ſentit:ex qui-
bus ſæpe plura,nunquam non aliqua,febrem antecedunt.
In primis tamen illud conſiderandum eſt, nũquid ſæpius
horum aliquid eueniat,ac ideo neque corporis vlla diffi-
cultas ſubſequatur. Sunt enim quædam proprietates ho-
minum,ſine quarum notitia non facilè quicquam in fu-
turum præſagiri poteſt.Facilè itaque ſecurus eſt in his ali
quis quæ ſæpe ſine periculo euaſit:ille ſolicitari debet cui
hæc noua ſunt,aut qui iſta nunquam ſine cuſtodia ſui tu-
ta habuit.

QVAE BONA IN AEGROTANTIBVS ſigna ſint, Cap. III.

Vbi verò febris aliquem occupat, ſcire licet non pe-
riclitari ſi in latus aut dextrum aut ſiniſtrum (vt ipſi
viſum eſt)cubat, cruribus paulum reductis, qui fere ſani

quoque iacentis habitus eſt,ſi facilè conuertitur, ſi noctu dormit,ſi interdiu vigilat,ſi ex facili ſpirat,ſi non conflictatur,ſi circa vmbilicum & pubem cutis plana eſt,ſi præcordia eius ſine vllo ſenſu doloris æqualiter mollia in vtraque parte ſunt. Quòd ſi paulo tumidiora ſunt,ſed tamē digitis cedunt,& non dolent, hæc valetudo , vt ſpatium aliquod habebit,ſic tuta erit. Corpus quoque quod æqualiter molle & calidum eſt,quódque æqualiter totum inſudat,& cuius febricula eo ſudore finitur,ſecuritatem pollicetur,quando iam ad ſanitatem venit corpus. Sternutamētum etiam inter bona indicia eſt : & cupiditas cibi vel à primo ſeruata , vel etiam poſt faſtidium orta. Neque terreer debet ea febris quæ eodem die finita eſt,ac ne ea quidem quæ quanuis longiore tempore euanuit, tamen ante alteram acceſſionē ex toto quieuit,ſic vt & corpus integrum(quod εἰλικρινὲς Græci vocant)fieret. Siquis autē incidit vomitus, mixtus eſſe ex bile & pituita debet , & in vrina ſubſidere album,læue,æquale:ſic vt etiā ſiquæ quaſi nubeculæ innatarint,in imum deferantur. At venter ei qui à periculo tutus eſt, reddit modò mollia figurata,eodem fere tempore quo ſecunda valetudine aſſueuit, modò conuenientia iis quæ aſſumuntur:Peior cita aluus eſt. ſed ne hæc quidem terrere protinus debet ſi matutinis temporibus coacta magis eſt:aut ſi procedente tempore paulatim contrahitur, & rufa eſt: neque fœditate odoris ſimilem aluum ſani hominis excedit. Ac lumbricos quoque aliquos ſub fine morbi deſcendiſſe nihil nocet. Si inflammatio in ſuperioribus partibus dolorem tumorémq; fecit,bonum ſignum eſt ſonus ventris inde ad inferiores partes euolutus , magíſque etiam ſi ſine difficultate cum ſtercore exceſſit.

MALA SIGNA AEGROTANTIVM,
Cap. IIII.

CONtrà,grauis morbi periculum eſt vbi ſupinus æger iacet porrectis manibus & cruribus, vbi reſidere vult in ipſo acuti morbi impetu, præcipuéque pulmonibus laborantibus: vbi nocturna vigilia premitur, etiamſi interdiu ſomnus accedit: ex quo tamen peior eſt qui inter quartam horam & noctem eſt quàm qui matutino tempore ad quartam. Peſſimum tamen eſt ſi ſomnus neque noctu neque interdiu accedit. id enim fere ſine continuo dolore eſſe non poteſt : æquè verò ſignum malum eſt, etiam ſomno vltra debitum vrgeri, peiúſque,quo magis ſe ſopor interdiu noctúque continuat. Mali etiam morbi teſtimonium eſt,vehemēter & crebrò ſpirare, à ſexto die cœpiſſe inhorreſcere,pus expuere,vix excreare , dolorem habere continuum,difficulter ferre morbum, iactare brachia & crura,ſine voluntate lacrymare,habere humorem glutinoſum dentibus inhærentē , cutē circa vmbilicū & pubē macrā,præcordia inflāmata,dolētia, dura , tumida, intenta:magíſque ſi hæc dextra parte quàm ſiniſtra ſunt. periculoſiſſimum tamē eſt ſi venæ quoque ibi vehemēter agitantur. Mali etiam morbi ſignum eſt,nimis celeriter emacreſcere,caput & pedes manúſque calidas habere, ventre & lateribus frigentibus,aut frigidas extremas partes,acuto morbo vrgēte,aut poſt ſudorem inhorreſcere, aut poſt vomitum ſingultum eſſe , vel rubere oculos, aut poſt cupiditatem cibi, póſtve longas febres hunc faſtidire,aut multum ſudare,maximéque frigido ſudore, aut habere ſudores non per totum corpus æquales, quiq; febrem non finiant,& eas febres quæ quotidie tempore eodem reuertantur, quæ've ſemper pares acceſſiones habeāt,neque tertio quoque die leuentur , quæve cōtinuēt, vel per acceſſiones increſcant , per diſceſſiones tantùm molliantur,nec vnquam integrum corpus dimittant. Peſſimum eſt ſi ne leuatur quidem febris,ſed æquè concitata continuat. Periculoſum eſt etiam poſt arquatū morbū febrē oriri,vtique ſi præcordia dextra parte dura māſerūt,ac dolētibus his læua. Nulla acuta febris leuiter terrere eos debet: neque vnquā in acuta febre, vt à ſomno, nō eſt terribilis neruorū diſtētio. Timere etiā ex ſomno, mali morbi eſt : itémque in prima febre protinus mētem eſſe turbatam,membrúmve aliquod eſſe reſolutū. Ex quo caſu quanuis vita redditur, tamen id fere membrum debilitatur: vomitus etiā periculoſus eſt ſinceræ pituitæ vel

A bilis,peiórque ſi viridis aut niger eſt. At mala vrina eſt in qua ſubſidunt ſubrubra aut liuida : deterior in qua quaſi fila quædam tenuia atque alba: peſſima ex his,ſi tanquam ex furfuribus factas nubeculas repræſentat : diluta quoq; atque alba,vitioſa eſt , ſed in phreniticis maximé . Aluus autem mala eſt ex toto ſuppreſſa : periculoſa etiā quæ inter febres fluens conquieſcere hominem in cubili non patitur,vtique ſi quod deſcēdit,eſt perliquidum,aut albidum,aut pallidum , aut ſpumans . Præter hæc periculum oſtendit id quod excernitur, ſi eſt exiguum, glutinoſum, B læue,album,idémque ſubpallidum:vel,ſi eſt aut liuidum, aut bilioſum,aut cruentum, aut peioris odoris quàm ex conſuetudine. Malum eſt etiam quod poſt longas febres ſincerum eſt.

DE SIGNIS LONGI MORBI,
Cap. V.

POST hæc indicia notū eſt lōgum morbū fieri: ſic enim neceſſe eſt, niſi occidit. Neque vlla alia ſpes in malis magnis eſt quàm vt impetum morbi trahendo aliquis effugiat,porrigatúrque in id tempus quod curationi C locum præſtet. Protinus tamē ſigna quædam ſunt ex quibus colligere poſſumus,morbum,etſi non interemerit,lōgius tamen tempus habiturum. Vbi frigidus ſudor inter febres non acutas circa caput tantùm & ceruices oritur, aut vbi febre non quieſcente corpus inſudat,aut vbi corpus modò frigidum,modò calidum eſt , & color alius ex alio fit,aut vbi quod inter febres aliqua parte abſceſſit,ad ſanitatem nō peruenit, aut vbi æger pro ſpatio parum emacreſcit: item ſi vrina modò liquida & pura eſt , modò habet quædā ſubſidētia:ſi læuia atque alba rubráve ſunt: D quæ in ea ſubſidunt: aut ſi quaſdam quaſi maculas repræſentat,aut ſi bullulas excitat.

DE INDICIIS MORTIS,
Cap. VI.

SED inter hæc quidem propoſito metu ſpes tamen ſupereſt. Ad vltima verò iam ventum eſſe teſtantur , nares acutæ,collapſa tempora,oculi cōcaui,frigidæ languidæque aures,& imis partibus leniter verſæ:cutis circa frōtē dura & intēta, color aut niger aut perpallidus : multóque magis ſi ita hæc ſunt vt neque vigilia præceſſerit,ne- E que ventris reſolutio,neque inedia. Ex quibus cauſis interdū hæc ſpecies oritur,ſed vno die finitur : itaque diutius durans,mortis index eſt. Si verò in morbo vetere iam triduò talis eſt,in propinquo mors eſt: magíſque ſi præter hæc oculi quoque lumen refugiunt & illacrymant,quæque in his alba eſſe debent , rubeſcunt , atque in iiſdem venulæ pallent: pituitáque in his innatans,nouiſſimè angulis inhæreſcit:altérque ex his minor eſt:hique aut vehementer ſubſederunt,aut facti tumidiores ſunt,pérque ſomnum palpebræ non committuntur,ſed inter has ex al- F bo oculorum aliquid apparet:neque id fluēs aluus expreſſit: eædémque palpebræ pallent, & idem pallor labra & nares decolorat: eadémque labra,& nares,oculique, & palpebræ,& ſupercilia , aliquáve ex his peruertuntur : iſque propter imbecillitatē iam non audit,aut non videt . Eadē mors denuntiatur, vbi æger ſupinus cubat, eique genua contracta ſunt, vbi deorſum ad pedes ſubinde delabitur, vbi brachia & crura nudat,& inæquabiliter diſpergit,neque his calor ſubeſt: vbi hiat , vbi aſſiduè dormit : vbi is qui mentis ſuæ non eſt,neque id facere ſanus ſolet,denti- G bus ſtridet,vbi vlcus quod aut antè aut in ipſo morbo natum eſt,aridum,& aut pallidum aut liuidum factum eſt. Illa quoque mortis indicia ſunt , vngues digitíque pallidi,frigidus ſpiritus:aut ſi manibus quis in febre & acuto morbo,vel inſania,pulmoniſve dolore vel capitis, in veſte floccos legit,fimbriáſve diducit,vel in adiūcto pariete ſiqua minuta eminent,carpit. Dolores etiam circa coxas & inferiores partes orti,ſi ad viſcera tranſierunt,ſubitóque deſierunt,mortem ſubeſſe teſtantur,magíſque ſi alia quoque ſigna acceſſerunt. Neque is ſeruari poteſt qui H ſine vllo tremore febricitans,ſubitò ſtrāgulatur , aut deuorare ſaliuam ſuam non poteſt, cuíve in eodem febris corporíſque habitu ceruix conuertitur,ſic vt deuorare æquè nihil poſſit : aut cui ſimul & continua febris & vltima corporis infirmitas eſt , aut cui febre non quie-

ſcente exterior pars friget, interior ſic calet vt etiam ſi-
tim faciat:aut qui febre æquè non quieſcente,ſimul & de
lirio & ſpirandi difficultate vexatur: aut qui epoto vera-
tro exceptus diſtentione neruorum eſt:aut qui ebrius ob-
mutuit.Is enim febre,adiecta neruorum diſtentione,con
ſumitur,niſi aut febris acceſſit,aut eo tempore quo ebrie
tas ſolui debet,loqui cœpit.Mulier quoque grauida acuto
morbo facilè conſumitur, & is cui ſomnus dolorem au-
get,& cui protinus in recenti morbo bilis atra vel infrà
vel ſuprà ſe oſtēdit, cuive alterutrum modò ſe prompſit,
quum iam longo morbo corpus eius eſſet extenuatum &
affectum:ſputum etiam bilioſum & purulentum, ſiue ſe-
paratim iſta,ſiue mixta proueniunt, interitus periculum
oſtēdunt. Ac ſi circa ſeptimum diem tale eſſe cœpit,pro-
ximum eſt vt is circa quartumdecimum diem decedat,
niſi alia ſigna meliora peiorave acceſſerint: quæ quo læ-
uiora grauiorave ſubſequuta ſunt,eo vel ſeriorem mortē
vel maturiorem denuntiant. Sudor quoque frigidus in
acuta febre peſtiferus eſt,atque in omni morbo vomitus
qui varius & multorum colorum eſt,præcipuéque ſi ma-
lus in hoc odor eſt.Ac ſanguinem quoque in febre vo-
muiſſe,peſtiferū eſt. Vrina verò rubra & tenuis in magna
cruditate eſſe conſueuit,& ſæpe, antequam ſpatio matu-
reſcat,hominem rapit.Itaque ſi talis diutius permanet,pe
riculum mortis oſtendit.Peſſima tamen eſt præcipuéque
mortifera,nigra,craſſa,mali odoris: atque in viris quidē,
& mulieribus talis deterrima eſt: in pueris verò, quæ te-
nuis & diluta eſt. Aluus quoque varia peſtifera eſt, quæ
ſtrigmētū, ſanguinē,bilem viridem,aliquid modò diuer
ſis tēporib⁹,modò ſimul & in mixtura quadā,diſcreta ta-
mē,repræſentat.Sed hæc quidē poteſt paulo diuti⁹ trahe-
re. In præcipiti verò iā eſſe denūciat,quæ liquida, eadém
que vel nigra, vel pallida, vel pinguis eſt, vtique ſi ma-
gna fœditas odoris acceſſit. Illud interrogari me poſſe
ab aliquo ſcio,ſi certa futuræ mortis indicia ſunt,quomo
do interdū deſerti à medicis conualeſcant, quoſdámque
fama prodiderit in ipſis funeribus reuixiſſe. Quinetiam
vir iure magni nominis Democritus, ne finitæ quidem
vitæ ſatis certas notas eſſe propoſuit quibus medici cre-
didiſſent:adeò illud non reliquit vt certa aliqua ſigna fu-
turæ mortis eſſent. Aduerſus quos ne illud quidem dicā,
quòd in vicino ſæpe quædam notæ poſitæ non bonos ſed
imperitos medicos decipiunt: quod Aſclepiades funeri
obuius intellexit, eum viuere qui efferebatur, ne proti-
nus crimen artis eſſet,ſiquod profeſſoris ſit. Illa tamen
moderatius ſubiiciam,coniecturalem artem eſſe medici
nam,rationémque cōiecturæ talem eſſe, vt quum ſæpius
aliquando reſponderit,interdum tamen fallat nos.Siquid
itaque vix in milleſimo corpore aliquando decipit, id
notam non habet,quum per innumerabiles homines reſ-
pondeat,idque non in iis tantùm quæ peſtifera ſunt dico
ſed in iis quoque quæ ſalutaria. Siquidem etiam ſpes in-
terdum fruſtratur, & moritur aliquis de quo medicus ſe-
curus primò fuit:quæque medēdi cauſa reperta ſunt, nō-
nunquam in peius aliquid conuertunt. Neque id euitare
humana imbecillitas in tanta varietate corporum poteſt.
Sed eſt tamen medicinæ fides, quæ multo ſæpius pérque
multo plures ægros prodeſt. Neque tamē ignorare opor-
tet,in acutis morbis fallaces magis notas eſſe & ſalutis &
mortis.

DE NOTIS QVAS ALIQVIS IN ſingulis morborum generibus habere poſſit, Cap. VII.

SED quū propoſuerim ſigna quæ in omni aduerſa va
letudine cōmunia eſſe conſueuerūt, ea quoque tranſ-
ibo, vt quas aliquis in ſingulis morborum generibus ha-
bere poſſit notas,indicem. Quædam autem ſunt quæ an-
te febres,quædam quæ inter eas,quid aut intus ſit,aut vē-
turum ſit,oſtendunt.Ante febres,ſi caput graue eſt,aut ex
ſomno oculi caligant,aut frequentia ſternutamenta ſunt,
circa caput aliquis pituitæ impetus timeri poteſt. Si ſan-
guis aut calor abundat,proximum eſt vt aliqua parte pro
fluuium ſanguinis fiat.Si ſine cauſa quis emacreſcit, ne in
malum habitum corpus eius recidat metus eſt.Si præcor
dia dolent,aut inflammatio grauis eſt, aut non toto die

A concocta fertur vrina, cruditatem eſſe manifeſtum eſt.
Quibus diu color ſine morbo regio malus eſt, hi vel ca-
pitis doloribus cōflictātur,vel terram edunt. Qui diu ha-
bent faciem pallidam & tumidam,aut capite,aut viſceri-
bus,aut aluo laborant. Si in continua febre puero venter
nihil reddit, mutatúrque ei color, nec ſomnus accedit,
plorátque is aſſiduè, metuenda neruorum diſtentio eſt.
Frequens autem deſtillatio in corpore tenui, longóque,
tabem timendam eſſe teſtatur. Vbi pluribus diebus non
deſcēdit aluus,docet aut ſubitam deiectionem,aut febri-
B culam inſtare.Vbi pedes turgent,longæ deiectiones ſunt.
Vbi dolor in imo ventre & in coxis eſt,aqua inter cutē in
ſtat: ſed hoc morbi genus ab ilibus oriri ſolet. Idem pro-
poſitum periculum eſt iis quibus voluntas deſidendi eſt,
venter nihil reddit niſi & ægrè & durum, tumor in pedi
bus eſt: idémq; modò dextra,modò ſiniſtra parte vētris
inuicem oritur,atque finitur.ſed à iecinore id malū pro-
ficiſci videtur.Eiuſdem morbi nota eſt vbi circa vmbili-
cum inteſtina torquentur,(στρόφον Græci nominant)coxæ-
que dolores manent,eáque neque tempore neque reme-
C diis ſoluuntur. Dolor autem articulorum, prout in pedi-
bus, manibúſve, aut alia qualibet parte ſic eſt vt eo loco
nerui contrahantur,aut ſi id membrum ex leui cauſa fa-
tigatum, æquè frigido calidóque offenditur, ποδάγραν
χειράγραν ve, vel eius articuli in quo id ſentitur, morbum
futurum eſſe denuntiat. Quibus in pueritia ſanguis ex
naribus fluxit,dein fluere deſiit, hi vel capitis doloribus
conflictentur neceſſe eſt,vel in articulis aliquas exulcera-
tiones graues habeant,vel aliquo morbo etiam debiliten-
tur. Quibus fœminis menſtrua non proueniunt,neceſſe
D eſt capitis acerbiſſimi dolores ſint,vel quælibet alia pars
morbo infeſtetur.Eadémque iis pericula ſunt quibus ar
ticulorū vitia,dolores,tumoréſq;,ſine podagra ſimilibúſ
que morbis,oriūtur & deſinūt: vtique ſi ſæpe tēpora iiſ-
dem dolent, noctúque corpora inſudant, frons prurit,
lippitudinis metus eſt.Si mulier à partu vehementes do-
lores habet,neq; alia præterea ſigna mala ſunt,circa vice-
ſimum diem aut ſanguis per nares erumpet,aut in infe
rioribus partibus aliquid abſcedet.Quicunque etiam do-
lorem ingentem circa tempora & frontem habebit,is al-
E terutra ratione eū finiet:magíſque,ſi iuuenis erit, per ſan-
guinis profuſionem:ſi ſenior, per ſuppurationem. Febris
autem quæ ſubitò ſine ratione,ſine bonis ſignis finita eſt,
fere reuertitur. Cui fauces ſanguine & interdiu & noctu
replentur,ſic vt neque capitis dolores, neque præcordio-
rum,neque tuſſis,neque vomitus,neque febricula præceſ
ſerit, huius aut in naribus,aut in faucibus vlcus reperie-
tur. Si mulieri ex inguine febricula orta eſt,neque cauſa
apparet,vlcus in vulua eſt. Vrina autē craſſa ex qua quod
deſidet album eſt,ſignificat circa articulos aut circa viſce
F ra dolorem metúmque morbi eſſe: eadem viridis aut
viſcerum dolorem tumorémque cum aliquo periculo
ſubeſſe,aut certè corpus integrum non eſſe teſtatur. At ſi
ſanguis aut pus in vrina eſt,vel veſica vel renes exulcerati
ſunt.Si hæc craſſa carunculas quaſdam exiguas quaſi ca-
pillos habet,aut ſi bullat, & malè olet, & interdum quaſi
arenam,interdum quaſi ſanguinem trahit, dolent autem
coxæ,quæque inter has ſupérque pubem ſunt, & accedūt
frequentes ructus,interdum vomitus bilioſus,extremæq;
partes frigeſcunt,vrinæ crebra cupiditas,ſed magna diffi
G cultas eſt,& quod inde excretum eſt,aquæ ſimile, vel ru-
fum vel pallidum eſt, paulum tamen in eo leuamenti
eſt,aluus verò cum multo ſpiritu redditur, vtique in reni-
bus vitiū eſt.At ſi paulatim deſtillat,vel ſi ſanguis per hāc
editur,& in eo quædā cruēta concreta ſunt, idque ipſum
cum difficultate redditur,& circa pubem inferiores par-
tes dolent, in eadem veſica vitium eſt. Calculoſi verò
his indiciis cognoſcūtur:Difficulter vrina redditur,pau-
latímque interdum etiam ſine voluntate deſtillat:eadem
arenoſa eſt,nonnunquam aut ſanguis,aut cruentum aut
H purulentum aliquid cum ea excernitur: eámque quidam
promptius recti,quidā reſupinati,maximéque ii qui grā-
des calculos habēt,quidam etiam inclinati, reddunt,co-
lémque extēdēdo,dolorē leuāt. Grauitatis quoque cuiuſ-
dam in ea parte ſenſus eſt: atque ea curſu omnique motu

augentur. Quidā etiamquum torquentur, pedes inter ſe ſubinde mutatis vicibus implicāt. Fœminæ verò oras naturaliū ſuorū manibus admotis ſcabere crebrò cogūtur. Nōnūquā ſi digitū admouerūt, vbi veſicæ ceruicē is vrget, calculum ſentiunt. At qui ſpumantem ſanguinem excreant, iis in pulmone vitium eſt. Mulieri grauidæ ſine modo fuſa aluus elidere partum poteſt: eidem ſi lac ex mammis profluit, imbecillum eſt quod intus gerit: duræ mammæ ſanum illud eſſe teſtantur. Frequens ſingultus, & præter conſuetudinem continuus, iecur inflammatum eſſe ſignificat. Si tumores ſuper vlcera ſubitò eſſe deſierunt, idque à tergo incidit, vel diſtentio neruorum vel rigor timeri poteſt: at ſi à priore parte id euenit, vel lateris acutus dolor, vel inſania expectanda eſt. Interdum etiam huiuſmodi caſum, quæ tutiſſima inter hæc eſt, profuſio alui ſequitur. Si ora venarum, ſanguinem ſolita fundere, ſubitò ſuppreſſa ſunt, aut aqua inter cutem aut tabes ſequitur. Eadem tabes ſubit ſi in lateris dolore orta ſuppuratio, intra quadraginta dies purgari non potuit. At ſi longa triſtitia cum longo timore & vigilia eſt, atræ bilis morbus ſubeſt. Quibus ſæpe ex naribus fluit ſanguis, iis vel lien tumet, aut capitis dolores ſunt, quos ſequitur, aut quædam ante oculos tanquam imagines obuerſentur. At quibus magni lienes ſunt, his gingiuæ malæ ſunt, & os olet, aut ſanguis aliqua parte prorumpit. Quorum ſi nihil euenit, neceſſe eſt in cruribus mala vlcera, & ex his nigræ cicatrices fiant. Quibus cauſa doloris, neque ſenſus eius eſt, his mens labat. Si in ventrem ſanguis confluxit, ibi in pus vertitur. Si à coxis & ab inferioribus partibus dolor in pectus tranſit, neque vllum ſignum malum acceſſit, ſuppurationis eo loco periculum eſt. Quibus ſine febre aliqua ex parte dolor aut prurigo cum rubore aut calore eſt, ibi aliquid ſuppurat. Vrina quoque quæ in homine ſano parum liquida eſt, circa aures futuram aliquam ſuppurationem eſſe denuntiat. Hæc verò cum ſine febre quoque vel latentium vel futurarum rerum notas habeant, multo certiora ſunt vbi febris acceſſit, atque etiam aliorum morborum tum ſigna naſcuntur. Ergo protinus inſania timenda eſt vbi expeditior alicuius quàm ſani fuit, ſermo eſt, ſubitáque loquacitas orta eſt, & hæc ipſa ſolito audacior: aut vbi rarò quis & vehementer ſpirat, venáſque concitatas habet, præcordiis duris & tumentibus. Oculorum quoque frequens motus, & in capitis dolore offuſæ oculis tenebræ, vel nullo dolore ſubſtante ſomnus ereptus, continuatáque nocte & die vigilia, vel proſtratum contra conſuetudinem corpus in ventrem, ſic vt ipſius alui dolor id non coegerit, item robuſto adhuc corpore inſolitus dentium ſtridor, inſaniæ ſigna ſunt. Siquid etiam abſceſſit, & antequam ſuppuraret, manente adhuc corpore inſolita febre ſubſedit, periculum affert primum furoris, deinde interitus. Auris quoque dolor acutus, cum febre continua vehementique, ſæpe mentem turbat, & ex eo caſu iuniores interdum intra ſeptimum diem moriuntur, ſeniores tardius: quoniam neque æquè magnas febres experiuntur, neque æquè inſaniunt: ita ſuſtinent, dum is affectus intus verſatur. Suffuſæ quoque ſanguine mulieris mammæ, furorem venturum eſſe teſtantur. Quibus autem longæ febres ſunt, his abſceſſus aliqui, aut articulorum dolores erunt. Quorum faucibus in febre eliditur ſpiritus, inſtat his neruorum diſtentio. Si angina ſubitò finita eſt, in pulmonem id malum tranſit, idque ſæpe intra ſeptimum diem occidit: quod niſi incidat, ſequitur vt aliqua parte ſuppuret: deinde poſt alui longam reſolutionem, tormina: poſt hæc inteſtinorum læuitas oritur: poſt nimias deſtillationes, tabes: poſt lateris dolores, vitia pulmonum, poſt hæc, inſania: poſt magnos feruores corporis, neruorum rigor aut diſtentio. Vbi caput vulneratum eſt, delirium: vbi vigilia torſit, neruorum diſtentio: vbi vehementer venæ ſupra vlcera mouentur, ſanguinis profluuium erit. Suppuratio verò pluribus morbis excitatur. Nam ſi longæ febres ſine dolore, ſine manifeſta cauſa remanēt, in aliquam partem id malum incumbit, in iunioribus tantùm: in ſenioribus ex eiuſmodi morbo quartana fere naſcitur. Eadem ſuppuratio fit ſi præcodia dura do-

A lentia ante viceſimum diem hominem non ſuſtulerunt, neque ſanguis ex naribus fluxit, maximéque in adoleſcētibus: vtique ſi inter principia aut oculorū caligo, aut capitis dolores fuerunt, ſed quum in inferioribus partibus aliquid abſcedit. At ſi præcordia tumorē mollem habent, neque habere intra ſexaginta dies deſinūt, hærétque per omne id tempus febris, tum in ſuperioribus partibus fit abſceſſus: ac, ſi inter ipſa vlcera nō fluit, circa aures erumpit. Quúmque omnis lōgus tumor ad ſuppurationem fe-
B re ſpectet, magis eò tendit is qui in præcordiis quàm is qui infrà eſt. Si laſſitudinis etiā ſenſus in febre eſt, vel in maxillis, vel in articulis aliquid abſcedit. Interdū quoque vrina tenuis & cruda, ſic diu fertur vt alia ſalutaria ſigna ſint, éxque eo caſu plerunque infra tranſuerſum ſeptum (quod διάφραγμα Græci vocāt) fit abſceſſus. Dolor autem pulmonis, ſi neque per ſputa, neque per cucurbitulas, neque per ſanguinis detractionem, neque per victus rationem finitus eſt, vomicas aliquas interdū excitat, aut circa viceſimum diem, aut circa quadrageſimū, nonnunquam
C etiam circa ſexageſimū. Numerabimus autem ab eo die quo primùm febricitauit aliquis, aut inhorruit, aut grauitatem eius partis ſenſit. Sed hæ vomicæ modò à pulmone, modò à contraria parte naſcuntur. Quod ſuppurat ab ea parte quam afficit, dolorem inflammationémque concitat, ipſum calidius eſt: & ſi in partem ſuam aliquis decubuit, onerare eam ex pondere aliquo videtur. Omnis etiā ſuppuratio quæ nondum oculis patet, ſic deprehendi poteſt: Si febris non dimittit, eáque interdiu leuior eſt, noctu increſcit, multus ſudor oritur, cupiditas tuſſiendi eſt,
D & penè nihil in tuſſi excreatur, oculi caui ſunt, malæ rubent, venæ ſub lingua inalbeſcūt, in manibus fiunt adunci vngues, digiti, maximéque ſummi pallent, in pedibus tumores ſunt, ſpiritus difficilius trahitur, cibi faſtidium eſt, puſtulæ toto corpore oriuntur. Quòd ſi protinus initio dolor & tuſſis fuit, & ſpiritus difficultas, vomica vel ante vel circa viceſimum diem erumpet. Si ſerius iſta cœperint, neceſſe eſt quidem increſcāt, ſed quo minus citò affecerint, eo tardius ſoluentur. Solent etiam in graui morbo pedes cum digitis vnguibúſque nigreſcere. Quòd ſi
E non eſt mors conſequuta, & reliquum corpus inualuit, pedes tamen decidunt.

QVAE NOTAE IN QVOQVE MORBI GEnere, vel ſpem, vel pericula oſtendant, Cap. VIII.

Sequitur vt in quoque morbi genere proprias notas explicem quæ vel ſpem vel periculum oſtendāt. Ex veſica dolente, ſi purulēta vrina proceſſit, inque ea leue & album ſubſedit, metū detrahit: in pulmonis morbo, ſi ſputo ipſe leuatur dolor, quanuis id purulentum eſt, tamen æ-
F ger facilè ſpirat, facilè excreat, morbum ipſum non difficulter fert, poteſt ei ſecunda valetudo contingere. Neque inter initia terreri conuenit, ſi protinus ſputū miſtum eſt rufo quodam & ſanguine, dummodo ſtatim edatur. Laterum dolores ſuppuratione facta, deinde intra quadrageſimum diem purgata finiūtur. Si in iocinore vomica eſt, & ex ea fertur pus purū & album, ſalus ei facilis. Id enim malum in tunica eſt. Ex ſuppurationibus verò hæ tolerabiles ſunt quæ in exteriorem partem ferūtur & acuuntur: & ex his quæ intus procedunt, hæ læuiores quæ contra ſe
G cutē non afficiunt, eámque & ſine dolore eſſe, & eiuſdem coloris cuius reliquæ partes ſunt, ſinunt eſſe. Pus quoque quacunque parte erumpit, ſi eſt leue, album & vnius coloris, ſine vllo metu eſt, & quo effuſo, febris protinus cōquieuit, deſierúntque vrgere cibi faſtidium, & potionis deſiderium: ſiquando etiam ſuppuratio deſcendit in crura, ſputúmque eiuſdem factum pro rufo purulentum eſt, periculi minus eſt. At in tabe eius qui ſaluus futurus eſt, ſputum eſſe debet album, æquale totum, eiuſdémque coloris, ſine pituita, eique etiam ſimile eſſe
H oportet ſiquid in nares à capite deſtillat. Lōgè optimum eſt febrem omnino non eſſe: ſecundum eſt, tantulum eſſe vt neque cibum impediat, neque crebram ſitim faciat. Aluus in hac valetudine ea tuta eſt quæ quotidie coacta, eáque cōuenientia his quæ aſſumūtur, reddit. Corpus id quod minimè tenue, maximéque lati pectoris atque

ſetoſi eſt, cuiúſque cartilago exigua & carnoſa eſt. Super A
tabem ſi mulieri quoque ſuppreſſa mẽſtrua fuerũt,& cir-
ca pectus atque ſcapulas dolor manſit, ſubitóque ſanguis
erupit,leuari morbus ſolet. Nam & tuſſis minuitur, & ſi-
tis atque febriculæ deſinunt. Sed iiſdem fere niſi redit
ſanguis,vomica erumpit,quæ quo cruẽtior,eo melior eſt.
Aqua autem inter cutem minimè terribilis eſt quæ nullo
antecedente morbo cœpit, deinde quæ longo morbo
ſuperuenit. Vtique ſi firma viſcera ſunt, ſi ſpiritus facilis,
ſi nullus dolor, ſi ſine calore corpus eſt; æqualitérque in
extremis partibus macrũ eſt,ſi venter mollis, ſi nulla tuſ- B
ſis,nulla ſitis, ſi lingua ne per ſomnum quidem inareſcit,
ſi cibi cupiditas eſt, ſi venter medicamentis mouetur, ſi
per ſe excernit mollia,& figurata,ſi extenuatur,ſi vrina &
vini mutatione & epotis aliquibus medicamentis muta-
tur: ſi corpus ſine laſſitudine eſt, & morbum facilè ſuſti-
net.Siquidem in quo omnia hæc ſunt,is ex toto tutus eſt:
in quo plura ex his ſunt, is in bona ſpe eſt. Articulorum
verò vitia,vt podagræ chiragræque,ſi iuuenes tentarunt,
neque callum induxerunt ſolui poſſunt, maximéque tor-
minibus leniuntur, & ex quocunque modo venter fluit. C
Item morbus comitialis ante pubertatem ortus non ægrè
finitur: & in quo ab vna parte corporis,venientis acceſ-
ſionis ſenſus incipit, optimum eſt à manibus pedibúſve
initium fieri,deinde à lateribus: peſſimũ inter hæc,à ca-
pite. Atque in his quoque ea maximè proſunt quæ per de-
iectiones excernuntur. Ipſa autem deiectio ſine vlla noxa
eſt quæ ſine febre eſt,ſi celeriter deſinit,ſi contracto ven-
tre nullus motus eius ſentitur,ſi extremam aluum ſpiritus
ſequitur. Acria tormina quidem periculoſa non ſunt ſi
ſanguis & ſtrigmenta deſcendunt,dum febris cæteræque D
acceſſiones huius morbi abſint, adeo vt etiam grauida
mulier non ſolùm reſeruari poſſit, ſed etiam partum re-
ſeruare. Prodéſtque in hoc morbo, ſi iam ætate aliquis
proceſſit. Contrà inteſtinorum læuitas facilius à teneris
ætatibus depellitur,vtique ſi fieri vrina & ali cibo corpus
incipit. Eadem ætas prodeſt & in coxæ dolore, & hume-
rorum,& in omni reſolutione neruorũ. Ex quibus coxa,
ſi ſine torpore eſt, ſi leuiter friget,quanuis magnos dolo-
res habet, tamen & facilè & maturè ſanatur, reſolutúm-
que membrum, ſi nihilominus aliter fieri ſanum poteſt: E
oris reſolutio etiam aluo cita finitur: omniſque deiectio
lippienti prodeſt. At varix ortus, vel per ora venarum ſu-
bita profuſio ſanguinis, vel tormina, inſaniam tollunt.
Humerorum dolores qui ad ſcapulas vel manus tendunt,
vomitu atræ bilis ſoluuntur: & quiſquis dolor deorſum
tendit ſanabilior eſt.Singultus ſternutamento finitur. Lõ-
gas deiectiones ſupprimit vomitus. Mulier ſanguinem
vomens profuſis menſtruis liberatur. Quæ mẽſtruis non
purgatur, ſi ſanguinem ex naribus fudit, omni periculo
vacat. Quæ locis laborat,aut difficulter partum edit, ſter- F
nutamento leuatur. Æſtiua quartana fere breuis eſt: cui
calor & tremor eſt,ſaluti delirium eſt. Lienoſis bona tor-
mina ſunt: denique ipſa febris (quod maximè mirum vi-
deri poteſt) ſæpe præſidio eſt. nam & præcordiorum do-
lores,ſi ſine inflammatione ſunt, finit,& in iocinoris do-
lore ſuccurrit, & neruorum diſtentionem rigorémque (ſi
poſtea cœpit) ex toto tollit: & ex difficultate vrinæ mor-
bum tenuioris inteſtini ortum, ſi vrinam per calorem
mouet,leuat. At dolores capitis quibus oculorum caligo
& rubor cum quadam frontis prurigine accedunt, ſan- G
guinis profuſione vel fortuita vel etiam petita ſummo-
uentur. Si capitis ac frontis dolores ex vento, vel frigore,
aut æſtu ſunt, grauedine & ſternutamentis finiuntur. Fe-
brem autem ardentem (quam Græci καυσώδη vocant) ſu-
bitus horror exoluit. Si in febre aures obtuſæ ſunt, ſi ſan-
guis è naribus fluxit,aut venter reſolutus eſt,illud malum
deſinit ex toto. Nihil plus aduerſus ſurditatem quàm bi-
lioſa aluus poteſt. Quibus in fiſtula vrinæ,vti minuti ab-
ſceſſus(quos φύματα Græci vocant)eſſe cœperunt,iis, vbi
pus ea parte profluxit, ſanitas redditur. Ex quibus quum H
pleraque per ſe proueniant, ſcire licet, inter ea quoque
quæ ars adhibet, naturam plurimum poſſe. Contrà, ſi ca-
put febre continenti dolet, neque quicquam reddit,ma-
lum atque mortiferum eſt: maximéque id periculum eſt

pueris à ſeptimo anno ad quartumdecimum. In pulmo-
nis morbo ſi ſputum primis diebus non fuit,deinde à ſe-
ptimo die cœpit, & vltra ſeptimum manſit, periculoſum
eſt: quantóque magis miſtos,neque inter ſe diductos ca-
lores habet,tanto deterius:& tamen nihil peius eſt quàm
ſincerum id edi, ſiue rufum eſt, ſiue cruentum, ſiue al-
bum, ſiue glutinoſum, ſiue pallidum, ſiue ſpumans: ni-
grum tamen peſſimum eſt. In eodem morbo periculo-
ſa ſunt,tuſſis,deſtillatio: etiam (quod aliâs ſalutare habe-
tur)ſternutamẽtũ:periculoſiſſimúmque eſt, ſi hæc ſequu-
ta ſubita deiectio eſt. Fere verò quæ in pulmonis, eadem
in lateris doloribus, & mitiora ſigna & aſperiora eſſe cõ-
ſueuerunt. Ex iocinore ſi pus cruentum exit,mortiferum
eſt.At ex ſuppurationibus eæ peſſimæ ſunt quæ intus ten-
dunt,ſic vt exteriorem quoque cutem decolorent. Ex iis
deinde quæ in exteriorem partem prorumpũt, quæ ma-
ximæ,quæque planiſſimæ ſunt.Quòd ſi ne rupta quidem
vomica, vel pure extrinſecus emiſſo,febris quieuit, aut
quanuis quieuerit, tamen repetit: item ſi ſitis eſt, ſi cibi
faſtidium, ſi venter liquidus, ſi pus eſt liuidum & palli-
dum, ſi nihil æger excreat niſi pituitam ſpumantem, pe-
riculum certum eſt. Atque ex his quidem ſuppurationi-
bus quas pulmonum morbi concitarunt, fere ſenes mo-
riuntur,ex cæteris iuniores. At in tabe ſputum mixtum
purulentum, febris aſſidua quæ & cibi tempora eripit,
& ſiti affligit, in corpore tenui periculum ſubeſſe teſta-
tur. Siquis etiam in eo morbo diutius traxit, vbi capilli
fluunt, vbi vrina quædam araneis ſimilia ſubſidentia o-
ſtendit,atque in his odor fœdus eſt,maximéque vbi poſt
hæc orta deiectio eſt, protinus moritur: vtique ſi tem-
pus autumni eſt, quo fere qui cætera parte anni traxe-
runt, reſoluuntur. Item pus expuiſſe in hoc morbo, dein-
de ex toto ſpuere deſiſſe, mortiferum eſt. Solent etiam in
adoleſcentibus ex eo morbo vomicæ fiſtulæque oriri,
quæ non facilè ſaneſcunt, niſi ſi multa ſigna bonæ vale-
tudinis ſubſequuta ſunt. Ex reliquis verò minimè facilè
ſanantur virgines, aut eæ mulieres quibus ſuper tabem
menſtrua ſuppreſſa ſunt. Cui verò ſano ſubitus dolor ca-
pitis ortus eſt,dein ſomnus oppreſſit, ſic vt ſtertat,neque
expergiſcatur, intra ſeptimum diem pereundum eſt:ma-
gis ſi eum aluus cita non anteceſſerit. ſi palpebræ dor-
mientis non coeunt, ſi album oculorum apparet: quos
tamen ita mors ſequitur ſi id malum non eſt febre diſ-
cuſſum. At aqua inter cutem, ſi ex acuto morbo cœpit,
ad ſanitatem raro perducitur: vtique ſi contraria iis
quæ ſuprà poſita ſunt ſubſequuntur, æquè in ea quoque
tuſſis ſpem tollit: item ſi ſanguis ſurſum deorſúmque e-
rupit, & aqua medium corpus impleuit. Quibuſdam e-
tiam in hoc morbo tumores oriuntur, deinde deſinunt,
deinde rurſus aſſurgunt. Hi quidem tutiores ſunt quàm
qui ſuprà comprehenſi ſunt, ſi attenduntur: ſed fere fi-
ducia ſecundæ valetudinis opprimuntur. Illud iure ali-
quis mirabitur, quomodo quædam ſimul & affligant
noſtra corpora, & parte aliqua tueantur: nam ſiue aqua
inter cutem quem impleuit,ſiue in magno abſceſſu mul-
tum puris coiit, ſimul id omne effudiſſe,æquè morti-
ferum eſt ac ſiquis ſani corporis vulnere factus exan-
guis eſt. Articuli verò qui ſic dolent vt ſuper eos ex cal-
lo quædam tubercula innata ſint, nunquam liberantur:
quæque eorum vitia vel in ſenectute cœperunt, vel in
ſenectutem ab adoleſcentia peruenerunt, vt aliquando
leniri poſſunt, ſic nunquam ex toto finiuntur. Morbus
quoque comitialis poſt annum quintum & viceſimum
ortus,ægrè curatur: multóque ægrius is qui poſt quadra-
geſimum annum cœpit: adeò vt in ea ætate aliquid in
natura ſpei, vix quicquam in medicina ſit. In eodẽ mor-
bo ſi ſimul totum corpus afficitur, neque antè in parti-
bus aliquis venientis mali ſenſus eſt,ſed homo ex impro-
uiſo concidit, cuiuſcunque is ætatis eſt, vix ſaneſcit. Si
verò aut mens læſa eſt, aut neruorum facta reſolutio,me-
dicinæ locus non eſt. Deiectionibus quoque ſi febris ac-
ceſſit, ſi inflammatio iocinoris, aut præcordiorum, aut
ventris, ſi immodica ſitis, ſi longius tempus, ſi aluus va-
ria, ſi cum dolore eſt,etiam mortis periculum ſubeſt,ma-
ximéque ſi inter hæc tormina vetera eſſe cœperũt. Iſque

morbus maximè pueros abſumit vſque ad annum decimum. Cæteræ ætates facilius ſuſtinent. Mulier quoque grauida eiuſmodi caſu rapi poteſt,atque etiam ſi ipſa cõualuit,partum tamen perdit. Quinetiam tormina ab atra bile orſa mortifera ſunt,aut ſi ſub his extenuato iam corpore ſubitò nigra aluus profluxit, aut inteſtinorũ læuitas. Periculoſior eſt ſi frequens deiectio eſt: ſi venter omnibus horis & cum ſomno, & ſine hoc profluit: ſi ſimiliter noctu & interdiu: ſi quod excernitur aut crudum eſt aut nigrum,& præter id etiam leue,& mali odoris ſit: ſi ſitis vrget,ſi poſt potionem vrina non redditur:(quod euenit quia tunc liquor omnis non in veſicã,ſed in inteſtina deſcendit)ſi os exulceratur,ſi rubet facies, & quaſi maculis quibuſdam colorũ omnium diſtinguitur:ſi venter eſt quaſi fermentatus, pinguis atque rugoſus, ſi & cibi cupiditas non eſt.Inter quæ quũ euidens mors ſit, multo euidẽtior eſt,ſi iam lõgum quoque id vitium eſt, maximéq; ſi etiã in corpore ſenili eſt:ſi verò in tenuiore inteſtino morbus eſt,vomitus,ſingultus,neruorum diſtentio, deliriũ, mala ſunt. At in morbo arquato durũ fieri iecur pernicioſiſſimũ eſt.Quos lienis malè habet,ſi tormina prehenderunt, deinde inuerſa ſunt, vel in aquã inter cutem , vel in inteſtinorũ læuitatem , vix vlla medicina periculo ſubtrahit. Morbus inteſtini tenuioris, niſi reſolut⁹ eſt,inter ſeptimũ diem occidit. Mulier ex partu,ſi cum febre vehemẽtibus etiam & aſſiduis capitis doloribus premitur , in periculo mortis eſt. Si dolor atque inflammatio eſt in his partibus quibus viſcera continentur,frequenter ſpirare ſignũ malum eſt. Si ſine cauſa lõgus dolor capitis eſt, & in ceruices ac ſcapulas tranſit,rurſuſq; in caput reuertitur,aut à capite ad ceruices ſcapuláſque peruenit,pernicioſus eſt, niſi vomicã aliquã excitauit,ſic vt pus extuſſiretur, aut niſi ſanguis ex aliqua parte prorupit,aut niſi in capite multa prurigo,totóve corpore puſtulæ ortæ ſunt. Æquè magnũ malum eſt vbi torpor atque prurigo peruagantur, modò per totum caput,modò in parte, aut ſenſus alicuius ibi quaſi frigoris eſt,eáque ad ſummã quoque linguam perueniũt. Et quũ in iiſdẽ abſceſſibus auxiliũ ſit, eo difficilior ſanitas eſt,quo minus ſæpe ſub his malis illi ſubſequuntur. In coxæ verò doloribus ſi vehemens torpor eſt,frigeſcitque crus & coxa,aluúſque niſi coacta non reddit,idque quod excernitur muſcoſum eſt,iámque ætas eius hominis quadrageſimum annum exceſſit,is morbus erit longiſſimus, miniméque annuus,neque finiri poterit niſi aut vere aut autumno. Difficilis æquè curatio eſt in eadem ætate, vbi humerorum dolor vel ad manus peruenit,vel ad ſcapulas tendit,torporémque & dolorem creat,neque bilis vomitu leuatur. Quacũque verò parte corporis membrum aliquod reſolutũ eſt,ſi neque mouetur & emacreſcit, in priſtinum habitum non reuertitur , eóque minus quo vetuſtius id vitium eſt,& quo magis in corpore ſenili eſt. Omnique reſolutioni neruorum ad medicinã non idonea tẽpora ſunt hyems & autumnus: aliquid ſperari poteſt vere & æſtate. Iſque morbus mediocris vix ſanatur, vehemens ſanari non poteſt. Omnis etiã dolor minus medicinæ patet qui ſurſum procedit. Mulieri grauidæ,ſi ſubitò mammæ emacruerunt,abortus periculũ eſt. Quæ neque peperit neque grauida eſt,ſi lac habet,à menſtruis defecta eſt. Quartana æſtiua breuis:autumnalis,fere longa eſt, maximéque quæ cœpit hyeme appropinquãte. Si ſanguis profluxit, deinde ſequuta eſt dementia cum diſtentione neruorum, periculum mortis eſt: itémque ſi medicamentis purgatum , & adhuc inanem neruorum diſtentio oppreſſit,aut ſi in magno dolore extremæ partes frigent. Neque is ad vitam redit qui ex ſuſpendio, ſpumante ore detractus eſt. Aluus nigra,ſanguini atro ſimilis, repentina, ſiue cum febre,ſiue etiam ſine hac,pernicioſa eſt.

DE MORBORVM CVRATIONIBVS, Cap. IX.

COgnitis indiciis quæ nos vel ſpe conſolentur,vel metu terreant, ad curationes morborum tranſeundum eſt. Ex his quædam communes ſunt, quædam propriæ: communes, quæ pluribus morbis opitulantur: propriæ, quæ ſingulis. Antè de communibus dicam : ex quibus tamen A quædam non ægros ſolùm , ſed ſanos quoque ſuſtinent: quædam in aduerſa tantùm valetudine adhibentur. Omne verò auxilium corporis,aut demit aliquã materiam,aut adiicit,aut euocat,aut reprimit,aut refrigerat, aut calefacit,ſimúlque aut durat aut mollit. Quædam non vno modo tantùm , ſed etiam duobus inter ſe non contrariis adiuuant. Demitur materia ſanguinis detractione, cucurbitula,deiectione,vomitu,frictione, geſtatione, omnique exercitatione corporis , abſtinentia, ſudore. De quibus protinus dicam.

B

DE SANGVINIS DETRACTIONE PER venas, Cap. X.

SAnguinem inciſa vena mitti nouum non eſt,ſed nullum penè morbum eſſe in quo non mittatur , nouum eſt. Item mitti iunioribus & fœminis vterum non gerentibus,vetus eſt:in pueris verò idem experiri,& in ſenioribus , & in grauidis quoque mulieribus vetus non eſt: ſiquidem antiqui primam vltimámque ætatem ſuſtinere non poſſe hoc auxilii genus iudicabant, perſuaſerántque C ſibi mulierem grauidam, quæ ita curata eſſet, abortum eſſe facturam. Poſtea verò vſus oſtendit,nihil ex his eſſe perpetuum , aliáſque potiores obſeruationes adhibendas eſſe,ad quas dirigi curantis conſilium debeat. Intereſt enim non quæ ætas ſit, neque quid in corpore intus geratur, ſed quæ vires ſint. Ergo ſi iuuenis imbecillus eſt, aut ſi mulier quæ grauida non eſt, parum valet , malè ſanguis emittitur. Emoritur enim vis , ſi quæ his ſupererat,& hoc modo erepta eſt. At firmus puer & robuſtus ſenex,& grauida mulier valens,tutò curãtur. Maximè tamẽ D in his medicus imperitus falli poteſt,quia fere minus roboris illis ætatibus ſubeſt. Mulierique prægnanti poſt curationem quoque viribus opus eſt, non tantùm ad ſe,ſed etiam ad partum ſuſtinendum. Non quicquid aut intentionem animi aut prudẽtiam exigit protinus faciendum eſt, quum præcipua in hoc ars ſit quænõ annos numeret, neque conceptionem ſolam videat , ſed vires æſtimet,& ex eo colligat , poſſit néc ne ſupereſſe quod vel puerum, vel ſenẽ, vel in vna muliere quòd duo corpora ſimul ſuſtineat. Intereſt enim inter valẽs corpus & obeſũ,inter tenue E & infirmũ . Tenuioribus magis ſanguis, plenioribus magis caro abundat . Facilius itaque illi detractionem eiuſmodi ſuſtinent, celeriúſque ea ſi nimium eſt pinguis aliquis affligitur: ideóq; vis corporis melius ex venis quàm ex ipſa ſpecie æſtimatur . Neque enim ſolùm hæc cõſideranda ſunt,ſed etiam morbi genus,quod ſit. Vtrum ſuperans an deficiens materia læſerit : corruptum corpus ſit, an integrũ. Nam ſi materia vel deeſt,vel integra eſt,iſtud alienũ eſt. At ſi vel copia ſui malè habet, vel corrupta eſt, nullo modo melius ſuccurritur. Ergo vehemens febris F vbi rubet corpus,plenæque venæ tument,ſanguinis detractionem requirit:item viſcerum,morbi,neruorúmque reſolutio,& rigor,& diſtẽtio, quicquid denique fauces difficultate ſpiritus ſtrãgulat,quicquid ſubitò ſupprimit vocem,quiſquis intolerabilis dolor eſt,& quacũque de cauſa,ruptũ aliquid intus atque colliſum eſt. Item malus corporis habitus,omnéſque acuti morbi,qui modo(vt ſuprà dixi)non infirmitate,ſed onere nocẽt. Fieri tamen poteſt vt morbus quidem id deſideret,corpus autẽ vix pati poſſe videatur. Sed ſi nullum tamẽ appareat aliud auxilium, G periturúſq; ſit qui laborat,niſi temeraria quoque via fuerit adiutus in hoc ſtatu , boni medici eſt oſtendere quàm nulla ſpes ſine ſanguinis detractione ſit , faterique quantus in hac ipſa re ſit metus . Et tum demum ſi exigatur, ſanguinem mittere. De quo dubitari in eiuſmodi re non oportet. Satius eſt enim anceps auxilium experiri quàm nullum : idque maximè fieri debet vbi nerui reſoluti ſũt, vbi ſubitò aliquis obmutuit, vbi angina ſtrangulatur, vbi prioris febris acceſſio penè confecit , parémque ſubſequi veriſimile eſt, neque eandem videntur ſuſtinere H ægri vires poſſe. Quum ſit autem minimè crudo ſanguis mittendus,tamen ne id quidem perpetuum eſt. Neque enim ſemper concoctionem res expectat. Ergo ſi ex ſuperiore parte aliquis decidit , ſi contuſus eſt , ſi ex aliquo ſubitò caſu ſanguinem vomit , quanuis paulo antè

ſumpſit cibum, tamen protinus ei demenda matete-
ria eſt, ne, ſi ſubſederit, corpus affligat. Idémque etiam
in aliis caſibus repentinis qui ſtrangulabunt, dictum e-
rit. At ſi morbi ratio patiatur, tum demum nulla crudita-
tis ſuſpicione remanente id fiet. Ideóque ei rei videtur
aptiſſimus aduerſæ valetudinis dies ſecundus aut tertius.
Sed vt aliquando etiam primo die ſanguinem mittere
neceſſe eſt, ſic nunquam vtile poſt diem quartũ eſt, quum
iam ſpatio ipſo materia & exhauſta eſt & corpus corrum-
pit, vt detractio imbecillum id facere poſſit, non poſſit
integrum. Quòd ſi vehemens febris vrget, in ipſo impetu
eius ſanguinem mittere, hominem iugulare eſt. Expectã-
da ergo remiſſio eſt. ſi non decreſcit, ſed creſcere deſiit,
neque ſperatur remiſſio, tunc quoque quanuis peior, ſola
tamen occaſio non omittenda eſt. Fere etiam iſta medi-
cina vbi neceſſaria eſt, in biduum diuidẽda eſt. Satius eſt
enim primùm leuare ægrum, deinde perpurgare, quàm ſi-
mul omni vi effuſa fortaſſe præcipitare. Quòd ſi in cura
quoque aquæ quæ inter cutem eſt, iſta reſpondet, quanto
magis neceſſe eſt in ſanguine reſpondeat? Mitti verò is de-
bet, ſi totius corporis cauſa ſit, ex brachio: ſi partis alicu-
ius, ex ea ipſa parte, aut certè quamproxima: quia non v-
bique mitti poteſt, ſed in temporibus, in brachiis, iuxta
talos. Neque ignoro quoſdam dicere, quamlongiſſimè
ſanguinem inde vbi lædit eſſe mittẽdum: ſic enim auer-
ti materiæ curſum, at illo modo in idipſum quod grauat
euocari. Sed idipſum falſum eſt. proximum enim locum
primò exhaurit: ex vlterioribus autẽ eatenus ſanguis ſe-
quitur quatenus emittitur: vbi is ſuppreſſus eſt, quia non
trahitur, ne venit quidẽ. Videtur tamen vſus ipſe docuiſ-
ſe, ſi caput fractum eſt, ex brachio potius ſanguinem mit-
tendum eſſe: ſiquod in humero vitium eſt, ex altero bra-
chio. credo, quia ſiquid parum ceſſerit, opportuniores hæ
partes iniuriæ ſunt quàm quæ iam malè habẽt. Auertitur
quoque interdum ſanguis, vbi alia parte prorumpẽs, alia
emittitur. Deſinit enim fluere qua volumus, inde obiectis
quæ prohibeant, alio dato itinere. Mittere autem ſangui-
nem quum ſit expeditiſſimum, vſum habenti, tum igna-
ro difficillimum eſt. iũcta enim eſt vena arteriis, his ner-
ui. Ita ſi neruum ſcalpellus attigit, ſequitur neruorum di-
ſtentio, eáque hominem crudeliter conſumit. At arteria
inciſa neque coit, neque ſaneſcit, interdum etiam vt ſan-
guis vehementer erumpat efficit. Ipſius quoque venæ, ſi
fortè præciſa eſt, capita comprimuntur, neque ſanguinem
emittunt. At ſi timidè ſcalpellus demittitur, ſummam cu-
tem lacerat, neque venam incidit. nonnũquam etiam ea
latet, neq; facilè reperitur. Ita multæ res id difficile inſcio
faciunt, quod perito facillimum eſt. Incidenda ad mediũ
vena eſt: ex qua quũ ſanguis erumpit, colorem eius habi-
túmque oportet attendere. Nam ſi is craſſus & niger eſt,
vitioſus eſt, ideóque vtiliter effunditur: ſi rubet & pellu-
cet, integer eſt. eáque miſſio ſanguinis adeò non prodeſt,
vt etiam noceat: protinúſque is ſupprimendus eſt. Sed id
euenire non poteſt ſub eo medico qui ſcit ex quali cor-
pore ſanguis mittendus ſit. Illud magis fieri ſolet, vt æquè
niger aſſiduè ac primo die profluat. Quod quãuis ita eſt,
tamen ſi iam ſatis fluxit, ſupprimẽdus eſt: ſempérque an-
tè finis faciendus eſt quàm anima deficiat. Deligandúm-
que brachium ſuperimpoſito expreſſo ex aqua frigida
penicillo, & poſtero die aduerſo medio digito vena fe-
rienda, vt recẽs coitus eius reſoluatur, iterúmque ſangui-
nem fundat. Siue autem primo, ſiue ſecundo die ſanguis
qui craſſus & niger initio fluxerat, & rubere & pellucere
cœpit, ſatis materiæ detractum eſt, atque quod ſupereſt
ſincerum eſt: ideóque protinus brachium deligandum,
habendúmque ita eſt donec valens cicatricula ſit, quæ
celerrimè in vena confirmatur.

DE SANGVINIS DETRACTIONE PER cucurbitulas, Cap. XI.

CVcurbitularum verò duo genera ſunt, æneum & cor-
neũ. Ænea, altera parte patet, altera clauſa eſt: cornea,
altera parte æquè patens, altera foramen habet exiguũ. In
æneam linamentum ardens coniicitur, ac ſic os eius cor-
pori aptatur, imprimitúrque, donec inhæreat. Cornea per
ſe corpori imponitur, deinde vbi ea parte qua exiguum

A foramẽ eſt, ore ſpiritus adductus eſt, ſupérque cera cauum
id clauſum eſt, æquè inhæreſcit. Vtraque non ex his tan-
tùm materiæ generibus, ſed etiam ex quolibet alio rectè
ſit. At ſi cætera defecerunt, caliculus quoque, aut pultarius
oris compreſſioris ei rei commodè aptatur, vbi inhæſit: ſi
conciſa ante ſcalpello cutis eſt, ſanguinem extrahit: ſi in-
tegra eſt, ſpiritum. Ergo vbi materia quæ intus eſt lædit,
illo modo: vbi inflatio, hoc imponi ſolet. Vſus autem cu-
curbitulæ præcipuus eſt vbi non in toto corpore, ſed in
B parte aliqua vitium eſt, quam exhauriri ad confirman-
dam valetudinem ſatis eſt. Idque ipſum teſtimonium eſt,
etiam ſcalpello ſanguinẽ, vbi membro ſuccurritur, ab ea
potiſſimùm parte quæ iam læſa eſt, eſſe mittẽdum: quòd
nemo cucurbitulam diuerſæ parti imponit, niſi quũ pro-
fuſionẽ ſanguinis eò auertit, ſed ei ipſi quæ dolet, quæque
liberanda eſt. Opus etiam eſſe cucurbitula poteſt in mor-
bis longis, quanuis & iis iam ſpatium aliquod acceſſit, ſi-
ue corrupta materia, ſiue ſpiritu malè habente. In acutis
quoque quibuſdam, ſi & leuari corpus debet, & ex vena
C ſanguinem mitti vires non patiuntur: ídque auxilium vt
minus vehemẽs, ita magis tutum. Neque vnquam pericu-
loſum eſt, etiamſi in medio febris impetu, etiãſi in cru-
ditate adhibetur. Ideóque vbi ſanguinem mitti opus eſt, ſi
inciſa vena præceps periculum eſt, aut ſi in parte corporis
etiam vitium eſt, huc potius confugiendum eſt: cum eo
tamen vt ſciamus, hîc vt nullum periculum, ita leuius
præſidium eſſe, nec poſſe vehementi malo niſi æquè ve-
hemens auxilium ſuccurrere.

DE DEIECTIONE, Cap. XII.

D DEiectionem autem antiqui variis medicamẽtis, cre-
bráque alui ductione in omnib⁹ fere morbis molie-
bãtur, dabántque aut nigrum veratrum, aut filiculam, aut
ſquamam æris (quam λεπιδόχαλκον Græci vocant) aut la-
ctucæ marinæ lac, (cuius gutta pani adiecta abundè pur-
gat) aut lac, vel aſininum, vel bubulum, vel caprinum, eí-
que ſalis paulum adiiciebant, decoquebántque id, & ſub-
latis iis quæ coierant, quod quaſi ſerum ſupererat bibere
cogebant. Sed medicamenta ſtomachum fere lædunt: i-
deóque omnibus catharticis aloe miſcenda eſt. Aluus ſi
E vehemẽtius fluit, aut ſæpius ducitur, hominem infirmat.
Ergo nunquam in aduerſa valetudine medicamentum
eius rei cauſa rectè datur, niſi vbi is morbus ſine febre
eſt: vt quum veratrum nigrum, aut atra bile vexatis, aut
cum triſtitia inſanientibus, aut iis quorum nerui parte a-
liqua reſoluti ſunt, datur. At vbi febres ſunt, ſatius eſt eius
rei cauſa cibos potionéſque aſſumere qui ſimul & alant
& ventrem molliant. Súntque valetudinis genera qui-
bus ex lacte purgatio conuenit. Plerunque verò aluus po-
tionibus ducenda eſt: quod ab Aſclepiade quoque ſic
F temperatum, vt tamen ſeruatum ſit, video plerunque ſe-
culo noſtro præteriri. Eſt autem ea moderatio quam is ſe-
quutus videtur, aptiſſima, vt neque ſæpe ea medicina tẽ-
tetur, & tamen ſemel ſumptum vel bis non omittatur. Si
caput graue eſt, ſi oculi caligant, ſi morbus maioris inte-
ſtini eſt, (quod Græci κῶλον nominãt) ſi in imo vẽtre, aut
in coxa dolores ſunt, ſi in ſtomachũ quædam bilioſa con-
currunt, vel etiam pituita eò ſe humórve aliquis aquæ ſi-
milis confert, ſi ſpiritus difficilius redditur, ſi nihil per ſe
vẽter excernit, vtique ſi iuxta quoque ſtercus eſt, & intus
G remanet: aut ſi ſtercoris odorem, nihil deiiciens, æger ex
ſpiritu ſuo ſentit: aut ſi corruptũ eſt quod excernitur: aut
ſi prima inedia febrem non ſuſtulit: aut ſi ſanguinem
mitti quum opus ſit, vires non patiuntur, tempúſve eius
rei præteriit: aut ſi multum antè morbum aliquis pota-
uit: aut ſi is qui ſæpe vel ſponte vel caſu purgatus eſt,
ſubitò habet aluum ſuppreſſam. Seruanda verò illa ſunt,
ne ante diem tertium ducatur, ne vlla cruditate ſubſtan-
te, ne in corpore infirmo, diúque in aduerſa valetudine
exhauſto, néve in eo cui ſatis aluus reddit quotidie, quí-
H ve eam liquidam habebit, ne in ipſo acceſſionis impetu:
quia quod tum infuſum eſt, aluo continetur, regeſtúmque
in caput, multo grauius periculũ efficit. Pridie verò abſti-
nere debet æger, vt aptus tali curationi ſit. Eodẽ die ante
aliquot horas aquam calidam bibere, vt ſuperiores eius
partes madeſcant, tum deiicienda aluus eſt, ſi leui me-

dicina contenti ſumus, pura aqua: ſi paulò valẽtiori, mulſa: ſi leni, ex aqua in qua fœnumgræcum, vel ptiſſana, vel malua decocta ſit: ſi reprimendi cauſa, ex verbenis. Acris autem eſt marina aqua, vel alia ſale adiecto, atque vtraque decocta commodior eſt. Acrior fit adiecto vel oleo, vel nitro, vel melle quoque. Si acrior eſt, eo plus extrahit, ſed minus facilè ſuſtinetur. Id quod infunditur neque frigidum eſſe oportet, neque calidum, ne alterutro modo lædat. Quum infuſum eſt, quantum fieri poteſt, continere ſe in lectulo debet æger, nec primæ cupiditati deiectionis protinus cedere: vbi neceſſe eſt, tum demum deſidere. Feréque eo modo dempta materia, ſuperioribus partibus leuatis morbum ipſum mollit. Quum verò quoties res coegit, deſidẽdo aliquis ſe exhauſit, pauliſper debet conquieſcere, & ne vires deficiant, vtique eo die cibum aſſumere: qui plenior an exiguus ſit dandus, ex ratione eius acceſſionis quæ expectabitur, aut in metu non erit, æſtimari oportebit.

DE VOMITV, Cap. XIII.

AT vomitus, vt in ſecunda quoque valetudine ſæpe neceſſarius bilioſis eſt, ſic etiam in his morbis quos bilis concitauit. Ergo omnibus qui ante febres horrore & tremore vexantur, omnibus qui cholera laborant, omnibus etiã cum quadam hilaritate inſanientibus, & comitiali quoque morbo oppreſſis, neceſſarius eſt. Sed ſi acutus morbus eſt; ſicut in cholera, ſi febris eſt, vt inter horrores, aſperioribus medicamentis opus non eſt, ſicut in deiectionibus quoque ſuprà dictum eſt, ſatíſque eſt ea vomitus cauſa ſumi quæ ſanis quoque ſumẽda eſſe propoſui. At vbi longi valentéſque morbi ſine febre ſunt, vt comitialis aut inſania, veratro quoque albo vtendum eſt. Id neque hyeme neque æſtate rectè datur, optimè vere; tolerabiliter autumno. Quiſquis daturus erit, id agere antè debet vt accepturi corpus humidum ſit. Illud ſcire oportet, omne eiuſmodi medicamentum quod potui datur, non ſemper ægris prodeſſe, ſemper ſanis nocere.

DE FRICTIONE, Cap. XIIII.

DE frictione verò & geſtatione adeò multa Aſclepiades, tanquam inuentor eius, poſuit, quòd in eo volumine quod communium auxiliorum ſcripſit, quũ trium tantùm faceret mentionem, huius & equi & geſtationis, tamen maximam partem in hoc conſumpſerit. Oportet autem neque recentiores viros in iis fraudare quæ vel repererunt, vel rectè ſequuti ſunt, & tamen ea quæ apud antiquiores aliquos poſita ſunt, authoribus ſuis reddere. Neque dubitari poteſt quin latius quidem & dilucidius, vbi & quomodo frictione vtendum eſſet, Aſclepiades præceperit, nihil tamen repererit quod non à vetuſtiſſimo authore Hippocrate paucis verbis comprehenſum ſit, qui dixit, Frictione ſi vehemens ſit, durari corpus: ſi lenis, molliri: ſi multa, minui: ſi modica, impleri. Sequitur ergo vt tum vtendum ſit quum aut aſtringendum corpus ſit quod fluens eſt, aut molliendum quod induruit, aut digerendum in eo quod copia nocet, aut alendum id quod tenue & infirmum eſt. Quas tamen ſpecies ſiquis curioſius æſtimet (quod iam ad medicum non pertinet) facilè intelliget, omnes ex vna cauſa pendere quæ demit. Nam & aſtringitur aliquod eo dempto, quod interpoſitum, vt id laxaretur effecerat: & mollitur eo detracto, quod duritiem creabat: & impletur nõ ipſa frictione, ſed eo cibo qui poſtea vſque ad cutem digeſtione quadam relaxatam penetrat. Diuerſarum verò rerum in modo cauſa eſt. Inter vnctionem autem & frictionem multum intereſt. Vngi enim, leuitérque pertractari corpus etiam in acutis & recentibus morbis oportet, in remiſſione tamen & ante cibum: longa verò frictione vti, neque in acutis morbis, neque in creſcentibus cõuenit, præterquam quum phreniticis ſomnus ea quæritur. Amat autem hoc auxilium valetudo longa, & iam à primo impetu inclinata. Neque ignoro quoſdam dicere, omne auxilium neceſſarium eſſe in creſcẽtibus morbis, non quum iam per ſe finiuntur. Quod non ita ſe habet. Poteſt enim morbus, etiam qui per ſe finem habiturus eſt, citius tamẽ adhibito auxilio tolli: quod duabus de cauſis neceſſarium eſt, vt & quamprimum bona valetudo contingat, & ne mor-

A bus qui remanet, iterum, quanuis leui de cauſa, exaſperetur. Poteſt enim morbus minus grauis eſſe quàm fuerit: neque ideo tamen ſolui, ſed reliquiis quibuſdam inhærere, quas admotum aliquod auxilium diſcutit. Sed vt leuata quoque aduerſa valetudine rectè frictio adhibetur, ſic nunquam adhibenda eſt febre increſcente. Verùm ſi fieri poterit, quũ ex toto corpus ea vacabit, minus certè quũ ea remiſerit. Eodem autem modo in tutis corporibus eſſe debet, vt quũ infirmus aliquis implendus modò eſt in partibus, aut quia ipſius membri imbecillitas id

B requirit, aut quia alterius. Nam & capitis longos dolores, ipſius frictio leuat, nõ in impetu tamen doloris, & membrum aliquod reſolutum ipſius frictione confirmatur. Longè tamen ſæpius aliud perfricandum eſt quum aliud dolet, maximéque quum à ſummis aut à mediis partibus corporis euocare materiam volumus, ideóque extremas partes perfricamus. Neque audiendi ſunt qui numero finiunt, quoties aliquis perfricandus ſit. id enim ex viribus hominis colligendum eſt. Et ſi is perinfirmus eſt, poteſt ſatis eſſe quinquagies: ſi robuſtior, poteſt ducenties eſſe

C faciendum: inter vtrunque deinde, prout vires ſunt. Quò fit vt etiam minus ſæpe in muliere quàm in viro, minus ſæpe in puero vel ſene quàm in iuuene manus dimouendæ ſint. Denique, ſi certa membra perfricantur, multa valentíque frictione opus eſt. Nam neque totum corpus infirmari citò per partem poteſt, & opus eſt quamplurimùm materiæ digeri, ſiue idipſum membrum, ſiue per id aliud leuamus. At vbi totius corporis imbecillitas hãc curationem per totum id exigit, breuior eſſe debet & lenior, vt tantummodo ſummam cutem emolliat, quò fa-

D cilius capax ex recenti cibo nouæ materiæ fiat. In malis iam ægrum eſſe teſtatur vbi exterior pars corporis friget, interior quum ſiti calet, vt ſuprà poſui. Sed tunc quoque vnicum in frictione præſidium eſt, quæ ſi calorem in cutem euocauit, poteſt alicui medicinæ locum facere.

DE GESTATIONE, Cap. XV.

GEſtatio quoque longis etiam & inclinatis morbis aptiſſima eſt, vtiliſque eſt & his corporibus quæ iam ex toto febre carent, ſed adhuc exerceri per ſe non poſſunt, & his quibus lentæ morborum reliquiæ remanent,

E neque aliter eliduntur. Aſclepiades etiam in recenti vehementique febre, præcipuéque ardente, ad diſcutiendam eam, geſtatione dixit vtendum eſſe. Sed id periculoſè fit, meliúſque quietè eiuſmodi impet⁹ ſuſtinetur. Siquis tamen experiri volet, ſic experiatur; ſi lingua non erit aſpera, ſi nullus tumor, nulla durities, nullus dolor viſceribus, aut capiti, aut præcordiis ſuberit. Et ex toto, nũquam geſtari corpus dolens debet, ſiue id in toto, ſiue in parte eſt, niſi tamen ſolis neruis dolentibus: neque vnquam in recenti febre, ſed in remiſſione eius. Genera au-

F tem geſtationis plura ſunt adhibenda, quæ ſunt & pro viribus cuiuſque, & pro opibus, ne aut imbecillum hominem nimis digerant, aut humili obſint. Geſtationum leuiſſima eſt naui, vel in portu, vel in flumine: vehementior in alto mari naui, vel lectica, aut ſcãno: acrior, vehiculo. Atque hæc ipſa & intendi & leniri poſſunt. Si nihil horum eſt, ſuſpendi lectus debet, & moueri: ſi ne id quidem eſt, at certè vni pedi lecti funiculus ſubiiciendus eſt, atque ita lectus huc & illuc manu impellendus. Et leuia quidem genera exercitationis infirmiſſimis cõueniunt:

G valentiora verò his qui iam pluribus diebus febre liberati ſunt, aut iis qui grauium morborum initia ſic ſentiunt vt adhuc febre vacent: (quod & in tabe, & in ſtomachi vitiis, & quũ aqua cutem ſubiit, & interdum in morbo regio fit) aut vbi quidã morbi, qualis comitialis, qualis inſania eſt, ſine febre, quanuis diu manent. In quibus affectibus ea quoque genera exercitationum neceſſaria ſunt quæ comprehendimus eo loco, quo quemadmodum ſani, neque firmi homines ſe gererent, præcepimus.

DE ABSTINENTIA, Cap. XVI.

H AStinentiæ verò duo genera ſunt: alterum vbi nihil aſſumit æger: alterũ, vbi nõniſi quod oportet. Initia morborũ primũ famem ſitimque deſiderant: ipſi deinde morbi moderationẽ, vt neque aliud quàm expedit, neq; ei⁹ ipſius nimiũ ſumatur. Neq; enim cõuenit iuxta inediã

protinus ſatietatẽ eſſe. Quòd ſi ſanis quoque corporibus inutile eſt, vbi aliqua neceſſitas famem fecit, quanto inutilius eſt in corpore etiã ægro? Neque vlla res magis adiuuat laborantem quàm tempeſtiua abſtinẽtia. Intemperantes homines apud nos, ipſi cibi tempora curantibus dant: rurſus alii tempora medicis pro dono remittunt, ſibiipſis modũ vendicant. Liberaliter agere ſe credunt qui cætera illorum arbitrio relinquunt, in genere cibi liberi ſunt: quaſi quæratur quid medico liceat, non quid ægro ſalutare ſit: cui vehementer nocet quoties in eius quod aſſumitur, vel tempore, vel modo, vel genere peccatur.

DE SVDORE, Cap. XVI.

SVdor etiã duobus modis elicitur, aut ſicco calore, aut balneo. Siccus calor eſt, & arenæ calidæ, & laconici, & clibani, & quarundam naturalium ſudationes, vbi è terra profuſus calidus vapor ædificio includitur, ſicut ſuper Baias in myrtetis habemus. Præter hæc, ſole quoque & exercitatione is mouetur: vtiliáque hæc genera ſunt quoties humor intus nocet, íſque digerendus eſt. Ac neruorum quoque quædam vitia ſic optimè curantur. Sed cætera infirmis poſſunt conuenire: ſol & exercitatio tantùm robuſtioribus, qui tamen ſine febre, vel initio morbi, vel etiam grauibus morbis tenentur. Cauendum autem eſt nequid horum vel in febre vel in cruditate tentetur. At balnei duplex vſus eſt: nam modò diſcuſſis febribus initium cibi plenioris, viníque firmioris valetudini facit, modò febrem ipſam tollit, feréque adhibetur vbi ſummam cutem relaxari, euocarique corruptum humorem, & habitum corporis mutari expedit. Antiqui timidius eo vtebantur, Aſclepiades audacius. Neque terrere autem ea res, ſi tempeſtiua eſt, debet, & ante tẽpus nocet. Quiſquis febre liberatus eſt, ſimulatque ea vno die nõ acceſſit, eo qui proximus eſt, poſt tempus acceſſionis tutò lauari poteſt. At ſi circuitum habere ea febris ſolita eſt, ſic vt tertio quartóve die reuertatur, quandocunque non acceſſit, balneum tutum eſt. Manentibus verò adhuc febribus, ſi hæ ſunt lentæ, lienéſque iamdiu malè habẽt, rectè medicina iſta tentatur: cũ eo tamẽ, ne præcordia dura ſint, néve ea timeant, néve lingua aſpera ſit, néve aut in medio corpore, aut in capite dolor vllus ſit, néve tum febris increſcat. At in iis quidem febribus quæ certum circuitum habent, duo balnei tempora ſunt, alterũ ante horrorem, alterũ febre finita: in iis verò qui lentis febriculis diu detinentur, quũ aut ex toto receſſit acceſſio, aut (ſi id nõ ſolet) certè lenita eſt, iámque corpus tam integrum eſt quàm maximè eſſe in eo genere valetudinis ſolet, imbecillus homo iturus in balneum, vitare debet ne antè frigus aliquod experiatur. Vbi in balneum venit, pauliſper reſidere, experirique num tẽpora aſtringantur, & an ſudor aliquis oriatur. Illud ſi incidit, hoc non ſequutũ eſt, inutile eo die balneũ eſt: perungendus eſt is leniter, & referendus eſt, vitandúmque omnimodo frigus, & abſtinentia vtendum. At ſi temporibus integris, primùm ibi, deinde alibi ſudor incipit, fouendum os aqua calida, tum in ſolio deſidendum eſt: atque ibi quoque videndũ num ſub primo contactu aquæ calidæ ſumma cutis inhorreſcat: quod vix tamen fieri poteſt ſi priora rectè ceſſerunt. Certum id autem ſignũ inutilis balnei eſt. Antè verò an poſtea quàm in aquam calidam ſe demittat, aliquis perungi debeat, ex ratione valetudinis ſuæ cognoſcat. Fere tamen (niſi vbi nominatim, vt poſtea fiat, id præcipietur) moto ſudore leuiter corpus perungẽdum, deinde in aquam calidam demittendum eſt. Atque hîc quoque habenda virium ratio eſt: neque committendum vt per æſtum anima deficiat, ſed maturius is auferendus, curioſéque in veſtimentis inuoluendus eſt, vt neque ad eum frigus aſpiret, & ibi quoque antequam aliquid aſſumat, inſudet. Fomenta quoque calida ſunt, milium, ſal, arena, quodlibet eorum calefactum, & in linteum coniectum. Si minore vi opus eſt, etiam ſolum linteũ: at ſi maiore, extincti titiones, inuolutíque panniculis, & ſic circundati. Quinetiam calido oleo replentur vtriculi, & in vaſa fictilia, ad ſimilitudinẽ, quas lenticulas vocant, aqua coniicitur, & ſal ſicco linteo excipitur, demittitúrque in aquam bene calidam, tum ſuper id membrum quod fouendum eſt, collocatur: iuxtáque

A ignem ferramenta duo ſunt capitulis paulo latioribus, alterúmque ex his demittitur in eum ſalem, & aqua ſuper leuiter aſpergitur. Vbi frigere cœpit, ad ignem refertur, & idem in altero fit, deinde inuicem in vtroque inter quæ deſcendit ſalſus & calidus ſuccus, qui contractis aliquo morbo neruis opitulatur. His omnibus commune eſt digerere id quod vel præcordia onerat, vel fauces ſtrangulat, vel in aliquo membro nocet. Quando autem quoque vtendum ſit, in ipſis morborum generibus dicetur.

B QVI CIBI, POTIONESVE, AVT VALENTIS, AUT MEDIÆ, AUT IMBECILLÆ MATERIÆ SINT, Cap. XVIII.

QVum de his dictum ſit quæ detrahendo iuuãt, ad ea veniendum eſt quæ nos alũt, id eſt cibum & potionem. Hæc autem non omnium tantùm morborum, ſed etiam ſecundæ valetudinis communia præſidia ſunt: pertinétque ad rem, omnium proprietates noſſe, primùm vt ſani ſciant quomodo his vtantur, deinde vt exequentibus nobis morborum curationem, liceat ſpecies rerum C quæ aſſiduè neceſſariæ erunt, ſubiicere. Neque neceſſe eſt ſubinde ſingulas illas nominare. Scire igitur oportet omnia legumina, quæque ex frumentis panificia ſunt, generis valentiſſimi eſſe. Id valẽtiſſimum voco in quo plurimum alimenti eſt: item omne animal quadrupes domi natum, omnem grandem feram, quales ſunt capræ, ceruus, aper, onager: omnem grandem auem, quales ſunt anſer, & pauo, & grus: omnes belluas marinas, ex quibus κῆτος eſt, quæque his pares ſunt, item mel & caſeum. Quò minus mirum eſt, opus piſtorium, valentiſſimum eſſe D quod ex frumento, adipe, melle, caſeo conſtat. In media verò materia, numerari ex oleribus debere ea quorum radices vel bulbos aſſumimus: ex quadrupedibus, leporem: aues omnes à minimis ad phœnicopterum: item piſces omnes qui ſalem non patiuntur, ſolidíve ſaliũtur. Imbecilliſſimam verò materiam eſſe omne olus, & quicquid in cauliculo naſcitur, qualis eſt cucurbita, & cucumis, & capparis. Omnia poma, oleas, cochleas, itémq; cõchylia. Sed quanuis hæc ita diſcreta ſunt, tamen etiam quæ ſub eadem ſpecie ſunt, magna diſcrimina recipiunt, E aliáque res alia vel valentior eſt vel infirmior. Siquidem plus alimenti eſt in carne quàm in vllo alio: firmius eſt triticum quàm milium, idipſum quàm ordeum, & ex tritico firmiſſima ſiligo, deinde ſimila, deinde cui nihil ademptum eſt (quod αὐτόπυρον Græci vocant) infirmior eſt, ex polline infirmiſſimus cibarius panis. Ex leguminibus verò valentior faba, vel lenticula, quã piſum. Ex oleribus valẽtior rapa, napíque, & omnes bulbi (in quibus cepam quoq; & alliũ numero) quàm paſtinaca, vel quæ ſpecialiter radicula appellatur. Itẽ firmior braſſica, & beta, & por-F rum, quàm lactuca, vel cucurbita, vel aſparagus. At ex fructibus ſurculorum valentiores vuæ, ficus, nuces, palmulæ, quàm quæ poma propriè nominantur: atque ex his ipſis firmiora quæ ſuccoſa quàm quæ frigida ſunt. Itémque ex his auibus quæ in media ſpecie ſunt, valẽtior ea quæ pedibus quàm quæ volatu magis nititur: & ex his quæ volatu fidunt, firmiores ſunt quæ grãdiores aues quàm quæ minutæ ſunt, vt ficedula & turdus. Atque eæ quoque quæ in aqua degunt, leuiorem cibũ præſtant quàm quæ natãdi ſcientiam non habent. Inter domeſticas verò quadru-G pedes, leuiſſima ſuilla eſt, grauiſſima bubula. Itémque ex feris quò maius quodque animal, eo robuſtior ex eo cibus eſt. Piſciúmque eorum qui ex media materia ſunt, quibus maximè vtimur, tamen grauiſſimi ſunt ex quibus ſalſamenta quoque fieri poſſunt, qualis lacertus eſt, deinde qui, quanuis teneriores, tamẽ duri ſunt, vt aurata, coruus, ſcarus, oculata: tum plani, poſt quos etiam leuiores lupi, mullíque, & poſt hos omnes ſaxatiles. Neque verò in generibus rerum tantummodo diſcrimen eſt, ſed etiam in ipſis, quod & ætate fit, & membro, & ſolo, & cælo, & H habitu. Nam quadrupes animal omne ſi lactans eſt, minus alimenti præſtat: item quo tenerior pullus cohortalis eſt: in piſcibus quoque media ætas, quæ nondum ſummam magnitudinem impleuit: deinde ex eodem ſue vngulæ, roſtrum, aures, cerebellum. Ex agno, hœ-

dóve, cũ petiolis totum caput aliquãto quàm cætera mẽ A
bra, leuiora ſunt, adeò vt in media materia poni poſ-
ſint. Ex auibus, colla, alæve rectè infirmis annumerantur.
Quod ad ſolum verò pertinet, frumentum quoque valen-
tius eſt collinum quàm campeſtre. Leuior piſcis inter ſa-
xa editus quàm in arena, leuior in arena quàm in limo.
Quò fit vt ex ſtagno, vel lacu, vel flumine eadẽ genera gra
uiora ſint: leuiórque qui in alto quàm qui in vado vixit.
Omne etiam ferum animal domeſtico leuius, & quod-
cunque humido cælo quàm quod ſicco natũ eſt: deinde
eadem omnia pinguia quàm macra, recentia quàm ſalſa, B
noua quàm vetuſta, plus alimenti habent: tum res eadẽ
magis alit iurulenta quàm aſſa, magis aſſa quàm frixa.
Ouum durum valentiſſimæ materiæ eſt, molle vel ſorbi-
le, imbecilliſſimæ. Quúmque panificia omnia firmiſſima
ſint, elota tamen quædam genera frumẽti, vt alica, ὄρυζα
ptiſſana, vel ex iiſdem facta ſorbitio, vel pulticula, & a-
qua quoque madẽs panis imbecilliſſimis annumerari po-
teſt. Ex potionibus verò quæcunque ex frumẽto facta eſt,
itémque lac, mulſum, defrutum, paſſum, vinum aut dul-
ce, aut vehemens, aut muſtum, aut magnæ vetuſtatis, valẽ- C
tiſſimi generis eſt. At acetum, & id vinum quod pauco-
rum annorum, vel auſterum, vel lene eſt, in media materia
eſt: ideóque infirmis nunquam generis alterius dari de-
bet. Aqua omnium imbecilliſſima eſt: firmiórque ex fru-
mento potio eſt, quò firmius fuit ipſum frumentum: fir-
mior ex eo vino quod bono ſolo quàm quod tenui, quód
que temperato cælo quàm quod aut nimis humido, aut
nimis ſicco, nimiúmque aut frigido aut calido natũ eſt.
Mulſum quò plus mellis habet, defrutum quò magis in-
coctum eſt, paſſum quò ex ſicciore vua eſt, eo valẽtius eſt. D
Aqua leuiſſima pluuialis eſt, deinde fontana, tum ex flu-
mine, tum ex puteo, poſt hæc ex niue, aut glacie, grauior
his ex lacu, grauiſſima ex palude. Facilis etiam & neceſ-
ſaria cognitio eſt naturam eius requirentibus. Nam leuis
pondere apparet, & ex his quæ pondere pares ſunt, eo me-
lior quæque eſt quò celerius & calefit & frigeſcit, quóque
celerius ex ea legumina percoquuntur. Fere verò ſequitur
vt quò valentior quæque materia eſt, eò minus facilè cõ-
coquatur, ſed ſi concocta eſt, plus alat. Itaque vtendũ eſt
materiæ genere pro viribus, modúſque omnibus pro ge- E
nere ſumendus. Ergo imbecillis hominibus rebus infir-
miſſimis opus eſt: mediocriter firmos media materia o-
ptimè ſuſtinet: & robuſtis apta validiſſima eſt. Plus dein-
de aliquis aſſumere ex leuioribus poteſt, magis in iis
quæ valentiſſima ſunt temperare ſibi debet.

QVAE NATVRA AC PROPRIETAS cuiuſque rei ſit qua veſcimur, Cap. XIX.

NEque hæc ſola diſcrimina ſunt, ſed etiam aliæ res bo F
ni ſucci, aliæ mali ſunt, quas εὐχύλους vel κακοχύλους
Græci vocant: Aliæ lenes, aliæ acres: aliæ craſſiorẽ pituitã
in nobis faciunt, aliæ tenuiorem: aliæ idoneæ ſunt ſtoma
cho, aliæ alienæ ſunt: itémque aliæ inflant, aliæ ab hoc ab-
ſunt: aliæ calefaciunt, aliæ refrigerant: aliæ facilè in ſto-
macho aceſcunt, aliæ non facilè intus corrumpuntur: aliæ
mouent aluum, aliæ ſupprimunt: aliæ citant vrinam, aliæ
tardant: quædam ſomnum mouent, quædam ſenſus exci-
tant. Quæ omnia ideo noſcenda ſunt, quoniam aliud ali-
ter vel corpori, vel valetudini conuenit. G

QVAE RES BONI SVCCI SINT, Cap. XX.

BONI ſucci ſunt, triticum, ſiligo, alica, oryza, amylum:
item & lenes ſunt, & ſtomacho aptæ, & calefaciunt,
tragum, ptiſſana, lac, caſeus mollis, omnis venatio, omnes
aues quæ ex media materia ſunt: ex maioribus quoque
hæ quas ſuprà nominauimus: medii inter teneros duróſ-
que piſces, vt mullus & lupus, verna, lactuca, vrtica, malua,
cucumis, cucurbita, ouum ſorbile, portulaca, cochleæ pal-
mulæ: ex pomis quodcunque neque acerbum neque aci- H
dum eſt. Vinum dulce vel lene, paſſum, defrutum, oleæ
quæ ex his duobus in alterutro ſeruatæ ſunt, vuluæ, roſtra,
trunculique. In ſumma omnis pinguis caro, omnis gluti-
noſa, omne iecur.

QVAE RES MALI SVCCI SINT, Cap. XXI.

MALI verò ſucci ſunt milium, panicum, ordeum, le
gumina, caro domeſtica permacra, omníſque caro
ſalſa, omne ſalſamentum, garum, vetus caſeus, cicer, radi
cula, rapa, napi, bulbi, braſſica, magíſque etiã cyma eius,
aſparagus, beta, cucumis, porrum, eruca, naſturtium, thy-
mum, nepeta, ſatureia, hyſſopum, ruta, anethum, fœnicu-
lum, cuminum, aniſum, lapathum, ſinapi, & allium, cepa,
lienes, renes, inteſtina, pomum quodcunque acidum vel
acerbum eſt, acetum, omnia acria, acida, acerba, oleum,
piſces quoque ſaxatiles, omnéſque qui ex tenerrimo ge-
nere ſunt, aut hi qui rurſus nimium duri, viroſique ſunt,
vt fere quos ſtagna, lacus, limoſive riui ferunt, quíve in
nimiam magnitudinem exceſſerunt.

QVAE RES LENES, QVAEVE ACRES ſint, Cap. XXII.

LEnes autem ſunt, ſorbitiones, pulticula, laganum, amy
lum, ptiſſana, pinguis caro, & quæcunque glutinoſa
eſt. Quod fere quidem in omni quæ domeſticaſit, præci-
puè tamen in vngulis, trũculiſque ſuum, in petiolis, capi
tuliſque hœdorum, & vitulorum, & agnorum, omnibúſ-
que cerebellis: item ſiqui propriè bulbi nominantur, lac,
defrutum, paſſum, nuclei pinei. Acria ſunt omnia nimis
auſtera, omnia acida, omnia ſalſa, & mel quidem, quò me
lius eſt, eò magis: item allium, cepa, eruca, ruta, naſturtiũ,
cucumis, beta, braſſica, aſparagus, ſinapi, radicula, intubus,
thymum, lactuca, maximáque olerum pars.

QVAE RES CRASSIOREM QVAEVE tenuiorem pituitam faciant, Cap. XXIII.

CRaſſiorem autem pituitam faciunt, oua ſorbilia, ali-
ca, oryza, amylum, ptiſſana, lac, bulbi, omniáque fere
glutinoſa. Extenuant eandem omnia ſalſa, atque acria &
acida.

QVAE RES STOMACHO IDONEAE ſint, Cap. XXIIII.

STomacho autem aptiſſima ſunt quæcunque auſtera
ſunt, etiam quæ acida ſunt, quæque contacta ſale mo-
dico ſunt, itẽ panis ſine fermento, & elota alica, vel oryza,
vel ptiſſana, omnis auis, omnis venatio, atq; vtraq; vel aſ
ſa vel elixa: ex domeſticis animalibus bubula. Siquid ex
cæteris ſumitur, macrũ potius quàm pingue. ex ſue, vngu-
læ, roſtra, aures, vuluæque ſteriles: ex oleribus, intubus, la-
ctuca, paſtinaca, cucurbita elixa, ſiſer: ex pomis, ceraſium,
morum, ſorbum, pirum fragile, quale cruſtuminum, vel
neuianum eſt: item pira quæ reponuntur, tarentina at-
que ſagnina. Malum orbiculatum, aut ſcãdianum, vel a-
merinum, vel cotoneum, vel Punicum. Vuæ ex olla, mol-
le ouũ, palmulæ, nuclei pinei, oleæ albæ ex dura muria,
eædem aceto intinctæ, vel nigræ, quæ in arbore bene per-
maturnerunt, vel quæ in paſſo defrutóve ſeruatæ ſunt. Vi
num auſterum, licet iam aſperum ſit, item reſinatum. Du-
ri ex media materia piſces, oſtrea, pectines, murices, pur-
puræ, cochleæ: cibi, potionéſque vel frigidæ vel feruen-
tes, abſinthium.

QVAE RES ALIENAE STOMACHO ſint, Cap. XXV.

ALiena verò ſtomacho ſunt omnia tepida, omnia ſal-
ſa, omnia iurulenta, prædulcia, omnia pinguia, ſor-
bitio, panis fermẽtatus, itémque vel ex milio, vel ex hor-
deo, oleum, radices olerum, & quodcunque olus ex oleo
garóve eſtur, mel, mulſum, defrutum, paſſum, lac, omnis
caſeus, vua recens, ficus & viridis & arida, legumina o-
mnia, quæque inflare conſueuerunt: item thymum, nepe-
ta, ſatureia, hyſſopum, naſturtium, lapathũ, lapſana, iuglã
des. Ex his autem intelligi poteſt, non quicquid boni ſuc-
ci eſt, protinus ſtomacho conuenire, neque quicquid ſto-
macho conuenit, protinus boni ſucci eſſe.

QVAE INFLENT, AVT INFLAMMAtionem leuent, Cap. XXVI.

INflant autem omnia fere legumina, omnia pinguia, o-
mnia dulcia, omnia iurulenta, muſtum, atque etiam id
vinum cui nihil adhuc ætatis acceſſit. Ex oleribus allium,
cepa, braſſica, omnéſque radices, excepto ſiſere & paſtina-

naca, bulbi,ficus etiam aridæ,ſed magis virides,vuæ,recẽtes,nuces omnes,exceptis nucleis pineis,lac,omníſque caſeus,quicquid deinde ſubcrudum aliquis aſſumpſit.Minima inflatio fit ex venatione,aucupio,piſcibus, pomis, oleis,conchyliis,ouis vel mollibus vel ſorbilibus,vino vetere. Fœniculum verò & anethum inflationes etiam leuant.

QVAE RES AVT CALEFACIANT, AVT refrigerent, Cap. XXVII.

AT calefaciunt piper,ſal,caro omnis iurulẽta, allium, cepa,ficus arida,ſalſamentum, vinum,& quo meracius eſt eò magis. Refrigerant olera quorum crudi caules aſſumuntur,vt intubus & lactuca,item coriandrum, cucumis,elixa cucurbita,beta,mora, ceraſa,mala auſtera, pira fragilia,caro elixa, præcipuéque acetum, ſiue cibus ex eo,ſiue potio aſſumitur.

QVAE RES INTVS FACILE VITIENtur,vel minimè corrumpantur, Cap. XXVIII.

FAcilè autem intus corrumpuntur, panis fermentatus, & quiſquis alius quàm ex tritico eſt,lac,mel, ideóque lactaria atque omne piſtorium opus,teneri piſces, oſtrea, olera,caſeus,& recens & vetus, craſſa vel tenera caro, vinum dulce,mulſum,defrutum,paſſum, quicquid deinde vel iurulentum eſt, vel nimis dulce, vel nimis tenue. At minimè intus vitiantur, panis ſine fermento, aues, & eæ potius duriores,aurati piſces:neque ſolùm aurata pura,aut ſcarus,ſed etiam lolligo,locuſta,polypus:item bubula, omníſque dura caro,eadémque aptior eſt ſi macra, ſi ſalſa eſt,omniáque ſalſamenta,cochleæ, murices,purpuræ, vinum auſterum vel reſinatum.

QVAE RES ALVVM MOVEANT, Cap. XXIX.

AT aluum mouent panis fermentatus, magíſque ſi cibarius vel ordeaceus eſt, braſſica ſi ſubcruda eſt, lactuca,anethum,naſturtium,ocymum,vrtica,portulaca,radicula,capparis,allium,cepa,malua,lapathum,beta,aſparagus,cucurbita,ceraſia,mora,vua, omnia mitia, ficus etiam arida,ſed magis viridis,vuæ recentes, pingues, minutæ aues,cochleæ,garum,ſalſamenta, oſtrea, pelorides, echini,muſculi,& omnes fere conchulæ, maximéque ius earum,ſaxatiles,& omnes teneri piſces,ſepiarum atramẽtum, ſiqua caro aſſumitur pinguis eadem vel iurulenta, vel elixa,aues quæ natant,mel crudũ,lac,lactaria omnia, mulſum,vinum dulce vel ſalſum,aqua tenera, omnia tepida,dulcia,pinguia,elixa,iurulenta,ſalſa,diluta.

QVAE RES ALVVM ADSTRINGANT, Cap. XXX.

COntrà aſtringunt,panis ex ſiligine,vel ex ſimila, magis ſi ſine fermento eſt,magis etiam ſi vſtus eſt,intenditurq; vis eius etiã ſi bis coquitur.Pulticula vel ex alica, vel ex panico, vel ex milio, itémque ex iiſdẽ ſorbitio,& magis ſi hæc antè fricta ſunt.Lenticula cui vel beta, vel intubus,vel ambubeia vel plantago adiecta eſt,magíſque etiam ſi illa antè fricta eſt,per ſe etiam intubus,vel ex plãtagine vel ambubeia fricta,minuta olera,braſſica his decocta,dura oua,magíſque ſi aſſa ſunt,minutæ aues,merula,palumbus,magíſque ſi in poſca decoctus eſt, graues omnes aues,quæ magis currunt quàm volãt,lepus, caprea, iecur ex his quæ ſeuum habent,maximéque bubulum,ac ſeuum ipſum,caſeus qui vehementior vetuſtate fit,vel ea mutatione quam in caſeo tranſmarino videmus,aut ſi recens eſt,ex melle mulſóve decoctus:item mel coctum,pira immatura,ſorba, magíſque ea quæ torminalia vocantur,mala cydonia & Punica, oleæ vel albæ vel permaturæ,myrta,palmulæ,purpuræ, murices, vinum reſinatum vel aſperum,item meracum, acetum, mulſum quod inferbuit, item defrutũ,paſſum, aqua vel tepida vel perfrigida, dura, (id eſt ea quæ tardè putreſcit, ideóque pluuia potiſſimum)omnia dura,macra,auſtera,aſpera,toſta,& in eadem carne aſſa potius quàm elixa.

QVAE RES VRINAM MOVENT, Cap. XXXI.

VRinam autem mouent quæcunque in horto naſcentia boni odoris ſunt, vt apium,ruta, anethum, ocymum,mentha,hyſſopum,aneſum,coriandrum,naſturtiũ, eruca,fœniculum: præter hæc aſparagus,capparis,nepeta, thymum,ſatureia,lapſana,paſtinaca,magíſque agreſtis, radicula,ſiſer,cepa.Ex venatione maximè lepus,vinũ tenue, piper,& rotundum & longum,ſinapi,abſinthium, nuclei pinei.

QVAE RES SOMNVM MOVEANT, aut ſenſus excitent, Cap. XXXII.

SOmno verò aptum eſt papauer, lactuca, maximéque æſtiua,cuius cauliculus iam lacte repletus eſt, morum, porrum.Senſus excitant,nepeta,thymum, ſatureia, hyſſopum,præcipuéque pulegium,ruta & cepa.

QVAE RES CORPVS AVT ERODANT aut reprimant,aut refrigerent,aut calefaciãt, aut durent,aut emolliant, Cap. XXXIII.

EVocare verò materiam multa admodum poſſunt:ſed ea quæ ex peregrinis medicamentis maximè cõſtãt, aliiſque magis quàm quibus ratione victus ſuccurritur, opitulantur, in præſentia differam: ponam ea verò quæ prompta, &iis morbis de quibus protinus dicturus ſum, apta corpus erodunt,& ſic ex eo quod mali eſt extrahũt. Habent autem hanc facultatem ſemina,erucæ, naſturtii, radiculæ, præcipuè tamen omnium ſinapi. Salis quoque & fici eadem vis eſt.Leniter verò ſimul & reprimunt & molliunt lana ſuccida ex aceto vel vino, cui oleum adiectum eſt,contritæ palmulæ,furfures in ſalſa aqua vel aceto decocti. At ſimul reprimunt & refrigerant, herba muralis(parthenium vel perdicium appellant)ſerpyllum,pulegium,ocymum,herba ſanguinalis, (quã Græci πολύγονον vocant) portulaca,papaueris folia,capreolique vitium, coriandri folia,hyoſcyamum,muſcus,ſiſer,apium,ſolanũ, (quam στρύχνον Græci vocãt)braſſicæ folia, intubus, plãtago,fœniculi ſemen,contrita pira vel mala, præcipuéque cydonia,lenticula,aqua frigida,maximéque pluuialis, vinum,acetum,& ex horum aliquo magis, madens,vel panis vel farina,vel ſpongia,vel cinis, vel lana ſuccida, vel etiam linteolum,creta cimolia,gypſum, melinum, myrteum,roſa, acerbum oleum,verbenarum contuſa cum teneris caulibus folia, cuius generis ſunt olea, cupreſſus, myrtus,lentiſcus,tamaris,liguſtrum,roſa,rubus,laurus,hedera,Punicum malum.Sine frigore autem reprimunt cocta mala cydonia,malicorium,aqua calida,in qua verbenæ coctæ ſunt quas ſupra propoſui, puluis vel ex fæce vini,vel ex myrti folis,amaræ nuces.Calefacit verò ex qualibet farina cataplaſma, ſiue ex tritici, ſiue ex farris, ſiue ordei,ſiue erui,vel lolii,vel milii,vel panici, vel lẽticulæ, vel fabæ,vel lupini,vel lini, vel fœnigræci, vbi ea deferbuit,calidáque impoſita eſt. Valentior tamẽ ad id omnis farina eſt ex mulſo quàm ex aqua cocta. Præterea cyprinum,irinum,medulla,adeps ex felle iuncta oleo,magíſq; ſi vetus eſt,ſal,nitrum,git,piper, quinquefolium, feréque quæ vehementer & reprimunt & refrigerant.Durãt quæ calefaciunt & digerunt & emolliunt. Præcipuéque ad emolliendum poteſt cataplaſma ex lini vel fœnigræci ſemine.His autem omnibus & ſimplicibus & permixtis variè medici vtuntur, vt magis quid quiſque perſuaſerit ſibi appareat,quàm quid euidenter compererit.

DE MORBORVM GENERIBVS, Cap. I.

PRouiſis omnibus quæ pertinent ad vniuer
ſa genera morborũ, ad ſingulorum cura-
tiones veniam. Hos autem in duas ſpecies
Græci diuiſerunt, alióſque ex his acutos, a-
lios longos eſſe dixerunt: ideóque quoniã
non ſemper eodem modo reſpondebant,
eoſdem alii inter acutos, alii inter longos retulerunt. Ex
quo plura eorum genera eſſe manifeſtum eſt. Quidam e-
nim breues vtique ſunt, qui citò vel tollunt hominem, vel
ipſi citò finiuntur: quidam longi, ſub quibus neque ſani-
tas in propinquo neque exitium eſt: tertiúmque genus
eorum eſt qui modò acuti, modò longi ſunt idque non
in febribus tantummodo, in quibus frequẽtiſſimum eſt,
ſed in aliis quoque fit. Atque etiam præter hos quartum
eſt quod neque acutum dici poteſt, quia non perimit: ne-
que vtique longum, quia ſi occurritur, facilè ſanatur. Ego
quum de ſingulis dicã, cuius quiſque generis ſit, indica-
bo. Diuidã autem omnes in eos qui in totis corporibus
conſiſtere vidẽtur, & eos qui oriuntur in partibus. Inci-
piã à prioribus, pauca de omnibus præfatus. In nullo qui-
dem morbo minus fortuna ſibi vendicare quàm ars po-
teſt, vtpote quum repugnãte natura nihil medicina pro-
ficiat: magis tamen ignoſcendum medico eſt parum pro-
ficienti in acutis morbis, quàm in longis. Hîc enim breue
ſpatiũ eſt, intra quod ſiquod auxiliũ nõ profuit, æger ex-
tinguitur: ibi & deliberationi & mutationi remediorum
tempus patet, adeò vt rarò, ſi inter initia medicus acceſ-
ſit, obſequens æger ſine illius vitio pereat. Longus tamen
morbus quum penitus inſedit, quod ad difficultatem per
tinet, acuto par eſt. Et acutus quidem, quò vetuſtior eſt, lõ-
gus autem quo recentior, eo facilius curatur. Alterum il-
lud ignorari nõ oportet, quòd non omnibus ægris eadẽ
auxilia conueniunt. Ex quo incidit vt alia atque alia ſum
mi authores quaſi ſola vendicauerint, prout cuique ceſ-
ſerant. Oportet itaque vbi aliquid non reſpondit, non tan
ti putare authorem quanti ægrum, & experiri aliud atq;
aliud: ſic tamen, vt in acutis morbis citò mutetur quod
nihil prodeſt: in longis, quos tempus vt facit, ſic etiam ſol
uit, non ſtatim condemnetur ſiquid non ſtatim profuit:
minus verò remoueatur, ſiquid paulum ſaltem iuuat, quia
profectus tempore expletur.

QVOMODO MORBI COGNOSCANTVR, & an increſcant, an conſiſtant, an minuãtur: & qua ratione ab initio, qui lan- guere incipit, curari debeat, Cap. II.

PRotinus autem inter initia ſcire facile eſt quis acutus
morbus, quis longus ſit: non in his ſolis in quibus ſem-
per ita ſe habet, ſed in his quoque in quibus variat. Nam
vbi ſine intermiſſionibus acceſſiones & dolores graues
vrgent, acutus morbus eſt: vbi lenti dolores, lentæve fe-
bres ſunt, & ſpatia inter acceſſiones porrigũtur, accedúnt-
que ea ſigna quæ in priore volumine expoſita ſunt, lõgũ
hunc futurũ eſſe manifeſtum eſt. Vidẽdũ etiam eſt, mor-
bus an increſcat, an conſiſtat, an minuatur: quia quædam
remedia increſcentibus morbis, plura inclinantibus con-
ueniunt: eáque quæ decreſcentibus apta ſunt, vbi acutus
increſcens vrget, in remiſſionibus potius experiẽda ſunt.
Increſcit autem morbus dum grauiores dolores acceſſio
néſque veniunt, hæque & antequam proximæ reuertun-
tur, & poſtea deſinunt. Atque in longis quoque morbis e-
tiam tales notas non habentibus, ſcire licet, increſce-
re ſi ſomnus incertus eſt, ſi deterior concoctio, ſi fœdio-
res deiectiones, ſi tardior ſenſus, ſi pigrior mens, ſi percur
rit corpus frigus aut calor, ſi idem magis pallet. Ea verò
quæ contraria his ſunt, decedentis eius notæ ſunt. Præ-
ter hæc in acutis morbis ſerius æger alendus eſt, nec niſi
iam inclinatis, vt primò dempta materia impetum fran-
A gat: in longis maturius, vt ſuſtinere ſpatium aduenturi
mali poſſit. Ac ſiquando is nõ in toto corpore, ſed in par-
te eſt, magis tamen ad rem pertinet vim totius corporis
molliri quàm propriæ partes ægrè ſanentur. Multum etiã
intereſt, ab initio quis rectè curatus ſit, an perperã, quia cũ
ratio minus his prodeſt in quibus aſſiduè fruſtra fuit. Si-
quis temere habitus adhuc integris viribus viuit, admo-
ta curatione momento reſtituitur. Sed quum ab his cœ-
perim quæ notas quaſdam futuræ aduerſæ valetudinis ex
hibent, curationum quoque principium ab animaduer-
B ſione eiuſdem temporis faciam. Igitur ſiquid ex his quæ
propoſita ſunt, incidit, omniũ optima ſunt, quies, & abſti-
nentia. Siquid bibendum, aqua: idque interdum vno die
fieri ſatis eſt: interdum ſi terrentia manent, biduò: proxi-
méque abſtinentiam ſumendus eſt cibus exiguus, biben-
da aqua, poſtera die etiam vinum, deinde inuicem alter-
nis diebus, modò aqua, modò vinum, donec omnis cau-
ſæ metus finiatur. per hæc enim ſæpe inſtans grauis mor-
bus diſcutitur. Plurimique falluntur dum ſe primo die
protinus ſublaturos languorem aut exercitatione, aut bal
C neo, aut coacta deiectione, aut vomitu, aut ſudationibus,
aut vino ſperant. Non quò non interdum id incidat, aut
non decipiat, ſed quò ſæpius fallat, ſoláque abſtinentia ſi-
ne vllo periculo medeatur: quum præſertim etiã pro mo-
do terroris moderari liceat, & ſi leuiora indicia fuerint,
ſatis ſit à vino tãtùm abſtinere: quod ſubtractũ, pluſquam
ſi cibo aliquid dematur, adiuuat: ſi paulò grauiora, facile
ſit non aquam tantùm bibere, ſed etiam cibo carnẽ ſub-
trahere. Interdum panis quoque minus quàm pro conſue
tudine aſſumere, humidóque cibo eſſe cõtentum, & olere
D potiſſimum: ſatiſque ſit tum ex toto à cibo, à vino, ab o-
mni motu corporis abſtinere, quum vehemẽtes notæ ter-
ruerunt. Neque dubium eſt quin vix quiſquam qui non
diſſimulauit, ſed per hæc maturè morbo occurrit, ægro-
tet.

DE FEBRIVM GENERIBVS, Cap. III.

ATque hæc quidem ſanis facienda ſunt, tantùm cau-
ſam metuẽtibus. Sequitur verò curatio febriũ, quod
& in toto corpore, & vulgare maximè morbi genus eſt.
E Ex his vna quotidiana, altera tertiana, altera quartana eſt:
interdum etiam longiore circuitu quædam redeunt, ſed
id rarò euenit. In prioribus & morbi ſunt, & medicina: at
quartanæ quidem ſimpliciores ſunt. Incipiũt fere ab hor
rore, deinde calor erumpit, finitáque febre biduũ integrũ
eſt, ita quarto die reuertitur. Tertianarũ verò duo genera
ſunt: alterum eodem modo quo quartana & incipiens &
deſinens, illo tantùm interpoſito diſcrimine, quòd vnum
diem præſtat integrum, tertio redit: alterum longè perni-
cioſius, quod tertio quidem die reuertitur, ex octo autem
F & quadraginta horis, fere ſex & triginta per acceſſionem
occupat, interdum etiam vel minus vel plus, neque ex to-
to in remiſſione deſiſtit, ſed tantùm leuius eſt. id genus
plerique medici hemitritæon appellant. Quotidianæ ve-
rò variæ ſunt, & multiplices: aliæ enim protinus à calore
incipiunt, aliæ à frigore, aliæ ab horrore (frigus voco, vbi
extremæ partes membrorum inalgeſcunt: horrorem, vbi
totum corpus intremit) rurſus aliæ ſic deſinunt vt ex to-
to ſequatur integritas: aliæ ſic vt aliquantum quidem mi
nuatur ex febre, nihilominus tamen quædam reliquiæ re
G maneant, donec altera acceſſio accedat: ac ſæpe aliæ vix
quicquam aut nihil remittant, ſed ita vt continuent: dein
de aliæ feruorem ingentem habent, aliæ tolerabilem: a-
liæ quotidie pares ſunt, aliæ impares, atque inuicem alte-
ro die leniores, altero vehementiores: aliæ tempore eodẽ
poſtridie reuertuntur, aliæ vel ſerius vel celerius, aliæ diẽ
noctémque acceſſionem & deceſſionẽ implent, aliæ mi-
nus, aliæ plus, aliæ quum decedunt ſudorem mouent, a-
liæ non mouent: atque aliâs per ſudorem ad integritatem
venitur, aliâs corpus tantùm imbecillius redditur. Acceſ-

ſiones etiam,modò ſingulæ ſingulis diebus fiunt, modò binæ,pluréſve concurrunt.Ex quo ſæpe euenit vt quotidie plures acceſſiones, remiſſionéſque ſint: ſic tamen vt vnaquæque alicui priori reſpondeat. Interdũ verò acceſſiones quoque confunduntur,ſic vt notari neque tempora earum neque ſpatia poſſint.Neque verum eſt quod dicitur à quibuſdam,nullam febrem inordinatam eſſe, niſi aut ex vomica,aut ex inflammatione,aut ex vlcere (facilior enim ſemper curatio foret ſi hoc verum eſſet) ſed quod euidentes cauſæ faciũt,facere etiã abditæ poſſunt. neque de re, ſed de verbo controuerſiam mouent: qui, quum aliter aliterque in eodem morbo febres accedant, non eaſdem inordinatè redire,ſed alias,aliáſque ſubinde oriri dicunt:quod tamen ad curandi rationem nihil pertineret,etiamſi verè diceretur. Tempora quoque remiſſionum modò liberalia,modò vix vlla ſunt.

DE CVRATIONVM DIVERSIS GEneribus, Cap. IIII.

ET febrium quidem ratio maximè talis eſt. Curationũ verò diuerſa genera ſunt,prout authores aliqui habẽt. Aſclepiades officium eſſe medici dicit vt tutò, vt celeriter,vt iucundè curet.Id notũ eſt:ſed fere periculoſa eſſe nimium & feſtinatio & voluptas ſolet.Qua verò moderatione vtendum ſit,vt quantum fieri poteſt omnia iſta cõtingant,prima ſemper habita ſalute in ipſis partibus curationum conſiderandum erit.Et ante omnia quæritur,primis diebus æger qua ratione continẽdus ſit.Antiqui medicamentis quibuſdam datis concoctionem moliebantur,eo quòd cruditatem maximè horrebant: deinde eam materiam quæ lædere videbatur, ducendo ſæpius aluum ſubtrahebant. Aſclepiades medicamenta ſuſtulit, aluum non toties,ſed fere tamen in omni morbo ſubduxit. Febre verò ipſa præcipuè ſe ad eius remedium vti profeſſus eſt.Cõuellendas enim vires ægri putauit,luce, vigilia,ſiti ingenti: ſic vt ne os quidem primis diebus elui ſineret. Quo magis falluntur qui per omnia iucundam eius diſciplinam eſſe contendunt: Is enim vlterioribus quidem diebus cubantis etiam luxuriæ ſubſcripſit: primis verò tortoris vicem exhibuit. Ego autem medicamentorum dari potiones,& aluum duci nonniſi raro debere, concedo.Et id non ideo tamen agendum vt ægri vires conuellantur,exiſtimo: quoniam ex imbecillitate ſummum periculum eſt. Minui ergo tantam materiam ſuperantem oportet,quæ naturaliter digeritur vbi nihil noui accedit. Itaque abſtinendus à cibo primis diebus eſt,in luce habẽdus æger,niſi infirmus interdiu eſt, quoniam corpus iſta quoque digerit, iſque cubare quammaximo cõclaui debet.Quod ad ſitim verò ſomnúmque pertinet,moderandum eſt,vt interdiu vigilet:noctu, ſi poteſt, conquieſcat: ac neque potet,neque nimium ſiti crucietur. Os etiam eius elui poteſt,vbi & ſiccum eſt, & ipſi fœtet, quanuis id tempus aptum potioni non eſt. Commodéque Eraſiſtratus dixit, ſæpe inferiore parte humorem non requirẽte, os & fauces requirere, neque ad rem malè haberi ægrum pertinere.Ac primò quidem ſic tenendus eſt. Optimum verò medicamentum eſt,opportunè cibus datus,qui quãdo primùm dari debeat, quæritur. Plerique ex antiquis tardè dabãt,ſæpe quinto die,ſæpe ſexto,& id fortaſſe vel in Aſia vel in Ægypto cæli ratio patitur. Aſclepiades vbi ægrum triduo per omnia fatigarat, quarto die cibo deſtinabat.At Themiſon nuper,non quando cœpiſſet febris, ſed quando deſiſſet,aut certè leuata eſſet,conſiderabat,& ab illo tempore expectato die tertio, ſi non acceſſerat febris,ſtatim:ſi acceſſerat, vbi ea vel deſierat, vel ſi aſſiduè inhærebat,ſi certè ſe inclinauerat,cibum dabat.Nihil autem horum vtique perpetuum eſt.Nam poteſt primo die primus cibus dandus eſſe,poteſt ſecundo,poteſt tertio,poteſt nonniſi quarto aut quinto,poteſt poſt vnam acceſſionem,poteſt poſt duas,poteſt poſt plures.Refert enim qualis morbus ſit, quale corpus, quale cælum, quæ ætas, quod tempus anni: miniméque in rebus multum inter ſe differentibus,quod intermittendum non eſt, perpetuum eſſe præceptum temporis poteſt. In morbo qui plus viriũ aufert, celerius cibus dandus eſt, itémque eo cælo quo magis digerit.Ob quam cauſam in Aphrica, nullo die æ-

A ger abſtinere rectè videtur. Maturius etiam puero quàm iuueni, æſtate quàm hyeme dari debet. Vnum illud & ſemper & vbique ſeruandum eſt,vt ægri vires ſubinde aſſidẽs medicus inſpiciat,& quandiu ſupererunt, abſtinentia pugnet:ſi imbecillitatem vereri cœperit, cibo ſubueniat.Id enim eius officium eſt vt ægrum neque ſuperuacua materia oneret, neque imbecillitatem fami prodat. Idque apud Eraſiſtratum quoque inuenio, qui quanuis parum docuit quando venter,quando corpus ipſum exinaniretur, dicendo tamen hæc eſſe viſenda, & tum cibum

B dandum quum corpori deberetur:ſatis oſtendit, dum vires ſupereſſent dari non oportere:ne deficerent,conſulendũ eſſe.Ex his autẽ intelligi poteſt ab vno medico multos non poſſe curari,eúmque (ſi artifex eſt) idoneum eſſe qui nõ multum ab ægro recedit.Sed qui quæſtui ſeruiũt, quoniam is maior ex populo eſt, libenter amplectuntur ea præcepta quæ ſedulitatem non exigunt, vt in hac ipſa re.Facile eſt enim dies vel acceſſiones numerare iis quoque qui ægrum raro vident. ille aſſideat neceſſe eſt, qui quod ſolùm opus eſt, viſurus eſt, quando nimis imbecil-

C lus futurus ſit,niſi cibum acceperit. In pluribus tamen ad initium cibi dies quartus aptiſſimus eſſe conſueuit. Eſt autem alia etiam de diebus ipſis dubitatio,quoniam antiqui potiſſimum impares ſequebantur, eóſque tanquam tunc de ægris iudicaretur,κρισίμους nominabant.Hi erant dies tertius,quintus, ſeptimus,nonus,vndecimus,quartuſdecimus,vnus & viceſimus,ita vt ſumma potentia ſeptimo,deinde quartodecimo,deinde vni & viceſimo daretur.Igitur ſic ægros nutriebãt,vt dierum imparium acceſſiones expectarent,deinde poſtea cibum quaſi leuioribus

D acceſſionibus inſtantibus darent,adeò vt Hippocrates, ſi alio die febris deſiſſet,recidiuam timere ſit ſolitus.Id Aſclepiades iure vt vanum repudiauit: neque in vllo die, quia par impárve eſſet, his vel maius vel minus periculũ eſſe dixit.Interdum enim peiores dies impares fiũt,& opportunius poſt earum acceſſiones cibus datur. Nonnunquam etiam in ipſo morbo dierum ratio mutatur,fitque grauior qui remiſſior eſſe conſueuerat,atque ipſe quartus decimus par eſt:in quo eſſe magnam vim antiqui fatebãtur: qui quum octauum primi naturam habere conten-

E derent,vt ab eo ſecundus ſeptenarius numerus inciperet, ipſi ſibi repugnabant,non octauum,neque decimum,neque duodecimum diem ſumendum quaſi potentiorem. Plus enim tribuebant nono & vndecimo. Quod quum feciſſent ſine vlla probabili ratione ab vndecimo non ad tertiumdecimum, ſed ad quartumdecimum tanſibant. Eſt etiam apud Hippocratem,ei quem ſeptimus dies liberaturus ſit,quartum eſſe grauiſſimũ:ita,illo quoque authore, in die pari & grauior febris eſſe poteſt,& certa futuri nota. Atque idem alio loco quartũ quenque diem, vt in

F vtrunque efficaciſſimum apprehendit,id eſt quartum,ſeptimum,vndecimum,quartumdecimum,decimumſeptimum,in quo & ab impari ad paris rationem tranſit:& ne hoc quidem propoſitum conſeruauit, quum à ſeptimo die vndecimus,non quartus,ſed quintus ſit: adeò apparet quacũque ratione ad numerum reſpeximus, nihil rationis ſub illo quidem authore reperiri. Verùm in his quidẽ antiquos tunc celebres admodum Pythagorici numeri fefellerunt, quum hîc quoque medicus non numerare dies debeat,ſed ipſas acceſſiones intueri, & ex his conie-

G ctare quando dandus cibus ſit. Illud autem magis ad rem pertinet,ſcire, túmne oporteat dari quum iam bene venæ conquieuerunt, aut etiam num manentibus reliquiis febris. Antiqui enim quamintegerrimis corporibus alimentum offerebãt. Aſclepiades inclinata quidem febre, ſed adhuc tamen inhærente.In quo vanam rationem ſequutus eſt,non quò nõ ſit interdũ maturius cibus dãdus, ſi maturè timetur altera acceſſio, ſed quò ſcilicet quàm ſaniſſimo dari debeat.Minus enim corrumpitur quod integro corpori infertur. Neque tamẽ verum eſt quod The-

H miſoni videbatur:ſi duabus horis integer futurus eſſet æger,ſatius eſſe tũc dare,vt ab integro corpore potiſſimùm diduceretur.Nam ſi diduci tam celeriter poſſet, id eſſet optimum.Sed quum hoc breue tempus non præſtet, ſatius eſſe principia cibi à decedente febre quàm reliquias

ab incipiēte excipi: ita ſi longius tempus ſecundum eſt, quam integerrimo dandus eſt: ſi breue, etiam antequam ex toto integer fiat. Quo loco verò integritas eſt, eodem & remiſſio, quæ maximè in febre continua poteſt eſſe. At hic quoque quæritur vtrū tot horæ expectandæ ſint quot febrem habuerunt, an ſatis ſit primam partem earum præteriri, vt ægris iucundius inſidat, quibus interdū non vacat. Tutiſſimum eſt autem, ante totius acceſſionis tempus præterire. quãuis vbi longa febris fuit, poteſt indulgeri ægro maturius, dum tamen antè minimè pars dimidia prætereatur. Idque non in ea ſola febre de qua proximè dictum eſt, ſed in omnibus ita ſeruandum eſt.

DE FEBRIVM SPECIEBVS, ET SINGVlarum curationibus, & primò quando cibus febricitantibus dandus ſit, Cap. V.

HÆC magis per omnia genera febriū perpetua ſunt: nunc ad ſingulas earum ſpecies deſcendam. Igitur ſi ſemel tãtùm acceſſit, deinde deſiit, eáque vel ex inguine, vel ex laſſitudine, vel ex æſtu aliáve ſimili re fuit, ſic vt interior nulla cauſa metum fecerit, poſtero die, quum tempus acceſſionis ita trãſiit vt nihil mouerit, cibus dari poteſt. At ſi ex alto calor venit, & grauitas vel capitis vel præcordiorum ſequuta eſt, neque apparet quid corpus cõfuderit, quãuis vnam acceſſionem ſequuta integritas eſt, tamen quia tertiana timeri poteſt, expectandus eſt dies tertius: & vbi acceſſionis tempus præteriit, cibus dandus eſt, ſed exiguus, quia quartana quoque timeri poteſt. Et die quarto demū, ſi corpus integrū eſt, eo cū fiducia vtendum. Si verò poſtero tertióve aut quarto die ſequuta febris eſt, ſcire licet morbum eſſe. Sed tertianarum quartanarumq;, quarum & certus circuitus eſt, & finis integer, & quia liberaliter quieta tempora ſunt, expeditior ratio eſt: de quibus ſuo loco dicā. Nunc verò eas explicabo quæ quotidie vrgent. Igitur tertio quoque die cibus ægro cõmodiſſimè datur, vt alter febrem minuat, alter viribus ſubueniat. Sed his dari debet, ſi quotidiana febris eſt quæ ex toto deſinat, ſimulatque corpus integrum factum eſt: ſi quanuis non acceſſiones, febres tamen iunguntur, & quotidie quidem increſcunt, ſed ſine integritate tamen remittunt, quum corpus ita ſe habet vt maior remiſſio nō expectetur: ſi altero die grauior, altero leuior acceſſio eſt poſt grauiorem. Fere verò grauiorem acceſſionem leuior nox ſequitur: quò fit, vt grauiorem acceſſionem nox quoque triſtior antecedat. At ſi continuatur febris, neque leuior vnquam fit, & dari cibum neceſſe eſt. Quando dari debeat, magna quidē diſſenſio eſt: quidam quia fere remiſſius matutinum tempus ægris eſt, tunc putant dandū. Quod ſi reſpondet, non quia manè eſt, ſed quia remiſſio eſt ægris, dari debet. Si verò ne tunc quidem vlla requies ægris eſt, hoc ipſo peius id tempus eſt: quòd quum ſua natura melius eſſe debeat, morbi vitio non eſt: ſimúlque inſequitur tempus meridianum, à quo quum omnis æger fere peior fiat, timeri poteſt ne ille magis etiam quàm ex conſuetudine vrgeatur. Igitur alii veſpere tali ægro cibū dant. Sed quum eo tempore fere peſſimi ſint qui ægrotant, verendum eſt ne ſiquid tūc mouerimus, fiat aliquid aſperius. Ob hæc ad mediam noctem decurro, id eſt finito iam grauiſſimo tempore, eodémque longiſſimè diſtãte, ſequuturis verò antelucanis horis, quibus omnes fere maximè dormiunt, deinde matutino tempore, quod natura ſua leuiſſimum eſt. Si verò febres vagæ ſunt, quia verēdū eſt ne cibum ſtatim ſubſequantur, quandocunque quis ex acceſſione leuatus eſt, tunc debet aſſumere. At ſi plures acceſſiones eodem die veniunt, conſiderare oportet paréſne per omnia ſint (quod vix fieri poteſt) an impares. Si per omnia pares ſunt, poſt eam potius acceſſionem cibus dari debet quæ nō inter meridiē & veſperum deſinit: ſi impares ſunt, conſiderandum eſt quo diſtēt. Nam ſi altera grauior, altera leuior eſt, poſt grauiorem dari debet: ſi altera longior, altera breuior, poſt longiorem: ſi altera grauior, altera lõgior eſt, cõſiderandū eſt vtra magis affligat, illa vi, an hæc tēpore, & poſt eā dãdus eſt. Sed planè plurimū intereſt quãtæ qualéſque inter eas remiſſiones ſint. Nā ſi poſt alterā febrē motio manet, poſt alteram

A integrū corpus eſt, integro corpore, cibo tēpus aptius eſt. Si ſemper febricula manet, ſed alterū tamē lõgius tēpus remiſſionis eſt, id potius eligendū eſt, adeò vt vbi acceſſiones continuantur, protinus inclinata priore dandus cibus ſit. Etenim perpetuum eſt, ad quod omne conſilium dirigi poteſt, cibum quammaximè ſemper ab acceſſione futura reducere, & hoc ſaluo, dare quam integerrimo corpori. Quod nō inter duas tantùm, ſed etiam inter plures acceſſiones ſeruabitur. Sed quum ſit aptiſſimum tertio quoque die cibum dare, tamen ſi corpus infirmum eſt, quoti- B die dandus eſt: multóque magis ſi continentes febres ſine remiſſione ſunt, quanto magis corpus affligūt, aut ſi duæ pluréſve acceſſiones eodem die veniunt. Quæ res efficit vt & à primo die protinus cibus dari quotidie debeat, ſi protinus venæ conciderunt: & ſæpius eodem die, ſi inter plures acceſſiones ſubinde vis corpori deeſt. Illud tamen in his ſeruandum eſt, vt poſt eas febres minus cibi detur, poſt quas, ſi per corpus liceret, omnino non daretur. Quū verò febris inſtet, incipiat, augeatur conſiſtat, decedat, deinde in deceſſione conſiſtat, aut finiatur, ſcire licet opti- C mum cibo tempus eſſe febre finita, deinde quum deceſſio eius conſiſtit: tertium ſi neceſſe eſt, quandocunque decedit, cætera omnia periculoſa eſſe. Si tamen propter infirmitatem neceſſitas vrget, ſatius eſſe cõſiſtente iam incremento febris aliquid offerre quàm increſcente: ſatius eſſe inſtante quàm incipiēte: cum eo tamen vt nullo tēpore is qui deficit, non ſit ſuſtinendus. Neque hercule ſatis eſt, ipſas tantùm febres medicum intueri, ſed etiam totius corporis habitum, & ad eum dirigere curationem, ſeu ſuperſunt vires, ſeu deſunt, ſeu quidam mali affectus D interueniunt. Quum verò ſemper ægros ſecuros agere cõueniat, vt corpore tantùm, non etiam animo laborent, tū præcipuè vbi cibum ſumpſerunt: atque ſiqua ſunt quæ exaſperatura eorum animos ſunt, optimum eſt, ea, dum ægrotant, eorum notitiæ ſubtrahere ſi id fieri non poteſt, ſuſtinere tamen poſt cibum vſque ſomni tempus, & quū experrecti ſunt, tum exponere.

QVANDO POTIONES FEBRICITANtibus dari expediat, Cap. VI.

SED de cibo facilior quidē cum ægris ratio eſt, quorū ſæpe ſtomachus hunc reſpuit, etiãſi mens concupiſcit. E De potione verò ingens pugna eſt, eóque magis quo maior febris eſt. Hæc enim ſitim accendit, & tum maximè aquam exigit quum illa periculoſiſſima eſt. Sed docēdus æger eſt, vbi febris conquieuerit, protinus ſitim quoque quieturam, longiorémque acceſſionem fore, ſiquod ei datum fuerit alimētum. Ita celerius eum deſinere ſitire qui non bibit. Neceſſe eſt tamen quanto facilius etiam ſani famē quàm ſitim ſuſtinent, tanto magis ægris in potione quàm in cibo indulgere. Sed primo quidē die nullus hu- F mor dari debet, niſi ſubitò ſic venæ conciderunt vt cibus quoque dari debeat: ſecundo verò, cæteriſque etiam quibus cibus non dabitur, tamen ſi magna ſitis vrgebit, potio dari poteſt. Ac ne illud quidem ab Heraclide Tarētino dictum ratione caret, vbi aut bilis ægrum, aut cruditas malè habet, expedire quoque per medicas potiones miſceri nouam materiam corruptæ. Illud videndum eſt, vt qualia tempora cibo leguntur, talia potioni quoque: vbi ſine illo datur, deligãtur, aut quum ægrum dormire cupiemus: quod fere ſitis prohibet. Satis autem conuenit, G quum omnibus febricitãtibus nimius humor alienus ſit, tum præcipuè eſſe fœminis quæ ex partu in febres inciderunt. Sed quum tempora cibo potionique febris & remiſſionis ratio det, non eſt expeditiſſimum ſcire quãdo æger febricitet, quando melior ſit, quando deficiat: ſine quibus diſpenſari illa non poſſunt. Venis enim maximè credimus fallaciſſimæ rei, quia ſæpe iſtæ leniores, celerioréſve ſunt, & ætate & ſexu, & corporum natura: & plerunque ſatis ſano corpore, ſi ſtomachus infirmus eſt, nonnunquam etiam incipiente febre ſubeunt & quieſcunt, vt im- H becillus is videri poſſit cui facilè laturo grauis inſtat acceſſio. Contrà ſæpe eas concitat & reſoluit ſol & balneū, & exercitatio, & metus, & ira, & quilibet alius animi affectus, adeò vt quum primùm medicus venit, ſolicitudo ægri dubitantis quomodo ille ſe habere videatur, eas mo-

ueat.Ob quam cauſam periti medici eſt, non protinus vt A
venit apprehendere manu brachium,ſed primùm reſide-
re hilari vultu, percũctarique quemadmodum ſe habeat:
& ſiquis eius metus eſt,eum probabili ſermone lenire, tũ
deinde eius corpori manum admouere. Quas venas autẽ
conſpectus medici mouet, quamfacilè mille res turbant.
Altera res eſt,cui credimus,calor,æquè fallax:nã hic quo-
que excitatur æſtu, labore,ſomno,metu,ſolicitudine. Igi-
tur intueri quidem etiam iſta oportet: ſed his non omnia
credere, ac protinus quidem ſcire, non febricitare eum
cuius venæ naturaliter ordinatæ ſunt, tepórque talis eſt B
qualis eſſe ſanis ſolet. Non protinus autem ſub calore mo
túque febrẽ ſeſe concipere, ſed ita, ſi ſumma quoque ari-
da inæqualiter cutis eſt,ſi calor & in fronte eſt,& ex imis
præcordiis oritur,ſi ſpiritus ex naribus cum feruore pro-
rumpit,ſi color aut rubore aut pallore nouo mutatus eſt,
ſi oculi graues, & aut perſici,aut ſubhumidi ſunt, ſi ſudor
quum fit,inæqualis eſt,ſi venæ non æquis interuallis mo-
uentur.Ob quam cauſam medicus neque in tenebris, ne-
que à capite ægri debet reſidere,ſed illuſtri loco aduerſus
eum,vt omnes notas ex vultu quoque cubãtis perſpiciat. C
Vbi verò febris fuit,atque decreuit,expectare oportet nũ
tempora partéſve corporis aliæ paulum madeſcant, quæ
ſudorem venturum eſſe teſtentur. Ac ſiqua nota eſt, tunc
demum dare potui calidã aquam,cuius ſalubris affectus
eſt ſi ſudorem per omnia membra diffundit. Huius autẽ
rei cauſa continere æger ſub veſte ſatis multa manus de-
bet,eadémque crura pedeſque contegere,qua malè pleri-
que ægros in ipſo impetu febris, peſſiméque vbi ardens
ea eſt,malè habent.Si ſudare corpus cœpit, linteum tepe-
facere oportet, paulatímque ſingula membra detergere. D
At vbi ſudor omnis finitus eſt,aut ſi is nõ venit, vbi quã-
maximè potuit,idoneus eſſe cibo æger videtur, ſub veſte
leniter vngendus eſt,tum detergendus, deinde ei cibus
dandus. Cibus autem febricitantibus humidus eſt aptiſ-
ſimus,aut humori certè quamproximus: vtique ex mate
ria quamleuiſſima, maximéque ſorbitio:eáque ſi magnæ
febres fuerunt, quamtenuiſſima eſſe debet. Mel quoque
deſpumatum huic rectè adiicitur, quò corpus magis nu-
triatur:ſed id,ſi ſtomachum offendit,ſuperuacuũ eſt, ſic-
ut ipſa quoque ſorbitio. Dari verò in vicem eius poteſt, E
vel intrita ex aqua calida,vel alica elota, ſi firmus eſt ſto-
machus.& compreſſa aluus,ex aqua mulſa: ſi vel ille lan-
guet,vel hæc profluit,ex poſca.Et primo quidem cibo ita
ſatis eſt:ſecundò verò aliquid adiici poteſt, ex eodem ta-
men genere materiæ vel olus, vel cõchylium, vel pomũ:
& dum febres quidem increſcunt hic ſolus idoneus ci-
bus eſt. Vbi verò aut deſinunt,aut leuantur,ſemper quidẽ
incipiendum eſt ab aliquo ex materia leuiſſima:adiiciẽ-
dum verò aliquid ex media,ratione habita ſubinde & vi
rium hominis & morbi. Ponendi verò ægro varii cibi F
(ſicut Aſclepiades præcepit)tum demũ ſunt vbi faſtidio
vrgetur,neque ſatis vires ſufficiunt,vt paulum ex ſingulis
deguſtando famem vitet. At ſi neque vis neque cupiditas
deeſt,nulla varietate ſolicitãdus æger eſt,ne plus aſſumat
quàm concoquat. Neque verum eſt quod ab eo dicitur,
facilius concoqui cibos varios.eduntur enim facilius, ad
concoctionem autem materiæ, genus & modus pertinẽt.
Neque inter magnos dolores, vt neque increſcente mor-
bo tutum eſt ægrum cibo impleri, ſed vbi inclinata iam
in melius valetudo eſt. Sunt aliæ quoque obſeruationes G
in febribus neceſſariæ: atque id quoque videndum eſt
quod quidam ſolùm præcipiunt, an aſtrictum corpus ſit,
an profluat:quorum alterum ſtrangulat quod continet, al
terum digerit. Nam ſi aſtrictum eſt,ducenda aluus eſt,mo
uenda vrina,eliciendus omni modo ſudor. In hoc gene-
re morborum ſanguinem etiam miſiſſe, cõcuſſiſſe vehe-
mentibus geſtationibus corpus,in lumine habuiſſe,impe
raſſe famem,ſitim,vigiliam,prodeſt:vtile eſt etiam indu
cere in balneum,prius demittere in ſolium, tum vngere,
iterum ad ſolium redire,multáque aqua fouere inguina, H
interdum etiam oleũ in ſolio cum aqua calida miſcere:
vti cibo rarius & ſerius tenui,ſimplici, molli, calido,exi-
guo,maximéque oleribus,qualia ſunt lapathum, vrtica,
malua,vel iure etiam concharum,muſculorúmve,aut lo-

A cuſtarum,neque dãda eſt caro niſi elixa eſt. At potio eſſe
debet magis liberalis,& ante cibũ,& poſt hunc,& cũ hoc
vltrà quàm ſitis coget. Poteritque à balneo etiã pinguius
aut dulcius dari vinum, poterit ſemel aut bis interponi
Græcum ſalſum.Cõtrà verò ſi corpus profluet,ſudor coer-
cendus,quies adhibenda erit,tenebris,ſomnóque quãdo-
cunque volet vtendum, nonniſi leui geſtatione corpus a-
gitandum,& pro genere mali ſubueniendum.Nam ſi vẽ-
ter fluit,aut ſi ſtomachus non continet, vbi febris decre-
uit,liberaliter oportet aquam tepidam potui dare, & vo-
B mere cogere,niſi aut fauces,aut præcordia, aut latus do-
let,aut vetus morbus eſt.Si verò ſudor exercet,duranda cu
tis eſt vel nitro vel ſale, quæ cum oleo miſcentur. At ſi le-
uius id vitium eſt,oleo corpus vngendum eſt:ſi vehemẽ-
tius,roſa vel melino,vel myrteo, cui vinum auſterum ſit
adiectum. Quiſquis autem fluore æger eſt, quum venit in
balneum,prius vngendus,deinde in ſolium demittendus
eſt. Si in cute vitiũ eſt,frigida quoque quàm calida aqua
melius vtetur. Vbi ad cibum ventum eſt,dari debet is va-
lens,frigidus,ſiccus, ſimplex, qui quãminimè corrumpi
C poſſit, panis toſtus,caro aſſa,vinũ aſperum, vel certè ſub-
auſterum. Si venter profluit,calidum:ſi ſudores nocent,vo
mitúſque ſunt,frigidum.

QVOMODO PESTILENTES FEBRES curari debeant, Cap. VII.

DEſiderat etiam propriam animaduerſionẽ in febri-
bus peſtilentiæ caſus. In hanc minimè vtile eſt aut
fame aut medicamẽtis vti,aut ducere aluũ. Si vires ſinũt,
ſanguinem mittere optimum eſt, præcipuéque ſi cum do
lore febris eſt. Si id parum tutũ eſt,vbi febris aut tenuata
D eſt,aut leuata eſt,vomitu pectus purgare. Sed in hoc ma-
turius quàm in his morbis, ducere in balneum opus eſt,
vinum calidum & meracius dare,& omnia glutinoſa:in-
ter quæ quoque carnem generis eiuſdem. Nam quò cele-
rius eiuſmodi tempeſtates corripiunt, eo maturius auxi-
lia,etiam cum quadam temeritate rapienda ſunt. Quòd ſi
puer eſt qui laborat,neque tantum robur eius eſt vt ſan-
guis mitti poſſit, ſiti ei vtendum eſt, ducenda aluus vel
aqua vel ptiſſanæ cremore, tum demum is leuibus cibis
nutriendus:& ex toto,non ſic pueri vt viri curari debent.
E Ergo, vt in alio quoque genere morborũ, parcius in his
agendum eſt. Non facilè ſanguinem mittere, non fa
cilè ducere aluum,non cruciare vigilia, faméve, aut ni-
mia ſiti,non vino curare ſatis conuenit. Vomitus poſt fe-
brem eliciendus eſt, deinde dandus cibus ex leuiſſimis,
tum is dormiat:poſtero quoque die ſi febris manet, abſti
neatur:tertio ad ſimilem cibum redeat. Dandáque opera
eſt,quantum fieri poteſt vt inter opportunam abſtinen-
tiam cibóſque opportunos, omiſſis cæteris nutriatur. Si
verò ardens febris extorret, nulla medicamenti danda
F potio eſt:ſed in ipſis acceſſionibus,oleo & aqua refrigerã
dus eſt, quæ miſcenda manu ſunt donec albeſcant, & cõ
claui tenendus,quò multum & purum aerem trahere poſ
ſit,neque multis veſtimentis ſtrangulandus, ſed admodũ
leuibus tantùm velandus eſt. Poſſunt etiam ſuper ſtoma-
chum imponi folia vitis in aqua frigida tincta. Ac ne ſiti
quidem nimia vexandus eſt,alendus maturius eſt,id eſt à
die tertio,& ante cibum iiſdem perungendus. Si pituita
in ſtomacho coit,inclinata iam acceſſione, vomere cogẽ
dus eſt & tunc dãdum frigidum olus, aut pomum ex his
G quæ ſtomacho conueniunt: ſi ſiccus manet ſtomachus,
protinus vel ptiſſanæ,vel alicæ,vel oryzæ cremor dandus
eſt,cum quo recens adeps cocta ſit. Quum verò in ſummo
incremento morbus eſt, vtique non ante diem quartum
magna ſiti antecedente, frigida aqua copioſè præſtanda
eſt,vt bibat etiam vltra ſatietatem: & quum iam venter
& præcordia vltra modum repleta, ſatiſque refrigerata
ſunt,vomere debet. Quidam ne vomitum quidem exi-
gunt,ſed ipſa aqua frigida tantùm ad ſatietatem data pro
medicamento vtuntur. Vbi vtrumlibet factum eſt, mul-
H ta veſte operiẽdus eſt,& collocandus vt dormiat. Feréque
poſt longam ſitim & vigiliam, poſt multam ſatietatem,
poſt infractum calorem plenus ſomnus venit, per quem
ingens ſudor effunditur,idque præſentiſſimum auxilium
eſt. Sed in his tamen in quibus præter ardorem,nulli do-

lores, nullus præcordiorum tumor, nihil prohibens, vel
in thorace, vel in pulmone, vel in faucibus, nõ vlcus, non
deiectio, non profluuium alui fuit. Siquis autem in huiuſ-
modi febre leuiter tuſſit, is neque vehementi ſiti confli-
ctatur, neque bibere aquam frigidam debet, ſed eo mo-
do curandus eſt quo in cæteris febribus præcipitur.

CVRATIO SEMITERTIANAE FEBRIS, quæ hemitritæos dicitur, Cap. VIII.

AT vbi id genus tertianæ eſt quod hemitritæon me-
dici appellant, magna cura opus eſt ne id fallat. Ha-
bet enim plerunque frequentiores acceſſiones deceſſio-
néſque, vt aliud morbi genus videri poſſit: porrigítque
febris inter horas vigintiquatuor & trigintaſex, vt quod
idem eſt, non idem eſſe videatur. Et magnopere neceſſa-
rium eſt, neque dari cibum, niſi in ea remiſſione quæ ve-
ra eſt: & vbi ea venit, protinus dari, plurimíque ſub alte-
rutro curantis errore ſubitò moriuntur: ac niſi magnope-
re aliqua res prohibet, inter initia ſanguis mitti debet,
tum dari cibus qui neque incitet febrem, & tamen lon-
gum eius ſpatium ſuſtineat.

CVRATIO LENTARVM FEBRIVM, Cap. IX.

NOnñunquam etiam lentæ febres ſine vlla remiſſio-
ne corpus tenẽt, ac neque cibo, neque vlli remedio
locus eſt. In hoc caſu medici cura eſſe debet vt morbum
mutet: fortaſſe enim curationi opportunior fiet. Sæpe i-
gitur ex aqua frigida cui oleũ ſit adiectũ, corpus eius per-
tractandũ eſt, quoniã interdum ſic euenit vt horror oria-
tur, & fiat initiũ quoddã noui motus, éxque eo, quũ ma-
gis corpus incaluit, ſequatur etiam remiſſio. In his frictio
quoque ex oleo & ſale ſalubris videtur. At ſi diu frigus eſt
& torpor, & iactatio corporis, non alienũ eſt in ipſa febre
dare mulſi tres aut quatuor cyathos, vel cũ cibo vinũ be-
ne dilutũ. Intenditur enim ſæpe ex eo febris, & maior or-
tus calor, ſimul & priora mala tollit, & ſpem remiſſionis
in ea curatione oſtendit. Neque hercule iſta curatio noua
eſt, qua nũc quidã traditos ſibi ægros (qui ſub cautiorib⁹
medicis trahebantur) interdũ contrariis remediis ſanãt.
Siquidem apud antiquos quoque ante Herophilũ & Era-
ſiſtratũ, maximéque poſt Hippocratẽ fuit Petro quidam
qui febricitantem hominem, vbi acceperat, multis veſti-
mentis operiebat, vt ſimul calorẽ ingentẽ ſitimque exci-
taret. Deinde vbi paulũ remitti cœperat febris, aquã fri-
gidam potui dabat: ac ſi mouerat ſudorẽ, explicuiſſe ſe æ-
grũ indicabat: ſi non mouerat, plus etiã aquæ frigidæ in-
gerebat, & tum mouere cogebat. Si alterutro modo febre
liberauerat, protinus ſuillã aſſam, & vinũ homini dabat.
Si nõ liberauerat, decoquebat aquã ſale adiecto, eámque
bibere cogebat, vt mouendo ventrem purgaret. Et intra
hæc omnis eius medicina erat. Eáq; non minus grata fuit
iis quos Hippocratis ſucceſſores nõ refecerãt, quàm nũc
eſt iis quos Herophili, vel Eraſiſtrati æmuli diu tractos
non expedierunt. Neque ideo tamen non eſt temeraria
iſta medicina, quia plures, ſi protinus à principiis excepit,
interemit. Sed quũ eadem omnibus cõuenire nõ poſſint,
fere quos ratio nõ reſtituit, temeritas adiuuat. Ideóq; eiuſ-
modi medici meli⁹ alienos ægros quàm ſuos nutriũt. Sed
eſt circũſpecti quoque hominis, & nouare interdũ, & au-
gere morbum, & febres accendere, quia curationẽ vbi id
quod eſt non recipit, poteſt recipere id quod futurum eſt.

REMEDIA IN FEBRIBVS AD CAPITIS dolorem, & præcordiorum inflammationem, & ariditatem, & ſcabritiem linguæ, Cap. X.

COnſiderãdum etiam eſt febréſne ſolæ ſint, an alia his
quoque mala accedant: id eſt, num caput doleat, num
lingua aſpera, num præcordia intenta ſint. Si capitis do-
lores ſunt, roſam cum aceto miſcere oportet, & in id in-
gerere, deinde habere duo pittacia quæ latitudinem frõ-
tis longitudinémque æquent. Ex his inuicem alterum in
aceto & roſa habere, alterum in fronte, aut intinctam iiſ-
dem lanam ſuccidam imponere. Si acetum offendit, pura
roſa vtendum eſt: ſi roſa ipſa lædit, oleo acerbo: ſi iſta pa-
rum iuuant, teri poteſt vel iris arida, vel nuces amaræ, vel
quælibet herba ex refrigerantibus. quorum quidlibet ex
A aceto impoſitũ dolorem minuit, ſed magis aliud in alio.
Iuuat etiã panis cum papauere iniectus, vel cum roſa, ce-
ruſſa, ſpumáve argẽti. Olfacere quoque vel ſerpyllum, vel
anethum non alienum eſt. At ſi in præcordiis inflamma-
tio & dolor eſt, primò ſuperimponenda ſunt cataplaſmata
reprimentia, ne ſi calidiora fuerint, plus eò materiæ con-
currat. Deinde vbi prima inflammatio ſe remiſit, tũc de-
mum ad calida & humida veniendum eſt, vt ea quæ re-
manſerint diſcutiant. Notæ verò inflãmationis ſint qua-
tuor, rubor & tumor, cum calore & dolore. Quo magis er-
B rauit Eraſiſtratus qui febrem nullã ſine hac eſſe dixit. Er-
go ſi ſine inflammatione dolor eſt, nihil imponendũ eſt:
hunc enim ſtatim ipſa febris ſoluit. At ſi neque inflam-
matio, neque febris, ſed tantùm præcordiorum dolor eſt,
protinus calidis & ſiccis fomentis vti licet: ſi verò lingua
ſicca eſt & ſcabra, detergenda primùm penicillo eſt ex a-
qua calida, deinde vngenda miſtis inter ſe roſa & melle.
Mel purgat, roſa reprimit, ſimúlque ſiceſcere non ſinit.
At ſi ſcabra non eſt, ſed arida, vbi penicillo deterſa eſt, vn-
gi roſa debet cui ceræ ſit paulum adiectum.

C REMEDIA CONTRA FRIGVS QVOD febrem præcedit, Cap. XI.

SOlet etiam ante febres eſſe frigus, ídque vel moleſtiſ-
ſimũ morbi genus eſt: vbi id expectatur, omni potio-
ne prohibendus æger eſt. Hæc enim paulo antè data mul-
tum mali adiicit. item maturius veſte multa tegendus eſt:
admouẽda partibus his pro quibus metuimus, ſicca & ca-
lida fomenta, ſic ne ſtatim vehementiſſimi calores inci-
piant, ſed paulatim increſcãt. Perfricãdæ quoque eæ par-
tes manibus vnctis ex vetere oleo ſunt, eíque adiiciendũ
D aliquid ex calefacientibus: contentíque medici quidam
vna frictione etiam ex quolibet oleo ſunt. In harum fe-
briũ remiſſionibus, nonnulli tres aut quatuor ſorbitionis
cyathos, etiamnum vltrà manente febre, dant: deinde ea
bene finita reficiũt ſtomachum cibo frigido & leui. Ego
tum hoc puto tentandũ quum parum cibus ſemel, & poſt
febrem datus prodeſt. Sed curioſè perſpiciendum eſt ne
tẽpus remiſſionis decipiat. Sæpe enim in hoc quoq; ge-
nere valetudinis iam minui febris videtur, & rurſus in-
tenditur. Itaque ei remiſſioni credendũ eſt quæ etiã im-
E moratur, & iactationẽ fœtorémq; quendã oris (quem ὄζην
Græci vocãt) minuit. Illud ſatis conuenit, ſi quotidie pares
acceſſiones ſunt, quotidie paruũ cibum dandum: ſi impa-
res, poſt grauiorem cibum: poſt leuiorẽ, aquam mulſam.

CVRATIO HORRORIS IN FEBRIBVS, Cap. XII.

HOrror autem eas fere febres antecedit quæ certum
habent circuitum, & ex toto remittuntur: ideóque
tutiſſimæ ſunt, maximéque curationes admittunt: nam v-
bi incerta tempora ſunt, neque alui ductio, neque balneũ,
F neque vinũ, neque medicamentum aliud rectè datur. In-
certum eſt enim quando febris ventura ſit: ita fieri poteſt
vt ſi ſubitò venerit, ſumma in eo pernicies ſit quod auxi-
lii cauſa ſit inuẽtum. Nihílque aliud fieri poteſt quàm vt
primis diebus bene abſtineat æger, deinde ſub deceſſu
febris eius quæ grauiſſima eſt, cibũ ſumat. At vbi certus
circuitus eſt, facilius omnia illa tentãtur, quia facili⁹ pro-
ponere nobis & acceſſionum & deceſſionũ vices poſſu-
mus. In iis autem quũ veterauerunt, vtilis fames non eſt.
Primis tantummodo diebus ea pugnandũ eſt, deinde di-
G uidẽda curatio eſt, & antè horror, tum febris diſcutiẽda.
Igitur quũ primũ aliquis inhorruit, & ex horrore incal-
luit, dare ei oportet potui tepidam aquã, ſubſalſam, & vo-
mere eum cogere. nam fere talis horror ab iis oritur quæ
bilioſa in ſtomacho reſederunt. Idem faciendũ eſt ſi pro-
ximo quoque circuitu æquè ceſſit: ſæpe enim ſic diſcuti-
tur. Iámque quod genus febris ſit, ſcire licet. Itaque ſub
expectatione proximæ acceſſionis quæ inſtare tertia po-
teſt, deducendus in balneũ eſt, dandáque opera eſt vt per
tẽpus horroris in ſolio ſit. Si ibi quoq; ſenſerit, nihilomi-
H nus idẽ ſub expectatione acceſſionis quartæ faciat, ſiqui-
dẽ eo quoq; modo ſæpe id diſcutitur. Si nec balneũ qui-
dem profuit, ante acceſſionẽ alliũ edat, aut bibat calidam
aquã cum pipere, ſiquidẽ ea quoque aſſumpta calorẽ mo-
uent qui horrórẽ non admittit: deinde eo modo quo in

frigore præceptum eſt, antequã inhorreſcere poſſit, operiatur. Fomentiſque protinus validioribus totum corpus circundare conuenit, maximéque inuolutis extinctis teſtis & titionibus. Si nihilominus horror perruperit, multo oleo calefacto inter ipſa veſtimenta perfundatur, cui æquè ex calefacientibus aliquid ſit adiectum: adhibeatúrque frictio quantam is ſuſtinere poterit, maximéque in manibus & pedibus, & ſpiritum ipſe contineat: neque deſiſtendum eſt etiamſi horror eſt. ſæpe enim pertinacia iuuãtis, malum corporis vincit. Siquid euomuit danda aqua tepida, iterúmque vomere cogendus eſt, vtẽdúmque eiſdem eſt donec horror finiatur. Sed præter hæc ducendã aluus eſt, ſi tardius horror quieſcit: ſiquidẽ id quoque exonerato corpori prodeſt. Vltima quoque poſt hæc auxilia ſunt geſtatio & frictio. Cibus autem in eiuſmodi morbis maximè dandus eſt qui mollem aluum præſtet, caro glutinoſa, vinum, quum dabitur, auſterum.

CVRATIO QVOTIDIANAE FEBRIS, Cap. XIII.

HÆc ad omnes circuitus febriũ pertinent: diſcernendæ tamen ſingulæ ſunt, ſicut rationem habent diſſimilem: ſi quotidiana eſt, triduo primo magnopere abſtinere oportet, tum cibis altero quoque die vti. Si res inueterauerit, poſt febrem experiri balneum & vinum, magiſque ſi horrore ſublato hæc ſupereſt.

CVRATIO TERTIANAE FEBRIS, Cap. XIIII.

SI tertiana verò quæ ex toto intermittit, aut quartana eſt, mediis diebus & ambulationibus vti oportet, aliiſque exercitationibus, & vnctionibus. Quidã ex antiquioribus medicis Cleophãtus, in hoc genere morborũ, multo ante acceſſionẽ caput ægri multa calida aqua perfundebat, deinde vinum dabat. Quod, quanuis pleraque eius viri præcepta ſequutus eſt Aſclepiades, rectè tamen præteriit: eſt enim anceps. Ipſe, ſi tertiana febris eſt, tertio die poſt acceſſionem dicit aluum duci oportere, quinto poſt horrorem vomitum elicere, deinde poſt febrem (ſicut illi mos erat) adhuc calidis dare cibum & vinum: ſexto die in lectulo detineri. ſic enim fore ne ſeptimo die febris accedat. Id ſæpe fieri poſſe veriſimile eſt. Tutius tamen eſt vt hoc ipſo ordine vtamur: tria remedia, vomitꝰ, alui ductionis, vini potus per triduum, id eſt die tertio & quinto & ſeptimo tentare: nec vinum niſi poſt acceſſionem die ſeptimo bibat. Si verò primis diebus diſcuſſus morbus non eſt, inciditque in vetuſtatem, quo die febris expectabitur, in lectulo ſe contineat, poſt febrem perfricetur, tum cibo aſſumpto bibat aquam: poſtero die quo cibo vacat, & ab exercitatione vnctionéque, aqua tantùm contentus conquieſcat: & id quidem optimum eſt. Si verò imbecillitas vrgebit, & poſt febrem vinum, & medio die paulum cibi debebit aſſumere.

CVRATIO QVARTANAE FEBRIS, Cap. XV.

EAdem in quartana facienda ſunt. Sed quũ hæc tardè admodum finiatur, niſi primis diebus diſcuſſa eſt, diligentius ab initio præcipiendum eſt quid in ea debeat fieri. Igitur ſicui cum horrore febris acceſſit, eáque deſiit, eodem die & poſtero tertióque continere ſe debet, & aquam tantummodo calidã primo die poſt febrem ſumere, biduo proximo quantum fieri poteſt, ne hãc quidem. Si quarto die cũ horrore febris reuertitur, vomere, (ſicut antè præceptum eſt) deinde poſt febrem modicũ cibum ſumere, vini quadrãtem. Poſtero tertióque die abſtinere, aqu tãtummodo calida, ſi ſitis eſt, aſſumpta: ſeptimo die balneo frigus præuenire, abſtinere, continere ſe debet, & aqua tantummodo calida, ſi ſitiet: ac tum ita nono die balneo frigus præuenire: ſi febris redierit, ducere aluum: vbi ex eo corpus conquieuerit, inunctione vehementer perfricari, eodem modo ſumere cibũ & vinũ, biduo proximo ſe abſtinere, frictione ſeruata: decimo die rurſus balneũ experiri. Et ſi poſtea febris acceſſit, æquè perfricari, vinum copioſius bibere: ac ſi proximum eſt, quies tot dierũ, & abſtinentia, cum cæteris quæ præcipiuntur, febrem tollant. Si verò nihilominus remanet, aliud ex toto ſequendum eſt curationis genus: idque agẽdum, vt quod

A diu ſuſtinendum eſt, corpus facilè ſuſtineat. Quominus etiam curatio probari Heraclidis Tarentini debet, qui primis diebus ducendã aluum, deinde abſtinendũ vſque in ſeptimũ diem dixit. Quod vt ſuſtinere aliquis poſſit, tamen etiã febre liberatꝰ vix refectioni valebit: adeò ſi febris ſæpius acceſſerit, concidet. Igitur ſi tertiodecimo die morbus remanebit, balneũ neq; ante febrẽ neque poſt eã tentãdum erit, niſi interdũ iam horrore diſcuſſo. Horror ipſe per eadem quæ ſuprà præſcripta ſunt expugnandus: deinde poſt febrẽ oportebit vngi, & vehemẽter perfricari, B cibũ & validũ & fortiter aſſumere, vino vti quantũ libebit: poſtero die quũ ſatis quieuerit, ambulare, exerceri, vngi, perfricari fortiter, cibũ accipere ſine vino: tertio die abſtinere. Quo die verò febrem expectabit, antè ſurgere, & exerceri: daréque operã non oportet vt in ipſam exercitationem tempus febris incurrat. ſic enim ſæpe illa diſcutitur: at ſi in opere occupauit, tum demũ ſe recipere. In eiuſmodi valetudinẽ medicamenta ſunt, oleũ, frictio, exercitatio, cibus, vinũ. Si venter aſtrictus eſt, ſoluendus eſt. Sed hæc facilè validiores faciunt: ſi imbecillitas occupauit, C pro exercitatione geſtatio eſt: ſi ne hanc quidem ſuſtinet, adhibenda tamen frictio eſt: ſi hæc quoque vehemẽs onerat, intra quietem & vnctionem & cibum ſiſtendum eſt, dandáque opera eſt nequã cruditas in quotidianam id malum vertat. nam quartana neminem iugulat, ſed ſi ex ea facta quotidiana eſt, in malis æger eſt. Quod tamen niſi culpa vel ægri vel curantis nunquam fit.

CVRATIO DVARVM QVARTANARVM, Cap. XVI.

AT ſi duæ quartanæ ſunt, neque hæ quas propoſui exercitationes adhiberi poſſunt, aut ex toto quieſcere D opus eſt: aut ſi id difficile eſt, leuiter ambulare, conſidere diligenter inuolutis pedibus & capite. Quoties febris acceſſit & deſiit, cibum modicũ ſumere & vinum: reliquo tempore niſi imbecillitas vrget abſtinere. Aut ſi duæ febres penè iunguntur, poſt vtranque cibum ſumere: deinde vacuo tempore & moueri aliquid, & poſt vnctionem cibo vti. Quum verò vetus quartana rarò niſi vere ſoluatur, vtique eo tempore attendẽdum eſt nequid fiat quod valetudinẽ impediat. Prodéſtque in vetere quartana mu- E tare ſubinde victus genus, à vino ad aquam, ab aqua ad vinum, à lenibus cibis ad acres, ab acribus ad lenes tranſire: eſſe radicem, deinde vomere, iuréve pulli gallinacei ventrem reſoluere, oleum ad frictiones adiicere, calefacientia ante acceſſionem ſorbere, vel aceti cyathos duos, vel vnum ſinapis cum tribus Græci vini ſalſi, vel mixta paribus portionibus, & in aqua diluta, piper, caſtoreum, laſer, myrrham. Per hæc enim ſimiliáque corpus agitandum eſt, vt moueatur ex eo ſtatu quo detinetur. Si febris quieuit, diu meminiſſe eius diei conuenit, eóque vitare F frigus, calorem, cruditatem, laſſitudinem. Facile enim reuertitur, niſi à ſano quoque aliquandiu timetur.

CVRATIO QVOTIDIANAE FEBRIS quæ ex quartana facta ſit, Cap. XVII.

AT ſi ex quartana quotidiana facta eſt, quum id vitio inciderit, per biduũ abſtinere oportet, frictione vti, aquam tantummodo veſperi potui dare: tertio die ſæpe fit ne febris accedat: ſed ſiue fuit, ſiue non fuit, cibus poſt acceſſionis tempus eſt dandus: at ſi manet, per biduum abſtinentia quanta maximè imperari corpori poteſt, fri- G catione quotidie vtendum eſt.

DE TRIBVS INSANIAE GENERIBVS, & primo de eius curatione quæ à Græcis φρενῖτις dicitur, Cap. XVIII.

ET febrium quidem ratio expoſita eſt. Superſunt verò alii corporis affectus qui huic ſuperueniunt, ex quibus eos qui certis partibus aſſignari non poſſunt, protinus iungam. Incipiã ab inſania, primámque huius ipſius partem aggrediar, quæ & acuta & in febre eſt: Græci φρενῖτιν appellant. Illud ante omnia ſcire oportet, interdum H in acceſſione ægros deſipere, & loqui aliena. Quod non quidẽ leue eſt, neque incidere poteſt niſi in febre vehementi: nõ tamen æquè peſtiferũ eſt. nam plerunque breue eſſe conſueuit, leuatóque acceſſionis impetu, protinus mens redit. Neque id genus morbi remedium aliud deſi-

derat quàm quód in curanda febre præceptum eſt. Phre-
nitis verò tum demũ eſt quum continua demẽtia eſſe in-
cipit, aut quũ æger quanuis adhuc ſapiat, tamẽ quaſdam
vanas imagines accipit: perfecta eſt vbi mens illis imagi-
nibus addicta eſt. Eius autem plura genera ſunt. Siquidem
ex phreniticis alii hilares, alii triſtes ſunt, alii facilius cõ-
tinentur, & intra verba deſipiũt: alii conſurgunt, & violẽ-
ter quædã manu faciunt: atque ex his ipſis alii nihil niſi
impetu peccant, alii etiã artes adhibẽt, ſummàmq; ſpem
ſanitatis in captandis maiorũ operum occaſionibus præ-
bent, ſed exitu deprehenduntur. Ex his autẽ eos qui intra
verba deſipiunt, aut leuiter etiã manu peccãt, onerare a-
ſperioribus coercitionibus ſuperuacuũ eſt: eos verò qui
violentius ſe gerunt, vincire cõuenit, ne vel alteri vel ſibi
noceãt. Neque credendũ eſt ſi vinctus aliquis, dum leua-
ri vinculis cupit, ſanũ iam ſe fingat, quanuis prudenter &
miſerabiliter loquatur, quoniã is dolus inſaniẽtis eſt. Fe-
re verò antiqui tales ægros in tenebris habebãt, eo quòd
eis cõtrariũ eſſet exterreri, & ad quietem animi tenebras
ipſas cõferre aliquid iudicabãt. At Aſclepiades, tanquam
tenebris ipſis terrentibus, in lumine habendos eſſe dixit:
neutrum tamen perpetuũ eſt. Alium enim lux, aliũ tene-
bræ magis turbãt, reperiunturque in quibus nullũ diſcri-
men deprehendi vel hoc vel illo modo poſſit. Optimum
itaque eſt vtrunque experiri, & habere eum qui tenebras
horret, in luce, eum qui lucẽ, in tenebris. At vbi nullũ ta-
le diſcrimen eſt, æger ſi vires habet, loco lucido, ſi nõ ha-
bet, obſcuro cõtinendus eſt. Remedia verò adhibere vbi
maximè furor vrget, ſuperuacuum eſt: ſimul enim febris
quoque increſcit. Itaque tum nihil niſi cõtinendus æger
eſt: vbi verò res patitur, feſtinãter ſubueniendũ eſt. Aſcle-
piades perinde eſſe dixit, his ſanguinem mitti, ac ſi truci-
dentur: rationem hanc ſequutus quòd neque inſania eſſet
niſi febre intenta, neque ſanguis, niſi in remiſſione eius
rectè mitteretur. Sed ipſe in his ſomnum multa frictione
quæſiuit, quũ & intentio febris ſomnũ impediat, & fri-
ctio nonniſi in remiſſione eius vtilis ſit. itaq; hoc quoque
auxilium debuit præterire. Quid igitur eſt? Multa in præ-
cipiti periculo rectè fiunt, aliâs omittenda: & continuata
quoque febris habet tẽpora, quibus etſi nõ remittit, non
tamen creſcit. Eſtque hoc, vt non optimũ, ſic tamen ſecũ-
dum remedii tẽpus. Quòd ſi vires ægri patiuntur, ſanguis
quoque mitti debet: nec minꝰ deliberari poteſt an aluus
ducenda ſit: tum interpoſito die cõuenit caput ad cutem
tondere, deinde aqua fouere in qua verbenæ aliquæ de-
coctæ ſint, vel ex reprimentibus: aut prius fouere, deinde
tondere, & iterũ fouere, ac nouiſſimè roſa caput naréſque
implere, offerre etiã naribus rutã ex aceto contritã, mo-
uere ſternutamenta medicamentis in id efficacibus. Quæ
tamen facienda ſunt in his quibus vires nõ deſunt: ſi ve-
rò imbecillitas eſt, roſa tãtũ caput, adiecto ſerpyllo ſimi-
lique aliquo madefaciendũ eſt. Vtiles etiã in quibuſcun-
que viribus herbæ duæ ſũt, ſolanum & muralis: ſimul ex
vtraque ſucco expreſſo caput impleatur. Quũ ſe febris re-
miſerit, frictione vtendũ eſt, parcius tamen in his qui ni-
mis hilares quàm in his qui nimis triſtes ſũt. Aduerſus o-
mnium autẽ ſic inſanientiũ animos, gerere ſe pro cuiuſ-
que natura neceſſarium eſt. Quorundã enim vani metus
leuandi ſunt, ſicut in homine prædiuite famem timente
accidit, cui ſubinde falſæ hæreditates nuntiabantur: quo-
rundam audacia coercenda eſt, ſicut in his fit in quibus
continendis plagæ quoque adhibentur: quorundam e-
tiam intẽpeſtiuus riſus & obiurgatione & minis prohi-
bendus eſt: quorundam diſcutiendæ triſtes cogitationes:
ad quod ſymphoniæ, & cymbala, ſtrepitúſque proficiunt.
Sæpius tamen aſſentiendum quàm repugnãdum eſt, pau-
latímque & non euidenter ab his quæ ſtultè dicentur, ad
meliora mens eius abducenda eſt. Interdum etiam eliciẽ-
da ipſius intẽtio, vt fit in hominibus ſtudioſis literarum,
quibus liber legitur, aut rectè, ſi delectantur, aut perpe-
ram, ſi idipſum eos offendit. Emendando enim, conuer-
tere animum incipiũt. Quinetiam recitare, ſiqua memi-
nerunt, cogendi ſunt. Ad cibum quoque quoſdam nõ de-
ſiderantes reduxerunt hi qui inter epulantes eos colloca-
uerunt. Omnibus verò ſic affectis, ſomnus & difficilis, &

A præcipuè neceſſarius eſt. ſub hoc enim plerique ſanèſcũt.
Prodeſt ad id, atque etiam ad mẽtem ipſam componen-
dam, crocinum vnguentum cum irino in caput datum. Si
nihilominus vigilant hi, quidam ſomnum moliũtur, po-
tui dando aquam in qua papauer aut hyoſcyamos deco-
cta ſit: alii mandragoræ mala puluino ſubiiciunt, alii vel
amomum vel ſycamini lacrymam fronti inducunt: (hoc
nomẽ apud medicos reperio: ſed quũ Græci morũ συκά-
μινον appellant, mori nulla lacryma eſt. Sic verò ſignifi-
B catur lacryma arboris in Ægypto naſcentis, quam ibi
συκόμορον appellãt) plurimi decoctis papaueris corticibus,
ex ea aqua ſubinde ſpongia os & caput fouẽt. Aſclepiades
ea ſuperuacua eſſe dixit, quoniam in lethargum ſæpe cõ-
pellerẽt. Præcipit autẽ vt primo die à cibo, potione, ſom-
no abſtineretur, veſpere ei daretur potui aqua, tunc fri-
ctio admoueretur lenis, ita vt ne manum quidem qui fri-
caret, vehemẽter imprimeret: poſtero deinde die iiſdem
omnibus factis, veſperi ei daretur ſorbitio ex aqua, rur-
ſúſque frictio adhiberetur. per hanc enim nos conſequu-
C turos vt ſomnus accedat. Id interdum fit, & quidem adeò,
vt illo conſiſtẽte, nimia frictio etiam lethargi periculum
afferat. Sed ſi ſic ſomnus non acceſſit, tum demum illis
medicamẽtis accerſendus eſt, habita ſcilicet eadem mo-
deratione quæ hîc quoque neceſſaria eſt, ne quem obdor-
mire volumus, excitare poſtea non poſſimus. Confert e-
tiam aliquid ad ſomnum ſilanus iuxta cadens, vel geſta-
tio poſt cibum & noctu, maximéque ſuſpenſi lecti mo-
tus. Neque alienum eſt ſi neque ſanguis antè miſſus eſt,
neque mens cõſtat, neque ſomnus accedit, occipitio inci-
D ſo cucurbitulam admouere: quæ quia leuat morbum, po-
teſt etiam ſomnum facere. Moderatio autẽ in cibo quo-
q; adhibẽda eſt: nam neq; implẽdus æger eſt, ne inſaniat,
neque ieiunio vtique vexãdus eſt, ne imbecillitate in car-
diacum incidat. Opus eſt autẽ cibo infirmo, maximéque
ſorbitione, potione aquæ mulſæ, cuius ternos cyathos bis
hyeme, quater æſtate dediſſe ſatis eſt. Alterũ genus inſa-
niæ eſt quod ſpatiũ lõgius recipit, quia fere ſine febre in-
cipit, leues deinde febriculas excitat, & cõſiſtit in triſtitia,
quam videtur bilis atra cõtrahere. In hac vtilis detractio
E ſanguinis eſt. Siquid hanc prohibet, prima eſt abſtinẽtia,
ſecunda per album veratrum vomitúmque purgatio, poſt
vtrumlibet adhibenda bis die frictio eſt, ſi magis valet,
frequẽs etiam exercitatio. In ieiunio vomitus, cibus ſine
vino dãdus ex media materia eſt: quam quoties poſuero,
ſcire licet etiam ex infirmiſſima dari poſſe, dum ne ea ſo-
la quis vtatur, valentiſſima tantummodo eſſe remouẽda.
Præter hæc ſeruanda aluus eſt quamtenerrima, remouẽ-
di terrores, & potius bona ſpes afferenda, quærenda dele-
ctatio ex fabulis ludíſque, quibus maximè capi ſanus aſ-
F ſueuerat. Laudanda, ſiqua ſunt, ipſius opera, & ante oculos
eius ponenda. Leuiter obiurganda vana triſtitia: ſubinde
admonendus in his ipſis rebus quæ ſolicitant, cur nõ po-
tius lætitiæ quàm ſolicitudinis cauſa ſit. Si febris quoque
acceſſit, ſicut aliæ febres curãda eſt. Tertiũ inſaniæ ge-
nus eſt ex his longiſſimum, adeò vt vitam ipſam non im-
pediat, quod robuſti corporis eſſe cõſueuit. Huius autem
ipſius ſpecies duæ ſunt: nam quidã imaginibus, non men-
te falluntur, qualem inſanientem Aiacem vel Oreſtem
poetarum fabulæ ferunt: quidam animo deſipiũt. Si ima-
G gines fallunt, ante omnia videndum eſt triſtes an hilares
ſint. In triſtitia nigrum veratrum deiectionis cauſa, in hi-
laritate album, ad vomitum excitandũ dari debet: ídque
ſi in potione non accepit, pani adiiciendum eſt, quò fa-
ciliꝰ fallat. nã ſi bene ſe purgauerit, ex magna parte mor-
bum leuabit. Ergo etiamſi ſemel datum veratrum, parum
profecerit, interpoſito tempore iterum dari debet. neque
ignorare oportet, leuiorem eſſe morbum cum riſu quàm
ſeriò inſaniẽtium. Illud quoque perpetuũ eſt in omnibus
morbis, vbi ab inferiore parte purgandus aliquis eſt, ven-
H trem eius antè ſoluendũ eſſe: vbi à ſuperiore, comprimẽ-
dum. Si verò conſilium inſanientem fallit, tormẽtis qui-
buſdam optimè curatur. Vbi perperam aliquid dixit, aut
fecit, fame, vinculis, plagis coercendus eſt. Cogendus
eſt & attendere, & ediſcere aliquid, & meminiſſe. Sic
enim fiet vt paulatim metu cogatur conſiderare quid

faciat. Subitò etiam terreri & expaueſcere, in hoc morbo prodeſt: & fere quicquid animum vehemẽter perturbat. Poteſt enim quædam fieri mutatio, quũ ab eo ſtatu mẽs in quo fuerat, abducta eſt. Intereſt etiam ſi ipſe ſine cauſa ſubinde rideat, an mœſtus demiſſúſque ſit: nam demens hilaritas terroribus iis de quibus ſuprà dixi, melius curatur. Si nimia triſtitia eſt, prodeſt lenis, ſed multa bis die frictio. Item per caput aqua frigida infuſa, demiſſúmque corpus in aquam & oleum. Illa communia ſunt, inſanientes vehementer exerceri debere, multa frictione vti, neque pinguem carnem, neque vinum aſſumere, cibis vti poſt purgationem ex media materia quamleuiſſimis. Non oportere eſſe vel ſolos, vel inter ignotos, vel inter eos quos aut contemnant, aut negligant: mutare debere regiones, &, ſi mens redit, annua peregrinatione eſſe iactandos. Raro, ſed aliquando tamen, ex metu delirium naſcitur. Quod genus inſanientium ſpecie ſimilique victus genere curandum eſt, præterquam quòd in hoc inſaniæ genere ſolo rectè vinum datur.

CARDIACI MORBI CVRATIO, Cap. XIX.

HVic morbo præcipuè contrarium eſt id genus quod καρδιακὸν à Græcis nominatur, quanuis ſæpe ad eum phrenitici tranſeunt. Siquidem mens in illis labat, in hoc conſtat. Id autem nihil aliud eſt quàm nimia imbecillitas corporis, quod ſtomacho languente, immodico ſudore digeritur. Licétque protinus ſcire id eſſe, vbi venarum exigui imbecillique pulſus ſunt. Sudor autẽ ſupra conſuetudinem, & modo & tempore, ex toto thorace & ceruicibus atque etiam capite prorumpit, pedibus tãtummodo & cruribus ſiccioribus atque frigentibus. At vbi id morbi genus eſt, curatio prima eſt, ſupra præcordia imponere quæ reprimant cataplaſmata: ſecunda, ſudorem prohibere. Id præſtat acerbum oleum vel roſa, vel melinum aut myrteum: quorum aliquo corpus leuiter perungendum, ceratúmque ex aliquo horum tum imponẽdum eſt. Si ſudor vincit, delinendus homo eſt vel gypſo vel argẽti ſpuma, vel cimolia creta, vel etiam ſubinde horum puluere reſpergendus. Idem præſtat puluis ex contritis aridi myrti vel rubi foliis, aut ex auſteri & boni vini arida fæce. Pluráque ſimilia ſunt, quæ ſi deſunt, ſatis vtilis eſt quilibet ex via puluis iniectus. Super hæc verò, quominus corpus inſudet, leui veſte debet eſſe contectus, loco non calido, feneſtris patẽtibus, ſic vt perflatus quoque aliquis accedat. Tertium auxilium eſt imbecillitati iacẽtis, vino cibóque ſuccurrere. Cibus nõ multus quidem, ſed ſæpe tamen nocte ac die dandus eſt, vt nutriat, neque oneret. Is eſſe debet ex infirmiſſima materia, & ſtomacho aptus. Niſi autẽ neceſſe eſt, ad vinum feſtinare non oportet. Si verendum eſt ne deficiat, tum & intrita ex hoc, & hoc ipſum auſterum quidem, ſed tamen tenue meracum. Egelidum ſubinde & liberaliter dandum eſt, adiecta polenta, ſi modò is æger parum cibi aſſumit: ídque vinum eſſe debet, neque nullarum virium, neque ingentium: rectéque tota die ac nocte vel tres heminas æger bibet: ſi vaſtius corpus eſt, plus etiam. Si cibum non accipit, perunctum antè perfundere aqua frigida conuenit, & tum dare. Quòd ſi ſtomachus reſolutus parum continet, & ante cibum & poſt eum ſponte vomere oportet, rurſúſque poſt vomitum, cibũ ſumere. Si ne id quidem manſerit, ſorbere vini cyathũ, interpoſitáque hora ſumere alterũ: ſi id quoque ſtomachus reddiderit, totum corpus bulbis contritis ſuperillinendũ eſt. Qui vbi inaruerunt, efficiunt vt vinũ in ſtomacho cõtineatur, éxque eo toti corpori calor veníſque vis redeat. Vltimum auxilium eſt, in aluum ptiſſanæ vel alicæ cremorem ex inferioribus partibus indere: ſiquidẽ id quoque vires tuetur. Neque alienũ eſt naribus quoque æſtuãtis admouere quod reficiat, id eſt roſam & vinũ: & ſiqua in extremis partibus frigent, vnctis & calidis manibus fouere. Per quæ ſi conſequi potuimus vt & ſudoris impetus minuatur, & vita prorogetur, incipit iam tẽpus ipſum eſſe præſidio. Vbi in tuto eſſe videtur, verendum eſt tamen ne ad eandem imbecillitatem citò recidat. Itaque vino tantùm remoto, quotidie validiorem cibum debet aſſumere, donec ſatis virium corpori redeat.

A DE LETHARGO, ET EIVS CVRATIONE, Cap. XX.

ALter quoque morbus eſt aliter phrenitico cõtrarius. In illo difficilis ſomnus, prompta ad omnem audaciam mens eſt: at in hoc marcor, & inexpugnabilis penè dormiendi neceſſitas: λήθαργον Græci nominant. atque id quoque genus acutum eſt, & niſi ſuccurritur, celeriter iugulat. Hos ægros quidam ſubinde excitare nituntur admotis iis per quæ ſternutamenta euocantur, & iis quæ o-
B dore fœdo mouent, qualis eſt pix cruda, lana ſuccida, piper, veratrum, caſtoreum, acetum, alliũ, cepa: iuxta etiam galbanum incendunt, aut pilos, aut cornu ceruinum: ſi id non eſt, quodlibet aliud. Hæc enim quum comburuntur, odorem fœdum mouẽt. Tharrias verò quidam acceſſionis eſſe id malum dixit, leuaríque quũ ea deceſſit. Itaque eos qui ſubinde excitãt ſine vſu, malè habere. Intereſt autem, in deceſſione expergiſcatur æger, an quum febris nõ leuetur, aut leuata quoque ea ſomnus vrgeat. nam ſi expergiſcitur, adhibere ei vt ſopito ſuperuacuum eſt. Neque
C enim vigilando melior fit, ſed per ſe, ſi melior eſt, vigilat. Si verò continens ei ſomnus eſt, vtique excitãdus eſt, ſed iis temporibus quibus febris leuiſſima eſt, vt & excernat aliquid & ſumat. Excitat autem validiſſimè repentè aqua frigida infuſa poſt remiſſionem. Itaque perunctum oleo multo corpus tribus aut quatuor amphoris totum per caput perfundendum eſt. Sed hoc vtemur ſi æqualis ægro ſpiritus erit, ſi mollia præcordia: ſin aliter hæc erũt, ea potiora quæ ſuprà comprehenſa ſunt. Et quod ad ſomnum quidem pertinet, commodiſſima hæc ratio eſt. Medendi
D autem cauſa caput radendum, deinde poſtea fouẽdum eſt aqua in qua laurus aut ruta decocta ſit. Altero die imponendum caſtoreum, aut ruta ex aceto contrita, aut lauri baccæ, aut hedera cum roſa & aceto. Præcipuéque proficit & ad excitandum hominem naribus admotum, & ad morbum ipſum depellendum, capiti frontíve impoſitum ſinapi. Geſtatio etiam in hoc morbo prodeſt, maximéque opportunè cibus datus, id eſt in remiſſione, quanta maxima inueniri poterit. Aptiſſima autem ſorbitio eſt, donec morbus decreſcere incipiat: ſic vt ſi quotidie grauis ac-
E ceſſio eſt, hæc quotidie detur: ſi alternis, poſt grauiorem, ſorbitio, poſt leuiorem, mulſa aqua. Vinum quoque cum tempeſtiuo cibo datum, non mediocriter adiuuat. Quòd ſi poſt longas febres eiuſmodi torpor corpori acceſſit, cætera eadem ſeruãda ſunt. Ante acceſſionem autem tribus quatuórve horis caſtoreum, ſi venter aſtrictus eſt, mixtum cum ſcãmonia, ſi non eſt, per ſeipſum cũ aqua dandum eſt. Si præcordia mollia ſunt, cibis vtendum eſt plenioribus: ſi dura, in iiſdem ſorbitionibus ſubſiſtendum, imponendúmque eſt præcordiis quod ſimul & reprimat
F & emolliat.

DE AQVA INTER CVTEM, HOC EST hydropico morbo, Cap. XXI.

SEd hic quidẽ acutus eſt morbus. Longus verò fieri poteſt eorũ quos aqua inter cutem malè habet, niſi primis diebus diſcuſſus eſt: ὕδρωπα Græci vocant. Atque eius tres ſpecies ſunt: nam modò ventre vehementer intento, creber intus ex motu ſpiritus ſonus eſt. Modò corpus inæquale eſt, tumoribus aliter alitérque per totum id orientibus. Modò intus in vnum aqua contrahitur, & moto
G corpore ita mouetur vt impetus eius conſpici poſſit. Primum τυμπανίτην, ſecũdum λευκοφλεγματίαν vel ὑπὸ σάρκα, tertium ἀσκίτην Græci nominant. Communis tamen omnium eſt humoris nimia abundantia, ob quam ne vlcera quidem in his ægris facilè ſaneſcunt. Sæpe verò hoc malum per ſe incipit: ſæpe alteri vetuſto morbo (maximéque quartanæ) ſuperuenit. Facilius in ſeruis quàm in liberis tollitur, quia quum deſideret famem, ſitim, mille alia tædia, longámque patientiam, promptius iis ſuccurritur qui facilè cogũtur quàm quibus inutilis libertas eſt.
H Sed ne ii quidem qui ſub alio ſunt, ſi ex toto ſibi tẽperare non poſſunt, ad ſalutẽ perducuntur. Ideóque non ignobilis medic⁹, Chryſippi diſcipulus, apud Antigonũ regẽ, amicũ quendã eius notæ intemperantiæ, mediocriter eo morbo implicitũ, negauit poſſe ſanari. Quũque alter medic⁹ Epirotes Philippus ſe ſanaturũ polliceretur, reſpõdit,

illum ad morbum ægri reſpicere, ſe ad animum. Neque A eum res fefellit. ille enim quũ ſumma diligentia nõ medici tantũmodo,ſed etiam regis cuſtodiretur,tamen malagmata ſua deuorãdo,bibendóque ſuã vrinã,in exitium ſe præcipitauit. Inter initia tamen nõ difficillima curatio eſt, ſi imperata ſunt corpori,quies,ſitis,inedia: at ſi malũ inueterauerit, nõ ſine magna moleſtia diſcutitur. Metrodorum tamen Epicuri diſcipulum referũt,quũ hoc morbo tentaretur,neque æquo animo ferret neceſſariã ſitim, vbi diu abſtinuerat, bibere ſolitum, deinde euomere. Quòd ſi redditur quicquid receptũ eſt, multũ tædio de- B mit: ſi à ſtomacho retentum eſt,morbũ auget. Idéoque in quolibet tentandũ nõ eſt. Sed ſi febris quoque eſt,hæc in primis ſubmouẽda eſt per eas rationes per quas huic ſuccurri poſſe propoſitũ eſt: ſi ſine febre æger eſt,tum demũ ad ea veniendũ eſt quæ ipſi morbo mederi ſolent. Atque hic quoque quæcunq; ſpecies eſt,ſi nondũ nimis occupauit,iiſdem auxiliis opus eſt. Multũ ambulandum, currendum aliquando eſt. Superiores maximè partes ſic perfricandæ vt ſpiritum ipſe contineat, euocãdus eſt ſudor nõ exercitatione tãtummodo, ſed etiam in arena calida, vel C laconico,vel clibano,ſimilibúſq; aliis. maximéque vtiles naturales & ſiccæ ſudationes ſũt,quales ſuper Baias habemus in myrtetis: balneũ atque omnis humor alienus eſt. Ieiuno rectè catapotia dantur facta ex abſinthii duabus, myrrhæ tertia parte. Cibus eſſe debet ex media quidem materia,ſed tamen generis durioris. Potio nõ vltrà danda eſt quã vt vitam ſuſtineat: optimáque eſt quæ vrinã mouet. Sed idipſum tamen molliri cibo quàm medicamẽto melius eſt. Si tamen res coget, ex his aliquid quæ id præſtent,erit decoquendum,eáque aqua potui danda. Vidẽ- D tur autem hanc facultatem habere,iris,nardum, crocum, cinnamum,amomũ, caſia, myrrha,balſamũ, galbanum, ladanum,œnanthe,panace,cardamomũ,hebenus,cupreſſi ſemen, vua tyminia (quam σταφίδα ἀγρίαν Græci nominant) abrotonum,roſæ folia,acorum,amaræ nuces,trago-riganum,ſtyrax,coſtum,iunci quadrati & rotundi ſemen, illud, cyperon, σχοῖνον hoc Græci vocant. Quæ quoties poſuero,non quæ hic naſcuntur,ſed quæ inter aromata afferũtur,ſignificabo. Primò tamen,quæ leuiſſima ex his ſũt, id eſt roſæ folia, vel nardi ſpica, tentanda ſunt. Vinum E quoque vtile eſt & auſterum, ſed quamtenuiſſimum. Cõmodum eſt etiam lino quotidie ventrem metiri, & qua comprehendit aluum, notam imponere, poſtero die videre ſi plenius corpus ſit,an extenuetur. Id enim quod tenuatur, medicinam ſentit. Neque alienum eſt metiri & potionem eius & vrinam. nam ſi plus humoris excernitur quàm aſſumitur,ita demum ſecundæ valetudinis ſpes eſt. Aſclepiades in eo qui ex quartana in hydropa deciderat, ſe abſtinentia bidui & frictione vſum, tertio die iam & febre & aqua liberato, cibum & vinum dediſſe memoriæ prodit. F Hactenus communiter de omni ſpecie dici poteſt. Si vehementius malum eſt, diducenda ratio curandi eſt. Ergo ſi inflammatio & ex ea dolor creber eſt, vtilis quotidianus aut alterno quoque die poſt cibum vomitus eſt. Fomentis ſiccis calidiſque vtendum eſt: ſi per hæc dolor nõ finitur, neceſſariæ ſunt ſine ferro cucurbitulæ. Si ne per has quidem tormentum tollitur,incidenda cutis eſt,& tum his vtendum. Vltimum auxilium eſt ſi cucurbitulæ nihil profuerunt,per aluum infundere copioſè aquam calidam, eámque recipere. Quinetiã quotidie ter G quatérve opus eſt vti frictione vehemẽti, cũ oleo & quibuſdam calefacientibus. Sed in hac frictione à ventre abſtinendum eſt: imponẽdum verò in eum crebrius ſinapi, donec cutem erodat: ferramentiſque candẽtibus pluribus locis venter exulcerandus eſt, & ſeruanda vlcera diutius. Vtiliter etiam ſcilla cocta delinitur cutis,ſed diu poſt has inflãmationes abſtinendũ eſt ab omnibus inflantibus. At ſi id vitiũ eſt cui leucophlegmatias nomen eſt,eas partes quæ tument,ſubiicere ſoli oportet,ſed non nimiũ,ne febricula incidat. Si is vehementior eſt,caput velãdum eſt, H vtendúmque frictione madefactis tantùm manibus aqua cui ſal & nitrum & olei paulum ſit adiectũ,ſic vt aut pueriles aut muliebres manus adhibeantur, quò mollior earum tactus ſit: idque ſi vires patiuntur, ante meridiem tota hora,poſt meridiem ſemi hora fieri oportet. Vtilia etiã ſunt cataplaſmata quæ reprimunt,maximéque ſi corpora teneriora ſunt. Incidendum quoque eſt ſuper talum quatuor fere digitis ex parte interiore, qua per aliquot dies frequens humor feratur,atque ipſos tumores incidere altis plagis oportet. Concutiendúmque multa geſtatione corpus eſt: atque vbi inductæ vulneribus cicatrices ſunt, adiiciendum & exercitationibus eſt & cibis, donec corpus ad priſtinũ habitum reuertatur. Cibus valens eſſe debet,& glutinoſus,maximéque caro: vinum (ſi per ſtomachum licet) dulcius: ſed ita vt inuicẽ biduo triduóve modò aqua modò id bibatur. Prodeſt etiam lactucæ marinæ (quæ grandis iuxta mare naſcitur) ſemen,cum aqua potui datũ. Si valens eſt qui id accipit,ei ſcilla cocta (ſicut ſuprà dixi) delinitur: authoréſq; multi ſunt inflatis veſicis pulſandos tumores eſſe. Si verò id morbi genus eſt quo in vterum multa aqua cõtrahitur,ambulare,ſed magis modicè oportet: malagma quod digerat impoſitũ habere, idque ipſum ſuperimpoſito triplici panno, faſcia non nimium tamen vehemẽter aſtringere. Quod à Tharria profectum,ſeruatũ eſſe à pluribus video. Si iecur aut lienem affectum eſſe manifeſtũ eſt,ficum pinguem cõtuſam adiecto melle ſuperponere. Si per talia auxilia vẽter non ſiccatur,ſed humor nihilominus abundat,celeriore via ſuccurrere,vt is per ventrem ipſum emittatur. Neque ignoro Eraſiſtrato diſplicuiſſe hanc curandi viam. Morbum enim hunc iocinoris putauit: idéoque ita illum eſſe ſanandum, fruſtráque aquam emitti quæ vitiato illo ſubinde naſcatur. Sed primùm non huius viſceris vnius hoc vitium eſt: nam ſplene affecto, & in totius corporis malo habitu fit: deinde, vt inde cœperit, tamen aqua niſi emittitur quæ cõtra naturam ibi ſubſiſtit,& iocinori & cæteris interioribus partibus nocet: conuenítque corpus nihilominus eſſe curãdum. Neque enim ſanat emiſſus humor,ſed medicinæ locum facit, quam intus incluſus impedit. Ac ne illud quidem in controuerſiam venit quin non omnes in hoc morbo ſic curari poſſint,ſed iuuenes robuſti, qui vel ex toto carent febre, vel certè ſatis liberales intermiſſiones habent. Nam quorum ſtomachus corruptus eſt,quíve ex atra bile huc deciderũt,quíque malum corporis habitum habent,idonei huic curationi nõ ſunt. Cibus autem quo die primùm humor emiſſus eſt, ſuperuacuus eſt, niſi ſi vires deſunt. Inſequentibus diebus & his vinum meracius quidem,ſed nõ ita multum dari debet, paulatímque euocãdus æger eſt ad exercitationes,frictiones,ſolem,ſudationes, nauigationes, & idoneos cibos, donec ex toto conualeſcat. Balneum rarum res amat,frequentiorẽ in ieiunio vomitũ. Si æſtas eſt,in mare natare cõmodũ eſt. Vbi cõualuit aliquis, diu tamen alienus ei veneris vſus eſt.

DE TABE, ET EIVS SPECIEBVS, ET curationibus, Cap. XXII.

Diutius ſæpe & periculoſius tabes eos malè habet quos inuaſit. Atque huius quoque plures ſpecies ſunt: vna eſt qua corpus non alitur,& naturaliter ſemper aliquibus decedentibus,nullis verò in eorũ locũ ſubeuntibus,ſumma macies oritur, & niſi occurritur tollit: ἀτροφίαν hanc Græci vocant. Ea duabus fere de cauſis incidere cõſueuit. Aut enim nimio timore aliquis minus, aut auiditate nimia plus quàm debet aſſumit: ita vel quod deeſt infirmat, vel quod ſuperat corrumpitur. Altera tabis ſpecies eſt quam Græci καχεξίαν appellãt, vbi malus corporis habitus eſt, idéoque omnia alimenta corrumpuntur. Quod fere fit quum longo morbo vitiata corpora, etiamſi illo vacant, refectionem tamen non accipiunt, aut quum malis medicamentis corpus affectum eſt, aut quum diu neceſſaria defuerunt, aut quum inuſitatos & inutiles cibos aliquis aſſumpſit,aliquídve ſimile incidit. Huic præter tabem illud quoque nonnũquam accidere ſolet, vt per aſſiduas puſtulas aut vlcera ſumma cutis exaſperetur, vel aliquæ corporis partes intumeſcant. Tertia eſt,longéque periculoſiſſima, ſpecies tabis quã Græci φθίσιν nominauerũt. Oritur fere à capite,inde in pulmonem deſtillat: huic exulceratio accedit,ex hac febricula leuis fit, quæ etiã quũ quieuit,tamen & repetit: frequẽs tuſſis eſt,pus excreatur, interdũ cruentum aliquid. Quicquid excreatum eſt, ſi in

ignem impoſitũ eſt,mali odoris eſt.Itaque qui de morbo
dubitant, hac nota vtuntur. Quũ hæc genera tabis ſint,a-
nimaduertere primùm oportet quid ſit in quo laboratur:
deinde, ſi tantummodo nõ ali corpus apparet, cauſam e-
ius attẽdere: & ſi cibi minus aliquis quàm debet aſſumit,
adiicere,ſed paulatim,ne ſi corpus inſuetũ ſubita multitu
dine onerauerit, cõcoctionem impediat. Si verò plus iu-
ſto quis aſſumere ſolitus eſt,abſtinere vno die,deinde ab
exiguo cibo incipere,quotidie adiicere,donec ad iuſtum
modum perueniat. Præter hæc conuenit ambulare locis
quamminimè frigidis,ſole vitato, per man⁹ quoque ex-
erceri. Si infirmior eſt,geſtari, vngi , perfricari, ſi poteſt,
maximè per ſeipſum,ſæpius eodẽ die,& ante cibũ & poſt
eum,ſic vt interdum oleo quædã adiiciantur calefacien-
tia donec inſudet. Prodéſtque ieiuno prehẽdere per mul-
tas partes cutẽ,& attrahere,vt relaxetur,aut impoſita reſi-
na & abducta ſubinde idem facere. Vtile eſt etiam inter-
dum balneum, ſed poſt cibum exiguũ. Atque in ipſo ſo-
lio rectè cibi aliquid aſſumitur,aut,ſi ſine hoc frictio fuit,
poſt eam protinus. Cibi verò eſſe debent ex iis qui facilè
concoquuntur,qui maximè alunt. Ergo vini quoque,ſed
auſteri neceſſarius vſus eſt,mouẽda vrina.At ſi malus cor-
poris habitus eſt,primũ abſtinendũ eſt,deinde aluus du-
cenda,tum paulatim cibi dãdi,adiectis exercitationibus,
vnctionibus, frictionibus.Vtilius his frequens balneum
eſt, ſed ieiunis etiam vſque ad ſudorem. Cibis verò opus
eſt copioſis,variis,boni ſucci, quique etiam minus facilè
corrũpantur,vino auſtero.Si nihil reliqua proficiunt,ſan-
guis mittendus eſt,ſed paulatim quotidiéq;,pluribus die-
bus:cũ eo vt cætera quoq; eodem modo ſeruentur.Quòd
ſi mali plus eſt,& vera phthiſis eſt,inter initia protinus oc-
currere neceſſariũ eſt. neque enim facilè is morbus quũ
inueterauerit euincitur. Opus eſt,ſi vires patiũtur, longa
nauigatione, cæli mutatione, ſic vt dẽſius quàm id eſt ex
quo diſcedit æger, petatur:ideóq; aptiſſimè Alexãdriam
ex Italia itur. Feréque id poſſe inter principia corpus pati
debet, quũ hic morb⁹ ætate firmiſſima maximè oriatur,
id eſt ab anno duodecimo ad annum quintum & triceſi-
mum.Si id imbecillitas non ſinit, naue tamen non longè
geſtari cõmodiſſimum eſt.Si nauigationẽ aliqua res pro-
hibet,lectica:vel alio modo corpus dimouẽdum eſt, tum
à negotiis abſtinendũ eſt, omnibúſque rebus quæ ſolici-
tare animũ poſſunt: ſomno indulgendũ, cauendæ deſtil-
lationes,ne ſiquid cura leuarit,exaſperetur: & ob id vitã-
da cruditas,ſimúlque ſol & frigus. Os obtegẽdum,fauces
velãdæ, tuſſicula ſuis remediis finiẽda: & quàm diu qui-
dem febricula incurſat,huic interdũ abſtinentia,interdũ
etiam tempeſtiuis cibis medendũ, eóque tẽpore bibẽda
aqua. Lac quoque, quod in capitis doloribus, & in acutis
febribus & per eas facta nimia ſitis,ſiue præcordia tumẽt,
ſiue bilioſa vrina eſt,ſiue ſãguis fluxit, pro veneno eſt: in
phthiſi tamẽ, ſicut in omnibus longis difficilibúſque fe-
bribus,rectè dari poteſt.Quòd ſi febris aut nondũ incur-
ſat, aut iam remiſit, recurrẽdum eſt ad modicas exercita-
tiones, maximéque ambulationes, item lenes frictiones.
Balneum alienum eſt:cibus eſſe debet primò acer, vt al-
lium,porrũ,idque ipſum ex aceto, vel ex eodem intubus,
ocymũ,lactuca: dein lenis,vt ſorbitio ex ptiſſana, vel ex
alica,vel ex amylo,lacte adiecto.Idem oryza quoque,&,ſi
nihil aliud eſt,far præſtat. Tum inuicem modò his cibis
modò illis vtendũ eſt: adiiciendáque quædam ex media
materia, præcipuéque vel ex aprugna,cerebellum,vel pi-
ſciculus, & his ſimilia. Farina etiam cum ſeuo ouillo ca-
prinóve miſta,deinde incocta,pro medicamento eſt. Vi-
num aſſumi debet lene, auſterum. Hactenus non magna
mole pugnatur.Si vehementior noxa eſt,ac neque febri-
cula neque tuſſis quieſcit,tenuarique corpus apparet,vali-
dioribus auxiliis opus eſt.Exulcerandus eſt ferro canden-
ti,vno loco ſub mẽto,altero in gutture, duobus ad mam-
mam vtranque, item ſub imis oſſibus ſcapularum,(quas
ὠμοπλάτας Græci vocant)ſic ne ſaneſcere vlcera ſinamus,
niſi tuſſi finita, cui per ſe quoque medendũ eſſe manife-
ſtum eſt. Tũc ter quatérque die vehementer extremæ par-
tes perfricandæ,thorax leui manu pertractandus, poſt ci-
bum intermittenda hora,& perfricãda crura brachiáque.

A Interpoſitis denis diebus demittẽdus eſt æger in ſolium
in quo ſit aqua calida & oleum, cæteris diebus bibẽda a-
qua:tum & vinum, ſi tuſſis nõ eſt,potui frigidũ dandum,
ſi æſtas eſt,egelidum. Vtile eſt etiam cibos in remiſſioni-
bus quotidie dari, frictiones geſtationéſque ſimiliter ad-
hiberi: itẽque acria quarto aut quinto die ſumere, inter-
dum herbam ſanguinalem ex aceto, vel plãtaginem eſſe.
Medicamentum etiam eſt vel plantaginis ſuccus per ſe,
vel marrubium ex melle concoctum, ita vt illius cyathus
ſorbeatur, huius cochleare plenum paulatim delingatur,
B vel inter ſe miſta & incocta,reſinæ terebinthinæ pars di-
midia,butyri & mellis pars altera. Præcipua tamen ex his
omnibus ſunt, victus, vehiculum,& nauis,& ſorbitio. Al-
uus cita vtique vitanda eſt. Vomitus in hoc morbo ſi fre-
quens eſt,pernicioſus eſt,maximéque ſanguinis. Qui me-
liuſculus eſſe cœpit,adiicere debet exercitationes,frictio-
nes,cibos:deinde ipſe ſe,ſuppreſſo ſpiritu,perfricare: diu
abſtinere à vino, balneo, venere.

DE COMITIALIS MORBI CVRATIONIBUS, Cap. XXIII.

C INter notiſſimos morbos eſt etiam is qui comitialis
vel maior nominatur. Homo ſubitò concidit, ex ore
ſpumæ mouẽtur, deinde interpoſito tempore ad ſe redit,
& per ſeipſum conſurgit.Id genus ſæpius viros quàm fœ-
minas occupat:ac ſolet quidem etiam longum eſſe,vſque
ad mortis diem, & vitæ non periculoſum. Interdum ta-
men quum recens eſt,hominem conſumit,& ſæpe eum,ſi
remedia non ſuſtulerunt,in pueris veneris, in puellis mẽ-
ſtruorum initium tollit: modò cum diſtentione mem-
brorum aut neruorum prolabitur aliquis, modò ſine illa
D quidem. Hos quoque iiſdem quibus lethargicos excitare
conantur: quod admodum ſuperuacuum eſt, & quia ne
lethargicus quidem his ſanatur, & quia quum poſſit iſte
nunquam expergiſci,atque ita fame interire, hic ad ſe v-
tique reuertitur. Vbi concidit aliquis, ſi nulla neruorum
diſtentio acceſſit,vtique ſanguis mitti debet: ſi acceſſit,
non vtique mittendus eſt,niſi alia quoque hortantur. Ne-
ceſſariũ autem eſt ducere aluum, vel nigro veratro pur-
gare,vel vtrunque facere,ſi vires patiuntur:tunc caput tõ-
dere, oleóque & aceto perungere, cibum poſt diem ter-
E tium, ſimul quũ tranſit hora qua concidit, dare. Neque
ſorbitiones autem his, aliíque molles & faciles cibi, ne-
que caro,miniméque ſuilla,cõuenit,ſed mediæ materiæ.
Nam & viribus opus eſt,& cruditates cauendæ ſunt, cum
quib⁹ fugere oportet ſolem, balneũ, ignem,omniáq; ca-
lefacientia:item frigus, vinũ, venerẽ,loci præcipitis con-
ſpectum,omniúmque terrentium:vomitũ,laſſitudinem,
ſolicitudines, negotia omnia. Vbi tertio die cibus datus
eſt,intermittere quartum,& inuicem alterũ quenque,ea-
dem hora cibi ſeruata,donec quatuordecim dies trãſeãt.
F Quos vbi morb⁹ exceſſit,acuti vim depoſuit: at ſi manet,
curãdus iam vt longus eſt. Quòd ſi nõ quo die primũ id
incidit, medicus acceſſit, ſed is qui cadere conſueuit, ei
traditus eſt, protinus eo genere victus habito qui ſuprà
comprehenſus eſt, expectãdus eſt dies quo prolabatur,v-
tendúmq; tum vel ſanguinis miſſione, vel ductione alui,
vel nigro veratro,ſicut præceptũ eſt.Inſequentibus dein-
de diebus per eos cibos quos propoſui, vitatis omnibus
quæ cauenda dixi,nutriendus. Si per hæc morbus finitus
non fuerit,confugiẽdum erit ad album veratrum, ac ter
G quoque aut quater eo vtendũ, non ita multis interpoſitis
diebus:ſic tamen ne iterum vnquam ſumat niſi concide-
rit.Mediis autẽ diebus vires eius erũt nutriendæ,quibuſ-
dam præter ea quæ ſcripta ſũt adiectis. Vbi manè exper-
rectus eſt,corpus eius leuiter ex oleo vetere,cũ capite (ex-
cepto ventre)permulceatur,tum ambulatione quam ma-
ximè longa & recta vtatur:poſt ambulationẽ loco tepido
vehementer & diu,ac non minus ducenties,niſi infirmus
erit,perfricetur:deinde per caput multa aqua frigida per-
fundatur, paulum cibi aſſumat, conquieſcat, rurſus ante
H noctem ambulatione vtatur, iterum vehementer perfri-
cetur, ſic vt neque venter, neque caput contingatur: poſt
hæc cœnet,interpoſitíſque tribus aut quatuor diebus,vno
aut altero acria aſſumat. Si ne per hæc quidẽ fuerit libe-
ratus, caput radatur, vngatur oleo vetere, adiecto aceto

& nitro,perfundatur aqua ſalſa,bibat ieiunus ex aqua caſtorium, nulla aqua niſi decocta potionis cauſa vtatur. Quidam iugulati gladiatoris calido ſanguine epoto, tali morbo ſeſe liberarunt: apud quos miſerum auxilium, tolerabile,miſerius malum fecit.Quod ad medicum verò pertinet,vltimum eſt,iuxta talum, ex vtroque crure paulum ſanguinis mittere,occipitium incidere, & cucurbitulas admouere,ferro candente in occipitio quoque & infrà,qua ſumma vertebra cum capite committitur,adurere duobus locis,vt per ea pernicioſus humor euadat.Quibus ſi finitum malum non fuerit, prope eſt vt perpetuũ ſit.Ad leuandum id tantummodo vtẽdum erit exercitatione multa,frictione, cibiſque iis qui ſupra comprehẽſi ſunt:præcipuéque vitanda omnia quæ ne fierent excepimus.

DE REGII MORBI CVRATIONE, Cap. XXIIII.

AEquè notus eſt morbus quem interdum arquatum, interdum regium nominant,quem Hippocrates ait, ſi poſt ſeptimum diem febricitante ægro ſuperuenit,tutum eſſe,mollibus tantummodo præcordiis ſubſtantibus.Diocles ex toto,ſi poſt febrem oritur,etiã prodeſſe:ſi poſt hunc febris, occidere. Color autem eum morbum detegit, maximè oculorum, in quibus quod album eſſe debet,fit luteum.Solétque accedere & ſitis, & dolor capitis,& frequens ſingultus, & præcordiorum dextra parte durities,& vbi corporis vehemens motus eſt,ſpiritus difficultas,membrorúmque reſolutio:atque vbi diutius manet morbus,totũ corpus cum pallore quodam inalbeſcit. Primo die abſtinere ægrum oportet,ſecũdo ducere aluũ: tum,ſi febris eſt, eam victus genere diſcutere: ſi non eſt, ſcammoniam potui dare,vel cum aqua betam albam cõtritam,vel cum aqua mulſa nuces amaras,abſinthium, aniſum, ſic vt pars huius minima ſit. Aſclepiades aquam quoque ſalſam,& quidem per biduum purgationis cauſa bibere cogebat,iis quæ vrinam mouent reiectis. Quidã ſuperioribus omiſſis,per hæc, & per eos cibos qui extenuant,idem ſe conſequi dicunt.Ego vbique ſi ſatis viriũ eſt, validiora,ſi parum,imbecillia auxilia præfero. Si purgatio fuit,poſt eam triduò, primò modicè cibum oportet aſſumere ex media materia,& vinum bibere Græcũ ſalſum,vt reſolutio ventris maneat:tum altero triduo validiores cibos,& carnis quoque aliquid eſſe,intra aquam manere,deinde ad ſuperius genus victus reuerti, cum eo vt magis ſatietur: omiſſo Græco vino bibere integrũ auſterum: atque ita per hæc variare vt interdum acres quoque cibos interponat, interdũ ad ſalſum vinum redeat. Per omne verò tempus vtẽdum eſt exercitatione,frictione,ſi hyems eſt,balneo,ſi æſtas,frigidis natationibus, lecto etiam & conclaui cultiore:clauſo loco vti ludis, laſciuia,per quæ mens exhilaretur: ob quæ regius morbus dictus videtur. Malagma quoque quod digerat, ſuper præcordia datum prodeſt, vel arida ibi ficus impoſita, ſi iecur aut lienis affectus eſt.

DE ELEPHANTIAE CVRATIONE, Cap. XXV.

IGnotus autem penè in Italia, frequẽtiſſimus in quibuſdam regionibus is morbus eſt quẽ ἐλεφαντίασιν Græci vocant,iſque longis annumeratur. Totum corpus afficitur,ita vt oſſa quoque vitiari dicantur: ſumma pars corporis crebras maculas crebróſque tumores habet: rubor harum paulatim in atrum colorem conuertitur. Summa cutis inæqualiter craſſa,tenuis,dura,mollíſque,quaſi ſquamis quibuſdam exaſperatur,corpus emacreſcit, os, ſuræ, pedes intumeſcunt. Vbi vetus morbus eſt,digiti in manibus pedibúſque ſub tumore conduntur, febricula oritur, quæ facilè tot malis obrutum hominem conſumit. Protinus ergo inter initia ſanguis per biduum mitti debet, aut nigro veratro vẽter ſolui, adhibenda tum quanta ſuſtineri poteſt inedia eſt, paulũ deinde vires reficiendæ, & ducenda aluus: poſt hæc,vbi corpus leuatum eſt, vtendũ eſt exercitatione,præcipuéque curſu.Sudor primùm labore ipſius corporis, deinde etiam ſiccis ſudationibus euocandus, frictio adhibenda: moderandúmque inter hæc, vt vires conſeruentur: balneum rarum eſſe debet. Cibus

A ſine pinguibus,ſine glutinoſis,ſine inflantibus:vinũ præterquam primis diebus,rectè datur.Corpus contrita plantago & illita tueri optimè videtur.

DE ATTONITIS ET EORVM CVRATIONE, Cap. XXVI.

ATtonitos quoque raro videmus,quorũ & corpus & mens ſtupet.Fit interdũ ictu fulminis,interdũ morbo. ἀποπληξίαν hunc Græci appellant.his ſanguis mittendus eſt: veratro quoque albo,vel alui ductione vtendum: tum adhibendæ frictiones, & ex media materia mini- B mè pingues cibi,quidam etiam acres:& à vino abſtinendum.

DE RESOLVTIONE NERVORVM, quæ apoplexia vel paralyſis dicitur, Cap. XXVII.

AT reſolutio neruorum,frequens vbique morbus eſt. Sed interdum tota corpora,interdum partes infeſtat: veteres autores illud ἀποπληξίαν, hoc παράλυσιν nominauerũt: nunc vtrũque παράλυσιν appellari video.Solent autem qui per omnia membra vehementer reſoluti C ſunt,celeriter rapi,ac ſi correcti non ſunt,diutius quidem viuũt, ſed raro tamen ad ſanitatem perueniunt,& plerũque miſerum ſpiritum trahunt,memoria quoque amiſſa.In partibus verò nunquam acutus, ſæpe longus,fere ſanabilis morbus eſt. Si omnia membra vehementer reſoluta ſunt, ſanguinis detractio vel occidit, vel liberat. Aliud curationis genus vix vnquam ſanitatẽ reſtituit, ſæpe mortem tantùm differt,vitam interim infeſtat. Poſt ſanguinis miſſionem ſi non redit & motus & mens,nihil ſpei ſupereſt: ſi redit, ſanitas quoque proſpicitur. At vbi D pars reſoluta eſt,proderit malo corporis vel ſanguis miſſus,vel aluus ducta:cætera eadem in vtroque caſu facienda ſunt.Siquidem vitare præcipuè conuenit frigus,paulatimque ad exercitationes reuertendũ eſt,ſic vt ingrediatur ipſe protinus,ſi poteſt.Si id crurum imbecillitas prohibet,vel geſtetur,vel motu lecti concutiatur: tum id mẽbrum quod deficiet,ſi poteſt,per ſe, ſi minus, per alium moueatur,& vi quadam ad conſuetudinem ſuam redeat. Prodeſt etiam torpentis membri ſummam cutem exaſperaſſe,vel vrticis cæſam,vel impoſita ſinapi,ſic vt vbi rube- E re cœperit corpus,hæc remoueantur. Scilla quoque contrita,bulbique contriti cũ thure rectè imponuntur. Neq; alienum eſt, reſina cutẽ tertio quoque die diutius vellere,pluribus etiam locis, aliquando ſine ferro cucurbitulas admouere. Vnctioni verò aptiſſimum eſt vetus oleũ, vel nitrum aceto & oleo admixtum: quinetiam fouere aqua calida marina,vel ſi ea non eſt,tamen ſalſa,magnopere neceſſarium eſt. At ſi quo loco naturales,vel etiam manu factæ tales natationes ſunt, iis potiſſimum vtendum eſt,præcipuéque in his agitanda membra quæ maximè F deficiunt.Si id non eſt,balneum tamen prodeſt. Cibus eſſe debet ex media materia,maximéque ex venatione:potio ſine vino aquæ calidæ:ſi tamen vetus morbus eſt, interponi quarto vel quinto die purgationis cauſa vinum Græcum ſalſum prodeſt. Poſt cœnam vtilis vomitus eſt: interdum verò etiam neruorum dolor oriri ſolet. In hoc caſu non oportet vomere,non medicamẽtis vrinam mouere,non ſine exercitatione ſudores (vt quidã præcipiũt) expedit:bibẽda aqua eſt bis die.In lectulo leniter ſatis diu corpus perfricandum eſt,deinde retento ſpiritu, ab ipſa G exercitatione potius ſuperiores partes mouendæ: balneo rarò vtendum,mutãdum ſubinde peregrinationibus cælum.Si dolor eſt,ea ipſa pars ſine oleo nitro ex aqua perungenda eſt,deinde inuoluenda,& ſubiicienda pruna lenis, & ſulphur, atque ita id ſuffumigandum, idque aliquandiu faciendum.Sed ieiuno, quum bene iam concoxerit,cucurbitulæ quoque ſæpe dolenti parti admouendæ ſunt,pulſandúſque leuiter inflatis veſicis bubulis is locus eſt. Vtile eſt etiam ſeuum miſcere cum hyoſcyami & vrticæ contritis ſeminibus,ſic vt omnium par modus ſit, H idque imponere, fouere aqua in qua ſulphur decoctum ſit. Vtriculi quoque rectè imponuntur aqua calida repleti,aut bitumen cum ordeacea farina mixtum: atque in ipſo potiſſimum dolore vtendum geſtatione vehementi eſt,quod in aliis doloribus peſſimum eſt. Tremor autem

neruorum æquè vomitu,medicamentiſque vrinam mouentibus intenditur.Inimica etiam habet balnea, aſſáſq; ſudationes. Bibenda aqua eſt, acri ambulatione vtendũ, item vnctionibus,frictionibúſque maximè per ſeipſum: pila,ſimilibúſque ſuperiores partes dimouẽdæ:cibo quolibet vtendum,dummodo cõcoctioni vtique ſtudeatur: ſecundum cibum curis abſtinendum:rariſſima venere vtendum eſt. Siquãdo quis in eam prolapſus eſt, tum oleo leuiter diúque in lectulo perfricari manibus puerilibus potius quàm virilibus debet. Suppurationes autem quæ in aliqua interiori parte oriuntur,vbi notæ fuerint, primùm id agere oportet per ea cataplaſmata quæ reprimunt, ne coitus inutilis materiæ fiat:deinde,ſi hæc victa ſunt,per ea malagmata quæ digerunt, diſſipentur. Quod ſi conſequuti non ſumus, ſequitur vt euocetur, deinde vt matureſcat,omnis tunc vomicæ finis eſt,vt rumpatur:

A indiciúmque eſt,pus vel aluo vel ore redditum:ſed nihil facere oportet quominus quicquid eſt puris excedat. Vtendum maximè ſorbitionibus eſt & aqua calida. Vbi pus ferri deſiit,tranſeundum eſt ad faciles quidem ſed tamen validiores & frigidos cibos,frigidámque aquam,ſic vt ab egelidis tamen initium fiat: primóque cum melle quædam edenda,vt nuclei pinei,vel Græcæ nuces, vel auellanæ. Poſtea ſubmouẽdum idipſum,quò maturius induci cicatrix poſſit.Medicamẽtum eo tempore vlceri eſt ſuccus aſſumptus, vel porri, vel marrubii, & omni cibo

B porrũ ipſum adiectum.Oportebit autem vti in his partibus quæ non afficiẽtur, frictionibus, item ambulationibus lenibus: vitandúmque erit ne vel luctando, vel currendo, vel alia ratione ſaneſcentia vlcera exaſperentur. In hoc enim morbo pernicioſus,ideóque omni modo cauẽdus ſanguinis vomitus eſt.

AVRELII CORNELII CELSI DE RE MEDICA Lib. IIII.

DE HVMANI CORPORIS INTERIORIBUS ſedibus, Cap. I.

HActenus reperiuntur ea genera morborũ quæ in totis corporibus ita ſunt vt iis certæ ſedes aſſignari non poſſint: nunc de iis dicam quæ ſunt in partibus. Facilius autem omnium interiorum morbi curationéſque in notitiam venient ſi prius eorũ ſedes breuiter oſtendero. Caput igitur eáque quæ in ore ſunt, non lingua tantummodo palatóque terminantur, ſed etiam quatenus oculis noſtris expoſita ſunt. In dextra ſiniſtráque circa guttur venæ grandes, quæ σφαγίτιδες nominantur,itémque arteriæ(quas παρωτίδας vocãt)ſurſum procedentes vltra aures feruntur. Atque in ipſis ceruicibus glandulæ poſitæ ſunt,quæ interdum cum dolore intumeſcunt: deinde duo itinera incipiunt, alterum aſperã arteriam nominant, alterum,ſtomachum. Arteria exterior ad pulmonem, ſtomachus interior ad ventriculum fertur. illa ſpiritum,hic cibũ recipit: A quibus quum diuerſæ viæ ſint qua coeunt, exigua in arteria ſub ipſis faucibus lingua eſt,quæ quum ſpiramus attollitur, quum cibum potionémque aſſumimus,arteriam claudit. Ipſa autẽ arteria dura & cartilaginoſa in gutture aſſurgit, cæteris partibus reſidet. Conſtat ex circulis quibuſdam compoſitis ad imaginem earum vertebrarum quæ in ſpina ſunt: ita tamen vt ex parte exteriore,aſpera,ex interiore ſtomachi modo læuis ſit:eáque deſcendens ad præcordia cum pulmone committitur. Is ſpongioſus,ideóque ſpiritus capax,& à tergo ſpinæ ipſi iunctus,in duas fibras vngulæ bubulæ modo diuiditur. Huic cor annexum eſt,natura muſculoſum in pectore, ſub ſiniſteriore mamma ſitũ, duóſque quaſi ventriculos habet. At ſub corde atque pulmone tranſuerſum ex valida membrana ſeptum eſt, quod à præcordiis vterum diducit,æquè neruoſum,multis etiam venis per id diſcurrentibus à ſuperiore parte, non ſolùm inteſtina,ſed iecur quoq; lienémque diſcernit. Hæc viſcera proxima,ſed infrà tamẽ poſita dextra ſiniſtráque ſunt. Iecur à dextra parte ſub præcordiis ab ipſo ſepto ortum, intrinſecus cauũ,extrinſecus gibbũ,quod prominẽs leui ter vẽtriculo inſidet,& in quatuor fibras diuiditur. ex inferiore verò parte ei fel inhæret. At lienis ſiniſtra nõ eidẽ ſepto,ſed inteſtino innexus eſt,natura mollis & rarus,lõgitudinis craſſitudiníſque modicæ,íſque paulum à coſtarum regione in vterum excedens ex maxima parte ſub his conditur:atque hæc quidem iuncta ſunt. Renes verò diuerſi,qui lumbis ſub imis coxis inhærent, à parte earũ reſimi,ab altera rotundi,qui & venoſi ſunt,& ventriculos habent, & tunicis ſuper conteguntur. Ac viſcerum quidem hæ ſedes ſunt. Stomachus verò,qui inteſtinorũ principium eſt,neruoſus à ſeptimæ ſpinæ vertebra incipit, ac circa præcordia cum ventriculo committitur. Ventriculus autem,qui receptaculum cibi eſt, conſtat ex duobus tergoribus, íſque inter lienem & iecur poſitus eſt, vtroque ex his paulum ſuper eum ingrediẽte. Súntque etiam mẽbranulæ tenues, per quas inter ſe omnia iſta cõnectũtur,iunguntúrque ei ſepto quod tranſuerſum eſſe ſuprà

C poſui. Inde ima ventriculi pars paulum in dexteriorem partem conuerſa,in ſummum inteſtinũ coarctatur. Hanc iuncturam πυλωρὸν Græci vocant, quoniam portæ modo in inferiores partes,ea quæ excreturi ſumus emittit. Ab ea ieiunum inteſtinum incipit, non ita implicitum: cui tale vocabulum eſt quia nunquam quod accipit continet,ſed protinus in inferiores partes tranſmittit. Inde tenue inteſtinum eſt,in ſinus vehementer implicitum. Orbes verò eius per membranulas ſinguli cum inferioribus connectuntur,qui in dexteriorem partem conuerſi,&

D è regione dexterioris coxæ finiti,ſuperiores tamen partes magis complent. Deinde id inteſtinum cum craſſiore altero tranſuerſo committitur, quod à dextra parte incipiens, in ſiniſteriorem peruium & longum eſt, in dexteriorem non eſt,ideóque cæcum nominatur. At id quod peruium eſt,latè fuſum atque ſinuatum, minúſque quàm ſuperiora inteſtina neruoſum, ab vtraque parte huc atque illuc volutum, magis tamen ſiniſteriores inferioréſque partes tenens, contingit iecur atque ventriculum: deinde cum quibuſdam membranulis à ſiniſtro rene

E venientibus iungitur: atque hinc dextra recuruatum in imo dirigitur, quà excernit, ideóque id ibi rectum inteſtinum nominatur. Contegit vero vniuerſa hæc omẽtum,ex interiore parte leue & ſtrictum,ex ſuperiore mollius: cui adeps quoque innaſcitur, quæ ſenſu, ſicut cerebrum quoque & medulla,caret. At à renibus ſingulæ venæ colore albæ ad veſicam feruntur (οὐρητῆρας Græci vocant)quòd per eas inde deſcendentem vrinam in veſicã deſtillare concipiunt. Veſica autem in ipſo ſinu neruoſa & duplex,ceruice plena atque carnoſa,iungitur per venas

F cum inteſtino,eóque oſſe quod pubi ſubeſt. Ipſa ſoluta atque liberior eſt,aliter in viris atque in fœminis poſita. Nam in viris iuxta rectum inteſtinum eſt potius in ſiniſtram partem inclinata:in fœminis ſuper genitale earum poſita eſt, ſupérque elapſa ab ipſa vulua ſuſtinetur. Tum in maſculis iter vrinæ ſpatioſius & compreſſius à ceruice huius deſcendit ad colem:in fœminis breuius & plenius ſuper vuluæ ceruicem ſe oſtendit. Vulua autem in virginibus quidem admodum exigua eſt: in mulieribus verò niſi vbi grauidæ ſunt,non multò maior quàm vt manu

G comprehendatur. Ea recta continuatáque ceruice (quem canalem vocant)contra mediam aluum orſa, inde paulũ ad dexteriorem coxam conuertitur,deinde ſuper rectum inteſtinum progreſſa,iliis fœminæ latera ſua innectit. Ipſa autem ilia inter coxas & pubem imo ventre poſita ſunt, à quibus ac pube abdomẽ ſurſum verſus ad præcordia peruenit,ab exteriore parte euidenti cute, ab interiori leui membrana incluſum, quæ omento iungitur: περιτόναιος

autem à Græcis nominatur.

DE CVRATIONIBVS MORBORVM QVI naſcuntur à capite:& primò de eius dolore,deinde de morbo qui circa faciem naſcitur,tum de linguæ reſolutione,poſtremò de deſtillatione ac grauedine,

Cap. II.

HIS veluti in conſpectum quendam (quatenus ſcire
curãti neceſſarium eſt) adductis,remedia ſingularũ
laborantium partium exequar,orſus à capite. ſub quo no
mine nunc ſignifico eam partem quæ capillo tegitur. Nã
oculorum,aurium,dentium dolor,& ſiquis ſimilis eſt, a-
liàs erit explicandus.In capite autem interdum acutus &
peſtifer morbus eſt,quem κεφαλαίαν Græci vocant. cuius
notæ ſunt,horror calidus,neruorum reſolutio,oculorum
caligo,mentis alienatio,vomitus,ſic vt vox ſupprimatur:
vel ſanguinis ex naribus curſus ſic vt corpus frigeſcat, ani
ma deficiat. Præter hæc dolor intolerabilis,maximè cir-
ca tempora,vel occipitium.Interdum autem in capite lõ
ga imbecillitas, ſed neque grauis, neque periculoſa per
hominis ætatem eſt:interdum grauior dolor, ſed breuis,
neque tamen mortiferus:qui vel vino, vel cruditate, vel
frigore,vel igne,aut ſole contrahitur. Hique omnes do-
lores modò in febre, modò ſine hac ſunt, modò in toto
capite,modò in parte interdũ:ſic vt oris quoq; proximã
partem excrucient. Præter hæc etiã vnũ inuenitur genus
quod poteſt longum eſſe,vbi humor cutem inflat, eáque
intumeſcit, & prementi digito cedit. ὑδροκέφαλον Græci
appellant.Ex his id quod ſecundo loco poſitum eſt, dum
leue eſt,qua ſit ratione curandum dixi quum perſeque-
rer ea quæ ſani homines in imbecillitate partis alicuius
facere deberent. Quæ verò auxilia ſint capitis, vbi cum
febre dolor eſt,eo loco explicitum eſt quo febrium cura-
tio expoſita eſt.Nunc de cæteris dicendum: ex quibus id
quod acutum eſt,& id quod ſupra conſuetudinem inten-
ditur,idque quod ex ſubita cauſa,etſi non peſtiferum, ta-
men vehemens eſt,primam curationẽ habet qua ſanguis
mittatur. Sed id, niſi intolerabilis eſt dolor, ſuperuacuũ
eſt:ſatiúſque eſt abſtinere à cibo,ſi fieri poteſt,etiam à po-
tione: ſi nõ poteſt,aquam bibere. Si poſtero die dolor re-
manet,aluum ducere,ſternutamenta euocare,nihil aſſu-
mere niſi aquam.Sæpe enim dies vnus aut alter totum do
lorem hac ratione diſcutit,vtique ſi ex vino & cruditate
origo eſt. Si verò in his auxilii parum eſt,tonderi opor
tet ad cutem:deinde conſiderandum eſt quæ cauſa dolo-
rẽ excitarit.Si calor,aqua frigida multa perfundere caput
expedit,ſpongiam concauam imponere ſubinde in aqua
frigida expreſſam,vngere roſa & aceto,vel potius his tin-
ctam lanam ſuccidam imponere,aliáque refrigerantia ca
taplaſmata. At ſi frigus nocuit, caput oportet perfundere
aqua calida marina, vel certè ſalſa, aut in qua laurus de-
cocta ſit:tum caput vehementer perfricare,deinde calido
oleo implere,veſte velare: quidam etiam id deuinciunt:
alii ceruicalibus veſtimentíſque onerant,& ſic leuantur:
alios calida cataplaſmata adiuuant. Ergo etiam vbi cauſa
incognita eſt,videre oportet,refrigerantia magis an ca-
lefacientia leniant, & iis vti quæ experimentum appro-
barit.At ſi parum cauſa diſcernitur,perfundere caput pri-
mùm aqua calida(ſicut ſuprà præceptum eſt)vel ſalſa, vel
ex lauro decocta,tum frigida poſca. Illa in omni vetuſto
capitis dolore communia ſunt, ſternutamenta excitare,
inferiores partes vehementer perfricare, gargarizare iis
quæ ſaliuam mouent,cucurbitulas temporibus & occipi-
tio admouere, ſanguinem ex naribus detrahere, reſina
ſubinde tempora peruellere, & impoſito ſinapi exulcera-
re ea quæ malè habent,antè linteolo ſubiecto,ne vehemẽ
ter arrodat,cãdentibus ferramentis,vbi dolor eſt, vlcera
excitare,cibum permodicum cum aqua ſumere:vbi leua-
tus eſt dolor, in balneum ire:ibi multa aqua prius calida,
deinde frigida per caput perfundi.Si diſcuſſus ex toto do
lor eſt,etiam ad vinũ reuerti: ſed poſtea ſemper antequã
quicquã aliud,aquam bibere.Diſſimile eſt id genus quod
humorem in caput contrahit. In hoc tonderi ad cutem
neceſſarium eſt,deinde imponere ſinapi, ſic vt exulceret.
Si id parum profuit, ſcalpello vtendum eſt. Illa cum hy-
A dropicis communia ſunt,vt exerceatur,inſudet, vehemẽ
ter perfricetur, cibis potionibúſque vtatur vrinam præ-
cipuè mouentibus.

De morbo qui circa faciem naſcitur quem Græci κυνικὸν σπασμὸν vocant,

Circa faciem verò morbus innaſcitur quem Græci κυ-
νικὸν σπασμὸν nominant. Is cum acuta fere febre oritur.
Os cum motu quodam peruertitur, ideóque nihil aliud
eſt quàm diſtentio oris. Accedit crebra coloris in facie
totóque corpore mutatio:ſomnus in promptu eſt:in hoc
B ſanguinem mittere, optimum eſt. Si finitum eo malum
nõ eſt,ducere aluũ:ſi ne ſic quidẽ diſcuſſum eſt,albo ve-
ratro vomitũ mouere.Præter hæc neceſſarium eſt vitare
ſolẽ,laſſitudinem,vinũ. Sed ſi diſcuſſum id his nõ eſt,v-
tendum eſt curſu,frictione,in eo quod læſum eſt, leni &
multa,in reliquis partibus breuiore,ſed vehementi: pro-
deſt etiam mouere ſternutamẽta,caput radere,idque per-
fundere aqua calida, vel marina, vel certè ſalſa, ſic vt ei
quoque ſulphur adiiciatur: poſt perfuſionem iterum per-
fricare,ſinapi manducare:eodémque tempore affectis o-
C ris partibus ceratum,integris idem ſinapi,donec arrodat,
imponere.Cibus aptiſſimus ex media materia eſt.

De reſolutione linguæ.

AT ſi lingua reſoluta eſt (quod interdum per ſe, in-
ternum ex morbo aliquo fit, ſic vt ſermo hominis non
explicetur) oportet gargarizare ex aqua in qua vel thy-
mum,vel hyſſopum,vel nepeta decocta ſit, aquã bibere,
caput & os & ea quæ ſub mento ſunt,& ceruicem vehemẽ
ter perfricare,laſere linguã ipſam linere, manducare quæ
ſunt acerrima, id eſt ſinapi,alliũ, cæpam:magna vi lucta-
D ri,vt verba exprimantur, exerceri retento ſpiritu, caput
ſæpe aqua frigida perfundere:nonnunquam multam eſſe
radiculam,deinde vomere.

De deſtillatione ac grauedine.

Deſtillat autem humor ex capite interdum in nares,
quod leue eſt: interdùm in fauces, quod peius eſt: in-
terdum etiam in pulmonem, quod peſſimum eſt.Si in na
res deſtillat,tenuis per has pituita profluit, caput leuiter
dolet,grauitas eius ſentitur,frequentia ſternutamẽta ſunt.
Si in fauces,has exaſperat,tuſſiculam mouet. Si in pulmo-
E nem,præter ſternutamẽta & tuſſim,eſt etiam capitis gra-
uitas,laſſitudo,ſitis,æſtus,bilioſa vrina.Aliud autem(quã-
uis non multum diſtans malum)grauedo eſt. Hæc nares
claudit,vocem obtundit,tuſſim ſiccam mouet: ſub eadẽ
ſalſa eſt ſaliua,ſonant aures, venæ mouentur in capite,tur
bida vrina eſt.Hæc omnia κορύζας Hippocrates nominat:
nunc video apud Græcos in grauedine hoc nomẽ ſerua-
ri,deſtillationes κατασταγμοὺς appellari.Hæc autem & bre-
uia, &,ſi neglecta ſunt,lõga eſſe conſueuerunt:nihil peſtĩ
ferum eſt niſi quod pulmonẽ exulcerauit. Vbi aliquid e-
F iuſmodi ſenſimus,protinus abſtinere à ſole,balneo,vino,
venere debemus.Inter quæ vnctione, & aſſueto cibo ni-
hilominus vti licet:ambulatione tantùm acri, ſed recta
vtendum eſt,& poſt eã caput atque os ſupra quinquagies
perfricandũ.Raróque fit vt ſi biduò, vel certè triduò no-
bis tẽperauimus,id vitiũ nõ leuetur. Quo leuato,ſi in de-
ſtillatione craſſa facta pituita eſt,vel in grauedine nares
magis patent, balneo vtẽdũ eſt,multáque aqua prius calĩ
da,pòſt egelida fouendum os capútque,deinde cum ci-
bo pleniore vinum bibẽdum. At ſi æquè tenuis die quar-
G to pituita eſt, vel nares æquè clauſæ videntur,aſſumendũ
eſt vinum Aminæum, auſterum, deinde rurſus biduò a-
qua:poſt quæ ad balneum & ad conſuetudinem reuertẽ-
dum eſt.Neque tamen illis ipſis diebus quibus aliqua o-
mittenda ſunt, expedit tanquam ægros agere,ſed cæte-
ra omnia quaſi ſanis facienda ſunt, præterquam ſi diu-
tius aliquem & vehementius iſta ſolicitare cõſueuerunt.
Huic enim quædã curioſior obſeruatio neceſſaria eſt.Igĩ
tur huic,ſi in nares vel in fauces deſtillauit,præter ea quæ
ſuprà retuli,protinus primis diebus multum ambulandũ
H eſt,perfricandæ vehementer inferiores partes,leuior fri-
ctio adhibenda thoraci erit,leuior capiti: demenda aſſue
to cibo pars dimidia,ſumenda oua,amylum, ſimiliáque
quæ pituitam faciunt craſſiorem.Siti quanta maximè ſu-
ſtineri poteſt,pugnandum eſt. Vbi per hæc idoneus aliq

quis balneo factus, eóque vſus eſt, adiiciendus eſt cibo piſciculus, aut caro: ſic tamen ne protinus iuſtus modus cibi ſumatur: vino meraco copioſius vtēdum eſt. At ſi in pulmonem quoque deſtillat, multóque magis & ambulatione & frictione opus eſt, eadémque adhibita ratione in cibis, ſi non ſatis illi proficiunt, acrioribus vtendum eſt, magis ſomno indulgendum, abſtinendúmque à negotiis omnibus: aliquando, ſed ſerius, & balneū tentandum. In grauedine autem primo die quieſcere, neque eſſe, neque bibere, caput velare, fauces lana circundare, poſtero die ſurgere, diu abſtinere à potione, aut ſi res coegerit, nō vltra aquæ heminam aſſumere. Tertio die panis non ita multum ex parte interiore cum piſciculo vel leui carne ſumere, aquam bibere: ſiquis ſibi temperare nō potuerit, quominus pleniore victu vtatur, vomere. Vbi in balneū ventum eſt, multa aqua calida caput & os fouere vſque ad ſudorem, tum ad vinum redire: poſt quæ vix fieri poteſt vt idem incommodum maneat. Sed ſi manſerit, vtēdum erit cibis frigidis, aridis, leuibus, humore quammínimo, ſeruatis frictionibus exercitationibúſque quæ in omni tali genere valetudinis neceſſariæ ſunt.

DE CERVICIS MORBIS CVRATIONIBVSQVE, Cap. III.

A Capite tranſitus ad ceruicem eſt, quæ grauibus admodum morbis obnoxia eſt. Neque tamen alius importunior, acutiórque morbus eſt quàm is qui quodā rigore neruorum modò caput ſcapulis, modò mentum pectori annectit, modò rectam & immobilem ceruicem intendit: priorem Græci ὀπισθότονον, inſequentem ἐμπροσθότονον, vltimum τέτανον appellant: quanuis minus ſubtiliter quidam indiſcretis his nominibus vtuntur. Ea ſæpe intra quartum diem tollūt: ſi hunc euaſerūt, ſine periculo ſunt: omnia eadem ratione curantur, ídque cōuenit. Sed Aſclepiades vtique mittendum ſanguinem credidit. quod quidam vitandum eſſe dixerunt, eo quòd maximè tum corpus calore egeret, iſque eſſet in ſanguine. Verùm hoc quidem falſum eſt. Neque enim natura ſanguinis eſt vt vtique caleat, ſed ex his quæ in homine ſunt, is celerrimè caleſcit, vel refrigeſcit. Mitti verò nécne debeat, ex his intelligi poteſt quæ de ſanguinis miſſione præcepta ſunt. Vtique autem rectè datur caſtorium, & cum hoc piper vel laſer. deinde opus eſt fomento humido & calido. Itaque plerique aqua calida multa ceruices ſubinde perfundunt. Id in præſentia leuat, ſed opportuniores neruos frigore reddit: quod vtique vitandum eſt. Vtilius igitur cerato liquido primùm ceruicem perungere, deinde admouere veſicas bubulas, vel vtriculos oleo calido repletos, vel ex farina calidum cataplaſma, vel piper rotundum cum fico cōtuſum. Vtiliſſimum tamen eſt humido ſale fouere: quod quomodo fieret iam oſtendi. Vbi eorum aliquid factum eſt, admouere ad ignem, vel ſi æſtas eſt, in ſole, ægrum oportet, maximéque oleo vetere, ſi id non eſt, Syriaco, ſi ne id quidem eſt, adipe quamuetuſtiſſima ceruicem, & ſcapulas, & ſpinas perfricare. Frictio quū omnib⁹ in homine vertebris vtilis ſit, tum iis præcipuè quæ in collo ſunt. Ergo die noctéque, interpoſitis tamen quibuſdam temporibus, hoc remedio vtendū eſt: dum id intermittitur, imponendum malagma aliquod ex calefacientibus. Cauendum verò præcipuè frigus: ideóque in eo cōclaui in quo cubabit æger, ignis continuus eſſe debebit, maximéque tempore antelucano, quo præcipuè frigus intenditur. Neque inutile erit, caput attonſum habere, idque irino vel cyprino calido madefacere, & ſuperimpoſito pileo velare, nonnunquam etiam in calidum oleum totum deſcendere, vel in aquam calidam in qua fœnumgræcum decoctum ſit, & adiecta olei pars tertia. Aluus quoque ducta ſæpe ſuperiores partes reſoluit. Si verò etiā vehementius dolor creuit, admouendæ ceruicibus cucurbitulæ ſunt, ſic vt cutis incidatur: eædem aut ferramētis aut ſinapi adurēdæ. Vbi leuatus eſt dolor, mouerique ceruix cœpit, ſcire licet cedere remediis morbum. Sed diu vitandus cibus, quiſquis mandendus eſt. Sorbitionibus vtendum, itémque ouis ſorbilibus, aut à pullis mollibus ius aliquod aſſumendum. Id ſi bene proceſſerit, iámque ex toto rectè ſe habere ceruices videbuntur, incipiendum erit à pulticula, vel intrita bene madida. Celerius tamen etiam panis mādendus quàm vinū guſtandum: ſi quidē huius vſus præcipuè periculoſus, ideóque in longum tempus differendus eſt.

DE FAVCIVM MORBIS, AC CVRATIONIBVS, & primùm de angina, deinde de difficultate ſpirandi, vltimò de tuſſi, Cap. IIII.

VT hoc autem morbi genus circa totam ceruicem, ſic alterum æquè peſtiferum acutúmque in faucibus eſſe conſueuit: noſtri anginam vocant, apud Græcos nomen prout ſpecies eſt. Interdum enim neque rubor, neque tumor vllus apparet, ſed corpus aridum eſt, vix ſpiritus trahitur, membra ſoluuntur, id συνάγχην vocant: interdum lingua faucéſque cum rubore intumeſcunt, vox nihil ſignificat, oculi vertūtur, facies pallet, ſingultúſq; eſt, id ὡς συνάγχη vocatur. Illa communia ſunt, æger non cibum deuorare, non potionem poteſt, ſpiritus eius includitur. Leuius eſt, vbi tumor tantummodo & rubor eſt, cætera non ſequuntur, id παρασυνάγχην appellant. Quicquid eſt, ſi vires patiuntur, ſanguis mittendus eſt, ſi nō abundat, ſecundū eſt ducere aluum. Cucurbitula quoque rectè ſub mēto, & circa fauces admouetur, vt id quod ſtrangulat euocet. Opus eſt deinde fomentis humidis: nam ſicca ſpiritum elidunt. Ergo admouere ſpongias oportet quæ melius in calidum oleum quàm in calidam aquam ſubinde demittuntur: efficaciſſimúſque eſt hîc quoque ſalis calidi ſuccus. Tum commodum eſt hyſſopum, vel nepeta, vel thymum, vel abſinthium, vel etiam furfures, aut ficus aridas, aut mulſam aquā decoquere, eáque gargarizare: poſt hæc palatum vngere vel felle taurino, vel eo medicamēto quod ex moris eſt, polline etiam piperis id rectè reſpergitur. Si per hæc parum proficitur, vltimum eſt incidere ſatis altis plagis ſub ipſis maxillis ſupra collum, & in palato citra vuam, vel eas venas quæ ſub lingua ſunt, vt per ea vulnera morbus erumpat. Quibus ſi non fuerit æger adiutus, ſcire licet, malo victum eſſe. Si verò his morbus leuatus eſt, iámque fauces & cibum & ſpiritum capiunt, facilis ad bonam valetudinē recurſus eſt. Atque interdū natura quoque adiuuat, ſi ex anguſtiore ſede vitiū tranſit in latiorem. Itaque rubore & tumore in præcordiis orto, ſcire licet fauces liberari. Quicquid autem eas leuabit, incipiēdum eſt ab humidis, maximéque aqua mulſa decocta, deinde aſſumendi molles & non acres cibi ſunt, donec fauces ad priſtinum habitum reuertantur. Vulgò audio, ſiquis pullum hirūdinis ederit, angina toto anno nō periclitari: ſeruatúmque eum ex ſale, quum is morbus vrget, comburi, carbonémque eius contritum in aquā mulſam quæ potui datur, infricari, & prodeſſe. Id quum idoneos authores ex populo habeat, neque habere quicquam periculi poſſit, quanuis in monumentis medicorū non legerim, tamen inſerēdum huic operi meo credidi.

De difficultate ſpirandi.

Eſt etiam circa fauces malū quod apud Græcos aliud atque aliud nomen habet, prout ſe intendit. Omne in difficultate ſpirandi conſiſtit. Sed hæc dum modica eſt, neque ex toto ſtrangulat, δύσπνοια appellatur: quum vehementior eſt, vt ſpirare æger ſine ſono & anhelatione non poſſit, ἆσθμα: quum acceſſit id quoque, ne niſi recta ceruice ſpiritus trahatur, ὀρθόπνοια. Ex quibus id quod primum eſt, poteſt diutius trahi: duo inſequentia acuta eſſe conſueuerunt. His cōmunia ſunt, quòd præter anguſtias per quas ſpiritus euadit, ſibilū elidit, dolor in pectore præcordiiſque eſt, interdum etiam in ſcapulis: íſque modò decidit, modò reuertitur, ad hæc tuſſicula accedit. Auxilium eſt, niſi aliquid prohibet, in ſanguinis detractione. Neque id ſatis eſt, ſed lacte quoque venter reſoluendus eſt: liquanda aluus, interdum etiam ducenda: quibus extenuatum corpus incipit ſpiritum trahere, commodius. Caput autem etiam in lecto ſublime habendum eſt, thorax fomentis cataplaſmatiſque calidis, aut ſiccis, aut etiā humidis adiuuandus eſt, & poſtea vel malagma ſuperimponendum, vel certè ceratum ex cyprino vel irino vnguēto: ſumenda deinde ieiuno potui mulſa aqua, cum qua vel hyſſopus cocta, vel contrita capparis radix ſit. Datur

etiam vtiliter aut nitrum,aut naſturtium,allium frictum,
deinde cõtritum & cum melle mixtum,ſimúlque coquã-
tur,mel,galbanum,reſina terebinthina: & vbi coierunt,
ex his quod fabæ magnitudinem habet,quotidie ſub lin
gua liquatur: aut ſulphuris ignem non experti pondo &
quadrans,abrotoni pondo in vini cyatho teruntur, ídque
tepefactum ſorbetur. Eſt etiam non vana opinio vulpinũ
iecur,vbi ſiccum & aridum factum eſt,contundi oporte-
re,polentámque ex eo potioni aſpergi, vel eiuſdem pul-
monem quamrecentiſſimum aſſum,ſed ſine ferro coctũ,
edendum eſſe. Præter hæc ſorbitionibus & lenibus cibis
vtendum eſt,interdum vino tenui auſtero, nõnunquam
vomitu. Proſunt etiam quæcunque vrinam augent,ſed ni
hil magis quàm ambulatio lenta penè vſque ad laſſitudi-
nem,frictio multa, præcipuè inferiorum partium, vel in
ſole,vel ad ignem,& per ſeipſum, & per alios vſque ad ſu
dorem. In interiore verò faucium parte interdum exulce-
ratio eſſe conſueuit. In hac plerique extrinſecus cataplaſ-
matis calidis fomentiſque humidis vtuntur. Volunt etiã
vaporem calidum ore recipi,per quem molliores alii par-
tes eas fieri dicunt, opportunioréſque vitio iam hærenti.
Sed ſi bene ſic vitari morbus poteſt, tuta illa præſidia, ſi
metus eius eſt,ſuperuacua ſunt. Vtique autem perfricare
fauces periculoſum eſt. exulcerat enim: neque vtilia ſunt
quæ vrinæ mouendæ ſunt apta, quia poſſunt dum tranſ-
eunt,ibi quoque pituitam extenuare, quam ſupprimi me
lius eſt. Aſclepiades multarum rerum quas ipſi quoque ſe-
quuti ſumus, author bonus,acetum ait quamacerrimum
eſſe ſorbendum: hoc enim ſine vlla noxa comprimit vlce
ra. Sed id ſupprimere ſanguinem poteſt,vlcera ipſa ſanare
non poteſt. Melius huic rei lycium eſt,quod idem quoq;
æquè probat: vel porri, vel marrubii ſuccus, vel nuces
Græcæ cum tragacantho cõtritæ, & cum paſſo mixtæ,vel
lini ſemen contritum,& cum dulci vino miſtum. Exerci-
tatio quoque ambulandi currendique neceſſaria eſt. Fri-
ctio à pectore vehemens toti inferiori parti adhibenda.
Cibi verò eſſe debent neque nimium acres neque aſperi,
mel,lenticula,tragum,lac,ptiſſana,pinguis quoque caro,
præcipuéque porrum, & quicquid cum hoc mixtum eſt.
Potionis quamminimum eſſe cõuenit. Aqua dari poteſt
vel pura, vel in qua malum cydonium palmulǽve deco
ctæ ſunt. Gargarizationes quoque lenes: ſin hæ parũ pro-
ficiunt,reprimentes vtiles ſunt. Hoc genus neque acutum
eſt,& poteſt eſſe non longum, curationem tamen matu-
ram,ne vehementer & diu lædat,deſiderat.

De tuſſi.

Tuſſis verò fere propter faucium exulcerationem mo-
leſta eſt,quæ multis modis contrahitur. Itaque illis reſti-
tutis ipſa finitur. Solet tamen interdum per ſe quoque ma
lè habere, & vix quum vetus facta eſt eliditur, ac modò
arida eſt,modò pituitam citat. Oportet hyſſopum altero
quoque die bibere,ſpiritu retento currere,ſed minimè in
puluere,ac lectione vti vehementi, quæ primò impedi-
tur à tuſſi,poſt eam vincit: tum ambulare,deinde per ma-
nus quoque exerceri, & pectus diu perfricare. Poſt hæc
quampinguiſſimæ ficus vncias tres ſupra prunas incoctas
eſſe. Præter hæc ſi humida eſt, proſunt frictiones validæ
cum quibuſdam calefacientibus,ſic vt caput quoque ſic-
cum vehementer perfricetur. Item cucurbitulæ pectori
admotæ,ſinapi ex parte exteriore faucibus impoſitum,
donec leuiter exulceret,potio ex menta nucibúſque Græ
cis & amylo, primóque aſſumptus panis aridus, deinde
aliquis cibus lenis. At ſi ſicca tuſſis eſt,quum ea vehemẽ-
tiſſimè vrget,adiuuat vini auſteri cyathus aſſumptus, dũ
ne amplius id interpoſito tempore aliquo quàm ter aut
quater fiat: item laſeris quamoptimi paulum deuorare o-
pus eſt,porri vel marrubii ſuccum aſſumere, ſcillam de-
lingere,acetum ex ea,vel certè acre,ſorbere, aut cum ſpi-
ca allii contriti duos vini cyathos. Vtilis etiam in omni
tuſſi eſt peregrinatio,nauigatio longa,loca maritima,na-
tationes. Cibus interdum mollis, vt malua vel vrtica: in
terdum acer, vt lac cum allio coctum, ſorbitiones quibus
laſer ſit adiectum,aut in quibus porrum incoctum tabue
rit, ouum ſorbile ſulphure adiecto: potus primùm aqua
calida,deinde inuicem aliis diebus hæc,aliis vinum. Ma-

A gis terreri poteſt aliquis quum ſanguinem expuit: ſed id
modò minus,modò plus periculi habet. Exit enim modò
ex gingiuis,modò ex ore, & quidem ex hoc interdum e-
tiam copioſè,ſed ſine tuſſi,ſine vlcere,ſine gingiuarũ vllo
vitio,ita vt nihil excreetur. Verùm vt ex naribus,ſic ex o-
re aliquando prorumpit. Atque interdũ ſanguis profluit,
interdum ſimile aquæ quiddam,in qua caro recens lota
eſt. Nõnunquã autem is à ſummis faucibus fertur, modò
exulcerata ea parte,modò nõ exulcerata,ſed aut ore venæ
alicuius adaperto,aut tuberculis quibuſdam natis, ex his
B ſanguine erumpente. Quod vbi incidit, neque lædit po-
tio aut cibus, neque quicquam ex vlcere excreatur. Ali-
quando gutture & arteriis exulceratis,frequens tuſſis ſan-
guinem quoque extundit. Interdũ etiam fieri ſolet vt aut
ex pulmone,aut ex pectore,aut ex latere, aut ex iocinore
feratur. Sæpe fœminæ quibus ſanguis per menſtrua non
reſpondet, hunc expuunt, authoréſque medici fuerunt,
vel exeſa parte aliqua ſanguinem exire,vel rupta, vel ore
alicuius venæ patefacto. Primam διάβρωσιν,ſecundam ῥη-
γμοχασμὸν,tertiam ἀναστόμωσιν appellant: vltima minimè
C nocet,prima grauiſſimé. Ac ſæpe quidem euenit vti ſan-
guinem pus ſequatur: interdum autem qui ſanguinem i-
pſum ſuppreſſit,ſatis ad valetudinem profuit. Sed ſi ſe-
quuta vlcera ſunt,ſi pus,ſi tuſſis eſt,prout ſedes ipſa eſt,ita
varia & periculoſa genera morborum ſunt: ſi verò ſanguis
tantùm fluit, expeditius & remedium & finis eſt. Neque
ignorari oportet,eis quibus ſanguis fluere ſolet, aut qui-
bus ſpina dolet,coxæve,aut poſt curſum vehemẽtem vel
ambulationem, (dum febris abſit) nõ eſſe inutile ſangui-
nis mediocre profluuiũ: ídque per vrinã redditũ, ipſam
D quoque laſſitudinem ſoluere. Ac ne in eo quidem terribi
le eſſe,qui ex ſuperiore loco decidit, ſi tamen in eius vri-
na nihil nouabit. Neque vomitum huius afferre periculũ
etiam quum repetit,ſi antè confirmare & implere corpus
licuit: & ex toto nullum nocere qui in corpore robuſto
neque nimius eſt, neque tuſſim aut calorẽ mouet. Hæc
pertinent ad vniuerſum: nunc ad ea loca quæ propoſui ve
niam. Si ex gingiuis exit,portulacam mãducaſſe ſatis eſt,
ſi ex ore,continuiſſe eo merum vinum: ſi parum id pro-
ficit,acetum. Si inter hæc quoque grauiter erumpit,(quia
E conſumere hominem poteſt) commodiſſimum eſt,impe
tum eius,admota occipitio cucurbitula, ſic vt cutis quo-
que incidatur,auertere. Si id mulieri cui menſtrua non fe
runtur,euenit, eandem cucurbitulam inciſis inguinibus
eius admouere. At ſi ex faucibus interioribúſve partibus
proceſſit,& metus maior eſt, & cura maior adhibenda,
ſanguis mittendus eſt,& ſi nihilominus ex ore proceſſit,
iterum tertióque & quotidie paulum aliquid Protinus au
tem debet ſorbere vel acetum,vel etiam cum thure plan-
taginis aut porri ſuccum, imponendáque extrinſecus ſu-
F pra id quod dolet lana ſuccida ex aceto eſt, & id ſpongia
ſubinde refrigerandum. Eraſiſtratus horum crura quoq;
& femora,brachiáque pluribus locis deligabat. Id Aſcle-
piades adeò non prodeſſe,vt etiam inimicum eſſet, pro-
poſuit. ſed id ſæpe commodè reſpondere experimẽta te-
ſtantur. Neque tamen pluribus locis deligari neceſſe eſt,
ſed ſat eſt infra inguina & ſuper talos, ſummóſque hume-
ros,etiam brachia. Tum ſi febris vrget,danda eſt ſorbitio
& potui aqua in qua aliquid ex his quæ aluum adſtrin-
gunt,decoctum ſit: at ſi abeſt febris,vel elota alica,vel pa
G nis ex aqua frigida,& molle quoque ouũ dari poteſt: po-
tui vel idem quod ſuprà ſcriptum eſt, vel vinum dulce,
vel aqua frigida: ſed ſic bibendum erit vt ſciamus huic
morbo ſitim prodeſſe. Præter hæc neceſſaria ſunt quies,
ſecuritas,ſilentium. Caput huius quoque cubantis ſubli-
me eſſe debet,rectéque tondetur: facies ſæpe aqua frigi-
da fouenda eſt. At inimica ſunt vinum,balneum, venus,
in cibo oleum, acria omnia, item calida fomenta, con-
claue calidum & incluſum,multa veſtimenta corpori in-
iecta,etiam fricationes,vbi bene etiam ſanguis conquie-
H uit. Tum verò incipiẽdum eſt à brachiis cruribúſque, à
thorace abſtinendum. In hoc caſu per hyemem locis ma-
ritimis,per æſtatem mediterraneis opus eſt.

DE STOMACHI MORBIS ET CVRA.

tionibus, Cap. V.

FAucibus ſubeſt ſtomachus in quo plura longa vitia
incidere conſueuerunt. Nam modò ingens calor, mo
dò inflatio, hunc, modò inflammatio, modò exulceratio
afficit. Interdũ pituita, interdum bilis oritur, frequentiſ-
ſimúmque eſt eius malum quo reſoluitur, neque vlla re
magis aut afficitur aut corpus afficit. Vt diuerſa autem vi
tia eius, ſic etiam remedia ſunt. Vbi exæſtuat, aceto cum
roſa extrinſecus ſubinde fouendus eſt, imponendúſque
puluis cũ oleo, & ea cataplaſmata quæ ſimul & reprimũt
& molliunt. Potui (niſi quid obſtat) gelida aqua præſtan-
da. Si inflatio eſt, proſunt admotæ cucurbitulæ: neq; inci-
dere cutem neceſſe eſt. Proſunt ſicca & calida fomenta:
ſed non vehementiſſima: interponenda abſtinentia eſt.
Vtilis in ieiunio potio eſt abſinthii aut hyſſopi aut rutæ.
Exercitatio primò lenis, deinde maior adhibenda eſt, ma
ximéque quæ ſuperiores partes moueat. Quod genus in
omnibus ſtomachi vitiis aptiſſimũ eſt. Poſt exercitatio-
nem opus eſt vnctione, frictione, balneo quoque nonnũ
quam, ſed rariùs interdum alui ductione. Cibis deinde ca
lidis, neque inflantib9, eodémque modo calidis potioni-
bus, primò aquæ, pòſt, vbi reſedit inflatio, vini auſteri. Il-
lud quoque in omnibus ſtomachi vitiis præcipiẽdũ eſt,
vt quo modo ſe quiſque æger refecerit, eo vt ſanus vta-
tur. Nã redit huic imbecillitas ſua, niſi iiſdem defenda-
tur bona valetudo quibus reddita eſt. At ſi inflammatio
aliqua eſt, quam fere tumor & dolor ſequitur, prima ſunt
quies & abſtinentia, lana ſulfurata circundata, in ieiunio
abſinthium. Si ardor ſtomachũ vrget, aceto cũ roſa ſub-
inde fouẽdus eſt, deinde cibis quidẽ vtẽdũ eſt modicis:
imponenda verò extrinſecus quæ ſimul & reprimunt &
molliunt, deinde his detractis, vtendum calidis ex farina
cataplaſmatis, quæ reliquias digerant: interdum aluus du-
cenda. Adhibenda exercitatio, & cibus plenior. At ſi exul
ceratio ſtomachum infeſtat, eadem fere facienda ſunt
quæ in faucibus exulceratis præcepta ſunt. Exercitatio, fri
ctio inferiorum partium adhibenda. Adhibendi leues &
glutinoſi cibi, ſed citra ſatietatem: omnia acria atque aci-
da remouenda. Vino ſi febris nõ eſt, dulci: aut ſi id inflat,
certè leni vtendum, ſed neque præfrigido, neque nimis
calido. Si verò pituita ſtomachus impletur, neceſſarius
modò in ieiunio, modò poſt cibũ vomit9 eſt: vtilis exer-
citatio, geſtatio, nauigatio, frictio. Nihil edendum biben-
dúmque niſi calidum, vitatis tantùm his quæ pituitam
contrahere conſueuerũt. Moleſtius eſt, ſi ſtomachus bile
vitioſus eſt. Solent autem hi qui ſic tentantur interpoſitis
quibuſdam diebus, hanc, & quidem (quod peſſimum eſt)
atram vomere. His rectè aluus ducitur, potiones ex abſin
thio dantur: neceſſaria geſtatio, nauigatio, & (ſi fieri po-
teſt) ex nauſea vomitus, vitanda cruditas, ſumendi cibi fa-
ciles & ſtomacho non alieni, vinum auſterum. Vulgatiſ-
ſimum verò peſſimúmque ſtomachi vitiũ eſt reſolutio,
id eſt quũ cibi nõ tenax eſt, ſolétque deſinere ali corpus,
ac ſic tabe cõſumi. Huic generi inutiliſſimũ balneũ eſt.
Lectiones exercitationéſque ſuperioris partis neceſſariæ:
item vnctiones frictionéſque, hinc perfundi frigida, at-
que in eadem natare, canalibus eiuſdem ſubiicere etiam
ſtomachum ipſum, & magis etiam à ſcapulis, id quod cõ
tra ſtomachum eſt. Conſiſtere in frigidis medicatíſque
fontibus, quales cutiliarum ſubcutiliarúmque ſunt, ſaluta
re eſt. Cibi quoque aſſumẽdi ſunt frigidi, qui potius dif-
ficulter coquuntur quàm facilè vitiantur. Ergo plerique,
qui nihil aliud concoquere poſſunt, bubulam coquunt.
Ex quo colligi poteſt, neque auem, neque venationem,
neque piſcẽ dari debere, niſi generis durioris. Potui qui-
dem aptiſſimum eſt vinum frigidũ, vel certè bene cali-
dum meracum, potiſſimum Rheticum, vel Allobrogicũ,
aliúdve quod & auſterum & reſina conditum eſt: ſi id nõ
eſt, quamaſperrimum, maximéque Signinum. Si cibus
non continetur, danda aqua, & eliciendus plenior vomi-
tus eſt, iterúmque dandus cibus, & tum admouendæ duo
bus intra ſtomachum digitis cucurbitulæ, ibíque duabus
aut tribus horis continendæ ſunt. Si ſimul & vomitus &
dolor eſt, imponenda ſupra ſtomachum eſt lana ſuccida,
vel ſpongia ex aceto, vel cataplaſma quod refrigeret.

A Perfricanda verò non diu, ſed vehementer brachia, & cru
ra, & calefaciẽda. Si plus doloris eſt, infra præcordia qua-
tuor digitis cucurbitula vtendum eſt, protinus dandus pa
nis ex poſca frigida: ſi non continuit, poſt vomitum le-
ne aliquid ex iis quæ non aliena ſtomacho ſint: ſi ne id
quidẽ tenuit, ſinguli cyathi vini ſingulis interpoſitis ho
ris, donec ſtomachus conſiſtat. Valens etiam medicamẽ-
tum eſt radiculæ ſuccus, valentius acidi Punici mali, cum
pari modo ſucci qui ex dulci Punico malo eſt, adiecto
etiam intubi ſucco & mentha, ſed huius minima parte,
B quibus tantundem quantum in his omnibus eſt, aquæ fri
gidæ, quamoptimè miſcetur. Id enim plus quàm vinum
ad comprimendum ſtomachum poteſt: ſupprimẽdus au-
tẽ vomitus eſt qui per ſe venit, ſic ſi nauſea eſt. Sed ſi coa-
cuit intus cibus aut computruit, quorũ vtrunlibet ructus
oſtendit, eiiciendus eſt, protinúſque cibis aſſumptis iiſdẽ
quos proximè poſui, ſtomachus reſtituendus. Vbi ſublatus
eſt præſens metus, ad ea redeundum eſt quæ ſuprà præce
pta ſunt.

DE LATERVM DOLORIBVS,

C Cap. VI.

STomachus lateribus cingitur, atque in his quoque ve-
hementes dolores eſſe conſueuerunt, & initium vel ex
frigore, vel ex ictu, vel ex nimio curſu, vel ex morbo eſt.
Sed interdum id malum intra dolorem eſt, íſque modò
tardè, modò celeriter ſoluitur: interdum ad perniciem
quoque procedit, oritúrque acutus morbus, qui πλευριτι-
κὸς à Græcis nominatur. Huic dolori lateris febris & tuſ-
ſis accedit, & per hanc excreatur, ſi tolerabilis morbus
eſt, pituita: ſi grauis, ſanguis. Interdum etiam ſicca tuſſis
D eſt, quæ nihil emolitur: ídque primo vitio grauius, ſecun
do tolerabilius eſt. Remedium verò eſt magni & recentis
doloris, ſanguis miſſus. At ſiue lenior, ſiue vetuſtior caſus
eſt, vel ſuperuacuum vel ſerum id auxilium eſt, confu-
giẽdúmque ad cucurbitulas eſt, antè ſumma cute inciſa.
Rectè etiam ſinapi ex aceto ſuper pectus imponitur, do-
nec vlcera puſtuláſque excitet, & tum medicamentum,
quod humorẽ illuc citet. Præter hæc circundare primùm
oportet latus ipſum lana ſulfurata: deinde quum paulũ
inflammatio ſe remiſit, ſiccis & calidis fomentis vti. Ab
E his tranſitus ad malagmata eſt. Si vetuſtior dolor rema-
net, nouiſſimè reſina impoſita diſcutitur. Vtendum cibis
potionibúſque calidis, vitandum frigus. Inter hæc tamen
non alienum, & extremas partes oleo & ſulfure perfrica-
re. Si leuata tuſſis eſt, leni lectione vti, iámque & acres ci-
bos, & vinum meracius aſſumere: quæ à medicis præci-
piuntur, vt tamen ſine his, ruſticos noſtros epota ex aqua
herba trixago ſatis adiuuet. Hæc in omni lateris dolore
communia ſunt: plus negotii eſt ſi acutus quoque mor-
bus is factus eſt. In hoc præter ea quæ ſuprà poſita ſunt,
F hæc animaduertenda ſunt, vt cibus ſit quammaximè te-
nuis & lenis, præcipuéque ſorbitio, eâque ex ptiſſana po-
tiſſimùm, aut ius in quo porrus cum pullo gallinaceo co-
ctus ſit: ídque nonniſi tertio quoque die detur, ſi tamen
per vires licebit: potio verò aqua mulſa, in qua hyſſopum
aut ruta decocta ſit. Quæ quibus temporibus danda ſint,
ex ratione vel adiectæ, vel leuatæ febris apparebit, ſic vt
in remiſſione quammaxima dent, cum eo tamen vt ſcia-
mus non eſſe eius generis tuſſi aridas fauces cõmittẽdas,
Sæpe enim, vbi nihil eſt quod excreatur, continuatur, &
G ſtrangulat. Ob quam cauſam dixi etiam peius id genus
eſſe tuſſis quod nihil, quàm quod pituitam moueret. Sed
hîc vinum ſorbere (vt ſuprà præcipimus) morbus ipſe nõ
patitur, in vicem eius cremor ptiſſanæ ſumendus eſt. Vt
his autem in ipſo morbi feruore ſuſtinendus æger eſt, ſic
vbi paulum is ſe remiſit, alimenta pleniora & vini quo-
que aliquid dari poteſt, dum nihil detur quod aut refrige
ret corpus, aut fauces aſperet. Si in refectione quoque ma-
ſerit tuſſis, intermittere oportebit vno die, poſteróque cũ
cibo vini paulo plus aſſumere. Atque incipiente quoque
H tuſſi, tum non erit alienum (vt ſuprà quoque poſitum eſt)
vini cyathos ſorbere. Sed in hoc genere valetudinis dul-
ce, vel certè lene commodius eſt. Si malum inueterauit,
athletico victu corpus firmandum eſt.

DE VISCERVM MORBIS, ET PRIMO DE pulmone, deinde de iocinore, tum de liene, poſtremò de renibus, Cap. VII.

A Compagine verò corporis ad viſcera tranſeundum eſt, & in primis ad pulmonem veniendum, ex quo vehemens & acutus morbus oritur, quem περιπνευμονικὸν Græci vocant: eius hæc conditio eſt: Pulmo totus afficitur: hunc eius caſum ſubſequitur tuſſis bilem vel pus trahens, præcordiorum totiúſque pectoris grauitas, ſpiritus difficultas, magnæ febres, continua vigilia, cibi faſtidiũ, tabes. Id genus morbi plus periculi quàm doloris habet. Oportet, ſi ſatis validæ vires ſunt, ſanguinem mittere: ſi minores, cucurbitulas ſine ferro præcordiis admouere. Tum ſi ſatis valet, geſtando ægrum, digerere: ſi parum, intra domum tamen dimouere. Potionem autem hyſſopi dare, cui ficus arida ſit incocta, aut aquam mulſam in qua vel hyſſopum vel ruta decocta ſit. Frictione vti diutiſſimè in ſcapulis, proximè ab his in brachiis, & pedibus, & cruribus, leuiter contra pulmonem: idque bis quotidie facere. Quod ad cibum verò pertinet, huic nec ſalſis opus eſt, neque acribus, neque amaris, neque aluum aſtringentibus, ſed paulo lenioribus. Ergo primis diebus danda eſt ſorbitio ptiſſanæ, vel alicæ, vel oryzæ, cum qua recens adeps cocta ſit: cũ hac ſorbile ouum, nuclei pinei ex melle, panis, vel elota alica, ex aqua mulſa: potui deinde non ſolùm pura aqua, ſed etiam mulſa egelida: aut ſi æſtas eſt, etiam frigida, niſi quid obſtat Hæc autem altero quoque die increſcente morbo dare ſatis eſt. Vbi in incremento conſtitit, quantum res patitur, ab omnibus abſtinendum eſt, præterquam aqua egelida. Si vires deſunt, adiuuandæ ſũt aqua mulſa: proſúntque aduerſus dolores impoſita calida fomenta, vel ea quæ ſimul & reprimunt & emolliunt. Prodeſt impoſitus ſuper pectus ſal bene contritus cum cerato mixtus, quia leuiter cutem erodit, eóque impetum materiæ quo pulmo vexatur, euocat. Vtile etiam aliquod malagma eſt ex iis quæ materiam trahunt. Neque alienum eſt dum premit morbus, clauſis feneſtris ægrum cõtinere: vbi paulum leuatus eſt, ter aut quater die, feneſtris aliquanto apertis, paruum aerem recipere: deinde in refectione pluribus diebus à vino abſtinere: geſtatione, frictione vti: ſorbitionibus & prioribus cibis adiicere, ex oleribus porrum, ex carne vngulas, & ſumma trunculorum, atque piſciculos, ſic vt diu nihil molle & lene ſumatur.

DE IOCINORIS MORBO ET CVRATIONE, Cap. VIII.

ALterius quoque viſceris morbus, id eſt iocinoris, æquè modò longus, modò acutus eſſe conſueuit: ἡπατικὸν Græci vocant. Dextra parte ſub præcordiis vehemẽs dolor eſt, idémque ad latus dextrum, & ad iugulum, humerúmque partis eiuſdem peruenit: nonnunquam manus quoque dextra torquetur, horror calidus eſt. Vbi malè eſt, bilis euomitur, interdum ſingultus propè ſtrangulat. Et hæc quidem acuti morbi ſigna ſunt: longioris verò, vbi ſuppuratio in iocinore eſt, dolórque modò finitur, modò intenditur: dextra parte præcordia dura ſunt, & tument, poſt cibum maior difficultas eſt, accedit maxillarum quædam reſolutio. Vbi inueterauit malum, venter & crura pedéſque intumeſcunt, pectus atque humeri, circáque iugulum vtrunque extenuatur. Initio ſanguinem mittere optimum eſt, tum venter ſoluendus eſt: ſi nõ poteſt aliter, per nigrum veratrum imponenda extrinſecus cataplaſmata, primùm quæ reprimant, deinde calida quæ deducant: quibus rectè iris vel abſinthium adiicitur, poſt hæc malagma. Dandæ verò ſorbitiones ſunt, omnéſque cibi & calidi, & qui non multum alant, & fere qui pulmonis quoque dolori conueniunt, prætérque eos qui vrinam mouẽt, potionéſque ad id efficaces. Vtilia in hoc morbo ſunt thymum, ſatureia, hyſſopum, nepeta, amylum, ſiſamum, lauri baccæ, pini flos, herba ſanguinalis, mentha, ex malo cotoneo medium, columbæ iecur recẽs & crudum. ex quibus quædam per ſe eſſe, quædam adiicere vel ſorbitioni vel potioni licet: ſic tamen vt parcè
A aſſumantur. Neque alienum eſt abſinthium contritum ex melle & pipere, eiúſque catapotium quotidie deuorare. Abſtinẽdum vtique eſt ab omnibus frigidis. neque enim res vlla magis iecur lædit. Frictionibus vtendum in extremis partibus, vitandus omnis labor, omnis vehementior motus: ne ſpiritus quidem diutius continendus eſt. Ira, trepidatio, pondus, ictus, curſus, inimica ſunt. Perfuſio corporis multa prodeſt ex aqua: ſi hyemis eſt, calida: ſi æſtas, tepida. Item liberalis vnctio, & in balneo ſudor. Si B verò iecur vomica laborat, eadem facienda ſunt quæ in cæteris interioribus ſuppurationibus. Quidam etiam cõtrà id ſcalpello aperiunt, ipſam vomicam adurunt.

DE LIENIS MORBO ET CVRATIONE, Cap. IX.

AT lienis vbi affectus eſt, intumeſcit, ſimúlque cum eo pars ſiniſtra, eáque dura eſt, & prementi renititur, venter intentus eſt, aliquis etiam cruribus tumor eſt. Vlcera aut omnino non ſaneſcunt, aut certè cicatricem C vix recipiunt. In intenta ambulatione curſúque dolor & quædam difficultas eſt: hoc vitium quies auget. Itaque exercitatione & labore opus eſt, habita tamen ratione ne febre mixta, ſi nimium proceſſerit, excitetur. Vnctiones, frictionéſque, & ſudores neceſſarii ſunt: dulcia omnia inimica ſunt, item lac & caſeus: acida autem maximè cõueniunt. Ergo acetum acre per ſe ſorbere, & magis etiam quod ſcilla conditum eſt, expedit. Edenda ſunt ſalſamenta, vel oleæ ex muria dura tinctæ, in aceto lactucæ, intubique & betæ ex eodem, ex ſinapi aſparagus, armoracia, D paſtinaca, vngulæ, roſtra, aues macræ, eiuſdẽ generis venatio. Potui verò ieiuno dari debet abſinthiũ incoctum, at poſt cibum aqua à ferrario fabro in qua candens ferrum ſubinde tinctum ſit. Hæc enim vel præcipuè lienem coercet: quod animaduerſum eſt in iis animalibus quæ apud hos fabros educata, exiguos lienes habent. Poteſt etiam dari vinum tenue, auſterum, omniáque in cibis & potionibus quibus vrinæ mouendæ ſunt: præcipuéque ad id valet vel trifolii ſemen, vel cuminum, vel apium, vel ſerpyllum, vel cytiſus, vel portulaca, vel nepeta, vel E thymum, vel hyſſopum, vel ſatureia. Hæc enim inde cõmodiſſimè videntur humorem deducere. Lienis quoque bubulus vtiliter eſui datur, præcipuéque eruca & naſturtium lienem extenuant. Imponenda quoque extrinſecus ſunt quæ leuent. Fit ex vnguento & palmulis, quod μυροβάλανον Græci vocant: fit ex lini & naſturtii ſemine, cui vinum & oleum adiicitur: fit ex cupreſſo viridi, & arida ficu: fit ex ſinapi cui ſeui hircini à renibus quarta pars ponderis adiicitur, teritúrque in ſale, & protinus imponitur. Multíſque modis huic rei cappari aptum eſt. nam & i F pſum cum cibo aſſumere, & muriam eius cum aceto ſorbere commodum eſt. Quinetiam extrinſecus radicem contritam, vel corticem eius cum furfuribus, aut ipſum cappari cum melle contritum imponere expedit. Malagmata quoque huic rei aptantur.

DE RENVM MORBIS ET CVRATIONIBUS, Cap. X.

AT renes vbi affecti ſunt, diu malè habent. Peius eſt, ſi frequens bilioſus vomitus accedit. Oportet conquieſcere, cubare molliter, ſoluere aluum: ſi aliter non re G ſpondet, etiam ducere: ſæpe deſidere in aqua calida, neque cibum, neque potionem frigidam aſſumere, abſtinere ab omnibus ſalſis, acribus, acidis pomis, bibere liberaliter, adiicere modò cibo, modò potioni piper, porrum, ferulam, album papauer: quæ maximè inde vrinam mouere conſuerunt. Auxilio quoque his exulceratis ſunt, ſi adhuc vlcera purganda ſunt, cucumeris ſemina detractis corticibus, ſexaginta, nuclei ex pinu ſylueſtri duodecim, aniſi quod tribus digitis ſumi poſſit, croci paulum: contrita, & in duas mulſi potiones diuiſa. Si verò dolor tan H tùm leuandus eſt, eiuſdem cucumeris ſemina triginta, iidem nuclei viginti, nuces Græcæ quinque, croci paululum, contrita, & cum lacte potui data: ac inſuper quoque rectè quædam malagmata iniiciuntur, maximéque ea quæ humori extrahendo ſunt.

DE INTESTINORVM MORBIS ET PRImò de cholera, Cap. XI.

A Viſceribus ad inteſtina veniendum eſt,quæ ſunt & acutis & longis morbis obnoxia.Primò æquè faciēda mētio eſt choleræ, quia commune id ſtomachi atque inteſtinorū vitium videri poteſt . nam ſimul & deiectio & vomitus eſt , prætérque hæc inflatio eſt, inteſtina torquentur,bilis ſuprà infráque erumpit, primū aquæ ſimilis,deinde vt in ea recens caro lota eſſe videatur, interdū alba,nonnūquam nigra,vel varia.Ergo eo nomine morbum hunc χολέραν Græci nominarūt. Præter ea verò quæ ſuprà comprehenſa ſunt, ſæpe etiam crura manúſque cōtrahuntur, vrget ſitis, anima deficit: quibus concurrentibus non mirum eſt ſi ſubitò quis moritur. Neque tamen vlli morbo minori momento ſuccurritur. Protinus ergo vbi iſta cœperunt, aquæ tepidæ quamplurimū bibere oportet,& vomere. Vix vnquam ſine vomitu ſequitur: ſed etiamſi non incidit, miſcuiſſe tamē nouam materiā corruptæ prodeſt,párſque ſanitatis eſt vomitum eſſe ſuppreſſum:ſi id incidit, protinus ab omni potione abſtinēdum eſt. Si verò tormina ſunt,oportet frigidis & humidis fomentis ſtomachum fouere:ſed ſi vēter dolet,iiſdem egelidis, ſic vt venter ipſe mediocriter calentibus iuuetur. Quòd ſi vehementer & vomitus,& deiectio,& ſitis vexāt, & adhuc ſubcruda ſunt quæ vomuntur,nōdum vino maturum tempus eſt: aqua, neque ea ipſa frigida, ſed potius egelida danda eſt, admouēdúmque naribus eſt pulegium ex aceto,vel polenta vino aſperſa,vel mentha,ſi nondum matura eſt.At quū diſcuſſa cruditas eſt,tum magis verendum eſt ne anima deficiat. Ergo tum confugiendū eſt ad vinum.Id eſſe oportet tenue,odoratum, cum aqua frigida mixtum,vel polēta adiecta, vel melle quoque aſſumere expedit : quotiéſque aliquid aut ſtomachus, aut venter effudit, toties per hæc vires reſtituere. Eraſiſtratus primò tribus vini guttis aut quinis aſpergendam potionem eſſe dixit,deinde paulatim merum adiiciendum. Is ſi & ab initio vinum dedit,& metum cruditatis ſequutus eſt, non ſine cauſa fecit: ſi vehementem infirmitatem adiuuari poſſe tribus guttis putauit,errauit. At ſi inanis eſt homo, & crura eius contrahuntur,interponenda potio abſinthii eſt.Si extremæ partes corporis frigent, vngendæ ſunt calido oleo,cui ceræ paulum ſit adiectum,calidíſque fomētis nutriendæ:ſi ne ſub his quidem quies facta eſt,extrinſecus contra ventriculum ipſum cucurbitula admouenda eſt , aut ſinapi ſuperimponendum . Vbi his conſtitit, dormire oportet, poſtero die vtique à potione abſtinere, die tertio in balneum ire, paulatim ſe cibo reficere: ſomno,quiſquis facilè acquieſcit, itémque laſſitudine, & frigore. Si poſt ſuppreſſam choleram febricula manet, aluum duci neceſſarium eſt,tum cibis vinóque vtendū eſt. Sed hic quidem morbus & acutus eſt , & inter inteſtina ſtomachúmque verſatur , ſic vt cuius potiſſimum partis ſit,non facilè dici poſſit.

DE COELIACO VENTRICVLI MORBO, Cap. XII.

IN ipſius verò ventriculi porta conſiſtit is qui & longus eſſe conſueuit, κοιλιακὸς à Græcis nominatur. Sub hoc venter indureſcit,dolórque eius eſt. Aluus nihil reddit,ac ne ſpiritum quidem trāſmittit:extremæ partes frigeſcūt. Difficulter ſpiritus redditur . Commodiſſimum eſt inter initia calida cataplaſmata toto ventri imponere,vt dolorem leniant , poſt cibum vomere, atque ita ventrem exinanire : proximis deinde diebus cucurbitulas ſine ferro ventri & coxis admouere : ventrem ipſum liquare dato lacte,& vino ſalſo frigido. Si tempus anni patitur, etiam viridibus ficis , ſic tamen nequis aut cibus aut humor vniuerſus detur, ſed paulatim. Ergo per interualla temporis ſat eſt cyathos binos ternóſve ſumere , & cibum proportione huius:commodéque facit cyatho lactis cyathus aquæ mixtus, & ſic datus . Cibíque inflantes & actes vtiliores ſunt, adeò vt lacti quoque rectè contritum allium adiiciatur.Procedente verò tempore opus eſt geſtari,maximéque nauigare,perfricari ter aut quater die,ſic vt nitrum oleo miſceatur : perfundi aqua calida poſt cibum, deinde ſinapi imponere per omnia membra, excepto caA pite,donec arrodatur & rubeat,maximéque ſi corpus durum & virile eſt: paulatim deinde faciendus eſt tranſitus ad ea quæ ventrem comprimunt. Aſſa caro danda valēs, & quæ non facilè corrumpatur:potui verò pluuialis aqua decocta , ſed quæ per binos ternóſve cyathos bibatur . Si vetus vitium eſt, oportet laſer quamoptimum ad piperis magnitudinem deuorare , altero quoque die vinum vel aquam bibere:interdum interpoſito cibo ſingulos vini cyathos ſorbere , ex inferiori parte infundere pluuiaB lem egelidam aquam,maximéque ſi dolor in imis partibus remanet.

DE TENVIORIS INTESTINI MORBO, Cap. XIII.

INter ipſa verò inteſtina conſiſtunt duo morbi, quorū alter in tenuiore,alter in pleniore inteſtino eſt.Prior acutus eſt : inſequens eſſe longus poteſt . Diocles Cariſtius tenuioris inteſtini morbum χόρδαψον, plenioris εἰλεὸν nominauit. A pleriſque video nunc illum priorem εἰλεὸν, hunc κωλικὸν nominari . Sed prior modò ſupra vmbiliC cum, modò ſub vmbilico dolorem mouet . Fit ex alterutro loco inflammatio, nec aluus , nec ſpiritus infrà tranſmittitur.Si ſuperior pars affecta eſt,cibus: ſi inferior,ſtercus per os redditur:ſi vtrumlibet vetus eſt,adiicitur periculo vomitus bilioſus,mali odoris, aut varius, aut niger. Remedium eſt ſanguinem mittere, vel cucurbitulas pluribus locis admouere , non vbique cute inciſa . Id enim duobus aut tribus locis ſatis eſt.Ex cæteris ſpiritum euocare , abunde eſt : tum animaduertere oportet quo loco malum ſit. ſolet enim contra is tumere. Et ſi ſupra vmbiD licum eſt,alui ductio vtilis non eſt:ſi infrà eſt,aluum ducere(vt Eraſiſtrato placuit)optimum eſt,& ſæpe id auxilii ſatis eſt. Ducitur autem percolato ptiſſanæ cremore cum oleo & melle, ſic vt præter ea nihil adiiciatur: ſi nihil tumet,duas manus imponere oportet ſupra ſummum ventrē, paulatímque deducere . Inuenietur enim mali locus, qui neceſſe eſt renitatur : & ex eodem deliberari poterit, ducenda nécne aluus ſit.Illa communia ſunt,calida cataplaſmata admouere , eáque imponere à mammis vſque ad inguina & ſpinam, ac ſæpe mutare: brachia,cruráque E perfricare, demittere totum hominem in calidū oleum. Si dolor non quieſcit , etiam in aluum ex parte inferiore tres aut quatuor cyathos calidi olei dare. Vbi per hæc cōſequuti ſumus vt iam ex inferiore parte ſpiritus trāſmittatur, offerre potui mulſum tepidum non multum . nam antè magna cura vitandum eſt nequid bibat : ſi id commodè ceſſit,adiicere ſorbitionem. Vbi dolor & febricula quierunt,tum demum vti cibo pleniore, ſed neque inflante,neque duro,neque valido , ne inteſtina adhuc imbecilla lædantur: potui verò nihil præterquam puram aF quam.nam ſiue quid vinolētum,ſiue acidum eſt, id huic morbo alienum eſt.Ac poſtea quoque vitare oportet balneum,ambulationem,geſtationem, cæteróſque corporis motus.nam facilè id malum redire conſueuit: & ſiue quū frigus ſubit,ſiue aliqua iactatio, niſi bene iam confirmatis inteſtinis,reuertitur.

DE MORBO INTESTINI PLENIORIS, Cap. XIIII.

IS autē morbus qui in inteſtino pleniore eſt , in ea maximè parte eſt quam cæcam eſſe propoſui. Vehemens G inflatio, vehementes dolores dextra magis parte, inteſtinum quod verti videtur, propè ſpiritum elidit . In pleriſque poſt frigora cruditatéſque oritur, deinde quieſcit, & per ætatem ſæpe repetens, ſic cruciat vt vitæ ſpatio nihil demat . Vbi is dolor cœpit, admouere ſicca & calida fomenta oportet,ſed primò lenta,deinde validiora, ſimúlque frictiones ad extremas partes, id eſt crura, brachiáq; materiam reuocare.Si diſcuſſum nō eſt,qua dolet, cucurbitulas ſine ferro defigere.Eſt etiā medicamentū eius rei cauſa comparatum, quod κωλικὸν nominatur. Id ſe repeH riſſe Caſſius gloriabatur. Magis prodeſt potui datum,ſed impoſitum quoque extrinſecus,digerendo ſpiritum, dolorem leuat.Niſi finito verò tormento,rectè neque cibus neque potio aſſumitur.Quo victu ſit vtēdum iis qui hoc genere tentantur,iam mihi dictū eſt.Confectio medicamenti quod κωλικὸν nominatur ex his conſtat, Coſti,

aneſi, caſtorei, ſingulorum P. denariorum I I I. petroſelini P. denariorum I I I. piperis longi & rotundi, ſingulorum P.✱. I I. papaueris lacrymæ, iunci rotundi, myrrhæ, nardi, ſingulorum P. V I.✱ quæ melle excipiuntur. Id autem & deuorari poteſt, & ex aqua calida ſumi.

DE TORMINIBVS, ID EST DYSENTERIA, Cap. XV.

PRoxima his inter inteſtinorũ mala, tormina eſſe cõſueuerunt: δυσεντερία Græcè vocatur. Intus inteſtina exulcerantur: ex his cruor manat. Iſque modò cum ſtercore aliquo ſemper liquido, modò cum quibuſdam quaſi B mucoſis excernitur, interdum ſimul quædã carnoſa deſcendunt. Frequens deiiciẽdi cupiditas; dolórque in ano eſt. Cum eodem dolore exiguum aliquid emittitur: atque eo quoque tormentum intenditur: idque poſt tempus aliquod leuatur, exiguáq; requies eſt, ſomnus interpellatur, febricula oritur, longóque tempore id malum quũ inueterauerit, aut tollit hominem, aut etiam (ſi finitur) excruciat. Oportet in primis cõquieſcere: ſiquidẽ omnis agitatio exulcerat: deinde ieiunũ ſorbere vini cyathũ, cui contrita radix quinquefolii ſit adiecta, imponere cataplaC ſmata ſuper vẽtrem quæ reprimũt: quod in ſuperioribus ventris morbis nõ expedit. quotiéſque deſidit, ſubluere aqua calida in qua decoctæ verbenæ ſint; portulacam vel coctam, vel ex dura muria ediſſe, cibos potionéſque eas quæ aſtringunt aluum. Si vetuſtior morbus eſt, ex inferioribus partibus tepidũ infundere, vel ptiſſanæ cremorem, vel lac, vel adipem liquatam; vel medullam ceruinam, vel oleum, vel cum roſa butyrum, vel cum eadem albũ crudum ex ouis, vel aquam in qua lini ſemen decoctũ ſit: vel D ſi ſomnus non accedit, vitellos cũ aqua in qua roſæ floris folia cocta ſint. Leuant enim dolorem hæc, & mitiora vlcera efficiũt: maximéq; vtilia ſunt ſi cibi quoque ſequutum faſtidiũ eſt. Themiſon muria dura quam aſperrima ſic vtendum memoriæ prodidit. Cibi verò eſſe debent qui leniter ventrem diſtringant, & ea quæ vrinã moueãt. Si ea cõſequuta ſunt, in aliam partem humorem auertendo, proſunt: ſi non ſunt conſequuta, noxam augent. Itaque niſi in quibus promptè id facere conſueuerunt, non ſunt adhibenda. Potui ſi febricula eſt, aqua pura calida, vel ea quæ ipſa quoque aſtringat; dari debet: ſi nõ eſt, vinum leE ne, auſterum. Si pluribus diebus nihil remedia alia iuuerunt, vetúſque iam vitiũ eſt, aquæ bene frigidæ potio aſſumpta vlcera aſtringit, & initiũ ſecundæ valetudinis facit. Sed vbi venter ſuppreſſus eſt, protinus ad calidam potionem reuertendum eſt. Solet autem interdũ etiam putris ſanies peſſimique odoris deſcendere, ſolet purus ſanguis profluere. Si ſuperius vitiũ eſt, aluus aqua mulſa duci debet, tunc deinde eodem infundi quæ ſuprà comprehẽſa ſunt. Valénſque eſt etiam aduerſus vlcera inteſtinorum F minii gleba, cum ſalis hemina cõtrita: ſi minus, mixta his aqua in aluum datur. Ac ſi ſanguis profluit, cibi potionéſque eſſe debent quæ aſtringant.

DE LAEVITATE INTESTINORVM, Cap. XVI.

EX torminibus interdum inteſtinorũ læuitas oritur; quæ continere nihil poſſunt, & quicquid aſſumptum eſt, imperfectum protinus reddunt. Id interdũ ægros trahit, interdum præcipitat. In hoc vtique adhibere oportet comprimentia, quò facilius tenendi aliquid inteſtinis vis G fit. Ergo & ſuper pectus ponetur ſinapi, exulceratáque cute, malagma quod humorem euocet, & ex verbenis decoctis aqua deſidat, & cibos, potionéſque aſſumat quæ aluum aſtringunt, & frigidis vtetur perfuſionibus. Oportet tamen proſpicere, ne ſimul his omnibus admotis vitium contrarium per immodicas inflationes oriatur. Paulatim ergo firmari inteſtina debebunt, aliquibus quotidie adiectis. Et cum in omni fluore ventris, tum in hoc præcipuè neceſſarium eſt, non quoties libet deſidere, ſed quoties neceſſe eſt, vt hac ipſa mora in conſuetudinem ferenH di oneris inteſtina deducat. Alterum quoque quod æquè ad omnes ſimiles affectus pertinet, in hoc maximè ſeruãdum eſt, vt quum pleraque vtilia inſuauia ſint, qualis eſt plantago, & rubi, & quicquid malicorio mixtum eſt, ea potiſſimum ex his dentur quæ maximè æger volet: deinde ſi omnia iſta faſtidiet, ad excitandã cibi cupiditatem interponatur aliquid minus vtile, ſed magis gratũ. Exercitationes, frictiones huic quoque morbo neceſſariæ ſũt, & cum his ſol, ignis, balneum, vomitus (vt Hippocrati viſum eſt) etiam albo veratro (ſi cætera parum proficient) euocatus.

DE LVMBRICIS ALVVM OCCVPANTIBUS, Cap. XVII.

NOnnunquam autem lumbrici quoque occupant aluum, hique modò ex inferioribus partibus, modò fœdius ore redduntur. Atque interdum latos eos qui peiores ſunt, interdũ teretes videmus. Si lati ſunt, aqua potui dari debet in qua lupinum aut cortex mori decoctus ſit, aut cui adiectum ſit, contritum vel hyſſopum, vel piperis acetabulum, vel ſcammoniæ paulum: vel etiam pridie quũ multũ allium ederit, vomat: poſteróque die mali Punici tenues radiculas colligat quantum manu comprehendet, eáſque cõtuſas in aquæ tribus ſextariis decoquat, donec tertia pars ſuperſit. Huc adiiciat nitri paulum, & ieiunus bibat. Interpoſitis deinde tribus horis, duas potiones ſumat, aut aquæ, vel muriæ duræ ſic adiectæ, tum deſidat ſubiecta calida aqua in pelui. Si verò teretes ſũt qui pueros maximè exercent, & eadem dari poſſunt, & quædam leuiora, vt contritum ſemen vrticæ, aut braſſicæ, aut cumini cum aqua, vel mentha cũ eadem, vel abſinthium decoctum, vel hyſſopum ex aqua mulſa; vel naſturtii ſemen cum aceto contritum. Ediſſe etiam & lupinum, & allium prodeſt, vel in aluum oleum ſubter dediſſe.

DE TENESMO INTESTINORVM MORBO, Cap. XVIII.

EST autem aliud leuius omnibus proximis, de quibus ſuprà dictum eſt: quod τεινεσμὸν Græci vocant. Id neque acutis neque longis morbis annumerari debet, quũ & facilè tollatur; neque vnquam per ſe iuguletur. In hoc æquè atque in torminibus frequens deſidendi cupiditas eſt, æquè dolor vbi aliquid excernitur. Deſcendũt autem pituitæ, mucíſque ſimilia, interdum etiã leniter ſubcruẽta: ſed his interponuntur nonnunquam ex cibo quoque rectè coacta: deſidere oportet in aqua calida: ſæpiúſque ipſum manu nutrire cui plura medicamenta idonea ſunt, butyrum cum roſa, acacia ex aceto liquata, emplaſtrũ id quod τετραφάρμακον Græci vocãt roſa liquatum, alumen lana circundatum, & ita appoſitum, eadémque ex inferiore parte indita, quæ torminũ auxilia ſunt, eadem verbenæ decoctæ; vt inferiores partes foueantur, alternis verò diebus aqua, alternis leue aut auſterum vinum bibendum eſt. Potio eſſe debet egelida & frigida: proprior ratio victus talis qualem in tormina ſuprà præcepimus.

DE VENTRIS FLVXV ET CVRATIONE, Cap. XIX.

LEuior etiam dum recens deiectio eſt, vbi & liquida aluus, & ſæpius quàm ex cõſuetudine fertur: atque interdum tolerabilis dolor eſt, interdum grauiſſimus, idque peius eſt: ſed vno die fluere aluum ſæpe pro valetudine eſt, atque etiam pluribus dum febris abſit, & intra ſeptimum diem id cõquieſcat. Purgatur enim corpus, & quod intus læſurum erat, vtiliter effunditur: verùm ſpatium periculoſum eſt. Interdum enim tormina ac febriculas excitat, viréſque conſumit. Primo die quieſcere ſatis eſt, neque impetum ventris prohibere: ſi per ſe deſiit, balneo vti, paulum cibi capere: ſi manſit, abſtinere non ſolùm à cibo, ſed etiam à potione. Poſtero die ſi nihilominus liquida aluus eſt, æquè conquieſcere, paulum aſtringentis cibi ſumere, tertio die in balneum ire, vehementer omnia præter ventrem perfricare, ad ignem lumbos ſcapuláſque admouere, cibis vti, ſed ventrem contrahentibus, vino non multũ meraco: ſi poſtero quoque die fluet, plus ediſſe, ſed vomere etiam ex toto; donec conquieſcat. Contra ſitim, fame, vomitu niti. Vix enim fieri poteſt vt poſt hanc animaduerſionem aluus non contrahatur. Alia via eſt, vbi velis ſupprimere, cœnare; deinde vomere, poſtero die in lecto conquieſcere: veſperi vngi, ſed leniter, deinde panis circa ſelibrã, ex vino Aminæo mero ſumere, tum aſſum aliquid, maximéque auem, & poſt-

ea vinum idem bibere aqua pluuiali mixtum, idque vſ-
que ad quintum diem facere, iterúmque vomere. Frigi-
dam autem aſſiduè potionem eſſe debere, contra priores
authores Aſclepiades affirmauit, & quidem quamfrigi-
diſſimã. Ego experimentis quenque in ſe credere debe-
re exiſtimo, calida potius an frigida vtatur. Interdũ autẽ
euenit vt id pluribus diebus neglectum, curari difficilius
poſſit. A vomitu oportet incipere, deinde poſtero die ve-
ſperi tepido oleo vngi, cibũ modicum aſſumere, vinum
meracum quamaſperrimũ, impoſitam ſuper vẽtrem ha-
bere cum cerato rutam. In hoc autẽ affectu corporis ne-
que ambulatione neq; frictione opus eſt: vehiculo ſediſ-
ſe, vel magis etiã equo, prodeſt. neque enim vlla res ma-
gis inteſtina confirmat. Si verò etiam medicamentis vtẽ-
dum eſt, aptiſſimum eſt id quod ex pomis fit. Vindemiæ
tẽpore in grãde vas coniicicẽda ſunt pira, atque mala ſyl-
ueſtria: ſi ea non ſunt, pira tarentina viridia, vel ſignina,
mala ſcandiana vel amerina, myrapia: iiſque adiicien-
da ſũt cotonea, & cũ ipſis corticibus ſuis Punica, ſorba, &
quibus magis vtimur, etiã torminalia, ſic vt hæc tertiam
ollæ partem teneant: tum deinde ea muſto implenda eſt,
coquẽdúmque id donec omnia quæ indita ſunt, liquata,
in vnitatem quandã coeant. Id guſtui non inſuaue eſt, &
quãdocunque opus eſt aſſumptũ leuiter, ſine vlla ſtoma-
chi noxa ventrem tenet: duo aut tria cochlearia vno die
ſumpſiſſe ſatis eſt. Alterum valentius genus eſt, myrti bac-
cas legere, ex his vinũ exprimere, id decoquere, vt deci-
ma pars remaneat, eiúſque cyathũ ſorbere: tertium (quod
quãdoque fieri poteſt) malum Punicum excauare, exem-
ptiſque omnibus ſeminibus, mẽbranas quæ inter ea fue-
runt, iterum coniicere, tum infundere cruda oua, rudicu-
láque miſcere, deinde malum ipſum ſuper prunã impo-
nere, quod dum humor intus eſt, nõ aduritur. Vbi ſiccum
eſſe cœpit, remouere oportet, extractúmque cochleari,
quod intus eſt ediſſe. Aliquibus adiectis maius momen-
tum habet: itaque etiam in piperatum coniicitur, miſce-
túrque cum ſale & pipere: eſt quid ex his edẽdũ. Eſt pulti-
cula etiam, cum qua paulum ex fauo vetere coctum ſit, &
lenticula cum malo corio cocta, rubíque cacumina in a-
qua decocta, & ex oleo atq; aceto aſſumpta, efficacia ſunt,
atque ea aqua in qua vel palmulæ, vel malum cotoneum,
vel arida ſorba, vel rubi decocti ſunt, potata. Quod genus
ſignifico, quoties potionem dãdam eſſe dico quæ aſtrin-
gat. Tritici quoq; hemina in vino Aminæo auſtero deco
quitur, idque triticum ieiuno ac ſitiẽti datur, ſupérque id
vinum id ſorbetur, quod iure valentiſſimis medicamẽtis
annumerari poteſt. atque etiam potui datur vinum ſigni-
num, vel reſinatũ auſterum, vel quodlibet auſterũ. Con-
tunditúrque cum corticibus ſeminibúſque ſuis Punicum
malum, vinóque tali miſcetur: ídque vel merum ſorbet
aliquis, vel bibit mixtum. Sed medicamentis vti, niſi in
vehementibus malis ſuperuacuum eſt.

DE VVLVAE MORBO, ET CVRATIONIBUS, Cap. XX.

EX vulua quoque fœminis vehemens malum naſcitur,
proximéque ab ſtomacho vel afficitur hæc, vel cor-
pus afficit. Interdum etiam ſic examinat vt tanquam co-
mitiali morbo proſternat. Diſtat tamẽ hic caſus, eo quòd
neque oculi vertuntur, nec ſpumæ profluunt, nec nerui
diſtenduntur: ſopor tantùm eſt: ídque quibuſdam fœmi-
nis crebrò reuertens, perpetuum eſt. Vbi incidit, ſi ſatis
virium eſt, ſanguis miſſus adiuuat: ſi parum eſt, cucurbi-
tulæ tamen defigendæ ſunt in inguinibus: ſi diutius aut
iacet, aut alioqui iacere conſueuit, admouere oportet na-
ribus extinctũ ex lucerna linamentũ, vel aliud ex iis quæ
fœdioris eſſe odoris retuli, quod mulierẽ excitet. Idém-
que aquæ quoque frigidæ perfuſio afficit: adiuuátque ru-
ta cõtrita cũ melle, vel ex cyprino ceratum, vel quodlibet
calidũ & humidũ cataplaſma, naturalib⁹ pube tenus im-
poſitum. Intra hæc etiam perfricare coxas & poplites o-
portet: deinde vbi ad ſe redit, circuncidendũ vinum eſt
in totum annum, etiamſi caſus idem non reuertitur. Fri-
ctione quotidie vtendum, totius quidem corporis, præci-
puè verò vẽtris & poplitum. Cibus ex media materia dã-
dus. Sinapi ſuper imum ventrẽ tertio quoque aut quarto

A die imponẽdum, donec corpus rubeat. Si durities manet,
mollire commodè videtur ſolanũ in lac demiſſum, dein-
de cõtritum, & cera alba, atque medulla ceruina cum iri-
no, aut ſeuum taurinum vel caprinum cum roſa mixtum:
dandum potui etiam vel caſtoreum eſt, vel git, vel ane-
thum. Si parum pura eſt, purgatur iunco quadrato: ſi verò
vulua exulcerata eſt, ceratum ex roſa fiet, & recens ſuilla
adeps, & ex ouis album miſceatur, ídque opponatur, vel
album ex ouo cum roſa mixtum, adiecto, quò facilius cõ-
ſiſtat, contritæ roſæ puluere: dolẽs verò ea ſulphure ſuffu-
B migari debet. At ſi purgatio nimia mulieri nocet, reme-
dio ſũt cucurbitulæ cute inciſa inguinibus vel etiam ſub
mammis admotæ: ſi maligna purgatio eſt, ſubiicienda
ſunt coercentia. Id faciunt etiam albæ oliuæ, & nigrum
papauer cum melle aſſumptũ, & gummi cum trito ſemi-
ne apii liquatum, & cum cyatho paſſidatum. Præter hæc
in omnibus veſicæ doloribus idoneæ potiones ſunt quæ
ex odoribus fiunt, id eſt ſpica nardi, croco, cinnamomo,
caſia, ſimilibúſque: idémque etiam decocta lẽtiſcus præ-
ſtat. Si tamen intolerabilis dolor eſt, & ſanguis profluit, e-
C tiam ſanguinis detractio apta eſt, aut certè coxis admotæ
cucurbitulæ cute inciſa. At quum vrina ſuper potionum
modum etiam ſine dolore profluens, maciem & pericu-
lum facit, ſi tenuis eſt, opus eſt exercitatione & frictione,
maximéque in ſole vel ad ignem. Balneũ rarum eſſe de-
bet, neque longa in eo mora, cibus comprimens. Vinum
auſterum meracũ, per æſtatem frigidum, per hyemẽ ege-
lidũ: ſed tantum quantum minimũ ſit. Infima aluus quo-
que vel ducenda, vel lacte purganda eſt. Si craſſa vrina eſt,
vehementior eſſe debet & exercitatio & frictio, lõgior in
D balneo mora: cibis op⁹ eſt teneris, vinũ idẽ. In vtroq; mor-
bo vitanda omnia ſunt quæ vrinam mouere conſuerunt.

DE NIMIA PROFVSIONE SEMINIS ex naturalibus, Cap. XXI.

EST etiam circa naturalia vitiũ, nimia profuſio ſemi-
nis, quod ſine venere, ſine nocturnis imaginibus ſic
fertur vt interpoſito ſpatio tabe hominẽ cõſumat. In hoc
affectu ſalutares ſunt vehementes frictiones, perfuſiones,
natationéſque quamfrigidiſſimæ, neque cibi, nec potio
niſi frigida aſſumpta. Vitare autẽ oportet cruditates, om-
E nia inflantia, nihil ex iis aſſumere quæ contrahere ſemen
videntur, qualia ſunt, ſiligo, ſimila, oua, alica, amylum, o-
mnis caro glutinoſa, piper, eruca, bulbi, nuclei pinei. Ne-
que alienum eſt fouere inferiores partes aqua decocta ex
verbenis comprimentibus, ex iiſdem aliqua cataplaſmata
imo ventri inguinibúſque circundare: præcipuéque ex a-
ceto rutam vitare, etiam ne ſupinus obdormiat.

DE COXARVM MORBIS ET CVRATIONIBUS, Cap. XXII.

SVpereſt vt ad extremas partes corporis veniã quæ ar-
F ticulis inter ſe conſeruntur. Initiũ à coxis faciam. Ha-
rum ingẽs dolor eſſe conſueuit, íſque hominẽ ſæpe debi-
litat, & quoſdã non dimittit. Eóque id genus difficillimè
curatur, quòd fere poſt lõgos morbos vis peſtifera huc ſe
inclinat, quæ vt illas partes liberat, ſic hãc ipſam quoq; aſ-
fectã prehendit. Fouendũ primùm aqua calida eſt, dein-
de vtendũ calidis cataplaſmatis. Maximè prodeſſe vide-
tur aut cũ hordeacea farina, aut cũ ficu ex aqua decocta
mixtus capparis cortex cõciſus, vel lolii farina ex vino di-
luto decocta, & mixta cum acida fæce: quæ, quia refrige-
G ſcunt, imponere noctu malagmata commodius eſt. Inulæ
quoque radix contuſa, & ex vino auſtero poſtea cocta, &
latè ſuper coxam impoſita, inter valẽtiſſima auxilia eſt. Si
iſta non ſoluerunt, ſale calido & humido vtendũ eſt: ſi ne
ſic quidẽ finitus dolor eſt, aut tumor ei accedit, inciſa cu-
te admouẽdæ ſunt cucurbitulæ, mouenda vrina. Aluus ſi
compreſſa eſt, ducenda: vltimum eſt, & in veteribus quo-
que morbis efficaciſſimum, tribus aut quatuor locis ſu-
per coxam, cutem candentibus ferramẽtis exulcerare. Sed
frictione quoque vtendum eſt, maximè in ſole, & eodem
H die ſæpius: quo facilius ea quæ coeundo nocuerũt, dirigã-
tur. Eáq; ſi nulla exulceratio eſt, etiã ipſis coxis, ſicut & cæ
teris partibus, adhibẽda eſt. Quũ verò ſæpe aliquid exul-
cerandũ candẽti ferramẽto ſit, vt materia inutilis euoce-
tur, illud perpetuum eſt, nõ vt primum fieri poteſt, huius

generis vlcera ſanare,ſed ea trahere,donec id vitium cui A per hæc opitulantur,conquieſcat.

DE GENVVM DOLORIBVS, ET CVRA, Cap. XXIII.

COxis proxima genua ſunt,in quibus ipſis nonnunquã dolor eſſe conſueuit.In eiſdem autem cataplaſmatis cucurbitulíſque præſidium eſt, ſicut etiã quum in humeris aliiſve commiſſuris dolor aliquis exortus eſt.Equitare ei cui genua dolent,inimiciſſimum omnium eſt. Omnes autem eiuſmodi dolores vbi inueterauerunt, vix citra v- B ſtionem finiuntur.

DE ARTICVLORVM DOLORIBVS IN manibus pedibúſque, Cap. XXIIII.

IN manibus pedibúſque articulorum vitia frequentiora, longioráque ſunt quæ in podagris chiragríſve eſſe conſuerunt.Ea rarò vel caſtratos, vel pueros ante fœminæ coitum,vel mulieres,niſi quibus menſtrua ſuppreſſa ſunt, tentant.Vbi ſentiri cœperunt,ſanguis mittendus eſt.id enim inter initia ſtatim factũ, ſæpe annuam, nonnunquã perpetuam valetudinẽ totam præſtat. Quidã etiam quũ C aſinino lotio epoto ſe eluiſſent, in perpetuũ hoc malum euaſerunt:quidam quum toto anno à vino,mulſo,venere ſibi temperaſſent,ſecuritatem totius vitæ cõſequuti ſunt. Idque vtique poſt primum dolorem ſeruandũ eſt,etiamſi quieuit. Quòd ſi iam conſuetudo eius facta eſt, poteſt quidem aliquis eſſe ſecurior his tẽporibus quibus dolor ſe remiſit.Maiorem verò curam adhibere debent hi quibus id reuertitur: quod fere vere autumnóve fieri ſolet. Quum verò dolor non vrget,manu geſtari debet,deinde ferri, inambulatione leui ſe dimouere: & ſi podagra eſt, interpoſitis tẽporibus exiguis inuicem modò ſedere,mo- D dò ingredi,tum antequã cibũ capiat,ſine balneo loco calido leuiter perfricari,ſudare,perfũdi aqua egelida,deinde cibum ſumere ex media materia,interpoſitis rebus vrinã mouẽtibus,quotiéſque plenior eſt euomere.Vbi dolor vehemens vrget, intereſt ſine tumore is ſit, an tumor cum calore, an tumor iam etiã occaluerit. nam ſi tumor nullus eſt,calidis fomentis opus eſt.Aquam marinam vel muriam durã feruefacere oportet,deinde in peluin conIicere,& quũ iam homo pati poteſt, pedes demittere, ſupérque pallam dare,& veſtimẽto tegere,paulatim deinde iuxta labrum ipſum ex eadem aqua leuiter infundere,ne E calor intus deſtituat, ac deinde noctu cataplaſmata calefaciẽtia imponere, maximéque hibiſci radicem ex vino coctã.Sin verò tumor calórque eſt, vtiliora ſunt refrigerantia, rectéque in aqua quamfrigidiſſima articuli cõtinẽtur:ſed neque quotidie,neque diu fit, ne nerui lædãtur.Imponendũ verò eſt cataplaſma quod refrigeret.Ne- A que tamen in hoc ipſo permanendũ, ſed ad ea tranſeundum quæ ſic reprimunt vt emolliant. Si maior eſt dolor, papaueris cortices in vino coquẽdi,miſcendíque cum cerato ſunt quod ex roſa factum ſit:vel ceræ & adipis ſuillæ tantundẽ vnà liquandũ,deinde his vinum miſcendũ,atque vbi quod ex eo impoſitũ eſt,incaluit, detrahẽdum & ſubinde imponẽdum aliud eſt. Si verò tumores etiã occaluerunt,& dolent, leuat ſpongia quæ impoſita ſubinde ex oleo, vel aceto, vel aqua frigida exprimitur, aut pari portione inter ſe mixta,pix,cera,alumen. Sunt etiam plu- B ra idonea manib⁹ pedibúſque malagmata. Quòd ſi nihil ſuperimponi patitur, id quod ſine tumore eſt, fouere oportet ſpongia quæ in aquam calidam demittatur, in qua vel papaueris cortex,vel cucumeris ſylueſtris radix decocta ſit,tum inducere articulis crocum cum ſucco papaueris,& ouillo lacte.At ſi tumor eſt,foueri quidem debet aqua egelida,in qua lẽtiſcus,verbena,aliáve ex reprimentibus decocta ſint:induci verò medicamentum ex nucibus amaris cum aceto tritis, aut ex ceruſſa, cui contritæ herbæ muralis ſuccus ſit adiectus. Lapis etiã qui carnem C exedit(quem σαρκοφάγον Græci vocãt)exciſus, ſic vt pedes capiat, demiſſos eos quum dolent, retentóſque ibi leuare cõſueuit. Ex quo in Aſia lapidi Aſio gratia eſt. Vbi dolor & inflammatio ſe remiſerũt, quod intra dies quadraginta fit,niſi vitium hominis acceſſit,modicis exercitationibus,abſtinentia,vnctionibus lenibus vtẽdum eſt, ſic vt etiam acopo,vel liquido cerato cyprino articuli perfricẽtur.Equitare podagricis quoque alienum eſt. Quibus verò articulorum dolor certis temporibus reuertitur, hos antè & curioſo victu cauere oportet, ne inutilis materia corpori ſuperſit,& crebriore vomitu,& ſiquis ex corpore D metus eſt, vel alui ductione vti,vel lacte purgari.Quod Eraſiſtrat⁹ in podagricis expulit,ne in inferiores partes factus curſus pedes repleret,quum euidens ſit omni purgatione non ſuperiora tantummodo, ſed etiam inferiora exinaniri.Ex quocunque autem morbo quis inualeſcit, ſi tardè confirmatur, vigilare prima luce debet, nihilominus in lecto conquieſcere, circa tertiam horam leuiter vnctis manibus corpus permulcere:deinde delectationis cauſa(quantum iuuat) ambulare, circunciſa omni negotioſa cogitatione vel actione, tum geſtari diu, multa fricatione vti, loca, cælum, cibos ſæpe mutare. Vbi triduò E quatriduóve vinum bibit, vno aut etiam altero die interponere aquam.Per hæc enim fiet ne in vitia tabem inferentia incidat,& vt maturè vires ſuas recipiat. Quũ ex toto verò conualuerit, periculoſè vitæ genus ſubitò mutabit,& inordinatè aget.Paulatim ergo debebit omiſſis his legibus,eò tranſire vt arbitrio ſuo viuat.

AVRELII CORNELII CELSI DE RE MEDICA Liber V.

PRAEFATIO.

DIXI de his malis corporis quibus victus ratio maximè ſubuenit: nunc tranſeundũ eſt ad eam medicinæ partem quæ magis medicamentis purgat. His multum antiqui authores tribuerunt, & Eraſiſtratus, & hi qui ſe empiricos nominauerunt,præcipuè tamen Herophilus, deductíque ab illo viri, adeò vt nullum morbi genus ſine his curarent. Multáque etiam de facultatibus medicamentorum memoriæ prodiderunt,qualia ſunt vel Zenonis, vel Andreæ,vel Apollonii qui Mys cognominatus eſt. Horum autem vſum ex magna parte Aſclepiades non ſine cauſa ſuſtulit: & quum omnia fere medicamenta ſtomachum lædant, malíque ſucci ſint, ad ipſius victus rationem potius omnem cu- G ram ſuam tranſtulit. Verùm vt illud in pleriſque morbis vtilius eſt, ſic multa admodum corporibus noſtris incidere conſuerunt quæ ſine medicamentis ad ſanitatem peruenire non poſſunt. Illud ante omnia ſcire conuenit, quod omnes medicinæ partes ita innexæ ſunt, vt ex toto ſeparari non poſſint, ſed ab eo nomen trahant à quo plurimum petunt.Ergo vt illa quæ victu curat,aliquãdo medicamentum adhibet, & illa quæ præcipuè medicamentis purgat,adhibere etiã rationem victus debet,quæ multum admodum in omnibus malis corporis proficit. Sed F quum omnia medicamenta proprias facultates habeant, ac ſæpe ſimplicia opitulentur,ſæpe mixta,nõ alienum videtur antè proponere & nomina & vires & mixturas eorum,quò minor ipſius curationis ex ſequẽtibus mora ſit.

DE SIMPLICIBVS FACVLTATIBVS quaruncunque rerum, ex quibus medicamenta fiunt, & primò de iis quæ ſanguinem ſupprimunt, Cap. I.

SAnguinem ſupprimunt atramentum ſutorium (quod Græci χάλκανθον appellant) chalcitis,acacia, & ex aqua G lycium,thus,aloe,gummi,plumbum combuſtũ,porrum, herba ſanguinalis,creta vel cimolia vel figularis,miſy,frigida aqua,vinum,acetum, alumen, melinum, ſquama & ferri & æris, atque huius quoque duæ ſpecies ſunt, alia tantùm æris,alia rubri æris.

QVAE VVLNVS GLVTINENT, Cap. II.

GLutinant vulnus, myrrha, thus, gummi, præcipuéque acanthinum, pſylleum, tragacantha, cardamomum, bulbi, lini ſemen, naſturtium, oui album, gluten, ichthyocolla, vitis alba, contuſæ cum teſtis ſuis cochleæ, mel coctum, ſpongia, vel ex aqua frigida, vel ex vino, vel ex aceto expreſſa: ex iiſdem lana ſuccida, ſi leuis plaga eſt: etiam araneū reprimūt, alumen & ſciſſile (quod σχιστὸν vocatur) & liquidum, melinum, auripigmentum, ærugo, chalcitis, atramentum ſutorium.

QVAE CONCOQVANT, ET MOVEANT pus, Cap. III.

COncoquunt & mouent pus, nardum, myrrha, coſtus, balſamum, galbanū, propolis, ſtyrax, thuris & fuligo & cortex, bitumen, pix, ſulphur, reſina, ſeuum, adeps, oleū.

QVAE APERIANT VVLNERA, Cap. IIII.

VVlnera aperiunt tanquam ora in corporibus (quod στόμα Græcè dicitur) cinnamomum, balſamum, panaces, iuncus quadratus, pulegiū, flos albæ violæ, bdellium, galbanum, reſina terebinthina & pinea, propolis, oleum vetus, piper, pyrethrū, chamæpitys, vua taminia, ſulphur, alumen, rutæ ſemen.

QVAE PVRGANT, Cap. V.

PVrgant, ærugo, auripigmētum, quod ἀρσενικὸν à Græcis nominatur. Huic autē & ſandaracæ in omnia eadem vis, ſed validior eſt ſquama æris, pumex, iris, balſamum, ſtyrax, thus, thuris cortex, reſina & pinea & terebinthina liquida, œnanthe, lacerti ſtercus, ſanguis columbæ, & palumbi, & hirundinis, ammoniacum, bdellium (quod in omnia idem quod ammoniacum poteſt, ſed valentius eſt) abrotonum, ficus arida, coccum cnidium, ſcobis eboris, omphacium, radicula, coagulum, ſed maximè leporinum (cui eadem quæ cæteris coagulis facultas, ſed vbique validior eſt) fel, vitellus crudus, cornu ceruinum, gluten taurinum, mel crudum, miſy, chalcitis, crocum, vua taminia, abrotonum, ſpuma argenti, galla, ſquama æris, lapis hæmatites, minium, coſtum, ſulphur, pix cruda, ſeuum, adeps, oleum, ruta, porrum, lenticula, eruum.

QVAE RODANT, Cap. VI.

ROdunt, alumen liquidum, ſed magis rotūdum, ærugo, chalcitis, miſy, ſquama æris, ſed magis rubri, æs combuſtum, ſandaraca, minium Synopicum, galla, balſamum, myrrha, thuris cortex, galbanum, reſina terebinthina humida, piper vtrunque, ſed rotundum magis, cardamomum, auripigmentum, calx, nitrum, & ſpuma eius, apii ſemen, narciſſi radix, omphacium, alcyonium, oleum ex amaris nucibus, allium, mel crudum, vinum, lentiſcus, ſquama ferri, fel taurinum, ſcammonia, vua taminia, cinnamomum, ſtyrax, cicutæ ſemen, reſina, narciſſi ſemen, fel, nuces amaræ, oleúmque earum, atramentum ſutoriū, chryſocolla, veratrum, cinis.

QVAE EXEDANT CORPVS, Cap. VII.

EXedunt corpus, acaciæ ſuccus, hebenus, ærugo, ſquama æris, chryſocolla, cinis Cyprius, nitrum, cadmia, ſpuma argenti, hypociſtis, diphryges, ſal, auripigmētum, ſulphur, cicuta, ſandaraca, ſalamandra, alcyoniū, æris flos, chalcitis, atramentum ſutorium, ochra, calx, acetum, galla, alumen, lac caprifici, vel lactucæ marinæ (quæ τιθύμαλλος à Græcis nominatur) alcyonium, fel, thuris fuligo, ſpodium, lenticula, mel, oleæ folia, marrubium, lapis hæmatites, & Phrygius, & Aſius, & ſciſſilis, miſy, vinū, acetū.

QVAE ADVRANT, Cap. VIII.

ADurunt, auripigmentum, atramentum ſutoriū, chalcitis, miſy, ærugo, calx, charta combuſta, ſal, ſquama æris, fex combuſta, myrrha, ſtercus & lacerti & columbæ, & palumbi, & hirundinis, piper, coccum Gnidium, alliū, diphryges, lac vtrunque, (quod proximo capite ſuprà cōprehenſum eſt) veratrum & album & nigrum, cantharides, corallium, pyrethrum, thus, ſalamandra, eruca, ſandaraca, vua taminia, chryſocolla, ochra, alumē ſciſſile, ouillum ſtercus, œnanthe.

A

QVAE CRVSTAS VLCERIBVS INducant, Cap. IX.

EAdem fere cruſtas vlceribus tanquam igne aduſtis inducunt, ſed præcipuè chalcitis, vtique ſi cocta eſt, flos æris, ærugo, auripigmentum, miſy, & id quoque magis coctum.

QVAE CRVSTAS VLCERIBVS RESOLuant, Cap. X.

B

CRuſtas verò has reſoluit farina triticea cum ruta, vel porro, aut lenticula, cui mellis aliquid adiectum eſt.

QVAE DISCVTIANT EA QVAE IN Aliqua parte corporis coierunt, Cap. XI.

AD diſcutienda verò ea quæ in corporis parte aliqua coierunt, maximè poſſunt, abrotonum, helenium, amaracus, alba viola, mel, liliū, ſampſucus, cyperus, lac, ſertula campana, ſerpyllum, cupreſſus, cedrus, iris, viola purpurea, narciſſus, roſa, crocum paſſum, iuncus quadratus, nardum, cinnamomum, caſia, ammoniacum, cera, reſina,
C vua taminia, ſpuma argenti, ſtyrax, ficus arida, tragoriganus, lini & narciſſi ſemen, bitumen, ſordes ex gymnaſio, pyrites lapis, aut molaris, crudus vitellus, amaræ nuces, ſulphur.

QVAE EVOCENT, ET EDVCANT, Cap. XII.

EVocat & educit, ladanum, alumen rotundum, hebenus, lini ſemen, omphacium, fel, chalcitis, bdellium, reſina terebinthina & pinea, propolis, ficus arida decocta, ſtercus columbæ, pumex, farina lolii, groſſi in aqua cocti, elaterium, lauri baccæ, nitrum, ſal.

D

QVAE EXASPERATA LEVENT, Cap. XIII.

LEuat id quod exaſperatum eſt, ſpodium, hebenus, gūmi, oui album, lac, tragacanthum.

QVAE CARNEM NVTRIANT, ET VLcus impleant, Cap. XIIII.

CArnem alunt, & vlcus implent, reſina pinea, ochra attica, vel aſteriaca, cera, butyrū.

QVAE MOLLIANT, Cap. XV.

MOlliunt, æs combuſtum, terra Erethria, nitrū, papa-
E ueris lacryma, ammoniacum, bdellium, cera, ſeuū, adeps, oleum, ficus arida, ſeſamum, ſertula Campana, narciſſi & radix & ſemen, roſæ folia, coagulum, vitellus crudus, amaræ nuces, medulla omnis, ſtibi, pix, cochlea cocta, cicutæ ſemen, plumbi recremētum (σκωρίαν μολύβδου Græci vocant) panaces, cardamomum, galbanum, reſina, vua taminia, ſtyrax, iris, balſamum, ſordes ex gymnaſio, ſulphur, butyrum, ruta.

QVAE CVTEM PVRGENT, Cap. XVI.

CVtem purgat mel, ſed magis ſi eſt cū galla, vel eruo,
F vel lenticula, vel marrubio, vel iride, vel ruta, vel nitro, vel ærugine.

DE MIXTVRIS SIMPLICIVM RERVM, & de ratione ponderum, & quid malagma, & emplaſtrum, & paſtillus inter ſe differant, Cap. XVII.

EXpoſitis ſimplicibus facultatibus, dicēdum eſt quēadmodum miſceantur quæ ex his fiant. Miſcētur autem variè, neque huius vllus modus eſt, quum ex ſimplicibus alia demantur, alia adiiciantur, iiſdémque ſeruatis,
G ponderum ratio mutetur. Ita quum facultatum materia non ita multiplex ſit, innumerabilia mixturarum genera ſunt quæ comprehēdi ſi poſſent, tamen eſſet ſuperuacuū. nam & iidem effectus intra paucas cōpoſitiones ſunt, & mutare eas cuilibet (cognitis facultatibus) facile eſt. Itaque contentus his ero quas accepi velut nobiliſſimas. In hoc autem volumine eas explicabo quæ vel deſiderari in prioribus potuerunt, vel ad eas curationes pertinent quas protinus hic comprehēdam, ſic vt tamen quæ magis cōmunia ſunt, ſimul iungam. Si qua ſingulis, vel etiam par-
H uis accōmodata ſunt, in ipſorum locum differam. Sed & antea ſciri volo, in vncia pondus denariorū ſeptem eſſe. Vnius deinde denarii pōdus diuidi à me in ſex partes, id eſt ſex vncias, vt idem in vncia denarii habeam quod Græci habent in eo quem ὀβολὸν appellant. Id ad noſtra pondera relatum, paulo plus dimidio ſcrupulo facit. Ma-

lagmata verò atque emplaſtra,paſtillique (quos τροχίσκους Græci vocant)quũ plurima eadem habeant,differunt eo quòd malagmata maximè ex floribus, eorúmque etiam ſurculis: emplaſtra paſtillique magis ex quibuſdam metallicis fiunt:deinde malagmata contuſa abunde molleſcũt: nam ſuper integram cutem iniiciuntur. Laborioſè verò conterũtur ea ex quibus emplaſtra paſtillique fiunt,ne lædant vulnera quum impoſita ſunt. Inter emplaſtrum autẽ & paſtillum hoc intereſt,quòd emplaſtrum vtique liquati aliquid accipit:in paſtillo tantùm arida medicamenta aliquo humore iunguntur. Tum emplaſtrum hoc modo fit: Arida medicamenta per ſe teruntur:deinde mixtis his inſtillatur aut acetum,aut ſiquis alius non pinguis humor acceſſurus eſt,& ea rurſus ex eo teruntur. Ea verò quæ liquari poſſunt, ad ignem ſimul liquantur, & ſiquid olei miſceri debet,tum infunditur. Interdum etiam aridum aliquod ex oleo prius coquitur.Vbi facta ſunt quæ ſeparatim fieri debuerũt, in vnũ omnia miſcentur.At paſtilli hæc ratio eſt:Arida medicamenta contrita humore nõ pingui, aut vino vel aceto coquuntur,& rurſus cocta inareſcunt.Atque vbi vtendũ eſt,eiuſdem generis humore diluuntur,tum emplaſtrum imponitur,paſtillus illinitur, aut alicui molliori,aut cerato miſcetur.

DE MALAGMATIS, Cap. XVIII.

Malagma aduerſus calidas podagras.

HIS cognitis,primùm malagmata ſubiiciam,quæ ferè non ſunt refrigerandi, ſed calefaciendi cauſa reperta.Eſt tamen quod refrigerare poſſit,ad calidas podagras aptum.Habet gallæ & immaturæ & alterius, coriandri ſeminis,cicutæ,lacrymæ aridæ, gummi, ſingulorum plenum acetabulum, cerati eloti (quod πεπλυμένον Græci vocant)ſelibram: reliqua fere calefaciunt. Sed quædam digerũt materiam, quædam extrahũt, (ἐπισπαστικὰ vocantur)pleraque certis magis partibus membrorum accommodata ſunt.

Malagma ad materiam extrahendam.

Si materia extrahenda eſt,vt in hydropico,in lateris dolore, in incipiente abſceſſu, in ſuppuratione quoque mediocri,aptũ eſt id quod habet reſinæ aridæ, nitri ammoniaci, galbani, ſingulorum pondo,✱,ceræ pondo.✱ Aut in quo hæc ſunt,æruginis raſæ, thuris ſingulorũ P.II. ✱, ammoniaci ſalis.P.VI.✱, ſquamæ æris,ceræ,ſingulorũ P.VIII.✱ reſinæ aridæ,P.XII.✱,aceti cyathus.Idem præſtat cumini farina cum ſtruthio,& melle P.II.✱

Malagma ad iecur dolens.

Si iecur dolet, id in quo eſt balſami lacrymæ P. XII,✱. coſti,cinnamomi,caſiæ,corticis myrrhæ,croci,iũci rotũdi,balſami ſeminis,iridis Illyricæ, cardamomi, amomi, nardi,ſingulorum. P.XVI.✱. Quibus adiicitur nardinum vnguentum,donec cerati craſſitudo fit, & huius quidem recentis vſus eſt.Si verò ſeruãdũ eſt,reſinæ terebinthinæ. P.XVI.✱.ceræ P.X.✱.ex vino leni contunduntur, tunc eo miſcentur.

Malagma ad lienem.

At ſi lienis torquet, glandis (quam βάλανον Græci vocant)cortex & nitrum paribus portionibus contundũtur,reſperguntúrque aceto quãacerrimo. Vbi cerati craſſitudinem habet,linteo antea in aqua frigida madefacto illinitur,& ſic imponitur,ſupráque farina ordeacea iniicitur,ſed manere ibi nõ amplius ſex horis debet,ne lienẽ conſumat.Satiúſque eſt id bis aut ter fieri. Commune autem & iocinori,& lieni,& abſceſſibus, & ſtrumæ, parotidibus,articulis, calcibus quoque ſuppurantibus,aut aliter dolentibus,etiam concoctioni ventris, Lyſias compoſuit ex hyſſopi ,panacis, ſtyracis,galbani, reſinæ, ſingulorum P.II.✱.ammoniaci,bdellii,ceræ,ſeui taurini, iridis aridæ P.IIII.✱.cachryos acetabulo, piperis granis quadraginta. Quæ contrita,irino vnguento temperantur.

Malagma ad laterum dolores.

Ad laterum autem dolores compoſitio eſt Apollophanis,in qua ſunt reſinæ terebinthinæ,thuris fuliginis, ſingulorum P.IIII.✱.bdellii,ammoniaci,iridis,ſeui vitulini, aut caprini à renibus ſicci, ſingulorum P.IIII.✱.Hæc autem eadem omnem dolorem leuant, dura emolliunt, mediocriter calefaciunt.Ad idem latus Andreæ quoque

A malagma eſt,quod etiam reſoluit,educit humorem, pus maturat:vbi id maturum eſt,cutem rumpit, ad cicatricẽ perducit. Prodeſt impoſitũ minutis maioribúſque abſceſſibus,item articulis,ideóque & coxis & pedibus dolẽtibus:item ſiquid in corpore colliſum eſt, reficit:præcordia quoq; dura & inflata emollit, oſſa extrahit,ad omnia denique valet quæ adiuuare calor poteſt. Id habet ceræ P.XI.✱.viſci,ſycamini(quam aliàs ſycomorum vocãt) lacrymæ,ſingulorum P.I.✱.piperis & rotundi & longi, ammoniaci thymiamatis, bdellii, iridis Illyricæ, cardamo-
B mi,amomi,xylobalſami,thuris maſculi,myrrhæ,reſinæ aridæ,ſingulorũ P.X.✱.pyrethri, cocci Gnidii, ſpumæ nitri,ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ Creticæ, radicis ex cucumere agreſti,reſinæ terebinthinæ liquidæ ſingulorum P.XX.✱. Quibus adiicitur vnguenti irini quantum ſatis eſt ad ea mollienda atque cogenda.

Malagmata ad reſoluenda quæ adſtricta ſunt,& mollienda quæ dura ſunt, & digerenda quæ coeunt.

Præcipiuum verò eſt ad reſoluẽda quæ adſtricta ſunt,
C mollienda quæ dura ſunt,digerẽda quæ coeunt, id quod ad Polyarchum authorem refertur:habet iunci quadrati, cardamomi,thuris fuliginis, amomi,ceræ, reſinæ liquidæ,pares portiones.

Aliud malagma ad eadem.

Aliud ad eadem Nilei,crocomagmatis(quod quaſi recrementum eius eſt) P.IIII.✱. ammoniaci thymiamatis, ceræ, ſingulorum P.XX.✱. ex quibus duo priora ex aceto teruntur, cera cum roſa liquatur, & tum omnia iunguntur.

D

Malagma Moſchi ad molliendum.

Propriè etiam dura mollit id quod Moſchi eſſe dicitur: habet galbani vnciam,thuris fuliginis P.3.✱. ceræ, ammoniaci thymiamatis trientes,picis aridæ P.II.✱. aceti heminas tres.

Malagma Medi ad digerenda quæ coeunt.

Fertur etiam ad digerenda quæ coeunt ſub authore Medo,quod habet ceræ P.3.✱.panacis P.✱.ſemis,ſquamæ æris,aluminis rotundi, item ſciſſilis, ſingulorum P.I.✱. plumbi combuſti P.I.✱.& ſemis.

E

Malagma Panthemi ad eadem.

Ad eadem Pãthemus vtebatur calcis P.✱.ſemis, ſinapis contriti,item fœnigræci,aluminis,ſingulorum P.I. ✱. ſeui bubuli P.II.✱.& ſemis.

Malagma ad ſtrumas.

Ad ſtrumã multa malagmata inuenio. Credo autem quo peius id malũ eſt,minúſque facilè diſcutitur, eo plura eſſe tẽtata,quæ in perſonis variè reſponderũt. Andreas author eſt vt hæc miſceantur,vrticæ ſeminis P.I.✱. piperis rotundi,bdellii,galbani,ammoniaci thymiamatis,reſi-
F næ aridæ,ſingulorum P.IIII.✱:reſinæ liquidæ,ceræ, pyrethri, piperis longi, lactucæ marinæ ſeminis, ſulphuris ignem nõ experti, (quod ἄπυρον vocatur) fæcis aridæ, aceti,ſpumæ nitri,ſalis ammoniaci,ſinapis,cardamomi,radicis cucumeris ſylueſtris, reſinæ, ſingulorum P. VIII.✱. Quæ ex leni vino contunduntur.

Aliud malagma ad idem valens.

Expeditius ad idem fit quod habet viſci, ſe lini ſtercoris,reſinæ, ſulphuris ignem non experti pares portiones.Et in quo eſt ſulphuris P.I.✱.lapidis quem pyriten vocant P.IIII.✱.cumini acetabulum. Item in quo eſt lapidis
G eiuſdem pars vna,ſulphuris duæ partes,reſinæ terebinthinæ partes tres.

Malagma ad ſtrumam & phymata.

Arabis autem cuiuſdam eſt ad ſtrumam, & orientia tubercula quæ φύματα vocãtur,quod hæc digerit: habet myrrhæ,ſalis ammoniaci,thuris,reſinæ & liquidæ & aridæ,crocomagmatis,ceræ, ſingulorũ P.I. ✱. lapidis eius quẽ πυρίτην vocant,P.IIII.✱.quibus quidam adiiciunt, ſulphuris P.II.✱.

H

Malagma ad ſtrumam,& tubera,& carcinodas.

Eſt etiam proficiens in ſtruma, & in his tuberibus quæ difficulter concoquuntur, & in his quæ carcinodæ vocantur,quod ex his conſtat: Sulphuris P. II.✱, nitri P. IIII.✱. myrrhæ P.VI.✱. fuliginis thuris P.✱.ſemis, ſalis

ammoniaci P.III.✱. ceræ P.I.✱. A
Malagma Protarchi ad parotidas,& fauum,&
mala vlcera.
Protarchus autem ad parotidas,eáque tubercula quæ
μελικηρίδες(id eſt faui)vel φύματα nominantur, item ma
la vlcera,pumicis,reſinæ pineæ liquidæ, thuris fuliginis,
ſpumæ nitri,iridis ſingulorũ P.VIII.✱, cũ ceræ.P.IX.✱.
miſcebat, iiſque olei cyathum & dimidium adiiciebat.
Malagma aduerſus panum & phymata.
At aduerſus panum tum primùm orientem (quod
φύγεθλον Græci vocant) & omne tuberculum (quod φῦμα B
nominatur)miſcetur ochra quæ Attica nominatur cum
duabus partibus ſimilæ, iiſque contunduntur, ſubinde
mel inſtillatur,donec malagmatis craſſitudo fit.
Malagma aduerſus phymata.
Diſcutit etiam omne tuberculum (quod φῦμα vo-
catur)id quod habet calcis,nitri ſpumæ, piperis rotundi,
ſingulorũ P.I.✱. galbani P.II.✱. ſalis P.IIII.✱. quæ exci-
piuntur cerato ex roſa facto.
Malagma ad ſupprimendum omne quod abſcedit.
Supprimitque omne quod abſcedit id in quo eſt gal C
bani,fabæ freſæ,ſingulorum P.I.✱.myrrhæ,thuris, ex ra-
dice capparis corticis,ſingulorũ P.IIII.✱.Satiſque omnia
abſcedentia digerit murex combuſtus,& bene contritus,
aceto ſubinde adiecto.
Malagma ad ſanguinem ſupprimendum &
phymata.
At ſi ſatis ſanguis ſubit,rectè imponitur quod aduer-
ſus phymata quoque poteſt:cõſtat ex his,bdellii,ſtyracis,
ammoniaci,galbani,reſinæ & aridæ,& liquidæ pineæ : i-
tem ex lentiſci,thuris,iridis,ſingulorum P.II.✱. D
Malagma ad carcinodas,& phymata le-
nienda.
Carcinodæ verò & phymata commodè his leniun-
tur:Galbani,viſci,ammoniaci,reſinæ terebinthinæ in ſin
gulis P.I.✱. ſeui taurini P.✱. ſemis,fæcis cõbuſtæ quam-
maxima portione, dũ id ſiccius nõ faciat quàm eſſe ma-
lagma oportet.
Malagma ad liuorem faciei contuſæ.
Quòd ſi facie contuſa liuor ſubcruentus eſt, hæc cõ
poſitio nocte & die interpoſita tollit: Ariſtolochiæ, tha- E
pſiæ,ſingulorum P.II.✱.bdellii,ſtyracis, ammoniaci thy-
miamatis,galbani,reſinæ aridæ,& ex lẽtiſco liquidæ, thu-
ris maſculi,iridis Illyricæ,ceræ,ſingulorum P.IIII.✱. Idẽ
faba quoque impoſita proficit.
Malagmata ſtomachica ad aperiendum.
Sunt etiam quædam malagmata quæ ϛομαπκὰ Græci
vocant,quoniam aperiendi vim habent: quale eſt quod
ex his cõnſtat,piperis longi,ſpumæ nitri,ſingulorũ P.II.✱.
eriſimi P.IIII.✱. quæ cum melle miſcẽtur:idoneáque etiã
ſtrumæ aperiendæ ſunt eius generis : vehementiúſque ex F
iis eſt id quod habet calcis P.IIII.✱. piperis grana ſex,ni-
tri,ceræ,ſingulorum P.X.✱.mellis P.III.✱.olei heminã.
Miconis malagma,ad reſoluendum ape-
riendúmque ac purgandum.
Miconis quoque eſt quod reſoluit,aperit,purgat: ha-
bet alcyonium,ſulphur,nitrum,pumicem,paribus portio
nibus,quibus tantùm piſcis & ceræ adiicitur vt fiat cera-
ti craſſitudo.
Malagma ad oſſa & neruos.
Ad oſſa autem, Ariſtogenis,fit ex his,ſulphuris P.I.✱. G
reſinæ terebinthinæ,nitri ſpumæ, & ex ſcilla partis inte-
rioris,plumbi eloti,ſingulorum P.II.✱. thuris, fuliginis,
P.VIII.✱.ficus aridæ quampinguiſſimæ,ſeui taurini, ſin-
gulorũ P.VIII.✱.ceræ P.XI.✱. iridis Macedoniæ P.VI.✱.
ſeſami fricti acetabulum,maximéque neruis & articulis
malagma conuenit.
Malagma Euticlei ad articulos, & ad omnem
dolorem.
Igitur Euticlei eſt,& ad articulos,& ad omnem dolo-
rem,& ad veſicæ, & ad recenti cicatrice contractos arti- H
culos(quas ἀγκύλας Græci nominãt) quod habet fuliginis
thuris acetabulum,reſinæ tantundem,galbani ſine ſurcu-
lis ſeſcũciam,ammoniaci,bdellii,ſingulorũ P.III.✱. ceræ
P.✱.ſemis.Aliud item fit quod habet iridis, ammoniaci,
galbani,nitri,ſingulorũ P.XIIII.✱.reſinæ liquidæ P.VI.✱.
ceræ P.XVI.✱.
Malagma Soſagoræ ad dolores articulorum.
Ad dolores articulorum Soſagoræ,Plumbi cõb uſti,
papaueris lacrymæ,corticis hyoſcyami,ſtyracis,peu ceda
ni,ſeui,reſinæ,ceræ,pares portiones.
Chryſippi malagma ad idem valens.
Chryſippi,reſinæ liquidæ, ſandaracæ, piperis, ſingu-
lorum P.XII.✱. quibus ceræ paulum adiicitur.
Cteſiphõtis malagma ad idem valens,& ad
parotidas,& phymata,& ſtrumam.
Cteſiphontis,ceræ Creticæ,reſinæ terebinthinæ,nitri
quamruberrimi, ſingulorum P.✱.ſemis, olei cyathi tres.
Sed id nitrum antè per triduũ inſtillata aqua teritur,& cũ
ſextario eius incoquitur, donec omnis humor conſuma-
tur.Poteſt verò ea compoſitio etiam ad parotidas, phy-
mata, ſtrumam, omnémque coitum humoris emollien-
dum.
Malagma ad articulos.
Ad articulos fici quoque aridi, partem nepetæ mi-
ſtam vel vuam taminiam ſine ſeminibus cum pulegio re
ctè aliquis imponit.
Malagma Ariſtonis,aduerſus podagras & re-
centia phymata & omnes dolores.
Eadẽ podagræ præſidio ſunt.Sed ad eam fit Ariſtonis
quoque quod habet nardi, cinnamomi, caſiæ, chame-
læontis,iunci rotundi,ſingulorũ P.VIII.✱.ſeui caprini ex
irino liquati P. XX.✱. iridis P.I,✱.quæ in aceto quama-
cerrimo iacere per viginti dies debet. Idẽ autẽ etiã recẽ-
tia phymata doloréſque omnes diſcutit.
Theoſeni malagma,ad pedum dolores.
At Theoſenus ad pedum dolores, ſeui à renibus par-
tem tertiam,ſalis partes duas miſcebat, hiſque membra-
nulam illitam imponebat, tũ ſuperiniiciebat ammonia-
cum thymiama in aceto liquatum.
Numenii malagma,ad podagram cæte-
róſque articulos induratos.
At Numenius podagram cæteróſque articulos indu-
ratos hoc molliebat, abrotoni, roſæ aridæ, papaueris la-
crymæ, ſingulorũ P.III.✱. reſinæ terebinthinæ P.IIII.✱
thuris,ſpumæ nitri,ſingulorum P.VIII.✱.iridis, ariſtolo-
chiæ,ſingulorum P.XII.✱.ceræ P.III.✱.quibus adiicitur
cedri cyathus vnus,olei laurini,cyathi tres,olei acerbi ſe-
xtarius.
Dexii malagma, ſiquando callus in arti-
culis increuit.
Siquando autem in articulis callus increuit, Dexius
docuit imponere,calcis P.IIII.✱.ceruſſæ P.VIII.✱.reſinæ
pineæ P.XX.✱.piperis grana P.XX.✱. ceræ P.II.✱. Qui-
bus dum contunduntur,hemina vini lenis inſtillatur.

DE EMPLASTRIS, Cap. XIX.

EX empláſtris autem nulla maiorem vſum præſtant
quàm quæ cruentis protinus vulneribus iniiciuntur:
ἔναιμα Græci vocant.Hæc enim reprimunt inflammatio-
nem,niſi magna vis eã cogit,atque illius quoque impetũ
minuunt, tum glutinant vulnera quæ id patiuntur, cica-
tricem iiſdem inducunt. Conſtãt autem ex medicamen-
tis non pinguibus,ideóque ἀλιπῆ nominantur.
Barbarum emplaſtrum nigrum, quod cruẽ-
tis protinus vulneribus iniicitur.
Optimum ex his eſt quod barbarum vocatur: habet
æruginis raſæ P.XII.✱.ſpumæ argenti P.XX.✱.aluminis,
picis aridæ,reſinæ pineæ aridæ,ſingulorum P.I.✱.quibus
adiiciuntur olei & aceti ſingulæ heminæ.
Choacon emplaſtrum nigrum,ad idem
valens.
Alterũ ad idẽ,quod χώακον vocant, habet ſpumæ ar-
gẽti P.C.✱. reſinæ aridæ tãtundẽ. ſed ſpuma prius ex tri-
bus olei heminis coquitur. His duobus emplaſtris calor
niger eſt,qui fere talis fit ex pice atque reſina: at ex bitu-
mine nigerrimus:ex ærugine aut æris ſquama,viridis:ex
minio,ruber:ex ceruſſa,albus.
Baſilicon emplaſtrum nigrum ad idem.
Paucæ admodũ compoſitiones ſunt in quibus ali-
quid mixturæ varietas nouat. Ergo id quoque nigrũ eſt

quod βασιλικὸν nominatur. Habet panacis P.I.✱, galbani P.II.✱, picis & reſinæ, ſingulorum P.x.✱, olei dimidium cyathum.

Smaragdinum emplaſtrum nigrum ad idem.

At quod peruiride eſt, ſmaragdinũ appellatur, in quo ſunt reſinæ pineæ P.III.✱. ceræ P.I.✱. æruginis P.✱. ſemis, thuris fuliginis P.I.✱, olei tantundem & aceti, quo fuligo & ærugo in vnum cogantur.

Emplaſtrum rufum ad idem.

Eſt etiam coloris fere rufi, quod celeriter ad cicatricẽ vulnera perducere videtur: habet thuris P.I.✱. reſinæ P. II.✱. ſquamæ æris P.IIII.✱. ſpumæ argenti P.xx.✱. ceræ P.c.✱. olei heminam.

Παρακολλητικὸν emplaſtrum ad idem.

Præterea eſt quod παρακολλητικὸν (à glutinãdo) vocãt. Conſtat ex his, bituminis, aluminis ſciſſilis P.IIII.✱. ſpumæ argenti P.IIII.✱. & olei veteris hemina.

Cephalicon emplaſtrum Philotæ, capiti conueniens.

Præterea ſunt quædã generis eiuſdẽ, quæ quia capitibus fractis maximè cõueniunt, κεφαλικὰ à Græcis nominãtur. Philotæ compoſitio habet: Terræ Eretriæ, chalcitidis, ſingulorum P.IIII.✱. myrrhæ, æris cõbuſti, ſingulorum P.x.✱. ichthyocollæ P.VI.✱. æruginis raſæ, aluminis rotundi, miſyos crudi, ariſtolochiæ, ſingulorum P.VIII.✱. ſquamæ æris P.xx.✱. thuris maſculi P.II.✱. ceræ P.I.✱. roſæ, & olei acerbi, ternos cyathos, aceti quantum ſatis eſt, dum arida ex eo conteruntur.

Emplaſtrum viride ad idem valens.

Aliud ad idem, viride, æris combuſti, ſquamæ æris, myrrhæ, ichthyocollæ, ſingulorum P.VI.✱. miſyos crudi, æruginis raſæ, ariſtolochiæ, aluminis rotundi, ſingulorum P.VIII.✱ ceræ P.VII.✱. olei hemina, aceti quod ſatis ſit.

Tetrapharmacum emplaſtrum, ad pus mouendum.

Puri autem mouẽdo non aliud melius quàm quod expeditiſſimum eſt: τετραφάρμακον à Græcis nominatur: habet pares portiones ceræ, picis, reſinæ, ſeui taurini: ſi id non eſt, vitulini.

Enneapharmacum emplaſtrum ad pus mouendum & ad purgandum valens.

Alterum ad idem, Enneapharmacũ nominatur, quod magis purgat. Conſtat ex nouem rebus, cera, melle, ſeuo, reſina, myrrha, roſa, medulla vel ceruina vel vitulina vel bubula, hyſſopo, butyro. Quorum ipſorum quoque pondera paria miſcẽtur. Sunt autem quædam emplaſtra quibus vtriuſque rei facultas eſt, quæ ſi ſingula habẽda ſunt, meliora ſunt. Sed in copia reiicienda ſunt, iis potius adhibitis quæ propriè id quod eo tempore opus eſt, conſequuntur. Exempli cauſa duo proponam.

Attalum emplaſtrum ad vulnera.

Eſt igitur ad vulnera Attalum, quod habet ſquamæ æris P.xvI.✱. fuliginis P.xv.✱. ammoniaci tantundem, reſinæ terebinthinæ liquidæ P.xxv.✱. ſeui taurini tantundem, aceti heminas tres, olei ſextarium.

Iudæi emplaſtrum, fracto capiti accommodatum.

At inter ea quæ fracto capiti accommodantur, habent quidam id quod ad authorem Iudæum refertur. Cõſtat ex his, ſalis P.IIII.✱. ſquamæ æris rubri, æris cõbuſti, ſingulorũ P.xII.✱. ammoniaci thymiamatis, thuris fuliginis, reſinæ aridæ, ſingulorum P.VI.✱. reſinæ colophoniacæ, ceræ, ſeui vitulini curati, ſingulorum P.xx.✱. aceti ſeſquicyathum, olei minus cyathum: τεθεραπευμένα Græci appellant quæ curata vocant, quũ ex ſeuo puta omnes membranulæ diligenter exemptæ ſunt, aut ex alio medicamento.

Diadaphnidῶn emplaſtrum, ad extrahendũ.

Sunt etiam quædam emplaſtra nobilia ad extrahendum, quæ ipſa quoque ἐπισπαστικὰ nominãtur: quale eſt quod quia lauri baccas habet, diadaphnidῶn appellatur. In eo eſt reſinæ terebinthinæ P.x.✱. nitri, ceræ, picis aridæ, baccarum lauri, ſingulorum P.xx.✱. olei paulũ. Quoties aut baccam, aut nucem, aut ſimile aliquid poſuero,

A ſcire oportebit, antequam expendatur, ei ſummam pelliculam eſſe demendam.

Aliud diadaphnidῶn ad extrahendum, & pus mouendum.

Aliud eo nomine quod puri quoque mouendo eſt, Seui vitulini, ammoniaci thymiamatis, picis, ceræ, nitri, baccarũ lauri, reſinæ aridæ, ariſtolochiæ, pyrethri, pares portiones.

Philocratis emplaſtrum ad extrahendum, & pus mouendum.

B Præter has eſt Philocratis, quod habet ſalis ammoniaci P.VII.✱. ariſtolochiæ. P.VIII.✱. ceræ, reſinæ terebinthinæ, fuliginis thuris, ſingulorum P.x v.✱. ſpumæ argẽti P.xxxII.✱. quibus, vt pus quoque moueãt, iridis P.IIII. ✱. & galbani P.VI.✱. adiiciuntur.

Ῥυπῶδες emplaſtrum, ad extrahendum.

Optimum tamen ad extrahendum eſt id quod à ſimilitudine ſordium, ῥυπῶδες Græci appellant: habet myrrhæ, croci, iridis, propolis, bdellii, capitulorũ Punici mali, aluminis & ſciſſilis & rotũdi, miſyos, chalcitidis, atra-
C mẽti ſutorii cocti, panacis, ſalis ammoniaci, viſci, ſingulorũ, P.IIII.✱. ariſtolochiæ, P. VIII.✱. ſquamæ æris P.xvI.✱. reſinæ terebinthinæ P. LXXV.✱. ceræ & ſeui vel taurini vel hircini P.c.✱.

Emplaſtrum Hecatæi, ad extrahendum.

Hecatæo quoque authore emplaſtrum generis eiuſdem fit ex his, galbani P.II.✱. fuliginis thuris P.IIII.✱. picis P.VI.✱. ceræ, & reſinæ terebinthinæ, ſingulorum P. VIII.✱. quibus paulum irini vnguenti miſcetur.

Alexandrinum emplaſtrum viride ad extra-
D hendum.

Valénſque ad idẽ emplaſtrum viride Alexandrinũ eſt: habet aluminis ſciſſilis P.VIII.✱. ſalis ammoniaci P. ✱.VIII. ȝ. ſquamæ æris P.xvI.✱. myrrhæ, thuris, ſingulorum P.xvIII.✱. ceræ P.c L.✱. reſinæ Colophoniacæ aut pineæ P.c x c.✱. olei heminam, aceti ſextarium.

De emplaſtris exedentibus.

Quædam autem ſunt emplaſtra exedentia, quæ σηπτικὰ Græci vocant, quale eſt id quod habet reſinæ terebinthinæ, fuliginis thuris, ſingulorum P.✱ .ȝ. ſquamæ æ-
E ris P.I.✱. ladani P.II.✱. aluminis tantundem, ſpumæ argẽti P.IIII.✱.

Emplaſtrum quod exeſt corpus, & oſſa reſoluit, & ſupercreſcentem carnem coercet.

Exeſt etiam vehementer corpus, atque oſſa quoque reſoluit, & ſupercreſcentem carnem coercet, id quod habet ſpumæ argenti, ſquamæ æris, vncias ſingulas: nitri ignem non experti, lapidis Aſii, ariſtolochiæ P. ſextantes:
F ceræ, reſinæ terebinthinæ, thuris, olei veteris, atramenti ſutorii, ſalis ammoniaci P. ſemis, æruginis raſæ P. beſſem, aceti ſcillitici heminam, vini Aminæi tantundem.

Emplaſtra aduerſus morſus, & alia recentiora vulnera.

Sunt etiam aduerſus morſus quædam accommodata, quale eſt Diogenis nigrum, quod habet bituminis, ceræ, reſinæ pineæ aridæ, ſingulorum P.xx.✱. ſpumæ argenti, P.c.✱. olei ſextarium: aut in quo ſunt ſquamæ æris P. IIII.✱. ceruſſæ, & æruginis raſæ, ſingulorum P.VIII.✱. ammoniaci P.xII.✱. ceræ, reſinæ pineæ, ſingulorum P.
G xxv.✱. ſpumæ argenti P.c.✱. olei ſextarium: aut in quo ſunt ſquamæ æris P.xIIII.✱. galbani P.VI.✱. ceruſſæ, & æruginis raſæ, ſingulorum P.VIII.✱. ammoniaci P.xII.✱. ceræ, reſinæ pineæ, ſingulorum P.LV,✱. ex quibus ſpuma argenti concoquitur.

Epheſium emplaſtrum rubrum, ad idem valens.

Rubrum quoque emplaſtrum quod Epheſium vocatur, huc aptum eſt: habet reſinæ terebinthinæ P.II.✱. galbani P. IIII.✱. minii ſinopici P.VI. thuris fuliginis P.VI.,
H ✱. ceræ P.VIII.✱. ſpumæ argenti P.LVI.✱. olei veteris heminam.

Aliud emplaſtrum ad idem valens.

Item id quod ex his conſtat, ſquamæ æris, thuris fuliginis, ſingulorum P.IIII.✱. galbani P.VI.✱. ſalis am-

moniaci P.✱.xII.3. ceræ P.xxv.✱. olei trib⁹ heminis. Hæc A autem aliis quoque recentioribus vulneribus rectè imponuntur.

λευκὰ emplaſtra non grauibus vulneribus accommodata, & maximè ſenilibus.

Sunt enim alba lenia (λευκὰ Græci vocant) fere non grauibus vulneribus accommodata, præcipuéque ſenilibus: quale eſt quod habet ceruſſæ P.L I.✱. ſeui vitulini curati, & ceræ, ſingulorum P.LVIII.✱. olei heminas tres, ex quibus ea ceruſſa coquitur.

B Elephantinum emplaſtrum.

Aliud quod habet ceruſſæ P.xx.✱. ceræ P. LV.✱, olei heminam, aquæ ſextarium. Quæ quoties adiiciuntur ceruſſæ, vel ſpumæ argenti, ſcire licet illa ex his coquēda eſſe. Eſt autem ea percandida compoſitio quæ ſuprà poſita eſt, ideóque elephantina nominatur.

Lenia emplaſtra.

Lenia quoque quædam emplaſtra ſunt, quas λιπαρὰς ere Græci nominant, vt id quod habet minii P. IIII.✱. pumæ argenti P.xxv.✱. ceræ, & adipis ſuillæ, ſingulorū C P.xxvII.✱. vitellos quatuor.

Emplaſtrum lene.

Alia compoſitio generis eiuſdem, ceræ, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum P.vI.✱. ceruſſæ P.vI.✱. ſpumæ argenti, plumbi recrementi (σκωρίαν μολύβδου Græci vocant) ſingulorum P.xx.✱. cicini olei & myrthi, ſingulorū heminæ.

Archagathi emplaſtrum lene.

Tertia quæ ad authorem Archagathum refertur: miſyos cocti, æris combuſti, ſingulorum P.IIII.✱. ceruſſæ coctæ P.vIII.✱. reſinæ terebinthinæ P.✱.x. ſpumæ argē- D ti P.vI.✱.

Emplaſtra eiuſdem generis ad leniendum apta.

Etiamnū generis eiuſdē, ſpumæ argenti, ceræ, adipis ſuillæ, ſingulorum P.xxvII.✱. vitelli cocti quatuor, roſæ hemina: aut cerati ex oleo myrteo facti partes tres, adipis ſuillæ pars quarta, paulum ex plumbi recremento: aut ſpumæ argenti ſelibra, ex olei hemina, & aquæ marinæ altera cocta, donec bullire deſierit, cui paulum ceræ ſit adie- E ctum, aut pares portiones ceræ, ſeui, ſtibi, ſpumæ argenti, ceruſſæ.

DE PASTILLIS ET PRIMO DE HIS qui ad recentia vulnera glutinanda ſanandáque apti ſunt, Cap. XX.

PAſtilli quoque facultates diuerſas habent. Sunt enim ad recentia vulnera glutinanda ſanandáque apti: qualis eſt qui habet chalcitis, miſyos, ſpumæ nitri, floris æris, gallæ, aluminis ſciſſilis modicè cocti, ſingulorum P.I.✱. æris combuſti, capitulorum mali Pumici, ſingulorum P. III.✱. Hūc oportet diluere aceto, ſic vbi vulnus glutinādū F eſt, illinere. At ſi neruoſus aut muſculoſus is locus eſt, commodius eſt cerato miſcere, ſic vt illius octo partes, nona huius ſit.

Alius paſtillus ad glutinanda vulnera.

Alius ad idem, conſtat ex his, bituminis, aluminis ſciſſilis, ſingulorum P.I.✱. æris combuſti P.IIII.✱. ſpumæ argenti P.xI.✱. olei ſextarium.

De ſphragide paſtillo, quem Polybius confecit, ad glutinandum vulnus.

Sed longè Polybii celeberrimus eſt (Sphragis autē no- G minatur) qui habet aluminis ſciſſilis P.✱.I.3. atramenti ſutorii P.II.✱. myrrhæ P.v.✱. aloes tantundem, capitulorum Punici mali, fellis taurini, ſingulorū P.vI.✱. quæ contrita vino auſtero excipiuntur.

Paſtillus ad vlcera ſordida, & nigritiem in auribus, naribus & in obſcœnis partibus, inflammationéſque eorum.

Ad vlcera ſordida, & nigritiem in auribus, naribus, obſcœnis partibus, inflammationéſque eorum: Chryſocollæ P.I.✱. atramenti ſutorii, aluminis ſciſſilis, ſingulorum H P.II.✱. halicacabi corticis, P.IIII.✱. minii P.vI.✱. ſpumæ argenti P.xII.✱. ceruſſæ P.xvI.✱. quæ ex aceto & coguntur, & vbi vtendum eſt diluuntur.

Paſtillus Andronis ad vuam inflammatam ad naturalia ſordida, etiam cancro laborantia.

A Andronis verò eſt ad vuam inflammatam, ad naturalia ſordida etiam cancro laborantia: Gallæ, atramenti ſutorii, myrrhæ, ſingulorum P.I.✱, ariſtolochiæ, aluminis ſciſſilis, ſingulorum P.II.✱. capitulorum Punici mali P. xxv.✱. ex paſſo coactorum, &, quum vſus exigit, aceto vel vino dilutorum, prout valentius aut lenius vitium eſt cui medendum eſt.

Paſtillus ad fiſſa ani, vel ora venarum fun- B dentia ſanguinem vel cancrum.

Propriè autem ad ani fiſſa, vel ora venarum fudentia ſanguinem, vel cancrum: Æruginis P.II.✱. myrrhæ P. II.✱ ſtibis, lacrymæ papaueris, acaciæ ſingulorū P.xvI.✱. quæ ex vino & teruntur, & in ipſo vſu deliquantur.

Paſtillus ad expellendum calculum cum vrina.

Expellere autem ex veſica cum vrina calculum videtur hæc compoſitio: Caſſiæ, croci, myrrhæ, coſti, nardi, cinnamomi, dulcis radicis, balſami, hyperici pares portio- C nes conteruntur: deinde vinum lene inſtillatur, & paſtilli ſunt, qui ſinguli habeāt P.✱.3. híque ſinguli quotidie manè ieiuno dantur.

DE PESSIS, Cap. XXI.

HÆC tria compoſitionum genera, id eſt quæ in malagmatis, paſtillis, emplaſtriſque ſunt, maximū, præcipuéque varium vſum præſtant. Sed alia quoque vtilia ſunt, vt ea quæ fœminis ſubiiciuntur: πεσσοὺς Græci vocāt. Eorum hæc proprietas eſt: medicamenta compoſita molli lana excipiuntur, eáque lana naturalibus conditur.

D Ad ſanguinem euocandum.

Ad ſanguinem autem euocandum, cauneis duabus adiicitur nitri P.I.✱. aut allii ſemen cōteritur, adiicitur myrrhæ paululum, & vnguento ſuſino miſcetur, aut cucumeris ſylueſtris pars interior, ex lacte muliebri diluitur.

Ad vuluam molliendam.

Ad vuluam molliendam, oui vitellus, & fœnumgræcum, & roſa, & crocum temperantur: aut elaterii P.✱.3. ſalis tantundem, vuæ taminiæ P.vI.✱. melle excipiuntur.

Alia peſſi compoſitio ad idem valens.

E Aut Boetho authore, croci, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum P.IIII.✱. myrrhæ P.✱.3. roſæ 8.I.✱. ſeui vitulini P.✱.3. ceræ P.II.✱. miſcentur.

Ad inflammationes vuluæ Numenii peſſus.

Optima autem aduerſus inflammationes vuluæ Numenii compoſitio eſt, quæ habet croci P.✱.3. ceræ P.I.✱. butyri P.vIII.✱. adipis anſerini P.xII.✱. vitellos coctos duos, roſæ minus cyatho.

Ad eiiciendum è vulua infantem mortuum.

Si verò infans intus deceſſit, quò facilius eiiciatur, F malicorium ex aqua terendum, eóque vtendum eſt.

Si mulier vitio locorum concidit, qua curatione vtendum ſit.

Si concidere vitio locorum mulier ſolet, cochleæ cum teſtis ſuis comburendæ conterendǽque, deinde his mel adiiciendum eſt. Si non comprehendit, adeps leonina ex roſa mollienda eſt.

DE MEDICAMENTIS QVIBVS ARIdis vtimur, Cap. XXII.

Ad carnem ſupercreſcentem exedendam.

G QVædam autem miſturæ medicamētorum ſunt quibus aridis neque coactis vtimur, ſic vt inſpergamus, aut cum aliquo liquido miſta illinamus: quale eſt ad carnem ſupercreſcentem exedendam, quod habet ſquamæ, fuliginis thuris, ſingulorum P.I.✱. æruginis P.II.✱. Hæc autem eadem cum melle purgant vlcera, cum cera implent. Miſy quoque & galla, ſi paribus portionibus miſceātur, corpus conſumunt, eáque vel arida inſpergere licet, vel excepta Cadmia, illinire.

Ad putrem carnem continendam, ne vltra H ſerpat, eámque leniter exedendam plures compoſitiones.

Putrem verò carnem continet, neque vltrà ſerperē patitur, & leniter exeſt, mel, vel cum lēticula, vel cum marrubio, vel cum oleæ foliis, antè ex vino decoctis. Item

ſertula campana in mulſo cocta, deinde contrita, aut calx cum cerato, aut amaræ nuces cum allio, ſic vt huius pars tertia ſit. Paulúmque his croci adiiciatur: aut quod habet ſpumæ argenti P.VI.✱. cornu bubuli combuſti P.XII.✱. olei myrtei, & vini cyathos ternos: aut quod ex his conſtat, Floris Punici mali, atramenti ſutorii, aloes, ſingulorum P.II.✱. aluminis ſciſſilis, thuris, ſingulorum P.IIII.✱. gallæ P.VIII.✱. ariſtolochiæ P.X.✱. Vehementius idem facit etiam adurendo auripigmentum cum chalcitide, & aut nitro, aut calce, aut charta combuſta: item ſal cum aceto. Vel ea compoſitio quæ habet chalcitidis, capitulorũ Punici mali, aloes, ſingulorum P.II.✱. aluminis ſciſſilis, thuris, ſingulorum P.IIII.✱. gallæ P.VIII.✱ ariſtolochiæ P.X.✱. mollis quãtum ſatis ſit ad ea cogenda: vel cantharides P.I.✱. ſulphuris P.I.✱. lolii P.III.✱. Quibus adiicitur picis liquidæ quantum ſatis eſt: adiungendum mel, chalcitis quoque cum reſina & ruta miſta, aut cum eadẽ reſina diphryges, aut vua taminia, cum pice liquida: idẽ verò poſſunt fæces vini combuſtæ, & calcis, & nitri pares portiones, vel aluminis ſciſſilis P.✱.33. thuris, ſandaracæ, nitri, ſingulorum P.I.✱. gallæ P. VIII.✱. ariſtolochiæ P. X.✱. mellis quantum ſatis eſt.

Hieræ compoſitio.

Eſt etiam Hieræ compoſitio quæ habet myrrhæ, chalcitidis, ſingulorum P.II.✱. aloes, thuris, aluminis ſciſſilis, ſingulorum P.IIII.✱. ariſtolochiæ, gallæ immaturæ, ſingulorum P.VIII.✱. malicorii contriti P.XX.✱.

Iudæi compoſitio.

Eſt & Iudæi in qua ſunt calcis partes duæ, nitri quãruberrimi pars tertia: quæ vrina impuberis pueri coguntur, donec ſtrigmẽti craſſitudo ſit. Sed ſubinde is locus cui id illinitur, madefaciendus eſt.

Iollæ compoſitio.

At Iollas, chartæ combuſtæ, ſandarachæ, ſingulorum P.I.✱. calcis P.II.✱. auripigmenti tantundem miſcebat.

Ad ſanguinis profluuia vel ex membrana cerebri, vel aliis locis, & ad cancrum, & ad inducendam cicatricem, & ad coercendam carnem creſcentem.

Si verò ex membrana, quæ ſuper cerebrum eſt, profluit ſanguis, vitellus combuſtus & contritus inſpergi debet, ſi alio loco ſanguinis profluuium eſt, auripigmenti, ſquamæ æris, ſingulorum P.I.✱. ſandaracæ P.II.✱. marmoris cocti P.IIII.✱. inſpergi debet: eadem cancro quoque obſiſtunt. Ad inducendam cicatricem, ſquamæ æris, thuris fuliginis, ſingulorum P.II.✱. calcis P.IIII.✱. eadem increſcentem quoque carnem coercent.

Timæi compoſitio ad ignem ſacrum vel cancrum.

Timæus autem ad ignem ſacrum, vel ad cancrum his vtebatur, myrrhæ. P.II.✱. thuris, atramenti ſutorii, ſingulorum P.III.✱. ſandaracæ, auripigmenti, ſquamæ æris, ſingulorum P.IIII.✱. gallæ P. VI.✱. ceruſſæ combuſtæ P. VIII.✱. Eadem vel arida inſperſa, vel melle excepta idẽ præſtant.

Ad ſternutamenta excitanda.

Sternutamenta verò vel albo veratro, vel ſtruthio cõiecto in nares excitantur, vel his miſtis, piperis, veratri albi, ſingulorum P.✱.3. caſtorii pondo I.✱. ſpumæ nitri P.II.✱. ſtruthii P.III.✱.

Gargarizationes quibus fieri debeant.

Gargarizationes autem aut leuandi cauſa fiunt, aut reprimẽdi, aut euocandi. Leuant, lac, cremor, vel ptiſſanæ vel furfurum: reprimit aqua in qua vel lenticula, vel roſa, vel rubus, vel cotoneum malum, vel palmulæ decoctæ ſunt. Euocant, ſinapi, piper.

DE ANTIDOTIS, QVIBVS MALIS opitulentur. Cap. XXIII.

Antidota rarò, ſed præcipuè interdũ neceſſaria ſunt; quia grauiſſimis caſibus opitulantur. Ea rectè quidem dantur colliſis corporibus vel per ictus, vel vbi ex alto deciderunt, vel in viſcerum, laterum, faucium, interiorúmque partium doloribus. Maximè autem deſiderãda ſunt aduerſus venena, vel per morſus, vel per cibos, aut potiones noſtris corporibus inſerta.

Compoſitio antidoti.

Vnum eſt quod habet lacrymæ papaueris P.✱.3. acori, malobatri P.V.✱. iridis Illyricæ, gummi, ſingulorum P.II.✱. aniſi P.III.✱. nardi gallici, foliorum roſæ aridorum, cardamomi, ſingulorum P.IIII.✱. petroſelini P.✱. IIII.3, trifolii P.V.✱. caſiæ nigræ, ſilis, bdellii, balſami, ſeminis piperis albi, ſingulorum P.✱.3. ſtyracis P.✱.3. myrrhæ, opopanacis, nardi Syri, thuris maſculi, hypociſtidis, ſucci ſingulorum P.VI.✱. caſtorii P.VI.✱. coſti, piperis albi, galbani, reſinæ terebinthinæ, croci, floris iunci rotundi, ſingulorum P.✱. VI.3. dulcis radicis P. VIII.✱.3. quæ vel melle vel paſſo excipiuntur.

Aliud antidotum Ambroſia nominatum, quod Zopyrus Ptolemæo regi compoſuit.

Alterum quod Zopyrus regi Ptolemæo dicitur cõpoſuiſſe, atque Ambroſiã nominaſſe, ex his cõſtat: Coſti, thuris maſculi, ſingulorum P.V.✱. piperis albi P.✱.3. floris iunci rotundi P.II.✱. cinnamomi P.III.✱, caſiæ nigræ P.IIII.✱. croci Cilicii P.✱.IIII.3. myrrhæ quam ſtactem nominat P.V.✱. nardi Indici P.✱.V.3. Quæ ſingula contrita melle cocto excipiuntur: deinde vbi vtẽdum eſt, id quod Ægyptiæ fabæ magnitudinem impleat in potione vini diluitur.

Antidotum Mithridatis.

Nobiliſſimum autem eſt Mithridatis quod quotidie ſumendo rex ille dicitur aduerſus venenorum pericula tutum corpus ſuum reddidiſſe. In quo hæc ſunt: coſti P.✱.S.3. acori P.V.✱. hyperici, cumini, ſagapeni, acaciæ ſucci, iridis Illyricæ, cardamomi, ſingulorum P.II.✱. aneſi P.III.✱. nardi Gallici, gentianæ, radicis, aridorum roſæ foliorum, ſingulorum P.IIII.✱. papaueris lacrymæ, petroſelini, ſingulorũ P.✱.IIII.3. caſiæ, ſilis, lolii, piperis longi, ſingulorum P.VI.✱. ſtyracis P.✱.V.3. caſtorii, thuris, hypociſtidis ſucci, myrrhæ, opopanacis, ſingulorum P.VI.✱. malobathri folii P.VI.✱. floris iunci rotundi, reſinæ terebinthinæ, galbani, dauci Cretici ſeminis, ſingulorũ P.✱.V.3. nardi, opobalſami, ſingulorum P.✱.VI.3. thlapſis P.✱.V.33 radicis põticæ P.VII.✱. croci, zingiberis, cinnamomi, ſingulorũ P.✱.VIII.3. Hæc contrita melle excipiuntur, & aduerſus venenum, quod magnitudinem nucis Græcæ impleat, ex vino datur. In cæteris autem affectibus corporis pro modo eorum, vel quod Ægyptiæ fabæ, vel quod erui magnitudinem impleat ſatis eſt.

DE ACOPIS, Cap. XXIIII.

Acopum neruis vtile.

Acopa quoque vtilia neruis ſunt: quale eſt quod habet floris iunci rotundi P.✱.II.33. coſti, iunci quadrati, lauri baucarum, ammoniaci, cardamomi, ſingulorũ P.✱.IIII.3. myrrhæ, æris combuſti, ſingulorum P.VII.✱. iridis Illyricæ, ceræ, ſingulorum P.IIII.✱. Alexandrini calami, iunci rotundi, aſpalathi, xylobalſami, ſingulorum P. XVIII.✱. ſeui P.I.✱. vnguenti irini cyathum.

Acopum Euodes neruis vtile.

Alterum quod εὐώδες vocant, hoc modo fit, ceræ P.✱.3. olei tantundem, reſinæ terebinthinæ ad nucis iuglandis magnitudinem ſimul incoquuntur, deinde infuſa in mortario teruntur, inſtillatúrque ſubinde quamoptimi mellis acetabulum, tum irini vnguenti, & roſæ terni cyathi.

Enchriſta ad vlcera purganda & implenda.

Ἐγχριστὰ autem Græci vocant liquida quæ illinuntur: quale eſt quod fit ad vlcera purganda, & implenda maximè inter neruos, paribus portionibus inter ſe miſtis, butyri, medullæ vitulinæ, ſeui vitulini, adipis anſerinæ, ceræ, mellis, reſinæ terebinthinæ, roſæ, olei cicini. Quæ ſeparatim omnia liquantur, deinde liquida miſcẽtur, & tum ſimul teruntur. Et hoc quidem magis purgat: magis verò emollit, ſi pro roſa cyprus infunditur.

Ad ſacrum ignem.

Ad ſacrum ignem ſpumæ argenti P.VI.✱. cornu bubuli combuſti P.II.✱. conteruntur, adiicitúrque inuicem vinum, & id quod ſpecialiter ſil vocatur, & myrteum; donec vtriuſque terni cyathi conficiantur.

DE CATAPOTIIS, Cap. XXV. A

Catapotium ad ſomnum accerſendum,& leuationem doloris, & ſimul ad cōcoquendum.

CAtapotia quoque multa ſunt,variiſque de cauſis fiūt. Anodyna vocant quæ ſomno dolorem leuant: quibus vti,niſi nimia neceſſitas vrget, alienum eſt. Sunt enim ex vehemētibus medicamētis, & ſtomacho alienis. Poteſt tamen etiam ad cōcoquēdū quod habet papaueris lacrymæ,galbani,ſingulorum P.I.✱. myrrhæ,caſtorei, piperis,ſingulorū P.II.✱.Ex quibus quod erui magnitudinem habet, ſatis eſt deuoraſſe. B

Catapotium valentius ad ſomnum.

Alterum ſtomacho peius, ad ſomnum valentius,ex his fit,mandragoræ P.✱.3. apii ſeminis, item hyoſcyami ſeminis,ſingulorum P.IIII.✱.quæ ex vino teruntur.Vinū autem eiuſdem magnitudinis quæ ſuprà poſita eſt, abūde eſt ſumpſiſſe.

Catapotium ad plurimos dolores per ſomnum leniendos.

Siuē autem capitis dolores,ſiue vlcera, ſiue lippitudo,ſiue dentes,ſiue ſpiritus difficultas, ſiue inteſtinorum tormenta, ſiue inflammatio vuluæ eſt ſiue coxa, ſiue iecur,aut lienis, aut latus torquet, ſiue vitio locorum aliqua prolabitur,& obmuteſcit, occurrit dolori per quietē eiuſmodi catapotium:Silis,acori,rutæ ſylueſtris,ſeminis, ſingulorum P.I.✱. caſtorei, cinnamomi, ſingulorum P. II.✱.papaueris lacrymæ,panacis,radicis mādragoræ,malorum aridorum,iunci rotundi floris,ſingulorum P.II.✱. piperis grana LVI.✱. Hæc per ſe contrita, rurſus inſtillato ſubinde paſſo,ſimul omnia teruntur, donec craſſitudo ſordium fiat: ex eo paulum aut deuoratur, aut aqua dilui tur,& potui datur. C D

Catapotium aliud ad multa valens.

Quinetiam ſylueſtris papaueris quùm iam ad excipiendam lacrymam maturum eſt, manipulus qui manu comprehendi poteſt,in vas demittitur, & ſuperinfunditur aqua,quæ id contegat,atque ita coquitur. Vbi iam bene manipulus is coctus eſt,ibidem expreſſus proiicitur, & cum eo humore,paſſi pari menſura miſcetur,inferuétque donec craſſitudinem ſordium habeat. Quum infrixit,catapotia ex eo fiunt ad noſtræ fabæ magnitudinem, habéntque vſum multiplicem.Nam & ſomnum faciunt vel per ſe aſſumpta, vel ex aqua datá, & aurium dolores leuant,adiectis exiguo modo rutæ ſucco ac paſſi. Et tormina ſupprimunt ex vino liquata, & inflammationem vuluæ coercent,miſta cerato ex roſa facto,quum paulum his croci quoque acceſſit:& ex aqua fronti inducta pituitam in oculos decurrentem tenent. E

Catapotium ad inducendum ſomnum, quod vulua dolens prohibuit.

Item ſi vulua dolens ſomnum prohibuit, croci P. II.✱. aniſi,myrrhæ,ſingulorum P.I.✱.papaueris lacrymæ, P.IIII.✱cicutæ ſeminis P.VIII.✱.miſcentur,excipiuntúrque vino vetere,& quod lupini magnitudinem habet,in tribus cyathis aquæ diluitur.Id tamen in febre periculoſè datur. F

Ad iecur ſanandum.

Ad ſanandum iecur nitri P.✱.3. croci,myrrhæ,nardi Gallici,ſingulorum P.I.✱. melle excipiūtur, datúrque quod Ægyptiæ fabæ magnitudinem habeat. G

Ad finiendos dolores lateris.

Ad lateris dolores finiendos, piperis, ariſtolochiæ, nardi,myrrhæ pares portiones.

Ad thoracis dolores finiendos.

Ad thoracis,nardi P.I.✱. thuris,caſiæ,ſingulorum P. III.✱.myrrhæ,cinnamomi,ſingulorum P. VI.✱. croci P. P.VIII.✱. reſinæ terebinthinæ quadrans, mellis heminæ tres.

Catapotium Athenionis ad tuſſim.

Ad tuſſim Athenionis, myrrhæ, piperis, ſingulorū P.I.✱. caſtorei, papaueris lacrymæ, ſingulorum P.I.✱. Quæ ſeparatim contuſa,poſtea iunguntur,& ad magnitudinem fabæ noſtræ,bina catapotia manè:bina noctu dormituro dantur. H

Catapotium Heraclidis Tarentini,ad tuſſim & ſomnum.

Si tuſſis ſomnum prohibet, ad vtrunque Heraclidis Tarentini,croci P.I.✱. cinnamomi, caſtorei, papaueris lacrymæ,ſingulorum P.I.✱. myrrhæ,piperis longi, coſti, galbani,ſingulorum P.✱.3.

Catapotium ad purganda vlcera in faucibus tuſſientibus.

Quòd ſi purgāda ſunt vlcera in faucibus tuſſientibus, panacis,myrrhæ, reſinæ terebinthinæ, ſingulorū P.V.✱. galbani P. ✱.3. hyſſopi P.✱.3. conterenda ſunt,hiſque heminа mellis adiicienda,& quod digito excipi poteſt,deuorandum eſt.

Colicæ Caſſii medici.

Colicæ verò Caſſii ex his conſtat, croci,aniſi,caſtorei, ſingulorum.P. III.✱. petroſelini P.IIII.✱. piperis & longi & rotundi,ſingulorum P.V.✱. papaueris lacrymæ, iunci rotundi,myrrhæ,nardi,ſingulorum P.VI.Quæ melle excipiuntur:id autem & deuorari poteſt, & ex aqua calida ſumi.

Ad infantem mortuum aut ſecundas impellendas.

Infantem verò mortuum, aut ſecundas expellit aquæ potio,cui ſalis ammoniaci. P.I.✱. aut cui dictamni Cretici P.I.✱. adiectum eſt.

Laborantibus ex partu quid dari debate

Ex partu laborantibus eriſimum ex vino tepido ieiunæ dari debet.

Ad adiuuandam vocem.

Vocem adiuuat thuris P.I.✱. in duobus cyathis vini datum.

Aduerſus difficultatem vrinæ.

Aduerſus vrinæ difficultatem,piperis longi ,caſtorei,myrrhæ,galbani,papaueris lacrymæ, croci, coſti, vnciæ ſingulæ,ſtyracis, reſinæ terebinthinæ pondo ſextantes,mel,abſinthii cyathus. Ex quibus ad magnitudinem fabæ Ægyptiæ manè,& cœnato dari debet.

Arteriaces compoſitio quomodo fiat.

Arteriace verò hoc modo fit,caſiæ,iridis,cinnamomi,nardi,myrrhæ,thuris,ſingulorum P.I.✱. croci P.I.✱. piperis grana XXX.ex paſſi tribus ſextariis decoquuntur, donec mellis craſſitudo his fiat,aut croci,myrrhæ,thuris, ſingulorum P.I.✱. coniiciuntur in paſſi eundem modū, eodémque modo decoquuntur: aut eiuſdem paſſi heminæ tres vſque eo coquūtur donec extracta inde gutta induteſcat,& adiicitur tritæ caſiæ P.I.✱.

DE QVINQVE GENERIBVS NOXARVM corporis, & primò de vlneribus quæ maximè per tela inferuntur, Cap. XXVI.

QVVM facultates medicamentorum propoſuerim, genera in quib⁹ noxa corpori eſt,proponā. Ea quinque ſunt: quum quid extrinſecus læſit, vt in vulneribus: quū quid intra ſeipſum corruptū eſt, vt in cancro: quum quid innatum eſt,vt in veſica calculus:quum quid increuit,vt vena, quæ intumeſcens in varicem conuertitur: quum quid deeſt, vt quū curata pars aliqua eſt. Ex his alia ſunt in quibus plus medicamenta, alia in quibus plus manus proficit.Ergo dilatis iis quæ præcipuè ſcalpellū & manum poſtulant,nunc de iis dicam quæ maximè medicamentis egent.Diuidam autem hanc quoque curandi partem ſicut priorem.Et antè dicā de iis quæ in quamlibet partem corporis incidunt: tū de iis quæ certas partes infeſtāt. Incipiam à vulneribus.In his autem ante omnia ſcire medicus debet quæ inſanabilia ſint, quæ difficilem curationem habeant,quæ promptiorem. Eſt enim prudentis hominis,primùm eum qui ſeruari non poteſt, non attingere,nec ſubire ſpeciem eius,vt occiſi, quē ſors ipſius peremit:deinde vbi grauis metus,ſine certa tamen deſperatione eſt,indicare neceſſariis periclitantis in difficili rē eſſe, ne ſi victa ars malo fuerit, vel ignoraſſe,vel fefelliſſe videatur.Sed vt hæc prudenti viro conueniunt, ſic rurſus hiſtrionis eſt,paruā rem attollere, quò plus præſtitiſſe videatur.Obligarique æquum eſt confeſſione prō ptæ rei, quò curioſius etiam circumſpiciat,ne quod per ſe

A exiguum eſt malum,maius curantis negligentia fiat.

Quæ vulnera inſanabilia ſint.

Seruari non poteſt cui baſis cerebri, cui cor, cui ſtomachus,cui iocinoris portæ,cui in ſpina medulla percuſſa eſt,cuique aut pulmo medius,aut ieiunum,aut tenuius inteſtinum,aut ventriculus, aut renes vulnerati ſunt, cuive circa fauces grandes venæ vel arteriæ præciſæ ſunt.

Quæ vulnera difficilem curationem habeant.

Vix autem ad ſanitatem perueniunt quibus vlla parte pulmo,aut iocinoris craſſum,aut membrana quæ continet cerebrum,aut lienis, aut vulua,aut veſica, aut vllum B inteſtinum, aut ſeptum tranſuerſum vulneratum eſt. Hi quoque in præcipiti ſunt in quibus vſque ad grandes, intúſque conditas venas, in alis vel poplitibus mucro deſcedit. Periculoſa etiam vulnera ſunt vbicunque venæ maiores ſunt, quoniam exhaurire hominẽ, profuſione ſanguinis poſſunt:idque euenit non in alis tantùm atque poplitibus, ſed etiam in his venis quæ ad anum teſticulóſque perueniũt.Præter hæc malum vulnus eſt quodcũque in alis, vel feminibus, vel inanibus locis, vel in articulis, C vel inter digitos eſt: item quodcũque muſculum, aut neruum,aut arteriam,aut membranam,aut os, aut cartilaginem læſit.

Quæ vulnera tutiorem curationem habeant.

Tutiſſimum omnium quod in carne eſt,& hæc quidem loco, vel peiora, vel meliora ſunt. Modo verò periculum facit quodcunque magnum eſt.

Obſeruationes quædam & ætatis,& corporis, & vitæ,& temporis in vulneribus.

Aliquid etiam in vulneris genere,figuráque eſt.nam D peius eſt quod etiam colliſum eſt quàm quod tantùm diſciſſum eſt,adeò vt acuto quoque quàm retuſo telo vulnerari commodius ſit. Peius etiam vulnus eſt ex quo aliquid exciſum eſt,ex quóve caro alia parte abſciſſa,alia dependet. Peſſima quæq; plaga in orbẽ eſt: tutiſſima quæ lineæ modo recta eſt. Quò deinde propius huic illive figuræ vulnus eſt,eò vel deterius vel tolerabilius eſt: quinetiam confert aliquid & ætas, & corpus, & vitæ propoſitum, & anni tempus: quia facilius ſaneſcit puer, vel adoleſcens quàm ſenior, valens quàm infirmus, neque nimis tenuis, neque nimis plenus, quàm ſi alterum ex his eſt: integri E habitus quàm corrupti, exercitatus quàm iners, ſobrius & temperans quàm vino venerique deditus. Opportuniſſimúmque curationi tempus vernum eſt,aut certè neque feruens, neque frigidum. Siquidem vulnera & nimius calor, & nimium frigus infeſtant: maximè tamen horum varietas: ideóque pernicioſiſſimus autumnus eſt. Sed pleraque ex vulneribus oculis ſubiecta ſunt, quorundam ipſæ ſedes indices ſunt,quas alio loco demonſtrauimus,quum poſitus interiorum partium oſtendimus. Veruntamen quia quædam vicina ſunt,intereſt quoque vulnus F in ſumma parte ſit, an penitus penetrauerit: neceſſarium eſt notas ſubiicere per quas quid intus actũ ſit,ſcire poſſimus,& ex quibus vel ſpes vel deſperatio oritur.

Signa percuſſi cordis.

Igitur corde percuſſo,ſanguis multus effertur,venæ langueſcunt,color pallidiſſimus,ſudores frigidi,malique odoris, tanquam irrorato corpore oriuntur, extremiſque partibus frigidis,matura mors ſequitur.

Signa pulmonis icti.

Pulmone verò icto, ſpirandi difficultas eſt, ſanguis G ex ore ſpumans,ex plaga rubens, ſimúlque etiam ſpiritus cum ſono fertur: in vulnus inclinari iuuat: quidam ſine ratione conſurgunt. Multi ſi in ipſum vulnus inclinati ſunt,loquuntur,ſi in aliam partem,obmuteſcunt.

Signa iocinoris vulnerati.

Iocinoris autem vulnerati notæ ſunt,multus ſub dextra parte præcordium profuſus ſanguis,ad ſpinã reducta præcordia,in ventrẽ cubandi dulcedo, punctiones doloréſq; vſque ad iugulũ,iunctúmque ei latus ſcapularũ,os interdum:quibus nonnunquã etiam bilioſus vomitus accedit. H

Signa percuſſorum renum.

Renibus verò percuſſis,dolor ad inguina teſticulóſque deſcendit, difficulter vrina redditur, eáque aut eſt cruenta,aut cruor fertur.

Signa vulnerati lienis.

At liene icto, ſanguis niger à ſiniſtra parte prorumpit, præcordia cum ventriculo ab eadem parte indureſcunt,ſitis ingens oritur,dolor ad iugulum,ſicut iocinore vulnerato,venit.

Signa percuſſæ vuluæ.

At quum vulua percuſſa eſt,dolor inguinibus & coxis & femoribus eſt. Sanguinis pars per vulnus, pars per naturale deſcendit, vomitus bilis inſequitur. Quædam obmuteſcunt, quædam mente labuntur, quædam ſui cõpotes, neruorum oculorúmque dolore vrgeri ſe confitentur,morientéſque tandem,eadem quæ corde vulnerato patiuntur.

Signa percuſſi cerebri,vel membranæ eius.

Sin cerebrum membranáve eius vulnus accepit,ſanguis per nares, quibuſdam etiam per aures exit, feréque bilis vomitus inſequitur. Quorundam ſenſus obtunduntur,appellatique ignorant:quorundã trux vultus eſt,quorundam oculi quaſi reſoluti,huc atque illuc mouẽtur.Feréque tertio vel quinto die delirium accedit. Multorum etiam nerui diſtenduntur. Ante mortem autem plerique faſcias quibus caput deligatum eſt lacerant, ac nudum vulnus frigori obiiciunt.

Signa percuſſi ſtomachi.

Vbi ſtomachus autẽ percuſſus eſt,ſingultus & bilis vomitus inſequitur.Siquid cibi vel potionis aſſumptum eſt, id redditur citò. Venarum motus elangueſcunt, ſudores tenues oriuntur,per quos extremæ partes frigeſcunt.

Signa ieiuni inteſtini,& ventriculi vulnerati, & aliorum inteſtinorum.

Communes verò ieiuni inteſtini,& ventriculi vulnerati notæ ſunt.nam cibus & potio per vulnus exeunt, præcordia indureſcunt, nonnunquam bilis per os redditur. Inteſtino tantùm ſedes inferior eſt. Cætera inteſtina icta vel ſtercus vel odorem eius exhibent.

Signa percuſſæ medullæ quæ in ſpina eſt.

Medulla verò quæ in ſpina eſt diſcuſſa,nerui reſoluuntur aut diſtenduntur, ſenſus intercidit: interpoſito tempore aliquo ſine voluntate inferiores partes vel ſemen, vel vrinam,vel etiam ſtercus excernunt.

Signa ſepti tranſuerſi percuſſi.

At ſi ſeptum tranſuerſum percuſſum eſt, præcordia ſurſum contrahuntur, ſpina dolet, ſpiritus rarus eſt, ſanguis ſpumans fertur.

Signa veſicæ vulneratæ.

Veſica verò vulnerata,dolent inguina:quod ſuper pubem eſt,intenditur:pro vrina ſanguis,aut ex ipſo vulnere vrina deſcẽdit,ſtomachus afficitur. Itaque aut bilem vomunt,aut ſingultiunt,frigus,& ex eo mors ſequitur.

De ſanguine,& ſanie, & pure,& eorum ſpeciebus,quando meliora deterioráve ſint.

His cognitis,etiam nunc quædam alia noſcenda ſunt, ad omnia vulnera vlceráq; de quibus dicturi ſumus pertinentia.Ex his autem exit ſanguis,ſanies,pus.Sanguis omnibus notus eſt: ſanies eſt tenuior hoc, varie craſſa & glutinoſa, & colorata. Pus craſſiſſimũ albidiſſimúmque, glutinoſius & ſanguine & ſanie. Exit autem ſanguis ex vulnere recenti aut iam ſaneſcente.Sanies eſt inter vtrunque tempus: pus ex vlcere iam ad ſanitatem ſpectante. Rurſus & ſanies & pus quaſdam ſpecies Græcis nominibus diſtinctas habent. Eſt enim quædam ſanies quæ vel ἰχὼρ vel meliceria nominatur: eſt pus quod ἐλαιῶδες appellatur. ἰχὼρ tenuis, ſubalbidus ex malo vlcere exit, maximéque vbi neruo læſo inflammatio ſequuta eſt: meliceria craſſior & glutinoſior,ſubalbida,melliquealbo ſubſimilis fertur. Hæc quoque ex malis vlceribus, vbi nerui circa articulos læſi ſunt,& inter hæc loca,maximè ex genibus. Ἐλαιῶδες tenue,ſubalbidum,quaſi vnctũ colore atque pinguitudine,oleo albo nõ diſſimile, apparet in magnis vlceribus ſaneſcentibus. Malus autem eſt ſanguis nimium,aut tenuis,aut craſſus, colore vel liuidus, vel niger, aut pituita mixtus,aut varius. Optimꝰ calidus,rubẽs, modicè craſſus,non glutinoſus.Itaque protinus eius vulneris expedita magis curatio eſt ex quo ſanguis bonus fluxit.

Itémque poſtea ſpes in his maior eſt, ex quibus melioris generis quæque proueniũt. Sanies igitur mala eſt, multa, nimis tenuis, liuida, aut pallida, aut nigra, aut glutinoſa, aut mali odoris, aut quæ & ipſum vlcus, & iunctam ei cutem erodit: melior non multa, modicè craſſa, ſubrubicũda, aut ſubalbida. Ἰχὼρ autem peior eſt multus, craſſus, ſubliuidus, aut ſubpallidus, glutinoſus, ater, calidus, mali odoris. Tolerabilior eſt ſubalbidus qui cætera omnia contraria prioribus habet. Meliceria autem mala eſt multa, & percraſſa, melior quæ & tenuior, & minus copioſa eſt. pus inter hæc optimum eſt. Sed id quoque peius eſt multum, tenue, dilutum, magíſque ſi ab initio tale eſt. Itémque ſi colore ſero ſimile, ſi pallidum, ſi liuidum, ſi fæculẽtum eſt: præter hæc, ſi malè olet, niſi tamen locus hunc odorem excitat. Melius eſt, quo minus eſt, quo craſſius, quo albidius, itémque ſi leue eſt, ſi nihil olet, ſi æquale eſt: modo tamen cõuenire & magnitudini vulneris & tempori debet. nam plus ex maiore, plus nondum ſolutis inflammationibus naturaliter fertur. Elæodes quoque peius eſt multum, & parum pingue, quo minus etiam quoque idipſum pinguius, eo melius eſt.

Curatio aduerſus profuſionem ſanguinis in vulneribus.

Quibus exploratis, vbi aliquis ictus eſt qui ſeruari poteſt, protinus proſpicienda duo ſunt, ne ſanguinis ſit profuſio, néve inflammatio interimat. Si profuſionem timemus, quod ex ſede vulneris & magnitudine eius, & ex impetu ruentis ſanguinis intelligi poteſt, ſiccis linamentis vulnus implendum eſt, ſupráque imponenda ſpongia ex aqua frigida expreſſa, ac manu ſuper comprimenda: ſi parum ſic ſanguis conquieſcit, ſæpius linamenta mutanda ſunt. Et ſi ſicca parum valent, aceto madefaciẽda ſunt. id vehemens ad ſanguinem ſupprimendum eſt. Ideóque quidam id vulneri infundũt. Sed alius rurſus metus ſubeſt, ne nimis valenter ibi retenta materia, magnã inflammationem poſtea moueat. Quæ res efficit vt neque rodentibus medicamentis, neque adurentibus, & ob idipſum inducentibus cruſtam, ſit vtendum, quanuis pleraque ex his ſanguinem ſupprimunt: ſed ſi ſemel ad ea décurritur, potius quæ mitius idem efficiunt. Quòd ſi illa quoque profluuio vincuntur, venæ quæ ſanguinem fundunt apprehendendæ, circáque id quod ictum eſt, duobus locis deligandæ, intercidendæque ſunt, vt & in ſe ipſæ coeant, & nihilominus ora præcluſa habeant: vbi ne id quidem res patitur, poſſunt ferro candenti aduri. Sed etiam ſatis multo ſanguine effuſo ex eo loco quo neque neruus neque muſculus eſt, vt puta in fronte vel ſuperiore capitis parte, commodiſſimum tamen eſt cucurbitulam admouere à diuerſa parte, vt illuc ſanguinis curſus reuocetur.

Curationes aduerſus vulnerum inflammationem.

Et aduerſus profuſionem quidem in his auxilium eſt: aduerſus inflammationem autem in ipſo ſanguinis curſu, ea timeri poſſunt, vbi læſum eſt vel os, vel neruus, vel cartilago, vel muſculus: aut vbi parum ſanguinis pro modo vulneris fluxit. Ergo quoties quid tale erit, ſanguinem maturè ſupprimere non oportebit, ſed pati fluere, dum tutum erit: adeò vt ſi parum fluxiſſe videbitur, mitti quoque ex brachio debeat, vtique ſi corpus iuuenile, & robuſtum, & exercitatum eſt: multóque magis ſi id vulnus ebrietas præceſſit. Quòd ſi muſculus læſus videbitur, præcidendus erit. nam percuſſus mortiferus eſt, præciſus ſanitatem recipit.

De glutinatione vulnerum.

Sanguine autem vel ſuppreſſo, ſi nimius erumpit: vel exhauſto, ſi per ſe parum fluxit, longè optimum eſt vulnus glutinari. Poteſt autem id vel quod in cute vel etiam in carne eſt, ſi nihil ei præterea mali accedit. Poteſt caro alia parte dependens, alia inhærens, ſi tamen etiamnum integra eſt, & coniunctione corporis fouetur. In his verò quæ glutinantur duplex curatio eſt. nam ſi plaga in molli parte ſui debet, maximéque ſi diſciſſa auris ima eſt, vel imus naſus, vel frons, vel bucca, vel palpebra, vel labrum, vel circa guttur cutis vel venter. Si verò in carne vulnus

A eſt, hiátque, neque in vnum oræ facilè attrahuntur, ſutura quidem aliena eſt: imponendæ verò fibulæ ſunt (ἀγκτῆρας Græci nominant) quæ oras paulum tamen contrahunt, quò minus lata poſtea cicatrix ſit. Ex his autem colligi poteſt, id quoque quod alia parte dependens, alia inhærebit, ſi alienatum adhuc nõ eſt, ſuturam, an fibulam poſtulet. Ex quibus neutra antè debet imponi quàm intus vulnus purgatum eſt, nequid ibi concreti ſanguinis relinquatur. Id enim & in pus vertitur, & inflammationem mouet, & glutinari vulnus prohibet. Ne linamẽtum quiB dem quod ſupprimendi ſanguinis cauſa inditum eſt, inibi relinquendum eſt. nam id quoque inflammat. Comprehendi verò ſutura vel fibula non cutem tantùm, ſed aliquid etiam ex carne, vbi ſuberit hæc, oportebit, quò valentius hæreat, neque cutem abrumpat. Vtraque optima eſt ex acia molli non nimis torta, quò mitius corpori inſidat. Vtraque neque nimis rara, neque nimis crebra iniicienda eſt: ſi nimis rara eſt, non continet: ſi nimis crebra eſt, vehementer afficit: quia quo ſæpius acus corpus tranſiuit, quóque plura loca iniectum vinculũ mordet, eo maC iores inflammationes oriuntur, magíſque æſtate. Neutra etiam vim vllam deſiderat: ſed eatenus vtilis eſt qua cutis ducentem, quaſi ſua ſponte ſubſequitur. Fere tamen fibulæ latius vulnus eſſe patiuntur. Sutura oras iungit, quæ ne ipſæ quidem inter ſe contingere ex toto debẽt, vt ſiquid intus humoris concreuerit, ſit quâ emanet. Siquod vulnus neutrũ horum recipit, id tamen purgari debet, deinde omni vulneri primò imponenda eſt ſpongia ex aceto expreſſa: ſi ſuſtinere aliquis aceti vim non poteſt, vino vtendum eſt. Leuis plaga iuuatur etiamſi ex aqua frigida D expreſſa ſpongia imponitur. Sed ea quocunque modo impoſita eſt, dum madet prodeſt: itaque vt inareſcat, non eſt committendum. licétque ſine peregrinis, & conquiſitis, & compoſitis medicamentis vulnus curare: Sed ſiquis huic parum confidit, imponere medicamentum debet quod ſine ſeuo compoſitum ſit ex iis quæ cruẽtis vulneribus apta eſſe propoſui: maximéque ſi caro eſt, barbarum: ſi nerui, vel cartilago, vel aliquid ex eminentibus, quales aures vel labra ſunt, Polybii ſphragidem. Alexandrinum quoque viride neruis idoneum eſt, eminẽtibúſE que partibus ea quam Græci ῥάπτουσαν vocãt. Solet etiam colliſo corpore exigua parte findi cutis. Quod vbi incidit, non alienum eſt ſcalpello latius aperire, niſi muſculi neruíque iuxta ſint, quos incidi nõ expedit. Vbi ſatis diductum eſt, medicamentum imponendum eſt. At ſi id quod colliſum eſt, quanuis parum diductum eſt, latius tamen aperiri propter neruos aut muſculos non licet, adhibenda ſunt ea quæ humorem leniter extrahãt, præcipuéque ex iis id quod rhypodes vocari propoſui. Non alienum eſt, etiam vbicunque vulnus graue eſt impoſitum, F quo id iuuetur, inſuper circundare lanam ſuccidã ex aceto & oleo: vel cataplaſma, ſi mollis is locus eſt, quod leniter reprimat: ſi neruoſus aut muſculoſus, quod emolliat.

Quomodo vulnus ligari conueniat.

Faſcia verò ad vulnus deligandum, lintea aptiſſima eſt, eáque lata eſſe debet, vt ſemel iniecta non vulnus tantùm, ſed paulum vtrinque etiam oras eius comprehendat. Si ab altera parte caro magis receſſit, ab ea melius attrahitur: ſi æquè ab vtraque, tranſuerſa comprehendere oras debet: aut ſi id vulneris ratio non patitur, media priG mùm iniicienda eſt, vt tum in vtranque partem ducatur: ſic autem deliganda eſt vt & contineat, neque aſtringat. Quod non cõtinetur, elabitur: quod nimis aſtrictum eſt, cancro periclitatur. Hyeme ſæpius faſcia circuire debet, æſtate quoties neceſſe eſt, tum extrema pars eius inferioribus acu aſſuenda eſt. nam nodus vulnus lædit, niſi tamen longè eſt. Illo neminem decipi decet, vt propriam viſcerum curationem requirat: de quibus ſuprà poſui. nam plaga ipſa curanda extrinſecus vel ſutura vel alio medicinæ genere eſt. In viſceribus nihil mouendum eſt, H niſi aut ſiquid ex iocinore, aut liene, aut pulmone duntaxat extremo depẽdeat, præcidatur. Alioquin vulnus interius, ea victus ratio, eáque medicamenta ſanabunt quæ cuique viſceri conuenire ſuperiore libro propoſui.

De ratione victus,& notis vulnerum curationibúſque eorum.

His itaque primo die ordinatis, homo in lecto collocandus eſt , iſque ſi graue vulnus eſt , abſtinere quantum vires patiuntur,ante inflãmationem à cibo debet: bibere donec ſitim finiat,aquam calidam: vel ſi æſtas eſt,neque febris,neque dolor eſt,etiam frigidam. Adeo tamẽ nihil perpetuum eſt: ſed ſemper pro viribus corporis æſtimandum,vt imbecillitas etiam cibũ protinus facere neceſſarium poſſit, tenuem ſcilicet & exiguum, qui tãtum ſuſtineat. Multíque etiam ex profluuio ſanguinis intermoriẽtes,ante vllam curationem vino reficiẽdi ſunt,quòd alioqui inimiciſſimum vulneri eſt. Nimis verò intumeſcere vulnus,periculoſum:nihil intumeſcere,periculoſiſſimum eſt.Illud indicium eſt magnæ inflammationis,hoc emortui corporis.Protinúſque,ſi mens homini cõſiſtit,ſi nulla febris acceſſit , ſcire licet maturè vulnus ſanum fore . Ac ne febris quidẽ terrere debet, ſi in magno vulnere dum inflatio eſt,permanet. Illa pernicioſa eſt quæ vel leui vulneri ſuperuenit , vel vltra tempus inflammationis durat, vel delirium mouet , vel ſi neruorum rigor aut diſtentio quæ ex vulnere orta eſt, eam non finit. Vomitus quoque bilioſus non voluntarius, vel protinus vt percuſſus eſt aliquis,vel dum inflammatio manet,malum ſignũ eſt in his dũtaxat quorum vel nerui, vel etiam neruoſi loci vulnerati ſunt . Sponte tamen vomere non alienũ eſt, præcipuè iis quibus in conſuetudine fuit : ſed neque protinus poſt cibum,neque iam inflãmatione orta, neque quũ in ſuperioribus partib⁹ plaga eſt.Biduò ſic vulnere habito,tertio die id aperiendum, detergẽdáque ſanies ex aqua frigida eſt,eadémque rurſus iniiciẽda ſunt:quinto iam die quanta inflãmatio futura eſt, ſe oſtendit. Quo die rurſus detecto vulnere conſiderandus color eſt . Quòd ſi liuidus, aut pallidus,aut varius,aut niger eſt,ſcire licet malum vulnus eſſe:idque quandocunque animaduerſum eſt, terrere nos poteſt.Album,aut rubicũdum eſſe vlcus,commodiſſimũ eſt:item cutis dura,craſſa,dolens,periculum oſtendit.Bona ſigna ſunt vbi hæc ſine dolore tenuis & mollis eſt.Sed ſi glutinatur vulnus,aut leuiter intumuit,eadẽ ſunt imponenda quæ primò fuerũt:ſi grauis inflammatio eſt,neque glutinandi ſpes eſt,eáque pus moueãt, aquæ quoque calidæ neceſſarius vſus eſt, vt & materiã digerat,& duritiam emolliat,& pus citet.Ea ſic tẽperanda eſt vt & manu contingenti iocunda ſit : vſque eò adhibenda donec aliquid ex tumore minuiſſe , colorémq; vlceri magis naturalem reddidiſſe videatur, maximéque ſi grande vulnus eſt tetrapharmacum:ſi in articulis,digitis, locis cartilaginoſis, rhypodes.Poſt id fomentum,ſi lata plaga nõ patet,imponi protinus emplaſtrum debet , & ſi latius hiat, illud emplaſtrum liquari ex irino vnguẽto oportet: eóque illita linamenta diſponi per plagam , deinde emplaſtrum ſuprà dari, & ſuper id ſuccidam lanam, minúſque etiam quàm primò faſciæ aſtringendæ ſunt.

Curationes propriæ articulorum.

Propriè quædam in articulis viſenda ſunt,in quibus ſi præciſi nerui ſunt qui continebãt,debilitas eius partis ſequitur.Si id dubium eſt,& ex acuto telo plaga eſt, ea trãſuerſa commodior eſt:ſi retuſo & graui eſt,nullum in figura diſcrimen eſt. At viſendum eſt pus ſupra articulum an infra naſcatur:ſi ſub eo naſcitur,albúmque & craſſum diu fertur,neruũ præciſum eſſe credibile eſt. Magis quoque, maiores dolores inflammationéſque quò maturius excitatæ ſunt. Quanuis autem non abſciſſus neruus eſt,tamen ſi circa tumor durus diu permanet , neceſſe eſt & diuturnum vlcus eſſe , & ſano quoque eo tumorem permanere, futurúmque eſt vt tardè membrum id extendatur vel cõtrahatur.Maior tamen in extendẽdo mora eſt, vbi recuruato articulo curatio adhibita eſt, quàm in recuruãdo eo quod rectum continuerimus.Collocari quoque membrũ quod dictum eſt ratione certa debet. ſi glutinandum eſt, vt ſuperius ſit: ſi in inflammatione eſt,vt in neutram partem inclinatum ſit:ſi iam pus profluit,vt deuexum ſit.Optimum etiam medicamentum quies eſt : moueri & ambulare,niſi ſanis, alienum eſt.Minus tamen iis eſt periculoſum qui in capite vel brachiis , quàm qui in inferio-
A ribus partibus vulnerati ſunt. Miniméque ambulatio conuenit,femine,aut crure, aut pede laborante.Locus in quo cubabit, tepidus eſſe debebit . Balneum quoque dum parum vulnus purum eſt , inter res infeſtiſſimas eſt. nam id humidum & ſordidum reddit : ex quibus ad cancrum tranſitus eſſe conſueuit.Leuis frictio rectè adhibetur, ſed his partibus quæ longius abſunt à vulnere .

Vulnus quomodo purgandum ſit.

Inflammatione finita,vulnus purgandum eſt. Id o-
B ptimè faciunt tincta in melle linamenta,ſupráque id emplaſtrum,vel enneapharmacũ dandum eſt. Tum demum verò purum vlcus eſt,quum rubet, ac nimium neque ſiccum neque humidum eſt . Ac quodcunque ſenſu caret, quod non naturaliter ſentit quod nimium aut aridũ aut humidum eſt , quod aut pallidum, aut albidum, aut liuidum,aut nigrum eſt,id purum non eſt.

Quomodo vulnus implendum ſit.

Purgato,ſequitur vt impleatur, iámque calida aqua eatenus neceſſaria eſt vt ſanies remoueatur. Lanæ ſucci-
C dæ ſuperuacuus vſus eſt.Lota melius circundatur. Ad implendum autem vulnus proficiunt quidem etiam medicamenta aliqua . Itaque ea adhiberi non alienum eſt , vt butyrum cum roſa , exigua mellis parte , aut cum eadem parte , aut cum eadem roſa tetrapharmacum , aut ex roſa linamenta:plus tamen proficit balneum rarum. Cibi boni ſucci , vitatis omnibus acribus , ſed iam plenioribus. nam & auis, & venatio, & ſuilla elixa dari poteſt. Vinum omnibus dum febris,dum inflammatio eſt, alienum eſt. Itémque vſque ad cicatricem,ſi nerui muſculive vulnera-
D ti ſunt , etiamſi altè caro , aut ſi plaga in ſumma cute generis tutioris eſt, poteſt non peruetus, modicè tamen datum , ad implendum quoque proficere . Siquid molliendum eſt quod in neruoſis locis muſculoſiſque neceſſarium eſt, cerato quoque ſuper vulnus vtendum eſt . At ſi caro ſupercreuit , modicè reprimit ſiccum linamentum, vehementius ſquama æris : ſi pus eſt quod tolli opus eſt, adhibenda ſunt etiamnum vehementiora , quæ corpus exedant. Cicatricem poſt omnia hæc commodè inducit, lycium ex paſſo aut lacte dilutum,vel etiam per ſe impo-
E ſitum ſiccum linamentum.

De vlceribus quæ extrinſecus per vulnera incidunt,curationibúſque eorum.

Hic ordo felicis curationis eſt : ſed quædam tamen periculoſa incidere conſuerunt . Interdum enim vetuſtas vlcus occupat,inducitúrque ei callus, & circum oræ craſſæ liuent , poſt quæ quicquid medicamentorum ingeritur , parum proficit : quod fere negligenter curato vlceri ſuperuenit:interdum vel ex nimia inflammatione,vel ob æſtus immodicos , vel ob nimia frigora , vel quia nimis
F vulnus aſtrictum eſt , vel quia corpus aut ſenile , aut mali habitus eſt, cancer occupat. Id genus à Græcis diductum in ſpecies eſt,noſtris vocabulis nõ eſt.Omnis autem cancer non ſolùm id corrumpit quod occupauit , ſed etiam ſerpit, deinde aliis aliiſque ſignis decernitur. Nam modò ſuper inflammationem rubor vlcus ambit,íſque cum dolore procedit: (ἐρυσιπέλας Græci nominãt)modò vlcus nigrum eſt,quia caro eius corrupta eſt: idque vehementius etiam putreſcendo intenditur. Vbi vulnus humidum eſt, & ex nigro vlcere humor pallidus fertur, malíque odoris
G eſt, carunculæ corruptæ , interdum etiam nerui ac membranæ reſoluuntur , ſpecillúmque demiſſum deſcẽdit aut in latus, aut deorſum , eóque vitio nonnunquam os quoque afficitur . Modò oritur ea quam Græci γάγγραιναν appellãt:priores in qualibet parte corporis fiũt. Hæc in prominentibus membris, id eſt inter vngues & alas, vel inguina, feréque in ſenibus vel iis quorum corpus mali habitus eſt. Caro in vlcere vel nigra vel liuida eſt, ſed ſicca & arida,proximáque cutis plerunque ſubnigris puſtulis impletur, deinde ei proxima vel pallida vel liuida, fe-
H réque rugoſa ſine ſenſu eſt. Vlterior in inflãmatione eſt, omniáque ea ſimul ſerpunt : vlcus in locum puſtuloſum: puſtulæ, in eum qui pallet aut liuet: pallor aut liuor, in id quod inflammatũ eſt: inflammatio,in id quod integrum eſt,trãſit.Inter hæc deinde febris acuta oritur, ingénſque ſitis , quibuſdam etiam delirium accedit. Alii quanuis

mentis ſuæ compotes ſunt, balbutiendo tamen vix ſenſus ſuos ore explicant: incipit affici ſtomachus: fit fœdi ſpiritus ipſe odoris. Atque initium eius quidem mali recipit curationem: vbi verò penitus inſedit, inſanabile eſt, plurimique ſub frigido ſudore moriuntur.

Curatio vlceris.

Ac pericula quidem vulnerum hæc ſunt. Vetus autem vlcus ſcalpello incidendum eſt, excidendæque eius oræ, & quicquid ſuper eas liuet, æquè incidendum. Si varicula intus eſt, quæ his ſanari prohibet, ea quoque excidenda: deinde vbi ſanguis emiſſus, nouatúmque vulnus eſt, eadem curatio adhibenda quæ in recentibus vulneribus expoſita eſt. Si ſcalpello aliquis vti non vult, poteſt ſanare id emplaſtrum quod ex ladano fit, & quũ vlcus ſub eo exeſum eſt, id quo cicatrix inducitur.

Curatio eryſipelatum.

Id autem quod eryſipelas vocari dixi, non ſolùm vulneri ſuperuenire, ſed ſine hoc quoque oriri conſueuit, atque interdum periculum maius affert, vtique ſi circa ceruices aut caput conſtitit. Oportet, ſi vires patiuntur, ſanguinem mittere, deinde imponere ſimul reprimentia & refrigerantia, maximéque ceruſſam ſolani ſucco, aut cimoliam cretam aqua pluuiali exceptam, aut ex eadem aqua ſubactam farinam, cupreſſo adiecta, aut, ſi tenerius corpus eſt, lenticulam. Quicquid impoſitum eſt, betæ folio contegẽdum eſt, & ſuper linteolum frigida aqua madens imponendum. Si per ſe refrigerantia parum prodeſunt, miſcenda erunt hoc modo, ſulphuris P. I. ✶. ceruſſæ & croci, ſingulorum P. X X. ✶. eáque cum vino conterenda ſunt, & id his illinendum: aut ſi durior locus eſt, ſolani folia contrita, ſuillæ adipi miſcenda ſunt, & illita linteolo ſuperinijciẽda. At ſi nigrities eſt, neque dum ſerpit, imponenda ſunt quæ carnem putrem lenius exedant: repurgatúmque vlcus ſic vt cætera nutriendum eſt. Si magis putre eſt, iámque procedit ac ſerpit, opus eſt vehementius erodentibus: ſi ne hæc quidem euincunt, aduri locus debet, donec ex eo nullus humor feratur. nam quod ſanum eſt, ſiccum eſt quum aduritur. Poſt vſtionem putris vlceris ſuperponenda ſunt quæ cruſtas à vino reſoluant: eas ἐσχάρας Græci vocant. Vbi exciderunt, purgandum vlcus maximè melle & reſina eſt: ſed aliis quoque purgari poteſt quibus purulenta curãtur, eodémque modo ad ſanitatem perducendum eſt.

Curatio gangrænæ.

Gangrænam verò, ſi nondum planè tenet, ſed adhuc incipit, curare nõ difficillimum eſt, vtique in corpore iuuenili, & magis etiã ſi muſculi integri ſunt, ſi nerui vel læſi non ſunt, vel leuiter affecti ſunt, neque vllus magnus articulus nudatus eſt: aut carnis in eo loco paulum eſt, ideóque non multum quod putreſceret, fuit, conſiſtitque eo loco vitium: quod maximè fieri in digito poteſt. In eiuſmodi caſu primum eſt, ſi vires patiuntur, ſanguinem mittere: deinde quicquid aridum eſt, & intentione quadam proximum quoque locum malè habet, vſque ad ſanum corpus concidere. Medicamenta verò, dum malum ſerpit, adhibenda nulla ſunt quæ pus mouere cõſuerunt, ideóque ne aqua quidem calida. Grauia quoque, quamuis reprimentia, aliena ſunt: ſed iis quamleuiſſimis opus eſt: ſupérque ea quæ inflammata ſunt, vtendum eſt refrigerantibus: ſi nihilo magis malum conſtitit, vri id quod eſt inter integrum ac vitiatum locum debet. Præcipuéque in hoc caſu petendũ non à medicamentis ſolùm, ſed etiam à victus ratione præſidium eſt. Neque enim id malum niſi corrupti vitioſique corporis eſt. Ergo, primò, niſi imbecillitas prohibet, abſtinentia vtendum: deinde danda quæ per cibum potionémque aluum, ideóque etiam corpus aſtringant, ſed ea leuia: poſtea ſi vitium conſtitit, imponi ſuper vulnus eadem debent quæ in putri vlcere præſcripta ſunt. Ac tum quoque plenioribus cibis vti licebit ex media materia, ſic tamen nonniſi aluum corpúſque ſiccantibus: aqua verò pluuiali frigida: balneũ (niſi iam certa fiducia redditæ ſanitatis eſt) alienum eſt: ſiquidem emollitum in eo vulnus, citò rurſus eodem malo afficitur. Solent verò nonnunquam nihil omnia auxilia

A proficere, ac nihilominus ſerpere his cancer. Inter quæ miſerum (ſed vnicum) auxilium eſt, vt cætera pars corporis tuta ſit, membrum quod paulatim emoritur abſcindere. Hæ grauiſſimorum vulnerum curationes ſunt. Sed ne illa quidem negligenda, vbi integra cute interior pars colliſa eſt, aut vbi deraſum attritúmve aliquid eſt, aut vbi ſurculus corpori infixus eſt, aut vbi tenue ſed altum vulnus inſedit. In primo caſu commodiſſimum eſt malicorium ex vino coquere, interiorémque eius partem con-
B terere, & cerato miſcere ex roſa facto, idque ſupponere: deinde vbi cutis ipſa exaſperata eſt, inducere lene medicamentum, quale λιπαρὸν eſt. Deraſo verò detritóque imponẽdum eſt emplaſtrum tetrapharmacum, minuendúſque cibus, & vinum ſubtrahendum. Neque id, quia non habebit altiores ictus, contemnendum erit: ſiquidem ex eiuſmodi caſibus ſæpe cancri fiunt. Quòd ſi leuius id erit, & in parte exigua, contenti eſſe poterimus eodem leni medicamento. Surculum verò (ſi fieri poteſt) oportet vel manu, vel etiam ferramento eiicere: ſi vel præfractus eſt,
C vel altius deſcendit quàm vt ita fieri poſſit, medicamento euocandus eſt. Optimè autem educit ſuperimpoſita arundinis radix, ſi tenera eſt, protinus contrita: ſi iam durior, antè in mulſo decocta: cui ſemper mel adiiciendum eſt, aut ariſtolochia cum eodem melle. Peſſima ex ſurculis arundo eſt, quia aſpera eſt: eadémque offenſa etiam in filice eſt. Sed vſu cognitum eſt, vtrâque aduerſus alteram medicamentum eſſe, ſi contrita ſuperimpoſita eſt. Facit autem idem in omnibus ſurculis, quodcunque medicamentum extrahendi vim habet. Idem altis tenuibúſque
D vulneribus aptiſſimum eſt. Priori rei Philocratis, huic Hecatæi emplaſtrum maximè conuenit.

Quomodo cicatrix vulneri inducenda, purgandáque ſit.

Vbi verò in quolibet vulnere ventum ad inducendum cicatricem eſt, quod perpurgatis iam repletíſque vlceribus neceſſarium eſt, primùm ex aqua frigida linamentum, dum caro alitur, deinde quum iam continenda eſt, ſiccum imponendum eſt, donec cicatrix inducatur: tum deligari ſuper album plumbum oportet quo & re-
E primitur cicatrix, & colorem maximè ſano corpori ſimilem accipit. Idem radix ſylueſtris cucumeris præſtat: idẽ compoſitio quæ habet elaterii P. I. ✶. ſpumæ argenti P. II. ✶. vnguenti pondo IIII. ✶. quæ excipiuntur reſina terebinthina, donec emplaſtri craſſitudo ex omnibus fiat. Ac nigras quoque cicatrices leniter purgant paribus portionibus mixta, ærugo, plumbum elotum, eadémque roſa cocta, ſiue vngitur cicatrix (quod in facie fieri poteſt) ſiue id vt emplaſtrum imponitur: quod in aliis partibus commodius eſt. At ſi vel excreuit cicatrix, vel concaua
F eſt, ſtultum eſt decoris cauſa rurſus & dolorem & medicinam ſuſtinere: alioqui res vtrique ſuccurri patitur. ſiquidem vtraque cicatrix exulcerari ſcalpello poteſt. Si medicamentum aliquis mauult, idem efficiunt compoſitiones eæ quæ corpus exedunt. Cute exulcerata, ſuper eminentem carnem exedentia medicamenta coniicienda ſunt: ſuper concauam implentia, donec vtrunque vlcus ſanæ cuti æquetur, & tum cicatrix inducatur.

De vulneribus quæ per morſus inferuntur, eorúmque curationibus,

G Cap. XXVII.

Dixi de iis vulneribus quæ maximè per tela inferuntur: ſequitur vt de iis dicam quæ morſu fiunt, interdum hominis, interdum ſimiæ, ſæpe canis, nonnunquam ferorum animalium, aut ſerpentium. Omnis autem feræ morſus habet quoddam virus. Itaque ſi vehemẽs vulnus eſt, cucurbitula admouenda eſt: ſi leuius, protinus emplaſtrum iniiciendum, præcipuéque Diogeſi: ſi id non eſt, quodlibet ex iis quæ aduerſus morſus propoſui: ſi ea non ſunt, viride Alexandrinum: ſi ne id quidem eſt, quodlibet
H non pingue ex iis quæ recentibus vulneribus accommodantur. Sal quoque his, præcipuéque ei quod canis fecit, medicamentum eſt: ſi manus vulneri imponitur, ſupérque id duobus digitis verberatur, (exſaniat enim) ac ſalſamentum quoque rectè ſuper id vulnus deligatur.

Curatio aduerſus rabioſi canis morſum. A

Vtique autem ſi rabioſus canis fuit, cucurbitula virus eius extrahendum eſt: deinde ſi locus neque neruoſus neque muſculoſus eſt, vulnus id adurendum eſt: ſi vri nõ poteſt, ſanguinem homini mitti non alienum eſt. Tum vſto quidem vulneri ſuperimponenda quæ cæteris vſtis ſunt. Ei verò quod expertum ignem non eſt, ea medicamenta quæ vehementer exedũt. Póſtque nullo nouo magiſterio, ſed iam ſuprapoſito vlcus erit implendum, & ad ſanitatem perducẽdum. Quidam poſt rabioſi canis morſum protinus in balneum mittunt, ibíque patiuntur deſudare, B dum vires corporis ſinunt vlcere adaperto, quo magis ex eo quoque virus diſtillet, deinde multo, meracóque vino excipiunt: quod omnibus venenis contrarium eſt: idque quum ita per triduum factum eſt, tutus eſſe homo à periculo videtur. Solet autem ex eo vulnere vbi parum occurſum eſt, aquæ timor naſci, ὑδροφοβίαν Græci appellant. Miſerrimum genus morbi, in quo ſimul æger & ſiti & aquæ metu cruciatur: quo oppreſſis in anguſto ſpes eſt. Sed vnicum tamen remedium eſt, nec opinantem in piſcinam non antè ei prouiſam proiicere. Et ſi natandi C ſcientiam non habet, modò merſum bibere pati, modò attollere. Si habet, interdũ deprimere, vt inuitus quoque aqua ſatietur. ſic enim ſimul & ſitis & aquæ metus tollitur. Sed aliud periculum excipit, ne infirmum corpus in aqua frigida vexatum, neruorum diſtentio abſumat. Id ne incidat, à piſcina protinus in oleum calidum demittẽdus eſt. Antidotum autem, præcipuè id quod primo loco poſui: vbi id non eſt, aliud, ſi nondum æger aquam horret, potui ex aqua dandum eſt, & ſi amaritudine offenditur, mel adiiciendum eſt: & ſi iam is morbus occupauit, D per catapotia ſumi poteſt.

Curationes communes aduerſus omnes morſus ſerpentium.

Serpentium quoque morſus non nimium diſtantem curationem deſiderant, quáuis in ea multum antiqui variarunt, vt in ſingula genera anguium ſingula medendi genera præciperent, atque aliis alia. Sed in omnibus eadẽ maximè proficiũt. Igitur in primis ſuper vulnus id membrum deligandum eſt, non tamen nimium vehementer, ne torpeat: dein venenum extrahendum eſt. Id cucurbitula E optimè facit. Neque alienũ eſt antè ſcalpello circa vulnus incidere, quò plus vitiati iam ſanguinis extrahatur. Si cucurbitula non eſt (quod tamen vix incidere poteſt) tum quodlibet ſimile vas, quod idem poſſit. Si ne id quidem eſt, homo adhibendus eſt qui vulnus exugat. Neque Hercules ſcientiam præcipuam habent ii qui Pſylli nominãtur, ſed audaciam vſu ipſo confirmatam. Nam venenũ ſerpentis, vt quædam etiã venatoria venena quibus Galli præcipuè vtuntur, non guſtu, ſed in vulnere nocent. Ideóque colubra ipſa tutò eſtur, ictus eius occidit, & ſi ſtupẽte F ea (quod per quædam medicamẽta circulatores faciunt) in os digitũ quis indidit, neque percuſſus eſt, nulla in ea ſaliua noxa eſt. Ergo quiſquis exemplum Pſylli ſequutus, id vulnus exuxerit, & ipſe tutus erit, & tutum hominem præſtabit. Illud ne intereat, antè debebit attendere nequod in gingiuis palatóve, aliáve parte oris vlcꝰ habeat: poſt hæc is homo loco calido collocandus eſt, ſic vt id quod percuſſum erit, in inferiorem partem inclinetur. Si neque qui exugat, neque cucurbitula eſt, ſorbere oportet ius anſerinum vel ouillum, vel vitulinum, & vomere. Vi- G uum autem gallinaceum pullum per medium diuidere, & protinus calidum ſuper vulnus imponere, ſic vt pars interior corpori iungatur. Facit id etiam hœdus agnúſve diſciſſus, & calida eius caro ſtatim ſuper vulnꝰ impoſita. Emplaſtra quoque quæ ſuprà comprehenſa ſunt. Aptiſſimúmque eſt vel Epheſiũ, vel id quod ei ſubiectum eſt: præſénſque in aliquo antidoto præſidium eſt. Sin id non eſt, neceſſarium eſt exſorbere potionem meri vini cum pipere, vel quidlibet aliud quo calor mouẽdus eſt, ne humorem intus coire patiatur. nam maxima pars veneno- H rum frigore interimit. Omnia etiam vrinam mouentia, quia materiam extenuant, vtilia ſunt.

Speciales curationes aduerſus ictus ſerpentium, & primò aduerſus ictum aſpidis.

Hæc aduerſus omnes ictus communia ſunt: vſus tamen ipſe docuit, eum quem aſpis percuſſit, acetũ potius bibere debere. Quod demõſtraſſe dicitur caſus cuiuſdam pueri, qui quũ ab hac ictus eſſet, & partim ob ipſum vulnus, partim ob immodicos æſtus ſiti premeretur, ac locis ſiccis alium humorem non reperiret, acetum quod fortè ſecum habebat, ebibit, & liberatus eſt. Credo quoniam id quanuis refrigerandi vim habet, tamen habet etiam diſſipandi. Quò fit vt terra reſperſa eo ſpumet. Eadem ergo vi veriſimile eſt, ſpiſſeſcentem quoque intus humorem hominis ab eo diſcuti, & ſic dari ſanitatem.

Aduerſus ictum ſcorpionis.

In quibuſdam etiam aliis ſerpentibus, certa quædam auxilia ſatis nota ſunt. nam ſcorpio ſibi ipſe pulcherrimũ medicamentum eſt. Quidam contritum cum vino bibũt: quidam eodem modo contritum ſuper vulnus imponũt: quidam ſuper prunam eo impoſito, vulnus ſuffumigant, vndique veſte circũdata, ne is fumus dilabatur, tum carbonem eius ſuper vulnus deligant. Bibere autem oportet herbæ ſolaris (quã ἡλιοτρόπιον Græci vocãt) ſemẽ, vel certè folia ex vino. Super vulnus verò etiam furfures ex aceto, vel ruta ſyluatica rectè imponuntur, vel cum melle ſal toſtus. Cognoui tamen medicos qui ab ſcorpione ictis nihil aliud quàm ex brachio ſanguinem miſerunt.

Aduerſus aranei & ſcorpionis ictum.

Et ad ſcorpionis autem & ad aranei ictum, allium cum ruta rectè miſcetur, ex oleóque contritũ ſuperimponitur.

Aduerſus ceraſtis, & dipſadis, & hæmorrhoidis ictum.

At ſi ceraſtes, aut dipſas, aut hæmorrhois percuſſit, aſphodeli, quod Ægyptiæ fabæ magnitudinem æquet, arefactum, in duas potiones diuidendum eſt, ſic vt ei rutæ paulum adiiciatur. Trifolium quoque, & mentaſtrum, & cum aceto panaces æquè proficiunt: coſtúmque & caſia, & cinnamomum rectè per potionem aſſumuntur.

Aduerſus cherſydri ictum, & ceraſtis.

Aduerſus cherſydri verò ictum, panaces, aut laſer quod ſit ſcrupulorum P. I I. *. vel porri ſuccus cum hemina vini ſumendus eſt, & edenda multa ſatureia. Imponẽdum autem ſuper vulnus ſtercus caprinum ex aceto coctum, aut ex eodem ordeacea farina, aut ruta, vel nepeta, cum ſale contrita melle adiecto. Quod in eo quoque vulnere quod ceraſtes fecit, æquè valet.

Aduerſus phalangii ictum.

Vbi verò phalangium nocuit, præter eam curationem quæ manu redditur, ſæpe homo demittendus in ſolium eſt, dandúſque ei myrrhæ & vuæ taminiæ par modus ex paſſi hemina, vel radiculæ ſemen, aut lolii radix ex vino, & ſuper vulnus furfures ex aceto coctæ, imperandúmque vt is conquieſcat.

Aduerſus ictus Italorum anguium qui minus terribiles peregrinis ſunt.

Verùm hæc genera ſerpentium & peregrina, & aliquanto magis peſtifera ſunt, maximéque æſtuoſis locis gignuntur. Italia, frigidioréſque regiones hac quoque parte ſalubritatem habent, quòd minus terribiles angues edunt. Aduerſus quos ſatis proficit herba bettonica, vel cantabrica, vel centaurium, vel ægrimonia, vel trixago, vel perſonina, vel marinæ paſtinacæ, ſingulæ binæve tritæ, & cum vino potui datæ, & ſuper vulnus impoſitæ. Illud ignorari non oportet, omnis ſerpentis ictum & ieiuni, & ieiuno magis nocere: ideóque pernicioſiſſimi ſunt quum incubant: vtiliſſimúmque eſt, vbi ex anguibus metus eſt, nõ antè progredi quàm quis aliquid aſſumpſit.

Remedium generale aduerſus omnia venena vel in cibo, vel in potione aſſumpta.

Non tam facilè his opitulari eſt qui venenum, vel in cibo, vel in potione ſumpſerunt: primùm, quia non protinus ſentiunt, vt ab angue icti, ita ne ſuccurrere quidem ſtatim ſibi poſſunt: deinde quia noxa non à cute, ſed ab interioribus partibus incipit. Cõmodiſſimum eſt tamen, vbi primùm ſenſit aliquis, protinꝰ oleo multo epoto vomere: deinde, vbi præcordia exhauſit, bibere antidotum: ſi id non eſt, vel merum vinum.

Specialia remedia aduerſus quædam venena,& primò aduerſus cantharidas.

Sunt tamen quædam remedia propria aduerſus quædam venena,maximéque leuiora.nam ſi cantharidas aliquis ebibit,panaces cum lacte contuſa,vel galbano, vino adiecto dari,vel lac per ſe debet.

Aduerſus cicutam.

Si cicutam, vinum merū calidum cum ruta quamplurimum ingerendum eſt,deinde is vomere cogendus: poſteáque laſer ex vino dandū.Iſque ſi febre vacat,in calidum balneum mittendus:ſi non vacat, vngendus ex calefacientibus eſt.Poſt quæ quies ei neceſſaria eſt.

Aduerſus hyoſcyamum.

Si hyoſcyamum,feruens mulſum bibendum eſt,aut quodlibet lac,maximè tamen aſininum.

Aduerſus ceruſſam.

Si ceruſſam,ius maluæ, vel ius glandis ex vino contritæ,maximè proſunt.

Aduerſus ſanguiſugam,ſi epota eſt, & lac quod intus coiit.

Si ſanguiſuga epota eſt, acetum cum ſale bibendum eſt:ſi lac intus coiit, aut paſſum, aut coagulum, aut cum aceto laſer.

Aduerſus fungos inutiles.

Si fungos inutiles quis aſſumpſerit,radicula aut epota, aut cum ſale & aceto edenda eſt. Ipſi verò hi & ſpecie quidem diſcerni poſſunt ab vtilibus, & coctura genere idonei fieri. nam ſiue ex oleo inferbuerunt, ſiue piri ſurculus cùm his inferbuit,omni noxa vacant.

De aduſtis corporis locis,& quomodo curari debeant.

Aduſtis quoque locis extrinſecus vis infertur:itaque ſequi videtur vt de his dicam.Hæc autem optimè curantur foliis aut lilii, aut linguæ caninæ, aut betæ in vetere vino oleóque decoctis. Quorum quidlibet protinus impoſitum,ad ſanitatem producit. Sed diuidi quoque curatio poteſt in ea quæ mediocriter exedentia reprimentiáque,primò & puſtulas prohibeāt, & ſummam pelliculam exaſperent:deinde ea quæ lenia ad ſanitatem perducāt.Ex prioribus eſt lenticulæ cum melle farina,vel myrrha, vel vino, creta cimolia cū thuris cortice cōtrita,& aqua coacta,atque vbi vſus neceſſitas incidit,aceto diluta.Ex inſequentibus quælibet lipara. Sed idonea maximè eſt quæ vel plumbi recrementum vel vitellos habet.Eſt etiam illa aduſtorum curatio,dum inflammatio eſt,impoſitam habere cum melle lenticulā.Vbi ea declinauit,farinā cū ruta, vel porro, vel marrubio, donec cruſtæ cadant. Tum eruum cum melle, aut irim, aut reſinam terebinthinam, donec vlcus purum fit. Nouiſſimè ſiccum linamentum.

DE INTERIORIBVS VLCERIBVS QVAE aliqua corporum parte corrupta naſcuntur, Cap. XXVIII.

De carbunculo,& eius curatione.

Ab his quæ extrinſecus incidūt, ad ea veniendum eſt quæ interius corrupta aliqua corporum parte naſcūtur.Ex quibus non aliud carbunculo peius: eius hæ notæ ſunt. Rubor eſt,ſupérque eum non nimium puſtulæ eminent,maximè nigræ, interdum ſubliuidæ, aut pallidæ. In iis ſanies eſſe videtur, infrà color niger eſt.Ipſum corpus aridum, & durius quàm naturaliter oportet. Circa quem quaſi cruſta eſt, eáque inflammatione cingitur, neque in eo loco leuari cutis poteſt, ſed inferiori carni quaſi affixa eſt.Somnus vrget,nonnunquam horror,aut febris oritur, aut vtrunque. Idque vitium ſubtractis quaſi quibuſdam radicibus ſerpit,interdum celerius,interdū tardius,ſuprà quoque procedēs inalbeſcit,dein liuidum fit, circúmque exiguæ puſtulæ oriuntur: & ſi circa ſtomachum faucésve incidit, ſubitò ſpiritū ſæpe elidit. Nihil melius eſt quàm protinus adurere. Neque id graue eſt: nam non ſentit, quoniam ea caro mortua eſt. Finiſque adurendi eſt dum ex omni parte ſenſus doloris eſt. Tum deinde vuln⁹ ſicut cætera aduſta, curandum eſt. Sequitur enim ſub medicamentis erodentibus cruſta vndique à viua carne diducta, quæ trahit ſecum quicquid corruptū erat, purúſque iam ſinus curari poteſt implentibus. At ſi in ſumma cute vi-A tium eſt, poſſunt ſuccurrere quædam vel exedentia tantùm,vel etiam adurentia.Vis pro magnitudine adhibēda eſt.Quodcunque verò medicamentum poſitū eſt, ſi ſatis proficiet,protinus à viua corruptam partem reſoluit: certáque eſſe fiducia poteſt, fere vt vndiq; vitioſa caro excedat qua huiuſce rei medicamen exeſt.Si id non fit,medicamentúmque malo vincitur,vtique ad vſtionem properandum eſt. Sed in eiuſmodi caſu abſtinendum à cibo, à vino eſt. Aquam liberaliter bibere expedit: magiſque ea ſeruanda ſunt,ſi febricula quoque acceſſit.

B De carcinomate & eius curatione.

Non idem periculum καρκίνωμα affert, niſi imprudentia curantis agitatum eſt. Id vitium fit maximè in ſuperioribus partibus,circa faciē,nares,aures, labra, mammas fœminarum. Et in iecore autem aut ſplene hoc naſcitur. Circa locum aliqua quaſi puncta ſentiuntur, iſque immobilis,inæqualis tumet,interdum etiam torpet. Circa eum inflatæ venæ quaſi recuruātur,hæque pallent,aut liuent, nonnunquam etiam in quibuſdam deliteſcunt. Tactúſque is locus, aliis dolorem affert, in aliis eum non C habet: & nonnunquam ſine vlcere durior aut mollior eſt quàm eſſe naturaliter debet,nonnunquam iiſdem omnibus vlcus accedit: interdúmque nullam habet proprietatem, interdum ſimile iis eſt quæ vocant Græci κονδυλώματα, aſpredine quadam & magnitudine ſua. Colórque eius ruber eſt,aut lēticulæ ſimilis, neque tutò fertur. nam protinus aut reſolutio neruorum aut diſtētio inſequitur. Sæpe homo ictus obmuteſcit, atque eius anima deficit. Quibuſdam etiamſi idipſum preſſum eſt, quæ circa ſunt intenduntur & intumeſcūt. namque peſſimum id genus D eſt: feréque primùm id fit quod κακόηθες à Græcis nominatur:deinde ex eo id καρκίνωμα quod ſine vlcere eſt: deinde vlcus ex eo thymiū. Tolli nihil niſi κακόηθες poteſt, reliqua curationibus irritantur. Et quo maior vis adhibita eſt,eo magis quidam vſi ſunt medicamentis adurentibus: quidam ferro aduſſerunt: quidam ſcalpello exciderunt. Neque vlli vnquam medicina proficit. Sed aduſta protinus concitata ſunt,& increuerunt, donec occiderēt. Exciſa etiam poſt inductam cicatricē,tamen reuerterunt, & cauſam mortis attulerūt: quū interim plerique nullam E vim adhibendo qua tollere id malum tentent,ſed imponendo tātùm lenia medicamenta, quæ quaſi blandiātur, quo minus ad vltimam ſenectutem perueniant, non prohibentur. Diſcernere autem κακόηθες, quod curationem recipit, à carcinomate quod non recipit, nemo ſcire poteſt,niſi tempore & experimēto. Ergo vbi primùm id vitium notatum eſt, imponi debent medicamenta adurentia.Si leuatur malum, minuuntúrque eius indicia, procedere curatio poteſt & ad ſcalpellum & ad vſtionem: ſi protinus irritatum eſt, ſcire licet iam carcinoma eſſe, re-F mouendáque ſunt omnia acria, omnia vehementia. Sed ſi ſine vlcere is locus durus eſt, imponi ficum quampinguiſſimam, aut ῥυπῶδες emplaſtrum ſatis eſt. Si vlcus æquale eſt,ceratum ex roſa iniiciendū eſt,adiiciendúſque ei puluis ex contrita teſta, ex qua faber ferrarius tingere candens ferrum ſolitus eſt.Sed ſi id nimium ſupercreuit, tentanda ſquama æris eſt quæ leniſſima ex adurentibus eſt, eatenus nequid eminere patiatur, ſed ita, ſi nihil exacerbauit.Si minus,eodē cerato contenti eſſe debebimus.

De theriomate & eius curatione.

G Eſt etiam vlcus quod θηρίωμα Græci vocant. Id & per ſe naſcitur, & interdum vlceri ex alia cauſa facto ſuperuenit. Color eſt vel liuidus, vel niger, odor fœdus, multus,& muco ſimilis humor.Idipſum vlcus neque tactum, neque medicamentum ſentit, prurigine tantùm mouetur: at circa dolor eſt, & inflammatio: interdum etiam febris oritur. Nonnunquam ex vlcere ſanguis erumpit: ad id quoque malum ſerpit. quæ omnia ſæpe intenduntur. Fitq; ex his vlcus quod ἕρπητα ἐσθιόμενον Græci vocāt, H quia celeriter ſerpendo, penetrandóque vſque oſſa, corpus vorat.Id vlcus inæquale eſt,cœno ſimile,inéſtq; multus humor glutinoſus, odor intolerabilis, maiórq; quàm pro modo vlceris inflammatio. Vtrunque ſicut omnis cancer, fit maximè in ſenibus, vel iis quorum corpora mali habitus ſunt. Curatio vtriuſque eadem eſt, ſed in

maiore malo magis neceſſaria. Ac primùm à victus ratione ordinandus eſt, vt quieſcat in lectulo, vt primis diebus à cibo abſtineat, aquam quamplurimam aſſumat. Aluus quoque ei ducatur: dein poſt inflammationem cibum boni ſucci capiat, vitatis omnibus acribus: potionis quantũ volet, ſic vt interdum quidem aqua contentus ſit. In cœna, etiam vini auſteri aliquid bibat. Non æquè tamen fame in iis quos herpes vrgebit, atque in iis qui θηρίωμα adhuc habebunt, vtendum erit. Et victus quidem talis neceſſarius eſt: ſuper vlcus verò inſpergenda eſt arida aloe, œnanthe, &, ſi parum proficiet, chalcitis. Ac ſiquis neruus exeſa carne nudatus eſt, contegẽdus antè linteolo eſt, ne ſub eo medicamento aduratur. Si validioribus etiã remediis opus eſt, ad eas compoſitiones veniendum eſt quæ vehementius adurunt. Quicquid autem inſpergitur, auerſo ſpecillo infundi debet. Superdanda cum melle ſunt vel linamenta, vel oleæ folia ex vino decocta, vel marrubiũ: eáque linteolo contegenda in aqua frigida madefacto, dein bene expreſſo: circáque qua tumor ex inflammatione eſt, imponẽda quæ reprimant cataplaſmata. Si ſub his nihil proficitur, ferro locus aduri debet, diligenter neruis, ſiqui apparent, antè contectis. Aduſtum vel medicamentis vel ferro corpus, primùm purgandum, deinde implẽdum eſſe, apparere cuilibet ex prioribus poteſt.

De ſacro igne, & eius curatione.

Sacer quoque ignis, malis vlceribus annumerari debet. Eius duæ ſpecies ſunt: alterum eſt ſubrubicũdum, aut miſtum rubore atque pallore, exaſperatúmque per puſtulas continuas: quarum nulla altera maior eſt, ſed plurimæ perexiguæ. In his ſemper fere pus, & ſæpe rubor cum calore eſt, ſerpítque id, nonnunquam ſaneſcente eo quod primum vitiatum eſt, nonnunquam etiam exulcerato, vbi ruptis puſtulis vlcus cõtinuatur, humórque exit, qui eſſe inter ſaniem & pus videri poteſt. Fit maximè in pectore, aut lateribus, aut eminentibus partibus, præcipuéque in plantis. Alterum autem eſt in ſummæ cutis exulceratione, ſed ſine altitudine, latum, ſubliuidum: inæqualiter tamen mediúmque saneſcit, extremis procedentibus: ac ſæpe id quod iam ſanum videbitur, iterum exulceratur. At circà proxima cutis quæ vitium receptura eſt, tumidior & durior eſt, colorémque habet ex rubro ſubnigrum. Atque hoc quoque malo fere corpora ſeniora tentantur, aut quæ mali habitus ſunt, ſed in crurib[9] maximé. Omnis autem ſacer ignis, vt minimum periculum habet ex iis quæ ſerpunt, ſic propè difficillimè tollitur. Medicamentũ eius fortuitum eſt, vno die febris, quæ humorem noxiũ abſumat. Cuius, quo craſſius & albidi[9] eſt, eò periculi minus eſt. Prodeſt etiam infrà os vlcerũ lædi, quò plus puris exeat, & id quod ibi corruptũ corpus eſt, extrahat: ſed tamẽ ſi febricula acceſſit, abſtinẽtia, lectulo, alui ductione opus eſt. In omni verò ſacro igni neque lenibus & glutinoſis cibis, neque ſalſis & acribus vtẽdum eſt, ſed iis quæ inter vtrunque ſunt, qualis eſt panis ſine fermento, piſcis, hœdus, aues: excepto apro, omnis fere venatio. Si non eſt febricula, & geſtatio vtilis, & ambulatio, & vinum auſterum, & balneum. Atque in hoc quoque genere potio magis liberalis eſſe quàm cibus debet. Ipſa autem vlcera ſi mediocriter ſerpunt, aqua calida: ſi vehementius, vino calido fouenda ſunt: deinde acu puſtulæ quæcunque ſunt aperiendæ, tum imponenda ea quæ putrem carnem exedãt. Vbi inflãmatio ſublata, vlcúſque purgatũ eſt, imponi lene medicamentum debet. In altero autem genere poſſunt proficere mala cotonea in vino cocta atque contrita. Poteſt emplaſtrum vel Hieræ, vel tetrapharmacum, cui quinta pars thuris adiecta ſit: poteſt nigra hedera ex vino auſtero cocta: ac ſi celeriter malum ſerpit, non aliud magis proficit. Purgato vlcere quod in ſumma cute eſſe propoſui, ſatis ad ſanitatem eadem lenia medicamenta proficient.

De chironio lcere, & eius curatione.

Chironium autem vlcus appellatur quod & magnũ eſt, & habet oras duas calloſas, tumentes: exit ſanies non multa, ſed tenuis. Odor malus neque in vlcere, neque in eius tumore eſt. Nulla inflammatio, dolor modicus eſt, ni his ſerpit: ideóque nullum periculum adfert, ſed non fa-

A cilè ſaneſcit. Interdum tenuis cicatrix inducitur, deinde iterum rumpitur, vlcúſque renouatur. Fit maximè in pedibus & cruribus: ſuper id imponi debet quod & lene aliquid & vehemens & reprimens habeat. Quale eius rei cauſa fit ex his, Squamæ æris, plumbi eloti combuſti, ſingulorum P. IIII. ✻. Cadmiæ, ceræ, ſingulorum P. VIII. ✻. roſæ quantum ſatis eſt ad ceram ſimul cum eis molliendam.

De vlceribus quæ ex frigore in pedibus & manibus oriuntur, & eorum cura-
B tionibus.

Fiunt etiam ex frigore hyberno vlcera, maximè in pueris, & præcipuè pedibus digitíſque eorum, nonnunquam etiam in manibus. Rubor cum inflammatione mediocri eſt. Interdum puſtulæ oriuntur, deinde exulceratio: dolor autem modicus. Prurigo maior eſt, nõnunquã humor exit, ſed non multus, qui referre vel pus, vel ſaniẽ videtur. In primis multa calida aqua fouẽdum eſt, in qua rapa decocta, aut, ſi ea non ſunt, aliquæ verbenæ ex reprimentibus. Si nondum adapertum vlcus, æs, quammaxi-
C mè calidum quis pati poteſt, admouendum eſt. Si iam exulceratio eſt, imponi debet alumen, æqua portione cum thure contritum, cum vino adiecto, aut malicorium in aqua coctum, deinde contritum. Si ſumma detracta pellicula eſt, hîc quoque melius lenia medicamenta proficiunt.

De ſtruma, & eius curatione.

Struma quoque eſt tumor in quo ſubter concreta quædam ex pure & ſanguine, quaſi glandulæ oriuntur. Quæ vel præcipuè fatigare medicos ſolent, quoniam &
D febres mouent, nec vnquam facilè matureſcunt, & ſiue ferro ſiue medicamentis curantur. Plerunque iterum iuxta cicatrices ipſas reſurgunt, multóque pòſt medicamento opus eſt. Quibus id quoque accedit, quòd longo ſpatio detinent. Naſcuntur maximè in ceruice, ſed etiam in alis & inguinibus, & in lateribus. In mammis quoque fœminarum ſe reperiſſe chirurgicus Meges author eſt. Propter hæc & album veratrum rectè datur, atque etiam ſæpius, donec ea digerantur. Et medicamenta imponuntur quæ humorem vel educant, vel diſſipent, quorum
E ſuprà mentio facta eſt. Adurentibus quoque quidam vtũtur, quæ exedunt, cruſtáque eum locum adſtringunt: tũc verò vt vlcus curant. Quæcunque autem ratio curandi eſt, corpus puro vlcere exercendum, atque alẽdum eſt, donec ad cicatricem perueniat. Quæ quum medici doceant, quorundam ruſticorum experimento cognitum, quem ſtruma malè habet, eum, ſi anguem edit, liberari.

De furunculo, & eius curatione.

Furũculus verò eſt tuberculum acutum cum inflammatione & dolore, maximéque vbi iam in pus vertitur.
F Qui vbi adapertus eſt, & exit, ſuper apparet pars carnis in pus verſa, pars corrupta ſubalbida, ſubrubra, quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum eſt, etiãſi nulla curatio adhibeatur. matureſcit enim per ſe, atque erumpit. Sed dolor efficit vt potior medicina ſit quæ maturius liberet. Proprium eius medicamentum galbanũ eſt: ſed alia quoque ſuprà comprehẽſa ſunt. Si cætera deſunt, imponi debet primùm non pingue emplaſtrum, vt id reprimat: deinde ſi non repreſſit, quodlibet puri mouendo accommodatum. Si ne id quidem eſt,
G vel reſina, vel fermentum: expreſſo pure, nulla vltrà curatio neceſſaria eſt.

De phymate, & eius curatione.

Φῦμα verò nominatur tuberculum furunculo ſimile, ſed rotundius & planius, ſæpe etiam maius. Nam furũculus oui dimidii magnitudinem raró explet, nunquam excedit: phyma etiam, latius patere conſueuit, ſed inflammatio dolórque ſub eo minores ſũt. Vbi euulſum eſt pus, eodem modo apparet ventriculus, quod in furunculo nõ inuenitur: verùm omnis corrupta caro in pus vertitur. Id
H autẽ in pueris & ſæpius naſcitur, & facilius tollitur: in iuuenibus rarius oritur, & difficilius curatur: vbi ætas indurauit, ne naſcitur quidem. Quibus verò medicamentis diſcuteretur, ſuprà propoſitum eſt.

De Phygethlo,& eius curatione.

Φύγεθλον autem eſt tumor,nõ altus,ſed latus, in quo quiddam puſtulæ ſimile eſt. Dolor diſtentióque vehemẽs eſt,& maior quàm pro magnitudine tumoris: interdum etiam febricula,idque tardè,matureſcit,neque magnopere in pus conuertitur. Fit maximè aut in vertice, aut in alis,aut in inguinibus:panem ad ſimilitudinem figuræ,noſtri vocant:atque idipſum quo medicamento tolleretur, ſuprà demonſtraui. Sed quum omnes hi nihil niſi minuti abſceſſus ſint,generale nomen trahit latius vitium ad ſuppurationem ſpectans: idque fere fit aut poſt febres, aut poſt dolores partis alicuius,maximéque eos qui ventrem infeſtarunt. Sæpiúſque oculis expoſitum eſt, ſiquidem latius aliquid intumeſcit ad ſimilitudinem eius quod phyma vocari propoſui, rubétque cum calore, & paulo pòſt etiam cum duritia,magíſque innocenter indoleſcit,& ſitim vigiliámque exprimit. Interdum tamen nihil horum in cute deprehẽdi poteſt, maximéque vbi altius pus mouetur:ſed cum ſiti vigiliáque ſentiuntur aliquæ punctiones,& quod deſubito durius non eſt, melius eſt: & quanuis non rubet,coloris tamen aliter mutati eſt. quæ ſigna iam pure oriente naſcuntur. Tumor rubórque multo antè incipiũt. Sed ſi locus mollis eſt, auertẽdus is materiæ aditus eſt per cataplaſmata,quæ ſimul & reprimunt, & refrigerant,qualia & aliâs & paulo antè in eryſipelate propoſui. Si iã durior eſt,ad ea veniẽdũ eſt quæ digerãt,& reſoluant: qualis eſt ficus arida,cõtuſa,aut fæx miſta cũ cerato quod ex adipe ſuilla coactũ ſit,aut cucumeris radix, cui ex farina duæ partes adiectæ ſint,antè ex mulſo decoctæ. Licet etiam miſcere æquis portionibus ammoniacum, galbanum,propolim,viſcum, pondúſque adiicere myrrhæ dimidio minus quàm in prioribus ſingulis erit. Atq; emplaſtra quoque & malagmata idẽ efficiunt quæ ſuprà explicui. Quod per hæc diſcuſſum non eſt,neceſſe eſt matureſcat. Idque quò celerius fiat,imponenda eſt farina ordeacea, ex aqua cocta rectè miſcetur. Eadẽ autem hæc in minoribus quoque abſceſſibus, quorũ nomina proprietatéſque ſuprà reddidi,rectè fiunt:eadémque omnium curatio,tantùm modo diſtat. Crudum eſt autem in quo magis quaſi venarum motus eſt,& grauitas,vt ardor,& diſtẽtio,& dolor,& rubor,& durities. Et ſi maior abſceſſ⁹ eſt, horror,aut etiam febricula permanet, penitúſque condita ſuppuratio. Si pro iis quæ is locus alibi oſtẽdit, pũctiones ſunt,vbi iſta ſe remiſerũt,iámque cutis prurit, & aut ſubliuidus,aut ſubalbidus eſt, matura ſuppuratio eſt, eáque vbi vel ipſa medicamenta,vel etiam ferro aperta eſt, pus debet emitti. Tum ſiqua in alis vel inguinibus ſunt, ſine linamẽto nutrienda ſunt. In cæteris quoque partibus ſi vna plaga exigua eſt,ſi mediocris ſuppuratio fuit,ſi non altè penetrauit,ſi febris nõ eſt,ſi valet corpus, æquè linamenta ſuperuacua ſunt:in reliquis, parcè tamen, nec niſi plaga eſt,imponi debent. Commodè verò vel ſuper linamenta,vel ſine his imponitur lenticula ex melle, aut malicorium ex vino coctum. quæ & per ſe, & miſta idonea ſunt: Siqua circa duriora ſunt,ad ea mollienda,vel malua contrita,vel fœnigræci linive ſemen ex paſſo coctum ſuperdandum eſt. Quicquid deinde impoſitum eſt,non adſtringi,ſed modicè deligari debet. Illo neminem decipi decet,vt in hoc genere cerato vtatur. Cætera quæ pertinẽt ad purgandũ vlcus,ad implẽdum,ad cicatricem inducẽdam,conueniunt,quæ in vulneribus expoſita ſunt.

De fiſtulis & earum generibus,& curationibus.

Nonnunquam autem ex eiuſmodi abſceſſibus, & ex aliis vlcerum generibus fiſtulæ oriuntur. Id nomen eſt vlceri alto,anguſto, calloſo. Fit in omni fere parti corporis, habétque quædam in ſingulis locis propria: prius de cõmunibus dicã. Genera igitur fiſtularũ plura ſunt. Siquidem aliæ breues ſunt,aliæ altius penetrãt,aliæ rectè intus feruntur aliæ,multóque plures, trãſuerſæ, aliæ ſimplices ſunt,aliæ duplices triplicéſve,ab vno ore intus orſæ,quæ tres fiunt,aut etiam in plures ſinus diuiduntur,aliæ rectæ, aliæ flexæ,& tortuoſæ ſunt: aliæ intra carnem deſinunt: aliæ ad oſſa aut cartilaginem penetrant, aut vbi neutrum horum ſubeſt,ad interiora perueniũt:aliæ deinde facilè,

A aliæ cum difficultate curantur: atque etiam quædam inſanabiles reperiuntur. Expedita curatio eſt in fiſtula ſimplici recenti,intra carnem, adiuuátque ipſum corpus, ſi iuuenile,ſi firmũ eſt. Inimica, cõtraria his ſunt: itémque ſi fiſtula,os,vel cartilaginem,vel neruum,vel muſculos læſit,ſi articulum occupauit,ſi vel ad veſicam,vel ad pulmonem,vel ad vuluam,vel ad grandes venas arteriáſve, vel ad inania, vt guttur, ſtomachum, thoracem penetrauit. Ad inteſtina quoque eam tendere ſemper periculoſum, ſæpe peſtiferum eſt. quibus multum mali accedit ſi corpus vel ægrũ,vel ſenile,vel mali habitus eſt. B Ante omnia autem demitti ſpecillum in fiſtulam conuenit, vt quò tẽdat,& quàm altè perueniat,ſcire poſſimus. Simul etiam protinus humida an ſiccior ſit: quod extracto ſpecillo patet. Si verò os in vicino eſt,id quod diſci poteſt, ſi iã néc ne eò fiſtula penetrauit,quatenus nocuerit. Nam ſi molle eſt quod vltimo ſpecillo contingitur,intra carnem adhuc vitium eſt: ſi magis id renititur, ad os ventum eſt. Ibi deinde ſi elabitur ſpecillum,nondum caries eſt:ſi non labitur,ſed æquali innititur, caries quidem, verùm adhuc C leuis, eſt:ſi inæquale quoque & aſperũ ſubeſt,vehemẽtius os exeſum eſt At cartilago vbi ſubhæſit ipſa ſedes docet, peruentúmque eſſe ad eam ex renixu patet. Sed ex his quidem colliguntur fiſtularum ſedes,ſpatia,noxæ. Simplices verò hæ ſint,an in plures partes diducantur,cognoſci poteſt ex modo puris,cui⁹ ſi plus fertur quàm quod ſimplici ſpatio conuenit, plures ſinus eſſe manifeſtum eſt. Quúmque fere iuxta ſint caro,& neruus, & aliqua neruoſa,quales fere tunicæ membranæque ſunt,genus quoque puris docebit num plures ſinus intus diuerſa corporis genera D perroſerint. Siquidem ex carne pus leue, album copioſius fertur: at ex neruoſo loco coloris quidem eiuſdẽ, ſed tenuius & minus. ex neruo pingue,& oleo non diſſimile. Denique etiam corporis inclinatio docet num in plures partes fiſtulæ penetrarint,quia ſæpe quum quis aliter decubuit, alitérque membrum collocauit, pus ferri quod iam deſierat,iterũ incipit,teſtatúrq; nõ ſolùm aliũ ſinum eſſe ex quo deſcendat, ſed etiam in aliam corporis partẽ eũ tẽdere. Sed ſi & in carne,& recens,& ſimplex eſt, ac neque rugoſa,neque caua ſede,neque in articulo, ſed E in eo membro quod per ſe immobile,nonniſi cum toto corpore mouetur,ſatis proficiet emplaſtrum quod recentibus vulneribus imponitur,dum habeat vel ſalem,vel alumen,vel ſquamã æris,vel æruginẽ,vel ex metallicis aliquid. Exque eo collyrium fieri debet altera parte tenuius, altera paulo plenius:idque ea parte qua tenuius eſt,altera antecedente demitti oportet in fiſtulam, donec ſanguis purus ſe oſtendat. Quæ in omnibus fiſtularũ collyriis perpetua ſunt. Idem deinde emplaſtrum in linteolo ſuperimponendum, ſupráque iniicienda ſpongia in acetum antè F demiſſa,ſoluíq; quinto die ſatis eſt. Genúſque vict⁹ adhibendum eſt quo carnem ali docui. Ac ſi longius à præcordiis fiſtula eſt,ex interuallo ieiunum radiculas ediſſe,deinde vomere, neceſſarium eſt: vetuſtate calloſa fit fiſtula. Callus autem neminem fallit,quia durus eſt, & aut albus, aut pallidus:ſed tum validioribus medicamẽtis opus eſt: quale eſt quod habet papaueris lacrymæ P.I.✱. gummi P.III.✱. Cadmiæ P.IIII.✱. atramenti ſutorii P.VIII.✱. Ex quibus aqua coctis collyrium fit:aut in quo ſunt gallæ P.I.✱. æruginis, ſandaracæ, aluminis Ægyptii, ſingulorũ G P.I.✱. atramenti ſutorii combuſti P.II.✱. aut quod conſtat ex chalcitide,& ſaxo calcis:quibus auripigmenti dimidio minus quàm in ſingulis prioribus eſt, adiicitur, e áque melle cocto excipiuntur. Expeditiſſimum autẽ eſt ex præcepto Megetis,æruginis raſæ P.II.✱. conterere,deinde ammoniaci thymiamatis P.II.✱. ex aceto liquare, eóq; infuſo ex ærugine colligere:idq; ex primis medicamentis eſt. Sed vt hæc maximi affectus ſunt,ſicui iſta non adſunt,facilè tamen eſt callum quibuſlibet adurentibus medicamentis prodere, aut quibus hæc maximè in effectu ſunt erodere. Satiúſque eſt vel papyrum intortam,vel H aliquid ex penicillo in modum collyrii adſtrictum eò illinire. Scilla quoque cocta & miſta cum calce, callum exeſt. Siquando verò longior & tranſuerſa fiſtula eſt, demiſſo ſpecillo contra principium huius incidi, commodiſſi-

inum eſt,& collyrium vtrunque demitti. At ſi duplicem
fiſtulam aut multiplicem exiſtimamus, ſic tamen vt bre-
uis intráque carnem ſit,collyrio vti non debemus quod
vnam partem curet,reliquas omittat:ſed eadẽ medicamẽ
ta arida in calamum ſcriptorium coniicienda ſunt,iſque
ori fiſtulæ aptandus,inſpirandúmque, vt ea medicamen-
ta intus cõpellãtur: aut eadẽ ex vino liquanda. Vel ſi ſordi
dior fiſtula eſt,ex mulſo:ſi calloſior,ex aceto ſunt,atq; in-
tus infundendum quicquid inditum eſt. Superponenda
ſunt quæ refrigerent & reprimant. nam fere quæ circa fi-
ſtulam ſunt,habent aliquid inflammationis. Neque alie-
num eſt vbi quis reſoluerit, antequam rurſus alia medi-
camenta coniiciat, per auricularium clyſterem fiſtulam
eluere: ſi plus puris fertur,vino:ſi callus durior eſt, aceto:
ſi iam purgatur,mulſo;vel aqua in qua eruum coctum ſit,
ſic vt huic quoque mellis paulum adiiciatur. Fere verò
fit vt ea tunica quæ inter ferramentum & integram car-
nem eſt,victa medicamentis tota exeat, infráque vlcus
purum ſit.Quod vbi contigit,imponẽda glutinãtia ſunt,
præcipuéque ſpongia melle cocto illita. Neque ignoro
multis placuiſſe,linamentum in modum collyrii compo-
ſitum,tinctum melle demitti. ſed celerius id glutinatur
quàm impletur. Neque verendum eſt ne purum corpus
puro corpori iunctum,non coeat,adiectis quoque medi-
camentis ad id efficacibus,quum ſæpe exulceratio digi-
torum,niſi magna cura proſpeximus, ſaneſcendo in vnũ
eos iungat.

De meliceria.

Eſt etiam vlceris genus quod & à faui ſimilitudine
μελικηρὶς à Græcis nominatur, idque duas ſpecies habet.
Alterum ſubalbidum furunculo ſimile,ſed maius,& cum
dolore maiorẽ. quod vbi matureſcit,habet foramina per
quæ fertur humor glutinoſus,& purulentus, nec tamẽ ad
iuſtam maturitatem peruenit:ſi diuiſum eſt, multo plus
intus corrupti quàm in furũculo apparet,altiúſque deſcẽ-
dit:rarò fit niſi in ſcapulis. Alterum eſt minus ſuper cor-
pus eminens,durum,latum,ſubuiride, ſubpallidum, ma-
gis exulceratum.Siquidem ad ſingulorum pilorum radi-
ces foramina ſunt,per quæ fertur humor glutinoſus,ſub-
pallidus,craſſitudinem mellis aut viſci referens, interdũ
olei:ſi inciditur,viridis intra caro apparet. Dolor autem
& inflammatio ingens eſt,adeò vt acutam quoque febrẽ
mouere conſueuerit. Super id quod minus crebris fora-
minibus exaſperatum eſt,rectè imponitur & ficus arida,&
lini ſemen in mulſo coctum, & emplaſtra ac malagmata
materiam educentia,aut quæ propriè huc pertinentia,ſu-
prà poſui.Super alterum,& ea medicamenta, & farina ex
mulſo cocta,ſic vt ei dimidium reſinæ terebinthinæ mi-
ſceatur,& ficus in mulſo decocta,cui paulum hyſſopi con-
triti ſit adiectum, & vuæ taminiæ pars quarta fico adie-
cta.Quòd ſi parum in vtrolibet genere medicamẽta pro-
ficiunt,totum vlcus vſque ad ſanam carnem excidi opor-
tet:& vlcere ablato, ſuper plagam medicamenta danda
ſunt,primùm quæ pus citent,deinde quæ purgent,tũ quæ
impleant.

De acrochordone,& thymio,& myrme-
ciis,& clauo,curationibúſque
eorum.

Sunt quædam verò verrucis ſimilia,quorum diuer-
ſa nomina,vt vitia,ſunt: ἀκροχορδόνα Græci vocãt, vbi ſub
cute coit aliquid durius,& interdum paulo aſperius,colo-
ris eiuſdem,infrà tenue,ad cutem latius:idque modicum
eſt,quia rarò fabæ magnitudinẽ excedit. Vix vnũ tãtùm
eodẽ tẽpore naſcitur,ſed fere plura,maximéque in pueris:
eáque nõnũquã ſubitò deſinũt,nõnũquã mediocrẽ inflã-
mationẽ excitãt.Sunt quæ etiã in pus cõuertuntur. At θύ-
μιον nominatur quod ſuper corpus quaſi verrucula emi-
net,ad cutem tenue,ſuprà latius, ſubdurum & in ſummo
peraſperum:(idque ſummum colorem floris thymi repræ
ſentat,vnde ei nomen eſt)ibique facilè finditur,& cruen-
tatur,nonnunquam aliquãtum ſanguinis fundit: feréque
circa magnitudinem fabæ Ægyptiæ eſt,rarò maius,inter-
dum perexiguum. modò vnum,modò autẽ plura naſcun-
tur, vel in talis, vel palmis, vel inferioribus pedum par-
tibus. Peſſima tamen in obſcœnis ſunt, maximéque ibi

A ſanguinem fundunt. Myrmecia autẽ vocantur humilio-
ra thymio,durioráque, quæ radices altius exigunt, maio-
rémque dolorem mouent,infrà lata,ſuper autem tenuia:
minus ſanguinis mittunt,magnitudine vix vnquam lupi
ni modum excedunt.Naſcuntur ea quoque aut in palmis
aut inferioribus partibus pedũ. Clauus autem nonnun-
quam quidem etiam alibi, ſed in pedibus tamẽ maximè
naſcitur,præcipuè tamen ex contuſo, quamuis interdum
aliter:dolorémque etiam, ſi non aliàs, tamen ingrediẽti
mouet. Ex his acrochordon, ſiue thymium, ſæpe etiam
B per ſe finiuntur:& quo minora ſunt,eo magis: myrmecia
& claui ſine curatione vix vnquam deſinunt. Ἀκροχορδὼν
ſi exciſa eſt,nullam radiculã relinquit, ideóque ne rena-
ſcitur quidem: thymio clauóque exciſis ſubter rotũda ra-
dicula naſcitur,quæ penitus deſcendit ad carnem, eáque
relicta idem rurſus exigit. myrmecia latiſſimis radicibus
inhærent,ideóque ne excidi quidem ſine exulceratione
magna poſſunt.Clauum ſubinde deradere commodiſſi-
mũ eſt.nã ſine vlla vi ſic emolleſcit,ac ſi ſanguinis quo-
que aliquid emiſſum eſt,ſæpe emoritur.Tollitur etiam ſi
C quis eum circum purgat,deinde imponit reſinã cui mi-
ſcuit pulueris paulum quem ex lapide molari contrito fe
cit.Cætera verò genera medicamentis adurẽda ſunt: aliiſ
que id quod ex fæce vini:myrmeciis id quod ex alumi-
ne & ſandaraca fit,aptiſſimum.Sed ea quæ circa ſunt,fo-
liis contegi debent,ne ipſa quoque exulcerentur: deinde
poſtea lenticula imponi ſolet.Tollit thymium etiam fi-
cus in aqua cocta.

De puſtularum generibus,& earum cura-
tionibus.

D At puſtulæ maximè vernis temporibus oriuntur. Ea-
rum plura genera ſunt.nam modò circa totũ corpus par-
témve aſpredo quædam fit, ſimilis iis puſtulis quæ ex vr-
tica vel ex ſudore naſcũtur: ἐξανθήματα Græci vocãt.eáq;
modò rubent,modò colorẽ cutis nõ excedunt.Nonnun-
quam plures ſimiles varis oriuntur, nonnunquam maio-
res puſtulæ liuidæ,aut pallidæ,aut nigræ,aut aliter natura
li colore mutato, ſubéſtq; his humor. Vbi hæ ruptæ ſunt,
infrà quaſi exulcerata caro apparet: φλύκταιναι Græcè no-
minãtur. Fiũt vel ex frigore,vel ex igni,vel ex medicamẽ
E tis. Φλυζάκιον autem paulo durior puſtula eſt,ſubalbida,a-
cuta,ex qua ipſa quod exprimitur humidum eſt. Ex puſtu
lis verò nonnunquam etiam vlcuſcula ſunt aut aridiora
& humidiora:& modò tantùm cum prurigine, modò etiã
cum inflãmatione aut dolore:exitque aut pus, aut ſanies,
aut vtrunque.Maximéque id euenit in ætate puerili, rarò
in medio corpore,ſæpe in eminẽtibus partibus.Peſſima pu
ſtula eſt quæ ἐπινυκτὶς vocatur. Ea colore vel ſubliuida,
vel ſubnigra,vel alba eſſe cõſueuit. Circa hãc autẽ vehe-
mẽs inflãmatio eſt,& quũ adaperta eſt,reperitur intus ex-
F ulceratio mucoſa.Color eſt humori ſuo ſimilis. Dolor ex
ea ſupra magnitudinẽ eius eſt.neque enim ea,faba maior
eſt.Atque hæc quoque oriũtur in eminẽtibus partibus, &
fere noctu. vnde nomen quoque à Græcis ἐπινυκτὶς im-
poſitum eſt.In omni verò puſtularum curatione, primum
eſt,multum ambulare,atque exerceri:ſiquid iſta prohibet
geſtari.Secũdum eſt,cibum minuere, abſtinere ab omni-
bus acribus,& extenuãtibus:eadémque nutrices facere o-
portet,ſi lactens puer ita affectus eſt. Præter hæc is qui iã
robuſtus eſt,ſi puſtulæ minutæ ſunt, deſudare in balneo
G debet,ſimúlque ſuper eas nitrum inſpergere, oleóque vi-
num miſcere,& ſic vngi,tum deſcendere in ſolium.Si ni-
hil ſic proficitur, aut ſi maius puſtularum genus occupa-
uit,imponẽda lenticula eſt,detractáque ſumma pellicula
ad medicamenta lenia tranſeundum. Ἐπινυκτὶς poſt lenti-
culam rectè herba quoque ſanguinali vel viridi corian-
dro curatur. Vlcera ex puſtulis facta tollit ſpuma argẽti cũ
ſemine fœnigræci miſta,ſic vt his inuicem roſa atque in-
tubi ſuccus adiiciatur,donec mellis craſſitudo fiat. Pro-
priè ad eas puſtulas quæ infantes malè habẽt,lapidis quẽ
H pyriten vocant P. viii. ✱. cum quinquaginta amaris nuci-
bus miſcetur, adiiciuntúrque olei cyathi tres. Sed prius
vngi ex ceruſſa puſtulæ debent,tum hoc illini.

De ſcabie & eius curatione.

Scabies verò eſt,durior cutis rubicũdior,ex qua pu-

ſtulæ oriuntur,quædam humidiores, quædam ſicciores. Exit ex quibuſdam ſanies,fitque ex his continuata exulceratio pruriens,ſerpitque in quibuſdam citó. Atque in aliis quidem ex toto deſinit, in aliis verò certo tēpore anni reuertitur: quo aſperior eſt, quóque prurit magis, eò difficilius tollitur. Itaque eam quæ talis eſt, ἀγρίαν (id feram) Græci appellant. In hac quoque victus ratio eadem quæ ſuprà neceſſaria eſt. Medicamentum autem ad incipientem hanc idoneum eſt,quod fit ex ſpodii,croci,æruginis,ſingulorum P.I.✱. piperis albi,omphacii,ſingulorū P. I.✱. Cadmiæ P. VIII.✱. aut vbi iam exulceratio eſt, id quod fit ex ſulphuris P.I.✱. ceræ P.IIII.✱. picis liquidæ heminæ,olei ſextariis duobus, quæ ſimul incoquuntur dum craſſitudo mellis fiat. Eſt etiam quod ad Protarchum authorem refertur: habet hoc farinæ lupinorū ſextarium,nitri cyathos quatuor, picis liquidæ heminam, reſinæ humidæ ſelibram, aceti cyathos tres. Crocū quoque,lycium,ærugo,myrrha,cinis, æquis portionibus rectè miſcentur,& ex paſſo coquuntur: idque omnem pituitā vbique ſuſtinet. Ac ſi nihil aliud eſt, amurca ad tertiam partem decocta,vel ſulphur pice liquida miſtū (ſicut in pecoribus propoſui) hominibus quoque ſcabie luborantibus opitulantur.

De impetiginis ſpeciebus,& curationibus.

Impetiginis verò ſpecies ſunt quatuor. Minimè mala eſt quæ ſimilitudine ſcabiem repræſentat: nam & rubet,& durior eſt & exulcerata eſt,& roditur. Diſtat autē ab ea,quia magis exulcerata eſt,& varis ſimiles puſtulas habet,vidētúrque eſſe in ea quaſi bullulæ quædam,ex quibus interpoſito tempore ſquamulæ reſoluuntur, certioribúſque hoc temporibus reuertitur. Alterum genus peius eſt,ſimile papulæ fere,ſed aſperius, rubicundiúſque, figuras varias habens. Squamulæ ex ſumma cute diſcedunt, roſio maior eſt,celerius & latius procedit, certioribúſque etiam nonnunquam prior temporibus & fit, & deſinit: rubrica cognominatur. Tertia etiamnum deterior eſt: nam & craſſior eſt, & durior, & magis tumet, in ſumma cute finditur, & vehementius rodit. Ipſa quoque ſquamoſa, ſed nigra procedit,& latè,& tardè eminus ſerpit. In temporibus aut oritur aut deſinit,neque ex toto tollitur, nigræ cognomen eſt. Quartum genus eſt, quod curationem omnino non recipit,diſtans colore. Nam ſubalbidum eſt, & recenti cicatrici ſimile, ſquamuláſque habet pallidas, quaſdam ſubalbidas,quaſdam lenticulæ ſimiles, quibus demptis,nonnunquam profluit ſanguis. Alioqui verò humor eius albidus eſt,cutis dura,atque fiſſa eſt, procedítque latius. Hæc verò omnia maximè genera oriūtur in pedibus & manibus,atque vngues quoque infeſtant. Medicamētū nō aliud valētius eſt quàm quod ad ſcabiē quoque pertinere ſub authore Protarcho retuli. Serapiō autē nitri P.II.✱. ſulphuris P.IIII. ✱. excipiebat reſina copioſa,eóque vtebatur.

De papulis,& earum curatione.

Papularum verò duo genera ſunt: altera eſt in qua per minimas puſtulas cutis exaſperatur,& rubet,leuitérque roditur: medium habet pauxillo leuius, tardè ſerpit: idque vitium maximè rotundum incipit, eadémque ratione in orbem procedit. Altera autē eſt quam ἀγρίαν (id eſt ferā) Græci appellant: in qua ſimiliter quidem,ſed magis,cutis exaſperatur,exulceratúrque,ac vehementius & roditur & rubet,interdum etiam pilos remittit. Quæ minus rotūda eſt,difficilius ſaneſcit: niſi ſublata eſt,in impetiginē vertitur: ſed leuis papula,etiam ſi ieiuna ſaliua quotidie defricatur,ſaneſcit. Maior cōmodiſſimè murali herba tollitur, ſi ſub ea detrita eſt. Vt verò ad cōpoſita medicamēta veniamus, idem illud Protarchi tanto valentius in his eſt quanto minus in his vitii eſt: alterum ad idem Myronis, nitri rubri,thuris,ſingulorum P.I.✱. cantharidum purgatarū P.II.✱. ſulphuris ignem nō experti tantūdem, reſinæ terebinthinæ liquidæ P.XX.✱. farinæ lolii ſextarios tres,giht cyathos tres,picis crudæ vnum.

De vitiliginis ſpeciebus,id eſt Alpho,& melane,& leuce,& earum curatione.

Vitiligo quoque,quanuis per ſe nullum periculum adfert,tamē fœda eſt,& ex malo corporis habitu fit. Eius tres ſpecies ſunt: Αλφος vocatur vbi color albus eſt,fere ſubaſper, & non continuus, vt quædam quaſi guttæ diſperſæ eſſe videantur: interdum etiam latius,& cū quibuſdam intermiſſionibus ſerpit. Μέλας colore ab hoc differt,quia niger eſt,& vmbræ ſimilis: cætera eadem ſunt. Λεύκη habet quiddā ſimile alpho,ſed magis albida eſt, & altius deſcendit,in eáq; albi pili ſunt,& lanugini ſimiles. Omnia hæc ſerpunt,ſed in aliis celerius, in aliis tardius. Alphos & Melas in quibuſdam variis temporibus & oriūtur & deſinunt. Leuce quem occupauit,non facilè dimittit. Priora curationem non difficillimam recipiunt, vltimum vix vnquam ſaneſcit: ac ſiquid ei vitio demptū eſt, tamen non ex toto ſanus color redditur. Vtrum autem aliquod horum ſanabile ſit,an non ſit, experimento facilè colligitur. Incidi enim cutis debet,aut acu pungi. Si ſanguis exit (quod fere fit in duobus prioribus) remedio locus eſt: ſi humor albidus,ſanari non poteſt: itaque ab hoc quidē aſtinendū eſt: ſuper id verò quod curationem recipit,imponenda lenticula miſta cum ſulphure & thure, ſic vt ea contrita ex aceto ſit. Aliud ad idem, quod ad Hirenæum authorem refertur: Alcyonium, nitrū, cuminū, fici folia arida paribus portionibus cōtunduntur,adiecto aceto. His in ſole vitiligo perungitur, deinde nō ita multo pòſt, ne nimis erodatur, eluitur. Propriè quidē Myrone authore eos quos Alphos vocari dixi,hoc medicamēto perungūt,ſulphuris P.II.✱.aluminis ſciſſilis P.3.✱.nitri P.IIII.✱.myrrhæ aridæ cōtritæ acetabulū miſcēt, deinde in balneo ſuper vitiliginē inſpergūt farinā ex faba,tū hæc inducūt. Hi verò quos melanas vocari dixi, curantur quū ſimul contrita ſunt alcyoniū,thus,ordeum, faba ſine oleo, in balneo ante ſudorem inſperguntur, tum genus id vitiliginis defricatur.

AVRELII CORNELII CELSI DE RE MÊDICA Lib. VI.

DE VITIIS SINGVLARVM CORPORIS partium, Cap. I.

De capillis fluentibus.

DIXI de iis vitiis quæ per totum copus orientia, medicamentorum auxilia deſiderant: nunc ad ea veniam quæ nonniſi in ſingulis partibus inſidere conſueuerūt, orſus à capite. In hoc igitur capillis fluētibus maximè quidem ſæpe radēdo ſuccuritur. adiicit enim vim quandam ad continendum, ladanum cum oleo miſtum. Nunc de illis capillis loquor qui poſt morbum fere fluunt. nam quo minus caput quibuſdam ætate nudetur,ſuccurri nullo modo poteſt.

DE PORRIGINE ET EIVS CVRAtione, Cap. II.

POrrigo autem eſt vbi inter pilos quædam quaſi ſquamulæ ſurgunt,eæque acutæ reſoluuntur, & interdum madēt,multo ſæpius ſiccæ ſunt. Idque euenit modò ſine vlcere,modò exulcerato loco: huic quoque modò malo odore,modò nullo accidente,feréque in capillo fit, rarius in barba,aliquando etiam in ſupercilio. Ac neque ſine aliquo corporis vitio naſcitur,neque ex toto inutile eſt. nā bene integro capite non exit. Vbi aliquod in eo vitium eſt,non incommodum eſt ſummam cutem potius ſubinde corrumpi, quàm id quod nocet, in aliam partem magis neceſſariam verti. Commodius eſt ergo ſubinde pe-

ctendo repurgare quàm id ex toto prohibere. Si tamen A
ea res nimium offendit, quod humore ſequente fieri po-
teſt, magiſque ſi id etiam mali odoris eſt, caput ſæpe radẽ
dum eſt, dein id ſuper adiuuandum aliquibus ex leuiter
reprimentibus, quale eſt nitrum cum aceto, vel ladanum
cum myrteo vino, vel myrobalanum cum vino. Si parum
per hæc proficitur, vehementioribus vti licet, cum eo vt
ſciamus vtique in recenti vitio id inutile eſſe.

DE SYCOSI, ET EIVS CVRATIOEE, Cap. III.

EST etiã vlcus quod à fici ſimilitudine σύκωσις à Græ- B
cis nominatur: caro excreſcit. Et id quidem generale
eſt: ſub eo verò duæ ſpecies ſunt: alterum vlcus durum,
& rotundum eſt, alterum humidum & inæquale. Ex duro
exiguum quiddam & glutinoſum exit: ex humido plus,
& mali odoris. Fit verò vtrunque in his partibus quæ pi-
lis conteguntur. Sed id quidem quod calloſum & rotun-
dum eſt, maximè in barba: id verò quod humidum, præ-
cipuè eſt in capillo. Super vtrunque oportet imponere e-
laterium, aut lini ſemen contritum, & aqua coactum, aut C
ficum in aqua decoctam, aut emplaſtrum tetrapharmacũ
ex aceto ſubactum, terra quoque Eretria ex aceto liquata
rectè illinitur.

DE AREIS, ET EARVM CVRATIONIBVS, Cap. IIII.

ARearum quoque duo genera ſunt. Cõmune vtrique
eſt quòd emortua ſumma pellicula pili primùm ex-
tenuantur, deinde excidunt: ac ſi ictus is locus eſt, ſanguis
exit liquidus, & mali odoris, increſcitque vtrunque in a-
liis celeriter, in aliis tardè. Peius eſt quod denſam cutem, D
& ſubpinguem, & ex toto glabrã fecit: ſed ea quæ ἀλωπε-
κία nominatur, ſub qualibet figura dilatatur: fit & in capil
lo & in barba. Id verò quod à ſerpentis ſimilitudine ὀφία-
σις appellatur, incipit ab occipitio, duorum digitorum la-
titudinem non excedit, ad aures duobus capitibus ſerpit:
quibuſdam etiam ad frontẽ, donec ſe duo capita in prio-
rem partem committant. Illud vitium in qualibet ætate
eſt, hoc fere infantibus: illud vix vnquam ſine curatione,
hoc per ſe ſæpe finitur. Quidam hæc genera arearum ſcal
pello exaſperant: quidam illinunt adurentia ex oleo, ma- E
ximéque chartam combuſtam: quidam reſinam tere-
binthinã cũ thapſia inducũt. Sed nihil melius eſt quàm
nouacula quotidie radere, qua quũ paulatim ſumma pel-
licula exciſa eſt, adaperiũtur pilorum radiculæ. Neque an
tè oportere deſiſtere quàm frequentem pilum naſci appa
ruerit. Id autem quod ſubinde raditur, illiniri atramento
ſutorio ſatis eſt.

DE VARIS, LENTICVLIS, ET EPHELIDE, & eorum curationibus, Cap. V.

PENE ineptiæ ſunt, curare varos, & lenticulas, & ephe F
lidas: ſed eripi tamen fœminis cura cultus ſui non po
teſt. Ex iis autem quas ſuprà poſui, vari, lenticulæque vul-
go notæ ſunt, quanuis rarior ea ſpecies eſt quam ξέινον
Græci vocant, quum ſit ea lenticula rubicundior & inæ-
qualior. Ἐφηλὶς verò à pleriſque ignoratur, quæ nihil eſt
niſi aſperitas quædã, & durities mali coloris: cætera non-
niſi in facie: lenticulæ etiam in alia parte nonnunquam
naſci ſolent. de qua per ſe ſcribere alio loco, viſum operæ-
pretium non eſt. Sed vari commodiſſimè tolluntur im- G
poſita reſina, cui non minus quàm ipſa eſt aluminis ſciſſi-
lis & paulum mellis adiectum eſt. Lenticulam tollunt gal
banum & nitrum, quum pares portiones habent, contri-
táque ex aceto ſunt, donec ad mellis craſſitudinem vene-
rint. His corpus illinendum, & interpoſitis pluribus horis
manè eluendum eſt, oleóque leuiter vngendum. Epheli-
dem tollit reſina, cui tertia pars ſalis foſſilis, & paulũ mel-
lis adiectum eſt. Ad omnia verò iſta, atque etiam ad colo-
randas cicatrices poteſt ea compoſitio quæ ad Tryphonẽ
patrẽ authorẽ refertur. In ea pares portiones ſunt myroba
lani, crocomagmatis, Cretæ cimoliæ ſubcerulæ, nucũ ama
rum, farinæ ordei, atque erui, ſtruthii albi, ſertulæ campa- H
næ ſeminis. Quæ omnia contrita, melle quamamariſſimo
coquuntur, illitumque à veſpere vſque mane eluitur.

DE OCVLORVM MORBIS, CVRATIONIBVSQVE eorum, & primò de iis morbis qui lenibus medicamentis curantur, Cap. VI.

SED hæc quidem mediocria ſunt: ingentibus verò, &
variis caſibus oculi noſtri patent, qui quum magnam
partem ad vitæ ſimul & vſum, & dulcedinem conferant,
ſumma cura tuendi ſunt. Protinus autem orta lippitudi-
ne, quædam notæ ſunt ex quibus quid euenturum ſit, col
ligere poſſimus. Nam ſimul ac lacryma, & tumor, & craſſa
pituita cœperint, ſi ea pituita lacrymæ miſta eſt, & ea la-
cryma calida eſt, pituita verò alba, & mollis, tumor non
durus, longæ valetudinis metus nõ eſt. At ſi lacryma mul-
ta, & calida, pituitæ paulum, tumor modicus, idque in v-
no oculo eſt, lõgum id, ſed ſine periculo futurum eſt. Id-
que lippitudinis genus minimè cum dolore eſt, ſed vix
ante viceſimum diem tollitur: nonnunquã per duos mẽ-
ſes durat, ſed quandoque finitur. Si pituita alba & mollis
eſſe incipit, lacrymæque miſcentur, aut ſi ſimul hæ vtrun
que oculum inuaſerunt, poteſt eſſe breuior, ſed periculũ
vlcerum eſt. Pituita autem ſicca & arida dolorem quidẽ
mouet, ſed maturius deſinit, niſi quid exulcerauit. Tumor
magnus ſi ſine dolore eſt & ſiccus, ſine vllo periculo eſt. Si
ſiccus quidem, ſed cum dolore eſt, fere exulcerat, & non-
nunquam ex eo caſu fit, vt palpebra cum oculo glutine-
tur. Eiuſdem exulcerationis timor in palpebris pupilliſve
eſt, vbi ſuper magnũ dolorem lacrymæ ſalſæ calidæque
eunt, aut etiamſi tumore infinito diu lacryma cũ pituita
profluit. Peius etiamnum eſt vbi pituita calida aut liuida
eſt, lacryma calida aut multa profluit, caput calet, à tem-
poribus ad oculos dolor peruenit, nocturna vigilia vr-
get. Siquidem ſub his oculus plerunque rumpitur, votúm
que eſt vt tantùm exulceretur. Intus ruptum oculum fe-
bricula iuuat: ſi foras iã ruptus procedit, ſine auxilio eſt.
Si de nigro aliquid albidum factum eſt, diu manet. At ſi
aſperum craſſum eſt, etiam poſt curationem veſtigium a-
liquod relinquit. Curari verò oculos ſanguinis detractio-
ne, medicamento, balneo, vino, vetuſtiſſimus author Hip
pocrates memoriæ prodidit. Sed eorum tempora & cau-
ſas parum explicuit, in quibus medicinæ ſumma eſt. Ne-
que minus in abſtinẽtia & alui ductione ſæpe auxilii eſt.
Hos igitur interdum inflammatio occupat, vbi cum tu-
more in his dolor eſt, ſequitúrque pituitæ curſus nõnun-
quam copioſior vel acrior, nonnunqum vtraque parte
moderatior. In eiuſmodi caſu prima omnium ſunt quies
& abſtinentia. Ergo primo die loco obſcuro cubare de-
bet, ſic vt à ſermone quoque abſtineat. Nullum cibum aſ
ſumere, ſi fieri poteſt, ne aquam quidem: ſin minus, certè
quamminimum eius. Quòd ſi graues dolores ſunt, com-
modius ſecũdo die, ſi tamẽ res vrget, etiã primò ſanguis
mittẽdus eſt, vtique ſi in fronte venæ tumẽt, ſi firmo cor-
pori materia ſupereſt. Si verò minor impetus minus
acrem curationem requirit, aluum, ſed nonniſi ſecundo
tertióve die duci oportet. At modica inflammatio neu-
trum ex his auxilium deſiderat: ſatíſque eſt vti quiete, &
abſtinentia. Neque tamen in lippientibus longum ieiu-
nium neceſſarium eſt, ne pituita tenuior atque acrior fiat:
ſed ſecundo die dari debet id quod leuiſſimum videri
poteſt ex iis quæ pituitam faciunt craſſiorem, qualia ſunt
oua ſorbilia: ſi minor vis vrget, pulticula quoque, aut pa-
nis ex lacte. Inſequentibus diebus, quãtum inflammatio-
ni detrahetur, tãtum adiici cibis poterit: ſed generis eiuſ-
dẽ, vtique vt nihil ſalſum, nihil acre, nihil ex iis quæ ex-
tenuant, ſumatur, nihil potui præter aquam. Et victus qui-
dem ratio talis maximè neceſſaria eſt. Protinus autẽ pri-
mo die croci P. I. ✳. & farinæ candidæ quamtenuiſſimæ
P. II. ✳. excipere oportet oui albo, donec mellis craſſitu-
dinem habeat, idque in linteolum illinere, & fronti agglu
tinare, vt compreſſis venis pituitæ impetum cohibeat. Si
crocum nõ eſt, thus idem facit: linteolo an lana excipia-
tur, nihil intereſt. Super inungi verò oculi debent, ſic vt
croci quantum tribus digitis comprehendi poteſt, ſuma-
tur: myrrhæ ad fabæ, papaueris lacrymæ ad lenticulæ ma-
gnitudinem, eáque cum paſſo conterantur, & ſpecillo ſu-
per oculum inducãtur. Aliud ad idẽ, myrrhæ P. I. ✳. man-

dragoræ ſucci P.II.✱. papaueris lacrymæ P.II.✱. foliorũ roſæ,cicutæ ſeminis,ſingulorum P.IIII.✱. acaciæ P.IIII. ✱. gummi P.VIII.✱. & hæc quidem interdiu. Noctu verò,quò commodior quies veniat,non alienum eſt ſuperimponere candidi panis interiorem partem ex vino ſubactam. Nam & pituitam reprimit, & ſiquid lacrymæ proceſſit,abſorbet,& oculum glutinari non patitur. Si graue id & durum propter magnum oculorum dolorem videtur,oui & album,& vitellus in vas defundendum eſt, adiiciendúmque eo mulſi paulum,idque digito permiſcendum. Vbi facta vnitas eſt, demitti debet lana mollis bene carpta,quæ id excipiat, ſupérque oculos imponi. Ea res & leuis eſt, & refrigerando pituitam coercet, & non exareſcit,& glutinari oculum non patitur. Farina quoque ordeacea cocta,& cum malo cotoneo cocto mixta, commodè imponitur. Neque ab ratione abhorret etiã penicillo potiſſimùm vti expreſſo: ſi leuior impetus eſt, ex aqua: ſi maior,ex poſca. Priora faſcia deligãda ſunt, ne per ſomnum cadant, & hoc ſuperimponi ſatis eſt, quia & reponi ab ipſo commodè poteſt,& quum inaruit, iterũ madefaciendum eſt. Si tantum mali eſt vt ſomnum diu prohibeat,eorum aliquid dandum eſt quæ ἀνώδυνα Græci vocant: ſatiſque eſt puero quod erui,viro quod fabæ magnitudinem impleat. In ipſum verò oculum primo die, niſi modica inflammatio eſt, nihil rectè coniicitur. Sæpe enim potius concitatur eo pituita quàm minuitur. A ſecundo die graui quoque lippitudini per indita medicamenta rectè ſuccurritur, vbi vel iam ſanguis miſſus, vel aluus ducta eſt,aut vbi neutrum neceſſarium eſſe manifeſtum eſt.

De diuerſis oculorum collyriis.

Multa autem multorúmque authorum collyria ad id apta ſunt,nouiſque etiam nunc miſturis tẽperari poſſunt, quum lenia medicamẽta & modicè reprimentia, facilè & variè miſceantur. Ergo nobiliſſima exequar.

Philonis collyrium.

Eſt igitur Philonis,quod habet ceruſſæ elotæ,ſpodii, gummi,ſingulorum P.I. ✱. papaueris lacrymæ combuſtæ P.I.✱. Illud ſcire oportet,hìc quoque omnia medicamenta,ſingula primùm per ſe teri, deinde miſta, iterum adiecta paulatim vel aqua, vel alio humore: gũmi quum quaſdam aliàs facultates habeat, hoc maximè præſtare, vt vbi collyria facta inaruerunt,glutinata ſint, neque fricentur.

Dionyſii collyrium.

Dionyſii verò collyrium eſt, papaueris lacrymæ cõbuſtæ,donec tenereſcat,P.I.✱. thuris combuſti,gummi, ſingulorum P.II.✱.ſpodii P.IIII.✱.

Cleonis collyrium.

Cleonis nobile admodum,papaueris lacrymæ frictæ P.I.✱. croci P.I.✱. gummi P.I.✱.quibus quum teruntur, adiicitur roſæ ſuccus. Aliud eiuſdem valentius, Squamæ æris(quod στόμωμα appellant)P.I.✱. croci P.II.✱. ſpodii P.IIII.✱. plumbi & eloti & combuſti P.VI.✱. gummi tãtundem. Eius aliud quoque ad idem eſt,maximè vbi multa pituita profluit: Caſtorei P.✱.3. aloes P.I.✱. croci P. I.✱. myrrhæ P.II.✱. lycii P.III.✱. Cadmiæ curatæ P. VIII.✱. ſtibis tantundẽ, acaciæ ſucci P.XII.✱. quod quũ gummi miſcuit,liquidũ in pixicula ſeruatur. Theodotus verò huic compoſitioni adiecit papaueris lacrymæ combuſtæ P.I.✱. æris cõbuſti & eloti P.II.✱. nucleorũ palmarum combuſtarum P.X.✱. gummi P.XII.✱.

Theodoti collyrium,achariſtum appellatum.

At ipſius Theodoti, quod à quibuſdam ἀχάριστον nominatur,eiuſmodi eſt, Caſtorei,nardi Indici, ſingulorum P.I.✱. lycii P.✱.papaueris lacrymæ tantundem, myrrhæ P.II.✱. croci, ceruſſæ elotæ,aloes, ſingulorum P.III.✱. Cadmiæ botryodis elotæ,æris combuſti, ſingulorum P. VIII.✱.gummi P.VIII.✱. acaciæ ſucci P.XX.✱. ſtibis tãtundem,quibus aqua pluuialis adiicitur.

Cythion vel Tephrion collyrium.

Præter hæc ex frequentiſſimis collyriis eſt id quod quidam Cythion,quidam à cinereo colore Tephrion appellant,amyli,tragacanthæ,acaciæ ſucci,gummi,ſingulorum P.I.✱. papaueris lacrymæ P.II.✱. ceruſſæ elotæ P. IIII.✱. ſpumæ elotæ P.VIII. Quæ æquè aqua pluuiali conteruntur.

Euelpidis collyrium, Trygodes nominatum.

Euelpides autem qui ætate noſtra maximus fuit ocularius medicus, vtebatur eo quod ipſe compoſuerat, trigodes nominabat: Caſtorei P.II.✱. lycii,nardi,papaueris lacrymæ,ſingulorum P.I.✱. croci,myrrhæ,aloes, ſingulorum P.IIII.✱. æris combuſti P.VIII.✱. Cadmiæ, & ſtibis, ſingulorum P.XII.✱. acaciæ ſucci P. XXVI.✱. gummi tantundem. Quo grauior verò quæque inflammatio eſt, eo magis leniri medicamentum debet, adiecto vel albo oui,vel muliebri lacte. At ſi neque medicus neque medicamentum præſto eſt, ſæpius vtrunlibet horum in oculis penicillo ad ipſum facto infuſum, id malum lenit. Vbi verò aliquis releuatus eſt,iámque curſus pituitæ conſtitit,reliquias fortaſſe leniores futuras diſcutiũt balneũ & vinum. Igitur lauari debet leuiter,antè ex oleo perfricatus,diutiúſque in cruribus & feminibus, multáque calida aqua fouere oculos,deinde per caput prius calida, tum egelida perfundi,à balneo cauere,nequo frigore afflatúve lædatur: poſt hæc cibo paulo pleniore quàm ex eorum dierum conſuetudine vti: vitatis tamen omnibus pituitã extenuantibus. Vinum bibere lene,ſubauſterum,modicè vetus,neque effuſè, neque timidè,vt neque cruditas ex eo, & tamen ſomnus fiat,leniantúrque intus latẽtia acria. Sed ſiquis in balneo ſenſit maiorem oculorum perturbationẽ quàm attulerat(quod incidere his ſolet qui manente adhuc pituitæ curſu feſtinarũt) quamprimum diſcedere debet,nihil eo die vini aſſumere, cibi minus etiam quàm pridie. Deinde quumprimum ſatis pituita ſubſtitit,iterũ ad vſum balnei redire. Solet tamen euenire nonnnũquã ſiue tempeſtatum vitio,ſiue corporis, vt pluribus diebus neque dolor,neque inflammatio, & minimè pituitæ curſus finiatur. Quod vbi incidit, iámque ipſa vetuſtate res matura eſt,ab his eiſdem auxiliũ petendũ eſt, id eſt balneo ac vino. Hæc enim vt in recẽtibus malis aliena ſunt, quia concitare ea poſſunt, & accendere, ſic in veteribus quæ nullis aliis auxiliis ceſſerũt,admodũ efficacia eſſe cõſueuerunt: videlicet hìc quoque vt alibi, quũ ſecunda vana fuerint,contrariis adiuuantibus. Sed antè tonderi ad cutem conuenit: deinde in balneo aqua calida quamplurima caput atque oculos fouere,tũ vtrũque penicillo detergere,& vngere caput irino vnguento: contineréque in lectulo ſe,donec omnis calor qui conceptus eſt, finiatur, deſinátque ſudor, qui neceſſario in capite collectus eſt. Tum ad idem cibi viníque genus veniendum eſt, ſic vti potiones meracæ ſint, obtegendúmque caput,& quieſcẽdum. Sæpe enim poſt hæc grauis ſomnus,ſæpe ſudor,ſæpe alui deiectio pituitæ curſum finit. Si leuatum malum eſt, (quod aliquãto ſæpius fit)per plures dies idem fieri oportet,donec ex toto ſanitas reſtituatur. Si diebus eiſdem aluus nihil reddit, ducenda eſt, quò magis ſuperiores partes leuentur. Nonnunquam autem ingens inflãmatio tanto impetu erumpit vt oculos ſua ſede propellat: πρόπτωσιν id(quoniam oculi procidunt)Græci appellant. His vtique ſi vires patiuntur,ſanguinem mitti: ſi id fieri non poteſt, aluum duci,lõgiorémque inediam indici neceſſariũ eſt. Opus autẽ leniſſimis medicamẽtis eſt: ideóque Clenis collyrio quidam quod ex duobus antè poſitũ eſt vtũtur: ſed optimum eſt Nilei: neque de vllo magis inter omnes authores conuenit.

Nilei collyrium omnium optimum.

Id habet nardi Indici,papaueris lacrymæ, ſingulorũ P.I.✱. gummi P.I.✱. croci P.II.✱. foliorum roſæ recentium P.IIII.✱. Quæ vel aqua pluuiali, vel vino leni ſubauſtero coguntur. Neque alienum eſt malicorium, vel ſertulam campanam ex vino coquere,deinde conterere, aut myrrham nigram cum roſæ foliis miſcere, aut hyoſcyami folia cum oui cocti vitello,aut farinam cum acaciæ ſucco,vel paſſo aut mulſo. Quibus ſi folia quoque papaueris adiiciuntur, aliquanto valentiora ſunt. Horum aliquo præparato,penicillo fouere oculos oportet, ex aqua calida expreſſo, in qua antè mel, myrti vel roſæ folia decocta ſint: deinde ex illis aliquid imponi. Præter hæc ab occipitio inciſa cute,cuburbitula admouenda eſt. Quòd

ſi per hæc reſtitutus oculus in ſedē ſuam non eſt,eodémque modo prolapſus permanet, ſcire oportet, lumen eſſe amiſſum: deinde futurum vt inareſcat is, aut in pus vertatur. Si ſuppuratio ſe oſtendit, ab eo angulo qui propior tempori eſt,incidi oculus debet: vt effuſo pure & inflammatio ac dolor finiatur, & intus tunicæ reſidant, quominus fœda poſtea facies ſit.Vtendum deinde vel iiſdē collyriis eſt ex lacte aut ouo , vel croco cui albū oui miſceatur.Ac ſi induruit & ſic emortuus eſt,ne in pus verteretur, quatenus fœdè prominebit excidendum erit,ſic vt hamo ſumma tunica apprehendatur infrà id, deinde ſcalpellus incidat tantundem:medicamēta erunt coniicienda donec omnis dolor finiatur.Iiſdem medicamētis in eo quoque oculo vtendum eſt qui primùm procidit,deinde per plura loca fixus eſt.

De carbunculis oculorum,& eorum curatione.

Solent etiam carbunculi ex inflammatione naſci, nonnunquam in ipſis oculis, nonnunquam in palpebris: & in his ipſis oculis modò ab interiore,modò ab exteriore.In hoc caſu aluus ducenda eſt,cibus minuēdus,lac potui dandum,vt acria quæ læſerunt,leniantur.Quod ad cataplaſmata & medicamenta pertinet , his vtendum quæ aduerſus inflammationes propoſita ſunt. Atque hic quoque Nilei collyrium optimum eſt: ſi tamen carbunculus in exteriore palpebræ parte eſt , ad cataplaſmata aptiſſimum eſt lini ſemen ex mulſo coctum : aut ſi id non eſt, tritici farina eodem modo cocta.

De puſtulis oculorum & curatione earum.

Puſtulæ quoque ex inflammationibus interdum oriuntur. Quòd ſi inter initia protinus incidit, magis etiā ſeruanda ſunt quæ de ſanguine & quiete ſuprà poſui . Sin ſerius quàm vt ſanguis mitti poſſit,aluus tamen ducenda eſt:ſi id quoque aliqua res inhibet,vtique victus ratio ſeruanda eſt. Medicamentis autem hîc quoque lenibus opus eſt,quale Nilei,quale Cleonis eſt.

Philetis collyrium ad puſtulas oculorum.

Id quoque quod Philetis vocatur , huic aptum eſt, Myrrhæ,papaueris lacrymæ,ſingulorum P. I. ✱. plumbi eloti,terræ Samiæ,quæ ἀςὴρ vocatur, tragacanthæ,ſingulorum P. IIII.✱. ſtibis cocti, amyli, ſingulorum P. VI. ✱. ſpodii eloti, ceruſſæ elotæ, ſingulorum P. VIII.✱. Quæ aqua pluuiatili excipiuntur : vſus collyrii vel ex ouo vel ex lacte eſt.

De vlceribus oculorum & eorum curatione, & de διὰ βαλάνε collyrio.

Ex puſtulis vlcera interdum fiunt,eáque recentia æquè lenibus medicamentis nutrienda ſunt;& iiſdem fere quæ ſuprà in puſtulis poſui . Fit quoque propriè ad hæc quod διὰ βαλάνε vocatur. Habet æris combuſti & eloti, papaueris lacrymæ frictæ , ſingulorum P. I. ✱. ſpodii eloti,thuris,ſtibis,combuſti & eloti,myrrhæ, gummi,ſingulorum P. II. ✱.

Curatio oculorum aliquo caſu imminutorum.

Euenit etiam vt oculi vel ambo;vel ſinguli, minores fiant quàm eſſe naturaliter debeant: idque & acer pituitæ curſus in lippitudine efficit & continuati fletus , & ictus parum bene curati;in his quoque iiſdem lenibus medicamentis ex muliebri lacte vtendum eſt : cibis verò iis qui maximè corpus alere & implere conſuerunt. Vitandáque omni modo cauſa quæ lacrymas excitet, curáque domeſticorum,quorum etiam ſiquid tale incidit, eius notitiæ ſubtrahendum : atque acria quoque medicamenta , & acres cibi non alio magis nomine his nocent quàm quòd lacrymas mouent.

De pediculis palpebrarum.

Genus quoque vitii eſt,qui inter pilos palpebrarum pediculi naſcuntur:id φθειρίασιν Græci nominant . Quod quum ex malo corporis habitu fiat, raiò non vltrà procedit : ſed fere tēpore interpoſito, pituitæ curſus acerrimus ſequitur , exulceratiſque vehementer oculis , aciem quoque ipſam corrumpit. His aluus ducenda, caput ad cutem tondendum, diúque quotidie ieiunis perfricandum: his, ambulationibus, aliiſque exercitationibus diligenter vtendum , gargarizandúmque ex mulſo in quo nepeta & pinguis ficus decocta ſit : ſæpe in balneo multa calida aqua fouendum caput : vitandi acres cibi , lacte vinóque pingui vtendum , bibendúmque liberalius quàm edendum eſt . Medicamenta verò intus quidem lenia danda ſunt,ne acriorem pituitam concitent.Super ipſos verò pediculos alia quæ necare eos, & prohibere ne ſimiles naſcantur poſſint.Ad idipſum ſpumæ nitri P. I. ✱. ſandaracæ P. I. ✱. vuæ taminiæ P. ✱. I. ſimul teruntur , adiicitúrque vetus oleum pari portione , atque acetum , donec ei mellis craſſitudo ſit.

De oculorum grauioribus morbis qui ex inflammationibus oriuntur,& validioribus medicamentis curantur,& de Andreæ collyrio, & de diacerato.

Hactenus oculorum morbi lenibus medicamentis nutriuntur. Genera deinde alia ſunt quæ diuerſam curationem deſiderant , feréque ex inflāmationibus nata ſūt, ſed finitis quoque his manentia . Atque in primis in quibuſdam perſeuerat tenuis pituitæ curſus: quibus aluus ab inferiore parte euocanda eſt , demendum aliquid ex cibo. Neque alienum eſt illini frontem compoſitione Andreæ , quæ habet gummi P. I. ✱. ceruſſæ,ſtibis, ſingulorum P. II. ✱. ſpumæ argenti & coctæ & elotæ P. IIII.✱. Sed & ea ſpuma ex aqua pluuiatili coquitur , & arida hæc medicamenta ex ſucco myrti conteruntur. His illita frōte , cataplaſma quoque ſuperiniiciendum ex farina quæ frigida aqua coacta ſit, cuique aut acaciæ ſuccus, aut cupreſſus adiecta ſit.Cucurbitula quoque inciſo vertice, rectè accommodatur,aut ex temporibus ſanguis emittitur. Inungi verò eo debet quod habet ſquamæ æris, papaueris lacrymæ,ſingulorū P. ✱. ceruini cornu combuſti & eloti,plumbi eloti,gummi,ſingulorum P. IIII. ✱. thuris P. XII. ✱. Hoc collyrium quia cornu habet,διὰ κέρατος nominatur . Quotieſcunque non adiicio quod genus humoris adiiciendum ſit,aquam intelligi volo.

Μεμιγμένον,Euelpidis collyrium.

Ad idem Euelpidis quod μεμιγμένον nominabat. In eo papaueris lacrymæ,& albi piperis, ſingulæ vnciæ ſunt, gummi libra,æris combuſti P. I. ✱. Inter has autem curationes, poſt intermiſſionem aliquam profunt balneum & vinum : quúmque omnibus lippientibus vitandi cibi ſunt qui extenuant, tum præcipuè quibus tenuis humor diu fertur . Quòd ſi iam faſtidium eſt eorum quæ pituitam craſſiorem reddunt,ſicut in hoc genere materiæ maximè promptum eſt , confugiendum eſt ad ea quæ quia ventrem,corpus quoque aſtringunt.

De oculorum vlceribus ſupercreſcentibus, ſordidis,cauis,veteribus,& curationibus ſingulorum.

At vlcera ſi cum inflammatione finita non ſunt , aut ſupercreſcentia,aut ſordida,aut caua, aut certè vetera eſſe conſuerunt . Ex his ſupercreſcentia, collyrio quod μεμιγμένον vocatur , optimè reprimuntur : ſordida purgantur & eodem,& eo quod Smilion nominatur.

Smilion collyrium.

Habet æruginis P. III. ✱. gummi tantundem,ammoniaci , minii ſinopici , ſingulorum P. XVI. ✱. Quæ quidam ex aqua;quidam, quò vehementiora ſint, ex aceto terunt.

Phynon collyrium Euelpidis.

Id quoque Euelpidis quod Phynona appellabat,huic vtile eſt:Croci P. I. ✱. papaueris lacrymæ,gummi, ſingulorum P. II. ✱. æris combuſti & eloti, myrrhæ, ſingulorum P. IIII. ✱. piperis albi P. VI. ✱. Sed ante linitum hoc vngendum eſt.

Sphærion collyrium Euelpidis.

Id quoque eiuſdem quod Sphærion nominabat, eōdem valet,Lapidis hæmatitis eloti P. II. ✱. piperis grana ſex,cadmiæ elotæ,myrrhæ,papaueris lacrymæ, ſingulorū P. III. ✱. croci P. IIII. ✱. gummi P. VIII. ✱. Quæ cum vino Amineo conteruntur.

Liquidum Euelpidis collyrium.

Liquidum quoque medicamentum ad idem componebat,in quo erant hæc, Æruginis P. ✱. minii combuſti, atramēti ſutorii,cinnamomi,ſingulorum P. II. ✱. cro-

ci,nardi,papaueris lacrymæ,ſingulorum P. I. ✳. myrrhæ, P. I I. ✳. æris combuſti P. I I I. ✳. cineris ex odoribus P. I I I I. ✳. piperis grana X V. Hæc ex vino auſtero teruntur, deinde cum paſſi tribus heminis decoquuntur, donec corpus vnum ſit:idque medicamentum vetuſtate efficacius fit.

De cauis oculorum vlceribus & curationibus.

Caua verò vlcera commodiſſimè implent ex iis quæ ſuprà poſita ſunt, Sphærion, & id quod Philetis vocatur. Idem Sphærion vetuſtis vlceribus, & vix ad cicatricem venientibus optimè ſuccurrit.

Hermonis collyrium.

Eſt etiam collyrium quod quum ad plura valeat, plurimum tamen proficere in his vlceribus videtur. Refertur ad Hermonem authorem: habet piperis longi P. I. 3. ✳. albi P. ✳. cinnamomi,coſti,ſingulorum P. I. ✳. atramẽti ſutorii,nardi,caſiæ,caſtorei ſingulorum P. I I. ✳. gallæ P. V. ✳. myrrhæ,croci,thuris, lycii, ceruſſæ, ſingulorum P. V I I I. ✳. papaueris lacrymæ P. X I I. ✳. aloes, æris combuſti,cadmiæ,ſingulorum P. X V I. ✳. acaciæ,ſtibis, gummi,ſingulorum P. X X V. ✳.

De cicatricibus oculorum quæ ex vlceribus factæ ſunt,& quomodo curari debeant, & de Aſclepia,& Canopite & Pyxino,collyriis.

Factæ verò ex vlceribus cicatrices, duobus vitiis periclitantur, ne aut cauæ aut craſſæ ſint: ſi cauæ ſunt, poteſt eas implere id quod ſphærion vocari dixi, vel id quod Aſclepias nominatur. Habet papaueris lacrymæ P. I I I. ✳. ſagapeni,opopanacis,ſingulorum P. I I I. ✳. æruginis P. I I I I. ✳. cumini P. V I I I. ✳. piperis P. X I I. ✳. cadmiæ elotæ, ceruſſæ, ſingulorum P. X V I. ✳. At ſi craſſæ cicatrices ſunt, extenuat vel Smilion, vel Canopite collyrium, quod habet cinnamomi,acaciæ,ſingulorum P. I. ✳. cadmiæ elotæ, croci, myrrhæ, papaueris lacrymæ, gummi, ſingulorum P. I I. ✳. piperis albi, thuris, ſingulorum P. I I I. ✳. æris combuſti P. I X. ✳. cum aqua pluuiatili. vel Euelpidis Pyxinum quod ex his conſtat: Salis foſſilis P. I I I I. ✳. ammoniaci thymiamatis P. V I I I. ✳. papaueris lacrymæ P. X I I. ✳. ceruſſæ P. X V. ✳. piperis albi, croci Siculi, ſingulorum P. L I I. ✳. gummi P. X I I I. ✳. cadmiæ elotæ P. I X. ✳. Maximè tollere cicatricem videtur id quod habet gummi P. I I I. ✳. æruginis P. I. ✳. crocomagmatis P. I I I I. ✳.

De alio genere inflammationis oculorum.

Eſt etiam genus inflammationis in qua ſicui tument ac diſtendũtur cum dolore oculi, ſanguinem ex fronte emitti neceſſariũ eſt, multáque aqua calida caput atque oculos fouere, gargarizare ex lenticula, vel ex fici cremore, inungi acribus medicamentis quæ ſuprà comprehenſa ſunt, maximéque eo quòd ſphærion nominatur, quod lapidem hæmatiten habet. Atque alia quoque vtilia ſunt quæ ad extenuandam aſpritudinem fiũt, de qua protinus dicam. Hãc autem inflammatio oculorum fere ſequitur, interdum maior, interdum leuior, nonnunquam etiam ex aſpritudine lippitudo fit, deinde aſpritudinem ipſam auget, fitque ea in aliis breuis, in aliis longa, & quæ vix vnquam finiatur. In hoc genere valetudinis quidam craſſas duráſque palpebras, & ficulneo folio & aſperato ſpecillo, & interdum ſcalpello eradunt, verſáſque quotidie medicamentis ſuffricant. Quæ neque niſi in magna vetuſtáque aſpritudine, neque ſæpe facienda ſunt. nam melius eôdem ratione victus & idoneis medicamentis peruenitur. Ergo exercitationibus vtemur, & balneo frequẽtiore, multáque oculorum palpebras aqua calida fouebimus. Cibos autem ſumemus acres & extenuantes.

Cæſarianum collyrium.

At medicamentum id quod Cæſarianum vocatur, habet atramenti ſutorii P. I. ✳. miſyos P. ✳. piperis albi P. V. ✳. papaueris lacrymæ,gummi,ſingul. P. I I. ✳. cadmiæ lotæ P. I I I. ✳. ſtibis P. V I. ✳. Satiſque conſtat, hoc collyrium aduerſus omne genus oculorum valetudinis idoneum eſſe, exceptis iis quæ lenibus nutriuntur.

Hieracis collyrium.

Id quoque quod hieracis nominatur, ad aſpritudinem poteſt: Habet myrrhæ P. I. ✳. ammoniaci thymiamatis P. I I. ✳. æruginis raſæ P. I I I I. ✳. cum aqua pluuiatili. Ad idem idoneum eſt etiam id quod Canopite eſt, & id quod Smilion vocatur, & id quod Pyxinum, & id quod Sphærion. Si compoſita medicamenta non adſunt, felle caprino, vel quamoptimo melle ſatis commodè aſpritudo curatur.

De xerophthalmia, genere aridæ lippitudinis.

Eſt etiam genus aridæ lippitudinis, ξηροφθαλμίαν Græci appellant: neque tument, neque fluunt oculi, ſed rubent tantùm, & cum dolore quodam graueſcunt, & noctu præ graui pituita inhæreſcunt: quãtóque minor generis huius impetus, tanto finis minus expeditus eſt. In hoc vitio multum ambulare, multum exerceri, lauari ſæpe, ibique deſudare, multàque frictione vti neceſſarium eſt. Cibi neque qui implent, neque nimium acres apti ſunt, ſed inter hos medii. Manè vbi concoxiſſe manifeſtum eſt, non alienum eſt ex ſinapi gargarizare, tum deinde caput atque os diutius defricare.

Rhinion collyrium.

Collyrium verò aptiſſimum eſt quod rhinion vocatur. Habet myrrhæ P. I. ✳. papaueris lacrymæ, acaciæ ſucci,piperis,gummi,ſingulorum P. I. ✳. lapidis hæmatitis,lapidis Phrygii, lycii, lapidis ſciſſilis, ſingulorum P. I I. ✳. æris combuſti P. I I I I. ✳. ac pyxinum quoque eodem accommodatum eſt.

Ad oculos ſcabros, collyria.

Si verò ſcabri oculi ſunt, quod maximè in angulis eſſe conſueuit, poteſt prodeſſe rhinion, id quod ſuprà poſitum eſt: poteſt ſimiliter prodeſſe id quòd habet æruginis raſæ, piperis longi, papaueris lacrymæ, ſingulorum P. ✳. I I. piperis albi,gummi,ſingulorum P. ✳. I I I I. cadmiæ elotæ,ceruſſæ,ſingulorum P. V I. ✳. Nullum tamen melius eſt quàm Euelpidis quod baſilicon nominabat. Habet papaueris lacrymæ, ceruſſæ, lapidis Aſii, ſingulorum P. I I. ✳. gummi P. X I I I. ✳. piperis albi P. I I I I. ✳. croci P. V I. ✳. pſorici P. X I I I. ✳. Nulla autem per ſe materia eſt quæ pſoricum nominetur, ſed chalcitidis aliquid & cadmiæ dimidio plus ex aceto ſimul conteruntur, ídque in vas fictile additum, & contectum ficulneis foliis, ſub terra reponitur, ſublatúmque poſt dies viginti rurſus teritur, & ſic appellatur. Verùm in baſilico quoque collyrio conuenit, ad omnes affectus oculorum id eſſe idoneum, qui non lenibus medicamentis curantur: vbi non ſunt autem medicamenta compoſita, ſcabros angulos leuant & mel & vinum. Succurrítque & his, & aridæ lippitudini, ſiquis panem ex vino ſubactum ſuper oculum imponit. nam quum fere ſit humor aliquis qui modò ipſum oculum, modò angulos aut palpebras exaſperat, ſic & ſiquid prodit humoris, extrahitur, & ſiquid iuxta eſt, repellitur.

Ad caligationem oculorum quæ propter lippitudinem oritur, remedia & collyria.

Caligare verò oculi nonnunquam ex lippitudine, nonnunquam etiam ſine hac propter ſenectutem imbecillitatémve aliam conſuerunt. Si ex reliquiis lippitudinis id vitium eſt, adiuuat collyrium quod Aſclepias nominatur: adiuuat id quod ex crocomagmate fit.

Διὰ κρόκου collyrium.

Propriè etiam ad id componitur quod διὰ κρόκου vocant: habet piperis P. I. ✳. croci cilicis, papaueris lacrymæ,ceruſſæ,ſingulorum P. I I. ✳. pſorici,gummi, ſingulorum P. I I I I. ✳.

Ad caligationem oculorum quæ propter ſenectutem, aut aliam imbecillitatem fit.

At ſi ex ſenectute, aliáve imbecillitate id eſt, rectè inungi poteſt, & melle quamoptimo, & cyprino, & oleo vetere. Commodiſſimum tamen eſt, balſami partem vnam, & olei veteris, aut cyprini partes duas, mellis quamacerrimi partes tres miſcere. Vtilia quoque huic medicamẽta ſunt quæ ad caliginem proximè, quæque ad extenuandas cicatrices ſuprà comprehenſa ſunt. Cuicunque verò oculi caligabunt, huic opus erit multa ambulatione atque exercitatione, frequenti balneo, vbi totum quidem cor-

pus perfricandum eſt; præcipuè tamen caput, & quidem
irino, donec inſudet, velandúmque poſtea, nec detegen-
dum antequam ſudor & calor domi conquierint:tum ci-
bis vtendum acribus & extenuantibus, interpoſitíſque a-
liquibus diebus, ex ſinapi gargarizandum.

De ſuffuſione oculorum.

Suffuſio quoque (quam Græci ὑπόχυσιν nominãt) inter-
dum oculi potentiæ qua cernit, ſe opponit. Quòd ſi inue-
terauerit, manu curandum eſt. Inter initia nonnunquam
etiam certis obſeruationibus diſcutitur. Sanguinem ex
fronte vel naribus mittere, in temporibus venas adurere,
gargarizando pituitam euocare, ſuffumigare oculos acri-
bus medicamentis, inungere expedit: victus optimus eſt
qui pituitam extenuat.

De reſolutione oculorum quæ Paralyſis dicitur.

Ac ne reſolutio quidem oculorum quam παράλυσιν
Græci nominant, alio victus modo, vel aliis medicamen-
tis curanda eſt: expoſuiſſe tantùm genus vitii ſatis eſt. Igi-
tur interdum euenit, modò in altero oculo, modò in v-
troque, aut ex ictu aliquo, aut ex morbo comitiali, aut
ex diſtentione neruorũ qua vehementer oculus ipſe con-
cuſſus eſt, vt iis neque quoquam intẽdi poſſit, nec omni-
no conſiſtat: ſed huc illúcve ſine ratione moueatur, ideó-
que ne conſpectum quidem rerum præſtet.

De mydriaſi oculorum.

Non multum ab hoc malo diſtat id quod μυδρίασιν
Græci vocãt. Pupilla effunditur & dilatatur, aciéſque eius
hebeſcit: ac penè difficillimè genus id imbecillitatis eli-
ditur. In vtraque verò (id eſt & paralyſi & mydriaſi) pu-
gnandum eſt per eadem omnia quæ in caligine oculorũ
præcepta ſunt, paucis tantùm mutatis: ſiquidem ad caput
irino interdum acetum, interdum nitrum adiiciendum
eſt, melle inungi ſatis eſt. Quidam in poſteriore vitio ca-
lidis aquis vſi releuatique: quidã ſine vlla manifeſta cau-
ſa ſubitò obcæcati ſunt: ex quibus nonnulli quũ aliquan-
diu nihil vidiſſent, repentina profuſione alui lumen re-
ceperunt. Quominus alienum videtur, ex recenti re & in-
terpoſito tempore medicamentis quoque moliri deie-
ctiones quæ omnẽ noxiã materiã in inferiora depellant.

De imbecillitate oculorum.

Præter hæc imbecillitas oculorum eſt ex qua qui-
dem interdiu ſatis, noctu nihil cernunt: quod in fœmi-
nam bene reſpondentibus menſtruis non cadit. Sed ſic
laborantes inungi oportet ſanguine iocinoris, maximè
hircini: ſi minus, caprini: vbi id aſſum coquitur, excepto:
atque edi quoque ipſum iecur debet. Licet tamen etiam
iiſdem medicamentis non inutiliter vti quæ vel cicatri-
ces vel aſpritudinem extenuant: quidam contrito ſemine
portulacæ mel adiiciunt, eatenus ne id ex ſpecillo diſtil-
let, eóque inungunt. Exercitationibus, balneo, frictioni-
bus, gargarizationibus iiſdem his quoque vtendum eſt.

Ad oculos qui extrinſecus offenduntur, quum
ſanguine ſuffuſi ſunt.

Et hæc quidem in ipſis corporibus oriuntur: extrin-
ſecus verò interdum ſi ictus oculum lædit, vt ſanguis in
eo ſuffundatur, nihil commodius eſt quàm ſanguine vel
columbæ, vel palumbi, vel hirundinis inungere. Neque
id ſine cauſa fit, quum horum acies extrinſecus læſa inter-
poſito tempore in antiquum ſtatum redeat, celeberrimé-
que hirundinis. Vnde etiam locus fabulæ factus eſt, aut
per parentes, aut id herba chelidonia reſtitui quod per ſe
ſaneſcit. Eorum ergo ſanguis noſtros quoque oculos ab
externo caſu commodiſſimè tuetur, hoc ordine, vt ſit hi-
rundinis optimus, deinde palumbi, minimè efficax co-
lumbæ & illi ipſi & nobis. Supra percuſſum verò oculum
ad inflammationem leniendam, non eſt alienum impo-
nere etiam cataplaſmata. Sed ammoniacus, vel quilibet
alius quamoptimus teri debet, ſic vt ei paulatim oleum
adiiciatur, donec craſſitudo ſtrigmenti fiat: id deinde mi-
ſcendum eſt cum hordeacea farina quæ ex mulſo deco-
cta ſit. Facilè autẽ recognitis omnibus quæ medici quo-
que prodiderunt, apparere cuilibet poteſt, vix vllum ex
iis quæ ſuprà comprehenſa ſunt, oculi vitium eſſe quod
non ſimplicibus quoque, & promptis remediis ſubmo-
ueri poſſit.

A DE AVRIVM MORBIS ET CVRATIO-
nibus, Cap. VII.

HActenus in oculis ea reperiũtur in quibus medica-
menta plurimum poſſint. Ideóque ad aures trãſeun-
dum eſt, quarum vſum proximũ à luminibus natura no-
bis dedit. Sed in his aliquanto maius periculũ eſt. nam vi-
tia oculorum intra ipſos nocent. Aurium inflammationes
doloréſque interdũ etiam ad demẽtiam mortémq; præ-
cipitant: quo magis inter initia protinus ſuccurrendũ eſt,
ne maiori periculo locus ſit. Ergo vbi primùm dolorẽ a-
B liquis ſenſit, abſtinere & continere ſe debet. Poſtero die, ſi
vehementius malũ eſt, caput tondere, ídque irino vngẽ-
to calido perungere & operire: at magnus cum febre vi-
giliáq; dolor exigit vt ſanguis quoque mittatur. ſi id ali-
quæ cauſæ prohibẽt, aluus ſoluẽda eſt. Cataplaſmata quo-
que calida ſubinde mutata proficiũt, ſiue fœnigræci, ſiue
lini, ſiue alia farina ex mulſo decocta eſt. Rectè etiã ſub-
inde admouentur ſpõgiæ ex aqua calida expreſſæ: tum le-
uato dolore, ceratũ circundari debet ex irino aut cyprino
factum. In quibuſdam tamẽ melius quod ex roſa factum
C eſt, proficit: ſi vehemens inflãmatio ſomnũ ex toto pro-
hibet, adiici cataplaſmata debẽt, papaueris, corticis fricti
atque contriti, ſic vt ex his pars dimidia ſit, eáque tum ſi-
mul ex paſſo mixto decoquatur. In aurem verò infundere
aliquod medicamẽtum oportet quod ſemper antè tepe-
fieri conuenit, cõmodiſſiméque per ſtrigilem inſtillatur.
Vbi auris repleta eſt, ſuper lana mollis addenda eſt quæ
humorẽ intus contineat: & hæc quidem communia ſunt.
Medicamentũ verò eſt & roſæ, & radicũ arundinum ſuc-
cus, & oleum in quo lumbrici cocti ſunt, & humor ex a-
D maris nucibus, aut ex nucleo mali Perſici expreſſus. Cõ-
poſita verò ad inflammationẽ dolorémq; leniendũ hæc
fere ſunt: Caſtorei, papaueris lacrymæ pares portiones cõ-
teruntur, deinde adiicitur his paſſum: vel papaueris lacry-
mæ, croci, myrrhæ par modus ſic teritur vt inuicem mo-
dò roſa, modò paſſum inſtilletur: vel id quod amarum in
Ægyptia faba eſt, cõteritur roſa adiecta. Quibus myrrhæ
quoque paulum à quibuſdã miſcetur, vel papaueris lacry-
mæ, aut thus cũ muliebri lacte, vel amararũ nucum cum
roſæ ſucco, vel caſtorei, myrrhæ, papaueris lacrymæ pares
E portiones cum paſſo: vel croci P. I. ✱. myrrhæ, aluminis
ſciſſilis, ſing. P. ✱. 3. quibus quum terũtur, paulatim mi-
ſcẽtur paſſi cyathi tres, mellis minus cyatho. Idque ex pri-
mis medicamentis eſt: vel papaueris lacryma ex aceto. Li-
cet etiã cõpoſitione vti Themiſonis quæ habet caſtorei,
opopanacis, papaueris lacrymæ ex aceto, ſing. P. II. ✱. ſpu-
mæ lycii P. IIII. ✱. Quæ contrita paſſo excipiuntur do-
nec cerati craſſitudinẽ habeant, atque ita reponũtur: vbi
vſus requiritur, rurſus idem medicamentũ adiecto paſſo,
ſpecillo teritur. Illud perpetuũ eſt, quotieſcunque craſſius
medicamentũ eſt quàm vt in aurem inſtillari poſſit, ad-
F iiciendum eum eſſe humorẽ ex quo id cõponi debet, do-
nec ſatis liquidũ ſit. Si verò pus quoque aures habẽt, rectè
lycium per ſe infunditur, aut irinum vnguentũ, aut porri
ſuccus cum melle, aut cẽtaureæ ſuccus cum paſſo, aut dul-
cis Punici mali ſuccus in ipſius cortice tepefactus: adiecta
myrrhæ exigua parte. Rectè etiam miſcentur myrrhæ
(quam στακτὴν cognominãt) P. I. ✱. croci tantundem, nu-
ces amaræ x v, mellis ſeſquicyathus. Quæ cõtrita, quũ v-
tendum eſt, in cortice Punici mali tepefiant. Ea quoque
G medicamẽta quæ oris exulcerati cauſa cõponuntur, æquè
vlcera auriũ ſanant. Quæ ſi vetuſtiora ſunt, & multa ſanies
fluit, apta cõpoſitio eſt quæ ad authorem Eraſiſtratum re-
fertur, Piperis P. I. ✱. croci P. I. 3. ✱. myrrhæ, miſyos co-
cti, ſing. P. II. ✱. æris combuſti P. II. ✱. hæc ex vino te-
runtur: deinde vbi inaruerunt, adiiciuntur paſſi heminæ
tres, & ſimul coquuntur. Quum vtẽdum eſt, adiicitur his
mel & vinum. Eſt etiam Ptolemæi chirurgi medicamen-
tum quod habet Lentiſci P. I. ✱. gallæ P. I. ✱. omphaci
P. I. ✱. ſuccum Punici mali. Eſt Menophili validum ad-
H modum quod ex his cõſtat, Piperis longi P. I. ✱. caſtorei
P. II. ✱. myrrhæ, croci, papaueris lacrymæ, nardi Syria-
ci, thuris, malicorii, ex Ægyptia faba partis interioris,
nucum amararum, mellis quamoptimi, ſingulorum P.
IIII. ✱. Quibus quum teruntur, adiicitur acetum quàm

acerrimum, donec craſſitudo in his paſſi fiat. Eſt Cratonis, Cinnamomi, caſiæ, ſingulorũ P. I. ✱. lycii, nardi, myrrhæ, ſingul. P. I. ✱. aloes P. II. ✱. mellis cyathi tres, vini ſextarius. ex quibus vinum cum lycio decoquitur, deinde his alia miſcentur. At ſi multum puris, maluſque odor eſt, æruginis raſæ, thuris, ſingulorum P. II. ✱. mellis cyathi duo, aceti quatuor ſimul incoquuntur: vbi vtendum eſt, dulce vinũ miſcetur. Aut, aluminis ſciſſilis, papaueris lacrymæ, acaciæ ſucci par pondus miſcetur: iiſque adiicitur hyoſcyami ſucci dimidio minor quàm vnius ex ſuperioribus portio: eáque trita, ex vino diluũtur. Per ſe quoque hyoſcyami ſuccus ſatis proficit. Commune verò auxilium aduerſus omnes aurium caſus, iámq; vſu comprobatum, Aſclepiades compoſuit. In eo ſunt cinnamomi, caſiæ, ſingul. P. I. ✱. floris iunci rotundi, caſtorei albi, piperis longi, amomi, myrobalani, ſing. ſcrupuli duo, thuris maſculi, nardi ſyriaci, myrrhæ pinguis, croci, ſpumæ nitri, ſingul. P. II. ✱. Quæ ſeparatim contrita, rurſus mixta ex aceto conteruntur, atque ita condita, vbi vtendum eſt, aceto diluuntur. Eodem modo cõmune auxilium auribus laborantibus eſt, Polybii ſphragis ex dulci vino liquata: quæ compoſitio priore libello continetur. Quòd ſi & ſanies profluit, & tumor eſt, non alienũ eſt, mixto vino per oricularium clyſterem eluere, & tum infundere vinũ auſterum cum roſa mixtũ, cui ſpodii paulum ſit adiectum, aut lycium cum lacte, aut herbæ ſanguinalis ſuccũ cum roſa; aut mali Punici ſuccũ cum exigua parte myrrhæ. Si ſordida quoque vlcera ſunt, melius mulſo eluũtur, & tum aliquod ex iis quæ ſuprà ſcripta ſunt, quod mel habeat, infunditur. Si magis pus profluit, & caput vtique tondendũ eſt, & multa calida aqua perfundendũ, & gargarizandum, & vſque ad laſſitudinẽ ambulandũ, & cibo modico vtẽdum eſt: ſi cruor quoque ex vlceribus apparuit, lyciũ cum lacte debet infũdi, vel aqua in qua roſa decocta ſit, ſucco aut herbæ ſanguinalis aut acaciæ adiecto. Quòd ſi ſuper vlcera caro increuit, eáque mali odoris ſanguinem fundit, aqua tepida elui debet: tum infundi id quod ex thure & ærugine, & aceto, & melle fit, aut mel cum ærugine incoctum. Squama quoque æris cum ſandaraca contrita per fiſtulam rectè inſtillatur.

Aduerſus aurium vermes,

Vbi verò vermes orti ſunt, ſi iuxta ſunt, protrahendi oriculario ſpecillo ſunt: ſi longius, medicamẽtis enecandi, cauendúmque ne poſtea naſcantur. Ad vtrunque proficit album veratrum cum aceto contritum. Elui quoque aurem oportet vino in quo marrubium decoctum ſit: ſic emortui vermes in primam auris partem prouocabũtur, vnde facillimè educi poſſunt.

Ad compreſſa aurium foramina.

Sin foramen auris cõpreſſum eſt, & intus craſſa ſanies ſubeſt, mel quamoptimũ addendum eſt. ſi id parum proficit, mellis cyatho & dimidio, æruginis raſæ P. II. ✱. adiiciendum eſt, incoquendúmque, & eo vtẽdum. Iris quoque cum melle idem proficit, item mellis & roſæ ſcrupuli duo: item galbani P. II. ✱. myrrhæ cum melle & fellis taurini, ſingulorum P. II. ✱. vini quantum ſatis eſt ad myrrham diluendam.

Ad grauem auditum.

Vbi verò grauius aliquis audire cœpit (quod maximè poſt lõgos capitis dolores euenire cõſueuit) in primis aurem ipſam cõſiderare oportet. Apparebit enim aut cruſta, qualis ſuper vlcera innaſcitur, aut ſordium coitus: ſi cruſta eſt, infundendũ eſt aut oleum calidum, aut cum melle ærugo, vel porri ſuccus, aut cum mulſo nitri paulum. Atque vbi cruſta à corpore iam recedit, eluẽda auris aqua tepida eſt, quò facilius ea per ſe diducta oriculario ſpecillo protrahatur: ſi ſordes æquè molles ſunt, eodẽ ſpecillo eximẽdæ ſunt: at ſi duræ ſunt, acetũ & cum eo nitri paulũ coniiciẽdum eſt: quúmque emollitæ ſunt, eodem modo elui aurem purgarique oportet. Quòd ſi capitis grauitas manet, attondendum idem, & leniter ſed diu perfricandum eſt: adiecto vel irino vel laureo oleo, ſic vt vtrilibet paulũ aceti miſceatur: tum diu ambulandum, leniterq; poſt vnctionem aqua calida caput fouendũ. Cibiſque vtendũ ex imbecilliſſima & media materia, magiſque aſſumendæ

A dilutæ potiones, nonnunquã gargarizandũ eſt. Infundẽdum autẽ in aurem caſtoriũ cum aceto & laureo oleo, & ſucco radiculæ corticis: aut cucumeris agreſtis ſuccus, adiectis cõtritis roſæ foliis. Immaturæ quoq; vuæ ſuccus cum roſa inſtillatus, aduerſus ſordiditatem ſatis proficit.

Ad ſonitum aurium intra ſeipſas.

Aliud vitii genus eſt vbi aures intra ſeipſas ſonant: atq; hoc quoque fit ne externum ſonum accipiant. Leuiſſimũ eſt vbi id ex grauedine eſt: peius, vbi ex morbis capitiſve longis doloribus incidit: peſſimum, vbi magnis morbis
B veniẽtibus, maximéque comitiali, prouenit. Si ex grauedine eſt, purgare aurem oportet & ſpiritum cõtinere, donec inde humor aliquis expumet: ſi ex morbo vel capitis dolore, quod ad exercitationem, frictionẽ, perfuſionem, gargarizationémque pertinet, eadem faciẽda ſunt. Cibis non vtendum niſi extenuantibus. In aurem dandus radiculæ ſuccus cum roſa, vel cum ſucco radicis ex cucumere agreſti, vel caſtoreum ex aceto & laureo oleo. Veratrum quoque cũ aceto cõteritur, deinde melle cocto excipitur, & inde collyrium factũ in aurem demittitur. Si ſine his
C cœpit, ideóque nouo metu terret, in aurẽ dari debet caſtoreũ cum aceto, vel irino, vel laureo oleo, aut huic mixtum caſtoreum cum ſucco nucum amararũ, aut myrrha & nitrũ cum roſa & aceto. Plus tamẽ in hoc quoque proficit victus ratio. Eadémque facienda ſunt quæ ſuprà cõprehendi, cũ maiore quoque diligẽtia: & præterea donec his ſonus finiatur, à vino abſtinendũ. Quòd ſi ſimul & ſonus & inflammatio eſt, laureum oleum conieciſſe abunde eſt, aut id quod ex amaris nucibus exprimitur. quibus quidam vel caſtoreum vel myrrham miſcent.

D Ad ea quæ in aurem inciderunt extrahenda.

Solet etiam interdũ in aurem aliquid incidere, vt calculus, aliquódve animal. Si pulex intus eſt, cõpellendũ eo lanæ paulũ eſt quo ipſe is ſubit, & ſimul extrahitur: ſi non eſt ſequutus, aliúdve animal eſt, ſpecillũ lana inuolutũ in reſinam quamglutinoſiſſimã maximéque terebinthinã demittendum, idque in aurem iniiciendũ, ibique vertendũ eſt. vtique enim comprehendet & eximet. Sin aliquid exanime eſt, ſpecillo oriculario protrahendum eſt, aut hamulo retuſo paulum recuruato: ſi iſta nihil proficiũt, po-
E teſt eodem modo reſina protrahi. Sternutamẽta quoque admota id commodè elidũt, aut oriculario clyſtere aqua vehementer intus compulſa. Tabula quoque collocatur media inhærens capitibus vtrinque pendẽtibus, ſupérque eam homo deligatur in id latus verſus cuiꝰ auris eo modo laborat, ſic vt extra tabulam emineat: tum malleo caput tabulæ quod à pedibus eſt, feritur: atque ita concuſſa aure, id quod ineſt excidit.

DE NARIVM MORBIS, ET CVRATIONIBUS, Cap. VIII.

F NAres verò intus exulceratas fouere oportet vapore aquæ calidæ, id eſt ſpongia expreſſa atque admota: fit & ſubiecto vaſe oris anguſti, calida aqua repleto. Poſt id fomẽtũ illinẽda vlcera ſunt aut plumbi recremẽto, aut ceruſſa: aut argenti ſpumam cum quolibet horum aliquis conterit, eique dum teritur, inuicem vinũ & oleum myrteum adiicit, donec mellis craſſitudinem fecerit. Sin autem ea vlcera circa nares ſunt, pluréſque cruſtas & odorem fœdum habent, (quod genus Græci ὄζαιναν appellãt) ſcirẽ quidem debet, vix ei malo poſſe ſuccurri. Nihilominus
G tamen hæc tentari poſſunt, vt caput ad cutem tondeatur, aſſiduéque vehemẽter perfricetur, multa calida aqua perfundatur, multa ei deambulatio ſit, cibus modicꝰ, neque acer, neque valentiſſimus: tum in narem ipſam mel cum exiguo modo reſinæ terebinthinæ cõiiciatur, (quod ſpecillo quoq; inuoluto lana fit) attrahatúrque ſpiritu is ſuccus, donec in ore guſtꝰ eius ſentiatur. ſub his enim cruſtæ reſoluuntur quæ tum per ſternutamẽta elidi debẽt. Puris vlceribꝰ vapor aquæ calidæ ſubiiciẽdus eſt: deinde adhibendũ aut lyciũ ex vino dilutũ, aut amurca, aut ompha-
H ciũ, aut mẽthæ aut marrubii ſuccus, aut atramentũ ſutoriũ, quod candẽs factũ, deinde contritum ſit: aut interior ſcillæ pars cõtrita, ſic vt horũ cuilibet mel adiiciatur. Cuiꝰ in cæteris admodum exigua pars eſſe debet: in atramẽto ſutorio tanta vt ea mixtura liquida fiat, cum ſcilla vtique

pars maior, inuoluendúmque lana ſpecillum eſt, & in eo medicamento intingẽdum,eóque vlcera implenda ſunt: rurſúſque linamentum inuolutum & oblongum eodem medicamento illinendum, demittendúmque in narem eſt, & ab inferiore parte leniter deligandum: idque per hyemem, & ver, bis die: per æſtatem & autumnum, ter die fieri debet. Interdum verò etiam in naribus carunculæ quædam,ſimiles muliebribꝰ mammis naſcũtur,hæque imis partibus quæ carnoſiſſimæ ſunt inhærent. Has curare oportet medicamentis adurentibus,ſub quibus ex toto conſumũtur. Polypus verò eſt carũcula, modò alba,modò ſubrubra,quæ narium oſſi inhæret,& modò ad labra pendẽs,narem implet,modò retro per id foramen quo ſpiritus à naribus ad fauces deſcendit, adeò increſcit vti poſt vuam conſpici poſſit: ſtrangulátque hominem, maximè Auſtro aut Euro flãte: fereq; mollis eſt,rarò dura: eáque magis ſpiritum impedit,& nares dilatat,quæ fere καρκινώδης eſt: itaque attingi non debet. Illud aliud genus fere quidem ferro curatur,interdũ tamen inareſcit,ſi addita in narem per linamẽtum aut penicillũ ea cõpoſitio eſt quæ habet minii ſinopici,chalcitidis,calcis, ſandaracæ,ſingulorum P. I. ✱. atramenti ſutorii P. II. ✱.

DE DENTIVM DOLORE ET CVRAtionibus, Cap. IX.

IN dentium autem dolore, qui ipſe quoque maximis tormentis annumerari poteſt, circumcidendum eſt. Cibo quoque primò abſtinendum, deinde eo modico mollique vtendum, ne mandentis dentes irritet,tum extrinſecus admouendus per ſpongiam vapor aquæ calidæ, imponẽdúmque ceratũ ex cyprino aut irino factum,lanáque id comprehendendũ, capútque velandũ eſt. Quòd ſi grauior is dolor eſt,vtiliter & aluus ducitur,& calida cataplaſmata ſuper maxillas iniiciuntur,& ore humor calidus cum medicamentis aliquibus cõtinetur, ſæpiúſque mutatur. Cuius rei cauſa & quinquefolii radix in vino mixto coquitur,& hyoſcyami radix vel in poſca vel in vino mixto coquitur, ſic vt paulũ his ſalis adiiciatur, & papaueris non nimium: aridi cortices & mandragoræ radix,eodem modo. Sed in his tribus vtique vitandũ eſt ne quod hauſtum erit deuoretur. Ex populo quoque alba, cortex radicis in hunc vſum in vino mixto rectè coquitur,& in aceto cornu ceruinum raſum,& nepeta cum teda pingui: ac ficus item pinguis vel in mulſo, vel in aceto & melle, ex quibus quũ ficus decocta eſt,is humor percolatur. Specillum quoque lana inuolutum in calidum oleum demittitur, eóque ipſo dẽs fouetur. Quinetiam quædam quaſi cataplaſmata in dentem ipſum illinuntur: in quem vſum ex malo Punico acido atque arido, malicorii pars interior cum pari portione & gallæ & pinei corticis conteritur, miſcetúrque his minium: eáque cõtrita aqua pluuiatili coquuntur: aut panacis,papaueris lacrymæ,peucedani, vuæ taminiæ ſine ſeminibus, pares portiones conteruntur: aut galbani partes tres, papaueris lacrymæ pars quarta. Quicquid dẽtibus admotum eſt,nihilominus ſupra maxillam, ceratum quale ſuprà poſui, eſſe debet lana obtectum. Quidam etiam myrrhæ,cardamomi, ſingul.P. I. ✱. croci,pyrethri,ficorum partes,ſingul.P. IIII. ✱. ſinapis P. VIII. ✱. contrita linteolo illinunt,imponúntq; in humero partis eius qua dens dolet: ſi is ſuperior eſt, à ſcapulis: ſi inferior,à pectore. Idque dolorem leuat:& quũ leuauit,protinus ſubmouendũ eſt. Si verò exeſus eſt dens, feſtinare ad eximendũ eum,niſi res coegit,non eſt neceſſe. Sed cum omnibus fomentis quæ ſuprà poſita ſunt, adiiciendæ quædam valentiores compoſitiones ſunt quæ dolorem leuant,quales hæ ſunt. Habet autem papaueris lacrymæ P. I. ✱. piperis P. II. ✱. ſoreos P. X. ✱. quæ cõtrita galbano excipiũtur: idque circundatur. Aut Menemachi maximè ad maxillares dentes,in qua ſunt croci P. I. ✱. cardamomi,thuris fuliginis,ficorum partes,pyrethri,ſingul.P. IIII. ✱. ſinapi P. VIII. ✱. Quidam autem immiſcent pyrethri,piperis,elaterii,ſingul.P. I. ✱. aluminis ſciſſilis,papaueris lacrymæ, vuæ taminiæ, ſulphuris ignem non experti,bituminis,lauri baccarũ,ſinapis, ſing. P. II. ✱. Quòd ſi dolor eximi eum cogit,& piperis ſemen cortice liberatum,& eodem modo bacca hederæ cõiecta in id foramen,dentem findit: iſque fortè ſtans excidet. Et plani piſcis (quam paſtinacã noſtri, τρυγόνα Græci vocãt) aculeus torretur, deinde conteritur,reſináque excipitur, quæ denti circundata hũc ſoluit. Et alumen ſciſſile in id foramen coniectum dentem citat: ſed id tamen inuolutum in lanula demitti commodius eſt, quia ſic dente ſeruato,dolorẽ leuat. Hæc à medicis accepta ſunt. Sed agreſtiũ experimẽto cognitum eſt,quũ dens dolet,herbã menthaſtrũ cum ſuis radicibus velli debere, & in peluem coniici, ſupráque aquam infundi, collocaríque iuxta ſedentem hominem vndique veſte contectum: tum in peluem candentes ſilices demitti,ſic vt aqua tegãtur, hominémque eum hiante ore vaporem excipere (vt ſuprà dictum eſt) vndiq; incluſum. nam & ſudor plurimus ſequitur,& per os continens pituita defluit: idque ſæpe longiorem,ſæpe annuam valetudinem bonam præſtat.

DE TONSILLIS, ET EARVM CVRA, Cap. X.

SI verò tõſillæ ſine exulceratione per inflammationem intumuerunt,caput velandum eſt extrinſecus, is locus vapore calido fouendus, multa ambulatione vtendum, caput in lecto ſublime habendum, gargarizãdúmque eſt ex reprimentibus. Radix quoque ea quam dulcem appellant, cõtuſa & in paſſo mulſóve decocta idem præſtat. Leniterque quibuſdam medicamentis eas illini non alienũ eſt quæ hoc modo fiunt: ex malo Punico dulci ſuccus exprimitur, & eius ſextarius in leni igne coquitur, donec ei mellis craſſitudo ſit,tum croci,myrrhæ,aluminis ſciſſilis, ſingul.P. II. ✱. per ſe conteruntur,paulatímque his adiiciuntur vini lenis cyathi duo, mellis vnus: deinde priori ſucco iſta miſcẽtur,& rurſus leniter incoquũtur. Aut eiuſdem ſucci ſextarius eodem modo coquitur, atque eadem ratione trita ei adiiciuntur hæc, Nardi P. ✱. omphacii P. I. ✱. cinnamomi,myrrhæ, caſiæ, ſingul. P. I. ✱. Eadẽ autem hæc & auribus & naribus purulentis accommodata ſunt. Cibus quoque in hac valetudine lenis eſſe debet, ne exaſperet. Quòd ſi tanta inflãmatio eſt vt ſpiritũ impediat,in lecto conquieſcendum,à cibo abſtinendũ, neque aſſumendum quicquam præter aquam calidam eſt. aluus quoque ducenda eſt. Gargarizãdum ex fico & mulſo. Illinendum mel cum omphacio: intrinſecus admouẽdus (ſed aliquanto diutius) vapor aquæ calidæ, donec ea ſuppurẽt, & per ſe aperiantur. Si pure ſubſtante non rumpuntur hi tumores,incidendi ſunt, deinde ex mulſo calido gargarizandum ex fico. At ſi modicus quidem tumor & exulceratio eſt, furfurum cremori ad gargarizandum paulũ mellis adiiciendũ eſt,illinendáque vlcera hoc medicamento. Paſſi quam dulciſſimi tres heminæ ad vnam coquuntur, tum adiicitur thuris P. I. ✱. croci, myrrhæ, ſingulorum P. I. ✱. leniterque omnia rurſus ferueſcunt: vbi pura vlcera ſunt, eodem furfurum cremore vel lacte gargarizandum eſt. Atque hîc quoque cibis lenibus opus eſt,quibus adiici dulce vinum poteſt.

DE ORIS VLCERIBVS ET CVRATIOnibus,& quæ antheræ ſunt, Cap. XI.

VLcera autem oris ſi cum inflammatione ſunt, & parum pura ac rubicunda ſunt, optimè iis medicamẽtis curantur quæ ſuprà poſita ex malis Punicis fiunt. Cõtinendúſq; ſæpe ore reprimẽs cremor eſt cui paulum mellis ſit adiectum: vtendum ambulationibus & non acri cibo. Simulatque verò pura vlcera eſſe cœperunt, lenis humor, interdum etiam quamoptima aqua ore continenda eſt. Prodéſtque aſſumptum purum vinum,pleniórque cibus,dum acribus vacet. Inſpergiq; vlcera debent alumine ſciſſili, cui dimidio plus gallæ immaturæ ſit adiectũ: ſi iam cruſtas habent,quales in adùſtis eſſe conſuerũt,adhibẽdæ ſunt eæ cõpoſitiones quas Græci ἀνθηρὰς nominant Iunci quadrati,myrrhæ,ſandaracæ,ſing. P. IIII. ✱. aluminis pares portiones: aut croci,myrrhæ,ſing.P. II. ✱. iridis,aluminis ſciſſilis,ſandaracæ,ſingul.P. IIII. ✱. iunci quadrati P. VIII. ✱. Aut gallæ,myrrhæ, ſingulorum P. II. ✱. aluminis ſciſſilis P. II. ✱. roſæ foliorum P. IIII. ✱. Quidam autem croci P. ✱. aluminis ſciſſilis, myrrhæ,ſingulorum P. I. ✱. ſandaracæ P. II. ✱. iunci quadrati P. IIII. ✱. miſcent. Priora arida inſper-

guntur.Hoc cum melle illinitur,neque vlceribus tantùm,
ſed etiam tonſillis. Verùm ea longè periculoſiſſima vlce-
ra ſunt quas ἄφθας Græci appellãt,ſed in pueris:hos enim
ſæpe conſumũt:in viris & mulieribus idem periculũ non
eſt.Hæc vlcera à gingiuis incipiunt,deinde palatũ totúm-
que os occupant,tum ad vuam faucéſque deſcendũt.Qui-
bus obſeſſis non facilè fit vt puer conualeſcat. At miſe-
rius etiam eſt ſi lactens adhuc infans eſt,quo minus impe-
rari remedium aliquod poteſt.Sed in primis nutrix cogẽ-
da eſt exerceri ambulationibus, iiſque operibus quæ ſu-
periores partes mouent.Mittenda in balneũ,iubendáque
ibi calida aqua mammas perfundere,tum alenda cibis le-
nibus,& iis qui facilè non corrũpuntur.Potiones,ſi febri-
citat puer,aquæ:ſi ſine febre eſt,vini diluti.Ac ſi aluus nu-
trici ſubſtitit, ducẽda eſt: ſi pituita eius in os coit,vomere
debet. Tum ipſa vlcera perungenda ſunt melle cui rhus
quem Syriacum vocãt,aut amaræ nuces adiectæ ſunt: vel
mixtis inter ſe roſæ foliis aridis, pineis nucleis, menthæ
coliculo, melle, vel eo medicamento quod ex moris fit:
quorum ſuccus eodem modo quo Punici mali ad mellis
craſſitudinẽ coquitur, eadémque ratione ei crocũ, myr-
rha,alumen,vinum,mel, miſcetur. Neque quicquam dã-
dum ad quod humor euocari poſſit. Si verò iam firmior
puer eſt, gargarizare debet iis fere quæ ſuprà cõprehenſa
ſunt. At ſi lenia medicamenta in eo parum proficiunt,ad-
hibenda ea quæ adurẽdo cruſtas vlceribus inducãt. qua-
le eſt ſciſſile alumen, vel chalcitis, vel atramentum ſuto-
rium. Prodeſt etiam fames, & abſtinentia quanta maxi-
ma imperari poteſt: cibus debet eſſe lenis: ad purganda
tamen vlcera interdum caſeus ex melle rectè datur.

DE LINGVAE VLCERIBVS, Cap. XII.

LInguæ quoque vlcera non aliis medicamentis egent
quàm quæ prima parte ſuperioris capitis expoſita
ſunt. Sed quæ in latere eius naſcuntur, diutiſſimè durant:
videndúmque eſt num contrà dens aliquis acutior ſit,
qui ſaneſcere ſæpe vlcus eo loco non ſinit, ideóque li-
mandus eſt.

DE PARODONTIDIBVS, GINGIVARVM tuberculis,déque aliis vlceribus gingiuarum, Cap. XIII.

SOlent etiam interdum iuxta dentes in gingiuis tuber-
cula quædam oriri dolentia, παροδοντίδας Græci appel-
lant. Hæc initio leniter ſale contrito perfricare oportet,
aut inter ſe mixtis,ſale foſſili,combuſto cupreſſo,nepeta:
deinde eluere os cremore lẽticulæ,& inter hæc hiare,do-
nec pituitæ ſatis profluat.In maiore verò inflãmatione iiſ-
dem medicamentis vtẽdum eſt quæ ad vlcera oris ſuprà
poſita ſunt:& mollis linamenti paulum inuoluendum a-
liqua compoſitione ex iis quas antheras vocari dixi, de-
mittendúmque id inter dentem & gingiuam.quòd ſi du-
rior erit, & id prohibebit, extrinſecus admouendus erit
ſpõgiæ vapor calidus,imponendúmq; ceratum: ſi ſuppu-
ratio ſe oſtendet,diutius eo vapore vtendum erit,& con-
tinendum ore calidum mulſum in quo ficus decocta ſit:
itémque ſubcrudum incidendũ,ne ſi diutius ibi pus per-
manſerit,os lædat.Quòd ſi maior is tumor eſt,cõmodius
totus exciditur,ſic vt ex vtraque parte dẽs liberetur.Pure
exempto,ſi leuis plaga eſt,ſatis eſt ore calidã aquam con-
tinere, & extrinſecus fouere eodem vapore: ſi maior eſt,
lẽticulæ cremore: vti iiſdem medicamẽtis quibus cætera
vlcera oris curantur. Alia quoque vlcera in gingiuis ple-
runque oriũtur,quibus eadem quæ in reliquo ore ſuccur-
runt. maximè tamen mãdere liguſtrum oportet, ſuccúm-
que eum ore cõtinere. Fit etiam interdum vt ex gingiuæ
vlcere (ſiue παροδοντίδες ſint,ſiue nõ ſint)diutius pus fera-
tur. quod aut dente corrupto aut fracto,vel aliter vitiato
oſſe,maximéque id per fiſtulam venire cõſueuit. Vbi in-
cidit,locus aperiendus, dens eximendus: teſta oſſis, ſiqua
exceſſit,recidenda eſt: ſiquid vitioſi eſt, radendum. Poſt
quæ,quid fieri debeat, ſuprà in aliorum vlcerum curatio-
ne cõprehenſum eſt.Si verò à dentibus gingiuæ recedũt,
eædem antheræ ſuccurrunt. Vtile eſt etiã pyra aut mala
non permatura mandere,& ore eum humorem cõtinere.

A Idémque præſtare nõ acre acetum in ore retentũ poteſt.

DE VVAE MORBO, ET CVRATIONE, Cap. XIIII.

VVæ vehemens inflammatio terrere quoque debet:
itaque in hac,abſtinentia neceſſaria eſt,& ſanguis re-
ctè mittitur:& ſi id aliqua res prohibet, aluus vtiliter du-
citur.capútque ſuper hæc velandum,& ſublimius haben-
dum eſt:tum aqua gargarizandum in qua ſimul rubus &
lenticula decocta ſit. Illinẽda autem ipſa vua vel ompha-
B cio,vel galla,vel alumine ſciſſili, ſic vt cuilibet eorũ mel
adiiciatur. Eſt etiam medicamentum huic aptum quod
Androniũ appellatur.Conſtat ex his,alumine ſciſſili,ſqua-
ma æris rubri, atramẽto ſutorio,galla,myrrha,miſy.Quæ
per ſe contrita miſtáque,rurſus paulatim adiecto vino au-
ſtero teruntur, donec his mellis craſſitudo ſit: vbi horum
aliquo illita vua eſt,chelidoniæ quoq; ſucco per cochlear
illita vua maximè prodeſt. Fere multa pituita decurrit,
quúmque ea quieuit,ex vino calido gargarizãdum.Quòd
ſi minor in ea inflãmatio, laſer terere, eíque adiicere fri-
C gidam aquam ſatis eſt, eámque aquam cochleario exce-
ptam ipſi vuæ ſubiicere: ac mediocriter eam tumentẽ a-
qua quoque frigida eodem modo ſubiecta reprimit. Ex
eadem autem aqua gargarizandum quoque eſt quæ vel
cum laſere, vel ſine eo, hac curatione vuæ ſubiecta eſt.

DE CANCRO ORIS, Cap. XV.

SI quando autem vlcera oris cancer inuaſit, primò cõ-
ſiderandum eſt num malus corporis habitus ſit, eíque
occurrendũ,deinde ipſa vlcera curanda. Quòd ſi in ſum-
D ma parte id vitium eſt, ſatis proficit anthera humido vl-
ceri arida inſperſa:ſicciori cum exigua parte mellis illita.
Si paulo altius, chartæ combuſtæ partes duæ, auripigmẽ-
ti pars vna: ſi penitus malum deſcendit, chartæ combu-
ſtæ partes tres,auripigmenti pars quarta:aut pares portio-
nes ſalis fricti & iridis frictæ:aut itẽ pares portiones chal-
citidis,calcis,auripigmenti. Neceſſarium autem eſt lina-
mentum in roſa tingere,& ſuper adurentia medicamenta
imponere,ne vicinum & ſanum locum lædant. Quidam
etiam in acris aceti heminam frictum ſalem coniiciunt,
E donec tabeſcere deſinat: deinde id acetum coquunt, do-
nec exſiccetur,eúmque ſalem contritum inſpergũt.Quo-
ties autem medicamentum iniicitur,& antè & pòſt os di-
luendum eſt vel cremore lenticulæ, vel aqua in aqua aut
eruum,aut oleæ, aut verbenæ decoctæ ſint, ſic vt cuilibet
eorum paulum mellis miſceatur. Acetum quoque ex ſcil-
la retentum ore,ſatis aduerſus hæc vlcera proficit: ex ace-
to cocto ſali (ſicut ſuprà demõſtratum eſt) rurſus mixtum
acetum.Sed & diu continere vtrumlibet, & id bis aut ter
F die facere, prout vehemens malum eſt, neceſſarium eſt.
Quòd ſi puer eſt cui id incidit, ſpecillum lana inuolutum
in medicamentum demittendum eſt, & ſuper vlcus te-
nendum, ne per imprudentiam adurentia deuoret. Et ſi
dolor in gingiuis eſt, mouentúrque aliqui dentes, refici
eos oportet: nam curationes vehementer impediunt. Si
nihil medicamenta proficient, vlcera erunt adurenda.
quod tamen in labris ideo nõ eſt neceſſarium quoniam
excidere commodius eſt.Et id quidem æquè aduſtum at-
que exciſum, ſine ea curatione quæ corpori manu adhi-
betur, impleri non poteſt.Gingiuarum verò oſſa quæ he-
G betia ſunt, in perpetuum vſtione nudantur. neque enim
poſtea caro increſcit.Imponenda tamen aduſtis lenticula
eſt,donec ſanitatem qualis eſſe poteſt recipiant.

DE PAROTIDIBVS QVAE SVB AVRIbus oriuntur, Cap. XVI.

HÆc in capite fere medicamentis egent:ſub ipſis ve-
rò auribus oriri παρωτίδες ſolent, modò in ſecunda
valetudine ibi inflammatione orta, modò poſt longas
febres, illuc impetu morbi conuerſo. Id abſceſſus genus
H eſt:itaque nullam nouam curationẽ deſiderat. Animad-
uerſionem tantummodo hanc habet neceſſariam, quia
ſi ſine morbo id intumuit, primùm reprimentium ex-
perimentum eſt: ſi ex aduerſa valetudine, illud inimi-
cum eſt, maturaríque & quamprimum aperiri commo-
dius eſt.

DE VMBILICI PROMINENTIS CVratione, Cap. XVII.

AD vmbilicos verò prominentes, ne manu ferróque vtendum ſit, antè tentandum eſt vt abſtineant, aluus his ducatur: imponatur ſuper vmbilicum id quod ex his conſtat, Cicutæ & fuliginis, ſingulorum P.I.✱. ceruſſæ elotæ P.IIII.✱. plumbi eloti P.VIII.✱. ouis duobus, quibus etiam ſolani ſuccus adiicitur. Hoc dilutius impoſitũ eſſe oportet, & interim conquieſcere hominem, cibo modico vti, ſic vt vitentur omnia inflantia.

DE OBSCOENARVM PARTIVM VItiis, & curationibus, Cap. XVIII.

PRoxima ſunt ea quæ ad partes obſcœnas pertinent, quarum apud Græcos vocabula & tolerabilius ſe habent, & accepta iam vſu ſunt, quũ omni fere medicorum volumine atque ſermone iactentur: apud nos fœdiora verba, ne conſuetudine quidem aliqua verecũdius loquẽtium commendata ſunt, vt difficilis hæc explanatio ſit, ſimul & pudorem & artis præcepta ſeruantibus. Neque tamẽ ea res à ſcribẽdo deterrere me debuit: primùm vt omnia quæ ſalutaria accepi, comprehenderem, dein quia in vulgus eorũ curatio etiam præcipuè cognoſcenda eſt quæ inuitiſſimus quiſque alteri oſtendit.

De colis morbis, & curationibus.

Igitur ſi ex inflammatione coles intumuit, reducíque ſumma cutis, aut rurſ⁹ induci nõ poteſt, multa calida aqua fouẽdus locus eſt. Vbi verò glãs contecta eſt, oriculario quoque clyſtere inter eam cutémque aqua calida inferenda eſt. Si mollita ſic & extenuata cutis, ducẽti paruit, expeditior reliqua curatio eſt. Si tumor vicit, imponenda eſt vel lenticula, vel marrubium, vel oleæ folia ex vino cocta, ſic vt cuilibet eorum, dum teritur, mellis paulum adiiciatur. Surſúmque coles ad ventrem deligãdus eſt: quod in omni curatione eius neceſſarium eſt. Iſque homo continere ſe debet, & abſtinere à cibo, & potione aquæ tãtùm à ſiti vindicari. Poſtero die rurſus adhibendum iiſdem rationibus aquæ fomentum eſt, & cum vi quoque experiundum an cutis ſequatur. Eáque ſi non parebit, leuiter ſummo ſcalpello concidẽda erit. Nam quũ ſanies profluxerit, extenuabitur is locus, & facilius cutis ducetur. Siue autem hoc modo victa erit, ſiue nũquam repugnauerit, vlcera vel in cutis vlteriore parte, vel in glande vltráve eam in cole reperientur, quæ neceſſe eſt aut pura ſiccâve ſint, aut humida & purulenta. Si ſicca ſunt, primùm aqua calida fouenda ſunt: deinde imponendum lycium ex vino eſt, aut amurca cocta cum eodem, aut cum roſa' butyrum. Si leuis his humor ineſt, vino eluenda ſunt, tũ butyri & roſæ mollis paulũ, & reſinæ terebinthinæ pars quarta adiicienda eſt, eóque vtendum. Aut ſi pus ex his profluit, ante omnia elui mulſo calido debent: tum imponi piperis P.I.✱. myrrhæ P.II.✱. croci, miſyos cocti, ſingulorum P.II.✱. quæ ex vino auſtero coquuntur donec mellis craſſitudinem habeant. Eadem autem compoſitio tonſillis, vuæ madẽtiori, nariúmque vlceribus accommodata eſt. Aliud ad eã piperis P.I.✱. myrrhæ P.I.✱. croci P.II.✱. miſyos cocti P.I.✱. æris combuſti P.II.✱. quæ primùm ex vino auſtero conteruntur, deinde vbi inaruerunt, iterũ teruntur ex paſſi tribus cyathis, & incoquũtur donec viſci craſſitudinem habeãt. Ærugo quoque cum cocto melle, & ea quæ ad oris vlcera ſuprà comprehenſa ſunt curãt: aut Eraſiſtrati compoſitio aut Cratonis rectè ſuper purulenta naturalia imponitur. Folia quoque oleæ ex nouem cyathis vini coquuntur. His adiicitur aluminis ſciſſilis P.IIII.✱. lycii P.VIII.✱. mellis ſeſquicyathus. Ac ſi plus puris eſt, id medicamentum ex melle: ſi minus, ex vino diluitur. Illud perpetuum eſt, poſt curationem dum inflammatio manet, quale ſuprapoſitum eſt cataplaſma ſuperdare, & quotidie vlcera eadem ratione curare. Quòd ſi pus & multum & cum malo odore cœpit profluere, elui cremore lenticulæ debet, ſic vt ei mellis paulum adiiciatur: aut oleæ, aut lentiſci folia, vel marrubium decoquendum eſt, eóque humore eodem modo cum melle vtẽdum, imponendáque eadem, aut etiam omphacium cum melle, aut id quod ex ærugine & melle ad aures fit, aut compoſitio Andronis, aut anthera, ſic vt ei paulũ mellis adiicia-

A tur. Quidam vlcera omnia de quibus adhuc dictum eſt, lycio ex vino curãt: ſi verò vlcus latius atque altius ſerpit, eodem modo elui debet. Imponi verò, aut ærugo, aut omphaciũ cum melle, aut Andronis cõpoſitio, aut marrubii, aut myrrhæ, aut croci, aluminis ſciſſilis cocti, roſæ foliorum aridorum, gallæ, ſingulorum P.I.✱. minii ſinopici P.II.✱. Quæ per ſe ſingula primùm teruntur, deinde iuncta, iterum melle adiecto, donec liquidi cerati craſſitudinem habeãt: tum in æneo vaſe leniter coquũtur, ne ſuperfluãt. Quum iam guttæ indureſcũt, vas ab igne remouetur, ídque

B medicamentum, prout opus eſt, aut ex melle aut ex vino liquatur. Idem autem per ſe etiam ad fiſtulas vtile eſt. Solet etiam interdum ad neruos vlcus deſcẽdere, profluítque pituita multa, ſanies tenuis malíque odoris, non cocta, aut aquæ ſimilis, in qua caro recens lota eſt: doloréſque is locus & punctiones habet. Id genus quanuis inter purulenta eſt, tamen lenibus medicamentis curandũ eſt: quale eſt emplaſtrum τετραφάρμακον ex roſa liquatum, ſic vt thuris quoque paulum ei miſceatur: aut id quod ex butyro, roſa, reſina, melle fit: ſuprà verò à me poſitũ eſt. Præ-

C cipuéque id vlcus multa calida aqua fouendum eſt, velãdúmque, neque frigori committendum. Interdum autẽ per ipſa vlcera, coles ſub cute exeſus, ſic vt glans excidat. ſub quo caſu cutis ipſa circuncidenda eſt. Perpetuúmque eſt, quoties glãs, aut ex cole aliquid vel excidit, vel abſcinditur, hanc non eſſe ſeruandam, ne conſidat, vlceríque agglutinetur, ac neque reduci poſſit poſtea, & fortaſſe fiſtulã quoque vrinæ includat. Tubercula etiã quæ φύματα Græci vocant, circa glandem oriuntur, quæ vel medicamentis vel ferro aduruntur: & quum cruſtæ exciderunt, ſqua-

D ma æris inſpergitur, nequid ibi rurſus increſcat.

De cancri qui in cole naſcitur curatione.

Hæc citra cancrum ſunt, qui quum in reliquis partibus, tum in his quoque vel præcipuè vlcera infeſtat. Incipit à nigritie, quæ ſi cutem occupauit, protinus ſpecillum ſubiiciendum, eáque incidenda eſt, deinde oræ vulſella prehendendæ: tum quicquid corruptum eſt, excidẽdum, ſic vt ex integro quoque paulum demat, ídque adurendũ. Quoties quid vſtum eſt, id quoque ſequitur vt imponenda lenticula ſit, deinde vbi cruſtæ exciderunt, vlcera ſic

E vt alia curentur. At ſi cancer ipſum colem occupauit, inſpergenda aliqua ſunt ex adurẽtibus, maximéque id quod ex calce, chalcitide, auripigmento cõponitur. Si medicamenta vincuntur, hîc quoque ſcalpello quicquid corruptum eſt, ſic vt aliquid etiam integri trahat, præcidi debet. Illud quoque æquè perpetuũ eſt, exciſo cancro vulnus eſſe adurẽdũ. Sed ſiue ex medicamẽtis, ſiue ex ferro cruſtæ occalluerint, magnũ periculũ eſt ne his decidentibus ex cole profuſio ſanguinis inſequatur. Ergo longa quiete & immobili penè corpore opus eſt, donec ex ipſo cruſtæ

F puræ leniter reſoluãtur. At ſi vel volẽs aliquis, vel imprudens, dum ingreditur, immaturè cruſtas diduxit, & fluit ſanguis, frigida aqua adhibenda eſt. Si hæc parum valet, decurrendum eſt ad medicamenta quæ ſanguinem ſupprimunt. Si ne hæc quidem ſuccurrunt, aduri diligenter & timidè debet, neque vllo poſtea motu dãdus eidem periculo locus eſt.

De phagedænæ in cole naſcentis curatione.

Nonnunquam etiam id genus ibi cancri quod φαγέδαινα à Græcis nominatur, oriri ſolet, in quo minimè dif-

G ferendum, ſed protinus iiſdem medicamentis occurrendum eſt, & ſi parum valent, ferro adurendum. Quædam etiam nigrities eſt quæ non ſentitur, & ſerpit, ac ſi ſuſtinuimus, vſque ad veſicam tendit, neque ſuccurri poſtea poteſt. Si id in ſumma glãde circa fiſtulã vrinæ eſt, prius in ea tenue ſpecillum demittendũ eſt, ne claudatur, deinde id ferro adurendũ: ſi verò altè penetrauit, quicquid occupatum eſt præcidendum eſt. Cæterùm eadem quæ in aliis cancris, facienda ſunt.

De carbunculo qui in cole naſcitur.

H Occalleſcit etiam in cole interdum aliquid, ídque omni penè ſenſu caret, quod ipſum quoque excidi debet. Carbũculus autem ibi natus, vt primùm apparet, oriculario clyſtere eluẽdus eſt: deinde ipſe quoque medicamẽtis vtendus, maximéque chalcitide cum melle, aut ærugi-

ne cum cocto melle, aut ouillo ſtercore & contrito cum eodem melle. Vbi is excidit,liquidis medicamētis vtendum eſt quæ ad ora vlceris componuntur.

De teſticulorum morbis,& eorum curatione.

In teſticulis verò,ſiqua inflammatio ſine ictu orta eſt,ſanguis ex talo mittendus eſt,à cibo abſtinendum,imponendum ex faba farina ex mulſo cocta, cum cumino contrito ex melle cocto:aut contritum cuminum cum cerato ex roſa facto:aut lini ſemen frictum,contritum,& in mulſo coctum, aut tritici farina ex mulſo cocta cum cupreſſo, aut lilii radix cōtrita.Aut ſi iidem induruerũt,imponi debet lini vel fœnigræci ſemen ex mulſo coctum, aut ex cyprino ceratum: aut ſimila ex vino contrita, cui paulũ croci ſit adiectũ. Si vetuſtior iã durities eſt, maximè proficit cucumeris agreſtis radix ex mulſo cocta, deinde contrita.Si ex ictu tument,ſanguinem mitti neceſſarium eſt,magiſque ſi etiam liuent.Imponendum verò vtrumlibet ex iis quæ cum cumino cōponuntur,ſupráque propoſita ſunt:aut ea compoſitio quæ habet nitri cocti P.I.*. reſinæ pineæ,gummi, ſingulorum P.II.*. vuæ taminiæ ſine ſeminibus P.IIII.*. mellis quantum ſatis ſit ad ea cogēda.Quòd ſi ex ictu teſticulis aliquid deſit,fere pus quoq; increſcit:neq; aliter ſuccurri poteſt quàm ſi inciſo ſcroto,& pus emiſſum,& ipſe teſticulus exciſus eſt.

De rhagadiis,& cōdylomate,& hæmorrhoidibus,aliiſque ani morbis,& curationibus eorũ:& primò de rhagadiis.

Anus quoque multa tædiique plena mala recipit,nec in ſe multum abhorrētes curationes habet.At primùm in eo ſæpe,& quidē pluribus locis, cutis exciditur, ῥαγάδια Græci vocant.Id ſi recens eſt,quieſcere homo debet, & in aqua calida deſidere.Columbina quoque oua coquenda ſunt,& vbi induruerunt,purganda: deinde alterum iacere in aqua bene calida debet,altero calido foueri locus ſic vt inuicem vtroque aliquis vtatur: tum tetrapharmacum aut rhypodes roſa diluendum eſt, aut hyſſopum recens miſcēdum cum cerato liquido ex roſa facto: aut eidem cerato liquido plumbum elotum adiiciendum: aut reſinæ terebinthinæ myrrha, aut ſpumæ argenti vetus oleum:& quolibet ex his id perungendum. Si quicquid læſum eſt,extrà eſt,neque intus reconditum, eodem medicamento tinctum linamentum ſuperdandum eſt,& quicquid antè adhibuimus,cerato contegendum. In hoc autē caſu neque acribus cibis vtendum,neque aſperis, nec aluum comprimentibus:ne aridum quidem quicquam ſatis vtile eſt,niſi admodum paulũ. Liquida,lenia,pinguia, glutinoſa meliora ſunt:vino leni vti nihil prohibet.

De condylomate.

Κονδύλωμα autem eſt tuberculum quod ex quadam inflammatione naſci ſolet.Id vbi ortum eſt,quod ad quietem,cibos potionéſque pertinet, eadem ſeruari debent quæ proximè ſcripta ſunt. Iiſdem etiam ouis rectè tuberculum id fouetur.Sed deſidere antè homo in aqua debet in qua verbenæ decoctæ ſunt: ex reprimētibus tum rectè imponitur & lenticula cũ exigua mellis parte, & ſertula campana ex vino cocta,& rubi folia cōtrita cum cerato ex roſa facto,& cum eodem cerato contritum vel cotoneum malum,vel malicorii ex vino cocti pars interior, & chalcitis cocta atque contrita,deinde hyſſopo ac roſa excepta.Et ex ea compoſitione quæ habet thuris P.I.*. aluminis ſciſſilis P.II.*. ceruſſæ P.III.*. ſpumæ argenti P.V.*. Quibus dum teruntur,inuicem roſa & vinum inſtillatur. Vinculum autem ei loco linteolum, aut paniculus quadratus eſt,qui ad duo capita duas anſas, ab altera verò parte totidem faſcias habet:quúmque ſubiectus eſt anſis ad ventrem datis,à poſteriore parte in eas adductæ faſciæ coniiciuntur:atque vbi artatæ ſunt,dexteriori ſiniſtra,ſiniſteriori dextra procedit,circũdatæque circa aluũ inter ſe nouiſſimè nodo deligantur. Sed ſi vetus condyloma iam induruit, neque ſub his curationibus deſidit, aduri medicamento poteſt quod ex his conſtat, Æruginis P.II.* myrrhæ P.IIII.*.gũmi P.VIII.*. thuris P.XII.*. ſtibis,papaueris lacrymæ, acaciæ,ſingulorum P.XVI.*. quo medicamento quidam etiam vlcera de quibus proximè dixi,renouant. Si hoc parum in condylomate proficit,adhiberi poſſunt etiam vehementius adurentia. Vbi conſumptus eſt tumor, ad medicamenta lenia tranſeundum eſt.

De hæmorrhoidibus.

Tertium autem vitium eſt, ora venarum tanquam ex capitulis quibuſdam ſurgentia, quæ ſæpe ſanguinem fundunt: αἱμοῤῥοΐδας Græci vocant. Idque etiam in ore vuluæ fœminarum incidere conſueuit. atque in quibuſdam parum tutò ſupprimitur,qui ſanguinis profluuio imbecilliores non fiunt. Habent enim purgationem hanc, non morbum:ideóque curati quidã quum ſanguinis exitum non haberent,inclinata in præcordia ac viſcera materia,ſubitis & grauiſſimis morbis correpti ſunt.Si cui verò id nocet,is deſidere in aqua ex verbenis debet: imponere maximè malicorium cum aridis roſæ foliis contritum,aut ex iis aliqua quæ ſanguinem ſupprimunt. Solet autem oriri inflammatio,maximè vbi dura aluus eum locum læſit.Tum in aqua dulci deſidendum eſt, & id fouēdũ ouis,imponendi vitelli cum roſæ foliis ex paſſo ſubactis:idque ſi intus eſt,digito illinendum: ſi extrà, ſuper illitum panniculum imponendum eſt. Ea quoque medicamenta quæ recentibus ſciſſuris poſita ſunt, hîc idonea ſunt. Cibis verò in hoc caſu iiſdem quibus in prioribus vtendum eſt.Si iſta parum iuuant, ſolent impoſita medicamenta adurentia,ea capitula abſumere: at ſi iam vetuſtiora ſunt,ſub authore Dionyſio inſpergenda ſandaraca eſt,deinde imponendum quod ex his conſtat, Squamæ æris, auripigmenti,ſingulorum P.V.*. ſaxi calcis P.VIII.*. poſtero die acu compungendum. Aduſtis capitulis fit cicatrix,quæ ſanguinem fundi prohibet. Sed quoties is ſuppreſſus eſt,nequid periculi afferat,multa exercitatione digerenda materia eſt: prætereáque & viris & fœminis quibus menſtrua nō proueniunt,interdũ ex brachio ſanguis mittendus eſt.

Si anus vel os vuluæ procidit,qua curatione vtendum ſit.

At ſi anus ipſe, vel os vuluæ procidit,(nã id quoque interdum fit)conſiderari debet purúmne id ſit quod prouolutum eſt,an humore mucoſo circundatum. Si purum eſt,in aqua deſidere homo debet,aut ſalſa,aut cum verbenis vel malicorio incocta: ſi humidum,vino auſtero ſubluendum eſt,illinendúmque fæce vini cōbuſta. Vbi vtrolibet modo curatum eſt,intus reponendum eſt,imponendáque plantago contrita,vel folia ſalicis in aceto cocta, tum linteolum,& ſuper lana æquè deliganda, cruribus inter ſe deuinctis.

De vlcere fungo ſimili,in ano.

Fungo quoque ſimile vlcus in eadem ſede naſci ſolet.Id,ſi hyems eſt,egelida, ſi aliud tempus, frigida aqua fouendũ eſt: deinde ſpuma æris inſpergenda, ſupráque ceratum ex myrteo factum, cui paulũ ſquamæ fuliginis, calcis ſit adiectum.Si id hac ratione non tollitur, vel medicamentis vehementioribus, vel ferro adurendum eſt.

DE DIGITORVM VLCERIBVS, Cap. XIX.

Digitorum autem vetera vlcera commodiſſimè curantur aut lycio,aut myrrha cocta, quum vtrilibet vinũ adiectum eſt. In iiſdem recedere ab vngue caruncula cũ magno dolore conſueuit: πτερύγιον Græci appellant. Oportet alumen melinum rotundũ in aqua liquare,donec mellis craſſitudinem habeat:tum quantum eius aridi fuit, tãtundem mellis infundere,& radiculam miſcere,donec ſimilis croco colore fiat,eóque illinere. Quidam ad eundē vſum decoquere ſimul maluam ſolent: quũ paria pōdera aluminis aridi & mellis miſcuerint.Si hac ratione ea non exciderunt,excidenda ſunt: deinde digiti fouendi aqua ex verbenis,imponendúmque ſuper medicamentum ita factum:Chalcitis, malicorium, ſquama æris excipiuntur fico pingui leniter cocto ex melle: aut chartæ combuſtæ, auripigmenti,ſulphuris ignem non experti par modus cerato miſcetur ex myrteo facto: aut æruginis raſæ P.I.*. ſquamæ P.II.*. mellis cyatho coguntur, aut pares portiones miſcentur,ſaxi calcis,chalcitidis,auripigmenti. Quicquid horum impoſitum eſt,tegendum linteolo aqua madefacto eſt,tertio die digitis reſoluēdus eſt. Siquid aridi

eſt,iterum excidendum, ſimiliſque adhibēda curatio eſt. Si non vincitur,purgandus ſcalpello, tenuibúſque ferramentis adurendus eſt,& ſicut reliqua vſta curādus eſt. At vbi ſcabri vngues ſunt,circum aperiri debent quà corpus contingunt,tunc ſuper eos ex hac compoſitione æquè im

A poni ſandaracæ,ſulphuris,ſingulorum P.II.✱. nitri, auripigmenti, ſingulorum P.II.✱. reſinæ liquidæ P.VIII.✱. Tertióque id die reſoluendum eſt, ſub quo medicamento vitioſi vngues cadunt,& in eorum locum meliores renaſcuntur.

AVRELII CORNELII CELSI DE RE MEDICA Lib. VII.

De chirurgica, & qui in ea claruerunt, & qualis eſſe chirurgicus debeat,& quid in hoc libro deſcribatur.

TErtiam eſſe medicinæ partem quæ manu curet,& vulgo notum,& à me propoſitum eſt.Ea non quidem medicamenta atque victus rationem omittit,ſed manu tamē plurimum præſtat, éſtque eius affectus inter omnes medicinæ partes euidentiſſimus. Siquidem in morbis quum multum fortuna conferat,eadémque ſæpe ſalutaria,ſæpe vana ſint, poteſt dubitari ſecunda valetudo medicinæ an corporis beneficio cōtigerit.In iis quoq; in quibus medicamētis maximè vtimur, quāuis profectus euidētior eſt, tamē ſanitatē & per hæc fruſtra quæri,& ſine his reddi ſæpe manifeſtum eſt: ſicut in oculis quoque deprehendi poteſt,qui à medicis diu vexati, ſine his interdum ſaneſcunt.At in ea parte quæ manu curat,euidens eſt,omnem profectum, vt aliquid ab aliis adiuuetur,hinc tamen plurimum trahere. Hæc autem pars quum ſit vetuſtiſſima, magis tamen ab illo parente omnis medicinæ Hippocrate quàm à prioribus exculta eſt:deinde poſteaquam diducta ab aliis,habere profeſſores ſuos cœpit, in Ægypto quoque increuit, Philoxeno maximè authore,qui pluribus voluminibus hanc partem diligentiſſimè cōprehendit.Gorgias quoque & Soſtratus, & Hierō,& Apollonii duo,& Ammonius Alexandrinus, multique alii celebres viri, ſinguli quædam repererunt. Ac Romæ quoque non mediocres profeſſores, maximéque nuper Tryphon pater,& Euelpiſtus,&(vt ex ſcriptis eius intelligi poteſt)horum eruditiſſimus Meges,quibuſdā in melius mutatis,aliquantum ei diſciplinæ adiecerunt. Eſſe autem chirurgus debet adoleſcens, aut certè adoleſcentiæ propior, manu ſtrenua,ſtabili, nec vnquam intremeſcente,eáque non minus ſiniſtra quàm dextra promptus,acie oculorum acri,claráque,animo intrepidus, immiſericors,ſic vt ſanari velit eum quem accipit, non vt clamore eius motus,vel magis quàm res deſiderat,properet,vel minus quàm neceſſe eſt, ſecet:ſed perinde faciat omnia ac ſi nullus ex vagitibus alterius affectus oriatur. Poteſt autem requiri quid huic parti propriè vendicandum ſit, quia vulnerum quoque vlcerúmque multorum curationes,quas alibi exequutus ſum,chirurgi ſibi vendicant.Ego eundem quidem hominē poſſe omnia iſta præſtare concipio: atque vbi ſe diuiſerunt, eum laudo qui quāplurimū percipit.Ipſe autē huic parti ea reliqui in quibus vulnus facit medicus,nō accipit,& in quib⁹ vulneribus vlceribúſve plus perfici manu quàm medicamento credo:tū quicquid ad oſſa pertinet,quæ deinceps exequi aggrediar,dilatiſque in aliud volumen oſſibus,in hoc cætera explicabo: præpoſitiſque iis quæ in qualibet parte corporis fiunt,ad ea quæ proprias ſedes habent, tranſibo.

DE LVXATIS, Cap. I.

LVxata igitur,in quacūque parte corporis ſunt, quamprimum ſic curari debēt vt quà dolor eſt, eà ſcalpello cutis crebrò incidatur, detergatúrque eodem aduerſo profluens ſanguis.Quòd ſi paulo tardius ſubuenitur,iámque etiam rubor eſt,qua rubet corpus,ſi tumor quoque acceſſit,quacūque is eſt,id optimum auxiliū eſt. Tum ſuperdanda reprimentia ſunt,maximéque lana ſuccida ex aceto & oleo.Quòd ſi leuior is caſus eſt, poſſunt etiam ſine ſcalpello impoſita eadē mederi.Et ſi nihil aliud eſt,cinis quoque maximè ex ſarmentis: ſi is non eſt, quilibet alius ex aceto, vel etiam ex aqua coactus.

DE IIS QVAE PER SE INTVMESCVNT, quomodo excidenda & curanda ſint, Cap. II.

VErùm hoc quidem promptum eſt:in his autem negotiū maius eſt quæ per ſe vitio intus orto intumeſcūt, B & ad ſuppurationem ſpectant.Ea omnia genera abſceſſuū eſſe aliàs propoſui,medicamentáque eis idonea exequutus ſum: nunc ſupereſt vt dicā in iiſdem quæ manu fieri debeant. Ergo priuſquam indureſcant,cutem incidere, & cucurbitulam accommodare oportet,quæ quicquid illuc malæ corruptæque materiæ coit, extrahat, idque iterum tertióque rectè fit, donec omne indicium inflammationis excidat. neque tamen fas non eſt nihil cucurbitula agere.Interdum enim,ſed raró,quicquid abſcedit,velamēto ſuo includitur,id antiqui tunicam nominabāt. Meges, C quia tunica omnis neruoſa eſt,dicit non naſci ſub eo vitio neruum,quo caro conſumeretur,ſed ſubiecto iam vetuſtiore pure callum circūdari.Quòd ad curationis rationem nullo loco pertinet,quia quicquid dixi,ſi tunica eſt, idem ſi callus eſt,fieri debet. Neque vlla res prohibet,etiā ſi callus eſt,tamen quia cingit,tunicā nominari: tū pure quoque maturior hæc interdum eſſe conſueuit.Ideóque quod ſub ea eſt,extrahi per cucubitulam non poteſt: ſed facilè id intelligitur,vbi nihil admota illa mutauit. Ergo ſiue id incidit,ſiue iā durities eſt, in hac auxilii nihil eſt. D Et(vt aliàs ſcripſi)vel auertenda cōcurrens eò materia,vel digerenda,vel ad maturitatem perducenda eſt. Si priora contigerunt,nihil præterea neceſſarium eſt. Si pus maturuit in alis quidem & in inguinibus, raró ſecandum eſt: item vbicunque mediocris abſceſſus eſt: item quoties in ſumma cute vel etiam carne vitium eſt,niſi feſtinare curantis imbecillitas cogit.Satiſque eſt cataplaſmata efficere,vt per ſe pus aperiatur. nam fere ſine cicatrice poteſt eſſe is locus qui expertus ferrū nō eſt. Si autē altius malū eſt, conſiderari debet,neruoſúſne is locus ſit an nō ſit: nā E ſi ſine neruis eſt,candenti ferramento aperiri debet. Cuius hæc gratia eſt,quòd exigua plaga diutius ad pus euocandum patet,paruáque poſtea cicatrix fit. At ſi nerui iuxtà ſunt,in his periculum eſt ne vel diſtendantur hi, vel membrum debilitent.neceſſaria verò opera ſcalpelli eſt. Sed cætera etiam ſubcruda aperiri poſſunt. Inter neruos verò vltima expectāda maturitas eſt, quæ cutē extenuet, eíque pus iungat,quò propius reperiatur: itémque aliam rectam plagam deſiderāt in carne, quia fere vehemēter cutem extenuat:tota ea ſuper pus excidēda eſt. Semper autem F vbi ſcalpellus admouetur, id agendum eſt vt & quāminimæ,& quampauciſſimæ plagæ ſint: cum eo tamē vt neceſſitati ſuccurramus & in modo & in numero. Nam maiores ſinus,latius interdū etiam duabus aut pluribus lineis incidēdi ſunt.Dandáque opera vt intus ſinus exitū habeat,nequis humor intus ſubſidat, qui proxima & adhuc ſana rodendo ſinuet.Eſt etiam in rerum natura vt cutis latius excidenda ſit.Nam vbi poſt longos morbos totus corporis habitus vitiatus eſt,latéque ſe ſinus diffudit, & in eo pars cutis pallet,ſcire licet eam iam emortuā eſſe, G & inutilem futuram. Ideóque excidere commodius eſt, maximè ſi circa articulos maiores id euenit,cubantémq; ægrum fluens aluus exhauſit,neque per alimenta quicquā corpori accedit.Sed excidi ita debet vt plaga ad ſimilitudinem myrtei folii fiat,quò facilius ſaneſcat:idque perpetuum eſt. Vbicunque medicus ex quacunque cauſa cutē excidit,pure effuſo in alis vel inguinibus, linamēto opus non eſt,ſpongia ex vino imponenda eſt.In cæteris parti-

bus,ſi æquè ea linamēta ſuperuacua ſunt, purgationis cau A
ſa paulum mellis infundendum,dein glutinātia ſuperdā-
da.Si illa neceſſaria ſunt,ſuper ea quoq; ſimiliter dari ſpō-
gia eodem modo ex vino expreſſa debet. Quando autem
linamentis opus ſit,quando non ſit,aliàs dictum eſt.Cæte
ra eadem,inciſa ſuppuratione, facienda ſunt quæ vbi per
medicamenta rupta eſt, facienda eſſe propoſui.

DE BONIS MALISVE SIGNIS EXVL-
ceratorum, Cap. III.

PRotinus autem quantum curatio efficiat, quantūque B
aut ſperari aut timeri debeat,ex quibuſdam ſignis in
telligi poteſt,feréque iiſdem quæ in vulneribus expoſita
ſunt.Nam bona ſigna ſunt,ſomnum capere,facilè ſpirare,
ſiti non confici,cibum non faſtidire, ſi febricula fuit, ea
vacare:itémque habere pus album, leue, non fœdi odo-
ris.Mala ſunt,vigilia,ſpiritus grauitas,ſitis, cibi faſtidiū,
febris,pus nigrum, aut fæculentum,& fœdi odoris: item
procedente curatione,eruptio ſanguinis: aut ſi antequam
ſinus carne impleatur,oræ carnoſæ fiunt,illa quoque ipſa
carne hebete nec firma: deficere tamen animam vel ipſa C
curatione,vel poſtea,peſſimum omnium eſt. Quinetiam
morbus ipſe ſiue ſubitò ſolutus eſt,dein ſuppuratio exor-
ta eſt,ſiue effuſo pure permanet,non iniuſtè terret. Eſtque
inter cauſas timoris, ſi ſenſus in vulnere rodentium non
eſt.Sed vt hæc ipſa fortuna huc illúcve diſcernit,ſic medi
ci partiū eſt, eniti ad reperiendam ſanitatem. Ergo quo-
ties vlcus reſiluerit,eluere id: ſi reprimēdus humor vide-
bitur,vino ex aqua pluuiatili miſto,vel aqua in qua lenti-
cula cocta ſit, debebit.Si purgādum erit,mulſo: rurſúſque
imponere eadem.Vbi iam repreſſus videbitur humor, vl
cúſque purum erit, produci carnem conueniet, & foueri D
vulnus pari portione vini ac mellis,ſupérque imponi ſpō
gia ex vino & roſa tincta. Per quæ quū caro producatur,
plus tamen(vt aliâs quoque dixi)victus ratio eo confert,
id eſt ſolutis iam febribus & cibi cupiditate reddita, bal-
neum rarū, quotidiana(ſed lenis)geſtatio,cibi potioneſ-
que corpori reficiendo.Aptéque omnia per medicamēta
ſuppuratione quoq; rupta ſequūtur:ſed quia magno ma-
lo vix ſine ferro mederi licet,in hūc locū reſeruata ſunt.

DE FISTVLIS, Cap. IIII.

ADuerſus fiſtulas quoque,ſi altius penetrant, vt ad vl- E
timas demitti collyrium nō poſſit, ſi tortuoſæ ſunt,
ſi multiplices,maius in manu quàm in medicamētis præ
ſidium eſt,minúſque operæ eſt ſi ſub cute tranſuerſæ fe-
runtur quàm ſi rectè intus tendunt.Igitur ſi ſub cute trāſ-
uerſa fiſtula eſt, demitti ſpecillum debet, ſupráque id ea
incidi: ſi flexus reperiuntur, hi quoque ſimul ſpecillo &
ferro perſequendi ſunt: idémque faciendum ſi plures ſe
quaſi ramuli oſtēdunt.Vbi ad fines fiſtulæ ventum eſt,ex-
cidendus ex toto callus eſt,ſupérque fibulæ dandæ, & me
dicamētum quo glutinetur. At ſi rectà ſubter tendit,vbi F
quò maximè ferat,ſpecillo exploratum eſt,excidi is ſinus
debet,dein fibula oris cutis iniicienda eſt, & æquè gluti-
nantia medicamenta ſuperdanda ſunt: aut ſi corruptius
vlcus, quod interdū oſſe vitiato fit, vbi id quoque cura-
tum eſt,pus mouentia. Solent autem inter coſtas fiſtulæ
ſubter exire:quòd vbi incidit, eo loco coſta ab vtraque
parte decidenda & eximenda eſt, nequid intus corruptū
relinquatur. Solent, vbi coſtas tranſierunt, ſeptum id
quod tranſuerſum à ſuperioribus viſceribus inteſtina
diſcernit, violare. quod intelligi & ex loco & ex ma- G
gnitudine doloris poteſt,& quia nonnūquam ſpiritus eo
cum humore quaſi bullante prorumpit, maximéque ſi
hunc ore ille continuit: in eo medicamini locus nullus
eſt.In cæteris verò quæ circa coſtas ſanabilia ſunt,pinguia
medicamenta inimica ſunt,cæteris quæ ad vulnera accō
modantur,vti licet.Optimè tamen ſicca linamenta,vel (ſi
purgandum aliquid videtur)in melle tincta imponūtur.
Ventri nullum os ſubeſt,ſed ibi pernicioſæ admodum fi-
ſtulæ fiūt,adeò vt Soſtratus inſanabiles eſſe crediderit. Id
non ex toto ita ſe habere vſus oſtendit: & quidem (quod
maximè mirum videri poteſt) tutior fiſtula eſt contra ie- H
cur, & lienem,& ventriculum,quàm contra inteſtina:non
quò pernicioſior res ibi fit,ſed quò alteri periculo locum
faciat: cuius experimento moti quidam authores parum
modum rei cognouerunt.Nam venter ſæpe etiā telo per-
foratur,prolapſáque inteſtina conduntur,& oras vulneris
ſuturæ comprehendunt: quod quemadmodum fiat mox
indicabo.Itaque etiam vbi tenuis fiſtula abdomen perrū-
pit,excidere eam licet,ſuturáque oras cōiungere. Si verò
ea fiſtula intus patuit, exciſa neceſſe eſt latius foramen re-
linquat:quod niſi magna vi vtique ab interiore parte ſuī
non poteſt,qua quaſi membrana quædam finit abdomē,
quam περιτόναιον Græci vocant. Ergo vbi aliquis ingredi
ac moueri cœpit,rumpitur illa ſutura, atque inteſtina ſol-
uuntur.Quo fit vt pereundum homini ſit: ſed non omni
modo res ea deſperationem habet: ideóque tenuioribus
fiſtulis adhibenda curatio eſt.

De ani fiſtulis.

Propriam etiamnum animaduerſionem deſiderant
ea quæ in ano ſunt.In has demiſſo ſpecillo, ad vltimum
eius caput incidi cutis debet,dein nouo foramine ſpecil-
lum educi lino ſequente, quod in aliam eius partem ob
idipſum perforatam coniectum ſit.Ibi linum prehenden
dum,vinciēdúmque cum altero capite eſt, vt laxè cutem
quæ ſuper fiſtulam eſt,teneat.Idque linum eſſe debet cru
dum,& duplex tripléxve,ſic tortum vt vnitas facta ſit.In-
terim autem licet negotia agere,ambulare,lauari, cibum
capere perinde atque ſaniſſimo. Tantummodo id linum
bis die ſaluo nodo ducendum eſt,ſic vt ſubeat fiſtulam
pars quæ ſuperior fuerit:neque committendum eſt vt id
linū putreſcat: ſed tertio quoq; die nodus reſoluēdus eſt,
& ad caput alterum recens linum alligandum, eductóque
vetere,id in fiſtula cum ſimili nodo relinquendum. Sic
enim id paulatim cutem quæ ſupra fiſtulam eſt incidit,ſi
múlque & id ſaneſcit quod à lino relictū eſt, & id quod
ab eo mordetur,inciditur.Hæc ratio curationis lōga, ſed
ſine dolore eſt.Qui feſtinat,aſtringere cutem lino debet,
quò celerius ſecet, noctúque penicillo tenuia quædā in-
tus demittere,vt cutis hoc ipſo extenuetur quo extendi-
tur:ſed hæc dolorē mouēt.Adiicitur celeritati ſic vt tor-
mento quoque,ſi & linum & id quod ex penicillo eſt, ali
quo medicamento illinitur, ex iis quibus callum exedi
poſui.Poterit tamen fieri vt ad ſcalpelli curationem etiā
illò loci veniēdum ſit,ſi intus fiſtula fert, ſi multiplex eſt.
Igitur in hæc genera demiſſo ſpecillo duabus lineis inci-
denda cutis eſt,vt media inter eas habenula tenuis admo
dum eiiciatur,ne protinus ora coeāt, ſitque locus aliquis
linamentis quæ quampauciſſima ſuperiniicienda ſunt, o-
mniáque eodem modo facienda qui in abſceſſibus poſi-
tus eſt.Si verò ab vno ore plures ſinus erunt, recta fiſtula
ſcalpello erit incidenda, ob eo cæteræ quæ iā patebūt li-
no excipiendæ:ſi intus aliqua procedet, quò ferrum tutò
peruenire non poterit,collyriū demittendum erit. Cibus
autem in omnibus eiuſmodi caſibus,ſiue manu,ſiue me-
dicamentis agetur, dari debet humidus, potio liberalis,
diúque aqua:vbi iam caro increſcit, tum demū & balneis
raris vtendum erit,& cibis corpus implentibus.

DE TELIS E CORPORE EXTRA-
hendis. Cap. V.

TEla quoque quæ illata corporibus intus hæſerunt,
magno negotio ſæpe eiiciūtur:ſúntque quædā diffi-
cultates ex generibus eorum, quædam ex iis ſedibus in
quas illa penetrarunt.Omne autem telum extrahitur, aut
ab ea parte qua venit, aut ab ea in qua tetendit:illic viam
qua redeat,ipſum ſibi fecit:hìc à ſcalpello accipit. Nā con
tra mucronē caro inciditur:ſed ſi nō altè telum inſedit, &
in ſumma carne eſt,aut certè magnas venas & loca neruo-
ſa nō trāſiit,nihil melius eſt,quàm quà venit, id euellere.
Si verò plus eſt per quod telo reuertendum quàm quod
perrumpendum eſt, iámque venas neruóſque id tranſit,
commodius eſt aperire quod ſuper eſt, eáque extrahere.
Nam & propius petitur, & tutius euellitur, & in maiore
membro ſi medium mucro trāſiit,facilius ſaneſcit quod
peruium eſt,quia vtrinque medicamento fouetur. Sed ſi
retro telum recipiendum eſt, amplianda ſcalpello plaga
eſt,quò facilius id ſequatur,quóq; minor oriatur inflam-
matio:quæ maior fit ſi ab illo ipſo telo dum redit,corpus
laniatur.Item ſi ex alia parte vulnus aperitur,laxi⁹ eſſe de-
bet quàm vt telo poſtea trāſeūte amplietur. Summa autē

vtraque parte ita habenda cura eſt ne neruus, ne vena maior, ne arteria incidatur. Quorum vbi aliquid detectum eſt, excipiendum hamo retuſo eſt, abducendúmque ſcalpello. Vbi autem ſatis inciſum eſt, telum eximendum eſt, tum quoque eodem modo & eadem curà habita, ne ſub eo quod eximetur, aliquid eorum lædatur quæ tuenda eſſe propoſui. Hæc communia ſunt. Propria quædam in ſingulis telorum generibus ſubiicienda ſunt, quæ protinus ſubiiciam. Nihil tam facilè in corpore quàm ſagitta conditur, eadémque altiſſimè inſidit. Hæc autem eueniũt, & quia magna vi fertur illa, & quia ipſa in anguſto eſt. Sæpius itaque ab altera parte quàm ex qua venit, recipienda eſt, præcipuéque quia fere ſpiculis cingitur, quæ magis laniant, ſi retro quàm ſi contrà trahuntur. Sed inde aperta via, caro diduci debet ferramento ad ſimilitudinẽ facto Græcæ literæ ψ: deinde vbi apparuit, ſi mucroni arundo inhæret, propellenda eſt, donec ab altera parte apprehendi & extrahi poſſit. Si iam illa decidit, ſolúmque intus ferrum eſt, mucro vel digitis apprehendi, vel forfice, atque ita educi debet. Neque alia ratio extrahendi eſt, vbi ab ea parte qua venit, euelli magis placuit. Nam ampliato vulnere, aut arundo, ſi ineſt, euellenda eſt: aut ſi ea nõ eſt, ferrum ipſum. Quòd ſi ſpicula apparuerunt, eáque breuia & tenuia ſunt, forfice ibi comminui debent, vacuúmque ab his telum educi: ſi ea maiora valentioráque ſunt, fiſſis ſcriptoriis calamis contegenda, ac nequid lacerent, ſic euellenda ſunt. Et in ſagittis quidem hæc obſeruatio eſt. Latũ verò telum ſi conditum eſt, ab altera parte educi non expedit, ne ingenti vulneri ipſi quoque ingens vulnus adiiciamus. Euellendum eſt ergo genere quodã ferramenti quod Diocleum Græci graphiſcũ vocãt, quoniam authorem Dioclem habet, quem inter priſcos maximóſque medicos fuiſſe iam poſui. Lamina vel ferrea vel ænea etiam ab altero capite duos vtrinque deorſum conuerſos vncos habet, ab altero duplicata lateribus, leuitérque extrema in eam partem inclinata quæ ſinuata eſt, inſuper ibi etiã parte inclinata quæ perforata eſt. Hæc iuxta telum tranſuerſa demittitur: deinde vbi ad imum mucronem ventũ eſt, paulũ torquetur, vt telum foramine ſuo excipiat. Quũ in cauo mucro eſt, ilico duo digiti ſubiecti partis alterius vncis, ſimul & ferramentum id extrahunt & telum. Tertium genus telorum eſt quod interdum euelli debet, plũbea glans, aut lapis, aut ſimile aliquid quod perrupta cute, integrum intus inſedit. In omnibus his latius vulnus aperiendũ eſt, ídque quod ineſt, ea qua venit, forfice extrahendum eſt. Accedit verò aliquid difficultatis ſub omni ictu, ſi telum vel oſſi inhæſit, vel in articulo ſe inter duo oſſa demerſit. In oſſe vſque eo mouẽdum eſt donec is locus laxetur qui mucronem momordit, & tum vel manu vel forfice telum extrahendum eſt, quæ ratio in dẽtibus quoque eiiciẽdis eſt: & vix vnquam ita telum non ſequitur. Sed ſi morabitur, excuti quoque ictum aliquo ferramento poterit. Vltimum eſt, vbi non euellitur, terebra iuxta forare, ab eo quoque foramine ad ſpeciẽ literæ ψ cõtra telũ os excidere, ſic vt lineæ quæ deducuntur, ad telũ ſpectẽt: eo facto id neceſſe eſt labet, & facilè auferatur. Inter duo verò oſſa ſi per ipſum articulũ perruperit, circa vulnus duo membra faſciis habeniſve deliganda, & per has in diuerſas partes diducenda ſunt, vt neruos diſtendant. Quibus extentis laxius inter oſſa ſpatium eſt, vt ſine difficultate telum recipiatur. Illud videndum eſt (ſicut in aliis locis poſui) nequis neruus, aut vena, aut arteria à telo lædatur dũ id extrahitur, eadem ſcilicet ratione quæ ſuprà poſita eſt. At ſi venenato quoque telo quis ictus eſt, iiſdem omnibus, ſi fieri poteſt, etiam feſtinantius actis, adiicienda curatio eſt quæ vel epoto veneno, vel à ſerpente ictis adhibetur. Vulneris autem ipſius extracto telo medicina nõ alia eſt quàm quæ eſſet, ſi corpore icto nihil inhæſiſſet: de qua ſatis alio loco dictum eſt.

DE GANGLIIS, ET MELICERIDE, ET atheromate, & ſteatomate, capitis tuberculis, Cap. VI.

HÆC venire in qualibet parte corporis poſſunt: reliqua certas ſedes habent, de quibus dicam, orſus à capite. In hoc multa variáque tubercula oriuntur, γάγγλια, μελικηρίδας & ἀθερώματα nominãt, aliíſque etiamnũ vocabulis quædã alii diſcernunt: quibus ego στεατώματα quoque adiiciam. Quæ quanuis & in ceruice & in alis & in lateribus oriri ſolent, per ſe tamen non poſui, quum omnia iſta mediocres differẽtias habeant, ac neque periculo terreant, neque diuerſo genere curentur. Omnia autem iſta & ex paruulo incipiunt, & diu paulatímque increſcunt, & tunica ſua includuntur. Quædam ex his dura ac renitentia, quædam mollia cedentiáque ſunt: quædam ſpatio nudantur, quædam tecta capillo ſuo permanent, feréque ſine dolore ſunt. Quid intus habeant, vt coniectura præſagiri poteſt, ſic ex toto cognoſci, niſi quum eiecta ſunt, nõ poteſt. Maximè tamen in iis quæ renituntur, aut lapidis quædam ſimilia, aut concreti confertique pili reperiuntur. In iis verò quæ cedunt, aut melli ſimile aliquid, aut tenui pulticulæ, aut quaſi raſæ cartilagini, aut carni hebeti, & cruentæ, quib⁹ aliqui colores eſſe cõſueuerũt, feréque ganglia renituntur. Atheromati ſubeſt quaſi tenuis pulticula: meliceridi liquidior humor, ideóque preſſus circũfluit. Steatomati pingue quiddam, ídque latiſſimè patere conſueuit, reſoluítque totam cutẽ ſuperpoſitam, ſic vt ea labet, quum in cæteris ſit adſtrictior. Omnia deraſa antè, ſi capillis conteguntur, per medium oportet incidere: ſed ſteatomatis tunica quoque ſecãda eſt, vt effundatur quicquid intus coit: quia non facilè à cute ſubiecta carne ea ſeparetur, in cæteris ipſa tunica inuiolata ſeruãda eſt. Protinus autem alba & intenta ſe oſtendit: tum ſcalpelli manubriolo diducenda à cute & à carne eſt, eiiciẽdáque cũ eo quod intus tenet. Siquando tamen ab inferiore parte tunicæ muſculus inhæſit, ne is lædatur, ſuperior pars illius decidenda, alia ibidem relinquenda eſt. Vbi tota exẽpta eſt, committendæ oræ, fibuláque his iniicienda, & ſuper medicamentum glutinans dandum eſt. Vbi vel tota tunica, vel aliquid ex ea relictum eſt, pus mouentia adhibẽda ſunt.

DE OCVLORVM VITIIS QVAE SCALpello & manu curantur, Cap. VII.

SED vt hæc neque genere vitii neque ratione curationis inter ſe multum diſtant, ſic in oculis quæ manum poſtulant, & ipſa diuerſa ſunt, & aliter alitérque curantur. Igitur in ſuperioribus palpebris veſicæ naſci ſolent pingues grauéſque, quæ vix attollere oculos ſinũ, leuéſque pituitæ curſus, ſed aſſiduos in oculis mouẽt: fere verò in pueris naſcuntur. Oportet compreſſo digitis duobus oculo, atque ita cute intenta, ſcalpello tranſuerſam lineam incidere, ſuſpenſa leuiter manu, ne veſica ipſa vulneretur, & vt ei locus patefactus eſt, ipſa prorumpat, tum digitis eam apprehendere oportet, & euellere. Facilè autẽ ſequitur: dein ſuperungi collyrio debet ex iis aliquo quo lippientes oculi ſuperinunguntur, pauciſſimiſque diebus cicatricula inducitur. Moleſtius eſt, vbi inciſa veſica eſt. Effundit enim humorem, neque poſtea, quia tenuis admodum eſt, poteſt colligi: ſi fortè id incidit, eorum aliquid imponedum eſt quæ puri mouendo ſunt.

De crithe tuberculo palpebrarum.

In eadem palpebra ſuper pilorum locum, tuberculũ paruulum naſcitur, quod à ſimilitudine ordei, à Græcis κριθὴ nominatur. Tunica quiddam quod difficulter matureſcit comprehenſum eſt. Id vel calido pane, vel cera ſubinde calefacta foueri oportet, ſic ne nimius is calor ſit, ſed facilè ea parte ſuſtineatur. Hac enim ratione ſæpe diſcutitur, interdum concoquitur. Si pus ſe oſtendit ſcalpello diuidi debet, & quicquid intus humoris eſt exprimi. Eodẽ deinde vapor poſtea quoque foueri, & ſuperinũgi, donec ad ſanitatem perueniat.

De chalaziis palpebrarum.

Alia quoque quædam in palpebris huic non diſſimilia naſcuntur, ſed neque vtique figuræ eiuſdem, & mobilia ſimulátque digito huc vel illuc impellũtur, ideóque ea χαλάζια vocãt. Hæc incidi debent, ſi ſub cute ſunt, ab exteriore parte: ſi ſub cartilagine, ab interiore: deinde ſcalpelli manubriolo diducẽda ab integris partibus ſunt. Ac ſi intus plaga eſt, inungẽdum primò lenibus, deinde acrioribus: ſi extrà, ſuperdandum emplaſtrum, quo id glutinetur.

A

De vngue oculorum, quod πτερύγιον à Græcis vocatur.

Vnguis verò, quod πτερύγιον Græci vocant, eſt mēbrauula neruoſa,oriens ab angulo,quæ nōnunquā ad pupillam quoque peruenit,eique officit:ſæpius à narium,interdum etiam à temporum parte naſcitur. Hunc recētem non difficile eſt diſcutere medicamentis quibus cicatrices in oculis extenuantur: ſi inueterauerit,iámque ei craſſitudo quoque acceſſit,excidi debet. Poſt abſtinentiam verò vnius diei,vel aduerſus in ſedili contra medicum is B homo collocandus eſt,vel ſic aduerſus, vt in gremium eius caput reſupinus effundat. Quidam ſi in ſiniſtro oculo vitium eſt,aduerſum,ſi in dextro,reſupinū collocari volunt. Alteram autem palpebrā à miniſtro diduci oportet, alteram à medico. ſed ab hoc,ſi ille aduerſus eſt, inferiorem,ſi ſupinus,ſuperiorem. Tum idem medicus hamulū acutum paulum mucrone intus recuruato ſubiicere extremo vngui debet, eúmque infigere, atque eā quoque palpebram tradere alteri,ipſe hamulo apprehenſo leuare vnguem,eúmque acu traiicere linum trahēte: deinde acum C ponere,lini duo capita apprehendere,& per ea erecto vngue, ſiqua parte oculo inhæret,manubriolo ſcalpelli diducere,donec ad angulū veniat: deinde inuicem modò remittere,modò attrahere,vt ſic & initium eius & finis anguli reperiatur. Duplex enim periculum eſt, ne vel ex vngue aliquid relinquatur,quod exulceratum vix vllam recipiat curationem,vel ex angulo quoque caruncula abſcindatur,quæ ſi vehemētius vnguis ducitur, ſequitur,ideóq; decipit: ac ſi abſciſſa eſt,pateſcit foramen, per quod poſtea ſemper humor deſcendit: ῥυάδα Græci vocant. Verus ergo anguli finis vtique noſcendus eſt,qui vbi ſatis conſti D tit,non nimiū adducto vngue ſcalpellus adhibendus eſt, deinde excidenda ea membranula,nequid ex angulo lædatur. Eo deinde ex melle linamentum ſuperdandum eſt, ſupráque linteolum & aut ſpongia,aut lana ſuccida, proximiſque diebus diducendus quotidie oculus eſt, ne cicatrice inter ſe palpebræ glutinētur. Siquidem id quoque tertium periculum accedit, eodémque modo linamentū imponendūm, ac nouiſſimè inungendū collyrio, quo vlcera ad cicatricem perducuntur. Sed ea curatio verna eſſe E debet,aut certè ante hyemem: de qua re ad plura loca pertinente ſemel dixiſſe ſatis erit. Nam duo genera curationum ſunt: alia in quibus eligere tempus non licet,ſed vtēdū eo quod incidit, ſicut in vulneribus, & fiſtulis: alia in quibus nullus dies vrget,& expectare tutiſſimum & facile eſt,ſicut euenit in iis quæ & tardè increſcunt, & dolore nō cruciant,in his ver expectādum eſt: aut ſiquid magis preſſit,melior tamen autumnus vel æſtas quàm hyēs eſt: atque is ipſe medius,iam fractis æſtatibus,nondū ortis frigoribus. Quò magis autem neceſſaria pars erit quæ F tractabitur, hoc quoque maiori periculo ſubiecta eſt: & ſæpe quo maior plaga facienda, eo magis hæc temporis ratio ſeruabitur.

De encanthide tuberculo.

Ex curatione verò vnguis(vt dixi) vitia naſcuntur, quæ ipſa aliis quoque de cauſis oriri ſolent. Interdū enim fit in angulo,parum vngue exciſo,vel aliter tuberculum, quod palpebras parum diduci patitur, ἐγκανθὶς Græcè nominatur. Excidi hamulo & circuncidi debet, hîc quoque diligenter temperata manu,nequid ex ipſo abſcindatur: tum exiguum linamentū reſpergēdum eſt, vel Cadmia G vel atramento ſutorio,inque eum angulum diductis palpebris inferendum,ſupráque eodem modo deligandum, proximiſque diebus ſimiliter nutriendum,tantùm vt primis aqua egelida,vel etiam frigida foueatur.

De ancyloblepharo oculorum vitio.

Interdum inter ſe palpebræ coaleſcunt, aperirique non poteſt oculus. Cui malo ſolet etiam illud accedere,vt palpebræ cum albo oculi cohæreſcant: ſcilicet quum in vtroque fuit vlcus negligenter curatum. Saneſcendo enim quod diduci potuit & debuit,glutinabit: ἀγκυλοβλέφαρον ſub vtroq; vitio Græci vocāt. Palpebræ tātùm inter ſe co H hærentes,non difficulter diducuntur: ſed interdū fruſtrà. nam rurſus glutinantur. experiri tamen oportet,quia bene res ſæpius cedit. Igitur aduerſum ſpecillum inſerendū, diducendæque eo palpebræ ſunt,deinde exigua penicilla interponēda,donec exulceratio eius loci finiatur: at vbi albo ipſius oculi palpebra inhæſit, Heraclides Tarentinus author eſt,aduerſo ſcalpello ſubſecare magna cū moderatione,vt neque ex oculo,neque ex palpebra quicquā abſcindatur: ac ſi neceſſe eſt,ex palpebra potius. Poſt hæc inungatur oculus medicamentis quibus aſpritudo curatur, quotidiéque palpebra vertatur,nō ſolùm vt vlceri medicamentum inducatur, ſed etiam ne rurſus inhæreat, ipſique etiam præcipiatur vt ſæpe eam duobus digitis attollat. Ego ſic reſtitutum eſſe neminem memini. Meges ſe quoque multa tentaſſe, neque vnquam profuiſſe, quia ſemper iterum oculo palpebra inhæſerit, memoriæ prodit.

De ægilope, fiſtula oculorum.

Etiamnum in angulo qui naribus propior eſt, ex aliquo vitio quaſi parua fiſtula aperitur,per quam pituita aſſiduè diſtillat(αἰγίλωπα Græci vocant) idque aſſiduè malè habet oculum,nonnunquam etiam exeſo oſſe vſque ad nares penetrat: idque interdū naturam carcinomatis habet. Vbi intentæ venæ & recuruatæ ſunt,color pallet, cutis dura eſt,& leui tactu irritatur,inflammationémque in eas partes quæ coniunctæ ſunt,euocat. Ex his eos qui quaſi carcinoma habent,curare periculoſum eſt:(nam mortē quoque ea res maturat)eos verò quibus ad nares tēdit, ſu peruacuum:(neque enim ſaneſcunt)at quibus id in angulo eſt poreſt adhiberi curatio, quum eam non ignotum ſit eſſe difficilem: quantóque angulo propius id foramen eſt,tanto difficilior eſt,quoniam peranguſtum eſt in quo verſari manus poſſit. Recēti tamen re mederi facilius eſt. Sed hamulo ſummum eius foraminis excipiendum, deinde totum id cauum(ſicut in fiſtulis dixi)vſque ad os excidendum,oculóque & cæteris iunctis partibus bene obtectis,os ferramento adurendum eſt vehementius. Quòd ſi iam carie vexatum eſt,quò craſſior his ſquama accedat quidam adurentia imponunt, vt atramentum ſutorium, vel chalcitidem,vel æruginem raſam. Quòd & tardius & nō idem facit. Oſſe aduſto curatio ſequitur eadem quæ in cæteris vſtis.

De pilis palpebrarum oculum irritantibus.

Pili verò qui in palpebris ſunt,duabus de cauſis oculum irritare conſueuerunt. Nam modò palpebræ ſuperioris ſumma cutis relaxatur,& procidit, quò fit vt eius pili ad ipſum oculum conuertantur,quia non ſimul cartilago quoque ſe remiſit: modò ſub ordine naturali pilorum alius ordo ſubcreſcit,qui protinus intus ad oculum tendit. Curationes hæ ſunt: Si pili nati ſunt qui non debuerunt,tenuis acus,ferrea,ad ſimilitudinem haſtæ lata,in ignem cōiicienda eſt: deinde candens ſublata palpebra,ſic vt eius pernicioſi pili in conſpectum curantis veniāt,ſub ipſis pilorum radicibus ab angulo immittenda eſt, vt ea tertiam partem palpebræ tranſuehat: deinde iterū tertióque vſque ad alterum angulum: quò fit vt omnes pilorū radices aduſtæ emoriantur. Tum ſuperimponēdū medicamentum eſt quod inflammationem prohibeat, atque vbi cruſtæ exciderunt,ad cicatricem perducendum. Facillimè autem id genus ſaneſcit. Quidam aiūt acu trāſui iuxta pilos in exteriorem partem palpebræ oportere, eámque tranſmitti duplicem,capillum muliebrem ducētem: atque vbi acus tranſiit,in ipſius capilli ſinum, quà duplicatur,pilum eſſe iniiciendum, & per eum in ſuperiorem palpebræ partem attrahēdum,ibique corpori agglutinādum,& imponendum medicamentū,quò foramen quoque glutinetur: ſic enim fore vt is pilus in exteriorem partem poſtea ſpectet. Id primùm fieri non poteſt niſi in pilo longiore,quum fere breues eo loco naſcantur. Deinde ſi plures pili ſunt,neceſſe eſt longum tormentum, quum toties acus tranſuet, magnam inflammationem moueat. Nouiſſimè quum humor aliquis ibi ſubſit, oculo & antè per pilos,& tum per palpebræ foramina affecto, vix fieri poteſt vt gluten quo vinctus eſt pilus,nō reſoluatur. Eóque fitvt is eò vnde vi abd uctus eſt,redeat. Ea verò curatio quæ palpebræ laxioris ab omnibus frequētatur,nihil habet dubii. ſiquidē oportet, contecto oculo,mediā palpebræ cutem,ſiue ea ſuperior ſiue inferior eſt,apprehen-

dere digitis, ac leuare, tum conſiderare quantulo detra-
cto futurum ſit vt naturaliter ſe habeat. Siquidē hîc quo-
que duo pericula circunſtant: ſi nimium fuerit exciſum,
ne contegi oculus non poſſit: ſi parum, ne nihil actum ſit,
& fruſtra ſectus aliquis ſit. Qua deinde incidendum vide-
bitur, per duas lineas atramento notandum eſt: ſic vt de
interiore quæ pilos continēt, & propiore ei linea aliquid
relinquatur quod apprehendere acus poſtea poſſit. His cō-
ſtitutis ſcalpellus adhibēdus eſt, & ſi ſuperior palpebra eſt,
antè: ſi inferior, poſtea propius ipſis pilis incidēdum, ini-
tiúmque faciendum in ſiniſtro oculo, ab eo angulo qui
tempori: in dextro, ab eo qui naribus propior eſt, idque
quod inter duas lineas eſt excidendum: deinde oræ vul-
neris inter ſe ſimplici ſutura committendæ, operiendúſ-
que oculus eſt. & ſi parum palpebra deſcendet, laxanda v-
tique: ſi nimium, aut aſtringenda, aut etiam rurſus tenuis
habenula ab vlteriore ora excidēda. Vbi ſecta eſt, aliæ ſu-
turæ adiiciendæ quæ ſupra tres eſſe non debent. Præter
hæc in ſuperiore palpebra ſub pilis ipſis incidenda linea
eſt, vt ab inferiore parte diducti pili ſurſum ſpectent. Idq;
ſi leuis inclinatio eſt, etiam ſolū ſatis tuetur. Inferior pal-
pebra eō non eget. His factis, ſpongia ex aqua frigida ex-
preſſa ſuper deliganda eſt: poſtero die glutinans empla-
ſtrum iniiciendum: quarto ſutura tollenda eſt, & collyrio
quod inflammationes reprimit, ſuperinungendum.

De lagophthalmo oculorum.

Nonnunquam autem nimium ſub hac curatione ex-
ciſa cute euenit vt oculus non contegatur, idque interdū
etiam alia de cauſa fit, λαγώφθαλμον Græci appellant. In
quo ſi nimium palpebræ deeſt, nulla id reſtituere curatio
poteſt: ſi exiguum, mederi licet, paulum infra ſuperciliū
cutis incidenda eſt lunata figura, cornibus eius deorſum
ſpectantibus. Altitudo eſſe plagæ vſque ad cartilaginem
debet, ipſa illa nihil læſa. Nā ſi ea inciſa eſt, palpebra cō-
cidit, neque attolli poſtea poteſt. Cute igitur tantùm di-
ducta fit vt paulum in ima oculi ora deſcēdat, hiante ſci-
licet ſuper plaga, in quam linamētum coniiciendum eſt:
quod & coniungi diductam cutem prohibeat, & in me-
dio caruncula citet: quæ vbi eum locum impleuit, poſt-
ea rectè oculus operitur.

De ectropio.

Vt ſuperioris autem palpebræ vitium eſt quod pa-
rum deſcendit, ideóque oculum non contegit: ſic infe-
rioris, quod parum ſurſum attollitur, ſed pendet & hiat,
neque poteſt cum ſuperiore committi. Atque id quoque
euenit interdum ex ſimili vitio curationis, interdum e-
tiam ſenectute: ἐκτρόπιον Græci vocant. Si ex mala cura-
tione eſt, eadem ratio medicinæ eſt quæ ſuprà poſita eſt,
plagæ tantùm cornua ad maxillas, non ad oculum con-
uertenda ſunt. Si ex ſenectute eſt, tenui ferramento id to-
tum extrinſecus adurendum eſt, deinde melle inungen-
dum, & quarto die vapore aquæ calidæ fouendum inun-
gendúmque medicamentis ad cicatricem perducētibus.

De ſtaphylomate oculi.

Hæc fere circa oculum in angulis palpebriſque in-
cidere conſueuerunt. In ipſo autem oculo nonnunquam
ſumma attollitur tunica, ſiue ruptis intus membranis a-
liquibus, ſiue laxatis, & ſimilis figura acino fit: vnde id
σταφύλωμα Græci vocant. Curatio duplex eſt: altera ad i-
pſas radices per medium tranſuere acu duo lina ducente:
deinde alterius lini duo capita ex ſuperiore parte, alterius
ex interiore aſtringere inter ſe, quæ paulatim ſecando id
excidunt: altera in ſumma parte eius ad lenticulæ ma-
gnitudinem excidere, deinde ſpodium aut cadmiam in-
fricare. Vtrolibet autem facto album oui lana excipien-
dum & imponendum, poſteáque vapore aquæ calidæ fo-
uendus oculus, & lenibus medicamentis vngendus eſt.

De clauis oculorum.

Claui autem vocantur calloſa in albo oculi tubercu-
la, quibus nomen à figuræ ſimilitudine eſt. Hos ad imam
radicem perforare acu commodiſſimū eſt, infráque eam
excidere, deinde lenibus medicamentis inungere.

De natura oculorum & eorum ſuffuſione.

Suffuſionis iam aliàs feci mentionem, quia quū recens
incidit, medicamentis quoque ſæpe diſcutitur: ſed vbi
A vetuſtior facta eſt, manus curationem deſiderat, quæ in-
ter ſubtiliſſimas haberi poteſt. De qua antequam dico,
paucis ipſius oculi natura indicanda eſt. Cuius cognitio
quum ad plura loca pertineat, tum vel præcipuè ad hunc
pertinet. Is igitur ſummas habet duas tunicas, ex quib⁹ ſu-
perior à Græcis κερατοειδὴς vocatur. Ea qua parte alba eſt,
ſatis craſſa pupillæ loco extenuatur. Huic interior adiun-
cta eſt media parte, qua pupilla eſt, modico foramine cō-
caua, circà tenuis, vlterioribus partibus ipſa quoque ple-
nior, quæ ῥαγοειδὴς à Græcis nominatur. Hæ duæ tunicæ
B quùm interiora oculi cingant, rurſus ſub his coeunt, exte-
nuatæque, & in vnum coactæ per foramē quod inter oſſa
eſt, ad membranā cerebri perueniunt, eíque inhæreſcūt.
Sub his autē qua parte pupilla eſt, locus vacuus eſt: deinde
infrà rurſus tenuiſſima tunica quā Herophilus ἀραχνοειδῆ
nominauit. Ea media ſubſidit, eóque cauo continet quid-
dam, quod à vitri ſimilitudine ὑαλοειδὲς Græci vocant. Id
neque liquidum neque aridum eſt, ſed quaſi concretus
humor, ex cuius colore pupillæ color vel niger eſt, vel cæ-
ſius, quū ſumma tunica tota alba ſit. Id autem ſuperueniēs
C ab interiore parte membranula includit: ſub his gutta hu
moris eſt, oui albo ſimilis, à qua videndi facultas profici-
ſcitur, κρυσταλλοειδὴς à Gæcis nominatur. Igitur vel ex mor-
bo vel ex ictu concreſcit humor ſub duabus tunicis, quà
locum vacuum eſſe propoſui: iſque paulatim indureſcens
interiori potētiæ ſe opponit. Vitiique eius plures ſpecies
ſunt, quædā ſanabiles, quædā quæ curationem non admit-
tunt. Nam ſi exigua ſuffuſio eſt, ſi immobilis, colorem ve
rò habet marinæ aquæ, vel ferri nitētis, & à latere ſenſum
aliquem fulgoris relinquit, ſpes ſupereſt: ſi magna eſt, ſi
D nigra pars oculi amiſſa naturali figura in aliam vertit, ſi
ſuffuſioni color cæruleus eſt, aut auro ſimilis, ſi labat, &
hac atque illac mouetur, vix vnquam ſuccurritur. Fere ve
rò peior eſt, quo ex grauiore morbo, maioribúſve capi-
tis doloribus, vel ictu vehementiore orta eſt. Neque ido-
nea curatio ſi ſenilis ætas eſt, quæ ſine nouo vitio tamē a-
ciē hebetē habet. At ne pueriliſ quidē, ſed inter hæc me-
dia ætas. Oculus quoque curationi neque exiguus, neque
cōcauus ſatis opportunus eſt, atque ipſius ſuffuſionis quæ
maturitas eſt. Expectādum igitur eſt donec iā non fluere,
E dā ſed durities quædā concreuiſſe videatur. Ante curati-
onem autem modico cibo vti, bibere aquam triduo de-
bet, pridie ab omnibus abſtinere. Poſt hæc in aduerſo ſe-
dili collocādus eſt loco lucido, lumine aduerſo, ſic vt cō-
trà medicus paulo altius ſedeat. A poſteriore autem parte
caput eius qui curabitur, miniſter contineat, & immobile
id præſtet. nam leui motu eripi acies in perpetuū poteſt.
Quinetiam ipſe oculus qui curabitur, immobilior fa-
ciendus eſt, ſuper alterum lana impoſita & deligata. Cu-
rari verò ſiniſter oculus dextra manu, dexter ſiniſtra de-
F bet: tum acus admouenda eſt, aut acuta, aut fortè non ni-
mium tenuis, eáque demittenda, ſed recta eſt per ſum-
mas duas tunicas medio loco inter nigrum oculi & an-
gulum tempori propiorem è regione mediæ ſuffuſionis,
ſic nequa vena lædatur. Neque tamen timidè demitten-
da eſt, quia inani loco excipitur. Ad quem quū ventum
eſt, ne mediocriter quidem peritus falli poteſt, quia pre-
menti nihil renititur. Vbi eò ventum eſt, inclinanda acus
ad ipſam ſuffuſionem eſt, leuitérque ibi verti & paula-
tim eam deducere infra regionē pupillæ debet: vbi dein-
G de eam tranſit, vehementius imprimi vt inferiori parti
inſidat. Si hæſit, curatio expleta eſt: ſi ſubinde redit, eadē
acu magis concidenda, & in plures partes diſſipanda eſt,
quæ ſingulæ & facilius conduntur, & minus latè officiūt.
Poſt hæc educenda acus recta eſt, imponendúmque eſt
lana molli exceptum oui album, & ſuprà, quod inflamma-
tionem coerceat, atque ita deuinciendum. Poſt hæc opus
eſt quiete, abſtinentia, lenium medicamentorum inun-
ctionibus, cibo, qui poſtero die ſatis maturè datur, pri-
mum liquido ne maxillæ laborent, deinde inflammatio-
H ne finita, tali qualis in vulneribus poſitus eſt. Quibus vt a-
qua quoque diutius bibatur, neceſſariò accedit.

De pituita oculorum.

De pituitæ quoq; tenuis curſu, qui oculos infeſtat, qua-
tenus medicamentis agendum eſt, iam explicui: nunc ad

ea veniam quæ curationem ex manu poſtulant. Animaduertimus autem quibuſdam nunquam ſicceſcere oculos, ſed ſemper humore tenui madere, quæ res aſpritudinem continuat, ex leuibus momentis inflammationes & lippitudines excitat, totam denique vitam hominis infeſtat. Idque in quibuſdam nulla ope adiuuari poteſt, in quibuſdam ſanabile eſt. Quod primũ diſcrimen eſt noſſe oportet, vt alteri ſuccurratur, alteri manus non iniiciatur. Ac primùm ſuperuacua curatio eſt in iis qui ab infantibus id vitium habent, quia neceſſariò manſurum eſt vſque ad mortis diem: deinde non neceſſariò etiam in iis quibus non multa ſed acris pituita eſt. Siquidem manu nihil adiuuantur, medicamentis & victus ratione quæ craſſiorem pituitam reddit, ad ſanitatem perueniunt. Lata etiam capita vix medicinæ patent: tum intereſt venæ pituitam emittant quæ inter caluariam & cutem ſunt, an quæ inter membranam cerebri & caluariam. Superiores fere per tẽpora oculos rigant, inferiores per eas membranas quæ ab oculis ad cerebrum tendunt. Poteſt autem adhiberi remedium iis quæ ſupra os fluunt, non poteſt iis quæ ſub oſſe. Ac ne iis quidem ſuccurritur quibus pituita vtrinque deſcendit, quia leuata altera parte, nihilominus altera infeſtat. Quid ſit autem, hac ratione cognoſcitur: Raſo capite ea medicamenta quibus in lippitudine pituita ſuſpenditur, à ſuperciliis vſque ad verticem illini debent: ſi ſicci oculi eſſe cœperunt, apparet per eas venas quæ ſub cute ſunt, irrigari: ſi nihilominus madẽt, manifeſtum eſt, ſub oſſe deſcendere. ſi eſt humor, ſed leuior, duplex vitiũ eſt. Plurimi tamen ex laborantibus reperiuntur quos ſuperiores venæ exerceant, ideóque pluribus etiam opitulari licet: idque non in Græcia tantummodo, ſed in aliis quoque gẽtibus celebre eſt, adeò vt nulla medicinæ pars magis per nationes quoq; expoſita ſit. Reperti in Græcia ſunt qui nouem lineis cutem capitis inciderent, duabus in occipitio rectis, vna ſuper eas tranſuerſa, dein duabus ſuper aures, vna inter eas item tranſuerſa, tribus inter verticem & frõtem rectis. Reperti ſunt qui à capite rectè eas lineas ad tempora diducerent, cognitíſque ex motu maxillarum muſculorum initiis, leuiter ſuper eos cutem inciderent, inductíſque per retuſos hamos oris inſererent linamenta, vt neque inter ſe cutis antiqui fines committerentur, & in medio caro increſceret quæ venas ex quibus humor ad oculos trãſiret, aſtringeret. Quidam etiam atramento duas lineas duxerũt à media aure ad mediam alteram aurem, deinde à naribus ad verticem: tum vbi lineæ committebãtur, ſcalpello inciderunt, & pòſt ſanguine fuſo, os ibidem aduſſerunt. Nihilominus autem & in temporibus, & inter frontem atque caluariam eminentibus venis idem candens ferrum admouerunt. Frequens curatio eſt, venas in temporibus adurere quæ fere quidẽ in eiuſmodi malo tument, ſed tamen vt inflentur magiſque ſe oſtendant, ceruix antè modicè deligãda eſt: tenuibúſque ferramentis & retuſis venæ adurẽdæ, donec in oculis pituitæ curſus cõquieſcat. Id enim ſignum eſt quaſi excæcatorum itinerum, per quæ humor ferebatur. Valentior tamen medicina eſt, vbi tenues conditæque venæ, ideóque legi non poſſunt. Eodem modo ceruice deligata, retentóque ab ipſo ſpiritu, quò magis venæ prodeant, atramento notare eas contra tempora & inter ceruicem, ac frontẽ, deinde ceruice reſoluta, qua notæ ſunt, venas incidere, & ſanguinẽ mittere: vbi ſatis fluxit, tenuibus ferramentis adurere. Contra tempora quidem, timidè, ne ſubiecti muſculi qui maxillas tenent, ſentiant: inter frontem verò & verticem, vehementer, vt ſic ſquama ab oſſe recedat. Efficacior tamen etiamnum eſt Afrorũ curatio, qui verticem vſque ad os adurunt, ſic vt ſquamam remittat. Sed nihil melius eſt quàm quod in Gallia quoque Comata ſit, vbi venas in temporibus & in ſuperiore capitis parte legunt. Aduſta quomodo curanda ſint, iam explicui: nunc illud adiicio, neque vt cruſtæ decidãt, neque vt vlcus impleatur, aduſtis venis eſſe properãdum, ne vel ſanguis erumpat, vel citò pus ſupprimatur, quũ per hoc ſicceſcere eas partes opus ſit, per illud exhauriri opus nõ ſit. Siquando tamen ſanguis eruperit, infricanda medicamenta eſſe quæ ſic ſanguinẽ ſupprimãt, ne adurant. Quẽ-

A admodum autem venæ deligẽdæ ſint, quidque lectis his faciendum ſit, quum venero ad crurum varices dicam.

DE AVRIVM MORBIS QVI MANV ET ſcalpello curantur, Cap. VIII.

VErùm vt oculi multiplicem curationem etiam manus exigunt, ſic in auribus admodũ pauca ſunt quæ in hac medicinæ parte tractentur. Solet tamẽ euenire vel à primo natali die protin⁹, vel poſtea facta exulceratione,
B deinde per cicatricẽ aure repleta, vt foramen in ea nullũ ſit, ideóque audiẽdi vſu careat. Quod vbi incidit, ſpecillo tentandũ eſt, altẽ ne id repletum, an in ſummo tantùm glutinatũ ſit. nam ſi altè eſt, prementi non cedit: ſi in ſummo, ſpecillum protinus recipit. Illud attingi non oportet, ne ſine effectus ſpe diſtentio oriatur neruorum, & ex ea mortis periculum ſit: hoc facilè curatur. Nam quà cauum eſſe debet, vel medicamentum aliquod imponendum eſt ex adurentibus, vel candente ferro aperiẽdum, vel etiam ſcalpello incidẽdum. Quùmque id patefactum, & iam vl-
C cus purum eſt, iniicienda eò pinna eſt, illita medicamento cicatricem inducente, circáque idem medicamẽtum dandum, vt cutis circa pinnam ſaneſcat: quò ſit vt ea remota, poſtea facultas audiẽdi ſit. At vbi aures, in viro puta, perforatæ ſunt, & offendunt, traiicere id cauum celeriter cãdẽte acu ſatis eſt, vt leniter eius ora exulcerẽtur, aut etiam adurente medicamento idẽm exulcerare, poſtea deinde imponere id quod purget, tum quod eum locum repleat, & ſic cicatricem inducat. Quòd ſi magnum id foramen eſt, (ſicut ſolet eſſe in iis qui maiora pondera auri-
D bus geſſerunt) incidere quod ſupereſt ad extremũ oportet: ſupra deinde oras ſcalpello exulcerare, & poſtea ſuere, ac medicamẽtum quo id glutinetur, imponere. Tertium eſt, ſiquid ibi curti eſt, ſarcire: quæ res quũ in labris quoque & naribus fieri poſſit, eãdem etiam rationem habeat, ſimul explicanda eſt.

CVRTA IN AVRIBVS, LABRISQVE ac naribus, quomodo ſarciri & curari poſſint, Cap. IX.

E CVrta igitur in his tribus, ac ſiqua parua paria ſũt, curari poſſunt: ſiqua maiora ſunt, aut non recipiunt curationem, aut ita per hanc ipſam deformantur vt minus indecora antè fuerint. Atque in aure quidem & naribus deformitas ſola timeri poteſt: in labris verò, ſi nimiũ cõtracta ſunt, vſus quoque neceſſarii iactura ſit, quia minus facilè & cibus aſſumitur, & ſermo explicatur. Neq; enim creatur ibi corpus, ſed ex vicino adducitur: quod in leui mutatione, & nihil eripere, & fallere oculũ poteſt: in magna non poteſt. Neque ſenile autem corpus, neque quod
F mali habitus eſt, neq; in quo difficulter vlcera ſaneſcũt, huic medicinæ idoneum eſt, quia nuſquam celerius cancer occupat, aut difficilius tollitur. Ratio curationis, eiuſmodi eſt: Id quod curatum eſt, in quadratum redigere, ab interioribus eius angulis lineas tranſuerſas incidere, quæ citeriorem partem ab vlteriore ex toto diducant: deinde ea quæ ſic reſoluimus, in vnum adducere. Si nõ ſatis iunguntur, vltra lineas quas antè fecimus, alias duas lunatas, & ad plagam conuerſas immittere, quibus ſumma tãtùm cutis diducatur. ſic enim ſit vt facilius quod adducitur,
G ſequi poſſit: quod non vi cogendum eſt, ſed ita adducendum vt ex facili ſubſequatur, & demiſſum non multũ recedat. Interdum autẽ ab altera parte cutis haud omnino adducta, deformẽ quem reliquit locũ reddit. Huiuſmodi loci altera pars incidenda, altera intacta habenda eſt. Ergo neque ex imis aurib⁹, neque ex medio naſo imis venarum partibus, neque ex angulis labrorũ quicquam attrahere tẽtabimus. Vtrinque autem petemus, ſiquid ſummis aurib⁹, ſiquid imis, ſiquid aut medio naſo, aut mediis naribus, aut mediis labris deerit. quæ tamen interdum
H etiam duobus locis curata eſſe conſuerunt. Sed eadem ratio curandi eſt: ſi cartilago in eo quod inciſum eſt eminet, excidenda eſt, neq; enim aut glutinatur, aut acu tutò traiicitur: Neq; lõgè tamẽ excidi debet, ne inter duas oras liberæ cutis, vtrinq; coitus puris fieri poſſit: tum iunctæ oræ inter ſe ſuendæ ſunt, vtrinque cute apprehenſa: & qua

priores lineæ ſunt,eâ quoque futuræ iniiciendæ ſunt.Sicis locis,vt in naribus, illita ſpuma argenti ſatis proficit. In vlteriores verò lunatáſque plagas linamentum dandum eſt, vt caro increſcens vulnus impleat, ſummáque cura quod ita futum eſt,tuendum eſſe,apparere ex eo poteſt quod de cancro ſuprà poſui. Ergo etiam tertio quoque die fouendum erit vaporè aquæ calidæ, rurſúſque idem medicamentum iniiciendum, feréque ſeptimo die glutinatum eſt: tum futuræ eximi, & vlcus ad ſanitatem perduci debet.

DE POLYPI CVRATIONE PER FERrum, Cap. X.

POlypum verò qui in naribus naſcitur,præcipuè ferro curari iam aliâs poſui. Ergo etiam hunc ferramento acuto in modum ſpathæ facto reſoluere ab oſſe oportet, adhibita diligẽtia ne infrà cartilago lædatur,in qua difficilis curatio eſt.Vbi abſciſſus eſt, vnco ferramẽto extrahendus eſt:tum implicitum linamentũ,vel aliquid ex penicillo reſpergendũ eſt medicamẽto quo ſanguis ſupprimitur, eóque nares leniter implendæ. Sãguine ſuppreſſo, linamento vulnus purgandum eſt: vbi purum eſt,eò pinna eodem modo quo in aure ſuprà poſitum eſt, medicamento illita quo cicatrix inducitur,intus demittẽda, donec ex toto id ſaneſcat.

DE OZAENA, Cap. XI.

ID autem vitium quod ὄζαινα à Græcis vocatur, ſi medicamentis non cederet,quemadmodum manu curãdum eſſet,apud magnos chirurgos non reperi:credo quia res rarò ad ſanitatem ſatis proficit, quum aliquod in ipſa curatione tormentum habeat:Apud quoſdam tamen poſitum eſt,vel ſutilem fiſtulam, vel enodem ſcriptorium calamum in narem eſſe coniiciendum, donec ſurſum ad os perueniat:tum per id tenue ferramentũ candens dandum eſſe ad ipſum os,deinde aduſtum locum purgãdum eſſe ærugine & melle. Vbi purus eſt, lycio ad ſanitatem perducendum: vel narem incidendam eſſe ab ima parte ad os,vt & conſpici locus poſſit, & facilius candens ferramentum admoueri:tum ſui narem debere, & aduſtum quidem vlcus eadem ratione curari. Suturam verò illini vel ſpuma argenti vel alio glutinante.

DE ORIS VITIIS QVAE MANV ET FERro curantur, Cap. XII.

De dentibus.

IN ore quoque quædam manu curantur, vbi in primis dentes nonnunquam mouentur, modò propter radicum imbecillitatem,modò propter gingiuarum areſcentium vitium.Oportet in vtrolibet candens ferramentum gingiuis admouere vt leuiter attingat,nõ vt incidat. Aduſtæ gingiuæ melle illinendæ, & mulſo eluendæ ſunt: vt pura vlcera eſſe cœperunt, arida medicamenta infricanda ſunt ex iis quæ reprimũt. Si verò dens dolores mouet, eximique eum quia medicamenta nihil adiuuãt,placuit, circumradi debet,vt gingiua ab eo reſoluatur: tum is cõcutiendus eſt:eáque faciẽda donec bene moueatur.nam dens hærens cum ſummo periculo euellitur, ac nonnunquam maxilla loco mouetur.Idque etiam maiore periculo in ſuperioribus dentibus fit, quia poteſt tempora oculóſve concutere:tum,ſi fieri poteſt,manu, ſi minus, forfice,dens excipiendus eſt. Ac ſi exeſus eſt, antè id foramen vel linamento, vel bene accommodato plumbo replendum eſt, ne ſub forfice confringatur. Recta verò forfex ducenda eſt, ne inflexis radicibus os earum cui dens inhæret,parte aliqua frãgatur. Neque ideo nullum eius rei periculum eſt,vtique in dentibus breuibus qui fere longiores radices habent. Sæpe enim forfex quũ dentem cõprehendere non poſſit,aut fruſtra comprehendat,os gingiuæ prehendit & frangit. Protinus autem vbi plus ſanguinis profluit,ſcire licet,aliquid ex oſſe fractum eſſe. Ergo ſpecillo conquirenda eſt teſta quæ receſſit, & volſella protrahenda eſt:ſi non ſequitur,incidi gingiua debet,donec labans oſſis teſta recipiatur. Quòd ſi fractum ſtatim nõ eſt, induraſcit extrinſecus maxilla, vt is hiare nõ poſſit: ſed imponendum calidum ex farina aut fico cataplaſma eſt, donec ibi pus moueatur: tum incidi gingiua debet.Pus quoque multum profluens,oſſis fracti nota eſt.I-

A taque etiam tum id extrahi conuenit: nonnunquam etiã eo læſo,fiſtula fit quæ eradi debet. Dẽs autem ſcaber quà parte niger eſt radendus eſt, illinendúſque roſæ flore cõtrito, cui gallæ quarta pars, & altera myrrhæ ſit adiecta. Continendúmque ore crebro vinum meracum:atque in eo caſu velandũ caput ambulatione multa, frictione capitis,cibo non acri vtendum eſt. At ſi ex ictu vel alio caſu aliqui labant dentes, auro cum iis qui bene hærent vinciendi ſunt: continendáque ore repriſmentia, vt vinum in quo malicorium decoctum, aut in quo galla candens

B coniecta ſit. Siquando etiam in pueris alter dens naſcitur quàm prior excidat, is qui cadere debuit, circumpurgãdus & euellendus eſt: is qui natus eſt in locũ prioris quotidie digito adurgẽdus donec ad iuſtam magnitudinem perueniat. Quotieſcunque dente exẽpto radix relicta eſt, protinus ea quoque ad id facta forfice quam ῥίζαν Græci vocant, eximenda eſt. Tonſillas autem quæ poſt inflammationes indurauerunt, (ἀντιάδες autem à Græcis appellantur) quũ ſub leui tunica ſint, oportet digito circunradere & euellere:ſi ne ſic quidem reſoluũtur,hamulo exci-

C pere,& ſcalpello excidere, tum vlcus aceto eluere, & illinere vulnus medicamento quo ſanguis ſupprimatur.

De vua.

Vua ſi cum inflammatione deſcendit, doloríque eſt, & ſubrubicundi coloris,præcidi ſine periculo non poteſt, ſolet enim multum ſanguinem effundere: itaque melius eſt iis vti quæ aliàs propoſita ſunt. Si verò inflammatio quidem nulla eſt, nihilominus autem ea vltra iuſtũ modum à pituita deducta eſt,& eſt tenuis,acuta,alba, præcidi debet: itémque ſi ima,liuida, & craſſa, ſumma,tenuis

D eſt. Neque quicquam commodius eſt quàm volſella prehendere,ſub eáque quod volumus excidere. neque enim vllum periculum eſt ne plus minúſve præcidatur, quũ liceat tantum infra volſellam relinquere, quantum inutile eſſe manifeſtum eſt, idque præcidere quò longior vua eſt quàm eſſe naturaliter debet. Poſt curationem eadem facienda ſunt quæ in tonſillis proximè poſui.

De lingua.

Lingua verò quibuſdam cum ſubiecta parte à primò natali die iuncta eſt, qui ob id ne loqui quidem poſſunt.

E Horum extrema lingua volſella prehendenda eſt,ſub eáque membrana incidenda, magna cura habita ne venæ quæ iuxta ſunt violentur,& profuſione ſanguinis noceãt. Reliqua curatio vulneris in prioribus poſita eſt. Et plerique quidem vbi conſanuerunt, loquuntur. Ego autem cognoui, qui ſucciſa lingua quũ abundè ſuper dẽtes eam promeret, non tamen loquendi facultatem conſequutus eſt: adeò in medicina etiam vbi perpetuũ eſt quod fieri debet,non tamen perpetuum eſt id quod ſequi conuenit.

De abſceſſu ſub lingua.

F Sub lingua quoque interdum aliquid abſcedit quod fere conſiſtit in tunica,doloréſque magnos mouet: quod ſi exiguum eſt, incidi ſemel ſatis eſt:ſi maius, ſumma cutis vſque ad tunicam excidenda eſt,deinde vtrinque oræ hamulis excipiendæ, & tunica vndique circundata liberanda eſt: magna diligentia per omnem curationem habita nequa maior vena incidatur.

De labris.

Labra autem ſæpe ſinduntur, eáque res habet cum dolore etiam hanc moleſtiam quòd ſermo prohibetur,

G qui ſubinde eas rimas cum dolore diducendo ſanguinem citat. Sed has, ſi in ſummo ſunt, medicamentis curare commodius eſt quæ ad vlcera oris fiunt: ſi verò altius deſcenderunt,neceſſarium eſt tenui ferramento adurere quod ſpathæ ſimile quaſi tranſcurrere, non imprimi debet.Poſtea faciẽda eadem ſunt quæ in auribus aduſtis expoſita ſunt.

DE CERVICIS VITIIS, ET CVRATIONE, Cap. XIII.

H AT in ceruice inter cutem & aſperam arteriam tumor increſcit,βρογχοκήλην Græci vocant,quo modò caro hebes,modò humor aliquis melli aquæve ſimilis includitur,interdum etiam minutis oſſibus pili immiſti.Ex quibus quicquid eſt quod tunica cõtinetur, poteſt adurẽ

tibus medicamentis curari,quibus ſumma cutis cum ſuperiecta tunica exeditur.Quo facto, ſiue humor eſt, profluit:ſiue quid denſius,digitis educitur, tum vlcus ſub linamentis ſaneſcit. Sed ſcalpelli curatio breuior eſt. Medio tumore vna linea inciditur vſque ad tunicam : deinde vitioſus ſinus ab integro corpore digito ſeparatur,totúſque cum velamento ſuo eximitur : tum aceto cui vel ſalem vel nitrum aliquis adiecit eluitur,oræque vna ſutura iunguntur,cæteráque eadem quæ in aliis ſuturis ſuperiniiciũtur.Leniter deinde,ne fauces vrgeat,deligatur: ſiquando autem tunica eximi non potuerit, intus inſpergenda adurentia,linamentiſque id curandum eſt, cæteris pus mouentibus.

DE VMBILICI VITIIS, Cap. XIIII.

SVnt etiam circa vmbilicũ plura vitia, de quibus propter raritatẽ inter authores parũ coſtat. Veriſimile eſt autem id à quoque prætermiſſum quod ipſe non cognouerat,à nullo id quod non viderat,fictũ. Cõmune omnibus eſt,vmbilicum indecorè prominere. Cauſæ requirũtur. Meges tres has poſuit:modò inteſtinũ eò irrumpere, modò omentum, modò humorem. Soſtratus nihil de omento dixit: duobus iiſdem adiecit, carnem ibi interdũ increſcere, eámque modò integram eſſe, modò carcinomati ſimilem.Gorgias ipſe quoque omenti mẽtionem omiſit: ſed eadem tria cauſatus, ſpiritum quoque interdũ eò dixit irrumpere. Hieron omnibus his quatuor poſitis, & omenti mentionẽ habuit,& eius quod ſimul & omentum & inteſtinum habuerit. Quid autem horũ ſit,his indiciis cognoſcitur: vbi inteſtinum prolapſum eſt, tumor neque durus neque mollis eſt,omni frigore cõminuitur: nõ ſolùm ſub omni calore, ſed etiam retento ſpiritu creſcit.Sonat interdum,atque vbi reſupinatus eſt aliquis,delapſo inteſtino ipſe deſidit.Vbi verò omentum eſt,cætera ſimilia ſũt,tumor mollior ab ima parte latus, extenuatus in verticẽ eſt: ſiquis apprehendit, elabitur:vbi vtrunque eſt,indicia quoque mixta ſunt,& inter vtrũque mollicies. At caro durior eſt, ſempérque etiam reſupinato corpore tumet, prementíque nõ cedit, prioribus facilè cedẽtibus: ſi vitioſa eſt, eaſdẽ notas habet quas in carcinomate expoſui.Humor autẽ ſi premitur,circũfluit: at ſpiritus preſſus cedit, ſed protinus redit: reſupinato quoque corpore tumorem in eadem figura tenet.Ex his id quod ex ſpiritu vitium eſt,medicinam non admittit.Caro quoque carcinomati ſimilis cum periculo tractatur: itaque omittenda eſt: ſana excidi debet,idque vulnus linamẽtis curari. Humorẽ quidam vel inciſo ſummo tumore effundũt,& vulnus iiſdem linamentis curant:in reliquis variæ ſententiæ ſunt. Ac reſupinandum quidem corpus eſſe res ipſa teſtatur, vt in vterũ,ſiue inteſtinum, ſiue omentũ eſt, delabatur.Sinus verò vmbilici tum vacuus à quibuſdã duabus regulis exceptus eſt, vehementérque earũ capitibus deligatis,ibi emoritur: à quibuſdã ad imum acu traiectatur duo lina ducente,deinde vtriuſque lini duobus capitibus diuerſæ partes aſtringũtur. quod in vua quoque oculi fit: nam ſic id quod ſuprà vinculum eſt,moritur. Adiecerũt quidam, vt antequam vincirẽt,ſummũ vna linea inciderent,excideréntque,quò facilius digito demiſſo, quod illuc irrupiſſet depellerent: tum deinde vinxerunt. Sed abunde eſt,iubere ſpiritũ continere,vt tumor quantus maximus eſſe poteſt ſe oſtendat, tum imam baſin eius atramẽto notare,reſupinatóque homine digitis tumorẽ eum premere,vt ſiquid delapſum nõ eſt,manu cogatur. Poſthæc vmbilicum attrahere,& qua nota atramenti eſt,lino vehementer aſtringere:deinde partem ſuperiorẽ aut medicamentis, aut ferro adurere donec emoriatur, atque vt cætera vſta vlcus nutrire: ídque nõ ſolùm vbi inteſtinum vel omentum,vel vtrunque eſt, ſed etiam vbi humor eſt, optimè proficit. Sed antè quædam viſenda ſunt, nequod ex vinculo periculũ ſit. nam curationi neque infans, neque aut robuſtus annis aut ſenex aptus eſt, ſed à ſeptimo fere anno ad quartũdecimum: deinde ei corpus idoneũ eſt id quod integrum eſt. At quod mali habitus eſt,quódque papulas,impetigines, ſimiliáque habet, idoneum nõ eſt.Leuibus quoque tumoribus facilè ſubuenitur:at in eorum qui nimis magni ſunt curatione periculũ eſt. Tẽpus

A autem anni & autumnale & hybernum vitãdum eſt: ver idoneum maximè eſt: ac prima æſtas non aliena eſt. Præter hæc abſtinere pridie debet: neque id ſatis eſt, ſed aluus quoque ei ducenda eſt,quò facilius omnia quæ exceſſerunt,intra aluum conſidant.

QVOMODO AQVA HYDROPICIS emittatur, Cap. XV.

AQuam iis qui hydropici ſunt emitti oportere, aliâs dixi:nunc quemadmodum id fiat,dicendũ eſt.Qui- B dam autem ſub vmbilico fere quatuor interpoſitis digitis à ſiniſtra parte: quidam ipſo vmbilico perforato,facere conſuerunt:quidam cute primùm aduſta,deinde interiore abdomine inciſo: quia quod per ignẽ diuiſum eſt, minus celeriter coit. Ferramentũ autem demittitur, magna cura habita nequa vena incidatur: id tale eſſe debet vt fere tertiam digiti partem latitudo mucronis impleat: demittendúmque ita eſt vt membranã quoque tranſeat, qua caro ab interiore parte finitur: eò tum plumbea aut ænea fiſtula iniicienda eſt, vel recuruatis in exteriorem C partem labris,vel in media circumſurgente quodam nodo,ne tota int⁹ delabi poſſit. Hui⁹ ea pars quæ intra,paulò lõgior eſſe debet quàm quæ extra, vt vltra vlteriorem membranam procedat:per hanc effundendus humor eſt. Atque vbi maior pars eius euocata eſt, cludenda demiſſo linteolo fiſtula eſt,& in vulnere,ſi id vſtum non eſt, relinquenda:deinde per inſequentes dies circa ſingulas heminas emittendum, donec nullum aquæ veſtigiũ appareat. Quidam tamen etiam non vſta cute protinus fiſtulam recipiunt, & ſuper vulnus ſpongiã expreſſam deligant: de- D inde poſtero die rurſus fiſtulam demittunt, quod recens vulnus paulum diductum patitur, vt ſiquid humoris ſupereſt,emittatur:idque bis ita feciſſe contenti ſunt.

DE INTESTINORVM VVLNERATOrum curationibus, Cap. XVI.

NOnnunquam autem venter ictu aliquo perforatur, ſequitúrque vt inteſtina euoluantur. quod vbi incidit, protinus conſiderandũ eſt an integra ea ſint, deinde an his color ſuus maneat:ſi tenuius inteſtinum perforatũ E eſt,nihil profici poſſe iam retuli. Latius inteſtinũ ſui poteſt,non quòd certa fiducia ſit, ſed quòd dubia ſpes certa deſperatione ſit potior. Interdũ enim glutinatur: tum ſi vtrunlibet inteſtinũ liuidum,aut pallidum,aut nigrũ eſt, (quibus illud quoque neceſſariò accedit vt ſenſu careat) medicina omnis inanis eſt: ſi verò adhuc ea ſui coloris ſunt,cum magna feſtinatione ſuccurrendũ eſt. Momẽto enim alienantur externo & inſueto ſpiritu circũdata. Reſupinãdus autem homo eſt coxis erectioribus: & ſi anguſtius vulnus eſt quã vt inteſtina cõmodè refundantur, in- F cidendũ eſt donec ſatis pateat. At ſi iam ſicciora inteſtina ſunt,perluenda aqua ſunt cui paulũ admodum olei ſit adiectũ: tum miniſter oras vulneris leuiter diducere manibus ſuis, vel etiã duobus hamis mẽbranæ interiori iniectis debet, medic⁹ priora ſemper inteſtina quæ poſteriora prolapſa ſunt condere, ſic vt orbiũ ſingulorum locum ſeruet.Repoſitis omnibus,leniter homo cõcutiendus eſt. quo fit vt per ſe ſingula inteſtina in ſuas ſedes diducãtur, & inibi concidãt. His conditis omentũ quoque conſiderandũ eſt, ex quo ſiquid iam nigri & emortui eſt, forfice G excidi debet:ſiquid integrũ eſt,leuiter ſuper inteſtina diduci. ſutura autem neque ſummæ cutis, neque interioris mẽbranæ per ſe ſatis proficit,ſed vtriuſque. Et quidẽ duobus linis vincienda eſt ſpiſſior, quàm alibi: quia & rumpi facilius motu ventris poteſt,& non æquè magnis inflammationibus pars ea expoſita eſt. Igitur in duabus acubus fila traiicienda, eáque duabus manibus tenenda, & prius interiori mẽbranæ ſutura iniiciẽda eſt, ſic vt ſiniſtra manus in dexteriore ora, dextra in ſiniſteriore à principio vulneris orſa, ab interiori parte in exteriorẽ acũ immit- H tat. quo fit vt ab inteſtinis ea pars ſemper acuũ longè ſit quæ retuſa eſt. Semel vtraque parte traiecta permutandæ acus inter manus ſunt,vt ea ſit in dextra quæ fuit in ſiniſtra,ea veniat in ſiniſtram quã dextra continuit:iterúmq; eodem modo per oras immittendæ ſunt. Atque ita tertio & quarto, deincépſque permutatis inter man⁹ acubus,iu-

cludenda plaga. Poſthæc eadem fila, eædēque acus ad cutem transferēdæ: ſimilique ratione ei quoque parti vtraque ſutura iniicienda, ſemper ab interiore parte acubus venientibus, ſemper inter manus traiectis. Dein glutinantia iniicienda. Quibus aut ſpōgiam, aut ſuccidam lanam ex aceto impreſſam accedere debere manifeſtius eſt quàm vt ſemper dicendum ſit. Impoſitis his leuiter deligari venter debet.

DE INTERIORE PARTE ABDOMINIS rupta, & qua ratione curanda ſit,

Cap. XVII.

INterdum tamen vel ex ictu aliquo, vel retēto diutius ſpiritu, vel ſub graui faſce interior abdominis mēbrana ſuperiore cute integra, rumpitur: quod fœminis quoque ex vtero ſæpe euenire cōſueuit. Fitque præcipuè circa ilia, ſequitur autem quū ſuperior caro mollis ſit, vt nō ſatis inteſtina contineat, hiſque intenta cutis indecorè intumeſcat. Atque id quoq; aliter ab aliis curatur. Quidam enim per acum duob⁹ linis ad imam baſin immiſſis, ſic vtrinque deuinciunt, quemadmodū & in vmbilico, & in vua poſitum eſt, vt quicquid ſuper vinculum eſt, emoriatur: quidam mediū tumorem excidūt, ad ſimilitudinem myrtacei folii, (quod ſemper eodem modo ſeruandū eſſe iam poſui) & tum oras ſutura iungūt. Commodiſſimū eſt autem reſupinato corpore experiri manu qua parte is tumor maximè cedat, quia neceſſe eſt ea parte rupta membrana ſit, quàque integra eſt, ea magis obnitatur: tum qua rupta videbitur, immittendæ ſcalpello duæ lineæ ſunt, vt exciſo medio interior membrana vtrinque recentem plagam habeat: quia quod vetus eſt, ſutura non coit, loco patefacto. Siqua parte membrana nō nouam plagam, ſed veterem habet, tenuis excidenda habena eſt quæ tantùm ora eius exulceret: cætera quæ ad futuræ reliquam curationem pertinent, ſuprà comprehenſa ſunt.

De varicibus ventris.

Præter hæc euenit vt in quorundam ventribus varices ſint, quarum quia nulla alia curatio eſt quàm quæ in cruribus eſſe conſueuit, tum eam partem explanaturus, hanc quoque eò differo.

DE TESTICVLORVM NATVRA, ET morbis eorum, Cap. XVIII.

VEnio autem ad ea quæ in naturalibus partibus circa teſticulos oriri ſolent, quæ quò facilius explicem, prius ipſius loci natura paucis proponenda eſt. Igitur teſticuli ſimile quiddam medullis habent. nam ſanguinem non emittunt, & omni ſenſu carent. Dolēt autem in ictibus & inflammationibus tunicæ quibus hi continentur. Dependent verò ab inguinibus per ſingulos neruos, quos κριμαςῆρες Græci nominant, cum quorum vtroque binæ deſcendunt & venæ & arteriæ. Hæ autē tunica conteguntur tenui, neruoſa, ſine ſanguine, alba, quæ ἐρυθροειδὴς à Græcis nominatur: ſuper eam valentior tunica eſt quæ interiori vehementer ima parte inhæret, δαρτὸς Græci vocant. Multæ deinde membranulæ venas & arterias, eóſque neruos comprehendunt, atque inter duas quoque tunicas ſuperioribus partibus leues paruulæque ſunt. Hactenus propria vtrique teſticulo & velamenta & auxilia ſunt: communis deinde vtrique omnibúſque interioribus ſinus eſt qui iam cōſpicitur à nobis, ὄσχεον Græci, ſcrotum noſtri vocant, iſque ab ima parte mediis tunicis leuiter innexus eſt, à ſuperiore tantùm circundatus eſt. Sub hoc igitur plura vitia eſſe conſuerunt: quæ modò ruptis tunicis, quas ab inguinibus incipere propoſui, modò his integris fiunt. ſiquidem interdum vel ex morbo primùm inflammatur, deinde poſtea pondere abrumpitur, vel ex ictu aliquo protinus rumpitur tunica quæ diducere ab inferioribus partibus inteſtina debuit, tum pondere eò deuoluitur aut omentum, aut etiam inteſtinū. Atque ibi reperta via, paulatim ab inguinibus in inferiores quoque partes demiſſum, ſubinde neruoſas tunicas, & ob id eius rei patientes diducit: ἐντεροκήλην & ἐπιπλοκήλην Græci vocant: apud nos indecorum, ſed commune his Herniæ nomen eſt. Deinde, ſi deſcendit omentum, nūquam in ſcroto tumor tollitur, ſiue inedia fuit, ſiue corpus huc illúcve conuerſum, aut aliquo modo collocatum: itémque ſi re-

A tentus eſt ſpiritus, non magnopere increſcit, tactu verò inæqualis eſt, & mollis, & lubricus. At ſi inteſtinum quoque deſcendit, tumor is ſine inflāmatione modò minuitur, modò increſcit. éſtque fere ſine dolore: & quum conquieſcit aliquis, aut iacet, interdum ex toto deſidit, interdum ſic diuiditur vt in ſcroto exiguæ reliquiæ maneāt. At ſi clamore & ſatietate, & ſi ſub aliquo pondere is homo nixus eſt, creſcit, frigore omni cōtrahitur, calore diffunditur. éſtque tum ſcrotum & rotundum, & tactu leue, idque quod ſubeſt, lubricum eſt: ſi preſſum eſt, ad inguen B reuertitur, demiſſúmque iterum cum quodā quaſi murmure deuoluitur. & id quidem in leuioribus malis euenit. Nonnunquam autem ſtercore accepto vaſtius tumet, retróque compelli nō poteſt: adfértq; tum dolorē & ſcroto & inguinibus & abdomini: nonnunquam ſtomachus quoque affectus, primū rufam bilem per os reddit, deinde viridem, quibuſdā etiam nigram. Integris verò membranis interdum eam partem humor diſtringit: atque eius quoque ſpecies duæ ſunt. nam vel inter tunicas is increſcit, vel in membranis quæ ibi circa venas & arterias C ſunt, vbi hæ grauatæ occaluerunt. Ac ne ei quidē humori qui inter tunicas eſt, vna ſedes eſt. nā modò inter ſummam & mediam, modò inter mediam & imam conſiſtit. Græci cōmuni nomine quicquid eſt, ὑδροκήλην appellant: noſtri (vt ſcilicet nullis diſcriminibus ſatis cognitis) hoc quoque ſub eodem nomine quo priora habent. Signa autem quædam cōmunia ſunt, quædam propria. Communia, quibus humor deprehenditur: propria quibus locis humorem ſubeſſe dicimus. Si tumor eſt, nunquam ex toto ſe remittens, ſed interdum leuior, aut propter famem, D aut propter febriculam, maximéque in pueris, iſque mollis eſt ſi non nimius humor ſubeſt: at ſi is vehementer increuit, renititur ſic vt vter repletus, & arctè aſtrictus. Venæ quoque in ſcroto inflantur, & ſi digito preſſimus, cedit humor, circunfluénſque id quod non premitur, attollit, & tanquam in vitro cornúve per ſcrotum apparet, iſque (quantum in ipſo eſt) ſine dolore eſt. Sedes autem eius ſic deprehēditur: ſi inter ſummam mediámque tunicam eſt, quū digitis duobus preſſimus, paulatim humor inter eos reuertens ſubit, ſcrotum ipſius albidius eſt: ſi ducitur, E aut nihil, aut paruulum intenditur, teſticulus ea parte neque viſu neque tactu ſentitur: at ſi ſub media tunica eſt, intentum ſcrotum magis ſe attollit, adeò vt ſuperior coles ſub tumore eo diliteſcat. Præter hæc æquè integris tunicis ramex innaſcitur (κιρσοκήλην Græci appellāt,) quū venæ intumeſcunt. Hæ quoque intortæ conglomerat æque ad ſuperiorem partem, vel ipſum ſcrotum implent, vel mediam tunicam vel imam. interdum etiā ſub ima tunica circa ipſum teſticulum neruúmque eius increſcunt. Ex his eæ quæ in ipſo ſcroto ſunt, oculis patent: hæ verò F quæ mediæ imæve tunicæ inſident, vt magis conditæ, nō æquè quidem cernuntur, ſed tamen viſui ſubiectæ ſunt, præterquam etiam quòd & tumoris aliquid eſt, pro venarum magnitudine & modo: & id prementi magis renititur, ac per ipſos venarum toros inæquale eſt: & qua parte id eſt, teſticulus magis iuſto dependet. Quum verò etiam ſuper ipſum teſticulum neruúmque eius, id malū increuit, aliquanto longius teſticulus ipſe deſcendit, minórque altero ſit, vtpote alimento amiſſo. Raró, ſed aliquando caro quoque inter tunicas increſcit, σαρκοκήλην Græci vocāt. G Interdum etiam ex inflammatione tumet ipſe teſticulus, ac febres quoque adfert, & niſi celeriter ea inflammatio conquieuit, dolor ad inguina atque ilia peruenit, partéſque hæ intumeſcunt: neruus ex quo teſticulus dependet, plenior ſit, ſimúlque indureſcit: ſuper hæc inguen quoque nonnunquam varices implent, βουβωνοκήλην appellant.

DE TESTICVLORVM CVRATIONIbus communibus, & primò de inciſione & curatione inguinis, vel ſcroti,

Cap. XIX.

H HIs cognitis de curatione dicendum eſt, in qua quædam communia omnium ſunt, quædā propria ſingulorum: prius de cōmunibus dicam. Loquar autem nūc de iis quæ ſcalpellum deſiderant. nam quæ vel ſanari non poſſint, vel aliter nutriri debeant, dicendum erit ſimulac

ad ſpecies ſingulas venero.Inciditur autem interdum inguen,interdum ſcrotum.In vtraque curatione,homo ante triduum bibere aquam, pridie abſtinere etiam à cibo debet:ipſo autem die collocari ſupinus: deinde ſi inguen incidendum eſt, idque iam pube contegitur, antè radendum eſt,& tum extēto ſcroto,vt cutis inguinis intenta ſit, id incidendum ſub imo ventre, qua cum abdomine tunicæ inferiores committuntur. Aperiēdum autem audacter eſt,donec ſumma tunica quæ ipſius ſcroti eſt,incidatur, perueniatúrque ad eam qua media eſt plaga facta. Foramen deorſum verſus ſubeſt.In id demittendus eſt ſiniſtræ manus digitus index, vt diductis interueniētibus membranulis ſimul laxet. Miniſter autem ſiniſtra manu comprehenſo ſcroto, ſurſum verſus eum debet extēdere, & quammaximè ab inguinibus abducere: primùm cum ipſo teſticulo, dum medicus omnes mēbranulas quæ ſuper mediam tunicam ſunt,ſi digito deducere non poteſt, ſcalpello abſcindat: deinde ſine eo,vt is delapſus ipſi plagæ iungatur,digitóque inde promatur, & ſuper ventrem cum duabus ſuis tunicis collocetur. Inde ſiqua vitioſa ſunt,circuncidenda ſunt.in quibus quū multæ venæ diſcurrāt, tenuiores quidem præcidi protinus poſſunt: maiores verò antè longiore lino deligādæ ſunt,ne periculoſè ſanguinem fundāt:ſin media tunica vexata erit,aut ſub ea malū increuerit, excidēda erit, ſic vt altè ad ipſum inguen præcidatur.Infrà tamen non tota demenda eſt.nam quod ab baſin teſticuli vehementer cum ima tunica cōnexum eſt,excidi ſine ſummo periculo non poteſt.Itaque ibi relinquendum eſt:idem in ima quoque tunica, ſi læſa eſt,faciendum eſt. Sed non à ſumma inguinis plaga, verum infrà paulū ea abſcindenda, ne læſa abdominis mēbrana inflammationes moueat. Neque tamē nimium ex ea ſurſum relinquendum eſt, ne poſtea ſinuetur, & ſedem eidē malo præſtet. Purgatus ita teſticulus per ipſam plagam, cum venis & arteriis & neruo ſuo leuiter demittendus eſt, videndúmque ne ſanguis in ſcrotum deſcendat, néve concretus aliquo loco maneat.Quæ ita fient,ſi venis vinciēdo medicus proſpexerit: lina quibus capita earum continebuntur, extra plagam dependere debebunt,quæ pure orto ſine vllo dolore excident. Ipſi autem plagæ iniiciendæ duæ fibulæ ſunt, & inſuper medicamētum quo glutinentur.Solet interdum ab altera ora neceſſarium eſſe aliquid excidi, vt cicatrix maior & latior fiat. quod vbi incidit,linamenta ſuper non fulcienda,ſed leuiter tantùm ponēda ſunt, ſupráque ea quæ inflammationem repellant,id eſt ex aceto vel lana ſuccida vel ſpongia.Cætera eadem quæ vbi pus moueri debet adhibenda ſunt. At quū infrà incidi oportet, reſupinato homine ſubiicienda ſub ſcroto ſiniſtra manus eſt, deinde id vehementer apprehendendum, & incidendum: ſi paruulum eſt quod nocet, modicè, vt tertia pars integra ad ſuſtinendum teſticulum infrà relinquatur: ſi maius eſt,etiam amplius,vt paulum tantummodo ad imum, cui teſticulus inſidere poſſit,integrū maneat.Sed primò rectus ſcalpellus quamleuiſſima manu teneri debet, donec ſcrotum ipſum diducat:tum inclinandus mucro eſt,vt tranſuerſa membrana ſecet quæ inter ſummam mediámque tunicam ſunt. At ſi vitium in proximo eſt,mediam tunicam attingi nō oportet:ſi ſub illa quoque conditur, etiam illa incidenda eſt,ſic vt tertia quoque,ſi illa vitium tegit. Vbicunque repertum malum eſt, miniſtrum ab inferiore parte exprimere moderatè ſcrotum oportet, medicū digito, manubriolo vel ſcalpello diductam inferiorem partem tunica extrà collocare: deinde eam ferramento,quod ad ſimilitudinem curuum vocant, incidere, ſic vt in eandem intrare duo digiti,index & medius,poſſint.His deinde cōiectis,excipiēda reliqua pars tunicæ, & inter digitos ſcalpellus immittendus eſt, eximendúmque aut effundendū quicquid eſt noxium. Quancunque autem tunicam quis violauit, illam quoque debet excidere, ac mediam quidem(vt ſuprà dixi) quàmaltiſſimè ab inguine,imam autem paulo infrá.Cæterùm antequam excidantur,hæ quoque vinciri lino ſummè debent, & eius lini capita extra plagam relinquenda ſunt,ſicut in aliis quoque venis quæ id requiſierint. Eo facto teſticulus intus reponendus eſt

A oræque ſcroti ſuturis inter ſe committendæ, neque paucis,ne parum glutinentur & longior fiat curatio, neque multis,ne inflammationem augeant. Atque hîc quoque videndū eſt nequid in ſcroto ſanguinis maneat:tum imponenda glutinantia ſunt. Siquando autem in ſcrotum ſanguis defluxit,aliquídve concretum ex eo decidit,incidi ſubter id debet,purgatóque eo ſpongia acri aceto madens circūdari. Deligatur autē vulnus omne quod ex his cauſis factū eſt: ſi dolor nullus eſt,quinque primis diebus

B non eſt reſoluendum, ſed bis die tantùm aceto irrorāda lana vel ſpongia: ſi dolor eſt,tertia die reſoluēdum,& vbi fibulæ ſunt,hæ incidendæ,vbi linamentum,id mutādum eſt:roſáque & vino madefaciendum id quod imponitur. Si inflammatio increſcit,adiiciēdum prioribus cataplaſma ex lēticula & melle, vel ex malicorio quod in auſtero vino coctum ſit, vel ex his mixtis: ſi ſub his inflammatio non conquierit,poſt diem quintū multa calida aqua vulnus fouendum, donec ſcrotū ipſum & extenuetur & rugoſius fiat: tum imponēdum cataplaſma ex triticea fari-

C na,cui reſina pinea adiecta ſit. Quæ ipſa, ſi robuſtus curatur,ex aceto: ſi tener,ex melle coquenda ſunt. Neque dubium eſt quodcūque initium fuit,ſi magna inflammatio eſt,quin ea quæ pus mouent, imponēda ſint. Quòd ſi pus in ipſo ſcroto ortum eſt,paulum id incidi debet vt exitus detur.Linamentúmque eatenus imponēdum eſt vt foramen tegat. Inflammatione finita, propter neruos priore cataplaſmate,dein cerato vtendum eſt.Hæc propriè ad eiuſmodi vulnera pertinent. Cætera & in curatione & in victu ſimilia his eſſe debent quæ in alio quoque vulne-

D rum genere præcepimus.

DE INTESTINI CVRATIONE, Cap. XX.

HIs propoſitis ad ſingulas ſpecies veniēdum eſt, ac ſi cui paruulo puero inteſtinum deſcēdit,ante ſcalpellum experienda iunctura eſt. Faſcia eius rei cauſa fit, cui imo loco pila aſſuta eſt ex panniculis facta,quæ ad repellēdum inteſtinū ipſi illi ſubiicitur, deinde reliqua faſciæ pars arctè circundatur, ſub quo ſæpe & intus compellitur inteſtinum, & inter ſe tunicæ glutinantur. Rurſus ſi ætas

E proceſſit,multúmque inteſtini deſcēdiſſe ex tumore magno patet, adiiciuntúrque dolor & vomitus quæ ex ſtercore & ex cruditate eò delapſo fere accidunt, ſcalpellum adhiberi ſine pernicie non poſſe manifeſtum eſt. Leuandum tantummodo malū, & per alias curationes extrahēdum eſt. Sanguis mitti ex brachio debet, deinde ſi vires patiuntur,imperanda tridui abſtinentia eſt: ſi minus,certè pro vi corporis quamlongiſſimé. Eodem verò tempore ſuper habendum cataplaſma ex lini ſemine quod antè aliquis ex mulſo decoxerit. Poſt hæc & farina hordeacea

F cum reſina iniicienda, & is demittendus in ſolium aquæ calidæ,cui oleum quoque adiectū ſit,dādúmque aliquid cibi lenis calidi.Quidam etiā aluum ducūt:id ducere aliquid in ſcrotū poteſt,educere ex eo non poteſt.Per ea verò quæ ſuprà ſcripta ſunt,leuato malo, ſiquando aliâs dolor reuerterit,eadem erunt facienda.Sine dolore quoque, ſi multa inteſtina prolapſa ſunt,ſecari ſuperuacuū eſt,non quò excludi à ſcroto non poſſint, niſi tamen id inflāmatio prohibuit:ſed quò repulſa inguinibus immorentur,ibique tumorem excitent,atque ita fiat mali non finis,ſed

G mutatio.At in eo quem ſcalpello curari oportebit, ſimulatque ad mediā tunicā vulnus in inguine factū peruenerit,duobus hamulis ea iuxta ipſas oras apprehendi debebit,dum eductis omnib⁹ mēbranulis medicus eā liberat. Neque enim cū periculo læditur quæ excidenda eſt,quū inteſtinū eſſe niſi ſub ea nō poſſit. Vbi deducta autē erit, ab inguine vſq; ad teſticulū incidi debebit, ſic ne is ipſe lædatur,tum excidi.Fere tamen hāc curationē puerilis ætas,& modicū malum recipit: ſi vir robuſtus eſt, maiúſq; id vitiū eſt,extrahi teſticul⁹ nō debet, ſed in ſua ſede per-

H manere: id hoc modo fit: Inguen eadē ratione vſque ad mediā tunicā ſcalpello aperitur, eáq; tunica eodem modo duobus hamis excipitur,ſic vt à miniſtro teſticulus eatenus cōtineatur ne per vulnus exeat:tum ea tunica deorſum verſus ſcalpello inciditur, ſub eáque index digitus ſiniſtræ manus ad imum teſticulum demittitur, eúmque

ad plagam compellit: deinde dextræ manus duo digi-
ti,pollex atque index, venam & arteriam & neruum, tu-
nicámque eorum à ſuperiore tunica diducunt.Quòd ſi a-
liquæ membranulæ prohibent, ſcalpello reſoluuntur, do-
nec ante oculos tota iam tunica ſit.Exciſis quæ exciden-
da ſunt,repoſitóque teſticulo , ab ora quoque eius vulne-
ris quod in inguine eſt, demenda habenula paulo latior
eſt,quò maior plaga ſit,& plus creare carnis poſſit.

DE OMENTI CVRATIONE, Cap. XXI.

AT ſi omentum deſcendit,eodem quidem modo quo
ſuprà ſcriptum eſt,aperiendum inguen,diducendæ-
que tunicæ ſunt. Conſiderandum autem eſt, maiórne is
modus an exiguus ſit.nam quod paruulũ eſt, ſupe inguen
in aluũ vel digito vel aduerſo ſpecillo repellendum eſt.Si
plus eſt,ſinere oportet dependere,quantum ex vtero pro-
lapſum eſt,ídque adurentibus medicamentis illinere,do-
nec emoriatur & excidat. Quidam hîc quoque duo lina
acu traiiciunt,biniſque ſingulorũ capitibus diuerſas par-
tes aſtringunt,ſub quo æquè ſed tardius emoriatur.Adii-
citur tamẽ hîc quoque celeritati,ſi omentũ ſuper vinculũ
illinitur medicamentis quæ ſic exedũt,ne erodãt: σηπτικὰ
Græci vocant.Fuerunt etiam qui omentum forfice præci
derent,quod in paruulo non eſt neceſſarium:ſi maius eſt,
poteſt profuſionem ſanguinis facere: ſiquidem omẽtum
quoque venis quibuſdam etiam maioribus illigatum eſt.
Neque verò ſi diſcuſſo ventre id prolapſum forfice præci
ditur,quum & emortuum ſit,& aliter tutius auelli nõ poſ
ſit,inde huc exemplum trãſferendum eſt.Vulnus autem
curari,ſi relictum omentũ eſt,ſutura debet.Si id amplius
fuit,& extrà emortuum eſt,exciſis oris, ſicut ſuprà propo-
ſitum eſt.Si verò humor intus eſt,incidendum eſt, in pue-
ris quidẽ inguen, niſi in his quoque liquoris eius maior
modus prohibet: in viris verò & vbicunque multus hu-
mor ſubeſt,ſcrotum:deinde ſi inguen inciſum eſt,eò pro-
tractis tunicis humor effundi debet.Si ſcrotũ & ſub hoc
protinus vitium eſt,nihil aliud quàm humor eſt effundẽ
dus,abſcindendæque membranulæ ſunt, ſiquæ eum con-
tinuerunt:deinde eluendum id ex aqua, quæ vel ſalẽ ad-
iectum vel nitrum habeat:ſi ſub media imáve tunica,to-
tæ hæ extra ſcrotum collocandæ,excidendæque ſunt.

DE RAMICIS CVRATIONE, Cap. XXII.

RAmex autẽ,ſi ſuper ipſum ſcrotũ eſt,adurẽdus eſt te-
nuibus & acutis ferramentis,quæ ipſis venis infigan
tur,cum eo ne amplius quàm has vrant: maximéque vbi
inter ſe implicatæ glomerantur, eò ferrum id admouen-
dum eſt,tum ſuper farina ex aqua frigida ſubacta iniiciẽ-
da eſt, vtendúmque eo vinculo quod idoneum eſſe ani
curationibus poſui. Tertio die lenticula cum melle impo
nenda eſt,pòſt eiectis cruſtis vlcera melle purganda, roſa
implenda, ad cicatricem aridis linamentis perducenda
ſunt.Quibus verò ſuper mediam tunicam venæ tument,
incidendum inguen eſt,atque tunica promouenda, ab eá
que venæ digito vel manubriolo ſcalpelli ſeparãdæ. Qua
parte verò inhærebũt,& ab ſuperiore & ab inferiore par
te lino vinciendæ,tum ſub ipſis vinculis præcidendæ,re-
ponendúſque teſticulus eſt.At vbi ſupra tertiam tunicam
ramex inſedit,mediam excidi neceſſe eſt: deinde ſi duæ
tréſve venæ tument,& ita pars aliqua obſidetur,vt maio-
re vitio vacet,idem faciendum quod ſuprà ſcriptum eſt,
vt ab inguine & à teſticulo deligatæ venæ præcidantur,
íſque condatur.Sin totum id ramex obſederit, per plagã
demittendus digitus index erit, ſubiiciendúſque venis,
ſic vt paulatim protrahat,æquè adducendo,donec is teſti
culus par alteri fiat; tum fibulæ oris ſic vinciendæ vt ſi-
mul eas quoque venas comprehendant. Id hoc modo fit:
Acus ab exteriore parte oram vulneris perforat: tum non
per ipſam venam, ſed per membranam eius immittitur,
per eámque in alterã oram compellitur. Venæ vulnera-
ri non debent,ne ſanguinem fundant: mẽbrana ſemper
inter has venas eſt,ac neque periculum adfert,& filo com
prehenſas illas abundè tenet.Itaque etiam ſatis eſt duas fi
bulas eſſe:tum venæ quæcunque protractæ ſunt in ipſum
inguen,aduerſo ſpecillo comprehendi debent. Soluendi

A fibulas tempus inflammatione finita & purgato vulnere
eſt,vt vnà ſimul & oras & venas cicatrix deuinciat. Vbi
verò inter imam tunicam & ipſum teſticulũ neruúmque
eius ramex ortus eſt,vna curatio eſt, quæ totum teſticulũ
abſcindit.Nam neque ad generationem quicquam is cõ-
fert:& omnibus indecorè,quibuſdam etiam cum dolore
dependet.Sed tum quoque inguen incidendũ,media tu-
nica promenda atque excidenda eſt,idem in ima facien-
dum:neruúſque ex quo teſticulus dependet, præcidẽdus.
Poſt id venæ & arteriæ ad inguen lino deligandæ, & in-
B fra vinculum abſcindendæ ſunt.

DE CARNE QVAE INTER TVNICAS teſticulorum concreuit,& de neruo indurato, Cap. XXIII.

CARO quoque ſiquando inter tunicas concreuit, ni-
hil dubii eſt quin eximenda ſit,ſed id ipſo ſcroto in-
ciſo fieri commodius eſt.At ſi neruus induruit, curari res
neque manu neque medicamento poteſt. Vrgent enim
febres ardentes,& aut virides aut nigri vomitus: præter
hæc ingens ſitis,& linguæ aſpritudo, feréque à die tertio
C ſpumans bilis aluo cum roſione redditur. Atque neque aſ
ſumi facilè cibus, neque contineri poteſt: neque multo
pòſt extremæ partes frigeſcunt.tremor oritur, manus ſi-
ne ratione extenduntur,deinde in fronte frigidus ſudor,
eúmque mors ſequitur.

DE RAMICE INGVINIS, Cap. XXIIII.

VBI verò in ipſo inguine ramex eſt, ſi tumor modi-
cus eſt,ſemel incidi:ſi maior,duabus lineis debet,vt
medium excidatur: deinde non extracto teſticulo (ſicut
D inteſtinis quoque prolapſis interdum fieri docui) colligẽ-
dæ venæ vinciendæque vbi tunicis inhærebũt,& ſub his
nodis præcidendæ ſunt. neque quicquam noui curatio
vulneris eius requirit.

AD TEGENDAM GLANDEM COLIS, ſi nuda eſt, Cap. XXV.

AB his ad ea tranſeundum eſt quæ in cole ipſo fiunt,
in quo ſi glans nuda eſt, vúltque aliquis eam decoris
cauſa tegere,fieri poteſt: ſed expeditius in puero quàm in
viro: in eo cui id naturale eſt,quàm in eo qui quarundam
E gentium more circunciſus eſt: in eo cui glans parua: iuxtá
que eam cutis,ſpatioſior verò ipſe coles eſt, quàm in quo
contraria his ſunt.Curatio autem eorum quibus id natu-
rale eſt,eiuſmodi eſt: Cutis circa glandem apprehenditur
& extenditur,donec illam ipſam cõdat, ibique deligatur:
deinde iuxta pubem in orbem tergus inciditur,donec co
les nudetur: magnáque cura cauetur ne vel vrinæ iter,vel
venæ quæ ibi ſunt incidantur. Eo facto cutis ad vinculũ
inclinatur,nudatúrque circa pubem velut circulus, eóque
linamenta dantur vt caro increſcat,& id impleat: ſatiſque
F velamenti ſuprà latitudo plagæ præſtat. Sed donec cica-
trix ſit,vinctum eſſe id debet,in medio tantùm relicto e-
xiguo vrinæ itinere. At in eo qui circunciſus eſt, ſub cir-
culo glandis ſcalpello diducenda cutis ab interiore cole
eſt. Non ita dolet,quia ſummo ſoluto,diduci deorſum vſ
que ad pubem manu poteſt: neque ideo ſanguis profluit.
Reſoluta autem cutis rurſus extenditur vltra glandẽ: tum
multa frigida aqua fouetur, emplaſtrúmque circa datur
quod valentem inflammationem reprimat: proximíſque
diebus,vt propè à fame victus eſt,ne fortè eam partem ſa
G tietas excitet. Vbi iam ſine inflãmatione eſt, deligari de-
bet à pube vſque circulum: ſuper glandem autem aduer-
ſo emplaſtro impoſito induci. ſic enim fit vt inferior pars
glutinetur, ſuperior ita ſaneſcat ne inhæreat.

Quomodo glans penis contecta aperiri poſſit.

Contrà ſi glans ita contecta eſt vt nudari non poſſit,
(quod vitium Græci φίμωσιν appellãt) aperiẽda eſt: quod
hoc modo fit: Subter à ſumma ora cutis inciditur recta li
nea vſque ad frænum,atque ita ſuperius tergus relaxatum
cedere retro poteſt. Quòd ſi parum ſic profectum eſt,aut
H propter anguſtias, aut propter duritiẽ tergoris, protinus
triangula forma cutis ab inferiore parte excidenda eſt,
ſic vt vertex eius ad frænum baſis in tergo extremo ſit;
tum ſuperdanda linamenta ſunt, aliáque medicamenta

quæ ad ſanitatem perducant.Neceſſarium autem eſt do- A nec cicatrix ſit conquieſcere: nam ambulatio atterendo vlcus ſordidum reddit.

Infibulandi ratio.

Infibulare quoque adoleſcentulos interdum vocis, interdũ valetudinis cauſa quidam cõſuerũt: eiúſque hæc ratio eſt:Cutis quæ ſuper glãdem eſt extenditur,notatúrque vtrinque à lateribus atramento quà perforatur,deinde remittitur.Si ſuper glandem notæ reuertuntur, nimis apprehenſum eſt,& vltrà notari debet. Si glans ab his libera eſt,is locus idoneus fibulæ eſt:tum qua notæ ſunt, cu- B tis acu filum ducente tranſuitur, eiúſque fili capita inter ſe deligantur,quotidiéque id mouetur donec circa foramina cicatriculæ fiant. Vbi hæ cõfirmatæ ſunt, exempto, filo fibula additur, quæ quo melior,eo leuior eſt.Sed hoc quidem ſæpius inter ſuperuacua quàm inter neceſſaria eſt.

DE VRINAE REDDENDAE DIFFIcultate,& de calculo,curationibúſque eorum, Cap. XXVI.

RES verò interdum cogit emollire manu vrinã, quũ C illa non redditur,aut quia ſenectute iter eius collapſum eſt, aut quia calculus, vel concretum aliquid ex ſanguine intus ſe oppoſuit.At mediocris quoque inflammatio ſæpe eam reddi naturaliter prohibet,idque non in viris tantummodo,ſed in fœminis quoque interdum neceſſarium eſt.Ergo æneæ fiſtulæ fiunt, quæ vt omni corpori ampliori minoríque ſufficiant,ad mares tres,ad fœminas duæ medico habẽdæ ſunt.Ex virilib⁹ maxima decem & quinque eſt digitorum,media duodecim, minima nouem: ex mulieribus,maior nouẽ, minor ſex.Incur- D uas verò eſſe eas paulum,ſed magis viriles oportet, leuéſque admodũ,ac neque nimis plenas,neque nimis tenues. Homo tum reſupinus,eo modo quo in curatione ani figuratur,ſuper ſubſellium aut lectum collocandus eſt: medicus autem à dextro latere ſiniſtra quidem manu colẽ maſculi continere,dextra verò fiſtulam demittere in iter vrinæ debet: atque vbi ad ceruicem veſicæ ventũ eſt, ſimul cum cole fiſtulam inclinatam in ipſam veſicam compellere,eámque vrina reddita recipere. Fœmina breuius vrinæ ſimiliter & rectius iter habet, quod mammulæ ſimile E inter imas oras ſuper naturale poſitum, non minus ſæpe auxilio eget, aliquanto minus difficultatis exigit. Nonnunquam etiam prolapſus in ipſam fiſtulam calculus,qui ſubinde ea extenuatur,non longè ab exitu inhæreſcit. Eũ, ſi fieri poteſt,oportet vellere vel auriculario ſpecillo, vel eo ferramento quo in ſectione calculus protrahitur. Si id fieri nõ potuit, cutis extrema quamplurimum attrahẽda, & condita glande lino vinciẽda eſt, deinde à latere recta F plaga coles incidendus,& calculus eximendus eſt,tum cutis remittenda.ſic enim fit vt inciſum colem integra pars cutis contegat,& vrina naturaliter profluat.

Quæ curatio calculoſis adhibeatur.

Quum veſicæ verò calculíque facta mentio ſit,locus ipſe exigere videtur vt ſubiiciam quæ curatio calculoſis, quum aliter ſuccurri non poteſt,adhibeatur.Ad quam feſtinare,quum præceps ſit,nullo modo cõuenit: ac neque in omni tempore,neque omni ætate, neque in omni vitio id experiẽdum eſt,ſed ſolo vere,in eo corpore quod iam nouem annos,nondum quartuordecim exceſſit: & ſi tantum mali ſubeſt vt neque medicamentis vinci poſſit, G neque etiam trahi poſſe videatur, quominus interpoſito aliquo ſpatio interimat. Non quò nõ interdum etiã temeraria medicina proficiat,ſed quò ſæpius vtique in hoc fallat, in quo plura & genera & tempora periculi ſunt: quæ ſimul cum ipſa curatione proponam.Igitur vbi vltima experiri ſtatutum eſt, antè aliquot diebus victu corpus præparandũ eſt,vt modicos,vt ſalubres cibos,vt minimè glutinoſos aſſumat,vt aquam bibat. Ambulandi verò inter hæc exercitatione vtatur, quò magis calculus ad veſicæ H ceruicem deſcendat. Quòd an inciderit, digitis quoque (ſicut in curatione docebo)demiſſis cognoſcitur. Vbi ei⁹ rei fides eſt, pridie is puer in ieiunio continendus eſt, & tum loco calido curatio adhibenda,quæ hoc modo ordinatur:Homo prævalẽs & peritus in ſedili alto conſidit,ſupinúmque eũ & aduerſum ſuper genua ſua coxis eius collocatis comprehendit, reductíſque eius cruribus, ipſum quoque iubet manibus ad ſuos poplites datis,eos quammaximè poſſit attrahere, ſimúlque ipſe ſic eos continet. Quòd ſi robuſtius corpus eius eſt qui curatur,duobus ſedilibus iunctis duo valentes inſidunt,quo & ſedilia & interiora crura inter ſe deligantur, ne diduci poſſint: tum is ſuper duorum genua eodem modo collocatur,atque alter prout conſedit,ſiniſtrum crus eius,alter dextrũ,ſimul quẽ ipſe poplites ſuos attrahit.Siue autem vnus ſiue duo continent,ſuper humeros eius ſuis pectoribus incumbũt. Ex quibus euenit vt inter ilia ſinus ſuper pubem ſine vllis rugis ſit extentus,& in anguſtum cõpulſa veſica, facilius calculus capi poſſit. Præter hæc etiamnũ à lateribus duo valentes obiiciuntur,qui circunſtantes leuare vel vnum vel duos,qui puerum continent,non ſinunt.Medicus deinde diligenter vnguibus circunciſis,atque ſiniſtra manu duos eius digitos,indicem & medium,leniter prius vnũ, deinde alterum in anum eius demittit, dextræque digitos ſuper imum abdomen leniter imponit,ne ſi vtrinque digiti circa calculum vehementer concurrerint,veſicam lædant.Neque verò feſtinanter in hac re vt in pleriſque agendum eſt,ſed ita vt quammaximè id tutò fiat.nam læſa veſica neruorũ diſtentiones cum periculo mortis excitat.Ac primùm circa ceruicem quæritur calculus.Ibi repertus minori negotio expellitur. Et ideo dixi ne curandum quidem niſi quum hoc indiciis ſuis cognitum eſt. Si verò aut ibi non fuit,aut receſſit retrò,digiti ad vltimã veſicam dantur,paulatimque dextra quoque manus eius vltrà trãſlata ſubſequitur.Atque vbi repertus eſt calculus, qui neceſſe eſt in manus incidat,eo curioſius deducitur quo minor leuiórque eſt, ne effugiat, id eſt ne ſæpius agitanda veſica ſit. Ergo vltra calculum dextra ſemper manus eius opponitur, ſiniſtræ digiti deorſum eum compellũt,donec ad ceruicem peruenitur.In quam,ſi oblongus eſt,ſic compellendus eſt vt pronus exeat:ſi planus, ſic vt trãſuerſus ſit:ſi quadratus,vt duobus angulis ſedeat: ſi altera parte plenior, ſic vt prius ea qua tenuior ſit euadat:in rotundo nihil intereſſe ex ipſa figura patet, niſi ſi leuior altera parte eſt,vt ea antecedat. Quum iam eò venit vt incidi ſuper veſicæ ceruicem iuxta anum cutis plaga lunata vſque ad ceruicem veſicæ debeat, cornibus ad coxas ſpectantibus paulum,deinde ea parte qua ſtrictior ima plaga eſt,etiamnum ſub cute altera tranſuerſa plaga faciẽda eſt,qua ceruix aperiatur,donec vrinæ iter pateat, ſic vt plaga paulo maior quàm calculus ſit.Nam qui metu fiſtulæ,quam illo loco ὐρήθραι Græci vocant,parum patefaciunt,cum maiore eôdem periculo reuoluuntur: quia calculus iter, quũ vi promitur,facit,niſi accipit. Idque etiam pernicioſius eſt,ſi figura quoque calculi vel aſpritudo aliquid eò contulit:ex quo & ſanguinis profuſio & diſtentio neruorum fieri poteſt.Quæ ſiquis euaſit, multo tamen patentiorem fiſtulam habiturus eſt, rupta ceruice, quàm habuiſſet inciſa. Quum verò patefacta eſt, in conſpectum calculus venit,in cuius corpore nullum diſcrimẽ eſt.Ipſe ſi exiguus eſt,digitis ab altera parte propelli, ab altera protrahi poteſt: ſi maior, iniiciendus à ſuperiore ei parte vncus eſt,eius rei cauſa factus. Is eſt ad extremũ tenuis,in ſemicirculi ſpeciem retuſæ latitudinis, ab exteriori parte leuis qua corpori iungitur, ab interiori aſper, qua calculum attingit:iſque longior potius eſſe debet. nã breuis extrahendi vim habet. Vbi iniectus eſt,in vtrunq; latus inclinãdus eſt,vt appareat calculus & teneatur, quia ſi apprehenſus eſt,ille ſimul inclinatur.Ideóque eo minimo opus eſt,ne quum adduci vncus cœperit, calculus intus effugiat,hic in oram vulneris incidat, eámque cõuulneret: in qua re quod periculum eſſet,iam ſuprà propoſui. Vbi ſatis teneri calculũ patet,eodem penè momento triplex motus adhibendus eſt,in vtrunque latus deinde extrà:ſic tamen vt leniter id fiat,paulúmque primò calculus attrahatur: quo facto attollendus vncus extremus eſt, vt intus magis maneat, faciliúſque illum producat. Quòd ſi aliquando à ſuperiore parte calculus parũ cõmodè cõprehẽdetur, à latere erit apprehẽdẽdus. Hæc eſt ſimpliciſſima curatio. Sed varietas rerũ quaſdã etiãnũ animaduer-

ſiones deſiderat. Sunt enim quidam non aſperi tantum-
modo,ſed ſpinoſi quoque calculi,qui per ſe quidem dela-
pſi in ceruicem,ſine vllo periculo eximũtur.In veſica ve-
rò non tutò vel hi conquiruntur,vel attrahuntur, quoniã
vbi illã couulnerarunt, ex diſtentione neruorũ mortem
maturant:multóque magis ſi ſpina aliqua veſicæ inhæret,
eámque quũ duceretur duplicauit. Colligitur autem, eo
quòd difficillius vrina redditur,in ceruice calculum eſſe:
eo quòd cruenta diſtillat,illũ eſſe ſpinoſum,maximéque
id ſub digitis quoque experiendũ eſt, neque adhibenda
manus niſi id conſtitit. At tum quoque leniter intus di-
giti obiiciendi, ne violenter promouendo cõuulnerent,
tum incidẽdum. Multi hîc quoque ſcalpello vſi ſunt.Me-
ges (quoniam is infirmior eſt,potéſtque in aliqua promi-
nentia incidere,inciſóque ſuper illam corpore, qua cauũ
ſubeſt,non ſecare,ſed relinquere quod iterum incidi ne-
ceſſe ſit)ferramentũ fecit rectum, in ſumma parte labro-
ſum,in ima ſemicirculatum acutúmque. Id receptum in-
ter duos digitos,indicem ac medium,ſuper pollice impo-
ſito ſic deprimebat vt ſimul cum carne, ſiquid ex calculo
prominebat incideret. quò quũ ſequeretur,vt ſemel quã-
tum ſatis eſſet,aperiret.Quocunque autem modo ceruix
ea parte facta eſt,leniter extrahi quod aſperum eſt, debet,
nulla propter feſtinationem vi admota.

Signa calculorum,vel arenoſorum,vel
mollium.

At calculus arenoſus,& antè manifeſtus eſt,quoniam
& vrina quæ redditur, arenoſa eſt, & in ipſa curatione,
quoniam inter ſubiectos digitos neque æquè leniter reni
titur,& inſuper dilatatur.Item mollis calculus, & ex pluri
bus minutiſque,ſed inter ſe parũ aſtrictis compoſitus in-
dicatur,in ſe attrahẽs quaſdã quaſi ſquamulas.Hos omnes
leniter permutatis ſubinde digitorum vicibus ſic opor-
tet abducere,ne veſicam lædãt,néve intus aliquæ diſſipa-
tæ reliquiæ maneãt,quæ poſt modum curationi difficul-
tatem faciant.Quicquid autem ex his in conſpectum ve-
nit,vel digitis vel vnco eximendum eſt.At ſi plures calcu
li ſunt, ſinguli protrahi debent,ſic tamẽ vt ſiquis exiguus
ſupererit,potius relinquatur.Siquidem in veſica difficul-
ter inuenitur,inuentúſque celeriter effugit. Ita longa in-
quiſitione veſica læditur,excitátque inflãmationes mor-
tiferas,adeò vt quidam ſecti,quum diu fruſtráque per di
gitos veſica eſſet agitata,deceſſerint. Quibus accedit etiã
quòd exiguus calculus,ad plagam vrina poſtea promouẽ-
te,excidit.Siquando autem is maior,non videtur niſi ru-
pta ceruice extrahi poſſe, findendus eſt. Cuius repertor
Ammonius,ob id Lithotomos cognominatus eſt.Id hoc
modo fit: Vncus iniicitur calculo,ſic vt facilè eum cõcuſ
ſum quoque teneat,ne is retrò reuoluatur:tum ferramen-
tum adhibetur craſſitudinis modicæ, prima parte tenui,
ſed retuſa, quòd admotum calculum ex altera parte ictũ
findit:magna cura habita ne aut ad ipſam veſicã per fer-
ramentum perueniat, aut calculi fractura ne quid inci-
dat.

De calculis fœminarum.

Hæ verò curationes in fœminis quoque ſimiles ſunt,
de quibus tamen parum propriè quædam dicenda ſunt.
Siquidem in his vbi paruulus calculus eſt,ſcalpellus ſuper-
uacuus eſt,quia is vrinam in ceruicem nõ compellit,quæ
& breuior quàm in maribus, & laxior eſt. Ergo & per ſe
ſæpe excidit,& ſi in primo quod eſt anguſtius inhæret,eo
dem tamen vnco ſine vlla noxa educitur.At in maioribus
calculis neceſſaria eadem curatio eſt: ſed virgini ſubiici
digiti tãquam maſculo,mulieri per naturalia eius debẽt:
tum virgini quidem ſub ima ſiniſteriore ora, mulieri ve
rò inter vrinæ iter & os pubis incidendum eſt,ſic vt vtro-
que loco plaga tranſuerſa ſit:neque terreri cõuenit ſi plus
ex muliebri corpore ſanguinis profluit.

Quæ curatio calculo euulſo habenda ſit.

Calculo euulſo, ſi valens corpus eſt, neque magnope-
re vexatum,ſinere oportet ſanguinem fluere, quò minor
inflammatio oriatur: atque ingredi quoque eum paulũ
non alienum eſt,vt excidat, ſiquid intus concreti ſangui-
nis manſit.Quòd ſi per ſe nõ deſtitit, rurſus ne vis omnis
intereat,ſupprimi debet: idque protinus in imbecilliori-
A bus ab ipſa curatione faciendum eſt.Siquidem vt diſten-
tione neruorum periclitatur aliquis, dum veſica eius agi-
tatur:ſic alter metus excipitur remotis medicaminibus,
ne tantum ſanguinis profluat vt occidat. Quod ne inci-
dat, deſidere is debet in acre acetum, cui aliquantum
ſalis ſit adiectum: ſub quo & ſanguis fere conquieſcit
& aſtringitur veſica, ideóque minus inflãmatur. quòd ſi
parũ proficit,agglutinanda cucurbitula eſt & inguinibus
& coxis,& ſuper pubẽ. Vbi iam ſatis vel euocatus eſt ſan
guis,vel prohibitus,reſupinus collocãdus eſt, ſic vt caput
B humile ſit,coxæ paulum excitentur:ac ſuper vlcus impo-
nendum eſt duplex aut triplex linteolum,aceto madens:
deinde interpoſitis duabus horis in ſolium is aquæ cali-
dæ reſupinus demittendus eſt, ſic vt à genibus ad vmbili
cum aqua teneat, cætera veſtimentis circundata ſint,ma
nibus tãtummodo pedibúſque nudatis,vt & minus dige-
ratur,& ibi diutius maneat.Ex quo ſudor multus oriri ſo-
let,qui ſpõgia ſubinde facilè detergẽdus eſt, finíſque eius
fomenti eſt,donec infirmãdo offendat. Tum multo is o-
leo perungendus,inducendúſque hapſus lanæ mollis, te-
C pido oleo repletus,qui pubem & coxas & inguina & pla-
gam ipſam contectam eodem ante ſe linteolo protegat,
íſque ſubinde oleo tepido madefaciendus eſt, vt neque
frigus ad veſicã admittat,& neruos leniter molliat. Qui-
dam cataplaſmatis calefaciẽtibus vtuntur.Ea plus ponde
re nocent quæ veſicam vrgendo vulnus irritãt,quàm ca-
lore proficiunt.Ergo ne vinculum quidem vllum neceſſa
rium eſt.Proximo die,ſi ſpiritus difficilius redditur, ſi v-
rina non excedit,ſi locus circa pubem maturè intumuit,
ſcire licet in veſica ſanguinem concretum remanſiſſe. Igi
D tur demiſſis eodem modo digitis leniter pertractanda
veſica eſt,& diſcutienda ſiqua coierunt.Quò fit vt per vul
nus poſtea procedant.Non alienũ eſt etiã, oriculario cly-
ſtere acetum nitro miſtum per plagam in veſicam com-
pellere. nam ſic quoque diſcutiuntur, ſiquà cruenta coie-
runt:eáque facere etiam primo die conuenit. Si timemus
nequid intus ſit, maximéque vbi ambulando id elicere
imbecillitas prohibuit,cætera eadem faciẽda ſunt:vt de-
mittatur in ſolium, vt eodem modo panniculus, eadem
lana ſuperiniiciatur. Sed neque ſæpe, neque tandiu in a-
E qua calida puer habendus quàm adoleſcens eſt, infirmus
quàm valens,leui quàm grauiore inflãmatione affectus,
is cuius corpus digeritur,quàm is cuius aſtrictum eſt. In-
ter hæc verò ſi ſomnus eſt,& æqualis ſpiritus, & madens
lingua,& ſitis modica,& venter imus,ſed & mediocris eſt
cũ febre modica dolor, ſcire licet rectè procedere cura-
tionem. Atque in his inflammatio fere quinto vel ſepti-
mo die finitur:qua leuata, ſolium ſuperuacuum eſt.Supini
tantummodo vulnus aqua calida fouẽdum eſt, vt ſiquid
vrinæ rodet, abluatur.Imponenda autem medicamenta
F ſunt pus mouentia,& ſi purgandum vlcus videbitur,mel-
le linendum.Id ſi rodet, roſa tẽperabitur. Huic curationi
aptiſſimum videtur enneapharmacum emplaſtrum. Nã
& ſeuum habet ad pus mouendum,& mel ad vlcus repur
gandum:medulla etiam,maximéque vitulina, quod in id
ne fiſtula relinquatur, præcipuè proficit: linamenta verò
tum ſuper vlcus non ſunt neceſſaria,ſuper medicamẽtum
ad id continendum,rectè imponuntur.At vbi vlcus pur-
gatum eſt,puro linamento ad cicatricem perducendũ eſt.
Quibus temporibus tamen, ſi felix curatio non fuit, va-
G ria circà pericula oriuntur. Quæ præſagire protinus licet
ſi continua vigilia eſt,ſi ſpiritus difficultas,ſi lingua arida
eſt,ſi ſitis vehemens,ſi venter imus tumet,ſi vulnus hiat,
ſi trãſfluens vrina id non rodit,ſi ſimiliter ante tertium
diem quædam liuida excidunt,ſi is aut nihil,aut tardè re-
ſpondet,ſi vehementes dolores ſunt,ſi poſt diem quintũ
magnæ febres vrgent,& faſtidium cibi permanet,ſi cuba
re in ventrẽ iucundius eſt. Nihil tamen peius eſt diſten-
tione neruorum,& ante nonum diem vomitu bilis. Sed
quum inflammationis ſit metus,ſuccurri abſtinentia,mo-
H dicis & tempeſtiuis cibis, inter hæc fomentis, de quibus
ſuprà ſcripſimus,oportet.

DE CANCRO QVI EXCISA VESICA
naſcitur,& qua curatione vti deceat.

Cap. XXVII.

A PRoxim⁹ cancri metus eſt. His cognoſcitur, ſi & per vulnus & per ipſum colem fluit ſanies mali odoris, cúmque ea quædam à concreto ſanguine nõ abhorrentia, tenuéſque carúculæ lanulis ſimiles: præter hæc ſi oræ vulneris aridæ ſunt, ſi dolent inguina, ſi febris nõ defuit, eáque in noctem augetur, ſi inordinati horrores accedunt. Conſiderandum autem eſt in quam partem cancer is tendat. Si ad colem, indureſcit is locus, & rubet, & tactu dolorem excitat, teſticulique intumeſcunt: ſi in ipſam veſicam, ani dolor ſequitur, coxæ dureſcunt, non facilè crura extendi B poſſunt: at ſi in alterutrum latus, oculis id expoſitum eſt, paréſque vtrinque eaſdem notas ſed minores habet. Primùm autem ad rem pertinet, corpus rectè iacere, vt ſuperior pars ſemper eadem ſit in quam vitium fertur: ita ſi ad colem it, ſupinus is collocari debet: ſi ad veſicam, in ventrem ſi in latus, in id quod integrius eſt: deinde vbi ventũ fuerit ad curationem, homo in aquam demittetur in qua marrubiũ decoctum ſit, aut cupreſſus, aut myrtus, idémque humor clyſtere intus adiicietur. Tum ſuperponetur lenticula cum malicorio miſta, quæ vtraque ex vino de- C cocta ſint: vel rubus aut oleæ folia eodem modo decocta, aliáque medicamenta quæ ad cohibendos purgãdóſque cancros propoſuimus: ex quibus ſiqua erũt arida, per ſcriptorium calamum inſpirabuntur. Vbi ſtare cœperit cancer, mulſo vulnus eluetur: vitabitúrque eo tempore ceratum quod ad recipiẽdũ id malum corpus emollit: potius plumbum elotum cum vino inũgetur, ſupérque idem linteolo illitum imponetur. Sub quibus perueniri ad ſanitatem poteſt, cum eo tamen quòd non ignoremus, orto cancro ſæpe affici ſtomachum, cui cũ veſica quoddam con- D ſortium eſt, éxque eo fieri vt neque retineatur cibus, neque ſiquis retẽtus eſt, concoquatur, neque corpus alatur: ideóque ne vulnus quidẽ aut purgari aut ali poſſit. quæ neceſſariò mortẽ maturãt. Sed vt his ſuccurri nullo modo poteſt, ſic à primo tamẽ diu tenẽda ratio curationis eſt: in qua quædam obſeruatio ad cibũ quoque potionémque pertinẽs neceſſaria eſt. nam cibus inter principia nõniſi humidus dari debet. Vbi vlcus purgatum eſt, ex media materia olera & ſalſamenta ſemper aliena ſunt: potione opus eſt non modica. Nam ſi parum bibitur, accenditur E vulnus, & vigilia vrget, & vis corporis minuitur. Si plus æquo aſſumitur, ſubinde veſica impletur; eóque irritatur. Nonniſi aquã autem bibẽdam eſſe manifeſtius eſt quàm vt ſubinde dicendum ſit. Solet verò ſub eiuſmodi victu venire vt aluus non reddatur. Hæc aqua ducenda eſt in qua vel fœnumgræcum vel malua de cocta ſit. Idem humor roſa miſtus in ipſum vulnus oriculario clyſtere agẽdus eſt, vbi id rodit vrina, neque purgari patitur. Fere verò primò per vulnus exit hæc, deinde eo ſaneſcente diuiditur, & pars per colem deſcendere incipit; donec ex toto F plaga claudatur: quod interdum tertio menſe, interdum non ante ſextum, nõnũquam exacto quoque anno fit. Neque deſperari debet ſolida glutinatio vulneris, niſi vbi aut vehementer rupta ceruix eſt, aut ex cancro multæ magnæque carunculæ, ſimúlq; neruoſa aliqua exciderũt. Sed vt vel nulla ibi fiſtula, vel exigua admodum relinquatur, ſumma cura prouidendum eſt. Ergo quum iam ad cicatricem vulnus tendit, extentis iacere feminibus & cruribus oportet, niſi tamen molles arenoſi ve calculi fuerunt. ſub his enim tardius veſica purgatur. Ideóque diutius plagam G patere neceſſarium eſt, & tum demum vbi iam nihil tale extrà fertur, ad cicatricem perduci. quòd ſi antequam veſica purgata eſt, oræ ſe glutinarũt, dolórque & inflammatio redierunt, vulnus digitis vel aduerſo ſpecillo diducẽdum eſt, vt torquentibus exitus detur, hiſque effuſis tum diutius pura vrina deſcendat. Tum demum quæ cicatricẽ inducãt, imponẽda ſunt, extendẽdique (vt ſuprà docui) pedes quàmaximè vincti. Quòd ſi fiſtulæ metus ex his cauſis quas propoſui, ſubeſſe videbitur, quò facilius claudatur ea, vel certè coãguſtetur, in anum quoque danda plũbea fiſtula eſt, extentíſque cruribus, femina talique inter ſe deliganda ſunt, donec qualis futura eſt, cicatrix ſit. H

SI NATVRALIA FOEMINARVM CONcubitum non admittunt, quomodo curari conueniat, Cap. XXVIII.

ET hoc quidem commune eſſe maribus & fœminis poteſt: propriè verò quædam ad fœminas pertinent, vt in primis quòd earum naturalia nonnunquã inter ſe glutinatis oris concubitum non admittunt. Idque interdum euenit protinus in vtero matris; interdum exulceratione in his partibus facta, & per malam curationem his oris ſaneſcendo iunctis. Si ex vtero eſt, membrana ori vuluæ oppoſita eſt: ſi ex vlcere, caro id repleuit. Oportet autem mẽbranam duabus lineis inter ſe tranſuerſis incidere ad ſimilitudinem literæ X, magna cura habita ne vrinæ iter violetur: deinde vndique eam membranam excidere: ac ſi caro increuit, neceſſarium eſt recta linea patefacere: tũ ab ora vel volſella vel hamo apprehenſam, tanquam habenulam excidere: & intus implicitum in longitudinem linamentum (λημνίσκον Græci vocant) in aceto tinctũ demittere; ſupráque ſuccidam lanam aceto madentem deligare. Tertio die ſoluere vlcus, & ſicut alia vlcera curare. Quúmque iam ad ſanitatem tendet, plumbeam fiſtulam medicamento cicatricem inducente illinere, eámque intus dare: ſupráque idem medicamentum iniicere, donec ad cicatricem plaga perueniat.

QVA CVRATIONE PARTVS EMORtuus ex vtero excutiatur, Cap. XXIX.

VBI concipit autẽ aliqua, ſi iam propè maturus partus intus emortuus eſt, neque excidere per ſe poteſt, adhibenda curatio eſt, quæ numerari inter difficillimas poteſt. Nam & ſummam prudentiã moderationémque deſiderat, & maximum periculum adfert. Sed ante omnia vuluæ natura mirabilis, cum in multis aliis, tum in hac re quoque facilè cognoſcitur. Oportet autem ante omnia reſupinam mulierem tranſuerſo lecto, ſic collocare vt feminibus eius ipſius ilia comprimantur. Quò fit vt & imus vẽter in conſpectu medici ſit, & infãs ad os vuluæ compellatur, quæ emortuo partu id comprimit, ex interuallo verò paulum dehiſcere. Hac occaſione vſus medicus, vnctæ manus indicem digitum primùm debet inſerere, atque ibi continere donec iterũ ad os aperiatur; rurſúſque ad alterum digitum demittere debebit, & per eaſdem occaſiones, alios, donec tota eſſe intus manus poſſit. Ad cuius rei facultatem multum confert & magnitudo vuluæ, & vis neruorum eius, & corporis totius habitus, & mentis etiam robur, quum præſertim intus nonnunquam etiam duæ manus dari debeant. Pertinet etiam ad rem, quamcalidiſſimum eſſe imum ventrem, & extrema corporis, neque cum inflammatione incepiſſe, ſed recenti re protinus adhiberi medicinam. Nam ſi corpus iam intumuit, neque demitti man⁹, neque educi infans, niſi ægerrimè poteſt; ſequitúrque ſæpe cũ vomitu & cum tremore mortifera neruorum diſtentio. Verùm intus emortuo corpori manu iniecta, protinus habitum eius ſentit. Nam aut in caput aut in pedes conuerſum eſt, aut in tranſuerſum iacet, fere tamen ſic vt vel manus eius vel pes in propinquo ſit. Medici verò propoſitum eſt vt eum manu dirigat, vel in caput, vel etiam in pedes, ſi fortè aliter cõpoſitus eſt: ac ſi nihil aliud eſt, manus vel pes apprehenſus, corpus rectius reddit. nam manus in caput, pes in pedes eum conuertet. Tum ſi caput proximum eſt, demitti debet vncus vndique læuis, acuminis breuis, qui vel oculo, vel auri, vel ori, interdum etiam fronti rectè iniicitur, deinde attractus infantem educit: neque tamen quolibet is tempore extrahi debet. Nam ſi compreſſo vuluæ ore id tẽtatũ eſt, non emittente eo infans abrumpitur, & vnci acumen in ipſum os vuluæ delabitur, ſequitúrque neruorum diſtentio, & ingens periculũ mortis. Igitur compreſſa vulua, conquieſcere: hiante, leniter trahere oportet, & per has occaſiones paulatim eum educere. Trahere autem dextra manus vncum, ſiniſtra intus poſita infantẽ ipſum, ſimúlque dirigere eum debet. Solet etiã euenire vt is infans humore diſtendatur, éxque eo profluat fœdi odoris ſanies. Siquid tale eſt, indice digito corpus illud forandũ eſt, vt effuſo humore extenuetur: tum id leniter per ipſas manus recipiendum eſt. nam vncus iniectus facilè hebeti corpuſculo eleuabitur. in quo quid periculi ſit, ſuprà po-

ſitum.Sed in pedes quoque conuerſus infans nō difficulter extrahitur,quibus apprehenſis per ipſas manus cōmodè educitur.Si verò trāſuerſus eſt,neque dirigi potuit,vncus alæ iniiciendus,paulatimque attrahēdus eſt. Sub quo fere ceruix replicatur,retróque caput ac reliquum corpus ſpectat.Remedio eſt ceruix præciſa, vt ſeparatim vtraque pars auferatur. Id vnco fit,qui priori ſimilis in interiorē tantùm partem per totam aciem exacuitur.Tum id agendum eſt vt antè caput,deinde reliqua pars auferatur, quia fere maiore parte extracta,caput in vacuam vuluam prolabitur:extrahique ſine ſummo periculo non poteſt.Si tamen id incidit,ſuper ventrem mulieris duplici pāniculo iniecto,valens homo nō imperitus à ſiniſtro latere eius debet aſſiſtere,& ſuper imum ventrem eius duas manus imponere,alteráque alteram premere: quò fit vt illud caput ad os vuluæ compellatur.idque eadem ratione quæ ſuprà poſita eſt vnco extrahitur.At ſi pes alter iuxta repertus eſt, alter retrò cum corpore eſt, quicquid protactū eſt,paulatim abſcindēdum eſt:& ſi clunes os vuluæ vrgere cœperunt, iterum retrò repellendæ ſunt, conquiſitiúſque pes eius adducendus:aliæque etiamnum difficultates faciūt, vt qui ſolidus non exit,cōciſus eximi debeat.Quoties autem infans protractus eſt, tradendus miniſtro eſt. Is eum ſupinis manibus ſuſtinere,medicus deinde ſiniſtra manu leniter trahere vmbilicū debet,ita ne abrumpat, dextráque eum ſequi vſque ad eas quas ſecundas vocant, quod velamentum infantis intus fuit:hiſque vltimis apprehenſis venulas membranuláſque omnes eadem ratione manu diducere à vulua,totúmque illud extrahere, & ſiquid intus præterea cōcreti ſanguinis remanet: tum compreſſis in vnum feminibus,illa in conclaui collocāda eſt,modicum calorem ſine vllo perflatu habente.Super imū ventrem eius imponenda lana ſuccida i aceto & roſa tincta. Reliqua curatio talis eſſe debet qualis in inflammationibus:& in iis vulneribus quæ in neruoſis locis ſunt, adhibeatur.

DE ANI VITIIS, ET EORVM CVRATIOne, Cap. XXX.

ANI quoque vitia vbi medicamentis non vincuntur manus auxilium deſiderant. Ergo ſiqua ſciſſa in eo vetuſtate induruerunt,iámque callum habent, commodiſſimum eſt ducere aluum, tum ſpongiam calidam admouere,vt relaxentur illa,& foras prodeant. Vbi in conſpectu ſunt,ſcalpello ſingula excidere,& vlcera renouare, deinde imponere linamentum molle, & ſuper linteolum illitū melle,locúmque eum molli lana implere.& ita vincire altero die, deincépſq; cæteris lenibus medicamētis vti,quæ ad recentia eadem vitia neceſſaria eſſe aliàs propoſui,& vtique per primos dies ſorbitionibus eum ſuſtinere,paulatim deinde cibis adiicere aliquid, generis tamen eius quod eodem loco præceptum eſt.Siquando autem ex inflammatione pus in his oritur, vbi primùm id apparuit,incidēdum eſt,ne anus ipſe ſuppuret. Neque tamen antè properandum eſt: nam ſi crudum inciſum eſt, inflammationis multum accedit, & puris aliquanto amplius concitatur.His quoque vulneribus lenibus cibis, iiſdémque medicamentis opus eſt.

De condylomatum curatione.

At tubercula quæ condylomata appellantur,vbi induruerunt,hac ratione curantur:Aluus ante omnia ducitur,tum volſella tuberculum apprehenſum iuxta radices excidirur.Quod vbi factum eſt,eadem ſequuntur quæ ſuprà poſt curationem adhibenda eſſe propoſuiitantummodo ſiquid increſcit,ſquama æris coercendum eſt.Ora etiā venarum fundentia ſanguinem ſic tolluntur: vbi ſanguini qui effluit,ſanies adiicitur,aluꝰ acrius ducitur,quo magis oræ promoueantur: eóque fit vt omnia vela, quaſi capitula conſpicua ſint.Tum ſi capitulum exiguum eſt, baſimque tenuem habet,aſtrigēdum lino paulum ſuprà eſt quàm vbi cum ano committitur. Imponenda ſpongia aqua calida eſt,donec id libeat,deinde aut vngue,aut ſcalpello ſupra nodum id exulcerandum eſt. Quod niſi factū eſt,magni dolores ſubſequuntur, interdum etiam vrinæ difficultas.Si id maius eſt,& baſis latior,hamulo vno aut altero excipiendum eſt, paulúmque ſupra baſin inciden-

A dum,neque relinquendum quicquam ex eo capitulo,neque quicquam ex ano demendum eſt. Quod conſequitur is qui neque nimium neque parum hamos ducit. Qua inciſum eſt,acus debet immitti,infrà que eam lino id capitulum alligari.ſi duo triáve ſunt, imū quodque primū curandum eſt. Si plura,non omnia ſimul, ne tempore eodem vndique teneræ cicatrices ſint:ſi ſanguis profluit,excipiendus eſt ſpongia,deinde linamentum imponendū. Vngenda femina & inguina, & quicquid iuxta vlcus eſt, ceratúmque ſuperdandum eſt. Farina ordeacea calida im- B plendus is locus eſt,ſic deligandus eſt.Poſtero die is deſidere in aqua calida debet,eodémque cataplaſmate foueri.Ac bis die,& ante curationem & poſt eam, ceruices ac femina liquido cerato perungenda ſunt, tepidóque is loco continendus.Interpoſitis quinque aut ſex diebus, oriculario ſpecillo linamenta educenda.Si capitula ſimul nō exciderunt, digito promouenda: tum lenibus medicamentis,iiſdémque quæ alibi poſui,vlcera ad ſanitatē perducenda. Finito vitio, quemadmodum agendum eſſet, C iam aliàs ſuperius expoſui.

DE VARICVM CVRATIONE, Cap. XXXI.

AB his ad crura proximus tranſitus eſt, in quibus ortæ varices non difficili ratione tolluntur. Huc autem & earum venularum quæ in capite nocent, & eorum varicum qui in ventre ſunt,curationē diſtuli, quoniā vbique eadem eſt.Igitur vena omnis quæ noxia eſt, aut aduſta tābeſcit,aut manu exciditur.Si recta eſt,ſi quamuis tranſuerſa,tamen ſimplex,ſi modica eſt,melius aduritur: ſi curua eſt,& velut in orbes quoſdam implicatur, pluréſque inter D ſe inuoluuntur, vtilius eximere eſt. Adurēdi ratio hæc eſt: Cutis ſuperinciditur, tum patefacta vena tenui, & retuſo ferramento cādente,modicè premitur, vitatúrque ne plagæ ipſius oræ adurātur, quas reducere hamulis facile eſt. Id interpoſitis fere quaternis digitis per totū varicem fit, & tum ſuperimponitur medicamētum, quo aduſta ſanātur.At exciditur hoc modo:Cute eadem ratione ſuper venā inciſa, hamulo oræ excipiūtur, ſcalpellóque vndique à corpore vena diducitur,cauetúrque ne inter hæc ipſa læ- E datur,eique retuſus hamulus ſubiicitur, interpoſitóque eodē fere ſpatio quod ſuprà poſitum eſt, in eadem vena idem fit,quæ quò tendat, facilè hamulo extento cognoſcitur. Vbi iam idem,quacunque varices ſunt,factum eſt, vno loco adducta per hamulum vena præciditur, deinde quà proximus hamus eſt, attrahitur & euellitur, ibi rurſus abſcinditur. Ac ſic vndiq; varicibus crure liberato,tū plagarū oræ cōmittuntur,& ſuper emplaſtrum glutinans iniicitur.

CVRATIO DIGITORVM COHAERENtium. Cap. XXXII.

F AT ſi digiti vel in vtero protinus, vel propter cōmunem exulcerationem poſtea cohæſerūt, ſcalpello diducuntur,dein ſeparatim vterque non pingui emplaſtro circundatur:atque ita per ſe vterque ſaneſcit. Si verò fit vlcus in digito, poſteáque malè inducta cicatrix curuum eum reddit,primùm malagma tentandum eſt: dein ſi id nihil prodeſt(quod & in veteri cicatrice,& vbi nerui læſi ſunt,euenire conſueuit)videre oportet,neruíne id vitiū an cutis ſit.Si nerui eſt,attingi nō debet: (neque enim ſanabile eſt)ſi cutis,tota cicatrix excidenda eſt quæ fere cal- G loſa efficit vt extendi digitum non patiatur, tum rectus ſic ad nouam cicatricem perducendus eſt.

DE GANGRAENAE CVRATIONE, Cap. XXXIII.

GAngræna inter vngues aláſque aut inguina naſci, & ſiquando medicamenta vincuntur,membrum præcidi oportere,alio loco mihi dictum eſt: ſed id quoque cum periculo ſummo fit. Nā ſæpe in ipſo opere,vel profuſione ſanguinis,vel animæ defectione moriuntur. Verùm hic quoque nihil intereſt an ſatis tutum præſidium ſit,quod vnicū eſt. Igitur inter ſanam vitiatámque partē H incidenda ſcalpello caro vſque ad os eſt:ſic vt neque contra ipſum articulum id fiat:& potius ex ſana parte aliquid excidatur quàm ex ægra relinquatur. Vbi ad os ventum eſt,reducenda ab eo ſana caro,& circa os ſubſecanda eſt,

vt ea quoq; parte aliquid os nudetur: dein id ſerrula præ- A
ci dendum eſt,quamproximè ſanæ carni etiam inhæren-
ti:ac tum frons oſſis quam ſerrula exaſperauit,leuanda eſt
ſupráque inducenda cutis, quæ ſub eiuſmodi curatione
laxa eſſe debet,vt quammaximè vndique os cõtegat.Quo
cutis inducta non fuerit,id linamentis erit cõtegendum,
& ſuper id ſpongia ex aceto deliganda. Cætera poſtea ſic
facienda vt in vulneribus in quibus pus moueri debet,
præceptum eſt.

AVRELII CORNELII CELSI DE RE MEDICA Lib. VIII.

DE POSITV ET FIGVRA TOTIVS humani corporis, Cap. I.

SVpereſt ea pars quæ ad oſſa pertinet, quæ
quò facilius accipi poſſit, prius poſitus fi-
guráſque eorum indicabo. Igitur caluaria
incipit ex interiore parte concaua, extrin-
ſecus gibba,vtrinque læuis, & quà cerebri
membranam contegit,& qua cute capillũ
gignente contegitur: eáque ſimplex ab occipitio & tem-
poribus,duplex vſquein verticẽ à fronte eſt : oſſáque eius
ab exterioribus partibus dura,ab interioribus,quibus in-
te ſe connectũtur,molliora ſunt: intérque ea venæ diſcur-
rũnt,quas his alimentum ſubminiſtrare credibile eſt : ra-
rò autem caluaria ſolida ſine ſuturis eſt. locis tamen æ-
ſtuoſis facilius inuenitur.Et id caput firmiſſimum, atque
à dolore tutiſſimum eſt:ex cæteris, quo ſuturæ pauciores
ſunt,eo capitis valetudo cõmodior eſt. Neque enim cer-
tus earum numerus eſt,ſicut ne locus quidem:fere tamen
duæ ſuper aures, tempora à ſuperiore capitis parte diſ-
cernunt: tertia ad aures per verticem tendens occipi-
tium à ſummo capite diducit : quarta ab eodem vertice
per medium caput ad frõtem procedit, eáque modò ſub
imo capillo deſinit,modò frontem ipſam ſecãs inter ſu-
percilia finitur. Ex his cæteræ quidem ſuturæ in vnguem
committuntur, hæ verò quæ ſuper aures tranſuerſæ ſunt,
totis oris paulatim extenuantur, atque ita inferiora oſſa
ſuperioribus leniter inſidunt. Craſſiſſimum verò in capi-
te os poſt aurem eſt,quia capillus(vt veriſimile eſt)ob idi-
pſum non gignitur. Sub his quoque muſculis qui tempo-
ra connectunt,os medium in interiorem partem inclina
tum poſitum eſt. At facies ſuturam habet maximam, quæ
à tempore incipiens, per medios oculos naréſque tranſ-
uerſa peruenit ad alterum tempus. A qua breues duæ ſub
interioribus angulis deorſum ſpectant: & malæ quoque
in ſumma parte ſingulas tranſuerſas ſuturas habent. A me
diiſque naribus aut ſuperiorum dẽtium gingiuis per me-
dium palatum vna procedit, aliáque tranſuerſa idem pa-
latum ſecat.Et ſuturæ quidem in plurimis hæ ſunt. Fora-
mina autem intra caput maxima oculorum ſunt, deinde
narium,tum quæ in auribus habemus. Ex iis quæ oculo-
rum ſunt,recta ſimpliciáque ad cerebrum tend unt :na-
rium duo foramina oſſe medio diſcernuntur. Siquidem
hæc primùm à ſuperciliis anguliſque oculorum oſſe in-
choantur ad tertiam fere partem:dein in cartilagine ver-
ſæ quo propius ori deſcẽdunt,eo magis carũcula quoque
molliuntur.Sed ea foramina quæ à ſummis ad imas na-
res ſimplicia ſunt, ibi rurſus in bina itinera diuiduntur:
aliáque ex his ad fauces peruia ſpiritum & reddunt & ac
cipiunt,alia ad cerebrum tendũt.In vltima parte in mul-
ta & tenuia foramina diſſipãtur,per quæ ſenſus odoris no
bis datur.In aure quoque primò rectum & ſimplex iter,
procedendo flexuoſum fit,quod ipſum iuxta cerebrum in
multa & tenuia foramina diducitur, per quæ facultas au-
diendi eſt:iuxtáque ea duó paruuli quaſi ſinus ſunt, ſupér
que eos finituros,quod trãſuerſũ à genis tẽdẽs,ab inferio-
ribus oſſibus ſuſtinetur:iugale appellari poteſt, ab eadem
ſimilitudine à qua id Græci ζυγῶδες appellant.Maxilla ve-
rò eſt molle os,eáque vna eſt,cuius eadem & media,& e-
tiam ima pars mentum eſt,à quo vtrinque procedit ad tẽ
pora, ſoláque ea mouetur.Nã malæ cũ toto oſſe quod ſu
periores dentes exigit,immobiles ſunt. Verùm ipſius ma
xillæ partes extremæ quaſi bicornes ſunt. Alter proceſſus
intrà latior,vertice ipſo tenuatur, longiúſque procedens
ſub oſſe iugali ſubit,& ſuper id temporum muſculis illiga
tur:alter breuior & rotundior,& in eo ſinu qui iuxta fora
mina auris eſt cardinis modo fit:ibique huc & illuc ſe in-
clinãs maxillæ facultatem motus præſtat. Duriores oſſe
dentes ſunt,quorum pars maxillæ,pars ſuperiori oſſi ma-
B larum hæret.Ex his quaterni primi quia ſecant, τομικοὶ à
Græcis nominantur:hi deinde quatuor caninis dentibus
ex omni parte cinguntur. Vltra quos vtrinque fere maxil-
lares quaterni ſunt,præterquam in iis in quibus tres vlti-
mi qui ſerò gigni ſolent,non increuerunt. Ex his priores
ſingulis radicibus,maxillares vtique binis,quidam etiam
ternis quaterníſve nituntur. Feréque lõgior radix breuio-
rem dentem edit,rectique dentis recta etiam radix,curui
flexa eſt:éxq; eadẽ radice in pueris nouus dens ſubit, qui
multo ſæpius priorem expellit,interdum tamen ſuprà in-
fráve eum ſe oſtẽdit. Caput autem ſpina excipit.Ea con-
C ſtat ex vertebris quatuor & viginti:ſeptẽ in ceruice ſunt,
duodecim ad coſtas, reliquæ quinque ſunt proximæ co-
ſtis. Hæ teretes breuéſq; ab vtroque latere,proceſſus duos
exigunt:mediæ perforatæ quà ſpinæ medulla cerebro cõ
miſſa deſcendit,circa quoque per duos proceſſus tenui-
bus cauis peruiæ,per quæ à mẽbrana cerebri ſimiles mẽ-
branulæ deducuntur.Omnéſque vertebræ exceptis tribus
ſummis à ſuperiore parte in ipſis proceſſibus parum deſi-
dentes ſinus habẽt,ab inferiore alios deorſum verſus pro
ceſſus exigunt.Summa igitur protinus caput ſuſtinet, per
D duos ſinus receptis exiguis eius proceſſibus : quò fit vt ca
put ſurſum deorſum verſum tuberib⁹ exaſperetur, ſecũda
ſuperiori parti inferiore.Quod ad circuitũ pertinet, pars
ſumma anguſtiore orbe finitur. Itaq; ſuperior ſũmæ cir-
cundata,in latera quoque caput moueri ſinit : tertia eodẽ
modo ſecundam excipit:ex quo facilis ceruici mobilitas
eſt.Ac ne ſuſtinere quidem caput poſſet niſi vtrinque re-
cti valentéſque nerui collum continerent, quos τένοντας
Græci appellant.Siquidem inter horũ omnes flexus alter
E ſemper intẽtus vltrà prolabi ſuperiora nõ patitur. Iámque
vertebra tertia tubercula quæ inferiori inſerãtur, exigit:
cæteræ proceſſibus deorſum ſpectãtibus,in inferiores in-
ſinuantur,ac per ſinus quos vtrinque habẽt, ſuperiores ac-
cipiunt, multiſque neruis & multa cartilagine continen-
tur.Ac ſic vno flexu modico in promptũ dato cæteris ne
gotiis homo & rectus inſiſtit,& alioqui ad neceſſaria ope
ra curuatur.Infra ceruicem verò ſumma coſta contra hu-
meros ſita eſt,inde vndecim inferiores vſque ad imum
F pectus perueniunt,hæque primis partibus rotundæ & le-
niter quaſi capitulatæ,vertebrarum trãſuerſis proceſſibus
ibi quoque paulum inſinuatis inhærent. Inde pateſcunt,
& in exteriorem partem recuruatæ,paulatim in cartilagĩ
nem degenerant. Eáque parte rurſus in interiora leniter
flexæ committuntur cum oſſe pectoris.Quod valẽs ac du
rum à faucibus incipit,ab vtroque latere lunatũ,& à præ-
cordiis iam ipſum quoqu e cartilagine mollitũ termina-
natur;ſub coſtis verò prioribus quinque quas νόθας Græ-
ci nominãt,breues tenuioréſque,atque ipſæ quoq; paula
tim in cartilaginẽ verſæ,extremis abdominis partib⁹ in
G hæreſcũt,imáque ex his maiore iã parte nihil niſi cartila
go eſt.Rurſus à ceruice duo lata oſſa vtrinque ad ſcapulas
tẽdũt,noſtri ſcoptula operta, ὠμοπλάτας Græci nominãt.
Ea in ſũmis verticibus ſinuata,ab his triãgulata,paulatim
que lateſcẽtia ad ſpinã tẽdunt, & quo latiora quaque par
te ſunt,hoc hebetiora. Atque ipſa quoque in imo cartila-
ginoſa,poſteriore parte velut innatant, quoniam niſi in
ſummo nulli oſſi inhæreſcunt. Ibi verò validis muſculis

neruíſque cõſtricta ſunt.At à ſumma coſta paulo interius
quàm vbi ea media eſt,os excreſcit:ibi quidẽ tenue,pro-
cedens verò,quo propius lato ſcapularũ oſſi fit,eo plenius
latiúſque,& paulatim in exteriora curuatur:quod propius
altera verticis parte modicè intumeſcens, ſuſtinet iugu-
lum. Id autem ipſum recuruum, ac neque inter duriſſima
oſſa numerandum,altero capite in eo quod poſui, altero
in exiguo ſinu pectoralis oſſis inſidit: paulúmque motu
brachii mouetur,& cum lato oſſe ſcapularum infra caput
eius,neruis & cartilagini connectitur. Hinc humerus in-
cipit extremis vtrinque capitibus tumidus, mollis, ſine
medulla,cartilaginoſus:medius teres,durus, medulloſus,
leniter gibbus,& in priorem & poſteriorem, interiorẽ &
exteriorem partem. Prior autẽ pars eſt quæ à pectore eſt,
poſterior quæ à ſcapulis, interior quæ ad latus tendit,
exterior quæ ab eo recedit:quod ad omnes articulos per-
tinere in vlterioribus patebit. Superius autem humeri ca
put rotundius quàm cætera oſſa de quibus adhuc dixi,
verticulatis ſcapularũ oſſibus paruo exceſſu inſeritur, ac
maiore parte ex trãſitu neruis deligatur. At inferius duos
proceſſus habet, inter quos quod medium eſt, magis etiã
extremis partibus ſinuatur: quæ res ſedem brachio præ-
ſtat,quod conſtat ex oſſibus duobus. Radius quem κερκί-
δα Græci appellãt,ſuperior breuiórque,& primò tenuior,
rotundo & leniter cauo capite exiguum humeri tubercu-
lum recipit,atque ibi neruis & cartilagine cõtinetur. Cu-
bitus inferior longiórque,& primò plenior in ſummo ca
pite,duobus quaſi verticibus extantibus in ſinu humeri,
quem inter duos proceſſus eius eſſe propoſui, ſe inſerit.
Primò verò duobus radiis brachii oſſa iuncta paulatim
dirimuntur,rurſúque ad manum coeũt,modo craſſitudi-
nis mutato: ſiquidem ibi radius plenior, cubitus admo-
dum tenuis eſt: dein radius in caput cartilaginoſum cõ-
ſurgens,in verticem eius ſinuatur. Cubitus rotundus in ex
tremo,parte altera paulum procedit. Ac ne ſæpius dicen-
dum ſit,illud ignorari nõ oportet,plurima oſſa in cartila-
ginem deſinere, nullum articulum non ſic finiri. Neque
enim aut moueri poſſet niſi leui inniteretur,aut cũ carne
neruiſque coniungi,niſi ea media quædam materia com-
mitteret. In manu verò,prima palmæ pars ex multis mi-
nutiſque oſſibus conſtat,quorũ numerus incertus eſt. Sed
oblonga omnia & triangula ſtructura quadam inter ſe
connectũtur, quum inuicem ſuperior alterius angulus, al
terius planities ſit: eóque fit ex his vnius oſſis paulum in
interiora cõcaui ſpecies. Verùm ex manu duo exigui pro-
ceſſus in ſinus radii cõiiciuntur: tum ex altera parte recta
quinque oſſa ad digitos tendentia palmam explẽt: à qui-
bus ipſi digiti oriuntur,qui ex oſſibus ternis conſtant, o-
mniúmque eadem ratio eſt. Interius os in verticem ſi-
nuatur,recipitque exterioris exiguum tuberculũ, nerui-
que ea continent à quibus orti vngues indureſcũt: ideó-
que non oſſi,ſed carni magis radicibus ſuis inhærent. Ac
ſuperiores quidem partes ſic ordinatæ ſunt. Ima verò ſpi-
na in coxarum oſſe deſidit,quod tranſuerſum lõgéque va
lẽtiſſimum,vuluam,veſicam, rectum inteſtinum tuetur:
idque ab exteriore parte gibbum, ad ſpinam reſupinatũ,
à lateribus(id eſt in ipſis coxis) ſinus rotũdos habet,à qui
bus oritur os quod pectinem vocant,idque ſuper inteſti-
na ſub pube tranſuerſum ventrem firmat,rectius in viris,
recuruatum magis in exteriora in fœminis,ne partũ pro-
hibeat. Inde femina oriuntur, quorum capita rotundiora
etiam quàm humerorum ſunt,quum illa ex cæteris rotun
diſſima ſint. Infrà verò duos proceſſus à priore & à poſte-
riore parte habent:dein dura & medulloſa & ab exterio-
re parte gibba: rurſus ab inferioribus quoque capitibus
intumeſcunt. Superiora in ſinus coxæ, ſicut humeri in ea
oſſa quæ ſcapularum ſunt, coniiciuntur, tum infrà intror
ſus leniter tendunt,quò æqualius ſuperiora membra ſuſti
neant:atque in eo inferiora quoque capita media ſinuã-
tur,quò facilius excipi à cruribus poſſint. Quæ commiſ-
ſura,oſſe paruo,molli,cartilaginoſo tegitur: patellam vo-
cant. Hæc ſuperinnatans,nec vlli oſſi inhærens,ſed carne
& neruis deligata,paulóque magis ad femoris os tendẽs,
inter omnes crurum flexus iuncturam tuetur. Ipſum au-

A tem crus eſt ex oſſibus duobus. Etenim per omnia femur
humero,crus verò brachio ſimile eſt,adeò vt habitus quo-
que & decor alterius ex altero cognoſcatur,quod ab oſſi-
bus incipiens,etiam in carne reſpondet. Verùm alterum
os ab exteriore parte ſuprà poſitum eſt, quod ipſum quo-
que ſura rectè nominatur:id breuius,ſupráque tenuius,ad
ipſos talos intumeſcit:alterum à priore parte poſitum,cui
tibiæ nomen eſt, longius,& in ſuperiore parte plenius,ſo
lum cum femoris inferiore capite committitur, ſicut cũ
humero cubitus. Atque ea quoque oſſa infrà ſupráque cõ
B iuncta,media, vt in brachio,dehiſcunt. Excipitur autem
crus infra oſſa ex tranſuerſo talorum, idque ipſum ſuper
os calcis ſitum eſt,quod quadam parte ſinuatur, quadam
exceſſus habet,& procedentia ex talo recipit,& in ſinũ e-
ius inſeritur:idque ſine medulla durũ,magiſque in poſte-
riorem partem proiectum,teretem ibi figuram repræſen-
tat. Cætera oſſa pedis ad eorum quæ in manu ſunt ſimi-
litudinem inſtructa ſunt: plantæ palmis,digiti digitis, vn
gues vnguibus reſpondent.

C OSSA VITIATA ET CORRVPTA QVI-
bus ſignis cognoſcantur,& qua ratione
curentur, Cap. II.

OMne autem os,vbi iniuria acceſſit, aut vitiatur,aut
finditur,aut frangitur,aut foratur,aut colliditur, aut
loco mouetur. Id quod vitiatũ eſt, primò fere pingue fit,
deinde vel nigrum vel carioſum: quæ ſupernatis graui-
bus vlceribus aut fiſtulis,hiſque vel longa vetuſtate vel e-
tiam cancro occupatis,eueniunt. Oportet ante omnia os
nudare vlcere exciſo:&,ſi latius eius vitium eſt quàm vl-
D cus fuit,carnem ſubſecare, donec integrum os vndique
pateat:tũ id quod pingue eſt,ſemel iterúmve ſatis eſt ad-
moto ferramento adurere,vt ex eo ſtatu ſecedat: aut era-
dere donec iam aliquid cruoris oſtendatur, quæ integrio
ris nota eſt. nam neceſſe eſt aridum ſit id quod vitiatum
eſt. Idem in cartilagine quoque læſa faciendum eſt. ſiqui-
dem ea quoque ſcalpello radenda eſt, donec integrum id
ſit quod relinquatur:deinde ſiue os,ſiue cartilago raſa eſt,
nitro bene trito reſpergendum eſt. Neque alia facienda
ſunt vbi caries nigritiéſve in ſummo oſſe eſt: ſiquidem
E id vel paulo diutius eodem ferramento adurendum,vel
radendum eſt. Qui radit hæc, audacter imprimere ferra-
mentũ debet,vt & agat aliquid,& maturius deſinat. Finis
eſt quũ vel ad album os, vel ad ſolidum vẽtum eſt. Albo
finiri ex nigritie vitiũ, ſoliditate quadã ex carie manife-
ſtum eſt: accedere etiam cruoris aliquid integro ſuprà di-
ctum eſt. Siquando autem altius deſcenderit,vtrumlibet
dubium eſt. In carie quidem, expedita cognitio eſt: ſpe-
cillum tenue in foramen demittitur, quod magis minuſ
ve intrando, vel in ſummo cariem eſſe vel altius deſcen-
F diſſe teſtatur. Nigrities colligi quidẽ poteſt etiam ex do-
lore & ex febre. Quæ vbi mediocria ſunt,illa altè deſcen-
diſſe non poteſt:manifeſtior tamẽ adacta terebra fit: nam
finis vitii eſt vbi ſcobis nigra eſſe deſiit. Igitur ſi caries
altè deſcẽdit, per terebram vrgenda crebris foraminibus
eſt,quæ altitudine vitiũ æquent: tum in ea foramina de-
mittenda candentia ferramenta ſunt, donec inde ſiccum
os ex toto fiat. Simul enim poſt hæc & reſoluetur ab infe-
riore oſſe quodcunque vitiatum eſt, & is ſinus carne re-
plebitur, & humor aut nullus poſtea feretur, aut medio-
G cris. Sin autem nigrities eſt,aut ſi caries ad alterã quoque
partem oſſis tranſit, oportet excidi. Atque idem in carie
quoque ad alteram partem oſſis penetrante fieri poteſt.
Sed quod totum vitiatum,totum eximendum eſt. Si infe-
rior pars integra eſt,eatenus quod corruptum eſt, excidi
debet. Item ſiue capitis,ſiue pectoris os,ſiue coſta carioſa
eſt,inutilis vitio eſt,& excidẽdi neceſſitas eſt. Neque au-
diendi ſunt qui oſſe nudato diem tertium expectant, vt
tunc excidant ante inflammationem enim tutius omnia
tractantur. Itaque quantum fieri poteſt,eodem momento
H & cutis incidenda eſt, & os detegendum, & omni vitio
liberandum eſt. Longéque pernicioſiſſimum eſt quod
in oſſe pectoris eſt: quia vix etiam ſi rectè ceſſit, curatio
veram ſanitatem reddit.

QVOMODO OS EXCIDATVR, ET DE modiolo,& terebra,ferramentis ad id paratis, Cap. III.

EXciditur verò os duobus modis: ſi paruulũ eſt quod
læſum eſt, modiolo quem χοινίκιον Græci vocant:ſi ſpa
tioſum,terebris:vtriuſque rationem proponam.Modiolus
ferramentum concauum teres eſt,imis oris ferratum,per
quod medium clauus ipſe quoque interiore orbe cinctus
demittitur.Terebrarum autem duo genera ſunt: alterum
B ſimile ei quo fabri vtuntur:alterũ capituli lõgioris, quod
ab acuto mucrone incipit,deinde ſubitò latius fit, atque
iterũ ab alio principio paulo minus quàm æqualiter ſur-
ſum procedit.Si vitium in anguſto eſt,quod comprehen-
dere modiolus poſſit,ille potius aptatur . Et ſi caries ſub-
eſt,medius clauus in foramen demittitur.Si nigrities,an-
gulo ſcalpri ſinus exiguus fit,qui clauum recipiat, vt eo
inſiſtente circumactus modiolus delabi non poſſit: dein-
de is habena quaſi terebra conuertitur. Eſtque quidã pre-
mendi modus, vt & foretur,& circumagatur,quia ſi leni-
C ter imprimitur, parũ proficit: ſi grauiter, nõ mouetur.Ne
que alienum eſt inſtillare paulum roſæ ,vel lactis,quò ma
gis lubrico circumagatur.Quod ipſum tamẽ ſi copioſius
eſt, aciem ferramenti hebetat:at vbi iã iter modiolo preſ
ſum eſt,medius clau⁹ educitur,& ille per ſe agitur:deinde
quum ſanitas inferioris partis ſcobe cognita eſt, modio-
lus remouetur:at ſi latius vitium eſt quàm vt illo compre
hendatur,terebra res agenda eſt.Ea foramen fit in ipſo fi-
ne vitioſi oſſis atque integri,deinde alterum non ita lon
gè,tertiúmque donec totus is locus qui excidẽdus eſt his
D cauis cinctus ſit,atque ibi quoque quatenus terebra agen
da ſit, ſcobis ſignificat: tunc exciſorius ſcalper ab altero
foramine ad alterum malleolo addactus, id quod inter v
trũq; medium eſt,excidit:ac ſic ambitus ſimilis ei fit qui
in anguſtiorem orbem modiolo imprimitur. Vtro mo
do verò id circunductum eſt, idem exciſorius ſcalper in
oſſe corrupto planus ſummam quanque teſtam læſit, do-
nec integrum os relinquatur. Vix vnquam nigrities inte-
grum,caries per tõtum os perrumpit,maximéque vbi vi
tiata caluaria eſt.Id quoque ſigni ſpecillo ſignificatur,qui
E depreſſus in id foramen quod infra ſolidam ſedẽ habet,
& ob id renitens aliquid inuenit,& madens exit. Si per-
uium inuenit,altius deſcendens inter os & membranã ni-
hil oppoſitũ inuenit, educitúrque ſiccus, nõ quò nõ ſub-
ſit aliqua vitioſa ſanies, ſed quoniam ibi vt in latiore ſe-
de diffuſa ſit.Siue autem nigrities quam terebra detexit,
ſiue caries quam ſpecillum oſtendit os tranſit, modioli
quidem vſus fere ſuperuacuus eſt,quia latius pateat neceſ
ſe eſt quod iam altè proceſſit.Terebra verò ea quam ſecũ
do loco poſui,vtendum,eáque ne nimis incaleſcat,ſubin
F de in aquam frigidam demittenda eſt. Sed tum maiore
cura agendum eſt quum iam aut ſimplex os dimidiũ per-
foratum eſt,aut in duplici,ſuperius. Illud ſpatium ipſum,
hoc ſanguis ſignificat.Ergo tum lentius ducẽda habena,
ſuſpendendáque magis ſiniſtra manus eſt,& ſæpius attol-
lenda,& foraminis altitudo conſideranda: vt quandocun
que os perrumpitur,ſentiamus,neq; periclitemur ne mu-
crone cerebri membrana lædatur. Ex quo graues inflam-
mationes cum periculo mortis oriũtur .Factis foramini-
bus eodem modo media ſæpe, ſed multo circunſpectius
G excidenda ſunt,ne fortè angulus ſcalpri eãdem membra-
nam violet,donec fiat aditus, per quem mẽbranæ cuſtos
immittatur,μηνιγγοφύλακα Græci vocãt.Lamina ænea eſt,
firma,paulum reſima,ab interiore parte læuis,quæ demiſ
ſa eſt,vt exterior pars eius cerebro propior ſit, ſubinde ei
ſubiicitur, quod ſcalpro diſcutiendum eſt: ac ſi exci-
pit, eius angulum vltrà tranſire non patitur, eóque &
audacius & tutius ſcalprum malleolo ſubinde medi-
cus ferit,donec exciſum vndique os eadem lamina leue-
tur,tollique ſine vlla noxa cerebri poteſt. Vbi totum os
H eiectum eſt,circũradendæ leuandæque ſunt oræ,& ſiquis
ſcobis membranæ inſedit,colligẽdum. Vbi ſuperiori par
te ſublata,inferior recta eſt,non ora tantùm,ſed os quoq;
totũ leuandũ eſt,vt ſine noxa poſtea cutis increſcat, quæ
aſpero oſſi innaſcens protinus non ſanitatatẽ ſed nouos
dolores mouet. Patefacto cerebro,qua ratione agẽdũ ſit,
A dicam quũ ad fracta oſſa peruenero.Si baſis aliqua ſerua-
ta eſt, ſuperimponenda ſunt medicamenta non pinguia,
quæ recentibus vulneribus accommodãtur, ſupráque im
ponenda lana ſuccida oleo atquè aceto madens. Vbi tẽ-
pus proceſſit, ab ipſo ore caro increſcit,eáque factum ma
nu ſinum complet. Siquod etiam os aduſtum eſt, à parte
ſana recedit,ſubítque inter integram atque emortuã par-
tẽ caruncula,quæ quod abſceſſit expellat, eáque fere quià
teſta tenuis & anguſta eſt,ſquama eſt:id λεπὶς à Græcis no
B minatur. Poteſt etiam euenire vt ex ictu neque findatur
os, neque perfringatur, ſed ſummum tamen collidatur
exaſperetúrque. Quod vbi incidit,radi & lauari ſatis eſt.
Hæc quanuis maximè fiunt in capite,tamen cæteris quo-
que oſſibus communia ſunt,vt vbicunque idem incidet,
eodem remedio ſit vtendum. Atque quũ ea fracta,fiſſa,
forata,colliſa ſint, quaſdam proprias in ſingulis generi-
bus, quaſdam cõmunes in pluribus curationes requirunt.
De quibus protinus dicã,initio ab eadẽ caluaria accepto.

C DE CALVARIAE CVRATIONE, Cap. IIII.

IGitur vbi ea pertuſa,protinus requirendum eſt num bi
lem is homo vomuerit,num oculi eius obcæcati ſint,
num obmutuerit,num per nares auréſve ſanguis ei efflu-
xerit, num conciderit,num ſine ſenſu quaſi dormiens ia-
cuerit.Hæc enim nonniſi oſſe fracto eueniunt. Atque v-
bi inciderunt,ſcire licet neceſſariam,ſed difficilem cura-
tionem eſſe.Si verò etiam torpor acceſſit,ſi mens nõ con
ſtat,ſi neruorum vel reſolutio vel diſtentio ſecuta eſt, ve-
riſimile eſt etiam cerebri membranam eſſe violatã, eóq;
D in anguſto magis ſpes eſt. At ſi nihil horũ ſequutum eſt,
poteſt etiam dubitari an os fractum ſit.Et protinus conſi-
derandum eſt,lapide an ligno,an ferro,an alio telo percuſ
ſum ſit,& hoc ipſo leni an aſpero, mediocri an vaſtiore,
vehementer an leniter:quia quo mitior ictus fuit,eo faci
lius os ei reſtitiſſe credibile eſt:ſed nihil tamẽ melius eſt
quàm certiore id nota explorare. Ergo quà plaga eſt de-
mitti ſpecillum oportet,neque nimis tenue,neque acutũ,
ne quum in quoſdam ſinus naturales inciderit, opinionẽ
fracti oſſis fruſtra faciat,neque nimis plenum, ne paruu-
E læ rimulæ fallant.Vbi ſpecillum ad os venit,nihil niſi le
ne & lubricum occurrit,integrum id videri poteſt:ſiquid
aſperi eſt,vtique quà ſuturæ non ſint,fractum os eſſe teſta
tur.A ſuturis ſe deceptum eſſe Hippocrates memoriæ pro
didit,more ſcilicet magnorum virorum,& fiduciam ma-
gnarum rerum habentium. nam leuia ingenia, quia ni-
hil habent,nihil ſibi detrahũt. Magno ingenio,multáque
nihilominus habituro, conuenit etiam ſimplex veri erro
ris confeſſio,præcipuéque in eo miniſterio quod vtilita-
tis cauſa poſteris traditur, nequi decipiantur eadem ratio
F ne qua quis ante deceptus eſt. Sed hæc quidem alioquin
memoria magni profeſſoris,vti interponeremus, effecit.
Poteſt autem ſutura eo nomine fallere, quæ æquè aſpera
eſt vt aliquis hanc eſſe, etiamſi rima eſt,exiſtimet eo lo-
co quo ſubeſſe hanc veriſimile eſt.Ergo eo nomine deci-
pi non oportet,ſed os aperire tutiſſimum eſt.Nam neque
vtique certa ſedes(vt ſuprà poſui)ſuturarũ eſt,& poteſt idẽ
& naturaliter commiſſum,& ictu fiſſum eſſe, iuxtáve ali-
quid fiſſum habere.Quin aliquid etiam, vbi ictus fuerit
vehementior,quanuis ſpecillo nihil inuenitur, tamẽ ape-
G rire commodius eſt.At ſi ne tum quidem rima manifeſta
eſt,inducendum ſuper os atramẽtum ſcriptoriũ eſt, dein
de ſcalpro id detrahendum.Nigritiem enim continet,ſi-
quid fiſſum eſt:ſolet etiam euenire vt altera parte fuerit i-
ctus,& os altera fiderit.Itaque ſi grauiter aliquis percuſſus
eſt,ſi mala indicia ſubſequuta ſunt, neque ea parte qua cu
tis diſcuſſa eſt,rima reperitur, nõ incommodum eſt par-
te altera conſiderare num quis locus mollior ſit, & tu-
meat,eúmque aperire: ſiquidem ibi fiſſum os reperietur:
nec tamẽ magno negotio cutis ſaneſcit,etiãſi fruſtra deſe
H cta eſt.Os fractũ niſi ſuccurſum eſt, grauibus inflãmatio-
nibus afficit,difficiliúſque poſtea tractatur.Raró, ſed ali-
quando tamen euenit vt os quidẽ totũ integrũ maneat,
intus verò ex ictu vena aliqua in cerebri membrana ru-
pta aliquid ſanguinis mittat,iſque ibi concretus magnos
dolores moueat,oculos quibus obcæcet. Sed fere cõtra id

dolor eſt,& eo loco cute inciſa pallidũ os reperitur:ideó-
que id quoque os excidendum eſt.Quacunque autem de
cauſa curatio hæc neceſſaria eſt: ſi nondum ſatis cutis
patefacta eſt,latius aperienda eſt, donec quicquid læſum
eſt in conſpectu ſit.In quo ipſo videndum eſt nequid ex
ipſa membranula quæ ſub cute caluariã cingit, ſuper os
relinquatur. Siquidẽ hæc ſcalpro terebríſve lacerata, ve-
hementes febres cum inflãmationibus excitat. Itaque eã
commodius eſt ex toto ab oſſe diduci. Plagam, ſi ex vul-
nere eſt,talem neceſſe eſt habeamus qualẽ acceperimus.
Si manu facienda eſt,ea fere commodiſſima eſt quæ dua-
bus trãſuerſis lineis literæ X figuram accepit,vt deinde à
ſingulis procedẽtibꝰ lingulis cutis ſubſequatur.Inter quæ
ſi ſanguis fertur,ſpongia ſubinde in aceto tincta cohibẽ-
dus eſt, occupandúſque obiectis linamẽtis,& caput altius
excitandum. Neque id vitium vllum metum niſi inter
muſculos qui tempora continent, adfert: ſed ibi quoque
nihil tutius fit.In omni verò fiſſo fractóve oſſe protinus
antiquiores medici ad ferramenta veniebant quibus id
exciderent.Sed multo melius eſt, antè emplaſtra experiri
quæ caluariæ cauſa componuntur: eorûmque aliquid o-
portet ex aceto mollitum,per ſe ſuper fiſſum fractúmve os
imponere:deinde ſuper id aliquanto latius quàm vulnus
eſt,eodem medicamento illitum linteolum, & præterea
ſuccidam lanam aceto tinctam: tunc vulnus deligare, &
quotidie reſoluere,ſimilitérque curare vſque ad diẽ quin
tum. A ſexto die,etiam vapore aquæ calidæ per ſpongiã
fouere,cætera ex eadem facere. Quòd ſi caruncula incre-
ſcere cœperit,& febricula aut ſoluta erit,aut leuior, & cu-
piditas cibi reuerterit,ſatíſque ſomni accedet,in eodẽ me
dicamento erit perſeuerandum.Procedente deinde tem
pore,emolliendum id emplaſtrum adiecto cerato ex roſa
facto,quò facilius carnem producat.nam per ſe reprimẽ-
di vim habet. Hac ratione ſæpe rimæ callo quodam im-
plentur,éſtque ea oſſis velut cicatrix: & latius fracta oſſa,
ſiqua inter ſe non cohærebant,eodem callo glutinantur:
éſtque aliquanto melius velamentum cerebro quàm ca-
ro quæ exciſo oſſe increſcit.Si verò ſub prima curatione
febris intenditur,breuéſque ſomni & iidem per ſomnia
tumultuoſi ſunt,vlcus madet, neque alitur,& in ceruici-
bus glandulæ oriuntur,magni dolores ſunt,cibíque ſuper
hæc faſtidium increſcit,tum demum ad manũ ſcalprúm-
que veniendum eſt. Duo verò ſub ictu caluariæ pericula
ſunt,ne vel findatur,vel medium deſidat:ſi fiſſum eſt,poſ-
ſunt oræ eſſe compreſſæ,vel quia altera ſuper alteram ex-
ceſſit,vel etiam quia vehementer rurſus ſe commiſerunt.
Ex quo euenit vt humor ad membranam quidem deſcen
dat,exitum verò non habeat, ac ſic eam irritet, & graues
inflammationes moueat. Vbi medium deſedit,eandẽ ce-
rebri membranam os vrget,interdum etiam ex fractura
quibuſdam velut aculeis pungentibus. His ita ſuccurren-
dum eſt vt tamen quamminimum ex oſſe dematur.Ergo
ſi ora alteri inſedit,ſatis eſt id quod eminet,plano ſcalpro
excidere:quo ſublato iam rima hiat quantum curationi
ſatis eſt.At ſi oræ inter ſe comprimuntur,à latere eius in-
terpoſito digiti ſpatio terebra foramẽ faciendum eſt,ab
eóque ſcalper duabus lineis ad rimam agendus ad ſimili-
tudinem C literæ,ſic vt vertex eius à foramine baſis ad ri
mas it. Quòd ſi rima longius patet, ab altero foramine
rurſus ſimilis ſinus fieri debebit, & ita nihil latens in eo
oſſe cõcauũ eſt,abundéque exitus datur intus lædẽtibus.
Ne ſi fractum quidem os deſedit, totũ excidi neceſſe eſt:
ſed ſiue totũ perfractũ eſt, & ab alio ex toto receſſit:ſiue
circumpoſitæ caluariæ inhæret exigua parte ab eo quod
naturaliter ſe habet,ſcalpro diuidendum eſt:deinde in eo
quod deſedit iuxta rimam quam fecimus, foramina ad-
denda ſunt.Si in anguſto noxa eſt,duo:ſi latius patet,tria,
ſeptáque eorum excidenda, & tum ſcalper vtrinque ad ri-
mam agendus,ſic vt lunatũ ſinũ faciat,imáque pars eius
intus ad fracturã,cornua ad os integrũ ſpectent: deinde,
ſiqua labẽt, & ex facili remoueri poſſunt, forfice ad id fa
cta colligẽda ſunt,maximéque ea quæ acuta mẽbranã in
feſtãt.Si id ex facili fieri nõ poteſt, ſubiiciẽda lamina eſt,
quã cuſtodẽ eius mẽbranæ eſſe propoſui, & ſuper eã quic
quid ſpinoſum eſt,& intus eminet,excidendũ eſt:eadem
A lamina quicquid deorſum inſedit attollendũ: Hoc genus
curationis efficit vt qua parte fracta oſſa tamen inhærent,
ſolidentur qua parte abrupta ſunt,ſine vllo tormento ſub
medicamenti tempore excidant:ſpatiúmque inter hæc ſa
tis illi magnum ad extrahendam ſaniem relinquatur:plúſ
que in oſſe propugnaculi cerebrũ habeat quàm habitu-
rum fuit eo exciſo.His factis ea membrana acri aceto re-
ſpergenda eſt, vt ſiue aliquid ſanguinis ex ea profluit, cõ
hibeatur: ſiue intus cõcretus cruor remanet,diſcutiatur:
B tum idem medicamẽtũ eodẽ modo qui ſuprà poſitus eſt
mollitum,ipſi membranæ imponendum eſt; cæteráque
eodem modo facienda ſunt quæ ad linteolum illitum &
lanam ſuccidam pertinent, collocandúſque is in loco te-
pido,& curandũ quotidie vulnus,bis etiam æſtate.Quòd
ſi membrana per inflammationem intumuerit,infunden
da erit roſa tepida.Si vſque eo tumebit vt ſuper oſſa quo-
que emineat,coercebit eam bene trita lenticula, vel folia
vitis contrita,& cum recenti vel butyro vel adipe anſeri-
no miſta:ceruíxque molliri debebit,liquido cerato ex iri-
C no facto.At ſi parum pura membrana videbitur,par mo-
dus eiꝰ emplaſtri & mellis miſcẽdus erit, ídque ſuper in-
fundẽdũ: eiúſque continendi cauſa vnum aut alterum li-
namentum iniiciendum,& ſuper linteolo cui emplaſtrũ
illitum ſit,contegẽdum.Vbi plus pura membrana eſt,ea-
dem ratione adiiciendum emplaſtro ceratum, vt carnem
producat.Quod ad abſtinentiam verò & primos vlterio-
réſque cibos potionéſque pertinet,eadem quæ in vulneri
bus præcepi, ſeruãda ſunt,eo magis quo periculoſius hæc
pars afficitur.Quinetiam quum iam non ſolùm ſuſtineri,
D ſed ali his quoque apparebunt,tamen erunt vitanda quæ-
cunque mãdenda ſunt,itẽ fumus,& quicquid excitat ſter
nutamentum.Spem verò certam faciunt,membrana mo-
bilis ac ſui coloris,caro increſcens rubicunda, facilis mo
tus maxillæ atque ceruicis.Mala ſigna ſunt, mẽbrana im-
mobilis,nigra vel liuida, vel aliter coloris corrupti:demẽ
tia,acris vomitus,neruorum vel reſolutio vel diſtẽtio,ca-
ro liuida,maxillarũ rigor atque ceruicis: cæteráque quæ
ad ſomnum,cibi deſiderium,febrem, puris colorem atti
nent,eadem quæ in cæteris vulneribus vel ſalutaria vel
E mortifera ſunt. Vbi bene res cedit,incipit ab ipſa mẽbra-
na,vel ſi os eo loco duplex eſt,inde quoque caro increſce-
re:eáque id quod inter oſſa vacuum eſt, replet,nonnun-
quam etiã ſuper caluariam excreſcit. Quod ſi incidit, in
ſpergenda ſquama æris eſt, vt id reprimat cohibeátque,
ea carni ſuperdãdo quæ ad cicatricem perducant. Omni-
búſque ea locis commodè inducitur; exempta frontis
ea parte quæ paulum ſuper id eſt quod inter ſupercilia
eſt.Ibi enim vix fieri poteſt vt per omnem ætatem ſit ex-
ulceratio,quæ linteolo medicamentum habente contegẽ
F da ſit.Illa vtique capite fracto ſeruanda ſunt, vt donec iã
valida cicatrix erit, ſoluenda vitentur, frequẽs balneum,
maior vini modus.

DE NARIVM FRACTARVM CVRA-
tione, Cap. V.

IN naribus verò & os & cartilago frangi ſolet,& quidem
modò aduerſa,modò à latere.Si aduerſa fracta ſunt,alte-
rúmve ex his,nares deſidunt,difficulter ſpiritus trahitur:
ſi à latere os fractum eſt,is locus cauus eſt:ſi cartilago, in
G alteram partẽ nares declinãtur. Quicquid in cartilaginẽ
incidit,excitãdũ leniter eſt,aut ſubiecto ſpecillo,aut duo
bus digitis vtrinq; cõpreſſis:deinde in lõgitudinẽ impli-
cata linamẽta & molli pellicula cincta circũſutáq;, intus
adiiciẽda ſunt:aut eodẽ modo cõpoſitũ aliquid,ex arido
penicillo:aut grãdis pinna,gũmi vel fabrili glutine illita,
& molli pellicula circũdata,quæ deſidere cartilaginẽ nõ
ſinat.Sed ſi aduerſa ea fracta eſt,æqualiter vtraq; naris im
plẽda eſt:ſi à latere,craſſiꝰ eſſe debet ab ea parte in qua na-
ſꝰ iacet,ab altera tenuius,id quod inſeritur.Extrĩſecus au-
H tẽ circũdãda habena eſt mollis,media illita mixtis inter
ſe ſimila & thuris fuligine,eáque vltra aures ducenda, &
fronti duobus capitibus agglutinanda eſt.Id enim corpo-
ri quaſi gluten inhæreſcit,& quum induruit, nares com-
modè cõtinet.Sin quod intus inditũ eſt lædit (ſicut maxi
mè fit vbi interior cartilago perfracta eſt) excitatæ nares

eadã tantummodo habena continendæ ſunt:deinde poſt
quatuordecim dies idipſum demendum eſt. Reſoluitur
autem aqua calida,eáque tum is locus quotidie fouendus
eſt.Sin os fractum eſt,id quoque digitis in ſuam ſedem
reponẽdum eſt:atque vbi aduerſum id ictum eſt,vtraque
naris implenda eſt, vbi à latere, ea in quam os impulſum
eſt,imponendúmque ceratum,& paulo vehementius de-
ligandum eſt, quia callus eo loco nõ ad ſanitatem tantũ-
modo,ſed etiam ad tumorem increſcit.A tertio die fouẽ
dum id aqua calida eſt, tantóque magis quanto propius
eſſe ſanitati debet.Quòd ſi plura erunt fragmenta, nihilo
minus extrinſecus ſingula in ſuas ſedes digitis erunt com
pellenda,imponendáque extrinſecus eadem habena,&
ſuper eam ceratum,neque vltrà faſcia adhibenda eſt. At
ſiquod fragmentum vndique reſolutum cum cæteris nõ
glutinabitur,intelligetur quidem ex humore qui multus
ex vulnere feretur, volſella verò extrahetur, Finitiſque in-
flammationibus,imponetur aliquod medicamentum ex
iis quæ leniter reprimunt. Peius eſt vbi aut oſſi aut carti-
lagini fractæ,cutis quoque vulnus acceſſit. Id admodum
rarò fit:ſi incidit illa quidem,nihilominus eádem ratio-
ne in ſuas ſedes excitanda ſunt.Cuti verò ſuperimponen-
dum emplaſtrum aliquod ex iis quæ recentibus vulneri-
bus accommodata ſunt,ſed inſuper nullo vinculo deligã
dum eſt.

DE AVRIVM FRACTARVM CVRAtione. Cap. VI.

IN aure quoque interdum rumpitur cartilago:quod ſi in
cidit,antequam pus oriatur,imponendum glutinãs me
dicamentum eſt.Sæpe enim ſuppurationem prohibet, &
aurem cõfirmat. Illud & in hac & in naribus ignorari nõ
oportet:non quidem cartilaginem ipſam glutinari, circa
tamen carnem increſcere,ſolidaríque eum locum.Itaque
ſi cum cute cartilago rupta eſt,cutis vtrinque ſuitur. Nũc
autẽ de ea dico quæ cute integra frãgitur.In ea verò ſi iã
pus natum eſt,aperiẽda altera parte cutis,& ipſa cartilago
contrà lunata plaga excidẽda eſt:deinde vtẽdum eſt me-
dicamento leniter ſupprimẽte,quale lycium eſt aqua dilu
tum,donec ſanguis fluere deſinat: tum imponendum lin
teolũ cum emplaſtro: ſic vt pingue omne vitetur,& à par
te poſteriore lana mollis auri ſubiicienda eſt, quæ quod
eſt inter hãc & caput compleat:tũ ea leniter deligãda eſt
& à tertio die vapore,vt in naribus poſui,fouenda. Atque
in his quoque generibus abſtinentia primi temporis ne-
ceſſaria eſt,donec inflammatio finiatur.

DE MAXILLAE FRACTAE CVRATIOne,déque quibuſdam ad omnia oſſa pertinentibus, Cap. VII.

AB his ad maxillam vẽturus, indicanda quædam pu-
to communiter od omnia oſſa pertinẽtia, ne ſæpius
eadem dicenda ſint. Omne igitur os modò rectum vt li-
gnum in longitudinem finditur,modò frangitur trãſuer
ſum,interdum obliquum : atque idipſum nonnunquam
retuſa habet capita,nonnunquam acuta.Quod genus peſ-
ſimum eſt,quia neque facilè committuntur quæ nulli re-
tuſo innittũtur,& carnẽ vulnerant,interdũ neruũ quoque
aut muſculum. Quinetiam aliquando plura fragmenta à
fragmento fiunt.Sed in aliis quidem oſſibus ex toto ſæpe
fragmentum à fragmento recedit. Maxillæ verò ſemper
aliqua parte etiam vexata oſſa,inter ſe cohærent.Igitur in
primis digitis duobus vtrinque prementibus,& ab ore &
ab cute omnino oſſa in ſuam ſedem compellẽda ſunt:de-
inde ſi tranſuerſa maxilla fracta eſt,ſub quo caſu fere dẽs
ſuper proximum dentem excedit, vbi ea in ſuam ſedem
collocata eſt,duo proximi dentes,aut ſi hi labant, vlterio
res inter ſe ſeta deligãdi ſunt:idem in alio genere fractu-
ræ ſuperuacuum eſt:cætera eadem facienda ſunt.Nam lin
teolum duplex madens vino & oleo ſuperiniiciendum,
cum eadem ſimila & eadem thuris fuligine eſt:deinde
aut faſcia aut mollis habena media in longitudinem in-
ciſa, vt vtrinque mentũ complectatur,& inde capita eius
ſupra caput adducta ibi deligãtur. Illud quoq; ad omnia
oſſa pertinẽs dictũ erit, famẽ primùm eſſe neceſſariã:de-
inde die tertio humidum cibũ, ſublata inflammatione
paulo leniorem, eúmque qui carnẽ alat: per omne tem-
A pus vinum eſſe alienũ : deinde tertio die reſolui debere
fouerique per ſpongiam vapore aquæ calidæ,eadémque
quæ primò fuerunt ſuperdari.Idem die quinto fieri, &
donec inflãmatio finiatur, quæ vel octauo die vel ſepti-
mo fere reſoluitur.Ea ſublata rurſus oſſa eſſe tractãda,vt ſi
quod fragmẽtum loco ſuo non eſt,reponatur. Neque id
eſſe ſoluendũ,niſi duæ partes eius temporis, intra quod
quæque oſſa conſerũtur,tranſierint.Fere verò intra quar-
tumdecimum & vnũ & viceſimum diẽ ſaneſcunt, ma-
xilla, malæ,iugulũ, latus,pectus,os ſcapularum,coſtæ,ſpi
B na coxarum,os tali,calx,manus,planta.Inter viceſimum
& trigeſimum diem crura brachiaque: inter ſeptimum
& viceſimum & quadrageſimum,humeri & femina.Sed
in maxilla illud quoque adiiciendum eſt,quòd humidus
cibus diu aſſumendus eſt. Atque etiam quũ tempus pro-
ceſſit,in lagano ſimilibúſque aliis perſeuerandũ, donec
ex toto maxillam callus firmarit item vtique primis die-
bus habendum ſilentium.

DE IVGVLI FRACTI CVRATIONE. Cap. VIII.

C IVgulum verò ſi tranſuerſum fractum eſt,nonnũquam
per ſe rurſus rectè coit,& niſi mouetur,ſanari ſine iun-
ctura poteſt. Nõnũquã verò, maximéque vbi motũ eſt,
elabitur,feréque id quod à pectore ſub id quod ab hume
ro eſt,in poſteriorẽ partẽ inclinatur.Cuiꝰ ea ratio eſt quòd
per ſe non mouetur,ſed cum humeri motu conſentit. Ita-
que eo ſubſiſtente, ſub id humerus agitatur. Rarò verò
admodum in priorem partem iugulum inclinatur,adeò
vt magni profeſſores nũquam ſe vidiſſe memoriæ man-
darint:ſed locuples tamẽ eius rei author Hippocrates eſt.
D Verùm vt diſſimilis vterq; caſus eſt,ſic quædã diſſimilia
requirit. Vbi ad ſcapulas iugulum tẽdit,ſimul dextra ma-
nu planè propellendus in poſteriorem partem humerus
eſt,& illud in priorem attrahendum. Vbi ad pectus con-
uerſum eſt,ipſum quidem retrò dandum, humerus autẽ
in priorem partem adducendus eſt. Ac ſi is inferior eſt,
non id quod à pectore eſt,deprimendum eſt,quia immo
bile eſt,ſed humerus ipſe attollendus.Si caſu ſuperior eſt,
id quod à pectore eſt implendum lana,& humerus ad pe
ctus deligãdus eſt. Si acuta fragmenta ſunt,incidi contrà
E cutis debet,ex oſſibus ea quæ carnem vulnerant præci-
denda ſunt: tunc retuſa oſſa committenda ſunt. Siquid
ab aliqua parte eminet, opponendum ei triplex linteolũ
eſt,in vino & oleo tinctum.Si plura fragmenta ſunt,ex-
cipienda ſunt ex ferula facto canaliculo,eodémque intus
incerato,ne faſcia diducatur, quæ iugulo compoſito cir-
cumdanda eſt ſæpius potius quàm valentius. Quod ipſũ
quoque in omnibus oſſibus fractis perpetuum eſt.A de-
xtro verò iugulo,ſi id fractum eſt,ad alam ſiniſtram,à ſi-
niſtro ad dexterã:rurſúſque ſub ala ſua faſcia dari debet.
F Poſt hæc ſi iugulum ad ſcapulas inclinatum eſt, brachi-
um ad latus:ſi in partem priorem, ad ceruicem deligan-
dum eſt:ſupinúſque homo collocandus, cæteráque eadẽ
facienda quæ ſuprà compræhenſa ſunt. Sunt verò plura
oſſa fere immobilia,vel dura, vel cartilaginoſa,quæ vel
franguntur, vel forantur, vel colliduntur, vel finduntur,
vt malæ,pectus,latus, os ſcapularum,coſtæ,ſpina coſtarũ,
os tali,calx,manus,planta. Horum omnium eadem cura-
tio eſt. Si ſuprà vulnus eſt,id ſuis medicamentis nutrien-
dum eſt.Quo ſaneſcente rimas quoque oſſis, aut ſiquod
G ferrumen eſt,callus implet.Si cutis integra eſt, & os læſũ
eſſe,ex dolore colligimus, nihil aliud quàm quieſcendũ,
imponendúmque ceratũ eſt,& leniter deligandum, do-
nec ſanitate oſſis dolor finiatur.

DE COSTARVM FRACTARVM CVRAtione, Cap. IX.

PRopriè tamen quædam de coſta dicenda ſunt, quia
iuxta viſcera eſt,grauioribúſque periculis is locus ex-
poſitus eſt. Hæc quoque igitur interdũ ſic finditur vt ne
ſummum quidem os, ſed interior pars eius quæ rara eſt,
H lædatur:interdum ſic vt eam totam is caſus perruperit.Si
tota fracta non eſt,nec ſanguis expuitur, nec febricula ſe-
quitur,nec quicquam ſuppurat, niſi admodum rarò, nec
dolor magnus eſt, tactu tamen is locus leniter indoleſcit,
abundè eſt eadem quæ ſuprà ſcripta ſunt, facere,& à me-

dia faſcia incipere deligare, ne in alterutrã partem hæc cutem inclinet.Ab vno verò & viceſimo die,quo vtique os eſſe debet glutinatum,id agẽdum. Cibis vberioribus eſt vtendum vt corpus quampleniſſimum fiat, quò melius os veſtiat quod illo loco tenerum adhuc iniuriæ ſub tenui cute expoſitum eſt. Per omne autem tempus curationis vitandus clamor,ſermo quoque,tumultus,ira,motus vehementior corporis,fumus,puluis, vt quicquid vel tuſſim vel ſternutamentum mouet: ne ſpiritum quidem magnopere continere expedit. At ſi tota coſta perfracta eſt, caſus aſperior eſt. nam & graues inflammationes, & febris,& ſuppuratio, & ſæpe vitæ periculum ſequitur, & ſaguis ſpuitur.Ergo ſi vires patiũtur,ab eo brachio quod ſuper eam coſtam eſt,ſanguis mittendus eſt:ſi non patiũtur,aluus tamen ſine vllo acri ducenda eſt, diutiúſque inedia pugnandum. Panis verò ante ſeptimum diem non aſſumendus,ſed vna ſorbitione viuendum,imponẽdúmque ei loco ceratum ex lino factum,cui cocta quoque reſina adiecta ſit; aut Polyarchi malagma, aut panaces ex vino & roſa & oleo, ſupérque imponenda lana ſuccida mollis & duæ faſciæ à mediis orſæ,miniméque adſtrictæ. Multo verò magis omnia vitanda quæ ſuprà poſui, adeò vt ne ſpiritus quidem ſæpius mouendus ſit.Quòd ſi tuſſis infeſtabit,ad id potio ſumenda erit vel ex trixagine,vel ex ruta, vel ex herba ſtychade, vel ex cumino & pipere. Grauioribus verò doloribus vrgentibus, cataplaſma imponi quoque cõueniet vel ex lolio,vel ex hordeo, cui pinguis fici tertia pars quoque ſit adiecta. Et id quidem interdiu ſuperiacebit. Noctu verò idem aut ceratũ, aut malagma,aut pãni;quia poteſt cataplaſma decidere. Ergo quotidie quoque reſoluetur; donec iam cerato aut malagmate poſſimus eſſe cõtenti: & decem quidem diebus extenuabitur fame corpus,ab vndecimo verò ali incipiet. Ideóque etiam laxior quàm primò faſcia circumligabitur, feréque ea curatio ad quadrageſimum diem perueniet:quæ ſi modus erit ſuppurationis, plus malagma quàm ceratũ ad digerendum proficiet. Si ſuppuratio vicerit,neque per quæ ſuprà ſcripta ſunt diſcuti potuerit,omnis mora vitanda erit,ne os infrà vitietur: ſed qua parte maxima tumebit,demittendum erit candens ferramentum,donec ad pus perueniat,idque effundendum. Si nuſquam caput ſe oſtendit,vbi maximè pus ſubit; ſic intelligimus: Creta cimolia totũ locũ illinimus, & ſiccari patiemur:quo loco maximè humor in ea perſeuerauit, ibi pus proximum erit,eáque vti debebit:ſi latius aliquid abſcedet,duobus aut tribus locis erit perforandum, demittendum erit linamentum, aut aliquid ex penicillo quod ſummum lino ſit deuinctum, vt facilè educatur. Reliqua eadem quæ in cæteris aduſtis facienda ſunt: vbi purum erit vlcus, ali corpus debebit, ne tabes pernicioſa futura id malum ſubſequatur. Nonnunquam etiam leuius ipſo oſſe affecto, & inter initia neglecto, non pus, ſed humor quidam muccis ſimilis,intus coit, molleſcítque contrà cutis,in qua ſimili vſtione vtendum eſt.

De ſpinæ curatione.

In ſpina quoq;eſt quod propriè notemus.Nã ſi id quod ex vertebra excidit,aliquo modo fractum eſt,locus quidem concauus fit,punctiones autẽ in eo ſentiuntur, quia neceſſe eſt ea fragmenta ſpinoſa eſſe. Quo fit vt homo in interiorem partem ſubinde nitatur.Hæc noſcendæ rei cauſa ſunt. Medicamentis verò iiſdem opus eſt quæ plurima parte huius capitis expoſita ſunt.

DE HVMERORVM, BRACHIORVM, FEmorum,crurum,digitorum fractorum vel euulſorum communibus curationibus, Cap. X.

Similes rurſus ex magna parte caſus curationéſque ſũt humeris & femoribus. Communia etiam quædam humeris,brachiis, femoribus, cruribus, digitis:ſiquidẽ ea minimè periculoſè media franguntur. Quo propior fractura capiti vel ſuperiori vel inferiori eſt,eo peior eſt.Nam & maiores dolores adfert,& difficilius curatur. Ea maximè tolerabilis eſt ſimplex, tranſuerſa: peior, vbi

A fragmenta,atque vbi obliqua:peſſimum vbi eadẽ acuta. Nonnunquam autem fracta in his oſſa in ſuis ſedibus remanent:multo ſæpius excidunt,aliúdque ſuper aliud effertur.Idque ante omnia conſiderari debet,& ſunt notæ certæ:ſi ſuis ſedibus mota,reſima, punctioniſque ſenſum repræſentant, tactu inæqualia ſunt: ſi verò non aduerſa,ſed obliqua iunguntur, quod fit vbi loco ſuo non ſunt,membrũ id altero latere breuius eſt, & muſculi eius tument.Ergo ſi hoc depreſſum eſt, protinus id membrũ oportet extendere. Nam nerui muſculique intenti per
B oſſa contrahuntur,neque in ſuum locum veniunt,niſi illos per vim aliquis intendit. Rurſus, ſi primis diebus id omiſſum eſt,inflammatio oritur: ſub qua & difficile & periculoſè vis neruis adhibetur.Nam diſtentio neruorũ vel cancer ſequitur,vel certum, vt diutiſſimè alatur,pus. Itaque ſi antè repoſita oſſa non ſunt, poſtea reponenda ſunt.Intendere autem digitum vel aliud quoque membrum,ſi adhuc tenerum eſt, etiã vnus homo poteſt, quũ alteram partem dextra,alteram ſiniſtra prendit. Valẽtius membrum duobus eget qui in diuerſa contendant. Si
C firmiores nerui ſunt,vt in viris robuſtis, maximéque eorum feminibus & cruribus euenit,habenis quoque vel linteis faſciis vtrinque capita articulorum deliganda, & per plures in diuerſa ducẽda ſunt.Vbi paulo lõgius quàm naturaliter eſſe debet,membrum vis fecit:tum demum oſſa manibus in ſuam ſedem compellenda ſunt, indicíumque oſſis repoſiti eſt,dolor ſublatus.Et membrum alteri parti æquatum inuoluendum duplicibus triplicibúſue pannis,& in vino & oleo tinctis,quos lineos eſſe commodius eſt. Ferè verò faſciis ſex opus eſt: prima breuiſſi-
D ma adhibenda, quæ circa fracturam ter voluta ſurſum verſus feratur,& quaſi in cochlea ſerpat,ſatíſque eſt eam ter hoc quoque modo circuire.Altera dimidio longiore, eáq; qua parte os eminet,ab ea ſi totũ æquale eſt, vndelibet ſuper fracturam debet incipere priori aduerſa, deorſúmque tẽdere,atque iterũ de fractura reuerſa in ſuperiore parte vltra priorem faſciã deſinere. Super has iniiciendum latiore linteo ceratum eſt,quod eas contineat, ac ſiqua parte os eminet,triplex ea pannus obiiciendus,eodem vino & oleo madẽs. Hæc tertia faſcia comprehen-
E denda ſunt,quartáque, ſic vt ſemper inſequens priori aduerſa ſit,& tertia tantùm in inferiore parte,tres in ſuperiore finiant, quia ſatius eſt ſæpius circuire quàm adſtringi.Siquidem id quod aſtrictum eſt,alienatur, & cancro opportunum eſt, articulum autẽ quamminimè vincire opus eſt:ſed ſi iuxta hunc os fractum eſt, neceſſe eſt. Deligatum verò membrum in diem tertium continendum eſt:eáque iunctura talis eſſe debet vt primo die nihil offenderit,non tamẽ laxa viſa ſit,ſecũdo laxior,tertio iam penè reſoluta.Ergo tum rurſum id membrum deligan-
F dum,adiiciendáque prioribus quinta faſcia,iterũq; quinto reſoluendum eſt,& ſexto faſciis inuoluendum, ſic vt tertia & quinta infrà,cæteræ ſuprà finiantur. Quotieſcũque autem ſoluitur membrum,calida aqua fouedum eſt. Sed ſi iuxta articulũ fractura eſt, diu inſtillandũ vinum eſt,exigua parte olei adiecta, eadémque omnia faciẽda, donec ab eo inflammatio ſoluatur, vel leuius quoque quàm ex conſuetudine id membrum fiat: quòd ſi ſeptimus dies non dedit,certè nonus exhibet:tum facillimè oſſa tractantur.Rurſus ergo ſi parum commiſſa ſunt, cõ-
G mitti debent: ſiqua fragmenta eminent,in ſuas ſedes reponenda ſunt.Deinde eodem modo membrum deligãdum, ferulæque ſuper accomodandæ ſunt; quæ fiſſæ circumpoſitæque oſſa in ſua ſede contineant: & in quam partem fractura inclinat, ab ea latior valentiórque ferula imponenda eſt. Eáſque omnes citra articulum eſſe oportet reſimas,ne hunc lædant, nec vltrà aſtringi quàm vt oſſa cõtineat,& cum ſpatio laxẽtur,tertio quoque paulũ habenis ſuis coarctari: ac ſi nulla prurigo,nullus dolor eſt,ſic manere donec duæ partes eius tẽporis quod os quo
H que cõſeruet cõpleãtur,poſtea leuius aqua calida fouere, quia primò digeri materiã opus eſt,tũ euocari.Ergo cerato quoque liquido id leniter eſt vngendũ,perfricãdáque ſumma cutis eſt, laxiúſque id deligãdũ eſt. Tertio quoq;

die ſoluendum, ſic vt remota calida aqua, cætera eadem fiant. Tantummodo ſingulæ faſciæ quoties reſolutæ fuerint, ſubtrahantur.

De fracti humeri curatione.

Hæc communia ſunt, illa propria. Siquidem humerus fractus, non ſic vt membrum aliud intẽditur: ſed homo collocatur alto ſedili, medicus autem humiliore aduerſus. Vna faſcia brachiũ amplexa ex ceruice ipſius qui læſus eſt, id ſuſtineat: altera ab altera parte ſuper caput data, ibi accipit nodum: tertia iuncto imo humero deorſum demittitur, ibi quoque capitibus eius inter ſe iunctis. Deinde ab occipitio ipſius, miniſter ſub ea faſcia quam ſecundo loco poſui, correpto: ſi dexter humerus ducendus eſt, dextro: ſi ſiniſter, ſiniſtro brachio, demiſſum inter femina eius qui curatur baculum tenet: medicus ſuper eam faſciam de qua tertio loco dixi, palmam inijcit dextram: ſi ſiniſter, ſiniſtram, ſi dexter humerus ſumatur, ſimúlque alteram faſciam miniſter attollit, alteram premit medicus: quo fit vt leniter humerus extendatur. Faſciis verò, ſi medium aut imum os fractum eſt, breuioribus opus eſt: ſi ſummũ, longioribus, vt ab eo ſub altera quoque ala per pectus & ſcapulas porrigantur. Protinus verò brachium quũ deligatur, ſic inclinandum eſt id quod afficit, vt ante faſcias quoque ſic figurandum ſit: ne poſtea ſuſpenſum aliter, aliter quũ deligabatur, humerum inclinet: brachióque ſuſpenſo, ipſe quoque humerus ad latus leniter deligãdus eſt. Per quæ fit vt minimè moueatur, ideóque oſſa ſic ſe habent vt aliquis compoſuit. Quum ad ferulas ventum eſt, extrinſecus eſſe earum longiſſimæ debent, à lacerto breuiores, ſed ſub ala breuiſſimæ. Sæpiúſque eæ reſoluendæ ſunt, vbi in vicinia cubiti humerus fractus eſt, ne ibi nerui rigeſcant, & inutile brachium efficiant. Quoties ſolutæ ſunt, fractura manu continenda, cubitus aqua calida fouendus, & molli cerato perfricandus, ferulæque vel omninò non imponendæ cõtra eminentia cubiti, vel aliquanto breuiores ſunt.

De brachii fracti curatione.

At ſi brachium fractum eſt, in primis conſiderandum eſt, alterum os, an vtrunque comminutum ſit, non quò alia in eiuſmodi caſu curatio admouenda, ſed primùm vt valentius extendatur ſi vtrunque os fractum eſt: quia neceſſe eſt minus neruos contrahi altero oſſe integro, eóſque intendente: deinde vt curioſius omnia in continendis oſſibus fiant, ſi neutrum alteri auxilio eſt. Nam vbi alterum integrum eſt, plus opis in eo quàm in faſciis feruliſque eſt. Deligari autem brachium debet paulum pollice ad pectus inclinato, (ſiquidem is maximè brachii naturalis habitus ſit) idque inuolutum mitella commodiſſimè excipitur quæ latitudine ipſi brachio, perangustis capitibus collo iniicitur, atque ita commodè brachiũ ex ceruice ſuſpenſum eſt. Idque paulum ſupra cubiti alterius regionem pendere oportet. Quòd ſi ex ſummo cubito id factum ſit, glutinare id vinciendo alienum eſt. Fit enim brachium immobile, ac ſi nihil aliud quàm dolori occurſum eſt, idem qui fuit eius vſus eſt.

De crurum femorúmque fractorum curatione.

In crure æquè ad rem pertinet, alterum ſaltem os integrum manere: commune verò ei femoríque eſt, quòd vbi deligatum eſt, in canalem coniiciẽdum eſt. Is canalis & inferiori parte foramina habet per quæ ſiquis humor exceſſerit, deſcẽdat: & à planta moram quæ ſimul & ſuſtineat eam, & delabi non patiatur: & à lateribus caua, per quæ loris datis mora quidem crus femúrque, vt collocatum eſt, detineat. Eſſe etiam is debet à plãta, ſi crus fractũ eſt, circa poplitem: ſi femur, vſque ad coxã: ſi iuxta ſuperius caput femoris, ſic vt ipſa quoque ei coxa ſit. Neq; tamen ignorari oportet, ſi femur fractum eſt, fieri breuius, quia nunquam in antiquum ſtatum reuertitur, ſummiſque digitis poſtea cruris eius inſiſti: ſed multa tamen femori debilitas eſt vbi fortunæ negligẽtia quoq; acceſſit.

De fracti digiti curatione.

Digitum ſatis eſt ad vnum furculum poſt inflammationem deligari.

Communes curationes ad humeros, brachia, crura, femina, digitóſque confractos, pertinentes.

A His propriè ad ſingula membra pertinentibus, rurſus illa cõmunia ſunt: Primis diebus fames: deinde tum quũ iam increſcere callum oportet, liberalius alimẽtum, longa à vino abſtinentia, fomentum aquæ calidæ: dum inflammatio eſt, liberale, quũ ea deſit, modicum: tum etiã lõgior vlterioribus & liquido cerato membris, & mollis tamen vnctio. Neque protinus exercendum id membrũ, ſed ad antiquos vſus reducendum eſt. Grauius aliquanto eſt quũ oſſis fracturæ carnis quoque vulnus acceſſit, ma- B ximéque ſi id muſculi femoris aut humeri ſenſerunt. nam & inflammationes multo grauiores & promptiores cancros habent. Ac femur quidem, ſi oſſa inter ſe ceſſerunt, fere præcidi neceſſe eſt. Humerus verò quoque in periculum venit, ſed facilius conſeruatur. Quibus periculis etiam magis id expoſitum quod iuxta ipſos articulos ictũ eſt. Curioſius igitur agendum eſt, & muſculus quidem per mediam plagam tranſuerſus præcidendus: ſanguis verò, ſi parum fluxit, mittendus: corpus inedia extenuãdum, ac reliqua quidem membra lentius intendenda, & lenius in C his oſſa in ſuam ſedem reponenda ſunt. His verò neque intendi neruos, neque oſſa tractari ſatis expedit. Ipſiq; homini permittendum eſt vt ſic ea collocata habeat quemadmodũ minimè lædũt. Omnibus autem his vulneribus imponendum primò linamentum eſt vino madens, cui roſæ paulum admodum adiectum ſit: cætera eadem deliganda faſciis ſunt aliquanto quàm vulnus latioribus, laxius ſcilicet quàm ſi ea plaga non eſſet, quanto facilius & alienari & occupari cancro vulnus poteſt, numero potius faſciarum id agendum eſt, vt laxæ quoque æquè con- D tineãt. Quod in femore humeróque ſic fiet, ſi oſſa fortè rectè concurrerint: ſin aliter ſe habebunt, eatenus circundari faſcia debebit vt impoſitum medicamentum contineat. Cætera eadem quæ ſuprà ſcripſi, faciẽda ſunt, præterquam quòd neque ferulis, neque canalibus, inter quæ vulnus ſaneſcere non poteſt, ſed pluribus tantummodo & latioribus faſciis opus eſt, ingerendúmque ſubinde in eas eſt calidum oleum & vinum, magíſque in principio fame vtendum; vulnus calida aqua fouendum; frigúſque omni ratione vitandum eſt, & tranſeundum ad medica- E menta quæ puri mouendo ſunt, maiórque vulneri quàm oſſi cura agenda. Ergo quotidie ſoluendum nutriendúmque eſt. Inter quæ ſiquod paruulum fragmentum oſſis eminet, id ſi retuſum eſt, in ſuam ſedem dandum: ſi acutũ, antè acumen eius longius eſt præcidendum: ſi breuius, limandum, & vtrinque ſcalpro limandum, tum ipſum recondendum eſt: ac ſi id manus facere non poteſt, volſella quali fabri vtuntur, iniicienda eſt rectè ſe habenti capiti, ab ea parte qua ſima eſt vt ea parte qua gibba eſt eminens os in ſuam ſedem compellat. Si id maius eſt, mẽbra- F nuliſq; cinguntur, ſinere oportet ea ſub medicamẽtis reſolui, idq; os vbi iam nudatũ eſt, abſcindere: quod maturius ſcilicet faciendũ eſt: poteſtque ea ratione & os coire, & vuln⁹ ſaneſcere. Illud ſuo tẽpore, hoc prout ſe habet. Nonnunquã etiam in magno vulnere euenit vt fragmẽta quædam velut emoriantur, neque cum cæteris coeant. Quod hîc quoque ex modo fluentis humoris colligitur: quo magis neceſſariũ eſt, ſæpius vlcus reſoluere atque nutrire. Sequitur verò vt id os per ſe poſt aliquot dies excidat: quũ tam miſera antea cõditio vulneris ſit, tamen id G interdũ maius diutiúſque facies. Sæpe enim integra cutis oſſe abrũbitur, protinúſque prurigo & dolor oritur. Quæ ſoluere, ſi accedit, maturius oportet, & fouere aqua per æſtatem frigida, per hyemem egelida: deindeceratũ myrteum imponere. Interdũ fractura quibuſdã velut aculeis carnem vexat, quo à prurigine & punctionibus cognito, aperire id meli⁹, eóſque aculeos præcidere neceſſe habet. Reliqua verò curatio in vtroque hoc caſu eadem eſt quæ vbi ictus protin⁹ intulit puro iam vlcere. Cibis hîc quoque vtendũ eſt carnẽ producẽtibus: ſi breuius adhuc mẽ- H brum eſt, & oſſa loco ſuo non ſunt, paxillus tenuis qualeuiſſimi generis inter ea demitti debet, ſic vt capite paulũ ſupra vlcus emineat, iſque quotidie plenior adigendus eſt, donec par id membrũ alteri fiat: tum paxillus remouendus, vulnus ſanandum eſt, cicatrix inducta fouenda frigida aqua eſt in qua myrtus, hedera, aliæve ſimiles

verbenæ ſint:illinendúmque medicamentũ quod ſiccet, A & magis etiam hîc quieſcendum, donec id membrum confirmetur.Siquando verò oſſa non conferbuerunt,quæ ſæpe ſoluta,ſæpe mota ſunt,in aperto deinde curatio eſt: poſſunt enim coire.Si vetuſtas occupauit,membrum extendendum eſt,vt aliquid lædatur.Oſſa inter ſe manu diuidenda, vt concurrendo exaſperentur, & ſiquid pingue eſt,eradatur,totúmque id quaſi recens fiat:magna tamen cura habita ne nerui muſculíve lædantur. Tum vino fouendum eſt in quo malicorium decoctum ſit, imponendúmque idipſum oui albo miſtum. Tertio die reſoluen- B dum,fouendúmque aqua in qua verbenæ de quibus ſuprà dixi,decoctæ ſint:quinto die idem faciẽdum, ferulæque circundandæ. Cætera & antè & pòſt eadem facienda quæ ſuprà ſcripſi.Solent tamen interdum diuerſa inter ſe oſſa cõferuere:eóque & breuius membrum & indecorum fit:& ſi capita acutiora ſunt,aſſiduè punctiones ſentiũtur. Ob quam cauſam frangi rurſus oſſa & dirigi debent.Id hoc modo fit:Calida aqua multa membrum id fouetur, & ex cerato liquido perfricatur,intẽditúrque:& inter hæc C medicus pertractans oſſa,vt adhuc tenero callo,manibus ea diducit,compellitque id quod eminet in ſuam ſedem: & ſi parum valuit,ab ea parte in qua os ſe inclinat, inuolutam lana regulam obiicit:atque ita deligando aſſueſcere iterum vetuſtæ ſedi cogit. Nonnunquam autem rectè quidem oſſa cœperunt: ſuperincreuit verò nimius callus, ideóque locus intumuit.Quod vbi incidit,diu lenitérque id membrum perfricandum eſt ex oleo & ſale & nitro, multúmque aqua calida ſalſa fouendum, & imponendũ malagma quod digerat,aſtrictiúſque alligandũ, oleribúſ D que,& præterea vomitu vtendum.Per quæ cum carne callus quoque extenuatur, cõfértque aliquid de ſinapi,quod cum ficu in alterum pariter membrũ impoſitum, donec id paulũ erodat,eóque euocet materiam. Vbi his tumor extenuatus eſt,rurſus ad ordinem vitæ reuertendum eſt.

DE LVXATIS OSSIBVS, Cap. XI.

HAC de fractis quidem oſſibus hactenus dictũ ſit.Mouẽtur autem ea ſedibus ſuis duobus modis:nã modò quæ iuncta ſunt inter ſe dehiſcunt,vt quum latum ſca- E pularum os ab humero recedit,& in brachio radius à cubito,& in crure tibia à ſura,interdum à ſaltu,calcis os à talo:(quod rarò tamen fit) modò articuli ſuis ſedibus excidunt.Antè de prioribus dicam.Quorum vbi aliquid incidit protinus is locus cauus eſt, depreſſúſque digitus ſinũ inuenit:deinde grauis inflammatio oritur, atque in talis præcipua: ſiquidem febres quoque & cancros & neruorum vel diſtentiones vel rigores,qui caput ſcapulis annectunt,mouere conſueuit. Quorum vitandorum cauſa faciendá eadem ſunt quæ in oſſibus mollibus læſis:vbi ali- F quid incidit, protinus his locis propoſita ſunt, vt dolor tumórque per ea tollantur. Nam diductã oſſa nunquã rurſus inter ſe iunguntur,& vt aliquid decoris eo loco ſit, nihil vſus admittitur. Maxilla verò & vertebra omneſque articuli quũ validis neruis comprehendantur, excidunt: aut vi expulſi,aut aliquo caſu neruis vel ruptis velinfirmatis:faciliúſque in pueris & adoleſcentibus quàm in robuſtioribus:hique elabuntur in priorem & in exteriorẽ partem,quidam omnibus modis,quidã certis. Súntque quædam communia omnium ſigna, quædam propria cuiuſ- G que.Siquidem ſemper ea parte tumor eſt in qua os prorũ pit,ea ſinus à qua receſſit:& hæc quidem in omnibus deprehendũtur,alia verò ſi in ſingulis. Quæ,ſimulatque de quoque dicã,proponẽda erunt.Sed vt excidere omnes articuli non poſſunt,ſic nõ omnes reponuntur. Caput enim nonnũquam compellitur,neque in ſpina vertebra, neque ea maxilla quæ vtraque parte prolapſa,antequam reponeretur, inflãmationem mouit. Rurſum qui neruorum vitio prolapſi ſunt,compulſi quoque in ſuas ſedes, iterũ excidunt.At quibus in pueritia exciderunt, neque repoſiti H ſunt,minus quàm cæteri creſcunt. Omniúmque quæ loco ſuo non ſunt,caro ea increſcit, magiſque in proximo mẽbro quàm in vlteriore. Vt putã ſi humerus loco ſuo nõ eſt,maior in eo ipſo ſit quàm in brachio, maior in hoc quàm in manus acie. Tum pro ſedibus & pro caſibus qui inciderunt,aut maior aut minor vſus eius membri relinquitur:quóque in eo plus vſus ſupereſt, eo minus id extenuatur.Quicquid autem loco ſuo motum eſt, ante inflãmationem reponẽdum eſt.Si illa occupauit, dum cõquieſcat, tunc laceſſendum eſt: vbi finita eſt, tentandum eſt in iis membris quæ id patiuntur. Multum autem eo confert & corporis & neruorũ habitus. nam ſi corpus tenue, ſi humidum eſt, ſi nerui infirmi,expeditius os reponitur. Sed & primò facilius excidit,& poſtea minus fideliter cõtinetur. Quæ contraria his ſunt, melius continent:ſed id quod expulſum eſt,difficulter admittunt. Oportet autem ipſam inflammationẽ leuare, ſuper ſuccida lana ex aceto impoſita, & à cibo,ſi valẽtioris articuli caſus eſt, triduo, interdum etiam quinque diebus abſtinere debet: bibere aquam calidam dum ſitim finiat.Curioſiúſque hæc facere his oſſibus motis quæ validis pleníſque muſculis continentur: ſi verò etiam febris acceſſit, multo magis:deinde ex die quinto fouere aqua calida,remotáque lana ceratum imponere ex cyprino factum, nitro quoque adiecto donec omnis inflammatio finiatur. Tunc infrictionẽ ei morbo adhibere,cibis vti bonis,vti vino modicè,iámque ad vſus quoque ſuos id membrum promouere: quia motus vt in dolore peſtifer,ſic aliàs ſaluberrimus corpori eſt. Hæc communia ſunt,nunc de ſingulis dicam.

DE MAXILLAE LVXATAE CVRAtione, Cap. XII.

MAxilla in priorem partem propellitur,ſed modò altera parte,modò vtraque.Si altera,in contrariã partem ipſa mentúmque inclinatur,dentes paribus non reſpondent,ſed ſub iis qui ſecant canini ſunt.At ſi vtraque totum mentum in exteriorem partem promouetur, inferioréſque dentes longius quàm ſuperiores excedunt,intẽtique ſuper muſculi apparent: primo quoque tempore homo in ſedili collocandus eſt, ſic vt miniſter à poſteriore parte caput eius contineat,vel ſic vt iuxta parietem is ſedeat, ſubiecto inter parietẽ & caput eius ſcorteo puluino duro,eóque caput per miniſtrum vrgeatur,quò ſit immobilius.Tum medici digiti pollices linteolis vel faſciis, ne dilabantur,inuoluti in os eius cõiiciendi:cæteri extrinſecus admouendi ſunt.Vbi vehementer maxilla apprehenſa eſt,ſi vna parte procidit,concutiendum mẽtum, & ad guttur adducendum eſt.Tunc ſimul & caput apprehendẽdum,& excitato mento maxilla in ſuam ſedem compellenda,& os eius comprimendum eſt,ſic vt omnia penè vno momento fiant.Si in vtraque parte prolapſa eſt,eadem omnia facienda,ſed æqualiter retrò maxilla agenda eſt. Repoſito oſſe,ſi cum dolore oculorum & ceruicis iſte caſus incidit,ex brachio ſanguis mittendus eſt. Quũ omnibus verò quorum oſſa mota ſunt, primò liquidior cibus conueniat,tum his præcipuè,adeò vt ſermo quoque frequenti motu oris per neruos lædat.

DE CAPITE LVXATO, Cap. XIII.

CAPVT, duobus proceſſibus in duos ſinus ſummæ vertebræ demiſſis,ſuper ceruicem cõtineri in prima parte propoſui.Hi proceſſus interdum in poſteriorem partem excidunt,quò fit vt neruus ſub occipitio extendatur, mentum pectori agglutinetur,neque bibere is, neque loqui poſſit,interdum ſine voluntate ſemen emittat. Quibus celerrimè mors ſuperuenit.Ponendum autem hoc eſſe credidi,non quò curatio eius rei vlla ſit,ſed vt res indiciis cognoſceretur, & non putarent ſibi medicum defuiſſe,ſiqui ſic aliquem perdidiſſent.

DE SPINA LVXATA Cap. XIIII.

IDEM caſus manet eos quorum in ſpina vertebræ exciderunt.Id enim non poteſt fieri niſi ex medulla quæ per medium,& duabus membranulis quæ per duos à lateribus proceſſus feruntur,& neruis qui continent,ruptis. Excidunt autem & in poſteriorem partem,& in priorem, & ſupra ſeptum tranſuerſum,& infrà.Si in vtranque partẽ exciderint,à poſteriore parte vel tumor vel ſinus oritur: ſi ſuper ſeptum id incidit,manus reſoluũtur, vomitus aut diſtentio neruorum inſequitur,ſpiritus difficulter mouetur,dolor vrget,& aures obtuſæ ſunt: ſi ſub ſepto, femina reſoluũtur, vrina ſupprimitur,interdum etiam ſine volũ-

tate prorumpit.Ex eiuſmodi caſibus, vt tardius quàm ex capitis,ſic tamen intra triduum homo moritur.Nã quod Hippocrates dixit,vertebra in exteriorem partem prolapſa,pronum hominem collocandum eſſe,& extendendũ, tum calce aliquem ſuper ipſum debere conſiſtere , id intus impellere:in his accipiendum eſt quæ paulum exceſſerunt,non in iis quæ toto loco motæ ſunt . Nonnũquã enim neruorum imbecillitas efficit vt quanuis non exciderit vertebra,paulum tamen in priorem partem promineat.Id non iugulat,ſed ab interiore parte non contingi quidem poſſe ab exteriore ſi propulſum eſt; plerunque iterum redit,niſi quod admodum rarum eſt, vis neruis reſtituta eſt.

DE HVMERO LVXATO, Cap. XV.

HVmerus autem modò in alam excidit, modò in partem priorem.Si in alam delapſus eſt,& victus cubitus recedit ab latere,rurſum iuxta eiuſdem partis aurem cum humero porrigi non poteſt,longiúſque altero id brachium eſt.Si in priorem partem, ſummum quidem brachium extenditur,minus tamen quàm naturaliter:difficiliúſque in priorem partem quàm in poſteriorem cubitus porrigitur.Igitur ſi in alam humerus excidit,& vel puerile adhuc eſt corpus vel molle,certè & imbecillibus neruis intentum eſt,ſatis eſt collocare id in ſedili, & ex duobus miniſtris alteri imperare vt caput lati ſcapularum oſſis leniter reducat,alteri vt brachium extendat: ipſum poſteriore parte reſidentem humerum ſub ala eius cogere , ſimúlque & latum os,& altera manu brachium eius ad latus impellere.At ſi vaſti⁹ corpus,neruíve robuſtiores ſunt, neceſſaria eſt ſpathula lignea, & quæ craſſitudinem duorum digitorũ habet,& longitudine ab ala ad digitos peruenit.In qua ſumma capitulum eſt rotundum , & leniter cauum,vt recipere particulam aliquam ex capite humeri poſſit.In ea bina foramina tribus locis ſunt inter ſe ſpatio diſtantibus,inque ea lora mollia coniiciuntur.Eáque ſpatha faſcia inuoluta,quominus tactu lædat,ad alã à brachio dirigitur , ſic vt caput eius ſummæ alæ ſubiiciatur: deinde loris ſuis ad brachium deligatur , vno loco paulũ infra humeri caput,altero paulum ſupra cubitum , tertiò ſupra manum. Cui rei protinus interualla tũc quoque foraminum aptata ſunt.Sic brachium deligatũ ſuper ſcalæ gallinariæ gradum traiicitur , ita altè vt conſiſtere homo ipſe non poſſit,ſimúlque in alteram partem corpus demittitur,in alteram brachium intenditur. Eóque fit vt capite ligni caput humeri impulſum,in ſuã ſedẽ modò cũ ſono, modò ſine hoc cõpellatur.Multas alias eſſe rationes ſcire facile eſt vno Hippocrate lecto,ſed nõ alia magis vſu comprobata eſt.At ſi in priorem partem humerus excidit , ſupinus homo collocãdus eſt,faſciáque aut habena media ala circũdãda eſt , capitáque eius poſt caput hominis miniſtro tradẽda,brachium alteri, præcipiendúmque vt ille habenam,hic brachium extendat: deinde medicus caput quidem hominis ſiniſtra debet repellere,dextra verò cubitum cum humero attollere , & os in ſuam ſedem cõpellere,faciliúſq; id in hoc caſu quàm in priore reuertitur.Repoſito humero,lana alæ ſubiicienda eſt : ſi in interiore parte os fuit,vt ei opponatur:ſi in priore parte,vt tamen commodius deligetur. Tum faſcia primùm ſub ala obuoluta,caput eius debet comprehendere, deinde profectus ad alteram alam,ab eáque ad ſcapulas,rurſúſque ad eiuſdem humeri caput tendere: ſæpiúſque ad eandem rationem circumagi,donec id bene teneat.Vinctus hac ratione humerus commodius continetur: ſi adductus ad latus ſit,ad id quoque faſcia deligatur.

DE CVBITI LVXATI CVRATIONE, Cap. XVI.

IN cubito autem tria coire oſſa,humeri & radii & cubiti ipſius,ex iis quæ prima parte huius voluminis poſita ſunt,intelligi potuit.Sed cubitus qui innexus humero eſt ab hoc excidit,radius qui adiunctus eſt,interdũ trahitur,interdum ſubſiſtit.In omnes verò quatuor partes cubitus excidere poteſt:ſed ſi in priorem prolapſus eſt, extentum brachium eſt , neque recuruatur . Si in poſteriorem, brachium curuum eſt, neque extenditur,breuiúſque altero eſt:interdum febrem vomitúmque bilis mouet . Si in exteriorem interiorémve brachium porrectum eſt , ſed paulum in eam partem à qua os receſſit recuruatum,quicquid incidit,reponendi ratio vna eſt.Neque in cubito tã tùm eſt,ſed in omnibus quoque membris lõgis , quæ per articulum longa teſta iunguntur. Vtrũque membrum in diuerſas partes extendere, donec ſpatium inter oſſa liberũ ſit:tũ id os quod excidit,ab ea parte in quã prolapſum eſt,in contrariam impellere. Extendẽdi tamen alia atque alia genera ſunt,prout nerui valent,aut oſſa huc illúcve ſe derunt:ac modò manibus ſolis vtendum eſt : modò quædam alia adhibenda.Ergo ſi in priorem partem cubitus prolapſus eſt,extendi per duas manus,interdum etiam habenis iniectis ſatis eſt:deinde rotundum aliquid à lacerti parte ponendum eſt,& ſuper id repentè cubitus ad humerum impellendus eſt. At in aliis caſibus commodiſſimũ eſt,eadem ratione brachium extendere,quæ fracto cubito ſuprà poſita eſt , & tum oſſa reponere . Reliqua curatio eadem eſt quæ in omnibus. Celerius tantùm & ſæpius id reſoluẽdũ eſt, multóque magis aqua calida fouẽdum, diutius ex oleo & nitro,ac ſale perfricandum.In cubito enim celerius quàm in vllo alio articulo , ſiue extrà remãſit,ſiue intus reuertit,callus circundatur,iſque ſi per quietem increuit,flexus illius poſtea prohibet.

DE MANV LVXATA, Cap. XVII.

MAnus quoque in omnes quatuor partes prolabitur. Si in poſteriorem partẽ excidit, porrigi digiti non poſſunt:ſi in priorem,non inclinantur:ſi in alterutrum latus,manus in contrarium,id eſt aut ad pollicẽ,aut ad minimum digitum conuertitur.Reponi nõ difficillimè poteſt.Super durum locum & renitentem ex altera parte intendi manus,ex altera brachium debet,ſic vt prona ſit : ſi in poſteriorem partem os excidit,ſupina:ſi in priorem , ſi in interiorem exteriorémve,in latus . Vbi ſatis nerui diducti ſunt,ſi in alterutrum latus procidit manus, brachiũ in contrarium repellẽdum eſt. At iis quæ in priorem poſteriorémve partem prolapſa ſunt,ſuperimponẽdum durum aliquid,idque ſuprà prominens os manu,vrgendum eſt,per quod vis adiecta facilius in ſuam ſedem compellit.

DE PALMA, Cap. XVIII.

IN palma quoque oſſa interdum ſuis ſedibus promouentur,modò in priorem partem ,modò in poſteriorẽ. In latus enim moueri paribus oſſibus oppoſitis non poſſunt.Signum id ſolum eſt , quòd omnium commune eſt, tumor ab ea,in quam os venit: ſinus ab ea à qua receſſit. Sed ſine intentione, digito tantummodo bene preſſum os in ſuam ſedem reuertitur.

DE DIGITIS, Cap. XIX.

AT in digitis totidẽ fere caſus , eadémque ſigna ſunt quæ in manibus . Sed in iis extendendis non æquè vi opus eſt,quum & articuli breuiores, & nerui minus validi ſint. Super menſam tantummodo intendi debẽt qui vel in priorem vel in poſteriorem partem exciderunt: tũ iam palma compelli,atque id quod in latus elapſum eſt, digitis reſtitui.

DE FEMORE, Cap. XX.

QVVM de his dixerim,de iis quoq; quæ in cruribus ſunt videri poſſum dixiſſe . Siquidem etiam in hoc caſu quædam ſimilitudo eſt femori & humero , & tibiæ cubito, & pedi,& manui: quædã tamẽ ſeparatim quoque de his dicenda ſunt.Femur in omnes quatuor partes promouetur,ſæpiſſimè in interiorem , deinde in exteriorẽ, raròadmodum in priorem aut poſteriorem. Si in interiorem partem prolapſum eſt, crus longius altero & vaſtius eſt:(extrà enim pes vltimus ſpectat)ſi in exteriorẽ breuius rarúmque fit,& intus inclinatur, calx in greſſu terram nõ contingit,ſed planta ima,meliúſque id crus ſuperius corpus quàm in priore caſu fert,minúſque baculo eget : ſi in priorem crus extenſum eſt, implicaríque non poteſt,alteri cruri ad calcem par eſt:ſed ima planta minus in priorẽ partem inclinatur,dolórque in hoc caſu præcipuus eſt, & maximè vrina ſupprimitur. Vbi cum dolore inflammatio quieuit,commodè ingrediuntur , torúſque eorum pes eſt.Sed & ſi in poſteriorem extendi non poteſt crus , bre-

uiuſque eſt, vbi conſtitit, calx quoque terram non contingit. Magnum autem femori periculum eſt ne vel difficulter reponatur, vel repoſitum rurſus excidat. Quidam iterum ſemper excidere contendunt, ſed Hippocrates & Diocles, & Philotimus, & Nileus, & Heraclides Tarentinus, clari admodum authores, ex toto ſe reſtituiſſe memoriæ prodiderunt, neque tot genera machinamentorum quoque ad extēdendum in hoc caſu femur, Hippocrates, Andreas Nileus, Nimphodorus, Protarchus, Heraclides, Faber quoque quidam reperiſſent, ſi id fruſtrà eſſet: ſed vt hæc falſa opinio eſt, ſic illud verum eſt. Quum ibi valētiſſimi nerui muſculique ſint, ſi ſuū robur habēt, vix admittere: ſi nō habēt, poſtea nō cōtinere. Tētādū igitur eſt, & ſi te neri⁹ mēbrū eſt, ſatis eſt habenā alterā ab inguine, alterā à genu intendi. Si validius, melius adducent, qui eaſdem habenas ad valida bacula deligarint: tuncque eorum fuſtium imas partes oppoſitæ moræ obiecerint, ſuperioréſque ad ſe vtraque manu traxerint. Etiamnum valētius intenditur membrum ſuper ſcamnum, cui ab vtraque parte axes ſunt, ad quos habenæ illæ deligantur qui (vt in torcularibus) cōuerſi, rumpere quoque, ſi quis perſeuerauerit, nō ſolùm extēdere neruos & muſculos poſſunt. Collocādus autem homo ſuper id ſcamnum eſt aut pronus, aut ſupinus, aut in latus: ſic vt ſemper ea pars ſuperior ſit in quam os prolapſum eſt: ea etiam inferior à qua receſſit. Neruis extentis ſi in priorē os venit, rotundū aliquid ſuper inguē ponendum, ſubitóque ſuper id genu adducendum eſt, eodem modo, eadémque de cauſa qua idem in brachio fit, protinúſque ſi complicari femur poteſt, intus eſt. In cæteris vero caſib⁹, vbi oſſa per vim paulū inter ſe receſſerūt, medic⁹ debet id quod eminet, retrò cogere, mi niſter contrà inde coxam propellere. Poſito oſſe, nihil aliud noui curatio requirit quàm vt diutius is in lecto detineatur, ne ſi motum adhuc neruis laxioribus femur fuerit, rurſus erumpat.

DE GENV, Cap. XXI.

Genu quoque & in exteriorē & in interiorem & in poſteriorem partem excidere notiſſimum eſt, in priorem non prolabi plerique ſcripſerunt. Poteſtque id verò proximum eſſe, quum inde oppoſita patella, ipſa quoque caput tibiæ contineat. Meges tamen eum cui in priorem partem excidiſſet, à ſe curatum eſſe memoriæ prodidit. In his caſibus intendi nerui rationibus iiſdem quas in ſe more retuli, poſſunt. Et id quidem quod in poſteriorem partem excidit, eodem modo rotūdo aliquo ſuper poplitem impoſito, adductóque eo crure conditur. Cætera verò manibus ſimul, tū oſſa in diuerſas partes cōpelluntur.

DE TALO, Cap. XXII.

Talus in omnes partes prolabitur. Vbi in interiorem partem excidit, ima pars pedis in exteriorem partē conuertitur. Vbi huic contrarius talus, contrarium etiam ſignum extat: ſi in priorem partem erumpit, à poſteriorē latus neruus durus & inſanus eſt, minúſque is opus eſt: ſi in poſteriorem, lanx penè conditur, plaga maior fit. Reponitur autem is quoque per manus, priusin diuerſa pedē & crure diductis. Et in hoc quoque caſu diutius in lectulo perſeuerandum eſt, ne is talus qui totum corpus ſuſtinet, parum confirmatis neruis ferēdo oneri cedat, rurſúſque prorumpat. Calceamentis quoque humilioribus primo tempore vtendum, ne iunctura talum ipſum lædat.

DE PLANTA, Cap. XXIII.

Plantæ oſſa iiſdem modis quibus in manu, prodeunt, iiſdémque conduntur. Faſcia tantummodo calcē quoque debet comprehendere: ne quum mediam plantam imúmque eius vinciri neceſſe eſt, liber, talus in medio relictus, materiam pleniorem recipiat, ideóque ſuppuret.

DE DIGITIS, Cap. XXIIII.

In digitis nihil vltrà fieri debet quàm quòd in iis qui ſunt in manu poſitum eſt. Poteſt tamen conditus articulus medius aut ſummus canaliculo aliquo contineri. Hæc faciēda ſunt in his caſibus, vbi ſine vulnere oſſa exciderunt. Hic quoque & ingens periculū eſt. & eo grauius quo maius membrum eſt, quóve validioribus neruis aut muſculis cōtinetur. Ideóque humeris femoribúſque metus mortis eſt, ac ſi repoſita oſſa ſunt, ſpes nulla eſt. Non repoſitis tamen nonnullum periculum eſt. Eóque maior in vtroque timor eſt, quò propius vulnus articulo eſt. Hippocrates nihil tutò reponi poſſe præter digitos & plantas & manus dixit, atque in his quoque diligenter eſſe agendū, ne præcipitarent: quidam brachia quoque & crura repoſuerunt. Et ne cancri diſtentionéſque neruorū orirētur, ſub quibus in eiuſmodi caſu fieret mors matura, ſanguinem ex brachio miſerūt. Verùm ne digitus quidē in quo minimum vt malum, ſic etiam periculum eſt, reponi debet ante inflammationem, aut poſtea quum iam vetus res eſt. Si repoſito quoque oſſe, nerui diſtenduntur, rurſus id protinus expellendum eſt. Omne autem membrum quod cum vulnere loco motum, neque repoſitum eſt, ſic iacere conuenit vt maximè cubantē iuuat, tantùm ne moueatur, néve depēdeat. In omnique tali morbo magnum ex longa fame præſidium eſt, deinde ex curatione eadem quæ propoſita eſt, vbi oſſibus fractis vulnus acceſſit. Si nudum os eminet, impedimento ſemper futurum eſt: id quod excedit abſcindendum eſt: imponendáque ſuper arida linamenta ſunt & medicamenta nō pinguia, donec quæ ſola eſſe in eiuſmodi re ſanitas poteſt, veniat. Nā & debilitas ſequitur, & tenuis cicatrix inducitur, quæ neceſſe eſt facilè noxæ poſtea pateat.

SCRIBONII LARGI DE COMpoſitione medicamentorum liber.

SCRIBONIVS LARGVS CAIO IVLIO Calliſto ſuo S.

INTER maximos quondam habitus medicos Herophilus, Cai Iuli Calliſte, fertur dixiſſe, medicamenta diuinum munus eſſe: & id quidem non ſine ratione, vt mea fert opinio. Prorſus enim quod tactus diuinus efficere poteſt, id præſtant medicamenta vſu experientiáque probata. Animaduertimus itaque ſæpe inter deliberationes contentionéſque medicorum authoritate præcellentium, dum quæreretur quidnam faciendum, aut qua ratione ſuccurrendum eſſet ægro, quoſdam humiles quidem & alioquin ignotos, vſu verò peritiores, & (quod fateri pudet) longè ſummotos à diſciplina medicinæ, ac ne ad fines quidem eius profeſſionis, medicamento efficaci dato, protinus velut præſenti numine, omni dolore periculóque liberaſſe ægrum. Quamobrem ſpernendi ſunt qui medicinam ſpoliare tentant vſu medicamentorum: non à medendo, ſed à potentia effectúque medicamentorum ita appellatam: probandi autem qui omni modò ſuccurrere periclitantibus ſtudent. Ego certè aliquoties magnum ſcientiæ conſequutus ſum titulum ex vſu proſperè datorum medicamentorum, multóſque ex eadem cauſa non mediocrem gloriam tuliſſe memini. Eſt enim hæc pars medicinæ vt maximè neceſſaria, ita certè antiquiſſima, & ob hoc primùm celebrata atque illuſtrata. Siquidem verum eſt, antiquos herbis ac radicibus earum, corporis vitia curaſſe: quia etiam tunc genus mortalium inter initia non facilè ſe ferro committebat. Quod etiam nunc plerique faciunt, (ne dicā omnes) & niſi magna compulſi neceſſitate, ſpéque ipſius ſalutis non patiuntur ſibi fieri, quæ ſanè vix ſunt toleranda. Cur ergo aliqui excludant medicinam & vſum medicamētorum non inuenio, niſi vt detegant imprudentiam ſuam. Siue enim nullum experimentum eius generis remediorum habent, meritò accuſandi ſunt quòd tam negligentes in tam neceſſaria parte fuerint: ſiue experti quidem ſunt eorum vtilitatem, denegant autem vſum, magis culpandi ſunt, qui crimine inuidentiæ flagrant. quod malum, cū omnibus animantibus inuiſum eſſe debet, tum præcipuè medicis, in quib⁹ niſi plenus miſericordiæ & humanitatis animus eſt, ſecundū ipſius profeſſionis voluntatem, omnibus diis & hominibus inuiſi eſſe debent. Idcirco ne hoſtibus quidē malum medicamentū dabit qui ſacramēto medicinæ legitimè eſt obligatus: ſed perſequetur eos, quū res poſtulauerit, vt miles & ciuis bonus, omni modo. Quia medicina non fortuna neque perſonis homines æſtimat: verùm æqualiter omnibus implorātibus auxilia ſua, ſuccurſurā ſe pollicetur, nullíque vnquam nociturā profitetur. Hippocrates conditor noſtræ profeſſionis, initia diſciplinæ ab iureiurando tradidit: in quo ſanctum eſt, ne prægnanti quidē medicamentum quo conceptum excutitur, aut detur, aut demonſtretur à quoquā medico: longè præformans animos diſcentiū ad humanitatem. Qui enim nefas exiſtimauerit ſpem dubiā hominis lædere, quanto ſceleſtius perfectè iam nato nocere iudicabit? Magni ergo æſtimauit, nomen decuſque medicinæ cōſeruare pio ſanctóque animo quenque, ſecundū ipſius propoſitum ſe gerentē. ſcientia enim ſanandi, non nocendi, eſt medicina: quæ niſi omni parte ſua plenè incumbat in auxilia laborantium, non præſtat quam pollicetur hominibus miſericordiam. Deſinant ergo qui prodeſſe afflictis aut nolunt aut non poſſunt, alióſque deterrent, negando ægris auxilia, quæ per vim medicamentorū frequenter exhibentur. Etenim quaſi per gradus quoſdam medicina laborantibus ſuccurrit. Nam primùm cibis ratione aptóque tempore datis, tentat prodeſſe languētibus: deinde, ſi ad hos non reſponderit curatio, ad medicamentorū decurrit vim: (potentiora enim hæc & efficaciora quàm cibi) pòſt vbi ne ad hæc quidem cedunt difficultates aduerſæ valetudinis, tunc coacta, ad ſectionē, vel vltimò ad vſtionem deuenit. At Aſclepiades maximus author medicinæ, negauit ægris danda medicamenta. Quidā enim hoc mendacio etiam pro argumento vtuntur. Poteram tamen (ſi verum id eſſet) dicere, Viderit Aſclepiades quid ſenſerit: forſan non omnino in hanc partem animum intendit. Homo fuit, parum feliciter ſe in hoc negotio geſſit. Non deterreor perſona, quum rem tam manifeſtè prodeſſe videam. Nunc verò quum tam impudenter comminiſcantur de eo, quid poſſum vltrà dicere? niſi genere quodam parricidium ac ſacrilegium eos committere qui hæc dicūt? Ille enim febricitantibus, vitiiſque præcipitibus correptis, quæ ὀξῆ πάθη Græci dicunt, negauit medicamenta danda: quia cibo vinóque aptè interdum dato remediari tutius eos exiſtimauit. Cæterùm in libro qui παρασκευαστικῶν (id eſt præparationū) inſcribitur, contendit vltimæ ſortis eſſe medicum qui non ad ſingula quæque vitia binas ternáſve compoſitiones, & expertas, protinus paratas habeat. Vides ergo quàm non placeat Aſclepiadi vſus medicamentorū? cui niſi plura quis ad quodque genus vitii medicamenta compoſita habeat, non videtur dignus profeſſione medicinæ. Sed iſta licentia nomine tantummodo medicorum, propter quorundam negligentiam latius proceſſit. Raro enim aliquis priuſquam ſe ſuóſque tradat medico, diligenter de eo iudicat: quum interim nemo ne imaginem quidem ſuam committat pingendam niſi probato prius artifice per quædam experimenta, atque ita electo. Habent itaque omnes pondera atque menſuras exactas, nequid erroris in rebus non neceſſariis accidat: videlicet quia ſunt quidam qui pluris omnia quàm ſeipſos æſtimant. Itaque ſublata eſt ſtudendi cuique neceſſitas, & non ſolùm antiquos authores, per quos conſummatur profeſſio, quidam ignorant, ſed etiam comminiſci falſa de his audent. Vbi enim delectus non eſt perſonarū, ſed eodem numero malus bonúſque habetur, (quod ſine labore poteſt cōtingere) idémq; dignitatis vtilitatíſque præſtare videtur poſſe, vnuſquiſque id magis ſequitur. ſic, vt quiſque volet, faciet medicinā. Quoſdam enim à peruerſo propoſito nemo poteſt mouere, & ſanè omnibus permiſit liberum arbitriū magnitudo profeſſionis. Multos itaque animaduertimus, vnius partis ſanandi ſciētia, medici plenū nomen conſequutos. Nos verò ab initio rectam viam ſequuti, nihil prius totius artis perceptione, quæ homini permittitur, iudicauimus: quia ex hac omnia cōmoda nos cōſequuturos exiſtimabamus: nō mediuſfidius tam ducti pecuniæ aut gloriæ cupiditate quàm ipſius artis ſcientia. Magnū enim & ſupra hominis naturā duximus, poſſe aliquem tueri, & recuperare ſuam & vniuſcuiuſque bonā valetudinem. Itaque vt cæteris partibus diſciplinæ, ita huic quoque quæ per medicamenta virtutē ſuā exhibet, curioſè inſtitimus: eo magis quòd percipiebamus in dies ex vſu profectus eius, quos interdum ſupra fidem atque opinionem plurimorum exhibebamus. Sed quid vltrà opus eſt probare neceſſarium vſum eſſe medicamentorū? præcipuè tibi, qui quia percepiſti vtilitatē eorum, idcirco à me compoſitiones quaſdā petiiſti. Ego autē memor humanitatis tuæ, cādoriſque animi tui (quem omnibus quidem hominibus plenè, mihi autem etiam peculiariter præſtas) non ſolùm quas deſideraſti, verumetiam ſiquas aliàs expertas in præſenti habui, in hunc librū contuli. Cupio enim mediuſfidius qua poſſum, tuæ in me tam perſeueranti beneuolentiæ reſpondere: adiutus omni tēpore à te, præcipuè verò his diebus. Vt primùm enim potuiſti, nō es paſſus ceſſare tuæ erga me pietatis officium, tradendo ſcripta mea Latina medicinalia deo noſtro Cæſari: quorum poteſtatem tibi fecerā, vt ipſe prior legeres, ſimpliciterque indicares mihi quid ſentires. plurimū enim iudicio tuo tribuo. Tu porro cādidiſſimo animo & erga me beneuolentiſſimo, diligentiā meam ſub tanti nominis editione, non verbis, ſed re probaſti: periculúmque nō minùs tui iudicii quàm ego ſtyli, propter me adiſti, quo tēpore diuinis manibus laudando cōſecraſti. Fateor itaque libēter, vnicas me tibi gratias agere, quòd & priuſquam rogareris, cōſummaſti amiciſſimo affectu vota mea: quod cōtigit mihi fauore pleniſſimo tuo, maturiorē percipere ſtudii huius mei fructū ac voluptatem. Ignoſces autem ſi paucæ viſæ tibi fuerint compoſitiones, & non ad omnia vitia ſcriptæ. Sumus enim (vt ſcis) peregre: nec ſequitur nos niſi neceſſarius admodum numerus libellorū. Poſtea tamē, ſi & tibi videbitur, ad ſingula quæq; vitia plures cōpoſitiones colligem⁹. Oportet enim copiam quoque earum ſelectam habere: quoniam reuera quædam quibuſdam magis, & non omnes omnibus conue-

niunt, propter differentiam ſcilicet corporum. quarum initium à capite faciemus,(ſummum enim & primum locum hoc obtinet)dantes operam vt ſimplicia primò ponamus.Interdum enim hæc efficaciora ſunt quàm ex pluribus compoſita medicamenta. Erit autem nota denarii vnius pro Græca drachma. æquè enim in libra ✱ denarii octogintaquatuor apud nos,quod drachmæ apud Græcos incurrũt.Primùm ergo ad quæ vitia compoſitiones exquiſitæ & aptæ ſint, ſubiecimus,& numeris notauimus,quò facilius quod quæretur inueniatur : deinde medicamentorum quibus compoſitiones conſtant,nomina & pondera vitiis ſubiunximus.

INDEX COMPOSITIONVM SCRIBONII LARGI.

Ad capitis dolorẽ primis diebus, etiã in febre. I.
Item ad eundem aliud. II.
Ad capitis dolorem plurium dierum. III.
Ad capitis dolorem omnem. IIII.
Ad capitis dolorem,quum inueterauerit. V.
Purgatio capitis per nares. VI.
Alia purgatio per nares. VII.
Alia purgatio. VIII.
Purgatio capitis per os. IX.
Sternutatorium ad diuturnum capitis dolorem. X.
Ad capitis omnem dolorem,& quanuis veterem,quæ res in perpetuum ſanat. XI.
Ad comitialem morbum ſimplicia.III.compoſitum vnum. XII.
Ad eundem aliud. XIII.
Ad eundem aliud. XIIII.
Ad eundem aliud. XV.
Ad eundem aliud. XVI.
Ad eundem aliud. XVII.
Ad eundem aliud. XVIII.

Item collyria leuia.

Ad conturbationes & epiphoras oculorum ſimplex res, quæ omni collyrio melius facit. XIX.
Ad eaſdẽ collyriũ ex plantaginis ſucco mirificum. XX.
Ad eaſdem aliud. XXI.
Ad eaſdem Diaglaucium nouè factum. XXII.
Ad plurium dierũ ἐπιφορὰν quũ glutinoſa lacryma fluit. XXIII.
Aliud collyrium ad tenuem lacrymam, & ad puſtulas, & vlcera pura. XXIIII.
Collyrium ad ſordida vlcera & cruſtas,quas ἐσχάρας Græci vocãt.Item ad carbunculos,puſtulas,aſpritudinem palpebrarum recentium. XXV.
Collyrium leue quod facit ad tenuem & acrem lacrymã, puſtulas, & ad vſtiones, & vlcera : item ad ſolutas cicatrices, quod quidam Athenippum, quidam Diaſmyrnes,alii ἰῶδες vocant. XXVI.
Aliud ad idem ψιττακινόν. XXVII.
Collyria acria, & πείχεισα ad cicatrices extenuandas, & palpebrarum aſpritudinem. XXVIII.
Alio modo ad idem. XXIX.
Ad palpebras perungendas. XXX.
Aliud quo Auguſtus vſus eſt collyrium ψωρικόν. XXXI.
Ad caliginem & aſpritudinem oculorum,ſiccámque perturbationem,quam ξηροφθαλμίαν Græci vocant. XXXII.
Aliud ad caliginem & aſpritudinem. XXXIII.
Aliud ad idẽ,quod magis mulieribus conuenit. XXXIIII.
Ad cicatrices extenuandas veteres,& caliginem,& aſpritudinem acrem, quod ſemel inunctum plurium dierũ effectum exhibet. XXXV.
Collyrium quod propriè ad aſpritudinem & calloſitatem palpebrarum facit. XXXVI.
Liquidum medicamẽtum ad veterrimam aſpritudinem palpebrarum,& callos duriſſimos. XXXVII.
Aliud liquidum medicamentũ ad ſuffuſiones. XXXVIII.
Ad auriculæ dolorem, & tumorem ſimplicia benefaciẽtia ſex. XXXIX.
Ad idem compoſitum ex duabus rebus mirificum. XL.
Ad tumorem & exulcerationem aurium. XLI.
Aliud ad carnem in foramine auris excreſcẽtem. XLII.
Ad parotidas ſimplex. XLIII.
Compoſitio ad idem. XLIIII.
Alia compoſitio ad eaſdem antequã ſuppurauerint. XLV.
Ad ſanguinis eruptionem de naribus remedia. XLVI.
Medicamentum compoſitum ad idem. Si præfocabuntur obturatis naribus,qua ratione efficiatur vt adſpirẽt, & nihilominus nares ſpiſſatas habeant. XLVII.
Ad vlcera in naribus compoſitiones duæ. XLVIII.
Ad idem. XLIX.
Ad grauem odorem earũ, quem ὄζαιναν Græci dicũt. L.
Ad polypos. LI.
Ad grauedinem. LII.
Ad dentium dolorem,quibus colluendi ſunt. LIII.
Quibus ſuffiri oportet. LIIII.
Quæ eum manducare oportet. LV.
Quæ imponere extrà. LVI.
Qui mouentur dentes,vt confirmentur. LVII.
Ad eoſdem aliud remedium. LVIII.
Dentifricii compoſitio. LIX.
Dentifricium Octauiæ Auguſtæ.Aliud Meſſalinæ. LX.
Ad fluorem gingiuarum, quas prægnantes quidam vocant,& fluorem ſanguinis. LXI.
Ad cancrum in ore ſimplicia duo,cõpoſitum vnũ. LXII.
Ad idem. LXIII.
Ad faucium & vuæ tumorem. LXIIII.
Ad idem. LXV.
Ad ſuppurationẽ faucium ſuſpectã etiam factam. LXVI.
Ad anginam. LXVII.
Ad idem compoſitum ex pluribus. LXVIII.
Item ad idem compoſitum ex pluribus. LXIX.
Item ad idem compoſitum ex pluribus. LXX.
Ad vuam diu iacentem. LXXI.
Ad arteriam diu exaſperatam. LXXII.
Ad tumorem arteriæ & tuſſim. LXXIII.
Ad fluorem & raucitatem arteriæ. LXXIIII.
Arteriace qua melior non eſt,facit ad omne vitium arteriæ,euiratámque reſtituit vocem. LXXV.
Ad ſuſpirium ſimplicia quatuor. LXXVI.
Ad idem compoſitum ex pluribus. LXXVII.
Ad idem compoſitum ex pluribus. LXXVIII.
Item ad idem compoſitum ex pluribus. LXXIX.
Ad ſtrumas ſimplicia duo. LXXX.
Ad idem cõpoſitum ex pluribus, & ad mammarum duritiem. LXXXI.
Item ad idem compoſitum ex pluribus,& ad omnem duritiem. LXXXII.
Ad ſanguinis eruptionem ex arteria, vel de pectore, vel de pulmone,ſimplicia quinque. Imponenda extrà quæ ſunt,& quæ euitanda. LXXXIII.
Paſtilli duo ad idem. LXXXIIII.
Paſtillus ad idem. LXXXV.
Paſtillus ad idem. LXXXVI.
Catapotium ad tuſſim aridam & veterem. LXXXVII.
Catapotium ad tuſſim cum fluore. LXXXVIII.
Catapotium ad tuſſim veterem. LXXXIX.
Paſtillus ad deſtillationem pectoris, & quicquid ſupprimendum eſt,præcipuè ad phthiſicos: initiò ſomnũ facit,dolorem omnis partis ſedat. XC.
Paſtillus ad idẽ remiſſior Valentis præceptoris mei. XCI.
Paſtillus ad ſtomachi ſolutionem.Idem ad deiectionẽ,& veſicæ dolorẽ adiuuat,& oculorum epiphoras. XCII.
Paſtillus ex odoribus, facit ad omnem dolorem, propriè autem ad tuſſim. XCIII.
Medicamentum quod cochleario ſumitur ad tuſſim aridam,& lateris dolorem cum febre. XCIIII.
Alterum medicamentum ad tuſſim aridam, & horrores qui ſolent præcedere febres. XCV.
Aliud medicamentum ad tuſſim aridam. XCVI.

Ad lateris dolorem, ſiue cum febre, ſiue ſine febre, Pacchii Antiochi mirifica compoſitio. xcvii.
Eadem ad morbo comitiali correptos, quos ἐπιληπτικοὺς dicunt, & furioſos. xcviii.
Eadem ad ſcotomaticos, & cephalalgicos. xcix.
Ad ſuſpirioſos, & vocis abſciſionem. c.
Ad muſculos maxillares, & facies prauas. ci.
Ad duritiem mammarum muliebrium. cii.
Ad ſtomachicos, quod euidenter conuenit. ciii.
Ad eos quibus frequenter inacceſſit cibus, & inflationibus vrgentur, & melancholicos. ciiii.
Ad ſtomachi vitium quod cum ſiti ardeſcit. cv.
Ad inteſtina & colū, & vomicas, & mēſtrua mulierū. cvi.
Ad idem & comitialem morbum, & furioſos, & podagram. cvii.
Ad ſtomachi ſolutionem & fluorem. cviii.
Ad ſtomachi dolorem & inflationem. cix.
Aliud ad idem. cx.
Paſtillus ad cœliacos & torminoſos. cxi.
Alter melior ad eoſdem. cxii.
Alter ad torminoſos efficacior. cxiii.
Paſtillus qui per anum mittitur quum inteſtina cācer occupat. cxiiii.
Potio quæ quū hoc medicamentū ſubtus immiſſum eſt, propriè conuenit. cxv.
Ad εἰλεόν, quod eſt inflatio inteſtinorum pernicioſa. cxvi.
Ad idem vitium alterum medicamentum. cxvii.
Ad idem quod per anum mittitur. cxviii.
Ad coli inflationem, & dolorem vetuſtum. cxix.
Caſſii medici colica bona. cxx
Iulii Baſſi medici colice melior. Eadem ad vitia muliebria facit. cxxi.
Ad colum quod & in præſentia tollit dolorē, & in futurū remediat. cxxii.
Ad tumorem iocinoris, & ad duritiem. cxxiii.
Ad duritiem iocinoris veterem. cxxiiii.
Ad tumorem & dolorem iocinoris, & lienis, & renum, & veſicæ; & qui propter hæc mali coloris ſunt: Idémque prodeſt ad aquæ mutationes. cxxv.
Ad tumorem & duritiem iocinoris veterem: idem ad lienoſos, & hydropicos, & arquatos, & quibus vrina mouenda. cxxvi.
Ad auriginem, quod vitium quidam arquatum, quidam regium vocant. cxxvii.
Ad lienoſos medicamentum. cxxviii.
Aliud ad lienoſos medicamentum. cxxix.
Lienem quod ſanat extrà poſitum. cxxx.
Aliud extrà impoſitum. cxxxi.
Ad flatus lienoſos. cxxxii.
Ad hydropicos quū iam diſtenti ſunt aquæ multitudine. cxxxiii.
Alterū medicamentū eiuſdē generis efficaci⁹, cxxxiiii.
Aluum mollientia. cxxxv.
Ad idem. cxxxvi.
Ad idem. cxxxvii.
Altera purgatio per globulos, qui deuorati integri deiiciuntur. cxxxviii.
Alia purgatio eiuſdem generis. cxxxix.
Ad tineas necandas & lumbricos. cxl.
Ad lumbricos. cxli.
Ad τεινεσμόν: vitium eſt extremi inteſtini, irritatio cum deſurrectione. cxlii.
Ad renum tumorem & vlcerationem. cxliii.
Ad renum dolorem potio: ac renum, iocinoris, lieniſque tumorem, atque malum colorem, & aquæ mutationes. cxliiii.
Ad lapidem in renibus innatum, & vrinam ſuppreſſam. cxlv.
Ad tumorem & exulcerationem veſicæ. cxlvi.
Ad dolorem veſicæ, & difficilem exitum vrinæ; quod vitium Græci δυσουρίαν dicunt. cxlvii.
Ad veſicam exulceratam. cxlviii.
Ad ſanguinem per vrinam reddentes. cxlix.
Ad calculoſos. cl.
Alterum ad eoſdem. cli.
Aliud ad calculoſos. clii.
Ad calculoſos, lienoſos, hydropicos. cliii.
Ad lumborum dolorem. cliiii.
Aliud ad lumborum dolorem. clv.
Ad paralyſin, & lumborū dolorem Antiochi antidotus optimè facit: acopum ad paralyſin. clvi.
Ad lumborum dolorem malagma. clvii.
Ad podagram cum tumore, & feruore, & rubore, quam caldam vocant. clviii.
Ad eandem podagram. clix.
Ad podagram frigidam. clx.
Ad eandem quaſi acopum. clxi.
Ad vtranque podagram remedium, quod in perpetuum ſanat. clxii.
Necui ſerpens noceat. clxiii.
Nequem ſcorpio feriat. clxiiii.
Ad morſus & ictus ſerpentium theriace. clxv.
Altera theriace ad eadem. clxvi.
Altera theriace etiam ad aſpidem. clxvii.
Ad viperæ morſum propriè. clxviii.
Antidotos Zopyri. clxix.
Antidotos Mithridatis. clxx.
Antidotos Apulei Celſi ad canis rabioſi morſum. clxxi.
Ad idem remedium quod brachio alligatur. clxxii.
Antidotos Celſi. clxxiii.
Compoſitio alia. clxxiiii.
Emplaſtrum mirificum ad canis rabioſi morſum. clxxv.
Antidotos Caſſii ad toxicū, & tela veneno tincta. clxxvi.
Antidotos Marciani ad omnia mala medicamenta, quæ τελεία (id eſt perfecta) dicitur, quæ Auguſto componebatur. clxxvii.
Singulorum malorum medicamentorum propria auxilia. clxxviii.
Ad cicutam. clxxix.
Ad opium. clxxx.
Ad altercum. clxxxi.
Ad gypſum. clxxxii.
Ad ſpumam argenti. clxxxiii.
Ad ceruſſam. clxxxiiii.
Ad coriandrum. clxxxv.
Ad leporem marinum. clxxxvi.
Ad ſalamandram. clxxxvii.
Ad aconitum. clxxxviii.
Ad cantharidas. clxxxix.
Ad bupreſtim. cxc.
Ad dorycnion. cxci.
Ad ixiam. cxcii.
Ad ephemeron. cxciii.
Ad toxicum. cxciiii.
Ad pharicum. cxcv.
Ad tauri ſanguinem. cxcvi.
Ad lac potum. cxcvii.
Ad fungos venenatos. cxcviii.
Ad ſanguiſugam. cxcix.
Quoties ſuſpicio mali medicamenti fuerit, commune remedium. cc.
Item Emplaſtra.
Emplaſtrum viride Triphonis chirurgi, quod facit quū oſſa in capite fracta ſunt. cci.
Emplaſtrum viride Megetis chirurgi ad eadem. ccii.
Emplaſtrum viride Triphonis ad vulnera recētia. cciii.
Emplaſtrum Traſeæ ad eadem minus acre. cciiii.
Emplaſtrū viride Triphonis facit ad vetera vlcera. ccv.
Emplaſtrum viride Gliconis chirurgi ad omnia mirificū vitia corporis, Iſis vocatur. ccvi.
Emplaſtrum nigrum quod βάρβαρος dicitur: facit ad omne vulnus recens & contuſum. ccvii.
Emplaſtrum nigrum Traſeæ facit ad omne recens vulnus neruorum, muſculorúmque punctus: idem articulos præciſos iungit. ccviii.
Emplaſtrum nigrum Ariſti chirurgi, ad vulnera recentia, punctúſque muſculorum, neruorúmque, ad luxum, cōtuſum: præcipuè quū oſſa fracta ſunt artuum. ſine alligatura enim dimidio celerius ſanat. ccix.
Emplaſtrum nigrum Triphonis chirurgi facit ad cō tuſa,

& ad canis morſum, & furunculos. Idem roſa dilutum explet vlcera concaua idem vocatur βασιλική. ccx.
Emplaſtrum nigrum Ariſti chirurgi facit ad eadem, & vocatur τετραφάρμακος. ccxi.
Emplaſtrum rubrum Dionyſii chirurgi facit ad leuia vulnera & in tenerioribus corporibus. ccxii.
Alterum rubrum emplaſtrum quo venatores vtuntur: facit enim ad canis, & ad omniū quadrupedum morſus, Megetis chirurgi. ccxiii.
Emplaſtrum coloris incerti, facit ad omnia mediocria vulnera, & ad morſum omniū quadrupedum: ad contuſa, inciſa articulamenta, mirè facit. Itē cicatricem ducit, tumorē non patitur fieri, neque pus: faſciam, lanam ſuccidā non deſiderat: in balneo aut ſolio non excidit. Furūculos, ſtrumas aut diſcutit, aut aperit, aut perſanat. ccxiiii.
Emplaſtrum luteum Euelpiſti chirurgi facit ad tenera vlcera mediocriter læſa. ccxv.
Emplaſtrum quod aperit & ducit pus, vel ſiquid aliud ſubeſt: ἐπὶ πασῶν dicitur. ccxvi.
Emplaſtrum ex ſale album, quod δι᾽ἁλῶν Græci vocant: facit ad omnē duritiem, & diutinum dolorem, & ducit ſudores: eadē vlcera calloſa renouat, & cogit facilius cicatricem ducere. ccxvii.
Emplaſtrum aliud ex ſale nigrum ad eadem efficacius. ccxviii.
Emplaſtrum album ad combuſta, & exulcerata ex frigore, quæ perniones vocantur. ccxix.
Emplaſtrum album ad cicatricem ducendam Pacchii Antiochi, ad perniones, ad cōbuſta, & vlcera, quæ κακοήθη Græci dicunt. Idem ex roſa dilutū facit melius omni lipara, ad omnia vitia quæ in ano fiunt. ccxx.
Emplaſtrum ad combuſtū mirificè facit: idem nigrū, & citò perſanat. ccxxi.
Lipara ad intertriginem, & exaſperationem, atque tumorem ani. ccxxii.
Lipara rufa facit ad fiſſuras ani, quas ῥαγάδας Græci dicunt. Eadem ad eiuſdem partis vitia, & vlcera diutina. ccxxiii.
Ad condylomata ſimplicia complura. ccxxiiii.
Ad idem compoſita. ccxxv.
Ad idem alia. ccxxvi.
Hæmorrhoidas quemadmodum medicamento curare oporteat. ccxxvii.
Non exulceratas eminentias ex qualibet corporis parte medicamento tollere. ccxxviii.
Suppurationem ſine ferro aperire, & quòd idem medicamentum pectoris, lateris, lumborum diutinos dolores tollit. ccxxix.
Melior Tryphera: hoc enim nomine appellatur vtrūque genus medicamenti. ccxxx.
Ad ſtigmata tollenda medicamentum. ccxxxi.
Inteſtinum extremum quum prodit, quibus oporteat remediis vti. ccxxxii.
Ad teſticulorum tumorem. ccxxxiii.
Ad veretri tumorem. ccxxxiiii.
Si vlcus ſordidum fuerit, aut cancro tentabitur, corruptúmve fuerit, compoſita duo. ccxxxv.
Si cicatrix ducenda eſt. ccxxxvi.
Ad omne vlcus, in omni parte corporis ſordidum, communia ſimplicia medicamenta, & compoſitum vnum. ccxxxvii.
Ad omne purum vlcus, & concauum quæ complent. ccxxxviii.
Ad omne vlcus in quo caro excreſcit. ccxxxix.
Ad idem, alio modo compoſitum. Emplaſtrum ad cicatricem ducendam. ccxl.
Emplaſtrum ad cicatricem ducendam. ccxli.
Emplaſtrum ad idem, διὰ καδμίας dicitur. ccxlii.
Ad papulas in capite efferueſcentes, vel qualibet corporis parte. ccxliii.
Ad ignem ſacrum complura ſimplicia. ccxliiii.
Ad idem compoſitum. ccxlv.
Ad idem aliud. ccxlvi.
Ad Zonam quam Græci ἕρπητα vocant. ccxlvii.
Ad idem aliud medicamentum. ccxlviii.
Ad impetigines ſimplex compoſitum. ccxlix.
Ad idem aliud. ccl.
Ad ſcabiem ſimplex vnum, compoſitū vnum. ccli.
Ad lepram, quæ quaſi impetigo eſt cum prurigine cutis, ſimplicia quatuor. cclii.
Ad idem compoſitio. ccliii.
Ad idem alterum malagma. ccliiii.
Malagma ad ὀπισθότονον & κυνικὸν σπασμόν. Idem facit ad omnem tenſionem & cōtractionem neruorū. cclv.
Malagma quod ſtomachum ſolutum confirmat, aluū incitat, ſupprimit, & adſtringit quicquid op⁹ eſt. cclvi.
Malagma ad pectoris & lateris dolorem, & quicquid ex perfrictione fit. cclvii.
Malagma ad omnē dolorē, præcipuè iocinoris. cclviii.
Malagma ad iocinoris, & lienis tumorem, & dolorem. cclix.
Malagma ad præcordiorum tenſionem. cclx.
Malagma ad lienoſos. cclxi.
Malagma ad omnem veterem dolorem, præcipuè lumborum. cclxii.
Malagma quod diſcutit ſtrumas, parotidas, panum. Idem ſuppurationes interaneis partibus futuras aperit. Idem facit ad omnem dolorem articulorum, præcipuè lumborum. cclxiii.
Malagma ad omnem dolorem corporis & articulamentorum: facit & ad podagram. cclxiiii.
Malagma ad cōruſionem lateris. Idem facit ad ſuſpectas in iiſdem partibus ſuppurationes, vel iam factas, aperit enim citò, & ſanat. Idem prodeſt præcordiis tenſis, iocinori duro. cclxv.
Malagma ad luxum, contuſum, canis morſum, parotidas, ſtrumas, podagram. cclxvi.
Malagma ad podagram, & omnem dolorem, & tenſionē neruorum. cclxvii.
Acopum ad perfrictionem, laſſitudinem, dolorem, tenſionem neruorum. Idem hyeme non patitur perfrigeſcere. cclxviii.
Acopum quod per vindemiæ tempus componitur, facit ad omnem dolorem corporis, & neruorum. cclxix.
Acopum odoris grauioris ad perfrictionem, & dolorem neruorum. cclxx.
Acopum optimi odoris, quo Auguſta Antonia fere vtebatur: facit ad neruorum dolorem: perfrigeſcere non patitur. cclxxi.

AD CAPITIS DOLOREM, CAP. I.

Compoſitio I.

AD capitis dolorem etiam in febre, primis
diebus benefacit ſerpylli P. quadrans, ro-
ſæ aridæ P. quadrans. hæc incoquuntur
duobus ſextariis aceti acerrimi, donec ad
dimidias perducantur: inde ſumitur cya-
thus,& in duobus roſæ commiſcetur, fre-
quentérque ex eo curatur caput. vbi enim cõcaluit quod
infuſum eſt,niſi aliud recens adiiciatur,nocet. II.

Item prodeſt eodem modo ruta per ſe vel cum hederæ
baccis decocta: polygoniũ quoq; & mentha multis pro-
fuit,ea ratione decocta,& infuſa capiti dolẽti: ſphondy-
liũ,& agni ſemẽ,& platani pilulæ ſimiliter aceto incoctæ,
roſæque folia reſiduo aceto commixta. III.

Quum autem pluribus diebus permanſerit dolor, tum
omnium ſupradictorum oportet vncias ſingulas ſumere,
iiſque admiſcere lauri baccarum,caſtorei, nucum amara-
rum, pulegii, ſampſuci foliorum, ſingulorum vncias, &
aceti ſextarios tres decoquere ad dimidias.Eodem modo
roſa admixta,non tamen frequenter,caput curare. IIII.

Ad omnem capitis dolorem efficaciter prodeſt, cro-
comagmatis pondo ſextans, aluminis ſiſſi, vel gallæ P.
vncia. Hæc terere ex aceto & roſa vicibus adiecta opor-
tet, vſquedum mellis habeat ſpiſſitudinẽ: inde frontem,
& vtraque tempora oblinire. V.

Ad capitis dolorem, quum inueterauerit, benefacit
hæc compoſitio,Myrrhæ ✱. P. I. croci ✱. P. II. amygda-
lorum amarorum ✱. P. II. rutæ viridis ✱. P. III. ſphõ-
dylii ✱. P. I. panacis ✱. P I. lauri baccarum ✱. P. III.
ſerpylli ✱. P. II. caſtorei ✱. P. I. Teruntur hæc omnia
aceto, & fiunt paſtilli: quum opus eſt diluuntur aceto &
roſa,in mellis ſpiſſitudinem, atque ita frons & tempora
illinuntur. VI.

Oportet verò permanente capitis dolore, materiam
quoque detrahere ex eo per nares vel os. Quæ res etiam
auriculæ, vel dentibus dolentibus prodeſt. Nec minus
quibus ſubitæ vertigines obuerſantur, quos σκοτωματικοὺς
Græci dicunt:item comitiali morbo correptos, & caligi-
ne impeditos ex magna parte leuat. Debent autem ii o-
mnes pridie abſtinere,& ſuperioribus diebus aquam po-
tare. VII.

Per nares ergo purgatur caput iis rebus infuſis per cor-
nu quod rhinenchytes vocatur: Hederæ ſucco per ſe, vel
betæ ſucco cum exiguo flore æris, vel cyclamini ſucco
mixto lacte aut aqua pari menſura. VIII.

Bene detrahit è naribus liquorem & hæc compoſitio,
Salis,nitri,mellis,aceti,olei veteris, ſingulorum ✱. P. bi-
num,cyclamini ſucci,σταφίδος ἀγρίας (quam herbam pedi-
culariam,quod pediculos necat,quidam appellant) ſingu-
lorum ✱. P. I. Hæc in vnum mixta, naribus per cornu
infunduntur, vel pinna longiore nares interius perfricã-
tur. Quum ſatis viſum fuerit fluxiſſe, vt reprimatur, aqua
frigida nares diutius abluere pura oportet: vel ea in qua
pridie crocum adiectum maceratum fuerit. IX.

Sed ſi per os magis detrahere materiam viſum fuerit,
quia non ſine tormento per nares ea deduceretur,ſuade-
bimus pyrethri radiculam commanducare, atque ſubin-
de hiantem pati fluere ſaliuam: vel vuam paſſam cum pi-
peris albi granis totidem dabimus commanducandam,
& expuendam.æquè enim & hæc deducunt pituitam. Be-
ne facit & ſinapi ex aceto tritum,& nõ excaſtratum, gar-
garizatum trium cyathorum menſura, admixto mellis P.
quadrante.detrahit enim largiter pituitam. X.

Prodeſt,quum diu caput dolet, attondere ad cutem, &
radere,& diutius ſiccum ad relaxationem cutis fricare,&
aqua calida fouere pura, vel laurum incoctam habente:
quo tempore etiam ſternutamentum concitare non alie-
num erit medicamento quod ex his rebus componitur,
Veratri albi,caſtorei,ſtruthii,quod eſt radix lanaria,pipe-
ris albi, ſingulorum ✱. P. I. hæc contuſa tenuiter forato
cribro tranſmittuntur:quum opus fuerit per pinnam,vel
A calamum ſcriptorium naribus ſufflentur, vel ſpecillo tin-
cto in aquam,& excuſſo,tacta naribus iniiciantur. Proři-
tat ſternutamentum etiam per ſe contuſum,& eadem ra-
tione iniectum veratrum album: nigrum,ſiccum, & ari-
dum,ſternutationem ſtatim inuitat. XI.

Capitis dolorem quemuis veterem & intolerabilem
protinus tollit, & in perpetuum remediat torpedo viua
nigra, impoſita eo loco qui in dolore eſt, donec deſinat
dolor,& obſtupeſcat ea pars: quod quum primùm ſenſe-
rit, remoueatur remedium, ne ſenſus auferatur eius par-
B tis. Plures autem parandæ ſunt eius generis torpedines,
quia nonnunquam vix ad duas tréſve reſpondet curatio,
id eſt torpor:quod ſignum eſt remediationis.

AD COMITIALEM MORBVM, Cap. 2.

XII.

AD comitialem morbum,quem Græci ἐπιληψίαν vo-
cant, herbam(quam iidem πολύνευρον,nos nerualem
appellamus) oportet ieiunum quamplurimum viridem
comeſſe, à prima luna ad triceſimam. Hæc eadem herba
C ebrio data copioſa, in crapula vinum diſcutit, mentém-
que reſtituit. XIII.

Item hinnulei cerui coagulum intra nouem dies exce-
ptum,benefacit ad morbum comitialem.Intelligitur au-
tem dierum numerus ex eo quòd iacent aures ſimul eo-
rum primis temporibus. à nono enim die ſubriguntur.
Oportet ergo ſumere tũc coagulum,& arefacere,quo ne-
que ſol neque luna accedit, atque inde dare pueris vi-
ciæ magnitudinis globulum ex aquæ caldæ cyathis duo-
bus:maioribus verò natu fabæ ſolidæ magnitudine,ex a-
D quæ caldæ cyathis tribus per dies triginta. Donẽtur autẽ
aquæ puræ ſupra medicamentum cyathi duo aut tres.
Hoc remedium qui monſtrauit, dixit ad rem pertinere,
occidi hinnulũ cultro quo gladiator iugulatus ſit. XIIII.

Conſtat inter plures & crocodili teſticulum ✱. P. I. aut
victoriati per dies triginta ex aquæ cyathis tribus ſum-
ptum multos remediaſſe. XV.

Ad recentem comitialem morbum citò proficit, ad
veterẽ tardius, thymi albi ✱. P. III. ex aceti cyathis tri-
bus, & mellis boni pondo vncia: vt dilutum ieiunus bi-
E bat per dies quadragintaquinque: ſed quum biberit,cita-
tus ambulet millia paſſuum minimè duûm. XVI.

Scio Romæ quandam honeſtam matronam aliquot
comitiali morbo liberaſſe hoc medicamẽto,Eboreæ ſco-
bis hemina, mellis Attici pondo libra: hæc in vnum mi-
ſcentur: poſtea adiicitur,ſi puer fuerit qui laborat, teſtu-
dinis maſculæ,palumbi maſculi, vtrorunque ferorum,id
eſt nuper captorum,ſanguis, quantum fluxerit dum viua
vtraque animalia dimittantur: ſin autem puella fuerit,
fœminei generis animalia ſint, & eodem modo capta,
F ſanguine effuſo emittantur. Oportet autem clauum Cy-
prii æris acutum demittere in iugulum teſtudinis, & pa-
lumbi venas quæ ſub alis ſunt, ære acuto incidere: hoc
medicamentum ligneo vaſe ſeruatum reponitur. Quum
opus fuerit, datur ex eo luna decreſcente per continuos
dies triginta: primùm cochlearia tria, deinde quinque,
deinde ſeptem,deinde nouem, ſummũ vndecim: & rur-
ſus nouem,deinde ſeptem,deinde quinque,poſtea tria: &
iterum augetur, minuitúrque numerus cochleariorum,
donec dies triginta antedicti conſumantur.Poſtea opor-
G tebit ſcobis eboreæ heminam per duos menſes conſu-
mere vitio correptum, accipientem ex ea terna cochlea-
ria in die, ex aquæ cyathis tribus. hoc medicamento qui
vtitur, neque vinum neque ſuillam guſtet: præterea hã-
beat in brachio veruã eborea.Nam ſũt & qui ſanguinem
ex vena ſua miſſum bibant, aut de caluaria defuncti ter-
na cochlearia ſumant per dies triginta. XVII.

Item ex iocinore gladiatoris iugulati particulam ali-
quam nouies datam conſumant. Quæque eiuſdem gene-
ris ſunt, extra medicinæ profeſſionem cadunt, quanuis
profuiſſe quibuſdam viſa ſunt. XVIII.

Illud tamen non oportet ignorare, ſanari hoc vitium
H quũ cognitũ eſt,aliquibus:viros facilius mulierib⁹ reme-

diari:pueros vel virgines liberari poſt complexum & deuirginationem.

COLLYRIA COMPOSITA LEVIA,

Cap. 3. XIX.

AD conturbationes & epiphoras oculorũ ſcio multa collyria,tametſi tardè,magnos tamen effectus habere. Sed nulli collyriorum tantùm tribuo quantum lycio Indico vero per ſe.hoc enim inter initia,ſiquis hoc collyrio inungatur,protinus (id eſt eodem die)& dolore præſenti,& futuro tumore liberabitur. Superuacuũ eſt autem nunc laudes eius referre.in aliis enim expertus intelliges ſimplicis rei vix credendos effectus. XX.

Oportet verò minimè quater quinquiéſve ex interuallo inungere, deinde quũ combiberint oculi ad ſingulas inunctiones, eáque quàm poterint ſuſtinere calidiſſima, ſpongiis expreſſis vaporare eos diutius,eodémque die in balnea ducere:ita vt cum cætero corpore caput quoque & facies calida immergatur,& foueatur, vinóq; vti vt quiſque aſſuetus eſt. Poſtero die ſiqua veſtigia epiphoræ remanſerint, inungere collyrio aliquo acriore aquato ſub veſpere,& rurſus in balneũ deducere,& vinũ dare eodem modo.Fere enim vno die tollit epiphorã, & præcipuè incipientem, neque adhuc alio medicamẽto tactã. Sed ſi ea vis fuerit epiphoræ vt non cedat vno die, ſpectare oportebit donec impetus ſedetur,& ita in balneum deducere, cæteráque facere quæ præcepimus. Idem hoc medicamentum etiã ſuprà perunctum tardius quidem, ſed eoſdem effectus præſtat, maximè in teneris corporibus, vt mulierum & puerorum, quorum oculi nullius medicamenti vim ſuſtinent. triduò enim, aut plerunque quadriduo tollit dolorem, adiutum oui infuſione, & aquæ calidæ vapore. XXI.

Item compoſitorum collyriorũ hoc maximè probo ad recentes epiphoras,& conturbationes oculorũ,tumoréſq; & dolores, Aloes Indicæ ✳. P. IIII. croci ✳. P. II. opii ✳. P. I. gummis ✳. P. IIII. plantáginis ſucci cyathos tres. Terere oportet per ſe crocum diligenter, deinde cætera admiſcere pridie macerata ſucci plãtaginis cyatho: atque ita reliquis duobus cyathis admixtis, quũ ſpiſſata fuerint, fingere collyria. Vtrunque autẽ genus medicamenti eximiè prodeſſe iudico, proprietate quidem quadã:ſed præcipuè quod nullam in ſe aſpritudinem habet, vt pleraque quibus fere inunguntur homines. Nam quæ ex cadmia aut ære vſto, eiuſdémque generis pigmentis componuntur,quanuis curioſè terantur,naturam ſuam tamen amittere non poſſunt.Nunquam enim vt ſuccus diluuntur,ſed quum in ſummam ſubtilitatem deduci non poſſint, perſeuerantia tamen terentium, corpora quaſi puluerulenta neceſſe eſt maneant: quorum verò partes velut configũt, certè exterius pungunt foramina prima, & tuniculam oculi, atque initiis interdum non tam moleſtam futuram concitant epiphoram. XXII.

Quod nomine etiam quidem diaglauciũ dicitur,probo in initiis.nam & hoc genere quodam ex eadem materia cõſtat, nec vllam aſpritudinem habet, quando ſic cõponitur: croci ✳. P. V. ſarcocollæ ✳. P. X. glauci ſucci ✳. P. XX. tragacãthi ✳. P. V. opii ✳. P. V. Et hoc enim ego adiicio, & ita melius reſpondet, ſcilicet opium & in hoc & in omni collyrio medicamẽtóque. Verùm adiicere oportet quod ex lacte ipſo ſyluatici papaueris capitum fit, non ex ſucco foliorum eius, vt pigmentarii inſtitores eius rei compendii cauſa faciũt. Illud enim cum magno labore exiguũ conficitur,hoc ſine moleſtia,& abundanter teritur.Ante omnia crocum aqua pluuiatili, deinde adiicitur ſarcocolla,glaucium,opium,tragacanthum,prius omnia ſeorſum macerata non multa eius generis aqua: vt quamprimum, id eſt(ſi poteſt fieri) eadem die fingantur collyria. ſolet enim diu neglectum mortario inareſcere. His vti primis diebus collyriis, nõ cæteris auxiliis prout res poſtulat, abſtinendo dico ſanguinis detractione, meliúſque eam cæteris proficere adfirmo. XXIII.

Quum verò pluribus quis diebus vexat⁹ fuerit epiphora cum perſeuerantia tumoris, & pituita ipſo calore oculorum glutinoſior viſa fuerit, (quod fere ſexto ſeptimóque die accidere ſolet) tum proderunt & ea quorũ genus ſuperius improbauimus, compoſita ex rebus metallicis. Facilius enim iam patiũtur oculi(ſi modò exulcerati non fuerint) iniuriam: quorũ præcipuè hoc mihi placet quod à colore φαιὸν dicitur. Accipit autem hæc, Æris vſti ✳. P. XII. cadmiæ vſtæ ✳. P. XII. ſtibii cocti ✳. P. XII. acaciæ chyliſmatis ✳. P. VI. aloes ✳. P. III. opii ✳. P. II. croci ✳. P. III. caſtorei victoriati pondo, myrrhæ,licii, idem ſcilicet põderis, commis ✳. P. decem & octo,aqua pluuiatili quæ ſunt durata diu, teruntur donec leuiſſima fiant:poſtea cætera alio mortario ſingula trita admiſcentur: dum tollendum eſt, commi adiicitur. Hoc quidem etiam in initiis vtuntur, cum oui aquato liquore per ſe, vel cum collyrio quod à cinereo colore σποδιακὸν appellatur. XXIIII.

Collyrium ſpodiacum à quibuſdam cinereum dicitur: componitur autem ex his, Cadmiæ, botryitidos vſtæ ſuper teſtam donec incandeſcat, & vino falerno extinctæ ✳. P. XL. cretæ Samiæ,quam vocãt aſtera ✳. P. LXXX. ſtibii cocti ✳. P. XX. opii ✳. P. X. commis Alexandrini ✳. P. XX. Teruntur hæc omnia aqua pluuiatili, commi vltimum adiicitur:ante hoc, quũ cætera leuia ſunt facta, opium miſcetur maceratum pridie aqua. Facit hoc per ſe etiam initiò quũ tenuis abũdánſque fluit lacryma, & puſtulæ moleſtæ ſunt: aut cum prima tunica oculi exeſa eſt, aliáve exulcerata. Quũ purum vlcus eſt, diluitur fere oui albore,quod eſt tenuiſſimum. XXV.

Ad ſordida vlcera oculorum,cruſtáſque habẽtia (quas ἐσχάρας vocãt)item carbunculos(quos ἄνθρακας dicunt) facit benè & per ſe mel Atticum pyxide Cyprii æris cõditum, & repoſitum menſibus duobus, nec minus. quantò enim diutius remanet,efficacius fit. XXVI.

Sed præcipuè hoc collyrium quod quidam Athenippum,quidam diaſmyrnes,quidam εὐῶδες vocãt, quia boni odoris eſt: ſed præcipuè hoc, quod etiam ad puſtulas, papuláſque,& ſuppurationes oculorum facit,& ad cicatrices non veteres, & ad palpebrarum recentem, aut in corporibus tenuioribus aſpritudinem. Oportet autem eo ad ſordida vlcera diluto cũ oui albo(id eſt aquatiſſimo) vti: deinde quum lacrymæ fluere deſierint, cinereo ſuperinungere. Itẽ ad puſtulas ex ouo tritũ facit: ad papulas verò,& ad dolores cum rubore,& diſtentione oculi ſicca,cũ lacte muliebri & ex aqua: aut ad cicatrices recentes extenuandas,& palpebrarũ aſpritudinem tollẽdam, ſubiecto ſcilicet ſpecillo,aut inuerſa palpebra,ſiquis eo vtatur. Cõponitur autem ex his,Pompholygis lotæ ✳. P. VIII. æris vſti ✳. P. VIII. croci ✳. P. IIII. myrrhæ ✳. P. III. nardi ✳. P. ſex ſemis,& victoriati, lapidis hæmatitis ✳. P. duo & victoriati, piperis albi grana decem, opii ✳. P. I. aut victoriati,commis ✳. P. X. teritur vino Chio. XXVII.

Collyrium Pſittacinum à colore ita dictum:facit ad epiphoras quæ cum tenui & acri lacryma conſiſtunt: item ad vſtiones & ſolutas cicatrices,& vaſtũ tumorem,quem, quia à loco interdum videtur propellere oculũ, πρόπτωσιν vocant,cum oui albo quod eſt tenue. Sed præcipuè facit quũ quaſi ſanguine ſuffuſi ſunt oculi, & ob id nullum niſi leuiſſimum collyrium patiũtur:recipit autem hæc, Croci ✳. P. IIII. cadmiæ ✳. P. IIII. ſtibis ✳. P. IIII. opii ✳. P. II. commis ✳. P. II. amyli & recentis & dulciſſimi ✳. P. IIII. Eodem modo quæ ſcripta ſunt in mortario debent teri ex aqua pluuiali. Amylum autem quũ iam fingendum erit collyriũ adiicietur. Interdum & hoc ſuperinungantur qui prius Athenippo curati ſunt.His fere collyriis leuibus omnia quæ circa oculos cum tumore & dolore fiunt,remediamus.

COLLYRIA ACRIA,

Cap. 4. XXVIII.

ACrioribus autem iis ad cicatrices extenuãdas,& palpebras aſperas, quod quia ex quatuor rebus vt quadriga equis cõſtat, & celeres effectus habet, ἅρμα dicitur. Recipit autem hæc, Æris vſti ✳. P. IIII. thuris arboris corticis ✳. P. IIII. ammoniaci guttæ ✳. P. IIII. commis ✳. P. IIII. Teruntur ex aqua pluuiali. XXIX.

Hoc etiam ſuperunctum,ad puerorum epiphoras, & qui non ſufferunt inunctionem,facit, vt huiuſmodi me-

dicamenta quæ περίχριστα vocant:Croci Siculi pōdo vncia, commis pondo vncia:hæc aqua teruntur,fiunt collyria. XXX.

Eſt & hoc medicamentum ſatis efficax,quo ita oportet palpebras perungere,ne quid intra oculum fluat.Recipit autem hæc:Croci Siculi ✱.P.III. crocomagmatis ✱.P. XII. thuris ✱.P.III.aluminis rotūdi ✱.P.VI. opii ✱.P.I.myrrhæ.P. II. cōmis ✱.P.III. Vino falerno terūtur: quū leuia facta ſunt,& craſſitudinem habent mellis ſpiſſi, adiicitur paſſi cretici.P.ſextans:reponitur pyxide ſtagnea,ſi paſſum adiectum non erit,collyrium erit. XXXI.

Benefacit & hoc medicamentum quo Auguſtus vſus eſt,& recipit hæc,Aluminis ſciſſi.✱.P.XL.thuris cādidi ✱. P.X.aloes ✱.P.XV.croci ✱.P.XV.opii ✱.P.II.gallæ ✱.P.X. roſæ foliorū aridorū ✱.P.X. plātaginis ſucci vel ſeminis ✱.P.X. Vino falerno terūtur:quū leuia facta ſunt, & ſpiſſitudinem mellis habent, adiicitur paſſi ſextarius, aut hemina,aut rurſus commiſcetur:reponitur vaſe ſtagneo, vel argenteo. XXXII.

Collyrium pſoricum ad caliginem & ad aſpritudinem oculorum,ſiccámque perturbationem ſine tumore, quā ξηροφθαλμίαν appellant. Facit hoc collyrium bene quod ψωρικὸν dicitur:habet autem hæc,Croci ✱.P. XII. pſorici ✱.P.XXIIII. pſimmithii ✱.P.IIII. opii idem, piperis albi idem,commis ✱.P.VI. aqua pluuiali commiſcentur, teruntur. XXXIII.

Stratioticum collyrium ad aſpritudinem & caliginem. Recipit autem hæc, Pſimmithii ✱. P.VI. piperis albi ✱. P.I. omphacii ✱.P.II. Cadmiæ ✱. P.III. opobalſami ✱. P.II. opii ✱.P. I. commis ✱.P.II. teruntur aqua pluuiatili. Collyrium hoc melius ſuperiori ad caliginem facit. XXXIIII.

Stacton quod vocant,ad eadem: fere autem mulieribus prodeſt.Habet hæc, Cadmiæ ✱.P.XII. ſtibis ✱.P.VI. piperis albi ✱.P.II. myſis vſti donec puniceum fiat ✱. P. II. æruginis raſæ ✱.P.I. & victoriati,æris floris idem,cōmis ✱.P.V. aqua pluuiali teritur. XXXV.

Collyrium acre ad extenuandas cicatrices, & quanuis veteres,caliginémque & aſpritudinem oculorum, quod ſemel inunctum plurium dierum effectum præſtat.Oportet autem eo aquato vti:diu enim tenet: ammoniaci guttæ P.libram,æruginis P.libram,commis P. quadrantem: pluuiali aqua teritur ærugo: poſtea cætera adiunguntur macerata aqua. XXXVI.

Collyrium quod propriè facit ad aſpritudinem palpebrarum & calloſitatem.Oportet ſubiicere ſpecillū,aut inuertere palpebrā,æris vſti ✱. P. X X I I I I. æruginis ✱.P. V I. croci ✱. P. X. myrrhæ ✱.P. I. nardi ſpicæ ✱. P. I. caſiæ rufæ fiſtularū victoriati P. piperis albi grana X L V. commis ✱.P. nouem:vino Chio teruntur. XXXVII.

Medicamentū liquidum ad palpebrarum veterrimam aſpritudinem, & excreſcentē carnem, σύκωσιν quam vocant: item callum duriſſimum. Hygram appellant, quia eſt liquidum medicamentum: carnem ex palpebris tollit ſine magno dolore.Recipit hæc,Myrrhæ,thuris,croci,ſingulorum ✱.P.III. myſios ✱.P.III. chalcitidis ✱.P. VI. Hæc teruntur diligenter aceto acri:vbi leuia facta ſunt, & habent ſpiſſitudinem paſſi,miſcetur eis mellis Attici P.libra: deinde in patella æris Cyprii ſuper carbones poſita inferueſcit, donec mellis habeat non nimium liquidam ſpiſſitudinē:atque ita reponitur pyxide æris Cyprii. Quū opus fuerit,inuertitur palpebra,deinde hoc medicamento ſuffricatur curioſè ad delacrymationem, id eſt vbi deſierit mordere medicamen. Rurſus inuertere oportet palpebram, atque ita pollice impreſſo membranas innatantes abducere,quæ facilè ſubſequuntur.Poſt hæc cinereo ex aqua inungendi erunt craſſiore. Hoc inunctum multorum annorum callos,& aſpritudines palprebrarum deſperatas à quibuſdam ocularioram paucis diebus tollit. XXXVIII.

Hygra ad ſuffuſiones oculorū quas Græci ὑποχύματα dicunt, medicamentum liquidum,Fœniculi ſucci ✱. P. III. opobalſami ✱. P.III. mellis Attici ✱. P.III. olei veteris ✱. P.III. hyænæ fellis ✱. P. I. euphorbii ✱.P. I. Hoc,oleo diluitur, & ita cōmiſcetur cæteris.Aquato vti

A oportebit hoc medicamento.eſt enim acerrimum,& vndique humores trahit. Quamobrem non ſunt inungendi qui capitis dolorem aut grauitatem habēt:item ante biduum aut triduum vt aquam bibant quos deſtinauerimus eo vngere. Quanquam melius facient etiam ſi perſeueranter aquam potauerint: vitio enim moleſtiſſimo facilius inter initia carebūt. Non præterit me, habere te prudentes ocularios, quibus ſi nomina dixeris collyriorum in hoc libro ſcriptorū, contendant forſan ſe quoque habere eadem compoſita:ſed ſi pōdera aut effectus com-
B parare voles,longè diuerſos inuenies. Ego enim ipſe eodem nomine multa compoſita, non iiſdem ponderibus & rebus,interdum habeo:ſed his maximè probatis vtor. Nec vtique adfirmo nō poſſe & alios eadem habere:nam & ipſe ab aliis accepi, ſed raró. Scio quoſdam ocularios ſimpliciter tradentes compoſitiones:méque multum elaboraſſe vt veras & incorruptas acciperem, conſcius ſum mihi. Neque illud rurſus dico, nouas, & non aliquibus notas in hoc libro congeſturum compoſitiones, verùm etiam quaſdam diuulgatas & (vt ita dicam) publicatas.
C eiuſmodi enim,quia efficaces ſunt,etiam pluribus in notitiam veniunt.

AD AVRIVM DOLOREM, Cap. 5.

XXXIX.

AD auriculæ & tumorem & dolorē ſine vlcere prodeſt herbæ vrceolaris,aut cucúrbitæ ramentorum ſuccus tepens per ſtrigilem in foramen auris dolentis infuſus: item beſtiolæ multorum pedum (quæ tactæ cōduplicant ſe in orbem pilulæ rotundiſſimæ ſimilem, κατοικιδίους ὄνους aut πολύποδας Græci hoc genus animalium vocant) oleo
D domeſtico complures inferuefactæ vaſe ferreo, benefaciunt.Prodeſt & gliris pinguis,& gallinæ adeps,& medulla bubula,liquefacta tepénſque infuſa. XL.

Sed præcipuè picis flos, quod πισσέλαιον appellant,cum oleo communi mixtum, ita vt tertia pars ſit olei. nam & dolores ſedat,& fere non patitur ſuppurationem fieri: & ſi facta fuerit, eadem res perſanat. Ad ſummam,ego ipſe diu vexatus ab aure, quū multis fruſtra vſus eſſem medicamentis,ab hoc ſum perſanatus,& alios cōplures ſanaui. Florem picis autē appello quod excipitur dum ea coqui-
E tur,lana ſuperpoſita eius vapori:hoc etiam grauitatem odoris protinus tollit. XLI.

Item benefacit hoc medicamentum ad tumorem & exulceratione aurium,Aceti acris ſextarii duo,incoquuntur mala granata quibus coriarii vtūtur, quia ſemper valida ſunt,nec vnquam matureſcūt, (ῥοὰς ὀξείας Græci dicūt) donec madida fiant: tunc hæc adiiciuntur & admiſcentur, Aluminis fiſſi vncia, acaciæ ſucci P. quadrans. Reponitur medicamentum ampulla vitrea. Quum opus eſt,ad tumorem quidem calidum per ſtrigilem infundi-
F tur, deinde foramen ſummum lana ſuccida tegitur. Ad vlcus autem frigidum per eiuſdem generis lanam & auriſcalpium iniicitur. XLII.

Si caro excreuerit in foramine auris,compeſcitur ſine dolore aut ferro hoc paſtillo,Aluminis fiſſi P. triens.æruginis P. triens,miſyos vſti P. triens, rubricæ ſinopidis P. triens,commis P. ſextans. Teruntur priora ex aceto acri, donec quaſi cum collyrium componitur leuia fiant. Vltimum commi adiicitur: & fiunt paſtilli qui ad omnia vlcera faciūt,aqua diluti,quum aut compeſcenda ſint,aut
G cicatricem debeant ducere. ſed aquatioribus oportet vti quum cicatrix eſt cludenda. Beneſaciunt & ad exulceratas nares qua libet ex cauſa,& grauiter olentes.

AD PAROTIDAS, Cap. 6.

XLIII.

AD parotidas conuenit noctuæ cerebellum butyro mixtum.diſcutit enim fere eas ſine dolore & moleſtia. Oportet autem aqua marina feruenti, nouis ſpongiis demiſſis, & per linteum intortum vtrı́ſque expreſſis vaporare parotidem,atque ita oblinere hoc medicamento, ſupérque tegere lana ſulphurata totam maxillam. XLIIII.

H Item benè diſcutit parotidas iris Illyrica contuſa,cocta ex paſſo more farinæ hordeaceæ, calda bis térve impoſita. XLV.

Diſcutit & hoc medicamentum parotidas, antequam ſuppurauerūt, Spumæ argenteæ pondera duo,ceruſſæ P

libra,ſalis ammoniaci P. libra,æris floris P. dodrā̃s,aceti
ſextarius,olei veteris ſextarii duo & dimidium.Spumam
& ceruſſam,ſalem per ſe & cum aceto terere oportet mor
tario, deinde oleo admixto traiicere in cacabū amplum,
ne extrà fundatur,& efferueſcat (efferueſcit enim valde).
Quum hæc ſuper ignem poſita habuerint emplaſtri tem-
peraturā mollis,deponere oportebit cacabum:quum fer-
uere deſierit, paulatim aſpergere æris florem, & mouere
ſpatha medicamentum, ne extrà fundatur: & rurſus co-
quere donec habeat emplaſtri ſpiſſitudinem ſtricti.

AD SANGVINIS ERVPTIONEM
de naribus, Cap. 7. XLVI.

ERumpit è naribus ſanguis, qui quum abundanter
fluxit,niſi celerius ſupprimatur, periculū adfert. Pro-
derit ergo aqua frigida vel poſca ſubinde aſpergere to-
tam faciem,vel ſpongia refrigerare, acetum acre infun-
dere in aurem,cuius è regione ſanguis fluit: aut in vtran-
que, ſi ex vtraque ſanguis emanauerit: gypſo totā faciem
cum fronte, & maximè nares,craſſè oblinere prodeſt: &
caput frigida aqua copioſe,ſuperpoſito aliquo tegumẽto,
perfundere, vel cucurbitam occipitio affigere. Iniicere
autem intus narem aut nares oportebit cochleæ viuæ
carnem per ſe,aut cum thuris polline tritam: vel herbam
quæ quia multa eſt,& vbique naſcitur, πολύγονον appella-
tur.Idem trita facit & λυσιμάχιον herba eodẽ genere. Pro-
derit & ſpongiæ particulam præſectam, aptè forcipe ad
amplitudinẽ & patorem narium figuratam iniicere paulò
preſſius ex aceto per ſe. Interdum aſpergẽda ei galla erit,
vel chalcitis curioſè trita,vel vtraque in vnū æquis pon-
deribus mixta.melius enim facit. XLVII.

Item bene ſupprimit & hoc medicamentum,mali cor-
ticis quo coriarii vtuntur P. quadrā̃s, aluminis Ægyptii
P.ſextans,calcitidis P.vncia.Hoc tritum per ſuccidam la-
nam aſperſum medicamentum iniicere oportebit. Facit
autem etiam ad omnem ex qualibet corporis parte, ſeu
vulneris ſanguiniſque eruptionem, quoniā interdum ita
(vt diximus)minus curati,præfocati videtur. Et maximè
quum vtraque obturata ſpiſſè neceſſariò ſunt foramina
narium, qua ſpirandi facultas eripitur, non alienum eſt
ſcire qua ratione vtrunque præſtari poſſit,vt neque ſpira-
tio interpelletur, neque remedium efficaciſſimū (quod
per oppilationem narium efficitur) excludatur. Oportet
ergo ſumere pinnam anſeris quammaximam,vel calami
ſcriptorii fiſtulam modicè plenam: deinde aptare ad lon-
gitudinem naſi,atque ita præcidere vtraque parte vt per-
forata ſit,inuoluereque ex faſciola tenui lintea quaſi inſi-
ta explere circuitū eius, donec quum videatur pator na-
rium cuneatione quadam recipere poſſe fiſtulam, atque
ita vt eſt circumuolutam mergere aceto acri & iniicere,
interdum per ſe, vel aſperſo ſuper acetum vtro libuerit
antè dictorum medicamentorum: hoc autem remedio
magis vti,quum per vtraſque nares ſanguis abundauit.

AD VLCERA IN NARIBVS,
Cap. 8. XLVIII.

AD vlcera in naribus plumbi ſtercus quod ſcoriam
dicunt,ex vino & myrteo oleo vicibus adiecto te-
rere oportet donec ſpiſſum fiat, & ita per pinnam nares
obteguntur. XLIX.

Facit & hoc medicamentum bene,Pompholygis ✱.P.
quatuor, ceruſſæ ✱.P.duodecim,hyſſopi ✱.P. tria. Vino
falerno & roſa vicibus adiecta teritur, donec mellis ha-
beat temperaturam.

AD POLYPOS, Cap. 9. L.

AD grauem odorem narium (ὄζαιναν Græci hoc vi-
tium vocant) æruginis P. quadrantem,aut ſquamæ
æris P. quadrantem, aut vtranque rerum ponderis ſeſ-
cunciæ in mellis deſpumati P. libra decoquere oporte-
bit,& eo vti liquido per pinnam. LI.

Ad polypos, miſy vſtum,chalcitis vſta,æris flos, vſtum
ſori, æris ſquama tuſa, cribrata, ſi eo medicamento per
pinnā ſæpius nares tactæ, eiuſmodi vitia attenuata, quo-
tidie emendātur:quum ſint à cerebro paribus pōderibus,
ſicca benefaciunt. LII.

Sed quia plerunque vexantur nares grauedine, quæ tu-
more earum efficitur,non alienum eſt te eius quoque re-
A media ſcire. Prodeſt igitur quies vnius diei, & ab omni
re abſtinentia: perungẽdæ nares erunt bitumine liquido,
aut myrrha ſtacte, vel pice liquida: poſtero die paſtillus
iſte nocte ſuper cibū dandus eſt, & ſi opus fuerit per tri-
duum continuum eodem tempore: recipit autem hæc,
Apii ſeminis P.triẽtem,aneſi P.quadrantem,alterci ſemi-
nis (quod ὑοσκύαμον dicitur)pondo trientem, opii P.vn-
ciam. Fiunt paſtilli ponderis victoriati: aliis parte tertia
detracta dantur cum aquæ cyathis tribus. Faciunt autẽ &
B ad oculorum epiphoras, & ſtomachi nauſeam, & deie-
ctiunculas,& ad omnem fluorem.

AD DENTIVM DOLOREM,
Cap. 10. LIII.

AD dentium dolorem quanuis plurimi dicant forci-
pes remedium eſſe, multa tamen citra hanc neceſſi-
tatem ſcio profuiſſe.Itaque,quum etiam exeſus eſt aliqua
ex parte,tum non ſuadeo protinus tollendū,ſed exciden-
dum ſcalpro medicinali qua cauatus eſt.quod ſine vllo fit
dolore:reliqua enim ſolida pars eius,& ſpeciem & vſum
C dentis præſtabit.Sed quum dolor vrgebit,variè ſedandus
eſt, partim collutione quorundam, partim commandu-
catione, nonnunquam ſuffitione, aut impoſitione ali-
quorum. Prodeſt colluere os frequenter radice herbæ
quinquefoliæ incoctæ in vino: item herba vrceolari, &
cupreſſi baccis aqua in coctis. Alterci quoque radix, aut
eiuſdem ſemen linteolo ſpiſſo illigatum, & aqua ſæpius
inferuefactū,denti ſubinde appoſitum. Item leuat æquè
dolorem dentium portulaca, commanducata ab ea parte
qua non dolebunt,vt ſuccus traiectus contineatur puſillo
D diutius: & ſolani ſuccus tepens benefacit gargarizatus.
LIIII.

Suffire autem oportet ore aperto alterci ſemine carbo
nibus aſperſo, ſubinde os colluere aqua calida. interdum
enim quaſi vermiculi quidam eiiciuntur.Leuat dolorem
& bitumen ſuffitum. LV.

Item cōmanducare proderit herbam rhododaphnen,
& ſaliuam dolentibus traiicere, ac puſillo diutius conti-
nere,& ita hiantem pati ſaliuam decurrere. Item menta-
ſtrum, vel radicem κοτυληδόνος: quæ herba ſimilia folia
E cymbalis habet, naſcitúrque fere in parietibus humidis.
Pyrethri quoque radix commanducata,multorum leua-
uit dolorem: nec minus alumen fiſſum linteolo ſpiſſo
circundatū,& ita dolenti preſſum diutius continere pro-
deſt. LVI.

Imponere ipſi verò denti toti oportet hoc medica-
mentū quaſi emplaſtrum,Peucedani ſucci ✱.P. III.opo-
panacis ✱. P. I. thuris ✱.P. duum, vuæ paſſæ ſine granis
✱.P. I. Hæc per ſe contundi iubebis,deinde cætera ſeor-
ſum trita commiſceri in vnum. Vbi fuerit dolor, auri-
F ſcalpium lana molli inuoluitur, deinde tingitur feruẽtiſ-
ſimo oleo,atque ita denti primùm,deinde proximis gin-
giuis ſuperponitur bis térve, donec hebeteſcat ex aliqua
parte dolor:poſt hoc, medicamento dens cooperitur. Si
repetierit,aut permanſerit nihilominus aliquis dolor,ſu-
per medicamentum auriſcalpium cum lana ex oleo can-
denti eodem modo imponere ſæpius oportebit, id eſt
donec dolor tollatur. LVII.

Sed ſiquando mouentur dentes ex perfrictione, cōfir-
mādi erūt plurima gargarizatione lactis aſinini, aut vini
G Marſici ad tertias decocti, in quo lapathi radices cōiici
debebunt, vt vna decoquantur. Stringit etiam dentes a-
lumen,quo infectores vtūtur ex melle Attico, ita vt duæ
partes ſint mellis, tertia aluminis. Hæc miſceri oportet
mortario,deinde patella fictili feruefacere vt ſpiſſentur:
atque ita recondere quolibet vaſe æreo, donec hoc me-
dicamẽtum primò auſterè, & nimis perſtringere dentes,
poſtea remiſſius videbitur. LVIII.

Item proderit motis dentibus hoc medicamẽtū, Aceti
acerrimi ſextarius vnus ſemis,cedriæ veræ,ne habeat pi-
H cis aliquam mixturam,hemina, aluminis fiſſi P. triens.
Teritur alumẽ cum aceto,miſcetur deinde cedriæ,& vna
omnia vaſe æreo coquuntur, teda pingui mota,donec in
mellis ſpiſſitudinem temperati medicamentum rediga-
tur.Hoc medicamento ſiquis ter in menſe dentes fricue-
rit,dolorem eorum non experietur.

DENTIFRICII COMPOSITIONES, Cap. 11. LIX.

DEntifricium quod ſplendidos facit dentes, & cõfirmat: Farinæ ordeaceæ ſextarium conſpergere oportet aceto cum melle mixto, & ſubigere diutius: atque ita in globulos diuidere ſex, quibus dilatatis admiſceri ſalis foſſitii ſemunciam, deinde furno coquere, donec in carbonem redigantur, tunc terere oportebit eo globulos, & admiſcere ſpicæ nardi quod ſatis videbitur. LX.

Ad dolorem faciundum hoc Octauia Auguſti ſoror vſa eſt: ad dẽtium dolorem, & confirmationem benefacit radicis edulis cortex ſole arefacta, & contuſa, cribrata. Itẽ vitrum candidum quod ſimile eſt cryſtallo diligẽter tritum, admixta ſpica. Vtuntur plerique etiam huiuſmodi dentifricio: herbam vrceolarem legunt quum iam in ſemine eſt quamplurimam cum radice, deinde lotam vno die ſiccant: poſtridie recenti muria dura macerant: tertio die expreſſam olla noua componunt, ſubinde ſalis foſſicii quaſi tabulata interponũt: atq; ita percoquũt fornace balneariorũ, donec in carbonem redigantur: poſtea trita ad tertias admiſcent ſpicæ nardi quod ſatis eſt. Hoc cũ eo quòd candidos facit dentes, tum etiam confirmat, Auguſtam conſtat vſam. Nam Meſſalina dei noſtri Cæſaris hoc vtitur, cornorum cerui vſtorum in ollam nouam ad cinerem redactorum ſextario vno, maſtiches Chiæ pondo vncia, ſalis ammoniaci pondo ſeſcuncia.

AD FLVOREM GINGIVARVM, Cap. 12. LXI.

SOlent gingiuæ quorundam fluore infeſtari, quas prægnantes vocant. Proſunt eis lentiſci folia arida contuſa, & cribrata perforato cribro: facit & cinis eiuſdem lentiſci foliorum ex aqua eiuſdem decocti. Compoſitum autem hoc medicamentum prodeſt, quod & ad omnia vlcera quæ in ore fiunt vtile eſt, ἄφθαι à Græcis appellatur: recipit hæc, Aluminis fiſſi ✱. P. IIII. myrrhæ ✱. P. I. croci ✱. P. II. cypiri (id eſt iunci radicis) ✱. P. II. gallæ ✱. P. I. roſæ lutei floris ✱. P. I. ſandaracæ ✱. P. III. His omnibus rebus tunſis cretis, arido medicamento vti oportet per pinnã etiã ad παρουλίδας & ἐπουλίδας, id eſt, vbi ex tranſuerſo gingiua ſuppurauit: aut tonſillarum tumorem magnum, vt digito preſſius fricẽtur, vel vbi ſuper extremum molarem increuerit gingiua.

AD CANCRVM IN ORE, Cap. 13. LXII.

EST & moleſtum interdum quum cancer os corripit, quod initiis neglectum, breui ſpatio temporis mortis cauſa eſt. Oportet ergo, quumprimum viſum fuerit, antequã latius ſerpat, faucéſque occupet, miſy vſto quãplurimo cum melle vti ſæpius: deinde colluere aqua oleaſtri decocti ſubinde, aut corticis mali granati. LXIII.

Medicamentum Andronis prodeſt in omni parte corporis facto cancro: recipit autem hæc, Mali granati corticis ✱. P. X. terræ mali ✱. P. IX. aloes ✱. P. IIII. myrrhæ ✱. P. II. gallæ ✱. P. VIII. aluminis fiſſi ✱. P. III. æris floris ✱. P. duum. Teruntur & cribrantur ſicca curioſè: deinde admiſcetur paſſum creticum dum habeat ſpiſſitudinẽ mellis: quum opus eſt vino auſtero ſumendum medicamentum eſt: vitro reponitur, diluitur. Facit hoc medicamentum ad carbunculos, & ad ignem ſacrum, & ad zonam quam Græci ἕρπητα dicunt.

AD FAVCIVM VVAEQVE TVMOrem, Cap. 14. LXIIII.

AD faucium vuæque tumorẽ ſtomatice hac fere vtũtur, quia nullã aſpritudinẽ habet, & ſatis efficax eſt, Vuæ Amineæ acerbæ, quumprimum granũ incipiet perlucere, ſucci ſextarios quatuor, mellis Attici ſextarium cõmiſceto in vnum, atq; in æreo vaſe coquito, ſubinde mouens donec mellis ſpiſſitudinem habeat. LXV.

Altera eiuſdem vtor ſtomatice, quum diutius vexatæ partes antedictæ ſunt, Aluminis fiſſi ✱. P. duum, gallæ cõtuſæ ✱. P. duum, omphacii aridi ✱. P. I. croci ✱. P. I. paſſi cretici ſextarius vnus. Hoc decoquitur vaſe fictili ad dimidias, & ita cætera diligenter trita admiſcentur. Vtrunque autem medicamentum ſtagneo reponendum eſt vaſe.

AD SVPPVRATIONEM FAVcium, Cap. 15. LXVI.

VBi verò ſuppuratio faucium ſuſpecta eſt, diutius permanente earum tumore, & interdum febriculis non ſine horrore intercurrẽtibus, oportebit gargarizare quidem aqua mulſa crebrius, furfuribus ſiligineis decocta, vel paſſo ad dimidias decocto bene caldo, vti ore & faucibus diutius contineatur, vel ea aqua in qua ficus arida pinguis erit decocta: perungere autem fauces hoc medicamento, quàm tactus ſuſtinere poterit puſillo preſſius: Mellis optimi heminã, reſinæ terebinthinæ ✱. P. duum, roſæ cyathos duos, reſinam cum roſa in duplici vaſe, vti ſolent vnguentarii, liquefacere oportet: deinde admiſcere ei mel, & coquere donec ſpiſſum fiat medicamentum. Hoc etiam, quum eruperit ſuppuratio, vti oportet: expurgat enim, & explet idem.

AD ANGINAM, Cap. 16. LXVII.

AD anginam prodeſt ſanguinis detractio, cucurbitarum admiſſio, cæteráque auxilia quibus medici efficacius vtuntur. Medicamenta autem ſimplicia quidem hæc faciunt: laſer Cyrenaicum, ſi poterit inueniri, ſin minus, Syriacum, aqua dilutum, craſſius per pinnam faucibus adhibitum: item euphorbium aqua dilutum. LXVIII.

Compoſitorum autem medicamentorum hæc ſunt apta, Fellis taurini, ſalis, aceti, mellis, olei veteris, æquas partes in vnum miſcere oportet, & quum opus fuerit, pinna perfricare fauces diutius. LXIX.

Item benefacit git frictum ✱. P. duum, pyrethri ✱. P. I. ſagapeni victoriati pondus, melle miſcẽtur hæc in vnum trita. XLXX

Facit bene & hoc medicamentũ, Fellis taurini ✱. P. II. elaterii qui eſt ſuccus cucumeris ſyluatici ✱. P. I. cachryos animati ✱. P. I. tritũ melle admixto reponitur. Quum opus eſt, dilutum aqua tepida ſumetur, & fauces perungentur, coguntúrque inde quamplurimum deuorare. Soluit enim ventrẽ, & ita vehemẽtiſſimè prodeſt. Item hoc medicamentum vehementiſſimè prodeſt: multos enim à ſummo diſcrmine mortis liberauit. Benefacit hirundinũ pullorũ cineris põdo quadrãs, hyſſopi pondo ſextãs, nitri P. vncia, piperis P. ſemũcia, laſeris põdo ſemũcia: his tritis cretis, mellis Attici quod ſatis erit admiſcetur. Et hoc autem cæteris medicamentis ſæpius fauces & preſſius fricare oportet. Multis & hoc profuit medicamentum quod eſt ſine dubio efficacius & vehementius: coſti, apii, aneſi, ſchœni, caſiæ rufæ, ſingulorum ✱. P. binum, git ✱. P. I. amomi victoriati P. vnius, Zeæ, quod eſt ſemẽ ✱. P. duum, aluminis fiſſi ſemuncia, gallæ mediæ magnitudinis, numero. V. croci ✱. P. duum. crocomagmatis victoriati P. myrrhæ victoriati P. ariſtolochiæ creticæ ✱. P. IIII. cinnami ✱. P. III. hirundinum ſylueſtrium pullorum cineris P. vncia, nardi ſpicæ victoriati pondo. Hæc omnia ſiue contuſa, ſiue creta diligẽter melle Attico deſpumato comprehendantur. Quum autem opus fuerit adiicietur quod ſatis erit eiuſdem mellis. Hoc Auguſta ſemper compoſitum habuit.

AD VVAE TVMOREM ET DOlorem, Cap. 17. LXXI.

VVam ſupprimit diu iacentem ſal ammoniacum, galla contuſa, æquis ponderibus. Eadem ratione aluminis fiſſi ✱. P. IIII. piperis albi ✱. P. I. quibus in vnum mixtis cochleario ter tacta reſilit. Item herbæ cyclamini ſucco per cochlearium ter die tacta, ac per triduum, non ſolùm reſilit ac fit minima, ſed etiã raró valde moleſtat. Item ad vuæ tumorem & tonſillarum ſiccum & efficax medicamentum, gallæ tuſæ P. vncia, æris flos P. ſemuncia, menarum ſine ouis quæ ſunt, ſalſarum capita decem. Hæc comburuntur, & ita cæteris admiſcentur cineribus, & poſtea nihilominus in vnum diutius teruntur. Oportet autem digito humido tangere medicamentum, & ſic vuam ab imo rectam diutius ſupprimere ſurſum verſum. Item aliud efficacius ad vuam diu iacentem, Cyperi ſiccatæ bene P. quadrans, myrrhæ 9. S. croci ſiccati antè 9. ſ. ſandaracæ ✱. P. I. aluminis fiſſi 9. S. æris vſti 9. S. Hæc omnia in vnum tunduntur, cribrantur, ac digito melle mixto medicamentum ſumitur, & ita vua leuatur, ac ton-

ſillæ preſſius fricātur per triduum,aut ſi voles,digito mũ A
do ſine melle curabis.

AD TVMOREM ET RAVCITATEM arteriæ & vocis abſciſionem,

Cap. 18. LXXII.

AD arteriā exaſperatē ſimplicia quidem hæc faciunt, commis Alexandrina vel tragacanthum per ſe ſub lingua retentum: compoſitio autem hæc eſt. ✱

Deeſt compoſitio.

LXXIII.

AD tumorem arteriæ papaueris ſyluatici iam maturi, B
viridis tamen adhuc,capita quamplurima vaſe fictili coniiciuntur, aquáque ſuperfunduntur, vt ſupernatet duob⁹ tribuſve digitis.Hæc vbi triduò macerata fuerint, eodem vaſe coquuntur donec demadeſcant,poſtea exprimuntur capita,omniſque aquæ percolatæ prius diligenter menſura capitur,ad cuius modũ mellis Attici quarta pars miſcetur:deinde per duplex vas coquitur, donec mellis habeat ſpiſſitudinem.Hoc medicamentum & ad arteriæ tumorem,& ad tuſſim facit. LXXIIII.

Altera arteriace ad fluorem & raucitatem arteriæ. Itē C
ex ea ad tuſſim & abſciſſum ſonum vocis, Tragacāthi ✱. P.VI. commis Alexandrinæ ✱.P.V. myrrhæ ✱.P.I.thuris ✱.P.II. croci ✱.P.I. piperis albi grana XX. caryotarum recētium trium pulpas medias, detracta exteriore cute,interioribúſque venis vel vuæ paſſæ nouæ & incorruptæ purgatis interioribus granis P.VIII.commis & tragacanthum paſſo cretico vno die & vna nocte macerari oportet,& poſtero die pila & pilo mundo contundere,& cætera trita mortario curioſè admiſcere: inde dare fabæ ma-
gnitudinem,globulum ſub lingua tenere deuorantē quo- D
ad liquefactum fuerit.Hoc medicamentum,pipere detracto,& ad tumorem arteriæ facit:ſeruandum autem pyxide buxea. LXXV.

Arteriace qua melior nõ eſt,(refertur autem ab Aſclepiade noſtro)facit ad omnia ſuperius dicta efficacius, & quicquid in arteria vitii eſt.Conſtat ex his,Myrrhæ optimæ pinguis ✱.P.XXIIII, tragacanthi candidi ✱.P.XXVIII. glycyrrhizæ radicis ✱.P.XVIII. reſinæ terebinthinæ veræ ✱. P.XVIII.tragacanthũ ſicut eſt contũdere, & per cribrũ
tenuibus foraminibus eiicere oportet: deinde myrrham E
tritam ſeorſum admiſcere,& rurſus vtraque in vnum diu terere,atque ita in pilam coniicere, & ibi quũ concaluerint ictu pili terebinthinam paulatim miſcere, donec omnino vnitas fiat.Poſtea glycyrrhizam cõtuſã & cribratam,mortarióque nihilominus tritam,ſenſim aſpergere oportet.Vbi hæc bene mixta fuerint,dum calet medicamentum,plures accedant, & pilulas faciant magnitudinis fabæ. Fit enim duriſſima hæc arteriace, & hoc ipſo præcedit cæteras quia linguæ ſubiecta nõ facilè ſoluitur,
& ita diutius exhibet ſuum effectum. F

AD SVSPIRIVM, Cap. 19. LXXVI.

AD ſuſpirium faciunt bene inter ſimplicia quidem acetum ſcillites,quod vocant,cochleario ter quatérve ſumptum in die.Prodeſt & ipſa ſcilla argilla circundata, & furno cocta,purgatis exterioribus putaminib⁹,& quod tenerrimum eſt eius,mellis duabus partibus Attici admixtum,& tritum bene cochleario,ſemel in die biſve ſumptum profuit multis.Pulmo vulpis in olla fictili ad cinerem redactus,& datus menſura cochleariorũ trium, cum
aquæ calidæ cyathis tribus:item pulmo cerui eodem mo G
do factus & datus. LXXVII.

Prodeſt & hoc medicamentũ euidenter, Aluminis fiſſi P.✱.VI. opii P.✱.I. aqua exigua opium diluitur, miſcetur alumini antè trito: fiunt globuli ciceris amplitudinis:dantur ieiuno ante cibum quaterni aut quini. Hoc medicamentum & ad ſanguinis eruptionem ex interioribus partibus facit,& ad veterem tuſſim,& ad phthiſicos,vel alios qui purulenta excreant. LXXVIII.

Hoc quoq; medicamẽtũ ad ſuſpiriũ ſatis cõmodè profi-
cit,Sulphuris viui P.✱.I. nitri P.✱.ſelibra, abrotani quod H
tribus digitis comprehendi poſſit:hæc cotunduntur & teruntur curioſé.Quum opus eſt dantur ex his cochlearia duo cum duobus cyathis aceti calidi ieiuno. LXXIX.

Aliud medicamentum ad ſuſpirium efficax valde.Fa-
A cit autem & ad lumborum diutinum dolorem,& ad paralyſin, & hydropicos, lienoſos.Bryoniæ (id eſt albæ vitis) radicis P.✱.XII.iridis Illyricæ P.✱.XII.ammoniaci guttæ P.✱.XII.aſparagi radicis.P.✱.VI.ſcyllæ bulbi crudi ex interiore parte P.✱.XII. tragacanthi P.✱.VI. mel miſcetur contuſis & tritis donec ceræ mollis habeat tēperaturam. Inde quum opus eſt datur P.✱.I.cum aqua mulſa cyathis tribus vel quatuor.

AD STRVMAS ET OMNEM DVRItiem in corporis quolibet loco,

B Cap. 20. LXXX.

AD ſtrumas bene facit radix cucumeris ſyluatici cocta ex aqua mulſa, & trita, atque ita impoſita: item ebiſcum eodem modo factum. Sed melius marini lepores oleo vetere necati faciunt, in plumbea pyxide cluſi, quam diebus quadraginta diligenter alligatam oportet habere, poſtea ex ea pinna oblinendæ ſunt ſtrumæ, ſupérque eas pellis lanata non nimium tonſa, tegēdi gratia imponenda eſt. Præcipere autem oportet nequis hoc medicamēto manus inquinet,aut inquinatas, priuſquam
C lauerit,ad os referat. LXXXI.

Ad ſtrumas & ad duritias mammarum mirificè facit antequam ſuppurēt, & poſt ſuppurationem nihilominus, hoc medicamentũ, Olei veteris pondera duo, ſpumæ argenteæ pondo libra, gallæ Syriacæ pondo triens, mannæ thuris pondo vncia, galbani pondo vncia. Cum oleo coquitur ſpuma donec cerati ſpiſſi habeat temperamētum, deinde admiſcetur ei galla, & ſecundũ hãc manna:quum emplaſtri habet ſpiſſitudinem, tollitur ab igne medicamentum: & quum deſinet feruere,paulatim galbanũ mi-
D ſcetur, per minutas parteis linitur aluta quum opus eſt. Hoc medicamentum ſoluitur tertio quartóve die ſi non ſuppurauerint ſtrumæ:ſed ſi apertæ fuerint,hyeme alternis,æſtate quotidie. LXXXII.

Malagma ad ſtrumam & omnem duritiem mirificum: idem ad mammarũ muliebriũ duritiē, & ad paniculas, & ad tubera,& cætera quæ ſubitò adnaſcuntur.Recipit hæc: Reſinæ terebinthinæ põdera duo, ceræ põdo ſemiſſem, propolis (quam quidam ceram ſacram vocãt) pondo ſeſcunciam, galbani pondo ſextantem, olei veteris pondo
E ſelibram. Hæc omnia oleo ad ignem liquefacere oportet, & poſtea miſcere viſci de quercu pondo quadrãtem, ammoniaci guttæ pondo quadrantem,ebiſci radicis aridæ pondo quadrãtem, Cypiri radicis (quem nos gladiolum appellamus) pondo ſextantem, ferulæ pondo trientem,aphronitri põdo quadrantē,Aſii lapidis florum pondo quadrantē,opopanacis pondo ſextantem.Hæc omnia ordine quo ſcripta ſunt cribrata in cacabum coniiciuntur, opopanax oleo diluitur: vbi temperatum eſt medicamentum, manibus ſubigitur, linitur quum opus eſt
F aluta.

AD SANGVINIS ERVPTIONEM,

Cap. 21. LXXXIII.

AD ſanguinis eruptionem, ſiue ex arteriis, ſiue à pulmone,vel pectore ea fuerit, benefacit ſymphyti radix (quam quidam inulam ruſticam vocant,quidam autem Alum gallicum dicunt)lota aqua frigida,& raſa cultello eburneo vel oſſeo,P.ſextantis,aut plus, id eſt quantũ poterit manducare & deuorare.neque enim amara eſt. Oportet autem eodem die acetum non guſtare,quod in-
G terdum per ſe magnificè ſolet prodeſſe: ſed huius radicis effectũ reſoluit.Item benefacit polygonii ſuccus cyathorum duorum aut trium per triduum repetitus. Et plantaginis & ſolani eodē modo ſuccus prodeſt: & cretæ Samiæ P.✱.I. ſumptum ex aquæ frigidæ rigore detracto cyathis tribus.Prodeſt & herbæ quam πόλιον vocant (nos vt opinor tiniariam) faſciculus, quantùm manu comprehendi poteſt, in tribus heminis aquæ decoctus, & ad tertias redactus, ſiquis inde cyathos tres dederit per triduum. LXXXIIII.

H Oportet autē extrà ſentienti vulnus eo loco ſpongiam ex aqua recenti imponere,vel ex aceto acri,ac frequenter mutare, ne concalefacta noceat: & vetare artus conſtringere.quod plerique medicorum faciũt,ignorantes quòd incitatur ſanguinis eruptio muſculorum compreſsione.

Quandoquidem omnis conſtrictio in vtranque partem exiget æquè ſubiectam materiam, ſicut vtrem ſiquis medium laqueo conſtrinxerit, animaduertet in vtranque partem excludere ſubiectum liquorem. Et ſi ſuper foratus caſu fuerit, incitatione eiaculabitur quod in eo erit. Eadem ergo ratione quum ſanguis eruptus eſt, qui conſtringunt vi magna artus exprimẽtes, ſanguinem venis ſubiectum cogunt magis erumpi per vulnus. Huius rei argumentum eſt ſiquis ſuper laqueum percuſſerit venam in brachio, quæ eſt animalis, animaduertet æquè incitari ſanguinẽ ex ea parte quàm ex inferiore loco quum percuſſa eſt vena. Et hoc per ſe quidem ſi non viderant medici, meritò eſſent culpandi, quòd negligentes in ancipiti caſu hominũ eſſent: quum præſertim Aſclepiades etiam pluribus vſus ſit argumentis in hac re: neque ei quiſquam contradixit. quis enim aduerſus veritatẽ hiſcere poteſt? proinde magis ſunt cuſtodiendi qui pollicentur ſalutis cuſtodiam vniuſcuiuſq; ſe facturos. Tam inertes autem & negligentes neceſſaria quidem ad conſeruãdam vitam humanam, quæ per aliorum laborem reperta ſunt, ſtudeant ſcire. Meritò itaque manifeſtè quidam iugulantur genere quodam incitata eruptione ſanguinis ab eiuſmodi hominum imprudẽtia. Et, ô bone Deus, hi ſunt ipſi qui imputant ſuam culpam medicamentis quaſi nihil proficientibus. Sed ad propoſitum reuertemur. LXXXV.

Faciunt enim compoſita medicamenta ad ſanguinis eruptionem, quorum & hoc eſt: Acaciæ ſucci P. vnciæ, ὑποκιστίδος, qui eſt ſuccus roſæ ſyluaticæ, (quã caninã quidam vocant) P. vnciæ, balauſtium quod eſt flos mali granati quo coriarii vtuntur P. vnciæ, opii P. ſemunciæ. Balauſtium contunditur, ſiccatur, ſicco mortario teritur. Cætera pridie macerata in aqua commiſcẽtur, & diligenter paſtilli fingũtur. Quidam P.✱.I. quidam victoriati denarii dãtur ad ætatem cuiuſque, ex aquæ frigidæ remiſſæ cyathis tribus aut duobus. Atque ille quidem paſtillus benefacit ad dyſentericos, id eſt torminoſos. LXXXVI.

Alter paſtillus ad ſanguinis eruptionẽ mirificè faciens. Tragacanthi P.✱.IX. Samiæ cretæ P.✱.VII. ceræ Ponticæ P.✱.IX. glycyrrhizæ ſucci (eſt autem radix dulcis) P.✱.V. ſymphyti ſucci P.✱.XII. commis P.✱.IIII. ὑποκιστίδος ſucci P.✱.VII. thuris P.✱.V. aluminis liquidi P.✱.II. opii P.✱.V. amyli P.✱.VI. myrrhæ P.✱.V. croci P.✱.VII. plantaginis ſucci P.✱.III. paſſi meconii quod ſatis erit miſcebitur, fiunt paſtilli. Alii P.✱.I. alii victoriati dabuntur ex aquæ tepentis cyathis duobus & dimidio.

AD TVSSIM VETEREM, ET DEſtilationes, & ſuſpiria, & inflationes, quum dura habent præcordia, & lienoſos, & phthiſicos. Cap. 22.

LXXXVII.

Catapotium, (id eſt medicamentũ quod non diluitur, ſed ita vt eſt deuoratur) ad tuſſim quæ cum fluore eſt, Croci pondo vnciæ, myrrhæ pondo ſextantis, opii pondo quadrantis. Contunditur crocum, percribratur, contuſæ myrrhæ opium admiſcetur aqua exigua dilutum. Poſtea adiicitur crocum, & quum in vnum benè mixta ſunt, finguntur pilulæ erui magnitudinis: dantur in nocte ternæ vel quaternæ. LXXXVIII.

Catapotium alterũ ad tuſſim aridam, Myrrhæ, piperis, caſtorei, galbani, ſtyracis, opii, ſingulorum idem ponderis. Caſtoreum & piper contunduntur & cribrãtur: deinde myrrhæ antè tritæ cæteris cõtuſis æquè admiſcentur. Vbi omnium vnitas mortario facta eſt, melle deſpumato medicamentum comprehenditur: deinde formantur pilulæ viciæ magnitudinis. Dantur ternæ vel quaternæ in noctem. LXXXIX.

Aliud catapotiũ ad tuſſim veterem, ſuſpiriũ, & phthiſi tentatos, lienem, & iecur durum habentes: idem inflationem tollit, & purgat mulierem, ſiqua ex partu ſubſtiterunt. Styracis P.✱.VI. myrrhæ P.✱.II. & victoriati, opopanacis P.✱.II. iridis Illyricæ P.✱.II. galbani P.✱.II. reſinæ terebinthinæ P.✱.V. alterci ſeminis P.✱.I. nitri P.✱.I. piperis albi P.✱.I. opii P.✱.I. Irim, altercum, piper contundere oportet & cribrare, nitrum mortario terere, & cætera pilo commiſcere, & poſtea hæc eis adiicere, atque facere catapotia magnitudinis fabæ. Inde terna vel quaterna in noctem dare ad inflationes in ipſa diſtentione cum aquæ calidæ cyathis tribus. CIX.

Paſtillus ad tuſſim, deſtillationem pectoris, pulmones, ad epiphoras oculorum, veſicæ dolorem qui cum fluore conſiſtit, vbi ſæpius & non ſine cruciatu vrinam faciunt: item ad eos qui ſanguinem reiiciunt, aut per vrinam reddunt: ad deiectionem, tormina, grauedinem, cholerã, ſtomachi crebram nauſeam cum vomitu ſine febre: & quicquid reprimere & ſiccare oportet optimè compeſcit: præterea facit ad omnis partis corporis dolorem, præterea capitis. Quinetiã ſiquando aliquis hoc fuerit inũctus, alii vitio non erit dandum hoc medicamentum. Quum autẽ ad omnia quæ ſuprà dixi manifeſtè proſit, tum præcipuè ad initia phthiſin habentes benefacit. Multos enim eripuit ex magno periculo interdum bis térve datus hic paſtillus: recipit hæc: Myrrhæ troglodytidos P.✱.VI. croci P.✱.V. opii P.✱.IIII. thuris P.✱.V. alterci albi ſeminis P.✱.IIII. Apollinaris herbæ radicis corticis. P.✱.IIII. Cõtunditur hic cortex per ſe, & cribratur tenui cribro: deinde crocum, poſtea altercum, myrrha, thus, quib⁹ miſcetur opiũ pridie aqua maceratũ: ſubinde aquæ exiguũ adiicitur donec fingi paſtilli poſſint, P.✱. victoriati. Alii tertia parte huius ponderis detracta, dãtur in noctẽ ex aquæ cyathis tribus. Somnum faciũt, dolorem ſedant, vt ſuperius dixi. Oportet autem ex eo etiam catapotia facere. quidam enim facilius ea quàm potionem ſumunt, verùm non multum intereſt. CXI.

Ad eadẽ remiſſior quidem paſtillus, ſed non contemnendus, Croci, myrrhæ, alterci, opii, põdera paria contuſa miſcentur, deſpumato Attico melle fiunt paſtilli eiuſdem ponderis. Dantur ad ætatem eius tres in noctem, licet & hinc catapotia facere propter eãdem cauſam, ſed tunc aqua non mel adiicitur. XCII.

Paſtillus ad tuſſim & ſanguinẽ reiiciẽtes, & ſtomachũ ſolutum habentes: facit & ad deiectionem, & veſicæ dolorẽ, Apii ſeminis P.✱.VI. alterci ſeminis P.✱.XII. anethi P.✱.XII. opii P.VI. croci P.✱.III. roſæ foliorum arefactorum in vmbra P.✱.XII. myrrhæ P.✱.XII. Semina, & crocum, & folia roſæ contunduntur, cribrantur, myrrha teritur, opium aqua maceratur: omnia in vnum miſcentur aqua adiecta: fiunt paſtilli victoriati P. aliis tertia parte detracta. Dantur ad ſtomachũ imbecillem habentes, & ſanguinem reiicientes, ex aqua frigida cyathis duobus, cæteris ex calida totidem cyathis. XCIII.

Paſtillus ex odoribus benefacit ad omnẽ dolorem: propriè autem ad tuſſim: item pectoris diſtentionem, & oculorum epiphoras. Facit & ad ſuſpirium, & ad lateris dolorem, & ad phthiſicos, & veſica renibúſque laborantes, vel ſanguinem ad vrinam reddentes cum dolore, Caſiæ, cinnami, croci, ſingulorum P.✱.III. alterci ſeminis, Appollinaris herbæ radicis, ſingulorum P.✱.IIII. piperis P.✱.II. opii P.✱.IIII. thuris P.✱.III. nardi ſpicæ P.✱.II. Vino Falerno contuſa & trita vtraque vt debent, conſperguntur; fiunt paſtilli victoriati P. & aliis parte tertia detracta. Dãtur in noctem, prout vires ſunt, cum aquæ calidæ cyahis duobus aut tribus. XCIIII.

Medicamentum quod per cochlearium deuoratur, benefacit ad tuſſim aridam, & eos qui difficulter glutinoſa excreant, & præfocari videntur interdum. Sed præcipuè iis qui lateris dolorem cum febre ſentiunt, quos Græci πλευριτικούς vocant. Liberat enim eos ab omni periculo. Hoc medicamentum Apulei Celſi fuit, præceptoris Valentis & noſtri, & nunquam vlli ſe viuo compoſitionem eius dedit, quòd magnam opinionem ex ea traxerat. Eſt autem hæc quæ componitur tribus rebus his, Piperis nigri electi & ponderoſi granis duobus, myrrhæ troglodytidos P.✱.II. mellis Attici deſpumati libra. Piper cõtunditur diligẽter & cribratur, myrrha teritur mortario curioſe, & poſtea vtraque in vnum miſcentur: deinde mel adiicitur: dantur cochlearia quina vel ſena. Pleuriticis etiam plura ſæpius, & cum interuallo dare oportet: & maximè quum tuſſiunt, aut præfocari videntur, & difficulter ſpirant, ſiue noctu ſiue interdiu. Protinus enim excreant ea quæ obſtant tranſitui ſpiritus, & tuſſire deſinunt. XCV.

Alterum medicamentum ad tuſſim aridam, Naſturtii animati ſeminis P.vncia, alterci ſeminis P.vncia, opii P. vncia, myrrhæ P.vncia, croci P. ſemuncia, ſulphuris viui P.ſemuncia, piperis albi P.quadrãs. Melle colligitur medicamentum. Datur fabæ Ægyptiæ magnitudine ex cyathis aquæ tribus in noctem. Facit autẽ & hoc medicamẽtum ad lateris dolorem & ad ſtomachi inflationem, grauedinem, cœliacos qui ſubitò vniuerſa deiiciunt. Prodeſt & dolẽtibus ſuperpoſitũ & circundatum denti, & ſi exeſus eſt, in cauernam eius infertur. Tollit præterea horrores febrem præcedentes: tum quũ hæc circuitum certum habet, datum ante horam, diutius corpore perfricato ex oleo calido. Prodeſt & illis qui ſine horrore circuitibus febrium vexantur: quamobrem ἀλεξιπύρετος hæc compoſitio dicitur. XCVI.

Aliud ad tuſſim aridam, & glutinoſa excreantes. Purgat etiã interaneas vomicas, ſuppurationes, lini ſeminis, vrticæ ſeminis, naſturtii ſeminis, iridis Illyricæ radicis æqua pondera miſceri oportet, & cum melle deſpumato, quantum ſatis ſit: & frequenter oportet cochleario dare.

ANTIDOTOS HYERA PACCHII ANTIOchi ad vniuerſa corporis vitia, maximè lateris, & ad podagram,

Cap. 23. XCVII.

AD lateris dolorẽ, ſiue cum febre, ſiue ſine febre fuerit, compoſitio mirifica, nõ ignorata quidem ab antiquioribus propter effectus, ſed præcipuè à Pacchio Antiocho auditore Philenidis Catinenſis vſu illuſtrata. Fecit enim magnos quæſtus ex ea propter crebros ſucceſſus in vitiis difficillimis. Sed ne hic quidem vlli ſe viuo compoſitionem dedit. Poſt mortem autem eius Tiberio Cæſari per libellum ſcriptum ad eum, & bibliothecis publicis poſita venit in manus noſtras, quam antea nullo modo extrahere potuimus: quanuis omnia fecerimus vt ſciremus quæ eſſet. Ipſe enim cluſus cõponebat, nec vlli ſuorum committebat. plura enim quàm recipit ipſemet contundi iubebat pigmenta, fallendi ſuos cauſa. Hanc poſtea nos ſciuimus, quæ (vt ſanè & libello ipſe fatetur) non à ſe inuenta, ſed vſu exactiore comprobata ad quæ vitia & cũ quibus, & quemadmodum data proficeret. Etenim nõ ignota, ponderibus tamen antiquis, aut adiecit aut detraxit: & res quæ in hac compoſitione ſunt, non vtique conueniunt ad antiquas. Interdum enim earũ quædã plures etiam numero accipiunt, atque ideo non idem præſtant, quum interim hæc mirifica temperatura compoſita mirificos effectus habeat. XCVIII.

Facit hoc verò medicamentum non ſolùm ad lateris dolorem, ſed etiam ad plura vitia efficaciter: quamobrem ſemper habeo id compoſitum. Percurram autem quambreuiſſimè, ad quæ vitia & qualiter datum profit, vt etiã in libello eius ſcriptum eſt, & ego magna parte iam expertus ſum. XCIX.

Sanat ergo morbo comitiali correptos (quos ἐπιληπτικοὺς Græci vocant) furioſos (quos μαινομένους dicunt): item ſanat quibus ſubitis tenebris obſcurantur oculi cum vertigine, (σκοτωματικοὺς hos Græci appellant) nec minus diutino correptos capitis dolore (quem κεφαλαλγίαν appellãt) Prodeſt data P.✶.duum ex aquæ mulſæ cyathis quatuor, quum remiſſi fuerint. Et ſi frequenter quidem corripiuntur, poſt binas ternásve acceſſiones danda erit antidotos hyera. Hoc nomẽ enim tribuit ei duas propter cauſas, vt exiſtimo: vnam ne eius nomen verum dicendo, oſtẽderet quæ eſſet: (dicitur enim à quibuſdam πικρά, quia amara eſt: à quibuſdam διὰ κολοκυνθίδος) alterã, quò magis ſub tanta ſpecie nominis commendaret medicamentum. Sed ſi ex longo interuallo acceſſionibus vexabũtur, in remiſſione dolorum ſæpius dandum erit medicamentum. Ita enim aut ex toto remedio eſt, aut certè minuitur quotidie impetus vitiorum & ſedatur, interuallaq́; maiora accipit, & hoc ipſo opportuniores fiũt ad veratri potionẽ, qua maximè hæc vitia tolluntur. Dare autem his oportet ſecundum purgationem (bis enim aut ter ſpumoſa & glutinoſa deiiciunt) ptiſſanæ cremorem, olera lenia ex vrtica & lapatho malua facta: torpedine interdum admixta, & cum exiguo pane, aquámque potui. C.

A Facit bene hæc compoſitio ad ſuſpirium, & ad vocis abſciſionem, & ſubitas præfocationes ex qualibet cauſa ortas, & ad eos qui ſæpius exiſtimãtur ab incubone deludi. Vſque eo tamen vexantur vt interdum vitæ periculum adeãt. eſt enim vitiũ nõ cõtemnendũ vtique in proceſſa ætate. Quibus dandum erit medicamẽtum proximo die eius noctis qua correpti ſunt: quum interuallũ à ſumno fecerint, & quod ſatis eſt ambulauerint, ex aquæ hyſſopũ aut marrubium incoctum habentis cyathis quatuor vel B quinque ✶. P. I. vel vnius & victoriati, prout res poſtulauerit: deinde poſt horas treis quatuórve cremor ptiſſanæ detur. CI.

Facit & hoc medicamentum ad eos quorum muſculi maxillares cum maximo dolore tẽſi ſunt, adeò vt aperire os nullo modo poſſint: τέτανον hoc vitium Græci dicunt. Item facit ad deprauatam faciem in vtramlibet partem, κυνικὸν σπασμὸν hoc idẽ appellant genus morbi. Præcipuè verò ad pectoris & lateris dolores prodeſt ex qualibet cauſa factos, ſiue latẽte & occulta, ſiue manifeſta, vt ex ictu, ca C ſu, conatu aliquo ſupra vires, vel ponderis ſupra modum portatione, vel cõtuſione, quæ frequẽter gladiatorib⁹ accidere ſolet in luctationib⁹, & eorũ maximè ſauciatis. Nec minus arbore alta delapſis, vel ſcalis deuolutis, excuſſis à rhedavel curriculo, atq; ita tractis. Sed his, (id eſt manifeſta ex cauſa vexatis) cum acethi cyathis tribus quatuórve danda erit antidotos. Illis verò qui ex occulta cauſa laborant ex aqua mulſa proderit: præterea neruorum tẽſionibus mirificè conuenit. Quamobrem facit & ad tremulos, & ſyderatione tẽtatos vtralibet. vna enim ex contractio D ne, altera cum remiſſione neruorũ conſpicitur: παράλυσιν hoc vtrumque vitium Græci appellant. Ad quod etiam quum correpti ſunt prodeſt ex aquæ mulſæ cyathis tribus quatuórve datum medicamentum ✶.P.I. vel vnius & victoriati, admixto pondere victoriati caſtorei. Prodeſt & ad articulorum morbũ, quem ἀρθρῖτιν vocant, ad ſpinam, & totius lumborúmque dolorem ex aqua mulſa datur ad vires cuiuſque. Item ad podagram benefacit. nam & in præſentia detractione ipſa leuat, & in futurum omni moleſtia liberat. Dimidio enim celerius ſanantur qui accé E perunt medicamentum quàm prius ſolebãt. CII.

Quid dicam? duritias in mammis mulierum cum dolore conſiſtentes, quas nullũ medicamentũ leuat, quemadmodum ex toto in perpetuũ interdum ſanat, quas plerique medicorum inſanabiles affirmant, καρκινώματα & κακοήθη appellantes. Poteram nominare honeſtas fœminas quas aut ille, aut ego hoc medicamento ſanauimus: niſi crederem fidem te habere nobis, alioquin ipſe tibi iam dixiſſem. CIII.

Illud verò ſupra omnium opinionem eſt, quod ad ſto F machicos euidẽter cõuenit, quum ſit viroſiſſimum medicamentum aduerſus ſtomachum, ne ad lenia quidem & ſimplicia medicamenta aptè diſpoſitum. Sed videlicet in eiuſmodi rebus potentior vſus ratione eſt. expertus enim vnuſquiſq; intelligit ſtomacho quoque hoc medicamentum eximiè prodeſſe. CIIII.

Remediat enim eos quibus frequẽter inaceſcit cibus, & eos qui aſſiduè inflationibus vrgentur, vel dolore eius vexantur, aut aſſiduè nauſeant, aut ſaliua abundant, vel inedia conſumuntur, ſtomachúmque ita ſolutum habẽt G vt ex eo varios liquores ſubinde reſpuãt conſentiente capite, vt nullũ genus cibi continere poſſint. Item ad bilem atram generãtes, quos appellant μελαγχολικοὺς benefacit. Oportet autem non continentibus cibos ſecundum vomitum protinus oleo perunctis, & diutius preſſè fricatis, dare medicamẽtum ✶.P.I. ex aquæ cyathis tribus: deinde artus conſtringere, & interdum olfactariis reficere, & commãducatione oliuarũ contuſarũ, earúmque rerũ quæ ſtomachum conſtringere ſolent, interim ſubrectos recubantes: deinde quum deiecerint, ſolutis vinculis rurſus H perungere, & fricare totũ corpus. Atque ita varietate apta ciborum ſtomachum proritare, vel halica ex mulſo, malorum cydoniorum ſucco facto, vel ex granatorum per ſe malorum, vel ſiquos magis delectat ex frigida poſca: ſecundum quæ, apala oua proderũt, & intubi cocti vel crudi ex aceto: item lactucæ caules cum foliis ex poſca deco-

cti, conchula marina, purpuræ murices, pelorides, volua pomorum, ſorba mala orbiculata, ſcandina, pira, cruſtumina ſegnina olla repoſita, item vuæ ex olla. Hæc enim & huiuſmodi quæ ſunt, confirmant ſtomachum, quibus & inſequentibus diebus vti oportebit paulatim ad conſuetudinem progredientem, donec propè omni moleſtia ægri liberentur. CV.

Eſt ſtomachi vitium quod cum ſiccitate & ardore eius, & irrequiebili (vt ita dicam) & inextinguibili ſiti conſiſtit: ἄποτον Græci vocant, ab eo quòd exſiccat omnem ſtomachi humorem. Scimus quoſdam vrnas aquæ bibiſſe, neque ideo ſitim aliqua ex parte in præſentia cōpeſcuiſſe. Ad hoc ✳. P. I. vel victoriati datum ex aquæ cyathis duobus frigidæ, ita prodeſt vt facilè abſtinere ab aqua proximis diebus poſſint. Lienoſis verò ex poſca, & iocinoroſis duritiam habentibus diutinam ex aqua mulſa ſatis conuenit. Nec minus hydropicis quibus datur eadem ratione. Sed his per cōplures dies oportebit ptiſſanæ cremorem ſine vllo liquore dari. CVI.

Prodeſt compoſitio hæc & colo inflato, & cæteris inteſtinis. Futuras quoque vel iam factas vomicas iiſdē partibus aut diſcutit, aut celerius aperit: item mēſtrua mouet mulieribus quæ difficulter purgantur. Dandum autem erit his ex aqua medicamentum: in aqua decoquitur herba quæ artemiſia dicitur, aut quam δίκταμνον appellāt. Etiam ad papulas & ſacrum ignem, vel quam zonā vocant, benefacit ex aqua mulſa, detracto prius ſanguine, ſi res poſtulauerit, vt & in aliis omnibus ſuperius dictis faciendum eſt. Omnia enim auxilia adhibenda ſunt quæ ex vſu prodeſſe eis cōperta habemus: quia facilius adiuta antidotos adiuuabit, & effectus exhibebit. Recipit autē hæc, Stœchados, marrubii, χαμαίδρυος, quæ herba ſimilia quercus folia habet, agarici, cucurbitulæ ſylueſtris, quam κολοκυνθίδα appellant, ſingulorum ✳. P. x. opopanacis, ſagapeni, petroſelini, terræ mali, piperis albi, ſingulorum ✳. P. v. cinnami, nardi ſpicæ, myrrhæ folii, croci, ſingulorum ✳. P. IIII. in vnū omnia ponderata contunduntur & cribrantur, præterea opopanaces & ſagapenum. hæc enim mortario teruntur, adiecto melle tenui, id eſt quamliquidiſſimo: deinde cæteris miſcētur quæ & ipſa recipere debent tantum mellis quantum ſatis erit ad comprehēdenda, & continenda ea. Reponitur medicamentum vaſe vitreo. Datur vt ſuprà dixim[9] ad cuiuſque vires, & eſt prorſus ſacrum, vt author huius nominis appellat. CVII.

Siquando autem efficaciore eo voluerimus vti propter difficultatem naturalem vitiorum, aut diuturnitatem, vt in furioſis aut comitiali morbo correptis, vel lumborum perpetuum dolorem habentibus, podagra correptis vaſtius, cucurbitæ ſylueſtris adiicimus ad ſuperius dicta pōdera ✳. P. xx. opopanacis atque ſagapeni, ſingulorum ✳. P. trium. Quamobrē vtraque parata debent eſſe medicamēta: vt quum opus fuerit, vſus alterutrius in promptu ſit. Illud vtique credas interim velim mihi, dum in aliis expertus perſuadeam, hoc medicamentum nō ſolùm non nocere ſtomacho, verumetiam reficere & confirmare eum ſupra omnem opinionem.

AD STOMACHI DOLOREM ET INFLAtionem, & cætera vitia interius, Cap. 24. CVIII.

MEdicamentum quod propriè aduerſus ſolutionem ſtomachi facit & fluorem eiuſdem: maximè verò quum nihil cibi retinere poſſunt, ſed quicquid datum eſt reiiciunt: Maſtiches Chiæ cādidæ pondo libra, tragacanthi albi pōdo libra, Appollinaris herbæ radicis vncia. Cōtunditur tragacanthum cum radice, poſtea maſtiche adiicitur: reponitur in vitreo vaſe. Dantur quum opus eſt cochlearia tria ſecundum vomitum per ſe factum ex aquæ frigidæ cyathis tribus.

AD STOMACHI DOLOREM ET inflationem, Cap. 25. CIX.

PAlmarum ✳. P. XL. anethi ✳. P. IIII. croci ✳. P. duū, git ✳. P. duum, & aſari ✳. P. duum, murti nigræ baccarum ✳. P. IIII. iuniperi grana numero viginti. Cōtunduntur ſeorſum omnia, & in vnum miſcētur, deinde fiūt paſtilli ✳. P. I. aliis victoriati. Datur ieiuno ex aquæ cyathis quatuor, aut ex Cretico muſto, quod eſt paſſi gen[9]. CX.

Medicamentum ſiccum ad ſtomachi inflationē, & dolorem & inediam. mouet vrinam: ideóque facit & ad hydropicos, & iecur durum habentes, auriginē: (quam quidam regium, quidam arquatum morbum vocant) refertur in Muſam Antonium. Recipit autem hæc, Aloes P. aſſis trientem, croci, cinnami, nardi Syriacæ ſpicæ, aſari, xylobalſami, maſtiches Chiæ, ſingulorum ✳. P. VI. Tunditur, & vitro reponitur. dantur cochlearia duo vel tria ex aquæ cyathis tribus.

Compoſitio LXXII. *quæ ſuperius defuerat, hîc ex Galeno ſeptimo de compoſitione medicamentorum* κατὰ τόπους, *citante Scribonium Largum, ſic reſtituta eſt à Iohan. Ruellio.*

Altera Scribonii Largi quæ quòd ſub lingua teneatur ὑπογλωσσὶς appellata, facit ad abſciſionem vocis, Radicis dulcis ✳. P. VIII. myrrhæ ✳. P. XXIIII. terebinthinæ ✳. P. XXXII. tragacāthæ ✳. P. XXXVIII. ſingula ſicca ſeorſum tundito & cernito, reſináque in pilam coniecta excipito. Vbi in vnitatem coierunt, in formulas digerito quæ Ægyptiæ fabæ magnitudinem æquent, & in vmbra ſiccato: quúmque vſus poſcet, vnam aut alteram ſub lingua tenendam dato, vt eliqueſcens deuoretur. Medicamētum oportet quum res exiget, celeriter effingere, ſiquidem confeſtim exſiccari ſolet: quapropter in promptu terere conuenit medicamenta quum in paſtillos coges. *Hæc Galenus ex Scribonii Largi ſententia.*

AD COELIACOS, ET TORMINOSOS, & ventris diutinum dolorem, Cap. 27. CXI.

AD cœliacos, id eſt qui ſubitò & multa deiiciūt: item & ad aluum citatam, & interdū lenia tormina: Sorborum aridorum contuſorum ſextarius vnus, rhus Syriaci coquuntur ſextarii duo, mala granata recentia decem, item mala cydonia decem. Hæc vtraque coniiciuntur in ſapam factam ex muſti adhuc in dolio feruentis ſextariis trigintaſex, ad duodecim ſextarios decoctam, donec malorum coria percoquantur, vt ſint madida: deinde terūtur hæc fictili mortario, vt grana comminuantur, quibus deinde cydonia admiſcentur, & æquè teruntur. Poſtea rurſus & ſorba arida admiſcentur, cribrata curioſè ſapæ quæ reſidua eſt, & omnibus in vnum bene coactis: reponitur medicamentum in vitreo vaſe. Dantur autem inde ieiunis in diem ligulæ binæ vel ternæ per ſe: ſin autē grauior morbus inſedit, hîc datur. CXII.

Paſtillus ad cœliacos & torminoſos optimè faciēs: Balauſtii hypociſtidos pridie aqua macerati P. ſextans, alterci ſeminis, cretæ Samiæ, ſingulorū P. vncia, vino myrtite adiecto, fiunt paſtilli ✳. P. vnius, aut victoriati. Dantur ieiuno ſine febre ex vino myrtite, aut ſignino, cyatho vno cum duobus aquæ mixto: febricitantibus, ex aquæ cyathis tribus. Hoc etiam, incitata libidine ipſius morbi, paſtillus, ſiue plures diluti aqua calida, vino, oleo, per clyſterem immittitur: ſtatim ſomnus conſequitur quoties deſurrexerint torminoſi, qui grauiter afflicti ſunt, & vtique prodeſt.

ALIVS PASTILLVS AD TORMINOSOS efficacior, Cap. 28. CXIII.

ACaciæ ✳. P. quatuor, croci ✳. P. duum, gallæ ✳. P. VIII. hypociſtidis ✳. P. IIII. lycii ✳. P. IIII. myrrhæ ✳. P. IIII. rhus quo coqui vtuntur, nardi ſpicæ Syriacæ, aloes, ſingulorum ✳. pondo duum, aneſi, commis, ſingulorum ✳. P. quatuor, piperis nigri ✳. P. duum. Tunduntur, teruntur, cribrantur ex ſucco cauliculorum rubi, vel ex vino ſignino collyrii tritura. Quum fuerint hæc lenia, aut vngui nulla pateat aſpritudo, finguntur paſtilli ✳. P. I. aliis pondo victoriati. Datur vnus ieiuno ante meridiem, alter in noctem: ex aqua, ſi febres erunt: ex vino ſignino, ſi ſincerè corpus erit. Hoc efficax eſt medicamentum, & ſi cætera quæ debent, ſentiente eius valetudine, rectè adhibita fuerint, vtique ſanant. CXIIII.

Paſtillus item qui clyſterio immittitur torminoſis per anum, quū ſordida & ſanguinolēta eiiciunt, id eſt quum inteſtina eorum cancer occupauit, quo quaſi cauterio tūc tantummodo vti oportet, alioqui nocet: ideóque à quibuſdam ignorantibus eius vſus accuſatur, quaſi nocuus. Recipit autem hæc, Chartæ combuſtæ cineris ✳. P. XXX.

calcis viuæ ✱. P. xxiiii. ἀρσενικοῦ, quod eſt auripigmen- A tum ✱. P. xii. ſandaracæ ✱. P. ſex. Hæc trita vino conſperguntur in quo roſa & lentes prius incoquuntur, vt poſſint fieri paſtilli ✱. P. duum aut vnius. Quum opus eſt teritur vnus paſtillus,& immittitur per aquam decoctam roſam & lentem habentem, ſi febricitabunt: ſin minus, ex vino eadem incocta habente: facit & murti faſciculus cum oleaſtri vel oliuæ ramulis, vtrorunque modo prout res exegerit, incoctus. cxv.

Potio autem, id eſt paſtillus quũ immiſſus fuerit, me- B dicamentum ſic conuenit in noctem, Myrrhæ ✱. P. duũ, Lycii ✱. P. iii. thuris ✱. P. i. opii ✱. P. duum, aloes ✱. P. duum, acaciæ ✱. P. iiii. murti baccarũ nigrarum ✱. P. xvi. ouorum ex aceto coctorum vitelli duo. Hæc trita vino Surrentino conſperguntur,& fiunt paſtilli ✱. P. i. Dantur febricitantibus ex aquæ cyathis quatuor, permixti Surrentini vini cyathis duobus. cxvi.

Ad εἰλεόν, quod vitium eſt inflatio tenuium inteſtinorum, facit bene galbani pondo victoriati: deuoratur in pilulas diuiſum duas vel tres. Mouet & ructum,& interdũ C deiicit ventum deorſum, atque ita prodeſt. cxvii.

Ad idem vitium mirificè prodeſt hoc medicamẽtum: facit autem ad lateris dolorem, & ad omnem partẽ corporis, Dauci ſeminis, panacis radicis, caſtorei paria põdera, rutæ ſyluaticæ dimidium, tritis vel contuſis mel decoctum adiicere oportet. Inde dare ✱. P. i. aut victoriati, ex aquæ caldæ cyathis tribus. cxviii.

Facit & ad huiuſmodi, per anum immiſſum fœnumgræcum: id aqua bene coquere oportet, atque inde ſumere heminam: item in oleo domeſtico incoquere rutam D quamplurimam,& hinc caldam heminam adiicere priori aquæ, quibus vtriſque admiſcere aphronitri triti ſeſcũciam,& ita per clyſteria caldam immittere. Hoc ego iam ſtercus per os deiicientem (quod ſi non mortiferum eſt) ſanaui vnguentarii cuiuſdam ſeruum. Eſt autem vitium εἰλεόν periculoſiſſimum, & ideo inter præcipua refertur. Quamobrem non vtique cum magna fiducia ad hoc genus vitii aggredi debemus.

AD COLI DOLOREM ETIAM VETVſtum compoſitionum genera experta, quæ in totum perſanant, Cap. 29. E cxix.

AD coli inflationem benefacit cumini ſyluatici ſemẽ per ſe, vt eſt datum, quãtum cochlearia tria in aquæ caldæ cyathis quatuor. cxx.

Nam Caſſii medici colice bona multis nota propter effectus, vera hæc eſt, vt ab eius ſeruo Atimeto accepi, legato Tiberii Cæſaris, quia is eam ſolitus erat ei componere: Apii ſeminis pondo ſelibram, aneſi pondo quadrantem, caſtorei pondo ſextantem, myrrhæ pondo quadrantem, ſpicæ nardi Indicæ pondo ſextantem, opii pondo F quadrantem, croci pondo ſeſcunciam, piperis longi pondo ſextantem, piperis nigri pondo ſextãtem ſemunciam, petroſelini pondo ſextantem, ſchœni pondo ſeſcunciam. Hæc omnia cõtuſa cribrata, melle Attico decocta miſcẽtur. Datur ex hoc medicamento quantum nux abellana media patet, ex aquæ cyathis tribus caldæ. In ipſis doloribus ſtatim prodeſt. Item medicamentũ cerati ex malabathro facit ex duabus partibus,& ceræ vnius mixtum, & extrà impoſitum in ventrem totum. Præterea benefacit & ad ſtomachi inflationem,& ad ſuſpirium,& ad ioci- G noris dolorem, tuſſim, deſtillationem. cxxi.

Colice mirifica Iulii Baſſi, citò leuat: deinde tollit inflationes coli & omnis partis corporis: facit & ad ſtomachi imbecillitates, & ad inteſtinorũ alioqui dolorem, (quem Græci στρόφον appellant) ex aqua hyſſopum aut rutam decoctam habente. Item benefacit ad ſanguinem, & ex interiore parte. Non enim patitur latè fieri, nec intus vulnus conuerti: ſed citò ſupprimit ſanguinem,& vulnus cogit coire. Dandum autem his medicamentum ex aqua πολιόν coctum habente aut rutam. Prodeſt & torminoſis, H & cœliacis, datum ex aqua centunculum herbam incoctã habente (quam Græci γναφαλίδα dicunt) vel ſorba, vel ſiliquam Syriacam. Lienoſis datur ex mulſo vel paſſo aquæ mixtis. Eodem modo dandum eſt & eis qui ſanguinem per vrinam vel aluum reddunt. Nec minus etiam mulieribus quæ fluore ſanguinolento infeſtantur (quod ῥοῦν ἐρυθρόν Græci dicunt) vel ex partu abortúve, quæ reſiduos vuluæ dolores habent: & in totum quibus ſupprimendus eſt fluor, aut ex aliqua parte corporis inflatio tollenda. Recipit autem hæc, Spicæ nardi, coſti, piperis albi; piperis nigri, piperis longi, myrrhæ, opii, apollinaris radicis,& cinnami, aſari, acori, thuris, braſſicæ ſeminis, caſtorei, ſingulorum ✱. P. xii. opopanacis ✱. P. x. ſtœchadis, dauci, amii, ſingulorum ✱. P. xviii. ſeſelis Cretici ✱. P. xxiiii. mel Atticum miſcetur, datur non plus quàm ✱. P. aut victoriati. Cæterùm prout cuiuſque vires poſtulabunt, dummodo infra hoc pondus ex aquæ caldæ cyathis tribus in noctem ſecundum cœnam. Hæc potio etiam febricitantibus tutò datur: ſed cœliacis in ipſo dolore prodeſt: vitreo vaſe ſeruatur. cxxii.

Ad coli dolorem faciunt quidẽ mirificè quæ ſuperius poſita ſunt, ſed cætera medicamenta in aliis vitiis dolorem leuant in præſentia, hoc verò quod dicturus ſum, ſupra hominis ſpem conditionémque eſt: ideo primo tempore ne fidem quidem habet, poſtea à nullo ſatis dignè laudari poteſt. Nam & in præſentia dolorem tollit,& in futurum remediat, ne eum vnquam repetat. Rarò enim quis iterum, vel ad ſummum tertiò, hoc accepto medicamento, vexatus eſt. Quamobrem ſiquando repetierit iterum dolor, dandæ erunt per triduum & tũc potiones, eodem modo quo primæ datæ fuerint. Interdum & tertiò in dolore eodem genere potiones dabuntur: quod accidit poſt hanc, vtique in futurum quoque remediatur, ita vt ne ſuſpicio quidem vlla relinquatur vitiis. Siquãdo tamen frigus aut multitudo cibi præceſſerint, grauitatem quandam, & priorem eius loci ſine vllo dolore ſentiunt planè, vt intelligant quaſi quanto malo caruerint. Hoc medicamento muliercula quædã Romæ ex Africa multos remediauit. Poſtea nos per magnam curam compoſitionem accepimus, (id eſt precio dato quod deſiderauerat) & aliquot nõ ignotos ſanauimus, quorum nomina ſuperuacuum eſt referre. Conſtat autem medicamẽtum ex his rebus, Cerui cornua ſumuntur dum tenera ſunt, quaſi in taleas breues diuiſa, olla fictili componuntur, operculóque ſuperpoſito, ex argilla vndique circundata, fornace vruntur donec in cinerem candidiſſimum redigantur, atque ita in vaſe vitreo mundo reponuntur. Quum dolorem habet aliquis, pridie quàm poturus eſt medicamentum, debet abſtinere ab omni re: atque ita poſtero die ſumuntur ex cornibus cochlearia tria cumulata, ſatis ampla: quibus miſcentur piperis albi grana nouem trita, & myrrhæ exiguum, quod odorem tantummodo præſtare poſſit. Hæc quum in vnum commixta ſunt mortario diligenter, cochlea verò Africana (id eſt, inde allata) ſumitur quam poteſt ampliſſima,& viua mortario cum ſua teſta contunditur, atque vt eſt teritur, donec nullum veſtigiũ appareat teſtularum: poſtea vini Falerni non ſaccati cyathus adiicitur,& nihilominus rurſus teritur. Magis enim tunc apparẽt reſidẽdo amplitudines, ſiquæ reliquæ ſunt: quibus leuatis, iterum adiiciũtur cyathi duo eiuſdẽ vini, atque ita prioribus bene admiſcentur: transfunditúrque cum iis quæ ſunt in mortario, calice nouo,& ſupra carbones imponitur, mouẽte aliquo cochleario liquorem, nequid ſubſidat & peruratur. At vbi bene incaluerit, iniiciũtur in eundem calicem quæ ſuprà dixi cochlearia tria, & permouetur. Quum autem calore temperata & potio datur abducenda, ſtatim dolorem leuat. Hoc facere oportebit per inſequẽs biduum, capientem cibi in prandio aut alio tempore exiguum, quod facilè cõficiatur, ne crudus ſumat medicamentum. Poſtea in cõſuetudine victus ſui, qui colo infeſtabatur, dimittatur. Oportet tamen nõ indifferenter remediatos in futurum viuere. tametſi enim à coli dolore tuti ſint, metuere nihilominus debẽt ne alia parte corporis æquè afficiantur ad intemperãtiam coli antequam remediati erunt.

AD TVMOREM, ET DOLOREM IOcinoris & duritiem, Cap. 30. cxxiii.

AD tumorem & dolorẽ iocinoris, itẽ ad duritiẽ facit bene lupi iecur primùm, in aqua feruẽti demiſſũ, atque ita arefactũ. Quãtum victoriatorum pondo trium ex

aquæ caldæ cyathis tribus per aliquot dies dabis. cxxIIII.
Item benefacit ad duritiam iocinoris veterẽ cunillæ a-
ridæ (quam ſatureiam quidam vocãt) cõtuſæ ✳. P. vnius,
vel victoriati, cum mulſi cyathis duobus & totidem a-
quæ. cxxv.
Proficit mirificè hæc compoſitio ad tumorem & ad
dolorem cum duritia iocinoris & lienis, item ad renum
dolorem benefacit. nam colorem corporis reſtituit, qui
propter vitia dictarum partium corrumpitur, pallidúſque
conſpicitur. Prodeſt hoc item medicamentum etiam ad
aquæ mutationes, croci ✳. P. x. nardi ✳. P. duum, caſiæ
✳. P. duum, coſti ✳. P. I. ſchœni ✳. P. I. cinnami ✳. P. I.
myrrhæ ſtactæ ✳. P. I. mellis optimi ✳. P. xxv. Datur
quantum faba Ægyptia in muſti mulſi cyathis quatuor.
Vitreo vaſe ſeruatur. cxxvI.
Ad iocinoris duritiam veterem, hydropicos, lienoſos,
arquatos, & quibus opus eſt vrina: item ex partu reſidua
mulieri purgat, & vuluæ dolorẽ tollit: ſic, Aneſi ✳. P. vIII.
dauci ✳. P. III. petroſelini, item iuniperi, item ſilis, tra-
gacanthi P. ſelibra, panacis ✳. P. vIII. iridis, myrrhæ,
coſti, amomi, ſingulorum ✳. P. vI. cumami ✳. P. III.
caſiæ ✳. P. III: ſmyrnii, quod eſt ſemen oluſatri, ✳. P.
vIII. nardi Syriaci ✳. P. IIII. acori ✳. P. x. balſami
ſeminis ✳. P. vI. opii ✳. P. v. erui molliti ſextarii bes,
ſcyllæ coctæ pondo triens, vini Chii aut Leſbii quod ſa-
tis erit: paſtilli fiunt ✳. P. duum.

AD AVRIGINEM, Cap. 31. cxxvII.

AD auriginem (quod vitium arquatum quidam vo-
cant) capreæ montanæ ſtercus arefactum & tritum,
adiecta mica myrrhæ, ex vini meri cyathis trib⁹: ſi febri-
citabunt, ex aquæ totidem: item rumicis radices tres a-
quæ tribus heminis incoctæ, donec ſextarius relinquatur,
inde cyathi quatuor per triduum dantur.

AD LIENOSOS VETERES ET NOVOS
impubium puerorum,
Cap. 32. cxxvIII.

LIenoſis benefacit tamaricum longè à mari collectũ,
& arefactum, & contuſum ✳. P. vnius aut victoriati,
datum ex aqua vel ex poſca. Prodeſt & inula arida cam-
pana eodem modo contuſa & cribrata, ex vini mixti cya-
this quatuor ✳. P. vnius data. Mirificè facit & ammonia-
cæ guttæ ✳. P. victoriati, cum cauliculis tribus rubi ex a-
ceto datum per dies quinque, tollit enim ex toto duri-
tiam. cxxIx.
Potio ad lienoſos, balani qua vnguentarii vtuntur ✳.
P. duum; coſti ✳. P. vnius, capparis radicis ✳. P. I. he-
deræ nigræ baccarum ✳. P. duum, περικλύμενον (quam ſyl-
uæ matrem vocamus) ✳. P. victoriati, galbani ✳. P. vIII.
cardami nigri (id eſt naſturtii ſeminis) ✳. P. duum, & vi-
ctoriati, piperis nigri ✳ P. I. ſcyllæ coctæ ✳. P. xII. Hæc
omnia colliguntur ſcylla. fiunt globuli. Dantur ✳. P. duũ
vel vnius ex melle & aceto mixtis cyathis quatuor aut
tribus: eadem facit ad hydropicos bene, ex aqua mulſa v-
rinam mouet. cxxx.
Lienoſos ſanat extrà impoſitus ſinapis ſextarius vnus
detritus, adiecto ſextario vno lentis aceto coctæ. Oportet
autem impoſitum eſſe medicamentum donec dolorem
pati non poſſint: poſtea ſolio caldo dimittantur, vt plures
eos contineãt, dum deſinat dolor, alioquin exilient. ma-
ior enim fit dolor calda tactis: poſtea ceratum ex roſa im-
ponere oportebit. cxxxI.
Aliud eadem ratione impoſitum melius facit, Sinapis
ſextarius, git cyathi duo, naſturtii cyathi quatuor, myro-
balani corticis cyathi quatuor, piperis cyathi duo, ſinapi
aceto acri pridie maceratum, deinde tritum, contuſum
cæteris miſcetur: in panno illitum medicamentum im-
ponitur, faſcia quamlongiſſima alligatur plurimum in v-
num commiſſa, quò tardius ſoluatur. Hoc eſt efficaciſſi-
mum, & multorum annorum tollit duritiam. Sed poſt
hoc ſiquæ reliquiæ remanſerint, ammoniaco tollendæ
erunt & rubo. cxxxII.
Inflatibus lienoſis dare oportebit aquam in qua can-
dens ferrum demiſſum, vel lac caprinum, capta tantum-
modo hedera paſta. Proderit & his ſinapis ſicca, contuſa,
cerato mixta, extrà impoſitum & gypſum aqua conſper-
A ſum, & acetum in quo tamaricum decoctum fuerit, veſi-
ca abditum, & ita extrà impoſitum.

AD HYDROPICOS,
Cap. 33. cxxxIII.

AD hydropicos, quum iam diſtenti ſunt propter aquæ
multitudinem (initiò enim alia via prodeſt) benefa-
ciũt chamæleæ (quæ herba eſt ſimillima oliuæ) folia quin
que, vel ſex, etiamſi arida fuerint data, ex aquæ mulſæ
cyathis tribus, ſalis cochleario adiecto: (largiter enim a-
quam ducit) item ſquamæ æris quam λεπίδα Græci vo-
B cant pondo victoriati, data cum apii ſeminis pari ponde-
re ex aquæ mulſæ cyathis quatuor: plurimum autem a-
quæ deiicit. Datur & radicis ſuccus ex vini cyathis tribus
mixtis. Oportet verò ſecundum purgationem ſpongiis
nouis totum ventrem ex aceto & ſale eiuſdem menſuræ
diluto & inferuefacto imponere, & conſtringere extrà
inſtita lõga, cibóſque aſſæ carnis dare cum pane azymo,
fricantem totum corpus ſale, oleo, paribus menſuris, vini
meraci quod ſatis erit dantem. cxxxIIII.
Benefacit ad hydropicos hæc compoſitio, & maximè
C in initiis, quorum ſufflatum corpus eſt (ὑποσάρκα quod
Græci vocant) vitis albæ radicis ✳. P. xx. cocci cnidii
✳. P. IIII. ſcyllæ bulbi cocti detracta exteriore parte ✳.
P. x. myrrhæ ✳. P. vIII. cymini cyathis tribus, aneſi
cyathis tribus, vini Falerni ſextariis duob⁹, paſſi ſextario
vno. Præter myrrham, omnia contuſa, non cribrata, ma-
cerantur paſſo & vino nocte & die: poſtridie colatur li-
quor cui myrrha trita admiſcetur, à quo cyathus datus à
balneo alternis diebus, ſingulis adiectis cyathis, donec
profectus intelligatur. Oportet autem his diebus dare eis
D cibos aſſæ carnis agreſtis, aut volucrum, aut vinum auſte-
rum meraculum.

ALVVM MOLLIENTIA,
Cap. 34. cxxxv.

QVoniam interdum res poſtulat & per aluum detrahi
materiam, vt diutius lippientibus, ſecũdum ſangui-
nis detractionem, ſcabiem, ignem ſacrum, papulas habẽ-
bentibus, & alia eiuſmodi circa cutem ſummam, non a-
lienum iudicauimus horũ quoque genus exponere. Sed
prius exponemus quæ aluum mediocriter molliunt, ſim-
E plicia quæ ſunt. Mollit ergo aluum herba mercurialis le-
nibus oleribus quamplurima mixta: item nitri victoriati
pondus cum reſinæ terebinthinæ auellanæ nucis magni-
tudine deuoratur: calices quoque eis incruſtentur, additis
quinque vel ſex ſalis farríſque granis, apii ſeminis pari-
bus menſuris: & is qui vinum non auſterum præbiberit,
quantum poſſit ante cibum; & inter prãdium vel cœnam,
bellè aluum mollit: item ouilli lactis ſextario ſiquis adii-
ciat cnici purgati ✳. P. IIII. Mollit & ventrem quidem
tribus heminis vini vt aloes victoriati pondo, vel idem
F pondus duobus tribúſve ſextariis vini, & ita totum per
partes aqua mixtum bibunt. Videtur autem vinum ve-
tuſtius, ventrémque cum eo ſatis mollit: facit autem aloe
per ſe victoriati, vel ✳. P. ex aquæ cyathis tribus frigidæ,
vel calidæ perductæ. cxxxvI.
Purgat ergo bellè chamælea quæ herba oliuæ folia ſi-
milia habet: quorum quinque vel ſex dare oportet, trita
ex aquæ mulſæ cyathis IIII. frigidæ, ſi adſuetus erit: ſi
minus, calidæ, adiecto cochleario. Detrahit enim aquam
largiter. Biles purgat & filicis radix lota & raſa; atque in
minimas particulas conciſa, quantum placet aceto aſper-
G ſas condito, vt ſolet: ita cum pondo quadrãte conſumpta.
cxxxvII.
Bene purgat & hæc compoſitio, Aloes victoriati põdus,
colophoniæ victoriati pondus: vnà terũtur: adiicitur mel-
lis quod ſatis eſt ad colligenda ea. Datur ex aquæ calidæ
vel frigidæ cyathis quatuor: hoc medicamentum ſtoma-
chum non corrumpit.

GLOBVLI MIRIFICE PVRGANTES,
qui vt ſumuntur, ita integri deiiciuntur, nec
lædunt ſtomachum, Cap. 35. cxxxvIII.

H COlophoniæ ✳. P. vIII. bdellii ✳. P. duum, commis
✳. P. vnius. Hæc trita ſucco lactucæ colliguntur, &
finguntur pilulæ fabæ magnitudinis. Dantur paribus pi-
lulis vſque ad ſeptem, prout vniuſcuiuſque vires patiũtur.

Globuli qui etiam cœnatis dantur, & efficiunt manè deiici quod ſatis ſit.

CXXXIX.

Colophoniæ ✱. P. III. aloes ✱. P. IIII. tragacanthi ✱. P. duum. Hoc pridie aqua maceratur, poſtero die cæteris admiſcetur: fiunt inde globuli fabæ magnitudinis. Dantur à tribus vſque ad ſeptem, prout cuiuſque vires patiuntur: ſtomachum nullo modo vexant.

AD TINEAS ET LVMBRICOS NECANDOS, Cap. 36. CXL.

AD tineas necandas, eiiciendas, per triduum allium plurimum edat, & veteratum caſeum mollem, ſecũdum hoc filicis Macedonicæ contuſæ, aridæ & cribratæ ✱. P. VIII. cum melle quantum ipſe voluerit conſumat. Poſt horas quatuor detur ei aloes & ſcãmoniæ, ſingulorum victoriati pondo, ex aquæ mulſæ cyathis quatuor: quum cœperit deſurgere, aqua calda ſupponatur. Licet & ſine oleo pridie incœnato dare vtraque medicamenta.

CXLI.

Ad lumbricos ſatis commodè facit & ſandonica herba quæ nunc viget, & cornum ceruinum limatum lima lignaria quantum quatuor vel quinque cochlearia ex aquæ mixtorum decoctorum cyathis tribus, pridie maceratum: deinde tritum & datum, aqua exigua adiecta.

AD PROLAPSIONEM ET LIBIDINEM nimiam deſurgendi extremi inteſtini, Cap. 37. CXLII.

TEneſmos eſt irritatio vltimæ partis directi inteſtini, in quo vltimo ſæpi⁹ libet deſurgere ſine cauſa. Proderit ad hoc quoties deſurrexerit, vino auſteriſſimo & aqua calida fouere, vel verbenis & murti, & oliuæ ramulis, factis ita vt duæ partes murti ſint. Quinetiam penicillum intinctum, & non nimis expreſſum, ex alterutro eorum ano expoſitum proderit habere, vel eodem modo glomus ſtaminis albi. diutius enim vaporem continet. Perungundus erit anus ſpecillo lycio, patarico, vel Indico. Vel hoc collyrium iniiciendum quod ad omnem deiectionem & tormina benefacit, Acaciæ, mali granati, corticis vſti, ſingulorum ✱. P. IIII. hypociſtidis, rhois quo coriarii vtuntur, opii, ſingulorum pondo ſena, omphacii pondo quatuor & victoriati, croci ✱. P. IIII. vino auſtero colliguntur: fiunt collyria magnitudinis nucleorum pineorum.

AD RENVM TVMOREM ET EXVLCERATIONEM, etiamſi ſanguinolentam vrinam faciant, Cap. 38. CXLIII.

AD renum tumorem & exulcerationem, etiamſi ſanguinolentam vrinã faciãt, roſæ aridæ foliorum, papaueris nigri ſeminis, nucleorum pineorum paria pondera, contunduntur ſeorſum, & in vnum miſcẽtur: inde datur quantum nucis iuglandis, ex paſſi cyathis duobus, & aquæ cyathis tribus.

CXLIIII.

Alia ad renum dolorem potio quæ etiam quaſi arenã ſabuloſam detrahit, Apii ſeminis, petroſelini, aneſi, ſingulorum ✱. P. XVI. dauci ſeminis ✱. P. IIII. ſchœni ✱. P. VI. croci ✱. P. triginta duum, mellis quod ſatis videbitur. Dantur quãtum lupinus ex mellis ligula, & aquæ cyathis IIII. Ad renum tumorem & dolorem facit eadem, & ad iocinoris, & ad lienis tumorẽ, ad eos qui mali coloris propter hæc ſũt vitia, item aquæ mutationes: Croci ✱. P. ✱. nardi Indici ✱. P. duum, caſiæ ✱. P. duum, coſti ✱. P. I. cumami ✱. P. vnius, myrrhæ ſtactes ✱. P. vnius, mellis optimi ✱. P. vigintiquinque. Dantur quantũ fabæ Ægyptiæ ex mulſi cyatho mixto aquæ duobus, vel mulſæ aquæ cyathis tribus.

CXLV.

Sicui autem lapis in renibus innatus fuerit, & vrinam non faciet, medicamentum his rebus fieri debet, Petroſelini põdo. —aneſi ✱. — dauci ſeminis pondo z. git. P. — cinnami P. z. ſchœni pondo z. croci ℈. V. apii ſeminis P. ℈. VI. Hæc omnia tuſa, creta, melle Attico deſpumato pondo II. z. colliguntur, & medicamentum vitro condunt.

CXLVI.

Ad tumorem & dolorem veſicæ, & exulcerationẽ benefacit aqua in qua ferrum candens demiſſum eſt. Hoc ego traxi ab aquis caldis quæ ſunt in Tuſcia ferratæ, & mirificè remediant veſicæ vitia. Appellantur itaque veſicariæ, quondam Milonis Gracchi prætorii hominis optimi ad quinquageſimum lapidem reddentis.

CXLVII.

Ad tumorem & dolorem veſicæ, & ad eos qui difficulter vrinam reddunt, Alterci ſeminis, apii ſeminis, maluæ ſeminis, cucumeris edulis ſeminis purgati, ſingulorum ✱. pondo VI. amygdalorum dulcium purgatorum, nucleorum pineorum purgatorum, ſingulorũ ✱. P. trium, opii ✱. P. vnius, croci ✱. P. vnius & victoriati: paſſo cõtuſa conſperguntur. Datur hoc medicamentum ✱. P. I. ex paſſi cyathis duobus, & aquæ totidem.

CXLVIII.

Ad veſicam exulceratam, nucleorum amygdalorum victoriati põdus, cucumeris edulis ſeminis purgati cyathus vnus, aneſi cyathus, papaueris nigri ✱. P. IIII. croci ✱. pondo vnius, palmas cariotas P. triginta. Has macerari oportet in paſſi ſextarium vnum, atque conterere, his adiicere cætera: ex eodem dare nucis iuglandis magnitudinem, ex paſſi cyathis tribus.

CXLIX.

Ad ſanguinem cum dolore per vrinam reddentes. Aluminis fiſſi, pondo vncia, tragacanthi pondo ſextans. Tragacanthum ex alumine trito cogitur in paſtillos victoriati pondo, hinc viciæ magnitudine detractum datur ex paſſi cyathis tribus.

AD CALCVLOSOS EXPERTA, Cap. 39. CL.

AD initia vetuſtàve comprimenda & emendanda benefacit ad calculoſos herba σκολοπένδριον (quam nos calcifragam appellamus) bellefacit contuſa ✱. P. I. ex aquæ cyathis tribus per dies triginta: eodem modo ἱερὰ βοτάνη (quã nos vettonicam dicim⁹): item eodem genere datur tantum. licet autem aqua earũ decocta vti quotidie ieiunũ ✱. P. vnius, cum aquæ cyathis tribus.

CLI.

Multos cum admiratione effectus audiui narrantes, Cai Iuli, naſci in lapidicinis beſtiolas adhærentes ſaxis quaſi verrucas: has quinque ex aquæ cyathis tribus ſuffũdere, & per vrinam extrahere lapides certum eſt.

CLII.

Ad calculoſos, cucumeris ſeminis, dauci, aneſi, apii, petroſelini, myrrhæ, ſingulorum ✱. P. trium & victoriati, caſiæ, daphnidis, cinnami, nardi, ſingulorum ✱. P. vnius: aqua colliguntur, fiunt paſtilli lupini magnitudinis. Ex aqua dantur cyathis tribus per dies quadraginta. Hoc medicamentum quum componitur, pilum ligneum ſit, qui contunditur, anulum ferreum non habeat. Hanc enim ſuperſtitionẽ adiecit Ambroſius medicus Puteolanus, qui affirmauit multos ſe hoc medicamento ſanaſſe. Detrahere autem dixit poſt diem ſeptimũ fragmina quædam lapidum quaſi arenam.

CLIII.

Ad calculoſos, lienoſos, hydropicos, vrinam detrahit, lapidẽ extenuat, Eryngii, pyrethri, ſaliuncæ, calcifragæ, ſingulorum ✱. P. vigintiquinque: ebuli, ariſtolochiæ, ſingulorũ ✱. P. oxymyrſinæ: (quæ ſcopa regia vocatur) ſucco hæc omnia contuſa, ligno colliguntur: fiunt paſtilli ✱. P. vnius. Dantur autem ex aceti & mellis cyathis tribus. Calculoſis illecebræ quantum manus capit, aut auriculæ murinæ idem, aut betonicæ tantundem: earum quælibet herba ex aquæ tribus heminis ad tertias decoquitur, inde ſumuntur cyathi tres, & eodem adiiciuntur vini cyathi duo, & nitri victoriati põdo, atque his dilutum medicamentum datur pondo I. per dies quadragintaquinque. In arenam ſoluit lapidem, & hydropicis ex mulſi mixti cyathis tribus dandum eſt.

AD LVMBORVM DOLOREM DIVTINUM, & paralyſin, Cap. 40. CLIIII.

AD lumborum dolorem, cucurbitæ ſylueſtris floccorũ aut ſeminis, ✱. P. duũ, brathys ✱. P. I. ſalis ✱. P. I. Fiũt catapotia melle decocto adiecto: valẽtibus tota datur cõpoſitio, imbecillioribus autẽ dimidia: ſed manè per clyſterem aluus ducenda, ouorum albis temperatũ.

CLV.

Ad lumborum dolorem & paralyticos, cucurbitæ ſylueſtris ✱. P. IIII. pyrethri P. ✱. IIII. myrrhæ. P. duum vel vnius. Dantur ex paſſi cyathis tribus: licet hinc catapotia fieri, dum idem ponderis deuoretur: ſed & his aluus acri clyſmo manè trahenda eſt.

CLVI.

Ad lumborũ dolorẽ & paralyticos antidotos hiera *Pac-*

chii Antiochi melius omni medicamento facit: Sed ad A paralyſin mirificè hoc acopum facit, quod oportet in ſole diu fricare, aut loco flamma præcalfacto: Olei Sabini ✱. P. x x v. cucumeris ſyluatici recentis radicis ✱. P. quindecim. Hæc radix magnitudine nucis iuglandis conciſa, vaſe fictili nouo ex oleo coquitur, donec ſuccum omnem remittat, & quaſi arida fit: poſt hoc adiicitur per linteum vel colum tranſmiſſo oleo, in quo adiicitur dum calet, ceræ Ponticæ in fruſta redactæ pondo libra, olei laurini pondo libra, olei cyprini pondo libra, olei lilii B pōdo libra, olei veteris pondo duo, piperis albi contuſi, & per cribrum tenuiſſimum tranſmiſſi, ✱. P. as. pyrethri contuſi, & per idem cribrum tranſmiſſi ✱. P. vnius. Hæc in vnum miſcentur, reponuntur vaſe fictili: facit præterea ad lumborum, & ad omnem dolorem corporis, & præcipuę neruorũ. Muliebres locos duriſſimos mollit, quum diu aliis medicamentis nihil profectum eſt. CLVII.

Ad lumborum dolorem malagma quod propriè facit, Picis liquidæ ſextarios duos, olei veteris ſextariũ vnum, reſinæ terebinthinæ ſextarium vnum, ceræ P. libram & C trientē, magmatis pondo beſſem, aphronitri pōdo trientem. Coquitur pix cũ oleo donec ſpiſſa fiat, & poſtea adiicitur ei reſina, deinde cera, & ſecundũ hãc ex interuallo magma: vbi habet emplaſtri figuram medicamentum, tollitur ab igne quũ tepere cœperit, & aphronitrũ aſpergitur ſenſim, ne ſuperfundatur quod in cacabo eſt.

AD PODAGRAM,

Cap. 41. CLVIII.

AD podagrã caldam cum feruore & tumore rubicũdo (quam caldam vocant) benefacit primis diebus D herba vrceolaris, item caſeus mollis recens per ſe, poſtea herbæ ſalis puſillum admiſcere oportet: item facit apiũ viride per ſe & cum polenta. Nec minus ſolanum, portulaca, plãtago, ſpongia vel Rhodia, vel Africana mollis ex aqua frigida, lana ſuccida ex roſa & vino. Subinde autem hæc omnia mutare oportet priuſquam excalefiant: prodeſt & omentum caprinum: item faba mollita cum ſuis valuulis ex aceto cum melle diluto conſperſa & impoſita. ducit enim ſanguinem, & dolorem leuat. Benefaciunt & mala citria quammaximè cocta, ex aceti ſextariis tri- E bus, donec madida fiant, quibus tritis adiicitur aluminis fiſſi pondo vncia, myrrhæ pondo ſextans: benefacit & aloe aceto diluta, & per pinnam pedibus inducta: item opium lacte muliebri dilutum. Mirificè verò hoc facit cataplaſma, id eſt ſuperpoſitum medicamentum. CLIX.

Tollit enim triduò dolorem lomenti hemina, fœniculi ſeminis cyathi duo, polentæ tenuis cyathi duo. Commiſcentur hæc in vnum cõtuſa, mollita, trita, deinde cõſperguntur aqua pluuia, & ita temperantur, ne durum ſit medicamentum, aut aquatum nimis. Impoſitum proti- F nus leuat, triduò tollit dolorem: hoc conſtat, ſiquis ter in menſe inter denos dies vſus fuerit, in nocte non laboraturum. CLX.

Ad frigidam podagram quæ ſine tumore & rubore cõſiſtit, cataplaſma, Piperis nigri molliti hemina, fœniculi ſeminis contuſi hemina. Coquuntur ex aqua, vtraque vbi temperata ſunt, adiicitur axũgia ſuilla: & dum calet, panno ſpiſſo inducto medicamentum imponitur. Benefacit ad idem genus & lini ſeminis, & fœnigræci ſeminis, farinæ ordeaceæ, ſingulorum bini ſextarii, cribrati in vnum G commiſcentur: inde coquere oportet quod ſatis erit ex aqua & oleo: ſubinde calidum cataplaſma etiã imponere. Ad hos benefacit & hibiſci radix ex aqua mulſa cocta & impoſita: item ſabucum cum axũgia vetere tritum & impoſitum: adiectus & braſſicæ cinis cum axungia, vel ſemen caulium. Vbi autem impetus ceſſauerit & in hoc & in priore genere podagræ, calda aqua marina diu fouendi ſunt: vel, ſi hæc non erit, aquæ puræ feruenti ſalem adiicito, poſt epithemate vti oportet quod ad parotidas ſcriptum eſt. Tollit enim citò reliquias per ſudores, & in fu- H turum confirmat neruos, nec patitur facilè vitiari. CLXI.

Scio quendam hoc quaſi acopo medicum vſum in noctem, nec poſtea tẽtatum podagra, quũ antè diu eſſet vexatus: Lanam ſuccidam pondo libra, vini veteris ſextario diu lauabat, deinde expreſſam reiiciebat: vino autem reſiduo adiiciebat aphronitri vſti pondo ſextantem, olei veteris pondo libram: reponebat in oleario fictili, vtebatur (vt ſuperius dixi) in nocte. Multis profuit ad corpus in duplici calceo pellem caninam habere. CLXII.

Ad vtramlibet podagram torpedinem nigram viuam, quum acceſſerit dolor, ſubiicere pedibus oportet, ſtantibus in littore non ſicco, ſed quod alluit mare, donec ſentiat torpere pedem totum & tibiam vſque ad genua. Hoc & in præſenti tollit dolorem, & in futurum remediat: hoc Anthero Tiberii libertus ſupra hæreditates remediatꝰ eſt.

GENERA MEDICAMENTORVM, ET DEmonſtrationes ſerpentum ictus, morſúſque.

Cap. 42. CLXIII.

VT ſis tutus, etiam ſiquãdo rus ſeceſſeris, ponam theriacarum compoſitiones, id eſt ad ſerpẽtum morſus atque ictus medicamenta. Sed prius quæ cognita habui remedia, necui ſerpentes noceãt, dicam. Habere ergo incinctum oportet peucedanum, vel cerui quũ captus eſt, in oculi angulo qui eſt ad nares verſus, quæ inueniuntur ſordes viroſi odoris: has Siciliæ venatores diligenter colligunt, & habent in cincto propter antè dictam cauſam. Idem præſtat & hiera botane, & trifolium acutum quod ὀξυτείφυλλον Græci appellant: naſcitur & hoc Siciliæ plurimum. nam in Italiæ regionibus nuſquam eam vidi herbam, niſi in Lunæ portu quũ Britanniã peteremus cum deo noſtro Cæſare, plurimum ſuper circundatos montes. Eſt autem foliis & ſpecie & numero ſimilis cõmuni trifolio, niſi quòd huius pleniora ſunt, & quaſi lanuginem quandam ſuper ſe habent, & in extrema parte velut aculeum eminentem. Sed huius frutex duorum pedum interdum, aut etiam amplior conſpicitur, & odorem grauem emittit, quorum nihil circa patrenſe trifoliũ inuenitur. Sed vtraſque ſuperius dictas herbas, quas quũ inueneris, pridie notare oportet, & circunſcribere ſiniſtra aure fruges aliquas ponentem, atque poſtero die ante ſolis ortum ſiniſtra manu vellere, ita illigatas habere. CLXIIII.

In Africa, aut ſicubi ſcorpiones ſunt noxii, ſtellionem aridum incinctum oportet habere.

Theriace prima. CLXV.

Theriace facit ad omnium ſerpẽtium morſus & ictus, & afflatus. Mirificè eadem prodeſt & ad contuſiones, & ad conuulſiones interiorum partium lateriſque ex qualibet cauſa, & pectoris dolores: Vitis albæ radicis pondo octo, trifolii acuti ſeminis quod & ipſum in extremo aculeum habet, vel eiuſdem radicis trepondo, panacis P. I I I I. terræ mali ✱. P. v. roriſmarini radicis ✱. P. I I I I. laſeris ✱. P. I I I I. gingiberis ✱. P. I I I I. rutæ ſyluaticæ P. ſex, cumini Thebaici ✱. P. I I I. myrrhæ P. I I I. cumini Æthiopici ✱. P. v. caſtorei ✱. P. I I I. eryngii radicis ✱. P. I I I. ſerpylli ✱. Pondo I I I. erui albi ſeminis molliti ✱. P. x I I. Chio vino conſperguntur contuſa ac trita: fiunt paſtilli ✱. P. vnius, aut victoriati. Dantur ex vino mero vetere, vel ex mixto, vel aqua: quæ ſi non fuerint, per ſe commanducandus erit paſtillus & deuorandus.

Theriace ſecunda. CLXVI.

Alter paſtillus ad eadem facit, Cinnami ✱. P. I I I I. ſerpylli ✱. P. I I I I. ſtaphiſagriæ (quam herbam pedicularium quidam vocant, quòd pediculos necat, à quibus hoc nomen trahit) ſeminis ✱. P. I I I. & victoriati, piperis albi ✱. P. v I. peucedani lactis ✱. P. v I I I. & victoriati, glycyſidæ nigræ ſeminis (quam pæoniã Græcorum quidã appellant) ✱. P. vnius & victoriati, terræ mali ✱. P. trium, naſturtii ſeminis ✱. P. I I I I. cachryos ✱. P. duum & victoriati, caſtorei ✱. P. duum, ſaliuncæ ✱. pondo quinque.

Hic nonnullæ deſunt compoſitiones, Theriace tertia ad aſpidem, Theriace ad uiperæ morſum propriè, Antidotos Zopyri, & media pars antidoti Mithridatis, quarum aliquæ hic ex Galeno ſecundo antidotorum reſtituuntur à Iohan. Ruellio.

Altera theriace etiam ad aſpidem. CLXVII.

Antidotos altera ad aſpidis morſum ſiue præſumpta, ſiue pòſt data, gentianæ ✱. P. I I I I. trifolii ✱. P. I I I I.

ſeminis eiuſdem ✱. P. duum, polii ✱. P. IIII. mali terræ ✱. P. duum, peucedani radicis, galbani, ſingulorum ✱. P. duum, petroſelini ✱. P. IIII. rutæ ſyluaticæ ✱. P. trium, pyrethri ✱. P. vnius, herbæ pediculariæ (quam vocant ςαφίδα ἀγρίαν) tantundem, maceris ✱. P. III. vitis albæ radicis ✱. P. duum, piperis candidi tantundem, ammoniacæ guttæ ✱. P. vnius & victoriati, acori ✱. P. III. varbaſci, aiugæ ideæ, chamæleæ, marrubii tenuis, conyzæ minoris, cumini Æthiopici, lacrymæ papaueris, caſtorei, fœniculi ſeminis, agarici, caſiæ rufæ, ſchœni (id eſt iunci) odorati floris, radicis Ponticæ, ſingulorum ✱. P. II. dauci Cretici ✱. P. I. & victoriati, opopanacis tantundem, ſagapeni ✱. P. II. & victoriati, abrotoni ✱. P. I. & victoriati, ſtyracis dictamni, ſingulorum ✱. P. vnius & victoriati, cinnamomi, nardi, ſingulorũ ✱. P. III. myrrhæ ✱. P. IIII. thuris ✱. P. vnius, croci ✱. P. VIII. aneſi ✱. P. vnius, Cyrenaicæ lacrymæ ✱. P. vnius, hinnuli coaguli ✱. P. III. mellis Attici, quod ad ea excipienda ſatis ſit: inde ſumitur nucis abellanæ tuberculo. Sic præſumpta à morſu tuetur. Hæc compoſitio ad Antipatrum authorem refertur. CLXVIII.

Ad viperæ morſum propriè. *Non reſtituta.*

CLXIX.

Antidotos Zopyri ad lethalia venena & omnem ſerpẽtis ictum efficax: ratio componendi hæc eſt, Opobalſami ✱. P. trium, nardi Indicæ, myrrhæ troglytidis, iunci rotundi floris, cinnamomi, characiæ, coſti recentis, piperis longi, hypociſtidis, piperis nigri, ſcordii, meu Cretici, cardamomi, ſingulorum ✱. P. IIII. thuris maſculi, opobalſami, dictamni, ſingulorum ✱. P. VI. petroſelini, caſiæ rufæ, ſingulorũ ✱. P. VII. croci Coricii ✱. P. VIII. mellis Attici quod ad ea colligenda ſatis ſit. Datur abellanæ nucis magnitudine, ſi febris abſit, ex vino, febricitãtibus, ex aqua mulſa. Prodeſt etiam ſanguinem excreantibus, cœliacis, iocinoroſis, lienoſis, & renũ dolore vexatis: emortuos fœtus & ſecundas hærentes trahit. CLXX.

Antidotos Mithridatis recipit hæc, Meu ✱. P. duum, lacrymæ papaueris pondo victoriati, ſtyracis ✱. P. VIII. polii, caſiæ nigræ, ſeſelis, bdellii, piperis albi, ſingulorum ✱. P. V. & victoriati, hypociſtidis ſucci, myrrhæ, thuris maſculi, caſtorei, piperis longi, cyphis, malobathri foliorum, ſingulorum ✱. P. VI. ſcordii, coſti, ſingulorum ✱. P. VI. & victoriati, nardi Syriacæ ✱. P. VI. dauci Cretici ✱. P. VI. & victoriati, croci, cinnami, gingiberis, ſingulorũ ✱. P. VI. ſucci radicis dulcis, agarici, ſingulorum ✱. P VII. & victoriati.

Hæc defuerant in cõpoſitione: ſequentia, in põderibus & menſuris & effectibus, Mithridatis compoſitioni, quæ eſt apud Galenum citato loco, conſentiunt.

Acori ✱. pondo duum, phu ✱. pondo vnius, ſagapeni ✱. pondo duum, iridis Illyricæ ✱. pondo duũ, balſami ſeminis ✱. pondo duum, rutæ ſyluaticæ ✱. pondo duum, gentianæ ✱. P. duum, aneſi ✱. P. trium, thlaſpis ✱. P. ſex & victoriati, roſæ aridæ ✱. P. quatuor, myſi ✱. P. quatuor, acaciæ ✱. P. trium, commis ✱. P. duum, cardamomi ✱. P. duum, ſchœni floris ✱. P. ſex & victoriati, opopanacis ✱. pondo ſex, opobalſami ✱. P. ſex & victoriati, galbani ✱. P. ſex & victoriati, reſinæ terebinthinæ ✱. P. ſex & victoriati, rubricæ Lemniæ ✱. P. ſeptem: melle Attico & vino Chio conſpergito, donec habeat ſpiſſitudinem mellis. Reponitur vitreo vaſe. Dandum autem eſt his qui malum medicamentum ſumpſerunt fabæ Ægyptiæ magnitudine, ex vini meri, ſi poterit, cyathis ſex: ſin minus, mixti meracius cyathis quatuor quotidie. Et à ſerpẽte læſis danda erit: ex mulſo autem quorum iecur durum eſt, aut arquati ſunt, & quibus alioquin vrinam mouere ſtudemus: ſed fabæ noſtratis magnitudinis tuſſientibus, oculis laborantibus, latus dolentibus: cæterùm magnitudine ciceris cœliacis. Prodeſt enim & his viciæ magnitudo ante acceſſionem febrium, tetanicis, opiſthotonicis, ſpaſmo correptis. Adiuuat enim eos lupini magnitudine, ſed cum aquæ cyathis tribus.

ANTIDOTVS APVLEI CELSI,

Cap. 43 CLXXI.

Antidotus Apulei Celſi præceptoris, quam quotannis componebat, & genere quodam publicè mittebat Centuripas vnde ortus erat, quia in Sicilia plurimi fiunt rabioſi canes. Facit enim ad horum morſum protinus quidem data per dies triginta, ita vt aquæ (id eſt liquoris) timore nunquam tentetur: qui quũ accidit ſummo cruciatu ad mortem eos cõpellit: quos ob antè dictam cauſam ὑδροφόβους Græci appellant. In ipſa autem correptione vti oportet ea data cum roſæ cyathis tribus & exigua aqua ✱. P. I. Hoc proficit, vt aquam poſtea ſine timore ſumãt, & minus quidem, liberati hac difficultate, cruciãtur. Cæterùm nemo adhuc corrept[9] hoc malo (quantũ ego ſcio) expeditus eſt. Quanquam peruenit ad me opinio, eſſe in inſula Creta barbarum quendã naufragio appulſum, maiorem natu, publicè mercedem accipientem. Quinetiam quum liquore timẽt, & latratus edunt, ſpaſmóque vexantur, remedium, brachio ſiniſtro alligato efficere, vt & potionem accipiant, & liberẽtur vitio: quod adhuc ante antidotũ Celſi inter omnes quaſi inſanabile cõſtitit. CLXXII.

Hoc ego quum quærerem ab hoſpite meo legato inde miſſo nomine Zopyro, Gordienſe medico, quid eſſet pro magno munere accepi. Dixit autẽ hiænæ corii particulã eſſe panno illigatam. quod ego adhuc non ſum expertus, quanuis protinus magna cura hyænam inuenerim, & pellem paratam habeam: quia non incidit ex eo quiſquã, & opto quidem ne incidat: ſed quia id non eſt in noſtra poteſtate, ſi caſu inciderit, remedium habere oportet ad tantæ rei experimentum. Antidotus autem Celſi hæc recipit: CLXXIII.

Nardi Syriaci, croci, myrrhæ, coſti, caſiæ, cinnami, ſchœni, piperis albi, piperis longi, caſtorei, galbani, reſinæ terebinthinæ, opii, ſingulorum ✱. P. III. alterci albi ✱. P. II. aneſi ✱. P. I. apii ſeminis, tragacanthi, ſingulorum ✱. P. ſex, mellis Attici ſextarium vnũ, vini falerni vnciam. In hoc maceratur tragacãthum & opium pridie: poſtero die contuſis cæteris, miſcentur in melle galbanum & reſina, fictili patella ſuper carbones impoſita reſoluuntur: deinde arida aſperguntur, & ſi opus eſt adiicitur mel: & vt cerati teneri ſpiſſitudinem habeant, & rurſus patella ſuper ignem imponitur, mouentúrque quæ ſunt in ea, ſpatha fraxinea. Coquitur medicamentum donec crocinum habeat colorem: vltima quæ ſunt vino macerata adiiciuntur, vaſe vitreo antidotus reponitur. Datur fabæ Ægyptiæ magnitudine ex aqua. Facit autem etiam ad ſtomachi omne vitium, & præcipuè quod cum fluore conſiſtit. Facit & ad oculorum epiphoras, & ad tormina, & ad coli inflationem, iocinoris, pectoris dolorem, tuſſientes, aduerſus mala medicamenta omnia, ſerpentium morſus vel ictus. Oportet autem locum morſum à rabioſo cane vel à ſerpente, diu tenere in exulcerationem: neque pati cicatricem ducere, vt virus illa pertrahatur. CLXXIIII.

Extrà itaque ea ſunt imponenda quæ etiam ſana corpora exulcerant, vt allium, lepidiũ, chelidonium, batrachiũ, ſinapis, ſcylla, cepa cum aceto. Optimè facit & per ſe caprifici liber per ſe contritus & impoſitus vlceri: item laſer per ſe.

COMPOSITIO EMPLASTRI,

Cap. 44 CLXXV.

EMplaſtrum antidotũ, ſed multo magis emplaſtri huius vis facit quod Auguſta propter eiuſmodi caſus habuit compoſitũ, & multis profuit. Accepimus à Triphone præceptore noſtro: Iridis Illyricæ ✱. P. V. caſtorei Pontici ✱. P. V. caprificus lactis aridi ✱. P. V. canis nigri adipis ✱. P. VIII. eiuſdem ſanguinis ✱. P. X. reſinæ terebinthinæ ✱. P. VIII. leporis coaguli ✱. P. quatuor, ſalis ammoniaci ✱. P. duum, laſeris Syrenaici ✱. P. duum, aut ſyriaci ✱. P. IIII. ceræ Ponticæ ✱. P. XXXVI. olei veteris cyathi duo, aceti ſcillitis cyathi tres. Arida ex aceto teruntur: quæ liquefieri poſſunt, oleo ad ignem liquefacto miſcentur, mortario tritis & temperatis in mellis ſpiſſitudinem: vitreo reponitur.

ANTIDOTVS CASSII,

Cap. 45 CLXXVI.

ANtidotus Caſſii medici facit aduerſus toxicum potum: eadem, ſiquis venenato telo percuſſus eſt: præterea ad omnis ſerpentis morſus aut ictus, præcipuè ad

canis rabioſi morſus bis die ſumpta ✱. P. vnius, ex aqua mulſa. Facit ad pectoris & lateris dolorem, & tuſſim, & omnia interanea inflatione alióque dolore, aut quouis correpta: Nardi ſpicæ Syriacæ ✱. P.III. coſti ✱.P. III.cinnami,gentianæ,caſiæ,myrrhæ,ſingulorũ ✱.P.triũ, croci ✱. P. trium,vuæ paſſæ purgatæ ✱. P. duum,ſchœni ✱.P.duum,opobalſami ✱.P. duum,myſis, dauci ſigulorũ ✱.P.duũ,cumini Æthiopici.✱.P.duum,acori ✱.P. IIII. & victoriati,aſari ✱.P. vnius & victoriati, petroſelini ✱.P. vnius & victoriati,piperis longi ✱.P.I. & victoriati,piperis albi ✱.P.vnius & victoriati,phu Pontici ſeminis ✱. P. trium,rapæ ſeminis ✱.P.IIII. nardi folia ✱.P.III.ſcyllæ victoriati ✱. P. pondus, fœniculi ſeminis ✱. P.IIII. mellis Attici quod ſatis erit:ad venenum & ad ſerpẽtes ex vino: ad cæteros dolores interaneorum,ex aqua.

ANTIDOTVS MARCIANI MEDICI,
Cap. 46. CLXXVII.

ANtidotus Marciani medici, cui quia nihil deeſt, πλεία dicitur Græcè, id eſt perfecta. Facit ad omnia hæc vitia ad quæ ſuperiores antidoti omnes. Hoc Auguſto Cæſari componebatur. Cinnami ✱. P. VIII. amomi ✱.P.VI.caſiæ nigræ ✱.P.XXV.croci ✱.P. XVI.fœni ✱. P. quinq;,thuris ✱.P.quinque,piperis albi.✱.P.duo,myrrhæ ✱.P.X.piperis longi ✱.P.X. nardi indicæ ✱.P.X.S. nardi Celticæ ✱. põdo ſedecim,roſæ aridæ ✱.P.VI.coſti albi ✱. P. duũ,opobalſami ✱.P.IIII.laſeris Cyrenaici victoriati pondus,vel Syriaci ✱.P.I. ſtœcados ✱.P. ſex,gentianæ ✱. P.V. trifolii acuti radicis ✱. P. IIII. vel eiuſdem ſeminis ✱.P. trium,ſcordii ✱.P.X. polii ✱.P. V. aſari X. P. duum, acori ✱.P.III.phu ✱.P.III.miſy.✱.P.duum,dictamni ✱.P. duodecim, ammoniaci guttæ ✱. P. trium, agarici ✱. P. duum ſemis, balſami ſeminis grana pondera viginti, petroſelini ✱.P.VI. & victoriati, rutæ ſyluaticæ ✱.P. trium ſemis,fœniculi ſeminis ✱.P.trium ſemis,dauci Cretici ✱. P.IIII.aneſi ✱.P.duum,cumini Æthiopici ✱.P.duum,rapæ ſeminis ✱. P. quinque & victoriati, napi ſyluatici ſeminis ✱. P. trium,anatis fœminæ recentis ✱.P. II. anatis maſculi ſanguinis aridi ✱.P. III. hœdi maſculi ſanguinis aridi ✱.P.III. teſtudinis marinæ ſãguinis aridi ✱.P.VI.S. anſeris maſculi ſanguinis aridi ✱.P.III.mellis Attici quod ſatis erit. Facit ad omnia. Hæc ego compoſita habeo. CLXXVIII.

Quoniam antidotos quas optimas ſciuimus, poſui in facientibus ad omne malum vitium, aliud medicamentum etiã ex multis rebus, ſimplicia quoque medicamenta & propria remedia mõſtraui. Interdum enim hæc melius aduerſus quædam quàm antidotos faciũt. Tradimus autem ſingulorum malorum medicamentorum epotorum ſigna, quò facilius intelligatur quid quiſque ſumpſerit, & qua ratione adiuuari debeat.

AD CICVTAM, Cap. 47. CLXXIX.

CIcutam ergo potam, caligo, mẽtiſque alienatio, & artuum gelatio inſequitur, vltimóque præfocantur qui eam ſumpſerunt, nihilque ſentiũt. Adiuuari autem debẽt in initiis vino mero ſubinde quamplurimo caldo, & per ſe, & cum pipere, & cum ſtyrace poto. Atqui maximè prodeſt lac aſininum datum: ſi minus, vaccinum, aut quodlibet. Oportet autem & aluum acri clyſtere ducere eorum, & extra ſuper ventrem imponere farinam ordeaceam, vel triticeam coctam ex vino caldam.

AD OPIVM, Cap. 48. CLXXX.

OPium potum (quod quidam meconium vocant) ab odoris grauitate intelligitur. papaueris enim viridis cuius ſuccus eſt, qualitatem repræſentat. Facit autem capitis grauitatem, gelationem, & liuorem artuum, ſudoréſque frigidos manare. Præterea ſpirationẽ impedit, mentem ſoporat, ſenſúſque abalienat. Adiuuari porro debent qui biberunt, aqua cum oleo in vinum admixtis, ſæpius datis, & frequenter reiectis per pinnam aut lorum vomitoriũ. Prodeſt & vini cyathus, & paſſi & olei cyathus eadẽ ratione datus: item vinum & acetum pari mẽſura datum ex aqua mulſa cum roſa eius menſuræ, ita vt iſta ſubinde cogantur reiicere. Præterea caput roſa & aceto ſine intermiſſione curetur, eorúmque pedes aſſiduè fricentur manibus ſiccis, aut linteo aſpero inuolutis. Prodeſt & ſinapi

A ex aceto tritum, circundatum pedibus cruribúſque, & à ſomni tempore prohibere ne obſopiantur.

AD ALTERCVM,
Cap. 49. CLXXXI.

ALtercum (quod Græci ὑοσκύαμον vocant) qui biberũt, caput graue veniſque diſtentũ habent, mente abalienantur cum quadam verborum altercatione: (inde enim hoc nomen herba trahit altercum) poſtea ſopiũtur, & omni ſenſu carent, liueſcentibus membris eorum. Adiuuãtur autem lacte poto aſinino quamplurimo, vel quo-
B libet alio recenti per ſe, vel decocto. ſed ii prius aqua mulſa ſæpius pota cogantur per pinnam reiicere. Opio læſi ſimiliter curentur.

AD GYPSVM, Cap. 50.
CLXXXII.

GYpſo poto ſtomachus ventérque dolore vaſto vrgetur, frigidus ſudor ſubſequitur, oculi ſanguinolẽti cõſpiciuntur, vrina alba redditur, concreſcit in aliqua parte ventris quod potum eſt, & tactu quaſi ſaxum percipitur.
C Adiuuari autem debent qui his malis vexantur, lixiuio è ſarmẽtorum cinere facto quamplurimo poto: item aqua thymum aut origanum decoctum habente.

AD SPVMAM ARGENTI,
Cap. 51 CLXXXIII.

SPuma argentea pota (quam Græci λιθάργυρον dicunt) ventris infert grauitatem, inflammationẽ, poſtea dolorem cum vrinæ difficili exitu: procedente tempore, coloris quidem quaſi plumbei ſunt: præcipuè hæc deformitas circa faciem deprehenditur. Suppurant autem plurimæ partes eorum. Adiuuantur ſecundum reiectionem
D aqua mulſa acríque curatione, pipere, myrrha, apii ſemine, pondere pari in vnum mixtis, ex eóque medicamẽto ✱. P. vnius dare cum vini cyathis tribus quatuórve quotidie potis.

AD CERVSSAM, Cap. 51.
CLXXXIIII.

CEruſſa, quam Græci ψιμμύθιον vocant, qui biberunt, facilè deprehenduntur. linguam enim albam habẽt, commiſſuráſque dentium albicantes: præterea nauſeant, reiiciunt poto medicamento, caligant, magis magiſque
E vertigine quadam vrgentur: poſtea ſpiritus via intercluditur, & præfocantur. Adiuuantur autem poſt vomitum ab oleo, vel ab aqua mulſa, cremore ptiſſanæ caldo largiere accepto, ſed bene vncto. Item lacte cum melle poto. Facit & malua diſcocta, cõciſa, ſale & oleo piperéque condita, & pro ſorbitione data per ſe, vel cum vrtica, herbáque mercuriali. Proſunt & nucleorum perſicorum interiora ex vino trita atque pota quamplurima: item lixiuia calda ex cinere ſarmentorum facta.

AD CORIANDRVM, Cap. 53.
F CLXXXV.

COriãdrum datum apparet quidem ab odore ſpirationis totiúſque corporis. Redolet enim & hoc herbã vt infectum. intelligitur autẽ ex guſtu. Facit porro raucitatem, & mentem mouet. Adiuuari autem debent qui biberunt ex vino mero, atque plurimo, vel aqua marina, vel muria dura pota: item ouis anſerinis ſorbilibus plurimũ ſalis habẽtibus, vel iure gallinaceo, agninóve quampinguiſſimo, & ſalſiſſimo per ſe poto.

AD LEPOREM MARINVM,
G Cap. 54. CLXXXVI.

LEporis marini guſtus non abſimilis illotis piſcibus, aut etiam putentibus. Qui ſumpſerunt autem, ſtomacho veſicáque afficiuntur, ita vt vrinam quidem difficulter, & cum dolore, purpureique coloris reddant. Stomacho item tento & dolenti ſunt, auerſóque ab omni eſca, præcipuè piſce. Nauſeant præterea & ſubinde reiiciũt ſpumoſa, interdum biliosa aut ſanguinolẽta, & maximè quum ſimulauit, aut nominauit aliquis piſcem. In ſomnis littoris pulſi fluctus vidẽtur ſubinde audire: oculi
H eorum exulcerantur, genæ inflãtur: coloris mali, & veluti plumbei fiunt, minutatímque per tabem quaſi phthiſici conſumuntur. Adiuuari autem debent hoc malo circunuenti lacte muliebri, vel equino, vel vaccino, aut aſinino quãplurimo quotidie per ſe, aut cum melle ſumpto:

Prodeſt & malitæ ſorbitio bene vncta & ſalſa: item proſunt malorum Punicorum grana aſſiduè data. Benefacit & pix cedria, ſiquis inde bina ternáve cochlearia ei⁹ ſumpſerit per ſe, vel ex paſſi cyathis duobus tribúſve: item benefaciunt iuniperi tritæ quamplurimo cum paſſo, aut per per ſe datæ.

AD SALAMANDRAM, Cap. 55. CLXXXVII.

SAlamandra quibus data eſt, lingua exaſperatur, corpus inualidum fit: præter hoc torpet rigoribus quibuſdã, & liuoribus quaſi maculis variatur. Adiuuari autem debent quibus impacta eſt, melle quamplurimo per ſe, vel cum reſina ex pinu, cuius etiam tenera folia cum herba quam Græci χαμαιπίτυν appellant, decocta ex aqua mulſa proſunt: item lini ſeminis farina ex aqua mulſa ſumpta quamplurimum bene adiuuat.

AD ACONITVM, Cap. 56, CLXXXVIII.

AConiti guſtus eſt auſter atque ſubamarus: potum autem protinus facit corpus graue & diſplicens. Mordet autem ſtomachum & cor afficit: itaque ſudor è veſtigio inſequitur multus & frigidus, maximè circa oculos & frontem apparet. Inflantur inteſtina, & venti plurimũ emittunt qui biberunt, capitiſque dolorem habent cum vertigine quadam, aſſiduè quidem, ſed præcipuè quum ſe è lectulo leuare conantur. Proprium eſt autem huius mali medicamenti protinus liuidos articulos & artus facere. Sed adiuuantur facilè qui id ſumpſerunt ruta quamplurima pota cum vino: item iure gallinæ pinguis vel bubulæ. Prodeſt & his vinum chamæpityn decoctam in ſe habens, item acetum melle mixtum, in quo ferri ſtercus (quod σκωρίαν Græci vocant) vſtum, prius inferueſcat ſæpius, & ita detur. Item proficit abrotani pondo ſextans ex vino datum, & origani pondo ſextans eodem modo datum. Præcipuè autem adiuuabit ſiquis coagulum leporis hinnuli, & porci in vnũ miſcuerit, & dederit ex vini hemina aut cyathis tribus ✱. P. I. vel victoriati pondus.

AD CANTHARIDAS, Cap. 57. CLXXXIX.

CAntharides guſtum & odorē ſimilem pici è cedro factæ habent. Potæ ſtomachi dolorem, morſúſque excitant, præcipuè veſicæ. Quamobrem qui biberunt eas difficulter vrinam & cum ſanguine reddũt, exulcerata ſcilicet veſica: præterea animo ſubinde linquũtur deficiúntque. Adiuuantur autem quum ſæpius reiecerint, paſſo cũ oleo poto vel omni lacte: ſed debent plurimum eius ſumere: itē proſunt eis nuclei pini per ſe ſumpti, vel ex aqua mulſa, aut ex paſſo triti dati: item cucumeris ſemen purgatum, & lini ſemen ex paſſo datum. Adiuuat bene & ius pingue agninum, vel ex bubula factum, & farina triticea pultis more cocta, plurimum anſerini adipis habente. Prodeſt & Samiæ cretæ ✱. P. quatuor cum paſſi cyathis quatuor mixtiſque aqua datum: item oleum irinum ex ruta tritum & potum.

AD BVPRESTIM, Cap. 58. CXC.

BVpreſtis guſtus eſt nitri ſimilis. Facit autem tumorē ſtomachique infinitum dolorem, & inflat totum corpus in ſpeciē hydropici. Adiuuãtur aqua ficus aridæ decoctæ, & ipſa ficu plurimum ſumpta: item paſſo plurimũ & lacte muliebri, & iure ſuillo pingui accepto, & nitri ✱. P. quatuor cum aquæ hemina dato, & cæteris quæ ſuprà ad cantharidas ſcripta ſunt.

AD DORYCNION, Cap. 59. CXCI.

DOrycnion guſtum quidem habet lactis; potum verò ſingultus crebros facit, & vomitus frequenter cõcitat. Reiiciunt autem ab ſtomacho ramenta, quæ etiam ſimillima torminoſis, ſubindéq; animo deficiuntur. Adiuuari autē debent læſi eo, lacte aſinino, equino, bubulo, conchyliis omnibus crudis atque decoctis.

AD IXIAM, Cap. 60. CXCII.

IXia (quam quidam chamæleonta vocant) odorem habet, quum ſumitur, ocymi: pota autem, linguæ tumorē facit, mentem abalienat, ventrémque & omnes naturales exitus ſupprimit. Adiuuantur autem læſi ab ea abſinthio poto cum vino: item caſtorei ✱. P. II. dato ex vino cyathis quatuor, & rutæ fruticibus quinque vel ſex. Facit bene & chamælea ✱. P. trium ex vini cyathis tribus aqua mixtis, nec minus radix laſeris ex vino data: tragoriganum eodē modo datum.

AD EPHEMERON, Cap. 61. CXCIII.

EPhemeron potum protinus quidem totum os prurire facit velut ſcylla tactum, poſtea etiam adurit, quaſi pipere manducato: ſecundum hæc quoque ſtomachũ mordẽdo exulcerat: atque qui id biberint, primùm ab ore ſanguinem expuunt, deinde ex ſtomacho cruorem reiiciũt: poſtea per ſellas, & iam abundantius eundem deiiciunt. Adiuuabuntur autem læſi ab eo polygonii ſucco quãplurimo per ſe poto, vel arido trito pondo libræ, dato cum aqua. Præmacerãtur autē mala cydonia, aut vitis capreoli, aut myrti baccæ, aut eiuſdem folia.

AD TOXICVM, Cap. 62. CXCIIII.

TOxicum cuius ſit guſtus haud facilè quiuis dixerit: verùm quum potum eſt, eueſtigio ciet dolorem omnium interaneorum infinitũ, & velut telo traiectorum, concitátque mentis furorem, cogítque exululare, & palpitare lingua ſimiliter decollatorũ capitibus. nihil enim poteſt intelligi ex voce eorum. Adiuuantur autem qui id biberunt roſa pota, aut oleo irino, coactíque frequentius reiicere. Item aluo acri clyſmo ſæpius ducta, poſtea paſſo lacte, & antidoto Mithridatio.

AD PHARICVM, Cap. 63. CXCV.

PHaricum & ipſum dicitur ex compluribus componi, guſtúmque habere nardi. Potum autē facit ſpaſmũ, citò exanimat. Adiuuãtur verò læſi ab eo ſaliunca (id eſt nardo ſylueſtri quamplurima) ex vino ſæpius data: item oluſatri radice aut ſemine ex vino dato. Benefacit & hoc medicamentum: Galbani puri ✱. P. duum, myrrhæ ✱. P. vnius cum paſſi cyathis quatuor datum ✱. P. vnius; & hoc etiam ad omne medicamentum facit.

AD TAVRI SANGVINEM, Cap. 64. CXCVI.

TAuri ſanguinis potum, quamuis quis difficilè cælauerit, hunc tamen veſtigia cruoris relicta inter dentium commiſſuras produnt. Nauſeant autem & præfocantur qui biberunt, quum gelatur. Sed adiuuantur aceto calido ſæpius poto & iniecto per ſe, vel cum nitro laſeríſve radice.

AD LAC POTVM, Cap. 65. CXCVII.

LAc potum & gelatum odore ſpirationis (ſi non confitebitur qui laborat) cognoſcetur: præfocantur autem & hoc homines. Adiuuari autem debent qui ab ea laborant, mentha quamplurima ſæpius ſumpta: item coagulo agnino, leporino, porcino, victoriati põdere ex aqua bis térve dato. Prodeſt & laſeris radix cum poſca, & aluus acri clyſmo ducta.

AD FVNGOS, Cap. 66. CXCVIII.

FVngis venenatis quum quis laborat, primùm nauſeat, nec quicquam magnopere reiicit: poſtea ſtomachum ventríſque & præcordiorum infinitos habet dolores; manant ſudores frigidi per artus, qui & ipſi gelantur celerrimè, niſi citò ſuccurratur. Adiuuantur autem radice ea quam nos edimus, acri quamplurima per ſe, vel cum ſale manducata, eiúſque ſemine: ſi ipſa non fuerit, poto ex vino: item ruta ex aceto trita & pota proficit. Nec minus lixiuia cineris ex ſarmentis pota. Adiuuat & nitrum aceto dilutũ & datum, eodémque modo æris flos datus, & mel cum aceto dilutũ quãplurimũ deuoratũ. Oportet autē & oleo antè multo poto cogere eos reiicere quantumcũque potuerint, & eodem caldo ſubinde artus perunctos expreſſius fricare.

AD HIRVDINEM, Cap. 67. CXCIX.

HIrudinem (quam quidã ſanguiſugam vocãt) deuoratam, & adhærẽtem faucibus, eóque ipſo moleſtiã titillationémque quandam præſtantem, excutere oportebit aceto quamplurimo epoto per ſe, vel cum ſale, aut nitro, aut laſere. Idem faciunt & niuis glebulæ quamplurimum deuoratæ.

Medicamentorum malorum non nocet nominum aut figurarum notitia, ſed ponderis ſcientia. Hanc porro medicus nec quærere nec noſſe debet, niſi diis hominibúſque inuiſus meritò eſſe vult,& contra ius fáſque profeſſionis egredi. Illas autem figuras dico, & nomina neceſſe eſt ei ſcire, vt & ipſe deuitet, ne per ignorantiam aliquam ſumat, & aliis idem præcipere poſſit. hoc enim proprium eſt medicinæ,& illud execratiſſimi pharmacopolæ contrario oppoſiti virtuti eius, vt & in cæteris artibus animaduertitur. nulla enim eſt quæ non habeat aduerſantem ſibi ſua ſpecie ſimilitudinis malignam profeſſionem.

AD SVSPICIONEM MALI MEDICAMENTI, Cap. 68. CC.

QVoties autem ſuſpicio mali medicamenti accepta fuerit, primùm aſſumere oportet quæ nauſeam faciunt,vel oleum perſe,vel cum aqua,& reiicere:deinde ea quæ ventrem molliunt tanquam lac, album ius pingue & ſalſum, chamæleam non ceſſantem iniicere clyſtere: poſtea remedia propria ad ſingula quoque & antidotos ſumere.

Implicitas medicinæ partes inter ſe & ita cõnexas eſſe conſtat vt nullo modo diduci ſine totius profeſſionis detrimento poſſint. Ex eo intelligitur quòd neque chirurgia ſine diætetica,neque hæc ſine chirurgia(id eſt ſine ea parte quæ medicamentorum vtilium vſum habet) perfici poſſunt: ſed aliæ ab aliis adiuuantur,& quaſi conſumantur. Itaque quanuis ex magna parte ad diæteticos pertinẽtes compoſitiones iam exhibuerimus, tamẽ quaſi claudicat & vacillat hic liber niſi eas quoque compoſitiones quæ ad chirurgos pertinent,poſuerimus, quarum initium ex emplaſtris faciemus..

EMPLASTRVM TRIPHONIS, Cap. 69. CCI.

EMplaſtrum chirurgi Triphonis ſubuiride,quod facit quum vulnus ita actum eſt vt os lædatur,vel frangatur, præcipuè caluariæ, κεφαλικὴ ideo à Græcis dicitur. Idem ſi os ſcabrum, aut putre vetuſtate vitii factum eſt, expurgat & educit, quantum eius alienum eſt. Facit præterea ad canis morſum,& ad vlcus recens molle, Squama æris Cyprii ✱.P.XII.thuris ✱.P.VI. ammoniacæ guttæ ✱.P.VI,reſinæ pytuinæ,(id eſt ex picea arbore) ✱.P.X.S.reſinæ terebinthinæ ✱.P.VI. adipis vituli P. quadrans, ceræ P. triens, olei P. ſemuncia, aceti cyathus vnus & dimidius: acetum intritum conſumatur ad omnia quæ teri debeant, dum leuia habuerint mellis ſpiſſitudinem: cera, & vtraque reſina cum adipe purgato & oleo liqueſcant, & incoquantur donec habeant ſpiſſi cerati temperaturam: feruentia ſuperfundentur rebus quæ ſunt in mortario minutatim, & piſtillo ſubinde dum calet, & permiſcebũtur. Atque ita dum deſinit feruere,emplaſtrũ manibus ſubigetur, & redactum in rotundas ampliores,(quas magdalidas dicunt) reponetur.

EMPLASTRVM MEGETIS CHIRURGI, Cap. 70. CCII.

EMplaſtrum Megetis chirurgi ſubuiride ad eadem facit: componitur ſimiliter,accipit hæc, Squamæ æris Cyprii ✱. P.XXV. ammoniaci guttæ ✱.P. vigintiquinque, terræ mali(quod ἀρειστολοχίαν Græci dicũt) ✱.P.viginti,iris ✱.P. viginti,aluminis fiſſi ✱.P.viginti,myrrhæ ✱.P.XXII. reſinæ terebinthinæ ✱. P. quatuor, pytuinæ reſinæ ✱. P. IIII. adipis taurini ✱. P. IIII. ceræ ✱. P. quatuor,olei veteris ſextariũ vnum, aceti acris ſextarios.IIII. Componitur hoc medicamentũ quum Caniculæ ſydus oritur. teritur in ſole donec acetum omne conſumatur. In quibuſdam hoc emplaſtrum efficacius, in quibuſdam ſuperius poſitum,inuenitur.

EMPLASTRVM VIRIDE TRIPHONIS CHIRURGI, Cap. 71. CCIII.

EMplaſtrũ viride Triphonis facit ad vulnera recẽtia, quo vtebatur etiam in gladiatoribus, coloris boni, εὔχροον ideo etiã appellabat. Recipit hæc, Æris vſti põdo ſextantem,aluminis rotundi pondo ſextantem, ſalis ammoniaci pondo ſextantem, thuris pollinis pondo ſextantem,æruginis raſæ pondo trientem. Hæc teruntur ex aceto aliquot diebus, poſtea ceræ pondo duo, reſinæ frictæ pondo duo, cum olei veteris põdo dextãte: liquefacta ab igne mortario ſuperfunduntur, & mixta manibus ſubiguntur.

EMPLASTRVM VIRIDE TRASEAE CHIRURGI, Cap. 72. CCIIII.

EMplaſtrum viride Traſeæ chirurgi ad recentia vlcera minus acre, Æris vſti ✱.P. duodecim,ſalis ammoniaci ✱. P. nouem. Hæc terere aceto per aliquot dies oportet, donec viridis color appareat, poſtea adiicere aluminis fiſſi ✱. P. VII. Vbi iam omnia leuia facta fuerint, & mellis liquidi temperaturam habuerint, ceræ pondo libra; reſinæ frictæ pondo libra,cum olei cyathis quinque liquefacta ſuper ea adiiciuntur,& rurſus mortario ſubigũtur. refrigeratúmq; manibus ſubigitur,ac reponitur.

EMPLASTRVM TRIPHONIS CHIRURGI VIRIDE, Cap. 75. CCV.

EMplaſtrũ viride Triphonis facit ad recẽtia vulnera; morſus hominũ: ſed præcipuè ad vetera vlcera quæ nullo modo cicatricẽ ducunt, & callos eminẽtes circa ſe habent. Oportet autem tunc non linteolo (vt cætera) illinere,ſed dilatatũ magis manibus in magnitudinem vulneris ſatis craſſũ imponere, ſupérque linteola carpta plurima,deinde ſpõgiam nouã ex verbenis, murto, oleáque factis. Cõſtat ex his, Æruginis ✱.P. quatuor, ſquamæ æris ✱. P. ſex,thuris pollinis ✱.P.VI.galbani ✱.P.quatuor,aluminis rotundi ✱.P.III.reſinæ pytuinæ ✱.P. XXV. ceræ ✱. P.XXV. olei pondo ſextante,terebinthinæ pondo ſelibra, aceti quod ſatis eſt: componitur eodem modo quo & ſuperius ſcripta viridia emplaſtra ſunt.

EMPLASTRVM VIRIDE GLICONIS CHIRURGI, Cap. 76. CCVI.

EMplaſtrum viride quod ſui generis,(meo iudicio) ſuperat omnia, vocatur Iſis. Accipit hæc, Æris vſti,æris Cyprii,æruginis raſæ,ſalis foſſitii,guttæ ammoniaci,thuris maſculi,mali terræ rotũdi(quæ ἀρειστολοχία στρογγύλη Græcè dicitur)mali terræ ſarmentorum quibus vnguentarii vtuntur,(dicitur autem ariſtolochia clematitis) aluminis rotundi,ſingulorum põdo vnciam,myrrhæ,galbani, aloes, ſingulorum pondo ſextantem,ceræ pondo trientem,reſinæ colophoniæ P.IIII. vel duo & beſſem, olei ſextarium vnum. Hæc enim galbano,reſina,cera,& oleo ſuper ignẽ liquefacta,miſcentur mortario,præterea cæteris ex aceti ſextario vno. Facit hoc emplaſtrum ad detectam mẽbranam tegentem cerebrum:deinduſtria à medicis cum terebratu exciditur, quòd lædit eam os, vel alioquin detectam,roſa dilutum & impoſitum. Item facit ad capitis diutinum dolorem (quem κεφαλαλγίαν Græci appellant) dolenti loco raſo ſuperpoſitum, nec minus dies viginti. Item facit ad oculorum imminentes epiphoras,ſuperpoſitum frontibus:cæteras eodem modo ſanguinis eruptiones è naribus adiuuat: & vlceribus factis eiuſdem partis roſa dilutum prodeſt: nec minus angina correptis faucibus,extrà ſuperpoſitum,& toto collo. Parotidas initia habentes diſcutit,ſuppuratas iungit,ſiquis emiſſarium collectionis apto loco,(id eſt infra ſinum vbi collectio eſt) fecerit: quod ὑπόχυσιν Græci dicũt. Eadem ratione ſuppurationibus in mammis mulierũ futuris aut factis prodeſt, iungit omnẽ partem diuiſam,& fibulis arctatã: præcipuè quũ inteſtina prolapſa & repoſita ſunt,atq; ſartum vulnus, quod à Græci dicitur γαστρορραφία. Lateris, ſtomachi,vẽtris iocinoris, renis dolorem ſedat. Adiuuat cœliacos, torminoſos,ventri toto circundatum:item veſicæ tumenti prodeſt. Eodem modo lumborum dolorem leuat. Ad luxatum omne & eiectum & repoſitum articulamentum, bene facit:& ad podagram præter quoduis aliud medicamentum ſatis conuenit,& huic mirificè prodeſt. Fiſtulas roſa dilutum ſanat. Ad carbunculos & cancer imponendũ eſt. purgat enim, nec patitur latius ſerpere: vetera vlcera cicatricem ducere cogit. Punctus neruorũ muſculorum qui periculoſiſſimi ſunt, quos νύγματα Græci dicunt, ſine inciſione aut diuiſione ſanat Cyprio oleo dilutũ. Ad neruorum vitia omnia acopo melius facit.

EIVSDEM NIGRVM, Cap. 77. CCVII.

A EMplaſtrum nigrum eius, Barbara dicitur:facit ad omne recens vulnus & contuſum:hoc plerique in gladiatoribus vtũtur,Picis brutiæ ✱. P.cẽtum, reſinæ fri, ctæ ✱.P.centum,bituminis Iudaici ✱.P.centum,ceræ ✱.P.cẽtum.Hæc conciſa in minima fruſta, coquuntur cum olei ſextario vno donec ſpiſſentur:quibus depoſitis ab igne,& deſinentibus nimis feruere,adiicitur ſpumæ argenteæ ✱. P.x. ceruſſæ ✱.P.x. æruginis ✱.P. v. Et hæc autem cum B aceti hemina terere oportet, & minutatim aſpergere, ne efferueſcat medicamentum. Vbi his adiectis & intermixtis intepuerit medicamentum, opopanax oleo dilutus exiguo ✱.P.duum adiicietur:deinde refrigeratum manibus,& ſubactum medicamentum,& in partes diuiſum,reponitur.Huic ergo emplaſtro,quum ita compoſitum eſt, dum adhuc modicè calet, adiicito thuris pollinis pondo trientem:& mirum,quanto efficacius eſt,ſine dolore atq; tumore conſeruat vulnera,& celerius ſanat.

C EMPLASTRVM NIGRVM TRASEAE chirurgi, Cap. 78. CCVIII.

EMplaſtrum Traſeæ chirurgi facit ad omnia recentia vulnera: propriè autem ad neruorum muſculorũ punctus,contuſiones,luxa:& in totum, tumorem non patitur fieri,articulos inciſos iungit.Idem & gladiatorum, & omnium hominum ad periculoſa vulnera mirificè facit: ſinus veteres &fiſtulas iungit:interius iniectum primùm, & poſtea extrà poſitũ: Ceræ pondo quatuor,picis brutiæ pondo quatuor,reſinæ frictæ pondo IIII. bituminis ſagũtini quod eſt natura liquidum,P. IIII. D ceruſſæ, æruginis, chalcitidis,miſyis,aluminis fiſſi, aluminis rotundi,melãterias(quæ creta ſutoria dicitur) qua ligulæ calceolorum denigrantur,gallæ ſyriacæ,ſingulorum pondo libra. Hæc aceto teruntur donec leuia fiant: quibus mellis habẽtib⁹ ſpiſſitudinem,cera,atque alia quæ igne liquefiunt, bituménque ſuper ignem ſolutum, ſuperfunduntur his quæ ſunt in mortario:poſtea medicamentum manibus ſubigitur,& reponitur vaſe fictili acetum habente.

E EMPLASTRVM NIGRVM ARISTI, Cap. 79. CCIX.

EMplaſtrum nigrum Ariſti chirurgi facit ad omne recens vulnus mirificè,ad punctus neruorum & ad muſculorum.item ad contuſum,luxum,præcipuè ad oſſa fracta.Sine alligatura enim interdũ dimidio celerius ſanat ea,& ſine dolore ſeruat:iungit ſinum. Habet autem hæc, Spumæ argenteæ ✱. P.ducẽtorum,aluminis fiſſi ✱.P.xxx. picis Hiſpanæ ✱.P.cẽtum, bituminis Iudaici ✱.P. centũ, propolis ✱.P.triginta,æruginis ✱.P.decem,ceræ ✱.P.centum,ammoniaci guttæ ✱.P.vigintiquinque, F terebinthinæ ✱.P.quinquaginta,olei veteris ſextarios quatuor. Oleo inferueſcit ſpuma argẽtea trita curioſè:deinde adiicitur bitumen,& ipſum contuſum & tritum.Vbi hæc cerati mollis habent temperamentum,pix adiicienda eſt: deinde cera & propolis,poſtea ammoniacum,à quo ærugo, vltimum alumen aſpergitur. Oportet autem vbi tumor ſuſpectus eſt, lanam ſuccidam ex vino ſine oleo ſuperponere.

EMPLASTRVM TRIPHONIS, Cap. 80. CCX.

G EMplaſtrum nigrum Triphonis, baſilicon appellatur, facit ad contuſa,& canis morſum, & furunculos. Idẽ roſa dilutum explet cõcaua vulnera,Picis brutiæ ✱.P.XL. reſinæ ✱.P.XL. galbani ✱.P.II. olei cyprei [illegible]ſcuncia cum oleo communi ✱.P. IX.liquefiet, & coquuntur donec coeat:poſt hoc reſina adiicitur:deinde emplaſtri habens temperamentum,deponitur cacabus, & tepente medicamento galbanum dilatatum, ne vno loco ſubſidat adiicitur.

H EMPLASTRVM ARISTI CHIRVRGI, Cap. 81. CCXI.

EMplaſtrũ nigrum quod πτεραφαρμακον dicitur, facit ad eadem. Recipit hæc, Ceræ, picis, reſinæ frictæ paria pondera,adipis taurini dimidium: vnà omnia coquuntur donec emplaſtrum fiat.

A EMPLASTRVM NIGRVM DIONYSII chirurgi, Cap. 82. CCXII.

EMplaſtrũ Dionyſii chirurgi facit ad mediocria vulnera,& in teneris corporibus puerorum.Idem iungit bellè vulnera, & ſine tumore ſeruat: Spumæ argenteæ ✱. P.CXX.olei ſextarios duos. Hæc ſuper ignem mouentur, donec cerati habeant temperaturam: poſt hoc adiicitur aluminis ✱.P. XLV. & decoquitur vſque dum rufum medicamentum fiat: poſt hæc adiicitur reſinæ colophoB niæ ✱.P.XLV. ceræ ✱. P. XLV. vbi emplaſtri omnia habuerint ſpiſſitudinem,deponitur cacabus,& tepente medicamento,& quum deſierit feruere,adiicitur galbanum minutatim dilatatum,quò facilius ſoluatur,✱.P. quatuor.

RVRSVM EIVSDEM, Cap. 83. CCXIII.

ALterum rubrum medicamentum quo venatores vtuntur, facit ad canis morſum & omnium quadrupedum:idem & ad offenſionem in ſtirpe, & cætera vulnera mediocria:Spumæ argenteæ pondo quinque ſemis, C olei veteris pondo duo. Hæc coquantur donec coeant: deinde adiicitur æris ſquamæ pondo vncia, & coquitur donec colorem rufum ſumat:poſtea adiicitur ceræ pondo triens, reſinæ frictæ põdo duo,ammoniaci guttæ,depoſito pauliſper cacabo, pondo quadrans, galbani item diuiſi in minimas partes,& rurſus repoſito ad breue tempus,atque iterum repoſito & non feruenti, galbani pondo ſextans.

COLORIS INCERTI, Cap. 84. CCXIIII.

D EMplaſtrum coloris incerti facit ad omnia mediocria vulnera,quadrupedum morſus,contuſa vel inciſa articulamenta, vt fit quum ad dentem peruenit pugnus. Idem ad furunculos mirè facit, & ſtrumas, omnémque duritiem diſcutit,ſi id quis perſeueranter imponat. Item cicatricem ducit diutini vlceris, & in totum ad omnia leuia, in quotidianos vſus mirificum eſt: tumorem non patitur fieri neque pus. Hæret vt faſcia non ſit opus: in balneo non excidet. hoc ipſum eſt quod tu deſideraſti: Olei veteris põdo quinque, ſpumæ argẽteæ pondo quinE que.Hæc coquntur donec coeant,poſtea adiicitur his reſinæ pytuinæ pondo quinque. Vbi emplaſtri habet temperamentum, adiicitur propolis inalienatæ ſinceræ & bonæ qualis eſt Attica,pondo ſelibra, deinde in cacabo depoſito viſci de quercu lecti pondo quadrans.hoc ſemper habeo compoſitum.

EMPLASTRVM EVELPISTI chirurgi, Cap. 85. CCXV.

EMplaſtrum luteum Euelpiſti chirurgi facit ad tenera corpora mediocriter læſa & abraſa, quæ ἀποσύρματος F Græci dicunt, Spumæ argenteæ pondo ſelibra,olei hemina:coquuntur dum coeant:deinde adiiciuntur ceræ pondo duo,reſinæ pytuinæ pondo duo.

EMPLASTRVM EPISPASTICVM, Cap. 86. CCXVI.

EMplaſtrũ quod aperit & educit pus, vel ſiquid aliud ſubeſt (ἐπισπαστικὸν dicitur) Ceræ pondo libra, reſinæ terebinthinæ pondo libra, nitri rubri pondo libra: hoc teritur ex cinere lixiua, donec leue factum habeat mellis ſpiſſitudinẽ,poſtea ſupradicta cum olei cyathis ſex G liquefiunt ad ignem,quibus adiicitur thuris pollinis ſelibra, & ita quæ in cacabo ſunt,mortario ſuperfundũtur,& commiſcentur.

CCXVII.

Emplaſtrum album ex ſale,δι' ἁλῶν Græci dicunt:facit ad omnem duritiem & diutinum dolorem, & ducit ſudores, idem vlcera vetera & calloſa renouat, & facilius aliis medicamentis quæ hoc pollicẽtur, cogit cicatricem ducere: Salis marini, ceruſſæ,olei veteris paria pondera. Coquitur cum oleo ceruſſa donec coeat, & poſtea ſal admiſcetur.

CCXVIII.

H Emplaſtrum aliud ex ſale nigrum efficacius, idem ad omnia facit, ſed recipit ſingulorum P. libram ſimiliter, olei autem veteris triplex adiicitur.

CCXIX.

Emplaſtrum album ad combuſta & perniones,ceruſſæ pondo libram,olei myrtei põdo libram,ſpumæ argenteæ ✱.P.XXIIII.ceræ Ponticæ pondo libram.Ceruſſa & ſpuma

argentea coquuntur cum oleo, donec coeant, poſtea adiicitur cera.

EMPLASTRVM ALBVM PACCHII Antiochi, Cap. 87. ccxx.

EMplaſtrum album Pacchii Antiochi, quo vti oportet quum in mammis mulierũ, alióve quouis loco duritia fuerit, quæ ad omne medicamentum exaſperatur, quã Græci καρκίνωμα, aut κακοήθης vocant. Facit autẽ ad combuſta & vetera omnia, quæ non facilè cicatricem ducũt: Item ad vlcera ex frigore, vel per ſe facta. Præcipuè verò ad ani vitia difficilia & vetera, roſa dilutum: Cadmiæ botryitis ⁎.P.VIII. põpholygos Cypriæ ⁎.P.VII. molybdenæ lotæ ⁎.P.V. thuris maſculi ⁎.P.IIII. ceruſſæ ⁎.P. ſeptuaginta, ſpumæ argẽteæ P.⁎. quinquaginta, ceræ Ponticæ ⁎.P. VIII. reſinæ terebinthinæ ⁎.P.VII. olei murtei ⁎. P. centum. Quæ ſunt dura teruntur ex vini veteris ſextario vno, in quo die & nocte macerẽtur: Alterci albi, iridis, ſertulæ campanæ, terræ mali, papaueris ſyluatici, capitũ corticis, ſingulorum ⁎.P. VI. Quum leuia facta fuerint, & mellis ſpiſſitudiuem habuerint, tunc murteum oleum minutatim in mortario adiiciatur, & quum fuerint temperaturæ liparæ, medicamentũ coniiciatur in nouo fictili cacabo, & coquatur pruna non nimis acri, moueatúrque ſine requie ne aduratur: quum emplaſtri temperaturam habuerit, reſinæ cerá adiiciatur. ccxxi.

Emplaſtrũ ad combuſtum mirificè facit: quum multis vſus ſim, nullum magis probo. protinus enim impoſitum mitigat, poſtea tollit dolorẽ, ſtatimque infinita celeritate perſanat: Spumæ argenteæ pondo ſelibrã, adipis ſuilli purgati põdo ſelibrã, ceræ Ponticæ pondo ſelibrã ouorũ aſſorum vitellos ſex, quos terere oportet, & miſcere ſpumæ argenteæ & tritæ: cerã cum adipe liquefácere, deinde pati coire, poſtea in vnum miſcere.

LIPARA AD INTERTRIGINES ET exaſperationem, Cap. 88. ccxxii.

LIpara ad intertrigines & exaſperationem, tumorem aui mirifica, Spumæ argenteæ pondo triens, ceruſſæ pondo triens, thuris pollinis pondo triens; aluminis ſiſſi pondo quadrãs, adipis ſuilli curati pondo quadrans, vini auſteri veteris heminæ tres, roſæ ſeſquilibra, olei acerbi ſelibra. Teruntur ſpuma, ceruſſa: alumen ex vino, deinde adiicitur thus minutum & cretum: & quumprimum hæc leuia paruerint, cum oleamentis ex vino adipem liquequefactum cum roſæ pondo quadrante miſcere in vnum oportet.

LIPARA RVFA, Cap. 89. ccxxiii.

LIpara rufa facit ad ſiſſuras ani diutinas, quas ῥαγάδας dicunt: eadem & eiuſdem partis exulcerationes, & vitia diutina benefacit. Spumæ argenteæ ⁎.P.XXXVI. ceruſſæ ⁎.P.VI. chalcitidis vſtæ ⁎.P.VI. myſios ⁎. P.VI. reſinæ terebinthinæ ⁎.P.XII. ceræ ⁎.P.VI olei murtei ſextarios S. II. aquæ pondo ſextans. Cum aqua teruntur quæ prima poſita ſunt, & olei pondo dimidio, cum reliquo oleo cera & terebinthina liquefacto mortario ſuperfunduntur.

AD CONDYLOMATA, Cap. 90. ccxxiiii.

AD cõdylomata facit bene elaterium ſiue cera, quod eſt ſuccus cucumeris ſyluatici, compoſitus, rationéque in paſtillos redactus, ex aceto dilutum & perunctum: item propolis per ſe ſubacta & more emplaſtri impoſita. ccxxv.

Facit bene & reſinæ terebinthinæ ⁎.P. VI. ceræ idem, in vinum cocta igni, quãtum poſſunt gagatis lapidis triti recipere. Multis & iris contuſa & ex vino mixta; cocta, & poſita velut farina ordeacea profuit. Facit & Andronium medicamentum, quod initiò poſuimus: ad condylomata vino dilutum bene. ccxxvi.

Hoc medicamentũ mirificè prodeſt, Aluminis melini ⁎.P. centum, chalcitidis ⁎. P. quinquaginta, fæculæ ⁎. P. quinquaginta. Teritur aceto, quum opus eſt vino aut aceto diluitur.

AD HAEMORRHOIDAS, Cap. 91. ccxxvii.

HÆmorrhoidas ſic curare oportet medicamẽto. Perungantur centaurii ſucco pondo duum. Hæc herba Latinè fel terræ dicitur, & vbique in agris naſcitur. Eſt autem tenuis, multorum ramorum in rectum ſurgentium, florem habet exiguum purpureum. Abſinthii ſucci ⁎. P. duum, aluminis liquidi ⁎.P. duum, herbæ pedicularis ⁎. P. duum, miſyis ⁎.P. vnius, mellis quantum ad cõprehẽdenda ea ſatis erit. Hoc peruncto interius ano, aut lana tincta, & interius truſa, quum deſederint ad ſellam, & apparuerint totæ, medicamento rurſus bene tangendæ ſunt vndique: & præcipuè radices earum carbaſis ducunt, ſpecilli latitudine, ſubinde hauriente, medico cumulante medicamentum, & adſtruente, imprimentéque donec cõbibant. totum enim in ea eſt vt ab omni parte ſaturentur. Eſt autem hoc medicamentum, Chalcitidis vſtæ ⁎.P. quatuor, æris floris vſti ⁎.P. quatuor, miſyis vſti ⁎.P. triũ, æris ſquamæ ⁎.P. duum, diſphrygis ⁎. põdo duum, ſoreos vſti ⁎. pondo duum, auripigmenti ⁎. pondo duum. Hæc omnia teruntur, & ſicca (vt dixi) hæmorrhoidibus imprimuntur vndique: poſt hoc tenue, ſimplex, rarũ linteolum imponere oportet, & ſupra hoc panem autopyrõ ex aqua maceratum & tritum, roſaceo oleo adiecto. Hoc medicamentum ſine magno labore circa ſeptimum diem cadere cogit hæmorrhoidas. Oportet autem bis die panem imponere, nonnunquam in nocte, ſi circum tenſionem ſenſerint aquario, die auriſcalpio auerſo, quam partem κυάθισκον Græci vocant, ſenſim tẽtare, mouere abalienatã oportet, quò ſelerius excidant hæmorrhoides. Hoc medicamentum omnem carnem, & omni parte corporis exulceratam, & excreſcentem, & eminentem, ſine magno morſu tollit. ccxxviii.

Siquando non exulceratas eminentias tollere ſine ferro voluerimus, vt verrucas, neuos, aliáve eius generis, hoc medicamento vtimur, Calcis viuæ ⁎.P. ſex, fæculæ ⁎. P. trium; vitri vſti ⁎.P. trium. Hæc terere oportet ex cinere lixiua, ex caprifico, vel ſarmentis, donec leuia paſſi habeant temperamentum, deinde adiicere rubricæ, aut atramenti quod poſſit colorare ea: deinde patella fictili coquere ad mellis ſpiſſitudinẽ, atque pyxide nigri plumbi reponere. Melius autem recens facit, cuius vſus eſt talis: quod deſtinatum erit tollere, id ipſum ſpecillo oblinetur craſſius, ex interuallo penicillo abſtergetur: & quũ ſatis nigrum quaſi perunctum viſum fuerit, deſinere oportebit imponere res, & abſtergere, & panem ex aqua imponere & roſa. Hoc & ſtrumas ſanat antequã ſuppurẽt. Oportet autem, quum hoc medicamentum cauſam fecerit in ſtrumis, nullum aliud medicamẽtum adhibere. ſanæ enim ita fiunt. ccxxix.

Quum verò aliqua pars ſuppurauerit, & timidus fuerit ad ſectionem cui id acciderit, viſcum quamplurimum colligere oportebit, eúmque cum cinere lixiui diutius terere, & aluta inductum imponere, ita formata. & in tantum ſpacium circunſecta, quantum & quale volumus vlcus, id eſt emiſſarium vomicæ fieri, & ea parte ſcilicet imponemus, quantum neceſſe erit aperire. Hoc eodem medicamẽto ſæpe dolores diutinos pectoris, lateris, lumborum ſuſtuli, quum ad nullum malagma aut auxiliũ cedebãt. exulcerata enim minima parte cui uſque dolentis loci, humoribus poſtea vitium veluti eiiciebatur.

AD EADEM VITIA, Cap. 92. ccxxx.

MElior triphera. hoc enim nomen ſuperius poſitum, medicamentum appellatur: facit ad omnia quæ ferro debẽt tolli ſine magno dolore: idem hæmorrhoidas productas medicamento quod ſupra poſitum eſt, tollit. Vuam nimis iacentem ſine periculo, per auriſcalpium lana inuolutum perunctam, ex parte qua tollenda eſt, amputat. Oportebit autem poſtea aqua mulſa gargarizare, & lentis atque roſæ aridæ aqua decoctæ. Eadem res & palpebram piloſam remediat, ſiquis radices aduerſus naturam pilorum natas oblinierit, donec locus earum niger fiat. Recipit hæc, Æris floris ⁎.P. trium, calcis viuæ ⁎.P. ſex, thapſiæ radicis ⁎.P. ſex, fæculæ ⁎.P. trium, nitri ⁎.P. duum, auripigmẽti ⁎.P. duum, fellis taurini ⁎.P. ſex. Terũtur ex cinere lixiua qua culinarii vtũtur, donec habeãt mellis liquidi tẽperamentũ. Reponitur puxide nigri

plūbi.Hæc puxis in ampliorē ſtagneā mittitur,habētē ci nerē lixiuā vſq; ad operculū minoris.Oportet autē & hoc medicamētum colorare rubrica vel atramēto. Huic medicamento ſi anatis ſanguinis quaſi duæ ligulæ adiunctæ fuerint,minus mordebit. CCXXXI.

Quatenus acrium & exulcerantium medicamentorum habita eſt mentio,ponemus qua ſtygmata tolluntur in di gnis,& in multis.Hæc calamitas ex tranſuerſo accidit, vt diſpenſatori Sabini Calui naufragio in ergaſtulo deprehēſo,quem Triphon multis deluſum,& ne caſu quidem literas confuſas vllo medicamento habentem,liberauit, al lii cādidi, ſpicæ capitis tritæ,cum cantharidibus viginti Alexādrinis, (ſunt autem variæ & oblōgæ)ſulphuris viui ✱.P. I. & victoriati, chalcitis ✱.P. as ſemis, ceræ pondo triens, olei pondo triens,ceram cum tritis cæteris admiſcuit & impoſuit.

INTESTINI EXTREMI PROLAPSIO,

Cap. 93. CCXXXII.

INteſtinum extremū quibus prolabitur & excidit,quoties prodierit,toties vino calido,vel verbenis, vel cinere lixiua lauari oportet & reponere. Prodeſt & pice liquida perungere & cedria:interdum vel Andronio perungere,& ſicca reponere. Facit & cinis ex ſarmentis cribrata aſperſa,alumen ſiſſum tritum bene, & eodem modo aſperſum,atque inteſtino repoſito. CCXXXIII.

Ad teſticuli tumorem cupreſſus baccæ ex vino coctæ conueniunt,ex faba quaſi concha multo cum cumino cocta: item vua paſſa cum cumino contuſa in modū malagmatis,melle quantum ſatis eſt admixto.Idem vua paſſa, nucleata,contuſa ac mixta eiuſdē menſuræ vel ponderis.

AD VERETRI TVMOREM ET DOLOrem, Cap. 94. CCXXXIIII.

AD veretri tumorem lens ex aqua cocta,& trita, roſaceo oleo mixta prodeſt. Si maior tumor erit mali granati corium ex aqua coctum & tritum, lenticulæ pari pondere admiſcere oportet. CCXXXV.

Si vlcus ſordidum erit,aut cancer tētauit,aut iam occupauit,Andronios ex vino benefacit. CCXXXVI.

Si cicatrix ducenda. *deſideratur.* CCXXXVII.

Omne vlcus in omni parte corporis ſordidum(id autē eſt quum candicat,& quaſi cruſtam perductam albam habet)purgat mel per ſe, iris arida contuſa, vel cum melle. Eadem ratione & terræ mali,& panacis radix purgat ſordida vlcera. Mirificè & hoc medicamentum purgat, etiā ſi cancer tentat:eſt autem leue,auripigmenti quod Græci ἀρσενικὸν dicunt,✱.P.ſex. æris ſquamæ ✱.P.trium, elaterii ✱.P.I. chartæ combuſtæ cinis ✱.P.III. quum opus eſt cochlearia tria roſæ cyatho permiſcentur,inde linteola carpta continguntur,atque ita vlceri ſuperponūtur.Hoc medicamentum citò,& ſine vllo morſu expurgat ſordidiſſima vlcera. CCXXXVIII.

Omne purum vlcus & concauum replet baſilice roſa diluta:(vt ſuperius dixi) propè autem hoc medicamētū, Medullæ vitulinæ ✱.P.IIII. adipis anſerini ✱.P.duum, butyri ✱.P.duum, medullæ ceruinæ ✱.P. duum, ceræ ✱.P. IIII. terebinthinæ ✱.P. duum, mellis ✱.P.ſeſcuncia, roſæ ✱.P.ſeſcuncia,reſina cum roſa liqueſcit, cui miſcentur calenti mel & cera: cum cera præcalfacta in feruenti aqua contundūtur,atque ita ſuperioribus miſcētur. CCXXXIX.

Omne vlcus luxurians & creſcens carne cōpeſcit chalcitis per ſe trita,vel æris flos vſtus. Bene autem & propriè hoc medicamentum facit quo Meges vtebatur,Calcis viuæ ✱.P.duum, thuris ✱.P.vnius,æris ſquamæ ✱.P. vnius.

TRIPHONIS MEDICAMENTVM,

Cap. 95. CCXL.

TRiphon chirurgus carnem eminentem hoc medicamento compeſcebat,æris floris vſti ✱.P.VI.chalcitis vſtæ ✱.P. IIII. myſis vſti ✱.P.IIII. æris vſti ✱.P. IIII. Hoc acre eſt,& quaſi cauterium cruſtam altam facit: quamobrem cancer non patitur impoſitum ſerpere, omnem eruptionem ſanguinis veluti cauterium ſiſtit. Et hoc autem & quæ diximus imminuit: cicatricem quoque ducit ſiquis tincto, extractóque ſpecillo,quod ei quaſi puluis adhæſerit,exiguo oras vlceris tetigerit:ſed propriè cicatricē medicamenta hæc ducunt.

TRIPHONIS AD CICATRICEM,

Cap. 96. CCXLI.

EMplaſtrum efficax ad cicatricem ducendam, Spumæ argenteæ ✱.P.quinquaginta, myſis vſti, chalcitis vſtæ,aluminis ſiſſi,ceruſſæ, ſingulorū ✱.P. IIII. reſinæ terebinthinæ ✱.P. XII.ceræ ✱.P.V. Cera & reſina liqueſiūt, deinde quum refrixerunt, raduntur, ſicca & bene trita adiiciuntur & commiſcentur.

EMPLASTRVM DIACADMIAS,

Cap. 97. CCXLII.

EMplaſtrum διὰ καδμίας Græci dicunt, quod cicatricem ducit, Cadmiæ pōdo libra, chalcitidis vſtæ pondo libra. Hæc teruntur ex vini Falerni heminis tribus, donec liquefacta mellis habeant ſpiſſitudinem, poſtea fit ceratum ex ceræ pondo quatuor, reſinæ frictæ pondo quatuor, olei murtei P. quatuor. Quum refrigeratum eſt raditur & miſcetur his quæ in mortario ſunt.Sunt qui liquefacta hæc ipſa dum calent mortario ſuperfundunt, & ita ſubigunt.

AD PAPVLAS ET PORRIGINEM,

Cap. 98. CCXLIII.

AD papulas in capite efferueſcentes,vel qualibet parte corporis totius porriginem, σταφὶς ἀγρία trita, & nitrum decoctum tritum pari menſura, in mixto oleo & vino auſtero,ante deſudationem corporis,ac poſtea:item alumen liquidum ex aceto, ſtaphide agria adiecta. Ad epiphoram verò toto corpore efferueſcentem medicamentum prodeſt. CCXLIIII.

Ad ignem ſacrum benefacit hoc medicamentum,Rutæ viridis pondo triens,ſpumæ argenti pondo bes, aceti ſextarius vnus, olei viridis ſextarius. Cum aceti parte in ſpuma & ruta teruntur donec leuia fiant, poſtea quod ſupereſt aceti,vicibus cum oleo adiicitur.

AD IGNEM SACRVM,

Cap. 99. CCXLV.

AD ignem ſacrum coriandrum per ſe tritum benefacit,(eſt enim res viroſa)vel cum pane eodem modo & mentha prodeſt,& cinis de filice facta, aqua conſperſa, oblinita: item cimolia creta ſucco ſolani diluta: & per ſe ſolanum,vel cum pane prodeſt. CCXLVI.

Facit & ad hoc medicamentum bene, Sulphuris viui, opii,ſingulorum pondo ſemuncia, ſpumæ argenteæ pondo vncia:paſſo miſcentur.Item hoc ſatis prodeſt, Ceruſſæ ✱.P.VIII.aluminis ſiſſi ✱.P.trium,thuris ✱.P.trium,croci ✱.P.duum,ſulphuris viui ✱.P. duum. Teruntur hæc ſolani ſucco, quum opus eſt vino diluuntur.

AD ZONAM, Cap. 100.

CCXLVII.

AD zonam (quam Græci ἕρπητα dicunt) faciunt quidem vt ſupradicta omnia, præcipuè cicuta viridis bene trita & impoſita:item hoc medicamētum, Ceruſſæ ✱.P. XXXVIII. aluminis ſiſſi ✱.P. duodecim, croci ✱.P.I. thuris ✱.P.duum,acaciæ ✱.P.VIII. diphrygis ✱.P. duum, opii ✱.pondo duum.Ex aqua teritur,& quum opus eſt ex eadem dilutum perungitur. CCXLVIII.

Ad idem melius facit gallæ, aluminis rotundi,chalcitidis,cretæ ſutoriæ,ſingulorum ✱.P.duum,myſus, corticis malorū,acaciæ,ſingulorum ✱.P. quatuor, calcis viuæ ✱.P. ſedecim. Mali cortex in aceti ſextario vno decoquitur donec madida fiat: deinde teritur acacia aceto eodē,macerata nocte & die admiſcetur,& vna teritur. Poſtea cætera adiiciuntur, & fiunt paſtilli:quum opus eſt diluuntur aqua.

Ad vtrunque autē genus vitii, mirificè medicamētum Andronicum facit.

AD IMPETIGINES,

Cap. 101. CCXLIX.

AD impetigines vua aminea,quæ ſic dicitur, benefacit.Eſt autem ruberrima,& in vepribus naſcitur,qua fricari oportet impetiginem,quoad curetur,& non appareat:hoc autem diebus fit paucis.

AD SVGILLATIONES, Cap. 102. CCL.

BEnefacit huius radicis recētis ſuccus, ad ſugillationes & liuores perunctus. Scabiem tollit ſulphur nigrum oleo mixtum communi,atque in cerati ſpiſſitudinem re-

dactum. Hoc etiam lepram, & quam elephantiam dicũt, ſanat:&omnia quæ efferueſcũt per ſe,quũ inueterauerint.

AD SCABIEM, Cap. 103. CCLI.

AD ſcabiem halica ex aceto macerata, & trita, benefacit,exiguo thure adiecto:item picis liquidæ libra, ceræ pondo ſemis, ſulphuris viui pondo ſextans, aluminis fiſſi ✶. P. vnius. CCLII.

Benefacit oliuæ Æthiopicæ cõmi(quod Græcè ἐλαίας αἰθιοπικῆς δάκρυον vocant) aceto dilutum : item ſalicis libri ex aceto cocti, atque ita triti & impoſiti tollunt ſcabiem. Facit & eiuſdem cinis ex aceto ad ſcabiẽ. Prodeſt & farina ordeacea cocta ex poſca, ſi tenerum corpus erit: vel ex aceto,ſi durum,per dies quatuor aut quinque.deinde ceratũ ex roſa, adiecta ceruſſa, imponere oportet donec cicatrix ducatur. CCLIII.

Facit benè & hæc compoſitio, Thuris maſculi pondo triens, ſulphuris pondo vncia, cæparum pondo ſextans, rumicis erraticæ radices aceto quoque tritæ P. – .Omnia teruntur:miſcetur aceto quod ſatis erit,id eſt dum mellis craſſi habeat ſpiſſitudinem. Quum opus eſt,ſcabiei nitro ex aceto locus fricatur diuti⁹ & preſſius, deinde hoc medicamentum ſuperlinitur. CCLIIII.

Alia compoſitio ad idem, Scammoniæ ✶. P. trium, myrrhæ ✶.P. vnius, æris floris ✶.P. vnius,haſtulæ regiæ, (quam ἀσφόδελον Græci dicunt) radicis ✶.P.duum,glutinis taurini ✶. P. duum,nitri ✶. P. vnius,& victoriati. Teruntur omnia aceto præter gluten. hoc enim pridie maceratum,cæteris iam tritis miſcetur. Quum opus autẽ eſt, antè nitro & aceto locus exaſperatur, deinde hoc oblinitur. Vt conſummetur liber,malagmata & acopa adiiciemus.

GENERA MALAGMATORVM AD OMNEM CORPORIS VALETUDINEM,

Cap. 104. CCLV.

MAlagma ad ὀπισθότονον:(id eſt quũ ceruix reflexa eſt in poſteriorem partem, aut rigida cum intenſione oculorum & maxillarũ) facit & ad κυνικὸν σπασμόν, quum in vtramlibet partem deprauata eſt facies. Idem ad omnem tenſionem, & contractionem neruorum & ligationem:ἀγκύλην quod Græci vocant. item ad dolorem omnis partis quanuis veterem,Bdellii ✶. P. XVI. opopanacis ✶. P. octo, galbani ✶. P. octo, adipis vitulini ✶. P. ſedecim, piperis grana numero CLX. ammoniaci guttæ ✶. P. octo,cachryos ✶. P. octo,iridis ✶. P. ſedecim, ceræ ✶. P. quinquagintaquinque,terebinthinæ ✶. P. quinquaginta. Arida quæ ſunt contunduntur,cribrantur: ſuccum habẽtia, cum reſina ſubinde admixta contunduntur. cera in fruſta conciſa aquæ feruenti demittitur,& ſubacta manibus miſcetur cæteris in pilam. Oportet autem pilum ligneum frequenter cypreo oleo perungere.Hoc malagma cypreo oleo liquefactum acopi vſum præſtat. CCLVI.

Malagma alterũ,quod ſtomachũ,aluũ, inteſtina ſoluta habentibus & cholericis prodeſt. Confirmat omnem partem & adſtringit.quod hæc deſiderat, Aluminis fiſſi ✶. pondo ſex, rhus Syriaci ✶. pondo ſex, gallæ ✶. pondo ſex, acaciæ ✶. P. ſex, ceræ ✶. P. quadraginta, picis Hiſpanæ ✶. P. quadraginta, olei melini aut roſæ pondo trientem. Acacia vino exiguo macerata teritur: cera & pix oleo alterutro mixta inferueſcunt, quibus temperatis adiiciũtur cribrata ſicca: iis acacia miſcetur, atque in vnum omnia ſubiguntur. CCLVII.

Malagma,quod pectoris & lateris dolorẽ,& quicquid ex perfrictione eſt,benè calfacit: idẽ ad omnẽ dolorem prodeſt.Sampſuchi cõtuſi ſextarius vnus,iridis cõtuſæ ſextarii XV. cyperi contuſi ſextarius vnus, reſinæ terebinthinæ pondo bes, ceræ pondo quadrans, olei cyperi pondo ſelibra,vini Aminæi ſextarius vnus. In vino arida contuſa macerantur vna nocte & die : oleo, cera, & reſina liquefiunt: deinde ſuperfunduntur vino, miſcentur manibus. Hoc medicamentum efficacius eſt ſecundo:poſt dies triginta efficacius prodeſt. initio enim humidum valde eſt,& vix inlitum remanet. CCLVIII.

Malagma ad omnem dolorẽ,præcipuè iocinoris, Spicæ nardi ✶. P. V. Celticæ, id eſt ſaliuncæ ✶. P. X. iridis ✶. P. VIII. meliloti (quod à nobis ſertula campana dicitur)✶. P. XXV. cyperi ✶. P. VIII. ammoniaci thymiamatis ✶. P. VIII. cardamomi ✶. P. VII. croci ✶. P. duum, vini Falerni ſextarius vnus.In hoc omnia ſuprà ſcripta cõtuſa vno die & nocte macerantur, præter ammoniacum: hoc enim aceto diluere oportet, & quaſi ceratum facere: poſtea ceræ pondo duo bes, & reſinæ frictæ pondo quatuor,roſæ pondo libra: leuia ſunt & refrigerata, quæ roſæ & cæteris miſcentur.hoc & ad præcordiorum tenſionem benefacit,& veſicæ dolorem. CCLIX.

Malagma ad lienoſos & ad iocinoris dolorem, Ammoniaci guttæ pondo I. ceræ pondo I.& ſextãs. Ammoniacum ex aceto teritur, admixto crocomagmate quantum colorare poſſit ammoniacum, quod teritur vſquedum leue factum mellis craſſi habeat ſpiſſitudinẽ:poſtea cera liquefacta, roſa adiicitur mortario, & bene paſtillo mixta,manib⁹ vtraque ſubigũtur: facit hoc malagma ad luxum & ad capitis dolorem,fronti ſuperpoſitum. CCLX.

Malagma ad præcordiorum tenſionem,vẽtris, ſtomachi duritiem,cum dolore : idem ad iecur & lienem prodeſt, Ceræ ✶. P. quinquaginta, ammoniaci guttæ ✶. P. quinquaginta, iridis ✶. P. vigintiquinque, panacis ✶. P. viginti, aneſi ✶. P. vigintiquinque, nitri ✶. P. vigintiquinque,adipis taurini ✶. P. vigintiquinque, fœnigræci ſeminis ✶. P. vigintiquinque, reſinæ terebinthinæ ✶. P. quinquaginta,aceti acris ſextarius vn⁹, mellis põdo triẽs. Mel aceto diluendum eſt,atque arida omnia his macerãda die ac nocte: ceram, terebinthinam, adipem liquefactam in vnum cæteris miſcere oportet, & manibus ſubigere.

MALAGMA AD LIENOSOS,

Cap. 105. CCLXI.

MYrobalani ✶. P. quinquaginta,aphronitri ✶. P. triginta,capparis radicis ✶. P. viginti,cardamomi ✶. P. vigintiquinque,ammoniaci guttæ ✶. P. triginta. ceræ pondo ſelibra, irini olei pondo ſelibra. Cera irino ſoluitur,quibus ammoniacum aceto dilutũ miſcetur, & poſtea arida quæ ſunt commiſcentur. CCLXII.

Malagma ad omnem dolorem veterem, & qualibet cauſa factum,præcipuè ad lumborum dolorem,qui antè leniter ſcarifiant. Recipit hæc, Bdellii pondo trientem, ſtyracis pondo trientem, hyſſopi põdo trientem, ammoniaci pondo trientem,piperis albi pondo trientem, thuris pondo trientem, baccæ lauri aridæ pondo duo, terebinthinæ pondo trientem, opopanacis pondo trientem, adipis taurini pondo trientem, medullæ ceruinæ pondo trientem,propolis pondo ſelibram,olei veteris pondo libram,ceræ pondo duo, thuris pollinis pondo libram. Oleum,cera,reſina,propolis,liquefiunt:deinde thuris pollinis pondo ſuperius dictum adiicitur, & cætera minutatim, vel in vnum contuſa. Opopanacem oleo diluere oportet. CCLXIII.

Malagma quod diſcutit ſtrumas,parotidas,panũ,quod Græci φύγεθλον vocant : idem omnem futuram ſuppurationem diſſipat, factam aperit. Facit & ad dolorem articulamentorum,vel cuiuſlibet partis:præcipuè ad lumborum dolorem,atque inflationem ſtomachi vel coli, Picis Hiſpanæ, aphronitri,reſinæ pityinæ, ceræ, laurus baccarum,ſingulorum ✶. P. XXXV. adipis taurini ✶. P. XV. ammoniaci guttæ ✶. P. iridis Illyricæ ✶. P. XV. galbani ✶. P. XII. piperis albi ✶. P. XV. Quæ debent liquefieri, ſoluuntur igne & oleo:cætera contuſa temperatis aſperguntur: vltimo loco tepente medicamento laurus baccæ miſcentur. CCLXIIII.

Malagma ad omnem dolorem corporis articulorum: facit & ad podagram : idem diſcutit vomicas, aut aperit, præcipuè in pectore & interaneis. Prodeſt & lumborum doloribus. Ceræ ✶. P. VIII. ammoniaci ✶. P. X. bdellii ✶. P. X. iridis ✶. P. VI. galbani ✶. P. III. terebinthinæ ✶. P. V. Contunduntur ordine quo ſcripta ſunt,pilo ligneo, Cyprino oleo quod in vino ſubſidit, peruncto: cera in aquam feruentem in minimas partes conciſa demittitur, & ſubacta manibus in pilam coniicitur. CCLXV.

Malagma item ad contuſionem lateris : idem facit ad ſuſpectas vomicas,aut iam factas. Præterea ad iocinoris, præcordiorum duritiam vel dolorem benefacit. Prode-

rit & in omni loco dolenti impoſitum, Cyperi, ammoniaci guttæ, cardamomi, bdellii, thuris, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum pondo bes: thus & bdellium macerantur pridie vini hemina vna : cætera contunduntur, ceræ P. libra & triens, & olei Cyprini ſextarius vnus cum terebinthina liqueſiunt, cæteriſque commiſcentur. Quidam adiiciunt myrrhæ partem, croci partem ſextantem, cinnamomi partem ſextantem. CCXLVI.

Malagma ad luxum, contuſum, canis morſum, parotidas, ſtrumas, podagram, Ceræ pondo duo, reſinæ frictæ pondo duo, picis Hiſpanæ pondo tria, ammoniaci pondo libram, thuris pollinis pondo ſemis, galbani pondo ſemis, aceti ſextarios duos. Ammoniacum tritum cum aceto ſoluitur igne: deinde reſina, cera, pondo nouem adiicitur, & coquitur vſquedum ſpiſſetur: poſtea thus admiſcetur. vbi emplaſtri habuerit temperamentum, medicamentum tepenti galbano adiicitur. CCLXVII.

Malagma ad podagram & omnem dolorem, & tenſionem neruorum, recipit hæc, Ammoniaci guttæ pondo I. ceræ pondo I. axungiæ veteris ſelibram, olei veteris pōdo trientem, olei cedrini pondo vnciam, roſæ pondo ſextantem, cyprini pondo ſextantem, croci pondo ſextantem, Aſii lapidis pondo vnciam, myrrhæ pondo vnciam, aphronitri pōdo ſemunciam. Patella noua liqueſit axungia, cera cum oleo vetere: quibus adiicitur ammoniacum tritum, & mouetur vſquedum ſoluatur: poſtea oleum Cyprinum, roſa, & cedria in vnum miſcentur, & tunc ſubducitur flamma, ne feruescat medicamentum: ſecundum quæ adiicitur crocum tritum ex aceto: deinde myrrha trita per ſe aſpergitur: vltimum nitrum, & Aſius lapis fœnicio inducitur.

ACOPI GENERA ET COMPOSITIONES, Cap. 154. CCLXVIII.

Acopum ad perfrictionem, laſſitudinem, tenſionem neruorum: idem hyeme non patitur perfrigeſcere artus: hoc Auguſta vtebatur: Sampſuci floris ſextarium vnum, fœnigræci ſextarium vnum, roriſmarini foliorum ſextarium vnum, vini Falerni congium, olei veriafri ſextarios quinque. Præter oleum omnia in vnum triduo macerare oportebit, quarto die oleum adiicere, & coquere in pruna non acri medicamentum, donec vinum conſumatur: poſtea recolare per linteum duplex oleum, cui adhuc calenti ceræ Ponticæ beſſem miſcere: reponitur medicamentum fictili vel ſtanneo vaſe. CCLXIX.

Acopum quod per vindemiam cōponitur, antequam muſtum deferueſcit, Muſti recentis congii quinque, in hoc & olei veriafri pondo quinquaginta macerantur, res quæ infrà ſcriptæ ſunt contuſæ, & percribratæ grandioribus foraminib⁹ cribri. Iridis Illyricæ ✱. pōdo quadraginta, cyperi ✱. pondo quadraginta, fœnigræci ✱. pondo quadraginta, piperis nigri ✱. pōdo quadraginta, xylobalſami ✱. pondo quadraginta, calami odorati quo vnguentarii vtuntur, ✱. P. LXXX. ſpathæ qua vnguentarii vtuntur ✱. P. LXXX. ſchœni ✱. P. LXXX. ſaliuncæ ✱. P. LXXX. caſiæ nigræ ✱. P. XXIIII. cardamomi ✱. P. XXVIII. ſtyracis ✱. P. XXIII. coſti ✱. P. XXVIII. myrrhæ Amineæ ✱. P. XXII. caſiæ daphnitidis ✱. P. XXIIII. ſertulæ campanæ ✱. P. XIII. aſpalathi ✱. P. XL. Hæc cum muſto & oleo macerantur vaſe ſtanneo aut fictili per dies triginta. Oportet autem vas bene clauſum & alligatum diebus his ſoluere, inuiſere omnia: deinde rurſus operire, & ſignare, ne vires euaneſcant: poſt dies triginta coniiciūtur macerata: deinde oleum purum excipietur, quod reponitur fictili vaſe: cuius oleaminis vires ad omnem contractionem neruorum tantæ ſunt vt ſit vix credibile. CCLXX.

Acopum ad perfrictionem, laſſitudinem, neruorum dolorem, grauioris odoris, (ſuperiores enim boni ſunt odoris) Ammoniaci guttæ ✱. P. XV. galbani ✱. P. IIII. reſinæ terebinthinæ ✱. P. quinquagintaſex, ceræ ✱. P. XXVIII. mellis ✱. P. triens, olei veteris ſextarius vnus, hyſſopi pondo vncia, medullæ ceruinæ pondo vncia, opopanacis ✱. P. VI. Sunt qui hunc non adiiciunt. Ceram, oleum, terebinthinam liquefacere oportet, deinde cætera adiicere, nouiſſimum ammoniacū tritum curioſé: hoc qui perunctus erit, etiam à ſerpente tutus erit. CCCXXI.

Acopum quo fere Auguſta & Antonia vſæ ſunt: facit ad perfrictiones & neruorum dolorem: idem perunctum non patitur perfrigeſcere artus, & refrigeratos calfacit. Componitur hyeme hoc modo: Sumere oportet adipis porcinæ ſterilis trepondo, vel anſeris adipis idem pōdus: deinde aqua frigida bene lauare, atque in nouo vaſe adiicere vini veteris congium vnum, aut ſextarios tres, non nimis contuſa ponderis huius. Xylocinnami pondo quadrantem, cardamomi pondo quadrantem, cyperi pondo quadrantem, ſchœni pondo quadrantem, roſæ aridæ foliorum pondo vnciam, ſertulæ campanæ coronas decem. Hæc omnia inferueſcunt ſuper carbones, deinde perfrigerata eodem cacabo reponūtur: poſteróque & tertio die quum inferueſiunt, reconduntur, quæ eodem modo die rurſus recalfiunt, & colantur per linteum, vel ex iunco factum deinduſtria colum: vinum atque adeps quæ ſupereſt in nouo vaſe cōiicitur: deinde quū gelauerit ſe adeps, oportebit fundum cacabi perforare, & vinum omne emittere, atque in priorem cacabum adipem eandem cōiicere, & vini eiuſdem recentis eandem menſuram adiicere, réſque non nimis contuſas nec cribratas, Nardi Syriacæ ſpicæ pondo ſextantem, ſaliuncæ pōdo ſextantem, amomi pondo quadrantem, caſiæ pondo quadrantem, myrrhæ pondo trientem, cumami pondo trientem, roſæ aridæ foliorum pondo ſextantem. Deinde ſemel manè, & in nocte ſemel inferuefacere oportet: idem in poſtero die quum inferuefacta fuerint, percolanda erūt, in cacabum priorem perfuſum: ſed antè diligenter & ſpiſſè obturatū, atque vbi ſe congelauerit adeps, extrahendum erit ſpiſſamentum quod cum vino omne fluxerit, quod ſupereſt adiice: vaſe ſtanneo vno, vel pluribus, diligenter operto & adplumbato reponitur.

PERORATIO OPERIS.

Harum compoſitionum (ſiqua fides eſt) ipſe compoſui plurimas, & ad ea quæ ſcripta ſunt facienti ſcio paucas: ſed valde paucas ab amicis, quibus æquè ac mihi credo, acceptas adieci, quas cum iureiurando adfirmauerunt ſeſe ipſos expertos eſſe, vt benefacientes ſcire ad vitia quæ ſcripta ſunt. Illud autem te meminiſſe oportet, mi Calliſte, quod initiò dixi, eadem medicamenta in iiſdem vitiis interim melius, deteriúſve reſpondere, propter corporum varietatem, differentiámque ætatum, temporum, aut locorum. Eædem enim res non diſſimiliter diſpoſitis corporibus non poſſunt eoſdem effectus exhibere. Sed affirmo ex magna parte proſperos euentus (ſiquando opus fuerit) has compoſitiones habituras.

MARCELLI DE MEDICAMENTIS liber.

VIRIS ET PIETATIS ET LITERARVM PROVEHENDARVM STVDIO CELEBERRIMIS, IOANNI REINEKE, ET GVIlielmo Rinco, rei metallicæ in illuſtri comitatu Manſfeldiano præfectis, Ianus Cornarius medicus phyſicus Northuſenſis, S. D.

OMNES quidem bonæ artes ac diſciplinæ, viri celeberrimi, à Græcis (vtpote acutiſſimis hominibus) aut inuentæ ſunt, aut certè ab aliis quibuſcūque gentibus initio dato, per Græcā nationem ſic excultæ ſunt vt apud nullas alias prius fuiſſe videri poſſint. Verùm vix vlla eſt alia quæ & totam ſe Græciæ debeat, & tota in ipſius lingua adhuc reſtet quàm medicina. Tametſi enim non conſtet quando & vbi primùm cœperit, & mihi ſanè videatur mox cum ipſis hominibus initium ſumpſiſſe, ex naturæ inſtinctu ad experienda auxilia contra tot mala ingruentia progreſſis, non minus vtique quàm alia quædam animantia ad ſalutaria remedia ex ſeſe agnoſcenda ac vſurpanda aptis, tamen antiquiſſimi authores medicinæ Græci celebrantur: atque præteritis in præſens Apolline, Æſculapio, Machaone ac Podalirio, ob medicandi gloriam partim ἀποθεώσει dignis iudicatis, partim non minus in diuina Homeri Iliade celebribus, vnum ſummum artis authorem ac ſcriptorem Hippocratem proferemus, cum quo nemo priorum aut poſteriorum conferri meretur, vtpote qui non (velut illi quos recenſui) vni ſæculo, ſed omni poſteritati ſcriptis ſuis commodauit, & ad æternitatem medicinam propagauit. Hunc præceſſerunt tamen alii aliquot non ignobiles medici ac phyſici, & in primis Democritus. Inſequuti ſunt etiam multi: ſed maximè clari, Diocles, Anaxagoras, Herophilus atque Eraſiſtratus fuerunt, quorum tamen omnium ſcripta interciderunt. Hippocratis autem opera haud dubiè diuini numinis beneficentia in hunc vſque diem ſeruata ſuperſunt, habentur, leguntur, & in ipſis adeò conſeruata reſtat nobis vera medicina. Velimus enim nolimus fatendum eſt hunc ſolum eſſe & parentem artis & propagatorem, vt caliginoſiſſimo errore inuoluti hallucinentur quicunque aliunde quàm ex iſtius doctiſſimis viri ſcriptis quærendam medicam artem ducant, aut diſcendam tradant, aut edocti (vt ſibi videntur) feliciter ſe exercere poſſe ſperant. Negas ergo tu (inquit aliquis ex illis) quicquam eſſe apud Latinos homines authorum vnde medicinam cōdiſcere poſſimus, & vnde accepta medicamina malè affectis corporibus proſpere accommodare queamus? An tu Auicennam, Raſim, Auerroim, Albucaſim? Et quid opus eſt recenſere ſingulos? tam multos Arabes ſcriptores inſignes medicos; qui hodie in pleriſque omnibus gymnaſiis regnant, & Latinè leguntur, nullo loco ponis? & num tot Itali ac Galli medici, tot practicarum (vt appellant) ſcriptis editis clari, tibi non videntur medici? & quidem tales vt ex iis etiam citra Hippocratis cognitionem ac lectionem liceat eſſe medicis, & non vulgò tantùm, ſed & publicis etiam ſcholis doctoris titulo inſigniri? Ego verò, vt non negauerim ſic hodie publicè medicos fieri, ſic conſtanter aſſeuero, tales non aliter medicos eſſe quàm olim muſicos Timotheus eſſe iudicabat ab ineptis artificibus inſtitutos: nimirum quos omnes artem dediſcere cogebat prius, quò apti fierent ad veram muſicam ab ipſo diſcendam: atque id duplicato pretio exacto, quum geminus labor eſſet, & dediſcendi prauam inſtitutionem, & addiſcendi veram artem. Et ſanè conſultum eſſet vt omnes publicæ ſcholæ ſemel agnito errore, omnia tum Arabum, tum Italorum ac Gallorum barbarorum medicorum opera, aut potius onera, quorum iugo non aliter quàm viliſſima ſeruitute grauiſſimè premuntur, excuterent ac exterminarent, & ſe Hippocrati, vero artis medicæ Timotheo, formandos cōcrederent: viſuræ vtique eſſent vel ſerò tandem in quantis tenebris verſatæ fuiſſent, vbi veritatis lumen ex Hippocrate ipſis illuceſceret, vt tum ratione tum experientia (quæ duo iudicandi de rebus omnibus velut inſtrumenta homini à natura contributa ſunt) conſtantiſſimam & euidentiſſimam Hippocratis ſcriptorum certitudinem cognoſcere poſſint. Sed difficillimum eſt eos qui ſe ſemel alicuius ſectæ opinionibus addixerunt, ad veritatem reducere. At verò non penitus deſperandum, quando nuper adeò vna Florentina Academia reſipiſcendi aliquando etiam aliis ſpem nobis exhibuit, quæ excuſſo Arabicæ & barbaræ ſeruitutis medicæ iugo, ex profeſſo ſe Galenicam appellauit, & profligato barbarorum exercitu, vnum totum & ſolum Galenum, vt optimum artis medicæ authorem, in omnibus ſe ſequuturam pollicita eſt. Quod quū fecit, non excluſit vtique Hippocratem, ſuper cuius ſcripta, velut firmiſſimam baſim & ſolidum fundamentum, omnia Galeni opera ſunt extructa, vtpote qui omnia quæ tradit, vbique omni arrepta occaſione, ad reuerendum illum ſenem (ſic enim fere appellare ſolet) referat, eius authoritate defendat, vt qui primus omnium recta vſus ſit via: ad quam proximè quidem aſpirarint Ariſtoteles & Theophraſtus, multi verò alii poſtea deſciuerint, aut tandem etiam corruperint. In quibus omnibus refutandis accerrimum Hippocratis vindicem præſtat Galenus: vt niſi Galenus ſcripſiſſet, longè vilior Hippocratis gloria apud omnes eſſet, quum fuerint qui palam hominis doctiſſimi ſcripta inceſſere non erubuerint. Manétque hoc modo, quaſi vnum coniunctum corpus, Hippocratis & Galeni ſcriptorum aceruus, in quo videlicet vera medendi ars & ratio, eáque tota comprehenſa eſt, vt præter hos nullis aliis medicis ſcriptis ſit opus. Ingenii ſaltem vigore opus eſt, & linguarum cognitione, atque induſtria diligentia, quibus adhibitis, ſummorum virorum ſcripta aſſequamur. Apud hos enim (velut dixi) Græcos authores medicina nobis reſtat, ſic exculta ac propagata vt ad nullos alios potius & maiore merito etiam ipſam inuentionis gloriam referamus, atque hos non aliter quàm diuinos homines veneremur, veluti per quos nobis & ſana tutandi, & morbida corpora ſanandi ratio diuinitus eſt oſtenſa. Et ſanè hoc ſenſiſſe videntur omnes medici qui poſt verum illum Hippocratis diſcipulum Galenum ſcripſerunt. nam & Hippocratem & Galenum ex æquo ſibi imitandos propoſuerunt, relictiſque omnibus empiricis, ac falſò ſe appellantibus methodicis, qui ab Hippocratis placitis deſciuerunt, rationali via ac methodo ab Hippocrate inuenta & indicata, & à Galeno exculta ac dilatata, progreſſi ſunt. Tales ſunt Oribaſius, Aëtius, Paulus, qui palàm profeſſi Galeni nomen, pleraque omnia ex illius ſcriptis accepta prodiderunt. Porro Latinos libenter ad huius cum Græcis gloriæ participationem admitterem, ſed neſcio quomodo ii à medicina ſic abhorruerint vt nihil extet quod hunc honorem mereatur, præter vnicum Cornelium Celſum, qui tamen & ipſe octo libris de re medica editis, in pleriſque omnibus Hippocratem ipſum expreſſit, vt integras ſententiarum periodos ex ipſo deſcriptas ſubinde in eo videas, imò tota capita nihil aliud quàm Hippocratis ſententias ad verbum reddunt. Plinius contra Romanam grauitatem viſum eſſe ait ſi inſtar leuium hominum Græcorum artem medicam exercerent, & hoc quæſtu ex immani vitæ pretio facto. Sed & illud addit, Non fuiſſe futuram aliter quàm Græcè tractantibus fidem ac authoritatem, quum etiam imperiti linguæ minus crediderint ſe iuuari iis quæ ipſi aliquo modo intelligerent. Et ipſe ſanè Plinius medicinam ex profeſſo non tractauit, ſed vt arbiter, quædam à ſe producta æſtimauit ac expendit. Quare quò etiam Latina res medica auctior redderetur, anniſi ſumus nuper ipſos Græcos medicos Latinos facere, aggreſſi in primis optimum authorem Hippocratem: ſed partim rei difficultate deterriti, partim quæſiti ad rem opportunè conficiendam, Mœcenatis fauore ac benignitate deſtituti, & eodem non longè pòſt fato ſublato, ab hac opera deſtitimus: non tamen vt penitus hoc ſæculum deſperare iubeam ab Hippocrate noſtro Latino legendo. Eſt enim bona pars eius operum apud me conuerſa, ſed cui expoliendæ, atque ei quæ ſupereſt addendæ, tum anni iſti, tum temporum infelicitas, in quibus talia nullius pretii exiſtunt, non ſufficiunt. Neque enim expetendum à me puto vt meo priuato ſumptu hoc otium mihi cōparem quo publica ſtudia iuuentur: quanquam non ignorem quantam gloriam res iſta mihi parere poſſit. hæc eſt enim ſcilicet, quæ vt ingens præmium nobis ab amicis proponitur: quam tamen vt non ambio, ſic non adeò cornea fibra præditus ſum, vt non hinc iucundè afficiar. Reges ac magnos principes hæc gloria decebat, ſed, πάλαι ποτ᾽ ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. mihi vt priuato oneroſior quàm honoratior exiſtat. Hippocrate itaque relicto, Aëtiū nuper paucis antè cogni

tum medicum,Latinum exhibui ferme dimidiatum,additurus & reliquum ſi fuiſſet exemplaris Græci copia, & niſi Italus quidam interpres hoc onere me leuaſſet,qui partem quam ego non habui,de ſuo conuerſam adiecit:quanquã hoc ipſum opus viſum quidem nondum poſſideam,& ex integro moliar nouam conuerſionem,quũ etiam interim dum is hanc operam præſtitit,mihi exemplaris Græci reliqui copia cõtigerit. Sed & poſt Aëtium , ſupra tractationem de reſpiratione,libróſque de ſemine,& vteri diſſectione,ac fœtus formatione,omnia à me primùm conuerſa, non ita dudũ inſigne opus Galeni de compoſitione pharmacorum ſecundum locos Frobenio typographo obtuli , Latinum primum à me factum,& medicis commentariis noſtris additis illuſtratum: ex quibus Galeni quidem opus omnibus Galeni ſcriptis,imò vniuerſæ rei medicæ,velut colophonem addit : noſtri autem commẽtarii(niſi penitus fallor) aliquot millibus difficilium ac obſcurorum locorũ,tum apud Græcos tum apud Latinos medicos intelligendis ſufficient, ſupra inſtitutum,hoc eſt Galeni librorum κατὰ τόπους expoſitionem,& in integrum reſtitutionem. Sed tamen hæc omnia adhuc non ſunt alia quàm à Græcis accepta(hinc enim,ceu fonte perenni,medicorum Apollineis ora rigantur aquis).Quò igitur & Latina parte ſtudioſos medicinæ iuuaremus,en vobis ornatiſſimi viri,etiam Latinum αὐτόχειρον medicum hũc Marcellum,qui quidem ex ſuo inſtituto hoc opus Latinè prodidit, ſed tamẽ(vt in præfatione fatetur) hinc inde collectum, & præſertim ex Latinis authoribus, vtroque (vt inquit) Plinio,Apuleio, Celſo,Apollinari,ac Deſignatiano: ſed & Siburio, Eutropióque ac Auſonio,quos proximo antè ſe tempore vixiſſe teſtatur, illuſtréſque honoribus & ciues ac maiores ſuos appellat.Quare ex his adeò verbis clareſcit,ſub Gratiani & Theodoſii magni Imperatorum ætatem hunc Marcellum floruiſſe, Gallumque,atque adeò Burdegalenſem ciuem,fuiſſe . Nam Auſonius medicus Auſonii poetæ pater ſub Valentiniano vixit,& ipſe poeta Gratiani præceptor fuit:cui contemporaneum fuiſſe Marcellum veriſimile eſt, imò etiam ὁμόπατριν,quãdo Siburium Eutropiúmque ac Auſonium medicum ciues ac maiores ſuos dicit. Sed & Eutropium ſub Valentiniano vixiſſe conſtat:quanquam preſbyterum & diui Auguſtini diſcipulum fuiſſe Volaterranus ex Ptolemæo Lucenſi tradat, & ſcripſiſſe epitomen Romanæ hiſtoriæ ab vrbe condita vſque ad Iouinianum & Valẽtinianum Imperatorem: quæ res tamen nihil obſtat quominus & medicus fuiſſe credatur. De Auſonio certè medico , ex poetæ Auſonii filii epicedio in patrẽ ſatis conſtat.Siburius verò(ſi tamen rectè legitur)penitus obſcurus exiſtit. Eſt autem planè empiricus totus hic Marcelli liber,ex obſeruationibus cum aliorum,tum ipſius congeſtus,adeò vt nec plebeia & agreſtium hominum remedia fortuita inquirere ac prodere neglexerit,atque ea magna ex parte ſuperſtitioſa. Et quanquam Chriſtianum fuiſſe appareat , cum ex aliquot locis, tum ex eius ſæculi ratione, tamen mirum quàm vana pleraque tradat,à Gentibus etiam faſtidienda,præſertim vbi carmina attexit,& incantationes penitus ridiculas,aliquãdo Græcas, aliquãdo lingua ignota:quod nimirum hoc ipſum eſt quod Plinius dixit,homines minorem fidem habere iis quæ intelligũt. Eiuſdem vanitatis ſunt & characteres quidam peregrini proditi ab ipſo amuleti gratia adalligandi, & quædam anulorũ ſcalpturæ geſtandæ , omnino talium præſtigiorum ac deliramẽtorum qualium magna mole referſiſſe ſcripta ſua Xenocratem Aphrodiſienſem, & Pamphilum quendam,ſexto ſimplicium pharmacorum Galenus refert.Sed & Plinius eiuſmodi ſubinde prodere non dubitauit . Nos vt talia non probamus, ſic reiicere ex opere publico nobis non permiſimus:imò quædam ex iis Græca miſerrimè mutilata ſuo nitori reſtituimus,vt aliquem ſenſum exhiberent: quanquam quædam ſuperſint eiuſmodi vt dedita opera obſcurata videantur, ne videlicet intelligantur, atque ſic maioris æſtimationis ſint,velut clandeſtina aliqua vi auxiliarem opem conferentia. Inſunt præterea multa empirica remedia,quæ itidem apud Galenum κατὰ τόπους leguntur,ex Archigene,Apollonio,Heraclidáque Tarentino,& aliis quibuſdam citata, vt quædam nobis eo facilius fuerit redintegrare detrũcata ac vitiata.Certè nihil temere in toto opere mutauimus, niſi palàm corruptum,qualia multa librarii & ignorantia & incuria fuerunt admiſſa: & tantùm ſanè me præſtaturum promiſi Hieronymo Frobenio typographo Baſilienſi diligentiſſimo,qui hoc opus meæ fidei ac curæ cõcredidit.Eſt autem hic vir ſupra diligentiam qua optimos quoſque authores accuratiſſimè excudit,etiam nõ vulgariter ſtudioſus, vt veteribus authoribus productis,ac quaſi nouis factis, rem literariam omnem adaugeat. Sic nuper authores publicauit nemini antea notos, & hac parte laudẽ omnibus Europæ typographis præripuit, veluti ſunt Arriani & Hannonis periplus,Strabonis epitome,Parthenius de fluminibus & montibus(velut ego ſentio, quãquam inſcriptio Plutarchũ præferat)& idem Parthenius de amatoriis affectionibus à nobis Latinè redditus,Ptolemæi geographia,Diogenes Laertius,Aëtius medicus, & hic Marcellus medicus , & quem aliquando noſtra ope inuulgabit,Conſtantinus Cæſar de agricultura : vt taceam de tot ſcriptoribus aliis,& præſertim veteribus Theologis, Eraſmi Roterodami auxilio publicatis. Illud præterea admonẽdum duxi,Scribonium Largum nuper in Gallia primùm inuulgatum,& publicè omnibus Latinũ medicũ ſcriptorem creditum,totum in hoc Marcelli opere contineri, diuerſis locis inſertum, ab ouo (vt aiunt) fere vſque ad mala, adeò vt perorationem etiam Scribonii Marcellus cap.35 habeat.Quæ res facit vt ego dubitem Scriboniũ ipſum Latinè ſcripſiſſe.Quum enim in lib.Galeni κατὰ τόπους,tum ab Andromacho, tum ab Aſclepiade medicamenta Scribonii nomine præfixo producantur,eadémque etiam magna ex parte in vulgato Latino Scribonio legantur,videri poteſt Andromachũ & Aſclepiadem ex Latino ſcriptore Scribonio medico tranſtuliſſe ea medicamenta,vtpote qui iis paulo annoſior,ſub Tiberii & Claudii Cæſaris ætate vixit: & ſic ſanè vulgo omnibus perſuaſum eſſe video. At verò quũ pleraque ex iis pharmacis quæ in Galeno Græcè leguntur,itémque in Scribonio Latinè habentur,diſſideãt tum in rerum diuerſitate,tum in ponderum ratione,& hoc tamen ſic vt ea diuerſitas ex ſimilitudine quadam appellationum ipſarum rerũ videatur oborta,veluti verbi gratia,quod καρδάμωμον in Græco Galeni,naſturtiũ(id eſt κάρδαμον)legitur in Latino Scribonii exemplari,& χαλκάνθη in Græco, æris flos(id eſt χαλκοῦ ἄνθος)habetur in Scribonio:minimè exiſtimandũ puto Græcos homines Andromachum & Aſclepiadem talia ex Latino Scribonii opere malè trãſtuliſſe, ſed planè vice verſa,aliquem interpretem poſteriorũ ſeculorum Scribonium Græcum transferẽdo, Græca vel non intellecta,vel ex ſimilitudine vocũ corrupta,bona fide reddidiſſe,hoc eſt errorem ex errore propagaſſe,velut etiam in cõmentariis noſtris medicis abũdè declaraui.Indicat autẽ & ipſa dictio ſe tranſlatitiam eſſe,vt quæ illud latiniſſimũ ſæculum non reſipit.Sed & ſi Scribonius Latinè hoc opus prodidiſſet,non videtur Plinius eius mentionẽ fuiſſe neglecturus.ignotũ enim ipſi eſſe non potuit,qui poſtea ſub Veſpaſianis illud ſuũ naturalis hiſtoriæ volumẽ edidit. Quare Scribonium omnino Græcè ſcripſiſſe iudico: & quanquam Romani generis nobiliſſimæque Scriboniorum familiæ nomen habeat,vt & hinc Latinè ſcripſiſſe videri poſſit , tamen tale tum ſæculũ erat vt quicunque ex Romanis medicinã tentaret ac exerceret,ſe ad Græcos trãſferret: atque hoc eſt quod Plinius dixit,In tanto fructu pauciſſimi Quiritiũ attigere,& ipſi ſtatim ad Græcos tranſfugæ. Atque hoc ſanè iudiciũ meum de Scribonii libro,hoc loco ideo prætermittendũ non duxi quòd totum eum librum Marcellus tranſcripſit,& huic operi ſuo inſeruit . Et tamen quũ in præfatione multorum Latinorum medicorum ex quibus ſua collegerit,mentionẽ faciat,ſimilitérque aliquoties in operis progreſſu,Scribonii adeò aut eius interpretis, nuſquam cõmeminit,ſed ſimpliciter illius libri verba,eodẽ etiam ordine trãſcripta habet,vt ego aliquãdiu dubius hæſerim vter ex altero ſua excerpſiſſet. Verùm vbi viderẽ in Galeno eadẽ legi Scribonii nomine præfixo quæ in eo libro continẽtur, planè tranſlatitium Scribonii libellum(velut dixi)iudicaui, & hoc factum ſuſpicor circa Valentiniani Imperatoris ætatem,inclinata iam tum re Latina. Ex ea itaque tranſlatione Marcellus bonam partem excerpſit , authoris nomine ſuppreſſo,quod fortaſſis etiam ipſe eius libri interpres ſuppreſſit. Et quando in re obſcura non aliter quàm ſuſpitionibus & coniecturis agere poſſumus,addam & illud:Siburius(cuius in præfatione meminit Marcellus) omnino Scribonius mihi legendus videretur,niſi proximo tempore vixiſſe , ac ciuem ſuum velut Auſonium & Eutropium diceret: quod de Scribonio intelligi non poteſt,qui ſub Claudio Cæſare vixit:niſi tam inconſiderantem circa temporum & ho

minum rationem fuiſſe credamus Marcellum, vt Scribonii ætatē, & patriam ignorarit, aut niſi Siburius omnino is eſt qui Scribonium Latinum fecit, & Scribonii nomine reiecto ſuum præfixit, quem proinde Marcellus vt authore m' libri & ciuem ſuum, & proximi ante ſe temporis agnouit, dum eius mentionem facit. Quicquid eius rei eſt, liber ſanè Scribonii vbique corruptiſſimus, vel ex toto ex Marcello ipſo corrigi ac reſtitui poteſt: cuius opus vt vetus, & medici empirici, & qui ipſe Latinè ſcripſit, digniſſimum viſum eſt quod ab interitu vindicaretur, tū honeſtiſſimis viris Hieronimo Frobenio & Nicolao Epiſcopio Baſilienſibus typographis præſtantiſſimis, tum etiam mihi. Et ſanè me nihil pœnitet eius operæ quàm in eo euoluendo ac emendando collocaui, maximè quum ipſe Galenus magis empiricos, atque remedia vſu cognita probet, quàm methodicos ex ratione inconſtanti ad morborum curationem progredientes, vt ſperem (imò certò ſciam) etiam rei medicæ ſtudioſos non exiguo fructu hoc opus ſibi comparaturos ac lecturos, maximè veſtris, viri celeberrimi, nominibus præfulgētibus, ac quaſi illucentibus, de quibus iam conſtans in iis regionibus fama eſt, vos nihil niſi egregium ac publica commodans probare. Et de te quidem, ornatiſſime Iohannes, frequenter in confabulationibus meminit optimus & prudentiſſimus vir gener tuus Michael Meienburk, huius vrbis ſindicus, ac amicus noſter ſummus, quàm videlicet integro animo ſis erga bona ſtudia & veram pietatem affectus, vt vel eximiæ virtutis tuæ gratia ſæpe cupiuerim tibi notior eſſe. In te verò, optime Guilielme, eundem affectum cominus & coram etiam cognoui, vt non iniucunda mentio mihi de præclaris virtutibus tuis apud honeſtiſſimum iuuenem Caſparum Erneſtum generum tuum quotidie fere contingat. Magis enim mirum videtur in vobis adhuc vigere animum ad bona ſtudia amplexanda ac iuuanda propenſum, quem olim adoleſcentibus vobis in publicis gymnaſiis excitatum, declarare in dies amplius non deſinitis, & hoc fere toti à literis ad rei metallicæ curam digreſſi, ac quaſi ſequeſtrati, quū plerique qui omnem ætatem in publicis ſcholis detriuerunt, iam ea ætate qua vos eſtis, non ſolùm non fructum aliquem ſtudiorum ex ſe oſtentent, verumetiam adoleſcentium ſtudiis inuidentes incommodent, timētes videlicet ne in dies amplius ipſorum ignauia, imò ignorantia mundo inclareſcat: aut etiam ſolis ſtudioſorum ac doctorum titulis ſuperbiētes, aliâs vel in aulis magnatum colaces agant, vel caupones ſint & pincernæ, ſordidum quæſtum ex omni occaſione captantes. Quare vbi à curis & officiis quibus præclarè incumbitis, fueritis otioſiores, aliquando ad hunc Marcellum medicum vobis inſcriptum, & à me dicatum diuertentes, aut ſalutaria medicamenta legere ne pigreſcite, aut ſuperſtitioſa ſuauiter ridere ſatagite, méque veſtri nominis ſtudioſum vel de fidiciiia hac amate. Opt. Valete. Northuſæ Calendis Septemb. ANNO M. D. XXXV.

INDEX MEDICINARVM INFRA SCRIPTARVM.

Ad capitis omnes ſubitos & diutinos & multiplices dolores. Cap. I.
Ad omnes dolores hemicranii & heterocranii ſubitos & diutinos. Cap. II.
Ad vertiginem capitis. Cap. III.
Pityriaſi, & porrigini, ac prurigini, atque vlceribus, & lendibus, & pedunculis. Cap. IIII.
Ad capitis reumata & purgationem, & ad pituitæ & flegmatis deductionē, & reſtrictionem catarrhi. Cap. V.
Alopeciis & tineis, & capillo fluenti, atque infirmo. Cap. VI.
Capillo nigrando & criſpando, iis adiecta ſunt quæ phlegmata & perfrictiones capitis deducūt. Cap. VII.
Ad omnes & multiplices oculorum dolores, medicamina & collyria, & remedia diuerſa, phyſica & rationabilia de experimentis. Cap. VIII.
Ad aurium dolores vniuerſos & vitia omnia, & ſurdiginem. Cap. IX.
Ad omnia vitia narium, & ad pituitam. Cap. X.
Vitiis labiorum & gingiuis, & oſcedini, & oris vlceribus, & fœtori, & linguæ puſtulis, & palati exulcerationi. Cap. XI.
Dentium doloribus & vitiis eorum vniuerſis. Cap. XII.
Dentrifricia diuerſa de experimentis. Cap. XIII.
Vuæ & faucibus & arteriis & raucedini. Cap. XIIII.
Ad anginam vel ſynanchen, & ſtrumas, & parotidas, & reumata, & glandulas, & ea quæ faucibus hæſerint euocanda. Cap. XV.
Ad omnes moleſtias tuſſis, & ſubitæ & diutinæ, ac vetuſtæ, & ſiccæ atq; humidæ, & ad phthiſicos, atq; eos qui ſanguinolentū excreant, & ad empyicos & hæmoptoicos, atque eos qui ſanguiſugas hauſerint, necnō & ſtomachi ſtridorem. Cap. XVI.
Ad ſuſpirioſos vel ad diſpnoicos, & ad omnes cauſas arteriarum, & ad vomitus reſtringendos & prouocandos, & ad ſitim arcendam, & ſingultus inhibēdos, & ad reumaticos & vulſos remedia diuerſa. Cap. XVII.
Humerorum & ceruicum doloribus, & opiſthotonis, & & hircoſis, & vnguibus, & paronychiis. Cap. XVIII.
Ad lichenem ſiue mentagram, vel impetiginem, & elephantiaſin, & lepram, & ad exanthemata, & maculas, & liuores tumoréſque de facie abolendos, & ad genas ſcabras, & cicatrices malarum purgandas, & ad lentigines & ſtigmata delenda, remedia diuerſa. Cap. XIX.
Ad omnia ſtomachi vitia, & ad omnes eius cauſas & dolores; & ad omnem cruditatem atque indigeriem depellēdam, & ad omnem viſcerū atque aqualiculi confirmationem, antidota, epithematia, potiones, oxyporia, vnctiones, aliáque remedia nonnulla. Cap. XX.
Cordis dolori & corco & præcordiis omnibus. Cap. XXI.
Ad hepatis vitia omnia & moleſtias vniuerſas. Cap. XXII.
Ad lienis vitia omnia & moleſtias cunctas. Cap. XXIII.
Pleuriticis & laterum doloribus. Cap. XXIIII.
Lumborum & coxarum doloribus ac torporibus, & iſchiadicis remedia. Cap. XXV.
Renum & veſicæ doloribus, & cauſis vniuerſis, & calculo & vrinæ difficultatibus, necnon & vrinæ incontinentiæ. Cap. XXVI.
Cœliacis & dyſentericis, & torminoſis, & ad inteſtina rupta, internóſque morbos, atque incontinentiam ſtercoris, remedia diuerſa. Cap. XXVII.
Lumbricis & tineis & interaneis cauſis, id eſt teneſmo, & ad roſus ventris, & ſtrophum. Cap. XXVIII.
Ad colum & eileon remedia diuerſa. Cap. XXIX.
Ad ventrem reſoluendum, necnon & choleram proiiciendā atque inhibendam, ſales & potiones, & catapotia diuerſa. Cap. XXX.
Ad ani vitia, & fiſtulas podicis, & hæmorrhoidas. Cap. XXXI.
Paniculis & inguinibus & intertriginibus. Cap. XXXII.
Cæpariæ & verendis virilibus vniuerſis, & hernioſis ſiue viris ſiue infantibus, & rebus venereis, & eunuchis ſine ferro faciendis. Cad. XXXIII.
Genuū doloribus, & crurum ac tibiarum vlceribus & varicibus, & callis pedū, atque clauis, & verrucis, & plan-

tis,& pollicibus,& talis,& articulis, & pernionibus, & ruptis pedibus, & condylomatis neruorum atque articulorum, & ad extrahenda quæ caſu calcata fuerint, vel quæ corpori inhæſerint, diuerſa remedia, Cap. XXXIIII.

Neruorum vitiis ac doloribus omnibus, & arthritidi,

ac paralyſi, doloribúſque medullarum, remedia diuerſa. Cap. XXXV.

Ad podagram calidam & frigidam, & chiragram remedia phyſica, & rationabilia diuerſa de experimentis, vt in aliis omnibus infirmitatum cauſis ſuprà ſcriptum eſt. Cap. XXXVI.

Notis ponderum ac menſurarum Marcellus his vtitur.

℈	ſcrupulus	✱	denarius
Λ	victoriatus	—	vncia
P	pondo	Є	ſemuncia
ʒ	ſextarius	S	ſemiſſis

MARCELLVS VIR INLVSTER EX MAGNO OFFICIO Theodoſii ſen. filiis ſuis ſalutem dicit.

SECVTVS opera ſtudioſorũ virorum, qui licet alieni fuerint ab inſtitutione medicinæ, tamen eiuſmodi cauſis curas nobiles intulerũt, libellũ hunc de empiricis quanta potui ſolertia diligentiáque cõſcripſi, remediorum phyſicorũ ſiue rationabilium confectionibus & annotationibus fartum vndevnde collectis. Nam ſiquid vnquam congruum ſanitati curationíque hominum vel ab aliis comperi, vel ipſe vſu approbaui, vel legendo cognoui, id ſparſum inconditúmque collegi, & in vnum corpus (quaſi diſiecta & lacera Æſculapius Virbii membra) compoſui. Nec ſolùm veteres medicinæ artis authores Latino dũtaxat ſermone perſcriptos (cui rei operam vterque Plinius, & Apuleius, & Celſus, & Apollinaris, ac Deſignatianus, aliíque nonnulli etiam proximo tempore inluſtres honoribus viri, ciues ac maiores noſtri, Siburius, Eutropius, atque Auſonius, commodarunt) lectione ſcrutatus ſum, ſed etiam ab agreſtibus & plebeis remedia fortuita atque ſimplicia, quæ experimentis probauerant, didici. Quorum vobis copiam labore noſtro vigiliáque faciendam, filii dulciſſimi, pro neceſſitate infirmitatis humanæ, piiſſimũ duxi: orans primùm diuinam miſericordiam ne vobis veſtriſque experiendi huius libelli neceſſitas vlla naſcatur: tum ſiqua fuerit proſpiciendæ ſalutis & tuendæ valetudinis cauſa, gratulemini ſuper hac re labori ſtudióque noſtro, quod vobis abſque medici interceſſione, opem neceſſariam curationémque præſtabit. Cuius ſciẽtiæ beneficia, vice mutua charitatis humanæ, cum omnib⁹ infirmis amicis, notis ignotiſque, immo verò cum aduenis magis & pauperculis communicare debetis: quia & Deo acceptior & homini laudabilior miſericordia quæ ægro hoſpiti ac peregrino egenóque defertur. Moneo ſanè, ſiqua fuerint paranda medicamina, ne abſque medico aut incurioſius componantur, aut indiligenter habeantur. Nã licet attentiſſimè ſpecies & mẽſuras ſpecierum remediis quibuſque adſcripſero, & ipſarum menſurarum notas, vel ponderum qualitates ſecundum Græcam traditionẽ & medicorum veterum conſuetudinem ſeorſum libello huic inſeruero, & nõ ſolùm Romana, ſed etiã Graia ex poſitione digeſſero, tamen è re eſt vt hæc eadem cum peritioribus conferantur, ac ſæpius retractentur, & quæ cõfecta fuerint, vel parata medicamina ſub ſignaculis ſemper habeantur, ne aũt caſus incidat, aut malignitas alicuius obrepat: quæ beneuolè & ſincerè parata corrũpat, ſitque de remedio venenum, & de ſalubritate pernicies, culpetúrque medicina, quũ peccarit incuria. In ſumma me hæc benignè paraſſe, & tamẽ ſuper iis monuiſſe ſufficiet, vos perinde ſanitati veſtræ atque opinioni meæ conſuluiſſe conueniet. Epiſtolas quoque eorum quorum ſtudiũ æmulatum me eſſe ſcripſi, huic operi, nequid deeſſet, adieci, quarũ lectio & incitare vos ad neceſſariã cognitionẽ, & inſtruere poterit ad ſalutẽ. Verſiculis quoque luſimus migmatum & ſpecierum digeſtione cõpoſitis. Nõ quòd ſit dignum aliquid in carmine, ſed vt lectorem ſcrutatorémque huius operis & poema pelliciat, & exoptatio blanda conciliet. quod opuſculum in infima parte huius codicis collocaui, & vt ſermone noſtro opera hæc ſolertia noſtra compoſita claudantur, & nugas noſtras multiplex foliorum celet obiectus.

De mẽſuris & põderib⁹ medicinalibus ex Græco tranſlatis, iuxta Hippocratem.

Vncia habet drachmas numero VIII, ſcrupula XXIIII. Mina habet libram vnam, vncias duas. Cheme habet ſicut drachma ℈ III. Obolos habet denarius VI. Cotyla hemina facit acetabula ſiue oxybapha IIII. Olyſcion facit heminæ partẽ ſeptimã, quod facit — I, & drach. II. Cotylos habet — IIII. quod facit cyathos II. & cochlearia ſex. Itẽ cotylus triũciarius habet heminæ tertiã partẽ. Tetrobolon eſt quarta pars heminæ. Chœnix ſextarii duo ſunt. Stater eſt quod metitur drach. IIII. eſt autẽ quãta ſemuncia. Denarius eſt argenteus drachma I. quod facit ℈ III. Victoriatus denarius dimidia pars drachmæ eſt. Obolus minor drachmæ ſexta pars eſt. Cyathus pars octaua ſextarii, ſed ad põdus drachmarũ pars decima eſt. Cochleariũ dimidia pars drachmæ eſt. Tetraſarius ſemũcia eſt.

Item de ponderibus & menſuris medicamentorum ex libro viceſimoprimo Plinii hiſtoriarum naturalium.

Drachma Attica denarii eſt argẽtei pondus. Drachma eadem habet in pondere obolos VI. Obolus habet chalcos X. Cyathus pendit drachmas X. Acetabulum quod dicitur habet heminæ quartam partem. Hemina habet drachmas numero LX. Mna (quod noſtri minam vocãt) pendit drachmas Atticas centum.

Menſuras quoque ipſas Græcorum de medicinalibus ponderibus hîc addidimus, vt in huiuſcemodi rebus, ſi viſum fuerit, de fonte (quod aiunt) ipſo petatur auctoritas.

Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν.

ἡ μνᾶ ἔχει ὁλκὰς	ρξ
ἡ λίτρα ἔχει οὐγγίας	ιβ
ἡ οὐγγία ἔχει ὁλκὰς	η
ἡ ὁλκὴ ἔχει γράμματα	γ
τὸ γράμμα ἔχει ὀβολοὺς	β
ὁ ὀβολὸς ἔχει κεράτια	δ
τὸ κεράτιον ἔχει χαλκοῦς	β
ὁ μέδιμνος ἔχει ἡμίεκτα	ιβ
τὸ ἡμίεκτον ἔχει χοῦς	β
ὁ χοῦς ἔχει χοίνικας	β
ἡ χοῖνιξ ἔχει κοτύλας	δ
ἡ κοτύλη ἔχει ἡμίξεστον	α
τὸ τρύβλιον δὲ κοτύλη ἐστὶν ἀττικὴ	
τὸ ὀξύβαφον δὲ τέταρτόν ἐστι κοτύλης	
ὁ κύαθος ἕκτον ἐστὶ κοτύλης	
ἡ χήμη ἔχει ὁλκὴν μίαν	

ἡ ἑλληνικὴ κοτύλη τοῦ ἐλαίου ἔχει λι. α

ὁ δὲ ξέστης λι. β ὁ δὲ ἰταλικὸς ξέστης λι. α ς.

δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἡ ἰταλικὴ κοτύλη ἔχει ʃο θη

ἡ δὲ ἀλεξανδρίνη κοτύλη ἐλαίου μὲν ἔχει ʃο η,

οἴνου δὲ, ʃο θ

Τὸ κεράμιον ἔχει

ἐλαίου	οἴνου	μέλιτος
λι. οβ	λι. π	λι. ρη

Τὸ κόγχιον ἔχει

λι. θ λι. ι λι ιε

ὁ ξέστης ἔχει

ʃο ιη λι. α. ʃο η λι. βς

ἡ κοτύλη ἔχει

ʃο θ ʃο ι λι. α ʃο γ

ὁ κύαθος ἔχει

ʃο ας ʃο. ας γ. δ ʃο β ς.

De his menſuris uide quæ annotantur in calce libri.

EPISTOLÆ DIVERSORVM, DE QVALITATE ET obſeruatione medicinæ.

LARGIVS DESIGNATIANVS FILIIS SVIS SALVTEM DICIT.

LEGI antehac Hippocratis Coi epiſtolam, medicinæ auctoris vel peritiſſimi, quam de tuenda valetudine ad Antiochum regem ſcripſiſſe fertur: cuius quia præcepta & monita vobis ad ſalutis cuſtodiã nota cuperem, collegi vt potui quicquid ſeriem eius continere memineram, eámque ore Romano interpretãs ſcripſi. Caui (fateor) ne ad verbum verba transferrem, quò minus pleraque linguarum diuerſitate congruerent, ſi parum ponderis in ſignificationibus veris fieret. itaque explicandæ rei aduerſus obſcuritatem conſului. Igitur Epiſtola talis eſt.

ANTIOCHO REGI HIPPOCRATES COVS SALVTEM DICIT.

Iam te in hoc regnandi munere & culmine reputãs ſuſtinere perſonã, vt rex magnus vitam multis vtilem in longum prouehere debeas, ingentẽ ſimul prouidentiæ tuæ metiẽs curã, qua experientiſſimus rerũ, matheſin quoq; apprimè adeptus es, cõuenire talibus regalis peritiæ ſtudiis arbitratus ſum domeſticã quoq; tuẽdi corporis & procurãdæ valetudinis ſcientiã. ſuper cuius obſeruationibus ad te ſcribẽdũ putaui, vt & quib⁹ cauſis morbi exiſterent, & quibus prænoſcerentur indiciis, & qualibus inter exordia perimerentur medelis oſtenderem. Nam fere vt cæli turbulenta tempeſtas nunquam niſi præcedentibus ſolet ſignis ingruere, ita corporum imminentia pleraque incommoda ortus proprii ſignificatione monſtrantur. Spondeo autem pro ingenita docilitate, qua noſtram quoque ſuper iis rebus ſolertiam probas, monitis meis auſcultantem poſſe te reliquum vitæ tempus firma valetudine & plena incolumitate producere. Corporis igitur humani fit à nobis quadripartita diuiſio, cuius in partibus ſingulis valetudinum moderatio continetur. Sunt autem partes hæ, cum capite oris ſublimitas, pectoris latebra, ventris receptaculum, ſentina veſicæ. Si capiti igitur eueniet incommodum, aut tenebræ offunduntur, aut cietur dolor, aut onuſta quaſi pondere ſupercilia ſentiuntur, aut fit temporum pulſus aſſiduus, aut tumeſcentibus manè oculis caligat aſpectus, aut aures tinniunt, & accepto quodam interius tumultuantur ſono. His ergo ſignis exiſtentibus, caput eſt purgatione curandum. Sed ſuper huiuſmodi tamen leniore medela hyſſopi vel origani Indici coma iniecta, defruto, ſiue mulſæ quæ ſeptem vel pluſculis diebus maceratur. De quo liquore poſtmodũ coagitato atque colato tepido, heminæ dimidiũ aut ampliorem modum gargarizari oportet die calido vel ſereno, ita vt reſupinato ore faucibus liquor ille contineatur aliquantulũ, & agitetur alterna vice: idque ſæpius fiat, donec heminæ dimidiũ conſumatur vel cum phlegmate proiiciatur. Sed hæc ieiuno adhibẽda curatio eſt, qua nulla capiti leuior aut commodior reperietur. Hoc remedium qui neglexerit, & indiciis ſuprà ſcriptis nõ occurrerit, neceſſe eſt ſentiat aut oculorũ vitia, aut vlcera intimis auribus erumpẽtia, aut ſtrumas in confinio colli, aut pulſus cerebri, aut ſuffocationẽ, aut circa guttur anginam, aut vuæ deſtillationem, glandulas quoque patietur, & tabem fluentium capillorum, & vlcera per caput efferueſcentia, dolorémque dẽtium creberrimé. Quòd ſi à pectore morbus minatur, qui eſſe ſimplex & non violentiſſimus ſolet, iis præſentitur indiciis. Primùm pectoris ſudor intimus teſtatur æſtum ſtomachi laborantis: ſplen erit quaſi diſtenſus & eminens, ſputamenta fellita, ſcapulæ cum lateribus grauabuntur, & improuiſo dolore marceſcẽt, aſſiduæ oſcitationes ora diducent, importunæ vigiliæ ſomnos fugabunt, arctatus ſpiritus ſiti nocturna maximè inardeſcet, expergefactis mens erit triſtis & nubila, poſt ſoporem totius penè corporis pulſus, tremor in brachiis vel in manibus, ſicca etiam tuſſis quatiet infirmum. His igitur ſapienter occurritur, ſi conſuetudo fiat ſine vllo medicamine poſt cœnam vomẽdi. Vtile autem eſt etiam ieiunum vomere. magis enim humor noxius qui ſtomacho inſiderit egeritur. Itaque qui manè vomiturus eſt, debet minutatim raphani radices manducare, eáſque, vel ſuccum earum, tranſmittere, cardamum quoque, (*id eſt naſturtium*) ſed & ſinapi & erucam deuorare, & aquam inde tepidam ſuper bibere, ac digito vomitum prouocare. Qui iſta contempſerit erit iis obnoxius vitiis, pulmonis labore vexabitur, phreneſin ſuſtinebit: atræ bilis infeſta cõmotio ad vſque veſani eum furoris periculum trahet, iactabitur febribus acutis, inops ſomni agitabitur pernicioſis vigiliis. Siquando autem morbus à ventre molitur, qui & ipſe multiformi graſſatur incommodo, hæc ſigna præmittit. Torquetur aluus, & correptos cibos immoderatis fluoribus fundit. Potus in amaritudinem vertitur, membrorum omnium exiſtunt dolores cauſa latẽte graſſentes, nimiis feruet ruboribus corpus, & acutis atque occultis febribus inardeſcit. Aduerſum hæc venter eſt molliendus ſine grandi cura aut graui medicamẽto. Nam qui lapatho vel mercuriali herba vſus fuerit, commodè aluum temperabit. Si parum proficiet hæc medela, & ſuprà dicta indicia perſeuerabunt, decoctus vrticæ ſuccus potui dabitur. Vtiliter accipiuntur & cymæ caulium multa aqua vehementer excoctæ: etiam braſſicæ humor

melle admixto & aſperſo ſale temperatus bibi debet,ad heminarum quatuor modum. Qui hæc adhibere ceſſauerit, iis patebit iniuriis vt aut cœliacus fiat,aut meatibus ruptis immoderato vẽtris fluore vexetur.Hinc dyſenteria orietur & iliacus morbus,& ad ſuperiora fimus redundans vomitibus & empneumatis,inficiet.Hinc iſchii paſſio erit,dolórque coxarum:apoplexis etiã his originibus exiſtet:hinc & ſanguinis per interiores meatus (id eſt per hæmorrhoidas)flauor multus emanat.Articulorum quoq; morbus (quem Græci ἀρθρῖτιν vocant) iſthinc creatur.Quum verò ex veſica immi net origo vitiorũ,& ipſa non minus cauſis pluribus nocẽs, his ſignificationibus intelligitur.Inflatio veſicæ adeſt. ſolet enim in eam multus ex alui meatu ventus immitti.inde aſſidua ructatio,inde incontinentes crepitus egeruntur , inde grauis ſomnus,inde vrina ſordida & diri odoris egeritur, & circa genitalia tumor ſurgit . His ergo animaduerſis , tali ſubueniendum medela:Fœniculi & apii radices vino condito veteri & odorato iniicies,& quum ſe hæc confuſa mace rauerint,cum vini cyathis duobus tantundem miſcebis aquæ calidæ,& ieiuno potui dabis . Præterea radicis aſparagi ſuccus cum vino mixtus,optimè ſumitur. ſed & ciceris albi non arietini decocti ſuccus accipitur. Ex hac valetudine ni ſi in exordio curatio adhibita fuerit,per vrinæ difficultatem & hydrops naſcitur,& dolor iecoris , & vitia renum , & ſtranguria veſicæ:ventrem moleſtiſſimi dolores vexabunt.Hæc ſunt de prænoſcendis præueniendíſque morborũ cauſis. Addidi etiã,quibus & quatenus per anni circulũ pro tẽporum viciſſitudine obſeruatis , incolumitas cuſtodiatur. Ab hyeme igitur ſalubrius fiet exordium.Ex die VIII calen.Ianuarias corporibus humor accreſcit vſque veris æquinoctium,quod incipit VIII calen. Aprilis.Hoc ergo tempore vtendum calidiſſimis cibis & optimis,vino aliquatenus indulgendum.vſus etiã veneris minimè reſpuendus. Ex æquinoctio incipit phlegma creſcere(id eſt, concretus humor & frigidus)vſque in ortum pleiadum,qui incipit pridie idus Maias. Ergo tum adhiberi conuenit bene odoratos ſed & acres cibos. Exhinc ſanguis ardẽtior febribus augmẽta ſuppeditat,nec minus humor obbibitur,vſque ad æſtiui temporis cõmutationem,quæ ad VIII calen.Iulias inchoatur. à quo die venere abſtinendũ, ieiunandúmque. Ab octauo enim calen.Iulias æſtiua progreſſio incrementa fellis exſuſcitat vſque in autumni æquinoctium, quod eſt VI calendas Octobris.Erit igitur vtendum frigidis & ſapidis & bene olentibus cibis,parcius ieiunandum,& à venereo vſu,ab VIII calen.Iulias (certè per dies duodecim)penitus abſtinendum. Poſt autumni æquinoctiũ(id eſt poſt diem VI calen.Octob.) acres biles vires & augmentum ſortiũtur,in occaſum pleiadum,qui eſt IIII idus Nouemb. humores etiam graues ſerpunt.Erit igitur vtendum acidis & acribus cibis,venere quoque abſtinendum, parcius etiam ieiunandum . Ab hoc rurſus tempore (id eſt à IIII idus Nouẽbris) ſanguis deficit. cõgruit igitur leuioribus cibis vti,vino indulgere,nec vſu veneris abſtinere,in VIII calendas Ianuarias,ex quo incipit tempus hybernum.Hæc(vt dixi)obſeruãs,incolumi ſoſpitate vitæ ſpatia tranſcurres,nec vlla indigebis viſitatione aut curatione medicorum.

EPISTOLA ALIA EIVSDEM HIPPOCRATIS, EX GRAECO tranſlata,ad Mæcenatem.

QVEM roganti tibi libellum promiſi,omni cura adhibita deſcriptum miſi , ordinatiſſimum tuæ ſalutis cuſtodem,quem debebis tam diligenter intueri quàm ſcriptus eſt . Ad curationẽ enim corporis,qui omnia explorata ſunt,quæ cum rerũ effectu comperi , celeritérque complexus ſum . Intueri ergo omnem medicinæ rationẽ debebis . Nanque ego diligenti cura,licet ſumma breuitate , comprehendi ſingula curationum genera,ſicut proximè in eo libello feci quem Cæſari noſtro coram te tradidi : quas curationes per temetipſum æſtimare poteris. ſapientibus enim ratio venire in conſilium adſueuit. Omne itaque corpus hominum, pecudum, alitúumque,ex quatuor generibus cõſtat,ſed præcipuè hominum :calido,frigido, ſicco,& humido . Frigido enim continentur viſcera vnde ſpiramus: calore continetur anima qua viuimus, (id eſt qua vitã ſentimus). Sicca ſunt oſſa quæ vires faciunt ad ſuſtinendũ laborem : humidus eſt ſanguis quo alitur vita.Per omnia enim viſcera venæ currunt, quæ ſanguinẽ regunt. Sanguis animã,anima vitam ſuſtinet:ſpiritus autem aëris eſt. Oſſa neruis munita virtutem corpori præſtant. Sanguis quum abundat,valetudinem vitiat. Ex eo naſcitur ſanies quam in vulneribus ſectis videmus.Naſcitur & pituita quæ nauſeam facit: naſcitur etiam bilis acida & amara, quæ dicitur mater morborum. Bilis enim quum eſt , concitat calores. De pituita perfrictio naſcitur , quæ facit dolorem inteſtinorum , torſiones etiam inflationémque , quæ corpus extenuat. Sanguis autem à nimio cibo nimiáque potatione incipit abundare , & cruditate corrumpitur. Qui quum euacuatur, extra curſum naturæ infert aliqua corpori vitia: & in quacunque parte corruptus incubuit,fatigat & lædit. Nam ſanguis animam quoque vitiat,& inde os hominis incipit fœtere. Quum eſt ergo integer ſanguis,animam ſine dubio cõfirmat,vt poſſit frigus calorémque fortius ſuſtinere. At quum abundat, cúmque calore animæ corrumpitur , fit ſanies: tum & bilem atram concitabit , & calorem interdum ac frigus faciet,corporique vniuerſo languorem,animæque malum odorem vel anhelitũ faciet. Quò facilius igitur commodis valetudinis fruamur,& incommoda vitemus,prognoſtica(id eſt præcurrẽtia vitia)ſignis nturalibus cognoſcamus, cognitáque emendemus,ne mortifera fiant . Quatuor igitur diſponuntur corporis partes, cuius origo in capite eſt & thorace , deindè venter ſequitur & veſica.Ita ergo locorum iſtorum ſinceras notas cognoſcemus:Hominis ſani vrina mane alba erit,& ante prandium rufa : pranſi,rurſus candida, item ante cœnam rufa . Nec ego tamen neceſſitatem prandendi impoſui, ſed magis vrinam & tempora naturalia oſtendi . Candida enim vrina debet eſſe vbi cruditas non eſt , mane quietò corpore,deinde motus ipſe & deambulatio vrinam turbat,excitátque veſicam, ideóque coloratior ſit . Quòd ſi mane vrina mutauerit colorem,oſtendit ſubeſſe vitium infirmitatis,quod tamen propriis indiciis intelligimus.quum enim à capite morbus oritur,ſolet capitis dolor comparere:tunc & ſupercilia grauantur,tempora ſaliunt,aures ſonant,oculi lacrymant , nares repletæ odorem non ſentiunt.Quum ex his ergo aliquid accidit, caput purgari oportet hac ratione. Hyſſopi aut cunilæ bubulæ faſciculum cum aqua deferuefacias: inde aquam ore continebis , ſed caput calidè tractabis,vt fluat pituita. Quod ſiquis negligit,capiet epiphoras oculorum,aut dentiũ vel aurium dolorem. Interdum etiam ſtrumæ parotidéſque naſcuntur , & alia vitia , quæ circa fauces ceruicéſque oriri ſolent : item diſtillatio aut grauedo narium erit.Et interdum vlcera in capite naſcuntur,aut etiam capilli defluunt. Quum autẽ à thorace morbus naſcitur, incipit caput ſudare, linguáque fit craſſior,aut os amarũ,aut tonſillæ dolẽt.Oſcitatio erit frequẽs ſine ſomno & quiete. Torpor mẽbrorum,animi dolor, prurigo corporis, brachia manúſque aſſiduè intremiſcunt , ſubitáque tuſſis arida & inquieta naſcetur.Ex his ergo quum aliquid acciderit,vitabis vitium graue,ſi vomueris ſiue ieiunus,ſiue poſt cœnam, vel in balneo. Plus autem prodeſt ſi ieiunus bilem eieceris. Eam enim dicimus matrem morborum.Sed qui vomere nolunt,vel non poſſunt,quia ſtomacho laborãt,decimo quoque die ieiunãdo,omni cibo ſe abſtineãt: quo facto vitiũ grande vitabunt. nam frequenter vomendo , ſolet ſtomachus corrumpi. Quòd ſi à ventre morbus orietur, hæc erunt ſigna: Venter vertetur atque turbabitur, & ſentiet crebros dolores: cibus & potio videbũtur amara: genua ſuccident, lumbi grauabuntur, interſcaplium contrahetur,totúm que corpus particulatim grauabitur. Tardabuntur pedes,pigra fient crura,renes indoleſcent: & poſt hæc febriculæ incurrent. His itaque cognitis,prima eſt abſtinentiæ vtilitas. Tum etiam medicamentis aluum purgari oportebit,vt graue corpus leuamentis adiuuetur.Quòd ſi morbus maior premere videbitur,adiicies alterum diem abſtinentiæ,ſi tamen vires patiẽtur:ſin minus , quamleuiſſimum ſumes cibum,vt ouum ſorbile tantùm,aut aliquid ouo ſimile accipias.Hoc qui negligũt, fiunt cœliaci,torminoſi,dyſenterici,etiã ex eo

naſcun-

naſcuntur tertianæ & quartanæ,fiũt podagrici chiragricique,morbus etiã articularis hinc accidere ſolet. Quidã etiã fiunt amentes:quibuſdam ſanguis etiam erumpere è naribus ſolet. Oportet ergo occurri tam grauibus malis curatione prædicta. A veſica qui naſcuntur morbi hæc dabunt ſigna:Pleni videbuntur,& citò ſaturari quos grauabit: ſequentur inflationes ventris & crepitus crebri videbuntur oſcitare, nec oſcitabunt, ſed tantùm os diducent, ſequetur totius corporis ſtupor,ſomnúſque grauis quaſi marcor,fiet vrina liuida & vix erũpens:tumeſcunt etiam veretra,inde & calculoſi fient.Hæc vitia ſic emendãtur:Fœniculum & apium vino auſtero madefacito,vel etiã earũ herbarũ radices cõtere, & ex vini cyathis duobus, & tantundem aquæ calidæ accipe aſſiduè, vel dauci ſemen, & myrtum ex qua calida ſume; vel cicer album ſume, non arietinum, madefactum vino,vt ſuprà ſcripſi ebibe, vel radicem aſparagi,vel eruum erraticum,vel ſerpyllum decoque,eiúſque aquam vino mixtam bibe.Quæ qui negligunt,fiunt hydropici: ſequetur iis iocineris & renum & veſicæ dolor.Fient quoque calculoſi,ſtranguriam quoque ſuſtinebunt,& ventris tumorem.Intueri autem oportet ægri vires,quomodo poſſit ſuſtinere medicinã,vt ita febri & cruditati eius adhibeatur. Fiunt ergo cataplaſmata,adhibentúrque quæ apta ſint capiti,ventri,veſicæ cruditati,frigori,calori,prout tempus exegerit. Vti autẽ ad hæc oportet roſa,aceto,vino,oleo irino,linguam quoque ægri aſperam melle perfricari,vel mẽthæ folio:reliqua diligenti medico permittenda ſunt, quia iuxta morbos debet adhibere medicinam. Quoniam oſtendi corporis ſani & imbecilli notas per vrinam denunciari,& adieci curationum conſilia, nunc & compoſitiones medicamentorũ adiiciam:vnum ne naſcãtur corpori vitia,alterum vt emendatio ſanitatem reducat. Aduerſus autem omnes impetus morborum duo ſunt remedia certiſſima: primum eſt, decimo quoque die vt te abſtineas à cibo & potione: deinde poſtero die lauêris,cibóque firmo vtêris, qua re & obſeruatione efficies nequid omnino vitii corpori tuo accidat, & perpetua ſanitate ſis tutus. Eſt & potio ſalubris quæ omne corporis vitium elimat, & valetudine confirmat. Eius potionis iam tecum habes compoſitionem.per annos enim complures,amiciſſime Mæcenas,cum Cæſare noſtro pariter nos morari meminiſti, quo tempore hæc obſeruando nunquam in vllum corporis lãguorem incidiſti: quo tempore nec noſtrum Auguſtum quicquam moleſtioris incommodi paſſum eſſe noſti. Ita enim me tecum habebis ſi libellum meum legendo ſæpius tractaris,qui plenius tibi me abſente præſtare conſilium in omnibus poterit. Terentii Velpiſti in vltimo libello leges δυνάμεις herbarum, quas vt creſcentibus numeris lunæ obſerues dum tollis & componis curato. Si ita non feceris, & ad diminutionem lunæ ſuſtuleris, minus valebunt. Ipſum etiam mare per lunam augeri & minui ſcimus, cerebra etiam hominum augentur creſcente luna. Quum autem minuitur luna, vnaquæque res deminutionẽ ſentit. quod licet recognoſcas ex iis quibus quotidie vteris,tamen & per me admonitus ſcies,omnibus & minui augmentũ & augeri per lunam.quod ſi ita eſt,in herbis quoque legendis,componendíſque medicamentis,vim eius & poteſtatem nos obſeruare debere ne dubites.

EPISTOLA PLINII SECVNDI AD AMICOS DE MEDICINA.

FREQVENTER mihi in peregrinationibus accidit vt propter meam aut meorum infirmitatẽ,varias fraudes medicorum experirer,quibuſdam viliſſima remedia ingentibus pretiis vendentibus,aliis ea quæ curare neſciebant,cupiditatis cauſa ſuſcipientibus: quoſdam verò comperi hoc genere graſſari, vt languentes qui pauciſſimis diebus,vel etiam horis,poſſint ſanari,in longum tempus traherent,vt & ægros ſuos diu in reditu haberent,& ſæuiores ipſis morbis exiſterent.Quapropter neceſſarium mihi viſum eſt, vndique valetudinis auxilia cõtrahere,& veluti in breuiarium colligere,vt quocunque veniſſem,eiuſmodi inſidias vitare, & hac fiducia ſecurior iter ingredi queam,vt & ſciam,ſiquis mihi lãguor acciderit,non facturos medicos ex me vel ex meis reditum,nec taxaturos incommodorum occaſionibus ſanitates. Ante omnia autem puto in promptu habenda quæ ſubitò deſiderata, difficillima videntur inuentu:ſicut oleum vetus,quod ſi ad manum nõ erit,celerrimè fieri poterit. Deferuefactum enim vel recentiſſimum,& odorem & vires vetuſtiſſimi præſtat.Et,ſi fortè curatio exegerit, aquam marinam in mediterraneo quæri, ſolicitudini locus non erit,ſi ita proſpiciatur.duo enim ſalis ſextarii in quatuor aquæ ſextarios miſſi, temperatiſſimam marini liquoris copiam facient. Oxymeli verò facilè erit fieri,ſi in duobus cyathis mellis ſextarius aceti, addito pulegio & ſalis modico,contẽperetur.Polenta autẽ hoc modo fiet:Hordeũ aqua perfuſum vna nocte ſiccatur; deinde ad xx libras hordei adiiciuntur tres libræ lini ſeminis,coriandri ſelibra,ſalis acetabulum:tunc deinde hæc mixta torrentur,& mola franguntur. Omnibus autem curationibus mel optimum eſt in quo apes moriuntur, & lana ſuccidà ea bona eſt quæ de ouis collo fuerit attonſa. Cinerem auium vel aliorum animalium deſideratum ſic fieri oportet:In ollam nouam mittitur auis,aut quodlibet aliud animal quod putaueris exurendum: quod addito operculo, circumlitóque argilla, in furno feruenti torrebitur,ſpiramento permodico facto. Gargarizationes verò omnes calidæ vtendæ ſunt,ſicut & fomenta,vt medendi ratio & vſus oſtendit.

Alia epiſtola.

CORNELIVS CELSVS CAIO IVLIO CALISTO SALVTEM D.

INTER maximos quondam habitus medicos Herophilus, &c. *habes ſuprà in epiſtola præfixa libro Scribonii Largi, & illius nomen præferente.*

Alia epiſtola eiuſdem Cornelii Celſi.

CORNELIVS CELSVS PVLLIO NATALI SALVTEM D.

LECTIS duobus libris compoſitionum Græcis, Pulli Natalis, quos miſiſti mihi vt in Latinum ſermonem conuerterem,libenter parui tuæ voluntati, dignos eos exiſtimans quibus operam impenderem,quos plenos vtilitatis comperi: alioquin excuſaſſem, ni me propoſitum haberet nihilnon dignum ſublimi Romanorũ maieſtate, de bono medicinæ artis ſplendidiſſimè ſcribere,idque perẽnitati & literis mãdare.Habebit ergo & præſens tempus & futura poſteritas in hoc perpetuæ voluntatis meæ curæque gratiſſimum munus, ſiquidem bona valetudine nihil eſt pulchrius. Dedi autem operam quantum potui vt ad verbum transferrem quæ in Græcis medicinalibus reperi:nec neceſſariam curam cultus orationis putaui: quia rectius duxi proprietates nominum edere, & rem veram ſub herbarum peregrinarum vocabulis explicare. Vnum genus fateor me tranſlationis deinduſtria declinaſſe, quo fere Græci vtuntur in medicamentorum ſcripturis, omnia ad ſecundam perſonam dirigentes: ego verò in vſum medicamentorum quæ edidi,ominis boni gratia nullam malui quàm infinitam inſerere perſonam.Admoneremque, niſi certum haberem te non ignorare,me huiuſmodi bona vtilitatis magis quàm delectationis cauſa ſcripſiſſe. Græci medici pondera medicamentorum ad drachmas redigunt, quæ quia ad denarium noſtrum conueniunt, octoginta

enim & quatuor in libram incurrunt)pro nota Græcæ drachmæ,quæ eſt figura talis Z, notã denarii Latinam,quã noſti,poſui,id eſt hanc ✻.& ad eius pondus Græcas drachmas rediges.Et quando quæ volui præfatus ſum,nunc quæ deſideras explicabo.

EPISTOLA VINDICIANI COMITIS ARCHIATRORVM, AD VALENTINIANUM Imperatorem.

QVVM ſæpe,ſacratiſſime Imperator,humani generis fragilitas falſò de natura ſua queratur, aliquando tamẽ potuimus, redditis cauſis,oſtẽſiſque remediis,vanas & innumeras querimonias refrænare. Nam ſicut rudis gubernator turbatum mare ſulcans,incertus periculorũ,dubius ſalutis,cuncta rimatur:ita & mortalium natura,quæ perpetua ſanitate optat frui,placida quæque deſiderat.Sed quia nec mare ſemper poteſt eſſe tranquillum,nec vnus in diem venti ſpiritus durat,nec ſecurus nauta ratem poteſt ſcandere, quum æquor mole fluctuum tollitur:ſic neque mortales poſſunt ſemper eſſe validi aut viuentes,ſed pro ætatis & temporis varietate diuerſis morborũ aguntur incommodis.Quæ quum ita ſint,clementiſſime Imperator,magna laus eſt veterum inſtituta ſcrutari: maior verò gloria,inuenta ſeruare. ſiquidem illi viam laboribus ſuis,virtutibus aperuerunt, nobiſque iter intelligentiæ ſua ſapientia reliquerunt.Vnde quum quidam febribus teneretur,& diu ventris duritia ſtrangulatus,die duodecimo iã morti proximus videretur,adhibitis ad curam multis & magnis medicis,vt remedium conſequeretur, hoc illis ſummum periclitanti præſidium viſum eſt,vt per inteſtinum clyſterio ei curatio pararetur. Quũ ille imminenti periculo æſtuaret,& veluti morti proximus curationis etiam extrema depoſceret, ego pudoris & reuerentiæ modum ſeruans quem cunctis ſemper exhibui,proſpexi ad tempus ne veluti turpis cura forti viro applicaretur. Quum ergo vidiſſem febrem eius,quam de colore collegi,& ſiccitate viſcerum fatigari eum penitus aduertiſſem,ilico infuſo ſale aquam frigidiſſimam obtuli eius ardori:qui quũ deſyderio recentis quo cruciabatur,totum quod ei oblatum fuerat,ebibiſſet,auctores medicinæ magni qui id ſpectabant,exclamauerunt,Occidiſti hominem. Necdum vox eorum ab ore manauerat, eueſtigio eum ſomnus occupauit,ſudórque perfudit.Quibus ego præſentibus,clementiſſime Imperator,tantis ſudoris eius abſterſionibus laboraui, vt(ſi dici fas ſit)Nilus ex eius corpore videretur effluere. Verùm quum æger expergefactus,recreatum ſe extinctis febribus,& ab infirmitate leuiorem eſſe ſenſiſſet,ventris etiam cœpit deſyderio vehemẽter vrgeri. Allato itaque vaſculo omne alui onus quo grauabatur expoſuit,ad tam dirum fœtorem vt omnes qui illic aderant fugarentur, dicentibus egregiis medicis quòd omnia eius interna putruiſſent. Poſt hæc à me æger ad balnea mittitur, vt lauacro eius ſiccitas humigetur.qui perunctus vnguentis remedialibus, quum poſt balneum veſtimẽta accepiſſet,ſitire ſe dixit:ſtatim eum abſinthio,in quo libyſticũ fuerat decoctũ, progreſſum à balneo potaui,nequid cauſationis in corpuſculo eius maneret,quo veſica ſcybalis vel lapidibus per vicina loca meantibus premeretur. Præcepi etiam ei eſcam fieri de minutalibus porcinis,id eſt podocyliis & ventriculo: in quem vẽtriculum acetum cyminatum modico adiecto laſere mitti mandaui,vt omnino excocta caro etiam oſſium duritiam emolliret, vt ſoluta eorum medulla cum iure ipſo abſorberetur. Non dubium eſt autem,optime Imperator,quòd ex indigeſtione externarũ crudiſſimarúmque crapularum,vel ſuperfuſa diuerſi nimietate vini,repletis & plenè tumentibus venis,potus in viſceribus amareſcunt,aufertur ſomnus,ſubſequitur calor, atque occultarum febrium peſtis & quædam phreneſis pulſu cerebrum inquietat,venter dureſcit, qui iamdudum crudus repletus fuerat,exuberantibus cibis:qui dum excoquuntur, conſumptis quæ humida ſunt,inflammationes importuniſſimas faciunt, quæ adiecta calida aqua amplius neceſſe eſt excitentur.Inde ergo venter dureſcit,inflatur pulmo,ſplen diſtenditur,pinnæ etiam iecoris porriguntur.Quibus coanguſtatum & coartatum fel exprimitur.quo infuſo tingitur corpus,& fit luteum.Quum ergo peruenerit ad ea loca venarum in quæ paucula hauſta deſcendunt,duo mala iuncta,id eſt res acris ac dulcis,citò auferunt animam: ſicuti petrarũ humidarum ſudor igni ſubiectus citò abſorbetur ab igni.petra autem ipſa exuſta & concremata,ſpongia efficitur, vnde calx vel gypſum conficitur.ita calore febrium excoquitur vitium cruditatis, ciborúmque congeſtio. Quibus conſumptis & exhauſtis, frigida ſine dubio ſuperfundenda eſt, ne penitus areſcant. Nam nimirum æſtimas, ô bone Imperator, calidam & frigidam mortalibus incluſam eſſe corporibus,quum ſingulæ res propriam habeant naturam. Ignis ignem, aqua aquam deſiderat: ſed ad horum iungendam ſocietatem ſiue temperantiam procurandam, ſyluarum materies lignúmque depoſcitur, quod & nutrit ac ſuſcitat & rapit ignem, & frigidam vertit in calidam. ſed non ita in nobis eſt coæquandum. Accipe igitur, ſereniſſime Imperator, quod conueniens nobis putetur exemplum: thermarum ſcilicet ab ſe calidarum mixtio temperata, vbi nec ignis videtur, nec lignum ſuggeritur, niſi vapor ſolus ſponte conficitur, & aer calidus ſine labore ſentitur. Nónne duo vnum ſunt? & diuerſa atque contraria inuicem proſunt? diuina prouidentia ſalubri permixtione ac temperie procurata, nonnullam corporibus abluendis ſanitatem præſtant,competentémque medicinam præbẽtes,varios languores à corporibus mortalium pellunt?Hæc quum ita ſint, nihil aliud reor mortalibus præbendum niſi id quod quum infirmi eſſent deſiderauerũt,& oblatum ſibi profuiſſe ſenſerunt. His ergo vtamur quibus ſumus bene experti, & quorum beneficio conſecuti ſumus optabilem ſanitatem. Nam ſimiliter quidam, quum oculorum lacrymantium reumate carere non poſſet, productus eſt in medium conuentum multorum ſpectãtium medicorum. Qui quum inſpectus ab iis fuiſſet,dixerunt ei palpebras incidi debere, comburi etiam hemicranium,& raſo capite venas ſecari,(quod Græci arteriotomen dicunt) imponi etiam eſcharas: & quum iam omnibus locis debilitatum & cauterizatum caput haberet, nihilque ei tormenta quæ deſiderio ſanitatis patienter tulerat,profuiſſent, deflebat omnibus infelicitatem ſuam. In vltimum hæc ab egregiis medicis inuenta curatio eſt, vt quum dexter oculus lacrymam funderet,vena ei dextri brachii laxaretur:quum ſiniſter,ſimiliter in ſiniſtro brachio fieret. Quod quum pati cœpiſſet infirmus,flens & gemens illud Catonis ſæpe dicebat,Corporis auxilium medico committe fideli. Ego autem dico,& perito.Reſtiti igitur iis,nec laxari venam permiſi:magnóque ſilentio facto authores noſtros in medium protuli ac recitaui,dixíque ad eos,ſi ex multifario tormentorum genere miſerandus iſte vel vnam medelam fuiſſet adeptus,meritò vos pateretur: ſed quum neque inunctione,neque inciſione, neque combuſtione, inundationẽ lacrymarum reprimere potueritis, cur indoctè venas ei laxari præcepiſtis, quum hic iam ſemianimis viſionẽ ipſam ferri perhorreſcit? Vnde reddite mihi ſapientiſſimi viri hodiernæ cauſas curationis,cur fuerit deſuper oculus inciſus,cur raſum caput,cur meacula exuſta venarum.meatus enim irrigatio ſi venerit ad ea loca in quibus habebat receptaculum collectionis ſuæ,quo impetu exinde deſcendebat deorſum,recurrens rurſum ad fontem cerebri, ibique coanguſtatus,quum feruere cœperit, verendum eſt ne perforans cutem, ac pertundens cratem capitis, generet in eo vitia diuerſa, aut ne iterum per aliquam venarum erumpat ad aures,faciátque hominem ſurdum, totum oppilans auditum,aut vermes in auribus generet, vel naribus polypos nutriat. aut oculis ægilopia excitet, aut dentibus ſit moleſtus, & faciat hominem oris fœtidi atque corrupti, vel (quod maximè cauendum eſt) ne per vuæ deſtillantis aut exulceratæ vitium ipſa muſice hominis corrupta langueſcat,pulmonique & ſtomacho plagam inferat,lumbos quo-

que renéſque diſſoluat, & incipiat humor noxius per inguina & coxas, & crura decurrens; facere contractiones talorum atque neruorum, paulátimque auferat greſſus; totóque organo tabeſcente, videamini potius conſumpſiſſe hominem quàm curaſſe, quum verè violenta morte videatur de hac luce migrare. nam ſi ceparum acritudo aliquoties nobis non manducantibus, noſtris tamen oculis moleſta eſt, aut ſinapi, vbi & mel miſcetur, leniri penitus non poteſt, ſed calore eius commotum cerebrum ita deſudat vt oculos & nares acer humor infeſtet: quid putamus illi patiuntur quibus circa oculos cura rurſus aut igni adhibetur aut ferro? Quare, imperator, fidem noſtris auctoribus adhibentes, non credamus quibuſcunque medicinis, nec vulneri vulnus ſuperponendum putemus: ſed ita ægris remedium porrigendum eſſe credamus vt neque grauibus tormentis, neque intolerabili medicinæ curatione crucientur. Plura ergo de obſeruatione medicinæ pietati tuæ ac poſteris tuis, digna memoria tradidi, quæ homines docti de expertis remediis prodiderunt, quæ tua diuina ſerenitas oro ſuſcipiat, & ad memoriam cæteris relinquat.

INCIPIT AD CAPITIS OMNES SVbitos & diutinos, & multiplices dolores, Cap. I.

AD capitis dolorem etiam in febri, primis diebus incommodi, ſerpylli ∸ I. roſæ aridæ ∸ II, incoquũtur cum duobus ſextariis aceti acerrimi, donec ad dimidias perducantur: inde ſumitur cyathus, & duobus roſæ cyathis bene cõmiſcetur, frequẽtérque curatur ex eo caput. vbi enim incaluit quod infuſum eſt, niſi recens adiiciatur, nocet. Item prodeſt eodem modo ruta per ſe vel cum hederæ baccis decocta, & capiti tepidè infuſa. Polygonos quoque herba (quæ Latinè ſanguinaria dicitur) & mẽtha multis profuit eadem ratione decocta, & capiti tepidè infuſa. Dolorem capitis leuat ſpondylion, & agni ſemẽ, & platani pilulæ ſimiliter aceto incoctæ, roſa quoque duplici menſura, ſimplæ aceti commixta, ſicuti & polygonos ſuperius dicta debet excoqui, id eſt ea quæ ſanguinaria dicitur. Quum autem plurimis diebus manſerit dolor capitis, tum omnium ſupradictorum oportet vncias ſingulas ſumi, iiſque admiſceri lauri baccarum, caſtorei, nucum amararũ, pulegii, ſambuci foliorum, vncias ſingulas, & in aceti ſextariis quatuor decoquere ad dimidias, & eodem modo roſa admixta dupliciter, ſed non tã frequenter caput curare. Ad omnẽ capitis dolorem efficaciter prodeſt medicamen tale, crocomagmatis ∸ I. aluminis ſciſſi, vel gallæ ∸ I. hæc teri ex acri aceto, & roſa duplicis ponderis viciſſim adiecta oportet, vſquedum mellis habeant ſpiſſitudinem, atque indè frontem & vtrinque tempora oblinere. Ad capitis dolorem quum inueterauerit, bene facit hæc compoſitio, Myrrhæ ✱ I. croci ✱ II. amygdalarum amararum ✱ II. rutæ viridis ✱ III. ſpondylii & panacis ✱ ſingulos, lauri baccarum ✱ III. ſerpylli ✱ II. caſtorei ✱ I. teruntur hæc omnia cum aceto, & fiunt paſtilli: quũ opus eſt diluuntur aceto & roſa in mellis ſpiſſitudinem, atque ita frons & tempora oblinuntur. Permanente verò capitis dolore, materiam quoque humoris oportet detrahere ex eo per nares, vel per os: quæ res etiam auriculam vel dentem delentibus prodeſt; nec minus iis quib⁹ ſubitæ vertigines obuerſantur (quos σκοτωματικοὺς Græci dicunt) item comitiali morbo correptis prodeſt: ſed & caligine impeditos ex magna parte leuat. Debent autem ii homines pridie abſtinere, & ſuperioribus diebus aquam potare. Per nares ergo purgatur caput, iis rebus infuſis per cornu quod Græcè ῥινεγχύτης vocatur, hederæ ſucco per ſe vel betæ ſucco cum exiguo flore æris, vel cyclaminis ſucco mixto lacte aut aqua pari menſura. Bene detrahit è naribus liquorem & hæc compoſitio, Salis, nitri, aceti, olei veteris, mellis, ſingularũ rerum denarios binos, cyclaminis ſucci, ſtaphidos agrias, (quam herbam pedunculariam, quòd eos necat, quidam appellant) ſingulorũ denarios binos. hæc in vnum mixta naribus per cornu infunduntur, vel pinna longiore nares interius perfricãtur. Quum ſatis viſum fuerit fluxiſſe humoris aut ſanguinis vt reprimatur, aqua frigida pura nares diutius oblui oportet, vel croco macerato in eadẽ pridie.

Sed ſi per os magis detrahere humoris materiã viſum fuerit, quia non ſine tormento quodam per nares ea deducitur, ſuadebimus pyrethri radiculam commãducare, atque ſubinde hiantem pati florem ſaliuæ vel vuam paſſam cum piperis albi totidem granis dabimus commanducandam, & expuendam. æquè enim & hæc deducunt pituitam. Bene facit & ſinapi, ex aceto tritum, ſed non excaſtratum, gargarizare, trium cyathorum menſura, ad-

A mixta mellis libra vna. detrahit enim & hæc compoſitiõ largiter pituitam. Quum verò diu caput dolet, & adtonderi preſſius & adradi prodeſt, vt poſſit diutius fricari, & aqua calida foueri pura vel lauro incocta: quo tempore etiam ſternutamentum concitare non alienum erit hoc medicamento quod ex iis rebus componitur; Veratri albi, caſtorei, ſtruthii (quod eſt radix lanaria) piperis albi, ſingulorum denarios ſingulos. hæc contuſa tenuiter forato cribro tranſmittantur, quum opus fuerit; per pinnam, aut calamum ſcriptorium naribus inſufflen-
B tur; vel ſpecillo tincto in aqua & excuſſo, naribus iniiciuntur. Proderit autem ad ſternutamentum etiam per ſe cõtuſum, & eademratione iniectum veratrũ album. linguam enim ſiccam & aridam ſternutatio ſtatim inundat.

Capitis dolorem quanuis veterem & intolerabilem protinus tollit, & in perpetuum remediat torpedo nigra viua impoſita ei loco qui in dolore eſt donec deſinat dolere, & obtorpeſcat pars: quod quum primùm ſenſerit qui dolet, remoueatur remediũ, ne ſenſus auferatur eius par-
C tis. Plures autem parandæ ſunt torpedines eiuſdem generis: quia nõnunquam vix ad duas treſve reſpondet curatio; (id eſt torpor) quod ſignum eſt remediationis.

Ad capitis dolorem factum ex peruſtione prodeſt roſæ bonæ ſuccus infuſus capiti, ſed cum ſucco de moris facto pari menſura admixto.

Ad capitis dolorem factum ex perfrictione ſatis prodeſt oleum irinum cum ſerpyllo & exiguo aceto infuſum: magis autem ſi aut iridis radix aut peucedani ſuccus prioribus admixtus fuerit. Prodeſt & ruta cum oleo irino & exiguo aceto cocta & tepidè infuſa capiti: nec
D minus proſunt folia lauri cum irino oleo & exiguo aceto trita & infuſa capiti.

Ad capitis dolorem factum ex vino nimio proſunt quidem & ea quæ diximus proficere ad capitis dolorem ex peruſtione factum: proſunt & rutæ folia trita cum aceto, admixta eis roſa, & nuces amaræ eodem modo. faciunt & agni folia quæ naſcũtur in virgultis, quibus Græci pro viminibus vtuntur, eadémque λύγους appellãt, cum iridis aridæ radice trita, mixta eis roſa atque aceto.

Ad capitis dolorem factum ex ictu aut caſu è ſublimi,
E prodeſt roſa & irinũ oleum acero decoctum: item roſæ aridæ folia macerata prius paſſo, deinde cocta atque trita, & ita impoſita, ſimili modo proſunt, & ſertula campana ſimiliter facta prodeſt, vel myrti folia tenera ex vino trita cum myrrha, & pulegium ex vino tritum, & mala cydonia vino cocta & trita atque impoſita capiti, plurimum proſunt.

Medicamentum quod repellere poſſit ea quæ ad caput redundauerunt, Caſtorei victoriati tertiam partem, ſphondylii ✱ I. nucis amaræ ✱ X. rutæ folia ✱ II. ſili maſ-
F ſaliotici ✱ II. cum aceto prius hæc teruntur diligenter, deinde roſæ admiſcentur.

Ad diutinos capitis dolores, ſalis integri menſura quãtum manus plena comprehendere poterit, coquitur ex oleo ſuperfuſo, ita vt ſuperet ſalem, deinde quum omnino nihil incurrerit de ſale aſperum, perungitur dolens capitis pars hoc oleo, ſupérque lana ſuccida eodem oleo tincta imponitur. Sertulæ campanæ coronæ quinque ex paſſo & aqua frigida pari menſura coquuntur donec
G permadeſcant, tunc teruntur, admiſcetúrque opii quod ſatis ſit, vel papaueris lacryma quæ ſopora à quibuſdam appellatur, ad victoriati pondus adiicitur. ex iis pannus quantum ſatis eſt linitur, & vtrinque tẽpora tinguntur. Ad capitis dolorẽ omnẽ efficaciter prodeſt

baccarum lauri denarii ſemiſſis,ſcammoniæ 1.Croci victoriati pondus. teruntur hæc optimè ex aceto & roſa: quum opus eſt dolens pars capitis perungitur. hoc medicamentum ſucceſſus mirificos habet. Ad dolores capitis puerorũ,maximè eius partis quam bregma Græci appellant, lini ſemen tritũ ex aqua imponere oportet,vel oliuæ folia tenera trita cum vino adiecto viridi oleo, ſimili modo ſuperponere: vel opii quantũ fabæ Ægyptiæ magnitudo eſt,& ſalis duas partes,& pulegii partem vnã, terere oportet cum aceto,deinde adiicere vngentũ ſupraſcriptum,& ſic perungi dolentem partem capitis. Ad vlcuſcula in capite ſimilia mammarum capitulis, ex quibus ſanies manat: radi caput oportet, & ex nitro lauari: furfures quoque ex melle coctos imponere vtile eſt, vel bulbos ſcillæ ex aqua coctos, ita vt aluminis liquidi tantundem ponderis ammiſceatur, & ſic caput inlinatur.

Ad ea quæ feruéſcunt in capite cum rubore lini ſemen contuſum & melle conſparſum imponendum eſt. Ad capitis dolores in febribus, rutæ ſyluaticæ ſeminis, vel rutæ noditis radicis,ex qua rhus naſcitur, myrrhæ, pyrethri, aphronitri, ſalis ammoniaci, piperis longi, hederæ albæ foliorũ vel baccarũ,bdellii, galbani, balſami,iridis Illyricæ,ſingularũ ſpecierũ denarios denos,caſtorei denarios quatuor,balani vnguẽtariæ ✱ II. rhamni ✱ X.trita omnia in vnum coniiciuntur cum aceti ſcillitici quantum ſit libra vna.Sed ita temperabitur medicamẽ donec ſpiſſitudinem mellis recipiat, atque ita reponetur in vaſe fictili:& quum opus fuerit inde ſumetur quantum ſatis ſit, quod in linteolo bene tenero ſpiſſo inlinatur, perunctúmque roſaceo modico imponetur.

Si vaſtior fuerit dolor capitis medicamentum tam ſpiſſum fiat infraſcriptum quàm eſt emplaſtrũ, & linteolo denſo imponatur: Agni ſeminis & peucedani radicis ✱ IIII. iridis ✱ II. aceto prius maceratas has ſpecies excoques vel contundes, & roſa dilues, atque ita raſo capiti impones. Ad vehementes fœminarum capitis dolores,& ſuffocationes quæ de vulua veniũt(quod genus valetudinis Græci ὑστερικὴν πνῖγα vocant) & ad eos qui caduci appellantur,& ad freneticos, & qui vertigines habent ſphondylii denarios ſex, caſtorei ✱ VI. peucedani ✱ II. nucum amararum ✱ VI. hæc cum aceto & roſa bene trita & permixta capiti infunduntur.

Ad diutinos capitis dolores, etiam veternoſos (quos Græci lethargicos vocãt) & phreneticos, & ad omnia vitia quæ circa caput generantur, etiam ad podagram. ceræ ✱ LXXXIIII. olei veteris ✱ LXXXIII. aluminis ſiſſi ✱ VI. glutinis taurini ✱ X. peucedani ✱ XX. caſiæ ✱ X. reſinæ terebinthinæ ✱ XX. picis liquidæ ✱ X. galbani ✱ XIIII. aloes XVI. taurinum gluten cum aceto ad ignem ſoluitur, peucedanum & caſia vino macerata conteruntur,& taurino glutini commiſcentur:cætera id ignem liquidata dum calent ſupraſcriptis admiſcentur. quæ bene ſubacta manu reponuntur. Quum opus fuerit pondus inde denarii ſumitur,& dilutum aceto atque roſa capiti infunditur, ſed melius facit hoc medicamentum linteolo inductum raſo capiti impoſitum. Ad capitis dolorem ſine febri benefacit de experimẽto capitis deraſio,atque potatio,cibi abſtinentia, ventris ſolutio: ſed tum etiam roſa atque aceto curandum caput. Prodeſt etiam detrahere pituitam ſinapi aut hyſſopo ex paſſo decocta:itẽ herbæ pedũculariæ ſemine,(quã Græci ſtaphida agriã vocãt) trito cum pipere & melle,oleo admixto,aut ipſius herbæ peduncularis ſemine per ſe melle admixto.

Permanente autem diutino capitis dolore proſunt ei huiuſmodi perunctiones. ruta cum aceto & oleo calefacto,iridis radix cum aceto,ſalicis folia trita ex aqua,ſerpyllum aceto tritum,& inferuefactum cum oleo & aceto, Millefolium(quod Græci polygonon appellant)cum ruta tritum, admixto aceto & oleo:nuces amaræ purgatæ tritæ cum aceto & oleo, ita vt hæc interdum velut cerotum cum linteo fronti ſuperponantur. ſimiliter prodeſt & ruta ſyluatica trita cum aceto & oleo quaſi cerotum fronti ſuperpoſita:aut agni albi ſemen ex poſca tritum, aut ocimum viride vel ſemen eius ex aqua tritum & impoſitum, aut hederæ albæ folia quatuor cum aqua mulſa: aut git (quod Græci melanthion vocãt)eodem modo fronti impoſitum, aut naribus iniectum prodeſt. Ad torridam aut conſtrictã cutem capitis benefacit caſtoreum,& balſamũ, & peucedanum,incoctum ſimul, & ſeorſum in vaſe cum aceto & cum olei capiti infuſum. Faciũt etiã huiuſmodi medicamenta capiti ſuperpoſita quæ Græci cataplaſmata dicunt: iridis radices cõtuſæ ✱ VI. & puſillũ roſæ ſyluaticæ ſeminis cum farina hordeacea cocta, aut fœniculi radices ſimiliter coctæ cum farina hordeacea.

Prodeſt etiam ad nimios dolores capitis conſtrictio eius per faſciolam non nimium latam,ita vt ea per mediã frontem & vtraque tempora circũdetur:benefacit & fomentum per ſpongias molles aquæ calidæ, decoctis in ea prius lauri foliis,& capitibus papaueris adhibitum,& vnctio capiti facta ex foliis lauri & agni & populi,tritis cum aceto & oleo. Ad vlcera quæ in capite efferueſcunt cum humoris manatione prodeſt aqua calida bis térve die per ſpongiam ſæpius ſuper vlcera expreſſa, quod Græci catantleſim appellant. Perunctiones autem quas Græci ſynchriſmata vocant, & ea quæ ſuperpoſita dolentibus partibus iidem cataplaſmata appellant, eiuſmodi proſunt: Folia ſalicis ex aqua trita, aut vitis albæ radix aqua pura cocta, aut lenticula ex aqua cocta, aut aſparagi radices ex melle coctæ. Ad capitis dolorem,folia lauri vel baccas vel florem terere oportet cum aceto, & irinum oleum illis admiſcere, atque ita caput naréſque perungere.Facit & iridis radix cum malo cydonio cocto ex aqua pariter impoſita. Ad omnẽ capitis dolorem inter initia proſunt aquæ refrigerantes, & repellunt eum,interdum admixto pane,vel polẽte polline conſperſo aceto. Plantaginis quoque ſuccus, & rubi,aut lentiſci, aut millefolii,aut herbæ vrceolaris, aut rhus ſyriaci,aut maciæ,(quam Græci anagallida appellãt) item mẽthæ ſuccus,vel intiborum, vel myrti, vel ſtaphidos agriæ infuſus capiti plurimum prodeſt. Ad diutinos capitis dolores prodeſt infuſum capiti oleum vetus cyprinum vel irinum cum peucedano,ſpondylio,& caſtorio.Imponi autem ſtatim oportet lini ſeminis farinam & hordeaceam in vnum coctam ex poſca: ſed poſtea prodeſt impoſitum cerotum ex cyprino oleo factum cum ruta. Item benefacit cerotum ex irino aut ſyriacino oleo cum butyro, dummodo calefacto medicamine caput perungatur. Opobalſamo autem cum ſerpyllo & roſa vel peucedano prodeſt etiam lethargicos perungi.

Ad omnem capitis dolorem benefacit centaureæ tenuis ſuccus cum aceto calido infuſus capiti. Ad capitis moleſtum & diutinum dolorem medicamina infra ſcripta facies,hederæ nigræ folia trita admixto aceto, oleo,vino,æquis portionib⁹:quod ſufficiat in vaſculo quolibet feruere facies, ac poſtea frontem & tempora lines.

Cicutæ folia, aut ſi folia non fuerint,radicem eius teres, & fronti inlineas,ut in ſaccello lineo ad frontem ſuſpendes. Aloes ℈ VI.croci ℈ VI.gummis ℈ VI.album ouũ & cochleas minutas numero V.hæc vniuerſa conteres in mortario marmoreo,& aceto admixto fronti inlines.

Raſamen paſtæ quod in magide adhæret ℈ VI. & cretæ ℈ VI. & bulborum incoctorum ℈ III. tritos,& medullam ſiue vitellum oui gallinacei conteres pariter ex aceto,& fronti inlines. Muris cerebrũ tolles,& in vinũ mittes,ac maceratũ & tritũ frõti inlines. Euphorbii ℈I.croci ℈ VI.permiſce cũ aceto,& pariter bene tritũ frõti inlines. Hederæ ſuccus dẽſus fronti & temporibus inlinitur, & quum ſiccatus fuerit iterum inlinitur: quo facto dolori capitis potẽter ſubuenitur. Ad compeſcendum capitis dolorem, pollinem thuris cum viſci ſcrupulo pariter fronti inline. Quòd ſi dolore medium caput findi videbitur, hederam contunde, ac ſuccum eius oleo roſaceo miſce, & cum linteolo mundo fronti inducito, tempora quoque ex eo & nares perunge: quòd ſi grauior dolor fuerit, etiam cerebro ſuperfunde. Limaci calculum quem in capite habet tolle:quod non facilè facies niſi ei dum in via repit caput ſubitò abſcideris: quẽ lapidem quandiu tecum habueris nunquam vllum dolorem capitis nec ſenties nec patieris. Lauri baccas numero quinque ex aceto cõtere, aut ſeptẽ pilulas ſtercoris

caprini ex aceto tere,& fronti inline. Herba in capi-
te ſtatuæ cuiuſlibet naſci ſolet:ea decreſcente luna ſubla-
ta,capitique circumligata,dolorem tollit: hemicraniæ e-
tiam efficaciter medetur ſi in panno rufo lino rufo liga-
ta,capiti vel temporibus alligetur. Radicem atra-
ctylidos herbæ (quam noſtri carduum vocant) vel eius
ramum, vel florem acia ligatum,& capiti circundatum,
dolori eius mederi conſtat. nec minus herbam polygo-
non(quam rubiam vocamus)circundatam capitis dolorē
tollere experti ſumus. Ramus ſpinæ albæ alligatus
capiti efficaciter medetur. Sinapi quoque cum ruta &
aqua tritum,& ad mellis craſſitudinem redactum.

Corona ex herba hierabotane (quā nos verbenā dici-
mus) facta, capitique impoſita,dolores tollit. Cu-
curbitæ viridis ramenta cerebro impoſita, infantibus
quoque qui ex dolore capitis nauſeam patiuntur,validiſ-
ſimè proſunt. Herba ſtrumus contrita,& cum oleo
permixta,impoſitáque temporibus, & toto corpori cum
ipſo oleo perducta, incredibiliter & capitis dolorē tollit,
& languorem, ſiquis fuerit, corpore diſcutit. Radix
cupreſſi tenuis capiti circundata dolorem eius leuat.

Baccæ lauri impari numero cōtritæ,& oleo adiecto ca
lido fronti impoſitæ proſunt. Oleum ex nuce ioglā-
de quæ manducatur expreſſum,ſubitum capitis dolorē,
ſi eo perfricetur,mirè compeſcit. Malum Cydonium,
palmulæ quinque, papaueris caput vnum, dempto ſemi-
ne, vſque ad quatuor cyathos cum aqua ad tertias decò-
ctum, & cum mulſa aqua potui datum,valde prodeſt.
Folia mali Punici diligenter contrita, & deinde ſuccus
eorum vel ipſa oleo permixta,potenter etiam inueteratos
dolores perſanant ſi inde aſſiduè frōs & tempora perfri-
centur. Quum intrabis vrbem quamlibet,ante por-
tam lapillos qui in via iacebunt quot volueris collige, di
cens tecum ipſe, Ad capitis dolorem te remediū tollere,
& ex iis vnum capiti alligato, cæteros poſt tergum iacta,
nec retrò reſpice. Creta quæ cimolia appellatur, co-
cta ex aceto,fronti impoſita,potenter medetur. Sal
cum ruta tritum adiecto melle fronti inlitum,certiſſimū
remedium eſt. Fæcula qua infectores vtuntur ſi
ſpondam lecti priorem qua vir cubat perunxeris, & ſpon
dæ medio inligaueris, dolores capitis remediabis.
Ex eadem aqua de qua bos aut aſinus biberit paululum
ſumptum & potatum tollit efficaciter capitis dolorem.

Porri ſectiui ſuccum cochlearia duo, & vnum mellis,
permixta ituro dormitum vel in nares vel in auriculam
tepidum infunde, ſtatim proderit. Pollinem ſiligi-
nis admixto oui albo, & quidpiam ſalis confricato; &
fronti illinito, & faſcia ſuperligato,mirabile eſt. A-
nethum ita vt de horto collectum fuerit,decoquitur ex
oleo,& ſuccus eius capiti infunditur.

Si de capitis dolore difficilis ſomnus ſit, amygdalino
oleo caput perungi oportet. Si de ſole caput doleat,
cupreſſi folia contrita cum polenta de hordeo, vel amy-
gdalis,& ſucco portulacæ fronti inlinuntur. Magne-
tes lapis (qui antiphyſon dicitur) qui ferrum trahit & ab-
iicit,& magnetes lapis qui ſanguinem emittit, & ferrum
ad ſe trahit, collo alligati aut circa caput, dolori capitis
medentur. Expertum eſt mihi pulegium in oleo cō
quere,eóque frontem & tempora & cerebrum perunge-
re. Glebulas de limine vel ipſo cardine eraſas cum
aceto ſimul permiſce, eóque luto frōtē inlines,quo caput
confeſtim grauiſſimo dolore releuabis. Terra viua
in ouum manè cōiecta,& ſub lectum ad caput cōllocata,
vnicè prodeſt. Duo folia lauri circunciſa rotūdabis,
reſináque terebinthina glutinabis, & vtriſque tēporibus
adfiges,niſi reddita ſanitate non decident. Hirun-
dinum pulli lapillos in ventriculis habere conſuerunt,ex
quibus qui albi maximè fuerint,ſi in manu etiam ſingu-
li teneantur,aut circa caput lino nectantur,veterrimos &
diutinos capitis mulcent dolores, niſi contactu terræ la-
pillorum potentia minuatur. Cornicis cerebrum co-
ctum & cibo ſumptum graues & inueteratos dolores ca-
pitis effectu mirabili pellit. Vulturis cerebro paulu-
lū cedri ſi immiſcueris,& nares inde intrinſecus capútq;
perfricueris,omnes dolores ſtatim minues.

A Ex quacunque cauſa grauedinem capitis exortam,quæ
intempeſtiuum concitet ſomnum, ſine dolore diſcutit
ſiquis impetigines in aſini cruribus naturaliter natas de-
trahat,eáſque in ſcobem delimatas, immixto aceto nari-
bus penitus obſtipet. Si dolor ex cerebro gignetur,
hederæ folia ſeptē & nucleos purgatos ex perſicis ſeptē,
ex oleo & aceto decoques,pariterque conteres, atque in-
de tempora & frontem dolentis obduces, Ruta trita,
aceto & oleo roſaceo mixta, mirificè dolorem capitis a-
uertit cerebro vel temporibus infuſa. Caput ocimi
B tritum cum roſaceo oleo aut myrteo & aceto, fronti re-
ctiſſimè imponitur. Serpyllum decoctum ex ace-
to & tritum rectè imponitur temporibus & fronti.

Corona de puleio prodeſt capiti impoſita ſi terrā non
tangat. Si difficilis ſomnus eſt ex dolore capitis, o-
leo amygdalino caput vngere oportet & tempora: nu-
cleorum verò perſici farina cum melle & aceto fronte
inlita prodeſt:nuclei quoque amygdalini triti vtiliter im
ponuntur. Etiam in febribus baccæ lauri impari nu-
mero in oleo contritæ & capiti inlitæ,ſanant dolorem.

C Hederæ folia molliſſima trita ex aceto & roſaceo aduer
ſus omnem dolorem fronti inlinuntur. Panacæ ra-
dix in oleo conteritur,& deinde capiti inſtillatur.

Oſſa de capite vulturis alligari prodeſt capiti dolenti.

Gallinaceus pull⁹ incluſus abſtinetur nocte & die,dein
de eius gallinacei pluma vel criſta alligatur ad collū aut
dolentis caput, ac ſtatim medetur. Surculus ex nido
milui puluino dolētis caput ſuperpoſitus prodeſt, Mu-
renarum pellium exuſtarum cinis ex aceto fronti inlitus
prodeſt. Cochleæ matutinum rorem paſcentis caput
D arundine præciditur, & in linteolo licio alligatur, colló-
que ſuſpenditur, continuò medetur. Fracto capiti tela
aranei ex oleo & aceto impoſita non recedit niſi ſanaue-
rit. Corni ceruini exuſti cinis inlitus fronti ex aceto
& roſaceo prodeſt.

Lanam ouiculæ de inter femora velles & combures,
& in aceto intinges, & ſuper tempora dolentis ligabis.

Lanam arietis de fronte velles,& combures in opercu-
culo ollæ nouo,& in mortario confricabis, atque ex ace-
to fronti inlines. Sertulæ campanæ faſciculū ex aceto
E decoques, & fronti inlines. Caput ſi dolere cœperit,ouo
cum melle mixto in balneo laua:ſtatim ceſſabit dolor.

Intybi contuſi ſuccū oleo roſaceo & aceto acri, æquali
menſura mixtum, capiti laborantis infunde. Betæ
nigræ ſuccus temporibus dolentis impoſitus,mirū reme-
dium eſt. Serpyllum in aceto decoctū fronti labo-
rantis infunde, vel temporibus imponito: & ſi ſomnus
difficilis eſt,oleo amygdalino caput perūge. Rutam
viridem tritam cum aceto acerrimo & oleo roſaceo, æ-
quali menſura toto capiti laborantis infunde. Lauri
F baccas x x x v.piperis grana x x x v.tere,& tritas cum ouo
albo temperabis,& fronti impones. Oſſa de perſicis
etiam duracinis franges, & nucleos eorum colliges, &
ſiccabis in vmbra, & quum neceſſe fuerit,cum oui albo
temperabis,& fronti ſuperimpones. Caput ſiquis ſic
doluerit vt mediū findi videatur, hederæ contuſæ ſuccū
per linteolum delicatū mundū exprimat, & oleo etiā ro-
ſaceo admiſceat,& ſic frōtem & tempora perungat,& ce-
rebro & naribus inde & auriculis infundat. Caput ſi ex
frigore doluerit,vnguētū irinū cum oleo laurino miſce,
G & calefactū cerebro ſuperfunde, & inſuper lanā vnctam
circa caput pone. Sicui nulla de cauſa ſubitò caput & tē
pora doluerint,myrrha ex vino craſſius trita tēpora obli-
nat,vel fabā freſam in aqua prius maceratā,poſtea in vi-
no decoctā tritámque inlinat fronti:vel baccas lauri im-
pari numero conterat prius, deinde admixto oleo dili-
gētius terat,adinſtar collyrii,& poſtea in futili calefaciat,
eóque caput perfricet. Purgatio autē capitis,ne ſupraſcri
pta naſcantur,vtiliſſima fertur hæc, ſi hyſſopi aut origani
ſummitatib⁹ cōtritis,& ex mulſæ aquæ cotyla dimidia co
H ctis,os aſſiduè cōlueris. Capitis vlcerationes ſanātur ſi ſuc
co de beta è radice expreſſo caput in balneo perfricetur.

Sicui in capite tubera naſcūtur,cupreſſi baccas virides
in vino decoctas tritas tuberibus adponat, ita vt per dies
quinque in capite alligatū & ſignatū medicamē maneat:

poſt diem quintum ſoluat ac renouet: & hoc,ſi neceſſe fuerit, ter aut quater faciat: intra diem viceſimum perſanabit. Braſſicæ ſuccus naribus infuſus capite purgato,dolorem quoque eius efficaciter adimit. Radix pyrethri in ſole diu commãducata,etiam pituitam expellit. Hiera maior faciens ad capitis nimium & veterem dolorẽ,& ad phlegmata ſpiſſa & cõſtricta laxãda & prouocanda,ex calida aqua ieiunis data,adſpleniticos ex poſca,ad hepaticos ex vino Græco,ad acce ſſiones quotidianas ante ſuſpitionem datur ex muria, quia & ventrem temperat:maximè prodeſt etiam melancholicis & ſcotomaticis. Dãda autem omnib⁹ ieiunis & bene digeſtis ad modũ nucis auellanæ,quæ cõſtat ex ſpeciebus his, Stichados ⊣ I.℈.VI.agarici ⊣ I.℈.VI. colocynthidos (id eſt cũcurbitæ)quod habet interius molle inter ſemina ſiccatũ ⊣ I.℈.VI.opopanacis ℈.XV.ſagapeni ℈.XV.petroſelini ℈.XV.ariſtolochiæ rotundæ ℈.XV.piperis albi ℈.XV.cinnamomi,ſpicæ nardi,myrrhæ troglodytis,folii, croci, vncias ſingulas:mellis verò optimi deſpumati tantùm mittes quantum ſufficiat pulueri ſpecierum ſuprà ſcriptarum colligendo ad ſpiſſitudinem congruentem, deinde confectum medicamen in vaſculo vitreo aut fictili ſub ſignaculo reponatur. Cupreſſi tenuiſſimi radice caput coronatum dolorem breui ponit. Pulegii florem deſtringes,& teres ex aceti cyathis duobus: adiicies rutæ tantundem quantum pulegii,& vnam cepam, & ſalis bolum.quũ omnia trita erunt,adiicies olei boni cyathum, & tenuiter ſubcoques,ac bene permiſcebis, atque aduerſus pilos caput ex eo diligenter perunges.

AD OMNES DOLORES HEMICRANII & heterocranii ſubitos & diutinos, Cap. II.

HIrcinum fimum tritum cum aceto ſcillitico miſce, & fronti & temporibus inline. hoc ad dolorem hemicranii ſedãdum etiam in perpetuum prodeſt. Thus & myrrham, & ouum teres ſimul, & fronti induces vel temporibus,ſubitus quum hemicranii dolor fuerit. Laſer Cyrenaicum cum aceto tere & inline frontem cum tẽporibus.Hemicranium ſtatim curant vermes terreni pari numero ſiniſtra manu lecti, & in limine cum terra de limine eadem manu triti, & cum aceto optimo eadem manu fronti vel temporibus inliti, quum dolor vrgebit.

Fimum vel cinerem cochlearum & granum ſinapis cũ aceto ad ternos ſcrupulos miſcere,& temporibus inlinire prodeſt. Herba ſtrumus & ſtercus murinũ cõtrita, & ex aceto fronti inlita, celeriter dolores etiam heterocranii abolent. Oſſicula in capite porci duo naturaliter forãta inueniũtur,id eſt vnum in dextera parte,& aliud in ſiniſtra:quæ reperta & repoſita, & quum opus fuerit licio ſuſpenſa,medelam capiti prout inuenta ſunt præſtant, id eſt dextrum dexteræ parti,& ſiniſtrum ſiniſtræ: ſed præter te & ægrum oſſicula tertius non contingat quæ ad hanc neceſſitatem colligi diligenter & ſeruari debent.

Piperis grana XXI.murini fimi pilulas XXI.ſinapis quãtum tribus digitis poſſis tollere,teres,& aceto acri ad cerati modũ permiſcebis, & ita frõti impones,& aluta deſuper teges. Laſeris granum medicinalibus digitis auri iniice ex ea parte qua caput dolebit, ſtatim proderit.

Herbæ meliloti interiora,& oui cocti vitellum cũ vino modico tere diligenter, & inde hemicranium vel tempora quæ dolebunt inline,confeſtim ſanabis. Pampinum continuò de vite lectum cum oleo coques, atque ſimul tritis diligẽter tempora inlines. De muris fimo pilulas ſeptem teres,& cum aceto fronti vel tẽporibus dolẽtib⁹ inlines. Si vir aut adoleſcẽs aut infãs hemicraniã patietur,obſeruet vt ſemper luna ſeptima,& ſeptima decima, & viceſimaſeptima ſe tõdeat. mirum remedium habebit:neque curet ſi dies Martis aut Saturni in has lunas inciderit. Heterocraniam ſiue hemicraniam diſcutit hæc compoſitio,Gallæ Syriacæ ⊣ III. crocomagmatis ⊣ III.aloes ⊣ III. ſed gallas prius tundes & cribrabis,tũ cætera ſimiliter tunſa & cribrata miſcebis,idque medicamẽ in pyxide cõditũ ſeruabis: quúmq; vſus exegerit ex aceto temperatũ parte frontis quæ dolebit impones. Terræ Ægyptiacæ partes duas, crocomagmatis partẽ vnã,cũ aceto diligẽtiſſimè ac minutiſſimè contere: & partẽ quæ dolebit inlinito. Opii ⊣ I. colophonii ⊣ I. myrrhæ ⊣ I.hyoſcyami ⊣ I.peucedani ⊣ I.anethi ⊣ III.crocomagmatis ⊣ I.ſeorſum hæc tũdes,& cribrata in mortario diutiſſimè conteres, & ex aceto optimo de hoc puluere collyria formabis:quúmque opus fuerit, in cote ex aceto teres, & ſpiſſum parti frontis & temporum quæ dolebit antè diligenter deterſæ frequenter induces. Grana hederæ & ſerpyllũ pari pondere teres ex aceto, & inde totã verticẽ perfricabis. Baccas lauri ex aceto tritas adiecto oleo fronti impones aduerſum heterocranii moleſtias.

Peucedanus herba trita,& ex aceto & oleo frõti inlita, heterocraniam ſtatim ſedat. Herba vel hedera in capite ſtatuæ cuiuſlibet naſci ſolet: ea ſi in pãno rufo acia rufa, vel lino rufo ligata,capiti vel tẽporib⁹ alligetur,mirũ remediũ hemicraniæ vel heterocraniæ præſtabit. Nouẽ grana piperis in vino optimo teres, atque ex eo frontem & tempora inlines in ea parte capitis quæ de hemicrania dolebit. Succum de allio in eam aurẽ ex cuius parte dolor hemicranii fuerit infundes.

AD VERTIGINEM CAPITIS, Cap. III.

AD vertiginem capitis(quam Græci σκότωμα vocant) peucedani ✱ II. caſtorei ✱ I. ſpondylii ✱ I.baccarum lauri purgatarum ✱ I. terentur hæc omnia diligenter, & ex iis componetur medicamentum:quod quum opus erit admiſcetur ei roſæ & aceti quod ſatis ſit. eſt enim hoc mirabile medicamentum. Cerebri dolores ex quibus etiã ſubitæ vertigines oriuntur diſcuties,ſi planta vlmea caput circunligaueris,atque coronatus ita triduò dormieris: expertum eſt. Veteres dolores capitis & vertigines citò emendabis ſi betæ nigræ ſucco tempora perlinas: idem præſtat intibi ſuccus ſi cum roſaceo oleo & aceto mixtus caput inlinatur. Ad vertiginẽ abolendam efficaciſſimum eſt ſi abrotonũ tritum in vini potione tepidũ bibatur,vel cum oxymelle nõ acri accipiatur. Quibus vertigines fiunt, aut quibus mens perturbatione capitis alienatur, cochleæ ſingulæ contritæ maiores cum ſuis teſtis ex calida paſſi vel defruti potione datæ diebus plurimis,proſunt ſi poſt triduum cõtinuum interpoſitũ, iterum plurimis diebus accipiantur. Qui vnam cochleã maiorem ſemicoctam comederit die primo, ſequenti duas,tertiò tres, quarto duas, quinto vnam, remedium experietur:non ſolùm ad vertiginem, ſed etiam ad ſuſpiria & vomitus prodeſt. Vertiginem capitis abolet vettonicæ faſciculus cum aqua nitida ad tertias excoctus, aut apii viridis faſciculus cum thure ſimiliter decoctus, & ex mulſa aqua tepida potatus. Hyoſcyami ramuſculum in aquæ ſextariis tribus vſque ad tertias decoques, & dabis per triduum potui quartarios ſingulos,aut etiam minus pro habitudine, vel ætate, vel ſexu. Trifolium herbam (quæ Gallicè dicitur viſumarus)aqua frigida macerato,& eam aquam diebus decem bibito: ſed vt herbam quotidie mutes. Miſy libra vna cum aceto acri contrita,& fronti inlita,mirabiliter vertiginẽ ſedat.

PITYRIASI, ET PORRIGINI, AC prurigini,atque vlceribus,& lendibus,& pedunculis capitis, Cap. IIII.

PItyriaſin & porrigines capitis quæ plerunque in perniciem ſe conuertunt,niſi occurratur,perũgi oportet aſſiduè bulbis tritis, ſulphure viuo & vino bono in vnũ permixtis. Itẽ prodeſt cedria tantùm vngere caput, vel allio trito,& aceto,& nitro. Farina fœniculi ex vino capiti inducta porrigines expurgat: furfures quoque idem præſtant,ſi caput inde aſſiduè in balneo luatur. Œſypũ ex oleo tritum & inſtillatum capiti, pityriaſi medetur. Ex vino & oleo & cedria pruritum ſcabiémque capitis tolli manifeſtum eſt,ſi vngatur aſſiduè. Prurigines capitis diſcutit fel ouillum inlitũ cum creta cimolia,donec areſcat: mirum eſt. Nitrum alumini admixtum prurigines capitis tollit ſi inde frequenter fricetur & lauetur.

Vlcera in capite tãquam proprius morbus præcipuè infantibus naſcuntur, ſed & viros & mulieres grauiter moleſtant. Hæc ergo felle taurino cum aceto tepefacto inlita, efficaci remedio ſanantur. Seuum vituli cum ſale ſubactũ,vtiliſſimè adhibetur pityriaſi. Teſtarũ muri-

A cum vel purpurarum exuſtarum cinerem ex melle vlceribus capitis imponi oportet. Allium cum ſua veſte comburitur,ciniſque eius ex oleo capiti vlceroſo imponitur. Oleum amygdalinum cum vino optimo permixtum expurgat capitis vitia. Folia rubi in quo mora naſcuntur,arida contrita capiti inſperguntur, & deſuper lana ſuccida & charta ſuperponitur. Malua erratica cum vrina humana(id eſt puerili)trita & impoſita, valde ſiccat capitis humores. Omnia autem capitis vlcera quum purgata ſunt, iucundiſſimè ad cicatricem perducuntur, B ſic,Spumæ argenti tunſæ ſelibra, & ceræ libra, ceruſſæ libra, olei roſacei libra, quum liquefacta & mixta & trita fuerint hæc, refrigerantur,& adiiciuntur iis ouorum incoctorum quatuor lutea,(id eſt vitella) & ſimul piſtillo in mortario permiſcentur, atque inde inducitur caput. Mirum remedium experieris. Naſturtii ſemen mixtum adipi anſerinæ tritúmque furfures capitis aſſidua lauatione depellit. Betæ viridis contuſæ expreſſæque ſucco porriginoſum caput frequenter in balneo lotum omni tabe purgatur. Semine ſalicis cõtrito caput lotùm furfures citò deiicit. C Ouo gallinaceo caput inlinito,poſtea aqua vel ſucco herbæ cyclamini, quæ orbicularis dicitur,caput lauato:hoc pacto lendes necati vltra non renaſcuntur. Puerile lotium nitro admixtum vlcera quæ erumpunt loto capite mirè deliniunt. expertum remedium. Cornu ceruinum in ſcobem limatum, & cum vino potum lendes enecat,renaſcique non patitur. Stercus ſcrofinum vino immixtum cum roſa liquida (id eſt roſæ ſucco)lendes pedunculóſque diſcruciat. Felle vituli caput perunctum lendes exterminat. Axungiæ D veteris ſemuncia, ſeui caprini ſemuncia, reſinæ perlucidæ ſemuncia, aluminis infectorii ſemuncia. alumen teres in mortario, cætera igni reſolues & confundes, ac ſic leni vapore deficere vel excoqui facies vt ex omni confectione vncia medicaminis reſtet. tum caput lotũ diligenter, atque ſiccatum,hoc medicamine perunges, porriginémque diſcuties. Scobem citream ex aqua deferuere facies,nitrúmque aſperges,atque inde caput porriginoſum oportet lauare. Fimo bubulo vſto ſuccum betæ admiſceri, atque inde caput porriginoſum lauari oportet. E Porriginem potentiſſimè hac potione purgabis, Roſmarinum teres,ſuccúmque eius vino vel aqua ſcrupulis tribus dabis potui. ſed qui ſumit ſupra limen adſiſtat, ídque triduò faciat. Fraxineo cinere lixiuiam maturam nimis facies,eáq; caput lauabis in balneo.quod quũ ſiccaueris, ſaponem & argenti ſpumam conteres, eóque caput perfricabis,porriginémque exterminabis, ſi capiti loto atque ſiccato hoc medicamen addideris,Cretæ cimoliæ P. I. nitri Alexandrini P. I. ſulphuris viui P. I. hæc omnia tunduntur atque cribrantur, & capiti porriginoſo imponuntur. F Mali Punici corium ex aceto coquitur,& ſuccus eius capiti porriginoſo imponitur,& frequenter abluitur,ita vt & ipſum pomum excoctum teratur,& ſic exprimatur. Anethi ſurculi vruntur, eiúſque pulueris cribrati ⊣ I. cicharbæ ⊣ III. remittes in olei 8. I & adiicies gallæ tunſæ ſemunciam, inlinéſque eo porriginoſum & vlceroſum caput, contra pilum,& poſtea lauabis in balneo. Compoſitio optima & experta ad vitia capitis omnia ſupraſcripta, Pumicis vnciam, caſtorei ⊣ V. ſpumæ argenti vncias VI. cyperi ⊣ III. myrrhæ ⊣ III. myrobalani ⊣ IIII. ſulphuris viui ⊣ I. omnia tundes & cribrabis,& permixtis pro aphronitro in G balneo vteris. Adipis veteris ſuillæ P. I. & picis cedriæ P. I. igne diſſolues. tum ſtaphidos agriæ tunſæ vnciam miſcebis, & ante horam quàm ad balneum vadas ita caput vitiis ſupraſcriptis laborantem, cõtra pilum fricabis, vt inſideat medicamentum: quod non ante dilues quàm ad ſolium venias.Si autem medicamini huic adieceris ladani ſcrupulum,capillum nutries pulchriorem. Furfures capitis extenuabũtur ſi ſtercore murino liquefacto in aceto caput in balneo perfricueris. Lotio taurino caput ſi laueris,porriginem vetuſtiſſimam tollit. H Vetuſtã porriginem mirè adimes ſi herbæ cyclamini (id eſt orbicularis)ſucco ſulphuris aliquantum miſcueris,& fel ſcrofinũ, inde caput in balneo bene perfricabis. Vlcera capitis ſubitò nata ſanantur ſi aſini ſtercoris ſucco,& ſcillæ cõtritæ quantum ſatis videbitur, & bubulæ adipis tantundem miſcueris, atque ad capitis vlcera veluti cerato vſus fueris. Fel taurinum mixtum cum nitro & vino & oleo quod ſatis ſit,vlcera capitis vel ferueſcentem ſcabiem ſanat. Vlcera recentia & vniuerſa vitia vlcerum in capite ſanant vermes qui in arbore caua vel putrida naſcuntur triti, & in panno impoſiti.iidem vermes combuſti, & cum anetho ſicco pari pondere triti & impoſiti ſanant etiam carcinomata. Inula in oleo diſcocta & contrita & cum butyro ouillo & melle impoſita, cacoethe maligna emendat. Eadem ratione curantur & tubera,ſed hoc vitii emplaſtri panno inlini debet. Vermes vlceribus capitis vel quibuſcunque innati, ranarum felle tolluntur: ea verò quæ intrinſecus ſerpunt, ſalſamento vetere tunſo in vicem emplaſtri impoſito ſanantur. Radix peponis contrita & appoſita ſanat vlcera quæ capiti in modum faui concreſcunt. Semen raphani tritum & ex aqua adpoſitum,ſiſtit omnia vlcera. Porrum capitatum contritum & ex melle impoſitum vniuerſa vlcera optimè purgat. Allium contritum cum ſulphure & reſina,vlcerum & fiſtularum quælibet vitia extrahit. Vetera vlcera,etiam carcinoſa, foueri debent aqua calida,in qua excocta ſint olera diuerſa: deinde ipſa holera trita ſi imponantur valde proſunt. Farina lini ſeminis, vel farina erui,vel lenticulæ,decocta,& ex melle adpoſita, ſuppurationes & puſtulas vlcerum ſanat, etiam genitalibus laborantibus bene adiiciatur. Cinis vitium cum axungia vetere impoſitus puſtulas omnes in qualibet parte corporis curat & ſanat. Folia oliuæ commanducata & impoſita vlceribus manantibus medentur. Oleaſtri cauliculi teneri decocti,& cum melle impoſiti,carnes ſupra oſcula in vulneribus quælibet prohibẽt excreſcere. Herba chelidonia contrita & cum axungia vetere ſubacta & impoſita,vlcera vetuſta & putria purgat & ſanat. Nuces iuglandes perueteres contritæ,vel(quod melius eſt) commanducatæ & impoſitæ, ſingulare remedium vlceribus præſtant. Glandes de robore tritæ cum axungia & impoſitæ, duritias quas cacoëthes medici vocant emendant & reprimunt. Pix brutia cum melle trita & impoſita vlcera omnia purgat & ſanat. eadem pix ex vua paſſa purgata & cum axungia vetere impoſita, vlceribus medetur. Aqua in qua lentiſcum decoxeris, vlcera quæ ſerpunt vtiliter fouebis. Hedera ex vino decocta vlceribus quibuſcũque imponitur prodeſt. Cinis ex oſſib⁹ agnorũ rectè adhibetur vlcerib⁹quæ nõ trahũt cicatricẽ.

Pulmo arietinus calidus appoſitus, carnes excreſcentes in vulnerib⁹ exæquat & reprimit. Vim ſerpẽtiũ vlcerũ coercet calx viua ex aceto & oleo roſaceo tẽperata atque inlita:roſaceo autẽ& ceræ permixta mox perducit ad cicatricẽ. Carcinomata curantur coagulo leporis cum pari pondere capparis:quod vtrunque vino aſperſum, vnà teritur, & ſic apponitur. Carcinomatis, quæ ſerpunt circa vlcera, fel vrſinum, vel cinis de aſini vngula exuſta per pinnulam bene apponitur. Vlcera quæ ſordidata ſunt, fimi vitulini cinere & muliebri lacte purgantur.

Vetuſtis vlceribus vettonica cum ſale contrita & appoſita medetur.Idem præſtat farina lupini incocti,& ſine cortice inſperſa cum vino. Ad porrigines detergendas, rutæ faſciculum & ſulphur viuum cum vino vetere ſimul decoque,& caput ex eo in balneo laua. ante tamen aqua tepida,ſicut eſt conſuetudinis, elue. Ad papulas in capite efferueſcentes, vel qualibet parte corporis, etiam ad ignem ſacrum benefacit hoc medicamentum, Rutæ viridis P.II. Spumæ argenti P.I.S. aceti 8.I.olei viridis 8.I. cum aceti parte ſpuma & ruta terũtur, donec læuia fiant. Poſtea quod ſupereſt aceti, viciſſim cum oleo adiicitur,vel ſuperfunditur medicamini dum teritur: & quum bene tritum & permixtum fuerit, tum imponitur locis neceſſariis. Ad pedũculos necãdos hoc medicamine vtêris:Oleũ cũ puluere cineris cuiuſlibet de foco, ſed bene creti, pariter miſcebis,& ita teres vt ſit ad ſpiſſitudinem mellis: atque inde quum opus fuerit, caput vnge. Ad pedunculos in omni parte corporis necandos efficax hoc remedium eſt,Ellebori radicis vncia,ſtã-

phidos agriæ vncia: ſimul trita adiectóque oleo totum corpus perunctum, etiam in tunicis necabuntur. Nitri Alexādrini & ſtaphidos agriæ æquale pondus, aphronitri quoque aliquam portionem, & ſulphuris viui particulam ſimul terito, ac decimo die in balneo corpus fricato: omnes pedunculos necabis. Serum (id eſt aquam lactis quæ remanet facto caſeo) ſiquis adiecto aceto in potione aliquotiens ſumpſerit, ita liberatur à pedunculis vt penitus extirpētur, nec poſtea in eo renaſcantur. Ceruini cornus ſcobes limatæ, & ex vino potui datæ, pedunculos in capite lendéſque naſci non ſinunt.

AD CAPITIS RHEVMATA, ET PVRGAtionem, & ad pituitæ & phlegmatis deductionem, & reſtrictionem catarrhi, Cap. V.

AD rheuma quod de capite deſcēdit, medicamētum facies tale, Nitri — VI. pyrethri — I. S. capparis — II. ſtruthii — II. hæc omnia tūſa & in puluerem tenuiſſimū redacta permiſce, atque in balneo feruenti ita vtere vt tertiam partem pulueris de ſuperſcripta menſura ſpecierū mittas in caput, & perfrices diu ac diligēter, vt per ſudorem digeras: poſtea aqua tepida laues caput, & in frigidā mergas: & craſſo ſabano diligēter ſiccabis. Ad rheumata capitis, Talpā in vaſo fictili clauſo ita in furno torreto vt tenuiſſimum puluerem ex ea facias: cui addes puluerem piperis albi ex granis decem & octo, & cochleare vnum de ſucco ocimi. De quo medicamine dabis cui medēdū erit, in potione vini veteris calida cochleare vnum, ita vt in balneo in quo nunquam lauit nec lauturus ſit, in ſolio remedium accipiat, & interpoſito biduo, alternis iterum accipiat. Sed cui remedio opus eſt, XIX fermè diebus porcina, liquamine, & oleribus abſtineat. Ad idē trochiſcus, Croci drachmas duas, myrrhæ — II. calchanti — II. cymini — II. opii drachmas II. thuris — I. Crocomagmatis drachmas II. aluminis ſciſſi — I. Hæc omnia contrita auſteriſſimo vino permiſcebis, vt ſint ad craſſitudinem mellis: & inde frontem denſiſſimè ſuperlines vſque ad capillos, intermiſſa ſemita ſuper naſum. præcluſo enim itinere quod ad oculos humori patere cōſueuerat, viam facies qua de cerebro per nares fluxus omnis emanat: & hinc perpetuus decurſus fiet, quo humores oculorum ab omni inundatione ſiccentur. Hac curatione in perpetuum lippitudo remouebitur. Sed iis quos nimium rheuma humoris vrgebit, ex aceto acri trochiſcus ſupraſcriptus imponatur. Ad diſtillationes perfrictionéſque & grauedines, Cyclamini herbæ (quæ Latinè orbicularis dicitur) radicem ſupra carbones cultello radito, fumúmque eius ramenti naribus trahito. Hyoſcyami drachmas duas, apii ſeminis bene purgati drachmas quatuor, anethi bene purgati drachmā vnam, opii pondus victoriati argentei vnius: hæc omnia trita & cribrata permiſceto, & ex aqua paſtillos temperato. atque ex iis ſingulos in aquæ calidæ cyathis duobus, quum dormitum ibit cui medendum erit, potui dato. Eiuſdem herbæ radices ſi decoquantur, ſuccúſque earum ad craſſitudinem mellis miſſus in aquam, naribus trahatur: omnem à capite pituitam detrahit mirè.

Creta cimolia ex aceto trita & quamdenſiſſimè fronti impoſita pituitam ſiſtit. Maſtichen cum pipere qui diu commanducauerit, calefacto cerebro humorem pituitæ naribus effundit. Ad catarrhum ſiue diſtillationem humoris ex capite, Thuris ℈. vnum, piperis ℈. vnum, conteres diligenter: & vini nouelli quod ſufficiat admiſcebis, & naribus tepidum infundes, vel gargarizabis: ſed vtilius eſt naribꝰ infundi. Ad caput leuiter purgandum, Sinapi tritum ante diem, in aceto infunde, ad heminæ menſuram, & ex eo intra os tene, & gargariza in ſole calido ieiunus, & aperto ore poſtmodum ſede, vt humor decurrat. Staphidem agriam ſumito, & pro modo ſinapis granum & vuam paſſam commiſce cum betæ ſemine, & ex eo facito paſtillos: quibus, ſi opus fuerit, adiicies acetum: & eos ieiunus in ſole aut in balineo commanduca, & apertum os tene, vt humor defluat. Ad caput purgandum quod fuerit humoroſum, Staphidis agriæ ℈. III. pyrethri ℈. II. hyſſopi ℈. IIII. pariter hæc pro modo aſſiduè in ore miſſa comminues & maſticabis, incuruato capite vt humor ex maſticatione defluat. quod facito aut ad ſolem, aut in loco tepido. Ad pituitam ex ore euocandam, Æris floris ſcrupulus vnus, & de ſucco hederæ idem pondus in vnum mixtum, & naribus infuſum, euocant pituitam, & defluere compellunt. Radix pyrethri in ſole commanducata pituitam & humorem capitis patefacto ore depromit. Betæ radicibus tunſis, rectè ſuccus eius naribus ducitur ad humorem capitis extrahendum. Mellis & ſinapis triti æqualiter mixtæ partes tepefiunt, & humor multus è capite poſt longam gargarizationem deducitur. Ad catarrhū reſtringēdum, mittes in ollam rudem pro modo ollæ heminam roſæ ſiccæ, & tres heminas aquæ mulſæ, & heminam ſapæ. inhibe nucem pineam. hæc coques ad tertias, & tepidum gargarizabis. Rumicis acumina tenera colliges, ſiue rubi, & herbam quam alii burdunculum vocant, alii linguam bouis: addes etiam roſæ heminam. hæc omnia in ollam mittes, præterea addes furfuriculas in linteo ligatas, ad hoc vt amaritudinem herbæ deliniant, & ſic furfuriculæ ipſæ in ſaccello combulliant. hæc omnia ad tertias decoques, & tepidum gargarizabis. Experimentatum remedium aduerſum ingruentem catarrhū, vt cœna te abſtineas, & ab olere, & à rebus ſalſis & liquaminoſis. nam indigeſtione cibi & vitio cruditatis naſcitur catarrhus. Abſtinēdum ſanè ante omnia pinguibus cibis. Sed ſi de perfrictione fuerit catarrhus, caldamentis adhibitis illico ſopietur: quòd ſi de cruditate, placabitur illa re ſola vt nō cœnetur, donec penitus fluxus eius areſcat. Quum ſubſtrictus fuerit, ad conſuetudinem cœnandi reuerteris. Ad catarrhum reſtringēdum, Sapæ heminas tres, & ſatureiæ faſciculum, & hyſſopi aliquantum feruere ſimul facies, quouſque inde ſextarius fiat: & ſic gargarizabitur ter in die in loco tepido, aut ad ſolem. Atque hoc tādiu facies donec inhibeatur omnis catarrhus: atque illis diebus quibꝰ gargarizas, abſtinebis liquamine, & olere, & ſalſis ac pinguibus cibis. Ad catarrhū reſtringendum, quinque partes vini & ſextam mellis miſcebis, ac tepefacies, & ſic gargarizabis.

ALOPECIIS, ET TINEIS, ET capillo fluenti atque infirmo, Cap. VI.

HErba quæ dicitur trichomanes, vel adianton (eadem & callitrichos appellatur) contuſa & cum oleo inlita vel incocta alopecias facilè curat. Cæpe longum, quod cæputius nominatur, ſuper alopecias terito frequenter. quo facto capillos maturius excitabis. Nucis eſcariæ, id eſt iuglandis, teſta contuſa, vel combuſta, & minutatim trita, atque adiecto oleo, impoſita infantum alopeciis, capilli naſcūtur. Infantum alopeciarum vitia anſerinæ adipis perfrictione ſupplentur.

Gallinaceorum ſtercus cum oleo vtroque permixtum alopeciis vtile eſt. Adeps vrſina, cum fungis qui in lychno lucernæ concreſcunt, ſubacta & alopeciis perunctione impoſita, priſtino decori caput reuocato crine reſtituit. Stercus murinum cum aceto tritum ad alopecias vnctas forma priore mirabiliter crines cōmodat. Lac caprinum incoctum, ſed non adulteratum aut vitiatum, rectè alopeciis infricatur: mirum eſt. Vitium capitis in quo ſunt alopeciæ, prius raditur: pòſt illic cæpa acerrima perfricatur, deinde hordeum combuſtum & in puluerem redactum, cum vrſina adipe permixtum ſuperimponitur. Herbam cardui agreſtis in mortario vſque ad leuitatem terito, ſuccóque eius expreſſo, locum alopeciæ IX. diebus oblinito, ſed bis per dies ſingulos perunctione renouata. Cum ſinapi naſturtium tritum alopeciis inlinitum, efficaciter prodeſt. Cydonia mala diſcocta cū vino, dehinc trita, ceræque liquefactæ addita, & capiti impoſita, capillum nutriunt. Opobalſamo operæpretium eſt alopecias vngere, vt citò capilli naſcantur. Nitri rubri ℈. VIII. pumicis ℈. II. ſalis ammoniaci ℈. VIII. teres diligenter, & poſtea miſcebis: priúſque caput alcyonio & nitro cōmixto perfricabis, mox medicamen impones: quo facto capilli naſcentur. Magnam fœditatem capiti

afferunt alopeciæ,quæ ſic emendantur,Ex pelle viperarũ
cinerem facies,atque aſſiduè illic aſperges.emendabis ſi-
ne mora vitium. Fermentum ſulphuris combuſti quod
à fullone factum fuerit,cum oleo roſaceo miſcebis,& de
pinnula capiti inlines. Roboris pilulæ,quæ gallas ſimi-
lant,cum adipe vrſina tritæ emendant alopecias. Glãdis
quoque faginæ exuſtæ cinis cum melle alopeciis inlitus
prodeſt. Cupreſſi pilularum exuſtarum puluis tritus,vn-
gularum muli vel mulæ exuſtarum cinis,& oleum myrti-
num:cinis quoque vel fimus murium tritus,& cinis exu
ſti erinacei recentis,vel fimus erinacei recens, & ſandara-
cha: hæc omuia cum aceto & cum pice liquida mixta &
impoſita,etiam fluentes capillos continẽt. Leporinæ la
næ exuſtæ cinis cum oleo myrtino & felle taurino, & alu
mine trito miſcetur,tepefactúmque medicamen inlitum
admodum prodeſt. Muſcarũ capita combuſta & cum
melle trita,capitiq; inlita, mirè alopecias tollunt. Fimũ
columbinũ ſiquis cũ aceto tritum capiti imponat,alope-
cias & cicatrices omnes ſanabit. Capilli & barbæ naſcẽ-
tur etiam glabro,ſi lichenem aſini(id eſt collectionem du
ram quæ eſt circa crura eius)comburas & teras,& puluerẽ
illum ex oleo vetere imponas. Hoc ita validum eſt vt ſi
mulieri inde maxillam vnxeris,barbas ei naſci ſcias. Eri
nacei caput & pellicula cõbuſta,ciniſque ei adiecto melle
inlitus,alopeciis citò prodeſt.Caput autem eius per ſe cõ-
buſtum, & adiecta ipſius adipe cinis ille alopeciis inlitus,
etiam cicatricoſis facit pilos renaſci . Quòd ſi totũ ipſum
quis exurat,& puluerem eius bene tritũ cum adipe vrſi-
na caluo ad integrum capiti imponat , decorem priſtinũ
reſtituet capillorum. Ad tineã curandam,Sulphuris vi-
ui ∸ II.ſalis foſſitii ∸ I.tunſa & cribrata hæc, raſo capiti
& loto in balneo confricabis,ita vt prius de oleo locus ca
pitis tineoſus perungatur, & ſic puluis iſte aſpergatur , &
diu fricetur,quouſque liquefiat ſudore capitis . Hoc mo-
do intra ſex dies curabitur tinea.Facit hoc medicamen &
ad ſcabioſos:prodeſt & iis quibus puſtulæ naſcuntur in fa
cie tanquã elephantiacæ rubentes. Ad capillos qui poſt
infirmitatem decidũt confirmandos , Cedria & oleo pari
pondere mixto aſſiduè eos vnge,& leuiter pectina:lauda.
bis effectũ. Ad capillos decidentes confirmandos, Adi-
pem vrſinã cum ladano miſcebis , & caput perunges:vel
loca defluentium capillorum:aut ladani vncia vna & œ-
nelæi vnciis duabus,tritis & permixtis caput perunges.
Ad fluentes capillos,Scobem de cornu ceruino permiſce
cum ſemine myrti nigræ,adiecto butyro oleóque, & capi
ti raſo denſiſſimè obline.etiam ex infirmitate fluentes ca
pillos efficaciter continebis. Sandaracha cũ aceto inco
cta & emplaſtri more impoſita,fluentem capillũ validiſſi
mè ſolidat. Siquis maleficiis capillos perdiderit, hac eos
ad priſtinam formam ratione reparabit , ſi lacertum ſal-
ſum martenſem cum ſuo capite, & lanæ purpureæ opti-
mè in conchylio tinctæ duas ligulas,& chartam cubitalis
menſuræ, ſeparatim comburat , cinerémque permiſceat
conterátque cum oleo cedrino paulatim adiecto, vt craſ-
ſitudinem velut glutinis faciat , eóque medicamine gla-
brum locũ perfricet , ita vt prius diu linteo aſperiore de-
tergat. Aphronitri floris pilulas XXX.nucem pineã,de
qua propter vetuſtatem nuclei deciderint, tunſam , ſapo-
nis Gallici ſelibrã,vini Aminæi cyathos tres,ſimul permi
ſcebis & cõteres,& caput glabrũ inlines hoc medicami
ne etiã criſpi capilli naſcẽtur. Malua cũ ſua radice vehe
menter coquitur,ex cuius aqua capillus,cui curatione o-
pus eſt,in balneo aſſiduè lauatur. Olei cicini ∸ III. lada-
ni ∸ .III.ladano trito paulatim admiſcebis oleũ, & quũ
mellis craſſitudinem feceris,radices capillorum aſſiduè
inlines.

CAPILLO NIGRANDO, ET INCRI- ſpando.Iis adiecta ſunt quæ phlegma & perfrictiones capitis deducunt,

Cap. VII.

CRiſpando capillo compoſitionem huiuſmodi facies,
Aphronitri floris tortulas numero XXX. nucẽ pineã,
de qua propter vetuſtatem nuclei delapſi ſint , tunſam &
in puluerem redactam,ſaponis Gallici ∸ III. & Aminæi
vini cyathos III.atque inde caput inlines,& in balneo la-
A uabis. ſphõdylio quoque caput perungatur, ſed prius rada
tur. Cornum arietis vratur , ciniſque eius cum oleo con-
teratur,atque inde deraſum caput,frequenter vngatur.
Capillis nigrandis infectio optima, Hirundinum ſtercus
quantum ſufficiat,cum aceti ſextario mitte in vas fictile,
atque in fimo caballino per dies XXXV. ſuffoſſum habe-
to,ac ſic macerato:atque hoc medicamento raſum caput
inlinito in vmbra per peniculum pictoris,Sed ſeuo cerui-
no faciem prius perunge, nequid inde diſtillet , & macu-
let: & dum ſiccatur infectio , oleum intra os teneto , ne
B & dentes inficiantur:ac poſtquam impoſueris medicamẽ,
quarto die caput lauato. Mediũ lapidem conterito, ei-
que admiſceto nardi puri quantum ſatis videbitur. quo
medicamine ſi frequenter caput vngas,prohibebis canos
naſci,& in locum canorũ nigri emicabunt capilli. Ex-
perieris verum remedium ſi agnum candidiſſimi capitis
decoxeris, atque inde caput eius quem canum eſſe nolis,
vngi præceperis. Hoc facito ne capilli caneſcant,Radicẽ
vnam caulis quanto ampliorem & vetuſtiorem in furno
ſiccabis,eámque minutiſſimè cõcides,& in ollam rudem
C mittes , & aqua fontana recenti implebis , & ad medium
decoques operta olla , tum in balneo caput ſapone opti-
mè lauabis. Quúmque ſatis mundum effeceris, etiam ea
aqua quam paraueris de radice caulis , caput ita confri-
cabis tanquam ſolum ex ea laues : mox capillum linteo
inuolues , nec vlla ſuprà aqua vteris , & ita ſiccabis . hoc
purus ages,puris etiam miniſtris vſus. Ad nigrandum
capillum egregiè facit ſi oui coruini quæ ſunt interiora,
impari numero in vas æreum mittas,atque illic diu coa-
gites,& raſo capite in vmbra per peniculum pictoris im-
D ponas:ſed donec ſiccetur infectio,& oleum in ore teneri
oportet , & ſeuo ceruino faciem perungi , ne diſtillanti-
bus guttis maculetur. tanta enim ſolet eſſe vis eius vt e-
tiam dentes dum ſiccatur inficiat. Quarto autem die ca-
put lauari oportet poſt medicamẽ impoſitum. Vermiũ
terrenorum cinis, oleo adiectus quo vti fœminæ in pe-
ctendo ſolent,capillos prohibet ſenectute mutari. Folia
cupreſſi trita & ex aceto capiti inlita,& inficiunt canos,&
in eorum locum nigros educunt capillos. Nuces iu-
glandes adhuc virides & teneras,& totidem glandes vel-
E les ex arbore,adhuc virides,& necdum maturitate ſolida-
tas, atque in pila contuſas exprimes: earúmque ſucco,ad
inficiendos canos,dum caput pectis, pectinem tinges.
Sanguiſugarum ſextarius duobus ſextariis nigri vini mi-
ſcetur , & quadraginta diebus in vaſculo plumbeo dili-
genter clauſo maceratur. Poſtmodum cum ipſo vino con
teruntur hirudines,& in ſole calido,capiti deraſo,ad per-
mutãdos capillos,earum ſuccus imponitur: oleo,ne den-
tes inficiãtur,donec ſiccetur medicamen,in ore detento.
Erui ſiliquæ priuſquã areſcãt,cũ foliis & caule ſuo conte-
F runtur , & raſo capiti,vt capilli nigreſcant, protinus inli-
nuntur. Herba quæ Græcè chamæacte , Latinè ebulus,
Gallice odocos dicitur , exprimitur etiam cum ſuis gra-
nis: eiúſque ſucco cotidie inlito pectine, crines qui infi-
ciendi ſunt,perducuntur. Pomorum de moro maturri-
morum — III. acaciæ P.I. caricas numero VII. quan-
to nigriores , pariter macerabis cæleſti aqua in vaſculo
æreo clauſo, atque inde capillos ſemper inlines,& frica-
bis: ſed quæ ſuperfuerint,in eodem vaſculo permaneant.
diuturnitate enim efficaciora ſunt. Compoſitio effi-
G cax ad capillos inficiendos & confirmandos & ſpecie au-
gendos, Fœnogræci ſextarium, lini ſeminis tantundem,
calami aromatici P.I.ſchœni P. I. caſiæ P.I. gallæ trichi-
dos P.I. ladani ∸ III.rhois coriarii P. I. aquæ fluuia-
lis 8. XIX. omnia hæc in vnum vas mittes, & diebus XL.
ſub diuo poſitum iubebis quotidie per puerũ virginem
commoueri: ita vt ſi quando puer ipſe defuerit,ſignetur,
neque à quoquam, niſi à puero alio virgine contingatur.
Poſtea reconde diligẽter & ſub ſignaculo habeto,& quo-
tidie aqua eadẽ caput inrora, & pectine inde madefacto
H caput pecte. Ad phlegmata de capite & aqualiculo
deducenda , Scillæ libram vnam in aquæ 8. III.infuſam
coques ad tertias, poſtea aceti optimi ſextarium adiicies,
& tamdiu iterum ſimul omnia excoques quãdiu ad ſex-
tarium perducas : tum colabis, & adiicies mellis optimi

P. II. Iterúmque omnia ſimul tam diu coques quamdiu ad mellis craſſitudinem veniant. Compoſitio pulueris ad rheuma totius corporis, ſed maximè ad capitis: necnon & ad perfrictiones & conſtrictiones cerebri reſoluendas, Euphorbii ⊣ II. piperis ⊣ IIII. bacarum lauri ſiccarum ⊣ IIII. ſampſuchi ⊣ II. centaureæ ⊣ III. ariſtolochiæ lōgæ ⊣ IIII. iridis Illyricæ ⊣ IIII. myrrhæ ⊣ IIII. bdellæ ⊣ IIII. cicidos ⊣ IIII. ſtypteriæ ſchiſtes ⊣ IIII. nitri Alexandrini combuſti & vino vetere extincti ⊣ IIII. ſalis ammoniaci ⊣ IIII. hæc omnia contundenda, deinde cribranda: & permixta, in vaſculo vitreo habenda. quum neceſſe erit conſpergendus in balineo capiti hic puluis, vel membris dum adhuc ſicca ſunt, id eſt antequam ſudent, & perfricanda diutiſſimé: poſteaquam puluerem conſperſeris: dehinc lauandum caput in calore frigida aqua, & obſeruandū ne in calidam caput mergas. in frigidam ſanè quoties volueris merge; & poſtea ſabano diligenter exſicca.

Confectio ſiue diſpoſitio emplaſtri cui vocabulum eſt dictamnos.

Dictamni part. XXV. chamæmeli part. XIIII. ſphagni part. IX. cyperi part. VII. polii part. XII. lapidis gagatæ part. VII. ceræ rufæ part. XII. reſinæ terebinthinæ part. XIIII. ammoniacæ guttæ part. XXXV. propoleos part. XII. pſimmythii part. XII. calchanthi part. XXIIII. galbani part. XXV. chamæpityos part. VIII. trifolii part. IIII. pentafolii part. IIII. ariſtolochiæ groſſæ part. XXXV. centaureæ aut gentianæ part. XII. lithargyri part. CL. reſinæ colophoniæ part. L. terræ ampelitidos part. XXII. picis brutiæ vel ſiccæ (ſi terra ampelitis nō fuerit) part. XII. lepidoschalci, (id eſt ſquamæ ferri) part. XVIII. diphrygis part. VIII. aloes part. XVI. libani cādidiſſimi part. XII. opopanacis part. VII. chamædryos part. XII. marrhubii part. XII. artemiſiæ part. IIII. iridis Illyricæ part. VII. libanitidos part. VI. olei veteris part. XLVIII. reſinæ pityinæ part. XXII. chalcicecaumeni part. XVIII. milti part. XII. calcitidos part. X. myrrhæ part. VII. æruginis part. I.

Oleum vetus quantum mittendum fuerit pro modo ſpecierum ſuprà ſcriptarum, mittes in ollam nouam, & calefacies leni flamma vel potius igne: tunc mittes, ſed paulatim de manu inſpergens lithargyrum bene tritum, & aſſiduè ſpathomela agitabis, quouſque oleum ita inficiatur vt colorem lithargyri trahat, & aliquantulum ſpiſſeſcat. poſtea aut picem brutiam tritam mittes, aut (quod melius eſt) terram ampelitidem ſimiliter tritam: pro qua diximus picem brutiam mitti debere, quia terra ampelitis vera difficilè inuenitur. Iis additis quum cœperit medicamen bene permixtum eſſe, ceram rufam pro modo vt ſuprà ſcriptum eſt, poſtea reſinam pityinam remiſſam adiicies: necnon & reſinam colophoniam. poſt hæc mittes ammoniacum thymiama: (id eſt guttam bene tritam & cribellatam) pòſt addes lepidos chalcu, necnon & chalci cecaumeni, deinde addes milton, deinde diphryges, deinde chalcitin, poſtea calcanthum & pſimmythium. poſt hæc addes libanō leucon, (id eſt thus album) & myrrham & aloen. ſuper iis omnibus addes reſinam terebinthinam, & galbanum, & lac, vel humorem panacis, id eſt opopanacem. Sed omnes has ſpecies prædictas optimè tritas & cribellatas mittere debebis ad mēſuram vel partes ſupra ſcriptas, prout volueris conficere medicaminis copiā. quæ quum omnia bene mixta fuerint & bene agitata, ollam tolle de foco, & deinde calido adhuc medicamini herbas ſuprà ſcriptas bene tritas & cribellatas infundes. immo manu vel digitis moderantibus paulatim inſperges, & adſiduè ſpathomela commouebis & permiſcebis. poſt hæc omnia mittes chamæmelum, & iterum igni non nimio appoſita olla lentè & paulatim decoques medicamen, ita vt illud manu non contingas, ſed ſpathomela agites. Confecto autem medicamine vteris ſic. Ad dolorem temporum vel hemicranii linteo ſpiſſo induces medicamētum, & ſic fronti vel temporibus appones. Si verò humore capitis rheumatizantis oculi grauabuntur, per totam frontem emplaſtum inductum linteo

A ſimiliter impones. Si in naribus vel in auribus dolor aut vulnus fuerit, ſiue carnulentæ erunt, aut humor inde manabit, oleo roſaceo ſolutum medicamen immittes. Si fauces angina vel glādulæ & parotides occupauerint, aut inguina paniculæ tentauerint, in initio doloris medicamen linteo inductum, ſed ſiccum, adpones. Facit & ad ſplenis dolorem aluta inductum & adpoſitum: necnon & laterum dolori prodeſt ſimiliter impoſitum. Empyicis vel hæmoptoicis, (id eſt qui ſanguinem de viſceribus per os B eiectant) proderit ſi thoraci inductum aluta imponatur. Facit & ad thraumata, & ad arthritim pro malagmate adpoſitum. Protrahit & ſagittas & ſudes, & ſiqua corpori inhæſerint, ſimiliter adpoſitum. Ad loca verò pudenda (id eſt ad penem ſiue ad podicē) quum aliquod illic vulnus fuerit, ſolutum medicamentum cera & oleo myrtino adponitur. Si verò muliebribus cauſis fuerit neceſſarium (id eſt ſi vulua dolorem vel carcinomata contraxerit) ponetur cum oleo ſuſinato; ita vt emplaſtrum contra illum C locum qui in cauſa eſt adponatur. Ad carbunculos ſanè & anthracas & eſcharas aliáque rheumatizantia, vel ad ſtrumas & apoſtemata, medicamen ſolutum aliquantulum melle debebis adponere. Quum autem purgatæ fuerint puſtulæ vel collectiones & vulnera, tum ſine melle debebis apponere: quum autem purgatæ fuerint puſtulæ vel collectiones & vulnera; tum ſine melle emplaſtrum cum puro medicamine adpones. Facit & ad furunculos ſimiliter ſiccum adpoſitum, & ad omnem puſtulam & maculam curandam. Rumpit enim quæ concreta ſunt, & purgat & cicatricat. Quum autem vulnus eſt de quo immodicus ſanguis erumpit; adpoſitum hoc medicamentum, illico & ſanguinem ſiſtit, & vulnus curat, & cutem D conſtringit, & cicatricem tenuem facit. Reſolutio autem vel compoſitio adponendi vulneribus medicaminis talis eſt. Mittes huius medicaminis ⊣ III. & adiicies ceræ ⊣ I. olei veteris ⊣ VI. Iis verò qui habent aut in capite, aut in auribus, aut in naribus cauſas & vulnera, adponēdum ſic reſolues medicamen ſine cera. oleum ſanè pro tempore (id eſt ſi æſtas fuerit) minus adiicies: ſi hyēs, amplius infundes. Facit & ad morſus ſerpentium & ferarum omniū, & ad morſus hominis, & canis rabidi. Ner- E uorum quoque inciſiones vel colliſiones ſalubriter curat. quibus, quum medendum fuerit, addes oleum roſaceum cum modico aceto lanæ ſuccidæ infuſo. Quum autem adpoſueris iis cauſis hoc medicamentum, poſt triduum aut poſt dies quinque, ligaturam quam feceris ſolues. Si verò ictu aliquo caput fractum fuerit & teſta conliſa, medicamen roſaceo oleo liquefacies, & ſic ipſi fracturæ vel vulneribus infundes. Infuſo verò interius medicamine, nihilominus deſuper ſolum medicamē linteo inductum adpones, & ſuprà ligabis lanam ſuccidam oleo & aceto F modico infectam. De ipſo autem medicamine, ſi ſuccenderis in cubiculo, vel in domo, fugabis ſerpentes, & ſiqua illic mala ſunt, foras eiicies. Hoc ipſo medicamine incenſo ſuffita mulier facilè purgabitur, etiamſi pecus intra vterū habuerit immortuum. Saluberrimum autem eſſe omnibus & virilibus & fœmineis cauſis, ne dubites, ſi primùm diligenter ac ſolicitè conficias, deinde (vt ſuprà ſcriptum eſt) ſcienter vtaris.

AD OMNES ET MVLTIPLICES oculorum dolores, collyria & remedia diuerſa, etiam phyſica de probabilibus experimentis, Cap. VIII.

G AD conturbationes & lippitudines ſubitas epiphoráſque oculorū ſcio multa collyria, tametſi tardè, magnos tamen effectus habere, ſed nulli collyriorum tantum tribuo quantum lycio Indico, vel per ſe. hoc enim inter initia, ſiquis vt collyrio inūgatur, protinus & dolore præſenti, & futuro tumore liberabitur. ſuperuacuum eſt autem nūc laudes eius referre. in aliis enim expertus, intelliges ſimplicis rei vix credendos effectus. oportet H ergo vt minimè quater quinquiéſve ex interuallo lippientem inungi: deinde quum combiberint oculi, ad ſingulas inunctiones, ex aqua quam poterint ſuſtinere calidiſſima ſpongiis expreſſis vaporari diutius, eodémque die in balineum duci eum qui inūctus fuerit, ita vt cum

cætero corpore caput quoque & faciem calidæ immergat, & foueat, vinúmque poſt balineum ita vt adſuetus eſt ſumat. Poſtero die ſiqua veſtigia epiphoræ remanſerint, inungi collyrio aliquo acriore aquato ſub veſpere debet, & rurſus in balneum duci, & vinum bibere. Hoc modo vno ferme die tolletur epiphora, præcipuè incipiens, neque adhuc alio medicamento tacta. Sed ſi ea vis fuerit epiphoræ vt nõ cõcedat vno die, expectari oportebit donec impetus eius ſedetur, & ita æger in balneũ ducatur, cæteráque fiant quæ præcepimus fieri. Idẽ hoc medicamentũ etiam ſupra oculos inlitũ, tardius quidẽ, ſed eoſdẽ effectus præſtat, maximè in teneris corporibus, vt mulierũ & puerorũ, quorũ oculi nullius medicamẽti vim ſuſtinere poſſunt. Triduo autẽ aut quatriduo plerunque tollit dolorem adiutum oui infuſione, & aquæ calidæ vapore. Compoſitio collyriorum quam maximè probo, ad recentes epiphoras vel conturbationes oculorum, tuméſque & dolores: Plantaginis tritæ ſucci cyathos II. teri oportebit cum croco quod ſufficiat, id eſt * II. deinde cætera quæ infrà ſcripta ſunt admiſceri pridie macerata cum ſucco herbæ ſuprà ſcriptæ, id eſt aloes Indicæ * IIII. gummis * IIII. poſtea eiuſdem plantaginis ſucci cyathos duos addi, vt quum ſpiſſata fuerit commixtio, collyria fingantur. Vtrunque autem genus medicamenti eximiè prodeſſe iudico, proprietate quadam, ſed præcipuè quòd nullam in ſe aſperitudinem habet, vt pleraque quibus fere inunguntur homines. nam quæ ex cadmia, aut ære vſto, eiuſdémque generis pigmentis cõponuntur, quanuis curioſè terantur, naturam tamen ſuam amittere nõ poſſunt. nunquam enim vt ſuccus diluũtur: ſed quum ad ſummam ſubtilitatem perducta ſunt, tamen quaſi puluerulenta neceſſe eſt maneant, quæ oculorum partes velut configunt. Certè exterius pungunt foramina prima, & tuniculæ oculi ab initiis adhibita interdum moleſtiorem futuram concitant epiphoram. Quo nomine etiam quod diaglaucium dicitur probo in initiis. namque prodeſt hoc genere quod ex eadem materia conſtat, quæ nullam aſperitudinem habet: quandoquidem componitur ex croci * V. ſarcocollæ * X. glaucii ſucci * XX. tragacanthi * V. & opii * V. hoc enim ego adiicio, & ita melius reſpõdet. Sed opium & in hoc & in omni collyrio medicamentóque verum adiici oportet, quod ex lacte ipſo papaueris ſyluatici capitũ fit, non ex ſucco foliorum eius, vt inſtitores huiuſce rei compendii & lucri cauſa faciunt. Illud enim cum magno labore & exiguum conficitur: hoc ſine moleſtia & abundanter teritur. Ante omnia crocum aqua pluuiali infuſum macerari debet, deinde adiiciatur illi ſarcocolla, glaucium, opium, tragacanthũ. Prius enim omnia ſeorſum macerari oportet, non multa eius generis aqua (id eſt pluuiali) vt quàmprimum, id eſt ſi fieri poterit eodem die, fingantur collyria. Solet enim hoc diu neglectum mortario inaceſcere. Iis fere vtor primis diebus collyriis, non ſine cæteris auxiliis, prout res poſtulat, abſtinentia dico & ſanguinis detractione, meliúſque ea cæteris proficere adfirmo. Quum verò pluribus quis diebus vexatus fuerit epiphora, & perſeuerantia humoris, atque pituita ipſo calore oculorum glutinoſior viſa fuerit, quod fere ſexto ſeptimóve die accidere ſolet, tunc proderunt & ea collyria quorum genus ſuperius improbauimus, compoſita ex rebus metallicis. facilius enim tum patientur oculi, ſimodo exulcerati non fuerint, iniuriam: quorũ præcipuè hoc mihi placet, quod à colore phæõ dicitur. Accipit autem hæc, Æris vſti * XII. cadmiæ vſtæ * XII. ſtibii cocti * VI. acaciæ chyliſmatis *. VI. croci * IIII. aloes * III. opii * II. caſtorei victoriati pondus, myrrhæ, lycii, idem ponderis, gummis * XVIII. aqua pluuiali quæ ſunt dura macerantur, & diu teruntur, donec leuiſſima fiãt, poſtea cætera alio mortario ſingula trita admiſcentur. quum tollendum eſt (id eſt quum ſunt fingenda collyria) gummi adiicitur. Hoc quidam etiam in initiis vtuntur cum oui aquato liquore per ſe. Necnon & hoc collyrio quidam in initiis vtuntur, quod à cinereo colore ſpodiacon appellatur. Componitur autem ex iis, Cadmiæ botryidos vſtæ ſuper teſta donec candeſcat, & vino Falerno extinctæ * XL. cretæ Samiæ quam aſtera vocant * LXXX. ſtibii cocti *. XX. opii * V. gummis Alexandrinæ * XX. teruntur hæc omnia pluuiali aqua macerata: vltimum gummi adiicitur. Ante ſanè cætera ad leuitatem ſummam terantur, & ne prima tunicula oculi exeſa aliâsve exulcerata ſit, vt purum vlcus ſit, diluitur oui albo, quod eſt fere tenuiſſimum. Collyrium pſittacinum à colore ita dictum, facit ad epiphoras quæ cum tenui & acri lacryma exiſtunt: item aduſtiones & ſolutas cicatrices & vaſtum tumorem, (quod quia loco interdum videtur propellere oculum) proptoſin vocãt, cum oui albo quod eſt tenue imponitur. ſed præcipuè facit quum quaſi ſanguine ſuffuſi ſunt oculi, & ob id nullum niſi leniſſimum collyrium patiuntur: Recipit autem hæc, Croci * IIII. cadmiæ lotæ * IIII. ſtibii * IIII. opii * II. gummis * II. amyli recentis & dulciſſimi * IIII. eodem ordine quo ſcripta ſunt, in mortario debẽt teri ex aqua pluuiali. Amylum autẽ quum iam fingendũ erit collyrium, adiicietur. Interdum autem & hoc ſuperinungantur qui prius Athenippio curati ſunt. Iis fere collyriis lenibus omnia quæ cum tumore & dolore fiunt circa oculos remediamus. Perunctiones oculorũ lippientium ſiue inunctiones quæ appellãtur galacticæ, huiuſmodi ſunt, Crocomagmatis * I. myrrhæ & croci * VII. aluminis fiſſi * VI. thuris * VI. gummis * VI. roſæ floris * VI. vino Chio non ſalſa cõſperſa teruntur hæc omnia diligenter. deinde confecta in collyriis aut pilulis reponũtur. Perunctio oculorũ ad omnem epiphoram ſatis vtilis. Croci ⟝ I. myrrhæ ⟝ I. crocomagmatis ⟝ I. æris floris ⟝ I. aluminis fiſſi ⟝ I. thuris Є. ex vino terũtur hæc optimè: iis Coſmus medicus adiicere ſolitus erat etiam mandragoræ ſucci ⟝ I. & lentiſci ſucci ⟝ I. ac deinde permixtis omnibus formare collyria vel paſtillos, aut in vas ſtanneum recondere, & quum opus eſſet vti ad inungendum vel ſuperliniendum. Eſt huiuſmodi medicamentum quod perichriſtarion vocãt Græci, quod medicamentũ ſatis efficax eſt, quo ita vti oportet vt palpebræ ſubtiliter inde ſuperlinantur, nequid intra oculum fluat. Recipit autẽ hæc, croci Siculi * III. magmatis Croci * XII. thuris * III. aluminis rotundi * VI. opii * II. myrrhæ * II. gummis * III. ex vino Falerno teruntur hæc vel aſperguntur. & quum bene leuia facta ſunt, ad craſſitudinem boni mellis ſpiſſãtur, adiicitur poſteà paſſi Cretici * I. & reponitur in pyxide ſtãnea. Quum enim paſſum adiectũ fuerit, collyrium erit: nam ex ipſo ſuperlini debet. Benefacit hoc medicamentum ad ſuperliniendos oculos, quo Auguſt[9] vſus eſt, Aluminis fiſſi * XL. thuris * X. aloes * XV. croci * XV. opii * II. gallæ * X. roſæ foliorum aridorum * X. plantaginis ſucci vel ſeminis * X. ex vino Falerno terũtur hæc vel aſpergũtur, & quũ leuia facta ſunt, ac mellis ſpiſſitudinem habent, adiiciuntur iis paſſi ſextarius, vel quod ſufficiat, & reponitur in vaſo ſtãneo vel argenteo. Collyrium nigrum ab Antigono repertum, ad omnia intacta faciens, Accipit cadmiæ * XXXV. S. ſtibis * XXIIII. piperis * VIII. æruginis raſæ *. VIII. gũmis * XXIIII. teritur ex aqua pluuiatica atque conficitur. Coſmus adiecit huic collyrio centaureæ tenuis ſucci * X. quod rectè factũ reor. Collyrium, quod ad omnem epiphoram & inquietationẽ & tumorem facit ſedãdum, ſiue dolorem. Accipit hæc, pompholygis * VIII. cicutæ ſucci aridi (id eſt ſiccati) * VI. opii * IIII. mandragoræ ſucci aridi * V. acaciæ * VI. gummis * V. teritur ex coriandri teneri ſucco. hoc Collyrium prodeſt etiam extra oculos perunctum, id eſt circunlitum. Collyrium ab Aſclepiade ad epiphoras ſpeciatim repertum, Cretæ Samiæ denarios vndecim, opii denarios decẽ, ſtibii denarios XL. gummis denarios viginti, aloes denarios decem: teruntur hæc, & conficiuntur ex aqua pluuiali. Collyrium quod habuit Coſmus medicus inter arcana, mirificum ad omnia oculorum vitia, Acaciæ * XL. ſpumæ argenti tritæ bene & lotæ, donec candidiſſima & leuiſſima fiat, * XII. plumbi vſti & loti * XVI. ſtibii * XI. cretæ Samiæ denarios duodecim, ceruſſæ * XVIII. cornuum ceruinorũ vſtorum & lotorũ quod erit candidiſſimum, * VIII. ſquamæ æris denarios quatuor, opii * IIII. æruginis raſæ denarios ſeptem, cardamomi interiora * duos;

lapidis hæmatitæ ✱ quatuor, lapidis ſiſſi ✱ quatuor, ta- A
maricæ ſeminis ✱ IIII.croci ✱ IIII.thuris denarios qua-
tuor,myrrhæ ✱ quatuor, opobalſami ✱ quatuor, lycii ✱.
quatuor,aloes ✱ quatuor,coſti ✱ quatuor, piperis albi ✱
duos, cicutæ ſucci aridi ✱ VIII ,ammoniaci guttarum ✱
VIII.bdellæ ✱ octo,ſaliuncæ pugatæ ✱ ſex, gũmis ✱ xxv.
teruntur hæc omnia diligenter ex vino Chio non ſalſo au
ſtero,vel ex vino Falerno:ac deinde cõfeſtim collyria fin-
guntur,& in vmbra ſiccantur : quod & de aliis omnibus
collyriis obſeruari oportet. Collyrium achariſtum
theodotium ab Antigono inuentum,ad omnem epipho- B
ram & omne vitium oculorum:accipit hæc,Acaciæ ✱.xx.
ſtibii ✱.x. croci ✱.I.S.aloes ✱ duos,myrrhæ ✱ duos,Cad-
miæ ✱ octo,caſtorei victoriati duas tertias partes, opii ✱.
vnum,lycii ✱ duos,æris vſti ✱ octo , ceruſſæ ✱ quatuor,
nardi ſpicæ ✱ vnum,& tertias eius, gummis denarios vi-
ginti,palmarũ oſſa,ſiue nucleos vſtos, denarios triginta:
trita hæc ex aqua pluuiatica conficiuntur. Moneme-
rum collyriũ dicitur quòd dolores in impetu ſtatim tol-
lit:conficitur ſic,Lepidos vnciam vnam,æris vſti ſemun-
ciam,hæmatitæ ⸗ vnam,myrrhæ vnciam vnam,opii ſe- C
munciam : vnum hoc collyrium mirabiliter prodeſt iis
qui cicatrices non habebunt ex ouo infuſum , & leui ad-
modum agitatione contritum. Ad ſuffuſiones oculo
rum quas Græci ὑποχύματα dicunt , fœniculi ſucci liqui-
di ✱ tres,opobalſami ✱ tres,mellis Attici ✱ tres,olei viri-
dis ✱ tres,hyænæ fellis ✱ vnum, euphorbii ✱ vnum : hoc
oleo diluitur,& ita admiſcetur cæteris. Aquato vti oporte
bit hoc medicamento. eſt enim acerrimum,& vndique
humores trahit:quamobrem non ſunt inungendi qui ca-
pitis dolorem aut grauedinem habent. Et ante biduum D
aut triduũ aquã bibãt quos deſtinaueris eo inũgere:quã-
quam melius facient ſi etiam perſeueranter aquam pota-
uerint.vitio enim moleſtiſſimo facilius inter initia care-
bunt.Non autem præterit me habere te prudentes ocula-
rios,quibus ſi nomina dixeris collyriorum hoc in libro
ſcriptorum,contendent forſan ſe quoque habere eadem
compoſita:ſed ſi pondera aut effectus comparare voles,
longè diuerſos inuenies . Ego enim ipſe eodem nomine
multa compoſita,non iiſdem ponderibus & rebus, inter-
dũ habeo,ſed maximè probatis vtor . Nec vtiq; affirmo E
non poſſe & alios eadẽ habere,(nam & ipſe ab aliis acce
pi)ſed raro ſcio ocularioruin quoſdam ſimpliciter trade-
re compoſitiones,méque multum elaboraſſe vt veras &
incorruptas acciperem conſcius ſum mihi. Neque illud
rurſus dico , nouas omnis & non aliquibus notas me in
hoc libro congeſturum compoſitiones, verumetiam quaſ
dam vulgatas,&(vt ita dicam)publicatas.Eiuſmodi enim
quia efficaces ſunt,etiam plurimis in notitiam veniunt.

Collyrium efficaciſſimum ad tumorem oculorum & la
crymarum nimium fluorem, etiam ſuprà perunctum vel F
inlitum efficax eſt:accipit acaciæ ✱ XVI. cadmiæ ✱ duo-
decim,aloes ✱ duos,croci,myrrhæ,opii lecti,ſingulorum
denarios binos, caſtorei ✱ vnum,gũmis ✱ octo:teruntur
hæc omnia diligenter,& ex aqua permiſcentur, atque in-
de ſtatim collyria formantur ex aqua, quæ ſunt omnino
mirifica. Xerocollyrium optimũ ad epiphoras acres,
& initia lippitudinis,,croci ℈ duo, ſarcocollæ ℈ duo,aloes
hepatitidos ℈ vnum,glaucii ℈ vnum.hæc omnia diligen
ter trita ſimul recondes in pyxide cuprea,& pro xerocol
lyrio vteris. G

Ad epiphoras & lippitudines oculorum remedia de experimento & phyſica diuerſa.

Ad lacrymas & tumores oculorum lippientium re-
ſtringendos,atramẽtum ſutorium(id eſt chalcantum vi-
ride)cyprinum,tundes & cribrabis,& factum molliſſimũ
puluerem ex oui incocti albo(id eſt lacryma)conſperges;
& facies collyria,quæ in vmbra ſiccabis, atque inde pal-
pebras inunges & tempora inlines.Si ex reumate lacryma
abundans eſt , oui albo collyriũ temperabis. Si lippitu- H
do & ſanguinis infuſio eſt,ex aceto temperabis , & deſu-
per oculos circumlines,ita vt nihil interius de medicami
ne ingrediatur : tempora quoque dolentis eodem ſuper-
lines,

Braſſica cruda cum pane candido madefacto ſubacta,
ac fronti inlita,dolorem oculorum plurimùm releuat.
Medicamen ad oculum diutina lippitudine vel epiphora
laborantem intrinſecus curandum, Lapidis gagatis ſcru-
pulos ſex,tũdes,cribrabis,& aqua pluuiali vel fontana cõ
ſperſum puluerem liquidum facies: deinde in ampulla vi
trea repones:quum neceſſe fuerit,pinna aquilina vel co-
lumbina laborantem oculum inunges : quo facto & cali-
ginem & infuſum ſanguinem abſterges,clariorémque vi
ſum reſtitues. Dolores oculorum tempore hyemis fri-
gore contractos qualiter curare debeas:Concham æream
de melle albo ab intus perunge totam, eandémque ſupra
gaſtrum lotii virilis ex ea parte qua melle inlita eſt,ſuper
pone ad lotium verſus,& per dies triginta bis in die lotiũ
agitari facito,vt omnis odor vel acritudo lotii , & virtus
eius ad mel in concha hæreat, poſtea rades cõchã ipſam,
(id eſt,quod melle inlitũ fuerat)& raſuram tũdes in mor-
tario, & cribrabis diu , & repones in ampulla vel vi-
trea vel cuprea : quum neceſſe fuerit,ex melle tẽperabis,
& intrinſecus oculum perunges: mirabile remedium ex-
perieris in omnibus ferme oculorum etiam grauioribus
cauſis. Gramen quod in ſummo triſulcum habebit
decreſcente luna radicitus ſublatum quamplurimum re-
pone,deinde ex multis vnum auſpicante lippitudine ad
collum ſubliga,celeriter incumbẽtem epiphoram diſcu-
ties. Si impetus oculorum eruperit huiuſmodi reme
dium confeſtim adhibebis;atramenti ſutoricii ⸗ I.in a-
quam mundam defundes , idque acriter feruere facies,
tum operies,vt feruor paululum conquieſcat: atque vbi
modicum intepuerit,in concham tranſfundes,ibique fa-
ciem demerges,& oculos patefacies intra ipſam aquam:
paululum quidem admordebit,ſed certiſſimo experimẽ-
to dolorem incumbẽtem auertet. Colophoniæ mo-
dicum phœnicio inliga,& collo lippientis ſuſpende , ſta-
tim proderit. Dolorem oculorum vt anno integro
non patiaris quũprimum ceraſia erunt idonea eſui(id eſt
quaſi matura)de tribus ceraſiis lapillos pertũdes , & gaipa-
no lino inſerto pro phylacterio vteris,voto prius facto cõ
tra ſolem orientem,quòd eo anno ceraſia non ſis mandu
caturus. Herbam quæ appellatur periſteriõ, diſcoques,
vt madeſcat ex aqua fontana ad tertias,& inde oculos fo-
uebis impetu laborantes: intra triduum perſanabis. Vi
tandæ perpetuò lippitudinis gratia obſerua vt Kalen. Ia-
nuariis eo tẽpore quo calendæ ſolis die fuerint , & etiam
hora prima vel octaua, & deinceps alio die ſolis, & tertio
ſolis die ſimiliter, collyrio tenui inũgaris,dum cõuerſus
ad orientẽ rogabis Deum vt eo anno dolere oculos tuos
non ſinat. Quumprimum hirundinem audieris aut vi-
deris,tacitus illico ad fontẽ decurres vel ad puteum & in
de aqua oculos fouebis,& rogabis Deum vt eo anno non
lippias,dolorémque omnem oculorum tuorum hirundi-
nes auferant. Expertum remedium ad lippitudinem ne
vnquam tentetur , ſiquis obſeruet ſine intermiſſione aut
obliuione vt quoties lauerit, deducta vtriſque manibus
ad pedes infimos aqua,ſtatim manus ambas ad oculos re
ferat,atque ad angulos eorum vtraque manu perfricet: &
hoc ter facere debebis. Aduerſus humores & ſubitos
impetus oculorum & epiphoras,radices betæ maximè ni
græ ex aqua tepida lauabis,& expreſſas ſabano ſiccabis:
deinde tundes in piſone marmoreo, & ſuccum inde lin-
teo intorto exprimes:tum leuiter ad carbones deſpuma-
tum tepefacies,& naribus infundes: ita vt is cui medebe-
ris,aquam tepidam in ore contineat: & ſi vnus oculus la-
borabit diuerſæ partis nares infundes , & melle Attico
continges.Si tamen videris oculos ſucci illius infuſione
turbatos, herbæ (quam quidam cerebellum canis appel-
lant)radix ex aqua decoquitur , eóque humore oculi ad-
uerſus epiphoras vtiliter fouentur. Farina ordeacea
& galla contuſa cum aqua permixta & collecta,oculis cũ
tepore impoſita,tumores doloréſque ſedabis. Coriã-
drum viride tritum,lactique mulieris immixtum , & tu-
mentibus vel dolentibus oculis appoſitum, ſtatim pro-
deſt:idem & apium præſtat ſimiliter impoſitũ. Ros
cæleſte manu munda collectum,& rutæ ſyluaticæ contu-
ſæ ſucco admixtum,in plumbea pyxide reconditum,quũ

opus fuerit aduerſum epiphoras oculorum frõti & ſuperciliis impones. Vino in quo laurus fuerit decoctus oculi foti dolore potentiſſimè leuabuntur. Spina alba combuſta & bene trita, cum ouo ſuperinlita vel inuncta, ſedat mirificè dolores oculorum. Gallæ contritæ thuriſque pari modo puluis vino permixtus, & frõti inlitus, tumorem oculorum dolorémque ſedat. Crebro lacrymantes oculos vt exſicces, lucernam oleo cedrino repletam accenſámque, ſuperpoſito, vel iuxta ſuſpēſo æneo vaſculo, permitte conſumi, inde fuliginem collectam in pyxide cyprina reconde, & quum opus fuerit inūge, miraberis efficaciam medicamenti. Caprinus caſeus recens coagulatus ſupra oculos poſitus dolores citò lenit.

Rumicis ſyluatici radicem luna decreſcente collige, & tecum habeto nitidiſſimè: quandiu eam tecum habueris non lippies. Democritus affirmat felle hyænæ ſi frõs perfricetur, epiphoras incipientes & omnem oculorum dolorē poſſe ſedari. Si mulieris ſaliua quæ pueros nõ puellas ediderit, & abſtinuerit ſe pridie vino & cibis acriorib⁹, & in primis ſi pura & nitida erit, angulos oculorum tetigeris, omnem acritudinem lippitudinis lenies, humorémque ſiccabis. Chelidonia herba in hirundinum ſtercore naſcitur, quæ oculis plurimùm ſuffragatur: maximè autem caliginem deterget ſi paulatim inde oculi ſuffundantur, quos citò in priſtinam formam reuocato vigore reparabit. Hirundinis ventriculo ſciſſo albi ac nigri lapiſculi inueniuntur, qui ſi lupino aureo includantur, & collo ſuſpendantur, omnem dolorem oculorum perpetuò auertent: ſed & contra quartanas proſunt, croceo linteo vel panno inuoluti, linóque ad collum validiore ſuſpenſi. Mel in quo apes fuerint mortuæ vtiliſſimum eſt oculis ſi nitidum ac purum opportunè & paulatim infundatur. Qui ciconiæ pullum elixatum comederit, negatur multis annis continuis poſſe lippire.

Hirundinum pulli plena luna excæcantur, reſtitutáque eorum acie capita comburuntur. horũ cinere cum melle mixto rectè vſus fueris ad reparãdã oculorũ claritudinē.

Lacertam viridem excæcatam acu cuprea in vas vitreũ mittes cum annulis aureis, argenteis, ferreis, & electrinis, ſi fuerint, aut etiam cupreis, deinde vas gypſabis, aut claudes diligenter atque ſignabis. & poſt quintum vel ſeptimũ diem aperies, lacertámque ſanis luminibus inuenies, quam viuã dimittes, annulis verò ad lippitudinem ita vteris, vt non ſolùm digito geſtentur, ſed etiam oculis crebrius applicentur, ita vt per foramen annuli viſus trãſmittatur. Obſeruãdum ſanè in primis vt in loco nitido atque herbido deponatur ampulla, & quum lacerta diſceſſerit, tum annuli colligantur: obſeruandum etiam vt luna vetere (id eſt à luna nonadecima in viceſimam quintam) die Iouis, Septembri menſe, capiatur lacerta, atque ita remedium fiat, ſed ab homine maximè puro atque caſto. Lacerti viridis quem ceperis die Iouis, luna vetere, mēſe Septembri, aut etiam quocunque alio, oculos erues acu cuprea, & intra bullam vel lupinum aureum claudes, collóque ſuſpendes: quod remedium quandiu tecum habueris oculos non dolebis Lacertum ſanè eodem loco in quo ceperis dimittes, vel etiam ſi ſanguinem de oculis eius lana munda excipias, eámque phœnicio conuoluas, callóque ſuſpendas, vteris efficaciſſimo aduerſum oculorum dolorem remedio. Cancri oculus ſubtiliter ſublatus & in phœnicio conligatus, callóq; ſuſpenſus, lippitudini incipienti medetur, ſi tamen remedium à caſto homine fiat. De manu ſiniſtra muſcã capies, & dum capies dicere debebis nomen eius cui remedium facturus es, te ad curandos oculos eius muſcam prendere: tum viuam eam ligabis in linteo, & ſuſpendes collo dolentis, nec retro reſpicies. Ad epiphoras oculorum ſedandas, limaces cõplures tere in mortario nouo vel nitido, & adiice ibi ouũ gallinaceum incoctum, & tinge illic lanam ſuccidam, & fronti impone. Ad epiphoras oculorum pultem fabaceã ſine ſale, ſine vllo vncto, tepidam linteolo inline, & oculis de nocte impone, ita vt nõ alliges, continuò feruor recedit. Vt omnino non lippias, quũ ſtellam cadere vel trãſcurrere videris, numera, & celeriter numera, donec ſe condat. tot enim annis quot numeraueris non lippies. Ad lippitudinem inter principia ſedandam, in chartam virginem ſcribe υβαιχ, & licio quod in tela fuerit collo lippiētis innecte. Incipiens lippitudo mirificè & ſine dubitatione depelletur ſi in charta virgine ſcribas, & collo dolentis licio ſuſpendas, φυρφαρων, & hoc præligamen purus caſtus facias. Hoc etiam remedium indubitatè impetus oculorũ ſi præuenias prohibebit, ſcriptum in charta virgine. ρουβρς. ρροvειερας ρηελιος ως. παντεφορεχ. και παντες ηακοτι, quod ad collum dolentis licio ſuſpendi debet: ſed & cœptam atque inueteratã lippitudinem ſedat ſi in faciēdo ac ſuſcipiendo præligamine caſtimonia ab vtroq; ſeruetur. In lamella aurea acu cuprea ſcribes, ορυω ουρωσιν, & dabis vel ſuſpendes ex licio collo geſtandũ præligamē ei qui lippiet, quod potenter & diu valebit, ſi obſeruatã caſtitate die lunæ illud facias & ponas. Ne anno perpetuò lippias, de acinis nouem vuæ albæ antequam vuam guſtes, nouies te inunges, ita vt intra oculos tuos grana ſingula ſingulis vicibus infundas. Stercus caprinum vino conſperſum tritúmque & impoſitum oculis atque obligatum, omnem dolorem tumorémq; detergit. Oculos quum dolere quis cœperit, ilico ei ſubuenies ſi quot literas nomen eius habuerit, nominans eaſdem, totidem nodos in rudi lino ſtringas, & circa collum dolentis innectas. Si impetus dolorem præuenerit, abſinthium vetus & fuliginem conteres diligenter, tum mellis quantum ſatis videbitur adiicies, & denuò teres, atq; ex eo oculos inlines, validiſſimè proderit. Ne anno perpetuo lippias, quũ primũ cucumerē nactus fueris, in fontana aqua eum per triduum eſſe in vaſculo mundo permittes, deinde oculis adapertis faciem tuam ea aqua fouere curabis. Qui crebrò lippitudinis vitio laborabit, millefolium herbam radicitus vellat, & ex ea circulum faciat, vt per illum aſpiciat, & dicat ter, Excicum acrioſos, & totiēs ad os ſibi circulum illum admoueat, & per medium expuat, & herbã rurſus plantet: quæ ſi reuixerit, nũquam is qui remediũ fecerit vexabitur oculorum dolore: ad vtrunque oculum hoc facito. quæ ſi minus reuixerit, ex alia iterum faciat. Oportet autem dari operam vt non nimis herba cõſtringatur, quò facilius plantata conſurgat. Cæpæ longæ ſuccus opobalſamo mixtus, & ſucco fœniculi, adiecta adipe anſerina incipientes hypochyſes diſcutit, caliginéſque extenuat. Accipitrem ſi decoquas in oleo ſuſino, donec caro eius reſoluatur, & ex eo oculos frequenter inungas, & hypochyſin & caliginem diſcuties. Chamæleontis fel tantam vim habere creditur vt hypochyſes intra triduum inunctionibus ſanet. Lupi fimus diu perfrict⁹ ad ſummam læuitatem, cum melle mixtus & inunctione adhibitus, oculorum hypochyſes diſcutit, & ad ſummam claritudinem eos perducit ſuffuſione ſiccata.

Xerocollyria & remedia phyſica diuerſa ad xerophthalmiam, & caliginem, & aſperitudinem detergendam.

Ad caliginem & aſperitudinem oculorum ſiccámque perturbationem ſine tumore quam xerophthalmiam Græci appellãt, facit hoc collyrium quod ψωρικὸν dicitur: accipit autem hæc, Croci ✱ XII. pſorici ✱ XIIII. pſimythii ✱ IIII. opii idem, piperis albi idem, gummis ✱ II. cum aqua pluuiali teruntur hæc: collyria ſtatim inde finguntur ne confectio dilata vaneſcat. Collyriũ ad caliginem & aſperitudinem quod ſtratioticon dicitur, recipit hæc, pſimythii ✱ VI. piperis albi ✱ I. omphacii ✱. II. cadmiæ ✱ III. opobalſami ✱ II. opii ✱ I. gummis ✱ II. ex aqua pluuiali hoc teritur atque conficitur, quod melius ſuperiore ad caligines facit. Collyrium quod ſtacton vocant Græci ad eadem fere quæ ſuprà ſcripta ſunt vtile, ſed magis mulierib⁹ prodeſt: accipit hæc, Cadmiæ ✱ II. ſtibii ✱ VI. piperis albi ✱ II. æruginis raſæ, & miſyos, donec Puniceũ fiat, vſti ✱ ſingulos S. æris floris ✱ I. S. gũmis ✱ VII. quidã iis addunt opobalſami ✱ II. trita hæc diligenter pluuiali aqua aſperguntur, & in collyria colliguntur. Collyrium acre ad extenuandas cicatrices quamuis veteres, caliginéſque angulorum, quod ſemel inunctum plurimis diebus effectum præſtat. Oportet autem eo aquato vti. diu enim tenet morſum, accipit hæc, Ammoniaci guttæ quæ ſit ſine ſorde P. I. æruginis P. S. gummis P. I. primùm cum aqua

pluuiali teritur ærugo,poſtea cætera adiiciuntur macerata aqua pluuiali,& tum collyria finguntur. Fel teſtudinis cum melle optimo mixtum,& diu coagitatum,mirè caliginem tollit,ſi oculi inde aſſiduè circunlinantur, aut ſubtiliter ſuffundantur. Calliblepharium xerocollyriũ primũ,accipit hæc, Æs vſtũ,ſtibium,cadmiã,æquis ponderibus miſcebis,teréſque diligẽter,& donec ſpumã non faciant neque creſcant,ad ignem lentum agitabis in vaſe æreo,ibique tandiu eſſe patieris donec refrigerẽtur atque ſiccentur,quæ poſtea ad mortarium nitidiſſimum transferes,atque illic iterum ex vino vetere optimo teres B tandiu quouſque ſiccentur,de quibus puluerem tenuiſſimum factum,intra pyxidem æream condes,eóque velut ſtibio quum volueris vtêris. Xerocollyrium optimum cõficitur ſic, Lapidis Phrygii — II. croci — I.ſalis ammoniaci ℈ II. folii ℈ II.æris vſti ℈ IIII.piperis albi ℈ I. omnia ſeorſũ diutiſſimè & diligentiſſimè teres,vt puluerẽ tenuiſſimũ facias,quem permixtũ recõdes in doliolo vitreo, & quũ volueris puluere ipſo prout volueris vteris. Xerocollyrium optimũ & ad initia lippitudinis probatũ,cõſtat ex his,croci ℈ II.ſarcocollæ ℈ II.aloes hepatitidos ℈ I.glaucii ℈ I. teres hæc omnia diligenter,& puluerẽ tenuiſſimũ C in pyxide cũprea recondes, & quum opus fuerit & intra oculos & ad ſuperliniendos vteris. Capilli muliebres ſuper teſtam combuſti,& cum ſpuma argenti contriti,atque ad ſummam læuitatem redacti, xerophthalmias & prurigines oculorum efficaciter ſanant ſi inde inunguntur. Ad caliginem abolendam de experimento vtêris hoc remedio,ſalem ammoniacũ exuſtum tere & permiſce cum lotio pueris inueſtis,atq; inde aſſiduè oculos inunge vel ſuperline. Naturalem ſuccum argemoniæ,ſuccum millefolii, & ſuccum arnogloſſæ (id eſt plantaginis) D colliges diligenter ac nitidè æquali menſura, & de ſucco marrubii,rutæ, ſerpylli,euphorbii,exprimes per linteum delicatum,& admiſcebis ℈ binos,iiſque adiicies mellis optimi deſpumati libram vnam, atque omnia ſimul diu conteres:deinde iterum colabis tenui linteo,& recondes in vaſculo vitreo,atque vteris quum opus fuerit ad ſuffundendos & ſuperliniendos oculos caligine laborantes, quibus hoc remedio citò aciem acutiſſimam reddes.

Maluæ ſuccus expreſſus cum farina tenui miſcetur,ac E diutiſſimè teritur, poſtea adiicitur mellis deſpumati aliquid ac vini,vti liquidius fiat,potenter inde inunguntur oculi caligine laborantes. Ros nocturnum colliges nitidiſſimè in prato,& in ampullam mittes,atque adiicies illi mellis Attici ℈ XII. & opobalſami ℈ VI. ac pariter vtrunque miſcebis,& ſic vteris ad iungendum vel ſuperliniendum: mirum remedium experieris. Succum vettonicæ tenuiſſimum oculis infunde,clariores eos facies, & importunam lacrymarum diſtillationem citò ſiccabis. F Fel cameli ſolùm per ſe fronti inlitum prodeſt aduerſum caliginem,ſed ne omnino lippiatur decoctum cũ mellis optimi cyathis tribus,& croci vncia in vnum miſcebis,& ſic ſuffuſionem ad oculos facies,vel etiam ſuperlines inde caligantes & lippientes oculos:hoc medicamine etiam excreſcentes carnes in oculis & cicatrices curãtur. Ad caligines oculorum detergendas medicamẽ valde efficax,Roſæ ſiccæ pugnos duos plenos cum radice fœniculi diligenter purgati,& fœnigræci pugnum vnum plenum in ollam nouam mittes,& decocta prima aqua effuſa,ſic poſtea decoques vt ſpiſſeſcat,deinde mellis Attici vnciam ſupermittes,& piperis ſcrupulum bene triti:addes etiam paſſi cretici aliquantulum,vt liquidius facias, G deinde per linteolũ delicatũ colabis,& ad ſuffuſionẽ vel ſuperlinitionẽ oculorũ vteris. Perdicis fel mixtũ melli Attico caliginem tollit,ſi oculis aſſiduè infundatur,ſed cũ modo & æquali mẽſura. Aquilæ fel cũ melle Attico, myrrha vera,& nitro albo,ſingulis vnciis mixtum oculis viſionem acutiſſimam præſtat ſi cum modo infundatur.

Vt acie certiore intueri omnia poſſis,ficus Africanæ etiam veteris, dummodo pinguiſſimæ,ad ignẽ calefactæ H ſucco expreſſo,vinóque diluto,oculos inunge,gratulaberis remedio. Vipera viua mittitur in vas nouum fictile,& adiicitur ei ſucci fœniculi cyathꝰ vnus,& thuris granum vnum, deinde vas obturatur argilla, & circumlinitur,& in furnum feruentem mittitur,atque illic excoquitur donec cinis fiat.hoc de experimento hypochyſes caligineſque potenter atque mirificè purgat. Anagallidos herbæ flos purpureus ad menſuram obolorum trium diligenter tritus,& cũ pauxillo vini veteris mixtus inunctioni caligantium oculorum mirabiliter prodeſt.

Lacertas piſſinnas quæ in ſegetibus morãtur(quas Græci aruras vocant)comburito,& ad tenuiſſimum puluerem redigito,atque ex eo cum vino aut melle optimo caligantes oculos inunge,valde proderit. Centaureæ minoris ſucco oculi ex melle inuncti, caligine citò depoſita, tenuiſſimam aciem reſumunt. Fœniculi radicis contuſæ ſucco,tantundem mellis optimi deſpumati, vtinam Attici,miſceto,eáque lento igne ad mellis craſſitudinem diſcoquito,repoſitáque in pyxide etiã ærea habeto: quũ erit opus,cum aqua ciſternina aut muliebri lacte inungito,quanuis craſſas caligines citò diſcuties. Fænicu li radicis decoctæ aqua oculos aſſiduè foueto, citò omnẽ caliginem tolles. Caliginantibus oculis, viſus acutior reſtituetur,neq; facilè in hoc vitiũ incidet qui vſus fuerit remedio tali, vt centaureæ manipulum nitidum in vini optimi,ſed nouellaſtri,congium mittat, aut etiam excoquat,ac triduò in vaſculo clauſo vel operto macerari faciat: deinde poſt triduum heminam eius vini mixtam cum calida aqua,adiecto melle ieiunus manente illic cẽtaurea quotidie bibat. Lauri folia XX leuiter cõtrita paſſo diluito,& linteo colato,& in cacabo decoquito ad craſſitudinem mellis,atque ex eo inungito, efficaciter caliginem diſcuties. Baccæ myrti ſupra carbones viuos ad ſuffumigandum poſitæ,caliginem extenuant, ſi oculis apertis fumũ earũ patiẽter exceperis. Pulli hirundinum vel aſſi,vel elixi,in cibo ſæpius ſumpti, oculis caliginantibus efficaciter proſunt. Lapidem boſtrychitẽ tecum ſemper habeto, quia ad aciem oculorum excitandam efficaciter prodeſt. Muris agreſtis (id eſt qui in campis inuenitur)combuſti cinis contritus,& cum melle aſſiduè inlitus,aciem oculorum caligine extenuata confirmat. Scarabeus coloris ſmaragdini tantum beneficii oculis præſtare dicitur vt viſionem ei acutiſſimã reddat, qui eum contemplatus fuerit aſſiduè. Cochleas Africanas veras ſuper ſpiſſam craticulã diſpoſitas ponito,& carbones acres aſſiduè ſuggerito, vt æqualiter comburantur,deinde mortario terito,vt tenuiſſimum ex iis puluerem facias,adiectáque mellis Attici cotyla vna, iterum validiſſimè terito, & poſtmodũ in vaſculo fictili repone,& ſigna:& quũ alicui mederi voles, ſpecillo inde eum inunge, intra paucos dies integram aciem eius clarámq; reſtitues. Fit ex vipera collyrium ad caligines oculorum adaperiendas diſcutiendáſque mirificum.Cõprehenſam igitur occiſámque viperam in vaſe fictili repones,eámque illic putreſcere permittes,donec ex ea vermiculi naſcantur:hos eliges & conteres,& adiicies iis croci paulũ,& iterum teres, atque inde collyria facies, & ſic cum melle Attico aut lacte muliebri oculis inunges. idẽ præſtat & cinis viperæ combuſtæ,(ſicut ſuprà ſcriptũ eſt) ſed cum iis quæ hîc adiecta ſunt temperatus. Salem quam candidiſſimum ieiunus ſi quotidie guſtaueris, omnem oculorum caliginem citò extenuabis. Fel vtſinum atque hyænæ cum melle optimo mixtum,& diu coagitatum caligines eximit,ſi aſſiduè inde oculi ſuffundantur aut ſuperlinantur. Adipes omnium fluuialiũ piſcium in ſole liquefactæ,adiunctóque melle inunctioni adhibitæ,mirificè oculis caligantibus proſunt. Herbæ chelidoniæ ſuccum,fœniculi ſuccũ, ad quartarios ſingulos miſce cum mellis optimi quartariis quatuor,& oculos grauedine & aſperitudine laborãtes inunge,mirè proderit: ſed ſimul omnia decoque in vaſe æreo,& ſic inunctioni reſerua. Lapis mediꝰ in lupina pellicula ſubligatus collo,atque ita diu portatus, ſed prius muliebri lacte pertractatus,non tantùm caligines tenuare, verumetiam hypochyſin diſcutere, & obductam aciem aperire conſueuit. Hygra quæ prodeſt valde ad caliginem detergendam, conficitur ſic, Croci — II. piperis albi vnciã,aphronitri vnciam, myrrhæ vnciam, mellis Attici vnciam,crocum & piper ex vino teres,nouiſſimè aphro-

nitrum & myrrham ſeorſum conteres, & ſic vniuerſa coniunges, atque ad ſuffundendum vteris ex melle. Hygra mirifica quæ & caligines abigit, & oculis ſuffuſis lumẽ inſtaurat, accipit hæc, Opobalſami ℈.III. myrrhæ ℈.III. opopanacis ℈.I.S. mellis Attici ſelibram. Opopanacem primùm ex vino teres diligenter, tum myrrham adiicies, & teres poſtremum opobalſamum addes, atque omnia cõmuniter terẽdo admiſcebis, & poſtea ad inungendum vteris. Fellis gallinacei vel vulturini (quod lõgè magis prodeſt) ſcrupulum, & mellis optimi vnciã, bene trita cõiunges, atque in pyxide cuprea habebis, & opportunè ad inungendum vteris, hoc nihil potentius caliginẽ releuat. Ros matutinum quod inhæſerit rutæ, & ſuccum chelidoniæ, & mel optimum deſpumatum pari menſura permiſce, atque ad tertias decoque, & in pyxide cuprea reconde, & caligantes oculos infunde.

Fellis terræ & chelidoniæ, vtriuſque herbæ ſuccum, cum mellis optimi deſpumati pari menſura permiſce, atque ex eo caligantes oculos inunge, efficaciſſimo medicamine vteris. Satureiæ viridis ſucco tenuiſſimo ſi aſſiduè angulos oculorum contingas, caliginẽ citò diſcuties. Idem præſtat & rutæ ſuccus per linteum tenue expreſſus, in pyxide ærea conditus, atque angulis oculorum caligantium appoſitus. hoc cuiuſlibet ætatis hominẽ infirmiſſimi viſus mirabiliter curat, certè ſi aliquid mellis Attici fuerit admixtum.

Remedium ad tumorem oculorum vel nimiam diſtillationem.

Pulegii flores deſtringe, eóſque madefacito ex aqua frigida, & contere bene, atque ex eo panni tenuiſſimi partem dimidiam line, vt ex altera parte panni integas oculos, & quum ibit dormitum cui medendũ erit, ſupra oculos pones, ipſa nocte tumorem humorémque oculorum eius ſedabis. Ad oculorum ſubitum impetũ vel dolorem remedium efficax ſic, Succum cardonis, ſuccũ vrticæ Alexãdrinæ, ſuccum bugillonis, crocum, atramentum ſutorium, æquis menſuris iſta coniunges, & addes iis ſapæ modicum, & aceti quãtum ſufficiat, & decoques ad ſpiſſitudinem mellis liquidi, atque ita oculos inde ſuperlines; vt modicum ingrediatur eos, & delacryment, continuò ſanabuntur.

Ad vulnera, vlceráque, & cicicatrices, atque carbũculos cruſtáſque oculorũ, & glaucomata atque albugines detergẽdas, & palpebras cõponẽdas, collyria & remedia de experimentis phyſica, & rationabilia diuerſa.

Ad ſordida vlcera oculorum cruſtáſque habentia, (quas medici eſcharas vocant) & ad carbunculos oculorum, (quos anthracas dicũt) facit bene & per ſe mel Atticum purum pyxide cuprea conditum, & repoſitum ſub ſignaculo mẽſibus ferme duobus: (quãto enim diutiùs in pyxide ea manſerit, efficacius fiet) ſed præcipuè hoc quod quidã diaſmyrnon, nõnulli euodes (quia boni odoris eſt) nominãt, quod etiã ad puſtulas papuláſque & ſuppurationes oculorũ, & ad cicatrices nõ veteres, & ad palpebrarum recentem etiam in corporibus tenerioribus aſperitudinem facit. Oportet autem eo ad ſordida vlcera diluto oui albo (id eſt aquatiſſimo) vti, deinde quũ lacrymæ fluere deſierint, cineraceo collyrio ſuperinungi, item ad puſtulas ex ouo tritum facit: ad papulas verò & ad dolores cum rubore & diſtenſione oculi ſicca, bene imponitur cũ lacte mulieris. ex aqua autẽ ad cicatrices recẽtes extenuãdas & palpebrarũ aſperitudinẽ tollẽdã teri debet, & ſubiecto ſpecillo, aut inuerſa palpebra oculis inſeri. Componitur autẽ ex iis rebus, Põpholygis lotæ ✱VIII. æris vſti ✱VIII. croci ✱IIII. myrrhæ ✱IIII. nardi ſpicæ ✱I. & pondus victoriati, lapidis hematitæ ✱II.S. piperis albi grana X. opii ✱I. & pondus vnius victoriati. gummis ✱X. teruntur hæc cum vino Chio, & cõfeſtim collyria fingũtur, atque in vmbra ſiccantur. Acriore autem collyrio ad cicatrices extenuandas & ad palpebras aſperas vtimur, quod quia ex quatuor rebus, vt quadriga equis, conſtat, & celeres effectus habet, harma dicitur. recipit hæc, Æris vſti ✱IIII. tureæ arboris corticis ✱IIII. ammoniaci guttæ ✱IIII. gummis ✱IIII. teruntur hæc ex aqua pluuiali. hoc etiam ſuperunctum ad puerorum epiphoras & qui non ſufferunt vnctionem optimè facit. Collyrium quod propriè facit ad aſperitudinẽ palpebrarum & calloſitatem. Oportet autem aut ſubiicere ſpecillum palpebræ, aut inuertere ipſam palpebram, & ſic inungere. Recipit æris vſti ✱XIIII. æruginis ✱VI. croci ✱X. myrrhæ ✱I. caſiæ rufæ fiſtularum victoriati pondus, piperis albi grana XLV. gummis denarios nouem, cum vino Chio hæc terentur, & ſic colliguntur.

Ad palpebrarum veterrimam aſperitudinem, & excreſcentem carnem (quam ſycoſin Græci vocant) in qua eſt callum duriſſimum. Eſt autem liquidum medicamẽtum, quod ideo hygra appellatur, quod etiam carnem ex palpebris tollit ſine magno dolore. recipit hæc, Myrrhæ, thuris, croci, miſyos, ſingularum ſpecierum denarios ternos; chalcitidis ✱VI. hæc teruntur diligenter ex aceto acri. vbi leuia facta erunt, & habebunt ſpiſſitudinem paſſi, miſcetur iis mellis Attici P.I. deinde in patella æris Cyprii ſuper carbones poſita inferueſcit, donec mellis habeat nõ nimium liquidi ſpiſſitudinẽ, atque ita reponitur in pyxide æris Cyprii. Quũ op⁹ eſt, inuertitur palpebra, & per ſpecillũ apponitur. Quod medicamẽtum ſuffricatur curioſè in oculo ad delacrymationẽ: & vbi deſierit mordere, rurſus inuerti oportebit palpebrã, atque ita pollice impreſſo mẽbranas innãtes adducere, quæ facilè ſubſequẽtur: poſt hoc cinereo collyrio ex aqua inũgendi erunt oculi craſſius. Hoc medicamẽtum multorũ annorum callos & aſperitudines palpebrarum deſperatas à quibuſdam medicis oculariis, paucis diebus tollit.

Collyriũ ad vlcera, papulas & epiphoras. Cadmiæ ✱VIII. ceruſſæ ✱IIII. amyli ✱III. opii ✱II. acaciæ ✱I. gummis denarios duos, tragacanthi denarium vnũ, ouorum ſemicoctorum vitellos duos, fabæ ſine cortice (id eſt purgatæ) modicum, quæ ante diẽ ex aqua macerari debet cum tragacantho, atque ita teri, tum formari collyria, quæ lacrymarum impetum & iugitatem potẽtiſſimè ſedant ac reprimunt. Collyrium Dionyſianum quod appellatur Theodotion, ad lacrymam tenuẽ reſtringendam, & ad vlcera & aſperitudines palpebrarũ, & ad cicatrices recentes efficaciſſimum: conficitur ſic, Cadmiæ ✱III. æris vſti & loti ✱VIII. crocomagmatis ✱VIII. ſtibii ✱IIII. opii ✱IIII. caſtorei ✱IIII. nardi ſyriaci ✱IIII. lycii ✱IIII. acaciæ ✱XVI. croci ✱VIII. myrrhæ ✱VIII. palmularum oſſa vel nucleos vſtos, numero XII. gummis ✱VI. vini auſteri veteris bene odorati ſextarium vnum. teruntur hæc diligenter, & confeſtim ex iis collyria finguntur, atque in vmbra ſiccantur. Collyrium ſtratioticum, facit ad tumores oculorum & lacrymam acrem compeſcendã, atque ad palpebras aſperas & ad caligines & cicatrices ex itinere & puluere & fumo collectas: Cadmiæ, denarios octo, ceruſſæ ✱VIII. crocodili ſtercorum ✱IIII. æruginis raſæ ✱II. caſtorei ✱S. omphacii aridi, aluminis ſiſſi atque vſti denariũ vnum, piperis albi ✱V. opii ✱I.S. gummis ✱VI. teruntur hæc diligenter, & ex vino Falerno colliguntur, atque inde collyria formantur. Collyrium quod appellatur ſphragis, ab Antigono medicó inuentum, facit ad omne vlcus & ad omnẽ vſtionem & plagã & ruptionẽ tuniculãrũ oculi, & ad omnia oculorum vitia, præter epiphorã incipientẽ, accipit hæc, Cadmiæ ✱IIII. põpholygis ✱X. opii ✱IIII. amyli ✱IIII. acaciæ ✱IIII. tragacãthi ✱IIII. gũmis ✱II. terũtur diligẽter hæ ſpecies, & ex aqua pluuiatica collyria cõponuntur.

Collyrium ſtratioticũ pſoricum, cõpoſitũ ex cadmiæ ✱XII.S. croci ✱XII. piperis albi ✱XV. ceruſſæ ✱II. opii ✱II. gummis ✱IIII. chalcitidis ✱I. Cõponitur autem pſoricũ ſic. Terũtur hæc ſeorſum ſingula bene ſiccata, deinde in vnum collecta aceto conſperguntur, ac poſtea in ollam fictilem nouam coniiciuntur cum ipſo aceto: quam bene opertam in equino ſtercore obrui oportet, atque illic haberi per dies XL. poſtea hæc permiſtio in ſole areſieri debet, ac deinde teri, & tũ aqua pluuiali collyria formari conuenit, de quib⁹ & inũgi oculos (vt ſuprà ſcriptũ eſt) cauſis grauibus laborãtes, & ſuperlini optimũ eſt. Ad oculorum omnẽ dolorẽ & præſentẽ & veterẽ, & ad caliginem atque albuginem, & pruritum atque antiquam (vt ita dixerim) cæcitatem. Nam vt au-

ctori huius remedii de experimento credamus, duodecim annorum cæco intra dies viginti viſum reſtituiſſe ſe dicit. Quāto autem recentior valitudo fuerit oculorum, tāto velocius curabitur medicamine tali. Collyria multi generis, (id eſt vel decem cōfectionum æquali vel numero vel podere) infundes in lotium pueri virginis, & ad vncias ſingulas collyriorū quæ infuderis, ſeptena grana piperis in mortario nitido diligentiſſimè teres, vt puluerem ſubtiliſſimum facias, & cum mellis optimi deſpumati cochlearibus tribus miſcebis, & iterum diligenter teres: poſtea ſimul confundes omnia, id eſt collyria, lotium, & piper illud cum melle, & iterum diutiſſimè ac diligentiſſimè teres, collectúmque nitidè in pyxide cuprea recondes, atque ex eo quemlibet oculorum cauſariū intus (id eſt intra oculos) inunges. Quòd ſi per tēpus medicamen ſpiſſatum fuerit, lotium puerile infantis quātum opus fuerit, vt more collyrii liquidum fiat, infundes, & ſic ſub cilio & palpebris (id eſt, intra oculos, ſicut diximus) ſollicitè inunges. Hoc medicamine multis experimentis probato, conſtat nihil eſſe præſtantius, ſi quis eo caſtus & purus vtatur. Medicamen barbaricum ad omneis oculorum cauſas vel impetus, ſiue ſint ſcabri & lacrymoſi, ſiue etiam vermiculos habeant, aut brigantes qui cilia arare & exulcerare ſolent. In ollam rudem mittes tres ſextarios aceti acerrimi, & ferrū, (id eſt clauos veteres minutos) vel alia minutalia ferri vetuſta, & claudes ollā diligenter, operculū tenuiter pertundes, & in illo foramine pones aut cannā aut ſambucum perforatam, vnde habeat ſpiramentum: mittes tamen in eandem ollam cum aceto & ferro, roſæ ſiccæ vnciā vnam ſemis: ac poſtea ollam ipſam cooperies fimo caballino recenti, ita vt ſpiramen illud ollæ per calamum liberum ſit, hoc eſt vt ſupra molem illam fimi caballini quo fuerit olla conſtricta vel operta, ſolum ſpiramen emineat, vt ſemper habeat anhelitum quindecim diebus quib⁹ neceſſe eſt vt in fimo illo perſeueret. nam omnino obſeruabis ne vnquam illis XV dieb⁹ deoperiatur. Sextadecima die tolles ollā de ſtercore illo, & diligenter mundabis, nequid illic ſordidum hæreat: & quum patefeceris ollam mittes in eam fœniculi viridis ſuccum quanta eſt menſura bonæ potionis in vino: deinde agitabis diu, & colabis linteo tenui, & mittes in bucculare rude vel diligenter nitidatum, deinde lēto igne decoques, & ſemper agitabis: quum aliquātulum coxerit, addes in ſextarium medicaminis tria cochlearia mellis optimi deſpumati, & iterum diligenter coagitatum repones in ampulla vitrea, aut pyxide cuprea, ac ſub ſignaculo habebis, & quum opus fuerit, ad caliginē & albuginē detergendā interius oculos inunges. Ad præſentē autē impetū vel dolorē, quāuis vehemens ſit, deſuper oculos inlines. Quòd ſi grandis feruor oculorū & acres vel frequētes lacrymæ erūt, etiā tēpora & frontē medicamine inlines, ita vt in die vel quater ſuperlinas: & quū ſiccata fuerit ſuperlitio ipſa, nō elues eam, ſed ſemper addes nouam inductionem. Quòd ſi ſcabri oculi fuerīt, aut vermes qui palpebras exarēt, & inde ſit tumor inuect⁹, cilia ſuperiora & inferiora, (id eſt palpebras ipſas) vbi cauſa valetudinis eſt, inunges: experieris ad omnia fere oculorū vitia mirificū medicamētū, ſi caſtus & purus eo vtaris: de quo tamen dum in fimo eſt, vix tertia, aut certè media pars remanere debet. ita enim melius fiet. Nā quāto plus cōſumitur vapore fimi illius, tanto magis confortatur, & ideo maior olla eſſe debet, vt propēſius medicamen fiat, quod & diu ſeruari oportet, & multis neceſſariū eſt. Ad oculos ſcabros, & palpebras perforatas humore vetuſto, vel pedunculis exeſas, remedium præſens barbaricū quidē, ſed multis probatum. Scarabæum piloſum qui ſimilis eſt ſcarabæo vero, in ſepibus vetuſtis lapidoſis, aut in foſſatis ſepium requires, qui cutiones ſunt, colore pſeudoflauo, quaſi leonino piloſi lucētes. Antè ergo quā illū cutionē tollas, folium caulis primo mane cum ſuo ſibi rore vel gutta concluſa in eodē folio teneatur, vt vbi cutionem illū inueneris, digitíſque pollice & medicinali apprehēderis, confeſtim ſupra foliū illud caulis teneas, vt ſupra

A guttam illam lotiū eius excipias: quia vbi manu apprehenſus fuerit, ſtatim ſe ſubmeiit. Prouidendum ergo vt velocius ſupra foliū illud caulis ponatur, ne lotiū eius quod citò effundit, alibi excidat, quod commixtū cum illo rore caulis per ſpecillū palpebris impones, & loca ſcabra vel exeſa interpilos perūges, effectū rei citò miraberis. Quòd ſi caſu vno in loco vel in diuerſis plures iſtos cutiones inueneris, omniū lotiū vel humorē (quēadmodū dixim⁹) in folio caulis humidi ſtatim de horto B ſuſcipere debebis, & adiectis guttis aliorū de caule foliorū in vaſculo vitreo recōdere, vt quū opus fuerit præſto habeas, quia difficulter huiuſmodi beſtiolæ inueniūtur. Ad albuginē oculorū detergendā efficax hoc remediū, Vulpē viuā capies, eíque linguā præcides, ipſámq; viuā dimittes: linguam autē eius arefactā, phœnicio ligabis, & collo eius qui albuginē patietur ſuſpendes. Herbæ ſymphoniacæ ſurculū collo eius qui albuginem patitur lino ſuſpēdes, ita vt per dies triginta illic ſit: quāto recētior albugo fuerit, tanto citius ſanabitur. Roſmarinum cōbure, & puluerē eius cum melle Attico diligēter tere ac permiſce, atque inde inunge, cōfeſtim ſubuenies C ei qui albuginem patitur. Fabam fractam purgatam atque vſtam ad ſummam leuitatem teres, & oculos inde albugine occupatos aſſiduè ex aqua circumlines, miro remedio ſubuenies. Piſcis marini felle qui ſcorpios dicitur, oculi inuncti caligine atque albugine quāuis craſſa citò liberabuntur. Sanguis columbarum de loco pinnarum eo momento quo pinna auellitur, oculis dum adhuc tepet, debet infundi qui ictu aliquo vulnerati aut ſanguine ſuffuſi fuerint: album quoque oui incocti cum croco trito oculis ſuperpoſitum, & D lana alba ſuccida inuolutū medetur. Ranam de lacu prēdes, & ſpino oculos ei ſubtiliter erues, atque in pāno coccineo de licio ligatos oculis interius cruētis ſuperpones, citò medeberis. Mel Atticum & ſtercus infantis quod primū dimittit, ſtatim ex lacte mulieris quæ puerum allactat permiſcebis, & ſic inunges: ſed prius eum qui curandus eſt erectum ad ſcalam alligabis, quia tanta vis medicaminis eſt vt eam niſi alligatus patienter ferre non poſſit, cuius beneficiū tam præſens eſt vt tertio die abſterſa omni macula mirificè viſum reddat incolumen. E Ad cicatricem vel plumbum extenuādum, & aſperitudinem pruriginémque oculorum purgandam, & humorem ſiccandum, & ad ſcabras ac ſcabidas palpebras, atque alia oculorum vitia, vnum hoc remedium vel præcipuū eſt, Folia oleagina commāducato diligenter, eorúmque ſucco quem in ore collegeris, quotidie ieiunus oculos ablingito, vel inlinito per linguam, celeriter vitia ſupraſcripta diſcuties. Ex hirūdinum pultis fit calliblepharium bonum quod aſperitudinem pruriginémque oculorum potēter expurgat: nec patitur quicquam in iis moleſtiæ concreſcere, humidos F quoque naturaliter oculos exſiccat, quod hoc modo cōponitur, Capita pullorū quamplurima igne lentiſſimo comburuntur, & trita in puluerem tenuiſſimū redigūtur, quæ admixta recenti adipe gallinæ inunctioni maximè proſunt. Intibi ruſtici, de quo naſcuntur articuli complures, contriti ſuccus in oculum inſtillatus celeriter cicatrices & plumbum oculorum eximit.

Caput ſtellionis combuſtū & tritum, & melli Atticō admixtum, oculos lacrymoſos inūctione aſſidua ſiccat & ſanat. Pulmonis hœdini combuſti cinis prurigi- G nes oculorum diſcutit, & ſcabras palpebras emendat ſi quaſi ſtibium imponatur. Felle catelli dierum ſeptē, oculi ex melle inuncti citò à leucomate liberabuntur. quidam etiam affirmant efficaciſſimum remedium eſſe ad detergenda glaucomata, ſi catello dierū ſeptē caput viuēti diffindatur, & de dextra parte cerebri ocul⁹ dexter, de ſiniſtra ſiniſter, intincto illic ſpecillo inungatur.

Vt leucomata & albuginem quamuis denſam ex ocu- H lo detergeas, turam & anturam herbas virentes nitidiſſimè collectas contundes, & per linteum tenue ſuccū earum exprime, eóque oculos inunge. Leucomata vt extenues & diſcutias, vtere medicamine quod cōficitur ſic, Pumicis cōbuſti triti ℈. XIIII. calcitidis ℈ VIII.

gummis ʒ.quatuor,& ſinapis pauſillùm vt toleretur adii- A
cies:hæc omnia in tenuiſſimum puluerem redacta in v-
num permiſce,& ex aqua fontana facito collyria craſſio-
ra, quibus ſic vteris,vt circundetur tribus partibus cera
collyrium:ſed extremum collyrii ſit leue ac tenue, quod
in ipſum leucoma imponas,& iube oculũ adoperiri pau-
liſper ne excidat collyrium : quod ſi exciderit,iterum re-
ponatur, poſt hæc inunge oculum leni collyrio,ſtatim e-
mittet quaſi ſquamam. Si ergo magnum leucoma fuerit
& craſſum,ita curabis : ſin autem tenue , quũ impoſueris
medicamen,maturius tolles , poſtea verò vtere ad inun- B
ctionem collyrio quod Græco vocabulo diacopon appel-
latur. etenim apud medicos hoc collyrii genus magnam
habet effectus ſui dignitatem. Turturis fimus ad
ſummã leuitatem tritus, & cum melle Attico, aut etiam
alterius generis,dummodo optimo & deſpumato,inun-
ctus, leucomata oculorum potenter extenuat. Galli
gallinacei maximè albi fel ex aqua dilutum, & inunctio-
ne adhibitum,leucomata oculorum & hypochyſes ſanat,
& aciem luminum confirmat. Stercus quoque galli-
naceum album cum oleo vetere tenuiſſimè tritum & ad- C
poſitum, idem oculis remedii præſtat. Fel vituli di-
ligenter collectum ad cotylæ menſuram in vas æreum
mittitur,tenuique igne admoto ita excoquitur vt ſpiſſe-
tur, deinde mellis boni tantum mittitur quantum fellis
illius decocti remanſerit, adiiciuntur poſtea myrrhæ tri-
tæ drachmæ duæ , & croci vna, & æris flos pauxillum, ac
poſtea ſimul omnia diu coagitata ad tertias decoquun-
tur:quod medicamen in pyxide ærea debet reponi,ſatis
vtile & leucomatis & cicatricibus & omnibus vitiis ocu-
lorum, ſi aſſiduè inde & opportunè inungantur. Vt D
leucomata oculorum efficaciter diſcutias , vngulas aſini
viuentis lima,& ſcobe earum quamtenuiſſimo, qui leui-
tate ſua oculos non offendat,cum lacte muliebri mixto,
frequenter inungito. Araneus albus cruribus lon-
giſſimis ac tenuiſſimis cum oleo vetere contritus,per in
unctionem adſiduam leucomata eximit, & ideo plures
cum oleo ſufficienti teri oportet,ne ante confirmatam
ſanitatem medicamen neceſſarium deſit. Cæpa lon-
ga contuſa exprimitur,eiúſque ſuccus opobalſamo , vel
quod efficacius eſt,lacti mulieris admixtus,leucomata & E
cicatrices,& quæ Græci argemata appellant miro effectu
inunctione adhibita extenuat atque perſanat. Ane-
mone dicitur à Græcis herba, quæ tantam vim reme-
dii habere creditur vt portata ab eo , vel ſubligata col-
lo eius qui glaucoma patitur, intra dies quadraginta-
quinque eum ſaniſſimum reddat. Vt glaucoma inci-
piens celeriter diſcutiatur, herbam ſerpyllum decoque,
& eius aqua oculos adſiduè foue,poſtea pice liquida , pu-
ra ac nitida velut collyrio inunge,citò recipies ſanitatẽ.

Perdicis vnius fel, opobalſami cyathum vnum,cy- F
peri ſidonii cyathi partem dimidiam,trita hæc & ad ſũ-
mam leuitatem perducta, permixtáque,in pyxide plum-
bea repones,& inunctione aduerſum glaucomata,& hy-
pochyſes, & caliginem mirè vteris. Corui marini fel
inunctione adhibitum,caligines tollit,albugines & cica-
trices extenuat,carnes excreſcentes compeſcit, fluoréſq;
oculorum reprimit. Piſciculi qui equum marinum
ſimilat,fel,ouorum albumini mixtum,& cum lana ſucci-
da oculis adpoſitum,melius remedium ſupraſcriptis ocu
lorum cauſis quàm vllum aliud medicamẽ præſtare ma-
nifeſtum eſt. Scrofina adipe recenti ſiquis contri- G
tos angulos oculorum (quos Græci κανθοὺς vocant) inte-
rius exteriúſque inũxerit,vermiculos qui noxii ſunt ocu-
lis potenter educit. Sepiæ teſta interior quæ mollis
eſt,diligentiſſimè trita,& muliebri lacte permixta, atque
inunctioni adhibita, ſupradictis oculorum cauſis pluri-
mum prodeſt. Nardi Indici vel ſyriaci ex vino vetere tri-
ti ſiccatique puluis , pro xerocollyrio oculis impoſitus,
mirabiliter prodeſt ad valetudines ſupraſcriptas. Mel
optimum deſpumabis ,vt bene purum ſit, & admiſcebis
pari menſura ſuccum rutæ & herbæ chelidoniæ , atque H
ad tertias decoques,& quũ omnia benè permiſcueris , in
ampulla vitrea ſub ſignaculo ſeruabis,& vteris miro me-
dicamine ad ſcabros,& lippos oculos inungendos.

Item ad oculorum cauſas remedia phyſica,& rationabilia
diuerſa, id eſt, oculis ictu læſis , & ſiquid ſubitò eos
fuerit ingreſſum,& aduerſum moleſtias pilorum,& ad
ægilopas, & ad nyctalopas , & ad varulos, (id eſt orde-
olos oculis infeſtos) iis additæ infra collyriorum diuer-
ſorum confectiones.

Quocunque ictu læſus oculus ſi ſanguinolentus vi-
debitur, palumbinus ei vel perdicis vel turturis ſanguis,
aut ſi hæc animalia non erunt,columbinus de pinna ſub-
latus ſtatim (id eſt adhuc calens)infundatur. Bitumi-
ne,ſulphure,& thure permixtis,oculos ictu læſos ſuffumi-
gato,ſtatim ſanabis ſi frequẽter id feceris. Herba quam
Græci ſarcocollam, nos argemoniã appellamus,ſi viridis
erit,trita:ſin arida,calida aqua macerata, quò facilius teri
poſſit,inlita oculis ſugillationes liuoréſque eorum matu-
rè diſcutit. Sanguine hirudinis recenti ac tepido in-
unctus oculus ictu læſus & cruore ſuffuſus ſtatim ſana-
bitur.

Radix rutæ trita,& inlita oculis cruore ſuffuſis,etiam
commanſa , & aſſiduè poſita plurimum prodeſt : vinum
quoque in quo ruta diu fuerit macerata rationabiliter
infunditur. Mulieris primiparæ puræ ac nitidè ſaliua
ieiunis inſtillata oculis liuorem ſuffuſionémque quamli-
bet cruentam,efficaciter adimit. Herbæ vettoni-
cæ folia teres,& ſalis triti modicum adiicies,& ſuper ictu
perculſum vel cruoribus ſuffuſum oculum conligabis,
mirè proderit. nam quando ei id ſolueris, videbis ex eo
ſanguinem diſtillare,ita omnem cauſam extrahet.

Lana ſuccida madefacta oleo vinóque permixto,ac te-
pẽs oculis ſuperpoſita,optimè vitia ſupraſcripta perſanat.

Ad eiiciendum quæ caſu oculum intrauerint,herbam
artemiſiam velles radicitus , & inde coronam factam ca-
piti impones : ſed is cui medendum erit,dum coronam
illam in capite habet, quantum fieri poteſt oculos aper-
tos habeat. Digitis quinque manus eiuſdem cuius
partis oculum ſordicula aliqua fuerit ingreſſa, percurrẽs
& pertractans oculum, ter dices, tetunc reſonco,bregan,
greſſo. ter deinde ſpues,térque facies. Item ipſo oculo
clauſo qui carminatus erit patientem perfricabis , & ter-
carmen hoc dices,& totiens ſpues, in mon dercomarcos
axatiſon.ſcito remedium hoc in huiuſmodi caſibus eſſe
mirificum. Si ariſta vel quælibet ſordicula oculum fue-
rit ingreſſa,occluſo alio oculo,ipſóq; qui dolet patefacto,
& digitis (medicinali ac police) leuiter pertractato, ter
per ſingula deſpuens dices, Os gorgonis baſio. hoc item
carmen ſi ter nouies dicatur,etiam de faucibus hominis
vel iumenti os,aut ſiquid aliud hæſerit,potenter eximit.

Leporem marinum,vel eius ſanguinem cum oleo tere,
atque ex eo vulſorum de oculis pilorum loca frequenter
perunge,poſt quod & ſi renaſcentur pili,molliores erunt:
quibus iterum euulſis, ſupradictũ medicamẽ inducitur,
tum verò non renaſcentur. Si autem etiam lacrymas
oculi diſtillantes aſſiduè, vitare vis, hederam & vitẽ ex-
uſtas , in puluerem tenuiſſimum redactas , pari menſura
cum ſuprà ſcriptis permiſce ad ſpiſſitudinẽ mellis , atque
inde inducito,vel ſuperline frequenter oculos, & confe-
ſtim defluet humor noxius,& aduerſum vulſos palpebra-
rum pilos proderit. Si felle hyænæ loca quibus mole-
ſti ſunt pili in palpebris nati aſſiduè tangantur, cõfeſtim
tabeſcent:certè ſi prius vulſis ſuperducatur, non renaſcen
tur. Pilos oculis moleſtos ſi extirpare penitus volue-
ris, loca eorũ quum prius eos euulſeris, ranæ marinæ fel-
le continge:quòd ſi fel eius repoſitum aruerit,aquam ma-
rinam ei modicè admiſce.

Sicui volueris pilos vulſos non ſolùm in oculis, ſed e-
tiam in locis verecũdioribus non renaſci, lacte mulieris
eo die expreſſo quo peperit continge crebrius loca de
quibus pilos tuleris. Pili ſi oculis moleſti erunt , po-
tenter vteris hoc medicamine,Lacertæ viridis fel miſce
cum vino albo quantum ſufficere exiſtimaueris,& mitte
in vas æreum, poſitúmque ad ſolem tandiu agita donec
craſſitudinem mellis habeat,atque ex eo loca pilorũ vul-
ſorũ vnge. Lucernã fictilẽ de papyro & medulla vacci-
na concinnato, atque eius fumo , ſiue fuligine vel ligny

pro callibl*e*phario vtere, quo palpebras exeſas & glabras ſæpius inungendo, decentiſſimas facies. Glabris palpebris pilos induces, ſi œſypo quod ſub armis ouium naſcitur adiecta myrrha, pariterq; in mortario trita, ſpecillo calido loca pilis nuda perduxeris. Pilos oculis moleſtos diligentiſſimè velles, atque eorum loca hircino ſanguine recenti aut leporis, aut veſpertilionis inlines, vel canino lacte continges, aut acu cuprea calido aceto ſæpi⁹ delibuta perduces. Capnos nomine eſt herba cuius ſuccus vino mixtus atque inlitus locis de quibus pili ab oculis fuerint ex ſtirpati, renaſci eos nõ permittit. Ranunculum viridem comprehenſum acu cuprea pungito, & ſanguine eius excepto palpebras de quib⁹ pilos tuleris ſubinde continge, nunquam renaſcentur. Sanguiſugarum in olla combuſtarum tritus delicatiſſimè cinis, & vulſis pilis palpebrarum impoſitus vel inſperſus, renaſci eos non ſinit. Adipe vituli ſi palpebras craſſiores perunxeris, extenuabis eas, & ad ſanitatem perduces. Eiuſdẽ medulla cum cera & oleo roſaceo æquis põderibus liquefacta & permixta, & ad emplaſtri modum impoſita, duritias palpebrarum, & ſiqua illic in modum pilularum naſcuntur, commollit ac diſcutit. Ægylopia emẽdat fimus colũbinus ex aceto coctus & inlitus. cicatrices quoque oculorum & albugines mirè detergit. Inulæ ruſticæ radix validè commanducata, & cum ſucco ſuo impoſita, ægylopas potenter emendat: quæ quia vbi aruerit cadit recentior, donec perſanet aſſiduè debet imponi.

Ad nyctalopas abolendas lycniten lapidem, quem nos carbunculum dicimus, tecum habeto, magno remedio vteris, quem vt verum eſſe ſcias, ſic experire, ſi feſtucas leues admotas ad ſe rapit, ſicut lapis magnes ferrum rapere conſueuit. Iecur ouillum (id eſt ouis candidæ diſcoctum) cum aqua madefactum contritúmque, & oculis ſuperpoſitum, nyctalopas purgat. Varulis (id eſt hordeolis oculorum) remedium tale facies, Annulos digitis eximes, & ſiniſtræ manus digitis tribus, oculum circũ tenebis, & ter deſpues, térque dices, rica, rica, ſoro. Si in dextro oculo varulus erit natus manu ſiniſtra digitis tribus ſub diuo orientem ſpectans, varulum tenebis, & dices, Nec mula parit, nec lapis lanam fert, nec huic morbo caput creſcat, aut ſi creuerit tabeſcat. Quum hæc dixeris, iiſdem tribus digitis terram tanges, & deſpues, idque ter facies. Efficax hoc remediũ hordeolis, nouem grana hordei ſumes, & de ſingulis varum punges, pérque ſingula puncta carmen dices, & proiectis nouem granis, ſeptem alia corripies, & ſimiliter de ſingulis punges, & carmen ſepties dices, abiectis etiam iis, quinque ſumes, & idem quinquies facies. idem de tribus granis ſimiliter: idẽ de vno ſimiliter. Carmen autem hoc dices, κυρια, κυρια, κασσαρια, σουρωφβι. Item hoc remedium efficax, grana nouem hordei ſumes, & de eorum acumine varulum pũges, & per punctorum ſingulas vices, carmen hoc dices, φεῦγε φεῦγε, κριθή σε διώκει. Item digito medicinali varũ continges, dices ter, vigaria, gaſaria, varúmque grano hordei ardenti, aut ſtipula fœni, aut palea vres.

Confectiones collyriorum diuerſorum de experimentis ſic.

Collyrium factum ad recentes caligines, & cœptas ſuffuſiones oculorum: conficitur ſic, Cadmiæ ✱ V II S. nardi Celticæ ✱ IIII. acaciæ ✱ I. S. æris vſti ✱ I. S. ſtibii cocti ✱. I. S. myrrhæ ✱ I. lycii ✱ I. croci ✱ I. ceruſſæ ✱ I. aloes ✱. I. æruginis ✱ I. lepidos cypriæ ✱. I. opii ✱ I. S. piperis grana viginti caſtorei ✱ I. S. gummis ✱ VII. hæc omnia in puluerem tenuiſſimum redacta, aqua pluuiali colliges, & collyria inde formabis, quæ in vmbra ſiccentur. Collyrium nomine monemerõ, facit ad impet⁹ lippitudinis ex ouo inunctũ, ita vt cum oui liquidiſſimo inunxeris lippientẽ, puſillum ſuſtineat, & iterum eum inunges: quem quũ bis aut ter inunxeris, eadem die iubebis lauari. Hoc collyriũ facit ad ſcabritudines, & diatheſes tollendas ex aqua inunctum: recipit autem hæc, Lapidis hæmatitis ✱ XII. põpholygis ✱ XII. croci ✱ XII. myrrhæ ✱ XII. æris vſti ✱ VI. nardi Syriaci ✱ XII. piperis albi grana XX. opii ✱ VI. gummis ✱ IX. hæc vniuerſa in puluerẽ tenuiſſimum redacta, poſtea cum Falerno vino conteres, atque inde collyria facies, quæ diu in vmbra ſiccentur. Collyrium dialibanos, ad ſuppurationes oculorum: cõficitur ſic, Cadmiæ ✱ S. ceruſſæ ✱ XII. opii ✱ I. gummis ✱ S. roſæ ſiccæ ✱ I. gentianæ ✱ S. puluerem tenuiſſimum ex iis factum cum aqua pluuiali teres, & ita collyria qualia volueris effinges.

Collyrium dialepidos accipit hæc, Croci ✱ III. ſpicæ nardi ✱ V. cadmiæ ✱ I. S. hæmatitidos ✱ I. piperis grana V. myrrhæ ✱ I. æris vſti ✱ S. lepidos ✱ I. gummis ✱ I. roſæ viridis foliorum purgatorum ✱. II. hæc vt ſupra de aliis collyriis ſcriptum eſt, trita aqua pluuiali ſubiges, & ita collyria formabis. Collyrium ad lippitudines & primos impetus oculorum: conficitur ſic, Acaciæ ✱ X. cadmiæ combuſtæ, & de lacte caprino aut muliebri, quod melius eſt, extinctæ & tunſæ & cribratæ & lotæ bene donec aqua eius limpida ſit, ✱ X. hoc quoque pluuiali aqua colliges, & ita collyria formabis. Collyrium diamiſyos, quod facit ad aſperitudines oculorum tollendas, & ad lacrymas ſubſtringendas, componitur ſic, Miſy combures hoc more, cõiicies illud in pultarium, & purgabis, & in furnum mittes, vt tandiu coquatur donec ſit ſanguineum. Huius ergo ✱ V. ſpicæ nardi ✱ V. croci ✱ II. cadmiæ ✱ S. æris vſti ✱ S. opii ✱ S. myrrhæ ✱ S. lepidos cypriæ ✱ S. gummis ✱ I. S. hæc tunſa & cribrata cum vino optimo teres, atque inde collyria formabis.

Quidam adiiciunt huic collyrio viperam ſiccam & arefactam bene in ſole, tanquam ſi ſit ſalita. hanc ergo ſi volueris adiicere, exoſſabis prius, & linteolo inuolues, atque ita ſuper eam vinum vnde collyrium hoc temperandum eſt, defundes, ſed prius eam ſic præcãtabis, Ne lacrymus exeat, ne extillet, ne noceat. Dices autem, Quomodo tu non vides, ſic & tuus ſuccus guſtatus nulli noceat, ſed ob rem propter quã adiecta es proficias bene curatione precor. Collyrium liquidũ delacrymatorium accipit hæc, Chelidoniæ herbæ ſucci ✱. S. mellis Attici ✱ I. opobalſami ✱ S. ſucci porri ✱ S. hæc mixta de ipſo ſucco colliges, vel de aqua fontana, atque ita collyria formabis.

Collyrium ſiccum oculis ſiccandis vtile, conficitur ſic, cadmiæ ✱ I. æris vſti ✱ I. ſtibii ✱ I. adiicies huic collyrio ſi acrius illud facere volueris, ſtactes ✱ S. & tundes atque cribrabis per tenuiſſimũ cribrum, & ſicco puluere vteris. Aliud ſiccum collyrium ad idem efficax, ſic, Cadmiæ ✱ VIII. ſalis ammoniaci ✱ VII. piperis ✱ V. caſiæ ✱ V. tundes hæc atque in puluerem tetenuiſſimum rediges, & ſic vteris. Collyrium ſiccum calliblepharon conficitur ſic, Stibii combuſti ✱ I. piperis albi ✱ S. folii capitulum I. ſtibium combures, & lotio pueri impubis extingues, & ſiccabis, & tundes, & cribrabis, & ſic vteris. Collyrium dioxus ad aſperitudines oculorũ tollendas cõficitur, Cadmiæ ✱ XII. æris vſti ✱ X. hæmatitis ✱ V. myrrhæ ✱. IIII. gummis ✱. VII. hæc in puluerem redacta aceto optimo colliges, & deinde collyria formabis. Collyrium ſtactum accipit hæc, Piperis albi ✱ II. cadmiæ ✱ VII. S. ceruſſæ ✱ V. S. Indici ✱ V. S. opobalſami ✱ S. gummis ✱ VIII. hæc in puluerem redacta Falerno vino temperabis, & colliges.

Collyrium diapſoricum acipit hæc, Piperis albi ✱ I. croci Siculi ✱ I. myrrhæ ✱ II. amyli ✱ I. opii ✱ S. opobalſami ✱ S. gummis ✱ II. aqua pluuiali hæc colliges tunſa atque cribrata, atque inde collyria facies. Collyrium dialibanũ, Cadmiæ ✱ I. S. ceruſſæ ✱ I. thuris maſculi ✱ I. opii ✱ I. gummis ✱ I. aqua pluuiali colliges hæc ſimiliter tunſa atque cribrata, atque ita collyria formabis.

Hygra ad ſuppurationes oculorum conficitur ſic, Croci Siculi denarium vnum, thuris maſculi ✱ I. ex melle optimo deſpumato hæc bene trita colliges, & cum eo prius bene permiſcebis, & ſic collyria facies. Collyrium idẽ, (id eſt hygra) recipit hæc, Croci ✱ III. æris vſti ✱ V. cadmiæ ✱ II. hæmatitis ✱ V. S. folii ✱ I. amomi ✱ I. ſtibii ✱ I. ceruſſæ ✱ I. myrrhæ ✱ I. opii ✱ I. piperis albi ✱ I. gummis ✱ II. S. vino aminæo tunſa & cribrata hæc colliges, atque ita collyria formabis. Collyrium diaaloes conficitur ſic, Cadmiæ ✱ I. S. hæmatitis ✱ V. ammoniaci ✱ I. S. opii ✱ S. æris vſti ✱ S. aloes ✱ II.

æruginis ✱ S.opopanacis ✱ S.ſalis ammoniaci ✱ I.galbani ✱ S.myrrhæ ✱ S.fellis taurini ✱ S.lepidos ✱ S.gummis ✱ I.S.cum aqua pluuiali hæc in puluerem redacta teres, & formabis. Collyrium diaſmyrnes recipit hæc, Croci denarium vnum, cadmiæ ✱ S. hematitis denarium vnũ, myrrhæ ✱ S.miſui ✱ S.piperis ✱ S. opii ✱ S. gummis ✱ S.puluerem tenuiſſimum harum ſpecierum cum vino vetere teres,ſed collyria inde formabis. Hygra ad ſuppurationes oculorum: recipit hæc,cadmiæ ✱ V I I I. ſpodi ✱ I I I I. ſtibii ✱ V I I. croci Siculi ✱ V I I. amyli ✱ V I I. opii ✱ I I I I. gummis ✱ I I I I.hæc in puluerẽ ſubtiliſſimum redacta, cum aqua pluuiali teres,& formabis.

Deſcriptio xerocollyrii quod calliblepharõ dicitur, piperis — I.ſtibii, — I.folii — I.lapidis Phrygii P.I.quem lapidem diuides in partes ſeptem,& combures, combuſtum extingues hoc modo,Vnam partem in balſamo,alteram in omphacio, tertiam in lacte muliebri, quartam in vino,quintam in vrina infantis, ſextam in butyro, ſeptimam in melle Attico, quæ omnia in minutiſſimum puluerem redacta,cribratáque miſcebis: quod ſi acrius eſſe volueris,adiicies balſami vnciam,piperis ſemunciam.

Deſcriptio achariſti collyrii, æris vſti & loti vnciæ I I.cadmiæ lotæ — I I.& ℈ V I.croci — I.opii — .I. & ℈ VI. myrrhæ troglodytidis ℈ I I I.thuris V I.gũmis ℈ X V I I I, vini optimi quod ſufficiat,quò omnia colligantur,& collyria fingantur. Deſcriptio trachomatici collyrii, æris vſti & loti ℈ X V I I I.cadmiæ lotæ ℈ X V I I I. lapidis hæmatitis vnc.vna; chalcitidis vſtæ ℈ X V I. æruginis ℈ I X.opii ℈ V I.gummis ℈ V I.aquæ pluuialis quantum ſatis ſit ad colligendum puluerem, & collyria formanda miſcebis. Deſcriptio Muſæ collyrii,aluminis ſchiſti ℈ X V I I I.aloes ℈ X V I I I. myrrhæ ℈ X V I I I, croci ℈ I X. crocomagmatis ℈ I X.chalcanthi ℈ X V I I I,mali granati caliculorum ſemunciam: quæ trita diligenter œnomelite cõfundes,& colliges,& formabis. Deſcriptio roſacei collyrii,Roſæ vnciæ nouẽ,cadmiæ lotæ vnc. III. æris vſti ſcrupuli VIII.croci ℈ X I I.ſtibii ℈ nouẽ,æruginis ℈ ſeptem,ſpicæ nardi ℈ ſeptẽ, myrrhæ ℈ ſeptẽ, opii ℈ duodecim,gummis vnciæ tres,aquæ pluuialis adiicies quantum ſufficiat ad colligenda & formanda collyria.

Deſcriptio ſtacti collyrii,cadmiæ P. vnum, ſtibii P.S. æris floris vnciæ tres,miſyos vnciæ quatuor, piperis vnciæ tres,æruginis — I.opii — I I.balſami — I I. gummis ſelibram:hæc omnia diligenter trita & cribrata aqua pluuiali colliges,& formabis.

Collyrium quod Proteus dicitur, facit ad oculorum ſuffuſiones & ad omnem caliginem & albugines detergendas:conficitur ſic, Cadmiæ vſtæ & lotæ — V.pſimythii loti — V. chalcitidis non vſtæ — V. auripigmenti loti — I I. piperis albi — tres, & ℈ X V I I I. croci vino infuſi & triti — I I. myrrhæ troglodytidis — I.S. guttæ ammoniaci — I I.S.roſæ ſiccæ — V.omnia hæc diligentiſſimè teres ad ſummam leuitatem,tum addes ſagapeni — I I I.laſeris — I I.S. opopanacis — I I.S. opii — I.S. gũmis — I I.S. balſami — I I.quæ permixta atque confuſa cæleſti aqua colligentur, atque ita collyria formabuntur.

AD AVRIVM DOLORES VNIVERſos,& vitia omnia,& ſurdiginem, Cap.IX.

FEllis caprini ℈ vnum, mellis ℈ vnum, conteres & in ſtrigili calefacies, & infundes, & lana obcludes aurem. Nihil hoc medicamine potentius neque certius,etiamſi intrinſecus cancerauerint aures. Porros virgines(id eſt non plantatos)impari numero,& lumbricos terrenos impari numero capies, & ſimul ex oleo optimo ad tertias decoques,& tepidum inde quod ſufficiat infundes auriculæ. Laſer cum lacte caprino incocto recenti miſcebis, & inde aures prius dilues, ac poſtea fel taurinum,& oleum cedrinum æquis portionibus mixtum tepẽs infundes:hoc dolores,mirè mulcet,& dubiũ auditũ confirmat,& pus collectum expurgat.

Coriandrum viride teres, & in vini cyatho miſcebis & colabis,& lana molli in aurem inſtillabis,& eadem lana obſtrues aurem.

Ad aures quæ grauiter dolẽt, & vetera vulnera intrĩſec⁹ habent mellis optimi vnam partem, aceti acerrimi duas partes contuſas decoques feruoribus tribus,& longius ea ab igne remouebis, donec commotus feruor conquieſcat: tum nitrum addes eo vſque donec ex vapore agnoſcas nitrum reſediſſe,& iterum leni igne recoques, ne effer ueat:tunc addes fel hircinum,vel aprugnum,vel verrinum,aut porcinũ, dummodo non de ſcrofa, & cõmouebis,& iterum concoques, ac tepefacies,& inde quantum ſatis eſt,auribus infunde. Adeps ranarum paluſtrium liquefacta ſi tepens in aures infundatur, dolores nimios mitigabit. Dolor aurium ſedatur etiam canino lacte & vrſino, ſi recens inſtilletur. Terreni vermes cum anſeris adipe vel cum oleo decocti ſine dubio medentur auribus purulentis. Vrina apri ſeruatur in vitro, ſed melius cum veſica ipſius,quomodo ei ſublata fuerit,hæc tepens infuſa auribus vnicè prodeſt. Beſtiolæ multipedes quæ contractæ in globulos cõplicantur,in oleo excoctæ infuſæque auribus ſtatim proſunt. Tres araneæ viuentes in oleo ſi ferueant ad focum poſitæ; atque inde tepidum auribus quod ſufficiat inſtilletur,citò medebuntur. Seuum vitulinum adipe anſeris mixtũ adiecto ocimi ſucco, tepidum auribus infuſum optimè ſanat. Raphani quoque, id eſt radicis quæ manducatur ſuccus infuſus auriculæ dolenti,infinitum prodeſt. Gari excellentis cyathum,& aceti optimi cyathum, & mellis dimidium cyathum, ſuper aquam feruentem in alio vaſe coques,& frequẽter deſpumabis de pinnula,tepidóque medicamine aures inrorabis, & conchyliata lanula claudes: valde hoc remedium inter experimenta laudatur. Fraxini tenerrima folia tundes, & exprimes ſuccũ eorum,atque auribus dolentibus tepidum infundes. Fraxini recentem ſurculũ(id eſt humore proprio adhuc madẽtem) ex vna parte in foco pones, & quum per aliam partẽ ſuccus ebulliet ſuſcipies eum diligenter,& oleo addito tepefactum auribus inſtillabis. Cardui ſyluatici ſemen ex oleo coques ita leniter ne vratur,quod poſtea colabis per linteolum,& tepidum infundes dolẽti auriculæ, ac deinde lana purpurea obturabis. Croci,myrrhæ, thuris, vncias quaternas cõteres, & adiicies mel Atticum, quantum ſufficere putaueris,ac decoctũ medicamen auriculæ infundes. Galbanum cum oleo roſaceo remiſſum, & ter aut quater infuſum auribus mirè dolores tollit.

Aluminis liquidi — I I I I. mellis — I I I. aceti quartarios tres, alumen cum aceto teres, & ſimul omnia concoques ad tertias: hoc medicamen tepidum auriculæ infuſum, pus optimè purgat,vermes necat,aquam etiãſi intrauerit educit. Herbæ polygoni,(quam nos ſanguinalem dicimus) ſuccus expreſſus & infuſus, mira efficacia dolorẽ vlceráque aurium ſanat. Adeps anſeris miſcetur croci ſucco,& allii contuſi ſucco, quæ infuſa auribus incommodos ſonitus tinnitúſque earum propriè & vnicè tollunt.

Pueri inueſtis vrina recẽs auriculæ dolenti & vlceroſæ inſtillata,omni humore ſiccato,& dolorem tollit,& vlcera mira celeritate perſanat.

Lotio humano vetere ſiquis iam deſperatum aurium vitium eluerit,ſaluti integrè lenito dolore reſtituet.

Fel ouillum mulſo mixtum ſi clyſterio addideris, & inde auriculas irrigraueris; expurgatis vlceribus certiſſimam ſanitatem conſequeris.idem fel cum lacte mulieris inſtillatum, etiam ruptas interius auriculas certiſſimè ſanat. Coriandri viridis ſuccus cum lacte muliebri mixtus infuſus auriculæ, dolorem omnẽ potenter aufert.

Cannabi ſeminis viridis ſuccus tepens inſtillatus auribus dolorem apprimè tollit.

Senetionis herbæ ſuccus itidem auribus inſertus, eandem efficaciam præſtat, quod ab experto ſcriptũ & proditum eſt. Si auricula aliquo pacto vitiata fuerit, anſerina adipe infuſa diligenter expurgabitur, ſanitatíque reddetur. Compoſitio medicaminis ad omnia ferè aurium vitia,ſic, Mellis ſextarium,aceti bene acris heminam, radices quæ manducantur tres, mittes in ollam rudẽ bene lotã: ſed mũdatas & integras radices mittes & pariter decoques.ſed vt nè refrigeretur medicamẽ,citato igne vſq; ad modũ luti aquatioris decoquatur,deĩde quã

refrigeratum fuerit condes illud in vaſculo vitreo,ac te- A
pefactum quandiu dolorem & tinnitum vel ſonitũ au-
riculæ perleniat,in aurem de ſpecillo infundes.

Infirmatis auribus prodeſt præcipuè picis flos,(quem
piſſelæon Græci vocant) cum oleo communi mixtus,
ita vt tertia pars ſit olei. nam & dolorem ſedat, & non
patietur ſuppurationẽ fieri: & ſi facta fuerit, eodem me-
dicamine perſanatur. Ad ſummam, ego ipſe diu vexa-
tus auris tædio, quũ multis fruſtra vſus eſſem medicamẽ
tis, ab hoc ſum perſanatus,& alios complures ſanaui. Flo-
rem autem picis appello qui excipitur dum ea coquitur, B
lana ſuperpoſita eius vapori. hoc etiam grauem odorem
de aure protinus tollit. Ad auriculæ tumorem & do-
lorem ſine vlcere, prodeſt herbæ vrceolaris aut cucurbi-
tæ ramentorum ſuccus recens ac tepens per ſtrigilem in
foramen auris dolentis infuſus.

Cutiones beſtiolæ ſunt multipedes,cute dura & ſolida,
quæ tactæ complicãt ſe in orbem pilulæ rotundiſſimæ,
polypodas Græci appellant. hæ complures coctæ cum o-
leo molli in vaſe ferreo remedio ſunt auribus laboranti-
bus,ſi inde curentur. C

Gliris pingue, & gallinæ adeps, & medulla bubulina,
vel taurina liquefacta,tepénſque infuſa,auribus plurimũ
prodeſt. Benefacit hoc medicamentum & ad tumo-
rem & ad vlcerationem auriũ, Aceti acris ſextariis duo-
bus incoquũtur mala granata duo, quibus coriarii vtun-
tur: & quia ſemper acida ſunt,nec vnquam matureſcunt,
rhoas oxeas hæc Græci dicũt. tum deinde adiiciuntur iis
& admiſcentur aluminis ſiſſi ⊣ II. acaciæ ſucci ⊣ II. &
quum bene permixta hæc & coagitata fuerint reponitur
medicamentum in ampulla vitrea: quum opus eſt, ad tu- D
morem, calidũ per ſtrigilem infunditur,& foramẽ ſum-
mum auriculæ lana ſuccida tegitur: ad vlcus autem frigi-
dius medicamen per eiuſdem generis lanam & auriſcal-
pium iniicitur. Aliud medicamentum ad tumorem
aurium & exulcerationem, Mellis cyathi III. aceti acris
cyathus I. S. miſcentur, poſtea adiicitur gari optimi cya
thus vnus, deinde carbonibus inferueſcit, cuius ſpuma
ſurgens pinnula abiicitur, & tam diu coquitur vel agita-
tatur donec habeat ſpiſſitudinẽ: hoc calido ad tumorem,
frigido ad vlcus quũ oportebit vteris. Item benefaciet E
hæc cõpoſitio etiam ad veterem aurium dolorem,alu-
minis P. I. mellis P. II. hæc in mortario prius bene permi-
ſceri oportet, deinde olla noua excoqui donec habeant
mellis ſpiſſitudinem: quum opus eſt infunditur in auri-
culam ex lana conchyliata,eáque clauditur. hoc & com-
buſtum locum ſanum reddit, ſine dolore, & ſine cica-
trice, ſi ei protinus imponatur. Si caro excreuerit in
foramine auris, comprimetur ſine dolore aut ferro hoc
paſtillo qui cõficitur ſic, Aluminis ſiſſi P. II. æruginis P. II.
miſyos vſti P. II. rubricæ ſinopidis P. II. gummis P. I. te- F
runtur ſpecies priores ex aceto acri donec, quaſi collyrii
confectio,leues fiant: vltimũ gummi adiicitur,& fingun-
tur paſtilli, qui ad omnia vlcera faciunt aqua diluti, em-
plaſtri more impoſiti, quum aut tumores compeſcendi
ſunt,aut cicatrices ſedãdæ: ſed aquatiorib⁹ iis vti oportet
quum cicatrix ducenda eſt,vt facilius auriculæ inſerãtur.
Benefaciunt iidem & ad nares qualibet cauſa exulceratas
& grauiter olentes. Aranas viuentes in aceto mace-
rabis,& ſic conteres,atque inde aurem elues, ſtatim pro-
derit. Mel,butyrum,& oleum roſaceum,pari menſu- G
ra permiſce,ac tepidum auriculæ dolentis infunde.

Fel aprugnum, & oleum amygdalinum pari menſura
permiſce,tepidúmque laborãti auriculæ inſtilla. Pu-
torẽ ſordéſque auriculæ optimè curat cucurbitæ viridis
ſuccus,& porrus capitatus cũ oleo decoctus atq; infuſus.

Ad auriculæ dolorẽ haſtulæ regiæ radicis ſuccus cum
melle vel vino infunditur, interdum admiſceri oportet
thuris & myrrhæ partẽ,vel capparis foliorum ſuccum in-
fundere,vel rutæ ſuccum, aut eius ſemẽ tritum cum roſa,
& lentiſci ſuccũ cum roſa aut amygdalino,vino admixto H
infundi oportet. Si pus aut ſanies manabit ex aure,
maluæ ſuccũ vino & amygdalino mixtũ, vel ſucco roſæ
vel roſaceo tepefactũ inſtillari oportet, protinus effectũ
exhibebit. Draconteæ ſuccus aut ſemen tritum,

A cum roſa aut amygdalino & vino infuſum, purulentæ au-
riculæ ſanitatem maturrimam præſtat. Crocum
tritum cum lacte muliebri,ſi inſtilletur,tumori auris plu-
rimum prodeſt. Hyſſopum contuſum & cribratum,
cum aceto & nitro & melle infuſum,benefacit ad tinni-
tus aurium atque inflationes,ſed melius ſi cyprinũ oleum
admixtum fuerit. Ad tumores & ad dolores auris
prodeſt croci & opii par pondus ex aqua tritum, aut ex
vino tenui infuſum. Opopanax cum roſa & amygda-
lino, & vino trita rectè laborantibus auribus inſtillatur.

B Allium rotũdum tritum cum aceto, repoſitum in py-
xide plũbea, & quum opus fuerit cum aceto & roſa infu-
ſum,auribus prodeſt. Opobalſami,roſæ,croci vngen-
tarii,opii,ſingulorum æqua pondera trita, tepefacta, in-
fuſa auribus proſunt. Virentis papaueris ſuccus
cum roſa vel amygdalino,& vino,vel porri ſeminis ſuc-
cus cum lacte muliebri,vel veratrum album tritum cum
amygdalino oleo aut roſaceo, vel ſuccus granorum Pu-
nici mali, cum roſa aut oleo amygdalino infuſus dolen-
tibus auribus prodeſt. Croci ⊣ VII. nucis amaræ
C * VII. mellis boni cyathos III. aceti boni quod ſatis erit
mittes vt ſpiſſitudinem habeat medicamentum mellis
liquidi, & ſimul permixtum atque excoctum dolentibus
auribus inſtillabis. Myrrhæ, croci, opii, nardi ſpi-
cæ,thuris corticis,mali Punici aridi,fabæ Ægyptiacæ pul
pam,nucum amararũ interiora, mellis boni,ſingulorum
* IIII. caſtorei * II. aluminis ſiſſi * II. piperis longi * I.
tritis iis omnibus diligenter,& cum aceto acerrimo mi-
xtis atque excoctis fieri oportet medicamentũ tam tem-
peratum vt ſimile ſit paſſo. hoc tepefactum inſtille-
D tur,etiam exulceratis auribus mirè prodeſt. Ad inci-
pientes dolores aurium & exulceratas aures hoc medica-
mẽ facies,thuris ⊣ IIII. mellis ⊣ III. vini auſteri cyathos
II. aceti acerrimi cyathum I. nardi Syriaci * II. myrrhæ *
I. S. croci * I. S. nuces amaras numero III. aphronitrũ vi-
ctoriati pondus,piperis longi *. I. fabæ Ægyptiacæ gra-
na purgata III. hæc omnia primùm per ſe,deinde in vnũ
mixta teruntur,& tepida dolentibus auribus inſtillantur.

Caſtorei obolos II. id eſt duas partes victoriati,radicis
lanariæ, ſalis ammoniaci, veratri albi idem ponderis,
E quibus ſuperadiicies croci victoriati pondus,olei irini &
mellis pari menſura,id eſt ſingulorum * XVI. ea ſeorſum
prius ſingula trita miſcentur in vnũ: faciunt bene ad do-
lorẽ & vlcera auriũ tepidè inſerta. Dolenti auriculæ o-
portet farinã ordeaceã per ſe coctã ex aqua mulſa catapla
ſmatis more à foris imponere,vel farinam lini ſeminis &
fœnigræci in vnum coctam, vel alteram earum cum
farina ordeacea,ſimiliter ex aqua mulſa coctam, oportet
etiam extrà adhiberi ſpongias molles,& aqua calida bene
expreſſas, deinde tepidum inſtillare amygdalinũ oleum
F vel laurinum ſæpius in die. Prodeſt bene auribus
infirmis huiuſmodi medicamentum,Myrrhæ denarium
vnum,croci denarium vnum, ſtyracis globulos non am-
pliores quàm cicer eſt, numero XXX. piperis longi gra-
na XXX. nuces amaras numero XXX. cum aceto hæc te-
runtur tandiu donec habeant ſpiſſitudinem paſſi, atque
ita reponuntur in pyxide cuprea, aut in doliolo vitreo:
quum opus fuerit medicamentum roſa admixta liquefa-
ctum tepidum fiet, quod in lana ſuccida auribus inſtilla-
bitur. Nardi ſyriaci * VI. aphronitri * VI. myrrhæ *. III.
G piperis lõgi & thuris * IIII. mellis Attici dẽarios quatuor,
balani qua vngentarii vtuntur in pilulis * VII. fabæ
Ægyptiacæ interiora quæ ſunt amara * VII. diligenter
& ſeorſum trita prius hæc, poſtea permixta, cum aceto
leuigãtur,& quum res poſtulauerit,roſacei olei quod ſatis
ſit admiſcebitur, atque ita tepens inſtillabitur hoc me-
dicamentum, quod protinus omnes aurium ſedabit do-
lores. Hæc quoque compoſitio ſtatim dolores au-
rium ſedat: Centauricæ ſucco, ſi non ſordidum vlcus
fuerit,ex aqua vti oportebit: quum autẽ multũ puris erit,
H vinũ admiſcebitur. Supra opinionẽ efficax aurib⁹ hoc
medicamẽtũ reperitur,Myrrhæ,croci,opii, nardi ſyriaci,
thuris corticis, mali Punici aridi, fabæ Ægyptiacæ quæ
ſũt interiora,nucũ amararũ itidem,mellis boni,ſingulo-
rũ *. quaternos,caſtorei * II. aluminis ſiſſi * III. piperis

longi ✱ I.omnia prius ſeorſum diligenter teruntur, poſtea cum aceto acerrimo mixta teruntur tandiu donec habeant ſpiſſitudinem paſſi:quum opus fuerit medicamẽtum inſtillatur tepidum : idem facit egregiè & ad vlcera aurium ſananda atque purganda. His qui ſurdi ſunt & quorum aures ſonant ſuccus vuæ immaturæ & roſæ pondere pari admixtus,tepidéq; infuſus, plurimum prodeſt. Faciunt bene ad aurium vitia & emplaſtra quæ ſcripta ſunt in libro ſecundo,plurima roſa vel amygdalino & vino diluta,præcipuè quæ inſcribuntur Cyzicena. Terreni vermes cum adipe anſeris decocti infunduntur auribus etiam ad iam deplorata vitia: Spumæ argenti ℈ VI. olei laurini libram teres in mortario,& coques ad ſpiſſitudinẽ mellis,& auriculæ dolẽti infũdes. Si autẽ & cætera quæ infra ſcripta ſunt habueris,eadẽ medicamine admiſcebis,croci ℈ I. myrrhæ II.roſæ ſiccæ ℈ II.hæc vniuerſa pariter miſcebis, & auriculæ dolenti infundes: qua re curabis & concretionẽ ſiue hyperſarcoſin auriũ ſi addes & aluminis ſchiſti ℈ II. olei cedrini cyathos IIII. Aduerſus grauitatem audiendi,fel bubulum cum vrina hirci auriculæ quæ moleſtiam ſurdiginis patitur inſtillabis, ſtatimque ſubuenies. Auribus purulentis nitrum vino liquefactum rectè infunditur,quia ſtatim prodeſt. Ad aurium dolorem quæ pus emittent, laridum vetuſtiſſimum teres in mortario, & ſuccum illum lana delicata collectum in auriculam immittes,& ſubinde aqua calida fouebis,& iterum ſuccum illum infundes, mira velocitate ſanabis. Pullinum ſanguinem tepidum in eam aurem quæ obtuſior erit vel dolebit,infundes. Lotium caprinum ſub eo momento quo egeritur, tepidum auri obtuſæ infundes. Apri etiam lotium in fumo ſiccatum,& melle liquefactũ,auri infunditur, & remediat ſurdiginem vel dolorem. Ad auris dolorem mel ſtillatitium opus eſt:quod ita facies,Fauum contundes,& ſuſpendes in linteo nitido & denſo, & quod decurrit ſuſcipies in calice,quem calicem poſtea pones in ollula fabri cum calida feruentiſſima, quantum calix ſufferre poſſit, atque inde medicinali ſpecillo in aurẽ infundes quæ dolebit,quam lana claudes.Iacere autem debet in alio latere is cui medendum eſt tandiu donec combibat mel quod infuſum fuerit. Sambuci vuam maturam exprimes,& pones vt conſidant ſordes,& poſt hæc colabis, vt ſit liquidiſſimus ſuccus;de hoc liquore duas partes mittes,& vnam mellis ſtillatitii,aut certè Attici optimi, & ſic decoques in vaſe duplici ad tertias:tum decoctum recondes,& quum opus fuerit calidum per ſpecillum medicinale in aurem infundes,ita vt poſtmodum ipſam de lana marino conchylio infecta claudas. Cunilæ viridis ſuccus expreſſus,atque auriculæ infuſus, vnicè dolorem tollit. Vettonicæ herbæ viridis & recentis folia,vel per ſe,vel in aqua madefacta terito, ſuccúmq; eorum excipito,deinde adiecto roſæ ſucco aut roſaceo oleo tepido,in aurem inſtillato,lanáque claudito,mirum eſt.Si auricula interius vlceroſa erit, porri ſectiui ſuccum 8.I. cum mellis hemina ad tertias decoquito, & per lanam tepidũ in aurem inſtillato. Canabis foliorum ſuccus auriculæ inſtillatus vermes innatos necabit, & ſiquod aliud animal inrepſerit interficiet. Eiuſdem ſeminis viridis ſuccus inſtillatus dolorem omnem auriculæ potenter auertit.

Cæpæ ſuccus cum melle permixtus,& auriculæ inſtillatus,grauiter audientes emendat,dolorem ſedat,purulenta expurgat,vermes enecat,aquam etiam quæ ingreſſa fuerit & omnem humorem educit. Cyminum ſylueſtre contritum,& ſucco rutæ immixtum,inſtillatúmque auriculæ dolorẽ lenit,ventos quoq; interius ſonantes remouet,atque omne vitium potenter emendat. Herbam (quã Græci polygonon, nos aliquot vocabulis, ſed præcipuè ſanguinalem dicimus)mira efficacia dolores auriũ diſcutere etiã nos experti ſumus, ſi expreſſus ſuccus eius tepefactus auribus inſtilletur. Senecionis herbæ ſuccus cũ liquido nardo inſtillatus, & dolores & vlcera aurium ſanat. Oleum laurinum ſtrigili ferreæ inditum, atque ita calefactum infuſúmque auriculæ, dolorem ſedat. Vermes ex qualibet arbore rubri coloris contriti cum oleo & infuſi, dolores aurium ſedant. Aqua ingreſſa auriculam ſi dolorem faciet, rubi teneri ſuccus expreſſus & infuſus ſine dubitatione ſanabit. Salicis ſuccus foliorum cum roſæ ſucco aut roſaceo oleo,in cortice mali Punici calefactus,& auriculæ inditus, mirè ſuccurrit. Gallæ ex vino decoctæ humor inſtillatus auriculæ ex qua ſanies fluit,etiam quæ fuerint purulenta purgabit. Reſina terebinthina remiſſa adiecto muliebri lacte inſtillata,ruptas auriculas potenter ſanat. Nucis iuglandis foliorum ſuccus tepidus inſtillatus, dolenti auriculæ mirè proderit. Myrrhæ tritæ victoriati argẽtei pondus,& lanæ ſuccidæ non carptæ combuſtæ pulueris tãtundem,infuſo paſſo cretico ſimul terito donec ad craſſitudinem mellis redigas, & tum calefactum per triduum auriculæ infundito,quarta die ſanã efficies, & mirabere magnum remedium. Thuris maſculi, myrrhæ Troglodyticæ,croci corycii tantundem ponderis,nucũ quoque amararum tantundem miſcebis : ſed omnia ad ſummam læuitatem contrita adiecto aceto temperabis,ita vt medicamen ad craſſitudinem liquidi mellis adducas : tũ in pyxidẽ plumbeam tranſfundito, atque illic ſub ſignaculo conditum habeto. quum opus fuerit purgata prius auricula vtere,ita vt ex eo lanulam madefactam inſeras. Hoc auxilio vſque ad perfectam ſanitatem vti poteris.nãque non ſolùm dolores aurium,ſed & vetera & purulenta vitia potentiſſimè expurgat & ſanat. Galbanum roſa liquida aut vnguẽto nardino dilutum inſtillatúmque,dolorem aurium lenit. Alumen mulſo optimo dilutũ, & lana inſtillatum, dolorem aurium ſanat. Gallinæ adeps liquefacta,& tepidè inſtillata,quodlibet vitium aurium ſanat. Galli gallinacei ex ventriculo interiore membrana quæ proiici ſolet, arefacta, tritáque ex vino, adiecto paululo opii,medicamen auribus vtiliſſimum facit,quod calefactum infuſum ſuppurationem eius expurgat & ſanat. Adeps anſerina cum croci ſucco mixta & tepefacta,ac ſic infuſa,aquam & omnem humorem de auriculis euocat & perſanat.quòd ſi ex ictu alióve caſu auricula vitiata fuerit,tũ per ſe anſerina adeps ſola diligenter expurgata,leuíque igne liquefacta, infuſáque auriculæ,& dolorem tollit,& vitium perſanat. eadem adeps adiecto ocimi ſucco tepefacta inſtillatáq;,dolores auricularum infantilium leuat. Aranei triti humor expreſſus,& roſæ liquidæ quantum videbitur immixtus, lanáq; molli madefacta auriculæ inſertus, cõtinuò dolorem releuat. Spuma equi recens detracta,& cum oleo roſeo infuſa,auricularum quanuis vehementes dolores reſoluit. Verrinum fel in mali Punici cute ſicca tepefactũ infuſúmque purulentas auriculas expurgat. Verris quum ſcrofam ſaliet priuſquam in terram diſtillet,de verendis eius virus exceptum tepefactúmque,& cum aquæ modico auriculæ inditum,quanuis moleſtos dolores releuat:quod etiam circa auriculam inlitum plurimum prodeſt. Apri lotium infuſum auriculæ valde medetur: quod quia vetuſtũ magis prodeſt,collectum ſeruari debet in vaſe vitreo,vt ſit ad remedia præparatum. Cum felle vitulino & aceto pari menſura ſerpentis ſenectus(id eſt exuuiæ decoctæ) & lanula madefacta medicamẽtum auriculæ inſertum, maximæ vtilitatis eſſe creditur ſi prius feruenti aqua de ſpõgia aurem foueris. Vitulini adipem reſolutam ſucco ocimi adiecto, ſi pariter tepefactã auriculæ infuderis,amariſſimo incommodo laborantem continuò liberabis. Medulla eiuſdem vituli recens cum cymino contrita infuſáque, quanuis magnos dolores auriculæ ſtatim releuat,& intra triduum tollit.

Lotium caprinum inſtillatum dolorem ſedat : quod magis prodeſſe ſuppuratis auribus affirmatur : ob quam cauſam præſentis auxilii plures exceptum,& cornu caprino inditum,in fumo ſuſpenſum,diligẽter ad neceſſarias medelas reſeruant. Pueri impubis mingentis, lotiũ exceptum,& recens ac tepidum auriculæ ſuppuratæ inſtillatum,humore exſiccato dolorẽ tollit, & mira celeritate vlcera ad ſanitatẽ perducit. Saliua hominis ieiuni auriculæ indita, vermes ſiqui erunt erumpere ex ea cõſtat.

Butyrũ recẽs inſtillatum,humores doloréſque aurium ſedat. Terreſtres lumbrici combuſti ac triti,& cum roſa liquida mixti,infuſique, auriũ dolores citiſſimè ſe-

dant. Lac muliebre mixtum cum ſulphure auriculæ A
infuſum dolorem lenit:epiphoras quoq; earum reſoluit:
hoc potētius ſi etiam extrinſecus eodem lacte aures per-
unxeris. Si dextram aurem aqua ingreſſa fuerit ſini-
ſtro pede inſiſtes,& caput in dextram partem inclinabis;
ſimiliter facies ediuerſo ſi ſiniſtra auricula aquam accepe
rit. Gari optimi cyathum vnum, mellis optimi di-
midium cyathum, aceti optimi cyathum: hæc mixta in
calice nouo denſo ſuper aquam feruentem quam leni
pruna feruere facies ;ita deſpumabis vt pinnula omnis
ſpumas eiicias, deinde quum bene fuerit deſpumatum B
medicamen recondes:& quum vti volueris tepefacies,&
tenuiter infundes,& madefacta lanula aurē claudes. Hoc
medicamento ad omne vitium aurium mirificè vteris:
ſed ſi tumor auriculæ erit,ſuccum coriandri viridis tepi-
dum prius infundes,deinde ſuprà ſcriptum medicamen
quum tumor deſiderit inſtillabis. Purulentæ & ob-
tunſæ auriculæ & dolorem tolles & auditum confirmatiſ
ſimum reddes ſi prius eluas eam laſere cum recenti ca-
prino aut mulieris lacte permixto,deinde inſtilles tepidū
fel taurinū cum oleo cedrino æquis portionibus mixto. C

Fellis aut lactis canini ℈ vnum,mellis optimi ℈ vnum,
miſcebis,cōteres,& in ſtrigili calefacies, & auriculæ in-
fundes, & lana obcludes, nihil potentius neque certius
hoc medicamine etiamſi intrinſecus cancerauerint au-
res. Cardui ſyluatici ſemen ex oleo coques, ita len-
tè ne vratur,id colabis per linteum,& tepidum infundes,
& purpura aurem obturabis. Herba leucadion cum
vinaceis in vnum trita,adiectóque aceto & aqua commi-
xta,expreſſo per linteum ſucco eius, & cū lana alba auri-
bus inſerto,poſt tertium diem exempta,auditum reſtitue D
re affirmatur. Cardamum(id eſt naſturtium) tritum
cum fico,atque auriculæ inditum,iis qui grauius audiūt
prodeſſe fertur. Oleum ex nuce iuglande inſtillatū
auriculæ,grauius audienti valde prodeſt. Cedri reſi-
na hyſſopi decocti aqua diluta,& auriculæ indita, ſoni-
tus tinnitúſque omnis diſcutiet,& auertet dolorem.

Oua formicarū contrita, & auribus inſtillata, quanuis
obtuſos auditus adaperire creduntur. Canis adeps
cum oleo vetere & ſucco abſinthii auribus inſtillata qua-
cunque ex cauſa exſurdatas aures miro modo reparare E
creditur. Aphronitrum delicatiſſimum,& mel opti-
mum,& acetum acerrimum, conteres pariter vſque ad
ſummam leuitatem,& auriculæ infundes, non ſolùm au-
ditum reſtitues, ſed & dolorem emendabit. Parum au-
dientes acetum vtiliter gargarizant. Si aliquod animal
aurem intrauerit,præcipuum remediū eſt, murinum fel
aceto dilutū inſtillare. Gliri ſeu blattæ pellis detrahitur,
& inteſtina eius decoquūtur in vaſe æreo nouo cū mellis
heminis tribus vſque ad tertias,atque ita ſeruatur,vt quū
opus eſt ſtrigili,medicamentum tepefactum auribus in- F
fundatur. Si caro creuerit in auriculæ foramine,compri
metur ſine ferro & dolore medicamine tali,aluminis vn
ciā ſemiſſem,miſyos vſti ⸗ S.ſinopidis rubricæ ⸗ S.gū-
mis ⸗ S.tritis cæteris ex aceto acri & ad inſtar collyrii
leuigatis,gūmi admiſcetur ,vt paſtilli corpus efficiat, &
ſicut collyriū tritū ſuperponitur,aut infūditur:hoc & do-
lori,& putori, & vulneri medetur auriculæ. Cor-
ticem de fraxino viridi contunde,ac ſuccum eius tepidū
auriculæ aſſiduè infunde donec perſanetur. Mel, myrrhā,
acetum,in ſe coques,& in aurem tepidū mittes. Aphro- G
nitrum delicatiſſimum,& mel optimum,& acetum acer-
rimum conteres pariter vſque ad leuitatem, & tepefactū
auriculæ infundes.Propter effectum medicamen iterum
ſcripſimus. Porri ſectiui ſuccū & lotium apri, &oleū
cyprinum pari pondere cōiunges, & tepefactum auribus
inſtillabis. Herbam quæ Gallicè vernetus dicitur cō-
teres & exprimes,& ſuccum eius auriculæ non audientis
infundes: hoc remedium etiam dolorem emendat.

Herbam quæ Gallicè dicitur blutthagio,naſcitur locis
humidis,eam teres,ſuccúmque eius etiamſi modicus fue H
rit,cum modico aceti cōfundes, & pariter teres,colatúm
que ac tepefactum auribus inſtillabis. Radicis ſyria-
cæ ſuccum in aurem quæ auditu difficilli erit infunde,
gratulaberis remedium.

AD OMNIA VITIA NARIVM ET AD pituitam remedia phyſica rationabilia diuerſa,de experimentis multorum, Cap. x.

PLerunque erumpit nimiū è naribus ſanguis, qui quū A
abundanter fluxit,niſi celerius ſupprimatur, periculū
adfert.Proderit ergo aqua frigida vel poſca ſubinde totā
faciem per ſpongiam refrigerare. Acetum acre infun
dere in aurem prodeſt,cuius è regione ſanguis fluit, aut
in vtranque mittere,ſi ex vtraque nare manabit. Gy-
pſo totam faciem cum fronte, & maximè nares, craſſius B
oblinere prodeſt,& caput frigida aqua multa perfundere.

Cucurbitam quoque medicinalem occipitio affigere
plurimū prodeſt. Iniicere autem intus in narē oporte-
bit cochleæ viuæ carnem pe ſe,aut cum thuris polline tri
tam. Verbenam herbam,quæ quia multa eſt & vbi-
que naſcitur,polygonos appellatur,inſeri naribus prodeſt.

Similiter facit & lyſimachios herba trita impoſita. Eo
dem genere proderit & ſpongiæ particulam præſectam a-
ptè forfice,& ad amplitudinem narium figuratam iniice-
re paulò preſſius,aceto infectam, & interdum eodem in- C
ſperſam. Gallæ & chalcitidis puluis curioſè tritus,
atque in vnum æquis ponderibus mixtus, inſertúſque na-
ribus,optimè ſanguinem ſiſtit. Bene ſupprimit & hoc
medicamētum ſanguinem de naribus profluentem,ma-
li corticis quo coriarii vtuntur P.i.aluminis Ægyptii P.i.
chalcitidis P.i.diligēter trita hæc, & in vnum permixta,
per ſuccidam lanam iniici narib⁹ oportebit. Facit autem
etiam ad omnem ex qualibet parte corporis, vel ex quoli
bet vulnere ſanguinis eruptionem. Quoniam interdum
(ita vt diximus) minus curati naris vitio præfocari vidē D
tur,maximè quū obturato vtroque foramine narium ſpi-
randi facultas eripitur,non alienum eſt ſcire qua ratione
vtrumque præſtari poſſit, vt neque ſpiratio impediatur,
nec remedium efficaciſſimum,per quod opitulatio nari-
bus efficitur,excludatur. Oportebit ergo ſumere pinnam
anſeris quammaximam,vel calami ſcriptorii fiſtulā mo-
dicè pleniorem:deinde aptare ad longitudinem naſi,atq;
ita præcidere,vt ex vtraq; parte perforata ſit,atque inuol
uere eam faſciola tenui lintea quaſi inſtita,& explere cir-
cuitum eius,donec videatur in narem cum cunctatione E
quadam recipi poſſe,atque ita vt eſt circūuoluta immer-
gere eam naſo, aceto acri infectam, & per eam iniicere
interdum acetum acre,vel ſuccum ſuprà dictorum me-
dicamentorum. hoc autem remedio magis vti oporte
bit quum per vtraſque nares influxerit ſanguinis abundā
tia. Siquando vlcuſcula in naribus fuerint, ſanabuntur
fomento aquæ puræ calidæ per molles ſpongias,& medi-
camentorum infrà ſcriptorum perunctione, id eſt ſucco
de moris cum vino tepefacto permixto, compoſito ad
ſpiſſitudinem mellis. Roſæ aridæ vel recentis foliis F
tritis ex vino melle adiecto,inſici nares vtile eſt. Vuæ
immaturæ ſucco eodem modo cōpoſito quo ſuccum de
moris componi debere ſuprà diximus, nares fluentes re-
pleri percommodum eſt. Malorum Punicorum dul-
cium atque acidorum ſucco eodem modo compoſito,
nares ſtipandæ ſunt. Myrti baccis atque foliis tritis
ex vino in mellis ſpiſſitudinem,vti vt ſuprà ſcriptum eſt
conuenit. De terebinthi,lentiſci, rubi, fruticibus &
foliis ſucco ſimiliter compoſito vti debebis. Sertula
campana ex paſſo decocta & infuſa naribus prodeſt. G

Mel per ſe coctum & cum galla Syriaca cōtuſa,ac tenui
cribro tranſmiſſa permixtum,atque infuſum naribus pro
deſt. Grauedines narium ſedabuntur quæ ex ſole aut
perfrictione generātur,abſtinentia ciborum ſalſorum,&
inter initia vino remoto, aqua largiore potata, capite &
naribus,nec minus ore diligenter operto. necnon fomē-
tum ex aquæ calidæ vapore, per ſpongias molles adhibe-
re extrà oportebit.ſubinde etiam gargarizare lac tepidū,
aut humorem ptiſſanæ, aut aquam in qua furfures ſiligi-
nis deferbuerint, vel aquā ex fœnogræco decoctam. H

Sorbitiunculæ quoque proſunt quæ fiunt ex amylo,vel
ptiſſana,vel oryza. Ad vlcera in naribus ſedanda plum-
bi ſtercus,quod ſcoriam dicunt,ex vino,myrteo oleo vici
bus adiecto teri oportet donec ſpiſſum fiat, & ita naribus

infundatur. Facit & hoc medicamentum bene grauedini narium, Pompholygis ✱ III. vino Falerno & roſa vicibus adiecta teruntur, donec medicamentum mellis habeat temperationem, & ita naribus paulatim infunditur.

Ad grauē odorē nariũ (ozænã Græci hoc vitiũ vocant) prodeſt egregiè hoc medicamentum, æruginis P.I. aut ſquamæ æris P.I. in mellis P.I. coqui oportebit, & eo vti aſſidua infuſione. Ad polypos ſanandos, miſy vſtũ, chalcitidem vſtam, æs vſtum, æris ſquamam, paribus ponderibus ſiccata hæc bene teres, & eo puluere vteris aſſiduè. Quia verò plerunque vexantur nares grauedine quæ ex humore earum efficitur, non alienum eſt ſcire eius quoque rei remedia. Prodeſt igitur quies vnius diei, & ab omni re abſtinentia: perungendæ nihilominus nares erunt bitumine liquido, aut myrrha ſtacta, vel pice liquida: poſtero autem die, paſtillus infrà ſcriptus in noctē ſuper cibum dandus erit: & ſi opus fuerit, per triduum cõtinuũ eodem tempore dabitur, qui recipit hæc, Apii ſeminis ✱ IIII. aniſi ✱ III. alterci ſeminis (quod hyoſcyamos dicitur) ✱ II. opii denarii dimidium. Fiunt autem paſtilli ponderis victoriati, & alii tertia parte detracta dãtur cum aquæ cyathis tribus. Faciunt autem & ad oculorum epiphoras, & ſtomachi nauſeam, & eiectiunculas, & ad omnem fluorem. Siſtet ſanguinem ſeuum ex omento pecoris naribus inlitum, cochleæ contritæ & fronti inlitæ ſimiliter proſunt. Aranei tela ſicca adpoſita ſubuenit narium cruentis fluoribus, ex feruenti aqua vapor naribus tractus medetur earum grauedini. Gallinacei cerebrũ vel ſanguis columbinus ob id ſeruatus remedióq; adhibitus, naribus prodeſt: ſed ſi ex vulnere immodicè fluat ſanguis, fimus caballin⁹ quomodo egeritur appoſitus ſtatim ſubuenit. De porro ſectiuo trito nares fluentes rectè obturantur. Lana ſuccida coniicitur in nares cum oleo roſaceo, & auriculæ de lana ſuccida obturantur, & ita ſanguis profluens continetur. Coagulum agninum ex aqua ſubactum, & infuſum naribus fluẽtibus mirè prodeſt. Adeps de anſeribus cum butyro pari pondere infuſus, profluuium narium ſiſtit. Terra vel argilla de camino, vel de furno antiquo teritur, & ex aceto temporibus & cerebro, naribus quoque inlinitur vel infunditur, quæ res profluentem nimiè ſanguinem ſiſtit. Thus & reſina in farinam redacta naribus indũtur, quod remedium etiam ex ore manantem ſanguinem cohibet. De ſanguine ipſo qui fluit nomen eius in frõte ſcribe cui medendum eſt aduerſum profluuiũ nariũ, ſtatim ſubuenies. Scribes carmen hoc in charta virgine, & linteo ligabis, & medium cinges eum, vel eam quæ patietur de qualibet parte corporis ſanguinis fluxum, ſicy cuma, cucuma, vcuma, cuma, vma, maa. Item carmẽ hoc vtile profluuio muliebri, Stupidus in monte ibat, ſtupidus ſtupuit. Adiuro te matris ne hoc iracunda ſuſcipias, pari ratione ſcriptum ligabis. Myrrham cum nardo puro contere, & inde nares tange mane & veſpera, ſubuenies ſanguini nimium profluenti. Veru ferreum cãdens in aceto aſſiduè extingue, & fumum eius naribus ducito. Ruta ſæpius olefacta, vel trita inlita, ſanguinem ex naribus nimis fluentem retundit. Radix vrticæ capiti impoſita, ſi manibus vtriſque ſupra caput contineatur, mirè prodeſt aduerſum profluuium narium.

Herbæ polygoni corona capiti impoſita naribus profluentibus mirabiliter medetur. Coſtum contuſum & cribratum naribus infricato, & profluuium ſiſtet, & vlcera ſanabit. Ranæ rubetæ occiſæ in fumo arefactæ particula quãta videbitur, in linteolo inuoluta, & ex licio collo ſuſpenſa eius cui nares fluunt mirè prodeſt.

Linum vel papyrus ligata ſummitati veretri virilis, ſanguinem profluentem naribus mirè reprimit. Pili caprini combuſti, adiecta pice & aceto inſerti naribus citò ſanguinem ſiſtunt. Lana ſuccida ex oue fœmina decerpta, atque intorta, madefactáque roſa liquida, & naribus indita, ſanguinis abundantiam reprimit. Cochleæ tritæ cum aceto naribus inditæ, quanuis magnos fluores ſanguinis compeſcunt. Si fœminæ ſanguis ex naribus nimiè defluat, mammillæ eius vinciantur corrigio caprino. Pilos ſub ventre viuo lepori candidos velles, & ſeruabis, & quum vſus exegerit intortos naribus fluentibus fulcies. Specularia cõbuſta ex aceto tẽperãtur, & fronti eius inlinũtur cui nares fluunt. Spongiæ Africanæ combuſtæ cinis ſi naribus hauriatur plurimum prodeſt. Si per nares & per os ſanguis fluat, herba verbena (quam Græci hierobotanẽ dicunt) cum ſuis radicibus ex aqua decocta & percolata potatur. Porrum ſectiuum tere, & ſuccum cerebro eius infunde qui profluuio narium laborat, ſtatim medebere. Millefolium ex aceto teritur, & naribus hauritur, continuò quanuis nimium ſanguinem ſiſtit. Si ex vna nare ſanguis defluit, diuerſam auriculam cera obturabis. Carmen ad profluuium ſanguinis ex quocunque membro manantis, locum ex quo defluit, digito medicinali tanges, & vicies ſepties dices, & quoties volueris repetes, donec fluorem peruincas, ſocnon ſocnon, mirè prodeſt. Pollicem & medicinalem digitum à fronte vſque ad cerebrum, & inde vſque ad ceruicem duces, & nonagies nouies dices, ſirmio, ſirmio. quod ad aurem eius partis dici oportet de qua nare ſanguis propenſius fluit. Herbam vettonicam teres, cui paululum ſalis quãtum duobus digitis pollice & medicinali capere potueris, adiicies, & formatã pilulam rotundam naribus inſeres, & omnibus vitiis purgatas nares citò ad ſanitatem perduces. Polypon emẽdat herba proſerpinalis, quæ Græcè dracontium, Gallicè gigarus appellatur, vel ſi ſuccus eius naribus infundatur, vel ſi papyrus inde infecta, & ſpecillo inuoluta, naribus inſeratur, & poſtera die educatur. Omnis enim morbi radices extrahi eius iniectione manifeſtum eſt. Nares grauiter olentes emendat ſuccus hederæ frequenter infuſus. Cuius nares fœtebunt remediabitur ſi nares muli oſculetur: ſimiliter proderit mulieri ſi nares mulæ baſiauerit. Qui polypum patitur, braſſicæ erraticæ radicem conterat, & eius ſuccum aſſiduè naribus quantum potuerit ducat, intra triduum remediabitur. Succum hederæ & ariſtolochiam, & cyperum, & draconteæ ſemen, & melilotum, æquis menſuris contere, ac naribus infunde: quo facto non ſolùm fœtorem, ſed etiam carcinoma narium curabis. Naſo grauiter olente ſuccus hederæ frequenter infunditur, dracontei quoque ſuccus cum melle inditur, quæ res etiam carcinomata extirpat. Ficus etiam veteres contritæ, & in olla cum poſca coctæ naribus inſtipantur: hoc omnia narium vitia emendat.

Ruta ex aceto acri conteritur, atq; inde pinnula intingitur: ea in nares coniecta ſanguinem fluentem efficaciter cohibet. Stercus aſinæ aridum naribus infrictum ſanguinem ſine intermiſſione fluentem citò compeſcit.

Stercus caballinum exprimitur dum recens eſt, eiúſq; ſuccus naribus trahitur ab eo cui importunius fluunt.

Radicem ſymphyti (quod halum Gallicè dicunt) commanducet & glutiat qui profluuio narium laborat. Ad aurem eiuſdem partis de qua per narem ſanguis fluit dici oportet ter nouies σοκσοκαμ συκυμα. etiam poſtea ſimiliter dices. Scribes in charta virgine, & collo ſuſpendes lino rudi ligatum tribus nodis ei qui profluuio ſanguinis laborat. ψαψ εψηψεψηψαψε. Si in manu dextra duo digiti medii lino ſimul copulentur, ſtatim proderit aduerſum pituitam, & grauedinem, & diſtillationem narium. Cinis teſtarum ex oſtreis, ſi in morem ſalis pane colligatur, & voretur, ſtatim ad remouendam grauedinem narium proficit: porri quoque capitati folia incocta, ſi ſine pane manducentur plurimum prodeſt. Corrigio canino rudi, nec vnquam vincto, quilibet digitus in quauis manu ligatus, remedium diſtillantibus naribus præſtat. Oleum calidum eunti dormitum ei qui grauedinem narium patitur, in cerebrum infunditur, & in aures immittitur, illico prodeſt. Oſtrea ita vt lecta ſunt adhuc teſtis ſuis clauſa, in carbonibus coquuntur, atque ita cibo dantur ei qui narium grauedinem patitur. creta quoque cimolia ex aceto tuſa quamdenſiſſima fronti eius imponitur cui ſanguis vel pituita deſcẽdit. Maſtichẽ cum pipere mixtam qui diu commanducauerit, calefacto cerebro omnem humorem narium cohibet.

Git calidum toſtum in linteolo colligatum, & ſæpe odoratum, grauedinem narium & pituitã depellit, tunicæ

quoque veteris combuſtæ fumus frequentèr naribus admotus idem præſtat. Proderit ei plurimum qui grauedinem narium patitur ſi in charta ſe emungat, eámq; alligatam epiſtolæ modo in publicum abiiciat: & ſi in cinerem ſe emungat, æquè proficiet ad ſanitatem. Salem torreat, & in noctem ſibi ad cerebrum in ſacco liget qui pituitam patitur. Cæpam afram conditoriã contuſam cum aceto acerrimo cõmiſcebis, & adpones naribus eius cui ſanguis fluit, vt ad ſe naribus trahat, & quaſi ſorbeat, ſtatim ceſſabit ſanies, & fluxus inhibetur. Radicem cannabis brachio dextro ligato: ſi totum brachiũ cinxeris de ipſa radicé melius erit, ſin verò partem habueris, collo ſuſpende ligatam licio quod in tela fuerit: & vt ſcias quanta vis ſit huius remedii, vbi alligaueris hanc radicem ſtatim ſanguis perſtringetur, quũ ſolueris & remoueris fluet. Caprificum quæ in lapide naſcitur colliges ſiue ſiccam ſeu viridem, (id eſt ipſum pomũ) & in pelle caprina inuolutum ligabis de licio quod in tela fuerit, & ei loco adpones vnde erit ſanguinis fluxio, ſtatim cohibebitur, ſiue viro de naribus, ſiue mulieri de locis verecũdioribus fluat.

VITIIS LABIORVM, ET GINGIVIS, ET oſcedini, & oris vlceribus, & fœtori, & linguæ puſtulis, & palati exulcerationi, remedia phyſica & rationabilia diuerſa de experimentis, Cap. XI.

Vitia oris & faucium, & vlcera quæ in ore fiunt, & celeriter nigreſcunt, inter initia oportet rebus ſimplicibus, (id eſt aqua calida per ſe vel mulſa) poſtea verò decocta aqua cum lenticula, vel palmulis, vel capreolis (id eſt ſummitatibus vitium) vel malis cydoneis, aut pyris Syriaticis, aut roſæ foliis adiecto melle, curari. Adeps anſerinus aut gallinaceus rimas labiorum egregiè curat impoſitus. Nigreſcentibus vlceribus proderit colluere os aqua in qua coctum ſit lẽtiſcum, vel rubus, vel myrtus, vel thus Syriacus vel oleaſtrũ, vel iũci radix (quam Græci cyperon vocant) aut ſimiliter adiecta per ſe, & decocta galla Syriaca contuſa. Oportebit autem perũgere aſſiduè vlcera ſucco rubi, lentiſci, oleaſtri, roſæ viridis foliorum. facit bene & ſal tritum cum melle inculcatũ copioſè ad nigredinem talium vlcerum eruendam. Labia rupta vel exulcerata mira celeritate ſanabis ſi ceram in oleo roſaceo ad ceroti modũ liquefeceris, quúmq; in cacabo vel acetabulo cõferbuerit, anchuſæ radices adieceris, & refrigerato vnguine in noctem labia inleueris. In oui teſta membrana quæ hæret, ruptis labiis rectè adponitur. Alga marina ſicca candidáque adpoſita, labiis ruptis efficaciter prodeſt. Allii tunicula vel operimentum pari modo labiis profuturum vt hæreſcat imprimitur. Seuum bouis vel vituli cum adipe anſerino impoſitum, rimas ſciſſuráſque oris optimè iungit. Fagi folia commanducata proſunt exulceratis labiis & gingiuis, ſi cum humore ſaliuæ imponantur. Serpyllum herbam (quã galli gilarum dicunt) ieiunus diu commanducet cui os fœtebit & glutiat. Murinus cinis (id eſt puluis exuſti muris) cum melle dentibus infrictus halitum fœtidi oris emendat. Folia myrti & lentiſci pari pondere, & gallæ Syriacæ dimidium pondus vnà teri oportet, & ſparſa vino manè à ieiuno commanducari, vel ori fœtido imponi.

Capitis leporini exuſti cinis cum nardo vel cum melle impoſitus, lenit graueolentia oris vlcera. Acorum Ponticum ieiunus vice maſtiches mandat qui emendari voluerit oris fœtorem. Contra oris fœtorem origanũ & ſalem pari menſura conteres, & inde manè ac veſpera gingiuas fricabis: vt verò os tuum ſemper bene oleat cyperum commanduca, vel intra os tene. Oſcedinẽ herba Britannica viridis, ſumpta in cibo lactucæ modo ſanat: tritæ etiam atque expreſſæ ſuccus ſi ore contineatur, mirè prodeſt. Quòd ſi viridem non habueris, aridam infunde vino, & deinde ſume eam, & exprime, illúmque ſuccum intra os aſſiduè tene, aut etiam gargariza, mirè prodeſt. Cicer columbinum maceratũ tritúmque, & gingiuis inlitum prodeſt. Vlcera gingiuarum, tonſillarúmque carbunculos, hac ratione curabis, polentæ partes duas, & ſalis partem vnam, bene contuſam cõſpargito ex mulſo, deinde ex iis panes tenues facito, eóſque furno aut clibano piſtoris coquito, & quum opus fuerit, benè contritos ex aqua gingiuis inlinito, continuò ſanabuntur. Arboris pruni folia cum vino decoquuntur, eorum ſuccus expreſſus intra os retẽtus plurimum prodeſt.

Galbanum melle dilutũ vlcera in ore quæ Græci ἄφθας vocant, inlitum ſanat. Puluis tenuiſſimus coſti, vlceribus quæ in ore erunt adpoſitus, mirè prodeſt.

Linguæ vlcera vel puſtulæ bene accipiuntur ſi oleæ vel oleaſtri ſucco foliorum & ſulphure tritis, aſſiduè perfricentur. Roſæ flos luteus, alumen ſciſſum, galla, iris pari pondere omnia diligenter terũtur, & oris ac linguæ vitia frequenter eo puluere perfricantur. Cyclaminis ſuccus melli licio æqualiter mixtus, linguam & totius oris vlcera potentiſſimè ſanat, humorem quoque & pituitam largiter infuſam deducit. Puſtulæ quum ſubitò in lingua naſcuntur, priuſquam idem loquaris, extremæ tunicæ qua veſtiris ora puſtulam tanges, & ter dices, Tam extremus ſit qui me malè nominat, & totiens ſpues ad terram, ſtatim ſanabere. Solent gingiuæ quorundã fluore infeſtari, quas prægnantes quidam vocant: proſunt iis lentiſci folia arida contuſa & cribrata tenuiter perforato cribro: facit & cinis eiuſdem lentiſci foliorum exuſtorũ impoſitus, & aqua eiuſdem decocti os elutum iuuatur.

Compoſitum hoc medicamentum prodeſt gingiuis, & ad omnia vlcera quæ in ore fiunt vtile eſt, quod anthera à Græcis appellatur: recipit hæc, Aluminis fiſſi ✱ III. myrrhæ ✱ II. croci ✱ II. cyperi (id eſt iunci) radicis ✱ tres, gallæ ✱ II. roſæ lutei floris ✱ II. ſandaracæ Ponticæ ✱ III. thuris maſculi ✱ II. hoc medicamine arido vti oportebit vel etiam cum melle mixto, ad parulidas aut epulidas, id eſt vbi ex trãſuerſo gingiua ſuppuratur, vel vbi ſuper extremum molarem increſcit. Moleſtè interdum gingiuis & cancer per os ſerpit, qui inter initia neglectus breui temporis ſpatio mortis cauſa eſt. Oportet ergo quumprimum viſus fuerit, antequam latius ſerpat, faucéſque occupet, miſyi vſto quamplurimo cum melle vti ſæpius, ſed ante dentes & os collui debent oleaſtri aqua decocti, aut corticis mali granati. Prodeſt & hoc medicamẽtum etiam in omni parte corporis poſitum contra cancerem, quod vocatur Andronios: recipit antẽ hæc, Mali granati corticis ✱ X. terræ mali ✱ IX. aloes ✱ quatuor, myrrhæ ✱ II. gallæ ✱ VII. aluminis fiſſi ✱ quatuor, æris floris ✱ II. teruntur hæc ſiccata curioſè, deinde admiſcetur paſſum creticum, vt habeat ſpiſſitudinem mellis: quum opus eſt, vino auſtero diluitur & ſoluitur. Facit hoc medicamẽtum & ad carbunculos, & ad ignem ſacrum, & ad zonam quam Græci herpetem dicunt. Cochlearum inaniũ exuſtarum cinis cum melle gingiuis impoſitus, mirè prodeſt, ſi ſit hæc aſſiduè curatio. Gingiuas humidas & fœtentes hoc medicamine mirè ſanabis, alumen ſciſſum, thus maſculum, aloem epatitidem pari pondere: hæc in puluerẽ tenuiſſimum rediges, & ſimul permixtis vteris, ita vt prius os vino vetere conluas, & ſic gingiuis digito medicamen adponas. Vtile eſt interdum admixto huic pulueri melle deſpumato, gingiuas contingere. Ad gingiuarum nimium tumorem & fœtorem, & carcinomata, medicamen hoc facies decreſcente luna, die Iouis, ſic, Piperis grana nouem teres cum modico laſere, & cucurbitam ſiccam combures, & caput ſardæ combures, ac ſeparatim omnia diligentiſſimè teres, ita vt in puluerem tenuiſſimum redigantur, eóque ſicco gingiuas aſperges, vel continges, & quum iterum adhibere volueris medicamentũ, vino vetere bono os elues. ſed illis diebus quibus adhibes curationem, oleum & porcinam non manducabis, quo facto facilè te abſolues ſupraſcripta omni moleſtia gingiuarum. Ad vlcera quæ naſcuntur pueris vel infantibus vtriuſque ſexus in ore, aut in gutture, aut in ſtomacho, quæ pluribus vno tẽpore ſolent accidere, & ideo peſtilentioſa appellantur, valde vtile eſt adhibere medicamen huiuſmodi, Myrrhæ, nardi Syriaci, aluminis fiſſi, coſti, gallæ Syriacæ immaturæ, carnis agninæ aridæ, corticis malorum Punicorum, omnium paria pondera ſeorſum contunduntur, & poſtea in vnum miſcentur, atque inde dantur ad diem duæ drachmæ cum vini auſteri cyatho

vno. Mali Punici floris ✱ II.myrrhæ ✱ II.aluminis ſiſ- A ſi ✱ II.croci ✱ II. puluis ex iis tenuiſſimus factus inſufflatur per arundinem quod ſatis ſit faucibus vel gingiuis: quod factum & intrinſecus & forinſecus omnibus vitiis oris infantum ſtatim medebitur. Medicamentum quod faci tad omnia,præcipuè autem ad ea vitia quæ in ore ſubſiſtũt,& abalienationes auditus,& ad tumores aurium,& puris inde manationem,& dolorem, & ad palpebras aſperas,& ad vlcera ſordida in oculis atque in ano & veretro,necnon & ad carbunculos.Vti autem eo oportet quum reſoluendum & eliquandum eſt aliquid vlceris cũ B melle:quum autem conſtringendum cum vino auſtero, ſed vbi vlcera cicatricem ducere oportebit, aut ſordida & tetri odoris expurgari,cum ceroto ex roſa facto. Proficit autem & adtumentes atque compreſſas fœminæ vuluas,prope os ipſius vuluæ adhibitum.eſt enim ad omnia muliebria vtile cum roſaceo oleo appoſitum.Facit etiam ad narium vitia & polypos & cætera vlcera, datúrque iis qui ſanguinem eiiciunt quantum faba eſt,cum aquæ duobus cyathis tepidæ:recipit autem hæc, Crocomagmatis optimi ✱ VI.miſyos vſti ✱ V. aluminis rotundi ✱ VIII. C roſæ aridæ ✱ III. æris floris ✱ IIII. gallæ Syriacæ ✱ XV. omphacii aridi ✱ VIII.ſquamæ æris ✱ VI.chalcitidis vſtæ ✱ VIII.mellis deſpumati 8.I.hæc omnia ſeorſum prius,& in vnum poſtea cum vino trita,admixto paſſo atque melle,coquũtur molli pruna in vaſe rubri æris(id eſt cupreo) ita vt ſubinde agitetur,& coquatur lentiſſimè, donec mellis ſpiſſitudinem habeat, quod medicamentum recondi debet in pyxide cuprea,& ſignari. Ad ea quæ in ore ſubſiſtunt,& ad puerulorum vel infantium vlcera peſtilẽ- D tioſa, croci ✱ IIII. myrrhæ ✱ VI. gallæ ſyriacæ ✱ IIII. aluminis ſiſſi ✱ II. thuris ✱ II. roſæ floris ✱ VI.glycyrrhizæ ſucci ✱ VIII. iridis ✱ VI.crocomagmatis ✱ VI.nardi Syriaci ✱ V.piperis ✱ I.S.& ei⁹ tertias,coſti ✱ III.cinnami ✱ VI. caſiæ ✱ VI. polii ✱ II. mellis quod ſatis ſit. Hæc trita diligenter concorporantur,& in vaſculo æreo aut vitreo cuſtodiuntur,& quum opus eſt,vitiis oris & faucium remedio adhibentur. Anthera ad vlcera & ſanguinis eruptiones,& ad eminentias quaſi calloſas circa angulos geuſiarum & radices dẽtium: facit & ad vetera,& ad E longioris temporis fiſſuras in ano, quas Græci ῥαγάδας appellant,Chartæ vſtæ,plumbi vſti,ſquamæ rubri æris,auripigmenti ✱ binos,ſulphuris viui ✱ I.ſiccis iis & bene tritis vti oportet.eſt enim efficaciſſimũ omnibus ſupraſcriptis medicamentum. Anthera ad gingiuas tumentes,& ad vlcera abalienata in veretris, & ad ea in quib⁹ nimium caro vitioſa excreuerit, Cyperi denarios duos, croci denarios duos ; myrrhæ ✱ I.aluminis ſiſſi denarios duos,ſandaracæ denariũ vnũ:hæc trita ſeorſum,& in vnũ F mixta reponuntur, & ſicca ſupradictis vitiis adhibentur.

DENTIVM DOLORIBVS, ET VITIIS eorum vniuerſis,remedia phyſica,& rationabilia diuerſa,de experimentis.

Cap. XII.

AD dentium dolorem quanuis plurimi dicant forficẽ remedium eſſe optimum,multa tamen citra hãc neceſſitatem ſcio profuiſſe. Itaque quum exeſus eſt aliqua ex parte dens,non ſuadeo protinus tollendum,ſed excidẽdum ſcalpro medicinali qua cauatus eſt:quod ſine vllo ſit G dolore.reliqua enim ſolida pars eius & ſpeciem & vſum dentis præſtabit.Sed quum dolor vrgebit,variè ſedandus eſt partim collutione quorundam,partim commanducatione,nonnunquam ſuffitione, aut impoſitione aliquorũ remediorum.Prodeſt ergo colluere os frequenter radice herbæ quinquefoliæ incoctæ vino: item herba vrceolari,& cupreſſi baccis aqua incoctis : alterci quoque radix bene accipit,aut eiuſdem ſemen linteolo ſpiſſo inligatũ, & aqua ſæpius inferueſactum, etiam ſuccus eius tepens dentibus adhibitus plurimum prodeſt. Suffiri autem dentes oportet ore adaperto alterci ſemine carbonibus H adpoſito,atque ſubinde os colluere aqua calida in qua radix eius fuerit incocta. interdum enim è dentibus quaſi vermiculi quidam eiiciuntur.Leuat dolorem dentium & bitumen ſuffitum:item commanducare proderit mentaſtrum vel radicem cotyledonis, quæ herba ſimilia folia cymbalis habet, naſcitúrque ferè in parietibus humidis. Pyretri quoque radix commanducata multorum leuauit dolorem,nec minus alumen ſiſſum linteolo ſpiſſo circũdatum,& ita diutius dolentibus impreſſum dentibus medetur: imponere verò ipſi dolenti oportet denti totum hoc medicamentum quaſi emplaſtrum,quod conficitur ſic,Peucedani ſucci ✱ III. opopanacis ✱ vnum, thuris denarios duos,vuæ paſſæ ſine granis ✱ I. hæc omnia per ſe contundi iubebis, deinde ceram commiſceri , & ceroti modo emplaſtrum fieri.Vbi fuerit grauior dolor dentis, auriſcalpium lana molli inuoluitur , deinde tingitur feruentiſſimo oleo,atque ita denti proximiſque gingiuis ſuperponitur,poſt hoc medicamento dens operitur:ſi repetierit aut permanſerit dolor nihilominus,iterum auriſcalpium cum lana inuolutum ex oleo candenti eodem modo imponi ſæpi⁹ oportebit,donec dolor omnis adimatur.

Siquando mouebuntur dentes,confirmandi erunt alumine quo infectores vtuntur,& melle Attico, ita vt duæ partes ſint mellis,tertia aluminis:hæc miſceri & teri oportet in mortario,deinde in patella fictili feruefieri vt ſpiſſentur,atque ita recondi in quolibet vaſe, dum ne æneo. hoc medicamentum primùm auſterum eſt, & nimis cõſtringit dẽtes,poſtea remiſſius videtur. Proderit motis dentibus & hoc medicamẽtum, Aceti acerrimi 8.I.cedriæ 8.I aluminis ſiſſi P.II.teritur alumen cum aceto, miſcetur deinde cedria,& vnà omnia vaſe æneo coguntur, tæda pingui mota,donec in mellis ſpiſſitudinẽ temperatam redigãtur.Hoc medicamento ſiquis ter in menſe dẽtes perfricuerit,dolorem eorum non experietur. Ad dentium dolorem bene facit muria ex piſcibus lacertis veteribus,ſiquis ea ſubinde os colluat:vel herbam pedunculariam ſiquis commanducet,& ſubinde pituitã (id eſt humorem noxium)expuat,vel marrubio ſicco contuſo & cribrato,ſiquis dentem cum gingiuis tegat. Facit bene & aqua in qua marrubium coctum eſt, quum os aliquis inde collueriť: item millefolium commanducatum, vel anemones herbæ radix cum pari pondere ſici commaducata, pituitam dentium detrahit. Cornu ceruinum combuſtum tritum cum aceto,dentibus appoſitum prodeſt. Radix lapathi cum vino cocta,vel tæda pinguis incocta aceto , vel papaueris capita , & cortex mali Punici pari pondere vino incocta,vel tithymalli radix ſimiliter cum vino cocta, vel colocynthidos interiora cum lacte & aceto pari menſura trita atque permixta, vel alterci radix cum aceto cocta,vel capparis radix cocta cum aceto vetere,vel iunci radix,(quam Græci cyperum appellant)vel cucurbitæ radix,(quam iidem ſonchon appellant)vel pyrethrum commanducatum, aduerſum dolorem dentium plurimum proſunt,ſi & aqua ipſa qua incoquũtur,ore teneatur. Roſæ floris quod eſt luteũ ✱ VII .crocomagmatis ✱ octo,myrrhæ ✱ octo,gallæ Syriacæ ✱ IIII. iis in vnum mixtis & tritis vti oportet ſiccis, vt hoc ex puluere gingiuæ aſſiduè dentéſque tangantur.

Roſæ lapillos vel grana quæ in folliculis eius poſtea quàm eſſe deſierit inueniuntur,aſſabis,& in puluerem rediges ad ✱ IIII.floris quoque eius ſicci ✱ II. myrrhæ ✱ I. teri facies,& ſicco puluere aduerſum dolorem dentis vteris,ita vt prius os colluas aceto ſalſo tepido. Roſæ caninæ ſucci(quam Græci cynocytidam vocant) vel ipſius herbæ radicis ✱ II. licii ✱ I.cum vino auſtero coqui facies, & adiicies aluminis ✱ IIII.myrrhæ ✱ I.& de ſepiarũ teſtis quæ ſunt interiora ✱ II.iis tritis,& in vnum concorporatis dentes & gingiuas continges, poſt hoc vino auſtero os colluès, Cyperi ✱ VII.ſandaracæ ✱ VII. gallæ duas partes,piperis albi ✱ I. aluminis ſiſſi ✱ II. myrrhæ ✱ II. & huius medicamenti ſimilis eſt vſus ſicut ſuperioris,vt ſicco puluere gingiuæ & dentes tangantur aſſiduè, & poſt vino vetere os eluatur. Sinapis grani ✱ III. piperis ✱ I. herbæ peduncularię ſiccæ ✱ VI. cyperi idem , nitri ✱ II. pyrethri ✱ IIII.origani ✱ III.lauri foliorum tenerorum ✱ I.bituminis aridi ✱ VI. in ſole hæc omnia teruntur, & ex aqua deinde paſtilli ſiunt,quorum vnus ad diem datur cõmanducandus dentium cauſa. Piperis ✱ II.ſinapis in grano ✱ XII.aneſi ✱ VI. vuæ paſſæ pinguis exgranatæ ✱ XXIIII. pyrethri ✱ III. herbæ pedunculariæ ✱ IIII.hyſ-

ſopi de denariō duas partes,lauri folia numero x.æris flo
ris ✳ II.hæc cum melle decoquuntur, atque inde paſtilli
facti ob ſalubritatem dentium commanduntur. Em-
plaſtra autem dentibus dolentibus poni oportet eiuſmo-
di, Aphronitri ✳ II. piperis ✳ III. herbæ peduncularíæ ✳
v.reſinæ terebinthinæ tātundem:hæc colliguntur, & in-
lita linteolo,vel aluta,dolenti maxillæ imponuntur:ſed ſi
excauatus fuerit dens iniicitur in cauernam eius quantū
ſit ſatis medicamenti ad explendum locum, tum cera te-
gitur exterior pars foraminis.Item emplaſtrum alio mo-
do conficiendum aduerſum dentium vitia, Pyrethri ✳ B
IIII.cedriæ ✳.IIII.amurcæ coctæ ✳ XVI.ſulfuris viui XVI.
picis liquidæ ✳ XII. bituminis aridi ✳ VII. æſtiuis tempo
ribus confici oportet hoc medicamentum, ita vt ſub or-
tu ſideris canis hæc terantur in ſole calidiſſimo, donec
habeant ceroti teneri ſpiſſitudinem. Item aliud em-
plaſtrum aduerſum dentiū dolores,piperis,pyrethri, ſul-
phuris viui,ſoreos,ſingulorum ✳ IIII.amurcæ ✳ VI.arbo-
ris mori lacrymæ ✳ V. picis liquidæ ✳ II.aluminis ſiſſi ✳
IIII.cedriæ ✳ X.bituminis aridi ✳ VI.herbæ pedūculariæ
✳ II.ſimiliter ſub ortu canis componitur hoc emplaſtrū, C
& (vt ſuprà ſcriptum eſt) adhibetur maxillæ in qua dens
dolet,linteolo denſo vel alutæ inlitum. Item aliud
emplaſtrum, Piperis,opii,oliuæ Æthiopicæ,lacrymæ mo
ri,myrrhæ,ſingulorum ✳ binos,hederæ nigræ baccarum
✳ IIII. betæ nigræ radicis ſuccum,vel eiuſdem foliorum
ſuccum ✳ IIII.omnia trita in vnū cōſparguntur & concor
porātur,& melle colligūtur,atque ita vt ſuprà ſcriptū eſt,
affectæ maxillæ ad ſedandum dolorem dentium, & gin-
giuarum,& geuſiarum adhibentur. Dentium dolo-
rem ſedabit ſiquis gramen maſticet patienter,& in dolo- D
ris locum collocet. Cauos dentes cinis murini ſimi
impoſitus ſanat & ſupplet: dicuntur dentes ei non putre-
ſcere nec vacillare qui manè ieiunus ſub lingua ſalem aſ-
ſiduè continuerit. Dentem quum dolebis, ſi circa
eum gingiua ſuppurabit ſcalpellabis,& herbæ millefoliæ
radices teneras commaſticabis,tum ſuccū eius in ea par-
te in qua dens dolet tenebis. Papaueris ſuccum tri
tum cum lacte muliebri, denticauſario infundes, ſtatim
prodeſt. Carmen ad dentium dolorem mirificum
de experimento,Luna decreſcente die martis,ſiue die Io- E
uis,hæc verba dices ſepties,Argidam,margidam, ſturgi-
dam.Dolorem rumpes etiamſi calciatus ſub diuo, ſupra
terram viuam ſtans caput ranæ apprehēdes,& os aperies,
& ſpues intra os eius,& rogabis eam vt dentium dolores
ſecum ferat, & tum viuam dimittes, & hoc die bono &
hora bona facies. Vermiculus in cardone herba in-
uentus,phœnicio inligatus,collóque ſuſpenſus,dolori dē-
tium medetur. Cucurbitæ ſatiuæ coctæ ſuccus in lin-
teo expreſſus,& in ore tentus,& dolorem inhibet dentiū,
& coercet mobilitatem. Acetum tepidum ſcilliticū F
in ore tentum,& gingiuas tumentes conſtringet,& conti
tinet dentes vacillantes. Caprifici radix vino deco-
cta tritáque maxillæ imponitur, ac deſuper ligatur, & il-
lud vinum in ore diu tenetur, valde remedio eſt dētibus.

Ruborum cymæ teneræ ex vino vetere coquuntur, &
id vinum ſæpius ore continetur, interdum & gargariza-
tur:quod ſtatim gingiuis, vuæ,& dentibus prodeſt.

Quinquefolium in quo fraga naſcuntur,colluitur ex a-
qua marina,deinde ad tertias decoquitur ex vino aut ace
to,idque in ore diutius continetur: etiam exuſtæ eius her G
bæ cinis prodeſt ſi eo dentes infricentur. Vermes
terreni(id eſt lumbrici)decocti in oleo & triti,infundun-
tur auriculæ ab ea parte qua dentes dolēt: eorundem ex-
uſtorum vermium cinis dentibus cauis vel dolētibus in-
ſertus,& cera opertus,facilè cadere eos cogit, cōburi au-
tem debent teſta candenti. Oſſium ex vngulis porci-
nis combuſtorū cinis pro dentifricio habitus,plurimum
confirmandis dentibus prodeſt. Ad dentes cauos &
exeſos ne penitus exedantur aut excidant,facies hoc,Gū-
mi quod in hedera naſcitur cauo denti inſerito. Ha- H
renula quæ in cochleis inuenitur denti cauo & dolenti in
ſerta ſtatim prodeſt. Gummi cupreſſi optimè facit
ſi inſertum die ac nocte in cauo dente permanſerit.

Vt labantes dētes cōfirmes,cedrū quo libri perūgūtur

A in ore quamdiutiſſimè tene,& ſubinde recētius ſumito,
non ſolùm dentes confirmabis,verumetiam dolorem eo
rū auertes. Sepiæ os,vel ipſius cōbuſtæ,& ex melle con
tritæ puluis,adiecta gutta ammoniaci,gingiuis & dētib⁹
prodeſt ſi ita perfricentur vt ex eo nihil in fauces deſcen
dat. Caprino lacte recenti ſicut mulſum fuerit os aſ
ſiduè collutum laborantes ex ictu dentes confirmat.

Lentiſci decocti aqua intra os frequenter detenta den-
tes confirmat:idem præſtat aſparagi ſyluatici ſuccus: idē
& omphacium oleum,id eſt bonum viride,ſi calidum in
B ore teneatur:idem & inula à ieiuna commanducata præ-
ſtabit. Vt labantes & dolentes dentes facilè excu-
tias, ſuccum hederæ nigræ adiecto pauxillo olei viridis
habeto repoſitum ac præparatū,vt quum opus fuerit na-
res ex eo contingas digito vel perfrices:quo facto ſpiritū
aliquādiu introrſum trahes, deinde calculo dentibus cō-
prehenſo,hianti ore humorem omnem qui ex pituita cō-
tractus erit,defluere permittes.Infinitus enim decurret vſ-
que ad trium heminarum menſuram:poſt quod oleo pu-
ro naribus perfricto,& vino ore diluto, dentes ſine dolo-
C re erunt,& facilè extrahētur. Ad epiphoras dentium
& pituitam,ſi in dentes inciderit, quam epiphoram Græ
ci appellant: Liguſtri folia commanducato, ſinitóque
egeri pituitam ſaliua irritatam,quæ dum hiāti ore decur
rit, dolor deſinet: ſine dolore autem qui caui & inutiles
ſunt decident medicamine tali,Piperis grana numero v.
gallæ & galbani,& aphronitri,æquale pōdus ad fabæ ma-
gnitudinem vnà contundes,& contuſis mel admiſcebis,
& ſubiges donec redigas ad ceræ lētitudinem,eóque me-
dicamento dentem cauum & dolentem implebis, ita vt
D prius eum calida foueas,ſine dolore excidet. Ad den
tes mobiles & dolentes,& gingiuarum tumorem, reme-
dium ſic, Cornu ceruini cōbuſti ⟞ I I.folii ℈ I. ſalis am-
moniaci ℈ I. piperis grana IX. iridis Illyricæ ℈ IX. ex iis
puluerē tenuiſſimū facies,& eo dētes quotidie perfrica-
bis:ſi mobiles erunt & dolebunt, facilè cadent: & ſi ſine
dolore validi ſunt,confirmabuntur,& candidiores & odo
ratiores erunt.melius autem proficient ſi in iuncturis,aut
radicibus,aut cauaturis eorum de hoc ipſo dentifricio a-
liquid reſederit. Ramenta cornu ceruini, vel ſcobē
E eius lima factam cum vino vetere ad tertias coque, & in-
de aſſiduos elue,mirè proderit roborandis. Portula-
ca aſſiduè commanducata ſtridorem dentium tollit.

Africanam ſpongiam ſiccabis,& lana inuolues, atque
inde radicem dentis perfricabis:ſed caue ne alium pro a-
llo tangas. Nam cōtactus poſt triduū cadet.ſi enim puti
dus fuerit & dolebit, facilè excidet. Quumprimum
hirundinem videris tacebis,& ad aquam nitidā accedes,
atque inde in os tuum mittes:deinde digito obſcœno (id
eſt medio)tam manus dextræ quàm ſiniſtræ dentes frica
F bis,& dices,Hirundo tibi dico quomodo hoc in roſtro i-
terum non erit,ſic mihi dentes non doleant toto anno.

Iterum alium annum & deinceps ſequentibus ſimiliter
facies,ſi volueris remedii huius quotannis manere bene-
ficium. Cochleas noſtrates minutas etiā inanes col-
lige,& in mortario marmoreo diligēter tere,deinde pul-
uere ipſo molliſſimo dentes tibi perfrica,quo facto dolo-
rem ſedabis. Si tibi partis ſiniſtræ dens dolebit,cubito
dextro calidam fabam coctam tritam impone,& diligen
ter liga. Si verò partis dextræ ſiue ſuperior ſiue inferior
G dens dolebit,cubito ſiniſtro ligato ſimiliter fabā, & hoc
per triduum facito. Dolorem dentium & gingiua-
rum hac maximè curatione compeſces ſi mellis ⟞ I.alu-
minis infectorii ⟞ III. ſubferuefacias in pultario,& agi-
tes ac miſceas,tepefactúmque medicamē ore contineas.

Acorum Ponticum cum aceto & cum teda vſque ad
quartas decoctum rectiſſimè aduerſum dolores dentium
gargarizatur. Succus cyclaminis & mel lycium æquis
portionibus miſcentur,atque inde dolor dentium confri
catur. Lapathi radix in aceto acerrimo coquitur,atq;
H eo aceto dentes colluuntur,vel fouentur. Millefo-
lii radix ſub primo dolore dentium commanducabitur,
& iiſdem dentibus qui dolebunt diu commanducata re-
tinebitur,intolerandam moleſtiam præſentiſſimo reme-
dio coercebit. Oleum cum aceto ex tertio decoctū

dum adhuc calet rectè ad ſedandos dentium dolores ore retinebitur, ita vt plus aceti quàm olei mittatur.

Radix terræ mali ſurculo eruta & commanducata; ſi ore contineatur inter initia quidem excandeſcere facit dolorem dentium, ſed mox eum potenter extinguet.

Porcelli lactentis ventriculo (id eſt aqualiculo exempto) quod in interiore cute luteum adhæret, lanæ coniunges, madefactáque ea, illum humorem auriculæ inſeres, cuius è diuerſa parte dens dolebit, certiſſimo remedio ſtatim ſubuenies. Mori radix tempore meſſis inciditur, ea ſuccum aptiſſimum inhibendo dolori dentium emittit: quem ideo colligi & ſeruari oportet, vt quum opus fuerit dentibus imponatur. Nucleus gallæ commanducatus medetur dolori humoríque dentium. Hyoſcyami radix mixta vel madefacta aceto & commanducata, mirè dentibus medetur. Plãtaginis radix rectè manditur, eiuſdémque ſucco in aceto decocto ſalubriter dentes colluuntur. Fimus corui lanula obuolutus denti cauo infulcitur minutatim, ac ſine dolore eum diſcutiet. Veretrum (id eſt bulbus quod eſt genus cæpe) in aceto decoquitur, ídque acetum ore continetur, vt mobilitas dentium ſiſtatur.

Rumicum in quibus mora naſcuntur, pampini decoquuntur in vino auſtero, quod vinum aſſiduè ore detentum, vel ipſa folia commanducata dentes labantes confirmant. Beſtiola quæ braſſicæ innaſcitur dens vitioſus ſæpius confricatus, intra dies paucos eiicitur.

Æris florem floréſque hederæ pari pondere in vnũ terito, vinóque miſceto; ac naribus moderatè quũ dentium dolor fuerit infunde, ſtatim omnis moleſtia dentium compeſcitur & ſanatur.

DENTIFRICIA DIVERSA
de experimentis, Cap. XIII.

DEntifricium, quod ſplendidos facit dentes, conficitur ſic, Farinæ hordeaceæ 8. I. conſpargi oportet aceto cum melle mixto, & ſubigi diutius, atque ita in globulos diuidi ſex: quibus dilatatis admiſceri ſalis foſſicii ſemunciam, deinde furno coqui, donec in carbonẽ redigantur: tunc teri oportebit eadẽ, & admiſceri ſpicæ nardi vel folii quod ſatis videbitur ad odorem faciendum. hoc Octauia Auguſti ſoror vſa eſt. Dentibus curãdis benefacit radicis edulis (id eſt quæ manducatur) cortex arefacta & contuſa cribratáque, pro dentifricio adhibita. Vitrũ candidum quod ſimile eſt cryſtallo diligenter tritum admixta ſpica nardi, pro dentifricio adhibitum plurimum prodeſt. Vtuntur plerique etiam huiuſmodi dentifricio, Herbam vrceolarem quamplurimam cum radice colligunt, deinde lotam vno die ſiccant, poſt diem recenti muria macerant, tertio die expreſſam in olla noua componunt, ſubinde ſalis foſſicii quaſi tabulata interponentes: atque ita percoquunt fornace balneari donec in carbonem redigatur, poſtea tritæ admiſcẽt ſpicæ nardi quod ſatis ſit, quia & candidos facit dentes & confirmat. Auguſtam conſtat hoc vſam Meſſalinam: deinde aliorum Cæſarum matrimonia hoc dentifricio vſa ſunt. Cornuũ ceruinorum vſtorũ in olla, & ad cinerẽ redactorum, 8. I. maſtiches Chiæ ✱ VIII. ſalis ammoniaci ſemunciam: diligenter hæc trita in vnum concorporantur, & perfricandis dentibus adhibentur. Folii ⊢ I. coſti ⊢ I. piperis Ʒ VIII. maſtiches grani ⊢ II. hordei farinæ nitidæ 8. VIII. ſingulatim ſingulas ſpecies tũdi vel teri facies, & cerni tenuiſſimo cribro: farinam verò hordei in ollam grandem nouã mittes; & adiicies mellis optimi quãtum ſufficiat, vt neque ſicca ſit, neque ſupernatet farina: poſtea ſimul ſpeciebus omnibus in ollã miſſis; adiicies faſciculos ſeptẽ herbæ parietalis, ita vt folia huius herbæ ſint in faſciculis non virgulæ, deinde operculo ſuperpoſito & clauſo, vel gypſato diligenter de argilla, mittes in furnum calidum: ita vt vſque in alteram diẽ furni feruor duret, donec exurãtur omnia quæ ſunt in olla. quæ quum exuſta fuerint, ſimul vniuerſa diligenter tundes vel teres & cribrabis, & puluere eo quotidie vteris ad candorem dentium faciendum, & gingiuas firmãdas, & catrrhum reſtringendum. Dentifricium ad dentes nigros emendandos, Hordei farinam delicatam, & ſal tritum cum

A melle cõfricato donec ſibi cohæreant, & poſtea paſtam ipſam linteo inuolutam comburito, ac puluerẽ tenuiſſimum facito, atque eo dentes manè ac veſpere confricato, citò cãdidiſſimos facies. Lapis parius tritus ad ſummam leuitatem, & pro dentifricio adhibitus, intra diem decimũ quamlibet nigros vel pallidos dẽtes purgabit. Nitro cocto atque cõtrito velut dẽtifricio vtere ad dẽtes purgandos. Porci vngularum oſſa combuſta tritáque & cribrata, adiecto nardo & folio, frictione frequenti dentes candidiſſimos præſtant. Lana ſuccida melle inlita B dentes perfricti miro modo candorẽ maximũ conſequũtur. Dentifriciũ optimum ac ſaluberrimũ ſic, Cyperi ⊢ II. ſalis ammoniaci ⊢ II. pumicis vnc. tres, marmoris candidi vnc. tres, ſchœni anthus vncias quatuor, caſiæ vncias II. folii vnciam I. piperis albi vnc. I. ſpecularis vſti ⊢ I. cornu ceruini vſti ⊢ I. oſtrei teſtarũ vſtarũ ⊢ I. alluminis ſciſſi ⊢ I. maſtiches ⊢ I. thuris optimi ⊢ I. myrrhæ vnc. I: tũſis cribratíſque his omnibus, & in puluerem tenuiſſimum redactis, atque permixtis, ad incolumitatem & nitorem dentium vteris. Pernæ C ſcrofinæ os quod eſt ampliſſimum combuſtum tritúmque, optimum & ſalubre dẽtifricium præſtat. gingiuas enim ſiccat & adſtringit, dénteſque ab humoris iniuria & tumore defendit. Cybium optimum ac vetuſtiſſimum ollæ inditur, atque argilla circumlinitur, & furno ardenti obiicitur; vt ad cinerem cybium excoquatur: tunc adiecto pario lapide contuſo, ſalſamenti ſupradicti fauilla conteritur. hoc dẽtifricium ita bonum eſt vt ad inanitatem dentes non ſinat peruenire. Maſtiches ⊢ I. thuris optimi vncia vna, myrrhæ vnc. I. folii vnc. D I. iridis Illyricæ vnc. I. caſiæ vnc. I. tere hæc diligenter, atque permiſce, & dentifricium facito, quod mirabere.

Nardi ſpicæ ⊢ I. amomi ⊢ I. piperis ⊢ I. iis tũſis cribratíſque ad incolumitatem dentium vtendum eſſe de experimentis ſuademus.

Compoſitio dentifricii, quam Artemius Dianio oſtendit, contra dentium ſtridorem. Panem candidum ſiccum vetuſtum qui teri poſſit; ſalem, piper, folium, coſtum, cornu ceruinum, hæc æquis põderibus teres ad maximã læuitatem, & quotidie inde dẽtes curabis, quo E facto ſtridorẽ eorum omnem humorémque depelles.

Ad colorem nitidũ reducit dentes, nitrum cum porro rudi coctum; & pro dentifricio ſumptum. Ad dentes nigros purgãdos, panem candidum & pumicem pari pondere combure & terẽ, atque aſsiduè hoc dentifricio vtere. De ſepiarum oſſibus, quod eſt molle, vnc. quatuor, ſalis ammoniaci vncias II. marmoris candidi ⊢ II. ſchœni anthus vnc. III. caſiæ vnc. II. folii vnc. I. piperis albi ſemunciam, herbæ cyclaminis ſuccũ, & mel lycium quantum ſufficiat, æquali mẽſura permiſce: qui- F bus rebus dẽtifricium egregium facies, quod dolorem dẽtium ſedat, eóſque confirmat, & candidiſſimos reddit: ſed quæ terẽda ſunt, diligentiſſimè terãtur atque cribrentur, & ſic omnia miſceantur: quod dentifricium, necnon & alia omnia ſupradicta, in pyxidibus ligneis aut corneis debent recondi.

VVAE ET FAVCIBVS ET ARTERIIS
& raucedini, remedia phyſica, & rationabilia diuerſa de experimentis, Cap. XIIII.

G AD faucium vuæque tumorem, hac fere omnes compoſitione vti debent, quæ nullam aſperitudinem habet, & ſatis efficax eſt, Vuæ amineæ acerbæ quũ primũ granũ eius incipit perlucere, ſucci 8. IIII. mellis Attici 8. I. miſceto in vnum, atque in æneo vaſe coquito, ſubinde mouẽs, donec mellis habeat ſpiſſitudinẽ, atque inde fauces continges. Altera ad eiuſmodi moleſtias cõpoſitio, quũ diutius vexatæ ſunt partes ſupradictæ, vt facilè placẽtur: Alluminis denarios II. gallæ tũſæ ✱ II. omphacii aridi ✱ I. croci ✱ I. paſſi cretici 8. I. hoc H decoquitur vaſe fictili ad medias, ita vt quæ terenda ſunt diligenter trita admiſceantur. Vtrũque autem medicamentum ſignatum ſtanneo reponendum eſt vaſculo, & vua vel fauces aſſiduè inde tangendæ. Vbi ſuppuratio faucium ſuſpecta eſt, diutius permanente earum tumore, & interdum febriculis non ſine horrore

incurrentibus, oportebit quidem gargarizare aquam mulſam, vel cum ficis aridis decoctam, ſed perungi fauces vtile eſt hoc medicamento, quantum tactus ſuſtinere poterit paulo preſſius, quod conficitur ſic, Mellis boni deſpumati heminam, reſinæ terebinthinæ P. I. roſæ ſucci cyathos V. reſinam cum roſa duplici vaſe, vt ſolent vnguetarii vti, liquefieri oportet, deinde admiſceri mel, & coqui donec ſpiſſum fiat medicamentum. Hoc etiã quum eruperit ſuppuratio vti oportebit. expurgat enim & explet omnia. Vuam ſupprimit diu iacentem ſal & galla cõtuſa æquis põderibus admixta, & ita per cochleare appoſita: item gallæ ✱ II. æris floris ✱ II. menarum ſine ouis (id eſt piſciũ ſalſorum) capita X. hæc comburuntur, & ita cæteris bene tritis trita admiſcentur, ſed poſtea nihilominus in vnum diutius teruntur. oportet autẽ tangi digito humido medicamentum, & ſic vuam ab imo rectam diu ſupprimi ſurſum verſus. Ad arteriam exaſperatam ſimplicia quidem hæc faciunt, Gummi Alexadrinum, vel tragacanthum per ſe ſub lingua retentum, ſed compoſita hæc ad tumorem arteriæ maximè proſunt, Papaueris ſyluatici iã maturi, viridis tamẽ adhuc, capita quãplurima vaſi fictili coniiciuntur, atque aqua ſuperfunditur tanta vt ſuperſint de vaſculo duo vel tres digiti: hæc vbi triduò macerata fuerint, eodem vaſe incoquuntur, donec madeſcant, poſtea exprimuntur, omníſque aquæ percolatæ prius diligẽter mẽſura capitur, ad cuius ſoliditatẽ mellis Attici quarta pars miſcetur: deinde in duplici vaſe tandiu coquitur donec mellis habeat ſpiſſitudinem. hoc medicamentum ad auriculæ tumorem & ad tuſſim facit. Altera arteriace ad fluorem arteriæ, & ad raucitatem, & ad tuſſim, & ad ſpiſſum ſonum vocis. accipit hæc, Tragacãthi ✱ VI. gummis acanthini quod ex vermiculis qui illic ſunt verum docetur, denarios ſex, myrrhæ denarium I. thuris denarios II. croci ✱I. piperis albi grana XX. cariotarum recentium trium pulpas medias detracta exteriore cute, vuæ paſſæ incorruptæ purgatis interioribus granis denarios VIII. gummi & tragacanthum paſſo cretico vnó die & vna nocte macerari oportet, poſtero die pilo mundo contundi, & cætera trita mortario curioſe admiſceri: inde dari debet fabæ magnitudinis globulus, & ſub lingua teneri, & deuorari ſtatim quod liquefactum fuerit. hoc medicamentum pipere detracto ad tumorem arteriæ facit. ſeruandum autem eſt pyxide buxea. Arteriace qua melior non eſt: refertur autem in Aſclepiadem medicum optimum: facit ad omnia ſuperius dicta, & quicquid in arteria vitii eſt efficaciter curat. Conſtat ex his, myrrhæ optimæ pinguis denarios XXIIII. tragacanthi candidi denarios XXXVIII. glycyrrhizæ radicis denarios XVIII. reſinæ terebinthinæ veræ denarios XXXVI. tragacãthũ ſicut eſt contundi & percribrari tenui foramine oportet, deinde myrrham tritam ſeorſum admiſceri, & rurſus vtraque in vnum diu teri, atque ita in pillã coniici: & ibi quum concaluerint omnia ictu pilæ aſſiduo, terebenthinã paulatim miſceri, donec omnium vnitas fiat: poſtea glycyrrhizam cõtuſam & cribratã, mortarióque nihilominus diligenter tritam, ſenſim aſpergi conuenit. Sed vbi hæc bene mixta fuerint, dum calet medicamentũ plures accedant, & pilulas faciãt vitiæ magnitudine. Fit enim citò duriſſima hæc arteriace, & hoc ipſo præcedit cæteras quia lĩguæ ſubiecta nõ facilè ſoluitur, & ita diutius exhibet ſalubritatis effectũ. Braſſicæ crudæ folium leuiſſimè terito, ex eo ſuccum exprimito quo vua contacta potenter ſubleuatur. Pruni folia ſiue ſatiui ſeu ſylueſtris ex vino decocta, & ſæpius gargarizata, vuam reſilire compellunt. Gallæ tritæ puluere vua contacta, eodem die reſilit, ſi ter ei interiectis horis medicamen fuerit appoſitum. Capitis ſummi verticẽ ſiquis vua laboranti mordeat inopino omni eum moleſtia liberabit. In principio doloris vua bene ſubleuatur ſi aqua frigida vel poſca aſſiduè gargarizetur. Lotium vetus humanum adiecto croco ab inſcio ne faſtidiat epotum, vel gargarizatum, mirum in modum vuam reprimit & conſumit.

Cinis teſtarum vſtarum ex oſtreis cum melle tenuiſſimè contritus, vuæ inlitus prodeſt. Rubi coliculi teneri diſcoquũtur ex vino, idque vinum gargarizatur, quod confeſtim vuam prominentem coercet. Folia rubi arefacta in vmbra in cinerem concremantur, is cinis in cochleari vuæ ſubiectus, præſentaneo remedio eam contrahit. Hirundinũ exuſtarũ cinis vſque ad periculũ laborãti vuæ cum melle mixtus potenter inlinitur. Alumen ſciſſum leuiter tritum vel tunſum, vuæ ſubditũ prodeſt. Chalcitidis ſcrupulũ vnũ, thuris ſcrupulos tres, calcis viuæ denariũ, miſyos, nardi, folii, ſcrupulos binos, croci ſicci ſcrupulos duos, omnia tũſa & cribrata in vnum miſcebis, déque eo puluere in cochleari poſito vuam tanges, ter mane, ter ante balneum, certum experieris remedium. Salis granum, panis micam, carbonem mortuum in phœnicio alligabis, & lino circa collum vuam dolenti ſuſpendes. Succo vel lacte caprifici in cochleari poſito vua optimè ſubleuatur. Vrtica teritur, eiúſque ſuccus expreſſus & tepefactus ab eo qui vuam dolet ſalubriter gargarizatur. Lapillus qui in ſpongia Africana inuenitur, phœnicio obuolutus, linóque ligatus collo ſuſpenditur eius qui vuæ vitio laborat. Carmen ad vuæ dolorem quod ipſe ſibi qui dolet præcantet, & manus ſupinas à gutture vſque ad cerebrum coniunctis digitis ducẽs, dicat, Criſſi, craſi, cancraſi. quibus dictis ruſum manus à gutture ducat, & ter hoc faciat. Laboranti vuæ diuturno labore hæc cura ſuccurrit, Hirũdinem viuam teſta Africanæ cochleæ includes, eámque phœnicio inuolutam lino circa collum ſubligabis, intráque diem nonum omni moleſtia liberabis. De vua paſſa eliges granum quod vnum intrinſecus nucleum habeat, eúmque in phœnicio alligabis, & faucib⁹ (id eſt in regione vuæ) inſeres, & tenebis, & dices, Vua vuam emendat: mox ipſum phœnicium ſupra verticem eius tenebis, & idem dices, quúmque ter ipſum feceris, & carmen dixeris, collo dolentis ſubligabis. Roſæ ſiccæ partes duas, myrti partem vnam cum aqua mulſa decoques, & laboranti de vua dabis gargarizandum. Lenticulam, ficus ſiccas, & furfures cum aqua mulſa decoques, & pro gargariſmatio vteris ad vuã reparandã.

Allium cum ſale tritum in cochleari appoſitũ vuæ, vehementer eam releuat. Allii vmbilicum quo grana continẽtur, atque vbi radices inhærent, cum ipſis radicibus in phœnicio conlinga, & laboranti de vua, luna ſeptima phylacterii more ſuſpendes. Ouũ exinanitũ, cõpletum viua terra, loco clauſo ſi abſcõdatur ab eo qui de faucibus & arteria laborabit, remedio præſenti ſibi ſubuenit. Olei veteris quod ſatis erit infuſum naribus, tumorẽ arteriarum, repreſſo periculo ſuffocationis vincit. Fimum columbinum, ficus aridas, & nitrum tundes, eáque mixta extrinſecus appones. hoc medicamentum aſperitatem faucium mollit, diſtillationémque caſtigat. Cochleæ terra tantùm excuſſa inlotæ coquuntur, dehinc tritæ cum paſſo cretico aduerſum faucium moleſtias hauriuntur. Vt fauciũ duritiam lenias medicamen facies tale, Myrrhæ vncias III. croci vnc. I. tragacanthi vncias tres, ammoniaci vncias tres, mellis quod ſatis ſit. omnia hæc trita atq; permixta recondes, & parato certo ſubſidio, ad arterias craſſiores, & ad difficultatem vocis vteris. Ad tumores vuæ & faucium reprimendos gargarizari oportet tepidam aquam mulſam cum humore ptiſſanæ & cum melle decoctã, paſſum quoq; cum glycyrrhiza, vel hyſſopo, vel fœnogræco, vel lini ſemine decoctum iuuat, necnon & aqua maluarum illic incoctarum gargarizationi plurimum prodeſt. Bene opitulatur & fomẽtum per ſpongiam adhibitum ex aqua calida arteriæ & faucibus, quas partes poſtea tegi oportebit lana ſuccida pura. Sedant tumores faucium & vuæ perunctiones quædam, vt ſuccus de moris coctus in mellis ſpiſſitudinem: item mali Punici granorum ſuccus: item vuæ acerbæ ſuccus eodem modo decoctus. prodeſt & lẽtiſci & terebinthi, & rhus Syriaci, & myrti, & rubi, & roſæ ſuccus, ſi cum melle hæc omnia decoquantur: pruna

quoq; proſunt màturas, ſi aqua in qua cocta fuerint, gar-
garizetur, aut os ex ea colluatur. hæc omnia proſunt e-
tiã anginã habẽtibus, & cætera vitia in ore nata efficaci-
ter curant. Non deſinente faucium tumore pro-
ſunt non ſolùm fomenta molliter adhibita faucibus at-
que arteriis per ſpongias aquæ calidæ, ſed etiam catapla-
ſmata vel fomẽta de farinis. itaque imponi oportebit iiſ
dem partibus farinam hordeaceam ex aqua pura vel
mulſa coctam, vel lini ſeminis farinam, vel fœnigræci
farina ſimiliter coctã. Sed mirificè proſunt pulli hirũdi
ni pingues ſaliti vel recẽtes aſſi, in cibo ſumpti. proti-
nus enim omnem præfocationem & tumorem fauciũ
tollunt. Verùm ſi purare fauces videbuntur, oportebit
ſæpius gargarizare aquam cum ficis aridis coctam, vel
aquam mulſam cum ſupraſcriptorum admixtione.
Quòd ſi tantus fuerit tumor vt etiam præfocari aut
ſtrangulari fauces videantur, aluum ſubtrahere clyſte-
rio oportebit, aut ſanguinem emittere de brachio, vel
ſub lingua venam præcidere. Thymbræ ex aqua
coctæ, vel aceti vapor per arundinem ore receptus,
prodeſt ad tumores oris & gutturis & faucium.

Origanum tritum cum melle impoſitum, vlcera oris
purgat, nec patitur ea longius ſerpere: coctũ verò cũ a-
qua & arida ficu, atque aſſiduè gargarizatum: facit & ad
alia vitia, id eſt & ad anginam, & linguam ſideratam,
quod genus morbi Græci paralyſin vocant. Sor-
bitionibus vti oportebit eos qui de vua & faucibus la-
borant, factis ex amylo, ptiſſana, oryza, alica, farina tri-
ticea, faba alba, vrtica tenera cum lacte decocta, de-
inde quum ex aliqua parte releuati fuerint, tum vti o-
uis ſorbilibus debent. Ad vuas calloſas &
nimium tumentes, mirifica hæc compoſitio eſt: facit
& ad cætera faucium & oris vitia: eſt autem hæc, Æris
floris * II. chalcitidis * II. picis liquidæ cyathum. co-
quitur pix donec amittat odorem, deinde adiiciuntur
ei mellis cyathi ſex, atque iterum vtraque mixta infer-
uefcũt: poſt hoc adiicitur vini Aminæi ſextarius, & rur-
ſum coquitur. Vbi autem bene decoctum fuerit, cætera
ſupraſcripta quæ ſicca ſunt trita adiiciuntur, iterúmquè
decoquitur medicamẽtum donec ſit ſpiſſum velut mel.
Rhus quo coriarii vtuntur foliorum tenerorum colle-
ctorum æſtate, priuſquam ſemen arbuſculæ eorum ha-
beãt * XXIIII. macerãtur in aquæ nitidæ cõgiis tribus
totidẽ diebus totidémque noctib⁹, deinde expreſſa folia
abiiciũtur, aqua in qua macerata fuerant tranſfunditur
in vas æreũ, & coquitur donec in mellis ſpiſſitudinẽ re-
digatur. Oportet autẽ moueri aquã ipſam rudicula vel
ſpathomela æris rubri: poſtea adiici debent trita hæc,
Myrrhæ, thuris, nardi Syriacæ, cinnami, caſiæ, ſingulo-
rum denarii bini: deinde bis térve feruefieri medicamẽ-
tũ, & reponi in pyxide cuprea. facit ad omnia vitia quæ
in ore naſcuntur, & ad vuam, & arterias, & anginam,
& ad auriculas ex quibus puris multum fluit, & ad
veretra, & ad nigredinem carbunculorum, cruſtas
quoque & papulas omnes, & maximè ea humoris vi-
tia quæ in nocte concitantur, expurgat: ſed ſi vetuſtate
medicamentum inaruerit, remittitur, & temperatur vi-
no auſtero bene calido. Remedium Coſmi medi
ci ad anginã, & ad omnia vitia quæ in ore naſcuntur, &
ad aures pure manantes, & ad carbũculos, atque ad vere-
tra quæ nigredinẽ duxerint, & ad cruſtas, & ad vlcera in
pedibus ſubtrita calceamẽtis, Rhus ſyriaci * II. myrrhæ
* IIII. caſiæ * II. croci * II. mellis Attici cyathos II.
coquitur medicamẽtũ lentè in cinere calido, donec ſpiſ
ſum fiat, reponitur in vaſe æreo. Arteriace ad gra-
uedines oris, & capitis, & ad pleuriticos, & per tuſſim
ſanguinẽ eiicientes: conficitur ſic, Paſſi cretici ſextarii
duo decoquũtur ad tertias, deinde admiſcetur thuris vi
ctoriati duæ tertiæ partes, myrrhæ dimidia, croci vna,
tragacãthi denari⁹ vnus, gũmis * I. piperis grana nume
ro viginti, glycyrrhizæ ſucci * III. cariotarũ pinguiũ
ſucci exemptis interaneis * III. gummi & tragacanthũ
in aqua mulſa maceratur, deinde vtraque trita cæteris
bene tritis & læuigatis admiſcentur, poſt hoc globuli
finguntur ad fabæ magnitudinem, quos ſub lin-

A gua teneri oportet, & quod de iis liquefactum fuerit,
ſtatim deuorari. Hæc cõpoſitio facit ad omnia arteriæ
vitia & thoracis, & ad vocis interceptionem. Compo-
ſitio quæ dicitur ſtomatice, facit ad tonſillas, & vuas tu-
mentes, & ad vulnera, & vlcera in auriculis vetera, exce-
pta ex libris Ptolemæi regis, qui Euergetes appellatus
eſt: accipit hæc, Succi ex moris facti, & in ſole cocti 8.
vnu ſemis, glycyrrhizæ ſucci *. II. corticis lycii * S. myr
rhæ troglodyticæ * I. aluminis ſiſſi *. I. nardi Indici *.
S. mellis Attici cyathos IIII. vini malei cyathum I. quæ
B arida ſunt ſeorſum teruntur, & in vnum cum vino tem-
perantur, deinde paſſum iis admiſcetur, & coquuntur
omnia in cinere calido, donec mellis ſpiſſitudinem ha-
beant. Non oportet autem ignorare, vtiles eſſe arteriam
imbecillam habentibus geſtationes, deambulationes,
corporis vociſque exercitationes: contraria autem bal-
nea, & omnia quæ videntur caput implere, vel humores
excitare. Vuæ & faucium dolori fimus agnorum
priuſquam herbam guſtent in vmbra arefactus, & con-
frict⁹, atque emplaſtri more appoſitus, medetur. Succo
C cochleæ acu trãſfoſſæ inlita vua ſanatur, ita vt ipſa co-
chlea in fumo poſtea ſuſpendatur. Vuæ diſtilla-
tioni quæ omnibus fere periculoſa eſt, (nam & phthiſin
& ſyntexin, & alias moleſtas valetudines creat) proſunt
porri ſectiui folia non cocta ſine pane aſſiduè mandu-
cata. Oleum calidum ei qui de vua & arteriis
laborat, eunti dormitum in cerebrum & in aures in-
fundi vtile eſt. Vuam toto anno non dolebit qui
quumprimum vuam viderit procedentem, ſiniſtra ma-
nu digito medicinali & pollice granũ mulſum ſic trãſ-
D glutierit vt dentibus non contingat. Stercus caballi-
num recens colliges, & in furno calefacies, tunc oleum
medio capiti infundes contra vuam, & ſic ſtercus prædi-
ctum in panno, vel in linteo ſpiſſo capiti ſuperligabis in
noctem. Frumenti grana ſuper candentem tegulam
pones, & diſperges eã, & quũ videris ex iis humorẽ ni-
grũ exire, de cochleario colliges, & ſubinde vuæ appo-
nes, ſtatim remediabis. Ad fauces & arteriã impe-
ditã remediũ vtile ſic, Croci drach. octo nardi drach.
duas, ſchœni anthus drachmã vnã, amyli drachmã I. S.
E roſæ ſeminis drachmã vnã, mellis Attici cyathũ vnum,
cum tenuiſſimo puluere ſpecierum ſupradictarum mi-
ſcebis, & decoques tenuiter, & ad perunctionem fau-
cium vteris. Lac bubulum recens mulſum, & len-
to ignecalefactum, gargarizatúmque, areriam conſtri-
ctam infuſo catarrho, & fauces exaſperatas, priſtinæ ſa-
nitati reſtitũta perſanat.

Vuæ dolenti & diſtillanti medicamentum præſen-
taneũ, ſic, Gallæ rufæ ſemunciã, aluminis ſciſſi ſcrupu-
los IX. myrrhæ pinguiſſimæ ſcrupulos IX. cunicularis
F herbæ aridæ ſuper mundam tegulam combuſtæ cineris
ſemunciã. hæc omnia in tenuiſſimum puluerẽ redacta,
& in vnum permixta ſeruantur vaſe vitreo, & per triduũ
cochleare ſemiplenũ ieiuno & bene digeſto intra os in-
ſeritur, vt vuam contingat, & inlinat. Cauſticum
ad vuam penitus minuendam, vel conſumendã ſic, Fœ-
niculi drachmam vnam, calcis viuæ drachmam vnam,
aphronitri drach. II. chalcanthi drach. II. ioni drach.
II. contuſa hæc, & in puluerem redacta permiſcè, &
ſubige cum cinere lixiuii ficulnei, & impone ſiccum,
G ita vt hæreat vuæ vel faucibus. Raucis, & graue-
dini vocis plurimum prodeſt tragacanthum ſi ſub lin-
gua diu teneatur, aut piper, & paulatim ſaliua quæ colle
cta fuerit ſorbeatur. Raucus ſi oua incocta recẽtia
ſingula per triduum ieiunus hauſerit ſtatim remediabi-
tur. Raucis ſi in balineo clament, & aërem calidum in-
tra fauces recipiant, ſatis vtile eſt. Oleũ quoque viride
in ore tepidum teneant, & aſſiduè gargarizent, etiam
in balneo plurimum prodeſt. Ad vocem clari-
ficandam radicem edulem quæ incocta manducatur, cũ
H mulſo coque, & deinceps ipſum mulſum bibe, & radicẽ
ipſam manduca. Ad vuam diſtillantem platani
pilulam quam ſingularem inueneris lino traiectam
ſuſpende collo laborantis. Vuam canicula-
tam & cochleam germanam combure, & contere, atque

ex eo puluere mixto, pollice ſummo, vel certè cochleario, vuam ieiuno tange per triduum. Herbæ cymbalitis radicem ante ſolis ortum colliges ſiniſtræ manus digitis pollice & medicinali in nomine eius qui vuam dolebit, & lycio conligatam collo eius ſuſpende. Piſcem mollem cerebro eius impone qui vuam dolebit, & præcipuè vt ſuper limen ſtans ſuperiori limiti ipſam piſcem capite ſuo affigat. Ad dolorem vuæ ſcribes in charta, & collo laborantis in linteolo ſuſpendes, Formica ſanguinem non habet, nec fel, fuge vua, ne cancer te comedat. Araneam quæ ſurſum verſus ſubit, & texit, prendes, & nomen eius dices cui medendum erit, & adiici es, Sic citò ſubeat vua eius quem nomino quomodo aranea hæc ſurſum repit, & texit: tum ipſam araneam in chartam virginem lino ligabis, & collo laborātis ſuſpēdes die Iouis: ſed dum prendes araneā, vel phylacteriū alligas, ter in terram ſpues. Medicamen cauſticū ad vuam ſine ferro tollendā, de quo etiā iſchiadici curātur, Calcis viuæ — 1. ſaponis albi pilulas tres, ſinopidis (hoc eſt minii) modicum, lixiuium vnde operātur coactiliarii aliquātū: in vnū miſcebis hæc, & coagitabis diu, & repoſitum habebis, vt quū opus fuerit vtaris.

Deſcriptio trochiſci plurimis rebus ſatis vtilis, id eſt ad vetuſtas tuſſes, & rheumata quæ in arteriis cōſurgāt, ad paralyticos, ad eos qui ex incōmodo tremūt, ad veſicā, ad hydropicos, ad opiſtotonicos, ad pedū ſubitos dolores, vel grauedines, ad lōgas viſcerū cauſas, vel dolores, ad phthiſicos, ad inedia, ad lienis, ad hepatis & ad inteſtinorū dolores, & ad duritia quoq; hepatis reſoluēdā, ad part⁹ extrahēdos qui ante maturitatē fuerint enecati, & ſiquid poſt partum reſederit euocandū: quod medicamētū ab Eutichiano archiatro primū traditū fertur. cuius deſcriptio talis, Styracis ✱ IIII. iridis Illyricæ denarios IIII. hyoſcyami ✱ I. opopanacis ✱ IIII. myrrhæ Troglodytidis ✱ IIII. reſinæ terebinthinæ ✱ II. piperis albi ✱ XII. aphronitri ✱ X I. opii ✱ XI. galbani ✱ IIII. hæc omnia diligentiſſimè tunſa, cribrata, & trita, vt permiſceri inter ſe poſſint, aqua nitida in vnum colliges, ita vt ſtyracem & galbanum ſeparatim antè contundas: quæ ſimul confuſa aqua colliges, & trochiſcos ad menſuram oboli facies, & quum neceſſarium fuerit, ex aqua calida bibēdos dabis, cum cyathis tribus ternos, prout ætas aut virtus fuerit.

AD ANGINAM, VEL SYNANCHEN, ET ſtrumas, & parotidas, & rheumata, & glandulas, vel tonſillas, & ad ea quæ faucibus hæſerint euocanda, remedia rationabilia, & phyſica diuerſa de experimentis, Cap. XV.

ANginæ prodeſt ſanguinis detractio, cucurbitarum adhibitio, cæteráque auxilia quibus medici efficacius vtuntur: medicamenta autem ſimplicia hæc rectè faciunt, Laſer cyrenaicū aqua dilutū craſſius per pinnā faucibus adhibetur, vel euphorbium aqua dilutum ſimiliter impoſitum. compoſitionū autem hæc ſunt apta, Fellis taurini, ſalis, aceti, mellis, olei veteris, æquas partes in vnum miſceri oportet, & quum opus fuerit, pinna perfricare fauces diutius laborantes. Item bene facit & hoc medicamentum compoſitum ſic, Git fricti ✱ II. pyrethri ✱ I. ſagapeni victoriati pondus: trita hæc cum melle miſcentur, & ita faucibus adhibentur.

Facit bene & medicamentū hoc compoſitū ſic, Fellis taurini ✱ II. ſucci cucumeris ſyluatici ✱ I. cachryos & miſyos animati ✱ ſingulos, trita hæc melle admixto reponuntur: quum opus eſt, aqua tepida diluuntur, & fauces exinde perunguntur, coguntúrque inde quamplurimum deuorare qui faucium dolore vexantur. ſoluit enim ventrem, & ita vehementiſſimè prodeſt. Item benefacit & hoc medicamentum, Hirundinorum pullorum exuſtorum cineris ✱ I. hyſſopi ✱ I. nitri ✱ I. piperis denarii ſemiſſem, laſeris ✱ II. hoc medicamento, & ſæpius fauces & preſſius fricari oportet. Multis & hoc profuit medicamentum, Coſti, opii, aneſi, ſchœni, caſiæ rufæ, ſingulorum denarios binos, git denarium vnum, amomi victoriati pondus, aſari quod eſt ſemen, ✱ II. aluminis ſiſſi ✱ I. gallæ quod eſt medium magnitudine ciceris pilulas numero quinque, croci denarios II. crocomagmatis victoriati pondus, myrrhæ victoriati pondus, ariſtolochiæ Græcæ denarios IIII. cinnami denarios tres, hirundinum ſyluestrium exuſtorum pullorum cineris denarios V. nardi ſpicæ victoriati pondus: melle Attico deſpumato cōprehenduntur hæc omnia diligenter trita: quum autem opus fuerit reparari hoc medicamētum, adiicietur quod ſatis erit eiuſdē mellis, & ſic faucibus inferetur. hoc Liuia Auguſta ſemper compoſitum habuit, & reconditum in vaſculo vitreo. facit enim mirificè aduerſum anginam & ſynanchen. Medicamentum ad anginam, quod deuoratur quantum digito vno tolli vel colligi poteſt: componitur ex his, Rhus ſyriaci denarii ſemiſſem, hyſſopi tātundem, cæparum cypriarum capita tria, laſeris cyrenaici quantum erui granū eſt, vini bene odorati cyathos tres: cum vino cepæ ita terūtur vt ſoluātur, deinde mittūtur in vas æris rubri, atq; adiiciūtur cætera, & coquūtur ad mellis craſſitudinē. hinc dabitur bis vel ter digito lingere ei cui medendum eſt. Ad ſynanches moleſtiam & faucium dolorem periculoſum, efficax medicamen, conficitur diligenter, & reconditum in præſidio habetur. Ius in quo hirundinū pulli cocti fuerint accipitur tepēs, & intra fauces cōtinetur, atque aliquid inde tranſmittitur. Sed præcipuè contra ſynanchen prodeſt ſi hirundininos pullos viuos in nido prendas, & viuos incendas, vt puluis ex iis fiat, die Iouis, luna vetere. Sed obſerua vt impares in nido inuenias, & quanti fuerint exuras. horum in calida aqua puluerem bibendum dabis, & de ipſo puluere digito locū ſynanches ab intro continges, miraberis remedium, ſed illotis manibus remedium facies.

Rutam, alium, laſer, æquali menſura trita, ſi ex vino gargarizet qui ſynanchen patitur, certum & præſens remedium ſentiet.

Præcantabis ieiunus ieiunum, tenens locū qui erit in cauſa, digitis tribus, id eſt medio, pollice, & medicinali, reſiduis duob⁹ eleuatis, dices, Exi hodie nata, ſi ātè nata, ſi hodie creata, ſi antè creata, hāc peſtē, hāc peſtilentiā, hunc dolorē, hunc tumorē, hunc luborē, has tolles, has tonſillas, hunc panum, has paniculas, hanc ſtrumā, hanc ſtrumellam, hanc relegionem, euoco, educo, excanto, de iſtis membris medullis. Ad tonſillas herbæ quæ lingua bubula dicitur radix circa collū inligata plurimum prodeſt. Gladioli folium medium diuiſum, & in ſimilitudinem coronæ in ſe connexum, ac pro torque circa collum habitum, tonſillas ſedat.

Pruni arboris folia ex vino decocta, & gargarizata tonſillas molliunt. Thuris manna, & myrrha, & cinnamomum, & galbanum æquis ponderibus ſeparatim ad leuitatem contuſa, cribratáque, & cum reſina terebinthina ceráque decocta plurimum, atque emplaſtri modo appoſita, ſanant tonſillas. Si adipe leonina tonſillæ interius perūgantur, eodem die ſanabuntur. Lac caprinum vel bubulum vel ouillum recens mulſum dum calet, vel etiam calefactū gargarizatum, tonſillarū dolores & tumores citò ſedat. Plantago, vel eius radix diligentiſſimè contrita, cum axungia vetere impoſita in panno vel linteo, prodeſt anginæ vel tonſillis. Cyclaminis ſuccum, & mel lycium æquis portionib⁹ miſcebis, & eo gargariſmatio ad omnia faucium vitia potēter vteris. Pulticulam ex alica facies, in quam capita porrorum contuſa mittes, & ſimul decoques, & deinde colabis, & ſorbitione ea contra faucium moleſtias quum volueris vteris. Siquis grillū manu contriuerit, & ad tonſillas vel ſuas vel alterius tenens ter applicuerit, tactu illo tumorem ſanabit.

Tonſillis renes vulturini aridi in melle triti vel decocti, mirum remedium præſtant ſi pro emplaſtro apponantur. Cæpæ longæ conditoriæ ſucco, adiecto melle permiſto, interiora faucium pertractantur, quo facto angina laborantem à periculo liberabis, reſina quoque vel liquore cedri arboris angina aſſiduè peruncta ſanatur. Myrti foliorum ſuccus gargarizatus, vel etiā tranſmiſſus, anginæ plurimum prodeſt. Myrrham

contritam ex aqua tepida conſtanter abſorbēdā dato ei qui anginæ periculo laborat: ſtatim eum liberabis.

Hirundinū cōbuſtarum cinis cum melle Attico mixtus, faucibúſque inditus, & anginā reprimet, & vlcera, ſiqua arteriis inerunt, contacta purgabit ſanabítque.

Taurinum fel melle permixtu, & extrinſecus faucibus appoſitum, vel pro vnguine inductū, anginas efficaciter ſanat. Idem præſtat & caprinum fel ſimiliter appoſitum. Si ſubita angina ita fauces præfocabuntur vt nullum auxilium celeriter inueniri poſſit, ferro quamacutiſſimo ex venula quæ ſub lingua eſt, in parte ſiniſtra quæ ſtatim de hoc morbo palleſcit, ſanguis emittatur, continuò ſubuenietur. Herbæ proſerpinalis quæ dracontion dicitur, contritæ ſucco admiſceto ſalſam aquam, & olei parum, atque inde linguam & quæ ſunt circa linguam, & fauces perfricato, donec vomat cui medebere, citò ſanabitur.

Alumen tritum ex poſca gargarizatum, anginæ moleſtiis prodeſt. Lini ſemen & anethum cum ſale & oleo & aceto decoctum, bene contra faucium dolores gargarizabitur. Nucis iuglandis nuclei triti cum ruta & oleo impoſiti, faucibus proſunt.

Ruborum caules teneri teruntur, ſuccuſque eorum expreſſus, & in ſole coagitatus donec ſpiſſetur ad craſſitudinem mellis, ab interiore parte faucibus & gingiuis inlitus plurimum prodeſt. Pullus hirundinis ſylueſtris, vel melius ſi ripariolæ, certè etiam domeſticæ, aſſus vel elixus comeſtus, anginam velociſſimè certiſſiméque ſanat, adeò vt hominem ab hoc morbo per totum annum tutiſſimū præſtet. Ad parotidas ſedandas, aſphodeli herbæ radix inuoluta lana fuſca, & circa collum ſuſpenſa, remedio plurimum erit.

Braſſicæ ſtirpes ſiue ſtipites arefactæ, vel combuſtæ, & in puluerem redactæ, & cum axungia vetere ſubactæ, atque emplaſtro alutario parotidibus impoſitæ, ſatis proſunt. Lupino crudo deme folliculos, atque ex eo farinam tenuiſſimam facito, quam melle ſubactam vice malagmatis parotidibus apponas, continuò dolores tumoréſque ſedābis: idē præſtat & cum aceto decoctus, ſimilitérque appoſitus. Herba verbena cum plantagine in ore contrita, adiecto modico ſalis, pro emplaſtro appoſita, parotidas mirè diſcutit, quas quum aperuerit, detracto ſale ſola contrita & impoſita, celeriter ſanabit, nec cicatricē magnā faciet. Noctuæ iecur diligenter ſeruatū, atque ex vnguēto nardino trito auriculis ſubinde infuſum, celeriter parotidum vitium omne perſanat.

Oſtrei teſtarum combuſtarum cinis cum melle impoſitus parotidas citò ſoluit. Aqua marina tepida, vel ex marino ſale infecta, parotidas ſpongia prius elue, tū calcem cum axungia vetere ſubactam imponito, confeſtim ſanabis. Spumæ argenti P.I. olei veteris P.II. ſalis ammoniaci P.II. galbani P.II. ſimul hæc omnia permiſcebis, ita vt ſpumā argētj in oleo decoquas vſque ad craſſitudinē mellis, tū adiicies ſalē, & pones vt ferueat: item galbanum addes, & rurſum pones vt feruet. poſtea ſimul omnia colabis, & recōdes, & quū opus fuerit, more emplaſtri miro remedio ſedādis parotidibus veteris. Vitium exuſtarum cinis cum cera & reſina paribus ponderibus appoſitus, parotidibus prodeſt, ſed vnà decoctus. Stercus columbinum tritum cum farina hordeacea ex melle ſubactum, & calidè appoſitum, naſcentes parotidas cōprimit. Adeps vrſina pari pondere cū ſeuo taurino & cera permixta, atque appoſita, parotidibus mirum remedium eſt. Pingue laridi quod inter cutem & carnem macram eſt, ſi parotidibus apponatur, & illic ligetur, citò ſanabuntur. Mus araneus ſi in orbitam inciderit, naturali fato illic detentus emoritur. hunc illic inuentum, argilla aut linteo aut phœnicio inuolue, & ex eo ter circumſcribe parotidas, quæ in corpore ſubitò turgebunt: mira celeritate ſanabis. Maluæ radice lino vel lycio traiecta, aut arnogloſſæ (id eſt plantaginis) radice ſimiliter collo circundata, ſtrumas ſanari manifeſtum eſt. Mentaſtri ſuccus vino gargarizatus frequenter ſtrumas tumoréſque diſcutiet.

Farina hordeacea, pix liquida cum cera & oleo mixta

A percoctáque, adiecto puerili lotio ſubacta, more emplaſtri impoſita, ſtrumas vtiliter ſanabit. Galbanum impoſitum ſuper ſtrumas, facilè eas diſcutit. Idem præſtat & ſal ammoniacus appoſitus, vel denſiore liquore inditus aut inlitus. Contra omnes ſtrumas, & fœminis & maribus vtiliſſimum eſt ſi cor lacertæ viridis lupino argenteo clauſum in collo ſuſpenſum ſemper habeant. Fel bubulum, vel caprinum ad incipientes ſtrumas optimè facere experimenta docuerunt. nam penitus creſcere non ſinentur ſi eo aſſiduè tangantur.

B Cancri fluuiales combuſti triti, & cum melle appoſiti, ſtrumas diſcutiunt. Idem præſtant & teſtæ echinorum ex aceto tritæ, & appoſitæ. Si volueris explorare vtrum ſtruma ſit loci illius qui tumebit, antequam medicinam adhibeas lumbricum terreſtrem ad tumorem applica, & poſtea ſuper folium pone: ſi ſtruma erit, lumbricus terra fiet: ſi non erit ſtruma, integer atque illæſus permanebit. Sepiæ teſta minutiſſimè contuſa, cum axungia vetere ſubacta, & impoſita, ſtrumis medetur. Naſturtium cum alumine contritū, inlitum, vel impoſitum, ſtrumis opitulabitur. Tal-
C parum capita reciſa cum terra ſua contunduntur, & pro emplaſtro apponūtur ſtrumis, vtiliter proſunt: ob quod paſtilli inde facti in pyxide ſtannea reponi debent, vt præſtò ſint quū opus eſt. Calx viua cum reſina liquida, & adipe ſuilla ſubacta, & addito melle impoſita ſtrumis mirè medetur. Vngularum equinarum exuſtarum cinis cum oleo impoſitus vel inlitus, ſtrumis medetur. Acu oſſca (id eſt ſpiculo trigonis quæ paſtinaca dicitur) ſtrumam ſæpius punge, ſtatim areſcit. Ad ſtrumam ſedandam buxi tenera & cicu-
D tam teres, vel contundes, & cum axungia ſubiges, & in panno tenui inductum medicamen appones. Virgulas teneras buxi, manipulum tenerum vrticæ vnipeciæ in ollam rudem biſextialem cum aqua mittes, & ad medias decoques, poſtea de aqua ipſa dormitum eunti ſtrumoſo calidum quantum pati poſſit ſorbendum dabis, non tranſmittendum, ſed ad eum locum qui dolet intra os tenendum. quanto autem diutius aut calidius tenuerit, tanto citius ſanabitur. Sufficit autem vt ternas ſorbitiones ſingulis noctibus intra os teneat. Medicamē ad fauces curandas ſic, Rutæ ℈ VII.
E mēthæ ſemunciam, folii ſemunciam, anethi tantūdem, apii idem, coliculi ſeminis idem, cucurbitæ & marrubii idem: teres diligenter hæc omnia, & permiſcebis, & quum opus fuerit fauces inde tanges. Item puluerem ad idem, vel quæ intra os dolent, cōficies ſic, Piperis ⊣ I. folii ⊣ I. ſpicæ nardi ℈ XII. myrrhæ ℈ XII. coſti ℈ XII. caſiæ fiſtulæ ℈ XII. aloes ℈ IIII. guttæ ammoniaci ⊣ I. dactylorum oſſa exuſtorum ℈ XII. ſalſarum ſardarum capita trita ℈ XII. rutæ ſeminis ℈ XII. mēthæ ℈ XII. pulegii ℈ XII. anethi, apii, coliculi, cucurbitæ, marrubii ſcrupula duodena. Omnia tundes, & cernes, &
F quæ vrēda ſunt, ſuper teſtam combures, & teres, atque in vaſe vitreo repones, & quū opus fuerit, ſicco eo vteris. Ad ſynanchen remedium ſic, Cuniculum viuum in olla rudi combures, & puluerem de ipſo cum coſto & folio æquis ponderibus miſcebis, & ſic in potione plenum cochlare de hoc puluere cum vino dabis, atque etiam fauces inde perfricabis. Caput viperæ linteolo conligatum, collóque ſuſpenſum tolles: optimè ſanat, aut prohibet innaſci. Lac caprinū cum malua & exiguo ſale decoctum gargarizatúmque, tonſillis primè mede-
G tur. Menarum ſalſarum vſtarum de capitibus cinis ex melle inlitus faucibus anginam cohibet.

Aqua in qua mus coctus fuerit, aduerſum anginas ſalubriter inſcio propinatur. Caninæ cutis corrigium ter collo circundatum, mirè anginam releuat.

Multipedes cutiones qui in ſtercore naſcuntur, quíque contacti in globulis complicantur, adiecta tertia
H parte reſinæ, validiſſimè triti, & malagmatis vice impoſiti, incipientes parotidas aperiunt, & expurgant, maturatas verò perſanant. Axungia vetus cum teſta vaſis ſalſamentarii contuſa ſubactáque, & appoſita, collectionem parotidum laudabiliter diſcutit.

Vulpinis teſticulis recentibus parotides perunctæ citò

diſcutiuntur. Muricum teſtæ vruntur,earúmque cinis cum melle parotidibus ſalubriter imponitur. Fimo capræ axungia vetus permixta,& ſubacta, atq; vt emplaſtrum appoſita,parotidas perſanat. Calcis floris ſcrupulos III. allii ſpicas duas cum axungia tundes, & impones parotidibus malagmatis more. Naſturtium cum lomento contritum ſanat ſtrumas, etiam marrubium cũ adipe mixtum appoſitúmque prodeſt. Exulceratis ſtrumis muſtelæ ſanguis rectè inlinitur,vel ipſa in vino decocta ſalubriter imponitur. Cochleæ quæ ſalinis inhærent,cum teſtis ſuis tunſæ,atque impoſitæ ſtrumis efficaciter proſunt. Talpæ cinis ex melle inlitus ſtrumis vel iecur eius inter manus tritum appoſitum, plurimum prodeſt. Strumæ optimè medetur radix verbenæ, ſi eam trãſuerſam reſeces,extremámque eius partẽ laborantis collo ſubnectas, priorem autem partẽ in fumo ſuſpẽdas Areſcente enim ea,ſtrumæ quoque ſiccabuntr, & omnis earum humor areſcet. Quũ ſanus fuerit quem curaris, ſi tibi ingratus extiterit, vtrámque partem in aquã coniicito,ſtrumæ renaſcentur.

Vrticæ radices cum aceto coctæ contuſæque,ac ſubactæ manibus tepidæ imponuntur, incipientes ſtrumas continuò comprimunt.Hæc autem cura non ſolùm diſcutiet prorumpentes ſtrumas,ſed & maturas ita aperiet vt omnibus radicibus penitus extractis, ad certiſſimam ſanitatem, ſine vlla cunctatione perducat. Adeps caprina cum calce ſubacta, & appoſita, ſtrumas ſtatim diſſoluit,& ſanat.

Lupus marinus(id eſt piſcis)tantæ efficaciæ eſt aduerſum ſtrumas vt ad quamlibet partẽ corporis admotus, ſtrumarum vitium omne perſanet.

Aduerſus languorem faucium expertum medicamẽ hoc facies, Piperis albi 𐆖 I. naporum ſeminis 𐆖 IIII. rutæ viridis ℈ VI. abſinthii gallici ℈ VI. laſeris optimi ℈ VI. mellis optimi ſextarium. de iis tritis commixtis in vnum, cochlearium plenum dabis ieiuno vorãdum, vel fauces inde continges. Apii ſeminis quantum tribus digitis comprehendas, tantundem & ſalis & ſinapis Alexãdrini adiicies, rutæ quoque viridis puſillũ addes,& allii ſpicas V. hæc teres diligenter,& adiunges aceti boni quartarium,& dabis bibere ex aqua calida,ſi iam per dolorem faucium manducare non poterit.

Adipis veteris 𐆖 I. thuris grana III. laſeris grana III ſatureiæ puſillum,allii ſpicas XI. teres & calefacies flãmula tenui,atque inde collum eius,& fauces diligentiſſimè perfricabis qui de talibus laborabit. Remedium valde certum & vtile faucium doloribus ſic, ſcribas in charta hæc,

Εἶδον τελμερῆ χρύσεον Τοδναδον,
Καὶ παρπαρύχου Τουσάναδον.
Σῶσόν με σέμνε νερτέρων ὑπέρτατε.

quam chartam in phœnicio obuolutam lino cõligabis, collóque ſuſpẽdes,memineriſque vt mũdus hæc facias, & ne tertia manu ſcriptura tangatur.

Gallam tunſam & cribratam, atque alumen vtrumque æquis portionibus ſumes,& prius in ollam nouam mittes,& mel bonum atque alumen vtrunque adiicies, & in vnum decoques, atque inde orificia geuſiarum, & fauces intrinſecus perfricabis. Vettonicam, argemoniam,verbenam,rubum, ſenecionem, mẽtham,cucurbitam ſiccam,hinc amplius mittes ſardæ caput aſſatum,piperis modicum, teres hæc omnia diligenter, & miſcebis, & ſic etiam per pinnulam delicatam faucibus inſeres:mirè hoc remedium carbunculum,& quicquid mali intra fauces erit curabis. Olei boni cyathũ vnum, & ſuccinũ verum, in ollam nouam mittes,atque ad medias decoques,deinde ſuccinum tolles,& combures, & teres, & puluerem eius in oleum ſupraſcriptum mittes,& vnà iterum diligenter teres,atque inde tollibus quotiens opus fuerit adpones, experieris magnum remedium. Ad parotidas conuenit noctuæ cerebellũ butyro mixtum apponi. diſcutit enim fere eas ſine dolore & moleſtia.Oportet autẽ per aquã marinã feruentẽ nouis ſpõgiis illic demerſis,& linteo vel ſabano intorto, vtrinque expreſſis, vaporare eas, atque ita oblinire

A hoc medicamentum, ſupérque tegere lana ſulfurata totam maxillam. Bene diſcutit parotidas iris Illyrica cõtuſa,cocta ex paſſo, & more cataplaſmatis farinæ hordeaceæ calida bis vel ter in die impoſita.Diſcutit & hoc medicamentum parotidas antequam ſuppurent, quod conficitur ſic, Spumæ argenti P. II. ceruſſæ P. I. ſalis ammoniaci P. I. æris floris P. I. aceti 8. I. olei veteris 8. II. ſpumã,ceruſſam,ſalẽ per ſe & cũ aceto terere te oportet mortario marmoreo, deinde oleo admixto traiicere in caccabũ amplũ, ne extrà effundatur,& ad ignẽ
B ponere.efferueſcet enim valde. Quum hæc ſuper ignem poſita habuerint emplaſtri mollis temperaturam, deponi oportebit caccabum: quum verò deſierit feruere, paulatim aſpergere æris florem, & mouere ſpathulà medicamẽtum,ne extrà fundatur:& rurſus coquere donec habeat emplaſtri ſpiſſitudinem, debebis. Ad ſtrumas benefacit radix cucumeris ſyluatici cocta ex aqua mulſa,& trita, atque ita impoſita. Hibiſcũ quoque eodem modo coctum, & impoſitũ melius facit. Marini lepores oleo veteri iniecti benefaciunt diſcutiendis
C ſtrumis,ſed cum ipſo oleo in plumbea pyxide cluſi,quã diebus quadraginta diligenter alligatã oportet haberi: poſtea ex eo pinnula oblinendæ ſunt ſtrumæ,ſupérque eas pellis lanata non nimium tonſa, tegendi gratia imponenda eſt. Præcipi autem oportet nequis hoc medicamento manus inquinet,aut inquinatas priuſquã bene eluerit,ad os referat. Ad ſtrumas& ad duritias mammarũ,mirificè facit hoc medicamentum antequã ſuppurent,& poſt ſuppurationẽ nihilominus vtile eſt,accipit hæc,Olei veteris P. I. ſpumæ argenti P. vnum,gallæ
D ſyriacæ P. II. mannæ P. I. & vnciã,galbani P. I. cum oleo coquitur ſpuma donec ceroti ſpiſſi habeat temperaturam,deinde admiſcetur ei galla,& ſecundũ hãc manna. quum emplaſtri habuerit ſpiſſitudinẽ, tollitur ab igne medicamẽtũ, & quũ deſierit feruere paulatim galbanũ miſcetur, deinde linitur in aluta quũ opus eſt apponit: tertio vel quarto die ſoluitur,ſi non ſuppurauerint ſtrumæ:ſed ſi apertæ fuerint,hyeme alternis ſoluetur,æſtate quotidie. Malagma ad ſtrumas & ad omnẽ duritiã relaxandã mirificũ,ſic,Reſinæ terebinthinæ,P. II. ceræ ſeli-
E brã,propolis (quã quidã cerã ſacrã vocãt)P. I. galbani P. I. olei veteris ſelibrã: hæc omnia cum oleo ad ignem liquefieri oportet, & poſtea miſceri viſci de quercu P. I. xiphii radicis,quod nos gladiolum appellamus,P. I. fæculæ putris P. I. aphronitri libræ quadrantem,opopanacis P. I. hæc omnia ordine quo ſcripta ſunt trita cribratáque in cacabum coniiciuntur, opopanax oleo diluitur, & ſoluitur, vbi temperatum eſt medicamentũ, manibus ſubigitur,linitur quum opus eſt aluta, & ſic apponitur.

Glandulis facies remediũ ſic,Farina,mel, crocũ & ca-
F ricas,ſimul miſce,& contere,atque vnũ corpus facito,& ita linteo inline,& ſuper glandulas pone. Carmẽ mirum ad glandulas ſic, Albula glandula, nec doleas, nec noceas,nec paniculas facias, ſed liqueſcas tanquam ſal in aqua: hoc ter nouies dicens, ſpues ad terram,& glandulas ipſas pollice & digito medicinali perduces, dum carmen dicis: ſed ante ſolis ortum & poſt occaſum facies id, prout dies aut nox minuetur. Glandulas manè carminabis ſi dies minuetur:ſi nox,ad veſperam, & digito medicinali ac pollice continens eas,dices,No-
G uem glandulæ ſorores, octo glandulæ ſorores, ſeptem glandulæ ſorores, ſex glandulæ ſorores, quinque glandulæ ſorores,quatuor glandulæ ſorores, tres glandulæ ſorores, duæ glandulæ ſorores,vna glandula ſoror: nouem fiunt glandulæ,octo fiunt glandulæ, ſeptem fiunt glandulæ, ſex fiunt glandulæ, quinque fiunt glandulæ, quatuor fiunt glandulæ, tres fiunt glandulæ, duæ fiunt glandulæ, vna fit glandula, nulla fit glandula. Ad ea quæ faucibus inhærebunt remedium, ſi os aut ariſta hæſerit gulæ,vel ipſe cui acciderit,vel alius,cõ feſtim ad
H focum accurrat, & titionem verſet, ita vt pars eius quæ ardebat,forinſecus emineat: illa verò quæ igni carebat flammæ inſeratur: conuertens verò titionem ter dices remedii gratia te facere,vti illud quod hæſerit in faucibus tuis, vel illius quem peperit illa, ſine mora & mo-

leſtia eximatur. Hoc inter certiſſima remedia ſubnotatũ eſt. Her ba appellatur vincaperuinca, ex qua ſi fauces obligaueris dor mitũ eunti eius cui aliquid ex iis inhæſerit, manè ſanus conſurget. Omnia quæ hæſerint faucibus hoc carmen expellet, Heilen proſaggeri vome ſipolla nabuliet onodieni iden eliton. hoc ter dices, & ad ſingula expues. Item fauces quibus aliquid inhæſerit confricãs dices, xi exucricone, xu, crigrionaiſus ſcriſnmiouelor, exugri conexu, grilau. Si de piſce os faucibus hæſerit, ſpinam mediam eiuſdem piſcis infringes, & aliquam partem ex ea pollice & medicinali digito ſuper verticem eius cui os vel ſpina hærebit appones, ſed vtilius erit ſi neſciẽti id facias. Ad os, ſiue quid aliud hæſerit faucibus, hi verſus vel dicendi in aurem eius qui offocabitur, vel ſcribendi in charta, quæ ad collum eius lino alligetur, quo remedio nihil eſt præſtantius.

Μή μοι γοργείην κεφαλὴν δεινοῖο πελώρου
Ἐξ ἄϊδος πέμψειεν ἐπαινὴ Περσεφόνεια.

Ad reumaticos efficax remediũ, ſic, Muſtela die Iouis, luna vetere capta, viua in olla rudi ita excoquitur vt teri poſſit, & in puluerem redigi, qui puluis collectus ex melle, & bene contẽperatus ieiuno reumatico ad diem per cochleare dabitur, ſed vnius ligulæ mẽſura mirè proderit. Ad ſynanchen remediũ efficax ſic Rapæ ſeminis heminã, cauliũ ſeminis heminã, opopanacis ſemunciã, laſeris ℈ IIII. allii modicum, ſalis montani modicum, omnia hæc diligentiſſimè trita, & melle collecta, laboranti dabũtur menſura ac ratione, ita vt terna cochlearia ieiunus accipiat.

AD OMNES MOLESTIAS TVSSIS, & ſubitæ, & diutinæ, ac vetuſtæ, & ſiccæ atque humidæ, & ad phthiſicos, atque eos qui ſanguinolẽtum, & purulentum excreant, & ad empyicos, vel pleumoniacos, atque eos quibus caſu ſanguiſugæ intra ſtomachum irrepſerint, necnon & ad ſtomachi ſtridorem, & ne media doleant, remedia phyſica, & rationabilia diuerſa de experimentis, Cap. XVI.

PAſtillus ad tuſſim & diſtillationẽ pectoris, & pulmonis, & ad epiphoras oculorũ, & veſicæ dolorẽ, & quibꝰ tubus ſtrãgulatur ſæpius, & nõ ſine cruciatu vrinã faciũt. Itẽ ad eos qui ſãguinẽ ore eiiciũt, aut per vrinã reddũt, ad deiectionẽ quoq; alui, & ad tormina, & grauedinẽ vẽtris, & cholerã, & ſtomachi crebrã nauſeã, quæ quũ vomitu ſine febri excitatur, vtilis eſt, & quicquid reprimi & ſiccari oportet, optimè cõpeſcit: præterea facit & ad omniũ partiũ corporis dolorẽ, præter capitis: quinetiã ſiquando alicuius cauſa datum fuerit, aliæ rei vitio non erit hoc medicamentum. Quum autem ad omnia quæ ſuprà dixi manifeſtè proſit, tum præcipuè ad initia phthiſeos benefacit. multos enim eripuit ex magno periculo interdum bis terve datus hic paſtillus: recipit autem hæc, Myrrhæ Troglodytidis ✱ VI. croci ✱ V. thuris ✱ V. opii denarios IIII. alterci albi ſeminis denarios quatuor, apollinaris herbæ radicis corticis denarios quatuor. Contunditur hic cortex per ſe, & cribratur tenui cribro: deinde crocum, poſtea altercum, deinde myrrha, & thus, quibus miſcetur opium pridie in aqua maceratum, & ſubinde aquæ exiguum adiicitur, donec fingi paſtilli poſſint ad pondus denarii ſemiſſis, licet alii tertia huius ponderis detracta faciant paſtillos. dantur in noctem ex aqua cyathis tribus: ſomnum faciunt, dolorem omnem ſedant. vt ſuperius dixi. Oportet autem ex eo etiam catapotia fieri. quidam enim facilius ea quàm potionem ſumunt, & non multum ad medendum intereſt. Catapotium, (id eſt medicamẽtum quod nõ diluitur, ſed ita vt eſt voratur) ad tuſſim quum ſine modo defluit, conficitur ſic, Croci ✱ III. myrrhæ ✱ II. opii ✱ I. contunditur crocum ſiccum, & cribratur. contuſæ & cribratæ myrrhæ opium admiſcetur aqua exigua dilutum, poſtea adiicitur crocum: & quum in vnum omnia bene mixta ſunt, figurantur erui magnitudinis pilulæ. dantur in noctem ternæ vel quaternæ: & ſi ſiccæ non potuerint tranſmitti, ex aqua calida modica dabuntur, & formabũtur ex aqua. Ca-

A tapotium alterum ad tuſſim aridam, ſic, Myrrhæ, piperis, caſtorei, galbani, ſtyracis, opii, ſingulorum idem ponderis. Caſtoreum & piper contunduntur & cribrantur, deinde myrrha antè contrita, cæteris contuſis & cribratis admiſcetur. vbi omnium vnitas facta eſt, formantur pilulæ ex aqua viciæ magnitudinis: dãtur cum calidæ aquæ modico ternæ vel quaternæ in noctem, ſed digeſtis

Aliud catapotium ad tuſſim veterem, quod & ſuſpirio & phthiſi tentatos, & lienoſos, & iecur durum habentes ſanat, idem inflationem tollit, & purgat mulierum ſiqua B ex partu ſordida reſederint: conficitur ſic, Styracis ✱ VI. myrrhæ ✱ II. S. opopanacis ✱ V. reſinæ terebinthinæ ✱ IIII. alterci ſeminis ✱ I. iridis Illyricæ ✱ I. nitri ✱ I. piperis albi ✱ II. galbani ✱ II. opii ✱ I. irim, altercũ, piper contũdere oportet & cribrare, nitrũ mortario terere, cætera pilo cõminuere, & poſtea omnia permiſcere, ac facere catapotia magnitudinis fabæ: inde terna vel quaterna in noctem, vel ſicca, vel ex calida aqua dare, quæ & ad inflationes diſtenſionéſque cum aquæ calidæ cyathis tribus vtiliter dantur. Ad eam rem remiſſior quidem paſtillus, ſed C non contemnendus, accipit hæc, Croci, myrrhæ, alterci, opii, pondera paria contuſa miſcentur deſpumato Attico melli, fiunt paſtilli eiuſdem põderis, vt ſuprà ſcrptum eſt: dantur iuxta ætatem & vires in noctem, licet & hinc catapotia facere propter eandem cauſam vtile ſit, ſed tunc aquæ mel adiicitur. Paſtillus ad tuſſim & ad ſanguinem reiicientes, & ad ſtomachum ſolutum habentes, facit & ad deiectionem ventris & veſicæ dolorem: accipit hæc, Apii ſeminis ✱ VI. roſæ foliorum arefactorum in vmbra ✱ XII. myrrhæ XII. croci ✱ XI. opii ✱ IIII. apii ſe- D men, & crocum, & folia roſæ contunduntur cribrantúrque myrrha teritur, opium aqua maceratur, omnia deinde in vnum miſcentur, aqua adiecta fiunt paſtilli ad pondus denarii ſemiſſis, aut tertia parte detracta, dantur ſtomachum imbecillum habentibus, & ſanguinem reiicientibus ex aquæ frigidæ cyathis duobus, cæteris ex calidæ totidem cyathis dari debet. Paſtillus ex odoribus, qui benefacit ad omnem internum dolorem, propriè autem ad tuſſim & pectoris diſtillationem, & oculorum epiphoras: facit & ad ſuſpirium, & ad lateris dolorem, & ad E phthiſicos, veſica quoque vel renibus laborantibus, vel ſanguinẽ de vrina reddentibus cũ dolore, vtiliter datur: accipit hæc, Cinnami, caſiæ, croci, ſingul. ✱ ternos, alterci ſeminis & appollinaris herbæ radicis ſingul. denarios quaternos, piperis denarios II. opii denarios II. thuris denarios III. nardi ſpicæ ✱ II. vino Falerno contuſa & trita hæc vt debet cõſpargũtur: fiũt paſtilli ad põdꝰ denarii ſemiſſis, aut tertia parte detracta, dantur in noctem prout ægri vires ſunt cum aquæ calidæ cyathis duobꝰ aut tribus.

Medicamentum quod per cochlearium deuoratur, be- F nefacit ad tuſſim aridam, & eos qui difficulter glutinoſa excreant, & præfocari videntur interdum: ſed præcipuè prodeſt iis qui dolorem lateris cum febre ſentiunt, quos Græci pleuriticos dicunt. Liberat enim omni periculo eos. Hoc medicamentum Apulei Celſi fuit, & præceptoris noſtri Valentis, nec vnquam vlli viuus compoſitionẽ eiꝰ dedit, quia magnitudinem opinionis ex ea traxerat: eſt autẽ hæc, Mellis Attici libram, piperis nigri denarios duos, myrrhæ Troglodytidis & caſiæ denarios ſingulos, ſtachyos nardi denarium vnum, cinnamomi hemiobo- G lum. quòd ſi non habueris cinnamomum, duplicem caſiam coniicies: piper contunditur diligenter, & cribratur, myrrha teritur mortario marmoreo, poſtea vtraque in vnum miſcentur, deinde mellis optimi deſpumati adiicitur quantum ſufficiat, vt ſit pſeudoliquidum: dantur inde phthiſicis cochlearia quina vel ſena, pleuriticis etiam plura, & ſæpius, ſed interuallo (hoc eſt non ſimul omnia) dari oportet, & tum maximè quum tuſſiunt, & præfocari vidẽtur, difficultérque ſpirãt: ſiue etiã nõ tuſſiunt, & phlegma illis interius coquitur, dari debet. protinus enim excreant H quæ optant, & tranſitum ſpiritus habent, & tuſſire deſinunt. Alterum medicamentum ad tuſſim aridam, cõficitur ſic, Naſturtii animati ſeminis vnciam, alterci ſeminis vnciam, opii denarium vnum, myrrhæ ſemunciã, ſulphuris viui ſemunciam, piperis albi — I. melle colligi-

tur hoc medicamentum, datur fabæ Ægyptiacæ magnitudine ex cyathis aquæ calidæ III. in noctem. Facit autẽ hoc medicamentum & ad lateris dolorem, & ad ſtomachi inflationem grauedinémque, cœliacis quoque qui ſubitò vniuerſa deiiciunt: prodeſt & dolenti ſuperpoſitum vel circundatum denti, & ſi exeſus eſt, in cauernam eius inſertum, vtile eſt: præterea ad horrores febrem præcedẽtes quæ circuitum habẽt, datum ante horam acceſſionis, vtiliſſimum eſt, ſed prius corpore perfricato oleo calido: prodeſt & iis qui ſine horrore circuitu febrium vexantur: quamobrem lexipyretos hæc compoſitio dicitur. Alia compoſitio ad tuſſim aridam, & glutinoſam, & difficulter excreãtib⁹: purgat etiã interanea, vomicas & ſuppurationes: accipit hæc, Lini ſeminis, vrticæ ſeminis, naſturtii ſeminis, iridis Illyricæ radicis æquis põderib⁹: hæc in puluerem redigi, & miſceri oportet cum melle, & frequenter ieiuno per cochlearium dari. Stercus porcinum ſiccum inligatum phœnicio, & collo ſuſpenſum, tuſſim moleſtiſſimam ſedat, Hyſſopi ↤ I. mẽthæ ſiccæ ↤ I. pulegii ſicci ↤ I. mellis decocti ↤ II. marrubii ↤ I. papaueris ↤ I. ſunt qui addunt & ſulphuris viui ſemunciam: hæc trita permiſcentur, vt pſeudoliquida ſint, & per cochleare dantur, ita vt per triduum cochlearia ſingula qui tuſſit ieiunus accipiat. Hederæ folia tria cum tribus granis piperis ex vini cyatho & aquæ calidæ quantum ſufficiat prima die dabis, ſequenti die folia quinque cum granis quinque, ſimiliter vt ſuprà: tertia die folia VII cũ granis VII. ſimiliter vt ſuprà: ſed infirmo ex calda aqua dabis: mirabiliter tuſſim quãuis moleſtam & vetuſtã ſedabis. Ad diutinam tuſſim quæ nunquam deſinit, & ſatis moleſta eſt, medicamẽ facies ſic, Laricis ↤ I. piperis ↤ I. croci ↤ I. myrrhæ ↤ I. marrubii tũſi ſucci quartarium, ficus ſiccas tres, mellis optimi quod ſatis eſſe exiſtimaueris coques, hæc pariter miſcebis, & cõteres, ac ſic ieiuno triduo cõtinuo cochlearia ſingula dabis: miraberis remedium: ſed ſi neceſſe fuerit, intermiſſis diebus iterũ ac ſæpius dabis: hoc etiam phthiſicos ſanat. Ad tuſſim ex perfrictione collectam, medicamen hoc vtile eſt, Aceti optimi heminam, aquæ heminam, hyſſopi ʒ VI. tã diu coques donec ad medietatem decoquantur, tum heminam mellis boni deſpumati adiicies, & lento igne decoques, vt ſpiſſeſcat: antè tamẽ quàm mel adiicias, ſuprà ſcripta colare debes, inde terna cochlearia ieiun⁹, & poſt cœnã accipies. Ad tuſſim remedium vtile, Reſinã terebinthinã, & mel deſpumatũ pari põdere permixta cũ ouo leuiter decocto, debebis ieiunus haurire. Pulegiũ ſiccum ad menſuram cyathi, & naſturtii tantundem in puluerem tenuiſſimum redige, & mellis optimi adiice quod ſufficiat, ac decoque, & mane ac veſpere cochlearia inde ſingula accipe, miro aduerſus tuſſim quanuis moleſtam remedio vteris. Ad tuſſim nocturnam, & ſtomachi confirmationem remedium probatiſſimum ſic, Caricas tres pinguiſſimas Africanas prima nocte accipies aſſatas ſuper carbones, ita vt ſingulis caricis inſeras piperis grana nouena lecta, & pulegii quod non fuerit in fumo aliquantulum: ſed caricas ſic aſſare debes, ne comburantur penitus, ſed vt reſoluantur, & ea hora qua te in lecto poſueris, tum eas accipe, & obſerua ne quicquam poſtea loquaris, aut quenquam appelles, antequam obdormias: hoc obſeruans per tres noctes facies. Ad tuſſim præſentaneum remediũ ſic, Radices rumicis minutæ eius quæ per campum ſe ſternit, & mora fert paruula, colliges ſine ferro, & earum P. III in aquæ 8. XX. lẽto igne vſque ad tertias decoques: deinde radicibus ſeparatis, ponderabis aquam, & quantum ſeparata aqua penſauerit, tantùm mellis optimi deſpumati admiſcere debebis, & rurſus vtrunque mixtum tandiu decoques donec mellis ſpiſſitudinẽ habeat: deinde admiſcebis piperis optimi triti quantum æſtimes poſſe ſufficere, vt ſine moleſtia accipiatur, atque ex eo medicamine mane & ſero terna cochlearia ſumes.

Marrubii faſciculum bonum in aquæ cõgio ad medias decoque, & ex ea aqua adiecto mellis aliquantulo, ieiunus quotidie ſingulos cyathos donec tuſſire deſinas, bibe: omne genus tuſſis efficaciter curabis. Fœniculi radicem viridem nitidam in pila lignea contunde, atque

A eius ſuccum ieiunus cum vino vetere per dies continuos nouem in limine ſtãs bibe, validiſſimè aduerſum tuſſim quamlibet moleſtã tibi proderit: itidẽ proderit & puluis ex eadem radice ſicca factus, ſimiliter potus. Porri cõtuſi ſuccus expreſſus, cũ oleo decoctus & epotus plurimùm tuſſientibus præſtat. Verbenæ herbæ arefactæ tunſæ atque cribratæ tenuiſſimi pulueris cochlearia quinque maiora maioribus, minoribus pro ætate minora, ſed ſinceri ex vini Aminæi veteris cyathis totidẽ, per dies quinque potanda dabis, febricitantibus ex aqua dari
B oportebit: mirè tuſſientibus proderit. Scillæ interioris medullæ teneræ contritæ ſuccum cum mellis pari mẽſura decoque, & inde etiamſi minimum, quantum ſummus digitus recipere poſſit, ieiunus quotidie manè guſtaueris, tuſſis moleſtia mirè carebis. Tuſſis moleſtia citò liberabere ſi obſeruaueris remedium tale, Piperis albi grana III. baccarum lauri grana III. in vnum contunde, & adiectis aquæ calidæ cyathis duobus ieiunus bibe, deinde piperis grana V. & lauri baccas V. ex aquæ vt ſuprà cyathis duobus, bibe, deinde VII & VII, ex aquæ duobus, deinde IX & IX, ex aquæ duobus: & ſi tã moleſta tuſſis fue-
C rit vt non ſtatim deſinat, iterum diminuẽdo ſimiliter facies, vt IX & IX. & deinde VII & VII. V & V. III & III. cum aquæ calidæ binis cyathis bibas. Cupreſſi baccæ numero impares quãminutiſſimè tritæ, & ex vino vetere ieiuno potui datæ, tuſſim potentiſſimè leniunt: eiuſdem tenera cauliculorum à ieiuno commanducata, ita vt ſuccus tranſglutiatur, mirè ſanat tuſſientem, ſi id adiectis ſemper impari numero cauliculis per triduũ fiat. Myrrhæ, ſtyracis, opii, croci, pares menſuras conterito, & de cõtritis ac permixtis ſpecieb⁹ globulos ex aqua cicerculi
D magnitudine facito, ac priuſquam dormitũ eat, tuſſienti tria catapotia deuoranda (id eſt tranſglutienda) dato, ſuperque tres aquæ calidæ cyathos potandos adiicito: hoc remedio nocturna tuſſi laborantem citò liberabis.

Ventriculi gallinacei membranulam qua ſordes aqualiculi continentur, arefactam terito diligenter, & cum vino potui dato, humidam tuſſim ſedabis. Tuſſim quanuis grauem maiorum natu intra quinque dies, paruulorũ etiam intra triduum ſanat qui ſulphuris triti quantũ tri-
E bus digitis capere poteſt, in ouo ſemicocto ſorbili per triduum ieiuno, aut per quinque dies dederit: Hyoſcyami ↤ I. ſulphuris ſemunciã, fellis terræ ↤ I. piperis ↤ I. gẽtianæ ↤ I. opii ʒ II. marrubii ↤ I. mellis deſpumati quãtum ſufficiat ſupradictis ſpeciebus, tritis cribratiſque miſcebis, ac leuiter decoques: inde ſiquis tuſſi grauiter cõflictabitur, paſtillum ad magnitudinem fabæ ieiunus manè hauriat, & in noctem cum calda aqua alium paſtillum bibat, bonum valde & vtile remedium experietur.

Scillæ bulbum vnum purgatum tribus feruoribus in aqua decoques, & ex eo quod fuerit tenerrimum ſumes ↤ IIII. panacis & iridis Illyricæ, drachmas quaternas, am-
F moniaci ↤ II. hæc omnia diligenter teres, ſed ſcillam ſeorſum confricabis, tum omnia confundes, & mellis optimi deſpumati ad colligendum in vnum medicamen quod ſufficiat mittes, atque inde laboranti per cochleare bis vel ter diebus ſingulis dabis: intra dies ſeptem etiam ſanguinem excreantem, & vetuſtæ tuſſis moleſtia liberabis, dum aut deorſum purgatur, aut per vomitum pituitæ interius collectæ humor effunditur. Folia vlmi quæ orientem ſpectant, cum piperis granis totidem, ſed impari numero trita, & cum Falerno vino à ieiuno ſumpta, etiã purulentas tuſſes potenter emendant. Salis quantũ intra palmam tenere poteſt, qui tuſſiet in potionem ceruiſæ aut curmi mittat, & calidum bibat quum dormitum
G vadit, neque poſtea loquatur, ſed tacitus ſomnum capiat, citò ſanabitur ſi hoc vel triduò fecerit. Millefolium tritũ ex aceto potũ tuſſientibus atque etiam ſtomacho ruptis & ſanguinem excreantibus prodeſt, ſimiliter prodeſt quinquefolium tritum, atque ex aqua potui datum.

Quinque ouorum incoctorum vitelli cum vini veteris aut mulſi cyathis tribus permixti, & calidæ per triduum poti, excreationes cruentas emẽdant. Nuces pineæ inanes contuſæ in ollam mittuntur, & quot fuerint nuces, tot hyoſcyami vnciæ & aquæ ſextarii adiiciũtur: hæc ad me-

dias decoquuntur, atque inde ad tuſſis remedium etiam phthiſico bibenda ieiuno quotidie potio, etiam ex vino, ſi non erunt febres, ſalubriter dabitur. Si de tuſſi ſtomachum quis aut latera dolebit, herbæ vettonicæ faſciculũ cum ſuis radicibus in olla noua decoquat cum aquæ lixiniæ 8. duobus, donec ad tertias conſumantur, atque inde dimidium cyathum frigidum quũ dolore vrgebitur, bibat. Vettonicam, nepetam, pulegium, æquali menſura cum vini 8. duobus & ſalis puſillo, ad heminam decoques, atque inde laboranti tuſſi & doloribus ſtomachi cyathos ſingulos ieiuno, vt per cochleare paulatim infũdas, per triduum dabis. Siquem tuſſis intolerabilis vexat, de lupi iecore arido vel exuſto quãtum voluerit conterat, adiiciátque vinum, mel, & aquam tepidã, atque inde ad diem cyathũ ieiunus bibat, intra paucos dies mirè ſanabitur. Inuenta caſu in via portio de cribro impari numero foraminum collo inligata, tuſſi & ſuſpirio remedio eſt. Ad tuſſim nimiam & veterem remedium ſic, Marrubii ſicci P. III. in ollã nouam fictilem mittes, & aquæ fontanæ 8. XVIII. & decoques ad tertias: deinde ipſam aquam colabis, & in rudem ollam alteram mittes, atque addes illic mellis optimi 8. I. piperis triti ſemunciã, & iterum ad tertias decoques, vt ſpiſſum fiat: deinde diligenter in vaſe vitreo repones, atque ex eo ieiunus terna cochlearia quotidie ſumes. æquè prodeſt marrubii viridis ſuccus cum mellis deſpumati pari menſura decoctus, & cochleare pleno mane ſumptus & veſpere. Herba argemonia contrita, & ex vino vetere diluta potui data, vnicè tuſſientibus prodeſt: tamẽ (vt dixi) qui remediandus eſt ieiunus accipiat. Betæ radix pipere adiecto conteritur, & ex eo ad piperis magnitudinem catapotia fiũt, inde bina ieiuno data deuorantur, donec tuſſis vitiũ cõſeneſcat. Fabæ ſolidæ granum infuſum in aqua, adeóque inflatum vt plus humoris nequeat haurire, ſubitò deuoratum tuſſim mirè tollit. Lotium humanum vetus, adiecto croco vt odor eius occulatur, exhauſtum, veteres tuſſes, & eos qui craſſa pituita vexantur emendat.

Sicui ſaliua reſiliens tuſſim mouerit, aliquis ei in frontem ſufflet, ſtatim deſinit. Ex ouo duro interius quod eſt, paſſo intritum, adiectis aquæ calidæ cyathis duobus, ſi antequam cubitum eas biberis, quietiorem à tuſſi maiorem partem noctis habebis, & eius potionis aſſiduitate ſanabere. Faba freſa tuſſientibus in qua allium coctum fuerit, maximè prodeſt, vel ex melle in cibo ſumpta, efficaciter remedium præſtat: ſed & purulentas excretiones cohibet & ſanat. Ficus ſiccæ tres cum hyſſopi modico & paruo rutæ faſciculo, & quartario fœnigræci purgati, cum aquæ nitidæ ſextario propenſæ, in olla rudi ad medias decoquuntur, & colantur, inde tres potiones per triduum tuſſi nimia laborantibus dãtur, mirum remedium eſt. Seuum ouium decoctum, & cum vino auſtero depotum, tuſſi medetur. Sandaracha quoque cum reſina terebinthina ex ouo ſorbili ſumpta, tuſſim remediat. Vettonicæ pollinis drachmas duas, in paſſi cretici cyathis duobus permixtæ aqua calida, vtiliter aduerſum tuſſim bibuntur. Palmare remedium ad tuſſim ſic, Fœniculi ſicci triti ℈ IX. anethi ſimiliter ℈ IX. opii Hiſpani ℈ II. hæc iuncta ex melle optimo temperabis, & ex eo nucis auellanæ magnitudine cum aqua calida mane ieiuno, vel etiam digeſto ad veſperam dabis. Valde bonum & vtile ad tuſſim qualem libet hoc remedium eſt, Apii ſeminis ℈ IIII. hyoſcyami ℈ II. anethi ℈ IIII. opii ℈ II. mellis quod ad colligendas & glutinandas ſpecies ſuprà dictas ſufficiat, quum in puluerem fuerint redactæ. Tuſſi & cruditati medetur hoc medicamẽ, Coſti ⊣ III. cinnami ⊣ II. piperis ℈ V. item piperis longi ℈ V. opii ℈ II. croci ⊣ I. mellis quod ſatis ad hæc trita temperãda, & catapotia facienda, quæ cum calda aqua & manè & ſerò, ſed interiectis vicibus dari oportet, quod ſimiliter, & de ſuprà ſcripto medicamine fieri debet. Aquã in qua rutam & hyſſopum & roſam ſiccam decoxeris vino immiſce, & ita bibendam ieiuno offer tuſſienti, citò ſubuenies. In ouum ſorbile maſtichæ puluerem mittes: ſed opus eſt vt mox coagitatum ſtatim ſorbeas, ne dilatione fiat cruſta: quo exhauſto, facilè tuſſim ſedabis ſi id ſæpius

A feceris. Fabæ grana quinquagintatoſta in furno, piperis totidem tundes & cribrabis, & pulegii tantundem menſuræ quantum fabæ eſt, in puluerem rediges, ac ſimul melle conſperges, & coques in olla rudi, atque agitabis ne comburatur: poſtea de tepefacto medicamine per ſeptem dies ſingula cochlearia, ſiue manè ſiue ſero, tuſſi laborantibus dabis, citò ſubuenies. Herba centauria trita ex vino dulci bibitur: mirè prodeſt etiam iis qui ſanguinolentum aut purulentum extuſſiũt, quos phthiſicos dicunt. Vuam paſſam enucleabis ad ponderis libræ ſextã

B tem, & diligenter teres: adiicies ſinapis optimè ſeparatim triti libræ ſextantem, ac deinde adiecto aceto ſcillite cũ mellis modico teres, & miſcebis, ita vt eam ſpiſſitudinem habeat, vt paſtiluli fieri poſſint, non tamen grandes: inde qui phthiſi & diutina tuſſi laborat, ſingulos cum calda aqua ieiunus manè, & ſimiliter dormitum vadens ad veſperam ſumat. Cerui pulmones cum ſuis gurgulionibus virgulis tenſos, in fumo donec areſcant ſuſpende, & ex iis aliquid contuſum tritúmque diligẽter adiecto melle, ecligmatis modo phthiſico dato, quem ſanari citiſſi-

C mè voles. Lacerta viridis viua immiſſa in vas fictile nouum, & cum vini 8. III. decocta ad cyathum vnum, incredibiliter phthiſico prodeſt, ſi ex vino eo manè ieiunꝰ bibat cochleare vnum. Qui phthiſi laborabit, laſer tritum in aqua tepida ieiunus quotidie bibat, potenter remediabitur. Cancros marinos impari numero exuſtos, vel aridos tritos, & baccas laureas impari numero tritas, adiecto melle, atque adipe anſerina remiſſa, æquis ponderibus vniuerſa permixta vnum corpus facies, atq; æqualiter in duodecim partes diuides, & in cibo aut in potionẽ

D laboranti phthiſico dabis, mirè proderit. Oua incocta duo in calice diffundes, & deiice olei optimi ℈ II. & axungiæ vetuſtiſſimæ in trulla ad calidam remiſſæ ℈ II. & coagitato, ac permixtum phthiſico tepidum quotidie da bibendum, donec ſanetur, valde proderit. Qui phthiſi afficiuntur, maritima loca vitare debent, atque illic maximè vbi pix conficitur commorari, ibique cochlearum carne cum vino excoctarum aſſiduè veſci. Picem præcoquam, ſiue quam viſcoſam vocant, & rubricam ſcythicam (quam alii piſſaſphaltum vocant) cum ſeui ceruini

E remiſſi cyatho vno, & lactis bubuli vel ouilli pari menſura, ſiquis iam periclitanti phthiſico in potu vel in cibo quotidie dederit, mirè ei ſubueniet. Mus gliris degluptꝰ, & cũ oleo ac ſale aſſatus pleumoniticis vel empyicis cibo datus, mirè ſuccurrit, eos quoq; qui purulẽta excreãt celerrimè ſanat. Marrubii viridis faſciculũ, & ambroſiæ faſciculũ, & abrotani faſciculũ, mitte in ollã ſemodialẽ nouam, & vini 8. IIII. & decoque ad ſextarium, tum exprime herbas, & cola, & adiice in ollam mellis optimi ſexta-

F rium, & poſtea decoque ad craſſitudinem mellis: ex eo veteris ieiunus quotidie plena ligula ad ſanguinis reiectionẽ ſedandam, & ad ſtomachũ confirmandũ. Butyrũ nitidum, & tantundem mellis optimi deſpumati coquito donec color rufus ſit, & in pyxide cornea reconde, atque inde manè ieiuno ſingula cochlearia dato, qui pulmonis exulcerati vitio fœtidum olet, vel purulentum & fœtidum excreat. Axungiæ ſuillæ vetuſtæ vnciæ tres, ex vini vetuſtiſſimi cotyla vna decoctæ, potui phthiſicis datæ potenter remediantur. Anethi ſucci veteris puluerẽ,

G & reſinæ pityinæ puluerem, cum adipe vetere anſerino aut gallinaceo, edendum manè ieiuno empyico cochlearia tria, & veſpere tantundem dabis, mirè ſubuenies. Ad eos qui ſanguinem excreant remedium efficax ſic, Thuris maſculi diligenter triti, drachmas duas, ammoniaci vnam, cum aceti hemina ſimul contemperabis, ita vt bibi poſſit, & laboranti ieiuno hæmoptoico dabis. Siquis purulentum tuſſit, ouum crudum cum pari menſura ſucci de porro ſectiuo expreſſi, tantundémque optimi mellis permixtum, calefactũ ieiunus ſorbeat. Ad excrea-

H tionem cruentam remedium ſic, Cochleæ elixatæ teruntur, & ex aqua calida à ieiuno bibuntur, necnon ad idem cochleæ inlotæ ex aqua marina coquuntur, & deuorantur. Phthiſicis & empyicis prodeſt aqua in qua cydonia mala cocta fuerint, aſſiduè propinata: ipſa etiamſi incocta manducentur iuuant. Spongiæ Africanæ ex-

uſtæ cinis cũ ſucco porri ſectiui hauſtus empyicos ſanat. A
Raphani cocti cibo ſumpti ſanguinolentas excrea-
tiones celeriter emendant. Gummi optimum in ore
ſolutum, & deglutitum, ſummo empyicis remedio eſt.
Ruborum in quibus mora naſcuntur cauliculi teneri
tunduntur, ex iis ſuccus exprimitur, qui in ſole ad craſſitu
dinem mellis ſpiſſatur agitatus: hic hauſtus ſanguinolẽ-
tam excreationẽ efficaciſſimè cludit. eorundem ruborũ
cauliculi teneri ex vino auſtero diſcocti edũtur: idque vi-
num etiam merum potatum ſanguinolenta excreantibus B
prodeſt. Coagulum ceruinum, ſiue leporinum, ſiue
hœdinum, in potione ſolutum bibitur vtiliter ab empyi-
cis vel hæmoptoicis: ceruini quoque cornu exuſti cinis
in potione datus ſimiliter medetur. Bubulus ſanguis
vel hœdinus ſanguis recens cum pari menſura aceti diſco
ctus, ſanguinem excreantibus prodeſt ſi per cochleare aſ-
ſiduè deguſtetur. Glutinum quo charta glutinatur
calidum in modum ſorbitionis hauritur, vel ex aqua ca-
lida ſanguinem excreãtibus datur. Nuclei amygda- C
larum, triticum, amylon, & mẽtha, trita, in qualibet potio
ne vtiliter ab hæmoptoicis vel empyicis hauriuntur.
Semen ſalicis tritum, & ex vino auſtero ſumptũ, ſan-
guinem tuſſientes ſiſtit, & vitium potenter emendat.
Hederæ baccæ quæ ſunt luteæ; impari numero tritæ,
& ex aqua tepida potæ, phthiſicos ſanant. Herbæ vet-
tonicæ folia in vmbra arefacta, & tunſa cribratáque repo-
nito, atque inde laboranti vulſo victoriati argentei pon-
d⁹ ex paſſo bibendum ſæpe præbeto. Quidam quò potẽ-
tius herbæ huius auxilium facerent, adiecto melle cribra D
tum puluerem comprehenderunt, atque inde fabæ ma-
gnitudine dederunt laborantibus phthiſicis, vulſis, & reu
maticis, eóſque qui etiã purulenta excreabant incolumi-
tati ſolidæ reddiderunt. Ad phthiſicos remedium
& præſens & maximum: nam etiam vitæ dubios ſanat, &
quibus ſpes ſupereſſe nulla videatur: equi ſaliuã vel ſpu-
mam cum aqua calida bibendam per triduum dabis: e-
tiam quem tuſſi intoleranda & diutina laborare videris,
hoc remedio liberabis: ægrum quidem ſine cunctatione
ſanabis, ſed equũ mors ſubita conſequitur. Oua cruda E
duo in calicem verguntur, eò adiiciuntur olei optimi ⊸
v. gari floris ⊸ v. paſſi cretici ⊸ v. quúmque hæc in ca
licem conieceris, axũgiæ vetuſtiſſimæ ⊸ v. in vaſe igne
diſſolues, eundémque liquorem calidum cæteris rebus
adiicies, omniáque pariter ſuper aquam feruentem remit
tes, & calida phthiſicis bibenda præbebis. Herbæ
ſenecionis viridis contuſæ & expreſſæ ſuccus ad menſu-
ram cyathi vnius per dies ſingulos potui datus, phthiſicis
miro remedio eſt, ſi interiectis diebus vel ſepties propi-
netur. Rutæ teneræ contritæ cum ramuſculis ſuis, & F
expreſſæ ſuccus, cum aliquantulo bitumine, ex vino ve-
tere calido phthiſicis celeriter, ſimiliter & empyicis in
potu medetur. Antidotum phthiſicis incomparabile
ſic, Piperis albi ℈ III. myrrhæ ℈ I. opopanacis ℈ I. thuris
maſculi ℈ I. opii ℈ I. croci Siculi ℈ I. zingiberis ℈ II. laſeris
℈ I. rutæ ſiccæ ℈ II. abrotani ℈ II. narciſſi ℈ II. vettonicæ ℈
II. marrubii ℈ II. pulegii ℈ III. mellis deſpumati optimi 8.
I. vini Aminæi quartarium, papaueris triti ℈ I. ex quocun
que liquore hoc phthiſicis propinatum valde prodeſſe
memoratur, ita vt de contritis diligẽter mixtiſq; ſpecieb⁹ G
catapotia fiant magnitudine fabæ, quæ aut integra hau-
rienda, aut liquefacta dentur & mane & veſpera. Tro-
chiſcus δι' ἠλέκτρου præſtãtiſſimus ad hæmoptoicos (id eſt
ſanguinem vel excreantes, vel vomentes, vel eos qui ma-
ximè cum tuſſi ſanguinem iactant) huius confectio ſic,
Croci ℈ XV. ſuccini ℈ XV. maſtiches Chiæ ℈ XV. iridis Il-
lyricæ ℈ XV. opii ✱ II. S. pſyllii quod eſt ſemen nigrũ mi-
nutum pulicibus ſimile ⊸ II. S. hoc ſemen coques in he-
mina aquæ donec denſa fiat, quemadmodum de lini ſe-
mine, quam colabis poſtea, & reliqua omnia trita ex hac
aqua colliges, & formabis trochiſcos habentes maximos H
℈ IIII. S. alios ℈ III. S. minimos vſque ad ℈ I. S. Ita ergo fa-
cies vt pro ætate vnuſquiſque, & pro corporis firmitate ac
cipere poſſit. Ad eos qui ſanguiſugas inſcii deuorãt, ci-
micum in carbonibus poſitorum fumus remedio eſt, ſi
ore hianti & faucibus apertis excipiatur. eiici enim & ex

pelli deuoratas ſanguiſugas hac ratione certiſſimum eſt.
In eo aceto in quo pri⁹ ferrũ feruens ſit extinctũ, butyrũ
miſſum, & calefactum paulatim, ſi abſorbeatur eiiciet de
ſtomacho ſanguiſugas. Ad ſtridorem pectoris depo-
nendum ſinapis optimi triti cyathos duos, & mellis opti-
mi deſpumati cyathum miſcebis, & ieiunus die calido,
aut in loco tepido gargarizabis, & ſines patenti ore hu-
morem decurrere. Ne media doleant, luna ſepti-
madecima ſemper allii incocti terna grana purgatà
tranſgluti, mirè proderit. Corallium tritum ex aqua
potui datum, reiectionem ſanguinis reprimit: cui rei &
caſtaneæ medentur ſi coctæ quamplurimæ manducẽtur.
Ad tuſſim Vindiciani medici remedium ſingulare, Sul
phur viuum teres, & inuolues de axungia porci vetuſtiſſi
ma, & dabis vt tranſglutiat tres pilulas prima die, ſecunda
duas, tertia vnam. tales autem pilulæ erunt vt facilè tranſ
uorari poſſint: hoc remedium etiam equis tuſſientibus
prodeſt. Ad tuſſim remediũ efficax, Herba quæ galli
cè calliomarcus, Latinè equi vngula vocatur, collecta luna
vetere liduna die Iouis, ſiccata prius in ollam nouam mit
titur cum prunis ardentibus, quæ intra ollam mitti de-
bent. ſuperficies ſanè eius argilla diligenter claudi debet,
& calamus inſeri, per quem humor vel fumus caloris
hauriatur intra os, donec arteriam omnem & ſtomachum
penetret. Compoſitio ad tuſſim, Mellis deſpumati P.
I. anethi ſeminis ⊸ III. piperis ⊸ I. hæc diligentiſſimè
trita miſcentur melli, vt quum vſus exegerit, bis in die
terna cochlearia qui tuſſi laborabit accipiat. Com-
poſitio ecligmatii ad pulmonem corruptum reparandũ,
Marrubii faſciculum vnum, hyſſopi faſciculum I. glycyr
rhizæ ⊸ III. iridis Illyricæ ⊸ III. inulæ ⊸ III. nuces pi-
neas reſinoſas v. aquæ 8. VI. mellis P. V. omnia hæc in a-
quam nitidam infundes, ita vt ad tertias coquantur, hoc
eſt vt ſimul vniuerſa ad triſextium veniant, poſteaquam
addideris ſupraſcriptum mellis pondus, vt ad mellis ve-
niãt dẽſitatẽ, de quibus colatis, & in vitro cõditis, terna
mane cochlearia, terna veſpere, qui ſuprà adiecta valetu-
dine laborabit accipiet. Deſcriptio ecligmatii ad pul-
monẽ curãdum, Herbæ gladiatoriciæ ſucc⁹, lilii ſyluatici
ſuccus, marrubii ſuccus. æquis menſuris parabitur. deinde
quantum de tribus ſpeciebus fuerit ſucci, tantùm mellis
mittetur, ita vt poſtea in ſextarium huius permixtionis
tria cochlearia olei viridis mittantur: quod tãdiu poſtea
coquetur quandiu medicamen ad menſuram mellis ve-
niat. ex hoc ieiunus accipiat terna cochlearia, & poſt cæ-
nam terna, qui pulmonis vitio laborabit. Confectio
vnctionis ad ipſam pulmonis cauſam, Olei mollis 8. I. cy-
mini quartarium, lento igni tandiu coques quãdiu cy-
minum percoquatur, quod poſtea colabis, & addes olei
chamæmelini heminam, olei anethini quartarium, olei
roſei quartarium, olei ranacei heminam, medullæ cer-
uinæ recentis ⊸ III. adipis anſerinæ atque porcinæ recẽ-
tis ⊸ VI. butyri recentis ſine ſale ⊸ VI. ceræ Punicæ ⊸
III. hæc omnia ad vaporem ſoluta miſcentur, & quando
æger vngi debet, tolles ex eo ⊸ VI. ad triduanam vnctio
nem, & addes illic ſucci de fœnogræco ⊸ II. febri fugiæ
⊸ II. lactis humani quartarium, quod lac ſub hora qua
æger vngendus eſt mittatur, nec calefaciat cum cæteris
ſpeciebus, & iacens in lecto vngatur lenta ſatis manu, ſed
ante lucem poſtquam vnctus fuerit ſtatim lac vaccinum
bibat eadem hora mulſum, non coctum, dum calet.

AD SVSPIRIOSOS, VEL AD DYSPNOI-
cos, & omnes cauſas arteriarum, de quibus ruptis ſan-
guis emanat, & ad vomitus reſtringendos, & prouocã-
dos, & ad ſitim arcendam, & ad ſingultus inhibendos,
& ad reumaticos, & vulſos, remedia rationabilia, &
phyſica diuerſa de experimentis, Cap. XVII.

AD ſuſpirium facit bene acetum quod ſcilliticum vo-
cant, cochleario ter quatérve ſumptum ad diem. Pro
deſt & ſcilla argilla circũdata, & furno cocta purgatis ex-
terioribus putaminibus, & quod eius tenerrimum eſt tri-
tum adiectis mellis Attici duabus partibus, & aceti boni
vna parte, atque ita decocta, & per ligulam vnam ſemel
in die ſumpta. Profuit multis ad ſuſpirium vel diſpnœã
depellendam, pulmo vulpis, vel iecur in olla fictili exuſtũ,

atque ad cinerem redactum,& datum ad diẽ ieiuno,menſura cochleariorum trium,cum aquæ cyathis tribus ſi febricitabit:ſi ſincerus erit,ex vino vetere: profuit & pulmo cerui eodem modo arefactus, & datus. Prodeſt ſuſpirioſis hoc medicamentum euidenter, Aluminis ſiſſi ✶ vi. opii ✶ i. aqua exigua opium diluitur, miſcetur alumini antè trito. Fiunt globuli ciceris magnitudine: dantur ieiuno ante cibum quaterni aut quini: hoc medicamẽtum & ad ſanguinis eruptionem ex interioribus partibus facit, & ad veterem tuſſim,& ad phthiſicos vel purulenta excreantes. Hoc quoque medicamentum ad ſuſpirium ſatis commodè facit,Sulphuris ✶ i.nitri ✶ i.abrotani,quod tribus digitis comprehendi poſſit:hæc contũdũtur & terũtur curioſè:quũ opus eſt dãtur ex iis ieiuno cochlearia duo cum duobus cyathis aceti calidi. Aliud medicamentum ſtrumis & ſuſpirio efficax.facit autem & ad lumborum diutinum dolorem, & ad paralyſin, & ad hydropicos,& ad lienoſos:conficitur ſic, Brioniæ(id eſt, albæ vitis radicis)✶ xii.iridis Illyricæ ✶ xii. ammoniaci guttæ ✶ xii.aſparagi radicis ✶ vi.ſcillæ bulbi crudi tenerum ex interiore parte ✶ xii.tragacanthi ✶ vi.iis mellis miſcetur quod ſufficiat,ſed prius contuſis diligenter & tritis donec ceroti habeant temperaturam,inde quum opus eſt datur ieiuno ✶ i,cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

Balſami ſemen tritum potum ex vino prodeſt ſuſpirioſis,caducis,phreniticis, pleuriticis, & ad omnia vitia quæ in thorace ſubſiſtunt,pulmonis,& ſuſpirii cauſis medetur. Thymum tritum potum ex vino extenuat, & calefacit quæ ſunt in ſtomacho grauia,vnde ſuſpirium naſcitur,ventrem quoque releuat, ſanguinẽ extenuat,& quæ ſunt glutinoſa & hærentia in thorace, & faucibus detrahit. Origanum cum croco tritum, potatúmque cum vino,ſuſpirioſis prodeſt. Hyſſopum quoque aridum contuſum,& cretum,ex aqua, aut vino,aut aceto, aut melle datum,aut decoctum cum aliquo ſupradictorũ liquorum,ſuſpirioſis medetur. Marrubium aridum tritũ cum mellis cochleario ſumptum,vel ſuccus eius potus,æquè ſuſpirioſis remedio erit. Chamædris extenuata tritáque,& pota prodeſt ſuſpirioſis, quæ propter craſſitudinem ſuam liquore aliquo etiam aqua extenuari debet, & ſic accipi. Herba tiniatica cõtuſa,& ex mellis cochleario ſumpta,ſuſpirioſos curat: rutæ quoq; atq; herbæ blattariæ ſuccꝰ per ſe datꝰ,aut radices earũ incoctæ aqua, & potui datæ ſimiliter proſunt,necnõ & capparis radices idem præſtant ſi vt ſuprà ſcriptum eſt accipiantur. Reſina terebinthina deuoratur ad magnitudinẽ fabæ Ægyptiacæ ab eo qui ſuſpirio laborat, vini cyatho ſuperſumpto,quæ res magno remedio eſt. Centaureæ tenuis ſuccus quantum nux auellana recipit cum aqua mulſa datus,vel ianthidis herbæ quæ humidis locis naſcitur vnius fruticis folia trita cum cyatho aquæ data, ſuſpirioſis plurimum proſunt.vino vti oportet ſuſpirioſos in quo cẽtaureæ,abſinthii,origani,& tragorigani,& hyſſopi,& thymi, & pulegii,& rutæ faſciculi retracti fuerint decocti.

Cupreſſi pilulæ tritæ potæ ex vino faciunt bene non ſolùm ad ſuſpirium,ſed & ad iocinoris,& pectoris,& vuluæ dolorem,ſi fœminis dentur:folia autem eiuſdem cũ ruta trita,& pota pectoris tollunt dolorem,ſimiliter cortex & radix cupreſſi decocta, ad eadẽ proſunt: ſed faciũt & ad phalangiorum morſum ſi extrinſecus imponantur emplaſtri more compoſita. Acetum ex ſcillæ bulbo factum,mirificè prodeſt ſuſpirioſis, ſimiliter acetum ex thymo,origano,pulegióque confectum prodeſt, ſi aſſiduè deguſtetur. Vtiles ſunt inter initia quanuis moleſta, ſuſpirioſis ſorbitiones de porro capitato factæ,& ex vrtica atque naſturtii ſemine.Perungi autem eos oportet rebus calefaciẽtibus,certè pyrethro cum oleo decocto: geſtationes quoque per viam myrteam proſunt, & ſi ſuper lectum ſuſpendatur illis myrtus,remedio erit. Ad ſuſpirioſos remedium ſalutare,ſpumam de ore mulæ collige, & in calicem mitte, atque ex aqua calida, ſiue viro ſiue fœminæ quæ hanc moleſtiam patitur continuò da bibẽdam,homo ſtatim ſanabitur, ſed mula morietur. Ad ſuſpirioſos ſanandos fel vrſinum aqua dilutum bibendũ optimè datur.intra paucos enim dies potenter medetur.

A Ad ſuſpirioſos remedium potẽs, Herbæ ſalutaris faſciculum, & ficorum Africanorum aridorum ſelibram, ex aquæ fluuialis heminis tribꝰ decoquito ad heminam, eámque potui dato per triduum. Ad ſanguinis eruptionem ſiue ex arteria,ſiue ex pulmone,vel pectore, benefacit ſymphyti radix(quam quidam inulam ruſticam, quidam allium Gallicum vocant)lota hac aqua frigida,& raſa cultello eburneo,vel oſſeo.datur ſextans libræ ex ea, aut eo amplius,vel quantum potuerit debet manducare & deuorare cui opus eſt.neque enim amara eſt. Oportet B autem eo die acetum nõ guſtet, quod interdum per ſe ſolùm magnificè ſolet prodeſſe: ſed huius radicis effectum reſoluit ſi cum ea detur. Benefacit ad arteriæ eruptionem polygoni ſuccus cyathorum duum aut triũ per triduum datus,& plantaginis tritæ eodem modo datus ſuccus plurimum prodeſt: cretæ quoque Samiæ denarius vnus,ſumptus ex aquæ frigidæ rigore detracto, cyathis tribus,validiſſimè iuuat:herbæ etiam polygoni,quæ (vt opinor) tiniaria vocatur, faſciculus quantus manu comprehendi poſſit,in tribus hemniis aquæ decoctus ad tertias, C rectè medetur eruptioni ſanguinis ex arteriis,ſiquis inde laborãti cyathos tres ieiuno per triduum dederit. Oportet autem ſentienti vulnus interius, loco ipſo,ſed à foris ſpongiã cũ aqua frigida recẽti imponere, vel ex aceto acri,ſed frequenter mutare,ne concalefacta noceat, & vetare artus conſtringi:quod plerique medicorum faciunt, ignorantes quia incitatur ſanguinis eruptio muſculorum compreſſione:quãdoquidem omnis conſtrictio in vtrãque partem exprimit venam. Faciunt & compoſita medicamenta ad ſanguinis eruptionem, quorũ hoc eſt præ- D cipuum,Acaciæ ſucci vncia,hypociſtidos, qui eſt ſuccus roſæ ſyluaticæ(quam caninam quidam vocant)vncia,balauſtii qui eſt flos mali granati quo coriarii vtũtur, vncia, opii ſemuncia. Balauſtium contunditur & cribratur,vel ſiccum in mortario teritur, cætera pridie macerata in aqua commiſcentur diligenter, & paſtilli inde finguntur, quidam maiores,quidam ad denarii ſemiſſem: dãtur reſoluti iuxta ætatem vel virtutem infirmi ex aquæ frigidæ cyathis tribus aut duobus:hic paſtillus benefacit & ad dyſentericos & ad torminoſos. Alter paſtillus ad ſan- E guinis eruptionem mirificè faciens, accipit hæc, Tragacanthi ✶ ix.Samiæ cretæ ✶ vii.rutæ Ponticæ ✶ ix. glycyrrhizæ ſucci ✶ v.ſymphyti ſucci ✶ vii. gummis ✶ iiii. hypociſtidos ſucci ✶ vii.thuris ✶ v. aluminis liquidi ✶ v.opii ✶ v.amyli ✶ vi.myrrhæ ✶ v.croci ✶ vii. plantaginis ſucci ✶ iii. & paſſi myconii quod ſatis erit, tritis diligenter ſupraſcriptis ſpeciebus miſcebitur.fient paſtilli ad denarios ſingulos,& ad ſemiſſes, qui pro ætate aut viribꝰ infirmi ex aquæ tepidæ cyathis tribus ieiuno dabuntur.

Ad reiectionem ſanguinis ex ore manantis ſymphy- F ti radix in vino decocta ſalubriter bibitur,liguſtri quoq; ſuccum ieiuno per triduum dato, ſtatim ſubuenies: quæ res & torminoſis & dyſentericis eſt ſalubris. Si ex quocunque corporis loco ſanguis per abundantiam nimiam exuberet,& fluat herbæ Sabinæ ſuccus quãtus videbitur, ſiue viridis,ſiue ſiccæ contritæ,ex vino picato vetere optimo,ieiuno per triduum dabitur:ſanabit hæc potio etiam in vitæ diſcrimine conſtitutum. Facit autem & ad colicos & ad dyſentericos,quibꝰ tamẽ decocta datur. Qui ſubitò ſanguinis vomitu laborat,corallium contuſum, & G in puluerem redactum,ex potione mixta calida bibat.

Ad vomitum nimium reprimendum ſulphuris viui puſillum,& ramenti de cornu cerui tantundem, in ouo ſorbili tritum,& permixtum bibi vtile eſt.Iis qui cibum nõ continent, aloes minimum cum frigida aqua potui datum,plurimum prodeſt. Perſonaceæ herbæ radix cõtuſa,adiecto modico ſale,& vino ſparſa,& quotidie recẽs impoſita,ſuper tumorẽ ſtomachi, vomicas omneis per ſudorem emanationéſque oцultas potenter expurgat: Mãdragoræ drach.hyoſcyami tãtundem, opopanacis idem, H croci Siculi tantundem,myrrhæ atque thuris ſimiliter,gũmis itidem:omnium ſpecierum pares menſuras tere diligenter,& in puluerem tenuiſſimum redige,atque ex vino vetere collige paulo craſſius quàm ſpiſſitudo ſit mellis:ex eo medicamento ad mẽſuram victoriati, (id eſt dimidiũ

drachmæ)dabis ruptum,& infirmum ſtomachum habẽti in tribus cyathis aquæ calidæ eunti dormitum :beneficium remedii prima ſtatim potione ſentitur,ſecunda incredibilis profectus eſt,tertia curatio omnis potentiſſimè explicatur. Ouum incoctum in calicem defunditur,& teſta eius ſucco marrubii impletur, & in ipſum calicem defunditur, & mellis optimi deſpumati tantundem:omnia hæc in ſe permiſcẽtur, ac tepefacta hauriuntur:miro modo vomicas rumpunt, & ad ſanitatem laborantem ſtomachum perducunt. In ouo ſorbili cimicem vnum contritum ieiunus ignorans qui ſorbeat, deſinet vomere:hoc ſæpe expertum eſt. Compoſitio medicaminis ad arteriã ſanandã,ſic,Coſti ʒ III.ſpicæ nardi ʒ III. piperis ʒ III.radicis lappæ maioris(id eſt herbæ perſonaceæ) ʒ III.hæc omnia ſimul teres,& ieiuno in balneo ex vino candido bibenda protinus dabis. Herbæ vettonicæ folia arefacta contuſa cribratáque proſunt ſuſpirioſis,ſi ex eo puluere coc learia ſingula ex aquæ calidæ cyathis duobus ieiuni interiectis diebus,donec ſanẽtur,biberint. Aqua quæ in arborum lacunis cauíſq; corticibus conſiſtere conſueuit,ſuſpirioſo potui data celeriter eum ſanabit,atq; omni periculo liberabit, ſi aſſiduè vel ipſa pura calida vel mixta potetur. Sitim quãlibet moleſtam reprimes ſi aquã tepidam cũ oleo permixtam biberis,& continuò vomueris,denuóque ſi neceſſe fuerit id facies,quo ſitis maxima conſeneſcit. Gallinacei oui vitellum ſemicoctum,oleóque permixtum ſiquis ſorbeat,ſitire deſinet. Lapidem de aqua fontana ſublatum ſtatim ſub lingua pone,& illic aliquandiu tene, ſitire deſines, Glycyrrhizæ ſurculũ paruum ſub lingua habeto,& ſaliuam quæ creuerit tranſglutito, quo facto neque ſities,neque os tibi inareſcet. Ad ſingultus inhibendos,feſtucam quam bibens in calice acceperis,protinus ſupercilio ſiniſtro imponito, cõtinuò remedium experieris. In aquam calidam manus miſſæ,diúque illic retentæ ſingultus crebriores inhibere dicuntur. Annulus in ſiniſtra manu in medio digito poſitus, vel ibidẽ tranſlatus,ſingultus ſtatim compeſcit. Siquis ſingultiens aceti ſcillitici cochleare plenum acceperit,ſtatim ſingultire deſinet:idẽ præſtat & aquæ ſatis frigidæ aſſiduus guſtat⁹,& ſiquis ſpiritũ introrſum reuocet,& aliquandiu cõtineat,ſimiliter remediabitur, nec min⁹ huic rei prodeſt ſternutamentum in tempore excitatum. Herbæ trixaginis cõtuſæ in lignea pilę ſuccus expreſſus, cũm vino calido potui datus,ruptos,ſiue vulſos, & reumaticos efficaciter ſanat. Aſparagorum radix ad pondus denariorum duorum,& braſſicæ folia tantundem mẽſuræ cõtrita,atque ex vino nigro vel auſtero potui data, vulſis & reumaticis mirificè proſunt. In pila in qua frumentum tunditur quantulumcúnq; ſordium aut pulueris inueneris collige:itémque in eo loco vel foramine in quo ianuæ peſſulli deſcendunt quicquid repereris collige , & in vnum permiſce,& tacitè vel occulto loco in potionẽ aut cibum vulſi laborantis inſperge, continuò malum dolórque ſedabitur. Serpentis ſenectus (id eſt exuuiæ)licio alligatæ,& vulſo circundatæ,mirè proſunt. Stercus verris primo vere collectum arefactúmque & tritum in potione datũ efficaciſſimè vulſos & reumaticos ſanat.

Ad eos qui ſanguinem per os proiiciunt remedium tale,Teſtæ nucis maioris combuſtæ diligenter terantur, & cum aceto dentur:ſed ſi febricitat cui medendum eſt, cũ poſca accipiat pro modo vt cauſæ ſunt,aut ætas vniuſcuiúſque patitur, id eſt vnius nucis teſtæ,aut duarum,vel etiam trium dentur. Compoſitio ecligmatii quod facit ad phthiſicos,& ad eos quibus pulmo per diſtillationem vuæ vulneratus eſt, Iridis Illyricæ ℥ I.ſpicæ Celticæ ℥ I. hyſſopi cretici ℥ I. ameos ℥ II. reſinæ terebinthinæ ℥ II.piperis ℥ II. erui ruſei ℥ II. butyri ℥ VI.mellis deſpumati P. III & ℥ IX. ea quæ in puluerem redigenda ſunt tundes,& diligentiſſimè cernes, reſinam verò & butyrum liquefacies lento igne,poſtea melle permixtum totum ſupraſcriptarum ſpecierum puluerem colliges , & ſimul cõmaceratum in doliolo vitreo repones,vtendũ quũ vſus exegerit, ita vt maturè ieiunis terna cochlearia dentur.

HVMERORVM ET CERVICVM DOLOribus,& opiſthotonicis,& hircoſis,& vnguibus,& paronichiis,remedia rationabilia,& phyſica diuerſa de experimentis, Cap. XVIII.

HVmeri dolorem muſtelæ exuſtæ cinis tritus, & cum cera permixtus ac ſubactus, & ceroti more impoſitus mirè ſanat. Ad ceruices,& neruorum ſubitos aut veteres dolores,& cõtuſiones,medicamentum valde neceſſarium, quod diaſteaton dicitur,ſic, Maſtiches ℥ III. olei roſacei libram,olei gremialis ſelibram,vel quod ſufficiat,ceræ Põticæ lib.ſeui ceruini librã,medullæ ceruinæ librã,adipis pullinæ libram,adipis anſerinæ libram,adipis ſcrofinæ P.II.fœnigræci ſucci heminã, lini ſeminis ſucci heminã, hibiſci ſucci heminam,chamæmeli faſciculum,anethi ſurculos VII. maſtiche cum oleo roſaceo in mortario cõteratur: ſpecies verò ſupraſciptæ lẽto igne decoquantur ,& ſucci cum cera ſeorſum miſceantur,& omnia mixta colentur,ſic poſtea maſtiche cum oleo ſuper mittatur,& miſceantur omnia diligenter, mixtáque coagitentur ad focum,& refrigerata in dolio vitreo reponãtur,quib⁹ quũ opus fuerit ceroti more vteris. Ceruicis dolor inflexibilis(quem opiſthotonõ Græci vocant)leuatur vrina capræ auribus infuſa, aut bulbo trito cum fimo eiuſdẽ capræ ceruici inlito: ſed nihil vtili⁹ eſt medicamento diaſteaton de adipe diuerſa facto, quod ſuprà ſcriptum eſt. Ad ceruicum dolores remedium phyſicum ſic:ieiunus dextram manum ſaliua tange,& dextrũ poplitem perfrica,deinde ſiniſtra manu ſiniſtrum,& hoc ter per ſingulos poplites facito,ſtatim remediabis. Butyro & adipe vrſina perunctæ ceruices ſtatim ſanabũtur.

Ceræ ſelibram,olei cyprini ſelibram , abſinthii viridis contuſi ℥ II.ſimul ad ignem permiſce,& pro ceroto vtere ad omnes ceruicum dolores. Rigor ceruicis adipe anſerina, vel potius gruina,perunctus , velociſſimè mollietur. Fici folia, & poma eiuſdem immatura contrita,& impoſita ceruici ſubueniunt. Neruorum omnium rigori & perfrictionibus citò ſubuenitur malagmate tali,Olei laurini P.I.reſinæ terebinthinæ P.I.picis liquidæ P.I. axungiæ veteris P.I. decoctis & permixtis vnà iis ſpeciebus nerui rigentes & offenſi ſalubriter perfricantur. Opiſthotonicis & tetanicis lotium caprinum cum aqua mixtum efficaciter prodeſt, ſi ieiunis potui detur.Summũ opiſthotonicis & arthriticis remediũ, & multis experimentis probatum conficitur ſic, Caſtorei, piperis albi, petroſelini, æquales portiones ſimul tundes, & cribrabis,atque inde cochleare vnum cũ vno cochleari mellis,& aquæ calidæ cyathis duobus ieiuno ad diem dabis. Farina lini ſeminis,addito nitro,ex vino calido in modũ malagmatis temperatur, & imponitur ceruicũ dolori,ſtatim medetur. Farina quoque hordei cum ficu arida tunſa permixta & impoſita idem præſtat.

Lenticula in aceto diſcocta, ceruicibus malagmatis more appoſita,dolores earum mitigat. Ad ceruicum tumores ſedãdos,ouorum vitelli cocti cum adipe anſerina inlinuntur,felle caprino æquis ponderibus permixto, atque inde ceruices fricantur. Rigores ceruicum ſeuo bubulo optimè perfricantur.nam cõtinuò molleſcũt, & dolor omnis abſcedit. Herbæ vettonicæ contritæ ſuccus ad ſcrupulos duos adiecto mulſo potui datus, dolorem ceruicum leniet,ſed febricitanti ex aqua calida dari oportet. Sal in ſacco calefactus impoſitúſque humeris,omnem dolorem optimè diſcutit, ſi aſſiduè cõmutetur,vt calidior ponatur,lana quoque ſuccida ex oleo calido humeris appoſita medetur. Spongia leuiter mucrone quo homo occiſus eſt attacta , & calida humeris appoſita medetur:cætera verò quæ ſunt in lacertis brachiorum,& cubitis,& digitis,ac neruis,& articulis cauſaria,acopis ,& calefactoriis , & remediis diuerſis curantur, quæ variis locis ſunt adſcripta. Ad hircos & alas fœtentes remedium ſic,Hirci maturioris cornu raſum vel exuſtum cum felle hirci miſcetur,& pondere æquo myrrha adiicitur,atque inde aſcellæ demptis prius pilis aſſiduè perfricantur. Alumen ſciſſum ſtyraci mixtum, ſi in vnum conteras,atque alas fœtidas aſſiduè perfrices,

bonum illis halitum excluſo tetro odore præſtabis.

Caro vitulina recens cum aceto cocta, madidáque alis impoſita, fœtorẽ hirci teterrimum tollit. Myrrha ſicca tunſa aſſiduè alas confrica, vitium fœtoris mirè emendabis. Laſerpitium vetuſtiſſimum tunde, cribra, atque inde alas perfrica, ſimiliter proderit. Nitro ex aqua diluto, vel alumine vino remiſſo vtere quam ſæpiſſimè ad alarum fœtentium emendationem. Ad paronychiam & ſuppurationes vnguiculorum glandem tritam cum ſapone appone, hibiſcũ quoque cũ axúgia & pane trito impone. *Vt excuſſi vngues citò reſurgãt*, quinquefolium cum adipe quolibet tritum imponitur, oleaſtri quoque folia commanducata recentibus vnguiũ vulneribus rectè imponuntur. Paronychiæ ſtercus ex auriculis impone, & linteolum ſuper alliga, mirabere remedium. Ad idem, vuam paſſam enucleatam cum thure trito ſubactam ſicut cerotum linteolo inductã imponi oportet. De paronychia parietem continges, & rurſum digitum ducens dices ter, Pu pu pu, nũquã ego te videam per parietem repere. Ad digitorum & articulorum ſubluuium, vel ſuppurationem ſedandam, atramẽtum ſcriptorium ex aceto tempera, & de pinnula inline digitum, vel articulum dolentem, lucernæ quoq; fungum contere, & impone paronychiæ vel digito contuſo.

Ad cubiti vitium vel dolorem ſpuma argenti trita cum oleo roſaceo emplaſtri modo vtiliter admouetur.

AD LICHENEM SIVE MENTAGRAM vel impetiginẽ, & ad elephãtiaſim, & leprã, & exãthemata, & maculas, & liuores, tumoréſque de facie abolendos, & ad genas ſcabras, & cicatrices malarum purgandas, & ad lentigines, & ſtigmata delẽda, verrucáſque tollendas, remedia rationabilia, & phyſica diuerſa de experimentis, Cap. XIX.

AD lichenem ſiue mentagram, quod vitium neglectũ ſolet per totam faciem & per totum corpus ſerpere, & plures homines inquinare. nam Soranus medicus quõdam ducentis hominibus hoc morbo laborantibus curãdis in Aquitania ſe locauit. huic ergo valetudini maximè medentur cantharides tritæ & inlitæ cum ſucco vuæ Amineæ, & cum ſeuo ouis vel capræ: ſed prius facie lota, & nitro diligenter curata medicamen imponitur.

Adeps vituli marini impoſita mentagræ plurimum prodeſt. Ficulni caules teneri in aceto excocti & triti, & inliti mentagræ medentur. Idem præſtat hibiſci radix cum lupino & aceto ad tertias cocta, & appoſita.

Flos viſci cum calce ſubactus, & appoſitus mentagræ valde eſt vtilis. Ad impetigines detergendas farinam æri mixtam, cum aceto frequenter inducito, Olei myrtini vncias ſex, olei ſchinini aut maſtichini vncias quatuor, lithargyri vncias tres, pſimmythii vncias II. cũ vino vetere ſimul teres, & oleum ſtatim poſtea mittes, & diligenter permiſcebis, & ſic vteris ad impetigines abolendas. Ad impetigines detergendas lapathi radices cũ aceto coques ad tertias, & in eo iure iterum oryzam diſcoques, & ſic ad perducendum corpus vteris. Cucumeris ſyluatici radices ad tertias diſcoques, eáſque decoctas teres diligenter, & addes lithargyrum, ac ſulphur æquali menſura, & ceræ parum, atque inde loca quæ impetigo ceperit perfricabis. Ad ſcabidam impetiginem ſcillam albam ſumito, & bene contundito, eáque impetiginẽ inlinito, & adſiccatam aceto acri mixto ſale eluito, deinde ſpuma argenti contuſa, & roſa liquida perungito: & quũ adſiccatũ fuerit medicamentũ, rurſum vt ſuprà diximus aceto ſalſo abluito, atq; iterum eadẽ ratione ſcillam tritã inlinito, ídque remedium frequenter iterato, donec ad ſanitatem perducas. Picis liquidæ optimæ acetabulo vni adiice farinam ordeaceam, & nitrum, & apium tritum, & ſulphur æquis ponderibus, ac ſuperfunde aceti albi acerrimi acetabula duo, & in patina decoque ſimul, ac poſtea calidum medicamen linteo inducito, & ſic corpori apponito, nõ ſolùm impetiginem hoc remedio, ſed & lepram ſedabis, & ſcabiem. Impetiginẽ quanuis inueteratam citò abolebis ſi fæcula vini qua tinctores vtuntur cum aqua permixta locum perunxeris, ita

A vt dum quinquaginta numeras, illic eſſe permittas, & continuò deſtringas. Nam ſi diutius fuerit, altius vis eius inſidet, & vlcus glande faciet. Glutinum taurinum aceto remiſſum, adiecto ſulphure viuo leni igne decoctũ, ita vt ad mellis craſſitudinem perducatur, ſurculóque ficulno dum coquitur agitatum, ac bis per diem impoſitũ, impetigines quas Græci ἀχίας vocant potentiſſimè ſanat. Formiculas quæ Herculaneæ nominantur, contritas modico ſale adiecto, impetigini appone, miraberis B remedium. nam celeriter expurgant. Impetigines & lepras hæc compoſitio potẽtiſſimè extirpat, Thuris maſculi, nitri, argenti ſpumæ, ſulphuris, æqua pondera cum aceto acri teruntur, & pinnula imponuntur, ſiccatúmque medicamen eluitur, & rurſum inlinitur aſſiduè elutum atque ſiccatum. Si locum quem impetigo alludit auro circunſcribas, poſtea eum omnino nõ appetet. Loco quem mentagra obſederit, fimum murinum tritum ex aceto oportet imponi, vel eiuſdem muris exuſti cinerem C cum oleo apponi ſalubre eſt. Aduerſum elephãtiaſin, quod malum plerunque à facie auſpicatur, primúmque oritur quaſi lenticulis variis, & inæqualibus, cute alba, alibi craſſa, alibi tenui, pleriſque locis dura, & quaſi ſcabida, & ad poſtremũ ſic increſcit vt oſſibus caro adſtricta, tumeſcentibus primùm digitis atque articulis indureſcat. hic morbus peculiariter Ægyptiorum populis notus eſt, nec ſolùm in vulgus extremum, ſed etiam in reges ipſos frequenter inrepſit, vnde aduerſus hoc malum ſolia ipſis in balneo repleta humano ſanguine parabantur. muſtelæ igi D tur exuſtæ cinis, & eiuſdem belluæ, id eſt elephantis ſanguis immixtus, & inlitus, huiuſmodi corporibus medetur. Nitrum contritum, & ex melle & lacte bubulo impoſitum, elephantioſis prodeſt. Radix aſparagi decocta in aceto & trita, elephantioſis rationabiliter imponitur. Mentaſtri folia commanducata, vel contrita, appoſita elephantioſis medentur, cedro quoque tabes illa aſſiduè peruncta ſanatur. Fel vrſinum leproſos admodum ſanat, ſi eo aſſiduè perlinantur, adeps quoque eius liuores & maculas eximit. Apii ſemen & anethi E cõteres, & cum melle miſcebis, atque inde malandrioſis quantum ſufficiat appones. Inula contrita impoſitáque primo quidem exulcerabit, deinde expurgata omni lepra, deterſáque putri & tabida cute, nouam ſimilémque cætero corpori reddet, nec cicatrices fœdas eſſe permittit. Allii decocti aqua crura vlceroſa aſſiduè fota celeriter ſanabuntur. Herba quæ Britannice dicitur, cibo vel potui ſumpta, intra diem ſextum lepræ moleſtiam tollit. Lapati agreſtis radices ſurculo erue, eáſque ſine ferro contũde, adiectóque acri aceto ſubige, F & parum ſalis miſce, atq; ex eo omnem corporis aſperitatem in balneo cum ſudore confrica, citò ſanat. Gluten vitulinum aceto remiſſum admixta modica calce viua, vt craſſitudinem mellis habeat, inlines locis leproſis, atque illic ſiccari medicamen permittes, efficaciter proderit. Vulpis ſtercus cum aceto tere, & perũge leprã, citò ſubuenies: omnem autem leprã inlitus hircinus ſanguis emendat. Ad exanthemata curanda oui cocti vitellus cũ melle & pſimmythio tritus rectiſſimè adhibetur. Pelliculæ caprinæ ramenta cum pumice trita, G acetóque permixta exanthematis proſunt. Lotio humano ſi nitrum admiſcueris, eóque exanthemata frequẽter elueris, reprimentur. Œſypum cum melle corſicano tritum & appoſitum, abolet de facie omnes maculas: quidam & butyrum addunt: ſi verò & vituli fimus & fel caninum miſceatur, medicamen vtilius erit, ita vt pariter temperata omnia decoquantur. Cochlearum minutarum quæ paſſim inueniuntur exuſtarum cinis cũ melle permixtus, tollit ex facie vitia omnia, lẽtigines quoque & liuores abolet. Stigmata delentur columbino fimo trito, & ex aceto impoſito, ita vt aſſiduè mediH camẽ ſuperducatur. De tincturis vel maculis corporis abolendis remedium ſic, oculos vel oua ſepiæ in aqua ſolue, & cũ melle permiſce, atque inde maculas perfrica, citò abolebuntur. Lac mulieris puellã nutriẽtis cũ melle & oleo permixtũ omnes etiam vſtionũ maculas tollit.

Si nitrum cum oleo miſceas ad ſpiſſitudinē mellis, A atque inde maculas inducas,mirè detergentur, ſanguine quoque caprino maculæ contactæ abluuntur. Si autē neſcias vnde ſit macula,ex cepæ ſucco locum perfricabis, & dulci aqua elues, ſeſamúmque commāducatum ſuperimpones,vel bulbum Africanum tritum cum aceto impones. Ne cicatrices appareant etiam de vſturis, & vt pili renaſcantur, facies tale medicamen, Calcis viuæ ― III. adipis porcinæ coctæ & colatæ libram permiſce, & quanto diligentius tere,vel confrica,atque in modum cataplaſmatis appone. Maſtichē perſonatam, ſapo- B nem gallicum,ceram Ponticam,oleum vetus,ſpumam argenti,æquis ponderibus miſcebis,& coques ad ſpiſſitudinem liparæ,atque inde emplaſtrum maculis in facie, vel puſtulis,& vlceribus appones. Ad nigredinem, & maculas colli & vultus purgandas, farinam de faba cum humore peponis(id eſt ſucco eius interiore)miſcebis, & facies trochiſcos octo, & ſiccabis in vmbra ex octo illis quantum ſufficiat teres cum aqua,& inlines maculas, atque ita veteris ante balneum, vt ſiccetur inlitio, & ſic ingredieris:& quum humorem acceperis in calore, tū per- C fricabis,& elues. Ad tumorem ſiue liuorem de facie tollendum,herbam rhodiam ex aceto tritam inline, & ſiccare permitte,atque ita elue. Vrticæ folia cōtere,& ipſa tantummodo cum ſucco ſuo cohibendis tumoribus,vel abolendis liuoribus frequenter appone.

Ad genas ſcabras & cicatrices maxillarum remedium ſic,Chalcitidis drachmas XX.miſyos drach. X. croci drach.VI.thuris drachmas X.myrrhæ drachmas V.opopanacis drachmas V.aceti 8.V. mellis optimi 8. II. S. quæ ſicca ſunt tundes,& in puluerem rediges, & ex eo co- D ques cum aceto,& poſtea melle admixto ſimul omnia teres,donec ſufficienter medicamen ſit ſpiſſum vel liquidum,& in pyxide ærea pones,& quum opus fuerit vteris ad perūgēda vel ſuperliniēda quæ ſunt. Ad genas ſcabras & ſcabidas & veteres cicatrices remediū ſic, Æris vſti & loti,myrrhæ,opii drach.ternas,Cadmiæ vſtæ,& extinctæ vino drachmas VIII. hæc in puluerem redacta ex aqua fontana vel cæleſti teres donec leuia ſint, & quum glutinoſa fuerint, ſuperaddes mellis optimi deſpumati E cotylam vnam,deinde perfricando vel terendo concorporabis omnia,& in pyxide ærea condes,& quum volueris vteris ad ſuperlinienda quæ ſunt. Spongia noua cum aqua ſalſa calida ſæpius impoſita, ſugillationes liuoréſque detergit. Fimus ſuillus in teſta arefactus & tritus,& cum oleo impoſitus,mirè ſanat liuores. Apium viride ſubtiliter tritum cum oui albo inlitum,liuoribus prodeſt. Malua erratica trita & calida panno inducta,& oleo peruncta,& ſic appoſita recētibus ſuggillationibus ac tumoribus & vexationibus neruorū val- F de medetur. Ad puſtulas papuláſve de facie tollendas medicamen compones ſic, Sagapeni ― II. ſcobis eburnæ delicatiſſimæ IX. myrrhæ II. S. aphronitri II. S. tragacanthi ― VI. tunſa hæc & cribrata cum melle liquidiſſimo & cādidiſſimo teruntur,ita vt craſſitudinem habeant mellis denſioris:ex eo in balneo vel ante horam lauandi facies diligēter inlinitur, & poſt balneum eluitur.

Vt liuorem de facie tollas, gladiolum herbam paluſtrem harundine aut oſſe acuto radicitus auelles,obſeruās prorſus ne ferro eam contingas, huius radices tunſæ & G ſubactæ,atque emplaſtri more appoſitæ,liuores potenter emendant. Radicis quæ manducatur, id eſt raphani cortex,tritus diligenter & cum melle permixtus inlitúſque,ſuggillationes atque liuores qui ex ictib9 eueniūt celeriter abſterget. Origanum ad ſummam leuitatē tritum in linteolo vdo appoſitum, liuores de quo volueris loco ſtatim tollit:mentaſtri quoque folia trita & appoſita idem præſtant. Nitrum ex melle & lacte bubulo tritum atque permixtum appoſitúmque, vlceribus in facie natis aut factis citiſſimè medetur : ipſum etiam nitrum cum puluere opii & ſucco thapſiæ tritū appoſitúmque, liuores ſtatim eximit. Caſeus caprinus mollis(id eſt recens)cum melle ſubactus impoſitúſque & pāno deſuper tectus aut linteo,ſuggillationes liuoréſque celeriter abſterget. Mali,id eſt pomi quod manducatur,vel etiam Punici corium contuſum admixta polenta impoſitum,& liuores abolet,& dolores ſedat. Lauri baccarum quartarium vnum,myrobalani ſemunciam, fœnigræci heminā,ſerpylli non multum,tunſis quæ tundi oportet,atque omnibus in vnum permixtis, medicamen vtile abolendis liuoribus facies,quo per triduum cōtinuum ,ſi ita neceſſe fuerit vteris. Pulmo ouillus quārecentiſſimus protinus, dum adhuc tepet appoſitus, continuò diſcutit, & expurgat liuores. Alñi folia quamplurima & recentia ſuperimpone,& alliga, medeberis tumori,liuorem verò etiam eum qui de ſanguine collectus videbitur tolles. Abſinthium tritum, & cum melle diligentiſſimè ſubactum malagmatis modo impoſitū,liuores citò eximet. Vitelli ouorum incoctorum coagitati,& inliti liuores qui ex tumore aut colliſione aliqua facti erunt, etiam veteres extenuant.

Ad lentigines de facie tollendas, lenticulam cum ſcobe tenui de cornu ceruino,& ſeuum ceruinum pariter diuide,coque,& tere,atque inde faciem vel ante horam balnei,vel etiā in balneo frequenter inlinito, ita vt quaſi pro pane molli vtaris:efficaciſſimum medicamētum experieris,ſed lenticulæ maior pars ſit, cornu & ſeui æqualis menſura. Herbam verrucariam(id eſt heliotropium)contuſam & ſubactā,adiecta ſalis mica,appoſitámque malandrioſis,vel iis qui verrucas patiuntur, prodeſſe plurimum conſtat. Verrucarum genera omnia fimi canini exuſti cinis curat impoſitus:Vrina quoque canis cum ſuo recenti luto inlita plurimum prodeſt.

Sanguis recens muris occiſi,vel ipſe mus diuiſus, atq; appoſitus, ſanat & abolet verrucas. Fimus ouillus recēs manib9 ſubactus, & emplaſtri more appoſitus deterget verrucas. Ad lichenē fabæ farinæ vnciā vnā, fœnigræci farinæ vnciam vnā, ſampſuci vnciam vnam, farinæ hordei vnciam vnam,aphronitri vnciam S. ſulphuris vnciam S. erui farinæ vnciam S. hæc omnia in pollinem tenuiſſimum redacta aceto colliges,& permiſcebis, & ita licheni appones.

AD OMNIA STOMACHI VITIA, ET AD omnes eius cauſas & dolores,& ad omnem cruditatem atque indigeriem depellendam,& ad omnem viſcerum atque aqualiculi confirmationem, antidota, epithematia, potiones, oxyporia, vnctiones,aliáq; nōnulla rationabilia,& phyſica remedia diuerſa,experimentis probata,vſúque collecta, Cap. XX.

PRincipale atque vnicum remedium ad ſtomachi & lateris dolorem,aliáque nōnulla interni corporis mala,ſeu cum febre ſiue ſine febre fuerint.eſt enim compoſitio mirifica,multis omnino neceſſaria infraſcriptis cauſis:non ignorata quidem antiquioribus medicis propter effectuum probitatem, ſed præcipuè à Paccio Antiocho auditore Philonidis Catiniēſis vſu inluſtrata. Fecit enim magnos quæſtus ex ea propter crebros ſucceſſus in vitiis difficillimis: ſed ne hic quidem vnquam vlli viuus viuo compoſitionem iſtam oſtendit.Poſt mortem Tiberio Cæſari per libellum ſcriptum data eſt, & per eum in bibliothecis publicis poſita,venit in manus noſtras, quam antē nullo modo extrahere potuimus, quanuis omnia feceri-rimus vt ſcirem9 quæ eſſet.Ipſe enim clauſus cōponebat eam,nec vllis ſuorum committebat:pluráque quàm recipit pigmenta emi & contundi iubebat, fallendi ſuos cauſa:& ſanè in libello ipſe fatetur non à ſe inuentam, ſed vſu exactiore comprobatam,ad quæ vitia, & cum quib9, & quemadmodum data proficeret.eſt enim non ignota, ponderib9 tamē antiquis aut adiecit aut detraxit aliquid, & res quæ in hac compoſitione ſunt, non vtique conueniunt ad antiquitatem.interdum enim earū quædam, & non tam multa, quædam minus, & pondere & numero ſpecierum accipiunt,atque ideo nō idem omnibus præſtāt,quū interim hæc mirifica tēperatura cōpoſita mirificos effect9 habeat.Facit verò hoc medicamētū nō ſolùm ad ſtomachi & lateris dolorē,ſed etiā ad plura vitia efficaciter:quamobrē ſemper habendū eſt cōpoſitū. Percurrā

autem quambreuiſſimè ad quæ vitia qualiter datum proſit,vt & in libello eius ſcriptum eſt, & ego ex magna parte expertus ſum. A Sanat ergo morbo comitiali correptos(quos epilepticos Græci vocant)& furioſos,quos μαινομένους dicunt.

Item ſanat quibus ſubitò tenebræ obuerſantur in oculis cum vertigine quadam:(σκοτωματικοὺς hos Græci appellãt) nec minus diutino correptis capitis dolore(quem cephalæam appellant)prodeſt data,denariis duobus, ex aquæ mulſæ cyathis quatuor, quum remiſſi fuerint: & ſi frequenter quibus neceſſaria eſt corripientur, poſt binas B ternáſve acceſſiones danda erit. Hæc antidotos hiera dicitur. hoc enim nomen tribuit ei propter duas cauſas,vt exiſtimo:vnam,ne nomen eius verum dicendo,oſtenderet quæ eſſet:(Dicitur enim à quibuſdam picra quia amara eſt, à quibuſdam diacolocynthidos) alteram, quod ideo inditum eſt,quò magis ſub tanta ſpecie nominis commendaret medicamentum. Sed ſi longo ex interuallo acceſſionibus ſupraſcriptis quibus medendum eſt vexabuntur,in remiſſione earum,& in alio atque alio dolore ſæpius dandum erit medicamentum. Ita enim aut ex toto remediabitur, aut certè minuetur C impetus vitiorum, & ſedabitur, interualláque maiora accipiet. Dari autem oportebit ſecundum purgationem bilis. nam fellita,& ſpumoſa, & glutinoſa deiiciunt qui acceperint cum ptiſſanæ cremore, aut cum olere leui ex vrtica,& lapatho,& malua facto. Facit bene hæc compoſitio & ad ſuſpirium,& ad vocis abſciſſionem, & ad ſubitas præfocationes ex qualibet cauſa ortas, & ad eos qui ſæpe exiſtimant ſe ab incubone illudi, qui vſque eo hac moleſtia vexantur vt interdum & vitæ periculum adeät. D Eſt enim vitium non contemnendum,maximè in proceſſu ætatis,quibus dandum erit medicamentum proximo die eius noctis qua incubonem pertulerint, quum interuallum à ſomno fecerint,& quod ſatis ſit deambulauerint. Dari debet ex aquæ in qua hyſſopum aut marrubiũ fuerit incoctum cyathis quatuor,vel quinque,ad pondus denarii vnius,vel victoriati,prout res aut ætas poſtulauerit: deinde poſt horas tres vel quatuor cremor ptiſſanæ, aut altera ſorbitio leuis detur.facit hoc medicamẽtũ ad eos quorum muſculi maxillares cum maximo dolore ten E ſi ſunt, adeò vt aperire os nullo modo poſſint:tetanõ hoc vitium Græci dicunt.

Item facit ad deprauatam faciem in vtramlibet partem,cynicon ſpaſmon hoc iidem appellant genus morbi: præcipuè verò ad pectoris laterìſque dolores prodeſt ex qualibet cauſa factos, ſiue latenti ſiue manifeſta, aut ex caſu aliquo,aut ſupra vires,& ſupra modum ponderis portati,vel ex contuſione, quæ frequenter gladiatoribus accidere in prælufionibus ſolet. Nec minus eorum maximè ſanitati conuenit qui arbore alta delapſi ſunt,vel F ſcalis deuoluti,aut excuſſi rheda,vel curriculo tracti. Sed iis(id eſt ex manifeſta cauſa vexatis) cũ aceti cyathis tribus vel quatuor danda erit antidotus: iis verò qui ex occulta cauſa laborant,ex aqua mulſa proderit data: præterea neruorum tenſionibus & contractionibus, atque doloribus omnibus mirificè conuenit. Quamobrem facit & ad tremulos, & ad ſideratione tentatos vtralibet. vna enim cum contractione, altera cum remiſſione neruorũ conſpicitur.

Paralyſin hoc vtrunque vitium Græci appellant:ad G quod etiam quum correpti ſunt, prodeſt ex aquæ mulſæ cyathis tribus quatuórve datum,ad pondus denarii vni⁹, aut victoriati,admixto caſtorei denarii ſemiſſe: prodeſt & ad articularem morbum(quem arthritim Græci appellant) & ad ſpinæ totius lumborúmque dolorem ex aqua mulſa datum iuxta vires cuiuſque.

Item ad podagram benefacit. nam & in præſentia detractionem doloris releuat,& in futurum omni moleſtia liberat. dimidio enim celerius ſanantur qui accepe- H runt hoc medicamentũ quàm prius ſolebant ſanari.Quid dicam quemadmodum profit ad duritias mammarum muliebrium,quæ cum dolore magno ſolent naſci, quaſque nullum aliud medicamentum releuat. nam has & ad præſens admodum curat, & in perpetuum ex toto interdum ſanat, quas quidem cauſas plerique medicorum inſanabiles affirmãt.carcinomata enim & cacoethes hæc vitia ſequuntur.Sed ego honeſtas fœminas quaſdam ſæpiſſimè hoc medicamento affirmo ſanatas. illud verò ſæpra omnium opinionem eſt,quòd ſtomachicis euidẽter conuenit,quum ſit viroſiſſimum amariſſimúmque medicamentum,& ſtomachus ne aduerſum leuia quidem & ſimplicia medicamenta aptus ſit. Sed diſpoſuimus in huiuſmodi rebus potentiorem vſus rationem ſequi. expertus enim quiſque intelliget ſtomacho quoque hoc medicamentum eximiè prodeſſe. Remediat enim eos quibus frequenter inaceſcit cibus; & eos qui ſtomachi inflationibus vrgentur, vel doloribus vexantur aſſiduè,& vel nauſeant,vel nimia ſaliua abundant,vel inedia conſumuntur, ſtomachúmque ita ſolutum habent vt ex eo varios liquores ſubinde reiiciant, cõſentiente capite, vt nullum genus cibi continere poſſint.

Item ad bilem atram generantes (quos melancholicos vocant)benefacit.oportet autem non continentibus cibos, ſecundum vomitum protinus oleo perunctis, & diutius preſſe fricatis dari medicamenti denarium vnũ ex aquæ cyathis tribus:deinde artus eorum conſtringere, & interdum olfactariis reficere, & commanducatione oliuarum contuſarum, earúmque rerum quæ ſtomachum conſtringere ſolent,ſuberectos recubantéſque alere: dein de vbi deiecerint ſolutis vinculis rurſum perungere,& fricare totum corpus,atque ita varietate ciborum & perunctionis,ſtomachum proritare,ita vt reficiantur halica ex mulſo,aut malorum cydoneorum ſucco,vel ex granis Punicis facto,aut ſi quos magis delectabit,frigida poſca, ſecundum quæ ſumpta & hapala proderunt oua, & intubi cocti vel non cocti ex aceto dati. Itémque lactucæ & caules haploſiles ex poſca decocti, aut vngula porcina excocta,& madida, vulua quoque, & murices, & peloriades plurimum iuuãt,& pomorum præcipuè ſorba,& mala orbiculata,& pira ſcautiana,cruſtumina ſigninàque in olla repoſita:item proſunt vuæ ex olla ſumptæ. Hæc enim & huiuſmodi quæ ſunt iis ſimilia,confirmant ſtomachum:quibus eſcis & in ſequentibus diebus vti oportebit,paulatim ad conſuetudinem progredientes, donec omni moleſtia liberentur.

Eſt & illud ſtomachi vitium quod cum ſiccitate & ardore eius,& ſiti inrequiebili, & (vt ita dicam) inextinguibili naſcitur, ἔκκαυσιν Græci vocant,ab eo quòd exſiccat omnem ſtomachi humorem. Scimus quoſdam vrnas aquæ bibiſſe,nec ſitim aliqua ex parte in præſentia compeſcuiſſe.ad hoc denarius vnus,vel pondus victoriati datum ex aquæ frigidæ cyathis tribus,ita prodeſt vt facilè abſtinere à potu diebus proximis poſſint.

Lienoſis verò ex poſca, & iocinoris duritiem diutinam habentibus ex aqua mulſa datum ſatis cõuenit: nec minus hydropicis,quibus datur eadem ratione. Sed iis per cõplures dies oportebit in ptiſſanæ cremore ſine vllo alio liquore dari: prodeſt compoſitio hæc & colo inflato & cæteris inteſtinis:futuras quoque vel iam factas vomicas iiſdem partibus,aut diſcutit,aut celerius aperit.

Item menſtrua mouet mulieribus quæ difficulter purgãtur.dandum autem erit iis medicamentum ex aqua in qua decoquatur herba quæ artemiſia dicitur, aut quæ dictamnos appellatur. Etiam ad papulas,& ſacrum ignẽ,vel quã zonã vocãt,benefacit datã ex aqua mulſa, detracto prius ſanguine, ſi res poſtulauerit: quod & in aliis omnib⁹ vitiis ſuprà dictis faciendum eſt. omnia enim auxilia adhibenda ſunt quæ ex vſu prodeſſe comperta habemus,quia adiuta antidotos faciliores habebit effectus. Recipit ergo hæc, Chamædropis quæ herba ſimillima quercu folia habet, agarici, cucurbitæ ſylueſtris,(quam colocynthidam appellant)ſtœcadis, ſingulorum denarios denos,opopanacis,ſagapeni, petroſelini,terræ mali,piperis albi, ſingulorum denarios quinos,cinnami,nardi ſpicæ,myrrhæ,folii, croci,ſingulorũ denarios quaternos:in vnũ omnia diligẽter ponderata contũdũtur & cribrantur,præter opopanacẽ & ſagapenũ & myrrhã.hæc enim mortario teri debent,adiecto melle tenui(id eſt quamliquidiſſimo)deinde cæteris permi-

ſcentur,quæ & ipſa recipere debent tantum mellis quan-
tum ſatis erit ad comprehendenda,& continenda ea, vel
cōglutinanda. Reponitur medicamētum vaſe vitreo ſub
ſignaculo , datur vt ſuprà diximus , & quemadmodum
diximus,cum ſumma obſeruatione pro cuiuſque rei cau-
ſis,vel menſuris,vel neceſſitatibus.eſt prorſus ſacrū,vt au
ctor nominis huius appellauit. Siquando autem effica-
ciore voluerimus vti,propter difficultatem naturalem vi
tiorum,aut cauſarum diuturnitatem,vt ſi dandum ſit fu-
rioſis,aut comitiali morbo correptis,vel lumborum per-
petuum dolorem habentibus,podagráve cruciatis, cucur
bitæ ſylueſtris adiiciemus ad ſuprà dicta pondera dena-
rios decem,& opopanacis atque ſagapeni denarios qui-
nos:quamobrem vtraque parata debent eſſe medicamen
ta, vt quum opus opus fuerit, vſus vtriuſque in promptu
ſit.Illud ſanè præ cæteris mihi credas velim , dum in aliis
rebus ipſe vim eius experiris , hoc medicamento non ſo-
lùm non noceri ſtomachum,verumetiam refici, & confir
mari ſupra omnium opinionem. Medicamentum quod
propriè aduerſus ſolutionem ſtomachi facit , & fluorem
eiuſdem,maximè verò quum infirmi nihil cibi retinere
poſſunt,& quicquid datum eſt reiiciunt:recipit hæc, Ma-
ſtiches candidæ vnciam,tragacāthi albi vnciam , apolli-
naris herbæ radicis vnciam vnam: contunditur tragacan
thum cum radice,poſtea maſtiche trita adiicitur & repo
nitur medicamentum in vitreo vaſe. Dantur quum opus
eſt,cochlearia bina,aut,prout oportuerit,plus minúſve,ſe-
cundum vomitum factum ex aquæ frigidæ cyathis tri-
bus.

Ad ſtomachi dolorem & inflationem remedium
ſic,Palmarum denarios xxx.aneſi ✳ IIII.croci ✳ II. git ✳
II.aſari ✳ II.myrti nigræ baccarum ✳ IIII. iuniperi baccas
enucleatas numero viginti. cōtundūtur ſeorſum omnia,
& in vnum commiſcentur:deinde fiūt paſtilli,alii ad mē
ſuram denarii , alii ad pondus victoriati : dantur ieiunis
ex aquæ cyathis tribus, aut ex protropo muſto , quod eſt
paſſi genus. Medicamentum ſiccum ad ſtomachi
inflationem,& dolorem, & inediam , mouet & vrinam:
ideo facit & ad hydropicos,& iecur durum habentes , &
ad auriginem(quam quidam regium,quidam arquatum
morbum vocant)refertur in Muſam Antonium : recipit
autem hæc,Aloes denarios v. croci,cinnami,nardi Syria
cæ ſpicæ,aſari,xylobalſami,maſtiches Chiæ, ſingulorum
denarios ſenos,dantur cochlearia bina vel terna ex aquæ
cyathis tribus. Potio Coſmiana ad omnem inter-
num dolorem,ſed facit mirificè ad ſtomachi dolores , &
ad tuſſicos & phthiſicos,ſanguinem & pus reiicientes, &
ad iocinoris vitia atque pulmonis,& ad lateris dolorem:
nec minus ad torminoſos, & conuulſam aut ruptam ali-
quam partem inteſtinorum,& ad diſtillationes , & ad eos
qui ſomnum nullo modo capere poſſunt. Facit & ad hy-
dropicos.ſiccat enim mirificè eos:componitur ſic, Dauci
ſeminis denarium vnum,alterci ſemiins denarium vnū,
thuris denarium I. A. S . myrrhæ denarium vnum , croci
denarium I. A.S.fiunt paſtilli ad denarii ſemiſſem,dantur
etiam febricitantibus,& ſine febre potiſſimum , pleuriti-
cis & peripneumoniacis ex aquæ mulſæ dilutæ cyathis
duobus,phthiſicis ex poſca. Ad conuulſa autem & rupta
ex melle & aceto , cæteris ex aqua calida , vel frigida.
Facit hoc medicamentum etiam ad eos quibus ſtoma-
chus inaceſcit. Antidotus qua vtitur Coſmus ad o-
mnia interna vitia quæ ſuprà ſcripta ſunt,necnon & ad
omnes ſerpentum noxios morſus:recipit hæc,Glycyrrhi-
zæ denarios VIII.S. & tertias victoriati,vel duas partes,o-
pii denarios ſeptem, & tertias partes victoriati , vel duas,
caſtorei denarios VI,& victoriati duas tertiáſve partes,pi-
peris longi denarios quinque,& victoriati partem tertiā,
piperis albi denarios quinque,& victoriati duas tertiáſve
partes,nardi Syriacæ denarios VI. S. dauci ſeminis dena-
rios VI . malobathri denarios v. S. caſiæ nigræ denarios
quinque,& victoriati ſemiſſem,thuris denarios v.ſil de-
narios v.& victoriati duas tertiáſve partes , roſæ caninæ
ſucci denarios ſex,acori denarios duos,ſagapeni ✳ II.bal-
ſami ſeminis ✳ II. ſcordii ✳ v. & victoriati duas tertiáſve

A partes,myrrhæ ✳ VI. croci ✳ VI.& duas victoriati tertiáſ-
ve partes,ſtyracis ✳ II.S. cinnami ✳ VII.& victoriati duas
tertiáſve partes,zingiberis ✳ VII.& victoriati duas tertiáſ
ve partes ,phu ✳ VII.petroſelini ✳ XIIII,& duas tertiáſve
victoriati ponderis partes,fœniculi ſeminis ✳ IIII. ſaliun-
cæ ✳ IIII.rutæ ſyluaticæ ✳ II.agarici ſucci ✳ II.gentianæ ✳
IIII. iridis Illyricæ ✳ v .aneſi ✳ III.thlaſpi ſeminis ✳ VI,&
victoriati tertiam partem,roſæ foliorum ✳ IIII . miſyos
✳ v. gummis acanthini ✳ II. cardamomi ✳ IIII . ſchœni
floris ✳ IIII. & victoriati duas tertiáſve partes, opopana-
B cis ✳ VI.& victoriati duas partes,& ſextantem , reſinæ te-
rebinthinæ ✳ v I.& duas tertiáſve victoriati partes,in vi-
no Chio vel Falerno bono odorato , omnia contuſa cri-
bratáque conſperguntur,& paſtilli inde fiunt diuerſi pō-
deris,vel menſuræ,quanta auellana & quanta faba Ægy-
ptia eſt,qui dari debent,nō febricitantibus ex mulſo,in-
firmis ex aquæ calidæ cyathis tribus.

Pulegium tritum, vel in aqua maceratum , adiecto
aceti paululo,& potum,nauſeam ſtomachi ſedat.

Thymbra trita cum melle ſumpta pituitam concre-
C tam in pectore,& ſtomachi collectiones extenuat : mar-
rubium quoque tritum vel ſuccus eius cum melle epo-
tus,ſtomachi dolorem protinus tollit.

Scordii ſuccus ad menſuram denarii potus, morſus
ſtomachi tollit . datur enim ſine febre languentibus ex
mulſo,febricitantibus verò ex aqua mulſa. Polion
herba,quæ à quibuſdam libanotis appellatur,trita vel ſuc
cus eius cū melle tenui(id eſt modico) potus, morſui vē
tris & ſtomachicis prodeſt.

Centaureæ tenuis ſuccus quantum cicer ex aqua da-
D tus,ſtomachicis prodeſt. Origanum quoque tritum mor-
ſus ſtomachi ſedat potum ex aqua tepida : extrahit enim
concretos liquores.

Proſunt etiam quædam in aqua macerata ſtomacho,
vt pira,mala cydonia,palmæ cariotæ Thebaicæ, meſpila,
capreoli de vite,roſæ folia, granorū Punici mali ſuccus.
benefacit etiam ſuccus malorum cydoneorum per ſe co-
chleario ſumptus, vel cum alphita , aut alica , aut trago,
aut oryza.

Solutum autem ſtomachum & omnia reiicientem,
E initio quidem curari oportet extrà(id eſt forinſecus)im-
poſita ei ſertula campana cocta ex vino vetere , aut ex a-
qua mulſa, vel myrteo oleo trita , cum aceto & myrrha,
nec minus lanam ſuccidam vel ſpongiam aceto intinctā
& expreſſam apponi oportet . Faciunt bene & folia vitis
trita,& mala cydonia trita,& palmulæ tritæ, & emplaſtri
more cum ceroto ex myrteo oleo facto impoſita,& folia
tenera rubi,vel lentiſci,vel portulacæ,aut aizoi, cum po-
lenta ex aqua frigida conſparſa,impoſita proſunt. frican-
dæ autem erunt hæ difficutates ſtomachi, nec minus ſca-
F pulæ oleo vetere, vel aliquolibet calefactorio vnguento.
Cibos verò dari oportet huiuſmodi, polentam cum paſſo
protropo,vel cum vino Falerno dulci , vel fauſtiano , at-
que alio eiuſdem generis. Item lenticulam cū beta
vel oryza,incoctis illic malis cydoneis,aut palmulis The-
baicis,aut baccis myrti,vel foliis,aut granis mali Punici,
aut lentiſci foliis teneris,aut rubi,admixto illic aliquo ſu-
pradicti generis vino. panis autem huiuſmodi difficul-
tatibus prodeſt ſummatim fermentatus : edulia quoque
proſunt hæc,intubi, lactucæ ex aceto,braſſicæ , ſiſer , co-
G chleæ bullientis fruſtella,vngellæ,turdi,perdices , turtu-
res,attagenæ,palumbi,cancri,locuſtæ, lolligenes , ſepiæ,
muli,murices,purpuræ,pectunculi.

Ad reſolutū ſtomachum dari oportet protinus quū
reiecerit panem ex aqua frigida,vel ex poſca, & ſi ne hoc
quidem continuerit, ſtatim dare debes lentem, & betam
coctam,vel alicam, vel oua hapala , vel vngellam diſco-
ctam,vel cochleas elixas,aut murices , & aquā frigidam:
ſed ſi nihil ſupradictorum continuerit , dandus erit vini
auſteri meri cyathus, & ex interuallo bis térve rurſus idē
H faciendum erit. Vinis quoque vtendum eſt ſatis
ſtomacho vtilibus,aut ex baccis myrti factis , aut ex ma-
lis cydoneis preſſis, aut ex iuniperis , vel hyſſopo condi-
to , vel origano,vel ex marrubio,vel ex ruta ſyluatica,vel

ex herba lucernaria,quam Græci phlomon vocant,vel ex ſcordio,vel ex centaurea,vel ex lycio,vel abſinthio,vel ex terebintho, vel ex lentiſco, vel ex piris Syriacis, vel ex malo granato.

Ad inflationem ſtomachi & ventris dolores dandum eſt huiuſmodi medicamentum, Piperis denarios quatuor, caſtorei ✱ I.opii ✱ II. myrrhæ V. petroſelini ✱ IIII.aneſi ✱ III. nardi Syriacæ ✱ I. contunduntur & cribrantur omnia,& permiſcentur,inde datur, &ante noctē & in noctē cochleariū,vel pl⁹,pro cuiuſq; viribus,cū cyathoaquæ calidæ,vel mellis quātū ſatis videbitur. hæc potio ſomnum conciliat, concoctiones doloréſque omnes ſedat: præcipuè autem prodeſt mulieri quæ collo vexatur,& viris eodem modo laborantibus conuenit.

Item ad tumores præcordiorum etiam in febribus, & ad tuſſim,& ad lateris dolorē,& ad conuulſa,vel rupta,ni teriora, & ad vrinæ difficultatē data plurimū iuuat. Cataplaſma hoc ſtomacho imponere nō alienum erit, Mali cydonei ex farina cocti(id eſt illic inuoluti)denarios VI. careotarum pulpæ ſubactæ ✱ III.ceræ ✱ VII.croci ✱ II.abſinthii ✱ II.olei malini aut myrtei ✱ III. vino conſpergitur crocum arida tunduntur,cera liquatur,& ſimul omnia commiſcentur, atque ita apponuntur manè in lecto ſtomacho laboranti. Hoc quoque cataplaſma ſtomacho vtiliſſimum eſt, Palmarum interiores partes ✱ III. croci ✱ III.hypociſtidos ✱ I.S. mali cydonei cocti(vt ſuperius dixi) ✱ VI.abſinthii ſucci ✱ III. floris mali granati ✱ I.S. fæces vini Chii ✱ VI. ceræ ✱ XII. olei myrtini ✱ XII. chamæleæ eius quæ ſimilia folia habet oliuæ ex aquæ coctæ ✱ VI. mirificè enim prodeſt ſtomacho, præcipuè ſuccus eiuſdem ſimiliter impoſitus ad conuulſa & rupta conuenientiſſimum eſt. Hiera ad ſtomachum confirmandum:mouet interdum ventrem, interdum vrinam:conficitur ſic, Aloes ✱ V.xylobalſami,acori,croci, nardi Syriacæ,maſtiches Chiæ, ſingulorum denarios ſenos, malobathri ✱ I. teruntur quamdiligentiſſimè ſeorſum omnia:ac deinde mixta in vnum reponuntur. Quū opus eſt dantur inde cochlearia quibuſdam duo, quibuſdam tria ex aquæ cyathis ſex, vel mixtis cum vini cyathis tribus, vel ex quolibet alio liquore prout conueniet ſtomacho eiuſdem menſuræ dabitur. Pertice coſmiana.hoc medicamentum ad ſtomachi vitia & ad coctionem valde vtile eſt:accipit hæc,Petroſelini denarios VII. phu denarios IIII. piperis albi ✱ XIX. inulæ ✱ VI. nucum iuglandium animatarum ✱ VI. nucum pinearum animatarum ✱ XII. amii ✱ VIII.liguſtici ✱ XII. zingiberis ✱ VIII.carei ✱ XII.apii ſeminis ✱ XII.aneſi ✱ VIII.cardamomi ✱ VIII. acori ✱ VI. dauci ſeminis ✱ VIII. coriādri ſeminis ✱ XII. fœniculi ſeminis ✱ VI. Facit bene hæc compoſitio quum habeat in ſe nihil tetri medicamenti, ad inflationem ſtomachi,& cruditates,& acidas ructationes,& ad tenſiones ſtomachi & empneumatoſin præcipuè facit,colicis quoque prodeſt, quibus in dolore ex ventris dolorem, & vrinæ difficultatem, & ad conuulſa intrinſecus,& rupta omnia, & ad horrores:mouet etiam menſtrua mulierum quum difficulter purgantur. Item detrahit ſiqua ex partu aut abortu in trinſecus nociua ſubſtiterunt.datur omnino ſine metu & ieiunis & ante cœnæ tempus,& poſt cœnam, ad menſuram denarii vnius vel duorum,ex aquæ cyathis tribus, & ſi plus ponderis quiſlibet ſumpſerit,non lædetur.prægnāti non eſt dandum hoc medicamentum nec febricitanti.

Antidotum Philonianum ad omnes internos dolores,quod ad tenſiones ſtomachi & empneumatoſin præcipuè facit,colicis quoque prodeſt, quibus in dolore ex aqua frigida datur,cæteris ex calida cum oxymelite dari debet,tuſſim ſedat,tertianas mirificè tollit,ante momentum ſuſpicionis datum.Omnibus autem ad modum fabæ dandum erit:conſtat ex iis,Croci ℈ XV.pyrethri ſemū ciam,euphorbii ſemunciam,ſpicæ nardi ſemunciam, piperis albi vncias duas ſemis, hyoſcyami ⚹ II.S. opii ℈ III. melior erit ſi addas petroſelini ℈ III. dauci cretici ℈ III.colligitur melle Attico,& in vaſe vitreo ſub ſignaculo reponitur. Stomacho laboranti cochleæ profunt ſi in aqua ferueant,& ſic carbonibus torreantur, atque ita ex ænogaro ſumantur impari numero. Stoma-

A chum reumatizantem & dolentem,& lāguentem,& diſſolutum,primùm manſio lucida, & nō nimium frigida, nec ſatis calida bene accipit, tum cataplaſma fieri debet de foliis vitium,vel ſi vineæ folia non fuerint, de rumicis,ſiue rubi foliis, vel de ea ſummitate rubi quæ ſatis tenera eſt.hoc diligenter teritur cum dactylis quinque minutatim carptis,in aceto diu maceratis.

Epithematio autem hoc poſt cataplaſma vti oportet,
B quod fieri debet de plantagine ea quæ arnogloſſos dicitur,cum aceto trita: cibis autem vti debet cui medēdum eſt auſteris & ſtypticis.

Cataplaſma fit ſtomacho laboranti ex pomis cydoneis optimè percoctis,quæ poma manibus ſubiguntur: deinde roſa ſicca teritur,& cribello medicinali cribratur,tum aceti optimi quantum ſufficiat adiicitur:& ſimul omnia permiſcentur,factúmque cataplaſma ſtomacho calidum apponitur. Portulaca (hoc eſt allium Gallicum) co-
C quitur diligentiſſimè,& coctum bene edetur ex aceto ab eo qui ſtomachum dolebit,vel vitioſum habebit. citò ei proderit. Cuminum teres, & vino mixtum dabis bibendum ieiuno ſi non febricitabit: ſi febricitabit ex aqua tritum dabis,continuò emendabis ſtomachi dolorem. Nardum & maſtiche,& ſemen apii cum bacca lauri,& abſinthii ſemine,æquis potionibus cōteruntur: puluis hic ſuper ſtomachum aſperſus mirè eum reficit.

Abſinthii viridis manipulum, in cacabo nouo fictili cum aquæ hemina decoques ad tertias,& in ipſam potionem mittes maſtiches modicum,& piperis triti grana ſe
D ptem,vel nouem,& ſic manè ieiuno bibendum dabis,cōtinuò ſentiet laborantis medelam.

Ad ſtomachi carbunculum reprimendum dactyli in vino auſtero macerantur,& admixto pomo cydoneo cocto,& roſa,& maſtiche,& aloe,& oleo roſaceo, ſtomacho apponūtur,ita vt cataplaſma inde exactiſſimum fiat: præterea ſemper ante cibum infirmus ſtomacho debet accipere mellis Attici cochlearia duo, vel tria pariter,in vino auſtero decocti,quod duplū ſit quàm mel, vel pro vino
E auſtero ſuccus roſarum permixtus detur. ſiccat enim ſtomachum,& recreat diſſolutum,& tardè cibum conficientem confirmat, Mellis libra vna, ſinapis toſti ac pôſt diligēter triti vnciæ duæ,pariter coquūtur: ex eo plenum cochleare ieiuno qui ſtomachi dolore laborauerit datur.

Ad ſtomachū nauſeantē & aceſcentē, Coriandri ſeminis triti ℈ III.& lactucæ albæ ſeminis triti cochleare vnū, ſi hæc aqua permixta ieiunus accipiat,prodeſt. Stomachum corroborat herba abſinthii decocta cum vino auſtero,atque ita ſubinde pota,ſi febres non erunt:quòd
F ſi inquietudo fuerit, cum aqua coqui & dari debet: mirum eſt.

Ad ſolitaneos ſtomachi dolores malagma ſic cōpones,fœnigræci cyathum, lini ſeminis cyathum, hibiſci purgati librā vnam,aquæ ℥.IX. olei ℥.IIII. ſpumæ argenti libram vnam,ceræ ruſſæ P.I.S.hæc omnia in vnum concorporabis,& decoques,& quum malagma feceris,in pānum induces,& ſtomacho appones, & circa viſcera tandiu habebis,& tam aſſiduè appones donec dolor abſcedat.

G Ad ſtomachum faſtidientem eſcam, & reuomentem, roſæ dimidium,quod ſemen portat (id eſt ipſum florem croceum) contundes,& aluminis ſciſſi,cyperi,bdellæ,abſinthii ſuccum,meliloti,roſæ ſiccæ, acaciæ, iridis Illyricæ, olei nardini,ceræ,opobalſami, pares menſuras harum omnium ſpecierum conteres in mortario marmoreo, & ſtomacho epithematium mirificum ſuperpones ad ignē, vt eſt conſuetudo,compoſitum. Epithematium optimum ad ſtomachum reparandum,Maſtiches vncias VI. aloes ⚹ III. ſtyracis ⚹ II. ceræ P.I.nardi ⚹ VI.hæc pariter miſcebis,& epithematium ſubtile facies,quo mul
H tis horis,certè hyeme per totum diem,vti poteris.

Ad dolorem ſtomachi vettonicæ radicis faſciculū in olla decoques ex aqua, eandémque ollam ſub diuo ha beto opertam quum ſtomachus dolore vexabitur, vſque ad tertias eandem aquam excoque,& inde cyathum vnū

bibendum ieiunus ad diem ſume.

Vrticam ſemen habentem in ſummo deme,ac diligenter laua,& ex ea ſorbitionem facito bene conditã ſine pipere, ſuauiſſimè accipieris ad ſtomachum reficiendum. Lactucæ nigræ ſemen quod ipſum valde nigrũ eſt, in pila lignea tũſum,cũ melle ſubige, atque permiſce,& inde quotidie ieiun⁹ ſume cochleare plenũ, bene ſtomacho laborantem accipies. Ad dolores ſtomachi veteres,& ad ſtomachum fatigatum facies oxyporium ſic,Piperis ſeorſum teres ſemunciam, & bulbos XI. incoctos ſeparatim nimium diligenter teres, & vtrunque miſcebis,tum adiicies mellis optimi deſpumati 8.II. & ita in olla noua coques ad tertias,& ſumes ieiunus diurna cochlearia ſingula bina vel terna tandiu donec corrigas ſtomachum laborantem. Butyri libram decoque quouſque inde pars ſexta decedat,tũ cũ eo ſerpyllum coque;& ſi patietur ſtomachus tuus ieiunus,illud fortiter mãducabis: ſin autẽ faſtidium erit,pultem facies,& tum in ea mixtum manducabis. Sal tritum ex mulſo ieiunus contra dolorem ſtomachi qui biberit remediabitur,venter quoq; oſſifragi arefactus, & potioni aſperſus, plurimum prodeſt. Stomacho exulcerato,cicatricẽ hoc medicamentum inducet, Aloes ℈ VIII. miſyos ſcrupulos VIII. thuris ſcrupulos VIII.tunſa cribratáqua hæc mel le optimo comprehendes: ſi plenius vel validius facere volueris hoc medicamentum,myrrham & anethum ex tertio adiicies,& dimidiũ cochleare cum potione mulſi ieiunus accipies.

Stomachi dolorem concitatiſſimè ſedant abſinthii vnciæ tres,rutæ vnciæ tres,ex aqua ad dimidias coctæ, & ieiuno ad menſuram potionis bonæ potui datæ. Marrubii viridis faſciculum decoques ex aceti ſextariis trib⁹ vſque ad heminam: tum exprimes marrubium, & adiicies deſpumati mellis quartarium, & iterum decoques, quouſque ad craſſitudinem coeat, inde cochleare vnum contra dolorem ſtomachi ieiunus accipies. Herbæ verbenæ tunſæ & cribratæ pulueris cochlearia quinque, laboranti ſtomachi dolore dabis ieiuno per triduum in tribus optimi vini cyathis:cæteris,prout vires erunt, dato:febricitantibus ſanè ex aqua calida dare debes: ſed ſiquis exulceratum ſtomachum habuerit,caprinum lac coctum frequenter bibat. Rutæ ſemen cum ſulphure viuo minore menſura adiecto aceto conterito, atque ieiunus manè guſtato: optimè aduerſum dolorem ſtomachi accipieris.

Repentinum ſtomachi dolorem,tres ceputii longi purgati,& ſinguli cum melle ſumpti ſtatim ſanant,necnõ & terræ malum comeſtum dolores ſtomachi celeriter caſtigat.

Solutionem ſtomachi infirmitatémque confirmat oui ſemicocti vitellus,& gallæ pars dimidia trita, ſi ante duas horas quàm cibus ſumatur,mixta hæc cum vino hauriantur,ſed vetere & tepefacto. Rancorem ſtomachi tẽperat caro vaccina ex vini & aceti æqua potione diſcocta, & cibo ſumpta. Inflationem ſtomachi ſedant marathri(id eſt fœniculi)& apii radices in vino albo odorato vetere infuſæ,de quo ſi ieiunus quis cyathos duos potet,cum calidæ aquæ cyatho mixtos, optimè accipietur. rutæ quoque hortenſis paululum cibo ſumptum, vel in potione dilutum,atque epotum,inflationes ſtomachi cõpeſcit.

Inflationem ſtomachi potentiſſimè diſcutit fimus vituli recens ex vino potui datus: hoc & dolores eius ex frigore aut cruditate obortos mirabiliter mulcet. Remedium phyſicum magnum aduerſum dolorem ſtomachi,in lamina argentea ſcribes,& dices, Aritmatho aufer dolores ſtomachi illi quem peperit illa. eandem laminam lana ouis viuæ inuolutam collo delycio ſuſpendes, & id agens dices, Aufer mihi vel illi ſtomachi dolorem aritmatho.

Dolorem & inflationem ſtomachi ſanat iecur lupi, prius aqua coctum,mox arefactum,& tritum,potionique inſperſum. Faſtidium ſtomachi releuat papauer ſylueſtre (quod Gallicè calocatanos dicitur)tritũ,& ex lacte

A caprino potui datum. Epithema optimum ad ſtomachum reficiendum, mihique expertiſſimum, conficitur ſic,Maſtiches,thuris,nardi ſpicæ,aloes,abſinthii, ſingulas vncias,ſtyracis — II.S.croci — II.S.ceræ & medullæ ceruinæ ſingulas libras.ſtyracem & crocum pridie ma cera vino veteri infuſum, & ſic diligenter tere, medullam & ceram remitte igni: cætera tũſa cribratáque ſimul miſce, & ceroto ſuperinfunde, & in panniculo vtere ad ſtomachum duabus vel tribus horis: & ſi durius videbitur quàm eſſe debet,oleum nardinum aut gleucinũ ad-B iice vt molleſcat. Hyſſopum coctum cum oxymelite ieiunus, vel pòſt cœnam, qui per cochleare quotidie accipiet,facilius conficiet cibum. Radicem fœniculi in vini cyathum radito,& priuſquam cœnes, vel quum dormitum ibis,potui ſumito, quo facto melius digeres.

Laſeris veri modicum, ex aquæ frigidæ cyatho dilutum,dormitum iturus bibe,digeſtorium mirum experieris, Mellis Attici librã I.vettonicæ tritæ — IIII. in vnum permiſce,& pone vt conferueat:quod quum refrigerauerit, facies paſtillos nucis auellanæ magnitudi-C ne, & poſt cœnam ſingulos hauries, quo facto apprimè quoſlibet concoques cibos. Item aliud embamma digeſtorium optimum,& vtiliſſimum,ſic, Liguſtici drachmas IIII.gingiberi drach.I.petroſelini drach. I. piperis drach.I.epithymi drachmam vnam,& laſeris ſcrupuli dimidium: tunſa hæc ac diligenter cribrata miſceto cum paſſo:hoc facit & ad eos qui cibum tenere non poſſunt, eúmque vomitibus reiectant.mox ergo vbi cibum ſumpſerint, dato paſtillũ ad modũ nucis auellanæ de medicamine ſupraſcripto, & ad præſens eos abſtine potu, citò D remediabis.

Epithematium vehementiſſimum ad cibum conficiendũ,ſic,Zingiberis ex aceto macerati P.I.auripigmẽti P. I. fæculæ P.I. calcis viuæ drachmas duas, ſinopidis Põticæ P.I.lixiuiæ 8.I.trita hæc in ollam nouam mittes, & feruere facies ſimul donec mellis craſſitudinem habeat:& quum opus fuerit,inducta panno calida viſceribus appones. Quum ibis dormitum, zingiberis modicũ ſub lingua teneto,& ex poſca calida manus laua, optimè digeres,Vrticæ — III.iridis calydoniæ — III. ſchœni — E IIII. cyperi — III.magmatis — III.petroſelini — IIII. inulæ — II. piperis albi — II.melle colliges hæc omnia trĩta,& veteris oxyporio optimo ad digerendum, vnde etiã cœnatus parum accipies. Quum te in lecto poſueris, ventrem tuum perfricans dices ter,Lupus ibat per viam, per ſemitam,cruda vorabat, liquida bibebat: phyſicum hoc ad digerendũ de experimento ſatis vtile. Pulegium & naſturtium ex aqua ſimul decoctum manè bibe,emendabis vel diſcuties cruditatem. Quercus vi-F ridis folia cum ſalis ſpuma contrita,& potui data, remediant cruditatem. Acorum Ponticum tritum ex aqua calida potum,menſura cyathi vnius, ieiuni ſtomachum reficit cruditate depulſa.

Iis qui nec potu iuuantur,nec cibo & ſtomachi ructus amaros patiuntur,centauream(id eſt fel terræ)contritam ad menſuram denarii argentei ex aquæ calidæ cyathis trĩbus bibendam ieiunis per triduum dabis, ſtatim diſcutietur infirmitas. Succum abſinthii (quem Græci χυλὸν ἀψινθίου vocant)auellanæ magnitudine in aquæ cali-G dæ quartario bibendum da ieiuno: componetur ſtomachus,& appetentiam ciborum habebit quiſquis patietur ex infirmitate faſtidium. Oxyporium mirum Neronianum æſtiuum & hyemale,ſi ei quum volueris piperis aliquid adieceris,quod faſtidiũ ſtomachi marcorémque deterget: conficitur ſic, In muſti recentis & dulcis congium ex vuis albis facti,atque in ollam grandem miſſi,adduntur cydonea V.non purgata, totidem mala Punica,additur & ſorborum maturorũ ſextarius, & rhus Syriaci ſextarius,croci ſcrupulus. hæc coquuntur vſque H ad craſſitudinem mellis,poſtea diligenter colantur:repoſitum medicamen ſeruatur in vitro ſignatum, ſed omnino diligenter colatum,vt excrementa omnia ſeparentur, inde datur ieiuno ligula plena grandis.hoc eſt oxyporiũ quo Nero vtebatur ad digeſtionem, quod Marcellus medicus egregius oſtendit, quod & nos vſu probauimus. nã

& ſtomachum mirè cõponit, & humores ſiccat: excrementa quoque illa data dyſentericis mirabili efficacia profunt. Oſſifragi venter madefactus appoſitúſque iis ad ſtomachum qui cibos non cõficiunt, vtiliſſimus eſt, vel etiãſi tãtùm manu teneatur, plurimũ iuuat.

Oxyporium Dionyſianũ ad digeſtionẽ, & ad rigorem ſtomachi, & ad confirmationem aqualiculi: conficitur ſic, Cydoneorũ incoctorũ tunſorũmque ſucci 8.1.mellis deſpumati 8.1.aceti optimi 8.1.hæc in vnũ permixta vaſe duplici decoquũtur, donec ſoliditas ad vnum ſextarium redigatur, additur pulueris petroſelini ⊶ 1. cymini ſemuncia, & bene contemperatum medicamen vaſculo vitreo cõditur ſub ſignaculo, atq; inde cochleare plenum à ieiuno accipitur. Oxyporium olympianum polyetes ad digeſtionem parandam, accipit hæc, Piperis ⊶ 1.S.zingiberis ⊶ 1.S. in puluerem redacta & creta hæc, dum ad digeſtionem temperanda erunt, ex melle dabis. Oxyporium pancharianum ad digeſtionem, quod & aqualiculi corruptelas vel aciditates conſumit, & ſtomachum marcẽtem recreat, tertianam etiam cum vino & calida ſub hora datum, mirè tollit: cõficitur ſic, Piperis vncias quatuor, ʒ III.ſeſeleos ⊶ 1. zingiberis ⊶ 1.S.ameos ⊶ 1. ʒ VI.aneſi vncias duas, libyſtici ⊶ 1. S. iuniperi Hiſpani ⊶ 1.ʒ VIII.ita vt iuniperum ablutum purgetur ſublato ſemine, & ſic teratur. Hæc omnia in puluerem redacta reponũtur in doliolo vitreo ſignato, ligula plena ex mulſa aqua datur ieiuno. Ad cruditatẽ quæ nauſeam facit, remediũ ſic, Vettonicæ drachma vna in oxymelitis cyathis tribus mixta potui datur. ius quoque pulli vel vbi coctꝰ fuerit, cruditati opitulatur, ſi in primo prandio ſorbeatur. Ad digeſtionem parandam, iuniperi baccarum enucleatarum, & zingiberis & petroſelini Macedonici, & piperis vncias ſingulas, mellis libram vnam. quæ ſunt ſicca tundes vel teres & cribrabis diligenter. poſtea mel coctum, (id eſt deſpumatũ) admiſcebis, & vteris medicamine & ieiunus & poſt cœnam per cochleare accepto quanta ſit magnitudo auellanæ maioris. Ad ſtomachi dolorem in impetu cohibendum, Pomorum cydoneorum cutem tolles, atque inde vncias quatuor, & pulegii vnciam vnam, piperis vnciã vnã, zingiberis vncias tres, allii Gallici vncias tres, mellis ſelibram, aceti quod ſufficiat adiicies, & diligenter trita omnia permiſcebis, atque inde cochleare plenum dabis etiam cibato. Antidotum achariſtum multiplex, mirum: facit ad eos qui eſcam non digerunt, & qui malè ructant, & ad ſtomachi dolorem, & ad lateris & veſicæ & renum moleſtias, & ad omnia quæ interius cauſas malæ valetudinis habẽt, id eſt ad ſcotũ, ad febrem quotidianam & tertianã, & quartanã, ad ſanguinem tuſſientes, ad ſuſpirioſos, ad dyſentericos & ad colicos, & ad hepaticos, & ad nimiam vigiliam, & ad ſtrophum, & ad inteſtinorum dolorem: morſum etiam ſerpentis curat ter ad diem vulneri impoſitum, vel potui datum: confectio hæc eſt, Cinnamomi ⊶ 1. myrrhæ ⊶ III. piperis ⊶ 1. caſtorei ſemunciam, galbani ⊶ 1. ſtyracis ⊶ 1.caſiæ fiſtulæ ſemunciam, piperis longi ⊶ 1.coſti ⊶ 1.opii ſemunciã, ſpicæ nardi Є.croci Є.mellis Attici 8. 1.omnia iſta tundes diligenter, & cernes bene, & in puluerẽ molliſſimum redacta menſurabis, præter opium & galbanum. Galbanũ in olla noua excoques, ita vt ter bulliat ſuper prunas: opium autem cum vino vetere teres, & permiſcebis diligenter, & tum cætera omnia ſimul permiſcebis diu, & diligenter agitata recondes ſub ſignaculo in pyxide buxea, aut in doliolo vitreo, & dabis cui volueris ad modũ auellanæ, cum mellis cochlearibꝰ tribus vel quatuor: & poſtea dabis potionem calidæ aquæ, & quum dederis accipies mercedis quodcunque. multi enim qui citò curati ſunt, ingrati extiterunt, propter quod ipſum antidotum ἀχάριστον appellatur, id eſt ſine gratia. Oxyporiũ quod dicitur chymation, facit ad calculos, & ad renum dolorem, & ad inflationem ſtomachi, phlegmaticis quoque prodeſt, & halycis: ſed & tortiones & hæmorroidas curat, & quæ in ano naſcũtur reſtringit, & menſtrua nimia, & hepaticos, & ſpleniticos, & tuſſicos ſolitaneos curat, &

A cadiuis prodeſt: accipit hæc, Inulæ ⊶ 1. fœniculi ſeminis vncias tres, piperis nigri vncias II. tundes hæc ſeparatim & cribrabis bene, & cõficies vel permiſcebis melle ſemicocto, & dabis nucis Ponticæ magnitudine cum aqua calida. quidã hoc in oxymelite ſoluũt: quidã in vino mixto accipiũt, alii conſuerunt cochleario accipere purũ ad lapides eiiciendos. Deſcriptio panni ruſtici faciẽtis ad viſcerum curationem ſic, Olei P.1.axungiæ veteris P.1.butyri P.1.herbæ Sabinæ P.1.barbæ iouis P. 1.tandiu hæc decoques quandiu herbæ areſcant, poſtea
B colantur, & additur ceræ libra, reſinæ P.1. farinæ de pulegio P.1.pulueris de bacca lauri P.1. de ſimo ouillo vnde ouibus in lana hæſerit P.1.hæc omnia in vnũ corpus rediguntur, & permiſcentur, & inde pannus induitur, & quotiẽs volueris reparatus ſtomacho apponitur.

Diateſſarõ quod febrẽ ſedat, & viſcera cõponit: accipit hæc, Olei cochl.tria, aceti cochl.tria, mellis boni deſpumati cochl. tria, vini veteris boni cochlearia tria, hæc tandiu decoquuntur quandiu omnia ad tria cochlearia redigãtur, & ita linteo inducta ſtomacho ſuperponũtur,
C vel ieiuno tepida per cochleare dantur. facit hoc medicamen ad omnes ſtomachi moleſtias. Ad dolorẽ ſtomachi vel tumorem, vel viſcerum infirmitatem, remedium ſic, Succi ex abſinthio 8.1.aceti optimi 8.1. olei mollis 8.1.ceræ Ponticæ libram vnam, medullæ ceruinæ ⊶ IIII. hæc lento igne decoques vſque ad menſuram ſextarii: exinde linteum denſum tinges, & maturè in lecto viſceribus appones, vtendum in horas II.

Confectio oxymelis diaſcilliu, ad ſtomachi cauſas, ſic, Scyllæ libram comminues de haſtula lignea acuta
D minutiſſimis partibus, & ſuperfundes illic aquæ nitidæ fontanæ 8. III. ac die tota & nocte coopertum vas in quod hæc miſeris, eſſe permittes: alia die in olla rudi cũ ipſa ſcilla deferuere facies lento igni vſque ad ſextariũ aquæ, tum linteo nitido exprimes ſcillam ipſam, vt ſextarius ille defluat: adiicies huic ſextario aceti optimi ſextarium, & mellis optimi deſpumati P.II. rurſum in eadem olla feruere vſque ad ſextariũ, tum recondes in ampulla nitida, & ſignatum habebis, & quũ imparationẽ ſtomachi ſenſeris, cochlearia ſingula planè tepefa-
E cta ieiunus accipies. Ad ſtomachi dolorem remedium phyſicum ſic, In lapide iaſpide exculpe draconẽ radiatum, vt habeat ſeptẽ radios, & claude auro, & vtere in collo. Epithematium ad ſtomachum confirmãdũ ſic, Aloes ⊶ III. thuris maſculi ⊶ II.maſtiches albæ ſemũciã, ſtyracis ⊶ II.croci ⊶1.S.meliloti ſemũciam, ceræ Põticæ, vel etiam ruſæ ⊶ IIII.nardi ⊶ VI. ius abſinthii Pontici ⊶ 1.hæc omnia ſeparatim tunſa & cribrata miſcentur & coquuntur, & inducuntur in pannno, atque maturè ſtomacho apponuntur. Ad di-
F geſtionem parandam, quiſquis ſolicitus erit acorũ ieiunus commanducet, & iactet, radicem quoque amaram & inlotam ieiunus commanducet. Necnon anethi ſemen etiam viridis manducatum iuuat. nam & ſomnum conciliat, & digeſtionem parat. Compoſitio medicaminis ſubfragi, quod facit ad digeſtionem, & vitia ſtomachi, ſiue aqualiculi: accipit hæc, Petroſelini Macedonici ⊶ II. apii ſeminis ⊶ 1. ſeſeleos ⊶ V.piperis ⊶ V.nepetæ mõtanæ ⊶ IIII.pulegii ſicci quod in fumo non fuerit, ⊶ IIII.thymi ſicci Є.libyſtici etiã ſeminis ⊶ II.
G inulæ radicis tunſæ atque cribratæ Є .zingiberis Є.ex iis omnibus tunſis atque cribratis puluerem molliſſimum facies: adiicies deinde mellis optimi deſpumati quantũ putaueris mitti oportere, id eſt vt prope liquidæ ac temperatæ colligi poſſint ſpecies ſupraſcriptæ, & ſic recondes in vaſe vitreo, & quum volueris, ieiunus, quum tamen te digeſtum ſenſeris, ſingula cochlearia nõ pleniſſima matutinis horis accipies. Confectio epithematii quod ſtomachi vetuſtas cauſas emendat, & ad digeſtionem confirmat: accipit hæc, Seuũ taurinum, ce-
H ram, medullam ceruinam, axungiam veterem, reſinam terebinthinam, horum pondera ſingula æqualia ſimul miſcebis, quæ liquida fuerint liquabis igni: & mellis vncias tres, maſtiches vncias tres, & quæ tundenda, in puluerem tenuiſſimum rediges, & confe-

ctum medicamen linteo tenſo induces, & ſtomacho vel viſceribus appones, quod tamen ante momentum prandii detrahi conuenit. Aliud epithematium quod ad eaſdem ſtomachi cauſas efficaciter prodeſt, ſic, Styracis vncias duas, aloes vncias duas, petroſelini ⊢ I. ceræ libram I. nardi libram I. maſtiches vncias II. reſinæ frictæ pondo S. reſinæ terebinthinæ vncias duas: quæ liquida erũt, & quæ tũdēda, ſimiliter vt ſuprà ſcriptis ſpeciebus facies: & ſimiliter medicamen vſque horam prandii vteris. Item aliud epithematium quod Arete dicitur, quod facit ad vetuſtas cauſas ſtomachi, accipit hæc, Cardamomi vnciam vnam, libani vnciam vnam, ceræ vncias VI. reſinæ vncias quatuor, ſtyracis vncias duas, olei cyprini vnciam vnam, vini veteris heminam, cardamomum & libanum ſemote tundendum, & cribrandum, ſtyrax vino infundendus, & reliqua quæ remittenda ſunt, lento igne ſoluenda, & tum ſimul omnia permiſcenda: quod epithema ſimiliter linteo aut phœnicio inducendum, & ſic ad viſcera adponendum, & in horam prandii ſi non fatigauerit habendum, ita tamē vt aduerſo pectore cuiuſlibet pueri tepefactum ponatur. Intyba decocta in cibo ſumpta, aut eorum aqua pota, ſtomachum purgant. Herbam vettonicam menſe Auguſto lectam cum ſemine & radicibus ſuis, ſed ſine ferro erutam, arefactam diligenter & excuſſam ne terram habeat, cõtũdes & cribrabis, ac pulueris eius tenuiſſimi cyathos duos, cum aquæ ſextariis ſex in olla noua ad tertias decoques, ollámque ipſam opertam ſub diuo repoſitam habebis, ex qua ſiquando ſtomachi ardores concitabuntur, cochlearia duo aut tria laboranti glutienda dabis, mirè ſubuenies.

Herbæ vettonicæ faſciculum, herbæ nepetæ ac pulegii virgulas ſingulas, & ſalis paululum, cum vini veteris heminis tribus in olla rudi vſque ad heminam decoques, & ieiuno ſtomachico mane cochlearia ſingula aut eo amplius dabis. Quotiens ſtomachi morſus ſentire cœperis, glycyrrhizæ ſuccum de ſurculo eius trahito, aut ipſam ſub linguam ad magnitudinem cicerculi habeto, nec dolorem ſtomachi, nec ſitim ſenties.

Lac bubulum tepidum incoctum ſubinde ſumptum, exulceratum quoque, ſtomachum ſanabit. Cochlea cruda deuorata, ita vt dentibus non tangantur, ſtomachum curat, certè languentem ſi per triduum ſic ſumatur, emendat. Cochleas, ſed veras Africanas, conditas ex ſale, & paulo olei coctas, ſed non purgatas, qui ieiunus ternas aut quinas quotidie & frequenter ſumpſerit, rariſſimo ſtomachi dolore vexabitur. certè ſi carbonibus toſtæ ſumantur, melius proſunt. Siquis cymini triti ex melle terna cochlearia quotidie ieiunus accipiat, ſtomachi dolore mirè carebit. Stomacho remediũ optimum de experimēto tale eſt, Petroſelini vncias tres, ſalis vncias duas, nardi ſpicæ vnciam, amomi vncias duas, hyſſopi ⊢ II. vettonicæ vncias duas: hæc omnia in cucumam fictilem nouam mittes, quæ ſit ſextariorum nouem, eámque aqua ſupplebis, & obturabis, vt modicum ſpiramenti relinquas, & decoques ad tertias, ac denuò aqua ſupplebis, & rurſum ad tertias decoques: tunc adiicies mellis optimi deſpumati quartarium, & tertia vice ad medias decoques, ac poſtea in vaſculo vitreo aut fictili recondes ſub ſignaculo, atque ex eo aduerſum ſtomachi laborem terna cochlearia ex aqua calida, ſi febres erunt, aut ex condito ieiunus, ſi non erunt, ſumes. Ne ſtomachus perfrigeſcat vnctio ſaluberrima hæc eſt. Foliorum lauri & baccarum, fœnigræci, ſampſuci, cupreſſi, roriſmarini, vncias ſingulas cõtundes, & in vini veteris ſextariis V. per triduum macerabis, quarto die olei boni ſextarios tres adiicies, & in olla rudi ad prunas non acres, ita decoques donec vinum conſumatur, tunc colabis, & excrementa vel ſordes abiicies, & rurſus ollam cum medicamine ad tenues prunas repones, eique addes ceræ nitidæ libram, reſinæ terebinthinæ purgatæ ſelibram: hæc omnia permixta & coagitata, ad modum cerati recõdes, & quum opus fuerit non ſolùm ad ſtomachi, ſed etiam ad neruorum & muſculorũ perfrictionem vteris ſaluberrimo vnguento. A Antidotum Hadriani, quo vtebatur Cæſar Auguſtus, quæ potio dat omni corpori fortitudinem. quiſquis enim ea vſus fuerit, nec ſtomachi, nec iocineris, nec ſplenis, nec cordis, nec lateris, aut pulmonis, aut coxarum dolores patietur, ſed nec tuſſim, nec perfrictiones, nec ſpaſmos, nec coli dolores ſentiet, nec dyſentericus, nec hydropicus, nec ſuſpirioſus, aut cholericus erit. facit etiam hoc remedium contra omnes humores noxios, & omnia venena, vel maleficia in cibo aut in potionibus data. Cõpoſitio ergo eius eſt talis, B Fœniculi ſeminis, cymini, gummis Thebaici, phu, pulegii, origani, piperis albi, herbæ Sabinæ, petroſelini, cedri ſeminis, chamædropis, caſiæ bonæ, iouis barbæ, rapæ ſeminis, nardoſtachyos, iunci ſeminis, euphorbii, echyos radicis, (hoc eſt capſellæ) cyperi, pyrethri, trifolii ſeminis, quo mulieres vtũtur in capite, amomi, ſerpylli ſicci, gentianæ, ariſtolochiæ longæ, rutæ agreſtis ſeminis, omnium ſupraſcriptarum ſpecierum vncias ſingulas. Item rutæ radiculam, quæ facit ad porcorum incommoda, agni radicem, hociamſani (ſiue agrimoniæ) radicem, draconteæ radicem, quæ radix eſt quaſi coſtum, & bene olet, acori radicem. C harum ſpecierum ſingulas ſemuncias adpendes, & omnia vel infrà vel ſuprà ſcripta diligenter tunſa & cribrata, in puluerē tenuiſſimum rediges, ac poſtea cum melle Attico, quantum ad ſpiſſitudinē ſufficiat, permiſcebis, atque ex eo quum opus fuerit, quãta auellanæ eſt magnitudo, ieiuno dare debebis.

Confectio aceti diaſcilliu, ad digeſtionem, & ſtomachi vitia ſic, Scillam ſumes, & inde tolles duriſſima quæque, & proiicies: deinde omnia tenerrima concides minutè, vt habeant libram ſemis, eámque crudã coniicies D in aceti congium vnum acerrimi: & quum diu macerata fuerit, & cõbiberit, tolles ſcillam, & exprimes, ídque acetum percolabis, & in vas bene picatum repones, eiúſque aceti ieiunus manè ſi ſorbeas ſingula vel bina cochlearia, ſtomachum curabis. & quod ad oris olidi valetudinem attinet, hoc medicamento odor malus emendabitur, & ſi in naſo polypus fuerit, hoc aceto gargarizato eiicitur. quod quidem acetum & ad claritatem oculorum, & ad auditum aurium optimum eſt, ſi aſſiduè gargarizetur, ad vocē quoque & ad ſuſpirium, & & ad ſplenem, optimum remedium eſt. ſiquis autem E inde ad diem ſorbeat, vel dimidium cyathum, colorem optimũ habebit, & facilius ſuſpirabit, & cibum melius conficiet. Nam ſiquis multum comederit, & non coxerit, & cibus ei in ſtomacho inacuerit, ſorbeat de hoc medicamento, continuò deſinet crudus eſſe: vt ſcias verò quantum vim habeat, etiam cadiuis datum prodeſt.

Nam ſi vel duos cyathos cadiuus inde ſorbeat, & currat paſſus mille ducentos quinquaginta ieiunus, mirè remediabitur ſi vel tertio aut quarto die id acceperit. quod ſiquis erit in accipiendo quotidie patiens, penitus carebit hoc morbo. hoc medicamen & ventos eiicit, F & venas purgat. Nam is morbus ex ventorum multitudine mouetur. frigeſcit enim corpus de imparatione, & nauſeam facit, & vomitus mouet. Siquis ergo hoc ſumat, omnem eſcam & potionem bene concoquet, & nulla res ei nocebit. ac ſi voles hoc medicamine phthiſim ſedare, adde vini dulcis paululum, & ſic dato mixtum ſorbere ieiuno. Siquis ſanguinem excreabit, hoc medicamine accepto, facilè eiiciet omnem moleſtiam, & venæ ei purgabũtur: quódque ad pulmones & arterias corruptas attinet, per vomitum ſanabitur, G ſi hoc medicamento vtatur aſſiduè: & ſiquem aqua intercutis tenebit (id eſt ſi hydropicus erit) ſanabitur, faciliúſque curabitur ſi recēs morbus fuerit. nã per vrinã illum citò digeret, & quod ad ſplenem attinet extenuabitur. Oportet ergo prius videre vnde quis morbus veniat. Si à ſplene erit, venter ſoluetur, aut crura turgebũt. Dari itaque oportebit manè ieiuno duos cyathos, certè, H vel vnũ cyathũ ſi ſatis infirm9 erit dato. Quòd ſi ab iecore erit morbus, mellis cyathũ aut paſſi cõmiſces cum cyatho eius aceti, ídque per dies aliquot dabis. primùm nanque ſudoribus vehementiſſimis, poſtea etiam vrina multa purgabitur: deinde cibum & potionem liben-

tiſſimè ſumet,omniáque citò concoquet. Ad ſtomachi dolorem arcẽdum,cymas ſinapis viridis ex aqua diligenter coques in olla noua, eáſque conditas oleo & liquamine manducabis,ſanè obſerua vt paululum ſalis mittas dum coquuntur, propter Bromum. Mel, rutam, cyminum,piper ſimul tere, & vtere pro oxygaro ad inhibendum ſtomachi dolorem. Papauer noſtrate cum lacte ſuo ſimul decoques in aqua, & ipſam aquam diligenter colatam, ſtomachico cum melle Attico potui dabis. Iris tunſæ heminam, cyperi tunſi heminam,in vini Aminæi ſextarium infundes, vt vna nocte maceretur, deinde addes reſinæ terebinthinæ ⌐ I X. ceræ ⌐ I I I. quas cum olei cyprini ſelibra liquefacies. deinde ſimul omnia miſcebis, & manibus ſubiges, atque malagmatis more ſtomacho laboranti appones.

Ceram,adipem anſerinam,& butyrum in ſe decoque, & in panno tenui ſtomacho calidum appone,confeſtim dolori ſtomachi ſubuenies. Peucedani radicem contritam ex vino qui frequenter biberit,nec ſtomachi dolorem nec pulmonis inflationem patietur.

Item ad ſtomachi dolorem perſici folia viridia teres,& cum axũgia vetere purgata ſubiges,atque in panno ad ſtomachum pones. idem præſtat mentaſtrũ quod ſupra ripas naſcitur ſimiliter impoſitum. Oxyporium cydonite quod facit ad ſtomachum & tuſſim, empneumatoſim quoque ſoluit, & digeſtionem citiſſimam præſtat:cõficitur ſic, Cydonea matura purgabis de foris & deintus,& penſabis ad pondo tria,coquéſque ex mulſo in olla rudi,& quum fuerint cocta, eiicies de olla in catinum vel mortarium,ſeparabis deinde ſuccum illum quem excocta dimiſerint : poſtea remittes cydonea ipſa in ollã,& tunc addes ibi aceti pondo duo,mellis optimi pondo tria, mali granati expreſſi ſextarium vnum, coques poſtea lento igni donec vnũ corpus fiat, & habeat mellis ſpiſſitudinem : poſtea autem refundes illud in mortarium, & teres diutiſſimè, donec omnis duritia diſſoluatur: & dum teris ſummatim adiicies ſemunciam zingiberis, & piperis triti ⌐ I I. petroſelini ⌐ I.& ſimul iterum diſcoques,ac poſtea miſcebis mulſam,vbi cocta fuerint cydonea, atque ita in vaſculo vitreo recõdes,& quum opus fuerit per cochleare ieiunus accipies. Stomachi & capitis dolores, tuſſim quoque longáſque ægritudines curat, & dyſentericis medetur, leptopyrexias ſanat: dolori etiam faucium & ſynanchæ ſuccurrit tale medicamen, Piperis albi ⌐ I.S.mellis Attici ⌐ I.S.aſari ⌐ I.vettonicæ, ſaxifragæ, caſiæ fiſtulæ, pondus vt ſupra. hæc omnia trita cum deſpumato melle miſcebis, & dabis cochlearium grande plenum ex condito mixtum.febricitanti verò ex aqua calida. Antidotum multiplex ad multa remedia, recipit hæc, Croci ſcrupulos X V.piperis albi ⌐ I I.S.amomi ſemunciã,pyrethri ſemũciam,dauci cretici ſemũciam, folii malabathri,nardoſtachyos, caſiæ,apii ſeminis,euphorbii,rutæ ſeminis,petroſelini,roſæ ſiccæ,opii, ſingulas ſemũcias, opobalſami ℈ V I. mellis boni P. I I. cinnami Є. ſi non fuerit cinnamum, mittes caſiæ fiſtulæ duplum pro eo, & hæc omnia tunſa cribrabis cribello tenui:& ſic miſces opium cum melle, & mittes in mortarium, & diligentiſſimè teres donec vnum corpus fiat, ac ſic omnia permixta mittes in doliolum vitreum. quũ opus fuerit,ex hoc colicis fabæ Ægyptiacæ magnitudine cum aquæ frigidæ cyathis trib9 potui dabis. Iocineroſis,qui iecur grauiter dolebunt,cum vino mulſo dabis,vt ſuprà ſcriptũ eſt. epilepticis quos caducos dicunt, dabis vt ſuprà pleuriticis cũ aquæ mulſæ dabis cyathis tribus. Stomachũ dolentibus cum poſcæ cyathis tribus,dyſentericis qui perſoluto ventre ſunt, cum aqua frigida dabis, periodicis febribus qui laborant (id eſt acceſſionibus diurnis & nocturnis)cũ aqua calida dabis. quibus dentes dolent, & quibus ſanguis de gingiuis defluit, cum poſca frigida aut cum vino dabis, ita vt reſolutum in ore teneant: ſpleniticis ex poſca dabis : paralyticis ex aqua calida:præcordia dolentibus,itidem ex aqua calida: tortiones ventris qui patiuntur ex aqua calida dabis: morſiunculas leues qui patiuntur, ex aqua calida da-

A
bis. Secundas etiam mulieribus quæ ex partu vel ex abortu remanſerint, diſcutiet ſi ex ſucco fœnigræci cocti,vel ex mulſa bibendum detur. Apoſtemata etiam & omnia intrinſecus collecta expurgat,ex mulſa datum, vel ex fœnigræci ſucco. Sicca verò tuſſi laborantibus ex melle ſolo dabis. Ad vuam ſtillantem ex mulſa gargarizandum dabis : iis verò qui fungos venenatos comederint, cum oxymellis cyathis tribus dabis. Venenum ſiquis biberit ex ſucco ptiſſanæ reſolutum accipiat. In omni-
B
bus ſanè paſſionibus triduo continuo dabis: ſi neceſſe fuerit,iterum alio triduo dabis. omnibus ſanè quãtum fabæ Ægyptiacæ granum eſt dabis. Confectio potionis ad omnem ſanitatem vtilis, & ad ſtomachi cõfirmationem,accipit hæc,Lauri baccarum purgatarum vnciam vnam,myrrhæ ⌐ I.gentianæ ⌐ I.ariſtolochiæ rotundæ ⌐ I.puluerem tenuiſſimum ex iis ſpeciebus ſeparatim tunſis facies,& poſtea permiſcebis, & repones: & & quum vti volueris, cochleare vnũ cum potione calidæ aquæ ieiunus accipies,& interpoſitis diebus quũ vo-
C
lueris iterũ accipies. Primo vere tamen incipies hac potione vti,& deinde quomodo volueris, per tempora triduo continuo vteris. Antidotum quod facit ad omnes dolores internos, & ad ſtomachum confirmandum,recipit hæc, Apii ſeminis ℈ X X I. anethi ſeminis ℈ I X.caſtorei ℈ V I.piperis I I I. opii ℈ I I I. myrrhæ ℈ I I I. hæc omnia ſeparatim tundes, & ex melle optimo temperabis,& quum volueris dare potionem, in modũ fabæ globulos facies,& dabis ex cõdito,ſiue vino vetere: ſed ſi febricitauerint,ex calida aqua.Hæc confectio di-
D
citur Athanaſia:facit ad lateris & ad coli, præcipuè ad ſtomachi dolorem. Lini ſeminis & fœnigræci,& fœniculi farinæ, ſinguli ſextarii cum aqua malſa decocti, & in panno ſtomacho laboranti & viſceribus duris appoſiti plurimum proſunt. Ad eos quos ſubitò linquit animus, & quibus mens alienatur, aut vertigo eſt,cochleæ cum ſuis teſtis tritæ incoctæ, ita dantur per dies quinque vt prima die cochlea vna cum paſſi cyatho potanda detur. alia die duæ cum duobus cyathis, tertia die tres cum tribus cyathis, quarta die duæ cum
E
duobus cyathis,quinta die vna cum cyatho vno.

Potio efficaciſſima ſtomachi remedio,ſic,Apii ſeminis drach. V I.petroſelini drach. I I I I.ſpicæ nardi drach. I I I I. myrrhæ drach. I I I I. piperis longi drach. V. contrita vniuerſa hæc diligenter in vnum miſcentur, deinde adiicitur mellis optimi deſpumati quod ſatis ſit, atque in vaſe vitreo mixta ſeruantur. inde quum opus fuerit poſt balneum drach. I I I I.aut etiam minus, ſi infirmior erit qui accepturus eſt, ex aqua calida vel ex mulſo in potione dabuntur. Porri capitati excocti in cibo
F
ſumpti cum aceto plurimum proſunt ſtomacho laboranti. Vrticæ ſemen coctum iuuat ſtomachum ſi cum pane manducetur, & cum iure ſuo: cydonea quoque incocta in melle ſeruata ieiuno data plurimum proſunt. Thalaſſomeli quod iucundiſſimè & inflationes deponit, & ventrem purgat ſine ſtomachi vexatione. eſt enim & odore & ſapore gratiſſimo,quod hoc modo fieri debet,Aqua marina ex alto (id eſt de profundo)vel aqua cæleſtis cum ſale mixta,pari mẽſuræ mellis optimi deſpumati permiſcetur, & ſeruatur in vaſe ficti-
G
li, & quũ opus fuerit tepefacta potui datur. Purgatorium efficax, quod nec ſtomachum vexat, nec caput grauat,& bilem deducit. lactis caprini ſextarium, ſalis ammoniaci ⌐ I I. mellis optimi ⌐ I. in vnum omnia diu contrita & permixta ieiuno potui dantur. ſed poſt potionem diu inambulare debet, vt ipſa potio melius motu corporis proſit. Sambuci liber inter corticem & ſurculum raſus,& tritus, ádque nucis iuglandis magnitudinem ex aqua vel mulſo potus, miro modo detrahit bilem,ac ſtomachum releuat. Vettoni-
H
cæ herbæ folia in vmbra arefacta contunde & cribra, atque ex eo puluere paululum, & mellis decocti cyathũ vnum permiſce. atque inde poſt cœnam ad magnitudinem ciceris tranſglutiendum dabis ei qui cibum euomit ſtatim,& non poteſt continere. Radicem ſi-

culneam vini veteris cyatho vni inrade, & priuſquam cœnes vel cubitum eas bibito, ſi vitio ſtomachi laborabis. Laſeris veri modicum ex aquæ frigidæ cyathis quatuor dilue, & dormitũ iturus bibe vt cibum bene concoquas, aut eius radicem guſtato dormitum vadens, idem tibi præſtabit. Rorem marinum ieiunus commanducet, aut in aqua calida excoctum bibat qui cruditatem patietur, ſtatim remediabitur.

Compoſitio potionis ad dolorem ſtomachi, ſiue ad nauſeam reprimendam ſic, Herbæ mandragoræ quæ naſcitur in locis montanis ſuccus expreſſus ad ponderis ſcrupulum dimidium, potatúſque ex aqua calida vel ex mulſa, nauſeam expellit, abundantiam phlegmatis purgat, ſedátque dolorem ſtomachi, & faſtidium diſcutit. vltra hoc autem pondus ne dederis, quia nullius ſtomachus vim eius poterit ſuſtinere. Pulegium cum oxymelite decoctum, ad menſurã heminæ tepefactum, ieiuno & digeſto dabis bibendum, non ſolùm ſtomachum reficies, ſed etiam ſi circa cor aliquid erit vitii, eadem potione ſanabitur. Ad ſtomachum componendum veteris remedio tali ſatis commodo, Rutam, apium, anethum, cyminum, æquis portionibus coques cum vini veteris ſextariis duobus, poſtea addes olei amari 8. I. & iterum coques, vel aliquandiu combullire permittes, atque inde quum vtcunque reſederit feruor, per globulum lanæ ſuccidæ ſtomacho quod ſufficiat infundes, ita vt poſtea denſus lanæ floccus ſupra ſtomachum iacentis ponatur. Poſt horam quàm hoc feceris, de nardo tepido ſtomachum perfricabis, & de ſabano molli leuiter detergebis, deinde infirmũ deambulare facies. Confectio epithematii quod ſtomachi vetuſtas cauſas emendat, & ad digeſtionem confirmat, Ceram, ſeuum taurinum, medullam ceruinam, axũgiam veterem, reſinam terebinthinam, horum pondera ſingula æqualia mittes, deinde adiicies mellis ⊣ III. maſtiches vncias tres: quæ liquãda fuerint liquabis, & quæ tũdenda tundes: & ſic confectum medicamen in linteo apponetur ſtomacho, quod ante momentũ prandii ſubtrahi conuenit. Item aliud epithema quod efficaciter prodeſt ſtomacho, & viſceribus, Styracis ⊣ II. aloes ⊣ II. petroſelini ⊣ I. ceræ libram vnam, nardi P. I. maſtiches ⊣ II. reſinæ frictæ P. S. reſinæ terebinthinæ ⊣ II. quæ liquanda ſunt liquabis, & quæ tundenda tundes, & permiſcebis, & ſic confectum medicamen ſimiliter linteo inductum ſtomacho appones.

Ad confirmandum ſtomachum vel conſeruandum, ſiquis infirmũ habet de quartanæ labore, epithematiũ tenue, Axũgiæ porcinæ, butyri, reſinæ frictæ, herbæ Sabinæ, ceræ rufæ, libras ſingulas, ceruſſæ ⊣ III. ceræ Ponticæ ⊣ III. hæc omnia ſeorſum parata miſcebis, & ſimul decoques, & ſic vteris. Deſcriptio Polyarchii ad ſtomachum poſt diutinas febrium moleſtias componendũ, Caſiæ ⊣ I. roſæ ſiccæ ⊣ I. cyperi ⊣ I. cardamomi ⊣ I. nardoſtachyos ⊣ I. nardi Celtici ⊣ I. malabathri ⊣ I. iridis Illyricæ ⊣ I. œnanthes ⊣ I. maſtiches Chiæ ⊣ I. croci ⊣ I. amomi ⊣ I. meliloti ⊣ I. abſinthii ⊣ I. coſti ⊣ I. guttæ ammoniaci ⊣ I. aloes ⊣ I. thuris ⊣ I. myrrhæ ⊣ I. bdellii drach. VIII. ſtyracis drach. X. in vino infuſæ, xylobalſami drach. IIII. ſchœni anthus drach. IIII. reſinæ terebinthinæ drach. XLVIII. nardomyri drach. LXIIII. ex quo cerotũ facies adiectis olei roſei drach. LXVI. ceræ Ponticæ drach. CXXVIII. opobalſami drach. XVI. hæc omnia tunſa cribrata, & cætera vino optimo madefacta, ſimul in mortario colliges, ex quibus trochiſci vel madgalia fient: ceroto verò facto, vel puluis ſuprà ſcriptus vel ramenta miſcentur.

CORDIS DOLORI, ET CORCO, ET PRAEcordiis, remedia rationabilia diuerſa de experimentis, Cap. XXI.

PRæcordiorum dolorem catuli lactentes admoti viſceribus humanis, transferre in ſe adſeruntur, idque exenteratis perfuſiſque vino deprehẽditur vitiatis eorũ viſceribus. Ad corcum, carmen in lamella ſtagnea ſcribes, & ad collum ſuſpendes hæc: antè verò etiã cane, Corcu nec megito cantorem. vtos vtos vtos, præparabo tibi vinum leue, libidinẽ diſcede attonnita. In nomine Dei Iacob, In nomine Dei Sabaoth. Item ad id aliud carmen, Corce corcedo, ſtagne, paſtores te inuenerunt, ſine manibus collegerunt, ſine foco coxerunt, ſine dentibus comederunt. Tres virgines in medio mari menſam marmoream poſitam habebant, duæ torquebant, & vna retorquebat, quomodo hoc nunquam factum eſt, ſic nũquam ſciat illa gaioſeia corci dolorem.

Ad cordis dolorẽ vel ad eos qui lumbricis in corde vexãtur, Aquam maluæ cum melle pari menſura permixtam tepidam ieiuni bibant. Ad cordis dolorẽ herbæ erythrodani, (id eſt caulis purpurei, hoc eſt marini) vel ſiſimbriæ ſuccum, ad plenitudinẽ cõchulæ oblongæ (quàm Græci telynen, alii chemam macram vocant) cum aqua calida prope noctem dormitum vadens bibat. Pinus viridis aciculæ contritæ ex vino optimo potui datæ, cordis dolorem ſedant, ita vt qui potionem acceperit, pinguibus eſcis abſtineat. Dolorẽ cordis leuat cymini Æthiopici commãducati ſuccus frequenter tranſmiſſus. Aduerſum cordis pulſum vel dolorem mirum remedium quod in lamella ſtagnea ſcribes, ✻ & phylacteriũ de ſtyrace ſubfumigabis, & in collo ex licio ſuſpendes, ita proderit vt ſtupeas. Ad dolorem præcordiorum cataplaſma egregium, Lini ſeminis ſextarium vnum, fœniculi ſeminis ſextarium vnum ex aqua mulſa decoques, & in panno calido præcordiis ſæpius applicabis, mirè proderit.

Cerotum valde efficax ad cordis dolorem, Ceræ ſelibram, olei Cyprini ſelibram, abſinthii Pontici ſelibrã: abſinthium tundes, ceram remittes & permiſcebis, ac pro ceroto vteris. Qui præcordiorũ ardore vexãtur, ſi etiam febres & lumbricos habeant, hoc remedio ſanabuntur: ouum crudum ſummiter apertũ exinanies, idque implebis oleo viridi, & defundes, & lotio virginis pueri implebis, & defundes, tum adiicies parũ mellis, & in vnum cum oui ipſius interioribus permiſcebis, & potandum ieiuno dabis: hoc & ſtercus vetuſtiſſimũ & lumbricos noxios pellit, & febrem acutiſſimam releuat. Bulbi excocti triti inliti tumorem præcordiorum, & ventris emolliunt. Item proficies ſi ocimum triueris, & eo præcordia ſpiſſius inleueris. Fœniculi farina cum pari menſura mellis decocta, ceroti modo panno inlinitur, & calẽs tumori præcordiorum imponitur. Malagma ad præcordiorũ tenſionem, & ventris ac ſtomachi duritiem diutinam cum dolore, quod & iecori & lieni prodeſt, cõficitur ſic, Ceræ P. I. guttæ ãmoniaci P. I. iris Illyricæ denarios XXII. opopanacis denarios XX. aneſi denarios XXV. fœnigræci ſeminis ✻ XXV. reſinæ terebinthinæ P. I. adipis ſuillæ veteris P. I. aceti acris 8. I. mellis P. II. mel cum aceto permiſcendum eſt, atque illic arida omnia die & nocte maceranda ſunt. Terebinthinam verò, & ceram, & adipem liquefactam in vnũ cæteris admiſcere oportet, & deinde manibus diutiſſimè ſubige, donec ſine offenſione malagma tẽperatiſſimum fiat. Ad cordis pulſum ſiue ſaliſſationẽ, ſuccinum verum mittes in aquam feruentem, & illic eſſe patieris, atque inde per triduum laboranti ſingulos cyathos tepefactos, ſi nimium erit frigus, dabis bibendos: hoc remedium & hominibus & animalibus prodeſt.

AD HEPATIS SIVE IECORIS VItia omnia, & moleſtias vniuerſas, remedia rationabilia, & phyſica diuerſa de experimentis, Cap. XXII.

RVtæ ſylueſtris manipulo, in ollam nouam coniecto, decoctóque ex tribus heminis aquæ ad heminam, adiicies mellis libram, rurſúſque feruefacies, ex eo per triduum ieiuno potum dabis iecinoris dolore nimio laboranti. Hircinus ſanguis adhuc calens ſupra prunas excoctus, & cibatui datus ieiuno, iecinoroſo mederi traditur. Viuerra toſta porcelli lactentis modo inaſſata, & cibo dato ieiuno, mirè iecinoroſo ſuccurrit. Hepatice experta ſic, Piper album & maſtichẽ æquis portionibus tũdes & cribrabis, rurſúſque in mortario teres, atque ita oleo Hiſpano optimo temperabis,

vt ſit ſpiſſum,inde catapotia facies magnitudine ciceris, atque in ſole ſiccabis vt dureſcant:tunc in pyxide recondes, & ex his vnam pilulam ieiuno in ouo ſorbili dabis, adiiciéſque parum ſalis,ſed per triduum dabis. Tumori iocinoris apprimè medetur hoc remedium, Inulæ radi cis vncias tres (quæ Græcè dicitur helenium)decoques ad medias in aquæ ſextariis tribus, atque heminã ex ea ieiuno in dolore bibendam dabis, ídque per triduum facies. Ad veteres iocinoris dolores potio optima ſic, Nardi ſpicæ ℈ v I I I.croci ℈ I I. myrrhæ ℈ III. caſiæ ℈ v I I I. ſchœni ℈ v I I I. omnia trita & cribrata melle optimo comprehendes, & dabis ieiuno in potione ℈ I I I,ex aquæ mulſæ cyathis I I I I. quouſque vitium extirpes. Ad tumorem iocinoris,& ad diſpnœam remedium ſic, Petroſelini, coſti, chamæpitys, æqua põdera tundes,cribrabis,& dabis ieiuno hepatico duo cochlearia cum aqua mulſa. Melanthium (id eſt git) quantum cochleare recipitur, contere, & da cum vino tepido dulci bibendum ieiuno hepatico.

Nimium laudatum iocineroſis remedium ſic,Picem duram contere, & ex ea da potandum ieiuno hepatico cochleare vnum cum vino auſtero. In lamina ſtagnea ſcribe, Ite ερων, & deſuper nomen iocineroſi cui mederi voles, ſcribe: laminam verò licio ligatam collo eius ſuſpendes, mundúſque id facito. Abſinthii florem,caſiam,crocum, nardi ſpicam, aſarum, ſchœni florem,folium,maſtichen,xylobolſamum, amomum, cinnamomũ,ad drachmas ſeptenas,aloes Indicæ drach. v I. tundes & cribrabis ſingula ſeparatim, eadémque miſcebis, atq; inde cochlearia bina ieiuno hepatico cũ mulſa aqua tepida aut vino vetere auſtero per triduum dabis: quod remedium & ad digeſtionẽ & ad crapulam deponendã facit. Antidotũ ad hepaticos ſic,Pelecini ſeminis, eupatorii, iocineris lupini, picis brutiæ, coſti, fœnigræci,piperis:paria hæc tundes,cribrabis, & melle comprehẽdes,atque inde catapotia ad ciceris magnitudinem ex aqua calida dabis. Antidotum Philonium ad iocineris & ad omnium viſcerũ intrinſecus dolorẽ,ſic,Croci drach. v. pyrethri drach. I. piperis albi drach. x x. hyoſcyami drach. x x. euphorbii drach. I. nardi Indici drach. I. opii drach. x. quæ ſunt ſicca tũdũtur, cætera in mortario cõterũtur, & permixta melle cõprehendũtur. Hæc potio his modis ieiunis dãda eſt: cœliacis & colicis qui ſine febre erũt, ex aqua frigida, febriculentis ex aqua in qua anethum ad tertias decoctum fuerit: in declinatione verò febris, ad magnitudinem auellanæ: ſpleniticis ex aqua cum appare decocta cyathis tribus,magnitudine qua ſuprà:hepaticis dimidium auellanæ modum:febriculentis ex hydromellis cyatho, vel ex aqua mulſa in qua anethũ cum ſurculis ſuis fuerit decoctum. orthopnoicis, magnitudine auellanæ remiſſa in aceti ſcillitici cochlearibus quatuor, ex aquæ calidæ cyathis quatuor. ad ſpaſmum & cordis dolorem vel tremorẽ ex aquæ mulſæ cyatho magnitudine auellanæ. Ad lateris dolorem ex aqua mulſa, magnitudine auellanæ, contra noctem dabitur: ad ſingultus & quibus frigus etiã æſtate inſederit,ex aqua mulſa,modo auellanæ. phthiſicis ex ſucco ptiſſanæ,vel ex mulſi cyathis tribus modo auellanæ: dyſentericis ex poſca cyathis duobus, modo ciceris arietini: auriginoſis ex aquæ mulſæ cyathis duobus, auellanæ duplum. dyſuriæ & calculo ex aquæ cyathis tribus in qua tres manipuli apii fuerint decocti,magnitudine auellanæ. Potio ad hepar vtiliſſima,præterea hæc ipſa compertũ & præſentaneum remedium eſt etiam ad lateris dolorem. accipit hæc,Piperis ⊣ I. coſti ⊣ I. lupini ſicci amari ⊣ I. hæc omnia ſicca tunſa cribrata mixta ſimul repones, quũ opus fuerit vnũ cochleare plenũ, vel ſi vires infirmiores ſunt, raſum (id eſt ruclatum) cum vino auſtero ieiuno hepatico per dies tres vel quinque continuos dabis, ita vt in eo latere complicatus aliquandiu iaceat,& cooperiat ſe ſagis: & quum cœperit ſudare, leuet ſe & deambulet diu. Item expertum atque vtile ad hepar remedium, De foliis fici aridis (id eſt ſiccatis ſub vmbra & arefactis) tritis cribratíſque, de quo puluere cum condito ad menſuram tria cochlearia accipiet hepaticus ieiunus, & in eo latere diutule iacebit: deinde ambulabit, & per triduum continuum hoc medicamen accipiet ſimiliter obſeruans. Prodeſt mirificè hæc compoſitio ad tumorem & dolorem cum duritia iocineris & lienis: item ad renum dolorem benefacit. nam & colorem corporis reſtituit, qui propter vitia ſupradictarũ partium corrumpitur, pallidúſque conſpicitur. prodeſt hoc idem medicamentum etiam ad aquæ mutationes, id eſt ad hydropẽ. conficitur ſic,Croci ✱ x. nardi ✱ I I. caſiæ ✱ I I. coſti ✱ I. S. ſchœni ✱ I. cinnami ✱ I. myrrhæ ſtactæ ✱ I. mellis optimi ✱ x x v datur ieiuno quanta faba eſt Ægyptia ex mulſi cyathis I I I I. Remedium efficax ad iocineris duritiam veterẽ,quod & hydropicos,& lienoſos,& arquatos,& quibus opus eſt moueri vrinam,potentiſſimè ſanat. mulie-bribus quoque cauſis prodeſt. nã & ex partu reſidua purgat, & mammis tumentibus prodeſt. perduci illud (id eſt potari)ex mulſo vino oportet. cõficitur ſic, Aneſi ✱ I x. dauci ✱ I I I. petroſelini idem, iuniperi idem, ſilis idẽ,tragacãthi ✱ I. S. panacis radicis ✱ v I I I. iridis, myrrhæ,coſti,amomi,ſingulorum denarios ſenos,cinnami ✱ I I I. caſiæ ✱ v I. ſmyrnii quod eſt ſemen oleris atri, ✱ v I I I. nardi ſyriacæ ✱ I I I I. acori ✱ v I I I. balſami ſeminis ✱ v I. opii ✱ v. erui moliti 8. I. ſcillæ coctæ ✱ I I. vini Chii aut Leſbii quod ſatis erit. paſtilli ex his in pulverem redactis fiunt denariorũ duum vel trium,& dantur quum opus eſt ex mulſo, ieiuno & digeſto. Antidotos quæ Zopyre dicitur,facit non ſolùm ad iocineris,ſed & ad lateris,& ad pectoris, & ad veſicæ dolores, & ad tuſſim veterem, & ad hydropicos, & arquatos, & lienoſos, & ad eos qui mala medicamenta ſumpſerint, quæ ſiue poſtea data, ſiue antè pota fuerint per hoc remedium non nocebunt: cõficitur ſic, Myrrhæ ✱ v I I. S. nardi ſyriacæ ✱ v. S. croci ✱ I. S. ſchœni ✱ I I. caſiæ ✱ I I I I. cinnami ✱ v I. piperis albi ✱ I. piperis longi ✱ I. thuris ✱ I. ſcordii ✱ I I I. polii ✱ I I I. roſæ aridæ ✱ I I I. rapæ ſeminis ✱ I I I. anatis ſanguinis recentis ✱ I I I I. eiuſdem aridi ſanguinis ✱ I I I. melle miſcentur contuſa & cribrata omnia, donec habeãt ipſius mellis temperaturam, inde plenum cochleare datur: ſed à ſerpente percuſſis aut morſis,ex vino,cæteris ex mulſo vel aqua dari oportet. Malagma ad omnem viſcerum dolorem,præcipuè ad iocineris ſtricturas,conficitur ſic,Nardi Celticæ,id eſt eſt ſaliuncæ ✱ x I. iridis ✱ v I I I. meliloti (quod à nobis ſertula campana dicitur) ✱ x x v. cyperi ✱ v I I I. ammoniaci thymiamatis & ſtyracis ✱ v I I I. cardamomi ✱ v I I. croci idem. omnia ſupradicta contunſa & cribrata vno die & nocte in vino vetere macerãtur,præter ammoniacum. hoc enim aceto dilui oportet. poſt hæc ceræ P. I I. reſinæ frictæ P. I. olei roſei P. I I. vel tria, vt ſufficiẽs viſum fuerit addẽtur:liquefiũt quæ liquefieri debent, & refrigerata atque raſa cæteris miſcentur, atque vnum corpus ita fit vt diligentiſſimè ſubigantur. hoc & ad præcordiorum tenſionem benefacit, & ad veſicæ dolorem. Attali regis medicamentum, quod facit præcipuè ad iocineris vitia, & ad auriginem,& ad aquam intercutem,& ad lienoſos,& ad præcordiorum inflationem, & ad pectoris dolorem, & ad eos qui colorem luridum habent:conficitur ſic,Croci ✱ x. nardi Indici ✱ I I. caſiæ ✱ I I. myrrhæ ✱ I. cinnami ✱ I. ſchœni floris ✱ I. coſti ⊣ I. hæc ſeorſum cõtunduntur & cribrantur, deinde ex ſingulis eorum ſupradictis pondera ſumuntur, & in vnum melle mixta colliguntur, atque in pyxide argentea reponuntur. inde datur quum opus eſt fabæ Ægyptiæ magnitudo cum mulſi cyathis tribus, ſi ſine febre fuerint qui ſumpturi ſunt:ſi febricitabũt,ex aqua mulſa dabitur. prodeſt etiã calculoſis hæc cõpoſitio, ſed ad omnes cauſas ieiunis & maximè digeſtis opportunè dari debet. Ad dolorem iocineris phyſicum remedium ſic, Calculus ſiue lapillus qui à calculoſo fuerit eiectus, ſuper iecur dolentis alligatus, ſtatim proderit. Glycia pota & ventrem laxabit, & iocineri proderit,& digeſtionem ſtomachi opitulabitur, quam glyceam ſic facies, Aceti

8.1.mellis P.II.aloes ⊷ III.fœniculi radicis P.II. quas
ſublata cortice diligenter ſiccabis, & tundes, atque vna
nocte in aceto macerabis. poſtera verò die excoques
ad medias & colabis,tunc admiſcebis mel & coques ſuf
ficienter, atque ab igne ſublatū refrigerabis vt tepeſcat,
poſtea aloen teres,& miſcebis, præterea apii viridis pu-
gnum plenum,& tantundem rutæ viridis addes.hæc o-
mnia ad ſpiſſitudinem mellis cocta colabis & refrige-
rabis,atque inde cochlearia terna cum aqua calida ieiu-
no & digeſto per triduum dabis. Item ad iocineris
dolorem remedium ſic, Lupinum,abſinthium,coſtum,
fœnumgræcum,ſed quod toſtum ſit,pari pondere hæc
ſicca tundes,& cribro medicinali cribrabis.vnde ieiuno
cochleare propenſum ex aqua calida per triduū dabis:
quod intermiſſis aliquot diebus,rurſus per triduum ſi-
militer bibendū dabis. Memento tamen vt fœnumgræ-
cum diligenter torreatur,vt bene tundi poſſit,& omnia
obſeruet quæ infra ſcripta ſunt qui remedium acceptu-
rus erit. Iecur lupi ſublatum luna decreſcente in
fumo ponitur,& quū ſiccatū eſt, teritur, inde particula
trita miſcetur puluери æquis portionibus facto de fœ-
nogræco,lupino,& abſinthio,& coſto,ita vt ex eo quod
in ſe totū permixtum fuerit, menſura cochlearis cumu-
lati detur ad diem,non febricitanti ex vino mixto:ſi fe-
bricitabit, ex aqua: ita vt per triduum hoc medicamen
ieiunus accipiat, & porrecto brachio in dextro latere
vel ſemihora iaceat: inde diutiſſimè deambulet, & tar-
diſſimè cibum ſumat,& obſeruet vt illo triduo puriſſi-
mus & digeſtiſſimus ſit, & frigidam non bibat, neque
ſalſum aliquid aut dulce manducet. Violas agreſtes
ſiue ſylueſtres conteres, & ſuccū earū cum pari pondere
mellis decoques,& ex eo cochlearia terna ieiuno ad diē
iecoritico dabis:ad lateris autem dolorem, ſi ex iecoris
cauſa fuerit, thymi ſcrupulos duos,& aquæ quartarium
dimidium ieiunus bibet. Compoſitio medica-
minis ad iecur,quod diateſſarō dicitur, Coſti ⊷ I. fœni
græci ⊷ I. inulæ radicis ⊷ I. fœniculi radicis ⊷ I. hæc
omnia ſeparatim diligenter tundes & cribrabis,& deli-
catiſſimum puluerem menſurabis, & poſtea permiſce-
bis:ſed in ſole omnia bene ſiccato antequam contūdas,
& in vna potione cochleare plenum mitte:ſano ex vino,
febricitanti ex aqua calida,vel ex mulſa aqua, vt ventrē
ſoluat, potui ieiuno per triduum dabis, ita vt accepta
potione,in dextero latere aliquādiu iaceat,& poſtea diu
deambulet, & digeſtiſſimus cibos ſumat. hoc remedio
ſcitote nihil eſſe præſtantius, etiamſi fœminis, ſed non
prægnantibus detur. De medio oſſe ſepiæ quod
eſt molle,puluerem facies,& in mixtione conditi opti-
mi iecoritico ieiuno per triduum dabis,ita vt in dextro
latere aliquandiu iaceat quum acceperit, & poſtea diu-
tiſſimè deambulet. Ad iocineris dolorem reme-
dium ſic,Intyborum ſucci heminæ, aquæ cyathos tres
miſcebis ſimul,& calidum dabis, donec totum triduò
perbibatur.quòd ſi ex ipſo dolore cui medendū eſt tur-
gidus & indigeſtus fuerit,porrum capitatum incoctum
manducet. Gentianam ex paſſo decoques,& ieiu-
no iecoritico per triduum bibendam dabis. Pi-
peris albi grana XL. ſalicis folia ad hanc menſuram, vt
faſciculus inter digitos duos & pollicē teneatur, cucu-
meris quoque quantum tribus digitis tollere potueris,
contere in vnum, & per triduū iecoritico ieiuno da ex
aqua calida bibendum. Coſti ſemunciā,aloes epa-
titidis ⊷ I. maſtiches granorum ⊷ II. eupatorii ⊷ I.
piperis ⊷ II.amomi ſemūciam,rheu Pontici ſemunciā.
aloen & maſtichē ſimul teres & cribrabis bene: reliquas
ſpecies in pila tundes & cribrabis bene,& omnes poſtea
in vnum confundes, & repones diligenter in pyxide
qualicunque: quum volueris potionem dare iecoris vi-
tio laboranti,in olla vel cacabo rudi,ſed excocto, quar-
tarium fœnigræci decoques.primam aquam fundes quū
feruere cœperit,& aliam fundes quum feruebit: tertiam
coques ad tertias,& repones vas in quo ad tertias deco-
xeris fœnumgræcum cum ſucco & humore ſuo,& inde
potionem in calicem mittes, & addes de puluere ſupra-
ſcripto cochleare plenū.Et quando accipit is cui medē-

A dum erit, digeſtus & ieiunus accipiat, & acceptam po-
tionē bene digerat, ita vt quum biberit, tenſo brachio
dextro iaceat in ipſo latere,& hoc per triduum ſimiliter
faciat:hæc potio iecoriticos etiam veteres mirè ſanat.
Hepaticis herba cētaurea ex vino decocta, ac potui ie
iunis data,mirificè auxiliatur. Herbæ vettonicæ
in vmbra arefactæ puluis, ex aquæ calidæ cyathis duo-
bus ieiuno iecoritico potui datus, magnificè prodeſt.
Potio ſaluberrima ad hepaticos,à Procliano medico
oſtenſa, Ficatum lupi integrum foliis lauri inuolues,
B & ita ad ſolem vel ad ignem ſiccabis, & ſiccatum dili-
genter ſublatis foliis in puluerem rediges: quem pul-
uerem in vaſculo nitido ſeruabis, atque ex eo cochlea-
ria duo cum piperis granis decem tritis, adiecto melle
optimo deſpumato quantum ſufficiat,cum carœni cya-
tho,in potione ieiuno dabis,quam prius ferro canden-
ti calefacies,& diligenter in mortario permiſcebis, ſe-
dentique in lecto dabis,ita vt accepta potione contractis
genibus hora integra in dextro latere iaceat, & poſtea
vel vna hora deambulet. Herbæ verbenæ ſolſti-
C tio lectæ puluis,in cochlearibus quinque cum vini ami
næi cyathis tribus, ieiuno potui datus,mirificè prodeſt:
ſed pro ætate aut viribus vniuſcuiuſque potionē dabis.
Aſini iecur tritum,cum petroſelino & nucibus iuglā
dibus purgatis ac melle inlitis,in cibo datum hepatico
ieiuno,mirabile eſt. Procliani medici remediū
de experimento, ad hepatis ſuppurationes, & vlcera,&
apoſtemata,ſic, Sagapeni vncias II. myrrhæ Troglody-
tidis vncias tres,cardamomi vncias ſex, caſtorei vncias
tres, piperis albi vncias duas, aut ſi album non fuerit,
D duplum de nigro mittes, opii optimi vncias duas, hæc
omnia tunſa & cribrata per impubes pueros, aqua plu-
uiali miſcebis, & facies trochiſcos de binis drachmis,
qui trochiſci in vmbra non in ſole ſiccentur, viris vel
ſenioribus integros, pueris vel minoribus dimidios
trochiſcos, infuſos in aqua calida dabis: id eſt non fe-
bricitanti cum vini auſteri meri cyatho vno, infirmo
autem ex aqua calida dabitur:ſed quibus medendum e-
rit nihil pingue manducent, non oleum, non carnem,
ſed de lenticulæ farina pultem cum oxymelle coctam,
E admixto anetho & pulegio manducēt, & poſcam,poſt-
eaquam excreare vel ſitire cœperint, tepidam accipiant,
& ſenſim bibant. Qui palmulas dactylos ex ace-
to frequenter manducauerit,iocinoris dolore carebit.
De lupi præda, id eſt de reliquiis veruecis, aut ca-
præ, aut cuiuſlibet animantis quam comederit carnē,
vel pellem,vel os,collige & ſerua:& quando aliquis ie-
cur doluerit,inde eum tange, continuò ſanabitur.
Origanum in aqua decoque ad tertias,& poſtea mit-
te mellis quod ſufficiet,atque iterum decoque diligen-
F ter,vt bulliat,& inde da hepatico ieiuno quod ſatis ſit aſ
ſiduè bibendum,valde ſubuenies. Lacertam vi-
ridem prende, & de acuta parte cānæ iecur ei tolle,& in
phœnicio vel panno naturaliter nigro alliga, atque ad
dextram partem lateris aut brachii laboranti hepatico
ſuſpende:ſed viuam lacertam dimitte,& dicito ei, Ecce
dimitto te viuam: vide vt ego quemcunque hinc teti-
gero,hepar non doleat. Ad duritiā iocineris mol-
liendam,& quemlibet veterem dolorem ſedandum be
nefacit cunilæ aridæ (quam ſatureiam quidam vocant)
G in puluerē redactæ denarius vnus,ex mulſi cyathis duo-
bus ſi non febricitabit, vel totidem calidæ aquæ, ſi fe-
briculentus erit,aſſiduè datus.
Ad iecoris dolorem potio ſalubris conficitur ſic, Pi-
peris ⊷ I.eupatorii ⊷ I.coſti ⊷ III. bacani ⊷ II. fœ-
nigræci ⊷ I.S.omnia hæc trita & creta ſeruabis, & quū
vſus exegerit, dabis in vini potione cochleare plenum
ieiuno, ita vt in dextro latere tenſo brachio iaceat quū
acceperit. Epithematium ad iecur ſanandū ſic,
Guttæ ammoniaci P.II.ceræ tantundem, olei roſei tan-
H tundem, croci ⊷ I. gutta ammoniaca cum bono aceto
teritur, donec bene trita ſit,& glutinoſa fiat, crocum ſi
ſiccum eſt tunſum & cribratum, guttæ ammoniaci ad-
miſcetur,& diu teritur:ſi humidum eſt in aceto made-
factum,primùm ſeparatim,deinde cū gutta ammoniaca

teritur,quibus tritis cerotum de roſeo oleo & cera Punica factum refrigeratum admiſcetur, & tandiu teritur vel ſubigitur donec vnum corpus fiat,vt magdalia inde formentur,quæ ſtomacho phœnicio inducta imponantur.

AD LIENIS SIVE SPLENIS VITIA omnia,& moleſtias vniuerſas,remedia rationabilia & phyſica diuerſa de experimentis, Cap. XXIII.

AD lienoſos benefacit tamarici longè à mari collecti arefacti & contuſi pulueris denarius vnus, aut pondus victoriati datũ ex aqua ieiunis vel ex poſca. Prodeſt lienoſis inula arida campana contuſa & cribrata mẽſura denarii vnius ex vini veteris mixti cyathis quatuor ieiunis data. Potio ad lienoſos ſic, Balani quo vnguentarii vtũtur,denarios duos, capparis radicis ✱ I. hederæ nigræ baccarum denarios duos,periclymeni, quam ſyluæ matrem vocamus ✱ S. galbani denarii S. cardami nigri(id eſt naſturtii)ſeminis ✱ II.S. piperis nigri ✱ I. ſcillæ coctæ ✱ II. hæc omnia colliguntur ex melle,fiunt globuli parui,dãtur denarii duo vel vnius pro ætate aut infirmitate,ex oxymelle vel ex aceto mixto, in cyathis quatuor aut tribus: eadem potio benefacit ad hydropicos ex aqua mulſa data.nam vrinam mouet plurimum per quam purgantur. Lienoſos ſanat,extra cutem impoſitum ſinapi aceto pridie maceratum & tritum,adiecta lenticula ex aceto cocta. Oportet autem à parte lienis impoſitum medicamentum tandiu illic eſſe donec dolorem pati non poſſint qui vtuntur:poſtea ſolio calido demittantur, vbi plures eos contineant dum deſinit feruor,alioqui exiliẽt ad primum feruorem.maior enim in cute fit dolor calda tactis: poſtea ceroto roſaceo eos perungi oportebit.

Aliud lienoſis remedium eadem ratione impoſitũ, Sinapis cyathos duos,git cyathos duos,naſturtii cyathos quatuor, myrobalani corticis cyathos quatuor, piperis cyathos duos:ſinapi pridie aceto acri maceratum,deinde tritum,contuſis cæteris permiſcetur, pannóque inlitum medicamentum imponitur, faſciáque longiſſima alligatur,vel pluribus in vnum commiſſis, quò tardius ſoluatur. Hoc efficaciſſimum remedium eſt, & multorum annorum lienoſis omnes cauſas tollit, atq; duritiã: ſed poſt hoc,ſiquæ reliquæ manſerint,ammoniaco tollendæ erũt frequenter illic inlito. Infantibus lienoſis dari oportebit aquam calidam in qua candens ferrum dimittatur,vel lac caprinum ſemicoctum,ſi capræ tantummodo hedera paſcantur. proderit iis & ſinapi ſiccum contuſum ceroto tenui mixtum,extra cutem impoſitum,vt faſcia diligenter ligetur. Malagma ad lienoſos & ad iocinoris tumorem ſic, Ammoniaci guttæ pondo I. ceræ P. I. roſæ pondo I. ammoniacum ex aceto teritur, mixto crocomagmate quantum colorare poſſit. ammoniacum itaque teritur quouſque leue fiat, & mellis craſſi habeat ſpiſſitudinem:poſtea cera liquefacta, & roſa adiicitur,ac prius mortario bene & piſtillo commixta, manu vtráque ſubiguntur. Facit hoc malagma & ad luxum & ad capitis dolorem,fronti ſuperpoſitum. Malagma ad lienoſos ſic, Myrobalani P. I. aphronitri ✱ XXX, capparis radicis ✱ XXV. cardamomi ✱ XXV. ammoniaci guttæ denarios XXX. ceræ P. I. irini olei P. S. cera irino ſoluitur, quibus ammoniacum aceto dilutum miſcetur, poſtea arida quæ ſunt cribrata admiſcentur, & ſic diu in mortario teruntur,deinde manibus bene ſubiguntur. Medicamentum Iunii Criſpi quod appellatur ambroſia:hoc ex mulſo datum lienoſis præcipuũ præſtat auxilium,phthiſicis quoque & iis qui difficulter ex imbecillitate longa reficiũtur,& qui mali ſunt coloris, necnõ ad alia multa vitia ſatis vtile eſt:recipit hæc, Croci optimi ✱ II. cinnami, nardi, coſti,caſiæ,myrrhæ,ſchœni floris,ſingulorum ✱ ſingulos. iis cõtuſis & cribratis mellis Attici admiſcetur quod ſatis ſit:inde datur ex calida aqua ad ſupradicta omnia vitia quãtum fabæ noſtratis modus eſt.

Lienoſis prodeſt hyacinthi ſeminis denarius dimidius potus ex aceto & melle, polion herba, vel tamarici folia,aut eiuſdem ſemen,aut cortex,vel herba quam nos vtrum, Græci ἰσάτιδα vocant,qua infectores vtuntur ſimiliter pota plurimum prodeſt. Ammoniaci denarius dimidius, piperis grana quinque, rubi teneri cauliculi tres,hæc in vnum trita miſcentur, & dantur omnia ieiuno lienoſo vna potione,ex aceti ſemimixti cyatho vno: mirè aduerſum dolorem & duritiam lienis prodeſt.

Capparis radicis vel corticis, ſcillæ bulbi aridi ex interiore parte,radicis quoque panacis,ſingulorum denarii deni,contuſi & cribrati,aceto & melle conſpargũtur, fiunt paſtilli denariorum ſingulorum, dantur lienoſis ex aceto & melle:quidã addiderunt iis piperis & vitis albæ radicis denarios decem tritos.facit hoc medicamentum iis additis & ad hydropicos & ad ſuſpirioſos eſt. hoc vtile de experimento. • Imponenda ſunt lienoſis, & maximè iis quorum nimium duri & tumidi ſunt lienes,medicamẽta huiuſmodi, Sinapis & pyrethri paria pondera ex aceto trita,chartæque inlita, quam horis tribus habeant: deinde quum dolorem intolerabilem ferre non potuerint,deducendi ſunt in balneum, & ibi in ſolium calidũ dimittendi,& fouendi,præcipuè iis locis in quibus medicamentum habuerũt impoſitum,ſed à fortioribus retinẽdi ſunt in ſolio.exiliunt enim ſubinde, & fugere conãtur, non ſuſtinentes feruorem:à ſolio verò vngendi ſunt oleo & tergendi,tum cerotum ex roſa imponendum locis peruſtis,quæ in ſequentibus diebus,ſi ſatis exuſta fuerint,curari debent. Pinguis fici aridæ contuſæ denarios XXV. capparis radicis ſiue corticis denarios quinque, aphronitri denarios quatuor,hyſſopi faſciculum. contuſa hæc melle temperantur donec ceroti habeant temperaturam, deinde inlita linteolo ſuper lienem imponuntur, & duabus vel amplius horis illic habentur: deinde is qui curatur in balneum ducitur, & in ſolio calido aliquandiu fouetur.

Malagma lienoſis vtile ſic, Ceræ libram vnam, ammoniaci guttæ denarios decem, lapidis Aſii floris (id eſt cineris) denarios vigintiquinque, balani quo vnguentarii vtuntur, denarios ſedecim, bdellæ denarios XVI. croci denarios IIII. reſinæ pityinæ ✱ XXII. olei laurini ſextarium dimidium,aceti P. IIII. hoc genere componuntur hoc quod niliacum malagma dicitur; arida ex aceto tandiu teruntur donec leuia facta habeãt mellis ſpiſſitudinem:quæ ad ignem ſoluenda ſunt cum oleo & adipe liquefacta in mortarium ſupertrita infunduntur: deinde vniuerſa permixta quum refrigerata fuerint,manibus ſubiguntur.

Ad lienes qui non ab infantia,ſed poſtea induruerũt, malagma ſic, Myrobali, panacis, pyrethri põdo ſingula, balſami ſeminis ✱ X. ſinapis P. I. iis tritis acetũ acre miſcetur,& diu permixtio iſta ſubigitur,quúmque ex ea malagma factum fuerit rubrica coloratur, & imponitur, atque tribus horis habetur,poſt hoc in balneũ homo ducitur,& ſolio diu fouetur. Æris florem tritum bene cum ſinapi,aut etiam ſolum,mittes in acetum, ſimúlque in bucculari decoques,ita vt aliquandiu illic bulliant, & ad ſimilitudinem pulticulæ ſpiſſentur: poſtea in vaccinã veſſicam calida ea transferes,ita vt duobus digitis liquori huic veſſica maior ſit,tum ſpleni ſatis calidum medicamen appones,ligabis faſcia,tertia die ſolues,mirabili gratulaberis remedio. Guttam ammoniaci in acetũ ſcilliticum infundes,poſt biduum ita teres vt in panno poſſit induci,quo facto ſpleni appones, & faſcia diligenter ligabis,& vteris tandiu donec per ſe conſumatur, & ſine balneo abſtergeatur.

Ad ſplenis dolorẽ expertiſſimũremediũ ſic, Cardamomi,pyrethri,ſinapis,thuris maſculi,aphonitri,æqualia põdera de ſingulis ſpeciebꝰ cõtũdes,& coques in aceto ſcillitico,& in vnũ miſcebis,locúmq; cui medicamen appones,frequẽtius detergebis,& appoſitũ manè medicamentum in horam ſeptimã eſſe patieris: poſtea eum cui medebere, ad balneas ire præcipies,atq; in calida diu foueri facies.

Ad ſplenẽ remediũ mirũ ſic, Picis duræ optimæ tritæ ℔ I. & coſti triti ℔ II. permiſcebis,& ex eo ſingulas potio

nes ex vino vetere manè ieiuno per triduum dabis,ita vt in ſiniſtro latere qui accipit diu iaceat. Ad ſplenis dolorem remedium efficax ſic,Gallas de quibus encauſtum fit,quantas volueris pone ſuper carbones viuos, & exures non nimiè,ita vt puluerem de iis in quo ſit aliquis ſapor gallarum facere poſſis, de quo puluere optimè trito cochleare plenum mittes in potionem vini vetuſtiſſimi, & potetur. Ebuli contuſi ſuccum cochlearia tria ex vini veteris cyathis tribus per triduũ da lienoſo bibẽdũ, ita vt ebulum ſemper ſecũ habeat qui remediũ accipit, nec terra ipſum ebulum ferrũmve tangat. Cornu bouis combures ex ea parte qua capiti adhæret, & in puluerem tenuiſſimum redige,atque ex eo puluere cochlearia duo cum aquæ calidæ cyathis tribus & paululo aceti, ieiuno ſplenitico per triduum da bibendum. Cataplaſma ad ſplenem quod Ianuarius medicus oſtendit, ſic,Pyrethri — III.myrobalani — III.grani ſinapis — III. cardamomi — III. vrticæ ſeminis — III. piperis — III. hæc omnia teres & cribrabis diligẽter,& cum aceto ſcillitico permiſcebis,vt vnum corpus facias, atque inde cataplaſma in panno denſo ſupra ſplenem impones, ſed prius locum ipſum cui medicamen impoſiturus es, ex nitro aqua remiſſo lauabis,ita vt ſpuma vel pinguedo nitri illic adhæreat.

Cataplaſma ad ſplenem de experimento ſic, Allium purgabis,& ante diem in acetum acerrimum infundes, maturè,quum poſiturus eris,teres cum ipſo aceto, vel de aceto ſublatum ita vt ſpiſſum ſit ſicut cataplaſma,& tepidum ſupra ſplenem appones,& faſcia conligabis , & vteris vſque ad horas prandii : hoc ſi triduo continuo vſus fueris,mirũ remediũ experieris, ſed patientia opus eſt aduerſum vim medicaminis, quod plꝰ proderit ſi poſtea balneis vtaris,& in ſolio calido fouearis. Herbæ cyclaminis quæ orbicularis appellatur radix ſuſpenſa collo, ita vt contra lienem dolentem ſit alligata, efficaciter medetur. Porri primitiui ſectiui ſuccus expreſſus, & aceto pari menſura immixtus,abſorptúſque à lienoſo ſæpius prodeſt. Chamæpytis cum oxymelle & abſinthio paribus menſuris decocta, & potui data, vtiliter lienoſis occurrit. Herba ſalutaris,id eſt ſpina alba qua Chriſtus coronatus eſt,quæ velut vuam habet,lienem leniter in eodem loco perfricata ſanabit, Equi lingua arefacta,& ad læuitatẽ trita,atque ex vino potui data,protinus vtilitatem ſuam ſedato lienis dolore manifeſtat.

Stercus mulinum cum oxymelle lienoſis potui datũ dolores efficaciter tollit. ¶ Hircinus ſplen calidus, id eſt ſtatim vbi de pecude ſublatus fuerit, ſuper lienem hominis impoſitus,& alligatus mirè dolorem intra paucos dies auferet , ſi poſtea ad fumũ ſuſpendatur , vt illic areſcat. Hœdinus verò lien ſimiliter vt hircinus ſuper ſplenem infantis appoſitus,& tumores,& dolorem eius emendabit. A lanio lienem vituli quanti volueris emes,eúmque medium exſecabis,ſeruatis integris eiꝰ lateribus, vt vndique contineatur, atque eum qui dolet ſplenem in balneum duces, & per mediam ſciſſuram illius lienis à capite corpus eius omne ſummittes, ita vt vſque ad pedes lien decidat,poſtmodum ipſum lienem in fumo ſuſpendes, atque areſieri facies : quo facto cum tumoribus etiam dolores lienis,is cui medeberis ſedari ſentiet,omníque moleſtia citò liberabitur. Ebuli radicem quam ſine ferro euellas aridam contuſam , & pollinis modo cribratam repones,inde cochlearia tria ex vini cyathis tribus in limine ſtans contra oriẽtem per triduũ bibito ieiunus ,ſed omnino obſerua ne ebulus ferro contingatur,aut ne ipſe dum remedium accipis ferrum tecũ habeas. Ebuli baccas permaturas exprime , atque ex eo ſucco viro tria cochlearia ad diem da bibenda,mulieri duo,quo ſumpto deiiciet per ventrem inſtar ſanguinis.tum interiecto triduo rurſum dabis, & per hæc interualla repetes, dando potionem donec perſanes : ſi propter amaritudinem ſolum ſuccum haurire non potuerit, tantundem vini aut oxymellis augebis. Aceti ſcillitici cyathum vnum,mellis Attici ℈ III , vettonicæ tũſæ cribratæ ℈ tres,in vnum miſcebis,& adiicies aquam cali-

A dam,& dabis ieiuno per triduum ſplenitico potionem.

Lotium eius qui ſplenẽ dolet, quotiens vrinam fecerit collige,& cinerem de foco cribratum in vnum ſubige,& panno inductum ſuper ſplenem imponito , & vna hora calidum habere permitte,maximo eum periculo liberabis ſi ſæpius id feceris. Allii purgati capita tria, adipis porcinæ nimium vetuſtæ P.I.ſimul conteres, & panno induces,& ſupra dolorem lienis impones,& faſcia colligabis. Conii(id eſt cicutæ radicis)P.vnũ, adipis vetuſtæ hircinæ P.I. allii purgati P.I. olei cedrini B P.I.ſimul teres,& genus malagmatis facies , & ſupra ſplenem alligabis,nec ante quartum diem ſolues , certiſſimã ſcies hanc eſſe medicinam. Optimum ſpleni remedium tale eſt , gentianæ tunſæ cochlearium dimidium, fellis terræ tunſæ cochlearia tria fœniculi tunſi cochleare vnum & dimidium bibes ex picato mero vel nigro auſtero tepefacto,ita vt diligenter ſupraſcriptæ ſpecies cribratæ in pollinem redigantur,& ſic miſceantur. Rubiam herbam qua infectores vtuntur , tunſam ex picato vel auſtero vel nigro vino,aut ex poſca dabis bibendam C ieiuno ſplenitico amplitudine nucis auellanæ, confeſtim proderit.

Laudabile ſpleniticis remedium ſic , Hieram botanen,quæ verbena appellatur,contunde cum axungia vetere,& inductam in panno albo mũdo impone ſplenitico, dolore ſedato videbis ſanguineum locum in quo dolor fuerit. Solea piſcis ſpleni imponitur,vel torpedo, vel rhombus,ſed impoſitus rurſum viuus in mare mittatur , mirè prodeſt. Qui quotidie ieiunus ſerum caprinum,ſed earum capellarum quæ hedera paſcuntur bibe- D rit,ſplene conſumpto erit. Sarmentorum cinis aceti cyathis duobus aſperſus,rectiſſimè lienoſo ieiuno ex aqua tepida datur bibendus. Caninus ſplen recens ſupra ſplenem hominis imponitur,dicente eo qui apponit,remedium ſe ſpleni facere,poſtea ſplẽ intra parietem dormitorii cubiculi tectorio(id eſt capſella)incluſus,reponitur,& deſuper ter nouies ſignatur. Splen viuenti catulo exemptus , cibóque,ſed coctus,ſplenitico datus ignoranti,liberat eum quamuis grauiter laborantem. Sedant lienis dolorem radices violæ luteæ,ſi ex aceto ſple- E ni vice emplaſtri apponãtur.

Tamaricis radicem vel folia trita ex aceto bibat qui de ſplene laborat , cuius vſum ſi experiri volueris da porco edendam , per dies nouem quum eum occides,ſine ſplene inuenies. Lacerta viridis viua in oſtio ſplenitici ante cubiculum eius ſuſpenditur , ita vt procecedens & rediens eam ſemper manu ſiniſtra & capite cõtingat,quo facto mirè ad ſanitatem proficiet. Herbam vrceolarem in aqua decoctam da lienoſo cum oleo & liquamine manducandam,mirè ſubuenies.

F Siſymbrium,abſinthium,nepetam,marrubium, æquali menſura aceto macerata terito,& melle mixta , ſed cum polenta ordei modica impone lieni emplaſtri modo,potenter medebere. Hederæ folia tenera tundes,ſuccúmque eius cum vino auſtero lienoſo ieiuno per triduum potui dabis. Filicis radicem tunſam impones lieni cum axungia vetere,eámque radicem mundatam ex aqua ad tertias decoques, ita vt quod de ſextario decoctum fuerit per triduum cum oxymelle aut mero auſtero ieiuno lienoſo potui detur, ſummum remedium G citò experietur. Ad ſplenis dolorem , remedium egregium ſic , Quinque capita allii diligenter in grana purgati,per dies ſeptem lienoſo manducanda dabis , ita vt primo die grana XXXI.comedat ieiunus,ſecundo die grana XXV.tertio XIX.quarto XV.quinto XI. ſexto IX ſeptimo VII. bibat autem conditum ſatis piperatum : quo facto omne malum per vẽtrem degeret:ſed & porros comedat ante diem quàm allium manducet infuſos in aqua,quos incoctos,vel tres , aut eo amplius , quod tamen non ſit nimium,ſemel manducare debet. Nitri albi H matronalis pilulas V, vel VII . in aceto acerrimo ſolues, ex quo ſingulos cyathos per triduum lienoſo ieiuno bibendos dabis. Herba vettonica ex vino decocta,& potui lienoſis data,plurimum prodeſt.

Siquis de ſplene aſini areſacto quoti lie ieiun' pauxillum manducet, ita potenter ſanabitur vt intra triduum vtilitas remedii huius appareat. Herba hipparis contrita, & cum vino auſtero aut cum oxymelle potui data, potentiſſimè lienoſis ſuccurrit. Hederæ ſyluaticæ nigræ folia contrita, & ex vino potui data, lienoſis maximo auxilio erunt, ita vt primo die tria, deinde quinque, tertio ſeptem, quarto nouem, quinto vndecim, ſexto tredecim, ſeptimo quindecim, octauo ſeptēdecim, nono nouemdecim, decimo vigintiunum detur. Vtiliſſimum lienoſis hoc remediū eſt, Capræ lactares abſtinentur à cibo per triduum, tertio die hedera tantummodo ſaturantur, & mulgentur antequam bibant: ſi ex eo lacte ſextarios tres per triduum calidos ſtatim quomodo mulſi fuerint ieiunus lienoſus acceperit, ita vt nullos alios cibos illo triduo manducet, potenter ſanabitur.

Herinacei lien aſſus in cibo ſumptus, lienoſum efficaciter curare fertur. Vulpeculæ etiam iecur aridum tritum cum oxymelle datum lienoſis, mirè medetur. Cochlearum combuſtarum cinis cum lini ſemine atque vrticæ ſemine tritus, adiecto melle quod ſatis videbitur, aſſiduè à ieiuno lienoſo acceptus, intra paucos dies eum ſanabit. Lienoſus oxyfera aſſiduè bibere debet, & dum curatur in ventrem debet iacere.

Ruta cum adipe anſerino vel gallinaceo contrita, panno inducta, & lieni impoſita ſedat dolorem. Stercus aprugnum ſiccum contritum, ex vino potui datum, pulchrè non ſolùm ſplenis, ſed & renium dolori medetur. Corticem caprificus arboris detrahes, & dum recens eſt ad ſplenem, vel etiam ſi opus fuerit, ad iecur pones: & vbi tumor ſiue durities ſplenis vel iecoris erit, ibi corticem diutius continebis, deinde in fumo eam ſuſpendes: quod quum facies, rogabis vt ſicut cortex ille paulatim fumo ſiccatus areſcit, ſic ſplen vel iecur laborantis areſcat. Hæc autem res tantum valet, vt ſi catulis recens natis fiat, dicantur omnino non creſcere, Cyperi drachmas ſex, radicis quæ manducatur ſeminis cyathum vnum, propenſum, cum aquæ ſextariis tribus, ante diem infuſis in olla noua, ad tertias decoques, poſtea ipſam aquam potandam lienoſo ieiuno per triduum dabis; mirè ſubuenies. Siquis agnum recens natum confeſtim manibus diuellat, lienémq; eius vbi extraxerit, calidum ſuper lienem dolentis imponat, ac faſcia liget: & dicat aſſiduè, Remedio lienis facio: poſtero die ſublatum de corpore eius parieti cubiculi in quo lienoſus dormire ſolitus eſt, luto prius inlito, vt hærere poſſit, imponat, atque ipſum lutum XXVII. ſignaculis ſignet ad ſingula dicens, Lieni remedium facio. hoc tale remedium ſi ter fecerit, in omne tempus lienoſum quanuis infirmum & periclitantem ſanabit. Ad ſplenē remediū probatum ſic, Capparis eſt herba vel leguminis genus (nam lupino ſimiles ſiliquas adfert) naſcitur in locis ſaxoſis, huius radicem colliges, & findes in partes duas; quarum vnam ſiccabis, ac minutatim concides, & mittes in pilam ligneam, atque illic diligenter tundes: deinde in ollam rudem coniicies, & cum aceti heminis tribus ad tertias decoques, & colabis, atq; inde ieiuno lienoſo ſingulas potiones mixtas bibendas per ſeptem dies dabis, obſeruaturo ne per illos dies vnquam frigidam aut calidam aquam bibat, ſed tantummodo vinum vetus immixtum meracum, partem verò dimidiam radicis illius lino ligabis, & ad fumum ſuſpēdes, atque illic donec perſiccetur manere patieris. Catellum lactentem de canna occide, & de ipſa canna ſplenem eius tolle, ac neſcienti ſplenitico in carbonibus coctum vel aſſatum manducandum dato. Ammoniaci drach. VI. ex aceto dilutas per ſex dies lienoſo ieiuno dabis bibendas, ita vt ſingulis diebus ſingulas drachmas accipiat, Aceti ſcillitici Africani cyathos tres, & roriſmarini ℥ III. conteres diligenter, ac ieiuno lienoſo per triduum dabis bibendos: qua potione ſiquid experto creditur, ſpleniticum de vltimo periculo liberabis. Malagma quod & ſplenis & iocinoris dolorē & tumorem potentiſſimè curat, Crocomagmatis ſextarium vnum, guttæ ammoniaci libram vnā, ceræ libram vnam, olei roſacei vncias tres, ammoniacum cum crocomagmate ex aceto teres, ita vt colorari poſſit, atque illic triduò eſſe permittes, donec mellis ſpiſſitudinē habeat: poſtea cera liquefacta & roſaceum oleum, ſed cum ſua roſa tritum, adiicietur, & ſimul vniuerſa diligentius conterentur, atque inductum in panno medicamen ſpleni vel iecori apponetur. Picis duræ ſextariū, ſulphuris viui ℥ II. ſimul ad ignem remitte, & permiſce, atque in charta virgine inductum ſpleni appone, non prius emplaſtrum ab eo recedet quàm penitus perſanetur. Ad ſplenem remedium ſingulare, quod de experimentis probatis Gamalielus patriacha proximè oſtēdit, ſic, Lapidis Aſii vnciam vnam ſemis, viſci quercini vncias ſex, calcis viuæ vncias tres, olei cedrini vnciam vnam. hæc à luna ſextadecima confici & coqui debent: omnifariam tamen poſt quintā decimam lunam debet hoc medicamen parari, & tandiu coqui donec habeat ſpeciē malagmatis: deinde manibus ſubigi, & induci in pellem alutaciam, atque inde tepens loco ſplenis apponi, faſciáque ligari, vt illic iugiter maneat diebus ac noctibus quatuordecim; per quos dies abſtinendum balneis, & frigidis, & venere; & pomis omnibus, & oleribus, & dulcibus vniuerſis: tamen tempore hyemis hoc medicamen adhibetur, propter moleſtiam ſudoris, ne humectatum infirmius fiat: ipſo tamē die quo confectum fuerit, ſtatim debet apponi, quò efficacius proſit. Ad ſplenem remedium efficax, die Iouis luna ſiniſtrum pedem nudum in caprifico ponet qui dolores ſplenis patietur; & corticem quantum pes eius preſſerit incidet, eámque tribus horis de faſcia ad ſplenem poſitam conſtringet, ſublatam inde fumario ſuſpendet, neque vnquam aut ipſe remouebit aut permittet ab aliquo tolli. Ad ſplenem remedium ſubitum, atque ſubtile; Tres caricas in aceto optimo veſpere infūde, & manè ieiunus eas accipe, & hoc triduum facito: poſt hoc ferri ex cauſa ad hoc facti maſſulam; ter ardentem extingue ex potione abſinthii, & bibe, atque hoc per tridum facito. Ad ſplenis dolorem; cuminum quantum tribus digitis poſſis comprehendere, cum vino tritum, ieiuno laboranti dabis bibendum.

PLEVRITICIS ET LATERVM DOLORIBUS, remedia phyſica & rationabilia diuerſa de experimentis, Cap. XXIIII.

Malagma ad lateris & pectoris dolorem, & quicquid moleſtū ex perfrictione colligitur. bene enim calfacit, & ideo ad omnem dolorem prodeſt: conficitur ſic; Sampſuci contuſi ſemunciam, iridis contuſæ idem, cyperi contuſi idem, reſinæ terebinthinæ P.S. ceræ P.I. olei cyprini P.S. vini Aminæi 8.I. in hoc quæ arida ſunt contuſa macerantur vno die & nocte, tum in oleo, cera, & reſina liquefiunt ad ignem, deinde ſuperfunduntur vino & pigmentis maceratis, & miſcentur, ac manibus diu ſubigūtur. Hoc poſt dies triginta efficacius prodeſt. initio enim humidum valde eſt, & vix inlitum manet. Malagma ad contuſionem lateris: idem facit & ad ſuſpectas vomicas, aut iam factas, aperit præterea iocinoris & præcordiorum duritiam, & ad dolorem eorum verè conuenit: proderit etiam omni loco dolenti impoſitum: conficitur ſic, Cyperi, ammoniacæ guttæ, cardamomi, bdellæ, thuris, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum ℥ binas, thus & bdella macerantur pridie infuſa vini veteris ſextario, cætera contunduntur: deinde ceræ P.I. & olei cyprini 8.I. cū terebinthina liquefiunt, cæteríſque miſcentur, & diu manibus ſubiguntur: quidā adiiciunt myrrhæ ℥ I. croci ℥ I. cinnami ℥ I. Compoſitio hæc mirifica non ſolùm lateris, verùm interaneorum dolores minuit, Herbæ gentianæ drachmas XX. iridis Illyricæ drachmas XLV. myrrhæ drachmas X. piperis drach. XII. ſeparatim omnia in puluerem redacta miſceto, atque adiice his mellis optimi deſpumati quod ſatis videbitur, & ad magnitudinem nucis auellanæ cum aquæ calidæ cyathis tribus potui dato. Herba quæ iris appellatur, maximè ſi ſylueſtris erit, inligata lateri dolorem eius protinus tollit.

Herbæ verbenæ ſolſtitio collectæ, areſactæ & confeſæ puluis in cochlearibus quinque, robuſto & valido ex vini Aminæi & veteris cyathis tribus, febricitanti ex

aqua calida potui datus,mirè dolori lateris medetur.

Herbæ gentianæ & ſagapeni drachmæ ſingulæ contritæ, & cum aquæ calidæ cyathis tribus potui datæ, dolorem lateris ſedant, ſi in latus quod dolet poſt curationem infirmus diu iacuerit. In lapide iaſpide Phrygia aerizuſa ſi nota infrà ſcripta inſculpata fuerit, id eſt ſſſ. & collo dolentis latus fuerit ſuſpenſus, mirè proderit. Herbæ vettonicæ foliorum in vmbra arefactæ tunſæ cribratæque ℈ II. ex vini aut mulſi cyathis duobus potui ſano, febriculento ex aqua mulſa dantur, confeſtim dolorem lateris emendant. Apri ſtercus aridum contritum,& potioni inſperſum,dolores lateris ſanat mira potentia. Cochleæ exemptæ teſta ſua, & cum ptiſſana coctæ,lateris doloribus medentur, melius ſi humorem ptiſſanæ ipſius ſorbendum dederis: ipſas quoque cochleas contuſas velut malagma, ſupra dolentem locum lateris imponi ſatis vtile eſt. Verbaſci radicem,& rutæ coliculum,& albi piperis grana IX. in vnum contrita ex aquæ calidæ cyathis duobus potui dabis ei qui lateris dolore vexabitur. Marrubium ex aqua tritum, ſalubriter bibitur aduerſum lateris dolorem,coriandri quoque ſemen tundes,vel teres,& cribrabis,& cum melle coques,donec ſpiſſum ſit,inde mane & ſero cochlearia terna dabis pleuritico bibenda. Sulphur viuum, & picem cedriã pari pondere ſimul permiſcebis,& pro malagmate dolori lateris appones.

LVMBORVM ET COXARVM DOLOribus,& torpori,ſiue iſchiadicis,remedia phyſica & rationabilia diuerſa de experimentis, Cap. XXV.

AD lumborum dolorẽ curatio optima hæc, Cucurbitæ ſylueſtris floccorum,aut ſeminis ✱ IIII. pyrethri ✱ IIII. myrrhæ ✱ II. in puluerem rediges,ex quo fiunt paſtilli ad menſuram denariorum binorum, vel ſingulorum, dantur ex paſſi cyathis tribus,mixtis aquæ pluuialis cyathis ſex: ſed iis quibus hoc remedium dandum eſt, aluus acri clyſmo manè detrahenda eſt. Ad luborum dolorem,& paralyticos antidotos hiera medici Paccii Antiochi,quæ melius omni medicamento facit: ſed & ad paralyſin mirificè hoc acopum facit, quo oportet infirmum in ſole diu fricari,aut foco flamma præcalefacto, recipit hæc,Olei Sabini denarios ſex,cucumeris ſyluatici radicis recentis ✱ XV. hæc radix in magnitudine iuglandis nucis conciſa,vaſe fictili nouo ex oleo coquitur,donec ſuccum omnem remittat,& quaſi arida ſit. poſt hoc radix abiicitur,& per linteum aut colum tranſmiſſo oleo, adiicitur dũ calet,Ceræ Ponticæ in fruſta redactæ P. I. olei cyprini P. I. olei irini P. I. olei laurini P. I. olei veteris P. II. piperis albi contuſi,& per tenuiſſimum cribrum tranſmiſſi ✱ II. pyrethri contuſi,& per idem cribrum traiecti ✱ I. hæc in vnum miſcentur, reponitur medicamentum vaſe fictili. facit præter remedium lumborum, & ad omnem dolorẽ corporis, & neruorum, muliebria quoque loca duriſſima mollit,quũ diu aliis medicamentis nihil profectum eſt,hoc prodeſt. Malagma quod propriè facit ad lumborum dolorem,Picis liquidæ 8. II. olei veteris 8. I. reſinæ terebinthinæ P. I. ceræ P. II. mãnæ P. beſſis,aphronitri P. triens. coquitur pix cum oleo donec ſpiſſa fiat. poſt hoc adiicitur reſina,deinde cera,& ſecundum hanc ex interuallo manna: vbi emplaſtri habebit figuram medicamentum,tolletur ab igne, & quum tepeſcere cœperit, aphronitrum aſpergetur ſenſim, ne ſuperfundatur quod in cacabo eſt. Malagma ad omnem dolorem veterem ex qualibet cauſa factum, præcipuè ad lumborum dolorem,ſic,Bdellæ ✱ II. ſtyracis ✱ V. œſypi ✱ II. ammoniaci ✱ V. piperis albi ✱ II. thuris ✱ V. baccarum lauri P. I. terebinthinæ ✱ VI. opopanacis ✱ II. adipis taurini ✱ VI. medullæ ceruinæ ✱ V. propolis P. S. olei veteris P. I. ceræ P. II. thuris pollinis P. I. oleum,cera,reſina,propolis, liquefiunt: deinde thuris pollinis põdus ſuperius dictum adiicitur,& cætera minutatim, vel in vnum contuſa, poſtea decoquuntur ſimul omnia: opopanacem ſanè oleo dilui prius oportet. Medicamentum quod facit ad omnes membrorum dolores, quod ἀνώδυνον appellatur.

A Facit autem præcipuè ad lumborum dolores, conficitur ſic,Myrrhæ denarios octo,croci denarios ſeptem,opopanacis itidem,ſtyracis denarios duos, alterci ſeminis ✱ V. opii ✱ VI. mãdragoræ radicis,vel etiã corticis ✱ I. piperis albi ✱ I. cõſpargũtur trita & cribrata hæc omnia ex aqua pluuiali,fiũt paſtilli victoriati tertiæ partis,dantur ieiuno ex aquæ cyatho vno,& ex paſſi cyatho vno. Malagma ad coxæ dolorẽ,Maſtiches Chiæ P. S. abrotani ſucci 8. S. thuris P. S. ſalis ammoniaci P. S. ariſtolochiæ rotũdæ P. II. ariſtolochiæ digitalis P. II. ſpumæ argenti P. I. propoleos
B P. I. cotis creticæ P. I. S. reſinæ pityinæ P. I. S. olei veteris P. III. olei laurini P. III. galbani P. I. lepidos cyprii P. S. ceræ P. I. S. ſinapis Alexandrini 8. III. aceti 8. II. omnia hæc tunſa quæ tundenda ſunt,& remiſſa quæ liquefaciẽda ſunt, ſimul excoquuntur,& poſtea tandiu manibus ſubiguntur donec denſum malagma fiat. Iſchiadicis cochleæ crudæ tritæ in vino Aminæo, ex pipere potæ mirè proſunt. Pellem lupi aluminatam,per dies ſex lumbis dolentibus impone,ſtatim ſubuenies.

Lumborum & veſſicæ cruciatibus laboranti pro-
C deſt in balneis & loco calido, dum illic eſt, vrinam egerere. Lana ſuccida,nitro,ſulphure, oleo, aceto, pice liquida,feruentibus his,tincta, & quamcalidiſſimè ſuſtinere poſſit bis in die appoſita, prodeſt lumborum dolori.

Remedium mirum aduerſum iſchiadem ve arthritim, herba eſt, vel frutetum, quod maximè circa ſepes vinearum naſcitur, Latinè cytiſus dicitur: virgultis eſt ſubtortis,vel curuis foliis,oblongis,bene virentibus floribus concluſis,oblõgis,albis,vel etiam galbineis, bene o-
D lentibus,id eſt mellito odore: frutetum ipſum ſemper virens æſtate atque hyeme,colligitur die Iouis luna vetere liduna ante prandium, & datur ei cui remedio futura eſt ieiuno ante prandium trita,ita vt non ſuccus tãtùm eius, ſed & folia quomodo trita fuerint, vel flores eius ſi fuerint,ſic dentur ex meri vini veteris, ſiue etiam nouelli quartario grãdi. Sed qui accipiet,ſtans accipiat,& contra orientem bibat,& quum à dextra parte potionem acceperit,ad ſiniſtram,retróve non reſpiciat, & reddat calicem ei qui dederit potionem. hoc per triduum faciet. Sed qui
E daturus erit potionem,vna hora vel vno die, lectam herbam ſimul contemperare debet,vnde ſint tres potiones, ita vt à nullo alio quàm ab eo qui daturus eſt, herba illa vel potio,& ab eo qui accepturus eſt, tangatur. hæc quibene obſeruauerit, mirum remedium inueniet. Ad coxæ ſubitũ ſtuporẽ,vel dolorẽ, Aphronitri ⸗ I. ſinapis ⸗ I. piperis ſemunciam,teres,& trita miſcebis, vt puluerẽ facias,& in balneo locum de quo quereris perfricabis.

Remedium ad iſchiadem ſic, colliges herbam quæ
F dicitur Britannice die Iouis vetere luna & liduna ſiccabis,& repones,quia hyeme non apparet: (nam & viridis prodeſt) teres hanc cum tribus granis ſalis,& cum piperis granis quinque aut ſeptem addes,& plenum grande cochleare mellis,& vini potionem bonã,& ſi volueris modicum calidæ aquæ adiicies,& ſic bibendum dabis: ſed hanc herbam ter,dum teres & antequam colligas,præcãtare debes ſic, Terrã teneo,herbã lego, in nomine Chriſti,proſit ad quod te colligo: medicinalibus digitis eam ſi
G ne ferro præcides vel auelles. Ad iſchiadem de experimẽto remedium ſic,Radix bugillonis ſine ferro colligitur,vel eruitur palo acuto: hæc tunditur in pila, vel teritur in mortario,& ſuccus eius exprimitur,ita vt in ſucco eo ſit vel quartarius: deinde grana piperis XXV. teruntur,& mellis libra adiicitur,ac vini veteris ſextarius. hæc omnia cum ſucco ſupraſcripto ad modum conditi permiſcentur, & laboranti in balneo quum iam propè laſſus fuerit,per triduum potanda in caldaria tribus potionibus dantur, mirè proderit.

Deſcriptio ceroti chalaſtici,quod facit ad omnes to-
H tius corporis dolores,præcipuè ad contuſiones membrorum,& neruorum infirmitates, & ad ſtomachi dolorem. inſigne eſt certè in primis ad lumborum & renium dolores: cõficitur vetere luna & liduna à mẽſe Martio in quodlibet tempus æſtiuum. recipit hæc,Phlomi libram,herbæ

Sabinæ P. I. barbæ iouis P. I. baccæ lauri.P.I. has ſpecies
tunſas coques in olei ſecundarii boni libris IIII.poſtea co
latis omnibus mittes in oleum ipſum rutæ ſiccæ ⊢ VI.
pulegii ſicci ⊢ III. ſymphoniacæ ſuccum ⊢ VI. haſtulæ
regiæ ſuccum ⊢ VI.verbenæ ſuccum ⊢ VI.hibiſci ſuccũ
⊢ VIII.fœnigræci ſuccum ⊢ VIII. lini ſeminis triti ⊢
VIII. maluæ erraticæ ſuccum ⊢ VIII. hæc omnia miſce-
bis cum ſuperioribus ſuccis, & decoques ad tertias ita vt
mittas caricas ficus IIII.quæ tãdiu coquantur donec ni-
greſcant:poſtea addes axungiæ veteris P. II. ſeui ceruini
P.I.butyri loti P.I. medullæ ceruinæ P.I. ſeui bubuli P.I
ceræ ⊢ VI.reſinæ frictæ ⊢ VI. hæc cum cæteris herbis
remittes,& cum his quæ ſuprà ſcripta ſunt,omnibus per-
miſcebis,& repones in vaſis fictilibus,aut in ligneis, aut
corneis,& quum volueris tepefacto vteris contra omnes
dolores,vt ſuprà ſcriptum eſt. Iſchiadicis & lumbo-
rum doloribus,porri ſectiui triti ſuccus expreſſus cum vi-
ni hemina ieiuno potui datus efficaciter medetur. æquè
prodeſt & apii ſuccus ſimiliter datus. Herba chamæ
drys contuſa,& cum melle potui per triduum data, con-
feſtim medetur lumborum & coxarũ dolori: herba quo-
que ſenecio in cibo ſumpta,coxarum, & lumborum dolo
res certiſſimè ſanat. Adipe vrſina dolentes coxas
perfrica,continuò ſanabis. Qui teſticulum leporinum co
ctum ieiunus comederit,citò coxarum dolore releuabi-
tur. Radices ex integro tritæ cum pane remollito
miſcentur,atque inde cataplaſma factum, coxarum vel
lumborum, etiam renium dolori imponitur,ſtatim pro-
deſt. Incredibile & vnicum remedium iſchiadicis &
arthriticis hoc eſt,quo & ipſe Auſonius medicus ſanatus
eſt,& multos ita iacentes vt mouere ſe ſine cruciatu ne-
quirent,intra quinque dies ſtare,ambulare autem intra ſe
ptem dies fecit:conficitur ſic, Fimum ibicum luna ſepti-
madecima colliges: quanquam & alia luna vetere colle-
ctum ſimili efficacia proſit,dummodo medicamen ſepti
madecima luna componatur: ex eo ergo fimo quantum
vnius manus pugno pleno potueris comprehendere,dũ-
modo impar ſit numerus pilularum,in mortarium mit-
tes,atque adiicies piperis grana XXV. diligentiſſimè tri-
ta,tunc addes mellis optimi heminam, & vini veterrimi
optimi 8.II.& contritis prius pilulis vniuerſa miſcebis, &
repones in vaſculo vitreo, vt quũ fuerit opus, paratũ ha-
beas medicamentum ad ſubueniendum:ſed vt maior ſit
medicaminis efficacia,luna ſeptimadecima illud facere
debebis. & quũ daturus fueris remedium,à die iouis in-
cipe,& per dies ſeptem continuos dato, ita vt qui reme-
diandus eſt,ſtans in ſcabello contra orientem bibat: quæ
potio,ſi itã vt ſcriptum eſt data & obſeruata fuerit, etiã
ſi omnibus articulis & coxa infirmus contractúſque fue-
rit,& immobilis ac deſperatus iacuerit, neceſſe eſt vt ſe-
ptima die ambulet. Iſchiadico remedium efficaciſ-
ſimum ſic,Caſtorei ſemũciam,pyrethri,nitri, euphorbii,
adarces,vncias ſingulas,olei cyprini libram:quæ tunden-
da erunt ſiccata tundes, & cribrabis, & ſic oleo cyprino
miſcebis, & decoques, atque eo medicamine ſic vteris
vt iſchiadicum iacentem in ſole diutiſſimè perfrices in
coxa quam dolet,deinde ad balneum ducas, & quum ſu-
dauerit diutiſſimè compellas in toſta caldaria commora
ri. Ad coxarum & ad lumborum dolores,herba cha-
mæpitys contrita ex vino potui data plurimum prodeſt.

Cucurbitæ ſemine contrito in ficulneo vaſculo,ad-
iecto oleo & aceto,coxæ & lumbi perfricati,potenter ſa-
nãtur,ſicut experimẽta docuerũt. Serpylli aridi cõtuſi,
& in puluerẽ redacti ſcrupulos tres, adiecto modico mel
le permiſce,& ex eo tres globulos æquali pondere facito,
atque ex iis ſingulos cum mulſi cyathis tepefactis binis,
ieiuno per triduum dato,incredibiliter lumborum dolo-
ri medebere:quòd ſi illo triduo non penitus qui laborat
fuerit abſolutus,iterum per aliud triduum dabis

Radix aſparagi trita,& ex vino potui data, lumborũ
& coxarum dolori mirè medetur. Nuclei amy-
gdalarum triti,& ex aceto poti lumbis medentur. Na-
ſturtium cum farina permixtum, & ex aceto calido lum-
bis medetur ſi impoſitum fuerit. Gladioli radix
contuſa cum ſulphure viuo & adipe vrſina,lumbis impo-

A ſita plurimum prodeſt. Remedium coxendicis
mirum de experimento,ſic,Muſcerdæ nouem tritæ ex vi
ni quartario ſuper ſcalpellum vel ſellam laboranti potui
dantur,ita vt pede vno quem dolet ſtans ad oriẽtẽ verſus
potionẽ bibat, & quũ biberit ſaltu deſiliat,& ter vno pe-
de ſaliat,atque hoc per triduum faciat, confeſtim reme-
dio gratulabitur. Malagma iſchiadicis mirum ſic,
Styracis vncias II.picis P.II.ceræ P.I.guttæ ammoniacæ ⊢
VI.reſinæ terebinthinæ ⊢ VI.galbani ⊢ II.mannæ thuris
⊢ II.omnia quæ tundẽda ſunt in puluerẽ rediges, & ad-
B miſcebis iis quæ igni remittẽda ſũt, & deſuper aceti quã
tum ſufficiat medicamento dum excoquitur mittes, &
quum opus fuerit calido vteris. Ad iſchiadem reme
dium dictatum à Iuſto medico ſic, Herbã argemoniam
& herbam verbenam,& lapathium, & bugillonis radicẽ
æquis portionibus vel ponderibus mittes in pilam,& tun
des,& quum tunſæ bene fuerint,addes vini candidi 8.III.
& manibus agitabis cum ipſo vino diutiſſimè,poſtea o-
mnia mittes in linteum ſpiſſum,& expreſſa colabis, at-
que iis quæ colata fuerint deſuper addes vini aliquantu-
C lum,& piperis grana triginta trita, poſtmodũ,ex hoc me-
dicamine quartarium calefactum ieiuno laboranti in
balneo dum in ſolio eſt,per triduum dabis bibendum.

Ad iſchiadem phyſicum remedium, teſtudinis aqua-
ticæ crus præcide,& phœnicio inuolutũ ex ea parte quá
quis iſchiadem patitur appone,potenter remediabitur.

Git quantum tribus digitis tolli poteſt ſumptum tri-
túmque,& paſſi cyathis duobus aſperſum, adiectis aquæ
calidæ cyathis totidem epotum,maximè prodeſt lumbo
rum dolori. Fel terræ tritum ex vetuſtiſſimo vino
D bibere dabis ieiuno,ſupra limen ſtanti vno pede, qui co-
xam dolebit,ſed non in vitro hanc potionem bibat.

Præſens remedium ad coxæ dolorem ſic,Artemiſiam
aridam tundes,cribrabis,& ex vino dabis bibere ieiuno,
continuò emẽdabitur vitium. Herbæ pteridis (id
eſt filiculæ, quæ ratis Gallicè dicitur)quæque in fago ſæ-
pe naſcitur,radices tunſæ in potione ieiuno dantur cũ vi-
no,coxarum doloribus laboranti. Hederam & her-
bam Sabinam æquis portionibus tritam ex vino auſtero
ad modum auellanæ dari iſciadico ieiuno oportet per tri
E duum:eadem potio etiam aliud malum coxendicis pur-
gat. Trixago herba ferueſacta cum aqua,ac triduò
potui data,iſchiadicum mirificè ſanat. Crocodi-
lus terrenus præciſis ſummis partibus, egeſtiſque intera-
neis, ex iure coctus, cibatui datus, magnum iſchiadicis
præſtat auxilium. Fimus aprugnus vino remiſſus,
tepefactus,colatúſque,& duorum cyathorum menſura po
tui datus,iſchiadicis ſaluberrimè medetur. Rubiam
qua pelles inficiuntur, quotidie bibere iſchiadicis vtile
eſt,& in balneo feruenti lauari. Geniſtæ rami pluri-
F mis diebus in aceto macerãur, deinde tunduntur, & ex-
primuntur ex eo ſucco cyathus vnus ad diem iſchiadico,
quouſque ſanetur offertur. Fimum bubulum feruẽ-
tem quem in cinere ardenti calefeceris, coxarum dolori
imponito,plurimum prodeſt. Vermis terrenus exfo
ditur,& in ligneo cauco ponitur,ſi fieri poteſt fiſſo,& fer-
ro alligato:tunc aqua perfunditur,rurſuſque eodem loco
vnde prolatus eſt defoditur,aqua verò in qua dilutus eſt,
in eodem poculo bibitur ab iſchiadico ob inſigne reme-
diũ. Ad iſchiadem remedium ſic,herba pentaphyl-
G los foliis fragorum ſimillima, iouis die collecta, & cum
vino trita, in balneo in ſolio data potui, hac valetudine
laborantes citò remediabit. Ad iſchiadem remediũ
ſic,Cera rubea,& ſtercus canis quod eſt album, hoc ſicca
tum in ſole,& in modum farinæ cribratum, quum fuerit
contuſum,lento igni ceræ remiſſæ admiſcetur per partes,
& olei parum,tantùm vt mollius idem efficiatur medica-
men:ſed antea tamen colocynthide & centaureo curetur
cui medendum eſt,vt ſi non profecerit,curationem iterũ
H adhibeas.

RENIVM ET VESSICAE DOLORIBVS,
& cauſis vniuerſis, & calculo, & dyſuriæ (id eſt v-
rinæ difficultatibus)& ſtranguriæ,necnõ & ſubme-
iulis, remedia phyſica & rationabilia diuerſa de

experimentis, Cap. XXVI.

AD renium tumorem,aut exulcerationem,etiamſi ſan
guinolentam vrinam quis faciat,hoc remedio ſana-
bitur,Roſæ aridæ foliorum,papaueris nigri ſeminis, nu-
cleorum pineorum,paria pondera cōtunduntur ſeorſum,
& in vnum miſcentur,inde datur quantum nux iuglan-
dis, ex paſſi cyathis duobus & aquæ cyathis tribus.

Alia ad renium dolorem potio, quæ etiam quaſi are
nam ſabuloſam interdum detrahit,accipit hæc,Apii ſemi
nis,petroſelini,aniſi,ſingulorum * ſenos denos, dauci ſe
minis * IIII. ſchœni denarios ſex, croci * XXII. mellis
quantum ſatis videbitur.hinc datur quantum lupinus ex
mellis ligulis duabus & aquæ cyathis quatuor. Ad
renium tumorem & dolorem remedium efficax, quod
facit & ad iocinoris & lienis tumorē,& ad hydropicos,&
ad eos qui mali coloris propter hæc vitia ſūt:accipit hæc,
Croci * X.nardi Indici * II.coſti * II.ſchœni * I. cinna-
mi * I. myrrhæ ſtactæ * I. mellis optimi * XXV. datur
quantū fabæ magnitudo eſt Ægyptiacæ,ex mulſi cyatho
mixti cū aquæ cyathis duobus,ſed febricitātibꝰ ex aquæ
mulſæ cyathis tribus dari debet. Ad tumorem & do
lorem,& exulcerationem veſſicæ benefacit aqua pota,in
qua ferrum candens dimiſſum eſt. hoc tractum eſt ab a-
quis calidis quæ ſunt in Tuſcia ferratæ, quæ mirificè re-
mediant veſſicæ vitia,vnde appellantur veſſicariæ,qui lo
cus quondam fuit Milonis Brochi prætoris, hominis o-
ptimi,ad quinquageſimum ab vrbe lapidem. Ad tu
morem & dolorem veſſicæ,& ad eos qui difficulter vri-
nam reddunt,ſic,Alterci ſeminis,maluæ ſeminis,cucume
ris edulis ſeminis purgati,ſingulorum denarios ſenos, a-
mygdalorum dulcium purgatorum, nucleorum pineorū
purgatorum,ſingulorum * ternos,opii * I.croci * V.paſ-
ſo contuſa hæc omnia conſparguntur,datur hoc medica-
mentum ad menſuram denarii vnius, ex paſſi cyathis
duobus,& aquæ tepidæ totidem. Ad veſſicam ex-
ulceratam remedium ſic,Nucleorum pineorum purgato
rum * I.cucumeris edulis ſeminis purgati cyathum,aneſi
cyathum,papaueris nigri * II.croci * II. palmas cariotas
XXX. has macerari oportet paſſi 8.duobus, atque cōteri,
deinde iis adiici cætera:ex eo dari nucis ingladis magni-
tudinē ex paſſi cyathis tribus. Ad ſanguinē per vri-
nam cum dolore reddentes,Aluminis fiſſi * I. tragacan-
thi * I. Tragacanthum pridie aqua maceratum, alumi-
ni trito admiſceri oportet,deinde fieri paſtillos ad dena-
rii ſemiſſem,vel tertia detracta,datur ex paſſi cyathis tri-
bus. Ad calculoſos optimum remedium eſt ſcolopē-
dros(quam nos ſaxifragam appellamus) huius contuſæ *
I. ex aquæ cyathis tribus per dies XXX. datur.eodem mo
do data hierobotane prodeſt, quam nos verbenacam di-
cimus. Multos cum admiratione effectus audiuimus
narrantes,Caſilini naſci in lapidicinis beſtiolas adhæren
tes ſaxis quaſi verruculas,has datas tritas ex aquæ cyathis
tribus,findere,& per vrinam extrahere lapides de veſſica.

Ad calculoſos remedium vtile ſic, Cucumeris ſemi-
nis,dauci,aneſi,apii,petroſelini,myrrhæ, ſingulorum de-
narios ternos,caſiæ daphnitidis,cinnami,nardi, ſingulo-
rum * ſingulos.trita hæc omnia aqua colliguntur, fiunt
paſtilli lupini magnitudine, dantur ieiuno ex aquæ cya-
this ternis per dies quadraginta:hoc medicamentum tun
ditur vel componitur in pila lignea & pilo ligneo:qui cō
tundit annulum ferreum non habeat.hanc enim ſuperſti
tionem adiecit Ambroſius medicus Puteolanus,qui ad-
firmauit multos ſe hoc medicamento ſanaſſe. Detrahere
autem dixit poſt diem ſeptimum fragmina quædam la-
pidum quaſi arenam. Ad calculoſos, lienoſos, hy-
dropicos,medicamentum efficax,quod & vrinam detra-
hit,& lapides in veſſica extenuat,cōficitur ſic,Eryngii,py
rethri,ſaliuncæ, ſaxifragæ,ſingulorum denarios denos,
polii,folii,ariſtolochiæ,ſingulorum * quinos, oxymyrſi-
nes(quæ ſcopa regia vocatur)ſucci heminam.hæc omnia
contuſa & cribrata colliguntur ex aqua, fiunt paſtilli ſin-
gulorum denariorum,dantur lienoſis ex aceto, & mellis
cyathis tribus,calculoſis ex paſſo mixto, quantum manus
capit,aut teſta auriculæ marinæ: quod medicamentū da-
tur per dies XLV. cuius beneficio in arenam ſoluuntur

A lapides in veſſica reperti: hydropicis autem ex mulſi mi-
xti cyathis tribus dandum eſt. Contra calculum & a-
lias difficultates veſſicæ,lapillum qui in gallinacei veſſi-
ca,aut in palumbi ventriculo inuenitur, conteri & aſper-
gi potione prodeſt. Item membrana ventriculi eius tri-
ta:fimus quoque columbinus in faba ſumptus, item gle-
bula de nido hirundinum diluta ex aqua pota prodeſt.

Ad renium dolorem cōfectio medicaminis ſic,Re-
ſinæ colophoniæ – I.galbani – I.opopanacis – I.ceræ
– VI.ſeui – VI.axungiæ veteris P.I.rutæ – III. baccæ
B lauri – III.herbæ Sabinæ – III. olei quantum opus fue-
rit,ſeminis vrticæ – III. iſta omnia ſimul coquuntur, &
colantur,& circa renes in pellicula alutacia apponuntur.

Ad vrinæ difficultatem, murino fimo ſummitatem
veretri vel imum ventrem inlini prodeſt. Ad calcu-
lum expertiſſimum remedium ſic,Aſparagi radices,& ſa-
xifragam,lappæ radicem,apii radices,ebuli radices, allii
capita tria,folia ſalicis,petroſelini Macedonici modicū.
hæc omnia conteres,& miſcebis,& ex paſſo bibenda per
triduum dabis: ſi paſſum non fuerit,ex mulſo vel condi
C to bibat,ſed ſi non febricitabit cui medēdum eſt. Ad
calculum & vrinæ difficultatem, paſtinacæ (hoc eſt ole-
ris quod manducatur)ſummitatem, id eſt corticem eius
teres,vino picato permiſcebis,& bibēdum ieiuno dabis.

Modicum de ſuccino lapide,& cyperum,& piper cō-
tundes,& coques,& cochleare vnum plenū ieiuno dabis
qui vrinæ difficultate vel caliculi dolore torquebitur.

Renibus medetur alum Gallicum cuius radix trita
diligenter,& in vino decocta bibitur:interdum etiam ita
decoquitur vt ſpiſſum emplaſtri more renibus ſuperpo
D natur. Renes leporis crudos ſiquis poterit glutiat,
ſinminus,coctos tranſmittat,ita vt dentibus eos non con
tingat,citò remediabitur:radix quoque aſparagi ex vino
trita & pota, prodeſt renium dolori, Hibiſci libram v-
nam,ſtercoris ouilli recentis P. II. axungiæ veteris P. II.
hæc omnia contrita pariter miſcebis, & in lana ſuccida
renibus emplaſtri modo, ſtatim proderit. Ad veſſi
cæ dolorem,& ad eos qui vrinam vix faciunt remedium
ſic, Seminis petroſelini cyathos III, fœnigræci cyathos
tres,toſta hæc contundes,addito myrrhæ modico, & pi-
E peris granis IX. vini cyathis duobꝰ. omnia in vnum con-
teres,& miſcebis,& in balneo calido bibendam potionē
dabis,mirum eſt. Ad vrinæ difficultatem & calculū
lotium caprinum,ſed mōtanum,tepidum potari oportet,
admixto vino cum aqua,ob faſtidium:cyminum quoque
Africanum quod ſummitate trium digitorum potueris
prendere ex vino mixto calidum bibatur. Ad vrinæ
difficultatem vrticæ quantum duabus manibus ample-
cti potueris faſciculum, cum vini congio decoctum, ad
duos ſextarios rediges, & manè bibēdum ieiuno per tri-
F duum dabis. Herbæ mercurialis ex aqua decoctæ
ius,adiecta myrrha tritum,veſſicæ, lumborúmq; dolori-
bus ſubuenit ſi à ieiuno potetur aſſidué. Ad dyſu-
riam (id eſt vrinæ difficultatē)& calculum, echinos tere
cum aculeis ſuis,& ex mulſa aqua frequenter accipito: ad
calculum autem rubi radices ſine ferro colliges,lotáſque
diligenter in olla noua coques, & ex eo quod decoxerit
cum vino,ſi non febicitabit: ex aqua, ſi incommodabi-
tur,bibendum dabis. Cancri teſtam diligenter te-
res,& vino ſubdulci miſcebis,& colatam potionem da-
G bis bibendam ei qui calculi moleſtia laborabit. Her
bæ millefoliæ – II.& eius quæ herba ſacra dicitur tantū
dem teres,& coques ex aqua & ex melle,atque ita biben-
dam dabis vrinæ difficultate & calculo laboranti. Mē-
ſe Nouembri ante Idus eaſdem ſemen fraxini colliges, &
in tepido furno ſiccabis,die poſtera ſiccatum tundes, &
cribrabis,& repones,& ex eo dabis calculoſo ad diem cū
vino vetere bibendam ligulam vnam. Ad renium
dolorem remedium ſic,Apii ſeminis – I. fœniculi ſemi
nis – I.piperis ſemunciam.ex iis bene tritum & cribra-
tum puluerem facies,& habebis paratum: & quum opus
H fuerit,cochleare plenum in calida aqua bibat ieiunus,qui
dolore renium laborabit. Ad lapides de veſſica
eiiciendos remedium ſingulare,Hircum ſegregatum vel
clauſum ſeptem diebus lauro paſces,& poſtmodum à pue

ro impubi occidi facies,& ſanguinem eius accipies munditer, ex eo dabis laborãti in vini cyatho ſcrupulos tres: át verò vt eius rei experimentum capias,lapillos fluuiatiles in veſſicã mittes in qua ſanguis exceptus fuerit, (nam in veſſica excipi debet) & ſignatam repone, intra dies ſeptem ſolutos penitus inuenies. Antidotum ad renium dolorem ſic,Fœniculi ſemen recens,petroſelini,dauci, zingiberis integri, piperis nigri , porri capitati ſemen,folia malabathri , grana piperis albi. omnia hæc æquis ponderibus tundes & cribrabis, & miſcebis cum melle Attico , & ex eo pilulam ad modum auellanæ ex aqua calida ieiuno dabis. Ad reniũ dolorem vnguentum ſatis efficax ſic , Caſtorei ℥ I. euphorbii ſemunciam , pulegii ℥ I.S. ceræ ℥ III. ſatyrii ℥ III.olei amari ℥ VI.cyperi ſemunciam , myrrhæ ℥ I. reſinæ terebinthinæ ſemunciam, piperis ℥ I. S. olei laurini ℥ VI.opobalſami ℥ I.hæc omnia ſicca tundes, & cribrabis,& miſcebis, & decoques; & liquido medicamine vteris in balneo,& perunges renes,coxas , & ſuper pectinem : omnis dolor citò deſinet. Trochiſcus ad renium dolorem,&veſſicæ dolorem,ac vulnera; & ad eos qui vrinam ſanguineam faciunt vel purulentam,accipit hæc, Opii drach.III.de nucleis pineis excaldatis & purgatis drach. III. croci drach. III. amygdalæ dulcis excaldatæ & purgatæ drach. III. auellanæ purgatæ & excaldatæ drach. III. cucumeris ſeminis purgati drach. XII. hyoſcyami albi ſeminis cyathos III. apii ſeminis cyathos III. fœniculi ſeminis cyathos III.lapatii ſeminis drach. I. hæc omnia primùm ſeparatim teres , & permiſcebis cum paſſo cretico. tum ex eo facies trochiſcos habentes drach. ſingulas , & dabis bibendos ſingulos cum aquæ mulſæ calidæ cyathis binis: vtile eſt hoc medicamen etiamſi per veretrum infundatur. Confectio conditi nephritici,quod facit ad dolorem renium ſi aliquo caſu vexati fuerint , & ad veſſicæ purgationem , & ex ea calculos vel ſabulones eiiciẽdos,ſic,Herbæ vettonicæ ℥ I.herbæ ſaxifragæ ℥ I.herbæ quæ appellatur Græcè ἄσαρον,ſemunciam,ſeminis dauci ſemũciã,ſeminis petroſelini Macedonici vnc. croci ℥ I.ſpicæ nardi ℥ I.piperis ℥ II. vini candidi optimi veteris ſextarios ſex,mellis deſpumati optimi 8.I. quod hoc modo deſpumabitur vt mittatur in ollam,& accipiat vini parũ de ſupraſcripta menſura,& quum cœperit bullire,ſpuma omnis cochleari paulatim tollatur. herbæ autem omnes in pila tunduntur,ſimiliter & crocum , ſed ſeparatim omnia & cribello tenuiſſimo cernuntur, necnon & piper teritur: quæ omnia creta ſimul in mortarium mittuntur , & paulatim vino adiecto diligenter teruntur. quæ quum trita fuerint, adiicietur & mel & vinum totum ſupraſcriptum , & diligenter permiſcebitur: poſtea cõdetur in vaſculo cannarum:quum autem fuerit neceſſarium remedium,potionem in piſinno calice calda mixtam ieiuno dabis bibendam , ita vt accepta potione vectetur. Ad calculum remedium efficax ſic, Nuclei pinei grana purgata XXX.palmulas purgatas infuſas XV.tragacãthi ℈ XVI. mali granati dulcis ſuccum ℈ VIII. croci ℈ II. myrrhæ ℈ II. hæc vniuerſa contuſa & ſoluta in ſe miſcentur , & ex iis qui calculo laborat mane ieiunus accipiet cochlear vnum, ita vt non manducet vſque ad horas prandii tardioris.

Ad renium dolorem remedium vtiliſſimum ſic,Cucumeris veri ſemen in teſta pones ſuper carbones viuos, ita vt temperatè exuratur , neque nimis , neque parum, & ex eo ℈ XII.& maluæ ſeminis ſcrupul.XVI.& amygdalæ amaræ purgatæ ℈ XXXVI.hæc ſeparatim tunſa quum in tenuiſſimum puluerem redacta fuerint,ſimul miſceto,& ex eo cũ hepſematis,(id eſt ſapæ cyatho) cochleare I. de mane ieiuno dabis bibendum. Ad renium dolorem herbæ vettonicæ tritæ pondus denariorum duorum,ſano ex mulſo, febricitanti ex aqua calida bibendum dato. Chamæpitys ex vino trita,atque ita pota,plurimum prodeſt renium dolori. Baccarum cupreſſi viridium contritarum ſuccus colatus, cum vino potui datus,mirè renium dolori medetur: ita ſi neceſſe fuerit per alios nouem dies adaucto numero

A baccarum , & iterum,ſi ita opus fuerit per alios nouem dies diminuto numero,detur, quouſque ad vnã baccam potio numerúſque deſcendat : ſed interpoſitio vno die debet eſſe cõmutatio potionis de maiore ad minorem modum. Lanam ſuccidam pice liquida inline, & vmbilico impone , ſtatim renium dolor ſedabitur:

Artemiſia herba eſt, (quam Gallicè bricumũ appellãt) hanc vbi naſcatur require, & inuentam, mane ante ſolis ortum ſiniſtra manu extrahes; & ex ea nudos renes præcinges : quo facto ſingulari & præſentaneo remedio

B vteris. Pice liquida pollices tam pedum quàm manuum ab vnguibus vſque ad prima articulorum initia inlines,& chartam ſuperpones, intra triduum ita ſanabere lumborum dolore vt per ſingulas noctes detrimenta doloris intelligas. Qui renium dolore vexabitur , in charta rudi ſcribat characteres infraſcriptos, & auro vel cupro includat , & circa renes alliget, miro remedio vtetur,χαραβραωϑ. Paſſi cretici cyathos tres, lactis caprini itidem, ſeminis cucumeris trin-gintatria , optimè trita ſimul vna potione qui biberit

C abſoluetur renium dolore.

Molliginem ex vino optimo bibat qui renium dolore vexabitur, confeſtim ſanus erit:ſuccum quoque radicis amaræ cum melle mixtum bibat ieiunus vel ex vino auſtero, ſtatim remediabitur.

Artemiſiam tundes, & cum adipe ſuilla aut qualibet vetere ſubiges,& panno inductam pro malagmate renibus impones. Mulier quæ geminos peperit,renes dolentes ſupercalcet, continuò ſanabit. Remedium vnicum ,& quod citiſſimè renium dolores cum

D admiratione perſanat,ſic,Bitumẽ ſuper carbones viuos pones ,& ſago grandi admodum caueæ eos operies, atque illic interius nudum qui renium dolore vexabitur, ſupra ipſos carbones ſedere præcipies,vt fumus ille corpus eius omne circumeat. hoc ſi neceſſe fuerit & ter facies,vt penitus ſanetur. Radix aſparagi trita & cum vino pota,renium dolorem optimè tollit.

Ocymi ſuccus in mali granati corticem fuſus , & potus , plurimum renibus prodeſt. Fel herinacei cum veſpertilionis cerebro & canino lacte renibus im-

E poſitum , mirum prodeſt. Adeps anſerinus cum eiuſdem cerebro & butyro, & alumine, & œſypo impoſitus , ad ceroti modum,efficaciter renibus prodeſt.

Stercus columbinum tritum cum ordei farina & adipe ſuilla,& ouorum albo ſimul permixtum,& coctum, emplaſtri more rectiſſimè renibus imponitur. In capitibus piſcium , id eſt mugilum aut mullorum ſpina inuenitur cani ſimilis : hæc renibus appoſita vel alligata,miro remedio eſt. Plantago ex melle trita, & impoſita , renibus ſtatim prodeſt. Oua ſepia-

F rũ in cibo ſumpta vrinam mouent, & renium grauedinem tollunt. Inula trita , & cum vini cyathis tribus per triduum pota plurimum prodeſt renibus ſeparandis.

Axungiæ veteris ſelibram , olei veteris ſelibram, ſampſuci ſelibrã, rutæ faſciculum vna decoques, & lanam ibi ſuccidam tinges , ac renibus ſuperimpones, mirè ſubuenies. Ad veſſicæ dolores & ſtranguriam , cardui ſemen ex vini ſextariis duobus vſque ad heminam decoctum & expreſſum , atque colatum, po-

G tuíque ieiuno datum,plurimum prodeſt. Plantæ rutaceæ & nepetæ radices,baccæque lauri in vaſe fictili cooperto diligenter coctæ, ne vis medicamẽti emanet, potui dantur,ita vt prius expreſſæ colentur,mirabiliter veſſicæ doloribus proſunt. Herbæ quæ Græcè ſiſymbrion dicitur tritæ ſuccus expreſſus, & ſano ex vino, febricitãti ex aqua potui datus, mirũ ad veſſicæ doloris remediũ eſt. Fœniculũ cum radicibus ſuis decoctum, & potui ſumptum,efficaciter veſicæ doloribus prodeſt.

Glycyrrhizæ commanducatæ ſuccus deuoratus , vel

H trãſmiſſus, vrinam efficaciter prouocat. Trifolium minutum cum pipere & pulegio quantum ſatis videbitur tritum, & cum vino potui datum , veſicam renéſque purgabit. Herbæ verbenæ contritæ ſuccus expreſſus , adiectis vini cyathis tribus potui datus, ad-

mirabiliter continuò vrinæ difficultatibus proderit. Herba quæ gramen dicitur nodorum XXVII, ex vino ad medias decocta & expreſſa, atque colata, potuíque ſtrangurioſo ex vini cyatho vno mixta data, adeò potẽter ſuccurrit vt vbi ſine tormento vrinam facere cœperit, dari non oporteat, ſed febricitanti ex aqua ſola dabitur. Siquis vitio veſſicæ aut ſtranguriæ laborans, lignum tamaricum ardens lotio ſuo extinxerit, deſinet vltra cruciari. Cupreſſi folia tenera ex aquæ ſextariis quatuor ad ſextarium decocta, & expreſſa, atque colata cum vino, potui data ſtranguriã celeriter emendant.

Hederæ nigræ baccas V, aut VI, aut vndecim, prout ætas ægri viréſque patiẽtur, cõtritas, ex aqua mulſa ſumptas, mirè prodeſſe manifeſtum eſt, etiamſi ſanguinolẽtam vrinam ſtranguorioſus faciet: ex aqua tantummodo calida eas potare debebit. Auis oſſifragæ ventriculus ſalitus, vt ſeruari poſſit, aut exuſtus, & in puluerem redactus, cum vini potione datus, vrinam efficaciter prouocat. Muli impetigines in vtróque crure ſuper genua naſcuntur, & veluti cutis aridæ modo inhærent: has incende, & ſtranguorioſum diuaricatum deſuper pone, ita vt ſuffumigationem illam expanſis veſtibus tegat, nequa odor aut fumus emanet, efficaciſſimè incommodi eius vitio carebit. Aſini renes arefacti atque exuſti tritíque (id eſt in puluerem tenuiſſimum redacti) & ex mẽſura conchulæ vnius cum vini meri cyathis duobus ſtranguorioſo potui dati efficaciter medentur.

Verris ſyluatici lotium cum ſua veſſica in fumo ſuſpenſum, & adſeruatum, ſtranguorioſis cum potione mixtum potui datum, efficaciſſimè prodeſt. Pili caprini combuſti tritíque, & in potione dati, ſtranguorioſos potenter emendant. Pedum agninorum decoctorum ius potui ſumptum, ſtranguorioſis plurimum prodeſt.

Erinacei caro optimè decocta, atque in cibo ſumpta, ſtranguorioſis mirè ſubuenit, & citò naturalem vrinæ curſum relaxat. Cochleæ crudæ contritæ cum teſtis ſuis, & ex paſſo per dies ſeptem, aut vtplurimum nouem, potui datæ, efficaciter dyſuriæ proſunt.

Amyli ſemunciam terito, atque addito ouum recens, & eius oui teſtam ter paſſo impleto, idque poculum diu agitatum, & feruefactum, ſtranguorioſo reuerſo à balneis dato, omni eum dolore ac difficultate celeriter abſolues. Cicer arietinum in aqua decoquito cum ſale, eámque ſtranguorioſo ad binos cyathos bibendam dato, efficaciter iuueris. Fimus palumbinus in ſorbitione ſumptus ex faba facta, admirabile ſtranguorioſis præſentat auxilium. Turturum fimus ex mulſo coctus, & ceroti modo ventri ac renibus laborantis impoſitus, efficaciter prodeſt. Mẽthæ bene tritæ cochlearia duo ex aqua calida ieiuno per triduũ dabis, continuò veſſicam releuabis, vrinámque laxabis. Pulegii faſciculũ in olla noua ex vino vetere ad tertias decoques, & exprimes atque colabis, & ex vino ieiuno ſtrãguorioſo potiones ſingulas per triduum dabis.

Lapillus qui inuenitur in ſcorpionis marini cauda, tritus vtiliter bibitur cum vino à ſtranguorioſo.

Vngularũ aprugnarũ exuſtarũ cinis potioni inſperſus, plurimum vrinæ difficultates iuuat. Leporis cerebrum in vino vtiliter bibitur, eiúſque teſticuli toſti ſalubriter manducantur ab eo qui veſſicæ moleſtiis laborat. Anſerum ſylueſtriũ linguæ aſſatæ efficaciter ſumũtur in cibo à calculoſis. Cymini ⊣ I. rutæ ⊣ I. piperis ſemunciam teres diligenter, & cochleare plenum in meri veteris potionem mittes, & aquæ quod ſufficiat adiicies: poſtea ferro candenti ſæpius immerſo calefacies, & ieiuno bibendum dabis, efficaciſſimè ſubuenies ſtranguria laboranti. Spongia ex rubo roſario agreſti ſumpta, & aqua frigida donec madeſcat macerata, ac deinde trita, & ex aqua per triduum potui data, efficaciter calculoſos emendat. Piſcis ſcorpio aſſatus in cibo ſumptus, optimè calculoſo proderit. Cochleæ inanes (id eſt ſine carne ſua) caſu inuentæ, cõtuſæ, & in puluerem tenuiſſimum redactæ, in potione calculoſis datæ medentur. Vngulæ equinæ ſcobem, vel exuſtæ cinerem, ſi calculoſus in potionẽ acceperit, citò ſanabitur. Herba ſaxifraga, ſi ex oleo & liquamine manducetur, intra triduum calculos ſoluet. Calculoſis expertus affirmat incredibiliter ſuccurri remedio tali, ſi hircum, melius ſi agreſtem, melius ſi anniculum, & ſi menſe Auguſto claudas loco ſicco per triduum, vt ei ſolas laurus edendas ſubminiſtres, & aquæ nihil accipiat: ad poſtremum tertio die (id eſt aut Iouis aut Solis) occidas. melius autẽ erit ſi caſtus purúſque fuerit & qui occidit & qui accipiet remedium. Exſecto igitur gutture eius ſanguis excipitur. vtilius ſi ab inueſtibus pueris excipiatur: comburitur in vaſe fictili vſque ad cinerem. Vas autem in quo torrebitur, coopertum & inlitum gypſo in furnum mittetur: quod quũ vapori exemeris, in puluerem conteres: necnon & polypum marinum identidem vt dixi exuſtum, in puluerem rediges. confectio autem vniuerſi medicaminis hæc eſt, Sanguinis huius hirci ⊣ III. piperis albi ⊣ I. polypi exuſti cineris ⊣ III. thymi ⊣ I. pulegii ⊣ I. apii ſeminis, oluſatri ⊣ I. hæc omnia ſeparatim tunſa, & ad leuiſſimum puluerem redacta commiſces, & dabis infirmo, melius ſi die Solis aut Iouis cochlearis mẽſuram in meri potione, aut cuiuſcunque dulcis poculi. Prouidere autem debes vt digeſto ac ieiuno potio detur, & rurſum vt eadẽ potione bene digeſta cibos accipiat: & eo melius erit ſi hanc potionem cum condito poſt balneum in ſabanis adhuc conſtitutus acceperit. Supra omnia efficax aliud ex eo facies medicamentum ſic, Sanguis hircinus ea obſeruatione qua ſupra excipitur in patella ferrea candente, vt aduri poſſit & ſtringi continuò ipſe ſanguis, ita vt poſtea in puluerem redigatur, vel certè continuis aliquot diebus ad ſolem ipſum ſanguinem pones, ita vt rore iam decuſſo, poſt horam ſecundam ponas, & ante nonam colligas. Poſteaquam ita fuerit ſiccatus ſanguis, vt nullum humorem habeat, colliges eiuſdem cruſtulas, & teres, atque ex eo leuiſſimum puluerem rediges: deinde accipies herbam tribolum, cuius herbæ ipſum tribolũ (hoc eſt ſemẽ ſpinoſum) proiicies: ipſam autem herbam lectam de locis maritimis ſiccabis, tundes, & in puluerem rediges. confectio autẽ medicaminis totius hæc eſt, Herbæ triboli ⊣ II. piperis ⊣ II. petroſelini Macedonici ⊣ II. folii ſertulam, id eſt coronam ſiue ſphæram vnam. hæc omnia ſeparatim tunſa, & ad leuiſſimum puluerem redacta, cum ſanguine hircino miſcebis, & dabis infirmo die Solis aut Iouis cochlearis menſurã, in meri potione, aut cuiuſcũq; dulcis liquoris. Prouidere autem debes vt digeſto ieiunóque potio detur. quam quum acceperit qui calculum patitur, mox lapides ſolutos omnes per vrinam emittet. Vt verò admireris ſanguinis hircini virtutem, adamas lapis inuictus, qui neque igni neque ferro vincitur, ſi ſanguine hircino perfuſus fuerit, mox ſoluetur.

Ad veſſicæ dolorem & vrinæ difficultatem, herbam gladiolum diligenter fodito, vt omnem radicẽ eius palo ligneo eruas, cuius radicis corticẽ diligẽter nitidatã ſiccabis optimè, & teres atque cribrabis, vt in puluerem tenuiſſimum redigas, atque ex eo cochlearia tria mittes in mortarium, & piperis albi grana nouem trita, & myrrhæ optimæ tritæ puſillum, & vini optimi 8. II. atque hæc omnia in vnum permiſcebis & conteres, ac laborãti in balneo (id eſt, quum in piſcinam deſcenderit) dabis bibẽdam potionem, & monebis vt ſe poſt balneum calidiſſimè tractet. hoc medicamine ſeu vir ſeu mulier, ſeu puer ſeu puella, potentiſſimè ſanabitur.

Cochleam grandem vnam viuam prendes, & eius carnem eximes, ac ſolã teres in mortario, & cum aceti acris cochlearibus tribus dabis bibendam, atque hoc per triduum facies: deinde intermiſſo triduo, niſi ſtatim expulerit calculũ, ſimiliter remedium, & ſi neceſſe fuerit, ſæpius dabis. Filicis radicem, aſparagi ſpongiam, apii radicẽ, & petroſelinum ſimul diligenter teres, & ieiuno calculoſo cũ vino dabis bibendũ. Violæ erraticæ ruſticæ radices, & apii, & violæ coronariæ ſemẽ vnà cõtrita, & ex aqua calida à balneo continuò potui oblata, dolores veſſicæ citò abigunt.

Lapis ex veſſica hominis qualibet curatione ſublatus,

ſi teratur, & ex vini cyathis trib⁹ calculoſo potui detur,
lapides veſſicæ humanæ innatos, efficaciter diſſoluere
creditur. Cimex foraminibus veretrorum con-
fricatus, dolorem veſſicæ protinus tollit. Veſſi-
ca apri rectè aduerſum veſſicæ dolores in cibo ſumitur,
ita vt mulier fœminæ, vir maſculi ſumat. Na-
ſturtium tritum cum vino dulci cibario dabis veſſicæ
tædio laborāti per triduum potui, ſed ſatis ſpiſſum po-
culum detur. Veſſicam releuat coliculi cocti
aqua triduò à ieiuno iugiter pota. Ad veſſicæ vi-
tia curanda, Myrrhæ ſemunciam bene tritam cum mul-
ſi veteris cyathis tribus dabis per triduum ieiuno exeū-
ti ſtatim à balneo, ita vt dum ſabanis operitur, ſingulos
in diem cyathos bibat. Si in veſſica aliquid mo-
leſtiæ fuerit, nitri florem, vel ſi flos non fuerit, ipſum
nitrum conteres, & cum aqua in qua coliculi cocti fue-
rint, vinóque piccato, vel auſtero rubello duriſſimo da-
bis bibendum per triduum, vel diutius, ſi ita opus fue-
rit, magnificentiſſimè proderit. Prima luce puer
virgo rorem de foliis caulium excuſſum, in noua olla
excipiat, non minus ſextarios quatuor, eo adiicies mel-
lis quartarium, & fœnigræci bene mūdati & loti quar-
tarium, & zingiberis vncias tres, atque ita decoques ho-
ris tribus, & inde bibendum dabis manè ieiuno calcu-
loſo quartarium tepentem. hæc potio per triduum ſum-
pta menſura quartarii, & veſſicam & renunculos, & in-
teſtina vniuerſis ſordibus purgat. Piperis grana
IX. eiuſdem ponderis ſulphur, trita ſimul in vino vete-
re dabis bibenda ieiuno calculoſo: ſolet ſtatim perniciē
demouere: ſi tamen vltrà dolor manſerit, iterum dabis
ſimilem potionem. Pellem leporis recentem in
olla munda vel tegula ita cum lana ſua combures vt in
tenuiſſimum puluerē redigere poſſis, quem cribratum
in vaſe nitido ſeruabis. inde quum opus fuerit, tria co-
chlearia in potione dabis bibenda, quæ res ſiue calcu-
los ſiue veſſicæ dolores continuò compeſcit. Sed multo
potentius erit remedium ſi leporem viuum in olla no-
ua claudas, & gypſo omnia ſpiramenta vaſis obſtruas, &
in furno vſque ad fauillam tenuiſſimā cremes, tritámque
& cribratam recondas, atque inde certas menſu-
ras in potione vini offeras calculoſis, & qui ſanguinem
mingunt, mirè eos ſanabis. Cimoliæ cretæ tunſæ
8. III. & farinæ ordeaceæ 8. III. ex aqua coques, & in
ſaccos tres lineos mittes, eóque fomēto viciſſim muta-
to, vt bene caleat, calculoſos, ſeu veſſicæ dolore laboran
tes ter in vie vaporis, potenter ſubuenies. Item
aliud ad eos certiſſimum remedium, Pruna quæ in ſepi-
bus naſcuntur colliges, & eorum nucleos tolles, & ſer-
uabis ad præſidium, & quum opus erit, in pila tundes
quamoptimè, & cribrabis quamminutiſſimè, atque in-
de ex picato, ſiue auſtero ac duro vino dabis ieiuno bi-
benda in potione diurna cochlearia tria. Hoc ve-
rò medicamē non ſolùm veſſicam curat, ſed etiam vul-
nera intrinſecus latentia & vomicas perſanat: confici-
tur ſic, Cucuma ſextariorum nouem rudis aqua imple-
tur, & ad dimidias coquitur, tum adiiciuntur in eam
ſpongiarum aſparagorum vnciæ quatuor, apii radicum
tantundem, ſaliuncæ lotæ diligenter vnciæ duæ, caſiæ
fiſtulæ ſemuncia, amomi ℈ VIII. petroſelini dimidium
quartarium, iridis Illyricæ vncia vna, maſtichæ Chiæ
vnciæ duæ, deinde aqua cucumā ſupplebis, & de gypſo
præclaudes, vt tamen modicum ſpiramenti relinquas,
atque ita coquens claudes cucumam ne medicamen exi
liat, & ad medias decoques, ac recondes in ea: quum o-
pus fuerit dabis ex eo cum potione vini quantum ſuffi-
ciat ad bonam mixturam, ſed & ieiuno & dormitum
eunti dabis. Petroſelini heminam, apii ſeminis
tantūdem, in cucuma fictili noua prius imbuta ex aqua
decoques ad tertias, ita vt occluſa ſit cucuma, ne medica
men ebulliat: poſtea aquam colabis, & addito melle i-
terum ad tertias decoques, inde ieiuno calculoſo potio-
nem per triduum dabis. Calculos potio hæc aſ-
ſiduè ſumpta cum paſſo vel condito non ſinit gigni,
eóſque concreſcentes confringit, & per vrinam arenæ
modo pr omit, cōficitur ſic, Calaminthæ (id eſt nepetæ)

A ⊢ II. ſilis pictorii, piperis, ſuccini, ſaxifragæ, petroſelini,
cyperi, zingiberis, ⊢ ſingulas, tundes & cribrabis, &
cochlearium plenum cum vini mixta & calida potione
ieiuno bibendum dabis. Ad calculum remedium
mirum ſic. hederam quæ in quercu nata fuerit, vulne-
rabis cupro, & permittes humorem qui inde manauerit
indurari in modum gummis: poſtea ſublatum condi-
to reſolues, & admiſcebis, & bibes quotiens vſus exe-
gerit. Herbæ phyſſalidis baccas ternas per triduū
glutiat qui veſſicæ calculo dolebit. Herbæ Britā-
B nicæ radices contundes, & terna ſcrupula ex aqua calida
calculoſo ieiuno potui per triduum dabis. Eiuſdem her
bæ ſuccum expreſſum in duplici vaſe decoques, ita vt
ſucci eius naturalis ſextarius fiat, quem cum mellis deſ-
pumati hemina miſcebis, & poſtea in ſe decoques, &
quum colorem mutauerit, refrigerabis, atque inde co-
chleare vnum ex aqua calida, ſi vehementer febricita-
bit, calculoſo potui dabis, ſtatim etiam febris extingue-
tur: ſi verò ſine febri erit, ex vino eam potionem debe-
bit accipere. Ad renium dolorem emplaſtrum
C vtile ſic, Axungiæ veteris P. II. farinæ 8. I. olei P. I. ceræ
ſelibram. his liquefactis adiicies ſulphuris contriti ſeli-
bram, nitri contriti & cribrati ſelibram, omnia permi-
ſcebis & concoques, atque inde renes confricabis, vel
more emplaſtri appones. Herbam Sabinam in
mortario teres, & cúm axungia vetere ſubiges, & ſic re-
nibus appones. Ad vrinæ incontinentiam remediū
ſic, Fœniculi radicem & ramuſculum erui contunde, &
ex vino vetere da bibendum, continuò remediabis.
Vrinam continet lac caninum, & adeps eius cum alumi-
D ne datus, ita vt ſit fabæ magnitudine globulus qui da-
tur. Cinis cochlearum Africanarum exuſtarum ſi
potetur, vrinæ incontinentiam ſedat. Anſerum
trium linguas inaſſatas, ſiquis ederit vrinæ profluuium
non patietur. Veſſica verrina cocta vel vſta come-
denda aut bibenda efficaciter datur ei qui vrinam ſuam
non poteſt continere. Leporis cerebellum ex vino
potum, vrinæ incontinentiam refrænat. eiuſdem teſti-
culi torrefacti, & ex vino poti, par remedium ſubmeiu-
lis præſtant. Vngues aprugni exuſti tritique in
E potione ſumpti efficaciter ſubmeiulis proſunt. Qui
vrinam tenere non poterit, capræ veſſicam comburat, &
cinerem eius ex aqua cum vini potione bibat. Ver-
rini genitalis vſti cinerem bibere debent ex vino qui v-
rinam continere non poſſunt. In cubili canis v-
rinam faciat qui vrinam non poteſt cōtinere, dicátque
dum facit, ne in cubili ſuo vrinam vt canis faciat.

Vrinæ propriæ quantumcunque ignoranti ſubmeiu-
lo efficaciter offertur, vel res quas comminxerit in po-
tione exprimūtur, aut ibidem diluuntur, & ita ei inſcio
F ipſa potio propinatur. Vitrum teres diligen-
ter, & cum pice cedria miſcebis, atque ita chartam vir-
ginem inlines, & renibus appones, quo medicamine
diebus ſeptem iugiter vſus ſanus firmiter eris.

Ad reniculorum dolorem obſeruabis vt poſt balneū
poſcam calidam bibas per plures dies, & quotiens do-
lore interpellatus fueris, idem facies. Conditum
ad reniculorum dolorem, vel ad calculum, ſic, Saxifra-
gæ ⊢ I. vettonicæ ⊢ I. petroſelini ⊢ I. apii ſeminis ⊢ I.
rutæ ſeminis ℈ XVIII. piperis ⊢ II. vini optimi 8. XII.
G mellis optimi P. V. tundes omnia, atque cribrabis, & con
ditum quum exegerit neceſſitas facies, eóque vbi reni-
culorum dolor aut moleſtia calculi fuerit, vteris.

Saxifragam herbam, petroſelinum Macedonicum,
piper, mel, vinum, ex iis omnibus conditum facies, &
laboranti calculoſo per ſingulas ſeptimanas potionem
Iouis die dabis. Conficienda autem potio die Io-
uis luna vetere erit. Ad calculum potio ſalubris,
conficitur ſic, Semen apii, libyſtici, fœniculi, anethi, æ-
quis menſuris tritum miſcetur, & herbæ ſaxifragæ gra-
H na V. cumini grana tria, piperis grana V. verbenæ folia
tria, & ſalis permodicum adiicitur. ex omnibus autē ſe-
minibus ſupraſcriptis æqualiter quantum tribus digi-
tis (id eſt pollice, & ab eodem tertio, & quarto) leuari
poteſt, mittitur, dein teruntur omnia diligenter: poſtea

adiicitur carœni optimi potio grãdis:ad hanc ſanè po-
tionem miſcendam, radices aſparagorum, & apii, & a-
nethi,& fœniculi lotæ diligentiſſimè in ſextarios aquæ
nitidæ mittuntur, ita vt radices ipſæ tegantur aqua, at-
que in olla rudi coquuntur ad tertias. ex ipſa aqua, ſed
calida, miſcẽda potio carœni, & accipienda per triduũ:
ſufficiunt autem duo huius aquæ ſextarii ad tres carœ-
ni maiuſculas potiones. Sed ſi neceſſitas præſentis do-
loris exegerit, per triduum continuum dabuntur:
ſi verò quis timeat tantummodo dolores ſupraſcriptos,
aut aliquando pertulerit, accipiet etiam ſanus hoc mo-
do vetere luna tres tantùm tribus menſibus ſingulas po-
tiones, & iugiter contra hunc morbum erit tutus, &
ſanus

COELIACIS, ET DYSENTERICIS,
& torminoſis, & ad inteſtina rupta, & inter-
nos morbos, atque incontinentiam ſter-
coris,remedia phyſica,& rationabilia
diuerſa de experimentis,

Cap. XXVII.

PAſtillus ad cœliacos & torminoſos optimè faciens,
Acaciæ,balauſtii(id eſt mali granati,quod cytinum
vocatur) germẽ antequam floreſcat,hypociſtidos,opii,
ſingulorũ denarios quinos, alterci,cretæ Samiæ,ſingu-
lorum denarios ſenos. iis bene tunſis & cretis, ex vino
myrteo fiũt paſtilli denariorũ ſingulorũ aut ſemiſſium,
vt iuxta ætatem aut valetudinem dentur. Dantur autem
ieiunis ſine febre ex vini myrtei aut ſignini cyatho v-
no cum duobus aquæ mixto, febricitantibus verò ex
aquæ cyathis tribus. Hoc etiã per clyſteriũ immittitur,
quotiẽs deſurrexerint torminoſi,quib[9] & ſi grauiter af-
flicti ſunt,ſtatim prodes. Ad cœliacos,(id eſt qui
ſubitè & multa deffundunt) & ad aluum citatam, & ad
leuia interdum tormina, medicamentum potens ſic,
Sorborum aridorum contuſorum 8. II. rhus ſyriacæ
quo coci vtuntur 8. II. mala granata recentia X. mala
cydonea matura X. hæc vtraque coquntur in ſapa,facta
ex muſti adhuc in dolio feruentis ſextariis XXXVI.
quouſque ad ſextarios duodecim decoquantur, & do-
nec malorum coria percoquantur,& ſint madida. dein-
de ita teruntur hæc fictili mortario vt grana omnia
comminuantur, poſtea rhus & ſorba arida admiſcentur
tunſa & cribrata curioſè, & cum ſapa quæ eſt reſidua
temperantur. Omnibus ergo in vnum bene coactis re-
ponitur medicamentum in vitreo vaſe, dãtur inde ieiu-
nis ligulæ duæ vel tres ſine vllius rei admixtione.

Paſtillus ad torminoſos efficacior, cõficitur ſic, Aca-
ciæ * IIII. croci * II. gallæ * VIII. hypociſtidos *
IIII. lycii * IIII. myrrhæ * IIII. rhus quo coci vtuntur,
nardi ſyriaci ſpicæ, aloes, ſingulorum denarios binos,
aneſi,gummis,ſingulorum * ternos, piperis nigri * II.
teruntur hæc diligenter,& ex ſucco rubi cauliculorum,
vel ex vino ſignino collyria formantur ritu eorum quæ
ad oculos fiunt, quum tamen ita fuerit leuis confectio
vt in vngue nulla appareat aſperitudo. Finguntur autem
alia denariorum ſingulorum, alia ſemiſſium quæ inii-
ciantur: ſed rectius ad hanc mẽſuram paſtilli dabuntur,
ita vt vnus ieiuno ante meridiem,alter in noctem ex a-
qua, ſi febres erũt, ex vino ſignino, ſi ſincerè corpus fue
rit, detur. Hoc efficax medicamẽtũ eſt, ſi cætera quæ in
huiuſmodi cauſis curationi vel cibatui ſunt neceſſaria,
obſeruatione & opportunitate cõgrua fiãt. Paſtillus qui
clyſterio immittitur torminoſis per annũ quũ olida &
ſanguinolenta deiiciunt, id eſt quũ inteſtina eorũ cãcer
occupauit, quo quaſi cauterio tunc tantummodo vti o-
portet, alioqui nocet. Ideóque à quibuſdã ignoranti-
bus vſurpatus accuſatur quaſi nociuus: recipit autẽ hæc,
Chartæ combuſtæ cineris * XXX. calcis viuæ * XXIIII.
arſenici quod eſt auripigmentũ * XII. ſandaracæ * VI.
hæc trita vino conſparguntur, in quo roſa & lenticula
prius coquuntur, vt poſſint fieri paſtilli * duum aut v-
nius: quum opus eſt, teritur vnus paſtillus, & immit-
titur per aquam (vt ſuprà ſcriptum eſt) decoctam cum
roſa & lenticula, ſi febres erunt: ſin minus, ex vino eadẽ
decocta vtilia erunt: facit bene & myrti faſciculus cum

A oleaſtri vel oliuæ ramulis vtroque modo, prout res exe-
gerit incoctus. Potio autẽ quum immiſſum fuerit ſupra-
dictum medicamentũ, hæc conuenit, In noctem in aqua
catapotia dantur, quæ fiunt ſic, Myrrhæ * II. lycii * II.
thuris * I. opii * I. aloes * II. acaciæ * IIII. myrti bac
carum nigrarum * VI. ouorum ex aceto coctorum vi-
tellos II. hæc trita vino Surrentino conſparguntur, &
fiunt paſtilli * ſingulorum: dantur febricitantibus ex a-
quæ cyathis tribus: ſine febre, ex muſti Surrentini cya-
this duobus. Ad ventris dolorem, & inflationem
B inteſtinorum,& præcordiorum dolores, & ad conuulſa
& rupta interanea,& ad vrinæ difficultatem remedium
ſic, Panacis * IIII. piperis * IIII. dauci Cretici radi-
cis vel ſeminis * VI. ſulphuris viui * S. opii duas tertiáſ
ve partes victoriati põderis, caſtorei * S. myrrhæ * III.
hæc trita & cribrata vino conſparguntur, & ex iis fiunt
paſtilli magnitudinis lupini. Dantur quum res poſtulat
ex aceto & melle in vnum mixto cyathis tribus: ad vi-
tium autem mulierum quo correptæ ſuffocantur (quod
Græci ὑστερικὴν πνίγα appellant) ex aqua mulſa dari opor-
C tet, & quantum nux auellana eſt. detrahit enim vrinam
copioſam. Medicamentum quod dodecatheon ap-
pellatur, mouet vrinã: facit & ad eos qui reficiendi ſunt
poſt grauem imbecillitatem: facit & ad auriginem ha-
bentes,& ad iocinoris & renium dolorem, & ad lieno-
ſos, & ad hydropicos,& difficulter vrinam reddentes:
crapulam quoque non patitur, vino nigro potum, ſub-
ſiſtere. Prodeſt ſtomachicis & mulieribus à vulua labo-
rantibus, & ad omnia venena, & ad ſerpentum morſus
atque ictus, & ad interius conuulſa ſatis vtile eſt: confi-
D citur ſic, Myrrhæ denarios duos, caſiæ corticis * II. iris
* I. S. apii ſeminis * II. & tertiam victoriati, acori * I. v-
uæ paſſæ ſine granis denarios ſex. hæc omnia vino Arui-
ſio contuſa cribratáque conſparguntur: dein ex iis fiunt
paſtilli * ſingulorum, quanuis auctor dicat ſe paſtil-
lis vſum, etiam ad denarii ſemiſſem cum vini ſupradi-
cti cyatho.

Medicamentum mirum ad cœliacos, & ex cruditate
grauedines doloréſque cuiuſlibet partis in corpore ſu-
ſtinentes: nec minus ad oculorum facit & renium do-
E lorem arcendum,& ad ſcabiem veſſicæ, & ad iocinoris
duritiam. exſiccat enim corpus. Prodeſt & ad arteriam:
denique in omnibus laborantibus adiuuat, & conco-
ctiones & vrinam mouet: conficitur ſic, Nardi Syriacæ,
croci,myrrhæ, caſſiæ, coſti, cinnami, caſtorei, ſchœni
floris,piperis albi,piperis longi,galbani,reſinæ terebin
thinæ,ſtyracis,opii,ſingulorum denarios quaternos, al
terci ſeminis, aneſi, apii ſeminis, ſingulorum denarios
quinos,tragacãthi denarios ſex,mellis, vini Falerni vel
ſimilis huius ſextarios ſingulos: hæc omnia contundũ-
F tur & cribrantur donec molliſſimam tenuitatem acci-
piant, tum in patellam fictilem nouam mel infunditur,
tepefactum molli pruna: dein vinum inſtillatur, mace-
rato prius in eo tragacãtho, viciſſimque cæteræ ſpecies
inſparguntur: tum ſimul mouetur medicamentũ, & o-
mnia omnibus permiſcentur. Quum autem crocinum
colorem habuerit medicamentũ, tranſfunditur in mor
tarium marmoreum, & ibi piſtillo bene ſubactũ repo-
nitur in pyxide cornea: quum opus eſt, datur ad ſupradi-
cta cum vini cyathis tribus, admixto aceto atque melle,
G prout viſum fuerit. Ad eadem remedium efficax,
quod conficitur ſic, Myrrhæ * quatuor, croci & panacis
denarios ternos, alterci * V. aneſi * II. apii ſeminis * V.
opii * II. papaueris capitati & ſariæ * V. gallæ Syriacæ
immaturæ denarios VI. mori ex rubo immaturi aridi *
quatuor, roſæ aridæ * ſex, balauſtii * tres, roſæ caninæ
ſucci * tres, rhus Syriacæ * V. palmarum purgatarum
* XX. quæ coquuntur ex aquæ ciſterninæ ſextariis tri-
bus, donec relinquatur ſextarius vnus: deinde ipſæ pal-
mæ exprimuntur prælo aut cochlea ex ſucco eodem, at-
H que aqua modica fiunt de ſupraſcriptis ſpeciebus in pul
uerem redactis paſtilli ad * ſemiſſem: dantur ſimiliter
vt prius medicamentum dari oportere præcepimus.

Prodeſt torminoſis plantaginis ſuccus, vel rubi, vel
lẽtiſci, vel rhus Syriaci, vel herbæ millefolii, vel terebĩ-

thi,omnium ad ✱ ſemiſſem potus cum vino vel aqua.

Benefacit torminoſis rumicis ſemen quantum ligula capit, tritum ex vini auſteri cyathis quatuor, vel aquæ totidem, in tempore potum. Glandes quercinæ tres aut quatuor, vel eiuſdem folia, vel liber eius coctus ex aqua quæ vel ſola vel cum vino torminoſis potui data plurimum prodeſt. Ceratitidos quam herbam violam marinam appellamus radices trium digitorum magnitudine incoctæ vino auſtero torminoſos iuuant, ſi illud vinum admixta leuiter aquæ calidæ potione potetur. Herbæ Britannicæ radix, vel folia incocta, vel aqua in qua tamarici folia, & ſemen incoctum fuerit, torminoſo potanda detur etiam cum admixione vini auſteri. Plantago cocta ante alium cibum data ex aceto plurimo, & exiguo ſale, atque oleo, torminoſis plurimum prodeſt. Plantaginis aridæ ſemen tritum ex partibus duabus,& papaueris capita arida trita ex parte tertia, oportet per cribrum tenuiter foratum traiici, ex eóque puluere dari torminoſo ligulæ magnæ menſuram,interdum plus aut minus, cum vini veteris mixti non nimium, id eſt cyathis tribus. hoc medicamentum ante ſomnum vtiliter etiam ad veſperem datur. Prodeſt torminoſis huiuſmodi ſorbitio, halicæ hemina percoquitur cum ceræ & rutæ ✱ I. admiſcetur ſanè iis & malum granatũ, atque ita ſimul coquuntur in aqua. poſt hoc exprimuntur omnia, & coagitantur diu, ac ſi opus fuerit, adiicitur alica cocta, vt in modum pultis ſit. lactis quoque bubuli,aut cuiuſlibet denarius I. admiſcetur, & ſic ſorbetur. Si autem manducare panis more illud volueris, addes illic oua incocta tria, & polentæ nitidæ delicatæ quantum ſatis erit,vt panis fieri ex eo poſſit, qui etiam frigidus comeſtus plurimum prodeſt. Medicamentũ ad torminoſos huiuſmodi ſatis vtile eſt,Croci ✱ I.& duæ partes victoriati,nardi ✱ II. acaciæ ✱ III. gallæ ✱ III. aloes victoriati pars tertia, lycii ✱ I. opii ✱ S. tragacanthi ✱ S. & tertia, eius thuris ✱ I. & victoriati partes duæ, myrrhæ ✱ duo, piperis ✱ S. teruntur,& cribrantur hæc diligenter, atque ex vino fiũt paſtilli lupini magnitudinis, dantur cum tribus cyathis liquoris cuiuſlibet,tandiu quouſque conueniat, vt tormina vniuerſa ſedentur. Immitti torminoſis per clyſterem oportet vinum ex piris ſyriacis factum cum ſucco plantaginis.mirificè enim facit hoc remedium & multis experimentum dedit. Palmarum numero viginti pulpæ, iunci radicis ✱ X. gallæ immaturæ ✱ X. myrrhæ ✱ V. tunduntur & miſcentur vniuerſa, atque ex omnibus fiunt ex vino paſtilli numero triginta, dantur ſimiliter vt prædicta medicamenta ex quolibet liquore.

Balauſtii ✱ V. opii denarios duos, gallæ immaturæ pilularũ denarios duos. tamarici ſeminis ✱ II. thuris ✱ IIII.rhus ſyriaci ✱ quatuor, vinaceorũ toſtorũ ✱ V.hinc pilulam ad duûm denariorũ põdus cum potione ex vini nigri cyathis tribus, totidémque aquæ calidæ mixta, torminoſo dari oportet. Si torminoſi vel cœliaci propter frequentes deſurrectiones viribus deficiantur, dandæ erunt eis ſorbitiones ex cremore farris, vel ex ptiſſana factæ, modò per ſe ſolæ,modò cum roſa vnguentaria mixtæ, vel ius gallinæ pinguis excoctæ cum butyro, vel lac caprinum, aut ouillum tepidum per ſe, vel etiam decoctum cum butyro, & lenticula ſimiliter facta,prodeſt:imponenda verò ſunt torminoſis fatigatis à ſtomacho vſque ad inguina vnguẽta quæ ſpiſſãt cutem,ea quibus vnguentarii vtuntur.

Medicamentum quod per anum iniicitur torminoſis, ſic, Calcis viuæ, ſandaracæ,auripigmenti, ſingulorum paria pondera, teruntur vnà omnia ex aqua vel ſucco plantaginis, donec poſſint coire, tunc paſtilli fiunt: quum opus ſunt teruntur, & iniiciuntur ad cuiuſque vires, vtplurimum ✱ II ſ.aut minimum ✱ II.cum hemina, vel vtplurimum cum cyathis IX. aquæ cum myrtis decoctæ,vel cum roſæ foliis, vel lentiſco:medicamento ſanè hoc vti oportet nõ inter nititia torminoſis, ſed quum malignitas vitii apparuerit, & ſi non eodem die quo primùm adhibetur profuerit, etiam ſequenti fieri oportebit. Siquis autem morſus inteſtinornm quum immiſſum erit medicamentum,aut quum redit inſequitur infundatur, ſtatim per clyſterium lenticulæ decoctæ aqua,vel furfures: ſedabitur confeſtim dolor quum eas deiecerit torminoſus: poſt iniectionẽ ſanè detur cibus.

Aliud medicamentum quod mirificè prodeſt torminoſis, ſiue febrem habuerint, ſeu ſine febre fuerint, Plantaginis ſucci hemina frigida,vel tepida immittitur per clyſterem in anum, vel per ſe ſola, vel cum vino ex piris ſyriacis facto. hoc medicamentum etiamſi æger cibum horreſcit reſtituit ei cupiditatem manducandi: facit verò ſitim intolerabilem, ſed moderatè bibendum. Paſtillus ad torminoſos efficax conficitur ſic, Acaciæ ✱ I.mali granati corticis ✱ VIII. gallæ ſyriacæ immaturæ ✱ V. opii ✱ V. myrti baccarum nigrarum ✱ VII. rhus quo coriarii vtuntur ✱ VIII. vel eiuſdem ſucci ✱ VI. alterci ſeminis ✱ VIII. thuris ✱ VIII. rhus ſyriaci ✱ VIII. hæc omnia animãtur præter acaciũ,thus, opium,& contunduntur ſeorſum,& in vnum miſcẽtur, vinóque omnia myrtino conſparguntur, atque in pyxide fictili reponuntur. ſiquis volet paſtillos facere,adiicient gummis ✱ VI. dabitur ex hoc medicamẽto ieiuno torminoſo ✱ I.ex aqua vel ex vino mixto myrteo. idẽ medicamentũ immittitur per clyſterẽ ad menſuram iuxta vires cuiuſque. Vinis vti oportet torminoſos ex myrto, & piris ſyriacis ex malis cydoneis, ex terebintho, ex rhu coriario, ex glande quercina, ex lapathio,ex populi fructu, ex rubo, ex hypociſtide, quæ omnia decoquuntur ſeorſum cum vino Surrentino aut Signino: potioni verò admiſcetur aqua ciſternina decocta, & ſub diuo poſita. Prodeſt torminoſis lac potum in quod lapides feruẽtes ſæpius, vel ferrum candens dimiſſum fuerit,ſi tamen non febricitabunt.

Cibi proſunt torminoſis huiuſmodi, panis fermẽtatus durus, pultes diuerſæ,lẽticula aceto cõdita, braſſica, plantago, intyba, mala cidonea,vuæ ex ollis,palmæ ex litore, capreæ, palumbi, anates, merulæ, turdi, grues, mulli,loligines, polypi aſſati. Torminoſis ſunt extra cutem imponenda hæc, Lana ſuccida ex aceto vel roſaceo,vel malino oleo admixto: item plantago,apiũ, millefolium intybum,lentiſcum per ſe trita hæc vel admixto vino auſtero, quò magis adſtringant apponuntur,poſtea cerotum ex oleo myrtino,vel malino, id eſt habente corticem mali Punici, apponitur, cui & galla ſyriaca & acacia admiſcentur. Torminoſis primis tẽporibus cõſtrigendis ſucci vtiles ſunt, vt plantaginis,acaciæ,mali granati corticis,hypociſtidos,millefolii, intybi,lentiſci, rubi,per ſe tantũ vel cum vino ex piris ſyriacis facto,mixti:mediũ autẽ curſum habẽtibus torminoſis,(quod tempus Græci ἀκμὴν vocãt)oportebit infundere per clyſterẽ roſam, vel oleum myrteum cum ceruſſa.cedente porro impetu moleſtiæ vel difficultatis, (quod tẽpus Græci παρακμὴν vocant)cõuenit lenticula, ptiſſana,cum adipe caprino cocta: inueteratis verò torminibus proſunt quæ vehementius ſpiſſant, & à putore atque abalienatione corporis vindicant,vt ea quæ ex calce,charta vſta,& auripigmento componũtur,& poſſunt inhærere purgatis vlceribus, quo tempore rediri oportet ad priora omnia edenda præterquam ad lentem & ptiſſanam. ducũt enim cicatricem,ſed præcipuè ceruſſa, admixto vino. emplaſtra verò quæ extra cutem cicatricem ducunt ſoluta ad ignem cum oleo myrtino apponenda ſunt. Dyſentericos recreat pulmo pecudis (id eſt ouis decoctus) cum lini ſemine,ita vt & caro mãducetur, & aqua illa potetur. Trochiſcus Aſclepiadeus præſtantiſſimus ad ventris fluxũ, & dyſenteriã, quam nullus alius tã facilè ſtringit quàm hic,Cõficitur ſic, Apii ſeminis ſemunciã,hyoſcyami ſemũciam,aneſi ℈ VI. opii ℈ III. hypociſtidos ℈ III. croci ℈ III. myrrhæ Troglodytidis ℈ III.colliges hæc cũ aqua aut cum vino myrteo, id eſt in quo myrti baccæ coctæ fuerint. hoc ipſum medicamentum ventri appoſitum,ita vt ceroto myrtino colligatur, epithema dyſentericis aptiſſimum eſt. Tormina patientibus multi ventrem viuentis anatis apponunt, affirmantes tranſire morbum

ad anatem, eámque mori: quòd ſi veſpertilionis ſanguine ventrem oblinas torminoſi, in omne tempus dolore releuabis. Si in aqua frigida dyſentericus pedes vſque ad genicula ponat, ſed ſi non febricitabit, & de vino auſtero potionem calidiſſimam bibat, citò ſanabitur. Confectio medicaminis miri aduerſum dyſenteriã, Teſtam locuſtæ, id eſt illam ſpinoſam vel aculeatam quæ eſt iuxta caput, combures nitidè, & poſtea teres vt in tenuiſſimũ puluerem redigas, & ſic ei qui ventris fluxu vel raſura laborabit ex vino vetere, ſi non febricitabit, aut ſi inæqualis erit, ex calida aqua dabis, ita vt de ſingulis locuſtis teſtas ſingulas integras exuſtas per triduum bibat, mirè ſanabitur. Mellis heminã, vini veteris ſextarium, piperis grana ducenta, teres diligenter, & conditum ex his tribus ſpeciebus facies, & ieiuno dyſenterico manè meralẽ calicẽ calidum plenum dabis, ſtatim proderit. ſed ſi neceſſe fuerit, ex eo condito ipſum plenum meralẽ per triduũ dabis. Lactis caprini ſtatim mulſi grãdi potioni, additur de coagulo hœdino fruſtum quantũ auellana grandis eſt, quod digitis, medicinali & pollice ſublatum vel miſſum, iiſdẽ digitis contẽperatur, & datur laboranti dyſenterico dũ adhuc calet lac, antequã coagulo ſtringatur, per triduũ: hæc potio ieiuno dabitur contra Orientem bibenda.

Succinum de ceraſo ſyluatica exures, & de teſta oſtrei æquè facies, paribúſque menſuris puluerem tritum cũ melite aut cum vino auſtero candenti ferro calefacto, bibendum dyſenterico dabis, mirè proderit. Ouum recentiſſimum aperies, & in calicem vacuabis, & teſtam eius implebis melle optimo deſpumato, necnon oleo viridi bono, & in ipſum calicem defundes, ac ſimul omnia permiſcebis, & diu agitabis, ac poſtea in calida aqua ipſum calicem tepefacies, & ſic dabis dyſenterico cui medendum erit, mirè proderit. Rhun marinũ, ſiue rhun Orientalẽ, quod eſt minutũ tobiũ ſimile lenticulæ, quantum tribus digitis prendere potueris, mittes in mortarium, & teres cum vino: & poſtea in aliud vaſculum mittes calidam, atque ibi tepefacies, & ſic dabis dyſenterico bibendũ, ſtatim remediabitur: ſed per triduũ continuũ hoc remediũ, & poſtea quotiẽs fuerit neceſſarium, dabis. Vitrum teres diligenter, & cribrabis, & maſtiches grana teres, atque æquis menſuris permiſcebis, & ex iis ſingula cochlearia dyſenterico in vino cocto per triduum, vel quoties opus fuerit, dabis, miraberis remedium experimentis probatum.

Ad dyſenteriam remedium efficaciſſimum ſic, Roſæ ſyluaticæ baccas oblongas, rubicũdas, maturas, impari numero, vel ſeptẽ vel IX vel XI, tritas diligẽter dabis laborãti dyſenterico ad potionis modũ cũ melite ſtyptico vel vino vetere, ſi nõ febricitabit, vel cũ aqua, ſi febricitabit: & ſi neceſſe fuerit per triduum dabis, mirum experieris remediũ. Ad dyſentericos mirum remediũ quod ventrem & purgat & ſtringit ſic, Gypſi peregrini triti ⲻ I. ſpecularis combuſti triti ⲻ I. de teſtis oſtrearum combuſtarum ⲻ I. hæc omnia poſteaquam trita fuerint & mixta, tollet inde qui dabit remedium tribus digitis prioribus cum pollice quantũ ſemel capere potuerit, & in potione vini veteris puri, ſi non febricitabit, dyſenterico dabit: quòd ſi inæqualis fuerit, in calidæ aquæ potione accipiet. Fimum caballinum cõbures, & cinerem fimi ipſum cum vino vetere miſcebis, & conteres, & ſic dabis dyſenterico bibẽdum ſine aqua, ſi non febricitabit. Aluminis ſciſſi ℈ IIII. cum aceti cochlearibus tribus miſcebis, & teres & colabis, & tepidum cum aquæ duplo dyſenterico dabis bibendum. Pumicem mollem, ſpongiã de qualibet roſa vnã, gallam vnã ſemis, corticis ſicci de malo granato ſcrupulos quatuor, piperis grana XLIX. diligentiſſimè teres, & cum vino vetere permiſcebis, & paſtillos æquales inde facies, vt quũ opus fuerit ſinguli in vini veteris hemina ſoluti dyſenterico per triduũ dentur, ita vt ipſa potio ferro duro calefiat, inſigne remediũ citò experietur. Leporis vẽtriculũ cũ fimo ſuo vino vetere lauabis, ita vt ſordes ipſæ ibi ſint & miſceãtur, aut ſi in vẽtriculo non inueneris, pilulas de fimo ipſius impares

A numero tritas, cum vino vetere dyſenterico dabis bibẽdas. Ad ventris fluxum, maſtichen albam teres, & in potionem mixtam mittes, & calefacies bene ipſam potionem in aqua calida, & bibendam per triduum dabis. Herbam plantaginem colliges ac teres, & ſuccum eius cum vini veteris potione, ſi non febricitabit, dyſenterico per triduũ dabis. Ad ventris fluxũ, vel ad dyſentericos iam deſperatos remedium ſic, Vermem vnde coccũ tingitur teres, & cum vino vetere optimo potionẽ mixtam & calidam per triduum dabis.

B Ad dyſenteriam, ſiue torminoſos, & qui deiectionem nimiam patiuntur ſic, Ouorum vitellos coctos, ſiue incoctos, vuam agreſtem acidam, & gallas, pari menſura tere ac miſce, & bibendũ medicamen tepens trade.

Frumenti toſti grana impari numero, ſimiliter hordei, & piſæ, cum mellis deſpumati hemina miſce, & tere, & dyſenterico per vncias ſingulas diebus ſingulis dato. Coliculos ex aceto coctos, allii ſpicas quatuor purgatas, oua incocta duo, ſimul contere, & adiice vini veteris heminam, & feruefactum medicamẽ dyſenterico da bibendum. C Ficum duplicem, & palmam pinguiſſimã, cum vini veteris hemina ad tertias decoque, & piperis albi triti viginti grana admiſce, & tepidum dyſenterico potui dato. Veſtem oui delicatam interiorem ſiccatam cõtere, vino miſce, & cola, & ex aqua calida dyſenterico da bibendam. Lac caprinum feruens, adiecto polentæ quantũ ſatis ſit, quũ fuerit quaſi tenuis pulticula dabis cui ſuprà bibendum. Coagulum leporinum ex vino dilutum tepidum dyſenterico dabis bibendum, de quo coagulo ſi ſingulos ſcrupulos D in ſingulis ouis ſorbilibus ieiuno per triduum dederis, mirè ſubuenies. Vini veteris fæces, & iocineris caprini fruſtum ſufficiens in ollam rudem mitte, & facito vt bulliat, atque inde ieiuno cœliaco ſufficiẽter da bibere. Bulbus Affricanus rubicũdus cõtritus, adiecto vino, quod ferro duro candenti calefiat potui datus cœliacis medetur. Palumbum ferum ex paſſo concoque. atque inde potiones ſingulas cœliaco per triduum da bibendas. Ad cœliacos herba plantago & lentiſcus ſeparatim ex aqua coquuntur, poſtea in vnũ permiſcen- E tur, & tunc adiecto aceto cum pane in cibo ſummè proſunt. Herbæ vettonicæ in vmbra arefactæ tunſæ cribratæque puluis cum vino potus, cœliacis plurimum prodeſt. Mali granati cortex ſiccata tũditur, & cribratur, & puluis ex eo miſcetur cum ouorum vitellis tribus, diúque in morem panis ſubigitur ac fricatur, atque inde panis formatus in foco coquitur, & ſic commanducatur. qui ſi propter nimiam auſteritatem offenderit, cum lenticula ſine oleo cocta, adiecto acerrimo aceto à ieiuno mãducari debet, quod eo plus proderit quo pro- F penſius fuerit manducatum. Herbæ quinquefoliæ radix in vmbra arefacta, contuſáque, & ex vino polentæ vice pota mirè cœliaco ſuccurrit: ſed febricitanti ex aqua calida da bibẽdum. Capræ ſyluaticæ iecur carbonibus inaſſatum, & per ſe ſumptum, cœliacos remediat: idémque arefactum, & tritũ, & cum vino potui datum, certiſſimè auxilabitur. Caſeus ſiccus tranſmarinus vetuſtus, adiecto ſili Gallico, & ſorbis aridis, diligẽter omnibus tritis, & cum vini veteris cyathis duobus potui datus cœliacos mirè ſanat. Vituli adeps ex fœ- G mina ſublata, cum aquæ cotylis tribus decocta, & ſorbitionis more ſumpta, cœliaco plurimum prodeſt.

Cœliaco, & ei qui eiectionibus vel doloribus acutis alui variis vexabitur, potenter ſuccurres ſi muliebre lac quamplurimum ieiuno potui dederis donec perſanetur. Hœdinum coagulum magnitudine fabæ in vino myrteo remiſſum, & ieiuno cœliaco potui datum, efficaciter prodeſt. Membrana quæ eſt in ventriculo gallinæ ſiccata, & trita, & cũ vino auſtero cœliaco ieiuno potui data medetur, ita vt ipſa gallina prius vel bi- H duò abſtineatur à cibo, & qui potionem accepturus eſt ante diem frugi ſit, & non cœnet. Oua in aceto cum teſtis ſuis macerata, & alio die in patella infuſa, ibique toſta, cœliacis in cibo data plurimum proſunt.

Pulticula fit ex alica prius toſta quàm accipiat aquã:

infuſa verò aqua cera remiſſa illic mittitur,& dum excoquet coagitatur,& à cœliaco calida ſorbetur. Galla commagena comburitur,& cinis eius extinguitur vino, contrituſque ventri cœliaci inlinitur,ſtatim ſubuenit.

Flos hederæ tribus digitis ſumptus diligenter tritus, & ex vino auſtero cœliaco potui datus medetur. Seũ ouillũ decoctum in vino auſtero, & calidũ potui cœliaco datũ manifeſto remedio erit. Laridi veteris pinguis ☞ III. mellis boni deſpumati tantundem, vini veteris auſteri cyathos III. ouorum coctorum vitellos tres in vnũ permiſcebis,ſimúlque tandiu teres donec ad craſſitudinem mellis adducas:deinde in pyxidem condes, atque ex ea quum opus fuerit cœliaco nucis auellanæ magnitudine ex vino ſi ſine febre erit,ſi febricitabit ex aqua calida dabis, mirè celeritérque ſubuenies. Oua decoquuntur ex aceto,donec indureſcant,& vitelli eorum toſti cum pipere eſui cœliaco dantur,citò medentur.

Caſeus ouillus vetuſtus in cibo ſumptus vel raſus,& cum vino potus, cœliaco medetur. Cochleæ cum teſtis ſuis contritæ duæ,& oua cruda duo, & paſſi cyathi duo, aquæ cyathi tres, ſimul permixta omnia, ac diu coagitata,& in vaſe fictili calefacta, ad modum potionis cœliaco data medentur. Serpentis exuuiæ cum roſaceo decoquuntur in vaſe ſtagneo,& poſtea tritæ ventri cœliaci vtiliter inlinuntur. Ad omnes epiphoras ventris, caſeum vaccinum mollem calidum imponi oportet,quo tempore dyſentericis potiones ferro candẽti calefactas dari conuenit. Glus taurina aqua calida reſoluta cœliaci ventris inflatione vtiliter imponitur.

Grauiſſimũ ventris vitiũ eſt ileos, cui maximum remedium eſt,diſcerpti veſpertilionis ſanguis inlitus ventri.

Frequentiſſimè euenit vt ex qualibet cauſa ſubitus dolor ventris exiſtat,ſed qui talum leporis ſecum habuerit,huiuſmodi caſum(id eſt ſubitum dolorem vẽtris) nũquam incurret. Dyſentericis medetur aqua in qua pilulæ cupreſſi decoctæ fuerint,cum vino auſtero epota.

Aqua in qua lauri folia fuerint decocta, potui ſumpta,inteſtinorum doloribus medetur. Ad profluuium & incontinentiam ventris remedium ſic,Malua circunfoſſa ferro quod ex vtraque parte acutam aciem habeat,& præciſa à ſuperiore ad inferiorem partem,(id eſt, vſque ad radicem) deinde radix eius inuoluta panno rubro,portata ab eo cui remedio opus eſt, profluuiũ vẽtris eius inhibebit. Betæ combuſtæ & in puluerem redactæ,atque ſubactæ cum aceto,& à pectore laborãtis inguinum tenus inlitæ, validiſſimè adſtringũt profluuium deiectionémque ventris. Roſmarinum cum creta molli tritum,& cum aceto modico ventri impoſitum, alui profluuium ſiſtit. Rupi ſpinæ radices,& coliculi teneri cum vino Aminæo auſtero ad tertias decoquuntur,atque ex eo vino cyathus ad diem ieiuno ventris profluuio laboranti potui datus optimè medebitur.

Herba oxylapathos cum ſemine ſuo arida contrita, & ex vino calido pota magnum incontinentiæ ventris præſtat remedium. Pruni ſyluatici baccas corticémque ac radicem eius arboris in vnum ex vino ad tertias decoques,atq; ex eo ſingulos cyathos ad diem deiectionis tædio laboranti ieiuno potui dabis. Iris Illyrica(id eſt Macedonica)quæ fuerit grauiſſimi põderis contundatur,& in puluerem cribratum tenuiſſimúmque redigatur,atque ex eo menſura acetabuli vnius dimidiati cum paſſi cotyla vna permiſceatur, & coagitetur,atq; inde cochleare vnũ cœliaco manè ieiuno detur, ita vt & à cœna abſtineatur,mirificè proderit. Siquis tortiones ſubitò pati cœperit de ventris nimietate,pedes ſuos in aqua calidiſſima quamdiutiſſimè teneat,ſtatim ſanabitur.

Sanguinem caprinum ſi polentæ furfuribus adiecta reſina miſcueris,atque emplaſtri modo ano ventríque appoſueris,pondus omne & libidinem deiectionis efficaciter reprimes.

Iecur verrinum recens combuſtum contritúmque ad ſummam læuitatem cum vino, ſed ſine ſale,potui datum,efficaciter ſupprimit nimiam deiectionem.

A Leporis ſanguis recens defuſus, & cum polenta coctus, & datus dyſenterico, illicò ventris profluuium ſiſtet.

Hircinus ſanguis exceptus, & coagulatus, ac ſuper carbones aſſatus, in cibo datus, mirabiliter profluuium ventris emendat. Ceruini cornu de ipſis radicibus quæ capiti hærent,ſcobes lima tenuiſſimus factus, & ad drachmæ menſuram cum vini auſteri cyatho datus,ſiſtet nimios ventris fluores,ſi vel triduò iugiter bibatur.

Panis antiquus ex lacte caprino decoctus, & more
B ſorbitionis ventris fluxu laboranti bis ad diem datus,citò ſuccurret. Aqua in qua cortices fabæ ad tertias decoctæ fuerint,ſi bibatur,plurimum cœliaco proderit.

Folia fici arefacta ſole,deinde combuſta,& in cinerem redacta,atque ex vino auſtero potui data,ventris fluxum efficaciter ſedant.

Medulla vaccina cum farina tenui ſubacta, & velut excoctus panis cibatui data,mirè dyſentericum ſanat,maximè ſi & caſeus bubulus recens manducetur. Adipem caprinum de renibus ſublatum,miſce cum polentæ
C furfuribus,atque adiice illic cyminum & anethum & acetum æquis portionibus,atque ex aqua decoque, & colatum ſorbitionis more dyſenterico dato ſumendum,mirè celeritérque ſubuenies. Lac ouillum quod candẽtibus glareæ lapidibus in ipſum lac demerſis excoquatur, dyſenterico potui cum ipſis lapidibus datum mirè prodeſt, ita tamen vt prius de ipſo lacte ſerum omne tollatur.

Iecur hircinum miſſum in ollam nouam cum vini
D auſteri cotylis ſex ad tertias decoctum,ſed dum excoquitur compunctum,vt humor eius cum vino permiſceatur, poſtea dyſenterico potui datum,efficaciter prodeſt.

Dyſenterico & torminoſo, & ei qui iam corruptum ſanguinem egerit,ſaluberrimum medicamentum eſt tale, Allii ſpicæ quatuor,& oua duo incocta,in vnum terũtur,iiſque additur vini veteris ſextarius, & coquitur ad tertias:inde ieiunus quamplurimum poteſt ſi biberit,efficaciſſimè intra triduum ſanatur. Spondogos eſt lanugo quædam quæ in roſa ſyluatica ſolet naſci,eam tri-
E tam cum vino auſtero, deſperatis iam dyſentericis potui dedi,mirantibúſque compluribus ſæpiſſimè de abrupto periculo liberaui. Torminoſis maluæ Græcæ albæ radix trita,potuique ex mero vel per ſe ſola data, remedio eſt. Farinæ hemina, ouorum vitelli tres, piperis grana viginti,contrita in vnum miſcentur,& ſubiguntur,panis ex iis formatur,& in foco coquitur, torminoſis eſui datus plurimum prodeſt.

Millefolium contritum, ſiquis torminoſus ex aqua frigida,prout virtus aut ætas eius ſe habebit,biberit,celeriter ſanabitur. Lotos vnde tibiæ fiunt in ſcobem
F ſecta,vel raſa,atque ex eo puluere cochlearia tria cum aceto ſcillitico torminoſo ieiuno in potione data, mirificè proſunt. Torminibus maximo remedio eſt lactuca,ſi decocta cum cymino trito & oleo manducetur.

Sal tritum,ſinapi tritum,ouum crudum,in vnum vas mittuntur,& teſta oui ipſius oleo viridi repletur, & in ipſum vas defunditur,ſimiliter & mellis deſpumati, & vini auſteri ſingulæ teſtæ ouorum plenæ funduntur, & ſimul vniuerſa cochleari diutiſſimè permiſcentur,& tepe-
G facta torminoſo bibenda dãtur,celerrimè proſunt.

Ruta cum hyſſopo in aqua ad tertias decoquitur, atque eadem aqua in potione vini à torminoſo ſalubriter mixta potatur.

Malum Punicum in olla gypſata clauſum, in furno combures,& poſtea diligenter teres, atque in puluerem tenuiſſimum rediges,quem repones,& paratum habebis, & quum opus fuerit,ad ſubitas tortiones cum vini potione detur,prodeſt continuò.

Si quacunque cauſa tortiones quis pati cœperit, mellis optimi libram decoquat ad tertias, eique addat
H vini cyathos tres,& aquæ anethinæ cyathos tres,& coagitatam ac tepefactam hanc potionem ieiunus bibat, continuò ſanabitur. Fabam integram frictam calidam

in acetum acerrimum mittat,& madefactam torminoſus A
manducet, citò ſanus erit. Ad profluuium & in-
continentiam ventris remedium ſic, Spongiam quæ in
pruno ſylueſtri,vel in ſpina, aut in roſa ſylueſtri naſcitur
colliges,& ſupra batilum torrebis,& diligenter teres, at-
que in calicem mittes,ac deſuper ouum incoctum defun
des,& bene permiſcebis,deinde ſuper batilum candentē
defundes & coques,ac laboranti cœliaco quaſi ouū tor-
tum manducandum dabis. Baccæ oliuarum in vi-
no tritæ cœliacis rectè propinantur:portulaca quoque ex
aqua ferueſacta è polenta aſperſa conditur,inde offæ cō- B
plures ſi eduntur à dyſenterico, plurimum iuuabitur.

Vngula porcina combuſta ad cinerem, & trita,po-
ſtera die ex vino hauſta,mirabiliter dyſenterico prodeſt.

Cinis cribratus aceto commixtus,ventri & renibus
calidiſſimè inlitus,certiſſimè ventris abūdantiā ſtringit.
Rana viua,ſi vētri torminoſi apponatur,in eā vitiū cō-
feſtim tranſire dicitur. Torminoſis ſaluberrimè
aqua marina per clyſterem infundetur ſi moleſtia diuti-
na fuerit. Fimus columbinus tritus ex melle ven
tri inlitus, alui incontinentiam ſtringit. Iuniperi C
baccæ tritæ ex vino nigro potui datæ comprimunt alui
nimietatem. Caput caprinum cum pilis ſuis
contuſum,atque diſcoctum,cibóque ſumptum, rupta in-
terius inteſtina dicitur glutinare. Pilos leporinos
adiecto melle comprehendes,atque inde globulos paruu
los facies:hi ſinguli ſæpius glutiti,inteſtina quanuis per-
nicioſè rupta,certa coniunctione connectunt.

Verbaſci radicis corticem detrahito,eiúſque contritæ
ſuccum per linteolū expreſſum,ex aqua aut vino biben-
dum dato,omnia interiora vitia quæ ex frigore aut labo D
re,aut pectoris lumborúmve dolore naſcuntur mira effi-
cacia ſanabis. Serpyllum ad pondus victoriati
argentei tritum bene valenti ex vino,febriculento ex
aqua potui datum omnes ventris dolores ſedat.

Humanum lotium vetus adiecto croci modico, vt
odore eius occultetur,ignorāti potui datum, quamlibet
veteres in viſceribus latentes morbos ſanabit.vomitu e-
nim irritato,& eiectionibus concitatis, omne vitiū va-
lēter expurgat.Vt explorari poſſit ex latētib⁹ morbis qui
ſit ille qui vexat infirmum, comprehendique qualitas vi- E
tii & pars viſcerum poſſit:catulus fœtæ canis lactens die
ac nocte cum eo qui laborat accumbat: is poſtea ſectus
inſpicitur,tranſlatúſque in eo morbus, haud difficilè no-
tatur,ita tamen vt æger ei lac de ſuo ore frequenter infū-
dat:eum tamē catulum quum fuerit exſectus,obrui opor-
tet:nec ab re eſt ſi triduò idem catulus viuens cum ægro
maneat. vitium enim ægri tranſire in eum vſqueadeo
certum eſt vt moriatur catulus,hominémque morbis la-
tentibus releuet. Ad dyſentericos ſolitaneos, co-
chleam plenam cum teſta ſua viuam teres, ad cuius pon- F
dus infrà ſcripta trita miſcebis, id eſt caſei veteris quan-
tum eſt cochleæ dimidium, oui medullā in aceto coctā,
panem candidum vetuſtum vel toſtum,vel(quod eſt me-
lius)nauticū, rutam,piper ex vino,quod quum prius fer
ro candenti calefeceris potui ſine aqua miniſtrabis:ſed &
baccas myrteas adiicies: hæc omnia conteres, & in po-
tione vini veteris ieiuno dabis. Ad eos qui ſangui-
nem per inteſtinum iactant,vel per corruptum corpus in-
ferius effundunt,remedium ſic, Herbæ vrticæ maſculæ
ſummitates teneras colliges, & contundes, ſuccúmque e- G
ius expreſſum per triduum miniſtrabis bibendum: ſi au-
tem cum aqua frigida,aut aceto acerrimo,aut poſca fri-
gida,id ius mixtum dederis,quanuis deſperatos de ſuprà
ſcripta infirmitate protinus liberabis. Lac caprinum
ex coagulo temperabis, & dum tepet antequam penitus
conſtringatur,dyſenterico bibēdum dabis, citò remedia
bitur. Remedium ad tortiones, Phaſianum viuum
in vino necabis,dabiſque ex eo vino bibere ei qui patitur
tortiones,confeſtim remediabitur. Confectio cydo
nitis ad dyſentericos & cœliacos ſic, Oleum in vaſe du- H
plici coques,quod dum in igni eſt,& feruet,operitur alio
vaſe in quo cydonea diuiſa ponuntur:oleum tandiu cale-
bit igne ſubiecto quandiu poma ſuperpoſita excoquan-

A tur,tum oleum ſolum ſeruabitur, quod ſupradictis infir-
mis ad perunctionem & eſcam vtile erit: cydonea quo-
que ipſa eſui dentur cœliacis ac dyſentericis. Inie-
ctio ad dyſenteriam, Amyli vncias tres, & lactis caprini
cocti pro modo quantum viſum fuerit adiicies, & ita in-
iectionem facies. Seui hircini vncias duas, olei viri-
dis ſextarium dimidium:hæc ſimul in duplici vaſe remiſ
ſa & calefacta iniicies. Epithematium ad ventrē
ſtringendum ſic, Floris vuarum vncias duas, roſæ ſiccæ
vnciam vnam,maſtiches vnciā I. aloes vnc.I. gallæ vnc.
B vnam,aluminis ſciſſi vnciam vnam,acaciæ vnciam vnā,
ceræ P.I.myrtini olei P.I.picis vncias tres:de his omnib⁹
tūſis cribratis atq; permixtis magdalia facies quæ in pā-
no denſo aut phœnicio induces,& ſic vteris ad ventrem.

Item aliud epithematium ad ventrem reſtringendū
ſic, Florem vuæ omphacum,roſæ florem,aloen,gallas, a-
lumen ſciſſum,acaciam,mali granati florem, balauſtium,
maſtichen,æquis ponderibus teres, & vini myrtini quā-
tum ad coniungendum puluerem ſufficiat admiſcebis:
dactylorum quoque carnes purgatas, & vino infuſas ſubi
C ges,& cerotum myrtinum facies, ac ſic omnia permiſce-
bis,& magdalia facies,quibus ita vteris vt ſuprà ſcriptum
eſt.

LVMBRICIS, ET TINEIS, ET INTERA-
neis cauſis,id eſt teneſmo,& ad roſus ventris,
& ſtrophum,vel inteſtinis ruptis,corúm-
que doloribus,remedia phyſica &
rationabilia diuerſa de experi-
mentis, Cap. XXVIII.

D VErum remedium ad tineas necandas & eiiciendas,
per triduum allium quamplurimū edat qui hac mo-
leſtia laborabit, & betaceos,& caſeum mollem māducet:
poſt hoc autem filicis Macedonicæ aridæ contuſæ cribra-
tæ denarios octo cum melle quātum ipſe voluerit ſumat,
& poſt has quatuor dentur ei aloes & ſcammoniæ, ſingu
lorum denariorum ſemiſſes, ex aquæ mulſæ cyathis qua-
tuor:quum verò cœperit deſurgere,aqua calida ei ſuppo-
natur,qua poſtea elui & foueri debet. Ad lumbricos
E depellendos ſatis commodè facit ſantonica herba, quæ
abſinthium dicitur,ſi vel viridis cum aqua ad tertias co-
cta potetur,vel ſicca trita ex melle māducetur: cornu quo
que ceruini limati lima lignaria ſcobis quantum quatuor
vel quinque cochlearia ſint,ex aqua in qua decoctus fue-
rit ipſe ſcobes pot⁹ ad cyathos tres mirificè facit:rapi etiā
ſeminis cyathus ex paſſi cyathis tribus pridie maceratus,
deinde tritus & datus,aqua exigua adiecta,infinitum me-
detur. Teneſmos eſt irritatio vltimæ partis directi
inteſtini,in quo vitio ſæpius libet deſurgere ſine cauſa.
F Proderit ergo ad hoc vitium depellendum, quotiens de-
ſurrexerit quis, vt vino auſtero mixto cum aqua ca-
lida ſe foueat. Verbenæ & myrti & oliuæ ramulis
iunctis,ita vt duæ partes myrti ſint,ſimúlque decoctis, vti
cōuenit aqua frequētius ad ſubluēdū: quinetiā penicillū
tinctum eo liquore, & non nimis expreſſum, atque ano
appoſitum proderit,vel eodem modo globolus ſtaminis
appoſitus iuuat:diutius enim vaporē cōtinet.Perūgendus
autem anus erit ſpecillo lycio patari co vel Indico ex ca-
lido vino. Collyrium hoc iniiciendum quod &
G ad omnem deiectionem & tormina benefacit, confici-
tur ſic, Acaciæ & mali granati,corticis vſti,ſingulorū de-
narios quaternos,hypociſtidos & rhus quo coriarii vtun-
tur,& opii,ſingulorum denarios ſenos, omphacii ✻ IIII.
S.croci denarios quatuor. Terūtur hæc omnia & cribran-
tur diligenter,poſtea vino auſtero colliguntur, vel tempe
rantur,& fiūt collyria magnitudine nucleorum pineorū,
& quum opus fuerit ano iniiciuntur. Ad lumbricos
profunt huiuſmodi compoſitiones, Serpylli denarii qua
tuor,triti in cremore lenticulæ, quantum ſint cyathi duo
H dati, vel ipſa ſola per ſe lenticula, ſiquis eam aceto in-
fuſam coctā comederit. Serpylli triti denarii nouē,
abſinthii denarii duo,clematitidos denarius vnus,& duæ
tertiæve partes victoriati, nitri denarii ſeptem, lupini

farinæ denarii ſeptem, ſalis denarii quatuor, terræ mali denarii quatuor, fici aridæ denarii quatuor: hæc omnia colliguntur vino auſtero, atque ex iis finguntur globuli fabæ magnitudine, ex quibus dantur ieiuno aut poſt cœnam octo vel nouem cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

Compoſitio quæ facit ad tineas & lumbricos eruẽdos ſic, Serpylli * II. coriandri denarii ſeminis, ſampſuci denarii ſemis, nitri denarii ſemis, cucurbitæ ſyluaticæ interioris, ſed quod eſt ſine ſemine, in puluerẽ redactæ denarii ſemis, mali Punici immaturi, & adhuc obſtricti, ſiue corticis eius triti denarii ſemis, rutæ tertiam partem & ſextam victoriati ponderis: melle colliguntur hæc omnia, dãtur ex his globuli ſeptem, quãtũ fabæ Ægyptiacæ magnitudo eſt, vel cum aqua calida, vel ex vino, ſi ſinceritas erit, & ieiuno & poſt cœnam. Ad lumbricos necandos remedium mirum ſic, Seriphii * IIII. cucurbitæ ſylueſtris interiora trita denarios duos, lupinorum farinæ * VIII. ex aqua fiunt globuli fabæ magnitudinis: dantur robuſtæ ætatis ſeptem, pueris terni vel quini cum mulſa aqua. Ad tineas necandas remedium competens ſic, Filicis radicis aridæ, naſturtii ſeminis * ſeptenos, coriandri ſeminis * V. nitri * II. hæc omnia trita dãtur ieiuno cum aquæ mulſæ hemina. Mali Punici ſuccus radicis, vel foliorum eiuſdem aqua decoctus, potuique cum ſale datus, tineas necat. Marrubii & abſinthii & lupinorum paria pondera in aqua mulſa cocta, ieiuno bis aut ter potui data, aduerſum tineas & lumbricos plurimum proſunt. Farina lupinorum decocta ex aqua, & more cataplaſmatis ventri impoſita, lumbricos vel tineas necat. Ad lumbricos & tineas eiiciendas remedium potens ſic, Erui, filiculæ radices purgatas ad vncias ſingulas ſeorſum tundes bene in pila lignea: deinde adiicies inulæ radicis ℈ VIII. ammoniaci vnciam, & coriandri ſeminis manum plenam, & euphorbii * III. has omnes ſpecies ſeorſum conteres bene vſque ad ſummam læuitatẽ, & ſi viridis fuerit radix filiculæ, quãdo illam tundes ſuccum eius exprimes, & ipſum admiſcebis. facies pilulas magnitudine ea qua ano iniici poſſint, ipſáſque factas infundes in ceruiſiæ nouæ ſextariis duobus & mellis cyatho: quòd ſi in ea prouincia faciendum fuerit hoc medicamentum in qua ceruiſia non eſt, ex aqua dabis in qua myrtus cocta ſit ad ſextarios duos, aut cum ſapæ mixtæ ſextariis duobus, atque ex eo temperabis potionem, & dabis bibendam: intra horas quatuor deiiciat oportet vermiculos vel tineas: ante triduum ſanè iubebis eum cibari allio & pane per ſe, & tantummodo poſcam bibere. Inflationibus inteſtinorum prodeſt vel ſerpyllum potũ ex vino nigro, vel cuminum ſyluaticum tritum ex vino nigro, vel aqua pota apiaſtri (quod Græci erotion vocant) per ſe data, vel ſuccus eius vino mixtus, vel origani radices contuſæ ad * I. ex vino datæ, vel ruta trita ex aquæ cyathis quatuor pota, vel eiuſdem decocta radix cum aceto & melle data, vel pulegium ſimiliter potum, vel ſiliquæ Syriacæ folia, vel roriſmarini aqua decocta, vel petroſelinum ex vino tritum datum, vel origani decocti aqua, vel aneſum tritum quantum tribus digitis comprehendi poteſt: prodeſt etiam vitrum cum vino aut aceto datum. Tollit enim protinus inflationem, & dolorem inteſtinorum vel lauri folia trita; vel eiuſdem baccæ aut flos ex vino potus, aut panacis radix ex vino pota: ſed panaces non ſolùm inteſtinorum dolores, verũ etiam choleram ſanat. prodeſt ex vino vel aceto feruenti apii ſemen tritum datum ieiuno, vel terræ mali * I. tritus potus ex vino vetere, vel hyſſopi, aut origani virgulæ V. cum vini hemina feruefactæ, & ieiuno potui datæ. Fomentum quod prodeſt inteſtinorum doloribus ſic, Acetum aut aquam in qua ruta incocta fuerit calidam ventri & vmbilico impones. diſcutit enim confeſtim, & ſedat dolores.

Carmen ad roſus ſiue hominum ſiue animalium diuerſorum ſic, Palmam tuam pones contra dolentis ventrem, & hæc ter nouies dices, Stolpus à cælo cecidit, hunc morbũ paſtores inuenerunt, ſine manibus collegerunt, ſine igni coxerunt, ſine dentibus comederunt.

Ad lumbricos egerendos, felle caprino madefactã lanam vmbilico appone: idẽ facit & fel taurinum ſic appoſitum, necnõ braſſicæ ſemen tritum ex vino vel aqua. ita oportebit apponi. Ad lumbricos & tineas coliculis ex aqua coctis origanum admiſcebis, ac ieiuno bibẽdos in die tres cyathos dabis. Ad ventris roſus remedium ſic, Piperis albi vnciam vnam, cymini ſaccati ⊢ I. rutæ folia viridia ⊢ I. nitri ℈ III. euphorbii permodicũ. hæc omnia melle & aceto pariter permixta in pilulas ad modũ fabæ rediges, & bibendas paulatim quũ op⁹ fuerit ieiuno ex vino mixto dabis. Si vẽtricul⁹ peruerſatus fuerit alicui, aquam bibat vnde pedes lauerit ſuos, & de lana ouis quæ à lupo occiſa fuerit, ad ventrem ſuum alliget: de herba quoque quæ muris auricula dicitur nouem folia tollat, & cum piperis granis nouem terat & ex aqua bibat per triduũ. Talus quoq; leporis ventriculo ſubligatus, dolorem eius excludit. Lenticulæ hemina in aceto madefacta, & cibo potuique data ieiuno, extinctos lumbricos eximit. Malua cum ſinapi cocta, & in calice poſita, ac ſorbitionis modo ſæpius guſtata ſuccurrit moleſtiis lumbricorũ. Granorum de malis Punicis dulcium acidorúmque ſuccus expreſſus, paſſo eiuſdem menſuræ immiſcetur, potionéſque duæ de permixto fiunt, & vna ante cœnam datur, alia poſt cœnam, poſtera die tertiáve lumbricos vel tineas potenter expellit. Stercus caprinum aridum tritum adiecto melle potui datum ex aqua calida, mirè producit tineas.

Ceruini cornu combuſti cinis tritus ex aqua potus, tineas potenter expellit. Raphanus ex aqua ad tertias decoquitur, eáque vino mixta, ad extirpandas tineas vtiliter bibitur.

Radix inulæ in vino decoquitur, deinde ſuccus eius exprimitur, potuique datur ad tineas enecandas: ſed ea radix poſteaquam eruta eſt, terram non debet attingere.

Allium in œnomelite coctum, & voratum proderit lumbricis vel tineis necandis: aqua quoq; in qua lupini decocti fuerint, addita ruta & pipere trito, potui data medetur. Acini ſiue corymbi hederæ, tres contriti in oxymelite vtiliter aduerſum tineas bibuntur, aut ventri inlinuntur. Abſinthii ſicci ſantonici combuſti cyathum vnum, cornu ceruini combuſti cyathum vnũ, apii ſeminis triti cyathũ vnũ miſcebis, & ieiuno qui tineas lumbricóſque patietur ex aqua calida potui dabis moderatam menſuram iuxta ætatem ſumentis.

Ad lumbricos eiiciendos remedium mirum ſic, Satureiæ faſcem bonum cum aquæ 8. III. mittes in vas amplum, & diligenter claudes: poſtera die colabis, & addes pteridis tunſæ, & aloes tunſæ diligenter drachmas binas, & mellis deſpumati quod ſufficiat, inde iunioribus iuxta ætatem dabis, ſenioribus pluſculum, & adiicies colophoniæ drachmam vnam, ita vt qui remedium ſumũt carne abſtineant per illos dies, & allium manducent.

Coriandrum viride, vel eius ſemen decoques in aqua in qua lupinos prius coxeris, & quum inde aduerſum tineas vel lumbricos ieiunus ſumpſeris potionem, vectaberis aut deambulabis. Naſturtii ſeminis cochlearia quatuor, & filicis quæ in arbore naſcitur P. I. agarici ⊢ III. iuniperi ⊢ III. coriandri ſeminis 8. I. ex radice Syriaca P. I. cornu ceruini ⊢ IIII. nitri Alexandrini ⊢ III. ſcãmoniæ ⊢ III. tithymali P. I. hæc omnia tundes & cribrabis, miſcebis & repoſita habebis: & quum opus fuerit dabis tinearum vel lumbricorum moleſtia laborantibus in potione poſcæ gelidæ iuxta ætatem, ſed digeſtiſſimi ab omni eſca hoc remedium accipere debebunt. Acori tunſi, erucæ ſeminis, coriandri ſicci ſeminis, cardamomi cochlearia quaterna, iuniperi vnc. tres, abſinthii ſantonici P. I. hyſſopi vncias ſex, cornu ceruini vſti vncias duas, dictamni P. I. filicis quæ in arbore naſcitur ſiccæ P. I. omnia hæc tunſa cribratáque miſcebis, & recondes, & quũ opus fuerit, paſtillos facies fabæ magnitudine, & dabis ei qui laborat moleſtia lumbricorum, vt edat in ficu, etiam ſicca: abſtentus tamẽ pridie, ita vt ſit digeſtiſſimus quum hoc remedium ſumit. Ad lumbricos eiiciẽdos, remediũ ſic, Ariſtolochiæ lõgæ cõtuſæ ℈ II. cũ aquæ cyathis

duobus ieiuno bibendos per triduum dabis,nucleos quoque de perſico amaros,ieiunus edere debebit qui lumbricis vexabitur. Ad ventris dolorem remedium efficax ſic,Sordes de cardine oſtii tolle digitis duobus,pollice & medicinali, & ſuper vmbilicum laborantis appone. Baccas lauri tres cum herbæ vincæ cochlearibus tribus pariter contundes,& adiicies vini calidi cyathis tribus,& colatum bibendum dabis ei qui ventris dolore vexabitur. Corrigia canina medius cingatur qui dolebit ventrem,ſtatim remediabitur. Contra ventris dolorem,argemoniæ herbæ radicem palo ligneo effodito, eámque tritam ex aqua bibendam dato. Lichnum ardentem vmbilico ſuperpone, & deſuper cucurbitam medicinalem,aut calicem oblongum, ſi cucurbita non fuerit,admoueto,& pauliſper contineto,confeſtim dolorem ventris auertes. Pulegium commanducatum, & ad vmbilicum poſitum, atque illic alligatum, ne cedat,dolorem omnem ventris continuò diſcutit. Anethi ſeminis paululum cõtritum ex aqua potum, internos ventris ſedat dolores. Nitrum aceti cyathis duobus liquefactum & potum,dolorem inteſtinorum potenter auertit. Quotiens dolor & contractio inteſtinorum ventris orietur,veſpertilionis ſanguinem ventre manu perfricato,& ad præſens ſubuenies, & in totum annũ medebere. Piperis grana LXXX. contrita, & ex aqua pota,mirè tollunt ventris dolorem. Sicui in via, aut in loco aliquo difficili ſubitus dolor vẽtris aut inteſtinorũ fuerit,lotio ſuo deguſtato continuò ſanabitur. Siquis talum leporis ſecum habuerit, immunis à dolore ventris & periculo huiuſmodi perpetuò permanebit. Ad inteſtina rupta, leporinum ſtercus, atque etiam pili, vel lana eius de ſubuẽtrili cum melle decocta, ad magnitudinem fabæ glutienda frequenter data,quanuis perniꝛioſè ruptis inteſtinis celeriter medetur, ita vt etiam teuiora quæ fuerint diſrupta glutinet,ſed aſſiduè hoc medicamine vtendum eſt, donec periculum omne tollatur.

AD COLVM ET ILEON REMEDIA diuerſa, Cap. XXIX.

COlo & omnibus inteſtinorum doloribus, & tam hominibus quàm iumentis ex hac re laborantibus efficaciſſimè ſubuenit,auis galerita (quæ Gallicè alauda dicitur)ſiue ipſa aſſata in cibo ſumatur, ſiue cum plumis ſuis combuſta redigatur in cinerem,atque ex eo diligentiſſimè trito terna cochlearia ex aqua calida potui per triduũ dẽtur. Vnicum eſt inteſtinum oſſifragi miræ naturæ, quod omnia deuorata citiſſimè conficit:huius pars extrema colligitur & reponitur, & quum opus fuerit, ventri laborantis alligatur,remedio miro omnes inteſtinorum dolores citiſſimè ſedat. Lupi ſtercus dũmodo nõ in terra inuentum,ſed ſupra fuſtem,aut ſupra aſtulas, aut ſupra iuncum colliges,& ſeruabis, & quum opus fuerit laboranti colico alligabis ad brachium,vel ad colum in oſſe,aut in cupro aut in auro cluſum, licióque ſuſpenſum: ſed prius ex ipſo ſtercore puſillum ignoranti ex aqua calida bibendum dabis,mirè celeritérque ſubuenies.

Ouum recens crudum ſummiter apertum defundes, & eius teſtam oleo viridi implebis,& defundes, melliſq; tantũdem defundes:ſimiliter lotio pueri implebis, & defundes,tum diligenter omnia permiſcebis,& in aqua calida tepefacies,ac ieiuno bibenda dabis.hæc potio non ſolùm ſtercus vetuſtum,quod dolores inteſtinis facit, verumetiam lumbricos eiiciet, & ardores præcordiorum febréſque ſedabit. Erucæ ſemunciam conteres,& ei qui lumbricos patietur ex vino vetere candido ieiuno & digeſtiſſimo bibendam dabis,ſatis proderit. Ad interaneos morbos ſerpylli pondus victoriati argentei contritum,& ex vino potui datum,febricitãti autem ex mulſa aqua tepida, internos dolores ventris potenter emendat. Verbaſci radicis corticem detrahito, & cõtundito,ac ſuccum eius per linteum exprimito, eúmque ex aqua mulſa aut vino bibendum dato: omnia interaneorũ vitia quæ ex frigore,aut labore,aut indigerie erunt mirificè ſanabis. Lotium humanum vetus adiecto paululo croco,quod odorem eius emendet, ignoranti potui datum quanuis veteres & latentes interaneos morbos & vomitu & deiectionibus concitatis, potẽtiſſimè ſanabit.

Laborantibus teneſmo,id eſt qui de perfrictione aſſiduè ſedere cupiunt,& nihil deiiciunt,lac bubulum decoctum frequenter potum, maximè prodeſt. Holus diſcoctum cum ſale plurimum ſumptum, aduerſum teneſmum iuuat:oſtrea quoque ex mulſo & pipere cocta vtiliter accipiuntur. Potio aſperſo plurimo pipere, ſub noctem calidiſſimè ſumpta, ſummo remedio aduerſum teneſmum eſſe conſueuit. Senectus anguis cum oleo roſaceo decocta in vaſe ſtagneo, atque inlita ventri, ſi tamen illic non ſit exulceratio,teneſmo remedio eſt.

Ius piſcium marinorum in patina cum lactucis coctorum,vtiliter aduerſum teneſmum ſorbetur. Aqua marina ex alto hauritur,& ſeruatur in vetuſtatem, ac poſt ea cum vino auſtero bibitur:deinde raphani manducantur,vt ſit vomitus facilior, qui teneſmi cauſas effundat.

Herbæ vettonicæ folia in vmbra arefacta, & tunſa cribratáque,ad ſcrupulum vnum ex aquæ calidæ cyathis duobus pota,optimè proſunt,abſque iis quibus ex cruditate inteſtina torquentur. Herba quæ pycmon dicitur trita ex paſſo vel mulſo,vel carœno epota, inteſtinorum tortiones ſedat. Ad coli inflationem benefacit cumini ſyluatici ſemen per ſe,vt eſt datum,quãtũ cochlearia tria in aquæ calidæ cyathis quatuor. Colice mirifica Iulii Baſſi,citò leuat,dein tollit inflationes coli & omnis partis corporis. facit & ad ſtomachi imbecillitates, & ad inteſtinorũ alioqui dolorem, quem Græci ſtrophũ appellant,ex aqua hyſſopum aut rutam incoctam habente. Item benefacit ad ſanguinem, & ex interiore parte. non enim patitur lateſieri, nec intus vulnus conuerti: ſed & citò ſupprimit ſanguinem, & vulnus cogit coire.dandum autem his medicamentum ex aqua poliũ coctum habente, aut rutam. Prodeſt & torminoſis & cœliacis datum ex aqua centunculum herbam incoctam habente,quam Græci gnaphalida dicunt, aut etiam ſorbis incoctis aut Syriaca ſiliqua. Lienoſis datur ex mulſo vel paſſo,aqua admixta: eodem modo dandum eſt & eis qui ſanguinem per vrinam vel aluum reddunt, nec minus etiã mulieribus quæ fluore ſanguinolento infeſtãtur,quẽ Rhũ erythrõ Græci dicũt,vel quæ ex partu abortúve reſiduos vuluæ dolores habent, & in totum quibus ſupprimendus eſt fluor,aut ex aliqua parte corporis inflatio tollenda.Recipit autem hæc, Spicæ nardi, coſti, piperis albi,piperis nigri,piperis longi, myrrhæ, opii, apollinaris radicis,cinnami, aſari, acori, thuris, braſſicæ ſeminis,caſtorei,ſingulorum denarios duodecim,opopanacis denarios decem, ſtœchadis, dauci, ameos, ſingulorum denarios XVIII.ſilis cretici denarios vigintiquatuor:melle Atlico hæc excipiuntur ac miſcentur. Datur nõ plus quàm denarii pondus aut victoriati: cæteris prout cuiuſque vires poſtulabunt, dummodo infra hoc pondus, ex aquæ calidæ cyathis tribusin noctem ſecundum cœnam. Hæc potio etiam febricitantibus tutò datur, verùm cœliacis in ipſo dolore prodeſt,vitreo vaſe ſub ſignaculo vt moris eſt ſeruatur. Ad coli dolorem faciunt quidem mirificè quæ ſuperius poſita ſunt, ſed cætera medicamẽta in aliis vitiis dolorem leuant in præſentia:hoc verò quod dicturus ſum, ſupra hominis ſpẽ cõditionémq; eſt:ideo primo tempore ne fidem quidem habet,poſtea à nullo ſatis dignè laudari poteſt. nam & in præſentia dolorem tollit,& in futurum remediat,ne eum vnquam repetat.

Raro enim quis iterum, vel ad ſummum tertiò, hoc accepto medicamento, vexatus eſt: quamobrem ſiquando repetierit iterum dolor, dandæ erunt per triduum, & tunc potiones, eodem modo quo prima data fuit. Interdum verò & tertio in dolore, eodem genere potiones dabuntur, quod raro quidem accidet, vt poſt primam potionem dolor redeat: ſed ſi admonente cauſa, iterum atque iterum data fuerit, in futurum quoque ita remediabit vt ne ſuſpicio quidem vlla huic vitio relinquatur:ſiquando tamen repetierit,hoc malum frigus ex multitudine cibi præcedit,grauitatémque quandam & torporem eius loci,id eſt coli, ſed ſine vllo dolore,ſentiendum infert,planè vt tum intelligãt quãto

malo caruerint,qui illa moleſtia liberantur. hoc medicamento primùm muliercula quædam ex Aphrica veniens multos Romæ remediauit: poſtea nos per magnam curā compoſitione eius accepta(id eſt pretio dato ei quod deſiderauerat qui venditabat) aliquot nō humiles neque ignotos ſanauimus,quorum nomina ſuperuacuum eſt referre. Cōſtat autem medicamentum ex his rebus, Cerui cornua ſumuntur dum tenera ſunt,& quaſi in tabulas vel partes breues & tenues diuiſa in olla fictili componūtur, operculóque ſuperpoſito, & argilla vndique circundata fornace aut furno vruntur, donec in cinerē candidiſſimum redigantur,atque ita trita in vaſe vitreo mundo reponuntur:quum dolorem coli habebit aliquis,ante diem abſtinebitur quàm poturus eſt medicamentum ab omni cibo, atque ita poſtera die digeſtus, atque ieiunus accipiet ex hoc puluere cornuum exuſtorum cochlearia tria cumulata ſatis ampla,quibus miſceri debent piperis albi grana IX. trita, & myrrhæ exiguum, quod odorem tantummodo præſtare poſſit. hæc in vnum commixta in mortario diligenter agitantur, ac teruntur, deinde cochlea vera Aphricana(id eſt inde allata)ſumitur, quāmaculoſiſſima,& viua ſi fieri poteſt in alio mortario cū ſua teſta contunditur,atque ita teritur donec nullū veſtigiū aut aſperitudo appareat teſtularum: poſtea vini Falerni non ſaccati cyathus adiicitur, & nihilominus rurſus teritur.magis enim tunc apparebunt aſperitudines,ſiquæ reſederint, quibus leuatis, iterum adiiciuntur duo cyathi eiuſdem vini,atque ita cum priore compoſitione bene admiſcentur,poſtea tranſfunduntur quæ ſunt in mortario in calicem nouum,qui calix ſuper aliud vas ponitur ad carbones,& aſſiduè mouetur cochleario liquor,nequid ſubſidat,aut peruratur.vbi bene incaluerit adiiciuntur in eundem calicem de iis quæ ſuprà ſcripta ſunt ; cochlearia tria; & rurſus permouetur vniuerſa permixtio. quum autem calore ſufficienti temperata erit potio , dabitur epotanda verſus orientem,ſtatim dolor ſine dubitatione ceſſabit.Sed vt penitus aboleatur, dari potionem ſimiliter oportebit per inſequens biduum : ſed quibus hoc remedium dabitur,cibum in prandio tantummodo aut de tempore in cœna exiguum capient,quò facilè conficiant,ne crudi eam ſumant, poſtea verò in conſuetudinem victus ſui remittetur. Oportebit autem remediatos non intemperanter in futurum vinū bibere. Tametſi enim à coli dolore tuti fuerint, metuere nihilominus debent ne alia parte corporis æquè afficiantur ob intemperantiam,ob quam vtique colo fuerant antè vexati.

Antidotus Coſmiana, quæ facit mirè ad colum, eadem mouet vrinam, & prodeſt omni aduerſæ valetudini,ſanat & inflationes periculoſas omniū,vel plurimorum inteſtinorum,quem morbum Græci εἰλεὸν appellāt: Facit & ad hydropicos:conficitur ſic, Sorborum ſemimaturorum denarios decem,marrubii ſucci denarios xiiii. centaureæ tenuis ſucci ✱ xiiii.ſcillæ ſucci denarios viii. mandragoræ ſucci denarios vi.haſtulæ regiæ ſucci denarios ſex,opii denarios quatuor,laſeris Cyrenaici denariū I.polii ſucci ✱ vi. opopanacis ✱ iiii.roſæ caninæ ſucci ✱ iiii. galbani ✱ iii.caſtorei ✱ iii. agarici ✱ iii. ſagapeni ✱ x. gummis ✱ iiii. artemiſiæ ſucci ✱ iiii. cicutæ ſucci ✱ iiii. reſinæ terebinthinæ ✱ iiii. millefolii ſucci ✱ iiii. trifolii ſucci ✱ octo,vitis albæ ſucci ✱ vii. plantaginis ſucci ✱ ii. bdellæ ✱ iii. draconteæ radicis ✱ iiii. terræ mali ✱ x. rhus Syriacæ ✱ vi. acori & aſari ✱ quinos vel ſenos, meliloti ✱ vi. inulæ radicis ✱ vi.glycyrrhizæ ✱ vii.erucæ radicis ✱ vii. panacis ✱ vi. cyperi ✱ iiii. ſtœchados ✱ vi. iuniperi ✱ octo, abrotani ✱ iiii. chamæ cypri ✱ iiii.hyſſopi ✱ iiii. pulegii ✱ iiii. petroſelini ✱ iiii.holus atri ✱ iiii. dauci ✱ vi. apii ſeminis ✱ vi.paſtinacæ ſeminis ✱ vi.fœniculi ſeminis ✱ vi.arotelli ſeminis ✱ vi. alterci ſeminis ✱ vi. vrticæ ſeminis ✱ vi. radicis in cœna quæ manducatur ſeminis ✱ x.balſami ſeminis ✱ iiii. cachryos ſeminis ✱ iii. erui albi farinæ ✱ iii. piperis albi ✱ vi.piperis longi ✱ vi. caroi ✱ vi. rutæ ſyluaticæ ſeminis ✱ iii. baccarum lauri ✱ vi. amomi ✱ iii.malobathri ✱ vi. myrrhæ ✱ vi. thuris ✱ vi. caſiæ ✱.vi. nardi Syriacæ ✱ x. croci ✱ xii. ſchœni floris ✱ viii. ſaliuncæ ✱ viii. coſti ✱ vi. iridis Illyricæ ✱ vii. cinnami ✱ vi.olei magdalini ✱ x. opobalſami ✱ iiii. tunduntur & cribrantur quæ in puluerem redigenda ſunt, remittuntur diligenter quæ mollienda ſunt omnia:datur potio nucis auellanæ magnitudine ex mulſo,febricitantibus verò ex aqua calida: ad auriginem quoque & ad ſerpentium morſus hoc antidotum ſatis vtile eſt.

Colice Baſſi mirifica quæ prodeſt ſine ſopitione, eādem ventris ſanat vitia omnia:facit & ad difficilem ſpirationem & ad internos dolores: conficitur ſic, Mandragoræ radicis ſiue corticis ✱ vi.rhus Syriaci ✱ vi. cinnami denarios ſex, acori denarios ſex, braſſicæ ſeminis ✱ vi coſti ✱ vi.iridis ✱ vi.piperis lōgi denarios vi. piperis albi ✱ vi.cicutæ ſucci denarios xii. opopanacis ✱ vii. S. ſtœcadis denarios ix.dauci Cretici denarios ix.mei ✱ix. Phœbus adiiciebat(vt author remedii huiꝰ refert)myrrhæ ✱ vi.opii ✱ vi.aſari denarios nouē,caſtorei denarios nouē.cōtuſa hæc & cribrata miſcētur,& ex melle colligūtur diligentiſſimè vniuerſa, atque ex eo medicamēto quantū nux auellana eſt ; datur cū cyathis tribus aquæ calidæ, ſed poſt cibum.ieiuno enim non oportet dari.

Coli dolorem auertes ſi de lacertarum caudis ſummitates tuleris,& auro incluſeris,& ligaueris circa vmbilicum,aut de reſte ventrem circuncinxeris, de qua quis laqueo vitam finierit. Collum ſanat cum pinnis vpupa exuſta,& ex vino cinis eius potui datus:hirundinū etiam ſtercus in cibo vel in potu ſumptum, tribuit colo ſanitatem. Hoc antidotum, ſiue oxyporium,quod buphagos dicitur,facit ad coli inflationes, & ad digeſtionem,vnde manè ieiunus accipies catapotia tria magnitudine grani piperis:conficitur ſic,Nepetæ vncias tres, pulegii veteris vncias tres,libyſtici ſeminis vncias quatuor, petroſelini vnciam vnam, apii ſeminis — I. S.thymi vnciam vnam,piperis vncias ſex,mellis optimi non deſpumati,quod ſufficiat ad concorparandas & temperandas ſpecies,adiicietur,& in dolio vitreo condetur ſub ſignaculo habendum, ſicut vſquequaque haberi debent vniuerſa medicamina.

Ad eileō vel colum,baccas lauri octo concides,& cōques in vini ſubdulcis cyathis tribus, & calefactum ex eo poculum ieiuno bibendum dabis, Croci ℈ II.myrrhæ ℈ II.opii ℈ I. ſingula quæque teres ſeparatim , & poſtea ſimul parata in aqua miſcebis, atque in modum fabæ paſtillos factos in anum iniicies, mirè colo remediando proderit.

Satureiæ ſurculos decē tolles,tribus digitis conteres, & vino Aminæo ſincero mixtos colo laboranti dabis bibendos,ſincerum qui biberit experietur remediū. Publii paſtillus colicus,Apii ſeminis heminam,fœniculi ſeminis quartarium:piperis grana x x v i i. ſatureiæ floris vel ſeminis quartarium , omnia hæc diligenter teres & cribrabis,& cum pipere bene trito permiſcebis : deinde in mortario omnia pariter cum vino vetere quantum diligentius teres,& facies paſtillos quindecim , quos ſiccabis:quum ſiccati fuerint,ſingulos paſtillos coli dolore laboranti dabis ſolutos in ternis cyathis vini veteris calidi, ſed bene eos ſolues, vt totum ebibi poſſit : paſtilli autem paris ponderis eſſe debent. Salicis foliorum drachmam cum piperis granis vigintiuno,ex vino diligenter teres,& triduò tres potiones ex vino bibendas dabis coli dolore confecto . Herbæ vettonicæ pollinis ℈ vi. ex aqua calidæ cyathis tribus colico ieiuno bibendos per triduum dabis. Plantaginem quæ ſine lanugine fuerit contuſam cum ſale apponito ad vmbilicū cōlici,mirè proderit. Annulus de auro texta tunica fit exuſta,cui inſculpitur vice gemmæ piſcis, aut delphinus, ſic vt holochryſus ſit,& habeat in ambitu rotūditatis vtriuſque,id eſt,interius & exterius,Græcis litteris ſcriptum, Θεὸς κελεύει μὴ κύειν κόλον πόνοις.Obſeruandum autem erit, vt ſi in latere ſiniſtro dolor fuerit,in manu ſiniſtra habeatur annulus:aut in dextra,ſi dextrum latus dolebit: luna autem decreſcente die Iouis,primùm in vſum habendus erit annulus. Ad coli dolorem requires fimū lupi,

& oſſa quæ ibidem inueneris contundes, & puluerem ex his facies, & in aqua frigida ieiuno bibendum dabis.

Ad coli dolorem XII. calend. April. violas manè colligi facies, & teri in mortario diligenter, poſtea in mortarium ipſum mittes vini veteris potiones VII. & quum temperaueris cum violis, à die ſuperſcripto potiones per ſeptem dies cõtinuos dabis, ſed cautus eſſe debes in violis colligendis, quia pleræque ſunt noxiæ. Ad coli dolorem, ſcribere debes in lamina aurea de graphio aureo infrà ſcriptos characteres luna prima viceſima, & laminam ipſam mittere intra tubulum aureum, & deſuper operire vel inuoluere tubulum ipſum pelle caprina, & caprina corrigia ligare in pede dextro, ſi dextra pars corporis colo laborabit, aut in ſiniſtra, ſi ibi cauſa fuerit, habere debebit: ſed dum vtitur quis hoc præligamine abſtineat venere, & ne mulierem aut prægnantem contingat, aut ſepulchrum ingrediatur, omnino ſeruare debebit: ad ipſum autem coli dolorem penitus euitandum, vt ſiniſtrum pedem ſemper prius calciet obſeruabis. hi ſunt characteres ſcribendi in aurea lamina,

L ✱ M Θ R I A
L ✱ M Θ R I A
L ✱ M Θ R I A

Leporini ſtercoris pilulas ſeptem tere, & cum dulci vino colico per triduum da bibendum. Ad coli dolores mentaſtri folia, quantum tribus digitis apprehendere potueris, tolles, & his adiicies fœniculi ſeminis cochlearia duo: hæc in vnum quamminutiſſimè teres, poſtmodum addes vini veteris optimi cyathos quatuor, & tũ calefactam potionem quãtum digitus pati poſſit, ieiuno bibendam dabis, continuò ventos emittet, & deiectionẽ faciet. Hac ergo potione, ſiquis triduò vſus fuerit, quãuis graues coli dolores euadet. Gallinam per totum diem à cibo abſtineto: dein poſtero die quum eam occideris, crura eius cum ſale & oleo inaſſato, & ieiuno colico qui ſe pridie cibo abſtinuerit manducãda dato, mirificè profueris. Corydalus auis (id eſt quæ alauda vocatur) quæ animos hominũ dulcedine vocis oblectat, cum ſua pluma in vaſe fictili gypſato in furno poſito, ita comburitur vt teri poſſit: contritæ autem tenuiſſimus puluis reponitur, & quum opus fuerit, ex eo cochlearia duo vel tria cũ aqua calida per triduum aut quatriduum dantur, incredibile hoc colicis remedium, quod adeò prodeſt vt omnia medicamina meritò ſuperare videatur. Stercus caprinum recens in aqua remiſſum colatúmque cum mulſi cotylis tribus, & piperis contriti granis LX. in tres potiones diuiſum per triduum datur: ita vt prius corpus eius colici cui potio dãda eſt acopo perungatur, vt perfrictiones omnes coactó ſudore diſcedant, miro remedio ſanabitur. Succinũ tundes, & ex eius farina duo cochlearia cum aqua non nimiũ feruenti bibenda colico ieiuno per triduum dabis, efficaciter proderunt. Sanguinem anguillæ cum rubello vino duplici menſura coniunges, & ex aqua tepida mixtum colico ieiuno dabis bibendum, ſed ſub dolore dari oportet. nam & præſens remedium feret, & in futurum morbo huiuſmodi liberabit. Si aduerſus colum viro remedio opus erit, de ariete quem lupus occiderit faſciolam puer impubis faciat, & inde virum ad corpus accingat: ſi verò mulieri medendum erit, ſimiliter de oue quam lupus occiderit, puella virgo cingulum faciat, & mulierem circa corpus accingat, efficaciter prodeſt. Lepori viuo talum abſtrahes, pilóſque eius de ſub ventre tolles, atque ipſum viuum dimittes, de illis pilis vel lana filũ validum facies, & ex eo talum leporis colligabis, corpúſque laborantis præcinges, miro remedio ſubuenies. Efficacius tamen erit remedium, ita vt incredibile ſit ſi caſu os ipſum (id eſt talum leporis) in ſtercore lupi inueneris, quod ita cuſtodire debes ne aut terram tangat, aut à muliere contingatur: ſed nec filum illud de lana leporis factum debet mulier vlla contingere. hoc autem remedium quum vni profuerit, ad alios tranſlatum, quũ volueris, & quotiẽs volueris proderit: filum quoque quod ex lana vel pilis quos de ventre leporis tuleris, ſolús purus & nitidus facies: quòd ſi ita ventri laborantis ſubligaueris, plurimum proderit, vt ſublata lana leporem viuum dimittas, & dicas ei dum dimittis eum, Fuge fuge lepuſcule, & tecum aufer coli dolorem. Euphorbii drachmam rediges in tenuiſſimum puluerem, & ex eo partes duas facies, vnam cum ouo ſemicocto ieiuno colico dabis, alteram tertio die ſimiliter facies, mirè ac ſine repetitione emendabis coli dolorem.

Compoſitio colice primaria, Nardi folia, ſpicæ nardi Indici, amomi, piperis albi, coſti, papaueris, lentis Syriacæ, vncias ſingulas, myrrhæ, zingiberis, aſari Pontici, ſemuncias ſingulas in puluerem rediges, & cum melle optimo deſpumato quantum ſufficiat permiſcebis, & ieiuno colico quod ſatis ſit dabis. Compoſitio colices ex libro Philonidis, quæ etiam Tiberio Cæſari cõponebatur, graues & inueteratos dolores mitigans: mihi quoque experimentis notiſſima: accipit hæc, Apii ſeminis heminam, anethi tenuiter arefacti ſemunciam, caſtorei ſemunciam, nardi ſpicæ ſemunciam, opii ſemũciam, croci ſemunciam, piperis longi ſemunciam, piperis nigri ſemunciam, petroſelini ſemunciam, apium pridie macerabis, & teres, cætera tundes & cribrabis, & mixta cum apio in mortario diligentiſſimè conteres, & melle deſpumato optimo comprehendes, atque in vaſe vitreo condes: quum opus fuerit dabis denarios ſingulos ex aquæ calidæ cyathis tribus. Ad coli dolorem ſtercus bubulum recens exprime per linteum mundum, & ſuccum eius in qualibet potione colico da bibendum, ſtatim ſubuenies: quod remedium efficaciſſimum eſſe multa experimenta docuerunt. Papauer ex aqua mulſa decoctum dabis colico ieiuno bibendum, confeſtim ſubuenies. Inter experta ſubnotatum eſt hoc colicis mirum remedium, ſic, Fici ſiccæ vnciam vnam, iridis Illyricæ vnciam vnam, vettonicæ vnciam vnam, in ollam nouã mittes cum biſextio aquæ, & cum ſupraſcriptis ad dimidias coques, & inde heminam dabis ieiuno colico potãdam. Herba quæ millefolium appellatur, trita ex vino auſtero nigro vtiliter colicis bibenda datur.

Herbam nepetam dextra manu colliges, in quantũ ſufficere poſſe credideris, eámque ad leuitatem conteres, & cum vino dulci ac vetere, vel Libycenſi, colico ieiuno per triduum dabis: ſed vini modus ſit quartarius, facillimè proderit. Fuliginis bene tritæ & cribratæ ternos denarios per triduum ex aqua calida ieiuno colico potui dabis. Lacertam viridem (quam Græci σαῦρον vocant) capies, pérque eius oculos acum cupream cum lycio quàmlongo volueris traiicies, perforatíſque oculis eũ ibidem loci vbi ceperas dimittes, ac tum filum præcantabis dicẽs, Trebio, potnia, telapaho: hoc ter dicens, filum munditer recondes, quúmque dolor colici alicuius vrgebit, præcinges eum totum ſupra vmbilicum, & ter dices carmen ſupraſcriptum. Præſentaneum colicis remedium ſic, Oua putidiſſima in ſole ponito, vt perſiccentur: quum aruerint conteres, & minutiſſimè percribrabis, & ad præſidium in doliolo vitreo condes, quúmque in aliquo auſpicabitur coli dolor, in hemina aquæ calidæ dabis bibenda cochlearia tria. Coſtum & piper pari pondere tundito, & cribrato, inde ſcrupulum vnum ex aqua colico da bibendum. Stercus murinum ex quocunque liquore ignoranti colico ne horreſcat bibendum dabis, mirum eſt. Suppoſitoria colica inuicta myrrhæ vncias tres, croci Siculi vncias duas, piperis albi ⌐ II. opii Hiſpani ⌐ II. hæc omnia tundes, vel conteres, & pilulas facies magnitudine fabæ ſolidæ, & tres ſuppones: habebis ſanè curam vt æger dormiat, & ne vomat. vomitus enim concitare conſueuit. Ad coli dolorem remedium phyſicum ſic, Stercus ouis montanæ mẽſe Septembri, deficiente luna, pridie incluſæ manè excipies, & ſole durabis, atque in puluerem rediges, & habebis in vaſe vitreo ſiue ſtagneo: quum vſus exegerit cochleare plenum colico ex aqua calida ſi febricitauerit: ſi ſincerus erit, cum vino per triduum dabis. Ouis agnum quẽ primum pariet, manu excipies, ita vt terram non tangat, & de fronte eiuſdem agni lanam tolles, ſed & de ipſa oue & verris qui coitum cum ſcrofa faciet, ſemen eadem lana excipies, ita vt terram non tangat, & includes lanam cum ſemine verris in lupino aureo, vel tubulo, & alliga-

tum in brachio vel mediis partibus corporis colico ſuſpendes. De nouem coloribus, ita vt ibi album vel nigrum non ſit, facies ex ſingulis ſingula fila, & omnia in ſe adunata, acu argentea per oculos catuli nouelli qui nondum videt, traiicies, ita vt per anum eius exeant: tum ipſa fila in ſe counata torquebis, & pro cingulo ad corpus mediis partibus vteris. catulum ſanè viuum confeſtim in flumen proiicies. Ad colum remedium phyſicum ſic, Canem de ſterquilinio aut de aliquo ſordido loco iacentem expellat, & fuget qui patietur coli dolores, & ſtatim illic mingat, ilico remediabitur. Iniectio ad coli empneumatoſin ſic, Olei anethini vncias ſex, butyri exſalati — III. nardi — II. hæc permixta, & calida per clyſterem infunduntur. Ad colum ſanandum remedia infrà ſcripta de Proſdochi medici remediis electis, Lotium ichneumonis cum lacte vaccæ nigræ dabis in impetu coli potandum, continuò ſubuenies. Iniectio ad colum ſic, Colocynthidas duas, & rutæ, & fœnigræci, & baccarum lauri quãtum ſatis exiſtimaueris, in aqua coques diu, & addes mellis parum, & ita iniicies colo laborantem. Olei rutacei heminã, aſphalti Iudaici vncias quatuor, caſtorei vncias quatuor, terens permiſcebis, & ſic iniicies colicum. Allii caput purgatum tritum infundes pici liquidæ, atque ita iniicies, ſtatim ſedabitur coli dolor. De experimento ad colum, Rubi foliorũ ſuccum, & capparis ſuccum aut rhammi, & mellis tãtundem miſcebis, & dabis plenum ex eo cochleare, aut nocte aut ſatis mane colico potandũ. Iniectio ad colũ ſic, Butyri cochlear vnum, cedriæ cochlear vnũ, opii quãta erui ſit magnitudo, olei P. vnũ, in quo baccæ lauri XV. tũſæ, & cymini quãtũ manu capias, cum ſpeciebus ſupraſcriptis infuſis, & diligẽtiſſimè tritis coquãtur, ex eo qui laborat coli vitio iniicietur, ita vt prius caldam aquam bibat. Confectio iniectionis ad colum ſic, Opii drach. VI. caſtorei drach. IIII. myrrhæ Troglodytidis drach. I. croci drach. I. nitri drach. II. euphorbii drach. II. rutæ ſylueſtris drach. II. mellis quantum denſari omnia poſſint. quibus permixtis trochiſcos diligentiſſimos factos ſeruabis: & quum neceſſitas fuerit iniiciẽdi adiicies olei anethini vncias ſex, butyri exſalati — III. nardi — II. his omnibus de trochiſcis quorum deſcriptio ſuperius continetur, adiicies quantum fabæ granum eſt, in aqua modica ſolutum, & ita hac deiectione diligenter vteris.

AD VENTREM RESOLVENDVM, ET omnes difficultates, necnon & ad choleram proiiciendam vel inhibendã, ſales, & potiones, & catapotia cathartica diuerſa de experimetis, Cap. XXX.

QVoniam interdum res poſtulat & per aluum detrahere materiam omnis humoris, ſiue hydropis, ſiue diutinæ lippitudinis, ſecundum ſanguinis quidem detractionem, qua & ſcabiem & ignem ſacrum, & papulas habentibus ſubuenitur. nam maximè phlebotomo huiuſmodi circa cutem ſummam vitia innata ſedantur. Itaque non tam alienum iudicauimus horum quoque genera exponere, ſed prius dicemus quæ aluũ mediocriter molliant, & quæ ſint ad hoc ſimplicia remedia. Mollit ergo aluum herba mercurialis leuibus oleribus quamplurima mixta. Item mollit aluum, nitri ✱ ſemiſſis, mixtus cum reſina terebinthina, & auellanæ nucis magnitudine deuoratus. Caules quoque quinque vel ſex cum ſalis granis totidem, & apii ſemine paribus menſuris decocti, in vino non auſtero, molliendo ventri plurimum proſunt, ſi & ipſi manducentur, & ius illud bibatur ante cibum, vt inter prandium & cœnam aluum leniter molliat. Ouilli lactis ſextario ſiquis adiiciat cnici purgati denarios quatuor, & diſcoctum ita ebibat, molliet ventrem. Quidam tribus heminis vini adiiciunt aloes denarii ſemiſſem, & ita totum per partes aqua mixtum bibunt, vt molliãt ventrem. Soluit autem vtiliter aluum ipſa aloë per ſe victoriati denarii pondere ex aquæ cyathis tribus vel frigidæ vel calidæ epota. Purgat optimè ventrem chamelæa herba, quæ folia ſimilia oliuæ habet, quorum quinque vel ſex dari oportet trita ex aquæ mulſæ cyathis quatuor frigidæ, ſi adſuet⁹ erit cui remedio opus eſt, ſin minus calidæ, adiecto ſalis cochleario. detrahit enim largiter bilem. Purgat bene aluũ filicis radix lota & raſa: atque in minimas particulas conciſa, ad ſemunciam aceto aſperſa, deinde cocta vt ſolet olus coqui, & ita cum panis vncia conſumpta.

Purgat bene hæc compoſitio ventrẽ, Aloes denarii ſemiſſis, colophoniæ denarii ſemiſſis, vnà terũtur hæc, adiicitur mellis quod ſatis ſit ad colligenda ea. datur ex aquæ calidæ vel frigidæ cyathis quatuor. Hoc medicamentum ſtomachum non corrumpit.

Globuli mirificè purgantes ventrem, qui vt ſumũtur, ita integri deiiciuntur, nec lædunt ſtomachum, conficiuntur ſic, Colophoniæ denarii quatuor, bdellæ denarii duo, gummis denarii duo. Hæc trita lactucæ ſucco colliguntur, & finguntur pilulæ magnitudine fabæ, dantur à tribus pilulis vſque ad ſeptem, prout cuiuſque vires patientur. Globuli qui etiam cœnatis dantur, & efficiunt manè ventris deiectionem quantum ſatis ſit, ſic, Colophoniæ denarios tres, aloes & tragacanthi binos: hoc pridie aqua maceratur, poſtero die cæteris admiſcetur: fiunt inde globuli fabæ magnitudine: dantur à tribus vſque ad ſeptẽ: proſunt plurimum ventri, & ſtomachum nullo modo vexant. Cucurbita ſyluatica trita (quam Græci colocynthida vocant) detrahit per ventrem & pituitam & bilem luridam, nonnunquam & atram deorſum verſus vocat, ſi cum mulſa aqua detur. Item cucumeris anguini radix, & eius quem edimus, detrahit bilem: ſed anguini radicis cortex eandem vim quam veratrum habet, niſi quia paulo remiſſior eſt, & multo magis viribus caret quàm cucumeris quem edimus. Anguini ergo cucumeris dari oportet denarios VI. ſemis ex aqua mulſa. detrahit enim pituitoſa & blioſa: cucumeris quem edimus radicis dari oportet denarios quatuor ſimiliter, vel ſparti ſeminis tantundem: ſimiliter & iridis radices datæ proſunt. Item thapſiæ radices pituitam & bilem detrahunt, nec minus epithymon, præſtant hoc melius, quòd atriora & acriora deducunt: & herba vrceolaris quæ appellatur detrahit blioſa, & aquatiora. nam cunila (quam Græci onitim vocant) detrahit aquatiora per vomitum: aquam verò ſolam deducit mori lacryma, vel radix incocta potui data. Iris calefacit, ſoluit, purgat, concoquit, vlceris quoque interni duritias mollit, & ventris ſtricturas mouet.

Irinum oleum per clyſterẽ immiſſum pituitoſa, & aquata, & purulenta, & atra deducit: polion verò bilioſa & atra oleo chamæmelino mixto per ſellas deducit. ſcãmoniæ ſuccus ſolam detrahit bilem, datur ex aqua ad denarii ſemiſſem, & tertias eius cum ſalis ✱ V. ſed ſtomacho infirmo non conuenit. Elaterium purgat ſurſum per vomitum, aquã verò deorſum, & pituitam, & bilem omnis generis deducit: plus autem eius quàm victoriati tertiam partem non oportet dari: cyclaminos verò detrahit per ſellas pituitam & aquam. hippophaes detrahit pituitam & liquores aquatos, datur eius drachma cum aqua mulſa, eiuſdem quoque lacryma victoriati ponderis data ex aqua mulſa, bilem purgat. nam radix tantùm aquam deducit. Centaurei tenuis ſuccus quantum nux auellana recipit, potus ex aqua mulſa, ventrem ſoluit. Item herbæ ipſius tritæ denarii III. ex ſale & exiguo aceto dati cum aquæ cyathis VI. biles deducunt. Meconidos quoque herbæ ſuccus cyathis duob⁹ datus, detrahit bilem, Cucurbitæ domeſticæ ſuccus cyathorum trium cum vini albi calefacti hemina datus, & olei ſemuncia, detrahit pituitam & bilem: ſed oportet quibus hoc purgatoriũ datur, vt poſtea quamplurimum deambulent. Damaſonii radix detrahit ſurſum deorſúmque pituitam atque bilem, & ex vino & aqua mulſa data: ſed ſi per ſellas aliquis magis voluerit purgari, ſuccum ſumat, ſi ſurſum verſus radices eius accipiat. Veratri nigri radicis ✱ ſemiſſis, & eius tertia portio pota ex vino paſſo,

per ſellas detrahit bilem:veratri verò ſucc⁹ albi ad mē-
ſuram denarii vnius potus ex paſſo, detrahit pituitam
& per vomitum & per ſellas. Chamelæa quæ dici-
tur reſtis oliuæ, aquam detrahit:(calefacit enim pluri-
mùm)eadem prodeſt hydropicis,& elephantiam habē-
tibus, ſiquis eius ſeminis grana numero viginti dede-
rit ex aqua mulſa:eiuſdem folia tenera trita,& in globu
los redacta,aquam mouet ſiquis ea per anum iniecerit.
proſunt enim & ad duritias ventris laxandas,& ad mor
bos interaneos depellendos. Purgatio ventris quæ
facit ad lumborum dolores,& ad omnium febrium mo
leſtias depellendas:accipit hæc, Scammoniæ ✱ VIII.ve-
ratri,nigri,aneſi,aphronitri,nardi Syriacæ,caſſiæ,cinna
mi,ſingulorum denarios binos:dantur hæc trita & mi-
xta cum aquæ mulſæ hemina: datur interdum vel ex a-
ceto vel ex melle vel ex aqua ſola. abigit etiam conce-
ptum fœminis prægnantibus datum. Purgatio
ventris altera ſic,Scammoniæ ✱ XII.veratri nigri ✱ XVI.
croci ✱ V.myrrhæ ✱ VII.cinnami ✱ VII. panacis ✱ VIII.
piperis ✱ V.aphronitri ✱ VI.trita hæc & in puluerem re-
dacta melle conſparguntur: datur ex his ✱ I.S. ex aquæ
frigidæ vel calidæ cyathis tribus. Ad ventrem la-
xādum cucurbitæ ſyluaticæ interaneorum,ſcammoniæ,
aphronitri, paria pondera in vnum teri oportet, atque
inde dari globulos tres fabæ magnitudine ex calida a-
qua:conuenit autem aqua colligi vel conſpergi hoc me-
dicamentum. Aliud remedium ad ventris purga-
tionem ſic,Vuæ paſſæ exemptis granis cōtuſæ ✱ IIII. a-
neſi ✱ VIII.elaterii,id eſt cucumeris in partes diuiſi loti
& ſiccati ✱ VII.veratri nigri ✱ XVI.cunilæ ſeminis pur-
gati interiora ✱ XII. hæc in puluerem redacta colligun-
tur,& ex aqua dantur quātum fabæ trita grana ſunt,ſu-
pérque acetum cum melle mixtum bibitur. Item alia
ventris purgatio eiuſdem effectus, accipit hæc, Scāmo-
niæ ✱ VIII. veratri nigri ✱ VIII.cucurbitæ ſylueſtris inte
riora ✱ VIII.aphronitri ✱ VIII.iridis ✱ VIII.nardi Syria-
cæ ✱ V.S.& victoriati partem tertiā,myrrhæ idē pōde-
ris:puluis ex his factus melle colligitur:dantur ex me-
dicamento hoc globuli quantum fabæ magnitudo eſt
ad denarios quatuor vel quinque, quibus deuoratis ace
tum melle mixtum ſuperdandum eſt. Ad omnē
moleſtiam febrium, & ad lateris dolorem cum febri:
item ad lumborum dolorem moleſtum, & aduerſus
liquores glutinoſos & ſpiſſos per ventrem digerendos,
rectè dabitur hoc medicamētum ſic, Cucurbitæ ſylua-
ticæ interiores partes aridas quæ quaſi pluma ſunt ✱ VI.
croci ac panacis denarios ſenos, marrubii ſucci ✱ VIII.
glycyrrhizæ ✱ IIII. piperis albi ✱ VI piperis longi ✱ VI.
ſtœchados ✱ ſex,ſchœni floris ✱ quatuor,malobathri ✱
tres,paſſo colligūtur trita hæc omnia,dātur ex his dena
rii ſinguli cum aquæ calidæ cyathis binis vel ternis.

Soluunt ventrem ſuperpoſita hæc, Cucumeres ſyl-
uaticos maturos areſieri oportet: deinde contuſos felle
taurino conſpergi, atque emplaſtri modo inlini alutæ,
aut linteolo ſpiſſo ad magnitudinem digitorum qua-
tuor,vt vmbilico tantùm ſuperponas, quod ſtatim tol-
lendum erit vbi ventrem mouerit. Et hoc medica-
mentum eiuſdem rei gratia vmbilico ſuperponi opor-
tet,aut lateri quod recipit hæc,Cucurbitæ ſyluaticæ in-
teriora quæ quaſi flocci ſunt, aluminis liquidi, chara-
ciæ,tithymali,lathyridis herbæ,laſeris Cyrenaici,paria
pondera trita felle taurino collecta,lateri vel vmbilico
cum cucumeris ſyluatici maturi ſucco, eodē modo quo
ſuprascriptum remediū ſuperponuntur. Hiera ad reſo
lutū ſtomachū & reiicientē quodcunque ſumpſerit,cō-
ficitur ſic,Aloes nigræ ✱ V. maſtiches ✱ IIII.cinnami,
ſchœni floris,malobathri,nardi Syriacæ,croci,aſari,xy-
lobalſami,ſingulorum denarios ſenos:hæc trita vel cō-
tuſa melle conſparguntur,& ita reponuntur, & quum
opus eſt ad modum fabæ cum oxymelle dantur. Pur-
gatio qua Coſmus medicus frequēter vſus eſt,quæ hie-
ra minor dicitur: facit ad omnia quæ ſuprascripta ſunt,
conficitur ſic, Scammoniæ denarii victoriati ponderis
partem vnam,veratri nigri ✱ I.panacis ✱ S.ex melle cō-
ſpargūtur hæc trita, datur ex his quātū nux auellana eſt

A ex aquæ mulſæ cyathis quatuor. globuli quoque ſupra-
dicta magnitudine ſicci, de hoc medicamēto duo treſ-
ve dantur ieiuno vel poſt cœnam vorandi. Tu-
rundis ad ſoluēdum ventrem vti oportet eiuſmodi,Fici
aridæ,pulegii,abſinthii,aloes,nitri,fellis taurini areſa
cti ex interiore parte:horum paria pondera melle bene
percocto colligi oportet,& fingi turundos,qui per anū
immittantur. Item turundi ad ventrem laxandū
ſic,Cucurbitæ ſyluaticæ floccorum interiorū ✱ V.nitri
nigri vſti ✱ V. fici pinguis pulpæ ✱ IIII. mulſæ P. I.
B coquuntur hæc omnia ex mulſo diligenter, & poſtea
fiunt turundi, quibus & abſinthii aliquid admiſcetur,
atque ita vt ſuprà dictum eſt ano iniiciuntur.

Herbæ peduncularia ✱ IIII. farinæ ex lolio ✱ IIII.
cum felle taurino liquido & melle percocto miſcentur
paria pondera,& fiunt turundi qui ſimiliter ad laxandū
ventrē ano iniiciūtur. Succus haſtulæ regiæ admixtus
farinæ ex tritico,deinde ſubactus in panis modū,& co-
ctus in furno, atque eſui datus,purgat bene ventrem.
Epithymi ✱ VII.ſalis ✱ V. in aqua mulſa, ſi potu dede-
C ris,pituitam & bilem omnem per ventrem detrahes.

Agaricum detrahit per ventrem ſpiſſum, & corru-
ptum humorē: cuius vt plurimum dantur denarii duo
cum ſalis ✱ II. potādi ex mulſæ cyathis V. minimè hoc
remedium ſtomachū lædit, omnémque purgat humo-
rem, neque ſanguinem corrumpit, nec ſiquæ partes
interius tumēt,exulcerat,verumetiam adiuuat. prodeſt
& iocineris tumoribus, & quos Græci περιπνευμονικοὺς
appellant. Cucumeris quo veſcimur ſeminis cya-
thus tritus, & nucum pinearum purgatarum cyathus
D contitus, & ſal cum melle tritus, in vnum mixta hæc
ſoluunt ventrem, febres quoque aduenientes immi-
nuunt,morſus ſtomachi ſedant, acres liquores biléſque
reprimūt. Aqua mulſa ex melle crudo pota ventrem
mouet,extenuat glutinoſa,lieni prodeſt.eadē inteſtinis
præſtat remedium,& venis quæ ſunt in proximo circa
inteſtina,medetur,liquores etiā qui pulmoni inſidunt,
& difficilè excreantur depellit: ſed ſtomacho aptius eſt
mel aceto mixtum: (minus enim inflat) efficacior
eſt tamen humoribus aqua mulſa.magis enim extenuat
E liquores,& iucundius ſumitur. Abſinthium pō-
tum mouet bilem maximè iocineri inſidētem, coctum
quidem cum aqua ſumi debet. nam & per vrinam &
per ventrem cruditatem omnem deducit, & ſtomacho
opitulatur, & ſanguinem ſpargit, cuius ſumma potio
eſt ✱ VI.cum ſalis ✱ III.mellis cyatho vno & aquæ ſex-
tario: ſed ſi magis aliquis aluum citare voluerit, ſalis
✱ VII. admiſcere debet. Dantur bene ad ſoluē-
dum ventrem potiones, vel polenta cum aqua, in qua
ſatureia, aut pulegium, aut thymum,aut herba mercu-
F rialis incocta fuerit: ſed & hæc ita in tribus ſextariis a-
quæ decoquuntur donec ad ſextarium perducatur: ad
inflationem verò ſtomachi ſaliuncam in aqua decoqui
oportet, & exiguum acetum adiici, atque ita potui
dari. Hyſſopum ventri mouendo vehementius
eſt quàm abſinthium: datur autem ſimiliter deco-
ctum,atque eadem menſura: prodeſt etiam iis quibus
in pectore liquores glutinoſi ſubſiſtunt,qui & ſpirandi
difficultatem, & ſtridorem ſtomachi faciunt. item iis
prodeſt qui in toto corpore videntur liquores concre-
G tos habere. Allium cum herbæ mercurialis fo-
liis aut ſemine coctum, vel cum ruta & abſinthio co-
ctum, magis mouet ventrem: liquores autem omnes
adiectis duabus radiculis veratri nigri, etiam in febri
datum deducit per ventrem, vel ſurſum verſus per vo-
mitum purgat. Embamma quo venter ſoluitur,
ſic, Scammoniæ denarium vnū,zingiberis denarium v-
num, piperis denarium vnum, nitri denarium vnum,
hæc contuſa & cribrata reponuntur: inde quum opus
eſt ſumitur cochleare plenum, & adiicitur embamma
H factum ex garo & aceto menſura cyathi dimidii.ex hoc
lactucam aut vuluam comedere ieiunum oportet, ſed
ſenſim,non vniuerſim. Quum quis per ventrem purga-
tus fuerit,etiam vomat in balneo medicamentum, quo
reiecto, domum reuerſus cibum ſufficienter & vinum

ſumat. Vinis vti oportet ad inteſtinorum dolores factis ex ruta, & pulegio, apio, origano, aneſo, dauco, thymo, hyſſopo, panace, dictamno, anetho. Sambuci ſemen tritum cum vino datum, & vētrem mouet, & prodeſt inteſtinorum doloribus: chamædropis quoque ſemen ex vino datum, ſimiliter prodeſt: necnon & chamæpitys trita ex vino pota, idem præſtat, etiam ſemen balſami potum ex vino iuuat ventrem. calefacit enim viſcera, & extenuat, ac diſcutit inflationes. prodeſt & ad hoc naſturtium potum ex vino. nam & calefacit, & mollit viſcera, & vrinam mouet. prodeſt & inteſtinorum doloribus, & inflationibus, & ſuſpirium reprimit, & rupta componit. Ad ventrem ſoluendum herbam polypodium teres, & in ptiſſana ieiuno ſorbendam dabis, ſtatim ſoluetur qui acceperit.

Ad ſuppreſſionem ventris nitri & cumini certum quid æquo pondere ex oleo concorporabis, atque inde ad magnitudinem fabæ grani maioris in anum iniicies.

Ad ventrem eliciendum alumen ad magnitudinem fabæ reſolues, & ano iniicies, ſtatim omnem duritiem laxabit. Ad ventris ſtricturas ſoluendas betaceū concides minutatim cum terræ modico, quod ei dum auellitur adhæſerit, & in ollam coniicies, & adiicies liquaminis optimi, & olei optimi, & vini quantum æſtimaueris neceſſarium, & coopertam ollam ſuper carbones pones. quod quū lento igni fuerit percoctū, nitri vnciam vnam vel duas minutatim ſuper ſparges, & tum ſuccū illum de olla vel ius cum vino miſcebis, & bibes.

Vt venter facilis ſit, nitri perlucidi, ſtaphiſagriæ, betæ, mellis cocti modicum, hæc permiſcebis, atque in modum collyrii rotundi interius in anum iniicies.

Confectio ſalis cathartici ſic, Scāmoniæ vncias tres, zingiberis vncias tres, petroſelini vncias tres, ſalis ammoniaci vncias quatuor, maſtiches vncias duas, piperis albi — I. ita vt ſcammoniam coquas, vt minus lædat. Coques enim ſic: mittes in paſtam, & deinde mittes in furnum, vt cum ea coquatur, & aliquantulum plus mittes, vt quum cocta fuerit, ad pondus ſupraſcriptum veniat, & quum refrixerit, tolles, & ſic omnia teres, & miſcebis, & ad quod volueris, manducādum in conuiuio pro quibuſcunque ſalibus vteris.

Confectio catapotii, Scammoniæ — I. aloes hepaticæ — II. bdellæ ℈ VI. euphorbii ℈ III. hæc omnia in puluerē rediges, & poſtea de caulibus non plantatis ſuccum facies, & ſic cōmiſcebis, & facies paſtillos puſillos, & ſiccabis, deuorandóſque poſt cœnam vel mane ieiuno dabis. Confectio ſalis cathartici, quam Marcellus oſtendit ſic, Salis duri & aſſati P. I. — II. ſalis ammoniaci P. I. — IIII. piperis albi — III. zingiberis — IIII. inulæ ſeminis — II. ameos — III. hyſſopi cretici — III. laſeris radicis — III. thymi — III. folii — III. apii ſeminis — III. aneſi — III. petroſelini Macedonici — III. origani — quatuor, naſturtii ſeminis — tres. hæc omnia tunſa cribrata, atque in puluerem tenuiſſimum redacta, & in vnum commixta repones in vaſe vitreo, & inde quotiēs aliquid ſumes ſeu bibes, quaſi pro aliis ſalibus vteris: emendantur his vitia hæc, indigeries, phlegma frigidum quod de cerebro deſcendit in ſtomachum, ad omnes humores ſupernatātes ſtomacho qui de felle rufo concitantur.

Ad dolorem quoque faucium facit, & caliginem detergit, & omnes humores in viſceribus cōtractos ſanat, & iecur, & ſplenem, & tuſſim curat, & eos qui vix anhelant reficit: curat & colum, & morbum articularem compeſcit: digeſtorium mirificum eſt: febres quotidianas temperat, febres acutas compeſcit, id eſt hemitritaicas: quartanas comprimit: mira in omnibus eſt eius commoditas.

Liquamen catharticum quomodo confici debeat: zingiberis ℈ III. petroſelini ℈ tres, piperis ℈ tres, laſeris ℈ tres, ſcammoniæ ℈ vnū, liquaminis 8. I. hæc omnia permiſcebis, & ſic vteris. Ad ventris facilitatem, betas recētes de horto cum ſale coque, & earum aquam cum vino calidam bibe, & ipſas ex oleo manduca: carnis etiam porcinæ recentis P. tria cum aquæ 8. V. & cum ſale coque ad tertias, & bibe tepidum ius cum vino.

Ad coleram proiiciendam herbæ quæ Græcè dicitur χαμαιπίτυς, ſyriace verò pityſoriſis, fol a nouē mitte in aquam calidam, & bibe, omnem choleram per os proiicies: radicem herbæ ipſius percuties ferro, & non amplius quàm duas guttas excipies in aqua calida, & bibes, omnem choleram per ventrem proiicies. ſed caue ne plus ſucci huius accipias, ne lædaris. nam & os ſi nimius ſit, malè accipit. Confectio abſinthiati ad choleram & phlegmata proiicienda, & ad ventrem laxādum ſic, Nardoſtachyos ℈ VI. ſchœnoanthus ℈ II. coſti ℈ octo, maſtiches perſonatæ ℈ quatuor, abſinthii herbæ ℈ vnum, croci ℈ II. folii ℈ VI. vini veteris Italicos 8. quinque, mellis optimi 8. vnum & ſemis.

Item alia confectio abſinthiati cathartici, Vini veteris 8. quatuor, roſæ ſiccæ ℈ II. caſiæ ℈ IIII. ſchœnoanthus ℈ II. folii ℈ II. amomi ℈ II. coſti ℈ II. maſtiches ℈ II. herbæ abſinthii ſiliquam vnam, croci ſiliquas quatuor, aloes epatitidos ſiliquas quatuor, mellis optimi 8. I. hæc omnia ſeparatim tunſa, & in puluerem delicatum redacta ſimul miſcebis, & ſic excoques lento igne ne ferueat, & vteris quum volueris. Ad bilem reprimendam raphanum ex pipere & lini ſemine, ſiquis ieiunus manducauerit, fortiſſimè bilem expreſſam inhibebit. Fimum vituli recentem, ſiquis ex vino potui dederit his quos Græci χολερικούς vocant, manifeſto periculo liberabit. Lenticulam lauato diligenter ex aqua munda, deinde cum aqua nitida feruere ſinito paulatim, & poſtea ipſam aquam colato: & dato cholerico bibendam, mirè proderit. Abſinthii viridis — IIII. ſalis marini — I. ſimul teres, & ſextario feruentis aquæ perfundes, & tenui linteo colabis, atque ipſam aquam laboranti da bibendam. Herba mercurialis pro certo bilem potentiſſimè protrahit, ſi ea cocta vice oleris veſcaris, eiúſque aquam in qua cocta fuerit adiecto melle potaueris. hoc etiam ægris ſine difficultate ſuccurrit. ſanis eadem aqua cum condito, ſi ita malint, optimè datur. Ad choleram reprimendam pulegium commanducatum ſuper vmbilicū impoſitum obligatúmque, ſupprimere choleram, & intēpeſtiuos & continuos vomitus, mirè conſtat. Si de cholera autem tanta concitatio vomitus eſt vt contineri nō poſſit, hedyoſmi aut erucæ ramulos tres aut quatuor cum mali granati ſucco contritos abſorbendos dato, continuò ſedabitur. Vinum myrteum ſorbendum dato, protinus vomitum comprimes: lauri baccas aliquot contritas ex vino potui datas ſuccurrere cholera laborantibus conſtat. Mororum de rubis ſuccus epotus efficaciter prodeſt choleris reprimendis. caules quantum maiores diſcocti, & ex aceto ſumpti ſimiliter medentur. Cydonea bene matura non cocta in cibo accepta ſimiliter proſunt: baccæ itidem aquifolii tritæ, cum vino potui datæ citò ſubueniunt.

Ad aluum concitandum, Aizoon herba, quæ Latinè ſedum appellatur, ex vino contrita potáque plurimum prodeſt. Herbæ vettonicæ in vmbra arefactæ folia contuſa, & in puluerem redacta ad pondus denariorum trium ex hydromelitis cyathis nouem bibenda per triduum data, ventrem ſine moleſtia continuò mouent.

Braſſicæ tenerrimæ contritæ ſuccū expreſſum, ſiquis ad ſex cotylarum menſuram adiectis vini cyathis tribus ieiunus biberit, ita vt pridie non cœnet, & bene digeſtus ſit, mirificè, aut ſine vllo tædio aluo concitata purgabitur. Orbicularis herbæ (quam Græcè κυκλάμινον vocant) ſiquis expreſſo ſucco anum perunxerit, mira celeritate experietur alui ſolutionem.

Vt purgatione ventris releuato corpore ſalubriter ætatem agas, aluum hoc genere cōcitabis: gladioli radicē longitudine ac plenitudine digiti pollicis, ſi fœminæ remedium dandum erit, ſi viro ad craſſitudinem duorum digitorum, & longitudinem vnius dabis deraſam, & lotam contritámque valentiſſimè, adiectis aquæ cyathis quatuor aut quinque, quam potionem colatam admixto paululo mellis calefactam potui dabis.

Herbæ Britānicæ ſuccus per ſe ſolus pro vniuſcuiuſq;

viribus potui ſumptus, ſine periculo purgat: quo validius autem purgari volueris, hoc amplius ſumes, ita vt menſuram ſextarii non excedas. Lauriculi teneri (id eſt cymæ lauri) cum nepeta adiecto ſale contriti, & cum aquæ tepidæ hemina in potione ſumpti, concitant aluum pituitámque, & lumbricos celeriter eiiciunt.

Sambuci coliculi teneri decocti cũ oleo & garo manducati, ventrem continuò ſoluunt. Aluminis liquidi paululum lana inuolutum, & podici ſubiectum euocat ſtercus, & ſine fatigatione deducit. Frequenter experti ſolutionem ventris affirmant tali remedio ſe eſſe purgatos, mellis acetabulum, & ſalis triti tantundem, cum aceti ſextario vno feruefaciũt, atque ita nocte ſub diuo cælo ſereno vas leuiter opertum relinquũt, & manè quum pridie cœna abſtinuerint, cum aqua quantum ſufficiat minutatim bibunt, quo facto non ſolùm ventris, ſed etiam atræ bilis ac rufæ tædio abſoluuntur.

Serum de lacte bubulo adiecto melle & ſale quãtum ſatis ſit, potui ſumptum, morantem aluum impellit.

Serum de lacte equino potui datum, facilè & ſine periculo ventrẽ molliter purgat. Aſininũ lac cum melle potui datũ, ventrẽ facilè & ſine periculo ſoluit. Salis marini triti & mellis optimi deſpumati, & aceti ſcillitici ſemũcias ſingulas in vnũ miſcebis, & teres, & aquæ mũdæ frigidæ quartariũ adiicies & coagitabis, & ieiunus calefactum leniter bibes: tũ deambulabis, atque inter deambulandum, calidam aquam paulatim quoties viſum fuerit ſumes, potenter hoc remedio ventrem morantem biléſque purgabis. Malagma purgatorium ad paruulos, ſi ob infirmitatem potionem purgatoriam bibere aut ſuſtinere non poſſunt. Lupinos crudos ſiccos in ollam nouam miſſos in furno torrebis, ſiccatóſque ac tunſos vel mollitos, cũ felle taurino vel vitulino miſcebis & ſubiges, & pro malagmate ad imũ ventrem ab vmbilico deorſumverſus impones.

Nã ſi ſuper vmbilicum impoſueris, ſtercus omne ſurſum vocabit, impoſitum autẽ deorſum verſus, & bilem detrahet, & pituitam deducet. Sales cathartici ſine ſtomachi iniuria, vt nec inteſtina doleant, accipiuntur ſeu in prandio cum eſca ſeu in cœna. Si autẽ ieiunus volueris, cum mulſa accipies cochleare plenum: componuntur ſic, Salis ammoniaci vnciam vnam, zingiberis ſicci vnciam vnam, laſeris radicis vnciam vnam, ſcammoniæ vnciam vnam, piperis vnciam vnam, fœniculi ſeminis vnciam vnã: teres omnia & cribrabis ſanè quũ volueris, vt vehemẽtius moueat cochlearia duo accipiat qui alui difficultate torquebitur.

AD ANI VITIA ET FISTVLAS podicis & hæmorhoidas, remedia phyſica rationabilia diuerſa de experimẽtis, Cap. XXXI.

Lipara ad intertrigines & exaſperationem, & tumorẽ ani mirifica ſic, Spumæ argenteæ P. II. ceruſſæ P. II. thuris pollinis P. II. aluminis ſiſſi P. I. adipis ſuillæ eneruatæ curatæ P. II. vini auſteri veteris 8. I. ſemis, roſæ 8. I. ſemis, olei viridis pondo ſemis. teritur ſpuma & ceruſſa, alumẽ ex vino diluitur: deinde adiicitur thus in puluerem redactum: & quumprimùm hæc leuia bene fuerint, oleum & vinum & adipem liquefactam cũ roſa ſupraſcripta miſceri oportet. Lipara rufa facit ad fiſſuras ani (quas ῥαγάδας Græci dicũt) eadẽ ad omnes eiuſdem partis exulcerationes & vitia diutina benefacit: accipit hæc, Spumæ argenteæ denarios XVI. myſios vſti denarios VI. reſinæ terebinthinæ ✱ XII. ceræ ✱ VI. ceruſſæ denarios ſedecim, chalcitidis vſtæ ✱ ſex, olei myrtei P. vnum, omnia diligenter teruntur cum olei põdere dimidio, tum reliquum oleum & cera & terebinthina liquefacta mortario ſuperfunduntur & concorporãtur, atque ita in doliolo vitreo reponuntur. Ad condylomata ani facit bene elaterium ſincerum, quod eſt ſuccus cucumeris ſyluatici compoſitus in rationem paſtilli, aceto dilutus, & ita appoſitus, itẽ propolis per ſe ſubacta, & more emplaſtri impoſita plurimum prodeſt.

Facit bene hoc medicamentum ani vitiis ſic, Reſinæ terebinthinæ denarios VI. ceræ idem, in vnum hoc coquuntur quantum oportet, & adiiciuntur his gagatis lapidis triti denarii quatuor. multi, & iridis contuſæ, ac vino mixtæ, & ſubactæ manibus velut farina, aliquid addiderunt.

Hoc quoque medicamentum mirificè prodeſt ani vitiis, conſtat ex his, Aluminis melini denarios duos, chalcitidis denarium vnum, fæculæ denarium vnum: teruntur hæc omnia diligenter, permixtáque quum opus eſt vino aut aceto diluta apponuntur.

Hæmorhoidas ſic curari oportet: primùm vt prodeant totæ: quod vt fiat, anus hoc medicamento perungetur, Centaurei ſucci denarios duos: hæc herba Latinè fel terræ dicitur, & vbique in agris naſcitur. Eſt autem tenuis, multorum ramorum in rectum ſurgentium: habet florem exiguum purpureum, abſinthii ſucci denarios duos, aluminis liquidi ✱ duos, miſyos denarium vnum, herbæ peduncularíæ ✱ I. mellis quãtum ad comprehendenda ea ſatis erit. His peruncto ano, aut lana tincta interius truſa, quum deſiderit quis ad ſellam, & apparuerint totæ hæmorhoides, ſupraſcripto medicamento rurſus bene tangendæ ſunt vndique, præcipuè radices earum quas baſeis dicunt, de ſpecilli latitudine inlinendæ ſunt, ſubinde imponente medico cumulatæ medicamentum, & adcruſtatæ imprimente, donec bene cõbibant. Totum enim in eo eſt vt ab omni parte ſaturentur. Eſt autem hoc medicamentũ ſic, Chalcitidis vſtæ denarios quatuor, æris floris vſti denarios quatuor, miſyos vſti denarios tres, æris ſquamæ denarios II. diphrygis denarios duos, ſoreos vſti denarios duos, auripigmenti ✱ II. hæc teruntur diligenter, atque in tenuiſſimum puluerem redigũtur, & ſicca (vt dixi) hæmorhoidibus imprimuntur vndique: poſt hoc tenue ſimplex raſum linteolum imponi oportet, & ſuper hoc panem autopyrum ex aqua maceratum, & tritum, roſa illic pro oleo adiecta. Hoc medicamento ſine magno labore circa ſeptimum diem cadere coguntur hæmorhoides. Oportet autem bis die panem imponi, nõnunquam & in noctem, ſi circa eas tenſionẽ ſenſeris, quarto die auriſcalpio auerſo, quã partẽ κυάθισκον Græci vocãt, ſenſim tentare, ac mouere eas, quò celerius excidãt: hoc medicamentum omnem carnem ex omni parte corporis exulceratam, & excreſcentem, ſine magno morſu tollit. Pulueris pancratiani confectio ad rhagadia, vel exochadia, ſic, Aluminis rotundi vſtulati, & ſiccati vncias tres, aluminis ſciſſi vncias tres, nitri vſti ℈ VI. æris floris ℈ VI. omnia hæc permixta & trita ſeruabis: quum vtendum fuerit, cum aceto acri inlines exochadia vel rhagadia, ſed aſſiduè, vt intra quartũ diẽ ſanentur. Ad ani vitia, & tumores, & vulnera compoſitio ſic, Reſinæ terebinthinæ ℈ XXVII. viſci ſcrupula XII. cadmiæ ℈ XII. ſpumæ argenti ℈ IX. ceruſſæ ℈ IX. miſyos ℈ IX. herbæ arnogloſſæ ℈ III. olei veteris librã. hæc vniuerſa conteres, & miſcebis, & per dies quantos oportuerit ad locum doloris appones.

Ani vitia omnia optimè & citiſſimè curat oleum bombicinum verum, ſi aſſiduè inde tangantur, ita vt intra triduum vel quatriduum rhagadia & exochadia ſtirpitus tollat, ſi aſſiduè ponatur. Nucleos de dactylo combures, & conteres quamminutiſſimè, & de puluere eorũ loco ani exulcerato, ſiue vulneribus eius, & fiſtulis frequenter impones. Herbam polypodium teres, & ſic in ptiſſanam mittes, & ſorbebis ieiunus: hoc & ſoluet ventrem, & anum molliet tumentem.

Ad rhagadia in ano naſcentia, Spumæ argenti ⊣ I. olei roſei ⊣ I. permiſcebis, & aſſiduè appones. Plantaginis folia, & radices, & herbam centenodiam, & rubi ſummitatem, & meſpila, & cydonea, & nuces gallas, & de ſalice frondes quæ tenerrimæ fuerint, cum atramento ſutoricio ex aqua coques ſimul vniuerſa, adiecta quarta parte aceti, & colabis diligenter, atque inde fouebis eas partes vnde hæmorhoides fluunt. Rubi ſummitatem colliges, & mala ſylueſtria: rubum autem in mortario teres, & ſylueſtrium pomorum ſuccum exprimes, & pariter miſcebis, ac fomentum inde factũ calidum hæmorhoidibus appones. Chartam di-

ligenter exures, & cinerem eius ſiue fuliginem ſiccam
ad fluentem hæmorhoidis venam tandiu appones
donec ſtringatur. Ad ficos qui in locis verecun-
dioribus naſcuntur, de orbitâ rotæ collige caluos lapi-
des non prægrandes neque paruos, & pone in foco vt
bene candeſcant, & lotio infantis eos extingue: poſtea
de ipſo lotio locum aſsiduè laua, ita vt frequenter mu-
tes & lapides & lotium infantis, tantum proderit vt ſe-
ctione & ferro opus non ſit. Extalem prominen
tem vino lauari prius, deinde cedro vngi, & pollice pro
pelli introrſum oportet. Ani vitiis omnibus plan-
taginis radix decreſcēte luna die Saturni occidente ſole
collecta, vel ſumpta, & pellicula vel panno phœnicio
obuoluta, ac licio ligata, & lumbis circundata, cōtinuò
ſanitatem præſtabit. Sertulam campanam ex vi-
no aut paſſo coctam terito, & apponito ad anum, eóque
vino in quo ſertulam coxeris, & prius & poſtea anum
foueto, celeriter ſanabis. Caro ani ſuperuacua
ſine dolore conſumetur ſi araneorum fila appones quæ
in vineis inueniuntur. Cedria quà librarii vtun-
tur, ſi anum ficoſum, & ad ſectionem ſpectantem fre-
quenter vino calido prius elutum, ſpecillo perunxeris,
atque ita quieueris, mirabiliter carnē ſuperuacuam cō-
ſumes: ſed ad ſanitatem lenioribus medicamētis poſtea
perduces. Extalem nimis prominentem repri-
mit gallinaceus vitellus, ſi coctus integer ab ipſo ægro
illic calidus aſſiduè contineatur. Ad fiſtulas vul-
nerum in ano, vel quæ naſcuntur in locis verecūdiori-
bus, terræ mali radix contuſa, & fiſtulæ inſerta, aut in
puluerē redacta, & cum vino vetere inſperſa, ita prodeſt
vt celeriter expurget, ſolidet, & ad omnem ſanitatem
perducat, ſine qua nec medici huiuſmodi cauſas curare
poſſunt. Tithymali contuſi ſuccum ex vino ſu-
per fiſtulam vulneris exprimito, deinde fomentum
huiuſmodi alligato, id eſt marrubium in cinere calido
ſubcoquito, & adiecta vetuſtiſſima axungia diu ſubigi-
to, & linteo inlitum calidiſſimum fiſtulæ apponito, &
ter aut quater in die feruens medicamen renouato, mi-
rificè proderit. Os humanum contuſum, & in
puluerem tenuiſſimum redactum cum melle inlitum,
etiam duritias ani & antiquas fiſtulas ſanat, ſi per triduū
continuū apponatur. Ad nates vel podicē fiſtuloſum
olei optimi ſextariū, lithargyri ſelibrā, æruginis librā,
thuris maſculi nigri ſelibram, reſinæ libram; mellis
ſextarii vnius quadrantem, aceti 8. II. hæc omnia in
olla rudi ſimul decoques, & more emplaſtri induces.

Ad hæmorhoidas, eóſque qui ſanguinem deii-
ciūt, porri ſuccus expreſſus ieiuno potui datus, hæmo-
rhoidas continuò deſinere facit. Adeps cygni
hæmorhoidas comprimit, ſi aut potui detur, aut loca
inde tangantur. Symphyti radix (quæ herba Gal-
licè halus dicitur) aut commanducatur, aut vſta & trita
in potione datur aduerſum hæmorhoidas nimium pro-
fluentes. Spongiam marinam exures, & in cine-
rem rediges, & cribrabis, & inde cochleare plenum in
quacūque potione dabis ei qui hæmorhoidum nimie-
tate vexatur. Ruborum cauliculi teneri tundun
tur, expreſſúſque ex his ſuccus in calidiſſimo ſole poni-
tur, vt vſque ad craſſitudinem mellis ſpiſſeſcat: hic hau-
ſtus efficaciſſimè hæmorhoidum ſanguinem ſiſtit.

Coagulum ceruinum deglutitum, ſanguinem ex
intimis profluentem facilè ſtringit: idem facit & coa-
gulum leporis. Luna XIII. hora nona antequam
exeāt vel erumpāt mori arboris folia, oculos tres tolles,
digitis medicinali & pollice manus ſiniſtræ, & in ocu-
lis ſingulis dices, Abſi, apſa, phereos, mittéſque in cocū
galaticum, & in phœnicio lino conchyliatæ purpuræ
conligabis, & dices, Tollo te hinc tota hæmorhoida, a-
bſis paphar: & nudum eum cui remedio opus eſt, præli-
gamine illo cinges. Ani vitia & condylomata fel-
le caprino peruncta ſanari certiſſimè conſtat. Ma-
licorium cum vino optimo vſque ad duos cyathos
decoctum, paritérque contritum, & malagmatis modo
impoſitum, potenter ani condylomata perſanat.

Butyrum, & adeps anſerina, & oleum roſaceum per-

A mixta pulcherrimè proſunt ani vitiis. Sanguis
caprinus cum polenta impoſitus ani vitium omne per-
ſanat. Rhagadas canini capitis vſti cinis aſperſus
adiungit, & ſtercoris albi canini betæque cinis inſertus
ſimiliter opitulatur. Iridis Illyricæ cinis cum
melle ſubactus vtiliter imponitur ani vitiis, ſi ipſa iris
in furno diligenter vratur. Adeps anſerinus
cum eiuſdem cerebro, & œſypo, & alumine ſubigitur,
& imponitur ani omnibus cauſis. Carnes ex ca-
pitibus mugilum ſiue mullorum decoctæ, & cum mel-
B le ſubactæ, atque impoſitæ vitiis ani, plurimum pro-
ſunt. Oleum vetus, & picem, & pollinem triti-
ceam decoque, & ano exulcerato calens medicamen im-
pone. Radix rubi in vino vſque ad tertias co-
quitur, eóque vino ani vitia & difficultates fouentur.

Ad vlcera in ano facta chartæ combuſtæ, ſed enarum
eius drach. I. auripigmenti drach. I. lepidos drach. I. ſi-
mul conteres, & melle comprehenſis vteris emplaſtri
modo. Ad eos quibus inteſtinum improbè pro-
minet remedium ſic, Ebuli ſucco turpitudinē circum-
C line, citò remediabis. Porrigines ani extirpat tale
medicamen, Picis, reſinæ, ceræ, butyri, ſeui caprini, ar-
genti ſpumæ, ſingulorum paria pondera remitte, & ſi-
mul contempera, atque ita inline. Ad ſyringium
vel ani vitia, lauabis locum vino vetere, & teres teſtam
oſtrei, & ſordes intra pullinum ventrem repertas con-
tundes, & cochleam vacuam, & cucurbitam vſtulatam
teres diligenter, mixtáque omnia quum in puluere te-
nuiſſimum redegeris, vulneri appones, mox vitium o-
mne ſanabis. Item ad ani vitia prominentia, quæ
D reuocari non poſſunt, Rubi vbi mora naſcuntur cau-
les teneri, & buxi folia, & cortex mali granati, vel ipſa
poma eius, & cortex roboris arboris vnde coria confi-
ciuntur, in teſta ſupra prunas ponuntur, & intra vas vbi
offertur fumantia coſtituuntur, vt ſuprà ſedeat infirmus
concluſus diligenter, ne fumus foras exeat: quo facto,
cum conatu anum eidem fumo offerat: in recenti tædio
hoc remediū ter factum ſubueniet, in vetere verò tædio
ſæpius fieri oportet. Ad idem, quod & libidines of-
ferendi, & conatus reprimet, Ceparū rotundarū, vel etiā
E aliarū folia, aut cortices, ſiccas, & picem duram, ſimul
carbonibus incēdes, & vaſe (vt ſuperius dictū eſt) cōclu
ſo ſedebis, & conatus dabis vt fumus & vapor ano ſuſ-
cipiatur, præſens experieris remedium. Compoſitio
ceroti ad vitia ani ſic, Spumæ argēti ⸗ II. cretæ cimoliæ
℈ II. ceræ Punicæ ℈ II. ceruſſæ ⸗ II. quæ omnia ad ſummā
leuitatem teruntur, tum in vaſe argenteo cera cum oleo
roſeo remittitur, ſic reliqua confunduntur. Cō-
poſitio ad ani vitia ſic, Cicidos, lepidos, chalcanthi,
ſchiſtes, hæc trita menſuris paribus melle deſpumato
F mixta, ad vſum huiuſmodi ſeruabuntur. Ad ſy-
ringium remedium efficax, Oliuæ medullam cum ſemi
ne auenæ æquis portionibus teres, & puluerem ipſum
aqua cæleſti cōſperges, faciéſque ex eo collyria quæ fi-
ſtulæ ani iniici poſſint, quæ per triduum iniecta fiſtulas
in profundo poſitas foras perducent, vt poſtea poſſint
medicamine leniore ſanari. Inteſtinum extre-
mum quibus prominet & excedet, quotiens proceſſerit
totiens vino calido in quo herba verbena cocta fuerint,
admixto tenui lixiuio lauari oportebit. prodeſt & il-
G lud pice liquida perungere, & ſic introrſum repelli: be-
nefacit ad hoc & cinis ex ſarmento factus, atque cribra-
tus, ſiccúſque inſperſus: alumen quoque fiſſum tritum
eidem loco impoſitum, plurimum prodeſt.

PANICVLIS ET INGVINIBVS, ET INTER-
triginibus, remedia phyſica, & rationabilia
diuerſa de experimentis, Cap. XXXII.

MAlagma quod diſcutit ſtrumas, parotidas, pani-
culas, (quas Græci phygethla vocant) omnes
quoque futuras ſuppurationes diſpergit, factas verò a-
H perit: facit & ad dolorem articulamentorum omnium,
& iuncturarum, præcipuè ad lumborem dolorem atque
inflationē ſtomachi, vel coli: conficitur ſic, Picis Hiſ-
panæ, aphronitri, reſinæ pityinæ, ceræ, lauri baccarū, ſin
gulorum denarios XXXV. adipis taurini ✱ XV. amme-

niacæ guttæ ✱ xv. iridis ✱ xv. galbani ✱ xv. piperis albi ✱ v. quæ debent liquefieri diſſoluuntur igne,& oleo exiguo diluuntur, cætera tunſa & cribrata bene aſperguntur tepenti medicamento,quod diu agitando miſcetur, deinde manibus ſubigitur vt malagma exactiſſimum fiat. Malagma ad omnem dolorem corporis, ſed præcipuè panicularum & omnium articulamentorum; facit & ad podagram, eadem diſcutit vomicas aut aperit:pectoris quoque cōcoctioni & cauſis interaneis prodeſt,& lumborum doloribus:accipit hæc,Ceræ ✱ v i i i. ammoniacæ guttæ ✱ x. bdellæ ✱ x. iridis ✱ v i. galbani ✱ tres,terebinthinæ ✱ v. contunduntur pilo ordine quo ſcripta ſunt omnia: deinde Cyprino oleo quod in imo ſubſidere ſolet colliguntur vel permiſcentur: cera in aquam feruentem in minimas partes conciſa prius dimittitur,vt illic molleſcat,deinde ſubacta manibus in pilū coniicitur cum cæteris ſpeciebus, atque illic diu malaxatur. Paniculas aperit ſeuum pecudis cum ſale toſto poſitum: item lacertæ cinis vel ipſa diuiſa appoſita:item cochleæ contuſæ vel cinis earum cera admixtus a[illegible]poſitus,& fimus columbinus cum farina inlitus prodeſt. Inguinum tumorem cochleæ minutæ tritæ cum melle inlitæ ſedant. Ad inguen, Fruſtum veteris ſpongiæ ad pedem alligabis, & radicem alterci ſiniſtra manu digitis medicinalibus ſumes;& alligabis in alio pede,& de cucurbita ſicca longa circulum facies, & immiſſo licio circa pedem ligabis. Panicula ne ad ſ[illegible]ctionem veniat remedium ſic, Gypſum aqua calida bene conſperge donec in ſe coeat & ſpiſſetur, & ſic impone ſupra paniculā:deinde chartā ſuperalliga, quæ res & aperit eam & ſanat:poſtea vtere malagmate molli vt citò & bene cicatricet. Ad intertrigines excalefactàs & dolentes, remedium de experimento ſic, In mortario plumbeo de piſtillo plumbeo miſſum oleum roſaceum & vitellum oui tandiu teres vt ſpiſſetur, ita vt de eodem plumbo dum teritur, pars aliqua miſceatur: & quum fuerit ſpiſſum,vt emplaſtrum in linteolo tenero induces, & loco trito intertrigini appones: hoc remedio per triduum donec locus exulceratus ſanetur vteris. Aduerſum inguinum paniculas remedium ſic, Naſturtium cum pice impoſitum paniculas diſcutit:maturis verò aut matureſcentibus paniculis tale medicamen adhibebis, id eſt lenticulam, & lauri baccas ex tertio iuxta menſuram lenticulæ decoques in aqua,& diligentiſſimè manibus ſubiges,& cum lana calidum fomentum appones,quod citò & vehemēter & dolorem diſcutiet,& humores noxios purgabit.

Eruum vetus in farinam molliſſimam redactum, & cum melle impoſitum,paniculis medetur. Mirabile hoc medicamentum paniculis ſanandis ſic, Hyoſcyami foliorum viridium P. i i. reſinæ pityinæ P. i i. ceræ P. i i. adipis porcinæ ſine ſale P. i i. galbani P. i i. omnia hæc tunſa vel remiſſa in vnum corpus rediges, & emplaſtri modo appones. Calcem viuā, allii capita duo,vitellos coctos vel incoctos ouorum trium,ſimul omnia permixta,& emplaſtri more appoſita,omnē tumorem & dolorem panicularum diſpergunt & ſedāt.

Galbanum ſolū inter principia doloris paniculæ appoſitum plurimum prodeſt. Fœniculi farina ex mulſa aqua decocta,addita axungia appoſita, dolorem inguinum ſedat:fimus hircinus cū melle decoctus appoſitus,paniculis ſanitatem congruā præſtat. Creta cimolia trita,& cum aceto ſuperinducta,cohibet panicularum tumorē. Siue incipientem paniculam cōprimi opus ſit,ſiue concoctam diſſolui, præſtabit vtiliſſimum remedium cinis muricum vel purpurarum exuſtarum cum oleo vetere impoſitus vel ſuperductus.

Lupini ex aceto cocti & ſubacti,& pro emplaſtro appoſiti cauſam panicularū maturant,& minuunt dolorē.

Ficus Africana vetuſta ex vino decocta tunſa vel trita,vtiliter paniculis apponitur. Ne inguen ex vlcere aliquo aut vulnere intumeſcat, ſurculum anethi in cingulo aut in faſcia habeto ligatū in ſparto vel quocūque vinculo quo olus aut obſonium fuerit innexum, ſeptem nodos facies, & per ſingulos nectēs nominabis ſingulas anus viduas, & ſingulas feras; & in crure vel brachio cuius pars vulnerata fuerit, alligabis. quæ ſi prius facias antequam naſcantur inguina, omnem inguinū vel glandularum moleſtiam prohibebis, ſi poſtea dolorem tumorémque ſedabis. Surculum quoque ex myrto terra tactum ſiquis gerat, ab inguinibus tutus erit. Inguinibus potenter medebere ſi de lycio ſeptem nodos facias,& ad ſingulas viduas nomines,& ſupra talum eius pedis alliges in cuius parte erūt inguina. Si ab equitando vexata fuerint inguina,aut intertrigines dolebunt,ſpuma equi fricētur, ſtatim remediabuntur. Stercus ſuillum cum oleo perfrictum, & in teſta calefactum,& inguinibus impoſitum, plurimum prodeſt. Pollex eius pedis in quo inguina erunt, cum proximo digito ligatus mirè medetur. Siquis ab equitando aut ambulando inguen habuerit, ſcribat in charta κυσος, & ad femur ſibi alliget, citò ſanabitur. Ad condylomata inguinum vel quarumlibet partium; malicorium cum vini optimi ſextario ad cyathos duos decoctum,& cum eodem vino tritum,atque vt malagma impoſitum,condylomata facta perſanat. Medullam canis ex vino vetere ſubige, & emplaſtri modo impone condylomatis,potenter ea ſanabis. Argimonia trita,& adipi anſerinæ admixta impoſitáque,cōdylomatis medetur.

Oleum vetus cum polenta decoques,& calidiſſimum condylomatis impones. Folia rubi contrita,& cum ceroto roſaceo impoſita,ſanant omnia condylomata.

Adeps anſeris cum ceruſſa & oleo roſaceo & cera pontica in vnum ceroti modo compoſita, & impoſita; vtiliter condylomatis medetur. Mus araneus,qui quum in orbitā inciderit moritur, vſtus in cinerem edactus, & cum adipe anſerina permixtus,condylomatis infrictus,mirum remediū adfert. Ad intertrigines ſanandas,libyſtici foliis commanducatis ſuccum exceptum,ſi ei loco appoſueris,cum morſu quidem,ſed cōtinuò ſanabis. Gallæ contuſæ in vino coctæ,atque impoſitæ, intertrigini plurimum proſunt. Calciamento quo vti ſoles locum inguinum laborantem ſi perfricueris,confeſtim intertrigines tolles. Axungiam peruèterem liquefactam, & ceruſſam bene tritam permiſce,donec acopi craſſitudinem habeat, atque inde intertrigines perfrica,efficaciā remedii celeritatémque mirabere.nam hoc medicamen etiam rhagadas efficaciter ſanat. Cretam argentariam cum vino vetere tritam impones tritis intertriginibus,optimè accipieris. Oleo vetere & aqua calida permixta aſſiduè inguina foue,continuò ſubuenies intertriginibus attritis. Si exulceratio intertriginum erit; ſpumam argenti ex vino conteres, eíque puluerem pinei corticis tunſi miſcebis, & locum inlines. Ad inguina & apoſtemata remedium ſic, Equinus ſanguis maximè admiſſarii equi frequenter inlitus, huiuſmodi moleſtias ſanat: vngulæ quoque eius combuſtæ cinis cum oleo appoſitus,idem præſtat. Cochleæ viuæ contritæ cum myrrha, & impoſitæ inguinibus, efficaci auxilio ſubueniunt: ſed relinquendæ ſunt loco cui appoſitæ fuerint tandiu donec ſponte decidant,quod fiet quum perſanauerint. Arietis quampinguiſſimi lana,plena ſuis ſordibus combuſta,& in puluerem redacta, prodeſt plurimum ſi eo cinere ex aqua locum inguinum perfricaueris. Beſtiolæ multipedes,quæ in locis humidis & ſordidis naſcuntur, quǽque contactæ pilulam de ſe faciunt,contritæ,adiecta tertia parte reſinæ terebinthinæ,emplaſtri modo appoſitæ,collectiones incipientes quas Græci apoſtemata vocant, adeò ſanant vt tenaciſſimè emplaſtrum hæreat donec perſanent.

Lotio ſuillo locum inguinum dolentem aſſiduè perungue,aut cum eo lanam ſuccidam appone, ſtatim me debere. Muliebres capilli combuſti, & contriti, atque inliti cum vino aut cum aceto, inguinibus medentur. Menſtruis muliebribus inguina dolentia,vel tumentia, ſi contingantur,ſtatim ſanari creduntur.

Talus bubulus cōbuſtus tritúſque adiecto melle, inlitus inguinibus dolentibus vel tumentibus,prodeſt.

Inguina tümida & dolentia ſanabis, ſi ipſo veretro denudato(id eſt reducta pellicula)aſſiduè ea cõtigeris,vel perfricaueris. Apoſtemata,vt remolliãtur,aut ſi mollia fuerint,vt diſpargantur,facies medicamentum tale, quo nihil potẽtius eſt,Herbæ marrubii folia viridia cõtũdes, aut ſi viridia nõ fuerint, inuoluta foliis maluæ,vel perſonaceæ,ſub cinere calido coques: deinde panem candidũ infuſum vino veteri addes,& axungiam miſcebis, & tũdes de ligno in lignea pila,ſed obſeruabis vt panis infuſi, & axungiæ partes ſingulæ ſint, herbæ verò partes duæ, quod emplaſtri more mane & ſero locis neceſſariis impones. Inguinibus mirabile exhibet remedium, ex gallinacea ala oſſiculum extremum,cochleario terebratum, nodiſque ſeptem licio ligatum,atque ita brachio vel crùri ei⁹ partis quæ inguina habet ſuſpenſum. Lipara ad intertrigines ſic, Ceruſſæ, ſpumæ argenti, medullæ ceruinæ,ſeui ceruini,libras ſingulas, ouorum octo albũ, vini boni q̃ IIII. thuris pollinis vncias quatuor,roſæ cãpanæ P. vnum,aluminis ſemũciam,ceruſſam & ſpumam tundes,cætera remittes,& in mortario terendo vniuerſa miſcebis. Porriginem intertriginum interficies hoc medicamine, Picis,reſinæ,ceræ,butyri,ſeui caprini, ſpumæ argenti, vnciis ſingulis in vnum permixtis ſi vtaris aſſiduè.

CEPARIAE, ET VERETRO, SIVE VErendis virilibus,& teſticulis dolentibus,vel pendentibus, & hernioſis ſiue viris ſiue infantib⁹, & rebus veneriis,& eunuchis ſine ferro faciendis, remedia phyſica & rationabilia diuerſa de experimentis,

Cap. XXXIII.

AD teſticuli tumores cupreſſi baccæ ex vino coctæ cõueniunt,& faba quaſi concicula,cum multo cumino cocta & appoſita more cataplaſmatis, necnon & vua paſſa cum cumino contuſa, & tepens appoſita plurimum prodeſt:ad veretri verò tumorem,lentem ex aqua coctã & tritam imponi vtiliſſimum eſt. Si vlcus in pede ſordidum fuerit,aut cancer illud tentauerit,vel iam occupauerit, Andronei paſtilli triti ex vino impoſiti bene faciunt.

Omne vlcus in omni parte corporis ſordidum, quod tum intelligi poteſt quũ candicat, & quaſi cruſtam perductam albam habet,purgat mel per ſe appoſitũ, vel iris arida contuſa,& cum melle eadem ratione,& terræ mali, & panacis radix appoſita purgat ſordida vlcera,vel in verendis vel quoquo loci fuerint. Mirificè hoc medicamentum purgat vlcera quælibet, etiamſi cancer tentauerit.eſt autem lene, conficitur ſic, Auripigmenti denarios VI.æris ſquamæ ✱ III.elaterii ✱ I. chartæ combuſtæ cineris ✱ III. ex his tritis quum opus eſt cochlearia tria roſæ cyatho permiſcentur,& linteola carpta in eo tingũtur,atque ita vlceri ſuperponuntur: hoc medicamentum citò & ſine vllo morſu expurgat ſordidiſſima vlcera, ac ſanat. Teſtibus qui deſcenderint ſpumam cochlearum inlitam mederi certum eſt,ſi inde tangantur.

Venerem conciliant paſſeres in cibo ſumpti, vel oua eorum:item gallinaceus teſtis dexter in arietina pelle colo ſubligatus mirè prodeſt:item ſtellionis cinis in linteo obuolutus,ſiniſtra manu portatus venerem ſtimulat, tranſlatus inhibet. Qui in venerem infirmior erit,teſticulos millionis ex aqua fontana quæ perennis eſt, cum melle decoctos edat ieiunus per triduum,ſtatim remedia bitur. Vt in venerem quum volueris ſis paratus, remedium tale facies,lacerti appellantur ſiue ſtelliones,qui per parietẽ repũt,curti ſunt,quique Græcè aſcalabotæ vocãtur,hi quatuor infũdũtur in acetũ acre triduò vel qua triduò,quouſque putreſcant,hoc teres in mortario,& adiunges galbani ℈ IX.abrotani ℈ XII. caſtorei ℈ XII. ſulphuris viui ℈ XII.reſinæ terebinthinæ ℈ XII.croci ℈ XII. euzomi, quæ appellatur herba mentioſa, ſucci ℈ VI. menthæ ſucci viridis ℈ VI.ſtaphiſagriæ ℈ VI. irids Illyricæ ℈ VI. aluminis ſciſſi ℈ VI. myrrhæ ℈ IIII.ſeminis herbæ ſymphoniacæ ſiccæ ℈ III.hæc omnia ſeparàtim trita,ſimul miſcebis,& iterum ſimul teres: inde emplaſtrum facies,vel pittacium,& pones in dextri pedis pollice quum vti volueris venere,& quum ceſſare volueris,ad ſiniſtri pedis pollicem tranſferes.

Ad cæpariam ſatureiæ ſiccæ florem collige,& puluerem inde facito,& melilotum combure, & puluerẽ inde facito,ſimiliter de cydoneo ſicco combuſto,etiam de eo qui in arbore ſolet ſiccus remanere, puluerem facito, & cribello medicinali omnem puluerem cerne, & permiſce,& cum vino vetere calefacto locum inline,etiam linteo illic appoſito tege,ita tamen vt duæ partes ſint de ſatureia,& ſingulæ de meliloto & cydoneo, ſed quotiens medicamen pones,vino vetere calido prius locum elue.

Myrrham in puluerem delicatiſſimum redige, & ad locum cepariæ aſſiduè cum vino vetere pone,mirè remediabis.

Ad infantum teſticulos vitioſos vel tumentes remedium efficax ſic, Araneam quæ per filum ſuum ſe ſummittit quando ſurſum verſus currit rape, & cum aqua calida tritam continuò da infanti bibendam.

Ad abundantiam ſeminis præparandam erucam decoctam bibat quotiens quiſque inopia ſeminis ſe laborare perſpexerit, vel potius aſſiduè incoctam manducet.

Ad veretri curam auripigmentum & aloen æquis põderibus tritum,& in puluerem redactum miſcebis, & veretris cum vino vetere,ita vt prius veretrum vino vetere eluas,& ſic medicamine conſpergas. Ad veretri dolorem caſeum caprinum,& mel pari pondere in pultario fictili coque,& bis ad diem impone, ſed antè vino vetere locum qui curandus eſt eluas. Folia myrti ieiunus commanduca,& in vlcera veretri expue,ſtatim proderit.

Ad tumores & dolores teſticulorum braſſica incocta cum ſale trita impoſitáque æquè prodeſſe affirmatur: paſtinacæ ſyluaticæ radix ſimiliter impoſita æquè prodeſſe dicitur, portulaca quoque trita cum polenta appoſita teſticulis medetur:ex ſimo bubulo panis factus, & exuſtus in furno aut in foco,& poſtea in cinerem redactus, & cũ aceto ſcillitico ſubactus,dúmque feruet teſticulis appoſitus,ſæpiúſque mutatus,admirabiliter & ſtatim prodeſt.

Spongia ex poſca acida & tepida appoſita, ſtatim ſedabit teſticulorum dolores. Adeps vituli,& nitri modicum vnà permixta,& ceroti modo impoſita teſticulis tumores omnes & dolores perſanare dicuntur.

Bulbi ex mulſo triti,atque inliti dolentibus teſticulis medentur. Rutæ ramuli tenerrimi triti,& inliti tumorem teſticulorum quanuis maximum ſedant.

Farina lini ſeminis cum reſina & myrrha pari pondere permixta,& impoſita teſticulis,dolori,ac tumori eorum ſubuenit. Teſticuli tumentes aqua marina rationabiliter fouentur. Hernioſis,ramicoſis,hydroceliciſque aſparagi duri radices ſiccatæ, & cõtuſæ, & cribratæ, cũ aquæ hemina potui ſæpius datæ, celeriter ſubueniũt.

Pilulas cupreſſi virides ex vino vetere ad tertias decoque,& cyathos binos quotidie ieiuno hernioſo potui dato, tum folia eiuſdem trita teſticulis imponito, mirè proderis:nam hoc remedium multis experimentis probatum eſt. Lapidem ignarium contuſum reſinæ mixtum pro emplaſtro impone ramicoſo,ſtatim proderit.

Si puero tenero ramex deſcenderit,ceraſum nouellam radicibus ſuis ſtantem mediam findito,ita vt per plagam puer traiici poſſit,ac rurſus arbuſculam coniunge, & ſimo bubulo aliiſque fomentis obline, quò facilius in ſe quæ ſciſſa ſunt coeant. quanto autem celerius arbuſcula coaluerit,& cicatricem duxerit,tanto citius ramex pueri ſanabitur. Teſtibus nimiè creſcentibus cicutæ radix trita,& cum oui albo impoſita medetur, Ceruſſæ P. vnũ, thuris maſculi ſelibram, tunſa hæc atque cribrata, miſcentur,& cum aquæ pluuialis 8. quatuor ad medias decoquuntur, ex eo quotidie teſtes tumentes inliti citiſſimè reprimuntur. Contuſis & compreſſis teſtibus citò ſubuenies ſi cicutæ folia trita cum pauculo aceti inducas, ita vt medicamen glutinoſum facias,& per triduum ponas,& manè ac veſpera renoues.

Baccæ cupreſſi cõtuſæ cũ axungia vetere ſubactæ, & tanquã malagma impoſitæ,hernioſos etiam adultos & antiquos potenter iuuant. Ad veretri dolorem tumorémque remediũ ſic,betã de qua ſemen, decoque ex

aqua,atque ea aſſiduè veretrum per triduum foue, & tumor ſedabitur,& vitium omne reducta pellicula ſanabitur. Succo herbæ vettonicæ,tepido vino mixto veretrum aſſiduè foue,vel ipſam tritam appone. Portulacæ ſuccus tubo laboranti per clyſterium immiſſus mirè prodeſt:ipſa etiam trita ſuperimpoſita iuuabit: & quia citò areſcit,pluſculum ſucci eius expreſſum debet ad neceſſitudinem huiuſmodi reſeruari. Puluis tenuiſſimus de myrti foliis arefactis vlceri veretri inſperſus celerrimè prodeſt. Nucleos pineos minutos purgatos numero xxx. adiecto pauxillo croci ſimul tritos, ſiquis ex paſſi cyatho quotidie per dies nouem continuos bibat, mirè penis vitio celeritérque ſanabitur. Eruum purgatũ mollitum,& in farinam tenuiſſimam redactum, adiecto thuris polline cum vino vetere coctum, tepidum veretro impoſitum,& adopertum,citiſſimè prodeſt. Verris cerebrum coctum,& cum melle appoſitum carbunculos in veretro efficaciter ſanat. Dens caballinus contuſus,& in puluerem tenuiſſimum redactus, veretro inſperſus efficaciter prodeſt. Arietini pulmonis, dum in craticula aſſatur,ſuccus exceptus myrmecias quæ in veretro naſci ſolent vnctione ſua purgat,& diſcutit.

Canini capitis recẽtis exuſti cinis veretri vel teſticulorũ tabidis & humidis vlcerib⁹ inſperſus,aut cũ aceto appoſitus, adeò prodeſt vt ſpodiũ,& vtilitates eius in hiſce curationibus vincat. Fel caprinum cum melle veretri doloribus vlceribúſque inlitum prodeſt. Caro vaccina recens veretro impoſita, vlcera eius & epiphoras mirè perſanat. Salſamenta exuſta contritáque, & cum melle veretro impoſita, aduerſum omnes dolores & fumigationes ſingularem efficaciam præſtant. Anethum ſiccum vritur, ciniſque eius tritus, aut cum vino vetere veretro inſpergitur, aut cum melle ſubactus adhibetur. Lac aſininum cum lana ſuccida ad vmbilicum habeat quotiens quis in venerem voluerit incitari. Erucæ ſeminis ℈ III. bulbi rufi ℈ III. nuclei pinei purgati ℈ VI. ſpicæ nardi ℈ III. teres ſingula diligenter, & permiſcebis, atque inde globulos facies ad formam nucis auellanæ,& quum opus fuerit ſingulos liquefactos in caprino lacte potabis ſi in venerem volueris accendi. Satureiæ Creticæ ℈ I. myrrhæ ℈ I. nuclei pinei purgati quartarium,erucæ ſeminis ⊣ I. ſcillæ purgatæ ⊣ I. omnia hæc contrita miſcebis,& globulos ad magnitudinem fabæ facies,& ſingulos ad diem ieiunus cum caprino lacte potabis,ſi volueris eſſe ſalacior. Pyrethri triti pulueris cochlearium plenum cum paſſo potum excitat in venerem inutiles mares. Qui potuit,& non poteſt,vt reparetur in venerem, radices cucumeris agreſtis conciſas minutatim in oleo decoquat, & in vaſculo vitreo reſeruet,& quum opus fuerit vngat ſibi in balneo interius & exterius omne veretrum,ſed ſapone non abluat, ſtatim incitabitur. Poterit autem ſequentibus diebus, ſi neceſſe fuerit etiam ſine lauacro veretrum ſibi ſimiliter eodem medicamine perungere:natura genitalis maior & ſolidior videbitur ſi de lilii radicibus tũſis cataplaſma ei imponas,quæ nihilominus & veneri incẽdendæ ſatis vtilis eſt. Herbæ rebus veneriis aptæ,raphanus,eruca, aſparagus,porri ſectiles vel capitati,ocymum, fœniculũ, ſatureia,paſtinaca,cardui. hæ eſui datæ etiam mares naſci faciunt:at verò contrariæ ſunt,pulegium,apium, ruta, coriandrum,mentha,lactuca,naſturcium,anethum.

Ad ramicoſos,& quibus veretra & teſticuli dolebũt, medullam panis ſiccam in mortario conteres, deinde oleum in ſartaginem mittes, & ſic medullam panis tritam ſuper oleum mittes, & paululum friges, calidúmque ſuper pectinem dolentis appones,mirè ſubuenies. Fabam freſam in mulſam aquam infunde,& quũ bene permaduerit contere,ac dum teres vino aſperge,& tanquam malagma calidum verendis appones, ſtatim dolentibus ac tumentibus teſticulis medebere.

Verendi virilis clauulis & vlceribus aloe trita vtiliter imponitur,quum prius vino eluta fuerint vitia veretri.

Emplaſtrum viride,quod medici chloram appellãt, ex roſaceo remiſſum in linteolo tenui inlitum, veretris exulceratris vtiliter imponitur. Seuum pecudis à renibus vulſum admixto pumicis cinere,& ſale, rectiſſimè dolentibus & tumentibus veretris imponitur.

Arietinorum vellerum cinis cum aqua mixtus,& appoſitus incommodis veretri,repurgat. Vngulæ mulinæ exuſtæ cinis ſalubriter inſpergitur vitiis veretrorum.

Carbunculos de veretris exterminat muricum vel purpurarum in carbonibus vſtarũ cinis cum melle permixtus:idem præſtant ſingulari efficacia ſalſamenta diſcocta,& cum melle permixta tritáque appoſita. Permixto alumine & myrrha fel bubulum ad craſſitudinem mellis ſubactum & inlitũ,ea quæ veretris ſerpunt mira celeritate perſanat,ſuprà etiam beta vino cocta rectè imponitur. Cochleis quæ nudæ inueniũtur,adiicitur aliquid triti thuris,& albi ouorum,atque inde vlcera teſticulorum tumentia,& hydrocelæ puerorum ſiue ramices ſuperliniuntur,vt modo glutinis adhæreſcat, pueri verò continentur in lectulo donec omnis turpedo reprimatur. Cyclaminis ſuccum melle lycio æqualiter miſcebis,& inde pendentes teſticulos inlines,optimum fertur eſſe medicamen. Vt eunuchum ſine ferro facias, radices cicutæ ex aceto teres,& inde teſticulos ſpiſſiſſimè inlines,tum linteolum ſuprà ligabis ne excidat medicamen.hoc quantũ tenerioribus infantibus feceris, euentu efficaciore proueniet.Herba eſt quæ Græcè nymphæa, Latinè claua Herculis, Gallicè baditis appellatur, eius radix contunditur,& ex aceto edenda datur puero per continuos x. dies,mirandum in modum fiet eunuchus.

Mulierem quam tu habueris,vt nunquam alius inire poſſit, facies hoc, Lacertæ viridis viuæ ſiniſtra manu caudam curtabis, eámque viuam dimittes, caudam donec immoriatur eadem palma clauſam tenebis, & mulierem verendáque eius,dum cum ea cois tange. Siquẽ ad vſum venerium infirmum volueris eſſe, vbicunque minxerit,ſupra lotium eius obicem(id eſt axedonem) ex vſu figes. Vt rebus veneriis aptus ſis, piper tritum cum oleo & melle miſce,& quum coire voles, verẽda tibi inline. Nocere poſſe fœminis dicunt ſiquis membranam oui balano ſuo ingerat,& cum fœmina coeat.

Siquem coire noles, fierique cupies in vſu venerio tardiorem,de lucerna quæ ſpõte extinguetur, fungos adhuc viuentes in potione eius extingue,bibendámque inſcio trade,confeſtim eneruabitur. Siquem voles per noctem cum fœmina coire non poſſe, piſtillum coronatum ſub lecto illius pone.

Semen lactucæ tritum ex aqua potum,vigorem coitus eneruat. Naturæ, ſiue veretro virili remedium efficax ſic,ſi in veretro ſummo clauus natus fuerit, habẽs callum purulentum,hoc modo curabitur,Butyrum,farinam fabæ,& modicũ mellis miſcebis, atque in modum cataplaſmatis coques,& in linteolo inlines, & ſic ad locũ applicabis,mirum remedium experieris. Veretra vt auctiora videantur,panacis radix in vino bono triduò maceratur,quúmque coeundum eſt,fœmori inligatur,re peracta in vino repoſita, iiſdem vſibus reſeruatur. Vt ſemper ſis paratus in venerem,porri ſemen tritum, & rutæ ſemen tritum,æquis portionibus miſce cum lacte caprino recenti,& ieiunus aſſiduè bibe.

GENVVM DOLORIBVS ET CRVRVM AC tibiarum vlceribus,& varicibus,& callis pedum, atque clauis,& verrucis,& plãtis,& pollicibus, & talis, & articulis,& pernionibus,& ruptis pedibus, & condylomatis neruorum atque articulorum,& ad extrahenda quæ caſu calcata fuerint, vel quæ corpori inhæſerint, remedia phyſica & rationabilia diuerſa de experimentis, Cap. XXXIIII.

GEnuum dolori muſcus ex piſcina,vel lacuna, vel ſtagno collectus,adiecto paululo ſalis ſubactus, & impoſitus prodeſt. Hederæ nigræ baccarum hemina, ficus Aphricanæ P. I. axungiæ ⊣ X. cõtuſa hæc, & cũ vino vetere ſubacta genibus inlita, potẽter dolores eorum

abolent. Genua ſi tumebunt, vel inſtabilia erunt, a phronitra copioſa in paſſo cretico confringes,& madefacta comminues:hiſque addes lanam ſuccidam,& genibus impoſitam panno conteges, & alligabis, & ne ſuccus emanet,pelliculam lanatam ſuperpones. Vlceribus crurum & tibiarum medetur adeps vrſi cum herba rubricata tunſa.quum hæc ergo in vnum corpus ſubacta coierint,impoſita velut emplaſtrum conligantur vt diu maneant. Vlcera tibiarum quæ intrinſecus ſerpunt felle aprugno cum reſina & ceruſſa mixto,ſine difficultate ſanantur. Oſſa ex maxillis apri vel ſuis domeſtici vruntur,vlceráque pernicioſa crurum illo cinere aſperguntur. Fimus caprinus in aceto ferueſactus, & ſubactus imponitur, quo omnia talium vlcera locorum purgantur & perſanantur, butyro bubulo cum oleo cyprino aut laurino poſtmodum addito. Varices ne naſcantur,lacertæ ſanguine crura puero ieiunus inline,in totum carebit hac fœditate. Ad varices ſiccandas, Seui hircini P.i.ſaponis P. i.in vnum miſcebis, & linteolo inlitum medicamen appones. Tali aut plantæ ſi tumebunt,vt ſine ferro ſanentur, frondem vineæ viridem ac teneram aqua feruenti perfundito,maceratámque cõterito,& ſuperpoſitam conligato. Muſcus aquaticus virens ex oleo tritus impoſitúſq; cum linteo, tumorem dolorémque plantarum compeſcit. Limus aquaticus cum oleo ſubactus,& appoſitus,principaliter huiuſmodi tumori ac doloribus prodeſt. Fimus aprugnus in aceto decoctus,& cum melle ſubactus,impoſitúſque plantis vel talis,mitigat eorum dolores. Pernionibus & ruptis pedibus pulmo arietinus impoſitus omni aſperitate leuigata moleſtiam tollit. Cancri marini ex oleo impoſiti,pernionibus vtiliter proſunt,ita vt foueantur aqua in qua eruum diſcoctum eſt.

Glirium vel ſoricum, vel vermium terrenorum cinis ex oleo impoſitus,pernionibus medetur. Cochlearum quæ nudæ inueniuntur exuſtarum cinis omnẽ exulcerationem pedum ſanat. Agninus pulmo vel arietinus vritur,& cinis eius cum oleo imponitur,vel ipſe crudus admotus pernionum vlceribus vtiliter alligatur.

Fimi gallinarum vel columbini cinis ex oleo impoſitus,vlcera pedum curat. Dentes caballini tunſi vlcera pernionum,ſi ſint tumidi,vtiliter curant.

Caprini corii cinis ex oleo inlitus perniones primè abolet:teſtudinis tegumen concrematur, eiúſque fauilla ex vino & oleo temperata vlceribus pedum vtiliter inducitur. Scillæ bulbi quod interius eſt cum oleo deferuet, eóque oleo dolores pernionum perungi miteſcunt. Mora agreſtia dum adhuc rubent,antequam vllius generis morum comederis inter manus confrica, eorúmque ſucco crura quæ dolere conſueuerunt, per triduum continge,non modò præſentem moleſtiam mitigabis,verumetiam in reliquũ tempus eo vitio carebis.

Alumine ex aceto perungi perniones ſanantur,braſſica quoque trita appoſitáque pernionibus medetur.

Folium,coſtum,alumen liquidum,alumen ſciſſum, pari pondere in vnum contere,& vino veteri mixta,vlceribus ſiue rupturis hiãtibꝰ interdigitiis aſſiduè impone, potenter medebere. Interdigitia ſanat cera in oleo cyprino remiſſa & impoſita. Pulmo ceruinus impoſitus,& ſæpe renouatus ex calciamento læſos pedes ſine dolore perſanat. Leporinus quoque pulmo multo efficacius,vt ſuprà impoſitus,curat. Ad ea quæ calcata erunt,& ea quæ corpori inhæſerint extrahenda,leporis coagulum cum malua tritum impoſitúmque,potenter opitulabitur. Spongia vel lana lotio madefacta appoſitáq; ſine dolore quæ corpori inhæſerint eximit. Si ſtirpis aliqua inhæſerit,lacertam per medium ſciſſam, ei loco apponito,celerrimè educetur:vel capita lacertarum contuſa impoſitáque ſimiliter proſunt. Si echini aculei pedibus inhæſerint,aut alicui corporis parti,in lotio humano calenti pedem diu tene,facilè excutiẽtur. Obſeruabis vt quodcũque de corpore fuerit eiectum, lycio alligatum candelabro ſuſpendas,aut vncta oleo lanula inuolutum in ventrali geſtes,dolorem non patieris eius loci de quo fuerit aliquid eductum. Mus degluptus, &

A per medium exſectus appoſitúſque, omnia quæ inhæſerint corpori facilè producit. Cruſtæ vel oſſa ſepiarum comburũtur, ciniſque earum impoſitus educit quæcunque corpori inhæſerint. Allium elixum cum pice impoſitum arundines extrahit corpori affixas. Filicis radix trita arundinem extrahit,ruſum arundinis radix tunſa impoſitáque,filicem quæ corpori inhæſerit celeriter extrudit. Aquifolii radix contrita impoſitáque his quæ corpori inhæſerint,potenter medetur.

Blattæ(id eſt,beſtiolæ)adſtrictis tumentibúſque de B iniuria pedibus,& talis,tritæ atque impoſitæ,omnia quæ inhæſerint corpori potenter expellunt. Radix ſylueſtris cucumeris cum farina lini ſeminis impoſita valde prodeſt eiiciendis his quæ corpori inhæſerint.

Vrticæ radix cum ſale trita,atque impoſita producit quæcunque hæſerint aut calcata fuerint.

Cuiuſcunque animalis coagulum maximè leporis cum pari pondere thuris vel viſci impoſitum, permanere in corpore quæ calcata ſunt non ſinit. Argimoniam herbam teres,& loco cui aliquid hæſerit ſuperpoſi- C tam conligabis,confeſtim proderit,hoc expertum eſſe legi. Terræ malum cum melle teres, & impones ad omnia quæcunque calcata extrahi volueris,hoc ſatis vtile experieris. Nepeta cõtrita,vel rubi folia (nam idem præſtant) impoſita loco cui aliquid inhæſerit, potenter medentur,ſi deſuper ex hordeacea farina maſſula nimis ſalſa & calens apponatur. Lardum coctum cum pingui ſuo,appoſitúmque,potenter omnia expellit quæ corpori inhæſerint, ſi illic alligetur. Clauis pedum calliſque,& verrucis hæc remedia vtilia ſunt. Nam ple- D riſque nomine clauellorum pernicies articulis increſcit, quæ obdurata callo quodam rigeſcit,incredibiléſque exhibet ambulãdi difficultates.Hæc moleſtia præcipuè hac medela extirpatur:auro feruenti circuitus eorum vrendo deſignatur:quod potius eſt,cũ dolore maximo,ad momentũ ferre,quàm inueterato etiã carcinomatis morbo noxã perpetuæ debilitatis incurrere. Vrina muli vel mulæ, vel aſini cum ſuo luto inlita, & clauos abolet, & callis medetur. Fimus ouium impoſitus,vel lacertæ iecur aut ſanguis in lanula applicitus, vel ipſa lacerta exſe- E cta appoſita, clauorum intra triduum perſeuerantiam tollit.

Fimum columbinum ex aceto coctum,& in modum malagmatis ſubactum, atque appoſitum ad omnia ſuprà ſcripta vtiliſſimum eſſe conſtat. Fimus apri, vel ſuis domeſtici recens impoſitus,& poſt tertium diem ſolutus,efficaciter clauos,verrucas, & callos aufert. Si ſupra callum alica ex poſca cocta per triduum vtaris, ſine difficultate ſanabere, etiamſi vrina canis virginis cum ſuo luto impoſita callos verrucáſque conſumit, tandiu ta- F men inalligata quandiu eas excutiat. Tribus fabæ granis clauum tangito,eáque in ſterculinio defodito,ne renaſci poſſint.quanto maturius computruerint,tanto celerius clauos ſponte decidere mirabéris. Clauos qui in articulis ſupercreſcentes dolores exhibere conſueuerunt,incidi vel radi ad viuum oportet, prout quis pati potuerit,atque de lupinis crudis prius decoriatis farinam factã ſubigere cum melle, & emplaſtri more ſuperponere. Sub raſo clauo calcem viuam viſco ſubactam impone,& linteolum ſuperalliga,citò medebere. Auripi- G gmẽtum tritum,& reſinam terebinthinam liquefactã,ad ſimilitudinem ceroti impone,clauellis prius deraſis,mirè proderit. Vrticæ radix,medulla caprifici,& flos chalcitidis,pari pondere conterũtur.hæc ſimul mixta loco clauelli ſuperpones,& alligabis,die tertia ſolues,ſtatim decidet,vel ſi adhuc remanſerit,iteratò impones,& triduò illic medicamentum eſſe patieris. Quum porcus iugulabitur,is qui verrucas habebit, ſanguinem eius ſubiecta ea corporis parte ſuſcipiat, dum adhuc calidus exilit, & mox vbi ſiccatus fuerit,ſtatim abluat, citum remedium experietur. Mulier ſanè remedium de ſcrofæ ſanguine faciat. Stercus columbinum vel ſolum vel cum ouo tritum,dolentibus articulis inlitum prodeſt.

H Felle vrſino perfricti articuli dolore releuabuntur. Vt frigora & pruinas facilè ſuſtineant nec aduran

tur articuli, terræ malo cõtuſo cum axungia vetere perungantur. Pampini vitium triti admixta hordeacea farina articulorum morbis medentur. Aquifolium cum thure & ſale & oleo ſubactum impoſitúmque medetur articulis. Incuſſos articulos aranearum telæ cum oleo impoſitæ ſaluberrimè ſanant. Fracturis articulorum cinis ex femoribus pecudum factus, & cum cera mixtus, mirè medetur. Inuictam potionem ad iſchiadicos & arthriticos facientem, in titulo ſuperiore de iſchiadicis pleniſſimè ſcripſimus: ſed quoniam tam diuinus eius effectus eſt, iterandam putaui, nequis arthriticis remedia requirens huius ignoratione fallatur. Fimus ergo ibicis in ſylua vel in monte colligitur, ſi fieri poteſt luna XVII: ſin res vrgebit, quocunque die colligitur: ſanè ſeptimadecima luna medicamentum fieri oportet, quod ſic facies: Fimum eius quantum pugno pleno tolli poterit, dummodo pilulæ impari numero ſint, conteres validiſſimè ad ſummam læuitatem, tum piperis grana XXV. addes & mellis heminam, & diu teres: dehinc vini veteris adiicies S.IIII. & conditi more miſcebis potionem: ſanè qui accepturus eſt ex die Iouis diebus ſeptem continuis accipiat, etiamſi omnibus oſſium compaginibus affectus & contractus iacebit, intra dies ſeptem ita ſanabitur vt nunquam paribus doloribus implicetur. Condylomatis articulorum & neruorum ſertula campana ex paſſo & cretico decocta, cúmq; oui duro vitello, & cum vuæ paſſæ nucleis tritis mixta, medetur, ita vt malagmatis modo impoſita ſuperligetur.

Acopum valde vtile, & certum remediis articulorũ atque neruorum, ſic, Medullæ ceruinæ, adipis veteris, butyri, ſeui ceruini, reſinæ frictæ, picis cedriæ, picis laguncularis, ceræ, ſingulorum ⊷ ternas in æreo vaſe remittes lento igni, diúque agitabis, vt coquantur. Tum percolato medicamine, vt res poſcit vteris. Spumæ argenti vncias duas tundes, & butyri, & adipis veteris, & roſæ cãpanæ vncias ternas remittes, & permiſcebis, & poſtea in mortario ſimul conteres, & ſic vteris ad articulorum & neruorum confirmationem. Argemoniam ex vino auſtero coques, & teres, adrorãs interdum eodem vino herbam: tum fomenti modo calidam condylomatibus articulorum, vel quibuſcunque aliis ſuperpones, & ne decidat alligabis. Serpyllum æquè cum vino auſtero coctum pari diligentia articulis impones, potentius remedium experieris. Si condyloma intolerabilẽ dolorem faciet, medullã panis ex vino auſtero ſubigito & imponito, cum ſumma efficacia proderit. Argemonia trita cum adipe permixta ſummam medelam condylomatibus exhibet articulorum. Spumam argenti & ceruſſam ſimul ex vino cõteres æquis portionibus, & impones condylomatis: ſi vulnus fecerit, ſulphuris viui vnciam adiicies. Siquando non exulceratas eminentias tollere ſine ferro voluerimus, vt verrucas, neuos, clauos, aliáſve eius generis moleſtias, hoc medicamẽto vtemur, Calcis viuæ denarios ſex, fæculæ coctæ denarios tres, nitri vſti denarios tres, hæc teri oportet, & lixiuio colligi de cinere caprifici facto, vel de ſarmentis, donec leue ſit, & paſſi fiat temperamentum: deinde adiici debet rubricæ aliquid aut atramẽti, quo poſſit colorari, quæ ſimul mixta in patella fictili coqui oportet ad mellis ſpiſſitudinem, atque ita pyxide cornea reponi. Melius ſanè eſt recens hoc medicamentum, cuius vſus talis eſt, Idipſum quod deſtinatum erit ſine ferro tolli, id ipſo ſpecillo de hoc medicamento oblinetur, & quum ſatis niger locus cui imponitur, & quaſi peruſtus viſus fuerit, tum oportebit non poni medicamentum, imò etiam abſtergeri, & panem ex aqua & roſa confectum & tritum imponi. hoc & ſtrumas ſanat antequam ſuppurentur. Oportet autem quum hoc medicamentum cruſtam fecerit in ſtrumis, nullum aliud adhiberi. Quum verò aliqua pars talium locorum ſuppurauerit, & timidus fuerit qui id patitur ſectionis, tum viſco quamplurimo medicamen colligi & conglobari, atque ita apponi oportebit in aluta in tãtum ſpatium circumſecta quantum modus vlceris fuerit, ea ſanè parte ponetur qua aptum erit vlcus aperiri. Hoc ego medicamento ſæpe diutinos dolores etiam pectoris &

A lateris & lumborum ſuſtuli, quum ad nullum aliud malagma dolor cederet. exulcerata enim parte cuiuſque dolẽtis loci, cum humoribus poſtea vitium omne ſublatum eſt. Varices curat adeps gallinaceus cum cæpa trita impoſitus, vel perductus aſſiduè. Articulis luxatis ſeuum pecudis cuiuſcũq; cum cinere de capillo muliebri facto medetur. Frumenti grana nouem in tegula candenti combures, & in cinerẽ rediges, & cymini quod duobus digitis pollice & medicinali tenere potueris, B ſimiliter vrendũ in candenti tegula pones, & de terra quod tribus digitis tenere potueris, addes: necnon & laſeris modicum quod inter duos digitos teneas, adiicies, idque pariter conteres, & vino conglutinabis, & ad clauum appones: id etiam furunculis vtile eſt. De fimo pulli gallinacei, quod rubrum fuerit colliges, & appones clauellis, atque inde eos ſæpius lines, vehementer medebitur.

Ad varices fugandas remedium ſic, Hederæ radicẽ tolles quum fuerit luna in Aquario, & circunda eas, citò medebere: hederæ baccas tres quæ per parietem repit, pedi in quo ſunt varices alligato, vel radicem eius circun- C dato. Rapã ex aqua ſalſa decoques, & ſuperpones pernionibus iam erumpentibus, medellam vtilem experieris. Spinam ex pede vel quacunque corporis parte, ſi altius adacta fuerit, ſine dolore extrahes, quum arundinis radicem appoſueris in mortario lapideo contuſam, & adiecto melle ſubactam, donec ad craſſitudinem ceroti redigatur, & linteo ſpiſſo inlita apponatur, in quo frequẽter ſpina ipſa eiecta inuenitur. Marrubium contritum admixto ſale modico impoſitum, æquè proficere cõ- D ſtat ad extrahenda ea quæ corpori inhæſerint. Herbam vrticam, ſiue viridem ſiue ſiccam contritam adiecto quolibet coagulo appones, cuilibet inhæſerit, confeſtim mirаberis celeritatem medellæ. Stercus aprugnum ex vino ſubactum, & emplaſtri more impoſitũ, quicquid inhæſerit corpori celeriter extrahit, & ſanat.

Butyro, & medulla ceruina, & felle taurino cum oleo cyprino aut laurino perfricta genua ſanantur. Talorum tumoribus & doloribus muſculus marinus tritus ex oleo vetere impoſitus medetur. Malandriæ, & fri- E gore aduſtis pedibus prodeſt cuiuſlibet pecudis ſeuum cum alumine tritum, vel excoctum, & ceroti modo impoſitum. Attritu calceamentorum factos clauos, emẽdat veteris ſoleæ exuſtæ cinis cum oleo impoſitus. Vlceribus omnibus pedum in qualibet parte, adeps vrſina addito alumine medetur. Ei qui patitur varices, ſeui hircini ſelibrã, & adipis de capone librã, ſimul permiſce, & in linteo die Iouis ceroti more appone, potẽter ſubuenies.

Stercus aprugnum tunſum cribratúmque, & cum mel- F le deteriore coctũ, & ſubactũ, articulis impoſitum medetur. Ranas contritas, aut ventres earum ſciſſos pro malagmate articulis imponito, efficaciter quoſcunque dolores eorum ſedabis. Vitulinũ fimum recentẽ articulis laborantibus inlines, ſtatim ſubuenies. Ad verrucas & clauellos pedum remedium efficax ſic, Raporum ſemen quantum tribus digitis apprehẽdi poteſt, adiecto laſere contritum, & impoſitum, atque inligatum clauellum etiã morticinum excutit & perſanat. Sardas vel ſalſamentum ſine oſſe exuſtum, & confrictum appone va- G ricibus, ſtatim prodeſt. Verrucas minores congeſtas, quas Græci myrmecidas vocãt, vt abſtergeas hoc facito, Nocte quum videris ſtellã quaſi præcipitem ſe ad aliam partem tranſferentem, eodem momento locum in quo verrucæ erunt, quacunque re volueris deterge, protinus omnes excident: quòd ſi manu tua nuda id feceris, cantinuò ad eam tranſibunt. Ad varices qui ſuffundũntur, & claudi nõ poſſunt, lanuginẽ de papyro appone, cõtinuò claudentur, id eſt illam lanuginem quæ viridi papyro in ſummitate eſt quaſi paniculæ eminentis. Lapillum quemlibet inuolutum hederæ folio ad verrucam H admoueto, ita vt eam tangat lapillus, atque ita celebri loco abiicito, vt ab aliquo inuentus colligatur, miro modo ad illum qui collegerit verrucæ tranſferuntur, & ideo quot fuerint verrucæ, tot lapillis tangi debent. Vrticam nouellam cum aceto acri tere, aut exuſtam lomenti

more appone varicibus. Ad pollicem contuſum nucem iuglandem cute interiore mundabis, & cribrabis, & cũ modico mellis appones, continuò ſanabis. Clauellis & callis qui in pedibus moleſti ſunt, ſanguis lacertæ viridis cum flocco impoſitus mirè medetur. Lumbrici terreni triti cum oleo impoſiti, proſunt clauellis penitus eruendis. Faba in aceto, & laſer miſſa, & tumefacta, ſi clauellis alligetur, mirè proderit. Salicis ramorũ primorum vel ſummorum cortices exuruntur, earum cinis cum aqua impoſitus clauellis confeſtim medetur.

Beta cum melle & cum ficu arida contuſa, atque impoſita medetur articulis. Ad ſpinam quæ corpori etiam ſi in profundo hæſerit, auellendam, remedium efficax ſic, Florem cineris (id eſt ſummitatem fauillæ) colliges nitidiſſimè, & cum axungia contuſa miſcebis, atque ad locum in quo ſpina hæſerit, leuiter alligabis: ſtatim aut ſpinam ipſam extrahit, aut ita ad ſummitatem cutis educet vt facilè poſſit auelli.

NERVORVM VITIIS, AC DOLORIBVS omnibus, & arthritidi, ac paralyſi, & doloribus medullarum, remedia phyſica, & rationabilia diuerſa de experimẽtis, Cap. XXXV.

NEruis & arthritidi adeps vulturina cũ felle eiuſdẽ & cũ axũgia vetere, ac melle malagmatis more adpoſita medetur. Neruorum nodis capitis viperini exuſti cinis cum oleo cyprino adpoſitus, plurimum prodeſt.

Tremulis, & quibus nerui infirmi ſunt, vtile eſt olera cum aqua tantummodo decocta cum pane manducare, & oleo caſtorino in balneo aſſiduè perungi. Ranam rubetam & adipis vrſinæ — III. cum olei veteris ſextariis tribus in olla rudi ad medias decoquito, deinde colato: hæc vnctio frequenter adhibita, non ſolùm neruos confirmat, ſed & paralyſin repellit & reprimit. Malagma etiam ad podagram & arthritim, & ad omnem dolorem & tenſionem neruorum ſic, Ammoniacæ guttæ P. I. ceræ P. I. axungiæ veteris P. S. olei veteris P. II. olei cedrini P. I. roſacei aut irini olei P. I. croci — I. Aſii lapidis — I. myrrhæ — I. aphronitri ſemunciam. in patella noua liqueſiat axungia, & cera cum oleo vetere ſoluatur, poſtea oleum myrtinum & roſaceum, & cedrinum, & ammoniacum tritum admiſcetur, & tunc ſubducitur flamma ne efferueſcat medicamentum: ſecundum quæ adiicitur crocum tritum ex aceto: deinde myrrha trita aſpergitur, vltimum nitrum, & Aſius lapis additur, & ſic compoſitũ medicamentum reponitur in pyxide. Acopum ad perfrictionem, laſſitudinem, & dolorem tenſionémque neruorum, quod hyeme adhibitum non patitur perfrigeſcere quamlibet partem membrorũ: hoc Auguſta Liuia vtebatur, accipit hæc, Sampſuci floris 8. I. roriſmarini foliorum 8. I. fœnigræci P. I. vini Falerni congium, olei venafrani P. V. præter oleum omnia triduò in vino macerari oportebit, quarto die oleum admiſceri, & coqui in pruna non acri medicamentum, donec vinum conſumatur, poſtea percolari per linteum duplex, oleóque adhuc calẽti ceræ Ponticæ P. S. adiici conuenit: reponitur medicamentum fictili vel ſtagneo vaſe: vſui eſt lenta manu perductum omnibus membris. Acopum ad neruorũ cauſas, quod per vindemiam componitur antequã muſtũ deferueſcat, ſic, Muſti recẽtis cõgios V. & olei venafrani P. I. in his macerantur ſpecies quæ infrà ſcriptæ ſũt, cõtuſæ, & percribratæ grãdioribus foraminib9 cribri, id eſt iridis Illyricæ * XL. cyperi * XL. fœnigræci * XL. piperis nigri * XL. xylobalſami * XL. calami odorati quo vnguẽtarii vtuntur * LXXX. ſchœni * LXXX. ſaliũcæ * LXXX. ſertulæ campanæ * XIIII. caſiæ nigræ * XXIIII. cardamomi * XXI. ſtyracis * XXVIII. coſti XXIIII. myrrhæ minnæ * XXI. caſiæ daphnitidis * XIIII. ſpicæ nardi * XL. hæc cũ muſto & oleo macerãtur in vaſe ſtagneo aut fictili poſita per dies XXX. Oportet autem vas bene clauſum & alligatum bis in die ſolui, & permiſceri omnia: deinde rurſus operiri, & ſignari, ne vires euaneſcant. Poſt XXX dies colantur macerata, de quibus quaſi oleum purum excipitur, quod reponitur fictili vaſe, facit ad omne vitium & dolorẽ corporis, & neruorum vniuerſas moleſtias. Acopum ad perfrictionem, & laſſitudinem, & neruorum dolorem, quod odoris grauioris eſt. nã illud ſuperius boni odoris eſt: accipit hæc, Ammoniaci guttæ * XV. galbani * IIII. reſinæ terebinthinæ * VI. ceræ * XXV. mellis P. II. olei veteris 8. I. œſypi — I. medullæ ceruinæ — I. opopanacis * VI. quidam hoc nõ adiiciunt. ceram, oleum, & terebinthinam liquefieri oportet, deinde cætera adiici, nouiſſimum ammoniacum addi tritum curioſé. hoc qui perunctus fuerit, etiam à ſerpẽte tutus erit. Acopum quo fere ſemper Liuia Auguſta & Antonia vſæ ſunt. Facit ad perfrictiones, arthritim, & neruorum omnium dolores, cuius perunctio non patitur perfrigeſcere artus, & refrigeratos calefacit: cõponitur hyeme hoc modo, Adipis de porca ſterili P. III. vel etiam anſerinæ adipis idem ponderis, quam aqua frigida bene lauari, atque in nouum vaſculum coniici oportet, cui adiici debẽt, vini veteris odorati 8. III, & ſpecies infrà ſcriptæ non nimis cõtuſæ ponderis huius, xylocinnami — I. carda momi — I. cyperi — I. ſchœni — III. roſæ aridæ foliorũ — I. ſertulæ campaniæ corollas X. hæc omnia inferueſiunt ſuper carbones, deinde refrigerata eodem cacabo reponũtur, poſteróque die iterum inferueſiũt, reconduntúrque eodem modo: tertio die rurſus caleſiunt, & colantur per linteum, vel ex iunco facto deinduſtria colo: vinum rurſus, atque adipis quod ſupereſt in aliud nouum vas coniicitur: deinde vbi congelauerit ſe adeps, oportebit fundum cacabi perforari, & vinum omne emitti, atque in priorem cacabum eandem adipem coniici, & vini eiuſdem recentis eandem menſuram adiici, ſpeciéſque non nimis contuſas neque percribratas has infundi, Nardi Syriaci — I. ſaliuncæ — I. amomi — I. caſiæ — I. myrrhæ — II. cinnami — II. roſæ aridæ foliorũ — II. deinde manè ſemel & in nocte ſemel mixtum hoc inferueſieri debet, idem & poſtero die fieri oportebit: tertia die quum feruefacta fuerint omnia, percolanda erũt, & transferenda in cacabum priorem pertuſum: ſed antè diligenter & ſpiſſè foramen eius obturandum erit, atque vbi congelauerit ſe adeps, extrahendum obturaculum erit, & ſpiſſamentum remouẽdum, vt vinum omne effluere poſſit. quod quum defluxerit, adeps, vel medicamentũ quod reſederit, vaſe ſtagneo vno, vel pluribus diligenter opertis & adplumbatis reponetur. Harum compoſitionũ ſiqua fides eſt, & ipſe ego vtilia remedia ſemper expertus ſum, & alios idem ſenſiſſe confirmo. nam & illud adiicio, nequaquam huic acopo comparari poſſe alia medicamina, quæ in ſimilibus cauſis plerique amicorum meorum quibus æquè ac mihi credo, egregia ſe expertos cum iureiurando adfirmauerunt. Illud autem meminiſſe oportet medicaminum peritos vel ſtudioſos, nonnunquam eadem medicamina in iiſdem vitiis corporis vel ſimilibus infirmitatibus interdum melius deteriúſve reſpondere propter corporum inæqualitatem, aut differentiam ætatũ, aut opportunitatem temporum vel locorũ: ſed affirmo proſperos euẽtus, ſiquando opus fuerit adhiberi, has compoſitiones ſemper habituras.

Chalaſticum olympianum cerotarium, inſigne ad neruorum dolores & tumores, quod idem ad rhagadia & ad puſtulas vtile eſt, cõficitur ſic, Thuris — II. maſtiches — II. ſpumæ argenti — II. ceruſſæ — II. molybdenæ — II. olei roſei P. I. ceræ albæ — IIII. adipis anſerinæ — II. medullæ ceruinæ — II. ſuccum lactucarum quantum ſufficiat, ita vt ex ſupraſcriptis quæ teri neceſſe eſt, cum ſucco ſuo ipſo bene terantur, & poſtea ſupermittãtur vnguẽta, id eſt, oleum, cera, & adeps anſeris, & medulla ceruina: & ſic confectum medicamẽ in pyxide ſtagnea, aut in vaſculo plũbeo reponatur, ſimiliter in cõtractione neruorũ caro palũbina ſumpta in cibo prodeſt. Ad morbum articularem ſic, Piperis grana IX. iuniperi grana IX. fœniculi ſemunciam, mellis cyathum vnum, ex vini potione hæc quum omnia bene triueris & permiſcueris, in ſolio balnei calido bibenda dabis. Confectio medicaminis quod facit ad omnes dolores, & ad omnes tumores neruorum & membrorum omniũ, vel colliſiones, ſiue

feruore ſiue frigore fuerint excitatæ. Præcipuè autem facit ad faucium tumorem & dolorem qui Græcè dicitur pariſthmia:conficitur ſic, Seui taurini ſed veri P. vnum, ſeui veruecini recentis ⊣ III. ſeui hircini recentis ⊣ VI. porcinæ axungiæ recētis P.I.ceræ nitidæ P.I.reſinæ nitidæ P.I.ſeuū vel adipē vniuſcuiuſq; generis purgatā & tūſam ad ſuprà ſcriptū pōdus appēdes, & ſic in cacabū mittes, tū adiicies ceram & reſinam : quæ quū fuerint ſimul lento igne liquefacta,colabis ea, & in vas quod volueris defundes, atque vteris quum opus fuerit. Ad dolorem medullarum remedium ſic,Olei cyprini P.II. medullæ ceruinæ ⊣ VI. butyri vaccini ⊣ III. ſeui taurini ⊣ III.adipis anſerini ⊣ III.ceræ Ponticæ ⊣ VII. bdellæ ⊣ III.œſypi ⊣ III. de his omnibus ſpeciebus tunſis excoctis purgatis vnum corpus facies,& pro ceroto vteris.

Ad paralyſin & neruorum dolores,herbam vrceolarem madidam in pultarium nouum mittes, & ad prunas donec ſe remittat excoques:tunc in mortariū coniicies,& adiecto lomento,& aceto quantum ſatis ſit,diutiſſimè cōteres,& pro malagmate locis dolentibus appones.

Herba Britannice viridis cum radicibus ſuis contuſa & expreſſa,atque ex vini cyathis duobus vel tribus potui ſumpta,neruorum quibuſlibet doloribus potenter medetur,quantū experimenta docuerunt. Herba vettonica trita & impoſita, neruos etiam præciſos coniungit & glutinat. Myrti folia viridia admixto modico ſale & aceto contuſa, neruorum poplitúmque doloribus proſunt,ſi his aſſiduè perfricentur. De tribus cumulis terræ quos talpæ faciunt ter ſiniſtra manu quod apprehenderis tolles,hoc eſt nouem pugnos plenos, & aceto addito temperabis,& ſubiges, atq; eo malagmate quū opus fuerit efficaciter vteris. Medulla de ſpina hyænæ admixto felle eius, & oleo vetere ad temperiem & lenitudinem acopi decocta,neruorum vitia omnia doloréſque,authore Democrito,perſanat. Stercus caprinum cum aceto coctum,& ſubactum,atque ad craſſitudinem mellis impoſitum,articulorum contractiones relaxat,& tremulis prodeſt. In locis humidis & ſordidis ſub lapidibus inueniūtur beſtiolæ multipedes, quæ contactæ contrahuntur & rotundantur, ex his XXI contritæ cum optimo melle,& ex aqua potui per fiſtulam datæ paralyticis medentur: ideo autem per fiſtulam potandæ ſunt ne dentibus noceant,quos ſi contigerint nigrificant. Vermes terrenos,aut exuſtos,aut ſiccatos cōtere cum axungia vetere,& adiice herbam ſenecionem, & cacumina buxi tenera, & thus maſculum , contritáque hæc ſimul permiſce, & emplaſtri more appone neruis præciſis,vel vexatis,confeſtim eos reparabis:quod remedium bubus etiam & iumentis ſimiliter prodeſt.

Remedium ad arthritin, & omnium membrorum & neruorum dolores ſic, Hibiſci P.II. herbæ Sabinæ P.I. S.notiæ P.III. hæc omnia mittes in vini ſtyptici 8.I.S.poſt ea adiicies cymini ⊣ VI.axungiæ veteris P.III. olei mollis 8.III.tum ſimul omnia in olla rudi excoques tandiu vt herbæ illæ ita molles fiāt vt digito ſolui poſſint, quas exprimes per linteū diligēter,vt ſuccus earū cū reliquis ſpecieb⁹ ſupraſcriptis ſimiliter expreſſis omnis coletur & emanet:poſtea adiicies ibi ſpecies infraſcriptas tūſas,& diligēter cribratas, id eſt adarces ⊣ III. euphorbii ⊣ III. caſtorei ⊣ III.piperis ⊣ III. maſtiches ⊣ III.ſeui taurini P.I.ſeui caprini P.I. reſinæ frictæ ⊣ VII. balſami ⊣ IIII. opobalſami ⊣ III. vini 8. VIII. œſypi ollaris ⊣ II. medullæ ceruinæ ⊣ III. reſinæ terebinthinæ P.I. permixta hæc omnia tandiu decoques donec ita omne vinum excoquatur vt vix ſextarius remaneat:poſtea adiicies ceræ rufæ ⊣ VI.& dum feruet coagitabis , & ſublatum de foco medicamen diutiſſimè dum refrigeretur agitabis: & quum vnum corpus eius feceris , in doliolum vitreum aut pyxidem ſtagneam recondes,& quum opus fuerit,parum medicaminis loco qui curandus erit impones , ſed diu perfricabis,ac poſtea linteo inuolues , ne indumenta inquinentur:quod remedium poſt balneum neruis relaxatis conuenientius fiet: ſed cui medendum erit,liquamine & porcina abſtinere debebit. Decamyri calefactorii confectio ad neruos confirmandos, & recreandos poſt iniuriam frigoris , aut aliquam vexationem,ſic, Euphorbii ⊣ I. pyrethri ⊣ I. myrrhæ ⊣ I. amomi ⊣ I. folii ⊣ I. piperis ⊣ I . ſtyracis ʒ VIII.ceræ ʒ VIII. nardi ſcrupulos octo,opobalſami ʒ VIII.de his omnibus tunſis cribratis remiſſiſque facies vnam confectionem , quam in pyxidem ligneam aut corneam recondes , & quum opus fuerit vteris. Item ad eadem acopum de ſpeciebus nouem facies ſic,Maſtiches ʒ VI. ſtyracis ʒ VI. nardi & dictamni tātūdē,olei viridis ʒ XX.olei phyllini ʒ XX. olei myrtini ʒ X. ceræ ⊣ IX.opobalſami ʒ VI.hæc ſimiliter vt ſupraſcripta conficies,& recōdes,& ſimiliter lenta & calida manu perfricans ad placandos ac reparādos neruos vteris. Stirpes braſſicæ cum radicibus ſuis cōburito,earúmque cinerem aceto conſpargito, & adiecta vetere axungia ſubigito,id malagma impoſitum neruos valentiſſimè ſolidat. Quercini ligni combuſti cinerem qui vino & oleo diluerit, doloréſque neruorum ea vnctione perfricuerit,ſumma celeritate ſanabitur.

Stercus caprinum melle mixtum impoſitúmque,ſuppuratos neruos expurgabit,& ad ſanitatem vſque perducet. Si in cubitis,aut articulis,aut quacunque corporis parte neruorum contractio dolores exhibebit , lumbricos tres terrenos cum melle tritos malagmatis modo impone,omnem dolorem mollito rigore ſedabis. Pannum muliebrem (id eſt menſtrualem)oleo madefactum excoque:deinde exprime,& ceram illi oleo ſufficientem addes vt cerotum facias quo arthriticum vel paralyticū vtiliter perunges. Confectio acopi ad reficiendos confirmandóſque neruos ſic , Thapſiæ ⊣ I.adarces ⊣ I. S.canchryos vnciam vnam S.euphorbii ⊣ I.S.vuæ ſyluaticæ ſucci ⊣ IIII. pyrethri ⊣ quatuor,reſinæ terebinthinæ ⊣ VI.ceræ rufæ ⊣ VIII.olei cyprini ⊣ IIII. piperis vncias quatuor,ſinapis ⊣ II.hæc omnia ſeparatim tunſa & cribrata in vnum miſcebis , & lēto igne diutiſſimè decoques,& ſemper agitabis, deinde refrigerata in pyxidē ligneam aut corneam recondes. Compoſitio emplaſtri quod appellatur ſmilion , facit ad omnes neruorū contractiones relaxandas,& ad quaſlibet contuſiones placandas,doloréſque ſedandos,conficitur ſic,Reſinæ frictæ ⊣ VI.butyri exſalati vncias ſex,ceræ vncias ſex , nitri in puluerem ſubtiliſſimum redacti vncias ſex,quæ ſuprà notata ſunt lento igni in cacabo fictili ſoluuntur , quæ quum fuerint ſoluta,ſuperpoſito carbonibus cacabo,paulatim nitrum quod in puluerem redactum fuerit , ſupermittetur,& agitabitur. Obſeruandum ſanè ne feruorem grādem ducat,aut bulliat,ac totum ſuperfundatur,& pereat : quòd ſi validius hoc medicamentum facere volueris,ſupradictis ſpeciebus admiſcebis reſinæ terebinthinæ vncias quatuor,galbani vncias tres . ſoluendum galbanū manibus calidis,ſicut ſolet cera molliri , & in ſupradictis ſpeciebus mittendum quum fuerint ſolutæ atque permixtæ:tum demum omnia diu agitabis,vt medicamentum ſicut cerotum ſubtiliſſimum fiat,quo poſtea velut emplaſtro ad ſupradictas cauſas potenter vteris. Compoſitio dia piſſelæs ad neruos rigentes , & offenſos placandos, & ad viſcera mollienda:conficitur ſic , Picis liquidæ pondo duo,ceræ pondo vnū , pulueris fœnigræci vncias tres,pulueris cymini vncias tres,baccæ lauri pulueris vncias tres,ſalis ſicci triti vncias tres,pix liquida remittetur, & colabitur,addita deinde cera lento igne ſoluetur: ſic omnia quæ pulueris ſunt mixta mittentur & coagitabuntur,& coquentur.quo medicamine refrigerato vti conueniet pro malagmate vel emplaſtro ad ea quæ ſupraſcripta ſunt.

AD PODAGRAM CALIDAM, ET FRIGIDAM,& chiragram,remedia phyſica,& rationabilia diuerſa de experimētis, Cap. XXXVI.

POdagram lenit œſypum cum lacte mulieris, & cum ceruſſa appoſitum:fimus quoque bubulus recens calidus,& pulmones pecudis calidi recentes, & fel arietis cū ſeuo ſuo,& fimus gallinarum recens appoſitus plurimum iuuat,necnon & cochleæ Africanæ cum ſua carne combuſtæ,ciniſque earum ex vino inlitus medetur. Cerotum aduerſum pedum dolores hoc modo facies, Olei

pondo II. medullæ ceruinæ vncias ſex, reſinæ frixæ vnc. ſex, butyri vnc. I. hæc pariter in cacabo ſoluũtur, & colãtur: poſtea adiicies lini ſeminis heminam, fœnigræci heminã, quæ ita pariter concoques vt ſpiſſum ſit: deinde colabis & de ipſo colato ita denſum temperabis donec emplaſtrum facias.

Remedium paregoricum, ad podagram ſic, Cupreſſi baccas virides quod volueris decoque ex aqua marina donec molles fiant: deinde contunde in pila, & ſubinde aquam adſparge, & manibus ſubige, vt tanquam malagma ſit: inde inter initia doloris impone, ſtatim mitigabitur dolor.

Malagma efficaciſſimum ad podagram ſic, Carnis agninæ P. VI. caprinæ P. VI. bubulæ maſculinæ pondo ſex, picis liquidæ P. V. vel etiam VI. nitri P. VIII. baccarum iuniperi pondo ſex, ceræ P. decem. hæc omnia concerpe, contunde, coque, & quum liquidũ fuerit medicamen, adiice cæpam, & ſubinde permiſce, & deinde galbanum mitte quantum æſtimaueris ſufficere poſſe, & ſubinde agita. quæ quum bene liquefacta & commixta fuerint, adiicies ſulphur & nitrum, & baccas lauri contuſas: deinde quum bene permixtum & concorporatum videris medicamẽ, ab igne remouebis, & mittes in pilam ligneam, atque illic tandiu battues donec ſit ſubactiſſimũ: & quum ex eo malagma facere volueris, oleo manus perunges, & ita inductum linteo denſo vel fœnicio pedibus appones.

Malagma ſiue acopum ad podagram efficaciſſimum quod menſe Auguſto fieri debet, Reſinæ frictæ pondo tria, ceræ P. VI. olei veteris P. octo, galbani vnc. IIII. opii vncias quatuor, opopanacis vnc. quatuor, æruginis vnc. ſex, guttæ ammoniacæ vnc. quatuor, adipis leoninæ vnc. quatuor, adipis leopardinæ vnc. quatuor, adipis taxoninæ vnc. tres, adipis anſerinæ vnc. tres, ſeui taurini P. I. radicis maluæ erraticæ vnc. quatuor, radicis cicutæ vnc. quatuor, radicis hibiſci vnc. quatuor, radicis cucumeris agreſtis (quem σίκυον ἄγριον dicunt) vncias quatuor, radicis cucurbitæ domeſticæ vncias quatuor. Infundes radices omnes ſupraſcriptas in aquam luna duodecima, excoques luna quindecima, ita vt ad tertias excoquas, & de excoctis ſucci expreſſi põdo duo, vel duos ſextarios facies. Opopanacem & opium infundes in vinum: guttam verò ammoniacam & galbanum tũdes, & deinde ſimul omnia permixta lento igne decoques, ac facies quaſi cerotum, & vteris hoc modo, vt inlinas linteum delicatiſſimum, quod ſine ruga amplectatur pedem: deinde faſciola leuiter inuolues, ad hoc tantùm ne quũ pedes in lecto moueris linteolum replicetur, & medicamen inlitum decidat. nam ſi arctius ſtrinxeris nerui offendentur. Hoc ergo medicamen & in accentu placat dolores, & in declinatione confirmat ſanitatem.

Herbæ verbaſci quæ minoribus foliis eſt, ſummitates teneræ, ac folia trita impoſita intra paucas horas adeò ſedabunt podagræ moleſtiam vt qui vſus fuerit etiam ambulare poſſit. Incipientem podagram diſcutiet betarum exuſtarum cinis leuiſſimus admixto ſanguine bubulo ſubactus, & impoſitus.

Vettonica cum aqua ad tertias decocta, ac potui data, ipſáque quum decoxerit trita, atque appoſita podagræ plurimum medetur. Herba ſenecio quæ in tegulis naſcitur, cum ſale trita vice malagmatis impoſita, podagricis prodeſt. Malagma potentiſſimũ ad podagram, ad fracturas, ad tumores, ad cõdylomata, etiam ad renium dolorem, ſi illic imponatur, quod fieri oportet ſpeciebus infrà ſcriptis ſic, Aſphalti pondo vnum, ceræ pondo vnum, reſinæ colophoniæ pondo vnum, picis brutiæ pondo vnum, chalcitidis pondo vnũ, ſpumæ argenti ſeſcunciam, ceruſſæ ſeſcunciam, aluminis rotundi ſeſcunciam, aluminis ſciſſi ſeſcunciam, miſyos ſeſcunciam, gallæ ſeſcunciam, opii ſeminis ſeſcunciam, opopanacis ſeſcunciam, aloes ſeſcũciam, myrrhæ ſeſcunciam, thuris maſculini ſeſcunciam, herbæ mandragoræ – I. S. aceti quod ſufficiat: quæ tundenda fuerint tundes & cernes, quæ liquefacienda ad ignem reſolues, & colata in vnum permiſcebis, & leui vapore ignis tenuiter decoques, & aceto paulatim conſperges, deinde facies trochiſcos qui habeant ſinguli – binas, quos quum vſus exegerit leui igne reſolues, & ſic pedibus malagmatis more impones. Remedium præſentaneum ad podagram, & neruorum, & lateris, & renium, & lumborum dolores, & ad ſtrumas, & ad parotidas, & paniculas ſic, Pumicem marinum, baccas lauri, æruginem, æquo põdere contundes, & teres cum pipere & ſale quantum æſtimaris poſſe ſufficere, adiicies & picis duræ & olei, & mellis aliquantum, & ſimul omnia vſque ad ſpiſſitudinem decoques, & colata cum oleo Syriaco ſubiges, & pro malagmate quum opus fuerit vteris. Compoſitio Mithridatica ad podagram & neruorum dolores, & contractiones ſic, Ceræ vnciam vnam, medullæ ceruinæ drachmam I. adipis vrſinæ drach. I. cinami drach. I. piperis nigri drachmã I. myrrhæ drach. I. roſæ aridæ drach. I. iridis piſtæ drach. I. adipis anſerinæ drach. I. adipis gallinaceæ drach. I. ammoniaci drach. I. caſiæ rufæ drach. I. thuris maſculi drach. I. guttæ ammoniacæ drach. I. herbæ mo nœci drach. I. rutæ ſyluaticæ drach. I. peucedani drach. I. aphronitri drach. I. croci drach. I. thuris pollinis drach. I. ſtaphis agriæ drac. I. caſtorei drach. I. nucis amaræ drac. I. cuateri drach. I. reſinæ terebinthinæ drac. I. œſypi drach. I. quæ tundenda erunt tundes & cribrabis: quæ remittenda erunt lento igne liquefacies, & colata miſcebis, & emplaſtri more quum opus erit vteris.

Fomentum ad podagram ſic, Fabæ nigræ integræ ſextarium moles, & in farinam rediges cum corticibus ſuis, de lapide ſarcophago vnciam I. tundes, & cribrabis, & ex aqua tepida permiſcebis, atque in pannum inductum impones pedibus, & alligabis.

Remedium ad podagram quo pro acopo vtendum eſt ſic, Seui hircini ſelibrã, ceræ ſelibram, picis ſ. librã, thuris maſculi vncias III. adipis vrſinæ – III. olei veteris vncias tres, olei irini vnc. III. ſalis ammoniaci – III. axungiæ veteris ſelibram, medullæ ceruinæ – III. medullæ taurinæ – III. adipis anſerinæ – III. lenticulæ ſupra aquam natæ – III. aceti 8. II. hæc omnia diligenter lento igne liquefacta, & colata recõdes, & quũ opus fuerit vteris. Ad podagram, & neruorum dolores, & parotidas, & mammarum duritiem, quam & mulieres & viri pati ſolent, remedium ſic, Picis Hibericæ P. I. ſalis heminam, fœnigræci farinæ heminam, iridis – III. ceræ ſelibram. picem prius coques vt remittatur, deinde ſingulas res adiicies, & coques, ac poſtmodum colabis, & tanquam malagmate quum opus fuerit vteris. Potio ad podagram & neruorum dolores, quam pridie non cœnanti per duos continuos menſes ieiuno ad nucis auellanæ magnitudinem ex duobus cyathis aquæ calidæ dabis; componitur ſic, Petroſelini drac. II. cẽtaurei drach. II. marrubii drach. I. ſcordii drach. I. tũdes hæc & cribrabis, & in puluerẽ tenuiſſimum redacta deſpumato melle colliges, vt ſpiſſum ſit medicamentum, & recondes. Ad podagram ſubitum & facile remedium ſic, Alumẽ, acetum, lotium humanum vetus, æquis menſuris permiſce, atque adde ceræ P. I. opii – I. lactis canini vnciam I. roſæ ſiccæ vnciam I. opium, & lac, & roſam teres in mortario, ceram verò liquefacies, & ſimul omnia permiſcebis, atque inde pedes inlines, & folia betæ aut lactucæ deſuper alligabis.

Ad podagræ ſubitum dolorem remedium ſic, Calcem denuò coques, & teres, adiiciéſque œſypum, & roſam tritam, & de permixtis pedes perunges. Phlomi vncias tres, rumicis vnc. tres, hibiſci vncias tres, cyclaminis vncias tres, myrrhæ tunſæ vnc. I. phlomum moles, & dices quandiu moles, Summum cælum, ima terra, medium medicamentum: deinde ſimul omnia cocta colabis, & ex his pedes quum opus fuerit perfricabis. Ad podagram remedium de experimento ſic, Spermaticæ drach. quatuor, lini ſeminis drach. quatuor, erucæ ſeminis drach. quatuor, ſchœni drach. II. caſtorei drach. II. myrrhæ drach. II. nardi ſpicæ drach. II. gummis Æthiopici drach. II. ſalis drach. II. piperis

longi drachmam vnam, nucleorum pineorum drach. v i i i. ſatureiæ drach. nouem. hæc omnia tunſa cribrata, & in puluerem tenuiſſimum redacta tritáque, in vnum permiſcebis, & ex eo drach. vnam ad diem ieiuno in potione ex vini cyatho temperata dabis. Sambuci folia quumprimum procedunt ad libram colliges & teres, plantaginis quoque radicem ad libram colliges & contundes, & axungiæ veteris libram purgabis & cõtundes, & poſtea ſimul omnia ſubiges, atque inde pedes inlines, & caulis folium ſuperpones, confeſtim præſens remedium ad ſedandam podagram experiere. Fimum ciconiarum, ſed de nido ipſo dum ciconiæ pullos habent ſumes, & cum axungia vetuſtiſſima permiſcebis & conteres, atque emplaſtri modo pedibus appones, efficaciter podagram ſanabis.

Ad podagram, & ad omnes pedum vel manuum & aliorum membrorum dolores ex perfrictione releuandos, benefacit hoc remedium ſic, Fœnigræci 8. i. lini ſeminis 8. i. hibiſci cõtuſas radices quinque, hæc ante diẽ infundes in aquæ 8. i x. deinde poſt diem decoques vſque ad tertias, poſtea colabis, & ſuccum omnem colliges, atque adiicies ei olei P. i x. & ſucci laurini, id eſt de foliis vel de baccis teneris lauri expreſſi 8. i. deinde iterato decoques pariter, quouſque omnis ſuccus ſupraſcriptus conſumatur, & olei tantummodo ſumma reſideat, quod iterato colatur, & addũtur in eo oleo quod ſuperfuerit laricis ⊢ i x. terebinthinæ vnc. i i i i. balſami ⊢ i i. ita vt prius hæc in vaſe duplici ad ignẽ lentiſſimum reſoluantur, & ſic permiſceantur, & diutiſſimè coagitẽtur, atque in vſus ſupraſcriptos neceſſarios ad perfricandum reſeruentur. Ad primos podagræ impetus molliendos. Atiariæ herbæ partes duas contundes, & butyri vnã partẽ permiſcebis & conteres, atque ita pro vnguento vel emplaſtro vteris. Vlmi cortex contuſus diutiſſimè, & cum aqua marina vſqueadeo ſubactus vt malagmati ſimilis ſit, pro emplaſtro appoſitus, ſedat podagræ dolores. Viuo lepori pes amputatus & alligatus ad podagram, vel eius pedis partibus quæ dolebunt, plurimum prodeſt. Vituli marini, aut quod melius eſt hyænæ pelle facta calciamenta ſiquis in quotidiano vſu habuerit, efficaciter podagræ morbo carebit.

Pueri impubis detonſi ſuper pedes dolentis capilli, atque illic aliquãdiu compoſiti, compeſcunt dolorem.

Probatũ remedium eſt, felle caprino non manu, ſed pinna pedes perunctos, confeſtim dolore releuari.

Fœniculi farina ex hydromelite decocta, & impoſita chiragræ medetur. Podagram vt ſanare difficile eſt, ſic incipienti inter initia occurrere promptum eſt. nã inter initia eius quũ dolores aſperrimi ſunt, ſiquis vena aduerſa in brachio pungatur non modò præſenti dolore releuabitur, ſed etiam in poſterum perpetuò liberabitur. Vtiliter in dolore perunguntur pedes oleo in quo diu decocta ſint inteſtina ranarum: ranæ quoque rubetæ exuſtæ cinis cum ſambuci coliculis teneris tritis, & ſeuo hircino vetere permixto, decocto, pariterque impoſito prodeſt. Folia cupreſſi contrita cũ panis mollis partibus duabus, & axungia vetere ſubacta, medentur doloribus podagræ. Semen geneſtæ tunſum, & cum axungia ſubactum, doloribus geniculorum potenter adhibetur. Muſtelæ viuæ combuſtæ cinis cum oleo roſaceo & aceto pinna inlitus, podagricis prodeſt. Hedera contrita, & cum oriza ac melle decocta, atque in vnum permixta, & denuò trita, podagræ & chiragræ & neruorũ offenſionibus medetur impoſita. Vrtica trita cum ſanguine miluino aut palumborum permixta, atq; ex eo pedes inliti efficaciter ſanantur. Mirificum podagræ remedium, nec impendio ſumptuoſum ſic, Cupreſſi pilulæ duodecim, paſtinacæ quamminimæ totidem decoquuntur cũ thuris tunſi vnciis tribus cum olei ſextario & aquæ hemina, & axungiæ veteris vnciis ſex, & ceræ tãtundem, quæ inſpiſſata & conglutinata panno inlita pedibus apponuntur. Ad podagram cum feruore & tumore rubicundo quam calidam vocant, hæc faciunt primis diebus adhibita, Herba vrceolaris per ſe, & caſeus mollis recens per ſe impoſitus, poſtea herba cui ſalis puſillũ admiſcere oportebit. Item bene facit apium viride per ſe vel cum polenta appoſitum. Nec minus vtilis eſt portulaca atque plantago: ſpongia quoque Rhodia vel Aphricana mollis ex aqua frigida appoſita iuuat. lanam etiam ſuccidam roſa & vino infectam poni conuenit: ſubinde autem hæc omnia mutari oportet priuſquam caleſiant. Prodeſt & lomentum fabæ mollitæ cum ſuis valgulis factum, aceto ac melle dilutum, atque ita impoſitum. educit enim ſanguinem, & dolorem leuat. Bellè faciunt & mala citrea quãmaxima quinque cocta ex aceti ſextariis tribus, donec madida fiant, quibus tritis adiicitur aluminis ſciſſi vncia vna, myrrhæ vncia vna, atque ita malagmatis more feruenti podagræ imponuntur. Benefacit & aloë aceto diluta, & per pinnulam pedibus inducta: opium quoque lacte muliebri dilutũ, & ſimiliter inlitũ iuuat.

Mirificè hoc cataplaſma podagræ cuilibet ſuperpoſitum medetur. Tollit enim triduò dolorem, lomenti more compoſitum ſic, Fœniculi ſeminis cyathi duo, muſci de ſtagno cyathi duo, polẽtæ tenuis cyathi duo: commiſcentur hæc in vnum cõtuſa trita, atque molita: deinde conſparguntur aqua pluuiali, & ita temperãtur ne durum ſit medicamentum, néve ſit aquatum nimis: quod impoſitũ protinus leuat, id eſt intra triduũ tollit dolorem. Conſtat autem eum qui hoc medicamine ter in mẽſe inter denos dies vſus fuerit, in nocte non laboraturum podagræ dolore. Ad frigidam podagram, quæ ſine tumore eſt, cõficitur cataplaſma ſic, Ciceris nigri molliti ſextarius coquitur ex aqua, & diligẽter teritur, cui adiicitur axungiæ pauxillum, & dum calet medicamentum pedibus imponitur. Fœnigræci ſeminis & hordei farinæ binos ſextarios cribratos in vnum miſcebis, & decoques ex aqua, atque addes olei quod ſufficiat, ac ſubinde calidum cataplaſma pedibus appones. Benefacit & hibiſci radix ex aqua mulſa cocta & impoſita: ſambucum quoque cum axungia, & braſſicæ cinis cum axungia impoſitus plurimum iuuat. Vbi autem impetus ceſſauerit, & in hoc & in priore genere podagræ calida aqua marina diu fouẽdi ſunt pedes: vel ſi hæc non erit, aqua pura feruenti, ſale adiecto, foueantur: poſt hoc malagmate vti oportet quod ad parotidas ſcriptum eſt. tollit enim citò reliquias podagræ per ſudores, & in futurum cõfirmat neruos, nec patitur facilè vitiari. Ad vtramlibet podagram remedium ſic, Torpedinem viuam nigram quum admonuerit dolor, ſubiici pedibus oportet in litore nõ ſicco, ſed quod adluit mare, & tandiu premi donec ſentiatur torpor per totum pedem, & tibiam vſque ad genua. Hoc & in præſenti tollit dolorem, & in futurum remediat. hoc modo Anteros Cæſaris libertus ſupra fidem remediatus eſt. Malagma Narciſſianum ad vtramque podagram egregium, Ceræ pondo i i. reſinæ pondo v. olei veteris pondo v. S. olei ſyriaci pondo i. S. aphronitri in paſtillis pondo i. cardamomi puri pondo vnum, iridis Illyricæ pondo vnum, piculæ pondo vnum, agarici pondo vnum, fœnigræci pondo vnum, centaurii pondo vnum, apollinaris pondo vnum, alterci pondo i. coques liquanda: quæ ſunt tundenda in puluerem redacta miſcebis, atque ex his paſtillos facies, & in capſa noua repones, quibus diebus viginti iugiter vteris.

Malagma quod & ad podagram, & ad omnem collectionẽ benefacit: accipit hæc, Ammoniaci vncias v. galbani vncias i i. picis duræ P. v. reſinæ terebinthinæ P. i i. olei veteris P. i. S. axungiæ vetuſtæ P. i i i. ceræ P. v. ſulphuris viui pondo v. hæc omnia decoques in patella fictili vel cacabo ampliore: ſulphur tamen & ammoniacum extrà teres, & ſic immiſcebis quum decoquere cœperis: ſed agitabis inſtanter, ne ſubſidant in fundo quæ in puluerem redacta mittuntur.

Confectio medicaminis quod appellatur hygia: facit ad chiragricos, ad arthritim, ad ilii dolorem, ad ventris moleſtias, ad neruorum contractionẽ, & ad omnes dolores qui ſunt in corpore: cõficitur x i i. Calend. Iul. non intereſt quo die, vel luna, vel malina, dummodo

ſupraſcriptus dies obſeruetur quo medicamen fiat, ſic, Olei P. x x v. ſed optimi, vini optimi pondo x x v. quã-tum bonum fuerit vinum, tantum melius erit medicamentum: ſerpylli campeſtris faſciculos x. tam grandes quàm manus viri recipere poteſt: ſed ſuprà ſcripta die colligi debet ſerpyllum, vt ſtatim recens cum ſupradictis liquoribus coquatur, quod oportet tandiu coqui quouſque ad olei menſurã liquor omnis veniat: quum refriguerit colatur diligẽter, & vbi nitidum fuerit, addes reſinæ pityinæ põdo tria, opopanacis libram ſemis, galbani libram ſemis, ceræ rufæ libram ſemis, ſtyracis libram, opobalſami — vi. Hæc omnia cõfundes in iſto oleo: ſtyracem ſanè pones in balneo, & ibi ſolues, atque in mortario teres, & remittes omnia in vas æreum, ibíque pones ad focum ſpecies ſuprà ſcriptas, quæ tandiu coquantur quãdiu ſoluantur bene: deinde de reſina puluerem facies, & aſperges medicamini dum adhuc coquitur, quo malagmatis loco quum opus fuerit vteris.

Cerotum ad chiragram, & parotidas, & tumores diuerſos, & fiſtulas, & furunculos, accipit hæc, Ceruſſæ P. i. ammoniaci P. i. olei P. i. ceruſſa terenda in mortario diligẽtiſſimè, deinde oleũ paulatim ſupermittendum: & quum ſimul trita fuerint omnia, mittẽda in caccabum, vel trullam, vt ferueant, & dum coquuntur ſine intermiſſione agitanda. Sed quum denſum eſſe cœperit medicamen ad ſpeciem ceroti, tum ammoniacum tritũ diligenter ſupermittẽdum, coquendáque ſimul omnia horis ſex lento igne ne adurãtur, & ſine ceſſatione dum coquuntur agitanda: quum videris omnia bene mixta, defunde in aquam frigidã, & manibus ſubige, vel perfrica, & ſic repone, & quũ vſus exegerit alutæ inline, & ſic appone locis neceſſariis. Remedium ad podagram, vel maximè ad arthritim ſic, Aceti optimi quantum volueris, quod melius erit ſi ex vino ſtyptico fuerit, telas aranearum quæ in cupreſſo inueniuntur, buxi ſummitates tenerrimas. Hæc in olla noua coquenda ſunt diutiſſimè, ex quo aceto poſca temperanda paulo acrior quàm ad bibẽdum, ex qua poſca vel calefacta vel frigida, prout cauſa poſtulauerit lauãda mẽbra, hoc eſt arthra vel iũcturæ quæ dolẽt, & deorſum, id eſt quũ humeros vel cubita laueris, ad manus ſummas, vel ad pedes ſummos deſtringendũ deducẽdúmque medicamẽ: poſtea verò quàm hac poſca laueris membra quæ lauari neceſſe eſt, appones herbam quæ in aquæ iugis decurſu naſcitur, quam Latinè berulam, Græcè cardaminen vocant: hæc diligenter purgatur, & teneritudo eius tunditur, & ita vel tepida vel frigida, prout ſalubrius eſt, dolenti in modum cataplaſmatis apponitur, & die bis aut ter, vel quotiens ſiccari cœperit mutanda erit. quæ ſi ruborem fecerit, tunc magis profuiſſe intelligetur. Adhibendum dehinc parygrum cerotũ infrà ſcriptum, ſic, Ceruſſæ, ſpumæ argenti, ceræ punicæ, olei roſei, olei mollis, lacrymas ouorum: horum omnium pondera quæ placuerit miſcebis. modus enim non eſt definitus. Cera primùm in oleo molli ferueat tandiu donec ſtringatur: poſtea puluerem ſuprà ſcriptarum ſpecierum ſuperaddes, deinde oleum roſeum vel lacrymas ouorum admiſcebis, atque ita bene agitata, & mixta omnia ſubcoquantur igni: quod medicamen repoſitum quum neceſſe erit in linteo inlitum membris dolentibus apponetur.

Farinæ triticæ 8. vnum, amyli vncias ſeptem, ceræ vncias ſeptem, olei roſacei æſtate, hyeme autem olei cõmunis 8. i. Italicum. ſanè vt paſſio ipſa vel calidius vel frigidius medicamentum poſcit fieri, ita facias. Farinam ante diem infuſam in aquæ 8. Italicum cõcoques ad modum glutis: poſtea amylum ſeparatim tritum in mortario, & ceram remiſſam in oleo ſupermittes, & ſimul omnia diligenter teres, & quum opus fuerit appones in linteo podagræ cuilibet. Galbani ſemunciam, opopanacis vncias duas, caſtorei vncias duas, ceræ P. ii. olei laurini vncias ii. olei communis P. i. olei veteris rancidi P. i. aphronitri candidi pilulas duodecim, medullæ ceruinæ pondo vnũ, butyri P. i. clauos caligares de ſterquilinio collectos de dextra caliga viii.

A de ſiniſtra ſeptem, in ſingulis linteolis alligato, ſic in æneum mitte: deinde ita cum ſuprà ſcriptis decoque, vt emplaſtrum denſum facias pedibus quum volueris apponendum. Opopanacem ſanè quum liquaueris, galbanum poſtea liquabis: dehinc omnia reliqua quum coxeris colabis, & ſic de permixtis omnibus emplaſtrum facies: miraberis remedium podagræ quia palmare eſt.

Ad impetum podagræ remedium quod Artemiſius Dianio oſtendit ſic, Croci denarios duos, pulueris Aſiani (id eſt, de lapide magneſio) qui in venalibus dif- B ficilè inuenitur, vnciam vnam: ſed ſi hic nõ ſit pro puluere, aphronitri — i. mittes, & ouorum quatuor lacrymam, non medullam. Hæc trita & mixta componuntur in modum ceroti, quo ſupralinuntur pedes de pinnola. Farinam de meliloto in lotio humano & axungia vetere concoque, eámque panno inline, & mox vbi dolor auſpicabitur, pedibus impone, pro certo ſtatim eum mulcebit hoc remedium. Axungiæ P. tria, reſinæ terebinthinæ P. i. picis liquidæ P. i. ceræ cõmunis P. i. ſulphuris viui P. i. rutæ viridis ℈ iii. ſchœ- C ni — ii. bdellæ recentis — ii. quum omnia remittenda remiſeris, & cætera miſcueris, nouiſſimè ſulphur tũſum adiicies, & omnia iuxta ignem exagitata miſcebis. Hæc compoſitio præſidio ſeruata, quanuis acrem impetum podagræ orientis extinguit. Olei cyprini modium in æneum coniicies, quúmque primùm feruebit mittes in illud vulpem maſculum viuum, & tandiu coques donec corpus eius ſurculo facillimè transforetur, tũc oleum percolabis, & adiicies in id ſampſuci, ſaliuncæ, cyperi, cardamomi, ſingularum rerum ſelibras, D euphorbii — iiii. adarces P. i. reſinæ P. iii. ceræ ponticæ P. ii. hoc cerotum mirè podagram lenit. Vermiculos terreſtres in aceto per noctem manere curabis, vt ſe omni ſorde purgent, mane eos ſiccabis, & ex his — ix. in libram axungiæ mittes, & diutiſſimè conteres, vt vnum corpus efficias, & pro ceroto vteris ad ſedãdos, pedum quamlibet moleſtos dolores. Medius lapis lacte muliebri dilutus, & pellicula lupina conligatus, portatúſque, & in præſenti & deinceps in futurum tempus podagram certiſſimè ſubmouebit. Co- E lumbinæ pinnæ maximè primùm naſcẽtes vſtæ cum vrtica, atque impoſitæ podagræ dolores leuãt. Terreſtres lumbrici ad menſuram acetabuli in mellis cotyla contriti, & impoſiti pedibus qui prius oleo roſaceo vncti fuerint, ac tertio die ſoluti, & ſtatim rurſum impoſiti, & confeſtim dolorem leniunt, & in poſterum tollunt.

Vulpem ex aqua coquito donec molleſcat, & ex aqua percolata pedes aſſiduè foueto, quo facto doloribus facilè careri hoc remedio quidam frequenter experti F ſunt. Lenticula quæ in aqua naſcitur quamtenerrima contuſa, & antequam cubitum eat ei qui dolet pedes impoſita, deinde interpoſito tempore ſublata, & herba cuculus trita, in reliquam partẽ noctis impoſita, mirè dolores podagræ ſedat. Farina frumenti ex aceto cocta, dolorem podagræ ſtatim ſedat impoſita: ſed lenius medicamen erit adiecto melle non multo.

Pampini vitium triti, & impoſiti tumorem pedũ mirabiliter exſiccant, cinis quoque vitium cum axungia vetere ſubactus & impoſitus idem præſtat: necnon G & ad hoc ſal ammoniacus cum pari menſura picis & ceræ coctus imponitur. Plantago cum axungia ſubacta & impoſita lenit pedum dolores, limus quoque aquaticus cum oleo ſubactus plurimum prodeſt.

Adeps vrſina cum ſeuo taurino & cera pari pondere decoquuntur, eóque ceroto podagra contacta lenitur, necnon & radix cucumeris erratici ex aceto cocta, & podagræ impoſita ſuccurrit. Potio, quæ ſi anno integro fuerit potata, podagra liberat laborãtes: cõponitur ſic, Chamædryos P. i. cẽtaurii vnc. iii. ariſtolochiæ rotũ- H dæ vnc. iii. ſtœchados vnc. iii. agarici — i. cyperi ſeminis — iii. S. aloes — iii. S. hæc pondera ſingularum rerũ tunſa, & cribrata, appẽdi oportet, & mellis Attici libras vi. comprehendi. Sumitur autem hæc potio à ieiuno & maximè digeſto: menſura eius eſt argentei

ſcrupuli pondus. bibitur ex tribus cyathis aquæ calidæ, A
& ſi non continuati dies fuerint in accipienda potione,
anni tamen ſpatium in dierum numero ſuppleatur.
Fel apri cum ſeuo quolibet poſitum, optimè placat
podagram in præſens. Carmen idioticum quod lenire
podagram dicitur, ſic, In manus tuas expues antequam à
lecto terram mane contingas, & à ſummis talis & plan-
tis vſque ad ſummos digitos manus duces, & dices, Fu-
ge fuge podagra, & omnis neruorum dolor de pedibus
meis & omnibus membris meis: aut ſi alii præcantas, di-
ces illius quem peperit illa, Venenum veneno vincitur, B
ſaliua ieiuua vinci non poteſt: ter dices hæc, & ad ſingu
las plantas tuas vel illius cui medebere ſpues. Re-
medium ad podagram ſic, Lanæ ſuccidæ non lotæ P. I.
vini veteris vel aminæi 8. I I. olei omphacini 8. I. aphro
nitri communis P. I. lanam infundes in vinum per tri-
duum, dehinc exprimes lanam vehementer, & admiſce-
bis vino quod expreſſeris aphronitrum tritum, addes
& oleum, & ſic miſcebis omnia, & in vas vitreū mittes,
& ſeruabis. Quum autem opus fuerit medicamen, pa-
nem infundes in vinum vetus vel aminæum, qui quū C
bene mollitus fuerit, exprimendus erit, & terendus in
mortario, ac dum teritur ſupermittendum medicamē-
tum quod in ampulla eſt, ita vt ad denſitatem catapla-
ſmatis redigatur, addenda & olei roſei cochlearia duo:
ſic inducendum medicamentum in linteo, & apponen-
dum locis dolentibus. Superpoſito verò linteo, ſalubre
eſſe author remedii huius affirmat, ſi vel ipſa lana quæ
expreſſa eſt, vel alia ſuccida ſupra cataplaſma hoc pona
tur, & leuiter obligetur. Confectio emplaſtri
quod rex Ptolemæus inueniſſe dicitur, accipit hæc, Seui D
taurini remiſſi colatique, atque in paſtillos coacti P. V.
reſinæ frixæ P. V. medullæ ceruinæ ⫟ V I. ſucci mēthæ
⫟ I I. ſucci mentaſtri ⫟ I I. ſucci fœniculi ⫟ I I. ſucci
marrubii ⫟ I I. ſucci hyoſcyami ⫟ I I. ſucci planta-
ginis maioris ⫟ I I. ſucci lapathi ⫟ I I. ſpecularis co-
cti, & quamminutiſſimè triti P. I. quibus in ordinem
præparatis, ſeuum & medulla lēto igni in vaſculo æneo
remittentur: tum reſina comminuta atque trita ſenſim
in ſeuum ſupermittetur, vt ſimul liquefacta permiſcere
ſe poſſint: deinde in mortarium marmoreū diligēter co E
lata mutabuntur, quæ adhuc tepentia diligentiſſimè cō
terentur: quæ quum denſari cœperint, dum adhuc cali-
da erunt, ita vt calor ſuſtineri manibus poſſit, ſuccos ſu-
praſcriptarum herbarum ſuperfundes, & iterum diligē-
tiſſimè teres, & priuſquam penitus deſinat calor, præpa-
ratum de ſpeculari puluerem mittes. Itaque omnia ſi-
mul mixta, & diutiſſimè trita, atque ad ſummam leuita
tem redacta, in vitreo vaſculo reponentur. Hoc empla-
ſtrum vtile his rebus, ad podagram & neruorum dolo-
res, contractionéſque, ad luxa vel fracta, ad puſtulas o- F
mnes, ad duritias omnes, præcipuè ad mammarum vi-
tia, ad carcinomata, ad glandulas, ad vulnera omnia
quolibet modo impreſſa, vel vetuſta vel recentia, ad lū-
borum & ilii dolorē, ad ſcapularum dolorē, ad phthiſi-
cos, ita vt emplaſtrum hoc inducāt, & caldā aquā mul-
ſam bibant: ad dentium dolorē, ad gingiuarū carcino-
mata, ad capitis & oculorū dolores, ita vt emplaſtrū do-
lentibus oculis ſuperponatur: ad mēbrorum dolores cō
tuſionéſq;, ad omnia omnino, præcipuè ad podagrā &
ad neruorum offenſiones placādas res ſaluberrima eſt. G
Deſcriptio acopi quod διὰ κίσσου dicitur, accipit hæc,
Baccas lauri virides c. cupreſſi c I X. herbæ Sabinæ P. I.
roriſmarini P. I. fœnigræci 8. I. hæc omnia diligentiſſi-
mè tunſa atque trita infundes in aquæ pluuialis 8. tres,
& olei P. I X. atque illic triduò commaceranda eſſe pa-
tieris, tū lento ne adurātur igni, tandiu coquētur quo-
uſque menſura aquæ quæ miſſa fuerit excoquatur, tum
omnia colabūtur, atque his adiicientur hederæ commu
nis ſiccæ ⫟ I I I I. diligēter tunſæ cribratæque, necnō &
reſinæ aſtloſæ P. quatuor, ceræ pōdo duo, permixtis o- H
mnibus, atque igne liquefactis medicamentum para-
tum in vitreo doliolo reponetur, ex quo, ſiquæ dolue-
rint corporis partes perunctæ & confricatæ, ſanitati ci-
tò reſtituētur: mulieribus etiā quū ceſſauerint tēpora, ſi

A aut ad lumbos, aut ad imum ventrem ponatur, mēſtrua
ſtatim prouocabuntur: necnon & calculos mouet ſi ex
eo ilium aut venter imus fricetur: podagræ quoque pro
deſt ſi vel mane vel nocte pedes ex hoc medicamine
perfricentur. Deſcriptio ceroti ſiue emplaſtri
podagræ & articulis, & neruis, & multis rebus infra ſcri
ptis ſatis vtilis ſic, Seui taurini P. I I I. reſinæ frixæ P. I I.
ſpecularis exuſti P. I I. ceræ ponticæ P. I I. olei mollis P.
I. S. ſucci marrubii ⫟ I I. ſucci plātaginis ⫟ I I. ſucci ver-
benæ ⫟ I I. ſucci mēthæ ⫟ I I. ſucci ſymphoniacæ vncias
B duas, ſucci phlomi ⫟ I I. quæ herba lōga & lata & mol-
lia & lanoſa folia habet, & thyrſum longum lanoſum
facit, quæ Græcè dicitur ἑρμοῦ ῥάβδος: ſeuum, vel cera,
vel reſina ſeparatim lentiſſimo igne ſoluūtur colantur-
que, & in caccabo poſtea cum ſupraſcriptis ſpeciebus
miſcentur, deinde ſimul decoquuntur, poſtea additur
oleum, & iterum modicum feruorem ducit. deinde
remoto ab igni caccabo, mittitur puluis ſpecularis exu-
ſti, & diutiſſimè agitatur. Tum medicamen adhuc
pſeudocalidum diffunditur in mortarium, & illic
C diutiſſimè manibus ſubigitur, atque inde in pyxide, aut
in doliolo vitreo reponitur: quod medicamētum ad o-
mnes collectiones, & glandulas, & parotidas, & ſtrumas,
& ad omnes tumores, & ad omnes puſtulas, & ad omnia
vulnera ſananda potentiſſimum eſt, necnon & ad ſto-
machi & viſcerum vitia, & ad lateris, & renium, & lum
borum, & coxarum dolores efficaciſſimum eſt: neruis
quoque placandis, & luxaturis, & fracturis ſolidandis
vtiliſſimum eſt.

D QVod natū Phœbus docuit, quod Chirō Achillē,
Quod didicere olim Podalirius atque Machaō
A genitore ſuo, qui quondā verſus in anguem,
Templa Palatinæ ſubiit ſublimia Romæ:
Quod Cous docuit ſenior, quódque Abdera ſuaſit:
Quod logos aut methodos ſimpléxque empirica pāgit,
Hoc liber iſte tenet diuerſo è dogmate ſumptum.
Nanque ſalutiferas diſponit pagina curas.
Iſtic reperies per nomina pérque medelas,
Deſcriptas ſpecies, & pondera menſurarum
E Congrua, quæ ſapiens ſumes moderamine certo.
Ne fallare vide, neu quæ ſunt parta ſaluti,
Vertat in exitium non ſolers cura medentis.
Sume igitur medicos pro tempere, próque labore,
Ætatiſque habitu, ſumma ratione paratos.
Gramine ſeu malis ægro præſtare medelam:
Carmine ſeu potius. namque eſt res certa ſaluti
Carmen, ab occultis tribuens miracula verbis.
Quæ curis hominum phyſicorum inuenta pararint,
Quæque ſuis natura bonis terráque marique
F Edidit illa ſuis altrix ſimul atque creatrix
Fœtibus omnigenis, quos parturit. ergo ſalubres
Suggerit impenſas ponto & tellure creatas,
Angue, fera, pecude, & fruge, alite, murice, piſce,
Lacte, mero, pomis, lymphis, ſale, melle, & oliuo,
Succis, vnguinibus, tædis, pice, ſulphure, cera,
Polline, farre, fabis, lino, ſcobe, vellere, cornu,
Baccis, & balanis, lignis, carbone, fauilla,
Floribus, & variis herbis, olere atque metallis,
Sandice, & creta, pſimmyto, pumice, gypſo,
G Cadmia, chalciti, chalcantho, chalco, & aduſto,
Caſſitero molli, lepide Cypria, atque atramento.
Prome etiam, ſeu tunde prius, ſeu contere gyro,
Quod viride hortus habet, vel quod carnaria ſiccum,
Allia, ſerpyllúmque herbas, thymbrámque ſalubrem,
Braſſicáque, & raphanos, ac longis intyba fibris,
Et mentham, & ſinapi, coriandrum, prototomúmque
Erucam, atque apium, maluam, betámque ſalubrem,
Rutámque, & naſturcum, & amara abſinthia miſce,
Pulegiúmque potens, necnon & lene cyminum:
H Palmula nec deſint Idumes, nec pruna Damaſci.
Quæ quum multiplici contriueris orbe terendo,
In patinis excocta dabis aut grandibus ollis:
Verùm adoperta coques, ne fumida iura ſaporem
Corruptum reddant, quæ mox faſtidiat æger.

Adde & aromaticas ſpecies quas mittit Eous,
Vel quæ Iudaicis fragrant bene condita capſis,
Thus,coſtum,folium,myrrham,ſtyracē,crocomagma.
Aſpalathum, gallam,elleborum, nigrúmque bitumen,
Et nardum,& caſias,& amoma,& cinnama rara,
Balſama,peuce danum,ſpicam,crocum,atque bedellam
Irim,caſtoreum,ſcillámque,opium,panaceam,
Reſinam,lepidum,euphorbium,git,atque pyrethrum,
Zingiber,& calidum,mordax piper,& laſer algens,
Agaricúmque,aſarúmque potens,aloen,aconitum,
Galbana,ſandaracham,ſampſucum, pſoricum,alumen,
Acaciam,propolimque,& adarchen, cnicon, acanthū,
Andrachnen,acorónque,opopanaca, pōpholygémque,
Cyperum,ladanum,ſagapenúmque,& tragacanthum,
Scammoniam,cypen,malabathrum,ammoniacum.
Denique repperies iſtic quod lucis in ortu,
Indus,Arabs,Seres,Perſis,diuéſque Sabæus,
Vicino ſub ſole legunt,quod præbet Orontes,
Eximium ignoto mittit quod Nilus ab ortu,
Decerptum foliis,ramo,cute,cortice,virga:
Quódque ab Idumæis vectum ſeplaſia vendunt,
Et quicquid confert medicis lalagea cataplus.
Hæc quicunque leges poteris diſcernere tecum,
Agnoſcenda magis,ſiue exercenda rearis.
Quiſque tamē noſtrum hoc ſtudium dignabere,quæſo,
Præſtes iudicium purum,mentémque benignam.
Sic tua perpetuo vegetentur membra vigore,
Et peragas placidam per multa decennia vitam.
Sic non incuſes validam placitámque ſenectam.
Nec tibi ſit medicis opus vnquam,nec tibi caſus,
Aut morbus pariant vllum quandoque dolorem:
Sed procul à curis,& ſano corpore viuas,
Quótque hic ſunt verſus tot agant tua tempora Ianos.

MARCELLI DE MEDICAMENTIS LIBRI FINIS.

Q. SERENI SAMONICI VITA.

Q. SERENVS Samonicus, Gordiani iunioris præceptor fuit, cuius meminit Spartianus in Caracalla, his uerbis, Occiſi ſunt & in balneis plures & in cœnis, inter quos Samonicus Serenus, cuius libri plurimi ad doctrinam extant. Macrobius quoque Saturnalium tertio carmina quædam de urbibus deuouendis in libro quinto Reconditorum Samonici Sereni reperiſſe ſe ait. Superſunt hodie hi hexametri præcepta medicinæ continentes.

Q. SERENI SAMONICI DE MEDICINA præcepta ſaluberrima.

MEmbrorum ſeries certo deducta tenore
Vt ſtet,& aſſimilis medicinæ defluat ordo,
Principio celſa de corporis arce loquamur.
Phœbe ſalutiferum,quod pangimus,aſſere carmen,
Inuentúmque tuum prompto comitare fauore.
Túque potens artis,reduces qui tradere vitas
Noſti,& in cælum manes reuocare ſepultos,
Qui colis Ægeas,qui Pergama,quíque Epidaurum,
Qui quondam placidi tectus ſub pelle draconis,
indita Tarpeias arces,atque [a] inclyta templa petiſti,
Depellens tetros præſenti numine morbos,
cupidè Huc ades,& quicquid [b] cupido mihi ſæpe roganti
nunc tu Firmaſti,[c] cunctum teneris expone papyris.

Capiti medendo.

BAlſama ſi geminis inſtillans auribus [a] addas, *inde*
Tum poteris alacrem capitis reparare vigorem.
Vel quæ ſeptenis cenſentur gramina nodis,
nectes Vtiliter [b] nectis,vel corno ex arbore [c] ſertum.
fructum Pulegiúmve potens vna ſuper aure locabis,
Aut illud miſto recoquens clementer aceto,
splenia Cauta nare trahes,ſeu viſco [d] lintea nexo
Induces fronti,ſeu tritæ gramina menthæ.
Spongia cum tepidis annexa liquoribus imbris
Profuit,aut hedera ex oleo decocta vetuſto.
Profuit & cochleis frontem tractare minutis.
Si nocuit cerebro violentia ſolis aperto,
Sæpe chelidonia ex acido perducta liquore
Sanauit:proſunt & amica papauera ſomno,
Si prius in lento madefacta coquantur oliuo.

Hemicranio medendo.

POrtio ſi capitis morbo tentetur acuto,
Allia diuerſam lana contecta per aurem
Inducta proſunt,& eodem balſama pacto:
Allia vel ternis piperis terna addita granis
Trita lines,certam dabit hæc tibi cura ſalutem.

Porrigini depellendæ.

EST inſenſibilis morbus,ſed noxia forma,
Quum caput immenſa pexum porrigine ningit,
frangentibus Copia farris vti [a] frendentibus edita ſaxis.
Hanc poterit maluæ radix decocta leuare.
Aut tu fœniculum nitrúmque & ſulphura viua
obline Contere,deinde caput permiſtis [b] ablue cunctis:
Furfuribúſve nouis durum miſcebis acetum,
Vt varios crines tali des vnguine puros.
Prodeſt & tarda demptus teſtudine ſanguis,
Et prodeſt cedro demiſſus ab arbore ſuccus.
Deſinet interea glomerari ferrea nubes,
Ceſſabitque grauis crebræ porriginis imber.

Capillo tingendo.

QVos pudet ætatis longæ,quos ſancta ſenectus
Offendit,cupiunt properos abſcondere canos,
Et nigrum crinem fuco ſimulare doloſo.
His prodeſt acri contrita cupreſſus aceto,
Vel frons lentiſci,vel triſtia poma ſabuci,
Lumbrici quoque terreſtres miſcentur oliuo,
Et iuuenem præſtant rediuiuo flore capillum.
Præterea niueum poterit depellere crinem,
Reſina ex facili cera viſcóque coacta.
Ad rutilam ſpeciem nigros flaueſcere crines,
Vnguento cineris prædixit Tullius autor.
Si prægnans artus captiui ſoricis edit,
Dicuntur fœtus nigrantia lumina fingi.

A

Phthiriaſi arcendæ.

NOxia corporibus quædam de corpore noſtro
Progenuit natura,volens abrumpere ſomnos,
[a]Senſibus & monitis vigiles incendere curas. *Senſibus admonitis vigiléſq;*
Sed quis non paueat Pherecydis fata tragœdi,
Qui nimio ſudore fluens animalia tetra
Eduxit,turpi miſerum quæ morte tulerunt.
Sylla quoque infelix tali languore pereſus
Corruit,& fœdo ſe vidit ab agmine vinci.
Sæpius ergo decet mordax haurire ſinapi,
B Vel nitro ac ſale permiſtis,acidóque liquore
Laxatis(vt ſint ſimul allia)tangere corpus,
Aut lacrymis hederæ,aut ſucco perducere cedri.
Quinetiam furfur miſto medicatur aceto.
Vnda maris lendes capiti deducit iniquas,
Et quicquid crebri defendit ſylua capilli.

Prurigini,papulis ac ſcabiei arcendis.

ILlotus ſudor,vel [a] copia nobilis eſcæ, *inutilis*
Sæpe graui ſcabie correptos aſperat artus.
Ergo lutum prodeſt membris adhibere fricatis,
C Quod facit ex aſino [b] ſiccatus corporis humor. *ſiccatus*
Nec pudeat tractare fimum quem bucula fudit.
Stercoris ex porco cinerem confundito lymphis,
Sic [c] pauidum corpus dextra parcente foueto. *ſcabidum*
Proderit ex oleo puluis quem congerit altè
Dulcibus ex latebris patiens formica laborum.
Conuenit hinc tepido lita tradere corpora ſoli.
Feruentes papulas oleo curato liquenti:
Aut acido Baccho miſcebis farra lupini,
Atque hinc in calido percurres membra lauacro.
D Pruritus autem ſalſos leuat humor aceti,
Siue maris rabidi ſudor,cochleæque minutæ,
Quarum contactu perimetur acerba libido.

Phreneſi & capiti purgando.

EX vitio cerebri phreneſis furioſa mouetur,
Amiſſáſque refert frendens amentia vires.
Siue calens febris iactatos exedit artus,
Siue meri guſtus ſeu frigoris efficit aura,
Conueniet calidis pecudum pulmonibus aptè
Tempora languentis medica redimire corona.
E Illotis etiam lanis ſuffire memento.
[a] Ceritum ſæpe horrendi medicantur odores, *Cerritum*
Atque ideo [b] ſanos etiam curarier eſt par. *inſanos*
Purgatur cerebrum manſa radice pyrethri,
Vngitur & ſuccis dederit quos parua ſabucus,
Expreſſúſque hederæ mandatur naribus humor.
Aut miſtum rutæ cerebro inſtillatur acetum.
Non ſemper præſens dolor eſt ſanabilis:ergo
Cura magis prodeſt venturis obuia morbis.

De fluore capillorum & maculis capitis tollendis.

F

DEfluit expulſus morbo latitante capillus,
Si rarò [a] lauitur,ſeu vis epota veneni, *eluitur*
Seu ſalamandra potens, nulliſque obnoxia flammis,
Eximium capitis tactu deiecit honorem.
Nonnunquam variant maculæ,paruiſque parumper
Orbibus aſperſum ducit noua vulnera tempus:
Vipereæ pellis cinerem his addito [b] rebus, *morbis*
Roboreáſve pilas vrſino iungito ſeuo:
Vel teſtudineo mala permulceto cruore.

G

Humoribus & perfrictionibus medendis.

SÆpe ita peruadit vis frigoris,ac tenet artus
Vt vix quæſito medicamine pulſa recedat.

Si ranam ex oleo decoxeris, abiice carnem,
Membra foue.parili ſanat ratione rigorem
Vrticæ ſemen,perceptáque frigora vincit.
Et ceruina poteſt mulcere medulla rigorem.
Decoctum raphani ſemen cum melle vorabis,
lympha: Siue fel vrſinum tepefacta dilue [a]lympha.
Proderit [b]Proderit hoc potu:ſeu caſſis oſtrea teſtis
hoc fotu. Vſta[c]dabit cinerem,qui pro ſale ſumptus in eſcis
dabunt [d]Decutiet gelidum calefacto vertice virus.
Diſcutiet Nonnullus liquidum ſumit,[e]mulſúmque[f]ſinapi,
mulſum [g]Atque palato agitat retinénſque [h]voménſque.
atque ſi- Allia nonnulli mandunt,oleíve liquore
napi, Perfundunt calido cerebrum,naſique latebras.
Idque Quidam lactucæ credunt prodeſſe ſapores.
mouénſq; Curandi modus hic &,ſuauis & vtilis idem eſt.

Elephantiaſi propellendæ.

EST elephas morbus triſti quoque nomine dirus,
Non ſolùm turpans infandis ora papillis,
Sed cita præcipitans funeſto fata veneno.
Huic erit aduerſus cedri de cortice ſuccus,
Muſtellǽque cinis,vel fuſus ſanguis ab illa.
Nonnulli dixere ſerum prodeſſe bibendo.
Mentaſtri folium potu appoſitúque ſalubre eſt.
Nec fruſtra bulbos & ſulphura iungis aceto.
Præterea nitrum debes cum melle iugatum
Spargere lacte bouis,varias ſic vngere frontes.
Ceruſſam,& chartam quam gens Ægyptia mittit,
Tunde ſimul,miſcéque oleum quod flore roſarum
& ſic Conditum eſt:line ſic faciem,[a]ſic redde ſalutem.

Cutis & faciei vitiis propellendis.

INuida ſi maculet faciem lentigo decoram,
Nec prodeſſe valent naturæ dona benignæ,
Erucam atque acidum laticem ſimul illine malis.
Proderit & bulbus mellis dulcedine victus,
Crudáve dulcacido miſcebis rapa liquori.
Sanguine vel leporis morbus delabitur oris.
Frons ſalicis cum flore ſuo contrita medetur.
Sepiolæ cineres ex oſſibus omnia tollunt.
Cygnæos adipes hilari miſceto Lyæo,
Omne malum properè maculoſo ex ore fugabis.
Horrebit ſi liuor atrox aut nigra cicatrix,
Attrito ſapone genas purgare memento,
Rugarum ſulcos lentiſci maſtiche tendens.
Si verò vitium eſt quod ducit ab impete nomen,
Hoc matutina poteris cohibere ſaliua,
Seu folio platani,quod manſum manè vorabis.
Fœda fluunt curui quæ purgamenta cameli,
Vrentur,cinerémque dabunt,iungentur aceto
Maſcula thura ſimul,diuináque cura valebit.

Aurium vitiis ſuccurrendis.

QVVM ſæuus teneras dolor altè ſauciat aures,
Fraxinea in flammis fundit quem talea ſuccum
Inſtilles,ſiue obſcœnos ex virgine rores,
Aut ſuccum ex folio dederit quem populus alba:
Sæpe chelidoniæ rapidum ſociatur acetum,
Adiunctóque nitro procedit cura ſalubris.
Mentaſtri liquor expreſſus conducere fertur.
Infectum violis oleum bene conſulit auri.
Annoſa rubros ſi legeris arbore vermes,
Ex oleo tere,ſic tepidos infunde dolenti.
Si verò obtuſa ſenſus remoretur in aure,
Lumbricos terræ,ſeuúmque ex anſere rauco
Excoque:ſic veterem poteris depellere morbum.
Félque bouis ſurdis etiam prodeſſe loquuntur,
Si iungas olidæ graue quod minxere capellæ.
Si verò incautas animal penetrauerit aures,
Proderit admiſto pauidi fel muris aceto.
At ſi lympha nocens peruaſerit,anſeris aptus
Immittetur adeps ceparum non ſine ſucco:
Qui grauis eſt oculis,ſenſum tamen auribus auget.
Vis & Phœbigenæ diuinam diſcere curam,
Si qua [a]Sítque vel annoſis confecta doloribus auris,
Allia tum ſeptem numero ſeptémque lupinos
Cretaceam dabis in teſtam:tum Delphica frondis

A Addatur,miſto[b]totum ferueſcat aceto: *totum ut ferueſcat*
Doctus eris tepidos illinc immittere rores.

Oculorum dolori mitigando.

SVmma boni eſt alacres homini contingere viſus.
Quos quaſi cuſtodes defenſoréſque pericli
Proſpiciens ſumma natura locauit in arce:
Sic tamen vt nullos paterentur deſuper ictus,
Atque ſupercilio pauidi tegerentur opaco.
Sed dolor immeritum lumen ſi fortè laceſſit,
Lana madens oleo noctu connectitur aptè,
B Viuentiſve nepæ lumen geſtatur amicum.
Ex folio aulis cineres,confractáque thura
Et laticem Bacchi fœtæ cum lacte capellæ,
Deſuper induces,atque vna nocte probabis.
Hyblæi mellis ſucci cum felle caprino
Subueniunt oculis dira caligine preſſis.
Vettonicæ manſus ſiccabit lumina ſuccus.
Si tenebras oculis obducit pigra ſenectus,
Expreſſæ marathro guttæ cum melle liquenti
Detergere malum poterunt,vel vulturis atri
C Fella chelidoniæ fuerint quîs gramina miſta.
Hæc etiam annoſis poterunt ſuccurrere morbis.
Fel quoque de gallo mollitum ſimplice lympha
Exacuet puros dempta caligine viſus.
Siue columbarum fimus miſcetur aceto,
Seu fel perdicis parili cum pondere mellis.
Vina chelidoniæ ſimili ratione iugantur,
Efficiúntque ſuo præclaros vnguine viſus:
Aſpera quinetiam mulcent & rupta reducunt.
Si genus eſt morbi,miſerum quod lumen adurit,
D Hic calor infuſo miteſcit lacte canino.
Anguibus ereptos adipes ærugine miſce,
Hi poterunt ruptas oculorum iungere partes.
Si verò horrendum ducunt glaucomata [a]peplum, *plumbum*
Spiritus alterius prodeſt qui grana cumini *infeſtat*
Pallentis mandens viſus exhalat in ipſos. *rufos,&*
Si tumor [b]inſolitus [c]typho ſe tollat inani, *gliſcit*
Turgentes oculos vili circumline cœno. *orbes,*
tofo

Dentium vitio,& oris fætori medendo.

E HAVD facile eſt acrem dentis tolerare dolorem,
Quo magis eſt æquum medicam pernoſcere curã.
Quum Baccho violas decoxeris,ore teneto.
Manſus item prodeſt ſuccis oleaſter acerbis:
Hinc oſcedo fugit,linguæ quoque vulnera cedunt.
Cum vino piper & nitro tepidum inde dolenti.
Sæpe chelidoniæ ſucco vel lacte capellæ
Saneſcunt dentes,aut tauri felle iuuantur.
Aut acidi latices clauſo voluuntur in ore.
F Manditur apta rubus gingiuis, & bona labris
Lentiſcus,myrtúſque emendant oris odorem.
Quod verò aſſumpſit nomen de dente fricando,
Ceruino ex cornu cinis eſt:aut vngula porcæ
Torrida,vel cinis ex ouis,ſed non ſine vino,
Muricis aut toſti,vel bulbi extincta fauilla.
Ambitioſa putas,ſunt iſta ſalubria cunctis.
Exeſos autem dentes ſi fortè querêris,
Vre fimum muris,patulis & hiatibus adde:
Vel cinerem dentis ceruini extinguere aceto
G Conuenit atque cauis immittere partibus aptè.
Prodeſt & puluis lumbrici corpore toſto.
Ora ambuſta cibo ſanabis lacte canino.
Sæpe etiam gelida gingiuas collue lympha,
Dentibus vt firmum poſſis ſeruare vigorem.
Si verò infandum proſerpit ad intima vulnus,
Permiſceto ſalem parili cum pondere thuris,
Hinc tractato locum,miram experiere medelam.
Aut tu ſume pilam quæ caudis hæret ouinis,
H Hæc ſiccata dabit molles & fracta farinas,
Huius & [a]attritu tetrum mulcebitur vlcus. *attactu*

Vuæ,faucibus,collo,& quæ mollienda ſunt,medendis.

AEgreſcunt teneræ fauces,quum frigoris atri
Vis ſubiit,vel quum ventis agitabilis aer

Vertitur [a]Vertitur,atque ipſas flatus grauis inficit [b]vndas,
auras Vel rabidus clamor[c]fracto quum forte ſonore
facto Planum radit iter.ſic eſt Hortenſius olim
Abſumptus:cauſis etenim confectus agendis
Obticuit,quum vox domino viuente periret,
Et nondum extincti moreretur lingua diſerti.
autem Ergo[d]enim ſtudio quæres inhibere dolorem.
Simplicibus lymphis confunditur aerium mel,
Additur excuſſus niuea ſimilagine furfur,
Decocta hæc clauſo ſimul exercentur in ore.
Præterea fauces extrinſecus vngere prodeſt
liquatis Vrſino & tauri ſeuo,ceriſque [e]remiſſis,
Omnia quæ geminis æquabis lancibus antè.
uili Diſce etiam miram ex [f]humili medicamine curam.
Actiaco melli iungas agreſte papauer,
Decoctúmque ſimul mandes,manſúmque vorabis.
Crinitæ porri radices quinque coquantur,
Hinc aqua non feruens voluatur fauce ſonora,
Nec tamen in ſtomachum deſcendat gutta patentem.
affixam Si verò [g]afflictam languor deiecerit vuam,
Tunc horas aliquot pronus recubare memento:
Aut illam puluis toſti releuabit anethi,
Aut cinis ex cochlea,vel torrida braſſica flammis.
Verùm angina ſibi miſtum ſale poſcit acetum,
Quod refert clauſo verſatum agitare palato.

De rigore ceruicis.

AT ſi ceruices duratáque colla rigebunt,
Mira loquar,geminus mulcebitur vnguine poples,
Hinc longùm pariter neruos medicina ſequetur.
oueb is Anſeris aut pingui torpentia colla[a]fouetis.
Illinitur valido multùm lens cocta in aceto,
Aut capræ fimus & bulbi:aut ceruina medulla,
Hoc etiam immotos flectes medicamine neruos.
Quos autem vocitant tolles,attingere dextra
Debebis qua gryllus erit preſſante peremptus.

Tuſſi & choleribus medendis.

NOxia ſi penitus holerum ſæuire venena
Perſpicies,cocta lactucæ fronde leuabis:
Proderit & caules aſſumere ſæpe madentes.
Interdum fauces tuſſi quatiuntur atroci,
Allia tum ſumes decocta & melle peruncta,
Semine-mella [a]Semina vel raphani permiſto dulcia melle.
Aut ſi fraxinea ſemen de fronde reuellis,
veritus Interiora vora [b]vetitus contingere dente.
Ouum melle teres domitum feruentibus vndis,
Marrubiúmve potens:hæc faucibus optima ſumes,
Frænabíſque grauem facili medicamine tuſſim.

Digeſtioni & ſtomacho medendo.

QVi ſtomachum regem totius corporis eſſe
Contendunt,vera niti ratione videntur.
Huius enim validus firmat tenor omnia membra:
At contrà eiuſdem franguntur cuncta dolore.
Quin etiam(niſi cura iuuat)vitiare cerebrum
Fertur,& integros illinc auertere ſenſus.
Lactucæ ſemen nigræ quod lignea pila
Triuerit admiſto ieiunus ſumito melle,
Sed cochlear trinum guſtu tibi ſufficit vno.
Aut tritum ſemen raphani mulſúmque iuuabit:
Siue duæ partes abſinthi,& tertia rutæ
Decoctis potantur aquis,ſiliquǽque madentes,
Semina vel marathri fœtæ cum lacte capellæ.
Pulegium quoque decoctum curabit amicè.
Et potu & fotu ſtomacho conducit acetum.
Seu cochleas vndis calefactas ac propè victas
Suppoſitis torre prunis,vinóque garóque
Perfuſas cape:ſed prodeſt magis eſſe marinas.
At malè digeſtis ſi crapula ſæuiet eſcis,
Ex pipere & calida florem de rore marino
Ebibe:ſeu ſalibus piper adde,& tenue cuminum,
Quæ coctis tinges epulis,& rapta vorabis.
Aut cubitum pergens ſuccum cape triſtis aceti.
toſtus Ventriculis mergi raptus ſal[a]tritus & vſtus
Toſto pane ſuper,piperis quoque puluere multo
Miſcetur [b]Miſcentur, capies diuinum munus in iſtis.

A Proderit hoc ſtomacho,victas & concoquet eſcas:
Grana peregrini piperis diffundito quinque,
[c]Niliaco melli quæ manè inſerta capeſſes. *Nicolao molli*

Felli,vomitui,vel phthiſi arcendis.

LVtea ſi creſcunt & cunctis noxia fella,
Allia parua nouem,piperis tot permole grana,
Quæ cyatho diluta gari mandéſque bibéſque:
Hæc iterum ſeptena capis,pòſt denique quina.
Præterea caules,frondet ſi parua ſabucus,
Decoctos ſale permiſces,ac iungis oliuo:
B Tunc capis,ac tali auxilio fella horrida purgas.
Proſunt & pelagi latices,quos pondere iuſto
Dulcibus aſſocias lymphis mellique liquenti.
Et niueus prodeſt ex vbere ſuccus aſellæ,
Si tepido vinum infundas ac mella pipérque.
At vomitum radix narciſſi pota mouebit.
Si verò phthiſis annoſo ſedet improba morbo,
Intritas vino cochleas hauſiſſe iuuabit.
Proderit & veteris ſeui pila ſumpta ſuilli.
Carne aſinæ ſeuóque capræ medicina ſalubris.

C Mammis ſanandis vel ſtringendis.

VBera fœcundo multùm [a]lactantia ſucco *lactentia*
Sæpe ſibi noxæ nimium manando fuerunt:
Fæce igitur valida duri reprimentur aceti.
Poſt partum tumidas iniuſtè aſſurgere mammas
Interdum aſpicies:harum mala commemoratur
Murinus fimus ex pluuio ſedare liquore.
Sin autem clauſas penitus dolor angit acerbus,
Lumbricis terræ turgentes vnge corymbos.
Si caſtigatas ſtudium eſt præſtare papillas,
D Ex hedera ſertis ambas redimire memento,
Protinus & raptas fumis mandare coronas:
Anſeris aut ſeuum pariter cum lacte tepenti,
Aut ouum illinito.tulerit quod garrula perdix.
Præterea pluuio decocta papauera rore
Hæreſcunt multis pòſt diſſoluenda diebus.
Vis & Phœbigenæ cæleſtia ſumere dona,
Vbera quum tetris laniata doloribus vrgent?
Nauis ramentum,& quæ nomine praſſion herba eſt,
Et quæ vulgari ſermone Inſana vocatur,
E (Græcos hyoſcyamon propria ſcito dicere lingua)
Necnon & calami radix lapathique legumen
Miſta dabunt miras(experto crede)medelas.

Reiectioni cibi aut ſanguinis re-
ſtringendæ.

SI ſtomachus nondum concoctas expuit eſcas,
Et magis atque magis vitium reuomendo valeſcit,
Allia cedemus,[a]cerebrúmque trahemus odorem. *tetrúmq,*
Sin etiam rutilus fertur de pectore ſanguis,
[b]Sorbitium menthæ,raphanus vel cocta iuuabit. *Sorbitio*
F Sæpe lapis teritur(ſpecularem nomine dicunt)
Et miſtis hauritur aquis,ſiſtitque cruorem.
Vritur interdum raptus de robore cortex,
Et cinis ex calido prodeſt epota Lyæo,
Ouorum cinis,aut cochlearum,aut denique mellis,
[c]Aut manſus ſalicum fructus prodeſſe putatur, *Aut cinis ſalicum rami*
Aut platani pilulas acri infundemus aceto:
Nullus erit ſanguis,quem non cibus iſte moretur.

Iecoris & lateris vitiis medendis.

G SI molles iecoris fibras dolor hauriet acer,
Protinus ex mulſa potanda eleliſphacus herba eſt:
Sumitur & ſemen quod fraxinus alta profudi,
Vulturis atque iecur,vel ius perdicis apricæ.
Præterea ſimili drachma pix dura pipérque
Franguntur,ſic in mollito puluere iuncta
Egelidis miſcentur aquis,recreántque bibentem.
Abſinthi quoque decocti potabitur humor.
Si latus[a]immeritum morbo tentatur acuto, *immeriti*
Accenſum[b]tinges lapidem ſtridentibus vndis, *tingens Al.tingis*
Hinc bibis:aut aceris radicem tundis,& vnà
H Cum vino capis:hoc præſens medicamen habetur.
Quid referam multis compoſta Philonia rebus?
Quid loquar antidotum variis?quis iſta requirat?
At nos pauperibus præcepta feramus amica.

Necnon & iecoris quæretur fibra lupini,
Iungentúrque ſimul coſtum foliúmque pipérque,
Quæ diluta mero dantur potanda Lyæo.
Eſt & vis morbi quod telum commemoratur,
Quum ſubito dolor inſanus furit incitus ictu.
Perſicon huic potum è nuce traditur interiore,
Quæ mihi cura ſatis caſu monſtrante probata eſt.

Spleni curando.

QVando lien tumido circumligat ilia vinclo,
Et plenū [a]ſplenis demonſtrant membra rigorem, *ſplenē-rigore,*
Mollibus ex hederæ tornantur pocula lignis,
Hinc trahet aſſuetos æger quoſcunque liquores:
Aut viridis coctorum holerum potabitur vnda.
Proderit exucto fluuialis hirudo cruore,
Siue myrica potens,ſeu ros cum pane marinus,
Aut hederæ ſuccus potu appoſitúque iuuabit.
Necnon intactam ferro quam videris alnum,
Huic liber eripitur ferro ſine, decoquitúrque
Donec victarum pars tertia ſubſit aquarum.
Hinc medico potu pulſus dolor omnis abibit.
Nonnulli memorant conſumi poſſe lienem,
Eruum ſi ſemper ieiuno ſumpſerit ore.
Arida ficus item feruente domatur aceto,
Et trita illinitur,vel ſplen apponitur hœdi.
Marrubium in vino potum prodeſſe loquuntur.
Prætereà piper ac nepetæ cum flore & anethum,
Capparis atque apium,bugloſſáque iungitur vná:
Horum decoctos latices potare ſalubre eſt.
Pulegium,abrotonum nitida cum maſtiche coctum,
Ac thymbræ ſpeciem quam cōmemorant cephaloten,
Prædixit ſpleni deus Idæ poſſe mederi.
Dulcia,Plautus ait,grandi minus apta lieni.
Splen tumidus nocet,& riſum tamen addit ineptum,
Vt mihi Sardois videatur proximus herbis,
Irrita quæ miſeris permiſcent gaudia fatis.
Dicitur exectus faciles auferre cachinnos,
Perpetuóque æuo frontem præſtare ſeueram.

Præcordiis ſanandis.

LAnguida ſi duro turgent præcordia morbo,
Miſcetur mulſæ farris ſextarius vnus,
Necnon & lini tunſum ſiliquǽque legumen.
Hæc decocta ſimul,nōdúmque tepentia nectes.
Aut quæ poma Cydon Cretæis miſit ab oris,
Cocta lines,durum vt poſſis mollire tumorem.
Ocima præterea, bulbive linuntur amari.
Proderit & lymphis corpus merſare marinis.
Quinetiam catulum[a]lactantem apponere membris *lactente,*
Conuenit:omne malum tranſcurrere fertur in illum:
Cui tamen extincto munus debetur humandi.
Humanos quoque contactus mala tanta ſequuntur,
Et iunctus vitium ducit de coniuge coniunx.
Quod ſupereſt thridaci iunges ramenta carinæ,
Quódque decem ex rebus confit ſimul atque vocatur,
Maſtichis addentur fractǽiam mollia farra.
Talibus auxiliis præcordia tuta [b]reſident. *reſidunt.*

Lumbis & renibus ſanandis.

QVum ſæuit penitis hærens iniuria lumbis,
Igne lapis candens datur exultantibus vndis:
Hoc poteris potu triſtem ſuperare dolorem:
[a]Aut pice cum melli nitrum ſulphúrque & acetum *Aut cum melle pice, nitrum*
Succida lana rapit contacta calentibus iiſdem:
Proderit hanc ægris crebrò perducere membris.
Aut caput aſparagi cum vino ſume vetuſto,
Seu mauis appone:modus conducit vterque.
Aut adipi miſtum lumbis inducito ſulphur.
Sæpe chelidoniam cum ſucco Palladis addes,
Farráque quæ tremulis proſunt ſudantia flammis.
Fertur amygdalinæ ſuccus nucis eſſe bibendus:
Pinſitur,ac tepidis ſorbebitur addita lymphis.
Aut tres ex vino cochleas feruēſcere coges,
Cúmque ſuis domibus franges,piperis quoque grana
Ter quinque[b]adiicias,potúque iuuaberis illo. *adiicies,*
Furfur item parca fuerit quum feruidus vnda,

A Pòſt oleo madidus ſaccis immittitur aptis,
Quos vix paſſuris vrentes addito membris.
Prodeſt ceruinæ [c]vehemens natura medullæ: *clemens*
Nec nocuit ciceris cocti potaſſe liquorem:
Aut miſtam teneris maluam contundito porris,
Contritumque ſimul cum maſtiche confer anethum:
Quódque decem rebus componi ex nomine clarū eſt.
His continge locum.Deus hæc mihi certa probauit.

Ventris dolori mitigando.

SI dolor inſanus tota deſæuit in aluo,
B Heminis tribus in lymphæ tu decoque tritum
In vino prius hyſſopum,validam quoque rutam
Atque apium,donec pars duplex deſit aquarum.
Potus erit medicus non detrectante palato.
Præterea niuei ſterilis teſta vritur oui,
Quæ poſtquam in [a]tetram fuerit conuerſa farinam, *tenuem*
Ex calidis potatur aquis,& pota medetur.
Necnon iungenda eſt vtero noua virga myricæ,
Illæſa hæc ferro terráque intacta,[b]teratur. *feratur. Al. trahatur*
Aut medio ventris prodeſt aſpergere terram
C Quam ſignauerunt veſtigia preſſa rotarum.
Proderit & puluis facili ſub cardine raptus.
Quinetiam ex lymphis tritum potare cuminum
Conueniet:quod iam nobis documenta probarunt.
Mētha quoq; hoc pacto medicos dabit hauſta ſapores.
Cœliacos autem recreabis pane ſalubri,
Quem madido farre efficies ac mollibus ouis,
Quorum teſta fero prius euaneſcere aceto
Refert,& teretes bulbos mollire terendo,
Cúmque his Lenæi[c]durum potare fluentum. *clarum*

D Hydropiſi depellendæ.

COrrupti iecoris vitio vel [a]ſplenis,acerbus *ſplenis acerno*
Creſcit hydrops,aut cum ſiccatæ febre medullæ,
Atque auidæ fauces gelidum traxere liquorem,
Tum lympha interius vitio gliſcente tumeſcit,
Secernens miſeram proprio de viſcere pellem.
Conueniet teneræ radix decocta ſabuci
In geminis calidi cyathis potanda Lyæi.
Necnon & tepidis conuolues corpus arenis:
Appoſitúque lenes nepetæ guſtúque iuuabunt.
E Helleboro quoque purgatur lymphaticus[b]error, *humor*
Aut huius vice quod fert ſemen lenta geniſta
Miſcetur mulſis,[c]& cautis ducitur vndis. *ac hauſtis*
Sæpe & ſcillino pelluntur noxia Baccho.
Eſt qui prævalidum frixo ſale miſcet acetum,
Atque olei ſucco[d]refricant turgentia membra. *refricat*
Fraxineum ſemen cum Bacchi rore bibendum eſt.
Necnon appoſito curantur dropace membra,
Aut calido filicis radicem[e]mollit Iaccho, *mollis*
Qui ſubitò raptos ventos ſuccóſque reuellit:
F Vnguine quo frangit vires languoris aquoſi.

Ventri molliendo.

SÆpe cibi ſpecie vitio vel corporis ipſo,
Potibus aut duris[a]reſtricta morabitur aluus. *quū aſtricta*
Vincetur talis mora gramine[b]Mercuriali, *Mercurialis.*
Cuius aquam cocti minimo cum melle bibemus.
Prunáque conueniunt quæ mittit clara Damaſcus.
Multos præterea medici componere ſuccos
Aſſuerunt:pretioſa tamen quum veneris emptum,
G Fallēris,fruſtráque immenſa nomiſmata fundes.
Quin age,& in tenui certam cognoſce ſalu em
Aut igitur tectum lana ſupponis alumen,
Aut edis in patinis teneræ decocta ſabuci,
[c]Vel cum lacte capræ ſalſum mulſúmque capeſſes. *Vel ſalſū mulſū capræ cū lacte capeſſis*
Crede tamen potum meliorem lactis equini:
Dicitur hic validos aſinæ peruincere ſuccos.
Sylueſtris fici lacrymam prodeſſe loquuntur.
Quódque ſatis melius verbis dicemus Horati,
Mugilis,& viles pellent obſtantia conchæ.
H Sed cochleas prius eſt vrtica aut furfure paſci,
Purior hinc guſtus noxa ſine mouerit aluum.
Sæpe thalaſſomeli adiecto cumulauimus imbri:
Hæc purgant,parili fuerint ſi pondere miſta.

Solutioni ventris,& dyſenteriæ compeſcendæ.

TAm varii caſus mortalia ſecla fatigant,
Vt ſint diuerſis obnoxia corpora morbis.
Sæpe etenim nimio curſu fluit impetus alui:
Frænat commiſto quum feruet braſſica vino,
Aut ceraſi victum longo iam tempore pomum,
Succus aminææ vitis cum pane medetur:
Vel bene permiſtum calida potatur acetum.
Vile quidem facili facto,tamen vtile opinor,
Lentent Si [a]lædunt medica data purgatoria dextra,
Adiecto piperis medicatur puluere calda.
Sin autem longo decurrent intima fluxu,
Atque immane malum multo iam tempore gliſcit,
Torridus ex vino cortex potabitur oui.
Ramentum niuei credunt prodeſſe elephantis.
Arbore Pyramea cortex direpta coquetur
Axe ſub æthereo:ſic nigro miſta Lyæo
Immenſum poterit potu retinere fluorem.
Numinis aut iuſſu cedrum cum maſtiche miſces,
Mollitámque picem, & raſum de nauibus vnguen:
Languida quo fidens medicamine membra fouebis.
Proderit & pueris quos dentis origo fatigat,
Caſtaneas coxiſſe nuces,& ſorba vetuſta,
Atque apium,cauléſque rubus quos fundit acutæ
quū ſumpta Potio quæ fluidam [b]conſumpta morabitur aluum.

Lumbricis & [a]tineis purgandis.

tænis QVid non aduerſum miſeris mortalibus addit
tania Natura,interno quum viſcere [b]tinea ſerpens,
Et lumbricus edax viuant inimica creanti?
Quod genus aſſiduo laniat præcordia morſu.
Sæpe etiam ſcandens oppletis faucibus hæret,
Obſeſſáſque vias vitæ concludit anhelæ.
Ergo cinis cornu ceruini proderit hauſtus,
intritum Vel nepetæ [c]tritum ex vino vel lacte capellæ:
Necnon & ſuccus medici potatur aceti.
frons: & Prodeſt præterea cum Baccho perſica [d]frondis.
Democritus memorat menthæ conducere potum.
Sumitur abrotonum, necnon & vile melanthum.
Allia per ſeſe ſanant,aut ius coriandri.
Quin & marrubium decoctum hauſtúmque iuuabit,
Pulegiúmve potens & agreſte iugatur anethum:
Syntheſis hæc prodeſt vnda mollita calenti.

Colo ſedando.

QVum colus(inuiſum morbi genus)intima carpit,
Mande galeritam volucrem quam nomine dicūt,
Aut pauidi leporis madefacta coagula pota.
nepetam Siue apio [a]nepetas tereti cum maſtiche iunges,
Necnon & ſpecies ambas redolentis anethi,
Quarum decoctos patiens haurito liquores.

Veſicæ & calculo purgando,& vrinæ prouocandæ.

SIcui veſicæ tardus cunctabitur humor,
Hæc mora rumpetur vino peruicta vetuſto.
Prodeſt ex paruis acinos potare ſabucis,
intrita Aut hederæ ſuccum,aut lacrymoſi [a]trita ſinapis.
Necnon reſinas ex Oricia terebintho
In ſpeciem eruiliæ paruos glomerabis in orbes,
Quos ternos tepida miſtos hauſiſſe medela eſt.
Quondam etiam nimio præceps vrina fluento
Irrigat exuuias, obſcœnóque inficit imbri:
Ergo cinis cornu ceruini proderit hauſtus:
intritum Vel nepetæ ex vino [b]tritum vel lacte capellæ.
Tum leporis cerebrum ex vino potare iuuabit.
Si dolor internam veſicæ concoquit aluum,
Subueniet radix frondoſæ epota cupreſſi,
Pulegiúmve potens domitum feruentibus vndis.
Si verò in lapides denſus conuertitur humor,
Qui retinet curſus,gemitúmque dolore frequentat,
Saxifragam ſeu fontigenam ſuccurrere credunt.
Præterea ſemen myrti ſylueſtris Iaccho
Atque oleo miſtum bibitur,(nec deſit acetum)
Vináque ſumantur fricto condita cumino:
Siue palumborum capitur fimus acre ferorum

A Dulcacidis ſparſum ſuccis tritúmque ſolutum.
Necnon obſcœnus capræ potabitur humor,
Obruit hic morbum labefactáque ſaxa remittit.

Conceptioni & partui.

IRrita coniugii ſterilis ſi munera languent,
Et ſobolis ſpes eſt multos [a]iam vana per annos, *dum*
Fœmineo fiat vitio res,nécne,ſilebo:
Hoc poterit quartus magni monſtrare Lucreti.
Sed natura tamen medicamine victa potenti
Sæpe dedit fœtus ſtudio curante paratos.
B Aut igitur leporis conſumit fœmina vuluam,
Aut ouis in ſtabulis [b]fractas quum ruminat herbas, *carptas*
Pendentem ſpumam molli deducit ab ore,
Atque illam meminit miſto potare falerno.
Mercurialis item capitur communiter herba:
Sic cubitum noctu coniunx feſtinat vterque.
Atque vbi iam certum ſpondet prægnatio fœtum,
Vt facili vigeat ſeruata puerpera partu,
Dictamnum bibit, & cochleæ manduntur edules:
[c]Aut qui olim menſes minus octo moratus in aluo, *Aut quū*
C [d]irrumpit thalamos & nexus ſoluit inertes: *Erumpit thalamis*
Pulegii quoque purgati tunc conuenit imber,
Cuius opem veram caſus mihi ſæpe probarunt.
Quinetiam ſtercus ſupponunt vulturis atri,
Sentiat vt minimè partus quam proximus vrget:
Oua etiam rutæ & fragili miſcentur anetho,
Quæ diluta ſimul vino atque exhauſta medentur.

Profluuio cuiuſque ſanguinis & matrici ſubueniendæ.

D SI modicus pleno manat de corpore ſanguis,
Subuenit:at nimius cum vita funditur ipſa.
Quapropter multo naris completa cruore
Quum fluit,attritus cimex conducit odore.
Lana oleo madefit,ſed nondum lauta,roſato:
Hæc datur in nares,vel [a]claudit denſius aures. *claudit dēſior auras*
Contritis prodeſt cochleis perducere frontem:
Aut galli cerebro vel ſanguine tinge columbæ.
Quòd niſi ſupprimitur ſanguis,potandus & ipſe eſt.
Præterea Pharis caput eme tire papyris.
E Detrahe quod ſupereſt,aliò genitalia necte.
Fœmineas prodeſt [b]illinc vincire mamillas, *vinclis*
Menſtruus immenſo ſi profluit impete ſanguis.
Succida lana malos remoratur ſubdita curſus,
Mortua quinetiam producit corpora partu.
Sed quacunque fluit vis immoderata cruoris,
Subereus cortex calidis potatur in vndis,
Antè minutatim ſtudio vincente terendus.
Pulegii calido purgatur fœmina potu.
Sed ſi fortè cruor clauſa cunctabitur aluo,
F Aut molles nepetæ aut rutæ quæcunque bibentur.
[c]Aut ſi puniceos fundit veſica liquores, *At ſi*
Marrubium ex paſſo tritum perfunditur vndis:
Hi poterunt hauſtus rutilum purgare [d]colorem. *liquorem*
Reliquias partus dictami detrahit herba.
Quòd ſi fœminei properabit ſanguinis imber,
Eſt qui fruſta molæ percuſſu decutit vno,
Quorum aliquod lanis tectum ad præcordia nectit,
Hæc ſimul incantans,ſiſti debere cruorem,
Vt lapis ille viæ [e]ſolitos iam deſtitit orbes. *ſolito orbe*
G Internecandis quæ oculos impediunt.

[a]NObilis hirſutas horret laſciuia ſetas, *Mollis &*
Et gaudet rapto nudari flore pilorum.
Sed bona nonnunquam vellendi cauſa videtur,
Corpora quum releuat ratio manifeſta ſalutis.
Namque oculos infeſta pilorum tela laceſſunt,
Quódque illis dederat vallum natura tuendis,
Inde inimica ſeges proprios deſæuit in orbes,
Ergo locum crinis vulſi continge cruore,
H Quem dat auis tremulis ſimulat quæ pellibus alas.
Præterea quaſcunque voles auertere ſetas,
Atque in perpetuum rediuiua occludere tela,
Corporibus vulſis ſaniem perducito ranæ:
Sed quæ parua ſitu eſt,& rauco garrula queſtu.
Necnon [b]quæ ſtagnis ceſſantibus hæſit hirudo *è ſtagnis ceſſ. exos hirudo*

Sumitur, & viuens Samia torretur in olla:
ungit Hæc acidis[c] iungit permiſta liquoribus artus,
ſuccreſcere Auulſamque vetat rurſus [d] percreſcere ſyluam.

Omnibus obſcœnis medendis.

DIcendum & quæ ſit membris medicina pudendis.
Languidus antiquo purgatur penis Iaccho,
Ac ſuper illinitur fœcundæ felle capellæ.
Mane nouo myrti frondes commādere prodeſt
deſpuere Cui dolet, atque illas in vulnus [a] deſpuat ipſum.
Fæce etiam vini genitalia lauta lauantur,
Et tumidos teſtes Nereia lympha coercet,
Vel bulbi ex mulſo, vel cera immiſta cupreſſo:
tepuit Aut faba cum [b] tepidis Bacchi decocta fluentis.
Ramicis immenſum fertur cohibere tumorem
Far madidum lympha, & feralis fronde cupreſſi:
ex fotu Vnde etiam [c] potu frons hæc memoratur amica.
Sin autem exiſtit durum tibi glandibus inguen,
Proderit induci cochleas cum melle minutas.
Obſcœnos ſi ponè locos noua vulnera carpent,
Horrentum manſa curantur fronde ruborum.
At ſi iam veteri ſuccedit fiſtula morbo,
Muſtellæ cinere immiſſo purgabitur vlcus,
Sanguine ſeu ricini quem bos geſtauerit antè.
Herba chelidoniæ fertur cum melle mederi,
Herbáque cum ſeuo foliis de mille vocata.

Iſchiæ & articulari morbo.

SÆpius occultus victa coxendice morbus
Perfurit & greſſus diro languore moratur.
Populus alba dabit medicos de cortice potus:
Necnon & teneræ gracili de fronde geniſtæ
Arreptos caules, acidóque liquore madentes
Sumere conueniet, rubiam quoque ducere potu:
Aut in aminæo cochleas haurire Lyæo.
Si verò articulos tab es inimica per omnes
Hæſerit, ex ficu betas ac melle ligabis.
Vel pelagi latices, ſimul & Baccheia dona
Sumere curabis: nimio ſed parcito vino.
Ennius ipſe pater dum pocula ſiccat iniqua,
Hoc vitio tales fertur meruiſſe dolores.

Furunculo medendo.

QVum ſanguis nimius puri commiſtus atroci
Æſtuat, & papulas altè ſuſtollit acutas,
Reſinam miſces & ſaxis ordea fracta:
Conſperſa hæc tepidis apponere conuenit vndis.
Vis & hyoſcyamum ceræ ſeuóque iugatum
Nectere: non minus hæc poterit medicina iuuare.
Prætereáque fimum ex gallo quod legeris albo,
Imbribus ex acidis fidens appone dolenti.
Auribus aut pecudum molles exprimito ſordes,
papullis Vnguine quo fotis dabitur medicina [a] papillis.

Carboni medendo.

HOrrendus magis eſt, perimit qui corpora, carbo.
Vrit hic incluſus, vitalia rumpit acerbus:
Hunc veteres quondam variis pepulêre medelis.
Tertia nanque Titi ſimul & centeſima Liui
Charta docet ferro talem candente dolorem
Exectum, aut poto raporum ſemine pulſum:
Infecti dicens vix ſeptem poſſe diebus
Vitam produci: tanta eſt violentia morbi.
Dulcacidum laticem cum lini ſemine iunge,
Atque fimum pariter Paphiæ compone columbæ:
corruptas Hinc line [a] diruptas partes, & clauſa venena.
Præterea triti referant & operta lupini.
Nonnullus calcem viuam diſſoluit aceto,
Fumantémque niuem papulis apponit acerbis.
Eſt qui gallinæ perducat ſtercore corpus.
Allia vel piperi parcè commiſta linuntur
Pythagoræ cognata leui condita cumino.
Proderit & madida fermentum polline turgens.

Pani, vomicæ & ſtrumæ depellendis.

SVnt alii quos dura mouet natura tumores
Non minus horrendi, ſed non ita pernicioſi,
Vomica qualis erit, vel eidem proxima quædam.
Simplice reſina miſcebimus hordea tuſa,

A Et mulſos amnes & purgamenta columbæ.
His bene decoctis languentia membra fouentur.
Mollis odorato faba iungatur coriandro,
Proderit [a] appoſitum, mollítque aperitque tumorem. *appoſitu,*
Aut de phaſganio radix decocta paluſtri,
Quæ ſalis admiſto tundetur condimento.
Proderit & manſum quod traxeris arbore viſcum.
Gramen hyoſcyami ceræ ſeuóque vetuſto
Concilia, miſtiſque locos perduce dolentes.
Exercere etiam corpus medicina potens eſt.
B Ouum defundes in fictile, deinde putamen
Marrubii ſucco implebis: pòſt melle liquenti
Omnia conſociata tepenti proſpera potu
Sumuntur, referántque malum purgántq; leuántque.

Igni ſacro [a] demouendo. *remou.*

EST etiam morbi ſpecies quæ dicitur ignis,
Languida quo multo torrentur membra calore.
Vel tu vicino ſeuum bouis igne remittis,
Mollitúmque lines: vel oloris fæcibus, oua
Sed non cocta dabis, ſic torrida membra fouebis.
C Lumbricus terræ miſto inducetur aceto,
Aut parili noua ruta modo, (ſed iungis oliuum)
Ouáque cum betis proſunt ſæpe illita tritis.
Allia dant [b] cinerem ſociato oleóque garóque, *cinerem, hunc ſoc. al. ſociādum.*
Vnguine quo gliſcens deponet flamma furorem.
Sæpe chelidoniæ pars candida iungitur oui,
Quæ modico [c] potu ſed vili trita capeſſes, *in potu.*
Admiſcere memor lymphas amnémque falerni.

Podagræ depellendæ.

[a] QVædā haud ſunt rabidæ medicamina digna podagræ, *Quædam ſunt r.*
[b] Cui ter tricenas ſpecies Epidaurius ipſe *Nec ther, cui undenas ſpecies*
D Dixit meſſe Deus: requiem tamen indere morbo
Fas erit, & triſtem ſaltem mulcere dolorem.
Ergo age, & arreptum ſalicis frondémque librúmque
Cum vino tere, ſic contractos perline neruos.
At quum prima mali ſeſe oſtentabit origo,
Feruida nō timidis tolera cauteria plantis:
Seminecíſve hirci reſerato pectore calces
Inſere: ſic diræ reprimes primordia peſtis.
Aut ſi corruptus perſederit altius humor,
E Trita cupreſſus ibi Baccho iungetur acerbo,
Panibus & teneris: cohibebitque addita queſtus
Parua ſabucus item hircino collita ſeuo:
Triticeǽque acido manantes amne farinæ:
Aut [c] nitidum ranæ decoctum viſcus oliuo, *nitido.*
Siue chelidoniæ ſuccus [d] ſale miſtus aceto. *ſed*
Sunt quibus appoſita ſiccatur [e] hirundine ſanguis. *hirudine*
Non audita mihi ſit fas, ſed lecta referre,
Hoc quidam raptus morbo per tempora meſſis,
Vicino plantas frumenti preſſit aceruo,
F Euaſitque grauem caſu medicante dolorem.

Vulneribus ferro aut verberibus factis.

NAturæ vitiis medicas obiecimus artes:
Nunc & fortunæ iaculis obſiſtere par eſt.
Si cui fortè lapis teneros violauerit artus,
Necte adipes vetulos & tritam chamæciſſon,
Nec pudeat luteæ ſtercus perducere porcæ.
Sin autem ſæuo laceratum eſt verbere corpus,
Tum lixiua cinis ceras diſſoluit & oua,
Admiſtóque oleo vibices comprimit atras.
G Si verò infrenus manat de vulnere ſanguis,
Purpura torretur conchyli perlita [a] fuco, *ſucco*
Huius & atra cinis currentem detinet vndam.
Verrucæ quoque defectæ frenare cruorem
Dicitur ambuſtus Tyrio de vellere puluis.
Præterea nimios reſerati vulneris amnes
Peniculi cinis aſtringit, vel fimbria porri.
Siue fimus manni cum teſtis vritur oui,
Et reprimit fluidos miro medicamine curſus.

Vulneribus quibuſcunque caſibus factis.

H TAm varia humanæ ſunt vulnera conditionis,
Vt nequeam proprias cunctis adſcribere curas.
Iiſdem igitur monitis caſus ſanabimus omnes.

excluſerit Sic tamen vt nullus medicinam[a] clauſerit error.
Ergo, modus quicunque obtingit vulneris atri,
Contritus cum melle dabit medicamina bulbus:
Herbáque quæ foliis nomen de mille recepit,
Appoſitu prodeſt adipi permiſta vetuſto.
Succida cum tepido nectetur lana Lyæo,
Ambuſtæue cinis complebit vulneris ora.
Concludit verò vel frons vel ramus ab vlmo.
At ſuccis hederæ pulchreſcit fœda cicatrix.

Hominis ac ſimiæ morſui.

Siue homo ſeu ſimilis turpiſſima beſtia nobis
Vulnera dente dedit, virus ſimul intulit atrum,
puro Betonicam ex[a] duro prodeſt aſſumere Baccho.
Necnon & raphani cortex decocta medetur,
Si trita admorſis fuerit circumlita membris.

Serpentium morſibus & venenis excludendis.

Sariſſæ Cuſpide non quiſquam longæ neque cæde [a]cariſſæ,
Fulmine non gladii, volucris nec felle ſagittæ,
Quàm citò vipereo potis eſt affligier ictu.
Quare aptam dicamus opem, ſuccóſque medentes.
Quæ, Al. Quum [b]Quem nocuit ſerpens, fertur caput illius aptè
Vulneribus iungi: ſanat quem ſauciat ipſa:
Vtque Lariſſæa curatus Telephus haſta.
Proderit & caulem cum vino haurire ſabuci,
Aut coctum raphani librum tritumque ligare,
Siue etiam excelſa folium de mole cupreſſi:
Aut tithymallus atrox vulnus contrita, perungit.
Carduus eſt nondum doctis fullonibus aptus,
Ex illo radix tepido potatur in amni.
Ceruino ex fœtu commiſta coagula vino
Sumuntur, quæ res membris agit atra venena.
Aut ferulæ radix potatur in imbre Lyæi:
Betonicæue leues, gallinæ aut iura vetuſtæ.
Si verò horrendum vulnus fera fecerit aſpis,
Vrinam credunt propriam conducere potu.
Varronis fuit iſta ſenis ſententia: necnon
(Plinius vt memorat) ſumpti iuuat imber aceti.
Dicendum & quæ ſit præcox medicina timenti:
(Cautio nanque poteſt diros præuertere morſus)
Si iecur exectum tardo de vulture portes.
Erucis aut ſi totos perduxeris artus,
Quas prius attritas vehementi ſpargis aceto.
Aut tu ceruina per noctem in pelle quieſces,
Aut genere ex ipſo dentem portabis amicum.
Toxica præterea qua ſint pellenda medela,
Expediam. Sanguis poterit prodeſſe caninus,
Qui facili potu antidotos imitatur honeſtas.
Vis & mirificos cautus prædiſcere odores,
Accenſis quibus arcetur teterrima ſerpens?
Aut ſtyracem torres aut diri vulturis alam,
Vel nepetam aut frondem rigidæ ſtirpémque myricæ.

Ictibus ſcorpii, & morſibus muris cæci vel aranei.

Sunt minimæ ſpecies, ſed diræ vulnere peſtes,
Quæ magis in tenui latitantes corpore fallant:
Scorpius vt grauis eſt & araneus: hæc mala ſemper
ſopore, Captant ſecuros multa iam nocte [a]ſopores,
Et documenta dedit nobis proſtratus Orion,
Magna quòd exiguis perimantur ſæpe venenis.
At qui vulnus atrox incuſſit ſcorpius ardens,
Continuò capitur, tunc digna cæde retuſus,
Vulneribúſque aptus, fertur reuocare venenum.
Aut calidis pelagi lymphis loca læſa fouentur:
Siue meri potu diſſoluitur improba peſtis.
Ad cunctos autem morſus ictúſque minorum
Caſeus aptus erit ſimæ de lacte capellæ,
Cúmque hoc abſumi debebit origanus herba:
Hæc duo mirificis curabunt icta medelis.
Necnon fœniculo calidum annectatur anethum,
Aut viuum ſulphur ſicca cum fæce Lyæi.
Exiguo piperis cerebrum conſpergito galli.
Quo lita ſaneſcunt depulſo membra dolore.
Sin autem muris nocuit violentia cæci,

A Quæ ſola ſignauit voluendis orbita plauſtris,
Illinc mira datur vili de puluere cura.

Subitaneo dolori, febri, atque oſtocopo.

Nonnunquam exiſtit ſubiti noua cauſa doloris,
Cuius origo latet, veris reprimenda medelis.
Nanque chelidoniam miſto ſale nectere prodeſt,
Velleráque infuſo recalentia ſulphure ſanant.
Oſtocopon lento conducit melle perungi.
Sin autem calidæ depaſcent corpora febres,
B Tunc apii ſuccus leni ſociatur oliuo.
Membra lines, fotúque ſerus mulcebitur ignis.
Nec ſpernendus adeps, dederit quem beſtia melis.
Seminecis [a]cerui lacrymam miſcere liquori *uitis*
Conuenit, atque artus [b]illinc mulcere calentes: *illo hinc*
Sic lacerat morbum bilémque reuoluit in aluum.
Præterea chymum ſtomacho deſiccat iniquum,
Quæ magis atque magis promittunt corpora claudi.
Febribus at longis galli noua iura vetuſti
Subueniunt, etiam tremulis medicantia membris.

C

Quartanæ typo medicando.

Nec tu crede leuem dilato tempore febrem,
Quæ ſpatium ſibi dat, magis vt ceſſando caleſcat,
Lethali quæ graſſatur quartana calore,
Ni medicas adhibere manus curemus & herbas.
Allia non pudeat terno cum cimice trita
Et diluta mero mediis haurire diebus,
Aut facilem iecoris murini ducere fibram,
Quatuor vt [a]duri iungantur ſcrupula Bacchi. *puri*
Mira eſt abſinthi cum ſimplice potio lympha.
D Sume tribus digitis apprenſum ſemen anethi,
Tantundem marathri, mulſum nec deſit aceti,
In cuius cyatho prædicta ſalubriter hauris.
Mæoniæ Iliados quartum ſuppone timenti,
Aut leporis trepidi diluta coagula trade.
Prodeſt & potus, ſed mulſus, Doridis humor.
Quidam etiam miranda ferunt veniente calore,
Iurantes ludum Veneris munúſque petendum.
Sed prius eſt oleo partus ferueſcere ranæ
[b]In triuiis, illóque artus perducere ſucco. *Ex triuiis*

E

Tertianæ typo medicando.

Eſt etiam alternis febris rediuiua diebus,
Tempora diſcernens quaſi iuſtæ pondera libræ.
Vt poſſis igitur talem prohibere furorem,
Inuolues cera pallentis grana cumini,
Puniceáque indes pelli collóque ligabis.
Pulegii ramus lanæ velatus amictu
Tempore ſuſpecto medicos præbebit odores.
Præterea tritus cimex potatur in ouo,
Horridus attractu, ſed guſtu commodus apto.

F

Quotidianæ typo medicando.

At qui continuis non ceſſat adire diebus,
Sed tantùm certas morbus diſcriminat horas,
Triticeum metuit granum (ſi credere dignum eſt)
Quod latitans fracto fuerit ſub pane repertum.
Nec non oſſa iuuant ſeptis inuenta domorum:
Conuenit hæc tereti pendentia ſubdere collo.
Multáque præterea verborum monſtra ſilebo:
Nam febrem vario depelli carmine poſſe
Vana ſuperſtitio credit tremuléque parentes.

G

Hemitritæo depellendo.

Mortiferum magis eſt quod Græcis ἡμιτριταῖον
Vulgatur verbis: hoc noſtra dicere lingua
Non potuere vlli, puto, nec voluere parentes.
Inſcribis chartæ quod dicitur Abracadabra:
Sæpius & ſubter repetis, ſed detrahe[a] ſummam, *ſummæ Vt m.*
Et magis atque magis deſint elementa figuris:
Singula quæ ſemper rapies, & cætera figes,
Donec in anguſtum redigatur litera conum.
His lino nexis collum redimire memento.
H Nonnulli memorant adipem prodeſſe leonis.
Coralium atque crocum corio connectito felis.
Coralium verò ſi collo nectere velles,
Ne dubites illi virides miſcere ſmaragdos:

Talia languenti conducent vincula collo,
Lethaléſque abigent(miranda potentia)morbos.

Fracturis,& luxis ſanandis.

INfandum dictu cunctis procul abſit amicis,
Sed fortuna potens omen conuertat in hoſtes.
Vis indigna nouo ſi ſparſerit oſſa fragore,
Conueniet cerebrum blandi canis addere fractis,
Lintea deinde ſupérque inductas nectere lanas:
Sæpius & ſuccos conſpergere pinguis oliui:
Bis ſeptem credunt coaleſcere cuncta diebus.
Aut veteri baccho capræ fimus inde petulcæ,
Hoc aperit clauſum,trahit hærens,ſanat apertum.
Si verò caput infeſtus colliſerit ictus,
Ex oleo necti veſtis debebit arachnes:
Neſciet hæc illinc(niſi quum ſanarit)abire.
Quòd ſi luxa ſuo decedant membra tenore,
Vrere fœmineos crines ac iungere ſeuum
Congruet,ac tali medicamine mota ligare.
Aut malum ex pingui tritum appoſuiſſe iuuabit.
Aut ſi concluſum ſeruauit tibia vulnus,
Stercus ouis placidæ iunges adipéſque vetuſtos,
Pandere quæ poterunt vlcus patulóque mederi.

Neruis inciſis & dolentibus,
atque contractis.

HAud quiſquam credet [a] diſiectos vulnere neruos (*defectos*)
Ad ſolitum rurſus reuocari poſſe vigorem:
Sed prodeſt terræ lumbricos indere tritos,
Queis vetus & rancens ſociari axungia debet.
Si verò occultus neruos dolor vrit inertes,
Vulturis exciſos adipes rutámque remitte,
[b] Aut ceram,& tali recreabis languida fotu, (*Ac ceram*)
Conuenit & pelagi calidis perfundier vndis:
Carica vel betis lento cum melle iugatur:
Aut Baccho madefacta Ceres cum fronde cupreſſi,
Quo poteris potu recreare rigentia membra.
Sin autem ſubito replicantur corpora morbo,
Contractos reuocat neruos caro ſumpta columbæ.

Ægris ſomno adſciſcendo.

NON ſolùm miſeros teterrima febris adurit,
Sed ſuper optato pergit viduare ſopore,
Ne proſint placidi cæleſtia munera ſomni.
Charta igitur,variis quam pinxit littera verbis,
Vritur,inde cinis calido potatur in amni.
Proderit [a] & magnum capiti ſubſternere fulcrum. (*& moriō capitis ſubſternere fulcro. Alii, Proderit (ut magi) capræ ſubſternere fella.*)
Prodeſt & miſtam lymphis potare cupreſſum:
[b] Palladiis itidem ſuccis,quos flore roſarum (*Palladios itidē ſuccos cū flore*)
Iungis,& immiſces madidum tritumque papauer,
Quo lita frons facilem præbebit nocte quietem.
Necnon mandragoræ guſtu ſopor additur altus.
Dilue præterea glomeramina quæ gerit intus
Clauſa aries inter geminæ coxendicis vmbras,
Inde ſoporati ducentur gutture potus.

Lethargiæ expellendæ.

DIximus hanc ſortem miſeris mortalibus eſſe,
Vt ſint ſæpe mala inter ſe contraria morbi.
Denique nonnunquam ſomno ſic membra grauantur,
Vt coniungatur letho ſopor altus acerbo.
Ergo leui flamma torrentur cornua capræ,
Quo nidore grauem depellent lumina ſomnum.
Aut Veneris labrum quæ dicitur herba,bibetur:
Quæ teritur prius & vino confuſa liqueſcit.
Conueniunt acidis euphorbia miſta fluentis,
Gramina vel rutæ gemina ſi nare trahantur.
Quidam dira iubent,ſepteno cimice trito
Vt vitientur aquæ,cyathúſque bibatur earum:
Hæc potiora putant quàm dulci morte perire.

Comitiali morbo.

EST ſubiti ſpecies morbi,cui nomen ab illo eſt,
Quòd fieri nobis ſuffragia iuſta [a] recuſant. (*recuſet*)
Sæpe etenim membris atro languore caducis,
Conſilium populi labes horrenda diremit.
Ipſe deus memorat dubiæ per tempora lunæ
Conceptum,talis quem ſæpe ruina profudit.
Prodeſt cum veteri Baccho fel vulturis ampli:
Sed cochlear plenum guſtu tibi ſufficit vno.

A Aut cruor ex Progne miſtus cum polline thuris:
Aut apium elixum,aut conditum melle fel agni:
Marrubiumve pari confuſum pondere mellis,
Cui tu terna dabis guſtu cochlearia in vno.
Aptus muſtellæ cinis eſt & hirundinis vnà.
Præterea pluuias hominis quas calua ſupina
Excepit proiecta ſinu,conſumere prodeſt.
Aut lapis ex nido vaga quem congeſſit hirundo,
Vellitur,& nexu fouet attollitque iacentem.
Pellitur (vt fama eſt)guſtu quoque languor anethi.

B

Regio morbo pellendo.

REgius eſt vero ſignatus nomine morbus,
Molliter hic quoniam celſa [a] curatur in aula. (*curandu*)
Huic rubia ex mulſa fertur conducere lympha.
Allia trita dabis vino madefacta calenti.
Vellera cum vino ſuffiri ſulphure prodeſt.

Infantibus [a] dentientibus,vel (*ſtridentibus*)
ſtrige inquietatis.

NVdum hominem primùm mater natura profudit:
Inſuper excruciat,niueis quum dentibus armat.
C Collo igitur molli dentes nectentur equini,
Qui primi fuerint pullo creſcente caduci.
Aut teneris cerebrum gingiuis illine porci:
Aut leporis niueum bibitur cum lacte caprino.
Præterea ſi fortè premit ſtrix atra puellos
Viroſa immulgens exertis vbera labris,
Allia præcepit Titini ſententia necti,
Qui veteri claras expreſſit more togatas.

Combuſturis igne vel
frigore.

D SVNT diuiſa quidem mala frigoris atque caloris:
Sed tamen amborum ſimili nocet vlcere virus.
Illa quoque vſta putes quæ ſunt niue læſa rigente.
Conuerſa in cinerem platani pila curat vtrunque.
At verò ambuſtum flammis,qui candidus oui
Succus ineſt,penna inductus ſanare valebit.
Aut tu ſuccoſæ cinerem perducito lanæ,
Aut viuam ex oleo veteri componito calcem,
Ordea vel franges atque oui candida iunges.
Adſit adeps porcæ(mira eſt hæc forma medelæ)
E Iunge chelidoniis,ac ſic line vulnera ſuccis.
Quódque recens vſſit glacies,axungia ſimplex
Mulcet,& ex facili grata eſt medicamine cura.

Venenis prohibendis.

VT tutus fias infeſtæ [a] fraude nouercæ, (*a fraude*)
Vel quicunque tuo carpetur liuidus auctu,
Non expectatis eat obuia cura venenis.
Ante cibos igitur iuglandis fœtus edatur.
Produnt electri variantia pocula virus.
Præterea coctæ querno cum cortice lymphæ
Conueniunt potu,demerſáue ficus oliuo.
F Sæpe etiam raphanum prædixit numen edendum.
Antidotus verò multis Mithridatica fertur (*Mithridatis*)
Conſociata modis,ſed Magnus ſcrinia regis
Quum raperet victor,vilem deprendit in illis
Syntheſin,& vulgata ſatis medicamina riſit,
Bis denum rutæ folium ſalis & breue granum,
Iuglandéſque duas, totidem cum corpore ficus:
Hæc oriente die parco conſperſa Lyæo
Sumebat,metuens dederat quæ pocula [c] mater. (*tutor.*)

Venenis datis.

G SI nequit infandum præuertere cautio virus,
Proximus ille gradus data pocula pellere cura.
Lac aſinæ placidǽque boui prodeſſe loquuntur.
Betonicam ex paruo ſumunt plerique Lyæo.
Quòd ſi hederæ ſuccos,quæ truncos implicat altos,
Inſtilles pateris, poterunt haud vlla nocere
Pocula,quæ quiſquam ſæuis vitiauerit herbis.
Siquis hyoſcyamum guſtarit lacte capellæ,
Exhauſto,rabidos poterit mulcere furores.

Vulneribus ex re dubia
curandis.

H VVlnera tabeſcunt ſpatio vitiata dierum,
Curáque nil prodeſt nec ducitur vlla cicatrix.
Sed tamen herbarum tam mira potentia pollet,

Vlceris annoſi ſinus vt coaleſcere poſſit,
Marrubium[a] ſi tu recoquas illóque liquore
Vulnus atrox foueas, cineres vel hirundinis altæ
Inducas, leporiſue aſperſa coagula vino:
Aut hederam Baccho decoctam, & ſemen anethi,
Aut cineres alni tardo cum melle ligentur.
Lumbrici terræ poterunt [b]conducere vulnus,
Aut facilis lapathi coma latior vlcera purgat,
Et commiſtus adeps ſed [c]nonnullo ſale tactus.
Pinea præterea viuo cum ſulphure cortex,
Et pice cum ſpiſſa, iam perdita membra reponit.

ſi melle coquas. *cbducere* *non ullo*

Verrucis tollendis.

INterdum exiſtit turpi verruca papilla.
Hinc quondam Fabio verum cognomen adhæſit,
Qui ſolus patriæ cunctando reſtituit rem.
Id poterit vitium ſanguis curare lacertæ,
Aut vrina canis cum terra inducta madenti.
Aut herbæ ſuccus quæ fertur nomine lathyr:
Et tithymallus item tali ſatis apta medelæ.
Si rupta immenſos fundit verruca cruores,
Purpureo triti cineres de vellere profunt
Quod fuerit vero conchyli ſanguine tinctum.

Hæmorrhoidibus medendis.

EXcruciant turpes anum ſi fortè papillæ,
Agreſtis prodeſt radix [a]ſuperaddita porri.
[b]Ni violet, ſanat iuglandis fragmine clauſa.
Sal niueum ſumes Beticum quod nomine dicunt,
Dulcia cúmque nigra iunges fuligine mella,
Apponéſque ſuper: pellit medicina dolorem.

ſuper ad dita *Niniolét, ſanant in glandis fragmina clauſas.*

Quæ ſequuntur ex Aldino codice ſumpta, indigna ſunt Sereno & pro ſpurijs habenda.

A PARALYSI DEPELLENDÆ.

Primo die ita agendum.

HVnc quicunque cupis citius depellere morbum,
Protinus antidotum ſtudio tu perfice mirum:
Scilicet vt valeas languenti ferre medelam.
Caſtoreas ſiliquas bis ſex perquirere cura,
Triſtis item digitis lympham metire duobus:
Denique tunc capies phialam quæ iuſtior extat,
Aut equidem flammas: ſed prunas ſubiice ſolers:
Proderit interea tepidum petentibus illud:
B Ieiunis ſed enim potius præbere memento.

Secunda ita medendum eſt.

Qum̀que ſecunda dies orbi peruenerit omni,
Haud aliis rebus prudens adiungere cures.
Caſtoris atque nomen ſiliquas appendito ſtatim,
Atque duos ſemis digitos metire memento
In calice atque probo lympham miſcere duobus:
Qui patitur tepidum languens hinc ſorbeat ipſe.

Tertia die ita curandum eſt.

Gratior atque dies ternus quum venerit imo,
C Rurſus in ægroto conſtanter fer medicamen,
Caſtoreas ſiliquas iterum quæ pondere ſint ſex:
Hinc etenim binos digitos metire memento
De lympha liquida: ſed enim ſubiungere cura
Et ſimili debes tepidum præbere modo tunc.

Ita peragendum eſt à quarta die vſque ad ſextam, & à ſeptima vſque ad nonã, à decima vſque ad duodecimam, & mirificè prodeſt.

Quid quarta die & reliquis peragendum ſit.

Quartus & ille dies conſentit: necne priori
D Quintus, & eſt ſimilis percellens nanque ſecundo,
Sextus: itémque ſimul concordat denique terno:
Septimus vſque nonum percurritur ordine primo:
Sic decimas currens conſcenditur ad duodenum.

Q. RHEMNII FANNII PALAEMONIS DE PONDERIBUS & MENſURIS LIBER.

Al. Remi Fauini

POndera Pæoniis veterum memorata libellis
Noſſe iuuat: pondus rebus natura locauit
Corporeis: elementa ſuum regit omnia pondus.
Pondere terra manet: vacuus quoque ponderis æther
Indefeſſa rapit voluentis ſidera mundi.
Ordiar à minimis, poſt hæc maiora ſequentur.
Nam maius nihil eſt aliud quàm multa minuta.
Semoboli duplum eſt obolus, quem pondere duplo
Gramma vocant, ſcrupulum noſtri dixere priores.
Semina ſex alii ſiliquis latitantia curuis,
Attribuunt ſcrupulo, lentis veraciter octo,
Aut totidem ſpeltas numerant, triſtéſve lupinos
Bis duo: ſed ſi par generatim his pondus ineſſet,
Seruarent eadem diuerſæ pondera gentes:
Nunc variant. Etenim cuncta non fœdere certo
Naturæ, ſed lege valent hominúmque repertis.
In ſcrupulis ternis[a] drachmam, quo pondere doctis
Argenti facilis ſignatur nummus Athenis.
Holcéque à drachma non re ſed nomine differt.
Drachmam ſi gemines, aderit quem dicier audis,
Siciliquus: drachmæ [b]ſcrupuli ſi adiectio fiet,
Sextula quæ fertur: nam ſex his vncia conſtat.
Sextula quum dupla eſt, veteres dixere duellam.
Vncia fit drachmis bis quatuor: vnde putandum
Grammata dicta, quòd hæc vigintiquattuor in ſe
Vncia habet: tot enim formis vox [c]Græca notatur,
Horis quot mundus peragit noctémque diémque.
Vnciáque in libra pars eſt, quæ menſis in anno.
Hæc maior Latio libra eſt gentique togatæ:
Attica nã minor eſt, ter quinque hanc deniq; drachmis

drachma eſt quo *ſcriplum ſi adiecero fiet* *noſtra*

Et ter vicenis tradunt explerier vnam.
Accipe præterea, [d]paruo quam nomine Graii
[e]Mnam vocitant, noſtrique minam dixère priores:
Centum hæ ſunt drachmæ. quòd ſi deſcripſeris illis
Quatuor, efficies hanc noſtram denique libram:
E Attica quæ fiet, ſi quartam dempſeris hinc, Mna.
Cecropium ſupereſt poſt hæc docuiſſe talentum,
Sexaginta minas, ſeu vis, ſex millia drachmas,
Quod ſummum doctis perhibetur pondus Athenis:
Nam nihil his obolóve minus, maiuſve talento.
Nunc dicam, ſolidæ quæ ſit diuiſio libræ,
Siue aſſis: nam ſic legum dixère periti:
Ex quo [f]quod ſoli capimus perhibemur habere,
Dicimur aut partis domini pro partibus huius:
Vncia nam libræ ſi deeſt, dixère deuncem:
F At ſi ſextantem retrahas, erit ille decuncis:
Sed nullum reliquo nomen ſemuncia certum
Dempta dabit: [g]neque enim eſt huius ſeſcuncia triplex,
Dodrantem reliquum vocitant quadrante retracto:
Qum̀que triens deſit, beſſem dixère priores.
Iidem ſeptuncem dempto quincunce vocarunt.
Poſt hæc ſemiſſis ſolidi pars maxima fertur.
Nam [h]quæ dimidium ſuperat, pars eſſe negatur,
Vt docuit tenui ſcribens in puluere Muſa.
Cætera dicta prius quibus eſt ſemuncia maior.
G De ponderibus & menſuris humidorum, & frugum.
[a]ET de ponderibus ſupereſt pars altera nobis,
Humida metiri ſeu frugum ſemina mauis,
Cuius principio nobis pandetur origo.

patrio Μνᾶν *quid* *namque eſt* *quod* *Has*

atque al- Pes longo ſpatio [b] latóque notetur in anglo,
to latóq; Angulus [c] vt par ſit, quem claudit linea triplex:
notetur Quatuor [d] ex quadris medium cingatur inane.
& par ſit Amphora fit cubus, quem ne violare liceret,
& quadis Sacrauêre Ioui Tarpeio in monte Quirites.
Huius dimidium fert vrna. vt & ipſa medimni
Amphora, térque capit modium: ſextarius iſtum
Sedecies [e] Sexdecies haurit, quot ſoluitur in digitos pes.
At cotylas, quas, ſi placeat, dixiſſe licebit
Heminas, recipit geminas ſextarius vnus,
Qui quater aſſumptus fit Graio nomine chœnix.
Adde duos, chus fit vulgo qui eſt congius idem,
A quo ſextari nomen feciſſe priores
Crediderim, quòd eos capiat ſex congius vnus.
At cotyle cyathos bis ternos vna receptat.
Sed de abaco nobis id pondus ſæpe notatur.
quina Bis [f] quinq; hunc faciũt drachmæ, ſi appendere [g] tẽtes:
uelles Oxybaphus fiet ſi quinque addantur [h] ad illas.
ad iſtas At myſtrum cyathi quarta eſt, ac tertia myſtri,
chemen Quam vocitant [i] cyanem, capit hæc cochlearia bina.
Quòd ſi menſuræ pondus componere fas eſt,
Sextari cyathus pars eſt quæ eſt vncia libræ:
Necnon oxybaphi ſimilis ſeſcuncia fiet.
ſimilare, Siciliquúmque tibi myſtro [k] ſimulare licebit.
uel, aſſi- Cochlear extremum eſt, ſcrupulique imitabitur inſtar.
milare Attica præterea dicenda eſt amphora nobis,
Seu cadus: hanc facies, noſtræ ſi adieceris vrnam.
amphora Eſt & bis decies quem conficit [l] amphora noſtris
noſtra Culleus: hac nulla eſt maior menſura liquoris.
Eſt etiam terris quas aduena Nilus inundat,
Artaba, cui ſuperat modii pars tertia poſt tres:
decem Nanque [m] etiam modiis explebitur artaba triplex.

De ponderibus variorum liquorum, & aquarum.

ILlud præterea tecum cohibere memento,
Finitum pondus varios ſeruare liquores.
addit, Nam libræ (vt memorant) beſſem ſextarius [a] addet,
Seu puros pendas latices, ſeu dona Lyæi.
liuentis Addunt ſemiſſem libræ [b] labentis oliui,
Selibrámque ferunt mellis ſupereſſe bilibri.
Hæc tamen aſſenſu facili ſunt credita nobis:
Nanque nec errantes vndis labentibus amnes,
ſiat Nec merſi puteis latices aut fonte perenni
à ſummo Manantes par pondus habent: non denique vina,
à ſumma- Quæ campi aut colles nupérue aut antè tulere:
ad imam Quod tibi mechanica promptum eſt depromere muſa.
Ducta ſu- Ducitur argenti, tenuiue ex ære cylindrus,
perficiem Quantum inter nodos fragilis producit arundo,
quæque Cui cono interius modico pars ima grauatur,
in tot fru Ne totus [c] ſedeat, totúsve ſupernatet vndis.
ſta. Lineáque [d] à ſumma tenuis deſcendit ad ima,
ſcriplis Ducta ſuperficie: tot quæque in fruſta ſequatur,
potes Quot [e] ſcrupulus grauis eſt argenti ærisve cylindrus:
immergi- Hoc cuiuſque [f] poteſt pondus ſpectare liquoris.
tur undæ Nam ſi tenuis erit, maiori [g] mergitur vndæ:
A Sin grauior, plures modulos ſupereſſe notabis.
Aut ſi tantundem laticis ſumatur vtrinque,
Pondere præſtabit grauior: ſi pondera ſecum
Conueniunt, tunc maior erit quæ tenuior vnda eſt.
Quòd ſi ter ſeptem numeros texiſſe cylindri
Hos videas latices, illos cepiſſe ter octo,
His drachma grauius fatearis pondus ineſſe.
Sed refert æqui tantum conferre liquoris
(Vt grauior ſuperet drachma) quantum expulit vndæ
B Illius aut huius teretis pars merſa cylindri.
Hæc de menſuris, quarum ſi ſigna requires,
Ex ipſis veterum poteris cognoſcere chartis.

De inuentione argenti auro in vna maſſa permiſti.

NVnc aliud partum ingenio trademus eodem.
Argentum fuluo ſi quis permiſceat auro,
Quantum id ſit, quóue id poſſis deprendere pacto,
Prima Syracuſii mens prodidit alta magiſtri.
C Regem nanque ferunt [a] Siculam, quam vouerat olim *Siculum*
Cælicolûm regi, ex auro ſtatuiſſe coronam:
Compertóque dehinc furto (nam parte [b] retenti *retẽta Ar*
Tantundémque argenti opifex immiſcuit auro) *genti tã-*
Oraſſe ingenium ciuis, qui mente ſagaci *tundem*
Quis modus argenti fuluo latitaret in auro
Repperit, illæſum quod diis erat antè dicatum:
Quod te quale ſiet (paucis aduerte) docebo.
Lancibus æquatis, quibus hæc appendere mos eſt,
Argenti atque auri, quod edax purgauerit ignis,
D Impones libras, neutrum vt præponderet: háſque
Submittes in aquam, quas pura vt ceperit vnda,
Protinus inclinat pars hæc quæ ſuſtinet aurum.
Denſius hoc nánque eſt, ſimilari & craſſius vnda.
At tu ſiſte iugum, mediique è cardine centri
Interualla nota, quantum diſcerpſerit illinc.
Quótque notis diſtet ſuſpenſo pondere filum,
Fac drachmis diſtare tribus. Cognouimus ergo
Argenti atque auri diſcrimina. Denique libram
Libra tribus drachmis ſuperat, quum mergitur vnda.
E Sume dehinc aurum cui pars argentea miſta eſt,
Argentíque meri par pondus, itémque ſub vnda
Lancibus impoſitum ſpecta: propenſior auri
Materies ſubſiſtet enim furtúmque docebit.
Nam ſi ter ſenis ſuperabitur altera drachmis,
Sex ſolas libras auri dicemus ineſſe,
Argenti reliquum: quia nil in pondere differt
Argentum argento, liquidis quum mergitur vndis.
Hæc eadem puro deprendere poſſumus auro,
Si par [b] corrupto pondus pars altera geſtet. *correpto*
F Nam [c] quoties ternis pars illibata grauarit *quotiens*
Corruptam drachmis ſub aquam, totidem eſſe notabis
Argenti libras, quas fraus permiſcuit auro.
Pars etiam libræ quæuis ſi fortè ſuperſit,
Hæc quoque drachmarum ſimili tibi parte notetur.
Necnon & ſine aquis * *

INDEX COMMVNIS HIS OMNIBVS DIVERſorum medicorum libris.

In quo Ar.Aretæum,Ruff.Ruffum Epheſium,Tr.Alexandrum Trallianum,Æg.Paulum Æginetam, Caſſ.Caſſii problemata,Or.Oribaſium,Aet.Aetium,Phil.Philareti libellum De pulſibus,Theoph.Theophili opuſculum De vrinis,Aꝺ.Aꝺuarium,Myr.Nicolaũ Myrepſum,Celſ.Cornelium Celſum, Scr.Scribonium Largum,Marc.Marcellum indicat.

A

Abates vinum 264. d. Or.
Abbatis è roſis antidotus 381 e. Myr.
Abdomen 104. g. Ruff. 546.f.Or. 64.g. Celſ. Abdominis membranæ adſtringendæ conueniẽs laqueus 157. c. Orib. Abdominis muſculi 563. c. Or. abdominis ruptura quomodo curanda 153. b. Celſ. abdomen in rupturis ex iꝺu natis, cur nõ rumpatur, etſi ab exteriore ſit parte, rumpatur interim membrana peritonæos 767.a.Caſſ.
Abdominis ſutura 538.d. Orib.
Abietis,eiúſque reſinæ vires 620. b.639.a.AEg. ex abiete acopon 610.a. Aet.
Ablaꝺandi pueri quomodo ſint 169.b.Aet.
Ablutiones per clyſterẽ 352.c.Or.
Abortus periculum quando 25. a. 29.f.Celſ. abortum quæ prædicant 787.b.Aet. Abortus bimeſtres & trimeſtres quas minus lædãt 787.c.f.Aet. ad abortus reliquias nociuas 329.g. Mar. ad abortus reſiduos dolores 376.e.Mar.
abortientibus balnea vtilia quæ 359.f.AEg. abortiẽtibus medentia 400.e.406.c.Myr.
Abramidia 231.g.Orib.
Abraſorum curatio 626. a. Orib. ad abraſa 230. e. Scr. abraſis quæ difficulter cicatricem admittunt,quid conueniat 321. e. Aꝺ.
Abrotoni vires 610. e. AEg. 21. b. 489.c.Orib. 7.b.Aet. abrotonum venenata fugat 615.f.Aet. abrotonum vſtum 21. e. Orib.
Abſcedentia digeri à murice 87.c. Celſ. abſcedentia ſupprimens malagma 87.b.Celſ.
Abſceſſus quid ſit 510.g.Æg. abſceſſum antecedentia & comitantia 510.g. Ægin. abſceſſus quando & vbi fiant 26.a.b.Celſ. abſceſſuum nõdum ruptorum proprietas:& eorum exitus 158. g.Aꝺ. abſceſſuum ſigna iudicatoria 200.e.f.Aet.
abſceſſuũ curatio 563. b. Æg. 633. g.Or.703.c.Aet. abſc.curatu faciliores aut difficiliores qui 175. a.Aꝺ. ad abſceſſus 513.b.680. d.Æg.766.g.822.a.826.c.Myr. abſceſſibus malagma cõueniẽs, Lyſiæ 85.g.Celſ. abſceſſus diſſeꝺus quæ cõtinere in ſe videatur 510.e.Æg. abſceſſus frangentia diuretica in renum affeꝺibus 124. c. Ruff. abſceſſus rumpentia 470.g.510.b.Æg.
abſceſſuum ſub auribus aut in collo futurorum ſigna 174.h.Aꝺ. abſceſſuum ſecundùm aurẽ ortus & curatio 236.g.302.c.Aꝺ. abſceſſus genitalium 165.h.Aꝺ. abſceſſui iecinoris quomodo ſubueniendum 31.f.Aret. abſceſſus externi 509.e.Æg. abſceſſus inflammationum quomodo curandi 703. c. d. e. f. g. h.704.a.b.c.d.Aet. abſceſſuum internorum purgationi 357. g. 390.e.416.h.417.b.e. 423.g.522. c.Myr. abſceſſus internos rũpens medicamẽtum 599. d.Or. ad abſceſſus internos Theſpiana 427.b. Aet. abſceſſus inteſtinorum 493.c. Aet. abſceſſuum lienis ſymptomata 32. h. Aret. abſceſſibus maioribus minutíſque cõferens malagma Andreæ 86.a.Celſ. de abſceſſu mammarum 799.a.b.c.Aet. abſceſſus minuti in vrinæ fiſtula quomodo ſanitati reddũtur 27. g.Celſ. abſceſſibus neruorum medẽtia 510.d.Æg. abſceſſus oculorum 300.a.Aet. abſceſſus palpebrarum quomodo curandus 333.a.b.Aet. abſceſſuũ in phthiſicis dignotio 29.e.Aret. abſceſſuũ pulmonis ſymptomata 29.f.Aret. abſceſſus renum & veſicæ, & meatus vrinæ exulceratio quomodo curanda 144. f.Or. abſceſſus ſedis origo & curatio 687.b.Aet. abſceſſus in tunica 510.g.Æg. abſceſſuũ vnguium cura 733.b. Aet.
Abſinthium aliis ſantonica herba 372.e.Marc. abſinthium cataplaſmatis hepaticorũ reꝺè adiicitur 73. g. Celſ. abſinthium optimum quod 97. e. Aet. abſinthium pituitam in vẽtriculo contentã nil adiuuat 595.d.Or. abſinthii potus 401.a. g. 425. d. Æg. abſinthii qualitas & vires 615.g.Æg.19.c.21.b.h.22.c.493. b.Orib.13.e.Aet. abſinthii in purgando vires 384.e. Marc. abſinthium intus,non item foris cur purget 479.d.Or.
Abſinthiati confeꝺio 128. g. 839. c.Aet.386.a.Marc. abſinthites antidotus 442.c.e.g.Myr. abſinthitæ confeꝺio 280.g. Or.
pro Abſtemiis gari præparatio 840 b.Aet.
Abſtergentia 22.g.67.b.480.a. 588. f.615.c.Or. abſtergentia medicamenta quæ dicuntur ſmegmata 396.b.Or.
Abſtinendus æger quando 281. e. Or. abſtinentiæ genera duo 34.h.Celſ. abſtinẽtiæ in morbis vſus 34.h.35.a.Celſ. abſtinentia nimia inutilis 12.c. Celſ. abſtinentia qualis ſi morbus cũ leuibus grauioribúſve indiciis timetur 42.c.Celſ. abſtinentiã ſolã ſæpe mederi in morbi periculo 42.c.Celſ. abſtinentia tẽpeſtiua laborantibus vtilis 35.a. Celſ.
Abundãtia affici dẽtes 378.c. Aet.
Acacallis quid,eiúſq; facultas 612. a.Æg.406.g.Or.
Acaciæ qualitas & vis 612. b. Æg. 21.b.e.407.a.490.c. 592.f. Or.3. b.8.e.Aet. 306.b. Aꝺ. acaciæ eleꝺio 25.d.Or. acacia fulua optima 97.d. Aet. acacia non lota 20. b. lota ibid. Orib. ex acacia paſtillus 595.a. b. Aet.
Acaliphæ inter alimẽta vis 227. g. Or. acaliphes ſpecies & vires 407.b.490.d.Or.8.f.Aet.
Acanthæ deſcriptio,ſpecies,& vires 407.c. 490.e. Or. acantha Ægyptia 612.c.Æg.490.e.Or.9. a.Aet. acantha Arabica 612.c. Æg.407.c.Or. acanthæ leucæ facultas 592.g.Or.8.g.Aet.
Acanthii deſcriptio & vires 612.c. Æg.407.d.490.e.Or.
Acanthii deſcriptio & vires 407. d. 490.d.Or.612.b.Æg.8.g.Aet.
Acceſſio febrilis principium quod habeat 191.e.Aet. acceſſionũ ſignificationes quomodo cognoſcantur 145.g.Aꝺ. acceſſiones in febribus confundi, ita vt notari tempus ſpatiúmq; earum non poſſit 43.a. Celſ. acceſſionem leuiorem ferè nox leuior ſequitur & triſtior antecedit 45.e. Celſ. acceſſiones plures ſi ſint,quando cibum dare in vagis febrib⁹ liceat 45.g.Celſ. in acceſſionibus ventriculus vt cibo vacuus ſit, ſtudendum 211.c.Aꝺ.
Accipitrum fel quale 81. d. Aet. accipitris ſtercus 83.h.Aet.
Accubitus ſigna lethalia 22.f.Celſ.
Aceratum emplaſtrum 678.f. Æg.
Acerbum quod 1.e.2.f.Aet. acerba quæ videantur 25. c. Aꝺ. acerbum frigidum eſſe 4.e.Aet. acerbi natura & vires 463.c.Or.
Acerrima quæ 66.c.Celſ.
Aceſcenti in ventriculo cibo quid conducat 456. h. Ægin. 210. f. Scrib. Vide Cib.aceſc.
Acetabulum 103.g.Ruff. acetabula 105.e.121.d.Ruff. acetabuli nota & põdus 700.c.e.701. a.Æg.243.a.Marc.
Aceti qualitas & vis 635.e.Æg. 21. b.70.f.466.e.504.h.607.a. Or.4. a.45.e.Aet.296.f.Aꝺ. acetum aſpidis iꝺibus contrarium eſſe 106. a. Celſ. acetum gingiuis infeſtum eſſe 379.a.Aet. acetum non humeꝺare 4.c.Aet. acetum mediæ eſſe materiæ 37. c.Celſ. acetum ſanguinẽ ſupprimere non ſanare vlcera 69. c.99.d.Celſ. acetũ ſinapis vim diſcutere 160.b.Aet. aceti & vuæ immaturæ ſucci differentia 4.a.Aet.
ex Aceto & oleo emplaſtri confeꝺio 715.a.b.Aet.
aceti Ægyptii vſus 502.b. Ægin. aceti diaſcilliu confeꝺio 336. c. Marc. aceti mulſi confeꝺio 129.e.240.e. 463.a. Aet. aceti mulſi præſtantia 104. h. Aet. aceto mulſo exceptæ radiculæ quid valeant 356. f. Æg. acetum mulſum Iuliani, eiúſque vires 649.g. Ægin. 424. e. Aꝺ. acetum mulſum ſquilliticũ 657. a.Æg. aceti mulſi purgantis compoſitio 278.h. Aꝺ. acetum mulſum ſimplex 656.g.Æg. 269.f.Aꝺ.
aceti purgatorii præparatio 129. e.Aet. acetum ſquillinum 656 g.Æg.273.e.Or.468.a.Aet. 270. c.Aꝺ.743.a.Myr.
acetoſi gari præparatio 131.c.Aet.
Achariſta antidota 343.d. Tr. 660. f.Aet.358.b.f.359.b.416.a.437.d. Myr.333.e. Marc. achariſton antidotũ cur diꝺũ 333.g. Marc.
achariſton collyrium 281.c. Mar. achariſton collyrium theodotion 267.a.Marc.
Acharnes 226.e.Or.
ex Achate lapide emplaſtrum quomodo cõficiendum 759. h. Aet.
Αχιχάδαρον 105.b.Ruff.
Achilleæ deſcriptio & vis 439. c. 508.d.Or.
Achor quid, & quomodo curetur 136.d.Trall.415.a.Ægin. 644.h. Or.382.f. Aet.181.d. 296.a. Aꝺ. ad achores 507.b. Ægin. 599.b. Orib.13.f.Aet.328.g.Aꝺ.765. e. g.766.a.Myr.
Achrades 492.b.Or.11.g.Aet.
Achy 422.b.Orib.
Acia in ſuẽdo & fibulãdo qualis 100.b. Celſ.
Acida quæ 1.e.Aet. acidi & acris differentia 609.d.Ægin. acidi natura & vis 609.d.Ægin.463.c. Orib. acidorum vſus quibus conueniat, & quibus non 210. a. Aꝺ. acidum frigidum eſſe 4.a.5.e.Aet. acida lieni conuenire 74.c.Celſ.
acidum lac 584.f. Celſ. acida qualitas 25.b.Aꝺ. acidus ſuccus 110.g.Ruff.
acido ruꝺui medentia 386. g.418. d.421.a.426.g.Myr.
Acini in digitis quid 104. d. Ruff. 546.e. Orib.
acinorum Punicorum vis 50. f. Aet. acini vuæ 20.a.21.a. Or. acinorum vuæ nuclei quas vires habeant 494.b.596.g.Or.
acinalis tunica 115.f. Ruff. acinoformis tunicæ affeꝺiones 436.b.Æg.
Acinus herba 407.e.Or.
Ἀκμὴ quid 366.e.Marcell. Acmæ quid, vnde, & quomodo curandæ 372.b.Aet. Ἀκμαὶ, vari cur dicantur 760.c.Caſſ.
Ἀκμαστικοὶ qui, & quales eorũ pulſus 846.f.Philar. Ἀκμαστικαὶ febres quæ 171.c.Aꝺ.
Αχὼν 102.f. Ruff.
Aconiti deſcriptio,ſpecies, & vires 407.e. 490.f.Or.612.d.Æg.9. b.Aet. aconitum venenata radix 639. e.Aet. aconitum quid pellat 645.a.b.Aet.
Aconiti poti ſigna & curatio 547. f.Æg.287.a.Aꝺ.225.b.Scr.

Acontias ſerpens 624.f.g.Aet.

Acopa medicamenta vnde dicta 685.g.Act. acopa vnguenta cur dicta 28.b.Or. acopa ad quid 50.d.Aet. acopo omni præſtantius gleucinum oleum 609.b.Aet.

acoporum genera & compoſitiones 673.c.Orib.323.d.Act.94.e.Celſ.237.d.Scr. acoporum vſus 400.e.Or.536.g.Act.

acopum decameron 46.g.Or.

acopon Orcheſtæ 587.a.Aet.

acopon pentameron 46.g.Or.

acopon ſimplex 46.g.Orib.

acopum ex caſtoreo,& eius vſus 46.g.Orib. acopon ex populi floribus 674.e.Or.

Acori deſcriptio 407.g.Or. vires 612.d.Æg.21.e.490.e.Orib.9.a.Aet. acori radicum vis 593.a.594.g.Or. ex acoro antidotus 370.d.428.d.455.e.456.b.Myr.

Acrium qualitas & vis 609.d.Æg.463.c.483.g.Or.1.e.5.h.6.a.Aet.25.c.Act. acrium comeſtionē ſitim ſequi 472.e.Aet. acrium eſus quibus conueniat & quibus nō 235.g.Or.49.b.Aet.424.c.Æg. acria pituitoſis placere 356.e.Æg.

acria medicamenta 233.a.Scr. acria vſta perdere de ſuo calore 63.e.Aet. acria & calida 70.c.Orib.

acria quæ deducant 382.d.Marc.

acrimoniæ ſenſus quomodo percipiatur 1.f.Aet.

Acrochordon quid, & quomodo tollatur 508.d.588.e.Æg.686.g.Aet.188.e.320.a.Act.20.a.113.f.114.b.Celſ.

Acromion 103.g.Ruff.546.g.550.h.Orib.

Acromphalon 104.g.Ruff.

Acron Agrigentinus aerem quomodo purgarit 406.c.Æg.97.d.Or.223.e.Aet.

Acropaſti mugiles 231.f.Or.

Ἀκροπόσθιον 105.a.Ruff.

Actæ deſcriptio, ſpecies, & vires 20.e.326.c 407.g.490.g.Orib.9.c.Aet. actæ folia 578.a.Or.

Action 413.e.Or.

Actionem lædit febris 202.Aet.

actiones acutas vel ſegnes quādo edat ſpiritus animalis 18.e.Act. actiones naturales earúmque cognitio 6.a.d.Celſ.

actiones naturales an immutari poſſint 203.f.Act.

Actiui nerui 110.b.Ruff.

Actuarii conſolatorius liber 199.g.Act. actuarii de vrinis libri ſeptem 36.f. qua occaſione ab eo cōſcripti 137.a.Act. actuarii locus 356.b.374.d.Myr.

Aculeos extrahentia 527.a.Æg.10.e.Aet. aculei echini pedibus inhærentes vt extrahendi 397.g.Marcell.

Acuminatū caput 181.c.Aet.

Acuti morbi & acutiſſimi cognitio & iudicatio 378.a.Æg. acutorum morborum cauſa & ſigna 1.Aret.& deinceps. acutorum morborū criſis 180.a.Act. acutorum morborum curatio fuſè tractata 51.ß.c.Aret. acutis morbis declinantib. parotides cur oboriātur 760.a.Caſſ. acuto morbo increſcēte quo tēpore experiēda remedia quæ decreſcētib.morbis aliis cōueniūt 41.f.Celſ. acutū morbū quid indicet & longū 41.f.Celſ. acutorū morborū indicia quouſq; ſe extēdant 179.c.Act. acutiſſimis morbis inedia vtilis 207.g.Act. acutorum morborum prædictiōes incertæ 202.b.Aet.

Adamantii medicamentum 39.f.40.a.Or.

Adamantini medicamenta 40.d.e.g.41.d.Or.

Adarces deſcriptio & vires 611.c.Æg.19.f.451.c.Or.70.e.Aet.

Adarcium & adarcos 520.e.Orib.290.e.Act.

Ἀδένες 120.a.Ruff. Ἀδένων ſpecies 108.a.Ruff. Ἀδενοειδὴ ἀγγεῖα 108.g.118.g.Ruff.

Adeps 110.c.120.a.Ruff. adeps & caro ſolidarum corporis partiū liquidiora & molliora ſunt 862.h.Theoph.

adeps alimentū quale præſtet 372.d Act. adipis & pinguedinis differētia 518.f.Or. adipis animaliū vis 518.a.641.f.Æg.19.c.24.f.442.b.485.c.518.f.609 f.Or.90.a.Aet.64.e.Celſ. adipū delectus 518.a.641.f.Æg. adipū differētia vnde 90.f.Aet. adipū parandorū mod' 442.b. & deinceps Or. adipes ad tumores induratos qui optimi 739.h.740.a.Aet.

adeps anſeris 22.a.e.Or. adeps gallinaceus 22.a.Or. adeps hircinus 22.a.Orib. adeps hyænæ 22.a.Orib. adipis inueterati facultas 609.h.Or. adeps leonis 22.a.Or. adeps pardi 22.a.Or. adeps quadraginta annorū 711.f.Or. adeps ſuillus 22.a.Or. adeps veteraſcēs recentiore melior 90.e.Aet.

adipoſi tumores quomodo ſanandi 745.b.c.Aet.

Adhæreſcēs oculi tunica 12.c.Act.

Adiāton aliàs callitrichos vel trichomanes 260.e.Marc. adiāti deſcriptio 406.c.Or. adiāti vires 611.c.Æg.19.a.20.e.489.g.592.d.670.h.Or.8.b.Aet. ex adianto antidotus 450.g.452.f.Myr.

Adipſon pharmacum 269.b.Act.

adipſa quomodo parentur 441.f.Aet.

Adolphus Occo medicus 336.a.Myr.

Adoleſcentia quib. morbis magis obnoxia ſit 20.b.Celſ.

Adriani antidota 660.e.Aet.355.d.356.c.e.357.a.d.358.b.Myr.336.a.Mar. adriani antidotus parua 356.e.Myr. adriani Romana 357.a.Myr. adriani vehiculum magnum 426.c.Myr.

Adſtites ſeu παραστάται 576.d.Æg.

Adſtrictionis alui curatio communis 465.b.Aet. adſtrictionis cutis curatio 352.a.Æg.78.b.Or. adſtricto corpori quid agēdum 47.g.Celſ. adſtrictor muſculus 118.b.e.Ruff.

Adſtringens ſuccus qui 463.c.Or. adſtringēs malagma 235.f.Scr. adſtringētes potiones 79.e.Cel. adſtringentia 69.h.71.b.93.d.Aret.24.g.485.d.Or.103.d.Aet.22.e.Act. adſtringentia aſcaridibus quō adhibēda 534.b.Æg. adſtringentia febribus quando adhibenda 210.a.Act. adſtringentia repellere influentia 719.b.Aet. adſtringētium vis 609.d.Æg. adſtringētium vſus 456.d.Æg. adſtringētibus vtendū vbi 15.b.374.a.h.Or.452.g.Aet.

Adulteri quomodo generent 792.f.Aet.

Adurentia 24.c.Or.83.g.Celſ. adurens ſine mordicatione 49.e.Or.

aduſtio in pueris quid, & quomodo curāda 77.c.Or. aduſtionū medicarū vſus & rō 391.g.Or.

aduſtorum diuiſa curatio: & ad vtraq; remedia 107.d.Celſ.

Ἀδύναμον vinum 267.b.Or.

Æger abſtinēdus quādo 281.e.Or. ægrum accedenti medico quæ conſideranda ſint 175.e.Act. ægros etiam deſperatos nō deſerendos 664.f.Aet. ægros dieb. imparibus nutriri ſolitos 44.c.Celſ. ægrum dum lauat,non abſtergēdum 384.e.Or. ægros multos ab vno medico nō poſſe curari 44.b.Celſ. æger regēd' quō 43.e.Celſ. ægris remedia eadem nō cōuenire 41.d.Celſ.

ægrotantibus aſſiduè victus quis conueniat 360.c.Æg. ægrotos ſæpius decipere medicum 304.c.Aet. ægrotantes quomodo doleant 226.e.Aet. ægrotum obedietē eſſe debere 189.c.Aet. ægrotorum tempus periculoſum 201.e.f.Aet.

ægritudo an citius vel tardius ſoluatur,quomodo ex vrinis præuideri poſſit 135.g.Act.

Ægrimonia herba 106.f.Celſ.

Ægilopis herbæ deſcriptio & vires 406.d.490.a.592.e.Or.9.c.Aet.

Ægilops quid, & quomodo curandus 434.c.559.a.Æg.648.a.Or.300.b.334.c.335.a.Aet.183.b.238.a.311.a.Act.144.b.Celſ. ad ægilopas 31.c.Aet.303.c.308.a.Act. ægilopi vetuſto quid cōferat 309.f.Act. ægilopiorum remedia 279.c.Marc.

Ægirus 9.d.Act. ægiri flores 259.f.Or. ægirinum oleum 689.g.Æg.

Ægonychum 426.h.Or.

Ægyptus moroxum generat 67.d.Aet. ægyptus oleum cicinum parat 18.c.Aet. ægyptus oleum metopium parat.21.g.Aet.

ægyptii loti ſemine ad panificium vtūtur 41.d.Aet. ægyptii nympham amputant in elocādis virginibus 834.g.Aet.

ægyptii cuiuſdam medicamentum ad achoras 284.b.c.Aet.

Ægyptiū Andromachi emplaſtrū 752.f.Aet. ægyptiæ antidoti 409.d.f.410.a.b.g.Myr. ægyptiū croceum vnguētum 397.c.Aet. ægyptia maſtiche 42.a.Aet. ægyptium napy 44.f.Aet. ægyptiæ palmulæ 216.a.Or. ægyptius peſſus 694.e.Æg. ægyptiū pharmacum ad aures 289.b.c.Aet. ægyptiæ terræ vis 596.e.Or.63.g.Aet. ægyptia vlcera quæ 6.a.Aret.

Æquales intemperaturæ quæ 179.c.d.Aet. æqualiter temperatus ſuccus 110.g.Ruff.

Æquinoctium autumnale quomodo corpus afficiat 376.h.Æg. æquinoctium vernum quomodo corpus afficiat 376.f.Æg. æquinoctii autumnalis & verni ratio 376.f.h.661.e.Ægin.151.g.Aet.

Aer ambiens nos temperamenta peruertit 223.b.Aet. aeris ambientis nos vſus & variatiō 406.a.Æg. aer bonus & malus qui 363.e.Or. aer corrigi quomodo poſſit 330.a.Tr. aeris frigidi calidiue exceſſus purgationi noxius 652.a.Æg. aerem infici corporib' quæ ambit 177.c.Act. aer infectus inficit 406.a.Æg. aere infecto quomodo victus inſtituendus, & quomodo ipſe aer purgandus 406.b.Æg. in Aere operatur per mēſem luna quarta vice 150.d.Aet. aeris optimi notæ & pro corporis tēperie accōmodatio 358.d.Æg.14.f.Or.150.d.Aet. aer peſtis cauſa quid in volucribus faciat 223 f.Aet. aerem purum redditi caliditate extrema 466.f.Aet. aeris qualitates 150.b.c.Aet. aerem rogo incēſo mutari 223.d.Aet. aer ſaluberrimus atque optimus qui ſit, qui item morboſus ac pernicioſus 582.b.Or. aeris ratione pulſus quomodo varient 846.d.Phil. aeris nouitati & mutationi quæ medeantur 410.b.425.f.Myr.

Æra 490.a.Or.8.d.Aet.

Ærei nota 699.d.Æg.

Æri auróue deglutito quomodo medendum 501.e.Aet. æris & ferri,æreorúmq; & ferreorum inſtrumentorum differētia 162.d.Orib. æris coctio 29.b.Or. æris floris coctio 29.c.Or. æris flos optimus qui, & qui adulterinus 460.a.Or. æris flos vires quas habeat 645.g.Æg.516.h.Or.75.b.696.g.Aet.305.g.Act.

æris loti & non loti vis 483.f.Or.

æris ſquamæ vires 72.g.Aet.305.g.Act. æris ſquama proba quæ, quæ adulterina,& quomodo lauāda 460.b.Or.

æris vſti electio & parandi ratio 28.b.459.h.Or. æris vſti vires 645.g.Æg.483.f.516.g.Orib.75.a.696.d.Aet.305.g.Act.

Ærugo æris acrimoniam habet 697.b.Or. Æruginis acrimonia in vnguentis quomodo corrigenda 690.h.Æg. æruginis coctio 29.e.Or. æruginis ſpecies 453.d.Or. æruginis vires 623.a.Ægin.325.d.453.d.483.e.515.b.599.e.Or.305.g.Act.

ærugo raſa 72.d.Aet. ærugo vermiculata 72.e.Aet. æruginoſa bilis 110.e.Ruff.

Ærumnæ immodicæ,morbos generant 223.a.Aet.

Αἰσθητικὰ νεῦρα 107.b.110.b.Ruff.

Æſchrionis medicamentum ad canis rabidi morſum 55.d.Or.

Æſculapius autor medicinæ 5.a.Celſ. æſculapius in deorum numerum relatus 5.a.b.Celſ. æſculapii duo filii 5.b.Celſ.

æſculapius paſtillus 714.e.Aet.

æſculapius puluillus 666.e.Æg.

Æſtas lippitudinē cur potius inuehat 757.f.Caſſ. Æſtatis morbi 19.b.Celſ. æſtate oculos inflari 305.a.Aet. æſtas periculoſa 19.b.Celſ. æſtate pulſus quales ſint 846.c.Phil. æſtate theriaca nō danda 653.d.Aet. æſtas ad venerem inepta 118.b.Aet. æſtate vēti boreales multi & aſſidui cur fiant 151.c.Aet. æſta-

te victus ratio quō inſtituenda 360.a.Æg.579.c.Or.15.e.Celſ. æſtiuorum fructuum qualitas 205. b.Act. æſtiuis è fructibus antidotum 268.g. Act. æſtiuum ſolſtitium 152.c.Aet.
Æſtus ex labore immoderato quo modo refrigerandus 576.g. Or. æſtus è prunarum ardenti ſtrue exurgens caput grauedine pror ſus cur feriat; è lignis non itidē 756.g.Caſſ. æſtuoſ° ardor quō curandus 175.f.g.h.176.a.b.Aet.
Ætatum differentiæ quantū ad bonam malámve valetudinem 19. g.Celſ. ætas prouecta ad partum debilior 788.e.Aet. ætatis cuiuſq; pulſus quales 846.d.Phil. ætas tutiſſima quæ 18.g.Celſ. ætas in venæ ſectione cōſideranda 120.c.Aet. ætati cuiq; vict° ratio quomodo inſtituēda 349. f.Æg. ætatem in vulneribus obſeruandam 97.d.Celſ.
Æthiopes à natiuitate frontem circuncidere,& quare 337.g.Act. æthiopiam abundare draconib. 626.d.Aet. in Æthiopia dracū culus morbus conſuetus 736.d. Aet. Æthiopia thyiten lapidē generat 65.f.Aet.
Æthiopici cumini deſcriptio & vis 408.g.491.a.Or. æthiopici lapidis vires 513.g.Or. æthiopidis herbæ deſcriptio & facultas 611.f.Æg.406.f.Or.522.g.Myr.
Ἀετοὶ φλέβες 109.f.Ruff.
Aetii locus 358.a.Myr.
Aetites lapis 69.f.g.Aet.
Aetonychum 426.h.Or. aetonychi ſeminis vires 631.d.Æg.
Affectioni medicamentum reſpōdere debet 695.f.Act. affectus animi inducunt deliquiū animi 229.f.235.a.Aet. affectus corporis, quomodo ex vrinis cognoſcantur 55.d.Act. affectu non ſtatim auxiliis cedente, nō idcirco ſtatim deſiſtendū ſed inſtitutū continuandū 215.a. Act.
Afflictis præter rationem quid cō ferat 266.f.Act.
in Africa nullo die abſtinendum 43.h.Celſ.
Agallochum quid & quæ eius vires 610.e.Æg.405.d.Or.
Agamemnonem ſequuntur bello Troiano Podalirius atque Machaon 5.b.Celſ.
Agaraces ager Armeniæ 66.f.Aet.
Agarici deſcriptio & vires 610.f. 648.e.Æg.12.a.19.c.228.b.405. d.489.g.592.d.Or.8.a.Aet.272. h.Act. agarici electio 25.d.Or. 97.d.Aet. agarici purgatoria vis & doſis 128.c. Ruff. 126.c. Aet.384.c.Marc. agaricum venenum 628.c.647.b.Aet. agarico nigro poto medendū quomodo 550.h.Æg.287.g.Act.
Agarra 513.c.Or.
Agathinus Archigenis præceptor 156.d.Aet.
Agathonis antidotus 415.f.Myr.
Agerati fruticis deſcriptio & vires 405.e.489.g.Or. agerati lapidis vires 631.b.Æg.466.h.514.a.Or. agerati vires 611.a.Æg.8.b.Aet.
Ageuita antidot° 462.d.466.c.Myr.
Agglutinatoriorū catalogus 669. e.Æg. agglutinatoria pilorum in palpebris 328.g.h.Aet.
Ἀγρία quid 356.a.Myr.
Agitatio & corpus diſcutiēdo inanit & conſtringit ſenſiſicum ſpiritum 756.b.Caſſ. agitatio omnis exulcerat 77.b.Celſ.
Agnaſcentium digitorum curatio 568.g.Æg. agnata oculi 299. b.Aet. agnatæ tunicæ affectiones 299.e.Aet. agnatæ tunicæ inflammatio quomodo curanda 301.a.Aet.
Agni,hoc eſt viticis,florum,foliorum & fructus vires 489. d. 592.b.Or.7.d.Aet.
agni partes nonnullæ alimēti quid præbeant 36.h. Celſ. agnina caro 584.e.Or. agninus pulmo 90.g.Aet. agnina vteri pellicula 780.d.Aet.
Agrorum terra quas medelas præſtet.63.g.64.65.Aet.
agreſtia animalia domeſticis calidiora 31.f.Act. agreſtia dome ſticis præcellere 60.a.Or. agre ſtium & domeſticorum animalium differentia 222.e.Or.
Ἀγρία cur ſcabies dicta 116.a. Celſ.
Agricolam vſu fieri, non diſputatione 7.e.Celſ. agricultura ſanis alimenta promittit 5.a.Celſ. agrimonia aliis hociamſanum 336 b.Marc.
Agrippæ de ſaliua dictū 25.a. Aet.
Agroſteos vis 489.d.592.c.Or. 7.e. Act.
Aiax & Oreſtes imaginibus, non mente,fallebantur inſanientes 54.f.Cel.
Aiugæ vires 273.d.Act.
Aizoon Latinis ſedum 386.f. Mar. aizoi deſcriptio & vires 406. d. 490.a.Or. aizoon maius & minus quas vires habeat 592. e. Or.8.c.Aet.
Ala 104.a.Ruff.546.c.Or. alarum fœtoribus medentia 456.b.Æg. 128.c.652.h.Or.52.c.Aet.320.g. 321.a.Marc. alarum pudendi abſceſſus quomodo curetur 836 h.Aet. alæ vitio 568.d.Act. alaris venæ ſit° & ſectio 566.e. Æg. alarū anſerinarū inter alimēta qualitas 223.a.c.Or. alarū gallinarū caro qualis 223.c.Or. alæ vo lucriū in eſu quales 286.g.Aet. ala in organo quid 163.b.Or. alarum in organis vſus 164.f.Or. alula oculi 184.a.Act.
Alabandicus lapis 69.g.Aet.
Alabaſtron vnguētum 482.h.Myr. alabaſtritæ lapidis facultas 631. c.Æg.514.b.Or.
Alanaboli vires 618.b.Æg.
Alapæ in animi deliq̃o 444.d. Aet.
Alauda Latinis galerita 375. e. Marc. Alauda Græcis corydalus 379.d.Marc. alaudæ vires 628.b.Æg.
Alba animalia imbecilliora 76. f. Aet. albi fluxus mulierum curatio 801.ß.c.Aet. albi iuris cō ſectio 224. f. Or. alba minus caloris habere.6.f.g.Act. albū Seueri collyrium 347.b.c. Aet. albæ ſubſidentiæ in vrina ſignū 196.b.c.d.Aet. alba vina minus valent ad nutritionem 45.c. Aet. albæ vitiligines quomodo curandæ 676.g.h. 677. 678.679. Aet. albæ vitis deſcriptio & vires 409.b.491.c.Or.
albedo in carne animalium proba tur 31.e.Act. albedinis diſtantiæ & differentiæ 855. Theoph.
albo oculi quæ innaſcātur 325. e.f.Aet.
albuginum curatio 436.f.Æg.646. g.Or.315.g.316.317. Aet. albuginum remedia 316.h.Aet. 310.b.Act.274.h.276.b.g.277.f. Marc. albuginum craſſarum & tenuiū curatio 239.e.d. Act. albugines puerorum 166.e.Aet. albugo tenuis quid 184.a. Act. albuginum tinctura 647.c. Or. 317.f.Aet.
Albulæ aquæ 573.b.Aet.
Alcææ vires 612.g.Æg.
Alcancali antidotus 363.g. 364. b. Myrepſ.
Alcibiadii deſcriptio & vires 611. b.621.d.Æg.405.f.489.f.Orib.7. g.Aet.
Alcyonii quinq; genera, eorúmq; vires 612.g.Æg.451.c.482.h.520 e.Orib.alcyonium Mileſium 21. g.Orib.
Alexander medicus 447. g. 495. c. Æg. alexandri antidotus aurea 353.a.Myr. Alexandri regis collyrium 317.h.Aet.
Alexādriæ aer tenuior quàm Italiæ 59.d. Celſ. alexādriæ aſini comeduntur 84.g.Aet. alexādriæ herbæ vires 619.a.Ægin. alexandrinorum menſiū interpretatio 435.e.Myr. alexādrinū viride emplaſtrū 100.d.Celſ.
Alexipyretos compoſitio vnde dicta & eius miſcendæ formula 109.b.a.Scrib.
Algæ natura & vires 494. a. 511. f. 611.e.Or.57.c.Aet. alga maris 448.c.Or. alga viridis 21.b.Or.
Alicæ vis, vſus & parandæ ratio 369.g.Ægin.247.g.254.d.474.h. 584.a.e.Or.79.f.Aet. alica eo ta,febricitantibus quando rectè detur 47.e.Celſ.
Alimētis aliis alios delectari proprietate quadā familiari 203. c. 204.h.Act. alimēta ex animalibus 25.f.Act. alim.attenuantia 583.e.Or. alim.apparat° ex Galeno 247.d.Or. alim.aſſumēdi tēpus & vires 204.g.Act. alim. cōfectio 72.b.Or. alim.cōcoqui ſine aqua non poſſe 154. a. Aet. alim.copiā maiorē requirere iuuenes & adoleſcētes 204. c.Act. alim.craſſi ſucci catalog° 582.h.Or.104.h.105.a.Aet. alimēta deteriora melioribº interdū appetētiaadæquat205.a.Act. alim.differētiæ & facultates 234. a.& deinceps.Or.203.d.Act. alim.diſtributioni auxiliari exercitationē 115.b.Aet. alim.eadē nō oībus conuenire 203.b.Act. alim.facultates 582.f.Or. alim. frumētacea 25.e.Act. alim.pa randorū ratio ex Diocle,Dieuche 251.b.252.g.Or. alim.è piſcibus quale 30.h. Act. alim. quale præbeāt cerealia ſemina, & quæ inde fiūt, fruct° arborū, herbæ,fungi,tubera,bulbi,animalia,lac,caſeus,mel 205.d.213. 217.b.219.g.220.c. 231.g. 233.e. Or. alim.qualitas ex corporis tēperatura iudicatur 203.c. Act. alim.qualitati cuētus ſi nō reſpōdeat,ars nō incuſāda 203.f.Act. alim.quātitas eadē omnibus nō cōueniens 204.a.Act. alimentorū quātitas quādo imminuenda 224.c.Act. alim.ſeneſcentiū dettahendū 204.a.Act. alimēta ſucci boni,crudi,mali203.d.Act. alim.tēperamento corporis cōuenire debere 4. h. Aet. alimi variare iuxta tēperamenta 203. h.Act. alim. varietas vitanda 583.b.Or. alim.victūſq; inſtituendi ratio 203.b.Act. alim. vires 103.g.h.104.a.Aet. alimi vires obſeruandæ 33.f.Act.
Alimi facultas 368.g.612.f.Æg.
Ἀλιπῆ emplaſtra 84.f.Celſ.
Aliſma 408.b.Or.16.e.Aet.
Allii vires 369.e.641.a.Æg.14.e.19 f.21.c.441.b. 483.g.509.a. 610.b. Or.52.d.Act. 273.d. Act. allii acrimonia 2.f. Aet. allium an te febris acceſſionē edēdum 50. h.Celſ. ex alliis ceratū quō paretur 775.c.d.Aet. alliū come ſtū latos lūbricos eiicit & hirudines 492.d.642.d.Aet. allium Gallicum aliis portulaca 330.b. Marc. alliū Gallicum Græcis ſymphytū & aliis inula ruſtica 318. a. Marc. allium guſtum ſtimulat 6. b. Aet. alliorum inter edulia qualitas 220.a.Or. allii ſilueſtris vires 641.a.Æg.
Allobrogicum vinum 71.g.Celſ.
Almyra Arabib° quid 550.a. Myr.
Almyrinthra 550.a.Myr.
Aloe catharticis miſcenda 32. d. Celſ. aloes deſcriptio,liquor, electio,adulteratio,vſus 408. c. Or. aloes electio 25.d. 408.c. Or.97.d.Aet. aloe inſpergēda medicamentorū coctioni quan do 30.e.Or. aloe in purgādo vires & doſis 327.a.360.c.Orib. 123.g. 124.a. 475.d. Aet. 271. a. Act.15.a.Celſ. aloes poſt cœnā ſumptio 578.a.Or. aloe ſenib° incōmoda 580.c.Or. aloes vi res & vſus 425. d. 532. c. 613. a. 647.c.g.Æg. 11.g. 19.c. 21. b. 106.g.325.b.408.c.490.g. 593.a. Or.9.d.Aet.5.d.271.a.306.c.Ac. aloes purgatoria vis & doſis 126 f.Ruff. ex aloe amaræ confectiōis vſus 401.ß.e.Æg. ex aloe confectum medicamentum ad marcorē perducit 401. ß.e. Æg. aloedaria emollientia 134.a.Aet. aloedariū Oribaſii 134.f.g. Aet. aloedariū Philagrii 134.d.e.Aet. aloedaria purgantia 133.d. Aet.
Alopeces muſculi 109.a.Ruff. alopeces piſces 226.e.Or.
alopecia quid,& vnde dicta 133.a. Tr.411.ß.c.Æg.642.g. Or. 276. d.Aet. 181.c. Act.117.d.Celſ. alopeciæ curatio 133.a.Tr. 411. ß c.Æg.126.d.642.g. Or. 276.c. Aet. 289.g. Act. alopeciæ ex meatuū raritate curatio 134. b. Tr. alopeciæ ob ſiccitatē ortæ remedia 134.a.Tr. alopeciæ re media 592.d.595.b.602.e.603.e. 606.h.Or.8.c.13.c.14.d.70. f.83. c.90.e.91.a.93.g.376.d.Aet. 313. d.314.b.329.e.Act.762.f.& dein ceps.772.e.Myr.260.e.Marc.
Alphus 116.b.Celſ. alphi,& leucæ ſeu vitiligines,quomodo inter ſe differant:& alphorum diuiſio 188. b. d.Act. alphorum curatio 637.c.Orib.676.g.679.f. Aet.244.a.319.e.Act.
Alſinæ deſcriptio & vires 613. b. Æg.408.e.491.a.Or.9.g.Aet.
AltercumGræcis hyoſcyamō 202. a.Scr.289.b.Marc. altercū cur dictum 224.a.Scr. alterci poti ſymptomata & remedia 224.a. Scr. alterci ſpecies quot,vſus, & vires 447.a.511.a.611.c.Or.

Althææ deſcriptio & vires 12.f.
Æg.408.b.597.g. Or. 17.e.41.g.
Aet. ex althæa emplaſtrum
quomodo cōficiatur 758.a.Aet.
ex althæa medicam. 325.h. Aꝯ.
Aluminis coctio 29.f.Or. alumē
quādo medicamētis reliquis in
coctione addatur, & quantum
29.f.Or. aluminis ſpecies &
electio 459.b.Or. aluminis vi
res 642.b.Æg.459.b.483. h.516.
d.Or.74.d.697.c.Aet.
aluminoſæ aquæ quomodo mun-
dentur 153.c.Aet. aluminoſa
balnea 154.g.Aet.
Alutæ vſus 595.c.Æg.
Aluus 104.g. Ruff. aluo acribus
humoribus infeſtatæ quid me-
deatur 96.d.Aet. alui adſtrictæ
ſymptomata 38.c.Aꝯ. alui ad-
ſtrictæ curatio 464.e.465.b.Aet.
aluꝰ adſtricta ob viſcoſos humo
res vt ſoluatur 143.e.Tr. aluū
adſtringentia 8.b.13.a.17.f. 35.f.
46.a.48.c.65.d.Aet.
aluus biliofa ſurdidati cōfert 27.g.
Celſ. aluus cita in quibꝰ mor
bis noceat 209.d.Aꝯ. aluus ci
ta quando nō omnino malum
ſignum 21.c.Celſ. ad aluū ci-
tatam 773.b.Myr.212.c.Scr.363.
d.Marc. ad aluum concitandā
386.f.387.a.Marc. alui copioſa
excretio vnde, & quemodo ſi-
ſtatur 226.b.Aꝯ. ad alui deie
ctionem 309.e.Marc. ad alui
dolores acutos 368.g.Marc.
alui ducēdæ rationes 32.e.g.43.
d.Celſ. aluus ducta ſuperiores
partes reſoluit 67.g.Celſ. alui
egeſtionū dignotio 359. a. Æg.
alui excrementorum dignotio,
& color.36.f.161.a.226.b.Aꝯ.
alui excremētorum qualitas ac
quātitas quæ eſſe debeat 159.b.
Aꝯ. aluus in febribus quomo-
do tractanda 32.e.Celſ. aluus
fluens quō curanda 151.d. Aet.
ex alui fluxione debiles quomo
do curandi 483.e.Aet. ad alui
incontinentiam 371.b.Marcell.
alui inflammationibus ac duri-
tiis quid conueniat 326.f.Aꝯ.
alui iniectiones & infuſiones 33
a.Celſ. aluo laborantiū ſigna
24.a.Celſ. aluus liquāda & du
cenda in orthopnœa 68.g.Celſ.
aluus mala quæ 22.a.Celſ. al-
uus melior quæ 15.d.Celſ. al-
uum mollientia 460.e.Æg.254.
b.Aꝯ.216.d.Scr.381.f.Marc.
ad aluum morantē impellendā
387.b.Marc. aluum mouentia
in cibis 68.d.Or. alui mutatio
ſecundùm ætates 15.d.Celſ.
aluus pluribus dieb. non deſcē-
dens quid denotet 24.a.Celſ.
alui profluuium ſola copia mo-
leſtum eſſe 160.a.Aꝯ. alui pro-
fluuii ſymptomata 43.c.Aret.
alui profluuium temere nō ſiſtē
dum 161.b.Aꝯ. alui profluuiū
vnde 126.a.159.b.Aꝯ. alui pro
fluuium in febre quomodo cu-
rādum 251.a.Aꝯ. alui proflu
uio in infantibus quomodo me
dendum 177.c.d.Aet. alui pro-
fluuiū ex repletione quomodo
curandum 205.d.Aꝯ. alui pro-
fluuio curatio & remedia quæ
adhibenda 248.d.Tr.459.e.Æg.
262.a. Aꝯ. 369.e Marc. aluo
pueri liquidæ quomodo ſuccur
rendum 348.f.Æg. aluo pueri
ſuppreſſæ quomodo medēdum
348.f.Æg. alui purgandæ ratio
842.d.poſt Myr. aluum purgā
tia 18.g.Aet. 382.a.Marc. alui
reſolutiones lōgas tormina ſe-
qui 25.g.Celſ. alui ſeceſſus fe
bricitantibus ſaluber 209.c.Aꝯ.
alui ſolutio prōpta in ægroquid
indicet 174.d.Aꝯ. alui ſolutio
ſpontanea in quibus capitis vul
neribus quando lethalis 756.f.
Celſ. aluum ſoluentia 280.d.
Aꝯ.15.b.Celſ. aluo ſoluta
quid agēdum 16.f.Celſ. ad al
uum ſolutā 235.f.Scr. aluum
ſtringentia 15.b.Celſ. alui ſub
ductio cōmune remedium 360.
e.Æg. aluum ſubducētia 357.
b.274.e.428.b.Æg. 360.a. 363.e.
577.g.580.b.589.f.Or. 8.f.19.b.
34.c.37.f.88.h.Aet. 369.g. 379.f.
383.d.393.g. 394.h.398.f. 430.a.
Myr. aluum ſubducentia leni
ter 125.d.Ruff. Aluus ſubluē-
da apoplecticis quomodo 58.h.
Aret. aluum ſupprimere quā
do liceat 78.g.Celſ. aluum ſup
primentia 51.f 69.f.590.c.Or.
alui ſuppreſſæ affectionúmque
quæ eam comitantur, dignotio
163.f.Aꝯ. aluo ſuppreſſa quæ
ſuperueniāt ſymptomata 14. h.
Celſ. aluo ſuppreſſæ ac laxæ in
febribus quomodo medendum
402.b.Æg. alui ſuppreſſæ cu-
ratio 225.a.Aꝯ. aluo ſuppreſ-
ſæ & obſtructæ inidonei ſunt vo
mitus 196.g.Aꝯ. alui turbatio
quādo periculoſa 158.a.Aꝯ. al
uꝰ varia, peſtifera eſt 23.c. Celſ.
Alypi vires & deſcriptio 613.b.649
a.Æg.272.a.274.a.Aꝯ.
alypias 649.a.Æg.
Alyſſi deſcriptio, etymologia, & vi
res 537.e.613.b. 649.b.Æg.408.
f.490.g.Or.9.f.125.a.Aet.
Ama 84.f.Aret.
Amanitæ quale alimentum præ-
ſtent 220.a.Or.29.a.Aꝯ. ad a-
manitarū eſū noxiū 773.a.Myr.
Amantium affectus eorúmq; cu-
ratio 426.g.Æg.122.h.Or.
Amara quæ 1.e.Aet. amari natu
ra & qualitas 463.c.Or. ama-
rorum vis 609.e.Æg. amara æ-
grè putreſcere 4.c.Aet. amara
vlcus cuti inducere 483.g.Orib.
amarus ſuccus 110.g.Ruff.
amaritudo oris vnde 159.e.Aꝯ.
Amaraci vis & doſis 613.c.Æg. 21.
a.325.b.327.f.491.a.Or.9.g.Aet.
amaraci purgatoria vis & doſis
127.b.c.Ruff. amaracinum o-
leum 691.a.Æg.
Amaranthi deſcriptio & vires 613.
c.620.d.Æg. 20.e. 417.b. 491.b.
Orib.
Ἀμαύρωσις quid ſit 184.e.Aꝯ.
Amazonum paſtillus 663.c.Ægin.
44.b.447.d.Aet.788.d.Myr.
Ambar 366.c.Myr. ambar & am
bra differunt 570.b.e.Myr. ex
ambare antidotum 267.f.Aꝯ.
Ἀμβλυωπία quid ſit 184.f.Aꝯ.
Ambroſiæ deſcriptio 408.f.Or.
ambroſiæ vires 613. d. 616. g.
Æg.408.f.491.a. Or.9.h.Aet.
ambroſia antidotus 436.c.Myrepſ.
ambroſia ceratum 189.e. Trall.
596.h. Aet. ambroſia Iunii
Criſpi 345.f.Marc. ambroſia
Zopyri, Ptolemæo regi compo
ſita antidotus 94.b.Celſ.
ambroſius Puteolanus medicꝰ 218
e.Scr.355.g.Marc.
ambulatio multa caligini oculo
rum confert 124.h.Celſ. am-
bulatio recta quàm flexuoſa ma
gis confert 12.b.Celſ. ambu-
lationis varietas quid efficiat 12.
b.Celſ. ambulatio cōmodior
quæ 12.b.Celſ.
Ambuſtorum curatio 507.c.513.c.
Æg.729.f.Aet. ambuſtis me-
dentia 26.h.29.e. 36.g.38.d.65.
g.73.c. Aet. 313.g. 319.g.321.d.
322.b.329.a.Aꝯ. ambuſtis pi-
li vt naſcantur 507.g.Æg.
Amia piſcis 88.g.Aet.
Amiantus lapis 478.b.Myr. amiā
ti facultas 613.d.Æg.
Aminæum vinum 36.d.Aet.
Ammanitæ fungi 369.g.Æg.
Ammeos deſcriptio 408.g.Orib.
ammeos vires 613.d. Ægin. 19.
e.21.b.408.g.491.a.593.c. Orib.
9.h.Aet.
Ammoniaci coctio 30. c. Orib.
ammoniaci deſcriptio 408. h.
Or. ammoniaci electio 25. d.
Orib. ammoniaci vires 22.e.
408.h.491.d.593.e.Or.10.e.698.
b.Aet.
ammoniacus ſal 70. g. Aet. am-
moniacum thymiama optimū
quod 97. e. Aet. ammoniaci
thymiamatis vis 613.e.Æg.
Ammonii collyrium 361.b.Aet.
ammonius lithotomos 161. e.
Celſ.
Ammodytes 624.b.Aet.
Amomum probum & adulterinū
quod 25.e.409.f.Or.97.d.Aet.
amomi ſpecies 409.f.Or. amo-
mi vires 613.g.Æg.409.f.491.d.
593.e.Or.10.e.Aet.
Amor geniturā cōciliat 792.d.Aet.
ex Ampare medicamentum 326.
d.Aꝯ.
Ampeloprasi vires 369. e. 613. e.
Æg.19.f.21.c.Orib.10.b.Aet.
ampeloprasorum inter edulia
qualitas 229.b.Or.
Ampeli deſcriptio, ſpecies, & vires
409.b.491.c.593.c.Or.10.c.Aet.
ampelitis terræ ortus, notæ pro-
bæ, vires 452.g.512. h.Or. 66.a.
Aet. ampelitidi terræ quid
ſubſtituendum 263.c.Marc.
Amphemerina febris 216.g.Aet.
Ἀμφιβληστροειδὴς oculi tunica 107. d.
116.a.Ruff.9.c.Aꝯ.
Ἀμφιπλὴξ 105.b.Ruff.
Amphisbenæ morſus curatio 540.
g.Æg.625.d.Aet.332.c.Aꝯ.
Amphora Italica 28.d.Orib. am
phora quot ſextarios habeat
475.c.Aet.
Amuleta 70. a. Aet. amuleta ad
ſterilitatem 785. d.Aet. amu-
letum lupinum 475.f.Aet.
Amurcæ vires 613.e.Ægin.409.a.
491.b.593.c.Orib. 10.b.Aet.
Ἄμνιος 112.a.Ruff.
Amygdalarum cremor & oleum
30.d. Aꝯ. amygdalarum fa-
cultas 371.c.613.f.Æg.60.d.Aet.
amygdalæ amaræ arboris &
fructꝰ vires 409. d. 491.c.593. d.
Or.ex amygdal.amaris cōfectꝰ
paſtillus 663.c.Æg. amygdala
dulcia 19. b.Orib. amygdalæ
ſubamaræ 61.b.583.g.Or.
amygdalinum oleum 689. h. Æg.
18.e.Aet.
amygdaloides 444.h.Or.
Amyli vires 370.a.613.g. Ægin.20.
a.584.a.608.d.Or.49.e.Aet. 447.
d.Myr. amylum emplaſticum
2.b.Aet. amyli optimi paran-
di ratio, eiúſq; vires & vſus 409.
e.506.h.Orib.79.f.Aet.
amylinæ ſorbitionis vſus 254. a.
Or. amylina ſubſidētia quo-
modo parentur 254.g.Or.
Amythaonis emplaſtrū 677.c.Æg.
amyth. epithema 415.h.Aet.
Anacardios antidotus 406. a. 407.
a.442.c. 449. g. Myr. anacar-
diaca confectio 659.g.Æg.
Anacollemata quid 566.g.Myr.
Anadendromalachæ vires 502.f.
505.e.Or.
Anadiploſis 320.d.Tr.
Anæſtheſia quid 24.d.Aret.
Anagallis Latinis macia 252. d.
Marc. anagallidis vtriuſq; vi-
res & deſcriptio 613. h. Æg. 19.
b.409.g. 484.b. 491.d. 593.f.Or.
10.f.Aet.
Ἀναδωγὴ quid 8.e.Aret.
Anagyri vires 614.a.Æg. anagy-
ris deſcriptio & vires 409.h.491.
e.Or.
Ἀναφορικοὶ qui, & eorum curatio
157.g.219.c.Aꝯ.
Anarrhini facultas 614.c.Æg.
Ἀνὰ σάρκα ὕδρωψ qui 36.d.Aret.
ana ſarcahydropis notæ 37. b.d.
Aret. Ἀνὰ σάρκα aquæ quid cō
ducat 258.b.270.g.Aꝯ. ana ſar
ca hydropis curatio 273.g.Tr.
Ἀναστόμωσις 70.b.Celſ.
Anatis caro qualis 371.f.Æg.222.g.
Orib.86.c.Aet.31.d.Aꝯ. ana-
tis ſanguinis vis 233.a.Scrib.
Anatomen mortuorum nō neceſ-
ſariā eſſe qua ratione velint em
pirici 8.d. Celſ. Anatome vi-
uorum & mortuorum à quibuſ
dam probata, ab aliis damnata:
& vtriuſq; vtilitas 6. b. & dein-
ceps.Celſ. anatome viuorum
corporum crudelis & non ne-
ceſſaria: mortuorum, diſcentib.
neceſſaria 12.lin.6.Cel.
Anaxyris herba 425.d.Orib.
Anchilops quid, & quomodo cu-
randus 434.c.Æg.335.f.Aet.183.
b.238.b.Aꝯ.
Anchuſæ ſeu iugeri porcini deſcri
ptio, ſpecies & vires 462. a. 611.
b.Æg.405.e.465.e.489.e.Or.7.f.
Aet. ex anchuſa medicamen-
tum 325.f.Aꝯ.
Anchynopes herba 448.b.Orib.
Ἀγκὼν 104.b.Ruff.546.d.Or.
Anci quid 604.f.Æg.
Ἀγκύλη & ἀγκύλωσις quid, & quomo
do curāda 530.d.Æg. 327.e.388.
g.Aet.246.e.Aꝯ.87.h.Celſ.235.
d.Scr. ancyloblepharon 143.
g.Celſ. ancylogloſſi qui 388.
g.Aet.
Ancyroides proceſſus 120.d.Ruff.
551.a.556.g.Or.
Ἀγκτήρων, id eſt fibularum, impoſi-
tio 100.a.Celſ.
Andrachnæ vires 491 .f.593.f. Or.
10.f.Aet.
Andreas medicus 81.f.Celſ. an-
dreæ collyrium 122.b.Cel. an-
dreæ malagma 85. h.86.e.Celſ.
Andromachi antidotus ad calcu-
loſos 556.e.Aet. andromachi
cōpoſitio 386.d. Aet. andro-
machi cyphoides 269.c.Aꝯ.
andromachi epithema 797. b.
Myrepſ. andromachi paſtillus
796.h.Myr. andromachi the-
riaca 343.f.Aet.40.b.Aꝯ.
Andronis medicamētum ad can-

crũ oris 203.f.Scr. 292.d. Marc. androniũ medicamentũ ad vuæ morbũ 132. b. Celſ. andronis paſtillus 663.c.AEg.47.h.675.b. Or.287.f.392.c.715.c.Aet.
Ἀνδρόσαιμον cur dictum 411. h. Or. andr.ſpecies & vires 614.a.644. f.Æg. 401.a.491.e.Or.13.c.Aet.
Androſarcis vires 614.b.AEg.401. a.491.f.Or.
Anemonæ deſcriptio & ſpecies 410.b.Or. anemonæ radix 27. b.Or. anemonæ vires 140.c. Tr.614.b.AEg. 22.c.393.h.410. b.483.h.484.b.491.g.Orib.11.a. Aet. ex anemone emplaſtrũ 750.h.751.a.Aet.
Anethi vires 614.b.AEg.19.d.21.a. 491.g.583.c.594.a. Or.1.d.11.b. Aet. anethi radix 14.e. Orib. anethum vſtum 19. e. 21.b. Or. ex anetho antidot' 416.c. Myr.
anethini confectio & vſus 410. d. Or. anethinum medicamentum 324.f.Act. anethinum oleum 689.b.AEg.20.d.Aet.
ἀνθόξυλα quid 522.b.Myr.
Aneuryſma quid, vnde, eiúſque curatio 527.e.564. h. AEg. 122. a. 716. e. 746.a. Aet. 194.a.Act.
Angelocalos antidot' 364.b. Myr.
Anginæ ſpecies 3.g.62.c.Aret.195. a.Tr. anginæ cauſæ 4.g.Aret. anginæ notæ 4.e.Aret. anginæ ſalubria indicia. 4.f. Aret. anginoſorum ſigna 187. b. Act. ang. ſymptomata lethalia 187. c.Act. anginæ tumores qui ſalutares, qui non 63.d.Aret.
anginæ chirurgiam non adhibendam cur cẽſeat Antyllus 562.f. AEg. anginam faucibus quid cohibeat 306.g.Marc. anginæ ſtrangulanti an arteria ſecanda 63.e.Ar. ang.citò finita q̃d portẽdat 25.g.Celſ. anginoſis venæ quæ ſecandæ 194.d.Act.
anginæ vicinarúmque ei affectionũ dignotio & curatio 4. e. 62. e.Aret.192.g.Tr.446.f. AEgin. 656.e.Or.399.e.400.c.Aet. 187. b.242.c.Act.68.b.Celſ. anginæ cum cõcidentia coniunctæ curatio 63.d.Aret. anginæ ſuppuratæ quomodo medendum 63.b.Aret. anginæ medentia 51.f.72.b.82.d.83.g.122.f.154.a. Aet. 262.g.263.c.269.g.316. d. 317.a. 328.c. Act.381.b.410. c. 412.f.428.f.771.c.Myr.67.c.Cel. 204.b.228.f. Scr. 301.c. f.303. e. 305.a.Marc.
Anguillarum caro qualis 60. c. 584.b.Or.
Anguis ſi eſtur, à ſtrumis liberat 110.e.Celſ. angues in Italia & in frigidis regionibus minùs terribiles 106.f. Celſ. ad anguiũ Italorum ictus 106.f.Celſ. anguis ſenecta 386.b.Aet.
Anguli oculi 502.a.Ruf.545.d.Or. ang.in oculis morbi 300.b.Act.
ad Anhelitus difficultatem 66. e. Aet.385.g.Marc.
anheloſorum curatio 449. g. Æg. 415.e.Aet. anheloſis medẽtia 12.a.30.e. 37.h.90.g. Aet. anheloſi ſuffumigandi quomodo 414.e.Aet. anheloſis vociferatione vtendum 116.a.Aet.
Anicetum emplaſtrum 679.a.Æg. 766.f.Aet. anicetus paſtillus 785.a.788.a.Myr. ἀνίκητος colica antidotus 358.f.359.f.Myr.
Anima quid 5. b. Act. animæ, coitus quid conferat 355.c.Æg. animæ defectioni ex inanitionib. quomodo ſuccurrendum. 102.b.Or. anima deficiẽs ob plenitudinẽ quomodo corroborãda 102.Or. animæ deliquiũ quid 24.e.Aret. anima facultatibus variis quaten' vtatur 20. a.Act. animæ immortalitas 4. c.Act. anima intellectuale & diuinum quomodo colligat 4.c. Act. anima numero vna, ſubſtantia ſimplex, facultate multiplex 5.b.Act. anima patiatúrne, & quaten' 6.d.Act. Animæ rationalis facultates illuſtrari ſpirit' aĩalis cõtẽplatione 1.d.Act.
animalium affectuũ diuerſitas 155. g.Act. animalis appetitus 456. a.Aet. animalis ſpiritus generatio 8.a.Act. Animalis ſpiritus actiones 18.b.Act.
animalis cuiuſq; caro quibus notis qualis ſit cognoſcatur 238. a. Or. animalium eſui aptorum carnis in nutriendo differentiæ & facultates 371.e.372.a.Ægin. 222.c.Or.30.e.Act.36.f.Celſ. animalium extremæ partes 85. b.c.Aet. animaliũ irrationaliũ proprietas 3.e.Act. animalia irrationalia nõnulla particulam rationalis partis noſtræ vidẽtur obtinere 3.e.Act. ex animalibus medica materia 75.e. Aet. animal nullũ in Aſphaltide lacu cur naſcitur 5.e.f.Aet. animãtia omnia ex vtero oriri 779.a.Aet. animalium partes quæ quale alimentum præbeãt 372.b.Æg. animalium permãſionis cauſa 81.c.Act. animalia venenata quæ occidant 616. d.Aet. animalia venena prodẽtia 647.f.Aet. animalia vnciunguia quæ 614.a.Aet.
animalcula oculis illabentia 306. f.Aet.
Animi alacritatẽ quid cõciliet 278. g.Act. animi cogitationes præter rationẽ quid diſcutiat 267. e.Act. animi deliquii cauſæ variæ & curatio 324. f.Tr. 621. e.Or.224.225. & deinceps. 443. f.Aet.217.f.Act. animi defectio ex caliditate, eiúſq; curatio 326.c.Tr. animi defectio ex copia humorum, earúmq; curatio 325.c.Tr. animi defectio ex pituita, eiúſq; curatio 326.a. Tr. animi deliquio quid conueniat 267.c. Act. 368.d. 458.g. Myr. ad animi deliquium ſubitum 338.d.Marc. animo delinquentibus vena quando ſecãda 121.g.Aet. animo delinquentium vrinæ quales 854. e. Theoph. animi mores tẽperaturã corporis ſequũtur 20. g. Act. animi perturbationibus quomodo ſuccurrẽdum 199.g. Act.animi remiſſio quid conducat 349.g.Æg.
Aniſi vires 14.f. 19.e.22. c. 482. h. 492.a. Or.6.a.11.e. Aet. aniſi ſeminis vires 614.c.Ægin. 21.b. 583.c. 594.c. Or. aniſum, petroſelinũ & daucus cur elleboro admiſceãtur 11.d.Or. ex aniſo antidotus 363.f.Myr.
aniſatum 280.f.Or.
Annuli digito impacti quomodo extrahendi 734.g.Aet. annulorũ in organis vſus 165.g.Or.
ãnular.digitus 104.c. Ruff. 546.d. Or. annular. vena 120.d.Aet.
Anni tẽporum diſcrimina 364. f. Or. anni temp. diuiſio in ſeptem tẽpeſtates 367.f.Or. anni temp.quomodo humores in homine afficiant 376.f.Ægin. anni tẽporum viciſſitudo quàm vtilis 177.h.Act.
anniuerſarii vẽti in æſtate cur fiãt 151.c. Aet. annui vſus medicamẽta quõ ſaluti aliquib', aliis exitio fuerint 492.e. 497.a. Æg.
Anodyna 292. b.309.e. Tral.95.a. Celſ. anodynos antidotus 398. b.Myr. anodynum collyrium 660.d.Myr. anodynum medicamentum 351.h.Marc.
Anonis 614. d. Æg. 410. f.Orib.
Anſerini adipis qualitas & vis 609. g.Or.2.c.18.g.90.c.Aet. anſerinæ carnis qualitas 371. f. Æg. 223.a.Or.86.e.Aet.31.d.Act. anſerina oua qualia 371. f. Æg. 223.d.Orib.86.h.Aet. anſeris ſtercus 83.h.Aet.
Antali Dentali 477.h.Myr.
Antecordium 104.f.Ruff.
Antelabia 102.e.Ruff.
Ἀνθέλικος 102.f.Ruff.545.f.Or.
Anthemidis vires 646.a. Æg. 410. e.594.b.Or.11.c.Aet.
Antheron Græcis quid 379.g.Aet. anthera compoſitio 317.b. Act. 203.d.Scr. antheræ compoſitiones: & quòd gingiuis ſuccurrant 130.h.131.h.Celſ. anthera ad oris vlcera 50.e.Or.292.c. 293.d.Marc. ex anthera ſicca antidotus 429.g.Myr. antheri puluilli vſus 485.d.Æg.
Ἀνθερεὼν 103.a.Ruff.
Ἄνθος quid recẽtiorib. 374.d. Myr.
Anthophyllon Myrepſo quid 369. g.Myr.
Anthraces quid, & vnde 89. d.189. f.Act. ad anthracas 264.c.Mar.
Ἀνθρακώσεις oculorum 184.b.Act.
Anthyllidis vtriuſque vires 614.c. Æg.410.f.491.h.Or.
Antiades quid, cur ita dictæ, & quomodo curãdæ 103. e. 116.e. Ruff.446.c.561.c.Æg.656.d.Or. 403.d.Aet.241.h.Act.150.b.Cel.
Anticardion 103.f.Ruff. 546 c.Or.
Anticnemiõ 105.g.Ruf.547.b.Or.
Anticyraicum veratrũ 438. g. 508. c.Orib.
Anticyris ſeſamoides 417.e.Or.
Antidoti annuæ 497.a.Æg. antidota quomodo fiãt 249.e.Act. antid.vnde fiãt 252.b.Act. antidotorum duratio 252.g.Act. antid. menſuræ ratio 544.f.Æg. antid. vſus 252.c.Act.93.h.Celſ. antid. diuerſarũ catalogus 654. e.Æg.54.f.Or.657.a. Aet.257.f. Act.353.a.Myr.94.a.Celſ.
antid.colica 54.f.Or.478.a.Aet. antid.hepatica 241.g.Tr. antid. pleuritica 433.g.Aet. antid. podagrica 615.h.Aet. antid. varia ad calculoſos 555. g. Aet. antidoti cuiuſq; nomen vide ſuo loco.
Antigõi collyriũ nigrũ 266.f.Mar.
antigon' rex 56.h.Celſ. antigoni regis præſtãtia, ad eúmq; epiſt. Dioclis ꝓphylactica 375.e. Æg.
Ἀντιλοβὶς 102.g.Ruff.
Ἀντίμορος antidotus 364.f.Myr.
Antimonius lapis 456.g.Myr.
Antiochi hiera 137.c.Aet.
Antipatri theriace 221.b.Scr.
Antiphyſon quid 253.f.Marc.
Antirrhini vires 514.c.Æg.
Antiſpaſis quid 420.h.Aet.
Antiſpodia 458.e.Or.
Ἀντίστερνον 116.f.Ruff
Antitragus 545.g.Or.
Antonius Muſa medicus 357. d. Myrepſ. antonii Muſæ pharmacum 327.e.Marc.
Antoninus collyrium 303.f.Aet.
Antophalon 363.c.Myr.
Antylium malagma 685.d.Æg.
Antylli ſcripta ab Oribaſio citatã 284.a. 312.b. 315.a. 317.e.338.e. 343.a.365. f.366.a.368.a.d. 369. g.375.d.391.h.392. b.Or. antylli de anginæ curatione ſententia 562.f.Æg.
Ani cõdylomatum curatio 586.d. Æg. ad ani cõdylomata 387.g. 389.g.Mar. ad ani duritias 389. d.Marc. ad ani exaſperationẽ 387.f.Marc. ani excreſcentias quid reſtringat.333.h.Mar. ani extuberãtiarũ curatio 479.g.586 d.Æg. ad anũ exulceratum & vulneratũ 388.f.390.b.Marc. ad ani fiſſuras 92.a.Celſ.231. e. Scr.387.g.Marc. ad ani fiſſuras veteres 293.e.Marc. ani fiſtularum curatio 584.h.Æg. ad ani fiſtulas 388.g.389.c.Mar. ani hæmorroidũ curatio 586.b.Æg. ani inflãmationis curatio 479.d. Æg. ano non perforato quõ medendum 586.e.Æg. ad ani porrigines 390.c.Mar. ani procidentis curatio 480.c.Æg. 136. d.Celſ. anũ procidentẽ ſubleuãtia 686.d.Aet. ad ani prominẽtias 390.c.Marc. ani rimarũ curatio 586.d. Æg. ani ad ſectionẽ ſpectantis curatio 389.c. Marc. ad ani tumorem 231.d. Scr.387.f.388.e.g.Marc. ad ani vitia 231.a.e.Scrib.387.g.388.e. 389.b.g.390.a.c.e.Marc. ani vitiis laqueo quõ medendum ſit 155.b.160.e.Or. ani vlcerũ curatio 685.g.686.a.Aet. ani vlcerationes in febrib' quõ curãdæ 234.e.Aet. ani vlcerationibus prodeſſe vomitũ 138.e. Aet.
Anxietas ex ſuppuratione hepatis 515.c.Aet.
Ἀώρια κόκκια 533.g.Myr.
Ἀορταὶ venæ 107.g.110.a.Ruff.845. d.Philar.
Aparinæ deſcriptio 410.g.Or. aparinæ vires 614.g.Æg.21.f.410. g.492.a.Or.11.f.Aet.
Apelaxius 455.d.Myrepſ.
Apellidis triſpaſtum 182.f.Or.
Aperientia 537.d. Æg. 22.f. 244.d. 482.c. 615.c.664.g. Or. 83.b.87. e.f.230.f.Scr. aperiens malagma 87.e.f.Celſ.
apertio venarum 419.d.Aet.
Aphacæ vires 615.g.Æg.212.f.493. a.Or.
Aphtha bitumen 412.c.Or.
Aphthæ quid, earúmq; dignotio & curatio 5.d. Aret.349. c.Æg. 655.a.Orib.186.g.241.g. 318.b. Act.20.a.Celſ. aphtharũ cauſæ 318.b..Act. aphtharũ differẽtiæ 186.g.Act. aphthis medẽtia 595 e.Or.14.c.38.d.377.a.389.g.390 a.Aet.772.d.Myr.292.a.g.293. Marc. aphthis albis, nigris, pituitoſis, prærubris, ſordidis, & ſubflauis quomodo medẽdum 318.c.e.f.Act.

ἀφθαςος 400.d.Myrepſ.
Aphonitrum & aphronitrum idē 498.f.Myrepſ.
Aphoriſmi Hippocratici de oculorum cura explanatio 301.d.Aet.
Aphraſtos antidotus 423.b.Myr.
Aphrico auſter 50.g.Aet.
Aphricus ventus 149.g.Aet.
Aphrica lotum ſylueſtrem producit 41.d.Aet.
Aphrodiſiaſticon clidion 663. a. AEgin.
Aphroditarius paſtill' 666.b.AEg.
Aphronitri vires 615.g.AEg. 55.d. 595.c.Or.71.h.Aet. aphronitri & ſpumæ nitri differentia & vires 514.g.Orib.
Aphroſeleni vires 631.d.AEg.
Ἄφυσα 27.f.Aӗ.
Apiaſtrum 376.g.Myr. apiaſtrū Græcis erotiō 373.e.Marc. apiaſtri vires 632.g.AEgin.
Apion, eiúſque deſcriptio 410.g. Orib.
apios, eiúſque vires 325. e. 492. a. Orib.11.f.Aet.
apitis cōfectio 489.e.Myrepſ.
apii vires 368. h.620.b.639.f.653.d. AEgin.19.c. 438.d. 508.a. 583.c. 609.a.Or. 51.b.Aet.28.f.Act. apium agreſte 412. g. Or. apii montani vires 635.g.AEg. apium paluſtre 438.d.Or.
Apochyma quid, eiúſq; vires 614. e.680.e.AEgin.159.d.Aet.475.d. Myrepſ. apochymatis præparatio 772.a.b.Aet.
Apocynon 492.b.Or.
Ἀποδακρυτικὰ collyria 306.h.Act.
Apogei venti 151.g.Aet.
Apollinaris herbæ potæ ſigna & curatio 285. f.Act.
Apollonius empiricus 5. f. Celſ. apollonii Memphitæ epithema auriculare 831. g. Myr. apollonius Mys 81.f.Celſ. apollonius Pergamenus 574. e. 578. e. Orib. apollonii duo chirurgi 137.c.Celſ.
apollonii antidotus 422. e.g. Myr. apollonii auricularis collutio 832.f.Myr. apollonii collyriū aridum 342.b.Aet. apollonii de ſcarificatione teſtimonium 316.e.Orib.
Apollophanis malagma 685.c.AEgin.45.b.Or.562.a.Aet.
Apomeli Græcis quid 209. h. Aet. apomelitis confectio, vſus, & vis 668.e.h.669.d.AEg. 267.f.268.a. Or.239.d.f.Aet.489.a Myr.
Apophlegmatiſmi diuerſi 186. c. Tr.654.a. Or. 186.b.275.a. Aet. 282.f. Act. 490. b. Myr. apophlegmatiſmi pituitam euocantes in dentium doloribus 654.a. Or. apophlegmatiſmis quando vtendum 342.e.Orib.
Ἀπόφυσις & ἐπίφυσις quid differant 547.f.Or. ἀπόφυσις πήχεως 104. b.Ruff.
Ἀπόπληκτον Hippocrati quid ſignificet 24.d.Aret.
Apoplexia quid, eiúſq; dignotio & curatio 24.d.58.e.Aret. 427.a.d. AEg.121.h.Or.263.264.Aet.62. b.Celſ. apoplexiæ fauſta ſigna 59.b.Aret. apoplexiæ diuturnæ curatio 59.g. Aret. apoplexia fortis incurabilis 24.d.Ar. apoplexiæ puſillæ curatio 58. g. Ar. apoplecticis cucurbitulā ſub mento affigere ſtultum 60. a. Aret. apoplecticis medētia 353.b.365. d.407. a. 456.d. Myr. apoplectici purgādi quomodo ſint 59. b.Aret. apoplecticos ſola ſanguinis miſſione curari 62.c.Cel.
Ἀποσκήμματα 175.a.Act.
Ἀποστήματα 19.a. Celſ. apoſtematis medentia 264. c.338.a. 392.f. Marc. ad apoſtemata remolliēda & diſpergenda 393.a.Marc.
Ἀποστηματίαι qui 28.d.Aret.
Ἀποσύρματα quid 230.e.Scrib.
Apotherapia quid, & qui eius ſcopi 289.f.Or.
Ἀπόζεμα πηγάνου 356.b.Myr.
Appetitus quid 456.a.Aet. appetitricis animæ domicilium vbi 14.b.Aret. appetētia abſurda vnde 159.d.Act. appetētiæ caninæ dignotio, cauſæ & curatio 221.d. Tr.412.a d.AEg.457.458 Aet. 163.d. Act. appetentiam excitātia 30.d.93.e.118.b.150.c. 155 g.651.g.Aet. 278.f.Act. 366. d.421.a.433.a.Myr. appetētiæ ineptæ carbonū, cœni, teſtarū, vnde 163.e.Act. appetitus irrationalis 17.g.Act. appetētibus multa ob calorem vētriculi, qui cibi offerēdi 204.d.Act. appetētiæ naturali imponit interdū humor vētriculo innatans 205. a.Act. appetitus perditio in pueris quomodo curāda 456.d.457. a.b.Aet. appetitus vitioſi cura 458.g.h.459.a.b.Aet.
Aprilis AEgyptiis pharmuti dicitur 610.b.g.Aet.
Apuleius Celſus 208.g.Scrib. apulei Celſi antidotū 221. h. Scrib. apulei Celſi pharmacum 310. f. Marcell.
Ἀπουλέω quid 358.a.Myrepſ.
Apū ictus arceri & præcaueri quomodo poſſint 535.d.AEg. apum ictibus medēdum quomodo 538.a.AEgin.639.c. Or.617. b.g.Aet.331.d.Act. apum munus 2.d.Act.
Ἄπυρον ſulphur 86.f.Celſ.
Apyrani radicis vſus 675.e.Act.
Aquam, alendi vim nō habere, ſed ad nutritionem vehiculum eſſe 258 d.Or. aqua alimentū imbecilliſſimum 37.c.Celſ. aquā aluminoſam quæ emendēt 153. e.Aet. aqua auribus educēda quomodo ſit. 184.g. Tr.648. d. Or.285.b.Aet.282.e.287.a.Mar. aquæ calefactio quorſum 257.g. Or. aqua calida in balneis cur bibenda 461.b.Aet. aqua calida febricitantibus danda 47. c. Celſ. aqua calida inflāmationibus aliis cōueniens, neruis ſauciis inimica 528.g.Act. aqua calida vulnerū inflammationibus adhibēda quomodo 101.e. Celſ. aquæ calidæ potus quib' cōueniat 152.h.Aet. aquæ cognitio facilis & neceſſaria & quomodo 37.d.Celſ. aqua cō coctu difficilis cur 258.c.Orib. aquæ concoctu difficiles quæ 257. d. Or. aqua corrigenda quomodo 262.h.Or. aquæ diſcuſſoriæ quib' balneis vtiles 361 e.AEg. aquam ducētia 125.e. 126.e.g.128.d.Ruff.472.c.AEg. 127.b.539.e.Aet.280.f.Ac.814.d 815.a.818.c.Myr. 382.e.f.383.a. Marc. aquā ducētibus quādo vtendū 270.h.Act. aquæ dulciſſimæ quæ 358.h. AEg. aquā euacuantia 649.e. AEg. aquæ exemplo ſapores quomodo explorandi 1.g.Aet. aqua febricitātibus periculoſa 46. e. Celſ. aquā ferrarii fabri lienoſis prodeſſe, & cur 524.c.Aet.74.d.Cel. aquæ feruentis exuſtionib' quid medeatur 319.h.Act. aquæ ſex baln. vaſis æneis adhærēs 234.c. Aet. aquæ fluuialis qualitas 152.h.153.a. Aet.32.c.Act. aquæ fontanæ qualitas 261.c.Or. 152.g.Aet.32.c Act. aquæ formidine hydrophobi cur agitentur 765.a.Caſſ. aquæ formido quo tēpore inuadat 330.h. Act. aquæ formidinis curatio 536.c. AEgin aquæ formidini quid medeatur 258.d.321.e.Act. aqua foſſis quomodo inducenda & tēperanda 153.d.Act. aquæ frigidæ & oxymelitis ægrotis dādi ratio 259.d. Or. aqua frigida quæ lædantur 259.e.Or. aquæ frigidæ infuſio quib. cōueniat 18.a.Celſ. aquæ frigidæ lauacrum quibus cōueniat 359. c. AEg. aqua frigida lethargum excitat 56.c.Celſ. aqua frigida os quib. fouendum & caput 16. d. Celſ. aqua frigida ſtrumas excitat 18.b. Celſ. aqua frigida vtilis quib. 16.b.d.Celſ. aquæ frigidæ potus à balneo venientibus inutilis 13. d.Celſus. aquæ frigidæ potus calentibus noxius 13.b.Celſ. aquæ frigidæ potus cholericis vtilis 238. a. Tr. aquæ frigidæ potui intēpeſtiuo & noxio medendū quomodo 552.a.AEg.288.c.Act. aquæ frigidæ potus quibus conueniat 153.f.Aet.
aquæ glacie demiſſæ quales 257.g. 261.b.Or. aquæ herbis innatantibus quomodo afficiantur 261.f.Or. aqua horæa quæ 257. f.Or. aqua humidius nihil.4. d.Aet. aqua humiditatem nō deponit, etſi calorē aſſumat 259. c.Or. aqua in hydrope niſi emittatur quid incōmodet 58. d. Celſ. aquæ impuræ calculum generāt 553.a.Aet. aquæ inductionibus quando vtendū 406.c. AEg. aquæ ineptitudo 258.c. Orib.
aquæ inter cutem cauſæ 37.e.Aret. aqua interc' ex vini nimio vſu 45 d.Aet. aqua intercus ex venæ ſectione 207.a.Aet. aquæ inter cutē indicia 24. b. Celſ. aqua inter cutē laborātib. vlcera nō ſaneſcere 56.g. Celſ. aqua inter cutē metui quæ non debeat 27. a.Celſ. aquæ inter cutē ſpecies & ſymptomata 36.c. 37.c. Aret. 273.b. Tr.143.a. Or.56.f. Celſ. aquæ inter cutē ſpecies omnes eadē ab initio requirere auxilia 57.b.Celſ. aquæ inter cutem ſigna mala 28.e.Celſ. aquæ inter cutē ſigna ſalubria 27.b.Cel. aquæ inter cutē curatio 471.c. AEg.143.a.665.a.Or.56.f.Celſ. aquæ inter cutē medentia 127. d. Ruff. 93. f.Aet. 201. c.255. a. 258. b. 263.e.266. e.280.f.322.f. 324.d.Act.406.b.419.f.Myr.336. f.342.f.Marc. aquā inter cutē flauam quid purget 276.c.Act. aquæ inter cutem incipientibus affuſionibus quid obſtet 252. b. Act. aquæ intercutis in lienis ſcirrho ort' & curatio 229.e.230 a.Act. aqua inter cutem vetus non facilè diſcutitur 57.a.Celſ.
aqua leuis ex pondere apparet 37. d.Celſ. aquæ leuiſſimæ quæ 358 h.AEg.257.b.Orib. aquæ lympidiſſimæ quæ 358.h. AEgi. aquæ lixiuii potus quibus proſit 154.b.Aet. aquæ lotione alu' quomodo ſiſtatur 126.b.Aet. aquæ malæ ſigna 153.b Aet. aqua mala quomodo corrigēda 153.b.Aet. aqua marina excocta diutius, cur dulceſcat 764. b.Caſſ. aquæ marinæ facultas 622.c.AEg. aqua medicata aures ſi offendat quomodo extrahenda 440.c.AEg. aquæ medicinales variæ 809.d.Myr. aquæ metallicæ 261.f.386.g.Or. aq. Mitylenes natura 361.e. AEgin. aquæ mōſtroſæ 262.d.Or. aq. montanæ qualitas 261. e. Orib. aquæ mulſæ vires, vſus, & confectio 374.e.407.d.AEg.72.d. Or. 42.e.Aet. aqua mulſa quibus incōmoda 67.h.72.d.245.b. Or. aquæ mulſæ in purgando vires 384. d. Marc. aquæ mutatio quid 342.a.Marc. aquæ mutationibus medētia 215.a.Scr.342 a.Marc.410.b.425.f.Myr. aquæ naturales reiectioni ſanguinis quando aptæ 216.e.Tr. aquæ Nili præſtātia 152.h.Aet. aq. nitroſa quibus corporis partib. noceat, & quomodo emendāda 153.e.Aet. aquarum niualium qualitas 257.g.Or. aqua noxia quibus 258.f.Or. aqua optima quæ 358.f.AEg. 73.b.257.a. 261. h.Or. 153.b.Aet.32.c.Act. 37.d. Celſ. aquæ orientē ſpectantes quales 358.g.AEg. aquæ pileatoris vſus 681.c.AEgin. aquæ perfectio quæ 201.c.Act. aquæ plano loco ſcaturientis qualitas 261.e.Or. aqua pluuialis leuiſſima 37.d.Celſ. aquæ pluuiæ meliores quæ & quæ peiores 359.b.AEg. aquæ pluuiæ qualitas & vis 358. h. 644. e. 670. a. AEg. 257. d.g.260.g. Or. 152.f. Aet. aquam pluuiam ſol vnde educat.359.a.AEg. aqua pluuia vel è mari hauſta, dulcis cur 763.h.Caſſ. aq. pōderoſæ quales 358.g.AEg. aquarum potabilium differētiæ, virtutes ac vitia 358.f.AEg.262.f.581.e.Orib. 152.e.Aet.32.b.Act. aquæ potus febricitanti quando conueniens 259. e. Or. aquæ potus quādo cōueniat 258.g. Or. 270. b.Aet. aquæ potus quādo pernicioſus 153.d.Aet. aquæ proprietas 259.a.Or. aqua primū frigidum & primum humidum 140.g.141. a.Act. aquæ purgādæ ratio 263.a. Or. aquæ puteanæ qualitas & vis 152.g. Aet. aqua putreſcens facilè, an peſſima 359.a.AEg.74.a.257.e.581.h. Or. aquarū qualitatis dignotio 73.b.257.a.Or. aquarū reſidū qualitas 260.e.Or.32.b. Act. aqua ſanctarum apparitionum Dei 503.e.Myr. aquæ ſeptentrionem ſpectātes quales 358.g. AEg. aquarum ſpōtanearum vis 386.c.Or. aquarū ſtagnantium qualitas 260.e. Or.152. h. 153.a.Aet. aqua tardius trāſit 109.g.Aet. aqua temperata 21 h.Or. aquæ tenuiſſimæ quæ

358.h.AEg. aquæ tepidæ pot⁹ quib⁹ cõueniat 153.g. Aet. aquã timẽtib⁹ vtilis antidot⁹ 222. a.Scrib. aquæ timor ex rabidi canis morſu 270.g.652.f.g. Aet. aqua venenum quando ſit 628. d.647.d.Aet. aquæ venenatæ 262.d. Orib. aquæ vino miſcendæ ratio 258.e. Or. aqua & vinum quibus neganda 16. c. Celſ. aquæ vires 644. e. AEg. aquarum virtutes & vitia 358. f. AEg.73.b.257.a.262.f.581.e.Or. 152.e.Aet.32.b.Act. aquæ vitioſæ potus communes morbos generat 223.a. Aet. aqua vitioſa vt corrigenda 359. b. AEg. aquæ vſus 358. f. AEg. aqua in vterum affatim ſi contrahatur, quomodo medẽdum 58.b.Celſ.

Aquatica animalia alimentũ quale corpori præſtent 225.h.Orib. 87.e.88.a.Aet. aquaticorum ſalſamenta 89.f.Aet.

aquatilium qualitas 30.g.Act.

aqueam humiditatẽ habentia 614. c.Orib. aquea qualitas 24.f. Act.

aquoſum permeat corpora 2.e. Aet. aquoſæ affectionis cura 535.f.g.h.536.Aet. aquoſam frigiditatem habentia 21.e.472. d.Orib.101.c.Aet. aquoſi gari præparatio 131.a.b.Aet. aquoſus guſtus qualis 2.a. Aet. aquoſa hernia mulierum 834.a. b.Aet. aquoſorum qualitas & vis 609.e.AEg. aquoſi ſapores 2.a.Aet. aquoſa vrina pueris peſſima 198.a.Aet.

aquulæ palpebrarum curatio 556. e.AEg.

Aqualiculus 104.g.Ruff. aqualiculus aliàs ventriculus 297.a. Marcell. aqualiculi ſitus 546. f.Orib. ad aqualiculi confirmationem 333.a.Marcell. ad aqualiculi corruptelas 333.b. Mar. ad aqualiculi ſiue ſtomachi vitia 334.f.Marcell.

Aquila venena prodit 647.g.Aet. aquilarum fel quale 81.d.Aet. aquilæ (conſtellationis) ortus 152.a.Aet. aquilæ (venæ) quæ dicantur 109.f.Ruff.

aquilo ventus 150.g.Aet. aquilonis flat⁹ quos generet morbos, & quid boni ſanis corporibus adferat 19.d.Celſ.

Arabis emplaſtrum ad ſtrumam 86.g.Celſ. Arabica antidotus 415.c.Myr. arabicum bdellium 14.e.Aet. arabicus coſt⁹ optimus 98.b.Aet. arabici lapidis vires 631.c.AEg. 514.b. Orib.

Arachnoides oculi tunica 107.d. 116.a.Ruff.146.b.Celſ.

Aracum 211.h.Orib. aracorum ſemen quale 12.b.Aet.

Αραιὰ veteribus quid 108.c.Ruff.

Araneus cur retia texat 2.f.Act. aranei ictui medendum quomodo 538.e.AEg.618.g.Aet.106.c. Celſ. aranei telæque ipſius vires & vſus 614.e.AEg.92.b.Aet. aranealis tunica 107.d.116.a. Ruff.

Arborum muſcus 15.d.Aet.

Arbutus, eiúſq; vires 627.g.AEg. 423.d.500.b.Orib.34.g.Aet.

Arceuthos 12.b.Aet.

Archagathi emplaſtrum 91.c.Cel.

Archigenis antidotus 555.f.Aet. 434.f.441.b.Myr. archigenis ad claritatem oculorum maximè valens 52.a.Orib. archigenis epiſtola de iberide 160.g. Aet. archigenis hiera 136.g. Aet. archigenes nariũ obturationi quid adhibuerit 358.b. AEg. archigenis paſtillus 792. b.Myr. archigenis ſcripta ab Oribaſio citata 333.c.346.e.361. f.Orib. archigenis de verbenaca teſtimonium 46.g.Aet.

Archimedis triſpaſtum 182.f.Or.

Arcion 411.c.Orib.

Arctii deſcriptio & vires 614.g. 616.AEg.411.c.492.d.Orib.15. a.Aet.

Arcturus herba 411.c.Orib.

arcturi ortus & occaſus 152.d.Act.

Arculæ 119.f.Ruff.

Ardentis febris dignotio & curatio 95.d.Orib.210.e.Aet.

Ardor febrem facit 203.b.Aet. ardor perturbat oculos 300.d. Aet. ardor æſtuoſus quomodo curandus 175.f.176.a.Aet. ardor caput quibus infeſtet, eiúſque curatio 269.d.Aet. ardore defatigatis quid medeatur 43.g.Aet.

Areæ capitis vnde oriantur 181.c. Act. areæ ſpecies & differentiæ, communia accidentia, & curatio 117.c.d.e.Celſ.

Arenæ ingeſtione quando vtendũ 472.f.AEg.119.a.Aet. arenæ littoralis vires & vſus 613.d. AEg. arena in oculum incidens 306.e.Aet.

Aretæi Cappadocis de elephãtiaſi ſententia 499.f.AEg.

Arete epithemation 335.b.Marc.

Areus peſſus 694.d.AEg.

Argæi montis lapidum vires 631. c.AEg.

argemata oculorum quid ſanet 27.h.Aet.

Argemon quid, eiúſq; curatio 435. g.AEg.300.b.308.f.Act.183.f. Act.

Argemonæ deſcriptio & vires 614. e.AEg.411.a.492.b.Orib.

Argemonia Græcis ſarcocolla 278.b.Marcell.

Argenti efficacia ad ictus ſcorpionum 539.a.AEg. argenti recrementi vires 620.c.AEg.

argenti ſpuma vnde fiat, quæ melior, vſus eius, & candore perfundẽdæ ratio 455.b.Orib. argenti ſpumæ venenum ineſſe 646.g.Aet. argenti ſpumæ coctio 29.a.Orib. argenti ſpumæ vires 630.g.AEg.19.a.Or. 73.a.Aet. argenti ſpumæ potæ ſigna & curatio 550.e.AEg. 288.Act.

argenti viui confectio & conſeruatio 459.g.Orib. argenti viui vires & vſus 644.e.AEgin.3.a. Aet. argenti viui poti ſigna & curatio 550.f.AEg.288.f.Act.

Argeſtes ventus 150.g.Aet.

Argilloſorum locorum qualitas 368.g.Orib. argilloſus aer ſtomachum ſoluit 150.c.Aet.

Argyrophora antidotus 425.g. Myrepſ.

Aridorum collyriorum catalogus 340.a.Aet. aridorum menſuræ 701.b.AEg.

Arictinæ carnis qualitas 220.e.Or. arietini ciceris vires 598.d.Or.

Ariobarzanium emplaſtrum 676. e.AEg.291.a.Aet.

Ariſari deſcriptio & vires 614.f. AEg.411.a.492.b.Orib.

Ariſtarchi antidotus Paulina 427. e.Aet.

Ariſteas Rhodius medicus 358.f. Myr.

Ariſtophanium emplaſtrum 677 c.AEg.

Ariſtionis machinamentum 180. c.Orib.

Ariſti emplaſtrum 229.e.h.Scrib.

Ariſtolochia Latinis malum terræ 227.f.228.d.Scrib. ariſtolochiarum deſcriptio & vires 614. f.AEg.19.b.20.e.21.f.411.a.492. b.Orib.11.h.Aet. ariſtolochia clematitis 228.d.Scrib. ariſtoloch.clematidis vires 273.b.Act. ariſtolochiæ clematidis ſemen quas vires habeat 648.g.AEg. ariſtolochiæ longæ & rotundæ vires 594.d.Orib.

Ariſtogenis malagma 87.g.Celſ.

Ariſtonis malagma 88.c.Celſ.

Ariſtomachus medic⁹ 359.f.Myr.

Armalæ vires 634.c.AEg.

Armenia Cappadociæ contermina 66.d.Aet. armenia cardamomũ optimũ habet 98.a.Aet.

armenii ſiue Armeniaci pictorii vires 614.g.AEg.514.g.Orib.2.g. 71.e.125.b.Aet.272.b.306.c. Act. armenii doſis 272.b.Act.

armenii boli deſcriptio, vires & vſus 66.c.Aet. armenii boli color 47.a.Act.

armeniaci lapidis vires 631.d.AEg. 451.e.Orib.71.e.Aet. armenii lapidis color 855.f.Theoph.

armenia mala 371.a.AEg.215.c. Orib.29.e.Act. armeniæ terræ facultas 618.a.AEg.

Armorum pugnæ inuentores, & vſus 299.f.Orib.

Armutheus lapis 71.d.Aet.

Arnabonis vires 614.g.AEg.

Arnogloſſa Latinis plantago 305. h.Marc. arnogloſſia Latinis plantago 271.d.Marc. arnogloſſ.deſcriptio & vires 411.d. 492.d.594.e.Orib.12.c.Aet.359. f.Myr.

Aromatica antidotus 411.b.Myr. Aromaticum collyrium 50.g. Orib.355.d.359.g.Aet. aromatica Galli antidotus 659.d.Aet.

Arquatus morbus aliis regius, aliis aurigo dictus 61.b.Celſ.327.d. Marc. arquatus duplex 231.b. Act. arquati cauſæ & ſymptomata 33.f.Aret. arquatorum deiectiones & vrinæ quales 161.d.Act. arquatum febris ſequẽs periculoſa 21.g.Celſ. arquati dignotio & curatio 531. g.Aet.149.g.231.b.Act.212.a. 215.b.Scrib. arquato medentia 126.g.Ruff.8.a.652.a.Aet. 253.e.256.f.258.a.266.a.269.d. 276.g.Act.212.a.215.b.Scr.327. d.342.c.Marc.

arquati albi notæ 34.e.Aret. arquatus iecoris & lienis colore differunt 150.c.Act. arquatus iecoris duritie ſequente, periculoſus 29.b.Celſ. arquatum, iecore obſtructione obſeſſo, quid iuuet 592.d.604.b.Orib. arquatus à liene, proprio nomine caret 231.b.Act. arquati à liene orientis ſymptomata 33.f. Aret. arquati nigri notæ 34. e.Aret. arquatos per nares expurgat praſium 608.b.Orib. Plura vide in Aurigo.

Artis crimen non eſſe etiamſi profeſſoris 23.e.Celſ. artiũ initia vnde ſumantur 101.a.Ruff.

Arſenicum quid 213.a.Scrib. arſenici & ſandarachæ coctio 29. d.Orib. arſenici vires 615.a. AEg.514.g.594.g.Or.79.e.Aet. 306.d.Act.83.c.Celſ. arſenici poti ſigna & curatio 550.d.AEg. arſenicum vſtum 21.g.Orib.

Artabæ pondus 701.b.AEg.

Artemii dentifricium 298.d.Marc.

Artemiſia Gallis bricumum 358.a. Marc. artemiſiæ vires & deſcriptio 615.b.616.g.AEg.19.d. 411.e.492.e.Orib.

Artemiſius menſis 151.h.Aet.

Arteria quid 119.c.Ruff.845.b. Philar. arteriæ etymologia 845.c.Philar. arteriarum nomina 109.h.Ruff. arteria neruis adiungitur: inciſa non coit, nec ſaneſcit, ſed interdum ſanguinis eruptionis cauſa eſt 31.d. e.Celſ. arteriæ acutorum morborum curatio 76.h.Aret.

arteria aſpera 533.f.Or. Vide plura in Aſp.art. ad arteriæ aſperitatẽ 16.a.38.h.54.b.Aet. arteriæ aurium duplices, & quomodo cognoſcantur 81.f.Aret. ad arteriam catarrho conſtrictã 302.e.Marc. arterias componit ſmyrna 52.e.Aet. arteriæ contractio & dilatatio 144.a. Act. arteriæ contractionis & dilatationis celeritas & magnitudo 145.f.Act. arteriæ contractionis & dilatationis vſus 144.f.Act. ad arterias corruptas 336.f.Marc. arteriæ dilatationis curatio 564.g.AEg. arteriæ dimenſiones quot ſint 847.g.Philar. arteria erumpẽtis ſanguinis curatio 527.b. AEg. ad arteriæ eruptionẽ 318. b.Marc. arteriæ exaſperationi in ſanguinis reiectione quomodo medendum 70.d.Aret. ad arteriam exaſperatam 299.b. Marc. arteriarum facultas & officium 845.b.Philar. ad arteriæ fluorem 299.c.Marc. arteriarum genus vnum eſſe, 137. a.Aet. ad arteriã impeditam 302.d.Marc. arteriarum maiorum ſectiones & vſtiones vitandæ 195.d.Act. arteriæ medentia 301.f.364.e.Marc. arteriæ motus quomodo conſiderandi 144.a.Act. arteriarum motus initiũ quod 107.g.Ruff. arteriarum percuſſus quid vtilitatis adferat 844.b.Philar. arteriarum principium cor 77.a. Aret.846.d.Philar. arteriæ pulſus communes qui 145.e.Act. arteriarum pulſus conſideratio 80.a.Act. ad arteriarum rheumata 303.c.Marc. arteriarum ſanguis morboſus quos affectus procreet 144.h.Act. arteriæ ad ſanguinis eruptionem paratæ 716.d.Aet. arteriarum ſectionis ratio 552.d.AEg.10.c.313.g. 314.d.Orib.337.a.Aet.194.g. Act. arteriarum ſectionis cõmoda 10.c.Orib. arteriæ ſectio an anginæ ſtrangulatibus conueniat 63.e.Aret. arteriarum ſectio ſonitui aurium vtilis

423.a. AEg. Ἀρτηρία τραχεῖα 103. f.Ruff. arteriæ tumori & raucitati medentia 205.a.Scr.299.e. Marc. arteriæ tunicæ 533.e. Orib. arteriarum venarúmque origo & fons 845.d.Philar. arteria venoſa 533.f. Orib. ad arteriæ vitia 302.a.Marc. arteriæ vlceratæ quid cõueniat 268.f.Act. ad arteriarum vlcera 305.a.Marc.

arteriacæ affectionis cauſa 447.f. AEg. arteriacorum curatio 448.d.AEg. arteriacis quid valeat 266.e.Act. 381.h. 382.b. 418.c.428.f.Myr. arteriacæ cõpoſitiones 449.b. AEg. 404.g. 405. 406. Aet. 316. d.Act. 96.d. Celſ.205.c. Scrib. 299. b.Marc.

arterialis vena 109.f. Ruff. arterioſus ventriculus 107.g. Ruff. Ἀρτηριώδης κοιλία 107.g.Ruff. ἀρτηριώδης φλὲψ 109.f.Ruff.

Arthritis quid 48. c. Aret. 587. c. Aet. 210. d. Scrib. arthritidis cauſæ initium & ſymptomata 49.a.58.h.Aret.164.d.Act. arthritidas podagráſque gignens humor vnde cognoſcendus 64. e.Act. arthritidis curatio 94. g.Aret.492.g.AEg. arthritidi arthriticíſque medẽtia 28.a.47. e.69.g.80.e.95.f.97.b.Aet.264. b.321.d.322.h.323.f.326.b.Act. 376.d.377.d.g.378.b.f.388.d. 408.e.418.a.420.f.458.d.460.a. c.e.461 c.462.e.463.b.464.a.465 e.Myr.210.d.Scrib.264.b.320. e.352.c.353.c.399.a.401.c.d. 402.b.408.h.409.d.Marc.

Articulamentis eiectis & repoſitis quid medeatur 228.g.Scr. ad articulamentorum dolorẽ 236. f.g.Scrib. ad articulamentorũ omnium dolorem 390.h.391.a. Marc.

articularis morbi ſigna 24. c. d. Celſ. articularis morbi curatio 492.g. AEgin. articularis quid proſit 280.c.Act.

articulationis circa cubiti gibbum affectæ, curatio 604.g.Æg. articuli brachialis contuſi curatio 599.d.Æg.

articulorum affectus vnde oriantur 838.c.poſt Myr. ad articulorum condylomata 399. c. e. Marc. ad articulorum confirmationem 399 d.Marc. articulorum contractorum ortus & curatio 246.e.Act. articulis contractis medẽtia 323.e.Act. 353.e.403.d. Mar. articulorũ contuſorum curatio 517.a.Æg. articulos debilitari motu 588.c. Aet. articulorum diſtortionis curatio 530. d. Æg. 604. f. Aet. articulorum doloris cauſæ 49.a. e. Aret. articulorũ doloris initium quale 48.h.Aret. articulorum dolor inualeſcens quas partes occupet, eiúſque ſymptomata 49.a. Aret. articulorum dolores ſolui qui nõ poſſint 28. f.Celſ. articulorum dolor certis temporib' ſi reuertatur quid præcauendum 82.c. Celſ. articulorum doloribus quid conducat 265.f.266.d. 268.d. 277.c. 278.f. 323.e. 325. d. 328. f Act. 358.c.361.f.409.d.410.a. c. e. g. 420.d.425.d.Myr.88.a.Cel.398. h.412.a. Marc. ad articulorũ fracturas 399.a.Marc. articulorum fluxioni quid conferat 324.f. Act. articulos inciſos quid iungat 229.c.230. d. Scrib. ad articulos incuſſos 399.a.Mar. articulorum inflammationis ignem ſacrum referentis curatio 493.h.Æg. articulorum laxationis curatio 530.g.Æg. articulorum luxatorum curatio 517.a.Æg. 832.e.Aet. ad articulos luxatos 400.a. Marc. ad articulorum lumbricitatẽ 750. g.Myr. articulis medentia 91. f.h. 138. d. 153. e. 155. b. 276.g. 605.f.615.e.654.d. Aet. 85.g.86. a.87.f.Celſ. articulorum morbo qui magis obnoxii & quandiu 49.f.Aret. articulorũ morbus vnde 587.g.h. Aet. articularem morbum verè repetere & inchoari 19.a.Celſ. articulorum morbis quomodo medendum 94.g.Aret. ad articulorũ morbos 385.g.399.a. 400. f.402.g.Marc. articulorũ perfrictioni quid conferat 329. e. Act. articuli relaxati quomodo curandi 111. f. Orib. articulis relaxatis ſuccurrentia 632. g.Orib. articulis reponendis organa quæ accommoda ſint 166.c. Orib. ad articulorum ſubluuium 321. c. Marc. articulorum vitia quæ in quib. ſoluantur & per quæ leniantur 27. b. Celſ. articulorum vitia in quibus partibus frequentiora & longiora ſint 81.b.Celſ. articulorum vlcera quomodo curanda 526.h. Æg. 630.d. Orib.

Artuum exacerbationibus quomodo medendum 94. h. Aret. artubus laxatis quid cõferat 329 a. Act. artubus loco motis quid conducat 321.g.Act. artus perfrigeſcere non ſinens, & refrigeratos calefaciens malagma 237. b. Scrib. ad artus perfrigeratos 402.b.Marc. artuum reſolutionis ex morbo colico, curatio 429.e.Æg.

Ari deſcriptio & vires 615. a. Æg. 411.e.492.e. 594. f. Orib. 12. d. Aet. ari radicis in eſu qualitas & paratio 219.b.Orib.

Arũdo peſſima inter ſurculos corpori infixos 104.c. Celſ. ad arundines corpore extrahendas 398.a.Mar. arundinis radicem optimè ſurculos educere 104.c. Celſ.

arundo ſepiaria 29.g. Aet. arundinis vallaris vires 600.e.Orib. arundinis vallaris cortex vſtus 19.e.21.b.Orib.

Aruræ quid 272.a.Marc.

Ἀρυταίνα 530.g.Orib. arytænoides cartilago 530.g.Orib

Aſa fœtida 365.g.Myr.

Aſari deſcriptio & vires 615.b.Æg. 411.f.492.f.Orib.12.f.Aet. aſari radicis vires 21.e.594.g.Or. ex aſaro antidotus 413. b. Myr.

Ἀσβέστου parandi ratio & vſus 451.g. Orib.

Aſbo 571.e.Myr.

Ἀσβόλη quæ præſtantior 451.a.Or.

Aſcaridum generatio, dignotio, & curatio eis adhibenda 533. d. Æg.492.f.Aet.164.g.Act. aſcarides expellentia & enecãtia 13. f.Or.20.a. 29.d.31.f.147.e. Aet. 770.c. Myr.

Aſcitæ hydropis etymologia, cauſæ, notæ, curatio 36. d. e. Aret. 471.e.473.a.Æg. 143.b.Or. 534. f.Act.56.g.Celſ.

Aſclepiades ægris quo tẽpore medicinam dabat 43.f.44.g. Celſ. aſcl. balneo audacius quàm antiqui vtebatur 25. d. Celſ. aſclepiades aluum quoties ducebat in morbis 43.d. Celſ. aſclepiadæ æmuli 6.f. Celſ. aſclepiadæ arteriaca 205.d.Scrib. 299.e.Mar. aſclepiadæ ad calculoſos compoſitio 556. f. Aet. aſclepiadem Celſus in pluribus ſequutus eſt 69.c.Celſ. aſclepiadæ collyrium 266.g. Marc. aſclepiadæ compoſitio aduerſus aurium caſus 127. b. Celſ. aſclepiades contra dies criticos 44.d. Celſ. aſclepiades de frictione vbi & quomodo præceperit: & quòd eadem paucis cõprehenderit Hippocrates 33. d. e.Celſ. aſclepiades funeri obuius, viuere qui efferebatur intellexit 23. e. Celſ. aſcl. hiera 434.c.Aet. aſcl. malagma 270. c. Tr. aſcl. medẽdi rationẽ magna exparte mutauit 5.g.Celſ. aſcle. medicamentis cur detraxerit 81.f.Cel. aſclepiades medicamentorum vſum quomodo temperarit 32.f. Celſ. aſclepiadæ de morborum ortu opinio 6.c. Celſ. aſclepiadæ paſtillus 794.c.797.b.Myr. aſclepiadæ purgatoriũ 215.e. Aet. aſclepiadæ rubificãs authemerõ 821.a.Myr. aſclepiadeus trochiſcus 366.g.Mar. aſclepiadæ vnguentum 237.e.Aet.

Aſclepias collyrium 123. c. Celſ. aſclepiadis herbæ vires & deſcriptio 615. c.Æg.411.g.Orib.

Ἄσκωμα 104.e.Ruff.

Aſcyrõ 410 a.411.g.Orib. aſcyrrhi vires 614.a.644.g.Æg.

Aſellus marinus 96.c.d. Aet. aſellorum (millepedarum) facultas & vſus 606.c.635.d.Æg.272. a.665.g.Aet. Aſellorum (piſcium) caro qualis 60. b. 227. e. Orib.88.g.Aet.

Aſii lapidis vires 631. b. Æg.316.g. Aet.306.d.Act.82.c.Celſ. Aſiæ petræ flos 20. d.21.g.Or.

Aſimion 455.d.Myr.

Aſininæ carnis qualitas 220. f.234. g.Orib. aſinini lactis qualitas & facultas 76.d.78.b. 378.g.558. d.Aet. aſininum lotium potũ quid in podagris chiragríſque poſſit 91.c.Celſ. aſinini ſtercoris ſucc' ad dyſent. facit 499. g. h.Aet. aſini vngulæ ad quid 91.e.Aet.

aſini ſylueſtris caro qualis 84. g. Aet.

Aſpalathi vires, electio ac deſcriptio 615.d.Æg.25.e.412.a.492.f. 594.h.Orib.12.f.97.e.Aet.

Aſparagi (ſiue aſpharagi) facultas 369.b.615.d.Æg. 19.a. Orib. 12. f.Aet.29.b.Act. aſparagi myacanthini vires 595.a.Orib.

Aſperæ arteriæ ſitus & deſcriptio 7.d.Aret.103.f.116.e. Ruff. 404. d.Aet.63.d.Cel. aſp. arteriæ vlcerũ curatio 657.f.Or.425.e.Aet

aſperata quæ leuent 84. d. Celſ. aſperitates ſanantia 602. c. 604. c. Oribaſ. ad aſperitatem corporis 322. f. Marcell. aſpretudini faciei quid medeatur 444.b.Æg. ad aſperitatem faucium 300.c.Marc. aſpretudines oculorum, earúmque remedia 299.e. 300. a. Aet. 238.c. Act. aſpredinis ſenſus oculorum inflammatione laborantibus cur oboriatur 764. b. Caſſ.

Aſperſiones quomodo adhibendæ 156.b.c.Aet.

aſpẽrum Alcyonium 70.f.Aet.

Aſphalax ſeu talpa, ab aliis Madaniuda dicitur, eiúſque ſanguinis vſus 681.a.680.h.Æg.

Aſphaltion 446. e.510.f. Orib. 56. a.Aet.

Aſphaltis lacus 5.e.f.Aet.

Aſphaltus 412.c.465. f. Orib. 71.f. Aet.

Aſphodeli vires & vſus 615. f. Æg.483.g.492.h. Or. 13.c. Aet. aſphodeli radicis vires 20. e. 21. f.595.b.Orib.13.c.Aet. aſphodeli radix eſui vt paranda 219.d. 249.c.Orib.

Ἀσφυξία 144.e.Act.

Aſpidum ſpecies tres, earúmque ictus ſigna & remedia 542.a.Æg. 621.c.Aet.333.a.Act.106.a.Cel. 220.g.Scrib. aſpidis exuuii vſus 618. b. Æg. ex aſpidibus emplaſtrum 766.d.e.Aet.

Aſplenon idem quod ſcolopendria 640.g.Æg. aſpleni deſcriptio & vires 615. d. Æg. 412.a. 492.g.Orib.

Ἄσσαρον idẽ quod λδυκὸν 362. f. Myr.

Aſſequentia 112.a.Ruff.

Aſſeſſor 107. f. Ruff. aſſeſſores 108.g.118.g.Ruff.

Aſtacorum (piſcium) caro qualis 225.d.Orib.287.a.Act.

Aſtaphis, id eſt vuæ, tam agreſtis quàm cultæ facultas 492.g. 595. a.Orib.13.a.Aet.

Aſteris Attici deſcriptio & vires 514.a.615.e. Æg. 412. b. 492. g. Orib.12.h.15.d.Aet.

Aſter paſtillus 662. e. Æg. 448. a. Aet.785.d.794.f.799.d.Myr. aſter quæ & terra Samia 65. d. Aet. aſteriace 84.d.Cel.

Ἄσθμα quid 30.b.Aret. aſthmatici qui 418.f.Aet. aſthmatis indiciũ 858.e.Theoph. aſthmatis incipientis notæ 30. d. Aret. aſthmatis ſymptomata 30.c. Ar. aſthmati obnoxii qui magis & quando 30.c. Aret. aſthmatis curatio 135.b.658.f.Orib. 416.c. 417.Aet. aſthmaticis medentia 609.e.Orib.353.a. 380.e. 381. b.h. 383. h. 389. h. 403. b.412.d. 418.d. 420. b. 425. e. 440. d.774. b.Myr.

Aſtragali deſcriptio & vires 615.e. Æg.412.b.492.g.Orib.

Ἀστράγαλοι 105.d.g.122.a.Ruff.

ἄστροφος 469.e.Myr.

Aſus generat lapidem eiuſdem nominis 68.c.Aet.

Atactos antidotus 661.g.Æg.

Athamanticum 449.f.Myr.

Athanaſia antidota 657.d.Æg.659. h.Aet. 359.c. 360. a. e.h. 361. b. &c.414.h.424.d.Myr. athanaſia antidotus cur ſic dicta 359.c. f. Myr. athanaſia collyrium 351.d. Aet. athanaſia confectio 338.d.Marc. athanaſia mirifica 360.e.Myr.

Athena emplaſtrum 677.f.Æg.334. d.410.d.Aet.563.f.Myr.

athenis aerem quomodo trãſmutarit Hippocrates 223.d.Aet.

Athenienſe epithymium optimum 324.e.Orib.
Athenæus abOribaſio citatus 366.d.368.g. Orib.
Athenionis catapotium 95.h.Cel.
Athenippum collyrium 198.d.Scr.
Atheroma quid,vnde dictum, eiúſque dignotio & curatio 519.a.564.e. Æg.333.g.743.h. Aet. 190.g.Act.141.h.Celſ. ad atheromata 826.c.Myr.
Athletarum cibi & exercitationes nõ omnib. neceſſarii 12.b.Cel.
Athyr menſis 610.f.Aet.
Ἄτονον quid, & quid ei medeatur 211.a.Scrib.
Atra bilis 110.e. Ruff. atra bilis mortis indicium quando 199.b.Aet. atræ bilis incommoda in ægritudinib.acutis 21.d.Aret. atræ bilis curatio 216.e. Act. atræ bilis dominium quid depellat 267.e. Act. atrã bilem expurgari quæ vrina portendat 858.b.Theoph. atram bilem expurgãtia 127.b.c.Ruff. 411.b.e.613.b. Æg. 32.d. 132.h. 133.a.f.134.a. Aet.276.d.h. Act. atram bilem generantia 425.g. Æg.85.g.117.g.Aet. atram bilem generantibus quid conferat 210.g.Scrib. atræ bilis influxu ægrotantes quomodo curandi 600.d.Aet. atræ bili medentia 439.f.440.a. Aet. atra bilis paranda quomodo 275.e. Act. atræ bilis vomitui quomodo medendum 401.c f.Æg. Vide Bil.atr.
atra quæ deducant 382.d.Marc.
Atractylis Latinis carduus 253.a. Marc. atractylidis deſcriptio & vires 368.g.615.f. Æg. 19.b. 218.c.412.d.493.a. Orib. 13.c. 747.b.Aet.
Atramenti Indici vires 632.e. Æg. atramenti metallici vires 632.f. Æg. atramenti ſcriptorii vires & confectio 632.e. Æg. 457.b. 515.g.Orib.73.c.Aet. atramẽti ſcriptorii vſus ad medicamẽta 418.b.Æg. ex atramẽto ſcriptorio parata illitio 687.h. AEg. atramentum ſutorium Græcis chalcanthum 267.g. Marc. atramẽti ſutorii coctio 29.d. Or. atramenti ſutorii ſpecies 460.d. Orib. atramenti ſutorii vires 645.f.AEg.325.d.466.h.482.h. 516.f.Orib.3.g.74.f. Aet. 305.h. Act.
Atraphaxis 13.d.Aet.
Ἀτρητες morbus 544.f.Orib.
Atriplicis qualitas & vires 368.g. 615.f.Æg.20.b.493.a.595.b. Or. 13.d.Aet. atriplicis inter edulia qualitas 217.f.Or. 28.d. Act.
Ἀτροφία 346.g.Orib. atrophiæ notæ cauſa & curatio 226.e.229.d. Act.58.f.59.a. Celſ. atrophia & phthiſis oculi quid differant 184.d.
Attagenis caro qualis 371.e. AEg. 222.g.Or.88.b.Aet. attagenes quando meliores 207.g.Orib.
Attali regis medicamentum 342.f. Marc.
attalici albi compoſitio & vſus 35.e.Orib.
Attenuantia citra manifeſtam caliditatem 473.d. AEg. attenuantium & craſſefacientium media 61.e.238.g.584.c. Orib. attenuantium vſus 368.b.424.c. 449.g. AEg. attenuantia alimenta 61.e.237.f.583.c. Orib. 104.c.Aet. attenuantium alimentorum vires 582.g. Orib. attenuantia medicamenta 361.d.AEg. attenuantis & incraſſantis victus ratio 235.f. Orib.
attenuatarum corporis partiũ curatio 361.f.h. AEg. 83.g. Orib. 172.e.Aet. attenuatio craſſorum humorum quomodo fiat 457.h.AEg.
Atticum mel.233.d.h.Orib.
Attollẽtis laquei ratio & vſus 153.g.Orib.
Attoniti quomodo fiant & curentur 62.a.Celſ.
Attractoriam vim habentia 24.d. 617.a.Orib.103.a. Aet. attrahentium & repercutientiũ medicamentorum catalogus 484.a.Orib.
Attritus hyemis quid ſanet 329.a. Act.
Αὐχὴν 103.c.f.Ruff. αὐχὴν in hepate quid 108.e. Ruff. αὐχὴν in vulua quid 109.b.Ruff.
Audacia calidioris cordis nota 183.b.Aet.
ad audiendi grauitatem 285.b.g. Marc.
auditorii meatus affectionum dignotio & curatio 185.e. Trall. ad auditorii meatus externa mala 834.b.Myr. auditorio meatui illapſa quomodo extrahenda 441.a.559.f.Æg. 301.e. Act. auditorii meatus non perforati curatio 559.d. Æg. auditorii meatus obſtructioni quid conferat 299.h.Act.
auditus 102.f.Ruff. auditus quomodo fiat 181.f. Act. auditus quomodo afficiatur 12.g. Act. auditu acuto in capitis dolore cur aliqui ſint, aliqui prorſus ſurdi 758.c.Caſſ. auditui conferentia 651.f.Aet.336.d.Marc. ad auditus abalienationes 293.a.Marc. auditus confirmatiſſimus vt reddatur 287.b. Marc. auditus difficultas in febribus peſſimum ſignum 232.e. Aet. auditus difficilis curatio 648.b. Orib. auditus difficultati medentia 286.h.287.b.Aet.257.g. 301.a.d.Act.831.a.Myr. auditus grauis corrigi quomodo debeat 354.b.Æg. auditus grauis ne fiat 80.b.Orib. auditus grauitati quid medeatur 440.d. Æg. ad auditus obtuſos aperiendos 287.d.Marc. ad auditum reſtituendum 287.e. Marc. auditus vitiati remedia 14.g. Act.
Auellanarum qualitas & facultas 371.c.Æg.31.c.Aet.30.c.Act.
Auenæ qualitas & facultas 370.a. 617.a.Æg.19.g.20.a. Orib.15.c. Aet. auenæ inter edulia qualitas & parandæ ratio 210.c.Or. auenæ coctio 72.a.Orib. auenæ cremor 148.e.Tr. auenati cremoris vis 210.e.Trall. auenæ erraticæ vires 611.e. Æg.
Augares 617.b.Myr.
Augmentum iuuat aqua 145.a. Aet.
Auguſtus(mẽſis)Ægyptiis dicitur Meſori 610.b.g.Aet.
auguſtum collyrium 351.f.Aet.
Auium carnes quales 371.e.Æg. 222.f. Orib. auium quarum caro quo anni tempore melior 207.g.Orib. auiũ partes quædam quale alimentum præbeãt 372.c.Æg.37.a.Celſ. aues valentiores quæ 36.f.Celſ.
Auli 230.b.Orib.
Aura venenoſa ex barathris 150.b. Aet. auræ excogitatæ 220.a. Aet.
Aurea antidotus 433.f.Myr. aureum collyrium 358.d.e.Aet. aurea faciei circumlitio 366.b. Aet. aurei fili ligatura vbi adhibenda 595.a.Æg.
Auricularum dolori medẽtia 195.d.Scrib.249.d.283.g.284.e. 286.d.Marc. auriculæ foramine excreſcens caro vt reprimẽda 285.f.Mar. auriculæ purulentæ & obtunſæ dolorem vt tollas 287.b.Marc. ad auriculas purulentas 301.f.Marc. ad auriculæ ſordes 283.g. Marcell. ad auricularũ vlcera vetera 302.a.Mar.
auricularis compoſitio 300.b.Act. auricularia medicamenta varia 829.a.Myr. auricularis paſtillus 788.c.Myr.
auriculæ muris vires & deſcriptio 613.b.634.a.Æg.19.f.21.d.408.e.491.a.Orib.9.g.50.b.Aet. auriculæ muris ſuccus 13.f.Or.
Aurifabri teſtamentum 361.f.Aet.
Aurigo aliis morbus regius,aliis arquatus 212.a.Scrib.227.d. Mar. auriginis futuræ præſagia 117.c.Ruff. auriginis indicium 858.b.Theoph. aurigini auriginoſiſque medẽtia 212.a.215.c.Scrib.327.d.341.f.342.f. 374.c.378.a.Marc. Vide plura in Arquat.& Reg.morb.
Auripigmentum Græcis ἀρσενικὸν 213.a.Scrib. auripigmentum optimum quod,quomodo crematur,eiúſque vires & vſus 27.d.451.f.483.b.h.Orib. auripigmento venenum ineſſe 628.d. 647.a.Aet. auripigmenti vires 694.g.Orib.696.h. Aet. auripigmenti ſumpti ſigna & curatio 550.d.Æg.288.f.Act.
Aures,earúmque partes 545.f.Or. aurium ſitus & vſus 529.e. Or. 126.a.Celſ. auris auri affectæ cur non condoleat vt oculus oculo 757.g.Caſſ. aurium abſceſſus vnde, & quomodo curãdi 302.c.Act. auribus adhibẽda qualia eſſe debeant 440.d. Æg. aurium affectus vnde oriantur, eorúmque differentia 181.f.Act. aurium affectionũ curandarum ratio 439.e.Æg. 648.b. Orib.284.g.Aet.236.e. 299.e.Act. aurium affectionibus conuenientia pharmaca 200.c.Scrib. aurium affectionibus extra meatum quomodo medendum 290.b. & deinceps Aet. aurium affectionibus vetuſtis ſuccurrendum quomodo 300.e.Act. auris cartilago rupta 175.c.Celſ. aurium contuſionis curatio 441.e.Æg.302.a. Act. aurium cruentarum curatio 440.g.Æg. ad aures diruptas contuſáſque 184.b.Tr. aurium doloris vehementia, eiúſque cauſa 182.b.Act. auris dolor acutus in febre mortifer 25.f.Celſ. aurium doloris curatio 179.d.Trall.439.e.440.d. Æg.748.c.Orib. aurium doloris ex calida intemperie curatio 181.c.Tr. aurium doloris ex frigida intemperie curatio 181.b.Trall. aurium doloris ex defluxu,curatio 185.d.Tr. aurium doloris in febribus curatio 232.b.Aet. auriũ doloribus medentia 182.f.Trall. 18.e. g.49.a.74.b.92.d.Aet.264.f.299.f.300.b.329.f. Act. 390.d.403.f. 418.c.421.e.435.b.443.f.483.d. 829.a.e.832.c.g.833.c.Myr.96.e. Cel.200.c.Scr.264.a.281.f.282.g. Mar. aurium doloribus vetuſtis medentia 608.b.Orib.283.e. Mar. ad aurium epiphoras 287.a.Mar. aurium excreſcẽtiis quæ medela adhibenda 440.g.Æg. ad aurium excreſcentem carnem 831.e. Myr.283.e. Mar. ad aurium externa vitia 834.b.Myr. aurib⁹ exulceratis & diffractis quomodo medendum 302.b. Act. ad aurium exulcerationem 283.c.284.d. Mar. auriũ fibræ inuerſæ mortem in acutis morbis cur portẽdant 760.b.Caſſ. aurium fluxiones diuturnas & vlcera quid ſanet 602.a. Orib. ad aurium fœtores 833.a.c.Myr. aurium foramina 167.f.Celſ. ad auriũ foramina compreſſa 127.e.Celſ. aurium foramina inflammata quomodo curentur 302.a. Act. aurium fractarum curatio 649.d.Orib.175.c.Celſ. aurium humidarum curatio 650.a. Orib. aurium humiditates ſiccantia 349.e.Æg.77.c.Orib.166.d.Aet. aurium humoribus qui ſpiritus generant quomodo occurrendum 300.f.Aet. auribus illapſa quomodo extrahenda 649.d.Orib.289.g.290.a. Aet. 301.e. Act.128.d.Celſ. auribus illapſam aquam quid extrahat 282.e.287.a.Mar. auriũ inflãm.doloréſque periculoſi & moleſti 126.a.Celſ. aurium inflammationes quomodo curandæ 287.g.h.288.a.Aet. aurium inflammationibus medẽtia 181.g. Tr. 34.e.Aet. ad aurium inflammationes & humiditates in pueris 166.d.Aet. aurium meatus obſtructione quid expediat 299.h.Act. Vide plura in Auditor. meat. aures obtuſæ in febre quid portendant 27.g. Celſ. ad aurium parotidas 80.h.Aet. aurium phlegmonas quid iuuet 300.a.Act.831.g.832.a.Myrepſ. aures purgantia 144.b.e.Aet. auribus purulẽtis medẽtia 440.d.Æg.610.d.Or.300.e. Act.282.b.e.283.h.285.c.286.a.c.g.Marc. ad aurium pus album 832.g.833.c.Myr. ad aurium putores 283.g.Marc. aurium relaxatarum curatio 649.d.Or. aurium ſanguine manantium remedia 185.f.Tr.649.d.Or.300.e.Act.834.a. Myr. aurium ſibilis quomodo medendum 441.c.Æg. aurium ſonitus cauſæ & curatio 184.c.f.Tr.441.b.Æg.181.h.279.h.300.g.329.f.Act. ad aurium ſonitus & tinnitus incommodos 649.d.Or.282.f.283.a.285.a. Marc. ad aurium ſordes 184.f.Tr.650.a.Or. aurium ſordes induratæ tollendæ quomodo.

440.e.Æg.830.c. Myr. auribus ſpecillo alióve inſtrumento foſſis, tuſſis cur oboriatur 758. c. Caſſ. aurium ſpiritus flatulēti quomodo expellendi 299. g. Aët. auriū ſuppurationes quid prohibeat 282. a. Mar. auris ſuppuratæ curatio 232. d. Aet. aurium tinnitus vnde, & quomodo ei ſuccurrendū 181.h.237 d.300.f. Aët. ad aurium tinnitus 830.f.Myr. ad aurium tinnitum repentinum 649.d.Orib. ad auriculæ tumorem & dolorem ſine vlcere 282.b.Mar. ad aurium tumorem 283. c. 284. a. 293.a.Mar. aurium vermiculantium curatio 440.h.Æg. ad aurium vermes enecandos 185. c.Tr.601.a.e. Or.30.d.Aet.300. f.Aët.830. f. 833. d. Myr. 282. e. 285.g.286.h.Mar. auris vlcera & eorum curationes 130.f. Cel. aurium vlceribus medētia 183. e.Tr. 81.c.Aet.300.b. Aët. 831. e.832.d.f.Myr.282.e.f.Mar. aurium vlcera cum inflammatione quomodo curāda 440.d.Æg. aurium vlcerib⁹ diuturnis quomodo medendum 440.f.Æg. aurium vlcerationib⁹ ſiccis quid medeatur 300.d.Aët. aures vulneratæ ac purulentæ quomodo curandæ 649.b. Orib. ad aurium vulnera 264.a.d.Mar. ad aurium vulnera vetera 281. h. Marc.
aures ſuillæ quales 85.b.Aet.
aurifcalpium 830.e. Myr. auriſcalpium auerſum Græcis κυαθίσκος 388.d. Mar.
Auriuſium vinum 105.d.Aet.
Aurum deglutientibus quomodo medendum 501.f.g. Aet. auri Celtici color 855.f.Theoph.
Auſonius medicus 353. c.Mar.
Auſter quomodo corpora afficiat 150.g.Aet.19.d.e.f.Celſ. auſtri morbos generant 151.f.Aet.
auſtrales venti 150.g.Aet.
Auſterum quid 1.e.Aet. auſterū frigidum eſſe 4.e.Aet. auſtera qualitas 25.b.Aët. auſteri vini qualitas 264.e.Orib.
Αὐτόπυροι panes 247. f. Orib. 36. e. Celſ.
Autumnale æquinoctium 152. g. Aet. autumnales morbi 19.b. Celſ.
autumnus periculoſus 18.e. Celſ. autumnus plurimos opprimit 18. e. Celſ. autumnus ſiccæ intemperiei cauſa 384.g.Aet. autumnus varius & periculoſus 15.f.Celſ. autumnus quartanæ commodus 214.a.Aet. autumnus tabidis malus 28.d. Cel. autumno res venereæ intermittendæ 581.a.Orib.118.d.Aet. autumnus vulneribus pernicioſus 97.e. Celſ. autumno pulſus quales ſint 846.b.Philar. autumno ſine veſtibus & calceamentis non prodeundum 15 f. Celſ. autumno ſi ſub dio dormias, bene operiri oportet 15. f. Celſ. autumno victus ratio quō inſtituenda 360.a.Æg.579. c.Orib.15.f.Celſ.
Auulſiones fibrarum vnde 202.e. Aët.
Auxilia quibus vtilia, quibus non 211.g.h. Aet. auxilia ſintne morbis creſcentibus ſemper adhibenda 33.g.Celſ. auxilium anceps quàm nullum ſatius eſt experiri 30. g. Celſ. auxiliis magnis aliquid remittendum ſecuritatis gratia 193.a.Aët.
Axedo quid 396.d.Mar.
Axium in organis vſus 163. e. Or. axis in quibus organis quid penetret, & in quibus lateat 163.f. Orib.
Axungiæ vires & vſus 412.β.e.441. h.495.d.Æg. axungiæ porcinæ vſus 412.β. f.Æg.
Azanitæ acopon 686.f.Æg. azanitæ ceratum 43.d.Orib. 772. c. Aet.

B

è Bacano antidotus 431.g.Myr.
Bacca hederæ foramini dentis iniecta, eum findit 129.h. Celſ. baccæ iuniperi 66.d.67.d.244. f. Orib. Baccæ myrti guſtus 4. f.Aet. baccæ nucéſque emplaſtris adhibendæ, parari quomodo debeant 89.f.Celſ.
Baccharis 616.b.Æg.412.e.Or.
Bacchi 226.a.Orib.
Baculorum verſantium in organis vſus 163.g.Orib.
Baditis Græcis nymphæa, Latinis claua Herculis 396.c.Mar.
Bagana vrbs 66.f.Aet.
Baganona vrbs 513.c.Or.
Baiarum myrteta 35.b.57. c. Celſ.
Baion malagma 684.c.Æg.
Balænarum caro qualis 225.g.585 a.Or.
Βάλανος quid 85.f.Celſ. Βάλανος in genitalibus quid 105.a. Ruff. balani vnguētarii deſcriptio & vis 412.e.493.c.Orib.13.f.Aet.
balanium 19.g.Orib.
Balaninum oleum 690.b.Æg.
Balauſtium quid, & quas vires habeat 616.b.Æg.19.g.20. f. 21. g. 412.d.493.d.595.e. Orib. 207.c. Scr.363.c.Mar. balauſtium acerbum eſſe 3.b.Aet.
Ballote 537. h.616. c. Æg. 412.g. Orib.
Balneorum vſus, & quibus conueniat, & quæ in eo ſpectāda 411. β.b. Æg. 385. Orib.34. f. 201.b. Aët.35.d.Celſ. balneorum differentiæ 154.b.Aet. balneum ingredientibus ſitis cur excitetur ſi non ſit, & ſedetur ſi ſit 755. d.Caſſ.
balneo æſtuantes qua ratione reficiātur 13.d.Cel. balneum aluo retinendæ 250.h.Tr. balnea animo delinquentibus quomodo adhibenda 444.b.Aet. balneorum artificialium vſus & vis 15.h.386.b. Orib. 201. Aët. balnea attenuantis victus qualia 361.e. Æg. balnea calefacientia, digerentia, mollientia 15.h. Orib. balnea calida & frigida quales pulſus efficiant 847.c.Philar. balnei calidi vſus & vis 359.d.Æg.15.h. Orib. balnea calida quomodo parentur 154.d.Aet. balnea colicorum 463.c.Æg. balnei dulcis aquæ vſus & vis 154.g. Tr. 383. b.Orib. balneū fatigatis quo pacto intrādum 13.c.Celſ. balnea febricitantibus quando adeunda 35.d.Cel. balnei frigidi vſus 359.c. Æg.201.g.Aët. balnea generationem quæ adiuuēt 792.g.Aet. balneum hecticis quomodo adhibendum 330.c. Tr. balnea lenia quæ 154 f.Aet. balnea melancholicis quæ conferant 164.f. Tr. balneorum metallicorum vires 359. e. Æg. balneorum naturalium vis 359. e.Æg.16.c. 386. f. Orib. 154. g. Aet.201.b.Aët. balnea neruis ſauciatis non conuenire 529. g. Æg. balneum oculis prodeſſe 300.e.Aet. balneorum parietes feruidi quomodo aſpergendi 463.d.Æg. balneū phthiſicis alienum 49.f.Celſ. balneo prægnantes quando vti debeāt 784.c.f.Aet. balneorum ſordes quam vim habeant 618. d. Æg. balneorum ſponte naſcentium vis, & diuerſitas 16. c. 386.f.Orib. balneum ſyncopæ quando adhibendum 324.c. Tr. balnea temperatarum aquarum quib⁹ proſint 220. g. h. Aet. balneum tertianis parādum quomodo 333. e. Tr. balnea vaſorum vrinariorum affectioni quæ conueniant 232. c.e. f.Aët. balnei viníque ſocietas 302.c.Aet. balnea vomit⁹ qui à cœna excitentur, præcedere debere 335.g.Orib.
in balneis aquam calidam bibendam eſſe 461.a.Aet. à balneo cibum non ſtatim ſumendum 171.h.Aet. à balneis coire malum 118.d.Aet. balneis à cibo læſi quomodo curandi 577. c. Orib. balneum poſt cibum quibus proſit 59.b.Celſ.
Balſami vires 616.b.Æg.19.d.21.a. f. 483. a.493. d.595. d. Orib. 14 a.Aet. balſami ſuccus quid cōferat 416.d.Æg.
Barba 545.e.Orib. barbam nigram quæ faciant 280. d. Aet. barba vt prouocanda 261.b. Marc. barbarum alopeciæ quid medeatur 435.c.Æg.
Barbari hemicraniæ ac cephalææ quomodo medeātur 272.h.Aet.
barbarum emplaſtrum 678.a. Æg. 66.e. 334. d. 410. d. Aet. 567. d. Myr.100.d.Celſ.229.a.Scr.
Bardana 444.c.370.d.Myr.
Baſilicum ceratum quomodo cōficiatur 772. e. Aet. baſilicon emplaſtrum 35.a.44.e. Or. 229. g. Scr. baſilicum emplaſtrum nigrum enhæmon 88. h. Celſ. baſilicum medicamentum 286. g.Aet.
Baſiliſci natura 626. b.c. Aet. baſiliſcū rarò apparere 542.d.Æg. baſiliſci ictus ſigna & curatio 542.d.Æg.333.b.Aët.
Βάσις 107.b.Ruff. baſis in organo vſus 162.g.Orib.
Baſſi colica 213.g.Scrib.376.c.378. a.Mar. baſſi medicamentum 612.d.Aet.322.f.Aët.
Bati, hoc eſt rubi, vires 225.g. 493. d.595. e.Orib.14.c.Aet. batos Idæa 411. g. Orib.
Batrachii deſcriptio, ſpecies, vires 412.g.493.e.Orib.14.d.Aet.
Βάτραχος 186.f.Aët.
Bdellii vires 22.e. 595.f. Or.698.d. Aet.83.c.Celſ. bdellii electio 25.f.Or. 97.f.Aet. bdellium emplaſtro quomodo inſpergendum 30.e.Or. bdellii Arabici & Scythici vires 616. b. Ægin. bdellii Arabici purgatoria vis & doſis 127.a.Aet. bdelliū Scythicum 14.e.f.Aet.
Bechicæ antidoti 493.a. Myr.
Bechii deſcriptio & vires 413. c. 493.f.Or.
Behen officinis quid 355. b. Myr. behen duo genera 365. b. Myr. behen alba hodie hermodactylus longus 369.c.Myr.
Belenoides proceſſus 548.e.Or.
Beliricus & emblicus myrobal. 364. b.Myrepſ.
Bellaria ægrè cōcoqui 179. a. Aet. bellaria caput infeſtātia quæ 85. g.Aret. bellaria purulētis apta 314.g. Tr. è bellariis confectum medicamentū 661.c. Æg. bellariorum formam quæ medicamenta imitētur 249.e. Aët.
Belliculi lapides qui 478.b.Myr.
Benedicta herba 483.b.Myr. benedicta laxatiua 451.a.Myr. benedicta ſimplex 465. b. Myr.
Berbelice 534.f.586.f.Myr.
Berberis 364.c.453.e. an idē quod branca vrſina 366.b.Myrepſ. berberis idem quod oxyacantha 791.a.Myr. è berberis antidotus 457.e.Myr.
Berderamon quid 483.c.Myr.
Beredrias vnguentum quomodo præparetur 837.g.h.Aet.
Berenices ſuffumigium 230.e.Aet.
Berenicarium 399.f.Myr. bernicarium nitrum 275.e.395.f.Aet.
Βερονίκιον quid & eius vſus 290.e. Aët.
Berula Græcis cardamine 409.e. Marc.
Bes quid Aetio 842.b.Aet. beſſis pondus 701.d.Æg.
Beſaſæ vires 634.c.Æg.397.h. 435. e.Or. 44.c.276.b. Aet. è beſaſa ſtomatica 668.c.Æg.
Beſtiana antidotus 557.h.Aet. beſtianæ antidoti vires 517. h. Aet.
Beſto ſeu ſaxifragum 579.g.Or.
Beta, eiúſque radices 28.c.Aët. betæ facultas 368.f. 643. c. Æg. 20.b.66.d.510.b.583.c.610.f.Or. 54.h.Aet. beta aliena ſtomacho 588.b.Orib. betæ ſuccus & decoctio 13.a.Or.
Betonicæ deſcriptio & vires 616.e. Æg.413. b.499.d. Or. 32.g.Aet. 359.f.Myr.
Bilis ſpecies & nomina 34.c.110.e. Aret. bilis colorum differentiæ 161.c. Aët. bilis vaſculum 108. e. 117. c. Ruff. bilem caput petere quid indicet 115. g. Aët. bilis exuperantis indicia 35.d.Aët. bili pluuia aqua incommoda 152.f.Aet. bilem aluo quid deiiciat 328.g.Aët. bilem ducentia 125. e. 126.e. g. 128.a.Ruff.46.d.Aet.271.a.Aët. 338.g.382.e.f.383.a.384.c.e.386. d.387. d. Marc. bilem generantia 32.h. Aët. bilis influxu ægrotātium curatio 596.e. Aet. bilis influxū in ſtomachū aut inteſtina quid auertat 254.b. Aët. bilem purgantia 125.g. 126. e.f. 127. a. b. d. 128. b. Ruff. 126.b. Aet.280.e.Aët.325.c.387.c.Mar. bilem purgantis vini præparatio 127.h.Aet. ad bilem reprimendam 386.c.Marcell. bilis ſanguiníſque complexus curatio 602.c.Aet. bilis vomitu reiecta quæ bona & quæ ſec⁹ 160. a.Aët. bilis vomitus in peſte 223.e.Aet. bilis vomitum cōpioſum nihil aut parum cibi ſe-

qui debere 13.g.Celſ. bilis vomitui quæ medela adhibenda 401.ß.f.Æg.251.b. Act.

bilis atræ cognitio 199.b.Aet. bilis atra ſupra vel infra exiens mala in recenti morbo 199.a.Aet. 23.a.Celſ. bilem atram generantia 425.g.Æg.23.f.Act. ad bilem atram generantes 326.b. Marc. bilem atram ducentia 382.c.Marc. bilem atram euacuantia & expurgantia 648.g. Æg.124.f.132.g.133.a.f.h.Aet. bilis atræ influentis ſigna 590.h. Aet. bile atra infeſtato ſtomacho quomodo medendum 438. f.439.440.b.Aet. bili atræ mederi venerem 118.a. Aet. Vide Atra bil.

bilis flaua 110.e.Ruff. bilis flauæ ſymptomata 24. a. Act. bilis flauæ concoctæ ſigna 86.b. Act. bilis flaua vrinas quales generet 88.c.Act. bili flauæ quid repugnet 33.d.Act. bilem flauam quæ purgent 123.g.h.Aet. bili flauæ quid conducat 404. c. in nigram mutatæ 451.f. Myr. bilem flauam vomentes quomodo curandi 449.f.g.h. 441. a. b.c.Aet. bilem lur.dam ducētia 382.c. d. Marc. bilis porracea & æruginoſa vbi gignatur 224.d.Act. bilis rubea 86. g.Act.

bilioſa excrementa 161.c.Act. bilioſa excrementa detrahentia medicamenta 125.f.126.e. g.127 a.Ruff. bilioſi fluxus ſigna 590. c.Aet. bilioſæ fluxiones quomodo ſiſtēdæ 482.f.Aet. bilei humoris indicium 860. e. Th. bilioſi humoris diſtributio 85. b.Act. bilioſus humor inconctus albidas facit vrinas 86.a. Act. bilioſ.humores putridos quid indicet 151.f.Act. bilioſos putréſque ventr culi humores quid ſanet 278.a. Act. bilioſi ſtomachi ſymptomata 42. e.Aret. bilioſum ſuccum generantia 62.d.239.f.585.b.Orib. 105.b.Aet.

bilioſi abſtinere quibus debeant 582.g.Or. bilioſis medentia 364.d.366.d.395.a.440.a. b. 463. h.484.f. Myr.

bilis, ſeu fellis, animalium in medicando vires 646.d.Æg.

Bithynicus tonſor 537.h.Aet.

Bithynus paſtillus 664.b.Æg.803.f. Myr. bithynū vinū 107.f.Aet.

Bituminis coctio 30.c.Orib. bituminis vires 615.f.Æg.21.a.412 c.Or.71.f.698.a.Aet. bitumen optimum quod 25.f.412. c. Or. 97.f.Aet. bituminoſa balnea 154.g.Aet.

Blanchnon 436.f.Or.

Blandus color qui 855. c. 857. e. Theoph.

Blaſius martyr 404.g.Aet.

Blattarum vires 620.d.Æg.

Blattium Byzantium 355. d. Myr

Βλέφαρα 101.f. Ruff. βλεφαρίδες 101 g.Ruff.

blepharoxyſti inſtrumenti vſus 434.g.Æg.

Bliti qualitas & vis 368. g. 616. e. Æg.21.d.493.f.595.g.Orib.14.f. Aet. bliti in nutriendo qualitas & vis 217.f.Or.

Bolæ collyrium 351.e.Aet.

Boletorum qualitas 369.f.Æg. ad boletorum eſum extioſum 773. a.Myr.

Boli Armenii vires 216. b.Tr.406. h.618.a.Æg.66.c.Aet.

Bombacium 447.d.Myr.

ex Bordonis vrina pharmacū 506. g.Aet.

Boreas 365.b.Or.150.g.Aet. boreales venti ſaluberrimi 151.f. Aet. boreales venti æſtate vnde 151.c.Aet.

Boridia 231.g.Orib.

Bothrion 435.f.Æg.300.b.Aet.183 f.Act.

bothria 549.b.Orib.

Botryos deſcriptio 408. f. 413.d. Or. botryos vires 616. g.Æg. botryitis Cadmia 454.c.Orib.

Boues melioris ſucci & craſſiores quando fiant 220.h. Orib. bouis cornu 211.e. Or. bouina medulla 606.e.Or.

bubulus adeps 482.h.Orib. bubula caro qualis 372.b.Æg.220. d.584.b.585. a. Orib. 84.e. Aet. bubulas carnes pleriſque qui aliud non concoquunt, decoqui 71. g. Celſ. bubulum cerebrum 585.d.Or. bubulum lac 232.a. Orib. 76. d.Aet. bubulus lienis potui datus, prodeſt lienoſis 74.e. Celſ. bubulum ſtercus 83.d.Aet. bubuli tali vſti vires 536.b.Æg.

Brabe 413.g.Or.

Brabila quid 69.f.Aret.

Brachium 104.a. 120. Ruff. 546. c. Orib. brachiorum dracunculi quomodo ſanandi 736.g. 737. a.Aet. brachii fracti curatio 597.e.Æg.177.g.179. d. Celſ. brachii os 551.b. Or. brachii oſſa in anteriorem aut poſteriorem, interiorem vel exteriorem partem prolapſa quomodo reſtituenda 172.c.Or. brachiorum tenuitati 425.h.Myr.

brachiale 104.b.121.a.Ruff. brachiale ex quibus oſſibus cōnſtet 551.f. Or. brachialis articuli contuſi chirurgia 599.d.Æg.

Brachycephali piſces 226.h.Orib.

Branca vrſina 366.b.Myr.

Braſſicæ vires 368.f. 417. d. 628. e. Æg.112.a.217.e.500.e.583.c.603 a.Or.35.e.514.d.Aet. braſſica ebrietati aduerſatur 140. e. Tr. 298.c.Act. braſſicæ præparatio ex Mneſitheo Cyziceno 251. g.Or. braſſicæ radicis decoctum 14.e.Or.

braſſica agreſtis 424.c.Or. braſſicæ canina vis 614.d.Æg.19. b. Or. braſſica marina 325. c. Or.36.a. Aet. braſſicæ marinæ purgatoria vis 128. b. Ruff. 328.a.Or.

Brathy 413. h.493. h. 596.a. Orib, 15.a.Aet.

Βρέγμα 101.e.Ruff. bregmati dolenti quomodo medēdum 251. a.Marc.

Britannicæ deſcriptio & vires 617. a.Æg.413.c.493.c.Or.15.b.Aet.

Breuitati compendioſæ diſtinctæ tractandi ratio contraria 191.e. Act. breuitas ſtaturæ difficilem partum facit 788.c. Aet.

Bricumum Gallorum Latinis Artemiſia 358.a.Mar.

ad Brigantes cilia arantes 275, c. Marc.

Briza 572.c.Myr.

Bromi vires 494.a.Or.15.c.Aet.

bromum emplaſtrum quomodo paretur 773.a.Aet.

Brōchia 30.a.Ar.107.g.116.f.Ruff. brōchior.obſtructio 414.h. Aet. bronchos 103.f. 107. f.116 f.Ruff. 546.c.Orib.

bronchocele 150.h. Celſ. bronchoceles dignotio & curatio 565.e.Æg.743.d. Aet. bronchocelas & hydrocelas quid ſanet 595.f.Or.669.c.Aet.

Bryon 413.h.422.c.Or.419.e.Myr. Bryon marinum 414.a.494.a.O r. 15.c.Aet.

Bruſcus 366.f.Myr.

Bryonia Latinis vitis alba 317. b. Marc. bryoniæ vires 617. b. Æg.325.c.409.b.465.e.Or.10.c. 15.d.Aet. bryoniæ radix 19. b.20.e. Or. è bryonia medicamentum 282.g.Aet.

Bryopteris 414.a.Or.

Brythrion malagma 684.e.Æg.

Bubaſtica vlcera 177.e.Aet.

Βουβὼν quid 189.e.Act. Βουβῶνες 105. f.Ruff. bubonum origo 11. d.Aret. bubonum dignotio & curatio 513.d.514.a.Æg.534. e.Orib.245. c.Act. bubonum curatio quando difficilis efficiatur 113.h.Or. bubonibus medentia 12.h.80.h.Aet.321.d.326. f.Act.824.b.c.Myr.

Bubonocele quid 475. h.Æg. 154. g.Celſ.

Bubonium vnde dictum, eiúſque vires 514.a.615.e.Æg.412.b.465. e.492.g.Or.12.h.15.d.Aet.

Buccellatus purgatorius 650. d. Æg.133.b.Aet.

Buccinarum tum in medendo tū in nutriendo vis 439. g. 626. a. Æg.225.b.228.g.584.a.Or.88.h. Aet. buccinarum teſtæ quas vires habeant 483.h.519.h. Or. 95.d.Aet.

Bugloſſi vires 616.g.Æg.21.d.413. e.493.g.Or.14.g.Aet. bugloſſus piſcis 224.f. 226. a. 227. a.Or.88.g.Aet.

Bulbi vires 369. c.616. f.Æg. 20.f. 219.e.325.d.393.g.584. b.g. 595. g.Or.14.f.Aet. bulbi toti cor pori illiti vbi inarūerint, efficiūt vt vinum in ſtomacho contineatur 55.g. Celſ. bulbi agreſtis ſumpti ſigna & remedia 548.b. 286.f.Act. bulbi vomitorii deſcriptio & facultas 273. h. Act.

bulbi carbūculationis curatio 437. c.Æg. bulbi in oculo affecti cauſa 557.d.Æg.

Βούλιμος quid 163.d. Act. bulimi dignotio & curatio 222. d. Tr. 412.a.c.Æg.228.h.443.g.Aet.

Bullarum curatio 506.h.Æg.

Bunii vires 616.g.Æg.413.e.Orib. 15.a.Aet.

buniadis vires 369.c.Æg. buniades rapæ 219.a.249.c.Or.

Buphagos antidotus 378. d. Marc.

Buphthalmi vires 616. h. Æg. 406. d.497.b.596.a.Or.14.g.Aet.

Bupreſtis quid, & quomodo repo natur 616.g.Æg. bupreſtis 5. h.628.c.640.h.Aet. bupreſtis hauſtæ ſigna & remedia 545. d. Æg.77.c.Aet.224. h. Act. 225.f. Scrib.

Burdunculus herba aliis lingua bouis 260.b.Mar.

Butyri vires 616.g.Ægin.22.a.413. 475.a.518.e.595.g.Or.80.g.290. f.Aet.32.d. Act. butyrum vnde fiat & quæ eius vires 413. f.475. a.518.e.Or. butyri fuligo quo modo colligatur 413.f.Orib. è butyro medicamentum 324. f.Act.

Byſtini antidoti vſus 86.g.89.h. 91. b.Aret.

C

Cacagoga illitio 652.g.Æg.

Cacani radicis vires 623.f.Æg. è cacano medicamentum hepaticum 660.a.Æg. è cacano medicamenti vſus 470.c.Æg.

Cacaliæ vires 623.h.Æg.

Cachexia quid 35.b.Aret. cachexiæ qui maximè obnoxii, & quādo 36.a.Aret. cachexiæ, cauſæ, ſigna, & curatio 35.d.Aret. 534. a.Aet.149.f.Act.20.c.58.g. 59.c. Celſ.

Καχεξία quid, quomodo fiat, & quas vires habeat 253. f.426.e. 483.h. Orib.

Cacochyli 37.f.Celſ.

Κακοχυμία quæ 203.d.Act. cacochymiæ, cibi qui idonei 208. b. Act. cacochymia vnde, & quomodo ei ſuccurri poſſit 200. f. Act.

Cacoethe quæ, & quæ eorum medela 500.h. Aet. 108.c. Celſ. 210.e.Scr.

Cacti flores 551.a.Æg.

ad Cadauera conſeruanda myrrhatio 842. b. Aet. cadauera incidere & viſcera ſcrutari neceſſarium 6.h.Celſ.

ad cadiuos 334.a.Marc.

Cadmiæ ſpecies & vires 623. g. Æg.19.a.20.f.454.c.515.c.Orib. 2.b. 72.f. Aet.305.f. Act. cadmiæ & pōpholygis coctio 29. f.Orib. cadmiæ electio 27.e. Orib. cadmia botryitis 72. f. Aet.

Caducis medentia 251. d. 317. c. 336.e.337.g.Marc.

Cæcias ventus 150.g.Aet.

Cæca foramina 106.g.Ruff. cæcum inteſtinum 118.d.Ruff.

cæcitas è febre lippitudini accedente aliis cur oborta, aliis adēpta 757.c. Caſſ. ad cæcitatem antiquam 274.h.Marc. cæcitas nocturna, & quomodo curanda 184.d.240.a.Act.

Cæcubum vinum 265.c.Or.

Cælum in ore quid 103.d.Ruff.

Cæpa guſtum ſtimulat 6.b.Aet. cæp.acrimonia 1.f.Aet. cæpæ vis 369.c.Æg.220.b.500.g.578.f. 603.e.Or.37.b.Aet.28.g.Act.

ad Cæpariam 394.a.Marc.

Cæruleus color 47.d. Act.856. a. Theoph.

cærulei deſcriptio, electio & vis 455.a.483.e.515.d.Or.

Cæſarea Palæſtina 74.a.Aet.

Cæſarianum collyrium præſtans 123.g.Celſ.

Καλάθια vaſa 295.c.Act.

Calamagroſtis vires 623.h.Æg.

Calamintha Latinis nepeta 361. h.Marc. è calamintha antidotus 384. b. 411.f. Myr. è calamintha medicamentum 676. d. Or. calaminthæ vires 624. a. Æg.21.b.e.419.b. 421. f.497. h. 600.b.Or.29.c.628.f.Aet.

Calami aromatici deſcriptio & facultas 421. g. 498.a.Or. calami aromatici vis 19. d. 21. a. f. 498.a.Or.29. f. Aet. calamus aromaticus optimus qui 25. g.

Or.97.h.Aet. calami vallaris vis 498.b.600.e.Orib.
calamum infixũ vt extrahas 686. d.Myr.
Calbianũ emplaſtrum 565.e.Myr.
Calcanei oſſis luxati curatio 609. a.Æg.
ad Calcata extrahenda 397.g. 398. c.Marc.
Calcifraga herba quæ 218. c. Scr. calcifragæ purgatoria vis & doſis 126.e.Ruff.
Calcs in organo quid 163. b. Or.
Calculus auri illapſus quomodo extrahendus 301.e.Act. calculi vbi & quomodo generentur 39.f.Aret.166.a.Act. calculorum colores 40.b.Aret. calculorum cõcretionis cauſæ 40.b. Aret. calculus ex nimio vſu vini 45.d.Aet. calculorum figuræ diuerſæ 40.b. Aret. calculi ſigna 657.e.Theoph. calculos tempus anni quod producat 40. f. Aret. calculi notæ, ſymptomata & curatio 40.c.92. d.Aret.278.f. Trall. 465.a 575.c. Æg.666.d.Or.166.a.232.e. Act. 159.f.Celſ. calculis conflatis, inflammationéque præſente in renum morbis quæ medela adhibenda 77.g. Aret. calculos conterentia & frangentia 78. b. Aret.660.d.Æg.144.a.597.c.Or. 7.e.8.b.16.e.17.e. 32.g. 39. d.46. c.Aet. calculo calculoſiſque medentia 27.b.34.b. 38.c. 46. h. 67.g.97.b.Aet.258.b. 264. f.265. c.329.f.Act.357.f. 364.g.370.d.f. 371.g. 372. b. d.f.h. 373. a. c.f. 380.e.399.h.409.b.410. b. 413. f. 425.g.432. f.771. d. 802. a. Myr. 218.c.Scr.333.h.341.f.342.f.355. e.g.356.a.e.357.d.f.359. f.h. 360. a.h.361.c.e. h.362.a. f. Marc. ad calculum expellendum cum vrina, paſtillus 92.b.Celſ. calculi euulſi curatio 161. g. Celſ. calculorum vel arenoſorum vel mollium ſigna 161.c.Celſ. calculi fœminarum 161. f. Celſ. calculos grandes qui habent, reſupinati vrinam melius reddunt 24.h.Celſ. calculus pueris vnde 552.h.Aet.
calculi in cole difficultas 40.a. Aet. calculi oculorum 300.a. Aet. calculo palpebrarum quomodo medendum 333.c.Aet. calculi in renibus tophacei cur gignantur 468.f.Or. calculus in renibus quomodo à colico dolore differat 166.a.Act. calculi renum ſenes infeſtant 549.d. Aet. calculos renum generat oxygala 79.h.Aet. calculorũ renes infeſtantium ſymptomata 39.e.g.Aret. calculorum in renib⁹ dignotio & curatio 278. e.Tr.549.g.550.Aet. calculis renum medentia 14.f.55.h.Aet. calculi in veſicam delapſi notæ 40.a.Aret. calculi veſicæ excidi qui poſſint & qui non 40.g. Aret. calculus veſicæ pueris moleſtior 549.d.Aet. calculorum veſicæ notæ 41.a. Aret. calculos veſicæ confringentia 607.e.Or.69.f.92.f.Aet. calculoſæ veſicæ remedia 553.b. Aet. calculi vteri curatio 833.e.f.Aet.
calculus exectus quibus eſt, ad generandum inhabiles 792. f.Aet. calculi ſpeciem gerens vitium in vrinæ ſtillicidio quomodo curandum 233.a.Act.
calculoſi notis quibus dignoſcantur 24.g.Celſ. calculoſorum curatio 279.a.Trall.159.f. Celſ. calculoſorum antidota 554.e. 555.g.556.557.Aet.371.g. 372.b. Myr. calculoſis medentia 27. b.38.c.Aet.
Calea 416.b.Or.
Calefacta prius, extrinſecus facili⁹ alterantur 258.b.Or. calefaciẽdi morſus venenati quomodo ſint 535.f.Æg.
calefacientia 19. a. 467. g. 468. f. Or.99.d.Aet.40.f. Celſ. calefacientia edulia 111.a.Aet. calefacientium & refrigerantium media 19.a.467. f. 590. e. 612.a. Orib. calefaciens ſecánſque pharmacum 456. g.Æg. calefactis ſeu à ſole aduſtis quomodo medendum 356.d.Æg.
Calenum pro carœnum an rectè dicatur 357.c.Myr.
Calida primo ſummóque ordine quæ ſenſus noſter iudicet 140.g. Act. calidi & frigidi actiones 467.b.Or. calidus affectus qui 49.e. Aret. calidæ aquæ vſus 4.g. 153. h. 154.a. Aet. calidæ temperaturæ notæ 362. c. Æg. 180.e.Aet. calidæ temperiei correctio 366.a.Æg 185.b. Aet. calidæ intemperiei affectuum in nauſea curatio 446.d. Aet. calidæ humidæque temperiei notæ 362.g.Æg.180.a. Aet. calidæ ſiccæque temperiei notæ 362.e.Æg.180.f.Aet. calidioris, ſiccioris, atque humidioris intemperiei corporis correctio 87.e. Or. calidiorum pulſus quales 845.g.Philar.
caliditas animi deliquium inducit 229.a.Aet. caliditas caput quibus infeſtet 269.b.Aet. caliditas extrema aerem purũ reddit 504.f.Aet. caliditas non eſuriẽdi cauſa 456.d.Aet. caliditas præternaturalis, febris 202. c. Aet. caliditatis temperamentum quadruplex 1.b. Aet. caliditas vrinam qualem reddat 59.d.Act.
Caliginis cauſæ & curatio 354. c. Æg.150.h.300.b.Aet.240.c.Act. 124.f.Celſ. caligini medentia 31.h. Aet. 630. c.f. Myr. 195.d. Scr. 270.f.271. c.f.272.a.e.h.274. e.h.277.f.279.f.385.f.Marc.
Callia 410.f.Or.
Calliblepharis medetur reſina 50. c.Aet. calliblepharium collyrium 271.a.280.e. 281. b. Marc. calliblephara ſmegmata 435.a. Æg.
Calliomarcus Latinè equi vngula 316.c.Marc.
Callionymi fel 81.d.Aet.
Callitrichos aliàs adianton vel trichomanes 260.e.Marc.
Callus quid ſit 584.a.Æg. callos exſcindentia & conſumentia 526.b.Æg.
callis medentia 499. a. Æg. 10.e. 25.b.29.b.32.e.96.c.Aet. callos in articulis quid diſcutiat 265. e. Act.409.d.450.b.Myr. calli in diſtortione, curatio 601. g. Æg. callo fiſtulæ vt medendum 112.f. Celſ. callis oculorum quomodo medendum 319. c. Aet. callo in fracturis ſuperexcreſcenti quomodo medendum 601.f.Æg. callo fracturis obducto aut non obducto quæ medela conueniat 602. a. Æg. calli palpebrarum dignotio & curatio 183.c. 238.c. Act. ab callos pedũ 388.c. e. 401. a. Marc. calli podagricis vnde 588.g.Aet. callis vlcerũ quomodo medendum 713. b. Aet.
calloſas concretiones quid tollat 83.f.Aet. calloſas concretiones articulorum quid tollat 80. e.Aet.
Calocatanos Latinis papauer ſilueſtre 331.h.Marc.
Calor 111.a. Ruff. calor duplex 13.e. Aet. caloris proprietas & vis 484.b.Or.18.a.Celſ. calorem cientia 94.d.Aret. calore externo correptis quid agendum 200. e. Act. calor fallax febris nota 47.a.Celſ. calor febriẽtib. fluore correptis cur ſuccẽdatur, pulſúſq; magn⁹ fiat 764. e.Caſſ. caloris vis in morbis 19.f.Celſ. calore matureſcere fructus 3.e.Aet.
Caluaria 106.b.Ruff. 547. f. Orib. caluariæ foramina 106. g. Ruff. caluariæ forma & ſitus 119.d. Ruff.167.b.Celſ. caluaria ſolida 167.b.Celſ. caluariæ circumciſio 337.e.f.g.Aet. caluariæ ict⁹ duo pericula habet 173. e.Celſ. caluariæ affectæ curatio 172.c.Celſ.
Caluities citò quibus accidat 182. b.Aet. caluities ætate prouectis quibuſdam cur oboriatur, quibuſdam non 762. e.Caſſ. caluitiei cauſæ & curatio 411.ß. c.Æg.276.d.Aet.181.a. Act.
Calx 105.g.h.Ruff. calcis os 170. b.Celſ. calcibus ſuppurantibus dolentibúſque valens compoſitio 85.g.Celſ.
calx cineris ſpecies 55.c.Aet. calcis propria qualitas ac vis 643. f.Æg. 20.g. 511. b. 516.f. 600. a. 611.a.Or.5.b.74.e.Aet. calx venenũ habet 628.d.647.a. Aet. calcis differentiæ & facultates 616.e.Or. calx viua in oculũ illapſa quomodo extinguenda 306.f.Aet. calcis hauſtæ remedia 550.d.Æg.647.a.Aet.288. f.Act. calx extincta & lota 20 d.483.b.Or. calcis viuæ facultas 451.g.Or.617.ß.b.Aet.
Καμάριον 523.c.Or.
è Camaris antidotus 266.e.Act.
Camelorum caro 220.g.Or. 84.h. Aet. camelinum lac quale 231. g.Or.76.d.Aet.
Cameratio quid 591.f.Æg.
Camphorata 479.h.Myr.
Κάμπυλος 555.c.Or.
Canalis 64.g.Celſ. canalium vſus in depoſitione cruris 600.e. Æg. canalis ſtanneus ad abſceſſum ani 687.c.Aet.
Κανάτιον 462. g.Myr.
Cancanum quid, & quæ eius vires 623.g. Æg. cancani radicis vires 498. b. Orib.36 h.Aet.
Cãcri facultas 373.e.537.d.540. d.Æg.
cancrorum inter alimenta qualitas ac vis 225.d.Or.89.b.Aet. cancrorum differẽtiæ duæ 800. c.Aet. cancrorum teſta 20. b. Or. è cancris vſtis compoſitio 403 b.Aet. cancri fluuiales 94.d.e.f.Aet. cancri fluuiales in cinerem quomodo & quando redigendi, iſtiúſque cineris facultas & vſus 55.b.520. d.Or. cancrorum tam fluuiatiliũ quã marinorum cineris vires 624 f. Æg.
Cancer vbi & cur oriatur: & cur ita appelletur 515. e.Æg. 190.a. Act. cancer elephantis quædam ſpecies & incurabilis 499. f.Æg. cancri æſtate obſcœna inuadunt 19.b.Celſ. cãcer corrumpit & ſerpit 102. f. Celſ. cancrum generat caro bubula 84.e.Aet. cãcri qui curatu faciles & qui difficiles 800. e.f. Aet. cancri definitio, cauſæ, ſymptomata & curatio 515. e. 569. d. Æg.107.e.628.g.Or. 800.g.Aet. 245.d.Act. cãcro medentia 8. f.17.c.26.b.73.f.h.138.d.Aet.92. a.b.93.e.Celſ. 228.g. 233.d. Scr. ad cãcerẽ in omni corporis parte 292. d. Marc. cancro obſiſtens compoſitio 93. e. Celſ. cancro exciſo vulnus adurendum 134.e.Celſ. cancri exulcerati indicia & curatio 461.a. Æg. 802.b. Aet. canceres occulti qui 800.a. c.Aet.
Cancer in cole 134.d.Celſ. cancri mammarum quomodo curandi 800.b.Aet. cancri oculorum dignotio & curatio 300. b.Aet. 184.b. 239.f. Act. cancer oris 132.c.Celſ. cancro oris quæ medeantur 203. e. Scr. cancri vteri dignotio & curatio 485.e.Æg.831.b.Aet.
Cancerofis affectibus quæ conueniant 320. d.e. Act. canceratorum tumorum cauſæ & curatio 724.d. Aet. cancerofis vlceribus mitigandis adhiberi lac 77.e.Aet.
Cãchry quid, eiúſque vires 22. c. Or.426.e.Aet.367.e. Myr. vide Cachry. è Canchry antidotus 457.g.Myr.
Canela 377.e.Myr.
Canes natura calidi & ſicci 270.e. Aet. canum carne quoſdam veſci 220.g.Or. cani cum balneo quid commune? 20.e.Act. canes oſſibus veſcentes, ſtercus candidum & optimum habere 54.b. Or. canis morſui quomodo medendum 537.g.Ægin. 613.Aet.321.e.Act.104.h.105.a. Celſ. 229.g.230.b.237.a. Scr. canini ſtercoris vis & vſus 447. b.Æg.140.b.Orib. 82.d. 398.b. Aet. 317. a. Act. canis rabioſi morſui medendum quomodo 536.c.Æg.260.d.Aet.248.c.330. b.Act.104.h.105.a.Celſ. canis rabidi morſum à cicatrice prohibens medicamentum 529. b. Æg. canis rabioſi morſui medentia 529.a.Ægin. 9.f. 71.g.91. f.94.b.652.g.753.c.Aet.222.a.h. 227.d. Scrib.264.d.Marc. canis rabidi ſaliua venenata 180. b.Aet. canes rabioſi non bibunt 270.e.Aet.
canis fluuiatilis teſticuli 95.c. Aet. canum marinorum carnis qualitas 226.h.Or.
canis, penis pars 573.d.Æg.
canicula quando oriatur 152. b. Aet. canicularium dierum finis 152.b.Aet. caniculari tempore medicamẽta ſuſpecta eſſe

79.d.Aet.
caninæ anginæ notæ 4. c. Aret.
caninæ appetētiæ cauſæ & curatio 221.d. Tr. 412.a.d. Æg. 99.c. 659.f. Or. 457.c. Aet. 163.d. Act.
Vide Appet-can. canini dentes 103.b. Ruff. 149.b. Orib. 20.f. 168.b. Celſ. caninæ inſaniæ dignotio & curatio 254. f. Aet.
canini rubi fructus 215.b. Or.
Canities citò quibus accidat 181. h. Aet. canos prohibētia medicaméta 413.g. Æg. 279.e. Aet. 262.b.e. Marc. cani quomodo inficiendi 262.d. Marc.
Cannæ vallaris cortex vſtus 21. f. Or.
Cannabis deſcriptio 421.g. Or. cannabis vires 624.c. Ægin. 498. c. Orib. 29. g. Aet. cannabis fœminis vires 20.f. 583. d. 600. e. Orib.
Canni piſces 226.f. Or.
Canopicon 445.g. Or.
Canopite collyrium 123.d. Celſ.
Canopum, ſambuci cortex 649. h. Æg. canopum, ſambuci flos 624.c. Æg.
Canthari 226.h. Or.
Cantharidum qualitas 5. h. 94. b. 628.c. Aet. cantharidum facultas 624. b. Æg. cantharidum hauſtarũ ſigna & remedia 545. b. Æg. 640.d. Aet. 284.c. Act. 225. d. Scr. cantharidibus hauſtis medentia 77.c. Aet. 107.a. Celſ. cantharides Alexandrinæ 233. b. Scr.
Καῦθοὶ 102.a. Ruff. 277.g. Marc.
Cantilena de tecolitho 67. h. Aet.
Καύτιον 368.a. Myr. καύτιος nomine quid Myrepſus intellexerit 381.g. Myr.
Cantrices non habent menſtrua 803.b. Aet.
Capillorum & plantarum comparatio 276. d. Aet. capillos augentia 813.b. 814. b. Myrepſ. 262. g. Marc. capillorum colōr temperaturam indicat 179. h. 180.b. Aet. capilli albi quomodo fiant 414. e. Æg. capilli aurei quomodo fiant 135. e. Trall. 414.c. Ægin. capilli cani vt ne naſcantur 644.c. Or. capillos corrumpentibus quomodo ſuccurrendum: & quomodo pulchri fiant 643.g. Or. capilli criſpi quomodo fiant 413 f. Ægin. 261.c. Marc. capillorum decorem priſtinum quid reſtituat 261. c. Marc. capillorum defluuium vnde 181. b. Act. capillorum defluuii curatio 543.d. Orib. 278.d. Aet. capillorum defluuio medentia 413.e. Æg. 126.d. Orib. 33.h. 46. g. Aet. 115.g. Celſ. capillorum euulſio in animi deliquio 444. c. Aet. capilli flaui ex nigris quomodo fiant 414.b. Ægin. capillos flauos facientia 806. b. Myr. ad capillos fluentes 261 d. Marc. ad capillos maleficio perditos 271. e. Marcell. capillos mutari per ſenectam quid prohibeat 262.d. Marc. capillos nigros quæ faciant 135 a. Tr. 279.d. Aet. 806.b. Myrepſ. 262. a.c. f. Marc. capilli quomodo prouocandi 261.b. Marc. capilli tingendi quomodo ſint 414.b. Æg. capillorum vitiis, ornatui, colori, incremento & decremento quæ remedia adhibenda 289. & deinceps. Act.
capillorum vitiorum vis 19. b. 20.g. Or.
Capiſtri vſus 428.h. 595.c. Æg.
Capitonis piſcis facultas 373. d. Æg.
Capnias iaſpis 70.b. Aet.
Capnii vires 624.c. Æg. 600.e. Or. 30.a. 514.h. Aet. capnii purgatoria vis 480.h. Or.
Capni deſcriptio & vires 421. h. 466.a. 482.c. 498.c. Or. capniſtos paſtillus 792.d. Myr.
Cappadociæ contermina Armenia 66.d. Aet. cappadocia abſinthiũ optimum habet 97.e. Aet. cappadocia rubricam generat 65. d. Aet. cappadocicus ſal 70.g. Aet.
Capparis deſcriptio 349.f. Mar. capparis vires 369.a. 624.d. Æg. 22.c. 217. a. 483.h. Or. 30.b. 526. h. Aet. 5.e. Act. 74.d. Celſ. capparis radicis cortex vim quam habeat 466.a. 488.d. 583.c. 600. f. Or. capparis radicum ſuccus 22.e. Or. è cappari emplaſtrum quō cōficiatur 771.f. Aet.
Capris præſtare hœdos 84. f. Aet. caprini adipis vires 609.g. Or. caprina caro qualis, & quando melior 372.a. Æg. 220.e. 221. a. 583.b. 584.a. Or. caprini cornu vires & vſus 91.a. Aet. caprinum fel quale 81. d. Aet. caprinum lac 231.h. Orib. 76.e. Aet. caprinus ſanguis 76. a. Aet. caprarum ſanguinem eſui eſſe etiam Homero notum 372. e. Æg. caprinum ſeuum 90. d. Aet. caprinum ſtercus 83.b. c. Aet. caprinarum vngularum vis & vſus 91.b. 616.a. Aet.
capræ (conſtellationis) ortus 152. a. Aet. capreoli quid ſint 291. c. Marc. capreolorum & cochlearum in organis differentia 164.g. Orib. caprificorum fructus qualis 642.d. Æg. 509.e. Or.
Caprifolium 479.g. Myr.
Capſella Græcis echys 336.b. Mar. capſulæ machinariæ icon 166. h. Or.
Caput 101.e. Ruff. 545.b. Or. 63.c. 65.a. Celſ. caput cur homini ſuperpoſitum 524. b. Or. caput firmiſſimũ quod 165.b. Cel. caput ſuperuacanea recreméta generat 451.d. Aet. capitis caua 119.d. Ruff. capitis & faciei ſuperiores partes 101.e. Ruff. capitis figura naturalis quæ 547. f. Or. capitis forma quæ quid ſignificet 363.a. Æg. 84.h. Or. capitis motus duplex 549.h. Or. capitis naſo tenus partes 111. d. Ruff. capitis oſſa 106. b. 119. d. Ruff. 547.f. Orib. capitis os poſt aurem craſſiſſimum 167.d. Celſ. capitis partes 101.e. Ruff. capitis futuræ 106.b. 119.d. Ruf. capitis tunicæ 106.b. Ruff. caput in genitalibus quid 546. g. Or. caput oſſium 547.d. Or. capiti aër qualis conueniat 150. c. Aet. capitis ægrimoniam vrinæ quales conſequantur 854. e. Theoph. capitis affectionũ præſagia & curatiō 375.f. Æg. capitis affectuum externorum curatio 289. g. Act. caput ardore infeſtatum quomodo curandum 269. d. Aet. caput aſpergendum quādo 375.h. Or. capiti balnea quæ cōueniant, & quæ ſecus 359.f. Æg. capiti cō uulſo in ſcapulas 357.a. 380. e. 472.c. Myr. capitis cutis affectionũ dignotio & curatio 414. e. Æg. 180.g. Act. capitis concuſſione oculos ſuppuratos quo modo quidam ſanauerit 309.e. Aet. capitis carbũculi quomo do ſanandi 725.b. Aet. capite dolentes acutè voces cur perſentiſcant alii, alii omnino nō audiant 758.c. Caſſ. capite dolentibus aures cur tinniant 765. c. Caſſ. capite dolētes obtuſam oculorum aciem cur habeāt & lacrymētur aſſiduè 765. d. Caſſ. capite dolētes expergefacti cur plus doloris ſentiant 765.f. Caſſ. capitis dolorum diſtinctio 269. a. Aet. capitis doloris ſigna ſiue ex nuda intemperie, ſiue ex humoribus 214. d. Act. capitis dolori exercitia quæ accōmoda 83.c.h. Aret. capitis dolori victus qui conueniat 83.d. Aret. capitis dolores quomodo finiri cōtingat 27.g. Celſ. capitis dolorum diſcrimina, cauſæ, ſymptomata & curatio 19. e. Aret. 125.c. Or. 269.a. Aet. 213.f. Act. 65.c. Cel. capitis doloris variis à cauſis excitati curationes 415. g. Æg. capiti dolorem inducētia 7.d. 26.b. 29.g. 31.d. 34.g. 54.a. 290.g. Aet. capitis dolori medentia 44.d. 46.g. 64.a. 96.c. 651. e. Aet. 253.g. 261.f. 264.f. 265.d. 278.a. f. 323. e. Act. 353.a. 356.e. 360.a. 361.f. 364.d. 390.d. 391. h. 392. d. 405.d. e. 406.a. 409.d. 410. a.b. 417.g. 418.g. 420.e.f. 421.e. 426.d. 430.b. 442.e. 443.f. 771.f. Myr. 195.a. Scr. 337.e. 345.f. 411. f. Mar. capitis doloribus diuturnis imminens periculum 29. c. e. Celſ. capitis doloris diuturni curatio 81.c. Aret. capitis dolori diuturno vſtio quomodo adhibenda 83.a. Aret. capitis dolori diuturno & veteri 257.g. 265.g. 282.e. 297.h. 298.e. Act. 195.b. d.g. 196.a. 209.f. 228. e. Scr. 250.b. 325.a. Mar. ad capitis dolorē è diuerſis cauſis ortum 250.c. Mar. ad capitis dolores ſubitos, diutinos & multiplices 249.a. Mar. capitis dolor ex æſtu aut frigore ort° quo modo curandus 640.c. Or. capitis dolori ex bile quid medeatur 255.g. Act. capitis dolor ex ebrietate quomodo ſedandus 298. b. Act. capitis doloris in febribus curatio 409.e. Æg. 641. c. Orib. capitis dolori in febri cōmoda remedia 49.g. Celſ. 195 a. Scr. capitis dolori in febre medendũ quomodo 261.g. Act. capitis dolores ex frigida calidáue intēperie veteres quomodo curandi 540.e. Or. ad capitis dolorem ex frigore 254. f. Mar. capitis dolores ex humore acri in ore ſtomachi collecto & vapores ad caput mittēte quomo do ſedandi 640.e. Or. capitis dolori ex iecinoris calore quomodo medendum 138.h. Tr. ad capitis dolorē ex plaga aut caſu 641.f. Or. 270.h. 271.a. Aet. ad capitis dolorē ex peruſtione 250.c. Marcell. capitis dolorem ex refrigeratione quomodo cures 297.g. Act. capitis dolori ex ſanguine, quid medeatur 255.g. Act. capitis dolori ex ſolis ardore, quid medeatur 297. g. Act. capitis dolor ſtomachi vitio ortus, quomodo tollendus 125.f. Or. capitis dolor per vētriculi conſenſum 159.c. Act. capitis dolor ex vētriculi vitioſis ſuccis quomodo curandus 298.c. Act.
caput exanthematis & furfuribus quid liberet & à capite vſque ad vngues purget 281.e. Act. capitis exāthemata quid ſanet 297 d. Act. capitis externorum vitiorum curatio 236.a. Act. caput febre vehementi affectum mortiferum 27.h. Celſ. caput findi ſi videatur, quid faciēdum 254.f. Mar. capitis fluxionibus & deſtillationibus medentia 66 d. Aet. 353.a. 356.f. 360.b. 379.g. 408.d. 427.e. 428.f. 450.g. 453.c. 490.b.e. 491.a. Myr. capitis ſurſurũ curatio 296.a. Act. capitis fracturarum dignotio & curatio 591.d. Æg. ad caput fractum 254.d. Mar. capitis glabri curatio 296.d. Act. caput grauat fœnumgræcũ 55.e. Aet. capitis grauitati medentia 296. g. Aet. 403. f. Myr. capitis imbecillitas longa 65.b. Celſ. capite infirmis quæ agenda 16.b. Celſ. capitis leucas quid ſanet 92.h. Aet. capitis luxati curatio 182.f. Celſ. caput mobile habē tibus quomodo ſuccurrendum 642.f. Or. capiti mobili ſuccurrens medicamentum ex Dioſcoride 126.c. Or. capitis nudatio non ab omnib. prohiberi poteſt 115.g. Celſ. capitis obſtructio luna lucente dormientibus cur accidat, quũ interim vigiles nō offendātur 758.g. Caſſ. capitis odorem fœdum emendans 127 f. Or. capitis percuſſio quid, & quomodo curāda 246.g. 247. a. Aet. capitis perfrigerati medela 270.c. Aet. capitis tubercula quid ſanet 325.g. Act. 254.h Mar. capitis tumores ficoſos quid ſanet 314.b. Act. ad capitis vertiginem 256.c. Mar. ad capitis vitia 257.f. Mar. capitis vlceribus quid conueniat 520. e. Æg. 256.g. 257.h. Mar. capitis vlceribus manantibus medētia 507.b. Æg. 14.a. Aet. 328.g. Act. ad capitis vlcera vetera & carcinoſa 258.c. Mar. ad capitis vlcerationes 254.h. Mar. capitis vlcuſculis medētia 127.e. Or. 27. e. Aet. capitis vlcuſcula varia vnde oriantur 181.d. Act. capitis vulnera periculoſiora quæ 756.e. Caſſ. capitis vulnerati ſymptomata 25.g. Celſ. capitis vulnerati curatio 669.b. Aet.
caput alleuans, medicamentum 356.g. Æg. capiti conuenientia & medentia 11.c. 18. b. 19. f. 20.b. 29.e. 138.d. 155.a. Aet. caput dēſantes pululli 276.a. Aet. capitis illitiones 339. a. Aet. caput lædentia 66.f. 243. h. 591. d. Orib. 29.g. 78.a. 112.b. 118.g. Aet. caput purgandum quo-

modo 195.e.Scr.254.g.Mar.
caput purgantia 343.d.Or.38.a. 274.e.Aet.279.d.Act. ad caput purgandum leuiter 259.g. Mar. caput per nares vt purgandum 249.e.Mar. caput repletũ 152 f.Tr.155.b.Aet. capitis tonſio quando proſit 120.d.Celſ.
capitalia emplaſtra varia 751.e.752 & deinceps.Aet.
capita quorum animalium quibus viribus polleant 625.f.Æg.
Caraburea 423.d.Myr.
Carabus 94.g.Aet.516.d.Myr.
Caraucia ſeu Caroueia quid Hiſpanis 423.d.Myr.
è Carbonibus ardentibus capiti accedens grauedo quomodo extinguenda 756.h.Caſſ. carbonum appetentia in mulieribus vnde 347.d.Æg.
Carbunculus Græcis lychnites 279.c.Marc.
Carbunculatio quid ſit, & quomodo curanda 437.d.Æg.
Carbunculi vnde oriantur 509.a. 514.d.Æg.189.f.Act. carbunculi notæ, malignitas, aduſtio 107.f.g.Celſ. carbunculorum dignotio & curatio 514. d. Æg. 628.d.Or.725.b.726.Aet. 245.c. 320.b.Act.107.b.121.b. Celſ. carbunculis medentia 15.a.31. c.38.c.Aet.774.a.Myrepſ.224.g. Scr.264.b.292.e.293.h.Marc. carbunculorum cruſtas diſparat ruta 47.h.Aet. ad carbunculorum nigredinẽ 301.f. Mar.
carbunculus in cole 134.g.Celſ.
carbunculus oculi, eiúſque curatio 327.e. Aet. 184. b. 239. f. Act. carbunculis oculorum medentia 198. c. Scrib. 273. e. Marc. carbunculi pudendorum quomodo curandi 690.d. Aet. carbunculus circa ſtomachum & fauces 107.g. Celſ.
Carcheſii ſimplicis ratio & vſus 157.g.Or. carcheſii duplicis ratio & vſus 158.a.Or. carcheſius duplex è ſimplici quomodo fiat 158.d.Or. carcheſius duplex circũponendo quomodo implicetur 158.g.Or.
Carcinadæ animalia qualia 88. d. Aet.
Carcinethron 436.b.Or.
Carcinodes 129. b. Celſ. ad carcinode lenienda malagma 86. h. 87. d. Celſ. carcinodibus vlceribus conueniens remediũ 606.c.Or.
Carcinoma quid, eiúſque remedia 437.c.Æg.108.b.Celſ.210.e.Scr. 258.f.411.f.Mar.40.d.Aet.
Cardamine Latinis berula 409. e. Marc. cardaminæ deſcriptio & vires 840.e.Æg. 440.d.508 g. Or.160.g.582.e.Aet.
Cardamomi vires 124.e.Æg. 19.b. 20.f.422.b.448.e.601.a. Or.30.f. Aet. cardamomum optimũ quod 98.a.Aet. è cardamomo antidotus 433.b. Myr. cardamum Latinis naſturtiũ 287.d. Marc.
cardami vires 498.d. 601.a.Or. 30.e.Aet. cardami ſeminis vires 624.e.Æg.
Καρδία 104.f.107.g.Ruff.437.c.Aet.
cardiaci morbi dignotio & curatio 71.d.Aret.227.f.Trall.623.a. Or.437.a.Aet.55.c.Celſ. cardiacorum victus 72.c.e.Aret. cardiacis ad vinum non eſſe feſtinandum 55.e.Celſ. cardiacis vinum quod conueniat 55.f. Celſ. cardiacis medentia 68. f.71. g.652. a. Aet. 258. a. 263.c. 279.e.Act. 353.a. 367. g. 368. d. 380.e. 381.f. 382.b.385.d.390.b. 394.b. 403.e. 408.d.412.g.425.c. g.446.b.g.459.g.Myr.
cardialgia 104.f.Ruff.327.h.Tr. cardialguſæ exhibendum Hippocrates quid cenſuerit 50. f. Aet.
Cardiobotanon 479 g.Myr.
Καρδιωγμὸς 104.f.Ruff. καρδιωγμὸν non eſſe ſtomachalem affectum 43.b.Aret.
Carduncellus 479.g.Myr.
Carduus Græcis atractylis 252. a. Marc. cardui vires 368.g.Æg. 218.d.441.a.508.h.Or.52.c.Aet. cardui radicis vires 19. d. 508.h. Or. carduus fullonum quid officinis 359.h Myr.
è Careo antidotus 449.b.Myr.
Cares ſerum quomodo parent 79. b Aet.
Caricæ alimentum quale præbeat 213.g.Or. caricarũ vis & qualitas 370. f. Æg. 61.b. 64.c.67.d. 508.h.583.g.Or.13.a.Aet. caricæ quos extremè lædant 53. f.Aet.
Cariei dignotio & curatio 511.c. Æg.723.g.Aet. cariei lignorũ vires 639.e Æg.51.a.Aet.
Caridis piſcis facultas 624.e.Ægin. 225.d.Or.
Carnabadi & Carnabadium quid 355.b.447.h.Myr. carnabadiũ non eſſe doronicum 355.c Myr.
Caro 110.c.Ruff. caro minuenda & ſubuertẽda quomodo 83. b.Or.171.f.Aet.
carnem alentia 762. a. Aet. 525. d. Act. 84.d. Celſ. caro contuſa & ſanguinis coitus ſubter cutẽ, quod ecchymoma dicitur, quomodo curanda 517.b. Æg. 107. h.Or. carnis diſſolutioni 362. e.363.a.367.g.395.g.453.d. 481. b.524.b Myr. ad carnem eminentem 233.f.Scr. carnẽ erodit ſquama æris 696. e. Aet. carni excreſcenti quomodo medendum 521.f.Æg. carnis excreſcentis vtile pharmacum 325 e.Act. ad carnem ani ſuperuacuam tollendam 389.b. Mar. caro quæ in auribus ſupercreuit, quomodo tollenda 440.g. Æg 650.b.Or. caro in gingiuis excreſcens 380.g.381.Aet. carnis oculi angulo magno increſcentis curatio 557.d.Æg. ad carnẽ exulceratam & excreſcẽtem 388.e.Marc. carne explens, & ad cicatricem perducens emplaſtrum 325.g. Act. carni inducendæ apti puluiſculi 53.g. Æg. carnem nutrientia & vulnus implentia 84.d.Celſ. carnem putrem continentia, leuitérq; exedentia 92.g.93.c.Cel. carni ſugillatæ quomodo medendum 517. b. Æg. carnem ſupercreſcentem reprimentia 90.e.92. f. 102. d. Celſ. carnes in vlceribus flaccidæ quomodo eliquentur 598.e.Or. caro vlceribus ſupercreſcens quomodo tollenda 521.f. Ægin. 104.e. 625.g.Or. 706.g. 707. Aet. ad carnis vitioſæ in vlceribus excreſcẽtias 293.e.Marc. ad carnes in vlceribus aurium excreſcentes 289.c.Aet. caro ex vulnere alia parte dependens alia inhærens, ſuturámne an fibulam poſtulet 100.a.Celſ.
caro cuiuſque animalis quibus notis qualis ſit cognoſcatur 238.a. Or. carnes animalium in nutriendo quam vim quælibet habeant 371.e.372.a. Ægin. 222.c. Or.84.d.Aet.30.e.Act.36.e.Cel. carnes ætate differre 86.c.Aet. carni alimenti plus ineſt 36.e. Celſ. carnes meliores quando & quomodo peiores 222.h. Or. carnem meliorem reddit lac 77.b.Aet. carnes molles venerem excitare 8.c.Or. caro optima quæ 12. c. Celſ. carnes quæ vitandæ 60.b.Or. carnibus abſtinendum pueris in comitiali 152.f.Tr.
carnoſum corpus quale 163.c.Aet. carnoſis iuuenibus aqua commoda 153.f. Aet. carnoſitatis nimiæ attenuatio 361.c. Æg. carnoſitati narium quæ medeã tur 442.e.Æg.
caruncula è gingiuis enaſcẽs quomodo tollenda 655. a. Orib. carunculæ in naribus 129. a. Celſ.
Caroi qualitas 30.g.Aet. caroi ſeminis vires 624.f.Æg.
Carœnum 357.c.Myr.
Caros à lethargo quid differat 420.e.Æg. caros, eiúſque curatio 151.a.Tr.246.g. Æg. 420. e.422.e.Aet.216.b.Act.
Καρωτίδες ἀρτηρίαι 110.a.Ruff. carotidum ſectio vbi vitanda 564. c.Æg.
Carpaſi ſucci poti ſigna & curatio 547.d.Æg.
Carpentarii cuiuſdam furentis hiſtoria 23.d.Aret.
Carpeſia 389.f.Myr.
Carpeſium 624.g. Æg.21.f. 498. g. Or.39.a.Aet.389.f.Myr.
Carphia quid, & quid eis medeatur 41.a.Aet.
Carpus 104.b.Ruff.546 d.Or.
Cartami color 855.f. Theoph. cartami florum color 46. h. 47. a.Act.
Cartilagines 104. f. 110.c. 120. b. Ruff. 546.f. Orib. cartilagines laryngis duplices habere articulationes & mot⁹ 530. h. Or.
cartilago quæ concoqui non poſſit, & quæ poſſit, qualéque alimentum præbeat 221. d.241. e.Or. cartilagineorum in alimento facultas 373.g.Æg.225.f Or. 89.d.Aet.
Carum 19.e.Orib. cari radicum facultas 369.d.Æg.
Caryæ arboris & fructuũ vires 624 g.Ægin.498.f.501.b.Orib. 30.h. Aet.
Carycæa 83.f.Aret.
Carychus 421.b.Myr.
Caryites 445.c.Or.
Caryophylli vires 624.h. Ægin. caryophyllum magnum 363. c. Myr.
Caryotæ 216.b.Or.550.g.Myr.
Caſamum 444.c.Myr.
Caſei cuius in alimento materiæ 373.c. 19. c. 20. a. 466. h.584.b. Or.80.b.d. Aet. caſei recentis veteriſque qualitas & vis644.c. Æg.243.b.517.d.Or.80.f. Aet. caſei vetuſtiſſimi & acerrimi vſus 497. e. Æg. caſeum à putredine quid conſeruet 17. c. Aet. ex caſeo pharmacum 614.g.Aet.
Caſiæ deſcriptio, ſpecies, & vires 625.a.Æg. 422.b. 482. h. 498. e.601.b.Orib. 30.g.Aet. caſia ſimpliciter quæ 356. e. Myr. caſia fulua optima 98. a. Aet. caſia fiſtula 356.b.359.c Myr. caſia lignea 356.c.Myrepſ. caſia Moſyletica 422. c.f. Orib. caſiæ nigræ fructus deſcriptio & vſus 250. f. Act. caſia repurgata 359.f.Myr.
Caſſanium quid 625. a. Ægin.
Caſſius medicus 10.f.75.h.Celſ. caſſii antidotus 222.h. Scrib. caſſii colicæ 213.e. Scrib. caſſii collyrium aridum 343. d. Aet.
Caſtanearum qualitas ac vis 371. e.Ægin.584.b.Or. 17.d.Aet. 30. b.Act. caſtaneæ calfactæ dulciores & duriores fiunt 3. c. Aet.
Caſtimoniæ cõfert vitex 7.d. Aet.
Caſtorei tria genera 401.e.Myr. caſtorei vis & vſus 150.c. Trall. 625.b.Æg.519.e.601.c.Or. 305. e. Act. caſtoreum ore ſi fumi non poſſit in rigore, quomodo adhibendum 62. d. Aret. è caſtoreo antidotus 365. d. 383. f.425.a.Myr. è caſtoreo medicamentum 322.g.Act.
caſtoris teſticuli 94.g.h.Aet.
Caſtrandi ratio 580.f. Ægin. caſtratis elephantiaſis in peius nõ euadit 665.c.d. Aet. caſtratorum carnes 220. f. Or. caſtrata animalia nõ caſtratis præſtare 372.b.Æg.
Caſus vulneris reſpectum in prælio cur ſequatur 761.f.Caſſ.
Catantleſis quid 252.b.Marc.
Καθαρτικὰ quæ 197.d.Act.
Καλακαύματα quid ſint, & quomodo curentur 244.e.Act.
Καταχεραστικὰ medicamenta 198.c. Act.
Cataclis 551.a.Or. cataclides 546. c.Or.
Catalepſis 246.b.Aet.
Καταληψία cui parti propria 143. c. Act.
Καταμήνιον 110.f.Ruff.
Καταφορὰ 57.c.Or.
Cataplaſmata, empaſmata & diapaſmata quomodo differãt 401. d. Or. cataplaſmatum differentiæ 376.f. 401. f.Or. cataplaſmatum materia 374.c.Or. cataplaſmatum vſus & catalogus prolixus 376.e.& deinceps, Orib.157.a. Aet.680.a.Myr. cataplaſmata dentibus quoque indi 129. e. Celſ. cataplaſmatis aptiſſima quæ 129.e. Celſ. cataplaſmata reprimentia ſuperioribus ventris morbis nõ conueniunt 77.c.Celſ.
cataplaſmata ad aſciten 536.b.Aet. cataplaſmata capiti accommoda 252.a. Marc. cataplaſma colicum 480.d.Aet. cataplaſmata colica & cephalica 685.a. Myr. cataplaſmata iſchiadica

584.g.585.b.Aet. cataplaſmata
ad leucophlegmaticos 543. d.
Aet. cataplaſma ad ſuppreſ-
ſa menſtrua 25.a.Or. catapla
ſmata lippientiũ oculorũ 339.d.
Aet. cataplaſma ad vehemẽ-
tes oculorum dolores 52.f. Or.
cataplaſma podagricum 598.a.
Aet. cataplaſma ad ſcirruſ
ſplenis 526. a. Aet. catapla-
ſmata ad ſtomachi ardores 441
d.Aet. cataplaſmatis ex ficu-
bus compoſitio & vſus 46. d. f.
Or. cataplaſmatis ex furfuri-
bus confectio & vſus 46.c.Or.
Catapotium quid 207. f. Scr. 309.
g.Marc. καταπότια vnde dicta
249.d.Act. catapotia variis de
cauſis fieri 95.a.Celſ. catapo
tium ἄδιψον Dioſcoridis ad ſi-
tim leniendam 138. d. Orib.
catapotia Alexandri ad comi-
tiales 153.f. Tr. catapotiis a-
nodynis quando vtendum 95.a.
Celſ. catapotiorum quorun-
dam compoſitiones 207.f.Scr.
catapotia diacolocynthidos q̃d
efficiant 144. g. Tr. catapo-
tium ad deſtillationes 411. a.
Aet. catapotium ad exuſtos
Dioſcoridis 55. a.Or. catapo
tium dyſentericum 503. c. Aet.
catapotia ad hydropem 57. c.
Celſ. catapotium lientericis
bonum 510. c. Aet. catapo-
tium oppilationes hepatis re-
mouens 512. e. Aet. catapo-
tiũ phthiſicis commodum 431
f.Aet. catapotia purgantia ex
aloe 675.h. Or. catapotia ſan
guinei humoris fluxione labo-
rantibus vtilia 494. g. Ægin.
catapotia ad ſiderationes & re-
ſolutiones 264. a. 265. a.Aet.
catapotia ſitim extinguentia
225.c. Tr.138.c.660.g. Or. 231.
h.Aet. catapotium ſuſpirioſis
dolorem leuans 417. e. Aet.
catapotia ad tuſſim 208. a. Tr.
414.g.Aet. catapotia ex colo-
cynthide 278.d.Act. catapotia
ex lapide Armeniaco 280.a.Ac.
Catarrhi cauſæ, ſymptomata &
curatio 409. b. Aet. ad catar-
rhum 259. g. 260. b.c. Marc.
ad catarrhum reſtringendum
297.h.Marc. Vide Deſtillat.
Cataſtagmi 66.e.Celſ.
Catenarum in organis vſus 163.d.
Orib.
Καθεράτα quid 473.c.Myr.
Catheter inſtrumẽtum 551.b.Aet.
catheteris vſus 429. c. Ægin.
catheter & infuſum in veſicam
quomodo immittantur 574. g.
Ægin.
Catholica antidotus 463.a.e. Myr.
catholica vſitata 463.f.Myr.
Catochos & catoche quid, eiúſq;
dignotio & curatio 419. b. 421.
c.Æg.246.c.Aet.
Καῖσικίδιοι ὄνοι 200.c.Scr.
Catuli ſaginati vſus 95.d.Aet. ca
tulos pingues qui edant 85. a.
Aet. catuli coagulum ad quid
edendum 262 b.Aet.
Caucalidis deſcriptio & vis 625.b.
Æg.422.c.498.h.Or.39.a.Aet.
Caucium 573.d.Myr.
Caudæ equinæ vires 599.g. Or.
cauda mulierum vnde, & quõ
ſecanda 581. c. Æg. 835.b. Aet.
Cauernæ 110.a.Ruff.
Caulis in genitalibus quid 104.h.
Ruff.
caulis purpureus vel marinus Græ
cis erythrodanum 340.b.Mar.
Caurus 367.e.Or.
Cauſarum abditarum ac euiden-
tium cognitio vtilis 6.a.Celſ.
cauſa euidens quid 6.d. Celſ.
cauſarum & naturalium actio-
nũ cognitio apud philoſophos
controuerſa 7.b. Celſ. cauſæ
primariæ à quibus fugiẽdæ 35.
c.Act. cauſas morbi metuen-
tium curatio 42.a.b.Celſ.
Καῦσος origo & cauſa 854.g. Theo.
cauſi ſymptomata 12.a. Aret.
cauſi dignotio & curatio 321. e.
Tr.200.b.547.e.Aet.172.g.Act.
27.g.Celſ. cauſi ſpecies duæ,
earúmq; curatio 321.e.Tr.
cauſi(dipſadis)deſcriptio, ab eóq;
morſorũ ſymptomata & reme-
dia 623.c.Aet.
Cauſticum ad vuam penitus mi-
nuendam 302.f.303.b.Mar.
Cauteris frigidi vſus 506. d. 574.g.
588.e.Æg.
cauteriorum ratio quæ ſit adhibẽ-
da 580.c.Æg. cauteriorum v-
ſtio qualis 593.g. Aet. caute-
rium ad columellas 719.g. Aet.
Cautio quãdo & cuius rei vnicuiq;
noſcenda 17.d.18.b.& deinceps
Celſ.
Caua Syria 68.e. Aet. caua vena
109.e.Ruff.852.d.e. Theoph.
cauæ venæ quæ 109.d.Ruff.
cauum 101. g.Ruff. 547.b. Or.
caua in iecore quid 108.e. Ruff.
cauitas & κοίλαμα quid 183.f. Ac.
Cebyratici hydromeli facultas &
vſus 419.e.452.e.459.c.Æg.
Cecis 499.d.Or.
Κίδμαλα quid ſint & vnde oriantur
15.b.Aret.
Cedrea quid, & quæ eius facultas
625.c.Æg.483.d.Or.
Cedria 35.e.f.Aet. cedriæ fuligo
40.f.Aet.
cedrides 31.h.Aet.
Cedri vires 625.c.Æg.422.d.499.a.
601.d.Or.31.e.Aet.
Ceriæ quid, & quid eis medeatur
492.e.Aet.
Cele antiquis quid 743.d.Aet.
Κεγχραμίδες 830.e.Myr.
Cenchriæ & cenchritæ ſerpẽtum
deſcriptio, ab eiſque morſorum
ſymptomata & curatio 624. c.
g.Aet.
Cenchrinæ morſus ſigna & cura-
tio 541.g.Æg.
Cenchri morſus ſigna & curatio
332.f.Act.
Cenchros 498.h.Or.31.d.Aet.
Centaureæ vtriuſq; vis & facultas
32.a.b.Aet. centaurea magna
lycii loco interdum vtuntur 32.
b.Aet. centaureæ paruæ co-
rymborum vis 32.e.Aet.
centaurium Latinis fel terræ 231.
h.Scr.388.b. Marc. centaurei
vtriuſq; de facultas 625. d. 648. f.
Æg.422.e. 601.e.Or. centau-
rii in purgando vis 125.b.Aet.
centaurium magnum quid 355
a.Myr. centaurio magno me-
dici hodie pro rhapontico vtũ-
tur 355.a.Myr. centaurei ma-
ioris radix 465.h.Or. cẽtaurii
tenuis vires 272.b.Act. è cen-
taureis antidotus 609.β.c.Aet.
Centrum gallinæ 483.d.Myr.
Cẽtunculus Græcis gnaphalis 213
h.Scr.376.d.Marc.
Cepææ vires 625.h.Æg. 422. f. Or.
Cephalææ ſymptomata, cauſa, &
curatio 19.e.20.c.81.c.Aret.417.
d.Æg. 125.h.642.a.Orib. 271.b.
272.e.Aet.65.b.66.e.89.c.Celſ.
cephalææ dolores continui 271
d. Aet. cephalææ medentia
83.f.Aet.325.a.Marc.
cephalica cataplaſmata 685.a.Myr.
cephalicon emplaſtrũ 49.c. Or.
748.c.Aet.227.d.Scr. cephali-
ca medicamenta 706. c. Aet.
cephalicon Iudæi 89. f. Philotæ
89.b.viride 89.c.Celſ.
cephalalgia quid, & quid ei me-
deatur 19.e. Aret. 209. f. 228. e.
Scr. cephalalgici 271.d.Aet.
Κεφαλή, eiúſque partes 101.d.e.Ruf.
κεφαλή in corde quid 107.g.Ruf.
κεφαλή in genitalibus quid 105.
b.Ruff.
Cephaloton 420.b.Or.
Cephalus piſcis 88.b.Aet.
Cepula 554.a.Myr.
Ceræ vires & vſus 626.a. Æg. 435.
b.499.e.601.h.Orib.33.b.697.g.
Aet. cera cur per ſe non co-
quẽda 39.b. Or. cera optima
quæ 26.a.Or.108.e.Aet. ceræ
oleo iniiciendæ menſura & mo
dus 681.g.Æg.28.b.673.c.Or.
cera oleo quando admiſcenda
in vnctionibus 410.d.Æg. ce-
ra lota qualis 2.d.Aet. cera ſa-
cra 206.d. Scr. ceræ vnguen-
tariæ vſus 530.d.Æg.
Κεραῖαι 109.b.Ruff.
Κεράμιον 345.Mar. ceramii Itali-
ci pondus 700.d.g.Æg.
Ceraſorum facultas 370.g. 625. e.
Ægin.499.c.Or. 32.f. Aet.29.c.
Act. ceraſi gummi 20.d. Or.
ceraſia 481.f.Myr.
Ceraſtis ſerpẽtis deſcriptio, ab eó-
que morſorum ſymptomata &
curatio 542.b. Æg. 624. h. Aet.
332.g.Act.106.c.Celſ.
Ceratis Latinis viola marina 365.
a.Marc.
Κεραλίτης papauer quas vires habeat
633.b.Æg.
Cerata varia 683. a. Myr. cerata
Ambroſiæ 596.h. Aet. ceratũ
dia teſſaron 43.d. Or. ceratũ
Galeni 231.b. Tr. cerata Hip
piones 596.h.Aet. ceratũ ma
nus appellatum 43.f.Or.
ceratum ad articularem morbum
605.g.Aet. ceratum ad bubo
nocelen 43.d.Or. ceratum ad
iſchiadicos 583.a. Aet. cerata
ad lumbricos 492. b. c. Aet.
cerata ad neruos ſauciatos 700.
d.Aet. ceratum ad oris ſtoma
chi inflammationem 44.h.Or.
cerata & perfuſiones ad paroti-
das, phymata omnia, & do-
thienas 43. c. Or. cerata po-
dagrica 605.h. 606.a. Aet. ce-
rata ad reſolutiones 265.b.Aet.
ceratorum ſedis vis 234.c.Aet.
cerati myrtei vſus 663. f. Orib.
ceratum ex oleo roſaceo 19. h.
234.c.Aet. ceratum ex palmis,
& eius confectio 514. d. Aet.
ceratum ex roſa 82. a. Celſ.
cerati roſacei vſus 663.e. Or.
ceratum mitigatorium 312. g.
Tr. ceratum refrigerans 635.
b.Orib. ceratum quo aſſiduè
vtimur ad ventriculum 660.d.
Κεράτιον 244. Marc. ceratii nota
699.e.Æg.
ceratia 32.f.Aet.
Κερατοειδὴς oculi tunica 102.b. 107.
c.115.e.Ruff.146.a.Celſ.
Ceratonia 625.f.Æg 499.c.Or.32.
f.Aet.
Κερκὶς 104.b.105.g.120.f.Ruff. 169.
c.Celſ.
Cerebellum 107.b.115.c. Ruff. 8.f.
Act.
Cerebrũ 107.a.110.d.115.b. Ruff.
cerebrum, cor & hepar tres ho-
minis primas eſſe partes 43. d.
Act. cerebrum fontem eſſe
& originẽ ſenſus ac motus 153.
f.Act. cerebrũ ſanguine quo-
nam alatur 18. b. Act. cere-
brum ſenſu caret 64. e. Celſ.
cerebri actiones 295. b. Aet. 9.
a.Act. cerebri in homine di-
gnitas 43.e.Act. cerebri affe-
ctus ac eorundem cauſæ 13. g.
23.g.Act. cerebri atque eius
membranarum anatomia 521.
a.Or. cerebro calefacto ſter-
nutatur 296.f. Act. cerebri ca
lidioris notæ 181.e.Aet. cerebri
facultates duæ 296.g.Aet. cere
bri diminutio 525.e. Or. cer.
excremẽtorũ duplex rõ 523.h.
Or. cerebri formatio, anima-
liſq; ſpirit' diſcrimẽ qui in cere
bro cernitur 8.c. Act. cerebri
inſtrumentum 8.e.Act. cere-
bro meatus tot & tranſpiratio-
nes natura cur machinata ſit
523. h. Or. cerebri membra-
nam quid glutinet 272.b.Aet.
cerebrum ambiens membrana
læſa, partibus ſauciis iam inte-
gris coactis & cicatrice obdu-
cta, conuulſionem & mortem
cur inferat 756. c. Caſſ. cere-
bri nates 523. d. Or. cerebri
temperiei dignotio 363. c. Æg.
85.b.Or. 181. d. Aet. cerebri
tunicæ & enata 115.b.Ruff.
cerebri affect' peculiares qui 43.c.
e.Act. cerebri dorſiq; medullæ
affectus qui, & vnde 153.f.Act.
cerebri affecti ſigna 176.h. Act.
cerebri affecti ſymptomata 154
h.Act. cerebri ob cõſortiũ affe
cti notæ 154.d.Act. cerebri af
fectionum dignotio & curatio
418.f.&deinceps.Æg.215.a.Act.
cerebro affecto celerrima inſtat
pernicies 226.d. Aet. cerebro
affecto vrinæ quales 78. h. 131.
d.Act. ad cerebri dolores 256
c.Marc. cer.eryſip.curatio 420.
b.Æg.103.e.Or.263.c.Aet. ce-
rebri inflãm.curatio 420.a. Æg.
263. b. Aet. cerebro inflam-
mato cuius venæ ſectio auxi-
lietur 194.e.Act. cerebri mẽ-
branæ detectæ quid conueniat
228.e.Scr. cerebrum à muco
purgandũ quomodo ſit 358.a.
Æg. cerebri vulnerati ſigna
98.b.Celſ.
cerebri in alimento qualitas 372.
d.Æg.65.f.221.h.584.b.g.Or.
cerebri animalium diuerſorum
vires 619.e. Æg. cerebri eſus
ſtomacho incommodus 85. f.
Aet. cerebri coctio 249.h.Or.
cerebrum volatilium, terreſtriũ
præſtare 64.c.241.f.Or.
Cerelæi confectio 581.c.Or.
Cerion quid, eiúſque dignotio &
curatio 415.a.Ægin.283.f.746.e.
Aet.181.e.190.h.296.e.Act.
Κηρύκιον 165.c.Or.
Ceruina caro qualis 372. b. Ægin.
220.g.584.b.Or.84.g.Aet. cer

uinum cornu 91.a.b. Aet. ceruinæ medullæ vis 606.e.Or. 90.g.Aet. ceruini pudendi vires 611.e.Æg.
Ceruiſæ qualitas 621.e. Ægin.
Ceruix 103.d.f.Ruff. 546. b.c. Or. ad ceruicum dolores 320. a. f. Marc. ad ceruicis inflexibilis dolorem 320. c. Marc. ceruicis rectæ ſpirationi quomodo medendum 449. g. Ægin. ad ceruicis rigorem 320.d.f. Marc. ad ceruicum tumores 320. f. Marc.
ceruix in hepate quid 108.e. Ruff. ceruix veſicæ 108.f.Ruff. ceruix in vulua quid 109.c.Ruff.
Cerumina 110.f.Ruff.
Ceruſſæ vires 646.g. Æg.20.a. 611. f.Orib.2.b.70.e.75.c.697.a. Aet. 375.h.Myr. ceruſſæ venenum ineſſe 628. d. Aet. ceruſſa & ſpuma quomodo incoquenda 91.b.Celſ. ceruſſæ potæ ſigna & remedia 550.c.Æg.288.c.Act. 107.b.Celſ. 224.d.Scr. è ceruſſa medicamentum 325.e.Act.
Ceſtron 616.e.Æg.499.d.Orib.32. g.Aet.359.f.Myr.
Cetaceorũ caro qualis 373.h. Æg. 225.h.584.a.Or.
Χύτραι 101.f.Ruff.
Chalaſticum cerotum 352.g.Mar. chalaſticum Olympianum 402. f.Marc.
Chalaſtræi nitri vires 631.f.Æg.
Chalazion in palpebris quid 183.c. Act.142.h.Celſ.
Chalbana 448.e.511.g. Orib. 57.d. Aet.
Chalcanthi electio 27. d. Orib. chalcanthi vires 645.f.Æg. 460. e.516.f.Or.74.f.Aet. 305.h. Act. 82.f.Celſ.
Chalcitidis coctio 29.c.Or. chalcitidis vires 645.f. Ægin. 460. f. 483.b. 516.g.Or. 2.g.74.g. Aet. 384.h.Myr. chalcitidis vſtæ vires 305.g.Act.
Chalci nota 699.g.Æg.
Chalcos, eiúſq; vires 516.h.Or.75. a.Aet. Χαλκὸς κεκαυμένος 459.h. Or. Χαλκοῦ ἄνθος 460. a. 516.h. Or.75.a.Aet. Χαλκοῦ λεπὶς 460. b.Or.
Χαλινὸς 103.g.Ruff.
Chamarum in nutriendo qualitas ac vis 88.h.Aet. Vide Chemæ.
Chamæacte Latinis ebulus 262.f. Marc. chamæactæ vires 407. h.490.g.Or.9.c.Aet.
Chamæbalan' agreſtis 410.h. Or.
Chamæciſſus 449.a. Or. chamæciſſi flos 511.h.Or.
Chamæceraſia 530.a.Myr.
Chamædaphnæ vires 619. a. Æg. 19.c.448.f.Or.
Chamædrops 646.b.Æg.449.b.Or.
Χαμαίδρυος deſcriptio 211.d.Scr. chamædryos vires 645.g.Ægin. 449.b.511.h.Or.57.d.Aet.
Chamæleon animal 483.h.Or. chamæleontis albi nigríque radicis vires 645.h.Ægin. 19.d.21.c. 449.d.512.a.Or.59.a.Aet. chamæleontis poti ſymptomata & remedia 646.d. Æg. 645.e. Aet. 225.h.Scrib.
Chamæleuce quid 495. f. Myr. chamæleucæ vires 645.h.Ægin. 511.h.Or.57.f.Aet.
Chamæmeli vires & deſcriptio 646.a.Æg.410.e.512.a. Or.11.c. Aet. chamæmelum purpureum 371.e.Myr. chamæmelum ſiccum 14.e.Or. chamæmelatum 280.e.Or. chamæmelinum oleum 20.b.Aet.
Chamæpitys Syris pityſoriſis 386. a. Marc. chamæpityos ſeu aiugæ vires 273.d.Act. chamæpityos vires 547.g. 646.a. Ægin. 447.c.449.b. Orib. 58.b.Aet. chamæpityos in purgando vires 58.b.127.a.Aet.
Chamæplion 418.b.Or.
Chamæraphani vires 653.d.Æg.
Chamæſycæ vires 646.b. Æg. 449. f.512.d.Or.
Chamelææ vires 646.b.Æg.449.b. 511.h. Or. 57.e. Aet. chamelææ purgatoria vis & doſis 128. b.Ruff.648.g.Æg.328.a.Or.127. d.Aet.383.a.Marc.
Characias ſiue characites tithymallus 325.d.444.h.510.d.Or. 55.e. 125.g.Aet.
Χαραποιὸν 368.a.Myr.
Χαροπὸς color qui 855. c. Theoph. 46.e.Act.
Chartæ cõbuſtæ vires 636. e. Æg. 505.d. Or. è charta medicamentum 326.d.Act. è charta paſtillus aridus ad nomas 674. e.Or.
Χείλη 102.e.Ruff.
Χεὶρ 104.g.Ruff.
Χηλαὶ 101.g.Ruff.
Chelidones, piſces 226.h.Or.
Chelidonii deſcriptio, ſpecies, & vires 646.c.Ægin.409.b.448.f.h. 512.d.Or.58.c.Aet.646.c.Æg.
Chelidoniæ aſpidis morſui vt medendum 542.a.Æg.621.d.Aet.
Chemæ nota & quantitas 699.e. Æg.243.Marc.
chemarum in nutriendo facultas 373.e.Æg. 28.e.230.g.584.a.Or.
Chemoſis oculorum quid, eiúſq; curatio & remedia 433.e.Ægin. 129.c.Or.299.e.626.f.Aet.182.h. 237.g.308.g.Act.
Χηναλώπηξ 96.c.Aret.
Cheniſcorum in organis vſus 163. g.Or.
Chermes 385.g.Myr.
Cherſydri ictui medendum quomodo 106.d.Celſ.
Chezananca illitio 652.g.Æg.58.a. Or.142.d.Aet.
Chia maſtiche 42.a.Aet. chia terra 452.e.596.g.Or.65.f.Aet.
Chiacum collyrium 50.g.Or. 354. h.355.b.Aet.
Chiaſmi ratio 571.e. 579.f. 592.e. 601.d.604.d.Æg.
Χιασοῦ laquei ratio & vſus 155.f. Or.
Chiliodynamon 48.f.Aet.
Chiragra vnde, & quomodo curãda 225.h. Act.24.c.81.b.Celſ. chiragricis medentia 38.e. 68.h. Aet. 323.c. Act. 407.e. g.408. h. 409.b.Mar.
Chironii panacis vires 636.e. Æg. chironia vitis 409.c.Or.
chironia vlcera quæ & cur dicta & quomodo curãda 524.a.Æg. 109.g.Celſ. chironii vlceris curatio 109.c.Celſ. chironiis vlceribus medentia 515.c.Æg.73. g.697.a.712.f.Aet.
Chlora Epigoni 569.h.Aet.
Χλωροῦ coloris ſpecies 856.b.Theo.
Chirurgiæ ſubiectum bipartitum 551.b.Æg. chirurgia, diætetica, & pharmaceutica partes medicinæ 5.e.Celſ. chirurgia, chirurgi celebres: chirurgus qualis eſſe debeat 137.a.Celſ. chirurgiæ ſcopus circa caput 337. a.b. Aet. chirurgiam abhorret gãglium 745.f.Aet. chirurgi officium in tumoribus 744.b.Aet.
Choacum emplaſtrum 88.g.Celſ. choacum enhæmon emplaſtrũ 88.g.Celſ.
Χοάνη 524.f.Or.
Choiac menſis 610. b.f.Aet.
Chœnicium, modiolus 171.a. Celſ.
Χοῖνιξ 244.Marc. chœnicis nota 699.d.Æg. chœnicis pondus & quantitas 701. b. Ægin. 243. Marc.
chœnicidum vſus reprobatus 593. c.Æg.
Chœrades quid, vnde dictæ, & quo modo eis medendum 564.a.515. c.Æg.741.e.Aet.190.f.Act.
chœradolethron 45.a.Aet.
chœroſpolethron 462.b.Æg. 575. g.Myr.
Χολάδες cur dictæ 44.d.Aret.
Cholagogis ſeu bilem ducentibus medicamentis quando vtẽdum 270.f.Act.
Χολὴ & ὀργὴ ſynonyma 21.e.Aret. Χολῆς ἀγγεῖον 108. e. Ruff. Χολὴ ξανθὴ 110.e.Ruff.
Χοληδόχος follicul' 852.c. Theoph. 150.e.Act.
Cholera quid, eiúſque ſymptomata, cauſæ, & curatio 12.f. 74.b. Aret.235.g.236.a.Tr.458.h.Æg. 623.c.Or.449.f.Aet.75.a.Celſ. cholera acutus morb' 75.f.Celſ. cholera quo anni tempore vegetior 13.a.Aret. choleræ ſymptomata 12. f. Aret. cholera correpti, augeſcente increſcentéque ventriculi tenſione, cur crura tibiáſque contrahant 763. b.Caſſ. cholera laborantibus extremæ corporis partes cur cõuellantur contrahantúrque & refrigerentur, pulſúſque adſit obſcurus 764.g.Caſſ. choleræ victus conueniens qui 74. f. Aret. cholericorum affectuum extremum remedium frigidus potus 270.g.Or. choleræ cholericíſque medentia 258. a. 279. e.Act.360.a. 361.f.427. e.453. g. 457.c.Myr.208 a.235.f.Scr. 309. e. 386. c. Marc. ad choleram proiiciendam 386.a.d.e.Marc. à cholera quid præſeruet 336.a. Marc.
choleræ exaſperatæ quomodo medendum 74. h. Aret. choleræ quæ citra noxam excitatur dignotio & curatio 238.c.Tr.
choleræ ex bili curatio 237.e.Tr. choleræ ex copia ciborum curatio 236.a.Trall. choleræ ex vitiato ſtomacho curatio 236.e. Trall.
cholericos pepo quando efficiat 46.f.Aet.
Chondrillæ vires & ſpecies 646. e. Æg.423.e.450.b.512.d.Or.58.c. Aet.
Chondri vires 369.g. 646.f. Ægin. 450.b.512.d.Or. Χόνδρος 104.f. 110.c.Ruff.
Choragos antidotus 374. h.375.c. d.Myr.
Chordapſus 13.c.Aret. 470.d.Aet. 76.b.Celſ.
Χορίος 107.d.Ruff.
Choroides tunica 107. b. d. Ruff. 527.f.Or.
Chriſti coronam è ſpina alba con fectam fuiſſe 347.e.Marc.
Chryſanthemon quid & quas vires habeat 620.d.Æg.14.e.417. b.Or.
Chryſatticum paſſum 475.c.Æg.
Chryſippus medicus 5. e. Celſ. chryſippi antidotus 395. e. 439. b. Myr. chryſippi malagma 88.a.Celſ.
Chryſitidis vires 646.f. Æg. 450. e. 512.e.Or.
Chryſobalanus 431. f.Myr. è chryſobalano antidotus 447.d.Myr.
Chryſocallia.410.e.Or.
Chryſocollæ vires 646.f. Æg. 483. d.516.h. Or. 75.b. Aet. chryſocolla laudatior quæ 461. a. Orib.
Chryſocomæ vires 646.f.Æg.450. c.512.e.Or.
Chryſolithos 158.a.Tr.
Chu, ſeu congii, pondus & quantitas 700.e.g.Æg.28.d. Or. 244. Marc.
Chylaria quid, & quandiu durent 252.g.Act.440.b.Myr. chylarium bilem ducens 440.a. Myr.
Chyli ſecunda confectio in cauis iecinoris 150.e.Act.
Chymation oxyporium 333. h. Marc.
Χυμὸς 110.h.Ruff.
ante Cibum corpus exercendum 115 c. Aet. cibus à quibus rebus melius incipiat 12.c.Celſ. cibi alii aliis qui infirmiores 36. e.Celſ. cibi aceſcentis in ventriculo remedia 456.h.Æg. 361. f.374.a.406.a.Myr.17.c.Celſ.326 b.Marc. cibi in ægritudinibus acutiſſimis qui primi 207.g. Act. cibi alimenti plus habentes qui 37. d. Celſ. cibi appetentiam quid excitet 53. d. Aet. cibum auerſantibus, venereæ conducunt 355.c.Æg. cibum auerſantibus prægnãtibus quomodo ſubueniendum 347. c. Æg. cibos boni ſucci non eſſe omnes eos qui ſtomacho arrideant 38.g.Celſ. cibi confectio 81.e.Act. ad cibum conficiendum 332.b.d.333.a. 336.e. Marc. cibum continere non valenti quid medeatur 210. g. Scr.326.b.Mar. cibi copia aut inopia nimia quid noceat 200.f. Act. cibus copioſior an humectet 319.d. Or. cibum corrumpentes quomodo curandi 355.a.Æg. cibos corrumpẽtia 576.c.Or. cibi cruditatem inferentes 459.d.Aet. cibi cupiditas bona quæ 21. b. Celſ. cibum dare in febribus quando liceat 43.h.Celſ. cibum dabat febre inclinata Aſclepiades 44.g. Celſ. cibus datur in febre longa maturius 45.a.Celſ. cibi dandi citius vel tardius, regula 43.h.44.a.Celſ. cibũ dandum quum venæ cõquieuerint 44.g.Celſ. ciborum differentia & varia ratio 368.a.Æg.203. b.Act. ciborũ differẽtiæ vnde 36.g.Celſ. cibũ difficulter cur cõtineant febriẽtes 764.g.Caſſ. ciborum eiuſdem ſpeciei, eſſe diſcrimina 36.d.Celſ. cibis exhibendis multipliciter peccatur 35. a. Celſ. cibi faſtidium vnde 159. f. Act. cibi faſtidio medentia 126.g.Ruff.100.d.Or.

257.c.263.h.266.a.Act. cibum fugiendum eſſe nullum qui edēdo ſit 11.b.Celſ. cibus humectans qui 319.d.Or. cibus humidus fatigatis conuenit 13.c. Celſ. cibi imbecilliſſimæ materiæ q. 36.d.Celſ. ciborum inappetētia quid, & quomodo curanda 411.a.g.457.c. Æg. cibi incommodi quid noceant 200.f.Act. cibi inflantes & acres cœliaco affectui vtiliores 75.h.Celſ. cibus in integro corpore minùs corrumpitur 44.g. Celſ. cibi potúſque intempeſtiuitas & inordinatio quid mali adferat 200.e. Act. cibi materiæ valentis, mediæ aut imbecillæ qui ſint 36.b. Celſ. cibi leniores qui 37.a. Celſ. in cibo medicamentum optimum 127.f. Aet. cibi medicamentoſi & cibi familiaris differentia & vſus 100.h. Act. ciborum naturæ proprietatéſque noſcendæ 37.f.Celſ. cibi qui quibus & quando offerendi 204 d.Act. cibi non inflantes 38.h.Celſ. cibus plenior in febre qui 208, a.Act. cibi plenitudo in morbis, noxia 34.h.Celſ. cibos plures cur appetant melancholici 251.d.Aet. cibi praui ſucci quid incommodent 200.g.Act. cibi pulſus quomodo variēt 847. c.Phil. cibi quantitas eadem omnibus non conuenit 204. a. Act. cibus in ſolio quibus rectè aſſumitur 59.b.Celſ. cibum ſtomachus ſæpe reſpuit, quem mens tamen concupiſcit 46. e. Celſ. cibi ſumendi primò qui 43.b.Aet. cibi ſumendi quantitas 33. e. Act. cibus ſumendus quoties eadē die 33.g.Act. cibus ſumendus ſemel quando ſit 16.c.Celſ. cibus tenuis in febri qui 207.h. Act. cibi validi qui 208.a.Act. ciborum varietas ægris quando permittatur ex autoritate Aſclepiadis 47. f. Celſ. cibi varii, concoctu difficiles 47.f.Celſ. cibi vitiatio in ſtomacho quib' accidat, & quō ei medendum 81.c. Or. cibi potúſque vſu ſiquis nō iuuetur, quid conferat 332. f. Marc.

ciborium 33.c.662.e.Aet.

Cicadarum vis & vſus 543 b. Æg. 97.b.Aet. cicadarum vſus & ex his confectum medicamentum 465.d.660.g.Æg. è cicadis antidotus 448.a.Myr.

Cicatrices quid, & quomodò eis medēdum 436.f.Æg. cicatrix quale poſtulet medicamentum 707.d.Aet. cicatrice vbi opus quid faciūdum 707.c.d.e.f. Aet. cicatrix inducenda quādo 104. d.Celſ. cicatricem inducentia 523.d.Ægin.73.g.696.d.697.a.b. 707.g.830.g.Aet. 247.e. 321. e.f. 322.b.325.a.g.Act. 102. d. Celſ. 228.h.230.d.h.233.h.234.a.b.Sc. ad cicatricem perducens malagma Andreæ 85.h.Celſ. ad cicatrices 820.b.Myr. ad cicatricem abnuētia 231.a.Scr. cicatricē vetuſtis vlceribus quid inducat 601.f.Or. cicatrices ſtigmata, & vibices, quomodo tollenda 631.e.Or. cicatrices cōplens medicamētum 325.e.Act. cicatricē cōcolorem ſanæ parti quid reddat 436.b.Ægin.104.d. Celſ. cicatrices delentia 29.d. Aet.323.a.Mar. cicatrici figura aptior quæ 563.e.Æg. cicatrices fœdas quid extergat 322.e. Mar. cicatrices illuſtrat myrobalanū 13.g.Aet. cicatrix excreſcens & caua 104.e.Celſ. cicatricum nigrarū purgatio 600. d.Orib.675.d.676.a. Aet.104.d. Celſ. cicatrices nigricātes & quæ ex impetigine fiunt, & ſtigmata tollentia 110.d.Or. cicatricibus nigris quæ medeātur 524.f.Æg. cicatricū notiſ quid medeatur 325.e.Act. ad cicatrices ſedandas 283.f.Mar. cicatricum tincturæ 437.a.Æg. ad cicatrices veteres 323.d.Mar. cicatrix venenatis vulnerib' nō ſtatim inducenda 222. e. Scr. cicatrix capitis vlceribus vt inducenda 257.a.Mar.

ad cicatrices maxillarū 323.c.Mar. cicatrices oculorum 184.a. Act. cicatricibus oculorum quō medendum 315.g.316.c.h.Aet.123. c.Celſ. ad cicatrices oculi ſolutas 266.a.Mar.

cicatricoſis pili vt inducēdi 261. c. Mar.

Cicer, e iúſq; iuſculum 27. f.Act. ciceris facultas 370. d. Æg.8. c. 598.d.Or.25.f.Aet. ciceris agreſtis vires 484.b.Or. cicer arietinum 598.d. Or.371.d.Myr.

cicercula 211.h.Or.39.c.Aet.

Cicerbita 52.f.Aet.

Cichorii vires 526.e.Æg.51.c.Aet.

Ciceos, eiúſq; fructus vires 325. e. 499.f.Or. 33.d. Aet. cicinum oleum 18.c.33.e.Aet.

Ciclæ 227.c.Orib.

Ciconiæ pennæ quas vires habeāt 298.b. Aet. ciconiarum ſtercus 83.h.Aet.

Cicuta Græcis coniū 348. a. Mar. cicutæ natura ac vis 629. e. Æg. 425.c.511.d.Orib. 1.c.38.f.47.f. 628.c.Aet. cicutæ ſemen 402. a.Myr. cicutæ potæ ſigna & remedia 547.a. Æg. 643.e. Aet. 285.g.Act.107.a.Celſ.223.f. Scr.

Cilia 545.d.Or.

Cimicum facultas 628.a.Æg. cimices quomodo necentur 628. a.Act.

Cimoliæ terræ vires 20. a. 452. g. 512.h.Or.2.b.65.g.Aet.

Cinara 368.g. Æg. 218.d.Or.33.d. Aet.388.g.Myr.

Cineris qualitas 5.c.Aet. cineris vires 643.c.Æg.21.g.510.b.Or. 55.a.697.e.Aet. cinis abrotoni vſti 7.c. Aet. cinis corticis ſalicis 20.f.Or. cinis ficulnus 483.h.Or. cinis thuris exuſti 40.c.Aet.

cinereum collyrium 265.h.Mar. cinerei collyrii etymologia & compoſitio 198.b.Scr.

Cinnabaris 626.b.629.b.Æg. 454. f.515.c.Or.373.g.Myr. cinnabarini medicamenti vires 497. g.Æg. cinnabarinum emplaſtrum 680.f.Æg.

Cinnamomi genera varia, ſed optimum, quod moſylicum vocatur 422. f. Or. cinnamomi vires 626.b. Æg.499.f. Orib. è cinnamomo antidotus 369.g. 455.f.h.464.f.Myr.

cinnamomis 626.b.Æg.499.g.Or.

Κίων naſi 102.e. Ruff. κίων in ore quid 103.d.Ruff. κιονὶς 116.d.Ruff.186.h.Act.

Circææ deſcriptio & vires 422. g. 499.g.Or. 626.b.Æg. circææ radix 499.g.Or.

Circius ventus 150.g.Act.

Circuitum diſſoluētia 433.d. Myr. circuitibus quid medeatur 217. a.Aet. circuitū febriū ſine horrore vexatis quid medeatur 311 a.Marc.

Circuli quadruplicis ratio & vſus 159.c. Or. circularis deligationis vſus 596.e.Æg. circularis figura cicatrici inducendæ inepta 563.e.Ægin. circularis motus vertiginem cur inducat, non item rectus 759.c.Caſſ.

circulatores colubras vt ſtupidas reddant 105.f.Celſ.

Circumcalualis oculi pellicula 299 b.Aet.

Circumcidendis quomodo medēdum 574.d.Æg.

Circūlitio faciei aurea 366.b. Aet. circūmlitiones ad impetiginem 374.d.Aet.

Circumoſſalis pellicula oculi 299. b. Aet. circumoſſalis tunica 106.b.Ruff.

Cirri 109.b.Ruff.

Cirſocele 154.e.Celſ.

Κιρσοειδῆ ἀγγεῖα 108.g.118.g.Ruff. κιρσοειδὴς mēbrana 107.b.Ruff.

Κίσσα vnde 163.e.Act.

Ciſſampeli vires 620.e.Æg.

Ciſſāthemos 629.c.Æg.425.a. Or.

Ciſſeris pumex 626.c. Æg. 515. d. Orib.

Ciſſos 422.h.500.a. Or.34.a.Aet.

Ciſtharus 33.e.Aet.

Ciſthus 626.e.Æg.422.h.499.g.Or. 33.f.Aet.

Citharus 227.c.herba 499.g.Or.

Citrii mali facultas 371. d. 626. e. Æg.218.a.Or. 49.c. Aet. citrii cāro 20.a.Or. ex citrio purgatorium 132.d.Aet. è citriis antidotus 392.f.393.a.430.f.Myr. citriorū decocti vſus 347.e.Æg.

citrinum officinarum vnguentum 477.g.Myr.

Citrulū officinis quid 367.c. Myr.

Ciuitatum ſitus cōſideratio quoad ſalubrem aerem 368.c.Or.

Claua Herculis Græcis nymphæa, Gallis baditis 396.c.Marc.

Clauaris ſquamæ vires 630. c. Æg.

Claudiacum collyrium 671.c. Æg.

Clauiculam homo ſolus habet 603 c.Æg. clauiculæ fractæ curatio 595.e.Æg. clauiculæ luxatæ curatio 603.b.Æg.

Claues 103.h.Ruff.

Clauus quid, & quomodo ei medendum 436.c.499.a.588.a.Æg. 733.b.Aet.114.a.b.Celſ. clauis medentia 600.b.Or. 29.a. 42.b. 83.e.Aet.399.f.400.b.f.Marc. ad clauos attritu calciamentorū factos 400.e.Mar. clauus oculorum 183.h.Act.145.g.Celſ. clauus pedū 398.c.e.401.a.Mar. clauus ſedis quomodo ſanādus 686.a.Aet.

Clearchus quō medicamento ſanatus 376.h.Myr.

Κλεῖδες 103.h.Ruff.

Κλειτορὶς 105.c.Ruff.

Κλειτορίζειν 105.c.Ruff.

Clema 436.b.Or.

Clematidis vires & deſcriptio 614. f.626.f.Æg. 325.c.327. d.423. a. Or.274.b.Act. clematidis purgatoria vis & doſis 127. a. Ruff. clematitis 411.c. Or. clematitis ariſtoloch.411.c.Or.228.d.Scr.

Cleonis collyrium 119. e. Celſ. cleonis gluten fluxionem oculorum prohibens 52.b.Or.

Cleopatra cuius ſerpentis veneno mortua ſit 542.a.Æg.

Cleophātus tertianam quo pacto curabat 51.d.Celſ.

Clidion ex Philumeni Mnaſæi cōment. 45. d. Or. clidion antidotus 433.a.Myr. clidion Oribaſii 663.a. Æg. clidios Oribaſii paſtillus 785.g. Myr. clidion pharmacum 425.a.Aet.

Climax antidotus 311.c.Tr.389.b. 410.b.422.d.Myr.

Clinopodium 423.b.500.b. Or.

Clitarchi error 109.b. Ruff.

Cloacæ aura peſtilens 150.b.Aet.

Κλονώδης pulſus quid, & vnde dictus 146.e.Act.

Clunes 105.e.Ruff.547.a.Or.

Cluſinum far 498.b.Aet.

Clymenon 423.b.435.a.Or.

Κλύσμα 829. c. Myr. clyſmatum infuſio ad conſuetudinem ſeſſionum fieri debet 196.f.Act. clyſmata vnde fiant 196.h. Act. clyſmatum vſus 196.d.Act.

Clyſterum differentiæ 347.b.Or. clyſteris adhibendi ratio 122.g. Ruff. 357.e.Æg. 350.d.Orib. clyſterem admittentium ſitus 585.c.Æg. clyſteres quibus de cauſſis iniiciantur 12.g.Orib. clyſteres, calidos nimium non eſſe debere 353.g. Or. clyſterum fruſtrationes quibus modis fieri ſoleant 357.d.Orib. clyſteres paulatim non repentinò iniici debere 358. b. Or. clyſteres quibus iniiciantur quū minimè opus ſit 356.e. Orib. clyſteres reiicientes quomodo curandi 504. g. Aet. clyſter quando noceat 330. e. Orib. clyſterum vſus in quibus corporibus noxius & in quibus ſalubris 349.b.Or.

clyſteris infuſa aëria quando adhibenda 438. d. Ægin. clyſteres acres vbi non adhibendi 77.c.Aret. clyſteres acres ſenibus vitandi 580. b. Orib. clyſterum acrium materia 347. b.Or. clyſterum acrium præparatio 349.b.Orib. clyſteres alendi vim habentes eos qui alioqui non nutriuntur 356. c. Orib. clyſterum mollium materia 347. b. Orib. clyſterum mollium præparatio 348. d.g. Or. clyſteres varii 609.a.Myr. clyſtere veſica quomodo purganda 467.b.Æg.

clyſter ad aſcaridas 356.d.Orib. clyſteres in cholera ſicca 354. c. Or. clyſteres ad dyſenteriā varii 351.g.Or. clyſteres ad ileō, ſeu inteſtinum tenuius 354 f.Or. clyſteres ad inteſtinum ex remum 353.h. Or. clyſteres ad lubricos qui helminthes nominantur 13.f.356.a. Orib. clyſter ex oleo melino 19.f.Aet.

Κνήμη 105.g.Ruff.

Cneorum ſiue thymelæa ventrem repurgat 62.h.Arét.

Cneſtrum herba 178. b.Aet.

Cnicion 446.e.Or.

Cnici vires 325.d.423.c. Or.34.b. Aet. cnici color 855.f. Theoph.

cnici purgatoria vis & doſis 328 d.Orib.126.d.Aet. cnicus c- bſoniis inditur 578.b.Or. cnici ſeminis vires 626.g.Ægin. 19.e. Or.273.a.Act.
cnicus flauus Baſſi,& eius vſus 49. g.Or. cnicus ſilueſtris 615. f. Æg.412.d.Orib.13.c.Aet.
Cnide 218.f.Orib.8.f.Aet.
Cnidiũ granum 11.d.420.a. Orib.
Cnipes perimit terra ampelitis 66. a.Aet.
Coaguli facultas & vſus 638.f.Æg. 20.f.517.c.608.d. Or. 81.a. Aet. coagulum catuli ad quid edendum 262.b.Aet. coagulũ cerui hinnulei quid vtilitatis habeat 196.c.Scr.
Cocali vires 604.c.Or.38.f.Aet.
Coccaria ſalubria apta ſtomacho, aluum maximè ſubducentia 56. e.f. Orib.
Κόκκιον quid 358.a.400.g.Myr. Κόκκια quæ Nicolao 533.g.Myr.
Κοκκοβάλσαμον 358.a.Myr.
Κόκκος 358.a.Myr.
Cocc⁹ Cnidius aliis chamelæa 86. e.Aret. cocci Cnidii facultas 626.h.Æg.22.c.Or.34.c.Aet. coccus tinctorius 34.c.Aet.
Coccymelea 34.c.Aet.
Κοκκύσπερμα 263.d.Act.
Κόκκυξ 105.e.Ruff.547.a.Or.
Cochiæ pilulæ 707.d.Myr.
Cochlearum carnis inter alimẽta facultas 373.e.Æg.221.b.229.c. 584.b.Or. cochlearũ carnis vſus 628.d.Æg.518.g.Or.cochlearũ coctio 249.e.Or. cochlearũ aduſtarum cinis 19.b.520.d.Or. cochlea terreſtris 95.f.Aet.
cochlearum in organis vſus & differentia 164. f. Orib. cochlea quadrata teſtudinem qua ratione moueat 165.a.Or. cochlearum quadratarũ differentia 165. b.Or.
cochlearium quid Nicolao 373. e.413.c.Myr. cochlearii quantitas 243.Mar.
Κοχλιάζων quid 180.b.Or.
Κοίλη vena 852.d.f.Theoph.
Κοιλία 104.b.g.Ruff. Κοιλίας ςόμα 104.f.Ruff. Κοιλίαι 107 g.Ruff. Κοιλίαι cerebri 107b.Ruff.
Cœliacus morbus qua parte conſiſtat 75.f.Celſ. cœliaci morbi cauſæ, ſymptomata & curatio 43.d.94.a.Aret.246.g.247.a.Tr. 459.e.Æg. 662.d.g. Orib.485.h. Aet.161.f.Act.75.f.Celſ. cœliaci qui 212.c.Scr.363.d. Marc. Κοιλιακὰ πάθη 161. f. Act. cœliacorum potiones 247 d.Tr. cœliacis medentia 692.g. Orib. 35.c. 37.d. 39.e. 41.e. 49.g. 87.g. 91.b.159.b.657.b.Aet.256.b.257 b.258.a.262.a.265.f.269.a.f. 324. e.327.f.329.a.Act.357.e.358.c.g. 359.c.362.e.363.a.384.c.f. 385.a. 390.e.391.g.395.b.e. 402.d. 407. c.408.h.410.c.413.d.418.f.425.f. 430.b. Myr. 209. a.212. c.213.h. 228.g.Scrib. 311.a. 341.e. 363.c. 364.d.368.d.369.a. 370.b. 371.a. 376.d.f.Marc. ad cœliacos viribus defectos 365.f.Marcell.
Κοιλοειδὲς 102.a.Ruff.
Cœloma oculorum quid, eiúſque medela 435.g.Ægin.300.b.Aet. 183.f.Act.
Κοῖλον 101.g.Ruff.
Cogitatio capite infirmo non tuta 16.c.Celſ.
Coindicantia & contraindicantia morborum 142.f.Act.
Coire cũ excrementis valde perniciosum 8.d.Or. coire cũ fœmina vt quis queat 396. e. Marc.
coitus opus naturale 117.d. Aet. coitus an comitiali morbo conferat 87. g. Aret. coitus cum auerſa conceptionem iuuat 490. b.Ægin. coitus ad conceptionem commodus qui 489. h. Ægin. coitum inhibẽtia 396. e.Marc. coitu immodico vſis quomodo medendum 355. h. Æg. ad coitum impotentibus quomodo medendum 355. g. Æg. coitus inuiti, ſteriles 792. d. Aet. coitus vigorem quid eneruet 396.e.Mar.
coeuntia in aliqua parte corporis, quibus medicamentis diſcutiantur 84.b.Celſ.
Colchicum quid, & vnde dictum 544.h.548.b.Æg.423.c.Or. 284. b.Act. colchici poti ſigna & remedia 548.b.Æg.286.f.Act.
Colias 226.g.Or.
Colicus dolor quibus affectibus contrarius 163.d. Act. colici morbi differentiæ 164.a.Act. colici morbi ſigna 44.a.Aret. colicorum excrementa qualia 472.a.Aet. colici morbi dolor teſtes quomodo inuadat 44. b. Aret. colici morbi dignotio & curatio 293.g.Tr.462.d. Æg. 661. f.Or,164.b.225.e.Act.16.h. 17. a. Celſ. colicis medentia 295.b. Tr. 27.b.46. g.47.f.82.g. 91.c.95.e.97.b.Aet. 278.f. 280.f. Act.318.f.329.g.333.f.341.e.375. f.380.f.Marc.
colici doloris ex acri humore curatio 470.h.Aet. colici doloris ex frigido humore, curatio 287. g.Tr.471 g.Aet.282.b.Act. colici doloris ex pituitoſis humoribus curatio 471.g.Aet. colici doloris falſa ſpecies quæ 471. b.Aet.
colicæ antidoti 478.a. Aet. colica Caſſii 96.b.Celſ. colica inuincibilis 358.e.Myr. colica Iulii Baſſi compoſitio 376. c. 378. a. Marc. colica cataplaſmata 480. d.Aet.685. a.Myrepſ. colicis clyſteres quales conueniãt 355.b.Or. colicæ compoſitiones 213.e.Scr. colice compoſitio primaria 380. a. Marc. colica infuſa 479.c.Aet. colica pharmaca 474. g. 475. 476. &c. Aet. colicorum phyſica medicamenta 296.c.Tr.
colica affectio, Æginetæ temporibus 429.e.464.a.Æg.
Coliformia oſſa quæ 295.c.Aet. coliformes meatus 560.d.Æg.
Colii 231.b.Or.
Colis 546.g.Or. colis morborũ curatio 133.c.Celſ. colis extẽſionis & reſolutionis cauſæ 166 f.Act. coli reſoluto quomodo medendũ 429.d.Æg.297.b.Aet.
Colla 22.a.Or. 35.b. Aet. collæ ſeu xylocollæ electio 26.a.Or.
Collapſos ex morbo comitiali quid excitet 256.e.Aet.
ad Collectionem quamlibet 408. g.412.c.Marc.
Collia 231.g.Or.
Colliquati qui 32. e. Aret. colliquatio quid 218.g.Aet. colliquationis cauſæ 35.c. Aret. 510 d.Aet. colliquationis notæ 99 e. Or. colliquationis curatio 91.d.Aret.408.g.Æg.489.g.Aet.
Colliſio corporis 100.e.104 a.Cel. colliſa in corpore reficiens malagma 86.a.Celſ. ad colliſiones feruore frigoréue excitatas 402. h.Marc.
Collocatio membrorum ictorum 101.h.Celſ.
Collum eiúſq; partes 103.f.Ruff. ad colli maculas & nigredinem 367.f.Aet.323.b.Marc. colli venarum ſectio quid conducat & noceat 194.e.Act. colli vertebræ 120.d.Ruff.549.g.Or. colli vitia qualem vrinam efficiant 854.e.Theoph.
collum in vulua quid 109.c.Ruff. collum vteri 780.a.Aet.
Collutionis vſus 276.g.Or. collutiones anginæ vtiles 63.c. Aret. collut.ad oris vlcera 399.d.Aet.
Collyriorum differentia & conficiẽdorum tempus 669.e.h. Æg. 306.g.Act. collyriorum vſus, parandorum ratio,& catalogus 167.d.168.f.& deinceps Tr.669. e.Æg. 49.f.396.f.397.e.Or. 340. a.& deinceps.Aet.307. a. 308. c. Act.655.a.Myr, 119.d.Celſ. 197. a.198 g. Scr. 264.f. & deinceps. 279.f.Marc. collyria acria 198 g.Scr. collyria alba 350. 351. Aet. collyria arida 340. 341. Aet.726.e.Myr. collyria compoſita leuia 197.a.Scr. collyria diaſmyrna 354.c.Aet. collyria enſtacta 359.f.Aet. collyria exterſoria 436.g.Æg. collyria fiſtularia 688.β. b. Aet. collyria inflammationẽ arcentia 554. f. Æg. collyria lenia 349.350.351. Aet. collyria liquida 342. 343. 344.Aet. collyria monohemera 345.g.346.Aet. collyria nardina 360.f.361.362.363.364.Aet. collyria ſiſtentia 347. 348. 349. Aet. collyria ſpodiaca 350. b. 352.d.Aet. collyria theodotia 36.f.361.& ſeq.Aet. collyriorum tenerorum vſus 437.d.Æg. collyria tephrica 381.b. Aet. collyriorũ ex pigmentis durabilitas & vis 265.c.Marc.
collyrium achariſton 50 a.Or.348 f.Aet. collyrium Alexãdri regis 317.h.Aet. collyrium Ammonii 361. b. Aet. collyrium Antoninus dictum 303.d.Aet. collyrium aromaticum 355. d. 359.g.Aet. collyrium athanaſia dictum 351.d.Aet. collyriũ auguſtum 351.f. Aet. collyriũ aureum 358.e.Aet. collyrium Bolæ 351.e.f.Aet. collyrium à cæſare Adriano inuentum 361. f.Aet. collyrium chiacũ 354. h.Aet. collyrii chiaci vſus 432 g.Æg. collyrii croceri ex roſis, vſus 554.f.Æg. collyriũ cycn⁹ & eius vſus 50.c. Or. collyriũ Damocratis 287.e.Aet. collyrium delicatũ 352.h. Aet. collyrium diacentetõ 51.a.Or.359. d.Aet. collyrii diacenteti vires & vſus 434.b. Æg. collyriorũ diacrocu vſus 432.g.Æg. collyrium Diagoræ 353.d.Aet. collyrium Dionyſius dictum 369.g. Aet. collyrium ericeron 348. f.Aet. collyriũ euchrun 345. b.Aet. collyriũ eutonum 356. e.Aet. collyriũ Flori 353.e.Aet. collyrium fuſcum 395.c.Aet. collyrium Gryali 356. f. Aet. collyriũ harmatium 356. b.Aet. collyriũ Hermola⁹ dictũ 305. e. Aet. collyriũ Hygidium 361.b. Aet. coll.Indarium 361.d.Aet. collyrium liquidum 432.g. Æg. collyrium magnum 353.d. Aet. collyrium melinum 309.d. Act. collyrium Moni 318. h. Aet. coll.monomelum 346.d.Aet. collyrium nicarium 361.a.Aet. coll. Nilãmonis dictum 351.c. Aet. coll. Nili 353. c. Aet. collyrii Nili & nardini vſus ac vires 432.d.Æg. collyrium Nilium Demoſthenis ex roſis 50. d.Or. coll. Olympionici 348. f.Aet. coll. paccianum 359. f. Aet. coll.Paccii 354.c.Aet. collyrium πεπιεσμένον 51.e.Orib. coll. Philagrii 353.f.Aet. coll. Phœnix dictum 319.g.Aet. coll. Phoſporus dictum 345.g.Aet. collyrium placianũ 361.e.Aet. collyrium preſſum 357.b.Aet. collyrium Proteus 358.f.Aet. collyrium pſoricum 359.b. Aet. coll. Ptolemæi regis 357.b. Aet. coll. ſcutulare 348.d.Aet. coll. ſcylacium 355.e.Aet. coll. Seuerianum 319.e.Aet. coll. ſtratiotæ 359. d.Aet. collyrii ſtratiotici vires & vſus 434.b.Æg. coll.thalaſſerũ 358.g.Aet. coll. Theodotium, magnum dictum 262.b.Aet.coll. Theophilium 318.g.Aet. coll. teſtamentum dictum 361.f. Aet. coll. Vranium 352.c.Aet. collyrium xyſter appellatum 350.e.Aet.
collyrium ad carbunculos quod ἀνίκητον nominatur 51.f.Orib. coll.ad oculorum cicatrices 52. d.Or. collyria ad oculos ſcabros 124.c.Celſ. coll. ad ſuffuſiones 51.h. Or. coll. ad tabẽ 51.g.Or. coll. ad vlcera pura & impura & depaſcentia 51. c. Or. coll.ad viſus claritatẽ 52. d.Or. coll.ex thure,& eius vſus 50.b.Or. coll.ex cornu ceruino & eius vſus 50.d.Or.
collyriorum inſtar quæ medicamenta fiant 249.f.Act.
Colocaſia 488.f.Myr.
Colocaſion 34.e.Aet.
Colocynthæ, hoc eſt cucurbitæ, vires 602.b.Or.34.e.Aet.
Colocynthis Latinis cucurbita ſilueſtris 211.d.Scrib.326.g.382.c. Marc. colocynthidis vires 648 b.Æg.11.f.423.d.Or. colocynthis vino paſſo quomodo præparanda 423.h.Æg. colocynthidis purgatoria facultas & doſis 125.g. Ruff.325.b.326.g. Or. 125 d. Aet. 272. c. Act. 382. c. Marc. colocynthidis radix amuletũ ad dẽtitionẽ 166.c.Aet.
Colon 108.c.Ruff.225.e.Act.16.h. Cel. coli amplitudo 13.g.Aret. coli munus 33.g.Aret. coli ſitus 118.d.Ruff.462.d.Æg.
colo affecto vrinæ quales ſint 79. a.132.c.Act. in colo naſcũtur lapides 472.g.Aet. colũ depurgãt amygdala 10. d. Aet. ad colum 385.g.Marc.
coli doloris ex humore acri, medela 470.h.Aet. coli dolorib⁹ ex humoribus frigidis pituitoſiſq; quomodo medendum 471. g.Aet. ad coli dolorem 258.a.

263.c.265.a. Act. 76.g.Celſ. 338.d.375.d.376.f.377.e.378.c.h.379.a.Marc. ad coli dolorē etiam vetuſtum experta & efficacia cō poſitionum genera 213.d.Scr. ad coli dolores inueteratos 380 b.Mar. à coli doloribus quid præſeruet 336.a.Mar. ad coli empneumatoſin 381.b.Marc. coli exulcerati ſymptomata 495 a.Aet. coli flatus quid diſſipet 253.e.Act. ad coli inflationem 211.b.222.e.236.f.Scr.326.f.376.c.378.d.390.h.Mar. coli inſeſſiones 156.f.Aet.

Colophonia 22.b.Or.

Colorū differētiæ 855.b.Theoph. colorum diuerſa genera 46.d.Act. color niger vrinis vnde 198.a.Aet. coloribus qualitas nō exploratur 46.f.Aet. colorib⁹ qualitates ſimplices admixtæ 609.d.Æg. colores temperamentum hominis exactè nō indicant 609.d.Æg.

colorem corpori bonum cōcilian tia 657.b.Aet.336.e.Marc. color mal⁹ ſine morbo regio, quid indicet 24.a.Cel. ad colorem corporis malum 345.g.355.b.Marc. colorem corpori reſtituentia 278.f.Act.215.a.Scr.342 a.Marc. colori vitiato quomodo medendum 353.g.Æg.79.g.Or. color ex quartana qualis 216.f.Aet. colores qui appareāt regio laborātib⁹ 12.e.Act. color vrinis qualis eſſe debeat 195.d.Aet. color in vulneribus 101.d.Celſ.

Κόλπος 247.f.Act.

Colubram tutò edi 105.f.Celſ. colubræ digitū in os tutò quomodo inſerere poſſis 105 f.Cel.

Columbæ agreſtes domeſticis præſtant 60.a.Or. columbinæ carnis qualitas & facultas 222.g.584.c.Or.86.b.Aet. columbini pulli caro qualis 371.e.Æg. colūbini ſanguinis vſus 75.g.Aet. columbini ſtercoris vires 602.f.Or.83.e.Aet.

columbariorum in organis vſus 164.c.Or.

Columella quid 4 g.Ar.116.d.Ruf.561.g.Æg.546.b.Or.186.h.Act. collumellæ affectionum ſymptomata & chirurgia 5.b.63.f.Aret.656.a.Or.390.g.Aet. columellæ quid medeatur 383.g.Myr. ad columellas cauteriū 719.g.Act. columellæ ablatio 393.b.c.Aet. columellæ inflammatæ curatio 446.c.Æg. collumellæ vitiorum acutorum curatio 63.f.64.b.Aret.

columna in naſo quid 102.e.Ruff. colūna in ore quid 103.d.Ruff. 545.c.Or.

columniformes muſculi 106.g.Ruff.

Coma quando pectēda 394.b.Or.

Coma quid, & quomodo curandum 247.a.Aet.143.c.154.f.216.b.Act.

Comarus 423.d.Or.34.g.Aet.

Combeba & combebe 363.e.388.a.Myr.

ad Combuſta 230.h.231.a.c.Scrib.

Comeſtio poſt largum potum vitanda 12.d.Celſ.

Cometes 120.b.Or.

Comitialis acutis morbis cur annumeratus ſit 60.e.Aret. comitialis cuius partis proprius affectus 11.d.Aret. comitialis ætatem quam infeſtet præcipuè, & quæ ſui ſigna relinquat 20.g.Ar. 29.a.60.c.Celſ. comitialis antè pubertatem ortus ægrè finitur 27.c.Celſ. comitialem arguit gagates 68.g.Aet. comitialis origo 21.a.Aret. comitialis præludium incubus 256.b.Aet. comitiali laborantium pulſus 398.f.Æg. comitialis acceſſio quibus notis cognoſcatur 1.a.Aret. comitialis vigentis indicia 1.d.Aret. comitialis declinātis indicia 2.b.Ar. comitiali concubitus an proſit 87.g.Aret. comitialis ſigna ſalubria 27.c. mala 28.g.Celſ. comitialibus exercitia quæ conueniant, quæ non 87.b.Aret. comitiali exterius quæ adhibenda remedia 86.c.Aret. comitialibus victus qui cōueniat 87.e.Aret. comitiali venæ ſectione quomodo & quando ſuccurrendum 86.b.Aret.60.d.Celſ. comitialis qua in ætate aut ſexu curatu facilior 196.g.Scr. comitialis morbi dignotio & curatio 60.d.86.d.Aret.151.b.Tr.423.a.Æg.120.b.221.c.Or.255.256.Aet.216.b.Act.60.d.Celſ. comitialium purgantia medicamenta 153.e.Tr. comitialis vltima auxilia 60.a.Celſ. comitiali morbo conuenientia remedia 126.h.Ruff.153.c.Tr.592.d.Or.8.a.12.a.32 g.38.a.47.a.51.c.91.c.f.118.a.153.e.256.g.651.f.Aet.257.g.268.a.270.d.279.a.e.280.c.282.c.Act.353.a.355.d.356 f.365.d.406.b.407.a.410.d.418.h.420.b.425.c.e.426.d.437.g.440.c.469.a.774.c.Myr.196.b.209 f.Scr.325.a.Marc.

Comitialis, diuturni ſymptomata & cauſa 21.b.d.Aret. comitialis diuturnus & per circuitum repetens ex vteri ſtrangulatione 813.a.Aet. comitialis ex ſtomacho aliáve particula curatio 151.e.154.b.Tr. comitialis in pueris emendatio 60.c.Celſ. comitiali morbo puerorum cōueniens remedium 597.a.Orib.

Commi 500.b.Or.34.f.Aet. cōmi oliuæ Æthiopicæ 235.a.Scr.

Communes & item peculiares omnibus membris functiones & vitia 143.b.Act. communes morbi qui 223.a.Aet. cōmunis ſenſus affectus 13.h.Act.

Compeper 363.e.388 a.Myr.

Κόμπια 363.f.Myr.

Componendi medicamenta ars ediſcenda medico 695.d.Aet. compoſitionem medicamentorum qui rectè aggredi poſſint 221.c.Act. compoſiturus medicamenta quam cognitionem habere debeat 406.a.Aet. cōpoſitorum medicamentorum forma 249.a.Act. compoſita omnia eandem temperiem habere nequeunt 140.d.Act. cōpoſita omnia ſimpliciter temperatum reſpiciunt 141.a.Act. cōpoſita cur inuenta 697.g.h.Aet. compoſitorum vires quomodo dignoſcantur 695.d.Aet.

compoſitio dulcis 447.c.Aet. cōpoſitio emplaſtrorum ad maligna vlcera 711.b.Aet. compoſitiones tentiginem cientes 537.e.538.e.Aet. compoſita ad reiectationē ſanguinis 423.f.Aet.

Κωνάρια 374.g.Myr.

κωνάριον 523.c.Or.

Conceptionis notæ 782.c.793.b.Aet. conceptio ſugentib. pueris infeſta 164.g.Aet. conceptus & coagulatus fœtus quomodo conſeruetur 670.g.Orib. conceptum impedientia 671.a.Orib.31.f.785.c.Aet.503.a.Myr. ad conceptum prægnātibus abigendum 383.b.Mar. conceptionem impedientes affectiones quomodo curandæ 794.f.Aet. conceptum iuuantia 670.f.Or.264.c.Act.503.a.Myr. cōcipere non valentium curatio 489.a.Æg.

conceptum vitalem continet ſaluia 25.a.Aet.

Concha 230.f.Orib. Κόγχη 102.f.Ruff.

Conchyliorum vires 626.g.Æg. conchyliorum Indicorum opercula quas vires habeant 635.e.Æg.

Concoctio quid 459.c.Aet.89.g.Act. concoctio vitiis omnib. occurrit 17.d.Celſ. concoctiones generales quatuor quomodo in diuerſis corporis locis fiant 44.c.Act. concoctionis tria genera, ſingulorúmque excrementa 82.b.Act. concoctionis aberrantis cauſa 22.e.82 g.Act. concoctionis affectus 21.f.Act. cōcoctionē antiqui medicamentis moliebantur 43 c.Celſ. concoctio bona quando & quæ 6.g.Act. cōcoctionis bonæ indicia ex vrinis 129.e.Act. concoctionem decentem quæ vrina ſequatur 67.d.Act. concoctionum differentiæ in vrinis ſpectātur 54.e.Act. concoctionis imbecillitatē quas vrinæ ſignificēt 855.d.Theoph. concoctionem impedientia 21.g.22.c.108.f.Act.59.a.Celſ. concoctionum & incoctionum ſigna vrinæ earúmque contenta 93.e.Act. concoctionis infirmitatem quæ vrina indicet 860.a.Theoph. concoctionē iuuantia 93.h.Aret.153.b.652.g.Aet.270.d.Act.85.g.95.b.Celſ.329.b.e.332.b.c.336.f.364.e.Mar. concoctionis malæ ſignum morbi principium 191.d.Aet. concoctio & diſcretio mediocris quomodo fiat 85.b.Act. concoctio naturalis quæ 21.h.Act. concoctionis naturalis cum elixatione ciborum & lucerna cōparatio 90.c.Act. concoctionis perfectæ & imperfectæ indicia ex vrinarum coloribus 855.d.856.f.Theoph. cōcoctio quādo fiat 109.a.Act. cōcoctio quo pacto fiat, variæ opiniones 6.e.Celſ. concoctioni rebellia quæ 22.c.Act. concoctionē quid ſequatur 43.f.Act. concoctionis ſignum 7.b.Orib. concoctionis tardæ curatio 17.e.Celſ.

concoctio in quibus morbis expectanda 11.b.Or.123.a.Aet. cōcoctione nondum perfecta, nihil ingerendum 204.f.Act.

concoctoriorum emplaſtrorum vſus 441.Æg.

concoctricis facultatis affectio 90.f.Act. concoctrix vis naturalis ſi vicerit aut victa fuerit, quid accidat 82.d.Act.

concoctu difficilia quæ 373.Æg.242.h.587.e.Or. concoctu facilia 65.f.242.e.587.b.c.Or.107.g.Aet.

concoquendi facultatem roborantia 86.g.Aret. concoquentib⁹ bene cibum aut non concoquētibus quamdiu quieſcēdum 11.d.Celſ. concoquentibus difficulter quæ medeātur 358.b.360.a.361.f.374.a.380.e.384.b.386.b.f.389.g.392.e.393.a.c.e.404.a.h.407.f.422.d.428.b.430.d.455.f.h.466.e.467.b.Myr.

Concoquentia 22.a.474.b.614.e.Or.101.f.Aet.83.b.Celſ.

concretionem iuuantia 70.c.Aret. concretio oculorum 300.a.Aet. concreti lacti eſus 80.b.Aet.

Concubitum à cibo moderatè ingeſto optimum eſſe 302.b.Or. concubitus ante cibum noxii 300.h.Or. concubitus diæta 302.f.Or. concubitus frequētia, vſus, tempus, 119.c.Celſ. cōcubitus per fœminarum naturalia impediti curatio 163.h.Celſ. concumbere volētibus quæ obſeruanda & quæ cauenda ſint 8.c.300.f.580.h.Or. Vide Coitus.

Concuſſio ſanguinis reiectionem exaſperat 68.f.Aret.

Concupiſcibilis animæ pars vnde declaretur 7.c.Act.

Conditi vſus 467.f.463.e.Æg. cōdita ſtomacho imbecillo inutilia eſſe 12.c.Celſ. condita varia 675.a.Myr. condita ad bilem educendam 128.e.Aet. cōditum calculos atterens 660.f.Æg. conditum ad lapidem in veſica frangendum 280.f.Orib. conditum nephriticum 371.e.401.f.Myr.367.d.Mar. conditi purgatorii præparatio 839.e.Aet.

Condyli 104.c.Ruff.546.d.Or.

condylomata quid, & quomodo curanda 490.d.581.d.586.d.Æg.684.f.835.h.Aet.108.c.135.e.165 f.Celſ. condylomatum remedia 326.h.329.a.Act.231.f.Scr.392.b.405.f.Mar. ad condylomata articulorum & neruorum 399.c.e.Mar. condylomata veteri quomodo curanda 835.h.Aet.

Confirmans malagma 235.f.Scr.

Cōfuſionis oculorum curatio 439.c.Æg.300.325.c.Aet. confuſionis oculi ex ictu, curatio 131.d.Or.240.e.Act.

Κόγγιον 245.b.Mar. congii nota 699.d.Æg.

Congrus 227.h.Or.88.g.Aet.

Coniæ, id eſt lixiuii, vires & vſus 500.c.602.c.Or.34.g.Aet.

Conium Latinis cicuta 348.a.Mar. conii deſcriptio & vires 425.c.501.c.Or.38.f.Aet.

Coniectura, non ſcientia, multa haberi 8.h.Celſ. coniecturæ ratio in medicina 23.f.Celſ.

Conile 325.c.Orib. conilæ purgatoriæ vires 327.e.Orib.

Coni arboris & fructus vires 629.e.Æg.501.d.604.c.Or.38.g.Aet.

Conſenſus lege quænam conſtent 12.d.Act.

Conſtantinus antidoto quo vſus

402.b.Myr.
Cōſtipationes in aliqua parte quo modo diſſoluendæ 10.f.Or.
Conſtitutiones intemperatæ quomodo conſiderandæ & quid in illis faciendum ſit 83.a.Or.
Conſuetudinis diutinæ vis 17.g. Act. conſuetudini non ſemper fidendum 202.a.Act. cōſuetudo in venæ ſectione conſideranda 119.h.Aet. conſuetu victus mutatio periculoſa 13. a.Celſ.
Contagioſum malum elephantiaſis 664.a.Aet.
Contemplatio ſpiritus animalis theorematum medicorum finis 1.c.Act.
Contēperantium medicamētorū vſus 198.c.210.g.Act.
Continuis morbis alimenta quæ conueniant 256.a.Or. continuitas quomodo diuidatur 226. d.Aet.
Contractionis articulorum curatio 246.e.Act. contractionib. conuulſioribus quid medeatur 459.d.Æg. contractionibus ex ellebori potione, quomodo ſuccurrendum 341.e.Or.
Contrariis ſanitas corporis conſeruatur 223.d.Aet.
Contuſio quid 226.g.Aet. contuſionis differentiæ & curatio 591.g.517.a.Ægin.730.g.Aet. contuſionis membrorum curatio 245.g.Act. ad cōtuſiones mēbrorū 352.h.Mar. contuſio neruorū quō ſanāda 701.g.Aet. cōtuſion. vnguiū quomodo medendum 733.f.Aet. ad contuſiones quaſlibet placandas 404. d.Mar. ad contuſa 229.c.g. 230.d.236.h.Scrib.
Conualeſcētes ſi tardè cōfirmētur quomodo tractandi 82.d.Celſ.
Cōuerſioni in latus quomodo ſuccurrendum 230.g.Act.
Cōuexa in iecore quid 108.e.Ruff.
Conuoluulus quid 164.a.Act. cōuoluulo quid medeatur 256.e. 258.a.Act.418.e.Myr.
Conuulſionis indicium 858.d.Th. conuulſionis ſpecies quot 2.d. Aret. conuulſionis cauſæ 2.e. Aret.193.h.Act. conuulſionis notæ & pericula 3.a.c.Aret. conuulſionum dignotio & curatio 429.g.Æg.124.e.Or.267. h.455.d.Aet. conuulſionis periculo inſtāte totus neruus præcidendus 194.a.Act. conuulſionib' idonea aqua 154.a.Aet. conuulſionis caninæ ſymptomata 25.g.Aret. conuulſionis caninæ curatio 428.h.Ægin.266.b. Aet. conuulſioni caninæ medentia 416.b.Myr. conuulſioni in febribus quomodo medēdum 236.f.Aet. cōuulſio mortifera è lumbricis 531.h.Ægin. conuulſionibus puerorum quæ medeantur 349.b.Æg. conuulſio ſtomachi 455.b.Aet. cōuulſioni ex vulnere in rigore quomodo medēdum 62.a.Aret. conuulſorum curatio & remedia 629.d.601.f.Or.12.a.49.g.Act. 358.c.380.c.418.c.430.d.Myr. 327.f.329.b.d.f.Mar.
Conyzæ vtriuſq; vires 627.d.Æg. 19.c.21.b.423.c.482.h.500.c.602 c.Or.35.a.515.g f.Aet.
Copton malagmā 685.c.Æg. Κοπτὸν medicamentum 324.b.Act. copti medicamenti vſus 470.e. Æg.copton platyſma 36.c.Or. Κοπτὰ 28.h.Orib.
coptarion 494.b.Myr. coptariū ad phthiſin 431.a.Aet. coptarium ad tuſſim 414.d.Aet.
Coptus Ægypti vrbs 25.a.Aet.
Copri,id eſt ſtercoris,diuerſorum animalium vires 602.d.Or.
Copulatiui nerui 110.b.Ruff.
Cor 104.f.107.g.Ruff.546.f.Orib. cor,hepar & cerebrum,tres hominis primas eſſe partes 43.d. Act. cor cæteris viſceribus calidius 17.b.18.a.Act. cor natiui caloris focus atque fons 535. e.Or. cordis auriculæ 107.h. Ruff.534.f.Or. cord.caput 107 g.Ruff. cordis deſcriptio 63. e.Celſ. cordis mēbranæ 534. f.Or. cordis os 535.b.Orib. cordis partes 107.g.Ruff. cordis ſedes vbi 42.g.Aret. cordis ſitus,ab eóque nata,& adiacentia 117.d.Ruff. cor ſiniſtrorſum eſſe collocatum 534.e.Or. cordis temperamenti notæ 364. f.Æg.86.e.Or.183.e.Aet. cordis tunica 535.f.Orib. cordis ventriculi 535.c.Or.
cordis affectus peculiares qui 143. b.Act. corde affecto celerrima inſtat pernities 226.d.Aet. corde affecto vrinæ quæ quid portendant 130.e.Act. cordis affectionum dignotio & curatio 454.f.Æg.143.e.217.b.Act. cordis conſenſu qui affectus oriantur 217.c.Act. ad cordis dolorem 340.a.341.e.Mar. à cordis dolore quid præſeruet 336.a.Mar. corde laborantibus ſenſus & mens vegetiora 11.g.Aret. cordis palpitationibus quomodo ſuccurrēdum ex Galeno 136.d.Or. cordis palpitationi quid medeatur 254. f.267.e.Act. cordis percuſſi ſigna 97.f.Celſ. ad cordis pulſum vel ſaliſſationē 267.g.Act. 340.b.f.Mar. cordis ſani ſigna 190.e.191.a.Aet. cordis ſyncopæ quid medeatur 368.d. 385.d.390.c.408.f.452 c.Myr. cordi ſtomachi vicinia noxia 11.e.42.b g.Aret. cordis tremoribus quomodo medendū 418.d.Aet.
cordi incumbens pulmo quid faciat 428.d.Aet. cor occupat hectica febris 202.d.Aet. cor lætificans pharmacum 399.b. Myr. cor roborans medicamentum 255.g.267.g.Act.
cordis inter alimenta qualitas & facultas 372.d.Æg.222.d.241.e. Or.85.h.Aet.
Coracidia 331.g.Or.
Coracinum(piſcem)in Nilo naſci 226.e.Or.
Coracoides proceſſus 551.a.Orib.
Coracum emplaſtrum 677.d.Æg.
Corallium quid,& quæ eius vires 627.h.Æg.158.a.Tr.454.g.Or. è corallio antidotus 367.g.460. g.561.d.Æg.
Corax paſtillus 40.h.Orib.234.d. 714.f.Aet.
Coraxus 227.c.Or.
ad Corcum 339.h.Mar.
Cordyla 435.g.Myr.
Κόρη 112.c.Ruff.
Coriandri vires 628.a.Ægin.423.f. 447.c.465.h.500.c.583.c.602.c. Or.35.a.Aet. coriandro venenum ineſt 628.c.Act. coriandri ſumpti ſigna & remedia 546 g.Æg.645.c.Aet.285.g.Act.224. f.Scr.
Corianni facultas 500.c.602.c.Or. 35.a.Aet.
Corinthii cuiuſdam hiſtoria 302.f. Or. corinthius paſtillus 784. g.Myr.
Corion 500.c.Or.35.a.Aet.
Coriorum veterum vſtorum cineris vires 519.h.597.d.Orib.91.f. coria vt tingenda 551.h.Myr. corium Chaldaicū 428.f.Myr.
coriariorum lapis 391.e.Aet. coriarii vtuntur lapide agerato 68. c.Aet. coriarii tinctores rhoe vtuntur 50.f.Aet.
Coridis herbæ vires 628.a.Æg.
Corneæ cucurbitulæ cur ſiāt 315. g.Or. corneæ tunicæ ratio 528.a.Or.
Cornelii Celſi de medicina epiſtolæ 247.Mar.
Corniformis tunica oculi 102. Ruff.
Cornicis cerebri vſus 253.h.Mar.
Cornuum vires & vſus 625.e.Æg. 542.a.Or.91.a.Aet. cornu ceruini & caprini vſti & loti facultas 20.g.Or.306.b.Act. è cornu cerui collyrium 360.b.Aet. cornua vteri quæ 779.d.Aet.
cornularis tunica 107.c.Ruff. cornutum papauer 503.d.Or.
Cornus 628.d.Ægin.500.d Orib. cornorum qualitas & facultas 1.e.Aet.29.h.Act.
Κορώνυλα 463.e.Myr.
Corona vel coronum 83.b.Aret. 101.g.Ruff.547.d.Or. corona in oculo 102.b.Ruff.
coronaria ſutura 119.e.Ruff.547. g.Or.
Corona verbenacæ capiti confert 46.g.Act. coronæ(conſtellationis) ortus 152.c.Act.
Coronopus 424.a.Orib. coronopodis radicis vires 628.b.Æg. coronopodium 35.c.Aet.
Corporis humani partes conſtitutiuæ quot 862.g.Theoph. corporis humani tria eſſe prima principia 43.d.Act. corporis humani forma & poſitus 167.a. Celſ. corporis humani quatuor partes: earúmque affectarum ſigna & medela 375.f.Æg. corporis partes maximæ 101.d. 111.d.Ruff.545.b.Or. corporis pars aliqua rarò in aliquo nō imbecilla 14.a.Celſ. corporis partes ſimilares perficiunt actiones 119.c.Aet. corporum intemperatorum notæ 84.b.Or. corporis ſtructura optima quæ 163.a.Aet. corporis ſtructuræ vitioſæ quæ 179.d.Aet.
corpori accidunt multa quæ medicamentorum opem requirūt 81.f.Celſ. corporum affectiones euacuationis quænam indigeant 303.a.Orib. corporis afflictio ex octo intemperierū generibus oritur 562.g.Aet. corpora affligi ſimul à quibuſdā rebus & vindicari 28.f.Cel. corpus aliquando & cur deficiat 226.c.Act. corpora alterā tur iuxta aeris ſtatū 151.g.Aet. corpora ante cibum exercenda 115.c.Aet. corpori arquati colore infecto & pallido quæ medeantur 406.b.421.a.431.d.524. d.Myr. corpus coloratū reddens medicamentum 270.e. Act. corpus conſumentia 92. g.Celſ. corpori diſtorto vtile medicamentum 323.b.Act. corporum diuiſionem quid faciat 226.f.Aet. corpus excedētia 83.f.Celſ. corpus exercendum quandiu ſit 7.b.Or. corpus extenuātia 14.b.Celſ. corpus floridum facit iaſpachates 70.c.Aet. corporis frigiditas febrilis acceſſionis ſignum 192. a.Aet. corpus gracile, habile, obeſum 19.a.Celſ. corpus habiliſſimum quod 19.a.Celſ. corporis habitus in curat. obſeruandus 759.g.Aet. corporis habitus malus quomodo curandus 142.b.Or. corpus illuſtrius reddunt pepones 46.e. Aet. corporis imbecillitati medentia 267.f.Act.362.e.369. d.370.h.377.d.g.390.b.404.h. 452.c.Myr. corpus implentia 14.a.Celſ. corpora indurata emollit ſtyracinum oleum 21.f. Aet. corporis integri notæ 11. f.Celſ. corpus longum morbum quod prodat 22.c.Celſ. corporis mortificationi quæ medeantur 362.e.363.a.367.g. Myr. corpora mortuorū conſeruat incorrupta cedria 31.f. Aet. corporis noxarum quinque genera 96.e.Celſ. corpori odor ſuauis vt cōcilietur 79. f.Or.368.b.Aet. corpus oleo quare perungatur 19.b.Aet. corpori pallido medentia 406. b.421.a.431.d.524.d.Myr. corpora permeat aquoſum 2.e. Aet. corporis refrigerationi quid medeatur 267.f.Act. corpore repleto coire malum 118. d.Aet. corporis rugas expellentia 79.e.289.e.Orib. corpus ſalubre reddens medicamētum 270.e.Act. corpora ſana cur difficulter purgentur 11.a. Orib. corpus ſecuritatē quod promittat 21.a.Celſ. corpora ſiccari citra concretionem quomodo poſſint 476.f.Or. corporibus venti occidentales familiares 151.f.Aet. corpus poſt vomitum cur ablui debeat 78.g.Orib. corpus vniuerſum parandum eſt antequam extergentibus & diſcutientibus medicamentis vtamur 295.h.Act.
corpulentorum pulſus quales 846 a.Philar.
Corrigiatio quid 187.a.Act.
Corrigiola 520.a.Myr.
Corroborantia 21.h.474.b.614.e. Or.101.f.Aet.
Corrodentia cutem 102.e.Aet. corroſiones palpebrarum 299. e.Aet. corroſio venarum 419. e.f.Aet.
Corrumpentia medicamenta 197. e.Act. corrumpentium medicamentorum commodè mixtorum vſus 197.e.Act.
corruptu difficilia quæ 68.c.589.e. Or.110.a.Aet. corruptu facilia quæ 68.b.586.d.Or.109.g.Aet.
Κόρση 101.e.Ruff.
Cortalon quid 445.g.Myr.
Cortices ſiccioris temperamenti quā flores aut folia 29.a.b.Aet.

Corydalus aliis alauda 379.d.Mar. corydali facultas 95.e.Aet.

Corydus colicis prodeſt 475.g. Aet.

Κορυφὴ 101.f.Ruff. κορυφαὶ in digitis quid 104.d. Ruff.

Coryza 102.d.Ruf.409.c.Aet.66.e. Celſ.

Coſcinos, beſtia 77.c.Aret.

Coſmas & Damianus pecuniæ cō temptores 584.f.Myr.

Coſmiana antidotus 377.e. Mar. coſmi collyrium 266. g. Mar. coſmi pharmacum ad anginam 301.f.Mar. coſmi purgatoriū pharmacum 383.g.Mar.

Coſtæ 104.f.Ruff. coſtarum differentia & ſitus 121.b.Ruff.596 f. Æg. 168.e.Celſ. coſtæ nothæ 550.f.Or.

coſtarum affectarum curatio 596. f.Æg. coſtarum affectarum vrinæ 131.h.Act. coſtæ findēdæ ratio 176.g.Celſ. coſtarū fractarum curatio 176.g.Celſ. coſtas obtegēs membrana vulnerata cur tantum puris effundat 28.f.Aret.

Coſti electio & adulteratio 26.b. Orib. coſti vires 628.b.Ægin. 19.f.22.d.108.d. 500.c. Or.35.c. Aet. coſtus laudatiſſimus qui 424.a.Or.98.b.Aet.

Cotis Naxiæ & olerariæ vires 631 d.Æg.

Cotinos 423.f.Orib.

Cotonea 29.g. Act. è cotoneis antidotus 387.b.392.e. Myr. è cotoneis malis medicamenta 658.f. Æg. ex cotoneis malis purgatorium 132. c.d. Aet. è cotoneorum ſucco antidotus 429.c.Myr.

Cottyphi 227.c. Or.

Κοτύλη 103.g.Ruff.547.d. Or. κοτύλαι 105.e.121.d.Ruff.

cotylæ nota, quātitas & pōd' 699. e.700.e.g.Æg.243.244.452.Mar. cotyle Attica & Italica 397. f.Myr. Κοτύλη Ἑλληνικὴ ἐλαίου 245. Mar. κοτύλη Ἰταλικὴ καὶ Ἀλεξανδρίνη 245.Marc. cotyli triūciarii quātitas 243.b.Mar.

Cotyledonis vires & deſcriptio 628.c.Æg.21.e.424.b.466.a.500 d.603.a.Or.35.e.Aet.202.d.Scr.

Κυφοξυλεία 487.a.Myr.

Coxarum ſitus & figura 121.c. Ruff.169.g.Celſ. coxarum affectarum curatio 80. g. Celſ. coxarum dolor quid portendat 25.c.Celſ. à coxarum dolore quid præſeruet 336.a.Mar. ad coxæ dolorem 352.a.e. 353. c.f. 354.a.412.c.Mar. coxarū fractarum curatio 597.b.Æg. ad coxæ infirmitatem & contractionem 353. e.Mar. coxæ luxatæ curatio 606.f.Æg. coxarum malis quid medeatur 358. f.Myr. ad coxæ ſtuporem ſubitum 352.e.Mar.

coxendix 105.f.Ruff. coxendicis dolorum cauſæ & curatio 579.a. Aet.225.g. Act. coxendicis dolori cuius venæ ſectio conueniat 194. f. Act. coxendicis dolori quæ medeātur 47.g.93.h.Aet. coxēdicis excreſcētia tumorib' ſimilia quomodo curanda 671.c. Orib. coxendicis morborū curatio 94.g.Aret.491. c.Ægin. coxēdicis morbo quæ medeantur 450.d.Ægin. 19.a.27. f.83.f. Aet. coxendici ruptæ quid proſit 671.b. Orib. coxendicum vſtio quomodo fiat 563. g. Æg. Vide Iſchiad.

Κράμα 422.e.Myr.

Crābæ, id eſt braſſicæ ſpecies & vires 424.d.500.d.603.a.Or. 35. e. 36.a.Aet. crambe cur nō bis coquenda 35.f.Aet.

crambion 445.g.Or.

Craniæ arboris, fructuumque & germinum facultas 628.d. Æg. 500.d.Or.

Cranion 106.b.Ruff.522.d.Or. cranii ſitus 119.d.Ruff.

cranocolaptes 619.b. Aet.

κρανίος 522.c. Or.

Κραντῆρες 103.b.Ruff.

Crapulæ remedia 374.d.Æg.341.d. 364.c.Mar.

Κράσπεδον quid & vnde 5.a.Aret.

Craſſa arteria 110.a.Ruff.

craſſarum partium quæ ſint 21. g. Or.101.f.Aet. craſſefacientia in ſanguinis reiectione 71. b. Aret. craſſefacientia alimenta 368.c.Æg. craſſi ſucci alimenta quæ 238.e.Or.104.h.Aet.

Craſſiſſimum os in capite 167.d. Celſ. craſſioris medicamenti auribus inſtillādi diſſolutio 126. f.Celſ.

Cratæogoni vires 628.f.Æg.500.e. Or.

Crateuas 416.b.Orib.

Crato medicus 127.a. Cel.

Κρεμαστὴρ 109. d. Ruff. κρεμαστῆρες 576.d.Æg.543.e.Or.153.c. Celſ. κρεμαστῆρες in morbo colico affici inopinatò 44.b. Aret.

Κρημνοὶ 105.d.Ruff.

Cremor veratri 140.c.Aet. cremor vuarum caput lædit 112.b. Aet.

Crepuſculum autumno aſſimilatur 150.e.Aet.

Crepido quid, & quis eius vſus 604 c.Æg.

Creſpuli 479.h.Myr.

Creta 66.b.Aet.

Crethmi vires 628.Æg.20. f. 500.e. Or.36.b.Aet.

Cretica terra 513.a. Or. creticū nardum 57.c.Aet.

Criamborum 456.g.Myr.

Cribriforme os 119.f.Ruff. cribriformia foramina 106.e.h.Ruff.

Κριβανίτης panis 26.f.Act.

Cricilaſia 297.c. Orib.

Crimnon quid, eiúſque vis & vſus 628.f.Æg. 36.e. Aet. 864. b. Th.

Crines 101.f.Ruff.545.c.Or.

Crini, id eſt lilii vires 628 g. Ægin. 500.f.603.c.Or.36.f.Aet. Κρίνε ἄνθος 424.d.Or.

Criogenes paſtillus 664.e.Æg.791. d.Myr.

Criſera quid 73.e.Aret.

Criſimi dies 44.c.Celſ.

Criſis quid ſit, & quomodo agnoſcēda 173.g. Act. criſis futura quomodo prænoſcenda ſit 91. b.Orib. criſis dierum in vrina 135.e.Act.

Criſpi vt pili fiant 280. e.f. g. Aet.

Crithæ, id eſt hordei, vires 500.f. 603.c.Orib.36.b. Aet.

Κριθὴ quid 183.c.Act.

Crithamon 424.d.Or.

Crithmon 424.d.Orib.

Criticorum dierum dignotio 177. b.Act.

Critonis medicamentum ad morbum regium 358.b.Æg.

Croceus peſſus 694.c. Æg. croceum vnguentum quod puerile inſcribitur, & ei' vſus 52. g. Or.

Crocidæ confectio 688. a. Myr.

Crocodiliadis radix 548. d. Aet.

Crocodilion 424.e.Orib.37.a.Aet. crocodilii ſemen & ſuccus 500. g.Or.

Crocodilus terreſtris ab Indis in elephantiaſis purgatione quomodo paretur 665. f.Aet. crocodilorum terreſtrium ſtercoris vires 602.d. Orib. 83.h. Aet. crocodili ictui quomodo medēdum 542.h.Æg.615.β.b. Aet.

Crocomagma vnde fiat, & quod optimum 424.f.Or. crocomagmatis præparatio 663.e. Ægin. 98.d.273.f.Aet.788.e. Myr. crocomagma ad dolores capitis 716. c. Aet. è crocomagmate antidotus 431.c.Myr.

Croci vires 628.h. Æg. 19.d. 21.a. 500.g.603.e.Or.37.b.478.e.Aet. 305.d. Act. croci delectio & vis 424.e.500.g.Orib è croco antidota 390.d.421. d. 423. f. Myr.

crocus ex Atho 47.a.Act. croc' Corycius 424. e. Or. 98.c. Aet. 46 h.Act. croci Corycii electio 26.c.Or.

Crommyon 424.e.500.g.Or.37. b. Aet.

Κρόταφος 101.Ruff. Κροταφίται μύες 106.f.Ruff.

Croton quid, eiúſque facultas 649. d.689.g.Æg.18.c.33.d. Aet.

Cruditas materiæ magna excretionem impedit 91.e.Act. cruditas podagræ cauſa 587. h. Aet. cruditas venere vſuris noxia 118.a.Aet. cruditates vertiginem generant 247.c. Aet. cruditatē pars vitioſa maximè ſenſit 17.d.Celſ. cruditate laborātes vitiati alimēti ructum cur edant 765.d.Caſſ.

cruditatis cauſæ 459.c.Aet.82.f.89. h.159.b.Act. cruditatis ſigna 36.b.Act.24.a.Celſ. cruditati medendum quomodo 178. 179. 459.460 e.Aet.35. g. Act. ad cruditates 126.g.Ruff.313. g. Marc. ad cruditates deducendas 384.e.Mar.

ad cruditatem quæ nauſeam facit 333.c.Marc. cruditatum in hepate cauſæ 82.f. Act. cruditatem vrinæ quæ ſignificēt 856. f. Theoph.

crudum ructantes 11.e.Celſ.

crudi humoris redundantis ſignū 857.d. Theoph. crudum humorem quæ generent 7.Aet. crudis humoribus quid medeatur 347.b.Æg.603.604. Aet.

Cruenti mictus cauſa & curatio 231.h.Act.

Crunion 541.d.Aet.

Crus duobus oſſibus conſtat 169. h.Celſ. cruris depoſitionis modus 600.d.Æg. ad crurum dolorem 397.e.Marc. crurum dracunculi quomodo ſanandi 736.d.Aet. cruris femoriſq; fracti curatio 179.f.h.Celſ. cruris reſoluti curatio 267.f. 736.g. Aet. crurum varices quomodo ſanandi 314.b.Aet. ad crura vlceroſa 322.e.397.a.Mar.

crura & latera quorum organorū eſſe dicantur & quem vſum habeant 163.a. Or. crurum adiunctorum in organis vſus 165. h.Or. crura ſena habētes deligationes 575.h. Æg.

Κρούσματα 560.a.Myr.

Cruſta quid 5. e. Aret. cruſtæ ſymptomata 5.e.Aret. cruſta à viua carne erodentibus diducitur medicamentis 107.h.Celſ. cruſtas eiiciēs medicamentum 521.e.Ægin. cruſtas vlceribus inducentia 485. f. Or. 713. 714. Aet.84.a.Celſ. cruſtam remouens cataplaſma 511. e. Æg. ad cruſtas 301.f.Marc.

cruſta in carbunculis 107.g Celſ. cruſtis oris quomodo medendum 397.d.Aet.

cruſtificorū medicamentorū vſus 528.a.Æg. cruſtificū ſiccum in rabioſi canis morſu 537.b.Æg.

cruſtati piſces 89.b.Aet. 30.h.Act.

Cruſtuminati præparatio 229. g. 240.a.Aet.

Crucis imago apum & veſparum ictui medetur impreſſa 617.β.g. Aet.

Cryamborum 426.c.Myr.

Cryſtallinus oculi humor 299. c. Aet.

Cryſtallion 450.d.Or.

Cryſtalloides tunica oculi 107. e. 116.b.Ruff.146.c.Celſ.

Κτεὶς 105.c.Ruff.

Κτηδόνες 115.f.Ruff.

Cteſii de elleboro locus 342.d.Or.

Cteſiphontis malagma 88.b. Celſ.

Cubicum os 122.c.Ruff.

Cubitus 104.b.120.f. Ruff. 546. d. 551.d.Or.169.c.Celſ. cubitus coronarum duarum proceſſus cur habeat 551. d. Or. cubiti muſculi 561.d.Or. cubiti venæ propago & ſectio 193.d.Act.

cubitus elapſus in eas partes vbi brachium curuatur, quomodo reſtituendus ſit 189.c.193.c.Or. cubiti fracturæ quomodo medēdum 699.a. Æg. cubiti gibbi luxati curatio 604.g. Æg. cubiti luxati reſtitutio 177. a. Or. 183.g.Celſ. cubitus prolapſus, per ſcalam quomodo reſtituendus 172. c. 173. h.Or. cubito ſuſtinendo vtilis laqueus 155. e. Or. ad cubiti vitium vel dolorem 63.g.Aet.321.c.Marc.

cubitizare 104.b.Ruff.

cubitorum in organis vſus 163. b. Orib.

Cuculus, os 105.e.Ruff. 547.a. Or. cuculi piſces 224.h. Orib. 88.g. Aet.

Cucumeres 356. a. Myr. cucumeres crudum ſuccum generare 584.g.Or. cucumeris vires 640.b.Æg. 20.b. 21.d. g.508. d.609.b.Or. 51.e. Aet. cucumeris inter alimenta qualitas & facultas 370.e.Æg.213.d.Or.28. g.Act. cucumeris in purgando vires 384.c.Marc. cucumeris radicis purgatoria vis & doſis 127.d.Ruff.382.c.Mar. cucumeris ſemen 21.a.g. 254. c. Or. cucumeris ſemē ex melle quid commodi præſtet 578.h.Or.

cucumeris ſatiui in purgando vires 273.f.Act. cucumeris ſatiui radix & ſemen 525. d.Or. cucumis ſilueſtris Græcis σίκυος ἄγριος 405.d.Marc. cucumeris ſilueſtris vires 19.d.22.b. 439.d. 484.a. Or.51.f. Aet. cucume-

ris ſilueſtris in purgando vis & doſis 325.c.327.g.Or.126.f.Aet. 273.b.Act.

Cucurbitæ inter alimenta qualitas & facultas 370.e.Æg.212.h.236.c.Or.29.a.Act. cucurbitæ vires 627.b.Æg.21.e.602.b.Orib. 33.e.Aet. cucurbitæ domeſticæ in purgando vires 382 g. Marc. cucurbita ſilueſtris 364.c.Myr. cucurbitula ſilueſtris Græciscolocynthis 211.d. Scr.326.g.382.c.Marc. cucurbita ſiluatica quas vires in purgando habeat 382.c.Mar.

Cucurbitularum differentia ex materia & figura ſumpta 315.f. Or. cucurbitularum figura 31.h.Celſ. cucurbitularum genera duo 31.h.Celſ. cucurbitularum materia 32.a.Cel. cucurbitularum vſus 567.f. Ægin. 10.d.314.h.375.a. Orib. 122.b. Aet.196.b.Act.32.a. Celſ. cucurbitularum vſus vbi vitandus 196.b. Act.

cucurbitularum affixio 32.a. Celſ. cucurbitulæ quando adhibendæ 10.d. 15.c.Or. cucurbitulæ quando cum modico igne, & cum multo igne affigendæ 315.f.Or. cucurbitularum inanium admotio quibus proſit 67.d.Aret. cucurbitularum vicem quid ſupplere queat 32.a. Celſ.

cucurbitulam apoplecticis ſub mẽto affigere ſtultũ 60.a.Aret. cucurbitula capiti intempeſtiuè admota lethargum inducit 122.d.Aet. cucurbitulæ iſchiadicis quando commodæ 581.c. Aet. cucurbitulas mammas prope non affigendas eſſe 314.h. Or. cucurbitula occipitio inciſo admota phrenitin leuat 54.d.Celſ. cucurbitulæ pleuriticis adhibendæ ratio, & vtilitas 66.e.Aret.432.e. Aet. cucurbitulæ renibꝰ calculoſis quomodo adhibendæ 551.b.Or.

Culices arcentia 535.b. Æg. 627.h. 628.a.Aet. culices in tumoribus naſci 744.a.Aet. culices oculis obuerſari quibus videntur quomodo curandi 438.e. Æg.

Cultratorum ferramentorum vſus 577.g.Æg.

Cumini vires 629.c.Æg.15.f.19.e. 482.h.501.a.603.g.Or.38.a.Aet. cuminũ Æthiopicũ 355.c. Myr. cumini Æthiopici deſcriptio & vis 408.g.491.a.Or. cuminum latum 365.h.Myr. è cumino antidotus 383.c.427.d.Myr.

Cunei in organo vſus 164.b.Or.

Cunila aliis ſatureia 215.a. Scrib. 344.f.Marc. cunila Græcis onitis 382.e.Mar. cunilæ purgatoria vis & doſis 127.b. Ruff. 382.e. Marc.

Cunnus 109.c.Ruff. cunnus mulieris cuiuſmodi ſit 544.c. Orib.

Cupholithos 74.a.Aet.

Cupreſſi vires 629.c.Æg.38.a.Aet. è cupreſſo emplaſtrum quomodo conficiatur 771.c.Aet.

Cura quid ſit 426.f.Æg.

Curata quæ vocentur 89.g.Celſ.

Curatio affectuũ dignotione quidem potior, tamen ſine ea conſiſtere non poteſt 191.d.Act. curatio ægritudinis cognitionẽ ſequitur 6.g.Celſ. curatio potiſſimùm circa plenitudinem, vacuationem & alterationẽ verſatur 192.d.Act. curatione alia aliàs opus eſt 6.b.Celſ. curatio morborum duplex 29.h. Celſ. curationis partes duæ 163.a.Aet. curationis recta ratio quæ ſecundum rationalis medicinæ profeſſores 6.b. Celſ. curatio quibus minus prodeſt 41.d.Celſ. curatio ſanabilium tantùm aggredienda 222 a.Aet. curationes communes duplices 30.a. Celſ. curatio mala quanta mala inducat 588.g.Aet.

Curcuma 387.d Myr.

ad Curriculo tractos 325.f.Mar.

Currus geſtatio 116.f. Aet.

Curſus vſus & differentiæ 295.c. Orib. curſus mederi oculorum debilitati 320.c. Aet.

Curta in auribus, labríſque, ac naribus quomodo curari poſſint 148.d.Celſ.

Cutiliarum ſubcutiliarúmque fontes ſalubres 71.f.Celſ.

Cutiones 275.g.283.b. Mar.

Cutis adſtrictio vnde & quomodo curanda 352.a.Æg. cutis affectuum variorum curatio 243.g. Act. cutis affectioni ſales theriaci accõmodi 653.f.Aet. cutis aridæ & induratæ diæta 206. g.Act. cutis colorem quid cõmendet 329.c.Act. cutim condenſantia 23.h.616.f.Or. cutis denſitas febrem inducit 203. e.f.g.Aet. cutis denſatæ curatio 577.b.Orib.177.c.Aet. cutis malis medẽtia 481.d.e.Myr. cuti perfuſiones quid cõferãt 157. a. Aet. cutẽ perſpirabilẽ quid reddat 322.b.Act. cutim purgantia 155.b.Aet.84.e.Celſ. cutim rarefacientia 616. e. Orib. cutis raritas 178.c.d. Aet. cutim rumpentia 322.b. Act. 86.a. Celſ. cuti ſcabroſæ medetur oleum laurinum 18.h.Aet. cuti ſenili & teneræ quid medeatur 508.b.Ægin. cutis ſuperficies vlceroſa in febrientibus cur 704.d.Caſſ. cutis vlcera maligna & vetuſta quid ſanet 262.c. Act. cutis in vulneribus ſignificationes 101.d. Celſ.

cutis capitis affectionum agnitio 180.g.Act. cutis capitis affectiones quomodo curãdæ 414. e.Æg. ad cutem capitis torridam & conſtrictam 252.a. Mar. cutis plana circa vmbilicum 21.a.Celſ.

Cyami, id eſt fabæ, vires 500.h. 603.e. Orib. 37.c.Aet. Κύαμος in mamma quid 104.e. Ruff.

Cyanos 629.b.Æg.72.g.Aet.

Κυαθίσκος Latinis auriſcalpium auerſum 830.e.Myr.388.d.Marc.

Cyathi nota 699.e.Æg. cyathi quantitas & pondus 28.d.Orib. 700.e.701.a.Æg.358.a.Myr.243. 244.245.Mar.

Κύβιτος 104.b.Ruff. κυβιτίζειν 104 b.Ruff.

Cybium 231.b.Orib.

Cyboides os 552.g.Orib.

Cyclaminus Latinis herba orbicularis 257.h.347.d. Mar. cyclamini vires 629.b.Æg.425.a.484. c.501.a.604.a.Or.37.f.Aet. cyclamini in purgando vires 273. c.Act.382.f. Mar. cyclamini radicis vſus 670.h.Or.

Cydonatum friabile 659.a.Æg. cydonati præparatio & vſus 240 b.Aet.

Cydonia 215.g.Or. cydonii guſtus qualis 4.f.Aet.

Cydonitæ cõfectiones 673.a.Myr. 371.g.Marc. cydonite oxyporium 337.c.Mar.

Cygnaria collyria 350.a. 351.b. Aet. cygnus collyrium 351.e. Aet.309.a.Act.

cygni pullus 96.d.Aet.

Cylindri ferrei ad lactis cocturam 252.c.Tr.78.e.Aet.

Cymbalii folia 478.g.479.a.Myr.

Cyma lauri aliis lauriculus 387.a. Mar.

Cyminum 38.a.Aet. cymini ſemen 501.a.Orib. cyminum agreſte 424.h.Or.

Κυναλώπηξ 96.c.Aret.

Κυνάγχη quid, & cur ſic dicta 3.h. Aret.399.f.Aet.187.b.Act. cynanche vnde 446.g.Æg.

Κυνικὸς σπασμὸς quid, & quæ eius remedia 210.b.235.d.Scrib.325.e. Mar. cynici ſpaſmi curatio 66.a. Celſ.

Κυνόδοντες 103.b.Ruff.

Cynogloſſum 39.e.Aet.

Cynocrambæ vires 614.d.Æg.

Cynoctonon 407.e.Or.

Cynocytis Latinis roſa canina 394 f.Mar.

Cynomachon 449.e.Or.

Cynomoron vnde dictum, eiúſq; vires 614.e.Æg.

Cynomyia 450.d. Or.

Cynoſbatos 421.h.501.a.Or.

Κυνὸς ὄρχις, eiúſque vires 635.h.Æg. 505.b.Or.

Cypariſſi vires 629.c.Ægin. 501.b. 603.g.Or.38.b.Aet. cypariſſina reſina 507.d.Or.

cypariſſias tithymallus 445.e.Or. cypariſſiæ tithymalli purgatoria vis 128.b.Ruff.

Cyperis 629.d.Æg.

Cyperus aliis iuncus 292.c. 294.e. Mar. cyperi electio 26.d. Or. 98.d.Aet. cyperi vires 20.d. 106.e.425.b.501.c.603.h.Or. 38. c.Aet.

Cyphi 158.c. Tr.656.f.Aet. 421.d. 422.b.Myr.cyphi exreb.xxviii 663.a.b.Aet. cyphi ex rebus xxxvi.662.e.Aet. cyphi lunare 693.e.Æg. cyphi magnũ ſolare 693.d.Æg. cyphia pharmaca 685 g.Myr.

cyphoides antidotus 659.h. Ægin. 516.f.Aet.269.c.Act.434.c.Myr. cyphoidis medicamenti vſus 44 f.Or.

Cypirus Latinis gladiolus 206.e. Scr.

Cyprus chalcanthum generat 74. f.Aet. cypri metallũ in Solorũ mõtib.73.c.Aet. cyprium ſeſeli 325.e.Or. cyprium vas 537. d.Æg.

cyprus arbor 629.d.Æg.425.c. Or. 38.d.Aet. cyprinum oleum 22.b.Aet.

Κυψελὶς 34.a.Aret.110.f.Ruff.

Κυπλάριον 494.b.Myr.

Κύπλω 494.b.Myr.

Cyrenaici ſucci vires 635.f.Æg.14. f.Or.

Cyriacus paſtillus 714.e.Aet.

Κυρτὰ 108.e.Ruff.

Κύστις 138.f.Ruff. κύστεως τράχηλος 105.a.Ruff.

Cythion vel tephrion collyrium 119.h.Celſ.

Cytinum Latinis malum granatũ 363.c.Marc. cytinum acerbũ eſſe 3.b.Aet. cytini vires 449. a.Orib. 14.b.Aet. cytini acini quales 50.f.Aet. cytini florum vis 639.b.Æg.

Cytiſi deſcriptio 352.c. Marc. cytiſi vires 629.e.Æg.501.d.604. b.Or.38.f.76.h.Aet.

Cyzicenum oleum 22.e. Aet.

D

Dacæ & Dalmatæ tela quomodo inficiant 589.g.Æg.

Dacneron collyrium 174.d.Tr.

Δάκτυλοι 104.c.Ruff.

dactyli quid 855.g. Theoph.

Dæmonem nõ eſſe incubum 255. b.Aet. dæmoniacis quæ medeantur 264.g.Act.406.a.Myr.

Damaſcenorum prunorum facultas 371.d.Æg.34.d.170.f.Aet. è damaſcenis prunis antidotus 379.b.Myr.

Damaſonii vires 618.g.Æg. 408.b. 494.f.Or.16.e.Aet. damaſonii in purgando vires 382.h. Marc.

Damocratis theriaca 661.b.Aet.

Danais 423.e.Or.

Danai collyrium aridum 340.h. Aet.

Daphnes, id eſt lauri, deſcriptio 415.e.Or. daphnes foliorum & baccarum vires 494.g. 597.c. Or.16.f.Aet. daphnes Alexãdrinæ deſcriptio 415.e.Or.

daphnes herbæ temperies 494.g. Or. daphnes herbæ vires 619. a.Æg. daphnes radicis cortex 465.f.Or.

Daphnitis 422.c.Or.

Daphnoides, eiúſque deſcriptio & vires 626.f.Æg.325.d.415.f.Or.

Δαρτὸς 109.d.Ruff.153.f.Celſ. darti quid 576.e.Æg.

Dauci vires 369.d.618.g.Æg. 19.b. 20.f.22.d.494.f.Or. 6.a.16.e.51. h.Aet. dauci ſeminis & radicis vis ac vſus 482.f.494.f.583.c. 597.b.Orib. daucus Creticus 415.d.Orib. daucus ſilueſtris 369.e.625.b.Æg.39.a.Aet.

Deambulatio exercitii ſpecies eſt 115.d. Aet. deambulationis duo genera 293.f.Or. deambulatio in quibus affectionibus auxilii gratia, inſtituenda 293.f. Or. deambulatio oculorum debilitati confert 320.c.Aet. deambulatio ventrem impellit 465.f.Aet. deambulatione apotherapeutica quando vtendum 293.h.294.d.g. Orib. deambulationes concitatiores generant podagram 587.h.Aet.

Deaſciatio quid 591.e.Æg.

Debilitas ex alui fluxione quomodo curanda 483.e.Aet.

Decamœron vnguentum 611. a. Aet.

Decamyri confectio 692.d. Ægin. 552.a.718.b. Myr. decamyri calefactorii confectio 403. h. Marc.

Decẽber Ægyptiis coiac 610.β.f. Aet. decẽbris dies prima cur obſeruatu digna 152.d.Aet.

Declinatio quid 192.d. Aet. declinatio imperueſtigabilis 192. g.Aet. declinationis ſigna 192. f.Aet. 41.g. Celſ. in declinatione rarò quis moritur 201.f. Aet.

Decocta quomodo fiant 250.a. Or.249.d.Act. decocta varia 628.e.Myr. decocta varia ſanguinis defluxionem ex ore exprimentia 109.h.Or.

ecoctio magna 278.e. Act. 451.e. 452.a.Myr. decocti magni antidotus 431.e.Myr.

Decubitus in lectica quibus præſtet 370.c.Or. decubitus in terra cur iniucundus & noxius 370.c.Or. decubitus qualitas in ægro quid indicet 45.g.Act. decubitus ratio in ægrotis qualis eſſe debeat 281.a.Or. decubitus in locum affectum cur minus difficulter fiat 755.a.Caſſ. decubitus decorus bonum ſignũ 190.a.Aet. decũbere quibus conueniat 281.a.Orib.

Decuſſatæ inguinum deligationis vſus 580.d.Ægin. decuſſatio quid,& quomodo adhibenda 601.d.604.e.Æg.

Defluxus dignotio & curatio 447.e.448.a.g.Æg. è defluxione laborantibus medentia 410.c.411 g.418.c.742 h.Myr. è defluxionibus affectiones ortæ quomodo curandæ 633.c.Or.

Deformes & prodigioſi cur plerũque emota mente 762.e.Caſſ. deformitatem inducunt hæmorrhoides 688. .c.Aet.

Defrutum 357.c.Myr. defrutum cuius inter potiones materiæ 61.e.394.h.584.b.Or.37.b.Celſ.

Deglutiẽdi viæ impeditæ quæ adhibenda 62.g.Ar. deglutitionis reſolutæ curatio 422.a. Æg. 266.f.Aet.

Deiectiones crebrò periculoſæ 15.b.Celſ. deiectiones interdum neceſſariæ 15.a.Cel. deiectio quando ſine noxa 27.c.Celſ. deiectio quando fieri debeat 14 h.Cel. deiectiones quid indicent 45.g.Act. deiectionum dignotio 165.a.Act. deiectionum colores varii,& quid quiq; indicẽt 161.b.Act. deiect.albæ ceu canũ ſtercora,vnde 161.c.Act. deiectiones ſubalbidæ & lacteæ 161.c.Act. ad deiectionem nimiam 368.b.g.369.e.h.372.g.Mar. ad deiectionis tardium 369.f.Mar. deiectiones quomodo antiqui moliebãtur 32.d.Celſ.

Deiectorii vnguenti miſtura 281.e.Act. deiecturis quo victu vtẽdus 15.a.Celſ.

Δειρὴ 103.f.Ruff.

Delacrymatorium collyrium 280.d.Mar.

Δηλητήρια quæ 198.d.Act. ad deleteria 766.d.Myr.

Delicatum collyrium 352.h. Aet.

Delicta noſtra quæ morbos nobis accerſant 200.e.Act.

Deligationum ratio & vſus 394.h.Orib. deligationum ſena crura habentium vſus 575.h.Æg.

Deliquii animi variæ cauſæ & curationes 225.g.& deinceps Aet. 411 β.a.Æg. deliquium animi ex bulimo 478.h.Aet. Vide Anim. deliqu.

Delphinum carnis qualitas 373.h. Æg.225.h.Or. delphini(conſtellationis ortus)152.a.Aet. delphinorum in organis vſus 164.d.Or.

delphinium 415.g.Or.

Δελφὺς cur dicta 542.e.Or. δελφὺς Hippocrati quid 109.b.Ruff.

Delirium quid 418.g. Æg. delirium quibus ſit ſaluti 27.f.Celſ. delirii & fatuitatis diſcrimẽ 258.f Aet. delirii & furoris diſcrimẽ 22.g.Aret. delirii & phrenitidis differẽtia 145.f.Tr. delirii indiciũ 858.b.Theoph. delirii prænuntii 854.h. Theoph. delirium inducit peripneumonia 428.e.Aet. deliria melancholica varia 250.g.251.a.Aet. deliria etiam ex potu & cibo gigni 22.f.Aret. delirium è cerebro icto 98.b.Celſ. delirium ex hepatis ſuppuratione 515.c. Aet. delirium ex metu 55.b. Cel. deliria in peſte 223.c.Aet. delirii curatio 258.g. Aet. delirium vt miteſcat in phreniticis quæ adhibenda 54.b.55.c.Aret.

Democratis antidotus cõtra venena 411.c.Myr.

Democritus 5.d.23.d.Celſ.

Demoſthenis collyrium ad veteres affectiones 52.a.Orib.

Denarii quantitas 84.h. Celſ. 243. Mar.

Dendrodes tithymallus 445.a.f. Orib.

Dendrolibanum 375.d.Myr.

Dendromalache 41.g.Aet.

Dentes 103.b.Ruff. dentium ortus 76.f.Orib. dentium ſitus diſtinctio & numerus 168.a. Celſ. dentium affectuum dignotio 186.c.Act. dentium affectiones curandæ quomodo ſint 192.c.Tr.444.c.Æg.653.b. Or.378.b.Aet. dentium affectioni à caliditate ortæ quomodo medendum 381.d.Aet. dẽtium affectio ex ſiccitate quomodo curanda 384 g.Aet. ad dentium affectiones varias remedia varia 747.g.748.a.Myr. 269.g.Act. dentium anodynũ 193.c.Tr. dentibus conueniẽtium differentiæ & materia 402 f.Or. dentium cura quæ medico dignior 241.d.Act.

dens acutior in linguæ vlceribus ſi ea ſaneſcere non ſinat, limandus 131.d.Celſ. dentes agnaſcentes quomodo tollendi 560.h.Æg. dens auctus ſupra modum aut defractus quomodo tractandus 560.h.Æg. dentibus candorem,nitorem & odorem quæ concilient 594.d.654.e.Or.296.d.297.f.h.298.a.e.f. Mar. ad dentes cauos 295.a.d.g.Mar. dentes confirmantia 295.g.296.a.d 297.c.f.298.e. Mar. dentes confringit cedria 31.g.Aet. dentes conſeruandi quomodo 80.b.Or. dẽtes corroſi,itémque molares & qui liuidi ac dolentes, quomodo curandi 653.d. Or. denti corroſo quæ indenda 444.e. Æg. denti corroſo extrahendo quæ cautio adhibenda 560.g.Æg. dentes dealbans medicamentum 445.c.Ægin. denti defracto quomodo medendum 561.a.Æg. ad dentes denigratos ſmegma 367.f.Aet. dentibus detritis quid conducat 445.d.Æg. dentiũ dolores ex nimio coitu oriri 117.f.Aet. dentium doloris curatio 193.a. Tr.444.e.Æg.653.d.f.Or.241.d.Act.129.d.Celſ. dentium dolori quæ medeantur 592.h.595.a.598.b.600.h.601.e.610.h. Or. 8.h.12.d.g.30.c.46.h 48.e.92.e. Aet.261.g.263.f.265.h.314.f.315 d.Act.353.a.356.f.360.b.390.d. 391.g.403.f.418.c.430.h.438.a. 766.e.Myr.95.c.129.g.Celſ.195. d.202.b.Scr.249.d.293.f.294.c. 295.a.d.296.d.f.297.a.298.e.311. a.337.g.411.f.Marc. dentium dolori apta remedia 202.b.Scr. dentium dolorem leniens catapotium 95.c.Cel. ad dentium dolorem compoſitiones valentiores 129.g.Celſ. dẽtibus dolentibus quæ pituitam extrahãt 654.a.Orib. dentium doloribus inueteratis cuius venæ ſectio conueniat 194.d.Act. dẽtes à dolore tuens, eóſque roborans ac decorem eis concilians medicamentum 654.d.Orib.

dentium craſſorum curatio & remedia 385.h.386.b.Aet.241.e. 261.g.315.b.g.Act. dẽtes excedi & erodi incipientes quomodo curandi 314 d.Act. dentis exeſi curatio & remedia 129.g. Celſ.295.g.Marc. dens eximi ſine dolore quomodo poſſit 444 h.Æg.654.a.Or.387.b.Aet. dentes extrahendi quomodo ſint 560.g.Æg.387.b.Aet.315.a. Act. dẽte extractio quomodo caruncula mitigãda 560.g.Æg. dentem facilè vt eximas 296.b. d.e.297.b.c.Mar. dentium fluxione laborantium curatio 444. f.Æg. dentibus frigore læſis quomodo medendũ 653.f.Or. 382.b.Aet. dentium humore affectorũ curatio 382.g.385.c. Aet. dentes ab humoris iniuria quid defendat 298.c.e.Mar. dentes illuſtrat ariſtolochia 12. a.cornu ceruinum 91.a.ſepia 96 h.Aet. dentes imbecilli aut molares contuſi,eorúmque ſtupor,quomodo curandi 654.b. Orib. ad dentium incolumitatem & nitorem 298.b.Mar. dentium inflammationis curatio 444.e.Ægin. dentibus laxatis quæ medela adhibenda 383.f.Aet. dentibus labantibus quid conueniat 270.d. 329.e.Actuar. dentes lædentia 591.e.Orib.78.b.Aet. dentes lima atterendi quomodo ſint 384 d.Aet. dentes liuidi quomodo curandi 653.d.Orib. 314.d.Act. dentibus medentia 10.g.14.e.49.d.55.e.56.g.Aet. dentes moti quomodo firmandi 444.f.Æg.653.b.f.Orib.202.f. Scr. dentibus motis medentia 194.f.Tr.45.a.Aet.263.f.315. b.f.Act.294.b.296.d.297.c.Mar. dẽs molaris quomodo citra dolorem eximendus 615.g.654.a. Or. dentibus molaribus medetur Eſdræ antidotus 658.a. Aet. dentes mundat pumex 69.a.Aet. ad dentium nigrorem emendandum 297.h.298.a. e.Marc. dentibus odorẽ quid conciliet 445.d.Æg.296.d.297.f. h.Marc. dentes pallidos quid purget 298.a.Marc. ad dentiũ pituitam & epiphoram 296.c. Marcell. dentes præſeruandi quomodo 354.a.Æg.315.e.Act. ad dentes purgãdos 298.a.Mar.

dentium putredini quid medeatur 410.c.Myr. ad dẽtes ſplendidos faciendos 297.d.Marc. dentes ſponte vt excidant 766. f.Myr. dentium ſquamæ quomodo tollendæ 561.a.Ægin. dentium ſtridor inter dormiendum quid ſignificet 427.d.Æg. dentium ſtridorem quid tollat 296.e.298.d.Marc. dentium ſtupori quid medeatur 445.c. Æg.654.b.Or. dentium ſtuporem inducit oxygala 79.g. Aet. dentes ſuperuacui quõ tollẽdi 560.h.Æg. dentes à tumore quid defendat 298.c.Mar. ad dẽtes vacillãtes 295.f.Mar. dẽtes ĩ vomitu colluẽdi 357.a.Æg.

dentientium morbi 166.a.Aet.20. a.Celſ. dentientibus infantibus quid dentes citra dolorem producat 315.d.Act. dentientibus infantibus quæ medeãtur 349.a.Æg.654.c.Or.67.f.166.a. b.Act.

dentifriciorum compoſitiones variæ 194 a.445.b.Æg.388.b.Aet. 748.d.h.749.d.Myr.203.a.Scrib. 297.d.Marc. dentifricium ad parulidas 445.a.Æg.

Dens Hippocrati quæ vertebra dicatur 107.e.Ruff.550.b.Orib. dens in organis quid ſit 165.b. Or. dentes oſtreorũ 96.f.Aet.

Deorum ira morbi immiſſi: & ab iis auxilium petendum 5.b.Celſ.

Depilatoria ſeu ψίλωθρα 294.g.Act.

Depreſſio quid 591.e.Æg.

Deriuatione materiæ quando opus ſit 193.b.Act. deriuationis ratio & vſus 344.c.Or.

Dermatum,hoc eſt coriorum,veterum vſtorum vires 597.d.Or.

Deſeſſio in fluxu vẽtris 77.g.Celſ.

Deſidia & luxus Græcos ante Latinos afflixit 5.d.Celſ.

Deſipiunt ægri in acceſſionibus 52 h.Celſ.

Deſmoterios antidot⁹ 425.e.Myr.

Deſperatio ex ſuppuratione hepatis 515.c.Aet. deſperatis quid medeatur 426.d.Myr.

Deſtillatio febrem inducit 203.d. Aet. deſtillationes generat aqua pluuia 152.g.Aet. deſtillationes grauedinéſque qua ratione vitentur 16.f.Celſ. deſtillationis cauſæ, ſymptomata & curatio 651.c.Or.409.g.Aet. 66.d.Celſ. deſtillatione laborantibus quid agendum 16.d. Celſ. deſtillationi obnoxiis quid medeatur 324.d.327.f.Act. deſtillationibus medentia 658. c.Or.42.b.53.b.410.f.Aet.257. b.262.f.265.h.324.d.326.b.327. f.Act.386.f.389.h.Myr.213.g. Scr.327.e.Marc. ad deſtillationes eclegma 410.f.Aet.

deſtillationi aſſiduæ quid medeatur 257.b.Act. deſtillationis ex capite & grauedinis curatio 951.c.Orib. deſtillationis in fauces & nares ſigna & curatio 66 d.g.Celſ. deſtillationibus pectoris quid conueniat 208.a. Scrib. ad deſtillationes pulmonis & pectoris 309.d.Marc. deſtillatio pulmonem exulcerãs 66.e.Celſ. deſtillatio ſanguinis quomodo curanda 102.d. Or. deſtillationi,ſanguinis reiectatio ſi oboriatur,quæ medela adhibenda 420.d.Aet. de-

ſtillationum vniuerſalis curatio 66.e.Celſ.
Detergentia 502.a.507.c.Æg. deterſio ſudoris 47.d.Celſ.
Detritũ & deraſum corpus 104.b. Celſ.
Deuncis quantitas & pondus 701. e.Æg.841.Aet.
Dexii malagma 88.e. Celſ.
Dextantis quantitas & pōdus 701. c.Æg.841.Aet.
Dextra vaſa intument magis concepto maſculo 782.g.Aet.
Diabacanu 242.d.Tr.
Diabeſaſa 196.f.Tr.
Diabetes quid 399.d.467.g. Ægin. diabetes vnde dictus 38.h. Aret. diabetes cui membro peculiaris 149.f.Act. diabetes ab hydrope quid differat 91.c. Aret. diabetæ cauſæ 39.a.Aret.91.d. Or. diabetæ indicia 854.c.Th. diabetæ ſymptomata 83.h. Act. diabetæ imminentis notæ 38. g.Aret. diabetæ inualeſcentis ſigna 38.g.Aret. diabetæ diuturni ſymptomata & pericula 38.d.Aret. diabetæ vrinæ quæ quid indicent 115.h.Act. diabetæ dignotio & curatio 38.c. 91.c.Aret.285.a.Tr.399.d.467. g.Æg.91.d.147.c.Or.545.a.Aet. 83.h.231.f.Act. diabetæ commodus paſtillus 256.g. Act.
Διαἀϐιν 368.f.Myr.
Διὰ χαδμίας emplaſtrum 234.b.Scr.
Diacalaminthes 384.b.Myr.
Diacaryon 196.c.Tr.
Diacaſtoriu 365.d.383.f. Myr.
Diacenteton collyriũ 359.d.Aet.
Diaceratos collyrium 122.d. Celſ.
Diachelidonion quid 63.c. Aret.
Diacriſis herba 415.g.Orib.
Diacinnamomu antidotus 369.g. Myr.
Diaciſſu acopon 411.g.Mar.
Diacodion confectio 269.b.g.675. b.Or.384.c.394.f. Myr. diacodion medicamenti vſus 147.d. 203.e.Tr.
Diacolocynthidos antidotus 209. g.Scr.325.b.Marc.
Diacomerō antidotus 369.d.Myr.
Diacoronopodiu 310.h.Tr.
Diacrocu collyrium 124.g.Celſ. diacrocorum collyriorum vſus 432.g.Æg.
Diacurcuma antidota 387.b.d.f. Myr.
Diadaphnidon 89.g.Celſ.
Diætetica medicinæ pars, ciúſque ſpecies 5.e.Celſ. diæta attenuans 583.c.Or.171.f.Aet. diæta ſecurior quæ 104.a Aet. diæta vires reparans 534.d.Aet. diætæ variorum 199.f.203.b.205 d.& deinceps.Act.
diæta cardiacorum 438.e. Aet. diætæ cœliacorum 488.h. Aet. diætæ colicorum 473.d. Aet. diæta cholericorum 531.g.h. Aet. diæta diariarum febrium omnium communis 204.a.Aet. diæta dyſentericorum 500.d. Aet. diæta elephantiaſi correptorum 670.a.Aet. diæta in febribus cōtinentibus 208.a. Aet. diæta febrium putridarum 209. g.h.210.a.Aet. diæta hydropicorum communis 545.b. Aet. diæta lapidibus exſectis quæ cōueniat 558.a.Aet. diæta lapides ne renaſcantur præſeruans 551.h.Aet. diæta podagricos præſeruans 591.d.e.Act. diæta renibus affectorum 572.d. Aet. diæta renũ calculis laborantium 552.e.Act. diæta ſanguinis fluxu laborantium 595. g.Aet. diæta ſplenicorũ 529.c. Aet. diæta ſtomachi diſſolutione laborãtium 452.f. Aet. diæta veneri apta quæ 118.c. Aet. diæta veſicæ vitio laborãtium 572.d. Aet. vide plura in Vict.
Diaglaucii collyrii compoſitio & vſus 197.f.Scr.265.d.Mar.
Diahalon 82.h.Orib.
Διὰ ἁλῶν emplaſtrum 82.h.Or. 230.g.Scr.
Diahermodactylu 310.a.Tr.
Diaion paſtillus 789.a.Myr.
Diaireos 383.g.Myr.
Dialacca antidotus 387.g. Myr.
Dialagou medicamentum 242.d. Trall.
Dialepidos collyrium 280.a.Mar.
Dialibanu antidotus 381.b.Myr. dialibanu collyrium 173.b. Tr. 280.a.g.Marc.
Dialoes collyrium 280.h.Marc.
Dialthæas vnguẽtum 480.e. Myr.
Diamargariton 368.d.Myr.
Διαμάσημα 652.a.Myr.
Diambar antidotus 390.b.Myr.
Diamelon 226.f.Tr.
Diamiſyos collyrium 280.b. Mar.
Diamoron compoſitio 195.e.h. Tr.83.f.Or. diamoron Galeni 196.a.Tr.
Diamoſchu 407.f.Myr.
Dianthon 374.b.Myr. dianthon antidotus Galeni 451.c.453.a. Myr.
Diaoporon ad ſtomachi ſubuerſionem 225.h.Tr.
Diapapauer 386.f.Myr. diapapauer vſitatum 389.h.Myr.
Diapaſmatum materia 401.g.Or.
Diapenidion 382.g.Myr.
Διαπηδήματων in organis vſus 163.a. Orib.
Diapepereon Galeni 399.d. Myr.
Διαπεφρασμένα τῦ θώρακος 107.h.Ruff.
Diaphanis qualitas & vis 641.d. Æg.72.c.Act.
Diaphiledonu antidotus 388.b. Myr.
Diaphragma 108.a.Ruff. 539.e. Or.26.b.Celſ. διάφραγμα vbi ſitum, & cur ita dictum 117.g. Ruff. diaphragmatis ſciſſio 8. d.Celſ.
Diapiſſelæu compoſitio 404.f. Marc.
Διαπλήσσει, 105.b.Ruff.
Diapraſiu antidotum 205.d.220.e. Tr.
Diapſoricon collyrium 280.f.Mar.
Diarhodomelitos medicamẽtum 223.f.Tr. diarhodon abbatis 381.e.Myr. diarhodon Diagoræ, quod magnum appellatur, & eius vſus 52.f. Orib. diarhodon Galeni 389.g. Myrepſ. diarhodon paſtillus 785.c.788. h.Myr.
Diaria feb.vide Febr.diar.
Διάῤῥοια quid 43.c.Aret. diarrhœas ſymptomata 43.c.Aret. diarrhœæ curatio 662.g.Or. diarrhœæ quid medeatur 523.a. Myr.
διάῤῥοιαεἰς ὖρα 149.f. Act. διάῤῥοια vrinæ 854.c.Theoph.
Diaſaponium vnguentum 487.c. Myr.
Diaſatyriu 374.d. Myr.
Diaſcilliu aceti confectio 336.c. Marc. diaſcilliu oxymelis cōfectio 334.c.Marc.
Diaſenes antidotus 385.g.455.a. Myrepſ. diaſenes purgatoria 464.c.Myr.
Diaſericos medicamentum 189.b. Tr.
Diaſmyrna collyria 354.b. Aet. diaſmyrnes collyrium 198.d. Scrib.281.a.Mar.
Diaſpermaton 271.g.Tr.
Diaſteaton pharmacum 320.a. Marc.
Διαςολὴ arteriæ 144.a.Act. διαςολὴ in pulſu quid ſit 844.b. Phil. 37.b.Act. Διαςολῆς effectus 845 a.Philar.
Diatamarō antidotus 364.d. Myr.
Διάθεσις quid ſit 173.b. Act. Διάθεσις & ἕξις quid differant 173 b.Act.
Diateſſaron ceratum 43.d. Orib. diateſſaron compoſitio 334.b. 343.d.Mar.
Diatragacanthes frigida & calida 382.g.Myr.
Diatrion pepereon 56.b. Or.388. g.Myr. vide è Piperis tribus generibus antid.
Diatrion ſantalon vſitata 405.b. Myr.
Dichroma 29.e.Or. dichromon emplaſtrum 36.b. Orib. 564.b. Myr.
Dictamnum 619.b.Æg.14.e.19.b. 21.f.415.h.484.b.494.g.597.d. Or.16.g.Aet. dictamni emplaſtri diſpoſitio 263.c. Mar. dictamni emplaſtri vis & vſus 617.b.c.Aet.
Δίδυμοι 105.a.Ruff.
Didyma cerebri 523.d.Or.
Δι' ἠλέκτρυ trochiſcus 315.g. Marc.
Dies optimi hieme & æſtate qui 18.f.Celſ. dies critici 44.d.Cel. dierum iudicatoriorum dignotio 166.b.Act. dierum iudicatoriorum ratio 378.c.Æg. dies iudicare penitus qui nequeant, aut ſi iudicent, ſua natura non iudicent 180.c.Act. dies principii morbi ambigua in quibus 194.g.Aet. diei qua moriturus eſt æger, prænotio 201.e. Aet. diei ſexti malignitas 179.f. Act.
Dierum in febribus obſeruatio 44 c.& deinceps. Celſ. dierum criſis in vrina 135.e. Act.
Dieuches anum elleboro inſtar emplaſtri circũdabat 333.a. Or.
Digerendorum ciborum impotenti ventriculo quomodo medẽdum 94.a.Aret. digerẽtia per halitum 484.e.485.f.617.c. Or. digerẽtium oleorũ genera 674. h.675.a.Orib.
digeſtionis ſigna ex vrina 115.c. Aet. digeſtionem iuuãtia 154 a.Aet.332.b.e.333.a.b.e.334.f.g. 336.c.337.c.339.d.341.d.342.h. Mar. digeſtorium pharmacum 385.g.Mar.
Digiti 104.c.Ruff.169.e.Celſ. digiti ſinguli ex quibus oſſibus cōſtent 551.g.Or. digitus obſcœnus qui 296.e.Marc. digitorũ phalanges 551.g.Or.
digitorum agnaſcentium curatio 568.c.Æg. digitis annuli impacti quomodo detrahendi 734 g.Aet. digitorum cohærentium curatio 166.e. Celſ. digitorum brachiorúmq; fractorum communes curationes 179 h.Celſ. digitis luxatis quomodo medendum 605.d. Æg. 184. e.186.c. Celſ. digitorum oſſicula fracta & contuſa quomodo curanda 599.d. Æg. digitorum pterygiis quomodo medendum 732.f. Aet. digitorum totiúſque pedis rimæ quo modo curandæ 637.b. Orib. digitorum vlcera vt curãda 136 f.Celſ. ad digitorum ſubluuiũ 321.c.Marc.
digiti pedis 547.b.Orib. digitorum pedis emotorum curatio 509.b.Æg. digitis pedum luxatis quomodo medẽdum 186. c.Celſ. digitorum pedum rimis quid conferat 498.e.Æg.
Dilytæa quid 473 d.Myr.
Diocles 5.e.76.b.Celſ. dioclis epiſtola præſeruatiua 375.e. Æg. dioclis de iis quæ ad vomitum valent 346.c.Orib. dioclis vinum ſanitatem conſeruans 275. c.Or.
Diocres paſtillus 789.b.Myr.
Diœnanthes epithema 237.c. 249. g.261.e.Tr.
Diogenis de lapidibus liber 69.d. Aet.
Dionis collyrium 51.e.Or.
Dionyſiacon collyrium Theodotion 274.d.Mar. dionyſii collyrium 119.e.Celſ.319.g.Aet. dionyſia emplaſtrum 510.c.Æg. 760.e.Aet. 230.a. Scr. dionyſianum oxyporium 333.a. Mar.
dionyſias 614.b.Æg. 410.a. 491.e. Orib.
Dioptræ vſus 484.d.582.a.Ægin. dioptræ paruæ vſus 585.g.Æg.
Diorobon ad tuſſim 205.e. Tr.
Dioſcoridis locus 357.h.Myrepſ. dioſcorides Alexandrinus 514. d.Æg.
Διόσκουροι, parotides cur vocentur 760.a.Caſſ.
Dioſpolites, ſeu Dioſpoliticum antidotum 270.g. Tr.659.c. Ægin. 56.a.676.a.Or.461.g.Aet.264.a. Act.383.d.399.e.g.551.c.Myr. dioſpolitici vſus 402.a.f. Æg. dioſpoliticum aridum 426.g. Myr. dioſpoliticum humidũ 427.a.Myr.
Dioſpyros 426.h.Or.
Dioxus collyrium 280.e.Marc.
Diphrygis genera tria 453.b.Or. diphrygis electiō 27.d. Orib. diphrygis vires 619.b. Æg. 455. g.466.g. 483.h. 515.b. Cr.72.b. Aet.
Διπλόη 83.b.Aret.106.e.Ruff.
Dipſacus (herba) 619.b.Æg. 416.a. 494.g.Or.16.g.Aet.359.g. Myr.
Διψακὸς morbus 854.c. Th. dipſacus affectus vnde dictus, eiúſque curatio 467.g.Æg.545.a. Aet. Vide plura in Diabet.
Dipſadis natura 625.c.Aet. dipſadis morſum quæ ſequantur 39. b.Aret. dipſadis morſus ſymptomata & remedia 541.b. Æg. 623.c.Aet.332.e.Act.106.c.Celſ.
Diphthera oppidum 375.a. Myr.
Dircæa 422.g.Orib.
Diſci plumbei vſus 508.f.Æg. diſciformis tunica oculi 116.b.Ruff. 299.c.Aet.
Diſcuſſoria 103.b.Aet. diſcuſſoria mollientia 456.e.517.h. 518. a.Æg.

e.Æg. diſcuſſoriorum balneorum vſus,& parandi ratio 154.e. Aet. diſcuſſoria emplaſtra quo modo parentur 756. e.Act.
diſcutientia 24.e.484.e.Orib. diſcutientia moderatè 514.g. Æg.
Diſplicentia quid à febribus differat 191.c.Aet.
Diſſectoria vi prædita eſſe amara 5.g.Aet.
Diſtendens æqualiter laqueus 158. a.Or. diſtendens inæqualiter laqueus 156.a.Or.
Diſtentionis curatio 124. g. Orib. 267.g.268. c. Aet. diſtenſioni quid medeatur 523.h. Myrepſ. diſtenſio neruorum vnde 19. d. Celſ. diſtenſio neruorum dementiæ coniuncta in ſanguinis profluuio mortifera 29.g.Celſ. diſtenſionem vaſorum quid reſoluat 266.b.Act.
Diſtichiaſis quid,& quomodo curãda 554.a.555.e.Æg.328.a.Aet.
Diſtillationis curatio 35. h.Act. ad diſtillationes 259.e.Marc.
Diſtincta tractandi ratio breuitati aduerſatur 191.e.Act.
Diſtorto corpori quid medeatur 323.b.Act.
Diurnaculorum ſeu ὑδατικῶν affectus 155.b.Act.
Diuinum & intellectuale quomodo intelligat anima noſtra 4. c. Act.
Diuiſa & fibulis arctata quid iungat 228.g.Scr.
Diuites magis quàm pauperes malè curantur 157. b. Aet. diuitibus in. neruis ſauciatis quæ præſcripſerit Galenus medicamenta 530.c.Æg.
Diureticorum pharmacorum vis 83.g.Act.
Diuturnus morbus qui ſit 378. b. Æg. diuturnorum morborũ cauſæ & ſigna latè tractata 19.a. 36.a.Aret. diuturni morbi ſignũ,curabilis tamen 857.g.Th. diuturnorũ morborũ curationes fuſè tractatæ 81.Aret.
Dodecadactylus 118.b.c.Ruff.
Dodecatheos antidot' 393.h.Myr. dodecatheon eclegma 658. b. Ægin. dodecatheon medicamentum 364.c.Mar. dodecatheos ſal 463.g.Aet.
Dodrantis quantitas& põdus 701. d.Æg.842.Aet.
Dolichi 83.e.Ar. 370.d. Æg. 212.a. Or.17.a.Aet.
Dolor quid 48.f. Aret. dolorum differentiæ & curatio 408. b. Ægin. 99. a. 623.g.Or. dolor qui medicinæ minus pateat 19. f.Celſ. dolor qua parte ſanabilior 27. e. Celſ. dolor à coxis & inferioribus locis in pectus tranſiens,ſine alio malo ſigno, ſuppurationem denuntiat 25.d.Celſ. dolor prurigõq; cũ rubore aut calore,ſine febre,ſuppurationis ſignum 25.d.Celſ. dolores omnes diſcutiens malagma Ariſtogenis 88.c.Celſ. dolores leniẽs catapotium per ſomnium 95.c.Cel. dolorem mitigans hiera 316.d.Act. dolorẽ ſedans myſterium 675. e.Or. ad dolorem omnẽ malagma Euticlei 87.g.Cel. ad dolorẽ quẽlibet corporis 351.f.h.352.h.391 a.Mar. dolorem omnium corporis membrorum leuans pharmacum 328. f. Act. ad dolorẽ cuiuſuis partis 235. d. g.h.237.a. b.Scr. ad dolores quoſlibet 329.b.350.e.f.364.d.Mar. ad do lorẽ diutinum 230.g.236. d.Scr. dolori vetuſto quid medeatur 330.b.Act.344 f.351.g.Mar.
Domeſticorum,& ægreſtiũ animalium differentia 222.e.Or.
Domorum differentiæ 369 g.Or.
Donaces(piſces) 230.b.Or.
Doridis herbæ vires 621.d Æg.
Dormientibus luna lucente caput cur obſtruatur, vigiles non offendantur 758.g.Caſſ. dormiẽtes multùm craſſa diæta ꝗ poſſunt 104.a.Aet.
Doronicum 391.d.Myr.
Dorſalis medulla 107. c. 110. d. Ruff. dorſalis medullæ vitia neruorum affectibus ſimilia 154 b.Act. dorſalis venæ arteriæque acutorum morborum curatio 76.h.Aret.
Dorſi longitudo 549.f.Or. dorſi oſſa 105. d. Ruff. dorſi vertebræ 549.g.Or.
Dorycnii vires 619.b Ægin. 416.b. 494 h Or.16.h. Aet. dorycnii potu ſymptomata& remedia 548 d.Æg.642.f.Act.286 g. Act. 225. g.Scr.
Doſithei paſtillus 424. d. Aet. 792. g.Myr.
Δοθιὴν quid 189.c.Act. dothienes vnde generentur, & quomodo curandi 116.d.636.e.Or.
dothiene emplaſtrum 675.c.Æg.
Drachmæ nota 699. f. Ægin. drachmæ pondus 700.d.Æg. drachmæ Atticæ pondus 243. Marc.
Draco veneno non necat 626. d. Act. draconis marini vis 93.a. Aet. draconis marini morſus curatio & remedia 534.f. Ægin. 72.d.627.f. Act. dracones piſces 224.g.Or.88.g.Aet.
draconis laquei ratio & vſus 156. e. Orib. draconum in Nilei plinthio vſus 176.h. Or. draconũ in organis vſus 164.f. Or.
Δρακοντίδες venæ quæ 109.f.Ruff.
Dracontion Latinis herba Proſerpinalis 290.c.Marc. dracontii vires 615.b.619.c.Æg.597.c.Or. 17.b Aet. dracontii inter edulia qualitas ac vis 219.c.Orib. dracõtii loco quid ſubſtitui poſſit 364.f.Myr.
Dracunculi vnde oriantur, & quõ eis medendum 534.c.Æg.246.f. Act.736.g.737.Aet. dracunculos quid eneeet 320.f.Act. dracunculus maior 416.c. dracunculi radix 19.c.& 21.f.Or.
Drangæa 377. g. Myr. drangæa antidotus 377.b.f.378.a.e. 379.a. 451.d 461.c.e.462.e Myr. drãgæa ſimplex cur dicta 377. g. Myrepſ.
Droma emplaſtrum 564.d.Myr.
Dropacis paratio& vſus 686.a.Æg. 16.e.392.a.Or. 159.a.Aet.551.g. Myrepſ. dropax Gallus 687.e. Æg.53.c.116.e.Or.
Droſaton 360.d.382.f. 511.b. Myr. droſatõ acetoſum compoſitum 525.g.Myr. droſatorum catalogus amplus 511.a.& deinceps. Myrepſ.
Droferon vnguentum 488.c. Myr.
Δροσιοξίταλον 359.f.366.c.Myr.
Dryini malitia,eiuſque ictus ſigna &remedia 540.g.Æg.625.b.Aet. 332.c.Act.
Dryopteris 619.c.Æg.483.d.495.a. Orib.
Drys 117.c.Aet.
Ducentia ab oculis 22.d.Or. ducentia ex renibus 22.d.Or.
Dulcia quæ 1.f. Aet. dulcia exactè, amareſcere tandem 25. a. Act. dulce calidum eſſe 4. g. Aet. dulcia omnia flauæ bili materiã ſuppeditare 585. b. Or. dulcia lieni & iecori inimica 67. g.Orib. 74.c. Celſ. dulcia nutriunt 5.d. Aet. dulcium vis 609.e.Æg.
dulcium balneorum ratio 154.b.c. Aet. dulcis calamus 379. f. 451.h. Myrep. dulcis compoſitio 447. c. Aet. dulcia mala quãdo in febribus cõueniãt 209 g.Act.dulcis ſuccus 110.g.Ruff.
Dulcedo aquoſa 24. e. Act. dulcedo fructuum vnde 3.d.Aet. dulciaquea qualitas 24.g.Act.
Duodecumanus ſal 463.a.Aet.
Durantia corpus 40 g.Celſ.
Duritiei cuilibet in quolibet corporis loco medentia 206.a. Scr. duritias diſcutientia 37. f. Aet. 262.a.324.c.326.f.Act.824.d.825 a Myr.230.d.g.Scr. 411.f.Marc. ad duritias relaxandas 308. d. Marc. ad duritias cacoethes 258. d. Marc. duritiei vetuſtæ quid medeatur 326.b.Act. duritici mammarum quid cõgruat 455.f. Æg. duritiei renũ quõ medendum 560. e. Aet. duritiei vuluæ quid conueniat 80. a. Celſ.
Dyſenteriæ & abſceſſus inteſtinorum differentia 493.d.Aet. dyſenteriæ cauſæ 44.e.Aret. dyſenteriæ notæ mediocres & lethales 162. b. Act. dyſenteriæ peſſimæ quæ 495. f. Aet. dyſenteriæ dignotio, differentiæ, & curatio 251.e. Tr.460.h. Æg. 139.h.351.f. 352.b. 662.d. Orib. 494. 495 496. Aet. 162.b. 226 b. Act.77.a.Celſ. dyſenteriæ dyſenteriacíſque medentia 596. c. 604.d.608.f.Or. 11.a. 12.c. 14.c. 16.c. 33.e.37.c.d.39.e.41.c.e. 43. h.54.d.65.c.66.d.69.a.71.g.82.d. 87.b.89.g.91.b.Aet. 265.f.268.g. 324.e.329.c.Act.357.f.358.g.359. c.360.a.c.361.f.362.c.363.a. 380. e.384. c.f. 385.a. b. 386.f. 390. e. 391.g.395.b.e. 402.c. 407.c. 408. e.h..410.c. 412.a.g. 417.c.f. 423. g.430.b.433.a.g.435.c.438 f.444. e.461.h.531.f.h..802 h.803.a. Myrepſ. 207.d.Scrib. 318.f. 333.a.e. 337.e.g.341.f.366.g.367.e. 368.a. 369.a.c.370.a.c.371.b.e.g.372.a. Marc. ad dyſentericos ſolitanços 371. e. Marc. dyſentericis & ſanguinis profluuio laborantibus accommodata edulia ac medicamenta 594.e.606. d.h. 609.g. 610.c. Orib. dyſentericorum communia remedia 501. g. 502. & deinceps Aet.207. d. Scr. dyſentericæ compoſitiones diuerſæ 550.b.552.f.Myr. dyſentericis infernè quæ infundantur 504.d.Aet. dyſentericorum ſorbitiones 500.d.Aet. dyſentericis vſtum rhabarbarum non dandum 363.a.Myr. à dyſenteria quid præſeruet 336 a.Marc.
dyſenteriæ propriè dictæ dignotiõ & curatio 257.c.Tr. dyſenteria hepatica ſeu hepatitis 243. a. Tr.148.f. Act. dyſenteriæ hepaticæ & difficultatis inteſtinorum.differentia, & uratio 228. e. Act. dyſenteriæ hepaticæ ex frigiditate curatio 245. d. Tr. dyſenteriæ rheumaticæ notæ, ſigna, & curatio 251.a.& deinceps. Trall. dyſentericis exulcerationibus quid medeatur 65. d. Aet.
Δύσπνοια vnde oriatur 157.a.Act. dyſpnoici qui euadant 158. a. Act. δύσπνοια quando in ὀρθόπνοιαν abeat 157. b. Act. dyſpnoeæ ortus & curatio 218. f. Act. 68.f. Celſ. vide Spirandi difficult. ad dyſpnœam 316.h. 341.b.Marc.
Dyſtros menſis 151.g.Aet.
Dyſuria quid, & quomodo curanda 562.c. Aet. 356.f. Marc. ad dyſuriã 356.f.359.d.341.f.Marc. vide Vrinæ difficult.

E

Ebenus 619.d.Æg.416.e. Or. 17.f. Act.
Ebiſci vires 612.f.Æg.597.g.Or.17 e.Act.
Ebrietas cauſſa anginæ 399.h.Act. ebrietates podagræ cauſſa 587. h.Act. ebrietas ſiderationem inducit 263. e. Aet. ebrietates vertiginem generant 247.e.Act. ebrietas veneri contraria 118. d. Aet. ebrietatis incommoda & curatio 374.c. 354.h. 417.h. Æg. 82.d.580.f. Or. ebrietatẽ quæ arceant præſumpta, aut extinguant 274.d.Æg.370.a.Aet.196. c.Scr. ebrietatis malis mederi vomitum 138. d.Aet. ebrietas cacochum ſi induxerit,quõ medendum 421.h.Æg.
Ebriis gemina obiecta ob oculos cur verſentur 759.f.Caſſ. ebriis prodeſt vomit' 139.d.Aet. ebriorũ ſitis quõ extinguẽda 442.d. Aet. ebrii obmuteſcẽtis pericula 23.a.Celſ. ebr. vinũ ignobilius cur potẽt auid' 762.c.Caſſ.
ebrietas emplaſtrũ 258.a.757.a.Act.
Ebulus Græcis chamæacte. 262.f. Mar. ebulus 612.e.Æg. 326.c. 407.h.490.g.Or.366.f.Myr.
Ἐκβρασμὸς quid 568 β.c.Myr.
ad Ἐκκαυσιν ſtomachi 326.e.Mar.
Ἐκχύμωμα vnde oriatur,&quæ eius ſpecies 190.c. 246.b.Act. ἐκχύμωμα quid,& quomodo curetur 629.b.Or.245. h. Act. ecchymomata inueterata quomodo tollenda 127.g.Or.
Echelion 523.c.Myr.
Echidnõ,id eſt viperarũ,vires 598. f.Or. vide Vipera.
Ἐκκοπτικὰ medicamẽta199.c.Act.
Echini qualitas & facultas 373. f. Æg. echini combuſti vis & vſus 483. e. Or. echinus marinus 89.e.Aet.
echin' herba 621.c.Æg. 496.c.Or.
Echion 621.d.Æg.418.g.Or.
Echys Latinis capſella 336. b. Marc.
Eclegmata varia 657.g. Æg.593.b. 677. a. Myr. eclegma ad affectas arterias 406. g.Act. eclegma ad deſtillationes 410.f.Act. eclegma ad hydropicos 540. f. Aet. eclegma pleuriticorũ 435. a.Act. eclegmatia ad pulmonis

vitia 316.d.Marc. eclegma ad tuſſes 412.c.Aet. ecligma Socratis 397.e.Myrepſ. eclegmatis è capitibus papaueris vſus 409.c.Æg.
Ecloge antidotus 384.f.427.f.Myr.
Ἐκπιεσμὸς in oculo quid 185. a. Act.
Ἐκπλεθρίζειν 288.d.Or.
Ἐκτρόπιον quid, & vnde oriatur 183. b.Act.145.e.Cel. ectropii qui 300.a.Aet.
Eczemata quid 675.a.Aet. eczematis quid medeatur 328.g.Act.
Ἐκζέσματα quid 568.β.c.Myr.
Edeſſenum pelarium 346.h.Aet.
Educentia ea quæ in thorace ſunt 23.e.Or. educentia per vrinã à ſplene, item ex hepate 23. c. Orib.
Educatio infantis quomodo inſtituenda 348.d.Æg.76.b.Or.
Eduliorum differentiæ 234.a. Or. eduliorum differentia vnde 5.a. c.Aet. edulia acria & lenia 38. b.Celſ. edulia aluum mouentia & ſtringentia 39.d.e.Celſ. edulia boni, malique ſucci 37.g. 38.a.Celſ. edulia calefacientia & refrigerantia 39.a.Celſ. edulia communia prauos morbos generãt 223.a.Aet. edulia corruptu faciliora quæ, & quæ non 39.b.Cel. eduliorum dulcium qualitas & facultas 4. h. Aet. edulia inflantia & non inflantia 38.h.Celſ. edulia media inter craſſefacientia & attenuantia 368.d.Æg. edulia pituitam tenuiorem aut craſſiorem quæ pariant 38.d.Celſ. edulia præſtãtiſſima omnium quæ ſint 583.b. Or. edulia ſtomacho idonea & aliena 38.e.g.Cel. eduliorũ varietas noxia 368. e. Ægin. edulia vitanda quæ 103.g. Aet. eduliis venenata quæ incidant 616.β.e.Aet.
edulis radix, ſeu raphanus 323.g. 297.e.Marc.
Effuſionis ſeu ecchymomatis curatio 246.b.Act.
Egeſtionum alui dignotio 399. a. Æg.198.d.Aet.
Εἰλεὸς vnde dictus, quid ſit, & quid ei medeatur 13. b. Aret. 163. d. 164.a. Act. 76.b.Celſ.213.b.Scr. 377.f.378.e.Mar. vide Ileus.
Εἰλικρινὴς quid 21.b.Celſ.
Eiulatus recens nati ſanitatem indicat 169. f. Aet. eiulatus albuginem pueris inducit 166. d. Aet.
Elææ & elæi vires 495.b.597.h.Or. 17.g.Aet. elæodes puris ſpecies 98. g. Celſ. elæomeli 620. a.Æg.
Elaphicon 416.f.Or.
Elaphoboſcum 620.b. Æg. 21.a.f. 416.f.495.g.Or.
Elapis morſus ſymptomata & remedia 626.b.Aet.
Elate 448.a.Or.57.b.Aet.
Elaterium quid, & quæ eius vires 620.a.640.c.648.d. Ægin. 325.d. 439.f.488.b. 508.e. 609.c. Orib. 51.f.Aet.272.g.Act.382.f.Marc. elaterium ſincerũ quod ſit 387. g. Marcell. elaterii electio & doſis 648. d. Ægin. elaterium venenatum eſſe 628.c. Aet. elaterio poto quomodo medendum 550.h.Æg. 647.b. Aet. 287. g.Act.
Elatina 620.b. Ægin. 416.g.495.g. Orib.
Electrum 622.a. Æg.69.g. Aet. ex electro paſtillus 424.c.Aet.
Electiui nerui 110.b.Ruff.
Eleliſphacos 620.b.Æg.495.h. Or. 24.h.Aet.
Elementa quæ vocentur, & quomodo corpora humana ex iis tẽperentur 140.c.Act. elemẽta corporis qui exactè noſcant 186.b.Aet.
Elephantis deſcriptio prolixa 50.a. Aret. elephantis & aliorũ animalium comparatio 50.a. Aret. elephantis ex vngue ramenta, oſſium item ac dentium, quam vim habeant 620.c.Æg.
elephantis morbi nomina diuerſa 50.h 51.a.Aret. ἐλέφας quid 187. e.Act. elephantis morbi & animalis communitas 50.a.Aret. elephantia morbus Italiæ penè ignotus 61. f. Celſ. elephantis cauſæ 51. a. Aret. elephantis notæ 61. f. Celſ. elephantiæ ortus & diuerſitas 187.e. Act. elephantis difficultas 51.a.Aret. elephantis diuturnitas 51. β. b. Aret. elephantis feritas 95. c. Aret. elephas vnde incipiat 51.c.Aret. elephantis initia latere, & vbi 51.b.Aret. elephas curabilis quando 95. d. Aret. elephantis inualeſcentis ſympto mata 51.c. Aret. elephanti inualeſcenti accommoda medicamenta 95.g.Aret. elephantiaſi geſtatio quæ conueniat 117. b.Aet. elephanti venæ ſectione quomodo ſubueniendum 95 e.Aret. elephãti victus qui accõmodus 96.e.Aret elephantiaſin minãtibus vſtio quomodo adhibenda 551.d.Æg. elephãtiæ incipienti quæ occurrãt 311 h.326 e.Act. elephantis dignotio & curatio 51.a.95.c. Ar. 490. f.Æg.118.d.638.c.Or.663.f.664. Aet.187.e.242.g.Act. 61.f. Celſ. elephante laborantium quorũdam hiſtoria 52.a.Aret. elephãtiaſi correpti an filios procreare debeant 671 d.Aet. elephãtiaſi correptis quæ medeãtur 600.d. Or. 70.d. 84.e. 93 c.e.138 d 652. d.758.g.Aet. 258.c. 262.b.279.e. 319.c.Act.432.d.453.h.455.a.486 e.487.c.529.b.Myr.235.a. Scrib. 322.d.383.a.Mar.
Elephantini emplaſtri compoſitio & vſus 38.d.Or.
Eligmata varia 593. b. Myr. eligmata purgatoria 677.a.Myr.
Elixa 236.c.Or. elixa oua 223. e. Or. elixatio ciborum & concoctio naturalis 90.d.Act.
Elleborine 620.f.Æg.417.g.Or.
Ellebori vtriuſq; deſcriptio 417. c. Or. ellebori vtriuſq; vires 620. c.Æg.496.a.598.b.Or.25.b.Aet. elleborus præſtantiſſimus qui 338.c.Or. ellebori eligendi ac dandi ratio 335.h.Or. ellebori propinandi ratio 337.f.Or. ellebori potus periculoſus 342.c. Or. elleboro purgare ſiquos velis, quomodo præparãdi ſint 339. e. Or. ellebori ſymptomatis occurrendum quomodo 338.h.Or. ellebori ſtrangulationibus medẽdum quõ 340. d. Or. ellebori ſeu thymi nigri vſu abſtinendum 28.b.Aet.
elleborus albus 22. c. 325.c. 417. c. Orib. elleborus albus quibus morbis conueniat 331.f.h.Or. elleborus niger 19.e.417.d.Or. elleborum nigrum optimum eſſe 97.f.Act. ellebori nigri purgatoria vis, doſis, ac præparatio 325.f.338.f.Or.
Ellychnii vſus 516.d.Æg.
Elymos 620.e.Æg.417.e.496.a.598 c.Or.25.e.Aet.
Embamma cõcoctionem adiuuãs 464.a.Aet. embamma ad ventrem ſoluendum 384.g.Mar.
Embularchi ſuffumigium 841. a. Aet.
Eminentem carnem quid compeſcat 233.f. Scr. eminentiæ corporis tumentes quomodo tollendæ 667.d.668.Aet. ad eminentias 767 c.Myr. ad eminẽtias non exulceratas ſine ferro tollendas 232.c.Scr.399.f. Marc. eminentias deprimentia 120. f. Aet.322.a.Act. ad eminentias vſtio 552.c.Myr.
Ἔμμοτα quid 320. h. Act. 560. a. Myr.
Emollientia 94.d.Aret. 40.g. Celſ. emolliens emplaſtrum 325. c.d. h.Act. emolliens diſcutiẽnſq; emplaſtrum 325.b.Act. emollientia emplaſtra quomodo paranda 756.f.Aet.
Empaſmata quomodo à cataplaſmatis & diapaſmatis differant, & quis eorum vſus 401.d.Or.
Ἐμφύσημα quid, & vnde 189.a. Act. ἐμφυσήματα & οἰδήματα quid differant 183.a.
Empedocles 5.d.Celſ.
Empetron 620.e.Æg.325.b.Or.25. e.Aet.
Empirici, & eorum dogmata 7. b. Celſ. empirici & medici qua in re diſſentiant 5.h.Celſ.
Emplaſtica Græcis quæ 2.b.Aet. emplaſtica mediũ locum inter repellentia & abſtergentia tenere 477. c. Or. emplaſticorũ catalogus 476.h.Or.
emplaſtrum quid ſit 249. f. Act. emplaſtrum quomodo fiat 85. b.Celſ. emplaſtra quæ meliora 89.e.Cel. emplaſtrorum colores vt parentur 88. g. Celſ. emplaſtrorum & paſtillorũ materia laborioſè teritur 85.a.Cel. emplaſtri & paſtilli differentia 85.a.Celſ. emplaſtrorum differentia, materia, compoſitiones diuerſæ, & vſus 674.b.Æg. 35.a. & deinceps.Or.711.b.747.a.751 e.756.e.767.d.768.d.& deinceps. Aet.321.a.Act. 559.a. Myr. 88.f. Celſ.227.d.Scr. emplaſtrorum cruentorum vſus 674.f.Ægin. emplaſtra emollientia quõ parãda 756. e. Aet. emplaſtra lata quõ conficiantur 28.h.Or.
emplaſtrum album roſaceum 325. g.Act. emplaſtrũ Andreæ 322. a.Act. emplaſtri antidoti compoſitio 222.f.Scr. emplaſtrum Aphrum 36.d.Or. emplaſtrum Attalicum album 35.c. Orib. emplaſtrum aureum 323.g.Act. emplaſtrum Barbarum 68.f.422 f.& 334 d. 410.d. Aet. emplaſtrum barbarum enhæmon 88. f.Celſ. emplaſtrum baſilicon 35.a.Orib. emplaſtrum χιζανάγκη 281.b.Act. emplaſtrum copton platyſma 36.c. Orib. emplaſtrum Cteſiphontis 322. e. Act. emplaſtrum dichromon 36.b.Orib. emplaſtrum Dionyſia 510.c.Ægin. emplaſtrum duplicis coloris 749. e. Aet. emplaſtrum elephantinum ſiue ex dorycnio 38. d. Or. emplaſtrum enneapharmacum 35. a. Orib. emplaſtrum flauum 326.b.Act. emplaſtrum geranion 36.h. Or. emplaſtrum halmyron 39. a. Orib. emplaſtrum Helleſpontium 322.b. Act. emplaſtrum Heræ candidum 321.d.g.Act. emplaſtrum Iceſiæ 410.d.Aet. emplaſtrum Iſis dictum 497. e. Aet. emplaſtrum Leænæ 334. d. Aet. emplaſtrum Magus dictum 539. b. Aet. emplaſtrum manus 773.a.Aet. emplaſtrum melinum Heræ 321.g. Act. emplaſtrum melinum ad reſiccandas fluxiones vlcerum 284.e.Aet. emplaſtrum Mnaſæi 325. b. Act. emplaſtrum myrteum 36. c. Orib. emplaſtrum nigrum 321. h.Act. emplaſtrum nigrum Archigenis 415. f. Aet. emplaſtrum oxerum 410. d. Aet. emplaſtrum Pallas dictum 799. β. f. Aet. emplaſtrum pentatheton 36. b. Orib.325.g.Act. emplaſtrum phœnicinum Galeni 35.d.Or. emplaſtrum piſcatoris 613. β.c. Aet. emplaſtrum polyarchiõ 323.g.Act. emplaſtrũ purgatorium 142.d. Aet. emplaſtrũ Primmionis 326.a.Act. emplaſtrum renale 549.c.Aet. empl. roſaceum album 325. g. Act. emplaſtrum tetrapharmacum 35.a.Orib.134.b.Celſ. emplaſtrũ tonſoris 537.h.Aet. empl. venatorum 614.β.c. Aet. empl. Veſtæ 693.d.Aet. emplaſtrum viride 36.a.Or. emplaſtrũ viride Pamphili 376.e.Aet.
emplaſtrum ex anthemide 38. f. Or. emplaſtri è buccinis compoſitio & vſus 38. d. Or. emplaſtrum è chalcitide 321.a.Act. emplaſtrum ex chalcitide Galeni, quod phœnicinon vocatur 673.g.Or. emplaſtri ex dictamno compoſitio & vſus 37. g. Or. emplaſtrum ex hyoſcyamo, pſittaciõ vocatum 36.c.Or. emplaſtri ex lini ſemine Poletis compoſitio & vſus 38.a.Orib. emplaſtrum è maſtiche 325. c. Act. emplaſtrum ex meliloto 674.c.Or. emplaſtrum è melle 673.f. Or. 325.b. Act. emplaſtrum è micis 325.c. Act. emplaſtrum ex ochra 324.h.Act. emplaſtrum ex põpholyge 674. b.Orib. emplaſtrum è quinque ſimplicibus 325. g. Act. emplaſtrum è ruta 322.d. 324.d. Act. emplaſtrum è ſale 325. b.Act. emplaſtri ex ſalicibus compoſitio & vſus 39. c. Orib. 324. f. Act. emplaſtrum è ſeminibus 322. d. Act. emplaſtrum è ſucco 324.h.Act. emplaſtri ex verbenaca vel ex ſacra herba compoſitio & vſus 38.c.Or. emplaſtrum è viſco 322.c.Act.
emplaſtrum ad alopeciam 39. e. Or. emplaſtrum ad cancrum, vlceratum 43.a.Or. emplaſtra

ad eminentias liuentes 668.d. Aet. emplaſtra ad herniam 694.e.695.a. Aet. emplaſtrum ad impetigines 375.b.Aet. emplaſtrum ad oſſium fracturas 41.b.Or. emplaſtrum ad phagedænas 41.c.Orib. emplaſtrũ ſtomachi affecti 454.e. Aet. emplaſtrum ad teneros & qui ex vlceribus nimis grauiter conflictantur 41.c.Orib. emplaſtrum ad tentiginem ciendam 41.b. Orib. emplaſtra vlceribus cicatricem inducentia 708. d.Aet. emplaſtrum ad vlcera chironia 106.h. Orib. emplaſtrum ad vlcera maligna difficulter ad cicatricem peruenientia, putreſcentia & flaccida 41.f. Or. emplaſtra ad vulnera cruẽtà glutinãda 747.b.Aet.88.f.Cel.

Ἐμπνευματώσεων cauſæ 164.a. Act. ad empneumatoſin 329.g.337.c. Marc.

Emproſthotonos affectio quæ ſit, & quomodo curanda 2.e. 3. d. 61.62.Aret.430.d.Æg.124.f.Or. 154.c.Act.67.c.Celſ.

Ἔμπλυσις quid 8.d.Aret.

Ἔμπυοι qui 26.c.28.d.Aret. empyicis medentia 361.f.411.g.Myr. 264.a.314.e.g.h.315.c.f.g.Marc.

Enæorema in vrina quid 860.d. 862.d. Theoph.50.a.153.a.Act. vide Vrinæ enæorem.

Encanthis quid, & quomodo curanda 435.e.Æg.132.a. Or. 326. h.Aet. 183. e. 238. g. Act. 143.f. Celſ. encanthidas quid ſanet 307.e.Act.769.a.f.Myr.

Encaumati oculi quomodo medẽdum 308.d.Aet. ἔγκαυσις τοῦ στομάχου 425.d.Myr.

Epatorium 418.d.Or.

Ἐγκέφαλος 107.a.110.d.115.c.Ruff.

Ἔγχριστα quid appellent 94. g. Celſ.

Ἐγκράνιον 522.d.Or.

Ἐγκρυφίας panis 26.g. Act.

Ἐνέματα quid, & cuius vſus 280. h. Act. enemata ad dyſentericos, magnóſque dolores vel inflammationes 256.d. Tr. enemata ad recti inteſtini affectus 259.c. Tr. enemata varia 609. a.Myr.

Enhæmon emplaſtrum 568 α. c. Myr. enhæmi emplaſtri facultas 88.f.Celſ.

Ἠνιταῖον 428.f Myrepſ.

Enneapharmacũ emplaſtrum 35. a, Orib. 569. d. 772.e.Aet. 89.e. Celſ. enneapharmacus peſſus 694.e.Æg.

Enſtacta collyria 359.f.g.h.Aet. ἔνστακτον collyrium 660.g.Myr.

Ἐνθεαστικοὶ 155.b.Act.

Ἔντερα, eorúmque nomina 108.c. Ruff.

Ἐντεριώνη quid 422.f.702.f.Myr.

Enterocele quid, & quomodo curanda 476.a.Æg.636.d.Or. 166. g.Act.

Enulæ Campanæ vires 305 e. Act.

Ἐπακμαστικαὶ febres quæ 171.e.Act.

Ἐπαναστήματα 289.d.Act.

Epangyloti laquei ratio& vſus 159 f.Or.

Ἐπανθισμοὶ 109.g.Ruff.

Ἐφήβαιον 104.g.Ruff.

Ἐφέδρανα 105.e.Ruff.

Ephelides quid, & quomodo eis medendum 652.d. Orib. 185.g. 241.b.Act.117.f. Celſ. ephelides detergentia & tollentia 128. a.593.d.602.g.603.b. Orib. 370. 371.Aet.

Ephemerum 621.b. Ægin. 423.b. Orib.284.b.Act. ephemerum nõ lethale 496.d.Or. ephemeri ſiue iridis agreſtis vires 465. f.Or. ephemerum venenatum eſſe 628.c.Aet. ephemeri poti ſymptomata & medela 548.b. Æg.642.d.77.d.Aet.286.f.Act. 226 a.Scr.

Ephemera febris vnde, & quales eius vrinæ, & cur 109.f. Act. ephemerarum febrium iudiciũ ex vrinis non facilè fieri 77. d. Act. ἐφήμερος πυρετὸς, eiuſq; curatio 171.a.207.d.Act. vide Febr.diar.

Epheſium emplaſtrum 90.g.Celſ.

Ephialtes vnde dicatur, vnde oriatur, & quæ ei medela adhibenda 426.a.Ægin.119.d. Orib. 155.e.Act.

Ephialtia herba 16.a.Aet.

Epicauma in oculis quid 435. g. Æg.300.b.Aet.183.g.Act.

Ἐπιχορδὶς quid 13.c.Aret.

Epidemicis morbis antidotũ 262. h.Act.

Ἐπιδερμὶς 102.c.Ruff.

Epigaſtrion 104.g.Ruff.546.f.Or.

Epigloſſis ſeu epiglottis, eiúſque vſus 103.d.116.c.Ruf.531.e.538. b.546.b.Or.

Ἐπιγονατὶς 105.f.122.b.Ruff.

Epigoni chlora 569. h. Aet. epigoni emplaſtrum 234.d Aet.565 b.Myr.

Epigunides 105. f. Ruff. 547. a. Orib.

Epilepſia quid 196.b. Scrib. epilepſia vnde dicta 151.c. Trall. epilepſiæ ortus & differẽtia 154. g.Act. epilepticorum conuulſio & ſpumatio vnde 154.h.Act. epilepſiæ curatio 151.b. Tr.216. b. Act. epilepſiæ acutæ curatio 60.d.f.Act.

epileptici qui 325. a. Marc. epilepticis medentia 456.d.Myrep. 196.b.Scr.325.a.337.g.Mar. vide Comitial.

Epimedium 417.f. Or. epimedii vires 620.e.Æg.496.b.Or.

Epimelion 496.b.Or.

Epimelidis vires 620.f.Ægin.

Ἐπιμυλὶς 105.f.Ruff.

Ἐπινυκτίδες quid ſint 188.e.Act.114. e. Celſ. epinyctidum curatio 116.a.636.f.Or. 729.a. Aet. 244. d.Act.114.e. Celſ. epinyctidibus medentia 35.f. Aet. 319.f. g. Act.822.b.Myr.

Epipactis 620.f.Æg.417.g.Or.

Epipegma in organo quid ſit, & quem vſum habeat 164.b.Or.

Epiphi menſis 610.β.g.Aet.

Epiphora quid 296.e.Marc. epiphoræ diuturnæ quomodo medendum 197.h.Scr. epiphoris oculorum medẽtia 437.h. Myr. 197.a.b.198.a.e.222.e.228.f. Scr. 266.a.c.f.267.b.f.g. 269.g.274.c. Marcell. ad epiphoras totius corporis 234. c. Scrib. ad epiphoræ reliquias tollendas 265. a.f.Mar.

Epiphyſis 523.e. Or. ἐπίφυσις & ἀπόφυσις quid differant 547. f. Orib.

Epiplaſmata apoplecticis conuenientia 59.e.Aret.

Epiplocele 166.g.Act.153.h.Celſ.

Ἐπίπλους 108.d. 118. f. Ruff. epiploi partes conſtitutiuæ, etymõ, figura & vſus 538.f.Or.

Epipoma quid in organo ſit, & quem vſum habeat 164.b.Or.

Epiſcenium 544.c.Or. Ἐπισκύνιον 101.f.Ruff.

Ἐπίσειον 104.g.105.c.Ruff.

Epiſpaſtica 85.d. 89.g. Celſ. epiſpaſticum emplaſtrũ 230.f.Scr.

Epithemata quid ſint 683.f. Ægin. 249.f. Act. epithematum catalogus longus 281. a. Act. 587. c. Myr. epithemata dyſenterica 507.h.Aet. epithemata glutinãtia 539.a.Aet. epithemata hydropica 536.g.537.a.Aet. epithemata purgatoria 142.b. Aet. epithemata ſtomachica 453. f. 454.a.522.d.Aet.44.c.e.Orib. epithemata vomitum reprimentia 449.a.Aet.

epithema Amythaonis 415.h.Aet. epithema aquam vehementer educens 143.d. Or. epithema clidion 508. c. Aet. epithema infrigidans ex Galeni commẽt. 45.e.Or. epithema Nilei 454. f.Aet. epithema polyarchion 415.h.Aet. epithematis ſpongiolæ vſus 471.h.Æg.

epithemata ad capitis dolorẽ 274. c.Aet. epithema ad gingiuas cruentas 379. a. Aet. epithemata ad iſchiadicos 585. c.586. 587.Aet. epithemata ad nauſeas 449.c.Aet. epithemata ad pleuritidem 432.g.433.a.Aet. epithema podagricis & arthriticis dolorem ſedans, quo vtuntur quum viget acceſſio 672. c. Or. epithemata ad pruritum 673.h.674.Aet. epithemata ad ſcirrhum ſplenis 528. a. Aet. epithema ſtomachicum 44. c. 522. d. Aet. epithema ad ſtomachicos, hepaticos & hypochondriorum inflammationes, & omnes neruorum affectus 44 c.Or. epithema ad tuſſim 414 f.Aet. epithema vomitũ ciens 364.d.Or.

epithema ex melilotis 519.d.Aet. epithema ex micis ad omnem duritiem 44. d. Or. epithema ex œnanthe 44. g. Orib. 508. a. Aet. epithema ex ſtyrace 515. b.Aet.

Epithymbri vires 649.a.Æg.272.a. Act.

Epithymum 620.e. Æg. 12.a. 19. e. 21.b.417.f.420.b.496.a.Or.25.f. Aet. epithymi in purgãdo vis & doſis 127.b. Ruff. 515.g. 649. a.Ægin.325.b.327.d. Orib. 124. g.Aet.271.h.Act.382.d.Marc. epithymi in vino vſus 578. b. Orib.

Ἐπιτεθευγμένον 441.a.Myr.

Ἐπιζευγνύουσα futura 106.d.Ruff.

Epomides 103.g.Ruff.546.c.Or.

Epomphalia medicamenta 596. a. Aet.502.e.587.c.Myr.

Epulis ſolùm vacantes neque ſe exercentes, quomodo tractandi 577.e.Or.

Epulis quid, eiúſque curatio & remedia 445. a. 560.f. Æg. 655. a.Orib. 380.g.713.g. Aet. 186.b. 241.c. Act.203.d.Scr.

Equiſetum 28.e.Aet.

Equorum carnes 220.g.334.h.Or. equina caro eſu iniucunda 84. h.Aet. equorum colores varii 50. b. Aret. equinum lac quale 76.d. Aet. equorum lichenes 519.g. Or. ad equos tuſſientes 316.b.Marc.

equi fluuialis teſticulus quas vires habeat 623.c. Æg. equi vngula Gallis calliomarcus 316. c. Marc. equi (conſtellationis) ortus 151.g.Aet.

equitationis commoda 296. f. Or. 116.f.442.d.Aet.

Eraſiſtratus 5.e.70.f. Celſ. eraſiſtratus cibum quando dandum cenſeat 44. a. Celſ. eraſiſtrati compoſitio 133.g. Celſ. eraſiſtrati liquidum 343.d.Aet.

Erebinthus 620.f.Æg.496.b.598.d. Or.25.f.Aet.

Erecta organa quæ 161.g.Or. erecta organa quam materiam requirant 162.d.Or.

Eretrienſis terra 513.a.Or.

Ergaſima myrrha 441.d.Or.

Erice 620.g.Æg.20.c.417.g. 496. c. Orib. ex erica compoſitio 49. h.Or. ericerõ collyrium 340. Aet.

Erigeron 622.c.Ægin.419.e.497.b. Or.27.a.Aet.

Erinacei facultas 373.f.621.c. Æg. erinacei tam marini quàm terreni corpus cõbuſtum quas vires habeat 520.c.Or.

Erinum 620.h.Æg.417.g.Or.

Erodentia corpus 40.c.Celſ.

Eroſio quid 226.f Aet.

Eroſiua medicamenta 719. b. f. g. 720.a.Aet. eroſiuum mordacitatis exors 519.e. Æg. eroſiua vi prædita eſſe acria 5.g. Aet.

Erotion Latinis apiaſtrum 373.e. Marc.

Errhina quid ſint 14.c.197.b.Act. errhinorum compoſitio, differentia, vſus 197.b.Act. errhina varia 597. a. Myr. errhinum caput purgans, ad lippitudinem & morbum comitialem 142. h. Tr. errhina ad caput purgandum 417. f. Ægin. errhina ſurditati quæ adhibenda 186. c. Trall.

Erronea & vaga imaginatio 11. a. Act.

Erucæ vires 369.a. 621.b. Æg. 8.c. 12.c.218.e.583.c.Or.26.c.Aet. erucæ ſemen 14.e.Or.

erucæ olerum vires quas habeant 624.b.Æg.

erucam pinorum venenatam eſſe 616.β.e.f.628.c.Aet. erucæ pinus hauſtæ ſigna & remedia 545 f.Æg.641.a.Aet.

Eructãtibus acida quid medeatur 358.b.aut nidoroſa 357.g.Myr.

Eruilia 211.f.Or.

Eruinæ ſubſidentiæ in vrinis 197. d.Aet. Vide Vrin.ſubſid.

Eruptionibus calidis medentia 319.g.328.g.Act.

Erui vires 635.g.Ægin. 21.a.212.b. 505.b.607.b. Orib. 45.g.Aet. erui præparatio 255.a. Or. ex eruo antidotum 263.g.Act. ex eruis antidotus 411.e.Myr.

Eryngium 19.b.20.f.418.c.Or. 27. a.Aet.

Eryſimi vires 621.a. Æg. 8. c.19.b. 212.c.418.b.496.c.Or.26.a. Aet.

Eryſipelas quid, eiúſque dignotio & curatio 508.h.512.c.Æg. 113. d.635.a.Or.726.g.727.Aet. 175. a.188.h.244.f. Act. 102.f. 103. c. Celſ. eryſipelati medẽtia 592. e.599.d.603. a. b. Orib. 7.f. 8.c.

92.g.Aet.768.b.e.773.g. Myr. ad eryſipelata fortia 17. g. 49. f. Aet. ἐρυσίπελας φλεγμονῶδες quid 189.a. Aꝯ.
eryſipelatis cerebri curatio 420. b. Ægin.103.e.Orib.263.c.Aet. eryſipelas hepatis quæ mala inducat 469.c.Æg. eryſipelas pulmonis 200.e.Tr.
Erythrinus (piſcis) 226.f.Or.
Erythrodanum Latinis caulis purpureus vel marinus 340.b. Mar. erythrodani deſcriptio 418. b. Or. erythrodani vires 621.a. Æg.496.c.Or.26.b.Aet.
Ἐρυθροειδὴς tunica 109.d.Ruff.
Erythroicum 438.d.Or.
de Eſcariis fructibus regula 53. e. Aet. eſcaria nux, id eſt iuglãs 260.e.Marc.
Ἐσχάραι quid, & quid eis medeatur 5.e.Ar.103.e.Celſ.198.c.Scr.264.c.273.e.Marc.
Eſdræ antidotus 658.d. Ægin.382.e.386.e.657.e.Aet.261.f.Aꝯ. eſdræ antidoto ad manum non exiſtente, qua vſus ſit Aetius ad dolorẽ dentiũ 386.e.Aet. eſdr. antid. 390.d. 391.g.392.d. Myr.
Eſſentia (emplaſtrum) quomodo paretur 756.g.776.e.Aet.
Eſula quid Nicolao 366. g. 398. e. Myr. eſulæ purgatoria vis & doſis 128.b.Ruff. Ἠθμοειδῆ foramina 106.e.h.Ruff.115.a.Aꝯ. ἠθμοειδὲς os 119.f.Ruff.524.c.Or.
Ἦτρον 104.g.Ruff.
Euacuatio præcedit appetitum 406 a.Aet. euacuatione affectiones quæ indigeant 303.a.Or. euacuationis conſideratio 37. a. Aꝯ. euacuationis menſura 120.b.Aet. euacuatio quando confertim facienda 9.c.Orib. euacuatio quando venæ ſectionem præcedere debeat 9.a. Or. euacuationis tẽpus 844. c. poſt Myr. euacuationibus reiectis quæ ſubſtituẽda 844.d.poſt Myr. euacuatio ſanguinis cur neceſſaria 593.a. Aet. euacuationis ſanguinis menſura 307.a.Or. euacuationes ſanis conuenientes 577.g.Or.
euacuantia ſplenem 146.a.Aet.
Euaporatio putredinoſa 223.b Aet.
Euchariſtos antidotus 416. g. 417. a.Myr.
Euchrun collyrium 345.b.Aet. εὔχροον emplaſtrum 227.h.Scr.
Εὔχυλοι 37.f.Celſ.
Εὔχυμα quæ 203 d.Aꝯ.
Euelpides inſignis ocularius medicus 120.a.Celſ.
Euelpiſtus chirurgus 137.d.Celſ. euelpiſti emplaſtrum 230.e.Scr.
Euexiæ notæ 35.b.Aret.
Eugies 231.e.Or.
Eunuchorum corpora mollia & tenera eſſe 292. h. 708. h. 709. c. Aet. eunuchi elephantiaſi nõ laborant 66. c.Aet. eunuchũ ſine ferro vt facias 396.c.Marc.
Euocantia & educentia 84.c.93.g. Celſ. euocans exalto medicamentum 486.e.Æg.
Euodes acopum neruis vtile 94. f. Celſ. εὐῶδες collyrium 198. d. Scrib. euodes epithema 224. c.Trall.
Eupatorium 418.d.Or. eupatorii vires 621.b.Æg.496.d.598.f.Or. 26.c.Aet.
Eupetalon 325.d.Or.
Euphorbium 418.e.Or. euphorbii electio 25.g.Or.97.g.Aet. euphorbii vires 621.b.Æg.12.a. 19.f.21. f.496. d.598.f.Or. 26.d. Aet. euphorbii purgatoria vis 128. d. Ruff. 127. c. Aet.273. d. Aꝯ.
Eupnœa antidotus 431.d.Myr.
Eurus 367.c.Orib. eurus ventus 150.f. Aet. euroauſter 150. g. Aet. euronotus 368.d.Or.
Εὐρὺς quid 87.a.Aꝯ.
Eutonum collyrium 356.e.Aet.
Eutychiani trochiſci 303.d.Mar.
Euzomon 26.c.Aet.
Exacerbatio quid 191.f.Aet. exacerbationis augeſcentis ſigna 192.b.Act. exacerbationes ſequũtur iudicationes 194.h.Aet.
Ἐξανθήματα quid ſint & vnde oriantur & quomodo differant 163. b.168.f.169.c.188.d.194.d.Aꝯ. exanthematum curatio 105. d. 626.e.Or.114.d.Celſ. exanthematis medentia 604.b.Or.319.f. Aꝯ.747.d.Myr.322.f.Marc.
exanthemata capitis quid, & quomodo eis medendum 136. a. Trall. exanthemata in capite orta ex febris exceſſu quid ſanet 594. c. Orib. exanthematum palati curatio 241. g. Aꝯ.
Exaſperantia ægri animum quando ipſi exponenda 46.d.Celſ. ad exaſperationem 231.d.Scr.
Excandeſcentia calidioris cordis nota 183.d.Aet.
Excerni tantùm nutritioni inepta 85.e.Aꝯ.
Exceſſui contraria opponẽda 483. f.Aet.
Excitantia, naribus admota 56. d. Celſ.
Exciſio quid ſit 591.e.Æg.
Excoriatoria impetiginum 375. g. h.376.d. Aet. excoriatorium macularum à ſole prouocatarũ & lentiginum 371.c.Aet.
Excreationibus pectoris & pulmonis faba commodum edulium 37.d.Aet. ad excreationẽ difficilem 311.b.Marc. ad excreationes purulentas 313.e.314.a.e. f.g.315.d.Marc.
Excrementorũ corporis ſpecies & nomina 110.d.Ruff. excremẽtorum diſcretiones diuerſæ 838. a.poſt Myr. excrementa concoctionis cuiuſque quæ & qualia 44.c.82.b. Aꝯ. excrementa bonæ ſpei quæ 21.b.Celſ.
excrementa alba quid ſignificent 89.a. Aꝯ. excrementa nigra vnde, & quid in iis faciendum 87.h.Aꝯ. excrementa ſanguinolenta 124.c.Aꝯ.
excrementa quæ res gignant 62. e.239. b. 585.b. Orib. excrementis carentia 62.f.240. a. 585. c.Or.
excrementorum alui dignotio 399 a.Ægin.36.f.161.a.Aꝯ. excrementorum alui qualitas ac quãtitas quæ conueniat 159.b. Aꝯ. excremẽtorum cerebri duplex ratio 523.h.Or. excremẽta inteſtinorum exulceratorum 45. c.46.a.Aret.
Excreſcentem in vulneribus carnẽ quid reprimat 258.e.Mar. excreſcentib.gingiuis quõ medendum 379.e.Aet. ad excreſcentias 604 g.Or.388.e.389.b. Mar.
Excretionum alui dignotio 161. a. Aꝯ. excretionum naturaliũ conſideratio 204.c.Aꝯ. excretionum naturalium conſuetarúmque profuſio ac ſuppreſſio 37. h. Aꝯ. excretionis parcæ cauſæ 92.a. Aꝯ. excretionem quid inhibeat 91.e.Aꝯ. excretiones ſuppreſſæ podagram generant 587.h.Aet. excretionũ ſuppreſſio purgationem poſtulat 198 b.Aꝯ.
Exedentia emplaſtra 90.d.Celſ. exedentia medicamẽta quæ 719 720.Aet.
Exercitatio quid ſit 350.b.Æg.6.b. 286.e.Or.115.a. Aet.202.c. Aꝯ. exercitia quæ quibus cõueniant 34.f.Cel. exercitationibus omnibus quid commune, quid proprium 350.d.Æg. 7.a. 288. a. Or.115.d.Aet.202.b.Aꝯ. exercitationem præcedere quæ debeant, quæ ſequi 350.a.Æg.115. a.Aet.202.f.g.Aꝯ.12.c. Celſ. exercitationis modus & terminus 350.e.f.Æg.6.c.Or. 115.a.b. Aet.34.d.202.d.Aꝯ.12.b.Celſ. exercitationis tẽpus 350.b. Æg. 6.c.7.a.287.a.289 b.Orib. 202.e. Aꝯ.12.a.Celſ. exercitationis vtilitas 350.b.Æg.7.a.286.e.Or. 115.b.c.Aet. 34.d.202.c.Aꝯ. 12. Celſ.
exercitationes commodæ quæ 12. b.Celſ. exercitationum laborioſarum commoda 6.b. Or. exercitationes moderatæ & immoderatæ pulſus quales efficiãt 847. c. Phil. exercitatio qualis in eo qui laborauit & bene coxit, & in fatigato 12.a.Cel. exercitatio epilepticis quæ vtilis 154 g.Trall. exercitatio frequens cui conueniat 11. b. Celſ. exercitationũ intermiſſio quid mali inferat 587. h. Aet. 11. b. c. Celſ.
exercitata meliora inexercitatis 104.d.f.Aet.
Exercitus aquas quomodo ducere debeant 153.d.Aet.
Exhalatiões fuliginoſæ 151.c.Aet. exhalatio peſtilens quadrupeda corripit 223.f.Aet. exhalationis prauæ & vitioſæ cognitio 372.a. Or. exhalationis ſalubris regionum cognitio 371.e. Or. exhalatio ſicca 165.c.Aet.
Exiccantium catalogus 70. g. 248. a.613.a.Or. exiccantia modicè, ſimpliciter, primo, ſecundo, tertio, & quarto ordine 20. c.e. h.21.b.c.Or.
Ἐξιτώδικα medicamenta quæ 567.e. Myr.
Exitialia animalia & quæ ex animalibus prodeunt, liquores, metalla, olera, radices, ramoſa, potus, ſemina 284.a.b. Aꝯ. exitialia domeſtica quæ 284.b.Aꝯ. exitialia medicamẽta 283.d.Aꝯ. exitialia medicamenta qualitate potiùs nocere 283. d.Aꝯ. exitialia medicamenta quomodo & cur tractanda, & de eorum abuſu 283.e. Aꝯ. exitialia medicamenta non temere aliis communicanda 283. h. Aꝯ.
ad Exochadia 388.e.Marc.
Exolutis ex ſudoribus quomodo ſuccurrendum 623.a.Or.
Experientia quid poſſit 8.h.Celſ. experientia quo pacto inuectã 6.c.Celſ. experientia autoris certa 137.g.Aet.
Experimentorum notitia neceſſaria 5.h.Celſ.
Experrecto quid agendum 11.f. Celſ.
Expirationibus quid conferat aer 156.d.Aꝯ.
Expletis quid agendum 12.d. Celſ.
Expreſſio oculorum 300.d.Aet. expreſſionis oculorum curatio 439.b.Æg.325.a.Aet.
Expuitio quid 8. d. Aret. expuitiones è pectore quid iuuet 37. a.Aet.
Expultrix facultas aliquando alui profluuium mouet 161.b.Aꝯ.
Exquiſitam rationem non ſemper aſſequi licere 211.e.Aꝯ.
ad Extalẽ ꝓminentẽ 389.a.c.Mar.
Extendendi vim quæ organa habeant 161.f.Or. extendens æqualiter laqueus 153.g.157. d.g. 158.a.159.e.Or. extendẽs inæqualiter laqueꝰ 155.c.157.a. Or.
extenſio curui articuli difficilior quàm recti incuruatio 101. g. Celſ.
Extenuantium catalogus 19.a.Or. 14.b.Celſ.
Extergentia 448. e. 449. g. 665. f. Æg.
Externa refrigerant ſomni 578. g. Aet.
Extrahentia emplaſtra & pus mouentia 89.h.90.a.Cel. extractoria hæmorrhoidum 688.e.Aet.
Extrema animalium quæ dicãtur 85.b.Aet. extrema in acceſſionibus frigore cur corripiantur 755.e.Caſſ. extremæ corporis partes cholera laborãtibus cur conuellantur cõtrahantúrq; & refrigerentur, pulſúſq; adſit obſcurus 764.g.Caſſ. extremarũ partium refectio 587.c.Æg. extremitatis membrorum affectæ vrina 134.a.Aꝯ. extremitatum frigori in lethargo quomodo medendum 56.g.Aret.
Extuberantiis ani quid medeatur 479.g.Æg. extuberationes in collo vnde oriantur 175.a.Aꝯ.
Exuccatio quid 190.c.Aꝯ.
Exuctio quid 456.b.Aet. exuctio mãmarum cur reprobetur 455. e.Æg. exugenda venena quomodo 616.ß.g.Aet.
Exulcerãtia 222.f.233.a.Scr. exulcerantia in ſuperficie 102.g. Aet. exulcerantia quõ retundi poſſint 544.c.Æg.
exulcerationes quãdo exãthemata conſequantur 170.a.Aꝯ. exulcerationis circa os ſacrum factæ curatio 102.a.Or.
Exuſtiones aquæ feruẽtis quomodo ſanentur 319. h. Aꝯ. exuſtorum curatio 82.f.Or. exuſtorum in ſole curatio 82.f. Or. exuſtis quid conueniat 603. c. Orib.
Exuuii aſpidis vires 618.b.Æg.

F

Fabæ vis & facultas 629.a.Æg.8.c. 19.a. 211.a. 603.e. Or.37.c.Aet. 27.e.Aꝯ. fabarum farina 137. a.Or. fabæ frictæ 584.a.Or. fabæ Ægyptiæ & Græcæ qualitas 370.c.Æg.
faba in mammis quid 104. e. Ruff.
Fabri organum 184.g.Or.

Facies 102.g.Ruff. facies Hippocratica 22.e.Celſ. faciei & capitis partes ſuperiores 101.e. Ruff. faciei labiis tenus partes 111.f.Ruff. faciei infra oculos partes 102.c.Ruff. facies ſigna quæ habeat 189.d. Aet. faciei ſutura 167.d. Celſ.

faciei affectionum curatio 443.e. Æg.241.a.Act. faciei cadauerosæ notæ 173.e.Act. faciei circumlitio aurea 366.b.Aet. faciei colorem quid reuocet 266.b.Act. ad faciei colorem vitioſum 379.a.484.c.e.Myr. faciem depurgantia 367.g.Aet. faciei exanthematis quæ vena ſecanda 194.d.Act. ad faciem deprauatam in vtramlibet partem 325.e.Marcell. ad faciei lentigines 324.b.Marc. ad faciei maculas 329.f.Act.819.c. Myr.322.g.Marc. faciei medetur Chia terra 65.f.Aet. faciei nigredines quomodo purgandæ 366.g.Aet. faciei pallor & tumor quid indicet 24.a.Celſ. faciem quid præmuniat 313.g.Act. ad faciei puſtulas & vlcera 261.d.323.b.f. Marcell. facies rugoſa ne fiat 366.f.Aet. ad faciei rugas 329.f.Act. faciem à ſole ventóque præſeruantia 366.b.Aet. faciei à ſole maculatæ medetur ſideritis 9.f.Aet. faciem ſplendentem tenſámque reddentia, benéque coloratam, & ne à ſole exuratur aut vſta curetur 652.e.Or. ad faciei tumorem & liuorem 323.c.f.324.a.Marc. faciei tumoribus in elephantiaſi quæ illinenda 96.c.Aret. faciei varis quomodo medendum 372.c.Aet. faciei vitiorum dignotio 185.f.Act. faciei vitiorum medicamenta 311.c.Act. ad faciei vitia omnia 322.g.Marc.

Facultates naturales 142.h.Act. facultates principes tres: quarum prima in corde, altera in cerebro & ſpinali medulla ac neruis, tertia in iecinore & venis 142.f.Act.

Fæcis vires 644.a.Ægin. fæcis electio 28.b.Or. fæx cremanda & lauanda quomodo 459.e.Or. fæx cõbuſta 483.h.Or.

fæculentum ſuccum lien attrahit 150.e.Act.

Fagi & ilicis vires 597.f.Or.

Falernum vinum 105.d.107.b.Aet.

Falſodictamnon 19.b.Or.

Fames in alimẽtis acrioribus quid efficiat 248.f.Aet. fames febrim inducit 203.h.219.a.b.f. Aet. fames febrientibus nociua 219.f.Aet. fames febribus quibus inutilis 50.f.Celſ. fames humorũ malignitatẽ auget 270.d.Aet. fames morbos cõmunes generat 223.a.Aet. fames materiã peiorẽ facit 235.p. Act. fames perfrigerat 177.a. Aet. fames veneri contraria 118.d.Aet.

fames ingens quid 163.d.Act. famis ingentis cauſæ & curatio 623.b.Or.442.g.Aet.

Familiaria & domeſtica quæ exitium adferant 284.c.Act.

Farris apparatus 538.a.Aet. far Cluſinum 496.b.Aet.

Farinæ pars craſſior quale nutrimentum præſtet 628.f.Ægin. farinæ puræ vis 475.a.Orib. farinæ hordeaceæ vſus in lippientibus oculis 119.b.Celſ. farinæ triticeæ vis 22.a.474.f. 475.a.Or.

Faſcini cuiuſlibet amuletum 263.c.Act.

Faſcia extrema parte vulneris, inferius aſſuenda 100.g.Cel. faſcia hieme ſæpius circumire debet, æſtate quantum neceſſe eſt 100.g.Celſ. faſcia vulneri deligando apta, quæ 100.f.Celſ.

Faſtidii ciborum cauſæ diuerſæ & curatio 223.a.Tr. faſtidio cibi ex calida intemperie quomodo medendum 224.e.Tr. faſtidio cibi ex frigiditate nimia, quomodo medendum 224.e. Tr. faſtidio cibi ex viſcoſis humoribus quomodo medendum 223.f.Tr. faſtidium cibi excitans pharmacum 252.c. Tr. faſtidium quid diſcutiat 339.b.Marc. faſtidium omniũ ciborum haud facilè curari poſſe 163.e.Act.

Fatigati quomodo tractandi 13.b. Celſ. fatigatis cibum ſumpturis quid agendum 13.b.Celſ.

Fatuitatis cauſa 422.a.Ægin. fatuitatis & delirii differentia 258.f.Aet. fatuitatis curatio 258.e.f.Aet.

Fauces 103.e.Ruff. faucibus laboranti quæ conueniant 301.c. Marc. ad fauces curandas 306 d.Marc. ad fauces angina præfocatas 264.a.305.a.Marcell. faucibus anginã quid cohibeat 306.g.Marc. ad fauciũ aſperitatem 86.h.87.a.Aet.382.e.807.d.g Myr.300.e.Mar. faucium calori & ſiccitati conueniens paſtillus 256.a.Act. ad faucium carbunculos 307.e.Marcell. ad faucium dolorẽ 360.b.Myr. 302.b.304.c.307.e.g.337.e.385 f. Marc. ad faucium dolorem periculoſum 304.c.Marc. ad faucium duritiem.300.f.Marc. ad fauces exaſperatas 302.e. Marc. faucibus exulceratis in difficultate ſpirandi, quomodo medendum 60.b.Celſ. ad fauces glandulis infeſtatas 264.a. Marc. faucibus infixæ ſpinæ quomodo eximẽdæ 562.d.Æg. ad faucibus inhærentia 308.g. Marc. ad fauces impeditas 302.d.Marc. ad faucium languorem 307.d.Mar. ad fauces parotidib9 infeſtatas 264.a.Mar. faucium peſtilentes morbi quomodo curandi 64.b.Aret. ad fauces purare incipientes 301.b. Mar. fauces ſanguine repletæ quomodo vlcus ſubeſſe indicẽt 24.e.Celſ. fauciũ ſuppurationi medentia 204.a.Scr.298.a.Mar. ad faucium tumorem ſeu pariſthmia 203 g.Scr.298.g.300.f.g. 301.b.403.a.Mar. ad faucium tumorem præfocantem 301.b. Marc. ad faucium vitia 291.c. 305.c.Mar. fauciũ vlcera purgans catapotium 96.a.Celſ.

faucium muſculi 559.d.Or. faucibus inſeruientium muſculorũ vitia 187.a.Act.

Fauus amarus de principio, dulcedinem perfectus cur contrahat 760.b.Caſſ. fauorum cremoris vſus 352.f.Æg.

Fauus quid, & quomodo curãdus 136.g.Tr.519.f.584.g.Æg.645.a. Or.746.e.Aet.181.e.190.h.246.e.Act.87.a.Celſ. fauo conueniens malagma 87.a.Celſ.

Fauonius ventus 150.g.Aet.

Fauſtini paſtilli 500.g.504 g.505.c. Aet.796.c.Myr. fauſtianus paſtillus 803.e.Myr.

Febris quid 314.e.Trall.191.f.Aet. 171.a.Act. febris & capitis dolor, non idem ſunt 377.c.Æg. febris, principium morbi 377.d. Æg. febriũ agnitio 171.a.Act. febrium cõſideratio 211.e.Act. febriũ cõplicatio 172.b.d.Act. febrium diſcrimen 172.a.Act. febrium diuiſio 201.e.Aet. febris eſſentia quæ 314.a.Tr. febris notæ 47.b.Celſ. febris ortus à corde 314.e.Tr. febrium ſpecies quæ 42.e.Celſ.

febrium diuerſarũ vrinæ quales, & cur 109.f.110.a.& deinceps.Act. febres accendere, & augere ac nouare morbos quandoq; expedit 49.f.Cel. febris arquato accedens, mala 12.g.Celſ. febris ex colo nõ facile accẽditur 535.a.Aet. febris furori per accidẽs cõtingit 22 f.Aret. febres quas horror antecedit, tutiſſimæ 50.e. Celſ. febris infantes vehemẽtius cur corripiat 762.g.Caſſ. febrem nullã eſſe ſine inflãmatione contra Eraſiſtratum 51.b. Celſ. febris lippitudini accedẽs cur cæcitatem aliis adimat, aliis inducat 757.c.Caſſ. febris quos morbos finiat 27.f.Celſ. febres leniſſimæ 193.d.Aet. febres quas negligãt medici 511.b.Aet. febres quaſdã longiore circuitu redire, ſed rarò 42.e.Cel. febres quaſdam eſſe inordinatas etiã citra vomicam, vlcus aut inflammationẽ 43.a.Celſ. febres ſecuræ quæ 21.b.Celſ. febri ſimilis affectio quæ ſit 485.g.Aet. febres ſine dolore & manifeſta cauſa permanentes, quid portẽdãt tum iuniorib. tum ſeniorib9 25.h.Celſ. febris ſine inflãmatione citò extĩguitur 219.h.Aet.

febriẽtes cibum difficulter cur cõtineant 764.g.Caſſ. febrientes cutis ſuperficiem vlceroſam cur habeant 764.d.Caſſ. febriẽtib9 fluore correptis calor cur ſuccendatur, pulſúſq; magnus fiat 764.e.Caſſ. febrientes pallor cur occupet 764.e.Caſſ. febriẽtibus pulſus cur alteretur 764.d. Caſſ. febriẽtes ſitis affligit 231.b.Aet. febrientis ſenis hiſtoria 135.a.Act. febrientium vrinæ quæ præſagia ſingulæ præ ſe ferant 129.& deinceps.Act.

febriles morbi omnibus ætatibus cõmunes 180.b.Aet. febrilib9 in morbis quot & quæ capita inquirenda 377.d.Æg. febrilis acceſſionis principium 191.b.c. Aet. febris inuaſio quando & quibus ſalutaris 430.f.Æg. ad febres aduẽniẽtes imminuẽdas 384.d.Mar. febribus omnibus alui ſeceſſus expediens: aliquãdo tamen non 209.c.Act. febrib. incommoda aqua pluuia 152 f. Aet. febrib. ſanguinis miſſio præſens remediũ: & quãdo ſanguinis miſſio impediatur 210.c. Act. febrium ardori quæ potiones cõmodæ 209.d.Act. febriũ circuitui quid medeatur 209.b. Scr. febris horrorib9 repetẽtibus vtile remedium 268.d.Act. ad febrium moleſtias 383.b.e. Marc. febrium vigiliis quõ medendum 230.c.Aet. febribus vrinæ difficultas oborta quõ curanda 562.c.Aet. febre deſinẽte à quibus cibis incipiẽdum 47.d.Cel. febris diſceſſionẽ quid declaret 857.f.858.a.Theoph.

febrientium quæ notæ tutæ à modo iacendi 20.h.Celſ. febricitanti aquæ potus quando cõueniat 259.e.Or. febricitantib. cibus quando offerendus 46.c. Cel. febricitãtib.cib.humidus aptus 47.d.Celſ. febricitantes geſtatione lecti vti debẽt 129.f. Aet. febricitantib. humor nimius alienus 46.g.Celſ. febricitantib. optima potio quæ 279.b.Or. febricitantiũ affectuúmque qui febres comitantur, potiones 237.d.Aet.249.g.Act. febricitantes quãdo ſub veſte vngendi 47.d.Cel. febribus & febricitantib9 medẽtia 353.b.355.e.357.a.f.358.c.360.b.367.g.379.b.380.e.381.f.384.c.403.h.406.b. 407.h.408.e.409.b.411.c.413.b. h.418.a.419.b.420.h.430.d.522.g.Myr.334.b.375.g.Mar. febrẽ finiẽtia medicamẽta 711.a.Myr.

febriũ per circuitum repetentium auxilia 217.a.b.&c.Aet. febris ex cruditate curatio 316.b.Tr. febrium ex eryſipelate, cognitio & curatio 404.d.Æg. febrium ex eryſipelas referẽte affectione ortarum curatio 95.g.Or. febris ex frigore quãdo 199.h.200 a.Act. febrium ex humoribus putridis ortarũ vrinæ quales & cur 109.h.Act. febris ex laſſitudine curatio 315.d.Tr. febrientib. ob laſſitudinẽ idoneũ linimẽtum 328.c.Act. febri in pleuritide nõ remittẽti quõ medendum 65.a.Aret. febrium è ſanguineo humore ortarũ notæ & curatio 322.b.Tr. febris in magno vulnere 101.b.Celſ. febris in vulneribus quæ pernicioſa 101.c.Celſ.

febri acutæ conueniens paſtillus 255.g.Act. febri acutæ medẽtia 276.f.277.b.Act.357.f.379.b. 381.f.403.h.407.h.Myr.385.g. Mar. febrem acutiſſimã quid releuet 340.d.Mar. febri æſtuoſæ quid commodet 10.g.153.f. Aet. febris ardẽs exquiſita quid à tertiana differat 403.f.Æg. febris ardẽtis origo, cauſa, proprietas 854.g.Theo.172.g.Act. febrium ardentium cognitio & curatio 404.b.Æg. febri ardẽte laborantibus domus quæ accõmodæ 369.g.Or. febris ardentis victus 208.d.Act. febrium ardentium cognitio & curatio 321.e.Tr.404.b.Ægin.95.d.Or. 210.e.Aet.172.g.Act. febri ardenti medentia 379.b.381.f.403.h.407.h.419.b.Myr. febrium ancipitium diſceſſum & tranſmigrationem quæ vrinæ portendant 854.g.Theoph.

febribus biliosis cõuenieus me-

dicamentum 276.f. Act. febris carnem inuadentis quales vrinæ 95.d.Act. febrium colliquantium curatio 621.d.Or. febris continuæ dignotio & curatio 403.e.Ægin. 95.a.Or.210.c.Aet. 171.e. Act. in febribus continuis quãdo cibandum 45.e.Celſ. febrium cõtinuarum victus 208.c.Act. febrium cõtinuarum à putredine, vrinæ quales 78.d.Act. febris continuæ & interpolatæ complicatio 172.e. Act. febrium Continentium dignotio & curatio 320.a.Tr.403.g.Æg. 206.b.Aet. 171.e. Act. febris continens ab hectica quomodo diſcerni queat 327.g. Tr. febris continentis mutatio in lethargum tranſit 245.a.Aet. febrium Complicatarum victus & curatio 211.e. Act. febris Diaria cur dicta 171. b. Act. febris diaria moderatiſſima 171.b.Act. febris diaria ab hectica quomodo differat 327. e. Tr. febres diariæ quouſque ſe extendant 171.b.207.c.Act. febrium diariarum cauſæ 171. a. c. 207. c. Act. febris diariæ notæ 315.a. Tr. febrium diariarum pulſus & vrinæ 171. d. Act. febrium diariarum ſigna 202. e. Aet. febris diariæ dignotio & curatio 315.a.317.h. Tr. 400.a.Æg.92.b.618.e.Orib.202. b.g. 204.a.205.c.Aet. 171.b. 207.d.e. Act. febris diaria multarum dierum quomodo curanda 205 d.Aet. febrium diariarum cõmunis diæta 204.a.Aet. febres diariæ in hecticas & putridas quando abeant 171.c.Act.

febribus diariis è cruditate ortis quomodo medendum 204. e. Aet. febris diariæ ex obſtructione curatio 317.g.Tr.

febribus Diuturnis medẽtia 328 f.Act. 409.b. 413.b. Myr. febris ephemera, vide Febr. diar. febris epiala cur dicta, & quæ eius cauſa ac proprietas 172. g. Act. febris epialæ dignotio & curatio 403.b.Ægin.216.h.Aet. 172.g.Act. febres erroneæ quæ & vnde 171.f. 172.d.Act. febribus errantibus vtile remedium 255.a.Act. febrium intermittentium differentia 171. f. Act. febrium intermittentium ſimplicium dignotio 172. b.Act. febrium lentarum curatio 49.c.Celſ. febres longas quid ſequatur 25.f. Celſ. febribus longis quid conducat 262.g. Act. febris maligna animi deliquium inducit 239.b. Aet. febres malignas inducit cucumis 51. f. Aet. febrium mediocrium vrinæ 151.e.Act.

febribus obſcuris in ſyncope quomodo medendum 74.a. Aret. febribus perihodicis quid conducat 264. c. Act. febrium putridarum dignotio & curatio 319.a.Tr. 400.g. Ægin. 92.g.93.a.Orib. 208.c. g. 209.g. Aet. 171.d.Act. febres putridæ & hecticæ quomodo diſcerni queant 327.g.Tr. febrium putridarum origo 112.a.Act.

febrium putridarum ſubiecta ſeptem 209. c. Aet. febris reuertens 24. c. Celſ. febribus ſanguineis conueniens medicamentum 276. f. Act. febres ſextanæ & ſeptimanæ 172. c. Act. febris vaga quæ 171. f. Act. febribus vetuſtis vtile linimentum 329. f.Act. febribus vetuſtis vtile zulapium 253. c.Act. febris vrentis ſymptomata 12.a.Aret.

Februarius Ægyptiis mechir dicitur 610 β.f.Aet.

Fel & eius ſitus 63. f.Celſ. fel amarum eſſe 1.g.Aet. fel à cæteris humoribus quomodo differat 646.d.Æg.

fellis animalium vis & vſus 646. d.Æg.19.c.22.e.517.e. Or. 81.b. Aet. fellis aſſeruãdi ratio 450. a.Or.

fel terræ Græcis centaurium 231. h.Scr.388.b.Mar.

Felium domeſticorum vſus quid conferat 86. h. Aret. à fele morſi quomodo curandi 615.β. b.Aet. feles ſilueſtres ad demorſos à crocodilo accedere ſolere 615 β.c.Aet.

Femina 105.f.Ruff.547.a.Orib. feminibus medendũ quomodo ſit 180.b.d.&c.Celſ. feminum intertriginibus quomodo medẽdum 349.d.Æg.

Femora 121.d.Ruff.169.g. Celſ. femoris os, forma, proceſſus 552.b. Orib. femoris curatio 184 f. Celſ. femorum debilitati quid medeatur 425.h. Myr. femur fractum breuius fieri 179 g.Celſ. femoris fracti repoſitio 599. e. Æg. femorum fractorum curatio 179. f. Celſ. ad femorum intertrigines 77.b. Or.178.e.Aet. femur quot in partes prorumpat, & quomodo reſtituendum ſit 178. d. 196. d.Or. femoris & humeri reſtituendi differentia 176.b.Or. femorib' ruptis quid proſit 671. b.Or.

Ferarum caro 63.b. 64.c. Orib. feræ quæ valentiores 36.g.Celſ. ad ferarum morſus emplaſtra 753.c. Aet. ferarum virulentarum ictibus quid medeatur 257.g.Act.

Fermenti vires 621.f.Æg.21.f.484. c.496.g.598.h.Or.26.e.Aet. ex fermẽto cataplaſma quomodo paretur 158.b. Aet. è fermẽto emplaſtrum quomodo conficiendum 761.f.Aet.

Ferramenta vſtoria 577.g.Æg.

ferrea balnea 154. h. Aet. ferrei orbiculi ſeu laminæ in lac dum coquitur immiſſi, quid commodent 252.f. Tr.78.e.Aet.

Ferri & æris, ferreorúmque & æreorum inſtrumentorum differentia 162. d. Or. ferro deglutito quomodo medendum 501.e.Aet. ferri candentis aqua aut vino extincti vis 640. b. Æg. 524.d. Aet. ferri ſquama quas vires habeat 630. c. Ægin. 515.d.Or.72.g.696.e.Aet. ferro tollendis dolorem quid mitiget 232.g.Scr.

Feruidis eruptionibus quid medeatur 328.g.Act.

feruores magnos corporis quid ſequatur 25.g.Celſ.

Ferulæ vires 634.e.Æg.19.c.504.d. Or.44.f.Aet. ferularum vſus 598.d.Æg. ferulas fracturis adhibitas qui laqueus contineat 155.d.Or.

Ferum animal domeſtico leuius 37.a.Celſ.

Feſtinatio & voluptas in medẽdo periculoſa interdum 43.c. Celſ.

Feſtucas quid educat 248.b.Act. feſtucæ deuoratæ quomodo eximantur 177.a.Aet.

Fibra 102. f. Ruff. fibræ 115.f. Ruff.

Fibri teſticulorum vis 86.f.Aret.

Fibulæ quid præſtent 100.a.Celſ. fibulis arctata quid iungat 228. g.Scrib.

fibula quid, & ipſius fractura quomodo accidat 600.b.Æg.

fibulæ in organo vſus 163.c.Or. fibularum infixarum in organis vſus 164 f.Or.

Ficus, arbor & fructus, quas vires habeat 642.c.d.Ægin.509.e.610. d.Or.53. f. Aet. ficuum inter alimẽta qualitas & facultas 360 b. 370.f. Æginet. 584.b.d.Orib. 53.f.Aet.30.a.Actuar. ficus & vuæ ante alios cibos comedendæ 579.d. Oribaſ. ficus nephriticis conuenire 67.c. Or. ficus aridæ 509.d. Orib. ficus pingues 22.c. Orib. ficus ſiccæ 19.c. Or. ficus ſiccæ ſitim ſedant 441.d.Aet. fici virides quomodo ventrem liquent 75. g.Celſ. ex ficubus cataplaſma 158.g.h.Aet.

ficulneus cinis qualis 55.b.c.Aet. ficulneum lixiuium 34.h.Aet.

fici quid ſint, & quomodo curandi 415.e. Ægin. 116.c.Or.246.f. Act. fici in capite 181.e.Act. fici faciei 372.h.373. a.Aet. ficis oculorum quæ conueniant medicamenta 305. b. Act. fici ſedis quomodo curandi 687. d.Aet. ad ficos in locis verendis 389.a.c.Mar.

ficationis in oculo curatio 238. c. Act. ficoſæ menti eminentiæ quomodo tollendæ 128.Or. ficoſarum in mento eruptionum curatio 652. c. Orib. ficoſi in mento tumores quid à varis differant, & quomodo curandi 311.d.Act. ficoſis menti tuberculis quid medeatur 312 a Act. ficoſa palpebra 183. c. Act.

Figura in vulneribus obſeruanda 97.c.Celſ. figura ſurſum vergens quibus adhibenda 411. α. a.452.a.Æg.

ad figuranda corpora vtilis laqueus 154.a.155.a.160.a.e.Or.

Filamenta 115.f.Ruff.

Filicula Græcis pteris, Gallis ratis 354. d. Marc. filiculæ purgatoria vis & doſis 125. e. Ruff. 272.a.Act.

Filicis vires 622.e. 638.d. Æg. 436. f.608. c. Orib. 49. d. Aet. filicis radix 19.a.Orib. filix corpori inhærens vt extrahẽda 398 a.Marc.

Fili aurei ligatura vbi adhibenda 595.a.Æg. filum ex oue à lupo diſcerpta 475. f. Aet. fili quod viperam ſtrangularit, vis 446.e.Æg.

Fimi (ſeu ſtercoris) animalium facultas 627.d.Ægin. 518.b.602.d. Orib.82.c.Aet. fimus columbarum ſilueſtrium 18.b.Or.

Finis ſuis mediis potior 191. c. Act.

Firmitatem quodnam alimentum corporibus addat 104. a.b. Aet.

Fiſſura 105.c. Ruff. fiſſura in capite quid 591.e. Ægin. fiſſuræ labiorum vide Lab. fiſſ. & ſic de cæteris.

Fiſtula quid, eiúſque differentia & curatio 526.a.Æg.113.g. 634. d.Orib.721.722.Aet.248.a. Act. 111.g. Celſ. fiſtulæ callo vt medendum 112. f. Celſ. fiſtulæ quæ ex callo obduruit, quid conueniat 598. b. Or. fiſtulis medentia 497.g. Ægin. 32. c.47. a.686. a. Aet.326.h. Act. 559.b. 562.c.d.563.b.f.566.g.567.a.568. c.570.c.Myrepſ.228.g.229.c.Scr. 409.b.Marc.

fiſtularum ani dignotio & curatio 584.h.Ægin. 687.b.g.Aet.228.b. Act. ad fiſtulas ani & pudendorum 388.g.389.c. Marc. fiſtulæ gingiuarum 381.d.Aet. fiſtula lacrymalium angulorum 183. b. Act. fiſtulis mammarum quomodo medendum 799 d.Aet. fiſtulam à parotide exortam quomodo curauerit Aetius 750 b.Aet. fiſtuloſa vlcera 72.c.Aet.

Fixus ſuccus 110.g.Ruff.

Flagris cæſo quomodo medendum 507.f.508.c.Æg.730.c.Aet. flagris cæſo ouilla pellis medetur 91.f.Aet.

Flammeus color 855.f. Theoph.

Flatus 110.f. Ruff. flatum cientia aut non cientia 588.c. Or. flatus digerentia & euocantia 57.c. Aret. flatus diſcutientia 38.a.40.f.46.d.Aet.253.e.Act. flatus expertia 108.h.Aet. flatu implent ventrem caſei 80. b. Aet. flatus proritantia 75. e. Aret. flatus prouocat aqua 154. a.Aet.

flatus crudos ſanat bdellium 14. f. Aet. flatum multum in concubitu cur nonnulli efflent 302. f.Or. flatibus eminentiarum quid medeatur 404. h. Myr. flatus qui oppilationem hepatis inferant 511. h. Aet. flatuum vẽtris generatio & curatio 458 e.Æginet.138.g. Oribaſ. flatus viſcerum diſcutientia 94.d. Aret.

Flaua calidiora 6.f.Aet.

Flauam bilem purgantia 275. a. f. 276. d. h. Act. flauam bilem deiiciens zulapium 275.a.Act. flauæ bilis incendio quid medeatur 276. g. Act. flauæ bilis influxu laborãtibus edulia quæ accommoda 598. g. Aet. flauam bilem vomẽtes quomodo curandi 400.f.441.a.Aet. Vide Bilis Flaua.

Flauii Clementis medicamentum 323.c.Act.

Fletui inuoluntario quid medeatur 254.g.Act.

Flocci ſubdititii 150.a.Aet.

Floriditas faciei ſignum bonum 189.d.e. Aet. floridus puluillus, eiúſque vſus 666. c. 485. d. Æg.

è Floribus antidotus 266. f. Act. 374.b.Myr.

Flos æris 325.c.328.g.460.a. Orib. 695.g.Aet. vide Ær.fl. flos la-

pidis Aſii 68.c.Aet.346.d.Mar.

Fluctuationum curatio 225. d. Act. fluctuatio lieni vnde accidat 264.d.Tr.

Fluidæ partes eſſe debent per quas purgatur 198.a.Act. fluidarũ affectionum cauſæ quæ 588. a. Aet. fluidas affectiones ſanat vomitus 138.d.Aet.

Fluore æger qui eſt, ante balneum vngendus 48.b.Celſ. fluor in vrina quid 865.a.Th. fluor aluus quomodo purgãdus 127. b.Aet. fluorem album mulieribus quæ educant 488.b.Orib. fluor albus quomodo ſiſtendus 801.d.Aet. fluor alui quando commodus 78.f.Celſ. fluoris alui curatio à vomitu incipienda 79.a.Celſ. fluor alui neglectus, curatu difficilior 79.a.Cel. fluor alui longus 78.f.Celſ. fluoris immoderati periculo inſtante purgandum 198.c.Act. fluoris muliebris differentiæ, ſymptomata & curatio 46.h.47. b.Aret.482.g.Ægin.670.a.Or. 799.g.800.Aet.167.f.Act. fluori muliebri medentia 597.f.605. c.d.Or.17.c.24.h.39.e.41.c.d. Aet. fluori mulierum ſanguinolento quid medeatur 214.a. Scr.376.d.Mar. ad fluorem quemlibet 289.c.Mar.

Fluuiorum quorum aqua melior 153.a.Aet. fluuialis aquæ qualitas 152.a.Aet. fluuiatilium piſcium caro quæ optima 87.e. Aet.

Fluxiones ſemel à natura tranſmiſſæ, præcipites ſunt 226.d. Act. fluxionibus medentia 10 a.12.c.28.e.40.d.44.e.48.f.Aet. fluxionem omnem cohibens paſtillus 257.d.324.g.Act. fluxionum complexui quomodo medendum 602.b.Aet.

Fluxionibus acribus ac mordentibus quid profit 596.b.Orib. fluxiones biliofas ſanat portulaca 10.g.Aet. fluxio humorũ in inteſtina & vẽtriculum quomodo curanda 226.e.Act. fluxionis mẽſtruæ ratio 781.f.Aet. fluxionis oculi ſpecies quot 182 f.Act. fluxiones in oculos impetuoſæ quomodo cohibẽdæ 433. a.Æg. ad fluxionem pedum 768.e.Myr. ob fluxum tenuẽ qui ægrotant quomodo curandi 601.c.Aet. fluxio venas ad anum pertingentes intendens quomodo curanda 227.g.Act.

Fodere exercitatio qualis 115.d. Aet.

Fœcundi qui 184.f.Aet. fœcundarum mulierũ dignotio 782. b.792.e.Aet. fœcunditati conferentia 374.d.390.f.391.g. Myr.

Fœminas maribus natura eſſe frigidiores 845.g.Philar. fœminis eripi cura ſui cultus non poteſt 117.f.Cel.

fœminæ calculoſæ vt dignoſcantur 25.a.Celſ. fœminis capite vehementer dolentibus quæ cõmoda remedia 251.d.Mar. fœminis febricitantibus ex partu humor nimius non cõuenit 46. g.Celſ. fœminarum genitalibus affectus peculiares qui, eorúmq; curatio 167.a.234.b.Act. fœminæ narium fluor vt ſiſtendus 289.h.Mar. fœminarum pulſus quales 845.g.Philar. fœminarum veſicæ 541.e.Orib. fœminis vrinæ nigræ pernicioſæ 198.a.Aet.

Fœmella vipera, à maſculo quomodo differat 622.a.Aet.

fœmina & maſculus inſtrumenti impulſorii quando adhibenda 589.f.Æg.

Fœniculum Græcis μάραθρον 331.f. Marc. fœniculi vires 632.d. Ægin.22.d.502.f.g.583.c.605.f. Orib.41.h.Aet.38.f.Act. è fœniculo purgatorium 132.e.Aet. è fœniculo & aqua pluuiali confectum oculis idoneũ remediũ 354.e.Æg. fœniculum agreſte 420.d.Or.

Fœnigræci facultas 370.d.643.d. Æg.19.d.21.a.66.d.510.d.610.g. Or.1.d.55.c.Aet. fœnigræci eſus varius 55.d.Aet. fœnigræci decoctum 13.a.Orib. fœnigræci oleum 20.g.h.Aet. fœnigræci ſuccus cum melle coctus quid commodi præſtet 68. e.Orib.

Fœtidum acopon 686.h.Æg. fœtidum malagma 685.b.Æg. fœtidum olentibus & purulenta excreantibus pulmonis vitio quid medeatur 314.f.Mar.

fœtori alarũ & exudationib' medentia 456.b.Æg. fœtor auriũ quomodo curandus 289.a.Aet. fœtores corporis ſanat carduus 52.c.Aet.

Fœtus an mas vel fœmina quomodo dignoſcatur 782.f.Aet. fœtus cõceptus & coagulatus quomodo conſeruetur 670.g.Orib. fœtus figura 490.f.Æg. fœtus imbecilli & ſani notæ 25.a.Celſ. fœtum in vtero ambit ſecunda 781.c.Aet. fœtus lotium quomodo excernat 781.c.Aet. fœtus naturalis quomodo prodeat 788.g.Aet. fœtus pinguiũ cur imbecillis 803.d.Aet.

fœtus abruptus quomodo eiiciendus 787.d.f.Aet. fœtu execto quid medelæ reſtet 791.h.Aet. fœtus corruptio periculoſa 786. e.Aet. fœtum corrumpentia 37.h.786.b.787.a.Aet. fœtus duplicatus 789.a.Aet. fœtus immortuus extrahendus & exſecandus quomodo ſit 582.d. Æg.790.a.Aet. fœtum mortuum expellentia & extrahentia 482.a.Æg.596.a.601.e.602.c. 604.e.608.c.Or.27.e.28.a.31.f. 32.a.35.a.39.g.652.d.Aet.258.c. 264.c.Act.364.g.443.a.Myr. fœtus retinet aëtites 76.f.Aet. fœtus viuos necãtia 596.a.599. d.601.e.604.a.d.e.608.c.609.c. Orib.15.a.31.f.49.d.51.f.52.e. Aet. fœtus quinque ſimul in vtero 490.g.Æg.

Foliati præparatio 692.e.Æg.23.h. Aet. foliati olei præparatio 838.f.Aet. foliati vnguenti cõpoſitio 717.a.718.b.Myr.

Follis vſus quibus conueniat 501. f.Æg. follis pugillatorius quid, & quæ eius vtilitas 299.b.Orib.

fomẽtationũ differẽtiæ 373.f.Or. fomentationũ vſus 14.g.373.e. Or. fomenta quomodo parẽtur 157.a.Aet. fomenta calida 35.a.g.Celſ. fomenta ſicca ſpiritum elidere 68.c.Celſ. fomentum Martiani 467.d.Aet. fomentum refrigerans 329.g. Tr.

fomentum ad alui profluuiũ 249. d.Tr. fomenta ad auditum grauem 286.a.Aet. fomenta aurium dolori quæ conueniant 182.f.Tr. fomenta calculoſorum 550.c.Aet. fomentum dentium affectorum 386.f.Aet. fomentum dolori cuilibet conueniens 208.e.Tr. fomenta in febre validiora 51.a.Celſ. fomẽta ad hepaticos 511.d.Aet. fomenta ad lienem 266.b.Tr. fomenta oculorũ 303.g.h.Aet. fomenta pleuriticis quæ accommoda 208.d.Tr. fomenta & cataplaſmata quotidianæ quando adhibenda, & quæ 337.e. Tr. fomentum ſtomachi 338 a.Tr. fomenta teneſmi 495. h 496.Aet.

Fomentum ex arena quibus accõmodatum 390.f.Or. fomenti ex igni & carbonibus vtilitas 391.f.Or. fomenta ex poſca 208.e.Tr. fomentum ex ſale neruis idoneum 35.h.Cel.

Fontanæ aquæ qualitas 261.c.Or. 152.g.Aet.32.c.Act.

Fontes profundi qualem aquam fundant 261.h.Or. fontes ad ſeptentrionem erumpẽtes quales 152.g.Aet. fons in Lycia ad Chimæram montem à Pegaſo apertus 262.a.Or.

fons malorum primò excindendus 449.g.451.f.Aet.

Foramina caluariæ 106.g.Ruff. foramen in collo vteri ad quid 78.a.Aet.

Forficũ in organis vſus 165.g.Or.

Forma mulieris inepta, ſterilitatis occaſio 792.e.Aet.

Formicarum induſtria 2.e.Act. formicarum veluti diſcurſum circa frontem ſentientibus quomodo medendum 553.c.Æg. formicarium phalangium 619.c. Aet.

formica, ſeu formicaria verruca, quid, & quõ curãda 508.d.588. d.Æg.786.a.g.Aet.188.e.244.e. Act. ad formic. verrucas 320 a.Act.273.d.Myr. formicis veluſtis medicamẽtũ 327.c.Act. formicariis verrucis vteri quomodo medendum 835.c.Aet.

Formidinum cauſæ 17.e.Act.

Fortuna non minus quàm ars poteſt in morbis 41.c.Celſ.

in Foſſis relinqui aquæ malitiam 153.d.Aet. foſſis aqua inducẽda quomodo ſit, & temperanda 153.d.Aet.

Foſſula in oculo 308.g.Aet.183.f. Act.

Fracturarum differentia & conueniẽs curatio 591.b.Æg. fracturarũ ſine callo permanẽtium curatio 602.a.Æg. fractura luxationi coniuncta quomodo curanda 610.c.Æg. fracturarum cum vulnere, curatio 600. h.Æg. ad fracta & fracturas 321.d.Act.405.f.411.f.412.c. Mar.

Fragaria 479.f.Myr.

Fratrum trium emplaſtrum 653.a. Aet.

Fraxini vires 632.f.Æg.622.f.Aet.

Fricta oua peſſimum alimentum præſtare 87.b.Aet.

Frictio propria quæ 290.c.Or. frictionis & vnctionis differentiæ 33.g.Celſ. frictionum ſpecies, & modus 350.g.Æg. frictionum ſpecies ex vna cauſſa pendere 33.f.Celſ. frictionis differentiæ 290.f.Or. frictionis commoda 290.f.Or. frictionis modus atque vſus 287.c. Or. frictionum nouem coniugationes 292.b.Or. frictionis tempus 33.f.g.Celſ.

frictio imprimis colli vertebris vtilis eſt 67.f.Celſ. frictio inſtituenda vbi euacuatio locũ non habet 224.e.Aet. frictiones nõ numero ſed virium ratione terminandæ 34.b.Celſ. frictio quæ cui ætati cõgruat 34.c.Cel. frictionis modus diuerſarum rerum cauſa eſt 33.g.Celſ. frictionibus immoderatis vbi vtẽdum 323.h.Tr. frictio matutina quando inſtituenda, & quãdo veſpertina 291.c.f.Or.178.b. Aet. frictio præparatiua 6.a. Or.115.a.Aet. frictio in febre 292.c.Or.34.a.Celſ. frictionis in febre terminus 51.a.Celſ.

Frigere exteriora cum ſiti caleſcẽtibus interioribus, malum ſignũ 34.d.Celſ.

frigefacientia 99.g.Aet. frigefacientia ac ſiccantia 511.g.Æg. frigefacientia cum humiditate abſque adſtrictione 512.f.Æg. frigefacientia edulia 111.b.Aet.

frigefactoria peſti quomodo adhibenda 406.f.Æg. frigefactorum curatio 356.c.Æg.

Frigidi & calidi actiones 467.b. Or. frigida iecur lædere 73.c. Celſ. frigido affectui quid medeatur 389.g.Myr. frigidus affectus in articulorum dolore, qui 49.e.Aret. frigido aere exiſtente humor tenuis naribus cur deſtillet 761.a.Caſſ.

frigida cocta ac refrigerata, nauſeas tollit 447.h.Aet. frigida aqua, ſi in cute vitium, aptior 48.b.Celſ. frigidæ affuſionem vbi reprobẽt medici 431.c.Æg. frigida naribus ſanguine fluentibus ſuffuſa, ſanguinis profluxus maior cur interdum euadat 760.d.Caſſ. frigidæ pot' quæ damna inferat 208.f.Aet. frigidæ potus intempeſtiuus quæ mala pariat 207.f.Aet. frigidæ potus quibus largè permitti poſſit 15.g.Aret. frigida quando danda & affatim 401.a.c. 404.c.406.f.Æg. frigida quando febrientibus vitanda 209.f. Act. frigida quibus, quibus non, & quando dari poſſit in hecticis 328.f.Tr. frigida aqua in peſtilenti febre quando præbenda 48.g.Celſ. frigida pleuriticis an concedenda 67.a.68.a. Aret. frigida quando venenũ 628.d.647.d.Aet. frigidæ ſolium comitiali quomodo ingrediendum 154.h.Tr.

frigidus humor nauſeam gignit 445.b.Aet. frigidos humores creantia 62.b.Or. frigidi humores quomodo curandi 471. g.Aet. frigidæ intẽperiei notæ 362.c.Ægin.180.b.Aet. frigidæ intemperiei differẽtiæ tres 87.h.Or. frigidæ intemperiei correctio & medela 366.d.Æg.

185.e.446.b.Aet. frigidiorũ m̃pulſus quales 845.g.Philar. frigidæ & humidæ intemperiei ſigna 362.f.Æg.186.g.Aet. frigidis ac humidis quæ balnea cõueniant 359.e.Æg. frigidæ & ſiccæ intemperiei ſigna 362.g.Æg.

frigida lauacra quibus & quando conueniant 359.c.Æg. frigidæ lotionis vis 115.d. Aet. frigidum ſuccum gignentia 584 g.Orib.

frigiditas, anginæ cauſa 399.g.Aet. frigiditas, animi deliquium inducit 228.h.Aet. frigiditas nullum vaporem educit 466.e.Aet. frigiditas qualem vrinam reddat 59.e.Act. frigiditates quomodo curandæ 177.a.Aet.

frigiditatem aquoſam habentia 472.d.Or.101.c.Aet. frigiditas extrema aerem purum reddit 466.f.Aet. frigiditas hepatis, hydropẽ inducit 535.b.Aet. frigiditati menſes retinẽti quomodo medendum 804.e.Aet. frigiditas ſplenis quomodo curanda 529.e.530.a.Aet. frigiditas in ventriculo quibus ſignis obſeruetur 22.a.Act. frigiditas cicutæ 38.f. papaueris 42.f. ſalamãdræ 643.c.Aet.

Frigus calórque pro habitu corporis ſequenda 17.e.Celſ. frigus cutem qualem efficiat 18.a.Cel. frigus denſat 220.b.Aet. frig⁹ extrema in acceſſionibus cur occupet 755.e.Caſſ. frigore humores nigreſcũt 89.b.Act. frigoris incommoda 17.d.Celſ. frigus quibus inimicum 17.e. Celſ. frigus quibus proſit 18.a.Celſ. frigoris temperamentũ quadruplex 1.b.c.Aet.

ex frigore vehementi oboritur voluulus 468.d.Aet. frigora maxima in corpore quid faciãt 98.d.Act. frigoris vis in morbis 19.e.Celſ. frigus in febribus quid appellent medici 42.f. Celſ. frigus ante febres moleſtum 50.c.Celſ. frigori ante febres quid faciendum 50.c. Celſ.

frigus quæ mala inferat, corúmque curatio 199.h.100.a.Act. ad frigore aduſtos pedes 400.d. Marc. ad frigus æſtate contractum 241.f.Marc. frigori & pruinæ ſuſtinendæ articuli habiles vt reddantur 398.h.Marc.

Frons 101.f.Ruff.545.c.Or. frõtis natura muſculoſa quæ ſub cute eſt 554.f.Orib. fronti in capitis dolore quæ adhibenda 140.d.Tr. frontis excoriatio 337.h.338.a.Aet.

Fructuum arborum in nutriendo qualitas & vis 370.f.Æg. fructus acerbus 19.g.Orib. fructus adſtringentes qui 254.b. Trall. fructuum æſtiuorum qualitas 205.b.Act. fructuum dulcium qualitas 254.b.Trall. fructuum dulcedinis ratio 3.d. Aet. de fructibus eſcariis regula 53.e.Aet. fructuum fugacium in nutriendo qualitas & vis 370.e.Ægin. fructus plantarum agreſtium 218.b.Orib. fructus ſurculorum qui valentiores 36.f.Cel.

Frumentaceorum in alimẽto qualitas ac vis 369.g.Æg.25.e.Act. frumentorum ſpecies valentiores pro ratione ſoli 37.a.Celſ.

Fucæ 224.b.225.g.Or.

Fuci vires 645.e.Æg.21.g.Or.57.c. 74.f.75.c.Aet. fucus marinus 448.c.Or.

Fulicæ crudæ cor quam virtutem habeat 86.h.Aret.

Fuliginis electio 452.a.Or. fuliginis vires 630.f.Æg.40.e.Aet. fuligo corticis pini 48.d.Aet. fuligo œſypi 84.c.Aet. fuligo picis 48.a.b.Aet. fuliginis pictorum vis 615.c.Æg. fuligo ſtyracis quam vim habeat 53.b. Aet. fuligo thuris 40.e.f.Aet.

Fulua calidiora 6.f.Aet. fulua egeſtio quid ſignificet 198.e.Aet. fulua emplaſtra quomodo parãda 750.c.Aet. fuluum empl. panchreſton 359.a.Aet. fulua vrina quid ſignificet 196.e.Aet. fuluos pilos quid faciat 280.d. Aet.

Fumariæ, ſeu fumi terræ, vires 624 c.Æg.30.a.Aet.

Fumi vires 600.e.Orib. fumus pertubat oculos 300.d.Aet.

fumoſarum febrium curatio 403.e.Æg.

Functiones hominis ſecundum naturam quæ, & quæ non 142.b. Act. functiones naturales quæ immutent 203.f.Act. functiones hominis præcipuæ quæ 142 f.Act.

Fũdum in corde quid 107.g.Ruff. fundum in genitalib⁹ quid 105. b.Ruff.546.g.Or. fundum in iecore quid 108.e.Ruff. fundum vteri 109.b.Ruff.

Fungorum inter edulia qualitas ac facultas 369.f.Æg.20.a.21.d. 584.b.Orib.44.a.Aet.29.a.Act. fungi vtiles ab inutilibus quomodo diſcernantur 107.c.Celſ. fungis ſtrangulandi vis quomodo eximenda 287.f.Act. fungorum ſtrangulationi quomodo medendum 549.c.Æg. fungos venenati quid habere 628. d.Aet. fungorũ venenatorũ aſſumptorũ ſymptomata & remedia 549.e.Ægin.645.g.Aet. 107.c.Celſ.226.f.Scr.773.a.Myr.

fungos excreſcentes in corpore quid tollat 522.a.Æg.

Funem aſcendere inter quæ exercitia referatur 350.e.Æg.

Fures prodi ab aetite lapide 69.f. Aet.

Furfuraceus panis 26.f.h.Act. ex furfuribus cataplaſma quomodo formetur 158.f.g.Aet.

Furfures capitis 180.h.Act. furfurum curatio 414.f.Æg. furfures capitis quid abſtergat 19.a. 20.g.Aet.329.e.g.Act.257.g. Marc.

Furioſis medẽtia 118.a.558.a.Aet. 353.a.399.b.413.b.Myr.209.f. Scr.325.a.Mar.

Furor quid 22.f.Aret.155.c.Act. furor melancholiæ effectum, & quomodo ab ipſa differat 21.g. Aret. furor ingenium & vires roborat 23.e.Aret. furoris & delirii diſcrimen 22.g.Aret. furoris cauſæ 23.b.e.Aret.154.f. Act. furoris diſcrimina & ſymptomata 22.f.23.b.Aret. furoris & melancholiæ ſymptomata 22.b.Aret. furoris ſedes 23. e.Aret. furori qui magis obnoxii 22.h.Aret. furoris vigẽtis ſymptomata 23.f Aret.

furoris ſpecies moderatior 24.b. Aret. furorem inducentia 56. b.645.b.h.Aet. furoris curatio 216.f.Act. furori quid medeatur 261.g.265.g.Act.

Furunculus quid, eiúſque dignotio & curatio 514.b.Æg.636.e. 116.d.Oribaſ.189.e.245.c.311. e.319.g.Act.110.e.Celſ. furũculis medentia 507.b.514.b.519 c.Æg.13.d.25.d.77.c.Aet.311.e. 319.g.Act.551.d.Myrepſ.229.g. 230.d.Scrib.264.c.400.b.409.b. Marc. Vide Dothien.

Fuſcus color 856.b.Theoph. fuſcum ſeu nigrum vnguentum 481.b.Myr. fuſca lapides conterens 822.f.Myr.

G

Gagas Lyciæ fl. vnde Gagates lapis 456.d.Or.68.d.e.Aet.

gagatæ lapidis vires 631.b.Æg.68. d.525.h.Aet. gagatæ electio 27.g.Orib.99.a.Act. gagates quomodo probetur, & vbi naſcatur 456.c.Orib.

Galacticæ oculorum lippientium inunctiones 266.c.Mar.

galactides tithymallus 55.e.Aet.

galactites lapis 456.e.Orib.67.a. Aet.

Γαλακτώδεις 513.d.Myr.

è Galanga antidotus 374.a.407.e. Myr.

Galatarum ſedes 324.e.Or.

Galaxias piſcis 224.h.Or.

Galbanum quid 448.e.Orib.57.d. Aet. galbani vires 645.f.Æg. 19.f.21.b.22.a.611.e.Orib.57.d. Aet.305.e.Act. galbanũ quomodo adulteretur 27.c.448.e. Or. galbanũ coctionẽ nõ ferre 30.d.Or. galbanum probatiſſimum quod 27.c.99.a.448. e.Or. galbani purgandi ratio 448.e.Or. è galbano medicamentum ad lippitudines 309.b. Act.

Galei piſces 226.h.Or.

Galen. ab Trall. citat. & reprehen. 268.c.271.b.332.f.201.c.Trall. galen. ab Orib. citat. 231.g.233. c.286.d.318.e.342.f.373.g.388.b. 583.b.Orib. galeni locus 358. f.Myr. galenus de vrinis quid & quomodo ſcripſerit 851.c. Theoph.

galeni antidotus ad ſtillicidium vrinæ 373.f.Myr. galeni antidot⁹ ad quartanam 399.d.Myr. galeni antidotus è margaritis 368.h.Myr. galeni antidotus è roſis 389.g.Myr. galeni collyrium aridum 340.b.Aet. galeni hiera 136.d.Aet. galeni picra 56.d.Or.

Galeobdulon 414.b.Or.

Galeonymi piſces 224.g.h.Or.

Galerita Gallis alauda 375.e.Mar. galeritæ facultas 628.b.Ægin. 95.e.Aet.

Γαλιάγκωνες qui dicantur 604.f.Æg.

Galiopſis 414.b.Or.

Gallæ vtriuſque vires 625.Æg.499. d.Orib.1.f.32.h.Aet. galla acerba 21.h.Or. gallæ combuſtæ 499.e.Or. gallæ immaturæ vires 20.b.483.f.601.g.Or.

gallarium 414.b.Or.

Gallina non ſtatim à mactatione edenda 104.f.Aet. gallinacei adipis facultas 609.g.Or.90.d. Aet. gallinarum alæ 223.c. Or. gallinarum carnis inter edulia facultas quæ 371.e.Æg. 222.g.584.c.Or.86.b.Aet.31.d. Act. gallinarum fel quale 81. d.Aet. gallinarum ius 621.g. Æg.620.d.Or. gallinacea oua qualia 371.g.Æg. gallinacei ſtercoris vires 602.f.Orib. 85.f.Or. gallinæ ventriculus ſiccus potui inſperſus quid conferat 360.a.Ægin.

Gallium 414.b.494.b.Or.

Galli antidotus aromatica 659.d. Aet.

galli gallinacei caro qualis inter alimenta materiæ 222.g.Or.86. b.Aet. galli & gallinæ iuſculum quas vires habeat 621.g. Ægin. galli pinguedo 90.d. Aet. gallorum teſticuli 331.c. Tr.223.c.Orib.85.e.86.g.Act. gallorum veterum ius potum quid proſit 520.d.578.e.Orib.

Galli quibus venenis vtãtur 105.e. Celſ.

Gammata & cultrata ferramenta vſtoria 577.g.Æg.

Gammarorum in nutriendo qualitas & facultas 373.e.Æg.89. b.Aet.

Ganglium quid, eiúſque curatio 508.f.565.f.Æg.333.g.334.a.745. e.Aet.188.f.Act.141.h.Celſ. gangliis medentia 633.f.Ægin. 116.h.606.d.Or.92.g.Aet.

Γάγγραινα 189.b.Act. gangr. curat. 511.b.515.c.569.f.600.h.Æg. 112.g.Or.723.g.Aet.245.a.320. b.Act.102.g.103.f.Celſ. gangrænæ conueniens diæta 103. g.Celſ. gangrænæ medentia 599.b.Orib.8.f.27.d.31.c.Aet.

Γάγγρινος ſal 445.f.Myr.

Γαργαρεών 103.d.Ruff.

gargarizationes quibus de cauſis fiant 93.g.Celſ. gargariſmi vnde fiant 197.b.Act. gargariſmorum vſus 197.b.Act. gargariſatio pretioſa ex foliis pruni 34.d.Aet.

Gari facultas 20.g.Or.89.g.Aet. gari præparatio pro abſtemiis 840.b.Aet. gari primarii vſus 480.d.Ægin. gari purgatorii præparatio 130.g.Aet.

Γαστὴρ 104.g.108.b.Ruff. Γαστροκνημία 105.g.Ruff. Γαστρορραφία 538. d.563.d.Or.228.g.Scr.

Gaudiũ, animi deliquiũ parit 229. f.Aet.

Gemmarum lapidúmque vires 630.h.Æg.455.e.513.d.Or.66.f. 67.b.Aet.

Genæ 101.f.Ruff. ad genas ſcabras 323.c.Mar.

Γένειον 103.a.Ruff.

Generationi accommodum tempus 355.f.Ægin.

ad Geniculorũ dolores 407.f.Mar. geniculares muſculi 105.f.Ruff.

Geniſtæ vires 641.d.Ægin.509.c. Or.52.g.Aet.273.h.Act.

Genitalium membrorum tam in fœminis quàm maribus partes, & nomina 109.b.104.h.Ruff. genitalibus tum marium tum fœminarum membris affectuũ peculiarium dignotio & curatio 165.f.231.h.Act. genitaliũ impotẽtiæ cauſa & curatio 478. c.Æg. genitalium inflammationi cuius venæ ſectio cõgruat 194.f.Act. genitalium mulie-

rum non perforatorum cauſa & curatio 581.e.Æg.
genitales venæ 108.g.118. g. Ruff.
Genitura 109.b.110. f. Ruff. genitura commodi quid præſtet 42.a.b.Ar. geniturâ amor cõciliat 792.d. Aet. genituræ diffluuium adſtringentia 93. d. Aret.599.e.Or. genituræ exhalatio 168.c.Act. genitura vitali carentes, quales ſint 42.a. Aret.
genitura (peſſus) 694.f.Æg.
Gentianæ deſcriptio & vires 414. g.494.b.Orib. 15. e. Aet. 355. b. Myr.
Gentiapolis 451.c.Myr.
Genu 105.f.Ruff. genuum dolores, eorúmq; curatio 81.a. Celſ. ad genuum dolorẽ 396.g.Marc. genuum inflationes diuturnas & ægrè ſanabiles ſedat gagates 68.e.Aet. genu luxati chirurgia 608.f.Ægin.185.d.Celſ. genu quot in partes prorũpat & quomodo reſtituendum ſit 179.a. 198.a.Orib. ad genua perfricta 400. b. Mar. genuum tumori & inſtabilitati quid medeatur 83.b.Aet.396.a. Marc.
Geometris puer quando tradendus 349.g.Æg.
Geodes lapis, eiúſque vires 631 c. Æg.514.d.Or.69.c.Aet.
Geranium 414.d. Orib. geranii emplaſtri præparatio 759.d.Aet.
Geſtationis commoda 295.g. Or. 116.e.Aet. geſtationis differẽtiæ 296.a.Or. geſtationũ modus pro viribus 34.f. Celſ. geſtatio quibus morbis apta 34. d. Celſ. geſtatio non niſi neruis dolentibus adhibenda 34.e.Cel.
geſtatio in acutis morbis 34.e.Cel. geſtatio quæ in febribus conueniat 296.g.Or.
Geſticulationis vſus 298. a. Or.
Gibboſitas quid 605.f. Æg.
Gigarta 494.b.Orib.15.e.Aet.
Gigarus Latinis dracontium 290 c.Mar.
Gilarum vocant Galli ſerpyllum 291.f.Marc.
Gingidii facultas 369. a. Æg. 21.a. 494.c.Orib.15.f.Aet.
Gingiuæ 103.c. Ruff.546. a.Orib. gingiuarum affectionibus medendum quomodo ſit 192. g. Tr.444.c.& deinceps. Æg. 654. f.Or.378.f.&c.Aet. gingiuarum affectiones, quæ que ex inflammatione dolent, defluxione grauantur, aut exeſæ ſunt, & caruncula quæ inter dentes oritur, quomodo curentur 654. f.Orib. ad gingiuæ angulorũ eminentias calloſas 293.d.Mar. ad gingiuarum angulos ſanguine fluentes 293.d.Mar. ad gingiuarum angulos vlceroſos 293 d.Mar. ad gingiuarum cancrum 292.d.f.Marc. ad gingiuarum carcinomata 411.f.Mar. gingiuis corroſis quomodo medendum 380.a.Aet. ad gingiuas corroſas 445.d.Æg. gingiuis cruentis quomodo medendum 655.a.Or. 379.a.Aet. gingiuis cruentis & fluore correptis quæ medeantur 444.f. Æg. 315.g.Act.747.e.Myr. gingiuarum dolori quid medeatur 314.d.Act.296.g.Mar. gingiuarum eroſioni quid congruat 315.f.Act.361.f. Myr. ad gingiuas excreſcentes 445.e Ægin. 747.e.Myr. ad gingiuas firmãdas 297.h.Marc. gingiuarum fiſtulæ quomodo curandæ 381. d.Aet. gingiuas flaccidas quæ ſanent 607.d.654.c.Or. gingiuarum fluori medentia 449. f. Æg.745.e.Myr.203.c.Scr.292.b. Mar. gingiuarum fœtori medentia 317.a.Act.292.e.f. Marc. gingiuas humore grauidas & corruptas quid ſanet 270.d.315. f.g.317.a.Act. ad gingiuas humidas & fœtentes 292.e. Marc. gingiuis inflammatis quomodo medendum 380.e.Aet. gingiuarũ inflãmationi & excreſcentiæ quæ medeantur 445.a.Æg. gingiuis infantum dentientium quid proſit 654.c.Or. gingiuas prægnantes quid reprimat 329. e.Act. 292. b. Marc. gingiuarum pruritus quid ſedet 349. c. Æg. gingiuis putridis quæ medeantur 12.g.713.g. Aet. 747. e. Myrepſ. ad gingiuas ſanguine fluentes 337.g.Marc. gingiuis tumentibus medẽtia 445.e.Æg. 747.e.Myrepſ.292.f.293.e.295.f. Marc. gingiuis vlceratis quid valeat 315.g.Act 291.g.Marc. ad gingiuarum vitia 305.c.Mar.
gingiuas adſtringentia 298.c. Mar. gingiuas diſparat dentitio 166. a.Aet. gingiuas illuſtrat ariſtolochia 12. a. Aet. gingiuis medentia 90.h. 96.c. 153.g. 388. d. Aet. gingiuas quid ſiccet 298.c.Marc.
gingiuarum oſſa hebetia, in perpetuum vſtione nudari 132.g.Celſ.
Git Græcis melanthiõ 252.a.341. b.Marc.
Glabella 101.f.Ruff.
Glabris capilli quomodo inducendi 261.b. Marc. glabris palpebris vt pilos inducas 279.a.Mar.
glabrities capitis vnde 181. a. Act. glabritiei capitis curatio 296. d. Act.
Glacialis oculi humor 299.c.Aet.
Gladiatoris iugulati ſanguis epotus, à comitiali liberat morbo 61.a.Celſ.
Gladiolus 206.e.Scr. 432.d.Or. gladioli vires 634. h. Æg. 484.c. 504.f.Or.45.b.Aet.
Gladius hepatis 108.e.Ruff.
Glaſtum 28.f.Aet.
Glandium (arborum) in nutriẽdo qualitas & vis 371.d.Æg. glans querna calefacta dulcior & durior fit 3.c.Aet.
glandes animalium cuius inter edulia materiæ & facultatis ſint 372.c.Æg.221.e.584.b.f.Or. 85. d.Aet.
glandes aquaticæ 228.a.Or.
glans in genitalibus quid 105.a. Ruff. glans penis contecta vt aperienda 158.g. Celſ. glans penis quomodo tegenda 158.d. Celſ. glandulæ inflammatio 189.e.Act. glandi non perforatæ quæ chirurgia adhibenda 573.d.Æg. glãdis vlcera quomodo curanda 689.Aet.
glandium ſubdititiarum vſus, formandi ratio, & vires 357.f. Æg. 13.h.358.e. Or. 149.e. Aet. 196. d.282.b.Act. glãdibus cur ſæpius vtamur 358. d. Or. glandium medicinalium catalogus 501.a. Myr. glandulæ acris vſus 654.c.Æg. glandula ſubdititia optima 149. h.Aet. glandulæ colicis aptæ 463. a. Æg. glandes ad dyſentericos 256. c. Tr.507.e.Aet.
glandis vnguentariæ vires 616. a. Æg.412.e.493.c.Or.13.f.Aet. glandis vnguentariæ ſuccus 465 f.Or.
glandulæ (corporis) vbi poſitæ 63. d.Celſ. glandularum affectus qui 189. d. Act. glandularum affectus quomodo curandi 403. d.Aet. glandulæ cum dolore intumeſcunt 63.d.Celſ. glandularum inflammatio quid 241. h.Act. glãdes circa aures 292. d.Aet. glandulis quæ medeãtur 308.e.411.f.412.c.Marcell. glandulis inguinum inflammatis quomodo medendum 702.c. Aet.
glanduloſæ carnes 120. a. Ruff. glanduloſæ carunculæ 108. a. Ruff. glanduloſa vaſcula 108. g.118.g.Ruff.
Glaucedo oculi quid, eiúſque differentia & curatio 528. c. Orib. 300.c.323. d. Aet. 184.e. Act. glaucedo oculi & ſuffuſio quid differant 184.d.Act.
Glaucias empiricus 5.f.Celſ.
Glaucium 19.g.414.d.596.g.Orib. 15.g.Aet.306.b.Act.
Γλαύκωμα quid, & quomodo ab ὑποχύματι differat 184.d. Act. glaucoma quid, & quòd incurabile 438.c.Æg. glaucomatis & ſuffuſionis cura ex Ruffo 130 d.Or. ad glaucoma oculorũ 277.e.Marc.
Glaucoculis quid adhibendum vt nigras habeant pupillas 318. c. Aet.
Glaucus color 46. e. Act. glauci & lactei coloris diſtantia 855. c. Theoph.
Glaucus piſcis 227.a.Or.88.g.Aet.
Glaux 414.e.494.d.Or.
Glechon 415. a.494. d. Or. 15. g. Aet.
Γλήνη 102.b. 112.c. Ruff. 545.d.547. d.Or.
Glenoides cauitates 550.b.Or.
Gleucinum vnguẽtum 692.a. Æg. 414.f.Or. gleucini olei præparatio 609.b.Aet. gleucini vſus 217.b.Act.
Globulus naſi 102. e. Ruff. 545. c. Or. globuli purgatorii 382. b. Marc. globuli mirificè purgantes 216.g.Scr.
Glœos 494.d.Or.15.h.Aet.
Glomeris ex ſtaminibus calidis ef formati vſus 402. b. e. 460. g. Ægin.
Gloſſocomi machinamenti vſus & deſcriptio 166.c.Or. gloſſocomi Nymphodori deſcriptio 179.g.Or.
Γλουτία 523.d. Orib. γλουτοὶ 105.e. Ruff.552.c.Or.
Glutinis vis & vſus 35. b. Aet. gluten ad ægilopas 52.e. Or. gluten ad crithas & chalazia 52. e.Or. glutinum ad compingendos libros 498.c.Aet. gluten ad pilos 52.d.Or.
gluten piſcium optimum quod 25 g.Or.97.h.Aet. glutinis piſciũ vis 623.f.Æg. glutinum Rhodium optimũ 98.a.b.Aet. glutini ſimilacei vis 627.b.Æg. glutinandi vim habet ſideritis 51 d.Aet. glutinandi vlcera vim habentia 520.a.Æg. glutinãtia vulnus 83.a.Celſ. glutinatio vulnerum 99.g.Celſ.
glutinoſa quæ in thorace hærent quomodo extenuanda 317. d. 384.d.Mar.
Glyceæ compoſitio 342.h.Mar.
glycymerides 228.b.230.e.Or.
Glycyrrhizæ deſcriptio & vires. 414.f.494.d.596.h.Or.15.h.Aet.
Γλυκὺς χυμὸς 110.g.Ruff.
Glycyſida Græcis pæonia 220.g. Scrib. glycyſidæ deſcriptio 414.g.Or. glycyſidæ vires 494. e.597.a.Or.16.a.Aet.
gnaphalium 415.b.494.e.Or.16.c. Aet.
gnaphalis Latinis cẽtunculus 213. h.Scr.376.d.Marc.
Γνάθοι 102.g.Ruff.
gobius 224.c. Or.88.e.473.g. Aet. gobii veteris ſalſamẽtum quem vſum habeat 522.c.Æg.
Γόμφιοι dentes 103.b.Ruff.
Gõgyle 415.b.Or.
gongylidis ſemen & radix 494.e. Or.16.c.Aet.
Γονὴ Hippocrati quid 109.b.Ruff.
Γόνιμοι φλέβες 108.g.118.g.Ruff.
Γονόῤῥοια quid 166.e.Act. gonorrhœæ ſymptomata 41.f. Aret. gonorrhœæ obnoxii qui ſint 41.f.Aret. gonorrhœam paralyſi viam quandoque ſternere 41.h.Aret. gonorrhœæ curatio 93.c.Aret.668.f. Or.233.g Act.
γονόῤῥοια γυναικεία quid 47.d.Ar.
Γόνος 110.f.Ruff.
Γόνυ 105.f.Ruff.
Goras ficuũ vſum quomodo antiquarit 213.g.Or.
Gordylii vires 618.e.Æg.
Gorgias chirurgus 137.c.Celſ.
Gracilis conditio 19.a.Celſ. graciles quibus morbis fatigentur 20.c.Celſ. graciliũ pulſus quales 846.a.Philar. graciles ſanguine abundantes quomodo euacuandi 120.c.Aet.
gracile corpus quomodo fiat 361. c.368.b.Æg. gracilitatem inducentia 233.f.Act. gracilibus opitulatur vomitus 138.d. Aet. graciles quomodo reficiẽdi 83. f.Or.172.b.Aet.
gracilium inteſtinorum ſitus 118. c.Ruff.vide Inteſt.grac.
Græcos deſidia & luxus afflixit ante Latinos 5.d.Celſ.
Γραῖα 104.g.Ruff.
Gramæ oculorum 303.d.Aet.
Graminis vires 19.f. Or.7.e.Aet. graminis radicis vires 20.e.21.c. 465.e.592.c.Or. graminis ſuccus qualis 2.a. Aet. graminis Parnaſſii vis 611.a.Æg.
Gramiis oppleti oculi quid ſignificent 419.a.Æg.
Γράμμα 244.Mar. grammatis nota 699.e.Æg.
Grammaticis quãdo tradendi pueri 349.g.Æg.
Grana 56.h.Or. grana ſolis 365. f.Mar.
Grandines vnde 151.a.Aet.
grando oculi quid, & quomodo curetur 434.g.Æg.300.a.333.d. Aet.183.c.238.d.Act, ad grandines oculorum 769. a. Myr. grando porcorum 664.d.Aet.
Granula ſalubria ſtomacho idonea

ventrem ſubducentia, & præſertim in typis 363.a.Or. granorum forma quæ componantur & quomodo 276.b.Act.

Granum Cnidiũ quid ſit, & quas vires habeat 626.h. Æg. 22.e. 483.b.Or. 34. c. Aet. granum Cnidium vnde ſit 622 g.Æg. grani Cnidii in purgando vires 325.b.h.Orib. 126.b.Aet.272.g. Act. granum Cnidium mulieribus magis quàm viris confert 326.a.Orib. granum paradiſi 363.d.Myr. granum tinctoriũ 627.a.Æg.34.c.Aet.

Graphoides proceſſus 548.e.Or.

Grauedo quid, eiúſque ſigna 66.e. Celſ. grauedines & deſtillationes quid excitet 11.e.Celſ. grauedines & deſtillationes quo modo fugiantur 16. e. Celſ. grauedinis & defluxus dignotio & curatio 447.e. 448.a. Æg. 651.e.f.Or.66.e.67.a.Celſ. grauedini medentia 53 b.Aet. 208. e.209.a.Scr.259.e.Mar. ad grauedines ex cruditate 364.d Mar.

grauedo capitis è prunarum ſtrue ardente cur oriatur, non itidem è lignorum 756.g. Caſſ. grauedo capitis è ſomno & peruigilio multo cur oriatur 758.e. Caſſ. grauedinem capitis motus placidus cur ſedet, præceps inducat 759.a. Caſſ. ad grauedinem capitis ex quacunq; cauſa ortam 254.a. Marc. grauedini febrem excitãti quomodo medendum 203.d.Aet. ad grauedines oris & capitis 301. g. Marc. grauedine & tuſſi laboranti puero quomodo medendum 348.f.Æg.117.b. Aet. ad grauedinem ventris 309.e.Mar.

Graueolẽtia 463.g.Or. graueolentia ſtomachum ſubuerti 447. e.Aet.

graueolentiæ narium quæ cõducant 442. g. Æg. graueolẽtiæ oris medetur aqua 153.g.Aet. graueolens vrina quid ſignificet 197.h.Aet.

Grauis auditus 181. g. Act. vide Audit.gr.

Groſſi 635.b.642.d.Æg.504.g.Or.

Gruina deligatio quomodo fiat 598.c.Æg.

Grumi veſicæ 567.c.Aet. grumos diſiicit pyrites 68.a.Aet.

Grunni porcini inter alimenta facultas 221.c.Or.

Gruum carnis inter alimenta qualitas & facultas 371.f.Æg.223.b. Or.86.e.Aet.

Gryali collyrium 356.f.g.Aet.

Grypa vnguentum 478.d.Myr.

Gubernator fit vſu non diſputatione 7.e.Celſ.

Gula 107.f. Ruff. gulæ ſitus & qualitas 116.f.117.g.Ruff. gulæ infixa quomodo extrahenda 562.d. Æg. 308.g. Marc. gulæ reſoluta curatio 266.f.Aet.

Gummi electio 26.b.Oribaſ. gũmi facultas & vis 627. c.Æg. 500.b.602.c. Orib. 34.g.Aet. gummi ceraſi calculoſis prodeſt 32.f.Aet. gummi prunorum vis 21.f.Orib. 34.d. Aet. gummi vermiculatũ optimum 98.b.Aet.

Gurgulio 4. g. Aret. 103. d. Ruff. 546.b.Orib. gurgulionis vſus 531. h. Or. gurgulionis affectus qui, & quomodò curandi 4.g.Aret.561.f.Ægin.491.c.Aet. 186.h.242.a. Act. gurgulionis affectibus quæ venæ ſectio congruat 194.d.Act. gurgulionis aſperitati quid ſuccurrat 267. c. Act. gurgulionis inflãmationes ex nimia venere oriri 117. f.Aet. gurgulionis ex humorũ defluxu inflammati remedia 317. c.Act. gurgulioni medẽtia 34.d.68.c.90.h.Aet. gurgulioni reſecto conducit diphryges 72.c Aet.

Guſtus ſenſus medico neceſſarius 1.d.Aet. guſtus aquæ exemplo quomodo informand᷒ 1.g. Aet. guſtus & odoratus conſpiratio 6.c.Aet. guſtus qualitas quõ experiunda 1. d.Aet.

guſtui imbecillo quid medeatur 257. g. Act. guſtus iniucunditas quæ verbis explicari nequit, vnde 159.e.Act. guſtũ emendat theriaca 651.f.Aet.

Guttur 103.f.107.f.Ruff. gutturis aneuriſmata quomodo curãda 746.e.Aet. gutturis aſperitati accommoda 449.a.Ægin. gutturis exulcerationes lac ſanat 77.d.Aet. guttur indurãs pharmacum 270. d.Act. gutturis ramicis curatio 565.d. Ægin. gutturis ramicibus adhibetur bdelliũ Arabicum 14.e.Aet. ad gutturis tumores 301.c. Mar.

gutturi faucibúſque inſeruientium muſculorum vitia 187. a. Act.

gutturis ſummi ſectio 562. f. Æg. à Gymnaſiis coire malũ 118.d.Aet.

Gypſi vires 618 f.Æg.453.a.597.b. Or.72.a.Aet. gypſum venenatum eſſe 628.d.Aet. gypſi poti ſymptomata & remedia 646. e.Aet.288.e.Act.224.b.Scrib. gypſum vſtum 21.g.Orib.

Gyreos facultas 575. c. Myr. vide Pollen.

H

H literæ formam repræſentãs inſtrumentum 608.a.Æg.

Habena 103.c.Ruff.546.a.Orib.

Habitualis febris 202.Aet. vide Hectica.

Habitus animalis lac diſtinguit 76. f.Aet. habitus corporis in cura obſeruandus 739.g.Aet. habitus corporis corrũpẽtes morbos ſequi hydropem 535.b.Aet. habitus boni notæ 35.b. Aret. habitus malus hydropis principium 471. a. Ægin. habitus mali ſymptomata 35.b. Aret. habitus mali curatio 471.a. Æg. 142.g. Or. habitus corporis malos ſanat vomitus 138.d.Aet. ad habitus ex ſenectute refrigeratos acopon 47.a.Orib. habitus vt recaleſcat 353 e. Ægin.

Hæmagogos antidotus 364. g. Myr.

Hæmatitæ lapidis vires 630.h.Æg. 483.c.504.f.Or.66.g.Aet. 305. f. Act.

Hæmoptoici qui 315.g.Marc. hæmoptoicis medentia 39. e. 44. f. 49.g.69.e.Aet.264.a.314. g. 315. b.Mar.

Αἱμοῤῥαγία quid 8.e.Aret.

Hæmorrhois vnde dicta, & quid ſit 688.α.b.Aet.20.c.136.a.Celſ. hæmorrhoidũ chirurgia & medela 141.b.Or.688.α.f.136.a. Celſ.388.a.h.389.e.Mar. hæmorrhoidas aperientia 604. a. Or.37.b.f.785.β.d. Aet. hæmorrhoidas quid exſiccet 326.g.327 d.Act. hæmorrhoidibus medẽtia 25.d.69.d.155. a. Aet. 364. g. 481.g.Myr.231. h.232.g.Scr.333 h.388.a.h.389.e.Marc.

hæmorrhoidum fluxus vtilitas 162 g.Act. hæmorrhoidũ fluxus nimius aquoſum habitum inducit 480.a.Æg.535.c.Aet. hæmorrhoidum fluxui immodico quomodo obſiſtendum 480. b. Ægin. hæmorrhoidum purgatio ſæpi᷒ morbum ſoluit 200. b.Aet. hæmorrhoidis retentio quid ab vteri retentione differat 133 g.Act. hæmorrhoidum ſuppreſſarum mala 163. a. Act. hæmorrhoidum ratio habenda in ſecandis venis 206. f.Aet.

hæmorrhoidibus ani quomodo medendum 586.b.Ægin. hæmorrhoidibus cæcis quæ medela adhibenda 480.b.e.Æg. hæmorrhoides familiares non ſupprimendæ 163.a.Act. hæmorrhoidum in locis muliebribus curatio 581.d.Æg. hæmorrhoides ſedis vnde, & earundẽ curatio 688.a. Aet. hæmorrhoidibus vteri quomodo medendum 490.d, Æg.833.a.Aet.

hæmorrhoi & hæmorrhoidis ſerpẽtis deſcriptio 623.e.Aet. hæmorrhoi & hæmorrhoidis ſerpentis ictus ſymptomata & remedia 541.a. Ægin. 623. e. Aet. 332.d.e.Act.106.d.Celſ.

Αἱμοςατικὰ 224.g.Act.

Halation medicamentum 186. b. 338.f. Trall.

Halicacabum eiúſque vires 642. a. Æg.416.b.443.e.f. Or.56.a.Aet.

Halimon ſiue halmyris eiuſque vires 408.a.Or.9.c.Aet.

Halitum ventriculi fœtidum quid emendet 270 d.Act.

halmyri emplaſtri compoſitio & vſus 39 a.Or.

Halterωn exercitium 501.f. Æg.

Halus Gallorum Latinis ſymphytum 290 e.389.f. Mar.

Ἁλυκὸς χυμὸς 110.Ruff.

ad Halycos 333.h Mar.

Hapſus lanæ 232.g.Aet.162.b. Cel.

Harmala 435.e.Or.44.c.276.b.Aet.

Harmation collyrium 673. b. Æg. 357.b.358.d.Aet.

Harmonia emplaſtrum 678.g.Æg. 580.c.Myr. harmonia medicamentum 413. f.Aet.

Haſtula regia Græcis aſphodelos 235.c.Scrib. haſtulæ regiæ in purgando vis 384.b.Mar.

Ἥβη 104.g.Ruff.

Hebetudo oculorum quid, & vnde oriatur 184.f.Act. hebetudo oculorum & lacrymæ aſſiduæ capite dolentibus cur oboriãtur 765.d.Caſſ. hebetudinis oculorum curatio 438.f. Ægin. 321.e.Aet.240.c.Act. ad hebetudinem oculorum collyrium 175.a.Trall. ad hebetudinem viſus 771.a.Myr.

Hecatæi emplaſtrum 90.c.Celſ.

Hecatombe collyrium 672.a. Æg. 304.a.Aet.

Hectica febris quid 327.c. Trall. Ἑκτικαὶ febres cur dictæ 173.b. Act. hectica febris cor occupat 202.d.Aet. hectica febris omniũ deterrima 173.a.Act. hecticæ febres duplices 221.c.Aet. hectica à continenti quomodo diſcerni queat 327.g.Tr. hectica à diaria quomodo diſcerni queat 327.e.Tr. hecticæ & putridæ febres diſcerni quomodo poſſint 327.g.Tr. hecticarum febriũ & putridarum complicatio 173.e.Act. hecticæ febris calor 173.d.Act. hecticæ febris cauſæ & origo 173.b. Act. hecticarum notæ maximæ quæ 328.a.Tr. hecticæ febris pulſus & vrinæ & aliæ notæ 173. d.Act. hectica febris quando curari poſſit & quando non 212.a.173.c.Act. hecticæ vetuſtæ ſymptomata infauſta 173.f.Act. hecticarum febrium cognitio, genera & curatio 327.c. Tr.404.f.405.c.Æg. 96. a.e, Orib.222. b. Aet. 211.f. Act.

hecticarum ex aliis in eas trãſeuntibus mutatíſque ortarum curatio 329.a.Tr. hecticæ in maraſmodem trãſeuntis notæ 328. a.Trall.

hecticorum balnea quæ & qualia 212.c.Act. hecticorum victus & curatio 211.f.Act. hecticis quid medeatur 408.e.Myr.

hecticarum refrigerationum curatio 212.d.Act.

Hederæ ſpecies tres 422.h.Or. hederæ vires 626.d.Æg.466.a.500. a.602.a.Or.34.a.Aet. hederæ lacryma 483.b. hederæ tenellæ folium 22.d.Orib. hederæ terreſtris floris vires 645. h.Æg. ex hedera vnguentum 612.a. Aet.

Hedrica medicamenta varia 589. b.Myr.

Hedychroi compoſitio 648. c.Aet. 258.h.Act. hedychroi theriacam ingredientis præparatio 654.f.Æg. hedychroum magma 632.c.Myr. hedychrous paſtillus 294.a.Aet.

Hedyoſmos 419.b.Or. hedyoſmi vires 621.g.Æg.496.h.559.a.Or. 26.f.Aet.

Hedyſarum 419.c.Or. hedyſari vires 621.g.Æg.497.a.Or.26.g. Aet. hedyſari ſiue pelecini ſemen 465.g.Or.

Hedyſtacton 662.e.Myr.

Εἰλεὸς vide in E.

Helcopon quid vocent 409.h.Or.

Ἑλκύδρια, & quid eis medeatur 297. d.Act.

Helcyſma quid, & quas vires habeat 620.c. Æg.516.d. Or.74.c. Aet.

Heleniũ Latinis inula 341.a.Mar. helenii deſcriptio 416.h.Or. helenii vires 620.b.Æg.495.h.Or. 24.g.Aet. helenii radix 18.b. Orib. helenium ſeu ninum Dacæ aculeis oblinunt 589. g. Ægin.

Helenes vnguentum 586.f.Aet.

Heleoſelinon 438.d.Or.

Helices 545 f.Or.

Helichryſi deſcriptio & vires 620. d.Æg.417.b.Or.

Heliocaes puluillus 666.c.Æg.380. b.c.Aet.

Heliodori collyrium 526.c.Æg.

Helioſactes 408.a.Or.

Helioſcopius tithymallus 445. e.

510.e.Or.
Heliotropium Latinis herba ſolaris 106.b.Celſ. ſeu verrucaria 324.c.Mar. heliotropii deſcriptio 419.c.Or. heliotropii minoris ſeu tricocci purgatoria vis & doſis 128.a.Ruff. heliotropium Nicolai 815.b.Myr. ex heliotropio emplaſtrum quomodo fiat 760.g.Aet.
Helitis ſquama 630.c.Æg.515.d.Or. 72.g.Aet.
Helix hedera 422 h.423.a.Or.
helix & helices 102.f.Ruff.545.f. Orib.
Ἑλμινθες quid, eorúmq; ſedes 164. h.165.a.Act.
Ἧλος quid 183.h.Act.
Helxine 417.e.Or. helxinæ vires 620.d.Æg.19.g.496.a.598.c. Or. 25.c.Aet.
Hemerocalles 419.d.Or. hemerocallis vires 622.a. Æg.465.g. 497.a.Or.26.h.Aet.
Hemicrania quid 179.h.Act. hemicraniæ & cephalæas differentiæ 299.a.Act. hemicraniæ curatio 144.b.Tr. 417.d.Æg.126. a.642.d.Or.272.273.Aet.
hemicraniæ ex bilioſo humore curatio 144.f.Tr. hemicrania ex conſenſu 144.a.Tr. hemicrania ex frigido ſtomacho quomodo curetur 144.b.Tr.
hemicrānica medicamenta 632.d. Myr. hemicraniæ hemicraniciſque medentia 83.f.Aet.179.h. Act.405.e.771.f.Myr. ad hemicranii dolores quoslibet 255. d.263.h.Mar.
Hemihecti menſura 701.b. Ægin. 244.Marc.
Heminæ 105.e.Ruff.
heminæ nota 699.e. 700.c.Æg. heminæ quantitas & pondus 701.b.Æg.243.Marc.
hemineri 231.f.Or.
Hemionitidis deſcriptio 419.e.Or. hemionitidis vires 622.a.Ægin. 465.g.497.b.Or.
hemionium 412.a.Or.
Ἡμιτριταῖος febris quæ 172.f.Act. hemitritæus altera ſpecies tertianæ 42.f.Cel. hemitritæi typus ac circuitus 42.f.Celſ. hemitritæi dignotio & curatio 405. e.Æg.213.d.Aet.49.a.Celſ. hemitritaicis medentia 363.g.408. e.Myr.385.g.Marc.
Hepalas antidotus 430.g.Myr.
Ἧπαρ 108.e.Ruff. hepar, cor & cerebrum tres hominis primas eſſe partes 43.d.Act. hepatis in corpore dignitas 43.e.Act. hepar ſanguinem procreare 43. f.Act. hepatis temperiei notæ 365.a.Æg.184.b.Aet.
hepatis affecti vrinæ quales 78.g. 131.c.134.f.Act. hepatis abſceſſuum curatio 470.g.Ægin. ad hepatis apoſtemata 344.c.Marc. hepar ab aſpide morſis ſenſu priuatur 621.f.Aet. hepatis cruditatum cauſæ 82.f.Act. hepatis debilitatis ſigna 511.b.Aet. hepatis debilitati quomodo medendum 468.g.Æg. ad hepatis dolores 303.c.Marc. ad hepatis duritiem 303.c.Marcel. hepatis eryſipelas quæ mala inducat 469.c.Æg. hepatis exulcerati curatio 516.517.Aet. ad hep.grauedine 127.e.Ruff. hepatis indurati cognitio 517.c. Aet. hepati atque lieni indurato quid conueniat 592.c.Or. hepatis inflammatio à pleuritide quid differat 453.g.Ægin. hepatis inflammationi, eryſipelati & marcori vt medendum 456.d.469.c.470.d.Æg. hepatis inflammationes ſanat maſtiche 42.a.Aet. hepatis ſcirrho medēdum quō ſit 470.h.Æg. 517.518.Aet. ad hepatis ſuppurationes 344.c.Mar. ad hepatis vlcera 344.c.Marc.
ex Hepate ducentia 23.d.Or. hepati firmitatē addit eupatoriū 26.d.Aet. hepati coāuenientia &medentia 155.b.240.f.Act. 341.f.h.342.h.343.d.344.g.Mar. hepar purgant amygdala 10.d. Aet. hepar obturantia 368.c. Æg. hepatis vſtio vt fiat 570. a.Æg. hepatis gibba quæ purgent 145.g.Aet. hepatis ſima quæ purgant 145.f.Aet.
hepaticus morbus longus & acutus 73.f.Celſ. hepatici morbi ſigna & curatio 73.f.Celſ. hepaticis inimica quæ 74.a.Celſ. hepaticis medētia 27.a.70.c.652. a. Aet 414.b.c.&c.415.a.b.&c. Myr. 333.f.h.341. d.e.344. a.c.f. Mar. hep.antidoti & cōfectiones 241.d.g. Tr. 512.c.513.519. b.Aet.414.b.631.a. Myrepſ.73.h Celſ.340.g.Mar. hepatica remedia quomodo paranda 511. c.d.e.f.Aet.
hepaticorum & pleuriticorum differentia 207.c.Tr.
hepatica dyſenteria 461.b.Æg. hepaticæ dyſenteriæ ex frigida intemperie, curatio 245.d.Tral. hepaticæ dyſenteriæ ob caliditatem, curatio 246.a.
ἡπατῖτις ſeu fluxus hepaticus 149.f. Act. ἡπατῖτις φλὲψ 109.e.Ruff. hepatitis herba 418.d.Or.
Hepar quale alimentum præbeat 372.d.Æg. hepatis aprini, aſinini, canini, capræ, lacertæ, lupi, merg:, vires 622.b.Æg. hepar canis rabioſi, eiuſdem morſui medetur 537.e.Ægin.262.a. Aet. hepatis caprini ſanies 22. e.Or. hepatis hircini vſus 438. c.Æg.
Hepatorium 418.d.Or.
Hepatus piſcis 226.b.Or.
Hepſema quid, & quas vires habeat 621.d.Ægin.3.g.378.g.Aet. 47.c.Act.357.c.Myr.
Heptaneuros 411.d.Or.
Heptapharmacum laxans 772.e. Aet.
Heræ paſtill, eorūq; vſus 48.a. Or.
Heraclea, herba 417.e.Or. heracleæ vires 620.d.Æg.426.h.Or. heraclea Ponti vrbs mel habet venenatum 628.e.Aet. heracleotici mellis aſſumpti ſigna & curatio 643.b.Aet.287.g.Act.
Heracles vnguentum 485.b.Myr.
Heraclius lapis, eiúſque vires 631. c.Æg.514.b.Or.68.h.Aet.
Heraclides Tarētinus quartanam quomodo curarit 52.a.Celſ.
heranthemos 410.e.Or.
Herbæ aquas quomodo afficiant 261.f.Or. herbæ balneis quæ iniiciendæ 54.e.Aet. herbæ quales quale lac generent 76.g. Aet.
herba amara 391.e.Myr. herba camphoræ 479.h.Myr. herba lanaria 53.a.Aet. herba Sabina 15.a.Aet. herba Sardonia 645.h.646.a.Aet. herba venti 479.f.Myr.
herculeus lapis 514.b. Or. vide Heraclius. herculeus morbus qui & vnde dictus 51.a.Aret. herculei nodi ratio & vſus 157. c.Orib.
Herculis ſiccum medicamentum 706.g.Aet.
Herinaceus coctus ad articulorum morbos facit 614.a.Aet. herinaceus marinus 93.e.Aet.
Hermaphroditi differentiæ 581.a. Ægin.
Hermodactylos 364.c.Myr. hermodactyli duo genera 355.b. Myr. hermodactyli radicis vires 620.h.Æg. hermodactyli vſus 495.b.Æg. ex hermodactylo antidotus 264.b.Act.388. c.e.447.h.454.e.458.c.Myr. ex hermodactylo laxatiua antidotus 376.d.Myr.
Hermolaus collyrium 303.f.Aet.
Hermonis collyrium 123.b.Celſ.
Ἑρμῦ ῥάβδος aliis phlomos 412. b. Marc.
Hernia 153.h.Celſ. herniam duplicem aliquando oboriri 692. b.Aet. Herniæ geminatæ ſigna & curatio 577.a.Æg. herniæ herniofiſque medentia 38. c.54.c. Aet. 321.d. Act. 394. e.f. Marc. ad herniofos etiam adultos 394.h.Mar. ad herniam emplaſtra 694.e.&c.Aet.
herniæ aquoſæ dignotio & curatio 576.f.Ægin. 692.693.Aet. herniæ aquoſæ medentia 14.e. 21.g.Aet. hernia aquoſa mulierum quomodo curanda 834. a.Aet. herniæ carnoſæ & toſaceæ curatio 577.h.Æg. herniæ inguinis curatio 580.a.Æg. 693.g.Aet. herniam inteſtinorum ſola chirurgia curari 693. g.Aet. herniæ inteſtinorum curatio 578.g.Æg.693.e.Aet. herniam inteſtinorū ſanat hippuris 28.e.Aet. herniæ omenti, omenti & inteſtini, aquæ omenti & inteſtini, dignotio & curatio 579.c.Æg. herniæ varicoſæ & flatuoſæ curatio 578. c.Ægin.
Herodoti medici locus de cucurbitulis 316.a. De elleboro propinando 337.f. De iis quibus ſuffocationis periculum imminet 337.f. De lauacro 387.c. De aquis ſponte naſcentibus, Ibidem. De potu, & quónam acceſſionis tempore potu ſit vtendum 277.d.Or.
Herophilus & Eraſiſtratus in diuerſas vias curandi medicinam duxerunt 5.e.Celſ. herophilus viuos incidebat 6.h.Celſ. herophili opinio de origine morborum 6.b.Celſ.
Ἕρπης quid, & vnde dictus 189.c. Act.203.f.Scr. herpes vnde oriatur 508.h.Ægin. herpetis curatio 511.f. Æg.114.g.635.d. Or.727.f.Aet.245.b.Act. 108. g.Celſ. herpeti medētia 603.b. Or.8.c.35.f.41.b.46.a.48.f.49.f. Aet. 234.e.Scr.292.e.Marc.
herpes adedens, eiúſque curatio 511.g.Æg. Ἕρπης ἐσθιόμενος 108. g.Celſ. Ἕρπης κεγχρίας 189.c. Act. herpes miliaris, eiúſque curatio 511.g.Æg.
Herpyllos, eiúſq; vires 621.a.Æg. 417.h.496.c.598.c.Orib.25.g. Aet.
Ἑτεροκρανία quid 19.g.Aret. heterocraniæ curatio quæ conueniat 84.a.Aret.
Ἑξάγιον 357.d. Myr.
Hexapharmacum 498.d.Æg.
Ἕξις & διάθεσις quid differant 173. b.Act.
Hiatulæ 225.a.228.c.Or.
Hibiſcus, eiúſque vires 612.f.Æg. 408.b.597.g.Or.17.e.41.g.Aet. hibiſci radix ex vino podagris prodeſt 81.e.Celſ.
Ἱδρώς 110.f.Ruff.
Hierarum modus cōmunis & doſis 652.f.Æg. hieræ vſus 488. b.Æg. hierarum antidotorum catalogus 652.a.Æg.135.a.Aet. 645.a.652.a.Myr.
hiera Antiochi 137.c.Aet. hiera Archigenis 136.g.Aet. hiera Aſclepiadæ 430.g.Aet. hiera Galeni 136.d.Aet.279.a.Act hiera Iuſti 364.c. Or.137.f.Aet. hiera Logadii 135.h.Aet.279.d. Act. hiera maior ad capitis dolorem 255.a.Marc. hiera Mēphitæ 279.d.Act. hiera minor 383.h.Mar. hiera Pacchii 209. c.Scr. hiera Pacchii cur picra & dia colocynthidos dicta 325. b.Mar. hieræ Pacchii vis quo modo intendenda 211.e.Scr. hiera picra Galeni 278.a.Act. hiera Ruffi 57.c.Or.137.d.Aet. 279.c.Act. hieræ Ruffi vſus 426.d.Æg. hiera Ruffi quæ ex colocynthide conficitur 362.d. Orib.
hiera ex colocynthide 120.b.675. h. Orib. hiera in melancholia ſi nihil proficiat, dandum Armeniacum lapidem 166. b. Trall.
Ἱερὰ βοτάνη Latinis vettonica ſeu verbena aut verbenaca 218. c. Scr.253.b.348.c.Mar.
Hieræ emplaſtrum 109.g.Celſ.
ἱεράκιον τὸ μέγα 420.d.Or.
Hieracis collyrium 123.h.Celſ.
Hieracites lapis, eiúſque vires 631. d.Æg.69.d.Aet.
Hieraticum 231.g.Tr.
Hierichūs cauæ Syriæ vrbs 68.c. Aet. hierichunti propinquus Iordanes 5.f.Aet.
Hiero chirurgus 137.d.Celſ.
Ἱερὸν ὀστοῦν 105.d.Ruff.
Hilaritas infantibus commoda eſt 349.f.Æg.
Ἱμάντωσις quid, & vnde dicta 187. a.Act.
Hinnulei cerui coagulum quid cō modet 196.c.Scr.
Hippiones cerata 656.h.Aet.
Hippocampi cineris vires 623.b. Ægin.483.g.Or. hippocampi marini vis & facultas 94.b.202. b.Aet.
Hippocrates Democriti diſcipulus 5.d.Celſ. hippocrates aerem rogo incenſo mutauit 223.d. Aet. hippocratis antidotum 264.f. Act.436.f.Myr. hippocrates cibum per calorem concoqui autor eſt 6.e.Celſ. hippocratis epiſtola ad Antiochum 244.Mar. hippocrates errorē de futuris in capite, confitetur 172.e.Celſ. hippocrates fractionum rationem vniuerſam

abſoluit 291.b.Or. hippocrates medicinam à ſapientia primus diſiunxit 5.e.Celſ. hippocratis de morborum ortu cenſura 6.b.Celſ. hippocratem morborum ſigna benè præſagiſſe 17.e.Celſ. hippocrates de peplio quid tradat 46.d.Aet. hippocrates pleuriticos elleboro purgauit 325.f.Or. hipp. de rhoæ vſu ſucci præceptũ 50.f Aet. hippocratis ſcamnum 190.a.Or. hippocrates de vrinis quid & quomodo ſcripſerit 851.b.Theoph.

Hippogloſſum 420.e.511.b.Or.

Hippolapathum 466.e.Or. hippolapathi vires 623.b.Æg.501.e. Or.39.d.Aet.

Hippomarathrum 420.d.Or. hippomarathri vires 623.b.Æg.470. e.502.g.Or.

Hippone Philagrii 607.d.Aet.

Hippophais vires & deſcriptio 623. c.644.h.Æg.420.f.Or. hippophais & hippophæſti in purgando vires & doſis 325.b.327.b. Or.382.f.Mar.

Hippophæſtum 420.g.Or.

Hippophyes 420.f.Or.

Hippopotami pellis vires 619.a. Ægin.

Hippoſelinon 420.e.Or. hipposelini qualitas ac vis 368.h.641. c.Æg.218.d.Or.52.f.Aet.

Ἱππουρις 420.g.Or. hippuris vires 623.c.Ægin.599.g.Orib.28.e. Aet.

Hircini adipis vires 609.g.Orib. hircinæ carnis qualitas 372.a. Æg.220.e.586.f.Or.84.f.Aet. hircina medulla 90.g.Aet. hircina pinguedo qualis 2.c.Aet. hircini ſanguinis vis & vſus 76. b.555.a.Aet. ex hircino ſanguine antidotus 555.c.Aet.370. f.Myr. hircino è ſanguine medicamentum 660.f.Æg. hircinum ſeuum 90.d.Aet.

Hircus (prope aurem) quid 102.f. Ruff.545.f.Or.

ad hircos & alas fœtentes 320.g. 321.a.Mar.

Hirci barba (herba) 446.c.Or.

Hirudinum vſus 409.g. Æg.317.f. Or.195.e.Act. hirudines quãdiu ſeruandæ & quomodo alẽdæ: item quomodo applicandæ 10.g.h.Or. hirudines quomodo aſſeruãdæ 195.f.Act. hirudines quando à ſuctione deſiſtant 195.f.Act. hirudines quũ exciderint quid agendum 10.h. Or. hirudinibus ſubſtituenda ſcarificatio 195.h.Act.

hirudinum deuoratarum ſigna & remedia 546.b.Ægin.642.c.Aet. 285.e.Act.226.g.Scr. hirudines deuoratæ quomodo per excretionem expellantur 639.b. Or. hirudines quid eiiciat 610. b.Or.

Hirundo 97.c.Aet. hirundinum vſtarum cineris vis 646.c.Æg. ex hirundinibus exuſtis compoſitio 403.a.Aet. hirundinis pullus comeſtus anginæ prodeſt 68.e.Celſ. hirundinum in pullis lapillorum repertorũ vis 156.c.Tr. hirundinis ſanguis oculos ab exteriore caſu commodiſſimè tuetur 125.f.Celſ.

Hiſpana pruna 34.d.170.f.Aet.

Hiſpidis pueris quomodo medendum 178.a.g.Aet.

Hiſtrionis eſſe rem paruam attollere quo plus præſtitiſſe videatur 96.h.Celſ.

Hociamſanum Latinis agrimonia 336.b.Mar.

Hœdi capris præſtant 84.f.Aet. hœdini adipis facultas 609.g. Or. hœdinarum carniũ qualitas & facultas 235.a.Or.474.b. Aet. hœdi caput cum petiolis, leuioris materiæ 37.a.Celſ. hœdinus ſanguis ad quid 76.a.Aet. hœdinum ſeuum 90.d.Aet.

hœdorum (conſtellationis) ortus 152.c.Aet.

Holcæ nota 699.f.Æg.

Holoſchœnos 54.e.Aet.

Holocleron quid 547.g.Æg.

Holopyron 449.b.Or.

Homerus de Podalirio & Machaone 5.b.Celſ.

Hominis & beſtiarum differentia 3.d.Act. homines nunquam non ægrotare & mori 17.f.Celſ. hominis functiones præcipuæ 142.f.Act. hominis functiones ſecundùm naturam quæ, & quæ non 142.b.Act. hominis proprietas 3.b.Act. hominis temperamentum 141.d.Act.

hominem non omnes carnes alũt 84.d.Aet. homo quomodo per omnem vitam ſanus conſeruari poſſit 163.e.Aet.

hominis morſus venenatiores qui ſint, & quomodo eis medendũ 543.a.Ægin.639.e.Or.613.b.a. Aet. hominum morſibus quid valeat 321.e.Act.264.d.Marcell. hominum oſſa vſta ad quid 91. e.Aet.

humanus intellectus 4.a.Act. humani ſtercoris vſus 82.e.401. g.Aet.

homo (ceratum) quomodo paretur 775.b.Aet.

Horæ in cibis exhibendis tot expectandæ poſt febrem, quot eã habuerunt 45.a.Celſ. horam mortis prædicere poſſe medicũ 201.e.Aet. hora in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet. horæ æquinoctiales 367.a.Ægin.

Horæa aqua 257.f.Orib. horæi fructus qui 53.b.Aet.

Hordeolum quid, & quomodo curandum 434.g.Æg.646.b.Orib. 183.c.238.d.Act. ad hordeola oculorum 307.h.310.c.Act.279. d.Marc.

Hordei facultas & vis 65.c.Ar.370. h.628.f.Æg.20.b.25.a.487.d.583 d.603.c.Or.27.d.Act. hordeũ febricitantibus quomodo parandum 71.e.Orib. hordeum nudum 451.g.Myr. hordei polenta 20.h.Orib. hordeum in polenta coctum καγλύδα vocari 71.f.Or.

Horrendiſſima quæque in peſte fieri 223.e.Aet.

Horrentium cibus quis 51.b.Celſ.

Horror quid vocetur 42.f.Celſ. horror quas febres antecedat 50.e.Celſ. horroris tremoriſque cauſa frigus 18.a.Celſ. horror æſtuoſo tempore febribus repetentibus cur oboriatur 762. e.Caſſ.

ad Horrores 329.f.Mar. ad horrores febrem præcedentes 209. b.Scr.311.a.Mar. horroribus circuitu repetentibus quid valeat 328.f.Act. horroribus febrium pituitoſarum accommodus paſtillus 255.f.Act. horrori febrium vetuſto vtile medicamentum 258.b.Act. horroris in temperaturis calidis & ſiccis cauſæ, & curatio 219.b.Aet.

horror ſubitus, ardentem febrem exoluit 27.g.Celſ. horror à ſudore malus 21.f.Celſ. horrori cum vomitu quomodo ſuccurrendum 51.b.Celſ. horroris vltima auxilia 51.a.Celſ.

Humectæ aures quomodo ſanandæ 287.e.Aet.

Humectãtia corpus 55.e.Aret.71. a.248.c.591.c.614.b.Or.112.b. Aet.15.b.Celſ. humectantia primo & ſecundo ordine 21.d. 472.d.Or. humectantia inter & ſiccantia media 614.d.Or. humectans victus quibus conueniat 375.b.Æg. Humectationes quomodo parandæ 156. g.Aet.

Humeralis venæ ſitus 193.d.Act. humeralis vena quando & quibus ſecanda 566.e.Ægin.308.e. Or.385.e.Aet.193.d.f.194.c.Act. humerariam venam ſine periculo ſecari 9 f.309.b.Or. humeraria in cubito non apparente, quæ vena ſecãda 385.e.Aet.194. c.Act.

Humerus 103.g.Ruff.546.c.Orib. 169.b.Celſ. humeri forma 120. e.Ruff. humerorum, brachiorum, feminum digitorúmque confractorum communes curationes 179.h.Celſ. humerorũ ægrimoniam vrinæ quales conſequantur 854.e.Th. humerus in alam prolapſus quomodo iacente homine reſtitui poſſit 174.g.Orib. humero in alam prolapſo reſtituendo accommodata ſcala 168.f.Orib. humeri caput in alam prolapſum quomodo per organum reſtituendum 187.d.191.d.Or. humeri caput in alam prolapſum quomodo per ſcalam reſtituendum 169.f.Or. humeri caput loco ſuo motum, præcipuè ſi in alam veniat, quomodo reſtituendum 181.g Orib. humeri caput in priorem vel poſteriorem partẽ excidens quomodo per ſcalam reſtituendum 171.d.176.a.Or. humerorum dolentium ſigna mala 29.e.Celſ. humerorum doloribus repellendis ætas quæ aptior 27.d.Celſ. ad humeri dolorẽ 324.d.Act.320.a.g.Mar. humerorum dolor quis atræ bilis vomitu ſoluatur 27.e.Celſ. humerorum fractorum curatio 177.g.Celſ. humerus fractus ſimúlque prolapſus quomodo reſtituendus 176.e.Orib. humeri luxati curatio 603.d. Æg.183.b.Celſ. humeri luxati comminutique reſtitutio 192. g.Or.

Humida prima & ſecundaria in elementis, animalibus, plantis 141.a.Act. humidi cibi alimentum præbent tenue 53.e. Aet. humida corpora putredinem gignere 5.c.d.Aet. humida qualitas per ſe doloris expers 415.h.Æg. humidũ corpus quibus de cauſis fiat 319.d.Or. humidum corpus quare conſeruandum 185.f.186.a.Aet. humidæ temperaturæ notæ 362.e. Æg.180.d.Aet. humidi temperamenti correctio 185.f.Aet. humidæ & calidæ, humidæ & frigidæ temperiei notæ 362.g.f. Ægin. humidæ & calidæ affectioni quæ conueniant 367.e. Æg. humidæ & frigidæ temperiei conuenientiores medelæ quæ 367.e.Æg. humidis conuenientia balnea quæ 359.f.Æg.

humiditas & defluxio quando in homine creſcat, & quæ tunc victus ratio conueniat 376.f.Æg. humiditatem ex ore extrahentia 22.c.Or.144.d.Aet. humiditatem multam aliquãdo permixtam eſſe acribus & iis quæ amara non ſunt 6.a.Aet. humiditatẽ aqueam habentia 614. b.Or. humiditas in vrina quid faciat 59.d.Act.

Humor in genere & infinitè, aquã ſignificat 136.e.Celſ. humor ſaporem hebetat 3.c.Aet.

humores excrementáque corporis, 110.d.Ruff. humorum & ſanguinis apparatus 43.f.Act. humorum conſideratio & correctio 197.g.Act. humorum diſtributio poſt concoctionem 82.a.85.b.Act. humorum generatio 6.f.Act. humorum ſpecies 26.e.Aret. humorum in homine pro anni tẽporibus variatio 376.f.Æg. humores præuidentiæ ex vrinis quid conferant 115.b.Act.

humor abundans quæ mala corpori inferat 228.b.411.c.443.g. 579.c.Aet. humorum abundantiæ ſigna 578.e.Or. humorum ægrorũ qualitatis & quantitatis mutatio ex vrinis conſpicitur 134.b.Act. humorum arthriticos affligentium notæ vnde ſumantur 493.e.Æg. humorum atræ bilis aliis permixtorũ curatio 602.g.h.Aet. humorẽ bilioſum quæ generant 106.a. Aet. humor calidiſſimus fel 81.b.Aet. humores capitis quomodo deducendi 357.g.Ægin. humores à capite in ventrem diſtillantes, quomodo expellendi 451.d.Aet. humorum complexu qui infeſtẽtur 591.d.Aet. humores corrũpi in ventre 452. c.Aet. humores corruptos quid expurget 384.c.Mar. humores craſſos tenacéſque ante euacuationem diſſecandos eſſe 319.b.Or. humores craſſos ac glutinoſos per ſputũ ex pulmone & thorace quid eliciat 596.h. Or. humores craſſos purgat chamædrys 57.e.Aet. humores crudos in nobis pariẽtia 62. a.Or.16.c.Aet. hum. crudi podagram generant 588.a.Aet. humorũ crudorũ concoctio potus inſtar eſſe poſſit 83.f.Act. humorũ crudorũ redundantiæ quæ remedia ſint 347.b.Ægin. humorũ diuerſitas diuerſos animales affectus procreat 155.g. Act. humores dolorẽ inferentes qui 470.h.471.g.e.Aet. humores domitos & ſufficienter cõcoctos quid indicet 98.c.Act. humor infeſtãs 19.a.Act. humorũ influẽtiũ cognitio 589.g.Aet.

humor

humor intus ſpiſſeſcens aceto diſcutitur 106.a.Cel. humorũ malitiæ ex exãthematis quid medeatur 578.d.Or. humor melancholicus quartanã gignit febrẽ 111.a.Act. humorum mutatio quam febrim inducat 314.f.Tr. humores naturales cum alienis cõſumit vſtio importuna 336.f.Aet. humorum nigredo, ex frigore 89.b.Act. ad humores noxios 336.a.Mar. humoris nutritio venenoſa 235.g.Aet. humores oculorum quõ detrahendi 432.b.Æg. humores ex ore trahẽtia 478.e.Or. humoribus pernicioſis quõ medendũ 471.472.Aet. humori perſeueranti proximum pus 177.e.Celſ. humorum perturbationẽ quid indicet 853.h.Th. humores præparati & concocti quõ ad fluxionem irritandi 216.c.Act. humori à pudẽdo muliebri profluẽti quomodo medẽdum 830.b.Aet. humor quando ſuppuretur 589.e.Aet. humoris ſanguinei ſigna 589.h.590.a.Aet. humores ſeroſos tenuéſque in principio vacuandos eſſe 11.b.Or. humoris ſubnigri excretio vnde eſſe poſſit 87.h.Act. humor tenuis è naribus tẽpore frigido cur deſtillet 761.a.Caſſ. humorum in ventriculo redundantium dignotio 22.a.Act. humores ventriculo quõ expellendi 223.e.Act. humores viſcoſos educentia 62.a.651.f.Aet. humor vitioſus nauſeam gignit 445.b.Aet. humoribus vitiatis purgationẽ impedientibus quõ medendum 806.h.Aet. humores vitioſi vẽtriculi tunicis infarcti quõ tollendi 640.g.Or. humores vtiles creãtia 86.g.Aret.
humores attenuantia 361.d.Æg. humores educẽdi per ſuperiora qui ſint,& qui per inferiora 319.e.Or. humores educentia malagmata 538.f.Aet.86.a.Celſ. humores expurgãdi quõ 209.c.Aet. humores euacuat ruta 47.d.Aet. humorum omniũ purgationes 133.h.134.a.Aet. humores ſiccãtia 771.a.Myr.333.a.Marc.
humores in fundo matulæ 71.g.Act.
Hyacinthus 415.g.Or. hyacinthi vires 644.d.Æg.446.g.511.a.Or.56.b.Aet. hyacintho ſimile trifolium 639.e.Æg.
Hyades quãdo oriantur 151.h.512.a.Aet.
Hyænæ oleo coctæ vis & vſus 92.b.97.b.Aet. hyænarũ fel quale 81.d.Aet. hyænæ pellis ad quid 91.f.Aet.
Ὑαλοειδὴς χυμὸς 110.g.Ruff. ὑαλοειδὴς tunica 107.d.Ruff.
Hydatis quid, & quomodo curanda 556.e.Æg.
Ὑδατόχολα excrementa 161.c.Act.
Hyderus morbus 545.a.Aet. hyderi affectionum internotio 273.c.Tr. vide plura in Hydrops.
Hydna 644.d.Æg.511.a.Orib.56.b.Aet.
Hydragogum purgatorium 280.f.Act. hydragogis quando vtẽdum 270.h.Act.
Ὑδράργυρος vnde fiat 459.g.Or. hydrargyri vires 644.e.Æg. hydrargyri ſumpti ſigna & curatio 550.g.Æg.647.a.Aet. vide Argent.viuũ.
Hydrelæum 21.h.Or.
Hydri morſus ſigna & curatio 541.e.Æg.332.e.Act.
Hydrocele quid 166.g.Act.154.c.Celſ. hydroceles curatio 636.d.Or. ad hydrocelicos 294.e.Mar.
Hydrocephalus quid, & quõ curãdus 38.b.Ar.551.e.Æg.241.242.Aet.65.c.h.Celſ. hydrocephalicis quid in curatione cõmune cum hydropicis 66.a.Celſ.
Hydrogari vſus 457.f.Æg.
Hydromali ex ſucco malorum cõfectio 669.a.Æg.274.b.Or.239.g.240.a.Aet.
Hydromeli Cebyratici vſus 452.e.459.c.668.e.Æg.
Ὑδρόφοβοι qui & qua antidoto iuuẽtur 222.a.Scr. hydrophobi aquã cur extimeſcant & pudendũ eis cũ hypochondriis ſimul intẽdatur, intremiſcãt etiã ac cõuulſionẽ patiãtur, adeóq; delirẽt vt canum ritu latratum edant 765.a.Caſſ. hydrophobia, eiúſq; remedium 105.b.Celſ.
Ὑδροπέπερι 446.h.511.a.Or. hydropiperis vires 644.e.Ægin.511.a.611.c.Or.56.c.Aet.
Hydrops quid 36.c.Ar.56.f.Celſ. Hydrops quib. affectis partibus oriri poſſit 58.d.Cel. hydrops quos morbos ſequatur 535.b.Aet. hydropẽ Eraſiſtratus iecinori tribuit 58.c.Celſ. hydropis ſpecies 36.c.38.b.Ar. hydropis ſpecierum internotio 273.c.&c.Tr. hydropis cauſæ 36.c.37.e.Ar.544.a.Aet. hydropis origo vnde 24.e.Celſ. hydropis cõmunia ſymptomata quæ 37.c.Aret. hydropis difficiliores ſpecies quæ 38.a.Ar. hydrops peior qui 36.d.Aret. hydropis dignotio & curatio 273.a.Tr.471.c.576.d.Æg.143.a.665.a.Or.535.g.Aet.230.a.& deinceps.Act.57.e.Cel. hydropis inter initia depellendi auxilium 57.a.Celſ. hydropi quo victu occurratur 230.b.Act. ex hydrope conualeſcentibus veneris vſus diu alienus 58.e.Celſ. hydrope qui nõ liberentur 58.e.Celſ.
hydropi flatuoſo medetur ruta 47.f.Aet. hydrops matellæ 146.c.Or. hydrops ſubtercus quõ curãdus 542.g.Aet. hydrops vteri quomodo curandus 821.a.Aet.
hydropicus humore abundans copioſo, cur ſitiat 755.c.Caſſ. hydropici quõ purgãdi 127.b.Aet. hydropicis, euacuatione facta, quid medelæ adhibendæ reſtet 542.d.Aet. hydropicis aer qui conueniat 150.c.Aet. hydropicis balnea quæ cõueniant 359.f.Æg.155.a.Aet.201.c.Act. hydropica epithemata 536.g.157.Aet. hydropica malagmata 537.d.e.f.g.Aet. hydropica pharmaca 817.b.Myr.216.a.218.e.Scr. hydropicis potio accõmoda 269.d.Act. hydropicis vomitum prodeſſe 138.e.Aet. hydropi hydropicíſque medentia 9.c.63.g.70.b.83.d.117.a.118.f.652.c.Aet.357.f.382.a.b.405.c.d.413.b.471.c.529.e.770.g.773.d.801.e.Myrepſ.211.b.212.a.215.b.f.Scrib.303.c.317.b.326.f.327.f.336.f.342.b.c.345.c.346.b.355.b.g.364.c.377.f.383.a.Marc.
hydropicus Antigoni amicus, notæ intemperantiæ, quomodo in exitium ſe præcipitarit 56.h.Cel.
Hydroroſati cõpoſitio 669.b.Æg.239.b.Aet.776.e.Myr. hydroroſati vſus 469.g.561.f.Æg.
Hydroſaccharis vſus 249.h.Act.
Hydroſaton 360.e.Myr.
Hyemales morbi 19.d.Celſ. hyeme peregrinantibus quid vtile ſit 258.e.Act. hyeme pulſus quales ſint 846.c.Phil. hyeme reptilia quomodo latitent 802.f.Aet. hyeme quieſcendum totis noctibus 12.a.Celſ. hyeme venæ non ſecandæ 120.b.Aet. hyems ad venerem non cõmoda 118.b.Aet. hyeme victus ratio quomodo inſtituenda 359.g.Æg.579.a.Or.15.d.Celſ.
Hygidium (collyriũ) 671.e.Ægin.361.b.Aet.309.b.Act.
Hygieia emplaſtrum 753.a.Aet.
Hygra collyrium 199.f.h.Scr.280.g.281.a.Marc. hygra ad caliginem 272.h.Marc.
Hymettium mel 233.g.Or.
Hyoſcyamos Latinis Altercum 202.a.Scr.289.b.Marc. hyoſcyami deſcriptio 447.a.Orib. hyoſcyami vires 644.f.Æg.511.a.611.c.Orib.56.d.Aet. hyoſcyamus optimus qui 27.c.Or.98.h.Aet. hyoſcyamum frigidiſſimum eſſe 1.d.Aet. hyoſcyamum venenatum eſſe 628.c.Aet. hyoſcyami poti ſymptomata & remedia 546.e.Æg.77.c.644.b.Aet.107.b.Celſ.224.a.Scrib.
Ὑπήνη 103.a.Ruff.
Hypecoon, eiúſq; vires 644.g.Æg.447.d.511.b.Or.
Ὑπήλατα medicamenta 199.c.Act.
Hyperbati laquei ratio & vſus 162.a.Orib.
Hypericum 423.f.447.c.Or. hyperici vires 628.a.644.f.Æg.19.c.511.b.Or.56.d.Aet. ex hyperico antidotus 618.d.Aet.
Ὑπερῷα 102.d.Ruff.
Ὑπεζωκότες ὑμένες 107.h.Ruff.
Hypion 545.f.Or.
Hypnon 15.d.Aet.419.e.Myr.
Ὑπὸ μάλης ἔχειν 104.a.Ruff.
Hypochondria 546.f.Orib.103.c.Aet. hypochondriacus & flatuoſus morbus 122.c.Orib.23.d.Act. hypochondriacis medentia 357.g.404.g.417.f.Myr. hypochõdriaca anethine 43.d.Or.
hypochondriaca melancholia, eiúſque curatio 424.g.Æg.
Hypochyma quid,& quid ab glaucomate differat 184.d.Act.199.h.Scr. ad ὑποχύματα oculorum 267.c.277.f.Marc.
Hypochyſis oculorum quid, eiúſque curatio & remedia 125.a.Celſ.228.f.Scr.
Ὑποκίστις quid 207.c.Scrib. hypociſtis, eiúſque vires 644.g.Ægin.447.d.499.g.Orib.3.b.33.f.Aet.306.b.Act.
Ὑπόκοιλον 101.g.Ruff. ὑπόκοιλον vnde intumeſcat 102.a.Ruff.
Ὑποδερίς 103.f.Ruff.
Ὑποδερμίς 105.c.Ruff.
Ὑπογάστριον 104.g.Ruff.
Hypogloſſi vires 644.g.Æg.
Hypogloſſis 103.d.Ruff.546.b.Orib.
Hypoglottides variæ 807.a.810.f.Myr. hypoglottiorum medicamentorum vſus 411.a.b.Æg.
Ὑπογλωττίδες 105.Ruff.
Hypophæſti vires 644.h.Æg.
Hypopia 102.d.Ruff.517.d.Ægin.545.e.Orib.365.c.Aet.185.f.Act. hypopiorum curatio 365.c.Aet. hypopia quid ſanet 605.d.Or.
Hypophthalmium 365.c.Aet. ὑποφθάλμια 102.d.Ruff.
Hyporrhinon 545.d.Or. ὑπόῤῥινον 102.e.Ruff.
Hypoſarca morbus quis 143.b.Or.56.g.Celſ.216.c.Scr.
Hypoſpadiæorum curatio 573.d.Ægin.
Hypoſpathiſmi ratio & vſus 553.b.Æg.337.h.Aet.
Hypoſpathiſteris vſus 553.c.Æg.
Hypoſphagma quid, & vnde 517.d.Æg.182.h.190.e.Act. hypoſphagmate laborantibus qui colores ob oculos verſentur 12.f.Act. hypoſphagmatis & ſugillatis quid proſit 596.c.Or.
Hypoſpondylon 105.d.Ruff.547.a.Or.
Hypoſtaſis in vrina quid,& ὑφίστασθαι 853.d.860.d.862.d.Theoph.50.a.150.h.Act. vide plura in Vrin.hypoſt.
Ὑπόστημα 105.a.108.f.Ruff.546.g.Orib.
Hypothenar 104.d.Ruff.546.d.Orib.
Hyſſopus 447.e.Orib. hyſſopi vires 645.a.Æg.21.g.22.d.483.g.511.c.611.d.Or.56.e.154.e.Aet. hyſſopum balneis iniici 154.e.Aet. hyſſopi in purgando vires 384.f.Marc. hyſſopus humida 471.b.Myr.
Ὑστέρα 109.b.Ruff.542.d.Or.& cur dicta 779.a.Aet. Ὑστερικὴ πνίξ quid,& quid ei medeatur 251.d.364.b.Marc.

I

Iamblychi antidotus 393.e.Myr. iamblychi ſales 463.e.Aet.
Ianitor 108.b.Ruff.
Ianuarius menſis Ægyptiis Thibi dicitur 610.β.f.Aet.
Ianuarii cataplaſma 347.b.Marc.
Iaſmelæum 21.b.Aet.
Iaſpachates 70.c.Aet.
Iaſpidis virtutes 157.d.158.a.Trall.166.d.Aet. iaſpis viridis, eiúſq; facultas & vſus 138.b.514.e.660.e.670.h.Orib.70.a.455.g.Aet. iaſpidis viridis torques è collo ſuſpenſus quid conferat 456.f.631.a.Æg. iaſpis ſubuiridis 513.g.Orib.
Iatraliptæ 471.b.Æg.
Iberidis, ſeu cardaminæ, vires & deſcriptio 492.c.630.b.Æg.420.c.Or.160.g.582.e.Aet.
Iceſiũ emplaſtrũ, eiúſq; vſus 678.d.Æg.296.a.410.d.455.a.Aet.
Ichneumõ venena pdit 647.h.Aet.
Ichor qualis ex quib. vlceribus exeat 98.g.Celſ. ichor quis peior & quis tolerabilior 99.a.Celſ.
Ichthyocollæ vires 623.f.Æg.
Ἴκτερος quid 149.g.Act. icterus vnde dictus 34.b.Aret. icteri ſpecies 34.c.Aret. icteri cauſæ & ſymptomata 33.d.Aret. icteri dignotio & curatio 474.c.Ægin.531.g.Aet. icterica medicamenta 653.b.Myr. ictericus paſtillus 533.c.Aet. ictericis medentia 29.e.

37.g.51.g. 56.c. 91.b. Aet. 380.e. 416.b.f.418.a.d.420.f.532.d.f.801 c.g.Myr. ictericos purgat mar rubium 49.a.Aet.

icteri nigri cauſa 473.b.474.e. Æg.

Ictis 34.c.Ar.530.g.Aet.

Ictibus quid valeat 324. h. 325. d. Act.

Idæa radix 420. c. Orib. idææ radicis vires 622.g.Ægin.497.d. Orib.

Idiotæ & plerique athletæ cur ingenio ſint ſtupido tardóq; 285. e.Or. idiotarum error apud ægrotum 202.a.Aet.

Idnon 19.c.Or.

Iecur, & in eo contenta 108. d. Ruff. iecinoris ſitus, forma, magnitudo officium & partes adiunctæ 31.b.Aret.117.b.Ruff. 539.g.540.c. Orib. 63.f. Celſ. iecinoris diuerſitas 16.g. Act. iecoris intemperaturæ dignotio 87.a.Or.

iecinoris affecti ſymptomata 14. a. 31.c.Aret. iecinoris affectiones ex vrinis cognoſci 143. e. Act. iecinore laborantes in lo cum affectum cur minus difficulter decumbant 755.e.Caſſ. iecinoris affectuum dignotio & curatio 14. a. 31. b. 76. b. Aret. 239.a.&c. Trall. 468.g.Æg. 141. d. 664. a. Orib. 509.a. Aet. 149. e.228. g. Act. 73. e. Celſ. iecinoris affectibus cuius venæ ſectio congruat 194.c.Act. iecinoris & venarum ex eo ortarum peculiaria vitia 143. d.Act. iecinoris vitiis quæ medeantur 258.a.Act. 380.e.381.d. f. 404.h. 409.d.f.411.a.b.412.e.413.b.417. d. 418. d. 799. f. 800. a. 801. c. g. Myr.327.c.336.h.340.e.342.f.385 g.Mar. iecinoris vitio ſi phreniticus laboret quæ adhibenda medela 54.f.Aret.

iecinoris acutorū vitiorum curatio 76.b.Aret. ad iecinoris abſceſſus 771. b. Myr. ad iecinori inſidentem bilem deducendam 384.e. Mar. iecinoris calida intemperies, eiúſque curatio 243.d. Tr. iecinoris calori quid medeatur 251. b. 253. d. e. 254.a.255.g. Actuar. iecinoris debilitas vnde,& quō ei medendū 509.a.Aet. iecinori dolenti accommodum malagma 84.e.85.e.Celſ. iecinoris dolori medētia 265.e.266.a.Act. 213.g. 214.a.222.e.228.g.235.h.236.a.h. Scr.317.f.340.g.342.g.343.b.f.g 349.d.h.364.c.Mar. ad iecinoris dolores veteres 341.a. 344.f. Mar. à iecinoris dolore præſer uātia 336.a.334.e.Mar. iecino ris duritiei medentia 207.g.212. a.214.a.Scr. 310.a.342. a. 344. f. 350.f.364.e.Mar. ad iecinoris duritiem diutinām 326 e. 327.d. Marcell. iecinoris frigida intemperies, eiúſque curatio 243. e.Trall. iecinoris frigidi vrinæ quales 854.d.Theoph. iecinoris imbecillitatis dignotio & curatio 242.g.Trall.141.f.142 c. Orib. iecinoris imbecillitati quid conueniat 253. e. 329. Act. iecinoris inflammati no tæ & curatio 239.a.240.g.Tr.25. b. Celſ. iecinori & lieni inflammatis noxia quæ 589.b.Or. 53.h.Aet. iecinori inflammato quid medeatur 610.f.Or. iecinoris obſtructio, eiúſq; curatio 240.e.Tr. iecinoris obſtructiones gignentia 589.a.Or.45.d.57. b.58.b. Aet. iecinoris obſtructionibus medētia 594.f.Or.12. g.26.d.30.a.Aet.255.e.256.f.276. g.Act. 364.g. 387.g.405.f.414.e. g.421.a.442.f.524.g.527.d. Myr. iecinori perfrigerato medetur oleum nardinum 23. a.Aet. iecinoris ſcirrhus periculoſus 150. a.Act. iecinoris ſcirrhus incipiens quomodo curandus 142. e.Or. iecinoris ſicca intēperies, eiúſq; curatio 243.f.Tr. ad iecinoris ſtricturas 342.e.Marc. iecinoris ſuppurati ſymptomata 31.d.Aret. iecinoris tumor durus in ſcirrhum quando mutetur 32.b.Aret. iecinoris tumori medētia 214.a.Scr.341.b. 342. a.345.e.355.b.384.c. Marc. iecinoris vlcerū & puris ab eo effuſionis curatio 90.e.Aret. iecinoris vomicarū proſperæ notæ 26.f.Cel. iecinoris vomicarū curatio 74.b.Celſ. iecinoris vul nerati ſigna 97.g.Celſ.

iecinori accommoda & vtilia quæ ſint 16. b. 19. c. 44. e. 48.c. 49.a. Aet. 85. g. Celſ. iecinori valens compoſitio Lyſiæ 85. g. Celſ. iecur purgantia 599. c. Orib.26.b.32.g. 37.g. Aet. iecur quid roboret 255.f.g.276.d. Act.

iecinoroſis medentia 263.b.h.269. d.278.f.279.e. 324.b.e. Act. 356. f.357.a.361.f.378.b. 386.g.389.g. 390.f. 391.g.402.a. 406.c. d. 407. f.408.e.411.a.412.e.415.h.416.h. 418.a. d. 420. b.d.421.d.423.b.f. 425.e.426.d.454.b. Myrepſ. 211. b. Scrib. 337. g. 340. g. 341. b. Marc. ad iecoriticos 343.f.344 a.Marc.

iecoraria vena 109.e.Ruff.

iecinoris inter edulia qualitas & facultas 222.c.584.b.Orib 85.g. Aet. iecur anſerum 223.c.Or. iecur humanum comeſtum comitiali prodeſſe 87.a.Aret.

Ieiunis poſt concoctionem perfectā purgatoria dāda 651.d. Æg. ieiuno periculoſus morſus ſerpē tis 106.g. Celſ. ieiuni hominis morſus quàm peſtifer, & quomodo curandus 543.a.Æg. ieiunum inteſtinū 118.c.Ruff.465. b.Aet. ieiunum inteſtinū exulcerari periculoſum 494.f.Aet. ieiuni inteſtini vulnera incurabilia 573.a.Æg.

Ignauia corpus hebetat & ſenectu tem accelerat 11.b.Celſ.

Ignis primum calidum 140.f. Act. igni combuſta quomodo curāda 115.a.Orib.729.f.Aet. ab igne vlceratis oculis quomodo medendum 306.f.g.Aet.

ignis ſacer vnde oriatur 188.a.Act. ignis ſacri dignotio & curatio 512.c.Æg. 726.f.Aet. ignis ſacri in cerebro ſigna & curatio 420.c.Æg. 263.c.Aet. ignis ſacri circa ſedē curatio 479.e.Æg. ignis ſacri affectiones circa viſcera quō curandæ 217.g.h.218. Aet. igni ſacro medētia 158.c. 220.c.238.a.Aet.93.f.Celſ. 211.c. Scr.326.g.Marc. vide plura in Eryſipel.

Ἰγνύα 105.g.Ruff.

Ilaphis 444.c.Myr.

Ileus vnde dictus, quid ſit, eiúſque remedia, vide in Εἰλεός. ilei ſigna 76.c.Celſ. ilei exploratio 76.d.Celſ. Ἰλεὸς, ſeu voluulus inteſtini tenuioris, quō curādus 663. b. Orib. 76. c. Celſ. ileo ex frigore, quid conducat 256. e.Act.

ileoſis quando potus dandus 76.e. Celſ. ileoſis quid medeatur 265.a.Act.412.g.Myr.

Ilicis vires 638. c. Æg. ilicis fructuum qualitas 3.f.Aet.

Ilia 105. e. Ruff. ilia in fœminis & maribus 64. g. Celſ. ad ilii dolorem 408.h.411. f. Marc. ilium dolori quid conferat 265. a.Act.

ilium oſſa quō frangantur, & quō curanda 597.b.Æg.

Illaqueationis vſus 556.b.Æg.

Illecebra(herba) 666.e.Aet.

Illinctus reſtauratorius 268.a. Act.

Illitionum forma 686. a. Ægin. illitionū variæ compoſitiones 546.c.Myr. illitiones capitis & oculorum 338.e.f.g.h.Aet. de illitionibus oris doctrina ſummaria 395.b.Aet. illitiones ſedis & vmbilici purgatoriæ 652. f. Æg. illinitio ſuperciliorum 365.a.b.Aet.

illitio ex atramento ſcriptorio 687. h. Ægin. illinitio olei ad quid 18.b.Aet.

illitiones ſimplices & compoſitæ anginæ accommodatæ 63.c.Ar. illitio ad dyſentericos 507. g. Aet. illitiones ad elephantiaſin 667.b.668.h.669.a.Aet. illitio ad leucas 668.h. Aet. illitio tetanica 707. e. f. Aet. illitiones contra venena 616.β.c.d. Aet. illitio Zoſimi 687.d.Æg.

Ἴλλωτις 555.b.Or.

Illuſtrantia faciem 367.368.Aet.

Imaginaria tuſſis 411.d.Aet.

Imaginatio 6.a.c.11.a.Act. imaginatio quomodo ſenſibilia recipiat: eiúſque actiones 9.g.Act. imaginatio vnde offēdatur 156. a.Act. imaginatio vaga & erronea 11.b.Act.

ad Imaginationes falſas 267. e. Act. imaginationes ex atra bile ortas quid tollat 258.d. Act.

Imaginatrix vis 19.d. 20.b. Act. imaginatiuam facultatem lædit phrenitis 243.g.Aet.

Imbecillitatis ſummum periculum 43.f.Celſ. imbecillitati vt ſuccurratur 55. e. Celſ. imbecilles ex longo morbo quid roboret 266.f.Act.

Imberbis & impubis vt quis maneat 475. e.Æg.37.e.Act.

Imbres vnde 151. a.Aet. imbres quos morbos inducant 19. e. Celſ.

Immobiles in organis partes quæ ſint & quotiplices 166. a. Or.

Immortalis anima 4.c.Act.

Impetigines neglectæ in ſcabiē & lepram abeunt 187.h.Act. impetiginum cauſa & curatio 503. e.Æg.117.e.637.e.Or.187.h.243 e. Act. impetigini accōmoda medicamenta 711.d.Myr. impetiginum excoriatorium medicamentum 312.h.Act. impetiginibus medentia 611.a. Or.18.h. 25.b. 39. f. 49. g. 55. f. 72. f.82.b Aet.827.c.Myr.234.g.Scr.321.c. Marc.

impetigines ἀγρίαι ſeu feræ quæ 637 f.Or. ad impetigines ἀγρίας 322.a.Mar. impetigini aſperæ quid conducat 329.d.Act. impetigo fera quæ 375.h.Aet. impetiginibus feris quid medeatur 279.c.313.d.Act. ad impetiginem inueteratam 321.h.Marc. impetigines recentes quid ſanet 312.b.Act. ad impetiginē ſcabidam 321.g.Marc.

impetigo equorum 91.c.Aet.

Impetus veneris cohibendus 117. d.Aet.

Implentia corpus 14.a.Celſ. implentia vulnus 102.c.Celſ.

impleri cibo ægris, niſi valetudine inclinata, incōmodū 47.f. Celſ.

Impubis quomodo quis diu permaneat 37. e. Aet. impuberes ſeruat hyacinthus 56.c.Aet.

Inanitates 110.a.Ruff.

Inanitionis & repletionis mutatio quo pacto fieri debeat 12.f.Cel.

Inappetētiæ ciborū cauſa, & curatio 411.a.g.Æg.Vide Cib.inap.

Inaurantibus oleum quod accom modum 18.f.Aet.

Incantationibus vim aliquam tribuit Trallianus 281.a. Tr.

Incarnantia medicamenta 435. f. 527.f.Æg.

Incidens victus quibus conueniat 424.c.Æg. incidentia & aperientia 588.f.Or.

inciſores dentes 103.b.Ruff.547.b. Orib.

Incoctilium tumorū curatio 603. 604.Aet.

Incomparabile antidotum 265. g. Act.

Incraſſantia 582.g.Or.

Incrementa vteri vnde 779.e.Aet.

ad Increſcentem carnem 93. e. Celſ.

Increſcere morbum quid indicet 41.g.Celſ.

Incubo quid, & quid mali portendat 155.e.Act. incubi etymologia, ſigna, & curatio 426. a. Æg.255.b.Aet. incubonis delluſionibus quid medeatur 210. a.Scr.325.d.Marc.

Indarium collyrium 361.d.Aet.

Index digitus 104. c. Ruff. 546. d. Orib.

in India dracunculus morbus con ſuetus 736.g.Aet. india macer (corticem) habet 41. e. Aet. indicus coſtus 98.b.Aet. indici lapidis vires 631.d.Æg.69.d.Aet. indicum lycium 41.c.Aet. indicum nigrū 306.c. Act. indicum regiū collyrium 359.a.Aet. indica ſpica 44.e.Aet.

Indolentia, ſecura, at periculoſa 11. c.Aret.

Indurantium catalogus 22.b. 476. b.Orib. 102.a. Aet. indurantium diuerſi modi 476.d.Or.

induratio quibus de cauſis fiat 22. b.Or.

Inedia humores auget malignos 270.d.Aet. inedia quibus noxia 15. e. Celſ. inediæ facilitas ac difficultas ſecundùm ætates 15. c. Celſ. inediam ſenes cur tolerent, non pueri 762. b.Caſſ.

ad Inediam 303.c. 327.d. Marc. inedia conſumptis quid conferat 210.f.Scr.

Infantis recèns nati, ſanguis ſit

nécne, dignotio 163.f. Aet.
infans mammis quando adhibẽdus 163.g.Aet. infantes lacte vitioſo inficiuntur 798.a.Aet. infantes ablactandi quomodo 369.a.Aet. infantis abactati victus 349.f. Æginet. infantum educandorum & nutriendorum ratio 347.e. Ægin. 575.b.Or. infantium & aliarum ætatum vſque ad declinantes, victus ratio 77.d.Or.
infantum morbi 20.a.Celſ. infantis morborum diuerſorum curationes 348.e.Æg. infantibus leniores curationes adhibendæ 376.f.Ægin. infans lactens aphthis infeſtatus, quô curãdus 131.a.Celſ. ad infantes lienoſos 345.e.Marc. infantum ſtrabonũ ex natiuitate curatio 439.a.Æg. ad infantium vlcera oris, gutturi, ſtomachóque innaſcentia 292.g.293.c.Marc.
ad infantem mortuum è vulua eiiciendum 92.e.Celſ.
Infibulandi ratio 159.a.Celſ. Infibulatio & futura qua ratione paranda: & quæ partes infibulandæ 100.b.Celſ.
Inflammati animalis pulſus 149.a.Act. inflammationis notæ 50.a.Celſ. inflammatio qua parte bonum quid portendat 21.c.Celſ. inflammationis differentiæ, materia cauſa & curatio 508.g.Æg. 638.a. Orib. 702. 703.Aet. 188.g.244.f.Act. inflammationibus diſcuti minuique incipientibus pruritus cur oboriatur 755.b.Caſſ. inflammationis initio, & non tantùm in plenitudine, venam ſecandam eſſe 8.e.Or. inflammationes quomodo extẽdant medici imperiti 588.g.Aet. inflammatorum ſanatio ſcopos habet tres 173.g.Aet. inflammationem quæ ſequantur 71.c.Celſ.
inflammationes arcentia 8.b.51.d. 617.B.h.Aet. inflammationibus medentia 127.c.Ruff.111.g. 633.a.Or.9.e.54.e.65.e.69.c.73. f.82.e.Aet.328.e.g.Act.357.g. 402.b.403.f.419.a.768.c.Myr. inflammationibus iam induratis quid profit 603.b.Or. inflammationes veteres quid diſcutiat 266.b.Act.
inflammatio capitis dolori ex ictu ſuperueniens quomodo curanda 141.b.Trall. inflammationi ex compreſſione in voluulo ortæ quomodo medendum 470 g.Act. inflammationis eryſipelaceæ curatio 321.b.c.Tr. inflammationes quæ in gangrænam & ſiderationem abeant 189.b.Act. inflammationi in phreneſi conueniens medela 55.b.Aret. inflammationes podagricæ cur non ſuppurentur 587.d.e.f.Aet. inflammatio grauis vulneri ſuperueniens quid poſtulet 101.e.Celſ. inflammationis in vulneribus indicium 101.d.Cel. inflãmatio in vulnere quomodo verenda 90.d.Celſ. inflammationis vulnerum curatio 99.f.Celſ.
Inflammationes & laxi tumores in auris extremitate quomodo curentur 649.b.Orib. inflammationum capitis magnarum curatio 141.a.Tr. inflammationis coli notæ & curatio 355.a.b.Or. inflammationibus ferventibus quid conueniat 10.g. Aet.329.a.Act. inflammationum non feruentium remedia 597.c.Aet. inflammationes in genibus quid iuuet 608.a.Or. ad inflammationes glandularum inguinis 702.b.Aet. inflammato gurgulioni quomodo medendum 391.392.Aet. inflammatio hepatis, & eius curatio 513.514.515.Aet. inflãmationibus iecoris, ventris ac ſtomachi quid medeatur 610.f. Or. inflammationis inteſtinorum curatio 225.c.Act. inflammationi inteſtinorum quid medeatur 42.a.Aet. inflammationis lienis curatio 265.f. Trall. inflammatæ linguæ remedium 389.e.f.g.Aet. inflãmatio oculi vnde, & quid à ῥεύματι differat 182.e.Act. inflammationis oculorum curatio 435.g.Ægin. inflammatio oculorum ingens quæ eos ſede ſua dimouet, vt ſedanda 120.f.Celſ. inflammatio oculorum ſuppuratorum vt tollatur 121.a.Celſ. inflammationes oris quomodo curandæ 393.f.394.a.Aet. inflammatio oris ventriculi quomodo tollenda 660.c.Orib. inflammationes palpebrarum, aurium & mamillarum quid curet 611.g.Orib. inflammationis præcordiorum, doloriſque, curatio 50.a.Celſ. inflammatis pudendis quomodo medendum 690.a.Aet. inflammatio pulmonis, eiúſque curatio 200.d. Trall. inflammationi renum quomodo medendum 559.560. Aet. inflammationum ſedis curatio 663.d.Orib.683.684. Aet. inflammationi in ſede cum vlceribus aut rugis quid conueniat 606.c.Or. inflammatio ſplenis quomodo curanda 522.e.523.a.Aet. inflammatio ſtomachi, eiúſquẽ curatio 230.g.Trall.453.454.Aet. inflammationes tonſillarũ quô curandæ 397.398.Aet. inflammationes in vberib. teſticulis & omnibus locis glandularũ, quid mitiget 596.d.f.Or. inflãmatæ veſicæ curatio 566.567.Aet. inflãmatio vteri quô curanda 823.824.825.Aet. ad inflãmationes vuluæ 92.e.Celſ. inflãmationem vuluæ coërcẽtia catapotia 95.c.e.Celſ.
Inflantia & non inflantia 66.g.h. 588 d.Or. inflationis cauſa & curatio 516.e.Æg.118.b.Or.466. 467.738.b.Aet.189.a.245 c.Act. inflationib' medentia 255.f.263. b.3[illegible].f.324.c.Act.207.g.Scr.310 a.385.a.Mar. inflationibus ex frigiditate quid medeatur 357. g.Ægin.
inflationes coli vnde 164.a.Act. inflationis inteſtinorũ curatio 225.d.Act. inflationis lienis curatio 264.a.Tr.521.g.Aet. inflationi oculorum quô medendum 305.b.Aet. inflationes palpebrarum vnde 183.a.Act. inflatio vteri quô curetur 820.a.Aet.
Influentia repellunt adſtringentia 709.b.Act.
Infundibulum 524.e.Or.
Infuſorum per clyſterẽ, ratio 357.e.Æg. infuſum per clyſterẽ, ſurſum purgans 654.c.Ægin. infuſa ad colicos 479.480.Aet. infuſiones ſedis 148.149.Aet. infuſa reiicientes quomodo curandi 504.g.Aet.
Ingreſſus in hydrelæum 17.b.Or. ingreſſus in oleum 403.a.Or. ingreſſus per loca ſima, vtilitas 299.e.Or.
Inguina 105.f.Ruff.547.a.Orib. inguina ictis pedibus cur condoleant 761.b.Caſſ. inguen quô incidendum 155.a.Celſ.
inguinum abſceſſui medetur patos 81.e.Aet. ad inguinum cõdylomata 392.b.Marc. ad inguinum dolorẽ 391.f.392.f.g.393.a. Marc. ad inguina equitando vexata 392.a.Marc. inguinum glandulis inflammatis quid medeatur 702.b.Aet. inguinis hernia vnde, & quô curãda 693. g.694.Aet. inguinis hernia in mulieribus quô curetur 834.c.d. Aet. ex inguinum inflammatione febris orta quô curanda 204.e.Act. ad inguinũ paniculas 264.a.391.d.Mar. inguinis ramex vt curand' 158.c.Cel. ad inguinum tumorẽ 12.h.Aet. 391.c.h.393.a.Marc. ab inguinis tumore quid præſeruet 391. h.392.a.Marc.
inguinalis decuſſatæ deligationis vſus 580.d.Æg. inguinariæ herbæ vis 615.e.Æg.vide Buboniũ.
ad Inhærentia corpori extrahenda 397.g.398.a.400.d.Marc.
Inhorreſcere quando malum 21.f.Celſ.
Iniectionum, ſeu enematum, diuerſorum cõpoſitiones 609.a.Myr.
Inion 101.e.Ruff.
Inſania quid 163.e.Trall. inſaniæ ſpecies tres 54.g.Celſ. inſaniæ futuræ indicia 25.d.Celſ. inſaniæ præludium incubus 255 b.Aet. inſanientes delira cur loquantur & agant 765.f.Caſſ.
inſanientes & phrenitici quomodo differant 146.c.Tr. inſaniæ ſymptomata & curatio 425.h.Ægin.122.g.Orib.248. 249.Aet.52.g.Celſ. inſaniæ inſanientibúſque medentia 355.c. Æg.238.a.Aet.358.c.417.g.418. c.Myr.55.a.Celſ.
inſaniæ cogitabundæ ex atra bile ortæ quid ſuccurrat 266.b.Act. inſanientium cum riſu leuior morbus 54.g.Celſ. inſania lupina 254 g.255.a.Aet.
Inſecta vnde generentur 164.h. Act.
Inſeſſiones quomodo parẽtur 156 e.Aet.
Inſeſſus in ſolio ex hydrelæo 403. h.Or. inſeſſus in ſolium ex oleo 155.g.Aet. inſeſſus in ſolium ex oleo vtilitas 17.a.Or.
inſeſſiones ad calculos renum 550.b.Aet.
Inſolatio 118.f.Aet. inſolationes quibus maximè conueniãt 391.e.Or.
Inſomnia effera 23.a.Act.
Inſomnes ſine dolore eſſe nequeũt 21.d.Celſ.
Inſperſilium compoſitiones variæ 667.a.Myr. inſpergines ad ſchiadicos 587.a.Aet.
Inſtrumẽtalium partium peculiares affectus 143.b.Act.
Inſuauibus vtilibus ſuauia inutiliora miſcenda vt æger accipiat 77.h.Celſ. inſuauitas ad preces ægroti nonnunquam mitiganda 218.b.Aet.
Inſuetis ſubitus calor & frigus tuta non ſunt 18.b.Celſ.
Intellectus humani mira vis 4.a. Act. intellectiuæ partis affectionum cauſæ 20.a.Act. intellectuale atque diuinum animam noſtrã ex propriis actionibus colligere 4.c.Act.
intelligendi diſcrimen in animali ſpiritu 18.b.Act. intelligentiæ amiſſio quid 259.b.Aet.
Intemperantia duriórne ſit in potu quàm eſca 12.c.Celſ.
Intemperatus quis dicatur 141.f. Act.
Intemperierũ corporis dignotiones & curationes 362.a.& deinceps, Æg.84.e.& deinceps.Or. 179.c.& deinceps, Aet. intemperierũ genera octo omne corpus affligunt 519.h.520.Aet. intẽperies ſimili cibo irritatur, contrario leuatur 159.c.Act.
intemperaturæ æquales quæ 179. d.e.Act. intemperiei frigidæ correctio 87.h.Or. intemperiei humidæ quomodo medendum 214.g.Act. intemperamentorum miſtorum curatio 186.c.Aet. intemperiei nudæ quomodo ſuccurrẽdum 214.d. Act. intemperierum ſimplicium curationes 185.b.Aet.
Intendendi modi 188.b.Or. intendens æqualiter laqueus 157. d.159.e.Or.
Interaneorum collectioni quid valeat 265.f.Act. ad interanea conuulſa & rupta 364.b.c.Mar. ad interaneorum dolores 350. g.Marc. interaneorum morbis medentia 127.c.Ruff.96.d. Aet.375.g.376.a.383.a.Marc. ad interaneorum vitia ex frigore, labore, & indigerie 375.h. Marc. interanea quid purget 311.b.Marc.
Intercoſtalia 104.f.Ruff.546.f.Or.
ad Interdigitia 397.f.Marc.
Interfeminia 105.f.Ruff.547.a.Or.
ad Interiores cauſas 333.e.Marc.
ad interiora vitia è frigore, labore, pectoris lumborũmue dolore orta 371.d.Marc.
interiorum membrorum appellationes 106.a.Ruff.
Internodia 104 c.121.a.122.d.Ruf.
Interna calfaciunt ſomni 578.g. Aet. internæ cauſæ inueſtigãdæ 160.f.Act. ad internos dolores 327.e.329.g.338.c.Marc. internis malis quæ medeantur 380.f.412.d.Myr.
Internoſcens optimè, optimè medetur 257.e.Tr.
Interſepti ſitus 117.g.Ruff. interſepientes thoracis mebranæ 107.h.Ruff.
Intertriginum curatio 730.f.Aet. intertriginib.& vlcerib.quid cicatricẽ ſtatim inducat 595.e.Or. intertriginibus medentia 528.b. Æg.104.e.607.h.Or.14.b.41.a. 48.c.Aet.313.g.Act.231.d.Scrib 392.d.393.b.Marc.

ad Intertrigines ani 387.f.Marc. intertriginũ quæ ex calceis fiũt, curatio 626.b.Or. ad intertrigines equitando cõtractas 392.b.Marc. ad intertrigines excalefactas & dolẽtes 391.d.Mar. intertrigines in feminibus quid ſanet 697.d.Or.178.e.688.d.Aet. ad intertriginum porriginẽ 393.c.Marc.

Interuallum quid 191.g.Aet. interuallum nullum in febre putrida 209.c.Aet.

Inteſtina inter partes principales numerari 686.h.Aet. inteſtinorũ nomina 108.c.Ruff. inteſtinorum numerus 537.g.Or. inteſtinorum ſitus 118.b.Ruff. inteſtinis tunicas binas natura cur attribuerit 537.f.Or. inteſtinorum vtilitas 537.f.Or.

inteſtinorum affectiones vomitu aut alui excrementis oſtendi 143.f.Act. inteſtinorum affectorum vrinæ 132.c.Act. inteſtinorum affectiones quæ, & quomodo curandæ 13.b.44.a.d.46.d.75.c.Aret.251.a.257.c.287.a.Trall.459.e.&c.Ægin. 139.140.661.f.662.Or.468.470.493.494.Aet.222.a.224.h.Act.75.a.Celſ. inteſtinorum morbis à Diocle Caryſtio quæ indita nomina 76.b.Celſ.

inteſtinorum abſceſſus, eorúmque curatio 493.c.Aet. inteſtinorum abraſionibus & vulneribus quæ clyſmata adhibeantur 197.a.Act. inteſtinorum cancro quid medeatur 212.h.Scrib. ad inteſtinorum contractionẽ 375.c.Marc. ad inteſtina conuulſa & rupta 327.e.Marc. inteſtinorum corroſorum à fluxione curatio 226.g.Act. inteſtinorum cruciatibus medentia 263.e.Act.358.g.402.d.f.h.416.b.450.b.Myr. inteſtinorũ cruor mortiferus 46.b.Aret. inteſtinorum defluxioni vtile malagma 322.e.Act. inteſtini deſcendentis curatio 156.d.Cel. inteſtinorum difficultatis cauſæ & ſymptomata 44.e.Aret. inteſtinorum difficultatis ſigna 228.e.Act. inteſtinorum difficultatis remedia 251.c.254.c.257.b.c.Act. inteſtinorum dolor 228.e.Act. inteſtinorum dolori medentia 326.f.Act.213.g.Scrib.303.c.333.f.363.f.375.c.d.e.385.a.Mar. inteſtinorum exulceratorum excrementa 45.c.46.a.Aret. inteſtinorum exulcerationes vnde oriantur 44.f.Aret. inteſtinorum exulcerationis dignotio & curatio 257.c.Trall. inteſtinorum hernia quid ab aquoſa differat 692.d.Aet. inteſtinorum herniam ſola chirurgia curari 693.g.Aet. inteſtinorum ictorum ſigna 98.d.Celſ. inteſtinorum inflãmationis curatio 225.c.Act. inteſtinorum inflammationi prodeſt maſtiche 42.a.Aet. inteſtinorum inflationis curatio 225.d.Act. inteſtinorum inflationi medentia 326.f.Act.408.h.421.f.Myrepſ.364.b.373.e.377.f.Marc. inteſtinorum læuitas vnde dicta 162.e.Act. inteſtinorum læuitati depellendæ quæ ætas conuenientior 27.d.Celſ. inteſtinorum læuitatis proſpera & infeſta ſigna 162.f.Act. inteſtinorum læuitatis cauſæ, ſymptomata & curatio 46.e.Aret.459.e.Ægin.139.e.Orib.508.g.Aet.162.e.Act.77.f.Celſ. inteſtinorum morſus vnde 159.c.Act. inteſtini prolapſus curatio 571.g.Ægin. inteſtinis prolapſis accommodata pharmaca 693.h.Aet.228.g.Scrib. ad inteſtinum prominens 390.b.Marc. inteſtina puris defluxu infeſtata quæ mala patiantur 90.f.Aret. inteſtina puris fluxu infeſtata quomodo curanda 91.c.Aret. inteſtinorum roſioni quid conferat 265.f.Act. ad inteſtina rupta interius 371.c.375.d.Marcell. ad inteſtina ſoluta 235.f.Scrib. inteſtinorum tormina, eorúmque curatio 494.495.Aet. inteſtinorum circa vmbilicum tormenta vnde 159.c.Act. inteſtinorum tormina quid ſedet 595.f.Orib. ad inteſtinorum torſiones 376.c.Marcell. inteſtinorum vlcera vnde oriantur 44.f.Aret. inteſtinorum vlcera quot in ſpecies diſtributa ſint 44.d.f.Aret. inteſtinorum vlceribus qui magis obnoxii & quando 46.d.Aret. inteſtinorum vlceratorum ſymptomata 45.f.Aret. inteſtinorum vulneratorum curatio 572.h.Æg.152.d.Celſ.

inteſtina firmare cur non repentè ſed paulatim liceat 77.g.Celſ. inteſtinis quid conferat 211.b.Scrib. ad inteſtina purganda 361.c.Marc.

inteſtinum cæcum 64.d.Celſ. inteſtinum craſſum, eiúſque ſitus 64.d.Celſ. inteſtini extremi prolapſioni vt medendum 233.b.Scrib. ad inteſtini extremi prominentias 390.f.Mar. inteſtinorum gracilium affectorum ſymptomata 13.g.Aret. inteſtinum ieiunum, & cur ſic dictum 465.b.Aet.64.c.Celſ. inteſtinum ieiunum exulcerari periculoſum 494.f.Aet. inteſtinorum inferiorum exulceratorum ſymptomata 45.c.Aret. inteſtinorum mediorum exulceratio, eiúſque curatio 257.g.Trall. inteſtini plenioris pars quædam cæca dicta 76.f.Celſ. inteſtini pleni affecti ſymptomata 13.f.44.a.Aret. inteſtini plenioris abſceſſus purulentus 45.e.Aret. inteſtinum rectum 64.e.Celſ. inteſtino recto quomodo appẽdeat vterus 779.d.e.Aet. inteſtini recti reſoluti ſigna & curatio 429.d.Ægin.267.d.Aet. inteſtini recti vlcus 258.d.Trall. inteſtinum tenuius, eiúſque ſitus 64.c.Celſ. inteſtinorum tenuium affectorum ſymptomata 13.f.Aret. inteſtini tenuioris morbus quem ἴλεον id eſt voluulum vocant, quomodo curandus 663.b.Orib. inteſtinorum tenuium inflationi quid medeatur 213.b.Scrib. inteſtina tenuia quæ euacuant 145.d.Aet.

inteſtini inſtar deiectiones vnde ſint 45.c.Aret.

inteſtinorum inter edulia qualitas ac facultas 372.d.Æg.584.f.Or. inteſtina volucrium ad eſum inepta 86.f.Aet.

inteſtina terræ quæ 165.b.Aet. inteſtinorum terræ vires 618.b.Ægin.

Intinctus aluum adſtringẽtes 250.d.Tr.

Intrita febricitantibus quãdo danda 47.e.Celſ.

Intybi facultas 368.f.Ægin.64.d.66.a.217.c.586.e.587.d.Orib.28.c.Aet.28.d.Act. intubi domeſtici vires 209.h.Act. intybi troximi vſus 469.f.Æg.

Inula Græcis Helenium 341.a.Marc. inulæ radicem validè coxis affectis prodeſſe 80.g.Cel. inula ruſtica Græcis ſymphyton, & aliis allium Gallicũ 318.a.Marc.

Inunctionibus vbi vtamur, & vnde componantur 359.a.Orib. inunctionum vſus 280.h.Act.

inunctiones ad apoplecticos 59.e.Aret. inunctio pedum pituitam ducens 281.g.Act. inunctio purgans quæ aluum ciet 58.a.Or. inunctio ſedis ad flatus emittendos 57.c.Or.

Inuſtio ſeu ἐπίκαυμα quid 183.g.Act. inuſtionibus & inaurationibus oleum accommodum quod 18.f.Aet.

Ἰώδης χολὴ 110.e.Ruff.

Iollæ compoſitio 93.d.Celſ.

Ion 28.d.e.Aet.

Ioniam appellant Athenieſes chamæpityn 547.g.Æg.

Ἴονθοι quid 372.b.Aet.185.h.Act.

Iordanes flumen piſcoſum & magnum 5.f.Aet.

Ἰὸς 421.b.445.d.497.e.515.b.Or.

Ἰὸς ξυστὸς 72.d.Aet.

Ἴουλος 103.a.Ruff. Ἴουλοι 101.f.Ruff.

Ipilaſtione 527.h.Myr.

Ἰπνίτης panis 26.f.Act.

Ipoterium malagma 537.f.Aet.

Iram animi deliquium inducere 229.e.Aet. ex ira quoſdam febrire 203.a.Aet. in irã præcipites ac in ea pertinaces qui ſint 183.g.Aet.

ira vnde, & quomodo ſopienda 17.e.217.f.Act. iram impotentem venus remittit 355.c.Æg.118.a.Aet.

iracundia melancholicis vnde oriatur 765.h.Caſſ. iracundiæ in inſania cauſa 248.d.Aet. iracũdi quibus inducenda 172.g.Aet.

iratis rubore vultus cur ſuffundatur, palleſcat timidis 762.d.Caſſ.

Irionis ſeminis vires 621.a Ægin. 640.b.Aet.

Iris in oculo quid 102.b.Ruff.558.b.Æg.

Iridis (herbæ) deſcriptio 421.b.Or. iridis vires 623.d.Æg.509.e.Or. iridis purgatoria vis & doſis 125.e.Ruff.325.b.326.e.Orib.382.e.Marc. ex iride antidotus 383.g.440.d.Myr.

iris Illyrica id eſt Macedonica 369.f.Marcell. iridis Illyricæ vis, & electio 648.f.Ægin.200.h.Scrib. iridis ſylueſtris vires 621.b.Ægin.

irinum oleum 22.d.Aet. irini olei vires 382.e.Marc.

Irrationalium animalium proprietas 2.c.Act.

Irrigationibus vbi & quomodo vtendum 375.g.Or.156.c.Aet. irrigatio pedum, ad vomitum eliciendum 333.a.Or.

Irritationem mitigantia 432.d.Ægin.

Iſaaci tryphera 404.h.Myr.

Iſatſs 416.c.Or.

Ἰσάτις Latinis vtrus 346.a.Marc. iſatidis deſcriptio 421.d.Or. iſatidis vires 623.d.Ægin.20.c.497.e.600.a.Orib.28.f.Aet. iſatis ſatiua 19.g.Or. iſatis ſylueſtris 28.h.Aet.

Iſcæ quid, earúmque vſus 570.d.Ægin.

Ἴσχαιμος magna 430.e.Act.

Iſchias quid 48.c.Aret.587.e.Aet. iſchias vnde fiat 164.e.Act. iſchiadis initium vnde, & quale 48.g.Aret. iſchiadis curatio 94.g.Aret.491.g.Æg.671.b.c.Orib.579.580.Aet.225.g.Act.80.e.Cel. iſchiadi & iſchiadicis medentia 599.d.600.c.602.g.Or.15.g.29.c.32.h.47.a.64.d.Aet.264.c.270.g.277.c.322.e.324.a.e.324.d.Ac.357.b.f.358.f.408.e.417.b.d.f.418.e.420.d.421.f.471.g.485.b.651.d.Myr.352.b.e.353.b.f.354.a.e.399.a.Marc.

iſchiadica remedia 154.a.Orib. iſchiadicum Antonii archiatri 47.e.Or. ad iſchiadicos cauſticon 303.b.Marc. iſchiadicũ vnguentum 47.d.Or.

Iſchiadis herbæ vis 630.c.Æg.

Ἰσχίον 105.f.Ruff.164.e.Act.

Iſchuria, eiúſque curatio 563.c.Aet.

Iſchys 423.e.Orib.

Iſis emplaſtrum 677.f.Ægin.497.e.747.e.Aet.

Iſopyron 421.e.Or. iſopyri vires 623.e.Æg.497.f.Or.

Iſoſtathmos antidotus 413.h.Aet.

Iſotheos antidotus 414.a.427.g.476.h.Aet.417.b.e.Myr. iſotheon collyrium 673.c.Æg.

Ἰσότονοι febres quæ 171.e.Act.

Italicum emplaſtrum 681.d.Æg. italicus ſextarius 20.b.Aet.

Iteæ, id eſt ſalicis, vires 497.f.600.a.Or.29.a.Aet.

Iter facientium victus 360.e.Ægin.81.d.Or. itinere defatigatos mori vſu releuari 43.g.Aet.

Itrii conficiendi ratio 254.d.Or. itria (placentæ) quale alimẽtum præbeant 61.c.584.a.Or.

Iudæi compoſitio 93.c.Celſ. iudæi emplaſtra 761.h.762.a.Aet.89.f.Celſ.

iudaicus lapis 456.f.Or. iudaici lapidis electio 27.e.Or. iudaici lapidis vires 631.a.Æg.513.g.Or.67.g.Aet. è iudaico lapide antidotus 448.d.Myr.

Iudicandorum morborũ ratio 378.c.&c.Æg.193.b.Aet.173.g.&c.Act. iudicetúrne morbus an ſoluatur, quõ prænoſcendum 378.c.Æg. iudicationis triplex examen 175.c.Act. iudicationem futuram prænoſcere quomodo oporteat 379.e.Ægin.193.e.Aet. iudicationem inſtantem quomodo cognoſcamus 379.f.Æg. iudicationem optimã factam eſſe quomodo cognoſcamus 380.e.Æg.193.g.Aet. iudicatis ex ratione non ſictibus, non præproperè nu-

triendum 180.b.Act.
iudicium quid ſit 173. g. Act. iudiciũ quarum qualitatũ ad ſenſum noſtrũ deferatur 200.c.Act. iudicia apparentia coctio ſi non præceſſit, quid indicetur 175. d. Act. iudicatoria ſigna in principio apparentia, mala eſſe 379, d.Æg. iudicia quomodo varient 174.a.Act.
iudiciorum agnitio 173. g. Act. iudiciorum coniectura quomodo fieri debeat 175. b. Act. iudicia boni aut mali ominis quæ 173.g. 179.f. Act. iudicia complicatorum humorum varia 175. c. Act. iudicii futuri præludia natura in indicibus oſtendit 176.e.Act. iudicia perfecta 176.e.178.g.Act.
iudicii per abſceſſus ſigna 174. h. Act. iudicia ex aluo ſoluta 174. b. d. Act. iudicia è decubitu 175.a. e. Act. iudicia per hæmorrhoidas 174.f.Act. iudicia profluuii ſanguinis 174. c. Act. iudicium è ſomnis 175. b. Act. iudicia per ſudores 174. f. Act. iudicii per vrinas ſigna 174.g.Act. iudicia è vomitu 174. b. d. Act. iudicium ſexti diei inſequentia ſymptomata 179.g.Act. iudicationes tres ad ſanguinis miſſionẽ 303. a.b.Or.
iudicatoriorum dierum ratio 378. e.Ægin. 178.g. Act. iudicatoriorum dierum dignotio 177. b.Act. iudicatoriis diebus integris primæ ſeptimanæ & quaterniones, reliquæ imperfectis cur dinumerentur 178.h.Act. iudicatorii dies poſt vigeſimum 179. c. Act. iudicatorii dies poſt quadrageſimum in longis morbis 179. d. Act. iudicatorius dies nonus, quintus, ſextus, tertius 179. e. Act. iudicatorius dies peſſimus quis 179. f. Act. iudicatorii dies primæ ſeptimanæ, plures quàm ſecundæ 180. a. Act. iudicatoriæ egeſtiones 198.g.Aet.
Iugale os 167.f.Celſ.
Iugamenta 106.f.Ruff.
Iugis vita 462.f.Myr.
Iuglandium facultas 640 b.Aet.30 b.Act. iuglandis putamen vſtum 20.d.Or.
Iuguli forma & ſitus 120. e. Ruff. 546.c.Orib.169.a.Celſ. iugula 551.b.Or. iuguli fracti curatio 176.c.Celſ.
Iulepum quid 249.e.Act.
Iuliæ 224.b.Or.
Iuliani antidotus 439.a.Myrepſ. iuliani diaconi antidotus 555.d. Aet.
Iulianus imp.5.a.Or.
Iulides (piſces) 226. f. Orib. 88. e. Aet.
Iulius (menſis) Epiphi Ægyptiis dicitur 610.β.g.Aet.
Iulii Baſſi compoſitio colica 376. c.378.a.Marc.
ad Iuncturarum dolores 390. h. Marc.
Iuncus Græcis χοῖνος 221.a.Scrib. iuncus aliis cyperus 292. c. 294. e.Marcel. iunci deſcriptio 444 e.Orib. iunci, eiúſque ſpecierum, facultas 642.g.Ægin.510.a. Or.54.e.Aet.
Iunci acuti ſpecies duæ 54.f.Aet. iunci acuti vires 642.g.Æg.45.f. Aet. iunci integri vis 642. g. Ægin. iuncus leuis 54.e.Aet. iuncus odoratus 21. e. Orib. iunci odorati flos 19.b 21.g.Or. 54.e.Aet. è iunco odorato cõfectio 280.g.Orib. iunci quadrati vires 629.d.Æg.38.c.Aet. iuncum quadratum & rotundum quẽ vbique intelligat Celſus 57. d. Celſ. iunci rotundi odorati vis 642.g.Æg.
Iuniperi vires 614.f.Æg. 19.e. 21.b. 492.c.Or.12.b. Aet. iuniperinarum baccarum vis 20. h. 244. f.Or. iuniperi fructuum qualitas ac vis 215.b.Or.
Iunius(menſis) Pauni Ægyptiis dicitur 620.β.g.Aet.
Iunii Criſpi ambroſia 345.f. Marc.
Iuris albi confectio 224. f. 250. a. Orib.
Iuſculi vis 621.f.Ægin. iuſcula emollientia 131. d. Aet. iuſcula purgatoria 630.e.f.Myr.
Iuſtus, medicus ocularius 558. a. Æg. iuſti pharmacum 353. b. Marc.
Iuuenum victus 575.e.Or. iuuenes robuſti hydrope liberari poſſunt 58.d.Cel. de iuuene Mileſio hiſtoria 302.g.Or.
Ixiæ deſcriptio 449. d. Or. ixiæ potæ ſigna & remedia 645. d. Aet.287.e.Act.225.g.Scr.
Ixos 421.a.497.d.Or.

K

K litera cur difficilis quibuſdam enuntiatu 388.h.Aet.

L

L litera cur quibuſdam difficilis enuntiatu 388.h.Aet.
Labdoides ſutura 547. g. Orib. λαβδοειδὴς vena 7. g. 44. a. 82. b. Act.
Labendo læſis quid proſit 210. c. Scrib.
Labia 102. e. Ruff. labiorũ muſculi 554.a.Or.
ad Labia exulcerata 291.e.Mar. labiorum fiſſuris quomodo medendum 127.h.Or.377.f.Aet. labii reſoluti curatio 161.e.Tr. ad labiorum rimas, tubercula, & vlcera 823.a.Myr. labiis ruptis quid conducat 445.e.Ægin. 291.e.Mar.
Labor corpus firmat 11.b.Celſ. labor quibus tolerabilior 13. a. Celſ. labor quando vitandus 12.e.Cel. labores conſueti relicti morbos generant 223. a. Aet. laborem diuturnum bilem amaram gignere 175.c.Aet. laborem nimium ſterilitatẽ inducere 792.e.Aet.
labore immoderato & æſtu defatigati quomodo reficiendi 576. e.f.Orib. labores obeuntium victus 360.c.Æg.
Labracis piſcis caro 224.a.Or.
Labroſon 459.a.Or.
Labrum veneris 416.a. Orib.16.g. Aet.
Labruſca 409.c.Or.
Lactis facultas & vis 91.a.Ar. 372. e.617.c.Æg.63.f.66.d.244.h.232. b.517.b.596.b.Or.76.d. & deinceps.Aet. 32.d.Act. lac alterari facilè 304.e.Aet. lac animaliũ ætate qua optimum 77.a.Aet. lactis bonitas vnde cognoſcatur 232.b. 517. b. Or. lactis differentiæ 76.d.Act. lac bibere quando præſtet 232. f. Orib. lac bibere quibus conueniat 77.a. Or. lac bibẽtibus quæ diæta ſeruanda 372. g. Æg. 72.g. Or. lactis caſeoſum meatus obducit 2.c.Aet. lactis coctura 78.c.Aet. lac clyſteri cur iniiciatur 348.b.Or. lactis melli admiſti potus quid conferat 578 d.Orib. lactis potum veſicam munire 86. d. Aret. lactis potus in alui profluuio quomodo inſtituendus 248.h. Trall. lactis potus in hectica quomodo inſtituendus 330. f. Trall. lactis potus in renum doloribus vt inſtituendus 125.a. Ruff. lactis potus ſanguinis reiectioni quid conferat 216.g.Trall. lactis poti gelati ſigna & remedia 226.d. Scrib. lac purgatorium parandum quomodo ſit 131.e.Aet.
de Lacte acido 79. g. Aet. lac acidum quos lædat 232. e. Or. lac aſininum 216. c. Trallian. lac coactum in ventriculo in grumos, veneni inſtar eſſe 628.d.Aet. lactis coagulati in ventriculo ſymptomata & medela 549.g. Ægin. 639b.Oribaſ. 646. d. Aet. 288. b.Actuar. 107. c. Celſ. 226. d. Scrib. lac elixatum nimis quale alimentum ſuggerat 584.b.Orib. lac equinum 218. c. Trall. lactis ſciſſi vſus 373.b.Ægin. lac ſciſſile alui profluuio aptum 252. e.Trall.
lac in fœmina quæ nec peperit nec grauida eſt, quid portendat 29.f.Cel. lactis muliebris virtus 641.a.Aet.120. b. Celſ. lac in mammis ne in grumos coeat 796.h.Aet. lac nutricis quale eſſe debeat, & quomodo diſcernendum ac probandum 75. e.575. d. Orib. 164. e. Aet. lactis nutricis boni maliúe notæ & experimenta 347.g. Ægin. lac nutrici quomodo augeatur 348.b.Æg. lac in nutrice extinctum quõ recuperãdum 164. h. 165.a.Aet. lac vitiatum in mãmis qualiter lædat 797.e. 798.a. Aet. lac vitioſum nutricis quõ corrigatur 348.a.Æg.73.g. Or.
lac augentia 575.c. Orib. 9.d.12.b. Aet. lactis defectum quid emendet 796.g. Aet. lac extinguit patos 81.e.Aet. lac generantia & prouocantia 24 h. 486. d.594.a.605.f.Orib.25.f.41.h.67. e.144.f.166.c.Aet. lac ſiſtentia 505.f.Myr.
lactãdum quamdiu ſit 348. e. Æg.
lactes quid ſint 13.c.Aret.108.c.118 e.Ruff.
lactei coloris & glauci diſtantia 855.c.Th.
Lacaphthum quid 693.c.Æg.
Lacca ſeu lacha 388.a.Myr.
Λακκόπεδον 105.b.Ruff.546.g.Or.
Λακκοχίας 105.b.Ruff.
Lacertæ vſus 639.f.Ægin. lacertæ Chalcidicæ vſus 640.a. Æg. lacertæ chalcidis ictui quid medeatur 618.β. b. Aet. lacerta viridis Græcis σαῦρος 380. e.Marc.
Lacertus piſcis 224.f.Or.
Λάχανα κνιστὰ 503.d.Myr.
Lacrymæ aſſiduæ & hebetudo oculorum capite dolentibus cur oboriãtur 765. d. Caſſ. lacrymas quæ prouocent 143. g.Aet. lacrymas quid ſiſtat 425.g.Myr. lacryma tenuis & multa, ſalſa acris aut frigida quibus ex oculis defertur, quomodo curandi 303.a.Aet. ad lacrymã tenuẽ oculorum 274. d. e. Marc. ad lacrymas & tumores oculorum 267.g.Marc.
lacryma hederæ 356. f. Myr. lacryma oleæ ſylueſtris ad quid 387.e.f.Aet.
Lactuca, à quibus & cur μαρύλλιον dicta 376. g. Myr. lactucæ vires 368.e.622.f.Ægin.21.d.64.d. 112.a.217.b.497.d.599.d.Or. 27. h. Aet.28.e.Act. lactucæ ſemẽ ex aqua potum quid conferat 519.f.Or.
lactuca erratica 420.d. Orib. lactucæ marinæ vis 32. d. 83. g. Celſ. lactuca marina grandis 58.b.Celſ.
Ladani electio 26. a. Or. ladani vires 629.g.Æg.19.c.22.a.499.h. Or.33.g.Aet.
Laerticum carpeſium 39.b.Aet.
Lætitiam quid pariat 421.a.Myr.
Læuantia ſeu læuigantia 84. d. Celſ.
Lagana cum lacte coqui 79.f. Aet.
Λαγόνες 105.e.Ruff.
Lagophthalmi qui 300.a.Aet. lagophthalmia ſeu lagophthalmos quid, & quomodo curanda 555. d.Æg.331.a.Aet. 145.c. Celſ.
Lagopodis vires 629.f.Æg. 501.d. Orib.
Λαμβδοειδὴς ſutura 106. d. 119. e. Ruff.
Laminæ quid 52.a.Act. lamineæ vrinarũ ſubſidẽtiæ quid ſignificent 197.f.Aet.vide Vrin.ſubſid.
Lampſanæ vires 501.d.Or.
Lanæ vires & vſus 620. g. Æg. lanæ cõbuſtæ vis 19.b.21.g.106. f.520.a.Or. lana lota implendo vulneri melior 102.c.Celſ. lanæ oleo imbutæ ano iniectæ quid cõferant 249. d.Tr. lanarum ſordidarũ vis & vſus 598.e. Or.91.d.Aet. lanæ ſulphuratæ vſus 411.a.c.454.c.Æg.
lanaria herba 53.a. Aet. lanaria radix Græcis ſtruthion 250. a. Marc.
Lanugo 101. f. 105. e. Ruff. 545.c. Orib.
Lapathium 22.c.501.e.Or.
Lapathum 425.d.Or. lapathi vires 629.h.Æg. 217.g. 604.c. Or. 39.d. Aet. lapathum ſylueſtre 617 a.Æg.
Lapidea oſſa 106.e. Ruff. de lapidibus doctrina cõmunis 67.b. Aet. lapidũ gemmarúmq; differẽtia, electio, & vis 630.h.Æg. 455.e.513.d.604.f.Or. 67.b.Aet. lapides qui in vſum vertuntur quõ parãdi 68.a.Aet. lapidum præſegmina quẽ vſum habeant 507.h.Æg.
lapis ageratus 631.b. Ægin. 466.h. 514.a. Orib. 68.c. 391.e. Aet. lapis alabandicus 69. g. Aet. lapis Alabaſtrites 631.c.Æg.514. b.Or. lapis Arabic⁹ 631.c.Æg. 514.b.Or. lapidis Armeniaci vires 166.b.c.e. Tr.631.d.Æg. 451.e.Or.71.e.Aet. lapis Aſius 455.h. Or. lapidis Aſii electio 27.f.Or. lapidis Aſii vires 631. b.Æg.455.h.Or.68.c.316.g.Aet.

306.d.Act.82.c.Celſ. lapis borachius 478. b. Myr. lapis coriariorum 391.e.Aet. lapis galactites 456.e.513.e. Orib. 67.a. Aet. lapis geodes 631. c. Æg. 514.d.Or. 69.c.Aet. lapis hæmatites optimus qui,quomodo vratur, adulteretur, & dignoſcatur 456. a. Or. lapidis hæmatitæ electio 27.f. Or. lapidis hæmatitæ vires 215.f. Trall. 630.h.Æg. 22.e.483.e.513.d.Or. 66.g.Aet.305.f. Act. lapis Herculeus 514.b.Orib. 68 h.Aet. lapis Iudaicus 513.g.Orib.67.g. Aet. 448. e. Myr. lapis Lazurius 385.e. Myrepſ. lapis litzi 366. h. Myrepſ. lapis Melitites 513.e.Orib.67.a.Aet. lapis ophites 514 d.e.Or.69.d.Aet. lapis oſtracites 514.c.Orib.69.c. Aet. lapis Phrygius 455.e.513. h.Or 68.b. Aet. lapis pyrites 68.a.455.e.Orib. lapis radians 385.e. Myrepſ. è lapide radiante antidotus 385.c. Myrepſ. lapis ſchiſtos vbi gignatur, & quis omnium laudatiſſimus 456 c. Orib. lapis ſchiſti ſeu ſciſſilis vires 631.a. Æg.513.e.Orib. 67. a. Aet. 305. f. Actuar. lapis Smiris 457. b. Orib. 69. a. Aet. lapis Syriacus 67. g. Aet. 372. f. Myrepſ. lapis ſpecularis 641.d.Ægin. 72.c. Aet. lapis Thracius vbi naſcatur, & quæ eius vis 456.d.Or.

lapis in ceruarum inteſtinis 718. e. Aet. lapilli hirundinum ad comitialem 156.c.Trall. lapidum in ſpongiis repertorum vires 604.g.Or.69.b.Aet.

lapides ſanguinis ſputo eiectos fuiſſe 451.c.Ægin. lapis teneſmo excretus 460.e. Æg. lapidem tuſſi aliquando eiectũ fuiſſe 447.g.Æg.

lapides in collo naſci 472.g.Aet. lapidem in renibus quid gignat 589. b. Orib. lapides renum confringẽtia & conterentia 592.d.595.f.611.c. Orib. 12. e.14.d.550.f.652.b. Aet. lapides in renibus quæ euacuent 146. f. Aet. lapidi in renibus commodum medicamentum 217.g.Scrib. ad lapides in veſica 16.g.Aet.356.a.h.Marc.

lapides conterentia 35. e. 657. b. Aet. 353.b.355.e.369.g.370.f. 372.a.b.c.d.398.g.400. e. h. 401. c. 409. b. 412. f. 425.g. 469.a.b. Myrepſ. lapides conterens fuſca 822.f.Myrepſ. lapis ſectione quomodo extrahendus 596. f.Aet.

Lappa 45. a.Aet. lappæ ſeminis vires 634.h.Æg. lappa maior, aliis perſonacea 319.b.Mar.

Lappago 420.f.Or.

Lapſanæ vires 629. h. Ægin. 39.d. Aet.

ad Lapſos è ſublimi 325.f. Mar.

Laqueorum ratio & vſus 153.g. Orib. laqueus attollens 153. g.Orib. laqueus χιαστὸς 155. f. Orib. laqueus duos ſinus habens 160.d.Or. laquei nautici ratio & vſus 155.b.Or.

Λάρυγξ 103.f.Ruff.530.b.546.c.Or.

Laricis vires 639.a.Æg.

Laruas & dæmonia quid amolitur 263.c.264.g. Act. laruis occupati quo antidoto iuuentur 364.g.Act.

Laſer 45.f.Aet.

Laſerpitium 439. g. Orib. laſerpitii vires 640.d.Æg.

Laſſitudinum differentiæ 172. f. 173.a.174.175.176.Aet. laſſitudo veneri contraria 118. d.Aet. laſſitudo laboris mutatione leuatur 13.e. Celſ. laſſitudo laſſitudine ſoluitur 756.c.Orib. laſſitudinis remedia 323. d. 328. f. Act.237.d.238.a.Scr.

laſſitudinis diuturnæ remedium 323. f. Act. laſſitudinum ex exercitiis curatio 351.c. Æg. 77. f.78.c.Orib. laſſitudini ex nimio labore ortæ quomodo ſuccurrendum 576.e.194.b. Or. laſſitudinum ſpontanearum curatio 352.c.Ægin. 78.d.h. Orib. 174.e.Aet. laſſitudines tendẽtes & vlceroſæ ſpontaneæ, vnde 206.d.Act.

laſſitudinis feruore areſactæ cutis curatio 206. g. Act. laſſitudinis ſenſus 35.f.Act. laſſitudinis ſenſus in febre quid indicet 26. b.Celſ.

Laſciua ſcripta venerem excitare 355.g.Æg.

Latentes morbi explorari quomodo poſſint 371.d. Mar.

Lathyris 425. d. Or. Lathyreos vires 629.g. Ægin. 39. c. Aet. lathyreos in purgando vis ac doſis 128.c.Ruff.325.c.328.a.Orib. 126.e.Aet.273.a.Act.

Latibulis quid exigat venenata 616 β.a.Aet.

Latratus cur edant hydrophobi 765.a.Caſſ.

Latus 104. f.Ruff. laterum malis medentia 353.b. 356. f. 358. f. 417.d.425.g.444.g.Myr. lateri in pleuritide quæ adhibenda 65. h.Aret. ad latus Andreæ malagma 85.h.Celſ.

ad Lateris contuſionem 236. h. Scr.350.f. Marc. laterum doloris initium, & ad eum finiendum catapotium 72.c.95.c.Celſ. lateris dolor quomodo curãdus 136.g Or 219.d.Act.72 d.h.Cel. lateris dolori medentia 595.g. 603.b.Orib.10 d.14.f.28.a.35.h. 63.g.651.g.Aet. 257.g. Act. 208. e.210 b 228.g.232.f 235 g Scrib. 310.d.311.a.313.a.327.e.329.b. 333.e.338.d.341.f.g.342.c.350. e.351.a.406.a.412.c. Marc. laterũ dolori malagma 85.g Celſ. ad laterum dolores malagma Apollophanis 83.h.Celſ.

ad Lateris dolores diutinos 400. a.Marc. laterum doloribus ſine febre quid cõferat 454 f.Æg. ad lateris dolorẽ cum febri 383. e.Mar. laterum doloribus ex obturatione factis medetur ſcordion 52. d. Aet. ad lateris dolorem ex tuſſi 313.a.Marcell. à lateris dolore quid præſeruet 336.a. Marc. lateris dolores quid ſequatur 25.g.Celſ. laterum inflãmationis remedia 262 f.264.f.268.a.269.d. 323.g.328.c. Act.

latera & crura quorum organorũ dicantur, & quẽ vſum habeant 163.a.Or.

Lauacri calidi vſus, & quæ in eo ſpectanda 388.g. 582.e.Orib. lauacri frigidi vſus quibus conueniat, & quæ in eo ſpectanda 388.b.389.d.Or. lauacri frigidi commoda & incõmoda 582. e.Orib.

Lauatio qualis ſecundum ætates 15.d.Celſ. lauatio pueris amica 164. e. Aet. lauatio poſt cibum quæ requirat 185.c.Aet. lauãdi qui tabida febre laborãt quomodo ſint 222. d.Aet. lauandæ terræ ratio 63.f.Aet.

Lauriculus aliis cyma lauri 387. a. Marc.

Lauriola 366.c.Myr.

Laurus 415.e.Orib. lauri vires 618. h. Ægin. 597. c. Orib. 16.f. Aet. è lauri baccis antidotus 434. d. Myrepſ. lauri è baccis medicamentum 324. d. Act. lauri foliorum vis 325.d. Or.

laurus Alexandrina 448.f.Or.

Laxantia 472.f.485.f.g. Myr. laxantium diuerſæ ſpecies 476. d. Orib.

laxationis dentium cauſa & medela 378.e.382.g.Aet.

laxatiua antidotus 367. e. 460. c. 462. g. Myr. laxatiua ex hermodactylo antidotus 376. d. Myr.

Leænas prægnãtes ſaluiam deuorare 25.a.Aet.

Leænæ emplaſtrum 679. e. Ægin. 334.d.Aet.

Lecticarum differentiæ 370.c.Or. lecticæ quæ pedes humiles habent, cur ipſum corpus repleant 370. d. Oribaſ. lecticaria geſtatio duplex 116.f. Aet.

Lectio totam corporis molem intendit 116. c. Aet. lectionis concitatæ vtilitas 116. c. Aet. lectionem cum vociferatione, oculorum debilitati prodeſſe 320.d. Aet. lectio venerẽ quæ concitet 577.c.Aet.

Lectum permingentibus quomodo medendum 468.e.Æg. lectus ſuſpenſus 34.f.Celſ.

Λευκοφλέγμης χυμὸς 110.g.Ruff.

Leguminum in nutriendo qualitas & vis 370. b. Æg. legumina quæ valentiora 36.e. Celſ. legumina venerem cientia 118. c.Aet. leguminũ coctio 255. e.Orib.

Λειχῆνες vnde, & quòd neglecti in ſcabiem ac lepram abeant 187. h.Act. λειχήνων curatio 503. e. Ægin. Vide Lichen.

Λειπυρίας πυρετὸς vnde oriatur & vnde dictus 172.h.173.a. Act. lipyriis febribus quæ medela conueniat 403. e. Æg.217.g.h. Aet. lipyriis quid medeatur 363. g. 407.h.Myr.

Λῆμαι quid 328.b. Tr.

Lemnii ſigilli color 47. a. Act. lemnia terra 453. a. Orib. lemniæ terræ vires 513. a. 596. e. Or.640.a.Aet.

Λημνίσκος linamentum 164.b.Celſ. lemniſci vſus 563.f.577.d. Æg.

Lenia balnea qualia 154. f. Aet. lenia collyria 349.c.Aet. lenia emplaſtra 91.c. Celſ. leniora medicamenta quo ſint vſu 67. b.Aet.

Λεντὸν 521.d.Or.

Lendes enecantia & detergentia 601.e.Or. 19.a.31.f. Aet. lendes palpebrarum quomodo pellendæ 327.g.Aet.

Lentis qualitas & facultas 370. c. 645.a.Ægin.19.a.21.b.210.f.511. c.582.h.583.d.611.d.Orib. 56.f. Aet. 27. g. Act. lens ſuccum qualem gignat 237.a.Or. lentis paluſtris vires 20.b.21.d.e.22. b.511.c.611.d.Orib.56.f.Aet. lenticula 493.a.Or.

Lenticulam tollentia 117.f.Celſ.

Lenticularis tunica 107. e. 116. b. Ruff.

Lentarum febrium curatio 49. c. Celſ. lentarum febrium balnea 35.e.Celſ.

Lentiformis humor oculi 299. c. Aet.

Lentiginis curatio 241. b. Act. lentigines tollentia 443.f.Ægin. 603.b.Or.96.h.Aet.819.c.820.b. Myr.322.g. 324.b. Marc. lentigo in facie quid 185. g. Act. lentiginum faciei remedia 369. g.Aet.

Lentiſcus 444.e. Or. lentiſci vires 642.f.Æg. 19.a.509.g. 610.d. Or.54.d.Aet.

lẽtiſcinum oleum 19.c.Aet. lentiſcini olei vſus 314.d.Act. lentiſcina reſina 507.d. Orib. 49.h. Aet.

Leonum caro qualis ſit materiæ 220.g.Or.85.a.Aet. leonini adipis vires 609.g. Or. leoninũ ſeuum 90.d.Aet.

leonis morſus quomodo curãdus 614.β.a.Aet.

Leonis Drongarii antidotus 450. b.Myr.

Leo morbus qui 50.h.Aret.

Leonides de ſpinis faucibus infixis quid conſulat 562.e.Æg.

Leontiaſis 663.f.Aet.

Leontopetalon 425.e.Or. leontopetali vires 630.b. Æg. 501. e. Or.39.e.Aet.

Leontopodiõ 425.e.Or.39.e.Aet.

Λεπιδόχαλκος 32.d.Celſ.

Λεπιδοειδὴς futuræ 106. d. 119. e. Ruff. 548.b.Or.

Lepidium quid 160.g. Aet. lepidii vires 630.b.Ægin. 19.f.501.f. Or.39.f.Aet.

Λεπὶς quid 216.a. Scr. λεπίδος vires 630.c. Ægin. 515.d.Or. 72.g. Aet.

Λεπὶς caruncula quæ dicatur 172.a. Celſ.

Lepra vnde dicta 187. g. Act. lepra & elephantia quomodo differant 187.g. Act. Lepræ cauſæ 664. b. Aet. leproſorum ſymptomata 664.c.Aet. lepræ dignotio & curatio 502. g. Æg. 117.c.637.c.Or.679.f.Aet.243.e. Act. lepræ medẽtia 598.b.599 d.603.b.605 g.Or.7.f.10.d.11.a. 14.d.25.b.35.f.42.b.48.e.49.c.70. f 72.c.79.d.81.f.83.c. 94.c. 374.f. Aet.314.a.Act.827.e.Myr.235.a. Scr.321.h.322.b.d.e.Marc. lepram excoriat ranunculus 14.d. Aet. lepras exterit braſſica 35. f. Aet. lepras remouet anemone 11.a.Aet.

leproſorum vnguium cura 733.g. leproſos vngues quid eximat 607.g. Or.

Leptocaryon 498.g. Or. leptocaryorum vires 601.c. Or.

Λεπτὸν ἔντερον 108.c.Ruff.

ad Leptopyrexias 337.e.Marc.

Leporis caput vſtum quid vtilitatis habeat 92. a. Aet. leporis caro cuius in alimento materiæ ſit 372.b.Æg.220.f. 583.b.584.a. Or.84. g. Aet. leporis coagu-

ſum quam vim & vſum habeat 14.e.608.d.Orib.81.a.Aet.83.d. Celſ. leporini ſanguinis qualitas 372.e.Æg.

lepus marinus eiúſque vires 426.d. Or. leporem marinum venenatum eſſe 628.c.Aet. leporis marini poti ſymptomata & remedia 545.g.Æg.641.d.Aet.285. c.Act.224.g.Scr.

Lerus 226.e.Or.

Leſbium vinum 105.d.Aet.

Lethalibus medicamẽtis communis antidotus 638.g.Or. lethalibus medicamentis obſiſtentia 31.c.Aet.269.e.279.e.Act.

Lethargus genuinus qui 149.e.Tr. lethargus, eiúſque curatio 149.e. Tr.420.c. Æg.244.h.Aet.155.h.216.b.Act.56.a.Celſ.

lethargici qui 251.e.Mar. lethargicis caput non madefaciẽdum 150.g.Tr. lethargicis cucurbitula quando adhibenda & quando non 57.a.Aret. lethargici euacuandi quomodo ſint 56.d. Aret. lethargicis geſtatione qua vtendum 116.g.Aet. lethargicis irrigationes quæ conueniant 56.g.Aret. lethargicis loca conuenientia quæ 56.c Aret. lethargicis victus quæ cõueniens 56.f.Aret.

lethargo lethargicíſque medentia 47.g.95.b.Aet.279.e.299.c.Act. 364.d.425.f.Myrepſ.251.e.Marcell.

Leuca emplaſtra 91.a.Celſ.

Leucacanthi ſeu leucacanthæ vires 630.c.Ægin.501.f.Orib.8.g. Aet.

Λευκανία 103.a.f.Ruff.545.f.Or.

Leucanthemos 410.e.Or. leucanthemi vires 262.c.Aet.272.a. Act.

Leucadis vis 630. c.Ægin. 501. f. Orib.

Leuce, ſeu populus alba 501.g.Or. 40.a.Aet.

λεῦκαι & ἀλφοὶ quid differant 188.b. Act.116.c.Celſ. leucæ dignotio & curatio 504.g. Æg.117.c. 637.c.Orib.677.h.Aet. leucas capitis quid ſanet 92.h.Aet.

Leucographis 67.d.Aet.

Leucoion 425.f.Or. leucoii facultas & vis 630.d.Æg.501.f.604. d.Or.39.g.Aet.

λεύκωμα, ſeu albugo, quid ſit 184.a. Act. ad leucomata oculorum 276.g.Marc.

Leucophlegmatias, eiúſque curatio 471.f.Æg.534. f.Aet.56.g.57. h.Celſ. leucophlegmatiæ hydrõpis notæ 37.b.Aret. leucophlegmatiæ qui magis obnoxii 37.g.Aret.

Leucos paſtillus 787.h.804.c.Myrepſ.

Leuia ingenia nihil ſibi detrahũt, quia nihil habent 172.e.Celſ.

Leuiraiarum qualitas 373.g.Æg.

Lexopyretos antidotus 417. g. Myr. lexopyretos è ſulphure antidotus 433.c.Myr. Ληξοπυρέτοι antidoti cur dictæ 418.b. Myr. lexopyretos compoſitio 311.b.Mar. lexopyreta medicamenta 711.a.Myr.

Libanius peſſus 694.d.Æg.

Libanos 425.f.Or.

Libanotis, aliis polion 328.c.Mar. libanotidis deſcriptio 426.e.Or. libanotidum vis 630.e.Æg.501. h.604.e.Or.40.d.Aet.

Libanoti, id eſt thuris, vires 630.e. Æg.19.d.501.g.604.e.Or.40.a. Aet.

Libanotus peſſus 757.b.Myrepſ.

Libanus peſſus 798.ß.d.Aet.

Libellæ cuius inter alimenta materiæ ſint 373.h.Æg.225.g.Or.

Liberis gignendis aptum tempus 355.f.Æg.581.a.Or.

Libido quid præcipuè poſtulet, & qui ad illam exercẽdam idonei 8.b.Or.

Libonotus 367.e.Or.

Libræ nota & pondus 698.f.700.d. Æg.842.Aet.

Libyanum collyrium 672.c.Ægin. 49.f.50.c.Or. Libyana collyria 350.a.351.b.g.Aet. libyanos peſſus 756.c.Myr.

Libyſtici vires 502.b.583.c.Or.

Λιχανὸς δάκτυλος 104.c.Ruff.

Lichenis petris adnaſcentis vires 630.a. Æg.19.g. 20.f.501. e.605. b.Or.39.f.Aet.

lichen quid 373.g.Aet.261.b.Mar. lichenibus medentia 598.b.599. d.608.f. Or.39.f.Aet. 321.d.324. d.Mar. lichenica medicamenta 312.313.Act.711.d.Myrepſ. lichenici emplaſtrũ 312.g.Act. lichenicus paſtillus 312.c.Act.

lichenas feros ſanans remedium 313.h.Act.

lichenoſi in mẽto tumores, & quo modo curandi 311.d.Act.

Lichenes equorum ad quid conferant 630.b.Æg.

Lien, eiúſque deſcriptio, ſitus, & functio 108. f. 117. d. Ruff.540. Orib.63.f.Celſ. lien humores craſſos & melancholicos è iecinore in ſe recipit 268. a.Tr.43. h.Act. lienis affecti indicia 74. b.Celſ. lienis malè habentis mala ſigna 29.c.Celſ.

liene laborãtes cur in locum affectũ minus ægrè decũbãt 755.e. Caſſ. liene affecto quales vrinæ 78.h.Act. lienis affectionibus qui magis obnoxii, & quãdo 33.b. Aret. lienis vitium quiete augeri 74.c.Celſ. lienis affectionum dignotio & curatio 32.e.92.a.Aret.262.d.& deinceps. Tr.473.a.Æg.143.d.666.a. Or.519.f.520. Aet.150.c.228.g. Act.74. b.Celſ. liene affecto quæ vena ſecanda ſit 9.e.Or.

lienẽ affectum ſi tormina ſequantur, quale indicium 29.c.Celſ. lienis & iecinoris cõmunia vitia, & quid differant 150.c.Act. lienis iecinoríſque affectuum curatio 228.g.Act. lienis iecinoríſque affectibus quæ vena ſecanda 194.c.Act.

lieni, lieníſque vitiis accommoda quæ ſint & vtilia 10.e.16.b.30.d. e.41.a.54.g.Aet.770.g.800.f.801. a.Myr.340.e.384.d. Marc. ad lienem malagma: & quãdiu adhiberi id debeat 85.f.Celſ. lienem colliquat chamædrys 57.d. Aet. lienes cõſumit lappa 45. a.Aet. lienem conſumere valens malagma 85.f.Celſ. lienem expurgantia 25.g.Aet.281. e.Act. lienem extenuantia 74. e.Celſ. lienem iecúrque lædẽtia 589.b.Or. lienem obturantia 45.d.57.b.Aet.

lienis cruciatibus catapotium 95.b. Celſ. lienis dolori medentia 253.e.262.a. 263. f.265. e.326.f. Act.215.a.228.g.Scr.303.c.Mar. lienis doloribus in phreneſi quæ medela conueniat 54.g. Aret. lienis duritiei medentia 207.g.215.a.Scr.342.a.346.a. b.Mar. ad lienis duritiem poſt infantiam ortam 346.e.Mar.

lien flatu diſtentus, & tumidus quomodo curandus 270.g. Tr. lienis frigidæ intemperiei notæ 262.e.Tr. lienis frigidæ intẽperiei curat. 264.a.Tr. ad lienis grauedinẽ 127.c.Ruff. lienis humidæ intemperiei curatio 263.f.Tr. lienis icti ſigna 98. a.Celſ. lieni indurato medentia 593.a.e.600.g.604.b. Or.10. c.d.32.d.40.a.44.b.47.c. Aet. lienis inflammati ex humore bilioſo, melancholico, pituitoſo, notæ 265.c.d.e.Tr. lienis inflammati ex ſolo ſanguine notæ & curatio 265.a.Tr. lieni inflammato ficus nocere 53.h. Aet. lienis inflãmationi medentia 276.f.326.f.Act. lienis inflatio quomodo curanda 264. c.Tr. lienem obſtructione liberantia 49.a.Aet.253. d.256.g. 276.f.Act. liene ſanguinem reiiciente quæ vena ſecanda 69. b.Aret. lienis ſcirrho indurati ſymptomata 32.f.Aret. lienis ſcirrho quomodo medendum 92.a.Aret.268.f.Tr. lienis ſcirrhum liquans medicamentum 258.a.Act. lienis ſcirrho potiones quæ conueniant 272.a.Tr. lienis ſiccæ intemperiei curatio 264. a. Trall. lienis ſuppurati ſymptomata 32. e.Aret. lienis tumori medentia 270.d. Act.215. a.Scr. 342.a. 346.b.347.f.355.b.Mar. lienis vlcera non ſaneſcere 74.b.Celſ.

lienes paruos habẽtia 74.d.Cel. lienes magnos quæ ſequantur 25.c.Celſ.

lienoſis amica aut inimica 74.c. Ce. lienoſorũ curatio 74.c. Celſ.

lienoſis conuenientia medicamenta 215.d.218.e. Scrib. lienoſis conferens malagma 85.g.Celſ. lienoſis medentia 602.a.Or.63. g. 64.c. Aet. 269.d. 278.f. 279.e. 323. g.324. d.328. c.Act. 355. d. 357.a.f. 361.f.374.a.380. e.382.a. 389. h.390. b.405. c.d. 409. b.d. 410.a.412. g.416.h. 418.a.d.420. h.421. e.423.g.426.d.437.b.461. b.465.e.483.f.560.b.561.c.g.Myrepſ.211.b. 213.h 215.b.236.a.d. Scr.310.a. 317.b. 326 e. 342.b.d. f. 345.a.346. d.347.d. 348.d.349. b.355.g.h.364.c.376.d.Mar.

lienaria vena 109.e.Ruff.

Lien in alimento cuius ſit materiæ 222.c.Or.85.g.Aet.

Lienteriæ etymologia 46. e. Aret. 162. e.Act. lienteriæ cauſæ, ſymptomata & curatio 46.e.Ar. 508.g.Aet.162.e.Act.19.c.Celſ. ad liẽtericos 380.e.799.c.e.Myr. ad lientericos deiicientes ramẽta 771.g.Myr.

lienteria hepatica quomodo noceat 161.h.Act.

Λιγγάα 471.d.Myr.

Ligamentis diſſectis quæ medela adhibenda 116.b.Or.

ligamentorum in tumoribus ratio 740.f.Aet. ligationes hydropicorum 544.g.Aet.

Lignorũ ſtrues ardens caput grauedine cur non feriat ſimiliter vt prunarum 756.g.Caſſ. lignorum cariei vis & vſus 521.b.Æg. 51.a.Aet.

Lignyos, hoc eſt fuliginis, vis & vſus 630.f. Æg.502.a. Orib.40.e. Aet.

Ligulæ 103.h.Ruff.

Liguſticum 426.g.Or. liguſtici vires 630.g.Ægin. 19.c.Or 40.f. Aet.

Liguſtri vires 629. d. Ægin. 38. d. Aet.

Lilii vires 628.g.Ægin.20.d.500.f. 603.c.Orib.36.f.Aet. lilii flos 500.f.Or. lilii folia 20.f.Or. lilii radix 20.f.Or. lilium ſylueſtre 419.d.Or.

lilinũ oleum 23.c.Aet.370.d.Myr. lilinum vnguentum 439.c.Myr. lilinum vnguentum aliis ſuſinũ vocari 424.e.Or.

Lima dentes quomodo atterendi 384.d.e.f.g.Aet. limatura ligni 486.h.Myr.

Λιμνῆτις, & eius vſus 290.e.Act.

Limnitis idem quod adarce 687. b.Æg.

Limonium 427.a.Orib. limonii vires 630.a. Æg.501.a. Orib.39. e.Aet.

Linariæ 435.g.Myr.

Linctuarium vtile epilepticis 60. h.Aret.

Linguæ anatomia, déque iis quæ ei ſunt adnata 529.f.Or. lingua inſtrumentũ loquendi 189. e.190.a.Aet. linguæ ſitus & officium 63.d.Celſ. linguæ quid cerebrum ſuppeditet 295. b. Aet.

linguæ affectus 15.b.186.f.Act. linguæ affectuum curatio 241. f.Act. ad linguæ mala 771.c. Myr. linguæ alligatæ quid medeatur 405.d.Myr. linguæ aſperitati quomodo medendum 401.ß b.Æg.101.e.Or. ad linguæ aſperitatem 267.c.Act.505. d.Myr. linguæ aſperitas in febribus quomodo curanda 231. b.c.d.Aet. linguæ deſquamatæ remedium 389.e.Aet. linguæ fiſſuras ſanat ſapphirus 70. d.Aet. linguæ incuruatæ curatio 561.a.Ægin. ad linguæ phlegmonen 822.c.Myr. linguæ ranunculus quid ſit, & quo modo ei medendum 389.b.Aet. linguæ reſolutio quomodo fiat, eiúſque curatio 66.c.Celſ.429.a. Æg.266. d.Aet. linguæ ſcabræ ſiccæque in febribus curatio 50. b.Celſ. ad linguam ſideratam 301.c.Mar. linguæ vlceribus quomodo medendum 131. d. Celſ. ad linguæ vlcera & puſtulas 292.a.b.c.Mar.

lingua cuius inter nutrimenta ſit materiæ 372.c.Æg.584.b. e.Or. 85.c.Aet.

lingua auis 374.g.Myrepſ. lingua bouis aliis burdunculus 260.b. Marc.

Linozoſtis 410.h.427.b. Orib. linozoſteos vires 631.e.Æg.40. h.Aet.

Lina à marina purpura ſumpta quomodo tonſillis & colli vitiis medeantur 54.d.Or.

lini ſeminis vires 631.e.Ægin.19.c. 212.e.502.b.605.a.Or.40.g.Act. ex lini ſemine emplaſtrũ quo-

modo conficiatur 758.e.f.Aet.
Liobati 225.g.Orib.
Liparæ compoſitiones 387.f.Mar. lipara emplaſtra 91.b.Celſ.231.d.Scr.
Liparo herba 178.a.b.Aet.
Lipothymia quid, eiúſque curatio 24.e.Ar.227.e.Aet. vide Deliqu.animi.
Lippientes capitis vſtione quomodo curandi ſint 551.c.Ægin. lippientibus cataplaſmata quæ conueniãt 339.c.Aet.308.a.Act. lippientibus qui cibi vitãdi 122.d.Celſ. lippiẽti deiectio prodeſt 27.c.Celſ. lippientibus longum ieiunium nõ eſſe neceſſarium 118.f.Celſ. lippientibus imponi quæ debeant vt noctu quieſcant 119.a.Celſ. lippientium victus 118.g.Celſ.
Lippitudo quid, & quomodo curanda 432.c.433.g.434.a. Ægin. 128.c. Or.331.c. Aet.182.d.237.g.Act. 118.a. Celſ. lippitudo cui parti propriè accidat 299.e. Aet. lippitudo oculo cur oboriatur 764.c.Caſſ. lippitudo æſtate potius cur oboriatur 757 f.Caſſ. lippitudinis imminentis indicia 24.d.Celſ. lippitudine orta quæ futuri mali notæ 118.a.Celſ. lippitudines auertendæ medicamẽtis quibus ſint 14.b.Act. ad lippitudinis initia 308.e.Act.267.f.279.g.Mar. lippitudini lippientibúſque medentia 432.c.433.g 434.a.Ægin. 596.c.Orib.28.b.58.e.77.d.Aet. 263.c.Act.361.f.403.f.412.g.417 e.g.418.c.429.d.469.b.Myr.267.g.269.h.270.c.277.h.279.g.280.b.Mar. lippitudini vtile catapotium 95.c.Celſ.
lippitudini graui vt ſuccurratur 119.c.Celſ. lippitudinis vetuſtæ remedium 282.c.Act. lippitudo decedẽs viſus claritatem cur inuehat 757.h.Caſſ.
lippitudo arida & ſcabioſa quomodo differant 183.a.Act. lippitudini ſiccæ accommoda medicamenta 307.e.Act. lippitudo dura 299.e.Aet.
lippitudinis in febribus curatio 232.f.Aet. lippitudini febris accedens cur cæcitatem aliis adimat, aliis inducat 757.c.Caſſ. lippitudines ex niue quomodo tollendæ 646.f.Or.
Lipuri 226.e.Or.
Lipyria febr. vide Leipyr.f.
Liquamen catharticum 385. g. Marcell.
Liquationi carnis quid medeatur 446.g.Myr.
Liquefieri quid dicatur 613.a.Aet. liquefactum medicamentũ neruis compunctis idoneum 111.e. 632.f.Or.
Liquida collyria 342.343.344.Aet. liquidum Aglaidæ collyrium 343.a.Aet. liquidum Apollonii collyrium 343.f.g.Aet. liquidum Baſſi collyrium 344.e. Aet. liquidum Demoſthenis collyrium 342.h.Aet. liquidũ Eraſiſtrati collyrium 343.b.Aet. liquidum Euelpidis collyrium 123.a. Celſ. liquida Galeni collyria 342.e. Aet. liquida Oribaſii collyria 344.d.e. Aet. liquida compoſitio ad callos 52 d.Or. liquida compoſitio ad ſycoſas eruptiones 52.d.Or.
liquidorum menſuræ 700.d.Æg.
Liquorum, Cyrenaici Medici & Syriaci, vires 635.f.Ægin.505.a. 607.b.Or.45.f.Aet. liquorum medicatorum variæ compoſitiones 269.d.Act.
ad liquores glutinoſos & ſpiſſos per ventrem digerendos 383.e. 384.d.f.Marc. liquor naribus quomodo detrahendus & item ſiſtendus 195.e.Scr. ad liquores pulmoni inſidentes expellẽdos 384.d.Mar.
Lirium 424.d.Orib. lirinum oleum, ſeu liliaceum 20.e.Aet.
Literæ corpori inimicæ, animo neceſſariæ 5.d.Celſ. literis initiandi pueri quando ſint 169.c. Aet.
Lithargyrus 455.b.Or. lithargyri electio 27.f.Or. lithargyri vires 630.g.Æg.515.f.604.h.Or. 73.a.Aet. lithargyri poti ſymptomata & remedia 224.c.Scr.
Lithodendrum 454.g.Or.
Λιθοειδῆ oſſa 106. e. Ruff. 444. c. Aet.
Lithoſpermum 426.h.Or. lithoſpermum eſſe milium ſolis 356.a.371.e.Myr. lithoſpermi vis 631.d.Æg. è lithoſpermo antidotum 265.d. Act.448. c.Myrepſ.
Λίτρα 244.Mar.
Litri, ſeu nitri, vires 631.e.Æg.515.h.Orib.73.a.Aet. litri ſpuma 71.h.Aet.
Liuedinibus inueteratis quid conueniat 443.h.Ægin. liuefactis quid medeatur 49.g.Aet.
Liuidus color 856.c. Theoph.47.g.65.d.Act. liuida egeſtio quid ſignificet 198.f.Aet.
Liuores faciei vnde 185.f.Act. liuoribus faciei quomodo medendum 192.b. Tr.353.h.Ægin. 80.a. Or.241.b.Act. ad liuorẽ faciei contuſæ malagma 85.h. Celſ. ad liuores faciei 322.d.g.323. c.e.f.g.324.a. Marcell. liuoris remedium certiſſimum 366.a.Aet.
Lixiuii differentia & vis 627.c.Æg. 20.f.21.g.483.b.500.b.602.c.Or. 34.g.Aet. lixiuii potus quibus proſit 154. b. Aet. ex lixiuio pharmacum 596.c.Aet.
lixiuium ficulnum 470.d.Or. lixiuii pileatorii vſus 414.c. 549.h.Æg. lixiuium protoſtacton 434.d.627.c.Æg.474.f.Myr.
Λοβὸς 102.f.Ruff.
loborum facultas 83.e.Aret.584.a. Or.17.a.40.g.Aet.
Locales euacuationes 143.e.f.Aet. localis venæ ſectio quando detrimentoſa 122.c.Aet. locales venti 151.d.Aet.
Loculus, ſeu ſecunda, quomodo educendus 791.b.Aet.
Locorum differentia ex qualitate regionum 369.c.Or. loca humilia quibus non conueniant 368.e.Or. loca mediterranea à maritimis quomodo differant 370.a.Or. loca metallis proxima, qualia ſint 368.f.Or. loca ſublimia cur ſaluberrima 368.e. Orib.
locorum in quibus animalia degunt, ratione, carnes tales vel tales euadere 86.d. Aet. loci mutatio quomodo fiat vtiliter 12.f.Celſ.
loco ſuo mota ante inflammationem reponenda 182.a.Celſ.
Locuſtæ vires 612.e.Æg.94.g.Aet. locuſtæ qualis in nutrimento ſint materiæ 225.d. Orib. 89.b. Aet.
Λοιμώττειν quid 410.f.Myr.
Loliginum inter alimenta qualitas & facultas 373.g.Æg.584.a. Or 89.c.Aet.
Lolii vires 612.a.Æg.19.e.21.a.490 a.592.e.Or.8.d.Aet.
Lomentum fabarum 255 c.Or.
Lonchitis 631.f.Æg.41.a.Aet.
Lonchoton 460.f.Or.
Longæ ægritudinis indicia 135.e. Act. ad longas ægritudines 337.e.Marc. longæ deiectionis notæ 24.b.Celſ. lõgi morbi quando incipiant & quomodo iudicentur 179.d.Act. longorum morborum cauſæ notæ & curationes fuſè tractatæ 19.a. 81.a.&c.Aret.
Lopades 229.d.Or.
Lopimas glandium omnium optimas eſſe 17.d.Aet.
Loquendi inſtrumentis diuulſis quid medeatur 396.g.Myr.
loquacitatem futilem abigens medicamentum 421.a.Myr.
Lorum quid, & quomodo ei medendum 5.a.Aret.391.b.Aet.
Lotionis commoda & incommoda 582.e.Orib. lotiones quomodo vſurpandæ 15.f.Or. lotio frigida quibus conueniat, & quomodo 359.c. Ægin. 155. d. Aet.
per Lotium fœtus quomodo excernatur 781.c.Aet. vide plura in Vrina.
Loti, arboris & herbæ, vires 632. a.Æg.502.c.605.b. Or.41.d Aet. loti (herbæ) ſylueſtris deſcriptio 429.f.Or.
Lucernæ & concoctionis comparatio 90.e.Aet. lucernarũ vſus caput replet 231.a.Aet. lucernis inditur verbaſcum 56. h. Aet.
lucernaria herba Græcis phlomos 329.a.Mar. lucernarium oleũ 18.e.Aet.
Lucii malagma 604.f.g.Aet. lucii præceptoris emplaſtrum 763 f.Aet.
Lucubrationis tempus 12.b.Celſ.
Lumbrici quid 295.g.Mar. lumbricorum deſcenſus quando bonus 78.c.Celſ. lumbricos ore interdum reddi 78.b.Celſ. lumbricorum differentia, origo, ſedes 531.b.Æg.165.a.Act. lumbricorum generatio 164.h.165. c.Act. lumbricorum periculum 531.h.Æg. lumbricorum ſymptomata 165.b.Act. lumbrici quomodo excernãtur 165 a.b.Act.
lumbricis medela & medicamẽta accommoda adhiberi quæ poſſint 490.491.147.e.Aet.421.f.482 b.c. e.g.521.c. 595.a.770.a.Myr. 78.a.Celſ. ad lumbricos cerata 491.b.Aet. ad lumbricos in corde 340.a.Mar. ad lumbricos noxios 340.d.Marc. lumbricos enecantia 329. f. 599. a. 603.b. 605.g. 610.b. Orib.26.g. 30.f.35.g. 42.b.43.a. 52.e.654.d. Aet.217.b.Scr. lumbricos expellentia 599.b.Or.20.a.27.d.65.d.68.f.147.e.652.a.Aet.372.d.g. 373.a.374.a.375.g.387.a.Mar.
lumbricus latus, eiúſque malignitas & excretio & ſigna 492.c. Aet.165.d.Act. lumbrico lato quæ medela adhibenda 532.h. Æg.663.b.Orib.492.c.Aet.78.c. Celſ. lumbricum latum, ſeu lumbricos latos, enecantia & expellentia 600.d. 606.e.608.c. Orib.7.g.35.d.44.a.b.49.d.55.d. 58.b.92.d.147.e.Aet. lumbricis rotundis ſeu teretibus quæ medela & medicamenta conueniant 531.d.Æg.600.d.608.c. 663.a. Or.78.c.Celſ. lumbricorum rubrorum prauitas 165. c.Act. lumbricorum tenuium prauitas 165.f.Act.
lumbricorum piſcatoriorum vis & vſus 165.b.Aet.
Lumbus, & lũmbi 104.e.Ruff.546. e.Or. lumborum cauitas partum difficilem reddit 788.d.Aet. lumborum muſculi 109.a.Ruff. lumborum vertebræ quinque 549.g.Or. lumbi renéſque an dilutum humorem & aqueum ſuperfluum attrahant ex iecinore & ſuſcipiant 852.d.Th.
lumborum dolorem præcedere & auſpicari quandoque coxendicum affectiones 579.a. Aet. lumborum dolori medentia 28. a.47.g.233.g.Aet.324.d.Act.769. g.828.b.Myr.210.d.232.f.236.d. f.Scr. 351.d. 383.a.390. h.391.a. 400.a.406.a.411.f.412.a.Mar. lumborum dolori diutino medentia 218.g. Scr.317.b.Mar. lumborum fluxioni quid obſtet 324.f.Act. lumbos frigefaciẽtia 477.f.Æg. lumbis impoſita lamina plumbea quid commodet 581.d.Or.
Lunæ motus celeritas 178.b.Act. lunæ mutatio 178.d.Act. luna differentias quatuor in aere operatur 150.d.Aet. lunæ robur & in corpora terreſtria actiones 178.b.c.Act. luna quibus & quando vitanda 16.a.Celſ.
lunam flagitioſis immittere comitialem morbum 21. b. Aret. lunà lucente vigiles cur non offendantur, dormientibus verò caput obſtruatur 758.g Caſſ.
luna creſcens & decreſcens, temporum viciſſitudines quomodo repræſentet 178.a.Act. lunæ quadrangularis lateris vires 178 e.Act.
lunæ portus 220.c.Scr.
lunaris ſectio 554 d. Æg. lunati ligni in organo vſus 164. b. Orib.
lunaticis quid medeatur 421. f. Myrepſ.
Lupha 411.e.Or.
Lupicida (herba) 407.f.Or.
Lupinorum qualitas ac vis 370.d. 622.e.Æg.211.d.483.a.497.a.599 b.Or.27.c.Aet. lupinus agreſtis 497.a.Or.
Luporum & leonum caro 235.d. Or. lupini hepatis vires 470. c.659. f.Æg.512.c. 515.a. Aet. lupini ſtercoris vires 54.f.Or.82. g.475.e.Aet.
lupina inſania 254.f.g.Aet.
Lupi (laquei) ratio & vſus 157.a.Or. lupus (phalangiũ) 619.b.c.Aet.
lupi (piſcis) caro qualis 373.e.Æg. 226.b. Or.88.c.Aet. lupus in

Tyberi naſcitur 226.d.Orib. lupus quando optimus, & quando durus 227.d. Or.
ad Lurido colore deformatos 342. f.Marc.
Luſcioſi qui 131.e.Or.185.a.Act.
Luteum oui præcipua pars 32. f. Act.
Luce, vigilia, ſiti ingenti, conuellendas ægri vires putabat Aſclepiades 43.d.Celſ. in luce febricitantem habendum eſſe niſi interdiu ſit infirmus 43.e.Celſ. lux in quibus febribus vitanda 251.g.Aet.
Luxatio quid ſit 602.c.Æg. luxationi medentia 602.c.517.a.Æg. 731.e. Aet. 245.g. 321.g. 329.a. Act.228.g.229.c.237.a. Scr. 345. f.411.f.412.c.Marc. luxationis cum fractura curatio 610.c.Æg. luxationis cum exulceratione curatio 609.c.Æg.
Luxata quibus modis reſtituantur 161.d.Or. luxatis reponendis quid aptius ſit 175.a.187.h.Or. luxatis & contuſis articulis quomodo medendum 108.e. 629.f. Or. luxatorum oſſium curatio 181.d.Celſ.
Luxus & deſidia Græcos afflixit ante Latinos 5.c.Celſ.
Lycanthropia quid & eius mala 155.c.Act. lycãthropiæ curatio 123.b.Or.
Lycapſi radicis vires 631.g.Æg.
Lychnidis vis 632.a.Æg. lychnidis ſemen 502.c.Or. lychnidis ſylueſtris vires ac doſis 325.c. 328.d.Or.
Lychnites lapis Latinis carbunculus 279.c.Mar.
Lycia abundat draconibus 626.d. Aet. lycia gagaten generat 68 e.Aet.
Lycium quid, quomodo adulteretur, & probetur, eiúſque ſuccus quomodo exprimatur 427. c. Or. lycii vires 631.g.Æg.19.a. 502.b.605.c.Or.41.a.Aet. lycii loco vtuntur quidam cẽtaurea magna 32.b.Aet. è lycio antidotus 449.f.Myr. lycii ſeu pyxacanthi vires 466.a.Or.
lycii Indici vires 631.g. Æg.166.d. Aet.305.e. Act.197.a.Scrib.264. g.Marc.
Lycoctonum 490.f.Or. lycoctoni vires 612.d.Æg.
Lycopſis 406.b.489.f.Or.
Lycopſi anchuſæ vires 7.g.Aet.
Lycos paſtillus 506.b. Aet. 797. f. Myr.
Lyci de cataplaſmate ex fermento 378.a.Or. lyci purgans medicamentum 57.d.Or.
Λύκι quid 250.d.Marc.
Lynceus collyrium 672.g. Æg.
Lyncurium 69.h.Aet.448.c.Myr.
Lyræ (conſtellationis) ortus & occaſus 152.a.b.Act.
Lyros 408.b.Or.
Lyſiæ compoſitio ad lienem iecúrque 85.g.Celſ.
Lyſimachiæ deſcriptio 427.c.Or. lyſimachii vires 631.h. Æg.502. b.Or.41.c.Aet.
Lyſimachus rex 502.b.Or.
Lyſiponos antidotus 427.c.Myr.

M

Macedoniſium 355.c.Myr.
Macedonium ceratum quomodo conficiatur 772.c.Aet.
Macer 632. b. Ægin. 502.c.Orib. 41.e.Aet.
Μάχαιρα ὕπαλος 108.e.Ruff.
Machærionis emplaſtrum 680.b. Æg.748.a. Aet.
Machaon & Podalirius 5.b.Celſ.
Machinamenta quid ſint 161. g. Orib.
Macia Græcis anagallis 252. d. Marc.
Macies præter cõſuetudinem, mala 20.e.Celſ. maciem & gracilitatem inducentia 233.f Act. macies purgationem impediẽs quomodo curanda 806.g.Aet. maciei oculi curatio 438.a.Ægin. 324 g.Aet.
macilenti vt pinguefaciendi 361.f. 368.d.Æg. macilentorum pulſus quales 846.a.Phil.
ad Maculas extergendas 42.e.Or. 264.c.Marc. ad maculas colli 323.b.Marc. ad maculas corporis 322.d.g.h.323.a.b.Mar. ad maculas ſolares 443.f.Æg.10. d.Aet.819.c.820.e.Myr.
Madaroſis quid, & quomodo ei medẽdum 435.a.Æg.300.a.332. e.Aet. 183.d.Act.
Madefieri quid ſit 63.a.Aet. madefactionum vſus & parandarũ ratio 375.d.Or.
Madicum collyrium 50.e.Or.
Mæmecylon, ſiue mæmycœlũ 627. c.Æg.423.d.500.b.Or.
Mænularum capita vſta quam vim & vſum habeãt 20.g.483.h 519. d.Or.90.h.96.c.Aet. mænularũ muriæ vis 90.a.Aet.
Magdalides quid 227.f.Scr.
Magiſtris quibus tradendi pueri 169.c.Aet.
Magnetis deſcriptio, eiúſque bonitas vnde deprehendatur, quæue eius vires, 456.d.Or. magnetis electio 27.g.Or. magnetis vires 631.c.Æg.514.b.Or.68.h. Aet.253.f.Marc.
Magnũ quidquid eſt in vulnerib', periculũ facit 97.c.Celſ. magn. collyriũ 353.d.Aet. magn. paſtill.506.c.Aet.797.g.Myr.
Magni ſophiſtæ præcepta de vrinarum proprietate dignoſcenda 851. b.d.Theophraſt. magni antidotus 423.e.Myr.
Magudaris 440.a.Or.
Magus (emplaſtrum) 539.b.Aet.
Maior morbus quis & quando dicatur 60.c.Celſ.
Maius Ægyptiis Pathon 610.β. g. Aet.
Μάλη 104.a.Ruff.
Malæ 102.g.Ruff.545. e.Or.167.g. Celſ. malarum ſuturæ 167.d. Celſ.
Malabathri folium vires quas habeat 632.b.Æg.19.c.21.b.502.e. Or.41.f.Aet. malabathri folium laudatius quódnam ſit, eiúſque vires 26.e.427.g. Or.98. e.Aet. malabathrini folii pilulæ 472.e.Æg.
malabathrinum collyrium 308.g. Act. malabathrini olei præparatio 23.h.Aet.
Malache 41.f.Aet. vide Malua.
Malacia quid ſit 163.e.Act.
de Malagmatum compoſitione & vſu 683.e. Æg.45.a.400.a. Orib. 713.b.Myr.85.a.Celſ.235.d.Scr. malagmatum tres differentiæ & vſus 400.a.b.Or. malagmata, emplaſtra, & paſtillos, multa habere communia 85.a.Celſ. malagmata, emplaſtra, & paſtilli, quid inter ſe differant 85.a. Celſ.
malagma Apollophanium 562.a. Aet. malagma Ciſſophontis 415.e.Aet. malagmata Galeni 604.h.605.c.Aet. malagma Lucii 604. f. Aet. malagma Mnaſæi 673.f. Or. malagma τὸ μονομάχιον 326.f.Act. malagma purgatorium 387.c.Marc.
malagmatum ad omnem corporis valetudinem genera 235.d. Scr. malagmata euacuantia humorem 538.f. Aet. malagmata hydropica 537.d. Aet. malagmata ad iſchiadicos 585. c.Aet. malagma ad lienẽ valde efficax 45.b.Or. malagma phthiſicis commodum 429. g. Aet. malagma ad podagricos 605.d.Aet. malagmata ad reſolutiones 265.b. Aet. malagmata ad ſcirrhũ ſplenis 527.a. Aet. malagma ex baccis lauri ad ſplenicos & hydropicos 45. b.Or.
Malagreta 363.d.Myr.
ad Malandriam & malandrioſos 400.d.322.e.324.c.Mar.
ad Maleficia omnia in cibo & potu 336.a.Mar.
Malicoria quid ſint, eorúmque vis 639.b.Æg.20.d.507.e.f.Or.
Malleoli 105.g. Ruff.547.b.552.d. Orib. malleoli luxati curatio 608.f.Æg.
Maluæ vires 632.b.Æg.502.e.605. e.Orib.41.f.Aet. maluæ inter edulia qualitas ac facultas 368.f. Ægin.217.d.237.a.582.h.Or. maluæ ſilueſtris vires 612. f. g. Æg.502.e.597.g.Or.17.e.Aet. maluæ ſilueſtris caulis 21.b.Or. maluæ ſilueſtris folia 21.b.Or. è maluæ ſilueſtris ſemine antidotus 448.e.Myr.
Malorum & pirorum quædam genera 79.b.Celſ. malorum ſpecies diuerſæ & qualitas 371. a. Æg.215.d. Or.43.d.Aet. malorum vis 633.b. Æg.503.c,d.e. Or.43.d.Aet.
malorum confectio 717.c.Myr. è malis antidotus 386. d.390.a. Myr. è malis & cotoneis antidotus 385 b.Myr. è malorum ſucco medicamẽtum 676.f.Or. è malis acribus & dulcibus medicamentum 250.c.Act.
mala Armeniaca 371.a. Æg.21.d. 216.c. Or.43.b.Aet.29.e.Act. malorum citriorum vis 371.d. 626.e.Æg.218.a.Or.47.c.Aet. è malo citrio pharmacum 463.c. Aet. malorum cydoniorum qualitas ac vis 371.b.Æg.215.g. Or. è malis cydoniis oleum melinum fieri 19.d.Act. malũ granatum Græcis cytinum 363. c.Mar. mali granati vires 639 b. Ægin.507.e. Or.50.d.Aet. mali granati putamina ſicca 483 f.Or. malorum mandragoræ vis 632.c.Æg. mali Medici vis 347.e.626.e.Æg. mala Paphlagonica 386.g.Myr. malorum Perſicorum qualitas ac vis 371. a.Æg.215.b.Or.43.a.Aet. mala præcocia 21.c.Or. malorum Punicorum genera tria 190 g.Tr. malorum Punicorum qualitas ac vis 371.b.639.b.Æg. 22.d.216.a.Or.50.e.Act. malorum Punicorũ confectio 394. c.Aet. mali Punici ſucci confectio 775.d.Myr. malum terræ Græcis ἀριστολοχία 227.f.228. d.Scr.
Malum in oculo quid, & quomodo ei medẽdum 436.b.Æg.183. h.239.c.Act.
Malus Armeniaca, Medica, Perſica 633.c. d.Æg. 503.d.e. 606.b. Or.43.a.b.c.Aet. mali Punici ſilueſtris flos 616.b.Æg.
Mali habitus futuri notæ 23.h.Cel. malo habitui quomodo medendum 534.a. Æg.142.f.Or.230.a. Act. malo habitui quid conferat 255.a.263.h.Act. vide Cachexia & Habitus malus. mala iudicatio quæ 194.b. Aet. mala omina quæ 176.f. Act. mala ſigna quæ 190.c.Aet.
malorum plurimorum cauſæ hæmorrhoides 688.a.c.Aet. mala ſcribere peius eſt quàm perpetrare 75.f.Aet.
Mamira 391.d.Myr. mamiræ vires 632.c.Æg.
Mammæ 104.e.Ruff.546.e.Or. mammarum vuluæque ſympathia, & earũ functio 544.b.Or. mammas diuulſas & contractas in prægnantibus, abortum portendere 544.b. Or. mammæ mulieri grauidæ ſi ſubitò emacruerunt, quid portendat 29.f. Celſ. mammarum exuctio cur reprobetur 455.e.Æg.
mammarum affectionibus & vitiis quomodo medendũ 455.d. Æg.136.g. 671.b. Or.796.h.797. c.e.798.b.& deinceps Aet. ad mammarum vitia 411.f.Mar. da mammas cataplaſma ex faba 37.e.Aet. mammis emplaſtrum vtile 322.d.Act. mammis cucurbita non affigẽda 122 b. Aet. mammas conſeruantia 456.a.Æg. mammis & lacti quod eis continetur, quid conueniat 659.c.Or.
mammarum abſceſſus ſanant inteſtina terræ 92.g.Aet. mammarum ariditas vnde 544.b.Or. mammarum cancri quomodo ſanãdi 800.a.b.Aet. ad mãmarum carcinomata 231.a.Scr. mammarum duritiei medentia 455.f.518.f. Æg.58.c. Aet.825.c. Myr.206.c.231.a.Scr.308.c.325. g.Mar. mammarum durities quid prorſus tollat 210.e.Scr. ad mammarum durities emplaſtra 756.e. Aet. mammarum eroſionibus vt medendum 455. g.Æg. mammarum eroſioni quid medeatur 455.g.Ægin. mammis induratis quomodo medendũ 802.a.h.Aet. mammarum inflammationibus induratis quomodo medendum 798 a.Aet. mãmis inflãmatis medẽtia 50.g.798.a.Aet. mãmarũ inflationibus medẽtia 65.e.Aet. 506.e. Myr. mammis ruptis quid proſit 671.b. Or. mammarum ſuppurationibus quid medeatur 228.f.Scrib. ad mammas tumentes 342.b.Marc.
mammis virorũ turgentibus quomodo medendum 569.f.Æg. mammarum inter edulia qualitas ac facultas 241.e.584.b. Or.
Mamillæ affectæ quomodo curandæ 136.g. Or. mammillis in-

flammatis quid conueniat 608.g.Or. mamillares proceſſus 543.g.549 d.Or.
Manantia capitis vlcera quæ 181.d.Act. vide Cap.vlc.man.
Mancoron 428.d.Or.
Μασκυραία 362.g.Myr.
Mandibularium muſculorum reſolutio 266.e.Aet.
Mandragora 466.a.Or. mādragoræ qualitas ac vis 632.c.Ægin.20.b.484.a.502.f.605.e.Or.1.c.41.g.Aet. mandragoræ ſuccum venenatum eſſe 628.c.Aet. mandragoræ ſucco poto quomodo medendum 547.d.Æg.644.b.Aet.
Μανία ſeu furor quid 155.c.Act.
manicon ſtrychnon 443.f.Or.
Mannæ vires & doſis 274.e.Act. manna thuris quid ſit,&quibus viribus polleat 306.a.Act.632.c.Ægin. manna thuris probari quomodo debeat,& quomodo adulteretur 426.b.Or.
Manſores(dentes)106.f.Ruff.
Manubriolorum ductariorum in organis vſus 163.g.Or.
Manus, eiúſque partes & diuiſio 104.c.Ruff.546.d.551.b.Or. manuum exercitia 85.d.Aret. manuum affectarum vrinæ quales 134.a.Act. manuum dolorib' quid medeatur 409.d.Myr. ad manuum dolores ex perfrictione 407.b.Marc. vide Chiragra. manus luxatæ curatio 184.c.Celſ. manus ſecundum motū vitiata quomodo per ſcalam reſtituenda 177.e.195.a.Or. manus reſolutæ curatio 263.f.Aet.
manus Dei 279.h.Tr.455.f.Myr. manus(emplaſtrum)quomodo paretur 773.a.Aet.
Manzizanion 34.d.Aet.
Maraſmus quid,& quomodo curandus 331.h.Tr.222.a.Aet.58.d.Aret. maraſmus ex ſyncope, eiúſque curatio 331.b.Trall. maraſmo & maraſmaticis quid conducat 267.c.268.a.Act.
maraſmodes febres quæ, & quomodo curandæ 327.d.Tr.173.d.Act. maraſmodis ab hectica profectæ ſigna 328.a.Tr.
Μάραθρον Latinis fœniculum 331.f.Marc.
Maraugiæ(piſces)226.c.Or.
Marcelli in ſuis ſcriptis inſtitutum 242.Mar. marcelli medicamētum ad ambuſta 507.d.Ægin. marcellius paſtillus 506.a.Aet.
Marchi peſſus 755.e.Myr.
Marciani antidotus 223.b.Scr.
Marciaton acopon 691.e.Æg.610.α.e.Aet.
Marcida: febres hecticæ quib' notis agnoſcantur,& quòd incurabiles 405.a.Æg.
Marcor vnde 589.f.Aet.
Marcus imperator qua vſus ſit theriaca 660.b.Aet.
Mare mari præſtare certum 87.e.Aet. maris ratione piſces bonitate quomodo differant 226.a.b.Or. mare mortuum 5.f.Aet. mare mortuum Gagaten generare 68.c.Aet.
marinus aer hydropicis confert 150.c.Aet. marina aqua immodicè ſitientibus lethalis 412.α.h.Ægin. marina lauacra 428.f.Ægin. maritima loca quibus conueniant 388.b.Or. marina loca ſideratis commoda 427.g.Æg. marina medicamenta 404.a.Or. marini piſces 31.a.Act. marinus ſal 70.g.Aet.
Mares natura fœminis eſſe calidiores 845.g.Phil. marium genitalia infeſtantium affectuum dignotio & curatio 165.f.166.e.233.c.Act.
è Margaritis antidotus 368.d.h.Myr.
Margarodes color 856.b.Theoph.
Marmorata 110 f.Ruff.
Marrubii vires 638.b.Æg.19.d.21.c.22.d.482.h.506.e.608.a.Or.49.a.Aet. è marrubio antidotus 263.f.Act.379.g.380.d.Myr. è marrubii ſemine antidotus 448.d.Myr.
marrubium nigrum 412.f.Orib. marrubii nigri vires 616.c.Ægin.
Martius Ægyptiis Phamenoth dicitur 610.β.f.g.Aet. martii XXIII die æquinoctium vernū 151.g.Aet.
Μαρέλλιον 376.g.Myr.
Marum 428.c.Or.
Μαχάλη 104 a.Ruff.
Maſculi concepti ſignū 782.f.Aet.
maſculus & fœmina inſtrumenta 589.f.Æg.
Maſnaphii cōfectio 663.c.Aet.326 c.Act.
Maſpeta 440.a.Or.
Maſſaliotæ puluillus 666.e.Æg.
Μασητῆρες 106.f.Ruff.
Maſſiliæ graſſari carbunculos 726.b.Aet.
Maſticatores muſculi 555.g.Or.
maſticatorium 552.a.Myr.
Maſtiche quid,eiúſq; facultas 507.b.Orib.49.h.50.a.Aet. maſtiches, ſpecierúmque eius,vires 632.d.Æg.19.d.21.a.f.502.g.605.f.Or.42.a.Aet. è maſtiche emplaſtrum 761.g.Aet.
Maſtieron 439.g.Or.
Μαστοὶ 104.e.Ruff.
Maſucha 574.c.Myr.
Maſum 370.d.Myr.
Maſuphæ confectio 326.c.Act.663 c.Aet.
Materiæ genere quomodo in cibis vtendum 37.e.Celſ. materiam ciborum valentiorem difficilius concoqui, concoctam tamen plus alere 37.d.Celſ. materia media quum dicitur ſumenda eſſe, infirmiſſima etiam ſumi poteſt 54.e.Celſ.
materiæ curſum à viſceribus eſſe 86.e.Aret. materia tantùm ſuperuacua minuenda 43.e.Celſ. materia quomodo dematur 30.a.Celſ. ad materiam extrahēdam malagma 86.b.Celſ.
materia pituitoſa quomodo diſcutiatur 301.a.Tr. materiæ in pus trāſeuntis notæ 288.c.Trall. materiæ turgentis purgatio 198 b.Act.
Matriſſylua 479.g.Myr.
Matrix quid 779.a.Aet. matrix cur dicta 542.d.Or.
Matularum differentia, & quæ ex eis aptiſſima 57.a.Act. matularum figura 57.a.c.Act. matularum fundum 57.c.Act. matulæ inhærentium vſus 506.a.Æg.
Matutinum tempus ægris remiſſius 45.e.g.Celſ. matutinum tempus humidum 150.c.Aet.
Μαῦρον 523.a.Myr.
Mauromarſon quid 503.e.Myrepſ.
Maxillæ 545.e.Or.167.g.Celſ. maxillarum cauitates 103.c.Ruff.
ad maxillarum cicatrices 323.c.Mar. maxillæ fractæ curatio 175.e.Celſ. maxillæ luxatæ curatio 182.c.Celſ. maxillæ prolapſæ reponendæ aptus laqueus 160.c.Or. maxilla reſtituenda quomodo ſit 190.f.Or.
maxillæ inferioris & ſuperioris oſſa 549.c.548.f.Or. maxillæ infernæ fractæ curatio 594.g.Æg. maxillæ infernæ luxatæ curatio 602.d.Æg.
maxillares dentes 549.b.Or.168.c.Celſ.
Maximis & deterrimis vitiis quid conferat 279.a.Act.
Mazæ qualitas ac facultas 370.a.Æg.36.d.Aet.
Meatus 118.f.Ruff. meatuum angorem quæ vrina oſtendat 858.a.Theoph. meatus expurgat exercitatio 115.b.Aet. meatus obducentia 448.e.Æg.2.c.51.a.d.Aet. meatibus obducendis medicamēta ſimplicia non idonea eſſe, niſi plura miſceantur 695.g.Aet. meatuum obſtructorum vrinæ quales 854.e.Theoph.
meatus coliformes 560.d.Æg.
Mecon 503.b.Or.42.g.Aet. mecon ceratitis 42.g.Aet.
μηκώνιον 159.e.Act. meconium quid, eiúſque poti ſymptomata & remedia 164.a.Aet.223.g.Scrib.
meconidos in purgando vires 382 g.Mar.
Medendi rationem ab Aſclepiade magna ex parte mutatam 5.g.Celſ.
medicamentum optimum cibus opportunè datus 43.f.Celſ. medicamentorum differentiæ & vſus 461.e.462.d.Or. medicamentorum differentia vnde 5.a.Aet. medicamenta omnia proprias facultates habere 82.f.Celſ. medicamenta omnia ad temperatiſſimam naturam eſſe dirigenda 462.e.Or. medicamēta humida & calida eſſe quomodo & cur dicantur 474.e.Orib.
medicamentorum ſimplicium, & facultatū in eis,cognitio quàm ſit neceſſaria 489.a.Or. medicamentorum ſimplicium facultates quomodo & qua experientia inueniēdæ 464.d.Or. de medicamentorum ſimplicium temperie è coloribus quoque coniecturam fieri poſſe 464.b.Or. medicamenta ſimplicia fermè omnia ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtare:& quæ ex iis conflatas facultates habeāt 465.b.e.Orib. medicamentorum ſimplicium deſcriptio & apparatus ſerie alphabetica tractata 405.c.Or. medicamentorum ſimplicium facultates ordine alphabetico conſcriptæ 610.c.& deinceps.Æg.489.a.& deinceps 592.b.& deinceps.Orib.7.b.& deinceps.Aet. medicamentorum ſimplicium facultatis ordo 467.a.19.c.Or.99.b.Aet. medicamenta ſimplicia probatiſſima vbi naſcantur,& quando incidantur,medico diligenti conſiderandū eſſe 324.e.Or. medicamentorum ſimplicium electio & probáne ſint an adulterina,dignotio 25.d.Orib.97.c.Aet. medicamentorum compoſitorum formæ 249.a.Act.
medicamentis compoſitis tuto vti & alia fingere quis poſſit 249 b.Act. medicamenta componenda quæ quo menſe ſint 751.a.Myr. medicamenta omnia quibus vaſculis aſſeruanda 252.g.Act.
medicamenta qualia qualibus affectibus adhibenda 237.a.Act. medicamentum affectioni reſpōdere debet 695.f.Aet. medicamentum quódque propriū ſibi humorem trahit,interdum & aliū ſimul mouet 198.d.Act. medicamenta eadem in diuerſis ætatibus, temperamentis, affectibus,diuerſam vim habere 238 f.Scr. medicamenta iiſdem affectibus propitia,non ex æquo conducere 213.d.Act. medicamenta& potiones rarò danda 43.d.Celſ. medicamenta in acutis morbis in initio quando ſint adhibenda 11.b.Or. medicamēta cui febri dari nequeāt 50.e.Celſ. medicamenta intendi paulatim debent quemadmodū terebrum fabrile 224.e.Act. medicamentorum tēperatio pro ægri guſtu 199.a.Act. medicamentorum vſus, nimius nociuus 357.f.Ægin. medicamentis conſentaneus eſſe debet victus 218.b.Act.
medicamentum ex accidenti aliquid faciens, quomodo iudicādum ſit 464.f.Or. medicamēta quædam quæ bibuntur, non prodeſſe 33.d.Celſ. medicamenta ſtomachum lædere 81.f.Celſ. medicamenta Aſclepiades ſuſtulit 43.d.Celſ.
medicamenta arida 92.g.Celſ. medicamentorum emplaſtris conficiendis adhibendorum coctio 29.a.Or. medicamenta exitialia quæ, & quomodo ſingulis ſuccurrendum 283.d.Act. medicamentorum exitialiū antidotum 264.b.Act. medicamēta foris adhibita vitiis internis reſpōdere debere 319.a.Act. medicamentorum foris quæ applicantur,differentiæ 249.f.Act. medicamenta fortia ægris partibus nō adhibenda 199.a.Act. medicamentorum quæ infunduntur, vſus 398.g.Or. medicamentorum intus adhiberi ſolitorum duratio 252.e.Act. medicamentorum inuicem ſuccedaneorum ratio ex Galeno 694.f.Æg. medicamenta lenia & modicè reprimentia facilè & variè miſceri 119.d.Celſ. medicamentorum leniorum vſus 67.b.Aet. medicamenta liquida & arida quibus conueniant 199.b.Act. medicamentorum malorum notitia medico neceſſaria,non vſus 227.a.Scrib. ad medicamenta mala 342.d.Mar. medicamenti mali ſuſpicioni quomodo ſubueniendum 227.b.Scr. medicamenta marina 404.a.Orib.

medicamentis mediocribus humorum fluxus excitatur 216. d. Act. medicamenta ſicca cicatricem inducentibus quomodo paranda 707.g.708.a.Aet.

medicamentaria ſuperfluitas, ventrem replet 475.d.Aet.

Medicinam non multis ſeculis antè in Græcia quàm in Latio fuiſſe 5.a.Celſ. medicinam prìùs in Græcia excultam eſſe 5.a. Celſ. medicina ars coniecturalis 23.e.Celſ. medicinæ diuiſio 5.e.Celſ. medicinæ partes vetuſtiſſimæ quæ 5.b.Celſ. medicinæ partes innexas eſſe 81.g. Celſ. medicinæ ſcopus & finis 580.f.Æg.5.a.Celſ. medicinæ ſumma in temporibus & cauſis quarum rerum conſiſtat 118.d. Celſ. medicinam natura repugnante, nihil proficere 41.c. Celſ.

medicinæ diæteticæ diuiſio 5. f. Celſ. medicinæ quæ medicamentis purgat, qui plurimum tribuant 81.f.Celſ. medicina quæ morbis medetur, difficilior & clarior 5.h.Celſ. medicinã rationalem quis primus reiecerit 5.f.Celſ. medicinæ rationalis profeſſores, quæ neceſſaria proponant 6.a.Celſ. medicinæ periti philoſophi qui 5. d. Celſ.

Medicus naturæ auxiliarius 189.c. Aet. medici & chirurgi laus 588.f.Æg. medici generoſi officium 193.c.Ar.193.f.Aet.43.c. Celſ. medicus idoneus quis 44.b.Celſ. medico quid ediſcendum 195.d.Aet. medicus exercitatus eſſe debet 189.c.Aet. medico guſtus ſenſus neceſſarius 1.d.Aet. medici & empirici qua in re diſſentiant 5.h. Celſ. medici diuerſum licet ſentiant, ad vnum tamen finem tendunt 7.c.Celſ. medicorum calumnia tollitur 310.b.Or.

medico practico quæ præcognoſcenda 139.f.Act. medico ægrum accedenti quæ facienda 175.e.Act.47.a.c.Celſ. medicus ægroto non ſemper fidem adhibere debet 304.c.Aet. medicum etiam horam mortis prædicere poſſe 201.g.Aet. medico ad medendum certum tempus non definitum 683.b.Aet. medico quæ poſſibilia 89.c.Aret.

medico acutis in morbis parum proficienti magis ignoſcendum quàm in longis 41.c.Celſ. medico in morbis periculoſis quid faciendum 96.g. Celſ. medicus in morbis deſperatis quid facere debeat 210.f.Aet. medici quomodo diuites curent 157.c.Aet. medici febres quas negligant 511.c.Aet. medicus ſenum bonus quis ſit 169.f.g.Aet. medici lucrum quomodo captent 157.c.Aet. medicorum de venere ſententia 117.g.Aet.

medici cuiuſdã temerarii felix ſucceſſus 464.b.Æg. medicus quidã hominẽ peremit 215.f. Aet. medicorũ duorũ ob perditos codicillos calamitas 695.e.Aet medici errãtes in pleuritidem mortem inducunt 434.e.Aet. medicorum imperitorum ſtultitia 193.f.Aet. medicorum quorundam imperitia & temeritas 207.b.Scr. medici imperiti capitis affectionib᷒ diuturnis quæ adhibeant 451.g.Aet. medici imperiti quomodo inflammationes extendant 588. g.Aet. medici ſcirrhos inducunt 517. g.Æg.

medicus ophthalmic᷒ oculos quomodo ſanarit 309.c.Aet.

medicorum rationalium opinio de ortu morborum 6.d.Celſ.

medica ars quouſque progrediatur 211.e.Act. medicæ obſeruationes 12.e.Celſ. medicorũ theorematum finis 1.c.Act.

Medicus liquor 484.c.Or. medica malus 503.e.Or.43.c.Aet. medicorum malorum decocti vſus 347.e.Æg. medicus ſuccus 45.f Aet.

Μέδιμνος 244 Mar. medimni nota 699.g.Æg. medimni Attici pondus 701.b.Æg.

Medion 428.e.Or. medii radix quas vires habeat 632.h. Ægin. 503.b.Or.

Mediterranea loca qualia 368. f. 369.f.Or.

Medius digitus 104.c.Ruff.546.d. Orib. mediæ venæ ſitus & ſectio 566.d.Ægin. 193 g.Act. mediæ venæ inciſio quid potiſſimùm requirat 309.b.Or. mediam venam periculoſè ſecari 120.f.Aet. media vena ſecari rariſſimè cur debeat 9.a.Or.

media inter attenuantia & craſſos ſuccos facientia 584.c.Or.105.c. Aet. media inter multùm & parum nutrientia 586.b.Orib. media inter calefacientia & refrigerantia 612.a. Or. media inter ſiccantia & humectantia 614.d.Or.101.b.Aet.

mediæ materiæ cibi 36.d.Celſ. mediæ materiæ poculenta 37.c. Celſ.

Medi coctio 717.b.Myr.

Medi malagma 86.d.Celſ.

Medulla quid, eiúſque ſpecies 110 b.120.c. Ruff. medulla ſenſu caret 64.e.Celſ. ad medullarũ dolorem 403.b.Mar.

medulla dorſi eiuſdem cum cerebro naturæ 153.g.Act. medullæ dorſi affectus 153.f. Act. medullæ in ſpina percuſſæ ſigna 98.d.Celſ.

Medullæ inter nutrimẽta qualitas & vis 372.d.Æg. medullæ in medicando facultas & vſus 518. a.633.h.Æg.519.c.606.e.Or.90. g.Aet. medulla optima quæ ſit 26.e.Or 98.f.Aet.

medulla cerui 22.b.Or. medulla vituli 22.a.Or.

Meelchagee antidotus 462.e.466. c.Myr.

Megaleum oleum 21.h.Aet.

Μέγας δάκτυλος 104.c.Ruff.

Meges chirurgus 110. d. 137.d. Celſ. megetis emplaſtrũ 227. f.Scrib.

Μειωρὸς pulſus quis, & vnde dictus 146.g.Act.

Mel cuius inter alimenta materiæ ſit 583.g. Or.32.g.Act. mellis guſtu dulcedinem & dulcia explorari 1. g. Aet. mel primus infantis cibus 348.d.Æg. mel apud iuuenes in bilem tranſire 42. e.Aet. mellis bonitas aut malitia vnde noſcatur 233. c. Orib.

mellis in medicando facultas 632. f.Æg. 19.d.21. a.22.d.61. b.497. d.503. a.605. h.Or.42. d. Aet. mel medicamentis quãdo & cur miſceatur 667.c.Ægin. mellis mixtura in hecticis fugiẽda 222. g.Aet. ex melle ceratum 234. c.Aet.

mellis amari facultas 466.c.Or. mellis cocti & non cocti vis 374 e.Æg. mel deſpumatum 33.a. Act. mel deſpumatum, febricitantium cibis quando adiiciatur 47.d.Celſ. mellis emollientis præparatio 130.h.Aet. mel heracleoticum quid 643.c. Aet. mellis Heracleẽſis ſumpti ſigna & curatio 550.a. Æg.643.b.Aet. 287.g.Act. mel roſaceum quõ præparandum, & quis eius vſus 272.b.c.Or.129.c.Aet. mel roſaceum purgans 278. e. Act. mel inueteratum amarum quare 5.a.Aet.

mellei humoris tumores quomodo curandi 743.h.744.a.Aet.

Mela inſtrumentum 373.a.Aet.

Melænides 229.g.Or.

Melamphyllos 407.d.Orib. melamphylli facultas 612.b.Æg.8. g.Aet.

Melampodium 417.d.Or.

Melampum furentes Prœti filias elleboro purgaſſe 325.f. Or.

Melampyri vires 633.f.Æg.

Melan 515.g.Or.73.c.Aet.

Μέλαινα χολὴ 110.e Ruff.

Melane lepra, & ſcabies quomodo curanda 117.c.637.c.Or.

Melanchlorum emplaſtrum 676. b.Æg. melanchlorus paſtillus 664.f.Æg.

Melancholia quid 21.f.Aret.250.d. Aet.155.c.Act.19.a.Celſ. melancholia furoris initiũ, & quomodo à furore differat 21.g.Ar. melancholiæ cauſa & ſymptomata 21.e.Aret. melancholiã citra febrem oriri 154.g. Act. melancholiæ differentiæ & ſpecies 162.b.Tr.251.h.Aet.155.b. Act. melancholiæ ſpecies leuiores quæ 23.h.24.a.Act. melancholiæ ſedes 23.e.Aret. melancholiæ dignotio, cauſæ ſymptomata & curatio 21. d. 88.a. Ar.162 b. Tr. 424.g. Æg.122.b. Orib.252 253.Aet 216 e.Act. melancholiæ inualeſcenti remedia & victus qui conueniat 89. a.f Ar. melancholiæ exterius quæ medela adhibenda 88. c. Aret. melancholiæ ſanguinis miſſio an conueniat, & quibus ac quando 88.a.Aret.

melancholiæ bilioſæ quæ obſint 164 b.Trall. melancholia ex euaporatione humorum 162.g. Tr. melãcholia & furor mixta quomodo curãda 216.f.Act. melancholia hæmorrhoïdum ſuppreſſarũ vitio orta quomodo curanda 88.g.Ar. melãcholiæ ex humore craſſo & melancholico notæ 165.a.Tr. melancholiæ ex impacto ſanguine curatio 163.c.Tr. melancholia inueterata 166.g.Tr. melancholia menſtruorum ſupreſſorum vitio orta quomodo curanda 88.g.Aret. melancholiæ ex præcordiis ortæ ſigna 122 b.Or.

μελαγχολικοὶ qui 210.g.Scr. melãcholici iracundi cur 765.h.Caſſ. melancholicis medentia 28.b. Aet.270.d.278.e. h.279.a.d.Act. 355.d.358. c.385.c.g. 399.b.404. c.405.d.407.a.418.a.d.433.a.451 e.453.f.459. e.Myr.210.g.Scrib. melancholicis mederi venerem 8.a.Or.355.c.Æg.vomitum 138. e.Aet. melancholicis accommodati vini compoſitio 128. a. Aet. melancholicum veneris vſu ſanatum fuiſſe 22.e.Aret.

melancholicus humor vnde 23.g. Act. melancholicus humor è flaua bile ortum ducens, furibundas & immanes deſipiſcentias excitat 24.a.Act. melancholicum ſuccum gignentia 61. c.239.e.584.h.Or.

Melandryæ (piſces) 231.d.Or.

Melanteriæ vires 632.e.Æg.515.g. Or.73.b.Aet. melanteria optima quæ 27.g.457.c. Orib.99.a. Aet.

Melanthion aliâs gith 252.a. 341. b.Mar. melanthii vires 632.e. Æg.14.d. 19.c.502. g.605.g.651. f.Or.42.b.Aet. melãthii eſum viperæ ictib᷒ mederi 622.f.Aet. melanthii ſumpti curatio 551.a. Ægin.

Melanuri (piſces) 226.h.Or.

Melaphroditos herba 622.f.Aet.

Melas vitiliginis ſpecies 116. c. Celſ.

Melca Romanis quid 457.e.Æg.

Melea Armeniace 43.b.Aet. melea Perſice 43.a.Aet.

Melia terra 452.f.Or.

Meliceria qualis ſit, & è quibus vlceribus feratur 98.g.Celſ. meliceria deterior meliórue quæ 99.a.Celſ. meliceriæ ſpecies & curatio 113.c.Celſ.

meliceris quid, vnde dicta, & quomodo curanda 519. a. c. 564.e. Æg.178.c.333.h.373. c.Aet.190. g.246.d.Act.142.a.113.c.Celſ. ad meliceridas 826.c.Myr. ad meliceridas malagma 87.a.Celſ.

meliceris palpebrarum, earúmque curatio 299.e.333.h.Aet.

Melicrati vſus quibus conueniat aut obſit 267.c.279.b.Or. melicrati conficiendi ratio 267. f. Or.429.d.Myr.

Melilotum Latinis ſertula campana 235.h.Scr. meliloti deſcriptio 466.b.Or. meliloti electio 26.f.Or. meliloti vires 632 g.Æg. 502.h. 605.h. Orib.42.c. Aet. è meliloto emplaſtrum 674.c.Or. ex melilotis hepaticum 519.d.Aet.

Meline 417.e.Or. melinæ facultas 620.e.Ægin.210.d.496.a.Or. 25.e.Aet.

melinum oleũ 19.d.e.f. Aet. melinum Andromachi quomodo præparetur 768. e.f.Aet. melinũ Serapionis emplaſtrũ 678.h. Æg.517.f.761.e.Aet.

Meliſſophyllon 428.d.Or. meliſſophylli facultas 632.g. Æg.19. d.503.a.Or.42.f.Aet.

Meliſſochortus 376.g.Myr.

Melitera Oribaſii 666.a.Æg.

Melitites lapis 67.a.Aet.

Melitzanium 455.a.532.c.Myr.

Mellifauii curatio 246.d.Act. vide Meliceria & Meliceris.

Μῆλον in oculo quid 183.h.Act.
Μῆλα 102.g.103.e.Ruff.
Melopepones 370.c.Æg.66.e.213.c.Or.
Meloplacuntii præparatio 658 g.Ægin.
Μηλωτρὶς 830.e.Myr.
Memæcylon 632.g.423.d.500 b.Or.34.g.Aet.
Membranæ 110.c.Ruff. membranarum dolor 227.b.Aet.
membranæ cerebri violatæ ſigna 117.c.Celſ. membranæ cerebri detectæ quid conueniat 228 e.Scrib. membranam cerebri quid glutinet 271.a.b.Aet. mẽbranæ ſuccingentis, & thoracẽ interſepientium membranarũ, vſus 532.g.Or. membranulæ tenues committentes ventriculum cum liene iecinoréque ad ſeptum tranſuerſum 64.c.Celſ.
Membri extenſio vel extractio tarda vnde fiat 101.g.Celſ. membra fluore cur infeſtentur 588.b Aet. membra motu & ſenſu cur priuentur 153.h. Act. ad membrorum dolores quoſlibet 351.h.Marc. membrorũ quæ extrinſecus ſunt & longè diſtantia à caloris fonte, affectorum vrinæ quales 79.a.Act. membris principalibus affectis alterãtur vrinæ 134.f.Act. membris principalibus affectis quid ex vrina coniiciatur 130.c.Act. mẽbris omnibus vitia functionéſque communesquæ 143.b.Act. ad membrorum omnium dolores 403.e.Mar. membra in priſtinam naturam quid reſtituat 266.a.Act. membrorum reſolutioni quid cõducat 258.c.322.g.Act. membra ex reſolutione aliquando in longum porrigi 25.c.Aret.
Memecylon 500.b.Or.
Memoratrix vis 20.b.Act. memoratricis partis actiones 10.f.Act. memoratricis partis affectiones 10.f.Act.
Memoria quando lædatur 19.e.g.Act. memoriæ læſio vnde 156 a.Act. memoriam lædit phrenitis 243.g.Aet.
memoriæ amiſſæ cauſa & curatio 422.a.Æg.119.a.Or.258.h.259.Aet. memoriæ quid medeatur 421.a.Myr.
Memigmenon collyrium 122.d.Celſ.
Memycœlum 627.c.Æg.
Mendeſium oleum 21.g.Aet.
Menegeta 363.d.Myr.
Menemachi de hirudinibus 318.c.Orib. menemachi cõpoſitio 129.g.Celſ.
Menyanthes 446.e.Or.
Μήνιγγες 107.a.Ruff. meninge à dextra capitis regione ſauciata cur reſolutio fiat in ſiniſtra: ſi à ſiniſtra, cur in dextra 761.e.Caſ.
meningophylax 171.g.Celſ.
Menophili medicamentum 126.g.Celſ.
Mens animæ rationalis princeps 5.f.Act. mentis & actionum animæ munus 1.d.Act. mentis & imaginationis collatio 11.d.Act. mentis ſanæ ſigna 190.a.b.Aet.
menti alienatæ in phreneſi quæ conueniant 54.a.Ar. ad mentis alienationem 338.d.Marc. mens quibus labet 25.c.Celſ. mentis occupatio quid 246.c.Aet. mentẽ perturbantia 270.g.Aet. mentem turbari ſæpe auris dolore 25.f.Celſ. mente perturbatis medetur thymus 28 b.Aet.
Menſa 103.c.Ruff.546.a.Aet. menſa hepatis 108.e.Ruff.
menſa ſecunda quibus bona maláue 12.d.Celſ.
Menſe vnoquoque vomendũ eſſe 561.g.Aet. mẽſe quo quæ medicamẽta cõficienda 751.a.Myr. menſes ad corruptionem fœtus qui idonei, qui non 786.e.Aet. menſe ſeptimo dentire infantes 166.a.Aet. mẽſis octauus prægnantibus moleſtior 784.c.Aet. mẽſiũ duodecim tẽpus inſumit theriaca coquenda 651.a.Aet.
menſium Alexandrinorũ ad Græcam appellationem interpretatio 435.e.Myr.610.β.f.Aet.
Menſtrua 110.f.Ruff. menſtrua in venas mitti, non attrahi 487.c.Or. menſtrua purgationis incipientis tempus, vices, & deſinentis terminus 480.f.Æg.781.f.Aet. menſtruarum purgationũ criſis 174.f.Act. menſtruarum purgationum differentiæ 799.β.g.Aet. menſtrui ſanguinis differẽtia & ſymptomata 167 d.Act. mẽſtruæ purgatiõis vel anticipãtis vel poſtponentis cauſæ 167.c.Act. menſtruæ purgationis copia vnde 167.c.Act. menſtruorum ratio habenda in ſecandis venis 206.f.Aet.
menſes accelerat aſphodelus 13.c.Aet. mẽſibus ciendis quæ adhiberi poſſint 30.c.35.a.37.g.39.h.47.c.48.g.51.b.f.54.e.56.a.d.57.e.448.c.652.d.Aet. ad menſes ciendos mulieres vtuntur oleo ſuffumigabili 24.c.Aet. menſes ducentia 358.b.Æg.147 b.Aet. menſibus ducẽdis adhiberi quæ poſſint 596.a.599.c.600.g.605.f.Or.10.a.15.a.22.a.25.f.g.35.d.38.c.42.a.46.d.52.a.f.58.b.154.a.Aet. menſtruas purgationes prouocantia 48.a.Or. menſibus mouendis & prouocandis adhiberi quæ poſſint 10.b.16.b.f.26.b.27.h.29.d.32.g.40.f.49.a.52.a.h.53.a.b.Aet.258.c.264.c.279.e.281.a.Act.364.g.366.d.417.d.Myr.211.c.Scrib.326.f.329.f.Mar.
menſium nimia purgatio quomodo ſiſtenda 798.β.f.Aet. menſium nimio fluxui quæ adhiberi queant 235.a.Act.361.f.402.a.411.f.Myr.333.h.Mar. menſes ſiſtit polygonum 48.f.Aet. mẽſium ſtillicidium quomodo curandum 797.β.g.Aet.
menſtruæ purgationis impeditæ ſymptomata 804 α.a.Aet. mẽſtruæ purgationi impeditæ quæ venæ ſectio cõgruat 194.f.Act. menſtruorum retentio hydropẽ facit 535.c.Aet. menſtruorum retentio quàm periculoſa 132.g.Act. menſes retinenti caliditati quomodo medendum 804.c.Aet. menſes ſuppreſſi quid mali adferant 24.c.Celſ. menſes ſuppreſſi inſaniam inducunt 248.g.Aet. menſium ſuppreſſionis cauſæ 867.b.Act. menſium ſuppreſſionis cauſæ & curatio 481.a.Æg.803.b.Aet. menſibus ſuppreſſis cibi qui vtiles 481.c.Ægin. ad menſtrua ſuppreſſa medicamenta ſimplicia 25.a.Or. menſtrua ſuppreſſa quid irritet 578.c.596.h.597.c.598.e.599.d.601.g.602.c.604.b.e.605.g.669.b.Orib.44.a.95.b.Aet.
menſtruoſæ cur non concipiant 781.a.Aet.
Menſurarum & põderum ratio & notæ 699.c.Ægin. menſuræ medicinales Græcorum 244.Mar. menſurarum & ponderum ratio iuxta Hippocratem 243.Mar. menſura medicamentorum purgantium indiuiduis quæ applicari ſolent, cur incerta ſit 324.f.Or. menſura euacuationis in ſecundis venis 120.b.Aet.
Mentagræ malignitas 321.d.Mar. mentagram Romæ graſſari 375 h.Aet. ad mentagram 321.d.322.b.Mar. mentagræ emplaſtrum vtile 313.d.Act.
Menthæ facultas 621.g.Æg.19.e.599.h.Or.26.f.Aet. mentha ad vomitum efficax 236.g.Trall. mentha ſemen quale generet 793.a.Aet. mentha odorata 496.h.Or.
menthaſtrum 419.b.Or.
Mentum 103.a.Ruff.545.f.Or.167 g.Celſ. menti exanthematis quomodo medendũ 311.e.Act. menti ficoſis puſtulis vtile medicamentum 415.e.Æg. menti ficoſis tumoribus quomodo medendum 311.d.Act. menti ficoſis tuberculis quid conducat 312.a.Act. menti fracti compoſitioni vtilis laqueus 159.e.Or. menti impetiginibus recentibus quid conducat 312.b.Act. menti pilis non enaſcentibus quid adhibendum 293.a.Act. menti ſcabrities quomodo curanda 399.c.Aet. menti exulceratæ ſcabritiei quomodo medendum 371.f.Aet.
Meon Athamanticum 429.d.Or. mei facultas 633.d.Æg.19.e.503 f.606.b.Or.43.f.Aet.
Mercurialis herba 427.b.Orib. mercurialis herbæ facultas 631 e.Æg.11.e.22.e.578.a.Or.40.h.Aet. mercurialis herbæ facultas in purgando 325.b.326.d.Or.273.b.Act.
Mercurii herba 46.d.Aet.
Mergi iecur aſſatum ad rabidi canis morſum valere 262.a.Aet. mergi ventriculus 227.d.Or.86.f.91.g.Aet.
Meridies æſtati aſſimilatur 150.e.Aet. meridie ægrum peius habere 45.f.Celſ.
meridionales venti 150.g.Aet.
Merularum caro cuius inter edulia materiæ ſit 371.e.Æg.222.g.224.b.Or.86.c.Aet.
Merulæ (piſces) carnem qualẽ habeant 226.a.Or.88.e.Aet.
Meri potio ſtatim à balneo comitiales offendit 152.b.Tr. meri potio capiti dolorẽ inducit 270.a.Aet. meracior potus ſoluit oculis dolorem 301.d.Aet.
Μεσάραιον 108.a.c.Ruff. meſaræi ſitus, & cur ita dictũ 118.e.Ruff.539.a.Or. meſaraicæ venæ in concoctione quid faciant 43.f.Act.
Meſenterium quid, vnde dictum & vbi ſitum 13.c.Ar.118.e.Ruff.539.a.Or.
Μεσομήρια 105.f.Ruff.
Μεσόφρυον 101.f.Ruff.545.c.Or.
Μεσοπλεύρια 104.f.Ruff.
Meſori menſis 610.β.g.Aet.
Μέσος δάκτυλος 104.c.Ruff.
Meſpila cuius inter edulia materiæ ſint 371.b.Æg.216.a.Or.29.h.Act. meſpilorũ facultas 632 g.Æg.503.b.606.a.Orib.42.h.Aet. meſpilorum ſapor qualis 4.f.Aet.
Meſſalinæ dentifricium 203.c.Scrib.
Meſue 359.h.Myr. meſuæ pilulæ 706.f.Myr.
Metacarpion 104.c.Ruff.551.g.Or. metacarpii oſſa quinque 552.a.Or.
Μετακόνδυλοι 104.c.Ruf.546.d.Or.
Metallorum aer malus 150.c.Aet. metallorum vino extinctorum facultas 547.g.Æg. metallorũ recrementa quas vires habeant 641.a.Æg.
metallica medici quid appellent 70.e.Aet. metallicorum deſcriptio, apparatus & facultas in medicando 451.a.514 e.Or.63.70.d.Aet.
metallica omnia exſiccandi vi prædita eſſe 20.f.Or. metallica venenata quæ ſint 628.d.Aet.284.b.Act. & quæ eis adhibenda medela 550.a.&c. Æginet.646.e.Aet.288.c.d.Act.224.b.Scr.
Μεταληπτικὴ τάσις 167.a.Or.
Μετάφρενον 3.d.Ar.104.c.Ruff.546.e.Or.
Μετασυγκριτικὰ quæ, & eorum vſus 291.e.Act. metaſyncriticam curationem methodici quando adhibuerint, & quid eius loco Galenus vſurparit 162.a.Aet. metaſyncriticum vnguentum 47.g.Or. metaſyncriticis vnguentis vtendum quãdo ſit 567.b.Aet.
Μετεράσαι quid 473.c.Myr.
Methodi ignari medici quàm calumniis obnoxii 221.g.Aet. methodici metaſyncriticam curationem vbi adhibuerint 162.a.Aet.
methodus componendi purgantia pharmaca 127.e.Aet. methodus præſeruatiua arcẽs venena 628.e.Aet.& ſeq. methodica in luxandis reſtituendis ratio quæ ſit 161.d.Or.
Μέτωπον 101.f.Ruff.
Metopium quid Ægyptiis 690.a.Æg. metopiũ oleum 690.a.Æg.21.g.Aet.329.g.Act.603.c.Myrepſ.
Μήτρα 109.b.Ruff.542.d.Or.779.a.Aet.
μητρεγχύτης 398.h.Or.
Metrodorus Epicureus 57.a.Celſ. metrodori hæmoptoica antidotus 439.c.Myr.
μητρομανία 406.g.Myr.
Metus & animi deiectionis curatio 217.f.Act.
Michaelis Angeli antidotus 420.h Myr. michaelis Syngeli antidotus 420.Myr.278.f.Act.
Micleta antidotus 402.c.Myr.
Micca apud Ægyptios quæ tela dicantur 589.a.Æg.

Μικρὸς δάκτυλος 104.c.Ruff.
Mictus cruenti cauſa & remedia 231.h.Act.
Midyon 395.g.Myr.
Miencaphetites alba 440.c.Myr.
Milacis vtriuſque facultas 633.d. Æg.503.f.Or.
Milcium alcyonium 612.g.Ægin. 451.d.Orib.70.f.Aet. mileſiæ herbæ vis 502.d.Æg.
Milii facultas tum in nutriendo tũ medicando 370.a.625.c. Ægin. 210.d. 498.h.Orib. 31.d. Aet.27. e.Act.
milii & panici coctio 71.g.Or. milii condiendi ratio 255.g.Or. milium ſolis 355.h.Myr.
miliaris ſerpentis deſcriptio, eiúſque ictus ſymptomata & medela 624.c.g.Aet.541.g.Æg.332.f. Act.
Millefolium 443.d.Or. millefolium Græcis polygonon 251.g. Mar. millefolii vis 634.b.Æg. millefolium vulnerarium 355. h.Myr.
Millepedæ qui & aſelli 272.a.Aet.
Milphoſis quid, & quomodo curãda 435.a.Æg.300.a.332.e.Aet. 183.d.Act.
Miltos 457.c.Or.65.c.Aet.
Minæ nota, quantitas & pondus 699.g.700.c.Æg.57.d.Orib.243. Marc. mina quotuplex 475. c.Myr.
Minea myrrha 441.d.Or.
Mingentibus in ſomnis quomodo medendum 468.e.Æg.
Miniſtros ægroti nõnunquam audiendos eſſe 218.e.Aet. miniſtros cooperari debere medicis 189.c.Aet.
Minium Græcis Sinopis 303. b. Marc. minii glebam aduerſus vlcera inteſtinorum valere 77.e. Celſ. minium præſtantiſſimũ quod 457.c.Or. minii Sinopici facultas 617.g. Ægin.65.d. Aet.
Mintha 419.b.Or. minthæ facultas 496.h.Or.26.f.Aet.
Miraculum collyrium 661.e.Myrepſ.
miranda antidotus 413.c.Myr.
Miſcendorum medicamentorum ratio 329.e.Or.
Miſyos facultas 633.d.Ægin.21.g. 483.b.515.h.Or.2.g.73.c.Aet. miſyos coctio 29.d.Or. miſyos electio 27.g.Or.
Mitigantia cataplaſmata 441.h.458 b.Ægin. mitigatorium lac 77. d.Aet.
Mithridatis regis præſtãtia & mors 652.h.653.a.Aet. mithridates quo contra venena antidoto vſus fuerit 543.g.Æg. mithridatis antidotum 656.b.Aet.442.h. 443.e.Myr.94.c.Celſ.221.d.Scr. mithridatis Eupatoris antidotũ è ſcinco 264.b.Act.656.d.Æg.
Mixturarum innumerabilia eſſe genera 84.g.Celſ.
Μνᾶ 244.Mar.
Mnaſææ emplaſtrum 258.a.290.g. Aet.
Mneſithei de elleboro 342.d.Or.
Mobiles & immobiles in organis partes quæ ſint 166.a.Or.
Moclion 422.b.Myr.
Modiolus 171.a.Celſ. modiolorum vſus à recentioribus dãnatus 593.c.Æg.
Modii nota 699.g.Ægin. modii Ægyptii & Italici pondus 701. b.Æg.
Mœroris ſine ratione, curatio 217 f.Act.
Mogilali qui 388.g.Aet.
Mola 122.b.Ruff.552.e.Or. molares dẽtes 103.d.Ruf.549.b.Or.
Mola vteri quid, quid ab hydrope & fœtu differat, & quõ curanda 486.f. Æg.821.h. Aet.167.g.168. a.234.g. Act.
Molles qui natura 709.c.Aet. mollia animalia quæ vocẽtur 225.d. e.Or. mollia & piſces, quõ in alimentorum ratione differant 31.b.Act. mollia ac teſta operta animalia qualẽ ſuccũ gignant 237.a.Or. molliũ piſciũ qualitas & facultas 373.f.Æg.88.f.Aet.
molles & acres clyſteres in quibus morbis adhibeantur 348. c.d.& e.Or.
Mollire quas partes liceat in implendis vulneribus 102.d.Celſ. mollientiũ catalogus 497.e.Æg. 22.a.614.h. Or.101.g. Aet.84.e. Celſ.382.f.Mar. molliẽtia medicamenta 84.e.Celſ.382.f.Mar. molliens enchriſtum 94.g.Celſ. ad molliendũ moſchi malagma 86.d.Celſ. ad molliẽdum coitum omnem humoris, Cteſiphontis malagma 88.b.Celſ.
mollitoria & diſcuſſoria 456.f.Æg. mollitoria emplaſtra quomodo conficiantur 763.f.Aet. mollitorii peſſi 486.d.Æg.
Moly 435.e.Or. moly, quoſdam rutam agreſtem vocare 473.f. Or.44.c.Aet. molyos facultas 634.c. Ægin.19.e. 504.b.Or.44. c.Aet.
Molybdænæ vis & facultas 633.e. Æg.516.a. Or.73.e.Aet. molybdænæ coctio 29.b.Or. molybdænæ probãdæ ratio, & quæ melior 457.g.Or.
Molybdos 633.e.Æg.516.a.Or.73. e.Aet.
Monembaſiaticum vinum 455.g. Myr.
Monemeron collyriũ 279.g.Mar.
Moni collyrium 318.h.Aet.
Monohemeron collyrium 660.d. Myr.267.b.Mar. monohemerorum collyriorum cõpoſitiones variæ 169.c. Tr.301. b.345. g.Aet.
Monomelum collyrium 346. d. Aet.
Monſtroſi cur plerunque emota mente 762.e.Caſſ.
Montanus aer bonus 150.b.Aet. montanæ herbæ lac generant 76.h.Aet.
Morbo ſanitas prior quare 163. a. Aet. morbi quibus noſtris delictis nos inuadant 200.e.Act. morbi ad deorum iram referendi 5.b.Celſ. morbos denũtiare laſſitudines quænam ſoleant 174.e.Aet.
morbi augmentum quid ſit 192.e. Aet. morborum cauſæ aliæ externæ aliæ internæ: & quæ illæ 199.f.Act. morborum cognitio & prædictio quibus nitãtur 45.f.Act. morbi conditionem oſtendere & humorem euacuandum & locum per quem eundem educere debeamus 320 a.Or. morbi dies prima quæ 191.b.Aet. morborum differentiæ 9.f.Celſ. morborũ genera vt antiqui ſcrutati ſint 6.g. Celſ. morborum genera duo antiquis fuiſſe, & quot reuera ſint 41.a.Celſ. morborum magnitudo vnde 588.c.Aet. morbi magnitudo in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet. morbi motiones celeres, concoctionem nullam natura oſtendentes periculoſas eſſe 136. d. Act. morborum mutatio & ſolutio 179.d.Act. morbi principium quod dicatur 377.c.Æg. morborum principia trifariã accipi 191.c.Aet. morborũ proprietates in iiſdem hominibus aliæ atque aliæ 11.a.Celſ. morborum quãtitatis & temporis cauſa 588.c.Aet. morbi tempora duo eſſe, eorúmque cõſideratio 332.b.Or. morbi tẽpora vnde cognoſcantur 319.c.Tr. morbi tẽpora quatuor qui pertranſeant 192.h.Aet.
morbos internoſcendos prius eſſe deinde curandos 167.d.Tr.189. c.Aet.6.g.Celſ. morbũ durare longo aut breui tẽpore quid in cauſa ſit 588.e.Aet. morbus increſcátne, conſiſtat aut minuatur, quõ cognoſcẽdũ 41.e.Celſ. morbus iudicabitúrne aut ſoluetur, quõ prænoſcatur 378.c.Æg. morbi iudicãdi quõ 193.b.Aet. morbus ſalutaríſne an pernicioſus ſit, cognoſcendũ quõ ſit 377 d.Æg. morbum, ſalubris licet ſit, iuuãdũ eſſe 33.h.Celſ. morbus ſoluatúrne citius aut tardius, quõ ex vrinis præuideri poſſit 135.g.Act. morbi timore venã ſecari 119.f.Aet. morbos bono tempeſtatis habitu leuiores fieri 18.g.Celſ. morbos curari non eloquentia ſed remediis 8. b.Celſ. morbos curari niſi cauſa cognita non poſſe 6.g.Celſ. morbos eximi catuli accubitione 95.d.Aet. morbi decedẽtis notæ 41.g.Cel. morbi recidiua quando expectãda 179.g. Act.
morbi acuti diuturníq; cognoſcendi ratio 377.g.Æg. morborũ acutorũ cauſæ, ſigna & curationes latè tractata 1. & deinceps. 51.β.d. & deinceps.Ar. morbi calidioribus peculiares 180.a.Aet. morbi diuturni vnde 179.f.Aet. morborum diuturnorum cauſæ & notæ ac curationes fuſè tractatæ 19.b.81.& deinceps.Aret. morbis diuturnis circuitu repetẽtibus quid cõducat 280 g.Act. morborum grauium ſigna 21.d. Celſ. morbi latentes explorari quõ poſſint 371.d.Mar. morbus longus quoad difficultatem acuto aliquando par 41.d.Celſ. morborum lõgorum iudicium 179.d.Act. morbi longi ſigna 22.b.Celſ. morborum longorum ſolutio 179.d.Act. morbi longi deſperati qui 179.e.Act. morbus maior qui dicatur 60.c. Celſ. morbi populares 223.a. Aet. morbi publici cõmunéſque qui 97.a.618.a. Or. morbus puerilis qui 151.f. Trall. morbi verni, æſtiui, autumnales & hyemales 19.a.Celſ.
morbi ex aqua nitroſa 153.e.Aet. morbi ex cibis mali ſucci 200.g. Act. morbi ex frigore & æſtu 199.g.Act. morbos ex frigidis recrementis quid ſanet 277 c.Act. morbos quos qui venti tempeſtatéſque excitent 19.d. Celſ.151.f.Aet. morbi qui quo anni tempore & quibus ventis ſpirantibus pullulent 19.e.Celſ.
morbi animalium quomodo comprehendantur 76.f.Aet.
Mordacitas inflammat mollia corpora 709.c.Aet. mordacitas in emplaſtro vt retundenda 233.a. Scrib.
Mordentia 429.e.Æg. mordicãtia & vlcerantia quõ obtundenda 544.c.Æg. mordicanti ventriculum humori accommoda potio 209.d.Act.
Mores ægri indicare moriturúſne ſit an conualiturus 194.a.Aet.
Mori bonum eſſe qui credant 251. d.Aet. morituri ægri ſignum 201.e.Aet.
Morochthus lapis, eiúſque vſus 456.e.Or.
Μόρος 364.f.Myr.
Μώρωσις quid, & vnde 154.e.Act.
Moroſos ægros quid faciat 159. e. Act.
Moroxi lapidis facultas 631.a.Æg. 67.d.Aet.
Mortis cauſa ſãguinis ſuperfluitas 593.a.Aet. mortis horam prædicere poſſe medicũ 201.g.Aet. mortis indicia 22.d.Celſ. mortis ſigna in magnis morbis quæ 194.b.Aet. mors ſenum abſq; moleſtia 221.g.Aet. mortẽ timent & exoptant melancholici 251.b.Aet.
ad Morſiunculas leues 337.h.Mar.
Morſus omnes virus quoddã præ ſe ferre 104.g.Celſ. morſorũ ictorúmque ab aliquo venenũ iaculãte, curatio cõmunis 535.d. Æg.104.g.Celſ. ad morſus, Diogenis nigrũ & alia 90.f.g.Celſ.
morſus canis quõ curandus 613.β. c.Aet. morſus canis rabioſi curatio 123.f.Or.260.d.Aet. morſui draconis quõ medendũ 626. e.Aet. ad morſus ferarũ omniũ 264.d.Mar. morſis ab homine quõ medendum 543.a.Æg. ad morſus quadrupedũ 230.b.Scr. morſus venenati calefaciendi quõ ſint 535.f.Æg. morſibus venenatorũ quid medeatur 355 d.357.g.358.c.g.360.a.b.410.d. 421.f.443.f.Myr.
Mortariola 103.c.Ruff.546.a.Or.
Mortifera medicamenta 197. d. Act.
Mortuorum euaporatio mala 223 b.Aet. mortuis teſtes ſurſum cur reuellantur 762.c.Caſſ.
Morus 43.f.Aet. morum Græci συκάμινον appellant 54. a. Celſ. mori nullam eſſe lacrymam 54. a.Celſ.
morum cuius inter edulia materiæ 370.g.Æg.214.f.246.a.Or. mori facultas 633.f.Ægin.503.f. 606.d.Orib.43.f.Aet. mori in purgando vires 466.c.Or. ex moris confectio 396.h.Aet. ex moris medicamentum 58. d. Celſ.
Moſchi malagma 86.d.Celſ.
è Moſcho antidotum 263.g.Act. 362.e.389.e.399.b.407.f.Myr. moſchati confectio 446.d.Myr. moſchati ſuffumigii præparatio 840.b.Aet. moſchatorum vnguẽtorũ præparatio 837.g.Aet.

Μοχοσίταρον 488.c.Myr.
Moſcolea 689 à Æg.
Moſyleticus blaſtus 422.c.Or.
Motus fons & origo cerebrũ 153.f.Act. motus omnem fluxionem prouocare poteſt 486.h.Æg. motus ventrem impellit 465.f.Aet. motus quilibet exercitatio non eſt, ſed qui eſt vehementior 286.d.Or.
motus & ſenſus vnde & quomodo labefactentur 153.g.Act. motum iuuantia 429.e.Æg.
motu aſſiduo articuli debiliores redduntur 588.c.Aet. motus externi & interni qui, & quæ eorum ſigna 195.b.Aet. motus mediocris purgantia medicamenta adiuuat 198.f.Act. motus moderati commoda 583.b.Or. motus placidus capitis grauedinem cur ſedet, præceps inducat 759.a.Caſſ. motus rectus vertiginem cur non pariat ſed circularis 759.c.Caſſ. motus violentus phreneticos offendit 147.g.Tr.
mouentibus ſe difficulter quid medeatur 425.e.Myr.
Mucus ſeu mucor 102.d.110.e.Ruff. muci meatus 106.e.Ruff. mucum è cerebro educẽtia 358.a.Æg. mucum ducit aqua calida 153.h.Aet. muco narium quæ medela adhibenda 409.b.Aet.
Mugil cuius inter alimenta materiæ ſit 223.g.226.b.Or.88.b.Aet. mugiles qui condiantur ſale & quomodo 231.e.Orib. mugil pelagius 227.b.Or.
Mulierum conditio 103.c.Act. mulieres natura molles 709.c.Aet. mulier explorari quomodo poſſit 505.c.Myr. mulieres fœcundæ quæ 792.e.Aet. mulieres menſtruis carere aliquando naturale 803.b.Aet. mulieri mixtio in coitu minus laborioſa 117.f.Aet. mulieribus vrinæ meatus breuis 566.h.567.a.Aet.
mulieribus affectuum peculiarium circa genitalia dignotio & curatio 167.a.234.b.Act. mulierum cauda 835.b.Aet. mulieribus dyſenteriacis non tam facile eſſe mederi quàm viris 495.g.Aet. mulieres in furorem quõ incidant 23.a.Ar. mulierem grauidã ſanguinis miſſione abortũ facere 30.b.Celſ. mulierem grauidam acuto morbo facile abſumi 23.a.Celſ. mulierũ herniæ quõ curandæ 834.a.Aet. mulieribus inordinatè purgatis & crebrò abortiẽtibus quæ balnea vtilia 359.f.Æg. mulieri locis laboranti aut difficultate partus, ſternutamentum ſalubre 27.e.Celſ. mulieris mãmæ ſanguine ſuffuſæ quid portendant 25.f.Celſ. mulierib. mẽſiũ purgatio nimia vnde 798.ß.f.Aet. mulieri ex partu febres & dolores capitis, periculoſæ 29.c.Celſ. mulieres à partus reliquiis quid purget 207.g.Scr. mulier ſanguinem vomens mẽſtruo fluore liberatur: & naribus ſanguinem fundens, menſtruæ purgationis ſuppreſſæ periculo vacat 27.e.Celſ. mulieres ſatyriaſi an obnoxiæ 18.h.Aret. mulieri tabes quibus notis leuari cognoſcatur 27.a.Celſ. mulieres tentigine etiam corripi 822.h.Aet.
mulieris cuiuſdam curatio mira 218.e.Aet.
mulieribus accommoda medicamenta 503.a.Myr. mulierum malis quæ medeãtur 355.e.359.c.364.g.404.e.406.c.407.a.408.e.416.h.421.a.422.d.427.b.443.e.449.a.Myr.
muliebrium affectionum diuerſarum curatio 581.b.Æg. muliebribus affectionibus quid conducat 278.g.328.g.Act. muliebribus affectionibus commodũ oleum liliaceum 20.f.Aet. ad muliebres cauſas 342.b.Marc. muliebrium genitalium partes 105.c.Ruff. muliebris fluxus curatio 235.a.Act. muliebri fluxui quid medeatur 9.a.11.a.44.e.Aet.257.e.Act. muliebrẽ fluxum rufum ſiſtit iuncus 54.f.Aet. vide Fluor muliebr. ad muliebrium locorum duritiem 351.f.Mar. muliebrium locorum durities molliens medicamentum 219.b.Scr. muliebres purgationes ſæpius ſoluunt morbum 200.b.Aet.
Mulli inter edulia qualitas, & facultas 373.e.643.h.Æg.59.b.224.a.h.226.b.227.f.Orib.88.c.473.h.Aet.
Mulſæ facultas 155.c.176.b.Trall.144.d.Or. mulſa quib' & quibus nõ conueniat, & quomodo paranda 67.h.72.d.Or. mulſæ antiquorum quid ſubſtitui poſſit 207.h.Act. mulſa aquoſa minus periculoſa 258.e.Or. mulſa aquoſa pleuriticis vtiliſſima 208.f.Tr.
Mulſi confectio 273.g.Orib.128.c.Aet. mulſum quod valentius 37.c.Celſ. mulſum ex melle decocto aluo ſolutæ prodeſſe 16.g.Celſ.
Multi feminæ naturæ 592.f.Aet.
Mulus piſcis 88.c.Aet. vide Mull'.
Mumia, aliàs momiũ, quid officinis 360.g.Myr.
Murænæ caro cuius in nutrimento ſit materiæ 224.e.Orib.88.g.474.a.Aet. murænæ morſus ſimilis viperæ 627.f.Aet. murænæ morſus curatio 542.e.Æg.
Muralium 25.c.Aet.
Muriæ facultas 612.h.Ægin.89.h.Aet.502.a.Myr. muria cõdita olera crudis meliora 369.f.Æg. muria oliuarum 90.a.Aet. muria ſalſorum piſcium 19.c.Or.
muria pro clyſteribus quomodo fiat 460.f.Ægin. muriam torminoſis infundebat Themiſon 77.d.Celſ.
Murices 229.e.Or. muricum vis 626.a.Æg.
Murium in arboribus degentium caro qualis 235.d.Or. muris aranei ictus ſymptomata & medela 539.e.Æg.639.d.Or.618.ß.d.Aet. murium (piſcium) deſcriptio, eorúmque inter edulia facultas, & conditura 229.e.231.e.Or.
Muſæ antidotus 399.c.420.d.422.g.423.b.Myr. muſæ collyrium 281.d.Marc. muſæ paſtilli 48.a.674.c.Or.166.f.288.f.Aet.
Muſarium collyrium 169.g.Tr.
Muſcæ vnde generẽtur 164.h.Act. muſcæ lapidem hieracitem fugiunt 69.d.Aet. muſcas quid enecet 628.a.Aet. muſcis ſimilia animalia in pultacei ac mellei humoris tumoribus reperta fuiſſe 744.a.Aet.
Muſculus quid ſit 120.a.Ruff. muſculi & proceſſus in capite 106.f.Ruff. muſculorum pulmo expers 7.d.Ar.
muſculi abdominis 563.d.Orib. muſculi aſperæ arteriæ 558.b.Or. muſculi caput mouentes 557.a.Or. muſculi à capite in ſcapulas qui inſerantur 556.b.Or. muſculi ſub clauiculis 262.d.Or. muſculi collum mouentes 559.e.Or. muſculi ſub colli cute latentes, ac buccas mouentes 554.b.Orib. muſculi coxendicis articulationem mouentes 564.c.Or. muſculi cubiti in gibbo articulationẽ mouentes 560.h.Or. muſculoſa frontis natura quæ ſub cute eſt 554.e.Or. de muſculis faucium 559.d.Or. muſculi genu articulationem mouentes 565.a.Orib. muſculi humeri articulum mouentes 560.c.Or. muſculus paruus in humeri articulatione 560.g.Orib. muſculi laryngis proprii 558.f.Orib. muſculi labdoideos ſiue hyoideos oſſis proprii 558.f.Orib. muſculi labiorum 554.a.Or. muſculi linguam mouentes 559.a.Or. muſculi in manus ſummitate 562.a.Or. muſculi maxillam inferiorem mouẽtes 555.d.Or. muſculi naſi 554.d.Or. muſculi oculorum 554.f.Or. muſculi palpebras mouẽtes 554.h.Or. muſculi pedis 566.c.Or. muſculi pudendi 563.g.Orib. muſculi in ſcapularũ ſimis thoracem dilatantes 560.a.Orib. muſculi in ſcapulas à capite qui inſerantur 556.b.Or. muſculi ſpinæ 563.a.Or. muſculi in teſtes deſcendentes 563.e.Orib. muſculi thoracis 562.e.Orib. muſculi in tibia exiſtẽtes, à quibus totus pes & digiti mouentur 565.f.Or. muſculi in veſicæ collo 563.f.Or.
muſculos conciſos ſanat oleum metopium 21.g.Aet. muſculis compreſſis ſanguinis eruptionẽ irritari 206.h.Scr. muſculorũ dolor coxendicum affectiones præcedit 579.a.Aet. muſculi intenti per oſſa contrahuntur 178.a.Celſ. muſculum percuſſum mortiferum eſſe ni præcidatur 99.g.Celſ. muſculi vulnerati ſymptomata 193.g.Act. muſculis vulneratis quid conferat 325.a.Act.
muſculis capitis vulneratis medetur glaſtũ 28.g.Aet. muſculorum coſtas interſepientium inflammatio & ignis ſacer quomodo curanda 219.c.Act. muſculorum hepatis inflammatio, & eorundem curatio 513.c.Aet. muſculorum maxillarium tenſioni quid medeatur 325.e.Mar. muſculis ſedis reſolutis quõ medendum 162.a.Tr. muſculi tẽporum quõ curentur 338.e.Aet.
Muſcus 422.c.Or. muſcus arborum præſtãtior qui ſit 413.h.Or. muſci arborum vires 617.b.Æg.494.a.Orib.15.d.Aet. muſcus marinus 617.b.Æg.15.c.Aet. muſcus petrarum 39.f.Aet.
Μυσέλαιον 404.g.Myr.
Μύσινον ἔλαιον 370.d.Myr.
Muſtati præparandi ratio 840.a.Aet.
Muſtelæ facultas & vſus 92.c.Aet. muſtela ſylueſtris 530.g.Aet.
Muſtellorũ piſciũ caro 224.h.Or.
Muſtum cuius inter nutrimẽta corporis materiæ ſit 584.c.Orib. muſti facultas & vſus 21.a.482.h.Or.394.f.Aet.
Mutare morbos licere 49.c.Celſ. mutatio quõ fieri debeat 13.a.Celſ. mutationes aeris 150.d.Aet.
Mutilationes in palpebris fieri 300.a.Aet.
Mutum emplaſtrum quomodo cõficiatur 762.b.Aet.
Myagros, eiúſque facultas 633.g.Æg.503.g.Or.
Myacanthus 12.g.Aet. myacãthinus aſparagus 19.a.595.a.Or.
Μύκητες. vide Fungi.
Μυκτῆρες 102.d.Ruff.
Mydriaſis quid, & quomodo curanda 25.d.Ar.130.a.Or.300.b.324.a.Aet.184.c.Act.125.c.Celſ.
Μυελὸς 110.c.120.b.Ruff.
Mygales 618.ß.c.Aet.
Μυοκέφαλον quid 183.g.Act.
Μυωπία quid 185.a.Act.
Myle 547.b.Or.
Myles radicis facultas 503.h.Orib.39.e.Aet.
Μύλοι 103.b.Ruff.
Myocephala cui oculi parti accidant 300.b.Aet. myocephalorum curatio 313.f.Aet.
Myopia incurabilis 320.d.Aet.
Myos ota, id eſt muris auricula, & alſine, vnde nomen traxerint 408.e.Or.
Myracopa pharmaca 599.h.Aet.
Myrepſica 374.h.Myr.
Myrica 466.d.Or. myricæ facultas 634.a.Æg.22.b.504.a.Or.44.b.Aet. myricæ combuſtæ cinis 504.a.Or.
Myriophyllon 355.h.Myr. myriophylli facultas 634.b.Æg.504.a.Or.
Myritis 422.c.Or.
Μυρμηκία quid 188.e.Act. myrmeciis & verrucis quõ medendum 116.f.636.f.Or. vide plura in Formica ſeu formicaria verruca. myrmecias quid tollat 605.g.611.a.Or.14.d.83.e.Aet.718.d.Myr. ad myrmecias in veretro 395.c.Mar.
Myrmecium phalangiorum genus 619.c.Aet.
Myrobalana quæ, & quæ eorum vires 274.b.Act. myrobalanorum duo genera 364.b.Myr.
Myrobalanos 74.e.Celſ. myrobalani facultas 690.b.Æg.13.f.Aet. è myrobalano antidotus 398.e.453.f.465.e.Myr. myrobalaninum oleum 18.f.Aet.
Myrrha 441.c.Orib. myrrhæ & croci differentia 305.d.Act. myrrhæ electio 27.b.Orib. myrrhæ facultas 634.b.Ægin.14.e.19.d.21.b.22.a.e.509.a.610.b.Or.52.e.698.d.Aet.305.d.Act. myrrha quomodo emplaſtris iniicienda 30.f.Orib. myrrhæ fuligo 40.f.Aet. myrrha troglodytica 98.g.Aet.

myrrhatio ad conſeruanda cadauera 842.b.Aet.

Myrrhine 504.b.Or.

Myrrhis 504.a.Or.

Myrſine 44.c.Aet.

myrſinites tithymallus 510.d.e.Or.

myrſinoidis vires 626.f.Æg.

Μύρτον 105.c.d. Ruff.547.a.Orib.

Μυρτόχειλαι ſiue μυρτόχειλα 105.c.d.Ruff.547.a.Or.

Myrta ſylueſtria 69.e.Or.

Myrtus 466.b.Or. myrti facultas 634.b.Æg.504.b.606.e.Orib. 44.c.Aet. è myrti baccis medicamentum 79.c.Celſ. myrti fructus qualis 3.f.Aet.

myrteta ſuper Baias 35.b.57.c.Cel. myrteum ceratum quomodo paretur 775.a.Aet. myrteum emplaſtrum 36.c.Or. myrteũ oleum 21.c.Aet. myrteum vinum ebrietatẽ arcet 270.b.Aet. myrtini confectio 716.h.Myr.

myrtidis vis 634.b.Æg.

myrtites tithymallus 445.a.c.Or.

Μῦς quid ſit 120.a.Ruff.

Μύσακες 103.a.Ruff.

Myſterium antidotus 420 a.436.b. Myr. myſterium emplaſtrum 764.f.Aet. myſterios paſtillus 783.d.Myr. myſterium pharmacum 618.α.d.Aet.

myſterium dolorẽ ſedãs 675.e.Or.

Myſtrum, eiúſque tria genera 439. b.Myr. myſtri nota 699.g.Æg. myſtri magni pondus 700.e.701 a.Æg. myſtri parui põdus 701 b.Æg.

Μυττωτὸν edule 44.f.Aret.250.g.633 g.Or.

Mytulorum vis 633.g.Æg.

Μύξα & μύξαι 102.d.110.e.Ruff. μύξης meatus 106.e.Ruff.

Myxa & myxaria 383.b. Myr. myxariorum vſus 532.a.Æg.

Μυξωτῆρες 112.b.Ruff.545.c.Or.

N

Naphtha 366.a.Myr.

Napus 413.e.Or.

Napy 634.d.Æg.504.d.Orib.44.f. Aet.

Narciſſi radicis facultas 634.f.Æg. 325.d.484.b.504.d.606.f.Or.44. f.Aet. narciſſianum malagma 408.f.Marc. narciſſinum oleũ 20.h.21.a.Aet.

Ναρκωτικά 14.h.Act. narcotica periculoſa 147.e.Tr. narcotica quando danda 292.b.Trall. narcotica capitis dolori ex inſolatu, non eſſe applicanda 138.b. Tr. narcotica oculis non adhibenda 167.e.Tr. narcoticis, vbi vigiliæ infeſtant, modicè vtendum 138.b.Tr.

Ναρδόσταχυς, ſiue ναρδοστάχυ 634.d. Æg.44.d.Aet.

Nardi genera quot ſint, quodnam præſtantius, & quomodo adulteretur & recondatur 431.a.Or. nardum pro nardino vnguento ſæpe poni apud ſcriptores 371. d.Myr. nardi facultas 22.d.Or. nardi ſpicæ facultas 634.d.Æg. 504.c.606.f.Or.44.d.Aet.

nardinum collyrium 50.f.Orib. nardina collyria 360. 361. 362. 363.Aet. nardini olei præparationes diuerſæ 23.b.Aet. nardini præcoctura 23.a.Aet. nardinum Cyzicenum oleum 692. c.Ægin.22.e.Aet. nardini vnguẽti vires & compoſitio 327.f. Act.

nardus Celtica 354.c.Myr. nardi Celtici deſcriptio, item quomodo adulteretur, & quodnam præſtantius 431.d.Or. nardi Celtici ſeu Gallici facultas 634. d.Æg.504.c.606.g.Or.44.e.Aet. nardum Creticum 57.c.Aet. nardum Indicum, eiúſque facultas 431.a. Or.634.d. Æg.606.g. Or.44.e.478.e. Aet. nardum montanum 431.f.Orib. nardi montanæ facultas 634.d.Ægin. 504.b.Orib. nardus pyritis & thylacitis 634.e.Æg. nardum ſylueſtre 448.b.Or. nardum Syriacum, eiúſque facultas 431. a.Or.606.g.Or.44.e.Aet.

Nares 102.d.Ruff. narium foramina 167.e.Celſ. naribus, frigido aere exiſtente, humor tenuis cur deſtillet 761.a.Caſſ. nariũ olfactúſque affectionum dignotio & curatio 442.b.Æg.650.e. Or.291.b. Aet.185.b.240.e.Act. ad nariũ vitia omnia 288.e.293. b.Mar.

narium carnoſitati quæ medeãtur 442.e.Æg. narium deſtillationi medetur nigella 42.b.Aet. ad narium dolorem 264.a.Mar. ad nares exulceratas 283.f.Mar. narium exulceratarum fomenta 128.f.Celſ. ad narium fluorem 288.f.Mar. narium fractarum curatio 174.f.Celſ. nariũ grauedini quæ medeantur 201. h.Scr.288.g.289.a.b.290.f.291.a. Mar. ad narium graueolentiã 442.g.Æg.283.f.Mar. narium humorem quid cohibeat 290.h. Mar. naribus illapſa quomodo eximenda 303.e.Act. naribus liquorem detrahens compoſitio 195.e.Scr.249.e.Marc. narium obſtructioni & obturationi quomodo medẽdum 192. c.Or.295.b.Aet. narium obturationi quid adhibuerit Archigenes 358.b.Æg. narium odori fœdo & graui quæ medicamenta conueniant 127 g.Orib. 201.g.Scr.289.a.890.c.Mar. narium oppilatio quomodo fiat 201.e.Scr. narium præfocationis remedia 288.d.Marcell. narium profluuio quid medeatur 28.e.41.c.294.d. Aet.360.b. 773.e.Myr.290.e.291.a.Marc. ad nares purulentas medicamẽtum 130.c.Celſ. è naribus ſanguinis erupturi prænotio & ſignificatio 199.f.Aet. è naribus ſanguis erumpens quos morbos ſoluat 199.h.Aet. naribus ſanguine fluentibus gelida affuſa maiorem profluxum ſanguinis cur interdũ excitet 760.d.Caſſ. naribus ſanguis inopportunè erũpens vt ſiſtendus 288.a.Mar. vide plura in Narium profl. narium vlcera quomodo curanda 651.b.Or.294.a.Aet. nariũ vlceribus medentia 442.g.Æg. 769.e.Myr.201.e.Scrib.288.e.h. 293.b.Marc. ad narium vlcuſcula 288.e.h.Mar. ad narium vulnera 264.a.d.Marc.

è Naribus humores trahentia 478. e.Or. naribus indi quæ medicamenta ſoleant 197.b.Act. per nares purgantia 144.c.34.b. 37.f.54.h.58.d.Aet. per nares capitis purgatio 274.e.Aet. nares vulnerantia 82.e.Aret.

Narphia quid ſint, & quid eis medeatur 631.e.Æg.

Narthecis, hoc eſt ferulæ, facultas 634.e.Æg.504.d.Orib.44.f. Aet.

Naſcaphthi vis 634.c.Æg.

Naſturtium Græcis cardamum 287.d.Marc. naſturtii facultas 624.e.Æg.498.d.601.a. Or.30.e. Aet.

Naſus 102.d.Ruff.545.c.Or. naſi anatomia & functio naturalis 528.f.Orib. naſi conſtructio 295.b.c.d.Aet. naſi partes 111 f.Ruff. naſi dorſum 102.d. Ruff. naſi interſeptum 102.d. Ruff. naſi muſculi 554.d.Or. naſi vitiis quæ accommoda ſint remedia 303 h.Act.

naſi contractio acceſſionis febrilis ſignum 192.a.Aet. naſi fracti & contuſi chirurgia 594.b.Æg. naſi vlceribus quid cõferat 303. b.Act.

Natationum vſus, & quæ quibus conueniant 297.d.Or.

Nates 105.e. Ruff.547.a.Orib. ad nates ficoſas 389.e. Marcell.

Natiuum calorem excitantia 263. h.267.f.Act.

Natricis ictus ſymptomata & curatio 541.e. Æg.626.f.Aet.332. e.Act.

Naturam incomprehenſibilem eſſe qua ratione empirici contenderint 7.b. Celſ. naturam id vnum cui adſueta eſt cõtemnere 580.d.Or. naturam ſemper eodem modo facere 324.b. Or. natura temere nihil agit 1.f. Act. natura fluxiones ſemel tranſmittere aſſueta, cum impetu poſtea tanquam è decliui, demittit 226.d.Act.

naturæ auxiliarius, medicus 189.c. Aet. naturæ cognitionem qui medici ſibi vendicarint 5.f.Celſ. naturæ opera noſſe medico neceſſarium 189.c.Aet. natura materiæ ſi dominetur, quid contingat 90.g.Act. natura hominum ad euacuationes inſtituendas quomodo comparata 579. b.Orib. natura purgationem aliquando impedit 137.h.Aet. naturam corporis ſui cuique noſcendam 13.h.Celſ. natura corporum quorum curanda & emendenda 14.a.Celſ.

naturæ firmæ indicia 134.h.Act. natura molles qui 709.c.Aet. naturæ promptitudo optima corporis nota 169.d.Aet. natura temperata robuſtior 11.h. Aret. naturæ veneri idoneæ quæ 301.b.Or.

naturalia balnea 169.g.Aet. naturales corporis actiones quæ 6.d.Celſ. naturalis egeſtio quæ 198.d.Aet. naturales excretiones quomodo conſiderandæ 204.c.Act. de naturalium conſuetarúmque excretionum profuſione ac ſuppreſſione 37. h.Act. naturales facultates quæ 142.g.Act. naturalium facultatum delicta 143.a.Act. naturales facultates quid recreet 279.a.Act. naturales functiones vnde immutentur 203.f. Act. naturalis habitus in venæ ſectione conſiderandus 119. g.Aet. naturalem ſpiritum humidiorem reddentia 39.f.Act.

naturalia tam marium quàm fœminarum quæ vitia infeſtent, eorúmque curatio 165.f.231.h. Act. naturalia fœminarum concubitum non admittentia quomodo curentur 163.h.Celſ.

Naufragio ſuffocati quomodo refocillandi 447.e. Ægin.404.c. Aet.

Nauigantium victus 361.a.Ægin. 82.b.Orib. nauiganti & nauſea preſſo quid agendum 13.g. Celſ.

nauigio geſtari quibus conueniat ſiue per mare ſiue per flumina: & quæ in mari iis accidant 117. a.b.Aet.

Nauſeas communia eſſe accidentia humorum in ventre redundantium 183.a.b.Aet. nauſeæ cauſa & curatio 401.β.d.Ægin. 137.e.101.a.659.h. Orib.445.b. Aet. nauſeam quid moueat 126.c.Ruff.328.g.Act. nauſeã quid reprimat 263.e. Act.289.c. 339.a.Mar.

ad Nauſeam crebram 309.e.Mar. ad nauſeam à cibo 363.b.408.e. 412 d.428.b.Myr. ad nauſeam ſtomachi 328.b.330.e.Marc.

nauſea mulieribus vnde 804.a. Aet.

nauſeabundis & cibum auerſantibus quomodo medendum 356. e.Ægin. ad nauſeantes 326.b. Mar. nauſeanti ex nauigatione quid faciendum 13.g.Celſ. nauſeanti ſtomacho vtile medicamentum 210.f.Scr.

Nautis pterygia vt plurimùm cur oboriantur 757.a.Caſſ. nautici laquei ratio & vſus 155.b. Orib.

Naxiæ cotis ramẽtum quam vim habeat 631.d.Ægin.20.a.514.d. Or.69.c.601.c.Aet.

Neapolitæ medicamentum 323.a. Act.

Nebuloſus aer haud bonus 150.b. Aet.

Neceſſitas nihil nõ vtile facit 194. e.Act.

Nechepſon Ægypti rex citatus 11. d.67.h.70.a.71.d.Aet.

Nectarium collyrium 308.e.Act.

Negotiis occupati quomodo alendi 360.c.Æg.81.d.Or.

Νειαίρη Homero quid 108.c.Ruff.

Nenuphar 364.c.Myr.

Nepeta Græcis calamintha 361. h.Mar. nepitæ deſcriptio & facultas 421.e.497.h.Or. è nepeta antidotum 264.a.Act.

Νεφέλη in vrinis quid 153.a.Act. νεφέλιον quid 184.a.Act.

Νεφροὶ 108.f.Ruff. νεφρῶν ſitus 118 e.Ruff.

nephriticarum affectionum curatio 464.g.Æg. nephriticorum vrinæ quales 854.e.Th. nephriticorum victus 125.a. Ruff.283. a.Tr. nephritica antidota & condita 371.e.400.e.e.401.f.447 g.720.f.Myr. nephriticis quid medeatur 27.e.37.a.51.f.116.g. Aet.254.e.f.262.g.265.d.269.d. Act.355.e.357.b.f.361.f.364.d.g. 378.f.381.b.387.g.392.e.398.g. 400.c.e.h.401.c.f.g.h.402.a.405. d.406.b.408.d.409.b.413.f.416. a.b.h.417.b.418.a.c.420.d.421.e. 423.f.426.d.448.a.f.455.e.533.h. 802.a.Myr. vide Renes.

Νεφρομήτορες 109.a.Ruff.
Νήποδες 433.c.Myr.
Nepta 412.c.482.g.Or.
Nerantzeæ 586.a.Myr.
Nere paſtillus 663.f.Æg.
Nerii vires 634.f.Æg.504.d.Or.44.g.Aet.
Neronis emplaſtrum 678.e.Æg. neronianum oxyporium 332.g.Marc.
Νῖρο 522.b. Myrepſ. νίρος 464.f.Myr.
Nerualis herba 196.b.Scr.
Neruus quid 120.b.Ruff. neruos, ſeu νεῦρα, antiqui Græci quid vocarint 110.a.Ruff. nerui intẽti per oſſa contrahuntur 178.a.Celſ. nerui ſpiritus animalis canales 153.g.Aḉt. neruorum coniugationes illæſæ motum & ſenſum præbent 153.g.Aḉt. neruorum antè & retrò meantium facultas 8.g.Aḉt. neruorum permutatio & chiaſmos 25 a.Aret. neruorum ſpecies 110 b.120.b.Ruff.
nerui affectibus facilè expoſiti 153.f.Aḉt. neruis affectis quid medeatur 32.d.47.d.94.h.95.c.Aet. 327.g.328.c.Aḉt.361.d.472.g.484.f.Myr.228.h.Scr.401.c.f.403 f.Mar. neruorum generi quid conducat 411.a.c.Æg. neruis aer marinus cõuenit 150.c.Aet. neruis aqua calida idonea 154.a.Aet. neruis acopa quæ conueniant 94 e.Celſ. neruos balnea quæ iuuent 359.f.Æg.35.b.Celſ. neruis conueniens malagma Ariſtogenis 87.f.Celſ. ad neruos cõfirmandos, recreãdos & reparandos 399.d.403.h.404.b.c.Marc. neruos emolliens medicamẽtum 325.f.Aḉt. neruos molliunt ſulphurulenta balnea 155.b.Aet. ad neruos ſolidandos 404.b.Mar.
neruorum abſceſſibus quæ medeantur 510.d.Æg. neruorum collectionibus quid ſuccurrat 266.c.Aḉt. ad neruorum condylomata 399.c.Mar. neruos cõciſos ſanat metopium oleum 21.g.Aet. neruorum contractio quid portendat 24.c.Celſ. ad neruorum contractionem & ligationem 235.d.Scr.325.f.404.c.406.b.408.h.411.f.Mar. nerui contuſi curatio 530.a.Ægin.701.g.Aet. ad neruorum contuſiones 320.a.Marc. neruorum conuulſio, diſtentio, ac reſolutio vnde, & quomodo curanda 216.h.Aḉt. neruorum denudatorũ curatio 701.c.Aet. neruorum diſtentionibus vter ſexus magis obnoxius & quæ ætas 2.f.Aret. neruorum diſtentionis cauſa & curatio 216.h.Aḉt. nerui diuiſione facta reſolutio, incurabilis 428.g.Æg. neruorum dolor qualis & cur 48.d.Aret. neruorum dolori quid noceat 61.c.Celſ. neruorum dolori in chiragra & podagra vt ſuccurrendum 17.d.Celſ. neruorum dolori in lethargo quomodo medendum 56.g.Aret. ad neruorum dolores 237.a.Scr.325.f.351.f.401.d.402.a.f.403.b.e.406.a.e.411.e.412.a.Mar. ad neruorum dolores ſubitos & veteres 320.a.c.Mar. ad neruorum inciſiones vel colliſiones 264.d.Marcell. ad neruorum infirmitates 352.h.401.c.Marc. neruorum inflammatio quomodo fiat 493.a.Æg. neruorum læſorum ſymptomata 153.g.Aḉt. ad neruorum laſſitudinem 401.e.402.a.Mar. neruo nudo quæ medela adhibenda 529.d.Æg.701.c.Aet. ad neruorum offenſiones 404.f.407.g.411.f.Marcell. ad neruorum perfrictionẽ 320.d.401.e.402.a.Marcell. nerui præciſi in articulis notæ 101.g.Celſ. neruos præciſos agglutinantia 103.d.Or. ad neruos præciſos 403.c.e.Marc. nerui præſectio quando præponenda 194.a.Aḉt. nerui puncturæ ſymptomata 193.h.Aḉt. neruis punctis accommodum medicamentum liquefactum 632.f.Or. neruorum reſolutionis cauſa & curatio 25.a.Aret.124.a.Orib.216.h.Aḉt.62.b.Celſ. neruorum reſolutioni quid cõducat 322.f.323.e.Aḉt. ad neruorum rigorem & perfrictionẽ 652.d.Aet.320.d.404.f.Marc. neruorum ſauciatorum ſymptomata & curatio 528.e.Æg. neruis ſauciatis conducit granum tinctorium 34.c.Aet. neruus ſcalpello tactus cum periculo diſtenditur 31.e.Celſ. ad neruos ſuppuratos expurgandos 404.b.Marc. neruorum tenſionibus quid medeatur 210.c.Scr.325.f.401.d.Marcell. ad neruorum tumores 402.f.Mar. ad neruorum vexationes 323.f.Mar. neruus vulneratus quomodo curandus 110.e.Orib. neruis vulneratis quid conferat 631.g.Or.721.a.Myr.
neruorum opticorum vſus 528.d.Orib. nerui ſenſorii 107.b.Ruff.
neruearum partium pulſus 149.a.Aḉt. neruoſæ partes duræ 589 a.Aet. neruoſarum partium conuulſo incurabilis 236.g.Aet.
Nerui cuius inter edulia materiæ ſint 221.c.Or.
Νῆστις 108.b.Ruff.
Net, ſeu neta, quid 572.f.570.a.Myr.
Neuis quid medeatur 232.d.Scr.399.f.Mar.
Νεῦρον quid 120.b.Ruff. Νεῦρα quid antiquis Græcis ſignificarint 110.a.b.Ruff.
neuradis vires 634.f.Ægin.504.d.Orib.
neurodes 427.a.Or.
Nicander de aſpide quid ſcripſerit 542.c.Æg.
Nicarium collyrium 361.a.Aet.
Nicephori paſtillus 786.g.Myr.
Nicolai emplaſtrum 678.c.Æg. nicolai Myrepſi ſeculum ſuperſtitioſum 442.b.Myr. nicolaus Rheginus Calaber medicus 364 b.Myr.
Nictatio palpebrarum crebra tabidis febribus familiaris 221.f.Aet.
Nidoroſos ructus bilioſos humores conſequi 183.a.Aet. nidoroſos ructus ex ventriculi immodico & feruenti calore oriri Ibidem.
Nigellæ facultas 21.b.f.Orib.42.b.Aet.
Niger color 47.g.65.c.Aḉt. nigriora animalia, fortiora 76.f.Aet. nigri capilli quid ſignificent 180.b.Aet. nigra egeſtio quid indicet 198.f.Aet. nigra vina ſanguinem generant 45.c.Aet.
ad Nigredinem colli 323.b.Marc. nigredo faciei inuenuſta quidẽ ſed non noxia 186.a.Aḉt. nigredinis faciei curatio 366.g.Aet.241.a.Aḉt. nigredini faciei quæ conueniant 443.e.Æg. 18.f.g.Aet.
nigritiei in cole ſerpentis malignitas, & quando curabilis ſit, quãdo non 134.g.Celſ.
Nilammon collyrium 351.c.Aet.
Nilei collyrium 120.g.Celſ. nilei epithema 455.a.Aet. nilei plinthii ſtructura & effigies 167.a.Orib.
Nili collyrium 353.c.Aet.
Nili aqua quàm excellens 261.d.Or.152.h.Aet. nilum frequẽtant aſpides 621.d.Aet. nili roſæ 166.d.Aet.
Nitri facultas & qualitas 631.f.Ægin.20.b.21.f.55.d.482.h.515.f.605.a.Orib.1.g.5.e.73.a.697.d.Aet. nitri electio 28 a.Or. ex nitro pharmacum Philagrii 606.c.Aet. nitri ſpumæ vires 615.g.Ægin.71.g.Aet. nitrum toſtum 477.g.Or.
nitroſæ aquæ periculũ 153.e.Aet. nitroſa balnea 154.g.155.a.Aet. nitroſus ſuccus 110.g.Ruff. nitroſi ſucci natura & facultas 163 e.Or.
Niues vnde 151.a.Aet. nix aceto diſſoluta ad quid 642.c.Aet.
Noctis temperamenta quatuor 150.e.Aet. nox grauis ante iudicationem 193.c.Aet. noctes defluxione laborantibus & inflãmatione vexatis ac febricitantibus cur moleſtiſſimæ 366.e.Or.
nocturna cæcitas quid 184.d.Aḉt. nocturnæ cæcitatis curatio 240.a.Aḉt. noctu cæcutientibus quæ conueniant 310.c.Aḉt.
Nodus anſatus 571 d.Æg. nodi ſimplicis ratio & vſus 156.g.Orib.
Nome quid, & quomodo curanda 587.g.Æg.655.g.Or.318.c.247.e.Aḉt. nomas ex aphthis inueteratis interdum oriri 318.c.Aḉt. nomæ ſupremas & concauas corporis partes cur magis inuadant 755.a.Caſſ. nomis quid medeatur 49.e.Orib.65.d.Aet.721.b.Myr. nomarum proſerpendo depaſcentium curatio 522.b.Æg.
nomæ mammarum quomodo curandæ 799.a.f.Aet. nomas in pudendis quid ſanet 690.a.Aet. nomæ vteri quomodo curandæ 830.a.Aet. nomis vlcerũ quomodo medendum 713.Aet.
Nonus dies quomodo iudicet 179 h.Aḉt.
Notæ aduerſæ valetudinis futuræ 20.d.Celſ. notæ quas aliquis in ſingulis morborum generibus habere poſſit 23 g.Celſ.
notæ ponderum & menſurarum 699.d.Æg.
Nothæ coſtæ, & earum ſitus 168.f.Celſ. Νόθαι πλευραὶ 104.f.Ruff.
Νῶτον 104.e.Ruff.
νωτιαία membrana 110.d.Ruff.
νωτιαῖος μυελὸς 106 g.107.c.110.d.Ruff.
Notus 367.c.Or.
Noua vſurpare pharmaca quando liceat 695.f.Aet.
Nouember Ægyptiis athyr 610.β.f.Aet.
Nouiluniũ veri ſimile 150.d.Aet.
Noxarum corporis quinque genera 96.e.Celſ. noxæ contrarium opponendum 465.b.Aet.
Nubecula oculorum 300.b.Aet. 184.a.Aḉt. nubeculas quid extergat 436.g.Æg.
Nubes in vrina quid 860.f.862.d.Th.50.a.Aḉt. nubeculas vrinarum quid excitet 153.a.Aḉt. nubeculæ vrinarum quid denotent 36.e.Aḉt. vide Vrin. nub.
Nuclei nucis qualitas & facultas 31.a.Aet. nucleorum pineorum facultas 20.d.Orib.164.g.Aet.
Numine afflati qui videntur, quomodo curandi 425.a.Æg.
Numenii malagma 88.d Celſ.
Nuſcitioſi verni qui ſint 184.d.Aḉt. nuſcitioſis quæ conferãt 310.c.Aḉt.
Nutrientia multum 62.f.585.d.Or.106.b.Aet.204.c.Aḉt. nutrientia parum 63.b.585.g.Or.106.d.Aet.204.c.Aḉt. & media inter hæc 586.b.Or.106.f.Aet. nutriendi vim habens pharmacum 366.d.Myr.
nutrimẽtorum, ſiue edulium quæ nutriẽdo corpori ſuggeruntur, differentiæ & facultates 368.a.Æg.59.a. & deinceps. 205. 206. & deinceps. 582.f. & deinceps. Orib.103.g. & deinceps. Aet. nutrimentorum differentiæ cõcoctionis reſpectu 99.g.Aḉt.
nutrimenti diſpenſatio & diſtributio 6.e.81.f.Aḉt. nutrimentum ex amaro nullum 5.e.Aet. nutrimentum dentium 378.c.Aet. nutrimentum vteri vnde 779.e.Aet.
nutritioni apta non excernuntur 85.e.Aḉt. nutritionis conuenientis & puræ defectus quãdo appareat 94.e.Aḉt. nutritionem iuuat aqua 154.a.Aet.
Nutrix infanti qualis eligẽda 347.e.Æg.75.d.575.b.Or.164.c.Aet. nutricis ætas 164.c.Aet. nutricis exercitium 164.f.Aet. nutrici quæ cauenda 75.e.Orib. nutricis victus 347.f.Æg.164.f.Aet. nutricis lac quale optimũ, & vitioſum quomodo corrigendum, & deficiens reparandum 347.g.348.a.Æg.
nutrix (emplaſtrum) 681.c.Ægin. nutrix (medicamentum) 705.g.Aet.
Nucis arboris & fructus facultas 634.g.Æg.60.b.498.f.583.g 601 b.Or.30.h.Aet. nucum differentiæ 30.b.Aḉt. nucum confectio 395.a.Aet. nucum oleum 18.f.Aet. nux pinguis & vetuſtate rancida liuoris certum remedium 366.b.Aet. nucum rancidarum vis 634.h.Ægin. nuces ſiccas vt viridibus ſimiles facias 371.c.Ægin.
è Nucibus amaris medicamẽtum 28.b.Celſ. nux iuglans 30.h.

Aet. nuces magnæ & auellanæ 216.e.Or. nux parua 30.h. Aet. nucis pineæ ſeu piceæ qualitas & facultas 629.e. Æg. 584.b.Or.38.f.48.c. Aet. nucis Pôticæ facultas 634.h.Æg. 498.g. 601.c.Or.30.h.Aet. nucum regiarum qualitas & facultas 371.c.Æg.30.h.Aet.30.b.Act. nux vnguentaria 361.a.Myr.
Nyctalops quid, & nyctalopes qui, eorúmq; curatio 438.b.Æg. 130.c.646.b. Orib.300.d.320.e. Aet. 240.a. Act. nyctalopon remedia 279.c.Mar.
νυκτάλωπες ἐαρινοὶ 184.d.Act.
Νύγματα quid 228.h.Scr.
Νύμφη quid 102.e.105.c.d.Ruff.542 d.547.a.& cur dicta 544.h.Or. nymphæ turgentis chirurgia & præſectio 581. b.Ægin.834.g. Aet.
Nymphæa Latinis claua Herculis, Gallis baditis 396.c. Marcell. nymphææ, eiúſque radicis & florum, facultas 634.g.Æg.20.d.504.e. 606.h. Or.44.g.Aet. ex nymphææ floribus zulapii vſus 250.a.Act.
nymphæa pteris 419.g.Or.
Nymphodorus 185.a.Celſ. nymphodori gloſſocomum 179.g. Orib.
Nymphodoti paſtillus 665.a.Æg. 500.g.504.d.Aet.

O

Obediétem eſſe debere ægrotum 189.c.Aet.
Obeſi cur ſteriles 792.c.Aet. obeſi quibus morborum periculis obnoxii 20.d.Celſ. obeſioribus an balneorum vſus conueniat 34.g.Act.
Obfuſcatio oculi quid ſit, & quomodo curanda 438.g.Æg.321.f. Aet.
Obiecta gemina oculis cur obuerſentur palpebra ſuperiore inferioréue depreſſa 759.f.Caſſ.
Obliquitas ceruicis vteri partum reddit difficilem 788.d.Aet.
Obliuionem vnde incurramus 19.f.Act. obliuionem inducit veneris vſus nimius 117.e.Aet. obliuioſis quid medeatur 126.h.Ruff.
Oboli nota, quãtitas & pôdus 699 e.700.d. Æg 28.e.Or.267.g Aet. 84.h.Celſ.243.244 Mar. oboli minoris quantitas 243.Mar.
Obſcœnarum partium vocabula, vitia, curationes 133.b.Celſ.
Obſcuratio oculorum quid 300.c. Aet.184.e.Act. obſcuritas & hebetudo oculorum quomodo emendanda 130.g.Or.
Obſtetrices vterum dilaniare non debere 789.b.Aet.
Obſtipitas quid 605.f.Æg.
Obſtruentium catalogus 67.f.244 h.589.a.Or.109.e.Aet. obſtruẽtia ſenibus maximè cauẽda 579.h.Or. obſtructione liberantiũ abſtergentium attenuantium & expurgantium catalogus 479.a.e.Or.109.b.Aet. obſtructione liberat eruũ 45.g.Aet. obſtructionibus cunctis ſubueniẽs antidotus 421.a.Myr. obſtructiones reſeratas quæ ſequantur vrinæ 68.a.Act.
ad Obſtructionem hepatis aperiẽdam medicamentum 142.b.Or. obſtructioni viſcerum quomodo medendum 251.e.Act.
Obturantia 109.e.Aet.67.f.244.h. 589.a.Or. obturatione liberãtia 109.b.Aet.479.a.e.Or. obturatione liberat oſyris 46.a.Aet. obturationis cauſa, & quid mali ipſa inferat corpori 208.c. Aet.
obturationibus aurium quid medeatur 439.g.Æg. obturantia hepar & ſplenem 368.c.Æg. obturationi narium quô medẽdum 295.b.296.a.Aet. obturatio vteri vnde, & quomodo curanda 831.g.Aet.
obturatio in febribus putridis 209.c.Aet. obturationes in peſtilentibus & graſſantibus morbis aperiendas eſſe 223.d.Aet.
Occaſio vbi commodet, & vbi nô 211.h.Aet.
Occaſus & ortus ſtellarum 151.g. 152.a.Aet. occidentalium ventrum ratio 151.f.Aet.
Occiput 101.e.Ruff.545.b.Or. occipitis malis vetuſtis quæ vena ſecanda 194.e.Act.
Occulta ex cauſa laborãtibus quid proſit 210.c.Scr.
Occupati negotiis quomodo alendi 81.a.Or.360.c.Æg.
Ochra 484.a.Or. ex ochra emplaſtrum 774.b.Aet.324.h.Act.
Ochri cuius inter edulia ſint materiæ 83.e.Ar.370.d.Æg.56.g.Aet.
Ocimaſtrũ 407.e.450.e.Or. ocimaſtri facultas 612.c. Æg.511.f. Orib.
Ὠκιμοειδὴς 449.d.450.e.512.f.Or.
Ocimum cuius inter edulia ſit materiæ 369.a.Æg.583.c.Or.107.f. Aet. ocimi facultas 369 a.647 b.Ægin.19.d. 450.e.512.f.583.c. Or.58.e.Aet. ocimum baſilicum 58.e.Aet.
Octauiæ dentifricium 203.a.Scr.
October Ægyptiis Phaophi 610.β.f.Aet.
Oculorũ natura 299.a.Aet. oculorum vſus 118.a.Celſ. oculorum partes 112.c.115.e.Ruff.526 d.Or.299.a.Aet. oculi partes exteriores 102.a.Ruff. oculi alula quid 184.a.Act. oculorũ foramina 168.d.Celſ. oculi humores quot, & qui 759.e.Caſſ. 526.d.Or.299.c.Aet. oculorũ muſculi 554.f.Or. oculorum tunicæ 107.c.Ruff.759.e.Caſſ. 526.d.e.Or.
oculi acri viſu præditi quid ſignificent 363.b.Æg. oculi alterius affectus cur magis irritet 757.c. Caſſ. oculi collyriis adſtrictoriis obliti cur clauſi minus cruciẽtur adſtrictione, aperti vehementius 763.c.Caſſ. oculus oculo affecto condolet, cur non itidẽ auris 757.g.Caſ. oculis quid cerebrum ſuppeditet 295.b.Aet.
oculos ingentibus & variis caſibus patere, ideóq; ſumma cura tuendos eſſe 118.a.Celſ. oculorum affectus 12.a.b.14.b.Act. oculorũ affectuum primæ cauſæ 182.c.Act. oculorum morbi qui ſint, & quô ſinguli curandi 167.c.& deinceps, Tr. 431.h.& deinceps, 555.a.& deinceps, Æg. 128.c.& deinceps, 645.d.& deinceps, Or.299.d.& deinceps, Aet. 182 c.237.g.& deinceps, Act.118 a.& deinceps, Celſ. oculo affecto primo die nihil adhibẽdũ 119.c.Celſ. oculis affectis quæ vena ſecanda ſit 9.f.Or. oculos curari ſanguinis detractione, medicamento, balneo, ex autoritate Hippocratis 119.d.Celſ. oculorum vitia omnia ferè ſimplicibus & prôptis remediis tolli 125.h.Celſ. oculi affectionibus ægrè cedentibus quid adhibendum 309.d.Act. oculorum graues morbos validioribus medicamentis curari 122.b.Celſ. oculorum vitia quæ ſcalpello & manib⁹ curari poſſint 142.d.Cel.
ocularium medicamentorum catalogus ac ſingulorum explicata facultas 304.f.Act. ocularibus medicamẽtis admiſceri aquam pluuiam 152.f.Armeniacum pictorum 71.c. cornu ceruinum 91.b. hæmatiten lapidem 66.g. ſtibium 74.c.Aet. ocularis aqua 666.e.Myr. ocularĩu collyriorum compoſitiones diuerſæ 167.d.168.f.&c. Tr. 669.e. &c.Æg. 49.f.Or. 340.a.&c.Aet. 307.a.308.c.Act. 655.a.&c.Myr. 119.d.Celſ. 198.g. Scr. 264.f. 279.f.Marc. ocularibus collyriis ad fluxionem oculorum deſtinatis admiſceri cornu ceruinum 91.b.Aet. oculares illitiones 338.e. 339.Aet. oculis balnea quæ conferãt 359.g.Æg.
ex Oculis humores ducentia 22.b. 478.e. Or. oculos purgantia 143.f.Aet. oculos ſanos & incolumes quid conſeruet 307.a. Act.366.d.379.g.420.f.Myr.
oculorum acumini quid conferat 647.b.Or. oculis claritatem quid conciliet 270.e.336.d.Mar. ad oculorum vitia quælibet 267 b.274.f.Mar.
Oculorum albuginis curatio 646.g.Or. vide plura in Albug. oculorum albugines attenuans materia 316.c.Aet. oculorum albugines deterit ſuccus ſeminis dracontii 17.c.Aet. oculorum albugines vt tingẽdæ 647.c.Or. oculorum ardori proſunt violæ 28.e.Aet. oculorum aſperitudines quid liquet 306.b.Act. ad oculorum aſperitudinẽ 270.f.276.c.280.b.e.Mar. oculorũ caligini quô obſtandum 354.c. Æg. oculorum caligo quô emendanda 80.d.646.g.Or. ad oculorum caliginem medicamentum 53.a.Or. vide plura in Caligo. oculorum carbunculi curatio 177.a.Tr.311.a.Aet. 184.b.239.f.Act. oculi chemoſi quid congruat 308.e.Act. vide Chemoſis. oculorum cicatrices ſuperficiariæ quibus nominibus appellentur 184.a.Act. oculorũ cicatricibus quomodo medendum 315.g.316.c.h.Aet. oculorum cicatricibus quid medeatur 11.a.31.g.39.g.50.h.Aet. 276.d.277.f.Marc. oculorum cicatrices quid detergat 91.c. Aet. ad oculorum cicatrices nô veteres 273.f.g.274.d.e.Mar. oculorũ conturbationibus quid medeatur 197.a.Scrib. oculis cruentis quomodo ſuccurrendum 14.e.Act. ad oculos cruore ſuffuſos 278.b.Mar. oculis cruentis ex plaga quomodo medendum 646.c.Or. oculorum debilitati quô medendum 320.c.Aet. ad oculorũ defluxũ vetuſtum 361.b.Oribaſ. 261.g. Act. oculorum denſitas, eiúſque curatio 172.d.Tr.299.h. 318.h.Aet. ad oculos depilatos 768.h.Myr. ad oculorum deſtillationem 273.c.Mar. ad oculorum diatheſes 279.g.Marc. oculi diſtortio vnde 184.g.Act. oculorum dolor omnium maximè excruciat 167.e.Tr. oculorum doloris curatio 432.a.Æg. 128.e.645.f.Or. oculorum dolorem & inflammationem tempeſtatis vitio prorogari 120.d. Celſ. oculis dolentibus in abſtinentia & alui ductione multũ auxilii 119.e.Celſ. oculis, dolor eorum ſi ſomnum auertat, anodyna adhibenda 120.c.Celſ. oculis dolẽtibus vena quæ ſecãda 120.d.Aet. ad oculorũ dolores omnes & multiplices collyria & remedia diuerſa 264.f. 274.h.Mar. oculorum dolori quid medeatur 17.f. Aet.265.h. 268.f. Act.360.b.409.d.410.a.c. 422.e.810.a. Myr.364.d.411.f. Mar. oculorũ doloris ex acri humore curatio 171.d.Tr. oculi doloris ex obſtructione curatio 172.a.Tr. oculorũ doloris magni curatio 119.a.Celſ. oculorũ dolores grauiſſimos venæ ſectio è directo lenit 308.d.Or. oculi doloribus maximis quid conueniat 308.a.d.309.a.c.Act. oculorum epicaumatis quô medendum 646.g.Or. vide Epicauma. ad oculorum epiphoras 289.c.309.e.310.d.Mar. ad oculi excreſcentes carnes 277.f. Mar. oculi expreſſio vnde 185 a.Act. oculorum expreſſionis curatio 439.b.Ægin.240.d.Act. de oculorum extrinſecus offenſorũ curatione fabula 125.f.Cel. oculi fluxio quid ab inflãmatione differat 182.e.Act. oculorũ fluxio quô tollenda 645.g.Or. ad oculos fluẽtes vnguinum accômodatorũ materia 399.c.Or. oculorũ fluoribus quid medeatur 77.d.79.d.95.g.Aet.279.h. 308.a.c.d.e.g.h.309.c.d.e.Act. 277.f.Mar. oculorum fluxionibus acrib. quid conueniat 596 c.Or. oculis fluxione diuturna laborãtibus quid medeatur 361.b.Or.126.e.Aet. oculorũ frigidæ intemperiei ſymptomata, cauſæ, & curatio 304.f.Aet. oculi glauci quô nigri fiant 307.f.310.c.Act. oculorum hebetudini quô medendum 130.g. 646.g.Or. oculorum hebetudini quid conferat 70.d.Aet.257 g.278.f.329.g.Act. oculorum qui ægrè humectantur humores impetuoſos quid auertat 308 f.Act. oculos humectos ſanat fuligo ex cortice pini 48.d.Aet. ad oculum ictu læſum 278.a.c. Marc. oculo illapſa vt extrahenda 647.g.Or.278.d.Mar. oculorum imbecillitas 125.c. Celſ. oculos imbecillos iuuat fuligo picis 48.b.Aet. oculi imminutio quid 184.c.Act. oculorum imminutorũ aliquo caſu curatio 121.f.Celſ. oculis infixũ aliquid ſi ſit, quô eis medẽdũ 306.g.Aet. oculi inflãmationis origo & ſymptomata: & quid ab fluxione differat 182.e.Act

oculorū inflammatione feruēti laborātibus, aſpredinis cuiuſdā ſenſus cur oboriatur 764. b. Caſſ. oculorum inflammationis curatio 435.g.Æg.645.f.Or. 301.a.d.Aet.120.f.121.a.Celſ. oculorum inflāmationibus quæ conducant 520.e.Æg.40.d.Aet. 306.c.308.d.Act. oculorū inflāmationis grauis curatio 120. a.Celſ. oculi inflammationibus intentis quid medeatur 308 d.Act. oculi inflatio quid, & quomodo curanda 305.a.Aet. oculi inuſtionibus quid medeatur 309.c.Act. oculi lacrymātes quomodo curādi 132.a.Or. oculis lacrymoſis quid medeatur 48.b.50.c. Aet.353.a.390.d. 391.g.417.d.443.f.470.f.Myr. 275.c.276.f.278.f.Mar. oculos lacrymantes crebrò, vt exſicces 268.a.Mar. oculis lippientibus quid conferat 608.a.Or. oculorum lippientium cataplaſma 230.c.Aet. oculorum lippientiū perunctiones galacticæ 266. c.Mar. ad oculorum liuorem 278.c.Mar. oculi maciei & tabis curatio 437.h.438.a.Æg.324 g.Aet. oculis madentibus medetur aloe 9.c.Aet. oculorum obfuſcatio ſeu obſcuratio quid, & quomodo curāda 438.g.Æg. 130.g.646.g.Orib.300.e.321.f. Aet.184.e.Act. oculorum obtenebrationi & obſcurationi quid medeatur 279.h.310.b.Act. oculorum obſcurationis in febribus curatio 232.h.Aet. ad oculorum papulas & puſtulas 273.f.274.c.Marc. ad oculorū pilos pungentes 768.g.769.f. Myr. oculi ex plaga ſubcruenti facti quomodo curandi 646. c.Or. ad oculorum plumbum 276.d.f.Mar. oculi procidentia quid 183.g.Act. oculos procidūos facit cucurbita intēpeſtiuè admota 48.b.122.d.148.b.Aet. oculi procidētiæ quid medeatur 309.c.Act. oculi prolapſus curatio 436.b.Æg. ad oculorum pruritum 274.h.276.e.Marc. oculi pſydracas quid ſanet 309. a.Act. oculi pterygiorum curatio 437.a.557.d.Æg.646.g.Or. 325.f.Aet. oculis puerorum inflammatis quomodo medendum 166.d.Aet. oculorum reſolutio quomodo curanda 161. d.Tr.322.g.Aet. oculis rheumate capitis grauatis quid medeatur 263.h.Mar. ad rupta in oculo 647.d.Or. ad oculos ſanguine ſuffuſos 266.b.Marc. oculorū ſcabies quomodo tollenda 647.e.Or. oculis ſcabris quid medeatur 84.c.Aet.310.a. Act.275.c.f.g.277.h.279.g.Mar. oculorum ſcabræ lippitudini quid ſuccurrat 309.g.Act. oculis, ſuffuſione imminente, culicum, muſcarum, formicarúmque imagines cur obuerſentur 758.a.Caſſ. oculorum ſuffuſionis curatio 646.g.Or. oculorū ſuffuſionibus quid medeatur 37.f.41.h.Aet. oculorū ſuffuſioni ex ictu quid medeatur 610.c.Or. oculorum ſuppuratorum curatio 437.c.558.a.Æg. ad oculorum ſuppurationes 273 f.280.a.g.281.a.Mar. oculi tabes quid 184.Act.184.c.Act. oculorū tabis curatio 437.h.Æg. oc. tenebræ ne offundantur 80.d Or. oculorū tumoribus q̃d medeatur 308.e.309.f.Act.273.c.274 e.Mar. oculorū turbatio quō curanda 645.d.Or. oculorum vlcera ex puſtulis ſæpè fieri 121. e.Celſ. oculorum vlcera quō curanda 646.g.Or. oculorum vlcera à dolore quō vindicanda 435.h.Æg. oculorum vlcera cicatrice quæ indigeāt 315.d.Aet. oculorum vlceribus explendis idonea cadmia 72.f.Aet. ad oculorū vlcera 274.c.Mar. oculorum vlcera canceroſa quō curanda 312.e.313.a.Aet. oculorum vlceribus cauis quō medēdum 123.a.Celſ. ad oculorum vlcera ſordida cruſtáſq; habētia 273.e.293.a.Mar. oculis vlceratis ab igne, quō medendū 306 f.Aet. oculi vnguis 12.c.Act. oculorū vngues quid tollat 611 a.Or.

Oculi albo innatis quō medēdum 324.e.Aet. ad oculorum angulos contritos 277.g.Mar. oculi angulo magno increſcentis carnis eroſio 435.e.557.c.Æg. oculi angulis maioribus eroſis conueniens medicamentum 307.e. Act. oculi bulbus quō afficiatur 557.d.Æg. oculi membranarum extuberationibus quid conferat 308.e.Act. oculorum tunicis induratis quæ accōmodāda 306.e.Act. oculi tunicarū ruptioni quid medeatur 274.f. Marc.

Odocos Gallis dicta, Latinis ebulus 262.f.Mar.

Ὀδοὺς Hippocrati quid 107.e.Ruff. Ὀδόντες 103.b.Ruff.

Odorū cōſideratio ad tēperamētorū in ſimplicibus cognitionē quid cōferat 609.c.Æg. odorū copia vnde proueniat 463.f.Or. odorem aromatum procul ab igne remoti cur melius excipiāt 760.f.Caſſ.

odore fœtido mouentia 56.b.Celſ. odorem fœtidum corporis quid tollat 369.b.Act. odorem iucundum corpori conciliantia 353.e.Æg.368.d.Aet.

odoratus & guſtus conſpiratio 6. c.Aet. odoratus inſtrumentū 529.a.Or. odoratus affectus 13.a.Act. odoratus affectus peculiares & itē cum reliquis ſenſibus communes qui 185.b.Act. odoratus læſio vbi conſiſtat 295 e.Aet. odoratus oblæſio quomodo curanda 295.b.296.297. Aet.

odoratorum natura 464.b.Or. odoratorū ſpecies duæ 6.c.Aet. 463.g.Or. odorata omnia eſſe calida 463.f.Or. odorata corroborare ſtomachū 447.f.Aet. odoratis quando vtendum & quando nō, quum purgandum eſt 198.g.Act. odoratus qualis in ſtrangulationibus vteri faciendus, item quando vterus procidit 395.g.Orib. item in diſſolutione virium 396.a.Orib.

odoramentorum variorum confectiones 837.g.838.a.Aet. odoramentum optimum 230.d.Aet. odorata antidotus 411.b.431.g. Myr. odoratum medicamentum 324.a.Act. odoratum vnguentum 718.c.Myr.

Oe, hoc eſt ſorbum 504.h.Orib.

OEdema quid, vnde oriatur, & quō ei medendum 516.c.Ægin. 636.b.Or.736.a.Aet.189.a.245.f. Act. ad œdemata 821.g.Myr. οἰδήματα palpebrarum 183.a. Act.

OEnagræ deſcriptio 432.g.Or. œnagræ ſeu œnothuris vires 635 c.Æg.

OEnanthe quid 19.d.Aet. œnānthæ deſcriptio 432.e.Or. œnānthæ facultas 635.a.Æg. œnanthes confectio 747.d.Myr. ex œnanthe antidotus 430.c.Myrepſ.

œnanthariorum ſeu œnanthinorū etymologia, vſus, & conficiendorum ratio 692.e.Ægin.837.g. 838.a.Aet. œnantharion 747. c.Myr. œnanthinum medicamentum 324.e.Act. œnanthinum oleum 19.d.Aet.

OEnogarum 503.a.Myr.

OEnomeli 746.a.Myr.

Οἴνωψ color 855.h.Theoph.

OEnos. vide Vinum.

OEſophagos 107.f.Ruff.535.g. Orib.

OEſypus vnde fiat, quam vim habeat, & quomodo paretur 620. g.Æg.84.a.772.g.Aet. œſypi liquidi medicamenti præparatio 681.f.Æg.

Officinarū phar. error 366.c.Myr. officinis vſitatæ compoſitiones rarò rectæ 390.c.Myr.

Officium medici boni 193.g.Aet. officium medici ex ſentētia Aſclepiadis 43.c.Celſ.

Oleæ, fructúſque ipſius, facultas 619.f.Æg.19.g.28.e.495.b.597. h.Or.17.g.Aet. olea, nulla interueniente aciditate, dulcis 3.e. Aet. oleæ Æthiopicæ lacryma quas vires habeat 619.f.Æg. oleæ ſylueſtris lacryma qua vi polleat 387.e.Aet.

oleaſter 423.f.Or.

Olecranon 104.b.Ruff.546.d. Orib.

Olei vis & facultas 619.g.Æg.495. b.598.a.Or.17.h.Aet.33.a.Act. olei coctio 30.a.Or. olei affrictus ad quid 591.g.Aet. oleū venenis mederi 544.b.Æg. ex oleo & aceto emplaſtri confectio 750.a.Aet.

oleorum differētiæ & facultas 619 g.Æg.465.f.495.b.Orib.18.c.& deinceps.Aet. oleorum compoſitiones diuerſæ, eorúmq; facultas & vſus 688.b.Ægin.18.c. Aet.327.e.Act.599.a.Myr. olea cōſpiſſanda quomodo 59.c.Ar.

oleorum digerentium genera 674 h.675.a.Orib. olea diſcuſſoria 530.b.Æg. oleum dulce, inſulſum, lotum 20.c.Or. oleū dulciſſimum 19.a.21.c.Orib. oleum purgatorium quomodo præparetur 143.a.Aet. oleum temperatum 21.h.Or. oleum vetuſtum 22.d.Or.

oleoſorum qualitas & facultas 463 d.Or.609.e.Æg. oleoſa qualitas 24.f.Act.

Oleum ægirinum ſeu è populo nigra 689.g.Ægin.18.d.Aet.599.b. Myr. olei amaracini compoſitio & facultas 691.a.Æg.22.a. Aet.603.e.Myr. oleum amygdalinum 689.h.Æg.18.e.Aet. 329.f.33.b.Act.599.c.Myr. ex anemone 606.f.Myr. anethinum 689.b.Æg.20.d.Aet.328.f. Act.601.e.Myr. balaninum 690.b.Æg. capniſton 606.a. Myr. caryinum 329.h.Act. cedrini facultas 19.f.21.f.Orib. chamæmelinum 689.b.Æg.20. b.Aet.328.f.Act.601.c.Myr.22. b.Or. cicinum ſeu ricininum 689.g.Æg.18.c.Aet.599.a.Myr. cnicinum 330.a.Act. cnidiinum 330.a.Act. crocinū 691. c.Æg. cyprinum 690.g.Æg. 22.b.Aet.328.c.Act.603.g.607.c. 608.a.Myr.20.f.Or. Cyzicenū 692.c.Æg.22.e.Aet.604.c.Myr. cucumerinum 607.f.608.a.Myr. è fœnogræco 20.g.Aet.601.h. Myr. foliatum 692.e.Æg.838. f.Aet.605.f.Myr. gleucinum 692.a.Æg.609.a.Aet.327.g.Act. 606.h.Myr. hyoſcyaminum 330.a.Act. Iaſme à Perſis dictum 21.b.Aet.602.e.Myrepſ. irinum 691.b.Æg.22.d.Aet.329. a.Act.604.a.Myr. è iuglandibus 599.d.Myr. laurinum 690 c.Æg.18.g.Aet.329.d.Act.599.e. Myr.20.f.22.d.Or. lentiſcinū 690.c.Æg.19.c.Aet.465.f.Orib. 600.b.Myr. leucophyllinum 606.g.Myr. liliaceum 689.c. Æg.20.e.Aet.328.g.Act.601.f. Myr.22.b.Or. è lini ſemine 18.d.Aet.599.b.Myr. lucernarium 18.d.Aet. malabathrinū ſeu foliatum 692.e.Ægin.23.h. Aet.605.f.Myr. mandragoræ 608.d.Myr. marciaton 691.e. Æg. maſtichinum 690.d.Æg. 21.e.Aet.329.b.Act.603.a.606.e. 608.c.Myr.495.d.Or. megalium 21.e.Aet.603.d.Myr. melanthinum 330.a.Act. melinū 689.f.Æg.19.d.Aet.329.b.Act. 600.d.Myr. mendeſium 691. d.Ægin.21.g.Aet.603.d.Myr. metopiū 21.g.Aet.329.g.Act. 603.c.Myr. moſchatum 404. e.Aet. myrobalaninum 18.f. Aet.599.e.Myr. myrtinum 21 c.Aet.329.a.Act.602.f.Myr.19. g.Or. narciſſinum 20.h.Aet. 602.a.Myr. nardinum 22.e. Aet.327.f.Act. nardinum Cyzicenum 692.c.Æg.604.c.Myr. nardinum Ioannis vnguentarii 604.g.Myr. nardini confectio magis varia 604.g.Myr. nenupharinum 608.e.Myr. nucum 18.f.Aet. œnanthinum 19.d. Aet.600.c.Myr. omotribes 18 a.Aet.329.e.Act. omphacinum 18.a.Aet.329.e.Act. picini vires 637.c.Ægin. è populo nigra 18.d.Aet.599.b.Myrepſ. raphaninum 689.g.Ægin.18.d.Aet.330.a.Act.599.b. Myrepſ.19.c.Orib. ricininum 689.g.Ægin.18.c.599.a. Myrepſ. roſaceum 689.a.Ægin.19.f.Aet.328.e.Act.600.f. 776.b.Myrepſ.21.f.Orib. roſaceum inter frigida numerari 1.c.Aet. rutacei vires & compoſitio 328.h.Act. ſabinum 17.h.Aet. Salca 23.f.828. d.Aet.605.b.e.Myrepſ. ſeſaminum 689.f.Ægin.19.b.Aet. 329.h.Act.600.a.Myr.19.g.Or.

ſicyonium 590.e.Myr.21.f.Aet. 328.d.Act.603.b.Myr.22.b.Or. ſinapinum 330.a. Act. ſpicatũ 838.f.Aet. ſtyracinũ 21.e.Aet. 603.a.Myr. ſuffumigabile 24. c.Aet. ſulphurati vſus 427.e. Æg. ſuſinum 689.c.Æg.20.e. Aet.601.f.Myr. telinum 20.g. Aet. therebinthinum 493.d. Or. violaceum 689.e. Æg. 21. a.Aet.329.a.Act.602.c.Myr.
Olfactus affectionum dignotio & curatio 442.b. Æg. olfactum quæ ſtimulent 6.b.Aet.
olfactoriorum vſus 395.g.Or.
Oligophoron vinum 52.b.Act.
Oliuæ cuius in nutriendo ſint materiæ 371.e. Ægin. 216.d. 583.g. 557.h.Or.104.g.Aet. oliua co lymbas 17.g.Aet. oliua drupa 17.g. Aet. oliuæ nigræ 236.c. oliuæ albæ 236.e. oliuæ confractæ 236.e. Or. oliuæ purgatoriæ 650.d.Æg.363.c. Orib. 101.f.Aet. oliuarum ſalſarum virtus 110.c. Aet. oliua ſylueſtris 423.f.Or.
oliuæ rami 495.a.Or.
Oloſtei vis 635.c.Æg.504.g.Or.
Olera qualis in nutriendo ſint materiæ 368.e.Æg.28.b.Act. olerum nullum eſſe boni ſucci 107. e.Aet. olera aluum adſtringẽtia 250.c.Tr. olera frigefaciẽtia & humectantia mediocriter 489.e Ægin. olera valentiora quæ 36.e.Celſ. olera venenata quæ 628.c. Aet. olera venerẽ mouentia 118.c.Aet.
olera comitialibus quæ conueniãt 152.e. quæ dyſenteriacis 253. e. quæ phreniticis 148.e.Tr.
olus atrum 420.e.Or.
Olympiacum collyrium 671.f.Æg.
Olympianum oxyporium 333.b. Marc.
Olynthi 504.g.Or.
Olyra 209.h.Or.107.d.Aet.
Olyſcii quantitas 243.Marc.
Omentum 108.d.Ruff.538.f.Orib. 64.e.Celſ. omẽti ſitus & qualitas 118.f.Ruff. omenti deſectentis curatio 157.a. Celſ. omenti hernia 692.d. Aet. omenti prolapſus curatio 571.g. Ægin.
Ὠμήλυσις 317.g.Act.
Ὠμόχυμα quæ 203.d.Act.
Ὠμοπλάτη 203.g.Ruff. ὠμοπλάται 169.g.Celſ.
Ὦμος 103.g.Ruff. ὦμοι in vulua quid 109.b.Ruff.
Ὠμοτίδες 60.h.Celſ.
Ὠμοτριβὲς oleum 329.e. Act. 18.a. Aet.
Omphacini olei vires & compoſitio 329.e.Act.18.a.Aet.
Omphacitis quid 462.a. Ægin. omphacitidis gallæ facultas 625 g.Ægin.499.d.501.g.Orib.31.h. Aet.
Omphacitæ vini confectio 274.e. Orib.
Omphacium quid, quomodo parandum, & quodnam optimũ 432.f.Orib. omphacii facultas 635.c.Æg.20.a.f.22.c. Or. 33. d. 306.b.Act. omphacii & aceti differentia 4.a.Aet. omphacii confectio 751.a.Myr. omphacii electio 26.h.Or.
Omphacocarpi facultas 614.d.Æg. 11.f.Aet.
Omphacomelitis confectio 669.c.
Æg.271.c. Or. 238.f.Aet. 750.h. Myr. omphacomeli, rhodomeli & diacodion, in vtereraſcere valde poſtulant 268.d.Or.
Ὀμφαλὸς 104.g.112.a.Ruff.
Onagrum 504.g. Orib.
Onitis Latinis herba vrceolaris 482.e.Marc.
Onobrychis deſcriptio 432.g. Or. onobrychis facultas 635.d. Æg. 482.g.504.g.Or.
Onoclea 575.h.Myr. onocleæ anchuſæ vires 611.b.Æg.489.e.Or. 7.f.Aet.
Onochili anchuſæ facultas 611.b. Æg.489.f.Or.7.g.Aet.
Onocholes anchuſa 404.f.Or.
Onoma(herba) 504.g.Or.
ononis 635.d.Æg.
Ononidis facultas 614. d. 635. e. Æg.504.g.Or.
Onoſmatis vires 635.d.Æg.
Onothera ſeu Onothuris 504. g. Orib.
Onothuris vires 635.c. Æg. 504.g. Orib.
Onyx quid, & qui præſtantiſſimus 434.a.Orib. onyx Dioſcoridi quid 355.d.Myr. onychis electio 26 h.Or. onychum vires 635.e.Æg.
onychitæ color 855.c.Theoph.
onychitis 454.c. r.
Ὄνυξ ἵππειος 108.e.Ruff. ὄνυξ in oculo quid 184.a.Act.
Operculorum in organis vſus 165. g.Or.
Ophiaſis quid, vnde dicta, & quomodo curanda 411 & c.Æg.642. g.Orib. 276.e.Aet. 181.c. 289.g. Act.117.d. Celſ. ophiaſi quid medeatur 119.a.Aet.329.e. Act.
Ophigenion 416.f.Or.
Ophioſcordi vis 641.a.Æg.
Ophioſtaphylos 409.b.Or.
Ophites lapis 514.d.Or.69.d.Aet.
Ophthalmia quid, & quomodo curanda 432.c.Æg.128.a. Or. 182. d.237.g.Act.
Ὀφρύες 101.f.Ruff.
Opinatrix animæ pars 20.a.Act.
Opiſthotonos affectio quæ ſit, eiúſque cauſæ notæ & curatio 2.e.3.c.Aret.430.e.431.g. Ægin. 124.f.Orib.154.c.Act.67.c.Celſ. 235.d.Scrib.320.c. Marc. opiſthotono opiſthotonicíſq; quid medeatur 51.a.Aet. 328. c. Act. 355.d.Myr.235.d.Scr.303.c.320. c.e.Marc.
Opium quid ſit 223.g.Scrib.259.e. Act. opium verum quod ſit, & vbi adhibendum 265.e. Mar. opiũ, ſeu papaueris ſuccus, quomodo probandum ſit, quomodo adulteretur, & colligatur 428 g.429.a.Or. opii facultas 182. a.Tr.633.b.Æg.478.c.Aet. opii in dolore capitis quum viguiliæ vrgent vſus 138.g.Trall. opio admiſcenda quæ ſint 478. c.Act. ex opio antidotus 425. d.439.g.Myr.
opĩ poti ſymptomata & remedia 223.g.Scr.644.g.Aet.
Opobalſamum 21.f.Or. opobalſami confectio 747.a.Myrepſ. opobalſami probatio 747. b. Myr.
Opocarpaſum venenoſum eſſe 628 c.Aet.
Opopanax vnde fiat 636.e. Æg. opopanacis coctio 30. d. Orib. opopanacis facultas 636. e. Æg.
19.e.21.a.22.b.505.d.607.a. Or. 46.c.698.c.Aet.
Ὀπῶραι 205.b. Act. ὀπώρα σύφυτα quæ 74.g.Aret.
Ὀπὸς, ſeu liquor, Cyrenaicus & Medicus quam vim habeant 635. f. Æg.505.a.Or.45.f.Aet.
Oppilatio hepatis quomodo curãda 511.h.Aet. oppilatio nariũ quomodo fiat 201.e.Scr.
Ὄψις 112 c.Ruff.
Orbiculorum in organis vſus 164. a.Or.
orbiculorum compoſitio 276. b. Act. orbiculi è ſagapeno 277. c.Act.
Orbicularis herba Græcis cycla-minus 257.h.347.d.Marc.
Orcheſtæ acopon 587.a.Aet. orcheſtæ vnguentum 610.a.f. Aet.
Ὄρχεις 105.a.Ruff.
Orchis herba, eiúſq; facultas 515. d.635.h.Æg.505.b.Or.45.h.577. e.Aet. orcheos ſpecies, earúmque deſcriptio 433.e.Or.
Orcyinus (piſcis) 226.g.Or.
Ordei facultas 36.b. Aet. ordei dulcor medius 2.a. Aet. ordeolum palpebrarum 333.f.Aet. vide plura in H.
Oreoſelinon, eiúſque facultas 433. b.Or.635.g.Æg.
Oreſtes quo genere inſaniæ laborauerit 54.e.Celſ.
oreſtia herba 433.b.Or.
Organorum medicinalium differentia 161.e.Or. organorum materia quæ 162.c.Orib. organorum partes, earúmq; vſus 162.f.Or. organorum partes mobiles & immobiles quæ ſint 166.a.Or. organi tractorii motus 168.e.Or. organicus modus in luxandis reſtituẽdis quis ſit 161.e.Or.
Organa mollit venus 117.h.Aet. organa obturata ſanat porrum ſylueſtre 10.b.Aet. organis ro bur addit caroum 30.g.Aet.
Ὀργὴ per χολὴν ſignificatur 21. e. Aret.
Oribaſius cur in ſuo cõpendio medicinali chirurgiam omiſerit 5. c.Or. oribaſius febre peſtilenti correptus, ex cruris ſcarificatione morbum euaſit 317.d.Or. oribaſii aridum 342. b. Aet. oribaſii paſtillus 795. g. Myr. oribaſii theriaca 660.b.Aet.
Orientis princeps ſuffumigiũ moſchatum quomodo paret 840. f. Aet.
orientales venti vehementiſſ. 151.f. Aet. orientales venti tres 150. f.Aet.
Origani ſpecierum deſcriptio 433. c.Orib. origani facultas 635.f. Æg.19.f. 22.c. 483.g.505.b.607. b.Or.45.f. Aet. origani doſis 327.f. Or. origanum balneis iniici 154.e.Aet. origanum viride 12.e.Or.
Orionis ortus & occaſus 152.h.151 a.Aet.
Ormini deſcriptio 433.d. Orib. ormini vires 635.g.Ægin. orminum venerem excitare 8. c. Orib.
Orobanchæ facultas 635.g. Ægin. 505.b.Or.45.g.Aet.
Orobethron 447.d.Or.
Orobi, id eſt erui, facultas 635.g Æg. 505.b.Orib.45.g.Aet.51.g.. Actuar.
ex orobo antidotus 431. b. Aet. orobium 425.g.Or. orobiæi ciceris vires 598.d.607.b.Orib.25. f.Aet.
Orophe Syris quid 548.d.Aet.
Orpheus calaminthæ quid tribua 29.e. quid ſaluiæ 25.a. Aet.
Orphorum (piſcium) inter alimenta corporis qualitas & facultas 224.h.Or.88.g.Aet.
Ὄῤῥος 105.a.Ruff.
Orthopnœa quid, vnde nomen & originem habeat, & quomodo. curanda 30.b.Ar.449.f.Æg.414. f.Aet.157.b.218.f.Act.68.f.Celſ. orthopnϾæ incipientis notæ 30 d. Aret. orthopnœæ ſymptomata 30.c. Aret. orthopnœæ qui magis obnoxii 30.c.Aret. orthopnœæ orthopnoicis quid medeatur 608.e.609.b.Or.95.e. 651.f.Aet.257.g.Act.390.e.391. g.392.e.397.c.402.b.407.b.409. b.410.g.412.f.418.a.421.e.422.d. 438.c.Myr.341.e.Marc. ad orthopnoicos, potus 750.g Myr.
Ortus animantium omnium ex vtero 879.a.Aet. ortus & occaſus ſtellarum 151.g.152.a.Aet.
Orycalus (piſcis) 231.b.Or.
Oryzæ facultas, & qualis inter edulia ſit materiæ 65.d. Aret. 370. b. 635.g.Æg.210.f.Orib.45.g.Aet. 27.g. Act. oryzã cum lacte coqui 79.f.Aet.
Os & in eo contenta 103.b. 116.b Ruff. oris, oréque contentorum affectiones, earúmque curatio 444.c.Æg.653.a.&c. 655.a. Or.377.& deinceps. Aet. 186.b. 314.b.Act. oris vitia quæ manu & ferro curentur 149.e.Cel. ad oris vitia quælibet 301.f 291. c.293.a. Marc. ad oris vitia in infantibus 293.a. Marc. oris remedia ſummaria 395.b.Aet.
ori balnea accommoda & ſalubria quæ ſint 359.f.Æg.155.c.Aet. oris elutio contra Aſclepiadem 43.f.Celſ. de oris illitionibus doctrina ſummaria 395.b.Aet. oris illitionum vſus & confectio 667.d.Æg.
ore detrahenda materia quomodo ſit 195.f. Scrib. ore materiam humoris detrahẽtia 249.f. Mar. ex ore humores ſeu humiditatem trahenta medicamẽta 478. e.Or.144.d. Aet. ore pituitam elicientia 82.b.Aret.
oris amaritudo vnde 159.e.Act. oris ardori medentur violæ 28. e.Aet. oris cancro quomodo medendum 203.e. Scrib. oris cauitati quid conducat 316. b. Act. oris cruſtas quid ſanet 316 g.317.a.Act. oris fœtori quomodo medendũ 377.a.Aet 653, a.Or. oris fœtori quid medeatur 421.a.747.f.Myr.336.d.Mar. oris graueolentia vnde oriatur 473. c. Æg. oris graueolentia ex nimio coitu 117. f. Aet. ad oris grauedines 301.g.Marc. oris inflammationes quomodo curandæ 393. e. Aet. oris inflammationibus quid medeatur 41.a.Aet.269.g.Act. oris interiorum vitiorum curatio 241. c. Act. oris odor teter quomodo tollendus 653. a. Or. oris putredines quomodo tollẽdæ 657. e.Or. oris putredini quid medeatur 15.b.379.h.Aet. 316. c. f.

517.a.b.Act.379.g.421.e.Myr. ad oris rimas ſciſſuráſque 291.f. Marc. ad oris tumores 301.c. Mar. oris vlcerum curatio 130. f.Cel. oris vlceribus quid medeatur 604.a.Or.14.c.46.h.Aet. 292.a.b.c.g.293.c.301.c.Marc. ad oris vlcera depaſcentia 269. g.316.d.Act. oris vlceribus feruidis quid conducat 445.f.Æg. ad oris vlcera graueolentia 291. f.Marc. ad oris vlcera nigreſcentia 291.c.d. Marc. ad oris vlcera in pueris 766.g.Myr.
os pectoris 546.e.Or. ora vaſorum aperiẽtia 616.e.Or. oris vẽtriculi affectus 220.g.Trall. oris vẽtriculi affectionibus quo modo ſuccurrendum 137.b.Or. ore ventris commorſo ab humoribus vitiatis, ſequitur deliquiũ animi 228.e.Aet. os vlceris interdum vitio affici 102.g.Celſ.
Oſſa quid ſint 120.a.Ruff. oſſa plurima in cartilaginem deſinere 169.d.Celſ. oſſium compages quotuplex 547.c.Or. oſſium vtilitas 547.d.Or.
ora, venæ quæ 117.b.Ruff.
oſſium connexiones omnes ambit podagra 587.g.Aet. oſſa in elephantia vitiari 61.f.Celſ. oſſa vitiata & corrupta quibus ſignis cognoſcantur, & qua ratione curentur 170.c.Celſ. oſſa omnia attinens cura 175.h.Celſ.
oſſium quæ non cõferbuerunt curatio 181.a.Celſ. oſſa denudata ſanat opopanax 46.c.Aet. oſſium dolor qualis & cur 48.e. Ar. oſſibus fiſſis & fractis ferramenta veteres admouiſſe 173. b.Celſ. oſſium fracturis quid medeatur 321.h.Act. oſſi læſo fractóque commodum emplaſtrum 227.d.Scrib. oſſium laſſitudinis cauſa & curatio 173 f.Aet. oſſium ſquamas diſparat peucedanum 47.d.Aet. oſſa topho obdureſcẽtia faſciarum cruenta tinctura cur prodat 762.g.Caſſ.
oſſium coniungendorum ratio duplex 547.c.Or. os excidi quot modis poſſit 171.a.Celſ. oſſa extrahens Andreæ malagma 86 a.Celſ. oſſa reſoluens emplaſtrum 90.e.Celſ.
oſſa capitis 106.b.d.119.d.Ruff. 547.f.Oribaſ. oſſa maxillæ inferioris & ſuperioris 548.f.549. e.Or. oſſa pedis 552.f.Oribaſ. oſſa pubis cõſerta difficilem reddunt partum 788.e.Aet. oſſa thoracis ſeptem 550.e.Or.
os coccyx, ſiue cuculus 550.d.Or. oſſium coliformium carunculæ quomodo tollendæ 560.c.Æg. oſſis cubiformi fractio & curatio 600.d.Æg. oſſa immobilia 176.f.Celſ. oſſium interiorum appellationes 106.a.Ruff. os iugale 548.f.Or. os labdoides 549.d.Or. oſſis nauicularis fractio & curatio 600.d.Ægin. oſſa nominibus vacantia 552.a. Or. oſſa petroſa 444.c.Aet. os ſacrũ 105.d.Ruff.547.a.c.Or. oſſi ſacro quõ appendeat vterus 779.d.Aet. oſſis ſacri fracti cura tio 597.e.Æg. oſſis ſacri vlcerationis curatio 412.ß.b.Æg. 234.a.Aet.
oſſalis medulla 110.d.Ruff.
oſſa deuorata quomodo extrahenda 657.a.Or.
oſſium combuſtorum facultas 636.a.Æg.519.f.Or.91.e.Aet.
oſſium medulla qualis in alimento ſit 222.a.Or.
oſſium in lupi ſtercore repertorũ facultas 475.f.Aet.
Oſcedinem quid ſanet 291.Marc.
Ὄσχεος 105.a.Ruff.153.f.Celſ.
Oſcitantes cur minus audiamus 758.b.Caſſ. oſcitatio febrile principium 192.a.Aet.
Oſiris herba 436.a.Or. Oſiridis facultas 636.a.Æg.505.c.Or.46. a.Aet.
Ὀσφὺς 104.e.Ruff.
Ὀστᾶ quid 120.a.Ruff.
ὀστίτης μυελὸς 110.d.Ruff.
Oſtiarius 108.b.Ruff.
Oſtracon 516.b.Or.
oſtracites lapis 514.c.Or. oſtracitæ lapidis facultas 631.c.Æg. 69.c.Aet.
oſtracoderma 88.h.Aet.
Oſtrea cuius inter edulia materiæ ſint 373.e.Æg.225.a.728.c.584.a. Or.88.h.Aet. oſtreorum teſtæ vſtæ quam vim & vſum habeãt 636.c.Æg.520.a.Orib.96.d.Aet. 621.d.Myr. ex oſtrea medicamentum 325.f.Act.
oſtrea pelagia 229.f.Cr.
Oſyris vide Oſiris
Ὦτα καρδίας 107.h.Ruff.
Othonion 448.f.Or.
Othonna quid ſit, & quas vires habeat 635.a.673.g.Æg.
Ὠτίδων auium caro qualis 223.b. Orib.
Otium corporibus quid mali importet 286.f.577.e.583.b.Orib. 104.b.175.b.792.g.Aet. otium nimium vtile non eſt 13.a.Celſ. otium perpetuum noxium 368. d.Æg.
otioſorum victus qualis eſſe debeat 171.a.Aet.
Ouatus humor oculi 299.c.Aet.
ouiformis humor oculi 299.c.Aet.
Ouibus forcipe inter tondendũ vulneratis quõ medendũ 31.g. Aet. ouillæ carnis qualitas 372. a.Æg. ouillum fel quale 81.d. Aet. ouilli lactis qualitas & facultas 232.a.Or.76.e.Aet. ouillæ pellis facultas & vſus 619.a. Æg.519.e.Or.91.f.Aet. ouillum ſtercus quale 83.e.Aet.
Ouorum, quoad nutrimenti quod corpori ſuggerunt, bonitatẽ, differẽtiæ 371.g.Æg.223.d.Or.86. h.Aet.32.e.Act.37.b.Cel. oua & amylum pituitam craſſiorem reddere 66.h.Celſ. oua craſſi ſucci eſſe 240.a.Tr. oui potior & deterior pars quæ 32.f.Act.
ouorum aceto maceratorum vſus 503.d.Æg. oui crudi vſus 507. c.Æg. oua dura, aſſata, fricta in ſartagine 584.b.Or. oua frixa 64.f.Or. oua in ſartagine inſpiſſata, ouiũ peſſima 223.e.Or. ouorum ſuffocatorum qualitas 371.h.Æg. oua tremula & ſorbilia 223.e.Or.
oui, eiúſque partium, medicamentaria vis 647.a.Æg.520.b.611.f. Or.87.c.Aet. ouorum album 20.e.Or. oui candidum, & oleum, quid differant 2.c.Aet. ouorum pellis 520.b.Or. ex ouis emplaſtrum quomodo paretur 773.b.Aet.
Oxalis 425.d.Or. oxalidem canis rabioſi morſib⁹ mederi 261. c.Aet.
Oxerum emplaſtrum 410.d.Aet.
Oxos. vide Acetum.
Oxoſaccharis vires & compoſitio 253.c.Act.744.d.Myr. oxoſacchar corporibus calefactis vtile 276.f.Act. oxoſacchar è cotoneis 250.b.Act. oxoſacchar è radicibus 250.a.Act.
Oxyacantha aliis berberis 791.a. 364.c.Myr. oxyacanthæ, ſeu oxyacanthi, facultas 635.e.Æg. 505.a.607.a.Or.
Oxybaphi nota, quantitas & pondus 700.c.Ægin.28.e.Orib.244. Marc.
Oxygala 105.b.Aet. oxygalactinus caſeus 80.b.Aet.
Ὀξυγλυκὺ 267.g.Or.
Oxylapathum 425.d.Or. oxylapathi facultas 630.a.Æg.217.g. 466.e.501.e.604.c.Or.39.d.Aet. 622.e.Myr.
Oxylipes Græcis quid 204.g.Aet.
Oxymelitis facultas & vſus 244.g. 272.e.279.b.583.h.Orib. oxymeli quibus dandum 318.c.Tr. oxymelitis cõficiendi ratio 273. b.676.h.677.a.Cr. oxymelitis confectiones variæ 739.a.741. 742.743.Myr.
oxymel aquoſum melius 258.e. Cr. oxymelis Diaſcilliu confectio 334.c.Marc. oxymeli Iulianum 301.f.Tr. oxymelitis Iuliani facultas & vſus 223.g. h.Trall. oxymeli ſquilliticum 234.f.Tr.
Oxymyrſine Latinis ſcopa regia 218.f.Scr.355.g.Marc.
Oxynitrum emplaſtrũ 768.a.Aet.
Oxyphœnicum 364.c.Myr.
Oxyphyllon 446.f.Or.
Ὀξυπόρων vſus 420.g.Æg. oxyporon pharmacon 462.e.Aet. oxyporon polyetes 462.e.f.Aet. oxyporia purgatoria 131.g.Aet. oxyporion ad ſtomachum 331. a.332.e.g.Marc.
oxyporiæ cõpoſitiones variæ 744. f.745.c.Myr.
Ὀξὺς χυμὸς 110.g.Ruff.
Oxyſchœni, ſeu iunci acuti, ſpecies & facultas 444.f.Or.642.g.Æg. 510.a.Or.45.f.54.e.Aet.
Ὀξυτρίφυλλον Latinis trifolium acutum 220.c.Scr.
Ozæna quid, vnde dicta, & quomodo curanda 190.d.Tr.442.e. Æg.650.e.Or.291.d.Aet.185.d. 240.h.302.h.Act.149.c.Celſ.201. g.Scr. Ozænæ & polypi diſcrimen 185.e.Act. ozænæ vix ſuccurri poſſe 128.f.Celſ. ozænæ medentia 291.292.Aet.303. c.e.Act.769.c.791.e.Myr.289.a. Marc.

P

Π ferrei in organis vſus 163.h.165. f.Orib.
Pabuli ratione lac differre 76.g. Aet.
Paccii Antiochi compoſitio 324.f. Marc. pacchii Antiochi hiera 209.c.Scr. pacchii emplaſtrũ album 231.a.Scrib.
Paccianum collyrium 359.f.g.Aet.
Παχεῖα ἀρτηρία 110.a.Ruff.
Pachon menſis 610.ß.g.Aet.
Pæderos 407.d.Or. pæderotis facultas 612.b.Æg.8.g.Aet.
Παιδικὸν pharmacum 308.d.Act.
Pædotribarum frictio 127.f.Aet.
Pæonia 414.g.Or. pæonia aliàs glycyſida 220.g.Scr. pæoniæ facultas 618.d.Æg.494.e.597.a. Or.16.a.47.b.Aet. pæoniæ radicem de collo ſuſpenſam comitialibus mederi 424.d.Æg.258.e. Aet. pæoniæ ſemẽ 120.b.Or. è pæonia antidotum 264.f.Act.
pæonia antidotus 660.b.Æg.658.f. Aet.428.f.g.Myr.
Παμπάλη 26.e.Act.
Pagurorum (piſcium) inter edulia qualitas & facultas 373.e.Ægin. 225.d.226.c.Or.89.b.Aet.
Palæſtina tecolithũ fert 67.g.Act.
Palæſtræ commoda 297.g.Orib. palæſtra erecta quibus cõueniat 297.g.Or. palæſtricus modus in luxandis reſtituendis quis ſit 161.d.Or.
Palatum 103.d.Ruff.63.c.Celſ. palati ſutura 167.e.Celſ. palati vitia, eorúmque curatio 186. g.241.g.Act.388.g.Aet.
Paleæ oculis ſi illabantur, quæ medela adhibenda 306.e.Aet.
palearis color 855.e.Theoph.
Paliurus 437.d.Myr. paliuri facultas 636.d.Ægin.505.c.607.d.Or. 46.b.Aet. paliuri radix 400.d. Myr.
Palladius medicus 357.c.Myr. palladius Magiſtrianus Alexandrinus 285.b.Aet.
Pallas emplaſtrum 799.ß.f.Aet.
Pallor febrientes cur occupet 764. e.Caſſ. pallor timidis, rubor iratis cur oboriatur 762.d.Caſſ. ad pallores & liuores oleum quodnam faciat 47.c.Or.
Palma (arbor) 448.a.Or. palmæ arboris facultas 645.d.Æg.511. d.Or.56.h.Aet. palmæ cerebrum 611.e.Or.57.a.Aet. palmæ fructuum facultas 645.d. Æg.19.b.21.b.511.e.611.e.Or. 57.a.Aet. palmæ fructum auſterum ſimúlque dulcem eſſe 3. g.Aet. palmæ ramorum ſuccus 20.a.Or.
palmularum inter edulia qualitas & facultas 371.b.Æg.216.b.584. b.Or.57.a.Aet. palmulas iecori ſpleníque inflammatis noxias eſſe 245.a.Or. palmulæ pingues 584.e.Or. palmularum Thebaicarum vis 254.c.Tr. palmulæ virides 584.f.Orib. ex palmulis oxyporium 132.a. Aet.
palmeus color 855.g.Theoph. palmeum emplaſtrum 321.a. Act.
Palmare remedium ad tuſſim 313. f.Marc.
Palma 104.c.Ruff.169.e.Celſ. palmæ oſſium ſedibus ſuis promotorum ſigna & curatio 284. e.Celſ.
Palpebræ 101.f.Ruff.545.d.Or. palpebras mouẽtes muſculi 554 h.Or. palpebræ morbi, eorúmque curatio 434.c.&c.Æg. 646.e.f.647.d.f.h.Or.229.e.Aet. 182.h.183.238.a.& deinceps, Act.
palpebras ornat fuligo picis 48.b. Aet. palpebris puerorum ornandis ſtibium aptum eſſe 340. e.Aet. palpebræ quomodo pulchræ fiant 647.d.Or. palpebrarum ſutura ſurſum verſus quomodo facienda 329.a.b.&c.

Aet. palpebrarum vſtio per medicamenta 555.a.e.Æg.

palpebræ aſperitudo quid, & quomodo curanda 183.c.238.c.Act. ad palpebrarum aſperitudinem 175.c.Tr.66.g.306.b.308.c. Act. 273.f.h. 274.a.d.e.293.a. Mar. palpebrarum calli cauſa & curatio 319.c.Aet.183.c.238.c.Act. ad palpebrarum calloſitatẽ 184.c.Aet.274.a.b. Marc. 305.c.Act. palpebræ carbunculorum curatio 437.f. Ægin. palpebrarum cohærẽtium curatio 557. a. Æg. palpebræ craſſiores ſubcruentæ & granorum milii plenæ, quomodo curentur 547. e. Orib. palpebrarum defluuiis quid medeatur 48.d. 84. c. Aet. palpebræ duræ & quæ difficulter mouentur, quomodo curãdæ 647. f. Or. palpebrarum euerſionis cauſa & curatio 183.b.238.a. Act. palpebra ficoſa, eiúſq; curatio 183. c. 238.c. Act. palpebrarum glabrities quid, & quomodo curanda 183.d.238.e.Act. palpebrarum glabritiei quid medeatur 310. a. Act. palpebris glabris vt pilos inducas 279. a. Marc. palpebrarum grando, eiúſq; curatio 183.c. 238.d. Act. palpebris granorum milii plenis quomodo medendum 647. e.Or. palpebrarum hordeolum vt curandum 646. b. Orib. vide Hordeolum. ad palpebras humore perforatas vel pediculis exeſas 275.g. Marcell.

palpebræ lepra affectæ quomodo curandæ 647.f. Or. palpebrarum οἰδήματα, eorúmque curatio 183.a. 287.h. Act. palpebrarum & ciliorum pediculi quomodo tollendi 132.b.647.h. Orib. ad palpebræ pediculos 434.h.Æg. palpebris pili quomodo inducendi ſi vel nulli vel rari inſint 646.f.Or. palpebris pilorum defluuio laborantibus quid medeatur 84.c.Aet. palpebris pilos non habentibus quid medeatur 484.e.Myrepſ. palpebrarum pili oculos irritantes quomodo tollẽdi 646.e. Or. ad palpebrarum pilos pungentes 435. c. Æg. ad palpebram piloſam 232.g.Scr. ad palpebrarum pruriginoſam ſcabiẽ 238.d. Act. palpebræ reſolutio quomodo curanda 266.a. Aet. ad palpebras ſcabras 276. e.g.Mar. palpebris ſubcruentis quomodo medendum 647.e.Or. palpebræ veſicarum ſiue aquularũ curatio 556.e.Æg.

palpebræ infernæ euerſionis cauſa & curatio 434.c.555.g. Ægin. palpebræ infernæ ſutura 555. e. Æg. palpebræ ſupernæ ſutura aliique modi in iis quibus pili in palpebris ſuccreſcunt 554. a. Æg. palpebra ſuperior inferiorue depreſſa gemina obiecta oculis cur offerat 759.f. Caſſ.

Palpitationis origo & curatio 217. h.Act. palpitationis cordis cauſæ 455.h. Æg. de palpitatione cordis laborante hiſtoria 455.b. Ægin.

Paludes Ægyptias ſolas ſalubres eſſe 260.g.Or.

Palumbi caro qualis 371. f. Ægin. 86.c.Aet. palumbi ſanguis 75. g.Aet.

Pampathes emplaſtrũ 764. e. Aet. 569.a.Myr.

Pamphyliæ montes carpeſium ferre 39.b.Aet.

Pamphyllum vinum quod 89. f. Aret.

Panacea antidotus 409.a.c. 430.d. Myr. 413.f. Aet. panacea emplaſtrum 753. a. quomodo paretur 763.c.Aet.

Panacis ſpecies, earúmque facultas 426.g. Or. 636.e.Ægin. 505. d.e.Or. 46.c. Aet. panacis radix optima quæ ſit 26.h. Or. 98. g.Aet.

Panæretos antidotus 417.g. 418.b. Myr.

Panalethes emplaſtrum 752.c.Aet.

Pancala aurea antidot⁹ 450.e. 452. g.Myr.

Panchreſtos antidotus 427. d. Aet. 408.d.g.409.a.444.d. Myrepſ. panchreſtos Eraſiſtrati 434. a. 433.h.Ægin.51.a.Or.288.g.Aet. panchreſtos paſtillus 784.e.801. d Myr.

panchreſton fuluum 359.b.Aet. panchreſtum ſiccum 522.e.Æg.

Pancratiani pulueris cõfectio 388. e Marc.

Pancratii facultas 636.d.Æg.505.c. Or.46.b.Aet.

Pancreas, eiúſque functio 108. d. Ruff.539.d.Or.

Panicum 417.e.Or. panici inter edulia qualitas & facultas 370.a. Æg.210.d. Or. panici in medicando facultas 620.e. Æg.496. e.598.c.Or.25.e.Aet.

Panis ſpecies diuerſæ, earũmq; in alendo qualitas & facultas 370. a.Æg.209.a.c.Orib.26.f.Act. panum cõficiendorum ratio ex Dieuche 252.b. Or. panificia omnia firmiſſimi eſſe nutrimẽti 37.b.Celſ. panem cum fructibus pomaceis comedi debere 254.c.Trall. ex pane cataplaſma quomodo conficiatur 158. c.Aet.

panis aqua madẽs imbecilliſſimæ materiæ 37.b.Celſ. panem calidum cum vino, animo delinquentibus dari 326. f. Trall. panes craſſi ſucci qui ſint 583. h. Or. panis hordeaceus 36. c. Aet. panis ex loti ſemine 41. d. Aet. panis optimè confectus cuius in alendo ſit materiæ 584.c.Or. panis triticei facultas 22.a.583.d.Or.

panis in medicando facultas 615. b.Æg.474.g.Or.

Panniculi lanei lineíq; vſti vis 638. f.Æg. panni ruſtici deſcriptio 334.a.Marc.

Pantagathos antidotus 415.h. 416. b Myr.

Pantolmius paſtillus 664.g.Æg.

Pantolinus paſtillus 804.g.Myr.

Panthemi malagma 86.e.Celſ.

Pantherarum caro an eſui ſit, & Qualis ſit materiæ 220.g.Or. 85. a.Aet. pantheræ morſus quomodo curandus 614.β.a. Aet.

Panus quid, & quomodo curãdus 513.d. Ægin.189.d.245.c.Act. panis quid medeatur 8. f. Aet. 332.b.Act.822.a.Myr.236.f. Scr. pano conueniens malagma 87. a.Celſ. panos crudos ſanat ebiſcus 17.e.Aet.

paniculis quid medeatur 206. d. Scr.390.g.391.e. 406.a. Marc. paniculas aperientia 391.b.Mar. ad panicularum dolorem 391.a. f. Marc. ad paniculam incipientem reprimendam 391. g. Marc. panicula ne ad ſectionem veniat 391.c.Marc.

Πάνυγρον hoc eſt liquidum medicamentum 673.d.Or.

Papaueris ſpecies, earúmque facultas 428.e.Or.633.a.Æg. 19.g. 21.e.503.b.606.a.Or.42.f.Aet. papauerum purgatoria vis & doſis 127.d.Ruff.327.f. Orib. è papaueris capitibus antidota 657.e.Æg. è papaueris capitibus confectio Galeni 675.b.Or. è papaueris capitibus pharmacum 237.f.Aet. papaueris è capitibus potio 269.e.Act. papaueris liquor probatiſſimus qui ſit, & quomodo colligatur 428. g.429.a.Or. papaueris liquor qua facultate præditus ſit 484.a. Or. papaueris ſuccus qua vi præditus 20. c. Or. papaueris ſuccum frigidiſſimum eſſe 1.c. & venenoſum 628.c.Aet. papaueris ſucci poti ſigna & curatio 547.b.Æg. 644.g.Aet. 286.b. Act. 223. g. Scr. papaueris ſemen 212.c.Or.

papauer cornutum venenatum eſſe 628. c. Aet. papaueris cornuti ſumpti ſigna & curatio 548 g.Æg.286.c.Act. papauer littorale 325 c.Or. papauer ſpumeum 434.g.Orib. papaueris ſpumoſi vis 636.f. Ægin. 225. b. Orib.

Papillæ 104.e.Ruff.546.e.Or.

Πάππος 103.a.Ruff.

Pappi quid ſint 551.a.Æg. pappi ſumpti curatio 287.c.Act.

Papulæ ſeu exanthemata vnde 188 d.Act. papulæ viuis corporibus combuſtis cur exurgant, mortuis nequaquã 761. g. Caſſ. papularũ ſpecies & curatio 506. h.Æg. 729.a. Aet. 115.f. Celſ. papulis quid medeatur 79.d.Aet. 211. c. 234.c. Scrib. 301.f. 326.f. Marc. papularum eruptionibus medetur lac 77.c. lupinus 27.d.Aet. ad papulas feruentes 768.a.Myr.

ad Papulas in capite efferuentes 258.f.Marc. ad papulas faciei 323.f.Marc. ad papularũ menti manãtium eruptiones 373. d.Aet.

Papulæ pruriginoſæ quomodo curandæ 674. g. Aet. papulæ vlceroſæ quomodo curandæ 675. f.Aet. papularum vlcera ſanat myrobalanum 13 g.Aet.

Papyri intortæ vſus 112. g. Celſ. papyri vſtæ vis 636.e.Æg. 505.d. Orib.

Par pari mixtum minus nociuum 24.b.Aet.

Παρακέντησις quid 535.e.Aet.

Παρακμὴ quid 366.e Marc.

παρακμαστικὴ febris 171.e.Act.

Παρακολλητικὸ, emplaſtrum 89. b. Celſ.

Παρακυνάγχη 187.b.Act.

Paralium papauer 429.b.Or. 42.g. Aet.

paralius tithymallus 445.a.d.g. Or. paralii tithymalli facultas 543. f. Æg.510.e.Or.

Paralyſis quid 24. d. Aret. 210. d. Scr.301.e.Mar. paralyſin gonorrhœa ſæpe inducit 41.h.Ar. paralyſin morbum eſſe longum 62.b.Cel. paralyſis & mydriaſis oculorum periculoſa 119. h. Celſ. paralyſis duplex 325. f. Marc.

paralyſi accommoda remedia 218. g.Scr. ad paralyticos vnguentum 612.a.g.Aet. paralyſi paralyticiſque quid medeatur 69. g.70.a.Aet.210.d.Scr.303.c. 317. b.325.g. 337.h. 351.d.401.d.403. b.d.404 c.Marc.

Παράμεσος δάκτυλος 104.c.Ruff.

Παραμήρια 105.f.Ruff.

Paraphimoſis quid 573 g.Æg.

Paraplegia quid 24. d. Aret. paraplegiã quid vocet Hippocrates 24 e.Aet.

parap,lecticis quid medeatur 365.d. 407.a.Myr.

Παρασυνάγχη 187.b.Act.68.b.Celſ. paraſynanche vbi fiat, & quomodo curanda 446. f. Ægin.

Παράσυρα 112.a.Ruff.546.b. Or. παρασύρια 103.d.Ruff.

Παραστάτης 107. f. Ruff. παραστάται 109.g.118 g.Ruff.

Pardalianches 407.e.Or. pardalianchis facultas 612.d.Æg. 490 f.Or.9.a.Aet.

Pardorum caro qualis 220.g.Or.

Pareas ſerpens 624.f.Aet.

Παρειαὶ 102.g.Ruff.

Παρεγκεφαλὶς 107.b.115.c. Ruff. 523 a.Or.

Parenchyma 533.g.Or.

Parentes liberis podagram ſæpius relinquunt 587.h.Aet.

Pareſis quid 24.d.e.Aret. πάρεσις ſeu membrorum reſolutione laborantibus quid conueniat 322. g.Act.

Parhygrum, eiuſque facultas & vſus 740.e.Aet 127.e. Or. parhygron ceroton ad podagram 409.f.Marc. parhygrum Galeni quomodo conficiatur 773. c.Aet. parhygrõ Oribaſii emplaſtrum 676.g. Æg. 773. e. Aet. 578.c.Myr.

Parietes balneorum feruidi 463.d. Ægin.

parietaria 111.g.Or.

Παρίσθμια quid, vnde dicta, eorúmque curatio 503.e.116.d.e. Ruff. 241.h.Act. ad pariſthmia 403. a.Marc.

Parius lapis 231.c.Or.

Parnaſiaca agroſtis vrinam cit 7 e.Aet.

Parodontides, aliáque gingiuarum vlcera 131.e.Celſ.

Paronychia herba, eiúſque facultas 434.e.Orib.636.e.Æg. 505.e. Orib.

Paronychia quid, & quomodo curanda 499.d. Æg. 733.b. Aet. paronychiæ quid medeatur 41. b 669.c.Aet.321.a.Marc.

Parotides quid, earúmque dignotio & curatio 186.g. Trall.441.g. Æg 650.b.Or.290.d.Aet. 236.g. 302.c.Act.132.g.Celſ. parotidum futurarũ ſigna 174. h. Act. parotides in acutorum morborum declinatione cur naſcantur 760.a.Caſſ. parotidibus accõmoda medicamenta 200. g. Scr. parotidibus valens Lyſiæ compoſitio 85. g. 87.a.Celſ. parotidibus quid medeatur 513 b.519.c. Æg. 592.g.595.g. Orib. 8.f. 83.c. Aet. 322.b. Act. 766.c.

824.b.c.Myr.228.f.236.f.237.a. Scrib.305.c.306.h.307.h.390.g. 406.a.e.409.b.412.c.Marc.

ad Parotidum duritias 769.g.Myr. parotidas induratas iuuat irio 26.b.Aet.

parotidum è bilioſa fluxione natarum curatio 189.d.Trall. parotides œdematodes quomodo curandæ 190.b.Trall. parotidum è ſanguinis copia ortarum curatio 187.b.Trall. parotidum tumorem ſcirrhoſum coniunctum habẽtium curatio 187.f.Trall.

è Parotide exortã fiſtulam quomodo curauerit Aetius 750.b.Aet

Parotides arteriæ 63.c.Celſ. parotidum arteriarum fons 845.d.Phil.

Paroxyſmus quid 191.h.Aet.

Partium corporis nomina & deſcriptio 101. & deinceps, Ruff. 545.a. & deinceps, Orib.167.a. & deinceps, Celſ. parti maximè laboranti ſemper ſuccurrendum 14.a.Celſ. partium extremarum reſectio 587.c.Ægin. partium inſtrumentalium peculiares affectus 143.b Act. partes internas abſq; periculo ablatas aliquãdo fuiſſe 590.b.Æg. partes principes ſi patiantur, comites quoque afficiuntur 156.b. Act. partium principalium ſauciatarum cognitio & curatio 590.d.Æg.

partium corporis attenuatarum curatio 361 h.Æg.

partes animalium quæ qualẽ corpori humano in nutrimẽto materiam ſuggerant 372.b.Ægin. 220.c.& deinceps, Orib.85.b.& deinceps, Aet.36.h.Celſ.

particularia concipi non poſſe tanquam in infinitum exeuntia 76.g.Act.

Parthenium 40.d.Celſ. parthenii facultas 620.d.649 b.Æg.25.c.Aet.272.a Act.40 d.Celſ.

Parturientium pulſus quales 846.g.Phil. partus ſecundum naturam futuri notæ 784.d.Aet. partum vehementes dolores ſi ſequãtur, quid portendant 24.d.Celſ. partui accelerãdo & adiuuando quid valeat 20.f.g.68.f.69.f.70.b.Aet. partus difficilis cauſæ & medela 490.e.Æg.670.h.Or.788.c.784.f.789.b.Aet. partus difficultati & dolori quid medeatur 269.d.Act.390.f.391.g.Myr. ex partu laborantibus quæ danda 96.c.Celſ. partus emortui ex vtero excutiendi ratio 164.c.Celſ. ad partus ante maturitatem enecatos extrahẽdos 303.c.Marc. ad partus reliquias nociuas 329.g.Marc. ad partus reſidua euocanda 303.c.342.b.Marc. ad partus reſiduos dolores 376.c.Marcell. partus ſordes purgans medicamentum 310.a.Marc.

Παρουλὶς quid, & quomodo ei medendum 445.a.560.f.Æg.186.b.241.c.Act.203.d.Scr. parulidi quid medeatur 316.b.Act.203.d.Scrib.

Parua antidotus 380.h.Myrepſ. paruum caput quale ſignũ 181.b.Aet. paruus digitus 104.c.Ruff.546.d.Or.

Παρυφιστάμενα in vrina quid ſint 860 h.862.d.Theoph.50.b.Act.

Paſionis paſtillus 48.d.Orib.715.d.Aet.803.d.Myr.

Paſmata 667.a.Myr.

Paſſerculorum caro qualis 222.g.Or.86.c.Aet. paſſeris troglodytæ deſcriptio & vſus 465.d.644.b.Æg.553.h.Aet.

paſſeres (piſces) qualis inter edulia ſint materiæ & facultatis 227.a.Or.88.g 473.h.Aet.

Paſſiones ſignificantes non ſufficere ad vniuerſam de paſſionibus conſiderationem 45.e.Act.

Paſſi cõfectio 47.c.Act. paſſum quod valentius 37.d.Celſ.

paſleus color 47.c.Act.

Paſtillorum ſpecies diuerſæ, vſus, componendi ratio & catalogus 662.a.& deinceps, Æg.398.a.Or. 252.d.255.d.Act.783.a.Myrepſ. 85.b.91.e.Celſ. paſtillorum duratio 252.f.Act. paſtillorum facultates diuerſæ 91.e.Celſ. paſtillorum forma 249.d.Act.

paſtillis adurentibus quando vtamur, & quæ eorum ſit materia 398.b.Or. paſtillorum qui illinuntur, vſus 398.a.Orib. paſtillorum qui induntur tria genera & vſus 398.a.Or. paſtilli iniiciendi quales eſſe debeant, & quomodo parãdi 398.d.Or. paſtillis obtundentibus quando vtamur, & quæ ſit eorum materia 398.b.Orib. paſtillorum ſquilliticorum præparatio 654.g.Ægin.641.g.Aet. paſtillorum theriacorum præparatio 648.e.Aret.260.h.Act.

paſtillus amarus 257.a Act. paſtillus croceus 48.c.Orib. paſtillus crocodes 255.c.Trall. paſtillus purgans 363.c.Orib. paſtillus flauam bilem purgans 133.b.Or.

paſtillus Amazonum 232.f.Tr. 447.d.Aet. paſtillus Andromachi 265.b.Act. paſtillus Andronis 47.h.Orib.392.c.715.e.Aet. paſtillus Antonii Muſæ 715.g.Aet. paſtillus aſter 448.a.Aet.257.d.Act. paſtillus clidion 255.g.Tr. paſtillus corax dictus 714.f.Act. paſt.Cyriacus 714.e.Aet. paſtill.Doſithei 458.d.e.Aet. paſtill.Fauſtinus 256.f.Tr. paſt.Heræ 48 a.Or. paſt.Lycus 506.c.Aet. paſtilli magni præparatio 506.c.507.a.b.Aet. paſtillus Marcelli 256.g.Trall. paſt.Paſionis 48.d Or.715.d.Aet.803.d.Myrepſ. paſtillus Muſæ 48.a.Or. paſtillus philadelphus 505.g.Aet. paſtillus Philippi 425.c.Aet. paſtillus Procli podagricus 48.c.Orib. paſtillus Thraſyandri 488.c.Aet. paſtillus thronus Marcellius 506.a.Aet.

paſtillus ad capitis dolorem 299.d.Act. paſtillus ad dolorem capitis diuturnum 138.g.Trall. paſtillus ad cœliacos 247.f.Tr. paſtillus dyſentericus 254.f.255.h.260.a.Tr. paſtillus dyſentericus per os dandus 261.b.Tr. paſtillus dyſentericus ſine opio & calce 256.g.Tr. paſtillus ad fiſtulas ſedis 748.c.d.Aet. paſtillus ad hemicraniã 49.b.Or. paſtillus hepaticus 512.f.Aet. paſtillus ictericus 533.c.Aet. paſtillus ad impetigines 118.b.637.h.Or. paſtillus ad lethargicos 299.c.Act. paſtillus lichenicus 48.c.Or.312.c Act. paſtilli ad lienem accommodati 272.e.Tr. paſtillus pro orthopnoicis 417.d.Aet. paſtilli podagrici cõpoſitio & vſus 595.a.Aet. paſtillus ad tormina & ſanguinis ſcreatum, fluxúmque muliebrem 48.c.Orib. paſtilli ad tuſſim 208.a.Scr. paſtillus ad vitiligines, alphos &c.48.b.Orib.

paſtillus dia coralliu 254.g.Tr. paſtillus dia electru 254.h.Tr. paſtillus dia pityas 255.a.Tr. paſtillus dia ſpermaton 255.b.Tr. paſtillus ex acacia, & eius vſus 49.a.Or. paſtillus ex amaris amygdalis 274.e.Tr. paſtillus ex charta ad nomas 48.b.674.d.Orib. paſtillus è corallio 257.b.Act. paſtillus ex electro, & eius vſus 48.g.133.c.Or. paſtillus ex eupatorio 255.f.Act. paſtillus è maſtiche 255.h.Act. paſtill' è rheo Indico 255.e.Act. paſtillus è roſis 255.g.Act. paſtillus è ſeminibus 257.b.Act. paſtillus è ſpodio 255.g.Act.

Paſtinacæ radicis & herbæ facultas 369.d.641.e.Æg.219.f.494.f.Or.16.e.52.h.Aet. paſtinaca ſylueſtris 442.a.Or.

paſtinaca (piſcis) Græcis trigonis 306.c.Marc. paſtinacæ caro qualis 373.g.Æg.225.f.Or.89.d.Aet. paſtinacæ marinæ aculeus quam vim & vſum habeat 644.a.Æg. paſtinacam marinam venenatam eſſe 72.d.Aet. paſtinacæ marinæ morſus curatio 542.e.Æg.627.b.Aet.331.g.Aet.

Paſtoralis laquei ratio & vſus 156.a.Or.

Pataricum Lycium quid 166.d.Aet.

Patella 105.f.122.b.Ruff.547.b.552 e.Or.169.g.Celſ. patella genu quid ſit, & fractæ quomodo medendum 599.g.Æg.

patellæ qualis inter alimenta ſint materiæ 584.a.Or.

Πατηθεῖσαι σταφυλαὶ 362.b.Myr.

in Patinis oua quomodo coquenda 87.c.Aet.

Πάτος, eiúſque facultas & vſus 622.h.639.c.Æg.507.f.608.g.Or.50.f.81.e.Aet.

Paula emplaſtrum 680.a.Æg.

Pauli antidotus 407.b.Myrepſ. paulina antidotus 427.e.Aet. paulina Ariſtarchi antidot' 427.e.Aet.

Pauni menſis 610.ß.g.Aet.

Pauo venena prodit 647.g.Aet. pauonum caro qualis 371.f.Æg.222.h.Or.

Paxillos quid educat 248.b.Act.

paxillares dentes 103.d.Ruff.

Πῆχυς 104.b.120.f.Ruff.

Pecten ad capillos augendos, qua aqua tingendus ſit 413.d.Æg. pectendorum capillorum ratio & vſus 394.a.Or.

pecten 104.g.105.g.Ruff.546.f.Or.169.f.Celſ.

Pectines qualis inter edulia ſint materiæ 228.d.584.a.Orib.31.c.Act.

Pectus 104.e.105.h.Ruff.546.e.Or. pectoris partes & qualitas 117.f.Ruff. pectoris membranæ 107.g.Ruff. pectoris os 170.b.Celſ. pectoris oſſis fracti curatio 596.d.Æg. pectoris morbos diſcutit peucedanũ 47.c.Aet.

pectori anheloſo medetur pix 408.a.Aet. pectoris calori 256.a.Act. ad pectoris concoctionẽ & cauſas interaneas 391.a.Mar. ad pectoris deſtillationem 309.d.310.d.Marc. pectoris diſtentioni cõueniens remedium 208.e.Scrib. pectoris dolori quid medeatur 28.a.651.g.Aet.210.b.222.e.232.f.235.g.Scr.325.e.234.c.350.e.417.f.Mar. pectoris doloribus vtilis theriaca 220.e.Scrib.651.g.Aet. ad pectoris dolores diutinos 399.h.Marc. pectoris pulmoníſq; excreationibus auxilians remedium 607.e.Or. pectoris perfrictionibus quid medeatur 324.f.Act. pectori perfrigerato prodeſt oleũ ſuffumigabile 24.e.Aet. ad pectoris ſtridorem deponendum 316.a.Marc. pectore ſuppuratis vt medendum 325.g.Aet. pectore ſuppurati quomodo vtendi 659.a.Æg. pectore ſuppuratis commodus ſtrobilus 38.g.Aet.

pectus Ægyptiæ terræ oblitione iuuari 63.g.Aet. pectoris humoribus craſſis & viſcoſis reiectandis viam ſternere pulegium 15.g.Aet. pectus pulmonémque purgantia 481.d.Or.149.g.Aet. pectus purgant, ceſtron 32.h. marrubium 49.a. piſtacia 48.b. vrticæ ſemen 8.f.Aet.

Pectus in digitis quid 104.d.Ruff.

Pecudum caro qualis 220.f.Or.

Pedeſtrium animalium caro qualem corpori in nutrimento materiam ingerat 371.e.372.a.Æg.220.c.221.e.Or.84.d.85.b.Aet. pedeſtrium ſalſamenta 89.f.Aet.

Pedicularia herba Græcis ϛαφὶς ἀγρία 195 e.Scrib. pedicularia herba cur dicta 195.e.220.g.Scr. pediculariæ herbæ vires 273.f.Act.

Pedicularis morbi cauſæ 123.d.Aet.296.b.Act. pediculos è ficuum frequẽti vſu generari 370.g.Æg.587.a.Or.53.g.Aet. pedicularis morbi curatio 127.a.644.g.Or.283.d.Aet.296.b.329.e.Act. pediculos quæ perimant 144.h.Aet. pediculos enecant, cedria 31.f. laurinum oleum 19.a. hederæ lacryma 34 b.Aet.602.b.Or.

pediculi capitis vt necandi 415.f.Æg. pediculos palpebras quoque infeſtare, & vnde generentur 300.a.Aet.183.d.Act.121.g.Celſ. quomodo item tollendi ſint & enecandi 434.h.Ægin.132.b.647.h.Or.327.f.Aet.238.e.Act.121.g.Celſ.

ad Pedunculos necandos 258.g.Marc.

Πεδίον 105.h.Ruff.547.b.Or.

Peganera 208.f.Tr.

Peganon, vide Ruta.

Pelamides 435.h.Myr. pelamides cuius in nutrimẽto ſint materiæ 226 g.231.b.584.a.Or.88.g.Aet.

Pelaria quid 303.f.Aet. pelarium collyrium 670.f.Æg.660.d.Myr.

pelarion emplaſtrum 675. h. Æg. pelarium Edeſſenum 346. h.Aet.
Pelecinus 410.c. Or. pelecini facultas 621.h.Æg.497.a.Or.26.g. Aet. pelecini ſemen 512. b. Aet.
à Peliade morſi quomodo curandi 625.h.Aet.
Πελιώματα quid, eorúmque curatio 185.f.241.b.Act.
Pelles animalium quæ quas in medicando vires habeant 619. a. Æg.619.g.Or.91.f.Aet.
pellicula arteriarum 404.g. Aet. pelliculæ oculi circumoſſales 299.b.Aet. pellicula vteri agnina 780.d.Aet.
Peloridum caro qualis 229.g.Or.
Peluis 115.d.Ruff.524.e. Or. pel uiculæ 119.f.Ruff.
Πέμματα 249.e.Act.
è Penidiis antidotus 267.a.Act.382. d.Myr.
Penis breuior generationi ineptus 792.c.Aet. penis reſoluti curatio 233.e.Act. ad penis vitia 395.b.Marc. ad penis vulnera 264.b.Marc.
Pennæ fiſtula quomodo vtendum 588.d.594.e. Æg. pennæ ciconiæ quas vires habeant 298. h. Aet.
Pentamœron vnguentum 610. a. h.Aet.
Pentamyron 692.d.Æg.718.b.770. e.Myr.
Πεντάνευρον 359.g.Myr.
Pentaphylli facultas 636. f. Ægin. 505.e.607.e.Or.46.d.Aet.
Pentatheton emplaſtrum 36.b.Or. 774.a.Aet.325.g.Act.
Pentorobi facultas 618. d. Æg. 16. a.Aet.
Peplus 424.g.Or. pepli vires 636 f.Æg. pepli purgatoria facultas & doſis 126. e. Ruff. 325. b. 326.h.Or.
peplis 424. h. Or. peplis vires in purgando quas habeat 126. e. Ruff.
peplii facultas 636.f.Æg.46.d.Aet. peplii in purgando facultas 325. b.Or.124.c.Aet.271.e.Act.
Πεπλυμένον cerotum 85.d.Celſ.
Pepo qualem corpori comeſtus materiam ſuggerat 370.e.Ægin. 213.a.Or. 46.f.Aet. 28.h.Act.
pepones choleram pariunt 236. f.Tr. peponis facultas in medicando 636.g.Ægin.20.b.21.d. 66.e.Or.46.e.Aet. peponis ſemen aut radix ex melle quid cõ modi præſtet 578. h. Or. peponis ſemen & radix 21.a.Or.
peponaton ſmegma 666.g.Æg.
Percam in Rheno naſci 226.d.Or. perca alimentum corpori quale ſuggerat 224.b.Or.88.e.Aet.
Perculſi ſtupore attonito qua geſtatione vti debeant 117.a.Aet.
Percuſſus quid ſit 844. a. Philar. percuſſuum mutationes quot modis accidant 845. e.Philar. percuſſus non naturales 847. b. Philar.
percuſſus arteriarum quid vtilitatis adferat 844.b.Philar.
Perdicias 47.d.Aet.
Perdicium 360.d.Myr.40.c.Celſ. 417. e. Orib. perdicii facultas 620.d.Æg.19.g.496.a.598.e. Or. 25.c.Aet. è perdicio ceratum quomodo paretur 774.f.Aet.
Perdicem venena prodere 647. g. Aet. perdicis caro qualis 371. e.Æg.222.g.584.c.Or. 86.b.Aet. perdicum fel quale 81.d.Aet.
Peregrinãtium victus, vide Iter facient. vict. peregrinantibus vtilia, oleum chamæmelinum 11.e. theriaca 562. h.Aet. peregrinantibus in aquis commutandis quid faciendum ſit 81. h. Or. peregrinantibus tempore peſtilenti quæ agenda 18. d. Celſ. peregrinanti vlceribus infeſtato linamentum vrina tinctum Aetius apponebat 81. g. Aet.
peregrinationes bulimum inducũt 443.a.Aet.
Perforatio in ore in palato cur facta ſit 528. h. Or. perforationis in vulneribus vſus 592.c.Æg.
perforata tunica 115.f.Ruff.
Perfrigeratorum curatio 356. c. Æg. ad perfrictionem 237. d. 238.a.Scr. ad perfrictionis moleſtias 350. e. Marc. à perfrictionibus quid præſeruet 336.a. Marc.
perfrigerati capitis medela 270. c. Aet. ad perfrictiones capitis 259.e. Marc. perfrictis in balneo quid faciendum 13.f.Celſ.
Perfuſionum apparatus 157.a.Aet. perfuſio capitis 43. e. f. Orib. perfuſio ad cardiacos 43.f.Or. perfuſio ad eryſipelata 43.g.Or. perfuſio ad percuſſiones & plagas 43.e.Or. perfuſio ad podagricos 43.f.Or.
Περικάρδιος membrana 107.h.117.f. Ruff.
Περικεφαλὶς 522.d.Or.
Περιχριστάριον medicamentum 266. d.Marc.
Periclitantibus de vita quid medeatur 266.d.Act.
Periclymenõ 435.a. Or.215.e.Scr. periclymeni facultas 636.g. Æg. 505.g.Or.
Περικόχλιον quid 162.g.Or.
Περικράνιον 106.b.Ruff.522.c.Or.
Pericula venæ ſectioni quæ adiun cta ſint 120. a. Aet. periculoſa morbi ſigna 136.d.Act.
Perinæum 547.a.Or.496.b.Aet.
Perinæi laquei ratio & vſus 156.g. Orib.
Periodicæ febres quæ, & quid eis medeatur 337.g. Marc.
Περιόστεος tunica 106.b.Ruff.
Περιπλευμονικοὶ qui, & quid eis medeatur 384.c.Marc.
Peripneumonia quid, eiúſque cauſæ ſymptomata & curatio 450. d. Ægin. 428.d.Aet.73.b.Celſ. peripneumoniacis quid medeatur 70.c.154.a.Aet. 389.h. 403.f. 406.a.410.b.411.g. 412.g.418.d. 421.e.428.f.Myr. 327.f.Marc.
Periſcyphiſm' Græcis quid 337. e. Aet. periſcyphiſmi vſus 553.e. Ægin.
Periſtereon 455.a.Orib. periſtereonis facultas 636.h.Æg.505.g. Or.46.g.Aet.
Περιτόναιος membrana 108. d. Ruff. 515. f. Aet. 64. g. Celſ. peritonæos membrana cur dicta, eiúſque functio 538. c. Orib. peritonæos membrana interior quum ſit, cur rũpatur in rupturis ex ictu natis, non autẽ abdomen quod eſt exterius 767. a. Caſſ. peritonææ membranæ vulneratæ curatio 571.g.Æg.
Περιζώματα, eorúmque remedia 319. g.Act.
Permingentes ſe in ſomno quomodo curandi 565.g.Aet.
Pernarum attritus quomodo curãdi 498.g. Æg. ad pernarum fiſſuras 498.g. Æg. pernarum fiſſuris vtile emplaſtrum 498. e. Ægin.
è Perna emplaſtrum 763.d.Aet. ex perna pharmacum 614. a. h. Aet.
Pernicies vbi morbus dominatur 123.b. Aet. pernicioſa morbi ſigna quæ 377.d.Æg.
Pernionum curatio 498.d.Æg.117. a.637.a.Orib. 731.g Aet. pernionibus quid medeatur 20. g. Aet.321.d.Act. 824.a. Myr. 230. h.Scr.397.c.f Marc. à pernionibus quid præſeruet 731.g.Aet. ad perniones vlceratos 771. f. Myr.
Perſæ quomodo præparẽt oleum Iaſme 21.c.Aet. perſarum è la pidibus emplaſtrum quomodo conficiatur 764.e.Aet.
Perſeæ, ſeu Perſicæ, arboris eiúſq; fructus facultas 636. h. Æg. 505. f.606.b.Or. 47.a. Aet. perſicæ fructus 20.a.Or. perſicæ radix 14.e.Or.
perſica poma qualem corpori in nutriendo materiam ingerant 371.e.Æg.215.b.Orib. 43.a.Aet. 29.e.Act. perſicorũ oſſa quid conferant 550.d.Æg.
perſica antidotus 420.e.Myrepſ. perſica è Satyrio antidotus 375. e.Myr.
Perſium 217.b.Or.
Perſonacea, aliis Lappa maior 319 b.Marc.
Perſonata herba Græcis proſopis 553.e.Aet. perſonatæ facultas 614.g.Æg.
Perſtrictionis & interceptionis vſus 394.b.Or.
Pertice Coſmiana 329.e.Marc.
Pertinaces qui 183. g.Aet. pertinacia iuuantis ſæpe malum corporis vinci 51.b.Celſ.
Perturbatio oculi 300. d. Aet. 182. d.Act.
Peruigiliis quid medeatur 265. g. 266.c. 269.f. Act. peruigilium & ſomnus multus capiti grauedinem cur cõcilient 758.e. Caſſ.
Perunctionum vſus, differentia & materia 401.g.Or.
Pedis muſculi 566.c.Orib. pedis oſſa 552.f. Orib. pedis digitorum, totiúſque pedis, rimæ quomodo curandæ 637. b. Orib. pedis ſummi oſſium fractura quomodo curanda 600.c.Æg.
pedibus ictis inguina cur condoleant 761.b.Caſſ. pedes cum digitis vnguibúſq; in graui morbo nigreſcentes quid indicent 26.d.Celſ. pedes turgentes lõgam deiectionem indicant 24. b. Celſ. pedibus quando & quomodo ſanguis detrahendus 194.e.g.Act.
pedum affectorũ vrinæ 134.a. Act. ad pedum callos, clauos & verrucas 398.c.e.Mar. ad pedum dolores 671.d.Orib.772.e.Myr. 404.h.407.b.d.410.d.Marcell. pedum doloribus aptum malagma 88.d.Celſ. ad pedum dolores ſubitos, vel grauedines 303.c.Marc. ad pedum exulcerationem 397. d. Marc. ad pedes frigore aduſtos 400. d. Marc. pedibus inhærentia vt extrahenda 397.g.Marcell. ad pedum frigus in cholera 74. c. Aret. pedum rimis quomodo medendum 498.e. Ægin. 637.b. b.Orib. ad pedes ruptos 397. c.Marc. pedum tuberculis ve tuſtis quid medeatur 325.g.Act. ad pedum tumorẽ 398.b. Marc. pedum tumoribus in grauidis mulieribus quomodo medendum 347.d.Ægin. 783.h. Aet. ad pedum vlcera 400.c.Marc.
pedum ſuillorum inter alimenta facultas 221.b.85.c.Aet.
Pes cornicis 35. c. Aet. vide Coronopus.
Peſſus quid 481.f.Æg. 362.b. Myr. 92. c. Celſ. peſſi forma 694. c. Æg. peſſorum vſus, differentia, materia, compoſitio & catalogus 694.a.Æg.398.e.Or.327.a. Act.755.a.Myr. peſſorum aperientium, adſtringẽtium, & mollientium vſus, atque materia 398. f.Or.
peſſus aureus 327. c. Act. peſſus Libanus dictus 798.β.d.Aet.
peſſi ad conceptionem 796.a. Aet. peſſus ad hydropicos 472.f. Æg. 542.d.Aet. peſſi menſes ducẽtes 805. c. Aet. peſſi ad menſtrua ſiſtenda 799 β.d.Aet. peſſi mollitorii 486.d. Ægin. 321.e. Act. peſſi ſterilitatem inducẽtes 785. c. Aet. peſſi ad vteri duritiam 826. c. Aet. peſſi ad vteri ſtrangulationem 815. b. Aet.
Peſtis & venenorum ſimilitudo 4. c.Aret. peſtis futuræ ſigna 223 f.Aet.
peſtilenti tempore ſanis quid agendum 405.g.406.e.Æg.97.a.f.Or. 223.a.f.Aet.18.b.Celſ. peſtilẽti tempore ſi corpus plenum eſt quid expediat 18.d.Celſ. peſtis ſymptomata horribilia 406. d. Æg. 97.d. Or. peſte laborantium curatio 406. e. Ægin. 97.e. Or.223.e.Aet. peſti quid medeatur 652.g.Aet.262.h.Act.410 c.416.a.Myr. peſtiferæ conſti tutioni quid ſubueniat 258. d. Act.
peſtilentia ex auſtro quæ requirat 18. d. Celſ. peſtilens febris vt curanda 48.c.Celſ.
Petalites ſeu lamineus lapis 52. b. Act.
Petaſites 435. b. Or. petaſitæ vires 636.h.Æg.505.g.Or.
Petronis medicina temeraria 49.f. Celſ.
Petroleum 366.a.Myrepſ.
Petroſelini facultas 637.a. Æg. 19. f.21.b.505.g.583.c.607.f. Or. 47. b.Aet.
Petri Apoſtoli antidotus 386. d. Myrepſ.
Peucæ facultas 637.b. Æg. peucinæ reſinæ facultas 507.c.Or.
Peucedanum 435.b. Or. peucedani, eiúſque ſucci, facultas 637. a.Æg.505.g. 47.c.Aet. peucedani ſucci electio 27.a.Or.
Πῖζα 114.f.Ruff.
Phacos, vide Lens.
Phacoides aliis empetron, eiúſque in purgando vires & doſis 325. b.326.g. Or. φακοειδὴς tunica

107.e.116.b.Ruff.
Phacoptiſana 248.g.Or.
Phacota pyriateria 469.c.Aet.
Φακοὶ in facie quid, eorúmq; curatio 185.g.241.b.Act.
Phæcides(piſces) 227.c.Or.
Φαιοῦ collyrii compoſitio & vires 198.a.Scrib.265.g.Marc. φαιὸν pharmacum 308.d.Act.
Φαγέδαινα quid 47.f.Aret. phagedænarum chirurgia 522.b.569.f Ægin. phagedænæ in cole curatio 134.f.Celſ.
phagedænicum vlcus à canceroſo quid differat, & quomodo curandum 799.a.h.Aet. ad phagedænica vlcera medicamentum 40.a. Orib. phagedænici vlceris in ſede curatio 687.β.f. Aet.
Phagri (piſcis) caro qualis ſit 226. a.b.227.g.231.e.Or.88.g.Aet.
Φαλάκρωσις quid, & vnde 181.a.Act.
Φάλαγξις 104.c.Ruff.546.d.Or.
Phalangii ſpecies 619.β.b.618.β.h. Aet. phalãgiorum morſus ſigna & curatio 538.b.Æg. 619.β. b.Aet. 331.b. Act. ad phalangiorum morſum 317.f.Marc.
Phalangium(herba) 447.e.Or.
Phalangites 447.c.Or. phalangitis herba cur dicta, eiúſque facultas 645.b.Æg.511.d.Or.
Phalangoſis oculorum quid, eiúſque curatio 555.e. 554.b. Ægin. 328.a.Act.
Phalaris 447.f.Or. phalaridis facultas 645.b.Æg. 511.c.Orib.
Phamenoth menſis 610.β.f.Aet.
Phaophi menſis 610.β.b.Aet.
Pharici poti ſigna & curatio 548. h.Æg.226.c.Scr.
Pharmacorum actiones differentes eſſe 1.a.Aet. pharmacorum materia, cera 33.c.Aet. pharmaci paucitas impedit purgationem 137.h. 138.a. Aet. pharmaca vehementiora quæ 171.g.Aet.
pharmaceutica medicina 5.e.Celſ.
pharmacitis terra 452.g. Or. 66. a. Aet.
Pharmuthi menſis 610 β g.Aet.
Φάρυγξ 103.e.116.e.Ruf. 399.e.Aet.
φαρύγεθρον 103.e.Ruff.
Phaſeli quale nutrimentum præbeant 370.d.Æg.211.f.Or. 56.g. Aet.27.f.Act. phaſelos venerẽ excitare 8.c.Or.
Phaſganii vires 634.h. Ægin. 45.a. Aet.
Phaſianorum caro qualis 584. c. Or.86.c.Aet.31.d.Act. phaſianorum oua 86.h.Aet.
Phaſioli antiquis qui 17.a. Aet. phaſioli qualem corpori in alimento materiam ſuggerãt 370. d.Æg.212.a.Or.17.a.Aet.
Phaſiolon (herba) 421.e. Orib. phaſioli facultas 623.e.Æg. 497. f.Orib.
Φαττίον ſeu φάττια 113. a. Ruff. 549. b.Orib.
Phemus, pharmacum 503. c. Aet. 553.f.Myr.
Phenula 377.e.Myr.
Pheſæ(piſces) 226.a.Or.
Phialium 551.f.Myr.
Philadelphus paſtillus 505. d. Aet. 796.e.Myr.
Philagrii aloedarium 134.d.Aet. philagrii antidotus è ſulphure viuo 660.g. Aet. philagrii de confectione ex malis cydoniis, & quæ ex cotnis & aqua fit 271. a. Or. philagrianũ malagma 684.b.Ægin. philagrii ad oris eroſiones 54.f.Or.
Philanthropos antidotus 419. f. Myrepſ.
Philanthropos (herba) 410.g.Or. 11.f.45.a.Aet.
Philetærium 435.h.Or. philetærii facultas 637.f.Æg. 506.d.Or. 48.f.Aet.
Philetis collyrium 121.d.Celſ.
Philinus præſes 65.a.Aet.
Philipendula 370.c.Myr.
Philippus Epirotes 56. h. Celſ. philippi paſtillus 663.d.Æg. 425. c.503.f.Aet.785.b.g.Myr.
Philonis antidotus 657.c.Æg.54.h. Or.382.e.478.f.511.f.660.d. Aet. 263.d.Act.329.g 341.d.Marc. philonis antidota 412.b.d.437.f. Myr. philonis collyriũ 119.d. Celſ. philonis medicamẽtum 675.e.Or.
Philonidis colica 380.a.Marc.
Philocotyche emplaſtrum 578. h. Myr. vide Phycotyche.
Philoſophi medicinæ periti 5. e. Celſ. de philoſopho à cane rabioſo morſo 260. h. Aet. 20. e. Act.
philoſophiæ initiis ætas idonea quæ 349.g.Æg.169.c.Aet.
Philotæ emplaſtrum 89.b.Celſ.
Philotimus medicus 185.a. Celſ. philotimi de potione quæ ante, & quæ poſt cibum datur 279. f. Or. philotimus pileum plumbeum cui cur impoſuerit 250.g. Aet.
Philoxenus 137.c.Celſ.
Philoxenios antidotus 411.g.Myr.
Philtron 102.e.Ruff.545.d.Or.
Philumeni purgans medicamentum ad oculos diuturna fluxione oppreſſos 361. b. Or. philumeni vxor quomodo ſanata 835.e.Aet.
Philyreæ vires 645.c.Æg.
Philyris 447.f.Or.
Phimorum vteri chirurgia 581. g. Ægin.
Phimoſeos cauſæ & curatio 573. f. Ægin.
Φλεβώδης κοιλία 107.g.Ruff.
Phlebotomos antidotus, & cur ita dicta ſit 413.h.414.a. 421. c. Myr.
Φλέγμα 110.e.Ruff. phlegma vnde dictum 319.e.Tr. ad phlegmata de capite & aqualiculo ducenda 262.h.Mar. ad phlegmata proiicienda 386.a. Marc. ad phlegma purgandum 339.b. Marc. phlegmata ſpiſſa & con ſtricta laxans prouocánſq; medicamentum 255.a.Marc.
ad Phlegmaticos 333.h.Marc.
phlegmagogis quando vtendum 279.g.Act.
φλεγμασίαις ὕδρωψ qui 36.d.Aret.
φλεγμονὴ quid, & vnde 188. g. Act. 6. b. Celſ. phlegmones curatio 244.f.Act. ad phlegmonas 770.f.821.g.822.c.Myr.
φλεγμονὴ ἐρυσιπελατώδης & ἐρυσίπελας φλεγμονῶδες quid 189.a.Act.
Φλοιὸ quæ ligna ab Hippocrate dicantur 190.b.Orib. phliarum in organis vſus 163.g.Or.
Φλόμος 447.g.Or. phlomos Latinis herba lucernaria 329. a. Græcis Ἑρμοῦ ῥάβδος 412.b.Marc. phlomi facultas 645.c.Æg.511.d.Or. 56.g.Aet.
Phlonitidis vires 635.c.d.Æg.
Φλύκταιναι, earúmque remedia & curatio 319.g.Act.128.e.627.b.Or. 114.d.Celſ.
Phlyzacion 114.e.Celſ.
Phocæ cuius in nutrimẽto ſint materiæ 225.g.Or.88.e.Aet.
Phœcarinum 768.f.Myr.
Φοίνιξ. vide Palma.
Phœnix herba, eiúſq; facultas 448. b.Or.645.d.Æg.
Phœnix collyrium 319. h. 356. b. Aet. phœnix niger (collyriũ) 359.f.Aet.
Φοίνικος color 855.g.856.b.Th.
phœnicinum emplaſtrum 258. f. Aet.
phœnigmi 508.g. Aet. phœnigmus Aſclepiadæ 528.e.Aet.
Phonaſcis quæ medeantur 449. c. Æg.405.c.406.407.Aet.
Phorbium 511.e.Or.
Phorimon alumen 435.d.Æg.
Phormii vires 645.e.Æg.
Phoſphorus collyrium 345.b. Aet.
Phragmites calamus 29.g.Aet.
Φρένες 108.a.Ruff.539.e.Or.
Phrenitis quid ſit, eiúſque plura genera 52.g.53.a.Celſ. phrenitis cui parti propria, & vnde oriatur 143. c. 154. f. 215. b. Act. phrenitis quid à delirio differat 145. f. Tr. phrenitidis indicia 854.g.Th. 115.e.Act. phrenitis, eiúſque curatio 51.β.e. Aret. 145.d.Tr.418.f. Æg. 243.f. Aet. 215.b.Act.52.g.Celſ.
phrenitici & inſanientes quomodo differant 146.b.Tr. phrenitici & furioſi in paroxyſmis cur robuſtiores 763. d. Caſſ. phreniticis cibus quando ſubtrahendus 53.g.Aret. phreniticis geſtatione qua vtendũ 116. g.Aet. phrenitici irrigãdi quomodo & quouſque 54.a.Aret. phrenitici lauãdi quomodo 149 a.Tr. phreniticis locus & habitatio quæ conueniens ſit 51 β. e.Aret. 147.e. Tr. phreniticis potus qui conueniens & qui noxius 53.g.Aret. phreniticis ſomnus quomodo inducẽdus 54. c.Aret. phreniticis vena quando & quomodo ſecanda 53.b. Aret. phreniticis victus qui conueniat 53.a.e. Aret. phreniticis quæ medeantur & ſalubria ſint 26.a.Aet.328.e.Act.390 d.Myr.251.d.e.317.c.Marc.
phrenitidis inueteratæ ſigna 146.e. Tr. phrenitis diuturna lethalis quando ſit 855.a.Theoph. phreniſi longiori accommodus victus qui 53.g.Aret.
phreniticos in cardiacum ſæpe incidere morbum 55. c. Celſ. phrenitici in ſyncopen ſi labantur, quomodo medendum 55.g Aret.
Phrœnii vires 638.a.Æg.
Phrymion 436.d.Or.
Phrygius lapis 466. h. Or. phrygii lapidis vires 631. b. Ægin. phrygii lapidis vrẽdi modus 307 a.Act.
Φθειρίασις palpebrarum, eiúſque curatio 183. d. 238. e. Act. 121. g. Celſ. phthiriaſi quid medeatur 330.a.Act.
Φθίσις quid 26.c.Aret. 19.b.Celſ. phthiſis qua ætate oriatur 60.a. Celſ. phthiſi qui præ cæteris obnoxii, qui habitus, quæ regio 28.b.Aret. phthiſeos origo & ſigna 56.h.Cel. phthiſeos ſymptomata 26.f.Aret. phthiſeos, id eſt pulmonis vlcerum, curatio 90. a. Aret. 58. h. Celſ. ad phthiſeos initia 309. e. Marc. ad phthiſi tentatos 207.g. 208.e. Scr.310.a.d.311.d.Marc.
phthiſici qui 26.f.Aret. 429.b. Aet. 314.a.Marc. phthiſicus habitus vnde 28.h. Aret. phthiſicis victus qui conueniens 59.f. 60. a.Celſ. phthiſicis quid vitandum 59.e.Cel. phthiſicis quid medeatur & ſalubre ſit 94. d. Aet.205.g.Scr. 303.c. 313.a.314. a.h.315.c.d.317.b.319.g.327. e.f. 336.f.341.f.345.g.411.f.Marc.
Φθίσις in oculo quid 25. d. Aret. φθίσις oculi ab ἀτροφία quid differat 184.c.Act. phthiſis & atrophia oculorũ quomodo curanda 130.b.Or.
Phthoes dignotio 26. e. Aret. phthoes ſymptomata 26.d.Ar.
Phu 448.d.Orib. phu vires quas habeat 645.e.Æg.511.f. Or. 39. a.57.c.Aet.
Phycos 511.f.611.e.f.Or. 57.c.74.f. Aet. φῦκος θαλάσσιος 448. c. Or.
Phycotyche emplaſtrum 677. b. Æg.773.f.Aet.578.h.Myr.
Phygethlon quid, & quomodo curãdum 513.d.Æg.189.d.Act.111. a.Celſ. 236.f.Scrib. ad phygethla 390.g.Mar. phygethlo vtile malagma 87.b.Celſ.
Phyllitis, eiúſq; facultas 448.d.Or. 645.e.Æg.511.f.Or.
Phyllon 511.f.Or.
Φῦμα quid 189.d.Act. 86.g.Celſ. phymatis curatio 634.b. Orib. phymatis quid medeatur 592. g. 599.c.Or.86.g.87.a.b. c. 88. b.c. 110.g.Celſ.
phymati pulmonis quomodo medendum 209.g.Tr.
Phynon collyrium 122.g.Celſ.
Φύραμα 409.h.Or.
Φῦσα 110.f.Ruff.
Phyſalides quid 663.d.Æg.
Φύσημα 567. f. Myr. phyſema pinus 50.b.Aet.
Φυσώδεις quos appellarint medici veteres 21.e.Aret.
Πίσσα 392.h.Myr.
Pica picæ obnoxia 347.d. Ægin.
Pica(morbus) quãdo grauidas inuadat, vnde dictus, & quomodo curandus 347.c Æg. 458.h. 782. h.Aet. pica laborantibus mulieribus aqua prodeſt 153.g.Aet.
Picatio 159.a.Aet. picationis vſus 361.g.Æg.
Picatorum pharmaci vſus 367. d. Æg.485.e.Aet.
picatum emplaſtrum 601.e.Æg. picatum vinum quomodo fiat 274.f.Or.
Piceæ vires 637.b.Æg. 21.e. 607.h. Or. piceæ cortex 506.b.Or. piceæ reſinæ vires 639.a.Æg.
Πικρὰ antidotus Pacchii 209.g.Scr. 325.b.Marc. picræ facultas & vſus 274.h. 367.g. Æg. 452.e. Aet. picra ex aceto mulſo 659. e.Æg. 662.d.Aet. picra Galeni 659.e.Æg. 675.g.Or. picra Themiſonis 447.a.Aet.
Picridis facultas 626.e.Ægin. 58.b. Aet.262.e.Act.
Πικρὸς χυμὸς 110.g.Ruff.
Pictores rutæ aſſiduo vſu acutiorem

rem viſum reddere 47.f.Aet.
Pigri qui 184.a.Aet. pigrities ictericis peculiaris 59.f.Aet.
Pilæ exercitatio quæ commoda præſtet 350.e. Æg. 298.d. Or. pilæ paruæ magnitudinis tria genera ibid.e.Or.
Pila marina 482.d.Myrepſ.
Pilarium collyrium 171.a. Trall. pilarium ex recremento argētò quō præparetur 774 b.Aet.
Pilare malum, eiúſq; curatio 183.e. 238.f.Act.
pilatio quid 591.f.Æg.
Pilulæ cur excogitatæ 252.e.Act. pilularum conficiendarum forma 249.d. Act. pilularum duratio 252. f. Act. pilulæ quibus dandæ 199. b. Act. pilularum compoſitiones variæ 691. a.Myr.
pilulæ ex aloe quomodo præparētur 114.a.Aet. pilulæ bechicæ 206.e. Trall.
pilulæ caprinæ ad quid 160. e. Aet.
Pilos agglutinantia 435. d. Ægin. 328. g. Aet. pili albi vt fiant quid faciendum 280.e.Aet. pilos albos nigros reddi Alabandici lapidis vſu 69. g. Aet. pili ambuſtis quomodo inducendi 507.g.Æg. pilos attenuantia 413.d. Æg.126.g.Orib.281.g. Act.294.g.Act. pilos augendi ratio 291. f. Act. pilos augentia 413. b.c. Æg. pilos cicatricibus quid inducat 93.g. Aet. pilos conſeruantia 413.b.Æg. pilos corrumpentia 280. g. Aet. 294.f.Act. pilos criſpantia 294 e.Act. pilorum defluuii cauſa & curatio 276. d. 277. 278. Aet. 236.a.289.g.Act. pilos defluos quid cohibeat 605.c.Orib. 41.e. Aet.291.e.Act. pilis denudat arſenicum vſtum 594.g.Or. hederæ lacryma 602.b.Orib. 34.b. Aet. tithymalli liquor 611.a.Or. 55.f.Act. pili euulſi vt ne renaſcantur 328.b.Aet.278.g.Marc. pilos extirpantia 281. a. Aet. pilorum exortum inhibet aconiti ſuccus 9.b. terræ inteſtina 92. f. Aet. pilos exurit alcyonium aſperum 70. f. Act. pilos fuluos quid faciat 280. d. Aet. pilos generantia 293. g. Act. pilos nigrefacientia 135. a. Trall. 413. c. g. Ægin. 279.d. 280.a. Aet. pilis producendis & prouocandis quid valeat 29. e. 37. c. 48. b. Aet. 603.e. Or. pili vt renaſcantur 323.a.Marc. pilorum tingēdorum ratio 294. c.Act.
pilos capitis mulierū cohibet myrteum oleum 21. d. Aet. pilis faciei quomodo medendum 444. b. Ægin. ad pilos oculis moleſtos 278. g. 279.a. Marc. pili palpebrarum oculos irritantes quomodo tollendi 646. e.Orib. 310.a. Act. pilorum in palpebris agglutinatorium 307. g. Act. pilos palpebrarum glutinat cochlea terreſtris 95.g.Aet. pilos palpebrarum prohibēt tellinæ 97.b. Aet. pilorum raritas vel nuditas in palpebris quomodo curāda 646 f.Orib.
pilos qui per vrinam eiiciunt quomodo curandi 573.e.Act.
pilorum vſtorum facultas 644. a. Ægin. 520.b.Orib. 91.e. Aet. pilorum humanorum vſtorum facultas 150.b.Tr.
Πιμελὴ 110.c.120.a.Ruff.
Pimpinella 383.b.479.f.Myr.
Pinguedinum differentiæ 90. b. Aet. pinguedinis inter nutrimenta qualitas 372.d. Ægin. 222.b. Orib. pinguedinis in medicando facultas 609.g.Or. 90. b. Aet. pinguedo bubula aut anſerina ad ſtuporem dentium facit 54.e.Or. pinguedo ſterilitatem inducens quomodo curanda 806.c.Aet.
Pingues non natura ſed conſuetudine qui fiant 362.c.Ægin. pingues cur rarò cōcipiant 803. c.Act. pingues malè generant 792.g.Aet. pingues ad purgationem inutiles 123.f.Aet. pinguibus aquæ frigidæ vſus vtilis 153.f.Aet.
pinguis egeſtio 198.f.Aet. pinguis vrinæ cauſa 197.c.Aet.
Pinguia quæ 1.f.Aet. pinguia qualis inter edulia ſint materiæ 24. h.Act.
Pinguitudo 120.a.Ruff.
Pinnæ quale corpori nutrimētum ſuggerant 229.h.584.a. Orib.
pinna in aure 102. f. Ruff. pinnæ narium 102.e.Ruff.
Pinnophylaces 229.h.Or.
Pinus & piceæ ob erucas fugiēdæ 616.β.c.Aet. pini, corticiſq; & foliorum, facultas 637. b.d.Æg. 506.b.607.h.Or. 48.c.Aet. pinorum erucæ vires 637.d.Æg. pini fructus quale nutrimētum præſtet 371.a.Æg. pinorū fructus vis 637.d.Æg.506.a.Or.
pineorum nucleorum facultas 19. a.Or.164.g.Aet. pineæ reſinæ vires 639.a.Æg.50.b.Aet.
Piper 434.e.Or. piperis differētia & efficacia 46.f.Aet. piperis facultas 636.f.Æg.19.c.22.c.482.g. 505.e. 607.e. Or. 46.f.Aet. piperis electio 27. a.Or. è piperis duobus generibus antidotus 657.e.Æg. 659.f.Aet. è piperis tribus generibus ſimplex 676.b. Or.263.b Act.386.g.Myr.
Pirorū quædā genera 79.b. Cel. pirorum inter alimenta facultas 216.a.Or. piri tēperamentum & vires 614.d.Æg.19.g.20.e.Or. 11.g.Aet.
piri ſylueſtris vires 615.g. Ægin.11. g.Aet.
Piſa quale nutrimentum corpori ſuggerant 370.d.Æg.211.b. 583. d.Or.
Piſcatoris emplaſtrum 613.β.c.770. g.Aet. piſcatoris medicamentum 323. b. Act. piſcatoribus vngues oculorum cur vtplurimum oboriantur 757.a.Caſſ.
Piſcium temperamentum, differentiæ, & in nutrimēto qualitas ac facultas 373. d. Ægin. 226. a. e. Or.87.e.Act.30.h.Act.37.a.Celſ. piſces quinam ad eſum adhibendi & à quibus omnino abſtinendum 60. a. Or. piſces qui cæteris anteponendi 226. e. Or. piſcium caro quæ optima 87. e. Aet. piſces peſſimi vbi gignantur 224.d. Or. piſces nulli vbi proueniant 5.f.Aet.
piſcium coctio 255. e. Or. piſciū diuerſitas diuerſam nutriendi vim habet 30. h. Act. piſcium eſus ad cœnam incōmodus 170. a. Aet. piſcium eſu abſtinent à lepore marino icti 641. f. Aet. piſcium iuſculum 621. f. Ægin. piſcium oua 32. f. Act.
piſces anadromi 152.g. Trall. piſces aſſeruatu meliores 374. a. Æg. piſces cetacei ſale conditi 231.a. Or. piſces duræ carnis 224.g.Orib. piſces marini 31. a. Act. piſces molli carne præditi 224. d. 584. a. Orib. 88. g. Aet. piſces ſaxatiles quales 373.d.Ægin. 224. b. Orib. piſces ſale conditi 60. a. 583. f. Orib. piſces teſtacei 152. h. Trall. piſcis vſtus 448. b. Myrepſ.
piſces aluum adſtringentes 250. d. Trall. piſces aluo ſolutis qui eligendi 16. f. Celſ. piſces comitialibus qui dandi 152. g. Trall. piſces purulentis accommodati qui 219.c. Trall. piſces venere vſuris qui conueniant 118.c.Aet.
Piſſaſphaltus 435.g. Orib. piſſaſphaltus Latinis rubrica Scythica 314.d.Marc.
Piſſelæum 506. a. Or. piſſelæon Latinis flos picis 200.d. Scr.282. a.Marc.
Piſtaciorum facultas 637. c. Ægin. 21.f.506.a.Orib. 48.b.Aet. piſtaciorum inter nutrimēta qualitas & facultas 371.d. Ægin. 61. b.67.d.216.f. 244.e.583.g. Orib. 48.b.Aet.
Piſtillus quid ſit, & in quem vſum 604.b.Æg.
Piſtorium opus valentiſſimæ in nutrimento eſſe materiæ 36.c.Celſ.
Pituina reſina 227.e.Scr.
Pituita 110. e. Ruff. pituitam gignentia 62.a.239.e. 584.g.Or. pituitæ impetum quæ indicent 23.h. Celſ. pituitæ multiplicis ſignum 857.d. Theoph.
Pituitæ quæ & qualia adhibenda remedia 35.e.Act. pituitā præparans medicamentum 275. e. Act. ad pituitam cōcitandam 387.a.Mar. pituitæ ducēdæ & detrahendæ quid valeat 125.f.g. 126.e.f.g.127.a.b.c.d.Ruff. 46.d. 133.e.Aet.279.g.Act. 411.g.453. g.Myr.195.g.Scr.382.c.d.e.f. 383 a.384.c.e.387.d. Marc. pituitā euacuantia 356.g.411.β.e.649.b. Æg.125.c.Aet. pituitā & aquā euacuans medicamētūm 280. f. Act. pituitā ducens vinum 128. a.Aet. pituitā expurgat venus 117.h. 118.a.Aet. pituitam mouet vomitus 138.d.Aet. pituitā ſiſtens remedium 259.f.Marc. pituitæ curſum ſæpe ſomno, ſudore, aluíve deiectiōe finiri 120. e. Celſ. pituitæ vomitum radiculis excitari 356. f. Æg. pituita vomituris quomodo paranda ſit vt tenuis ſit & facilè fluat 578.f.Orib.
pituita è capite vt detrahenda 251. f. Marcell. pituitam ex capite quid purget 600. g. Orib. 13. b. Aet. pituitam inteſtinis inhærentē ducens ſal 280.c.Act. pituitam naribus quid effundat 259.f.290.h.291.a.Marcell. pituitam ab oculis cohibens catapotium 95.e.Celſ. ad pituitam ex ore euocandā 30.c.Aet.260. a. Marcell. ad pituitam in thorace 380. d. Myrepſ. pituitæ in vētre ſuperno redūdanti quomodo medendum 356.e.Aegin. 82.f Or.
pituita acida quæ detrimenta corpori ferat 412.α. e. Ægin. pituitam acidam detergentia 412. α. e. Ægin. pituitam acidam effundenti qualis ſumendus cibus 13. g Celſ. pituitæ & bilis permixtio quomodo curanda 602. f. Aet. ad pituitam craſſam 313. d. Marcell. pituita ſicca & arida 119. f. Celſ. pituita vitrea imputrefacta quæ mala corpori inducat 403.b.Æg.
pituitoſæ fluxionis ſigna 598. e. Aet. pituitoſis affectionibus quid ſubueniat 263.f.Act. pituitoſis & craſſis humoribus quid medeatur 279.c.329.e.Act. pituitoſis morbis mederi venerem 8. a. 301. a. Or. 118. a. Aet. pituoitſis febribus mederi oleū anethinum 20.d.Aet.
pituitoſis quid medeatur 364. d. 366.d.380.d. 393. g.407.a. 416 a. 418.a d. Myrepſ. pituitoſis balnea quæ conueniant 359. f. Ægin.
Pityidum facultas 637.c. Æg. 466. f.506.a.Or.48.c.Aet.
Πιτυλίζειν 288.d.Or.
Πιτυοκάμπη quid, eiúſque deuoratæ ſigna & curatio 284.a. g.Act.
pityocampæ facultas 483.d.g.Or.
Πιτυρίας panis 26.f.Act.
πιτυρίασις quid 180. g. Act. pityriaſi vtilia remedia 256. f. Marc.
Pityſoriſis Græcis chamæpitys 386 a.Marc.
Pityuſa 445. g. Or. pityuſæ facultas 637.d.Æg.325.b. Or. pityuſæ ſeminis vires 326.b.Or.
Picis facultas 637. b. Ægin. 19. d. 21.b.f.505.h.607.g.Or.47.h.Or. picis coctio 30. b. Orib. picis flos Græcis piſſelæō 282.a.Mar. picis fuligo quomodo colligatur 435.f.Or.
pix Ægyptia 22. a. Orib. pix liquida quomodo colligatur, & quæ ſit probatior 435.e. Orib. picis liquidæ facultas 505. h. Orib. pix naualis 481. c. Myrepſ. picis è nauibus deraſæ vires 614. e. Ægin. pix præcoqua 314.d. Marcell. pix reſinæ validior 697. h. Aet. picis ſiccæ genera, & quomodo probetur, & vnde fiat 435.g.Or. picis ſiccæ facultas 505.h. Or. pix ad tumores induratos quæ adhibenda 740.b.Aet.
picinum oleum vnde & quomodo fiat 435.e.Or. picini olei vires 637.c.Ægin.
Placentæ quænam craſſi ſucci ſint 585.a.Orib. placentula aluum ſubducens 363.e. Or. placentula purgans 56.g. 483. c. Or. placentula ad tuſſim 412. d. Aet.
Placianum collyrium 361.e.Act.
Placitæ aluminis vires 642. b. Æg. 516.d.Or.
Plagæ quæ facilius ſaneſcant 98.h. Celſ. ad plagas 274.f.Marc. plagæ ex acuto retuſóue telo in articulis quō curanda 101.f.Cel. ad plagas animaliū venenatorū

remedia cõmunia 616.ß.f.Aet.
Planctui inuoluntario quid medeatur 254.g.Act.
Πλανῆται πυρίλοι 171.f.Act.
Planta 547.b.Or. plãtæ oſſa quomodo prodeant & quõ cõdantur 186.b. Celſ. ad plantarum dolorem 397.c.Mar. ad plãtarum fiſſuras 498.g. Æg. plãtarum rimæ quõ ſanandæ 735.f. Aet. ad plantarum tumorem 397.b. Marc. plantarum vlceribus ſordidis conueniens emplaſtrum 498.g.Æg.
Plantarum & capillorum comparatio 276.d.Aet. plantarum agreſtium fructus qualis in nutrimento ſint materiæ 218.b.Or. plãtæ ſalubres & inſalubres 371.d.Orib. plantæ ſpinoſæ 218.c.Orib.
Plantago 411. d. Orib. plantago Græcis arnogloſſia 271.d. ſeu arnogloſſa 305.h.Marc. plantaginis facultas 615.a.Æg. 20.b.e.21.e.106.f.492.d. 594.e.Or. 12.c.Aet. plantago ſicca 21 f.Or. plãtago trita & illita corpus elephãtiacis tuetur 62.a.Celſ.
plantaginis radix 21.g.Or. plantaginis ſuccus quàm probè mẽſes ſiſtat 799.ß.b.Aet.
plantago maior 359.f.Myr.
Plana organa quæ 161.f.162.c.Or. planorum organorum vſus 165.e.Orib.
Platani facultas 637.d.Æg.20.b.506 b.608.a.Or.48.d.Aet. platani cortex combuſtus 106.f.Or.
Platearius medicus 356.a.Myr.
Platoni, ſecundum guſtum, octo ſuccorum genera, Theophraſto nouem 463.b.Or.
Platyophthalmon ſtibiũ 450.a.Or.
Platyphyllos tithymall' 445.a.f.Or
Πλατυκορία quid 25. d. Aret. 300. b. Aet.
Platyſmata 28.h.Or.
Πληχὰς 18.d.80.c.Ar.105.b.Ruff.
Πλεκτάναι 109.b.Ruff.
Pleiadum occaſus 377. a. Ægin. pleiadum ortus 151.h.Aet.
Pleniluniũ ſimile æſtati 150.e. Aet.
Plenioribus caro magis abundat 30.e.Celſ. pleniſſimus quiſq;, cuiq; venter adſtrictus ſit, quib. morbis obnoxius 20.a.Celſ.
plenitudinem duobus modis fieri, & vtriuſq; notæ 303.b.Or.119.d.Aet. plenitudo κατὰ τὸ ἔγχυμα 303.b. eiuſdẽ ſigna 303. f.Or. plenitudinis humorum cõſideratio & curatio 197.f.Act. plenitudinis in vẽtriculo, inteſtinis, viſcerum cauis, cauſæ 192.e.Act. plenitudini purgationem impedienti quomodo medendum 806.e.Aet.
Pleres archonticon 360.d.394.b.d. Myrepſ.
Πληθώρα & πλήρωσις quid, & vnde oriantur 192.d.Act.
ad Pleumoniticos 314.e.Marc.
Πλευραὶ 104 f.Ruff.
Pleuritis quid 6.c.Ar. pleuritis vetuſtiorib' medicis quæ 66.b.Ar. pleuritis vulgo quæ 68.a.Aret. pleuritis benignior ac tolerabilior quæ, & quæ grauior 64.h. Ar.72.c.Celſ. pleuritis notha 434.d.Aet. pleuritis vera quæ 207.b.Tr. pleuritidi ætas obnoxia magis quæ 7.a.Ar. pleuritidis ſigna 79.c.Cel. pleuritidis ſigna bona 6.f. Ar. pleuritidis ſymptomata 6.d.Ar. 453.a. Æg. pleuritidis dignotio & curatio 6.b.64.f.Ar.207.b.Tr.453.f.Æg.136.e.658.h.Or.431.g.432 Aet.219.d.Act.72.c.Cel. pleuritidi ſubitò medẽdum 64.f.Ar.
pleuritidi diuturniori quomodo medendum 66.a.Aret.
pleuritici qui 208.g.Scr.310.f.Mar. pleuriticorum & hepaticorũ differentia 207.c. Tr. pleuriticis quid medeatur 70.c. 154.a.Aet. 263.e.265.f.279.e.Act.355.d.357.a.361 b.406.b.410.b.412.d.g.413 h.415.h.416.a.417.f.418.d.421.a.423.f.425.a.428.f.464.c.773.e. Myr.208.g.Scr.301.g.310.f.317.c.327.f.337.g.350.e.Mar. pleuriticis cita aluus non conuenit 209.d.Act. pleuriticis cucurbita quando adhibenda 66.b. Aret. pleuriticis frigida an danda 67.a.Aret. pleuritici irrigandi & vngendi quomodo 65.a.Aret. pleuritici purgandi quomodo 210.f.Tral. pleuriticis ſanguinis miſſio è directo prodeſt 308.d.Or. pleuriticorum ſputa qualia 158.b.Act. pleuriticis venæ ſectio quãdo & quõ adhibenda 64.g.Ar.120.d.Aet. pleuriticorum victus 65.b.Ar.209.b.Tr.79.g.h.Celſ.
Πλευρὸν 104.f.Ruff.
Plinii ſecundi epiſtola ad amicos de medicina 247.Marc.
Plinthii, ſeu circuli quadruplicis, ratio & vſus 159.c.Orib. plinthii Nilei ſtructura & effigies 167.a.Orib. plinthii alterius, ſcamnum referentis, imago 168.c.Orib.
Plinthitis alumen 642.c. Ægin 74.d.Aet.
Pliſtoricus cur glandes ex elleboro ano appoſuerit 332.h.Orib. pliſtorici de coctione opinio 6 e.Celſ.
Plotes in piſcẽ quẽ vocẽt 227.c.Or.
Plumbaginis genera, & quæ probatior ac melior ſit 457.g.Or. plumbaginis electio 27.h.Or. plumbaginis temperamẽtum & facultas 633.e.Ægin. 20.a.516.a. Or.73.e.Aet.
Plumbum lauari quomodo debeat & teri ac cremari 457.e.Or. plumbi facultas 633.e.Æg.21.e. 516.a.606.b.Orib.73.e.Aet. plumbum vſtum chironia vlcera ſanat 697.a.Aet. plumbi vſti coctio 29.d.Or.
plumbi lamina lumbis impoſita quid commodi adferat 581.d. Or. plumbi ramentorum aut loturæ hauſtorum ſigna & remedia 550.f.Æg.
Pluuia vnde, & cur ventos aliquãdo præcedat, aliquando ſequatur, & quomodo à ventis generetur 151.a.Aet. pluuias indicant terræ inteſtina è ſubterraneis locis prodeuntia 93.a.Aet.
pluuiæ aquæ qualitas & facultas 358.h.Ægin.257.d.Orib.152.f, Aet. pluuiæ aquæ omnium aquarum leuiſſimæ, dulciſſimæ, tenuiſſimæ & ſplendidiſſimæ 581.g.Orib. pluuiales aquæ omnium leuiſſimæ cur 74.a. Or. pluuialium aquarum quæ optimæ, quæque peſſimæ 582.a. Orib.
Πνεῦμα 111.a.Ruff.
Πνευματικὴ ἀρτηρία 110.a.Ruff.
πνευμώδεις & ἀσθματώδεις cõmunia ſymptomata 30.g.Aret.
Πνεύμων 116.f.Ruff.
pneumoniæ curatio 67.b.Ar.
Pnigalion quid, vnde, & quomodo curandus 426.b.Æg.
Pnigitis terra, eiúſque facultas 452.f.513.b.Or.
Πνιγμοὶ 498.c.Myr.
Podagra & chiragra articulorum vitia 27.b.Celſ. podagram hæreditariam eſſe 839.c.poſt Myr. podagra hydropem inducit 535.d.Aet. podagræ cauſæ 297.a.&c.Tr.492.g.Æg.587.h.Aet. 164.e.225.h.Act.837.d.838.d. poſt Myr. podagræ qui magis obnoxii 49.f.Aret. podagra & chiragra quos rarò inuadant 81.b.Celſ. podagræ obſtantia & ab ea præſeruãtia 498.a.515.c.Æg.153.e.Or.837.a.poſt Myrepſ.
podagra curabilis quæ & quando 297.b.Tr. podagræ curatio 297.f.Tr.492.g.Æg.152.h.671.d. Or.592.b.Aet.225.h.Act.837.e. &c.poſt Myr.81.b.Celſ. podagræ dolores intra quadrageſimã diem remittere 82.c.Celſ. podagræ initiis quõ occurrendum 842.f.844.f.poſt Myr.81.b.Celſ. ad podagræ impet' primos 405.f.407.d.e.410.c.Mar. podagræ inualeſcenti quõ medendũ 844.f.poſt Myr. podagræ chiragræq; ſanguinis miſſionẽ conferre 81.b.Celſ. ad podagræ ſubitum dolorem 406.g.Marc. podagræ tumorib. occalleſcẽtibus quid adhibendum 82.a.Cel. podagræ chiragræq; cui nil ſuperimponi poteſt, vt ſubueniendum 82.b.Celſ. podagra chiragráq; quando redire ſoleat 81.c.Celſ.
podagricæ affectionis qualitas 587.e.Aet. podagricæ inflãmationes cur non ſuppurentur 589.d. Aet. podagricos & arthriticos initio veris euacuandos eſſe 305.a.Or. podagricis aluum ducere noluiſſe Eraſiſtratũ 82.d.Celſ. podagrici irrigandi quõ 150.e. Aet. podagrici lauandi qui & quõ 609.ß.f.Aet. podagricorũ victus 298.g.Tr.82.c.Celſ. podagricis quid à mala curatione contingat 588.g.Aet.
podagricũ morbo ſedato, Olympico certamine viciſſe 49.f.Ar.
podagræ, podagricíſq; quid medeatur 12.a.37.d.38.e.47.e.68.h.80.e.84.f.92.g.652.e.Aet.258.c.264.b.265.d.f.277.e.321.d.322.b.h. 323.c.f.Act.360.b.361.f.364.d. 376.d.377.d.378.b.c.e.388.c.d.e. g.389.a.c.e.405.d.406.b.408.e. 409.d.410.a.b.d.g.412.h.413.e.f. 419.b.420.g.425.b.432.e.454.e, 457.h.460.c.461.c.463.b.472.g. 487.g.531.c.Myr.228.g.236.h. 237.a.b.Scr.251.d.325.g.391.a. 401.d.404.g.405.a.406.a.407.a. 408.e.Marc. podagrica acopa 610.a.c.611.612.613.614.Aet. podagrica antidota 311.c.Trall. 661.d.Æg.615.a.h.Aet.388.c.f. 389.a.413.e.Myr. podagrica cerata 607.e.Aet. podagricus linctus 772.g.Myr. podagricus poſus in principio exacerbationis 772.f.Myr. podagrici paſtilli 595.a.Aet. podagrica pſilothra 828.c.Myr. podagricus puluillus 667.b.Æg.
podagræ bilioſæ curatio 297.e.Tr. podagræ caldæ remedia 219.c. Scr.407.g.Mar. podagris calidis aptum malagma 85.c.Celſ. podagræ frigidæ remedia 219.f. Scrib. ad podagram frigidam 408.c.Marc. podagræ pituitoſæ curatio 300.h.Tr. podagra ſanguinea 307.g.Tr.
Podalirius & Machaon 5.b.Celſ.
Podice affecto quales vrinæ 79.a. 132.e.Act. ad podicẽ ficoſum 389.e.Marc. ad podicis vulnera 264.b.Marc.
Polemonium 435.h.Or. polemonii facultas 637.f.Æg.506.d.Or. 48.f.Aet.
Polenta vnde fiat optima 247.f.Or. polentæ præparatio ex Dieuche 252.e.Or. polentæ qualitas & vis 370.a.628.f.Æg.500.f.603.c. Or.36.d.Aet.
polentaceum in vrinis quid ſignificet 197.g.Aet.
Poletis ſales 463.f.Aet.
Polion Latinis tiniaria 206.g.Scr. aliis libanotis 328.c.Mar. polii facultas 637.f.Æg.482.h.506. d.Or.48.g.Aet. polii in purgãdo vires 382.e.Marc.
polium montanum 436.a.Or.
Politi antidotus 393.g.Myr.
Pollen ex polẽta quomodo fiat, & quæ ſit eius vtilitas 379.e.Or. pollinis facultas 618.f.Æg.26.e. Act. è polline tritici emplaſtrum 761.e.Aet.
Polletis medicamentum 508.f. Ægin.
Pollex 104.c.Ruff.546.d.Or.
Polus in organo quid 164.b.Or.
Polyarchii epithematis facultas & vſus 415.h.Aet. polyarchia epithemata 481.c.530.a.Aet.339.f. Marc. polyarchium malagma 684.a.Æg.86.c.Celſ.
Polybii ſphragis 91.f.127.c.Celſ.
Polychreſtos antidotus 436.d. Myrepſ. polychreſtos peſſus 758.g.Myr.
Polycnemõ 436.c.Or. polycnemi vires 637.h.Æg.506.d.Or.
Polyetes antidotus 428.b.429.b. 432.a.Myr. polyetes pharmacum 462.e.Aet.
Polygalon 436.a.Or. polygali vires 637.f.Æg.506.c.Or.
Polygonatum 436.c.Orib. polygonati facultas 630.c.637.g.Æg. 466.f.506.c.Or.
Polygonon 40.c.Celſ. πολύγονον cur dictum 201.c.Scrib. polygonon Latinis rubia 253.b. ſanguinalis ſeu ſanguinaria 282. a.285.g.249.b. tiniaria 318.b. Marcell. Polygonos Latinis verbena 288.b.Marcell. polygoni vires 637.g.Ægin.506.c. Or.48.e.Aet.
polygonoidis vires 626.f.Æg.
Polyidæ paſtillus 674.d.Or. polyidæ ſphragis 788.e.Myr.
Polyneuron, eiúſque facultas 411.d.Or.196.b.Scrib.
Polyphorõ vinum quod 32.a.Act.
Πολύποδες 200.c.Scrib. polypodes Latinis cutiones 283.b. Marc.
Polypodium 436.d.Orib. polypodii facultas 637.h.Ægin.11.f.

20.d.f.506.e.578.a.Or.48.h.Aet. polypodii in purgando vis ac doſis 648.g.Æg.325.b.326.e. Orib. 124 h.Aet.

polypodites vinum laudabile 118. b.Aet.

polypi(piſcis) inter edulia qualitas & facultas 373.g.Æg.225.e.301. f.584.a.668.d.Or.89.c.Aet.

Polypus quid, & vnde dictus 442. d.560.a.Ægin. 291.b.Aet. 129.b. Cel. polypi & ozanæ differẽtia 185.c.Act.291.b.Aet. polypi curatio 190.e.Tr. 442.d. 560. a. Æg. 550.e.Or. 292.g.Aet. 240.g. Act. polypi per ferrum curatio 149.b.Cel. polypis medentia 302.h.Act.769.c.Myr.201.g.Scr. 289.a. 290.c.293.b. 336.d. Marc. 17.c.32.e.Aet.

Polyrrhizon 417.d.f.436.f.Or.

Polyſpaſtō organum cur dictum, & quem vſum habeat 166.c.Or.

Polytrichon 406.c.Or.

Pompholyx quid à ſpodio differat, quæ ſit optima, & quomodo adulteretur: quomodo item lauetur 458. b. Orib. pompholygis facultas 638. a. Ægin. 20.d.516.c. 608 a. Orib. 2.b. 73. g. 697. d. Aet. pompholyx optima quæ ſit & medicamentis conficiendis aptior 28.a.Or. 99.a.Aet. è pompholyge emplaſtrum 674. b. Orib. 774. d. 776. b. Aet. pompholygeron emplaſtrum 677.b.Ægin. 578.h. Myrepſ.

Pomi frondes & fructus 19.g.Or.

pomorum qualitas & differentia 360.b.371.a.Æg.29.d.Act. pomorum eſus 15.f.Celſ. pomorum adſtringentium aut pirorũ eſus; qua ratione ventrem deiiciat 234.c.Or. poma appetentiæ ciborum excitandæ vt adhibenda 412.a.b.Æg. poma immatura 584.h.Or. poma regia 29.d.Act. è pomis ſuaue medicamentum 79.b.Celſ.

pomaceorum fructuum facultas & vſus 219.f.Trall. pomaceis fructibus panis inter edendum adhibendus quando 254. c. Tr. pomacei fructus hecticis qui conueniant 331. f. Trall. pomacei fruct' in tertianis qui exhibendi 332.h. Trall.

Ponderum ac menſurarum ratio & notæ 699.c.Æg. 28.d.Or. 84. h. Celſ. pondera medicinalia Græcorum 244.Mar. ponderum menſurarúmq; medicinalium ratio iuxta Hippocratẽ 243 Marc. ponderis ſuſpecti medicamentum 424.a.Æg.

Pontici abſinthii præſtãtia 13.e.97. e.Aet. põticum carpeſiũ 39.b. Aet. põtica cera optima 98.a. Aet. põtica nux 624.h.Æg.498. g.601.c.Or.30.h Aet.30.c.Act.

poples 105.g.Ruff.547.b.Or.

ad poplitum dolores 403.c.Mar.

Popularibus publicéq; graſſantib' morbis quæ cautela opponẽda ſit & curatio adhibenda 405. g. Æg.97.a.Or 223.a.Aet.

Populi flores & reſina 20. c. 21. e. Or. è populi floribus acopon 674.e.Or.

populi albæ temperamentum & vires 630.d.Ægin. 501.g.Or. 40. a.Aet. populi nigræ temperamentum & vires 611.e.Æg. 490. b.Or.8.d.Aet. populi nigræ folia ſicca 22.f.Or. populi nigræ lacryma 622. a. Æg. è populo nigra oleum 18.d.Aet.

populeum vnguẽtum 478. f. Myr.

Porcellorum caro 220.e.Or. porcellorum pedes 221.b.Or.

porcina cutis qualis 221.c.Orib. porcinus pulmo 90. g. Aet. porcinum iecur quale 85.g.Aet.

porcorum grando 664.d.Aet.

Πόροι 118.f.Ruff.

Porrigo quid, eiúſque notæ, cauſa & curatio 332.h. Tr. 414.f. Æg. 126.h 644.d.Or.282.d.Aet. 180. g.295.g.Act.116.f.Celſ. ad porriginem 234.c. Scr. 81.g.Aet. ad porrigines detergendas 258. f.Mar. porriginis remedia varia 765.c.f. Myr. ad porriginẽ potio efficax 257.e.Mar. ad porriginem vetuſtam 257. h. Marc. 127.a.Or.

ad porrigines ani 390.c.Mar. porrigini capitis accõmoda remedia 256.f.Mar. ad porriginem intertriginum 393.c.Marcell. porrigo oculorum 300.a.Aet.

Porrum qualis inter alimenta ſit materiæ 369.e.Æg.220.a.Or.49. a.Aet.28.g.Act. porri facultas 638.b.Æg.12.e.578.f.Orib.49.a. Aet. porri ſuccus 14. e. Or. porrum ſylueſtre 10. b. Aet. porri virgines qui 281.g.Mar.

porraceum medicamentum 325. e.Act.

porracea bilis 110. e. Ruff. porraceus ſuccus 110.g.Ruff.

Portæ, venæ quæ 117.b.Ruff.

portæ iecoris 108.e.Ruff.

Portulaca aliis allium Gallicum 330. b. Marc. portulaca qualis inter edulia ſit materiæ 217. f.Or. 28.d.Act. portulacæ facultas medica 614.a.Ægin.20.b. 21.e.22.b. 484.a.491.f. 593.f. Or. 10. f. Aet. portulacæ in purgando vis 325.b.Or.227.c.Act. portulacæ fructus & herba 21.d. Or. portulacæ ſucc' 13.b.Or.

portulaca agreſtis 406.f.434.h.444. g.Or.

Poſca quid 438. e.Myr. poſca æſtate pota ſitim ſedat 4 c.Aet. poſca diluta nauſeam tollit 448. g.Aet. poſca extinctum ferrũ ſpleni confert 524.e.Aet.

poſca aluum molliens 130.e.Aet. poſca calculos atterens 660. d. Æg. poſca clara 130. f. Aet. poſca concoctioni accommoda 464.b. Aet. poſca purgatoria & ſtomacho grata 650.e.Æg.

Poſidonius carpeſio quid ſubſtituat 614.h.Æg.

Ποσθίαι quid ſint & quomodo curandæ 307.h.Act.

Potabilium aquarum quinque differentiæ 152.e.Aet.

Potamogeton 436. e. Or. potamogitonis facultas 638.a.Ægin. 506.e.Or.48.h.Aet.

Potatores contra ebrietatem quõ ſe tueri poſſint 374.d.Æg.

Poterium 436. d. Or. poterii vires 634.f.Æg.

Poterrhii vires 638.a.Æg.

Potio quàm cibus ægris largior cõcedenda 46.e. Celſ. potioni talia eligenda tẽpora qualia cibo 46.f.Cel. potio ante acceſſionẽ febris data multum malo adiicit 50.c.Celſ. potio in febre ſitim accendit 46. e. Celſ. potiones febrienti quando offerre liceat 46.f.Celſ. potiones quæ valentiſſimi generis 37.b.Celſ.

potionis frigidæ vſus 16. g.Celſ. potio ex frumento quæ firmior 37.c.Celſ. potio è moris 269. g.Act. potio ex vinaceis facta 267.a.Or.

Potiones ægrotantibus vtiles 72.e. 279.b. Or. potiones iucundæ & vtiles 668. d. Æg. potus aluum comprimens 250. f. Tr. potio ad colicos 477.f.Aet. potiones ad conceptionem 795. e. Aet. potiones dyſentericorum 254. c. Trall. potiones in febribus iucundæ 237.d.Aet. potiones febricitantium eorúmq; affectuum qui febres comitantur 249.g.Act. potiones febribus æſtuantibus accommodæ 209.d.Act. potio hæmoptoicis commoda 423. h.Aet. potus hydropicorum 541.g.Aet. potiones ad iſchiadicos 583.g. Aet. potiones lientericis quæ dandæ 510.b.Aet. potiones ad morſus venenatos 617.β.d. Aet. potio menſes ducens 147.b.Aet. potio ad odorem corporis tetrum 369.b.Aet. potio phthiſicorum 430. a. Aet. potiones pleuriticorum 433.b.Aet. potio ſanguinem reiicientibus idonea 213.b.Tr. potio ſuſpirioſorum 417.b.Aet.

Potus mẽſuram & tempora exigit 231.e.Aet. potus ratio in ægrotãtibus 276.g. Or. potu iucunda Nili aqua 153 a.Aet.

potus largus, longiore tẽporis interuallo interpoſito, quid conferat 374.c.Æg. potus paucus vẽtrem reſiccat 465.f.Aet.

potus aquarũ albularũ 573.b.Aet. potus lactis ex Rufo 232.f.Or. potus vini meracior & inſuetus, raucedinem inducit 405. a. Aet.

potu abſtinẽt canes rabioſi 270.e. Aet. in potum incidentia animalia venenata 616.β.f.Aet.

Πρακτικὰ νεῦρα 110.b.Ruff.

Præceptoribus lenibus pueri tradendi 349.g.Æg.

Præcipitatis ex alto quomodo ſubueniendum 647.e.Aet.

Præcocia mala 215.c. Or. præcocium malorum vis 633.d.Æg.

Præcones quomodo vocem conſeruent 405.c.Aet.

Præcordia 104.g.Ruff.546.f.Or. præcordia cataplaſmatis & irrigationibus calefacere in quibus morbis liceat, & quando extremum malum ſit 157.b.Aet.14.h. Or. præcord. cucurbita quãdo non affigenda 122.d.Aet. præcordiorum epithema efficaciſſimum 482.a.Aet.

Præcordialis affectio tertia melancholiæ ſpecies 253.c.Aet. præcordialium affectionum curatio 456.c.Æg. ad præcordiorũ ardorem 340.d.375.g.Mar. præcordiorum ardori vuæ immaturæ ſuccus adhibendus 4.e.Aet. præcordiorum dolor quid portendat 23.h.Celſ. præcordiorum dolori quõ medendum 50. b.Celſ. ad præcordiorũ dolorem 337.h.339.g.340.c.342.f.364. b.Mar. præcordia dura dolentia ante viceſimum diẽ hominẽ ſi non ſuſtulerint, fit ſuppuratio 25.h.26.a.Celſ. ad præcordiorum duritiẽ 350.f. Marc. præcordia dura & inflata emolliens malagma Andreæ 86. a. Celſ. præcordiorum eleuationes ſanat thymus 28.b. Aet. præcordia inflari ex tarda concoctione 17.b. Celſ. præcordiorum inflationi quõ medendum 225. g. Tr. ad præcordiorum inflationem 342.f.Mar. præcordia mollia æqualiter in vtraq; parte, ſine ſenſu doloris, quid portendant 21.a.Celſ. præcordia ruborem & tumorem in ſynãche contrahentia quid portendant 68.e.Celſ. præcordiorum ſymptomata lethalia quæ 21.e.Celſ. præcordiorum tenſio peſtis accidens 223. e. Aet. ad præcordiorum tenſionem 236.b.h.Scr. 340.e.342.f.Marc. ad præcordiorum tumorem 340.d.Marc. ad præcordiorum tumores etiã in febribus 329.b.Marc.

præcordiis in phreneſi affectis conueniens medela 54.g.Aret.

Præfocari ſi quis videatur quid cõueniat 208.f.Scr. 310.f. Marc. præfocationib' ſubitis quid medeatur 210.a.Scr.325.c.Marc.

Prægnantium ſymptomata & victus 347.a.Æg. 75.a. Or. prægnantibus menſis quotus moleſtior 784.c.Aet. prægnantium picæ omphacomeli adhibẽdum 238.g.Aet.

prægnans vipera efferatior 648. e. Aet.

Prægraciles ad purgationem inutiles 123.f.Aet.

Prælingua 546.b.Or.

Prænotio quanti momenti medico 189.c.Aet.

Præparatio ad purgationem 139.g. Tr. præparatione per nitrum vbi vtendum 413.a.Æg.

Præpotationum abſinthiaci ſucci aut aloes, vſus 412.a.c.Æg.

Præputium 546.g. Or. præputiũ extremum 105.a. Ruff. præputii cohærentis cum glande curatio 574.c.Ægin. præputii curti chirurgia 573.b.Æg. præputii rimæ quõ curandæ 689.c. Aet. ad præputii rimas remedia 685. g.Aet.327.d Act. præputii vlceribus abrotonum vſtum medetur 7.c.Aet.

præputiolũ palpebrarũ 333.f.Aet.

Præſcientia ex naturalibus an vlla eſſe poſſit 113.c.Act.

Præſepia 113.a.Ruff.

Præſeruans medicamentum externum 298.d. Tr. præſeruãtia à veneno 628.e. Aet. præſeruationis gratia quomodo vena ſecanda 121.e.Aet.

Præſidia valetudinis aduerſæ non eſſe conſumenda in ſecunda 11. c.Celſ.

Præſtigiatoris infamia medico fugienda 76.c.Aet.

Præuidentiæ ſtudium Hippocrati & Galeno vſurpatum 127.b.Act. præuidẽtiæ & diiudicationi mutationum in corpore, multas ſeruire facultates 115.a.Act.

præuidere volentibus quæ cognitu neceſſaria ſint 114. d. 116. c. Act. præuidere ex vrinis volenti quæ conſideranda 116. c. Act. præuidentia ex vrinæ

diuerſis accidētibus 114. & deinceps, Act.
Prandendum largius quàm cœnādum 33.g.Act. prandium hyeme quale eſſe debeat 15.e.Celſ. à prandio quando coeundum 118.e.Aet.
Praſion, vide Marrubium.
Praſius lapis 385.f.Myr.
Πρασοειδὴς χολὴ 110. e. Ruff. πρασοειδὴς χυμὸς 110.g.Ruff.
Praſoidis facultas 620.e.Ægin.25.e.Aet.
Praſon, vide Porrum.
Praxagoras medicus 5.e.Celſ.
Praxagoros antidotus 432.f.Myr.
Πρῆσμα quid 506.d.Myr.
Preſſum collyrium 357.h.Aet.
Priapiſcus in organis quid, eiúſq; vſus 165.f.Or.
Priapus ſatyrus 573.h.Aet. priapum quæ tendant 668 d.Or.
priapiſmus quid, vnde dictus, & quomodo curandus 478.a.Æg. 573 g.Aet.166.e.233.c.Act. 286. e.Tr.668.b.Or.
Primarium lac 80.a.Aet.
Principalia membra affectus ſuos cum proximis communicāt 143 f.156.b.Act.
Principia prima ex quibus corpus humanum conſtituitur, tria eſſe 43.d.Act. principiorum intēperies animi deliquii cauſa 226. d.Aet.
principium morbi triplex 191. c. Aet. principio morbi inedia & abſtinentia occurrēdum 207. g.Act.
Prionites 77.b.Aret.
Προαιρετικὰ νεῦρα 110.b.Ruff.
Probarbium 103.a.Ruff.
Probatis vti quam inuentis præſtat 695.f.Aet.
probatio aquæ 153. b. Aet. probatio veratri 139.h.Aet.
Προβοσκὶς elephanti vnde dicta 50. f.Aret.
Προκάρδιον 104.f.Ruff.
Πρόχειλα 102.e.Ruff.
Procidentia oculi, eiúſq; differentia, nomina, & curatio 183.g.239 b.Act. procidentiæ oculi accommoda remedia 309.a.Act. procidentiarum ſedis remedia 686.β.g.Aet.
Procli antidotus 661.h.Ægin. 265. d.Act.
Procliani medici potio ad hepaticos 344.a.c.Marc.
Προκόνδυλοι 104.c.Ruff.546.d.Or.
Procyō quando oriatur 152.b.Aet.
Profluuium 110. f. Ruff. profluuio corporis quomodo obſtandum in febre 48.a.Celſ. profluuia varia in peſte 223.e.Aet.
profluuium in matulam vnde oriatur 165.g.Act.
Prognoſticum Hippocratis quid doceat 109.b.Aet.
Prolabia 102.e.Ruff. 545.d. Or.
Prolapſui comitiali medendum quō 60.f.Aret. prolapſio oculorum 300.b.Aet. prolapſioni oculorum quomodo medēdum 308.a.Aet. prolapſus vteri curatio 817.g 818.819.Aet.
Prolutio hæmorrhoidum 685.β.f. Aet.
Prominentia oculorum 300. d. Aet.
Pronuntiatio & ſermo in ægris ſpectanda 45.f.g.Act.
Προπαγώνιον 103.a.Ruff.
Propolis Latinis cera ſacra 206. d. Scrib. propolis eligenda quæ ſit 436. e. Orib. propolis coctio 30.c. Orib. propolis vires 638. c. Ægin. 19. d. 21. f. 484.c.506.e.608.b.Or. 55.c.698. a.Aet.
Propomata quæ ſint 474.g.Aet. propomatum confectio 668. e. Æg. propomatum confectiones variæ 760.b.Myr.
Proprietates quædam hominum ſunt ſine quarum notitia non facilè quid præſagiri poteſt 20.g. Celſ.
Πρόπτωσις in oculo quid 183.g. Act. 120.f.Celſ.198.e.Scr. 266.a.Mar. proptoſeos oculi curatio & remedia 120.f.Celſ.266.a.Marc.
Proſdochi medicamenta ad colicos 381.b.Marc.
Proſerpinalis herba Græcis dracontion 290.c.Marc.
Proſiliens dolor 227.a.Aet.
Πρόσωπον 102.g.Ruff.
proſopis 411. c. Orib. proſopis Latinis perſonata, aliis ſcordia 553.e.Aet.
proſopitæ, ſeu proſopitidis, facultas 614.g.Æg.492.d.Or.
Προσοψήματα 33.c.Act.
Προστόμιον 102.e.Ruff.545.d.Or.
Protarchi compoſitio 115.b.Celſ.
Proteus collyrium 672.g.Æg. 338. f.Aet.281.e.Marc.
Protogala 105.b.Aet.
Πρῶτος πόρος 109.c.Ruff.
Protoſtacton lixiuium quod 576. c. Myr. protoſtacti lixiuii vires 627.d.Æg.
Prudentis medici officium 96. g. Celſ.
Pruinæ vnde 151.a.Aet.
Prunarum ſtrues ardens grauedine caput cur feriat, non itidem lignorum 756.g.Caſſ.
Prunorum inter edulia facultas 216.g. 584.b. Orib. 29. f. Act. pruna Damaſcena 170.f.Aet. è prunis Damaſcenis compoſitio 250.c. Act. prunorum domeſticorum & ſylueſtrium vires 627.a.Æg. pruna Hiſpana 170 f.Aet.
Prunus 34.c. Aet. pruni gummi quas vires habeat 627.a.Æg.
Pruriginum cauſa 169.b.Act. prurigo cum rubore quid indicet 25.d.Celſ. pruriginis remedia 256.g.Marc.
pruriginoſo ſcroto quomodo medendum 690.e.Aet.
Pruritus vlceribus ſanari, inflāmationibúſq; diſcuti ac minui incipientibus cur oboriatur 755. b. Caſſ. pruritus excitandi quando, & quando ſiſtendi, & quomodo 105.f.626.h.Or.
prurituum cauſa & dignotio 187. h.Act. pruritibus quid medeatur 595.c.Or.13.f.71.h.91.a.Aet. 445.c.827. c.e.828.a.c.e. Myr. pruritui medentur balnea ſulphuruléta 155.b.Aet. ad prurit⁹ corporis ſmegma 667.a.Aet.
pruritus auditoriorum meatuum in dentitione oriri 166.a.Aet. pruritus gingiuarum in infante quomodo tollendus 76.e.Or. pruritus pueri curatio 348. g. Ægin. pruritus ſcroti quomodo ſedandus 477.c. Æg. 690. f. Aet. pruritus ſedis quomodo ſedandus 663.f.Orib. pruritus in ſenibus vnde oriantur & quomodo mitigandi 504.b.Æg. pruritus in ſenili corpore difficilè tolli poteſt 188.a.Act. pruritui vetuſto quid med.326.e.Act.
Ψαχνίδες & ψαχνίσματα 481. e. d. Myr.
Ψαλλίδες, & ψαλλιδοειδὴς cerebri pars 523.b.Or.
Pſarus puluillus 666. c. Æg. pſarum ſiccum 707.a.Aet.
Pſegma 460.a.Or.
Ψευδοβούνιον 450. d. Orib. pſeudobunii facultas 646. g. Æg.15. a.Aet.
Pſeudodictāni facultas 619.b. 646. g.Æg.512.e.Or.16.g.Aet.
Pſilothrum herba, eiúſque facultas 409.b.Or.10.c.Aet.
Ψίλωθρα 294. g. Act. pſilothrum ex quo genere medicamentorum ſit, eiúſque facultas & vſus 393.e.Or. pſilothrum elephātiacis & leproſis adhibendum eſſe 666.d.Aet. pſilothri compoſitio 53.d.644.b.Or.
pſilothrum Apollinaris 49.g.Or. pſilothrum ex herinaceo 93. h. Aet. pſilothron pilos diſperdens 475.f.Æg.281.d.Aet. pſilothra podagrica 828.c.Myr.
Ψιμμύθιον quid 224. d. Scrib. 375. h.Myrepſ. pſimmythii, id eſt ceruſſæ, facultas 646. g. Ægin. 517.a. 611.f. Orib. 75. c. Aet.
Pſittacus mas venena prodit 647. h.Aet.
Pſittacus collyrium 308. c. Act. pſittacini collyrii etymologia & cōpoſitio 198.e.Scr. 266.a. Mar. pſittacium emplaſtrum 676. f. Æg.36.c.Or.
Ψόαι 39.g.Ar.109.a.Ruff.
Pſora Græcis quid 586. d. Aet. ψώρα & λεπὶς quid differant 187. g. Act. pſoras quid extergeat & ſanet 599.d.501.a. Orib. 25.b. Aet. ad pſoras pharmaca & epithemata 674.b.Aet.
Pſoricum quid & quale ſit 306. d. Act. 124. d. Celſ. pſoricum vnde fiat 75. d.Aet. pſorici facultas 646.h.Ægin.517.a.Or. 75. d.Aet.
pſoricum collyrium 359.b.Aet.199 b.Scr.270.f.Marc. ψωρικὰ medicamenta 305.c.307.e.Act.
Ψωροφθαλμία quid à ξηροφθαλμία differat 183.a.Act. pſorophthalmiæ curatio 238.a.Act.
Pſychotrophi facultas 499.d.Orib. 32.g.Aet.
Pſydracas oculi quid ſanet 309. a. Act.
Ψυδράκια 478.a. Myrepſ. pſydracia quid, & quomodo curanda 136.a.Tr. 414.a. Æg. 675.a.Aet. 297.d.Act. ad pſydracia 766.d. Myrepſ.
Ψυδρακνίσματα 481.d.Myr.
Ψύλλιον 450. d. Orib. pſyllii facultas 646.h.Ægin. 58.d. Aet. pſyllii ſemen 20. b 21. e. 512. e. Orib. è pſyllio antidotus 407 h. Myr. è pſyllio emplaſtrum 764.a.Aet.
pſyllii poti ſigna & curatio 546. h. Æg.286.a.Act.
Pſylli vt venena exſugant 105. e. Celſ.
Ptarmica 436. f. Orib. ptarmicæ facultas 638. c. Ægin. 506. f. Orib.
Πταρμοῦ meatus 106.e.Ruff.
Pteleæ facultas 506. f. Orib. 49. c. Aet.
Pteris 436. f. Orib. pteris Latinis filicula 354.d.Marcell. ptereos facultas 638.d.Ægin.506.g. Or.49.d.Aet.
Πτέρνα 105.g.Ruff.
Pteryx (herba) 412.a.Or.
Pterygium quid 587. e. Ægin. 299. e.Aet. 136. f.Celſ. πτερύγιον in aure quid 102. f. Ruff. πτερύγια in naribus quid 102. e. Ruff.
pterygia nautas & piſcatores vtplurimum cur infeſtent 757. a. Caſſ. pterygia duplicia 757. a. Caſſ. pterygia digitorum, ſeu circa vngues, quomodo curanda 499.e.587.e.Ægin.630.b. Or. 732.f.Aet. ad pterygia digitorum 768.a.Myrepſ. pterygium oculi quid, & quomodo curandum 437.a. 557.d. Ægin. 325. f. Aet. 184. a. Act. 143. a. Celſ. pterygiis oculorū deſtinata pharmaca 326.a. 313. g. Aet. 769.b.f. Myrepſ.
pterygodes proceſſus 548.c.Or.
πτερυγώματα 105. d. Ruff. 544. g. Orib.
Ptiloſis quid & quomodo curanda 435.b.Ægin.300.a.332.e.Aet. 183.e.238.e.Act.
Ptiſanæ facultas 628. f. Ægin. 71. c. 72. b. Orib. 36. c. Aet. 318. f. Trall. ptiſanæ coquendæ ratio, & vnde peſſimè coquatur 370.b.Æg.248.e.Or. ptiſanam ſuauiorem quæ reddant 85. g. Ar. ptiſanæ vſus quàm omnibus cōmodus 210.b.Aet. ptiſana phreniticis idonea 148.d.Tr.
ptiſanæ ſuccus cur poſt euacuationē vtiliter exhibeatur 321.c.Or. ptiſanæ ſuccus contēperat 235. c.Aet.
Ptolemæi emplaſtrum 411.c. Mar. ptolemæi chirurgi medicāmentū 126.g. Celſ. ptolemæi Euergetæ ſtomatica 302.a.Marc. ptolemæi regis collyrium 357.b. Aet. ptolemæo regi compoſitum antidotum 94.b.Celſ.
Ptyadis aſpidis prauitas, & ei⁹ morſus curatio 542.a.Æg.621.d.Aet.
Πτύελος 524.e.Or.
Πτύσις quid 8.e.Aret.
Pubes 104.g.Ruff.546.f.Or. pubis oſſium fractorū curatio 597. b.Æg.
Pubem quæ differant 281.a.Aet.
pubeſcere fœminæ quando incipiant 781.f.Aet. pubeſcētium morbi 20.b.Celſ.
Publii antidotus 378.f.Marc.
Pudendorum ſubſtātia, cur in coitu intendantur, eorúmq; vſus & functio 542.a.Or. pudendorū ſedíſq; affectionum dignotio & curatio 478.e.Ægin.165.f.331.h. Act.147.a.Or. pudēdis pinguia incōmoda eſſe, adſtringētia verò prodeſſe 377.c.Or.
pudendorum dolori medētia 479. b.Ægin. pudendorum inflammationi medentia 516.a. Ægin. 220.d.Aet. 606.c. Or. pudendorum inflammationi medetur aloe 9.e.Aet. pudendi nomas quæ ſanent 522. g. Ægin. ad pudendorum pruritus 828. a. Myrepſ. pudendis reſolutis quid conueniat 357.g. Ægin. pudendorum rimis quomodo

medendum 689. b. Aet. pudendi thymorum curatio 574.f. Ægin. pudendorum tumori medentia 479. b. Æg. pudenda vlcerata quomodo curanda 117.b.146.g. Orib. pudendorum vlcera quid ſanet 500. a. 520.e.Æg.11.b.87.d.Aet.
pudendi ceruini vires 611.e.Æg.
pudendum cerui in zona alligatum quibus portandum 267. c. Aet. pudendum muliebre cur ano immineat 542. c. Or. pudendi muliebris longitudo 780. b.Aet. pudendi virilis præputium deligatum ſanguinis eruptiones cohibere 402 β.g.Æg.
Pueruli recèns nati educatio 348. d.Ægin. 76.b. 575.b.Or. pueri natura voraces 456. d. Aet. puerorum pulſus quales 846. e. Philar. puerorum vrina qualis eſſe debeat 195. e. Aet. puerorum vrina vitioſa quæ 854. b. Th. puerorum vrinæ aquoſæ mali ominis 198.a.Aet.
puerorũ palpebris ornandis valet ſtibiũ 340. e.Aet. pueris pilos pulchros quid faciat 279.b.Aet. pueri ad purgationem inutiles 123.f.Aet. pueris theriaca non danda 653.c.Aet. pueris venam vſque ad annum decimũquartum non ſecãdam eſſe 120. c.Aet. pueris venæ ſectio & purgatio non niſi neceſſitate cogente adhibenda 199. c. Act. pueris vena ſecari in quib⁹ morbis poſſit.9.d.Or.
puerorum aduſtionibus quæ ſiriaſes dicuntur, ſubueniẽtia 126.e. Or. pueris calculus vnde 552.h. Aet. pueri calculo veſicæ obnoxii,eiúſque curat. 549.d.Aet. pueris capite dolẽtib⁹ quid med. tur 251.a. Mar. pueri comitiali morbo obnoxii quõ curãdi 258. b.Aet. puerorum comitialem morbũ ſanat pæonia 16.b.Aet. puer comitiali morbo vexatus affectionis principium in crure habuit 255. e. Aet. puer à comitiali morbo quomodo liberatus 16.c.Aet. pueris dracunculus in Æthiopia & India familiare vlcus 736.g. Aet. eiúſque medela. Ibid. pueris epilepſia correptis quomodo medendum 60.f. Aret. pueri hiſpidis quomodo medẽdum 178. c.Aet. pueris hydrocephala affectio vnde oriatur, eiúſque curatio 242.a.Aet. pueri hydropi ſarcitæ obnoxii,& quomodo curandi 535.e. Aet. pueri lumbricis obnoxii,& quæ eis medela ac remedia adhibenda 490. b. 20.b.Aet. puerorũ oculis gramarum copia oppletis quæ medela adhibẽda 318.e.Aet. pueris pectore laborantibus datur armeniacum 71.a.Aet. puerorum puſtulis quõ medendum 177.a.e.Aet. pueri quotidianæ febri obnoxii, eiúſque curatio 216.d.Aet. pueris ſternutationem quid inhibeat 298.b.Aet. pueris tonſillæ cur inflãmentur 396.a.Aet. pueris voluulus familiaris, eiúſque curatio 468.e. Aet. ad puerorum vlcera ori, gutturi, ſtomachóue innaſcẽtia 292.g.293.c.Marc.
puerilis ætatis victus & ſtudia 349. f.Æg. puerilis morbus qui 151. f.Tr. puerilium morborum curatio 348.e.Æg.
pueritia calida atque humida 495. c.Aet. pueritia quando maximè periclitetur 20.b.Celſ.
Pulegium 415.a. Or. pulegii facultas 618.c.Æg.19.b.494.d.596 g.Or.15.g.Aet. pulegii in purgando vis 649.a.Æg. 125.a. Aet. 272.a.Act. pulegiũ balneis adhiberi 154.e.Aet. pulegiũ partui difficili mederi 671.a.Or.
pulegium agreſte 415.h. 421.f. Or.
Pulices delentia 628.b. Aet. 828.b. Myrepſ.
Pullus cohortalis quid alimenti præſtet 36.h.Celſ.
Pulmonis ſitus & qualitas 116. f. Ruff.63.e.Cel. pulmonis conſtitutio naturalis qualis 7. b. d. 29.g.Aret. 533.d. Or. pulmonis vtilitas ac neceſſitas 533. c. Or. pulmone maximè opus habet natura 157. f. Act. pulmonis temperiei dignotio 364. d.Æg.86.d.Or.183.b.Aet.
pulmonis lobi non impares ſicut iecoris 533.h.Or.
pulmonis affecti & alterati vrinæ quales 78.g.131.a.Act. pulmonis affecti quæ ſigna mala 28. a. Celſ. pulmone laborantes in locum affectum cur minus difficulter decumbant 755.e.Caſſ. pulmonis thoracíſq; affectuum dignotio & curatio 156.c.218. c. Act.7.a.67.b.Ar. 200.d. Tr. 450. d.Æg.133.134.&c.658.a.Or.428. d.Aet.73.a.Celſ. pulmonis morbus qui ſanabilis 26. e. Celſ. pulmonis morbos diſcutit peucedanum 47.c.Aet. ad pulmonis vitia 316.e.317.c.327.e. Mar. 425.g.428.f.Myr.
pulmonis abſceſſuum ſymptomata 29.f.Ar. pulmonis calori quid ſuccurrat 381. c. Myr. ad pulmonem corruptum reparãdum 316.d.336.f.Mar. ad pulmonis deſtillationes 309 d.Marc. ad pulmonẽ diſtillatione vulneratum 319.g.Mar. à pulmonis dolore quid præſeruet 336.a. Mar. pulmonis eryſipelas, eiúſq; curatio 200.e. Tr. pulmonis exulcerati vitio fœtidum olentib⁹ & purulenta excreantibus quid medeatur 314.f.Mar. pulmonis humiditatem quid exhauriat 265.h.Act.419.a.Myr. pulmonis icti ſigna 97.g.Cel. pulmonis inflammationibus quid medeatur 263.c.265.h.268.a.Act. à pulmonis inflatione quid præſeruet 337.b. Mar. è pulmone ſanguis erumpens cur non ita vt aliunde erumpens terribilis 11. b.Ar. pulmoni ſanguinẽ cum pituita excreanti quid ſubueniat 408.e.Myr. pulmo ſuffocationem quando inferat 428.d. Act. pulmonis vlcerum curatio 90.a. Ar. pulmonis vlcera lac ſanat 77.c.Aet.
pulmonem expurgantia 481.d.Or. 144.g.Aet. pulmonẽ purgant, adiantũ 592.d.Or.8.b.Aet. amygdala 10.d. ceſtron 32.g.Aet. terebinthina 580.d.Aet.
pulmonis excretionem iuuat thymus 28.a. Aet. pulmonis humoribus craſſis & viſcoſis educendis valet heleniũ 24.h. Aet.
Pulmoniæ ſymptomata periculoſa 7.c.30.g.Ar. pulmoniæ conſiſtentis ſigna 8. b. Ar. pulmonariæ curatio 67.b.Ar. pulmonariorum victus 68.b.Ar. pulmonariis medicamẽta quæ vtilia 67.e.Ar. pulmonariis quid medeatur 394.b.405.d.406.a.407 c. 417.g.420.b.428.f.Myr.
pulmonis agnini, marini, ſuilli, vulpini, vires 637.e.Æg.90.g.Aet.
pulmonis inter edulia qualitas & facultas 372.d.Æg.222.d.584. g.Or.185.h.Aet.
Pulſatiuus dolor 226.h.Aet.
Pulſus quid 380.f.Æg.844.a.Philar. 144.a.f.Act. pulſus quid indicent 45.g.Act. pulſus conſiderand⁹ & contemplandus quõ ſit 847.e.Ph. 37.a.Act. pulſum cõtrectanti medico quæ conſideranda 175.e.Act.
pulſuum agnitio & examen 143.g. Act. pulſuum cognitio vrinæ contemplationi exactæ neceſſaria 80.a.Act. pulſuum diſciplinam quàm vrinarum eſſe difficiliorẽ 46.a.Act. pulſuum notitiæ tractatio quot in partes diuiſa ſit 843.b.Phil.
pulſuum cauſæ & differentiæ 848. f.849.b. Ph. pulſuum diſcrimina & differentiæ 380.h.Æg.848. g.Phil.144.a.Act. pulſuum genera quot ſint 847.f.Phil. pulſuum iudicium quibus in rebus conſiſtat 849.b.Ph. pulſus motus quos affectus indicet 143. h. Act. pulſuum mot⁹ 144.a.Act. pulſuum motus ordinatus bonum ſignum 190.a.Aet. pulſus mutari quot modis ſoleat 845.e. Phil. pulſus mutationum cauſæ 384.c.Æg. 149.b. Act. pulſuum notæ 195.a. Aet. pulſuũ rhythmus quid ſit 849.d.Phil. pulſus vſus quis, & quotuplex 380.f.Æg.844.b.Phil.
Pulſus æqualitate & inæqualitate vt variet 848.c.Phil.144.d.Act. pulſus æqualis vnde 848.d.Phil. pulſus aëris ratione quomodo varient 846.d.Ph. pulſus æſtatis 147.f.Act. pulſus ætatis cuiúſq; quales ſint 846.d.Phil.147. e.Act. pulſus altus quid portẽdat 195.a. Aet. pulſus arteriarum quid ſignificent primariò 849 c.Philar. pulſus aſper qui 848.b.Phil. pulſus anni tẽporibus quomodo varient 846. b. Phil. pulſus autũni 147. f. Act. pulſus balneantium 148.d.Act. pulſus bis pulſans 146.e. Act. pulſus bis pulſans à caprizante quid differat, & vnde fiat 850. b.Philar. pulſus capriſſans; & eius cauſa 146.f. Actuar. pulſus capriſsãs à bis pulſante quid differat,& vnde fiat 850.b.Phil. pulſus cauſarum externarum aduentu quomodo varient 847. b. Phil. pulſus celer 144.g.Act. pulſus celeritas & magnitudo minùs bona quàm vehementia 147. b. Act. pulſus ciborum qualium quales 147. c.h. 148. a. e.Act. pulſus citatus qui 847. h.Philar. pulſus citatus & creber quid differant 849.a.Phil. pulſus κλονώδης 146.e.Act. pulſus κλονώδης & σπασμώδης quid differant 850. a. Philaret. pulſus commoderatus 144. b. Act. pulſus compreſſio quid 400.g.Æg. pulſus conuulſiuus 146.d.Act. pulſuum cordis ratio & ſigna 103. d.Aet. pulſus creber vnde 848.b.Philar. pulſus creber & citatus quid differant 849. a. Philar. pulſus κυματώδης 146.c.Act. pulſus decurtatus 146. g. Act. pulſum deficere & intermori quid in cauſa ſit 765.f.Caſſ. pulſus deficiens quis 848.c. Philar. pulſus δίκροτος 146. e. Act. pulſus δίκροτος & δορκαδίζων quid differant,& vnde fiant 850.b.Phil.
pulſus doloris vehementis 148. g.Act. pulſus durus qui 144. h.Act. pulſus duri quid indicent 145.e. Act. pulſus durus vnde 848.b.Philar. pulſus exercitiorum qualium quales 148. c.Act. pulſus expergiſcẽtium 148. b. Act. pulſus febrientibus cur alteretur 764.d. Caſſ.
pulſus fluctuantes vnde 850. b. Philar. pulſus fœminarum 147. c. Act. pulſus fœtus ſexum indicat 782. g. Act. pulſus formicans 146.d Act. pulſus formicans à vermiculari quid differat 850. c. Philar.
pulſus gracilium 147. e. Act.
pulſus grauidarum quales 846. g.Philar. pulſus habitus corporis ratione quomodo varient 846. a. Philar. pulſus hyemis 147. g. Act. pulſus inæqualis 145. a. Act. pulſus inæquales quid portendant 145. d. Act.
pulſus inæqualis & inordinatus quid differant 849. c. Philar.
pulſus inæqualis vnde 848. d. Philar. pulſus inæqualis ſpecies 145.a.Act. pulſus inæqualitas accumulata, eiúſque differentiæ 145. c. Act. pulſus inflammationis cuiuſlibet 148. g. Act. pulſus inordinatio ordine quando potior 145.d.Act. pulſus intercidens qui 848.e.Phil.
pulſus intercidens & deficiens quid differant 850.a.Phil. 144.e. Act. pulſus intermittens quãdo mortiferus 144.d. Act. pulſus intermiſſio ablatione eiuſdẽ melior eſt 144.e.Act. pulſus lãguidus qui 848.a.Phil.145.a.Act. pulſus lãguor quid indicet 145. c.146. h. Act. pulſus languor malus 147.b.Act. pulſus lẽtus qui 847.h.Phil. pulſus lẽtus & rarus quid differant 849.a.Phil. pulſus magnus, & eius ſpecies 144.g.Act. 847.g. Phil. pulſus magnus cur fiat & calor ſuccendatur febrientibus cum fluore correptis 764.e.Caſſ. pulſus magni in febre quibus 202.g.Aet. pulſus magnus à vehemẽte quid differat 848. g. Philar. pulſus magni quid portendant 145.d. Act. pulſus marium 147. c. Act. pulſus μείουρος 146. g. Act. pulſus medii 384.b.Æg. pulſus mediocris qui 847. h. Phil. pulſus mœrentium 148. f.Act. pulſus mollis vnde 848. b.Ph. pulſus μυρμηκίζων & σκωληκίζων quid differat 850.c. Phil. pulſus ordinat⁹ inordinato quãdo melior 145. d. Act. pulſus paruus 144.g. Act. pulſus plenus qui 848.d.Philar. pulſus in quartana qualis 214.b.Aet.

pulſus rarus 145.a.Act. pulſus rarus vnde 848. b.Phil. pulſus rarus & tard' quid differāt 849. a.Philar. pulſus regionum locorúmque ratione quomodo varient 846. c. Philar. pulſus σκωληκίζων 146. c. Act. pulſus σκωληκίζων & μυρμηκίζων quid differant 850.c.Philar. pulſus ſexus cuiuſlibet qualis ſit 845. g. Philar. pulſus ſomni ratione quomodo varient 846.g. Philar. 147. g. Act. pulſus σπασμώδης 146. d. Act. pulſus σπασμώδης & κλονώδης quid differant 850. a. Philar. pulſus tardus 144. g.h. Act. pulſus tardi quid portendant 145.d.Act. pulſus tardus & rarus quid differant 849. a. Phil. pulſus temperiei ratione quō varient 845. g. Philar. 147. d.Act. pulſus turbulentus 146. e.Act. pulſus vacuus qui 848. d.Phil. pulſus vehemens 144. h.Act. pulſus vehemens qui, & vnde 848. a. Philar. pulſus vehemens quandiu 146.h.Act. pulſus vehemens à magno quid differat 848.g.Phil. pulſus vehemētia bonū ſignū 147.a.Act. pulſus velox quid indicet 145. c.Act. pulſus veris 147.f.Act. pulſus vermiculans 146.e.Act. pulſus vermicularis à formicante quid differat 850.c. Philar. pulſus vibratus qui 146.e. Act. pulſus vibrati & bis ferientis diſcrimen 146. f. Act pulſus vini poti 148.e.Act. pulſus vndoſus qui, & vnde dictus 146. c. Act. pulſus voluptatem capiētium 148.f.Act.

Puls quid 36.f.Aet. pultes ad dyſentericos 252. g. Trall. pulticula purgatoria 651.b.Æg.

pultacei humoris tumores quomodo curandi 743.h.Aet.

Puluis oculorum perturbationem ſi induxerit, quæ medela adhibenda 300.d.Aet.

Pulueres quid, quis eorum vſus, materia, & conficiendorum ratio 249.f.252. f.Act.665.c.Æg. puluerum compoſitiones variæ 725.a.Myrepſ. puluerum duratio & exhibēdorum ratio 249. f.Act.

puluis Æſculapius, ſiue Indus 305. h. Trall. puluilli caput denſantes 275. c. Aet. puluis hepaticus nobilis 242. b. Trall. puluis inſperſilis Theodoſii 276. a.Aet. puluis phos 174. g. Tr.

Pumex probatior qui ſit, & quomodo vtatur 454.f. Or. pumicis electio 27. f. Or. pumicis vis & facultas 626. c. Æg. 514.b. Orib. 69. a. Aet. pumex vſtus 21.g.Or.

ad Punctus neruorum & muſculorum 228.h.229.c.e.Scr.

puncturæ oculorum quomodo ſanandæ 307.c.Aet.

pungitiuus dolor 227.a.Aet.

Punicorum malorum inter edulia qualitas & facultas 371. b. Ægin. 216.a, Orib. 29.f. Act. punicum malum cibo mixtum, animo delinquentibus ob igneas inflammationes, vtile 326.e. Trall. punicorum malorum in medicando facultas 639. b. Ægin. 507. e. Or. 50. d. Aet. punici mali granorum ſeu acinorum vis 254. c. Trall. 639. b. Ægin. 507.e. Orib. 50.f. Aet. è punicis malis confectio 393. h. 394. c.e. Aet. 269. h. Act.

punici acidodulcis vſus 459. b. Ægin.

Pupilla 102.b.Ruff. 545.d.Orib. pupillæ partes & colores 102. b. Ruff. pupillæ dilatatio, eiúſque curatio 437.g.Ægin.300. c.324.a.Aet. 184.c.239.g.Act. pupillæ tabes, eiúſque curatio 184.c. 239.h. Act. pupillis tenebras citra inflammationem offundentia quid extergeat & repurget 67.f.Aet.

Purgari volenti quæ ſpectāda 197. f.198.g.199.b.Act.

purgantem facultatem duo ſignificare 478. a. Orib. purgantia venenoſorum ex cenſu eſſe 197. d. Act. purgantium medicamentorum ratio 477.c.Or. 197. c. Act. purgantium medicamentorū vſus 197.c.Act. purgantibus vti qui debeant 647.e. Ægin. purgantibus vtendum quando ſit 123.c.Aet. purgantia medicamenta quomodo euacuent 647.a.Æg.

purgans medicamentum exhibiturus, quid præcipuè conſiderare debeat 330. f. Orib. purgantibus medicamētis quæ cautio adhibenda 283.a.Act. purgantium medicamentorū menſura indiuiduis applicari quæ ſolet, incerta 324.f.Or. purgantia medicamenta qualia qualibus danda 199.e. Act. purgantibus medicamentis admiſcenda quæ ſint 198. f. 199. a. 275. h. Act. purgantibus medicamentis indi quæ ſoleant 321. f. Orib. purgantium inſuauitas quomodo temperanda 199. a. Act. purgantibus medicamētis odorata cur admiſceri debeant & quando, & quando nō 11.c.Or.198.f.199. b.Act. purgantium vires quid adiuuet 198. f. Act. purgantia quies & ſomnus ſequi non debet 198. g. Act. purgantia iuuat motus mediocris 198.f.Act. purgantiū vſus ſi nihil proficiat quid faciendum 651.e.Æg.137.g.Aet. purgatoriis efficacioribus quando vtendum 647.e.Æg.

purgantibus abſtinere qui debeāt 199.c.Act.

purgantia componenda quō ſint 127.e.Aet. purgantium ſimplicium catalogus 647.c. Æg. 11.a. c.325.b.f.Orib.123.g.Aet. 271.a. Act. purgantium compoſitorum catalogus 649.g. Æg. 56. e. Or.127.g.128.&c.Aet.275.g.&c. Act.671.a.Myr.216.g.Scr.381.e. h.&c.Marc.

purgantia acria 198. f. Act. purgantia leuiter per infernas partes ex Dieuche 359. f. Orib. purgantia mediocria 198.e.Act. purgantia mediocria præcedere debent 283.c.Act.

purgans per aluum, odoratui admotum 364. d. Or. purgantia per aures 22.e.Orib.144.a.Aet. purgātia per inferna 818.f.Myr. purgantia per nares 14.c. Orib. 144.c. Aet. purgantia ſanguinem 127. e. Aet. purgantium per ſuperiores partes catalogus 325. b.Oribaſ. purgans per vomitum antidotus 427. a. Myr. purgantia per vrinam 343.f.Or.

purgantia aquam 127.b.Aet. purgantia aures 144. a. Aet. purgatorium capitis & neruorum 278.d.Act.37.h.38.a.Aet. purgantia faciem 367.a.Aet. purgantia renes 146. c. Aet. purgantia veſicam 160. d. Aet. purganda vlcera quomodo 709. d.Aet. purgantia vulnus 83. c. Celſ.

purgantia medicamenta ad morbum articularem 615.a c.Aet. purgans medicamentum ad colicos 56. h. Or. purgans medicamentum ad elephantiaſin 57.a.e.364.b.Or. purgans medicamentum quod ſordes ventris accommodatè deducit, & ſimul thoracem & caput ſubleuat 362. f.Or.

purgās medic.è cydonio 361.a.Or purgans medicamentū è Damaſcenis 279.g. Act. purgās medicamentum è iure veteris galli 57.b.Or. purgans è rheobarbaro antidotus 456.h.Myr.

purgans citra moleſtiam medicamentum 136.a.Aet. purgatorium efficax 338.g.Marc. purgans & exiccans, diuturnáque & liquida educens antidotus 436.b.Myr. purgās ſine periculo medicamentū 387.a.b. Marc.

purgantia antidota 427. a. 436. b. 456.h.457.e.h.458.c. 459.b. 460. c.e.g.464.c.Myr. purgans cōditum 839. e. Aet. purgantia eligmata 677.a. Myr. purgans emplaſtrum 89. e. Celſ. purgantia epithemata 142.b.Aet. purgans malagma 387.c.Marc. purgans malagma Miconis 87. f.Celſ. purgans placentula 56. g.383.c. Or. purgatoriorū ſalium cōpoſitiones diuerſæ 467. a.& deinceps.Myr.

Purgationes eiecit Aſclepiades 14. c. Celſ. purgationes non omnino dānandas eſſe 14.d. Cel. de purgationis exceſſu dictum Hippocratis 138.a.Aet. purgationes quæ pernicioſæ 14.c.Cel.

purgatio quibus adhibenda, quando & quomodo 122. g. 123. e. Aet. purgationes æſtu multo occupatis, niſi neceſſitas cogat, incommodæ 198. a. Act. purgationes podagræ & rheumatis an vtiles 843.g.poſt Myr. purgationis facilitas, & difficultas quomodo conſideranda 199. e. Act. purgationi ſeruiētes partes fluidæ fieri debēt 198.a.Act. purgationis tempus 647.f. Æg. purgationi tempus incommodum quod 198. a.Act. purgatione vtentium cuſtodia 651.c. Ægin.

purgationis impeditæ error duplex 138.a.Aet. purgationi inhabiles qui 123. f.Aet. purgatio inutilis quibus 123. f. Aet. purgationes ſupernas qui difficulter ferant 322.e.Or.

de purgationum nimiarum exceſſu Hippocratis dictū 138.a.Aet. purgationes nimiæ quando fieri ſoleant 477.e. Orib. purgationū nimietati & exceſſui quæ medela adhibenda 651.f. Ægin. 138. b. Aet. purgationes nimiæ quomodo ſiſtendæ 141. h. Aet. purgationes nimiæ ex ellebori potione factæ, quomodo ſiſtendæ vt vomitus comprimatur 341.g. Or. purgatio nimia mulieri ſi noceat, quid faciendum 80.b.Celſ.

purgationes admittere nolentibus aut nequeūtibus quomodo medendum 595.h.Aet. purgationem bibere aut ſuſtinere ob infirmitatem non valentibus vtile malagma purgatorium 387. c. Marc.

purgatio atræ & flauæ bilis 132. h. 133.a.Aet. purgatio capitis per nares 274. e. Aet. purgationis menſtruæ ratio 781.e.Aet. purgatio menſium nimia quomodo ſiſtenda 798 b.f.Aet.

purgatio in febribus 338. e. Tr. purgationes ictericorum 530.g. 531. 532. &c. Aet. purgatio iſchiadicorum 581. b.Aet. purgatio in oculorū doloribus 303. a.Aet.

purgatio ex lacte 32.e.Celſ. purgatio ex malis cotoneis 298.b.& 341.g. Trall. purgatio ex rhodomelite 341.e. Trall.

Purgatis omnibus accidere quid ſoleat 167.b. Tr.

Purpurarum inter edulia qualitas 373.e.Æg. 225.a.584.a.Or. 88 h. Aet. purpurarum vſtarum facultas 638.a.Æg. purpurarum opercula qua vi polleant 638. a. Æg. purpurarū teſtæ 96.f.Aet.

Purulenti qui 26.c 28.d.Aret. 135. d.Or. purulētorum cauſæ & ſymptomata 28.e.g.Aret. purulētorum ſigna & curatio 217. a. Tr.135.d. Or. purulētorum victus 217. d. Tr. purulentorum medicamēta ſimplicia 220. a. Tral. purulentis lac quando dādum 218.c. Tr. purulentorum olera 218.g. Tr. purulentorum olera 218.g. Tr. purulentorum panis 218.f. Tr.

purulēti ex affectionibus quas defluxio excitauit, facti, quomodo curandi 112.e.Orib. purulentis abſque vlceratione, quæ conueniant 436.e. Æg. purulenta excreantibus quid medeatur 205.g.Scrib. 317.b. Marcell. ad purulentas excreationes 313. e.314.a.e.f.g.315.d.Marc. purulēti mictus curatio 232.c. Act. purulenta & mucoſa vrina 69. f. Act. ad purulentam vrinam 357.c Marc.

purulēta quid deducat 382. e. Mar.

Pus quid 98. f. Celſ. puris differentiæ 95.c.Act.98.f.Celſ. puris differentiæ pro diuerſa concoctione 82.d.Act. puris ſpecies 26.e.Aret.

pus quo tempore fluat 98.g.Celſ. puris ſigna 217. b. Trall. puris, vnde prodeat, notæ 282. g. Trall.

pus quale qualem vlceris concoctionem indicet 44.f.Act. pus in mediocri concoctione quale 92.h.Act. pus quod exſpui ſolebat, ſuppreſſum, in tabe mortiferum 28.b.Celſ.

puris defluxus ad inteſtina, ſtomachum, veſicam, quæ mala inducat, & quomodo ei medendum

90.f.Aret. puris ex iecinore in inteſtinum erumpentis notæ & ſymptomata 30.g.Ar. pus ex iecinore cruentum exiens, mortiferũ 28.b.Celſ. pus pulmonem occupans quàm periculoſum 8.c.Aret. puris in renibus ex inflammatione orti ſymptomata & curatio 282.d.Trall. pus in ſtomachũ defluens quomodo arcendum 90.g.Ar. pus in tabe quod ſalubre 26.g.Celſ. puri à veſica aut renibus eiecto aut tuſſi & vomitione educto quid conducat 254.f.Act. pus in vrina quid ſignificet 24. f. Celſ.

puris eruptioni victus conueniens qui 92.a.Ar. puris mictio vnde accidat 165.g.Act. pus mictum quid ſignificet 862.a.Th. ad pus reiicientes 262.f. Act.327 e.Mar.

pus quid arceat 230.d.Scrib. pus concoquentia & mouentia 83. b.Celſ. pus diſcutientia 436. d.Æg. pus ducentia 230.f.Scr. pus facit oleum mendeſium 21. g.Aet. pus gignentia 322.b. Act. pus maturans malagma 57.c.Celſ. pus mouentia qualia eſſe debeant, eorúmque catalogus 474.c.Or.63.b.Aret.83.b. Celſ. pus mouere ex omnibus aptiſſimè quid valeat 474.c.Or. pus purgat in pectore ſymphytum 54.b.Aet.

Puſillanimitas leproſorum 664.e. Aet.

Puſtularum genera, earúmque curationes 114.c. Celſ.414.g.506. d.Ægin. puſtulis mederi quid valeat 599.b.Or.822.b.Myr.402 g.411.f.412.c.Mar. ad puſtulã omnem 264.c.Mar.

puſtulæ aquoſæ oculorum partem quam infeſtent 299.e.Aet. ad puſtulas exulceratas 675.b.Aet. ad puſtulas faciei 323.b.f.Marc. puſtulæ in febribus exortæ quo modo curentur 234.g.Aet. ad puſtulas feruentes 319.g.Act. puſtularum nocturnarum curatio 506.f.Ægin.729.a.Act. puſtulis oculorum quomodo medendum 436.e. Æg.309. h.Aet. 239.d.Act.121.c. Celſ. puſtularum quæ phlyctænæ vocãtur curatio 627.b.Or. puſtulis pſydracibus quæ medela cõueniat 675.a.Aet. puſtulis puerorum quomodo medendũ 348.e.Æg. 76.c.Or.177.α.e.Aet. puſtulis ſcabioſis & impetiginoſis quid medeatur & quomodo 64. b. Aet. ad puſtulas ſpõtaneas in pudendis 689.g.Aet.

Putredo in amaris non gignitur 5. c. Aet. putredines oris quomodo remouendæ 657.e.Or.

putredinoſorum curatio 522.d.Ægin.

putrefacientia 24.a. Or.692.f.Aet. putrefaciens abſque dolore medicamentum 49.d.Or.

putrefactio quid 208.e.Aet. putrefactio in febrib⁹ pútridis 209 a.Aet. putrefactione occidit mus araneus 618.β.d.Aet. putrefactionibus medetur ariſtolochia 12.a.Aet.

putrefactis membris quid ſubueniat 483.b.Myr.

putreſcentia quomodo conſeruanda 208.f.Aet. putreſcentibus gingiuis quomodo medendum 379.d.Aet. putreſcentium vlcerum curatio 522.b.Æg.

putridarum febriũ deſcriptio 208. g.Aet. putridam febrẽ accendi ſi calor humores occupet 202 c.Aet. putridæ febris notæ & curatio 319.a.320.b. Tr. vide Febr.putr.

Pycnocomon 436.g.Or. pycnocomi f[illegible]ltas 638. e.Æg. 484.c. 506.g.Or. pycnocomi purgatoria vis & doſis 127.a.Ruff.325 b.327.d.Or.

Πυελὶς 115.d.Ruff. πύελίδες 119.f. Ruff.

Πύη quid 26.c.Aret.

Πυγαὶ 105.e.Ruff.

Πύλαι in iecinore 108.e.Ruff. πύλαι venæ 117.b.Ruff.

πυλωρὸς 108.b.Ruff.64.c.Celſ.

Pyrallides oliuæ 236. d.Or.

Πυρηνοειδὴς proceſſus 107.f.Ruf.550 a.Or.

Pyrethrum 436.h. Or. pyrethri facultas 369.b.638.e.Ægin.14.f. 22.c.482. h.483.a. 506.g. 608.c. Or.49.d.Aet.

Pyrgitarum paſſerum caro qualis 371.e.Æg. pyrgitis paſſerculis corydum ſimilem eſſe 475.g. Aet.

Pyriaton ſeu pyriephthon lac 80.a. 105. b.Aet.

Pyriateria phacota 469.c.Aet.

Pyritæ lapidis facultas & vſus 631. b.Ægin.68.a.Aet.114.h.Celſ. pyritæ candentis aceto extincti vſus 518.b.Æg.

Pyritidis nardi vires 634.e.Æg.

Πυρὸς. vide Triticum.

Pythagoras clarus medicus 5. d. Celſ.

Πυθμὴν in corde quid 107.g.Ruff. πυθμὴν in genitalibus quid 105. b.Ruff. πυθμὴν in hepate quid 108.e. Ruff. πυθμὴν in vtero quid 109.b.Ruff.

Pyxacanthos 41.a.Aet.

Pyxis acopon 687.b.Æg. pyxis emplaſtrum quomodo conficiatur 762.c.Aet.

Q.

Quadraginta annorum adeps 711 f.Aet.

Quadrantis pondus 701.d.Æg.

Quadratus ſiderum aſpectus 178. e.Act.

Quadrupedum in alimentis differentiæ 36.c.Celſ. quadrupedũ animalium ventriculus, vterus, & inteſtina, qualis in nutrimento materiæ ſint 222.e.Or. quadrupes lactans quid alimẽti præſtet 36. h.Celſ.

Quadruplicis circuli ratio & vſus 159.c.Or.

Quæſtui ſeruientium medicorum negligentia 44.b.Celſ.

Qualitatũ, facultatúmque quæ illis inſunt, differentiæ in alimentis 24.c.Act. qualitatis proprietate attrahentia 484.d.Orib. qualitate nocentia 21.h.Act.

qualitatis expertia quædam emplaſtris indi 696.b.Aet.

qualitates ciborum otioſis conſiderandæ 171.d.Aet. qualitatum medicamentorum ordines quatuor 1.b.Aet. qualitas morbi in venæ ſectione conſideranda 132.g.Aet.

qualitates actiuæ & paſſiuæ quæ 59.c. Act. qualitates actiuæ duæ; paſſiuæ itidem duæ 89.g. Act. qualitas actiua quomodo caput afficiat 415.h.Ægin. qualitas intemperata capitis dolores excitat 415.g.Æg.

Quantitates cibi otioſis conſiderandæ 171. d.Aet. quantitas morborum vnde 588.c.Aet. quantitas & qualitas plenitudinis in venæ ſectione conſiderãda 119.g.Aet.

Quartana quæ, vnde, & quibus notis diſcernatur 172.a.Act. quartanæ febres quales ſint 42.c.Cel. quartana neminem iugulat 52. c.Celſ. quartana bis hominẽ non corripit 213.g.Aet. quartanæ febris origo 111.a.Act. quartanam generat caro bubula 93.e.Aet. quartanæ iudiciũ quod ſit 193.b.Aet. quartanæ dignotio & curatio 339.h.Trall. 402.α.c.e. Æg.94.c.620.e.Orib. 214.e.Aet.172. a.211.a.Act.51.f. Celſ.

quartana ſi in tertiumdecimum diẽ perſeueret, quid faciendum 52. a.Celſ.

quartanæ victus 211.c.Act. quartanis medicamenta quæ conueniant 340.a. Tr.52.b.Celſ. ad quartanas medicamentum Galeni 55.b.Or. ad quartanas antidota 342.g.343. b.e.g.344.b.e. Trall. ad quartanas purgatorium 280.e.Act. quartanæ mederi quæ valeant 47.a.57.e.71.g. 652.b. Aet.262. g.264. g.265.g. 268.d.323. g.Act. 385.h. 386.f.g. 416.h.417.d. 420.d.428.d.429.e. 774.d.Myrepſ.333.e.385 g.Marcell.

in Quartanæ acceſſionibus veratru exhiberi 139.g.Aet. quartanariis circuitibus quid medeatur 255.a.Act. quartanæ horrori quid congruat 258.b.Act.

quartana æſtiua breuis 27.f.Celſ. quartana calida 341.c. Trall. quartanæ calidiores purgandæ 341.d.Tr. quartana duplicata & triplicata 172.c.Act. quartanarum duarum curatio 52.c. Celſ. quartanæ exquiſitæ dignotio 213.g.Aet. quartanæ ex flauæ bilis aduſtione curatio 340.g.Trall. quartana frigida 341.c.Tr. quartanæ puræ & non puræ quæ vel à liene vel ab hepate inflammato oriatur, vrinæ quales 77.h.Act. quartana triplicata 172.c.Act. quartana vetus raro ſoluitur 52.d.Celſ.

Quarti diei iudicium 179.h.Act. quartus dies in febribus qualis 44.e.Celſ. quartus dies ei quẽ ſeptimus liberaturus eſt, in febre grauiſſimus 44.e.Celſ.

Quartidecimi diei in febribus vis 44.d.Celſ. quartumdecimum ante annum venam non ſecandam eſſe 120.c.Aet.

Quatuor digitis à ventre vmbilicus reſecandus 163.g.Aet. quatuor morbi tempora pertranſit ſeruandus æger 192.h.Aet.

Quercus vires 619.d. Ægin.597.f. Or.17.c.Aet.

Quies quibus conueniat 281.d.Or quies ventrẽ cohibet 465.f.Aet. quies poſt cibum aluo ſolutæ congrua 16.g.Celſ. quies ſub dio podagricis & chiragricis cõuenientiſſima 17.d.Celſ.

Quincuncis quantitas & pondus 701.d.Æg.842.Aet.

Quinquageſimo anno menſes muliebres deficiunt 781.f.Aet.

Quinquefolii facultas 636.f. Æg. 505.e.607.e. Orib.46. d.Aet. quinquefolii radix 20.d.41.b. Orib.

Quinqueneruia 359.g.Myr.

Quintana febris 172.c.Act.

Quinti medici error 39. b. Aet. quinti antidotum 56.a.Or.

Quid cani & balneo cõmune eſt? prouerb.261.a.Aet.

Quotidiana febris quæ, vnde, & quæ eius notæ 171.f.Act. quotidianæ febris genera 42.f.Celſ. quotidianæ febris vrinæ quales 78.b.Act.

quotidianæ febris dignotio & curatio 335.g.Trall.402.α.g 403.a. Æg.49.g.h.621.b.Orib.216.d.g. Aet.171.f.211.a.Act.51.b.Celſ. quotidiana febre laborantibus quando cibus præbendus 45.d. Celſ. quotidiana febre laborantibus qua geſtatione vtendũ 116.g.Aet. quotidianæ victus 211.a. Act. quotidianæ febri mederi quæ ſoleant 126.g.Ruff. 47.a.Aet.262.g.268.d.Act.333.e. 385.g.Mar.

quotidiana falſa 172.b.Act. quotidianæ ex quartana factæ curatio 52.f.Celſ.

Quotidianæ nauſeæ quomodo curandæ 448.g.Aet.

R

R litera quare à nõnullis difficulter pronuntietur 388.h.Aet.

Rabioſorum morſibus quid medeatur 321.e.Act.

Rabiei canum cauſa & indicia 260 e.Aet. rabioſi canis morſus quomodo curandus 639.f.Or. 105.a.Celſ. ad rabioſi canis morſum præſtans medicamentum 55.b.Or.

ad Rabidum hominem potus 774. f.Myr.

Radiculæ inter edulia qualitas & facultas 369.e. Æg.220.a.244.e. 583.c.Or.28.e. Act.36.e.Celſ. radiculæ in cœna ſumptæ quid conferant 578.f.Or. radiculæ pituitæ expurgandæ quomodo adhibendæ 356.f.Ægin. radiculæ in medicãdo vis 507.a.608. e.Or.

radiculæ aſparagus qualis 369.b. Ægin. radiculæ ſemen 325.d. Orib.

Radius 104.b.105.g.120.f.Ruff.551 e.Or 169.c.Celſ. radii fracti curatio 599.a.Æg. radius loco ſuo dimotus, per ſcalam quomodo reſtituendus ſit 173. g. Orib.

Radix dulcis 15.h.Aet. radicem duplicem herba quæ habeat 45. h.Aet. radices eſui aptæ quæ 369.c.Æg. radix rubra 355.b. Myr. radices ſex nominatim expreſſæ 540.g.Myr. radices venenatæ quæ 628.c.Aet.

radix in lingua quid 103.c.Ruff. 546.b.Or. radicum in organis vſus 163.c.Or. radices vnguium 546.d.Or.

Raiarum inter nutrimenta corporis qualitas 373.g.Æg.

Ramalis venæ facultas quæ 852.b. e.Theoph.

Ramicum differentia 166.g.Act. ramicis ortus 154.e.Cel. ramicis curatio 157.e.Celſ.
ad ramicoſos 394.e.f.395.g.Marcell.
ramicis adipoſis, aqueis, & quo inteſtina, omētúmque prouoluitur curatio 234.a.Act. ramex aqueus quid 167.a.Act. ramicis aquoſi curatio 636.d.Orib. 234.a.Act. ramicibus aquoſis quæ medeantur 476.d.Æg.564.a.Myr. ramex aquoſus in pudendo muliebri 168.c.Act. ramicis gutturis differentia & curatio 565.d.Æg. ad ramicem gutturis è ſale compoſitio 41.a.Or. ramicis inteſtinorum cauſa 166.h.Act. ramicis inteſtinorum curatio 636.d.Or.234.a.Act. ramicem inteſtinorum quid iuuet 603.h.Or. ramicis omenti cauſa 167.a. & curatio 234.a.Act. ad ramicem puelli teneri 394.f.Mar. ramex varicoſus quid, vbi oriatur, & quomodo curetur 834.e.Aet.
Ranarum vires 616.d.Ægin.92.b.Aet. ranarum ſanguis ad quid 76.b.Aet.
ranam paluſtrem mutam venenatam eſſe 628.c.Aet. ranæ paluſtris ſumptæ ſigna & curatio 641.h.Aet.285.d.Act. ranam rubetam venenatam eſſe 628.c.Aet. ranæ rubetæ ſumptæ ſigna & curatio 546.a.Æg.285.d.Act.
rana in pueris, eiúſque curatio 186 f.241.f.Act.
ranunculus linguæ quid, & quomodo ei medendum 389.b.Aet. 445.f.Æg.
ranunculus herba, eiúſque facultas 412.g.483.h.Or.616.d.Æg. ranunculi radix & herba 19.b.Orib.
Raphanus ſeu radix edulis 323.g.Mar. raphani facultas 638.g.Æg.12.e.19.e.22.c.507.a.Or.49.f.Aet. raphanorum præparatio cum veratro albo 139.b.Aet.
raphaninum oleum ad quid 18.d.Aet.
Rapum 415.b.Or. rapi inter edulia qualitas & facultas 369.c.Ægin.219.a.249.c.584.f.Orib. rapā venerem excitare 8.c.Or. rapi in medicando facultas 618.e.Æg.494.e.Or.16.c.Aet.
rapi aſparagus qualis 369.b.Ægin. rapi ſemen & radix 494.e.Orib.
Rarefacientium, aperientium, cōdenſantium, & ſtipantium ſeries 482.a.c.Or. rarefacientia cutem 102.d.Aet.
rarefactionis corporū vſus & modus 516.f.Æg. rarefactionis venarum ſymptomata & cauſa 9.g.Aret.
Raſorius ſuccus 110.g.Ruff.
Raſpe 554.d.Myr.
Raſura oſſis quando & quomodo fiat 552.d.e.593.f.Æg.
Ratio imaginationis gubernatrix 11.b.Act. rationi obtemperādum 17.f.Act. rationis vim implicatam expedit venus 118.a.Aet.
rationis læſæ cauſæ & curatio 422.a.Æg.
ratiocinationis læſio & ſedes 156.a.Act. ratiocinationi impeditæ venus medetur 355.c.Æg.
ratiocinatricis facultatis ſedes 19.g.Act. ratiocinatricis facultatis vis 19.g.Act. ratiocinatiuā facultatem lædit phrenitis 243.g.Aet.
rationalis medicinæ profeſſores quæ ſtatuant 6.a.Celſ.
Ratis Latinis filicula 354.d.Marcell.
Raucedinis cauſa & curatio 447.f.448.d.Æg.405.a.Aet.218.f.Act. raucedo ex aquæ mutatæ potu 359.a.Æg. raucedini quid medeatur 658.d.Or.53.b.Aet.407.b.449.d.Myr.205.a.Scrib.299.d.302.f.Mar.
Rauus color qui 855.c.Theoph.
Recens ſurculus qui 282.d.Marcell.
Recidiuarum notæ 146.a.Act. recidiuam timebat Hippocrates niſi febris impari die deſineret 44.d.Celſ.
Rectum inteſtinum 118.d.Ruff. recti inteſtini extremitas non inter partes principales numeranda 687.a.Aet.
rectitudo vacuationis quando obſeruanda 193.c.Act.
Reduuiarum medela 732.f.Aet. reduuias reprimentia 108.f.Or. ad reduuias 771.e.Myr.
Reficiendis poſt longam ægritudinem quid conferat 364.c.Marcell.
Refrigerantia 55.e.Aret.70.d.247.c.591.a.612.f.Orib.15.a.Celſ. refrigerantia febrientibus proportione danda 209.e.Act.
refrigerantia abſolutè, abſq; ordinis adiectione 469.d.Or. refrigerantia moderatè, item in primo, ſecundo, tertio & quarto gradu 20.b.c.469.f.g.Orib. refrigerantia vehementer 269.d.Aet.
refrigerantes herbæ ex aceto capitis dolorem minuunt 49.h.Celſ. refrigerans potio 250.e.Act. refrigerans ſuccus quis 581.c.Orib.
refrigeratorium & corroboratorium humecti ſtomachi 456.g.Ægin.
refrigeratorum curatio 82.e.Or. refrigerationi corporis quid medeatur 368.d.Myr.
Regionibus quænam attribuātur 366.g.Or. regiones quatenus ad ſolem pertinent ſalubres aut non ſalubres eſſe 372.b.Orib. regionis natura morbos nonnunquam generat 223.a.Aet. regio in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet. regionibus ſingulis vēti vernaculi qui ſint, ſpurios eſſe 150.g.Aet.
regiones aquis vacantes & ſiccæ quales 369.e.Or. regiones calidæ, frigidæ temperatæque quomodo pulſus varient 846.c.Phil. regionum cauarum aer malus 150.b.Aet. regiones ſalſæ ac ſuapte natura perhumidæ, & cauæ, cur ſint morboſæ 369.c.Orib.
Regium antidotum 454.a.Myr. regium indicum collyrium 359.a.Aet. regium medicamētum 90.e.Aet. regiæ nuces 30.b.Act. regia poma 29.d.Act. regium ſuffumigium 840.d.Aet.
regius morbus, aliis arquatus, & aurigo 212.a.Scr.327.d.Marc. regius morb⁹, ſeu arquatus, poſt febrem tutus: poſt eum autem febris, lethalis eſt 61.c.Celſ. regii morbi indicium 857.h.Th. 61.c.Celſ. regii morbi cauſæ & ſymptomata 33.c.Ar. regio morbo laborantibus qui colores ob oculos verſentur 12.e.Act. regii morbi differentiæ, cognitio & curatio 474.c.Æg.665.d.Or.61.c.Celſ. regii morbi expertum remedium 665 d.Or. regio morbo quid medeatur 600.d.Orib.13.d.58.b.c.138.e.Aet.356.f.390.f.391.g.Myrepſ.212.a.Scr.327.d.Marcell. regio morbo incommoda aqua pluuia 152.f.Aet. regio morbo ex iecinoris obſtructione, quid conueniat 595.c.609.e.Or. vide plura in Arquatus, Aurigo, Icterus.
Regula certa de edulibus ſumēdis 43.b.Aet.
Regulus (auis) 554.a.Aet.
Relaxantia ventrem 22.e.Act.
Remedia non niſi morbo perſpecto, adhibēda 6.g.Celſ. remedia quando aptiùs extrinſecus in vulnerata parte adhibeantur 7.b.Celſ. remedia metaſyncritica 17.b.405.a.Or. remediū præceps quærit angina 400.c.Aet.
Remiſſio quid 191.g.Aet. remiſſioni cuinam credendum 50.d.Celſ. remiſſionum tempora interdum eſſe liberalia, interdū vix vlla 43.b.Celſ.
Renes, eorúmque ſitus 108.f.118.e.Ruff.540.g.Orib.63.g.Celſ. renum munus proprium 548.f.Aet. renum qualitas & natura 39.c.Aret. renum ratio 540 g.Or. renum ſinus 39.d.Aret. renum ventriculi 63.g.Celſ renes lumbíque an quemadmodum bilioſa veſicula bileum humorem, & lien atram bilem ex ſimis iecinoris partib⁹ per ſuos meatus emulgēt: ita & ipſi huic viſceri adiacentes, dilutum humorem & aqueum ſuperfluum attrahendo ex eodem loco, ſuſcipiant 852.d.Theoph. renes ſerum à venis & iecinore attractum in veſicam depellunt 166.d.Act.
ren dexter cur ſiniſtro elatior 540.g.Or.
renum affectiones quæ, & quomodo curandæ 278.e.Tr.464.g.Æg.143.g.666.d.Orib.545.d.& deinceps, Aet.166.a.232.a.Act.74.f.Celſ. renū affectus quotuplices 39.d.Aret. renum affectorum vrinæ quales 79.a.132 b.Act. renes affectos quid indicet 72.b.Act. renibus affectis quid profit 571.a.572.Aet. renum affectus acuti qui 16.a. eorúmque curatio 77.f.Aret. renum affectus diuturni qui 39.e. eorúmque curatio 92.d.Aret. renum vitium quæ notæ indicēt 24.g.Celſ. renum vitia deteriora quæ 74.f.Celſ. renum vitiis qui clyſteres accommodati 355.d.Orib. renum vitiis quid medeatur 265.b.c.d.Act. 356.f.Myr.
ad Renum abſceſſus medicamentum 144.f.Or.265.b.Act. renes calculoſi calculis vacuari an poſſint 92.e.Aret. renum calculoſorum curatio 549.g.Aet. renes calculo obnoxios ſeruans medicamentum 28.e.Or. renum calculos atterit ſpongiæ lapis 69.c.Aet. renibus calculoſis medetur erinacei cinis 93.f.Aet. renes calculoſos purgat locuſta 94.g.Aet. renum cruciatibus vehementibus medendum quomodo 123.d.Ruff. renum debilitas quomodo curanda 548.c.Aet. renum debilitati quid medeatur 369.d.372.a.374.e.375.g.382.a.419.f.Myr. renum dolori conueniens medicamentum 208.e.Scr. renū dolori quæ venæ ſectio conueniat 194.f.Act. renum dolori victus accommodus qui 125.a.Ruff. renum doloribus quid medeatur 265.e.Act.355.e.356.f.358.f.370.f.372.a.b.c.&c.378.b.398.d.g.399.h.409.d.411.a.418 e.425.g.Myr.215.a.Scrib.310.e.333.e.h.342.a.349.c.352.h.355.a.b.356.a.g.357.a.g.358.a.362.b.364.c.d.405.g.406.a.412.c.Mar. renū duritiei curatio 467.f.Æg.144.h.Or.560.e.Aet. renum exulcerationis curatio 91.d.Ar. renum exulceratorum purgatio 74.g.Celſ.138.d.Aet. ad renum exulceratioнē 257.d.Act. 355.a.Marc. ad renum grauedinem 358.f.Mar. renum imbecillitati quomodo ſubueniendum 145.b.Or. renum imbecillitati quid medeatur 266.g.Act. renum inflammationis & calculi diſcrimen 166.c.Act. renum inflammatione laborātium ſigna & curatio 121.g.122.f.123.f.Ruff.281.d.Trall.144.c.Or.559.b.Aet. renum inflammationibus quid medeatur 262 g.324.h.Act. renū lapide moleſtatorum decubitus 551.c.Aet. renum lapidibus quid medeatur 594.g.595.f.Or.12.e.Aet. renū obſtructionibus quid medeatur 595.a.Orib.12.g.Aet. renum percuſſorum ſigna 97.h.Celſ. è renibus ſanguini erumpenti quomodo medēdum 467.c.Æg. renum ſuppurationis inflammationíſque curatio 123.f.Ruff.561.a.Æg. ad renum tumorem 355.a.b.Mar. ad renum tumorem & exulcerationem, etiamſi ſanguinolentam vrinam faciant 217.e.Scr. renum vlceribus quomodo medendum 92.d.Aret. renum vlceribus cataplaſmata accommoda 124.g.Ruff. renum vlcera lac ſanat 77.c.Aet.
renes lædentia 589.a.Or. renes obturant vina 45.d.Aet. renes purgantia 23.f.481.h.616.d.Or.146.c.Aet. ad renes purgandos quid valeat 580.d.Orib.358.h.Marc. renes purgant, amygdala 10.d.cicer orobiæum 25.g.ficus 53.h.glycyſide 16.b.Aet.
ex Renibus educentia 23.d.Or.
renale emplaſtrum 549.c.Aet. renalia medicamēta 720.e.Myr. renalia pharmaca ad calculos 557.d.Aet.
ad reniculorum dolorē 362.f.Mar.

ad renunculos purgandos 361. c.Marc.
Renum inter edulia qualitas 372. c.Æg.221.g.584.b. Or.85.f.Aet. renes ſcincorum qua vi præditi ſint 519.f.Or.
Renutriendi graciles quomodo 172.c.Aet.
Repandatio quid 605.f.Æg.
Repanium 620.g.Myr.
Repellere quãdo præſtet 15.a.Or. repellentia 514.g.609.Æg. repellens & diſcutiens emplaſtrũ 325.b.Act. repellens humores à capite medicamentum 250.e. Marc.
Repercutientes facultates quæ dicantur 484.a.Or.
Replentia medicamenta ad vlcera 705.g.Aet.
repletio quid 192.d.Act. repletio communes morbos generat 223.a.Aet. repletio ſingultum facit 442.a.Aet. repletionis incommoda & curatio 354.e.Æg. 80.e.Or. repletione grauatis quid agendum 206.c.Act. repletionem euacuat venus 117. h.Aet.
repletionis infantium ſigna & curatio 348.d.Æg.
repletos lædit ardor 177.f.Aet.
Reponendis mẽbris vtilis laqueus 155.a.Or.
Reprimentia 24.a.Or. reprimẽdi vi pollere gargarizationes 93. g.Celſ. reprimentia & mollientia ſimul 40.c.Celſ. reprimentia ſine frigore 40.d.Celſ. reprimentia & ſimiliter refrigerantia 40.c.Celſ. reprimens & ſiccans medicamentum 208. a. Scr.309.e.Mar.
reprimentia eminentias 102.f.Aet.
Reptilia venenata hyeme pro mortuis latitant 802.f.Aet.
Repurgantia medicamenta, ad vlcera 705.d.706.Aet.
Requies antidotus 403.e.Myr.
Reſides aquæ 260.e.Orib. vide Aquæ reſides.
Reſidere velle, in acuti morbi impetu, malum indiciũ 21.d.Celſ.
Reſinarum differentiæ 437.b.Or. reſinarum facultas 639. a. Æg. 19.e.22.a.27.a. 507.b. 608.f.Or. 49.h.697.f.g.Aet. reſinæ coctio 30.b.Or. reſinarum præparatio 50.b.Aet. reſinæ ad tumores induratos quæ adhibendæ 740.a.Aet.
reſinæ aceris vſus 504.f.Æg. reſinam piceam lignoſam in ſola Italia naſci 687. e.Ægin. reſinæ terebinthinæ electio 27.a. Orib.
Reſoluentia malagmata 81.f.86.a. Celſ.
Reſolutio quid, eiúſque cauſa & curatio 158.g.159.a. Tr.427.a.g. 428.e.g.429.e. Ægin.264.d.Aet. reſolutio in ſiniſtra parte cur fiat ſi meninx à dextra capitis regione ſauciata ſit: ſi à ſiniſtra, cur à dextra 761.e.Caſſ. reſolutionis diſcrimina 24.c.Aret. reſolutionis declinantis indicia 27.d.Celſ. reſolutionis perfectæ ſigna 25.f.Aret.
reſoluti qua geſtatione vti debeant 116.g.Aet. ad reſolutos vnguẽtum 612.a.h.Aet. reſolutis cõuenit vomitus 138.e.Aet. reſolutis mederi quæ valeant 60. c. Aret.357. g. Æg.608.c.Or.26.c. Aet.263.a.264.c. Act.353.b.357. f.358.c.365.d.386.g.425.g.462.d. 471.a.g.Myr.
reſolutæ partes quomodo noſcantur 159.a.Tr.
reſolutio dextra & ſiniſtra 24.h.Aret. reſolutioni diuturniori quomodo medendũ 159.g.Tr. reſolutorum membrorum cur tendantur alia, alia conuellantur & contrahantur 766.a.Caſſ. reſolutio membrorum quæ deſperata 29.e.Celſ. reſolutis mẽbris quid medeatur 266. d.322. g.Act. reſolutione membrorum ſanat theriaca 652.d.Aet. reſolutioni neruorum depellendæ quæ ætas aptior 27.d.Celſ. reſolutio neruorum quando lethalis 28.g.Celſ. reſolutio neruorum quæ curabilis aut incurabilis 29.f. Celſ. reſolutioni neruorum curandæ aliena tempora quæ 29.f.Celſ. reſolutionis neruorum ſpecies duæ 62.b. Celſ. reſolutionis oculorum cauſa & curatio 322.g. Aet.125. b.Celſ. reſolutionis ſtomachi curatio 71.a.Celſ. reſolutio vẽtris in febre ſalubre ſignum 27. g.Celſ. reſolutio vteri quomodo curanda 817.f. Aet.
reſolutio ex frigida intẽperie 161. b.Tr. reſolutionis ex qualitate curatio 160.e.Tr.
Reſonitus quid ſit, & quomodo fiat 591.g.Æg.
Reſpirationis abolitæ aut deprauatæ cauſa 156.f.Act. reſpirationis commutatio vnde 156.e. Act.
reſpirationes celeres vnde 156.e. Aet. reſpiratio commoderata quando 156.e.Act. reſpirationum continuarum denſarúmq; cauſa 156.g.Act. reſpirationẽ denſam in ſignis peſſimis numerari 218. d.Aet. reſpirationes denſæ vnde 156.e.Act. reſpirationis difficultas vnde 156. f. 157.a.e.Act. reſpirationis difficultatẽ diu extrahi natura non ſinit 157.f. Act. reſpirantium difficulter remedium vnicũ 157. f.Act. reſpirationis difficultati quid proſit 601.f.658.c.Orib. reſpirationes magnæ & raræ vnde 156. e. Act. reſpirationes maximæ vnde 156. e. Act. reſpirationes paruæ 156.e.Act. reſpirationis robuſtæ, quàm vociferatio præparauit, commoda 285.f.Or. reſpirationes raræ vnde 156.e.Act.
Retentricis facultatis ex frigiditate aut calore debilitatæ, curatio 221.g.222.b.Tr.
Reticularis tunica 107. d.Ruff.
retiformis plexus admirabilis 524. f.eiúſque vſus 525.b.Or.
Retrimentum thymi ad quid conferat 578.f.Or.
Reuellere volenti quid faciendum 194.f.Act.
reuulſio 344.f. quomodo ſit facienda.Ibid.Or. reuulſione quando vtendum 193.b.Act. reuulſionis cauſa quæ vena ſecanda ſit 9.e.Or.120.d.Aet.
Reuixiſſe quoſdã in funeribus 23. d.Celſ.
Reuocatio ſuffocatorum 404. b. Aet.
Rha 437.a.Or. rha temperamentum & vires 347.b.638.h.Ægin. 507.a.608.e. Or.49.g.Aet. è rha pontico antidotus 447.e.Myr.
Ῥάχις, eiúſque partes 103.g.105.d. Ruff. ῥαχίτης μυελὸς 107.c.110. c.Ruff.
Rhacoſis quid, & quomodo curãda 580.e.Æg.
Ῥαγάδες quid 231.e.Scr. ad rhagadas 293.e.387.g.388.e.g.390.a. Marc.
rhagadia, eorúmque curatio 135. c.Celſ. ad rhagadia 402.f.Marcell.
Ῥᾶγες in digitis quid 104.d.Ruff.
Rhagium 619.b.Aet.
Ῥαγοειδὴς oculi tunica 107.c. 115.f. Ruff.146.a.Celſ.
Rhamnus 437.a.Or. rhamni facultas 638.g.Æg.20.b.507.a.Or. 49.f.Aet.
Ῥαφὴ 106.b.Ruff.
Ῥάπτουσα eminẽtibus partibus idonea 100. e.Celſ.
Rhaſpe 462.g.Myr.
ad Rheda excuſſos 325.f.Mar.
Ῥηγμοχασμὸς 70.b.Celſ.
Rheticum vinum 71.g.Celſ.
Rheum 466.f.Orib. rheum eſſe centaurium maius 466.f.Orib. rhei vires 357.c.638.g.Æg.437. a.507.a.608.e.Orib.49.g. Aet. è rheo antidotus 425.b.Myr.
rheum barbarum à rheo Pontico diuerſum 355.a.395.e.Myrepſ. è rheobarbaro antidotus 367.b. 454.g.456.h.460.c.Myr. rheũ Indicum quid officinis 362. g. Myr.
Rheumati obnoxia membra quæ 839.b.poſt Myr. ad rheumata in arteriis conſurgentia 303. c. Mar. ad rheuma capitis 259. b.Mar. ῥεῦμα in oculo quid ab inflammatione differat 182. e. Act. ad rheuma totius corporis 263.a. Mar.
ad Rheumaticos 315. d. 319. e. f. Marc.
Rhinæ qualis inter alimenta ſint materiæ 225.g.Or.
Rhinarion collyrium 671.h.Ægin. 358.b.Aet.
Rhinerga collyrium 357.e.Aet.
Rhinion collyrium 124.c.Celſ.
Ῥὶς 102. d. Ruff. ῥινὸς διάφραγμα 102.d. Ruff. ῥινὸς ῥάχις 102.d. Ruff.
ῥινεγχύτης 249.e.Mar.
Ῥίζα τ γλώσσης 103.c.Ruff.
Ῥιζωνυχία 104.c.Ruff.
Rhoa. vide Rhœa. è rhoa medici in vſum quid accipiant 50.f. Aet.
Rhodabſinthati præparatio 839. c.Aet.
Rhodacenæa 448.f.Myr. rhodacenorum malorum qualitas 371 a.Æg.
Rhodia puluillus 666.b.Æg.
Rhodia radix 437.g.Or. rhodiæ radicis vires 639.a.Ægin.507.d. Orib.
Rhodiacum ad carnem ſuperexcreſcentem continendam 49.d. Orib.
Rhodium glutinum 88.b.Aet.
Rhodites vinum 274.d.Or.
Rhododaphnes facultas 634.f.Ægin.19.e.21.a.507.e. Or.44.g.50. d.Aet.
Rhodomeli inueteraſcere poſtulat 268.d.Or. rhodomelitis confectio 669.b.Æg.274.d.Or.839. h.Aet.
Rhodoſtacti confectio 669.d.Æg. 775.c.Myr.
Ῥοαὶ ὀξεῖαι quid 200.e.Scr.
Ῥοία 545.e.Myr. rhœæ, ſeu mali Punici, facultas 639. b.Æg.507. e.Or.1.f.50.e.Aet.
Ῥοιάδος fiſtulæ moleſtia 41.a.Aret.
Rhœas in oculo quid, & quomodo curanda 435.e.557.f.Æg.335 h.Aet.183.e.238.g.Act. rhœas in ſede quid, & quomodo curetur 687.b.e.Aet.
Rhœas papauer 428.e.Or. rhœadis papaueris facultas 633.a.Ægin.42.f.Aet.
Rhoitæ præparatio 669.e.Æg.
Rhombus 226.a.Or.
Ῥώθωνες 102.d.Ruff.
Rhois facultas 20.b.21.c.507.f.Or. 50.f.Aet.
rhus arbuſcula 437.g.Or. rhois coriarii vires 639.b.Ægin.387.f. Aet. rhus obſoniorum 437.g. Orib.
rhois herbæ vires 645.d.Æg.
rhoidarii præparatio 73.h.Aet.
Ῥοῦς 110.f.Ruff. ῥοῦς ἐρυθρὸς, & quid ei medeatur 214. a.Scrib.376.d. Marc.
Rhyas in oculo quid, & quomodo curanda 183.e.238.g.Act.143.c. Celſ.
Rhypos, vide Sordes.
rhypodes emplaſtrũ 90.b. Celſ. rhypodes vbi adhibendum 100. e.Celſ.
ῥυπτικὰ medicamenta 295.d.Act.
Rhythmus in pulſu quid 381.g.Ægin.849.d. Phil. rhythmicorũ & arrhythmorum pulſuum ratio 381.g.Æg.
Rial armenigos antidotus 465. e. 466.c.Myr.
Ricinum 325.d.Or. ricini ſeminis & foliorum vires 626. b.a. Æg.499.f.Or.33.d.Aet. è ricini ſemine oleum cicinum fieri 18.c.Aet.
Ricini à cane auulſi ſanguis quem vſum habeat 435. d.Ægin.76.b. Aet. ricini ouium quomodo pellantur 31.g.Aet.
Rigor ſæpius febrem cõciliat 202. f.Aet. rigoris curatio 61.b.Ar. ad rigorem 366.c. 409. b.413.b. 420.b.429.e.430.d.Myr. rigori medentur, abrotonum 7. c. agaricum 8.a. calamintha 29.c. Aet.
ad Rigorem ceruicis 320.d.f.Mar. rigor febrilis vnde 410.c.Ægin. rigoris in febre immodici curatio 410.b. Ægin. rigori febrili caleſcere nequeunti quomodo medendum 403.d.Æg. rigores neruorum in ceruice niſi in quatuor diebus perimant, non periculoſi 67.c. Celſ. rigoris neruorum in ceruice curatio 67 c.Celſ. rigoribus neruorum an ſanguinis miſſio conueniat 67.d.Celſ. rigor ex pituita vitrea ortus, quomodo tollendus 124.d.Or.
Rimarũ ani cauſæ & curatio 586. e.Æg. rimarum in digitis & pedibus curatio 498.e. Æg.637. b.Or. rimis digitorum cancri medentur 94.f.Aet. ad rimas manuum & pedum & labiorum 823.a.824.a.Myr. ad rimas ſciſſuráſque oris 291. f. Marcell.

rimæ plantarum quomodo ſanandæ 735.f.Aet. rimarum in pudendis ac ſede curatio 478.g. Ægin. ad rimas pudendorum medicamentum 689.c.Aet. rimæ vteri quomodo curētur 836 b.Aet.
Riſus in inſania vnde 248.d.Aet. riſus Sardonius vnde dictus, & quomodo curandus 548. f. Æg. 644.a.Aet.286.e.Act. riſus Sardonius cui morbo accidat 430. f.Ægin.
Robur quid ſit 117.e.Aet. robur & auxilium præſtant grata 237. d.Aet. robur hominis in coitu debilitari 117.e.Aet.
roborans medicamentum 394. b. Myr.
robuſtiſſimi qui 186.b.Aet.
Rodentia medicamenta 83.e. Cel.
Romæ mentagram graſſari 375.h. Aet. romani quomodo far præparent 498.a.Aet.
romana Adriani antidotus 357. a. Myr.
Rores vnde 151.a.Aet.
Roſa 437.f.Or. roſarum facultas 639.a. Ægin. 466.f. 507.d.608.g. Or.50.d. Aet.305.d.Act. roſa inter frigida numeratur 1.c.Aet. roſa cum aceto capitis dolori prodeſt 49.g.Celſ. è roſis antidotus 381.c. e.h. 382.b. 389.g. Myr.
roſæ campeſtres 363.f.Myr. roſa canina Græcis cynocytis 294. f.Marc. roſa ſyluatica, aliis canina 207.c.Scr.318.c.Marc.
roſaceum collyriū 309.b. Act.281. d.Marc. roſaceum emplaſtrū quomodo paretur 773.e.Aet. roſacei mellis confectio 238 g. Aet.775.a.d.Myr. roſacei olei facultas 20.a.21.d.Or. roſaceum cum aceto magis penetrat 138.a. Trall. roſacei olei præparatio 280.a.674.c.Or.19.f. Aet. roſacei olei confectiones variæ 280.a. Orib.775. 776. Myr. roſaceum zulapium 250 c.Act.
roſata nouella antidotus 403. c. Myr.
roſati præparationes 129.a.Aet. roſatum ſuffumigiū 841. a.Aet. roſati xeromyri præparatio 837 g.Aet.
Roſmarinus 426.f.Or.
Roſtrum ſuillum quale 85.c.Aet.
ad Roſus hominum ſiue animaliū 373.g.Mar.
Rubea trochiſcata 788.f.Myr.
Ruber fluxus mulierum quomodo curetur 800.β.b.Aet. vide Fluor ruf.
Rubetæ ſpecies duæ 641.g.Aet. rubetæ noxæ quomodo medendum 627.b.Aet.
Rubeus color 855.f.g.Theoph.47. a.Act.
Rubia 414.c.Æg. rubia Græcis polygonum 253.b.Mar. rubiæ radix 486.h.Or. rubiæ tinctorum facultas 26.b.Aet.
Rubicundam faciem quid faciat 367.c.Aet.
Rubificantia 83.c.86.d.Aret.160.e. Aet. rubificās Aſclepiadis me dicamentum 821.a.e.Myr.
Rubore vultus cur perfundatur ira tis & palleſcat timidis 762. d. Caſſ. ruborem inducentia18. b.406.a.Or.
Rubræ tinctorū radicis vires 621. a.Æg.
Rubricæ facultas 697.c Aet. rubricæ coctio 29.f.Or. rubricæ Sinopicæ electio 27.g.Orib. rubricæ Sinopicæ vires 617.g. Ægin.
rubrica impetiginis ſpecies 115.d. Celſ.
Rubi facultas 616.c. Ægin. 595.e. Or.14.c.Aet. rubi folia, germina, flos, frutex, fructus & radix qua vi polleāt 19.g.21.e.493 d.Or. ruborum fructus immaturi 20. f. Orib. rubi radix amuletum ad dentitionem 166. c.Aet.
rubi canini vires 629.c.Æg.501.a. Orib. rubi canini folia 483. g. Orib. rubus Idæa 412.g. Orib.
Ructus coaleſcentis & putreſcentis cibi nota eſt 72.b.Celſ. ructus corruptionis ſignum 460. e.Aet. ructum vitiati alimenti cruditate laborantes cur edant 765 d.Caſſ. ructibus in acriū ciborum vſu ſiquis tantùm alleuetur, reliquis autem lædatur, quale indicium 356.e.Ægin. ructum mouet aqua calida 154. a.Aet. ructum ſedat ceſtron 32 h.Aet.
ructus acidus lientericis bonum & amicum ſignum 509. b. Aet. ructus acidus vnde 159.d.Act. ructum acidum generant caſei 80.b.Aet. ructus acidus vnde oriatur, & quomodo curetur 233.e.Tr. ad ructationes acidas 329.f.332.f.Marc.255.h.263. a. Act. ructus fœtidi hepatis exulcerati ſymptoma 516.d.Aet. ad ructus inſuaues 333. e.Marcell.
Rufa calidiora 6.g.Aet. rufa vina ſanguinem generant 45.c. Act. rufa vrina quid indicet 196.f. Aet.
rufini emplaſtrum enhæmon celeriter ad cicatricem perducens 89.a.Celſ.
Ruffi de clyſteribus 347.a.Orib. ruffi de glandibus 358.c.Orib. ruffi de purgantibus medicamētis 321.h.Or. ruffi de rebus venereis 300.f.Orib. ruffi hiera ſimplex 57.c.Orib.
Rugæ formæ corporis detrahunt, at non nocent 186.a.Act. rugas arcentia 443.e.Æg. rugas tollentia 353.d.Æg.
rugis ventris quomodo medēdum 837.a.Aet.
rugoſa facies ne fiat 366.f.Aet.
Rumicis vires 629 h.Æg.39.d.Aet. è rumice emplaſtrum quomodo conficiatur 766.a.Aet.
Rupes 105.d. Ruff.
Ruptionum cauſa & curatio 517. d.Ægin.731.a. Aet.190. d.246.a. Act. ruptio oculorum parti cui propria 306. b.Aet. rupta in oculis quomodo curāda 647. d.Or.
ruptorum & conuulſorum curatio 108.b.629.d.Or. ruptis & cōuulſis quid conueniat 594.d.601 f.Orib.320.f.Act. ruptis quid medeatur 52.d.Aet. 319.e.327.f. f.329.b.d.f.Mar. ad rupta cōponenda 385.b.Mar.
ruptura quid 226.f.Aet.
Rutæ vtriuſque deſcriptio 435.d. Orib. rutæ vtriuſque facultas 355.e.634. c.637.b. Æg.14.e.19. e.21.d.f.505.g.583.c.607.f.Orib. 47.d.Aet. rutam cum cerato ventri impoſitā fluori alui prodeſſe 79.a.Celſ. ruta libidinem obtundit, & cur 8.e.Or. ruta ſemen corrumpit 793.a.Aet.
rutæ decoctum 13.b.Orib. rutæ ſeminis vires 583.d.592.c.Orib.
ruta hortenſis 21.b.Or. ruta ſylueſtris 21.c.505.g. Or.50.c.Aet. rutæ ſylueſtri venenum ineſſe 628.d.647.c.Aet. rutæ ſylueſtris aſſumptæ incōmodis quomodo medendum 551.a.Æg.
rutaceum emplaſtrum quomodo præparetur 774.f.Aet.

S

Σάβανον 400.g.Myr.
Sabina herba 413.g.Or. ſabinæ herbæ facultas 617.a. Æg. 19.e. 21.f.480.h.493.g.596.a. Or.15.a. Aet.
Sabinum oleum 17.h.Aet.
Sabini de temperie regionum 370 g.Or.
Sacchari Arabici & Græci differentia & vires 632.f.Æg. ſacchari roſacei confectio 776. c. 518.d.Myrepſ. ſaccharum roſaceum laxatiuum Italorum 394 g.Myr.
Sacculi ex milio aut panico facti aluo ſolutæ fouēdæ idonei 249. c.Trall.
Sacrum quid ſignificet 21.b.Aret. ſacra Galeni 279.a.Act. ſacra amara Galeni 278.a.Act. ſacræ Logadii compoſitio 279. d. Act. ſacra Memphitæ 279.d. Act. ſacræ Ruffi Epheſii miſtura 279.c.Act.
ſacra herba 46.g. Aet.413. e.Myrepſ. ſacra herba ſaluia 25.a. Aet.
ſacer ignis, eiúſque curatio 109.c. Celſ. vide Ignis ſacer, & Eryſipelas.
ſacer morbus & herculeus 151. d. Tr. ſacri morbi etymologia 21.b.Aret. ſacro morbo medetur, armeniacum 71.d.muſtela 92.c.Aet.
Sagapenum 438.a.Or. ſagapeni facultas 639.d.Ægin. 507.g.Or. 50.h.698.c.Aet. ſagapeni præparatio 30.e.Or.
Saginata animalia gracilibus in nutrimento præſtant 372. b. Ægin.
Sagittas quid protrahat 264. b. Marc.
Salis genera varia 5.e.Aet. ſal præſtantior qui ſit, & quomodo vratur 451.a.Or. ſalis facultas 612.e. Æg.20. f.21. g.22.c. 514.f. 593.b.Orib.70.g.Aet.33.e.Act. ſalis affrictus ad quid 591.g.Aet. ſalis & nitri coctio 29.f.Orib.
ſal & nitrum ſcarificationi quando adhibenda 66.d. Aret. ſal ſero lactis cur adiiciendum 578. d.Or. ſal ſubſterni fomentationis loco quomodo debeat 119.c.Aet.
ſalis calidi ſuccus anginis efficaciſſimus 68.c.Celſ. ſal contritus & cerato miſtus, pectoríque ſuperimpoſitus, peripneumonicis prodeſt 73.d Celſ. ſal humidus neruorum rigoribus cōfert 67.e.Celſ.
è Sale linimentum 322.h.Act.
ſalis flos quas vires habeat 263. f. Trall.613.a. Æg.14.f. 21 g.143. e.593.Or.71. a.Aet. ſalis ſpumæ vires 613.b.Ægin.71.b.Aet.
ſal ammoniacum 366.b.Myr. ſalis ammoniaci facultas & vſus 70.g.Aet.306.d.Act. ſalis cathartici confectio 385. d.c. 387. d.Marc. ſal dodecatheos 461. g.Aet. ſal foſſilis 451.a.Or.70. g.Aet. ſal gemmæ 366.f.451.c. Myrepſ. ſales Iamblichi 463.e. Aet. ſalis Indici facultas 401. b.c.Æg. ſal marinus 70.g.Act. ſalium medicatorum catalogus 467.a.Myr. ſales Poletis 463 f.Aet. ſal purgatorius 650.f. Æg.134.g.Aet. 280.c.Act. ſalium theriacorum compoſitio 655.g. Æg.653. e.Aet. ſalium theriacorum facultas & vſus 653 e.655.f.Aet. ſal ex viperis vſtis 171.g.Aet. ſal vſtus 451.a.593. c.Or.71.a.Or.
Salamandra, eiúſque facultas & vſus 438.a.Or.641.b.Aet. ſalamandra calfacta eduliis incidit 616 β.e.Aet. ſalamandram venenatam eſſe 628 c.Act. ſalamādræ cineris vires 639.d.Æg. ſalamandræ ictus ſymptomata & medela 618 β.a. Aet. ſalamandræ in cibo potúue aſſumptæ ſigna & medela 545. e.Æg. 641.b.Aet.285. b.Act.225.a.Scr.
Salcæ olei præparatio 23.f.838.d. Aet.
Saliti condiríque quorúmnam animalium corpora poſſint 249. e.Orib.
Saliua 110.e.Ruff. ſaliuæ facultas & vſus 640.a. Æg.19. c.518. b.Or.82.a.Aet. ſaliua canis rabidi quàm venenata 813.c.Aet. ſaliua hominis ieiuni bdellio ad miſta quæ ſanet 14.f.Aet.
ſaliuæ plenum os quid indicet 20. f.Celſ. ſaliuam ducentia poſt purgationē adhibita 153.h.Tr. ad ſaliuæ exundātiam 210.f.Scr. 326.b.Mar.
Saliunca quid 549.a. Ægin. 354.c. Myr.
Salicis facultas 623.e. Ægin.497.g. 600.a.Or.29.a.Aet. ſalicis flos & folia 10.c.Or. ſalicis ſuccus 21.f.Or.
Salſamentorū in nutrimento qualitas & facultas 89. f.Aet. 32.g. Act. ſalſamentorum carnis vires 643.a.Ægin. & ad vomitum vſus 578.f.Orib. ſalſamentis conficiendis carnes aptæ & ineptæ quæ ſint 89.f. Aet. ſalſamenta fluuiatilium & paluſtriū piſcium 231.e.Or.
ſalſamentum ex ſquilla ad comitiales 121.c.Orib. ſalſamenta quartanis idonea quæ ſint 342. d.Trall.
Salſa quæ 1.e.Aet. ſalſi natura & facultas 463.e.Or. ſalſum calefactum amarum fit 5.e.Aet. ſalſorum vis 609.e.Æg. ſalſa vlcus in ſummitate cutis induere poſſe 483.g.Or.
ſalſa qualis inter alimenta ſint materiæ 25.c.Act. ſalſa febribus quotidianis quæ conueniāt 337. c.Trall.
ſalſa balnea 154.g.Aet. ſalſæ pituitæ ſigna 590.g.Aet. ſalſus ſapor amaro propinquus 5.d.Aet.

ſalſus ſuccus 110.g.Ruff.
Saltare & exilire quid differant, & quis vtriuſque ſit vſus 298.b.Or. ſaltationis ad nates commoda 298.d.Or.
ſaltatrices non purgantur naturaliter 803.b.Aet.
ſaltatoris vnguentum 610.α.f.Aet.
Saluia 417.a.Or. ſaluiæ facultas 620.b.Æg.19.b.495.h. Or. 14.h. Aet.
Salutaris herba aliis ſpina alba 347 d.Mar. ſalutaria in ægroto ſigna quæ 377.f. Æg.
ſalubris potionis compoſitio 270. a.Aċt. ſalubris victus ratio 199 f.Aċt.
in Salute deſperata auxilia calumniæ non proſtituenda 211.g. Aet.
Salpæ qualis in nutrimento ſint materiæ 227.a.Or.
Sambuci vires 612.e. Ægin.490.g. Or.9.c.Aet. ſambuci in purgando facultas 325.b.326.d.Or. 274.a.Aċt.
Samius aſter meatus obducit 2.b. Aet.
Samia terra 452.d.Orib. ſamiæ terræ facultas 617.g. Æg.20.a. 512.g.596.f.Or.65.d.Aet.
Sampſuchi temperamētū & vires 639.d.Ægin.21.b.f.438. b.507.g. Or.50.h.Aet. ſampſuchinum oleum 610.α.e.Aet.
ſampſychum 362.g.Myr. è ſampſycho antidotus 432. c. 457.c. Myr.
Sanabilia tantùm curatione aggrediunda 222.a.Aet.
Sanatio quid ſit 688.α.e.Aet. ſanatio contingit ex eo quod eſt cōtrarium affectioni 173.a.Aet.
Sanalia vlcus Syri quodnam appellent 178.c.373.e.Aet.
Sandalii laquei ratio & vſus 156.a. Orib.
Sandaracha veterum quid 564. e. Myr. ſandarachæ electio 28. a.458.g.Or. ſandarachæ facultas 639.d. Æg.483.b. 516. c.609. h.Or.5.h.74.b. Aet.288.f.306.d. Aċt.83. c.Celſ. ſandaracham venenatā eſſe 628.d.Aet. ſandarachæ potæ ſigna & curatio 550.d.Æg.647.a.Aet.
Sandycis facultas 639.d.Æg.20.a. 21.g.Or.74.b.75.c.Aet. ex ſandyce ceratum quomodo paretur 775.b.Aet. è ſandyce medicamentum 325.f.Aċt.
Sandyx collyrium 352.f.Aet.
Sanguificationis inſtrumentū 149. c. Aċt. ſanguificatio affecto iecinore vitiatur 150.b.Aċt.
Sanguinalis herba 436.b.Orib. ſanguinalis(ſeu ſāguinaria) herba Græcis polygonō 40.d. Cel. 249.b.282.e.285.g.Marc. ſanguinalis herbæ facultas 637.g. Ægin.506.c. Or. 48.e.Aet. 40.d. Celſ.
Sanguineorum fluxuum curatio 594.a.Aet. ſanguinei humoris influentis ſigna 589.h.Aet.
ſanguinolentum ſuccum remittit hæmatites 66.g.Aet. ad ſanguinolenta extuſſientes 314. a. g.h.315.b.c.Mar.
Sanguis 110.e.Ruff. ſanguinem calidum natura non eſſe 67. d. Celſ. ſanguis hepatis index 184.b.Aet. ſanguinis conſideratio ac mutatio 15.f.Aċt. ſanguinis affectus 23.d.Aċt. ſanguinis reliquorúmque humorum apparatus 43.f.Aċt. ſanguinis differentiæ, earúmq; cauſæ 15.g. Aċt. ſanguinis color, habitúſque inſpiciendus 31. e. Celſ. ſanguinis confectio 81. g.82.b.Aċt. ſanguine per concoctionē vitiato, vrina quoque vitiatur 44.f.Aċt. ſanguinis ex actè concocti in venis ſigna 93. a.Aċt. ſanguinem dominari quæ vrina indicet 857.g.Th. ſanguinis immutatio vnde 16.f. Aċt. ſanguinis qualitates ex vrina quomodo cognoſcantur 861.b.c.Theoph. ſanguis perfectus quando generetur 92.g. Aċt. ſanguis in vrina quid indicet 24.f.Celſ.
ſanguinē ad albedinē vergere quādo contingat 92.h.Aċt. ſanguinis aſſati & hypoſtaſis ſimilaceæ vrinæ differētia 71.e.Aċt. ſanguinis auerſio quomodo fiat 31.d.Celſ. ſanguinem ad bilioſiorem naturam conuerſam eſſe quid indicet 163.f.Trall.
ſanguinis bilíſque complexui quomodo medendū 602.c.Aet.
ſanguinis coitus ſub cute 190.c. Aċt. ſanguinis coitus ſubter cutem, ſeu ἐκχύμωμα, quomodo curetur 629.b.Or. ſanguinis collecti in vtero, periculum 133 f.Aċt. ex ſanguinis copia qui ægrotant quomodo curādi 592 d.Aet. ad ſanguinis corrupti egeſtionem 370.d.Marc. ſanguinis deglutiti curatio 304.d. Aċt. ad ſanguinis deiectionē 389.e.Marc. ſanguinem deiicientibus vtilis antidotus 265.f. Aċt. ſanguinis deſtillationes grauidis periculoſæ 784.e.Aet.
ſanguinis deſtillationibus medetur bolus Armenius 66.d.Aet.
ſanguinis detractio per venas 30.b.Celſ. ſāguinis detractioni ars præcipua quæ inſit 30. d. Celſ. ſanguinis detractio ex quacunque parte, prodeſt 163.b. Trall. in ſanguinis detractione morbi genus conſiderādum 30.d.Celſ. ſanguinis detrahēdi tempus 30 e.Celſ. in ſanguinis detractione quomodo brachium deligandum 31.f.Celſ.
ſanguinis detractio per cucurbitulas 31.g.Celſ. ſanguinis detractio in febribus 210. e.Aċt.
ſanguinis heminæ ſex cur quibuſdam detractæ 9.b.Or. ſanguinis eductio ex partibus pectoris 419.g.Aet. ſanguinis effluuium æſtate periculoſius 11. a.Aret. ſanguinis effuſio modis quot fiat 9.f.Aret. ſanguinis eruptio animi deliquium inducit 227.g.Aet. ſanguinis eruptionem muſculorum compreſſione incitari 318 c.Marc.
ſanguinis eruptionibus medendum quomodo 716. c. Aet.
ſanguinis eruptioni ſubuenientia 206.f.Scr. ad ſanguinis eruptiones ſiccum panchreſtū 522. f.Æg. ſanguinis eruptioni medentur, gypſum 72.b. lapis hieracites 69.e. Lyſimachia herba 41.c. ranæ vſtæ cinis 92.c. Aet.
ad ſanguinis eruptionem ex arteria, pectore vel pulmone 318. a.e.Mar. ſanguinis eruptio ex auribus quomodo ſiſtēda 289.f. Aet. ſanguinis eruptionibus externis quid ſubueniat 326. e. Aċt. ſanguinis eruptioni ex partibus interioribus quid medeatur 205.g.Scr.317. a.318.a.c. Mar. ſanguinis eruptio ex naribus quomodo ſiſtenda 294. d. Aet.402.β.f.Ægin. ſanguinis eruptionibus è naribus quæ medeantur 201.a.228.f.Scrib. ad ſanguinis eruptiones nimias, & omnes; antidotus 361.f.427.b. Myr. ſanguinis eruptionibus quibuſlibet quid medeatur 201. d.Scr. ad ſanguinem excreantes 315.g.336.f.Marc. ſanguinem excreāti vetuſtæ tuſſis moleſtiā quid eximat 312.f.g.Mar.
ſanguinis excretio naturalis impedita, arte iuuanda 38.e.Aċt.
ſanguinis expuendo reiecti qualitas, & curatio 9.b.68.d.Aret.
ſanguinem expuentibus quid conueniat 608.f.Or. ad ſanguinis exuberantiam nimiā 318 f.Mar. ſanguinis fluxus facilis quomodo fiat 313.c.Or. ſanguinis fluxus in febribus 233.b. Aet. ſanguinis fluxus per hæmorrhoidas vtilitas 162.g.Aċt.
ſanguinis fluxus ex hirudinibus quomodo ſiſtendus 10.h.Orib.
ſanguinis fluxui in mulieribus quid medeatur 359.c.Myrepſ.
ſanguinis fluxum ex vteri vena diſrupta ſiſtens 256.d.Aċt. ſanguinis globuli per ſudorem in cutim diſtributi 87.e.Aċt. ſanguinis grumos in ventre quomodo diſcutias 452.e.Æg. ſanguinis grumis quid cōferat 658. f.Or. ſanguis mictus quid ſignificet 862.a.Theoph. ſanguinis micti cauſa 165.g.Aċt.
ad ſanguinis mictum 251.e.254. f.256.f. 257.d. 265.b. Aċt.208.a. Scrib.355.a.e.357.c.359.b.361.e. Marc. ſanguinem mingentibus cum dolore, quid medeatur 218.b.Scr. ſanguinis mictus per circuitum 40.c.Aret. ſanguinem per circuitum mingentes quomodo curādi 548.f.Aet.
ſanguinis mittendi ratio 565.h. Æg. ſanguinis mittendi ſcopi 9 c.Orib. ſanguinis mittendi menſura & quantitas 9.c.307.a. Or. ſanguinis mittendi pericula 31.g.Celſ. ſanguinis miſſio quibus conueniat 30.c.Celſ.
ſanguinis miſſio in quibus morbis expediat 305.c.Or. in ſanguinis miſſione quæ potiſſimū conſideranda ſint 307.e.Orib.
ſanguinis miſſio vires ſpectat, nō ætatē; nec qd in corpore ſit 30.c.Celſ. ſanguinis miſſionē in quibus corporibus partiri oporteat 306.c.Or. ſanguinem mittendum eſſe ab ignobiliſſimis partibus 10.f.Or. ſanguinis miſſio copioſior; item parcior, in quibus facienda 9.d.Or.
ſanguinem mittere vſque ad animi defectionem quibus opus ſit 305.g.Or. ſanguinis miſſionē in brachio perperam factam, triplicem errorem poſt ſe trahere 308.g.Orib. ſanguinis mittendi ex cubiti vena modi tres 9.f.308.e. Or. ſanguinis miſſio ex vena iuxta minimum digitū 266.a.Trall. ſanguis miſſus à magnis pedū digitis 156. c.Tr.
ſanguinis miſſio in lethargo 150 a.Tr. ſanguinis miſſio an melancholiæ conueniat, & quibus & quando 88.a.Aret.163.c.Tr.
ſanguinis miſſio phreniticis neceſſaria 147.a.Tral. ſanguinis miſſioni in pulmonaria quæ ſubſtitui poſſint 67.d.Aret. ſanguinis multitudo catocham generat 246.e.Aet. ſanguinis poti & in ventriculo hærentis color 160.f.Aċt. ſanguinis profluuii notæ 23.h.Celſ. ſanguinis profluuio intermorietésque quo pacto reficiendi 100.h. Celſ.
ſanguinis profluuium ſiſtentia 630.e.Or. ſanguinis profluuii remedium 109.c.Or. ſanguinis profluuio in mulierib' quid medeatur 358.c.360.b.&c.417.f. 426. h.430. b.Myr. ſanguinis profluuiū ex naribus 191.f. Tr. ad ſanguinis profluuium è veſica, medicamentum 145.a.Orib.
ſanguinis profluuium in vuluæ morbo quomodo curādum 80. c.Celſ. ſanguinis profuſio per ſubſultum vnde 190. c. Aċt.
ſanguinis profuſionis in vulneribus remedia 99.c.Celſ. ſanguinis redundantia, duplex 566. a.Æg. ſanguis redundans cur euacuandus 119.f.Aet. ſanguinis reiectionum ſymptomata diuerſa, cauſæ, notæ & curatio 8. d.68.d. Aret.211. a.Trall.450.h. Æg.133.a.135. b.658.d. Or.418. g.420. d.&c. Aet. 160. f. 220.b. Aċt. ſanguinis reiectio quælibet horribilis præterquā ea quæ ex pulmone ſit 11.a.Ar. ſanguinis reiectiones periculoſæ quæ, quæ non 68.e.Ar. ſanguinis reiectionibus balnea quæ commoda 359.f.Æg.155.a.Aet.
ſanguinis reiectioni emplaſtra & epithemata quæ accommoda 69.d.Ar. ſanguinem reiicientibus locis quæ adhibenda medicamenta externa 69.c.Aret.
ſanguinis reiectioni venæ ſectione quomodo & quando ſubueniendum 68.f.Aret. ſanguinis reiectioni victus accommodus qui 70.f.Aret. ſanguinis reiectionem ex vaſorum ruptura fieri quomodo deprehendamus 211.b.Tr. ſanguinis reiectioni febris ſi ſuperuenerit, quæ medela adhibenda ſit 70.f. Ar. ſanguinis reiectioni mors ſi vicina, quæ medela adhibenda 71.a.Aret. ſanguinis reiectione lapides aliquando excretos fuiſſe 447.g.451.c.Æg. ad ſanguinis reiectionem compoſita 423.f.Aet. ſanguinis reiectioni quid medeatur 658.d.592 g.595.e.599.a. Or.8.g.17.f.155.a. Aet.417.d.421.e.Myr.208.a.d.e. Scr.314.f.316.b.327. e.Marc.
ſanguinis reiectatio ex deſtillatione quomodo curanda 133.a. 134.b.Or. ad ſanguinis reiectionem ex ore manantis 318.e. 319.f.Mar. ad ſanguinis reiectionem ex tuſſi 360.a.Myrepſ.
ſanguinem ſpumantem excreantes pulmonis vitio laborare 25.a.Celſ. ſanguinis ſputi cauſa 221.g.Aċt. ſanguinis ſputū ex nimia venere aliquando oriri 117. f.Aet. ſanguinis ſputū

curatio 450.h.Æg.220.c.f.Act. ſanguinis ſputo medicamenta quæ conueniãt 251.d.256.f.257.b.h.261.h.263.e.264.f.266.a.Act. ſanguinis ſputo medentur, centaurea 32.a.cornu ceruinũ 91.b.lapis hæmatites 66.h. mentha 26.g. rubus 14.c.ſaluia 25.a. ſanguis hœdinus 76.b.terra Lemnia 65.c. theriaca 651.g.Aet. ſanguinis ſputo ex acris humoris deſtillatione quomodo medendum 214.h.Trall. ſãguinis ſtillationis curatio 402.β.f.Æg. ſanguinis ſuperfluitas mortis cauſa 593.a.Aet. ſanguinem tuſſi eiiciẽtibus nulla adeſt ſpiritus difficultas 158.c.Act. ſanguinem tuſſi reiectantibus medentia 301.g.315.g.333.e.Marcell. ſanguinis vacuatio incommoda quibus & quando 192.f.Act. ſanguinis vacuandi menſura 567.a.Æg. ſanguinis vomitus cauſæ & dignotio 160.f.Act. ſanguinem vomere in febre peſtiferum 23.c.Celſ. ſanguinis vomitus curatio 452.e.Æg.224.g.Act. ad ſanguinis vomitum ſubitum 318.f.Marc. ſanguinem vomẽtibus quid medeatur 353.a.358.g.361.f.380.e.390.e.391.g.410.b.416.a.417.b.e.418.d.425.g.430.d.436.f.439.d.e.440.e.f.g.h.441.a.b.c.d.e.f.g.h.Myr.315.g.Mar.

ſanguinis ex parte aliqua fluentis ſpecies tres, & quæ mitior grauiórque 70.b.Celſ. ſanguinis infrà ſecedentis dignotio 162.f.Act. ſanguini vel ſurſum vel deorſum delato vndecũq; profluat, quid medeatur 360.a.395.c.396.f.402.f.408.e.Myr. ſanguini ex aluo ſecedenti vtile remediũ 254.d.Act. ſanguinis ex arteria efflu ẽtis qualitas 10.a.Ar. ſanguinem arteriarum ſiſtens medicamentũ 122.a.Aet. ſanguinis ex aſpera arteria reiecti ſymptomata 9.d.10.f.Ar. ſanguini ex auribus profluẽti quomodo medendum 185.f.Trall.289.f.Aet. ſanguini ex auribus profluẽti vtile pharmacum 300.e.Act. ſanguinem è brachio quidam ſcorpione ictis miſerũt 106.c.Celſ. ſanguinis è capite eductio quomodo fiat 420.a.Aet. ſanguinis è capite profluẽtis ſymptomata & cauſæ 8.f.Ar. ſanguinis è coſta reiecti ſymptomata 9.d.10.h.Aret. ſanguinis ex faucibus erũpentis ſigna 212.a.Tr. ſanguinis è gula effluẽtis qualitas & ſymptomata 10.b.9.d.Aret. ſanguinem hæmorrhoidũ quæ ſiſtant 685.β.d.Aet. ſanguinem hæmorrhoidũ confeſtim reprimens 141.b.Orib. ſanguinis è iecore aut liene promanantis ſymptomata 9.e.Aret. ſanguinis è iecore profluuia omnium maxima 14.b.Ar. ſanguis iecinoris infirmitate & calore excretus qualis 162.g.Act. ſanguinis per inteſtina aut ex hæmorrhoidibus fluẽtis dignotio 162.f.Act. ad ſanguinem per inteſtina iactantes 371.e.Marc. ad ſanguinem ex interioribus fluentem 376.c.389.g.Mar. ſanguinis è naribus fluxus quomodo ſiſtendus 110.a.Or. ſanguinis ex membrana cerebri, aliiſue locis profluuio remedium 93.d.Celſ. ſanguis ad nares & ſedem decurrens in menſibus quomodo ſiſtendus 797.β.c.Aet. ſanguinis ex naribus eruptio quid ſignificet 199.f.Aet. ſanguinis naribus profluentis cauſa 185.e.Act. ſanguinis è naribus profluxuri indicia 174.e.Act. ſanguis ex naribus ſæpe fluens quid indicet 25.c.Celſ. ſanguinis è naribus profluuio immodico quomodo medendum 191.f.Trall.402.β.f.443.b.528.c.Ægin.241.a.Act. ad ſanguinis è naribus profluuium immodicũ 304.c.Act.288.a.289.c.Marc. ſanguis è naribus fluens in pueritia ſi ceſſet, quid portendat 24.c.Celſ. ſanguinem naribus eliciens epithema 281.c.Act. ſanguinem per nares ducit crocodilion 37.a.Aet. ſanguinis ore eiecti quot modi 8.d.Aret. ſanguinis ore erumpentis remedia 446.f.Æg.290.a.309.e.310.c.e.Mar. ſanguinis è pectore erũpentis cauſæ & ſymptomata 9.c.10.g.Ar. ſanguinis è pectore eductio 419.g.Aet. ſanguinis ex pedũ digito magno detractio, excitat comitiali morbo collapſos 256.e.Aet. ſanguis è principali mẽbro effracto profluens, mortiferus 9.d.Ar. ſanguinis pulmone reiecti ſymptomata 9.d.10.f.Aret. ſanguinis pulmone reiecti cauſa & curatio 220.b.Act. ſanguinis in pulmone thoracéque coacti & tuſſi eiecti curatio 221.f.Act. ſanguis è renibus ꝓfluens non nimium periculoſus 16.e.Aret. ſanguinis è renibus erumpentis ſymptomata 40.e.Aret. ſanguinis è renibus erũpentis curatio 467.c.Æg. ſanguinis è thorace erumpentis ſigna 211.g.Scr. ſanguini in thorace dolorem excitãti quid medeatur 380.d.Myr. ſanguinis vaſe exeſo reiecti ſigna 211.c.& curatio 214.d.Tr. ſanguinis è vaſis ore patefacto erumpentis ſigna 211.d.Tr. ſanguinis ex vaſorum ruptura reiectionem fieri quomodo deprehendamus 211.b.& quomodo curãda 212.b.Tr. ſanguinis è vena effluẽtis qualitas 10.a.Aret. ſanguinis tum ex vena tum ex arteria erumpentis curatio 527.b.Æg. ſanguis in ventrem cõfluens in pus vertitur 25.c.Celſ. ſanguinem in ventre concretum quid diſſoluat 608.d.Or. ſanguinis è vẽtriculo erumpentis qualitas & ſymptomata 10.e.Aret. ſanguinem è vẽtriculo inteſtiníſve ictis vulneratíſque manantem retinens 256.c.Act. ſanguinis è veſica erumpentis ſymptomata & curatio 41.c.Ar.567.c.Aet. ad ſanguinem de viſceribus per os reiectantes 264.a.Mar. ſanguinis ad vngues ex ictu procurſus 190.d.Act. ad ſanguinem per vrinam vel aluum reddẽtes 309.e.376.d.Marc. ſanguinis ex vtero erũpentis curatio 482.a.Ægin. ſanguis in vulneribus quis malus bonúſue 98.h.Celſ. ſanguinem in vulnere, ſi parum fluxerit, è brachio mittendum, & in quibus potiſſimùm 99.f.Celſ. ſanguinis in vulneribus profuſionis curatio 99.c.Celſ. ſanguinem ex vulnere fundentibus prodeſt aqua pota 153.f.Aet.

ſanguinem attenuans pharmacum 276.e.Act. ſanguinem bonum & moderatè craſſum quæ gignant 584.d.Or. ſanguinem bonum haurit venæ ſectio 175.e.Aet. ſanguinem detrahens medicamentum 125.f.Ruff. ſanguinem educentia 343.g.Or. ſanguinẽ ducens epithema 281.f.Act. ſanguinem per vrinas quid educat 607.b.Or.45.g.Aet. ſanguinem euacuantia 492.a.Æg. ſanguinis euacuationis menſura 307.a.Or. ſanguinẽ extenuans pharmacum 317.c.Mar. ſanguini generando vina quæ accommoda 45.b.c.Aet. ſanguinem purgãtia 127.d.Aet. ſanguinem purgat porrum 49.b.Aet. ſanguinem purgantia per vrinam 357.c.Æg. ſanguinem purgare per vrinam quid valeat 596.a.Or. ſanguis ſiſtẽdus quomodo 716.g.Aet. ſanguinem ſiſtentia 461.g.527.d.575.h.Æg.396.d.630.e.Orib. ſanguinem ſiſtentia medicamẽta 717.f.718.Aet. ſanguinem ſiſtens antidotus 427.a.Myrepſ. ſanguinem ſiſtens compoſitio 304.e.Act. ſanguinem ſiſtunt, plantago 12.c. ſmaragdus 70.d.Aet. ſpongia vſta 609.e.Orib. teſtæ ouorum vſtæ 87.d.Aet. ſanguinem ſupprimentia 82.g.Celſ.213.g.Scrib. ſanguinem ſupprimens malagma 87.c.Celſ. ſanguinis ſupprimendi vim habet galla 33.b.Aet. ſanguinẽ turbantia 480.e.Æg. ſanguinẽ viſcoſum quæ generant 105.e.Aet.

ſanguinis in medicando facultas 19.c.Or. ſanguinis animantiũ diuerſorum in medicando vires 611.f.Æg. è ſanguinibus antidotus 656.e.Ægin.449.d.Myrepſ.

ſanguinis bubuli, caprini, leporini, ac porcini, inter edulia qualitas 372.e.Æg. ſanguis columbæ vel palumbi vel hirundinis oculis ſuffuſis ſanguine quum extrinſecus læduntur, commodiſſimus 125.f.Celſ. ſanguis columbinus ad quid 75.g.Aet. ſanguinem iugulati gladiatoris potum comitiali conferre 61.a.Celſ. ſanguis hircinus 279.g.Trall.555.b.Aet. ſanguinem hominis recens iugulati potum comitiali conferre 86.h.Aret. è ſanguine humano tincto panniculo medicamẽtum ad comitiales 156.h.Tr. ſanguinem taurinum venenatum in cibo potúve eſſe 628.d.Aet. ſanguinis taurini poti ſigna & curatio 549.e.Æg.287.h.Act.

Sanguiſugæ alendæ & applicandæ quomodo 122.f.Aet. ſanguiſugæ deuoratæ remedia 226.g.Scrib.315.h.Marcell. ſanguiſugæ potæ remedium 107.b.Celſ.

Sanies qualis, & quid à ſanguine differat 98.f.Celſ. ſanies mala quæ 99.a.Celſ. ſaniei è faucibus ad interiora deſtillanti quomodo medendum 64.c.Aret. ſaniei in ventrẽ confluxus periculoſus 90.f.Ar.

è Santalis pharmacum 250.c.Act.

Santonicum 438.d.Or. ſantonica herba Græcis abſinthium 372.e.Mar.

Sani qui maximè 186.b.Aet. ſani difficilè purgantur 122.g.Aet. ſani facilius famem quàm ſitim ſuſtinent 46.e.Celſ. ſanis quæ agenda ſint 11.a.Celſ. ſani iacentis habitus 20.h.Celſ.

ſanitas morbo prior quomodo 163.a.Aet. ſanitas quomodo expendenda & imaginanda 139.f.140.a.Act. ſanitas quomodo tuenda 163.e.Aet. ſanitatem tuẽtia 263.c.277.f.Act. ſanitatem conſeruans vinum 275.c.Orib.

ſanitas antidotum 263.b.Act.412.g.Myr. ſanitas antidotus cur dicta 376.d.Myr.

Sapa 357.d.Myr. ſapam dulcem eſſe 1.g.Aet. ſapa vnde fiat 266.e.Or. ſapæ facultas 621.d.Æg.266.e.Orib.33.c.Act. ſapæ ex caricis aliíſque medicamentis confectæ vſus & vis 448.f.Ægin.

Saponis vires 639.e.Æg. ſaponis confectiones variæ 777.g.778.a.Myr. è ſapone emplaſtrum quomodo paretur 760.f.Aet.

ſapo Andreæ comitis 275.g.Aet. ſapo Conſtãtini 667.a.Æg.275.f.Aet. ſapo Gallicus 367.g.Aet. ſapo repellendi vires habens 53.c.Or.

Saporum differentiâ quomodo tẽperamenta & vires ſimplicium cognoſcãtur 609.d.Æg. ſaporis proprietates medico tenẽdæ 1.d.Aet. ſaporum temperamẽta 1.d.Aet. ſapores quomodo ex aquæ guſtu pernoſcendi 1.g.Aet. ſaporem hebetat aqua 3.c.Aet.

ſaporem aromaticum habet ſion 52.a.Aet. ſapores inæqualiter linguæ ingrati, ventriculum affectum indicant 22.g.Act. ſapores omnium aptiſſimi, dulces 463.f.Or.

Sapphiri vires 631.d.Æg.70.c.Aet. è ſapphiro antidotus 453.b.Myrepſ.

Saprotes xylon 51.a.Aet.

Σαρδάκινος quid 367.c.Myr.

Sarcites 534.g.Aet.

Sarcocele 154.f.Celſ.

Sarcocolla 438.c.Or.488.d.Myr. ſarcocolla Latinis argemonia 278.b.Mar. ſarcocollæ facultas 639.e.Æg.20.d.507.h.Or.51.a.Aet.305.a.Act.

Sarcophagus 82.c.Celſ.

Sarcotica pharmaca 422.c.Aet.

Sarda 231.c.Or.

Sardianarum glandium vſus 548.c.Æg.

Sardonia herba venenum 628.c.Aet. ſardoniæ herbæ ſumptæ ſigna & curatio 548.f.Æg.286.e.Act. ſardonius riſus quid, & quæ eius remedia 548.f.Ægin. ſardonius riſus vnde dictus 286.e.Act.

ad Sartum vulnus 228.g.Scr.

Sargi (piſces) 226.h.Or.

Sarmentum

Sarmentum 445.g.Or.
Σάρξ 110.c.Ruff.
Satietas, & quid in ea ſpectandum 12.d.Celſ. ſatietas nimia inutilis 12.c.Celſ. ſatietas nimia anginæ cauſa 399.h.Aet. ſatietas quæ inediam ſequitur periculoſa 35.a.Celſ. ſatietas vitanda 114.e.Aet.
Σάτυρα 360.e.Myr.
Satureia 420.b.Or. ſatureia aliis cunila 215.a.Scrib. 344.f.Marc. ſatureiæ facultas 19.e. Or. 28.c. Aet.
Satyriaca medicamenta varia 777.a.780.a.Myr. ſatyriaca antidotus 661.c.Æg. ſatyriaca Oribaſii 578.c.Aet.
Satyriaſis quid, eiúſque ſymptomata & curatio 18.d.80.a.Ar.477.f. Æg.663.f.573.g.574.b.Aet. ſatyriaſis cui ætati & ſexui magis propria 18.g.Aret ſatyriaſis elephas morbus cur dictus 51.a. Aret. ſatyriaſi mulierum quomodo medendum 823.a. Aet.
ſatyrion 438.c. Orib. ſatyrii facultas 639.e.Ægin. 507.h.609.a. Or.51.a.Aet. è ſatyrio antidotus 266.g.Act.374.d Myr.
Satyrorum figura 18.c.Aret.
Σαῦρος Latinis lacerta viridis 380.e. Marc.
Sauri piſces 226.f.Or.
Saxatiles piſces 31.b Act.
Saxifraga Græcis ſcolopẽdros 355.e Marc. ſaxifrag. vires 639.e.Æg.
ad Scabidam impetiginem 321.g.h 322.b.Marc.
ſcabiei & lepræ diſcrimen 187.g. Actuar.502.g.Æginet. ſcabiei origo & curatio 169.b.170.a. 243.e.Actuar.502.g.Ægin.637. e.Or. ſcabiei quid medeatur 593.d.595.b.611.a.Or.276.g.314 b.319.c.326 c.e.329.d.Act.487.f. 488.g.h.Myr.234.h.235.a.Scrib. 261.d.321.h.Marc. ſcabiei remedia varia 825.d.827.b.828.a. Myr. ſcabiei medetur capræ cornu 91.b. lapathum 39.d. mytobalanum 13.f. ſulphur 72.d. vitis alba 10.d. vrina 81.f.Aet.
ſcabiem exterit cardamomũ 30. f. cicer orobiæum 25 g.Aet. ſcabiem excoriat ranũculus 14.d. Aet. ſcabiem generat caro bubula 84.e.Aet.
ad ſcabioſos 261.d.Mar.
ad ſcabiem capitis 256.g. Marc. ſcabiei inflãmmatæ ſubuenit oleum laurinum 19.a.Aet. ſcabiei ouium quid medeatur 31.g. Aet. ſcabiei palpebrarum medetur ferum 79 e. Aet.
ſcabioſæ veſicæ curatio 145.d. Or. 564.a.Aet.
Scabræ ſiccæque lippitudini quid medeatur 309.g.Act. vide ſcab. Lippit.
Scabriciei capitis quomodo medẽdum 285.c.Aet. ſcabricies mẽti quomodo curanda 369.d.Aet. ſcabrorum vnguiũ curatio 733. g.Aet.
Scalæ membris prolapſis & dimotis reſtituendis aptæ 168.f.& deinceps, Orib.
Σκαλάθιον in organo quid, & cuius vſus 164.c.Or.
Scalmᵘ in organis quid, eiúſque vſus 165.f.Orib.
Scalpelli vſum emplaſtrum explens 767.d.Aet.
Scalprum lenticulatum 593.a. Æg.
Scammonia 440.d.Orib. ſcammoniam ſtomacho noxiam eſſe 457.h.495.a.Æg. ſcammoniæ vires 640.f.Ægin.12.b.Or. ſcãmoniæ in purgando vires & doſis 648.b.Æg.325.c.328.e.Orib. 124.c.Aet.271.c.Act. ſcammonia quibus danda, quibus non 124.b.Aet. ſcammoniæ ſucci in purgando vires 382.f.Marc. 139.g.Tr.
Scamnum Hippocratis 190.a. Or.
Scampiuza 464.f.Myr.
Scandicis inter edulia qualitas & facultas 369.a.Æg. 218.f. Orib. ſcandicis medica vis 640.f.Æg. 19.d.21.e.568.g.109.h.Orib. 52. b.Aet.
Scaphoides os 552.g.Or.
Scapulæ 546.c.Or.169 a.b.Celſ. ſcapulas mouentes muſculi 556. e.Or. ſcapularum oſſa 550.g. Orib. ſcapularum os latum 103.g.Ruff.
ad ſcapularum dolorẽ 411.f.Marc. ſcapularum fluxioni quid medeatur 324.f.Act. ſcapulæ fractæ chirurgia 596.b.Ægin.
Scarificationis ratio & vſus 10.e. 316.c.Or.122.e.Aet 195.h.Act. ſcarificationem mulieribus non probè purgatis, itémque aliis pleriſque affectionibus prodeſſe 317.a.Or. ſcarificationi ſal & nitrum quando adhibẽda 66. d.Aret.
Scarolachanum 527.a.Myr.
Scarus 227.e. eiúſque caro 224.b. Or.88.e.473 g.Aet.
Σκαστηρίας 157.c.Or.
Σχίδια Hippocratis 190.a. Orib.
Schinos 444.e.509.g.Or.54.c.Aet. Vide Lentiſcus.
Σχίσμα 105.c.Ruff.
Σχιστὸς lapidis vires & vſus 305.f. Act.513.e.Or.67.a.Aet.
Σχῖνος 444.f.Or. Σχῖνος Latinis iuncus 57.d.Celſ.221 a.Scrib. vide plura in Iuncus
Sciendi intelligendique diſcrimina vnde 18 c.Act.
Scillæ facultas 624 e.640. g. Ægin. 19.d.22.e.393.d.440.g.568.g. 610.a.Or.52 b.Aet. ſcillæ aſſandæ ratio 440.g.Or.
ſcilla in lethargo vtilis 150.c. Tr. ſcillæ inter edulia qualitas 373. f.Æg 89.b.Aet. è ſcilla ceratũ quomodo præparetur 775.e. Aet.
ſcilliticorum paſtillorum præparatio 648.b.Aet.640.e.789.d.Myr.
Scincus 440.f.Or.b.376.a.Myrepſ. ſcinci facultas 97.a.Aet.374.g. Myr. ſcinci partium circa renes vires 640 g.Æg. è ſcinco antidotus Mithridatis Eupatoris 264.b. Act.
Scirrhus quid, quotuplex, vnde, & quomodo curandus 517.g.Æg. ſcirrhi curatio 114.d.636.a.Or. 246.b.Act. ſcirrhos diſſoluens atque digerẽs medicamẽtũ 115. e.Or. ſcirrhos emolliẽtia medicamenta 476.d.Or. ſcirrhis emolliendis medulla accõmmoda 606.e.Or.
ſcirrhus exquiſitus & non exquiſitus 190.e.Act. ſcirrhus exquiſitus incurabilis 246.b.Act.
ſcirrhus iecinoris deterior quã lenis & eius curatio 229.e. Act. ſcirrhus circa hepar 509.a.513.b. ſcirrhus hepatis incipiens, difficulter, inueteratus, nunquam curatur 141.e.Orib. ad ſcirrhum hepatis pharmaca 518.a. Aet. ſcirrho lienis quomodo medendũ 92.a.Aret.523.c.Aet. ſcirrhi vteri curatio 486.b. Æg. 825.g. Aet.
Sciſſilis lapidis vires & vſus 305.f. Act. vide Lap. ſciſſ.
ſciſſura 546.a. Orib.
Σκιθάλιον in organo quid, & cuius vſus 164.c.Orib.
Sclerocephalon 619.b. Aet.
Scleroma vteri quid, & quomodo curandum 486.c.Ægin.
Scolecium phalangium 619.b.Aet.
Scolopendræ vires 640.g.Ægin. ſcolopendræ ictus ſigna & medela 629.d.Or. 618.f. Aet. 331. d.Act. ſcolopendriæ vtriuſque morſus ſigna & curatio 539.b. Ægin.
Scolopendros Latinis ſaxifraga 355.e.Marcell.
ſcolopendrium 640.g. Æg. 412.a. Or. σκολοπένδριον Latinis calcifraga 218.c. Scrib. è ſcolopendrio emplaſtrum quomodo conficiatur 766.c.Aet.
Scolymus 441.a.Orib.400.d. Myr. ſcolymi facultas 508.h.610.a. Orib.52.c. Aet.
Scombri (piſcis) inter edulia qualitas & facultas 226.g.231.c. Orib.
Scopa regia Græcis oxymyrſine 218.f.Scrib.355.g. Marcell.
Scoptula operta 120.d.Ruff. 168.g. Celſ.
Scordia herba 553.e.Aet.
Scordium 441.a.Or. ſcordii facultas 640.h.Ægin.466.g.508.h. 610.a.Orib.127.a. Aet.
Scordopraſum 441.b.509.a. Orib.
Scordoraſarum & ſcordoraſarum 365.g 481.a.Myr.
Σκωρία quid 225.d. Scrib. ſcoriæ facultas 641.a.Æg. 516.d. Or. 74 b Aet.
ſcoriæ argenti vires 458.g. Orib. σκωρία μολύβδου 84.e.Celſ.
Scorodon, vide Allium.
ſcorodopraſi vires 641.a.Ægin.
Scorpenæ 227.e.Or.
Scorpis 539.f. Myrep.
Scorpioides 509 a.Orib. ſcorpioidis vires 541.a.Ægin.
ſcorpiuros 419 c.Orib. ſcorpiuri vires 621.h. Æg. ſcorpiuri in purgando vis & doſis 325.c.327. g.Orib.
ſcorpium 446.c. Orib.
Scorpius ieiuni hominis ſputo perimitur 82.c. Aet. ſcorpionis ictus qualis videatur 255.e. Act. ſcorpii ictus ſigna & curatio 538.f.536.b.Æg.620.d.Aet.331. e.Act.106.b.Celſ. ſcorpionis plagæ quid medeatur 94.d.Aet. 771.c.Myr. ſcorpios deturbãs ſuffimentum 616.g.a.Aet. ſcorpio marinus 627.g.Aet. ſcorpii marini fel 81.d.Aet. ſcorpii marini morſus curatio 542.f. Ægin.
ſcorpii (piſcis) inter alimenta qualitas & facultas 60.c.224.h. Or. 88.g.473.h. Aet.
Σκοτοδινία quid 20.e. Aret. σκοτόδινοι 152.c. Act.
Σκότωμα quid, quæque eius ſymptomata & cauſæ 20.d.Aret. Σκοτωμάτι medentia 256.c. Marcell. σκοτωματικὸς affectus 155.f. Act. ſcotomaticis affectionibus qui magis obnoxii 304.g. Orib.
Σκοτωματικοὶ qui, & quid eis medeatur 195.d.209.f.Scr.249.d.325. a.Marcell.
ad Scotum 333.e. Marcell.
Screatum adiuuat aqua 153.h.Aet.
Scribonius Largus Galeno vetuſtior 212.b.Scrib. Scribonium Meſſalinæ & Claudii imp.tẽpore vixiſſe 203.c. Scrib.
Scriptione iuuari oculorum debilitatem 320.d. Aet.
Scriptores odio digni qui ſint 75. f. Aet.
ſcriptorii atramenti vis 73.c. Aet.
Scrofulæ quid ſint, & vnde dictæ 190.f.Act. ſcrofularum ſeu ſtrumarum curatio 246.c. Act.
Scrotum 546.g. Orib. 153.f. Celſ. ſcrotum roboris index 185.a. Aet. ſcroti qualitas & ſitus 119.a. Ruff.
ſcroti delapſio voluulum generat 470.f. Aet. ſcroti inflammati curatio 476.f. Ægin. ſcroti inflammati remedia 691. c. Aet. ſcroti laxationis curatio 589. e. Ægin. ſcroto ſcabioſo quomodo medendũ 790. f. Aet. ſcroti vlcerum curatio 477. c. Ægin. ſcroti vlceratio in febribus quomodo curanda 234. e.Act.
Scrupuli nota 699. Ægin. ſcrupuli pondus 700.d.Ægin.
Scuticulæ 121.a Ruff. 546.d. 551.g. Orib.
Scutulare collyrium 348. d. Aet.
Scybelites vinum quod ſit 362. b. 393.c. d. Myr. ſcybelitæ vini qualitas 3.g. Aet. è ſcybelitẽ antidotus 393.c. Myr.
ſcybeliticæ vuæ 214.e.Orib.
Scylacium collyrium 355.e.Aet.
Scytala ſerpens 625. d. Aet. ſcytalæ morſus curatio 542. g. Ægin. 625.d. Aet. 332.c. Act.
Scytalion 424. b. Ori.
Σκυταλίδες 104. c. 121. a. 122. d. Ruff.
Scythica rubrica aliis piſſaſphaltus 314.d. Marcell.
Sebeſten 383. b. Myr.
Secantia 456.g.457. h.Ægin.109.b. Aet.
Seceſſum ducit aqua calida 154. a. Aet. ſeceſſus quidã alui ab Hippocrate πέριρρος vocatus, quid, & quomodo huic occurrendum 356.g. Orib.
Sectio arteriarum 552. d. Ægin. ſectio ſummi gutturis 562. f. Ægin. ſectio & vſtio vaſorum 552.f.Ægin.
Secundæ generatio quomodo perficiatur 780. e. Aet. ſecunda vtero quomodo adnaſcatur 780 e. Aet. ſecunda quando cauſa partus difficilis 789. a. Aet. ſecũdinis ſimilis tunica 107. b. Ruff.
ſecunda extrahẽda quó 791.b.Aet. ſecundæ prouocandæ & extrahendæ quid valeat 604.d.Or.39. g.95.b. Aet. 364.g. Myr. 338.a. Marc. ſecundas hærentes excutiens pharmacum 264.c. Act. ad ſecundas mulieris appenſas 767.a. Myr. ſecundæ relictæ chirurgia 583.e.Ægin.

Securidaca 26.g.Aet.
Sedentes minus animo linquuntur 499.e.Aet.
Sedis muſculi 564.a.Or. ſedis affectionum curatio 478.e. Ægin: 140.g.663.d.Or.683.a.Aet. ſedi accommoda medicaméta varia 589. b. Myr. ſedis infuſiones 148.a.Aet.
ſedis abſceſſuú medela 563.d.Æg. ſedis dolores ardentes quomodo curandi 663.e.Or. ad ſedis dolores ardentes medicamentum 140.h.Or. ad ſedis fiſtulas paſtillus 688.ß.c.Aet. ſedis inflammatio & prolapſus quomodo curentur 663.d. Or. ad ſedis inflammationes compoſitio 41.a.Or. ſedis inflammationibus mederi plumbum 73. f.Aet. ſedes procidens quomodo curáda 686 ß.d.Aet. ſedi prolapſæ medetur galla flaua 33.a. lentiſcus 54.d.Aet. ad ſedem infantium procidenté 178.d. Aet. ſedis pruritus vt curandi 663. f. Orib. ſedis rimarum curatio 586.e.Æg.663.f.Orib. ſedis rimis quid conducat 321. e. 329. a.Act. ſedis vlcerum remedia 516.a.Æg.
Sedigitorum chirurgia 568. g.Æg.
Sedilia 105.e.Ruff.547.a.Or.
Sedimentum 108. g. Ruff. ſedimentum in genitalib° quid 105. a. Ruff. ſedimentum vrinæ, Vide Vrinæ ſedimentum.
Sedum Græcis aizoon 386.f.Mar.
Σιλάχια cur dicta, & qualis inter edulia ſint materiæ 225. f. Or.89. d.Aet.
Selinati decoctio 272.d.Or.
Selinon vide Apium.
Selinuſia terra 452.e. Orib. 410.g. Myr. ſelinuſiæ terræ facultas 596.g.Or.65.f.Aet.
Σημαίνειν quid ſignificet 854. e.Th.
Semen 110.f. Ruff. ſemen vnde gignatur 488.e. Orib. ſemen cur quidam in concubitu nullú emittant 302.f.Or. ſemen ſterile quod 792.b. Aet.
ſemine abundát elephantiaſi correpti 671.d.Aet. ad ſeminis abundantiá præparandam 394.b. Marc. ſemen cohibentia 25.c. Orib. ſeminis effuſione & effluxione liberat lactucæ ſemen 27.g. nymphæa 44.g. veneris vſus 118.b.Aet. ſemé gignentia 25.b.488.d. Or. 103. e.Aet.80.e. Celſ. ſemen generantia & prouocantia 25.b.Orib. ſemen gignentia & extinguentia 286. a. Tr.488.d.Or. ſemen gignunt cicer 25.f. eruca 26.c.rapum 16. c. Aet. ſemé genitale extinguit cánabis 29 h.Aet. ſemé genitale impedit cedria 31.f.Aet. ſeminis interceptiones in medio cócubitu factas, renib. atque veſicæ peſſimas eſſe 300.g. Or. ſeminis ex naturalibus profuſionem cohibentia 80.d.Celſ. ſeminis per ſomnum effuſioni venus medetur 355.c.Ægin. ſeminis profluuii cauſæ, ſymptomata & curatio 41.f.93.c. Aret. 285. e. Tr. 477.d.Æg.574.f. Aet. 166.e. 233. g.Act.80.d.Celſ. ſeminis profluuio commodat aquæ frigidæ potus 153. f. Aet. ſeminis redundantiæ noxiæ curatio 356 a.Ægin. ſeminis retentio quid præſtet 42.a.Aret. ſeminis retentionem magnopere lædere 300.d.Orib.
ſeminaria vaſa 108. g. 118. g.Ruff. 576. d. Ægin. ſeminariorum conceptaculorum differentia & ſitus 118.g.Ruff.
Seminum, radicum, & herbarum ad emplaſtri compoſitionem præparatio 30.Orib. è ſeminibus antidotus 385. a.448. g. 449. b.Myr. ex ſeminibus epithema 522.a.Aet. è ſeminibus medicamendum diſcutiens 324. c. Act.
ſemen abietis 610.a. a.Aet. ſeminis lini decoctum 13.a. Orib. ſemina quatuor quæ 397.a.Myrepſ. ſemina venenata quæ 628.c.Aet.
Semiſideratio quid, vnde, & quomodo curanda 427.a.Æg. ſemiſiderationem ex venæ ſectione incommoda aliquando oriri 207.a.Aet.
Semiſſis pondus 701.d. Ægin. 841. b. Aet.
Semiſpadones ſteriles 792. c. Aet.
Semitertiana febris quæ 172.f.Act. ſemitertianarum quæ hemitritææ dicuntur, notæ 96. f. Orib. ſemitertianæ febris cognitio & curatio 405.d.Æg. 49.a.Celſ.
Semodii pondus 701 b.Ægin.
Semperuiuum, eiúſque ſpecies 406.d.Or. ſemperuiui facultas 611.d.Æg.20.b.22.b. 112. a.490. a 592.e.Or.8.c.Aet. ſemperuiuæ ſuccus 106.d.Orib.
ſemperuiuum agreſte 444.g.Orib. ſemperuiuum magnum 406. d. Or. ſemperuiuum minus 666. e.Aet.
Semunciæ quantitas & pódus 701. d.Æg.841.Aet.
Sendonicon 586.h.Myr.
Sene quid ſit, eiúſque vires & vſus 274.d. Act. è ſena antidotus 386 g.455.a.457.b.Myr.
Senecio 419.e.Or. ſenecionis vires 622. c.Æg. 465.g. Or. 27. a. Aet.
Senecta ſerpentis qua vi polleat 618.b.Æg.519.g.Or.686.b. Aet.
ſenectuti conuulſio periculoſa 3. a.Aret.
Senes febri quotidianæ obnoxii 216.d.Aet. ſenes pituitoſa excreméta perpetuò coaceruát 580 a.Orib. ſenes renum calculo obnoxii 549 d. Aet. ſenes ad venerem inhabiles 118. b. Aet. ſenes à voluuli torminibus immunes 468.e.Aet.
ſenes ad purgationé inutiles 123. f.Aet. ſenibus purgantia non exhibenda 199.c. Act. ſenum purgatoria ſi neceſſitas poſtulet 199.c.Act.
ſenum pulſus quales 846. e. Philar. ſenum temperatura 579. e. Or. ſenum victus 349.h.353.a.Ægin. 579.e.Orib.169.f.Aet.
ſenibus aer humilium locorum vtilis 150.c.Aet. ſenibus mel cómodum 42.e.Aet. ſenibus détes cur vacillent 378.d.Aet. ſenibus vinum & edulia craſſi ſucci non offerenda 579.g.Orib.
ſenes comitiales quomodo curandi 258.b.Aet. ſenum hebetudo quomodo curanda 646.a.Orib. ſenum memoria quomodo fouenda 259.d.Aet. ſenum mors abſque moleſtia 221.g. Aet. ſenum oculi quomodo afficiuntur 439.d.Æg. ſenes oculorum inflatio infeſtat 305.a.Aet.
ſeneſcere omnibus capitis partibus citius qui ſoleant 182.d. Aet.
ſenium medela nulla depellere poteſt, vt nec tabem exquiſitá 332. a.Tr. ſenium ex morbo balneis curatur 330.f.Tr.
Senſibilia quo pacto tranſcendant à ſenſu in imaginationem 9. h. Act. ſenſilis facultatis vnus idémque ſpiritus 10.f.Act.
ſenſoriorum affectuum differentiæ 12.a.Act. ſenſorioru affectus quomodo dignoſcantur & curentur 12.a.g.Act. ſenſoriorú inſtrumentorum affectuum differentiæ & curatio 12.a. g. Act. ſenſorii nerui 107.b.110.b.Ruff.
Senſus principium eſt non errans 203.c.Act. ſenſus ratione potior 159.d.Act. ſenſus & motus origo & fons, cerebrum 153 f.Act. ſenſus & motus vnde & quomodo labefactentur 153. f.h. Act. ſenſu ac tolerantiæ facilitate quiſque cibos æſtimat 203.c.Act.
ſenſus affectus 19.a. Act. ſenſus difficultas vnde 15.c.Act. ſenſus difficultas quid portendat 176.h.Act. ſenſuum difficultati quid medeatur 254. f. Act. ſenſus quomodo intercipiatur 19.a.Act.
ſenſus excitantia 40.b.Celſ. ſenſus purgat equitatio 117.d. Aet. ſenſuum organa balneis quibus offendantur 359. f. Ægin. 155. b. Aet.
ſenſus communis à quibus opprimatur 13.d. Act. ſenſus exterior à quo dependeat 10. b.Act. ſenſus exuctionis 456. a. Aet. ſenſus odoratus vbi 295. b.Aet. ſenſus primus an perceptorum formas memoria retineat 11.a. Act.
ſenſu tenero prædita ſedes 683. a. Aet.
Senticulæ 104.c.Ruff.
Sepia qualis inter edulia ſit materiæ 273.g.Æg.225. e. 584.a. Or. 89.c.Aet. ſepiæ teſtarum facultas 639.g.Ægin.20. g.21. g. 22.e. 483.g.520.a.Or.96.g.Aet.
Seplaſiarii notati 364.f. Myr. ſeplaſiariorum vocabula plerunq; barbara 403.b.Myr.
Seps ſerpens 624. e. Aet. ſeps ſui morſus remedium 640.a.Ægin.
September Ægyptiis Toth dictus 610.ß f.Aet.
de Septenario Hippocratis liber 213.g.Aet. ſeptenarii lunæ quatuor 150.d.Aet.
Septica Græcis quid 31.e. Aet. ſeptica medicaméta 692. f. Act.
Septimanarum in iudicádo vis 478. e.Act. ſeptimanarum medietas in iudicando quás vires habeat 178.g.Act.
Septimo anno literis tradendi pueri 169.c.Aet. ſeptimo méſe détiunt infantes 166.a.Aet.
Septuagenariis robuſtis vena ſecari poteſt 120.d.Aet. ſeptuagenarii quando euacuandi 9.e.Or.
Septum 545.c.Orib.
ſeptum tranſuerſum, eiúſque vſus 108.a.Ruff.539.e.Or. ſepti tráſuerſi ſitus & cur ſic dictum 117 h.Ruff.
ſeptum tranſuerſum ſeu διάφραγμα diſciſſú ſi ſit, anima protinus amittitur 8.e. Celſ. ſepti tranſuerſi icti ſigna 98.e. Celſ. ſepti tráſuerſi inflámationi quomodo medendum 219.c.Act.
Septúncis pondus 701. d. Ægin.841. Aet.
Σήραγγες 107.g.110.a.Ruff.
Serapiadis vires & vſus 515. d. 636. a.Ægin.46.a.Aet. ex ſerapiade emplaſtri præparatio 758. a. Aet.
Serapinum quod aliás ſagapenum 356.b.Myr.
Σεράπιον quid 249.e.Act.360.d.Myr. ſerapiorum duratio 252.f.Act. ſerapii ex abſinthio vires & cófectio 253.e.Act.
Serapion primus rationalem medicina reiecit 5.e. Celſ. ſerapionis melinú 296.a. Aet. ſerapionis è ſatyrio antidotus 374. h. Myr.
Sericorum vires & qualitas 371. d. Æg.216.g.Or.
Seriphium, id eſt marinum abſinthium 21. c.438 e. Or. ſeriphi ſeu ſeriphii facultas 639. g. Æg. 508.b.Or.
Seris, eiúſque facultas 423.d. Orib. 209 h.Act. 639.f. Æg.508.a.609. a.Orib.51.c. Aet.209.h.Act. ſereos vſu multos hepaticos ſanatos eſſe 244 b.Tr.
ſeris agreſtis & ſatiua 438.e. Orib. ſeridis ſylueſtris vires 626.e Æg.
Sermo incommoda quæ quibus importet, & quibus conueniat 283.c.Or.
Serpentes quibus locis magis peſtiferi 106.f.Celſ. ad ſerpétes fugá dos 828 b. Myr. ſerpentes fugat gagates 868.g.Aet. ſerpétis ictus omnes & ieiuni & ieiuno magis nocere 106.g.Celſ. ſerpentium ictus vt curandi 105. d. Celſ. ad ſerpentium ictus & morſus 364.c.378 a.Marc. ſerpétium noxam quæ arceát 220. b.Scrib. ad ſerpentium morſus 264.d.333.f.327.g.Marc. ſerpentium morſibus, ictibus, & afflatibus præſens theriaca 220.f. 221.c.222.e.h.Scrib.
ſerpentis quum incubat ictus longè pernicioſiſſimus 106. g. Celſ. ſerpentis vſti cinis quem vſum habeat 518.e.Æg.
ſerpentum vitis, ſeu ophioſtaphyló 409.b.Or.
Serpentia vlcerum accidentia 102. h.Celſ.
Serpyllum 417.h.Or. ſerpylli ſpecies duæ 25.g.Aet. ſerpylli facultas 621.a.Ægin. 482.h. 496.e. 598.e.Or.25.g.Aet.
ſerpyllus maior 440.d.Or.
Sertula campana Græcis melilotum 235.h.Scrib.
Serú quid 259.a.Mar. ſeri coctura 78.g.Aet. Serum lactis quomodo parandum 578.d.Or.843. c.poſt Myr. Seri in corporis nutrimento qualitas & facultas 19.c.244.f.Orib.78. f. Aet. 32.d. Act. ſeri in medicando facultas 125.b.Ruff. 617.c.Æg.517.b. 596.b.Or. 78.f.Aet.
ſerum ſanguinis 150.f.Act. ſerea ſanguinis ſuperfluitas quid inducet 63.f.Act.

ſcroſarum fluxionum ſigna 691.b. Aet. ſeroſi humoris diſtributio 85.b.Act.
Seſamoidis vires 639.g.Æg.483.h. Or. ſeſamoidis purgatoria vis & doſis 128.a.Ruff.325.c.327.g. Or.273.f.Act.
ſeſamoides album 325.c.eiúſque ſemẽ 508.c.Or. ſeſamoides maius 325.c.438.g.508.c.Orib. ſeſamoides minus 438. h. Orib.
Seſamũ qualis in alimento ſit materiæ 212. c.584.e.Or. ſeſami facultas 640.a.Æg.508.b.609.b. Or.51.d.Aet.
ſeſaminum oleum 19.b.Aet.
Seſcuncis quantitas 841.c.Aet.
Seſeleos facultas 618.e.639.g.Æg. 508.b.609.a.Or.51.c.Aet.
ſeſeli Creticum 445.h.Or. ſeſeli Maſſilienſe, Æthiopicum, & Peloponneſiacum 438.f.Or.
Seuerianum collyrium 319.e.Aet. ſeueriani collyrium aridum 342 b.Aet.
Seueri collyrium aridum 340. f. Aet.
Seui facultas & vſus 90. e.Aet. vide plura in Adeps. ſeuum caprinum 22.a.Or.
ad Sexageſimum annum rarò mẽſtrua defluere 781.f.Aet.
Sextantis pondus 701.d.Æg.841. Aet.
Sextarii nota 700.c.Æg. ſextarii quantitas 700.e.g.701.a.b.Æg. 28.d.Or.397.g.Myr. ſextarios quot habeat amphora 475. c. Aet.
ſextarius Italicus 20.d.e.Aet. ſextarius mellis 28.d.Or.
Sexti diei iudicium peſſimum 179. f.Act.
Sexuncis pondus 701.d.Æg.
Σιαγόνες 102.g.Ruff.
Sibilo vocem aſſimilem ſpirantes difficulter, cur edãt 766.b.Caſſ.
Siccantia 591.b.613.a.Orib.112.a. Aet.15.b.Celſ. ſiccandi vim habet terra 63.a.Aet.
ſiccantia primo ordine 471.e.Or. ſiccantia ſecundo ordine 471.f. tertio Ibid.h. & quarto 472.b. Or. ſiccantium quibus ordo gradus non adiungitur, ſeries 470.a.Or. ſiccantia ſimpliciter 100.d.Aet. ſiccantiũ ſine morſu catalogus 471.b.613.g. Orib. ſiccantia & humectantia mediocriter 21.c.Or. ſiccantium & humectantium mediam naturã quæ habeant 472.e.614.d.Orib. 101.b.Aet.
ſiccantia emplaſtra 472.a.Ægin. ſiccantia medicamenta 521. g. 523.b.Ægin. ſiccans medicamentum 309.e.Mar.
Siccatio per arenam quibus conueniat 390.f.Or.
Siccæ intemperiei notæ 362.d.Æg. 180.c.Aet. ſiccæ intemperiei correctio 366.f.Æg.186.c.Aet. ſiccæ & calidæ temperaturæ notæ 362.e.Æg. ſiccæ & frigidæ temperiei notæ 362.g.Ægin. ſicca lippitudo 299.e.Aet. ſicca tuſſis 413.b.Aet. ſiccioris vteri curatio 794.e.Aet.
ſiccior victus quibus vtilis 428. e. Ægin.
Siccitatis ſpecies in corporib⁹ multæ 488.b.Aet. ſiccitatis differentiæ & curatio 88.b.Orib.
ſiccitas in nonnullis redundans quid faciat 20.c.Act. ſiccitatem animi deliquium facere 229 c.Aet. ſiccitas linguæ aduerſaria 13.c.Act. ſiccitas qualem vrinam reddat 59.d.Act.
ſiccitas cerebri neruorum exortus inareſcere facit 525. e. Orib.
Sicca cicatricem inducentia quæ 707.g.Aet. ſiccũ medicamentum ad cicatricem inducendam 49.b.Or. ſiccum collyrium 50 h.Or. ſiccum collyrium palpebras pulchras faciens 52.b.Or. ſiccum Herculis 706. g.Aet. ſiccum pſarum 707.a.Aet.
Sicya 51.e.Aet.
Sicyonia idem quod colocynthis 652.d.Æg. ſicyonium oleum vnde paretur 492.a.Æg. ſicyonii olei ſimplicis & compoſiti confectio 690.e.Æg. vide Oleum ſicyon.
Σίκυος, vide Cucumis. σίκυος ἄγριος Latinis cucumis ſylueſtris 405.d.Mar.
Sideratio quid; vnde oriatur; & quomodo curanda 427.a.Ægin. 263.d.Act.189.b.Act. ſideratio duplex 325.f.Mar. ſiderationis præludium incubus 255. b.Act. ſideratis geſtatio quæ conueniat 117.b.Aet. ſideratis & ſiderationi quid medeatur 126.h.Ruff.138.e.Aet. ſideratione tentatis quid cõducat 210 c.Scr.325.f.Mar.
ſideratio fœminis vnde 804.a.Aet.
Sideritis, eiúſque facultas 537.e.547 g.620.d.640.b.Æg.417.e.444.b. 508.d.Or.51.d.665.e.Aet. ſideritidis quatuor ſpecies 439.a.b. c.Or.
ſideritis Heraclea 9.f.Aet.
Siderum aſpectus quadratus 178. e.Act. ſiderum ortus & occaſus medico noſcẽdus 367.f.Or. ſiderum ſignificatio 151.g.Aet.
Sidia 359.g.Myr.
Σίκλος 110.e.Ruff.
Sigillum coracinum 715.e.Aet. ſigillum Lemnium 65.b.Aet.
Signinum vinum 71.g.Celſ.
Signorum vis perdiſcenda 191.b. Aet. ſigna iudicatoria in principio apparentia, mala eſſe 379. d.Æg.91.a.Or.
ſigna aduerſa valetudinis futuræ 20.d.Celſ. ſigna ægrorũ multùm valentia 176.d.Act. ſigna ægri non admodum formidoloſa 176.d.Act. ſigna in ægrotantibus bona 20.h.Celſ. 189.d. 190.a.Aet. ſigna alui 176.g. Act. ſigna canum rabioſorum 260.e.Aet. ſignum debilitatis hepatis 511.b.Aet. ſigna decubitus 175.g.Act. ſigna exhalationis regionum ſalubris vnde ſumantur, 371.e.Or. ſigna febris tabidæ 221.b.Aet. ſigna fiſtularum 721.f.Aet. ſigna humorum influentium 589.h.590. Aet. ſigna inflammati hepatis 513.c.Aet. ſigna inteſtinorum 176.g.Act. ſigna lienis affecti 519.f.Aet. ſigna longi morbi 22.b.Celſ. ſigna lumbricorũ in ventre 490.c.Aet. ſigna mala malignitate inter ſe differunt 176.c.Act. ſigna morbi mortifera quæ & quæ ſalutaria 377. d.Æg. ſigna mortis 22.d.Celſ. ſigna percuſſorum corporis mẽbrorum 97.f.Celſ. ſigna mala quæ 190.c.Aet. ſigna pulmonis affecti 176.g.Act. ſigna purgatione opus eſſe quæ oſtẽdant 322.h.Or. ſigna, quibus cognoſcimus quorum locorum affectiõe ſtercus retineatur 351. a.Orib. ſigna thoracis affecti 176.g.Act. ſignum veneni accepti 639.b.Act. ſigna ventriculi 176.g.Act. ſigna ab vrina ſumpta 91.c.Or.
Sil 94.h.Celſ.
Silentium ventrem cohibet 465.f. Aet.
Silices igniti lacti iniecti, ipſum corrigunt 373.b.Æg.78.c.Aet.
Siligineus panis 26.f.Act.
Siliquarum qualitas & vis 371.d. 625.f.Æg.212.a.216.h.Or.32.f. Aet. ſiliquæ lobi 17.a.Aet.
ſiliquæ nota 699.e.Ægin. ſiliquæ pondus 700.d.Ægin.357.h.Aet.
Sillybon quid ſit, & quas vires habeat 640.c.Ægin. 325.d.439.g. Orib.
Silphium 439.g.Or. ſilphii vires 640.d.Æg.609.d.Or.51.g.Aet. ſilphii liquor & radix 484.d.508 f.Or.
Siluæ mater 215.e.Scr.
Siluri ſaliti facultas & vſus 640.d. Æg.90.a.Aet.
Silybum 325.d.439.g.Orib.640.c. Ægin.
Σιμὰ in iecore quid 108.e.Ruff. ſima hepatis quæ purgant 145.f. Aet.
Simiæ morſui quomodo medendum 639.e.Or.
Simila quid 52.b.Act. ſimilæ facultas 61.c.584.a.Or.
ſimilago 26.e.Act. ſimilago cum lacte coquitur 79.f.Aet.
Similares corporis partes 179.d. Aet. ſimilares partes corporis actiones perficere 119.c.Aet.
Simplices intemperaturæ ventris octo 464 g.Aet.
Simplicium natura quibus cognita eſſe debeat 406.a.Aet. ſimplicium vires cognoſcendæ 695 d.Aet. ſimplicia medicamenta ferme omnia ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtare 565. b.Orib. ſimplicia non omnibus vbique mederi poſſunt 695. f.Aet.
ſimplicium medicamentorum deſcriptio & apparatus ſerie alphabetica contexta 405.e.Orib. ſimplicium medicamentorum facultates ordine literario deſcriptæ 610.e.Æg.489.a.&c.592 a.Or.7.b.&c.Aet.
ſimplicia medicamenta, quæ ex diſſimilibus inter ſe particulis facultates conflatas habent 465.e. Or. ſimplicia media inter calefacientia & refrigerantia 467. f.Or. ſimplicia medicamenta citra mordacitatem reſiccantia 709.h.Aet. ſimplicia medicamenta tardi tranſitus 68.a.Or. ſimplicia quæ per vrinas propriè à liene, iecore, & renibus ducũt 481.b.Or.
ſimplicia alopeciæ remedia 133.c. Tr. ſimplicia iecoris medicamenta 242.e.Tr. ſimplicia ad reiectionẽ ſanguinis 423.d.Aet. ſimplicia ad vrinam ſuppreſſam remedia 564.e.Aet.
ſimplex ex tribus generibus piperis 676.b.Or.
Sinapi præſtantius quod ſit 440.b. Or. ſinapis facultas & vſus 58. b.Aret.369.a.Æg.19.f.21.c.22.c. 487.g.578.f.Or.44.f.Aet. è ſinapi & thapſia cataplaſma omnibus capitis affectionibus diuturnis medici imperiti adhibẽt 451 g.Aet.
ſinapi album 374.f.Myr.
ſinapiſmi præparatio 687.f.Æg.392 f.Or.778.g.Myr. ſinapiſmi vſus, modus, & abſtinere eo qui debeant 686.a.c.d.Æg.16.f.Or. 159.e.Aet. ſinapiſmus aqua ſubactus cur magis rubefaciat, aceto minus 763.e.Caſſ.
Sinciput 101.e.Ruff.545.b.Or. ſincipitis laterales partes 101.e. Ruff. ſincipitis oſſa 548.d.Or.
Singulorum pharmacorum ratio reddi non poteſt 1.a.Aet.
Singultus cauſæ & curatio 234.d. Tr.401.β.g.Æg.659.g.Or.442. a.Aet. ſingultus mortis præſagium quando ſit 442.d.Aet. ſingultus poſt vomitum, malum omen 21.f.Celſ.
ſingultum inhibentia 319.c.Marc. ſingultui mederi quæ valeãt 12. a.52.b.Aet.266.a.Act.390.c.418. d.766.c.769.h.Myr.341.f.Marc. ſingultus ſternutamento finitur 27.e.Celſ.442.d.Aet.
ſingultui & conuulſioni ex elleboro obortis, quomodo occurrendum 340.f.Or.
Sinon 440.c.Or. ſinon aliis petroſelinum agreſte 355.c.Myr. ſinonis facultas 19.c.508.f.Or. 51.h.Aet.
Sinonis 504.g.Or.
Sinopis Latinis minium 303. b. Marc.
Sinopica miltos 65.d.Aet.
Sinus duos habentis laquei ratio & vſus 160.d.Or.
ſinus etiam nominatur muliebre pudendum 544.c.Or.
ſinus in fiſtulis qualis ſit 584.a.Æg. ſinus in vulneribus quid 247.f. Act.
à Sinu quãtum differat ruptio 731. b.Aet. ſinus cauſa & curatio 524.h.Æg.247.f.Act. ſinus q͏d glutinet 594.e.Or.42.e.Aet.
ſinuum attritorum curatio 525.f. Æg. ſinibus vetuſtis quid valeat 321.g.326.b.Act. ſinus veteres iungens medicamentum 229.c.e.Scr.
ſinuoſa vlcera quomodo curanda 720.a.Aet.
Sion, vide Sium.
Siones (piſces) 226.h.Or.
Sipho inſtrumentum quale 286.a. Aet. ſiphonis & catheteris ſimilitudo 575.b.Æg.
ſiphon morbus 545.d.Aet.
Sira quid 266.g.Aet.
Siræum quid aliquibus 642.c.Æg. 357.c.Myr.3.g.Aet. ſiræum vnde fiat & quem vſum habeat 667.f.Æg. ſiræi vini qualitas 3.g.Aet. ſiræi vini vires 621. d.642.c.Æg.
Siriaſis quid, & quomodo curanda 349.e.Æg.77.e.641.g.Orib. 166.f.Aet.
Siros Græcis quid 166.g.Aet.
Siroma 23.g.Aet.
Siſari vires 640.e.Æg.508.f.Or.
Siſonis vires 640.d.Æg.

Siſtentia collyria 347.a.Aet. ſiſtes Oribaſii 348.c.Aet.

Siſymbrium 440.c.Or. ſiſymbrii facultas 640.e.Æg. 508.g.Or.52 a. Aet.

Sitarion 401.e.Myr.

Sitis duplex, & quomodo curanda 4.c.231.e.Aet. ſitis cauſæ & medela 224.f.Tr.441.d.Aet.159 e.Act. ſitis balneũ ingredientibus, ſi non ſit, cur excitetur, ſi ſit, cur ſedetur 755.d.Caſſ. ſitis hydropico humore abundanti cur oboriatur 755.c.Caſſ.

ſitis acrium rerum comeſtionem ſequitur 472.e.Aet. ſitim auget potus intempeſtiuus 231. f. Aet. ſitim inducit euphorbiũ 127.c.vuæ calidæ 53.d.Aet. ſitis depellendæ ratio 91.e.Aret. ſiti potu non ſemper ſuccurrendum 223.c.Act. ſiti ſedandæ & reprimendæ quid valeat 597. a.599.e.Orib.253.g.254.a.269.g. Act. 319.c.335. d.Marc. ſitim ſubleuant & tollunt, allium 52.d. glycyrrhizon 17.a. iaſpachates 70.c.lactuca 27.g. pirum comeſtum 11.g.Aet.

ad ſitim æſtuãtẽ 269.b.Act. ſiti caliditatis vehemẽtia excitatæ quomodo medendum 441.d. Aet. ſitim in cholera quæ ſed ent 450 d.Aet. ſiti continuæ quid valeat 255.g.Act. ſiti immodicæ quid medeatur 408.a.440.a.454. g.Myr. ad ſitim irrequiebilẽ 326.e.Mar. ſitis moderatæ & immoderatæ cauſa & curatio 364.d.412.a.g.Æg. ſiti nocturnæ quomodo medendũ 17.b.c. Celſ. ſitis pituitæ ſalſitate concitatæ conſideratio & curatio 223.c.Act.

ſiticuloſi qui 183.b. Aet. ſiticuloſis ex vſtione ſtomachi quomodo medendum 441.d.Aet.

Sium 440.c.Or. ſii facultas 640. e.Æg.19.c.508.f.Orib.59.a.Aet. ſii inter edulia qualitas 368. h. Æg.218.d.Or.

Smaragdus 70.d.Aet. ſmaragdinum emplaſtrum enhæmon 89. a.Celſ.

Smargarodes color 856.b.Th.

Smegmatum materia & vſus 665. f.Æg.396.b.Or. ſmegmatum & dropacũ catalogus 53.a.Or. 666.e.Ægin.619.a.Myr. ſmegmatis loco pepones quando eſſe poſſint 46.e.Aet.

ſmegma Archigenis ad veſicam & renes 551.g.Aet. ſmegma quod Aſclepius dicitur 53.a.Or. ſmegma Ruffi ad corrugationẽ 53.e.Or.

ſmegmata caput denſantia 275.c. Aet. ſmegma ad capitis dolorem 143.c.Tr. ſmegma caput exſiccans 53.b.Or. ſmegmata ad dentes denigratos 385.f.Aet. ſmegmata ad elephantiaſin 666 g.Aet. ſmegmata ad faciem nitidam reddendam 367.a.Aet. ſmegma podagricum 611.a.e. Aet. ſmegmata ad reſolutiones 265.c.Aet. ſmegmata ad ſcirrhum ſplenis 528.g.Aet. ſmegma ſplendorem afferẽs & ſitum auferens 53.e.Or.

Smilacem ſeu taxum venenatæ & pernicioſæ facultatis eſſe 641.b. Æg.509.a.Orib. ſmilaci potæ medendum quomodo ſit 648.d. Æg.643.g.Aet.

ſmilax hortenſis 17.a.Aet.

Smilion collyrium 122. f. Celſ. ſmilium emplaſtrum 675.d.Æg.

Smiris lapidis facultas 631. c.Æg. 514.b.Or.69.f.Aet.

Smyrna 441.c.Orib. σμύρνα idem quod myrrha 356.e.Myrepſ. ſmyrnæ facultas 509.a.Or.52.e. Aet. vide Myrrha.

Smyrnii facultas 641.c.Ægin.19.f. 509.b. 610.c. Orib.52. f. Aet. ſmyrnii inter edulia qualitas 369 h.Æg.218.d.Or.

Sobriorum victus, & ſobrietatis cõmoda 39.g.Act.

Socordes qui 183.e.Aet.

Socratis ecligma 397.e.Myr.

Sol anni tempora & quæ in iis occurrunt, effingit 177.d.Act. ſol mutationes temporum quas faciat 178.e.Act. ſol ortus & interitus inſtrumentum 177. h. Act.

ſolis appropinquatio & elongatio 177.e.Act. ſolis lunæque in corpora noſtra actiones 177.d.Act. ſolis ardor capiti infirmo noxi' 16.a.Celſ. ſolis æſtus quid inducat 177.f Act. à ſole aduſtorum curatio 356.d.Æg. à ſole quæ faciẽ præſeruẽt 366.a.Aet.

ſolaris caliditas omnia maturare facit 3.e.Aet. ſolarium macularum medela 443.f.Ægin.370.d. Aet. ſolaribus maculis depurgandis & detergendis valent, amygdalæ 10. d. myrobalanum 13.f.Aet.

Solanum 443.d.Or. ſolani ſpecies, earúmque facultas 642.a. Æg.22.b.443.d.510.g.611.c.Or. 66.a.Aet. ſolani corymborum vis & vſus 56.b.Aet. ſolani radix 157.a.Tr.

ſolanum furioſum 443.f.Or. ſolano furioſo venenũ ineſſe 628. c.Aet. ſolani furioſi poti ſigna & curatio 548.d. Ægin. 286.g. Act.

Solearum vſtarum cinis qua vi polleat 619.a.Æg.91.g.Aet.

Solenes piſces qualis in nutrimento ſint materiæ 230.b.Or.

Solidarum craſſarúmque partium quænam dicantur 472.f.Or.

Solũ olei calidi quid conferat 410 e.431.a.Æg.

Solſtitium æſtiuum 152. a.Aet. ſolſtitium hybernum 152.e.Aet.

Somnus quid 374.f.Æg.34.b.Act. ſomnus vnde fiat 282.e.Or.108. b.d.Act. ſomni commoda & incommoda pro moderato vel immoderato eius vſu: eiúſque tempus & terminus 374.g.Æg. 281.e.282.b.Or.34.a.Act.

ſomnus an remittat vel conſtipet corpus 355.g.Caſſ. ſomnus interna calefacit 578.g.Aet. ſomnus & quies purgantium vim obtundũt 198.g.Act. ſomnus purgationi nimiæ vtilis, & quomodo ei inducatur 142.a.Aet. ſomnus ſiccitatis remedium 441 a.Aet. ſomnus tuſſi commodus 423.g.Aet.

ſomnus homini ſano in capitis dolore ita obrepens vt excitari nõ poſſit, mortifer eſt 28.d.Celſ. ex ſomno timere, mali morbi eſt 21.h.Celſ.

ſomnus & ſitis in ægro quomodo temperanda 43.e.Celſ. ſomnũ accerſens, dolores leniens & cõcoquens catapotium 95.a.Celſ. ad ſomnum capere non valentes 327.f.Mar. ſomnum conciliantia 54.c.Aret.375.b. 408.f. 409.c.426.f. Æg. 208.c. Scr.329. b.334.f.Marc. ſomnum conciliantia in phrenitide 54.a.Cel. ſomnum qui cibi concilient 40. b.Celſ. ſomnum inducentia medicamenta & antidota 261. g.262. h.268.e.Act. 390.d.394.f. g.h.408.h.412.d.417.g.418.c.425 g.811.b.813.b.Myr. ſomno inuitando & inducendo valent, anethum 11.b. Eſdræ antidotus 658.a. lactuca 27.g.iuncus 54.f. Aet. ſomnum inducens in vuluæ dolore catapotium 95.e. Celſ.

ſomno difficili ob capitis dolorem quid medeatur 253.f.254.b.Marcell. ſomnus grauior, & ſomnia tumultuoſa, mali ominis 20.e.Celſ. ſomni grauioris curatio 409.d.Æg. ſomnum imperturbatum inducit oleũ violatum 21.b.Aet. ſomnus inquietus vnde 531.e.Ægin. ſomnus longus ac profundus redundantis humiditatis effectum 259.a.Aet. ſomni moderati vtilitas, tẽpus, terminus 374.g.Æg. 281.e.Orib 34.a.Act. ſomnus multus & peruigilium capiti grauedinem cur concilient 758. e. Caſſ. ſomni tumultuoſi 23.d. Act.

in ſomno ſe permingẽtes quomodo curandi 565.g.Aet.

ad ſomnia venerea 768.f.Myr.

ſomnifera medicamenta varia 811 b.813.b.Myr. ſomnifera antidotus 367.g.Myr. ſomniferũ papauer 42.f.Aet.

ſomniſpicia 114.c.Act.

ſomnolentiores qui cerebrum habent frigidum 181.g.Aet.

Sonchi duo genera 441.f.Orib. ſonchi facultas 641.c.Æg.21.e. 509.b.Or.52.f.Aet.

Sonchites 420 d.Or.

Sonitus aurium intra ſeipſas: eiúſque curatio 128.a. Celſ. 286.e. Aet. ſonitus ac tinnitus auriũ cauſa 14.f.Act.

Sonus grauiorum vocum ad quid 116.b.Aet.

Σωφρονιστῆρες dentes 103.b.Ruff.546. a.Or.

Soporis cauſa & curatio 154.f.216. b.Act. ſoporem inducit dorycnion 16.h.Aet.

ſoporis detẽtionis ſymptomata & curatio 421.c.Æg. ſopor grauis curandus quõ ſit 230.g.Aet. 375.d.Æg. ſopor lethargicis quomodo excutiendus 56.c.57. g.Aret. ſopor vigilans quid, & quomodo curandus 419. b. 421.c.Æg.

ſoporales arteriæ 110.a.Ruff.

ſoporatoriam vim habet mandragoras 41.g.Aet.

ſoporiferum ſolanum 443.f.Or.

ſoporoſi qui 182.e.Aet.

Sorbilia oua qualis in nutrimento ſint materiæ 86.h.Aet.

Sorbitiones quomodo faciẽdæ 71. b.Or. ſorbitionibus loco olei quæ imponantur 72.a.Or.

ſorbitiones dyſenteriacorum 560. e.Aet. ſorbitio phonaſcorum 407.a.Aet.

Sorbi inter edulia qualitas ac vis 371.b.Æg.216.a.Orib.29.h.Act. ſorbi in medicando facultas 635 a.Æg.564.e.Or.

Sordes quid extergeat 595.c.Orib. ſordes aurium quomodo purgandæ 286.c.Aet.

ſordidis oculorum vlceribus quid medeatur 198.c.Scr.

Sordium facultas 639.c. Æg.20.g. 507.f.608.g.Or.50.g.Aet.

ſordes balneorum quales ſint 15. h.Aet. ſordium hominis facultas 518.e.Or. ſordes lanæ ouium qua virtute polleant 84. a.Aet. ſordes ex palæſtra 20. a.507.f.Or. ſordes ſtatuarum & vaſorum oleariorum quem vſum habeant 639.c. Æg.507.f. Or.50.g.Aet.

Sory melanteriã cur nonnulli falſo putarint 459.d.Or. ſoryos facultas 21.g.483.b.515.h.Or.2. g.73.c. Aet. ſoryos & diphrygis coctio 28.b.29.c.Or.

Soſagoræ malagma 88.a.Celſ.

Soſiani antidotus 432.d.Myr.

Soterios antidotus 417.g.418.c.g. Myr.

Sotira antidotus 658.b.Æg. ſotira antidotus 658.b. Æg.382.c. Aet. ſotera magna 403.f.Myrepſ.

Sotirichi Azaniti emplaſtrum 564. e.Myr.

Sparganium 441.f.Or. ſparganii vires 641.c. Æg.509.f.Or.

Spargula 479.e.Myr.

Spartus 441.f.Or. ſparti facultas 325.d.509.c.Or.52.g.Aet. ſpartum quo vites ligãt qua vi præditum 484.d.Or.

Σπάσμα quid & vnde 190.e.Act.

Σπασμὸς 19.e.Celſ. à ſpaſmo quid præſeruet 336.a.Marcell. ſpaſmo quid medeatur 341.e.Marcell.

Σπάθαι 114.a.Ruff. ſpatharum in organis vſus 163.b.Or.

Spathuri ſerpentis deſcriptio, & quomodo homini noceat: quomodo item eius ictui medendũ 625.g.Aet.

Σπαθίζειν 552.d Myr.

Spathomela Græcis quid 376. a. Aet.

Σπαθοφοίνικον 607 c.Myr.

Species morbi in ægro cõſideranda 194.a.

ſpecioſior & coloratior ſiquis factus eſt, ſuſpicio ſubeſt 20.d. Celſ.

Spectacula venerea venerẽ iuuant 577.d. Aet.

Specularis lapidis vires 641. d. Ægin.

Σπέρμα 110.f.Ruff.

σπερματικὰ ἀγγεῖα 108. g. 118. g. Ruff.

Spes quouſque in morbis reliqua ſit 22.d.Celſ.

Σφάκελος quid ſit 189.b.Act. ſphacelus quid, & quomodo curandus 511.c.Æg.723.g.Aet.

Σφαῖρα θαλασσία 482.d.Myr.

Σφαίριον 102.e.Ruff. ſphærion emplaſtrum 679.f. Æg.389.d.Aet. ſphæriõ emplaſtrum quomodo præparetur 773.g.Aet.

Σφαγὴ 105.g.Ruff.

Sphagitides venæ 63.c.Celſ.

Sphagnon 419.e.Myr.

Σφίκλη quid, & quem vſum habeat 644.b.Æg.482.b.Myr.

Σφὴν 512.c.Or. ſphenoides os 548 c.Or.
Sphincter Græcis quid 468.g.Aet. ſphincter muſculus 118. b. e. Ruff. σφιγκτῆρι muſculo quæ cautio adhibenda 585.e.Æg.
Σφόνδυλοι 105.d.Ruff.
Sphondylii vires 642.f. Ægin.509. f.Or.
Sphragis collyrium 308.e.Act.274 f.Mar. ſphragis Polyidæ 663. f.Æg. ſphragis Polybii in quibus partibus medeatur vulneri 100.d.Celſ.
ſphragidis Lemniæ facultas 617. f.Ægin. 513.a.596.e. Orib.65.b. Aet.
Σφυρὰ 105.g.Ruff.
Σφύζειν de quibus venis antiquitus dictum 109.h.Ruff.
σφυγμὸς quid 844.a.Phil.
Spicæ(conſtellationis)ortus 152.c. Aet.
Spicæ nardi electio 26.g.Or. ſpicæ nardi vires 634.d.Ægin.19.f. 21.a.606.f.Or.44.d.Act.
ſpicati olei præparatio 810.f.Aet.
ſpiceus & ſubſpiceus color 855. d. e.Th.46.f.Act.
Spicula, ſurculos, ſpináſque educentia 527.a.Ægin. 594.d.629.g. Orib.
Spiculatoris eclegma 540.h.Aet.
Spina 105.d.Ruff.545.c.546.c.547. a.Or.168.b.Celſ.
Spinæ muſculi 563.a.Or. ſpinæ vertebræ vigintiquatuor 513.f. Or. ſpinæ vertebrarum inclinationes cui ætati crebrò incúbant 20.a.Celſ. ſpinæ verticulorum luxatorum curatio 605. e.Æg.
ſpinæ affectæ quid conferat 210.d. Scr. ſpinæ dorſi fractæ curatio 597.c.Ægin.177.f.Celſ. ſpinæ gibbæ reſtitutio 178.c.Or. ſpinæ luxatæ reſtitutio 195.d.Or. 182.g.Celſ. ſpinæ reſolutæ curatio 429.c.Æg.
ſpinalis medulla 106.g.107.c.110. d.Ruff. ſpinalis medullæ duæ membranæ 525.f.Or. ſpinalis medullæ vitia 143.c.Act.
ſpinalis medulla qualis in alimento ſit materiæ 222.b.584.b.g.Orib.
ad Spinam corpori inhærentē 401 b.Mar. ſpinas extrahētia 527. a.Æg.629.g.657.a.Or. ſpinas faucibus infixas quomodo eximere oporteat 562.d. Æg.177.a. 404.d.Aet.
ſpinæ Ægyptiæ facultas 612.c.Æg. 407.c.483.f.490.e.Orib.9.a.Aet. ſpina alba 407.c.Or. ſpina alba aliàs herba ſalutaris 347. d. Mar. ſpinæ albæ facultas 612 c.Æg.490.e.592.g. Or.8.g.Aet. ſpinæ albæ inter edulia facultas qualis ſit 218.c.Or. ſpina Arabica, eiúſque facultas 612.c.Ægin.407.c.Or.
Spirabilia vaſa 110.a. Ruff.
Spirandi inſtrumenta quæ, & quibus malis obnoxia 3.g.7.b.Ar.
Spirationis vſus 7.b.Ar. ſpirandi difficultas quibus morbis annumeranda 69.e.Celſ. ſpirandi difficultas vnde 157.a.Act. ſpirandi difficultatis curatio 449. g. Ægin. 414.f. Aet. 68.g. Celſ. ſpirandi difficultati capitis vſtio quomodo adhibenda 551.c.Ægin. ſpirandi difficultatis remedium 69.b.Celſ. ſpirandi difficultati catapotium 95.c.Cel. ſpirandi difficultas in elephanticis quomodo curanda 502. e. Ægin. ſpirantes difficulter rectì facilius ſpirant quàm recumbentes 767.a. Caſſ. ſpirantes difficulter ſibilo ſimilem vocem cur edant 766.b.Caſſ. ſpirantibus difficulter quid medeatur 127.a.c.Ruff.58.a.Aet.357.a.358 c.g.381.h.390.e.392.d.406.a.407 b.416.b.417.g.h.430.d.434.f.435 b.551.d.Myr.384.f. Marc. vide plura in Dyſpnœa & Reſpirat. difficult. ſpirationis rectæ ceruicis curatio 449.g.Ægin. ſpirantibus rectâ tantùm ceruice quid medeatur 357.f.358.c.390. e.392. d.407.b.434.e.Myrepſ. ſpirantibus recta ceruice medentur hippophaes & hippophæſtum 127.a.Ruff. ſeſeli 51.d. Aet. vide Orthopn. ſpirare vehementer & crebrò, malum ſignum 21.e.Celſ.
Spiritus 111.a.Ruff. ſpiritus, præuidentiæ quid conferant 115.b. Act. ſpiritus quales ex quali concoctione cum vrina excernantur 99.g.Act. ſpiritus vnuſquiſque quomodo ex propria methodo adaugeatur, præſertim verò animalis 38.g.Act.
ſpiritus & muſicæ comparatio 16. b.Act. ſpiritum detinere debent parientes 784.e.Aet. ſpiritus excitādi quomodo ſint 98. d.Act. ſpiritus exitū quid obſtruat 154.h.Act.
ſpiritu calore accenſo, eóque calore permanente; diaria febris oritur 202.c.Aet. ſpiritus in febre faucibus eliſus quid indicet 25.g. Celſ. ſpiritus grauior quid indicet 20.f.Celſ. ſpiritus humorúmque lucta conuulſiones excitat 154.h.Act. ſpiritus mutatus diariam febrē inducit 314.f.Trall. ſpiritus vitio quomodo angina generetur 4.a.Aret.
ſpiritus aurium vnde oriantur 181. h.Act. ſpiritus qui in cerebro conſiſtit qualitas 39. d. Act. ſpiritus quo cordis facultas opus ſuum exercet, qualis 39.b. Act. ſpirituum qui tùm in ventriculo generantur, tùm in iecinore, tùm in corde, tùm in cerebro, differentia: ac quemadmodum his ipſis facultates animales tanquam vehiculis vtantur 6.e.Act ſpiritus ventriculi quomodo frigidus dicatur 38.h.Act. ſpiritus in vrinis 99. g. 100.a.Act.
ſpiritus animalis vnde generetur 380.f.Ægin.153.g.Act. ſpiritus animalis contemplatio, theorematum medicorum finis 1. c.Act. ſpiritus animalis in cerebro, oculóque & reliquis ſenſoriis functio 8.c.9.c.Act. ſpiritus animalis actiones, & de intelligendi in eo diſcrimine 18. b.Act. ſpiritus animalis canales 153.g. Act. ſpirituum externorum differentia 18. d. Act. ſpirituum extraneorum generationis cauſa 99.b. Act. ſpiritu extraneo dominăte quid accidat corporibus 98.c.Act. ſpiritus naturalis actiones & ſedes 16.e.Act. ſpirituum ſenſibilium diuerſa diſcrimina, licet vnus & idem ſit ſpiritus 10. b. Act. ſpiritus vitalis actiones 17.b.Act. ſpiritus vitalis fœtui vnde 781.d.Aet.
Spiſſamentorum decocti vſus 500. a.Æg.
Splanchnon 413.h.Or. ſplāchni facultas 617.b.Æg.494.a.Or.15. d.Aet.
Σπλὴν 108.f.Ruff. ſplenis affectionum dignotio & curatio 262.d. Trall.473.a.Ægin.143.d. 666. a. Orib. 519. f. Aet. 150.c. 228.c. Act. 74.b. Celſ. lienis affectionum diuturnarum dignotio & curatio 32.e.91. a.Aret. ad ſplenem remedia 349. f.350.a.385.g.Marcell. ad ſplenis vitia 336. d. g. Marcell. ad ſplenis vitia omnia 345. a. Marcell.
ſpleni balnea quæ commoda 359. g.Æg.155.b.Aet.
ſplene afflicto quæ vena ſecanda 120. d. Aet. ſplenis auctio quomodo attenuanda 530. e. Aet. ſplen conſumi quomodo poſſit 348.d Marc. à ſplenis dolore quid præſeruet 336. a. Marcell. ad ſplenis dolorem 264.a.346.g. 347.a.f. 348 g. 349.c.h. 350.d.Marcell. ſplenis indurati remedia 474. b.Ægin. ſplenes induratos iuuat acorum 9.a.Aet. ſplenis inflammati curatio 522. e.Act. ſplenis inflatio quomodo curanda 521.h.Aet.
ſplenem euacuantia 146. a.Aet. ſplenem obturantia 368. c. Ægin. ſpleni prodeſt viticis ſemen 4.d. Aet. ſpleni purgando valent, amygdala 10.d.myrobalanum 13.g. rubia tinctorum 26.b.Aet. ſplenis vſtio vt fiat 570.b.Æg.
à ſplene quartanæ ortæ diuturniores 214.c.Aet.
ſplenici vrinam habent nigram 198.c.Aet. ſplenicorum diæta 529.b. Aet. ſplenicis vtile malagma 684.g.Ægin. ſplenicorum vſtio 529. b. Aet. ſpleniticis medentia 333. h.337. h. 341. e.347. b. 348. a.c. 349.g. Marcell. ſplenicis medetur, beta 54.h. iſatis ſylueſtris 28. h. lixiuii aqua 154.b.theriaca 652. a.Aet.
ſplenicorum tuſſis quomodo curanda 530.b.Aet.
Splenis inter edulia qualitas 372. d.Æg.
ſplenion 435.a.Or.
σπληνῖτις φλὲψ 109.e.Ruff.
ſplenodapanos herba 530.d.Myr.
ſplenotomos antidotus 437. b. Myr.
Spodiaci collyrii etymologia & cōpoſitio 198. b.Scrib. ſpodiacum collyrium 50.f. Or. 265.h. Mar. ſpodiaca collyria 350.b. 351.g.Aet.
Spodios paſtillus 789.d.Myr.
Spodium 379.f.Myrepſ. ſpodium ex metallis quoque fieri 458. e. Or. ſpodii vires 641.e.Æg.19. e.Or.
Spondogos quid 370. d. Marcell.
Spondylium 441.g.Or. ſpondylii vires 642.f.Ægin.509.f. 609.e. Orib.
Spondylorum inter edulia qualitas 373.e. Æg.
Spongiarum differentia, quomodo crementur, & quomodo fiāt candidæ 458.h.Or. ſpongiarum facultas 641.d. Æg. 609.d. Or.74.c.Aet. ſpongiarum lapides 69.b.Aet.
ſpongiæ applicatione cur & quando vtamur 376.a.Or.156.a.Act. ſpongia aqua calente madefacta & expreſſa, ano ſubiecta, vapore ſuo eum adiuuat 249.d. Trall.
Spongiolæ epithematis vſus 471.h. Æg. ſpongiola malagma 684. h.Æg.
Spongiarium 169.c.Tr.
Spontaneæ laſſitudines, earúmque curatio 174.e.175.176.Aet.
Spuere ſanguinē periculoſum 70. a.Celſ. ſpuere ſanguinem iuuenibus crebrò accidit 20. c. Celſ. ſpuunt quandoque ſanguinem quibus menſtruus ſanguis non fluit b.70.Celſ. ſpuentibus ſanguinem quid proſit 601.f. Orib. ſpuentium ſanguinem in tuſſi, curatio 70.d. Celſ.
Spuma quid & vnde 154.h.Act. ſpuma labris inſidens quid in hircis denotet 18.e.Ar.
ſpumæ argenti vires 630 g.Æg. ſpumam argenti venenatam eſſe 628.d.Aet. ſpumæ argenti ſumptæ ſigna & medela 550.e. Æg.616.g.Aet.224.c.Scr. ſpumæ nitri electio 28.a.Or. ſpuma ſalis 71.b.Aet.
Spuriæ coſtæ 104. f. Ruff. 546. f. Orib. ſpuriæ tertianæ curatio 213.a.Aet. ſpurii venti 150.g. Aet.
Sputorum differentiæ & ſigna 91. g.Or. ſputorum notæ 399.g. Æg. ſputorū ſignificatio 200. f.Aet.
ſputum in principio ruſo quodam & ſanguine miſtum, non ſtatim timeri debet 26.f. Celſ. ſputi reiectionis obrupturam curatio 212.a.Tr.
ſputorū in pleuritide & peripneumonia dignotio 158. b. Act. ſputūm in tabe quale boni ominis ſit 26.g. Celſ.
ſputa pulmonis 158.e.Act. ſputum in pulmonis morbo quando periculoſum 28. a. Celſ. ſputa thoracis 158.e.Act. ſputis ex thorace & pulmone eiectis quid medeatur 658. d. Orib.
ſputum bilioſum & purulentum periculoſum 23.a.Celſ. ſputis crudis & liquidis in pleuritide quæ medela adhibenda 67.a.Aret. ſputis cruentis quæ medeantur 449.a.Ægin. ad ſputa glutinoſa 208.f.209.b.Scrib.310 e.Marc. ſputum mixtum purulentum in tabe, periculoſum 28.c.Celſ. ſputum purulentum 28.d.Celſ. ſputi ſanguinis cauſa & curatio 450. h. Ægin. 220. b.Act. ſputum ſanguinis quid iuuet 595.f.596.f. Orib. ſputo ſanguinis medentur, ſenecio 27.a.ſerpyllum 26.a.terra Samia 65.d.Aet.
ſputa incraſſans medicamentum 265.h.Act.418.d.Myr.

Σπύραθοι 602.d.Or.
Squamas educentia 486.c.Or.
ſquamarum metallicarum facultas 630.b.Æg.21.g.515.d.Or.72 g.Aet.
ſquama æris 460.b. quænã improbanda Ibid. & quomodo lauetur 460.d.Orib. ſquamæ æris duæ ſpecies 82.g.Celſ. ſquamæ æris facultas 630.c. Ægin.483.f. 484.a.515.d. Or.2.g. 72.g. 696.e. Aet. ſquamæ æris purgatoria vis & doſis 325.c.328.g. Or.127. b.Aet.273.e.Act. ſquamæ ferri facultas 630.c. Æg.515.d. Or. 72.g.696. e.Aet. ſquamæ στομώματος vires 306.a.Act.
ſquamiformia agglutinaměta 551. d.Ægin. ſquamiformes, ſeu ſquamoſæ, ſuturæ 106.d. 119.e. Ruff.
Squatinarum inter edulia qualitas 373.g.Æg.
Squilla, vide Scilla.
Stabilis ſuccus 110.g.h.Ruff.
Stachys 443.b.Or. ſtachyos facultas 641.e. Ægin. 509.c. Orib.
Stacte 441.h.Or. ſtactæ facultas 34.g. 52.g. Aet. ſtacte bona quæ 98.g.Aet.
Στακτὸν alias στακτὴ 433.e. Myrepſ. ſtacton collyrium 199. d.Scrib. 270.g.280.f. 281.e.Mar. ſtacticon collyrium 671.e.Æg.
Stagium quid 421.e.Myr.
Stagnantia loca qualia 369.b.Ibid. a.Or.
ſtagninæ aquæ qualitas 152.h.153. a.Aet.
ſtagnum mortuum, & eius natura 5.f.Aet.
ſtagnis innutriti piſces quales 373. d.Æg.
Staphis agria 442.a.Or.365.h.Myr. σταφὶς ἀγρία Latinis herba pedicularia ſeu peduncularia 195. e. Scr.251.f.Marc. ſtaphidis agriæ, ſeu vuæ agreſtis, facultas 615.e.Æg.492.h. Orib.13.a.Aet. 157.g.Tr.
Σταφυλὴ 103.d.116. d. Ruff. 187.a. Act.
Staphyle, vide Vua.
Staphylinus 442.a. Or.16.e.Aet. ſtaphylini facultas 618.g. Ægin. 597.b. Or.16.e.52.h.Aet.
Staphyloma quid, & quomodo curandum 436.b.557.g.Æg.300.b. 314.b.g.313.h.Aet. 183.h.239.b. Act.
Σταφυλοφόροι palati proceſſus 103. d.Ruff.
Στάσιμος χυμὸς 110.g.h.Ruff.
Stateris quantitas 243.Mar.
Stationes productæ podagram generant 587.h.Aet.
Statuarum ſordes quas vires habeant 639.c.Æg.
ſtatuariæ herbæ vires 253.a.Marcell.
Staturæ breuitas partum difficilem reddit 788.c.Aet. ſtatura longa matura ſenectute conficitur 19.a.Celſ.
Στέαρ 120. a. Ruff. στεάτων, id eſt adipum, in medicando facultas 641.f.Æg.518.f. Or.90.a.Aet. στεάτων, id eſt adipum, in medicando differentia & apparatus 442.b.Or.
Steatomata quid, vnde dicta & quomodo curanda 519.a.564.e. Æg.745.b.Aet.190.g.246.d.Act. 142.a.Celſ. ſteatomatis quid medeatur 669.c.Aet.
ſteatomata oculorum 299.e. Aet. eorúmque curatio 333.h.Aet.
Στελεχιαῖαι venæ facultas quæ 852. b.e.Theoph.
Stellas quomodo ordinauit Deus 151.g.Aet. ſtellarum acceſſio & ſignificatio 151.g.Aet.
ſtellarum crinitarum aſpectus 53. f.Act.
ſtella quæ terra Samia 65. d. Aet.
Stellionis morſus ſigna & curatio 539.d.Æg.618.β.a.Aet. ſtellionis vires 615.c.Æg.
Στηλοειδεῖς muſculi 106.g.Ruff.
Στῆμα 104.h.Ruff. 546.g.Or.
Στεφαίαι 101.g.Ruff. στεφάνη in oculo 102.b.Ruff.
στεφανιαία ſutura 106.d.119.e.Ruff.
Stercoris qualitas quomodo percipiatur 6.c.Aet. ſtercori educendo & euocando quid valeat 126.f 128.c.Aet. 266.b.Act.387. a.d.Marc. ſtercus euacuantia 147.d. Aet.
ſtercoris deiectiõi inuitæ quid medeatur 279.e.Act. ſtercus durum impedit purgationem 138. a. Aet. ſtercus vetuſtiſſimum quid expellat 340.d.Marcell.
ſtercoris ore redditi cauſæ & curatio 464.d.Ægin. ſtercus ore reiicienti quid medeatur 213.d. Scrib. ſtercus vomitu reiici quando contingat 468. f. Aet.
Stercoris animantium vires 627.d. Ægin. 20. f.484.c. 518.b. 602.d. Orib.82.c.Aet. ſtercus caninum quale 82.c.Aet. ſtercoris canini albi vſus 656.g.Orib. ſtercoris caprini vires 602.d. Orib. ſtercus gallinaceum 55.d. Orib. ſtercoris humani vis & vſus 82. e. 401.g. Aet. 197.e. Trall. ſtercus lupi 475. e. Aet.
Stergethros 406.d.Or.
Steriles fœminæ non purgantur naturaliter 803.b. Aet. ſteriles quid fœcundas faciat 788.a. Aet.
ſterilitatis cauſæ & curatio 489.a. Æg.792.b.Aet. ſterilitatis dignotio 792.c.Aet. ſterilitatem inducẽtia quàm periculoſa 795. d.Aet. ſterilitatem inducentes peſſi 705.c.Aet.
ſterilitatem inducentium affectionium curatio 794.f.Aet.
Στέρνον 104.c.Ruff.534.d.Or.
Sternutare oculo perfricato cur ceſſemus 762.b.Caſſ. in ſternuendo laborantes ſi ad ſolis iubar faciem obuertamus, cur ſternutatio ſuccedat 760. g. Caſſ.
Sternutamentum integra valetudine præditis noctu cur aut omnino non, aut perrarò fiat 261 h.Caſſ. ſternutamenti meatus 106.e.Ruff.
ſternutamentum inter bona indicia eſt 21.a.Celſ. ſternutamentum in pulmonis morbo periculoſum 28.a. Celſ.
ſternutamentorum vſus & materia 400.g.Or. ſternutamẽtum cientia 82.a.Ar.342.g.Or. ſternutamentum concitans medicamentum 195.g. Scrib. 250.a. Marcell.
ſternutamenta frequentia & grauedo quomodo curanda 651.f. Orib.
Sternutatio binis vicibus plerunq; cur fiat, rarò vnis aut pluribus 760.g.Caſſ. ſternutatione ſecundas excuti 784.g. Aet. ſternutatio linguam humectat 401. β.c.Æg. ſternutatio ſingultui commoda 442.d.Aet.
ſternutationem mouentia 358. a. Æg.297.a.Aet.197.b.Act.
ſternutatio quando non conducat 358.a.Æg. ſternutationis incommodæ curatio 411.a.e.Ægin. ſternutationi puerorum quomodo medendum 173 a.Aet.
Sternutatoria 443.a.Æg.296.f.Aet. ſternutatorium medicamẽtum 282.c. Act. 14. e. Aet. ſternutatorium caput purgans 688.c. Myr.
Stertentes infantes quomodo curandi 165.f.Aet.
Στῆθος 104.e.105.h.Ruff. στῆθος in digitis quid 104.d.Ruff.
Stibium, quod ſit optimum, quomodo cremandum, atque lauãdum 459.a.Or. ſtibii facultas 641.g.Æg.516.d.Orib.74.c.Aet. 305.f.Act.
ſtibium Alexãdri regis 336.c.Aet. ſtibium ad ornandas palpebras 340.e.Aet.
Stichus (pharmacum) 413.f.Aet.
Stigmatum medela 506.a.Æg.371. f. Aet. 244. c. 319. e. Act. 233.a. Scrib. ad ſtigmata 322.h.Marcell.
Στιλπνότης quid 373.d.Myr.
Stiliſcus in organis quid, eiúſque vſus 165.f.Or.
Stillicidium menſium quid ſit, eiúſque cauſa & curatio 797. β. f. Aet. ſtillicidii vrinæ notæ, cauſa & curatio 283.d. Trall.468.b. Æg.562.c.Aet.
Stimmi electio 28.a.Orib. ſtimmeos, ſeu ſtibii, facultas 641.g. Æg.516.d. Orib.74.c.Aet.305.f. Act.
Stincus officinis quid 376.a.Myr.
ad Stirpem corpori inhærentem extrahendam 397.g.Mar.
Stœbes facultas 641.g. Æg. 509.c. 610.c.Or. ſtœbes flos qua vi in purgando polleat 124. g. Aet.
Stœchas 443.c.Or. ſtœchadis facultas 642.a. Ægin. 21.h. 509.c. Orib.
Στόμα 103.b. Ruff. 83.c. Celſ. στόματα venæ 117.b.Ruff.
ſtomaticarum confectionum vſus & paratio 667.d.Æg. ſtomaticorum medicamentorum diuerſorum compoſitiones 657.a. Or.316.b. Act.545.a.&c.Myr. ſtomaticorum medicamentorũ vſus 241.h.Act.
ſtomatica compoſitio 302.a.Marc. ſtomatica διὰ χρίσεως 316.e.Act. ſtomaticæ illitiones 394.b.Aet. στοματικὰ malagmata 87.e.Celſ.
ſtomaticæ ad faucium vuæque tumorem 203.g.Scr.
ſtomaticum medicamentum è nucibus 31.a. Aet. ſtomatica è Punicis malis compoſitio 269. h.Act. ſtomatica è rutæ ſylueſtris ſeminibus 316.d.Act.
Στόμαχος 107.f.Ruff. ſtomachus cordi periculoſus vicinus 42.b. Aret. ſtomachum delectationis principem eſſe: & quæ eius delectatio commoda, quæ item ipſius offenſio incommoda & detrimenta toti corpori inferat 42.b.Aret. ſtomachus inteſtinorum principium 63.g.Celſ. ſtomachus interior ad ventriculum fertur 63.d.Celſ. ſtomachi ſitus & erga cor affectio 11. e.Aret. ſtomachi ſitus & qualitas 116.f.117.g.Ruff. ſtomachi intemperiei & humorum dignotio & curatio 457.c.Ægin. ſtomachi intemperies quomodo conſideranda & curãda 222. b.Act.
ſtomachi affectiones, earúmque curatio 42. b. 89.f. Aret. 220.g. Tr.410.a.456.c.Æg.137.b.659.f. Or.438.f.& deinceps, Aet.222. a.Act.70.h.Celſ. ſtomachum affici icta veſica 98. e. Celſ. ſtomacho laborantibus quæ agenda 17.a.Celſ. ſtomachi vitiis laborantium curatio 93. g. Aret. ſtomachi vitiis quid medeatur 651.g.Aet.316.d.Act.329 e.h.412.c.Marc. ſtomachi vitiis quibuſlibet quid ſuccurrat 222.e.Scr.
ſtomacho affecto ſi comitialis morbus ſequitur quid faciundum 257.f.Aet. à ſtomacho dolor capitis ortus quomodo curandus 270.d.Aet. ſtomacho ex vſu coitus læſo quomodo medẽdum 576.h.Aet.
ſtomachi abſceſſus diſcutiens 279. e. Act. ſtomachi aciditates quid conſumat 333.b. Marc. ſtomachi adſtrictio quomodo curãda 450.g.Aet. ſtomachus æſtuans, eiúſque curatio 225. b. Trall.71.a.Celſ. ſtomacho æſtuoſo commoda aqua puteana 152.h.Aet. ſtomachi appetentiæ abolitæ quid ſubueniat 362. e.363.b.384.b.390. a.399.e.416. h.Myr. ſtomacho ardore æſtuanti quid conueniat 603. a. Orib. ſtomachi aſperitatibus medentur oua 87 a.Aet. ſtomacho atra bile infeſtato quomodo medendum 438.f.Aet. ſtomachi bile redundantis ſymptomata 42.e.Aret. ad ſtomachi carbunculum 330. d. Marcell. ad ſtomachi cauſas 334. c.Marcell. ad ſtomachi cauſas vetuſtas 334.g.335. b. 339.b. Marcell. ſtomachi cibum non continentis curatio 71. g. Celſ. ſtomacho cibum vomitu reiicienti idoneum medicamentum 227.a. Trall. ſtomachus continere cibum in febri ſi nequeat, quomodo ei medendũ 48.a. Celſ. ſtomachi conuulſio quõ curanda 455. a. Aet. ſtomachi cruditati quid medeatur 364.h. 383.d. 386.d. 404.c.h. Myrepſ.329.f. 332.f.Marcell. ſtomachi debilitas animi deliquium facit 228. c.Aet. ſtomachi defluxionibus quid medeatur 322. e. Act. ſtomacho diſſoluti qualem diætam habere debeant 452. f. Aet. ſtomachi diſtentio 466.g.Aet. à ſtomachi dolore præſeruantia 336.a.Marcel. ad ſtomachi dolorem arcendum 337.a.Mar.

ſtomachi dolori quid medeatur 262. a. 277. f. 279. g. Actuar. 382. d.&c. 402. c. 404. c. 409. d. f. 410. c. a. b. 411. b. 416. g. 422. f. 424. a. 426. d. 455. h. 480. b. Myr. 211. g. 228. g. Scr. 324. e. 327. c. e. 328. c. 330. a. c. h. 331. b. d. 333. d. e. 334. c. e. 335. d. e. 337. b. e. g. 338. d. e. 339. a. 352. h. Mar. ad ſtomachi dolores ſubitaneos 330. e. 331. e. h. Marc. ad ſtomachi dolorem ex tuſſi 313. a. Marc. ad ſtomachi dolores veteres 331. a. Marc. ſtomachi duritiei quid ſuccurrat 236. b. Scr. 340. e. Marc. ad ſtomachi eroſionẽ ſine manifeſta cauſa 770. d. Myr. ſtomachi exulcerati curatio 71. d. Celſ. ſtomachi exulcerati remedia 454. g. Aet. 331. b. 335. d. Marc. ſtomacho exuſto prodeſt polygonum 48. f. Aet. ad ſtomachum faſtidientem eſcam 330. g. 331. h. 332. g. Marc. ſtomacho faſtidienti pharmaca quæ medicamenta conueniant 393. g. Aet. ad ſtomachum fatigatum 331. a. Marc. ſtomachi feruori quid medeatur 381. c. 386. f. g. 388. b. 394. b. 403. c. 405. b. 425. c. Myr. ad ſtomachi fluorem 211. f. Scr. 327. b. Marc. ſtomachus frigidus quomodo curandus 154. c. Tr. ſtomachi frigiditati quid ſubueniat 251. h. 263. a. Act. 355. d. 362. e. 364. h. 380. e. 383. c. 384. b. 386. g. 387. d. 389. g. 390. a. 403. b. 421. a. 422. d. 424. a. 426. d. f. 436. g. 493. d. Myr. ad ſtomachi frigiditatem antidota 226. d. Trall. ad ſtomachi grauedinem 311. a. Marc. ſtomachi grauitas 466. g. Aet. ſtomachi humiditatem nimiam adſtringẽs medicamentum 266. a. Act. 420. f. Myrepſ. ſtomacho humido & vomenti balnea quæ conuenientia 359. f. Æg. 155. a. Aet. ſtomachi imbecillis ſymptomata 11. f. Ar. ſtomachi imbecillitatis curatio 444. d. 445. Aet. ſtomacho imbecillis quæ ſeruanda ſint 11. d. Celſ. ſtomachi imbecillitatibus quid medeatur 277. f. 326. d. 329. b. Act. 386. b. 402. f. 403. b. c. 404. h. Myrepſ. 213. g. Scr. 376. c. Marc. ſtomacho imbecilli vinum quod conueniat 140. f. Tr. ad ſtomachum inaceſcentẽ 327. f. 330. e. Marc. ad ſtomachum infirmum 319. a. 331. f. Mar. ſtomachi inflammationis curatio 456. c. Æg. 453. a. Aet. 71. c. Celſ. ſtomacho inflammato quid cõueniat 605. f. Orib. ſtomachi inflammationibus prodeſt maſtiche 42. a. oleum melinum 19. e. Aet. ſtomachi inflationis curatio 227. b. Tr. 457. a. Æg. 71. a. b. Celſ. ſtomachi inflationi quid medeatur 363. f. 364. d. 380. e. 383. d. 388. b. 393. c. 407. d. 408. g. 422. d. 461. f. Myr. 209. a. 210. f. 211. g. 213. g. 236. f. Scr. 311. a. 326. b. 327. c. 329. a. f. 331. f. h. 333. h. 390. h. Marc. ad ſtomachum languentem 330. a. Marc. ad ſtomachi marcorem 332. g. 333. b. Marc. ad ſtomachi morſus 606. g. Or. 412. c. Myr. 328. b. 335. d. 384. d. Marc. ſtomachi morſus continuos infert lumbricus latus, & quæ ei medela adhibenda ſit 492. c. Aet. ad ſtomachi nauſeam 208. a. Scr. 289. c. 328. b. 330. e. Marc. ad ſtomachi nauſeam crebram 309. e. Marcell. ſtomachi percuſſi ſigna 98. c. Celſ. ſtomachus ne perfrigeſcat 335. g. Mar. ſtomachi perfrictioni quid medeatur 326. d. Act. ſtomachi pituitoſi curatio 229. h. Tr. 71. e. Celſ. ſtomacho puris defluxu infeſtato quomodo ſuccurrendum 90. g. Aret. ad ſtomachi rancorem 331. f. Marc. ſtomacho refrigerato quid ſubueniat 263. a. Act. ad ſtomachum reiicientem omnia 328. d. 383. g. Marc. ſtomachi reſoluti ſymptomata & curatio 71. f. Celſ. ad ſtomachum reſolutum 383. g. Marc. ad ſtomachum reuomentem 330. g. Marc. ad ſtomachum rheumatizantem 330. a. Marc. ad ſtomachi rigorem 333. a. Marc. ſtomacho ruptis quid conferat 312. g. 319. a. Marc. ſtomachi ſaliuationis remedia 457. b. Æg. ſtomachi ſiccitati & ardori quid medeatur 211. a. Scr. 326. e. Mar. ad ſtomachi ſingultum 374. a. Myr. ſtomachi ſolutioni quid medeatur 208. d. 211. f. 235. f. Scr. 310. c. 327. b. 328. d. g. 330. a. 331. f. Marc. ad ſtomachi ſtridorem 384. f. Marc. ſtomachi ſubuerſionibus quomodo occurrendũ 641. d. 661. b. Orib. ſtomachi ſubuerſioni medentia 89. g. Ar. ſtomachi ſupinitatis cauſa & curatio 444. d. Aet. ad ſtomachi tumorem 334. c. Marc. ſtomachi vlcerati curatio 458. b. Æg. ſtomachi voluuli quid ſint, & quid eis medeatur 447. d. Aet. ſtomachi voluuloſarũ affectionum curatio 458. d. Æg.

ſtomacho conuenientia & idonea ac ſalubria quæ ſint 66. b. 587. h. 593. a. Orib. 108. g. Aet. ſtomacho commodant & opitulãtur, aloe 9. e. cannabis ſuccus vino dilutus 29. h. gingidium 15. f. iaſpis 70. a. mithridaticum 657. b. nardi ſpica 44. e. ſecuridaca 26. g. ſpina alba 8. g. Aet. ſtomacho cõmodum vinum mulſum 128. c. Aet. ſtomacho quæ cõfectio vtilis 395. b. Aet. ſtomacho conueniens cataplaſma 329. c. Marc. ſtomacho conueniens medicamentum ex aloe 278. b. Act. ad ſtomachum cõponendum 339. b. Marc. ſtomacho confirmando quæ valeãt 311. e. 314. f. 329. d. 333. a. 334. e. 338. b. c. 339. e. Marc. ad ſtomachum conſeruandum 339. e. Marc. ſtomachum corroborãtia 330. e. Marc. ſtomachum corroborant odora 447. e. Aet. ſtomachi delectatio quæ commoda ſecum afferat, quæ item incommoda eiuſdem offenſio 42. c. Ar. ſtomachum exoluunt ſulphurulẽta balnea 155. b. Aet. ſtomachũ firmat equitatio 117. d. Aet. ſtomachum fouet oleum lentiſcinum 19. c. Aet. ſtomacho gratum ariſtolochiæ clematidis ſemen 126. f. Aet. ſtomacho incommoda & minus conuenientia quæ ſint 66. d. 588. b. Or. 108. e. Aet. ſtomacho incommoda edulia quæ 55. a. Aet. ſtomacho incommoda ſunt, abrotonum 7. b. cerebri eſus 85. f. lini ſemen 40. g. porrum ſylueſtre 16. b. Aet. ſtomachus inuitandus quomodo ſit in ciborum inappetentia 412. a. a. Æg. ſtomachum lædi medicamentis 81. f. Celſ. ſtomachum purgantia 335. c. Marc. ad ſtomachum reficiendum 332. a. 333. a. Marc. ſtomachum releuantia 338. g. Mar. ad ſtomachum reparandum epithemation 330. g. 331. a. Marc. ſtomachum roborantia 587. h. 600. f. Or. ſtomachum roborant vuæ paſſæ 13. a. Aet. ſtomachum ſiccat agroſtis 7. e. Aet. ſtomachum ſubuertunt graueolentia 447. e. Aet. ſtomachum non ſubuertens medicamẽtum 280. d. Act. ſtomachi vſtio 570. c. Æg.

Stomachici qui 457. c. Ægin. ſtomachicis quid medeatur 278. f. 263. c. h. 280. c. 324. b. d. 327. f. Act. 360. a. 361. f. 364. d. 369. d. 374. a. 386. f. 387. a. b. d. 388. g. 389. g. 390. b. 402. a. 403. c. f. h. 404. a. 407. c. f. 410. c. 412. h. 417. b. d. 418. d. 419. g. 420. a. 421. e. 436. c. 445. h. 453. d. Myrepſ. 210. e. 211. a. Scr. 337. a. 364. c. Marc. ſtomachicis prodeſt, electrum 69. h. hypociſthis 33. f. vociferatio 116. a. Aet.

ſtomachica antidotus 445. h. Myr. ſtomachica antidotus picra 227. f. Trall. ſtomachicum baion 224. b. Trall. ſtomachicum epithema 523. a. Aet. ſtomachicum laxatiuum 368. b. Myrepſ. ſtomachicum medicamentum 601. b. Or. ſtomachici orbiculi 279. g. Act.

Stomatica, vide poſt Stoma ante Stomachus.

Στομόω 407. e. Myr.

ſtomoma 460. d. Or. 407. e. Myrepſ. 119. f. Celſ. ſtomomatis ferri ſquamæ vires 630. c. Ægin. 55. e. Or. 72. h. Aet.

Στραβισμὸς quid & vnde 184. g. Act. ſtrabiſmi curatio 439. a. Ægin. 131. b. Or.

Strangulantis laquei ratio & vſus 160. b. h. Orib.

Strangulatum & mortem affert cucurbita præcordiis intempeſtiuè affixa 122. d. Aet. ſtrangulatis quomodo medendum 447. d. Æg. 647. d. Aet. ſtrangulatorũ reuocatio 404. b. Aet. ſtrangulati quõ reuocandi, ex Theophraſto 132. e. Or.

ſtrangulationi ex ellebori potione factæ, quomodo ſubueniendum ſit 340. d. Or. ſtrãgulatis à fungis quomodo ſuccurrẽdum 639. a. Orib. ſtrangulationi è fungorum eſu medetur gallinaceũ ſtercus 83. f. Aet. ſtrangulatui in purgatione menſtrua quid ſubueniat 406. c. Myr. ſtrangulatio vteri quid, vnde, & quomodo curanda 487. d. Æg. 802. & c. 813. &c. Aet.

ſtrangulatorius aer 150. b. Aet.

Stranguria 19. b. Celſ. ſtranguria, eiúſque curatio 562. c. Aet. ſtranguriæ ſignum 858. b. Th. ad ſtranguriam 358. f. 359. a. g. Marc.

Stratiotes 443. c. Or. ſtratiotæ vtriuſque vires 642. a. Æg. ſtratiotes aquatilis 21. d. 509. d. Or. 548. d. Aet.

Stratiotæ collyrium 359. d. Aet. ſtratioticon collyrium 199. c. Scrib. 274. e. g. 270. f. Marcell. ſtratioticum pſoricon collyrium 274. f. Marc.

Stratonis medici de terra dictum 64. a. Aet.

de Strato 370. c. Or.

ad Stridorẽ pectoris deponendum 316. a. Marc.

Strigmentum balneorum qua vi polleat 494. d. Or.

Στρόβιλος 372. b. Myrepſ. ſtrobili vires 629. e. Æg. 28. g. Aet. ſtrobilinæ reſinæ vires 639. a. Æg. 507. c. Or.

Strombus 230. b. Or.

Στροφωμάτων in organis vſus 163. d. Orib.

Στρόφος quid & vnde 159. c. 164. a. Act. 24. b. Celſ. ſtrophos quibus affectibus contrarius 163. d. Act. ſtropho quid medeatur 213. g. Scr. 333. f. 376. c. Marc.

Struma quid, vbi naſcatur, & quomodo curanda ſit 564. a. 518. c. Æg. 741. e. 742. Aet. 190. f. 246. c. Act. 110. c. Celſ. ſtrumarum differentia 741. f. Aet. ſtrumæ explorandæ quomodo ſint 306. b. Marc.

ſtrumis chirurgiam vtiliſſimam eſſe 742. f. Aet. ſtrumas diſcutiẽtia malagmata 86. e. Celſ. ſtrumis diſcutiẽdis & tollendis quid valeat 592. d. 599. c. 600. h. 634. b. Or. 321. g. 322. b. 326. f. Act. 773. b. 824. d. 825. a. Myr. 230. d. 232. e. 236. f. 237. a. Scrib. 264. c. 305. h. 307. a. 308. b. 317. b. 390. g. 406. a. 412. c. Marc. ſtrumis medentia 515. c. Ægin. 113. e. Or. 206. a. Scr. ſtrumis medetur adiantũ 8. c. ammoniacum 10. e. aſini vngula 91. c. capparis 30. c. cyclaminus 37. f. gagates lapis 68. g. muſtelæ vſtæ cinis 92. e. ſtercus bubulum 83. d. Aet.

Struthiocameli caro qualis in nutrimento ſit materiæ 371. f. Æg. 223. a. Or. 86. e. Aet. ſtruthiocamelorum oua quale nutrimẽtum corpori præbeant 371. g. Æg. 223. d. Or.

Struthiomela 215. g. Or.

Struthionum oua 86. h. Aet.

Sruthium 482. h. Or. Struthion Latinis radix lanaria 195. g. Scr. 250. a. Marc. ſtruthii radicis facultas 19. f. 509. d. Or. 53. a. Aet.

Strychnon 443. d. Or. 40. e. Celſ. vide plura in Solanum.

Studium rationẽ lædit 259. c. Aet. ſtudioſorum inopia & valetudo 42. h. Aret.

Stupefacientia medicamenta 597. g. Aet. ſtupefacientium vſus nimius, noxius 494. c. 463. d. Æg.

ſtupefaciendi vim habens collyriũ 436. a. Æg.

ſtupefactis cõducit pyrethrum 49. e. Aet.

ſtupidas actiones excitat geſtatio 116. e. Aet. ſtupidus dolor 226. g. Aet.

ſtupidos ac reſolutos quid adiuuet 608. c. Orib.

ſtuporem inducit cucurbita intempeſtiuè admota 122. d. papauer ſua frigiditate 42. g. Aet.

ſtuporis ſeu ἐκπλήξεως curatio 217 g. Act. ſtupore attoniti qua geſtatione vti debeant 116. g. Aet.

Sturnorum ſtercoris vires 602. g. Orib.
Styloides proceſſus 548. e. 551. g. Orib.
Stymmata Græcis quid 507.a.Aet.
στύψις 482.g.Myrepſ.
ſtypteriæ, id eſt aluminis, varia genera 459.b.Orib. vide plura in Alumen.
Styrax 443.g.Or. ſtyracis facultas 642.c.Ægin. 509.d.610.d.Or. 53.b. Aet. ſtyracis in purgando vis & doſis 649. c.Æg. 126.g. Aet. ex ſtyrace epithema 514. e.Aet.
ſtyrax flauus optimus 98.h. Aet. ſtyrax liquidus 433.e.Myr. ſtyracis fuligo 40.f.Aet.
ſtyracatum vinum 280.g.Or.
ſtyracinum oleum 21.e.Aet.
Subaureus color qui 855.f. Th.
Subcaniculares fructus 53.b.Aet.
Subcartilaginea 104.f.Ruff.
Subcineritius panis 252.c.Or.
Subcruenti vngues quomodo ſanandi 733.f.Aet.
Subcutiliæ aquæ 71.f.Celſ.
Subditicia collyria quam vim & vſum habeant 461.g.487.g.Æg.
Subducendo ventri quæ valeant 110. b. Aet. ſubducens leniter 127.d.Ruff.
Subfragi medicaminis compoſitio 334.f.Marc.
Suberis vis 645.b.Æg. ſuberis ex Italico vaſe vſti cinis quid conferat 482.c.Æg.
Sublimamenta vrinarum quid ſint 153.a.Act. vide plura in vrinæ enæorema.
Subluxatio quid 602.c.Æg.
ad Submeiulos 362.e.Marc.
Subnaticulæ 105.e.Ruff.
Subocularia 102.d.Ruff.
Subrubeus color 855.f. Theoph. 47.a.Act.
Subrufus color qui 855. f. Th.
Subſidentia quomodo ex amylo, & reliquis fiant 254. g. Orib. ſubſidētia ex lentibus facta 254. g.Orib. ſubſidentia vrinarum quid ſit 150.h. 153.b.Act. vide plura in Vrinæ ſubſidentia.
Subſolanus ventus 150.f.Aet.
Subſpiceus color 855.d.e. Th.
Subſtantiam immixtam & ſimplicem inuenire quandoque impoſſibile 63.b.Aet.
quæ Subſtrata ab omni beſtia venenata præſeruent 615.β f.Aet.
Subuerſio carnium 178. f. Aet. ſubuerſio ſtomachi 444.d.Aet.
Subuertebrum 105.d.Ruff.
Succatiunculæ quæ, & quandiu durent 252.g.Act.
Succedaneorum inuicem medicamentorum ratio ex Galeno 694. f.Æg.
Succida lana 91.d.Aet.
Succingentes membranæ 107. h. Ruff. ſuccingens membrana quæ, & quibus malis obnoxia 6. c.Aret.
Succinum 69.h.Aet.
Succi, eorúmque ſpecies & nomina 110. g. Ruff. ſuccorum actiones ex ipſorum temperie ſequi 463. d. Or. ſuccorum flos à veſica fellea attrahitur 150. e. Act.
ſuccum bilioſum gignentia 585. b. Orib. ſuccum bonum gignentia 63.f.241.a.586.b.Orib.116.g. Aet. ſuccos craſſos gignentia 61.c.583.h.Or.104.h.Aet. ſucci craſſi eſſe caſeos 80. c. Aet. ſuccos crudos quæ gignant 584. e.Or. ſuccum frigidum creantia 584.g.Or. ſuccum glutinoſum gignentia 584.e. Or. ſuccum malum gignentia 64.d.241. g.586.e.Orib. 107.b.Aet. ſucci mali edulia vitanda 51.f. Aet. ſucci mali ſunt ficus 53.f.Aet. ſuccos medios gignentia 584. c. Or. ſuccum melancholicum gignentia 584.h.Or. ſucci melancholici purgatorium 280. b. Act. ſucci optimi lac 77.a.Aet. ſuccum vitioſum gignit in corpore pepo 46.f.Aet.
Succorum medicorum differentiæ & facultates 463.b.Or. ex ſuccis emplaſtra 757. b.Aet. è ſuccis medicamentum 673.e.Or.
ſucci Cyrenaici facultas 21.f.Orib. 45.f.Aet. vide plura in Liquor. ſuccus refrigerans quis 581. c. Orib. ſucci venenati qui 628. c.Aet.
è ſucco betæ ceratū quomodo paretur 774.g.Aet. ſuccus fœniculi cum melle 51.h.Or. ſucci papaueris facultas 21.d. Or. 42. g.Aet. vide plura in Opiū, & Papauer. ſuccus papaueris qd mali inferat homini, & quomodo venenum eius pellatur 644. g.Aet. vide plura in Opium. ſuccus vuæ immaturæ qualis 3. h.Aet.
ad Sudes protrahendas è corpore 264.b.Marc.
Sudare plurimū poſt balneum cur aliquando minus cōueniat 385. c.Or.
ſudamina quid ſint, & vnde oriantur 169.c.Act.
ſudantes irrigandi quomodo ſint 410.g.Ægin. ſudanti ex labore, frigida potio perniciosiſſima 13. d. Celſ. ſudantium victus 410.h.Æg.
ſudationes naturales 57. c. Celſ. ſudationibus & fœtoribus alarū quæ medeantur 456.b.Æg.
ſudoris cauſæ 38.a. 168.f.Act. ſudoris ſigna 200.b.Aet. 37.h. 168. g.Act. ſudor ægrorum quid indicet 168. g.Act. ſudores boni vel mali quatenus 37.h.168.g. Act.21.f.Celſ.
ſudores ellebori potionem ſi conſequantur, quid faciendum 341. h.Or. ſudoris exercitio excitati habenda ratio 202.g.Act. ſudoris per expreſſionem facti cauſa, & quæ ei medela conueniat 411. α.a. Æg. ſudores febrientium quid indicent 168. g. Act. ſudor in febri ſi exerceat, quid agendum 48.b. Celſ. ſudorem puero in febri quomodo prouoces 176.g.Aet.
ſudores crebri fiunt aluo inhibita 163.f.Act. ſudor frigidus quid portendat 200.d.Aet.168.g. Act. ſudor frigidus in acuta febre peſtiferus 200 d.Aet. 23.b. Celſ. ſudor glutinoſus quid portendat 168. g. Act. ſudor immodicus animi deliquium facit 227. g.Aet. ſudor ingens præſentiſſimum remedium febris peſtilentis 48.h.Celſ. ſudores iudicatorii quatenus admittendi 410.e.Æg. ſudor longum morbum indicans 22.c.Cel. ſudores mali ominis qui 168. g. Act. 21.f.Cel. ſudores miliares quid indicent 169. a. Act. ſudores morbum exacuentes quid ſignificent 169. a. Act. ſudor multus quando in febribus ſubſequatur 19.g.Celſ.
ſudoris eliciendi duplex ratio, eiúſque vtilitas 35.b.Celſ. ſudores ducentia & prouocantia 358. c. Æg. 344.a.404.d.483.d.Or. 147. f.Aet. 57.b.Celſ. 230.g.Scrib. ſudores prouocans remedium 268.e.Act. ſudores prolicit calaminthe 600.c.Or. 29.c.Aet. ſudorem mouentibus cur vtamur 344.a.Or. ſudores detergendi quomodo 410.f.Ægin. ſudores ſupprimētia 73.b.e.Ar. ſudorem reprimens oleum 329. a. Act. ſudores ſedat ſapphirus 70.c.Aet.
per ſudores purgat cyclaminus 126 h.Aet.
ſudoris inter medicamēta qualitas 518.a.Or. ſudoris in medicando vis 622.h Æg.518.a.Orib. 81. e.Aet.
Suēdæ quæ partes potiſſimùm 99. h.Celſ. ſuendi ventrem ratio 572.b.Æg.
Suffimenta aromatum procul ab igne ſemoti cur acutiùs percipiāt 760.f. Caſſ. ſuffimentorum vſus & confectio 693.b Æg. 395. b.d.g.Or.145.b.Aet. ſuffimenta quomodo adhiberi debeant, eorúmque materies 145.c.Aet.
ſuffimentum Berenices 663. d. Aet.
ſuffituum cōpoſitiones variæ 693. c.Æg.58.b.Or.635.a.Myr. ſuffitibus quibus comitiales explorandi 423.d.Æg.
ſuffitus ad conceptionem 795. e. Aet. ſuffitus ad ſomnum conciliandum 58. d. Or. ſuffitiones ad tuſſim 414. d. Aet. 206.a. b.Trall. ſuffitiones venenata fugantes 615.β.g.Aet. ſuffitus ex cypreſſo, quod cyphi lunæ dicitur 58.d.Or.
Suffocatio ſolido cibo deglutito cur accidat 762.f.Caſſ. ſuffocatorum curatio 457.e.Ægin. ſuffocatorum reuocatio 404. d. Aet. ſuffocationi ex fungorū eſu quid conferat 605.b.Or.
ſuffocata oua 223.e.Or.
Suffumigationibus quando vtendum 343.b Or. ſuffumigiorum præparationes variæ 840.b.Aet. ſuffumigiū eccleſiæ 840.e.Aet. ſuffumigium vigiliis febriētium vtile 409.c.Æg.
ſuffumigabile oleum 204.c.Aet.
Suffuſio oculorum quid 12. c. 184. d.Act. 125. a. Celſ. ſuffuſione imminente, oculis culicum muſcarum formicarúmque imagines cur obuerſentur 758.a. Caſſ. ſuffuſionis oculorum dignotio & curatio 458 c. Æg. 130.d. Or. 323.g.Aet.240.b.Act.125.a.Celſ. ſuffuſioni oculorum quid conueniat 306.f.Act.198.f. Scr. 267. c.h.278 c 279.f.Marc. ad ſuffuſiones oculorum incipientes puluis 175.e.Tr.
ſuffuſionibus cruentis ex ictu quid medeatur 309. e. Act. ſuffuſiones ex plaga cui oculorum parti peculiariter accidant 299. e.Aet.
Sugillata 107.b. Orib. ſugillatio vnde, & quid ſit 185.f.Act. ſugillatorum curatio 443.g. 517.b. Æg.517.b.730.g.Aet.239.c. Act. ſugillatis quid medeatur 107. b. 600.d.611 c.Or.56.d.Aet. 321.e. Act.234.h.Scrib.323.e.g.Marc.
ſugillatio oculi quid ſit & quomodo curetur 433.f.Æg.307.a. 365. f.Aet.309.c.310.c.Act.
Suilla caro &c. vide in Sus.
Sulphur 453.c.Or. ſulphuris coctio 30.a.Or. ſulphuris electio 27.d.Or. ſulphuris facultas 622 d.Ægin.19.c.e.21.g.22.c.515. b. 599.c. Orib. 72. e.697. d.Aet. ſulphuris ſuffitus in doloribus neruorum valere 62. g. Celſ. è ſulphure antidotus 263. a.Act. 453.g.Myr. è ſulphure lexopyretos 433.c.Myr.
ſulphur ignem non expertum 482. h.Or. è ſulphure ignem non experto antidotus 429.e.Myr. ſulphur viuum 440.d.Myr.
ſulphurulenta balnea 155.b.Aet.
Sumach 395.d.Myr.
Sumen 114.b.Ruff.
Sungeli antidotum 278.f.Act.
Supercilia 101.f.Ruff.546.c Or. ſuperciliorum ornatus 365. a. Aet. ſupercilia alba nigra vt fiant 750.e. Myr. ſuperciliorū pilos quid augeat 365. a. Aet. ſupercilii pilorum defluorum curatio 435.b.Æg.
ſuperciliorum defluuii curatio 238. f. Act. ſuperciliis exaſperatis quid conueniat 604.f.Orib. ſuperciliorum reſolutionis curatio 429.a.Æg.266.a.Aet.
Superflua purganda 223. d. Aet. ſuperfluitatibus quæ careāt 106. b.Aet. ſuperfluitatibus quæ redundent 106.a.Aet.
Superiores partes aluo ſolutis exercendæ 16.f.Celſ.
Superpurgationes quando & vbi timendæ 199.e.Act.
Superſtitioſa medicamenta Chriſtianis vitanda 441.c.Myrepſ.
Supinum obdormire ſeminis profuſioni nocuum 80.e.Celſ.
ſupinitas ſtomachi 444 d.Aet.
Suppoſitorium quid 501.b.Myr.
Supprimētia ſanguinem 82.g.Celſ. ſupprimentia vētrem 110 f Aet.
ſuppreſſæ aluo puerorum quomodo medendum 177.d.Aet.
Suppurationes in morbis pluribus excitari 25.h.Cel. ſuppurationis indicia 25.d.Celſ. ſuppurationes peſſimæ quæ 28 b.Celſ. ſuppuratio quæ nondum patet oculis, vt deprehendenda 26. c. Celſ. ſuppurationum quæ extrà aut intrò feruntur, quæ tolerabiliores 26.f. Celſ. ſuppurationes quæ intus oriūtur, quomodo in reſolutione neruorum curandæ 63.a.Celſ.
ſuppuratorum chirurgia & vſtio 569.a.Æg. ſuppuratis ſuppurationibúſque quid medeatur 409. b.411.g.446.g.484 h.771.b.Myr. 209. b. 236. f.Scr. ad ſuppurationes futuras & factas 390. g. Marc. ſuppurata quid purget 311.b Marc.
ſuppuratæ auris curatio 232.d.Aet. ſuppuratio in lateris dolore quādo tabem denuntiet 25.b.Celſ. ſuppuratio oculorum quomodo ſananda 309.b.Aet. ſuppu-

rationis pectoris cauſæ, ſigna& curatio 28.c.Ar. 426.b.Aet. ſuppurationis circa thoracem & membranam coſtas cingentem cauſa & curatio 452.h.Æg.
ſuppuratoria medicamenta 442.a. Æg.21.h.614.f.Or.103.g.Aet. ſuppuratoria medicamenta quã do adhibenda & quæ 442.a.Æg.
Supremæ corporis ſedes, item & concauæ, ad nomas cur opportu næ 755.a.Caſſ.
Sura 105.g. Ruff. 547.b.Or. 170.a. Celſ. ſuris medetur terra Ægyptia illita 63.g.Aet.
Surculi è corpore quo pacto eiiciendi 629.g.Or.104.b.Celſ.
Surdi per nares vocem cur reddant 758. d. Caſſ. ſurdum quo medicamento Aetius curarit 287.d. Aet. ſurdaſtris quid medeatur 300.h.Act.
ad ſurdiginem 285.a.d.287.e. Mar.
ſurditatis cauſa & curatio 185. h. Tr. 441.c.Æg. 648.b.Or. 286.h. Aet.14.e.181.f.237.b.Act. ſurditati quid medeatur 438.a. 773. b.831.a.Myr. ſurditati, aluus bilioſa maximè cõfert 27.g.Cel.
ſurditas natiua incurabilis 441. c. Ægin.
Surrentinum vinum 13.g.Aet.
Sues in Gallia habitiores, & valentioris alimẽti fieri, poſtquam vterus illis abſciſſus fuerit 508. a.Or. ſuis partes aliquæ cuius alimenti ſint 37.a.Celſ.
ſuillæ carnis inter edulia qualitas & facultas 372.a.Æg. 64.b. 220. c.241.d.584.b.Orib.84.d.Aet. ſuillas carnes ſale conditas tutò guſtari poſſe 61.a.Or. ſuillum fel 81.c.Aet. ſuillum iecur 223. b.Or. ſuillum lac quale 76. e. ſuilli lactis vſus 671.a.Or. ſuillum pancreas 584.e. Or. ſuilla pinguedo 2.c.90.c.Aet. ſuillus talus vſtus 91. f. Aet. ſuilli teſtes alunt 85. e. Aet. ſuilli vngues 91.c.Aet.
ſuum morſus quõ curandus 615 ß. a.Aet.
Suſæ in Perſia 20.f.Aet.
ſuſinum oleum 370. d. Myrepſ. ſuſini olei etymologia & confectio 689.c.Æg.20.e.Aet.
Suſpenſor 109.d.Ruff.
à Suſpirio quid præſeruet 336. a. Mar. ſuſpirio accõmodata medicamenta 205. f. 207.g. 208. e. 210.a.213.g.Scr.316.g. 317. b.d. f.325.c.336.d.Marc. ſuſpirium reprimentia 385.b.Marc.
ſuſpirioſis mederi quid valeat 127. c.Ruff.600.d.Or.651.f.Aet. 253. g.257.g.263.c.e.265.h.267.d.329. f.Act.310.a.d. 313.a.317. a.c.d.g. 319.b.333.c.346.b.Mar. ſuſpirioſis dolorem leuans catapotiõ 417.e. Aet. ſuſpirioſorum potio 417.b.Aet.
Suturæ 106.c.Ruff. ſuturæ capitis 106.b.Ruff. 547.h.Or. 167.b. Celſ. ſuturæ palpebrarum 329. a.330.Aet. ſutura vulnerũ 100. a.Celſ.
Sutorium atramentum 74.f.Aet. vide Atrament.ſutor.
Syagros 425.g.Or.
(κων & σ. ξῦκα quid ſint 181.f.Act. vide -
Sycaminos 444.b.Or.54.a.Celſ. ſycamini fructus vocari ſycomora 679.c.Æg.444.b.Or.54.a.Cel.
ſycaminon 445. c. Myr. ſycaminorum inter edulia qualitas, & in medicando facultas 214.f.Or. 43.f.Aet. ſycamini confectio 445.f.Myr.
Συκαμίνων & σύκων curatio 246. f. Act.
Syce 444.f.434.g.Or.
Sycomoron 679.c.Æg.444.b.f.Or. 43.f.Aet. ſycomororum inter edulia qualitas & facultas 371.d. Æg.217.d.Or. 43.f.Aet. ſycomororum medica facultas 642. d.Æg.43.g.54.c.Aet.
Σύκων & συκαμίνων curatio 246. f. Act.
ſycoſis quid 434.d.Ægin.75.b.97.a. Aet.183.c.Act.117.b.Celſ.199.f. Scr.274.a.Marc. ſycoſis quotuplex 117.b.Celſ. ſycoſis vnde dicta, & quomodo ei medendum 434.d.Æg.318.h.Aet. ſycoſi quid medeatur 75. b. 97. a. Aet.199.f.Scr.274.a.Marc.
συκωτὸν 222.c.Or.85.g.Aet.
Syderatio vide Sideratio.
Syluæ mater 215.e.Scr.
ſyluestria animalia quale alimentũ præbeant 372.e.Ægin. ſylueſtrium animalium caro qualis 86.b. Aet. ſylueſtrium carnes melioris ſucci eſſe quàm cicurum 241.f.Or.
ſylueſtres feles ad demorſos à crocodilo conueniunt 615. ß.c.Aet.
Symbiotarium 57.a.364.b.Or.
Symeon Sethi 355.c.Myr.
Symmetria eduliorum 171.c.Aet.
Sympathia remotiorum membrorum cur fiat, non ſemper vicinorum 761.b.Caſſ.
Symphonos antidotus 413. g.Aet. 434.a.Myr.
Symphyſis oſſium quid 547.c.Or.
ſymphytum 416.h.444.b. Or. 401. c.Myr. ſymphytum Gallis halum dici 389.f.Marc. ſymphytum Latinis inula ruſtica & allium Gallicum 318.a.Marcell. ſymphyti vtriuſque facultas 642 e.Æg.509.f.Or.54.b.441.d.Aet. ſymphyti vtriuſque in purgando facultas 466.g.Or. ſymphyti radix 355.a.Myr.
ſymphytum petræum 444.d. 509.f. pecton.ibid.Or.
Συνάγχη quid 3.h. Ar.446. g. Ægin. 187.b. Act. 68. b. Celſ. συνάγχη vnde dicta 4.a.Aret. ſynãches curatio 446.g.Æg.68.b. Celſ. ſynanchæ quid medeatur 304. b.306.f.309.c.337.e.Marc.
Synchriſmata 252 b.Marc.
Συγκομιστὸς panis 247. f. Orib. 26. f. Act.
Syncope quid 11.c.71.e.Ar. 454.g. Æg. ſyncope vnde 454.g.Æg. 98 h.Or. 224.c.Aet. ſyncopen cordis, non ſtomachi, affectum eſſe 11.e. Aret. ſyncope quos inuadat 227. f. Aet. ſyncopes cauſæ & ſymptomata 11.e.Aret. 322.h.Tr.408.a.Æg 224.c.Aet. ſyncope correptorũ pulſus 398. g.Ægin. ſyncopes incipientis ſymptomata 71. e. Aret. ſyncopæ vehementia quanta 11. c. Aret.
ſyncope curabilis & incurabilis quando ſit 454.g. Æg. ſyncopes curatio 71.d.Aret.217.c.Act. ſyncopes fauſta ſigna quæ 73. g. Aret. ſyncopæ exterius quæ adhibenda medicamenta 73.a. d.Aret. ſyncopæ locus & habitatio commoda quæ 73.c. Ar. 369.g. Or. ſyncopæ venæ ſectione quomodo occurrendum 71. g. Ar. ſyncopæ victus qui conueniens 72.c.e.Ar.
ad ſyncopẽ cordis 368.d.390.c.458. g. Myr. ſyncope in febribus, eiúſque curatio 322.h.Tr.
ſyncopes è bilioſis humoribus notæ & curatio 323.c.324.d. Tr. ſyncopes crudorum humorum vitio ortæ curatio 323.a. Tr. 98. a.Or. ſyncope ex euacuatione, eiúſque curatio 324.a.Tr. ſyncopes ex tenuibus humoribus ortæ curatio 407. g.Æg. 98. e.Or.
ſyncopæ phreneſi accedentis curatio 55.g.Aret.
Συνδετικὰ νεῦρα 110.b. Ruff.
Συνεχὴς febris quid 171.a.f.Act.
Syngeli antidotus 420.g.Myr. 278. f.Act.
Σύνοχοι febres quæ, & vnde oriantur 171.e.Act.206.b.Aet. ſynochæ febris cognitio & curatio 403.g.Æg.206.b.Aet. ſynocharum febrium origo 151. e.Act.
Synodus piſcis 227. f. Or. ſynodontes piſces quale corpori alimentum in cibo offerãt 225. a. b.d.227.f.Or.
Syntexis quid, & quomodo curanda 408.g.Æg. 489.f. Act. ſyntexis vnde oriatur 302.c.Mar. vide plura in Colliquatio.
συντηκτικοὶ qui 32.e.Ar.
Syria caua 68.e.Aet.
ſyriacus lapis 67. g. Aet. ſyriacus ſuccus 45.f.Aet. ſyriaca vlcera quæ 6.a.Aret.
Syricum 74.b.75.c.Aet. ſyrici vires 639.d.Æg.74.b.75.c.Aet.
Σύριγξ τῆς κοιλίας 356.b.Myr.
ad Syringium 390.c.f.Marc.
Syrmaiſmi quid, & quem vſum habeant 376.a.Æg.
Syrupus quid 249.e.Act.
Συστηματικὴ ἀνωμαλία in pulſu 145.c. Act.
Συστολὴ in pulſu quid 844.b.Phil.37. b. 144. a. Act. συστολῆς effectus 845.a.Phil.
Συστροφαὶ 568.e.Myr.

T

Tabes, & quæ eius ſpecies 58. f. Celſ. tabes quos maximè infeſtet 20. Celſ. tabis prænuntiæ notæ 25.b.Cel. tabes quãdo timenda 24. a. Celſ. tabes quando & vnde fiat 425.g.Aet. tabis curatio 58.d.Ar.453.e.Æg. 135.f.Or.58.f.Celſ.
tabes quando magis vigeat 11. d. Ar. tabis declinantis & remittentis ſalubria ſigna 26.g.Celſ.
tabe quæ mulieres non liberentur 28.d.Celſ.
tabes oculi quid, vnde, quid à macie differat, & quomodo curanda 437.h.438.a. Æg. tabes pupillæ, eiúſque curatio 324.e.Aet. 185.c.239.h.Act.
tabidi 425. g. 429.b.Aet. tabidorum aduerſa ſigna 28. c. Celſ. tabidorum proſpera ſigna 26. g. Celſ. tabidis aer qui cõueniat 150.c. Aet. tabidos vociferatione iuuari 116.a.Aet. tabidis quid medeatur 261.h.263.e. 266. e.267.c.d.Act. 353.a.356.f.358.g. 369.d. 379.g. 392.e. 408.e.409.b. 410.c. 411.e. 412.d. 413.h.417.b. 425.f.430.d.436.b.Myr.
tabidæ febres 221.b.Aet.
Tactus affectus 13.c.Act.
Ταγηνιστὰ 223.e.Or.
Taginitæ placentæ 208.c.Or.
Talus 122. a. Ruff. tali 105.d. g. Ruff.447.b.Or.170.b.Celſ.
ad talorum dolores 397. c. 400. Marcell. talus quot in partes prorumpat & quomodo reſtituendus ſit 179.b.198.c.Orib. tali prolapſi curatio 185.h. Celſ. talo prolapſo reponendo quis laqueus vtilis 156. d. f. Or. ad talorum tumorem 397.b. 398.b. 400.d.Marc.
tali bubuli vſti vires 636.b.Æg.
Tamarindus 403.b.Myr.
Tamarix 44.b.Aet.
Τάραξις oculi quid 182.d.Act.
Tardæ concoctionis cauſa 159. b. Act. tardæ concoctioni quid medeatur 264.a.Act.
Tardarum (auium) caro 223.b.Or.
Ταρίχα 231.d.Or.
Tarium 574.a.Myr.
Ταρσὸς 104.c.105.h.122.d.Ruff.547. b.Orib. ταρσοὶ 101.g.Ruff.545. d.Or.
Taſi 520.a.Myr.
Taurini adipis facultas 601.g.Or. taurina caro 220.e. Or. taurinum fel quale 81.d. Aet. taurina medulla 606. e. Orib. 90.g. Aet. taurina pinguedo qualis 2.c.Aet. taurini ſanguinis poti ſymptomata & medela 549. e. Æg.646.b.Aet.287.h.Act.226.d. Scrib. taurinũ ſeuũ 90. d. Aet.
Taurocollæ vires 643.a.Æg.
Ταῦρος 376.b.Myr.
Taxo venenum ineſſe 628.c.Aet. taxi potæ ſigna & curatio 548.d. Æg.643.g.Aet.
Teaphin 593.a.Myr.
Tecolithos lapis 67.g. Act. 448. e. Myr. vide Lapis Iudaicus.
Tedarum vires 618. f. Ægin. 22.c. Orib.
tedinum oleum 20.f.Or.
Tegendos ægros eſſe in febris impetu maximè ſi ardens eſt 47. c.Celſ.
Tela aranearum 519.h.Or.
Telamonium emplaſtrum quomodo præparetur 774.b.Aet.
Τελεία antidotus 223.b.Scr.
Telephium 406.f.444.g.Or. telephii facultas 643.d.Æg.510.d.Or.
Telephia vlcera cur dicta & quomodo curanda 524.a.Æg.
Telis 55.c.Aet. vide Fœnumgræcum.
telinum oleum 20.g.Aet.
Tellinæ qualis in nutrimento ſint materiæ 230.e. Or. tellinæ cineris vires 643.b.Æg.
Telorum differentiæ 588.f. Æg. telorum è corpore extrahendorum ratio 588.e.Æg.140.f.Celſ. telo venenato percuſſis quid cõferat 222.h.Scr.
Temeritas adiuuat quos ratio non reſtituit 49.f.Celſ.
Τιμανικοὶ dentes 545.g.Or.
Temperamentum corporis quodnam medici laudent 186.b. Aet. temperamentorum corporis cõpoſitorum notæ 362.e.Æg. 179. g.Aet. temperamenti optimi notæ 362.a.Æg. 84.a.Or. 179.g. Aet.
temperamentorum mixtorum curatio 186.c.Aet. temperamẽt

principalium corporis partium
cognitio 336.c.Æg.85.b.&c.Or.
181.b.Aet.
de Tẽperamento medicamentorũ
ex odore coniecturam fieri non
poſſe 6. e.Aet. temperamen-
torum medicamentorum quali-
tates quæ 609.f.Æg.
temperatorum balneorum vires
154. c.Aet. temperata corpo-
ra quæ 163.d.Aet.
temperatura naturalis gaudet ſimi
li 22. a.Act. temperaturas ſi-
milibus foueri 18.g.Act. tem-
peraturarum mutatione pulſus
vt mutentur 847.a.Phil.
temperiei calidæ, frigidæ, ſiccæ, &
humidæ correctio 366.a.d.f.367.
e.Æg. temperiei ratione quo-
modo pulſus varient 845. g.847.
a.Phil.
de tẽperie in odoratis cur nihil cer
ti iudicari nequeat 464.b.Or.
Tempeſtates indicant terræ inte-
ſtina è locis ſubterraneis pro-
deuntia 93.a.Aet.
Tẽplo Epheſio teſtamentum qua-
le reliquerit aurifaber 361.f.Aet.
Temporis differentiæ tres 150.d.
Aet. tempora mutant aerem
150. d.Aet. temporum muta-
tionibus ſingulis quomodo cor
pus præmuniendum 276.f.Æg.
tempora anni conſideranda 15.d.
Celſ. tempora anni & tem-
peſtates quæ ſalubres aut inſa-
lubres 18.e.Celſ. tempora an-
ni in bruta animantia impetum
faciunt 223.f. Aet. tẽpore an-
telucano frigus maximè inten-
ditur 67.g. Celſ. tempora cibi
& potionis febricitantibus por-
rigendæ commoda 46.g.Celſ.
tempus ad cocundum commo-
diſſimum quod 118. d. Aet.
tempus conceptus quando 782.
a.Aet. tempus curationi vul-
nerum opportunum quod 97.e.
Cel. temporis ad exercitatio-
nem opportuni notæ 7.a.Orib.
temporibus febris incertis quid
agendum 50.f. Celſ. tempus
fœcunditati aptiſſ. 793.a.Aet.
temporum morborũ ratio 588.
e. Aet. tempora purgationi-
bus aptiſſima, ver & autumnus
322.g. Or. tempus quodnam
venæ ſecandæ & iterandæ eua-
cuationi conſtituendum 310.c.
Or. tempus veratro ſumendo
aptum quod 139.g.Aet.
Tempora 101.e.Ruff. 545.b.Or.
temporum dolori quid medea-
tur 254.g.263.h.Marcell. tem-
pora quomodo inurantur 336.
e.Aet.
temporales muſculi 106.f.Ruff.
Tendones 103.f.110.c.Ruff. ten
dinum dolores ſanat rana 92. e.
Aet. tendines refrigerati ſpiſ-
ſantur 589.b.Aet.
tendines & nerueæ muſculorum
extremitates qualis in alimento
ſint materiæ 584.e.Or.
Tenebræ horrendæ 251.b.Aet.
Teneſmus quid, eiúſque curatio &
remedia 248.a.Tr. 460.d. Ægin.
495.g.Aet. 78.d.Celſ. 217.c.Scr.
372. e. 376. a. Marc. teneſmus
dyſenteriã præcedit 494.d.Aet.
teneſmum per ſe nunquam iu-
gulare 78.d. teneſmo me-
deri quæ ſoleant 71.f.Aet.362.e.
561.b.Myr.372.e.376.a.Marc.
teneſmum mitigant ſulphuru-
lenta balnea 155.b.Aet.
τεινεσμώδει cupiditati quid ſubue-
niat 348.e.Or.
Τένοντες 103.f.110.c.Ruff.
Tenores 107.f.Ruff.
ad Tenſiones neruorum 235. d.
237.b.d.Scrib.
tenſiuæ laſſitudinis cauſa & cura
tio 173.c.Aet.
Tentigo vnde 80. a. Aret. tenti-
ginem cientia 478. d.Æg. 577.e.
Aet.374.h. 375.g. 376.b.Myr.
tentiginem excitantia ſatyriaca
777.a.780.a.Myr.
Tenuioribus magis ſanguis abun-
dat 30.d.Celſ.
tenuioris inteſtini affecti mala ſym
ptomata 29. b. Celſ. tenuioris
inteſtini morbus quem ἰλεὸν no-
minant, quomodo curãdus 140.
e.Orib. tenuia inteſtina quæ
res euacuent 145.d.Aet.
tenuium partium quænam dican-
tur 472.f. Or. tenuium partiũ
quæ ſint 21.e.473.c.Orib. 101.d.
d.Aet. tenuis vrinæ ſignificatio
196.d.Aet.
Tepefacienda medicamenta quæ
auribus infundenda 126.c.Celſ.
Tephra, vide Cinis. tephri col-
lyrii facultas & vſus 303.h.Aet.
tephrica collyria 350.b.Aet.
Tepida aqua bilem domat 209. e.
Tr. tepida poſt balneum po-
tanda 164.g.Tr.
Terebinthi facultas 643.b.Æg.510
a.610.f.Or. 54.g.Aet.
terebinthina reſina principatũ in-
ter alias habet 50.a.Aet. tere-
binthina reſina excellentior cæ-
teris quæ ſit 437.c.Orib. tere-
binthinæ reſinæ facultas 353. d.
357.c.639.a.Æg. 21.f. 507.c. Or.
50.a.Aet.
Terebinthus quid ſit & quomodo
curãdus 514.c.Ægin 729.c.Aet.
Terebrarũ duo genera 171.a.Cel.
terebella non ſe demergentia quæ
592.g.Ægin.
Teredines cur zingiber perforent
26.e. Aet.
Tergum 104.e.Ruff.
Terminthus quid, & eius curatio
729.c.Aet.514.c.Æg.
Terminus vehementiæ 7. b.Orib.
Terra propriè quid 63. a. terra
ventos parturit 150.f.
terra aceto aſperſa cur tumeat 106.
a.Cel. terræ aer optimus quis
150. terra candida cur ſterilis
plerunque, nigra ferax 762. f.
Caſſ. terram edere cupien-
tium curatio 347.c.Ægin. ter-
ræ inteſtinorum vires 618. b.
Ægin. terra naſcentium dif-
ferentiæ 371.d.Or.
terræ medicamentariæ ſpecies di-
uerſæ, earúmque deſcriptio,
electio, apparatus & facultas
452. b. Or. terræ in genere &
ſpecie vires 617. e. Ægin. 512. f.
596.d.Or.63.a.Aet. terræ co-
ctio 30. a. Orib. terræ lauan-
dæ ratio 63.f.Aet. terram quæ
fermentent 1.f.Aet.
terræ agrorum in medicando fa-
cultas 63.g.64. Aet. terra am-
pelitis 66. a. Aet. terræ am-
pelitidis electio 27. d. Orib.
terra Chia 19.d. Orib. terra
eretrienſis 513.a.Orib. terra
Lemnia 216. b. Trall. terra
Samia 19.d. Orib. terra Sar-
da 524.d.Æg.
terreſtrium animalium lingua 221.
d.Or. terreſtrium animalium
inter alimenta qualitas 3[illegible]f.
Act.
terreum quod 2.d.Aet.
Terrentia omnia in comitiali fu-
gienda 60.e.Celſ.
terror parit animi deliquium 229.f.
Aet.
Tertiana febris vnde 212.f.Aet.
tertianæ dignotio & curatio
332.b. Tr.401.a.d.f.402.a.a.Æg.
93.e.Or.212.a.Aet.51.b.Celſ.
tertianæ genera duo 42.e.Cel.
tertianæ iudicium 193.b.Aet.
tertianæ victus 210. b. Act.
ad tertianas 774.d. Myr. 329.g.
333.b.e.Marc.
tertianæ exquiſitæ dignotio 212. a.
& curatio 212.e.Aet. tertianæ
nothæ curatio 94. a. Or. ter-
tianæ puræ & non puræ, vrinæ
quales ſint 77. f. Act. tertianæ
ſimplicis cognitio duplicem de-
clarat 172.b. Act. tertianæ ſpu
riæ curatio 213. a. Aet. tertia-
næ veræ internotio à falſa 334.
b. Tr. tertianæ veræ curatio
620.b.Or.
Teſtarum vires 636.b.Ægin.607.c.
Or. teſta clibanorum 20.f.Or.
teſtæ ouorum vſtæ quales 87. d.
Aet.
teſta molli intecta 225.d.Or.
teſtaceorum & mollium inter edu-
lia qualitas & facultas 368.c.373.
e.Æg. 228.a. 237.a. 582.h. 584.a.
Or.110.a.Aet.
teſtacea combuſta qua vi polleant
483.f.Orib. teſtaceorum vſus
10.b.f.Or.
Teſtamentũ aurifabri 261. f.Aet.
Teſticulorum natura 153.e.Celſ.
teſticulorum morbi, eorúmque
curationes 135.a.145.g.Cel.147.
a. Or. ad teſticulorum dolo-
res 394.d.395.g.Marc. teſticu-
lorũ inflammatio quomodo ſa-
nanda 668.a.Or. ad teſticulos
pendentes 396.c. Marc. ad te-
ſticuli tumorẽ 233.c.Scr. 393. d.
394.d.g. 395.g.Mar. ad teſticu
lorũ vlcera 395.c.Mar. teſticu
lorum vlcere aphthis ſimili cor-
reptorum medela 147.c.Aet.
ad teſticulos infantum vitioſos vel
tumentes 394.b.Marc.
teſticuli gallinacei ad comitiales
valent 157.h.Trall.
Teſtes 105.a.Ruff. 576.d.Ægin.
teſtium materia 119. b. Ruff.
teſtium membranæ 119.a.Ruff.
teſtium temperamenti dignotio
365.e.Æg. 184. f.Aet. teſtium
tunicæ & partes 109.c.Ruff.
teſtes in morbo colico affici ino-
pinatò 44.b.Aret. teſtes mor-
tuis ſurſum cur reuellantur 762.
c.Caſſ.
ad Teſtes contuſos & compreſſos
394.g. Marc. teſtium inflam-
mationis notæ & curatio 478. f.
516.a.Æg. teſtium inflamma-
tioni quid conferat 603.f. 606.c.
Or. teſtib' induratis medetur
cicer 25.g.Aet. ad teſtes nimiè
creſcentes 394.g.Marc.
teſtium cataplaſma ex faba 37. e.
Aet.
teſtes mulierum quales 779.d.Aet.
teſtes qualis in alimento ſint ma-
teriæ 372.c.Æg.221.g.584.b.Or.
85.e.Aet. teſtium glandulæ
quales inter edulia ſint 221. f.
Or. teſtes gallorum gallina-
ceorum 64.f.Or.
Teſtudinis marinæ ſanguis præpa
randus quomodo ſit 542.g.Æg.
624.a. Aet. teſtudinum in or-
ganis vſus forma & differentia
164.d.Or.
Tetanos quid 2.d.Ar.124.g.Orib.
19.e. 67.c.Celſ. 210.b.Scr. 325.e.
Mar. tetanus cuius partis pro-
prius ſit affectus 11.d.Aret. te-
tani differentiæ 430.d. Ægin.
tetani notæ propriæ 3.c.Ar.
tetani curatio 61.b. Aret. 430.d.
Æg.268.c.Aet.67.c.Celſ. teta-
no quid medeatur 210.b.Scrib.
325.e.Marc.
ad Tetanicos 320.e.Marc.
Τεθεραπευμένα 89.g.Celſ.
Tetragnathus, ab eóque ictorum
ſymptomata & medela 618. h.
Aet.
Τετράδραχμα quid 356.a.Myr.
Tetrapharmacum emplaſtrũ 674.
g.Æg.35.a.Or. 78.e. 89.d.134.b.
Celſ.229.h.Scr. tetrapharma-
cum baſilicon 673.e.Or.
Tetraſarii quantitas 243.Marc.
Tethea 230.c.Or.
Τετρημένη tunica 115.f.Ruff.
Tetroboli quantitas 243.Marc.
Tetrum odorem corporis quæ po
tio pellat 369.b.Aet.
Teucris 444.g.Or.
Teucrium 449.b. Or. teucrii vi-
res 643.c.646.b.Æg.510.b.Or.
Teuthrobanon 436.b.Or.
Teutlon, vide Beta.
teutlophaca 249.a.Or.
Thaidis ceratum ad faciem rube-
faciendam 444.c.Æg.
Thalaſſerus collyrium 673.b.Æg.
Thalaſſomelitis confectio 338. f.
Marc.
Thalictrum 419. f. Or. thalictri
facultas 622.d.Æg.497.b.Or.
Thapſia probatior vbi naſcatur
324. d. Or. thapſiæ coctio 30.
e.Orib. thapſiæ facultas 622.
d.Æg.19.b.497.b.599.b. Or. 27.
c 698.e.Aet. thapſiæ in purgã-
do facultas 325. d. Or. è tha-
pſia & ſinapi cataplaſma in capi
tis affectionibus diuturnis ab im
peritis medicis frequenter adhi-
betur 451.g.Aet. thapſiæ ſum-
ptæ ſigna & curatio 550. g. Æg.
647.b.Aet.
thapſiæ radix venenum 628.c.Aet.
thapſiæ radices quas in purgan-
do vires habeant 382.d.Marc.
thapſiæ ſuccus venenum, eiúſq;
medela 628.c.647.b.Aet.
Thapſus tinctoria 414.c.Æg.
Tharrias quid lethargum dicat eſ-
ſe 56.b.Celſ.
Theion, vide Sulphur.
Θηλὴ 104.e.Ruff.
Thelypteris 419 g.Or.
θηλυπτέριον 505.a.Myr.
Themiſon quædam in ſenectute
deflexit ab Aſclepiade 5.g. Celſ.
themiſon quo pacto cibum æ-
gris offerebat 43.f.44.h.Celſ.
Θέναρ 104.d.Ruff.546.e.Or.
Theodoretos antidotus 659.f.Æg.
405. c.e. g. 406. a.442. c. 449. g.
Myrepſ. theodoreti antidoti
639.g.661.d.h.662.b.Aet. theo
doretos ex anacardiis antido-
tus 661.d.Aet. theodoretus pa
ſtillus 799.d.Myr.
Theodoti collyrium 119.g.Celſ.

Theodotion paruum 671. g. Ægin.
Theopemptos antidotus 417. g. Myr.
Theophilion medicamētum 170. d.Trall.
Theoſeni malagma 88.d.Celſ.
Theræum vinum 3.g.Aet.
Theriaca morbis quibuſnam conueniat 651. e. Aet. theriacæ antidoti præparatio 655. a. Ægin. theriacæ exhibendæ menſura 651. e. Aet. theriacæ probandæ modus 651. c. Aet. theriaca quanto tempore efficax ſit 651. b. Aet. theriaca vſui apta quando ſit 651. b.Aet. theriaca vtendū quando in reiectione ſanguinis 216. d.Trall.
theriacæ ſpecies 648.a. Aet. theriacæ variæ compoſitiones 639. a.Myr.
theriaca Andromachi 343.f.648.a. Aet. theriaces Andromachi vſus 40. b. Act. theriaca Damocratis 661.b. Aet. theriaca Oribaſii 660. b. Aet. theriaca ex bryonia 660.d.Aet. theriacæ contra venena 536.b.Æg. theriaca contra viperæ morſum 531.a.Aet.
theriacorum paſtillorum præparatio 654.g.Æg. theriacorum ſalium facultas & compoſitio 653.e.655.f.Aet.655.g.Æg.
Therioma, eiúſque curatio 108. f. Celſ.
Θέρμασία 110.h.111.a.Ruff.
Thermæ metallicæ quæ commoda præſtent 16.c.Or. vide Balnea natur.& baln.ſpont.
Thermus 497.c. Or. vide plura in Lupinus.
Theſpiana ad internos abſceſſus 427.c.Aet.
Theū chir pharmacum 555. c. Aet.
Thion, vide Sulphur.
Thlaſpi 419.g. Or. thlaſpeos facultas 622.f.Ægin. 497.c. 599.d. Or. 27.f.Aet.
Thlaſpidion 419.g.Or.
Thorax, partéſq; eius 104.d. Ruff. thoracis partes & qualitas 117. f.Ruff. thoracis muſculi 562. e. Orib. thoracis oſſa 550.e. Orib.
thoracis amplitudo quid ſignificet 183.e.Aet. thoracē anguſtum habētes ad vomitum inepti 319. b.Or. thorax hirſutus quid ſignif.183.e.Aet.
thoracis affectuum præſagia & remedia 376.a. Æg. thoraci affecto in phreneſi quomodo medendum 55. c. Aret. thoracis malis quid medeatur 356.f. 380. d.381.g.383.f.384.b.405. d. 406. a.407.b.408.e. 412.e. 428.g. 493. e.Myr. ad thoracis vitia 302. a.Mar. ad thoracis vitia quælibet 317.c.d.Marc.
thoraci conueniunt nitroſa balnea 155.a.Aet. thoracem pulmonémque quid expurget 608. b.616.c.Or.
thoracis ægra reiectioni 408. e. 411.d. Myr. thoracis dolores ſiniens catapotium 95.g.Celſ. thoracis dolores diuturni quomodo tollendi 659. b. Orib. thoraci fluxione infeſtato quæ balnea conueniant 359.f.Æg.
thoraci grauato quomodo ſuccurrendum 38. b. Act. thoracis ſuppurati curatio 452. h. Ægin.
Θωρὴ 110.f.Ruff.
Thranis 226.g.Or.
Thraſcias ventus 150.g.Aet.
Θραῦμα 408.h.Or. ad thraumata 264.b.Marc.
Thridax, vide Lactuca.
thridacias mandragoras 429. h. Orib.
Thriſſæ 226.f.Or.
Thronus Marcellius ſeu Marcelli 663.h.Æg.797.e.Myr.
Thryallis 448.a.Or. thryallidis facultas 645.c.Æg.56.h.Aet.
Thunnus, vide Thynnus.
Thus vbi naſcatur, eiúſq; ſpecies: quodnam præſtantiſſimū, quomodo adulteretur, & quomodo adulteratum cognoſcatur: quomodo item crémetur & torreatur 425.f.426.a.Orib. thus medicis cur in frequenti vſu 40. b. Aet. thus optimum quod 98.d.Aet.
thuris adulteratio 26.d. Or. thuris electio 26.d. Or. thuris facultas 630.e. Ægin. 22.a. 425.h. 501.g. 604. e.Orib. 40.a. 698. d. Aet. è thure antidotus 381. b. Myr.
thuris cortex optimus qui 98. e. Aet. thuris cortex præſtantior qui & quomodo adulteretur, adulteratúſque cognoſcatur 426.a. Or. thuris cortex & ſemen qua vi polleant 21. a. Or. thuris corticis adulteratio 26.e.Or. thuris corticis electio 26.e. Orib. thuris fuligo 19.e. Orib. thuris fuligo quomodo fiat 426.c.Or. thuris manna probatior quæ ſit, quomodo adulteretur, adulteratáque exploretur 426.b.Or.
Thyiæ ligno ſimile eſſe agallochū 610.c.Æg.
thyites lapis 67.f.Aet.
Thylax quid 670.e.Æg.
thylacitidis nardi vires 634.e.Æg. thylacitidis papaueris vires 633. a.Æg.42.f.Aet.
Thymbra 420.b.Or.366.b.Myr. vide plura in Satureia.
Thymelæa 420.c.Or. thymelæa aliis cneorum 62.h.Aret.
Thymiamata varia 659.a.Myr.
Thymii hauſti ſigna & curatio 548 d.Æg.643.g.Aet.
Thymion quid, eiúſque curatio 113.g.Celſ.
Θυμὸς 108.a.Ruff.
Thymum 420. b. Or. thymi facultas 622. g. Ægin. 22.c.497.d. 599.e. Orib.27.h.Aet. thymus apibus gratus 42. d. Aet. thymi purgatoria vis & doſis 127. b.Ruff. 327.d.Or. 126.g. Aet. thymi retrimentum ad quid cō ferat 578.f.Or.
Thymus, & eius curatio 116. b. Orib. ad thymos pharmaca 687.a.c.Aet. thymis quid medeatur 611.a.Or.55.f.Aet.
thymus in muliebri loco quid, & quomodo curandus 581.d. Æg. thymi pudendorum quid ſint, & quomodo curādi 479. c. 574. f.Æg.688. b.f.Aet. ad thymos pudendorum 771.e. Myrepſ. thymi in ſede quomodo medendi 686.a.d.Aet. thymi vteri quomodo curandi 835.c.Aet.
Thynnas & thynnis 226.g.Orib.
Thynni 435.h. Myr. thynnorū, ſeu thūnorum, caro qualis 373. h.Æg.584. a. Orib. 88.g. Aet. thynni grandiores qualis in alimento ſint materiæ 225.g. Or.
Τιβάστυρι 422.g. Myr.
Tibi menſis 610. c. f. Aet.
Tibia 105.g.Ruff. 547.b.552.c.Or. 170.a.Celſ. tibiarum forma 122. a. Ruff. tibiæ fracturarum differentiæ & curatio 600. c. Æg. ad tibiarum vlcera 397. a. Marc. ad tibiæ vulnus ſordidum & diuturnum 771. b. Myr.
Timæi compoſitio 93.e.Celſ.
Timartiri 394. e. Myr.
Timere ex ſomno, mali morbi eſt 21.h. Celſ.
timidi qui 183.e. Aet. timidi cur palleſcant, rubeſcant irati 762.d. Celſ.
timor, animi deliquium generat 443.f.Aet. timor melancholicis vnde 251.a. Aet.
timori abigendo antidotus quæ valeat 421.a.Myr.
Timocrates Heracleotes 344. g. Or.
Tinctores quare vtantur nuce arbore 31.a.Aet. ad tincturas vel maculas corporis abolēdas 322. h. Marcell.
ad Tineam curandam 261. c.Mar. tineis necandis & eiiciēdis quæ valeant 217.b.Scrib.372.d 373.a. 374.a.Mar.601.e. Orib.
Tineſmi curatio 372.e. Orib. vide plura in teneſmus.
Tiniaria 206.g.Scrib. tiniaria herba Græcis polygonon 318. b. Marcell.
Tinnitus in auribus vnde 13.a.Act. tinnitus aurium capite dolenti- bus cur oboriatur 765. e. Caſſ. vide Aurium tinnitus.
Titanos, vide Calx.
Tithymallus 83. g. Celſ. tithymalli genera ſeptem 444.h. Or. tithymallorum facultas 643. d. Æg. 510.d. 610.g. Orib. 55. e. Aet. tithymallorum purgatoria vis & doſis 128.a.Ruff.648.d Æg. 325. c.327.g. Orib.125.g.Aet.
tithymallidis ſeu tithymalli fœminæ purgatoria facultas & doſis 325.c.327.h.Orib. tithymalli maiores 325.d.Orib.
è tithymallo antidotus 432.d.Myr. tithymalli lixiuium 34.h.Aet. tithymalorum ſucci 19.f.Orib.
Titianus peſſus 694.c.Ægin.
Titionis extincti vſus 51.a.Celſ.
Τιτλὰ 113.f.Ruff.
Toforum cauſa & curatio 308 a. Tr. toforum coactionem pro hibentia 495.g.Ægin. tofi indureſcendi coaleſcendique modus quis 762.h. Caſſ. tofo obdureſcētia oſſa faſciarum tinctura eruenta cur prodat 762.g. Caſſ.
toforum in articulis generationis cauſa 308.a. Trall. 493.c.Ægin. toforum in articulis curatio 308 a.Trall.497.d.Ægin. tofos articulorum quid diſſoluat 593.e. Orib. ad tophos artuum pharmaca 615.a.Aet. toforum circa teſtes dignotio & curatio 578.c. Ægin.
Τομεὺς 103.b.Ruff.
Τόνοι 107.f.110.b.Ruff.
Tonſillæ 103.e.116.d.Ruff. tonſillæ quid, & quomodo curandæ 561.c.Ægin. tonſillarum affectarum cauſa 5.f.Aret. tonſillarum affectionibus qui magis obnoxii 5.g.Ar. tonſillis quid medeatur 16.d.Celſ.302.a.304.e. g.Marc. tonſillis balnea quæ vtilia 359.f.Ægin.
ad tonſillarum carbunculos 291.g. Marc. ad tonſillarū dolores & tumores 304.f.Marc. tonſillarū inflammationis curatio 445. g. Ægin.656.d.657.a.Or. tonſillarum inflationi quid ſubueniat 361.f.410.c.Myrepſ. ad tonſillarum phlegmonas 822.d.Myr. ad tonſillas purulentas medicamentum 130.c. Celſ. tonſillæ vlcerum differentia 5.d.Aret. tonſillarum vlceratarum ſymptomata 6.a.Aret.
Tonſoris malagma 684.f.Ægin.
tonſuræ & deraſionis vſus 393. f. Orib.
Torcular 521.d.Orib.
Tormina cui ætati tolerabiliora 27 b.Celſ. tormina generat crudi- tas 178.f.Aet. tormina lienoſis proſunt 27.f. Celſ. tormina quando mortifera 29.a. Celſ. torminum curatio 77.a.Celſ. torminibus quid medeatur 423. g.771.a. Myrepſ.208.a. Scrib. tormina mitigat butyrum 148.d Aet. halymi radix 9.d.Aet. torminibus vtile catapotium 95. c.e.Celſ.
tormina acria quando non periculoſa 27.c.Celſ. ad tormina leuia 363.Marcell. tormina vetera quando periculoſa 28.h.Celſ. torminibus ventris quæ conferunt 458.g.Ægin.309.e. Marcell. torminoſis quid medeatur 212.c. 213.g.228 g. Scrib. 327.e. 363 c. e.364.h.365.a.366.h. 368.b. 370. d.371.b.372.g.376.d. Marcell. torminoſis cibi qui vtiles 366.d. Marcell. torminoſis conueniens paſtillus 212.f.Scrib. torminoſis vina quæ vtilia 366.c. Marc. ad torminoſos viribus defectos 365.f.Marcell.
Torpedinis inter edulia qualitas, & in medicando facultas 373. g. Æg.225.g.Or.89.d.96.c.645.b. Aet.196.a.Scr. è torped. cerati vires & confectio 494.c. 680. h. Ægin.
torpedinis marinæ vires 634.c.Æg.
Torpentibus membris quid faciendum 62.d.Celſ.
torpores vnde proueniant 15. c. Act.
ad Torſiones inteſtinorum in cholera 74.c. Aret. ad tortiones 333.h.371. g. Marcell. ad torſiones ſubitas 369.g.370.g. Marcell. ad tortiones vētris 337.h. Marcell.
torybethrum 425.e. Orib.
Toxeumata quid 645.b.Aet.
Toxicum quid 695.b. Aet. toxici etymologia, potiúque ſigna & curatio 549.a.Ægin.226.b.Scrib.
Τραχεῖα ἀρτηρία 103.f.Ruff.
Τράχηλος 103.f.108.f.Ruff.
Τράχηλος in vulua quid 109.c. Ruff.
Trachoma quid & quomodo curandum 434.c.Ægin.
trachomaticum collyrium 281.c. Marcell.
Tractoria organa quæ ſint, & quæ

vſum habeant 161. f. Orib. tractorii organi motus 168. e. Orib.
Trachuri 224.h.226.f.Or.
Tragacātha, eiúſque lacryma 218 c.446.a.Or. tragacanthæ electio 27.c.Orib. 98.h.Aet. tragacanthæ ſeu tragacanthi facultas 643.f.Æg. 510.e. 611.b.Or. 55.g.Aet. è tragacantha antidotum 267.b.Act. 382.g. 384. a. Myrepſ.
è Tragematis antidotus 431.h.448 f.Myr.
Tragus(herba)446.b.Or. tragi vires 643.h.Æg.
tragus panis 61. c. Orib. tragus cum lacte coquitur 79.f.Aet.
Tragii deſcriptio & vires 643. f. Æg. 446.b.Orib. tragii folia, fructus, & lacryma 510.e.Or.
Tragopogos(ſeu potius tragopogon) 446.c.Or.
Tragoriganum 446. a. c. Orib. tragorigani vires 643. g. Ægin. 45.f.607.b.Or. tragorigani in purgando vires 648.f.Æg.
Τράγος in aure quid 102.f.Ruff.
Τράμις 105.a.108.g.Ruff.
Trāſeuntium tardè catalogus 245. c.589.c.Or.109.f.Aet.
Tranſpirantium ſuppreſſio in febribus putridis 200.c.Aet.
Tranſuerſariorum in organis vſus 163.a.Or.
Τράπεζα 103.c.Ruff. τράπεζα ἥπατος 108.e.Ruff.
Traſeæ emplaſtrum 228. a. 229.c. Scrib.
Τρέχων Nicolao quid 489.a.Myr.
Tremoris cauſæ & curatio 431. d. Æg. ad trementes ex incommodo 303.c. Marc. tremores in febribus quomodo curandi 236.c.Aet.
tremori manuum & capitis quid medeatur 57 d.Aret. tremori neruorum in paralyſis morbo quidnam alienum 61.e.Celſ.
tremulis quid medeatur 127. a. Ruff. 365.d.418.a.e. 420.b. 425. e.471.b.472.b.484.f.Myr.210.c. Scr.325.f.401.c.Marc.
tremula oua qualis in nutrimento ſint materiæ 223.e. Orib. 86.h. Aet.
Trium fratrum emplaſtrum 753. a. Aet. è tribus ſantalis antidotus 405.b.Myr.
Tribuli vtriuſque deſcriptio 446. d.Or. tribuli vtriuſque facultas 643.g.Æg. 20.a.112.a. 510.f. 611.c.Or.55.g Aet.
Trichiaſis remedia 435.c.Æg.
Trichomanes eiúſq; facultas 406. c.510.f.Or. trichomanes aliàs adianton vel callitrichos 260. e.Marc.
Τρίχωσις quid 183.e.Act.
Trientis pondus 701.d.Ægin.842. Aet.
Trifolium 446. e.Or. trifolium Gallis viſumatus 256.f.Marc. trifolii vires 632.a.639.c.644.a. Æg.19.a.510.f. Orib.41.d.56.a. Aet.
trifolii acuti vis & deſcriptio 220.c. Scrib.
Trigla piſcis 88.c.Aet.
Trigonis (piſcis)Latinè paſtinaca 306.c.Marc.
Trigonos paſtillus 662.f.Æg. 785. e.795. d. Myr. trigonos reſiccans & dolorem leuans 55. a. Orib.
Triophyllos antidotus 405. a. Myrepſ.
Triorcheos vires 515. d. 636. e. Ægin.
Triphonis emplaſtrum 222.f. 227. d.g.228.b.229.f.Scr.
Triphylli vires 632.a.639.e. 644.a. Æg.56.a.Aet.
Tripolium 446.e. Orib. tripolii vires 644.a.Ægin.510.f.Orib.
Tripſidium 435.h.Myr.
Triſpaſtum organum cur dictum 163. f.Or. triſpaſtum Apellidis ſeu Archimedis 182.f.Or.
Triſtitia cum longo timore & vigilia atræ bilis morbi indicium 25.b.Celſ. triſtitia deliquium parit 229.f. triſtitia ictericorū 531.e.Aet. triſtitia longa cum longo timore quid indicet 25.c. Celſ.
Triteſticularis herbæ vires 636.a. Ægin.
Tritici facultas 638. e. Ægin. 61.g. 506.g.608.c.Orib. 49.e. Aet. tritici inter alimenta vires 26. a. Act. tritici cocti & piſti qualitas & vires 369.h. Æg. tritici dulcor medius 2. a. Aet. tritici farina qua vi polleat 435. a. Or. triticum quod firmius 36 e.Celſ.
Trixago 52.d. aconito reſiſtit 643. b.Aet.
Trochanteres proceſſus 552.c.Or.
Trochiſcos 85.a.Celſ, trochiſcorum forma 249.d.Act.
Trochlearum in organis vſus 164. a.Or.
Troglodytes paſſer 373.d.Myr. troglodytæ paſſeris deſcriptio & vires 644. b. Ægin. 475. g. Aet.
troglodytica myrrha 98.g.Aet.
Trulla 552.d Myr.
Trychnon, vide Solanum.
Τρύβλιον 244. Marc. tryblii nota 691.g.Æg.
Trypheræ antidoti 404.c.e.h.407. d Myr.
Tryx, vide Fæx.
Tuberū inter edulia qualitas 369. f.Ægin.219 g.584.b. Orib.29.a. Act. tuberum medica facultas 511.a.Or.56.c. Aet. tuberis terræ vires 644.d.Æg.
Tuberibus medentia 206.d.Scr. ad tubera capitis 254.h.Marc.
tuberculum quid 189.d.Act. tuberculorum curatio 513.d. 518. d.519.c Æg.245.c.Act. tuberculis quid medeatur 321. d. e. 327.f.Act. 822. a. 826.c. Myr. tuberculis medetur, cyclaminus 37.f. malua ſylueſtris 17. e. Aet.
tuberculi in pene curatio 232. g. Act. tubercula in veſica quomodo maturanda 568.c.Aet. tubercula vteri miliaria 836. e. Aet.
ad tubi ſtrāgulationes crebras 309 e.Marc.
Tumentibus locis quid conferat 326.f.Act.
Tumorum ſpecies quomodo differant 743.d.744.745.Aet. tumores anginæ qui ſalutares qui pernicioſi 63. d. Aret. tumores varii in ſuperficie corporis quid indicent 91. g. Act. tumores ſuper vlcera ſubitò deſinentes, quid portendant 25. b. Celſ.
ad tumores 405. f. Marc. ad tumores cōpeſcendos 283. f.Mar. ad tumores diuerſos 409.b.412. c.Marc. tumores quid prohibeat 229.c. 230.a.d. Scrib. tumoribus cōueniunt nitroſa balnea 155.a.Aet.
ad tumores mēbrorum omnium 402.g.Marcell. tumoribus ex morbis balnea quæ vtilia 359.f. Ægin.
tumorum adipoſorum medelæ 745 b.Aet. tumorum canceratorum cauſæ & curatio 724.d.Aet. tumorum crudorū curatio 603. d.Aet. tumor durus circa neruum non præciſum quid portendat 101.g. Celſ. tumores duri poſt inflammationes quomodo curandi 603.b.Aet. ad tumores excreſcentes 766 h. Myrepſ. ad tumores faciei 323.c.Marcell. tumoribus faciei in elephantiaſi quæ illinenda 96.c.Aret. tumores hypoſarca pulſandi veſicis inflatis 58.b.Celſ. tumoribus induratis quomodo medendum 739. d.740. Aet. tumores laxi qui, eorúmque curatio 737 a.b. Aet. tumoris laxi cauſa & curatio 516.b.496.d Ægin.245.f. 320. f.Act. tumores laxos diſcutit iſatis 28.g.Aet. ad tumores laxos aquæ inter cutem 377.b. Orib. tumor magnus ſine dolore, & ſiccus ſine vllo periculo eſt 118 c.Celſ. tumores molles in oculis & inflationes quomodo differant 183.a.Act. tumor mollis & laxus qui 189.a. Act. tumorum præter naturam, vlcerúmque dignotio & curatio 188 g.244 f.Act. tumores præternaturales butyrum non diſcutit 80.h.Aet. tumores pultacei humoris quomodo curandi 743 h. Aet.
Tunicæ capitis 106.b.Ruff. tunicæ oculi 102.b.107.c.Ruff.299.b. Aet. tunica rubicunda in teſticulis quid ſit 576.d.Ægin. tunicæ rubicundæ & ſupergenitæ affectionum dignotio & curatio 576.d.Ægin. tunicæ rubicundæ & ſupergenitæ affectionum dignotio & curatio 576.f. Ægin. tunicarum ventriculi vſus 536.f. Orib. tunicæ vteri 779.f. Orib.
Turdorum caro qualis 371. e. Æg. 222.g.224.b. Or. 86.c.Aet.
turdi piſcis in alimento qualitas & facultas 226.a. Orib.88.c.473.g. Aet.
Turgere humores quando dicātur 320 g.Or.
Turneſium 540.g Myr.
Turricolarum auium caro qualis in nutrimento ſit materiæ 60.a. 222.g Orib.
Turturis caro qualis 371.f.Ægin. 222.g.Orib.86.c.Aet.
turtur marinus piſcis 627.b.Aet.
Turundi ad ſoluendum ventrem 384.a.Marcell.
Tuſſilago 413.c.Or.383.b.Myrepſ. tuſſilaginis vires 616.f.Ægin.
Tuſſis auribus ſpecillo aliove inſtrumento foſſis cur oboriatur 758.c.Caſſ. tuſſis frequens in quibus ſanguinem extundat 70. b.Celſ. tuſſis in hydrope ſpem tollit 28.e.Celſ. tuſſi lapides eiecti 447.g.451.c.Ægin.
tuſſi omni quid commune 157.h. Actuar. tuſſis ſymptoma cōmune thoracis affectuum 158. e.Act. tuſſis ſpecierum internotio & curat. 301.a.&c.Tr. tuſſis duplex, eiúſq; curatio 69.e.Celſ. tuſſis cauſæ & curatio 448.f.Æg. 658.a.Orib. 411.c.Aet. tuſſim aquæ quæ generent 359. a. Æg. à tuſſi quid præſeruet 336.a. Marc. tuſſi tuſſiētibúſq; qd medeatur 253.g. 263.b.f.264. f.266. e. 266. e.267. a.269.d.Act. 353.a. 358.c.g.361.f.369.d.379.g.380.d. h.381.h.382.d 384.b.386.f.387.a. 389.h.394.b.c.f. 396. g. 397. g.h. 398.a.b.e.403.f.408.g.409.a. 411. d 412. c. g. 416.h.417. e.h.421.e. 422.f.h.425 g.426.f.428.f. 430.d. 433.c.435.h.446.g.453.a.c.464.f. h.465.e.485.a.516.h.Myr. tuſſi medicamenta quæ conueniant 201 g. 204.f.Tr.478.d.Or.411. 412. 413 Aet.493.a.Myr.213.g.Scr.299.d. 309.d.310.c.311. e. f. 312.c.313.a. e.f.316.b.329. b g. 337.c.e. 385.g. Marc. tuſſi tuſſiētibúſque medetur, bugloſſum 14.g. centaurea magna 32.b.ſtyrax 53.b. Aet.
tuſſi aſſiduæ accommodus paſtillus ſuffumigabilis 449.e. Æg. ad tuſſim aridam 207. f. 208. f. 209.a.Scr.310.f,h.311.b.Marc. tuſſis calidæ, frigidæ, & ſiccæ cauſæ 447.f. Æg. tuſſi calidæ & ſiccæ quid medeatur 267. c. Act. tuſſis in coxarum doloribus quibus potionib9 ſedanda 177.c.Celſ. ad tuſſim diuturnam 412.g.Aet. tuſſis diuturnæ concoctorium 449.d.Æg. tuſſi febrientiū quomodo medēdum 411.a.Æg. tuſſi cum fluore quid medeatur 207.f.Scr. ad tuſſim glutinoſam 311. b. Marcell. tuſſis grauediníſque pueri curatio 348.f.Ægin. 76.e. Or.177.b. Aet. tuſſis grauioris curatio 453.f.Æg. tuſſi graui quid medeatur 312.d.Marc. tuſſis imaginaria 411. d Aet. tuſſi inueteratæ quid conueniat 601.f.Or. ad tuſſim moleſtam 311.b.e.312.b.f.Marc. ad tuſſim nimiam 313.b.f.Marcell. ad tuſſim nocturnā 311. e. 312. d.Mar. ad tuſſim obſtinatam 311.c.Marc. ad tuſſim ex perfrictione 311.c.Marcell. tuſſis puerorum curatio 348.f. Ægin. 76.e.Orib.177.b.Aet. ad tuſſes purulentas 312.f.314.g. Marcell. ad tuſſim recentem 257.g.Act. ad tuſſim ex ſaliua reſaliēte 313. d.Marcell. ad tuſſi ſanguinem reiectantes 301.g.Marc. tuſſis ſicca cui affectioni propria 454.a Ægin. tuſſis ſiccæ remedia 413 b. Aet. 338.a. Marc. ad tuſſim ſtomachi lateríſque cum dolore coniunctam 313.a. Marc. tuſſi veteri quid medeatur 127.c.Ruff. 64. c. Aet. 257.g. 265.h.Act.205. g.207.g. Scrib. 303. c.310. 312.f. 313.b.d.314.b.317.a.342.c. Marcell.
Tuſſicula febris principium oſtendit 192.a.Aet. tuſſiculis è pectoris perfrictionib9 enatis quid medeatur 324.f.Act.
ad tuſſiculoſos 267.d.Act.
tuſſiculare Zulapiū præſtās 253.
ad tuſ-

ad Tuſſicos 327.e.Marc. ad tuſſicos ſolitaneos 333.h.Marc.
Tyloſis quid, & quomodo curanda 434.f.Æg.
Tympanias, ſeu tympanites, hydrops vnde dictus, eiúſque notæ, cauſæ & curatio 471. d. 516. e.Æg.143.b.Or. 534.f.Aet. 164. g.230.d.Act. 56.g.Celſ. 36. d.g. Aret.
Tympanorũ in organis vſus 164. c.Or.
Typha 446.g. Orib. typhæ inter alimenta corporis qualitas & facultas 209.h. Or. typhæ vſus 402.ß.g.Æg. è typha panes qualem materiem corpori ingerant 105.h.Aet.
Τυφλὰ foramina 106.g.Ruff.
Typhlinidia 231.g.Or.
ad Typos quotidianos & quartanos 766.b.Myr.
Tyrannicis moribus præditi qui 183.g.Aet.
Tyros, vide Caſeus.
Tyrrhenicum emplaſtrũ quomodo conficiatur 764.e.Aet.
Tyrus vrbs 134.e.Aet.
Tyrii emplaſtri præparatio 750.f. Aet.

V

Vacuationes quomodo faciẽdæ in corpore ſano 677.g.Or.
Vacuatio per rectitudinem 193.c. Act.
Vagis febribus cibus quando detur 45.g.Celſ.
Valẽtis medicamentũ 310.f.Marc.
Valentiſſimum nutrimẽtum quid 36.g.Celſ.
Valetudo aduerſa vnde 6.b.Celſ. valetudo bona bonis morib' cõtingit 5.g.Celſ. valetudinis cõſeruatiuum 262.h.263.c. Act. valetudinis tuendæ curam gerentibus quid potiſſ. ſpectandum 582. f. Orib. valetudinis tuendæ ratio Antiocho ab Hippocrate præſcripta 244. Marc.
Vaporum ratio 6.b. Act. vapores ſpiritui cerebri familiares 463. f. Orib. vapores ſurſum tendentes quomodo prohibeantur 150.a.Tr.
vaporatoria fomenta 118.f.Aet.
Vapulantibus quid conducat 320. a.Act.
Varietas alimentorum fugienda 104.c.Aet.
Varices quid 578.c.586.g. Ægin. varicum curatio 166. c. Celſ. varices ne naſcãtur 397.b.Marc. varicibus quid medeatur 400. a.b.e.f.401.a. Marcell. varicibus medentur aluminoſa balnea 155.b. Aet. varicum ſectio 586. f. Ægin. ad varices ſiccandos quid valeat 397. b. Marc.
varices palpebrarum quõ curandi 334.b.Aet. ad varices qui ſuffunduntur & claudi non queũt 400.g.Marc. varicum ventris curatio 153.d.Celſ.
varicoſæ herniæ ſigna & curatio 578.c.Æg. varicoſa membrana 107.b.Ruff. varicoſa vaſcula 108.g.118.g.Ruff.
Vari quid, & quomodo curandi 444.a.Æg.128.b.652.a. Or. 372. b.Aet. 185. h. 241. b. 311.c. Act. 117.f.Celſ. vari in ætatis vigore cur oboriãtur, & cur ἀκμαὶ dicti 760.c.Caſſ. varis quid medeatur 79. d. 369. g. Aet. 819. d. Myrepſ.
varis faciei quõ medendum 372.c. Aet. varuli oculorũ quid 278. a.Mar. varulis oculorum quid medeatur 279.d.Marc.
Vaſorum dilatatio quõ fiat & curetur 746.a.Aet. vaſorum exſectio & vſtio 552. f. Æg. vaſa ſecanda in corporis partibus quænam ſint 310. g. Or. vaſorum ſectio in curatione oculorum 338.a.Act. vaſorum tumeſcentia ſexus concepti dinotionem indicant 782.d.Aet.
vaſorum ora quæ res aperiant 23. g.616.e.Or.102.d.Aet.
vaſorum dextrorum tumor maſculum fœtum portẽdit 782.g. Aet. vaſa ſeminaria quid ſint 576. d. Æg. vaſorum ſeminariorum affectio 474.g.Aet. vaſorũ vrinariorum vitia, eorúmque curatio 165.f.231.h.Act.
Vaticinari quibus morbis propriũ 11.g.12.d.Aret.
Vber 104.e.Ruff. vberib. inflammatis quid proſit 603. f. 606. c. Orib.
vbera nutricis qualia eſſe debeant 264.c.Act.
Vectium in organis vſus 163.g.Or.
Vectus toto die, quid facere debeat 13.g.Celſ.
Vehementi malo niſi æquè vehemens auxilium nõ ſuccurrit 32. c.Cel. vehementiſſimos capitis dolores è qualitatib. efficientibus proficiſci: & quæ medela adhibenda 137.f.Tr. vehemẽs pulſus ſignum quale 195.a. Aet.
Vehiculum magnum antidotus 426.c.Myr.
Vellicantia medicamenta 420. g. Ægin.
vellicatorius ſuccus 110.g.Ruff.
Velonæ piſces qualis in nutrimento ſint materiæ 226.f.Or.
Venæ 119.c. Ruff. vena quid ſit 845.b.Phil. venis arteriæ nerviique quõ ſubiiciantur 194. b. Act. vena arteriis iuncta eſt 31.d.Celſ. venæ arteriæ præciſæ capita comprimunt, nec ſanguinem emittunt 31.e.Celſ.
venarum nomina 109. d. Ruff. venarum origo & fons 845. c. Philar. venarum perſultatio vnde 716. f. Aet. venarum pulſus fallaces 46. g. Celſ. venæ radicatio iecur 77. a. Aret.
venarum apparitio in omnibus eadem non eſt & cur 193. e. Act. venarum dilatationi in ſanguinis reiectionibus quomodo medendum 70.a.Aret. venarum diuiſioni, eroſioni, & rarefactioni vt medendum 69. g.Aret. venas eleuatas & incuruas ex membris fluxione infeſtatis veluti in varicibus auferre oportere 593. e. Aet. venæ eroſæ cauſæ 9. f. Aret. venarum eroſio curatu difficilis 10. a. Aret. venarum eroſionibus quæ adhibenda 70. b. Aret. venæ excindendæ quæ ſint 593. e. Aet. venarum motus vehemens ſupra vlcera, ſanguinis profluuium indicat 25.h. Celſ. venarum rarefactionis ſymptomata 9. g. Ar. venarum repletio quam mala ſit, & quomodo ei occurrendum 354.e.Ægin. venæ ruptionis cauſæ 9. f. Aret. venæ ſanguinem fundentis curatio 527.d.Ægin. venæ vulneratio 194.b.Act.
venarum apertio 419. b. Aet. venas aperit oleum amaracinum 22. b. Aet. venas quid purget 336. f. Marcell. venarum ruptorium, frigidum 451. a.Æg.
ad venarum capita ſanguinem fundentia vincienda vtilis laqueus 157.c.Or. venarum humores vrina indicat 36.d.Act. venarum ora ſanguinem fundere ſolita ſi ſupprimantur, quid portẽdant 25.b.Celſ. ad venarũ ora ſanguinem fundentia paſtillus 92.b.Celſ.
venam ſecantibus quæ ſpectanda 303.e.Orib.192.h. 193.a.Act. venæ ſecandæ quæ, quando, & cur 193.d.Act. 120. d. Aet. venæ ſecandæ quibus ſint 193. a. Act. vena ſecanda quando ſit, qua magnitudine, quáque forma 10. b. 313. a. Orib. 121.a.e.Aet. 192.f.Act. vena ſecanda quomodo ſit 312. g. Orib. 120. g. 175. c. Aet. venæ ſecandæ ratio 565.h. Æg. venæ ſecandæ tempus 10. b. Orib. 121.e. Aet. 192. f. Act. venæ ſecandæ in ſingulis temporibus ratio 311.e.Or.
venæ ſectio an ſolùm in plenitudine inſtituenda ſit 8.e.Orib. venæ ſectione affectiones quæ indigeant 303. e. Orib. venæ ſectio quando magnopere conferat 18.e.Or. venæ ſectio quibus maximè auxilietur 119.e. Aet. venæ ſectio pericula coniuncta quænam habeat 120.a. Aet. venæ ſectioni cautio quæ adhibenda 193.g. Actuar. venæ ſectio quando & cur animi deliquium inducat 566.g.Æg.
venæ ſectionis error 120.e.Aet. venæ ſectionis magnitudo 121.a Aet. venæ ſectionis tempus 192.f. Actuar. venæ ſectionis tempus incommodum quod 192.g.Actuar. venæ ſectio cur vtilis 119.e.Aet.
venam in anno ſæpe incidere, cur incommodum 10.e. Orib. vena in æquinoctio autumnali non ſecanda 152.e.Aet. venæ ſectio in coxendicum dolore quantum poſſit 580.a.Aet. venæ ſectio in febribus 206.d. Aet. venam interdùm de nocte incidendam eſſe 9.b.Orib. vena in oculorum doloribus quomodo ſecanda 302.e.Aet. vena reuulſionis cauſa quomodo ſecanda 308.c.Or.
venæ ſectionem qui non admittunt quomodo curandi 595.h. Aet.
venæ animalis percuſſio 267.a. Scrib. vena annularem digitum attingens quando ſecanda 194.c. Act. vena annularis liene affecto ſecanda 308.c. Orib. vena arterioſa 533.e.Oribaſ. vena caua 82.a. Actuar. vena caua & venæ cauæ quæ 109.e.d.Ruff. venarum colli ſectio 194.e.Actuar. venæ concauæ deſcriptio & ſymptomata 14. g. Aret. venarum cruris ſectio quibus affectionibus ſuccurrat 310.d.Oribaſ. vena cubiti humeraria, eiúſque ſectio 193.d.f.Actuar. venæ cubiti & humerariæ conſideratio 193.d.Act. venarum cubiti propago & finis 194.c.Act. venarum cubiti ſitus 566.d.Æg. vena cubiti ſecanda quãdo 419. c.566.d.Æg. vena cubiti humeralis 193.d.Act. venæ cubiti inferioris ſectio 193.g.Act. venam cubiti infernam non eſſe ſecandam 9.g.Orib. venæ frõtis ſectio 310.g.Orib.194.e.Act. vena frontis quando ſecanda in phrenitide 146.h.Trall.419. c.567.d.Æginet. venarum gingiuarum ſectio 194.d.Actuar. venæ humerariæ cohærẽtia 193 g. Actuar. venæ humerariæ propago & finis 194.c. Actuar. venæ humerariæ ſectioni cautio quæ adhibenda 193.g.Act. vena humeraria non apparente quæ ſecanda ſit 194.c.Actuar. vena humerariæ vicina quando tundenda 193.e.Actuar. venæ interiores ad quid ſecandæ 120. e.Aet. venarum labiorum ſectio 194. d. Actuar. venarum linguæ ſectio 194.d.Actuar. venarum prope malleolos & poplitẽ ſectionis vtilitas 9.h.Or. venæ magnæ ſitus 14.g.Aret. vena magna quando ſecanda 408.e.Ægin. vena media 193. d.Actuar. venarum oculi anguli magni ſectio 194.d.Actuar. venarum pedis ſectio 194.e. Actuar. venæ pollicis ſectio 194. c.Actuar. venarum popliti vicinarum ſectio 9.h.Orib. venarum ſecundarum fiſſuræ modus & quantitas 121.a.Aet.
venoſarum partium inflammatarum pulſus 149.a.Actuar. venoſus ventriculus 107.g.Ruff.
Venenorum maxima pars frigore interimit 105.h.Celſ. venena noxia magis quæ 648.f.Aet. venenis & iis quæ virus iaculantur quomodo reſiſtendum 638. e. Oribaſ. veneni curatio communis 639.d Aet. veneni exuctio 616.ß.g.Aet.105 f.Celſ. venenis mederi quid valeat 261.f. 263.b. 279.e.Actuar. 360.b. 361.f. 410.c. 417.f. 418.e. 419.b. 421.f.425. c.e.436.d. Myrepſ.
venena arcet ſulphur 72.c.Aet. venenis contrarium ſputum hominis 82.b. Aet. venenis reſiſtit nucleus 31.c.Aet. veneni cõmunia remedia 639.d.Aet. venenis quibuſlibet quid medeatur 336.a.364.c.Marcell. à venenis præſeruantia 543.e.Ægin.
venenis aſſumptis non tam facilè ſuccurri quàm illatis 106.g.Cel. venenis aſſumptis quid expediat 106.h.Celſ. venenum ſumptũ quomodo cognoſcatur 639.b. Aet. veneni ſumpti communis curatio 544.a.Æginet. ad veneni hauſtum 338.a Marcell.
venenis compoſitis quales anti-

doti conueniant 543.d.Ægin. venenis familiarib' quæ curatio adhibenda 552.a.Ægin. venenis lethalibus accommoda antidotus 221.c. Scrib. venena ſerpentium, vulnere, non guſtu nocere 105.e. Celſ. venenorum ſimplicium enumeratio 544.g.Æg. venenis venatoriis Gallos præcipuè vti 105.e.Celſ.

venena iaculantibus quæ præſeruatio communiter adhibenda 535.a.Æg. à venenis orta dyſenteria quomodo curãda 501.b.Aet.

venenata pro mortuis latitant hyeme 802.β.f.Aet. venenatas beſtias fugantia 615.β.g.Aet. venenatæ beſtiæ quomodo perimantur 615.β.f.616.e.Aet. à venenatis beſtiis punctis medetur agaricum 8.a.Aet. venenato ictui aut morſui quæ medela adhibenda 535.d.Æg. venenatis ictibus quid ſubueniat 261.f.264.c.269.e.330.b.d.333.c.Act. venenatis morſibus quid medeatur 65.c.625.f. Aet. 750.f.Myrepſ. venenatas plagas ſanat elaphoboſcon 24.g.Aet. ad venenatricem vim accedunt fungi 44.a. Aet.

venenoſorum ex genere, eſſe purgatoria 197.d.Act.

Venetus color 856.a. Th. 47.d.65.d.Act.

Venter 104.g.108.b.Ruff. 546.f. Orib. venter oblõgus cur ſit 39.f.Aret.

ventris intemperierum dignotiones 182.e.Aet. ventris intemperies acquiſititiæ octo 464.g. Aet. ventris munus 81.e.Act.

ventris calidioris notæ 182.f.Aet. ventris humidioris notæ 182.g. Aet.

ventris interioris partes 108.b. Ruff. venter ſuperior 117.g. Ruff.

ventris affectionum præſagia & præſeruationes 376.b.Ægin. ventris affecti vrinæ quales 131.e.Act. ventris affectuum dignotio & curatio 456.c.Ægin. 158.h.224.h.Act. ventris affectionibus cũ profluuio quid proſit 596.g.595.f.592.e.598.c. 606.h.Orib. ventris morbum quæ indicia prodant 445.d.Aet. ventris morbi quomodo differant à naturalibus 182.h.Aet.

ventris adſtrictioni quid conferat 420.f.442.c.Myrepſ. venter citatus quomodo ſiſtatur 143.f. Trall. ventris debilitati quid ſuccurrat 595.f.Orib. ventri diſrupto quomodo ſuccurrendum 671.b.Orib. ad ventris dolorem 228.g.Scrib.329.a.f. 364.a.371.d.375.a.g.Marcell. ventris dolori diutino quid medeatur 212.c.Scrib. ventris duritiei quid ſubueniat 236.b. Scrib.340.e.383.a.Marcell. ad ventris epiphoras 369.c.Marcell. ventris excretionibus quæ præter naturam fiunt, quomodo ſuccurrendum 139.c. Orib. ventris fluxus non omnis cœliaca affectio 485.h. Aet. ventris fluxui quid medeatur 373.c.Ægin.15.e.46.b. 87.a.Aet.251.a.254.c.329.b.Act. 48.c.Celſ.366.g.368.a.Marc. ventris fluori potio conueniens 79.a.Celſ. venter frigidus non probè lac acidum concoquit 79.g.Aet. ventris imbecillis curatio octuplex 483.f. Aet. ad ventris incontinentiam 369.d.f.371.a.Marcell. ventris inflammationi prodeſt maſtiche 42.a.Aet. ventris inflatio curanda quomodo ſit 458.e.Ægin. ad ventris moleſtias 408.h.Marcell. ad ventris morſum 328.c.Marcell. vẽtris profluuium in febri quomodo curandum 317.h.Tr. ventris profluuio quid medeatur 592.e.595.f.598.c.606.h. Orib.5.c.Aet.369.d.370.a.371.a.Marcell. ad ventris roſus 374.a.Marcell. ad ventris ſolutionem 387.a.Marcell. ventrem ſolutum vomitus comprimit, compreſſum ſoluit 15.c. Celſ. ad ventris ſtricturas ſoluendas 382.e.385.c.Marcell. ventris ſuppreſſio quæ mala generet 148.a.Aet. ad ventris ſuppreſſionem 385.b.Marc. ad ventris tumorẽ 340.d.Marc. vẽtris vlceribus quomodo medendum 458.b.Æg.

ventri cõmoda aqua puteana 152.h.Aet. venter delectatur blandis 237.d.Aet. ad ventrem eliciendum quid valeat 385.b. Marcell. ventrem facilem vt reddas 385.c.h.Marcell. ventrem irritantia 470.f.Ægin. ventri laxando quæ adhiberi queant 342.h.383.c.384.a.386.a.Marcell.600.f.Orib. ventri molliendo quid valeat 250.f. Act.381.g.Marcell. ventrem mouere quid poſſit 56.f.Aet. 379.d.Marcell. ad ventrẽ mouendum ſine moleſtia 386.f. Marcell. venter mouendus in tertiana quomodo ſit 401.a.g. Ægin. ventrem purgandum per inferiora, ſoluere: per ſuperiora, comprimere oportet 54.h.Celſ. vẽtrem purgantia 381.h.383.b.d.Marc. ventris purgatorium lene 338.f.Marcell. ventrem purgat mercurialis 40.h.Aet. venter purgatus cur non excernat 137.h.Aet. vẽtris purgatione releuato corpore vt ſalubriter viuas 386.g. Marc. ventrem releuans medicamentum 317.c.Mar. ventrem refrigerantia 530.a.Aet. ventrem ſiſtendum ſtatim non eſſe 248.e.Trall. ventrem ſoluentia 382.g.383.f.384.a.d.e.g. 385.b.388.g.Marcell. ventrem ſoluentia ex Diocle 359.c.Or. ad ventrem ſoluendum facilè & ſine periculo 387.c.Marc. ventrem ſoluit mel 42.d.Aet. ad ventrem ſtringendum 372.a.Marcell. ventrem ſubducentia 357.b.Ægin.56.e.Orib. 119.b.Aet. ventrem ſubducere leniter quid poſſit 125.d. Ruff. ventri ſubducendo valet lac 77.a.Aet. ventrẽ ſubducentia medicamenta quando rectè adhibeantur 23.e. Celſ. ventrem ſupprimit meſpilum 42.h.Aet. ventris ſuendi modus 572.b.Æg.

ventres volucrium qualis inter edulia ſint materiæ 86.f.Aet. ventris gallinæ, mergi, muſtelæ ac palumbis, vires 626.g.Ægin.

Ventriculus 108.b.Ruff. ventriculus aliàs aqualiculus 297.a.Marcell. ventriculi gulæque differentia 118.a.Ruff. ventriculus ex quibus conſtet, & eius ſitus 63.g.Celſ. ventriculi ratio 536.b. figura 136.e. tunicæ ibid.Oribaſ. ventriculi ſitus 118.a.Ruff. ventriculi temperamenti notæ 364.a.Ægin.85.h.Oribaſ. ventriculi ventriſque bene valentis ſigna 159.Actuar.

ventriculum afficientia quibus ſignis cognoſcantur 143.e.176.g.Act. ventriculi affectuum ſigna 161.f.Act. ventriculi affecti ſymptomata 43.c.Aret. ventriculi digerendorum ciborum impotentis curatio 94.a. Aret. ad ventriculi dolorem 257.h.265.d.Act.374.b.Marcell. ventriculi flatus vnde 159.c.Act. ventriculi flatus quomodo diſcutiendi 661.c. Orib. ventriculi frigida intemperies quomodo curanda 221.a.Trall. ventriculi humiditas vitioſa quomodo tollenda 660.b.Orib. ad ventriculi imbecillitatem 253.e.258.a.Act. ventriculi incendio quid medeatur 153.e.Act. ventriculi inflationi quid ſuccurrat 258.a.Act. ventriculi morſus cauſa 159.c.Act. ventriculi morſibus quid medeatur 205.h.206.b.209.e.Actuar. ad ventriculum peruerſatum 374.b.Marcell. ventriculi refrigerationi q̃d ſubueniat 255.h.263.a.264.b.Actuar. ventriculi ſiccæ intemperiei curatio 88.b Orib. ventriculi ſuccis frigidis quid medeatur 323.g.Actuar. ventriculi vulnerati ſigna 98.d Celſ.

ventriculum roborantia 254.a.255 f.Actuar. ventriculi humorum dignotio 22.a.Actuar. ad ventriculi humores craſſos 127.c. Ruff.

ventriculi os 104.f.Ruff.546.f.Or. ventriculi os quibus ab ortu anguſtius redditum eſt vnde cognoſcatur 323.f.Orib. ventriculi os morſibus infeſtatum in prægnantibus quomodo curandum 347.a.Æginet. ventriculi 107.g.Ruff. ventriculi cerebri 107.b.Ruff. ventriculi cerebri anteriores duo 522.e. eorúmque vſus, ibid.Or. ventriculus vnus in cerebello 523.a.eiúſque vſus Ibid.Orib.

ventricularis morbi cauſa 43.d.Aret. ventricularis morbi difficultas & circuitus 43.g.Aret. ventriculari morbo qui magis obnoxii & quando 43.g.Aret.

ventriculi inter edulia qualitas & facultas 372.d.Ægin.243.a.Or. ventriculus ſtruthiocameli 223.d.Orib.

Ventus quid 368.a.Orib. ventus & imber cur ſimul aliquando veniant 151.a.Aet. venti pluuiam quomodo generent 151.b Aet. ventorum differentia 367 c.368.a.Orib.150.f.Aet. ventorum diuiſio generalis Ib.Or. ventorum generatio 150.f.Aet. ventorum numerus 150.f.Aet. ventorum ſpiratio vnde 151.g. Aet. venti ſalubres qui, qui nõ 18.f.Celſ. venti ſpurii qui 150 g.Aet. venti vniuerſales & locorum proprii 368.a.Orib. à ventis quæ faciem præſeruent 366.a.Aet. ventos quid eiiciat 336.e.Marcell.

Veneris cõmoda 355.b.Æg.9.h.580 h.Or. veneris debitæ & moderatæ commoda 300.g.Orib. veneri immodicæ vt medendũ 355.h.Ægin.80.e.Orib. venere immoderatè vtentes quomodo cũfortandi 82.d.Or. veneris incõmoda quõ auertẽda 580.h. Or. veneri inidonei qui, & quõ ſanandi 577.c.Aet. veneri impeditæ quomodo medendum 355.g.Ægin. ad venerem inutiles mares quid excitet 395.e. Marcell. venus in iuuenibus quomodo retundenda 349.g. Ægin. ad venerea inhabilem quomodo facias 396.d.e.Marc.

venus noxia quibus 366.c.e.Ægin. 300.b.Or. venus dolore neruorum laborantibus inimica 17 d.Celſ. venere in neruorum tremore vſis quid faciendum 63.a.Celſ. venus podagricos lædit 151.e.Aet. ad venerem natura qui propenſiores 118.b. Aet. veneri indulgendum quã do 8.d.Oribaſ. venus innoxia quibus ſit 366.e.Ægin.300.b.Orib. venere quibus vtendum 355.d.Ægin. veneris vſum ex Epicuri ſententia ſalubrem nõ eſſe: & quomodo ſalubris vel noxius ſit 300.a.Orib. veneris vſui qui magis minúſve obnoxii 365.e.Ægin. veneris vſus quid animo potiſſimum præſtet 8.a.Orib. veneris vſu melancholicum ſanatum fuiſſe 22.e. Aret. veneris vſui præcauenda incommoda quæ ſint 355.e. Ægin. veneris vſus tutior quã do 15.e Celſ. veneris vſui victus qui conueniat 355.d.Ægin. 301.f.Orib. veneris vſum alimenti exhuberantiam exigere 301.e.Orib. veneris vſus quibus corporis partibus noxius 580.g.Orib. venere vſuris cauenda quæ 8.a.Orib. veneris vſui tempus quodnam idoneũ 581.a.Orib. venereis vti non valentibus quomodo ſuccurrendum 79.d.Orib. venere vti vt poſſis quum libuerit 393.g. 396.f.Marcell. veneris vſui aptæ herbæ quæ 395.f.Marcell. veneris vſu quando melius abſtineatur 15.g.Celſ.118.d.Aet. venere non vtentibus vterus minimus 779.b.Aet. à veneris vſu pueri arcẽdi quare 169.c.Aet. veneris vſu nutricibus abſtinendum 151.h.Trallian.

venerem conciliantia 393.f.395.d. 396.d.f.Marcell. venerem excitantia & priapum tendentia 369.a.Ægin.668.d.Orib.103.e. Aet. venerem excitantia

antidota 369.d.370.f.374.d.375.h.381.d.382.a.Myrepſ. venerem ſtimulans medicamentum 266.g.Act. venerem extimulandi vim habent; bulbus 595.g.Orib. 14.g.Aet. coſtus 35.d.Aet. daucus 597.c.Orib. mentha 26.f.Aet. ſatyrion 609.a.Orib. 51.b.Aet. teſticulus canis 45.a.Aet. nuclei pinei 168.g.Aet. vrticæ ſemen 592.g.Oribaſ. 8.f.Aet. venerem cohibentia 668.e.Or. 103.f.Aet. veneri quæ contraria 8.b.Orib. venerem impedit orchis 46.a.plumbũ 73.g. ruta 47.e.Aet. venerem reſpuentes qui 489.c.Æg.

venerei qui 184.f.Aet.

Veneris herba 46.g.Act. veneris vmbilicus 483.g.Or.

venus emplaſtrum, quomodo præparetur 763.a.Aet.

Ver quomodo corpus afficiat 376.f.Ægin. ver ſaluberrimum eſſe 18.e.Celſ. veris morbi 19.a.Celſ. vere victus quomodo inſtituendus 359.h.376.g.Ægin. 579.b.Or.15.e.Celſ.

vernum æquinoctium 151.g.Aet. vernas & hyemales aquas, autumnalibus atque æſtiuis meliores eſſe 260.h.Orib. vernum lac quale 76.g.Aet. verno tempore pulſus quales ſint 846.b.Phil.

verno tempore quinam venæ ſectionem poſtulent 304.e.Or. vernum tempus ad venerem aptum 118.b.Aet. vernum tempus veratro aptiſſimum 139 g.Aet.

Veratrum facere quid poſſit 139.e.Aet. veratri vtriuſque vires 620.c.Ægin. 25.b.Aet. veratri probati notæ 139.h.Aet.

veratri exhibitionis differentiæ 140.c.Act. veratri exhibendi modi plures 84.f.Aret. veratri exhibẽdi tempore quæ præparare oporteat 141.a.Aet. veratri præparatio 423.h.Ægin. veratri ſumendi modus 653.e.Ægin. veratro ſumpto quid medelæ in ægroto reſtet 141.b.Aet. veratro ſumpto multos nihil vomere, tamen purgari 139.e.Aet. veratri vſus quibus conueniat 647.h.Ægin. 139.f.Aet. veratri vſus quos lædat 139.d.Aet.

veratri cremor 140.d.Aet. veratri decoctum 140.e.Aet. veratri ramenta, item de contuſo & cribrato 140.f.Aet.

veratri ſumpti ſymptomatis exitialibus quomodo medendum 287.g.Act.647.b.Aet.

veratrum album 22.e.Orib. 166.d.Trall. veratri albi in purgando vires 273.e.Act. 383.e.Marcell. veratrum album quo tempore & quomodo rectè detur 33.d.Celſ. veratri albi vomitorii præparatio 139.b.Aet. veratri albi ſumpti ſymptomatis lethalibus quomodo medendum 550.g.Ægin. veratrum Anticyræum proximè ad ſenecionis herbæ formam accedere 325.c.Orib. veratri Anticyrici vires 639.h.Ægin. veratrum nigrum 364.g.Myrepſ. veratri nigri facultas 484.a.Orib. veratri nigri in purgando vires 648.a.Ægin. 271.f.Act. 382.h.Marcell. veratrum nigrum quibus conueniat 32.e.Celſ.124.e.Aet. veratrum nigrum venenatum eſſe, & quomodo eius ſymptomatis lethalibus medẽdum 628.c.647.b.Aet.

Verbaſci ſpecies & facultas 645.e.Æg.437.g.511.d.Or.56.g.Aet.

Verbena 520.a.Myrepſ. verbena Græcis ἱερὰ βοτάνη 253.b.348.c.Marc. verbena Græcis polygonos 288.b.Mar. verbenacæ vires 636.h.Æg.46.g 272.h.Aet.

Veretrum quid 297.b.Marcell. veretra auctiora vt videantur 396.f.Marcell. ad veretri curam 394.c.Marcell. ad veretri vitia 301.f.396.a.Marcell.

ad veretri carbunculos 395.b.396.a.Marcell. ad veretri clauos 316.h.396.e.Marcell. ad veretri dolorem 394.c.h.395.a.c.g.Marcell. ad veretri epiphoras 395.c.Marcell. ad veretri myrmecias 395.c.Marc. ad veretra nigredinem ducentia 301.f.Marcell. ad veretri tumorem 233.d.Scrib. 393.d.394.h.395.a.Marcell. ad veretri vlcera 395.c.h.Marcell. ad veretri vlcera abalienata 293.e.Marc. ad veretri vlcera ſordida 293.a.Marc.

Veritas omnibus præponẽda 317.b.Trall.

Vermes vnde generentur 164.h.Act. vermes non gignunt amara 5.c.Aet.

vermes enecans medic.329.e.Act.

vermes in auribus & cætera omnia quæ in aures ſunt ingreſſa, quomodo tollantur 649.g.Or.289.e.Aet. vermes aurium quomodo protrahendi aut enecandi 127.e.Celſ. vermiculos in auribus quid interimat 601.e.Orib. ad vermiculos ciliorum 275.c.f.Marc. vermibus vlcerum medela quæ congruat 521.f.Ægin. 628.d.Orib. 713.b.Aet.320.f.Act. ad vermes in vlceribus natos 42.c.Or.

vermes caprarum 157.e.Trall.

vermiũ terrenorũ vires 618.d.Æg

Veronica 427.c.Myr.

Verrucarum ſpecies & curatio 479 b.508.d.588.c.Ægin.636.f.Or. verrucis quid medeatur 611.a.Or.55.f.Aet.232.d.Scrib. 324.c.399.f.400.f.g.Marc.

ad verrucas minores congeſtas tollendas 400.g.Marcell. verrucarum palpebræ curatio 557.d.Ægin. ad verrucas pedum 398.c.e.g.Marc. verruca penſilis, eiúſque curatio 188.e.244.e.Act. verrucis pẽſilibus quid medeatur 320.a.327.c.Act.767.b.771.e.Myr.

verrucaria herba Græcis heliotropium 324.c.Marc.

Vertebræ 105.d.Ruff.547.a.Or. vertebrarum deſcriptio 121.a.Ruff. vertebræ ſpinæ 168.c.Celſ.

vertebrarũ in organis vſus 163.d.Or.

Vertex 101.f.Ruff.545.c.Orib.

vertices in digitis quid 104.d.Ruff.

verticulorum ſpinæ fractorum curatio 597.c.Ægin. verticulorum ſpinæ luxatorum curatio 605.e.Æg.

Vertigo quid, quæque eius ſymptomata & cauſæ 20.d.Aret. vertiginis cauſæ 84.b.Aret. 422.e.Ægin. 159.d.Act. vertiginem circularis motus cur inhæreat, non item rectus 759.c.Caſſ. vertigo ſanis interdum ex purgatione 122.g.Aet. vertiginis curatio 84.b.Aret. 422.e.Ægin.121.g.Orib. 247.c.Aet. vertigini quid medeatur 83.f.651.f.Aet. 257.g.Act.338.d.Marcell. vertigini venæ ſectio quo adhibenda 84.d.Aret.

ad Vertiginem capitis 256.c.Marc. vertigini oculorum ſubitæ vtile medicamentum 209.f.Scrib. vertigini tenebricoſæ quid medeatur 254.a.270.d.280.e.282.e.299.c.Act.325.a.Marc.

vertiginoſorum exercitia 85.a.Ar. vertiginoſi qua geſtatione iuuentur 117.a.Aet. vertiginoſorum victus 84.h.85.c.Aret. vertiginoſorum vrinæ quales 854.e.Theoph. vertiginoſis quid medeatur 355.d.356.f.365.d.413.b.417.g.418.c.426.d.Myr.249.d.251.d.Marc.

Veruta ſectio 554.d.Æg.

Veſica 108.f.Ruff.541.b.Or. veſicæ deſcriptio & ſitus 16.f.Ar. veſica in viris aliter ac in fœminis ſita 64.f.Celſ. veſicæ qualitas 41.d.Aret. veſicæ quomodo appendeat vterus 779.d.Aet. veſica duplex 64.e.Celſ. veſicæ collũ 105.a.Ruff.266.g.Aet

veſicæ affectuum ſigna & curatio 122.e.Ruff.376.d.Ægin. veſicæ affectæ vrinæ 79.a.132.b.Actuar. veſicæ renúmque affectiones quomodo dignoſcendæ & curandæ 464.g.Æginet. veſicæ & renum affectionibus lapillóque quomodo medendũ 666.d.Or. veſicæ morbus acutus 567.c.Aet. veſicæ morborũ difficultas 40.g.Ar. veſicæ morbo laborãtes acutæ febres infeſtant 566.d.Aet. veſicæ morbis clyſteres idonei 353.g.Or. veſicæ malis quid medeatur 358.f.360.a.364.g.369.g.402.a.418.d.Myr. veſicæ vitiis quid medeatur 257.e.Act. 303.c.361.a.Marc.

veſicæ acutus morbus 567.c.Aet. veſicæ acutarum ægritudinum ſymptomata 16.e.Aret. veſicæ acutorum affectuum curatio 77.c.Aret. ad veſicæ abſceſſus medicamentum 144.f.Oribaſ.265.b.Actuar. veſicæ calculus pueris frequens 549.d.552.h.Aet. veſica calculoſa quomodo ſananda 598.f.Aet. veſicæ calculos atterit tecolithos 77.h.Aet. ad veſicæ cruciatus 352.b.Marcell. ad veſicæ difficultates 356.a.Marcel. veſicæ dolentis ſigna ſalubria 26.e.Celſ. veſicæ dolores quomodo curandi 571.c.Aet. veſicæ dolori quid medeatur 208.a.d.212.217.h.Scribon. 309.e.310.d.333.e.342.c.e.355.c.356.357.c.358.f.360.e.361.a.d.Marcell. veſicæ doloribus potiones ex odoriferis, idoneæ ſunt 80.b.Celſ. ad veſicæ dolorem malagma Euticlei 87.g.Celſ. veſicæ dolori intolerabili quid expediat 80.c.Celſ. veſicæ dolor & vrinæ difficultas in febribus quomodo curanda 233.c.Aet. veſicæ exulceratæ ſigna 24.f.Celſ. veſicæ exulcerationibus quid medeatur 257.c.258.b.Actuar.217.h.218.b.Scrib. 355.c.d.Marcell. veſicæ fluxio curanda quomodo 573.e.Aet. veſicam grumis quid liberet 266.b.Actuar. veſicæ imbecilles icterum morbum faciunt 531. veſicæ imbecillitati quid ſubueniat 266.g.Actuar. veſicæ inflammatæ ſigna 41.e.Aret. veſicæ inflãmatæ curatio 566.d.Aet. veſicæ lapidibus quomodo medendum 77.g.Aret. veſicæ lapides tollentia pharmaca 553.b.Act. veſicæ lapidem cõfringit ophites 69.d Aet. veſicæ lapidem magnũ tolli non poſſe 40.g.Aret. veſicæ per paralyſin diſſolutæ ſymptomata & curatio 565.a.Aet. veſica cur pareſin patiatur 25.d.Aret. veſica puris defluxu infeſtata quæ mala patiatur 90.g.Aret. veſicæ puris defluxu infeſtatæ quomodo medendum 91.b.Aret. veſicæ reſolutæ quomodo ſubueniendum 60.c.Aret.429.b.Ægin.266.g.Act. veſicæ ſanguinis effluxione periclitanti quomodo medendum 77.c.Aret. ad veſicam ſanguine fluentem 145.a.Orib. veſicæ ſcabioſæ curatio 284.f.Trallian. 145.d.Orib.564.a.Act. ad veſicæ ſcabiẽ 828.a.Myrepſ.364.e.Marc. veſicæ tubercula quomodo diſſoluantur 568.c.Act. ad veſicæ tumorem 217.h.228.g.Scr. 355.c.Marcell. veſicæ vlceratæ curatio 466.e.Ægin.146.b.Or. veſicæ vlcerationi medetur lac 77.c.Act. vomitus 138.d.Aet. ad veſicæ vlcera cum inflammatione medicamentum 145.a.Orib. veſicæ vulneratæ ſigna 98.e.Celſ. veſicæ vulnus mortiferum 41.d.Aret. ad veſicæ vulnera 357.c.Marcell. ad veſicæ vulnera intrinſeca & vomicas 361.f.Marcell.

veſicæ infuſa quomodo & quando immittenda 467.b.574.g.Ægin. veſicam muniri lactis potu 86.d.Aret. veſicam purgantia 146.d.Act. veſicæ purgandæ quid valeat 93.e.Act.265 c.Actuar.357.d.358.h.361.c.Marcell. ad veſicam releuandam 359.e.Marcell.

veſicis bubulis inflatis neruorum dolores pulſandi 62.g.Cel.

veſica fellea eiúſque actiones in concoctione 150.e.Actuar.

veſicis inflatis tumores in leucophlegmatia pulſandi 58.b.Celſ.

veſicæ palpebræ quid ſit & quomodo curanda 556.e.Ægin.

veſicariæ aquæ 355.c.Marcell.

Veſparũ ictus & apum, quid prohibeat 535.d.Ægin.617.b Aet.

veſparum & apũ ictus quomodo curandi 639.c.Orib.331.d.Act.

Veſperi peſſimè æger habet 45.f.Celſ.

veſpertilionum ſanguis ad quid 66

b.Aet.

Veterni curatio 218.b.Aʗ.

veternoſi euacuâdi quomodo ſint 56.d.Aret. veternoſis loca conuenientia quæ 56.c.Aret. veternoſis victus qui côueniens 56.f.Ar. veternoſis quid medeatur 251.e.Mar. veternoſis ſopor quomodo auertendus 56.c.57.g.Ar.151.a.Tr.

Vettonica 413.c.Orib. vettonica Græcis ἱερὰ βοτάνη 218.c.Scrib.

Vetula (cutis) 104.g.Ruff. 546.f.Orib.

Vetuſtis vitiis quid medeatur 279.f.Aʗ. vetus dolor capitis quomodo curetur 139.e.Tr. veteri inflammationi quid ſubueniat 266.b.Aʗ. vetus ſalſamentum 12.e.Or.

Viæ ciuitatis quænam ſtatum ſalubrem, aut non ſalubrẽ faciunt 372.e.Or.

Vibicum remedia 370.a.Aet. vibices in febrib. quibus exoriantur, & quomodo eis medẽdum 234.g.Aet.

Viceſimi, viceſiprimi, viceſimiſeptimi diei iudicium 179.a.Aʗ.

Vicia 212.f.Or.

Victoriati quantitas 243.318.h.Marc.

Victus mille in ſpecies diſtributus eſt, & cur 203.b.Aʗ. victum exhibenti dies acceſſionis vitandus 209.c.Aʗ. victus perfecto facto iudicio, intrepidè datur 209.a.Aʗ. victus prægreſſio in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet.

victus inſtituendi ratio 203.b.Aʗ.

victus ratio quid poſſit 4.h.18 g.35.c.Aʗ. victus ratio neglecta quantum mali importet 148.c.Trall. victus ratio plus cæteris proficit in ſonitu aurium 127.d.Celſ. victus ratio in omni medicamento exhibendo vtilis quænam ſit 310.d.Tr. victus ratio vt inſtituenda vere, autumno, æſtate, hyeme 15.e.Celſ. victus ratio quæ ſingulis temporibus cõueniat 579.a.Or.

victus ætati cuique qui conueniat 349.f.Ægin. victus alui profluuio ob nimiam repletionem laborantium 205.d.Aʗ. victus attenuans 361.c.Ægin. victus capitis repletione onerati 206.c.Aʗ. victus continuarum febrium 208.c.Aʗ. victus cutis raritati vtilis 134.c.Trall. victus cute areſcente & indureſcente qui conueniat 206.g.Aʗ. victus denſis meatibus conueniens 134.d.Trall. victus diaria febre laborantium 207.d.Aʗ. victus febrientium 207.c.Aʗ. victus febrilis quibus conueniat 593.e.Ægin. victus geniture & conceptioni accommodatus 792.f.Aet. victus humectans 375.b.494.d.Æg. victus incraſſans 361.f.Ægin. victus intermittentium febrium 210.b.Aʗ. victus morborum qui citò mouentur 208.e.Aʗ. victus morborum qui tardè mouentur 208.f.Aʗ. victus eorum, qui morbo citra rationem leuantur 209.a.Actuar. victus negotioſorum, proficiſcentium, nauigantium 360.c.e.361.a.Æg. victus negociis occupatorum ex Galeni comment. 81.a.Orib. victus pedum repletione oneratorum 206.c.Aʗ. victus perfrigerans & humectans 494.d.Ægin. victus puerorum, mediæ ætatis hominum, ſenum 575.b.e.579.c.Orib. victus quotidianæ 336.f.Trall. victus refocillantis ratio 199.f.Aʗ. victus ſanguinem reiicientibus aptus 212.c.Trall. victus ſtomachi grauati & morſi 205.h.Aʗ. victus temporibus anni quibus qui conueniat 359.g.Ægin. 579.a.Orib. 15.e.Celſ. victus tertianæ 210.b.Aʗ. victus tertianæ falſæ 334.e.Tr. victus tuſſientium 204.a.Tr. victus valetudinem confirmantis ratio 199.f.Aʗ. victus venere vti volentium: item curatio eorum qui rebus venereis vti nequeunt 301.b.Orib. victus veratro purgandorum 140.b.Aet. victus viſcerum repletione oneratorum 260.c.Actuar. victus vomitu ex nimia repletione laborantium 205.d.Aʗ.

Vigiles luna lucente cur non offendantur, dormientibus verò caput obſtruatur 758.g.Caſſ.

vigilans ſopor 146.d.Trall. vigilans ſopor quid, & quomodo curandus 419.b.421.c.Ægin.

vigilãtiſſimi qui cerebrum ſiccum habent 181.g.Aet.

Vigiliæ vnde 108.b.e.Aʗ.259.a.Aet. vigiliarum commoda 282.g.Orib. vigiliæ caliditati ſtomachi medentur 441.d.Aet. vigiliæ deliros faciunt 156.d.Aet. vigiliæ febrem conciliant 203.a.Aet. vigiliæ materias diſtrahunt 455.f.Aet. vigiliæ neruorum diſtentio comes 25.g.Celſ.

vigiliarum cauſæ & curatio 375.a.Ægin.230.c.Aet.

vigiliarum in febribus curatio 409.a.Ægin. vigiliarum in febribus remotio, ex Galeno 99.g.Orib. vigiliarum in febribus remotio ex Herodoto 99.g.Orib. vigiliis immodicis quid medeatur 408.d.Myrepſ. ad vigiliam nimiam 333.f.Marc. vigilia nocturna etiamſi ſomnus diurnus accedat, mala 21.d.Celſ.

Vigor exacerbationis 192.c.Aet. vigoris totius morbi cognitio 192.e.Aet.

Vinaceorum vires 618.c.Æg.15.e.Aet.

Vincitoxicum 380.c.Myr.

Vindemiator (conſtellatio) quando oriatur 152.b.Aet.

Vindiciani comitis archiatrorum epiſtola ad Valentinianum 248.Marc. vindiciani pharmacum 316.b.Marc.

Vineus color 855.g.Theoph. 47.b.Aʗ.

Vinoſa qualitas 24.f.Aʗ.

Vini differentiæ 374.a.Ægin.45.b.Aet.31.g.Aʗ. vini facultas medica 635.b.Ægin.19.d.504.f.Orib.45.b.Aet. vini conditura mirabilis 746.g.Myrepſ. vini potatio larga caput replet 420.a.Aet. vini potus perniciosus quando ſit; eiúſque noxæ quomodo ſubueniendum 628.d.647.d.Aet. vini & vrinæ proportio 83.c.Aʗ. vini vſus moderatus & tempeſtiuus quæ commodè corpori præſtet, quæ item incommoda eius abuſus 374.b.Ægin.580.e.Orib. vini vſum incommodum incommodà quænam conſequantur 276.d.Orib. vini vſus noxius quando ſit, & quid eius loco ægris præbeatur 258.h.Orib. vino vtendum qualiter ſit 266.b.Orib. vino vtendum ſæpius vt non ſit 771.c.Myrepſ.

vinum humores ſemicrudos, ſi quid aliud, coquit 352.d.Æg. vinum mœroris medicamentum optimum 266.c.Orib. vinum perfrigeratione aceſcit 4.a.Aet. vinum recolligit vires celeriter 237.a.Trall. vinum venenis omnibus contrarium 105.b.Celſ. vinum vulneri inimiciſſimum 101.b.Celſ. vinum vulneri implendo quando commodè adhiberi poſſit 102.c.Celſ.

vini aquæ miſcendi ratio 258.e Orib. vinum & aqua quando alternatim bibendum: & quando vinum ſubtrahendum præ cibo 42.b.c.Celſ. vinum & aqua alternis diebus in peſte ſumenda 18.d.Celſ. vinum nõ bibentibus quomodo medendum 506.f.Myr. vini morſu læſis quomodo medendum 374 d.Ægin. vino extinctum ferrum ſpleni confert 524.e.Aet. vinum quod cui ætati conueniat 15.d.Celſ. vinum quod quo anni tempore bibendum 15.d.Celſ. vinum quod firmius 37.c.Celſ. vinum quod mediæ materiæ 37.c.Celſ.

vinum aluo ſolutæ congruum 16 f.Celſ. vinum animo deficiẽtibus ob igneas inflammationes quale conueniat 326.e.Tr. vinum capite infirmis conueniens 16.c.Celſ. vina cholera laborantibus quæ conueniẽtia 459.c.Ægin. vinum in febre quibus dandum quibus nõ 204.b.Aet. vinum in hecticis 331.a.Trall. vinum phreniticis quale conueniat 153.c.Tr. vini in phrenisi cum ſyncope coniuncta vſus 55.h.Aret. vina prægnantium nauſeæ quæ commodiora 347.b.Ægin. vinum ſenibus vtiliſſimum quod 170.a.Aet. vinum in ſyncope 324.b.Trall. vinum vomitui quod aptius 356.h.Ægin.

vinum aceſcens in calidis locis ſeruatum 317.d.Trall. vinum acidum vt emendes 746.b f.Myrepſ. vinum album & ſuaue vt fiat 746.f.Myr. vinum aquoſum quod vocetur 263.c.& quæ eius vires Ib.e.Or. vinum calidum ventris fluxui, frigidum vomitui & ſudoribus prodeſſe 48.c.Celſ. vina calida capitis dolorem generant 270.a.Aet. vinum coloratius, calidius eſſe 208.a.Act. vina craſſa ſanguinem generant 45.c.Aet. vini craſſi & limoſi defæcatio 92.d.Aʗ. vinũ dulce 61.e.244.g.264.d.Or. vina dulcia nigra 584.h.Orib. vinum exile qualem & quantam vrinã procreet 61.c.Aʗ. vinum ignobilius ebrioſi cur potent auidius 762.c.Caſſ. vinum impotens quod 262.b.Oribaſ. vini meraci copioſi, aut vini dulcis potu in.epeſtiuo læſis quomodo medendum 552.Æg. vinum merum non ſtatim à balneo bibẽdum 155.a.Trall. vinum moderatum nutricibus dandũ 149.d.Trall. vinum nigrum albũ vt fiat 746.b.Myrepſ. vinum nouum 19.c.Orib. vinum nouum craſſum ſuccum gignit 105 b.Aet. vinum nouum vetus breui vt fiat 746.c.Myr. vinũ odoratum & dulce vt facias 746.d.Myr. vina ὀλιγοφόρα quæ, & eorum vſus 208.a.Aʗ. vinum optimum quod 45.d.Aet. vinum pellucidum vt ſtatim fiat 746.d.Myr. vinum ſtabile vt maneat 746.d.Myrepſ. vinum vetus 19.e.Orib. vinum vetuſtum caput ferit 140.f.Trall. vino veteri inebriati quidam in immodica ſiti, mortui 412.a.h.Æginet.

vinorum medicatorum præparandorũ variæ ſpecies 745.f.Myr.

vinum abſinthite 274.h.Or. vini bilem purgantis præparatio 127.h.Aet. vinum conditum 127.h.Aet. vinum ex cotoneis malis quomodo conficiendum 274.a.Oribaſ. vinum elleborite quomodo faciendum 275.a.Oribaſ. vina factitia 153.c.Trallian. vinis ex melle præparatis qui vti debeant 353.b.Æginet. vinum melancholicis commodum 128.c.Aet. vinum mulſum 128.a.Aet. vinum mulſum ſtercus exigens 128.c.Aet. vinum mulſum arthriticis ſenibus cum petroſelino, calculoſis cũ ſaxifrago; dandum 579.g.Orib. vino mulſo & venere qui abſtinuerũt toto anno, à podagra chiragráque tuti fuere 81.c.Celſ. vinum ex myrti baccis 274.d.Orib. vinum pituitã ducens 128.d.Aet. vinum polypodites 128.b.Aet. vinũ ex punicis confectũ 266.c.Orib. vinum purgatorium 650.e.Æginet. vinum reſinatum 71.g.Celſ. vinum roſaceũ 274.c.Orib. vinum ſanitatem conſeruans 275.c.Oribaſ. vinum ſcammonite 275.b.Orib. vini ſquillini compoſitio 270.a.Actuar. vinum ex thymo 275 b.Oribaſ. vinum violaceum 280.d.Orib.

Viola 425.f.Orib. violæ electio 26.d.Orib. violæ fa-

cultas 497.e. 599. c. Orib. 28. e. Aet.
Violæ foliorum vires 623.a.Æg. violæ folia, ſucci & cortices 19. h.21.d.Or.
Violæ albæ vires 630. d. Æg. viola marina Græcis ceratitis 365. a.Marc. viola purpurea 521. b.Or.
Violacea bilis 110. e. Ruff. violaceum oleum 689. e. Ægin. violaceum vinum 280.d.Orib.
ad Violentias 767.b.Myr.
Viperæ deſcriptio 648. e. Aet. viperarum vires 598.f. Orib. viperas in vinum incidere, ſalamandras & alia venenata in edulia dum coquuntur 616.β. f. Aet.
Viperæ capi citra periculum quomodo poſſint 640.a. Or. viperæ in quibus locis optimæ reperiantur 28.g. Orib. viperarum præparandarũ modus 117. Orib.
Viperarum eſus 618.a.666.a.Aet. viperæ eſui quomodo parandæ, earúmque facultas 638. c. Or.93.b.Aet. viperæ theriacæ componendæ quales eligendæ & quomodo parandæ 280. h. Act.548.e.Aet.
Viperæ morſus quem colorem inducat 531.a.Aet. viperæ morſus ſigna & curatio 331. h. Act. 622.a.Aet. viperæ morſui quid conducat 536 b.Æg.
Viperarum dipſadum eſu quidam in immodica ſiti mortui 412. a.h.Ægin. Viperæ maris ac fœminæ morſus ſigna & curatio 539.g.Æg.
Viperina capita vſta qua vi polleant 91.a. 338.d. Aet. viperinarum carnium facultas 501. e. 621. c. Æg.19.c.20.g.518.e.Or. 617.a.c. 618.a.Aet. viperinæ pellis vires 619.a.Æg.
Viros coitu laſſari vehementius quàm mulieres 300. g. Orib. viros inſania crebrius infeſtat quàm mulieres 348. g. Aet. viri lepræ magis obnoxii quàm fœminæ 664. b. Aet. viri pudendum moderatum ad os vuluæ non peruenire 509.a.Or. virorum pulſus quales 845. g. Philar. viris vrinæ nigræ pernicioſæ 198.a.Aet.
Vires ægri conuellendas quomodo putarit Aſclepiades 43. d. Celſ. vires conſcindit fames 235. d. Aet. viribus collapſis omnis curatio inutilis 149. d. Trall. virium debilitas in venæ ſectione conſideranda 119. g.Aet. vires imbecillæ victum mutant 318.a. Tr. vires in omnibus cõſeruandæ 205.g.Act. vires qua diæta reparentur 534. d.Aet.
Virga paſtoris 959.g.Myr.
Viridis coloris ſpecies 856. b. Theoph.47.d.Act. viridis emplaſtri quod Lite appellatur, compoſitio & vſus 36. a. Or. viride vnguentum quomodo fiat 688. f.Æg. viridis iaſpidis vſus 455.g.Aet. viridia in frumentaceis alimẽtis potiora 27. h.Act.
Viroſitas in teſtibus animalium efficit vt ægrè concoquantur & mali ſucci ſint 85.e. Aet. virulẽtis ictibus quid medeatur 257. g.Act.
Viſci optimi electio 25.g.Or. 97.g. Aet. viſci facultas 623. a. Æg. 19.e.497.d.599.e.Or.28.d.Aet.
Viſcoſitati febrium putridarũ quæ medela opponenda ſit 209. c. Aet. viſcoſus humor quomodo purgari debeat 140.b.Tr. viſcoſum ſanguinem quæ generent 105.e. Aet. viſcidũ ſuccũ in nobis facientia 61.g.Or.
Viſcera melancholiæ & furoris ſedes 23.e.Aret. viſcerum inteſtinorúmque ſitus cognitio neceſſaria ad dolores interiores deprehendendos 7.a. Celſ. viſcerum ſcrutatio per anatomiam, vtilis 6.h.Cel.
viſcerum morbi 73.a.Celſ. ad viſcerum curationem 334.a.Mar. viſcerum malis quid medeatur 353.b.Myr. ad viſcerum vitia 412.c.Marc.
viſcus calidius quod ſit 18. a. Act.
ad viſcerum dolorem 341.d. 342.e. Marc. ad viſcerum duritiem 338.d.Marc. viſceribus in febrib.excalfactis medetur oleum roſaceum 19.h. Aet. ad viſcerum humores 385. g. Marc. ad viſcerum infirmitatem 334.c. Marc. viſcera inflari vnde ſoleant 738. b. Aet. ad viſcerum longas cauſas 303 c. Marc. ad viſcerum latentes morbos 371. d.Marcell. viſceribus obſtructis quomodo ſuccurrendum 251.e.Act. viſcerum obſtructiones quid expurget 598. f. Orib. viſcerum obſtructioni & tumoribus quid medeatur 255. a. Act. viſcerum obturationi medetur agaricum 8.a. ſcammonea 52.b. ſinon 52.a.Aet. viſceribus repletione grauatis quæ victus ratio cõueniat 206. c. Act. viſcera reſolutioni eſſe obnoxia 24.f.Ar. viſcerum vulneratorum curatio 100.g.Celſ.
viſcera attenuat ſtœchas 53.a.Aet. viſcera quid calefaciat, extenuet 385.a.Marcell. viſcera calfacit ſcordiõ 52.c.Aet. viſcera quid expurget 597.e. 610. a. Orib. viſceribus molliendis quid valeat 770.g.Myr.404.f.Marc.
Viſcera animalium terreſtrium cuius in alimẽtõ ſint materiæ 222. b.Or.85.g.Aet.
Viſio 102.b.Ruff.
Viſumarus Latinis trifoliũ 256 f. Marc.
Viſus ſenſibus aliis certior 26. f. Aret. viſus cauſæ primæ quæ ſint 9. h.182.c.Act.
viſum acuentia 750.e.Myr. viſus claritatem quid iuuet 647.b.Or. viſus clarior poſt lippitudinem cur ſit 757. h. Caſſ. viſum exacuit fumaria 30. a. Aet. viſum hebetat braſſica 35. g. Act. viſus hebetudinem pariunt muli piſces comeſti 88.d.Aet. viſui hebeti medentia 437. c. Ægin. viſui hebeti medetur, aqua 153.e.Aet. viperinorũ capitum vſtorum cinis 91.a.Aet. viſus hebetudini ex humorum craſſitudine obortæ medetur ſagapenum 50. h. Aet. viſus oblæſi cauſæ 182. c. Act. viſum tuendi ratio 354. d. Æg.
viſus actiuus quis 121.h. Act. viſus inſtrumentorũ vitia 182.c. Act.
Vitæ animalium quæ præcipuæ cauſæ 7.a.Aret. vitæ propoſitum in plagis conſiderandum 97.d.Celſ.
vita longæua quibus contingere ſoleat 186.a.Aet.
ad vitalium membrorũ offenſam 267.d.Act. vitale robur quid excitet 579.e.Orib. vitalis ſpiritus quomodo procreetur 7. g.Act. vitalis ſpiritus actiones 17.b.Act. vitalem ſpiritum calidiorem quæ reddant 39.f.Act. vitalem ſpiritum excernit venæ ſectio 122.e.Act.
Vitelli ouorum facultas 20. e. Or. 87.d.Aet.
vitellinus ſuccus 110.g.Ruff.
Viticis facultas 611. a. Ægin. 21. e. 489.d. 592.b. Orib. 7. d. Aet. viticis folia & ſemen 19.a.20.e. Orib.
Vitiliginis & alphi diſcrimen 188. b.Act. vitiligines ſanari aut non ſanari an poſſint quomodo cognoſcatur 188. b. Act. vitiliginis generatio & curatio 676.g.Aet. vitiliginis ſpecies, earúmq; curatio 116.b.Cel. vitiliginem quid detergeat, digerat, ſanet & expurget 597. e. 600.h.606.h.598.b.599.b.Or. vitiliginis remedia 374. e. Aet. 314.a.319.d.Act. vitiligini medetur, alcyonium aſperum 70.f. anchuſa 7.f. cæpa 37.b. cicinũ oleum 18.c.Aet.
Vitiliginis albæ ac nigræ dignotio & curatio 505.d. Æg. vitiliginis albæ cauſa & curatio 243.h. Act. vitiligines nigræ quomodo curandæ 677.a.Aet.
Vitium purgatoria vis & doſis 127. b.Ruff.327.d.Orib.
Vitis flos 409.c.Orib.
Vitis agreſtis deſcriptio & vires 409.a. c.491.c. Oribaſ. vitis albæ deſcriptio & vires 409. b.491. c.593.e.Oribaſ. 10. c. Act. vitis alba Græcis brionia 317. b. Marcell. vitis chironia 325.b.Orib. vitis nigra & eius vires 10.b.Aet.491. c.593.d.Orib. vitis ſylueſtris vires 613.e.Ægin.
Vitri vires 644.d.Ægin.69.e.Aet.
Vitreæ cucurbitulæ cur fiant 315.g Or. vitrea tunica 116.a.Ruff. vitreus ſuccus 110.g.Ruff.
Vitriformis humor oculorum 299. d.Aet. vitriformis tunica 107. d.Ruff.
Vitulini adipis facultas 609.g. Or. vitulina caro qualis 220.d.235. a.Orib. vitulina medulla 90. g.Aet. vitulinum ſeuum 90.d Aet.
vitulorum marinorum caro qualis 373.h.Ægin
Viuerra animal 530.g.Aet.
Viuorũ corpora incidere, crudele & ſuperuacuũ 8. c. 12. a. Celſ.
Οὐλαὶ oculorum 184.a.Act.
Οὖλα 103.c.Ruff.
Vlcerationes pudendi, ſedis, vteri & veſicæ quomodo ſanandæ 667.f.Orib. vlcerum dignotio & differentia 191.a.Aet.
Vlceribus ſaneſcentibus pruritus cur oboriatur 755.b.Caſſ. vlcerum curandorum ratio 704. &c.Aet.246.g. Act.
vlcera agglutinanda quomodo ſint 247.a.Act. vlcerum glutinatoria pharmaca 520.a. Æg. 103.c.Oribaſ. vlcerum callis quomodo medẽdũ 713. b. Aet. vlcera carne quid repleat 594. d.Oribaſ.92.g.Celſ. vlcerum carnis excreſcentis curatio 521. 521.f.Ægin.625.g. Orib. vlceribus quibus cicatrix inducẽda 625.e.Orib. vlceribus quomodo cicatrix inducenda 104. e.Orib. vlceribus cicatricem inducentia 707.g.Aet. vlcerũ cicatrices impediens medicamentum 529.b.Ægin. vlcera poſt cicatricem inductam iterum rupta quomodo curanda 106.a.627.c. Or.712.b.Aet. vlceris concoctionem qualẽ quale pus oſtendat 44.f.Actuar. vlceribus cruſtas inducentia & reſoluentia 84. a. Celſ. 713. d. Aet. vlcerum dolores leniẽs catapotium 95.c. Celſ. vlcerum extremitatibus quomodo medendum 713.a.Aet. vlcera ligãda quomodo 710.e.Aet. vlcus purgantia & implentia 92. g.Celſ. ad vlcera purganda efficax medicamentum etiamſi cancer attentet 393.e.Marc. vlceribus purgãdis & implendis enchriſta vtilia 94.g.Celſ. vlcera repurgãs emplaſtrum 325. b. Act. vlceribus purgandis valet caries lignorum 51.a. erinacei exuſti cinis 93.f.Aet. vlcerum ſinus quid ſit & quomodo curandus 247.f.Actuar. vlcus in ſumma cute inducentia 235.a.Or. in vlceribus ſanguis erumpens quomodo ſiſtẽdus 716.g.Aet. vlceribus quibuſlibet quid medeatur 274.f. f.283.f. Marc.66.c.Aet.
vlceribus acribus quid proſit 596. c.Oribaſ. vlceribus ambuſtis quid conueniat 608.a.626.c.Orib. vlcera aphtæ, in pueris periculoſa 131.a.Celſ. vlcera è calculis inſanabilia 40.f. Aret. vlcerum calloſorũ curatio 520. f.Æg. vlcera calloſa quid renouet 230.g. Scr. vlceribus canceroſis quid medeatur 77.e. Aet. vlceribus carcinodibus quid conueniat 608.a.Orib. vlceribus carcinodibus & malignis conueniens compoſitio 41.g.Or. vlcera caro quibus ſupercreſcit quomodo curanda 625.g.Orib. vlcerũ cauorum curatio 520.g.Ægin.103. f.625. b.Or. 704. e.Aet. 247. b.Act. vlceribus cauis quid medeatur 325.a.Act. vlcera caua nutriẽs 328.e.Act. ad vlcerum cauitates inueteratas & fiſtuloſas 42. d. Orib. vlcerum chironiorum etymologia & curatio 524 a.Æg. vlceribus chironiis quid medeatur 42.b.Orib. vlcerum cicatrice indigentium curatio 523.a.Ægin. vlceribus cicatricem ægrè admittentibus quid medeatur 42.d.603.h.Orib.9.e. 66.c.321.d. Aet. 322. b. Actuar. 228.c.h.231.a. Scribon. vlcerum crudorum & non ſuppurantium curatio 520. f. Æg.

vlceribus cruentis quid medea-
tur 322.a.Aꝺ. vlcera cruenta
quid glutinet 592.c. Orib. vl-
cus concauum replentia 233. f.
Scribon. ad vlcera depaſcētia
42.c.Or. vlceribus deploratis
quid medeatur 326.a.Aꝺ. vl-
ceribus deſquamatis quomodo
medendū 508.a.Æg. vlceribus
detritis quid adhibēdum 720.g.
Aet. vlceribus diuturnis quid
conferat 508.b.Æg. vlcerum
doloroſorum & inflammatorū
curatio 520.d. Æg. vlceribus
dulcibus quid medeatur 442. h.
Æg. vlcerum efferorum cu-
ratio 106.h.Orib. vlcera quæ
extrinſec' per vulnera incidūt,
eorúmque curatio 102.e.Celſ.
ad vlcera flaccida 42.d.Orib.
vlceribus fluentibus quid me-
deatur 42.b.Or. vlcera fluida
quomodo purgāda 127. b. Aet.
vlceribus fluxione tentatis quid
conueniat 322. b. Aꝺ. ad vl-
cera ex frigore vel per ſe facta
231.a.Scrib. vlcera quæ ex fri
gore in pedibus & manibus o-
riuntur, & eorum curatio 110.
a. Celſ. vlceris fungo ſimilis
in ano curatio 136. e. Celſ.
vlceribus humectis ac graueo-
lentibus medentia 522.h.Ægin.
vlceribus humidis quid profit
594.Or. vlceribus infernis à
pectore vſque ad ſummos pedes
vrinæ perfuſio ſubuenit 81. g.
Aet. vlcerum inflammationi
incipienti quomodo occurren-
dum 247.a.Aꝺ. vlceribus in-
flammatis quid medeatur 325.
a. Aꝺ. vlcera ab inflamma-
tione ſanant telæ aranearum
92.b.Aet. vlcera interiora quæ
aliqua corporum parte corru-
pta naſcantur, eorúmque cura-
tio 107. e. & deinceps, Celſ.
ad vlceris interni duritias 382.
e.Mar. vlcera interna in mea-
tu vrinæ quomodo ſanāda 690.
d.Aet. vlcerum inueteratorū
curatio 103.e.Or. vlceribus in-
ueteratis quid medeatur 104. e.
Or. vlcus luxurians & creſcēs
quid compeſcat 233. f. Scrib.
ad vlcera mala malagma 87. a.
Celſ. vlcerum malignorum
curatio 524.a.Æg 106.c. Or.
vlceribus malignis quid medea-
tur 42.b.597.d.599.b.600.g. 603.
b.608.a.Or.25.g.42.h.65.b.75.c.
96.d.Aet.824.b.c.Myr. ad vl-
cera maligna emplaſtrorum cō-
poſitio 711.b.Aet. ad vlcera
maligna accommodatum valde
medicamentum 109.b.Orib.
vlcerum malignorum quibus
ægrè cicatrix inducitur, & inue
teratorum, curatio 627.e.Or.
vlceris nigri notæ 102.f.Celſ.
vlcerum paſcētium curatio 247.
e.Aꝺ. vlceribus paſcendo ſer
pentibus quid medeatur 247. d.
Aꝺ. vlcera perhumida 41. h.
42.a.Orib. vlcera peſſima ſa-
nat ſtercus caninum 82.d.Aet.
vlcera praua in peſte 223. f. Aet.
vlcus purum replentia 233. f.
Scrib. vlceris putreſcentis ſi-
gna 102.g.Celſ. vlcerum pu-
tridorum curatio 522. b. Ægin.
713.c. Aet. vlceribus putridis
quid medeatur 42.b.c.Orib.65.
b.90.a. Aet. vlcera recentia
committenda quomodo 247. a.
Aꝺ. vlceri recenti molli vtile
emplaſtrum 227.d.g. 228. a. b.
Scrib. vlcerum refractorum
curatio 526. f. Æg. vlceribus
in rigore quomodo medendum
62.a.Aret. vlcera rotunda dif
ficilius cæteris cur coaleſcant
754.a. Caſſ. vlcera rupta ite-
rum poſt cicatricem obductam,
quomodo curanda 106.a.627.c.
Or.712.d.Aet. vlceris ſacro i-
gne infeſtati curatio 520.e. Æg.
vlceribus ſanguinem fundenti-
bus quid medeatur 321.d.322.a.
Aꝺ. ad vlcera ſcabie & flu-
xione tentata 771.h.Myr. vl-
cerum ſerpentium paſcentiúm-
que curatio 522.b.Æg. vlceri-
bus ſerpentibus quid medeatur
526.d.Aꝺ.258.e.Marc. vlcera
ſicca ſanat amurca 10.b.Aet.
vlcus ſimplex quid ſit 103.a. Or.
246.h.Aꝺ. vlceris ſimplicis cu-
ratio 519.g.Æg.103.a.624.d.Or.
vlcera ſinuoſa quomodo curan
da 720.a.Aet. vlcus ſordidum
quod ſit 233.d.Scr.393.e.Marc.
vlcerum ſordes quomodo de-
tergendæ 247. b.d. Aꝺ. vlce-
ribus ſordidis quid medeatur
594.b.d.Or. 11.a.72.h.Aet. 233.
d.Scrib.258.f.Marc. vlceribus
ſordidis paſtillus conueniens
91.g. Celſ. vlcerum ſordido-
rum repurgatoria 521.f. Æg.
ad vlcus ſordidum & cancro at-
tentatum 393.d.f.Marc. vlce-
ris ex ſuppuratione facti curatio
64.a.Celſ. vlcerum Telephio
rum etymologia & curatio 524.
a.Ægin. vlcus cum varicula
103. b. Celſ. vlcerum vermes
quomodo tollendi 628.d. Orib.
713.b.Aet. vlcerum vermibus
medentia 521.f.Æg.42.c.Or.
vlceris vetuſti ſigna 102.e.Celſ.
vlcerum veterum curatio 520 f.
Æg.103.a.Celſ. vlceribus ve-
teribus & cicatricem renuenti-
bus quid medeatur 104.e.Orib.
228.c.h.231.a.Scr.42.e. Or. 322.
b.Aꝺ. 822.b. Myr. vlcera ve-
tera renouans emplaſtrum 230.
g.Scr.
ad vlcera anginæ cruſtoſa 63. c.
Aret. ad vlcera ſordida ani
293.a.Marc. vlcerum articu-
lorum curatio 526.h.Æg.109.b.
630.d.Orib. vlceribus aſperæ
arteriæ quomodo ſuccurrendū
657. f. Or. vlceribus aurium
malè affectis quid cōueniat 126.
g. Celſ. vlcera aurium ſordi-
da mulſo eluenda 127.c.Celſ.
vlceribus in auris meatu quo-
modo medendum 288.e.Aet.
vlcera capitis quomodo curan
da 103.e. Or. vlcerum capitis
remedia 256.g. 257. h. Marc.
vlcera capitis manantia quæ a-
chores dicuntur & faui, quo-
modo curandi 127. b. 644. h.
Orib.296.d.Aꝺ. vlceribus ca
pitis manantibus quid medea-
tur 328. g. Aꝺ. vlceribus ca-
pitis in pueris quomodo me-
dendum 178. b. Aet. ad vlce-
ra capitis vetera & carcinoſa
258.c. Marc. vlcera cutis ma-
ligna & vetuſta quid ſanet 262.
c.Aꝺ. vlcera in faucibus vt
ſanentur 69.c.Celſ. vlceribus
in faucibus tuſſientibus purgan
dis vtile catapotium 96.a.Celſ.
vlceribus labiorum erodētibus
quid medeatur 96.d. Aet. vl-
ceribus manuū ex frigore, quō
medendum 100.a. Celſ. vlce-
rum in narium meatibus cura-
tio 651.b.Orib. vlceribus na-
rium medētia 442.g. Æg. vl-
cera inter neruos purgās & im-
plens enchriſtum 94.g. Celſ.
vlcerum oculi dignotio 435. f.
Æg. 183. f. Aꝺ. vlcera oculo-
rum curāda quomodo ſint 435.
f.Æg.648.g.Or. 305.g.Aet. 238.
g.Aꝺ. 221.e.Celſ. vlcerum o-
culorum purgatio 122.f.Celſ.
vlcerum oculorum ſupercreſcē
tium, cauorum, ſordidorum, &
veterum, curatio 122. e. Celſ.
vlcerib. oris quid cōueniat 604.
a.Or. vlcerum oris quæ aph-
thæ dicuntur, curatio 77.a.Or.
vlceribus oris feruidis quid con
ferat 445. f. Ægin. ad vlcera
pedum 400.e.Mar. vlceribus
pedū ex frigore quomodo me-
dendum 110.a.Celſ. ad vlce-
ra pudēdorum cicatricem ægrè
ducentia 9.e.Aet. vlcus pudē-
dorum depaſcēs quomodo ſa-
nandum 690.b. Aet. vlcerum
pulmonis curatio 90. a. Aret.
vlcera in præputio vetera quid
ad cicatricem perducat 594. a.
Or. vlcerib' renū quō medē
dū 562. a.Aet. vlceribus renū
putreſcentibus cataplaſmata ac-
commoda 124.g.Ruff. vlceri-
bus ſedis medetur ſpina Ægy-
ptia 9.a.Aet. ad vlcera ſedis ci
catricem ægrè ducētia 9.e. Aet.
vlcera ſedis proſerpētia quō cu-
randa 687. β. d.Aet. vlcera in
ſumma cute, & inueterata, quo-
modo curanda 104.e.626.a. Or.
ab vlceribus thoracē immunē
reddens antidotus 428.g. Myr.
ad vlcera tibiarū intrinſecus ſer
pentia 397.a.Marc. vlcera tō-
ſillarū cruſtoſa & peſtilētia quō
curāda 397.d.Aet. vlcerum ve
ſicæ curatio 146.b. Orib.568.e.
Aet. vlceris in vulua notæ 24.e
Celſ. vlcera vteri ſordida quo-
modo curanda 829.h. Aet.
ad vlceroſa crura 322.e. Marcell.
vlceroſa laſſitudo, eiúſque cau-
ſa & curatio 174.f.Aet.
ad vlcuſcula capitis ſimilia mam-
marum capitulis 251. b. Marc.
Vlmi facultas 638.d. Ægin.506.f.
608.b.Or.49.c.Aet. vlmi folia
& cortex 506.f.Orib. vlmi li-
quor quid conferat 550.d. Æg.
Vlna 546.d.Orib.
Vlophonon.449.d.Or. vlopho-
ni poti ſigna, & curatio 547.h.
Æginet.645.d.Aet.
Vmbellæ qualis in nutrimento
ſint materiæ 226.a.227.e.Orib.
Vmbilicus 104.g.112.a.Ruff.546.
f.Orib.781. c. Aet. vmbilicus
infanti quomodo reſerandus
164.a. vmbilici vitia, eorúm-
que curatio 151.b.Celſ.
vmbilici prolapſus cauſa & curatio
571.a.Ægin.837.a.Aet. vmbi-
lici prominentis curatio 671.b.
Or.133.a.Celſ. vmbilico pro-
minenti quid conueniat 671.b.
c.Oribaſ. ad vmbilicum pue-
rorum procidentem 178. e.
Aet.
vmbilicaria pharmaca 596.a. Aet.
vmbilicare epithema 281.f. Aꝺ.
vmbilici illitiones purgatoriæ
652.f.Ægin.
Vmbilicus veneris 424.b.506.d.O-
rib.35.e.Aet.
Vmbratilis certaminis commoda
297.h.Or.
Vncia, & vncia denarii 84.h. Celſ.
vnciæ nota 699.f. Æg. vnciæ
pondus 700.d.701.d. Ægin.28.d
Or.841.Aet.
Vnciunguia animalia quæ 614.β.a
Aet.
Vnctio & frictio quid differant: &
quando vtraque adhibenda 33.
g.Celſ. vnctio præcedere an
ſubſequi balneū debeat, quo pa
cto ſciendū 35.f. Celſ. vnctio
poſt iter 13.f.Celſ.
vnctio ad dentes tremulos 59.e.
Orib. vnctio dyſenterica 261.
g.Trall. vnctio ad neruorū
affectus 43.b.Or. Vnctiones
purgatoriæ variæ 667. b. Myr.
vnguentum ad porriginē 644.
e.Oribaſ. vnctiones ad vteri
ſuffocationem 815.d.Aet.
vnctio ex calefacientibus in febre
quando adhibenda 51.a. Celſ.
vnctio diaciſſu 305. b. Trallian.
vnctio ex palmulis quæ διὰ φοι-
νίκων appellatur 44.e.Orib. vn
ctio ex ſeminibus 44.a. Orib.
Vncorum in organis vſus 163.d.
164.d.Orib.
Vndoſus pulſus 135.b.Aet.
Vnedinis qualitas & facultas 620.
f.Ægin.
Οὐγγία 244.e.Marcell.
Vngi ad flammam nunquam, in-
terdum ad prunam poſſunt in-
firmi capite 16.a.Celſ.
Vnguenta quid ſint 249.f.Actuar.
vnguinum vſus 399.a.Orib. vn-
guentorum oleorúmque com-
poſitorum vires & ratio 327. e.
Aꝺ. vnguentorum catalogus
amplus 471.a. & deinceps Myr.
vnguentum Caſtini 611.α.f.Aet.
vnguentum decamœron 611.a.
a.Aet. vnguenti deiectorii mi
ſtura 281. e. Aꝺ. vnguentum
flauum 325. d. Aꝺ. vnguen-
tum fuſcum ſeu nigrum 481.b.
Myr. vnguentum irinum 482
h.Or. vnguentum laurinum
482.h.Or. vnguenta metaſyn
critica 567. c. Aet. vnguen-
ta odorata quibus commodent,
eorundémque ratio 24.a. Aet.
vnguentum purgatorium quo-
modo præparetur 143.b.Aet.
vnguenta recalfactoria poſt ſtu
pefactiuorum vſum 598.c.Aet.
vnguentum ſancti Barbari 366.
a.Myr. vnguentum ſaltatoris
610.α.f.Aet. vnguentorum ſic
corum moſchatorum prӕpara-
tio 837.g.Aet.
vnguentum ex abiete 473.f.Myr.
vnguentum ex ptiſſana 44.a.O-
rib.
vnguen aurium quæ inflammatio
ne obſidentur 399.e. Oribaſ.
vnguina faciei 399.d. Or. vn-
guentum ad febrem ardentem
& ad ſitim, & iecoris lieníſque
inflammationes 44.c. Orib.
vnguinum ad frontem & ocu-
los fluentes accommodatorum
materia 399.c.Orib. vnguen-
tum ad oculorum dolores vehe
mentes 52.f.Or. vnguentum
ad paralyticos 612.α.g.Aet.

vnguentum ad penem erigendum valde efficax 47.c.Or. vnguenta podagrica varia 614.a. Aet. vnguentum renale 552. b.Aet. vnguenta ad reſolutiones 265.a.Aet. vnguentum ad reſolutos 613.a.b.Aet.
vnguentariæ glandes 690.b.Æg. vnguentarium ſuffumigium 840 b.Aet.
Vngues 169.f.Celſ. vnguium radices 104.c. Ruff.
vnguium affectiones quæ ſint, & quomodo curandæ 499. c. Æg. 629.h.Or. vnguium variæ medelæ 733.f.734.b.Aet.
vnguium abſceſſus quomodo curentur 733.b.Aet. vnguis contuſi curatio 588.a. Æg. vnguiũ excreſcentiæ quomodo curandæ 587.e.Æg. vngues excuſſi citò vt reſurgant 321.b. Marc. vnguibus motis quomodo medendum 733.g.Aet. ad vngues ſcabioſos 42.g.Orib. vngues ſcabros ſanant cantharides 94. b.Aet. ad vnguiculorum ſuppurationes 321.a.Mar.
vnguium facultas medicamentaria 91.b.Aet.
vnguis hepatis 108.e.Ruff. vnguis oculorum quid ſit, & quomodo curãdus 436.d.437.a. Æg. 300.b.325.f.Aet.12.c.184. a. 239. e.305.b.310.c.Act.143.a.Celſ.
Vnguis (lapidis) color 855 .c. Th.
Vngulæ 101.g.Ruff. vngularum caro qualis 373.c.Æg.
vngula caballina 397. d.Myr.
ex Vnionibus antidota 267.c.Act.
Vocalis inſtrumenti reſoluti curatio 266.d.Aet.
vociferatio quid 115.g Aet. vociferationum differentiæ & commoda 7.e.Or. vociferationis inſtrumenta & commoda 283. d.Or. vociferationis quis modus eſſe debeat 283.g.Or. vociferatione quando vtamur 283 d.Or. 116.a.Aet. vociferatio quibus conueniat & quibus obſit 283.d.Or.
vociferatio in animi deliquio quæ bona quæ non 444.c.Aet.
Vola 104.d.Ruff.546.d.Or.
Volatilia alimentum quale corpori præſtent 371.c. 372.a. Æg. 30. g.Act. volatilium partes extremæ inter edulia quam vim habeant 372.c.Æg.
Volſella 165.g.Celſ.
Volucrum caro qualis 86.b.Aet. volucrium carnes veneri aptæ quæ ſint 118.c. Aet. volucrium viſcera 223.b.Or.
è volucribus ſalſamenta 89.f.Aet.
volucres pereũt peſtifero aere 244. f.Aet.
Voluptas quid 755.f.Caſſ. voluptas an ſemper ob laxationem corporis oriatur 756.a. Caſſ. voluptatem pariens antidotum 266.f.Act. voluptas neruoſorum corporum robur & firmitatem diſſoluit per ſe: magis verò ſi cũ motu peragatur 591. f. Aet.
Voluulus vnde dictus 13. b. Aret. voluulo qui magis obnoxii & quando 13.d.Aret. voluuli cauſæ 13.c.Aret.464.c.Æg. voluuli ſymptomata 13. e.75. c. Aret. 464.c.Æg. voluuli curatio 75. c.Aret.464.c.Æg.468. c. Aet.
voluulo exterius quæ adhibenda medicamenta 75.f. Aret. voluulo venæ ſectio quando cõueniat & quando non 75. c.e. Aret. voluulo victus conueniens qui 75.h.Aret. voluulo quid medeatur 417.d.Myr.
voluuloſa ſtomachi ſubuerſio 447. d.Aet.
Vomendi appetitionem quid moueat 126.c.Ruff. vomendi facilitas vnde parãda 345.e.& quomodo, item quando ſit vomendum, Ibidem g.Or.
vomentes interrogari de quib' debeant 160.e.Act. vomentibus dentes ne putreſcant quid agendum 578.g.Orib. vomentibus medici fabam quomodo paratam exhibeant 37.d.Aet. vomentibus vtilis dropax 159.b. Aet.
vomentibus cibum quid medeatur 257.b.266.a.Act.360. a. 361. f.364.h.386.f.394.b.408.e.416.g. 417.h.418.d.425.g.455.h. Myr. vomenti ſtomacho balnea quæ conducant 359.f.Æg.
Vomicæ omnis finis, & intus factæ indicium 63.b.Celſ. vomicæ eruptionis nota 217.c.Tr. vomicis quid medeatur 325. f.350. f.Marc. vomicas diſcutiẽs & aperiẽs pharmacum 211.c.236. g.h.Scrib.
vomica in iecinore quando non periculoſa 26.f.Celſ. vomicas interaneas purgãs 209. b. Scrib. vomicæ in pulmonis dolore quãdo excitentur 26.b.Cel. vomica in tabe quò cruentior eò melior 27.a.Celſ.
Vomitoria medicamenta 653. b. Ægin.12.e.Or.
vomitus humorũ cauſa & curatio 224.a.Act. vomitus melãcholici humoris curat. 224.c.Act. vomitus moderatum victum ſequens, vnde 159.h.Act. vomitus à mordaci humore excitati curatio 223.g.Act. vomitui nauigantium quomodo medendũ 361.a.Æg. ad vomitum nimiũ reprimendum 318.f.319.b. Mar. vomitus perihodicus, eiúſque curatio 224.a.Act. vomitum pituitæ radiculis excitaſſe quoſdã 356.f.Æg. vomitus prægnantium quomodo ſedentur 347.b. Ægin. vomitus ſanguinis 160. f.Act. vomitus ſanguinis etiã quum repetit quibus nihil adferat periculi 70.d. Celſ. vomitus ſanguinis curatio 224.g.Act. vomitus voluuloſi, eorúmq; curatio 447.d. Aet. vomitus in vulneribus quis malus 101.c. Celſ. vomitui vteri vitio excitati ſtatim ſuccurrendum 224.b. Act.
vox vnde fiat, & quæ ſint eius inſtrumenta, & quomodo emendanda 284.b. Orib. vox ſub aquis cur non tam clarè percipiatur vt per parietes 759. f. Caſſ.
vocis actione quando & quomodo vtendum 7.g. Orib. vocis acumen quibus ſit alieniſſimũ 286.b.Orib. vocis exercitium quem vſum habeat 351. a. Æg. vox quando non ſit exercenda 286. c. Or. vox cur non exercenda quum cruditas ventriculi adeſt 7.g.Orib. vocem exercentibus quid conducat 268.f. Act.
ad Vocem 336. d. Marc. ad vocem clarificandam 302. f. Mar. ad vocem iuuandam 96.c.Celſ. vocis præſeruatiua 380.e.394.f. 407.b.Myr. vocis nocumenta quæ & vnde 404.h.Aet.
vocis ac ſenſus expertibus factis ob ellebori ſumptionem, quomodo ſuccurrendum 340.f.Or.
vox abſciſſa quomodo reſtituenda 657. f. Orib. vocis abſciſſioni medentia 215.a. 210.a. Scr. 325.c.Myr. voci amiſſæ & raucedini quid medeatur 268. b. Act. 382.e.g. 383.g. 404.c. Myr. ad vocem amiſſam clarificandam & purgandam 822.b. Myr. ad vocis interceptionem 302.a. Marc. ad vocem interceptã in infantibus 165. h.Aet. vocis priuationi quõ medendũ. 427.f. Ag. vocis ſono fracto quõ medendum 449.b.Ægin. ad vocis ſonum ſpiſſum 299. d. Mar.
vocis inſtrumentum præcipuum 531.b. Orib. vocis inſtrumentorum reſolutorum curatio 429.a.Ægin.
vocũ grauiorum ſonus ad quid conferat 116.Aet.
Vragos quid 781.c. Aet. οὔραχος 112.a. Ruff.
Vranium collyrium 672. d. Ægin. 50.a.Orib.
Οὐρανὸς in ore quid 103. d. Ruff.
Vranoſcopi (piſces) 226. h. Orib.
Vrbium ſitus conſideratio 368. c. Orib.
vrbanis hominibus deambulatio exercitii loco eſt 202.g.Act.
Vrceolaris herbæ in purgando vires 382.e. Marcell.
Vrentia medicamenta 64. d. Aret. 719.a.Aet. vrentia, putrefacientia, detrahentia, & cicatrices inducentia medicamenta 483. a.Orib.
Οὐρητῆρες 105.a. Ruff. 541.c. Orib. 852. g. The. οὐρήθρα 105.a. Ruff. οὐρήθρας periculum 169. e.Celſ.
Οὐρητικὸς πόρος 105.a.Ruff.
Vrina 110.f. Ruff. vrina quid 852.a.Theoph.149.d.Act. vrinæ, humorum & cõcoctionum indices ſunt 80.b. 177. a.Act. vrina, ſanguinis colatura eſt 43.f. 45. b. Act. vrina ſanguinis qualitatem imitatur 852. g. Theoph. vrinæ quid indicent 45.g.Act. vrinæ hominis & animalium quid differãt 45.b. Act.
vrinæ ductus 108. f. Ruff. vrinæ generatio 852.b. The.43.f. Act. vrinæ iter in maſculis ſpatioſius compreſſiúſq;, in fœminis breuius pleniúſque 64.f.Celſ. 566. h.Aet.
vrinarũ cognitio quid vtilitatis habeat 851.e.Th. vrinarũ & pulſuũ cognitio cõiuncta multũ iuuãt 46.b.Act. vrinæ cõſideratio 36.a.Act. vrinæ conſideratioñe inutilem non eſſe, contra eos qui diuerſum opinantur 45.a. Act. vrinæ cõſiderationi exactæ pulſuum cognitio neceſſaria 80. a.Act. vrinarum diſciplina quàm pulſuum tutior & promptior eſt 46.a. Act. vrinæ iudicia 8.b. The. vrinæ iudiciorum us 80.c.Act. vrinarum rationem ab antiquorum nullo ante Actuarium perfectè tractatam fuiſſe 42.d. Act. vrinarum ſignificationes 399.c. Ægin.195.d.&c.Aet. 149.c.Act. vrinæ ſigna bona 21. b. Celſ.
vrinis contemplandis locus quis congruus 57. e. Actua. vrinis contemplandis tempus quod propriũ 57.f.Act. ex vrinis præuidere & prædicere volentibus quæ ſpectanda 116.c.Act. ex vrina venæ ſectio an neceſſaria ſit, perſpicitur 120.a.Aet. in vrinis dierum criſis 135.e.Act.
vrinarum affectiones quæ peiores 134. g.Act. vrinarum alteratio 130.a.Act. vrinæ excretiõ maior vnde 63. h.163.f. Act. vrinarum infectio vnde 151.b. Act. vrinæ mouendæ nõ ſunt ante contemplationem 58. a. Act. vrinæ mutatio vnde 853. a. Th. vrinæ quantitatis cauſæ 83.c.Actua. vrinarum quantitas proportionem excedens quid indicet 44.g.Act. vrinarum tinctura 46. e. Act. vrinarum tincturæ intentæ vel remiſſæ quid indicẽt 44.g.Act. vrinæ variationũ differentiæ 54.c.h.Act.
vrinæ altitudo quot in partes diuidatur 862. c. Theoph. vrinæ BVLLARVM aliæ euaneſcunt aliæ remanent 57.g.Act. vrinæ bullarum generationis cauſſa 99.d.Act. vrinarum bullæ quæ quo ſpiritu excitentur 100. f.Act. vrinæ bullæ quid indicẽt 74.a.Act. vrinæ bullarum iudicium 73.g.Act. ex vrinæ bullis præuidentia 125. h.Act. ex vrinæ COLLIQVAMINIBVS innatãtib' & velut aranea apparentibus, præuidentia 126. h. Act. vrinarum COLORES 36. b.Act. vrinas colorari vſquequaque à ſanguine, falſum eſſe 85.e.Act. vrinæ colorum differentiæ 46.d.Act. vrinæ colorũ diuerſitas 855.a.Theoph. vrinæ colorum dignotio 151.a. Act. vrinæ colorum diuerſorum in ſuperficie natantium cauſſæ 101. b. Act. vrinæ colorũ variatio quo exemplo illuſtretur 54.d.Act. vrinæ colorum variatio quomodo conſideranda 54. a. Act. vrinarum color vnde 85. g. Act. vrinarum color vnde mutetur 853.a. Theoph. vrinæ color optimus qui 853.d.Theoph. vrinæ colorem mutãtes in albedinem, quid portendant 115. f. Act. vrinæ color à commoderato diſcedens, qualis 151. b. Act. vrinæ colorũ cũ ſubſtãtia craſſa copulatio, eorúmque indicium 857. c. Theoph. quanto plus vrina coloratur tanto plus præſentis tenuitatis ſummouetur imaginatione 121.g. Act. vrinarum CONCOCTIO 129. h. Act. vrinæ CONSISTENTIARVM cauſſa 90. b. Act. vrinæ conſiſtentiarum differentia 57.h.Act. vrinæ conſiſtentiarum dignotio 151. h. Act. ex vrinarum conſiſtentia præuidentia 121. b. Act. vrinarum conſiſtentiæ concretæ mediocriter quid indicent 121. c. Act. vrinæ conſiſtentia craſſa 152. a.

vrinæ conſiſtentiæ ob humorũ
exceſſum, iudicium 68.a. Act.
vrinæ conſiſtẽtia mediocris 90.
b. Act. vrinæ conſiſtentia te-
nuis, qualis 152.a. Act. vrinæ
cõſiſtentiarum tenuium colores
qui meliores 152.b. Act. vri-
næ CONTENTA apparere quo
modo debeant 57.f. Act. vrinæ
contenta apparere bene quomo
do contingat 57 g. Act. vrinæ
contenta bona vel mala quæ 73
e. Act. vrinæ contenta colori-
bus quibus differant 49. b. Act.
vrinæ contentorũ dignotio 152.
e. Act. vrinæ contentorum ge
neratio, eiuſque cauſa 81. e. Act.
vrinæ contenta loca diuerſa qua
de cauſa occupent 99.g. Act. v-
rinæ contenta loco quomodo
differant, & de his iudicium 49.
h.73.a. Act. vrinæ contentorũ
loca quot ſint 862.d. Theoph.
vrinæ contentorum loca qua ſi-
militudine oſtendi poſſint 51.a.
Act. vrinæ cõtentorũ loca quo
modo corporis affectiones oſtẽ
dant 100.c. Act. vrinarum cõ
tenta malum quando ominen-
tur 44.g. Act. vrinæ contento-
rum quantitas quomodo conſi-
deranda 68.e. Act. vrinæ con-
tentorum quãtitatis cauſa 94.b.
Act. vrinæ contentorum ſpe-
cies malæ vnde 82.e. Act. vri-
næ contentorum ſubſtantiæ cau
ſa 94.b. Act. vrinæ contento-
rum ſubſtantia quomodo diffe-
rat 49.d. Act. vrinæ contento-
rum ſubſtantia quomodo iudi-
canda 69.c. Act. vrinæ conten
ta ſubſtantiæ mediocris, tenuis,
craſſæ 49.d. Act. vrinæ contẽ
torum varietas, & de ordine &
inordinatione vniuſcuiuſq; eo-
rum 55.b. Act. vrinæ conten-
tis complicata quid indicent 72.
g. Act. vrinæ contentis com-
plicatorum differentiæ 52.c. Act.
vrinæ cõtentis capilli mixti quid
indicent 72.b. Act. vrinæ con-
tentis corpuſcula diuerſi gene-
ris mixta quid indicẽt 72. b. Act.
vrinæ contentis crudum aliquid
complicatum quid indicet 72.g.
Act. vrinæ contẽtis furfuracea
mixta 72.c. Act. vrinæ conten
tis ramenta mixta quid indicẽt
72.a. Act. vrinæ contentis cur
priuentur 101.d. Act. vrinæ cõ-
tentorum alborum cauſa 92.e.
Act. vrinæ contentorum albo
rum iudicium 69.h. Act. vrinæ
contenta aſpera 51.e. Act. vri-
næ contentorum aſperorũ cau-
ſa 98.a. Act. vrinæ contentorũ
aſperorum iudicium 72.f. Act.
vrinæ contentorum bilioſorum
cauſæ 93.b. Act. vrinæ contẽ-
torum bilioſorum iudicium 70.
b. Act. vrinæ contenta candi-
da, qualia ſint 861.a. Th. vrinæ
contentorum capillis ſimilium
cauſa 96.d. Act. vrinæ conten
ta continua quid indicent 72. f.
Act. vrinæ contenta craſſa 69
d.95.b. Act. vrinæ contento-
rum cruentorum cauſæ 93.d.
Act. vrinæ contentorũ cruen
torum iudicium 70.g. Act. v-
rinæ cõtentorum diſſimilarium
cauſa 96.c. Act. ex vrinæ con
tentis diſſimilaribus præuiden-
tia 123.h. Act. vrinæ conten-
torum fuſcorum cauſæ 93.f.
Act. vrinæ contentorum glu
tinoſorum cauſa 98.b. Act. v-
rinæ contenta læuia 51.c. Act.
vrinæ contẽtorum læuium cau-
ſa 98.a. Act. vrinæ contentorũ
læuium iudicium 72.f. Act. vri
næ contẽtorum liuidorum cau-
ſæ 93.f. Act. vrinæ contento-
rum liuidorum iudicium 70.c.
Act. vrinæ cõtẽta magna, me-
diocria, tenuia 69.a.b. Act. vri
næ contẽta mediocria 95.b. Act.
vrinæ contenta mediocritatem
excedentia 69. d. Act. vrinæ
contentorum miſtorum cauſa
96.c. Act. vrina contenta mul
ta 94.b. Act. vrinæ cõtentorũ
mediocriter mixtorũ iudiciũ 71.
g. Act. vrinarũ cõtẽta mediocri
tatẽ excedẽtia quid indicẽt 44.
g. Act. vrinæ cõtẽtorũ nigrorũ
cauſæ 93.f. Act. vrinæ cõtẽto-
rum nigrorum iudicium 70.c.
Act. vrinæ contentorum ni-
gredo, mala 861.a. Th. vrinæ
contentorum pallidorum cauſæ
93.b. Act. vrinæ contenta pau
ca 94.d. Act. vrinæ contento-
rum ramentis ſimilium cauſa 96
d. Act. vrinæ contentorum ru
beorum cauſæ 93. d. Act. vri-
næ contentorum ſpiceorum &
ſubſpiceorum iudicium 70.a.
Act. vrinæ contentorum ſub-
rubeorum cauſæ 93.d. Act. vri-
næ contentorum ſubrubeorum
iudicium 70.f. Act. vrinæ con
tentorum ſuppallidorum cauſæ
86.d.93.b. Act. vrinæ conten
ta tenuia 64.f. Act. vrinæ con-
tentorum venetorum iudicium
70.c. Act. vrinæ contenta vi-
ſcida 51.d. Act. vrinæ CORO-
NA quid ſit 35. c. Act. vrinæ
coronarũ iuxta colores differen
tiæ 53.d. Act. vrinæ corona
rum diuerſi coloris iudicium
74.f. Act. ex vrinarum coro-
næ coloribus diuerſis præuiden
tia 126.e. Act. vrinæ ENAEO-
REMA quid & quale 860. c.862
d. Th. vrinæ enæorematum
differentiæ 862. c. Act. vrinæ
enæoremata loco vt differãt 50.
c. Act. vrinæ enæorema atrũ
& color croceus quid porten-
dant 866.b. Th. vrina ESSEN
TIAE ſubtilis & albi coloris
quid portendat 854.b. Th. vri
na eſſentia ſubtili, colore aureo,
quid portendat 856.g. Theoph.
vrinæ HYPOSTASIS quid 860.
d.862 d. Th. vrinæ hypoſtaſis
communiter quæ dicatur 153.b.
Act. vrinæ hypoſtaſis in fun-
do diuerſa ſpecie & diuerſa par-
tium poſitione quid indicet 73.
b. Act. vrinæ hypoſtaſeon, co-
lorum, & ſubſtantiarum, comple
xus 864.h. Th. vrinarum hy-
poſtaſes loco quomodo differãt
50.c. Act. vrinæ hypoſtaſi ca-
rẽtis iudiciũ 864.d. Th. 75.c. Act.
ex vrinis hypoſtaſi priuatis præ-
uidentia 127.e. Act. vrinæ hy-
poſtaſis atra quid portẽdat 861.
f. Th. vrinæ hypoſtaſis bona
quæ ſit 859.d.f. Th. vrinæ hy-
poſtaſis candida quid ſignificet
861.g. Th. vrinæ hypoſtaſis co-
cta quid portendat 863. h. Th.
vrinæ hypoſtaſis craſſa ſubſtan-
tia quid portendat 865.a. Th.
vrinæ hypoſtaſis craſſa & ſubru-
fa quid portendat 865.b. Th.
vrinæ hypoſtaſis cruda quid por
tendat 865. h. Th. vrinæ hy-
poſtaſis cruda in fundo quid in-
dicet 73. b. Act. vrinæ hypo-
ſtaſis diſſecta & æqualis quid
portendat 860. b. Th. vrinæ
hypoſtaſin diuulſam & inæqua-
lem eſſe meliorem 860. d. Th.
vrinæ hypoſtaſes furfureæ 51.h.
Act. vrinæ hypoſtaſium fur-
furearum cauſa 95.d. Act. vri-
næ hypoſtaſis furfureæ iudici-
um 71.c. Act. vrinæ hypoſta-
ſes furfureæ quid portendant
864. a. Theoph. vrinæ hypo-
ſtaſes lamineæ 52. a. Act. vri-
næ hypoſtaſium laminearum
cauſa 95. g. Act. vrinæ hypo-
ſtaſis lamineæ iudicium 71. d.
Act. vrinæ hypoſtaſis liuida quid
portendat 861. e. Th. vrinæ
hypoſtaſis naturalis quæ 859. d.
g. Th. vrinæ hypoſtaſis nigra
peſſima 861.a. Th. vrinæ hy-
poſtaſes orobeæ 51.g. Act. vri-
næ hypoſtaſium orobearum
cauſa 95. d. Act. vrinæ hypo-
ſtaſis orobeæ iudicium 71. b.
Act. vrinæ hypoſtaſis rubea
quid portendat 861. c.e. Th.
vrinæ hypoſtaſes ſimilaceæ 52.
b. Act. vrinæ hypoſtaſium ſi-
milacearum cauſæ 95.d. Act.
vrinæ hypoſtaſis ſimilaceæ iudi-
cium 71.e. Act. vrinæ hypo-
ſtaſes ſimilaceæ quid portendãt
864 b.d. Th. vrinæ hypoſta-
ſis ſubrubea quid portendat
861. b. Th. vrinæ hypoſtaſis
ſubrufa & craſſa quid porten-
dat 865. b. Th. vrinæ INNA-
TANTIVM differẽtiæ 52. d. Act.
vrinæ innatantium iudiciũ 74.
h. Act. vrinæ innatantiũ bul-
larum differentiæ 52.g. Act. vri
næ innatantium liquamento-
rum differentiæ 52.e. Act. vri-
næ NEBVLAE nigræ non ad-
modũ malæ 861.a. Th. vrinæ
NVBES ſeu nubeculæ 57.g.153.
a. Act. vrinæ nubes quid, & vn-
de dictæ 860.f.862 d. Th. vri-
næ nubecularũ differẽtiæ 862.
f. Th. vrinarum nubes loco
quomodo differant 50. d. Act.
vrinæ nubeculæ albæ, bonæ:
nigræ, malæ 861.a. Theoph.
vrinæ nubes alba & ſpumoſa
quid portendat 860.g. Th. v-
rinæ nubes atræ quid indicent
860.g. Th. vrinæ nubes ſpu-
moſa & alba quid portendat
860.g. Th. vrinæ SEDIMEN-
TVM colorem naturalem quem
requirat 861. b. Th. vrinæ ſe-
dimentum album, continuum
& inæquale, quid portendat
860.a. Th. vrinæ ſedimentum
atrum & craſſum quid porten-
dat 866.a. Th. vrinæ ſedimen
tum craſſum & atrum quid por
tendat 866. Theoph. vrinæ ſedi
mentum diſcretum quid por-
tendat 860.a. Th. vrinæ ſedi-
mina eruci coloris 152. g. Act.
vrinæ ſedimentum erui inſtar
globoſum quid portendat 863.
f. Th. vrinæ ſedimentum fal-
ſum 152.f. Act. vrinæ ſedimẽ-
tum luridum quid portendat
861.e. Theoph. vrinæ ſedimi-
na pallida 152.f. Act. vrinæ ſe-
dimentum pingue, multum &
coactum, quid portendat 863.e.
Th. vrinæ ſedimina rufa 152
f. Act. vrinæ ſedimentum ſub-
nigrum quid portendat 861. f.
Theoph. vrinæ ſedimentum
viride quid portendat 861. f.g.
Th. vrinis SPVMAE innatan-
tes inſtar bullarum ſunt 126.a.
Act. vrinæ SVBLIMAMEN-
TA 153.a. Act. vrinarum SVB-
SIDENTIA quid 150. h. 153. b.
Act. vrinæ ſubſidentiarum
colores qui quid ſignificent 152.
g. Actuar. vrinæ ſubſidentia
falſò aliquandò repræſentant
humores crudi 152. f. Actuar.
vrinæ ſubſidentiam albam
non ſemper bonam eſſe 196. a.
Act. vrinæ ſubſidentia crudis
ab humoribus conflata 153. b.
Act. vrinæ ſubſidentiæ furfu-
reæ 152.g. Act. 197. e. Act. vri-
næ ſubſidentiæ lamineæ 152. g.
Act. vrinæ ſubſidentia pallida
152. f. Act. vrinæ ſubſidentia
rubra 152.g. Act. vrinæ ſubſi-
dentia rufa 152. f. Act. vrinæ
ſubſidentiæ ſimilaceæ 152.g.
Act. vrinæ ſubſidentia ſubru-
bra 152. g. Act. vrinæ SVB-
STANTIA quid 853.f. Theoph.
vrinæ ſubſtantiarum differen-
tiæ 853.e. Th. 48. b. Act. vri-
næ ſubſtantiarum iudicium 67.
d. Act. vrinæ ſubſtantiarum
mutatio quomodo conſideran-
da 54.c. Act. vrinæ ſubſtantia
incocta, contenta quoq; inco-
cta indicat 63.a. Actuar. vrinæ
ſubſtantia mediocris coloribus
quibus imbui poſſit 858 g. Th.
vrinarum ſubſtãtiæ tenues quid
portendant 121.d. Act.
Vrinæ ægritudinum diuerſarum
cauſæ 109.e. Act. ex vrinis, æ-
gritudinis tardiùs aut velociùs
ſoluendæ præuidentia 135. g.
Act. vrina ægrotorum optima
quæ 195. f. Act. vrinæ æſtiuo
tempore quales & cur 60.b.105.
g.106.f. Act. vrinæ ætatis cu-
ius quæ peiores 23.c. Celſ. vri-
næ ætatis defloreſcẽtis 59.b. Act.
vrinæ autumnali tempore qua-
les & cur 60.c.105.h.107.a. Act.
vrinis calor quid conferat 48.b.
Act. vrinæ calidorum qualis
103. e.g. Act. ex vrinis cerebri
affecti, præuidentia 131. e. Act.
ex vrinis coli affecti, præuiden-
tia 132. c. Act. vrinæ come-
dentiũ bene & non cõcoquen-
tium quales, & cur 60. h. 108.g.
Act. vrinarum continuæ fe-
bris, cauſæ 112.a. Act. ex vrinis
cordis affecti, præuidentia 130.
e. Act. ex vrinis coſtarum
affectarum præuidentia 131. h.
Act. vrinæ diabetæ quales quid
indicent 115.h. Act. vrina dor
mientium qualis 60. f. Actuar.
vrinæ ephemerarum febrium
quales & cur 109. e. Act. vrinæ
fame & inedia laborantiũ qua-
les & cur 61.a.108.h.109.b. Act.
vrinæ febris continuæ à putre-
dine, ephemeræ, quartanæ, quo
tidianæ, tertianæ 79.d.77.d.h.
78.b.77.f. Act. ex vrinis febri-
um continuarum præuidentia
129.g. Act. ex vrinis febrium
deficientium præuidentia 129.c.
Act. vrinæ febrium putridis

ex humoribus ortarum quales & cur 109.h. Act. vrina frigidi corporis 103.e.104.a.Act. ex vrinis hepatis affecti præuidentia 131.c.Act. vrinæ humoris magni vel parui, iudicium 61.b. Act. vrina humidi corporis 103.f.104.e.Act. vrina hyemali tempore qualis & cur 60.c. 106.a.107.b.Act. vrinarum in ſomnium ſeu vigilantium cauſæ 108.e.Act. ex vrinis inteſtinorum affectorū præuidentia 132. c.Act. vrinæ iuuenum iudiciū 59.b.Act. vrinæ membrorum caliditate aliqua ob venarum amplitudinem abundantium quales 79.b.Act. vrinæ membrorum quæ extrinſecus ſunt & lōgè diſtantia à caloris fonte, quales 79.a.Act. ex vrinis mēbrorum extremitatum affectarum præuidentia 134.a.Act. vrinæ membrorum frigido aliquo humore affectorū quales 79.b.Act. vrinarum membrorum principalium calore affectorum cauſæ 112.g.Act. vrinarum membrorum principalium frigore affectorum cauſæ 113.a.Act. vrina morbum longum quæ indicet 22.c.Celſ. vrinæ mulierum iuuenum quales & cur 103.b. Act. vrinæ mulierum vigentis iuuentæ iudicium 59.b.Act. vrinæ negotioſorum & exercitiis deditorum iudicium 59.f.105.a. c.Act. vrinarum nutrimenti boni maliue cauſæ 107.f.Act. vrinæ odoris ratione quomodo diiudicandæ 864.f.Th. vrina otioſorū & ſedentariorum 105. b.d.Act. vrinæ otioſorum iudicium 59.g.Act. vrinæ in peſte variæ 223.e.Aet. vrina pharmaco ſumpto quomodo conſideranda 65.h.Act. ex vrinis pleuritidis præuidentia 131.h. Act. ex vrinis podicis affecti, præuidentia 132.e.Act. vrinarum principali aliquo membro affecto iudicium 78.g.Act. vrinæ puerorū quales & cur 102.f. h.Act. vrinæ puerorum iudicium 59.a.Act. vrinæ puerorum in ſenibus 45.c.Act. vrina puerorum vitioſa quæ ſit 854. b.Th. ex vrinis pulmonis alterati præuidentia 131.a.Act. vrinarum quartanæ febris cauſæ 110.g.Act. vrinarū quotidianæ febris cauſæ 111.f.Act. vrinæ regionum pro diuerſitate quomodo iudicandæ 60.d. Act. ex vrinis renum affectorum præuidentia 132.b.Act. vrinæ ſenum quales & cur 102.f.Act. vrinæ ſenum iudicium 59.a. Act. vrinæ ſeniles in pueris 45.c.Act. vrinæ ſexus cuius quæ peiores 23.c. Celſ. vrina ſicci corporis 103.f.104.f.Act. vrinarum ſimplicis intemperaturæ cauſæ 103.d.Act. vrinæ ſimplicium intemperaturarum iudicium 59.c.Act. vrinarum ſomnolentorum cauſæ 108.a. Act. vrinarum tertianæ vtriuſque cauſæ 110.a.Act. ex vrinis veſicæ affectæ, præuidentia 132.b.Act. ex vrinis vētris affecti præuidentia 131.e.Act. vrinæ verni temporis quales & cur 60.a.105.g.106.b.Act. vrinas victus prò ratione quomodo iudicemus 60.e.Act. vrinæ vigilantium iudicium 60.g. Act. vrinæ viri ætate florentis iudicium 59.a.Act. vrinæ virorum temperatorum quales & cur 102 d.Act. ex vrinis vteri affecti, præuidentia 132.e.Act.

vrinæ albæ cauſæ 85.a.86.a. Act. vrinarum albarum differentiæ 46.d.Act. vrinarum albarum iudicium 62.b. Act. vrinæ albæ ex variis ſymptomatis iudicium 854.b.Th. ex vrinis albis præuidentia 115.e.Act. vrina alba & craſſa quid portēdat 857.d.Th. vrina alba manè, dein rufa, ſani corporis index 11 f.Celſ. vrina albi coloris & tenuis eſſentiæ quid portēdat 854. b.856.f.Th. vrinæ albæ ſpumoſæ nubes quid indicent 860. g.Th. vrinæ albiſſimæ & tenuiſſimæ 108.f.Act. vrinæ aqueæ 151.c.Act. vrinæ atræ & craſſæ tres ſpecies, & quid ſignificet 858 c.Th. vrina aurea ſeu fulua 855.f.Th.46 g.Act. vrinæ aureæ iudicium 63.c. Act. ex vrinis aureis præuidentia 117 f.Act. vrina aurea ſedimento carens quid portendat 864.e. Theoph. vrina aurea & ſubtilis quid portendat 856.g.Th. vrinæ cæruleæ 856.a.Theoph. 151.e.Act. vrina cærulea & craſſa quid portendat 857.e.Th. vrinæ candidæ 151.c.Act. vrinæ candidæ ſpecies 855.b.Th. vrina candida copioſa quid portendat 854.d.Th. vrina cādida tenuis & lactea quid portendat 856.e.Th. vrina capillorum globos admixtos habens 573.e. Aet. vrinæ charopæ 151.c. Act. vrina commoderata in homine commoderato 150.g.151.a.Act. vrinæ copioſæ iudicium 61.c. Act. vrina copioſior quàm potus proportio requirat, quid indicet 83.e.Act. vrinæ craſſæ 152.c.Act. vrinæ craſſæ ſignificationes 196.g.Aet.68 c.91.a.92. a.Act. vrinæ craſſæ cum cæteris coloribus copulatio & iudicia 857.d.858.f.Th. vrina craſſa albi ſedimenti: ſanguinolenta item & purulenta & aliis ſordibus infecta, quid indicet 24.e. Celſ. vrina craſſa, atra, graueolens quid portendat 864.g.Th. vrina craſſa & candida quid portendat 857.d.Th. vrina craſſa fruſtuloſa quid portendat 857.f. Th. vrinæ craſſeſcere quando ſoleant 91.f.Act. vrinarū craſſeſcentium cauſæ 48.d.Act. vrinarum craſſeſcentium differētiæ 48.b.Act. vrinæ craſſæ factæ quid indicent 92.b.Act. quanto magis vrinæ craſſeſcunt tanto plus coloris ſummouent qui inerat priuſquam craſſeſcerent 122.b.Act. vrina crocea 855.f.Th.46.h.Act. vrinæ croceæ iudicium 63.d.Act. ex vrinis croceis præuidentia 117.f. Act. vrina crocea enæoremate atro, quid portendat 866.b. Th. vrina crocea ſedimento carens quid portēdat 864.e.Th. vrina crocea & tenuis quid portendat 857.a.Th. vrinæ crudæ 152.c.Act. vrina crudior quæ 195.g.Aet. vrina diſtēſior quæ 195.f.Aet. vrinæ diurnātiū cū cruditate, iudiciū 60.h.Act. vrina diuulſa quid portendat 860.Th. vrinæ flauæ vnde 86.f.151.e.Act. ex vrinis flauis præuidentia 117.f.Act. vrina flaua & tenuis quid portendat 857.a.Th. vrina frequens & paulatim micta cuius affectus nota 166.d.Act. vrina fulua 855.f.Th. vrinæ furfuraceæ ſignificatio. Aet. vrina fuſca 856.b.Th. vrinæ glaſteæ 151.e.Act. vrina graueolēs q̃d ſignificet 197.h.Act.864.f.Th. vrina ignea 855.f.Th. vrina inæqualis quid portendat 860.c. Th. vrina lactea & craſſa quid portendat 857.e.Th. vrina lactea, tenuis & candida, quid portendat 856.Th. vrina laminea quid portendat 863.g.Th. vrina liquida parùm exiſtens in homine ſano, quid portendat 25.d.Celſ. vrina liuida 856.c. Th.151.f.Act. vrinarum liuidarum cauſſæ 88.e.89.a.Act. vrinæ liuidæ iudicium 65.e.Act. ex vrinis liuidis præuidentia 120.e. Act. vrina lurida & craſſa quid portendat 858.b.Th. vrinæ mali ominis quæ 22.a.Celſ. vrinæ mediocris iudicium 58.b. Act. vrina mediocris coloribus quibus imbui poſſit 858.g. Th. vrinæ minus & parciùs profluentis iudicium 61.f.Act. vrinæ multæ cauſſæ & differentiæ 83.f.Act. vrinæ multæ tùm in ſanis tùm ægrotis iudicium 61.c.Act. vrina naturalis & bona quæ 195.d.Aet.859.Th. vrinæ nigræ 151.f.Act. vrinæ nigræ quando ſalutares 65.g. Act. vrinæ nigræ iudicium 65.e.Act. vrinarum nigrarum cauſſæ 198.a.Aet.88.e.89.a.130. g.Act. ex vrinis nigris præuidentia 120.e.Act. vrinæ nigræ ſignificatio 198.a.Aet. vrinæ nigræ & craſſæ cauſæ & ſpecies 858.c.Th. vrina nigra & craſſa quid portendat 858.b. Th. vrinarum odoris mali iudicium 75.a.Act. vrinæ oleaceæ ſeu oleoſæ 47.e.151.g.Act vrinarum oleacearum differentiæ & ſpecies 197.e.Aet.863.a. Th. vrinarū oleacearū iudiciū 64.f.Act. ex vrinis oleaceis præuidentia 120.a.Act. vrina oleacea nigra quid portenda 865.c. Th. ex vrinis olentibus malè, præuidentia 126 g.Act. vrina optima quæ 94.c.Or.195.d.Aet. 853.c.Th.44.e.151.a.Act. vrinæ pallidæ 151.c.Act. vrinæ pallidæ cauſſæ 86.e.Act. vrina pallida quid ſignificet 196.d. Aet. vrinarum paſſearum cauſſæ 88.b.Act. vrinæ paſſei coloris iudicium 64.c.Act. ex vrinis paſſeis præuidentia 119.a. Act. vrinæ paucæ & parciùs fluentis cauſſæ 84.c.Act. vrinæ periculoſæ quales 23.c.Celſ. vrinæ percolatæ 151.d.Act. vrina polentacea quid ſignificet 197. g.Aet. vrina rubea 855.f.Th.47. a.Act. vrinæ rubeæ cauſſa 86.g. 87.b.Act. vrinæ rubeæ iudiciū 63 e.Act. ex vrinis rubeis præuidētia 118.a.Act. vrinæ rubeæ aut ruſæ albā in febre vehemēti ſi præceſſerunt, quid portendant 115. f.Actuar. vrina rubea & craſſa quid portendat 857.g.Th. vrinæ rubræ 151.e.Act. vrinarum ruffarum cauſſæ 86.f.151.e.Act. ex vrinis ruffis præuidentia 117. f.Actuar. vrinæ ſanguis & pus immixta quid ſignificent 24.f. Celſ. vrinæ ſpiceæ & ſubſpiceæ 46.e.Act. vrinæ ſpiceæ & ſubſpiceæ quid portendant 855. d.Th. vrinarū ſpicearū cauſſæ 86.a.Act. vrinarū ſpicearū iudicium 62.g.Act. ex vrinis ſpiceis præuidentia 117.c.Act.

vrinæ ſubalbidæ ſanguis rubeus mixtus 85.f.Act vrinæ ſubaureæ 46.g.Act. vrina ſubaurea in quib. ſoleat apparere 63.b. Act. ex vrinis ſubaureis præuidentia 117.d.Act. vrinæ ſubaureæ & ſubruſæ quid portendant 855.f.Th. vrina ſubaurea & ſubtilis quid portendat 856. h.Th. vrina ſubcrocea 855.f. Th.46.g.Act. vrina ſubcrocea quibus 63.b.Act ex vrinis ſubcroceis præuidentia 117.d. Act. vrina ſubcrocea & tenuis quid portendat 857.a.Theoph. vrina ſubflaua & tenuis quid portendat 857.a.Th. vrina ſubrubea 855.f.Th.47.a.Act. vrina ſubrubea quid ſignificet 861.d.Th. vrinæ ſubrubeæ cauſſa 86.g.Act. vrinæ ſubrubeæ iudicium 63.e Act. ex vrinis ſubrubeis præuidentia 118. a.Act. vrina ſubrubea & craſſa quid portendat 857.g.Th. vrinarum ſubſpicearum cauſſæ 86.a.Act. vrinarum ſubſpicearum iudicium 62.g.Act. ex vrinis ſubſpiceis præuidentia 117.c.Act. vrinæ ſuffuluæ 46. g.Act. vrinæ ſuppallidæ 151. c.Act. vrinæ temperatiſſimæ quæ 855.f.Th. vrinæ tenues 68.b.Act. vrinæ tenues quid ſignificent 90.c.Act. vrinæ tenuis cauſſa 92.c.Act. vrinarum tenuium differentiæ 91.b. Act. vrinarum quæ tenuantur differentiæ 48.c.Act. vrinæ tenuis ſyzygiæ 856.f.857.a.c.Th. vrina tenuis & alba quid portendat 854.c.Th. vrina tenuis aurea ſeu ſubaurea quid portēdat 856.g.Th. vrina tenuis & cruda quandoque ſalutifera 26. b.Celſ. vrina tenuis, lactea & candida, quid portendat 856.e. Th. vrinæ tenuiſſimæ quid indicent 92.b.Act. vrinæ turbulentæ 152.c.Act. vrinarum turbidarum tres differentiæ 91. d.Orib. vrinæ turbatæ tenuis mictæ ratio 196.g.Aet. vrina veneta 856.a.Th. vrinarum venetarū cauſſæ 88.e.99.a.Act. vrinæ venetæ iudicum 65.c. Act. ex vrinis venetis præuidētia 120.e.Act. vrina veneta & craſſa quid portēdat 858.A.Th. vrinæ venetæ & ſubtenuis conſideratio 89.d.Act. vrina vinea quæ 855.g.Th. vrinæ vineæ ſeu vinoſæ 47.b.151.e.Act. vrinæ vineæ cauſſa 87.d.Act. vrinæ vinei coloris iudicium 64. a.g.Act. ex vrinis vineis præuidentia 118.g.Act. vrinæ vineæ albam in febre vehementi

ſi præceſſerint, quid portendat 115.f.Act. vrina vinea & craſſa quid portendat 857.h.Th. vrina viridis 856.b.Th.151.e. Act. vrina viridis quid indicet 24.e.Celſ. vrinarum viridium cauſæ 88.d.Act.vrinæ viridis iudicium 64.d.Act. ex vrinis viridibus præuid entia 120.a. Act. vrina viridis & craſſa quidportẽdat 858.b.Th.

vrinarũ acrimoniã hebetãtia 125.d Ruff. vrinã nõ cõtinere valenti b⁹ quõ ſuccurrendum 668.g.Or. vrinæ cruentæ reiectio quomodo curanda 548.b. Aet. vrinæ difficultas 562.c.Aet. vrinæ difficultas quid à calculo differat 166.c.Act. vrinæ difficultatis cauſa& curatio 468.b.Ægin.164 c.232.h. Act. vrinæ difficultas vt tum in viris tum fœminis per chirurgum corrigenda 159.b. Celſ. vrinæ difficultati quid medeatur 258.b.262.a.g.265.a. Act.771.d. Myr.218.a.Scrib.329. b.355.c.356.b.d.f.359.a.f.364. b.Marc. vrinæ difficultati & dolori quid ſubueniat 309.e. Mar. vrinæ difficultati medetur erinacei terreſtris vſti cinis in potu ſumptus 93.f.lac 77.b. oleum amaracinũ 22.b.ruta 47.g.Aet. vrinæ difficultati vtile catapotiũ 96.d.Celſ. vrinæ difficultas in febribus,eiúſque curatio 233.c. Aet. ad vrinæ fluorẽ inuoluntariũ 257.a.Act. vrinæ fœtẽtis copiam quid educat 610.a.Orib. 52.c.Aet. ad vrinæ incõtinentiã 367.c.Marc. vrinæ intercluſio quæ mala accerſat 16.a.Aret. vrinæ inuitæ & coactæ excretioni quid ſubueniat 279.e.Act. vrinæ mordacitas quid mali adferat 16.b.Aret. vrinæ profluuium affectio qualis 545.a. Aet. vrinæ profluuii curatio 91.c. Aret. vrinæ profluuio quid medeatur 362.c.Marc. vrinæ profluenti ſuper potionum modum ſine dolore in vuluæ morbo quid faciendum 80.c. Celſ. ad vrinam purulentam 357.c. Mar. ad vrinam ſanguinolentam 355. a.e.357.c.359.b. Marc. vrinæ ſtillicidii cauſa & curatio 468.b. Ægin.232.h.Act. vrinæ ſtillicidio quæ medicamenta ſubueniant 257.a.Act.353.b.355.e.357 f.358.c.364.g.369.g.370.d.372. b.c.d.f g.h.373.d.f.380.e.381.b. 398.g.399.h.406.c.409.d.410.b. c.d.e.419.b.420.d.422.b.425.g. 426.d.442.g.481.a.520.e.521.d.f. g.Myr. vrinæ ſuppreſſæ quõ medendum 574.g. Æg. ad vrinã ſuppreſſã remedia 563.f.Aet.

vrinam cientia 23.a.480.e. Orib. vrinam ciet acorum 9. a. amniũ 10.a.aniſum 11.f.apium 51.b.bunion 15.a. calamus aromatic⁹ 29.f.chamædrys 57.e.cantharides 94.c.caroum 30.g.cicer 25.f. coſtus 35.d.crocodilion 37.a.cyminum 38.a.cyperus 38.c. cucumis 51.e.hippoſelinon 52.f.hypericon 56.d.iunci odorati flos 54.e.liguſticũ 40.f.lini ſemẽ 40. g.lonchitis 41.a.mel. 42.d. mei radices 43.f.nardiſpica 44.e.nard⁹ Celtica 44.e.paſtinaca 16.f.pepones 46.e. petroſelinum 47.c. polium 48.g.porrum 49.b. phu 57.c.ſcandix 51.b.ſeſeli 51.c. terebinthus 54.g. vmbilicus veneris 35.e.vitis alba 10.c. Aet. vrinã continentia 362.c.Marc. vrinã deducentia 74.d.Celſ. vrinam detrahens medicamentum 218. e.Scrib. vrinas deducere quid poſſit 123.e.Ruff. vrinam ducentia pharmaca 553.d.Aet. vrinas ducit aqua calida 154.a. thym⁹ 28.a.Aet. vrinæ ducere copiam magnam quid valeat 93 g.550.e.Aet. vrinam eliciens Euſtomachi chirurgi medicamentum 552.b.Myr. vrinam laxans medicamentum 359.e. Marc. vrinæ mouendæ quomodo ſint 401.a.g.472.b. Æg. vrinã mouentia 86.g.93.a. Aret. 616.a.Or.250.e.253.e. Act.40.a. Celſ. 212.a.Sct.327.d.329.d. 342.b.345.c.364.c.e.377.e. Mar. vrinas mouet fumaria 30.a.paſtinaca 52.h ſcordiõ 52.c.ſerpylli 25 h.Aet. vrinas mouentia, vlceráque ſimul in renibus detergẽtia 124.e.Ruff. vrinam mouẽtium vſus in quibus cauendus 343.f.Orib. ad vrinam proliciendam quæ glandi indantur 146.e.Act. vrinam prouocantia 358.g.Marc. vrinæ prouocandæ & menſtruis ciẽdis quid adhiberi poſſit 604.a.606.b.610. b.c Orib.

vrinæ animalium & hominis quas vires habeant ad medicandum 636.c.Ægin.

vrinaculum 112.a.Ruff.544.h. Orib.

vrinariæ fiſtulæ tubercula quid ſignificent 862.a. Th. vrinariũ iter 105.a.Ruff. vrinariorum meatuum ſitus 118.f.Ruff. vrinariarum partium abſceſſibus & vlcerationi quomodo medendum 466.c.Æg. vrinariæ rei ſcriptores quæ & quomodo ante Theophilum ſcripſerint 851. a.Theoph. vrinariæ rei tractatio quot in partes diſtribuatur 852.a.Th.

Οὖρον 110.f.Ruff.

Vrſ (piſcis) qualis in nutrimento ſit materia 227.d.Orib.

Vrſina caro qualis 220.g.235.d. Orib.85.a. Aet. Vrſinum fel quale 81.d.Aet. vrſinum ſeuum 90.d.Aet.

vrſorum morſus quomodo curandus 614.β.a.Aet.

Vrticæ facultas 615.b.Æg.490.d. 592.f.Or.8.f.Aet. vrticarum inter edulia qualitas & facultas, & quomodo parandæ ſint 369. a.Æg.218.f.227.g. Orib.

Vrticæ ſemen & folia 20.c. Orib.

Vſtio quando adhibenda 418.b. Aet. vſtio ſanguinis eruptionem ſiſtit 800.a.a.Aet.

vſtio ægilopis 335.c.Aet. vſtio alæ 568.d.Æg. vſtio in articulari morbo 593.f.Aet. vſtio capitis dolori quomodo adhibenda 83.a.Aret. vſtio capitis in lippiẽtibus, ægrè reſpirantibus,& in elephante 551.c.Æg. vſtio hepatis 570.a.Æg. vſtio herniæ aquoſæ quomodo adhibenda 577.f.Æg.692.e.Aet. vſtio ad iſchiadicos 583.b.Aet. vſtio palpebrarum per medicamentum 555.a.Æg. vſtio palpebrarum per ferrum 550.b. Ægin. vſtio ſedis prolabẽtis 686.β.h.Aet. vſtio ſplenis 570. b.Æg. vſtio ſplenicorum 529. b.Aet. vſtio ſtomachi 570.c. Ægin. vſtio ſuppuratorum 569.a.Æg. vſtio & exſectio vaſorum 552.f.Ægin.

vſtio paſſerculi 554.b. Aet.

ad Vſtiones 274.f Marcell. ad vſtionum maculas 322.h.Marc. vſturarum cicatrices vt ne appareant 323 aMarcell..

ad Vſtiones æſtiuas 792.d.Myr. ad vſtiones à feruente aqua 773. c.Myr. æſtis à ſole quomodo medendum 356.d.Æg. ad vſtiones vndecunque factas 774.b. Myr.

vſtoria ferramenta 577.g. Ægin. vſtoria medicamenta 519.d.Æg. 102.h.Aet.

vſtum nullum, penitus frigidum euadit 63.e. Aet. vſta lana 91. d.Aet. vſtæ terræ vis 66.b.Aet.

Vter 104.e.Ruff.

Vterus 109.b.Ruff.779.a. Aet. vterus ætatis ratione magnus vel paruus 779 b.Aet. vterus principatum ad vitam cur minimè obtineat 544.a.Orib.

vtero ablato prorſus,mulierem ſuperuixiſſe 488.g.Ægin.

vteri corpus ex quibus conſtet 779. a.Aet. vteri figura 779.c.Aet. vteri longitudo 789 b.Aet. vteri magnitudo differens 779.b. Aet. vteri meatus quantum varientur 780.a. Aet. vteri oſtium arcana quadam ratiõe in fœtuseditione aperiri 781.d.Aet. vteri qualitas & ſit⁹ 119.b.Ruff. 779.a. Aet. vteri vſus mulieribus quis ſit 46.g. Aret.

vteri affectionum dignotio & curatio 480.f.581.b. Ægin.148.b. 669.a.Or.802.β.c.&e.167 g.234. b.Act. vtero affecto quales vrinæ 79.a.132.e.Act. vteri affectionibus quid medeatur 33. g.Aet.266.c.Act. vteri affectionib⁹ clyſteres idonei 355.f.Or. vteri affectio aliqua ſi animi deliquium induxerit, quæ medela adhibenda 228.b.Aet. vteri morbi diuturni qui 46.h. Aret. vteri vitiis accommoda medicamenta 353.b.357.g.358.g.360. a.368.d.816.b.817.a.Myr.

vteri abſceſſuum ſymptomata & curatio 484.c.581.g. Æg. vteri auerſionis curatio 819.820.Aet. vteri calculorum curatio 833.e. Aet. vteri calidioris ſigna & curatio 713.h. Aet. vteri cancer quid 47.g.Aret. vteri cancrorum differentia & curatio 485.e.Ægin.831.b.Aet. vteri cancer exulceratus non exulcerato peior 47.g.Aret. vteri condylomatum cauſa & curatio 490.d.Æg.835.h.Aet. vteri conuulſio 168.d.Act. vteri debilitati quomodo medendum 816.h.Aet. vteri declinationum curatio 484.b.Æg. vteri delapſus in coxas, ilia, podicẽ, veſicam 168.e.Act. vteri diſtenſioni quid medeatur 266.c. Act. vteri duritiæ quid ſuccurrat 326.f.Actuar. vteri elationi quid ſubueniat 266.c.Act. vteri eruptioni quomodo medendum 829.a.Aet. vteri excretionis & hæmorrhoidis retentio quid differant 233.g.Act. vteri expurgationes immodicæ 167.f.Act. vteri exulcerationum medela 829.c.Aet. vteri fiſſuris quomodo medendum 490.b.Æg.836.a.Aet. vteri fluorum ſpecies & ſymptomata 46.h.47.b.Aret. vteri fluxionib⁹ quid ſubueniat 257.b.Act. vteri furor quid,eique quomodo medendum 817.b.Aet. vteri frigidioris ſigna & curatio 793.h.Aet. vteri hæmorrhoidum cauſa & curatio 490.d.Æg. vteri hæmorrhoidum & calculorum curatio 833.a.Aet. vteri humidi ſigna & curatio 794.b. Aet. vteri hydrops quomodo curetur 820.h.Aet. vteri hydropico affectui quid medeatur 327.a.Act. vteri inclinationibus in latus quid conferat 327. c.Act. vteri inflammatio quomodo curãda 823.b & ſeq.Aet. vteri inflammationibus quid medeatur 604.e.Or.39.h.Aet. 325.a.326.f.327.b.c.Act. vteri inflationis curatio 487.a. Ægin. vteri thymorum & verrucarum medela 835.c.Aet. vteri mola quomodo curanda 822.b.Aet. vteri nomis quomodo medendum 830.c.Aet. vteri obturamentorum cauſa & curatio 488. g.Æg.831.g Aet. vterum perfrigeratum calfacit oleum Cyprinum 22.c.Aet. vteri præfocationis cauſa & curatio 235.f. Act. vteri præfocationi medicamenta quæ conueniant 361. f.406.c.410.c.417.c f.418.e.420. b.425 e.Myr. vteri procidentis cauſa 168 b.Act. vteri prolapſus cauſæ & curatio 488.c. Ægin. vteri puſtulæ quomodo curandæ 836.g. Aet. vterũ perforatum quaſdem non habere,eiúſque medela 832.c.Aet. vteri reclinatio quomodo curanda 818.e.Aet. vteri recurſus quõ curandus 818 g.Aet. vtero ſanguinis eruptione laboranti vt medendum 482.a. Ægin. vtero ſanguinem profundenti quid medeatur 266.c. Act. vteri ſcirrhus & tumor durus quõ curandus 486.b. Ægin. vteri ſiccioris curatio 894.e.Aet. vterus ſterilis qualis 792.c.Aet. vteri ſtrangulatio quibus accidat 168.c.Act. vteri ſtrãgulationis ſymptomata,cauſa & curatio 487.d.Ægin. vteri ſtrangulationibus quid medeatur 257.e. 227.a.Act. vteri ſymptomatibus quid medeatur 266.c.Act. vteri vlcerum ſpecies & ſymptomata 47.e.Aret. vteri vlcerationum cauſa & curatio 484. f.Ægin. vtero vlcerato quid conueniat 596.d.Orib.77.e.Aet. vteri vlcera carbunculoſa & ſordida quõ curanda 829.g.Aet.

vterum euacuantia 146.g.Aet. vteri fomentationibus quid conueniat 594 g. Orib. vtero fouendo ariſtolochia longa idonea 12.b.Aet. vteri inſeſſiones 156.f.Aet. vteri purgationum abſolutas retentiones ſanãtium catalogus 487.d.Orib. vteri purgationum nimiarũ cauſa & curatio 482.a.Æg.

vterum gerentium pulſus quales

846.g. Phil. vterum gerentibus quæ purgationes concedi poſſint 199. c. Act.
ad vteri oris abſceſſum chirurgia 828.d.Aet. vteri os ab inflãmatione aut ſchirro, aut ariditate occluſum, quomodo medicamenta aperire dicantur 482.d. Orib. vteri oſculum prolapſum quomodo repellatur 48.b. Aret.
vterus inter edulia quale alimentum præbeat 372.d.Ægin.
vtriculi oleo repleti quomodo in fomentis adhibeãtur 35.h.Celſ.
Vitrus herba Græcis ἰσάτις 346.a. Marcell.
Vuarum facultas 492.g.595.a. Or. 53. b. Aet. vuarum inter edulia qualitas & vis 370.f. Æg.214. d.579.d.Or.53.b. Aet. vua comedenda quomodo 53. c. Aet. vuæ venerem cur maximè excitent 8.c. Orib.
vuæ acerbæ confectio 394 g. Aet. ex vuis acerbis paratum zulapiũ 250.d.Act. vuæ acerbæ ſuccus 22.e.Orib. vua agreſtis 482.h. 483.h.Or. vuæ Amineæ qualitas 3.f.Aet. vuarum non vinoſarum vſus 209.h.Act. vuæ paſſæ facultas 615.e. Ægin.22.a. Orib.13.a.Act. vuarum paſſarum in alimento qualitas & facultas 370 g.Æg.214.d.Or.13 a. Aet. vua ſine acinis 22.c. Or. vua Taminia 22. c.Orib. vuæ Taminiæ in purgando facultas 325.d.Orib.
Vua 103.d.116.d. Ruff.546.b. Or. vua quid, eiuſq; ſymptomata & curatio 5.a.c.63.f.Ar.561. f.Æg. 391.b.409. c.Aet.187.a.Act.132. a. Celſ. vuæ & columnæ differencia, & curatio 63. f. Aret. vuæ quid medeatur 232. g. Scr. 295. f. Marc.
vuæ balnea quæ medeantur 359.f. Æg. ad vuã cauſticũ 686.e Myr ad vuã penitus minuendã 302. f.Marcell. ad vuam ſine ferro tollendam 303.b.Marc. vuam ſupprimẽtia 299.a.g.300.a.Mar.
vuæ diſtillationis ſymptomata & remedia 302 c.e.h. Marcell. ad vuas calloſas 301.d. Marcell. ad vuæ dolorem 300. b. 301. c.f. 302.b.c.e.303. a.Marcell. vuæ inflammatio quomodo curanda 657. b. Orib. vuæ inflammatæ conueniens paſtillus 91. h. Celſ. ad vuam inflammatã paſtillus Andronis 92.b.Celſ. ad vuam ſtillantem 338.a.Marc. vuæ tumori & dolori quæ medeantur 203 g.204. f. Scr. 298.g. 300.f.g.301. a.d. 302.a. Marcell. vuæ vlceroſæ quomodo medendum 64.b. Aret.
vualis tunica 115.f.Ruff.
vuatio quid & quomodo curanda 183.h.239.c.309.c.Act.
vueæ tunicæ procidentis curatio 239.b.Act.
vuifer proceſſus palati 103.d. Ruff.
Vulnerari telo acuto quàm retuſo cõmodi' 97.d.Celſ. vulneratorũ ætas, corpus, vita, & tempus ipſum ſpectandum 97.e Celſ. vulneratis quib. minus periculi in motu 101.h. Celſ. vulneratorum victus, & vulnerum notæ 101.a. Celſ. vulneratis vinũ quando non conueniat 102. c. Celſ. vulneratarum corporis partium ſigna 97. f. & deinceps Celſ. vulnerationes principalium membrorum quibus notis cognoſcantur 590.c.Ægin.
vulnerati nerui curatio 528.e. Æg. 631.g.Orib.
Vulneris reſpectum caſus in prælio cur ſequatur 661. f. Calli. vulnus à faſcia adſtrictum, cancri periculo obnoxium 160. g. Celſ. vulneri parum puro balneum infeſtiſſimũ 102. a. Celſ. vulneri medicamentum nullum impinguans admouendum eſſe 112. f. Orib. vulnerib. quies aptiſſima 101.h.Celſ. vulnerũ tumor nimius, perieuloſus, nullus, periculoſiſsimus 101.b.Celſ.
in vulneribus conſideranda quæ veniant 97.d. Celſ. vulnerum colores boni malive 101.d. Celſ. vulnera curationem difficilem quæ habeant 97.a.Celſ. vulnera quæ tutiorem curationẽ habeant 97.c.Celſ. vulnera inſanablia quæ 97.a.Celſ. vulnera medicamentis quæ non indigeant 698.f. Aet. vulnus purum quando & quando non 102. b. Celſ. vulnerum ſanationis maturæ, notæ 101.b. Celſ.
vulneribus conueniens emplaſtrũ 89.f.Celſ. ad vulnera emplaſtrum Attalum 89. f. Celſ. ad vulnera omnia 411.f.412.c.Marc
vulnus aperiendum quando 101.c. Celſ. vulnus aperientia 83. b. Celſ. vulneri cicatrix quomodo inducenda, eadémque purganda 104.d.Celſ. vulnus coire cogens medicamentum 213. g.Scr. vulnerum frictio 102. a.Cel. vunerum glutinatio 99. g.Celſ. vulnerum dum glutinantur ſymptomata 101.d.Celſ. vulnus glutinantia 103.c. Orib. 83.a.Celſ. vulneribus glutinandis, valent, aloe 593 a.Orib. 9.e.Aet.anagallis 593.f.Or. centaurium minus 601.f.Orib.dracontium 597. e. Orib. ciſti folia 33. e. Aet. hederæ folia in vino decocta 602.a. Or. lonchitis 41. a. Aet.narciſſi radix 606.g.Orib. 44.f.Aet. pix ſicca 48. a. Aet. quercus folia illita 597.f. Orib. rubi folia & germina 595.e.Or. terra Lemnia 596.e. Orib. vulnera glutinans emplaſtrũ 321.e. Act. vulnerib. glutinandis paſtilli apti 91.f. Celſ. vulnerum impletio 102. a. Celſ. vulnera iungens pharmacum 230.a.Scr. vulnerum ligatio 100. f. Celſ. vulnerum purgatio 102. a. Celſ. vulneris purgatio interior infibulationem & ſuturam præcedere debet 100.a.Celſ. vulneri poſt ſuturam & infibulationem quid faciendum 100.c. Celſ.
vulnerum altiorũ emplaſtra 104. c.d.Celſ. vulneribus circa capitis muſculos folium lilii confert 36. h. Aet. vulneri chirurgiæ vſu facto quid medeatur 408. e. Myr. ad vulnera concaua 229.g. Scr. vulnerũ cruentorum curatio 598. f. Aet. vulnerib. cruentis apta emplaſtra 88.f.Celſ. vulnera cruenta quid glutinet 600.a. Or. ad vulnera cruenta & recentia glutinatorium 766.f. Myr. vulnerum dilatationibus in ſanguinis reiectione quæ adhibenda 70 Aret. vulnerum cum dolore & inflammatione affligentium curatio 103.e.626.b. Or. vulneri cum fractura coniuncto quomodo medendum 600.g. Æg. vulneri grandi vtile medicamentum 101. e.Celſ. vulnerib. grauib. ſordidíbúſque emplaſtra accommoda 90. g. Celſ. vulnerum inflammationi vt occurrendum 99.f. Celſ. vulnera ab inflammatione quid tueatur 70.d.Aet. 325.a. Act. vulnere in magno fragmenta nõnunquam emori 180.f. Celſ. vulnera magna citra morſum quid deſiccet 603. d. Or. vulnera magna in duris corporibus quid glutinet etiamſi in capitibus fuerint muſculorum 600. a. Or.36.h. Aet. ad vulnera mediocria 232. a.b.d.Scrib. vulnerum morſu illatorum curatio 104.f.Celſ. vulnera oculorum quomodo ſananda 305.e.Aet. ad vulnera periculoſa 229.c.Scr. vulneris plaga lata ſi nõ pateat, quæ medela adhibenda 101. e. Cel. vulnera putrida quid adiuuet 593 f. Or. vulneribus recentibus quid medeatur 322. b. Act. vulneribus recentibus conuenientia emplaſtra 90. f. Celſ. ad vulnera recentia paſtilli: & quomodo diluantur 91. e.f.Celſ. vulneribus recentib. glutinandis accommodus paſtillus 91. e. Celſ. ad vulnera recentia paſtillus Polybii ſphragis dictus 91 g.Celſ. vulnera ſanguinem ſi profundant quomodo tractanda 99. c. Celſ. vulnerum telo inflictorum chirurgia 96.e.Cel. vulnerum tenuium & altiorũ emplaſtra 104. c d.Celſ. ad vulnus tibiæ ſordidum & diuturnũ 771.b.Myr. vulnera venenata non ſtatim cicatrice obducenda 222. e.Scrib. vulneribus vetuſtis quid conferat 325.e.Act.
Vulpis oleo decoctæ vſus 497.g. 613.c.Ægin.613.a.h.Aet.
vulpina & vrſina caro 220.g.235.d. Or. vulpinum iecur difficultati ſpirandi conferre 69.a. Celſ. vulpinus pulmo 90.g.Aet.
Vulpes muſculi 109.a.Ruff.
Vulſionis cauſa & curatio 517.f. Ægin.731.c.Aet.
ad vulſos 52.d.Aet.315. d. 319.e.f. Marc.
Vulturis cerebri vſus 86.g. Ar. 253. h.Mar.
ad Vultus maculas & nigredinem 323.b.Mar.
Vulua 109.b. Ruff. 542.d. Orib. vuluã animal nõ eſſe 542.g. Or. vuluam duabus è tunicis totam conſtare 507.f. Or. vulua inſtabilis quibus & quibus ſtabilis 18 b.Aret.
vuluæ figura 542.h diuerſa magnitudo 543.b.natura 543. c. cur in partu dilatetur 543. b. vnde cõponatur 543.f.quatuor vaſorum in vuluã inſertiones 543. d.Or. vuluæ magnitudo cur non in omnib' æqualis 541.f.Or. vuluæ magnitudo in virginibus & mulieribus 64.f.Celſ. vuluæ motus 79.a.Aret. vuluæ ſitus & proprietas 17.c. Ar. 119. b. Ru 542.e.Or.64.f.Celſ.
vuluæ ægritudines propriæ & cõmunes quæ 18. c. Aret. vuluæ affectionem aliquam magnam mulieri interdum hydropem conciliare 535.c.Aet. vuluæ affectæ remedia 17.f.Aret. vuluæ morbus, eiúſque curatio 79. f.Celſ. ad vuluæ vitia 364.c. Marcell.
ad Vuluæ carcinomata 264. b. Marcell. vuluæ conuerſio ad ilia aut podicem quomodo curanda 235.g.Act. vuluæ dolores quomodo curandi 670. d. Or. 80. c. Celſ. vuluæ dolori quid medeatur 264. b. 317. f. Marc. vulua dolentibus ſomnũ concilians catapotium 95. e.Celſ. ad vuluæ dolores è partu abortúve reſiduos 376.e. Marc. vuluæ duritiei quid ſuccurrat 80.a.Celſ. vuluæ inflãmatæ ſymptomata 79. b. Aret. vuluæ inflammatæ curatio 670. d. Orib. vuluæ inflammationibus vtilis peſſus 92.e. Celſ. vuluæ mordicationibus quomodo medendum 670.d.Or. vuluæ percuſſæ ſigna 98.a.Celſ. vuluæ prolapſæ ſympt. 47.h. Aret. vuluæ procidentis curatio 670. Or.235.e.Act. vuluæ prurituî quomodo ſubueniendum 670. d.Or. vuluæ ſtrangulatæ ſymptomata 17.e.Ar. vuluæ ſtrangulatus quid à comitiali morbo diſtet 79.f.Cel. vuluæ ſtrãgulatui quõ medendum 79. b. Aret. vuluæ ſtrangulationi ex phlegmone ortæ vt ſuccurrendum 79. g. Aret. ad vuluæ ſuffocationes 251.d.Mar. vuluæ ſuperiora petentis loca ſymptomata 17.g.Ar. vuluæ vlcerationibus quomodo medendũ 670.d. Or. vuluæ emolliẽdæ peſſus 92.d.Celſ. ad vuluam molliendam peſſus Boethi 92.e Celſ. vuluæ ceruicis poſitus 64.g.Celſ. vuluæ oris procidẽtis curatio 136.d.Celſ. vuluæ quadrupedum quale alimẽtum præſtent 584.f.Orib.
Vxorem tuam nequis alius ineat 396.c.Marc.

X

Xanthium 432. c. Orib.45.a.Aet. xanthii facultas 634. h. Æg.45. a. Aet. xanthii fructus 504.c. Orib.
Xanthicus menſis 151.g.Aet.
Xanthobalanus 431.f.Myr.
Xenocrates abominabilia in medicinarum tractatione tradit 75.f. Aet.
Xenophili antidotus 556.d.Aet.
Xeraphium medicamenrum 688. β.h.Aet.
ξηροκολλύρια quæ 306.g. Act. xerocollyriorum compoſitiones 170.e.176.a. Tr.726.e. Myr.270. e.Marc. Vide Collyria arida. xerocollyrium ad lippitudinis initia 267.f.Marc.
Ξήριον 439.e.Myr. ξηρία quæ ſint 249.f.Act.
Xeridis vites 634.h.Ægin.
Xeromyron quid 275.g.Aet. xeromyron quõ præparetur 837. g. Aet. xeromyrum compoſitio Arabica 58.c.Orib.
Ξηροφθαλμία quid 199.c. Scrib. 270.

f. Marc. Ξηροφθαλμία & ψωροφθαλμία quid differant 183. a. Act.
ξηροφθαλμία ſeu lippitudo arida, eiúſq; curatio 124. a. Celſ. xerophthalmiæ quid medeatur 309. g. Act. 270. f. Mar. vide Lippitudo ſicca.
...ιστης 245. Marc.
Xiphias, cetaceus piſcis 226. g. Orib.
Xiphium 432. d. Orib. xiphii facultas 634. h. Ægin. 540. f. Or. 45. b. Aet.
Xiphidria 230. e. Or.
Xiphoides os 550. f. Or. 418. c. Aet.
Xyloaloe 354. c. Myr.
Ξυλοκέρατα quid 357. h. Myr.
Ξυλόκοκκα quid 357. h. Myr.
Xylocollæ electio 26. a. Orib. xylocollæ vires 643. a. Æg. 98. a. Aet.
Ξύλον Hippocratis 190. a. Orib.
Xyris 432. d. Or. xyridis facultas 634. h. Æg. 504. e. Orib. xyreos ſeu xyridis radix & fructus qua vi polleant 484. b. Or.
Xyſteris compoſitio 672. a. Æg.
Ξυστικὸς χυμὸς 110. g. Ruff.
Xyſtici eclegma 540. h. Aet.

Y

Ὑμενοειδὴς oſſiculum 107. f. Ruff.
reliqua Græcis ab Υ incipientia vide in H.

Z

Zarina terra 513. c. Orib.
Zarnacha ſeu zarinacha terra 513. c. Orib. 66. f. Aet.
Zea quid 26. d. Aet. zeæ inter edulia qualitas & facultas 418. h. Or. 27. d. Act.
Zeno medicus 81. f. Celſ.
Ζηνόφιλος ſeu zenophylus antidotus 413. g. Myr. zenophili antidotum 56. d. Orib.
Zigir 422. c. Orib.
Zingiberis facultas 496. e. Orib. 26. d. Aet. zingiberis radix 496. e. Or. è zingibere antidotus 454. c. 456. d. Myr.
Zizipha 496. c. Myr. è ziziphis zulapium 250. c. Act.
Zoarchia antidotus 412. a. Myr.
Zonæ quid medeatur 211. c. 234. e. Scr. 292. e. 326. g. Marc.
Zonites cadmia 454. c. Orib.
Zopiſſa 481. c. Myr.
Zopyre antidotus 342. c. Marc. zopyri antidotus 94. b. Celſ. 221. c. Scrib. zopyrios antidotus 660. b. Ægin. 417. h. 476. g. Act. 420. b. Myr.
Zoſimi illitio 687. d. Æg.
Zuccarum roſaceum laxatiuum Italorum 394. g. Myr.
Ζυλάπιον quid 149. e. Act. zulapiorum compoſitio & vſus 249. g. Act. zulapiorum confectiones variæ 627. a. Myr.
zulapii magni confectio 446. d. Myr. zulapii regii confectio 444. g. Myr. zulapii roſacei cõfectio 776. d. Myr. è zulapio roſaceo antidot' 394. g. 395. a. Myr.
Ζυγώματα 106. f. Ruff.
Zyma vide Fermentum
Zythus 496. g. Or. 26. e. Aet.

OMISSA QVÆDAM ſuis locis inſerenda.

ad Abraſa 104. e. Or.
Abſceſſus coctos iã ſine labore expellens medicamentũ 113. d. Or.
Abſtergentia medicamenta 244. d. 479. a. 480. a. Orib.
Ἄκανθα 105. d. Ruff.
In acceſſionibus extrema cur frigore corripiantur 755. e. Caſſ.
Acidoton 436. e. Or.
Ærugo 70. e. Aet.
Albedinis remiſſioris ſpecies 46. e. Act.
Alicæ virtutes 65. c. Aret.
Alimenti diſpenſatio in iecinore & vrina commoderata 150. e. Act.
Alligata organa quæ ſint 161. f. Or.
Allii eſus aſſiduus fugiendus 52. d. Aet.
Althææ vires 605. e. Orib.
Aluum ſubducentia medicamenta quando rectè adhibeantur 23. e. Celſ.
Alypon 408. f. Orib.
ad Ambuſta 26. h. Aet.
Anacardium 406. a. Myr.
Androſæmon herba qualis 747. b. Aet.
Anginæ deſperatæ quomodo ſuccurrẽdũ 441. g. Aet. angina occulta 392. e. 401. e. Aet.
Animi deliquium quot de cauſis oriatur 226. d. Aet. animo delinquentibus in balneo quæ curatio adhibenda 444. b. Aet.
Anthemis 476. a. Or. ex anthemide cõpoſitio, eiúſq; vſus 38. f. Or.
Ani fiſtulas reſiccãtia medicamenta 687. β. g. Aet. ad ani vlcera ſordida 293. a. Marc.
Aperiens medicamentum compoſitum 664. g. Or.
Aphtharum medela 389. & c. Aet.
Appetitus acceſſiones quinque 456. a. Aet. appetitus perditio 455. h. Aet.
Aqua optima quæ 153. b. Aet.
aquam ducentia 539. e. Aet. aquoſæ affectionis curatio 535. g. Aet.
Arceuthos 492. c. Or.
Arteriarum ſanguinem ſiſtens medicamentum 122. a. Aet. arteriaca pharmaca 404. g. 405. a. Aet.
Arundinis viridis guſtus 2. a. Aet.
Aſthma & orthopnœa 68. f. Celſ.
Attenuãtia medicamẽta 479. a. Or.
Auribus conuenientiũ medicamẽtorũ differẽtia & materia 402. d. Orib.
aurium corruptiones quõ curandæ 189. a. b. c. Aet. aurium dolores vnde 285. g. 286. b. Aet. ex auribus humores trahẽtia 478. e. Or.
ad auribus illapſam aquã lapillos & alia 184. g. 185. a. Tr. ad aures purulentas medicamentũ 130. c. Celſ.
Auripigmẽtũ, eiúſq; vſus 306. d. Act
Axillaris vena ſecanda quãdo ſit & quando non 308. e. h. Or.
Balneorũ dulciũ ratio 154. b. Aet.
Baſſi pharmacũ 612. a. c. Aet.
Βάθρον Hippocratis 190. a. Orib.
Bilis flauæ influxu infeſtatorũ pharmaca 598. e. Aet.
Brachiorum digitorúmque confractorum curationes communes 179. h. Cel.
Bubulæ carnis eſus frequens quid pariat 84. e. Aet.
Cæleſtium corporũ cũ noſtris conuenientia 177. c. Act.
Calamus dulcis 379. f. 451. h. Myr.
ad Calculos pharmaca renalia 557. d. Aet.
ad calculoſos pharmacũ ſimplex 554. e. Aet.
Calefacientia 247. a. Orib 99. a. Aet calefacientia ſine ordinis adiectione 467. g. Orib.
ad Cancros erodentes & depaſcẽtes 40. b. Or. ad cancros vlceratos 39. h. Orib.
ad Canis rabioſi morſum 55. b. Or.
Καπίτους quid Hippocrates vocarit 190. c. Orib.
Capitis dolorem ex natura quæ inducãt 270. g. Aet. ad capitis dolorẽ medicamentã 687. a. Myr.
Capria herba 421. h. Orib.
Καρδιακαζόμενοι qui 425. d. Myr.
Cari ſemen 583. c. Orib.
Caſiæ electio 26. a. Orib.
Κενώματα 110. a. Ruff.
Centaurei in purgando vires 382. g. Marcell.
Cephaleæ diuturnæ curatio 81. c. Aret. cephalica medicamenta 706. b. a. Aet.
Ceratorum vtiliſſimorum compoſitio 772. c. Aet.
Cerebri frigidioris & humidioris notæ 181. f. g. Aet.
è Charta medicamentũ 49. d. Or.
Χήμη 244. Marcell.
Χόνδροι quid 120. b. Ruff.
Χοροειδὴς tunica 115. f. Ruff.
Χυλὸς 110. g. Ruff.
Χυμοὶ 110. g. Ruff.
Κίων quid 4. h. Aret.
Clidion 425. a. Aet
Clyſteres admittentium ſitus 357. a. Orib. ad clyſteres dyſentericorum materiæ 351. f. Orib.
Κοιλία, eorúmque compoſitio 276. c. Orib.
ad Cœliacos 55. h. 140. a. Orib.
ad Colicos pharmaca 475. a. Aet. ad colicos purgans medicamẽtum 56. h. Orib.
ad Columellam luxatam medicamentum 54. c. Orib.
Comitialis morb' quot modis generetur 151. e. Tr. ad comitiales è ſquilla medicamentum 55. e. Orib.
Conuulſionibus vtilis theriaca 220. e. Scrib.
Contuſionibus vtilis theriaca 220. e. Scrib.
Concoctionem adiuuantia pharmaca 461. b. Aet.
concoctu difficilium catalogus 65. e. Orib. 108. b. Aet.
Concipere tutò nequeũtibus quõ ſubueniendum 784. h. Aet.
Κοπλάριον purgans 56. b. Or.
Cor in pulmonia affectum mors continuò ſequitur 7. c. Aret.
Coronaria ſutura 106. d. Ruff.
Corruptu facilia & difficilia quæ 245. d. Or. 109. g. Aet.
Coſmiana potio 327. e. Macell.
Coxendicum dolorem generantia 579. b. Aet.
Craſſarũ partiũ quæ ſint 474. a. Or.
Crateuas 416. b. Orib.
è Coco antidotus 461. a. Myr.
cruditati quõ reſiſtendũ 178. e. Aet.
Crunion pharmacum 541. d. Aet.
Cruoris deglutiti remedium 304. d. Act.
ad Cruſtas medicamentũ 49. c. Or.
ad Cutem ſenilem tenerámq; 104. e. Orib.
Κυαθίσκοι quid 232. e. Scrib.
è Cydoniorum ſucco medicamẽtum 56. c. Orib.
deliria ferina in inſania vnde 248. e. Aet.
dẽtibus ex percuſſione laxatis quõ mendendum 383. g. Aet.
deſquamata quæ dicantur, & quõ curentur 730. e. Aet.
Διὰ πυρῶν medicamentũ 55. h. Or.
Dolorem leuantia pharmaca 478. a. Aet.
ad Dyſentericos 55. h. 140. a. Orib.
ebuli vires 274. a. Act.
Equiſetum 420. a. 421. g. Or. exhalationes quatuor eſſe 150. h. 151. a. Aet.
Erodentia citra mordacitatẽ 719. b. Aet.
ad Eruptiones corporis quaſlibet 137. d. Tr.
Exercitatione à cibo læſi quomodo curandi 577. c. Orib.
Fagi (arboris) ramo cæſæ viperæ ad motum tardiores redduntur 654. f. Aet.
Febris materia triplex 314. b. Tr. febri obnoxii facilè qui ſint 219. a. Aet.
Fiſtulas ani reſiccantia medicamẽta 687. β. g. Aet.
Flatuoſa quæ ſint 109. a. Aet.
Frigefacientia 99. g. Aet. frigefacientia vehementer 269. d. Aet.
Fœtus abruptiei ectioni quomodo opitulandum 787. d. Aet.
Fungorum ſtrangulatio quomodo curanda 287. e. Act. ad fungorũ ſtrangulatum medicamentum Galeni 55. d. Or.
Genituram augentia 286. a. Tralli. genituræ retinẽtia quid præſtet 42. a. Aret.
glandularum remedia 403. d. Aet.
Αἷμα 110. e. Ruff.
Hæmorrhoidib. aperiendis quid valeat 685. β. d. Aet.
Hecticæ curatio 328. d. Tr.
Hemaxias (piſcis) 227. b. Orib.
ad Hepatis obſtructionem aperiẽdam 142. b. Orib.
ad Herniam aquoſam 692. g. Aet.
ad Heterocranii dolores ſubitos & diutinos 255. d. Marcell.
Ὁλκὴ 244. Marcell.
Holoſtei facultas 635. c. Æg. 504. g. Orib.
Ὁλμίσκοι 103. c. Ruff.
Ὁμίχλη quid 87. a. Act.
Ὡραῖον collyrium 309. b. Act.
Ὡς συνάγχη 68. b. Celſ.
Humectantia quibus ordinis gradus non adiungitur. 472. c. Or.
Humeri ſitus 120. d. Ruff. humeri fracti curatio 179. a. Celſ. humeri in vulua quid 109. c. Ruff.
Humida fomenta 14. h. Orib.
Ὑαλοειδὴς tunica 116. a. Ruff.
Hydraſtina 421. g. Or.
Hydropicis accommodum pharmacum 538. a. Aet.
Ὑμένες 110. c. Ruff.
Ὑποχόνδρια 104. f. Ruff.
Ὑστέρα 109. b. Ruff.
Ichneumonis pili ſuffiti quid quibus conferant 534. a. Æg.
Iecõris calori quid medeatur 250. d. Act.
ad Ignem ſacrum 234. c. d. Scrib.
Infanti comitiali quid adhibẽdum 151. g. Tr.
Inflantia 244. b. Or.
ad Inteſtinorum inflãmationes medicamenta 377. b. Or. ad inteſtina prolapſa medicamentum 40. c. Or.
ad Iſchiadicos medicamentũ 43. c. Orib.
Iſis emplaſtrum 228. d. Scrib.
Iſocryſos antidotus 426. f. Myr.
Ἰσόκρατος χυμὸς 110. g. Ruff.
Iugulus 103. g. Ruff.
Ixias 628. c. Aet. ixiæ ſumpti ſigna &

gna & curatio 547.h.Æg.
Lac quibus conueniat, & quibus noceat 77.a.h.Aet. lac internoſci quomodo poſſit 152.a.Tr. lacti iucunditatis cauſa in coquendo quæ adiiciantur 79.e.Aet.
Lacrymas prouocantia 143.f.Aet.
Lapis atteri ſi nequeat, quæ medela adhibenda 557.g. Aet. lapides veſicæ tollens pharmacum 553.b.Aet.
ad Lepram pharmacum 664.f.Aet.
Media inter calefacientia & refrigerantia 99.b.Aet. media inter ſiccantia & humectantia 472.e.Or.
Metacarpium 551.g. Orib.
Morbi iudicari citius qui ſoleant 193.b. Aet. morbum durare longo aut breui tempore vnde eueniat 588.e. Aet. morbi citra prænotionem qui non probè curentur 189.d.Aet.
Mores indicant an æger moriatur an non 194.a.Aet.
Mucoſa excrementa detrahentia medicamenta 125.f. Ruff.
Nerui ex ſe & per conſenſum quomodo afficiantur 25.a.Aret.
Nutrix qualis eſſe debeat 164 c.Aet.
Nutrientia multum aut parum 106.b. Aet.
Oculi partes affectionibus quibus & quot obnoxiæ 299.d.Aet. oculi tunicæ 115.e.Ruff.
ad Oculorum impetus 267.c.f. 270.c. 273.d.275.c.e.Marcell.
Oleæ facultas 17.g.Aet.
Oleum laurinum 20.f.22.d.Orib.
Onoclea anchuſa 7.f.Aet.
Onoclea & onochilos, anchuſæ 7.f. Aet.
Onochilos anchuſæ ſpecies 7.g.Aet.
Onus maximũ quare exercitii loco eſt. 115.d.Aet.
Onyx 97.f.Aet.
Ὄψις 102.b.Ruff.
Oris ventriculi affectiones quomodo curandæ 659.e.Orib.
Pæoniæ radix 20.f.Orib.
Panicum 19.g.20.f. Orib.
è Papauere antidotus 386 f.Myr.
Paralyſis curatio 62.c.Celſ.
ad Pediculos capitis 819.a.Myr.
Pelamides 435.g.Myrep.
Peplii doſis & vis 648.e. Æg.
Περιρροῦς Hippocrati quid, & quomodo ei medendum 365.g.Or.
Phreniticis poma quæ conueniant 148. f.Tral.
Pituitam per os detrahentia 82 b.Aret.
Podagræ quid conducat 210.d. Scrib.
Puls quomodo præparetur 497.g.Aet.
Pulſus vbi fiat 119.c. Ruff. pulſus mollis 144.h.Act.
Punicorum acidorum ſuccus 33. d.Act.
Purgantia per aures 22.e.Orib. purgatorium aquam ducens 135.g.Aet.
Πυξὶς 473.f.Myrepſ.
Quadrantis pondus & quantitas 841.e. (Aet.
Quercus cinis qualis 55 b.Aet.
ad Ramices aquoſos medicamentum. 40.f.Orib.
Reticularis tunica 116.a.Ruff.
Somno pulſus vt variẽtur 846.g.Philar.
Soporis grauis quæ cataphora dicitur, curatio 100.b.Orib.
ad Stomachi ſubuerſiones medicamentum 138.f.Or. ad Stomachi tenſiones 329.g.Marcell.
Succi boni malíue quæ ſint 241.a.g.Or.
Sudor 110.f. Ruff.
Suilli pedes quales 85.c.Aet.
Thalaſſeros collyrium 662.f.Myr.

HIPPOCRATIS LOCI ALIQVOT, QVORVM alios omnino & penè ad verbum, alios ex parte Celſus interpretatus eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſectione 2,articulo 16.

Ὅκου λιμὸς, οὐ δεῖ πονέειν.

CELSVS lib.1,cap.2.

Si quibus de cauſis futura inedia eſt, labor omnis vitandus eſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, artic. 4.

Οὐ πλησμονὴ, οὐ λιμὸς, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν ὅ,τι ἂν μᾶλλον τῆς φύσεως ᾖ.

CELS. lib.1, cap.4.

Neque verò ex multa fame, nimia ſatietas, neque ex nimia ſatietate fames idonea eſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2,artic. 50.

Δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ συνήθεα μεταβάλλειν.

CELS. lib.1. cap.3.

Ergo quum quis mutare aliquid volet, paulatim debebit aſſueſcere.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2,artic.49.

Οἱ εἰθισμένοι τοὺς συνήθεας πόνους φέρειν, κἂν ὦσιν ἀσθενέες ἢ γέροντες, τῶν ἀσυνήθων ἰσχυρῶν τε καὶ νέων, ῥᾷον φέρουσι.

CELS. lib.1.cap.3.

Omnem etiam laborem facilius vel puer vel ſenex, quàm inſuetus homo, ſuſtinebit.

HIPPOCR. lib. De ſalubri diæta.

Ὅστις δὲ εἴωθε τοῦ μηνὸς δὶς ἐξεμέειν, ἄμεινον ἐφεξῆς ποιέεσθαι τοὺς ἐμέτους ἐν δυσὶν ἡμέρῃσι, μᾶλλον ἢ διὰ πεντεκαίδεκα.

CELS. lib.1, cap. 3.

Qui vomere bis in menſe vult, melius conſulet ſi biduo continuarit, quàm ſi poſt quintumdecimum diem vomuerit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.1, artic.13.

Γέροντες εὐφορώτατα νηστείην φέρουσι, δεύτερον οἱ καθεστηκότες· ἥκιστα μειράκια, πάντων δὲ μάλιστα παιδία.

CELS., lib.1, cap.3.

Quod ad ætates verò pertinet, inediam facillimè ſuſtinent mediæ ætates, minus iuuenes, minimè pueri & ſenectute confecti.

HIPPOCR. Aph.ſect.2, art.20.

Ὁκόσοισι νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ὑγραί εἰσι, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσι ξηραίνονται· ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ξηραί εἰσι, τουτέοισι πρεσβυτέροισι γινομένοισιν ὑγραίνονται.

CELS. lib.1,cap.3.

Quibus iuuenibus fluxit aluus, plerunque in ſenectute contrahitur: quibus in adoleſcentia fuit adſtricta, ſæpe in ſenectute ſoluitur.

HIPPOCR. Aph.ſect.2, art.53.

Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσιν, νέοι μὲν ὄντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσι τῶν τὰς ξηρὰς ἐχόντων· ἐς δὲ τὸ γῆρας, χεῖρον ἀπαλλάσσουσι.

CELS. lib.1, cap.3.

Melior eſt autẽ in iuuene fuſior[aluus,] in ſene adſtrictior.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 5, art.18.

Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέοισιν, ὀδοῦσι, νεύροις, ἐγκεφάλῳ, νωτιαίῳ μυελῷ.

CELS. lib.1,cap.9.

Frigus inimicũ eſt ſeni, tenui, vulneri, præcordiis, inteſtinis, veſicæ, auribus, coxis, ſcapulis, naturalibus, oſſibus, dentibus, neruis, vuluæ, cerebro.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.16.

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα, πλεονάκις χρεωμένοισι· σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμορραγίας, λειποθυμίας.

CELS. lib.1.cap.9.

Si nimi⁹ eſt[calor]corpus effœminat, neruos emollit, ſtomachum ſoluit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.19

Νοσήματα δὲ πάντα μὲν ἐν πάσῃσι τῇσιν ὥρῃσι γίνεται, μᾶλλον δ᾽ ἔνια κατ᾽ ἐνίας αὐτέων καὶ γίνεται καὶ παροξύνεται.

CELS. lib.2.cap.1.

Non quò non omni tẽpore, in omni tempeſtatum genere, omnis ætatis, omnis habitus homines per omnia genera morborum & ægrotent & moriãtur, ſed quòd frequentius tamen quædam eueniant.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,art.39.

Οἱ πρεσβῦται τῶν νέων τὰ μὲν πολλὰ νοσέουσιν ἧσσον· ὅσα δ᾽ ἂν αὐτέοισι χρόνια νοσήματα γένηται, τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

CELS. lib.2, cap.1.

Longis morbis ſenectus, acutis adoleſcentia magis patet.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,artic.54.

Μεγέθει δὲ σώματος ἐννεάσαι μὲν, ἐλευθέριον καὶ οὐκ ἀηδές· ἐγγηρᾶσαι δὲ, δύσχρηστον καὶ χεῖρον τῶν ἐλασσόνων.

CELS. lib.2.cap.1.

Nam longa ſtatura vt in iuuenta decora eſt, ſic matura ſenectute conficitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,art.20.

Τοῦ μὲν γὰρ ἦρος τὰ μανικὰ καὶ τὰ μελαγχολικὰ καὶ τὰ ἐπιληπτικὰ, καὶ αἵματος ῥύσιες, καὶ κυνάγχαι καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι καὶ λέπραι, καὶ βῆχες, καὶ λειχῆνες καὶ ἀλφοὶ καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεες πλεῖσται, καὶ φύματα καὶ ἀρθριτικά.

CELS. lib.2. cap.1.

Ergo tum [vere] lippitudines, puſtulæ, profuſio ſanguinis, abſceſſus corporis quæ ἀποστήματα Græci nominant, bilis atra quam μελαγχολίαν appellãt, inſania, morbus comitialis, angina, grauedines, deſtillationes oriri ſolent. Hi quoque morbi qui in articulis neruiſque modò vrgent modò quieſcunt, tum maximè & inchoantur & repetunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.22.

Τοῦ δὲ φθινοπώρου καὶ τῶν θερινῶν τὰ πολλὰ καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι καὶ πλανῆτες, καὶ σπλῆνες καὶ ὕδρωπες, καὶ φθίσιες, καὶ στραγγουρίαι, καὶ λειεντερίαι καὶ δυσεντερίαι, καὶ ἰσχιάδες καὶ κυνάγχαι, καὶ ἄσθματα καὶ εἰλεοὶ, καὶ ἐπιληψίαι καὶ τὰ μανικὰ καὶ τὰ μελαγχολικά.

CELS. lib.2.cap.1.

Vix quicquã ex his in autumnũ nõ incidit: ſed oriũtur eo quoque tẽpore febres incertæ, lienis dolor, aqua intercut ẽ, tabes quã Græci φθίσιν nominãt: vrinæ difficultas στραγγουρίαν quã appellãt: tenuioris inteſtini morbus quẽ εἰλεὸν nominãt. fit itẽ læuitas inteſtinorũ quæ λειεντερία vocatur: coxæ dolores, morbi comitiales.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.21.

Τοῦ δὲ θέρεος ἔνιά τε τούτων, καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι, καὶ τριταῖοι πυρετοὶ καὶ τεταρταῖοι, καὶ ἔμετοι, καὶ διάρροιαι, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὤτων πόνοι, καὶ στομάτων ἑλκώσιες, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἵδρωα.

CELS. lib.2. cap.1.

At æſtas non quidem vacat pleriſque ab his morbis, ſed adiicit febres vel continuas vel ardentes vel tertianas, vomitus, alui deiectiones, auricularum dolores, vlcera oris, cancros, & in cæteris quidem partibus ſed maximè obſcœnis, & quicquid ſudore hominem reſoluit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.23.

Τοῦ δὲ χειμῶνος, πλευρίτιδες, περιπλευμονίαι, λήθαργοι, κόρυζαι, βράγχοι, βῆχες, πόνοι στηθέων, πόνοι πλευρέων, ὀσφύος, κεφαλαλγίαι, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι.

CELS. lib.2.cap.1.

Hyems autem capitis dolores, tuſſim & quidquid in faucibus, in lateribus, in viſceribus mali contrahitur, irritat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.5.

Ἢν δὲ βόρειον ᾖ, βῆχες, φάρυγγες, κοιλίαι σκληραὶ, δυσουρίαι φρικώδεες, ὀδύναι πλευρέων, στηθέων.

CELS. lib.2.cap.1.

Ex tempeſtatibus aquilo tuſſim mouet, fauces exaſperat, ventrem adſtringit, vrinam ſupprimit, horrores excitat: item dolores lateris & pectoris.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,art.5.

Νότοι βαρυήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοὶ, νωθροὶ, διαλυτικοί.

CELS. lib.2.cap.1.

Auſter aures hebetat, ſenſus tardat, capitis dolores mouet, aluum ſoluit, totum corpus efficit hebes, humidum, languidum.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.16.

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα πλεονάκις χρεωμένοισι, σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμοῤῥαγίας, λειποθυμίας. τὸ δὲ ψυχρὸν, σπασμοὺς, τετάνους, μελασμοὺς, καὶ ῥίγεα πυρετώδεα.

CELS. lib.2,cap.1.

Denique omnis calor & iecur & lienẽ inflammat: mentem hebetat, vt anima deficiat, vt ſanguis prorũpat. Frigus modò neruorum diſtentionem, modò rigorem infert: (illud σπασμὸς, hoc τέτανος Græcè nominatur) nigritiem in vlceribus, horrorem in febribus excitat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.16.

Νοσήματα δ᾽ ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρίῃσιν ὡς τὰ πολλὰ γίνεται, πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοιλίης ῥύσιες, καὶ σηπεδόνες, καὶ ἐπίληπτοι καὶ ἀπόπληκτοι, καὶ κυνάγχαι. ἐν δὲ τοῖσιν αὐχμοῖσι, φθινώδεες, ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτιδες, στραγγουρίαι καὶ δυσεντερίαι.

CELSVS lib.2,cap.1.

In ſiccitatibus acutæ febres, lippitudines, tormina, vrinæ difficultas, articulorum dolores oriuntur. Per imbres longæ febres, alui deiectiones, angina, cancri, morbi comitiales reſolutio neruorum quam παράλυσιν Græci nominant.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.11.

Περὶ δὲ τῶν ὡρέων, ἢν μὲν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ ἔπομβρον καὶ νότιον, ἀνάγκη τοῦ θέρεος πυρετοὺς ὀξέας, καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνεσθαι, μάλιστα δὲ τῇσι γυναιξὶ καὶ ἀνδρῶν τοῖσιν ὑγροῖσι τὰς φύσιας. 12 Ἢν δὲ νότιος ὁ χειμὼν καὶ ἔπομβρος καὶ εὔδιος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, αἱ μὲν γυναῖκες ἧσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἦρ ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσιν· αἳ δ᾽ ἂν τέκωσιν, ἀκρατέα καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτουσιν· ὥστε ἢ παραυτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῆν ἐόντα. τοῖσι δὲ ἄλλοισι δυσεντερίαι καὶ ὀφθαλμίαι ξηραὶ γίνονται· τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι κατάῤῥοοι συντόμως ἀπολλύντες.

CELS. lib.2,cap.1.

Si hyems ſicca ſeptentrionales ventos habuit, ver autem auſtros & pluuias exhibet, ferè ſubeunt lippitudines, tormina, febres, maximéque in mollioribus corporibus, ideóque præcipuè in mulieribus. Si verò auſtri pluuiæque hyemem occuparunt, ver autem frigidum & ſiccum eſt, grauidæ quidem fœminæ quibus tum adeſt partus, abortu periclitantur: hæ verò quæ gignunt, imbecillos vixque vitales edũt. cæteros lippitudo arida, &, ſi ſeniores ſunt, grauedines atque deſtillationes malè habent.

HIPPOCR. Aphor. ſect.3,artic.6.

Ὁκόταν θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πολλοὺς προσδέχεσθαι χρή.

CELS. lib.2,cap.1.

Vbi primò calor à primo vere orſus, æſtatem quoque ſimilem exhibet, neceſſe eſt multum ſudorem in febribus ſubſequi.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,art.13.

Ην δὲ θέρος αὐχμηρὸν καὶ βόρειον γένηται, τὸ δὲ φθινόπωρον ἔπομβρον καὶ νότιον, κεφαλαλγίαι ἐς τὸν χειμῶνα γίνονται, καὶ βῆχες, καὶ βράγχοι, καὶ κόρυζαι· ἐνίοισι δὲ καὶ φθίσιες.

CELS. lib.2,cap.1.

At ſi ſicca æſtas aquilones habuit, autũno verò imbres auſtriq; ſunt, tota hyeme quæ proxima eſt, tuſſis, deſtillatio, raucitas, in quibuſdam etiã tabes, oriuntur.

HIPPOCR. Aph.ſect.3, art.14.

Ην δὲ βόρειον τὸ φθινόπωρον ᾖ καὶ ἄνυδρον, τοῖσι μὲν ὑγροῖσι ἐοῦσι τὰς φύσιας, καὶ τῇσι γυναιξὶ, ξύμφορον· τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀφθαλμίαι ἔσονται ξηραὶ καὶ πυρετοὶ ὀξέες καὶ κόρυζαι, ἐνίοισι δὲ καὶ μελαγχολίαι.

CELS. lib. 2,cap.1.

Sin autumnus quoque æquè ſiccus, iiſdem aquilonibus perflatur, omnibus quidem mollioribus corporibus, inter quæ muliebria eſſe propoſui, ſecunda valetudo contingit: durioribus verò inſtare poſſunt & aridæ lippitudines, & febres partim acutæ partim longæ, & hi morbi qui ex atra bile naſcuntur.

HIPPOCR. Aph. ſect.3, art.18.

Κατὰ δὲ τὰς ὥρας τοῦ μὲν ἦρος καὶ ἄκρου τοῦ θέρεος, οἱ παῖδες καὶ οἱ τούτων ἐχόμενοι τῇσιν ἡλικίῃσιν ἄριστά τε διάγουσι καὶ ὑγιαίνουσι μάλιστα· τοῦ δὲ θέρεος καὶ τοῦ φθινοπώρου, μέχρι μέν τινος, οἱ γέροντες· τὸ δὲ λοιπὸν καὶ τοῦ χειμῶνος, οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσιν.

CELS. lib.2, cap.1.

Quod ad ætates verò pertinet, pueri proximique his, vere optimè valent & æſtate prima tutiſſimi ſunt: ſenes, æſtate & autumni prima parte: iuuenes, hyeme, quique inter iuuentam ſenectutémque ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.24.

Εν δὲ τῇσιν ἡλικίῃσι τοιάδε ξυμβαίνει. Τοῖσι μὲν σμικροῖσι καὶ νεογνοῖσι παιδίοισιν ἄφθαι, ἔμετοι, βῆχες, ἀγρυπνίαι, φόβοι, ὀμφαλοῦ φλεγμοναὶ, ὤτων ὑγρότητες. 25 Πρὸς δὲ τὸ ὀδοντοφυεῖν προσάγουσιν, οὔλων ὀδαξυσμοὶ, πυρετοὶ, σπασμοὶ, διάρροιαι· καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγωσι τοὺς κυνόδοντας· καὶ τοῖσι παχυτάτοισι τῶν παιδίων, καὶ τοῖσι σκληρὰς τὰς κοιλίας ἔχουσι. 26 Πρεσβυτέροισι δὲ γενομένοισι, παρίσθμια, σπονδύλου τοῦ κατὰ τὸ ἰνίον εἴσω ὤσιες, ἄσθματα, λιθιάσιες, ἕλμινθες στρογγύλαι, ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυριασμοὶ, στραγγουρίαι, χοιράδες, καὶ τἄλλα φύματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα. 27 Τοῖσι δὲ ἔτι πρεσβυτέροισι καὶ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσι, τουτέων τε τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ ῥινῶν αἵματος ῥύσιες. 28 Τὰ δὲ πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάθεα κρίνεται, τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ μησὶ, τὰ δὲ, ἐν ἑπτὰ ἔτεσι, τὰ δὲ, πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσιν. ὅσα δ᾽ ἂν διαμείνῃ τοῖσι παιδίοισι, καὶ μὴ ἀπολυθῇ περὶ τὸ ἡβάσκειν, ἢ τῇσι θήλεσι περὶ τὰς τῶν καταμηνίων ῥήξιας, χρονίζειν εἴωθεν. 29 Τοῖσι δὲ νεηνίσκοισιν, αἵματος πτύσιες, φθίσιες, πυρετοὶ ὀξέες, ἐπιληψίαι, καὶ τἄλλα νουσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα. 30 Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίην ταύτην, ἄσθματα, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, λήθαργοι, φρενίτιδες, καῦσοι, διάρροιαι χρόνιαι, χολέραι, δυσεντερίαι, λειεντερίαι, αἱμορροΐδες. 31 Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι, δύσπνοιαι, κατάῤῥοοι βηχώδεες, στραγγουρίαι, δυσουρίαι, ἄρθρων πόνοι, νεφρίτιδες, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι, καχεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἀγρυπνίαι, κοιλίης καὶ ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν ὑγρότητες, ἀμβλυωπίαι, γλαυκώσιες, βαρυηκοΐαι.

CELS. lib.2,cap.1.

Tum ſiqua imbecillitas oritur, proximũ eſt vt infantes teneróſq; adhuc pueros ſerpentia vlcera oris, (quæ ἄφθας Græci nõminãt) vomitus, nocturnæ vigiliæ, auriũ humor, circa vmbilicũ inflammationes exerceant. Propriæ etiam dentiẽtium gingiuarũ exulcerationes, diſtentiones neruorum, febriculæ interdum, alui deiectiones, maximéq; caninis dentibus orientibus, malè habent, quæ pericula pleniſſimi cuiuſq; ſunt & cũi maximè vẽter adſtrictus eſt. At vbi ætas paululùm proceſſit, glãdulæ, & vertebrarũ quæ in ſpina ſunt, aliquæ inclinationes: ſtrumæ, verrucarũ quædam genera dolentia (ἀκροχορδόνας Græci appellant) & plura alia tubercula oriuntur. Incipiente verò iam pube, ex iiſdẽ multæ & longæ febres, ſanguinis ex naribus curſus. Maximéque omnis pueritia primùm circa quadrageſimũ diem, deinde ſeptimo menſe, tum ſeptimo anno, poſtea circa pubertatẽ periclitatur. Siqua etiã morborum genera in infantẽ inciderũt, ac neque pubertate neq; primis coitibus neq; in fœmina primis menſtruis finita ſunt, ferè longa ſunt. Sæpius tamen morbi pueriles qui diutius manſerunt, terminãtur. Adoleſcentia morbis acutis, item comitialibus tabique maximè obiecta eſt, feréque iuuenes ſunt qui ſanguinẽ expuunt. Poſt hanc ætatẽ laterum & pulmonis dolores, lethargus, cholera, inſania, ſanguinis per quædã etiã velut ora venarum (αἱμοῤῥοΐδας Græci appellant) profuſio. In ſenectute, ſpiritus & vrinæ difficultas, grauedo, articulorũ & renum dolores, neruorũ reſolutiones, malus corporis habitus, (καχεξίαν Græci appellant) nocturnæ vigiliæ, vitia longiora auriũ, oculorum, etiam narium: præcipuéque ſoluta aluus, & quæ ſequuntur hanc, tormina vel læuitas inteſtinorum, cæteráque fuſi ventris mala.

HIPPOC. ſect.2, Aphor.artic.44.

Οἱ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν ταχυθάνατοι γίνονται μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν.

CELS. lib.2, cap.6.

Obeſi plerunque acutis morbis & difficultate ſpirãdi ſtrangulantur, ſubitóque ſæpe moriuntur: quod in corpore tenuiore vix euenit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.1, artic.3.

Εν τοῖσι γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ᾽ ἄκρον εὐεξίαι, σφαλεραὶ, ἢν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἔωσιν. οὐ γὰρ δύνανται μένειν ἐν τῷ αὐτέῳ, οὐδὲ ἀτρεμέειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀτρεμέουσιν, οὐκ ἔτι δύνανται ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι. λείπεται οὖν ἐπὶ τὸ χεῖρον.

CELS. lib.2,cap.2.

Ergo ſi plenior aliquis & ſpecioſior & coloratior factus eſt, ſuſpecta habere bona ſua debet. quæ quia neq; in eodem habitu ſubſiſtere neque vltrà progredi poſſunt, ferè retrò, quaſi ruina quadam, reuoluuntur.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Θανατῶδες δὲ καὶ τὸ κεχηνότα καθεύδειν αἰεὶ, καὶ τὰ σκέλεα ὑπτίου κειμένου ξυγκεκαμμένα εἶναι ἰσχυρῶς καὶ διαπεπλεγμένα. ἀνακαθίζειν δὲ βούλεσθαι τὸν νοσέοντα, τῆς νόσου ἀκμαζούσης, πονηρὸν μὲν ἐν πᾶσι τοῖσι ὀξέσι νοσήμασι, κάκιστον δὲ ἐν τοῖσι περιπνευμονικοῖσι.

CELS. lib.2,cap.4.

Contrà grauis morbi periculum eſt vbi ſupinus æger iacet, porrectis manibus & cruribus: vbi reſidere vult in ipſo acuti morbi impetu, præcipuéque pulmonibus laborantibus.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 2, art.3.

Υπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου μᾶλλον γενόμενα, κακόν.

CELS. lib.2. cap.4.

Æquè verò ſignum malum eſt, etiam ſomno vltra debitum vrgeri.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εμετος δὲ ὠφελιμώτατος, ὁ φλέγματος καὶ χολῆς ξυμμεμιγμένος, καὶ μὴ παχὺς κάρτα μηδὲ πολὺς, ὡς μάλιστα. οἱ γὰρ ἀκρητέστεροι, κακίους εἰσίν. εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμεύμενον πρασοειδὲς ἢ πελιὸν ἢ μέλαν, ἢ ὅ, τι ἂν ᾖ τουτέων τῶν χρωμάτων, νομίζειν χρὴ πονηρὸν εἶναι.

CELS. lib.2,cap.4.

Vomitus etiam periculoſus eſt ſinceræ pituitæ vel bilis, peiórque ſi viridis aut niger eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εἰ δὲ εἴη τὸ, τὲ οὖρον ὑπέρυθρον, καὶ ἡ ὑπόστασις αὐτέου ὁμοίη καὶ λείη, πολυχρονιώτερον μὲν οὗτο τοῦ προτέρου γίνεται, σωτήριον δὲ κάρτα. κριμνώδεες δὲ ἐν τοῖσιν οὔροισιν αἱ ὑποστάσιες, πονηραί. τουτέων δὲ εἰσὶ κακίους αἱ πεταλώδεες. αἱ λευκαὶ δὲ καὶ λεπταὶ, κάρτα φλαῦραι. τουτέων δ᾽ ἔτι κακίους εἰσὶν αἱ πιτυρώδεες.

CELS. lib.2,cap.4.

At mala vrina eſt in qua ſubſidunt ſubrubra aut liuida: deterior, in qua quaſi fila quædam tenuia atque alba: peſſima ex his, ſi tanquam ex furfuribus factas nubeculas repræſentat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.72.

Ὁκόσοισιν οὖρα διαφανέα λευκὰ, πονηρά· μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἐπιφαίνεται.

CELS. lib.2,cap.4.

Diluta quoque atque alba [vrina,] vitioſa eſt, ſed in phreniticis maximé.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ὑδαρὲς δὲ κάρτα ἢ λευκὸν ἢ χλωρὸν ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς ἢ ἀφρῶδες διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα. ἔτι δὲ πονηρὸν καὶ σμικρόν τε ἐὸν καὶ γλίσχρον καὶ λευκὸν καὶ ὑπόχλωρον καὶ λεῖον. τουτέων δὲ θανατωδέστερα ἂν εἴη τὰ μέλανα ἢ λιπαρὰ ἢ πελιὰ ἢ ἰώδεα καὶ κάκοδμα.

CELS. lib.2, cap.4.

Vtique ſi quod deſcendit, eſt perliquidum aut albidum aut pallidũ aut ſpumans, [periculoſum eſt.] Præter hæc periculum oſtendit id quod excernitur, ſi eſt exiguũ, glutinoſum, læue, album, idémque ſuppallidũ: vel ſi eſt aut liuidum aut bilioſum aut cruentum aut peioris odoris quàm ex conſuetudine.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, art.37.

Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γιγνόμενοι, θάνατον· ξὺν πρηϋτέρῳ δὲ, μῆκος νόσου σημαίνουσι. 40 Καὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, καὶ ἢν τὸ σῶμα καταψύχηται ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίγνηται, μῆκος νόσου σημαίνει.

CELS. lib.2,cap.5.

Vbi frigidus ſudor inter febres non acutas circa caput tantùm & ceruices oritur: aut vbi corpus modò frigidum modò calidũ eſt, & color alius ex alio fit, [longus morbus fit.]

HIPPOCR. Aphor.ſect.2, artic.28.

Τῶν πυρεσσόντων μὴ παντάπασιν ἐπιπολαίως τὸ διαμένειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τὸ σῶμα ἢ καὶ συντήκεσθαι μᾶλλον τοῦ κατὰ λόγον, μοχθηρόν. τὸ μὲν γὰρ, μῆκος νόσου σημαίνει· τὸ δὲ, ἀσθένειαν.

CELS. lib.2,cap.5.

Aut vbi æger parum pro ſpatio emacreſcit, [longius tempus habiturum morbum colligimus.]

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

[Σκέπτεσθαι δὲ χρὴ ὧδε. Ἐν τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι πρῶτον μὲν τὸ πρόσωπον τοῦ νοσέοντος, εἰ ὅμοιόν ἐστι τοῖσι τῶν ὑγιαινόντων, μάλιστα δὲ εἰ ωὐτὸ ἑωυτῷ· οὕτω γὰρ ἂν εἴη ἄριστον. τὸ δ᾽ ἐναντιώτατον τοῦ ὁμοίου, δεινότατον.] εἴη δ᾽ ἂν τὸ τοιόνδε, ῥὶς ὀξεῖα, ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, κρόταφοι συμπεπτωκότες, ὦτα ψυχρὰ καὶ συνεσταλμένα, καὶ οἱ λοβοὶ τῶν ὤτων ἀπεστραμμένοι καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ μέτωπον σκληρόν τε καὶ περιτεταμένον καὶ καρφαλέον ἐὸν, καὶ τὸ χρῶμα προσώπου χλωρόν τε ἢ καὶ μέλαν ἐὸν, καὶ πελιὸν ἢ μολιβδῶδες. ἢν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ τῆς νόσου τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ἦ, καὶ μήπω οἷόν τε ἦ τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισι ξυντεκμαίρεσθαι, ἐπανέρεσθαι χρὴ μὴ ἠγρύπνησεν ὥνθρωπος, ἢ τὰ τῆς κοιλίης διυγρασμένα ἦ ἰσχυρῶς, ἢ λιμῶδές τι ἔχῃ αὐτόν. κἢν μέν τι τουτέων ὁμολογῇ, ἧσσον νομίζειν δεινὸν εἶναι. κρίνεται δὲ τὰ τοιαῦτα ἐν ἡμέρῃ τε καὶ νυκτὶ, ἢν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ἦ.

CELS. lib.2. cap.6.

Ad vltima verò iam ventũm eſſe teſtantur, nares acutæ, collapſa tempora, oculi concaui, frigidæ languidæque aures, & imis partibus leniter verſæ, cutis circa frontem dura & intenta, color aut niger aut perpallidus: multóq; magis ſi hæc ita ſunt, vt neq; vigilia præceſſerit neque ventris reſolutio neq; inedia. ex quibus cauſis interdum hæc ſpecies oritur, ſed vno die finitur.

PAVLO POST.

Ἢν δὲ καὶ παλαιοτέρου ἐόντος τοῦ νοσήματος ἢ τριταίου ἢ τεταρταίου τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ἦ, περὶ τουτέων ἐπανέρεσθαι, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐκέλευσα, καὶ τἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι, τά τε ἐν τῷ ξύμπαντι προσώπῳ, τά τε ἐν τῷ σώματι, καὶ τὰ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι. ἢν γὰρ τὴν αὐγὴν φεύγωσιν ἢ δακρύωσιν ἀπροαιρέτως, ἢ διαστρέφωνται, ἢ ὁ ἕτερος θατέρου ἐλάσσων γίνηται, ἢ τὰ λευκὰ ἐρυθρὰ ἴσχωσιν, ἢ πελιὰ βλέφαρα, ἢ φλέβια μέλανα ἐν αὐτέοισιν ἔχωσιν, ἢ λῆμαι φαίνωνται περὶ τὰς ὄψιας, ἢ καὶ ἐναιωρεύμενοι ἢ ἐξίσχοντες, ἢ ἔγκοιλοι ἰσχυρῶς γινόμενοι· ἢ ὄψιες αὐχμῶσαι καὶ ἀλαμπέες, ἢ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου ἠλλοιωμένον ἦ· ταῦτα πάντα κακὰ νομίζειν καὶ ὀλέθρια εἶναι. σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται τοῦ λευκοῦ, τῶν βλεφάρων μὴ ξυμβαλλομένων, μὴ ἐκ διαρροίης ἢ φαρμακοποσίης ἐόντι ἢ μὴ εἰθισμένῳ οὕτω καθεύδειν, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες λίαν. ἢν δὲ καμπύλον ἢ ῥικνὸν γένηται, ἢ πελιὸν ἢ ὠχρὸν βλέφαρον ἢ χεῖλος ἢ ῥὶς, μετά τινος τῶν ἄλλων σημείων, εἰδέναι χρὴ ἐγγὺς ἐόντα θάνατον.

CELS. lib.2, cap.6.

Si verò in morbo vetere iam triduo talis eſt, in propinquo mors eſt: magiſque ſi præter hæc oculi quoq; lumen refugiunt & illacrymant, quæque in iis alba eſſe debent, rubeſcũt, atque in iiſdem venulæ pallent, pituitáque in iis innatans nouiſſimè angulis inhæreſcit, altérque ex his minor eſt, hique aut vehementer ſubſederunt aut facti tumidiores ſunt, pérque ſomnũ palpebræ non committuntur, ſed inter has ex albo oculorum aliquid apparet, neque id fluẽs aluus expreſſit: eædémque palpebræ pallent & idem pallor labra & nares decolorat: eádemque labra & nares oculique & palpebræ & ſupercilia, aliquáve ex his peruertũtur.

PAVLO POST.

Ὕπτιον δὲ κεῖσθαι, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ σκέλεα ἐκτεταμένα ἔχοντα, ἧσσον ἀγαθόν. εἰ δὲ καὶ προπετὴς γένοιτο καὶ καταρρέοι ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ τοὺς πόδας, δεινότερόν ἐστιν. εἰ δὲ καὶ γυμνοὺς τοὺς πόδας εὑρίσκοιτο ἔχων, μὴ θερμοὺς κάρτα ἐόντας, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ σκέλεα ἀνωμάλως διερριμμένα καὶ γυμνὰ, κακόν. ἀλυσμὸν γὰρ σημαίνει. θανατῶδες δὲ καὶ τὸ κεχηνότα καθεύδειν αἰεί.

CELS. lib.2, cap.6.

Eadem mors denuntiatur vbi æger ſupinus cubat, eique genua cõtracta ſunt: vbi deorſum ad pedes ſubinde delabitur, vbi brachia & crura nudat & inæqualiter diſpergit, neque his calor ſubeſt: vbi hiat, vbi aſſiduè dormit.

PAVLO POST.

Ὀδόντας δὲ πρίειν ἐν πυρετοῖσιν, ὁκόσοισι μὴ ξυνήθες ἐστιν ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες. & mox. Ἕλκος δὲ ἢν τε καὶ προγεγονὸς τύχῃ ἔχων, ἤν τε καὶ ἐν τῇ νούσῳ γίνηται, καταμανθάνειν δεῖ. ἢν γὰρ μέλλῃ ἀπόλλυσθαι ὁ ἄνθρωπος, πρὸ τοῦ θανάτου πελιδνόν τε καὶ ξηρὸν ἔσται ἢ ὠχρόν τε καὶ ξηρόν.

CELS. lib.2, cap.6.

Vbi is qui mentis ſuæ non eſt, neque id facere ſanus ſolet, dentibus ſtridet: vbi vlcus quod aut ante aut in ipſo morbo natum eſt, aridum aut pallidum aut liuidum factum eſt, [mors denuntiatur.]

PAVLO POST.

Περὶ δὲ χειρῶν φορῆς τάδε γινώσκω. Ὁκόσοισιν ἐν πυρετοῖσιν ὀξέσιν ἢ περιπλευμονίῃσιν ἢ ἐν φρενίτισιν ἢ ἐν κεφαλαλγίῃσι πρὸ τοῦ προσώπου φερομένας καὶ θηρευούσας διὰ κενῆς, καὶ ἀποκαρφολογεούσας, καὶ κροκίδας ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀποτιλλούσας, καὶ ἀπὸ τοῦ τοίχου ἄχυρα ἀποσπώσας, πάσας εἶναι κακὰς καὶ θανατώδεας.

CELS. lib.2, cap.6.

Aut ſi manibus quis in febre & acuto morbo vel inſania pulmoniſve dolore vel capitis, in veſte floccos legit, fimbriáſve diducit, vel in adiuncto pariete, ſiqua minuta eminent, carpit, [mors denuntiatur.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.35.

Ην ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ, καὶ μόλις καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον.

CELS. lib.2. cap.6.

Cuiue in eodem febris corporiſque habitu ceruix conuertitur, ſic vt deuorare æquè nihil poſſit, [ſeruari non poteſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.47.

Εν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔνδον καίηται καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Aut cui febre non quieſcēte, exterior pars friget, interior ſic calet vt etiā ſitim faciat, [ſeruari nō poteſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.49.

Οπου ἐν πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γίνηται καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον.

CELS. lib.2. cap.6.

Aut qui febre æquè non quieſcente, ſimul & delirio & ſpirandi difficultate vexatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect 5, artic.5.

Ην μεθύων ἐξαίφνης ἄφωνός τις γένηται, σπασθεὶς, ἀποθνήσκει, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἢ ἐς τὴν ὥρην ἐλθὼν καθ᾽ ἣν αἱ κραιπάλαι λύονται, φθέγξηται.

CELS. lib.2, cap.6.

Aut qui ebrius obmutuit. Is enim febre, adiecta neruorum diſtentione, cōſumitur: niſi aut febris acceſſit, aut eo tempore quo ebrietas ſolui debet, loqui cœpit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.5, artic.30.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὑπό τινος τῶν ὀξέων νοσημάτων ληφθῆναι, θανατῶδες.

CELS. lib.3, cap.6.

Mulier quoque grauida acuto morbo facilè conſumitur.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, artic.1.

Εν ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιεῖ, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Et is cui ſomnus dolorem auget, [morbo facilè conſumitur.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.5, artic.1.

Σπασμὸς ἐξ ἐλλεβόρου, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Qui epoto veratro, exceptus diſtentione neruorum eſt, [ſeruari non poteſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.22.

Νοσημάτων ὁκόσων ἀρχομένων χολὴ μέλαινα ἢ ἄνω ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Et cui protinus in recenti morbo bilis atra vel infrà vel ſuprà ſe oſtendit, [facilè conſumitur.]

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Τῶν δὲ ἐκπυημάτων ὁκόσα μὲν ἔτι χολώδεος ἐόντος τοῦ πτυέλου ἐκπυΐσκεται, ἤν τε ἐν μέρει τὸ χολῶδες τῷ πύῳ ἀναπτύοιτο, ἤν τε ὁμοῦ· μάλιστα δὲ ἢν ἄρξηται χωρέειν τὸ ἐμπύημα ἀπὸ τουτέου τοῦ πτυέλου, ἑβδομαίου ἐόντος τοῦ νοσήματος. ἐλπὶς δὲ τὸν τοιαῦτα πτύοντα, ἀποθανεῖσθαι τεσσαρεσκαιδεκαταῖον, ἢν μή τι αὐτέῳ ἐπιγένηται ἀγαθόν.

CELS. lib.2, cap.6.

Sputum etiam bilioſum & purulentum, ſiue ſeparatim iſta ſiue mixta proueniunt, interitus periculum oſtendit. Ac ſi circa ſeptimū diem tale eſſe cœpit, proximum eſt vt is circa quartumdecimū diem decedat, niſi alia ſigna meliora peioráue acceſſerint.

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.37.

Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες, ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γινόμενοι, θάνατον· ξὺν πρηϋτέρῳ δὲ, μῆκος νόσου σημαίνουσι.

CELS. lib.2, cap.6.

Sudor quoque frigidus in acuta febre peſtiferus eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εἰ δὲ καὶ πάντα τὰ χρώματα ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐμέει, κάρτα ὀλέθριον τοῦτο γίνεται. τάχιστα γὰρ θάνατον σημαίνει τὸ πελιὸν τῶν ἐμεσμάτων εἰ ὄζει δυσῶδες.

CELS. lib.2, cap.6.

Atque in omni morbo vomitus qui varius & multorum colorum eſt: præcipuéque ſi malus in hoc odor eſt, [peſtiferus eſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.7, artic.37.

Οκόσοι αἷμα ἐμέουσιν, ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ, σωτήριον· εἰ δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν.

CELS. lib.2, cap.6.

Ac ſanguinē quoq; in febre vomuiſſe, peſtiferū eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εστ᾽ ἂν πυῤῥόν τε ᾖ τὸ οὖρον καὶ λεπτὸν, σημαίνει τὸ νόσημα ἄπεπτον εἶναι. ἢν δὲ καὶ πολυχρόνιον ᾖ τοιοῦτον ἐὸν, κίνδυνος μὴ οὐ δυνήσεται ὁ ἄνθρωπος διαρκέσαι ἔστ᾽ ἂν πεπανθῇ τὸ οὖρον. θανατωδέστερα δὲ τῶν οὔρων τά τε δυσώδεα καὶ ὑδατώδεα καὶ μέλανα καὶ παχέα. ἔστι δὲ τοῖσι μὲν ἀνδράσι καὶ τῇσι γυναιξὶ, τὰ μέλανα τῶν οὔρων, κάκιστα· τοῖσι δὲ παιδίοισι, τὰ ὑδατώδεα.

CELS. lib.2, cap.6.

Vrina verò rubra & tenuis in magna cruditate eſſe conſueuit, & ſæpe antequam ſpatio matureſcat, hominem rapit. Itaque ſi talis diutius permanet, periculum mortis oſtendit. Peſſima tamē eſt, præcipuéq; mortifera, nigra, craſſa, mali odoris. Atque in viris quidem & mulieribus talis deterrima eſt: in pueris verò quæ tenuis & diluta eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Υδαρὲς δὲ κάρτα ἢ λευκὸν ἢ χλωρὸν ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς ἢ ἀφρῶδες διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα· ἔτι δὲ πονηρὸν καὶ σμικρόν τε ἐὸν καὶ γλίσχρον καὶ λευκὸν καὶ ὑπόχλωρον καὶ λεῖον. τουτέων δὲ θανατωδέστερα ἂν εἴη, τὰ μέλανα ἢ λιπαρὰ ἢ πέλια ἢ ἰώδεα καὶ κάκοδμα. τὰ δὲ ποικίλα, χρονιώτερα μὲν τουτέων, ὀλέθρια δὲ οὐδὲν ἧσσον. ἔστι δὲ ταῦτα ξυσματώδεα καὶ χολώδεα καὶ πρασοειδέα καὶ μέλανα· ποτὲ μὲν ὁμοῦ διεξερχόμενα ἀλλήλοισι, ποτὲ δὲ κατὰ μέρος.

CELS. lib.2, cap.6.

Aluus quoq; varia peſtifera eſt, quæ ſtrigmentum, ſanguinē, bilem, viride aliquid, modò diuerſis temporibus modò ſimul & in miſtura quadā, diſcreta tamē, repræſentat. Sed hæc quidē poteſt paulo diutius trahere. in præcipiti verò iam eſſe denuntiat quæ liquida, eadémque vel nigra vel pallida vel pinguis eſt: vtique ſi magna fœditas odoris acceſſit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, artic.19.

Τῶν ὀξέων νοσημάτων οὐ πάμπαν ἀσφαλέες αἱ προδιαγορεύσιες οὔτε τοῦ θανάτου οὔτε τῆς ὑγιείης.

CELS. lib.2, cap.6.

Neque tamē ignorare oportet in acutis morbis fallaces magis notas eſſe & ſalutis & mortis.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚ. β.

Οἷσι δὲ χρώματα νέοις ἐοῦσι πονηρὰ ἐπὶ πολὺν χρόνον, ξυνεχέως δὲ μὴ ἰκτερώδεα τρόπον, οὗτοι καὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, φαλὴν ἀλγέουσι, καὶ λίθοις τε καὶ γῆν τρώγουσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Quibus diu color ſine morbo regio malus eſt, hi vel capitis doloribus conflictantur vel terram edunt.

PAVLO POST.

Ὁκόσοι δὲ πολλὸν χρόνον ὠχροὶ φαίνονται, καὶ τὰ πρόσωπα ἐπηρμένα ἔχοντες, εἰδέναι χρὴ τούτους ἢ κεφαλὴν ὀδυνωμένους ἢ περὶ τὰ σπλάγχνα ἀλγήματα ἔχοντας, ἢ ἐν τῇ ἕδρῃ κακόν τι ἐν ἑωυτοῖσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Qui diu habent faciem pallidam & tumidam, aut capite aut viſceribus aut aluo laborant.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Τοῖσι δὲ παιδίοισι σπασμοὶ γίνονται ἢν ὁ πυρετὸς ὀξὺς ᾖ, καὶ ἡ γαστὴρ μὴ διαχωρέῃ, καὶ ἀγρυπνέωσί τε καὶ ἐκπλαγέωσι καὶ κλαυθμυρίζωσι, καὶ τὸ χρῶμα μεταβάλλωσι, καὶ χλωρὸν ἢ πελιὸν ἢ ἐρυθρὸν ἴσχωσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Si in continua febre puero venter nihil reddit, mutatúrque ei color, nec ſomnus accedit, plorátque is aſſiduè, metuenda neruorum diſtentio eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Οἷσι μὲν οὖν [ὑδρώπων] ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος αἱ ἀρχαὶ γίνονται, οἵ τε πόδες οἰδέουσι, καὶ διάρροιαι πολυχρόνιοι ἔχουσιν, οὔτε τὰς ὀδύνας λύουσαι τὰς ἐκ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος, οὔτε τὴν γαστέρα λαπάσσουσαι. Ὁκόσοισι δὲ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὕδρωπες γίνονται, βῆχές τε καὶ θυμὸς τούτοισιν ἐγγίνεται, καὶ οὐδέν τι ἀποπτύουσιν ἄξιον λόγου, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι, καὶ ἡ γαστὴρ οὐ διαχωρέει εἰ μὴ σκληρά τε καὶ πρὸς ἀνάγκην. καὶ περὶ τὴν κοιλίην γίγνονται οἰδήματα, τὰ μὲν ἐπὶ δεξιὰ, τὰ δὲ ἐπὶ ἀριστερὰ, ἱστάμενά τε καὶ καταπαυόμενα.

CELS. lib.2, cap.7.

Vbi pedes turgēt & longæ deiectiones ſunt, vbi dolor in imo ventre & in coxis eſt, aqua inter cutem inſtat. ſed hoc morbi genus ab ilibus oriri ſolet. Idem propoſitum periculum eſt iis quibus volūtas deſidendi eſt, venter nihil reddit niſi & ægrè & durum, tumor in pedibus eſt, idémque modò dextra modò ſiniſtra parte ventris inuicē oritur atque finitur: ſed à iocinere id malum proficiſci videtur.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚΩΝ β.

Ἢν δὲ μήτε ὑπὸ τοῦ οὔρου ὑφίσταται ἡ ὑπόστασις αὕτη, μήτε οἱ ἱδρῶτες γίνωνται, κίνδυνος ἢ χωλωθῆναι τὰ ἄρθρα, ἢ ἃς δὴ μελικηρίδας καλέουσι, γίνεσθαι ὑπ' αὐτοῖσι. γίνεται δὲ τὸ νούσημα τοῦτο οἷσιν ἐν τῇ παιδίῃ τε καὶ νεότητι ξυνήθες ἐὸν, αἷμα ῥεῖν ἐκ τῶν ῥινῶν πέπαυται.

CELS. lib.2, cap.7.

Quibus in pueritia ſanguis ex naribus fluxit, dein fluere deſiit, hi vel capitis doloribus conflictentur neceſſe eſt, vel in articulis aliquas exulcerationes habeāt vel aliquo morbo etiam debilitentur.

ΚΩΑΚ. ΠΡΟΓΝΩΣ.

Τῶν πυρετῶν οἱ μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσι μήτε μετὰ σημείων λυτηρίων ἀφιέντες, ὑποστρέφουσιν.

CELS. lib.2, cap.7.

Febris autem quæ ſubitò ſine ratione ſine bonis ſignis finita eſt, ferè reuertitur.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚ. β.

Παχὺ δὲ οὖρον λευκὴν ὑπόστασιν ἔχον, σημαίνει ἢ περὶ τὰ ἄρθρα τινὰ ὀδύνην καὶ ἔπαρσιν.

CELS. lib.2, cap.7.

Vrina autem craſſa, ex qua quod deſidet album eſt, ſignificat circa articulos aut circa viſcera dolore metumque morbi eſſe.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.75.

Ἢν αἷμα ἢ πύον οὐρέῃ, τῶν νεφρῶν ἢ τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

CELS. lib.2, cap.7.

At ſi ſanguis aut pus in vrina eſt, vel veſica vel renes exulcerati ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.76.

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι σαρκία σμικρὰ ὥσπερ τρίχες συνεξέρχονται, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

CELS. lib.2, cap.7.

Si hæc [vrina] craſſa carunculas quaſdam exiguas quaſi capillos habet, vtique in renibus vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.34.

Ὁκόσοισι δ' ἐπὶ τοῖσιν οὔροισιν ἐφίστανται πομφόλυγες, νεφριτικὰ σημαίνουσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Aut ſi bullas [vrina habet,] vtique in renibus vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4. artic.80.

Ἢν αἷμα οὐρέῃ καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογάστριον καὶ ἐς τὸν περίνεον, τὰ περὶ τὴν κύστιν πονεῖ.

CELS. lib.2, cap.7.

Aut ſi paulatim [vrina] deſtillat, vel ſi ſanguis per hāc editur, & in eo quædā cruētá concreta ſunt, idque ipſum cū difficultate redditur, & circa pubem & interiores partes dolent, in eadem veſica vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5. artic.13.

Ὁκόσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπτύουσι, τουτέοισιν ἐκ τοῦ πλεύμονος ἡ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεται.

CELS. lib.2, cap.7.

At qui ſpumantem ſanguinem excreant, his in pulmone vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.33.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἡ κοιλίη πολλὰ ῥυῇ, κίνδυνος ἐκτρῶσαι.

CELS. lib.2, cap.7.

Mulieri grauidæ ſine modo fuſa aluus, elidere partum poteſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.51.

Ἢν γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πολὺ ἐκ τῶν μαζῶν ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει· ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει.

CELS. lib.2, cap.7.

Eidem [mulieri grauidæ] ſi lac ex mā̄mis profluit, imbecillum eſt quod intus gerit: duræ mā̄mæ ſanum illud eſſe teſtantur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.65.

Ὁκόσοισιν οἰδήματα ἐφ' ἕλκεσι φαίνονται, οὐ μάλα σπῶνται οὐδὲ μαίνονται. τουτέων δὲ ἀφανισθέντων, ἐξαίφνης τοῖσι μὲν ὄπισθεν, σπασμοὶ, τέτανοι· τοῖσι δὲ ἔμπροσθεν, μανίαι, ὀδύναι πλευροῦ ὀξεῖαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερία, ἢν ἐρυθρὰ μᾶλλον ᾖ τὰ οἰδήματα.

CELS. lib.2, cap.7.

Si tumores ſuper vlcera ſubitò eſſe deſierunt, idque à tergo incidit, vel diſtentio neruorum vel rigor timeri poteſt. at ſi à priore parte id euenit, vel lateris acutus dolor vel inſania expectanda eſt. interdum etiam huiuſmodi caſum, quæ tutiſſima inter hæc eſt, profuſio alui ſequitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.12.

Τῷ ἰηθέντι χρονίας αἱμοῤῥοΐδας, εἰ μὴ μία φυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι ἢ φθίσιν.

CELS. lib.2,cap.7.

Si ora venarum ſanguinem ſolita fundere,ſubitò ſuppreſſa ſunt,aut aqua inter cutem aut tabes ſequitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.15.

Οκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀφ' ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γένηται, παύονται· ἢν δὲ μὴ, ἐς φθίσιν μεθίστανται.

CELS. lib.2,cap.7.

Eadem tabes ſubit ſi in lateris dolore orta ſuppuratio,intra quadraginta dies purgari non potuit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.22.

Ην φόβος ἢ δυσθυμίη πουλὺν χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

CELS. lib.2,cap.7.

At ſi longa triſtitia cum longo timore & vigilia eſt, atræ bilis morbus ſubeſt.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚ. β.

Οἷσι δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ, δοκέουσιν οἷσι ὑγιαίνειν τἄλλα· τούτοις δὲ ἢ σπλῆνα εὑρήσεις ἐπηρμένον ἔχοντας, ἢ τὴν κεφαλὴν ἀλγέοντάς τε καὶ μαρμαρυγώδές τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαινόμενον σφίσιν.

CELS. lib.2,cap.7.

Quibus ſæpe ex naribus fluit ſanguis,his aut lien tumet,aut capitis dolores ſunt,quos ſequitur , aut quædam ante oculos tanquam imagines obuerſentur. *Videtur autem potius legendum* vt quædam.

STATIM POST.

Οὖλα δὲ πονηρὰ καὶ στόματα δυσώδεα, οἷσι σπλῆνες μεγάλοι. ὁκόσοι δὲ ἔχουσι σπλῆνας μεγάλους, μήτε αἱμορραγίαι γίνονται μήτε στόμα δυσῶδες, τουτέων αἱ κνῆμαι ἕλκεα πονηρὰ ἴσχουσι καὶ οὐλὰς μελαίνας.

CELS. IBIDEM.

At quibus magni lienes ſunt , his gingiuæ malæ ſunt,& os olet,aut ſanguis aliqua parte prorũpit. quorum ſi nihil euenit,neceſſe eſt in cruribus mala vlcera ,& ex his nigræ cicatrices fiant.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,artic.6.

Οκόσοι πονέοντές τι τοῦ σώματος, τὰ πολλὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τουτέοισιν ἡ γνώμη νοσέει.

CELS. lib.2,cap.7.

Quibus cauſa doloris , neque ſenſus eius eſt , his mens labat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.19.

Ην ἐς τὴν κοιλίην αἷμα χυθῇ παρὰ φύσιν , ἀνάγκη ἐκπυηθῆναι.

CELS. lib.2,cap.7.

Si in ventrem ſanguis confluxit,ibi in pus vertitur.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Αἱ δὲ ξὺν πυρετῷ γινόμεναι ὀδύναι περὶ τὴν ὀσφὺν τε καὶ τὰ κάτω χωρία, ἢν τῶν φρενῶν ἅπτωνται τὰ κάτω ἐκλείπουσαι, ὀλέθρια κάρτα. προσέχειν οὖν δεῖ τὸν νόον τοῖσι ἄλλοισι σημείοισιν, ὡς ἤν τι καὶ τῶν ἄλλων σημείων ἐπιφαίνηταί τι πονηρὸν, ἀνέλπιστος ὁ ἄνθρωπος· εἰ δὲ ἀναΐσσοντος τοῦ νοσήματος ὡς πρὸς τὰς φρένας τἄλλα σημεῖα μὴ πονηρὰ ἐπιγίνηται, ἔμπυον ἔσεσθαι τοῦτον πολλαὶ ἐλπίδες.

CELS. lib.2,cap.7.

Si à coxis & ab inferiorib⁹ partibus dolor in pectus tranſit,neque vllum ſignum malum acceſſit: ſuppurationis eo loco periculum eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Επὶ γαστέρα δὲ κεῖσθαι ᾧ μὴ σύνηθές ἐστι καὶ ὑγιαίνοντι οὕτω κοιμᾶσθαι, παραφροσύνην τινὰ σημαίνει, ἢ ὀδύνην τῶν ἀμφὶ τὴν κοιλίην τόπων.

CELS. lib.2,cap.7.

Vel proſtratum contra conſuetudinem corpus in ventrem,ſic vt ipſius alui dolor non coegerit, [inſaniæ ſignum eſt.]

PAVLO POST.

Οδόντας δὲ πρίειν ἐν πυρετοῖσιν ὁκόσοισι μὴ ξύνηθές ἐστιν ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες.

CELS. IBIDEM.

Item robuſto adhuc corpore inſolitus dentium ſtridor,inſaniæ ſignum eſt.

ITEM NON MVLTO POST.

Ην γὰρ αἱ ὄψιες πυκνὰ κινέωνται, μανῆναι τούτους ἐλπίς.

CELS. IBID. PAVLO ANTE.

Oculorum quoque frequens motus [inſaniæ ſignum eſt.]

NON LONGE POST.

Ην δὲ ἀφανίζωνται καὶ παλινδρομέωσιν αἱ ἀποστάσιες, τοῦ πτυέλου μὴ ἐκχωρέοντος καὶ τοῦ πυρετοῦ ἔχοντος, δεινόν. κίνδυνος γὰρ μὴ παραφρονήσῃ καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος.

CELS. IBIDEM.

Si quid etiam abſceſſit,&,antequam ſuppuraret,manente adhuc in corpore ſolita febre, ſubſedit, periculũ affert primùm furoris,deinde interitus.

IBID. ALIQVANTO ANTE.

Μέγα δὲ ἀναπνεόμενον διὰ πουλλοῦ χρόνου [πνεῦμα,] παραφροσύνην δηλοῖ.

CELS. PAVLO ANTE.

Aut vbi raró quis & vehementer ſpirat, [inſania timenda eſt.]

IBID. NON LONGE A FINE.

Ωτὸς δὲ ὀξείη ὀδύνη ξὺν πυρετῷ συνεχεῖ τε καὶ ἰσχυρῷ, δεινόν. κίνδυνος γὰρ παραφρονῆσαι τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπόλλυσθαι. ἀπόλλυνται δὲ οἱ μὲν νεώτεροι τῶν ἀνθρώπων ἑβδομαῖοι, καὶ ἔτι θᾶσσον ὑπὸ τουτέου τοῦ νοσήματος· οἱ δὲ γέροντες, πολλῷ βραδύτερον. οἵ τε γὰρ πυρετοὶ καὶ αἱ παραφροσύναι ἧσσον αὐτέοισιν ἐπιγίνονται, καὶ τὰ ὦτα διὰ τοῦτο φθάνει ἐκπυΐσκεσθαι.

CELS. IBIDEM.

Auris quoque dolor acutus cum febre cõtinua vehementique ſæpe mentem turbat:& ex eo caſu iuniores interdum intra ſeptimum diem moriuntur,ſeniores tardiùs:quoniam neque æquè magnas febres experiuntur, neque vſque inſaniunt , ita ſuſtinent dum is affectus in pus vertatur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,artic.44

Οκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

CELS. lib.2,cap.7.

Quibus autem longæ febres ſunt , his abſceſſus aliqui aut articulorum dolores erunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect 4, artic.48.

Εν τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, κακόν. σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

CELS. IBIDEM.

Quorũ faucibus in febre eliditur ſpiritus, inſtat his neruorum diſtentio.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.10.

Οκόσοι κυνάγχην διαφεύγουσιν, ἐς τὸν πλεύμονα αὐτέοισι τρέπεται, καὶ ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκουσιν. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ἔμπυοι γίνονται.

CELS. IBIDEM.

Si angina ſubitò finita eſt,in pulmonem id malum tranſit, idque ſæpe intra ſeptimum diem occidit.quod

niſi incidit,ſequitur vt aliqua parte ſuppuret.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 7, art.23.

Επὶ ἀκρήτῳ ὑποχωρήσει δυσεντερίη· 76 ἐπὶ διαῤῥοίῃ δυσεντερίη ἐπιγίνεται.

CELS. IBIDEM.

Denique poſt alui longam reſolutionem,tormina.

ΠΕΡΙ ΤΟΠΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΑΝΘΡ.

Φθίσις δὲ γίνεται ὅταν ἐς τὸ αὐτὸ,ὡς περ ἐν τῷ ἐμπύῳ, ὁ ῥόος γένηται.

CELS. IBIDEM.

Poſt nimias deſtillationes,tabes.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7,artic.11.

Επὶ πλευρίτιδι περιπλευμονίη ἐπιγινομένη, κακόν. 12 Επὶ περιπλευμονίῃ φρενῖτις, κακόν. 13 Επὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς ἢ τέτανος, κακόν. 14 Επὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις ἢ παραφροσύνη, κακόν. 18 Επὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη, κακόν. 21 Επὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖσιν ἕλκεσιν αἱμοῤῥαγίη, κακόν.

CELS. IBIDEM.

Poſt lateris dolores vitia pulmonum: poſt hæc inſania. Poſt magnos feruores corporis, neruorum rigor aut diſtentio. Vbi caput vulneratũ eſt, delirium. Vbi vigilia torſit,neruorum diſtentio. Vbi vehementer venæ ſupra vlcera mouentur, ſanguinis profluuium erit.

ΚΩΑΚ. ΠΡΟΓΝΩΣ.

Εν πυρετῷ ξυνεχεῖ χωρὶς πόνου ἢ φλεγμονῆς ἢ ἄλλης περιφάσιος, ἀπόστασιν προσδέχεσθαι πόνου καὶ οἰδήματος, καὶ μᾶλλον ἐς τὰ κάτω χωρία. προσδέχεσθαι δὲ δεῖ τὰς ἀποστάσιας τοῖσιν ὑπὲρ τριάκοντα ἔτεα μᾶλλον, ὑποσκέπτεσθαι δὲ τουτέοισι τὰς ἀποστάσιας,ἢν τὰς εἴκοσιν ἡμέρας πυρετὸς ὑπερβάλλῃ. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισιν ἧσσον γίνονται. καὶ πολλῷ χρόνῳ γενομένων τῶν πυρετῶν. οἱ δὲ διαλείποντες καὶ λαμβάνοντες πεπλανημένως, φθινοπώρου μάλιστα ἐς τεταρταῖον μεθίστανται.

CELS. lib.2.cap.7.

Nam ſi longæ febres ſine dolore & ſine manifeſta cauſa remanent,in aliquam partem id malum incumbit:in iunioribus tantùm: in ſenioribus ex eiuſmodi morbo quartana ferè naſcitur.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ην δὲ ὑπερβάλλῃ εἴκοσιν ἡμέρας ὅ,τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα [τὸ ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ σκληρόν τε ἐὸν καὶ ἐπώδυνον] μὴ καθιστάμενον, εἰς διαπύησιν τρέπεται· γίνεται δὲ τουτέοισιν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ καὶ αἵματος ῥῆξις ἐκ τῶν ῥινῶν, καὶ κάρτα ὠφελέει. ἀλλ' ἐπανερωτᾷν χρὴ εἰ τὴν κεφαλὴν ἀλγέουσιν ἢ ἀμβλυωποῦσιν. ἢν γάρ τι τοιοῦτον εἴη, ἐνταῦθα ῥέποι. μᾶλλον δὲ τοῖσι νεωτέροισι πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων τὴν τοῦ αἵματος ῥῆξιν προσδέχεσθαι χρή. Τὰ δὲ μαλθακὰ τῶν οἰδημάτων καὶ ἀνώδυνα καὶ τῷ δακτύλῳ ὑπείκοντα, εἰ ὑπερβάλλοι ἑξήκοντα ἡμέρας, ὅ,τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθίσταται, ἔμπυον ἔσεσθαι σημαίνει καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ κατὰ τωὐτό.

CELS. lib.2.cap.7.

Eadem ſuppuratio fit ſi præcordia dura & dolentia ante vigeſimum diem hominem non ſuſtulerunt,neque ſanguis ex naribus fluxit, maximéque in adoleſcentibus:vtique ſi inter principia aut oculorum caligo aut capitis dolores fuerunt, ſed quum in inferioribus partibus aliquid abſcedit. At ſi præcordia tumorem mollem habent, neque habere intra ſexaginta dies definũt,hæretq; per omne id tempus febris, tum in ſuperioribus partibus fit abſceſſus.

PAVLO POST.

Τὰς δὲ ἀποστάσιας ἧσσον τὰ ἐν τῇ γαστρὶ οἰδήματα ποιέεται τῶν ἐν τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν. ἥκιστα δὲ τὰ ὑποκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς ἀποπύησιν τρέπεται.

IBIDEM CELSVS.

Quúmque omnis longus tumor ad ſuppurationem ferè ſpectet,magis eò tẽdit is qui in præcordiis, quàm is qui in ventre eſt,is qui ſupra vmbilicum, quàm is qui infra eſt.

HIPPOC. ſect.4,Aphor.artic. 31.

Τοῖσι κοπιώδεσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι,εἰς ἄρθρα καὶ παρὰ τὰς γνάθους μάλιστα ἀποστάσιες γίνονται.

CELS. IBIDEM.

Si laſſitudinis etiam ſenſus in febre eſt, vel in maxillis vel in articulis aliquid abſcedit.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Οκόσοι δ' ἂν οὖρα λεπτὰ καὶ ὠμὰ οὐρέουσι πουλὺν χρόνον, ἢν τἄλλα ὡς περιεσομένοισι σημεῖα ᾖ, τουτέοισιν ἀπόστασιν δεῖ προσδέχεσθαι ἐς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία.

CELS. IBIDEM.

Interdum quoque vrina tenuis & cruda ſic diu fertur vt alia ſalutaria ſigna ſint: ex eóque caſu plerunque infra tranſuerſum ſeptum, quod διάφραγμα Græci vocant, fit abſceſſus.

NON LONGE POST.

Οκόσα δὲ τῶν ἀλγημάτων ἐκ τουτέων τῶν χωρίων μὴ παύηται, μήτε πρὸς τὰς τῶν πτυέλων καθάρσιας, μήτε πρὸς τὴν τῆς κοιλίης ἐκκόπρωσιν, μήτε πρὸς τὰς φλεβοτομίας τε καὶ φαρμακείας καὶ διαίτας, εἰδέναι δεῖ ἐκπυήσοντα. Et aliquanto póſt. αἱ δὲ ἄλλαι ἐκπυήσιες ῥήγνυνται αἱ πλεῖσται, αἱ μὲν εἰκοσταῖαι, αἱ δὲ, τριηκοσταῖαι, αἱ δὲ, τεσσαρακονθήμεροι· αἱ δὲ, πρὸς τὰς ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνέονται. ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐμπυήματος ἔσεσθαι, λογιζόμενον ἀπὸ τῆς ἡμέρης ἧς τὸ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος ἐπύρεξεν, ἢ εἴ ποτε αὐτὸν πρῶτον ῥῖγος ἔλαβε· καὶ εἰ φαίη ἀντὶ τῆς ὀδύνης αὐτῷ βάρος γεγενῆσθαι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἤλγεεν.

CELS. IBIDEM.

Dolor autem pulmonis ſi neque per ſputa, neque per cucurbitulas, neque per ſanguinis detractionem, neque per victus rationem finitus eſt,vomicas aliquas intus excitat,aut circa vigeſimũ diem, aut circa quadrageſimum,nõnunquam etiam circa ſexageſimum. Numerabimus autem ab eo die quo primùm febricitauit aliquis aut inhorruit aut grauitatem eius partis ſenſit.

PAVLO POST.

Εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμπύημα ἐπὶ θάτερα μοῦνον, στρέφειν τε καὶ καταμανθάνειν χρὴ ἐπὶ τουτέοισι μή τι ἔχῃ ἄλγημα ἐν τῷ ἑτέρῳ πλευρῷ· καὶ ἢν θερμότερον ᾖ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, κατακλινομένου ἐπὶ τὸ ὑγιαῖνον πλευρὸν, ἐρωτᾷν εἴ τι αὐτῷ δοκέει βαρὺ ἐκκρέμασθαι ἐκ τοῦ ἄνωθεν. εἰ γὰρ εἴη τοῦτο, ἐπὶ θάτερόν ἐστι τὸ ἐμπύημα ἐπὶ ὁκοῖον ἂν πλευρὸν τὸ βάρος γίνηται. Τοὺς δὲ ξύμπαντας ἐμπύους γινώσκειν χρὴ τοῖσι δὴ τοῖς σημείοισι· πρῶτον μὲν εἰ ὁ πυρετὸς οὐκ ἀφίησιν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἡμέρην λεπτὸς ἴσχει, τὴν δὲ νύκτα πλείων· καὶ ἱδρῶτες πολλοὶ ἐπιγίνονται, βῆχές τε θυμὸς ἐγγίνεται αὐτέοισι, καὶ ἀποπτύουσιν οὐδὲν ἄξιον λόγου. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ ἔγκοιλοι γίνονται, αἱ δὲ γνάθοι ἐρυθήματα ἴσχουσι· καὶ οἱ μὲν ὄνυχες τῶν χειρῶν γρυποῦνται, οἱ δὲ δάκτυλοι θερμαίνονται, καὶ μάλιστα ἄκροι· καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν οἰδήματα γίνεται, καὶ σιτίων οὐκ ἐπιθυμέουσι, καὶ φλύκταιναι γίνονται ἀνὰ τὸ σῶμα. & mox, Ην μὲν ὁ πόνος ἐν ἀρχῇσι γίνηται, καὶ ἡ δύσπνοια καὶ ἡ βὴξ καὶ ὁ πτυελισμὸς διατείνῃ εἰς τὰς εἴκοσιν ἡμέρας ἔχων, προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἢ καὶ ἔτι πρόσθεν.

CELSVS IBIDEM.

Quod ſuppurat,ab ea parte quam afficit, dolorem inflammationémque concitat,ipſum calidius eſt:& ſi

in partem ſanam aliquis decubuit,onerare eam ex pondere aliquo videtur. Omnis etiã ſuppuratio quæ nondum oculis patet,ſic deprehendi poteſt: Si febris non dimittit, eáque interdiu leuior eſt, noctu increſcit: multus ſudor oritur:cupiditas tuſſiendi eſt & penè nihil in tuſſi excreatur:oculi caui ſunt,malæ rubent, venæ ſub lingua inalbeſcunt,in manibus fiũt aduncı vngues:digiti,maximéque ſummi, pallent: in pedibus tumores ſunt,ſpiritus difficilius trahitur , cibi faſtidiũ eſt, puſtulæ toto corpore oriuntur. Quodſi protinus initiò dolor & tuſſis fuit & ſpiritus difficultas, vomica vel ante vel circa vigeſimum diem erumpet.

ΚΩΑΚ. ΠΡΟΓΝΩΣ.

Καὶ γὰρ οἱ ἀπ' αὐτέων [κυστίων] πόνοι, ἱκανοὶ ἀνελεῖν· καὶ κοιλίαι τουτέοισιν οὐ πάνυ διαχωρέουσι. λύει δὲ τούτους οὖρον πυῶδες ἐλθὸν, λευκὴν καὶ λείην ἔχον ὑπόστασιν.

CELS. lib. 2. cap. 8.

Ex veſica dolente ſi purulenta vrina proceſſit,inque ea læue & album ſubſedit,metum detrahit.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εστ δὲ τὰ μὲν ἀγαθὰ, τά δὲ ἀπτέως φέρειν τὸ νόσημα, εὔπνουν εἶναι, τῆς ὀδύνης ἀπηλλάχθαι, τό, τε πτύελον ῥηϊδίως ἀναβήσσειν. & aliquanto antè. αἵματι δὲ ξυμμεμιγμένον μὴ πολλῷ πτύελον ξανθὸν ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσιν, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου πτυόμενον περιεστηκὸς, καὶ κάρτα ὠφελέει· ἑβδομαίῳ δὲ ἐόντι καὶ παλαιοτέρῳ, ἧσσον ἀσφαλές.

CELS. IBIDEM.

In pulmonis morbo ſi ſputo ipſe leuatur dolor, quanuis id purulentum eſt,tamen æger facilè ſpirat, facilè excreat,morbum ipſum non difficulter fert: poteſt ei ſecunda valetudo contingere. Neque inter initia terreri conuenit ſi protinus ſputũ miſtum eſt ruffo & ſanguine,dummodo ſtatim ſedetur.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 5, artic. 15.

Ὁκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀφ' ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γένηται, παύονται.

CELS. IBIDEM.

Laterum dolores, ſuppuratione facta, deinde intra quadrageſimum diem purgata,finiuntur.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 7, artic. 45.

Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυοι καίονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται. ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισίν ἐστιν.

CELS. IBIDEM.

Si in iocinere vomica eſt & ex ea fertur pus purum & album,ſalus ei facilis.id enim malum in tunica eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Τὰ δὲ διαπυήματα ὧδε δεῖ σκέπτεσθαι τὰ ἐντεῦθεν. ὁκόσα μὲν ἔξω τρέπεται, ἄριστά ἐστι μικρά τε ἐόντα καὶ ὡς μάλιστα ἐκκλίνοντα καὶ ἐς ὀξὺ ἀποκυρτούμενα. ὁκόσα δὲ εἴσω ῥήγνυται, ἄριστά ἐστιν ἃ μηδὲν τῷ ἔξω χωρίῳ ἐπικοινωνέει, ἀλλ' ἐστὶ περιεσταλμένα τε καὶ ἀνώδυνα, καὶ πᾶν τὸ ἔξω χωρίον ὁμόχροον φαίνεται.

CELS. IBIDEM.

Ex ſuppurationibus verò hæ tolerabiles ſunt quæ in exteriorem partem feruntur & acuuntur. Et ex his quæ intus procedunt,hæ leuiores quæ cõtra ſe cutem non afficiunt, eámque & ſine dolore eſſe & eiuſdem coloris cuius reliquæ partes ſunt,ſinunt eſſe.

ALIQVANTO POST.

Περιγίνονται δὲ τουτέων μάλιστα μὲν οὓς ἂν ἀφῇ ὁ πυρετὸς αὐθημερὸν μετὰ τὴν ῥῆξιν, καὶ σιτίων ταχέως ἐπιθυμοῦσιν, καὶ δίψης ἀπηλλαγμένοι ἔωσι, καὶ ἡ γαστὴρ σμικρά τε καὶ ξυνεστηκότα ὑποχωρέει· καὶ τὸ πύον λευκόν τε καὶ λεῖον καὶ ὁμόχροον ᾖ καὶ φλέγματος ἀπηλλαγμένον.

CELS. IBIDEM.

Pus quoque quacunque parte erumpit, ſi eſt læue, album & vnius coloris,ſine vllo metu eſt, & quo effuſo febris protinus conquieuit,deſierúntque vrgere cibi faſtidium & potionis deſiderium.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 5, artic. 7.

Τὰ ἐπιληπτικὰ ὁκόσοισι πρὸ τῆς ἥβης γίνεται, μετάστασιν ἴσχει. & προῤῥητ. 2. Τὰ γὰρ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, τούτων χαλεπώτατα· ἔπειτα ἀπὸ τῆς πλευροῦ. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν τε καὶ τῶν ποδῶν, μάλιστα οἷά τε ἐξυγιαίνεσθαι.

CELSVS lib. 2, cap. 8.

Item morbus comitialis ante pubertatem ortus,nõ ægrè finitur :& in quo ab vna parte corporis venientis acceſſionis ſenſus incipit,optimum eſt à manibus pedibuſve initium fieri:deinde à lateribus,peſſimum inter hæc à capite.

ΠΡΟΡΡΗΤ. 2.

Αἱ δὲ ἄλλαι διάῤῥοιαι ὅσαι ἄτερ πυρετῶν, καὶ ὀλιγοχρόνιοί τε καὶ ἀηθέες.

CELS. IBIDEM.

Ipſa autem deiectio ſine vlla noxa eſt quæ ſine febre eſt,ſi celeriter deſinit.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 6, artic. 17.

Ὀφθαλμιῶντι, ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Omníſque deiectio lippienti prodeſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 6, art. 21.

Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγινομένων, τῆς μανίης λύσις.

CELS. IBIDEM.

At varix ortus,vel per ora venarum ſubita profuſio ſanguinis,[vel tormina,]inſaniam tollit.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 6, artic. 14.

Ὑπὸ διαῤῥοίας ἐχομένῳ μακρῆς, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἔμετος ἐπιγινόμενος, λύει τὴν διάῤῥοιαν.

CELS. IBIDEM.

Longas deiectiones ſupprimit vomitus.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 5, artic. 31.

Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ, τῶν καταμηνίων ῥαγέντων, λύσις.

CELS. IBIDEM.

Mulier ſanguinem vomens,profuſis menſtruis, liberatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 5, artic. 32.

Γυναικὶ τῶν καταμηνίων ἐκλιπόντων, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆναι, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Quæ menſtruis non purgatur,ſi ſanguinem ex naribus fudit,omni periculo vacat.

HIPPOCR. Aphor. ſect 5, artic. 34.

Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλουμένῃ ἢ δυστοκούσῃ, πταρμὸς ἐπιγινόμενος, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Quæ locis laborat, aut difficulter partum edit,ſternutamento leuatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 2, artic. 25.

Οἱ θερινοὶ τεταρταῖοι τὰ πολλὰ γίνονται βραχέες.

CELS. IBIDEM.

Æſtiua quartana ferè breuis eſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 6, artic. 47.

Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Leinoſis bono tormina ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.40.

Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὸν πόνον.

CELSVS IBIDEM.

Nam & præcordiorum dolores, ſi ſine inflammatione ſunt, [febris] finit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.4,artic.57.

Ὑπὸ καύσου ἐχομένῳ ἐπιγενομένου ῥίγεος, λύσις.

CELSVS IBIDEM.

Febrem autem ardentem (quam Græci καῦσον vocant) ſubitus horror exoluit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,artic.59.

Ὁκόσοισιν αὖ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ ὦτα κωφωθῇ, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα, λύει τὸ νούσημα.

CELS. IBIDEM.

Si in febre aures obtuſæ ſunt, ſi ſanguis è naribus fluxit, aut venter reſolutus eſt, illud malum definit ex toto.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,artic.28.

Ὁκόσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα, κωφώσιος γενομένης παύεται.

CELS. IBIDEM.

Nihil plus aduerſus ſurditatē q̃ biliosa aluus poteſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.16.

Ἐπὶ πύου πτύσει, φθίσις καὶ ῥύσις· ἐπὴν δὲ σίελον ἴσχεται, ἀποθνήσκουσιν.

CELS. IBIDEM.

Item pus expuiſſe in hoc morbo, deinde ex toto ſpuere deſiiſſe, mortiferum eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.50.

Ὁκόσοισι ὑγιαίνουσιν ὀδύναι γίνονται ἐξαίφνης ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι κεῖνται καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ. 51 Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ μὴ ἐκ διαρροίης ἐόντι ἢ ἐκ φαρμακοποσίης, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες σφόδρα.

CELS. IBIDEM.

Cui verò ſano ſubitus dolor capitis ortus eſt, dein ſomnus oppreſſerit, ſic vt ſtertat neque expergiſcatur, intra ſeptimū diem pereūdum eſt: magis ſi eum aluus cita non anteceſſerit, ſi palpebræ dormientis non coeunt, ſi oculorum album apparet. Quos tamen ita mors ſequitur, ſi id malum non eſt febre diſcuſſum.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Οἱ δὲ ὕδρωπες οἱ ἐκ τῶν ὀξέων νουσημάτων, πάντες κακοί.

CELS. IBIDEM.

At aqua inter cutem ſi ex acuto morbo cœpit, ad ſanitatem raro perducitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.34.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγενομένη, κακόν.

CELS. IBIDEM.

Æquè in ea [aqua inter cutem] quoque tuſſis ſpem tollit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.7.

Ὁκόσοισι δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων γίνεται [τὰ ἐπιληπτικὰ,] τουτέοισι τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

CELS. IBIDEM.

Morbus quoque comitialis poſt annum quintum & vigeſimum ortus, ægrè curatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.24.

Δυσεντερίη ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξηται, θανάσιμον.

CELS. IBIDEM.

Quinetiam tormina ab atra bile orſa, mortifera ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 6,artic.54.

Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπιτοπολύ.

CELS. IBIDEM.

Omnique reſolutioni neruorum non idonea tempora ſunt hyems & autumnus.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.36.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν οἱ μασθοὶ ἐξαίφνης ἰσχνοὶ γένωνται, ἐκτιτρώσκει.

CELS. IBIDEM.

Mulieri grauidæ ſi ſubitò mammæ emacruerunt, abortus periculum eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.38.

Ἢν γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκυῖα, γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ καταμήνια ἐκλέλοιπε.

CELS. IBIDEM.

Quæ neque peperit neque grauida eſt, ſi lac habet, à menſtruis defecta eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.9.

Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη ἢ καὶ σπασμὸς, κακόν.

CELS. IBIDEM.

Si ſanguis profluxerit, deinde ſequuta eſt dementia cum diſtentione neruorum, periculum mortis eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2.artic.43.

Τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων, μηδέπω δὲ τεθνηκότων, οὐκ ἀναφέρουσιν οἷσιν ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα.

CELS. IBIDEM.

Neque is ad vitam redit, qui ex ſuſpendio ſpumante ore detractus eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,artic.21.

Ὑποχωρήματα μέλανα οἱονεὶ αἷμα μέλαν ἀπ' αὐτομάτου ἰόντα καὶ ξὺν πυρετῷ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, κάκιστα.

CELS. IBIDEM.

Aluus nigra ſanguini atro ſimilis repentina, ſiue cum febre ſiue etiam ſine hac, pernicioſa eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.1,artic.16.

Αἱ ὑγραὶ δίαιται πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι.

CELS. lib.3,cap.6.

Cibus autē febricitātibus humidus eſt aptiſſimus.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,artic.53.

Ὁκόσοισι ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ βραχέα ἐρεθίζουσαι ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν, οὐ πάνυ διψώδεές εἰσι.

CELS. lib.5, cap.7.

Si quis autem in huiuſmodi febre leuiter tuſſit, is neque vehementi ſiti conflictatur, neque &c.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.52.

Αἱ παραφροσύναι, αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι, ἀσφαλέστεραι· αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς, ἐπισφαλέστεραι.

CELS. lib.3,cap.18.

Neque ignorare oportet leuiorem eſſe morbū cum riſu, quàm ſeriò inſanientium.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.8.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἐν τῷ σώματι, οὐ ῥᾳδίως ὑγιάζονται.

CELS. cap. 21.

Ob quam ne vlcera quidem in his ægris [hydropicis] facile ſaneſcunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.11.

Τὸ πτύσμα ὅσῳ ἂν ἀποθνήσκωσι, βαρὺ ὄζει ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ἐπιχεόμενον.

CELS. lib.3,cap22.

Quicquid excreatum eſt, ſi in ignẽ impoſitum eſt, mali odoris eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.27.

Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν. 28 Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτῇ ἐκλίπῃ. 29 Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

CELS. lib. 4, cap. 24.

Ea [articulorum vitia] rarò vel caſtratos vel pueros ante fœminæ coitum, vel mulieres, niſi quibus menſtrua ſuppreſſa ſunt, tentant.

HIPPOCR. Aph.ſect.6, art.54.

Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

CELS. lib.4, cap.24.

Quod [vt reuertatur dolor podagricus] ferè vere autumnóve fieri ſolet.

HIPPOCR. Aph.ſect.6, art.17.

Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίην, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, θανατῶδες.

CELS. lib.5, cap.26.

Seruari non poteſt cui baſis cerebri, cui cor, cui ſtomachus, cui iecinoris portæ, cui in ſpina medulla percuſſa eſt, cuique aut pulmo medius, aut ieiunum aut tenuius inteſtinum, aut ventriculus aut renes vulnerati ſunt.

Cætera in aliud tempus propter alias occupationes reijcienda nobis fuerunt.

Hæc inter colligendum indicem animaduerſa fuerunt menda. Præter cæteros autem locos in quibus alia noſtros oculos fallere potuerunt, ſunt etiam non pauci qui & nobis ipſis ſuſpecti fuerunt, atque adeo multum nos torſerunt, ſed eos ex coniectura emendare partim non potuimus, partim auſi non ſumus.

Ægin.columna 634, lin.42, νάρθηκος   Caſſ. col.761, l.1, oſſium fulturam impl.   Et ibidem lin.vlt. iis qui integra conſt.   Et col.765, lin.50, ſpiritui anim.   Orib.col.159, l.11, Ad plinth.   Et col.164, l. 52, Alæ autem   Et col.427, l.6, neurodes   Et col.446, l. 4, cnicion   Et col.447, l.57, ſunt qui leucacantham   Et col.490, l.44, Acanthii r.   Et à col.542, corrige numeri ſeriem vſque ad 554.   Et col. 598, l.19, ex callo obd.   Et col.611, l.29, ſugillata & t.   Sext.phil.col.684, l.3, tolle lineam illam, Gabriele Humelbergio Rauenſpurgenſi medico interprete.   Aet.col. 58, l.9, albi cham.   Et col.537, l. 53, ipnoterium inſcr.   Et col.574, l.73, circa decimum qu.   Philar.col.847, l.71, eſt & citatus & Act.col.17, l.69, elicientium   Et col.100, l.37, vrinæ, vid.   Et col.121, l. 15, præuidentia ex conſ.   Et col.137, l.9, capeſſendæ   Et col.158.l.1, ſolos dyſpnoicos an.   Et col.162, l.13, à Græc.   Et col.173, l.14, cum affecto ſit   Et col. 193, l.26, ſeroſiue   Et col.216, l.49, μελαγχολίαν   Et col.227, l.6, Polyidæ   Et col.261, l.79, eroſum, d.   Et col.267, l.38, blatti byzantis, ſ.   Et col.268, l.7, Illinctus adu.   Et col.280, l. 34, ad intinctum   Et col.283, l.73, qui facinoribus   Et col. 287, l.12, chamelææ   Et col.294, l.44, ſuber non m.   Et col.306, l. 64, ξηροκολλύρια   Et col.315, l.8, dolentem   Et 319, l.60, In epinyctidibus v. Myr.col.412, l.4, Zoarchia.   Alicubi reperies in vna eadémque pagina, ruſci, &, ſcorpidii, pro quibus legendum bruſci, &, ſcorpidis.   Celſ.col.91, l.19, ferè Græci   Et col.171, l.5, χοινίκιον.